Holy Bible

Aionian **Edition**®

Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre

Kikuyu Bible

Holy Bible Aionian Edition ®
Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
Kikuyu Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025
Source text: eBible.org
Source version: 5/6/2025
Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Biblica, Inc., 2013
Original work available for free at www.biblica.com and open.bible

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
AionianBible.org

Published by Nainoia Inc, https://Nainoia-Inc.signedon.net
All profits are given to https://CoolCup.org

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Kikuyu at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aïdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aïdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Kikuyu at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Kĩambĩrĩria 1
Thaama 35
Alawii 64
Ndari 86
Gũcookerithia 115
Joshua 140
Atiirĩrĩri 158
Ruthu 175
1 Samũeli 178
2 Samũeli 199
1 Athamaki 217
2 Athamaki 239
1 Maũndũ 261
2 Maũndũ 281
Ezara 306
Nehemia 313
Esiteri 323
Ayubu 329
Thaburi 346
Thimo 388
Kohelethu 403
Rwĩmbo 409
Isaia 412
Jeremia 449
Macakaya 489
Ezekieli 493
Danieli 530
Hosea 541
Joeli 546
Amosi 548
Obadia 552
Jona 553
Mika 555
Nahumu 558
Habakuku 560
Zefania 562
Hagai 564
Zekaria 566
Malaki 572

NEW TESTAMENT

Mathayo 577
Mariko 599
Luka 613
Johana 637
Atũmwo 655
Aroma 679
1 Akorinitho 690
2 Akorinitho 700
Agalatia 707
Aefeso 711
Afilipi 715
Akolosai 718
1 Athesalonike 721
2 Athesalonike 724
1 Timotheo 726
2 Timotheo 729
Tito 731
Filemona 733
Ahibirania 734
Jakubu 742
1 Petero 745
2 Petero 748
1 Johana 750
2 Johana 753
3 Johana 754
Judasi 755
Kũguũrĩrio 756

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

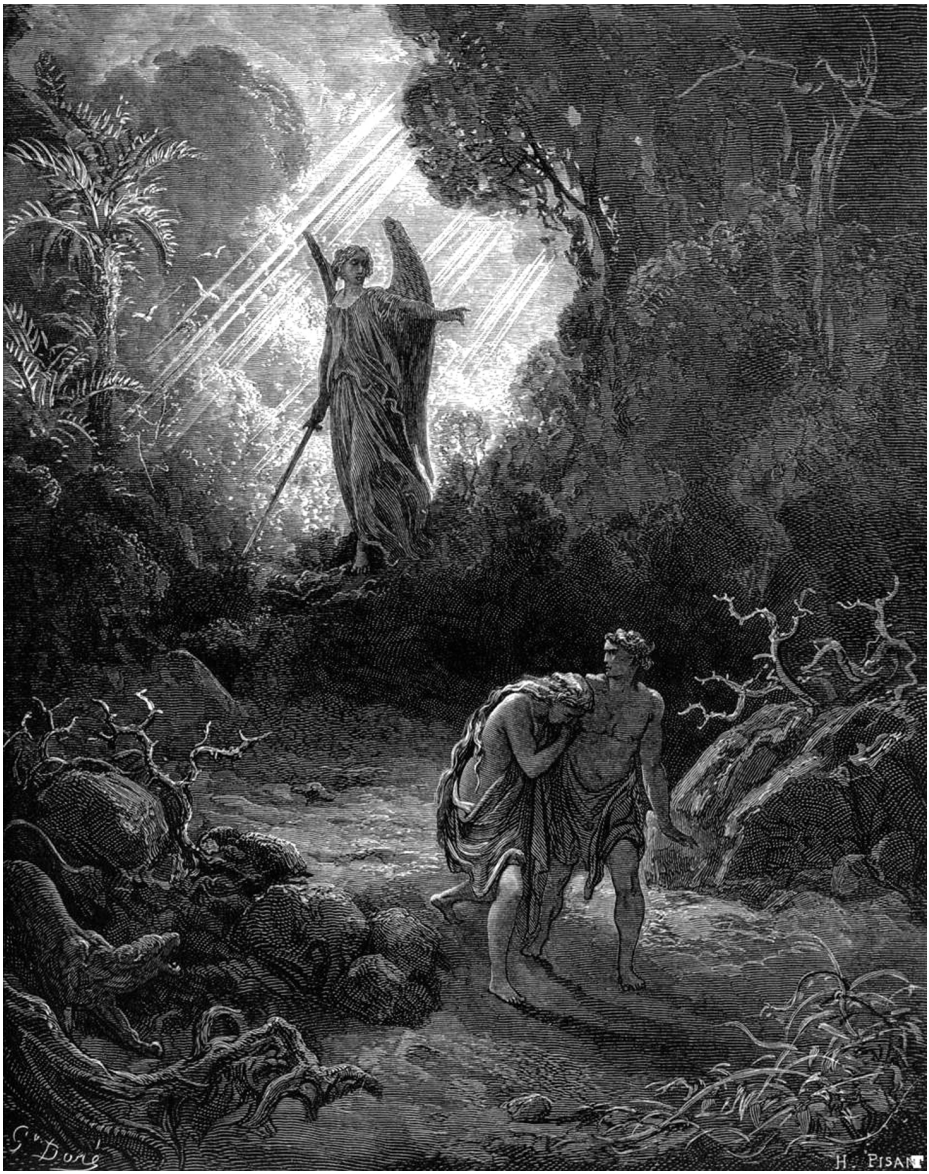

Ngai aarĩkia kũrutũrũra mũndũ ũcio-rĩ, akĩiga akerubi mwena wa irathĩro wa Mũgũnda wa Edeni,
o na rũhiũ rwa njora rwarĩrĩmbũkaga mwaki na rwahenagia mbarĩ ciothe,
nĩ ũndũ wa kũgitĩra njĩra ya gũthiĩ mũtĩ-inĩ ũcio wa muoyo.
Kĩambĩrĩria 3:24

Kĩambĩrĩria

1 Kĩambĩrĩria-inĩ kĩa maũndũ mothe, Ngai nĩombire
igũrũ na thĩ. **2** Hĩndĩ ĩyo thĩ ndĩarĩ ũrĩa yatariĩ na
ndĩarĩ na kĩndũ, nayo nduma yarĩ igũrũ rĩa kũrĩa kũriku,
nake Roho wa Ngai aareerete igũrũ rĩa maaĩ. **3** Nake Ngai
agĩathana, akiuga atĩrĩ, "Nĩkũgĩe ũtheri," na gũkĩgĩa
ũtheri. **4** Ngai akĩona atĩ ũtheri ũcio warĩ mwega, nake
akĩgayũkania ũtheri na nduma. **5** Ngai agĩĩta ũtheri ũcio
"mũthenya," nayo nduma akĩmĩĩta "ũtukũ." Na gũkĩgĩa
hwaĩ-inĩ, na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa
mbere. **6** Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, "Nĩkũgĩe
wariĩ mũnene gatagatĩ ka maaĩ ũgayũkanie maaĩ na
marĩa mangĩ." **7** Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩĩkĩra wariĩ ũcio
na akĩgayũkania maaĩ marĩa maarĩ thĩ ya wariĩ ũcio
na maaĩ marĩa maarĩ igũrũ rĩaguo. Na gũgĩtuĩka o
ũguo. **8** Ngai agĩĩta wariĩ ũcio "matu mairũ." Na gũkĩgĩa
hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa
keerĩ. **9** Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, "Maaĩ marĩa
marĩ thĩ ya matu mairũ nĩ mongane handũ hamwe na
kũgĩe thĩ nyũmũ." Na gũgĩtuĩka o ũguo. **10** Ngai agĩĩta
kũrĩa kũmũ "thĩ," namo maaĩ marĩa maacookanĩrĩire
akĩmeeta "maria." Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ
mwega. **11** Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, "Thĩ nĩ
ĩmere mĩmera: Mĩmera ĩrĩa ĩciaraga mbeũ, na mĩtĩ ĩrĩa
ĩciaraga matunda marĩ na mbeũ thĩĩinĩ, kũringana na
mĩthemba yayo." Na gũgĩtuĩka o ũguo. **12** Thĩ ĩkĩmera
mĩmera: Mĩmera ĩgũciara mbeũ kũringana na mĩthemba
yayo, na mĩtĩ ĩgũciara matunda marĩ na mbeũ thĩĩinĩ
kũringana na mĩthemba yayo. Nake Ngai akĩona atĩ
ũndũ ũcio warĩ mwega. **13** Nakuo gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na
gũkĩgĩa rũciinĩ. Ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatatũ.
14 Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, "Nĩkũgĩe imũrĩ
wariĩ-inĩ wa matu mairũ cia kũgayũkania mũthenya
na ũtukũ, na irekwo ituĩke imenyithania cia imera, na
mĩthenya na mĩaka. **15** Na ituĩke imũrĩ wariĩ-inĩ ũcio
wa matu mairũ, itũmage thĩ kũgĩage na ũtheri." Na
gũgĩtuĩka o ũguo. **16** Ngai nĩombire imũrĩ igĩrĩ nene.
Kĩmũrĩ kĩrĩa kĩnenanene, nĩkĩo riũa, kĩarage mũthenya;
nakĩo kĩmũrĩ kĩrĩa kĩninanini, nĩkĩo mweri, kĩarage
ũtukũ. O na ningĩ akĩũmba njata. **17** Ngai agĩciiga
wariĩ-inĩ wa matu mairũ itũmage thĩ kũgĩe ũtheri, **18**
ciarage mũthenya na ũtukũ, na igayũkanagie nduma na
ũtheri. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. **19**
Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ũcio ũgĩtuĩka
mũthenya wa kana. **20** Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga
atĩrĩ: "Maaĩ nĩmaiyũrwo nĩ ciũmbe irĩ muoyo, nacio
nyoni nĩciũmbũkagĩre igũrũ rĩa thĩ gũtuĩkania wariĩ wa
matu mairũ." **21** Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba ciũmbe
iria nene cia iria-inĩ na kĩũmbe o gĩothe kĩrĩ muoyo na
kĩongoyaga, ikĩiyũra maaĩ-inĩ kũringana na mĩthemba
yacio, na nyoni o yothe ĩrĩ mathagu kũringana na
mũthemba wayo. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ
mwega. **22** Ngai agĩcirathima akiuga atĩrĩ, "Ciaranai
mũingĩhe, mũiyũre maaĩ-inĩ marĩa marĩ maria-inĩ,
nacio nyoni nĩcingĩhe thĩ." **23** Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na
gũkĩgĩa rũciinĩ. Ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatano. **24**
Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, "Thĩ nĩĩgĩe ciũmbe
irĩ muoyo kũringana na mĩthemba yacio: mahiũ, na
ciũmbe iria ithiiagĩra thĩ, na nyamũ cia gĩthaka, o
nyamũ kũringana na mũthemba wayo." Na gũgĩtuĩka o
ũguo. **25** Ngai akĩũmba nyamũ cia gĩthaka kũringana
na mĩthemba yacio, na mahiũ kũringana na mĩthemba
yamo, na ciũmbe ciothe iria ithiiagĩra thĩ kũringana
na mĩthemba yacio. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio
warĩ mwega. **26** Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ,
"Nĩtũũmbei andũ na mũhianĩre witũ, mahaanane na
ithuĩ, nao maathage thamaki cia iria na nyoni cia rĩera-
inĩ, na mahiũ ma thĩ yothe, na maathage ciũmbe ciothe
iria ithiiagĩra thĩ." **27** Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba
mũndũ **28** Ngai akĩmarathima, akĩmeera atĩrĩ, "Ciaranai
mũingĩhe, mũiyũre thĩ na mũmĩtoorie. Athagai thamaki
cia iria na nyoni cia rĩera-inĩ, na mwathage ciũmbe
ciothe irĩ muoyo iria ithiiagĩra thĩ." **29** Ningĩ Ngai
akiuga atĩrĩ, "Nĩndamũhe mĩmera yothe ya thĩ ĩrĩa
ĩciaraga mbeũ, na mũtĩ o wothe ũrĩa ũciaraga matunda
marĩ mbeũ thĩĩinĩ. Ĩyo ĩgũtuĩka irio cianyu. **30** Na kũrĩ
nyamũ ciothe cia gũkũ thĩ, na nyoni ciothe cia rĩera-inĩ,
o na ciũmbe ciothe iria ithiiagĩra thĩ, na kĩndũ o gĩothe
kĩrĩ mĩhũmũ ya muoyo-rĩ, ndaacihe mĩmera mĩruru
yothe ĩtuĩke irio ciacio." Na gũgĩtuĩka o ũguo. **31** Ngai
akĩona atĩ kĩndũ kĩrĩa gĩothe oombĩte kĩarĩ kĩega mũno.
Nakuo gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ũcio ũgĩtuĩka
mũthenya wa gatandatũ.

2 Igũrũ na thĩ ikĩrĩka na ũgemu wacio wothe. **2** Naguo
mũthenya wa mũgwanja wakinya, Ngai agĩkorwo
arĩkĩtie wĩra ũcio aarutaga; nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩhurũka
mũthenya ũcio wa mũgwanja kuuma wĩra-inĩ wake
wothe. **3** Nake Ngai akĩrathima mũthenya ũcio wa
mũgwanja na akĩwamũra, tondũ nĩ mũthenya ũrĩa
we aahurũkire kuuma wĩra-inĩ wothe ũrĩa aarutĩte
wa ũũmbi. **4** Ũcio nĩguo ũhoro ũrĩa wĩgiĩ igũrũ na
thĩ rĩrĩa ciombirwo. Rĩrĩa Jehova Ngai ombire thĩ na
igũrũ-rĩ, **5** gũtiarĩ kahinga o na kamwe ga gĩthaka
koonekete thĩ kana mũmera wa gĩthaka ũkamera.
Nĩ tondũ Jehova Ngai ndoirĩtie mbura thĩ na gũtiarĩ
mũndũ wa kũrĩma mũgũnda, **6** no tũrũũĩ twoimaga
na thĩ na tũkaihũgia thĩ igũrũ guothe. **7** Nake Jehova
Ngai akĩũmba mũndũ kuuma rũkũngũ-inĩ rwa thĩ, na
akĩmũhuhĩra mĩhũmũ ya muoyo maniũrũ-inĩ make,
nake mũndũ ũcio akĩgĩa na muoyo. **8** Ningĩ Jehova
Ngai nĩathondekete mũgũnda mwena wa irathĩro, o
kũu Edeni; na kũu nĩkuo aigire mũndũ ũcio oombĩte. **9**
Nake Jehova Ngai agĩtũma thĩ ĩmere mĩtĩ ya mĩthemba
yothe na ĩkũre. Yarĩ mĩtĩ mĩega ĩkĩoneka na maitho
na yaciaraga matunda mega ma kũrĩa. Gatagatĩ ka
mũgũnda ũcio nĩ haarĩ na mũtĩ wa muoyo, na mũtĩ
wa ũmenyo wa gũkũũrana wega na ũũru. **10** Na nĩ
kwarĩ rũũĩ rwathereraga ruumĩte Edeni rũkaihũgia
mũgũnda ũcio; ruoima Edeni rũkagayũkana rũgatuĩka
njũũĩ inya. **11** Rũũĩ rwa mbere rwĩtagwo Pishoni; na
nĩruo rũthiũrũrũkaga bũrũri wothe wa Havila, kũrĩa
kũrĩ thahabu. **12** (Thahabu ya bũrũri ũcio nĩ njega;
ningĩ kũu no kũrĩ maguta manungi wega metagwo
bendora, na tũhiga twa goro twĩtagwo onigithi.) **13**
Rũũĩ rwa keerĩ rwĩtagwo Gihoni; naruo rũthiũrũrũkaga
bũrũri wothe wa Kushi. **14** Rũũĩ rwa gatatũ rwĩtagwo
Hidekela naruo rũgeragĩra mwena wa irathĩro wa bũrũri

wa Ashuri. Naruo rũũĩ rwa kana rwĩtagwo Farati. **15** Jehova Ngai akĩoya mũndũ ũcio oombĩte, akĩmũiga mũgũnda-inĩ ũcio wa Edeni aũrĩmage na aũmenyagĩrĩre. **16** Nake Jehova Ngai agĩatha mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, "No ũrĩe maciaro ma mũtĩ o wothe ũrĩ mũgũnda ũyũ; **17** no rĩrĩ, ndũkanarĩe maciaro ma mũtĩ ũrĩa wa ũmenyo wa gũkũũrana wega na ũũru, nĩgũkorwo rĩrĩa ũkaamarĩa, ti-itherũ no gũkua ũgaakua." **18** Ningĩ Jehova Ngai akiuga atĩrĩ, "Ti wega mũndũ ũyũ aikare arĩ wiki. Nĩngũmũmbĩra mũteithia ũrĩa ũmwagĩrĩire." **19** Na rĩrĩ, Jehova Ngai nĩ oombĩte nyamũ ciothe cia gĩthaka na nyoni cia rĩera-inĩ kuuma tĩĩri-inĩ. Agĩcirehe kũrĩ mũndũ ũcio one marĩĩtwa marĩa egũcitua; na ũrĩa mũndũ ũcio aatuire kĩũmbe o gĩothe kĩ muoyo, rĩu rĩgĩtuĩka rĩĩtwa rĩakĩo. **20** Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio akĩhe mahiũ mothe marĩĩtwa, o na nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ ciothe cia gĩthaka. No Adamu ndooneirwo mũteithia ũmwagĩrĩire. **21** Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai agĩtũma mũndũ ũcio akome toro mũnene mũno; na rĩrĩa aakomete, Jehova Ngai akĩruta rũbaru rũmwe rwa mũndũ ũcio na agĩcookia nyama hau rwarĩ. **22** Hĩndĩ ĩyo Jehova Ngai akĩũmba mũndũ-wa-nja kuuma rũbaru rũrĩa aarutĩte kũrĩ mũndũ ũcio na akĩrehe mũndũ-wa-nja ũcio kũrĩ we. **23** Mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, "Hĩ! Rĩu-rĩ, rĩĩrĩ nĩ ihĩndĩ kuuma mahĩndĩ makwa, na nyama cia mwĩrĩ wakwa. Arĩĩtagwo mũndũ-wa-nja, tondũ aarutirwo kuuma kũrĩ mũndũ mũrũme." **24** Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina, na anyiitane na mũtumia wake, nao magatuĩka mwĩrĩ ũmwe. **25** Acio eerĩ, mũndũ ũcio na mũtumia wake, maarĩ njaga, na matiaconokaga.

3 Na rĩrĩ, nyoka yarĩ na wara mũingĩ gũkĩra nyamũ ciothe cia gĩthaka iria Jehova Ngai oombĩte. Nyoka ĩyo ĩkĩũria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, "Ti-itherũ Ngai nĩ oigire mũtikanarĩe maciaro kuuma mũtĩ o wothe wa mũgũnda ũyũ?" **2** Mũndũ-wa-nja ũcio agĩcookeria nyoka ĩyo atĩrĩ, "No tũrĩe matunda ma mĩtĩ ĩrĩa ĩrĩ mũgũnda ũyũ, **3** no Ngai aatwĩrire atĩrĩ, 'Mũtikanarĩe matunda ma mũtĩ ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ka mũgũnda ũyũ, na mũtikanaũhutie, nĩguo mũtigakue.'" **4** No nyoka ĩkĩĩra mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, "Ti-itherũ mũtingĩkua. **5** No Ngai nĩoĩ atĩ rĩrĩa mũkaarĩa matunda macio, maitho manyu nĩmakahingũka, mũtuĩke o ta Ngai, mũmenyage wega na ũũru." **6** Rĩrĩa mũndũ-wa-nja ũcio onire atĩ matunda ma mũtĩ ũcio maarĩ mega ma kũrĩa, na ma kwendeka makĩonwo na maitho, o na ma kwĩrirĩrio nĩ ũndũ wa kũũhĩgia mũndũ, agĩtua mamwe, akĩrĩa. Agĩcooka akĩhe mũthuuri wake, ũrĩa maarĩ nake, nake akĩrĩa. **7** Hĩndĩ ĩyo maitho mao eerĩ makĩhingũka, nao makĩmenya atĩ maarĩ njaga; nĩ ũndũ ũcio magĩtumania mathangũ ma mũkũyũ, magĩĩthondekera kĩndũ gĩa kũhumbĩra njaga yao. **8** Hwaĩ-inĩ rĩrĩa riũa riũarurĩte-rĩ, mũndũ ũcio na mũtumia wake makĩigua makinya ma Jehova Ngai agĩceera kũu mũgũnda-inĩ, nao makĩĩhitha mĩtĩ-inĩ ya mũgũnda nĩguo Jehova Ngai ndakamone. **9** No Jehova Ngai agĩĩta mũndũ ũcio, akĩmũũria atĩrĩ, "Ũrĩ ha?" **10** Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Niĩ ngũiguire ũgĩceera mũgũnda-inĩ ndeetigĩra tondũ nyuma njaga; nĩ ũndũ ũcio ndeehitha." **11** Nake Jehova akĩmũũria atĩrĩ, "Nũũ ũkwĩrire atĩ ũrĩ njaga? Kaĩ ũrĩĩte matunda ma mũtĩ ũrĩa ndagwaathire ngĩkwĩra ndũkanaũrĩe?" **12** Mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, "Mũndũ-wa-nja ũrĩa waheire ndũũranie nake nĩwe ũũheire matunda mamwe ma mũtĩ ũcio, na niĩ ndarĩa." **13** Nake Jehova Ngai akĩũria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, "Atĩ nĩ atĩa wĩkĩte?" Mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, "Nĩ nyoka ĩheenirie na niĩ ndarĩa matunda macio." **14** Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai akĩĩra nyoka atĩrĩ, "Tondũ nĩwĩkĩte ũguo-rĩ, "Wee ũrogwatwo nĩ kĩrumi gũkĩra mahiũ mothe na gũkĩra nyamũ ciothe cia gĩthaka! Ũrĩthiiaga na nda, na ũrĩrĩĩaga rũkũngũ matukũ mothe ma muoyo waku. **15** Na nĩngũtũma kũgĩe ũthũ gatagatĩ gaku na mũndũ-wa-nja ũyũ, na gatagatĩ ka rũciaro rwaku na rwake; nake nĩagakũhehenja mũtwe, nawe nĩũkamũgũtha ndiira ya kũgũrũ gwake." **16** Ningĩ akĩĩra mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, "Nĩngũkũingĩhĩria ruo mũno hĩndĩ ya gũciara; ũrĩciaraga ciana na ruo. Merirĩria maku marĩkoragwo marĩ harĩ mũthuuriguo, nake nĩarĩgwathaga." **17** Ningĩ Ngai akĩĩra Adamu atĩrĩ, "Tondũ nĩwathĩkĩire mũtumia waku, na warĩa matunda ma mũtĩ ũrĩa ndagwaathire, ngĩkwĩra atĩ, 'Ndũkanarĩe,' "Thĩ nĩyarumwo nĩ ũndũ waku; ũrĩrĩĩaga irio ciayo na ruo rwa mĩnoga matukũ mothe ma muoyo waku. **18** Ĩrĩgũciaragĩra mĩigua na mahiũ ma nyeki-inĩ, nawe ũrĩrĩĩaga mĩmera ya mũgũnda. **19** Ũrĩrĩĩaga irio cia thithino ya mĩnoga yaku, o nginya rĩrĩa ũgaacooka tĩĩri-inĩ, tondũ nokuo warutĩtwo; tondũ wee ũrĩ rũkũngũ na ũgaacooka o rũkũngũ-inĩ." **20** Adamu agĩĩta mũtumia wake Hawa, tondũ nĩwe watuĩkire nyina wa arĩa othe matũũraga muoyo. **21** Jehova Ngai agĩthondekera Adamu na mũtumia wake nguo cia njũũa, akĩmahumba. **22** Nake Jehova Ngai akiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ nĩatuĩkĩte o ta ũmwe witũ, akamenya wega na ũũru. Ndagĩrĩire gwĩtĩkĩrio atue matunda ma mũtĩ wa muoyo o namo, amarĩe nake atũũre nginya tene." **23** Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai akĩmũingata kuuma Mũgũnda wa Edeni athiĩ akarĩmage tĩĩri-inĩ kũrĩa aarutĩtwo. **24** Ngai aarĩkia kũrutũrũra mũndũ ũcio-rĩ, akĩiga akerubi mwena wa irathĩro wa Mũgũnda wa Edeni, o na rũhiũ rwa njora rwarĩrĩmbũkaga mwaki na rwahenagia mbarĩ ciothe, nĩ ũndũ wa kũgitĩra njĩra ya gũthiĩ mũtĩ-inĩ ũcio wa muoyo.

4 Nake Adamu agĩkoma na mũtumia wake Hawa, nake akĩgĩa nda, agĩciara Kaini. Nake akiuga atĩrĩ, "Ndĩkũgĩa na mwana wa kahĩĩ nĩ ũndũ wa gũteithio nĩ Jehova." **2** Thuutha ũcio agĩciara Habili, mũrũ wa nyina. Habili aarĩ mũrĩithi wa mbũri nake Kaini aarĩ mũrĩmi. **3** Maikarĩte kwa ihinda-rĩ, Kaini akĩrehe maciaro mamwe ma mũgũnda marĩ igongona kũrĩ Jehova. **4** No Habili akĩrehe marigithathi mamwe marĩa manoru ma rũũru rwake. Nake Jehova agĩkenio nĩ Habili na igongona rĩake, **5** no ndaakenirio nĩ Kaini na igongona rĩake. Nĩ ũndũ ũcio Kaini akĩrakara mũno, na agĩtukia gĩthiithi. **6** Nake Jehova Ngai akĩũria Kaini atĩrĩ, "Ũrakarĩte nĩkĩ? Na nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtukie gĩthiithi? **7** Ũngĩka ũrĩa kwagĩrĩire-rĩ, no wage gwĩtĩkĩrĩka? No ũngĩaga gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire-rĩ, mehia makuoheirie mũrango-inĩ waku makĩenda gũgwatha; no wee no nginya ũmatoorie." **8** Thuutha ũcio Kaini akĩĩra mũrũ wa nyina Habili atĩrĩ, "Nĩtumagare

tũthiĩ mũgũnda." Na rĩrĩa maarĩ kũu mũgũnda, Kaini
agĩtharĩkĩra mũrũ wa nyina Habili, akĩmũũraga. **9**
Nake Jehova akĩũria Kaini atĩrĩ, "Arĩ ha mũrũ-wa-
nyũkwa Habili?" Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Niĩ ndiũĩ,
kaĩ arĩ niĩ mũmenyereri wa mũrũ-wa-maitũ?" **10** Jehova
akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ atĩa wĩkĩte? Ta thikĩrĩria! Thakame
ya mũrũ-wa-nyũkwa nĩĩrangaĩra ĩrĩ tĩĩri-inĩ. **11** Na
rĩrĩ, nĩũgwatĩtwo nĩ kĩrumi na ũkaingatwo mũgũnda
ũrĩa waathamirie kanua kaguo kwamũkĩra thakame ya
mũrũ-wa-nyũkwa kuuma guoko-inĩ gwaku. **12** Rĩrĩa
ũrĩũrĩmaga-rĩ, ndũgacooka gũgũciarĩra maciaro maguo.
Ũgũtuĩka mũndũ ũtakindagĩria, wa kũũrũũraga gũkũ
thĩ." **13** Nake Kaini akĩĩra Jehova atĩrĩ, "Iherithia rĩakwa
nĩ inene gũkĩra ũrĩa ingĩhota gwĩtiiria. **14** Ũmũthĩ
ũyũ nĩũranyingata kuuma mũgũnda ũyũ na ndũũre
hithĩtwo ũthiũ waku; ngũtuĩka mũndũ ũtakindagĩria,
wa kũũrũũraga gũkũ thĩ, na ũrĩa wothe ũkaanyona
nĩakanjũraga." **15** No Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Aca, ti
ũguo; mũndũ o na ũrĩkũ angĩkooraga Kaini, nĩakarĩhio
maita mũgwanja." Jehova agĩcooka agĩĩkĩra Kaini rũũri
nĩgeetha ũrĩa wothe ũngĩmuona ndakamũũrage! **16**
Nĩ ũndũ ũcio Kaini akĩehera akiuma harĩ Jehova, na
agĩtũũra bũrũri-inĩ wa Nodu, mwena wa irathĩro rĩa
Edeni. **17** Kaini agĩkoma na mũtumia wake, na akĩgĩa
nda, agĩciara Enoku. Hĩndĩ ĩyo Kaini nĩakaga itũũra
inene, na aarĩkia kũrĩaka, akĩrĩĩta Enoku o ta ũrĩa
mũriũ eetagwo. **18** Nake Enoku agĩciarĩrwo Iradu,
nake Iradu aarĩ ithe wa Mehujaeli, nake Mehujaeli
aarĩ ithe wa Methushaeli, nake Methushaeli aarĩ ithe
wa Lameku. **19** Lameku ũcio akĩhikia andũ-a-nja eerĩ,
ũmwe eetagwo Ada na ũrĩa ũngĩ eetagwo Zila. **20** Ada
agĩciara Jabali; na nĩwe ithe wa andũ arĩa matũũraga
hema-inĩ na marĩithagia mahiũ. **21** Mũrũ-wa nyina
eetagwo Jubali; nake nĩwe ithe wa andũ arĩa othe
mahũũraga inanda cia mũgeeto na makahuha mĩtũrirũ.
22 Zila o nake aarĩ na mũriũ, nake eetagwo Tubali-
Kaini, na nĩwe waturaga indo cia mĩthemba yothe
cia gĩcango na cia kĩgera. Tubali-Kaini aarĩ na mwarĩ
wa nyina wetagwo Naama. **23** Lameku akĩĩra atumia
ake atĩrĩ, "Ada na Zila, taa thikĩrĩriai; inyuĩ atumia a
Lameku, ta iguai ciugo ciakwa. Nĩnjũragĩte mũndũ nĩ
ũndũ wa kũndiihia, ngooraga mũndũ mwĩthĩ nĩ ũndũ
wa kũnguraria. **24** Angĩkorwo Kaini arĩhagĩrio maita
mũgwanja-rĩ, Lameku nake akarĩhĩrio maita mĩrongo
mũgwanja na mũgwanja." **25** Nake Adamu agĩkoma
na mũtumia wake rĩngĩ, nake agĩciara kaana ga kahĩĩ,
na agĩgatua Sethi, akiuga atĩrĩ, "Ngai nĩaheete mwana
ũngĩ handũ ha Habili, ũrĩa Kaini ooragire." **26** Sethi o
nake aarĩ na mũriũ wake, nake akĩmũtua rĩĩtwa Enoshu.
Hĩndĩ ĩyo nĩrĩo andũ mambĩrĩirie gũkaĩra rĩĩtwa rĩa
Jehova.

5 Ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa wandĩkĩtwo wĩgiĩ njiarwa
cia Adamu. Hĩndĩ ĩrĩa Ngai oombire mũndũ-rĩ,
amũũmbire na mũhianĩre wa Ngai. **2** Ngai aamoombire
mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja na akĩmarathima.
Na aarĩkia kũmomba, akĩmeeta "mũndũ." **3** Adamu
aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ĩtatũ-rĩ, akĩgĩa na
mũriũ wamũtũkĩtie na wa mũhianĩre wake; nake
akĩmũtua Sethi. **4** Na thuutha wa Sethi gũciarwo-rĩ,
Adamu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana,
na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. **5**
Mĩaka yothe ĩrĩa Adamu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka
magana kenda na mĩrongo ĩtatũ, agĩcooka agĩkua. **6**
Sethi aakinyia mĩaka igana na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ
wetagwo Enoshu. **7** Na thuutha wa Enoshu gũciarwo-
rĩ, Sethi agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana
na mũgwanja na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na
cia airĩtu. **8** Mĩaka yothe ĩrĩa Sethi aatũũrire muoyo
yarĩ mĩaka magana kenda na ikũmi na ĩĩrĩ, agĩcooka
agĩkua. **9** Enoshu aakinyia mĩaka mĩrongo kenda-rĩ,
akĩgĩa na mũriũ wetagwo Kenani. **10** Na thuutha wa
Kenani gũciarwo-rĩ, Enoshu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ
magana manana na ikũmi na ĩtano, na akĩgĩa na ciana
ingĩ cia aanake na cia airĩtu. **11** Mĩaka yothe ĩrĩa Enoshu
aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na ĩtano,
agĩcooka agĩkua. **12** Kenani aakinyia mĩaka mĩrongo
mũgwanja-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Mahalaleli. **13**
Na thuutha wa Mahalaleli gũciarwo-rĩ, Kenani agĩtũũra
muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana na mĩrongo ĩna, na
akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. **14** Mĩaka
yothe ĩrĩa Kenani aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana
kenda na ikũmi, agĩcooka agĩkua. **15** Mahalaleli aakinyia
mĩaka mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ
wetagwo Jaredi. **16** Na thuutha wa Jaredi gũciarwo-rĩ,
Mahalaleli agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana
na mĩrongo ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake
na cia airĩtu. **17** Mĩaka yothe ĩrĩa Mahalaleli aatũũrire
muoyo yarĩ mĩaka magana manana na mĩrongo kenda
na ĩtano, agĩcooka agĩkua. **18** Jaredi aakinyia mĩaka
igana na mĩrongo ĩtandatũ na ĩĩrĩ-rĩ, akĩgĩa na mũriũ
wetagwo Enoku. **19** Na thuutha wa Enoku gũciarwo-rĩ,
Jaredi agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana, na
akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. **20** Mĩaka
yothe ĩrĩa Jaredi aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana
kenda na mĩrongo ĩtandatũ na ĩĩrĩ, agĩcooka agĩkua. **21**
Enoku aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano-rĩ,
akĩgĩa na mũriũ wetagwo Methusela. **22** Na thuutha
wa Methusela gũciarwo-rĩ, Enoku agĩtũũra atwaranaga
na Ngai mĩaka magana matatũ, akĩgĩa na ciana ingĩ
cia aanake na cia airĩtu. **23** Mĩaka yothe ĩrĩa Enoku
aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana matatũ na mĩrongo
ĩtandatũ na ĩtano. **24** Enoku agĩtwarana na Ngai nginya
akĩagwo tondũ Ngai nĩamuoire. **25** Methusela aakinyia
mĩaka igana na mĩrongo ĩnana na mũgwanja-rĩ, akĩgĩa
na mũriũ wetagwo Lameku. **26** Na thuutha wa Lameku
gũciarwo-rĩ, Methusela agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ
magana mũgwanja na mĩrongo ĩnana na ĩĩrĩ, na akĩgĩa
na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. **27** Mĩaka yothe
ĩrĩa Methusela aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana
kenda na mĩrongo ĩtandatũ na kenda, agĩcooka agĩkua.
28 Lameku aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ĩnana na
ĩĩrĩ-rĩ, akĩgĩa mwana wa kahĩĩ. **29** Nake agĩgatua Nuhu,
akiuga atĩrĩ, "Nĩarĩtũhooragĩria ruo rwa wĩra na mĩnoga
ya moko maitũ rĩrĩa tũkũrĩma, tondũ Jehova nĩarumire
thĩ." **30** Thuutha wa Nuhu gũciarwo-rĩ, Lameku agĩtũũra
muoyo mĩaka ĩngĩ magana matano na mĩrongo kenda
na ĩtano, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia
airĩtu. **31** Mĩaka yothe ĩrĩa Lameku aatũũrire muoyo
yarĩ mĩaka magana mũgwanja na mĩrongo mũgwanja

na mũgwanja, agĩcooka agĩkua. **32** Nuhu aakinyia ũkũrũ
wa mĩaka magana matano-rĩ, akĩgĩa na ariũ ake na nĩo
Shemu, na Hamu na Jafethu.

6 Rĩrĩa andũ maambĩrĩirie kũingĩha thĩ na
magĩciarĩrwo airĩtu-rĩ, **2** ariũ a Ngai makĩona atĩ
airĩtu a andũ maarĩ athaka, nao makĩhikia o ũrĩa mũndũ
ethuuragĩra. **3** Nake Jehova akiuga atĩrĩ, "Roho wakwa
ndegũtũũra agianaga na mũndũ nginya tene, tondũ
mũndũ nĩ wa gũkua; matukũ make marĩkoragwo marĩ
mĩaka igana na mĩrongo ĩĩrĩ." **4** Na rĩrĩ, matukũ-inĩ
macio, o na thuutha ũcio, rĩrĩa Anefili matũũraga gũkũ
thĩ, nĩrĩo ariũ a Ngai maakomire na airĩtu a andũ na
magĩciara ciana nao. Ciana icio nĩcio ciarĩ njamba cia
tene na andũ arĩa maarĩ igweta. **5** Jehova akĩona ũrĩa
waganu wa andũ waingĩhĩte gũkũ thĩ, na atĩ merirĩria
ma meciiria ma ngoro ciao maarĩ mooru hĩndĩ ciothe. **6**
Jehova akĩnyiitwo nĩ kĩeha nĩ ũndũ wa kũũmba mũndũ
gũkũ thĩ, na ngoro yake ĩkĩiyũrwo nĩ ruo. **7** Nĩ ũndũ
ũcio Jehova akiuga atĩrĩ, "Nĩngũniina andũ, o arĩa niĩ
ndombire, mathire kuuma thĩ, andũ na nyamũ, na
ciũmbe iria ithiiagĩra thĩ, o na nyoni cia rĩera-inĩ,
nĩgũkorwo ndĩ na kĩeha nĩ ũndũ wa gũciũmba." **8** No
Nuhu agĩĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ ma Jehova. **9** Ũyũ nĩguo
ũhoro wa Nuhu. Nuhu aarĩ mũndũ mũthingu, ũtaarĩ
na ũcuuke kũrĩ andũ a hĩndĩ yake, na nĩatwaranaga
na Ngai. **10** Nuhu aarĩ na ariũ atatũ: nĩo Shemu, na
Hamu na Jafethu. **11** Thĩ nayo yarĩ thũku maitho-
inĩ ma Jehova na yaiyũrĩtwo nĩ maũndũ ma ũhinya.
12 Ngai nĩonire ũrĩa thĩ yathũkĩte, nĩgũkorwo andũ
othe a thĩ nĩmathũkĩtie mĩthiĩre yao. **13** Nĩ ũndũ
ũcio Jehova akĩĩra Nuhu atĩrĩ, "Nĩnduĩte itua kũniina
andũ aya othe, nĩgũkorwo thĩ nĩ ĩiyũrĩtwo nĩ maũndũ
ma ũhinya nĩ ũndũ wao. Ti-itherũ nĩngũmaniinanĩria
hamwe na thĩ. **14** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, wĩyakĩre thabina ya
mĩtĩ ya mĩthithinda; na ũthondeke tũnyũmba thĩĩinĩ,
na ũmĩhake rami thĩĩinĩ na nja. **15** Na ũkũmĩaka ũũ:
Ũraihu wa thabina ũkorwo ũrĩ buti magana mana na
mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa buti mĩrongo mũgwanja
na ithano na buti mĩrongo ĩna na ithano, kũraiha na
igũrũ. **16** Ũmĩgite igũrũ, no ũtigie buti ĩmwe na nuthu
mwena wa igũrũ wa thingo. Wĩkĩre mũrango mwena-
inĩ wa thabina, na ũmĩake ĩrĩ na ngoroba ya thĩ, na ya
gatagatĩ, na ya igũrũ. **17** Nĩngũrehe mũiyũro wa maaĩ
gũkũ thĩ wa kũniina kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo gũkũ thĩ,
kĩũmbe o gĩothe kĩrĩ na mĩhũmũ ya muoyo thĩĩinĩ wakĩo.
Indo ciothe irĩ thĩ nĩĩkũniinwo. **18** No nĩngũthondeka
kĩrĩkanĩro nawe. Wee nĩũgatoonya thabina, wee mwene
na ariũ aku na mũtumia waku, na atumia a ariũ aku. **19**
Ningĩ nĩũkaingĩria ciũmbe cia mĩthemba yothe thĩĩinĩ
wa thabina, o mũthemba ciũmbe igĩrĩ, wa njamba
na wa nga, nĩguo itũũre muoyo, o hamwe nawe. **20**
O mũthemba wa nyoni, na o mũthemba wa nyamũ
ciothe na ciũmbe ciothe iria ithiiagĩra thĩ, nĩigooka
kũrĩ we igĩrĩ igĩrĩ nĩguo itũũre muoyo. **21** Nĩũkamaatha
mĩthemba yothe ya irio iria irĩĩagwo, ũciige irĩ irio
ciaku na ciacio." **22** Nuhu agĩĩka maũndũ mothe o ta
ũrĩa Ngai aamwathĩte eeke.

7 Ningĩ Jehova akĩĩra Nuhu atĩrĩ, "Toonya thabina
thĩĩinĩ, wee na nyũmba yaku yothe, tondũ nĩnyonete
ũrĩ mũthingu rũciaro-inĩ rũrũ. **2** Na ũtoonye thĩĩinĩ
na nyamũ mũgwanja mũgwanja cia mĩthemba yothe
ĩrĩa ĩtarĩ thaahu, o njamba na nga yayo, na igĩrĩ igĩrĩ
cia mĩthemba yothe ĩrĩa ĩrĩ thaahu, o njamba na
nga yayo, **3** o na ningĩ ũtoonye na nyoni mũgwanja
mũgwanja cia mĩthemba yothe, o njamba na nga yayo,
nĩgeetha mĩthemba yacio ĩtũũrio muoyo thĩ yothe. **4**
Thikũ mũgwanja kuuma rĩu, nĩnguuria mbura, yure
gũkũ thĩ matukũ mĩrongo ĩna mũthenya na ũtukũ, na
niine ciũmbe ciothe iria irĩ muoyo iria niĩ ndombire,
ithire thĩ." **5** Nake Nuhu agĩĩka ũrĩa wothe Mwathani
aamwathĩte eeke. **6** Nuhu aarĩ na mĩaka magana
matandatũ rĩrĩa mũiyũro ũcio wa maaĩ waiyũrire thĩ. **7**
Nake Nuhu na ariũ ake na mũtumia wake na atumia a
ariũ ake magĩtoonya thabina morĩre mũiyũro ũcio wa
maaĩ. **8** Nyamũ igĩrĩ igĩrĩ iria itarĩ thaahu na iria irĩ
thaahu cia nyoni o na cia ciũmbe ciothe iria ithiiagĩra
thĩ, **9** njamba na nga-rĩ, igĩũka kũrĩ Nuhu igĩtoonya
thabina, o ta ũrĩa Ngai aathĩte Nuhu. **10** Na thuutha
wa matukũ mũgwanja mũiyũro wa maaĩ ũkĩiyũra thĩ.
11 Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na mũgwanja, mweri
wa keerĩ, mwaka ũrĩa Nuhu akinyirie mĩaka magana
matandatũ-rĩ, mũthenya ũcio nĩguo ithima cia maaĩ
ciothe cia kũrĩa kũriku ciatuthũkire, nacio ihingo cia
mũiyũro wa igũrũ ikĩhingũrwo. **12** Nayo mbura ĩkiura
thĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ. **13**
Mũthenya o ro ũcio nĩguo Nuhu na ariũ ake, Shemu,
na Hamu na Jafethu, hamwe na mũtumia wake na
atumia a ariũ ake atatũ maatoonyire thabina. **14** Nao
maarĩ na mĩthemba yothe ya nyamũ cia gĩthaka, o
nyamũ kũringana na mũthemba wayo, na mahiũ mothe
kũringana na mĩthemba yamo, na ciũmbe ciothe iria
ithiiagĩra thĩ kũringana na mĩthemba yacio, na nyoni
ciothe kũringana na mĩthemba yacio, na kĩndũ gĩothe
kĩrĩ mathagu. **15** Ciũmbe ciothe iria irĩ mĩhũmũ ya
muoyo igĩũka kũrĩ Nuhu igĩtoonya thabina igĩrĩ igĩrĩ. **16**
Nyamũ iria ciatoonyire thĩĩinĩ ciarĩ njamba na nga cia
mĩthemba yothe ya indo iria irĩ muoyo, o ta ũrĩa Ngai
aathĩte Nuhu. Nake Jehova akĩmũhingĩrĩria thĩĩinĩ. **17**
Handũ ha matukũ mĩrongo ĩna, mũiyũro ũcio ũgĩthiĩ
na mbere kuongerereka thĩ, na o ũrĩa maaĩ macio
maingĩhaga makĩoya thabina ĩyo na igũrũ mũno na
ĩkĩreera igũrũ rĩa maaĩ. **18** Maaĩ macio makĩambatĩra na
makĩongerereka mũno gũkũ thĩ, nayo thabina ĩkĩreera
maaĩ igũrũ. **19** Maaĩ macio makĩambatĩra mũno igũrũ
wa thĩ, nacio irĩma ciothe iria ndaaya na igũrũ gũkũ
mũhuro wa matu guothe ikĩhumbĩrwo nĩmo. **20** Maaĩ
macio maambatire makĩhumbĩra irĩma na makĩria ma
buti mĩrongo ĩĩrĩ. **21** Kĩndũ gĩothe kĩarĩ muoyo na
gĩathiiaga gũkũ thĩ gĩgĩkua, nyoni, na mahiũ na nyamũ
cia gĩthaka, na ciũmbe ciothe iria ciahunjĩte thĩ, o na
andũ othe. **22** Kĩndũ gĩothe kĩarĩ thĩ nyũmũ na kĩarĩ
na mĩhũmũ ya muoyo maniũrũ-inĩ makĩo gĩgĩkua. **23**
Kĩndũ gĩothe kĩarĩ muoyo gũkũ thĩ guothe gĩkĩniinwo
biũ; andũ na nyamũ na ciũmbe iria ithiiagĩra thĩ na
nyoni cia rĩera-inĩ ikĩniinwo ciothe gũkũ thĩ. No Nuhu
watigarire hamwe na andũ arĩa maarĩ nake thĩĩinĩ wa

thabina. **24** Maaĩ macio magĩikara mahumbĩrĩte thĩ matukũ igana rĩmwe na mĩrongo ĩtano.

8 No rĩrĩ, Ngai nĩaririkanire Nuhu o hamwe na nyamũ ciothe cia gĩthaka o na mahiũ marĩa mothe aarĩ namo thĩĩnĩ wa thabina, na agĩtũma rũhuho rũhurutane gũkũ thĩ, namo maaĩ makĩambĩrĩria kũhũa. **2** Nacio ithima cia kũrĩa kũriku na ihingo cia mũiyũro wa igũrũ ikĩhingwo, nayo mbura ĩgĩtiga kuura. **3** Namo maaĩ magĩthiĩ makĩhũũaga, magĩthiraga thĩ. Thuutha wa matukũ igana na mĩrongo ĩtano-rĩ, maaĩ magĩkorwo manyihanyiihĩte, **4** naguo mũthenya wa ikũmi na mũgwanja wa mweri wa mũgwanja, thabina ĩkĩrũgama irĩma-inĩ cia Ararati. **5** Maaĩ macio magĩthiĩ na mbere na kũhũa o nginya mweri wa ikũmi, na mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi-rĩ, tũcũmbĩrĩ twa irĩma tũkĩambĩrĩria kuoneka. **6** Na thuutha wa matukũ mĩrongo ĩna, Nuhu akĩhingũra ndirica ĩrĩa aakĩte thabina-inĩ, **7** na akĩrekereria ihuru na nja, narĩo rĩgĩtũũra rĩũmbũkaga kũndũ na kũndũ o nginya rĩrĩa maaĩ maahũire thĩ. **8** Ningĩ akĩrekereria ndutura ĩthiĩ ĩkarore kana maaĩ nĩmahũĩte gũkũ thĩ. **9** No ndutura ĩyo ndĩonire handũ ha kũũmba tondũ thĩ yothe yaiyũrĩtwo nĩ maaĩ; nĩ ũndũ ũcio ĩgĩcooka thabina-inĩ kũrĩ Nuhu. Nake agĩtambũrũkia guoko akĩmĩoya, akĩmĩtoonyia thabina thĩinĩ kũu we aarĩ. **10** Ningĩ agĩeterera matukũ mangĩ mũgwanja, na maathira akĩrekereria ndutura rĩngĩ yume nja ya thabina. **11** Rĩrĩa ndutura ĩyo yamũcookereire hwaĩ-inĩ-rĩ, yakuuĩte ithangũ rĩa mũtamaiyũ na mũkanye wayo, rĩatuĩtwo o hĩndĩ ĩyo! Nuhu agĩkĩmenya atĩ maaĩ nĩmahũĩte thĩ. **12** Nuhu agĩeterera matukũ mangĩ mũgwanja, agĩcooka akĩrekereria ndutura ĩyo yume nja rĩngĩ, no hĩndĩ ĩno ndĩigana kũmũcookerera. **13** Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere, mweri wa mbere wa mwaka ũrĩa Nuhu akinyirie mĩaka magana matandatũ na ũmwe-rĩ, mũthenya ũcio nĩguo maaĩ maahũire biũ gũkũ thĩ. Nake Nuhu akĩeheria kĩrĩa kĩagitĩte thabina, agĩkĩona atĩ thĩ nĩyaniarĩte. **14** Gũgĩkinya mũthenya wa mĩrongo ĩĩrĩ na mũgwanja wa mweri wa keerĩ-rĩ, thĩ nĩyaniarĩte biũ. **15** Ningĩ Ngai akĩĩra Nuhu atĩrĩ, **16** "Uma thabina, wee na mũtumia waku, na ariũ aku na atumia ao. **17** Hingũrĩra mĩthemba yothe ya ciũmbe iria irĩ muoyo icio ũrĩ nacio: irĩ nyoni, na nyamũ, na ciũmbe iria ithiiagĩra thĩ, nĩgeetha ciongerereke thĩ, na iciarane cingĩhe gũkũ thĩ." **18** Nĩ ũndũ ũcio Nuhu akiuma thabina hamwe na ariũ ake, na mũtumia wake, na atumia a ariũ ake. **19** Nyamũ ciothe na ciũmbe ciothe iria ithiiagĩra thĩ, na nyoni ciothe, na kĩndũ o gĩothe gĩthiiagĩra gũkũ thĩ, ciothe cikiuma thabina, mũthemba o mũthemba. **20** Nake Nuhu agĩakĩra Jehova kĩgongona, na akĩoya nyamũ imwe cia iria ciothe itarĩ thaahu, na nyoni iria itarĩ thaahu, akĩrutĩra Ngai igongona rĩa njino ho. **21** Nake Jehova agĩkenio nĩ mũtararĩko ũcio, akiuga atĩrĩ na ngoro yake: "Ndirĩ hĩndĩ ngaacooka kũruma thĩ rĩngĩ nĩ ũndũ wa mũndũ, o na gũtuĩka meririria ma ngoro yake nĩ mooru kuuma ũnini-inĩ wake. Na ndirĩ hĩndĩ ngaacooka kũniina ciũmbe ciothe iria irĩ muoyo ta ũguo njĩkĩte. **22** "Mahinda mothe marĩa thĩ ĩgũtũũra-rĩ, kũrĩkoragwo na hĩndĩ ya kũhaanda na ya magetha, na hĩndĩ ya heho na ya ũrugarĩ, na hĩndĩ ya themithũ na ya gathano, na mũthenya na ũtukũ."

9 Hĩndĩ ĩyo Ngai akĩrathima Nuhu na ariũ ake, akĩmeera atĩrĩ, "Ciaranai na mũingĩhe na mũiyũre thĩ. **2** Nyamũ ciothe cia thĩ, na nyoni cia rĩera-inĩ, ciothe nĩ irĩmwĩtigagĩra na imakage nĩ inyuĩ, ciũmbe ciothe iria ithiiagĩra thĩ, na thamaki ciothe cia iria-inĩ; nĩndacineana moko-inĩ manyu. **3** Kĩndũ gĩothe gĩtũũraga muoyo na gĩthiiaga-rĩ, gĩgũtuĩka irio cianyu. O ta ũrĩa ndamũheire mĩmera ĩrĩa mĩruru mũrĩĩage, rĩu nĩ ndamũhe indo ciothe ituĩke irio cianyu. **4** "No rĩrĩ, mũtikanarĩe nyama irĩ na thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo. **5** Na ti-itherũ nĩngarĩhanĩria gũitwo gwa thakame yanyu. Ndĩmĩrĩhanĩrie o na kuuma kũrĩ nyamũ o na ĩrĩkũ. Nake mũndũ angĩita thakame ya mũndũ ũngĩ, o nake nĩakarĩhio thakame ĩyo. **6** "Mũndũ o wothe ũgaita thakame ya mũndũ ũngĩ, thakame yake o nayo ĩgaitwo nĩ mũndũ; nĩgũkorwo Ngai ombire mũndũ na mũhianĩre wake. **7** No inyuĩ-rĩ, ciaranai na mũingĩhe; muongerereke thĩ na mũiyũre kuo." **8** Ningĩ Ngai akĩĩra Nuhu hamwe na ariũ ake atĩrĩ, **9** "Rĩu niĩ nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ, na njiaro cianyu iria igooka thuutha wanyu, **10** o na hamwe na kĩũmbe gĩothe kĩrĩ muoyo kĩa iria mũraarĩ nacio; nĩcio nyoni, na mahiũ o na nyamũ cia gĩthaka ciothe iria cioimire thabina hamwe na inyuĩ, ici nĩcio ciũmbe ciothe irĩ muoyo gũkũ thĩ. **11** Nĩndathondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ: Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ muoyo wothe ũkaaniinwo na mũiyũro wa maaĩ; gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ gũkaagĩa mũiyũro wa maaĩ wa kũniina thĩ." **12** Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, "Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndĩrarĩkanĩra na inyuĩ na ciũmbe ciothe irĩ muoyo irĩ hamwe na inyuĩ, kĩrĩkanĩro kĩa njiarwa ciothe iria igooka: **13** Nĩndekĩra mũkũnga-mbura wakwa matu-inĩ, na nĩguo ũgũtuĩka kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa na andũ a thĩ. **14** Hĩndĩ ĩrĩa yothe ngaarehe matu igũrũ rĩa thĩ, naguo mũkũnga-mbura woneke matu-inĩ macio, **15** nĩndĩĩririkanaga kĩrĩkanĩro gĩakwa gatagatĩ kanyu na niĩ, na gatagatĩ ga ciũmbe cia mĩthemba yothe iria itũũraga muoyo. Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ maaĩ magatuĩka mũiyũro wa kũniina mĩoyo yothe. **16** Rĩrĩa rĩothe mũkũnga-mbura ũrĩonekaga itu-inĩ-rĩ, ndĩĩwonaga ngaririkana kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩa gũtũũra nginya tene gatagatĩ ka Ngai na ciũmbe cia mĩthemba yothe iria itũũraga muoyo gũkũ thĩ." **17** Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩĩra Nuhu atĩrĩ, "Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndathondeka gatagatĩ gakwa na kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo gũkũ thĩ." **18** Ariũ a Nuhu arĩa moimire thabina maarĩ Shemu, na Hamu na Jafethu. (Hamu nĩwe warĩ ithe wa Kaanani). **19** Acio atatũ nĩo maarĩ ariũ a Nuhu, na kuuma kũrĩ o gũkiuma andũ arĩa othe maahurunjirwo thĩ yothe. **20** Nuhu aarĩ mũrĩmi, na nĩahaandire mũgũnda wa mĩthabibũ. **21** Rĩrĩa aanyuire ndibei ya mĩthabibũ ĩyo, akĩrĩĩo, na agĩkoma thĩinĩ wa hema yake atehumbĩrĩte. **22** Hamu, ithe wa Kaanani, nĩonire njaga ya ithe, na akĩĩra ariũ a nyina eerĩ arĩa maarĩ nja. **23** No Shemu na Jafethu makĩoya nguo makĩigĩrĩra ciande; magĩthiĩ na kĩĩhutaatĩ, makĩhumbĩra njaga ya ithe. Mothiũ mao maahũgũkĩte na kũngĩ nĩguo

matikoone njaga ya ithe wao. **24** Rĩrĩa Nuhu aarĩĩũkirwo
na akĩmenya ũrĩa mũriũ wake ũrĩa mũnini aamwĩkĩte-
rĩ, **25** akiuga atĩrĩ, "Kaanani aronyiitwo nĩ kĩrumi!
Agaatuĩka ngombo ya kũhinyĩrĩrio biũ nĩ ariũ a nyina."
26 Ningĩ akiuga atĩrĩ, "Jehova arogaathwo, o we Ngai wa
Shemu! Kaanani arotuĩka ngombo ya Shemu. **27** Ngai
aroaramia mĩhaka ya Jafethu; Jafethu arotũũra hema-
inĩ cia Shemu, na Kaanani arotuĩka ngombo yake."
28 Thuutha wa mũiyũro wa maaĩ gũthira-rĩ, Nuhu
aatũũrire muoyo mĩaka magana matatũ na mĩrongo
ĩtano. **29** Mĩaka yothe ĩrĩa Nuhu aatũũrire muoyo
yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtano, agĩcooka
agĩkua.

10 Ũyũ nĩguo ũhoro wa njiarwa cia Nuhu, nĩo Shemu,
na Hamu, na Jafethu, arĩa o ene maagĩire na
ariũ thuutha wa mũiyũro wa maaĩ. **2** Ariũ a Jafethu
nĩ aya: Gomeri, na Magogu, na Madai, na Javani, na
Tubali, na Mesheki, na Tirasi. **3** Ariũ a Gomeri nĩ aya:
Ashikenazu, na Rifathu, na Togarima. **4** Ariũ a Javani nĩ
aya: Elishahu, na Tarishishi, na Kitimu, na Rodanimu. **5**
(Kuuma kũrĩ o gũkiuma andũ arĩa matũũraga ndwere-
inĩ cia iria, o andũ na rũgongo rwao kũringana na
mĩhĩrĩga yao, mabũrũri-inĩ mao, na o andũ na rũthiomi
rwao.) **6** Nao ariũ a Hamu nĩ aya: Kushi, na Miziraimu,
na Putu, na Kaanani. **7** Ariũ a Kushi nĩ aya: Seba, na
Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka. Nao ariũ a
Raama nĩ: Sheba, na Dedani. **8** Kushi nĩwe warĩ ithe
wa Nimurodi, ũrĩa wakũrire agĩtuĩka njamba ya hinya
ya ita gũkũ thĩ. **9** Aarĩ mũguĩmi warĩ hinya mbere
ya Jehova; na nĩkĩo kwĩragwo atĩrĩ, "O ta Nimurodi,
mũguĩmi ũrĩ hinya mbere ya Jehova." **10** Matũũra
ma mbere ma ũthamaki wake maarĩ Babeli, na Ereku,
na Akadi na Kaline, kũu Shinaru. **11** Kuuma bũrũri
ũcio wa Shinaru agĩthiĩ bũrũri wa Ashuri, nakuo kũu
agĩaka matũũra ma Nineve, na Rehobothu-Iru, na
Kala, **12** na Reseni, itũũra rĩrĩ gatagatĩ ka Nineve na
Kala; rĩu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene. **13** Nake Miziraimu
nĩwe warĩ ithe wa Aludi, na Aanami, na Alehabi, na
Anafituhi, **14** na Apathirusi, na Akasuluhi (Afilisti
moimire kuuma harĩ o), na Akafitori. **15** Kaanani nĩwe
warĩ ithe wa Sidoni irigithathi rĩake, na Ahiti, **16** na
Ajebusi, na Aamori, na Agirigashi, **17** na Ahivi, na Ariki,
na Asiniti, **18** na Aarivadi, na Azemari, na Ahamathi.
Thuutha ũcio mĩhĩrĩga ya Kaanani ĩkĩhurunjũka, **19**
mĩhaka ya Akaanani yoimĩte Sidoni ĩrorete Gerari
ĩgakinya Gaza, ningĩ ĩkarora Sodomu, na Gomora, na
Adima, na Zeboimu, o nginya Lasha. **20** Acio nĩo ariũ
a Hamu kũringana na mĩhĩrĩga yao, na thiomi ciao,
marĩ ng'ongo ciao, na mabũrũri-inĩ mao. **21** Shemu o
nake nĩaciarĩirwo ariũ ake. Mũrũ wa nyina na Shemu
ũrĩa warĩ mũkũrũ eetagwo Jafethu. Shemu nĩwe warĩ
ithe wa rũruka ruothe rwa ariũ a Eberi. **22** Ariũ a
Shemu nĩ aya: Elamu, na Ashuri, na Arafakasadi, na
Ludi, na Aramu. **23** Nao ariũ a Aramu nĩ aya: Uzu, na
Hulu, na Getheru, na Mesheki. **24** Arafakasadi nĩwe
warĩ ithe wa Shela, nake Shela aarĩ ithe wa Eberi.
25 Eberi nake nĩaciarĩirwo ariũ eerĩ: Ũmwe eetagwo
Pelegu, tondũ hĩndĩ yake thĩ nĩyagayũkanire; mũrũ
wa nyina eetagwo Jokitani. **26** Jokitani nĩwe warĩ ithe
wa Alimodadi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera,
27 na Hadoramu, na Uzali, na Dikila, **28** na Obali, na
Abimaeli, na Sheba, **29** na Ofiri, na Havila, na Jobabu.
Acio othe nĩo maarĩ ariũ a Jokitani. **30** Rũgongo rũrĩa
maatũũraga ruoimĩte Mesha rũgathiĩ rũrorete Sefari,
kũu mwena wa irathĩro wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma. **31**
Acio nĩo ariũ a Shemu kũringana na mĩhĩrĩga yao, na
thiomi ciao, marĩ ng'ongo ciao na mabũrũri-inĩ mao. **32**
Ĩyo nĩyo mĩhĩrĩga ya ariũ a Nuhu kũringana na njiaro
ciao, marĩ mabũrũri-inĩ mao. Kuuma kũrĩ o, ndũrĩrĩ
ikĩhurunjũka thĩ yothe thuutha wa mũiyũro wa maaĩ.

11 Hĩndĩ ĩyo ya tene-rĩ, andũ othe a thĩ maarĩ na
rũthiomi rũmwe na mwario o ũmwe. **2** Na rĩrĩa
andũ maathiiaga na mwena wa irathĩro, magĩkinya
werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Shinaru, na magĩtũũra
kuo. **3** Nao makĩĩrana atĩrĩ, "Ũkai tũũmbe maturubarĩ
na tũmacine wega." Magĩtũmĩra maturubarĩ handũ ha
mahiga, na rami handũ ha thimiti. **4** Ningĩ magĩcooka
makiuga atĩrĩ, "Ũkai, rekei twĩyakĩre itũũra inene,
rĩna mũthiringo mũraaya na igũrũ, ũkinye o matu-inĩ,
nĩgeetha twĩgĩĩre igweta, na nĩguo tũtikaanahurunjwo
thĩ yothe." **5** No rĩrĩ, Jehova agĩikũrũka oke one
itũũra rĩu na mũthiringo ũcio andũ acio maakaga.
6 Jehova akiuga atĩrĩ na ngoro yake, "Angĩkorwo na
ũndũ wa ũrũmwe wa kwaria rũthiomi rũmwe andũ
aya nĩmambĩrĩria gwĩka ũũ-rĩ, gũtirĩ ũndũ makaabanga
gwĩka ũkaamarema. **7** Ũkai, tũikũrũke tũkahĩngĩcanie
rũthiomi rwao, nĩgeetha matigacooke kũiguithania
mĩario mũndũ na ũrĩa ũngĩ." **8** Nĩ ũndũ ũcio, kuuma
hau Jehova akĩmahurunja thĩ yothe, nao magĩtiga
gwaka itũũra rĩu inene. **9** Na nĩkĩo itũũra rĩu rĩetirwo
Babeli, tondũ nĩkuo Jehova aahĩngĩcanĩirie rũthiomi
rwa andũ a thĩ yothe. Kuuma kũu, Jehova akĩmahurunja
thĩ yothe. **10** Ũyũ nĩguo ũhoro wa Shemu. Mĩaka ĩĩrĩ
thuutha wa mũiyũro wa maaĩ-rĩ, rĩrĩa Shemu aarĩ na
ũkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe-rĩ, nĩguo aatuĩkire ithe wa
Arafakasadi. **11** Shemu aatũũrire muoyo mĩaka magana
matano thuutha wa gũtuĩka ithe wa Arafakasadi, na
akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. **12** Nake
Arafakasadi aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtano,
agĩtuĩka ithe wa Shela. **13** Na thuutha wa gũtuĩka
ithe wa Shela, Arafakasadi agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ
magana mana na ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia
aanake na cia airĩtu. **14** Nake Shela aakinyia mĩaka
mĩrongo ĩtatũ, agĩtuĩka ithe wa Eberi. **15** Na thuutha
wa gũtuĩka ithe wa Eberi, Shela agĩtũũra muoyo mĩaka
ĩngĩ magana mana na ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ
cia aanake na cia airĩtu. **16** Nake Eberi aakinyia mĩaka
mĩrongo ĩtatũ na ĩna, agĩtuĩka ithe wa Pelegu. **17** Na
thuutha wa gũtuĩka ithe wa Pelegu, Eberi agĩtũũra
muoyo mĩaka ĩngĩ magana mana na mĩrongo ĩtatũ, na
akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. **18** Nake
Pelegu aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ, agĩtuĩka ithe wa
Reu. **19** Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Reu, Pelegu
agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana meerĩ na kenda
na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. **20**
Nake Reu aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩĩrĩ, agĩtuĩka
ithe wa Serugu. **21** Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa
Serugu, Reu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana meerĩ

na mũgwanja na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia
airĩtu. **22** Nake Serugu aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ,
agĩtuĩka ithe wa Nahoru. **23** Na thuutha wa gũtuĩka
ithe wa Nahoru, Serugu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ
magana meerĩ na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na
cia airĩtu. **24** Nake Nahoru aakinyia mĩaka mĩrongo
ĩĩrĩ na kenda, agĩtuĩka ithe wa Tera. **25** Na thuutha wa
gũtuĩka ithe wa Tera, Nahoru agĩtũũra muoyo mĩaka
ĩngĩ igana na ikũmi na kenda, na akĩgĩa na ciana ingĩ
cia aanake na cia airĩtu. **26** Thuutha wa Tera gũkinyia
mĩaka mĩrongo mũgwanja, agĩtuĩka ithe wa Aburamu,
na Nahoru na Harani. **27** Ũyũ nĩguo ũhoro wa Tera.
Tera nĩwe warĩ ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani.
Nake Harani agĩtuĩka ithe wa Loti. **28** Ithe wao Tera arĩ
o muoyo-rĩ, Harani nĩakuire arĩ bũrũri-inĩ wa Uri-kwa-
Akalidei, kũrĩa aaciarĩirwo. **29** Aburamu na Nahoru
o eerĩ nĩmahikanirie. Mũtumia wa Aburamu eetagwo
Sarai, nake mũtumia wa Nahoru eetagwo Milika; Milika
aarĩ mwarĩ wa Harani. Harani nĩwe warĩ ithe wa Milika
na Isika. **30** Na rĩrĩ, Sarai aarĩ thaata; ndaarĩ na ciana.
31 Nake Tera akĩoya mũriũ wake Aburamu, na Loti mũrũ
wa mũrũwe Harani, na Sarai mũtumia wa mũriũ wake
Aburamu; nao makiumagara hamwe moime bũrũri wa
Uri-kwa-Akalidei mathiĩ Kaanani. No rĩrĩa maakinyire
bũrũri wetagwo Harani, magĩtũũra kuo. **32** Tera agĩtũũra
muoyo mĩaka ĩngĩ magana meerĩ na ĩtano, na agĩkuĩra
kũu Harani.

12 Nake Jehova nĩeerĩte Aburamu atĩrĩ, "Thaama
uume bũrũri wanyu na ũtige andũ anyu, na
nyũmba ya thoguo, ũthiĩ bũrũri ũrĩa ngaakuonia. **2**
"Niĩ nĩngagũtua rũrĩrĩ rũnene, na nĩngakũrathima;
nĩngatũma rĩĩtwa rĩaku rĩgĩe igweta, nawe nĩũgatuĩka
kĩrathimo. **3** Nĩngarathima arĩa magaakũrathima, na
ũrĩa o wothe ũgaakũruma na niĩ nĩngatũma anyiitwo
nĩ kĩrumi; nao andũ othe a thĩ nĩmakarathimwo nĩ
ũndũ waku." **4** Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akiumagara
agĩthiĩ, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte; nake Loti agĩthiĩ
nake. Aburamu aarĩ na mĩaka mĩrongo mũgwanja na
ĩtano rĩrĩa oimire Harani. **5** Nake nĩathiire na mũtumia
wake Sarai, na Loti, mũriũ wa mũrũ wa nyina, na indo
ciothe iria maagĩte nacio, na andũ arĩa maagĩte nao kũu
Harani, na makiumagara marorete bũrũri wa Kaanani,
na magĩkinya kuo. **6** Aburamu agĩtuĩkanĩria bũrũri ũcio
agĩkinya handũ haarĩ na mũtĩ mũnene wa More kũu
Shekemu. Hĩndĩ ĩyo Akaanani nĩo maatũũraga bũrũri
ũcio. **7** Nake Jehova akiumĩrĩra Aburamu, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Bũrũri ũyũ nĩguo ngaahe rũciaro rwaku." Nĩ
ũndũ ũcio Aburamu agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, o
we Jehova ũcio wamuumĩrĩire. **8** Kuuma hau agĩthiĩ
erekeire irĩma iria irĩ mwena wa irathĩro wa itũũra
rĩa Betheli, na akĩamba hema yake, Betheli ĩgĩkorwo
ĩrĩ mwena wa ithũĩro na itũũra rĩa Ai rĩrĩ mwena wa
irathĩro. Hau nĩho aakĩire Jehova kĩgongona na agĩkaĩra
rĩĩtwa rĩa Jehova. **9** Thuutha-inĩ Aburamu akiumagara
rĩngĩ agĩthiĩ na mbere na rũgendo arorete Negevu. **10**
Na rĩrĩ, nĩ kwagĩire ng'aragu bũrũri ũcio, nake Aburamu
agĩikũrũka athiĩ Misiri agaikare kuo kwa ihinda, tondũ
ng'aragu nĩ yarĩ nene mũno. **11** Arĩ o hakuhĩ gũtoonya
Misiri-rĩ, akĩĩra mũtumia wake Sarai atĩrĩ, "Nĩnjũũĩ
atĩ ũrĩ mũndũ-wa-nja kĩĩrorerwa. **12** Na rĩrĩ, andũ a
Misiri makuona mekuuga atĩrĩ, 'Ũyũ nĩ mũtumia wake,'
tondũ ũcio manjũrage no wee makũreke ũtũũre muoyo,
makuoe. **13** Nĩ ũndũ ũcio wee uga atĩ ũrĩ mwarĩ wa baba,
nĩgeetha ũhonokie muoyo wakwa na manjĩke wega nĩ
ũndũ waku." **14** Rĩrĩa Aburamu aakinyire Misiri, andũ a
Misiri makĩona atĩ mũtumia wake aarĩ kĩĩrorerwa biũ.
15 Nao anene a Firaũni mamuona, makĩmũgaathĩrĩria
kũrĩ Firaũni, na makĩmuoya makĩmũtwara nyũmba-inĩ
yake ya ũthamaki. **16** Nake Firaũni agĩtuga Aburamu
nĩ ũndũ wa Sarai, na Aburamu akĩgĩa na mbũri na
ng'ombe, na ndigiri cia njamba na cia nga, ndungata
cia arũme na cia airĩtu, na ngamĩĩra. **17** No Jehova
akĩnyamaria Firaũni na nyũmba yake na mĩrimũ mĩũru
nĩ ũndũ wa Sarai, mũtumia wa Aburamu. **18** Nĩ ũndũ
ũcio Firaũni agĩtũmanĩra Aburamu akĩmũũria atĩrĩ,
"Nĩ atĩa ũũ ũnjĩkĩte? Nĩ kĩĩ kĩagiririe ũnjĩĩre atĩ ũyũ nĩ
mũtumia waku? **19** Nĩ kĩĩ gĩatũmire uuge, 'Ũyũ nĩ mwarĩ
wa baba,' na nĩkĩo ndaamuoire atuĩke mũtumia wakwa?
Mũtumia waku nĩwe ũyũ! Muoye mũthiĩ!" **20** Hĩndĩ
ĩyo Firaũni agĩathana akĩĩra andũ ake ũrĩa megwĩka
Aburamu, nao makĩmumagaria arĩ na mũtumia wake na
indo ciothe iria aarĩ nacio.

13 Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akĩambata akiuma Misiri
agĩthiĩ Negevu, arĩ na mũtumia wake na indo
ciothe iria aarĩ nacio, na Loti agĩthiĩ hamwe nake. **2**
Aburamu nĩatongete mũno na ũtonga wa mahiũ, na wa
betha, na wa thahabu. **3** Kuuma kũu Negevu nĩathiire
kũndũ na kũndũ o nginya agĩkinya Betheli, o harĩa
aambĩte hema yake rĩa mbere gatagatĩ ka Betheli na
Ai, **4** na hau nĩho aakĩte kĩgongona ihinda rĩa mbere.
Na Aburamu agĩkaĩra rĩĩtwa rĩa Jehova ho. **5** Na rĩrĩ,
Loti, ũrĩa matwaranaga na Aburamu, o nake aarĩ na
ndũũru cia mbũri, na cia ng'ombe, na ndungata nyingĩ.
6 Nĩ ũndũ ũcio bũrũri ũcio ndũngĩahotire kũmaigania
ũrĩithio marĩ hamwe, nĩ tondũ indo ciao ciarĩ nyingĩ
mũno, ũndũ matangĩahotire gũikarania hamwe. **7** Na nĩ
kwagĩire ngũĩ gatagatĩ ka arĩithi a Aburamu na arĩithi a
Loti. Akaanani na Aperizi o nao maatũũraga o bũrũri-
inĩ ũcio hĩndĩ ĩyo. **8** Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akĩĩra Loti
atĩrĩ, "Nĩtũtige kũgĩa na ngũĩ gatagatĩ gaitũ nawe, kana
gatagatĩ ka arĩithi aku na arĩithi akwa, nĩ tondũ tũrĩ andũ
a nyũmba ĩmwe. **9** Githĩ bũrũri ũyũ wothe ndũrĩ mbere
yaku? Reke tũtigane. Wathiĩ mwena wa ũmotho, na niĩ
ngũthiĩ mwena wa ũrĩo; wathiĩ mwena wa ũrĩo, na niĩ
ngũthiĩ mwena wa ũmotho." **10** Loti nĩatiirire maitho,
akĩbaara, akĩona atĩ kĩaragana gĩothe kĩa Jorodani kĩarĩ
na maaĩ maingĩ, gĩgakĩhaana o ta mũgũnda ũrĩa wa
Jehova, na o ta bũrũri wa Misiri, ũrĩa ũng'etheire Zoari.
(Hĩndĩ ĩyo nĩ mbere ya Jehova kũnũha Sodomu na
Gomora.) **11** Nĩ ũndũ ũcio Loti agĩĩthuurĩra kĩaragana kĩa
Jorodani gĩothe na akiumagara erekeire irathĩro. Andũ
acio eerĩ magĩtigana: **12** Aburamu agĩtũũra bũrũri wa
Kaanani, nake Loti agĩtũũra matũũra-inĩ ma kĩaragana
kĩu, akĩamba hema ciake hakuhĩ na Sodomu. **13** Na rĩrĩ,
andũ a Sodomu maarĩ aaganu, na makehagĩria Jehova
mũno. **14** Aburamu na Loti maatigana-rĩ, Jehova akĩĩra
Aburamu atĩrĩ, "Ta tiira maitho maku na igũrũ ũrĩ o hau
ũrĩ, ũrore mwena wa gathigathini na gũthini, irathĩro

na ithũĩro. **15** Bũrũri ũrĩa wothe ũkuona nĩngũkũhe ũtuĩke waku, na wa rũciaro rwaku nginya tene. **16** Nĩngaatũma rũciaro rwaku rũingĩhe o ta rũkũngũ rwa thĩ, na kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũngĩhota gũtara rũkũngũ rwa thĩ-rĩ, o na rũciaro rwaku no rũgĩtarĩke. **17** Ũkĩra ũthiĩ, ũtuĩkanie bũrũri ũyũ ũraihu waguo na wariĩ waguo, tondũ nĩngũkũhe guo." **18** Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akĩambũra hema ciake, agĩthiĩ gũtũũra hakuhĩ na mĩtĩ ĩrĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure kũu Hebironi, na agĩakĩra Jehova kĩgongona hau.

14 Ihinda-inĩ rĩu, Amurafeli mũthamaki wa Shinaru, na Arioku mũthamaki wa Elasaru, na Kedorilaomeri mũthamaki wa Elamu, na Tidali mũthamaki wa Goimu, **2** nĩmathiire ita kũrũa na Bera mũthamaki wa Sodomu, na Birisha mũthamaki wa Gomora, na Shinabu mũthamaki wa Adima, na Shemeberi mũthamaki wa Zeboimu na mũthamaki wa Bela (na nokuo Zoari). **3** Athamaki acio othe a gĩkundi gĩa keerĩ nĩmacookanĩrĩire hamwe Gĩtuamba-inĩ gĩa Sidimu (na nokuo Iria rĩa Cumbĩ). **4** Ihinda rĩa mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ maatũire matungatagĩra Mũthamaki Kedorilaomeri, no mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩtatũ makĩregana na watho wake. **5** Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩna-rĩ, Mũthamaki Kedorilaomeri na athamaki arĩa maarĩ hamwe nake magĩthiĩ makĩhoota Arefai kũu Ashiterothu-Karinaimu, na Azuzi kũu Hamu, na Aemi kũu Shave-Kiriathaimu, **6** nao Ahori makĩmahootera bũrũri-inĩ wa irĩma wa Seiru, o nginya Eli-Parani gũkuhĩ na werũ. **7** Ningĩ athamaki acio makĩgarũrũka, magĩthiĩ Eni-Mishipatu (na nokuo Kadeshi), magĩtooria rũgongo ruothe rwa Amaleki, o hamwe na Aamori arĩa maatũũraga kũu Hazazoni-Tamaru. **8** Ningĩ mũthamaki wa Sodomu, na mũthamaki wa Gomora, na mũthamaki wa Adima, na mũthamaki wa Zeboimu, na mũthamaki wa Bela (na nokuo Zoari) magĩthiĩ makĩhaarĩria ita rĩao rĩa mbaara o kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Sidimu, **9** mahũũrane na Kedorilaomeri mũthamaki wa Elamu, na Tidali mũthamaki wa Goimu, na Amurafeli mũthamaki wa Shinaru, na Arioku mũthamaki wa Elasaru, athamaki acio ana mahũũrane na athamaki acio angĩ atano. **10** Na rĩrĩ, Gĩtuamba kĩu gĩa Sidimu kĩaiyũrĩte marima ma rami, na rĩrĩa athamaki a Sodomu na Gomora mooraga-rĩ, andũ amwe ao makĩgũa kuo nao arĩa angĩ makĩũrĩra irĩma-inĩ. **11** Athamaki acio ana magĩtunyana indo ciothe cia Sodomu na Gomora o na irio ciakuo ciothe; magĩcooka magĩĩthiĩra. **12** Ningĩ magĩtaha Loti, mũriũ wa mũrũ wa nyina na Aburamu, na indo ciake, tondũ aatũũraga kũu Sodomu. **13** Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wahonokete gũtahwo-rĩ, agĩũka na akĩĩra Aburamu ũrĩa Mũhibirania ũhoro ũcio. Na rĩrĩ, Aburamu aatũũraga hakuhĩ na mĩtĩ ĩrĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure ũrĩa Mũamori, mũrũ wa nyina na Eshikoli na Aneri, na othe maarĩ rũmwe na Aburamu. **14** Rĩrĩa Aburamu aiguire atĩ mũndũ ũcio wao nĩanyiitĩtwo agatahwo-rĩ, agĩĩta andũ magana matatũ na ikũmi na anana arĩa maarutĩtwo kũrũa mbaara na maaciarĩirwo gwake mũciĩ, makĩingatithia thũ icio o nginya Dani. **15** Ũtukũ-rĩ, Aburamu akĩgayania andũ ake mamatharĩkĩre, nake akĩmahoota na akĩmaingatithia nginya Hoba, itũũra rĩrĩ gathigathini wa Dameski. **16** Aburamu agĩcookithia indo ciothe iria ciatahĩtwo, na Loti mũndũ ũcio wao, na indo ciake ciothe, hamwe na andũ-a-nja na andũ arĩa angĩ. **17** Aburamu acooka kuuma kũhoota Kedorilaomeri na athamaki arĩa maarĩ rũmwe nake-rĩ, mũthamaki wa Sodomu agĩthiĩ kũmũtũnga Gĩtuamba-inĩ gĩa Shave (na no kĩo gĩĩtagwo Gĩtuamba-kĩa-Mũthamaki). **18** Nake Melikisedeki mũthamaki wa Salemu akĩrehe mĩgate na ndibei. We aarĩ mũthĩnjĩri wa Mũrungu Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. **19** Na akĩrathima Aburamu, akiuga atĩrĩ, "Aburamu arorathimwo nĩ Mũrungu Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, o we Mũmbi wa igũrũ na thĩ. **20** Ningĩ Mũrungu Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno arogaathwo, o ũcio ũraneanire thũ ciaku moko-inĩ maku." Nake Aburamu akĩhe Melikisedeki gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe iria aatunyĩte athamaki arĩa ana. **21** Nake mũthamaki wa Sodomu akĩĩra Aburamu atĩrĩ, "Niĩ nengera o andũ tu, ũrigie na indo ituĩke ciaku." **22** No Aburamu akĩĩra mũthamaki ũcio wa Sodomu atĩrĩ, "Nĩnyambararĩtie guoko gwakwa na igũrũ na ngehĩta na mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova Mũrungu Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, Mũmbi wa igũrũ na thĩ, **23** atĩ ndingĩĩtĩkĩra kuoya kĩndũ o na kĩmwe gĩaku, o na karũrigi kana kamũkwa ga kĩraatũ, nĩgeetha ndũkanoige atĩrĩ, 'Nĩ niĩ ndatongirie Aburamu.' **24** Ndingĩĩtĩkĩra kuoya kĩndũ, o tiga kĩrĩa kĩrĩĩtwo nĩ andũ akwa, na igai rĩa andũ arĩa tũrathiĩte nao, na nĩo Aneri, na Eshikoli, na Mamure. Acio nĩmooe rũgai rwao."

15 Thuutha wa maũndũ macio, ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Aburamu na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ: "Aburamu, ndũgetigĩre. Niĩ nĩ niĩ ngo yaku, na nĩ niĩ kĩheo gĩaku kĩnene." **2** No Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, "Mwathani Jehova, hihi nĩ kĩĩ ũkũũhe, kuona atĩ ndirĩ mwana, na ũrĩa ũkaagaya mũciĩ ũyũ wakwa nĩ Eliezeri wa Dameski?" **3** Ningĩ Aburamu akiuga atĩrĩ, "Nĩwagĩte kũũhe ciana; nĩ ũndũ ũcio ndungata ya mũciĩ wakwa nĩyo ĩkaangaya." **4** Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Aburamu, akĩĩrwo atĩrĩ, "Aca, Eliezeri tiwe ũgaakũgaya, no mũrũguo ũrĩa ũkoima mũthiimo waku nĩwe ũgaakũgaya." **5** Akiumia Aburamu nja, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta tiira maitho ũrore igũrũ na ũtare njata, angĩkorwo ti-itherũ no ũcitare." Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũguo nĩguo rũciaro rwaku rũkaigana." **6** Aburamu agĩĩtĩkia Jehova. Nake Jehova agĩkenio nĩ wĩtĩkio ũcio, akĩmũtua mũthingu. **7** Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ niĩ Jehova ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Uri-kwa-Akalidei, nĩgeetha ngũhe bũrũri ũyũ ũtuĩke igai rĩaku." **8** No Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, "Mwathani Jehova, ũngĩĩmenyithia nakĩ atĩ nĩũgatuĩka igai rĩakwa?" **9** Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta ndeehera moori, na mbũri, na ndũrũme, na o ĩmwe yacio ĩkorwo ĩrĩ na mĩaka ĩtatũ, o hamwe na ndutura, na gĩcui kĩa ndirahũgĩ." **10** Aburamu akĩrehera Jehova indo icio ciothe, agĩciatũrania njatũ igĩrĩ, na agĩciara mũhari, o rwatũ rũkaringana na rwatũ rũrĩa rũngĩ; no nyoni-rĩ, aaciũraga ndaaciatũranirie. **11** Nacio nderi ikĩharũrũkĩra nyama icio, no Aburamu agĩcingata, agĩciũmbũra. **12** Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Aburamu agĩkoma toro mũnene, nayo nduma nene na ya kũmakania ĩkĩmũnyiita. **13** Ningĩ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Menya na ma atĩ njiaro ciaku

nĩigatũũra irĩ ageni bũrũri ũtarĩ wacio, na nĩigatuuo
ngombo na inyariirwo mĩaka magana mana. **14** No
nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu igatungata irĩ ngombo, na
thuutha ũcio nĩikoima kuo irĩ na ũtonga mũingĩ.
15 No wee-rĩ, ũgaakua na thayũ, na ũgaathikwo ũrĩ
na ũkũrũ mwega. **16** Rũciaro-inĩ rwa kana-rĩ, njiaro
ciaku nĩigacooka gũkũ, nĩgũkorwo mehia ma Aamori
matikinyĩte harĩa ho." **17** Na rĩrĩ, riũa rĩathũa na kwagĩa
nduma-rĩ, hakĩoneka nyũngũ ya mwaki yatoogaga ĩrĩ
na kĩmũrĩ gĩkĩrĩrĩmbũka gĩgĩtuĩkanĩria gatagatĩ ka njatũ
icio. **18** Mũthenya ũcio, Jehova akĩrĩĩkanĩra na Aburamu
kĩrĩkanĩro, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩndahe njiaro ciaku bũrũri
ũyũ, kuuma rũũĩ rwa Misiri nginya rũũĩ rũrĩa rũnene
rwa Farati: **19** bũrũri wa Akeni, na wa Akenizi, na wa
Akadimoni, **20** na wa Ahiti, na wa Aperizi, na wa Arefai,
21 na wa Aamori, na wa Akaanani, na wa Agirigashi, na
wa Ajebusi."

16 Na rĩrĩ, Sarai mũtumia wa Aburamu
ndaamũciarĩire ciana. No nĩ aarĩ na mũirĩtu
Mũmisiri wamũtungatagĩra wetagwo Hagari; **2** tondũ
ũcio Sarai akĩĩra Aburamu atĩrĩ, "Jehova nĩagirĩtie ngĩe
na ciana. Thiĩ ũkome na ndungata yakwa ya mũirĩtu;
hihi kwahoteka ngĩe na rũciaro nĩ ũndũ wake." Nake
Aburamu agĩĩtĩkania na ũrĩa Sarai oigire. **3** Nĩ ũndũ ũcio,
thuutha wa Aburamu gũkorwo atũũrĩte Kaanani mĩaka
ikũmi-rĩ, mũtumia wake Sarai akĩoya Hagari Mũmisiri
ũrĩa warĩ ndungata yake ya mũirĩtu, akĩmũneana
kũrĩ mũthuuriwe atuĩke mũtumia wake. **4** Nake
Aburamu agĩkoma na Hagari, nake akĩgĩa nda. Na rĩrĩa
aamenyire atĩ nĩagĩĩte nda-rĩ, akĩambĩrĩria kũnyarara
Sarai mwathi wake. **5** Hĩndĩ ĩyo Sarai akĩĩra Aburamu
atĩrĩ, "Ũũru ũyũ ũrathĩĩnia-rĩ, ũrogũcookerera arĩ we.
Ndaneanire ndungata yakwa moko-inĩ maku, na rĩu
tondũ nĩĩmenyete atĩ ĩrĩ na nda, no kũũnyarara. Jehova
arotũtuithania niĩ nawe." **6** Aburamu akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ndungata yaku ĩrĩ moko-inĩ maku. Ĩka nayo ũrĩa
ũkuona kwagĩrĩire." Nake Sarai akĩnyamaria Hagari
mũno; nĩ ũndũ ũcio Hagari akĩmũũrĩra. **7** Mũraika wa
Jehova agĩkora Hagari hakuhĩ na handũ haatherũkaga
maaĩ werũ-inĩ; gathima kau kaarĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra
ĩrĩa ya gũthiĩ Shuri. **8** Mũraika akĩmũũria atĩrĩ, "Hagari
ndungata ya Sarai, uuma kũ na wathiĩ kũ?" Hagari
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ kũũrĩra ndĩroorĩra Sarai ũrĩa
mwathi wakwa." **9** Ningĩ mũraika wa Jehova akĩmwĩra
atĩrĩ, "Cooka kũrĩ mũtumia ũcio mwathi waku na
ũmwĩnyiihĩrie." **10** Ningĩ mũraika agĩcooka akĩmwĩra
atĩrĩ, "Nĩngaingĩhia njiaro ciaku ũndũ itagaatarĩka."
11 Mũraika wa Jehova ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ: "Rĩu ũrĩ
na nda, na nĩũgaciara kaana ga kahĩĩ, na ũgaagatua
Ishumaeli. Nĩgũkorwo Jehova nĩaiguĩte ũhoro wa
mĩnyamaro yaku. **12** Mũrũguo agaatuĩka wa mbũrũrũ
ta ndigiri ya gĩthaka; guoko gwake gũgookagĩrĩra andũ
othe, nao andũ othe mamũũkagĩrĩre: agaatũũra na ũthũ
na ariũ a ithe othe." **13** Nake Hagari akĩhe Jehova
ũcio wamwarĩirie rĩĩtwa rĩĩrĩ: "Wee nĩwe Ngai ũrĩa
ũnyonaga," nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, "Rĩu niĩ ndĩkuona
Ũrĩa ũnyonaga." **14** Nĩkĩo gĩthima kĩu gĩetirwo Biri-
Lahai-Roi, na kĩrĩ o ho, kũu gatagatĩ ga Kadeshi na
Beredi. **15** Nĩ ũndũ ũcio Hagari agĩciarĩra Aburamu
mwana wa kahĩĩ, nake Aburamu agĩtua kaana kau
aaciarĩirwo Ishumaeli. **16** Aburamu aarĩ wa mĩaka
mĩrongo ĩnana na ĩtandatũ rĩrĩa Hagari aamũciarĩire
Ishumaeli.

17 Na rĩrĩ, rĩrĩa Aburamu aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka
mĩrongo kenda na kenda-rĩ, Jehova nĩamuumĩrĩire,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ Mũrungu Mwene-Hinya-
Wothe; tũũra ũnjathĩkagĩra, na ũtarĩ na ũcuuke. **2**
Na niĩ nĩngũtũũria kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa nawe,
na nĩngaingĩhia mũigana waku mũno." **3** Aburamu
agĩturumithia ũthiũ wake thĩ, nake Ngai akĩmwĩra
atĩrĩ, **4** "Hakwa-rĩ, gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro gĩakwa nawe:
Wee nĩũgatuĩka ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ. **5** Ndũgũcooka
gwĩtwo Aburamu; ũrĩĩtagwo Iburahĩmu, nĩgũkorwo
nĩngũtuĩte ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ. **6** Nĩngũtũma ũciare
mũno; na ndũme ũtuĩke ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ, nao
athamaki nĩmakoima thĩinĩ waku. **7** Nĩngũthondeka
kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩrĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene
na tene gatagatĩ gakwa nawe na njiaro ciaku iria
igooka thuutha waku, na nginya njiarwa ciaku cia
thuutha, nĩguo nduĩke Ngai waku na Ngai wa njiaro
iria igooka thuutha waku. **8** Nĩngakũhe bũrũri ũyũ
wothe wa Kaanani, kũrĩa ũrĩ mũgeni rĩu, ũtũũre ũrĩ
igai rĩaku na rĩa njiaro ciaku iria igooka thuutha
waku; na nĩngatuĩka Ngai wao." **9** Ningĩ Ngai agĩcooka
akĩĩra Iburahĩmu atĩrĩ, "Wee-rĩ, no nginya ũmenyagĩrĩre
kĩrĩkanĩro gĩakwa, wee na njiaro iria igooka thuutha
waku, harĩ njiarwa na njiarwa iria igooka. **10** Gĩkĩ nĩkĩo
kĩrĩkanĩro gĩakwa nawe na njiaro iria igooka thuutha
waku, kĩrĩkanĩro kĩrĩa ũrĩmenyagĩrĩra: Arũme othe thĩinĩ
wanyu nĩmarĩruaga. **11** Mũrĩruaga nĩguo ũndũ ũcio
ũtuĩke kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa nawe.
12 Harĩ njiarwa iria igooka thuutha, mũndũ mũrũme
wothe thĩinĩ wanyu no nginya arue arĩ na ũkũrũ wa
thikũ inyanya, kũrutia arĩa maciarĩtwo thĩinĩ wa nyũmba
yaku kana arĩa magũrĩtwo na mbeeca kuuma kũrĩ andũ
a kũngĩ-arĩa matarĩ a rũciaro rwaku. **13** Mũndũ ũcio,
wagũciarĩrwo nyũmba-inĩ yaku kana wakũgũrwo na
mbeeca ciaku-rĩ, no nginya arue. Kĩrĩkanĩro gĩakwa
kĩa mĩĩrĩ yanyu gĩgũtuĩka kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene
na tene. **14** Mũndũ mũrũme wothe ũtarĩ mũruu, ũrĩa
ũtaruithĩtio mwĩrĩ wake-rĩ, nĩakeherio harĩ andũ ao;
ũcio ndahingĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa." **15** Ningĩ Ngai
akĩĩra Iburahĩmu atĩrĩ, "Ha ũhoro wa Sarai mũtumia
waku-rĩ, ndũgũcooka kũmwĩta Sarai; arĩĩtagwo Sara. **16**
Nĩngũmũrathima, na ti-itherũ nĩngũkũhe mwana wa
kahĩĩ ũciarĩirwo nĩwe. Nĩngũmũrathima nĩguo atuĩke
nyina wa ndũrĩrĩ; athamaki a ndũrĩrĩ makoima harĩwe."
17 Iburahĩmu agĩturumithia ũthiũ wake thĩ, agĩcooka
agĩtheka, akĩĩyũria na ngoro atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩ na
mĩaka igana nĩegũciara mwana wa kahĩĩ? Sara no
aciare mwana arĩ na mĩaka mĩrongo kenda?" **18** Nake
Iburahĩmu akĩĩra Ngai atĩrĩ, "Naarĩ korwo Ishumaeli
atũũra arathimagwo nĩwe!" **19** Nake Ngai akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ĩĩ nĩguo, no mũtumia waku Sara nĩagagũciarĩra
kahĩĩ, na nĩũgaagatua Isaaka. Nĩngathondeka kĩrĩkanĩro
nake gĩa gũtũũra tene na tene harĩ njiaro ciake iria
igooka thuutha wake. **20** Na ha ũhoro wa Ishumaeli,
nĩndakũigua: Ti-itherũ nĩngũmũrathima; nĩngũtũma

aciarane, aingĩhe mũno. Nĩagatuĩka ithe wa aathani
ikũmi na eerĩ, na nĩngamũtua rũrĩrĩ rũnene. **21** No
kĩrĩkanĩro gĩakwa ngaathondeka na Isaaka, ũrĩa Sara
egũgũciarĩra mwaka ũyũ ũgũũka, ihinda-inĩ ta rĩĩrĩ
tũrĩ." **22** Ngai aarĩkia kwaria na Iburahĩmu, akĩambata,
akĩmũtiga. **23** Mũthenya o ro ũcio, Iburahĩmu akĩoya
mũriũ wake Ishumaeli, na arĩa othe maciarĩirwo gwake,
o na arĩa magũrĩtwo na mbeeca ciake, mũndũ mũrũme
wothe wa nyũmba yake, akĩmaruithia, o ta ũrĩa Ngai
aamwĩrĩte. **24** Iburahĩmu aarĩ wa mĩaka mĩrongo
kenda na kenda rĩrĩa aaruire, **25** nake mũriũ wake
Ishumaeli aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩtatũ. **26** Iburahĩmu
na mũriũ wake Ishumaeli maaruire hamwe mũthenya o
ro ũcio. **27** Na mũndũ mũrũme wothe thĩinĩ wa nyũmba
ya Iburahĩmu, arĩa maciarĩirwo gwake, kana mũndũ
wagũrĩtwo kuuma kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, maaruanĩire
hamwe nake.

18 Mũthenya ũmwe Jehova nĩ oimĩrĩire Iburahĩmu
rĩrĩa aikarĩte mũromo-inĩ wa hema yake hakuhĩ
na mĩtĩ ĩrĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure, ihinda rĩa
mĩaraho. **2** Na rĩrĩ, Iburahĩmu aatiira maitho-rĩ, akĩona
andũ atatũ marũgamĩte o hakuhĩ nake. Rĩrĩa aamoonire,
akĩhiũha akiuma mũromo-inĩ wa hema yake, agĩthiĩ
kũmatũnga, na agĩturumithia ũthiũ wake thĩ. **3** Akiuga
atĩrĩ, "Mwathi wakwa, angĩkorwo nĩndetĩkĩrĩka maitho-
inĩ maku, ndũkahĩtũke ndungata yaku. **4** Reke tũũĩ
tũnini tũrehwo, na inyuĩ inyuothe mwĩthambe magũrũ
na mũhurũke kĩĩruru-inĩ kĩa mũtĩ ũyũ. **5** Na niĩ thiĩ
ndĩmũrehere kĩndũ gĩa kũrĩa, nĩgeetha mũcookwo nĩ
hinya, kuona atĩ nĩmwagĩũka kwa ndungata yanyu,
nĩguo mũcooke mwĩthiĩre." Makĩmũcookeria atĩrĩ,
"Nĩ wega mũno, ĩka o ũguo woiga." **6** Nĩ ũndũ ũcio
Iburahĩmu akĩhiũha agĩthiĩ hema-inĩ kũrĩ Sara, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Oya ibaba ithatũ cia mũtu ũrĩa mũhinyu wega,
ũũkande na ũruge mĩgate naihenya." **7** Ningĩ Iburahĩmu
agĩteng'era rũũru-inĩ, agĩthuura njaũ njega na njororo,
akĩmĩnengera ndungata, nayo ĩkĩmĩthĩnja naihenya.
8 Ningĩ Iburahĩmu akĩmarehera iria imata na iria rĩa
mwĩtha, na nyama cia njaũ ĩyo yathĩnjĩtwo, agĩciiga
hau mbere yao. Nake akĩrũgama hakuhĩ nao mũtĩ-
inĩ rĩrĩa maarĩĩaga. **9** Maarĩkia kũrĩa makĩmũũria
atĩrĩ, "Sara mũtumia waku-rĩ, arĩ kũ?" Iburahĩmu
akĩmacookeria atĩrĩ, "Arĩ kũũrĩa hema thĩinĩ." **10**
Nake Jehova akiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ nĩngooka kũrĩ
we rĩngĩ hĩndĩ o ta ĩno mwaka ũyũ ũroka, na Sara
mũtumia waku nĩagaciara kaana ga kahĩĩ." Nake Sara
nĩathikagĩrĩria arĩ hau mũromo-inĩ wa hema ĩrĩa yarĩ
thuutha wa Iburahĩmu. **11** Na rĩrĩ, Iburahĩmu na Sara
maarĩ akũrũ na magatindĩka mĩaka yao ma, nake Sara
akahĩtũkia mĩaka ya gũciara. **12** Nĩ ũndũ ũcio, Sara
agĩĩthekera, akĩĩyũria atĩrĩ, "Thuutha wa gũkũra ũũ-rĩ,
na mwathi wakwa nĩ mũkũrũ-rĩ, no ngĩgĩe na gĩkeno
kĩu?" **13** Nake Jehova akĩũria Iburahĩmu atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ
gĩatũma Sara atheke na eyũrie, 'Ti-itherũ no ngĩe na
mwana ndĩ mũkũrũ ũguo?' **14** Kaĩ kũrĩ ũndũ ũngĩrema
Jehova? Mwaka ũyũ ũroka-rĩ, nĩngacooka ihinda rĩrĩa
rĩamũre, nake Sara nĩagaciara kaana ga kahĩĩ." **15** Sara
agĩĩtigĩra mũno, nĩ ũndũ ũcio akĩheenania, akiuga atĩrĩ,
"Niĩ ndinatheka." Nowe Jehova akiuga atĩrĩ, "Nĩ ma
nĩwatheka." **16** Rĩrĩa andũ acio mookĩrire mathiĩ-rĩ,
makĩerekera na Sodomu, nake Iburahĩmu agĩtwarana
nao amoimagarie. **17** Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩĩyũria atĩrĩ,
"No hithe Iburahĩmu ũrĩa ndĩrenda gwĩka? **18** Ti-itherũ
Iburahĩmu nĩagatuĩka rũrĩrĩ rũnene na rwa hinya, na
ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩikarathimwo nĩ ũndũ wake. **19**
Nĩgũkorwo nĩndĩmũthuurĩte nĩgeetha onagĩrĩrie ciana
ciake, na nyũmba yake, na arĩa magooka thuutha wake,
kũrũmagia mĩthiĩre ya Jehova na ũndũ wa gwĩkaga ũrĩa
kwagĩrĩire, na kĩhooto, nĩgeetha Jehova akaahingĩria
Iburahĩmu ũrĩa aamwĩrĩire." **20** Ningĩ Jehova akiuga
atĩrĩ, "Mũkayo wĩgiĩ Sodomu na Gomora nĩ mũnene
mũno, naguo wĩhia wao nĩ mũũru mũno. **21** Nĩ ũndũ
ũcio niĩ nĩngũikũrũka thiĩ nyone kana ũũru ũrĩa mekĩte
nĩũigana ikaya rĩrĩa rĩnginyĩire. Na aakorwo tiguo-
rĩ, nĩngũmenya ũrĩa ngwĩka." **22** Nĩ ũndũ ũcio andũ
acio makiuma hau magĩthiĩ merekeire Sodomu, no
Iburahĩmu agĩtigwo arũgamĩte mbere ya Jehova. **23**
Nake Iburahĩmu agĩkuhĩrĩria Jehova akĩmũũria atĩrĩ,
"Andũ arĩa athingu ũkũmaniinanĩria hamwe na arĩa
aaganu? **24** Ĩ kũngĩkorwo kũrĩ na andũ mĩrongo ĩtano
athingu itũũra-inĩ rĩu inene? Ti-itherũ no ũrĩniine na
ndũrĩhonokie nĩ ũndũ wa andũ acio mĩrongo ĩtano
athingu marĩ kuo? **25** Ũroaga gwĩka ũndũ ta ũcio,
wa kũũraganĩria arĩa athingu hamwe na arĩa aaganu,
arĩa athingu na arĩa aaganu ũmataranĩrie ũndũ ũmwe.
Ũroaga gwĩka ũndũ ta ũcio! Mũtuanĩri ciira wa thĩ
yothe-rĩ, githĩ ndagĩrĩirwo nĩ gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire?"
26 Nake Jehova akiuga atĩrĩ, "Ingĩkora andũ mĩrongo
ĩtano athingu kũu itũũra rĩu inene rĩa Sodomu-rĩ,
nĩngũhonokia kũndũ kũu guothe nĩ ũndũ wao." **27**
Ningĩ Iburahĩmu akĩaria rĩngĩ, akiuga atĩrĩ: "Rĩu tondũ
nĩngĩĩũmĩrĩirie nginya ndaaria na Mwathani, o na
gũtuĩka ndĩ o rũkũngũ na mũhu-rĩ, atĩrĩ, **28** ĩ hangĩaga
andũ atano a acio mĩrongo ĩtano athingu? Nĩ ũngĩniina
itũũra rĩu inene rĩothe nĩ ũndũ wa kwaga acio atano?"
Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Ingĩkora andũ mĩrongo ĩna
na atano kuo, ndikũrĩniina." **29** O rĩngĩ Iburahĩmu
akĩmwarĩria akĩmũũria atĩrĩ, "Ĩ ũngĩkora andũ mĩrongo
ĩna tu kuo?" Nake akiuga atĩrĩ, "Nĩ ũndũ wa acio mĩrongo
ĩna-rĩ, ndikũrĩniina." **30** Ningĩ Iburahĩmu akiuga atĩrĩ,
"Mwathani aroaga kũrakara, no areke njarie. Ĩ ũngĩkora
andũ mĩrongo ĩtatũ kuo?" Nake akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ndikũrĩniina ingĩkora andũ mĩrongo ĩtatũ kuo." **31**
Iburahĩmu akiuga atĩrĩ, "Rĩu tondũ nĩngĩĩũmĩrĩirie
nginya ndaaria na Mwathani-rĩ, ĩ kũngĩoneka o andũ
mĩrongo ĩĩrĩ kuo?" Nake Jehova akiuga atĩrĩ, "Nĩ ũndũ
wa acio mĩrongo ĩĩrĩ, ndikũrĩniina." **32** Ningĩ akiuga
atĩrĩ, "Mwathani aroaga kũrakara no areke njarie rĩngĩ
rĩmwe. Ĩ kũngĩoneka o andũ ikũmi kuo?" Nake Jehova
agĩcookia, akiuga atĩrĩ, "Nĩ ũndũ wa acio ikũmi-rĩ,
ndikũrĩniina." **33** Rĩrĩa Jehova aarĩkirie kwaria na
Iburahĩmu, agĩĩthiĩra, nake Iburahĩmu agĩcooka mũciĩ.

19 Nao araika acio eerĩ magĩkinya Sodomu hwaĩ-
inĩ, nake Loti aikarĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu
inene. Rĩrĩa aamoonire-rĩ, agĩũkĩra nĩguo amatũnge,
na agĩturumithia ũthiũ wake thĩ. **2** Akĩmeera atĩrĩ,
"Aathi akwa, ndamũthaitha ũkai mũtoonye nyũmba
ya ndungata yanyu. No mwĩthambe magũrũ na

mũraarĩrĩre, na rũciinĩ tene mũrooke gũthiĩ na mbere
na rũgendo rwanyu." No-o makĩmũcookeria atĩrĩ,
"Aca, ithuĩ tũkũraara nja kĩhaaro-inĩ." **3** Nowe Loti
akĩmaringĩrĩria na hinya mũno mathiĩ gwake mũciĩ,
nginya magĩtĩkĩra. Magĩthiĩ nake, magĩtoonya nyũmba
gwake. Nake akĩmathondekera irio, akĩruga mĩgate
ĩtaarĩ ndawa ya kũimbia, nao makĩrĩa. **4** Matanathiĩ
gũkoma-rĩ, arũme othe a kuuma ituri ciothe cia itũũra
rĩu rĩa Sodomu, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, makĩrigiicĩria
nyũmba ya Loti. **5** Nao magĩĩta Loti, makĩmũũria atĩrĩ,
"Andũ arĩa mookire gwaku ũtukũ ũyũ-rĩ, marĩ-kũ?
Marehe na gũkũ nja, tũkome nao." **6** Loti akiuma na
nja amatũnge, na akĩhinga mũrango, **7** akĩmeera atĩrĩ,
"Aca, arata akwa; mũtigeke ũndũ ũcio wa waganu. **8**
Atĩrĩrĩ, ndĩ na airĩtu akwa eerĩ matarĩ maakoma na
mũndũ mũrũme. Rekei ndĩmarehe na gũkũ nja, na
inyuĩ mwĩke o ũrĩa mũkwenda nao. No mũtigeke ũndũ
o na ũrĩkũ kũrĩ andũ aya, tondũ mokĩte gwakwa na
no nginya ndĩmagitĩre." **9** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ehera." Na makiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ ookire gũkũ arĩ
mũgeni, na rĩu arenda gũtũciirithia! Wee nĩwe tũgwĩka
ũũru gũkĩra acio!" Magĩkĩrĩrĩria kũhatĩrĩria Loti, na
magĩkuhĩrĩria nĩguo moinange mũrango. **10** No ageni
acio maarĩ thĩinĩ magĩtambũrũkia moko, makĩguucia
Loti, makĩmũcookia nyũmba na makĩhinga mũrango. **11**
Magĩcooka makĩhũũra andũ acio maarĩ nja ya mũrango
wa nyũmba, ethĩ na akũrũ, na ũtumumu nĩgeetha
mage kuona mũrango. **12** Andũ acio eerĩ makĩũria Loti
atĩrĩ, "Ũrĩ na andũ angĩ aku gũkũ, ta arĩa mahikĩtie
airĩtu aku, aanake kana airĩtu aku, kana mũndũ ũngĩ
waku o wothe ũrĩ itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene? Moimagarie
muume gũkũ, **13** tondũ nĩtũkwananga kũndũ gũkũ.
Mũkayo ũrĩa ũkaĩirwo Jehova okĩrĩre andũ a gũkũ nĩ
mũnene mũno, na nĩatũtũmĩte tũũke tũrĩanange." **14**
Nĩ ũndũ ũcio Loti akiumagara, agĩthiĩ akĩaria na athoni
ake, arĩa maarĩ mahikie airĩtu ake. Akĩmeera atĩrĩ,
"Mwĩhĩkei muume kũndũ gũkũ, nĩ ũndũ Jehova arĩ
hakuhĩ kwananga itũũra rĩĩrĩ inene!" No athoni ake
magĩĩciiria nĩ itherũ aamaringaga. **15** Rũciinĩ ruoro
rũgĩtema-rĩ, araika acio makĩhĩkahĩka Loti, makĩmwĩra
atĩrĩ, "Wĩhĩke! Oya mũtumia waku na airĩtu aku eerĩ
arĩa marĩ gũkũ, kana mũniinanĩrio na itũũra rĩĩrĩ
rĩkĩherithio." **16** Rĩrĩa Loti aahindahindire-rĩ, andũ acio
makĩmũnyiita guoko, na moko ma mũtumia wake na ma
airĩtu ake eerĩ, na makĩmoimagaria o wega nginya nja
ya itũũra rĩu inene, nĩgũkorwo Jehova nĩamaiguĩrĩire
tha. **17** Na maarĩkia kũmaruta nja ya itũũra, ũmwe
wao akĩmeera atĩrĩ, "Mwĩtharei mũhonokie mĩoyo
yanyu! Mũtikehũgũre, na mũtikarũgame handũ o na
ha gũkũ kĩaragana-inĩ gĩkĩ! Ũrĩrai irĩma-inĩ, kana
mũniinwo!" **18** No Loti akĩmeera atĩrĩ, "Aca, aathi akwa,
ndamũthaitha! **19** Tondũ ndungata yanyu nĩ ĩtĩkĩrĩkĩte
maitho-inĩ manyu, na nĩmũnyonetie ũtugi mũnene wa
kũhonokia muoyo wakwa, no ndingĩhota kũũrĩra irĩma-
inĩ; mwanangĩko ũyũ nĩũkũngorerera, na nĩngũkua. **20**
Ta rorai, haarĩa harĩ na itũũra rĩrĩ hakuhĩ ingĩũrĩra, na
nĩ inini. Rekei njũrĩre kuo, nĩ itũũra inini mũno, githĩ
tiguo? Naguo muoyo wakwa nĩũkũhonoka." **21** Nake
mũraika akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ wega mũno, nĩngũkũiguĩra
ihooya rĩu o narĩo; Ndikũharagania itũũra rĩu waria
ũhoro warĩo. **22** No rĩrĩ, ũrĩra kuo na ihenya, nĩ ũndũ
gũtirĩ ũndũ ingĩĩka nginya ũkinye kuo." (Nĩkĩo itũũra rĩu
rĩĩtagwo Zoari.) **23** Loti agĩkinya Zoari-rĩ, riũa nĩrĩarĩkĩtie
kũratha. **24** Nake Jehova akiurĩria Sodomu na Gomora
mwaki wa ũbiriti uumĩte igũrũ kũrĩ Jehova. **25** Nake
akĩharagania matũũra macio manene, na kĩaragana
kĩu gĩothe, o hamwe na arĩa othe maatũire matũũra-
inĩ macio manene, o na mĩmera yothe ya bũrũri ũcio.
26 No mũtumia wa Loti nĩehũgũrire na thuutha, nake
agĩtuĩka gĩtugĩ gĩa cumbĩ. **27** Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ
tene-rĩ, Iburahĩmu agĩũkĩra na agĩcooka handũ harĩa
aarũgamĩte mbere ya Jehova. **28** Agĩcũthĩrĩria mwena
wa Sodomu na Gomora, bũrũri wothe wa kĩaragana
kĩu, nake akĩona ndogo ndumanu yambatĩte na igũrũ
kuuma bũrũri-inĩ ũcio, ĩhaana ta ndogo yumĩte icua-inĩ.
29 Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa Jehova aanangire matũũra macio
manene ma kĩaragana kĩu, nĩaririkanire Iburahĩmu,
na akĩruta Loti mwanangĩko-inĩ ũcio waharaganirie
matũũra macio manene kũrĩa Loti atũire. **30** Thuutha
ũcio Loti akiuma Zoari, agĩthiĩ gũtũũra kĩrĩma-inĩ arĩ
hamwe na airĩtu ake eerĩ, tondũ nĩetigĩrire gũikara
Zoari. We na airĩtu ake eerĩ magĩtũũra ngurunga-
inĩ. **31** Mũthenya ũmwe-rĩ, mũirĩtu ũrĩa warĩ mũkũrũ
akĩĩra ũrĩa warĩ mũnini atĩrĩ, "Ithe witũ nĩ mũkũrũ,
na gũtirĩ mũndũ mũrũme ũrĩ hakuhĩ wa gũkoma na
ithuĩ, ta ũrĩa arĩ mũtugo kũndũ guothe gũkũ thĩ. **32**
Reke tũhe ithe witũ ndibei anyue nĩgeetha tũkome
nake, na tũtũũrie rũciaro rwitũ na ũndũ wa ithe witũ."
33 Ũtukũ ũcio magĩtũma ithe wao anyue ndibei, na
mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ agĩtoonya na agĩkoma nake. Nowe
Loti ndaamenyire rĩrĩa mũirĩtu aakomire kana rĩrĩa
ookĩrire. **34** Mũthenya ũyũ ũngĩ, mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ
akĩĩra ũrĩa mũnini atĩrĩ, "Hwaĩ ũtukũ nĩ niĩ ndĩrakomire
na ithe witũ. Reke tũmũhe ndibei rĩngĩ anyue ũtukũ
wa ũmũthĩ, nawe ũthiĩ ũkome nake, nĩgeetha tũtũũrie
rũciaro rwitũ na ũndũ wa ithe witũ." **35** Nĩ ũndũ ũcio
magĩtũma ithe wao anyue ndibei ũtukũ ũcio o naguo,
nake mũirĩtu ũrĩa warĩ mũnini agĩtoonya agĩkoma nake.
O rĩngĩ Loti ndaamenyire rĩrĩa mũirĩtu aakomire kana
rĩrĩa ookĩrire. **36** Nĩ ũndũ ũcio airĩtu acio eerĩ a Loti
makĩgĩa nda na ithe wao. **37** Mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ
agĩciara kahĩĩ na agĩgatua Moabi, na nĩwe ithe wa andũ
a Moabi gwata ũmũthĩ. **38** Mũirĩtu ũrĩa mũnini o nake
agĩciara kahĩĩ, nake agĩgatua Beni-Ami, na nĩwe ithe wa
Aamoni arĩa marĩ kuo nginya ũmũthĩ.

20 Na rĩrĩ, Iburahĩmu nĩoimire kũu aarĩ, agĩthiĩ
mwena wa Negevu, na agĩtũũra gatagatĩ ga
Kadeshi na Shuri. Gwa kahinda nĩatũũrire Gerari **2** na arĩ
kũu Iburahĩmu oigaga atĩrĩ ha ũhoro wa mũtumia wake
Sara, "Ũyũ nĩ mwarĩ wa baba." Tondũ ũcio Abimeleku
mũthamaki wa Gerari agĩtũmanĩra Sara na akĩmuoya. **3**
No rĩrĩ, Ngai akiumĩrĩra Abimeleku ũtukũ na kĩroto,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee-rĩ, no ta ũkuĩte tondũ mũndũ-wa-
nja ũcio woete nĩ mũtumia wene." **4** No Abimeleku
ndaakoretwo akuhĩrĩirie Sara, nĩ ũndũ ũcio akĩũria atĩrĩ,
"Mwathani, no wanange rũrĩrĩ rũtehĩtie? **5** Githĩ ti we
wanjĩĩrire, 'Ũyũ nĩ mwarĩ wa baba?' Na ningĩ o nake Sara
githĩ ndoigire atĩrĩ, 'Ũyũ nĩ mũrũ wa baba?' Njĩkĩte ũndũ
ũcio na ũrũngĩrĩru wa ngoro na moko matarĩ ũcuuke." **6**

Ningĩ Ngai akĩmwĩra atĩrĩ kĩroto-inĩ, "Ĩĩ, nĩnjũũĩ ũrekĩte
ũguo na ũrũngĩrĩru wa ngoro, na nĩkĩo ndĩrakũgiririe
ũnjĩhĩrie. Nĩkĩo itanareka ũmũhutie. **7** Rĩu-rĩ, cookeria
mũndũ ũcio mũtumia wake, nĩgũkorwo nĩ mũnabii,
nake nĩegũkũhooera, na nĩũgũtũũra muoyo. No waga
kũmũcookia-rĩ, ũmenye ti-itherũ wee nĩũgũkua, na
andũ aku othe nĩmegũkua." **8** Mũthenya ũyũ ũngĩ
rũciinĩ tene, Abimeleku agĩtũmanĩra anene ake othe,
na aarĩkia kũmeera maũndũ marĩa mothe meekĩkĩte,
andũ acio magĩĩtigĩra mũno. **9** Abimeleku agĩcooka
agĩĩta Iburahĩmu na akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ atĩa ũguo
ũtwĩkĩte? Nĩ atĩa ngwĩhĩirie, nĩguo ũndeherere niĩ na
ũthamaki wakwa ũũru mũnene ũguo? Ũnjĩkĩte maũndũ
mataagĩrĩire gwĩkwo." **10** Ningĩ Abimeleku akĩũria
Iburahĩmu atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩatũmire wĩke ũguo?" **11**
Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndeĩrire atĩrĩ, 'Kũndũ
gũkũ andũ matiĩtigĩrĩte Ngai, na nĩmekũnjũraga nĩ
ũndũ wa mũtumia wakwa.' **12** O na kũrĩ ũguo, ti-
itherũ nĩ mwarĩ wa-baba, mũirĩtu wa baba; no tũtirĩ a
nyina ũmwe, nĩkĩo aatuĩkire mũtumia wakwa. **13** Na
rĩrĩa Ngai aandutire kuuma nyũmba-inĩ ya baba thiĩ
ngorũũrage, ndeerire mũtumia wakwa atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo
ũrĩnyonagia wendo waku: Kũrĩa guothe tũrĩthiiaga,
uugage atĩrĩ ũhoro-inĩ ũnjĩgiĩ, "Ũyũ nĩ mũrũ wa baba."'"
14 Iburahĩmu aarĩkia kwaria, Abimeleku akĩruta ng'ondu
na ng'ombe, na ngombo cia arũme na cia andũ-a-nja,
na agĩcihe Iburahĩmu, na akĩmũcookeria Sara mũtumia
wake. **15** Ningĩ Abimeleku akĩmwĩra atĩrĩ, "Bũrũri
wakwa ũrĩ mbere yaku; tũũra harĩa hothe ũngĩenda."
16 Nake Abimeleku akĩĩra Sara atĩrĩ, "Nĩngũhe mũrũ-
wa-thoguo cekeri 1,000 cia betha ituĩke cia kũrĩhĩria
ihĩtia rĩrĩa ũhĩtĩirio mbere ya andũ aya othe mũrĩ nao;
we ndũrĩ ũũru wĩkĩte." **17** Nake Iburahĩmu akĩhooya
Ngai, nake Ngai akĩhonia Abimeleku, na mũtumia wake,
na ngombo ciake cia airĩtu nĩguo mahote gũciara ciana
rĩngĩ, **18** nĩgũkorwo Jehova nĩahingĩte nda cia andũ-
a-nja othe a nyũmba ya Abimeleku, makaaga kũgĩa
ciana, nĩ ũndũ wa Abimeleku kuoya Sara mũtumia wa
Iburahĩmu.

21 Nake Jehova agĩtuga Sara o ta ũrĩa oigĩte, na Jehova
akĩhingĩria Sara kĩrĩkanĩro kĩrĩa aamwĩrĩire. **2**
Sara akĩgĩa nda, na agĩciarĩra Iburahĩmu kaana ga kahĩĩ
ũkũrũ-inĩ wake, o ihinda rĩrĩa Jehova aamwĩrĩte. **3**
Iburahĩmu agĩtua kaana kau ga kahĩĩ aaciarĩirwo nĩ
Sara, Isaaka. **4** Na rĩrĩa mũriũ ũcio wake Isaaka akinyirie
thikũ inyanya-rĩ, Iburahĩmu akĩmũruithia, o ta ũrĩa
Ngai aamwathĩte. **5** Iburahĩmu aarĩ na mĩaka igana
rĩmwe rĩrĩa mũriũ wake Isaaka aaciarirwo. **6** Sara
akiuga atĩrĩ, "Ngai nĩatũmĩte theke, na mũndũ o wothe
ũrĩiguaga ũhoro ũcio nĩarĩthekaga hamwe na niĩ." **7**
Agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Nũũ ũngĩerire Iburahĩmu atĩ
Sara nĩakongithia ciana? No rĩrĩ, nĩndĩmũciarĩire kaana
ga kahĩĩ ũkũrũ-inĩ wake." **8** Nako kaana kau gagĩkũra
na gagĩtigithio kuonga; naguo mũthenya ũrĩa Isaaka
aatigithirio kuonga-rĩ, Iburahĩmu akĩrugithia iruga
inene. **9** No Sara akĩona atĩ mũriũ wa Hagari ũrĩa
Mũmisiri aaciarĩire Iburahĩmu aarĩ na kĩnyũrũri. **10**
Nake akĩĩra Iburahĩmu atĩrĩ, "Ingata ngombo ĩno ya
mũndũ-wa-nja hamwe na mũriũ, tondũ mũriũ ũcio wa
ngombo ĩyo ya mũndũ-wa-nja ndakagayana igai na
mũriũ wakwa Isaaka." **11** Naguo ũhoro ũcio ũgĩthĩĩnia
Iburahĩmu mũno tondũ wakoniĩ mũriũ. **12** No Ngai
akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga gũthĩĩnĩka mũno nĩ ũndũ wa
kĩmwana kĩu, na ndungata ĩyo yaku ya mũndũ-wa-nja.
Thikĩrĩria ũrĩa wothe Sara egũkwĩra, tondũ rũciaro
rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka. **13** O na
ningĩ nĩngatũma mũriũ wa ndungata ĩyo ya mũndũ-wa-
nja atuĩke rũrĩrĩ rũnene, tondũ nĩ rũciaro rwaku." **14**
Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene Iburahĩmu akĩoya irio
na mondo ya rũũa ĩrĩ na maaĩ, na agĩcinengera Hagari.
Akĩmũigĩrĩra ciande-inĩ ciake, agĩcooka akĩmumagaria
hamwe na kĩmwana kĩu. Nake Hagari agĩĩthiĩra, na
agĩturĩrwo nĩ njĩra arĩ kũu werũ-inĩ wa Birishiba. **15** Na
rĩrĩa maaĩ marĩa maarĩ rũũa-inĩ maathirire-rĩ, Hagari
akĩiga kĩmwana kĩu rungu rwa kĩhinga kĩmwe. **16** Nake
agĩthiiathiia, agĩikara thĩ handũ hataarĩ haraihu, ta ha
rĩikia rĩa mũguĩ, tondũ eeciririie atĩrĩ, "Ndingĩĩrorera
kĩmwana gĩakwa gĩgĩkua." Na aikarĩte hau hakuhĩ,
akĩambĩrĩria kũgirĩka. **17** Nake Ngai akĩigua kĩmwana
kĩu gĩkĩrĩra, nake mũraika wa Ngai agĩĩta Hagari arĩ
kũu igũrũ akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ kĩragũthĩĩnia Hagari?
Tiga gwĩtigĩra; Ngai nĩaiguĩte kĩrĩro gĩa kĩmwana kĩu
kĩrĩ o hau kĩrĩ. **18** Tiira kĩmwana kĩu na igũrũ, na
ũkĩnyiitĩrĩre na guoko, nĩgũkorwo nĩngagĩtua rũrĩrĩ
rũnene." **19** Hĩndĩ ĩyo Ngai akĩmũhingũra maitho, nake
akĩona gĩthima kĩa maaĩ. Agĩthiĩ ho, akĩiyũria rũũa
maaĩ, na akĩhe kĩmwana kĩu kĩnyue. **20** Ngai nĩakorirwo
hamwe na kĩmwana kĩu o ũrĩa gĩakũraga. Gĩatũũrire
werũ-inĩ, na gĩgĩtuĩka mũrathi na ũta. **21** Hĩndĩ ĩyo
aatũũraga Werũ-inĩ wa Parani-rĩ, nyina akĩmwethera
mũtumia kuuma Misiri. **22** Ihinda-inĩ-rĩu Abimeleku
na Fikolu mũnene wa mbũtũ ciake cia ita makĩĩra
Iburahĩmu atĩrĩ, "Ngai arĩ hamwe nawe maũndũ-inĩ
mothe marĩa wĩkaga. **23** Rĩu-rĩ, wĩhĩte ũrĩ mbere ya Ngai
atĩ ndũkanjuukanĩrĩra, kana ũcuukanĩre ciana ciakwa, o
na kana njiaro ciakwa. Nyonagia ũtugi niĩ na bũrũri ũyũ
we ũtũũraga ũrĩ mũgeni o ta ũrĩa niĩ nguonetie ũtugi."
24 Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, "Nĩndehĩta." **25** Ningĩ
Iburahĩmu agĩtetia Abimeleku nĩ ũndũ wa gĩthima kĩa
maaĩ kĩrĩa ndungata cia Abimeleku ciamũtunyĩte. **26** No
Abimeleku akiuga atĩrĩ, "Ndiũĩ nũũ wĩkĩte ũndũ ũcio.
Wee ndwanjĩĩrire, na ndaigua ũhoro ũcio ũmũthĩ." **27** Nĩ
ũndũ ũcio Iburahĩmu akĩrehe ng'ondu na ng'ombe akĩhe
Abimeleku, nao andũ acio eerĩ makĩgĩa na kĩrĩkanĩro.
28 Iburahĩmu akĩamũra mĩatĩ mũgwanja kuuma rũũru-
inĩ rwake. **29** Nake Abimeleku akĩũria Iburahĩmu atĩrĩ,
"Mĩatĩ ĩno mũgwanja-rĩ, wamĩamũra kuuma rũũru-
inĩ nĩkĩ?" **30** Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩtĩkĩra
kuoya mĩatĩ ĩno mũgwanja kuuma kũrĩ niĩ, ĩtuĩke ũira
atĩ nĩ niĩ ndenjire gĩthima gĩkĩ." **31** Tondũ ũcio handũ
hau hagĩĩtwo Birishiba tondũ hau nĩ ho andũ acio
eerĩ mehĩtĩire mwĩhĩtwa. **32** Thuutha wa kũrĩkanĩra
kĩrĩĩko kĩu kũu Birishiba, Abimeleku na Fikolu mũnene
wa mbũtũ ciake cia ita, magĩcooka bũrũri wa Afilisti.
33 Nake Iburahĩmu akĩhaanda mũtĩ wa mũbinde kũu
Birishiba, na agĩkaĩra rĩĩtwa rĩa Jehova, o we Mũrungu
Ũrĩa-Ũtũũraga-Tene-na-Tene, arĩ handũ hau. **34** Nake
Iburahĩmu agĩikara bũrũri-inĩ ũcio wa Afilisti ihinda
iraaya ma.

22 Thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Ngai nĩageririe
Iburahĩmu. Ngai akĩmwĩta atĩrĩ, "Iburahĩmu!"
Nake agĩcookia atĩrĩ, "Niĩ ũyũ haha." **2** Nake Ngai
akĩmwĩra atĩrĩ, "Oya mũriũ waku, o we ũrĩa wa mũmwe
Isaaka, ũrĩa wendete, ũthiĩ rũgongo rwa Moria, na
ũmũrute ta igongona rĩa njino kuo kĩrĩma-inĩ kĩmwe kĩa
iria ngaakuonia." **3** Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ũyũ ũngĩ
rũciinĩ tene, Iburahĩmu agĩũkĩra, agĩtandĩka ndigiri
yake. Akĩoya ndungata ciake igĩrĩ na mũriũ wake
Isaaka. Aarĩkia gwatũra ngũ cia kũigana igongona
rĩa njino-rĩ, akiumagara erekeire handũ harĩa Ngai
aamwĩrĩte. **4** Mũthenya wa gatatũ, Iburahĩmu agĩtiira
maitho na akĩona handũ hau harĩ o kũraya. **5** Akĩĩra
ndungata ciake atĩrĩ, "Ikaragai haha na ndigiri ĩno, na
niĩ na kĩmwana gĩakwa tũthiĩ haarĩa tũkahooe Ngai,
na tũcooke tũmũcookerere." **6** Iburahĩmu agĩkĩoya
ngũ icio cia igongona rĩa njino, agĩciigĩrĩra mũriũ
wake Isaaka, nake agĩkuua mwaki na kahiũ. Na rĩrĩa
o eerĩ mathiiaga hamwe, **7** Isaaka akĩaria, agĩĩta ithe
Iburahĩmu atĩrĩ, "Baba!" Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Niĩ ũyũ, mũrũ wakwa." Isaaka akiuga atĩrĩ, "Ndĩrona
tũrĩ na mwaki na ngũ! No rĩrĩ, gatũrũme ka igongona
rĩa njino karĩ ha?" **8** Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, "Mũrũ
wakwa, Ngai we mwene nĩekũheana gatũrũme ka
igongona rĩa njino." Nao eerĩ magĩthiĩ na mbere marĩ
hamwe. **9** Maakinya handũ harĩa Ngai aamwĩrĩte-
rĩ, Iburahĩmu agĩaka kĩgongona ho na akĩara ngũ
igũrũ rĩakĩo. Agĩcooka akĩoha mũriũ wake Isaaka na
akĩmũkomia kĩgongona-inĩ kĩu igũrũ rĩa ngũ. **10** Ningĩ
akĩoya kahiũ, agĩtambũrũkia guoko gwake, oorage
mũriũ. **11** No mũraika wa Jehova akĩmwĩta kuuma
igũrũ, akiuga atĩrĩ, "Iburahĩmu! Iburahĩmu!" Nake
Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, "Niĩ ũyũ haha." **12** Akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ndũkahutie kĩmwana kĩu na guoko gwaku,
na ndũgagĩĩke ũndũ o na ũrĩkũ. Rĩu nĩndamenya atĩ
nĩwĩtigĩrĩte Ngai, tondũ ndũnarega kũruta mũrũguo,
o we mũrũguo waku wa mũmwe, arĩ igongona." **13**
Nake Iburahĩmu agĩtiira maitho, na hau kĩhinga-inĩ
akĩona ndũrũme ĩnyiitĩtwo hĩa nĩ mĩrita. Agĩthiĩ ho,
akĩoya ndũrũme ĩyo na akĩmĩruta ĩrĩ igongona rĩa njino
handũ ha mũriũ. **14** Nĩ ũndũ ũcio Iburahĩmu agĩĩta
handũ hau Jehova-Nĩarĩheanaga. Na nginya ũmũthĩ
kuugagwo atĩrĩ, "Kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova-rĩ, nĩarĩtũheaga."
15 Nake mũraika wa Jehova arĩ igũrũ, agĩĩta Iburahĩmu
hĩndĩ ya keerĩ, **16** akĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ:
Nĩndĩhĩtĩte na niĩ mwene, atĩ tondũ nĩwĩkĩte ũndũ
ũyũ na ndũnarega kũndutĩra mũrũguo, o mũrũguo
waku wa mũmwe-rĩ, **17** ti-itherũ nĩngakũrathima na
ndũme njiaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ na
ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Njiaro
ciaku nĩ ikegwatĩra matũũra marĩa manene ma thũ
ciacio, **18** na nĩ ũndũ wa rũciaro rwaku, ndũrĩrĩ ciothe
cia thĩ nĩikarathimwo, tondũ wee nĩũnjathĩkĩire." **19**
Nake Iburahĩmu agĩcookerera ndungata ciake, magĩthiĩ
hamwe marorete Birishiba. Nake Iburahĩmu agĩtũũra
kũu Birishiba. **20** Thuutha wa maũndũ macio Iburahĩmu
agĩkinyĩrwo nĩ ũhoro, akĩĩrwo atĩrĩ, "Milika o nake
nĩagĩĩte na ciana; nĩaciarĩĩre mũrũ-wa-nyũkwa Nahoru
ciana: **21** Uzu nĩwe wa irigithathi, na mũrũ wa nyina nĩ
Buzu, na Kemueli (ithe wa Aramu), **22** na Kesedu, na
Hazo, na Pilidashu, na Jidilafu, na Bethueli." **23** Bethueli
nĩwe watuĩkire ithe wa Rebeka. Acio nĩo ariũ arĩa anana
Milika aaciarĩire Nahoru, mũrũ wa nyina na Iburahĩmu.
24 Thuriya yake, ĩrĩa yetagwo Reuma, o nayo yarĩ na
ariũ ake, nĩo Teba, na Gahamu, na Tahashu na Maaka.

23 Sara aatũũrire muoyo agĩkinyia mĩaka igana
rĩmwe na mĩrongo ĩĩrĩ na mũgwanja. **2** Nake
aakuĩrĩire Kiriathu-Ariba (na nokuo Hebironi), bũrũri-
inĩ wa Kaanani; nake Iburahĩmu agĩthiĩ, agĩcakaĩra Sara
na akĩmũrĩrĩra. **3** Ningĩ Iburahĩmu agĩũkĩra akiuma hau
mwĩrĩ wa mũtumia wake warĩ, agĩthiĩ akĩarĩria Ahiti
akĩmeera atĩrĩ, **4** "Niĩ ndĩ mũgeni na mũgendi gũkũ
kwanyu. Nyenderiai handũ gũkũ ha gũthikana nĩgeetha
hote gũthika mũtumia wakwa ũrĩa ũkuĩte." **5** Nao Ahiti
magĩcookeria Iburahĩmu atĩrĩ: **6** "Mũthuuri ũyũ, ta
tũthikĩrĩrie. Wee ũrĩ mũthamaki ũrĩ hinya gatagatĩ-
inĩ gaitũ. Thika mũtumia waku mbĩrĩra-inĩ ĩmwe ya
iria njega ciitũ. Gũtirĩ mũndũ witũ ũngĩkũgiria mbĩrĩra
ya gũthika mũtumia waku." **7** Iburahĩmu agĩũkĩra
akĩinamĩrĩra mbere ya Ahiti, andũ acio ene bũrũri. **8**
Akĩmeera atĩrĩ, "Angĩkorwo nĩmwĩtĩkĩrĩte thike mũtumia
wakwa-rĩ, gĩĩthikĩrĩriei, na mũthaithanĩrĩre kũrĩ Efironi
mũrũ wa Zoharu, **9** nĩguo anyenderie ngurunga ya
Makipela, ĩrĩa yake ĩrĩ mũthia-inĩ wa gĩthaka gĩake.
Mũũriei anyenderie na thogora ũrĩa ũmĩigana, ĩtuĩke
handũ hakwa ha gũthikana gũkũ kwanyu." **10** Nake
Efironi ũcio Mũhiti aikarĩte thĩ o hau gatagatĩ-inĩ ka
andũ arĩa angĩ; tondũ ũcio agĩcookeria Iburahĩmu
akĩiguagwo nĩ Ahiti othe arĩa mookĩte kĩhingo-inĩ
gĩa itũũra rĩu rĩake. **11** Akĩmwĩra atĩrĩ, "Aca, mwathi
wakwa, thikĩrĩria; nĩndakũhe gĩthaka kĩu, na nĩndakũhe
ngurunga ĩyo ĩrĩ thĩinĩ wakĩo. Ndakũhe andũ akwa
makĩonaga. Thika mũtumia waku." **12** O rĩngĩ Iburahĩmu
akĩinamĩrĩra mbere ya andũ acio ene bũrũri, **13** na
akĩarĩria Efironi andũ acio makĩiguaga, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ĩtĩkĩra gũũthikĩrĩria. Nĩngũrĩha thogora wa gĩthaka
kĩu. Amũkĩra mbeeca kuuma kũrĩ niĩ, nĩgeetha hote
gũthika mũtumia wakwa kuo." **14** Efironi agĩcookeria
Iburahĩmu atĩrĩ, **15** "Ta thikĩrĩria, mwathi wakwa;
gĩthaka kĩu kĩngiuma cekeri magana mana ma betha, no
rĩrĩ, kĩu nĩ kĩĩ gatagatĩ gaku na niĩ? Thiĩ ũthike mũtumia
waku." **16** Iburahĩmu agĩĩtĩkĩra thogora wa Efironi na
akĩmũthimĩra betha iria aagwetete andũ a Ahiti othe
makĩiguaga; cekeri magana mana cia betha cia mũigana
wa gĩthimo kĩa onjorithia. **17** Nĩ ũndũ ũcio, gĩthaka kĩa
Efironi kĩu kĩarĩ Makipela hakuhĩ na Mamure-gĩthaka
na ngurunga ĩyo, na mĩtĩ yothe ĩrĩa yarĩ mĩhaka-inĩ ya
gĩthaka kĩu ikĩgarũrĩrwo **18** Iburahĩmu mbere ya Ahiti
othe arĩa mookĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. **19**
Thuutha wa ũguo, Iburahĩmu agĩthika Sara mũtumia
wake ngurunga-inĩ ĩyo yarĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela
hakuhĩ na Mamure (ĩrĩa ĩrĩ Hebironi), bũrũri-inĩ wa
Kaanani. **20** Nĩ ũndũ ũcio gĩthaka kĩu na ngurunga ĩyo
yarĩ kuo ikĩgarũrĩrwo Iburahĩmu nĩ Ahiti irĩ handũ ha
gũthikanaga.

24 Na rĩrĩ, Iburahĩmu aarĩ mũkũrũ na agatindĩka
mĩaka. Nake Jehova nĩamũrathimĩte maũndũ-inĩ
make mothe. **2** Nake akĩĩra ndungata ĩrĩa yarĩ nene
mũciĩ-inĩ wake, o ĩrĩa yarũgamĩrĩire indo ciothe iria

aarĩ nacio atĩrĩ, "Ta iga guoko gwaku rungu rwa kĩero gĩakwa. **3** Nĩngwenda wĩhĩte na rĩĩtwa rĩa Jehova, o we Ngai wa igũrũ na Ngai wa thĩ, atĩ ndũgethera mũrũ wakwa mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu a Akaanani aya ndũũraga thĩinĩ wao, **4** no nĩũgathiĩ bũrũri-inĩ wakwa na kũrĩ andũ a nyũmba iitũ, na wethere mũrũ wakwa Isaaka mũtumia kũu." **5** Ndungata ĩyo ĩkĩmũũria atĩrĩ, "Ĩ mũndũ-wa-nja ũcio angĩkaarega gũũka na niĩ bũrũri-inĩ ũyũ? Ngaacookia mũrũguo bũrũri ũrĩa woimire?" **6** Iburahĩmu akĩmwĩra atĩrĩ, "Menyerera, ndũkanacookie mũrũ wakwa kũu! **7** Jehova, o we Ngai wa igũrũ ũrĩa wandutire kuuma nyũmba ya baba na kuuma bũrũri ũrĩa ndaciarĩirwo na akĩnjarĩria na akĩnjĩĩra na mwĩhĩtwa atĩrĩ, 'Rũciaro rwaku nĩngarũhe bũrũri ũyũ' we nĩwe ũgaatũma mũraika wake mbere yaku nĩguo ũkoonera mũrũ wakwa mũtumia kuuma kuo. **8** Mũndũ-wa-nja ũcio angĩkaarega gũũka nawe-rĩ, ndũkoohwo nĩ mwĩhĩtwa ũyũ wakwa; no ndũkanacookie mũrũ wakwa kũu." **9** Nĩ ũndũ ũcio ndungata ĩyo ĩkĩiga guoko kwayo rungu rwa kĩero kĩa Iburahĩmu ũcio mwathi wayo, na ĩkĩĩhĩta na mwĩhĩtwa harĩ we kũringana na ũhoro ũcio. **10** Ndungata ĩyo ĩgĩcooka ĩkĩoya ngamĩĩra ikũmi cia mwathi wayo na ĩkiumagara ĩkuĩte mĩthemba yothe ya indo njega kuuma kũrĩ mwathi wayo. Ĩgĩthiĩ ĩgĩkinya itũũra rĩrĩa Nahoru aatũũraga mwena wa gathigathini-ithũĩro wa Mesopotamia. **11** Nayo ĩgĩtũma ngamĩĩra ikome nja ya itũũra hakuhĩ na gĩthima kĩa maaĩ; kwarĩ kĩhwaĩ-inĩ rĩrĩa andũ-a-nja maathiiaga gũtaha maaĩ. **12** Ĩgĩcooka ĩkĩhooya, ĩkiuga atĩrĩ, "Wee Jehova, Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, tũma ngaacĩre ũmũthĩ na ũtuge mwathi wakwa Iburahĩmu. **13** Rora, ndũgamĩte haha gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, nao airĩtu a ene itũũra nĩ maroka gũtaha maaĩ. **14** Kũrotuĩka atĩrĩ, atĩ rĩrĩa ndĩrĩĩra mũirĩtu atĩrĩ, 'Ndakũhooya, he ndigithũ yaku nyue maaĩ,' nake oige atĩrĩ, 'Nyua na nĩngũtahĩra o na ngamĩĩra ciaku,' reke ũcio atuĩke nĩwe ũthuurĩire ndungata yaku Isaaka. Na ũndũ ũcio ũtũme niĩ menye atĩ nĩũtugĩte mwathi wakwa." **15** Ĩtanarĩkia kũhooya-rĩ, Rebeka agĩũka akuuĩte ndigithũ kĩande-inĩ. Aarĩ mũirĩtu wa Bethueli mũrũ wa Milika, ũrĩa warĩ mũtumia wa Nahoru mũrũ wa nyina na Iburahĩmu. **16** Mũirĩtu ũcio aarĩ mũthaka mũno, mũirĩtu gathirange; gũtirĩ mũndũ mũrũme wakomete nake. Agĩikũrũka gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, akĩiyũria ndigithũ yake maaĩ, agĩcooka akĩambata rĩngĩ. **17** Nayo ndungata ĩyo ĩkĩhiũha ĩkamũtũnge, na ĩkĩmwĩra atĩrĩ, "Ndagũthaitha, he tũũĩ tũnini twa kũnyua kuuma ndigithũ-inĩ yaku." **18** Nake agĩcookia atĩrĩ, "Mwathi wakwa, nyua," nake akĩruta ndigithũ mũtwe na ihenya, akĩmĩnyiita na moko, na akĩmũhe maaĩ. **19** Na aarĩkia kũmũhe maaĩ ma kũnyua, agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Nĩngũtahĩra ngamĩĩra ciaku, o nacio o nginya ciiganie kũnyua." **20** Agĩkĩonoreria maaĩ marĩa maarĩ ndigithũ yake mũharatĩ-inĩ na ihenya, agĩcooka agĩteng'era gĩthima-inĩ gũtaha maaĩ mangĩ, agĩtaha ma kũigana ngamĩĩra ciake ciothe. **21** Mũndũ ũcio akĩmwĩrorera atekwaria, nĩguo amenye kana Jehova nĩagacĩrithĩtie rũgendo rwake kana ndaarũgacĩrithĩtie. **22** Rĩrĩa ngamĩĩra ciarĩkirie kũnyua maaĩ-rĩ, mũndũ ũcio akĩruta gĩcũhĩ kĩa iniũrũ gĩa thahabu kĩa ũritũ wa nuthu cekeri, na bangiri igĩrĩ cia thahabu cia ũritũ wa cekeri ikũmi, akĩmwĩkĩra. **23** Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, "Wee ũrĩ mwarĩ wa ũ? Ndagũthaitha ta njĩĩra atĩrĩ, mũciĩ gwa thoguo-rĩ, he handũ tũngĩrarĩrĩra?" **24** Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Niĩ ndĩ mwarĩ wa Bethueli, mũriũ ũrĩa Milika aaciarĩire Nahoru." **25** Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, "Tũrĩ na riya na nyeki nyingĩ, o na handũ wee ũngĩrarĩrĩra." **26** Mũndũ ũcio akĩinamĩrĩra thĩ, akĩhooya Jehova, **27** akiuga atĩrĩ, "Jehova arogaathwo, o we Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, o ũcio ũtatigĩte kuonania ũtugi na wĩhokeku wake kũrĩ mwathi wakwa. Hakwa-rĩ, Jehova nĩandongoretie rũgendo-inĩ, akanginyia kwa andũ a nyũmba ya mwathi wakwa." **28** Nake mũirĩtu ũcio agĩteng'era, agĩthiĩ akĩhe andũ a nyũmba ya nyina ndeto icio. **29** Na rĩrĩ, Rebeka aarĩ na mũrũ wa nyina wetagwo Labani, nake akiumagara ahiũhĩte, agĩthiĩ kũrĩ mũndũ ũcio hau gĩthima-inĩ kĩa maaĩ. **30** Rĩrĩa onire gĩcũhĩ kĩu kĩa iniũrũ na bangiri irĩ moko-inĩ ma mwarĩ wa nyina, na aigua Rebeka akiuga ũrĩa mũndũ ũcio aamwĩrĩte-rĩ, agĩthiĩ kũrĩ mũndũ ũcio, akĩmũkora arũgamĩte harĩ ngamĩĩra ciake hakuhĩ na gĩthima kĩa maaĩ. **31** Akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka tũthiĩ mũciĩ, wee ũrathimĩtwo nĩ Jehova. Ũrũgamĩte haha nja nĩkĩ? Nĩhaarĩirie nyũmba yaku na handũ ha ngamĩĩra." **32** Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩtoonya nyũmba, nacio ngamĩĩra ikĩaũrwo mĩrigo. Ngamĩĩra ikĩreherwo riya na nyeki, nake mũndũ ũcio na andũ arĩa aarĩ nao makĩreherwo maaĩ ma gwĩthamba magũrũ. **33** Ningĩ akĩreherwo irio, nowe akiuga atĩrĩ, "Niĩ ndingĩrĩa, itambĩte kũmwĩra ũndũ ũrĩa ũndehete gũkũ." Nake Labani akĩmwĩra atĩrĩ, "Gĩtwĩre." **34** Nake agĩkiuga atĩrĩ, "Niĩ ndĩ ndungata ya Iburahĩmu." **35** "Jehova nĩarathimĩte mwathi wakwa mũno, na nĩ atongete mũno. Nĩamũheete ng'ondu na ng'ombe, betha na thahabu, ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja, na ngamĩĩra o na ndigiri. **36** Nake Sara mũtumia wa mwathi wakwa nĩamũciarĩire kĩmwana arĩ o mũkũrũ, nake nĩakĩheete indo ciake ciothe. **37** Nake mwathi wakwa agĩtũma ndĩĩhĩte akĩnjĩĩra atĩrĩ, 'Ndũkanethere mũriũ wakwa mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu a Akaanani, a gũkũ bũrũri ũyũ ndũũraga, **38** no ũthiĩ kũrĩ nyũmba ya baba na kũrĩ mũhĩrĩga wakwa, na ũrutĩre mũriũ wakwa mũtumia kuo.' **39** "Ningĩ ngĩũria mwathi wakwa atĩrĩ, 'Ĩ mũndũ-wa-nja ũcio angĩrega gũũka na niĩ?' **40** "Nake akĩnjookeria atĩrĩ, 'Jehova ũrĩa ndũire thiiaga mbere yake, nĩagatũma mũraika wake athiĩ nawe, na atũme rũgendo rwaku rũgaacĩre, nĩgeetha ũkaarutĩra mũriũ wakwa mũtumia kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wakwa na kuuma kũrĩ andũ a nyũmba ya baba. **41** Ningĩ wathiĩ kũrĩ mũhĩrĩga wakwa-rĩ, nĩũkohorwo kuuma kũrĩ mwĩhĩtwa wakwa; o na mangĩkaarega kũmũnengerana kũrĩ we, nĩũkohorwo kuuma kũrĩ mwĩhĩtwa ũcio wakwa.'" **42** Agĩthiĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, "Ũmũthĩ rĩrĩa nginyire gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, njugire atĩrĩ, 'Wee Jehova Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, ũngĩenda, ndagũthaitha, gaacĩrithia rũgendo rũrũ njũkĩte. **43** Ta kĩone, nũngiĩ haha gĩthima-inĩ kĩa maaĩ; mũirĩtu angĩũka gũtaha maaĩ na niĩ ndĩmwĩre atĩrĩ, "Ĩtĩkĩra nyue tũũĩ tũnini kuuma ndigithũ-inĩ yaku," **44** nake angĩnjĩĩra atĩrĩ, "Nyua na nĩngũtahĩra ngamĩĩra ciaku o nacio," nĩagĩtuĩke nĩwe mũndũ-wa-nja ũrĩa Jehova athuurĩire mũriũ

wa mwathi wakwa.' **45** "Itanarĩkia kũhooya ũguo na ngoro-rĩ, Rebeka oka arĩ na ndigithũ yake kĩande. Nake aikũrũka gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, aataha maaĩ na niĩ ndamwĩra atĩrĩ, 'Ndagũthaitha he maaĩ nyue.' **46** "Aaruta ndigithũ yake kĩande o naihenya anjĩĩra atĩrĩ, 'Nyua, na nĩngũnyuithia o na ngamĩĩra ciaku.' Nĩ ũndũ ũcio ndanyua maaĩ na ahe ngamĩĩra o nacio. **47** "Na niĩ ndamũũria atĩrĩ, 'Ũrĩ mwarĩ wa ũ?' "Nake anjookeria atĩrĩ, 'Ndĩ mwarĩ wa Bethueli mũrũ wa Nahoru, ũrĩa Milika aamũciarĩire.' "Na niĩ ndakĩmwĩkĩra gĩcũhĩ iniũrũ, na bangiri moko, **48** ndacooka ndainamĩrĩra ndahooya Jehova. Ndagatha Jehova, o we Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, ũrĩa ũndongoretie na njĩra ĩrĩa njagĩrĩru nyonere mũrũ wa mwathi wakwa mwarĩ wa mũriũ wa mũrũ wa nyina nake. **49** Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩ mũkuonania ũtugi na wĩhokeku kũrĩ mwathi wakwa, njĩĩrai; na angĩkorwo tiguo, mũnjĩĩre nĩgeetha na niĩ menye na kũrĩa ngũrora." **50** Labani na Bethueli magĩcookia atĩrĩ, "Ũndũ ũyũ uumĩte kũrĩ Jehova; ithuĩ tũngĩgĩkwĩra atĩa? **51** Rebeka nĩwe ũyũ; muoe mũthiĩ agatuĩke mũtumia wa mũriũ wa mwathi waku, o ta ũrĩa Jehova oigĩte." **52** Rĩrĩa ndungata ya Iburahĩmu yaiguire ũrĩa moigire, ĩkĩinamĩrĩra, ĩgĩturumithia ũthiũ wayo thĩ mbere ya Jehova. **53** Ningĩ ndungata ĩyo ĩkĩruta thahabu, na mathaga ma betha na nguo, na ĩgĩcihe Rebeka; ĩgĩcooka ĩkĩhe Labani mũrũ wa nyina, o na nyina, iheo cia goro. **54** Ndungata ĩyo na andũ arĩa yarĩ nao makĩrĩa na makĩnyua, na makĩraara kũu ũtukũ ũcio. Na rĩrĩa mookĩrire mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, ĩkiuga atĩrĩ, "Rekei ndĩthiĩre kũrĩ mwathi wakwa." **55** No Labani mũrũ wa nyina na mũirĩtu, o na nyina, makiuga atĩrĩ, "Reke mũirĩtu ũyũ aikare na ithuĩ ta matukũ ikũmi; mũcooke mũthiĩ." **56** No yo ĩkĩmeera atĩrĩ, "Tigai kũngiria thiĩ, kuona atĩ Jehova nĩagacĩrithĩtie rũgendo rwakwa. Rekei ndĩthiĩre kũrĩ mwathi wakwa." **57** Nao makiuga atĩrĩ, "Rekei twĩte mũirĩtu tũmũũrie ũhoro ũcio." **58** Nĩ ũndũ ũcio magĩĩta Rebeka, makĩmũũria atĩrĩ, "Nĩũgũthiĩ na mũndũ ũyũ?" Nake akiuga atĩrĩ, "Nĩngũthiĩ." **59** Nĩ ũndũ ũcio magĩtĩkĩria Rebeka mwarĩ wa nyina ũcio ethiĩre, hamwe na mũmũrori, na ndungata ya Iburahĩmu na andũ ake. **60** Nao magĩkĩrathima Rebeka makĩmwĩra atĩrĩ, "Mwarĩ wa maitũ, ũroingĩha ũtuĩke nyina wa ngiri maita ngiri, naruo rũciaro rwaku rũroĩgwatĩra ihingo cia thũ ciao." **61** Nake Rebeka na ndungata ciake, cia andũ-a-nja, makĩĩhaarĩria na makĩhaica ngamĩĩra, na magĩthiĩ na mũndũ ũcio. Nĩ ũndũ ũcio ndungata ĩyo ĩkĩoya Rebeka ĩgĩĩthiĩra. **62** Na rĩrĩ, Isaaka nĩoimĩte Biri-Lahai-Roi, nĩ ũndũ aatũũraga Negevu. **63** Hwaĩ-inĩ ũmwe-rĩ, nĩathiire na kũu mũgũnda-inĩ agecũũranganie, na aatiira maitho, akĩona ngamĩĩra ciũkĩte. **64** O nake Rebeka agĩtiira maitho akĩona Isaaka. Akiuma ngamĩĩra igũrũ, **65** na akĩũria ndungata ĩyo atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa ũrĩ kũũrĩa mũgũnda ũroka gũtũtũnga nũũ?" Ndungata ĩyo ĩgĩcookia atĩrĩ, "Nĩ mwathi wakwa." Nake Rebeka akĩoya taama wake akĩĩhumbĩra. **66** Nayo ndungata ĩyo ĩkĩĩra Isaaka ũrĩa wothe yekĩte. **67** Nake Isaaka agĩtoonyia Rebeka hema-inĩ ya nyina Sara, akĩmũhikia. Nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka mũtumia wake, na akĩmwenda; nake Isaaka akĩhoorerio ihooru rĩa gĩkuũ kĩa nyina.

25 Thuutha ũcio Iburahĩmu nĩ aahikirie mũtumia ũngĩ, wetagwo Ketura. **2** Nake akĩmũciarĩra ariũ atandatũ, na nĩo Zimirani, na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku na Shua. **3** Jokishani nĩwe warĩ ithe wa Sheba na Dedani; nacio njiaro cia Dedani nĩcio ciarĩ Aashuri, na Aletushi na Aleumi. **4** Nao ariũ a Midiani maarĩ Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida na Elidaha. Acio othe maarĩ njiaro cia Ketura. **5** Nake Iburahĩmu akĩgaĩra Isaaka indo ciothe iria aarĩ nacio. **6** No arĩ o muoyo-rĩ, akĩhe ariũ a thuriya ciake iheo, agĩcooka akĩmeheranĩria na mũriũ Isaaka magĩthiĩ na kũu bũrũri wa irathĩro. **7** Mĩaka yothe ĩrĩa Iburahĩmu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo mũgwanja na ĩtano. **8** Iburahĩmu agĩtuĩkana na agĩkua arĩ mũthuuri mũniaru, arĩ mũkũrũ na akaingĩhia mĩaka, agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte. **9** Nao ariũ ake, Isaaka na Ishumaeli, makĩmũthika ngurunga-inĩ ya Makipela hakuhĩ na Mamure, gĩthaka-inĩ kĩa Efironi mũrũ wa Zoharu ũrĩa Mũhiti, **10** gĩthaka kĩrĩa Iburahĩmu aagũrĩte kuuma kũrĩ Ahiti. Hau nĩho Iburahĩmu aathikirwo hamwe na Sara mũtumia wake. **11** Thuutha wa gĩkuũ kĩa Iburahĩmu-rĩ, Ngai nĩarathimire mũriũ Isaaka ũrĩa watũũraga hakuhĩ na Biri-Lahai-Roi. **12** Ũyũ nĩguo ũhoro wa Ishumaeli mũrũ wa Iburahĩmu, ũrĩa waciarĩirwo Iburahĩmu nĩ Hagari ũrĩa Mũmisiri, ndungata ya Sara. **13** Maya nĩmo marĩĩtwa ma ariũ a Ishumaeli, maandĩkĩtwo kũringana na ũrĩa maarũmanĩrĩire gũciarwo: Irigithathi rĩa Ishumaeli rĩarĩ Nebaiothu, rĩkarũmĩrĩrwo nĩ Kedari, na Adubeeli, na Mibisamu, **14** na Mishima, na Duma, na Masa, **15** na Hadadi, na Tema, na Jeturu, na Nafishu, na Kedema. **16** Acio nĩo maarĩ ariũ a Ishumaeli, na macio nĩmo marĩĩtwa ma aathani ikũmi na eerĩ a mĩhĩrĩga yao kũringana na kũrĩa maatũũraga na kambĩ ciao. **17** Mĩaka yothe ĩrĩa Ishumaeli aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja. Agĩcooka agĩtuĩkana agĩkua, na agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte. **18** Njiaro cia Ishumaeli igĩtũũra kuuma Havila nginya Shuri, gũkuhĩ na mũhaka wa Misiri werekeire bũrũri wa Ashuri. Nao magĩtũũra na rũmena na ariũ arĩa angĩ othe a ithe wao. **19** Ũyũ nĩguo ũhoro wa Isaaka mũrũ wa Iburahĩmu. Iburahĩmu nĩwe waciarire Isaaka, **20** nake Isaaka aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩna rĩrĩa aahikirie Rebeka, mwarĩ wa Bethueli ũrĩa Mũsuriata wa Padani-Aramu, na aarĩ mwarĩ wa nyina na Labani ũrĩa Mũsuriata. **21** Isaaka agĩthaitha Jehova nĩ ũndũ wa mũtumia wake tondũ aarĩ thaata. Nake Jehova akĩigua mahooya make, na Rebeka mũtumia wake akĩgĩa nda. **22** Natuo twana tũu tũkĩgianĩra kũu nda yake, nake akĩĩyũria atĩrĩ, "Ũndũ ũyũ ũrekĩka kũrĩ niĩ nĩkĩ?" Nĩ ũndũ ũcio agĩthiĩ gũtuĩria ũhoro harĩ Jehova. **23** Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndũrĩrĩ igĩrĩ irĩ nda yaku, na andũ a mĩthemba ĩĩrĩ kuuma nda yaku nĩmagatigithanio; gĩthemba kĩmwe nĩgĩgakĩria kĩrĩa kĩngĩ hinya, na ũrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra ũrĩa mũnini." **24** Na rĩrĩa ihinda rĩake rĩakinyire rĩa gũciara, agĩkorwo nĩ tũhĩĩ twa mahatha aarĩ natuo nda. **25** Karĩa kaambire gũciarwo kaarĩ gatune na mwĩrĩ wako wothe wahaanaga ta nguo ya maguoya; tondũ ũcio magĩgatua Esaũ. **26** Thuutha ũcio mũrũ wa nyina agĩciarwo guoko gwake kũnyiitĩte ndiira ya Esaũ; tondũ ũcio agĩtuuo Jakubu. Isaaka

aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩtandatũ rĩrĩa Rebeka aaciarire twana tũu. **27** Natuo tũmwana tũu tũgĩkũra, nake Esaũ agĩtuĩka mũguĩmi mũũgĩ, mũndũ wa werũ, no Jakubu aarĩ mũndũ mũhooreri, waikaraga hakuhĩ na mũciĩ. **28** Isaaka eendete Esaũ tondũ nĩ eendete nyama cia ũguĩmi, no Rebeka eendete Jakubu. **29** Mũthenya ũmwe Jakubu nĩarugaga gĩtoero kĩa ndengũ ndune, nake Esaũ agĩũka kuuma werũ-inĩ ahũtiĩ mũno. **30** Akĩĩra Jakubu atĩrĩ, "Ta he gĩtoero kĩu ũraruga! Ndĩ mũhũtu mũno!" (Nĩkĩo gĩatũmire acooke gwĩtwo Edomu.) **31** Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Amba ũnyenderie ũrigithathi waku!" **32** Nake Esaũ akiuga atĩrĩ, "Ngirie gũkua, ũrigithathi ũyũ ũkaang'una na kĩ?" **33** No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, "Amba wĩhĩte kũrĩ niĩ." Nake akĩĩhĩta na mwĩhĩtwa, akĩenderia Jakubu ũrigithathi wake. **34** Nake Jakubu akĩhe Esaũ mũgate na gĩtoero kĩa ndengũ. Nake akĩrĩa na akĩnyua, agĩcooka agĩũkĩra agĩĩthiĩra. Tondũ ũcio Esaũ akĩnyarara ũrigithathi wake.

26 Na rĩrĩ, nĩ kwagĩire ng'aragu ĩngĩ bũrũri-inĩ ũcio, tiga ĩrĩa ya mbere ya hĩndĩ ya Iburahĩmu, nake Isaaka agĩthiĩ Gerari kũrĩ Abimeleku mũthamaki wa Afilisti. **2** Jehova akiumĩrĩra Isaaka, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndũgaikũrũke ũthiĩ Misiri; tũũra bũrũri o ũrĩa ndĩrĩkwĩra ũtũũre. **3** Ikara bũrũri-inĩ ũyũ kwa ihinda, na nĩngũkorwo hamwe nawe na nĩngũkũrathima. Nĩgũkorwo nĩwe na njiaro ciaku ngũhe mabũrũri maya mothe na hingie mwĩhĩtwa ũrĩa ndehĩtire kũrĩ thoguo Iburahĩmu. **4** Nĩngatũma njiaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ na nĩngamahe mabũrũri maya mothe, na nĩ ũndũ wa rũciaro rwaku, ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩĩkarathimwo, **5** tondũ Iburahĩmu nĩanjathĩkĩire na akĩrũmia ũrĩa ndendaga, akĩrũmĩrĩra maathani makwa, na matuĩro makwa ma kũrũmĩrĩrwo, na mawatho makwa." **6** Nĩ ũndũ ũcio Isaaka agĩikara o kũu Gerari. **7** Rĩrĩa andũ a kũu maamũririe ũhoro wa mũtumia wake-rĩ, we akiuga atĩrĩ, "Nĩ mwarĩ wa baba," tondũ nĩetigĩrire kuuga, "Nĩ mũtumia wakwa." Eeciiririe atĩrĩ, "Andũ a gũkũ mahota kũnjũraga nĩ ũndũ wa Rebeka, tondũ aarĩ mũthaka." **8** Na thuutha wa Isaaka arĩkĩtie gũikara kũu kahinda karaihu-rĩ, Abimeleku mũthamaki wa Afilisti nĩacũthĩrĩirie nja na ndirica, nake akĩona Isaaka akĩhambata mũtumia wake Rebeka. **9** Nĩ ũndũ ũcio Abimeleku agĩtũmanĩra Isaaka, akĩmũũria atĩrĩ, "Ti-itherũ ũyũ nĩ mũtumia waku! Nĩ kĩĩ gĩatũmire uuge atĩ, 'Ũyũ nĩ mwarĩ wa baba'?" Isaaka akĩmũcookeria atĩrĩ, "Tondũ ndeciiririe ndahota kũũragwo nĩ ũndũ wake." **10** Ningĩ Abimeleku akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ atĩa ũguo ũtwĩkĩte? Ĩ mũndũ mũrũme ũmwe wa gũkũ angĩrakorirwo akomete na mũtumia waku, nawe ũgĩtũme tũnyiitwo nĩ ihĩtia?" **11** Nĩ ũndũ ũcio Abimeleku akĩruta watho kũrĩ andũ othe, akiuga atĩrĩ, "Mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩthĩĩnia mũndũ ũyũ kana mũtumia wake no kũũragwo akooragwo." **12** Nake Isaaka akĩhaanda irio bũrũri ũcio, na mwaka o ro ũcio akĩgetha maita igana, tondũ Jehova nĩamũrathimire. **13** Nake Isaaka agĩtonga, naguo ũtonga wake ũgĩthiĩ o ũkĩingĩhaga o nginya agĩtonga mũno. **14** Aarĩ na ndũũru nyingĩ cia mbũri na cia ng'ombe, na ndungata nyingĩ, o nginya Afilisti makĩmũiguĩra ũiru. **15** Tondũ ũcio, ithima iria ciothe ndungata cia ithe cienjete hĩndĩ ya ithe Iburahĩmu-rĩ, Afilisti magĩcithika, magĩciyũria tĩĩri. **16** Ningĩ Abimeleku akĩĩra Isaaka atĩrĩ, "Ũkĩra ũthiĩ, ũtweherere, tondũ nĩũgĩĩte na hinya mũno gũtũkĩra." **17** Nĩ ũndũ ũcio Isaaka agĩthaama, akĩehera kũu, agĩthiĩ kwamba hema Gĩtuamba-inĩ kĩa Gerari, na agĩtũũra kuo. **18** Isaaka agĩthikũria ithima iria cienjetwo hĩndĩ ya ithe Iburahĩmu, o icio Afilisti maathikĩte thuutha wa Iburahĩmu gũkua, na agĩciĩta marĩĩtwa o marĩa ithe aacihete. **19** Na rĩrĩ, ndungata cia Isaaka nĩcienjire kũu gĩtuamba-inĩ na igĩkora gĩthima kĩa maaĩ mega kuo. **20** No rĩrĩ, arĩithi a Gerari makĩnegenania na arĩithi a Isaaka, makĩmeera atĩrĩ, "Maaĩ maya nĩ maitũ!" Nake agĩĩta gĩthima kĩu Eseku, tondũ nĩmakararanirie nake. **21** Ningĩ ndungata icio ciake ikĩenja gĩthima kĩngĩ, no-o nakĩo makĩnegenanĩria, nake Isaaka agĩgĩĩta Sitina. **22** Nake agĩthaama kũu, agĩthiĩ akĩenja gĩthima kĩngĩ, na matianegenanirie na mũndũ. Nake agĩgĩĩta Rehobothu, akiuga atĩrĩ, "Rĩu Jehova nĩatũheete ũikaro mũiganu, na nĩtũgũtheeremera bũrũri-inĩ ũyũ." **23** Agĩcooka akiuma kũu, agĩthiĩ Birishiba. **24** Ũtukũ ũcio aakinyire kũu, Jehova akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ niĩ Ngai wa thoguo Iburahĩmu. Ndũkanetigĩre, tondũ ndĩ hamwe nawe; nĩngũkũrathima na nyingĩhie njiaro ciaku nĩ ũndũ wa Iburahĩmu ndungata yakwa." **25** Isaaka agĩaka kĩgongona kũu, na agĩkaĩra rĩĩtwa rĩa Jehova. Akĩamba hema yake o kũu, nacio ndungata ciake ikĩenja gĩthima o kuo. **26** Hĩndĩ ĩyo Abimeleku agĩthiĩ kũrĩ Isaaka oimĩte Gerari, marĩ na Ahuzathu ũrĩa wamũtaaraga, na Fikolu mũnene wa ita ciake. **27** Isaaka akĩmooria atĩrĩ, "Muoka kũrĩ niĩ nĩkĩ, kuona atĩ nĩmwathũũrire na mũkĩnyingata?" **28** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩtuonete hatarĩ nganja atĩ Jehova arĩ hamwe nawe, na nĩ ũndũ ũcio tuoiga atĩrĩ, 'Nĩ kwagĩrĩire tũgĩe na mwĩhĩtwa wa ũiguano gatagatĩ gaitũ': ĩĩ, gatagatĩ gaitũ nawe. Reke tũgĩe na kĩrĩkanĩro nawe, **29** atĩ ndũgatwĩka ũũru, o ta ũrĩa o na ithuĩ tũtaagũthĩĩnirie, no hĩndĩ ciothe twagwĩkaga wega, na tũgĩkumagaria ũthiĩ na thayũ. Na rĩu nĩũrathimĩtwo nĩ Jehova." **30** Isaaka akĩmarugithĩria iruga, nao makĩrĩa na makĩnyua. **31** Mũthenya ũyũ ũngĩ, rũciinĩ tene, andũ acio na Isaaka makĩĩhĩtanĩra mwĩhĩtwa mũndũ na ũrĩa ũngĩ. Isaaka agĩcooka akĩmoimagaria, magĩĩthiĩra, makĩmũtiga na thayũ. **32** Mũthenya o ro ũcio maathiire, ndungata cia Isaaka igĩũka, ĩkĩmwĩra ũhoro wa gĩthima kĩrĩa cienjete, ikiuga atĩrĩ, "Nĩtwakinyĩra maaĩ!" **33** Nake agĩĩta gĩthima kĩu Shiba, na nginya ũmũthĩ itũũra rĩu rĩtũũraga rĩĩtagwo Birishiba. **34** Esaũ aakinyia mĩaka mĩrongo ĩna, akĩhikia Judithi mwarĩ wa Beeri ũrĩa Mũhiti, o na ningĩ akĩhikia Basemathu mwarĩ wa Eloni ũrĩa Mũhiti. **35** Nao magĩtuĩka kĩhumo gĩa kĩeha kũrĩ Isaaka na Rebeka.

27 Rĩrĩa Isaaka aakũrire na maitho make makĩaga hinya ũndũ atangĩahotire kuona-rĩ, agĩtũmanĩra Esaũ mũriũ wake ũrĩa mũkũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũrũ wakwa." Nake Esaũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Niĩ ũyũ haha." **2** Isaaka akĩmwĩra atĩrĩ, "Rĩu niĩ ndĩ mũkũrũ na ndiũĩ mũthenya ũrĩa ingĩkua. **3** Rĩu-rĩ, oya indo ciaku cia ũguĩmi; ũta na mĩguĩ yaku, na uumagare ũthiĩ werũ-inĩ ũkanguĩmĩre nyamũ cia gĩthaka. **4** Thondekera irio njega

iria nyendete na ũndehere ndĩe, nĩgeetha ngũrathime
na kĩrathimo gĩakwa itanakua.” **5** Na rĩrĩ, Rebeka
agĩkorwo nĩathikĩrĩirie Isaaka akĩhe mũriũ Esaũ ũhoro
ũcio. Na rĩrĩa Esaũ aathiire werũ-inĩ kũguĩma nyamũ
nĩguo amĩinũkie-rĩ, **6** Rebeka akĩĩra mũriũ Jakubu atĩrĩ,
“Nĩ ndaigua thoguo akĩĩra Esaũ mũrũ wa nyũkwa atĩrĩ,
7 ‘Ndehere nyamũ ya kũguĩma na ũthondekere irio
njega ndĩe, nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa
ndĩ mbere ya Jehova itanakua.’ **8** Rĩu, wee mũrũ wakwa-
rĩ, thikĩrĩria wega na wĩke ũrĩa ngũkwĩra: **9** Thiĩ rũũru-
inĩ rwa mbũri ũndehere tũũri twĩrĩ twa mbũri tũrĩa
twega biũ, nĩguo thondekere thoguo irio njega, o ta
ũrĩa endaga ithondekwo. **10** Ũcooke ũcioe ũcitwarĩre
thoguo arĩe nĩgeetha akũrathime na kĩrathimo gĩake
atanakua.” **11** No Jakubu akĩĩra nyina Rebeka atĩrĩ, “Esaũ
mũrũ wa maitũ nĩ wa mwĩrĩ ũrĩ guoya, na mwĩrĩ wakwa
ndũrĩ guoya. **12** Ĩĩ baba angĩĩhaambata? Ingĩonekana
ngĩmũheenia na niĩ ndĩireherere kĩrumi handũ ha
kĩrathimo.” **13** Nyina akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa,
reke kĩrumi kĩu kĩnjookerere, wee ĩka o ũrĩa ndĩrakwĩra;
thiĩ ũndehere tũũri tũu.” **14** Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩthiĩ,
akĩgĩĩra tũũri, na agĩtũrehere nyina, nake agĩthondeka
irio njega o ta iria ithe eendete. **15** Ningĩ Rebeka
akĩoya nguo iria ciarĩ njega cia Esaũ mũriũ wake ũrĩa
mũkũrũ iria aarĩ nacio nyũmba agĩcihumba Jakubu
mũriũ wake ũrĩa mũnini. **16** Agĩcooka akĩhumbĩra
moko make na ngingo kũrĩa gũtaarĩ guoya na njũũa
cia tũũri tũu. **17** Agĩcooka akĩnengera Jakubu mũriũ
wake irio icio ciarĩ njega na mũgate ũrĩa aathondekete.
18 Nake Jakubu agĩthiĩ kũrĩ ithe, akiuga atĩrĩ, “Baba.”
Nake Isaaka agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ũyũ, mũrũ wakwa;
wee nĩwe ũ?” **19** Jakubu akĩĩra ithe atĩrĩ, “Nĩ niĩ Esaũ
mũriũ waku wa irigithathi. Njĩkĩte o ta ũrĩa ũnjĩĩrire.
Ndagũthaitha wĩtiire ũrĩe nyama imwe cia ũguĩmi
wakwa nĩgeetha ũndathime na kĩrathimo gĩaku.” **20**
Nake Isaaka akĩũria mũriũ atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, kaĩ
waciona narua atĩa?” Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ
tondũ Jehova Ngai waku nĩaheire ũhootani.” **21** Ningĩ
Isaaka akĩĩra Jakubu atĩrĩ, “Ta ũka hakuhĩ mũrũ wakwa,
nĩguo ngũhambate menye kana ti-itherũ nĩwe Esaũ
mũrũ wakwa kana tiguo.” **22** Nĩ ũndũ ũcio Jakubu
agĩkuhĩrĩria ithe Isaaka, nake akĩmũhambata, akiuga
atĩrĩ, “Mũgambo nĩ wa Jakubu, no moko nĩ ma Esaũ.”
23 Na ndaigana kũmũkũũrana tondũ moko make maarĩ
na guoya ta ma mũrũ wa nyina Esaũ; nĩ ũndũ ũcio
akĩmũrathima. **24** O rĩngĩ akĩmũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ
nĩwe mũrũ wakwa Esaũ?” Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ
niĩ.” **25** Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa ndehere
nyama imwe cia ũguĩmi waku ndĩe nĩgeetha ngũrathime
na kĩrathimo gĩakwa.” Jakubu akĩmũrehera nake akĩrĩa,
na akĩmũrehera ndibei na akĩnyua. **26** Ningĩ ithe Isaaka
akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, ũka haha ũũmumunye”.
27 Nake agĩthiĩ harĩ we na akĩmũmumunya. Rĩrĩa Isaaka
aiguire kĩheera kĩa nguo ciake, akĩmũrathima, akiuga
atĩrĩ, “Hĩ, kĩheera kĩa mũrũ wakwa nĩ ta kĩheera gĩa
gĩthaka kĩrĩa kĩrathimĩtwo nĩ Jehova. **28** Ngai arokũhe
ime rĩa igũrũ o na ũnoru wa thĩ, na ũingĩ wa ngano na
wa ndibei ya mũhihano. **29** Ndũrĩrĩ irogũtungatagĩra
nayo mĩhĩrĩga ya andũ ĩkũinamagĩrĩre. Tuĩka mwathi wa
ariũ a thoguo, nao ariũ a nyũkwa marokũinamagĩrĩra.
Arĩa mangĩkũruma na kĩrumi marocookererwo nĩkĩo,
nao arĩa magaakũrathima marorathimagwo.” **30** Na rĩrĩ,
Isaaka aarĩkia kũmũrathima na Jakubu aarĩkia kuuma
harĩ ithe o ro ũguo-rĩ, mũrũ wa nyina Esaũ agĩũka
kuuma kũguĩma. **31** O nake agĩthondeka irio njega na
agĩcirehere ithe. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Baba, wĩtiire
ũrĩe nyama imwe cia ũguĩmi wakwa nĩgeetha ũndathime
na kĩrathimo gĩaku.” **32** Nake ithe Isaaka akĩmũũria atĩrĩ,
“We nĩwe ũ?” Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ niĩ Esaũ,
mũrũ waku wa irigithathi.” **33** Isaaka agĩkĩinaina mũno
akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũcio ũngĩ ũkũguĩmĩte, na andehera
nyama? Ndacirĩa o ro rĩu ũtanooka, na ndamũrathima,
na ti-itherũ nĩ mũrathime.” **34** Rĩrĩa Esaũ aiguire ciugo
cia ithe, agĩtumũka na kĩrĩro kĩnene na kĩa ruo, akĩĩra
ithe atĩrĩ, “Ndaathima! O na niĩ baba ndaathima!” **35**
No ithe akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa nyũkwa okire na
wara, aheenia, na oya kĩrathimo gĩaku.” **36** Esaũ akiuga
atĩrĩ, “Githĩ nĩ ma nĩkĩo etagwo Jakubu? Arĩ kũũheenia
maita maya meerĩ; nĩoire ũrigithathi wakwa, na rĩu
nĩoya kĩrathimo gĩakwa!” Agĩcooka akĩũria ithe atĩrĩ,
“Ndũnandigĩria kĩrathimo o na kĩmwe?” **37** Isaaka
agĩcookeria Esaũ atĩrĩ, “Ndĩmũtuire mwathi waku na
andũ ao othe ndaamatua ndungata ciake, na ndamũhe
ngano na ndibei ya mũhihano imũtũũragie. Nĩ ũndũ
ũcio nĩ atĩa ingĩhota gũgwĩkĩra, mũrũ wakwa?” **38** Esaũ
akĩũria ithe atĩrĩ, “Baba, ndũrĩ na kĩrathimo o na kĩmwe
ũndigĩirie? Ndaathima o na niĩ, baba!” Na hĩndĩ ĩyo
Esaũ akĩrĩra anĩrĩire. **39** Nake ithe Isaaka akĩmũcookeria
atĩrĩ, “Wee ũgaatũũraga kũraihu na ũnoru wa thĩ,
kũraihu na ime rĩrĩa riumaga igũrũ. **40** Ũgaatũũragio nĩ
rũhiũ rwa njora na nĩũgatungataga mũrũ wa nyũkwa.
No rĩrĩ, rĩrĩa ũkaaremwo nĩgũkirĩrĩria-rĩ, nĩũkeruta
icooki rĩake ngingo, ũrĩte.” **41** Esaũ agĩthũũra Jakubu nĩ
ũndũ wa kĩrathimo kĩu aaheirwo nĩ ithe. Nake akiuga
na ngoro atĩrĩ, “Matukũ ma gũcakaĩra baba makiriĩ
gũkinya; maathira nĩguo ngooraga mũrũ wa maitũ
Jakubu.” **42** Rĩrĩa Rebeka eerirwo ũrĩa Esaũ mũriũ ũcio
wake mũkũrũ oigĩte, agĩtũmanĩra Jakubu mũriũ wake
ũrĩa mũnini, akĩmwĩra atĩrĩ, “Esaũ mũrũ wa nyũkwa
arehooreria marakara na gwĩciiria ũrĩa egũkũũraga. **43**
Rĩu mũrũ wakwa-rĩ, ĩka o ũrĩa ngũkwĩra. Thiĩ o ro rĩu
ũũrĩre Harani, kwa mũrũ wa maitũ Labani. **44** Nawe
ũikare nake kwa ihinda nginya mang’ũrĩ ma mũrũ wa
nyũkwa mahũahũe. **45** Rĩrĩa mũrũ wa nyũkwa agaatiga
gũkũrakarĩra, na ariganĩrwo nĩ ũrĩa wamwĩkire-rĩ,
nĩngagũtũmanĩra ũcooke mũciĩ. Ingĩkĩũrwo nĩ inyuĩ
mũrĩ eerĩ mũthenya o ro ũmwe nĩkĩ?” **46** Ningĩ Rebeka
akĩĩra Isaaka atĩrĩ, “Nĩnogetio nĩ mũtũũrĩre nĩ ũndũ wa
andũ-a-nja aya a Ahiti. Jakubu angĩhikania kuuma kũrĩ
andũ-a-nja aya a Ahiti a bũrũri ũyũ-rĩ, ta andũ-a-nja
aya Esaũ ahikĩtie-rĩ, hatirĩ bata wa gũtũũra muoyo.”

28 Tondũ ũcio, Isaaka agĩĩta Jakubu akĩmũrathima
na akĩmwatha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanahikie
mũndũ-wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani. **2** Ũkĩra
ũthiĩ Padani-Aramu, kwa nyũmba ya Bethueli ithe
wa nyũkwa. Wĩcarĩrie mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu a
Labani, mũrũ wa nyina na nyũkwa. **3** Ngai Mwene-
Hinya-Wothe arokũrathima na atũme ũciarane mũno
na ũingĩhe o nginya ũgaatuĩka rũrĩrĩ rwa andũ aingĩ.

4 Ngai arokũhe kĩrathimo kĩrĩa aaheire Iburahĩmu
hamwe na njiaro ciaku, nĩgeetha wĩgwatĩre bũrũri
ũyũ ũratũũra rĩu ũrĩ ta mũgeni, o bũrũri ũyũ Ngai
eerĩiire Iburahĩmu." **5** Isaaka akĩĩra Jakubu athiĩ, nake
agĩthiĩ Padani-Aramu kwa Labani mũrũ wa Bethueli
ũrĩa Mũsuriata, mũrũ wa nyina na Rebeka, nyina
wa Jakubu na Esaũ. **6** Na rĩrĩ, Esaũ nĩamenyire atĩ
Isaaka nĩarathimĩte Jakubu na akamũtũma Padani-
Aramu akahikanie kuo, na atĩ rĩrĩa aamũrathimire
nĩamwathire, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndũkanahikie mũndũ-
wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani." **7** O na akĩmenya atĩ
Jakubu nĩathĩkĩire ithe na nyina na nĩathiĩte Padani-
Aramu. **8** Ningĩ Esaũ agĩkũũrana atĩ andũ-a-nja acio
a Ahiti matiakenagia ithe, Isaaka; **9** nĩ ũndũ ũcio,
agĩthiĩ gwa Ishumaeli na akĩhikia Mahalathu, mwarĩ wa
nyina na Nebaiothu, mũirĩtu wa Ishumaeli mũriũ wa
Iburahĩmu, akĩmuongerera harĩ atumia arĩa angĩ aarĩ
nao. **10** Jakubu oima Birishiba aathiire erekeire Harani.
11 Na aakinya handũ hana-rĩ, akĩraarĩrĩra ho tondũ riũa
nĩ rĩathũĩte. Akĩoya ihiga rĩmwe hau, agĩĩtiira narĩo
mũtwe nĩguo akome. **12** Nake akĩroota, akĩona ngathĩ
ĩturumĩte thĩ, na mũthia wayo ũgakinya igũrũ matu-
inĩ, nao araika a Ngai mambataga magĩikũrũkaga nayo.
13 Jakubu akĩona Jehova arũgamĩte igũrũ rĩa ngathĩ
ĩyo akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ niĩ Jehova, Ngai wa thoguo
Iburahĩmu na Ngai wa Isaaka. Bũrũri ũyũ ũkomete
nĩngakũhe, wee hamwe na njiaro ciaku. **14** Njiaro
ciaku ikaingĩha ta rũkũngũ rwa thĩ, na nĩũgatambũrũka
na mwena wa ithũĩro, na mwena wa irathĩro, na
wa gathigathini, o na wa gũthini. Andũ a mĩhĩrĩga
yothe ya thĩ nĩmakarathimwo nĩ ũndũ waku, na nĩ
ũndũ wa rũciaro rwaku. **15** Na niĩ ndĩ hamwe nawe,
na nĩndĩkũmenyagĩrĩra kũrĩa guothe ũrĩthiiaga, na
nĩngagũcookia bũrũri ũyũ. Ndigagũtiganĩria nginya
ngaahingia maũndũ marĩa ndakwĩrĩra." **16** Rĩrĩa Jakubu
ookĩrire, agĩĩciiria atĩrĩ, "Ti-itherũ Jehova arĩ handũ
haha, na ndiikũũĩ." **17** Agĩkĩigua guoya, akiuga atĩrĩ,
"Kaĩ handũ haha nĩ ha kũmakania-ĩ! Haha nĩho nyũmba
ya Ngai; na gĩkĩ nĩkĩo kĩhingo kĩa igũrũ-kwa-Ngai."
18 Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Jakubu akĩoya
ihiga rĩrĩa etiirĩte narĩo mũtwe, akĩrĩrũgamia ta gĩtugĩ,
akĩrĩitĩrĩria maguta. **19** Agĩcooka agĩĩta handũ hau
Betheli, o na gũtuĩka mbere ĩyo itũũra rĩu rĩetagwo
Luzu. **20** Ningĩ Jakubu akĩĩhĩta na mwĩhĩtwa, akiuga
atĩrĩ, "Ngai angĩkorwo hamwe na niĩ, na aamenyerere
rũgendo-inĩ rũrũ ndĩrathiĩ, na aaheage irio cia kũrĩa na
nguo cia kwĩhumba, **21** nĩguo ngaacooka nyũmba-inĩ
ya baba na thayũ-rĩ, Jehova nĩagatuĩka Ngai wakwa,
22 narĩo ihiga rĩĩrĩ ndaarũgamia ta gĩtugĩ rĩgaatuĩka
nyũmba ya Ngai, na kĩrĩa o gĩothe ũkaahe, nĩngakũhe
gĩcunjĩ gĩa ikũmi."

29 Thuutha ũcio Jakubu agĩthiĩ na mbere na rũgendo
rwake, agĩkinya bũrũri wa andũ a mwena wa
irathĩro. **2** Na rĩrĩ, akĩona gĩthima werũ-inĩ, na
ndũũru ithatũ cia mbũri ikomete hakuhĩ nakĩo, tondũ
cianyuithagio maaĩ kuuma gĩthima-inĩ kĩu. Narĩo ihiga
rĩrĩa rĩakunĩkĩte mũromo wa gĩthima kĩu rĩarĩ inene
mũno. **3** Na ndũũru ciothe ciarĩkia kũrũrũngana hau,
arĩithi nao maagaragaragia ihiga rĩkeherio mũromo-
inĩ wa gĩthima, makahe ndũũru maaĩ. Magacooka
magacookia ihiga handũ harĩo mũromo-inĩ wa gĩthima.
4 Jakubu akĩũria arĩithi acio atĩrĩ, "Ariũ a baba, muumĩte
kũ?" Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Tuumĩte Harani." **5**
Akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ mũũĩ Labani mũrũ wa Nahoru?" Nao
magĩcookia "Ĩĩ, nĩ tũmũũĩ." **6** Ningĩ Jakubu akĩmooria
atĩrĩ, "No mwega?" Makiuga atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩ mwega. Na rĩrĩ,
mwarĩ Rakeli-rĩ, nĩwe ũũrĩa ũroka na ng'ondu." **7** Nake
Jakubu akĩmeera ũũ, "Atĩrĩrĩ, riũa rĩrĩ o igũrũ; na ti ihinda
rĩa gũcookanĩrĩria ndũũru. Heei ng'ondu maaĩ, mũcooke
mũthiĩ mũgacirĩithie." **8** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ,
"Tũtingĩĩka ũguo o nginya ndũũru ciothe icookanĩrĩrio,
narĩo ihiga rĩgaragario kuuma mũromo wa gĩthima,
tũcooke tũhe ng'ondu maaĩ." **9** O akĩmaragĩria-rĩ, Rakeli
agĩkinya na ng'ondu cia ithe, tondũ aarĩ mũrĩithi.
10 Rĩrĩa Jakubu onire Rakeli mwarĩ wa Labani, mũrũ
wa nyina na nyina, na ng'ondu cia Labani, agĩthiĩ,
akĩgaragaria ihiga, akĩrĩeheria mũromo-inĩ wa gĩthima
na akĩhe ng'ondu cia mamawe maaĩ. **11** Ningĩ Jakubu
akĩmumunya Rakeli, na akĩrĩra anĩrĩire. **12** Jakubu
nĩeerĩte Rakeli atĩ nĩ metainwo na ithe, na atĩ aarĩ mũrũ
wa Rebeka. Nĩ ũndũ ũcio Rakeli agĩteng'era akĩĩra ithe
ũhoro ũcio. **13** Labani aarĩkia kũigua ũhoro wa Jakubu,
mũriũ wa mwarĩ wa nyina, akĩhiũha agĩthiĩ kũmũtũnga.
Akĩmũhĩmbĩria akĩmũmumunya, na akĩmũtwara mũciĩ,
na arĩ kũu mũciĩ Jakubu akĩhe Labani ũhoro ũcio
wothe. **14** Nake Labani akĩmwĩra atĩrĩ, "Ti-itherũ, ũrĩ
wa mũthiimo wakwa na thakame yakwa." Thuutha
wa Jakubu gũikara nake mweri mũgima, **15** Labani
akĩmũũria atĩrĩ, "Ũrĩndutagĩra wĩra o ũguo tũhũ tondũ
ũrĩ wa mbarĩ ciitũ? Njĩĩra mũcaara ũrĩa ũkwenda." **16** Na
rĩrĩ, Labani aarĩ na airĩtu eerĩ; ũrĩa mũkũrũ eetagwo Lea,
nake ũrĩa mũnini eetagwo Rakeli. **17** Lea aarĩ na maitho
mataarĩ na hinya, no Rakeli oombĩtwo arĩ kĩĩrorerwa na
aarĩ mũthaka. **18** Jakubu eendete Rakeli, nake akiuga
atĩrĩ, "Nĩngũgũtungatĩra mĩaka mũgwanja, ũndĩhe
na kũũhe Rakeli, mwarĩguo ũrĩa mũnini." **19** Labani
agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ kaba ndĩmũheanĩte kũrĩ we gũkĩra
ndĩmũhe mũndũ ũngĩ. Ikara gũkũ na niĩ, ũndungate." **20**
Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩtungata mĩaka mũgwanja nĩguo
aheo Rakeli, no harĩ we yarĩ o ta matukũ manini nĩ ũndũ
wa ũrĩa aamwendete. **21** Mĩaka ĩyo yathira Jakubu akĩĩra
Labani atĩrĩ, "Rĩu kĩĩhe mũtumia wakwa ndĩmũhikie,
tondũ nĩndĩrarĩkirie ihinda rĩakwa rĩa gũtungata." **22**
Nĩ ũndũ ũcio Labani agĩkĩũngania andũ a kũu othe,
akĩmarugĩra iruga. **23** No rĩrĩa hwaĩ-inĩ wakinyire-
rĩ, akĩoya mwarĩ Lea, akĩmũnengera Jakubu, nake
Jakubu agĩkoma nake. **24** Ningĩ Labani akĩheana Zilipa,
ndungata yake ya mũirĩtu kũrĩ mwarĩ ĩmũtungatagĩre.
25 Na gwakĩa rũciinĩ-rĩ, Jakubu akĩona atĩ aaheetwo Lea!
Tondũ ũcio Jakubu akĩũria Labani atĩrĩ, "Hĩ nĩ atĩa ũũ
wanjĩka? Githĩ ndiragũtungatagĩra nĩ ũndũ wa Rakeli?
Ũũheenetie nĩkĩ?" **26** Labani akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ti
mũtugo witũ gũkũ kũheana mũirĩtu ũrĩa mũnini ahike
mbere ya ũrĩa mũkũrũ: **27** Rĩĩkia kiumia kĩa mũirĩtu
ũyũ wahikia, na nĩtũgũcooka tũkũhe o na ũcio ũngĩ
mũnini, nawe ũndutĩre wĩra mĩaka ĩngĩ mũgwanja."
28 Nake Jakubu agĩĩka o ũguo. Akĩrĩkia kiumia kĩa
Lea, nake Labani akĩmũnengera mwarĩ Rakeli atuĩke
mũtumia wake. **29** Labani akĩheana Biliha, ndungata

yake ya mũirĩtu, kũrĩ Rakeli ĩmũtungatagĩre. **30** Jakubu agĩkoma na Rakeli o nake, na akĩenda Rakeli gũkĩra Lea. Na akĩrutĩra Labani wĩra mĩaka ĩngĩ mũgwanja. **31** Rĩrĩa Jehova onire atĩ Lea ndendeetwo-rĩ, akĩhingũra nda yake, no Rakeli aarĩ thaata. **32** Lea akĩgĩa nda na agĩciara kahĩĩ. Nake agĩgatua Rubeni, akiuga atĩrĩ, "Nĩ tondũ Jehova nĩonete mĩnyamaro yakwa. Ti-itherũ, rĩu mũthuuri wakwa nĩekũnyenda." **33** Na akĩgĩa nda rĩngĩ, na rĩrĩa aaciarire kahĩĩ, akiuga atĩrĩ, "Tondũ Jehova nĩaiguire atĩ ndirĩ mwende-rĩ, nĩaheete gaka o nako." Nake agĩgatua Simeoni. **34** O rĩngĩ akĩgĩa nda na rĩrĩa aaciarire kahĩĩ, akiuga atĩrĩ, "Ihinda rĩĩrĩ mũthuuri wakwa no ekwĩohania na nii tondũ nĩndĩmũciarĩire ihĩĩ ithatũ." Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Lawi. **35** Agĩcooka akĩgĩa nda rĩngĩ, agĩciara kahĩĩ kangĩ, akiuga atĩrĩ, "Ihinda rĩĩrĩ nĩ ngũgooca Jehova." Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Juda. Agĩcooka akĩrũgama kũgĩa ciana.

30 Rĩrĩa Rakeli onire atĩ ndaraciarĩra Jakubu ciana-rĩ, akĩiguĩra mwarĩ wa nyina ũiru. Nĩ ũndũ ũcio akĩĩra Jakubu atĩrĩ, "He ciana kana ngue!" **2** Jakubu akĩrakario nĩ Rakeli akĩmũũria atĩrĩ, "Kaarĩ niĩ ndĩ ithenya rĩa Ngai ũrĩa ũkũimĩte ciana?" **3** Rakeli akĩmwĩra atĩrĩ, "Biliha ndungata yakwa ya mũirĩtu ĩrĩ haha; koma nayo nĩgeetha ĩnjiarĩre ciana, na niĩ ngĩe na nyũmba na ũndũ wayo." **4** Nĩ ũndũ ũcio akĩmũhe Biliha ndungata yake ya mũirĩtu ĩrĩ ta mũtumia wake. Jakubu agĩkoma nayo, **5** nake Biliha akĩgĩa nda, akĩmũciarĩra kahĩĩ. **6** Rakeli akiuga atĩrĩ, "Ngai nĩandĩhĩria na nĩaiguĩte gũthaithana gwakwa, na nĩaheete kahĩĩ." Na tondũ ũcio, agĩgatua Dani. **7** Biliha ndungata ĩyo ya Rakeli ĩkĩgĩa nda ĩngĩ, na ĩgĩciarĩra Jakubu kahĩĩ ga keerĩ. **8** Nake Rakeli akiuga atĩrĩ, "Nĩ ngoretwo na kũgiana kũnene na mwarĩ wa maitũ, na nĩ hootanĩte." Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Nafitali. **9** Na rĩrĩa Lea onire atĩ nĩarũgamĩte kũgĩa ciana-rĩ, akĩoya Zilipa ndungata yake ya mũirĩtu akĩmĩhe Jakubu ĩrĩ ta mũtumia wake. **10** Nake Zilipa, ndungata ĩyo ya Lea, ĩgĩciarĩra Jakubu kahĩĩ. **11** Nake Lea akiuga atĩrĩ, "Hĩ, kaĩ ũyũ nĩ mũnyaka-ĩ!" Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Gadi. **12** Zilipa ndungata ĩyo ya Lea ĩgĩciarĩra Jakubu kahĩĩ ga keerĩ. **13** Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, "Kaĩ ndĩ mũkenu-ĩ! Andũ-a-nja marĩnjĩtaga 'mũkenu.'" Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Asheri. **14** Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kũgetha ngano-rĩ, Rubeni agĩthiĩ mũgũnda-inĩ na akĩona mĩmera ya mandarĩki, na akĩrehera nyina Lea. Nake Rakeli akĩĩra Lea atĩrĩ, "Ndagũthaitha he mandarĩki mamwe ma mũrũguo." **15** Nake Lea akĩmũcookeria atĩrĩ, "Kaĩ arĩ ũndũ mũnini kũndunya mũthuuri wakwa? Rĩu ningĩ nĩũkuoya mandarĩki ma mũriũ wakwa o namo?" Rakeli akĩmwĩra atĩrĩ, "He mandarĩki ma mũrũguo, nake Jakubu akome nawe ũmũthĩ." **16** Na rĩrĩa Jakubu ookire hwaĩ-inĩ oimĩte mũgũnda-rĩ, Lea agĩthiĩ kũmũtũnga. Akĩmwĩra atĩrĩ, "No nginya ũkome na niĩ, tondũ nĩngũgũrire na mandarĩki ma mũriũ wakwa." Nĩ ũndũ ũcio agĩkoma nake ũtukũ ũcio. **17** Nake Ngai akĩigua mahooya ma Lea, nake akĩgĩa nda na agĩciarĩra Jakubu kahĩĩ ga gatano. **18** Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, "Ngai nĩaheete kĩheo nĩ ũndũ wa kũheana ndungata yakwa ya mũirĩtu kũrĩ mũthuuri wakwa." Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Isakaru. **19** Lea agĩcooka akĩgĩa nda ĩngĩ, na agĩciarĩra Jakubu, kahĩĩ ga gatandatũ. **20** Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, "Ngai ekũhe kĩheo kĩa goro mũno. Rĩu mũthuuri wakwa nĩarĩheeaga gĩtĩĩo tondũ ndĩmũciarĩire ihĩĩ ithathatũ." Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Zebuluni. **21** Thuutha ũcio agĩciara mũirĩtu na akĩmũtua Dina. **22** Thuutha ũcio Ngai akĩririkana Rakeli, akĩmũigua, na akĩhingũra nda yake. **23** Nake akĩgĩa nda na agĩciara kahĩĩ, akiuga atĩrĩ, "Ngai nĩanjehereria thoni." **24** Nake agĩgatua Jusufu, akiuga atĩrĩ, "Ngai arohe kahĩĩ kangĩ!" **25** Thuutha wa Rakeli gũciara Jusufu, Jakubu akĩĩra Labani atĩrĩ, "Ndekereria ndĩthiĩre, nĩguo njooke bũrũri witũ. **26** Nengera atumia akwa na ciana ciakwa, arĩa ngũtungatĩire nĩ ũndũ wao, na niĩ ndĩthiĩre. Wee niũũĩ wĩra ũrĩa ngũrutĩire." **27** No Labani akĩmwĩra atĩrĩ, "Angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, ndagũthaitha ikaranga. Nĩmenyete na ũndũ wa ũragũri atĩ Jehova nĩandathimĩte nĩ ũndũ waku." **28** Agĩthiĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, "Njĩĩra mũcaara ũrĩa ũkwenda na nĩ ngũkũrĩha." **29** Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Wee niũũĩ ũrĩa ngũrutĩire wĩra na ũrĩa menyereire mahiũ maku nginya makaingĩha. **30** Kĩrĩa kĩnini warĩ nakĩo itaanoka nĩkĩingĩhĩte mũno, nake Jehova nĩakũrathimĩte kũrĩa guothe ngoretwo. No rĩrĩ, ngeekĩra nyũmba yakwa ũndũ rĩ?" **31** Labani akĩmũũria atĩrĩ, "Ũkwenda ngũhe kĩ?" Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndũkahe kĩndũ o na kĩ. Korwo no ũnjĩkĩre ũndũ ũyũ ũmwe tu, no thiĩ na mbere na kũrĩithia ndũũru ciaku na gũcimenyerera: **32** Naguo ũndũ ũcio nĩ ũyũ: Njĩtĩkĩria thiĩ ndũũru-inĩ ciaku ciothe ũmũthĩ, na njeherie thĩinĩ wacio ng'ondu iria ciothe irĩ maara kana irĩ marooro, na ndũrũme ciothe iria njirũ na mbũri ciothe iria irĩ maara na irĩ maroro. Icio nĩcio igũtuĩka mũcaara wakwa. **33** Naguo wĩhokeku wakwa nĩguo ũkaanjarĩrĩria thuutha-inĩ, rĩrĩa rĩothe ũngĩũka kuona mũcaara ũrĩa ũndĩhĩte. Mbũri o yothe ĩtarĩ maara kana maroro, kana ndũrũme o yothe ĩtarĩ njirũ, ingĩgaakorwo nacio, igaatuĩka nĩ cia ũici." **34** Nake Labani akiuga atĩrĩ, "Nĩndetĩkĩra; reke gũtuĩke o ro ũguo woiga." **35** Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Labani akĩeheria thenge ciothe iria ciarĩ maara na iria ciarĩ na maroro, na mĩgoma yothe ĩrĩa yarĩ maara na ĩrĩa yarĩ na marooro (iria ciothe ciarĩ na handũ herũ), na ndũrũme ciothe iria ciarĩ njirũ agĩcineana kũrĩ ariũ ake macirĩithagie. **36** Ningĩ agĩcieheranĩria na iria ingĩ na ũraihu wa rũgendo rwa mĩthenya ĩtatũ gatagatĩ gake na Jakubu. Nake Jakubu agĩthiĩ na mbere kũrĩithia ndũũru iria ingĩ cia Labani ciatigarire. **37** No rĩrĩ, Jakubu agĩtema thanju njigũ cia mũribina, na mũrothi, na cia mũarimaũ, agĩciĩkĩra mĩcoora mĩerũ na ũndũ wa kũnũra igoko agatũma werũ wa thĩinĩ wa thanju icio wonekane. **38** Agĩcooka akĩiga thanju icio oonũrĩte mĩtaro-inĩ yothe ĩrĩa yanyuuagĩrwo maaĩ, nĩgeetha ikoragwo irĩ mbere ya mbũri rĩrĩa cioka kũnyua maaĩ. Rĩrĩa ndũũru icio ciakorwo irĩ na mũrukĩ na cioka kũnyua maaĩ-rĩ, **39** igakĩhaicanĩra hau mbere ya thanju icio. Thuutha ũcio igaciara tũũri tũrĩ na manyaga, kana maara, kana marooro. **40** Jakubu akĩamũrania tũũri tũu kuuma rũũru-inĩ rwa Labani, na tũgetindia, no agatũma icio ingĩ ing'ethere iria ciarĩ na maroro na iria njirũ cia Labani. Nĩ ũndũ ũcio agĩithondekera ndũũru ciake mwene, na ndaacituranĩrire na cia Labani. **41** Hĩndĩ ĩrĩa yothe mbũri iria ciarĩ na hinya ciagĩa na mũrukĩ-rĩ,

Jakubu aigaga thanju icio mĩtaro-inĩ ya maaĩ mbere
yacio, nĩgeetha cihaicanĩre hakuhĩ na thanju icio; **42** no
ingĩakorirwo nĩ iria itaarĩ na hinya, ndaigaga thanju
icio ho. Nĩ ũndũ ũcio mbũri iria ciarĩ mocu igĩtuĩka cia
Labani, na iria ciarĩ hinya igĩtuĩka cia Jakubu. **43** Nĩ ũndũ
wa gwĩka ũguo, mũndũ ũcio ti Jakubu agĩkĩrĩrĩria kũgĩa
na indo nyingĩ, akĩgĩa na mahiũ maingĩ, na ndungata
cia airĩtu na cia arũme, o na ngamĩĩra na ndigiri.

31 Jakubu nĩaiguire ariũ a Labani makiuga atĩrĩ,
"Jakubu nĩoete indo iria ciothe iraarĩ cia baba
na ũtonga ũrĩa wothe arĩ naguo eyoneire kuuma
indo-inĩ cia baba." **2** Ningĩ Jakubu akĩona atĩ Labani
ndaamwendete ta ũrĩa aamwendete mbere ĩyo. **3** Nake
Jehova akĩĩra Jakubu atĩrĩ, "Cooka bũrũri wa maithe
manyu na kũrĩ andũ anyu, na nĩndĩrĩkoragwo hamwe
nawe." **4** Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩtũmanĩra Rakeli na Lea
mathiĩ kũrĩ we kũu werũ-inĩ kũrĩa mahiũ make maarĩ.
5 Nake akĩmeera atĩrĩ, "Nĩnyonete atĩ wendo wa thoguo
harĩ niĩ ti ta ũrĩa ararĩ naguo hau mbere, no Ngai wa
baba nĩakoretwo hamwe na niĩ. **6** Inyuĩ eerĩ nĩmũũĩ
atĩ ndutĩire thoguo wĩra na hinya wakwa wothe, **7** no
thoguo nĩaheenetie na akagarũra mũcaara wakwa maita
ikũmi. No rĩrĩ, Ngai ndarĩ aamwĩtĩkĩria anjĩke ũũru.
8 Thoguo angĩoigire atĩrĩ, 'Mbũri iria irĩ maara nĩcio
mũcaara waku,' hĩndĩ ĩyo mahiũ mothe magaciara tũũri
tũrĩ na maara; na angĩoigire atĩrĩ, 'Iria irĩ marooro nĩcio
mũcaara waku,' namo mahiũ magaciara tũũri tũrĩ na
marooro. **9** Nĩ ũndũ ũcio, Ngai nĩatunyĩte thoguo mahiũ
make na akamaheana kũrĩ niĩ. **10** "Ihinda rĩrĩa mahiũ
maahaicanaga, rĩmwe nĩndarootire kĩroto na ndarora
na igũrũ ngĩona atĩ thenge iria ciahaicaga mahiũ ciarĩ
na manyaga, na ciarĩ na maara, o na ciarĩ na marooro.
11 Nake mũraika wa Ngai akĩnjarĩria ndĩ kĩroto-inĩ,
akĩnjĩĩra atĩrĩ, 'Jakubu.' Na niĩ ngĩcookia atĩrĩ, 'Niĩ ũyũ
haha.' **12** Nake akĩnjĩĩra atĩrĩ, 'Ta tiira maitho na igũrũ
wone atĩ thenge iria ciothe irahaica mahiũ nĩ iria irĩ na
manyaga, na iria irĩ na maara, na iria irĩ na marooro;
nĩgũkorwo nĩnyonete maũndũ marĩa mothe Labani
agwĩkĩte. **13** Nĩ niĩ Ngai wa Betheli, kũrĩa waitĩrĩirie
gĩtugĩ maguta, na nokuo wehĩtĩire na mwĩhĩtwa nĩ ũndũ
wakwa. Rĩu uma bũrũri ũyũ narua ũcooke bũrũri ũrĩa
waciarĩirwo.'" **14** Nake Rakeli na Lea makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ithuĩ-rĩ, no anga tũrĩ na kĩndũ kana igai indo-inĩ
cia baba? **15** Githĩ ndatũtuaga o ta tũrĩ andũ a kũngĩ?
To gũtwendia aatwendirie, no rĩu nĩarĩkĩtie kũhũthĩra
indo iria twagũrirwo nacio. **16** Ti-itherũ ũtonga ũrĩa
wothe Ngai atunyĩte baba nĩ witũ na ciana ciitũ. Nĩ
ũndũ ũcio ĩka ũrĩa wothe Ngai akwĩrĩte wĩke." **17** Nĩ
ũndũ ũcio Jakubu akĩĩhaarĩria, akĩigĩrĩra ciana ciake
na atumia ake igũrũ rĩa ngamĩĩra, **18** na akiumagaria
mahiũ make mothe mathiĩ mbere yake hamwe na indo
ciake ciothe iria aagĩte nacio kũu Padani-Aramu, nĩguo
athiĩ kũrĩ ithe Isaaka o kũu bũrũri wa Kaanani. **19**
Hĩndĩ ĩyo, Labani aathiĩte kwenja ng'ondu ciake guoya-
rĩ, Rakeli akĩiya ngai cia ithe cia mĩhianano. **20** Nĩ
ũndũ ũcio Jakubu akĩheenia Labani ũcio Mũsuriata
tondũ ndaamwĩrire nĩ kũũra aroora. **21** Nake akĩũra
na kĩrĩa gĩothe arĩ nakĩo, na aringa Rũũĩ rwa Farati,
akĩerekera bũrũri wa irĩma wa Gileadi. **22** Mũthenya wa
ĩtatũ kuuma Jakubu oora, Labani akĩĩrwo atĩ Jakubu
nĩorĩte. **23** Agĩkĩoya andũ a nyũmba yao, akĩingatana na
Jakubu matukũ mũgwanja na akĩmũkinyĩra kũu bũrũri
wa irĩma wa Gileadi. **24** No Ngai akiumĩrĩra Labani
ũcio Mũsuriata kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Menya wĩre
Jakubu ũndũ o na ũrĩkũ, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru."
25 Na rĩrĩ, Jakubu aambĩte hema yake kũu bũrũri
wa irĩma wa Gileadi rĩrĩa Labani aamũkinyĩrire, nake
Labani na andũ a nyũmba yao makĩamba hema ciao
kuo. **26** Nake Labani akĩũria Jakubu atĩrĩ, "Nĩ atĩa ũũ
wĩkĩte? Nĩũũheenetie, na ũgathiĩ na airĩtu akwa ta
andũ matahĩtwo mbaara-inĩ. **27** Nĩ kĩĩ gĩatũmire ũre
na hitho, na ũũheenie? Waregire kũnjĩĩra nĩkĩ, nĩguo
ngumagarie na gĩkeno na gũkũinĩra nyĩmbo na ihembe
na inanda cia mũgeeto? **28** O na ndwarekire mumunye
ciana cia ciana ciakwa, kana njugĩre airĩtu akwa ũhoro.
Nĩwĩkĩte ũndũ wa ũrimũ. **29** Ndĩ na hinya wa gũkũgera
ngero; no rĩrĩ, ũtukũ wa ira Ngai wa thoguo aranjĩĩrire
atĩrĩ, 'Menya wĩre Jakubu ũndũ, ũrĩ mwega kana ũrĩ
mũũru.' **30** Rĩu-rĩ, nĩumagarĩte nĩ ũndũ nĩũrerirĩria
gũcooka nyũmba-inĩ ya thoguo. No rĩrĩ, ũrakĩiyire
ngai ciakwa nĩkĩ?" **31** Jakubu agĩcookeria Labani atĩrĩ,
"Nĩndetigĩrire tondũ ndeciiririe wahota kũndunya airĩtu
aku na hinya. **32** No rĩrĩ, ũrĩa ũgũkora arĩ na ngai ciaku-
rĩ, ndegũtũũra muoyo. Tuĩria wone kana kũrĩ kĩndũ
gĩaku ndĩ nakĩo andũ aya aitũ marĩ ho; na wakĩona-rĩ,
ũkĩoe." No Jakubu ndooĩ atĩ Rakeli nĩaiyĩte ngai icio.
33 Nĩ ũndũ ũcio Labani agĩtoonya hema ya Jakubu,
na hema ya Lea, o na hema ya ndungata iria igĩrĩ cia
andũ-a-nja, no ndaigana kuona kĩndũ. Oima hema ya
Lea, agĩtoonya ya Rakeli. **34** Rakeli oete ngai icio cia
mĩhianano na agacikia matandĩko-inĩ ma ngamĩĩra
thĩinĩ na akamaikarĩra. Labani akiururia kĩrĩa gĩothe
kĩarĩ hema-inĩ ĩyo na ndaigana kuona kĩndũ. **35** Nake
Rakeli akĩĩra ithe atĩrĩ, "Mwathi wakwa, ndũkandakarĩre
nĩ ũndũ ndinakũrũgamĩra; nĩgũkorwo nĩ maũndũ ma
andũ-a-nja ndĩ namo." Nĩ ũndũ ũcio akiururia no
ndaigana kuona ngai icio. **36** Jakubu agĩkĩrakara na
agĩtetia Labani, akĩmũũria atĩrĩ, "Ihĩtia rĩakwa nĩ rĩrĩkũ?
Nĩ rĩhia rĩrĩkũ njĩkĩte rĩtũmĩte ũnyingatithie ũguo? **37**
Rĩu tondũ nĩwoiruria indo ciakwa ciothe-rĩ, nĩ kĩĩ wona
kĩa indo cia gwaku mũciĩ? Kĩige haha mbere ya andũ
aya anyu na mbere ya andũ akwa nĩguo matũtuithanie
ciira. **38** "Ngũrutĩire wĩra mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ. Ng'ondu
ciaku na mbũri ciaku itirĩ ciahuna, na ndirĩ ndarĩa
ndũrũme cia mahiũ maku. **39** Ningĩ ndirĩ ndakũrehera
iria ciatambuuragwo nĩ nyamũ cia gĩthaka; no nĩ niĩ
ndaarĩhaga ngathiĩ hathara. Ningĩ-rĩ, nĩwandĩhagia ĩrĩa
yothe yaiywo kũrĩ mũthenya kana kũrĩ ũtukũ. **40** Ũguo
nĩguo ndũũrĩte: Ndaarugagwo nĩ ũrugarĩ wa mũthenya
na ngarĩĩo nĩ heho ya ũtukũ, naguo toro ũkĩnjũrĩra. **41**
Ũguo nĩguo ndũũrĩte gwaku mũciĩ handũ-inĩ ha mĩaka
ĩyo mĩrongo ĩĩrĩ. Ndakũrutĩire wĩra mĩaka ikũmi na ĩna
nĩ ũndũ wa airĩtu aku eerĩ, na mĩaka ĩtandatũ nĩ ũndũ wa
mahiũ maku; no rĩrĩ, wagarũrire mũcaara wakwa maita
ikũmi. **42** Korwo Ngai wa baba, o we Ngai wa Iburahĩmu
na nĩwe wĩtigĩrĩtwo nĩ Isaaka, ndaraakoragwo hamwe
na niĩ-rĩ, ti-itherũ ũngĩranyumagaririe moko matheri.
No Ngai nĩonete gũthĩĩnĩka gwakwa na wĩra wa moko
makwa, na nĩkĩo arakũrũithirie ũtukũ wa ira." **43** Nake

Labani agĩcookeria Jakubu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Atumia
aya aku nĩ airĩtu akwa, ciana ici o nacio nĩ ciana
ciakwa, namo mahiũ maya-rĩ, no mahiũ makwa. Kĩrĩa
gĩothe ũroona nĩ gĩakwa. No rĩrĩ, nĩ atĩa ingĩhota gwĩka
airĩtu aya akwa kana njĩke ciana ici maciarĩte ũmũthĩ?
44 Rĩu gĩũke, reke tũgĩe na kĩrĩkanĩro niĩ nawe, na
ũreke gĩtuĩke mũira gatagatĩ gaitũ." **45** Nĩ ũndũ ũcio
Jakubu akĩoya ihiga na akĩrĩhaanda ta gĩtugĩ. **46** Akĩĩra
andũ a nyũmba yake atĩrĩ, "Cookanĩrĩriai mahiga." Nĩ
ũndũ ũcio makĩũngania mahiga makĩmaiganĩrĩra hĩba,
magĩcooka makĩrĩanĩra irio hau hakuhĩ na hĩba ĩyo. **47**
Labani akĩmĩĩta Jagari-Sahadutha, nake Jakubu akĩmĩĩta
Galeedi. **48** Labani akiuga atĩrĩ, "Ũmũthĩ hĩba ĩno nĩ
mũira gatagatĩ gakwa nawe." Kĩu nĩkĩo gĩatũmire hetwo
Galeedi. **49** O na ningĩ hagĩĩtwo Mizipa, tondũ oigire
atĩrĩ, "Jehova arotũmenyagĩrĩra rĩrĩa tũraihanĩrĩirie.
50 Wee ũngĩgaathĩĩnia airĩtu akwa kana ũmahikĩrĩrie
atumia angĩ, o na hangĩgakorwo hatarĩ mũndũ ũngĩ-rĩ,
ririkana atĩ Ngai nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe." **51**
Ningĩ Labani akĩĩra Jakubu atĩrĩ, "Ĩno nĩ hĩba, na gĩkĩ nĩ
gĩtugĩ kĩrĩa ndahaanda gatagatĩ gaku na niĩ. **52** Hĩba
ĩno nĩ mũira, na gĩtugĩ gĩkĩ nĩ mũira, atĩ ndigakĩra hĩba
ĩno njũke mwena waku ngũgere ngero, na atĩ nawe
ndũgakĩra hĩba ĩno, kana ũkĩre gĩtugĩ gĩkĩ ũũke mwena
wakwa ũngere ngero. **53** Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai
wa Nahoru, o we Ngai wa ithe wao-rĩ, arotũtuithania
ciira." Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩĩhĩta na mwĩhĩtwa rĩĩtwa-
inĩ rĩa ũcio Wĩtigĩrĩtwo nĩ ithe Isaaka. **54** Jakubu akĩruta
igongona kũu bũrũri-inĩ ũcio wa irĩma, na agĩĩta andũ a
nyũmba yake marĩĩanĩre. Na marĩkia kũrĩa-rĩ, makĩraara
o kũu. **55** Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Labani
akĩmumunya ciana cia ciana ciake o na airĩtu ake,
akĩmoigĩra ũhoro na akĩmarathima. Agĩcooka akĩmatiga
agĩcooka gwake mũciĩ.

32 Jakubu nĩathiire na mbere na rũgendo rwake, na
agĩtũngwo nĩ araika a Ngai. **2** Na rĩrĩa Jakubu
aamoonire, akiuga atĩrĩ, "Ĩno nĩ mbũtũ ya Ngai!" Nĩ
ũndũ ũcio agĩĩta handũ hau Mahanaimu. **3** Ningĩ Jakubu
agĩtũma andũ mathiĩ mbere yake kũrĩ mũrũ wa nyina
Esaũ kũu Seiru, bũrũri-inĩ wa Edomu. **4** Akĩmataara,
akĩmeera atĩrĩ, "Ũũ nĩguo mũgũthiĩ kwĩra mwathi wakwa
Esaũ: 'Ndungata yaku Jakubu ĩkuuga atĩrĩ, ndĩraikaraga
na Labani, na ngoretwo kuo nginya rĩu. **5** Ndĩ na
ng'ombe na ndigiri, na ng'ondu na mbũri, ndungata cia
arũme na cia andũ-a-nja. Na rĩu ndagũtũmĩra ndũmĩrĩri,
we mwathi wakwa, nĩgeetha njĩtĩkĩrĩke maitho-inĩ
maku.'" **6** Rĩrĩa atũmwo maacookire kũrĩ Jakubu
makĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩtũrathiire kũrĩ mũrũ wa nyũkwa
Esaũ, na rĩu nĩarooka gũgũtũnga, na arĩ na andũ magana
mana." **7** Jakubu akĩmaka mũno na akĩnyamarĩka,
akĩgayania andũ arĩa aarĩ nao ikundi igĩrĩ, o na ndũũru
cia mbũri na ndũũru cia ng'ombe o na ngamĩĩra nacio. **8**
Agĩĩciiria atĩrĩ, "Esaũ angĩũka atharĩkĩre gĩkundi kĩmwe-
rĩ, gĩkundi kĩu kĩngĩ no kĩũre." **9** Ningĩ Jakubu akĩhooya,
akiuga atĩrĩ, "Wee Ngai wa baba Iburahĩmu, o Wee Ngai
wa baba Isaaka, Wee Jehova ũrĩa wanjĩĩrire atĩrĩ, 'Cooka
bũrũri waku na wa andũ anyu, na nĩngatũma ũgaacĩre,'
10 ndirĩ mwagĩrĩru wa kuonio ũtugi ũyũ wothe na
wĩhokeku ũrĩa ũnyonetie niĩ ndungata yaku. Ngĩringa
Jorodani-rĩ, ndaarĩ o na rũthanju rwakwa rwiki, no
rĩu nduĩkĩte ikundi igĩrĩ. **11** Ndagũthaitha honokia
kuuma moko-inĩ ma mũrũ wa maitũ Esaũ, nĩgũkorwo
nĩndĩretigĩra ndagoke gũũtharĩkĩra, niĩ hamwe na ciana
ici, na manyina maacio. **12** No nĩ uugĩte atĩrĩ, 'Ti-
itherũ nĩngatũma ũgaacĩre na ndũme njiaro ciaku
cingĩhe ta mũthanga wa iria-inĩ, ũrĩa ũtangĩtarĩka.'"
13 Akĩraara hau ũtukũ ũcio, na kuuma kũrĩ kĩrĩa aarĩ
nakĩo, agĩthuurĩra mũrũ wa nyina Esaũ kĩheo gĩkĩ; **14**
mbũri magana meerĩ cia mĩgoma na thenge mĩrongo
ĩĩrĩ, ng'ondu magana meerĩ na ndũrũme mĩrongo ĩĩrĩ,
15 ngamĩĩra mĩrongo ĩtatũ cia mĩgoma na njaũ ciacio,
ng'ombe mĩrongo ĩna na ndegwa ikũmi, na ndigiri
mĩrongo ĩĩrĩ cia mĩgoma na ikũmi cia njamba. **16**
Agĩcinengera ndungata ciake, o rũũru mwanya, na
akĩĩra ndungata icio ciake atĩrĩ, "Thiiagai mbere yakwa,
na mũtigithũkanie rũũru na rũũru rũrĩa rũngĩ." **17**
Ningĩ agĩtaara ũrĩa wamatongoretie, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Rĩrĩa mũrũ wa maitũ Esaũ arĩgũtũnga na akũũrie
atĩrĩ, 'Wee ũrĩ waũ? Na wathiĩ kũ? Na ũhiũ ũyũ wothe
ũrĩ mbere yaku nĩ waũ?' **18** Nawe nĩũrĩmũcookeria
ũmwĩre atĩrĩ, 'Nĩ cia ndungata yaku Jakubu. Nĩ kĩheo gĩa
kũhe mwathi wakwa Esaũ, na Jakubu arĩ thuutha witũ
agĩũka.'" **19** Agĩcooka agĩtaara wa keerĩ na wa gatatũ,
na arĩa othe marũmagĩrĩra ndũũru icio, akĩmeera
atĩrĩ, "Ũguo nĩguo mũrĩĩraga Esaũ mwamũtũnga. **20**
Na mũtikanaage kũmwĩra atĩrĩ, 'Jakubu ndungata
yaku arĩ thuutha witũ agĩũka.'" Tondũ eeciiririe atĩrĩ,
"Ngũmũhooreria na iheo ici ngũtũma mbere yakwa;
thuutha-inĩ ndamuona-rĩ, hihi ahota kũnyamũkĩra."
21 Nĩ ũndũ ũcio iheo icio Jakubu aaheanĩte igĩthiiaga
mbere yake, nowe akĩraara kũu kambĩ ũtukũ ũcio. **22**
Na ũtukũ o ro ũcio, Jakubu agĩũkĩra, akĩoya atumia ake
eerĩ, na ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja, na ariũ ake
ikũmi na ũmwe, na akĩmaringĩria iringĩro rĩa Jaboku.
23 Aarĩkia kũmaringia, akĩringia indo iria ciothe aarĩ
nacio. **24** Nake Jakubu agĩtigwo arĩ o wiki, na hagĩũka
mũndũ maagianire nake o nginya gũgĩthererũka.
25 Na rĩrĩa mũndũ ũcio onire atĩ ndangĩmũhoota-
rĩ, akĩmũhutia ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ, nakuo
kũgũrũ kwa Jakubu gũgĩthenyũkĩra hau gĩtina-inĩ,
o makĩgianaga na mũndũ ũcio. **26** Na mũndũ ũcio
akĩmwĩra atĩrĩ, "Reke ndĩthiire tondũ nĩ gwathererũka."
No Jakubu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndingĩreka
ũthiĩ ũtandathimĩte." **27** Nake mũndũ ũcio akĩmũũria
atĩrĩ, "Wĩtagwo atĩa?" Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Njĩtagwo Jakubu." **28** Ningĩ mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ndũgũcooka gwĩtwo Jakubu, no ũrĩĩtagwo Isiraeli,
tondũ nĩũgianĩte na Ngai o na andũ, na ũkahootana."
29 Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndagũthaitha, njĩĩra rĩĩtwa
rĩaku." Nowe akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ũranjũũria rĩĩtwa
rĩakwa nĩkĩ?" Agĩcooka akĩmũrathima marĩ o hau. **30** Nĩ
ũndũ ũcio Jakubu agĩĩta handũ hau Penieli, akiuga atĩrĩ,
"Tondũ nĩnyonete Ngai ũthiũ kwa ũthiũ, na akahonokia
muoyo wakwa." **31** Narĩo riũa rĩkĩmũrathĩra akĩhĩtũka
hau Penieli, na nĩathuaga nĩ ũndũ nĩathenyũkĩtwo nĩ
ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ. **32** Nĩ tondũ ũcio, nginyagia
ũmũthĩ ũyũ andũ a Isiraeli matirĩĩaga mũkiha ũrĩa
ũnyiitanĩte na ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ, tondũ ihĩndĩ

rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ kwa Jakubu rĩahutĩirio hakuhĩ na
mũkiha ũcio.

33 Na rĩrĩ, Jakubu agĩtiira maitho, akĩona Esaũ agĩũka
arĩ na andũ ake magana mana; nĩ ũndũ ũcio
akĩgayania ciana kũrĩ Lea na Rakeli na kũrĩ ndungata
iria igĩrĩ cia andũ-a-nja. **2** Akĩiga ndungata cia andũ-
a-nja na ciana ciacio mbere, nake Lea na ciana ciake
makĩrũmĩrĩra, nake Rakeli na Jusufu makĩrigia thuutha.
3 Nake we mwene akĩmatongoria, na rĩrĩa aakuhĩrĩirie
mũrũ wa nyina, akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ wake
thĩ maita mũgwanja. **4** No Esaũ akĩhanyũka agatũnge
Jakubu na akĩmũnyiita, akĩmũhĩmbĩria, akĩmũmumunya.
Nao makĩrĩranĩra. **5** Ningĩ Esaũ agĩtiira maitho akĩona
atumia na ciana. Akĩũria Jakubu atĩrĩ, "Andũ aya mũrĩ
nao nĩ a ũ?" Jakubu agĩcookia atĩrĩ, "Ici nĩ ciana iria
Ngai aheete ndungata yaku nĩ ũndũ wa ũtugi wake." **6**
Hĩndĩ ĩyo ndungata icio cia andũ-a-nja na ciana ciacio
igĩkuhĩrĩria na makĩinamĩrĩra. **7** Lea na ciana ciake
makĩrũmĩrĩra, magĩũka na makĩinamĩrĩra. Marigĩrĩrio,
Jusufu na Rakeli magĩũka, o nao makĩinamĩrĩra. **8** Esaũ
akĩũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmi gĩa kũndũmĩra ikundi icio
ndatũnga?" Nake Jakubu agĩcookia atĩrĩ, "Nĩgeetha
njĩtĩkĩrĩke maitho-inĩ maku, wee mwathi wakwa." **9**
No Esaũ akiuga atĩrĩ, "Mũrũ wa maitũ, niĩ ndĩ na indo
cia kũnjigana. Ikara na icio ũrĩ nacio wee mwene." **10**
Jakubu akiuga atĩrĩ, "Aca, ndagũthaitha! Angĩkorwo
nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, amũkĩra kĩheo gĩkĩ
kuuma kũrĩ niĩ. Nĩ ũndũ kuona ũthiũ waku no ta kuona
ũthiũ wa Ngai, tondũ nĩ wanyamũkĩra na gĩkeno. **11**
Ndagũthaitha ĩtĩkĩra kĩheo kĩu ũreheirwo, tondũ Ngai
nĩanjĩkĩte wega, na ndĩ na indo cia kũnjigana." Na tondũ
Jakubu nĩamũringĩrĩirie-rĩ, Esaũ agĩciĩtĩkĩra. **12** Ningĩ
Esaũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩtũthiĩ; nĩngũtwarana nawe." **13**
No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathi wakwa nĩoĩ atĩ twana
tũtũ tũtirĩ na hinya, na no nginya menyerere ng'ondu
na ng'ombe iria irongithia. Ingĩtwarwo na ihenya o na
mũthenya ũmwe, nyamũ ciothe no ikue. **14** Nĩ ũndũ
ũcio mwathi wakwa nĩathiiage mbere ya ndungata
yake, na niĩ thiĩ o kahora kũringana na mũthiĩre wa
ikundi ici, o na wa ciana, nginya rĩrĩa ngaakinya kwa
mwathi wakwa kũu Seiru." **15** Esaũ akĩmwĩra atĩrĩ,
"No kĩreke ngũtigĩre ndungata imwe ciakwa." Jakubu
akĩmũũria atĩrĩ, "Ũgwĩka ũguo nĩkĩ? Reke niĩ njĩtĩkĩrĩke
maitho-inĩ ma mwathi wakwa." **16** Nĩ ũndũ ũcio Esaũ
akĩhũndũka mũthenya o ro ũcio agĩthiĩ arorete Seiru. **17**
Nowe Jakubu, agĩthiĩ Sukothu, kũrĩa eyakĩire nyũmba,
na agĩthondeka ciugũ cia mahiũ make. Nĩkĩo handũ
hau hetagwo Sukothu. **18** Thuutha wa Jakubu kuuma
Padani-Aramu, agĩkinya o wega itũũra-inĩ rĩrĩa inene
rĩa Shekemu kũu Kaanani, na akĩamba hema hakuhĩ na
itũũra rĩu inene. **19** Nake akĩgũra gĩcunjĩ kĩa mũgũnda
na betha igana rĩmwe kuuma kũrĩ ariũ a Hamoru ithe
wa Shekemu, harĩa aambire hema yake. **20** Agĩaka
kĩgongona handũ hau, na agĩgĩĩta Eli-Elohe-Isiraeli.

34 Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe, Dina mũirĩtu ũrĩa Lea
aaciarĩire Jakubu, nĩathiire gũceerera andũ-a-nja
a bũrũri ũcio. **2** Na rĩrĩa Shekemu mũrũ wa Hamoru ũrĩa
Mũhivi, mũnene wa gĩcigo kĩu aamuonire, akĩmũnyiita,
agĩkoma nake na hinya. **3** Na ngoro yake ĩkĩguucĩrĩrio
nĩ Dina mwarĩ ũcio wa Jakubu, na akĩenda mũirĩtu
ũcio na akĩmwarĩria wega. **4** Nake Shekemu akĩĩra
ithe Hamoru atĩrĩ, "Njarĩrĩria harĩ ithe wa mũirĩtu ũyũ
atuĩke mũtumia wakwa." **5** Rĩrĩa Jakubu aiguire atĩ
mwarĩ Dina nĩarĩkĩtie gũthũkio-rĩ, na tondũ ariũ ake
maarĩ gĩthaka-inĩ na mahiũ make, agĩkira na ũhoro
ũcio o nginya rĩrĩa mainũkire. **6** Hĩndĩ ĩyo Hamoru ithe
wa Shekemu agĩthiĩ kwaria na Jakubu. **7** Nao ariũ a
Jakubu nĩmainũkĩte kuuma mĩgũnda-inĩ maigua ũrĩa
gwekĩkĩte. Nao makĩiyũrwo nĩ kĩeha na mang'ũrĩ, tondũ
Shekemu nĩekĩte ũndũ wa thoni thĩinĩ wa Isiraeli, nĩ
gũkoma na mwarĩ wa Jakubu, ũndũ ũrĩa ũtagĩrĩirwo
nĩ gwĩkwo. **8** No Hamoru akĩmeera atĩrĩ, "Ngoro ya
mũrũ wakwa Shekemu nĩĩguucĩrĩirio nĩ mwarĩ wanyu.
Ndamũthaitha ĩtĩkĩrai amũhikie atuĩke mũtumia wake.
9 Rekei tũhikanagie; mũtũheage airĩtu anyu na inyuĩ
tũkamũheaga airĩtu aitũ. **10** Inyuĩ no mũtũũre hamwe
na ithuĩ; bũrũri ũyũ gũtirĩ handũ mũrigĩrĩirio. Tũũrai
kuo, mwonjorithagie kuo, na mwĩgĩĩre na indo ciaguo."
11 Ningĩ Shekemu akĩĩra ithe wa Dina na ariũ a ithe atĩrĩ,
"Rekei njĩtĩkĩrĩke maitho-inĩ manyu na nĩngũmũhe o
kĩrĩa gĩothe mũngĩnjĩtia. **12** Njĩtiai rũracio rwa mũhiki
na kĩheo kĩrĩa ingĩrehe, o mũigana ũrĩa mũngĩenda, na
nĩngũrĩha o kĩrĩa gĩothe mũngĩnjĩtia. No ndamũthaitha
mũũhe mũirĩtu ũyũ atuĩke mũtumia wakwa." **13** Na
tondũ mwarĩ wa nyina Dina nĩarĩkĩtie gũthũkio-rĩ,
ariũ a Jakubu rĩrĩa maaragia na Shekemu na ithe
Hamoru, magĩcookia ũhoro ũcio na njĩra ya maheeni. **14**
Makĩmeera atĩrĩ, "Tũtingĩĩka ũndũ ta ũcio; tũtingĩheana
mwarĩ witũ kũrĩ mũndũ ũtarĩ mũruu. Ũndũ ũcio no
ũtuĩke wa gũtũnyararithia. **15** Tũkũmwĩtĩkĩria tondũ wa
gĩtũmi o kĩmwe tu; inyuĩ mũtuĩke ta ithuĩ na ũndũ wa
kũruithia arũme anyu othe. **16** Hĩndĩ ĩyo nĩmũrĩhikagia
airĩtu aitũ na nĩtũrĩhikagia airĩtu anyu. Nĩtũgũtũũrania
na inyuĩ na tũtuĩke andũ amwe. **17** No angĩkorwo
mũtigwĩtĩkĩra kũrua-rĩ, tũkuoya mwarĩ witũ twĩthiĩre."
18 Ũhoro ũcio ũkĩoneka ũrĩ mwega nĩ Hamoru na
mũriũ Shekemu. **19** Tondũ nĩwe warĩ mũtĩĩe mũno kũrĩ
andũ othe a nyũmba ya ithe, mwanake ũcio ndaateire
ihinda rĩa gwĩka ũrĩa moigire, tondũ nĩakenetio nĩ
mwarĩ wa Jakubu. **20** Nĩ ũndũ ũcio Hamoru na mũriũ
Shekemu magĩthiĩ kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩao inene
makaarie na andũ ao a itũũra rĩu. **21** Nao makiuga
atĩrĩ, "Andũ aya nĩ arata aitũ; rekei matũũre bũrũri-inĩ
witũ na monjorithagie kuo; bũrũri ũyũ nĩ mũnene wa
kũmaigana. Ithuĩ no tũhikie airĩtu ao, nao no mahikie
airĩtu aitũ. **22** No andũ acio mangĩtĩkĩra gũtũũrania
na ithuĩ ta rũrĩrĩ rũmwe angĩkorwo arũme aitũ othe
nĩmekũrua, o ta ũrĩa o maruĩte. **23** Githĩ mahiũ mao,
na indo ciao ciothe, o na nyamũ iria ingĩ ciao ciothe
itigũgĩtuĩka ciitũ? Nĩ ũndũ ũcio rekei tũmetĩkĩre, na nĩ
megũtũũrania na ithuĩ." **24** Arũme arĩa othe maathiĩte
kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene magĩĩtĩkania na Hamoru
na mũriũ Shekemu, na arũme othe a itũũra rĩu makĩrua.
25 Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ, hĩndĩ ĩrĩa othe maarĩ na
ruo ariũ eerĩ a Jakubu, Simeoni na Lawi, ariũ a nyina na
Dina, makĩoya hiũ ciao cia njora magĩtharĩkĩra itũũra
rĩu hĩndĩ ĩrĩa rĩtekũũaga makĩũraga arũme othe. **26**
Ningĩ makĩũraga Hamoru na mũriũ Shekemu na rũhiũ
rwa njora, na makĩruta Dina nyũmba-inĩ ya Shekemu,

magĩithiĩra. **27** Ariũ arĩa angĩ a Jakubu magĩkinya kũu
ciimba ciarĩ, na magĩĩtahĩra indo cia itũũra rĩu mwarĩ
wa ithe wao aathũkĩirio. **28** Nao magĩtaha ndũũru
cia mbũri na cia ng'ombe na ndigiri, na indo iria ingĩ
ciao ciothe iria ciarĩ itũũra-inĩ rĩu inene, na iria ciarĩ
mĩgũnda-inĩ. **29** Na magĩkuua ũtonga wothe wa itũũra,
na atumia othe na ciana, magĩtaha indo ciothe iria ciarĩ
nyũmba-inĩ icio. **30** Nake Jakubu akĩĩra Simeoni na
Lawi atĩrĩ, "Nĩmwandehera thĩĩna nĩ ũndũ wa gũtũma
menwo nĩ Akaanani na Aperizi, andũ arĩa matũũraga
bũrũri ũyũ. Ithuĩ tũrĩ anini tũgĩtarwo, na mangĩnyiitana
manjũkĩrĩre na matharĩkĩre-rĩ, niĩ na nyũmba yakwa no
tũniinwo." **31** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩkũraagĩrĩire
atue mwarĩ wa maitũ ta mũmaraya?"

35 Thuutha wa ũguo Ngai akĩĩra Jakubu atĩrĩ,
"Ambata, ũthiĩ Betheli ũgatũũre kuo, na wakĩre
Ngai kĩgongona kuo, o we ũrĩa wakuumĩrĩire rĩrĩa
woragĩra mũrũ wa nyũkwa Esaũ." **2** Nĩ ũndũ ũcio
Jakubu akĩĩra andũ a nyũmba yake, na arĩa othe maarĩ
nao, atĩrĩ, "Eheriai ngai cia mĩhianano iria mũrĩ nacio,
na mwĩtherie inyuĩ ene, na mwĩkĩre nguo ingĩ. **3**
Mũcooke mũũkĩre, mũreke tũthiĩ twambate Betheli,
ngaakĩre Ngai kĩgongona kuo, ũrĩa wanjĩtĩkire mũthenya
ũrĩa ndaarĩ thĩĩna-inĩ, na ũrĩa ũkoretwo na niĩ kũrĩa
guothe ndanathiĩ." **4** Nĩ ũndũ ũcio makĩnengera Jakubu
ngai cia mĩhianano iria maarĩ nacio, na irengeeri
iria ciarĩ matũ mao, nake Jakubu agĩcithika gĩtina-
inĩ kĩa mũgandi kũu Shekemu. **5** Nao makiumagara,
magĩthiĩra, namo matũũra marĩa maamathiũrũrũkĩirie
makĩnyiitwo nĩ guoya wa Ngai, nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ o
na ũmwe wamaingatithirie. **6** Jakubu na andũ arĩa
othe aarĩ nao magĩkinya Luzu (na nĩkuo Betheli),
bũrũri-inĩ wa Kaanani. **7** Agĩaka kĩgongona kũu, na
agĩĩta handũ hau Eli-Betheli, tondũ hau nĩho Ngai
aamwĩguũrĩirie rĩrĩa ooragĩra mũrũ wa nyina. **8** Nake
Debora mũreri wa Rebeka agĩkua na agĩthikwo gĩtina-
inĩ kĩa mũgandi mũhuro wa Betheli. Nĩ ũndũ ũcio handũ
hau hagĩĩtwo Aloni-Bakuthu. **9** Thuutha wa Jakubu
gũcooka kuuma Padani-Aramu, Ngai akĩmuumĩrĩra
rĩngĩ na akĩmũrathima. **10** Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, "Rĩĩtwa
rĩaku nĩ Jakubu, no ndũgũcooka gwĩtwo Jakubu rĩngĩ;
ũrĩĩtagwo Isiraeli." Nĩ ũndũ ũcio akĩmwĩta Isiraeli. **11**
Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ Ngai Mwene-
Hinya-Wothe; ciaranai na mũingĩhe. Rũrĩrĩ na gĩkundi
kĩa ndũrĩrĩ nĩikoima harĩwe, na athamaki nĩmakoima
mwĩrĩ-inĩ waku. **12** Bũrũri ũrĩa niĩ ndaheire Iburahĩmu
na Isaaka, o nawe nĩngakũhe guo, na nĩngaheana bũrũri
ũyũ kũrĩ njiaro ciaku iria igooka thuutha waku." **13**
Hĩndĩ ĩyo Ngai akĩambata akĩmweherera kuuma handũ
hau aamwaragĩria. **14** Jakubu akĩhaanda gĩtugĩ kĩa
ihiga handũ hau Ngai aarĩtie nake, agĩgĩitĩrĩria ndibei;
agĩcooka agĩgĩitĩrĩria maguta. **15** Jakubu agĩĩta handũ
hau Ngai aamwarĩirie Betheli. **16** Thuutha ũcio Jakubu
na andũ ake makiuma Betheli magĩthiĩ na mbere na
rũgendo. Na matigairie hanini makinye Efiratha-rĩ,
Rakeli akĩambĩrĩria kũrũmwo na agĩkorwo arĩ na thĩĩna
mũingĩ mũno. **17** Na tondũ aarĩ na thĩĩna mũingĩ
mũno wa gũciara, mũmũciarithia akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga
gwĩtigĩra, tondũ ũrĩ na kahiĩ kangĩ." **18** Na atanatuĩkana,
tondũ nĩ gũkua aakuaga, agĩtua kahiĩ kau Beni-Oni.
No ithe agĩgatua Benjamini. **19** Nĩ ũndũ ũcio Rakeli
agĩkua na agĩthikwo mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthiĩ
Efiratha (na nokuo Bethilehemu.) **20** Jakubu akĩhaanda
gĩtugĩ igũrũ rĩa mbĩrĩra yake, na nginya ũmũthĩ ũyũ
gĩtugĩ kĩu nĩkĩo kĩonanagia mbĩrĩra ya Rakeli. **21** Isiraeli
agĩthiĩ o na mbere na rũgendo na akĩamba hema yake
mwena ũrĩa ũngĩ wa Migidali-Ederi. **22** Hĩndĩ ĩyo Isiraeli
aatũũraga bũrũri ũcio-rĩ, Rubeni agĩthiĩ, agĩkoma na
Biliha, thuriya ya ithe, nake Isiraeli akĩigua ũhoro ũcio.
Jakubu aarĩ na ariũ ikũmi na eerĩ: **23** Ariũ a Lea maarĩ:
Rubeni irigithathi rĩa Jakubu, na Simeoni, na Lawi, na
Juda, na Isakaru, na Zebuluni. **24** Ariũ a Rakeli maarĩ:
Jusufu na Benjamini. **25** Ariũ a Biliha ndungata ya
mũirĩtu ya Rakeli maarĩ: Dani na Nafitali. **26** Ariũ a
Zilipa ndungata ya mũirĩtu ya Lea maarĩ: Gadi na Asheri.
Acio nĩo maarĩ ariũ a Jakubu, arĩa aaciarĩirwo arĩ kũu
Padani-Aramu. **27** Na Jakubu agĩkinya mũciĩ kũrĩ ithe
Isaaka kũu Mamure, hakuhĩ na Kiriathu-Ariba (nĩkuo
Hebironi), kũrĩa Iburahĩmu na Isaaka maatũũrĩte. **28**
Isaaka aatũũrire muoyo mĩaka igana na mĩrongo ĩnana.
29 Agĩcooka agĩtuĩkana agĩkua na agĩthikwo hamwe na
andũ ao arĩa maakuĩte, arĩ mũkũrũ na arĩ na mĩaka
mĩingĩ. Nao ariũ ake Esaũ na Jakubu makĩmũthika.

36 Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo ũhoro wa Esaũ (na nowe
Edomu). **2** Esaũ ahikirie atumia ake kuuma kũrĩ
andũ-a-nja a Kaanani: Ada aarĩ mwarĩ wa Eloni ũrĩa
Mũhiti, na Oholibama mwarĩ wa Ana ũrĩa warĩ mwarĩ wa
Zibeoni ũrĩa Mũhivi, **3** o na ningĩ Basemathu ũrĩa warĩ
mwarĩ wa Ishumaeli na mwarĩ wa nyina na Nebaiothu.
4 Ada agĩciarĩra Esaũ Elifazu, na Basemathu agĩciara
Reueli, **5** nake Oholibama agĩciara Jeushu, na Jalamu na
Kora. Acio nĩo maarĩ ariũ a Esaũ, arĩa aaciarĩirwo kũu
Kaanani. **6** Na rĩrĩ, Esaũ akĩoya atumia ake na ariũ ake
na airĩtu ake na andũ othe a nyũmba yake, o na mahiũ
make na nyamũ iria ingĩ ciake, na indo ciothe iria aagĩte
nacio kũu Kaanani, na agĩthiĩ bũrũri waraihanĩrĩirie na
mũrũ wa nyina Jakubu. **7** Indo ciao ciarĩ nyingĩ mũno
ũndũ matangĩahotire gũikarania hamwe; bũrũri ũrĩa
maatũũraga ndũngĩahotire kũmaigana eerĩ nĩ ũndũ wa
mahiũ mao. **8** Nĩ ũndũ ũcio Esaũ (na nowe Edomu)
agĩthiĩ gũtũũra bũrũri wa irĩma wa Seiru. **9** Ũyũ nĩguo
ũhoro wa Esaũ ithe wa andũ a Edomu kũu bũrũri-inĩ
wa irĩma wa Seiru. **10** Maya nĩmo marĩĩtwa ma ariũ
a Esaũ: nĩ Elifazu, mũrũ wa Ada mũtumia wa Esaũ,
na Reueli, mũrũ wa Basemathu mũtumia wa Esaũ. **11**
Ariũ a Elifazu nĩ aya: nĩ Temani, na Omari, na Zefo, na
Gatamu, na Kenazu. **12** Elifazu mũrũ wa Esaũ o nake
nĩ aarĩ na thuriya yetagwo Timina, ĩrĩa yamũciarĩire
Amaleki. Acio nĩo maarĩ ariũ a mũrũ wa Ada mũtumia
wa Esaũ. **13** Ariũ a Reueli nĩ aya: nĩ Nahathu, na Zera,
na Shama, na Miza. Acio nĩo maarĩ ariũ a mũrũ wa
Basemathu mũtumia wa Esaũ. **14** Ariũ a Esaũ arĩa
aaciarĩirwo nĩ Oholibama mũtumia wake mwarĩ wa Ana
ũrĩa warĩ mwarĩ wa Zibeoni: nĩ Jeushu, na Jalamu, na
Kora. **15** Nao aya nĩo maarĩ anene thĩĩnĩ wa njiaro cia
Esaũ: Ariũ a Elifazu irigithathi rĩa Esaũ: Anene maarĩ
Temani, na Omari, na Zefo, na Kenazu, **16** na Kora,
na Gatamu, na Amaleki. Acio nĩo anene arĩa Elifazu

aaciarĩire kũu Edomu; maarĩ a mũrũ wa Ada. **17** Ariũ a
Reueli mũrũ wa Esaũ: Anene maarĩ Nahathu, na Zera,
na Shama, na Miza. Aya nĩo anene arĩa Reueli aaciarĩire
kũu Edomu; maarĩ a mũrũ wa Basemathu mũtumia wa
Esaũ. **18** Ariũ a Oholibama mũtumia wa Esaũ: Anene
maarĩ Jeushu, na Jalamu, na Kora. Aya nĩo anene arĩa
maaciarirwo nĩ Oholibama mũtumia wa Esaũ mwarĩ wa
Ana. **19** Aya nĩo maarĩ ariũ a Esaũ (na nowe Edomu), na
acio nĩo maarĩ anene ao. **20** Aya nĩo maarĩ ariũ a Seiru
ũrĩa Mũhori arĩa maatũũraga bũrũri ũcio: Lotani, na
Shobali, na Zibeoni, na Ana, **21** na Dishoni, na Ezeri,
na Dishani. Ariũ acio a Seiru nĩo maarĩ anene a Ahori
kũu Edomu. **22** Ariũ a Lotani maarĩ: Hori, na Homani.
Timina aarĩ mwarĩ wa nyina na Lotani. **23** Ariũ a Shobali
maarĩ: Alivani, na Manahathu, na Ebali, na Shefo, na
Onamu. **24** Ariũ a Zibeoni maarĩ: Aia, na Ana. Ũyũ nĩwe
Ana ũrĩa wonire ithima cia maaĩ mahiũ werũ-inĩ rĩrĩa
arĩithagia ndigiri cia ithe Zibeoni. **25** Ciana cia Ana
ciarĩ: Dishoni, na Oholibama mwarĩ wa Ana. **26** Ariũ a
Dishoni maarĩ: Hemudani, na Eshibani, na Itharani, na
Cherani. **27** Ariũ a Ezeri maarĩ: Bilihani, na Zaavani,
na Akani. **28** Ariũ a Dishani maarĩ Uzu, na Arani. **29**
Aya nĩo maarĩ anene a Ahori: nĩ Lotani, na Shobali, na
Zibeoni, na Ana, **30** na Dishoni, na Ezeri, na Dishani.
Acio nĩo maarĩ anene a Ahori, kũringana na ikundi ciao
kũu bũrũri wa Seiru. **31** Aya nĩo maarĩ athamaki arĩa
maathamakaga Edomu o mbere ya Isiraeli gũtanagĩa
na mũthamaki o na ũmwe: **32** Bela mũrũ wa Beori
nĩwe watuĩkire mũthamaki wa Edomu. Itũũra rĩake
inene rĩetagwo Dinihaba. **33** Rĩrĩa Bela aakuire, Jobabu
mũrũ wa Zera wa kuuma Bozira agĩtuĩka mũthamaki
ithenya rĩake. **34** Rĩrĩa Jobabu aakuire, Hushamu wa
kuuma bũrũri wa Atemani agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake. **35** Rĩrĩa Hushamu aakuire, Hadadi mũrũ wa
Bedadi, ũrĩa wahootire Midiani kũu bũrũri wa Moabi,
agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene
rĩetagwo Avithu. **36** Rĩrĩa Hadadi aakuire, Samala wa
kuuma Masereka agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **37**
Rĩrĩa Samala aakuire, Shauli wa kuuma Rehobothu, kũu
gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Farati, agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake. **38** Rĩrĩa Shauli aakuire, Baali-Hanani mũrũ wa
Akibori agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **39** Rĩrĩa
Baali-Hanani mũrũ wa Akibori aakuire, Hadadi agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rĩetagwo
Pau, na mũtumia wake eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa
Matiredi, ũrĩa warĩ mwarĩ wa Mezahabu. **40** Aya nĩo
maarĩ anene kuuma kũrĩ njiaro cia Esaũ, kũringana na
marĩĩtwa mao, na mĩhĩrĩga, na ng'ongo ciao: Timina, na
Aliva, na Jethethu, **41** na Oholibama, na Ela, na Pinoni,
42 na Kenazu, na Temani, na Mibizaru, **43** na Magidieli,
na Iramu. Acio nĩo maarĩ anene a Edomu, kũringana na
kũrĩa maatũũraga bũrũri-inĩ ũrĩa watuĩkĩte wao. Esaũ
ũcio nĩwe warĩ ithe wa andũ a Edomu.

37 Jakubu nĩatũũrire bũrũri-inĩ ũrĩa ithe aaikarĩte,
nĩguo bũrũri wa Kaanani. **2** Ũyũ nĩguo ũhoro wa
Jakubu. Jusufu arĩ mwanake mũnini wa mĩaka ikũmi na
mũgwanja aarĩithagia mbũri marĩ na ariũ a ithe, na ariũ
a Biliha, na ariũ a Zilipa, atumia a ithe, nake agĩtwarĩra
ithe wao ũhoro mũũru ũkonii ariũ a ithe. **3** Na rĩrĩ, Isiraeli
nĩendeete Jusufu gũkĩra ariũ arĩa angĩ ake othe, tondũ
aamũciarire arĩ mũkũrũ; na nĩamũtumithĩirie kanjũ ya
goro ng'emie wega mũno. **4** Na rĩrĩa ariũ a ithe moonire
atĩ ithe nĩamwendete kũmakĩra-rĩ, makĩmũmena na
matingĩamwarĩirie kiugo o na kĩmwe kĩega. **5** Ũtukũ
ũmwe Jusufu nĩarootire kĩroto, na rĩrĩa eerire ariũ a
ithe ũhoro wakĩo, makĩmũmena makĩria. **6** Akĩmeera
atĩrĩ, "Thikĩrĩriai ũhoro wa kĩroto gĩkĩ ndootete: **7**
Tũrohaga itĩĩa cia ngano tũrĩ mũgũnda-inĩ, na o rĩmwe
gĩtĩĩa gĩakwa kĩrehaanda na igũrũ, nacio itĩĩa cianyu
irathiũrũrũkĩria gĩakwa, na irakĩinamĩrĩra." **8** Ariũ a ithe
makĩmũũria atĩrĩ, "Anga nĩũrenda gũtũthamakĩra? Anga
ti-itherũ nĩũgatwatha?" Nao magĩkĩrĩrĩria kũmũmena
nĩ ũndũ wa kĩroto kĩu gĩake, na nĩ ũndũ wa ciugo
ciake. **9** Ningĩ Jusufu akĩroota kĩroto kĩngĩ, na akĩĩra
ariũ a ithe ũhoro wakĩo. Akĩmeera atĩrĩ, "Thikĩrĩriai,
nĩndĩrarootire kĩroto kĩngĩ, na ihinda rĩĩrĩ, ndĩrarootire
riũa, na mweri, na njata ikũmi na ĩmwe ikĩnyinamĩrĩra."
10 Rĩrĩa eerire ithe o na ariũ a ithe ũhoro ũcio, ithe
akĩmũkũma, akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩroto kĩa mũthemba
ũrĩkũ kĩu ũrotete? Anga nyũkwa, na niĩ, na ariũ a thoguo
nĩtũgooka, na tũinamĩrĩre thĩ mbere yaku?" **11** Ariũ a
ithe nĩmamũiguĩrĩire ũiru, no ithe agĩikara agĩĩciiragia
ũhoro wa irooto icio. **12** Na rĩrĩ, ariũ a ithe nĩmathiĩte
kũrĩithia mbũri cia ithe wao gũkuhĩ na Shekemu, **13**
nake Isiraeli akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "O ta ũrĩa ũũĩ, ariũ a
thoguo nĩmararĩithia mbũri gũkuhĩ na Shekemu. Ũka,
nĩngũgũtũma kũrĩ o." Nake akĩmũcookeria, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ũguo noguo." **14** Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli akĩmwĩra
atĩrĩ, "Thiĩ ũkarore kana ariũ a thoguo marĩ o ho o
wega, o ũndũ ũmwe na mbũri, na ũnjookerie ũhoro."
Nake akĩmũtũma kuuma Gĩtuamba-inĩ kĩa Hebironi.
Rĩrĩa Jusufu aakinyire Shekemu, **15** mũndũ ũmwe
akĩmuona akĩũrũũra mĩgũnda-inĩ, akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ
kĩĩ ũracaria?" **16** Nake Jusufu agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ
ariũ a baba ndĩracaria. No ũnjĩĩre kũrĩa mararĩithia
mbũri ciao?" **17** Mũndũ ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Nĩmoimĩte gũkũ. Ndĩraiguire makiuga atĩrĩ, 'Rekei
tũthiĩ Dothani.'" Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩrũmĩrĩra
ariũ a ithe, na akĩmakora hakuhĩ na Dothani. **18** No
makĩmuona arĩ haraaya, na ataanakinya harĩa maarĩ,
magĩciirĩra kũmũũraga. **19** Makĩĩrana atĩrĩ, "Mũroti
ũrĩa nĩokĩte! **20** Ũkai; rekei tũmũũrage na tũmũikie
irima rĩmwe rĩa maya, na tuuge atĩ nĩ nyamũ njũru
ĩmũrĩĩte. Nĩtũkĩone ũrĩa irooto icio ciake ikaahinga."
21 No rĩrĩa Rubeni aiguire ũguo, akĩgeria kũhonokia
Jusufu kuuma moko-inĩ mao. Akiuga atĩrĩ, "Rekei tũtige
kũmũũraga. **22** Mũtigaite thakame. Mũikiei irima-inĩ
rĩĩrĩ rĩ gũkũ werũ-inĩ, no mũtikamwĩke ũũru." Rubeni
oigaga ũguo nĩgeetha amũhonokie kuuma kũrĩ o, nĩguo
amũcookie kũrĩ ithe. **23** Na rĩrĩa Jusufu aakinyire harĩ
ariũ a ithe, makĩmũruta kanjũ yake ĩrĩa eekĩrĩte, o ĩrĩa
yarĩ ya goro na ng'emie wega mũno. **24** Makĩmũnyiita,
makĩmũikia irima rĩu. Na rĩrĩ, irima rĩu rĩarĩ rĩũmũ;
rĩtiarĩ na maaĩ. **25** Magĩcooka magĩikara thĩ kũrĩa
irio ciao, magĩtiira maitho makĩona gĩkundi kĩnene
kĩa Aishumaeli gĩgĩũka kiumĩte Gileadi. Ngamĩĩra ciao
ciakuuithĩtio mahuti manungi wega, na ũbani, na ũũkĩ-
wa-ngoma ũrĩa wĩtagwo manemane, na maikũrũkĩte
mathiĩ matware indo icio Misiri. **26** Juda akĩĩra ariũ

a ithe atĩrĩ, "Nĩ uumithio ũrĩkũ tũkuona tũngĩũraga
mũrũ wa ithe witũ na tũhithe gĩkuũ gĩake? **27** Rekei
tũmwenderie Aishumaeli aya, no tũtikamwĩke ũũru
na moko maitũ, tondũ ũyũ nĩ mũrũ wa ithe witũ, tũrĩ
a mũthiimo ũmwe na thakame o ĩmwe." Nao ariũ a
ithe magĩtĩkĩra. **28** Nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ ĩrĩa onjorithia
acio Amidiani maahĩtũkagĩra hau, ariũ a ithe makĩruta
Jusufu irima, na makĩmwendia cekeri mĩrongo ĩĩrĩ
cia betha kũrĩ Aishumaeli acio, nao makĩmũtwara
Misiri. **29** Rĩrĩa Rubeni aacookire irima-inĩ na akĩona
atĩ Jusufu ndaarĩ ho, agĩtembũranga nguo ciake. **30**
Agĩcooka kũrĩ ariũ a ithe akĩmeera atĩrĩ, "Kamwana
karĩa gatirĩ ho! Niĩ ngwĩka atĩa?" **31** Nao makĩoya kanjũ
ya Jusufu, magĩthĩnja mbũri na magĩtobokia kanjũ ĩyo
thĩinĩ wa thakame ĩyo. **32** Magĩcooka makĩoya kanjũ
ĩyo yagemetio, makĩmĩtwarĩra ithe wao makĩmwĩra
atĩrĩ, "Kanjũ ĩno nĩ kũmĩona tũramĩonire. Mĩrore wega
wone kana hihi nĩ kanjũ ĩrĩa ya mũrũguo." **33** Nake
akĩmĩmenya, akiuga atĩrĩ, "Nĩ kanjũ ya mũrũ wakwa!
Nyamũ njũru nĩĩmũrĩĩte. Ti-itherũ Jusufu nĩarĩkĩtie
kũũragwo, agatambuurwo icunjĩ." **34** Ningĩ Jakubu
agĩtembũranga nguo ciake, agĩĩkĩra nguo ya ikũnia,
na agĩcakaĩra mũriũ matukũ maingĩ. **35** Ariũ ake
othe na airĩtu ake magĩũka kũmũhooreria, no akĩrega
kũhoorerio, akiuga atĩrĩ, "Aca! Ngathiĩ mbĩrĩra kũrĩ
mũrũ wakwa ngĩrĩraga." Nĩ ũndũ ũcio ithe agĩthiĩ na
mbere kũmũrĩrĩra. **(Sheol h7585)** **36** Nao Amidiani acio
makĩendia Jusufu kũu Misiri kũrĩ Potifaru, ũmwe wa
anene a Firaũni, nake aarĩ mũrũgamĩrĩri wa arangĩri a
Firaũni.

38 Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, Juda agĩtiga ariũ a ithe agĩikũrũka
agĩthiĩ gũikara na mũndũ wa Adulamu wetagwo
Hira. **2** Juda arĩ kũu agĩcemania na mwarĩ wa Mũkaanani
wetagwo Shua. Akĩmũhikia na agĩkoma nake; **3** nake
akĩgĩa nda na agĩciara kahĩĩ, gagĩtuuo Eri. **4** Akĩgĩa
nda ĩngĩ, agĩciara kahĩĩ kangĩ gagĩtuuo Onani. **5** O na
ningĩ agĩciara kahĩĩ kangĩ, agĩgatua Shela. Aagaciarĩire
kũu Chezibu. **6** Maagimara Juda akĩgũrĩra Eri ũrĩa
warĩ irigithathi rĩake, mũtumia wetagwo Tamaru. **7**
No Eri, irigithathi rĩa Juda, aarĩ mwaganu maitho-inĩ
ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga. **8** Nake
Juda akĩĩra Onani atĩrĩ, "Koma na mũtumia wa mũrũ wa
nyũkwa, ũmũhingĩrie ũrĩa wagĩrĩirwo nĩkũmwĩka ũrĩ
mũrũ wa nyina na mũthuuri wake, nĩguo ũciarĩre mũrũ
wa nyũkwa rũciaro." **9** Nake Onani nĩamenyaga atĩ
rũciaro rũu rũtigatuĩka rwake; nĩ ũndũ ũcio o akoma na
mũtumia wa mũrũ wa nyina, agaita mbeũ ya ũciari thĩ,
nĩguo ndagaciarĩre mũrũ wa nyina rũciaro. **10** Ũndũ
ũcio eekire warĩ mũũru maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ
ũcio o nake akĩũragwo nĩ Jehova. **11** Juda akĩĩra Tamaru
mũtumia wa mũriũ atĩrĩ, "Thiĩ ũtũũre ũrĩ wa ndigwa
gwa thoguo mũciĩ nginya mũrũ wakwa Shela agimare."
Tondũ eeciiririe atĩrĩ, "O nake Shela ahota gũkua ta ariũ
a nyina." Nĩ ũndũ ũcio Tamaru agĩthiĩ gũtũũra mũciĩ
gwa ithe. **12** Thuutha wa ihinda iraaya, mũtumia wa
Juda, mwarĩ wa Shua, agĩkua. Na kahinda ka macakaya
gaathira na Juda athirwo nĩ kĩeha, akĩambata agĩthiĩ
Timina kũrĩ andũ arĩa meenjaga ng'ondu ciake guoya,
na agĩthiĩ hamwe na mũrata wake, Hira wa Adulamu.
13 Na rĩrĩa Tamaru eerirwo atĩrĩ, "Ithe wa mũthuuriguo
erekeire Timina kwenja ng'ondu ciake guoya," **14** akĩruta
nguo ciake cia mũtumia wa ndigwa, akĩĩhumbĩra na
taama nginya ũthiũ nĩguo ndakae kũmenyeka, agĩikara
thĩ itoonyero-inĩ rĩa Enaimu, rĩrĩa rĩarĩ njĩra-inĩ ya
gũthiĩ Timina. Nĩgũkorwo nĩonire atĩ, o na gũtuĩka Shela
aarĩ mũndũ mũgima, Juda ndaheanĩte Tamaru kũrĩ
we atuĩke mũtumia wake. **15** Rĩrĩa Juda aamuonire-rĩ,
agĩĩciiria atĩ Tamaru aarĩ mũmaraya tondũ nĩehumbĩrĩte
ũthiũ. **16** Na tondũ ndooĩ atĩ aarĩ mũtumia wa mũriũ,
agĩthiĩ harĩ we mũkĩra-inĩ wa njĩra, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ũka, ĩtĩkĩra ngome nawe." Mũtumia ũcio akĩmũũria
atĩrĩ, "Na nĩ kĩĩ ũkũũhe nĩguo ngome nawe?" **17** Juda
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩngũgũtũmĩra koori kuuma
rũũru-inĩ rwakwa." Mũtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ,
"Nĩũkũndigĩra kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra kĩĩranĩro gĩaku
nginya rĩrĩa ũgaakaneana?" **18** Juda akĩmũũria atĩrĩ,
"Ũkwenda ngũtigĩre kĩĩ gĩa kũrũgamĩrĩra?" Mũtumia
ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndigĩra gĩcũhĩ kĩa rũũri
rwaku na rũrigi rwakĩo, o na rũthanju rũu rũrĩ guoko-
inĩ gwaku." Nĩ ũndũ ũcio Juda agĩtigĩra mũtumia
ũcio indo icio na agĩkoma nake; na Tamaru akĩgĩa
nda yake. **19** Mũtumia ũcio aarĩkia gwĩthiĩra, akĩaũra
taama wake, akĩĩhumba nguo ciake cia mũtumia wa
ndigwa rĩngĩ. **20** Rĩrĩa Juda atũmire mũratawe ũcio
wa kũu Adulamu na koori nĩgeetha acookerio indo
icio cia kũrũgamĩrĩra kuuma kũrĩ mũtumia ũcio-rĩ,
ndaamuonire. **21** Nake akĩũria andũ arĩa maatũũraga
kũu atĩrĩ, "Arĩ ha mũmaraya ũrĩa ũraarĩ haha mũkĩra-
inĩ wa njĩra ya gũthiĩ Enaimu?" Nao magĩcookia atĩrĩ,
"Haha hatirĩ hakorwo na mũmaraya." **22** Nĩ ũndũ ũcio
agĩcooka kũrĩ Juda, akĩmwĩra atĩrĩ, "Niĩ ndinamuona.
Hamwe na ũguo-rĩ, andũ arĩa matũũraga hau moigire
atĩrĩ, 'Haha hatirĩ hakorwo na mũmaraya.'" **23** Nake
Juda akiuga atĩrĩ, "Nĩakĩrekwo aikare na kĩrĩa arĩ nakĩo,
kana tũtuĩke a gũthekererwo. Ningĩ-rĩ, nĩngũmũtũmĩire
koori gaka, no ndũnamuona." **24** Thuutha na mĩeri
ĩtatũ, Juda akĩĩrwo atĩrĩ, "Tamaru mũtumia wa mũrũguo
nĩehĩtie, akahũũra ũmaraya, na nĩ ũndũ ũcio arĩ na
nda." Juda akiuga atĩrĩ, "Mumiei mũmũrehe, acinwo
akue!" **25** Na rĩrĩa oimagio-rĩ, agĩtũma ndũmĩrĩri kũrĩ
ithe wa mũthuuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, "Niĩ ndĩ na nda ya
mũndũ ũrĩa mwene indo ici." Agĩcooka akiuga atĩrĩ,
"Ta rora kana no ũmenye nũũ mwene gĩcũhĩ gĩkĩ kĩ na
mũhũũri, na rũrigi rũrũ, o na rũthanju rũrũ." **26** Juda
agĩcimenya, na akiuga atĩrĩ, "Mũtumia ũyũ nĩ mũthingu
kũngĩra; ekĩte ũguo nĩgũkorwo ndiamũheanire kũrĩ
mũrũ wakwa Shela." Juda ndaacookire gũkoma nake
rĩngĩ. **27** Rĩrĩa ihinda rĩake rĩakinyire rĩa gũciara-rĩ,
kwarĩ na tũhĩĩ twĩrĩ twa mahatha nda yake. **28** Na
rĩrĩa aaciaraga-rĩ, kamwe gatuo gagĩcomora guoko;
nake mũmũciarithia akĩoya uthi mũtune, akĩwoherera
guoko-inĩ gwako, na akiuga atĩrĩ, "Ũyũ nĩwe woima
mbere." **29** No rĩrĩa aacookirie guoko na thĩinĩ, mũrũ wa
nyina akiuma, nake mũciarithania akiuga atĩrĩ, "Githĩ
nĩguo weturĩra njĩra!" Nake agĩtuuo Perezu. **30** Nake
mũrũ wa nyina ũrĩa warĩ na uthi mũtune guoko-inĩ
gwake akiuma, nake agĩtuuo Zera.

39 Na rĩrĩ, Jusufu nĩaikũrũkirio o nginya bũrũri wa Misiri. Nake Potifaru, Mũmisiri ũmwe wa anene a Firaũni, na mũrũgamĩrĩri wa arangĩri a Firaũni, akĩmũgũra kuuma kũrĩ Aishumaeli arĩa maamũtwarĩte kũu. **2** Nake Jehova aarĩ hamwe na Jusufu, nake akĩgaacĩra, na agĩtũũra nyũmba-inĩ ya Mũmisiri ũcio mwathi wake. **3** Na rĩrĩa mwathi wake onire atĩ Jehova aarĩ hamwe nake, na atĩ Jehova nĩatũmĩte Jusufu agaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga-rĩ, **4** Jusufu agĩĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ make na agĩtuĩka wa kũmũtungatĩra. Potifaru akĩmũtua mũrori wa nyũmba yake na akĩmwĩhokera ũmenyereri wa kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo. **5** Kuuma hĩndĩ ĩrĩa aamũtuire mũrori wa nyũmba yake na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo, Jehova akĩrathima nyũmba ya Mũmisiri ũcio nĩ ũndũ wa Jusufu. Kĩrathimo kĩa Jehova kĩarĩ igũrũ wa indo ciothe cia Potifaru, iria ciarĩ nyũmba o na iria ciarĩ mũgũnda. **6** Nĩ ũndũ ũcio agĩtigĩra Jusufu indo ciothe iria aarĩ nacio acimenyagĩrĩre; rĩrĩa rĩothe Jusufu aarĩ mũrũgamĩrĩri-rĩ, Potifaru ndarũmbũyanagia na kĩndũ o nakĩ tiga o irio iria aarĩĩaga. Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mũthaka na wa mwĩrĩ mwega, **7** na thuutha wa ihinda, mũtumia wa mwathi wake akĩmwĩririrĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka ũkome na niĩ!" **8** No Jusufu akĩrega. Akĩmwĩra atĩrĩ, "Niĩ ndĩ mũrori-rĩ, mwathi wakwa ndarũmbũyanagia na kĩndũ o nakĩ kĩa nyũmba, indo iria ciothe arĩ nacio nĩanjĩĩhokeire ndĩcimenyagĩrĩre. **9** Gũtirĩ mũndũ ũngĩ mũnene nyũmba ĩno ũngĩrĩte. Mwathi wakwa ndangirĩrĩirie kĩndũ o nakĩ, tiga wee wiki, tondũ ũrĩ mũtumia wake. Ndaakĩhota atĩa gwĩka ũndũ ta ũyũ wa waganu njĩhĩrie Ngai?" **10** Na o na gũtuĩka nĩaringagĩrĩria Jusufu mũthenya o mũthenya akome nake-rĩ, Jusufu nĩaregire gũkoma nake o na kana gũkorwo hamwe nake. **11** No mũthenya ũmwe Jusufu nĩaingĩrire nyũmba kũruta wĩra wake, na gũtiarĩ ndungata o na ĩmwe ya nyũmba yarĩ kũu thĩinĩ. **12** Mũtumia ũcio akĩnyiita nguo ya Jusufu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka ũkome na niĩ!" No Jusufu agĩtiga nguo yake guoko-inĩ kwa mũtumia ũcio, akiuma nyũmba akĩũra. **13** Na rĩrĩa mũtumia ũcio onire atĩ Jusufu nĩatiga nguo yake guoko-inĩ gwake na oora-rĩ, **14** agĩĩta ndungata cia nyũmba yake, agĩciĩra atĩrĩ, "Ta kĩonei Mũhibirania ũyũ aarehirwo kũrĩ ithuĩ nĩgeetha atũnyarare! Egũũkĩte haha nĩguo akome na niĩ, na niĩ ndakaya. **15** Na rĩrĩa aigua ngĩkaya ndeithio, aatiga nguo yake haha, oima nyũmba na oora." **16** Nake agĩikara na nguo ĩyo nginya rĩrĩa mwathi wa Jusufu aainũkire. **17** Nake mũtumia ũcio akĩmũhe rũgano rũu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ngombo ĩrĩa ya Mũhibirania, ĩrĩa watũreheire ĩgũũkĩte kũrĩ niĩ kũnyarara. **18** No rĩrĩa njugire mbu ndeithio, yatiga nguo ĩno harĩ niĩ, yoima nyũmba na yora." **19** Rĩrĩa mwathi wa Jusufu aiguire rũgano rũu aaheirwo nĩ mũtumia wake, rĩrĩa aamwĩrire, "Ũguo nĩguo ngombo yaku ĩnjĩkire," agĩcinwo nĩ marakara. **20** Nake mwathi wa Jusufu akĩnyiita Jusufu akĩmũikia njeera, kũndũ kũrĩa gwaikagio andũ arĩa oohe a mũthamaki. No hĩndĩ ĩyo Jusufu aarĩ kũu njeera-rĩ, **21** Jehova aarĩ hamwe nake; akĩmũtuga na agĩtũma etĩkĩrĩke maitho-inĩ ma mũnene wa njeera. **22** Nĩ ũndũ ũcio mũnene wa njeera agĩtua Jusufu mũrori wa arĩa othe moohetwo njeera, na agĩtuuo mũmenyereri wa maũndũ mothe marĩa meekagwo kũu. **23** Mũnene ũcio wa njeera ndaarũmbũyagia ũndũ o na ũmwe wa marĩa maamenyagĩrĩrwo nĩ Jusufu, tondũ Jehova aarĩ hamwe na Jusufu na akĩmũhe ũgaacĩru maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.

40 Thuutha ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa watwaragĩra mũthamaki ndibei, na mũndũ ũrĩa wathondekagĩra mũthamaki wa Misiri mĩgate-rĩ, makĩhĩtĩria mwathi wao, ũcio mũthamaki wa Misiri. **2** Firaũni mũthamaki ũcio akĩrakario nĩ anene acio ake eerĩ, mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate, **3** na akĩmahingĩrithia nyũmba ya mũnene wa arĩa arangĩri njeera, o ĩrĩa Jusufu oheetwo. **4** Mũnene wa arangĩri akĩmaneana kũrĩ Jusufu amarorage, nake Jusufu akĩmatungatĩra. Na thuutha wa gũikara kĩoho-inĩ kwa ihinda-rĩ, **5** o ũmwe wa acio eerĩ, ũrĩa watwaragĩra mũthamaki ndibei na mũthondeki wa mĩgate ya mũthamaki wa Misiri, o acio maahingĩirwo njeera, makĩroota irooto ũtukũ ũmwe, na o kĩroto kĩarĩ na mũtaũrĩre wakĩo. **6** Rĩrĩa Jusufu aathiire kũrĩ o rũciinĩ rwa mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, akĩona marĩ na kĩeha. **7** Nĩ ũndũ ũcio akĩũria anene acio a Firaũni, o acio moohetwo hamwe nake nyũmba-inĩ ya mwathi wake, atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũtukie ithiithi cianyu ũmũthĩ?" **8** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ithuĩ ithuerĩ nĩtũrotete irooto, na gũtirĩ mũndũ wa gũcitaũra." Jusufu akĩmooria atĩrĩ, "Githĩ ũtaũri ti wa Ngai? Njĩĩrai irooto cianyu." **9** Nĩ ũndũ ũcio mũnene wa arĩa maatwaragĩra mũthamaki ndibei akĩĩra Jusufu kĩroto gĩake. Akĩmwĩra atĩrĩ, "Kĩroto-inĩ gĩakwa ndĩronire mũthabibũ ũrĩ mbere yakwa, **10** na ũraarĩ na honge ithatũ. Nacio iraaruta kĩro o ũguo iracanũka, nacio imanjĩka cia thabibũ irerua. **11** Na niĩ ndĩrakorwo nyiitĩte gĩkombe kĩa Firaũni na guoko, ndĩrooya thabibũ icio, ndĩraacihihĩra gĩkombe-inĩ kĩa Firaũni, na ndĩramũnengera." **12** Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũtaũri wakĩo nĩ ũyũ: Honge icio ithatũ nĩ mĩthenya ĩtatũ. **13** Mĩthenya ĩtatũ ĩtanathira-rĩ, Firaũni nĩegũgũtũũgĩria na agũcookie wĩra-inĩ waku, na ũcooke kũnengagĩra Firaũni gĩkombe gĩake, o ta ũrĩa wekaga rĩrĩa warĩ mũmũhei ndibei. **14** No rĩrĩa maũndũ maku makaagaacĩra-rĩ, ũkandirikana ũnjiguĩre tha, ũngweete harĩ Firaũni, ũndute gũkũ njeera. **15** Tondũ nĩkũnyiitwo ndaanyiitirwo na hinya, ngĩrutwo bũrũri wa Ahibirania, na ningĩ o na gũkũ gũtirĩ ũndũ mũũru ndeekĩte wa gũtũma njikio njeera." **16** Na rĩrĩa mũnene wa arĩa athondeki mĩgate onire atĩ Jusufu nĩataũra kĩroto kĩu wega-rĩ, akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "O na niĩ nĩndĩrarootete: Ndĩrakuuĩte ikabũ ithatũ cia mĩgate na mũtwe. **17** Gĩkabũ kĩrĩa kĩrarigĩtie igũrũ kĩraarĩ na mĩgate ya mĩthemba yothe ĩthondekeirwo Firaũni; no nacio nyoni iramĩrĩĩaga ĩrĩ o gĩkabũ-inĩ ndĩgĩkuuĩte na mũtwe." **18** Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũtaũri wakĩo nĩ ũyũ: Ikabũ icio ithatũ nĩ mĩthenya ĩtatũ. **19** Mĩthenya ĩtatũ ĩtanathira-rĩ, Firaũni nĩagagũtinithia mũtwe na akwambithie mũtĩ igũrũ. Nacio nyoni nĩikarĩa nyama cia mwĩrĩ waku." **20** Na rĩrĩ, mũthenya wa gatatũ warĩ wa kũririkana gũciarwo kwa Firaũni, nake akĩrugithĩria anene ake iruga inene. Nake akĩririkana mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na mũnene wa arĩa

maamũthondekagĩra mĩgate mbere ya anene arĩa angĩ ake: **21** Agĩcookia mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei wĩra-inĩ wake, nĩgeetha acooke gũtwarĩra Firaũni gĩkombe rĩngĩ. **22** No rĩrĩ, mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate-rĩ, akĩmũcuria mũtĩ igũrũ o ta ũrĩa Jusufu aamerĩte ũtaũri-inĩ wake. **23** No mũnene ũcio wa arĩa maatwaragĩra Firaũni ndibei ndaigana kũririkana Jusufu; nĩariganĩirwo nĩwe.

41 Na rĩrĩ, mĩaka ĩĩrĩ mĩgima yathira-rĩ, Firaũni akĩroota kĩroto: Akĩona arũgamĩte rũteere-inĩ rwa Rũũĩ rwa Nili; **2** na rĩrĩ, gũkiumĩra ng'ombe mũgwanja njega na noru kuuma thĩinĩ wa rũũĩ rũu, na igĩitĩka kũrĩa nyeki ithanjĩ-inĩ. **3** Thuutha wacio rĩ, hakiumĩra ng'ombe ingĩ mũgwanja, njong'i na hĩnju, kuuma rũũĩ rũu rwa Nili, na ikĩrũgama mwena-inĩ harĩa icio ingĩ ciarũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia rũũĩ. **4** Na rĩrĩ, ng'ombe icio njong'i na hĩnju ikĩrĩa ng'ombe iria mũgwanja njega na noru. Hĩndĩ ĩyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro. **5** Ningĩ Firaũni agĩkoma rĩngĩ na akĩroota kĩroto gĩa keerĩ: Magira mũgwanja mega ma ngano, maiyũrĩte ngano, maakũraga kamũtĩ-inĩ kamwe ka ngano. **6** Thuutha wamo gũgĩthethũka magira mangĩ mũgwanja ma ngano mahĩnju, mahaana ta macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro. **7** Magira macio mahĩnju ma ngano makĩmeria magira marĩa mũgwanja maarĩ mega na maiyũrĩte ngano. Hĩndĩ ĩyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro, agĩũkĩra agĩkora nĩ kũroota ekũrootaga. **8** Rũciinĩ agĩtangĩka meciiria, na nĩ ũndũ ũcio agĩtũmanĩra andũ-ago othe na andũ arĩa oogĩ a Misiri. Firaũni akĩmeera irooto ciake, no gũtirĩ wao o na ũmwe wahotire kũmũtaũrĩra. **9** Hĩndĩ ĩyo mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei akĩĩra Firaũni atĩrĩ, "Ũmũthĩ nĩndaririkanio mahĩtia makwa. **10** Hĩndĩ ĩmwe-rĩ, Firaũni nĩarakarĩtio nĩ ndungata ciake; na nĩĩ hamwe na mũnene wa arĩa athondeki mĩgate-rĩ, agĩtuohithia njeera nyũmba-inĩ ya mũnene wa arangĩri. **11** Ũtukũ ũmwe-rĩ, o ũmwe witũ akĩroota kĩroto, na o kĩroto kĩarĩ na ũtaũri wakĩo mwanya. **12** Na rĩrĩ, kũu njeera twarĩ na mwanake Mũhibirania, ndungata ya mũnene wa arangĩri. Na ithuĩ tũkĩmwĩra irooto ciitũ, nake agĩtũtaũrĩra; akĩhe o mũndũ ũtaũri wa kĩroto gĩake. **13** Namo maũndũ magĩkĩka o ta ũrĩa aatũtaũrĩire. Niĩ ngĩcookio wĩra-inĩ wakwa, nake mũndũ ũcio ũngĩ agĩcuurio mũtĩ igũrũ." **14** Nĩ ũndũ ũcio Firaũni agĩtũmanĩra Jusufu, nake akĩrutwo kũu njeera narua. Na aarĩkia kwĩyenja na kũruta nguo iria arĩ nacio na gwĩkĩra ingĩ-rĩ, agĩthiĩ mbere ya Firaũni. **15** Nake Firaũni akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "Ndĩrarootire kĩroto na gũtirĩ mũndũ ũrahota gũgĩtaũra. No nĩnjiguĩte gũkĩĩrwo atĩrĩ, wee ũngĩĩrwo kĩroto no ũhote gũgĩtaũra." **16** Jusufu agĩcookeria Firaũni atĩrĩ, "Niĩ mwene ndingĩhota, no Ngai nĩekũhe Firaũni macookio marĩa arenda." **17** Hĩndĩ ĩyo Firaũni akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "Kĩroto-inĩ gĩakwa-rĩ, ndĩrarũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Nili, **18** rĩrĩa haroimĩrire ng'ombe mũgwanja njega na noru kuuma rũũĩ, na iraitĩka kũrĩa kũu ithanjĩ-inĩ. **19** Thuutha wacio kũracooka kũroimĩra ng'ombe ingĩ mũgwanja hinyaru, njong'i mũno na hĩnju. Ndirĩ ndona ng'ombe njong'i ta icio bũrũri-inĩ wothe wa Misiri. **20** Nacio ng'ombe icio hĩnju na njong'i irarĩa ng'ombe iria mũgwanja noru iria iroimĩrĩte mbere. **21** No rĩrĩ, o na ciarĩkia gũcirĩa-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩramenyire atĩ nĩirarĩĩte; tondũ ironekaga irĩ o njong'i o ta mbere. Hĩndĩ ĩyo ndĩrokĩra. **22** "Ningĩ irooto-inĩ ciakwa-rĩ, nĩndĩronire magira mũgwanja mega ma ngano na maiyũrĩte ngano, magĩkũũra kamũtĩ-inĩ ka ngano. **23** Thuutha wamo, magira mangĩ mũgwanja marathethũka, marĩ mahoohu na macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro. **24** Namo magira macio mahĩnju marameria magira marĩa mũgwanja mega. Ndĩraheire andũ-ago ũhoro ũcio, no gũtirĩ o na ũmwe ũrahotire kũndaũrĩra irooto icio." **25** Nake Jusufu akĩĩra Firaũni atĩrĩ, "Irooto cia Firaũni cierĩ no kĩroto kĩmwe. Ngai nĩaguũrĩirie Firaũni ũrĩa akiriĩ gwĩka. **26** Ng'ombe iria mũgwanja njega nĩ mĩaka mũgwanja, na magira marĩa mũgwanja mega ma ngano nĩ mĩaka mũgwanja; kĩroto kĩu no kĩmwe. **27** Nacio ng'ombe icio mũgwanja hĩnju na njong'i iria cioimĩrire thuutha nĩ mĩaka mũgwanja, na no taguo magira marĩa mũgwanja matarĩ ngano macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro: ĩyo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng'aragu. **28** "Na o ta ũrĩa ndeera Firaũni: Ngai nĩ oneetie Firaũni ũrĩa akiriĩ gwĩka. **29** Nĩgũgũkorwo na mĩaka mũgwanja ya bũthi mũnene bũrũri wothe wa Misiri, **30** no nĩgũgũcooka kũrũmĩrĩrwo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng'aragu. Naguo bũthi ũcio wothe wa Misiri nĩũkariganĩra, nayo ng'aragu nĩĩkananga bũrũri ũyũ. **31** Bũthi wa bũrũri ndũkaririkanwo, tondũ ng'aragu ĩrĩa ĩgacooka kũgĩa nĩĩgakorwo ĩrĩ nene mũno. **32** Gĩtũmi kĩa Firaũni aheo kĩroto kĩu maita meerĩ, nĩ tondũ Ngai nĩatuĩte nĩegwĩka ũndũ ũcio, na ekũwĩka o narua. **33** "Rĩu Firaũni nĩacarie mũndũ ũũĩ gũkũũrana maũndũ na mũndũ mũũgĩ, amũtue mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wa Misiri. **34** O na ningĩ Firaũni nĩagĩthuure atabarĩri a bũrũri a kuoyaga gĩcunjĩ gĩa ithano kĩa magetha ma Misiri mĩaka-inĩ ĩyo mũgwanja ya bũthi. **35** Nao nĩmacookanĩrĩrie irio icio ciothe cia mĩaka ĩyo mĩega ĩrooka, na ngano ĩyo ĩkorwo watho-inĩ wa Firaũni, ĩigwo matũũra-inĩ ĩrĩ irio. **36** Nacio irio icio ciagĩrĩire kũigwo irĩ mũthiithũ wa bũrũri, ikaahũthĩrwo hĩndĩ ĩrĩa ya mĩaka mũgwanja ya ng'aragu ĩrĩa ĩkaagĩa Misiri, nĩgeetha bũrũri ndũkanathũkio nĩ ng'aragu ĩyo." **37** Firaũni na anene ake makĩona mũbango ũcio ũrĩ mwega. **38** Nĩ ũndũ ũcio Firaũni akĩmooria atĩrĩ, "No tuone mũndũ ũngĩ ta ũyũ, mũndũ ũrĩ na roho wa Ngai thĩinĩ wake?" **39** Firaũni agĩkĩĩra Jusufu atĩrĩ, "Kuona atĩ Ngai nĩakũmenyithĩtie maũndũ maya mothe-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩ ũngĩkũũrana maũndũ na mũũgĩ ta we. **40** Wee nĩwe ũkũrũgamĩrĩra nyũmba yakwa ya ũthamaki, na andũ akwa othe marĩathĩkagĩra watho waku. Ũndũ ngũgũkĩra naguo no atĩrĩ, niĩ nĩ niĩ Mũthamaki." **41** Nĩ ũndũ ũcio Firaũni akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "Kuuma rĩu nĩndagũtua mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wothe wa Misiri." **42** Ningĩ Firaũni akĩruta gĩcũhĩ gĩake kĩa mũhũũri kuuma kĩara gĩake agĩgĩĩkĩra kĩara-inĩ kĩa Jusufu. Agĩcooka akĩmũhumba nguo cia gatani njega, na kĩrengeeri gĩa thahabu ngingo. **43** Ningĩ agĩtũma akuuo na ngaari yake ya ita, arĩ mũndũ wa keerĩ harĩ we wathani-inĩ, nao andũ magĩthiĩ makĩanagĩrĩra marĩ mbere yake atĩrĩ, "Eherai njĩra-inĩ!" Nĩ ũndũ ũcio Firaũni agĩtua Jusufu mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wothe

wa Misiri. **44** Ningĩ Firaũni akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "Nĩ niĩ
Firaũni, no rĩrĩ, hatarĩ na rũtha rwaku, gũtirĩ mũndũ
ũgeeka ũndũ atarĩ na rũtha rwaku gũkũ Misiri guothe."
45 Nake Firaũni agĩĩta Jusufu Zafenathu-Panea, na
akĩmũhe Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai
wa Onu, atuĩke mũtumia wake. Nake Jusufu agĩtuĩkania
bũrũri wothe wa Misiri. **46** Jusufu aarĩ na mĩaka
mĩrongo ĩtatũ rĩrĩa atoonyire ũtungata-inĩ wa Firaũni
mũthamaki wa Misiri. Nake Jusufu akĩehera mbere ya
Firaũni, agĩtuĩkania bũrũri wothe wa Misiri. **47** Na
rĩrĩ, ihinda rĩa mĩaka ĩyo mũgwanja ya bũthi, bũrũri
ũcio ũgĩciara maciaro maingĩ mũno. **48** Nake Jusufu
agĩcookanĩrĩria irio ciothe cia bũrũri wa Misiri iria
ciagĩire kuo mĩaka ĩyo mũgwanja ya bũthi, na agĩciigithia
matũũra-inĩ marĩa manene. O itũũra inene akaiga irio
iria ciakũragio mĩgũnda-inĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩirie. **49**
Jusufu agĩkĩigithia ngano nyingĩ mũno, o ta mũthanga
wa iria-inĩ; yarĩ nyingĩ mũno, o nginya agĩtiga kũiga
maandĩko ma mũigana wayo tondũ ndĩngĩathimĩkire.
50 Mĩaka ya ng'aragu ĩtaanakinya-rĩ, Jusufu nĩaciarĩirwo
tũhĩĩ twĩrĩ nĩ Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-
ngai wa Onu. **51** Jusufu agĩĩta irigithathi rĩake Manase,
akiuga atĩrĩ, "Nĩ tondũ Ngai nĩatũmĩte ndiganĩrwo nĩ
thĩĩna wakwa wothe na nyũmba ya baba yothe." **52**
Nako kahĩĩ ga keerĩ, agĩgeeta Efiraimu, akiuga atĩrĩ, "Nĩ
tondũ Ngai nĩatũmĩte ngĩe na maciaro bũrũri-inĩ wa
mĩnyamaro yakwa." **53** Nayo mĩaka mũgwanja ya bũthi
kũu Misiri ĩgĩthira, **54** na mĩaka mũgwanja ya ng'aragu
ĩkĩambĩrĩria, o ta ũrĩa Jusufu oigĩte. Kwarĩ na ng'aragu
mabũrũri-inĩ marĩa mangĩ mothe, no bũrũri wa Misiri
wothe warĩ na irio. **55** Na rĩrĩa andũ a Misiri othe
maambĩrĩirie kũigua ng'aragu-rĩ, magĩkaĩra Firaũni
amahe irio. Nake Firaũni akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi kũrĩ
Jusufu na mwĩke ũrĩa ekũmwĩra." **56** Rĩrĩa ng'aragu
yagĩire bũrũri wothe-rĩ, Jusufu akĩhingũra makũmbĩ
ma irio, akĩenderia andũ a Misiri ngano, nĩgũkorwo
ng'aragu yarĩ nene mũno Misiri guothe. **57** Namo
mabũrũri mothe magĩũka Misiri kũrĩ Jusufu kũgũra
ngano, tondũ ng'aragu ĩyo yarĩ nene mũno thĩ yothe.

42 Rĩrĩa Jakubu aamenyire atĩ Misiri nĩ kwarĩ na
ngano, akĩĩra ariũ ake atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
mũikare o ro ũguo mũcũthanĩrĩirie?" **2** Agĩthiĩ na
mbere akĩmeera atĩrĩ, "Nĩnjiguĩte atĩ Misiri kũrĩ na
ngano. Ikũrũkai kuo mũgatũgũrĩre irio, nĩgeetha tũtũũre
muoyo tũtigakue." **3** Nao ariũ ikũmi a ithe na Jusufu
magĩikũrũka, magĩthiĩ kũgũra ngano Misiri. **4** No
Jakubu ndaatũmire Benjamini mũrũ wa nyina na
Jusufu athiĩ na arĩa angĩ, tondũ nĩetigagĩra ndakone
mũtino. **5** Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Isiraeli magĩthiĩ marĩ
hamwe na arĩa angĩ maathiĩte kũgũra ngano Misiri,
tondũ bũrũri wa Kaanani o naguo warĩ na ng'aragu.
6 Na rĩrĩ, Jusufu nĩwe warĩ mwathi wa bũrũri wa
Misiri na nĩwe wendagĩria andũ othe a bũrũri ngano.
Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ariũ a ithe maakinyire kuo-rĩ,
makĩmũinamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ. **7** Na
rĩrĩa Jusufu onire ariũ a ithe, o ro rĩmwe akĩmamenya,
no agĩĩtua ndamooĩ na akĩmaarĩria arĩ na ũũru,
akĩmooria atĩrĩ, "Mumĩte kũ?" Nao makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Tuumĩte bũrũri wa Kaanani tũgooka kũgũra
irio." **8** O na gũtuĩka Jusufu nĩamenyire ariũ a ithe-rĩ,
o matiigana kũmũmenya. **9** Ningĩ akĩririkana irooto
ciake iria aarootete imakoniĩ, akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ
mũrĩ athigaani! Mũũkĩte kũrora bũrũri witũ kũrĩa ũtarĩ
mũgitĩre." **10** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Aca, mwathi
witũ! Ndungata ciaku ciũkĩte o kũgũra irio tu. **11** Ithuĩ
ithuothe tũrĩ ariũ a mũthuuri ũmwe. Ithuĩ ndungata
ciaku tũrĩ andũ ehokeku, tũtirĩ athigaani." **12** Nake
Jusufu akĩmeera atĩrĩ, "Aca! Mũũkĩte kũrora bũrũri
witũ kũrĩa ũtarĩ mũgitĩre." **13** No makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ndungata ciaku ciarĩ andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a
mũthuuri ũmwe, ũrĩa ũtũũraga bũrũri wa Kaanani. Ũrĩa
mũnini biũ nĩwe ũrĩ na baba rĩu, na ũmwe witũ ndarĩ
ho." **14** Jusufu akĩmeera atĩrĩ, "No ta ũrĩa ndamwĩra:
Inyuĩ mũrĩ athigaani! **15** Na ũũ nĩguo mũkũmenyeka atĩ
mũrĩ andũ a ma: Ti-itherũ, o ta ũrĩa Firaũni atũũraga
muoyo-rĩ, mũtingiuma kũndũ gũkũ nginya ũrĩa mũnini
wanyu oke. **16** Tũmai ũmwe wanyu athiĩ agĩĩre mũrũ
wa thoguo ũcio ũngĩ; inyuĩ aya angĩ nĩ mũgũikio njeera
nĩgeetha ciugo cianyu icio mwarĩtie irorwo kana nĩ
ũhoro wa ma. Mũngĩkorwo ũguo muugĩte tiguo-rĩ, o ta
ũrĩa Firaũni atũũraga muoyo, inyuĩ mũrĩ athigaani!" **17**
Nake akĩmaikia othe njeera, magĩikara kuo mĩthenya
ĩtatũ. **18** Mũthenya wa ĩtatũ Jusufu akĩmeera atĩrĩ,
"Tondũ ndĩ mwĩtigĩri Ngai-rĩ, ĩkai ũũ nĩguo mũtũũre
muoyo: **19** Angĩkorwo mũrĩ andũ ehokeku, ĩtĩkĩrai ũmwe
wanyu aikare gũkũ njeera, na inyuĩ arĩa angĩ mũthiĩ
mũtwarĩre andũ anyu ngano nĩ ũndũ wa ng'aragu ĩrĩa
marĩ nayo. **20** No rĩrĩ, no nginya mũndehere mũrũ
wa thoguo ũcio mũnini biũ, nĩgeetha ciugo cianyu
ciĩtĩkĩrĩke kũna atĩ nĩ cia ma, na nĩguo mũtigakue."
Nao magĩĩka o ũguo. **21** Nao makĩĩrana atĩrĩ, "Ti-itherũ
tũraherithio nĩ ũndũ wa mũrũ wa ithe witũ. Nĩtuonire
ũrĩa aarĩ na thĩĩna rĩrĩa atũthaithaga tũhonokie muoyo
wake, no tũkĩrega kũmũigua; na no kĩo tũnyiitĩtwo
nĩ thĩĩna ũyũ." **22** Rubeni akĩmacookeria atĩrĩ, "Githĩ
ndiamwĩrire mũtikehĩrie kamwana kau? No inyuĩ
mũkĩrega gũũthikĩrĩria! Rĩu no nginya tũrĩhio thakame
yake." **23** No matiamenyaga atĩ Jusufu nĩaiguaga ũrĩa
moigaga, tondũ we aatũmagĩra mũtabuti akĩmaarĩria. **24**
Jusufu akĩmahutatĩra akĩmeherera, akĩambĩrĩria kũrĩra;
ningĩ agĩcooka agĩthiĩ akĩmaarĩria rĩngĩ. Akĩnyiitithia
Simeoni akĩeherio harĩo na akĩohwo makĩonaga. **25**
Jusufu agĩathana makũnia mao maiyũrio ngano, na
betha cia o mũndũ icookio ikũnia-inĩ rĩake, na maheo
rĩĩgu wa rũgendo. Thuutha wa gwĩkĩrwo maũndũ macio,
26 makĩigĩrĩra ndigiri ciao mĩrigo ĩyo ya ngano na
makiumagara. **27** Harĩa maarũgamire mararĩrĩre-rĩ,
ũmwe wao agĩtumũra ikũnia rĩake ahe ndigiri yake irio,
nake akĩona betha ciake hau mũromo-inĩ wa ikũnia
rĩake. **28** Akĩĩra ariũ a ithe atĩrĩ, "Haiya, nĩnjookeirio
betha ciakwa; ĩ ici haha ikũnia-inĩ rĩakwa." Ngoro
ciao ikĩnyiitwo nĩ ihooru na makĩrorana makĩinainaga,
makĩũrania atĩrĩ, "Nĩ atĩa ũũ Ngai atwĩkĩte?" **29** Na
rĩrĩa maakinyire kũrĩ ithe wao Jakubu kũu bũrũri wa
Kaanani-rĩ, makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe monete.
Makĩmwĩra atĩrĩ, **30** "Mũndũ ũrĩa mwathi wa bũrũri
ũcio aatwarĩirie na ũũru mũingĩ na agĩtũtua ta twathiĩte
gũthigaana bũrũri ũcio. **31** No ithuĩ tũkĩmwĩra atĩrĩ,
'Ithuĩ tũrĩ andũ ehokeku; tũtirĩ athigaani. **32** Twarĩ

andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a mũthuuri ũmwe. Ũmwe ndarĩ
ho, na ũrĩa mũnini biũ arĩ na ithe witũ kũu Kaanani.' **33**
"Ningĩ mũndũ ũcio mwathi wa bũrũri agĩtwĩra atĩrĩ,
'Gĩkĩ nĩkĩo gĩgũtũma menye kana mũrĩ andũ ehokeku:
Ndigĩrai mũrũ wa thoguo ũmwe gũkũ, muoe irio mũthiĩ
mũcitwarĩre andũ a nyũmba cianyu acio marĩ na
ng'aragu. **34** No mũndehere mũrũ wa thoguo ũrĩa
mũnini biũ na noguo ngaamenya atĩ mũtirĩ athigaani,
mũrĩ andũ ehokeku. Hĩndĩ ĩyo nĩngamũcookeria mũrũ
wa thoguo, na nĩmũgetĩkĩrio kuonjorithagia bũrũri-
inĩ ũyũ.'" **35** Na rĩrĩa moonoragia makũnia mao-rĩ, o
mũndũ agĩkora kĩohe kĩa betha ciake ikũnia-inĩ rĩake!
Nao na ithe wao mona ciohe icio cia mbeeca, makĩmaka.
36 Ithe wao Jakubu akĩmeera atĩrĩ, "Mũrĩ kũũniinĩra
ciana ciakwa. Jusufu ndarĩ ho, na Simeoni ndarĩ ho, na
rĩu mũrenda kuoya Benjamini. Maũndũ maya mothe
nĩ niĩ mokĩrĩire!" **37** Hĩndĩ ĩyo Rubeni akĩĩra ithe
atĩrĩ, "Nĩũkooraga ariũ akwa eerĩ ingĩkaaga gũcookia
Benjamini harĩwe. Reke akorwo ũmenyereri-inĩ wakwa,
na nĩngamũcookia." **38** No Jakubu akiuga atĩrĩ, "Mũrũ
wakwa ndegũikũrũka athiĩ na inyuĩ; mũrũ wa nyina nĩ
mũkuũ na nowe wiki ũtigarĩte. Angĩnyiitwo nĩ mũtino
mũna rũgendo-inĩ rũu mũrathiĩ-rĩ, mwatũma mbuĩ ici
ciakwa ithiĩ mbĩrĩra-inĩ na kĩeha." **(Sheol h7585)**

43 Na rĩrĩ, ng'aragu ĩyo ĩkĩneneha mũno bũrũri-
inĩ wa Kaanani. **2** Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa maarĩire
ngano yothe ĩrĩa maagũrĩte Misiri ĩgĩthira-rĩ, ithe wao
akĩmeera atĩrĩ, "Cookai Misiri rĩngĩ mũgatũgũrĩre irio
ingĩ nini." **3** No Juda akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũndũ ũcio
aatwĩhĩtĩire agĩtwĩra atĩrĩ, 'Mũtikoona ũthiũ wakwa rĩngĩ
tiga mũrũ wa thoguo ũcio ũngĩ akorirwo arĩ hamwe na
inyuĩ.' **4** Akorwo nĩũgũtũtũma hamwe na mũrũ wa ithe
witũ Benjamini, nĩtũgũikũrũka tũthiĩ tũkũgũrĩre irio.
5 No akorwo ndũkũmũtũma na ithuĩ, tũtigũikũrũka,
tondũ mũndũ ũcio aatwĩrire atĩrĩ, 'Mũtikoona ũthiũ
wakwa rĩngĩ tiga no mũrũ wa thoguo akorirwo arĩ
hamwe na inyuĩ.'" **6** Nake Isiraeli akĩmooria atĩrĩ,
Mwandehereire thĩĩna ũyũ nĩkĩ, na ũndũ wa kwĩra
mũndũ ũcio atĩ nĩ mũrĩ na mũrũ wa ithe wanyu ũngĩ? **7**
Makĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũndũ ũcio aatũũragia ciũria
itũkoniĩ ithuĩ ene o na cia nyũmba ciitũ abarĩrĩire
mũno. Agĩtũũria atĩrĩ, 'Ithe wanyu arĩ o muoyo? Nĩ
mũrĩ na mũrũ wa thoguo ũngĩ?' Ithuĩ no gũcookia
twacookagia ciũria ciake. Tũngĩamenyire atĩa atĩ no
oige, 'Thiĩi mũrehe mũrũ wa thoguo gũkũ?'" **8** Ningĩ
Juda akĩĩra Isiraeli ithe atĩrĩ, "Njĩtĩkĩria thiĩ na kamwana
gaka, na nĩtũgũthiĩ o ro rĩmwe, nĩgeetha wee na ithuĩ na
ciana ciitũ tũtũũre muoyo, na tũtigakue. **9** Niĩ mwene
nĩngũmũrũgamĩrĩra wega; na nĩ niĩ ũkooria ũhoro wake.
Ingĩkaaga kũmũcookia kũrĩ wee, na ndĩmũrũgamie
mbere yaku-rĩ, nĩ ngaacookererwo nĩ ihĩtia rĩu matukũ
ma muoyo wakwa wothe. **10** Ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ, korwo
tũtinatindĩrĩra ũhoro ũyũ tũngĩthiĩte rĩa keerĩ na
tũgacooka." **11** Nake Isiraeli, ithe wao akĩmeera atĩrĩ,
"Kũngĩkorwo no nginya athiĩ-rĩ, ĩkai ũũ: Ĩkĩrai maciaro
marĩa mega mũno ma bũrũri ũyũ mondo-inĩ cianyu,
mũikũrũkĩrie mũndũ ũcio marĩ kĩheo, na mahuti manini
marĩa manungi wega na kaũũkĩ kanini, na ũbani na
ũũkĩ-wa-ngoma ũrĩa wĩtagwo manemane, na njothi
na rothi. **12** Na mũkuue betha maita meerĩ, tondũ no
nginya mũcookie betha iria ciacooketio mĩromo-inĩ ya
makũnia manyu. No gũkorwo ũndũ ũcio wekirwo na
mahĩtia. **13** Oyai mũrũ wa thoguo o nake, mũcooke
kũrĩ mũndũ ũcio o narua. **14** Nake Ngai Mwene-Hinya-
Wothe arotũma mũiguĩrwo tha nĩ mũndũ ũcio, nĩgeetha
etĩkĩre mũcooke na mũrũ wa thoguo wanyu ũcio ũngĩ o
na Benjamini. Hakwa-rĩ, akorwo nĩ ngũkuĩrwo-rĩ, nĩ
nguĩrwo." **15** Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩoya iheo
icio na betha maita meerĩ, na magĩthiĩ na Benjamini.
Magĩikũrũka na ihenya Misiri na makĩĩneana kũrĩ
Jusufu. **16** Rĩrĩa Jusufu onire Benjamini arĩ hamwe
nao-rĩ, akĩĩra mũnene wa nyũmba yake atĩrĩ, "Twara
andũ aya gwakwa mũciĩ, ũthĩnje na ũthondeke irio cia
mĩaraho; tondũ nĩ mekũrĩanĩra na niĩ mĩaraho." **17**
Nake mũndũ ũcio agĩĩka o ta ũrĩa Jusufu aamwĩrĩte,
na akĩmatwara kwa Jusufu mũciĩ. **18** Nao andũ acio
nĩmamakire maatwarwo gwake mũciĩ. Magĩĩciiria atĩrĩ,
"Twarehwo gũkũ nĩ ũndũ wa betha iria ciacookirio
makũnia-inĩ maitũ hĩndĩ ya mbere. Arenda gũtũtharĩkĩra
atũtoorie na atũtue ngombo ciake, na oe ndigiri ciitũ."
19 Tondũ ũcio makĩambata magĩthiĩ kũrĩ mũnene wa
nyũmba ya Jusufu, makĩmwarĩria marĩ hau mũromo-
inĩ wa nyũmba. **20** Makĩmwĩra atĩrĩ, "Twagũthaitha
mwathi witũ, nĩ tuokire gũkũ hĩndĩ ya mbere kũgũra
irio. **21** No harĩa twarũgamire tũrarĩrĩre-rĩ, twatumũra
makũnia maitũ o mũndũ agĩkora betha yake, o ũrĩa
yoheetwo ĩrĩ mũromo-inĩ wa ikũnia. Nĩ ũndũ ũcio nĩ
twacooka nacio. **22** Na ningĩ nĩtuoka na betha ingĩ cia
kũgũra irio. Tũtiũĩ nũũ wekĩrire betha ciitũ makũnia-inĩ
maitũ." **23** Nake akĩmeera atĩrĩ, "Gũtirĩ na thĩĩna, tigai
gwĩtigĩra. Ngai wanyu, o we Ngai wa ithe wanyu, nĩwe
wamũheire kĩgĩĩna makũnia-inĩ manyu; betha cianyu
nĩndacĩamũkĩire." Agĩcooka akĩmarehera Simeoni. **24**
Ningĩ mũnene ũcio wa nyũmba ya Jusufu akĩmatwara
mũciĩ kwa Jusufu, akĩmahe maaĩ ma gwĩthamba magũrũ,
na akĩhe ndigiri ciao gĩa kũrĩa. **25** Nao makĩhaarĩria iheo
ciao cia kũhe Jusufu ooka mĩaraho, tondũ nĩmaiguĩte
atĩ nĩmekũrĩa irio kuo. **26** Rĩrĩa Jusufu ookire mũciĩ-
rĩ, makĩmũhe iheo iria maarehete kũu nyũmba-inĩ,
na makĩinamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ
mbere yake. **27** Nake akĩmahooya ũhoro, akĩmooria,
"Mũkũrũ ũrĩa mwaheire ũhoro wake-rĩ, nĩ mũhoro?
Arĩ o muoyo?" **28** Makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndungata
yaku ũcio ithe witũ arĩ o muoyo na ndarĩ na ũũru."
Nao makĩinamĩrĩra mamũhe gĩtĩĩo. **29** Na aaroranga
akĩona mũrũ wa nyina Benjamini, ũrĩa maaciaranĩirwo
nake; akĩmooria atĩrĩ, "Ũyũ nĩwe mũrũ wa thoguo ũrĩa
mũnini biũ, ũrĩa mwaheire ũhoro wake?" Agĩcooka
akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũrũ wakwa, Ngai arogũtuga." **30**
Na rĩrĩ, aigua ta ekumwo nĩ ngoro nĩ kuona mũrũ wa
nyina Benjamini-rĩ, Jusufu agĩkiuma na ihenya agĩthiĩ
gũcaria handũ angĩrĩrĩra. Nake agĩthiĩ kanyũmba gake
ga thĩinĩ akĩrĩrĩra kuo. **31** Na aarĩkia gwĩthamba ũthiũ
akiuma, akĩĩyũmĩrĩria, akiuga atĩrĩ, "Igai irio metha-
inĩ." **32** Makĩigĩra Jusufu irio ciake arĩ wiki, na ariũ
a ithe marĩ oiki, nao andũ a Misiri marĩ oiki, tondũ
andũ a Misiri matingĩarĩanĩire na Ahibirania tondũ warĩ
thaahu harĩo. **33** Andũ acio maaikarĩtio mbere yake
kũringana na ũkũrũ wao, kuuma irigithathi nginya ũrĩa

warĩ mũnini biũ; nao makĩrorana o mũndũ na mũndũ
nĩ kũgega. **34** Rĩrĩa maihũrĩirwo irio kuuma metha-inĩ
ya Jusufu-rĩ, rwĩga rwa Benjamini rwarĩ maita matano
gũkĩra rwa arĩa angĩ. Nao makĩrĩa na makĩnyuuanĩra
nake mategwĩtigĩra.

44 Nake Jusufu agĩatha mũnene wa nyũmba yake,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Iyũria makũnia ma andũ aya irio
nyingĩ o ta ũrĩa mangĩhota gũkuua, na wĩkĩre betha ya
mũndũ o mũndũ mũromo-inĩ wa ikũnia rĩake. **2** Ningĩ
wĩkĩre gĩkombe gĩakwa kĩrĩa kĩa betha mũromo-inĩ wa
ikũnia rĩa ũrĩa mũnini biũ wao, hamwe na betha cia
ngano yake." Nake mũnene ũcio agĩĩka o ũrĩa Jusufu
aamwĩrire. **3** Rũciinĩ gwakĩa-rĩ, andũ acio makiumagario
hamwe na ndigiri ciao. **4** Matanathiĩ kũraya na itũũra
rĩu inene-rĩ, Jusufu akĩĩra mũnene wa nyũmba yake atĩrĩ,
"Rũmĩrĩra andũ acio o rĩu, na wamakinyĩra ũmoorie
atĩrĩ, 'Mwarĩha wega na ũũru nĩkĩ? **5** Githĩ gĩkombe
gĩkĩ tikĩo mwathi wakwa anyuuaga nakĩo na akaragũra
nakĩo? Ũndũ ũyũ mwĩkĩte nĩ ũndũ mũũru mũno.'" **6** Na
rĩrĩa aamakinyĩrire-rĩ, agĩcookera ciugo icio kũrĩ o. **7**
Nao makĩmũũria atĩrĩ, "Mwathi witũ ekwaria maũndũ
ta macio nĩkĩ? Ithuĩ ndungata ciaku tũroaga gwĩka
ũndũ ta ũcio! **8** Ithuĩ o na nĩtũragũcookeirie betha iria
twakorire mĩromo-inĩ ya makũnia maitũ kuuma bũrũri
wa Kaanani; nĩ kĩĩ kĩngĩtũma tũiye betha kana thahabu
kuuma nyũmba ya mwathi waku? **9** Ndungata o na
ĩmwe yaku yakorwo ĩrĩ nakĩo-rĩ, no ĩgũkua, na ithuĩ
aya angĩ tũtuĩke ngombo cia mwathi witũ." **10** Nake
akiuga atĩrĩ, "Nĩ wega, nĩgũtuĩke o ũguo mwoiga. Ũrĩa
ũgũkorwo nakĩo nĩwe ũgũtuĩka ngombo yakwa; inyuĩ
arĩa angĩ mũtirĩ na ũcuuke." **11** O mũndũ o mũndũ
agĩikũrũkia ikũnia rĩake thĩ na ihenya na akĩrĩtumũra.
12 Nake mũnene ũcio wa nyũmba ya Jusufu akĩambĩrĩria
gũcaria gĩkombe, ambĩrĩirie harĩ ũrĩa mũkũrũ wao na
akĩrĩkĩrĩria harĩ ũrĩa mũnini biũ. Nakĩo gĩkombe kĩu
gĩkĩoneka ikũnia-inĩ rĩa Benjamini. **13** Nao moona ũguo-
rĩ, magĩtembũranga nguo ciao. Magĩcooka makĩhaicia
mĩrigo yao ndigiri igũrũ magĩcooka na thuutha kũu
itũũra-inĩ inene. **14** Jusufu aarĩ o kũu nyũmba rĩrĩa
Juda na ariũ a ithe maatoonyire kuo. Nao makĩĩgũithia
thĩ mbere yake. **15** Jusufu akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ ũndũ
ũrĩkũ ũyũ mwĩkĩte? Kaĩ mũtooĩ atĩ mũndũ ta niĩ no
ahote kũmenya maũndũ na njĩra ya ũragũri?" **16** Juda
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ atĩa tũngĩĩra mwathi witũ?
Tũngiuga atĩa? Tũngĩhota atĩa kuonania atĩ tũtĩĩhĩtie?
Ngai nĩwe ũguũrĩtie mahĩtia ma ndungata ciaku. Rĩu
ithuĩ tũrĩ ngombo cia mwathi witũ, ithuothe ũndũ
ũmwe na ũrĩa ũkorirwo na gĩkombe kĩu." **17** No Jusufu
akiuga atĩrĩ, "Ndĩroaga gwĩka ũndũ ta ũcio! Mũndũ ũrĩa
ũkorirwo na gĩkombe kĩu nowe ũgũtuĩka ngombo yakwa.
Inyuĩ aya angĩ, cookai kũrĩ ithe wanyu na thayũ." **18** No
Juda agĩthiĩ harĩ we, akiuga atĩrĩ, "Ndagũthaitha mwathi
wakwa, ĩtĩkĩria ndungata yaku yarĩrie mwathi wakwa.
Ndũkarakarĩre ndungata yaku o na gũtuĩka ũiganaine
na Firaũni we mwene. **19** Mwathi wakwa, wee woririe
ndungata ciaku atĩrĩ, 'Nĩ mũrĩ ithe wanyu kana mũrũ
wa thoguo wanyu ũngĩ?' **20** Na ithuĩ tũgĩgũcookeria
atĩrĩ, 'Tũrĩ na ithe witũ mũthuuri mũkũrũ mũno,
na kũrĩ kamwana kanini aaciarĩirwo ũkũrũ-inĩ wake.
Mũrũ-wa-nyina na kamwana kau nĩ mũkuũ, na nowe
wiki wa ariũ a nyina ũtigarĩte, na ithe nĩamwendete
mũno.' **21** "Hĩndĩ ĩyo ũkĩĩra ndungata ciaku atĩrĩ, 'Thiĩi
mũmũikũrũkie mũmũrehe ndĩmwĩonere.' **22** Na ithuĩ
tũkĩĩra mwathi witũ atĩrĩ, 'Kamwana kau gatingiuma
harĩ ithe; kangiuma harĩ we, ithe no gũkua angĩkua.'
23 No wee werire ndungata ciaku atĩrĩ, 'Tiga mũũkire
na mũrũ wa thoguo ũcio mũnini biũ, mũtikoona ũthiũ
wakwa rĩngĩ.' **24** Na twainũka kũrĩ ndungata yaku ũcio
ithe witũ, tũkĩmwĩra ũrĩa wee mwathi witũ woigĩte.
25 "Ningĩ ithe witũ agĩtwĩra atĩrĩ, 'Cookai, mũthiĩ
mũgũre irio ingĩ nini.' **26** No ithuĩ tũkĩmwĩra atĩrĩ,
'Tũtingĩikũrũka kuo. No gũkorirwo nĩtũgũthiĩ na mũriũ
waku ũyũ mũnini biũ. Tũtingĩona ũthiũ wa mũndũ
ũcio tiga mũriũ waku ũyũ akorirwo na ithuĩ.' **27** "Nayo
ndungata yaku ũcio ithe witũ agĩtwĩra atĩrĩ, 'Inyuĩ
nĩmũũĩ atĩ mũtumia wakwa Rakeli aanjiarĩire ariũ
eerĩ. **28** Ũmwe wacio nĩathiire na ndacooke, na niĩ
ngiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ nĩatambuurĩtwo nĩ nyamũ!" Na
kuuma hĩndĩ ĩyo ndirĩ ndamuona rĩngĩ. **29** Mũngĩoya
ũyũ ũngĩ nake akoone mũtino-rĩ, mwatũma mbuĩ ici
ciakwa ithiĩ mbĩrĩra na kĩeha.' **(Sheol h7585)** **30** "Na rĩrĩ,
kamwana gaka kangĩaga gũthiĩ na niĩ tũgacooka kũrĩ
ndungata yaku ũcio baba, o baba ũcio muoyo wake
wohanĩtio na muoyo wa kamwana gaka-rĩ, **31** oone atĩ
kamwana gaka tũtirĩ nako, no gũkua agaakua. Ithuĩ
ndungata ciaku tũgĩikũrũkie mbuĩ cia ithe witũ mbĩrĩra-
inĩ na kĩeha. **(Sheol h7585)** **32** Niĩ ndungata yaku-rĩ,
nĩnderutĩire kũrĩ baba gũkamenyerera. Ngiuga atĩrĩ,
'Ingĩkaaga gũgacookia kũrĩ we-rĩ, nĩngacookererwo nĩ
ihĩtia rĩĩrĩ ndĩ mbere ya baba, matukũ mothe ma muoyo
wakwa!' **33** "Na rĩu ndagũthaitha ũreke niĩ ndungata
yaku ndigwo gũkũ nduĩke ngombo ya mwathi wakwa
handũ ha kamwana gaka, na wĩtĩkĩrie kamwana gaka
kainũke na ariũ a ithe. **34** Ingĩhota atĩa kũinũka kũrĩ
baba itarĩ na kamwana gaka? Aca! Ndũkareke ngoone
kĩeha kĩrĩa kĩngĩnyiita baba."

45 Hĩndĩ ĩyo Jusufu akĩremwo nĩ kwĩyũmĩrĩria mbere
ya arĩa othe maamũtungataga, akĩanĩrĩra na
mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, "Andũ othe nĩmehere
harĩ niĩ!" Tondũ ũcio, hatiarĩ mũndũ o na ũmwe warĩ
na Jusufu rĩrĩa emenyithanirie kũrĩ ariũ a ithe. **2** Na
akĩrĩra anĩrĩire o nginya andũ a Misiri makĩmũigua,
o na andũ a nyũmba ya Firaũni makĩigua ũhoro wa
kĩrĩro kĩu. **3** Jusufu akĩĩra ariũ a ithe atĩrĩ, "Nĩ niĩ
Jusufu! Baba arĩ o muoyo?" No ariũ a ithe matiahotire
kũmũcookeria, nĩgũkorwo nĩmamakĩte mũno marĩ
mbere yake. **4** Ningĩ Jusufu akĩĩra ariũ a ithe atĩrĩ,
"Ta nguhĩrĩriai." Meeka ũguo-rĩ, akĩmeera atĩrĩ, "Nĩ
niĩ mũrũ wa thoguo Jusufu, ũrĩa mwendirie Misiri! **5**
Na rĩu, mũtigathĩĩnĩke kana mwĩrakarĩre nĩkũnyendia
gũkũ, tondũ nĩ Ngai wandũmire njũke mbere yanyu
nĩgeetha honokie mĩoyo. **6** Handũ-inĩ ha mĩaka ĩĩrĩ
rĩu gũkoretwo na ng'aragu bũrũri-inĩ, na mĩaka ĩtano
ĩgũũka gũtigũkorwo na kũrĩma kana kũgetha. **7** No
Ngai aandũmire mbere yanyu nĩguo ndũme matigari
manyu matũũre gũkũ thĩ, na honokie mĩoyo yanyu
na kũhonokania kũnene. **8** "Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ti inyuĩ
mwandũmire gũkũ, no nĩ Ngai. Na nĩanduĩte ta ithe wa

Firaũni, na mwathi wa nyũmba yake yothe o na mwathi wa bũrũri wothe wa Misiri. **9** Na rĩu hiũhai mũcooke kũrĩ baba mũmwĩre atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo mũrũguo Jusufu ekuuga: Ngai nĩanduĩte mwathi wa bũrũri wa Misiri guothe. Ikũrũka ũũke kũrĩ niĩ; ndũgaikare. **10** Ũgũtũũra bũrũri wa Gosheni na ũkorwo ũrĩ hakuhĩ na niĩ, wee na ciana ciaku, na ciana cia ciana ciaku, na ndũũru ciaku cia mbũri na cia ng'ombe, na kĩrĩa gĩothe ũrĩ nakĩo. **11** Kũu nĩkuo ndĩrĩgũteithagĩria tondũ kũrĩ na mĩaka ĩngĩ ĩtano ya ng'aragu ĩtigarĩte. Kwaga ũguo wee na nyũmba yaku na andũ arĩa othe makwĩgiĩ nĩmũgũtuĩka athĩĩnĩki.' **12** "Inyuĩ nĩmũreyonera, o na Benjamini mũrũ wa maitũ akeyonera, atĩ nĩ niĩ mwene ndĩramwarĩria. **13** Na mwĩre baba ũhoro wa gĩtĩĩo kĩrĩa gĩothe heetwo gũkũ Misiri, na ũrĩa wothe mwĩoneire, na mũikũrũkie baba gũkũ narua." **14** Ningĩ akĩhĩmbĩria mũrũ wa nyina Benjamini na akĩrĩra, o nake Benjamini akĩmũhĩmbĩria akĩrĩraga. **15** Na akĩmumunya ariũ a ithe othe na akĩmahĩmbĩria akĩrĩraga. Thuutha ũcio ariũ a ithe makĩaranĩria nake. **16** Na rĩrĩa ũhoro ũcio waiguirwo nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Firaũni, atĩ ariũ a ithe na Jusufu nĩmokĩte-rĩ, Firaũni na anene ake othe magĩkena. **17** Firaũni akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "Ĩra ariũ a thoguo atĩrĩ, 'Ĩkai ũũ: Igĩrĩrai nyamũ cianyu mĩrigo mũcooke bũrũri wa Kaanani, **18** na mũndehere ithe wanyu na andũ a nyũmba cianyu. Na niĩ nĩngamũhe kũndũ kũrĩa kwega mũno bũrũri-inĩ wa Misiri, na mũkenagĩre ũnoru wa bũrũri ũyũ.' **19** "Ningĩ nĩwathĩrĩrio ũmeere atĩrĩ: 'Ĩkai ũũ: Oyai makaari mamwe kuuma gũkũ Misiri nĩ ũndũ wa ciana na atumia anyu, mũgĩĩre ithe wanyu mũũke. **20** Na mũtigatindanĩre na indo cianyu tondũ maũndũ mothe marĩa mega mũno ma Misiri megũtuĩka manyu.'" **21** Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Isiraeli magĩĩka o ro ũguo. Jusufu akĩmahe makaari o ta ũrĩa Firaũni aathanĩte na agĩcooka akĩmahe rĩĩgu wa rũgendo rwao. **22** Ningĩ akĩhe o mũndũ o mũndũ wao nguo njerũ, no Benjamini-rĩ, akĩmũhe betha magana matatũ, na nguo ithano cia kũgarũrĩra. **23** Na indo ici nĩcio aatũmĩire ithe: Ndigiri ikũmi ikuuĩte indo iria njega mũno cia Misiri, na ndigiri ingĩ ikũmi cia mĩgoma ikuuĩte ngano na mĩgate na rĩĩgu wake wa rũgendo. **24** Agĩcooka akiumagaria ariũ a ithe, na magĩthiĩ akĩmeera atĩrĩ, "Mũtikanegenanie mũrĩ njĩra-inĩ!" **25** Nĩ ũndũ ũcio makĩambata makiuma Misiri, magĩthiĩ magĩkinya kũrĩ ithe wao Jakubu kũu bũrũri-inĩ wa Kaanani. **26** Nao makĩmwĩra atĩrĩ, "Jusufu arĩ o muoyo! Na nĩwe mwathi wa bũrũri wothe wa Misiri." Jakubu akĩgegeara; akĩaga kũmetĩkia. **27** No rĩrĩa maamwĩrire maũndũ marĩa mothe Jusufu aamerĩte, na rĩrĩa onire makaari marĩa Jusufu aatũmĩte ma kũmũkuua mamũtware Misiri-rĩ, roho wa Jakubu ithe wao ũkĩarahũka. **28** Nake Isiraeli akiuga atĩrĩ, "Nĩndetĩkia! Mũrũ wakwa Jusufu arĩ o muoyo. Nĩngũthiĩ ngamuone itanakua."

46 Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli akiumagara na indo ciothe iria aarĩ nacio, na aakinya Birishiba-rĩ, akĩrutĩra Ngai wa ithe Isaaka magongona. **2** Nake Ngai akĩarĩria Isiraeli na kĩoneki ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Jakubu! Jakubu!" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Niĩ ũyũ haha." **3** Ngai akiuga atĩrĩ, "Nĩ niĩ Ngai, Ngai wa thoguo. Ndũgetigĩre gũikũrũka ũthiĩ Misiri, tondũ nĩngagũtua rũrĩrĩ rũnene mũno kũu. **4** O na nĩngũikũrũkania nawe kũu Misiri, na ti-itherũ nĩ ngagũcookia gũkũ rĩngĩ. Nakuo guoko kwa Jusufu kuo kwene nĩkuo gũgaakũhinga maitho wakua." **5** Hĩndĩ ĩyo Jakubu akiuma Birishiba, nao ariũ a Isiraeli magĩkuua ithe wao Jakubu na ciana ciao na atumia ao na makaari marĩa Firaũni aatũmĩte ma kũmũkuua. **6** O na ningĩ magĩthiĩ na mahiũ mao na indo iria ciothe maagĩĩte nacio marĩ kũu Kaanani, na Jakubu na rũciaro rwake ruothe magĩthiĩ Misiri. **7** Aathiire Misiri na ariũ ake na tũmwana twa ariũ ake, agĩthiĩ na airĩtu ake na tũirĩtu twa airĩtu ake, ũguo nĩ kuuga rũciaro rwake ruothe. **8** Maya nĩmo marĩĩtwa ma ariũ a Isiraeli (Jakubu na njiaro ciake) arĩa maathiire Misiri: Rubeni irigithathi rĩa Jakubu. **9** Ariũ a Rubeni maarĩ: Hanoku, na Palu, na Hezironi, na Karimi. **10** Ariũ a Simeoni maarĩ: Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Zoharu, na Shauli mũrũ wa mũtumia ũrĩa Mũkaanani. **11** Ariũ a Lawi maarĩ: Gerishoni, na Kohathu, na Merari. **12** Ariũ a Juda maarĩ: Eri, na Onani, na Shela, na Perezu, na Zera (no Eri na Onani nĩmakuĩrĩire bũrũri wa Kaanani.) Nao ariũ a Perezu maarĩ: Hezironi na Hamuli. **13** Ariũ a Isakaru maarĩ: Tola, na Puya, na Jashubu, na Shimuroni. **14** Ariũ a Zebuluni maarĩ: Seredi, na Eloni, na Jahaleeli. **15** Acio nĩo ariũ arĩa Lea aaciarĩire Jakubu kũu Padani-Aramu, hamwe na mwarĩ Dina. Ariũ acio na airĩtu ake othe maarĩ mĩrongo ĩtatũ na atatũ. **16** Ariũ a Gadi maarĩ: Zifioni, na Hagi, na Shuni, na Eziboni, na Eri, na Arodi, na Areli. **17** Nao Ariũ a Asheri maarĩ: Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na Beria. Mwarĩ wa nyina aarĩ Sera. Ariũ a Beria maarĩ: Heberi na Malikieli. **18** Icio nĩcio ciana iria ciaciarĩirwo Jakubu nĩ Zilipa, ũrĩa Labani aaheete mwarĩ Lea; ciothe ciarĩ ciana ikũmi na ithathatũ. **19** Ariũ a Rakeli mũtumia wa Jakubu maarĩ: Jusufu na Benjamini. **20** Nake Jusufu arĩ kũu Misiri, nĩaciarĩirwo Manase na Efiraimu nĩ Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai wa Onu. **21** Nao ariũ a Benjamini maarĩ: Bela, na Bekeri, na Ashibeli, na Gera, na Naamani, na Ehi, na Roshu, na Mupimu, na Hupimu, na Aradi. **22** Acio nĩo ariũ a Rakeli arĩa maaciarĩirwo Jakubu othe maarĩ andũ ikũmi na ana. **23** Mũriũ wa Dani aarĩ: Hushimu. **24** Nao Ariũ a Nafitali maarĩ: Jahazeeli, na Guni, na Jezeri, na Shilemu. **25** Acio nĩo ariũ arĩa maaciarĩirwo Jakubu nĩ Biliha ũrĩa Labani aaheete mwarĩ Rakeli, othe maarĩ mũgwanja. **26** Andũ othe arĩa maathiire na Jakubu Misiri, arĩa maarĩ a njiaro ciake tũtegũtara atumia a ariũ ake, maarĩ andũ mĩrongo ĩtandatũ na atandatũ. **27** Hamwe na ariũ arĩa eerĩ a Jusufu arĩa aaciarĩire Misiri, andũ a nyũmba ya Jakubu arĩa maathiire Misiri maarĩ mĩrongo mũgwanja. **28** Nake Jakubu agĩtũma Juda athiĩ mbere yake kũrĩ Jusufu nĩgeetha athĩrĩrwo njĩra ya gũthiĩ Gosheni. Rĩrĩa maakinyire bũrũri wa Gosheni, **29** Jusufu akĩhaarĩria ngaari yake ya mbarathi, na agĩthiĩ Gosheni gũtũnga ithe Isiraeli. Na Jusufu aakinya o ũguo harĩ ithe, akĩmũhĩmbĩria na akĩrĩra ihinda inene. **30** Nake Isiraeli akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "Rĩu no ngĩkue, kuona atĩ nĩndeyonera niĩ mwene atĩ ũrĩ o muoyo." **31** Hĩndĩ ĩyo Jusufu akĩĩra ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe atĩrĩ, Nĩngwambata thiĩ njarie na Firaũni, ndĩmwĩre atĩrĩ, Ariũ a baba, na nyũmba ya baba, arĩa maratũũraga bũrũri wa Kaanani, nĩmokĩte kũrĩ niĩ. **32** Andũ acio

nĩ arĩithi; marĩithagia mahiũ, na mokĩte na ndũũru
ciao cia mbũri na cia ng'ombe, na indo ciothe ciao.
33 Na rĩrĩa Firaũni arĩmwĩta na amũũrie atĩrĩ, "Inyuĩ
mũrutaga wĩra ũrĩkũ?" **34** mwagĩrĩirwo mũmũcookerie
atĩrĩ, "Ithuĩ ndungata ciaku tũtũũraga tũrĩithagia mahiũ
kuuma ũnini witũ, o ta ũrĩa maithe maitũ meekaga."
Hĩndĩ ĩyo nĩmũgetĩkĩrio mũtũũre mwena wa Gosheni,
tondũ arĩithi othe moonagwo marĩ thaahu nĩ andũ a
Misiri.

47 Jusufu agĩthiĩ akĩĩra Firaũni atĩrĩ, "Baba na ariũ
a baba hamwe na ndũũru ciao cia mbũri na cia
ng'ombe na indo ciao ciothe nĩmokĩte kuuma bũrũri
wa Kaanani, na rĩu marĩ Gosheni." **2** Ningĩ agĩthuura
ariũ a ithe atano na akĩmatwara mbere ya Firaũni.
3 Firaũni akĩmooria atĩrĩ, "Mũrutaga wĩra ũrĩkũ?"
Nao magĩcookeria Firaũni atĩrĩ, "Ithuĩ ndungata ciaku
tũrĩ arĩithi, o ta ũrĩa maithe maitũ maarĩ." **4** Ningĩ
makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũũkĩte gũikara gũkũ kwa ihinda,
tondũ ng'aragu ĩno nĩ nene kũu Kaanani, na ndũũru
cia ndungata ciaku nĩ ciagĩte ũrĩithio. Nĩ ũndũ ũcio
twagũthaitha wĩtĩkĩrie ndungata ciaku itũũre Gosheni."
5 Firaũni akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "Thoguo na ariũ a thoguo
mokĩte kũrĩ we, **6** na bũrũri wa Misiri ũrĩ mbere
yaku; he thoguo na ariũ a thoguo mwena ũrĩa mwega
mũno wa bũrũri ũyũ. Reke maikare Gosheni. Na rĩrĩ,
angĩkorwo nĩũũĩ amwe ao marĩ na ũũgĩ wa mwanya-rĩ,
matue arũgamĩrĩri a mahiũ makwa." **7** Ningĩ Jusufu
akĩrehe ithe Jakubu mbere ya Firaũni. Na Jakubu aarĩkia
kũrathima Firaũni-rĩ, **8** Firaũni akĩmũũria atĩrĩ, "Ũrĩ
na mĩaka ĩigana?" **9** Nake Jakubu akĩĩra Firaũni atĩrĩ,
"Mĩaka yakwa ya kũũrũũra nĩ igana rĩmwe na mĩrongo
ĩtatũ. Mĩaka yakwa ĩkoretwo ĩrĩ mĩnini na ya mĩtangĩko,
na ndĩigana mĩaka ya kũũrũũra kwa maithe makwa." **10**
Jakubu agĩcooka akĩrathima Firaũni na akĩehera akiuma
hau Firaũni aarĩ. **11** Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩhe ithe
na ariũ a ithe ũtũũro kũu Misiri na akĩmahe mĩgũnda
mwena ũrĩa mwega mũno wa bũrũri ũcio, rũgongo rwa
Ramesese o ta ũrĩa Firaũni aathanĩte. **12** Ningĩ Jusufu
nĩaheaga ithe na ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe
othe irio kũringana na mũigana wa ciana ciao. **13** Na
rĩrĩ, gũtiarĩ irio mwena ũcio wothe, tondũ ng'aragu yarĩ
nene mũno; na Misiri na Kaanani cierĩ nĩ ciahinyĩrĩrĩkĩte
nĩ ũndũ wa ng'aragu ĩyo. **14** Jusufu akĩũngania mbeeca
iria ciothe ingĩonekire bũrũri wa Misiri na wa Kaanani,
irĩ irĩhi rĩa ngano ĩrĩa andũ maagũraga, nake agĩcitwara
nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Firaũni. **15** Na rĩrĩa mbeeca
cia andũ a Misiri na cia andũ a Kaanani ciathirire-rĩ,
andũ a Misiri othe magĩthiĩ kũrĩ Jusufu, makĩmwĩra
atĩrĩ, "Tũhe irio. Tũngĩgĩkua ũtwĩroreire nĩkĩ? Mbeeca
ciitũ nĩithirĩte biũ." **16** Nake Jusufu akĩmacookeria atĩrĩ,
"Ndeherai mahiũ manyu, na nĩngũmwenderia irio nĩ
ũndũ wa mo tondũ mbeeca nĩ thiru." **17** Nĩ ũndũ ũcio
magĩtwarĩra Jusufu mahiũ mao, nake akĩmakũũranĩria
irio na mbarathi ciao, na ng'ondu na mbũri ciao, na
ng'ombe na ndigiri ciao. Nake Jusufu akĩmateithĩrĩria
mwaka ũcio wothe na irio, magĩcikũũrania na mahiũ
mao mothe. **18** Naguo mwaka ũcio wathira-rĩ, magĩũka
kũrĩ we mwaka ũyũ ũngĩ, makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũtingĩhota
kũhitha mwathi witũ ũndũ, kuona atĩ mbeeca ciitũ
nĩithirĩte, na mahiũ maitũ rĩu nĩ maku, na gũtirĩ kĩndũ
gĩtigaire kĩa mwathi witũ tiga mĩĩrĩ iitũ na ithaka ciitũ.
19 Tũngĩgĩkua ũtwĩroreire nĩkĩ, ithuĩ na ithaka ciitũ
hamwe? Tũgũranĩrie hamwe na ithaka ciitũ, ũtũhe irio,
na ithuĩ na ithaka ciitũ tũtuĩke ngombo cia Firaũni.
Tũhe mbeũ nĩgeetha tũtũũre muoyo, tũtigakue, na
nĩguo bũrũri witũ ndũkanangĩke." **20** Nĩ ũndũ ũcio
Jusufu akĩgũrĩra Firaũni bũrũri wothe wa Misiri. Nao
andũ a Misiri makĩendia ithaka ciao, mũndũ o mũndũ,
nĩ ũndũ ng'aragu nĩyamahatĩrĩirie mũno. Naguo bũrũri
wothe ũgĩtuĩka wa Firaũni. **21** Nake Jusufu agĩgĩtua andũ
ngombo kuuma mwena ũmwe wa Misiri nginya ũrĩa
ũngĩ. **22** No rĩrĩ, ndaigana kũgũra ithaka cia athĩnjĩri-
ngai akuo, tondũ o maarĩ na igai maaheagwo nĩ Firaũni,
na maarĩ na irio cia kũmaigana kuuma kũrĩ igai rĩu
Firaũni aamaheaga. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire mage kwendia
ithaka ciao. **23** Nake Jusufu akĩĩra andũ acio atĩrĩ,
"Rĩu tondũ ũmũthĩ nĩndamũgũra hamwe na ithaka
cianyu mũtuĩke a Firaũni-rĩ, mbeũ cianyu nĩcio ici;
oyai mũkahaande mĩgũnda. **24** No rĩrĩa mũkaagetha,
mũkaahe Firaũni gĩcunjĩ gĩa gatano. Icunjĩ icio ingĩ
inya harĩ ithano no mwĩigĩre irĩ mbeũ cia kũhaanda
na irio cianyu ene na cia nyũmba cianyu, na cia
ciana cianyu." **25** Nao makiuga atĩrĩ, "Nĩwahonokia
mĩoyo iitũ. Tũroogĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ ma mwathi witũ;
ithuĩ tũgũtũũra tũrĩ ngombo cia Firaũni." **26** Nĩ ũndũ
ũcio Jusufu akĩruta watho ũkoniĩ ithaka cia Misiri,
na nĩũtũire nginya ũmũthĩ, atĩ gĩcunjĩ gĩa gatano kĩa
magetha nĩ kĩa Firaũni. No ithaka cia athĩnjĩri-ngai
akuo itaatuĩkire cia Firaũni. **27** Nao andũ a Isiraeli
magĩtũũra Misiri bũrũri-inĩ wa Gosheni. Makĩgĩa na
indo kuo na magĩciarana, makĩingĩha mũno. **28** Jakubu
aikarire Misiri mĩaka ikũmi na mũgwanja, nayo mĩaka
yake ĩrĩa aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe
na mĩrongo ĩna na mũgwanja. **29** Na rĩrĩa ihinda rĩa
Isiraeli rĩa gũkua rĩakuhĩrĩirie-rĩ, agĩtũmanĩra mũriũ
wake Jusufu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte
maitho-inĩ maku-rĩ, iga guoko gwaku rungu rwa kĩero
gĩakwa, na ũnjĩĩre atĩ nĩũkanjĩka maũndũ ma ũtugi
na ma wĩhokeku. Ndũkanaathike gũkũ Misiri, **30** no
rĩrĩa ngaahurũka hamwe na maithe makwa, ũkanguua,
ũndute Misiri, ũgaathike o harĩa mathikĩtwo." Nake
Jusufu akiuga atĩrĩ, "Nĩngeeka o ũguo woiga." **31** Nake
Isiraeli akĩmwĩra atĩrĩ, "Wĩhĩte na mwĩhĩtwa." Nake
Jusufu akĩĩhĩta harĩ we na mwĩhĩtwa, nake Isiraeli
akĩhooya enyiitĩrĩire mũthĩgi wake.

48 Thuutha-inĩ ũcio Jusufu akĩĩrwo atĩrĩ, "Thoguo
nĩ mũrũaru." Nĩ ũndũ ũcio akĩoya ariũ ake
eerĩ, Manase na Efiraimu, agĩthiĩ kũmũrora. **2** Na
rĩrĩa Jakubu eerirwo atĩrĩ, "Mũrũguo Jusufu nĩoka
gũkuona," Isiraeli akĩĩyũmĩrĩria, agĩikara thĩ ũrĩrĩ-
inĩ. **3** Jakubu akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "Ngai Mwene-Hinya-
Wothe nĩanyumĩrĩire ndĩ Luzu bũrũri-inĩ wa Kaanani,
na akĩndathima, **4** akĩnjĩĩra atĩrĩ, 'Nĩngatũma ũciarane
na ũingĩhe. Nĩngagũtua kĩrĩndĩ kĩa andũ, na nĩngaheana
bũrũri ũyũ kũrĩ njiaro ciaku iria igooka thuutha waku
ũtuĩke wacio tene na tene.' **5** "Rĩu-rĩ, ariũ aku eerĩ arĩa
maaciarĩirwo gũkũ Misiri itanooka kũrĩ we-rĩ, megũtuuo
ta marĩ akwa; Efiraimu na Manase meegũtuĩka akwa, o

ta ũrĩa Rubeni na Simeoni marĩ akwa. **6** Ciana iria ingĩ
ũngĩciarĩrwo thuutha wao nĩ ciaku; kũrĩa makagaya
mageetanagio na marĩĩtwa ma ariũ a ithe wao. **7** Na
rĩrĩa ndacookaga kuuma Padani, ngĩnyiitwo nĩ kĩeha
gĩa gũkuĩrwo nĩ Rakeli kũu bũrũri-inĩ wa Kaanani
tũrĩ o rũgendo-inĩ, hakuhĩ na Efiratha. Nĩ ũndũ ũcio
ngĩmũthika hau mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthiĩ Efiratha"
(na nokuo Bethilehemu). **8** Na rĩrĩa Isiraeli onire ariũ a
Jusufu, akĩũria atĩrĩ, "Aya nĩ a?" **9** Jusufu akĩĩra ithe atĩrĩ,
"Nĩ ariũ akwa arĩa Ngai aaheete ndĩ gũkũ". Nake Isiraeli
akiuga atĩrĩ, "Mareharehe harĩ niĩ ndĩmarathime." **10**
Na rĩrĩ, maitho ma Isiraeli nĩmoorĩte nĩ gũkũra, na
ndoonaga wega. Jusufu agĩkĩrehe ariũ ake hakuhĩ na
Isiraeli, nake Jakubu akĩmamumunya na akĩmahĩmbĩria.
11 Isiraeli akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "Ndieciragia nĩngona
ũthiũ waku rĩngĩ, na rĩu Ngai nĩanjĩtĩkĩrĩtie nyone o
na ciana ciaku." **12** Nake Jusufu akĩmaruta maru-inĩ
ma Isiraeli, akĩinamĩrĩria ũthiũ akĩũturumithia thĩ. **13**
Jusufu akĩoya ariũ ake eerĩ, Efiraimu arĩ mwena wake wa
ũrĩo aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ũmotho gwa Isiraeli,
na Manase arĩ mwena wake wa ũmotho aamwerekeirie
guoko-inĩ kwa ũrĩo gwa Isiraeli, akĩmarehe hakuhĩ nake.
14 No Isiraeli agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũrĩo
agĩkũigĩrĩra mũtwe wa Efiraimu, o na gũtuĩka nĩwe warĩ
mũnini, na akĩhĩtũkania moko make, akĩigĩrĩra guoko
gwake kwa ũmotho mũtwe-inĩ wa Manase, o na gũtuĩka
Manase nĩwe warĩ irigithathi. **15** Ningĩ akĩrathima
Jusufu, akiuga atĩrĩ, "Ngai ũrĩa maithe makwa Iburahĩmu
na Isaaka maatungatagĩra, Ngai ũrĩa ũkoretwo arĩ
mũrĩithi wakwa mũtũũrĩre-inĩ wakwa wothe nginya
ũmũthĩ, **16** na Mũraika ũrĩa ũũhonoketie kuuma
mĩtino-inĩ yothe, arorathima imwana ici. Iroetanagio
na rĩĩtwa rĩakwa, na ciĩtanagio na marĩĩtwa ma maithe
makwa, Iburahĩmu na Isaaka, na maroingĩha mũno gũkũ
thĩ." **17** Na rĩrĩa Jusufu onire atĩ ithe aigĩrĩire guoko
gwake kwa ũrĩo mũtwe-inĩ wa Efiraimu-rĩ, ndaakenire;
akĩnyiita guoko gwa ithe akweherie kuuma mũtwe-
inĩ wa Efiraimu, akũigĩrĩre mũtwe-inĩ wa Manase. **18**
Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, "Aca, baba ũyũ nĩwe irigithathi;
mũigĩrĩre guoko gwaku kwa ũrĩo mũtwe." **19** No ithe
akĩrega, akiuga atĩrĩ, "Nĩnjũũĩ ũguo mũrũ wakwa,
nĩnjũũĩ. O nake nĩagatuĩka rũrĩrĩ, na nĩakaneneha.
No rĩrĩ, mũrũ wa nyina ũrĩa mũnini nĩakaneneha
kũmũkĩra, nacio njiaro ciake ituĩke gĩkundi kĩa ndũrĩrĩ."
20 Akĩmarathima mũthenya ũcio, akiuga atĩrĩ, "Isiraeli
akaarathimanaga akĩgwetaga rĩĩtwa rĩaku akoiga atĩrĩ:
'Ngai arotũma ũtuĩke o ta Efiraimu na Manase.'" Nĩ
ũndũ ũcio akĩgweta Efiraimu mbere ya Manase. **21**
Ningĩ Isiraeli akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "Ndĩ hakuhĩ gũkua, no
Ngai nĩegũkorwo hamwe na inyuĩ, na nĩakamũcookia
bũrũri-inĩ wa maithe manyu. **22** Nawe, ũrĩ ta mwathi
wa ariũ a thoguo-rĩ, nĩndakũhe rũgongo rwa bũrũri
ũrĩa ndaatunyire Aamori na rũhiũ rwakwa rwa njora na
ũta wakwa."

49 Ningĩ Jakubu agĩtũmanĩra ariũ ake, akĩmeera
atĩrĩ: "Cookanĩrĩrai haha nĩgeetha ndĩmwĩre
ũrĩa gũgekĩka kũrĩ inyuĩ matukũ-inĩ marĩa magooka.
2 "Ũnganai na mũthikĩrĩrie, inyuĩ ariũ a Jakubu;
thikĩrĩriai Isiraeli ithe wanyu. **3** "Rubeni, ũrĩ irigithathi
rĩakwa, ũhoti wakwa, kĩonithania kĩa mbere kĩa
hinya wakwa; ũkĩrĩte arĩa angĩ na gũtĩĩka, ũkamakĩra
na hinya. **4** Wagagĩte ta maaĩ, na nĩ ũndũ ũcio
ndũgũcooka gũkĩra arĩa angĩ, tondũ nĩwahaicire ũrĩrĩ
wa thoguo, ũgĩthaahia ũrĩrĩ wakwa. **5** "Simeoni
na Lawi nĩ a nyina ũmwe, hiũ ciao cia njora
nĩ indo cia mbaara cia ũhinya. **6** Ngoro yakwa
ndũkanatoonye ndundu-inĩ yao, ndũkananyiitane na
kĩũngano kĩao, nĩgũkorwo nĩmooragĩte andũ marakarĩte,
na magatemanga ndegwa magũrũ macithuithie o
ũrĩa mangĩendire. **7** Marakara mao mahiũ mũno, na
mang'ũrĩ mao matarĩ tha, maronyiitwo nĩ kĩrumi.
Ngaamaharagania thĩinĩ wa Jakubu na ndĩmahurunjĩre
thĩinĩ wa Isiraeli. **8** "Juda, ariũ a thoguo nĩmagagũkumia;
nakuo guoko gwaku nĩgũgatooria thũ ciaku; ariũ a
thoguo nĩmagakũinamĩrĩra. **9** Juda, we ũrĩ kĩana kĩa
mũrũũthi, mũrũ wakwa; we ũcookaga kuuma ũguĩmi-
inĩ ũhũũnĩte ũguĩmi waku. O ta mũrũũthi-rĩ, ethunaga
na agakoma thĩ, o ta mũrũũthi wa mũgoma-rĩ, nũũ
ũngĩthĩgĩrĩria kũmwarahũra? **10** Rũthanju rwa ũthamaki
rũtikoima harĩ Juda, o na kana rũthanju rwa ũnene
rũthenge gatagatĩ-inĩ ka magũrũ make, o nginya agooka
ũrĩa mwene ruo, o we ũrĩa ũgaathĩkagĩrwo nĩ thĩ. **11**
Akoohagĩrĩra ndigiri yake mũthabibũ-inĩ, nayo njaũ
yake ya ndigiri amĩohagĩrĩre rũhonge-inĩ rũrĩa rwega
mũno. Agaathambagia nguo ciake na ndibei, na kanjũ
ciake na ũtune wa thabibũ. **12** Maitho make makaira
gũkĩra ndibei, namo magego make merũhe gũkĩra iria.
13 "Zebuluni agaatũũra hũgũrũrũ-inĩ cia iria, na atuĩke
handũ hega ha gũikaragwo nĩ marikabu; mĩhaka yake
ĩgaakinya o Sidoni. **14** "Isakaru nĩ ndigiri ĩrĩa ĩrĩ hinya
ĩkomete gatagatĩ ka mĩrigo ĩĩrĩ. **15** Rĩrĩa akoona ũrĩa
ũhurũko wake ũrĩ mwega, na ũrĩa bũrũri wake wagĩrĩte-
rĩ, no rĩo akainamĩrĩria kĩande gĩake akuue mĩrigo, na
etĩkĩre kũruta wĩra ũtarĩ mũcaara. **16** "Dani agaaciirĩrĩra
andũ ake na kĩhooto, arĩ ta mũhĩrĩga ũmwe wa Isiraeli.
17 Dani agaatuĩka ta nyoka ĩrĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra, atuĩke
ta nduĩra ĩrĩ gacĩra-inĩ, ĩrĩa ĩrũmaga ndiira cia mbarathi,
na tondũ ũcio mũmĩtwarithia akagũa na ngara. **18**
"Wee Jehova-rĩ, njetereire kũhonokania gwaku. **19**
"Gadi nĩagatharĩkĩrwo nĩ ikundi cia atunyani, nowe
nĩagacitharĩkĩra aciingatithie. **20** "Irio cia Asheri nĩ cia
kũguna mwĩrĩ; na akaaheanaga irio njega ingĩkenia
mũthamaki. **21** "Nafitali nĩ ta thiiya ya mũgoma
ĩrekereirio, ĩrĩa ĩciaraga tũthiiya tũthaka. **22** "Jusufu
nĩ mũthabibũ ũrĩa ũciaraga, mũthabibũ ũrĩa ũciaraga
ũrĩ hakuhĩ na gĩthima, ũrĩa honge ciaguo itambagĩrĩra
rũthingo. **23** Aikia a mĩguĩ nĩmamũtharĩkĩire marĩ na
marũrũ; makĩmũikĩria mĩguĩ marĩ na ũũru mũingĩ.
24 No ũta wake ndwenyenyekire, moko make marĩ
hinya magĩikara merũmĩtie nĩ ũndũ wa guoko kwa
Mwene-Hinya wa Jakubu, na nĩ ũndũ wa Mũrĩithi, o
we Ihiga rĩa Isiraeli, **25** nĩ ũndũ wa Ngai wa thoguo,
ũrĩa ũgũteithagia, na tondũ wa Mwene-Hinya-Wothe,
ũrĩa ũkũrathimaga na irathimo cia igũrũ, na irathimo
cia kũrĩa kũriku mũhuro wa thĩ, o na irathimo cia
nyondo na cia nda. **26** Irathimo cia thoguo nĩ makĩria
ma irathimo cia irĩma iria cia tene, na nĩ makĩria ma
ũtonga wa tũrĩma tũrĩa tũkũrũ. Ici ciothe nĩirekwo
ihurũke mũtwe-inĩ wa Jusufu, o thiithi-inĩ wa ũcio

ũhaana ta mwana wa mũthamaki harĩ ariũ a ithe.
27 "Benjamini ahaana ta njũũi ĩrĩa ngoroku; kĩroko-
inĩ atambuuraga kĩrĩa aguĩmĩte, hwaĩ-inĩ akagayania
kĩrĩa atahĩte." **28** Ĩyo yothe nĩyo mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi
na ĩĩrĩ ya Isiraeli, na ũguo nĩguo ithe wao aameerire
rĩrĩa aamarathimaga, akĩhe o mũndũ kĩrathimo kĩrĩa
kĩamwagĩrĩire. **29** Ningĩ Jakubu akĩmahe mawatho
maya: "Ndĩ hakuhĩ gũkua. Mũgaathika harĩa maithe
makwa mathikĩtwo, ngurunga-inĩ ĩrĩa ĩrĩ gĩthaka-inĩ
kĩa Efironi ũrĩa Mũhiti, **30** ngurunga ĩrĩa ĩrĩ gĩthaka-
inĩ kĩa Makipela hakuhĩ na Mamure kũu Kaanani, ĩrĩa
Iburahĩmu aagũranĩirie na gĩthaka kĩu, ĩrĩ handũ ha
gũthikana, kuuma kũrĩ Efironi ũrĩa Mũhiti. **31** Hau nĩho
Iburahĩmu na mũtumia wake Sara maathikirwo, na no
ho Isaaka na Rebeka mũtumia wake maathikirwo, na no
ho ndaathikire Lea. **32** Gĩthaka kĩu na ngurunga ĩyo
ciagũrirwo kuuma kũrĩ Ahethi." **33** Nake Jakubu aarĩkia
kũhe ariũ ake ũhoro ũcio-rĩ, agĩthuna magũrũ make arĩ
o gĩtanda-inĩ, agĩtuĩkana, agĩcookanĩrĩrio kũrĩ andũ ao
arĩa maakuĩte.

50 Nake Jusufu agĩkĩĩgũithia thĩ mbere ya ithe,
akĩmũrĩrĩra na akĩmũmumunya. **2** Ningĩ agĩcooka
agĩatha athondekani arĩa maarĩ ndungata ciake
mathondeke mwĩrĩ wa ithe Isiraeli nĩguo ndũkabuthe.
Nĩ ũndũ ũcio athondekani makĩmũthondeka, **3** handũ
ha ihinda rĩa thikũ mĩrongo ĩna, tondũ rĩu nĩrĩo
ihinda rĩrĩa rĩabatarainie rĩa kũũthondeka. Nao andũ
a Misiri makĩmũcakaĩra matukũ mĩrongo mũgwanja.
4 Namo matukũ ma kũmũcakaĩra maathira-rĩ, Jusufu
akĩĩra kĩama kĩa Firaũni atĩrĩ, "Angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte
maitho-inĩ manyu-rĩ, njarĩrĩriai kũrĩ Firaũni. Mwĩrei
atĩrĩ, **5** 'Baba nĩatũmire ndĩĩhĩte na mwĩhĩtwa, akiuga
atĩrĩ, "Ndĩ hakuhĩ gũkua; na ndakua ũgaathika mbĩrĩra-
inĩ ĩrĩa nĩĩ mwene ndeyenjeire bũrũri-inĩ wa Kaanani."
Rĩu rekei nyambate thiĩ ngathike baba; na nĩngũcooka
hũndũke.'" **6** Nake Firaũni akĩmũtũmanĩra, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ambata, ũthiĩ ũgathike thoguo, o ta ũrĩa aatũmire
wĩhĩte." **7** Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩambata agĩthiĩ gũthika
ithe. Nao anene othe a Firaũni magĩthiĩ nake, andũ a
gĩtĩĩo othe a kĩama kĩa Firaũni o na andũ arĩa atĩĩku
a Misiri othe, **8** o hamwe na andũ othe a nyũmba ya
Jusufu, na ariũ a ithe, na arĩa othe maarĩ a nyũmba ya
ithe. No ciana ciki na ndũũru ciao cia mbũri na cia
ng'ombe ciatigĩtwo Gosheni. **9** Thigari cia ngaari cia
ita na cia mbarathi o na cio igĩthiĩ nake. Kĩarĩ gĩkundi
kĩnene mũno kĩa andũ. **10** Nao maakinya ihuhĩro-inĩ rĩa
ngano rĩa Atadi, hakuhĩ na Jorodani, makĩrĩra manĩrĩire
marĩ na ruo; na hau Jusufu agĩcakaĩra ithe matukũ
mũgwanja. **11** Na rĩrĩa Akaanani arĩa maatũũraga kũu
moonire macakaya macio hau ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa
Atadi, makĩĩrana atĩrĩ, "Andũ a Misiri marĩ na igongona
rĩa macakaya ma kĩeha." Na nĩkĩo handũ hau hakuhĩ na
Jorodani heetagwo Abeli-Miziraimu. **12** Nĩ ũndũ ũcio
ariũ a Jakubu magĩĩka o ũrĩa aamaathĩte: **13** Makĩmũkuua
makĩmũtwara bũrũri wa Kaanani, na makĩmũthika
ngurunga-inĩ ĩrĩa yarĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela, hakuhĩ
na Mamure, ĩrĩa Iburahĩmu aagũranĩirie na gĩthaka
kĩu kĩrĩ handũ ha gũthikanwo kuuma kũrĩ Efironi ũrĩa
Mũhiti. **14** Thuutha wa gũthika ithe-rĩ, Jusufu agĩcooka
Misiri hamwe na ariũ a ithe na arĩa othe maathiĩte
nake gũthika ithe. **15** Na rĩrĩa ariũ a ithe moonire atĩ
ithe wao nĩakua, makiuga atĩrĩ, "Ĩ angĩkorwo Jusufu
nĩatũũire atũiguagĩra ũũru, na atũrĩhie maũru marĩa
mothe twamwĩkire?" **16** Nĩ ũndũ ũcio magĩtũmana
kũrĩ Jusufu makiuga atĩrĩ, "Thoguo atanakua nĩatigire
oiga atĩrĩ: **17** 'Ũũ nĩguo mũkeera Jusufu: ndagũthaitha
ũrekere ariũ a thoguo mehia na mahĩtia marĩa meekire
nĩ ũndũ nĩmagwĩkire ũũru mũno.' Na rĩu twagũthaitha
wohere ndungata cia Ngai wa thoguo mehia macio."
Na rĩrĩa ndũmĩrĩri yao yamũkinyĩire, Jusufu akĩrĩra. **18**
Ariũ a ithe magĩcooka magĩthiĩ kũrĩ we, makĩĩgũithia
thĩ mbere yake, makiuga atĩrĩ, "Tũrĩ ngombo ciaku." **19**
No Jusufu akĩmeera atĩrĩ, "Tigai gwĩtigĩra. Kaĩ nĩĩ akĩrĩ
niĩ Ngai? **20** Inyuĩ mwaciirĩte kũnjĩka ũũru, no Ngai
aanjiirĩire ũndũ mwega nĩguo akinyanĩrie ũrĩa kũrekĩka
rĩu, ũhoro wa kũhonokia mĩoyo ya andũ aingĩ. **21** Nĩ
ũndũ ũcio-rĩ, mũtigetigĩre. Nĩndĩĩmũheaga irio cianyu
na cia ciana cianyu." Nake akĩmomĩrĩria na akĩmarĩria
wega. **22** Jusufu agĩikara Misiri, hamwe na andũ othe a
nyũmba ya ithe. Aatũũrire muoyo mĩaka igana rĩmwe
na ikũmi, **23** na akĩona rũciaro rwa gatatũ rwa ciana
cia Efiraimu. O na ciana cia Makiru mũrũ wa Manase
ciaciarwo nĩciaigĩrĩirwo maru-inĩ ma Jusufu. **24** Ningĩ
Jusufu akĩĩra ariũ a ithe atĩrĩ, "Ndĩ hakuhĩ gũkua. No
rĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũrora amũteithie na
amũrute kuuma bũrũri ũyũ, amũtware bũrũri ũrĩa erĩire
Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa." **25** Nake
Jusufu agĩtũma ariũ a Isiraeli mehĩte na mwĩhĩtwa,
akĩmeera atĩrĩ, "Ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũteithia,
na hĩndĩ ĩyo yakinya no nginya mũgaakuua mahĩndĩ
makwa kuuma kũndũ gũkũ." **26** Nĩ ũndũ ũcio Jusufu
agĩkua, arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe na ikũmi.
Thuutha wa kũmũthondeka ndakabuthe, makĩmũiga
ithandũkũ-inĩ rĩa gũthikwo narĩo o kũu Misiri.

Thaama

1 Maya nĩmo marĩĩtwa ma ariũ a Isiraeli arĩa maathiire
bũrũri wa Misiri hamwe na Jakubu, o mũndũ na andũ
a nyũmba yake: **2** Nao nĩ Rubeni, na Simeoni, na Lawi,
na Juda; **3** Isakaru, na Zebuluni na Benjamini; **4** Dani na
Nafitali; Gadi na Asheri. **5** Njiaro cia Jakubu ciothe ciarĩ
mĩrongo mũgwanja; nowe Jusufu, aarĩ bũrũri wa Misiri
o na mbere ĩyo. **6** Na rĩrĩ, Jusufu na ariũ a ithe othe, na
rũciaro rũu ruothe rwa ihinda rĩu magĩkua, **7** no andũ
a Isiraeli magĩciarana na makĩingĩha mũno, magĩtuĩka
aingĩ makĩria, o nginya makĩiyũra bũrũri ũcio. **8** Na rĩrĩ,
mũthamaki ũngĩ ũtooĩ ũhoro wa Jusufu akĩambĩrĩria
gũthamaka kũu bũrũri wa Misiri. **9** Nake akĩĩra andũ ake
atĩrĩ, "Onei, andũ a Isiraeli nĩmaingĩhĩte mũno makĩria,
magatũkĩria hinya. **10** Gĩũkei, no nginya tũmathiĩ na
wara nĩguo matikae kũingĩha mũno gũkĩra ũũ, tondũ
kũngĩgĩa mbaara, no manyiitane na thũ ciitũ na marũe
na ithuĩ, na macooke moore moime bũrũri ũyũ." **11** Nĩ
ũndũ ũcio andũ a Misiri makĩmaigĩra arori a ngombo
mamahinyĩrĩrie na ũndũ wa kũmarutithia wĩra wa
hinya, nao andũ a Isiraeli magĩaka Pithomu na Ramesese
marĩ matũũra manene ma kũigwo indo cia Firaũni. **12**
No o ũrĩa maathiire na mbere kũhinyĩrĩrio-rĩ, noguo
maaciaranire na makĩiyũra bũrũri-inĩ ũcio; nĩ ũndũ ũcio
andũ a Misiri makĩambĩrĩria gwĩtigĩra andũ a Isiraeli
mũno, **13** na makĩmahinyĩrĩria na wĩra matekũmaiguĩra
tha. **14** Andũ a Misiri magĩtũma mũtũũrĩre wa andũ
a Isiraeli ũgĩe na ruo rũkĩru nĩ ũndũ wa wĩra mũritũ
wa gũthondeka maturubarĩ na thimiti, hamwe na
mawĩra ma mĩthemba yothe mĩgũnda-inĩ; andũ a Misiri
maamahinyagĩrĩria matekũmaiguĩra tha mawĩra-inĩ
mao mothe. **15** Mũthamaki wa bũrũri wa Misiri akĩĩra
Shifira na Pua, aciarithania arĩa maateithagia atumia
a Ahibirania, atĩrĩ, **16** "Rĩrĩa mũrĩteithagia atumia a
Ahibirania makĩgĩa ciana, na mwamarora marĩ gĩtanda-
inĩ gĩa kũgĩĩra mwana-rĩ, mũngĩona nĩ kahĩĩ kooragei,
no kangĩkorwo karĩ kairĩtu, mũkareka gatũũre muoyo."
17 Na rĩrĩ, aciarithania acio tondũ nĩmetigĩrĩte Ngai,
matiigana gwĩka ũrĩa mũthamaki wa bũrũri wa Misiri
aamerĩte meke; makĩreka tũhĩĩ tũu tũtũũre muoyo.
18 Nake mũthamaki ũcio wa bũrũri wa Misiri agĩĩta
aciarithania acio, akĩmooria atĩrĩ, "Mwĩkĩte ũũ nĩkĩ?
Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũreke tũhĩĩ tũtũũre muoyo?" **19** Nao
aciarithania acio magĩcookeria Firaũni atĩrĩ, "Atumia
a Ahibirania matihaana ta atumia a Misiri; o nĩ ahiũ
magĩaga ciana aciarithania matanakinya." **20** Nĩ ũndũ
ũcio Ngai agĩgĩtanahĩra aciarithania acio, nao andũ a
Isiraeli makĩongerereka o na makĩingĩha makĩria. **21** Na
rĩrĩ, tondũ aciarithania acio nĩmetigĩrĩte Ngai, akĩmahe
ciana ciao kĩũmbe. **22** Nake Firaũni agĩatha andũ ake
othe atĩrĩ: "Kahĩĩ o gothe gaaciarwo nĩ Mũhibirania no
nginya mũgagaikia Rũũĩ rwa Nili, no mũreke kairĩtu o
gothe gatũũre muoyo."

2 Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa nyũmba ya Lawi nĩahikirie
mũtumia wa mũhĩrĩga wa Alawii, **2** nake akĩgĩa
nda, agĩciara kahĩĩ. Rĩrĩa onire kaarĩ kaana gathaka-rĩ,
agĩkahitha nyũmba mĩeri ĩtatũ. **3** No rĩrĩa aaremirwo
nĩgũkahitha rĩngĩ-rĩ, agĩgathondekera gĩkabũ gĩa ithanjĩ
na agĩgĩthinga na rami. Agĩcooka agĩkomia kaana kau
thĩinĩ wakĩo, agĩkahitha mathanjĩ-inĩ kũu hũgũrũrũ-inĩ
cia Nili. **4** Mwarĩ wa nyina na kaana kau aarũgamaga
haraaya nĩguo one ũndũ ũrĩa ũngĩgakora. **5** Na rĩrĩ,
mwarĩ wa Firaũni agĩikũrũka Nili nĩguo agethambe,
nacio ndungata ciake ciaceerangaga kũu hũgũrũrũ-
inĩ cia rũũĩ rũu. Nake akĩona gĩkabũ kĩu kũu ithanjĩ-
inĩ, na agĩtũma ngombo yake ya mũirĩtu ĩkĩgĩĩre. **6**
Agĩkunũra gĩkabũ kĩu na akĩona kaana kau. Agĩkaiguĩra
tha tondũ nĩkarĩraga. Nake akiuga atĩrĩ, "Gaka nĩ kaana
kamwe ga twana twa Ahibirania." **7** Nake mwarĩ wa
nyina na kaana kau akĩũria mwarĩ wa Firaũni atĩrĩ,
"Ngacarie mũtumia ũmwe Mũhibirania akũrerere kaana
gaka?" **8** Nake agĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ, thiĩ." Nake mũirĩtu
ũcio agĩthiĩ, akĩgĩĩra nyina wa kaana kau. **9** Mwarĩ wa
Firaũni akĩmwĩra atĩrĩ, "Oya kaana gaka ũkanderere,
nĩndĩrĩkũrĩhaga." Nĩ ũndũ ũcio mũtumia ũcio akĩoya
kaana kau agĩkarera. **10** Rĩrĩa kaana kau gaakũrire-rĩ,
agĩgatwarĩra mwarĩ wa Firaũni nako gagĩtuĩka ta mũriũ.
Agĩgeeta Musa, akiuga atĩrĩ, "Nĩ tondũ ndakarutire
maaĩ-inĩ." **11** Thuutha wa Musa gũtuĩka mũndũ mũgima-
rĩ, mũthenya ũmwe nĩathiire gũceera harĩa andũ ao
maarĩ, nake akĩmabaara makĩrutithio wĩra na hinya.
Ningĩ akĩona Mũmisiri akĩhũũra Mũhibirania, ũmwe wa
andũ ake mwene. **12** Nake acũthĩrĩria mĩena yothe na
ndone mũndũ-rĩ, akĩũraga Mũmisiri ũcio, na akĩmũthika
mũthanga-inĩ. **13** Mũthenya ũyũ ũngĩ akiumagara na
akĩona Ahibirania eerĩ makĩrũa. Akĩũria ũrĩa wogitanĩte
atĩrĩ, "Ũraringa Mũhibirania wanyu nĩkĩ?" **14** Nake
mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, "Nũũ wagũtuire mwathi
na mũtuithania wa maciira maitũ? Anga nĩũreciiria
kũnjũraga o ta ũrĩa ũrooragire Mũmisiri?" Nake Musa
agĩĩtigĩra na agĩĩciiria atĩrĩ, "Ũrĩa ndĩrekire no nginya
ũkorwo nĩũmenyekete." **15** Rĩrĩa Firaũni aiguire ũhoro
ũcio, akĩgeria kũũragithia Musa, nowe Musa akĩũrĩra
Firaũni agĩthiĩ gũtũũra Midiani, kũrĩa aikarire thĩ
hakuhĩ na gĩthima. **16** Na rĩrĩ, Jethero mũthĩnjĩri-ngai
wa Midiani aarĩ na airĩtu ake mũgwanja, nao magĩũka
gũtaha maaĩ na kũiyũria mĩharatĩ manyuithie rũũru
rwa mbũri rwa ithe wao. **17** Arĩithi amwe nĩmookire na
makĩingata airĩtu acio, no Musa agĩũkĩra, akĩmateithũra
na akĩhe ũhiũ wao maaĩ. **18** Rĩrĩa airĩtu acio maainũkire
kũrĩ ithe wao Reueli-rĩ, akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩatũma
mũcooke narua ũguo ũmũthĩ?" **19** Makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Mũmisiri ũmwe nĩatũteithũrire kũrĩ arĩithi; o na
nĩwe ũtũtahĩire maaĩ na atũheera mbũri ciitũ maaĩ." **20**
Jethero akĩmooria atĩrĩ, "Na akĩrĩ kũ?" "Mũmũtigire
nĩkĩ? Thiĩi mũmwĩte, oke arĩĩanĩre na ithuĩ." **21** Nake
Musa agĩĩtĩkĩra gũikara kwa mũndũ ũcio, nake akĩmũhe
mwarĩ wetagwo Zipora amũhikie. **22** Zipora agĩciara
kaana ga kahĩĩ, nake Musa agĩgeeta Gerishomu, tondũ
oigire atĩrĩ, "Nduĩkĩte mũgeni bũrũri wene." **23** Thuutha
wa ihinda iraaya-rĩ, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri
nĩakuire. Andũ a Isiraeli magĩcaaya nĩ ũndũ wa ũkombo,
na makĩrĩrĩrĩra Ngai; nakĩo kĩrĩro kĩao atĩ mateithio nĩ
ũndũ wa ũkombo gĩgĩkinyĩra Ngai. **24** Nake Ngai akĩigua
gũcaaya kwao nake akĩririkana kĩrĩkanĩro gĩake na
Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu. **25** Nĩ ũndũ ũcio Ngai
akĩona gũtangĩka kwa andũ a Isiraeli, nake akĩrũmbũiya
ũhoro wao.

3 Na rĩrĩ, Musa nĩ kũrĩithia arĩithagia rũũru rwa
mbũri rwa mũthoni-we Jethero, mũthĩnjĩri-ngai wa
Midiani, nake agĩtongoria rũũru rũu rwa mbũri mwena
ũũrĩa ũngĩ wa werũ kũraya ma, na agĩkinya Horebu,
kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. **2** Arĩ kũu-rĩ, akiumĩrĩrwo nĩ mũraika
wa Jehova arĩ nĩnĩmbĩ-inĩ cia mwaki ikiuma kĩhinga-
inĩ. Musa akĩona atĩ o na gũtuĩka kĩhinga nĩgĩakanaga-
rĩ, gĩtiahĩaga. **3** Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩĩciiria atĩrĩ,
"Nĩngũthiĩ ho nĩgeetha nyone ũndũ ũyũ mũgeni, menye
kĩrĩa kĩragiria kĩhinga kĩhĩe." **4** Rĩrĩa Jehova onire atĩ
nĩathiĩ hau gũcũthĩrĩria, Ngai akĩmwĩta arĩ kĩhinga-inĩ,
"Musa! Musa!" Nake Musa agĩĩtĩka, akiuga atĩrĩ, "Niĩ
ũyũ haha." **5** Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndũgakuhĩrĩrie
haha. Ruta iraatũ ciaku magũrũ, nĩgũkorwo handũ hau
ũrũgamĩte nĩ handũ hatheru." **6** Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ,
"Niĩ nĩ niĩ Ngai wa thoguo, Ngai wa Iburahĩmu, Ngai
wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu." Kahinda kau Musa
akĩhitha ũthiũ wake, tondũ nĩetigĩrire kũrora Ngai. **7**
Jehova akiuga atĩrĩ; "Ti-itherũ nĩnyonete mĩnyamaro ya
andũ akwa kũu bũrũri wa Misiri. Nĩnjiguĩte kĩrĩro kĩao nĩ
ũndũ wa arũgamĩrĩri a ngombo arĩa mamahinyagĩrĩria,
na nĩngũrũmbũiya ũhoro wa kũnyamarĩka kwao. **8** Nĩ
ũndũ ũcio nĩnjikũrũkĩte nĩguo ndĩmateithũre kuuma
moko-inĩ ma andũ a Misiri, ndĩmarute bũrũri ũcio,
ndĩmatware bũrũri mwega na mwarĩĩ, bũrũri ũrĩ bũthi
wa iria na ũũkĩ, kũrĩa gũtũũragwo nĩ Akaanani, na Ahiti,
na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. **9** Na rĩu
kĩrĩro kĩa andũ a Isiraeli nĩkĩnginyĩire, na nĩnyonete
ũrĩa andũ a bũrũri wa Misiri maramahinyĩrĩria. **10** Nĩ
ũndũ ũcio, thiĩ. Ndĩragũtũma kũrĩ Firaũni ũkarute andũ
akwa a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri." **11** No Musa
akĩũria Ngai atĩrĩ, "Niĩ ndĩ ũ wa gũthiĩ kwa Firaũni
ngarute andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri?" **12**
Nake Ngai agĩcookia atĩrĩ, "Ndĩrĩkoragwo hamwe nawe.
Naguo ũndũ ũyũ nĩguo ũgaatuĩka kĩmenyithia gĩa atĩ nĩ
niĩ ngũtũmĩte: Rĩrĩa ũkaaruta andũ a Isiraeli moime
bũrũri wa Misiri, nĩmũkahooyagĩra Ngai kĩrĩma-inĩ
gĩkĩ." **13** Musa akĩĩra Ngai atĩrĩ, "Ingĩthiĩ kũrĩ andũ
a Isiraeli ndĩmeere atĩrĩ, 'Nĩ Ngai wa maithe manyu
wandũma kũrĩ inyuĩ,' nao manjũũrie atĩrĩ, 'Ngai ũcio
etagwo atĩa?' ngaamacookeria atĩa?" **14** Ngai akĩĩra
Musa atĩrĩ, "NIĨ NDŨIRE O TA ŨRĨA NDŨIRE. Ĩra andũ a
Isiraeli atĩrĩ, Ũrĩa wĩtagwo 'NIĨ NDŨIRE nĩwe ũndũmĩte
kũrĩ inyuĩ.'" **15** Ningĩ Ngai agĩcooka akĩĩra Musa atĩrĩ,
"Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, 'Jehova, o we Ngai wa maithe
manyu, Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka na Ngai
wa Jakubu nĩandũmĩte kũrĩ inyuĩ.' Rĩĩrĩ nĩrĩo rĩĩtwa
rĩakwa nginya tene, rĩĩtwa rĩrĩa ndĩĩririkanagwo narĩo
kuuma njiarwa na njiarwa. **16** "Thiĩ, ũcookanĩrĩrie
athuuri a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, 'Jehova, Ngai wa maithe
manyu o we Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu
nĩanyumĩrĩire akanjĩĩra atĩrĩ: Nĩndorete na ngoona
maũndũ marĩa mwĩkĩtwo kũu bũrũri wa Misiri, **17** na
nĩnduĩte nĩngũmũruta kuuma mĩnyamaro-inĩ yanyu
kũu bũrũri wa Misiri, ndĩmũtware bũrũri wa Akaanani,
na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi,
bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ.' **18** "Athuuri acio
a Isiraeli nĩmagaũthikĩrĩria. Ningĩ wee na athuuri
acio nĩmũgathiĩ kũrĩ mũthamaki wa bũrũri wa Misiri
na mũmwĩre atĩrĩ, 'Jehova, o we Ngai wa Ahibirania,
nĩarĩtie na ithuĩ. Nĩ ũndũ ũcio twĩtĩkĩrie tũthiĩ rũgendo
rwa mĩthenya ĩtatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai
witũ magongona.' **19** No nĩnjũũĩ atĩ mũthamaki ũcio wa
bũrũri wa Misiri ndakamwĩtĩkĩria mũthiĩ, tiga guoko
gwakwa kwa hinya kũmũhatĩrĩirie gwĩka ũguo. **20** Nĩ
ũndũ ũcio nĩngatambũrũkia guoko gwakwa hũũre andũ
a Misiri na maũndũ mothe ma magegania marĩa ngeeka
thĩinĩ wao. Thuutha ũcio, nĩakamwĩtĩkĩria mũthiĩ. **21**
"Na nĩngatũma mwĩtĩkĩrĩke nĩ andũ a Misiri, nĩgeetha
rĩrĩa mũkoimagara, mũtikanathiĩ moko matheri. **22**
Mũndũ-wa-nja o wothe Mũisiraeli nĩakahooya mũndũ
wa itũũra rĩake, na ahooe mũndũ-wa-nja o wothe
matũũranagia nake gwake nyũmba indo cia betha na
thahabu o na nguo, iria mũkaahumba ciana cianyu cia
aanake na cia airĩtu. Na nĩ ũndũ ũcio nĩmũgataha andũ
acio a Misiri."

4 Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩ mangĩrega kũnjĩtĩkia
kana kũnjigua, na manjĩĩre atĩrĩ, 'Jehova
ndakuumĩrĩire?'" **2** Nake Jehova akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ
kĩĩ kĩu ũrĩ nakĩo guoko?" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ
rũthanju." **3** Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Rũikie thĩ." Musa
akĩrũikia thĩ, naruo rũgĩtuĩka nyoka, nake akĩmĩũrĩra.
4 Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Tambũrũkia guoko
ũmĩnyiite mũting'oe." Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtambũrũkia
guoko akĩmĩnyiita, nayo ĩkĩgarũrũka, ĩgĩtuĩka rũthanju
guoko-inĩ gwake. **5** Nake Jehova akiuga atĩrĩ, "Ũndũ
ũyũ nĩguo wa gũtũma metĩkie atĩ Jehova, o we Ngai wa
maithe mao Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka,
na Ngai wa Jakubu nĩakuumĩrĩire." **6** Ningĩ Jehova
akiuga atĩrĩ, "Ikia guoko nguo-inĩ yaku." Nĩ ũndũ ũcio
Musa agĩikia guoko nguo-inĩ yake, na rĩrĩa aakũrutire
kwarĩ na mangũ, gũkeerũha ta ira. **7** Jehova agĩcooka
akĩmwĩra atĩrĩ, "Cookia guoko nguo-inĩ yaku." Nĩ ũndũ
ũcio Musa agĩcookia guoko nguo-inĩ, na rĩrĩa aakũrutire
kwagarũrũkĩte gũkahaanana na mwĩrĩ ũcio ũngĩ wake.
8 Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, "Mangĩaga gũgwĩtĩkia na
kũrũmbũiya kĩama kĩa mbere, no gũkorwo nĩmagetĩkia
gĩa keerĩ. **9** No mangĩaga gwĩtĩkia ciama ici cierĩ kana
mage gũkũigua-rĩ, ũgaataha maaĩ kuuma Rũũĩ rwa
Nili na ũmaite thĩ. Maaĩ macio ũgaataha kuuma rũũĩ
nĩmagatuĩka thakame maitwo thĩ." **10** Musa akĩĩra
Jehova atĩrĩ, "Wee, Mwathani, nĩũũĩ niĩ ndirĩ ndatuĩka
mũndũ mwaria wega, kuuma o tene o na kuuma
wambĩrĩria kwaria na niĩ ndungata yaku. Niĩ ndirĩ mĩtũkĩ
ya mĩario, na ndĩ rũrĩmĩ rũritũ." **11** Jehova akĩmwĩra
atĩrĩ, "Nũũ waheire mũndũ kanua? Nũũ ũtũmaga mũndũ
aage kũigua kana aremwo nĩ kwaria? Nũũ ũtũmaga
mũndũ one kana atuĩke mũtumumu? Githĩ ti niĩ, Jehova?
12 Na rĩrĩ, thiĩ; nĩngakũhotithia kwaria na ngũrute
ũrĩa ũkoiga." **13** No Musa akiuga atĩrĩ, "Mwathani,
ndagũthaitha tũma mũndũ ũngĩ akaarie." **14** Namo
marakara ma Jehova makĩrĩrĩmbũkĩra Musa, akĩmũũria
atĩrĩ, "Ĩ mũrũ wa nyũkwa Harũni, ũrĩa Mũlawii-rĩ,
ndangĩaria? Nĩnjũũĩ no aarie wega. Arĩ njĩra-inĩ agĩũka
gũgũtũnga, na nĩegũkena akuona. **15** Ũrĩmwaragĩria na
ũkamwĩra ũrĩa ekuuga, na nĩngamũhotithia inyuĩ eerĩ
kwaria, na ndĩmũrute ũrĩa mũgeeka. **16** Nĩakaarĩria
andũ handũ haku, na agaatuĩka taarĩ we kanua gaku,
nawe ũtuĩke ta ũrĩ Ngai harĩ we. **17** No oya rũthanju

rũrũ nĩguo ũhotage kũringa ciama naruo." **18** Nake Musa agĩcooka kwa Jethero mũthoni-we, akĩmwĩra atĩrĩ, "Njĩtĩkĩria njooke bũrũri wa Misiri kũrĩ andũ aitũ, ngarore kana nĩ kũrĩ matũire muoyo." Jethero akiuga atĩrĩ, "Thiĩ, ndakũhoera thayũ." **19** Na rĩrĩ, Jehova nĩarĩirie Musa arĩ o kũu Midiani, akĩmwĩra atĩrĩ, "Cooka bũrũri wa Misiri, nĩgũkorwo andũ othe arĩa meendaga gũkũũraga nĩmakuĩte." **20** Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya mũtumia wake na ariũ ake, akĩmahaicia ndigiri na makĩambĩrĩria rũgendo rwa gũcooka bũrũri wa Misiri. Nake akĩoya rũthanju rwa Ngai akĩrũnyiita na guoko. **21** Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Wacooka bũrũri wa Misiri-rĩ, tigĩrĩra nĩ weka morirũ mothe marĩa ngũhotithĩtie gwĩka mbere ya Firaũni. No nĩngomia ngoro yake nĩgeetha ndagetĩkĩrie andũ mathiĩ. **22** Ningĩ wĩre Firaũni atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Isiraeli nĩwe mũriũ wakwa wa irigithathi, **23** na nĩndakwĩrire atĩrĩ, "Reke mũriũ wakwa athiĩ akaahooe." No nĩwaregire kũmwĩtĩkĩria athiĩ; nĩ ũndũ ũcio nĩngooraga mũriũ waku wa irigithathi.'" **24** Marĩ handũ harĩa mararĩrĩire marĩ rũgendo-inĩ-rĩ, Jehova akiumĩrĩra Musa, na aarĩ hakuhĩ kũmũũraga. **25** No Zipora akĩoya kahiga kaarĩ kogĩ ta kahiũ, akĩruithia mũriũ, na akĩhutithia gĩkonde kĩu nyarĩrĩ cia Musa. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, "Ti-itherũ ũrĩ mũthuuri wakwa wa thakame." **26** Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩtigana nake. (Hĩndĩ ĩyo mũtumia ũcio wake oigire "ũrĩ mũthuuri wakwa wa thakame" aaragia ũhoro wa irua.) **27** Nake Jehova akĩĩra Harũni atĩrĩ, "Thiĩ werũ-inĩ ũgathaagane Musa." Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩtũnga Musa kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai, akĩmũhĩmbĩria. **28** Nake Musa akĩĩra Harũni ũrĩa wothe Jehova amũtũmĩte akoige, o na ningĩ ũhoro wa ciama ciothe iria aamwathĩte aringe. **29** Musa na Harũni magĩcookanĩrĩria athuuri a Isiraeli othe, **30** nake Harũni akĩmeera ũrĩa wothe Jehova eerĩte Musa. O na ningĩ Musa akĩringa ciama mbere yao; **31** nao magĩĩtĩkia. Na rĩrĩa maiguire atĩ Jehova nĩameciirĩtie na akona mĩnyamaro yao-rĩ, makĩinamĩrĩra, magĩthathaiya.

5 Thuutha-inĩ Musa na Harũni nĩmathiire kũrĩ Firaũni, makĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, oigĩte ũũ: 'Reke andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makagĩe na gĩathĩ gĩakwa werũ-inĩ.'" **2** Nake Firaũni akĩmooria atĩrĩ, "Jehova nĩwe ũ, atĩ ndĩmwathĩkĩre na ndekererie andũ a Isiraeli mathiĩ? Niĩ ndiũĩ Jehova na ndikũrekereria andũ a Isiraeli mathiĩ." **3** Ningĩ makĩmwĩra atĩrĩ, "Ngai wa Ahibirania nĩatwarĩirie. Nĩ ũndũ ũcio twĩtĩkĩrie tũthiĩ rũgendo rwa mĩthenya ĩtatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona, kwaga ũguo no atũrehithĩrie mĩthiro kana atũniine na rũhiũ rwa njora." **4** No mũthamaki wa bũrũri wa Misiri akĩmooria atĩrĩ, "Musa na Harũni, nĩ kĩĩ kĩratũma mũrute andũ wĩra-inĩ wao? Cookai wĩra-inĩ wanyu!" **5** Nake Firaũni akiuga atĩrĩ, "Ta rorai, andũ a bũrũri rĩu nĩmaingĩhĩte, na inyuĩ nĩmũragiria marute wĩra." **6** Mũthenya o ũcio Firaũni agĩatha arũgamĩrĩri a ngombo o na nyabaara cia andũ, akĩmeera atĩrĩ, **7** "Mũtigacooke kũhe andũ a Isiraeli nyeki ya gũthondeka maturubarĩ; nĩmathiĩ magecarĩrie nyeki o ene. **8** No mũmeere atĩ no nginya mathondeke maturubarĩ mũigana o ta wa mbere; mũtikamanyiihĩrie gĩthimo. Nĩ igũũta; nĩkĩo mararĩra makoiga atĩrĩ, 'Nĩtũrekwo tũthiĩ tũkarutĩre Ngai witũ igongona.' **9** Maritũhĩriei wĩra nĩgeetha makoragwo makĩruta wĩra hĩndĩ ciothe, na mũtige gũthikĩrĩria ũhoro wa maheeni." **10** Nao arũgamĩrĩri a ngombo na nyabaara cia andũ magĩthiĩ makĩĩra andũ atĩrĩ, "Firaũni ekuuga ũũ: 'Ndigũcooka kũmũhe nyeki rĩngĩ. **11** Thiĩi mũgecarĩrie nyeki yanyu kũrĩa guothe mũrĩmĩona, no wĩra wanyu ndũkũnyihanyiihio o na hanini.'" **12** Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩhurunjũkĩra bũrũri wa Misiri guothe kũngania makoni ma ngano mamatũmĩre ta nyeki. **13** Arũgamĩrĩri a ngombo makĩmahinyĩrĩria mũno, makameeraga atĩrĩ, "Rĩĩkiai wĩra ũrĩa mwagĩrĩirwo wa o mũthenya, o ta ũrĩa mwekaga rĩrĩa mwaheagwo nyeki." **14** Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara arĩa maathuurĩtwo nĩ anene a ngombo a Firaũni magakĩhũũragwo, makoorio atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ kĩragiririe mũhingie mũigana wa maturubarĩ ma ira kana ma ũmũthĩ, ta ũrĩa mũrekaga mbere?" **15** Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara magĩthiĩ kũrĩ Firaũni kũmũthaitha, makĩmũũria atĩrĩ: "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte wĩke ndungata ciaku maũndũ maya? **16** Ndungata ciaku itiraheo nyeki, na no tũrerwo, 'Thondekai maturubarĩ!' Ndungata ciaku nĩirahũũrwo, no andũ aku nĩo marĩ na mahĩtia." **17** Nake Firaũni agĩcookia atĩrĩ, "Igũũta ici! Inyuĩ mũrĩ igũũta! Nĩkĩo mũraikara mũkiugaga atĩrĩ, 'Nĩtũrekwo tũkarutĩre Jehova igongona.' **18** Cookai wĩra-inĩ. Mũtikũheo nyeki, na no nginya mũthondeke mũigana wa maturubarĩ marĩa mwagĩrĩirwo." **19** Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara makĩmenya atĩ maarĩ thĩĩna-inĩ rĩrĩa meerirwo atĩrĩ, "Mũtikũnyiihĩrio mũigana wa maturubarĩ marĩa mwagĩrĩirwo gũthondeka o mũthenya." **20** Rĩrĩa moimire harĩ Firaũni-rĩ, magĩkora Musa na Harũni arĩa maametereire, **21** nao anyabara acio makĩmeera atĩrĩ, "Jehova aromuona na amũtuĩre ciira! Mũtũmĩte tũtuĩke kĩndũ kĩnungu kũrĩ Firaũni na anene ake, na mũkamane rũhiũ rwa njora moko-inĩ mao matũũrage." **22** Musa agĩcooka kũrĩ, Jehova akĩmũũria atĩrĩ, "Mwathani, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũrehithĩrie andũ aya thĩĩna? Gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmire ũndũme? **23** Kuuma rĩrĩa ndaathiire kũrĩ Firaũni kũmwarĩria thĩĩinĩ wa rĩĩtwa rĩaku, nĩareheire andũ aya thĩĩna, nawe ũkaaga gũteithũra andũ aku o na hanini."

6 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Rĩu nĩũkuona ũrĩa ngwĩka Firaũni: Nĩ tondũ wa guoko gwakwa kũrĩ hinya-rĩ, nĩakamarekereria mathiĩ; na ningĩ nĩ tondũ wa guoko gwakwa kũrĩ hinya, nĩakamaingata moime bũrũri wake." **2** Ngai agĩcooka akĩĩra Musa atĩrĩ, "Nĩ niĩ Jehova. **3** Nĩ niĩ ndoimĩrĩire Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu ndĩ Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe, no matiamenyire na rĩĩtwa rĩu rĩakwa Jehova. **4** O na nĩndathondekire kĩrĩkanĩro gĩakwa nao atĩ nĩngamahe bũrũri wa Kaanani, kũrĩa maatũũraga marĩ ageni. **5** Na makĩria-rĩ, nĩnjiguĩte gũcaaya kwa andũ a Isiraeli, arĩa matuĩtwo ngombo nĩ andũ a Misiri, na nĩndirikanĩte kĩrĩkanĩro gĩakwa nao. **6** "Nĩ ũndũ ũcio, īra andũ a Isiraeli atĩrĩ: 'Niĩ nĩ niĩ Jehova, na nĩngamwaũra icooki rĩu mũigĩrĩirwo nĩ andũ a Misiri. Nĩngamuohora mũtige gũcooka gũtuĩka ngombo ciao, na nĩngamũkũũra ndambũrũkĩtie guoko na ciĩko nene cia ũtuanĩri ciira. **7** Ngaamuoya ta andũ akwa kĩũmbe, na nduĩke Ngai

wanyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu ũrĩa wamũrutire icooki-inĩ rĩa andũ a Misiri. **8** Na nĩngamũtwara bũrũri ũrĩa ndeeranĩire na mwĩhĩtwa nyambararĩtie guoko atĩ nĩngaahe Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu. Nĩguo ngũmũhe mũwĩgwatĩre ũtuĩke wanyu. Niĩ nĩ niĩ Jehova.'" **9** Musa agĩkĩheana ũhoro ũcio kũrĩ andũ a Isiraeli, no matiamũiguire nĩ ũrĩa maakuĩte ngoro nĩkũhinyĩrĩrio nĩ ũkombo. **10** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **11** "Thiĩ wĩre Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri arekererie andũ a Isiraeli moime bũrũri wake." **12** No Musa akĩĩra Jehova atĩrĩ, "Angĩkorwo andũ a Isiraeli matingĩnjigua-rĩ, nĩkĩ kĩngĩtũma Firaũni anjigue, kuona njaragia ngĩtondoiraga?" **13** Ngai nĩacookire akĩaria na Musa na Harũni ũhoro wĩgiĩ andũ a Isiraeli na Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri na akĩmaatha marute andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri. **14** Aya nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao: Ariũ a Rubeni ũrĩa irigithathi rĩa Isiraeli maarĩ Hanoku na Palu, na Hezironi, na Karimi. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Rubeni. **15** Ariũ a Simeoni maarĩ Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Sohari, na Shauli ũrĩa warĩ mũriũ wa mũtumia Mũkaanani. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Simeoni. **16** Maya nĩmo maarĩ marĩĩtwa ma ariũ a Lawi kũringana na maandĩko mao: Gerishoni, na Kohathu, na Merari. Lawi aatũũrire muoyo mĩaka 137. **17** Ariũ a Gerishoni kũringana na mbarĩ ciao maarĩ Libini na Shimei. **18** Ariũ a Kohathu maarĩ Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli. Kohathu aatũũrire muoyo mĩaka 133. **19** Ariũ a Merari maarĩ Mahali na Mushi. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Lawi kũringana na maandĩko mao. **20** Amuramu nĩahikirie mwarĩ wa nyina na ithe wetagwo Jokebedi, ũrĩa wamũciarĩire Harũni na Musa. Amuramu aatũũrire muoyo mĩaka 137. **21** Ariũ a Iziharu maarĩ Kora, na Nefegu, na Zikiri. **22** Ariũ a Uzieli maarĩ Mishaeli, na Elizafani, na Sithiri. **23** Harũni nĩahikirie Elisheba, mwarĩ wa Aminadabu, o ũrĩa warĩ mwarĩ wa nyina na Nahashoni, nake akĩmũciarĩra Nadabu na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru. **24** Ariũ a Kora maarĩ Asiri, na Elikana, na Abiasafu. Acio nĩo mbarĩ cia Akora. **25** Eleazaru mũrũ wa Harũni nĩahikirie mũirĩtu ũmwe wa Putieli, nake akĩmũciarĩra Finehasi. Acio nĩo maarĩ atongoria a nyũmba cia Alawii, o mbarĩ o mbarĩ. **26** Harũni o ũcio, marĩ na Musa, nĩo meerirwo nĩ Jehova atĩrĩ, "Rutai andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri kũringana na ikundi ciao." **27** Nĩo maarĩirie Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, ũhoro wa kũruta andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri. Maarĩ Musa o ũcio na Harũni. **28** Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Jehova aarĩirie Musa arĩ kũu bũrũri wa Misiri-rĩ, **29** aamwĩrire atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ Jehova. Ĩra Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri ũrĩa wothe ngũkwĩra." **30** No Musa akĩĩra Jehova atĩrĩ, "Kuona njaragia ngĩtondoiraga-rĩ, Firaũni angĩkĩnjigua nĩkĩ?"

7 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "We ngũtuĩte ta Ngai harĩ Firaũni, nake mũrũ wa nyũkwa Harũni egũtuĩka mũnabii waku. **2** Wee ũriugaga ũrĩa wothe ndĩgwathaga, nake mũrũ wa nyũkwa Harũni nĩwe ũrĩĩraga Firaũni arekererie andũ a Isiraeli moime bũrũri wake. **3** No nĩngũtũma ngoro ya Firaũni yũme, na o na ndaingĩhia ciama ciakwa na morirũ gũkũ bũrũri wa Misiri-rĩ, **4** ndakamũigua. Ningĩ nĩngatambũrũkia guoko gwakwa kũu bũrũri wa Misiri, na ndute ikundi cia andũ akwa a Isiraeli moime kuo na ũndũ wa ciĩko nene cia ũtuanĩri ciira. **5** Nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa ngataambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre bũrũri wa Misiri na ndute andũ a Isiraeli moime kuo." **6** Musa na Harũni magĩĩka o ũrĩa Jehova aamaathĩte meke. **7** Musa aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩnana nake Harũni mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩtatũ hĩndĩ ĩrĩa maaragia na Firaũni. **8** Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, **9** "Rĩrĩa Firaũni arĩmwĩra atĩrĩ, 'Ringai kĩama,' nawe Musa wĩre Harũni atĩrĩ, 'Oya rũthanju rwaku, ũrũikie thĩ o hau mbere ya Firaũni,' naruo rũtuĩke nyoka." **10** Nĩ ũndũ ũcio Musa na Harũni magĩthiĩ kũrĩ Firaũni, nao magĩĩka o ta ũrĩa maathĩtwo nĩ Jehova. Harũni agĩikia rũthanju rwake thĩ mbere ya Firaũni na anene ake, naruo rũgĩtuĩka nyoka. **11** Nake Firaũni agĩĩta andũ arĩa oogĩ o na ago, na aringi ciama a Misiri, nao magĩĩka o ũguo magĩtũmĩra maũgĩ mao ma ũgo. **12** O mũndũ agĩikia rũthanju rwake thĩ na rũgĩtuĩka nyoka. No rũthanju rwa Harũni rũkĩmeria thanju ciao. **13** No rĩrĩ, ngoro ya Firaũni ĩkĩũma nake akĩrega kũmaigua, o ta ũrĩa Jehova oigĩte. **14** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Ngoro ya Firaũni ndĩngĩororoa; nĩaregete kũrekereria andũ mathiĩ. **15** Nĩũgathiĩ kũrĩ Firaũni rũciinĩ agĩthiĩ rũũĩ. Weterere mũcemanie nake hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Nili, na ũthiĩ na rũthanju rũrĩa rwagarũrũkĩte rũgatuĩka nyoka. **16** Ũcooke ũmwĩre atĩrĩ, 'Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nĩandũmĩte ngwĩre ũũ: Rekereria andũ akwa mathiĩ nĩgeetha makandungatĩre marĩ werũ-inĩ. No nginya rĩu nĩũregete gũthikĩrĩria. **17** Jehova ekuuga atĩrĩ: Ũndũ ũyũ nĩguo ũgũtũma ũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova: Ngũgũtha maaĩ ma Rũũĩ rwa Nili na rũthanju rũrũ rũrĩ guoko-inĩ gwakwa, namo magarũrũke matuĩke thakame. **18** Thamaki iria irĩ thĩinĩ wa Rũũĩ rwa Nili nĩigũkua, naruo rũũĩ rũnunge; andũ a Misiri maremwo nĩ kũnyua maaĩ maruo.'" **19** Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Ĩra Harũni atĩrĩ, 'Oya rũthanju rwaku na ũtambũrũkie guoko igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, na igũrũ rĩa tũrũũĩ, na mĩtaro, na tũmaria o na kũrĩa guothe kũhingĩrĩrie maaĩ nakuo guothe gũtuĩke thakame. Thakame ĩkaiyũra kũndũ guothe bũrũri wa Misiri, o na kũu ndoo-inĩ cia mĩtĩ na mĩtũngi-inĩ ya mahiga.'" **20** Musa na Harũni magĩĩka o ũrĩa Jehova aathanĩte. Agĩkĩambararia rũthanju rwake arĩ mbere ya Firaũni na anene ake, nake akĩgũtha maaĩ ma Rũũĩ rwa Nili, namo maaĩ mothe makĩgarũrũka magĩtuĩka thakame. **21** Thamaki iria ciarĩ Rũũĩ rwa Nili igĩkua, naruo rũũĩ rũkĩnunga ũũru mũno, nginya andũ a bũrũri wa Misiri makĩremwo nĩ kũnyua maaĩ maruo. Bũrũri wa Misiri wothe ũkĩiyũra thakame. **22** No aringi ciama a bũrũri wa Misiri magĩĩka maũndũ o ta macio na ũndũ wa maũgĩ mao ma ũgo, nayo ngoro ya Firaũni ĩkĩũma; akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũrĩa Jehova oigĩte. **23** Handũ ha kũigua-rĩ, akĩhũndũka agĩthiĩ nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki, na ndaigana kũrũmbũiya ũhoro ũcio ngoro-inĩ yake. **24** Nao andũ othe a Misiri makĩenja ithima gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Nili nĩguo mone maaĩ ma kũnyua, tondũ matingĩahotire kũnyua maaĩ ma rũũĩ

rũu. **25** Mĩthenya mũgwanja nĩyahĩtũkire thuutha wa Jehova kũgũtha maaĩ ma Nili.

8 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Thiĩ kũrĩ Firaũni ũmwĩre atĩrĩ, 'Jehova oigĩte ũũ: Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre. **2** Ũngĩrega kũmarekereria mathiĩ, nĩngũhũũra bũrũri waku wothe na mũthiro wa ciũra. **3** Rũũĩ rwa Nili rũkũiyũra ciũra. Igũũka ciambate o nginya nyũmba yaku ya ũthamaki o na nyũmba yaku ya toro o nginya ũrĩrĩ waku igũrũ, itoonye nyũmba cia anene aku, o na irũgĩrĩre andũ aku o ene, ikorwo kuo o na mariiko-inĩ maku na mĩharatĩ-inĩ ya gũkandĩrwo mũtu. **4** Ciũra icio ikũrũgĩrĩre na irũgĩrĩre andũ aku o na anene aku.'" **5** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Ĩra Harũni atĩrĩ, 'Tambũrũkia guoko gwaku na rũthanju igũrũ rĩa tũrũũĩ, na mĩtaro, na tũmaria, ũtũme ciũra ciũke bũrũri-inĩ wa Misiri.'" **6** Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩtambũrũkia guoko gwake igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, nacio ciũra ikiumĩra ikĩiyũra bũrũri. **7** No aringi ciama a bũrũri wa Misiri magĩĩka maũndũ o ta macio na ũndũ wa maũgĩ mao ma ũgo, o nao magĩtũma ciũra ciũke bũrũri wa Misiri. **8** Firaũni agĩĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, "Hooyai Jehova anjehererie na ehererie andũ akwa ciũra ici, na nĩngũrekereria andũ anyu mathiĩ makarutĩre Jehova magongona." **9** Musa akĩĩra Firaũni atĩrĩ, "Wee nĩwe ngũhe gĩtĩĩo gĩa gũtua ihinda rĩa gũkũhoera, wee na anene aku o na andũ aku nĩguo inyuĩ na nyũmba cianyu mwehererwo nĩ ciũra, itigare o iria irĩ thĩinĩ wa Rũũĩ rwa Nili." **10** Firaũni akiuga atĩrĩ, "Mũkaahooera rũciũ." Nake Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩgũtuĩke ũguo woiga, nĩgeetha ũmenye atĩ gũtirĩ mũndũ ũhaana ta Jehova Ngai witũ. **11** Ciũra nĩcigũkweherera na ciehere nyũmba ciaku, cieherere anene aku na andũ aku; itigare o iria irĩ rũũĩ-inĩ rwa Nili." **12** Na rĩrĩa Musa na Harũni mehereire Firaũni, Musa agĩkaĩra Jehova ũhoro wĩgiĩ ciũra iria aarehithĩirie Firaũni. **13** Nake Jehova agĩĩka o ũrĩa Musa aahooete. Ciũra iria ciarĩ nyũmba, na iria ciarĩ nja na iria ciarĩ mĩgũnda igĩkua. **14** Ikĩũnganio ikĩigwo irũndo, nacio ikĩnungia bũrũri. **15** No rĩrĩa Firaũni onire atĩ marĩkũhoorerwo nĩ thĩĩna-rĩ, akĩũmia ngoro na akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũrĩa Jehova oigĩte. **16** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Ĩra Harũni atĩrĩ, 'Tambũrũkia rũthanju rwaku ũgũthe rũkũngũ rũrĩa rũrĩ thĩ,' na bũrũri-inĩ wothe wa Misiri-rĩ, rũkũngũ rũu rũgũtuĩka rwagĩ." **17** Nao magĩĩka ũguo; na rĩrĩa Harũni aatambũrũkirie guoko anyiitĩte rũthanju-rĩ, agũtha rũkũngũ naguo, rwagĩ rũgĩtambĩrĩra andũ na nyamũ. Rũkũngũ ruothe bũrũri-inĩ wa Misiri rũgĩtuĩka rwagĩ. **18** No hĩndĩ ĩrĩa aringi a ciama a bũrũri wa Misiri maageririe kũrehe rwagĩ na maũgĩ mao ma ũgo-rĩ, nĩmaremirwo. Naruo rwagĩ rũgĩtambĩrĩra andũ na nyamũ. **19** Aringi acio a ciama makĩĩra Firaũni atĩrĩ, "Ũyũ nĩ hinya wa kĩara kĩa Ngai." No Firaũni akĩũmia ngoro akĩrega kũigua, o ta ũrĩa Jehova oigĩte. **20** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Ũkĩra rũciinĩ tene, uumĩrĩre Firaũni agĩthiĩ Rũũĩ rwa Nili, ũmwĩre atĩrĩ, 'Jehova ekuuga ũũ: Rekereria andũ akwa mathiĩ nĩgeetha makandungatĩre. **21** Ũngĩaga kũreka mathiĩ-rĩ, ngũkũrehera mĩrumbĩ ya ngi, ndehere anene aku na andũ aku, o na ndĩcirehe nyũmba-inĩ cianyu. Nyũmba cia andũ a Misiri ikũiyũra ngi, o na ningĩ ciyũre thĩ kũrĩa guothe marĩ. **22** "'No rĩrĩ, mũthenya ũcio ngeeka ũndũ ũrĩ ngũrani bũrũri-inĩ wa Gosheni, kũrĩa andũ akwa matũũraga; gũtikagĩa na mĩrumbĩ ya ngi kũu, nĩgeetha ũmenye atĩ niĩ, Jehova, ndĩ bũrũri-inĩ ũyũ. **23** Nĩngekĩra ngũũrani gatagatĩ ka andũ akwa na aku. Rũciũ nĩrĩo kĩama gĩkĩ gĩgekĩka.'" **24** Na ũguo noguo Jehova eekire. Ngi mĩrumbĩ mĩnene ikĩiyũra nyũmba ya ũthamaki ya Firaũni na igĩtoonya nyũmba cia anene ake, naguo bũrũri wa Misiri wothe ũkĩanangwo nĩ ngi icio. **25** Ningĩ Firaũni agĩĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi mũkarutĩre Ngai wanyu iruta gũkũ bũrũri-inĩ." **26** No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, "Gũtingĩagĩrĩra gwĩka ũguo. Magongona marĩa tũkũrutĩra Jehova Ngai witũ nĩ mekuoneka marĩ magigi nĩ andũ a Misiri. Tũngĩkĩruta magongona marĩ magigi maitho-inĩ mao-rĩ, githĩ matigũtũhũũra na mahiga nyuguto? **27** No nginya tũthiĩ rũgendo rwa mĩthenya ĩtatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona, o ta ũrĩa atwathĩte." **28** Firaũni akiuga atĩrĩ, "Nĩngũmũrekereria mũthiĩ mũkarutĩre Jehova Ngai wanyu magongona werũ-inĩ, no mũtigathiĩ kũraya mũno. Na rĩu, hooerai." **29** Musa agĩcookia atĩrĩ, "Ndaarĩkia kuuma harĩwe, nĩngũhooya Jehova, na rũciũ ngi nĩikoima kũrĩ Firaũni na anene ake, na andũ ake. No ũkĩmenyerere atĩ Firaũni ndageke ũndũ wa kũheenania rĩngĩ, na ũndũ wa kwaga kũrekereria andũ mathiĩ makarutĩre Jehova magongona." **30** Musa agĩkiuma harĩ Firaũni, akĩhooya Jehova, **31** nake Jehova agĩĩka ũrĩa Musa aamũhoire; nacio ngi ikĩeherera Firaũni, na anene ake, na andũ ake, na gũtirĩ ngi yatigarire. **32** No rĩrĩ, o na ihinda rĩĩrĩ Firaũni akĩũmia ngoro yake akĩrega kũrekereria andũ mathiĩ.

9 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Thiĩ kũrĩ Firaũni ũkamwĩre atĩrĩ, 'Jehova, o we Ngai wa Ahibirania ekuuga ũũ: "Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre." **2** Ũngĩrega kũmarekereria, na ũthiĩ na mbere kũmarigĩrĩria-rĩ, **3** guoko kwa Jehova nĩgũkũrehithĩria ũhiũ waku ũrĩa ũrĩ ũrĩithio-inĩ mũthiro mũũru mũno kũrĩ mbarathi cianyu na ndigiri, na ngamĩĩra, na ng'ombe cianyu, na ng'ondu na mbũri. **4** No Jehova nĩagekĩra ngũũrani gatagatĩ ka ũhiũ wa andũ a Isiraeli na andũ a Misiri, nĩgeetha gũtikagĩe nyamũ ya Mũisiraeli ĩgũkua.'" **5** Jehova agĩtua ihinda, na akiuga atĩrĩ, "Rũciũ Jehova nĩageeka ũndũ ũyũ gũkũ bũrũri-inĩ." **6** Na mũthenya ũyũ ũngĩ Jehova agĩgĩka o ũguo: Ũhiũ wothe wa andũ a Misiri ũgĩkua, no gũtirĩ nyamũ o na ĩmwe ya Mũisiraeli yakuire. **7** Firaũni agĩtũma andũ magatuĩrie ũhoro, nao makĩona atĩ gũtiarĩ nyamũ o na ĩmwe ya andũ a Isiraeli yakuĩte. No rĩrĩ, ngoro yake ndĩororoire na ndaigana kũrekereria andũ mathiĩ. **8** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, "Oyai ngundi cia mbiro kuuma riiko rĩrĩa inene, nake Musa amĩĩkie igũrũ mbere ya Firaũni. **9** Mbiro ĩyo nĩĩgatuĩka rũkũngũ rũhinyu, naruo rũiyũre bũrũri wothe wa Misiri, rũcooke rũtuĩke mahũha ma ironda mĩĩrĩ-inĩ ya andũ na ya nyamũ bũrũri-inĩ ũcio wothe." **10** Nĩ ũndũ ũcio magĩkĩoya mbiro kuuma riiko inene,

makĩrũgama mbere ya Firaũni. Musa akĩmĩĩkia igũrũ,
namo mahũha ma ironda makiumĩra mĩĩrĩ-inĩ ya andũ
o na ya nyamũ. **11** Aringi ciama a Misiri matingĩahotire
kũrũgama mbere ya Musa nĩ ũndũ wa mahũha marĩa
maarĩ namo, hamwe na andũ othe a bũrũri wa Misiri.
12 No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, akĩrega kũigua
Musa na Harũni, o ta ũrĩa Jehova eerĩte Musa. **13**
Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Ũkĩra rũciinĩ tene,
ũkarũgame mbere ya Firaũni ũmwĩre atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo
Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga: Rekereria andũ
akwa mathiĩ, nĩgeetha makahooe, **14** kana ihinda rĩĩrĩ
ngũtũmĩre mĩthiro yakwa yothe ya hinya, we o hamwe
na anene aku na andũ aku, nĩguo ũmenye atĩ gũtirĩ
ũngĩ ũhaana ta niĩ gũkũ thĩ guothe. **15** Nĩgũkorwo
nginya rĩu nĩingĩhotete gũtambũrũkia guoko gwakwa,
ngakũhũũra na ngahũũra andũ aku na mũthiro ũrĩa
ũngĩmũniiinĩte inyuothe thĩ. **16** No ngũrũgamĩtie nĩ
ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kĩũmbe, atĩ nguonie hinya wakwa,
na atĩ rĩĩtwa rĩakwa rĩhunjio thĩ yothe. **17** No wĩyũmĩtie
kũhinyĩrĩria andũ akwa na ũkagiria mathiĩ. **18** Nĩ ũndũ
ũcio-rĩ, rũciũ ihinda ta rĩĩrĩ ngoiria mbura ya mbembe
njũru mũno, ĩtarĩ yoira ĩngĩ tayo gũkũ bũrũri wa Misiri
kuuma rĩrĩa Misiri kwambĩrĩirie gũtũũrwo nginya rĩu.
19 Gĩathane rĩu atĩ ũhiũ waku na indo ciothe iria ũrĩ
nacio mũgũnda itoonyio handũ ingĩĩgitia, tondũ mbura
ĩyo ya mbembe yoirĩra mũndũ o wothe ũrĩ nja kana
nyamũ ĩtarehetwo mũciĩ o yothe na ĩrĩ kũu mũgũnda no
ĩgũkua.'" **20** Anene acio a Firaũni arĩa meetigĩrĩte kiugo
kĩa Jehova makĩhiũha gũtoonyia ngombo ciao na ũhiũ
wao nyũmba thĩinĩ. **21** No arĩa mateetigĩrire kiugo kĩa
Jehova maatigire ngombo ciao na ũhiũ wao mĩgũnda-
inĩ. **22** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Tambũrũkia
guoko ũkũroretie matu-inĩ nĩgeetha mbura ya mbembe
yure bũrũri wa Misiri guothe; yurĩre andũ, na nyamũ
na yurĩre kĩndũ gĩothe kĩrakũra mĩgũnda-inĩ ya bũrũri
wa Misiri." **23** Rĩrĩa Musa aatambũrũkirie rũthanju
arũroretie matu-inĩ, Jehova agĩtũma kũgĩe na marurumĩ
hamwe na mbura ya mbembe, naruo rũheni rũkĩhenũka
thĩ. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuria mbura ya mbembe
kũu bũrũri wa Misiri; **24** mbura ya mbembe ĩgĩkiura,
naruo rũheni rũkĩhenũka kũndũ guothe. Nĩkĩo kĩarĩ
kĩhuhũkanio kĩrĩa kĩũru mũno kĩonekanĩte bũrũri wothe
wa Misiri kuuma wambĩrĩria gũtũũrwo nĩ andũ. **25**
Mbura ĩyo ya mbembe ĩkiura bũrũri wothe wa Misiri,
ĩkiurĩra kĩndũ gĩothe kĩarĩ mũgũnda, andũ o hamwe
na nyamũ; ĩgĩthũkia kĩndũ gĩothe kĩarĩ mũgũnda na
ĩgĩkahũra mĩtĩ yothe. **26** Kũndũ kũrĩa mbura ĩyo ya
mbembe ĩtoirire no bũrũri wa Gosheni, kũrĩa andũ a
Isiraeli maarĩ. **27** Nake Firaũni agĩĩta Musa na Harũni,
akĩmeera atĩrĩ, "Ihinda rĩĩrĩ nĩnjĩhĩtie. Jehova nĩwe wa
ma; niĩ na andũ akwa nĩtũhĩtĩtie. **28** Hooyai Jehova,
nĩgũkorwo nĩtũiganĩtie marurumĩ na mbura ya mbembe
iria tuonete. Nĩngũmũrekereria mũthiĩ; mũtigũikara
gũkũ rĩngĩ." **29** Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndoima
itũũra rĩĩrĩ inene, nĩngũtambũrũkia moko hooe Jehova.
Marurumĩ nĩmegũthira, na gũtigũkorwo na mbura ĩngĩ
ya mbembe, nĩgeetha ũmenye atĩ thĩ nĩ ya Jehova. **30** No
nĩnjũũĩ atĩ wee na anene aku mũtirĩ mũretigĩra Jehova
Ngai." **31** (Ũguta na cairi nĩciathũkirio, nĩ ũndũ cairi
nĩyarutĩte magira, naguo ũguta ũkaruta kĩro. **32** No rĩrĩ,
ngano o na guthemethu itiathũkirio, tondũ itiarĩ ngũrũ.)
33 Hĩndĩ ĩyo Musa akĩehera harĩ Firaũni na akiuma nja
ya itũũra inene. Agĩtambũrũkia moko amaroretie na
kũrĩ Jehova; marurumĩ na mbura ya mbembe igĩthira,
na gũtiacookire kuura. **34** Rĩrĩa Firaũni onire atĩ mbura
ya mbembe na marurumĩ nĩciathira akĩĩhia rĩngĩ; we
na anene ake makĩũmia ngoro ciao. **35** Nĩ ũndũ ũcio
ngoro ya Firaũni yarĩ nyũmũ na ndangĩarekereirie andũ
a Isiraeli mathiĩ, o ta ũrĩa Jehova aarĩtie na kanua ka
Musa.

10 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Thiĩ kũrĩ Firaũni,
nĩgũkorwo nĩnyũmĩtie ngoro yake na ngoro cia
anene ake nĩgeetha ninge ciama ici ciakwa gatagatĩ-
inĩ kao; **2** nĩguo mũkeeraga ciana cianyu na ciana
ciacio ũrĩa ndokĩrĩire andũ a Misiri, na ũrĩa ndaringire
ciama ciakwa gatagatĩ-inĩ kao, nĩguo mũmenye atĩ
niĩ nĩ niĩ Jehova." **3** Nĩ ũndũ ũcio Musa na Harũni
magĩthiĩ kũrĩ Firaũni makĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova Ngai
wa Ahibirania ekuuga ũũ: 'Ũgũikara nginya rĩ ũregete
kũnjĩnyiihĩria? Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha
makandungatĩre. **4** Warega kũmarekereria-rĩ, rũciũ
nĩngarehithia ngigĩ bũrũri ũyũ wanyu. **5** Ikaiyũra thĩ,
imĩhumbĩre yage kuoneka. Nĩikarĩa kĩrĩa gĩothe gĩtigĩtio
nĩ mbura ya mbembe, o na irĩe mĩtĩ yothe ĩrĩa ĩrakũra
mĩgũnda-inĩ yanyu. **6** Ikaiyũra nyũmba ciaku, na cia
anene aku, na cia andũ othe a Misiri, ũndũ maithe
manyu kana maguuka manyu matarĩ mona kuuma rĩrĩa
mambĩrĩirie gũtũũra bũrũri ũyũ nginya rĩu.'" Nake
Musa akĩgarũrũka akĩeherera Firaũni. **7** Anene a Firaũni
makĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ nginya rĩ mũndũ ũyũ egũtũũra arĩ
mũtego harĩ ithuĩ? Rekereria andũ aya mathiĩ, nĩgeetha
makahooe Jehova Ngai wao. Ndũramenya atĩ bũrũri wa
Misiri nĩwanangĩtwo?" **8** Musa na Harũni magĩcookio
kũrĩ Firaũni. Nake akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi mũkahooe
Jehova Ngai wanyu; no rĩrĩ, nĩ arĩkũ megũthiĩ?" **9** Musa
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Tũgũthiĩ na andũ aitũ arĩa ethĩ o
na arĩa akũrũ, tũthiĩ na aanake na airĩtu aitũ, na tũthiĩ
na ũhiũ witũ wothe, tondũ tũrathiĩ gũkũngũĩra Jehova
na iruga inene." **10** Firaũni akiuga atĩrĩ, "Hĩ! Kaĩ Jehova
arogĩikara na inyuĩ ingĩmũrekereria mũthiĩ na atumia
anyu na ciana cianyu-ĩ! Hatirĩ nganja mũrĩ na muoroto
mũũru. **11** Aca! Thiĩi o arũme oiki, mũthiĩ mũhooe
Jehova, nĩgũkorwo ũguo nĩguo mũkoretwo mũkĩenda."
Nao Musa na Harũni makĩingatwo, makĩehera mbere ya
Firaũni. **12** Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Tambũrũkia
guoko gwaku igũrũ rĩa bũrũri wa Misiri nĩgeetha ngigĩ
ciũke ciyũre bũrũri ũyũ wothe, nacio irĩe kĩndũ gĩothe
kĩrakũra mĩgũnda-inĩ, kĩrĩa gĩothe gĩatigirio nĩ mbura
ya mbembe." **13** Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtambũrũkia
rũthanju rwake igũrũ rĩa bũrũri wa Misiri, nake Jehova
agĩtũma rũhuho ruumĩte irathĩro rũhurutane kũu
bũrũri ũcio mũthenya wothe na ũtukũ wothe. Gũgĩkinya
rũciinĩ rũhuho rũu nĩ rwarehete ngigĩ. **14** Nacio ngigĩ
icio ikĩhithũkĩra bũrũri wa Misiri wothe na igĩikara
kũndũ guothe bũrũri-inĩ irĩ nyingĩ mũno. Mbere ĩyo
gũtiagĩte mũthiro wa ngigĩ ta ũcio na gũtikagĩa ũngĩ ta
ũcio. **15** Ikĩhumbĩra thĩ yothe o nginya ĩkĩira. Ikĩrĩa kĩrĩa
gĩothe gĩatigarĩtio nĩ mbura ya mbembe, kĩrĩa gĩothe
gĩakũraga mĩgũnda o na matunda marĩa maarĩ mĩtĩ-inĩ.

Gũtirĩ kĩndũ kĩigũ gĩatigarire mũtĩ-inĩ kana mũmera
bũrũri-inĩ wothe wa Misiri. **16** Nake Firaũni agĩĩta Musa
na Harũni narua, akĩmeera atĩrĩ, "Nĩnjĩhĩirie Jehova
Ngai wanyu, o na inyuĩ nĩndĩmwĩhĩirie. **17** Rĩu ndekerai
mehia makwa o rĩngĩ na mũhooe Jehova Ngai wanyu
anjehererie mũthiro ũyũ mũũru." **18** Hĩndĩ ĩyo Musa
akĩeherera Firaũni agĩthiĩ akĩhooya Jehova. **19** Nake
Jehova akĩgarũra rũhuho, akĩrũtua rũhuho rũnene rwa
kuuma ithũĩro, naruo rũkĩũmbũra ngigĩ icio, rũgĩcitwara
Iria-inĩ Itune. Gũtirĩ gakigĩ o na kamwe gaatigarire
bũrũri wa Misiri. **20** No Jehova akĩũmia ngoro ya
Firaũni, nake akĩrega kũrekereria andũ a Isiraeli mathiĩ.
21 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Tambũrũkia guoko
ũkũroretie igũrũ matu-inĩ nĩgeetha nduma ĩiyũre bũrũri
wa Misiri, nduma ĩngĩhutĩka." **22** Nĩ ũndũ ũcio Musa
agĩtambũrũkia guoko akũroretie igũrũ matu-inĩ, nayo
nduma nene ĩkĩiyũra bũrũri wa Misiri mĩthenya ĩtatũ.
23 Gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kuona ũrĩa ũngĩ kana oime
gwake handũ ha mĩthenya ĩtatũ. No andũ a Isiraeli,
othe kũrĩa maikaraga kwarĩ na ũtheri. **24** Ningĩ Firaũni
agĩĩta Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩi mũkahooe Jehova.
O na atumia anyu na ciana no mathiĩ na inyuĩ; no
rĩrĩ, mũtige ndũũru cianyu cia mbũri na cia ng'ombe."
25 No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, "No nginya ũtwĩtĩkĩrie
tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona na maruta ma
njino. **26** Ũhiũ witũ no nginya tũthiĩ naguo; gũtirĩ o na
ihũngũ tũgũtiga na thuutha. No nginya tũhũthĩre imwe
ciacio tũkĩhooya Jehova Ngai witũ, na tũtingĩmenya nĩ
irĩkũ irĩbatarania mahooya-inĩ nginya tũkinye kũu."
27 No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, nake akĩrega
kũmarekereria mathiĩ. **28** Firaũni akĩĩra Musa atĩrĩ,
"Uma, ũnjeherere! Wĩmenyerere ndũkanooke mbere
yakwa rĩngĩ! Mũthenya ũrĩa ũkoona ũthiũ wakwa, no
gũkua ũgaakua." **29** Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, "O ta
ũguo woiga, ndigooka mbere yaku rĩngĩ."

11 Na rĩrĩ, Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, "Nĩngũrehere
Firaũni na bũrũri wa Misiri mũthiro ũngĩ ũmwe.
Thuutha ũcio, nĩakamũrekereria mũthiĩ mume gũkũ, na
rĩrĩa ageeka ũguo, nĩkũmũingata akaamũingata biũ. **2**
Ĩra arũme othe, o hamwe na andũ-a-nja mahooe andũ a
matũũra mao indo cia betha na cia thahabu." **3** (Jehova
agĩtũma andũ acio metĩkĩrĩke nĩ andũ a Misiri, na Musa
we mwene aarĩ mũtĩĩku mũno kũu bũrũri wa Misiri
nĩ anene a Firaũni o na andũ arĩa angĩ.) **4** Nĩ ũndũ
ũcio Musa akiuga atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ: 'Kũrĩ ta
ũtukũ gatagatĩ nĩngatuĩkania bũrũri wa Misiri wothe. **5**
Mwana wothe wa kahĩĩ wa irigithathi gũkũ bũrũri wa
Misiri nĩagaakua, kwambĩrĩria irigithathi rĩa Firaũni,
rĩrĩa rĩikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene, nginya irigithathi rĩa
ngombo ya mũirĩtu, ũrĩa ũrutaga wĩra gĩthĩi-inĩ, na
marigithathi mothe ma ng'ombe o namo. **6** Nĩgũkaagĩa
kĩrĩro kĩnene bũrũri wa Misiri wothe, kĩrĩro kĩũru
gĩtarĩ gĩakorwo kuo, na gĩtakagĩa kuo rĩngĩ o na rĩ. **7**
No gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, gũtirĩ ngui ĩgaakũgĩra
mũndũ, kana ĩkũgĩre nyamũ.' Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya
atĩ Jehova nĩekĩrĩte ngũũrani harĩ andũ a Misiri na
andũ a Isiraeli. **8** Anene aya aku othe magooka kũrĩ
niĩ, manyinamĩrĩre makiugaga atĩrĩ, 'Thiĩ, we mwene o
na andũ arĩa makũrũmĩrĩire!' Thuutha ũcio nĩngathiĩ."
Hĩndĩ ĩyo Musa, acinĩtwo nĩ marakara, akĩeherera
Firaũni. **9** Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, "Firaũni nĩakarega
gũkũigua, nĩgeetha morirũ makwa gũkũ bũrũri wa
Misiri mongerereke." **10** Musa na Harũni nĩmaringire
morirũ maya mothe mbere ya Firaũni, no Jehova
akĩũmia ngoro ya Firaũni, na ndaigana kũrekereria
andũ a Isiraeli moime bũrũri-inĩ wake.

12 Jehova akĩĩra Musa na Harũni marĩ kũu bũrũri
wa Misiri atĩrĩ, **2** "Mweri ũyũ nĩguo ũgũtuĩka
mweri wa mbere harĩ inyuĩ, ũtuĩke mweri wa mbere wa
mwaka wanyu. **3** Ĩrai andũ othe a Isiraeli atĩ mũthenya
wa ikũmi mweri ũyũ, o mũndũ akanyiitĩra andũ a
nyũmba yake gatũrũme; o nyũmba gatũrũme kamwe. **4**
Nyũmba ĩngĩgakorwo ĩrĩ nini mũno, ũndũ ĩtangĩniina
gatũrũme kamwe-rĩ, nĩmanyiitanĩre gatũrũme kamwe
na nyũmba ĩrĩa mahakanĩte nayo, marĩkĩtie gwĩtara
mũigana wao meturanĩire. Rorai na mũtue wega nĩ
tũtũrũme tũigana tũkabatarania kũringana na mũrĩĩre
wa o mũndũ. **5** Nyamũ iria mũgũthuura no nginya
ikorwo irĩ tũtũrũme twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe, na
itarĩ na kaũũgũ, na mũgaaciruta kuuma harĩ ng'ondu
kana mbũri. **6** Cimenyererei nginya mũthenya wa
ikũmi na ĩna wa mweri, hĩndĩ ĩrĩa andũ othe a Isiraeli
magaacithĩnja hwaĩ-inĩ. **7** Hĩndĩ ĩyo makooya thakame
ĩmwe ya tũtũrũme tũu, nao mamĩhake hingĩro-inĩ
cia igũrũ na cia mĩena ya mũrango wa nyũmba ĩrĩa
makaarĩĩra tũtũrũme tũu. **8** Ũtukũ o ũcio makaarĩa
nyama icio ihĩhĩtio na mwaki, marĩĩanĩrie na nyeni
ndũrũ na mĩgate ĩtarĩ mĩĩkĩre ndawa ya kũimbia.
9 Mũtikanarĩe nyama irĩ njĩthĩ kana itherũkĩtio na
maaĩ, no ihĩhio na mwaki, mũtwe, na magũrũ o
na nyama cia nda. **10** Mũtikanatigie imwe ciacio
ikinyĩrie rũciinĩ; iria ingĩtigara nginya rũciinĩ, no
nginya mũgaacicina. **11** Ũũ nĩguo mũkaarĩa nyama
icio: mũkorwo mwĩhotorete mĩcibi yanyu njohero, na
iraatũ cianyu irĩ magũrũ, na mĩtirima yanyu ĩrĩ moko.
Mũgaacirĩa naihenya; ĩyo nĩyo Bathaka ya Jehova. **12**
"O ũtukũ ũcio nĩngatuĩkanĩria bũrũri wa Misiri, na
nĩngooraga marigithathi mothe ma andũ na ma nyamũ,
na nĩngatuĩra ngai cia bũrũri wa Misiri ciothe ciira.
Niĩ nĩ niĩ Jehova. **13** Thakame ĩyo ĩgaatuĩka rũũri
rwanyu nyũmba-inĩ iria mũgaakorwo mũrĩ, na rĩrĩa
ngoona thakame-rĩ, no kũmũhĩtũka ngaamũhĩtũka.
Gũtirĩ mũthiro ũkamũhutia hĩndĩ ĩrĩa ngaahũũra bũrũri
wa Misiri. **14** "Mũthenya ũcio nĩmũrĩũririkanaga;
ũkũngũyagĩrei harĩ njiarwa iria igooka ũrĩ wa gĩathĩ kĩa
Jehova, ũrĩ ũndũ wathanĩtwo wa gũtũũra. **15** Ihinda rĩa
mĩthenya mũgwanja, mũkaarĩĩaga mĩgate ĩtarĩ mĩĩkĩre
ndawa ya kũimbia. Mũthenya wa mbere mũkeeheria
ndawa ya kũimbia kuuma nyũmba cianyu, nĩgũkorwo
mũndũ o wothe ũngĩrĩa kĩndũ kĩrĩ ndawa ya kũimbia
kuuma mũthenya wa mbere nginya wa mũgwanja-rĩ,
nĩakaingatwo eherio harĩ andũ a Isiraeli. **16** Gĩai na
kĩũngano gĩtheru mũthenya wa mbere, na mũgĩe na
kĩngĩ mũthenya wa mũgwanja. Mũtikanarute wĩra o
na ũrĩkũ mĩthenya ĩyo, tiga o wa kũhaarĩria irio cia
kũrĩĩo nĩ mũndũ wothe, ũguo noguo mũngĩĩka. **17**
"Kũngũĩrai Gĩathĩ kĩa Mĩgate Ĩtarĩ Ndawa ya Kũimbia,
tondũ nĩ mũthenya ũyũ kĩũmbe ndamũrutire mũrĩ

ikundi kuuma bũrũri wa Misiri. Kũngũĩrai mũthenya ũyũ ũrĩ ũndũ wathanĩtwo wa gũtũũra nginya njiarwa iria igooka. **18** Mweri wa mbere mũrĩrĩĩaga mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, kwambĩrĩria hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna, nginya hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ũmwe. **19** Handũ ha matukũ mũgwanja, gũtikoneke ndawa ya kũimbia mĩgate nyũmba-inĩ cianyu. Na rĩrĩ, mũndũ o wothe ũngĩrĩa kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũimbia nĩakaingatwo athengio mũingĩ-inĩ wa Isiraeli, arĩ mũgeni, kana aciarĩtwo arĩ Mũisiraeli. **20** Mũtikanarĩe kĩndũ gĩĩkĩrĩtwo ndawa ya kũimbia. Kũrĩa guothe mũgaatũũra, mũkaarĩĩaga mĩgate ĩtarĩ ndawa ya kũimbia." **21** Nake Musa agĩĩta athuuri a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi o narua mũgathuure nyamũ nĩ ũndũ wa nyũmba cianyu na mũthĩnje gatũrũme ka Bathaka. **22** Oyai kĩohe kĩa mahuti ma mũthobi, mũgĩtobokie karaĩ-inĩ karĩ na thakame, mũcooke mũmĩhake hingĩro ya igũrũ ya mũrango, o na mĩena yeerĩ ya hingĩro cia mũrango. Gũtikagĩe mũndũ o na ũmwe wanyu ũkuuma nja ya nyũmba yake nginya rũciinĩ. **23** Hĩndĩ ĩrĩa Jehova arĩtuĩkania bũrũri nĩguo orage andũ a Misiri-rĩ, nĩarĩona thakame ĩyo ĩrĩ igũrũ na mĩena ya hingĩro cia mĩrango, nake ahĩtũke mũromo wa nyũmba ĩyo, na nĩakagiria mũniinani atoonye nyũmba cianyu amũũrage. **24** "Athĩkĩrai ũrutani ũyũ taarĩ watho wa gũtũũra wathĩkagĩrwo nĩ inyuĩ na njiaro cianyu. **25** Rĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũrĩa Jehova akaamũhe ta ũrĩa eranĩire-rĩ, mũkaamenyagĩrĩra gĩathĩ gĩkĩ. **26** Na rĩrĩa ciana cianyu ikamũũria atĩrĩ, 'Gĩathĩ gĩkĩ kiugĩte atĩa harĩ inyuĩ?' **27** Mũgaaciĩra atĩrĩ, 'Nĩ igongona rĩa Bathaka rĩa kũrutĩra Jehova, ũrĩa waagararire nyũmba cia andũ a Isiraeli kũu bũrũri wa Misiri, na akĩhonokia andũ a nyũmba ciitũ hĩndĩ ĩrĩa ooragire andũ a Misiri.'" Nao andũ makĩinamĩrĩria mothiũ mao, makĩhooya. **28** Andũ a Isiraeli magĩgĩka o ũrĩa Jehova aathire Musa na Harũni. **29** O ũtukũ gatagatĩ Jehova akĩũraga marigithathi mothe kũu bũrũri wa Misiri, kwambĩrĩria irigithathi rĩa Firaũni, ũrĩa waikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene, nginya irigithathi rĩa mũndũ muohe ũrĩa warĩ njeera na marigithathi ma mahiũ mothe. **30** Firaũni na anene ake othe o na andũ a Misiri othe, magĩũkĩra kũrĩ o ũtukũ, nakuo gũkĩgĩa kĩrĩro kĩnene kũu bũrũri wa Misiri, nĩgũkorwo gũtiarĩ nyũmba ĩtaarĩ na mũndũ wakuĩte. **31** O ũtukũ ũcio, Firaũni agĩĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, "Ũkĩrai! Ehererai andũ akwa, inyuĩ o na andũ a Isiraeli othe! Thiĩi mũgatungatĩre Jehova o ta ũrĩa mũũrĩtie. **32** Oyai ndũũru cianyu cia mbũri na cia ng'ombe o ta ũrĩa mũroigĩte na mũthiĩ. Na mũndathime o na niĩ." **33** Nao andũ a Misiri makĩhĩka andũ acio moime bũrũri ũcio na ihenya, nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, "Kwaga ũguo, tũgũkua ithuothe!" **34** Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩoya kĩmere kĩao gĩtanekĩrwo ndawa ya kũimbia, na magĩgĩkuua na ciande, nayo mĩharatĩ yoohereirwo nguo-inĩ. **35** Nao andũ a Isiraeli magĩĩka o ta ũrĩa meerĩĩtwo nĩ Musa na makĩhooya andũ a Misiri mamahe indo cia betha na cia thahabu, o na nguo. **36** Jehova agĩtũma andũ acio metĩkĩrĩke nĩ andũ a Misiri nao makĩmahe kĩrĩa gĩothe meetirie; nĩ ũndũ ũcio magĩtaha indo cia andũ a Misiri. **37** Andũ a Isiraeli makĩambĩrĩria rũgendo kuuma Ramesese magĩthiĩ Sukothu. Arũme arĩa metwaraga na magũrũ maarĩ ta 600,000 hategũtarwo atumia na ciana. **38** Na andũ angĩ aingĩ nĩmathiire na makĩambatania nao, hamwe na ndũũru nene cia mahiũ ma mbũri na ng'ombe. **39** Kĩmere kĩrĩa maarutĩte bũrũri wa Misiri nĩkĩo maatũmĩrire gũthondeka mĩgate ĩtarĩ ndawa ya kũimbia. Kĩmere kĩu gĩtiarĩ na ndawa ya kũimbia tondũ nĩkũingatwo maingatirwo bũrũri wa Misiri, na matiigana kũgĩa na ihinda rĩa kũhaarĩria irio ciao. **40** Ihinda rĩrĩa andũ a Isiraeli maatũũrire bũrũri wa Misiri nĩ mĩaka 430. **41** Harĩa mĩaka ĩyo 430 yathirĩire-rĩ, mũthenya o ro ũcio, nĩguo ikundi ciothe cia andũ a Jehova cioimire bũrũri wa Misiri. **42** Tondũ ũtukũ ũcio nĩguo Jehova aikarire eiguĩte nĩguo amarute bũrũri wa Misiri-rĩ, na ũtukũ ũyũ nao andũ a Isiraeli othe nĩmarĩikaraga meiguĩte nĩguo matĩĩage Jehova njiarwa-inĩ ciothe iria igooka. **43** Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, "Maya nĩmo mawatho ma Bathaka: "Gũtirĩ mũgeni ũngĩrĩa Bathaka ĩyo. **44** Ngombo o yothe ũgũrĩte no ĩrĩe Bathaka ĩyo thuutha wa kũmĩruithia, **45** no mũrarĩrĩri kana mũruti wĩra wa mũcaara ndakanamĩrĩe. **46** "No nginya ĩrĩĩagĩrwo thĩinĩ wa nyũmba o ĩmwe, mũtikanoimie nyama o na ĩrĩkũ nja ya nyũmba. Mũtikanoine ihĩndĩ o na rĩmwe rĩayo. **47** Mũingĩ wothe wa Isiraeli no nginya ũkũngũĩre Bathaka. **48** "Mũgeni ũtũũrĩte thĩinĩ wanyu na nĩekwenda gũkũngũĩra Bathaka ya Jehova, no nginya aruithie arũme othe a nyũmba yake; thuutha ũcio nĩrĩo angĩkũngũĩra Bathaka ta mũndũ ũciarĩirwo bũrũri-inĩ. Gũtirĩ mũndũ mũrũme ũtarĩ mũruu ũngĩrĩa Bathaka. **49** Watho o ũcio noguo ũgwatha arĩa maciarĩtwo marĩ a bũrũri, o na ageni arĩa matũũranagia na inyuĩ." **50** Andũ a Isiraeli othe magĩĩka o ũrĩa Jehova aathĩte Musa na Harũni. **51** Na mũthenya o ro ũcio, Jehova akĩruta andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri na ikundi ciao.

13 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Nyamũrĩra marigithathi mothe ma twana twa tũhĩĩ. Maciaro ma mbere ma nda o yothe gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli nĩ makwa, marĩ ma mũndũ kana ma nyamũ." **3** Nake Musa akĩĩra andũ atĩrĩ, "Ririkanagai mũthenya ũyũ, mũthenya ũrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri, mũkiuma bũrũri wa ũkombo, tondũ Jehova nĩamũrutire kuo na guoko kwa hinya. Mũtikarĩĩage kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũimbia. **4** Ũmũthĩ, mweri-inĩ ũyũ wa Abibu, nĩguo mũroimagara mũthiĩ. **5** Rĩrĩa Jehova akaamũkinyia bũrũri wa Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Ahivi, na Ajebusi bũrũri ũrĩa eehĩtire mbere ya maithe manyu ma tene atĩ nĩakamũhe bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ-rĩ, mũkaamenyagĩrĩra gĩathĩ gĩkĩ mweri-inĩ ũyũ: **6** Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũkaarĩĩaga mĩgate ĩtarĩ mĩĩkĩre ndawa ya kũimbia na mũthenya wa mũgwanja mũthondeke iruga inene nĩ ũndũ wa Jehova. **7** Rĩĩagai mĩgate ĩtarĩ mĩĩkĩre ndawa ya kũimbia ihinda rĩa mĩthenya ĩyo mũgwanja; gũtikoneke kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũimbia gatagatĩ kanyu, kana ndawa ya kũimbia yoneke handũ o hothe mĩhaka-inĩ yanyu. **8** Mũthenya ũcio o mũndũ ere mũriũ atĩrĩ, 'Ndĩreka ũũ tondũ wa ũrĩa Jehova aanjĩkĩire rĩrĩa ndoimire bũrũri wa Misiri.' **9** Kũmenyerera mũthenya ũyũ nĩkuo kũrĩtuĩkaga ta rũũri guoko-inĩ gwaku, na kĩririkania

ũthiũ-inĩ waku, atĩ watho wa Jehova nĩũrĩikaraga iromo-
inĩ ciaku. Nĩgũkorwo Jehova nĩakũrutire bũrũri wa
Misiri na guoko gwake kwa hinya. **10** No nginya
mũrũmie watho ũyũ mwathane ihinda rĩaguo rĩakinya,
mwaka o mwaka. **11** "Thuutha wa Jehova kũmũkinyia
bũrũri wa Akaanani na amũhe guo, o ta ũrĩa eeranĩire
na mwĩhĩtwa kũrĩ inyuĩ o na maithe manyu ma tene-
rĩ, **12** nĩmũkahe Jehova maciaro ma mbere ma nda
ciothe. Marigithathi ma njamba mothe ma ũhiũ wanyu
nĩ ma Jehova. **13** Mũgaakũũraga irigithathi o rĩothe
rĩa ndigiri na gatũrũme, no mũngĩaga kũrĩkũũra-rĩ,
mũriune ngingo. Kũũragai marigithathi mothe manyu
ma aanake. **14** "Matukũ-inĩ marĩa magooka, rĩrĩa
mũrũguo agaakũũria atĩrĩ, 'Ũũ nĩ kuuga atĩa?' mwĩre
atĩrĩ, 'Jehova aatũrutire bũrũri wa Misiri, agĩtũruta
bũrũri wa ũkombo, na guoko gwake kwa hinya. **15** Rĩrĩa
Firaũni omirie mũtwe akĩrega gũtũrekereria-rĩ, Jehova
nĩooragire marigithathi ma bũrũri wa Misiri mothe,
andũ o na nyamũ. Ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga ndutĩre
Jehova igongona rĩa njamba ciothe iria ciambaga kuuma
nda, na ngakũũra mũriũ wakwa wothe wa irigithathi.
16 Naguo ũndũ ũcio ũrĩtuĩkaga ta rũũri guoko-inĩ
gwaku, o na ũtuĩkage kĩonania gĩĩkĩrĩtwo ũthiũ-inĩ
waku, atĩ Jehova nĩatũrutire bũrũri wa Misiri na guoko
gwake kwa hinya.'" **17** Rĩrĩa Firaũni aarekereirie andũ
a Isiraeli mathiĩ-rĩ, Ngai ndaamatongoreirie njĩra-
inĩ ya kũhĩtũkĩra bũrũri wa Afilisti, o na gũtuĩka ĩyo
nĩyo yarĩ njĩra ĩrĩa nguhĩ. Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩrĩ,
"Mangĩcemania na mbaara-rĩ, maahota kwĩricũkwo,
macooke bũrũri wa Misiri." **18** Nĩ ũndũ ũcio Ngai
agĩgĩtongoria andũ acio mathiũrũrũkĩire njĩra ya werũ-
inĩ merekeire Iria Itune. Andũ a Isiraeli maambatire
makiuma bũrũri wa Misiri meeohete indo cia mbaara.
19 Musa nĩakuuire mahĩndĩ ma Jusufu, nĩ ũndũ Jusufu
nĩehĩtithĩtie ariũ a Isiraeli na mwĩhĩtwa. Oigĩte atĩrĩ,
"Ti-itherũ Ngai nĩakamũteithia, na inyuĩ hĩndĩ ĩyo
no nginya mũgaakuua mahĩndĩ makwa kuuma kũndũ
gũkũ." **20** Thuutha wa kuuma Sukothu maambire
kambĩ ciao Ethamu ndeere-inĩ cia werũ. **21** Mũthenya,
Jehova aathiiaga mbere yao arĩ gĩtugĩ-inĩ gĩa itu gĩa
kũmoonereria njĩra, na ũtukũ-rĩ, aathiiaga mbere yao
arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki amamũrĩkĩire njĩra, nĩgeetha
mahote gũthiĩ mũthenya o na ũtukũ. **22** Gĩtugĩ gĩa itu
mũthenya kana gĩtugĩ kĩa mwaki ũtukũ, gũtirĩ kĩeheraga
handũ hakĩo mbere ya andũ acio.

14 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Ĩra andũ a
Isiraeli macooke na thuutha, na mambe hema
gũkuhĩ na Pi-Hahirothu, gatagatĩ ka Migidoli na iria.
Nĩmambe hema hũgũrũrũ-inĩ cia iria, kũng'ethanĩra
na Baali-Zefoni. **3** Firaũni nĩageciiria atĩrĩ, 'andũ a
Isiraeli marĩ na kĩrigiicano no kũũrũũra marorũũra
bũrũri-inĩ, mahingĩrĩirio nĩ werũ.' **4** Na nĩngomia ngoro
ya Firaũni, nake nĩakamaingatithia. No niĩ mwene
nĩngegĩĩra na riiri nĩ ũndũ wa Firaũni na mbũtũ yake
yothe ya ita, nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ niĩ
nĩ niĩ Jehova." Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩĩka o
ũguo merĩtwo. **5** Rĩrĩa mũthamaki wa bũrũri wa Misiri
eerirwo atĩ andũ acio nĩmorĩte-rĩ, Firaũni na anene
ake makĩĩricũkwo ũhoro ũcio, magĩkiuga atĩrĩ, "Hĩ!
Tweka atĩa? Twarekereria andũ a Isiraeli mathiĩ na
ithuĩ tuorĩrwo nĩ ũtungata wao?" **6** Nĩ ũndũ ũcio akiuga
ngaari yake ya ita ĩhaarĩrio, na agĩthiĩ na mbũtũ yake
ya ita. **7** Agĩthiĩ na ngaari cia ita 600 iria njega mũno, o
hamwe na ngaari cia ita iria ingĩ ciothe cia bũrũri wa
Misiri, ciothe irũgamĩrĩirwo nĩ anene. **8** Jehova akĩũmia
ngoro ya Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na
nĩ ũndũ ũcio akĩrũmĩrĩra andũ a Isiraeli na ihenya
arĩa moimagarĩte makinyũkĩtie na ũcamba. **9** Andũ a
Misiri, hamwe na mbarathi ciothe cia Firaũni na ngaari
cia ita, na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi,
na thigari, makĩrũmĩrĩra andũ a Isiraeli na ihenya
makĩmakinyĩra harĩa maambĩte hema rũteere-inĩ rwa
iria, hakuhĩ na Pi-Hahirothu kũng'ethera Baali-Zefoni.
10 Firaũni akuhĩrĩria-rĩ, andũ a Isiraeli makĩĩhũgũra,
makĩona andũ a Misiri mamoimĩte thuutha makĩmaka
mũno, magĩkaĩra Jehova. **11** Makĩĩra Musa atĩrĩ, "Nĩ
mbĩrĩra gũtaarĩ bũrũri wa Misiri, nĩguo ũtũrehe tũkuĩre
gũkũ werũ-inĩ? Nĩ atĩa ũũ ũtwĩkĩte ũgatũruta bũrũri wa
Misiri? **12** Githĩ tũtiakwĩrire tũrĩ o bũrũri wa Misiri
atĩ ũtigane na ithuĩ, ũreke tũtungatĩre andũ a bũrũri
wa Misiri? Kũngĩarĩ wega tũtungatĩre andũ a Misiri
kũrĩ gũkuĩra werũ-inĩ!" **13** Musa agĩcookeria andũ acio
atĩrĩ, "Tigai gwĩtigĩra. Mwĩhaandei wega, na nĩmũkuona
ũhonokio ũrĩa Jehova ekũmũrehere ũmũthĩ. Andũ a
Misiri aya mũrona ũmũthĩ, mũtikamona rĩngĩ. **14** Jehova
nĩekũmũrũĩrĩra, mũbatie o gũikara mũhooreire." **15**
Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Ũrangaĩra nĩkĩ? Ĩra
andũ a Isiraeli mathiĩ na mbere. **16** Oya rũthanju
rwaku, na ũtambũrũkie guoko igũrũ wa iria ũgayanie
maaĩ nĩgeetha andũ a Isiraeli matuĩkanĩrie iria-inĩ,
mathiĩrĩire thĩ nyũmũ. **17** Nĩngũũmia ngoro cia andũ
a Misiri nĩgeetha o nao mamarũmĩrĩre. Na nĩngegĩĩra
riiri nĩ ũndũ wa Firaũni na mbũtũ yake ya ita, o na
nĩ ũndũ wa ngaari ciake cia ita, o na andũ ake arĩa
mathiiaga mahaicĩte mbarathi. **18** Nao andũ a Misiri
nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova hĩndĩ ĩyo ngegĩĩra
riiri nĩ ũndũ wa Firaũni, na ngaari ciake cia ita na andũ
ake arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi." **19** Hĩndĩ ĩyo
mũraika wa Ngai ũrĩa wathiiaga atongoretie mbũtũ
ya thigari cia Isiraeli, akĩehera agĩcooka thuutha wao.
Gĩtugĩ gĩa itu nakĩo gĩkiuma hau mbere, gĩkĩrũgama
thuutha wao, **20** gĩkĩgĩa gatagatĩ ga thigari cia Misiri na
cia Isiraeli. Ũtukũ wothe itu rĩu rĩgĩĩkĩra nduma mwena
ũmwe, na ũtheri mwena ũrĩa ũngĩ; nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ
andũ makuhĩrĩirie arĩa angĩ ũtukũ wothe. **21** Ningĩ
Musa agĩtambũrũkia guoko igũrũ wa iria, na ũtukũ
wothe Jehova agĩtindĩka iria na thuutha na ũndũ wa
rũhuho rwa kuuma mwena wa irathĩro, na agĩtũma hau
hatuĩke thĩ nyũmũ. Maaĩ macio makĩgayũkana, **22** nao
andũ a Isiraeli makĩringa iria mahĩtũkĩire thĩ nyũmũ,
maaĩ marũgamĩte mwena wao wa ũrĩo na wa ũmotho.
23 Nao andũ a Misiri makĩmarũmĩrĩra na ihenya, nacio
mbarathi ciothe cia Firaũni na ngaari cia ita, na andũ
arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi makĩmarũmĩrĩra
nginya iria-inĩ. **24** Rũciinĩ ruoro rũgĩtema-rĩ, Jehova
agĩcũthĩrĩria mbũtũ ya ita ya andũ a Misiri arĩ gĩtugĩ-inĩ
kĩa mwaki na gĩa itu, nake akĩmĩrigiica. **25** Agĩtũma
magũrũ ma ngaari ciao cia ita macomoke nĩgeetha
makorwo na thĩĩna wa gũcitwarithia. Nao andũ a

Misiri makiuga atĩrĩ, "Nĩtũũrei twehere harĩ andũ aya a
Isiraeli! Jehova nĩwe ũramarũĩrĩra kũrĩ andũ a Misiri."
26 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Tambũrũkia guoko
igũrũ wa iria nĩgeetha maaĩ macooke mahubanĩrie
andũ a Misiri na ngaari ciao cia ita, na andũ arĩa
mathiiaga mahaicĩte mbarathi." **27** Musa agĩtambũrũkia
guoko gwake igũrũ wa iria, na gũgĩkĩa-rĩ, iria rĩgĩcooka
gũtherera o ta mbere. Nao andũ a Misiri makĩgeria
kũrĩũrĩra, no Jehova akĩmahubanĩria iria-inĩ thĩinĩ. **28**
Maaĩ magĩcookana, magĩthika ngaari cia ita na andũ
arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi; nĩo mbũtũ yothe ya
Firaũni ĩrĩa yarũmĩrĩire andũ a Isiraeli iria-inĩ. Gũtirĩ
o na ũmwe wao wahonokire. **29** No andũ a Isiraeli
maaringire iria magereire njĩra nyũmũ, rũthingo rwa
maaĩ rũrũgamĩte mwena wao wa ũrĩo na wa ũmotho. **30**
Mũthenya ũcio Jehova akĩhonokia Isiraeli kuuma moko-
inĩ ma andũ a Misiri, nao andũ a Isiraeli makĩĩonera
ciimba cia andũ a Misiri kũu hũgũrũrũ-inĩ cia iria. **31** Na
rĩrĩa andũ a Isiraeli moonire hinya mũnene ũrĩa Jehova
onirie andũ a Misiri-rĩ, andũ acio magĩĩtigĩra Jehova na
makĩmwĩhoka o na makĩĩhoka Musa ndungata yake.

15 Hĩndĩ ĩyo Musa na andũ a Isiraeli makĩinĩra Jehova
rwĩmbo rũrũ: "Nĩngũinĩra Jehova, nĩgũkorwo
nĩwe ũtũũgĩrĩtio mũno. Mbarathi amĩikĩtie iria-inĩ
hamwe na mũmĩhaici. **2** Jehova nĩwe hinya wakwa
na rwĩmbo rwakwa; nĩwe ũtuĩkĩte ũhonokio wakwa.
Nĩwe Ngai wakwa na nĩndĩĩmũgoocaga, Nĩwe Ngai wa
baba na nĩndĩĩmũtũũgagĩria. **3** Jehova nĩ njamba ya ita;
Jehova nĩrĩo rĩĩtwa rĩake. **4** Ngaari cia ita cia Firaũni na
mbũtũ yake aamĩikirie iria-inĩ. Anene arĩa ega mũno
a Firaũni moorĩire maaĩ-inĩ ma Iria Itune. **5** Maaĩ
marĩa mariku nĩmamathikĩte; Nao magakĩrikĩra kũrĩa
kũriku ta ihiga. **6** "Wee Jehova, guoko gwaku kwa ũrĩo
kwarĩ gwa kũgegania, gũkagĩa hinya. Wee Jehova, guoko
gwaku kwa ũrĩo nĩ gwathuthangire thũ. **7** Nĩ ũndũ
wa ũnene waku wa magegania, nĩwakurumanirie arĩa
magũũkĩrĩire. Nĩwaitũrũrire marakara maku mahiũ;
makĩmacina taarĩ mahuti. **8** Na ũndũ wa mũrurumo
wa mĩhũmũ ya maniũrũ maku-rĩ, maaĩ nĩmeiganĩrĩire
hĩba. Makũmbĩ ma maaĩ makĩrũgama ta rũthingo;
maaĩ ma kũrĩa kũriku makĩnyiitana gatagatĩ ka iria. **9**
"Thũ nayo yetĩĩte, ĩkoiga atĩrĩ, 'Nĩngamarũmĩrĩra na
ihenya, ndĩmakinyĩre. Ngagayania indo iria matahĩte,
ndĩĩhũũnĩrĩrie nacio. Nĩngũcomora rũhiũ rwakwa rwa
njora, nakuo guoko gwakwa kũmaniine.' **10** No wahuhire
rũhuho rũkĩhurutana, narĩo iria rĩkĩmathika, makĩrika
ta kĩgera maaĩ-inĩ maingĩ. **11** "Wee Jehova-rĩ, nũũ
ũhaana tawe harĩ ngai ciothe? Nũũ ũhaana tawe, wee
ũrĩ ũtheru wa magegania, wee wĩtigĩrĩtwo nĩ ũndũ
wa riiri waku, wee wĩkaga maũndũ ma magegania?
12 Watambũrũkirie guoko gwaku kwa ũrĩo, nayo thĩ
ĩkĩmameria. **13** "Nĩ ũndũ wa wendo waku ũtathiraga,
nĩũgũtongoria andũ arĩa ũkũũrĩte. Nĩũkamatongoria na
ũndũ wa hinya waku, ũmatware nginya gĩikaro gĩaku
gĩtheru. **14** Ndũrĩrĩ ikaigua, nacio ciinaine; ruo rũnyiite
andũ a Filistia. **15** Aathani a Edomu nĩmakamaka mũno,
na atongoria a Moabi manyiitwo nĩ kũinaina, andũ a
Kaanani makaiyũrwo nĩ maaĩ nda; **16** guoya na kĩmako
nĩikamakinyĩrĩra. Na ũndũ wa hinya wa guoko gwaku-
rĩ, makahaana ta ihiga matekwĩnyagunyia, nginya andũ
aku, Wee Jehova, maringe, nginya andũ arĩa wegũrĩire
maringe. **17** Ũkaamarehe thĩinĩ na ũmahaande kĩrĩma-
inĩ kĩa igai rĩaku, o handũ harĩa, Wee Jehova, wombire
hatuĩke gĩikaro gĩaku, handũ-harĩa-haamũre, harĩa
Wee Jehova, wahaandire na moko maku. **18** Jehova
agaathamaka tene na tene." **19** Hĩndĩ ĩrĩa mbarathi
cia Firaũni, na ngaari cia ita, na andũ arĩa maathiiaga
mahaicĩte mbarathi maatoonyire iria-inĩ-rĩ, Jehova
agĩcookania maaĩ ma iria, makĩmathika. No rĩrĩ, andũ a
Isiraeli maatuĩkanirie iria-inĩ mathiĩrĩire thĩ nyũmũ. **20**
Hĩndĩ ĩyo Miriamu ũrĩa mũnabii mũndũ-wa-nja, mwarĩ
wa nyina na Harũni, akĩoya kĩhembe gĩa kũinio, nao
atumia othe makĩmuuma thuutha marĩ na ihembe
ciao makĩinaga. **21** Miriamu akĩmainĩra atĩrĩ: "Inĩrai
Jehova, nĩgũkorwo nĩwe ũtũũgĩrĩtio mũno. Mbarathi
amĩikĩtie iria-inĩ, hamwe na mũmĩhaici." **22** Ningĩ
Musa agĩtongoria Isiraeli kuuma Iria Itune magĩthiĩ
Werũ wa Shuri. Magĩthiĩ rũgendo rwa mĩthenya ĩtatũ
werũ-inĩ na matekuona maaĩ. **23** Rĩrĩa maakinyire
Mara, matingĩahotire kũnyua maaĩ makuo tondũ maarĩ
marũrũ. (Nĩkĩo handũ hau hetagwo Mara.) **24** Nĩ ũndũ
ũcio andũ magĩtetia Musa, makiuga atĩrĩ, "Tũkũnyua kĩ?"
25 Nake Musa agĩkaĩra Jehova, nake Jehova akĩmuonia
kamũtĩ. Agĩgaikia maaĩ-inĩ, namo makĩgĩa mũcamo
mwega. O hau Jehova agĩathana, akĩmathondekera
watho na uuge wa kũrũmagĩrĩrwo, na akĩmagereria ho.
26 Akiuga atĩrĩ, "Mũngĩthikĩrĩria mũgambo wa Jehova
Ngai wanyu wega, na mwĩke maũndũ marĩa magĩrĩire
maitho-inĩ make, mũngĩrũmbũiya maathani make na
mũmenyerere wathani wake wothe-rĩ, ndikamũrehera
mũrimũ o na ũmwe wa ĩrĩa ndareheire andũ a Misiri,
nĩgũkorwo niĩ nĩ niĩ Jehova, ũrĩa ũmũhonagia." **27** Ningĩ
magĩkinya Elimu, harĩa haarĩ ithima ikũmi na igĩrĩ, na
mĩtende mĩrongo mũgwanja, nao makĩamba hema hau
hakuhĩ na maaĩ.

16 Mũingĩ wothe wa Isiraeli nĩwoimagararire ũkiuma
Elimu ũgĩkinya Werũ wa Sini, ũrĩa ũrĩ gatagatĩ
ka Elimu na kĩrĩma gĩa Sinai, mũthenya wa ikũmi na
ĩtano wa mweri wa keerĩ thuutha wao kuuma bũrũri wa
Misiri. **2** Kũu werũ-inĩ, mũingĩ ũcio wothe nĩwatetirie
Musa na Harũni. **3** Andũ a Isiraeli makĩmeera atĩrĩ,
"Naarĩ korwo Jehova aatũũragĩire bũrũri wa Misiri na
guoko gwake! Kũu twaikaraga tũthiũrũrũkĩirie nyũngũ
cia nyama, na tũkarĩĩaga o kĩrĩa gĩothe twendaga,
no inyuĩ mũtũrehete gũkũ werũ-inĩ nĩguo mũũrage
kĩũngano gĩkĩ gĩothe na ng'aragu." **4** Hĩndĩ ĩyo Jehova
akĩĩra Musa atĩrĩ, "Ngũmuurĩria mĩgate kuuma igũrũ ta
mbura. Andũ mariumaga nja o mũthenya makongania
mĩgate ya kũmaigana o mũthenya ũcio. Ngũmageria
na njĩra ĩyo nyone kana nĩmekũrũmĩrĩra ũrutani
wakwa. **5** Mũthenya wa gatandatũ-rĩ, marĩharagĩria kĩrĩa
mainũkia, nakĩo gĩkoragwo kĩrĩ maita meerĩ ma kĩrĩa
monganagia mĩthenya ĩrĩa ĩngĩ." **6** Nĩ ũndũ ũcio Musa
na Harũni makĩĩra andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, "Hwaĩ-inĩ-rĩ,
nĩmũrĩmenya atĩ nĩ Jehova wamũrutire bũrũri wa Misiri,
7 na rũciinĩ nĩmũkona riiri wa Jehova, tondũ nĩaiguĩte
ũrĩa mũmũtetetie. Ithuĩ tũkĩrĩ a, atĩ nĩguo mũtũtetie?"
8 O na ningĩ Musa akĩmeera atĩrĩ, "Nĩmũkamenya atĩ

ũcio nĩ Jehova, rĩrĩa akaamũhe nyama mũrĩe hwaĩ-inĩ na amũhe mĩgate ĩrĩa yothe mũkwenda rũciinĩ, tondũ nĩaiguĩte ũrĩa mũmũtetetie. Ithuĩ tũkĩrĩ a? Ti ithuĩ mũratetia, no nĩ Jehova mũratetia." **9** Ningĩ Musa akĩĩra Harũni atĩrĩ, "Ĩra mũingĩ wothe wa Isiraeli atĩrĩ, 'Ũkai mbere ya Jehova, nĩgũkorwo nĩaiguĩte gũteta kwanyu.'" **10** Hĩndĩ ĩrĩa Harũni aaragĩria mũingĩ wothe wa Isiraeli-rĩ, makĩrora na mwena wa werũ-inĩ, na kũu makĩona riiri wa Jehova ũrĩ itu-inĩ. **11** Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **12** "Nĩnjiguĩte gũteta kwa andũ a Isiraeli. Meere atĩrĩ, 'Hwaĩ-inĩ mũrĩrĩĩaga nyama na rũciinĩ mũkarĩa mĩgate mũkahũũna. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ, nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu.'" **13** Hwaĩ-inĩ ũcio gũgĩũka tũnyoni tũrĩa twĩtagwo tũmakia-arũme tũkĩiyũra kambĩ ciao. Naguo rũciinĩ kwarĩ ime rĩathiũrũrũkĩirie kambĩ ciao. **14** Ime rĩaitĩka-rĩ, gũkĩoneka tũthendũ twa gĩthiũrũrĩ tũhaana maaĩ magandie nĩ mbaa, tũgwĩte thĩ kũu werũ-inĩ. **15** Rĩrĩa andũ a Isiraeli maatuonire, makĩũrania atĩrĩ, "Gĩkĩ nĩ kĩĩ?" nĩgũkorwo matiamenyaga nĩ kĩĩ. Musa akĩmeera atĩrĩ, "Nĩ mĩgate ĩrĩa Jehova amũheete mũrĩe. **16** Jehova aathanĩte ũũ: 'O mũndũ nĩonganie o ĩrĩa ĩkũmũigana. Oyagai o kĩbaba kĩmwe kĩa omeri kĩa o mũndũ wothe ũrĩ hema-inĩ cianyu.'" **17** Andũ a Isiraeli magĩĩka o ta ũrĩa meerirwo; amwe makĩũngania mĩingĩ, na amwe makĩũngania mĩnini. **18** Na rĩrĩa yathimirwo na kĩbaba kĩa omeri, gũkĩoneka atĩ ũrĩa wonganĩtie mĩingĩ-rĩ, ndaarĩ na mĩingĩ makĩria; nake ũrĩa wonganirie mĩnini, ndaarĩ na mĩnini makĩria. O mũndũ oonganĩtie mũigana wa ũrĩa aabataire. **19** Ningĩ Musa akĩmeera atĩrĩ, "Gũtikagĩe mũndũ ũkũiga kĩndũ o na kĩnini kĩayo nginya rũciinĩ." **20** No rĩrĩ, amwe matiigana kũrũmbũiya ũrĩa Musa oigire; makĩĩigĩra ĩmwe yayo nginya rũciinĩ, nayo ĩgĩkorwo ĩiyũrĩte igunyũ na ĩkambĩrĩria kũnunga. Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩrakario nĩo. **21** O rũciinĩ mũndũ o mũndũ nĩoyaga ĩrĩa abatairio nĩyo, narĩo riũa rĩahiũha ĩgatweka. **22** Mũthenya wa gatandatũ-rĩ, nĩmoonganagia maita meerĩ; ibaba igĩrĩ cia omeri harĩ o mũndũ. Nao atongoria a mũingĩ magĩũka makĩĩra Musa ũhoro ũcio. **23** Nake Musa akĩmeera atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte, 'Rũciũ nĩ mũthenya wa kũhurũka, Thabatũ Theru ya Jehova. Nĩ ũndũ ũcio rugai ĩrĩa yothe mũkwenda kũruga, na mũcamũkie kĩrĩa gĩothe mũkwenda gũcamũkia. Kĩrĩa gĩgũtigara-rĩ, mũkĩige nginya rũciinĩ.'" **24** Nĩ ũndũ ũcio makĩiga imwe nginya rũciinĩ, o ta ũrĩa maathĩtwo nĩ Musa, nacio itiigana kũnunga, kana kũgĩa na igunyũ. **25** Musa akĩmeera atĩrĩ, "Cirĩei ũmũthĩ, tondũ ũmũthĩ nĩ mũthenya wa Thabatũ ya Jehova. Ũmũthĩ mũtigũciona igwĩte thĩ. **26** Mĩthenya ĩtandatũ nĩguo mũrĩciũnganagia, no mũthenya wa mũgwanja-rĩ, ũcio wa Thabatũ, gũtirĩkoragwo kũrĩ kĩndũ o na kĩ." **27** No rĩrĩ, andũ amwe makiumagara mũthenya ũcio wa mũgwanja, magĩthiĩ gũciũngania, nao matiigana kuona kĩndũ. **28** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Nĩ nginya hĩndĩ ĩrĩkũ mũgũtũũra mũregete kũmenyerera maathani makwa na kũigua ũrutani wakwa? **29** Menyai atĩ Jehova nĩamũheete Thabatũ; na nĩkĩo amũheaga mĩgate ya mĩthenya ĩĩrĩ mũthenya ũcio wa gatandatũ. Mũndũ o wothe nĩaikarage harĩa arĩ mũthenya ũcio wa mũgwanja; gũtikanagĩe mũndũ ũkumagara." **30** Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩhurũka mũthenya wa mũgwanja. **31** Andũ a Isiraeli magĩĩta mĩgate ĩyo mana. Maarĩ merũ ta mbegũ cia korianda, na maacamaga ta tũmĩgate tũthondeketwo na ũũkĩ. **32** Musa akiuga atĩrĩ, "Jehova aathanĩte atĩrĩ; 'Oyai kĩbaba kĩa omeri ĩmwe ya mana na mũkĩige nĩ ũndũ wa njiarwa iria igooka thuutha, nĩgeetha makoona mĩgate ĩrĩa ndaamũheire mũrĩe mũrĩ werũ-inĩ, rĩrĩa ndamũrutire bũrũri wa Misiri.'" **33** Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩĩra Harũni atĩrĩ, "Oya ndigithũ na wĩkĩre omeri ĩmwe ya mana thĩinĩ wayo. Ningĩ ũcooke ũmĩige mbere ya Jehova ĩigĩrwo njiarwa iria igooka thuutha." **34** O ta ũrĩa Jehova aathire Musa-rĩ, Harũni akĩiga mana mbere ya ithandũkũ rĩa Ũira, nĩguo matũũre ho. **35** Andũ a Isiraeli maarĩire mana mĩaka mĩrongo ĩna nginya magĩkinya bũrũri ũrĩa watũũragwo nĩ andũ; maarĩire mana nginya rĩrĩa maakinyire mũhaka-inĩ wa Kaanani. **36** (Omeri ĩmwe ĩigana ta gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe.)

17 Mũingĩ wothe wa Isiraeli ũkiumagara kuuma Werũ wa Sini, ũkoimaga handũ hamwe ũgathiĩ harĩa hangĩ o ta ũrĩa Jehova aathanaga. Makĩamba hema ciao Refidimu, no gũtiarĩ maaĩ ma kũnyuuo nĩ andũ acio. **2** Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩnegenia Musa, makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũhe maaĩ ma kũnyua." Nake Musa akĩmacookeria atĩrĩ, "Mũranegenia nĩkĩ? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũgerie Jehova?" **3** No andũ nĩmanyootire marĩ kũu, nao magĩtetia Musa makĩmũũria atĩrĩ, "Watũrutire bũrũri wa Misiri nĩkĩ, tũũke ũtũũrage na nyoota ithuĩ na ciana ciitũ na ũhiũ witũ?" **4** Nake Musa agĩkaĩra Jehova akĩmũũria atĩrĩ, "Ngwĩka atĩa na andũ aya? Marĩ hakuhĩ kũhũũra na mahiga nyuguto." **5** Jehova agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ mbere ya andũ aya. Thiĩi na athuuri amwe a Isiraeli na ũkuue rũthanju rũrĩa wagũthire Nili naruo. **6** Niĩ ngũrũgama hau mbere yaku, o hau hakuhĩ na rwaro rwa ihiga kũu Horebu. Gũtha ihiga, na maaĩ nĩmekuuma thĩinĩ warĩo nĩguo andũ manyue." Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩĩka ũguo athuuri a Isiraeli makĩonaga. **7** Nake agĩĩta handũ hau Masa na Meriba, tondũ nĩho andũ a Isiraeli maanegenirie na makĩgeria Jehova, makĩũragia atĩrĩ, "Ĩĩ Jehova arĩ hamwe na ithuĩ kana aca?" **8** Andũ a Amaleki nĩmookire makĩhithũkĩra andũ a Isiraeli kũu Refidimu. **9** Musa akĩĩra Joshua atĩrĩ, "Thuura andũ amwe aitũ mumagare mũkahũũrane na andũ a Amaleki. Rũciũ ngaarũgama kĩrĩma igũrũ nyiitĩte rũthanju rwa Ngai na guoko." **10** Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩhũũrana na andũ a Amaleki o ta ũrĩa Musa aathanĩte; nake Musa, na Harũni na Huri makĩhaica kĩrĩma-inĩ. **11** Rĩrĩa rĩothe Musa akoragwo oete moko make na igũrũ-rĩ, andũ a Isiraeli makahootana, no rĩrĩa agũithia moko make, andũ a Amaleki makahootana. **12** Rĩrĩa Musa aanogire moko-rĩ, makĩoya ihiga makĩiga thĩ akĩrĩikarĩra. Harũni na Huri magĩkĩnyiitĩrĩra moko make, o ũmwe akanyiitĩrĩra guoko kũmwe, na ũcio ũngĩ kũu kũngĩ. Nĩ ũndũ ũcio moko ma Musa magĩikara mambarairio nginya riũa rĩgĩthũa. **13** Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩhoota mbũtũ cia andũ a Amaleki na rũhiũ rwa njora. **14** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Andĩka ũndũ ũyũ ibukuinĩ rĩa gĩkũnjo ũrĩ ũndũ wa gũtũũra ũririkanagwo

na ũreke Joshua aũigue, tondũ nĩngeheria rĩĩtwa rĩa
Amaleki biũ nao matigacooka kũririkanwo gũkũ thĩ."
15 Musa agĩaka kĩgongona na agĩgĩĩta atĩrĩ "Jehova Nĩwe
Bendera yakwa." **16** Akiuga atĩrĩ, "Nĩgũkorwo moko
nĩmambararirio na igũrũ kwerekera gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene
kĩa Jehova. Jehova arĩhũũranaga na andũ a Amaleki
kuuma njiarwa na njiarwa."

18 Na rĩrĩ, Jethero, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri ngai wa
Midiani na mũthoni-we wa Musa, akĩigua maũndũ
mothe marĩa Ngai eekĩire Musa na andũ ake a Isiraeli,
na ũrĩa Jehova aarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri
wa Misiri. **2** Thuutha wa Musa gũcookia mũtumia
wake Zipora, mũthoni-we Jethero nĩamwamũkĩrire,
3 hamwe na ariũ ake eerĩ. Mũriũ ũmwe eetagwo
Gershomu, nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, "Nĩnduĩkĩte
mũgeni bũrũri-inĩ wene"; **4** mũriũ ũcio ũngĩ eetagwo
Eliezeri, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, "Ngai wa baba nĩwe
warĩ mũteithia wakwa; nĩahonokirie kuuma rũhiũ-inĩ
rwa Firaũni." **5** Jethero, mũthoni-we wa Musa, hamwe
na mũtumia wa Musa na ariũ ake, magĩũka kũrĩ we kũu
werũ-inĩ, kũrĩa aambĩte hema hakuhĩ na kĩrĩma kĩa Ngai.
6 Jethero nĩamũtũmanĩire akoiga atĩrĩ, "Niĩ, mũthoni-
guo Jethero, nĩndĩrooka kũrĩ we tũrĩ na mũtumia waku
na ariũ aku eerĩ." **7** Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩkiumagara
agatũnge mũthoni-we, akĩinamĩrĩra, akĩmũmumunya.
Makĩgeithania, na magĩcooka magĩtoonya hema thĩinĩ.
8 Musa akĩhe mũthoni-we ũhoro wothe wa ũrĩa Jehova
eekire Firaũni na andũ a Misiri nĩ ũndũ wa andũ a
Isiraeli na, akĩmwĩra mathĩĩna mothe marĩa moonete
rũgendo-inĩ, na ũrĩa Jehova aamahonoketie. **9** Jethero
nĩakenirio nĩ kũigua maũndũ macio mothe mega marĩa
Jehova eekĩire Isiraeli, nĩ ũndũ wa kũhonokia andũ a
Isiraeli kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri. **10** Jethero
akiuga atĩrĩ, "Jehova arogoocwo, ũrĩa wamũteithũrire
kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri na gwa Firaũni,
na agĩteithũra andũ kuuma guoko-inĩ kwa andũ a
Misiri. **11** Rĩu niĩ nĩmenyete atĩ Jehova nĩ mũnene
gũkĩra ngai iria ingĩ ciothe, nĩgũkorwo ũguo nĩguo
eekire arĩa maahatĩrĩirie Isiraeli metĩĩte." **12** Hĩndĩ
ĩyo Jethero, mũthoni-we wa Musa, akĩrehe maruta ma
njino na magongona mangĩ ma kũrutĩra Ngai, nake
Harũni agĩũka marĩ na athuuri othe a Isiraeli nĩguo
marĩĩanĩre irio na mũthoni-we wa Musa, marĩ mbere
ya Ngai. **13** Mũthenya ũyũ ũngĩ Musa agĩikarĩra gĩtĩ
nĩguo atuithanie andũ ciira, nao andũ makĩrũgama
mamũthiũrũrũkĩirie kuuma rũciinĩ nginya o hwaĩ-inĩ. **14**
Rĩrĩa mũthoni-we onire wĩra ũrĩa wothe Musa aarutagĩra
andũ, akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ wĩra ũrĩkũ ũyũ ũrarutĩra
andũ aya? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ũrute wĩra wa gũtuithania
ciira ũrĩ o wiki, nao andũ aya othe matindage marũngĩĩ
magũthiũrũrũkĩirie kuuma rũciinĩ nginya o hwaĩ-inĩ?"
15 Musa akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Tondũ andũ
aya marokaga kũrĩ niĩ nĩguo mamenye wendi wa Ngai.
16 Rĩrĩa rĩothe marĩ na ũndũ matekũiguanĩra, ũrehagwo
kũrĩ niĩ, na niĩ ngamatuithania na ngamamenyithia uuge
wa Ngai na mawatho make." **17** Mũthoni-we wa Musa
akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũrĩa ũreka ti wega.
18 Wee, na andũ aya marooka kũrĩ we nĩmũkwĩnogia
na mĩnoga. Wĩra ũyũ nĩ mũritũ mũno makĩria harĩwe;
ndũngĩũhota ũrĩ wiki. **19** Rĩu-rĩ, ta thikĩrĩria ngũtaare,
na Ngai aroikara nawe. Wee tuĩka mũtũmwo wa Ngai
kũrĩ andũ aya, na ũkamũtwaragĩra maũndũ marĩa
matekũiguanĩra. **20** Marute uuge wa Ngai na mawatho
make, na ũmoonie njĩra njega ya mũtũũrĩre na mawĩra
marĩa magĩrĩire kũruta. **21** No rĩrĩ, thuura andũ marĩ na
ũhoti kuuma andũ-inĩ aya, andũ etigĩri Ngai, na andũ
ehokeku arĩa mathũire kwamũkĩra ihaki, na ũmatue
anene a kũrũgamagĩrĩra ikundi cia ngiri, na ikundi
cia magana, na ikundi cia mĩrongo ĩtano, na ikundi
cia makũmi. **22** Reke matuĩke a gũtuithania andũ aya
ciira mahinda mothe, no makũrehagĩre maciira marĩa
maritũ; marĩa mahũthũ makamatuithanagia arĩ o. Ũndũ
ũcio nĩũgũkũhũthĩria mũrigo, tondũ nĩmarĩgayanaga
nawe. **23** Ũngĩka ũguo na Ngai agwathe, nĩũrĩhotaga
gwĩtiiria mĩnoga, na andũ aya othe marĩinũkaga
maiganĩire." **24** Musa nĩathikĩrĩirie mũthoni-we na
agĩĩka ũrĩa wothe aamũtaarire. **25** Agĩthuura andũ marĩ
na ũhoti kuuma Isiraeli guothe, akĩmatua atongoria a
andũ acio; akĩmatua anene a ikundi cia ngiri, na ikundi
cia magana, na ikundi cia mĩrongo ĩtano, na ikundi
cia makũmi. **26** Magĩtuĩka a gũtuithanagia andũ ciira
hĩndĩ ciothe. Maciira marĩa maritũ magatwarĩra Musa,
no marĩa mahũthũ magatuithanagia arĩ o. **27** Musa
agĩcooka akiugĩra mũthoni-we ũhoro, nake Jethero
agĩcooka bũrũri wake mwene.

19 Mweri wa gatatũ thuutha wa andũ a Isiraeli
kuuma bũrũri wa Misiri, mũthenya o ũcio-rĩ,
magĩkinya Werũ wa Sinai. **2** Thuutha wa kuuma
Refidimu, magĩtoonya werũ wa Sinai, nao andũ a Isiraeli
makĩamba hema ciao kũu werũ-inĩ, magũrũ-inĩ ma
kĩrĩma kĩu kĩa Sinai. **3** Ningĩ Musa akĩambata kĩrĩma-
inĩ harĩ Ngai, nake Jehova akĩmwĩta arĩ kĩrĩma-inĩ,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũũ nĩguo ũkwĩra nyũmba ya Jakubu,
na wĩre andũ a Isiraeli: **4** 'Inyuĩ ene nĩmweyoneire
ũrĩa Ndeekire bũrũri wa Misiri, o na ũrĩa ndahaanire ta
ndamũkuuire na mathagu ma nderi, ngĩmũrehe harĩ
niĩ. **5** Na rĩrĩ, mũngĩnjathĩkĩra biũ na mũmenyerere
kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ, gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe,
inyuĩ mũgaatuĩka andũ akwa a goro. O na gũtuĩka
thĩ yothe nĩ yakwa-rĩ, **6** inyuĩ mũgaatuĩka ũthamaki
wakwa wa athĩnjĩri-Ngai na rũrĩrĩ rwamũre.' Ciugo
icio nĩcio ũkwĩra andũ a Isiraeli." **7** Nĩ ũndũ ũcio
Musa agĩcooka, na agĩĩta athuuri arĩa matongoragia
andũ, akĩmahe ũhoro wothe ũrĩa Jehova aamwathĩte
ameere. **8** Nao andũ acio magĩĩtĩkanĩria hamwe makiuga
atĩrĩ, "Nĩtũgwĩka ũrĩa wothe Jehova oigĩte." Nĩ ũndũ
ũcio Musa agĩcookeria Jehova ũhoro ũrĩa moigire. **9**
Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Nĩngũũka kũrĩ inyuĩ ndĩ
thĩinĩ wa itu itumanu, nĩgeetha andũ maanjigue ngĩaria
nawe, nao nĩ megũtũũra makwĩhokete." Musa agĩcooka
akĩĩra Jehova ũrĩa andũ moigĩte. **10** Nake Jehova akĩĩra
Musa atĩrĩ, "Thiĩ kũrĩ andũ ũmatherie ũmũthĩ na
rũciũ. Meere mathambie nguo ciao, **11** na makorwo
mehaarĩirie mũthenya wa gatatũ, tondũ mũthenya
ũcio Jehova nĩagaikũrũka igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai
andũ othe makĩonaga. **12** Ĩkĩra mĩhaka ĩthiũrũrũkĩrie
kĩrĩma, na ũmeere ũũ, 'Mwĩmenyererei mũtikahaice
kĩrĩma kana mũhutie magũrũ-inĩ ma kĩo. Ũrĩa wothe

ũkaahutia kĩrĩma ti-itherũ nĩakooragwo. **13** Ti-itherũ
nĩakahũũrwo na mahiga nyuguto, kana arathwo na
mĩguĩ; hatirĩ guoko gũkaamũhutia. Ndagetĩkĩrio atũũre
muoyo, arĩ mũndũ kana nyamũ.' No rĩrĩa coro wa
rũhĩa rwa ndũrũme ũrĩgamba, no rĩo marĩhaica kĩrĩma
igũrũ." **14** Thuutha wa Musa gũikũrũka oimĩte kĩrĩma-
inĩ agĩthiĩ kũrĩ andũ, akĩmatheria, nao magĩthambia
nguo ciao. **15** Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, "Mwĩhaarĩriei nĩ
ũndũ wa mũthenya wa gatatũ. Mũtigakome na andũ-
a-nja." **16** Rũciinĩ rwa mũthenya wa gatatũ, gũkĩgĩa
ngwa o na heni, na itu itumanu rĩgĩikara igũrũ rĩa
kĩrĩma, gũkĩiguuo mũgambo mũnene wa coro. Andũ
othe arĩa maarĩ kambĩ, makĩinaina. **17** Hĩndĩ ĩyo Musa
agĩtongoria andũ kuuma kambĩ magacemanie na Ngai,
nao makĩrũgama magũrũ-inĩ ma kĩrĩma. **18** Kĩrĩma gĩa
Sinai kĩahumbĩrĩtwo nĩ ndogo, tondũ Jehova aikũrũkire
igũrũ wakĩo arĩ mwaki-inĩ. Nayo ndogo ĩgĩtoogororoka
kuuma igũrũ rĩa kĩrĩma ta ndogo ĩkuuma riiko-inĩ
inene; nakĩo kĩrĩma gĩgĩthingitha na hinya, **19** naguo
mũgambo wa coro ũgĩkĩrĩrĩria kũneneha. Nake Musa
akĩaria, naguo mũgambo wa Ngai ũkĩmũcookeria. **20**
Jehova agĩikũrũka igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai na agĩĩta
Musa ahaice kũu kĩrĩma igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio Musa
akĩhaica, **21** nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Ikũrũka na
ũkaanie andũ matikehatĩrĩrie kwambata gũũka kuona
Jehova, nĩguo aingĩ ao matigakue. **22** O na athĩnjĩri-
Ngai arĩa me gũthengerera Jehova, no nginya metherie
kana Jehova amahithũkĩre, amaniine." **23** Musa akĩĩra
Jehova atĩrĩ, "Andũ matingĩhaica Kĩrĩma gĩa Sinai tondũ
we mwene nĩwatũkaanirie, ũgĩtwĩra atĩrĩ, 'Ĩkĩra mũhaka
ũthiũrũrũkĩrie kĩrĩma, na ũkĩamũre gĩtuĩke gĩtheru.'"
24 Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ikũrũka, mwambate
na Harũni. No athĩnjĩri-Ngai na andũ matikehatĩrĩrie
kwambata mathiĩ kũrĩ Jehova kana amahithũkĩre
amaniine." **25** Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩikũrũka kũrĩ andũ
acio, akĩmahe ũhoro ũcio.

20 Nake Ngai akĩaria ciugo ici ciothe, akiuga atĩrĩ: **2**
"Nĩ niĩ Jehova Ngai waku, ũrĩa wakũrutire bũrũri
wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo. **3** "Ndũkanagĩe na
ngai ingĩ tiga niĩ. **4** "Ndũkanethondekere mũhianano
mũicũhie wa mũhianĩre wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩ kũũrĩa
igũrũ kana gũkũ thĩ, kana kĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ
mũhuro wa thĩ. **5** Ndũkanacinamĩrĩre kana ũcihooe,
nĩgũkorwo niĩ, Jehova Ngai waku, ndĩ Ngai ũrĩ ũiru,
herithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao
nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana rwa andũ arĩa
maathũire, **6** no ngonania wendo kũrĩ njiarwa ngiri
na ngiri cia andũ arĩa manyendete na magaathĩkĩra
maathani makwa. **7** "Ndũkanagwete rĩĩtwa rĩa Jehova
Ngai waku na itherũ, nĩgũkorwo Jehova ndagatua atĩ
mũndũ ndehĩtie ũrĩa ũgwetaga rĩĩtwa rĩake na itherũ.
8 "Ririkanaga mũthenya wa Thabatũ ũwamũrage. **9**
Rutaga wĩra waku wothe mĩthenya ĩtandatũ, **10** no
mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya Jehova Ngai
waku. Mũthenya ũcio ndũkanarute wĩra o na ũrĩkũ,
wee mwene, kana mũrũ-guo, kana mwarĩ-guo, kana
ndungata yaku ya mũndũ mũrũme, kana ya mũndũ-wa-
nja, kana ũhiũ waku, kana mũgeni ũrĩ gwaku mũciĩ.
11 Nĩgũkorwo Jehova ombire igũrũ na thĩ, na iria
rĩrĩa inene na indo ciothe iria irĩ kuo, na mĩthenya
ĩtandatũ, no akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja. Nĩ ũndũ
ũcio Jehova akĩrathima mũthenya ũcio wa Thabatũ,
akĩwaamũra. **12** "Tĩĩa thoguo na nyũkwa, nĩgeetha
ũtũũre matukũ maingĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai waku
egũkũhe. **13** "Ndũkanoragane. **14** "Ndũkanatharanie.
15 "Ndũkanaiye. **16** "Ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ
kĩgeenyo. **17** "Ndũkanacumĩkĩre nyũmba ya mũndũ
ũrĩa ũngĩ. Ndũkanacumĩkĩre mũtumia wa mũndũ ũngĩ,
kana ũcumĩkĩre ndungata yake ya mũndũ mũrũme
kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri
yake, o na kana kĩndũ gĩothe gĩake." **18** Rĩrĩa andũ
maiguire marurumĩ, na makĩona rũheni, na makĩigua
coro ũkĩgamba, na makĩona kĩrĩma gĩgĩtoga ndogo,
makĩinaina nĩ guoya. Magĩikara o haraaya, **19** na makĩĩra
Musa atĩrĩ, "Twarĩrie arĩ we, na nĩtũgũkũigua, no tiga
kũreka twarĩrio nĩ Ngai, tũtigakue." **20** Musa akĩĩra
andũ acio atĩrĩ, "Tigai gwĩtigĩra. Ngai okĩte kũmũgeria,
nĩgeetha mũtũũre mwĩtigĩrĩte Ngai, mwagage kwĩhia."
21 Andũ acio magĩgĩikara o haraaya, nowe Musa
agĩthengerera harĩa haarĩ nduma ndumanu, harĩa Ngai
aarĩ. **22** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Ĩra andũ a
Isiraeli ũndũ ũyũ: 'Nĩmweyonera inyuĩ ene atĩ ndaaria
na inyuĩ ndĩ o igũrũ: **23** Mũtikanathondeke ngai ingĩ
cia kũhooyagwo hamwe na niĩ; mũtikanethondekere
ngai cia betha kana ngai cia thahabu. **24** "'Njakĩrai
kĩgongona gĩa tĩĩri, na mũrutĩre ng'ondu na mbũri na
ng'ombe cianyu ho irĩ magongona manyu ma njino
na ma ũiguano. Kũrĩa guothe ngaatũma rĩĩtwa rĩakwa
rĩtĩĩagwo, nĩndĩũkaga kũrĩ inyuĩ na ngamũrathima. **25**
Mũngĩnjakĩra kĩgongona kĩa mahiga, mũtigagĩake na
mahiga marĩa maacũhie, nĩgũkorwo mũngĩgaatũmĩra
kĩndũ gĩa gwacũhia nĩmũgagĩthaahia. **26** Mũtikanahaice
kĩgongona gĩakwa na ngathĩ, nĩguo njaga yanyu
ndĩkanonekanĩre ho.'

21 "Maya nĩmo mawatho marĩa ũkũhe andũ a
Isiraeli: **2** "Ũngĩgũra Mũhibirania arĩ ndungata,
agaakũrutĩra wĩra mĩaka ĩtandatũ. No mwaka wa
mũgwanja, nĩũkamũrekereria athiĩ, na ndagakũrĩha
kĩndũ. **3** Angĩgooka arĩ wiki, akaarekererio athiĩ arĩ o
wiki; no angĩgooka arĩ na mũtumia, makaarekererio
mathiĩ marĩ hamwe. **4** Mwathi wa ndungata ĩyo
angĩmĩhe mũtumia nake mũtumia ũcio amũciarĩre
ciana cia aanake na airĩtu, mũtumia ũcio na ciana ciake
magaatuĩka a mwathi ũcio wake, na no ndungata ĩyo ya
mũndũ mũrũme ĩkaarekererio ĩthiĩ. **5** "No ndungata ĩyo
ĩngĩkaaria, ĩmwĩre atĩrĩ, 'Nĩnyendete mwathi wakwa, na
mũtumia wakwa na ciana na ndikwenda kũrekererio
thiĩ,' **6** hĩndĩ ĩyo mwathi wa ndungata ĩyo nĩakamĩtwara
mbere ya atuithania ciira. Akaamĩtwara mũrango-
inĩ, kana hingĩro-inĩ ya mũrango, na amĩtũre gũtũ na
mũkuha. Nayo ndungata ĩyo ĩgaatuĩka ya mwathi ũcio
matukũ ma muoyo wayo wothe. **7** "Mũndũ angĩendia
mwarĩ agatuĩke ndungata, ndĩkarekererio ĩthiĩ ta ũrĩa
ndungata cia arũme ciĩkagwo. **8** Ĩngĩaga gũkenia mwathi
ũrĩa wamĩthuurĩte, no nginya etĩkĩre ndungata ĩyo
ĩkũũrwo. Ndarĩ na kĩhooto gĩa kwendia ndungata ĩyo kũrĩ
ageni, tondũ nĩagĩte kwĩhokeka harĩ yo. **9** Angĩmĩũrĩria
mũriũ, no nginya amĩtue ta ĩrĩ mwarĩ wake mwene.

10 Mũriũ angĩhikia mũtumia ũngĩ, ndakaime ũrĩa wa
mbere irio na nguo, na ndakamũime kĩhooto gĩake
ta mũtumia wake. **11** Angĩaga kũmũhingĩria maũndũ
maya matatũ-rĩ, akĩrekererio athiĩ, gũtarĩ na mbeeca
ikũrĩhwo. **12** "Mũndũ ũrĩa ũngĩgũtha mũndũ amũũrage,
ti-itherũ o nake no akooragwo. **13** No rĩrĩ, angĩkorwo
ekĩte ũguo atekwenda-rĩ, no gũtuĩke nĩ Ngai ũtũmĩte
ũndũ ũcio wĩkĩke, nake mũndũ ũcio nĩakoorĩra kũndũ
kũrĩa ngaathuura. **14** No mũndũ angĩtũmĩra mawara
na oorage mũndũ ũrĩa ũngĩ akĩendaga-rĩ, mweheriei
kĩgongona-inĩ gĩakwa, na mũmũũrage. **15** "Mũndũ ũrĩa
ũngĩtharĩkĩra ithe kana nyina no nginya ooragwo. **16**
"Mũndũ ũngĩiya mũndũ ũngĩ na hinya akamwendie,
kana o na anyiitwo arĩ nake atanamwendia-rĩ, no nginya
ooragwo. **17** "Mũndũ ũrĩa ũngĩruma ithe kana nyina
no nginya ooragwo. **18** "Andũ mangĩũgitana na ũmwe
aringe ũrĩa ũngĩ na ihiga kana na ngundi na aage
gũkua, no akome ũrĩrĩ kwa ihinda-rĩ, **19** ũcio mũringani
ndagacookererwo nĩ mahĩtia angĩkorwo ũrĩa waringĩtwo
nĩakehota na etware nja na mũtirima wake. No rĩrĩ, no
nginya arĩhe mahinda ma mũndũ ũcio mũtihie marĩa
morĩte na one atĩ nĩahona biũ. **20** "Mũndũ angĩhũũra
ngombo yake ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-
nja na rũthanju, nayo ngombo ĩyo ĩkue nĩ ihũũra rĩu-
rĩ, no nginya aherithio, **21** no ndangĩherithio ngombo
ĩyo ĩngĩarahũka thuutha wa mũthenya ũmwe kana ĩĩrĩ,
tondũ ngombo ĩyo nĩ kĩndũ gĩake. **22** "Andũ mangĩkorwo
makĩrũa, maringe mũtumia ũrĩ nda, ahune no ndagĩe
na thĩĩna ũngĩ-rĩ, ũrĩa ũmũringĩte nĩakarĩha kĩrĩa gĩothe
mũthuuri wa mũtumia ũcio ageetia, igooti rĩetĩkĩria. **23**
No mũtumia ũcio angĩtihio ũũru, muoyo nĩũrĩhagio
na muoyo, na **24** riitho rĩrĩhagio na riitho, na igego
rĩrĩhagio na igego, na guoko kũrĩhagio na guoko, na
kũgũrũ kũrĩhagio na kũgũrũ, na **25** ihĩa rĩrĩhagio na
ihĩa, na itihia rĩrĩhagio na itihia, naruo rũhara rũrĩhagio
na rũhara. **26** "Mũndũ angĩgũtha ndungata ya mũndũ
mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja riitho narĩo rĩthũke-rĩ,
no nginya akaarekereria ndungata ĩyo ĩĩthiĩre, ũndũ
ũcio ũtuĩke nĩguo irĩhi rĩa riitho. **27** Na angĩkũũra igego
rĩa ndungata ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-
nja, no nginya arekererie ndungata ĩyo ĩĩthiĩre, ũndũ
ũcio ũtuĩke nĩguo irĩhi rĩa igego. **28** "Ndegwa ĩngĩtheeca
mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja na rũhĩa akue,
ndegwa ĩyo no nginya ĩhũũrwo na mahiga nginya ĩkue,
na nyama ciayo itikarĩĩo. No mwene ndegwa ndangĩũrio.
29 No rĩrĩ, angĩkorwo ndegwa ĩyo nĩĩmenyerete gũtheeca
andũ na rũhĩa, na mwene nĩamenyithĩtio ũhoro ũcio
nake akaaga kũmĩhingĩra, nayo ĩcooke yũrage mũndũ
mũrũme kana mũndũ-wa-nja-rĩ, ndegwa ĩyo no nginya
ĩhũũrwo na mahiga ĩkue, na mwene o nake no nginya
ooragwo. **30** Na rĩrĩ, angĩtuĩka nĩ gwĩtio irĩhi-rĩ, no
akũũre muoyo wake na kũrĩha kĩrĩa gĩothe angĩĩtio.
31 Watho ũyũ noguo ũrũgamĩrĩire ndegwa ĩngĩtheeca
mwanake kana mũirĩtu wa mũndũ na rũhĩa. **32** Ndegwa
ĩngĩtheeca ngombo ya mũndũ mũrũme kana mũndũ-
wa-nja, mwene no nginya arĩhe cekeri mĩrongo ĩtatũ
cia betha kũrĩ mwathi wa ngombo ĩyo, nayo ndegwa ĩyo
no nginya ĩhũũrwo na mahiga. **33** "Mũndũ angĩkunũra
irima, kana enje rĩmwe na aage kũrĩkunĩka, nayo
ndegwa kana ndigiri ĩgwe thĩinĩ warĩo, **34** mwene
irima rĩu no nginya arĩhe hathara ĩyo; no nginya arĩhe
mwene nyamũ, nayo nyamũ ĩyo ĩkuĩte ĩtuĩke yake. **35**
"Ndegwa ya mũndũ ĩngĩtihia ndegwa ya mũndũ ũngĩ
ĩkue, andũ acio nĩmakendia ndegwa ĩrĩa ĩrĩ muoyo,
magayane mbeeca na magayane nyamũ ĩyo ĩkuĩte. **36**
No rĩrĩ, kũngĩkorwo nĩkũmenyekete atĩ ndegwa ĩyo
nĩĩmenyerete gũtheecana na rũhĩa, nake mwene akaaga
kũmĩhingĩra-rĩ, no nginya mwene arĩhe, nyamũ ĩrĩhio
na nyamũ ĩngĩ, na ĩrĩa ĩkuĩte ĩtuĩke yake.

22 "Mũndũ angĩiya ndegwa kana ng'ondu, na
amĩthĩnje kana amĩendie-rĩ, no nginya arĩhe
ndegwa ithano nĩ ũndũ wa ndegwa ĩyo na ng'ondu inya
nĩ ũndũ wa ng'ondu ĩyo. **2** "Mũici angĩnyiitwo agĩtua
nyũmba nake agũthwo akue-rĩ, mũmũgũthi ndarĩ na
ihĩtia rĩa gũita thakame; **3** no ũndũ ũcio ũngĩkĩka
thuutha wa riũa kũratha, mũndũ ũcio wagũthana arĩ
na ihĩtia rĩa gũita thakame. "Mũici no nginya arĩhe
kĩrĩa aiyĩte, no angĩkorwo ndarĩ na kĩndũ, no nginya
endio nĩguo kĩrĩa aiyĩte kĩrĩhwo. **4** "Nyamũ ĩrĩa ĩiyĩtwo
ĩngĩonekana ĩrĩ muoyo moko-inĩ make, ĩrĩ ndegwa kana
ndigiri kana ng'ondu no nginya arĩhe maita meerĩ. **5**
"Mũndũ angĩrĩithia ũhiũ wake mũgũnda wene o na
kana arĩithie mũgũnda wene wa mĩthabibũ, aũrekererie
ũrĩe mũgũnda wa mũndũ ũngĩ-rĩ, no nginya arĩhe
na indo iria njega cia mũgũnda wake o na arĩhe na
thabibũ iria njega mũno cia mũgũnda wake. **6** "Mwaki
ũngĩtuthũka na ũcine ihinga cia mĩigua nginya ũkinyĩre
itĩĩa cia ngano kana ngano ĩrũngiĩ, kana ũcine mũgũnda
wothe, mwakia wa mwaki ũcio no nginya arĩhe ngano
ĩyo. **7** "Mũndũ angĩhithia mũndũ wa itũũra rĩake
betha kana indo amũigĩre-rĩ, nacio indo icio ciywo
kuuma nyũmba yake, mũici ũcio angĩnyiitwo no nginya
arĩhe indo icio maita meerĩ. **8** No mũici ũcio angĩaga
kũnyiitwo, mwene nyũmba no nginya athiĩ mbere ya
aciirithania nĩguo kũmenyeke kana nĩwe ũiyĩte indo
icio cia mũndũ ũcio ũngĩ. **9** Ha ũhoro o wothe wa
mũndũ gũkorwo na kĩndũ na njĩra ĩrĩa ĩtagĩrĩire, kĩrĩ
ndegwa, kana ndigiri, kana ng'ondu, kana nguo, kana
kĩndũ kĩngĩ gĩothe kĩũrĩte kĩrĩa mũndũ ũngĩ angiuga
atĩrĩ, 'Kĩndũ gĩkĩ nĩ gĩakwa,' andũ acio eerĩ no nginya
marehe ũhoro wao mbere ya aciirithania. Mũndũ ũrĩa
aciirithania magatua atĩ nĩehĩtie-rĩ, no nginya arĩhe
mũndũ ũcio ũngĩ maita meerĩ. **10** "Mũndũ angĩhithia
mũndũ wa itũũra rĩake ndigiri, kana ndegwa, kana
ng'ondu kana nyamũ o yothe amũigĩre, nayo ĩkue,
kana ĩtihio, kana ĩiywo, hatarĩ mũndũ ũroona-rĩ, **11**
ũhoro ũcio wao ũgaatuuo na njĩra ya kwĩhĩta mwĩhĩtwa
mbere ya Jehova atĩ ũrĩa ũhithĩtio tiwe ũiyĩte indo
icio. Mwene nake etĩkĩre mwĩhĩtwa ũcio, na hatikagĩa
ũhoro wa kũrĩhania. **12** No angĩkorwo nyamũ nĩkũiywo
yaiirwo kuuma kũrĩa yahithĩtio-rĩ, no nginya mũndũ
ũcio arĩhe mwene. **13** Angĩkorwo yatambuurirwo nĩ
nyamũ cia gĩthaka, nĩakonania matigari matuĩke ũira,
na ndakaarĩhio nyamũ ĩyo ĩtambuurĩtwo nĩ nyamũ. **14**
"Mũndũ angĩgwatio nyamũ ya mũndũ ũngĩ, nayo ĩtihio
kana ĩkue mwene atarĩ hakuhĩ, no nginya amĩrĩhe. **15**
No nyamũ ĩyo ĩngĩkorwo ĩrĩ na mwene-rĩ, ũrĩa ũgwatĩtio
ndangĩmĩrĩha. Angĩkorwo nyamũ nĩgũkomborithio
yakomborithĩtio, mbeeca iria ĩkomboretwo nĩirĩhĩte

hathara ĩyo. **16** “Mũndũ angiuha mũirĩtu gathirange
ũtoorĩtio kũhikio, nake akome nake, no nginya arĩhe
rũracio, nake mũirĩtu ũcio atuĩke mũtumia wake. **17**
Ithe wa mũirĩtu angĩrega biũ kũmũheana kũrĩ mũndũ
ũcio, no nginya mũndũ ũcio arĩhe rũracio rwa airĩtu
gathirange. **18** “Mũtigetĩkĩrie mũndũ-wa-nja mũrogi
atũũre muoyo. **19** “Mũndũ ũngĩgwata nyamũ no nginya
ooragwo. **20** “Mũndũ ũkaarutĩra ngai ingĩ iruta tiga
Jehova nĩakaniinwo. **21** “Mũtigeke mũgeni ũũru kana
mũmũhinyĩrĩrie, nĩgũkorwo o na inyuĩ mwarĩ ageni
bũrũri wa Misiri. **22** “Mũtikanahinyĩrĩrie mũtumia wa
ndigwa kana mwana wa ngoriai. **23** Mũngĩĩka ũguo
nao mangaĩre, hatirĩ nganja nĩngaigua kĩrĩro kĩao. **24**
Nĩngacinwo nĩ marakara, na nĩngamũũraga na rũhiũ
rwa njora, nao atumia anyu matuĩke a ndigwa na ciana
cianyu ituĩke cia ngoriai. **25** “Ũngĩkombera mũndũ ũmwe
wakwa gatagatĩ-inĩ kanyu mbeeca abatairio nĩcio-rĩ,
ndũgatuĩke ta mũkombanĩri wa mbeeca; ndũkamũrĩhie
uumithio wacio. **26** Mũndũ ũngĩ angĩkũnengera nguo
yake ya igũrũ ĩrũgamĩrĩre thiirĩ, mũcookerie riũa
rĩtanathũa, **27** tondũ noyo arĩ nayo ya kwĩhumbĩra.
Angĩkĩĩhumbĩra nakĩ agĩkoma? Angaĩra, nĩngamũigua,
nĩgũkorwo ndĩ mũigua tha. **28** “Ndũkanarume Ngai
kana ũrume mũnene wa andũ anyu. **29** “Ndũgacerithĩrie
maruta kuuma makũmbĩ-inĩ maku kana mahihĩro-inĩ
maku ma ndibei. “No nginya ũũheage marigithathi ma
ariũ aku. **30** Wĩkage o ũguo mwena-inĩ wĩgiĩ ng’ombe
na ng’ondu ciaku. Iria ciaciarwo ũrekage igaikara na
manyina mĩthenya mũgwanja, mũthenya wa ĩnana
ũgacineana kũrĩ niĩ. **31** “Inyuĩ mũgũtuĩka andũ akwa
aamũre. Nĩ ũndũ ũcio mũtikanarĩe nyama cia nyamũ
ndamburange nĩ nyamũ cia gĩthaka; ciikagĩriei ngui.

23 “Ndũkanamemerekie ndeto cia maheeni.
Ndũgateithĩrĩrie mũndũ mwaganu na ũndũ wa
kũrũgamĩrĩra ũira wa maheeni. **2** “Ndũkarũmanĩrĩre
na mũingĩ gwĩka ũũru. Ũngĩruta ũira igooti-inĩ,
ndũkogomie kĩhooto ũkĩnyiitanĩra na mũingĩ, **3** na
ndũkonanie kĩmenyano harĩ mũndũ mũthĩĩni ciira-
inĩ wake. **4** “Ũngĩona ndegwa kana ndigiri ya mũndũ
mũrĩ ũthũ nake yũrĩte-rĩ, tigĩrĩra atĩ nĩwamĩcookia
kũrĩ we. **5** Ũngĩona ndigiri ya mũndũ ũgũthũire ĩgwĩte
ĩkaremererwo nĩ mũrigo wayo-rĩ, ndũkamĩtige hau;
no nginya ũmũteithie kũmĩũkĩria. **6** “Ndũkanaime
andũ anyu arĩa athĩĩni kĩhooto ciira-inĩ wao. **7**
Ndũkahutanie na thitango ya maheeni, na ndũkoorage
mũndũ ũtarĩ na mahĩtia kana mũndũ mwĩhokeku,
nĩgũkorwo ndikarekereria mũndũ mwĩhia. **8** “Ndũkoe
ihaki, nĩgũkorwo ihaki nĩrĩtũmaga arĩa monaga matuĩke
atumumu, na rĩkoogomia ciugo cia andũ arĩa athingu.
9 “Ndũkahatĩrĩrie mũgeni; inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa mũgeni
aiguaga, tondũ mwarĩ ageni bũrũri wa Misiri. **10**
“Haandaga irio mĩgũnda yaku mĩaka ĩtandatũ, na
ũkagetha irio iria iciarĩte mĩaka ĩyo, **11** no mwaka wa
mũgwanja ũkarekaga mũgũnda ũikare ũguo ũtarĩmĩtwo
na ũtekũhũthĩrwo. Nao arĩa athĩĩni gatagatĩ ka andũ
anyu makonaga irio kuuma mũgũnda ũcio, nacio nyamũ
cia gĩthaka ikarĩĩaga kĩrĩa marĩtigagia. Ĩkaga o ũguo na
mũgũnda waku wa mĩthabibũ na wa mĩtamaiyũ. **12**
“Rutaga wĩra waku mĩthenya ĩtandatũ, no mũthenya
wa mũgwanja ndũkanarute wĩra, nĩgeetha ndegwa
na ndigiri yaku ihurũke, nayo ngombo ĩrĩa ĩciarĩirwo
gwaku, kana mũgeni, o nao magĩage na ihinda rĩa
kũnogoka. **13** “Menyagĩrĩra wĩkage maũndũ marĩa
mothe ngwĩrĩte. Ndũkanagwete marĩĩtwa ma ngai
ingĩ; ndũkareke maiguuo makĩgwetwo na kanua gaku.
14 “Gĩagai na gĩathĩ gĩa gũkũngũĩra maita matatũ o
mwaka. **15** “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Mĩgate Ĩtarĩ na
Ndawa ya Kũimbia; handũ ha mĩthenya mũgwanja
ũrĩĩage mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, o ta ũrĩa
ndagwaathire. Ĩkaga ũndũ ũyũ hĩndĩ ĩrĩa ĩtuĩtwo mweri-
inĩ wa Abibu, tondũ nĩ mweri-inĩ ũcio woimire bũrũri
wa Misiri. “Gũtikanagĩe mũndũ ũrĩũkaga mbere yakwa
moko matheri. **16** “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Magetha na
maciaro ma mbere ma irio iria ũhaandĩte mĩgũnda yaku.
“Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Igetha mũthia-inĩ wa mwaka,
rĩrĩa ũgũcookanĩrĩria irio ciaku kuuma mũgũnda. **17**
“Arũme othe nĩmarĩthiiaga mbere ya Mwathani Jehova
maita matatũ o mwaka. **18** “Ndũkanandutĩre thakame
ya igongona hamwe na kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũimbia.
“Maguta ma maruta makwa ma gĩathĩ matikaigwo
nginya rũciinĩ. **19** “Rehaga indo iria njega cia maciaro ma
mbere nyũmba-inĩ ya Jehova Ngai waku. “Ndũkanaruge
koori na iria rĩa nyina. **20** “Na rĩrĩ, niĩ nĩndĩratũma
mũraika athiĩ mbere yanyu, amũrangĩre njĩra-inĩ na
amũkinyie handũ harĩa ndĩmũhaarĩirie. **21** Iguagai
na mwathĩkagĩre ũrĩa ekũmwĩra. Mũtikanamũkararie
tondũ ndakamũrekera ũremi wanyu, nĩgũkorwo Rĩĩtwa
rĩakwa rĩrĩ thĩinĩ wake. **22** Mũngĩmũigua kũna ũrĩa
aroiga, na mwĩke ũrĩa wothe ngaamwĩra, nĩngatuĩka
thũ kũrĩ thũ cianyu, na njũkĩrĩre arĩa makaamũũkĩrĩra.
23 Mũraika wakwa nĩagathiĩ mbere yanyu, na amũkinyie
bũrũri wa Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Akaanani,
na Ahivi, na Ajebusi, na niĩ nĩngamaniina biũ. **24**
Mũtikanainamĩrĩre ngai ciao, kana mũcihooe, kana
mũrũmĩrĩre mĩtugo yao. No nginya mũcianange, nayo
mĩhianano ya ngai ciao cia mahiga mũmiunange tũcunjĩ.
25 Hooyagai Jehova Ngai wanyu nake, nĩarĩrathimaga
irio cianyu na maaĩ manyu. Nĩndĩĩmweheragĩria mĩrimũ
gatagatĩ-inĩ kanyu, **26** na gũtirĩ mũndũ ũkaahuna kana
atuĩke thaata bũrũri-inĩ wanyu. Nĩndĩĩmũkinyagĩria
matukũ marĩa mwathĩrĩirio ma gũtũũra muoyo. **27**
“Nĩngũtũma kĩmakania gĩakwa mbere yanyu, na ndũme
ndũrĩrĩ iria mũrĩĩkoragĩrĩra inyiitwo nĩ kĩrigiicano.
Nĩndĩtũmaga thũ cianyu imũũragĩre. **28** Nĩngatũma
magi mbere yanyu, maingate Ahivi, na Akaanani na
Ahiti mamweherere. **29** No rĩrĩ, ndikamaingata o mwaka
ũmwe, tondũ bũrũri wahota gũcooka gĩthaka, nacio
nyamũ cia gĩthaka imũingĩhĩre mũno. **30** Ndĩmaingataga
o kahora o kahora, nginya rĩrĩa mũkaingĩha mũhote
kwĩnyiitĩra bũrũri ũcio. **31** “Nĩngekĩra mĩhaka yanyu
kuuma Iria Itune, ndĩmĩikũrũkie nginya Iria rĩa Afilisti,
na kuuma werũ-inĩ nginya Rũũĩ rwa Farati. Andũ arĩa
maikaraga kũu nĩngamaneana moko-inĩ manyu, na
inyuĩ mũmaingate mamweherere. **32** Mũtikagĩe na
kĩrĩkanĩro nao kana na ngai ciao. **33** Mũtikareke matũũre
bũrũri-inĩ wanyu; nĩ tondũ no matũme mũnjĩhĩrie, nĩ
tondũ kũhooya ngai icio ciao ti-itherũ nĩgũkamũtoonyia
mũtego-inĩ.”

24 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Ambata, ũũke kũrĩ
Jehova, wee na Harũni, na Nadabu, na Abihu,
na athuuri mĩrongo mũgwanja a Isiraeli, mũinamĩrĩre
mũhooe mũrĩ haraaya, **2** no Musa wiki ũgaakuhĩrĩria
Jehova; acio angĩ matigooke hakuhĩ. Nao andũ acio
angĩ a Isiraeli matikambate nawe." **3** Nake Musa agĩthiĩ
na akĩĩra andũ ciugo ciothe cia Jehova na mawatho
make, nao andũ magĩĩtĩkanĩria na mũgambo ũmwe,
makiuga atĩrĩ, "Ũrĩa wothe Jehova oigĩte, nĩtũgwĩka."
4 Nake Musa akĩandĩka ũhoro wothe ũrĩa Jehova
aarĩtie. Mũthenya ũyũ ũngĩ agĩũkĩra rũciinĩ tene, agĩaka
kĩgongona magũrũ-inĩ ma kĩrĩma, na akĩrũgamia itugĩ
ikũmi na igĩrĩ cia mahiga irũgamĩrĩire mĩhĩrĩga ikũmi na
ĩĩrĩ ya Isiraeli. **5** Ningĩ agĩtũma aanake amwe a Isiraeli,
nao makĩruta magongona ma njino, na magĩthĩnja
tũtegwa tũrĩ igongona rĩa ũiguano kũrĩ Jehova. **6** Musa
akĩoya nuthu ya thakame yatuo akĩmĩĩkĩra mbakũri-inĩ,
na nuthu ĩrĩa ĩngĩ akĩmĩminjaminjĩria kĩgongona kĩu. **7**
Ningĩ akĩoya Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, na akĩrĩthomera andũ.
Nao andũ magĩĩtĩkanĩria, makiuga atĩrĩ, "Nĩtũgwĩka ũrĩa
wothe Jehova oigĩte; nĩtũgwathĩka." **8** Musa agĩcooka
akĩoya thakame ĩyo, akĩmĩminjaminjĩria andũ, na
akiuga atĩrĩ, "Ĩno nĩ thakame ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova
aarĩkanĩire na inyuĩ kũringana na ciugo ici ciothe."
9 Musa na Harũni, na Nadabu na Abihu hamwe na
athuuri acio mĩrongo mũgwanja a Isiraeli makĩambata,
10 na makĩona Ngai wa Isiraeli. Rungu rwa makinya
make haarĩ handũ haakĩtwo wega na mahiga ma yakuti
ya bururu, matherete o ta igũrũ rĩo rĩene. **11** No Jehova
ndaigana kũhũũra atongoria acio a Isiraeli; nĩmoonire
Ngai, na makĩrĩa na makĩnyua. **12** Nake Jehova akĩĩra
Musa atĩrĩ, "Ambata, ũũke kũrĩ nĩĩ kĩrĩma igũrũ, na ũikare
ho, na nĩngũcooka ngũnengere ihengere cia mahiga, irĩ
na maandĩko ma watho na maathani marĩa nyandĩkĩte
nĩguo ũmarutage andũ a Isiraeli." **13** Ningĩ Musa
akiumagara marĩ na mũteithĩrĩria wake Joshua, nake
Musa akĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. **14** Akĩĩra athuuri
acio atĩrĩ, "Twetererei haha nginya rĩrĩa tũgaacooka.
Harũni na Huri marĩ hamwe na inyuĩ, mũndũ o wothe
ũrĩa ũngĩgĩa na ciira nĩathiiage kũrĩ o." **15** Rĩrĩa Musa
aambatire kĩrĩma-inĩ, itu rĩkĩhumbĩra kĩrĩma, **16** naguo
riiri wa Jehova ũgĩikara igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai.
Kĩrĩma gĩkĩhumbĩrwo nĩ itu rĩu mĩthenya ĩtandatũ, na
mũthenya wa mũgwanja Jehova agĩĩta Musa arĩ itu-inĩ
rĩu. **17** andũ a Isiraeli moonaga riiri wa Jehova ũtariĩ ta
mwaki wa kũniinana ũrĩ kĩrĩma igũrũ. **18** Hĩndĩ ĩyo Musa
agĩtoonya itu-inĩ o akĩambataga kĩrĩma. Agĩikara kũu
kĩrĩma-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, ũtukũ na mũthenya.

25 Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Ĩra andũ a Isiraeli
mandehere iruta. Nĩwe ũkwamũkĩra iruta rĩu
handũ hakwa kuuma kũrĩ mũndũ o wothe ũrĩa ngoro
yake ĩkwenda kũheana. **3** Maruta marĩa ũrĩamũkagĩra
kuuma kũrĩ o nĩmo maya: thahabu, na betha na gĩcango;
4 na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi,
na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njega, o
na guoya wa mbũri; **5** na njũa cia ndũrũme itoboketio
rangi-inĩ mũtune, na njũa cia pomboo, na mbaũ cia
mũgaa; **6** na maguta ma mũtamaiyũ ma gwakia tawa;
na mahuti manungi wega ma gũthondeka maguta ma
gũitanĩrĩrio, na ũbumba ũrĩa mũnungi wega; **7** na
tũhiga twa onigithi, na tũhiga tũngĩ twa goro twa
gwĩkĩrwo ebodi-inĩ na gakuo ga gĩthũri. **8** "Ningĩ
ũnjakithĩrie handũ haamũre, na niĩ nĩngatũũranagia
nao. **9** Thondekai hema ĩno nyamũre, na mwĩkĩre
indo cia thĩiinĩ kũringana na mũhano ũrĩa ngũkuonia.
10 "Nĩmathondekere ithandũkũ rĩa mbaũ cia mũgaa.
Ũraihu warĩo ũkorwo ũrĩ mĩkono ĩĩrĩ na nuthu, na
kwarama kwarĩo gũkorwo kũrĩ mũkono ũmwe na nuthu,
na kũraiha na igũrũ kwarĩo gũkorwo nĩ mũkono ũmwe
na nuthu. **11** Ithandũkũ rĩu rĩgemio na thahabu therie
mĩena yeerĩ nja na thĩinĩ, na mũrĩtirihe na mũcibi wa
thahabu mĩena yothe. **12** Rĩtwekerie icũhĩ inya cia
thahabu, na ũcioherere magũrũ-inĩ marĩo mana, icũhĩ
igĩrĩ mwena ũmwe na icũhĩ igĩrĩ mwena ũrĩa ũngĩ. **13**
Ũcooke ũthondeke mĩtĩ mĩraaya ya mũgaa ũmĩgemie na
thahabu. **14** Toonyia mĩtĩ ĩyo mĩraaya icũhĩ-inĩ iria irĩ
mĩena ya ithandũkũ nĩgeetha rĩkuuĩkage. **15** Mĩtĩ ĩyo
mĩraaya ĩrekwo ĩikarage icũhĩ-inĩ cia ithandũkũ rĩĩrĩ, na
ndĩkeheragio. **16** Ũcooke wĩkĩre thĩinĩ wa ithandũkũ
rĩu Ũira, ũrĩa ngũkũhe. **17** "Thondeka gĩtĩ gĩa tha gĩa
thahabu therie, gĩkorwo kĩrĩ kĩa ũraihu wa mĩkono ĩĩrĩ
na nuthu, na wariĩ wa mũkono ũmwe na nuthu. **18** Na
ũture makerubi meerĩ ma thahabu, ũmekĩre mĩthia-
inĩ ya gĩtĩ kĩu gĩa tha. **19** Thondeka ikerubi rĩmwe
rĩikare mũthia-inĩ ũmwe, na ikerubi rĩu rĩngĩ rĩikare
mũthia-inĩ ũrĩa ũngĩ wa gĩtĩ gĩa tha; thondeka makerubi
macio maanyiitanĩte na gĩtĩ gĩa tha mĩthia-inĩ yeerĩ. **20**
Makerubi macio makorwo matambũrũkĩtie mathagu
mamo na igũrũ, magathiĩka gĩtĩ kĩu gĩa tha namo.
Makerubi macio makorwo maroranĩte, na marorete
gĩtĩ kĩu gĩa tha. **21** Igĩrĩra gĩtĩ kĩu gĩa tha igũrũ rĩa
ithandũkũ, na wĩkĩre thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu Ũira ũrĩa
ngũkũhe. **22** Na hau igũrũ wa gĩtĩ gĩa tha, gatagatĩ
ka makerubi macio meerĩ marĩ igũrũ wa ithandũkũ
rĩa Ũira nĩngacemania nawe ngũhe maathani makwa
mothe nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli. **23** "Thondeka metha
na mbaũ cia mũgaa, ũraihu wayo ũkorwo ũrĩ wa mĩkono
ĩĩrĩ, na wariĩ wayo ũkorwo ũrĩ wa mũkono ũmwe,
na kũraiha na igũrũ ĩkorwo ĩrĩ na mũkono ũmwe na
nuthu. **24** Ũmĩgemie na thahabu therie, na ũmĩtirihe
na mũcibi wa thahabu. **25** Mĩthondekere karũbaũ
gaceke ka wariĩ wa rũhĩ gathiũrũrũkĩrie metha ĩyo,
na ũgatirihe na mũcibi wa thahabu. **26** Thondekera
metha ĩyo icũhĩ inya cia thahabu, ũcioherere koona-inĩ
iria inya o harĩa magũrũ macio mana marĩ. **27** Icũhĩ
icio ikorwo irĩ hakuhĩ na mũcibi wa karũbaũ karĩa
gaceke, nĩgeetha inyiitagĩrĩre mĩtĩ ĩrĩa ya gũkuuaga
metha ĩyo. **28** Thondeka mĩtĩ mĩraaya ya mbaũ cia
mũgaa, ũmĩgemie na thahabu na ũkuuage metha nayo.
29 Na ũthondeke thaani ciayo, na thaani nene cia
thahabu therie na ndigithũ, na mbakũri cia gũitaga
maruta. **30** Iga mĩgate ĩrĩa ĩigagwo mbere yakwa
igũrũ rĩa metha ĩyo, nayo ĩikarage hau mbere yakwa
mahinda mothe. **31** "Thondeka mũtĩ wa kũigĩrĩrwo
matawa ma thahabu therie, kĩrũgamo o na gĩtina kĩaguo
iturwo inyiitanĩte; ikombe ciaguo ihaana ta mahũa, na
tũkonyo twaguo o na mahũa ikorwo irĩ kĩndũ kĩmwe
inyiitanĩte naguo. **32** Honge ithathatũ ciumĩre mĩena-
inĩ ya mũrũgamo wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa,

ithatũ mwena ũmwe na ithatũ mwena ũrĩa ũngĩ. **33** Ikombe ithatũ iturĩtwo na mũhiano wa mahũa ma mũrothi irĩ na tũkonyo na mahũa ikorwo irĩ rũhonge-inĩ rũmwe, nacio ithatũ ikorwo rũu rũngĩ; honge icio ciothe ithathatũ ikorwo ihaana o ũguo, ciumĩte mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa. **34** Na mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩra matawa hagĩe ikombe inya cia mũhiano wa mahũa ma mũrothi irĩ na tũkonyo na mahũa. **35** Gakonyo kamwe gakorwo karĩ rungu rwa honge cia mbere igĩrĩ ciumĩte mũrũgamo-inĩ wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, nako gakonyo ga keerĩ kagĩe rungu rwa honge cia keerĩ igĩrĩ, nako gakonyo ga gatatũ kagĩe thĩ wa honge cia gatatũ igĩrĩ, ciothe nĩ honge ithathatũ. **36** Tũkonyo tũu na honge icio ikorwo irĩ kĩndũ kĩmwe na mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, iturĩtwo na thahabu therie. **37** "Ningĩ ũthondeke matawa mũgwanja maguo na ũmaigĩrĩre igũrũ rĩaguo nĩgeetha mamũrĩke hau mbere ya guo. **38** Magathĩ ma gũtinia ndaambĩ na thaani cia mũrarĩ wa ndaambĩ ikorwo irĩ cia thahabu therie. **39** Taranda ya thahabu therie ĩhũthĩrwo gũthondeka mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa o na indo icio ciothe. **40** Ũtigĩrĩre atĩ nĩwacithondeka kũringana na mũhianĩre ũrĩa wonirio ũrĩ kĩrĩma-inĩ.

26 "Thondeka hema nyamũre ĩrĩ na itambaya ikũmi cia gũcuurio itumĩtwo na gatani yogothetwo wega ya ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na igemio na makerubi nĩ mũtumi mũũgĩ na wĩra ũcio. **2** Itambaya icio cia gũcuurio ciothe ikorwo ciiganaine, mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na ĩnana kũraiha na mĩkono ĩna kwarama. **3** Itambaya ithano-rĩ, itumanio hamwe, na icio ingĩ ithano itumanio hamwe. **4** Kundĩka ciana cia gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mũico wa mwena ũmwe, na wĩke o ro ũguo harĩ gĩtambaya kĩa mũico kĩa mwena ũcio ũngĩ. **5** Kundĩka ciana mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ kĩmwe gĩa gũcuurio, na ingĩ mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ kĩa mũico kĩa mwena ũcio ũngĩ, na ũringithanie o kĩana na kĩrĩa kĩngĩ. **6** Ningĩ ũthondeke ngathĩka mĩrongo ĩtano cia thahabu, na ũcihũthĩre na kuohithania itambaya icio cia gũcuurio nĩguo hema ĩyo nyamũre ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe. **7** "Tuma itambaya ikũmi na kĩmwe cia guoya wa mbũri ituĩke hema ya kũhumbĩra hema ĩrĩa nyamũre. **8** Itambaya icio ciothe ikũmi na kĩmwe ikorwo ciiganaine, ikorwo irĩ mĩkono mĩrongo ĩtatũ kũraiha na mĩkono ĩna kwarama. **9** Tumania itambaya ithano cia icio cia gũcuurio ituĩke kĩndũ kĩmwe, nacio icio ingĩ ithathatũ itumanio hamwe. Kũnja gĩtambaya gĩa gatandatũ maita meerĩ mwena wa mbere wa hema. **10** Kundĩka ciana mĩrongo ĩtano mũthia-inĩ wa itambaya cia gũcuurio cia mwena ũmwe, ningĩ wĩke o ũguo mũthia-inĩ wa itambaya icio cia mwena ũrĩa ũngĩ. **11** Ningĩ ũthondeke ngathĩka mĩrongo ĩtano cia gĩcango, na ũcitoonyie ciana-inĩ nĩgeetha hema ĩyo ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe. **12** Harĩ ũraihu wa gĩtambaya gĩa gũcuurio ũrĩa ũngĩtigara, nuthu ya gĩtambaya kĩrĩa gĩtigaire nĩ gĩcunjuure mwena wa thuutha wa hema ĩyo nyamũre. **13** Itambaya cia gũcuurio cia hema ikorwo iraihĩte kũrĩ icio ingĩ na mũkono ũmwe mĩena yeerĩ; kĩrĩa gĩgũtigara gĩcunjuure kĩhumbĩre mĩena ya hema ĩyo nyamũre. **14** Thondekera hema ĩyo kĩandarũa kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune igatunĩha, na igũrũ wakĩo ũkĩhumbĩre na njũa cia pomboo. **15** "Thondeka mbaũ cia kũrũgama cia mũtĩ wa mũgaa cia gwaka hema ĩyo nyamũre. **16** O rũbaũ-inĩ rũkorwo rũrĩ rwa mĩkono ikũmi kũraiha na mũkono ũmwe na nuthu kwarama, **17** mbaũ icio igĩe na tũhocio tũcomokete tũiganaanĩirie. Thondeka mbaũ icio ciothe cia Hema-ĩrĩa-Nyamũre na njĩra ĩyo. **18** Thondeka mbaũ mĩrongo ĩĩrĩ cia mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, **19** na ũthondeke itina cia betha mĩrongo ĩna cia gũikarĩrwo nĩ mbaũ icio mĩrongo ĩĩrĩ, o rũbaũ rũmwe rũgaikarĩra itina igĩrĩ, o rũmwe rũkorwo rũrĩ rungu rwa kahocio. **20** Ningĩ mwena ũcio ũngĩ, mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, thondeka mbaũ mĩrongo ĩĩrĩ **21** na itina mĩrongo ĩna cia betha o igĩrĩ igaikarĩrwo nĩ rũbaũ rũmwe. **22** Thondeka mbaũ ithathatũ cia mwena wa na thuutha, nĩguo mwena wa mũthia wa ithũĩro wa hema ĩyo nyamũre, **23** na ũthondeke mbaũ igĩrĩ cia koine cia mwena wa na thuutha. **24** Koine-inĩ icio cierĩ no nginya ikorwo irĩ mbaũ igĩrĩ igĩrĩ kuuma thĩ nginya igũrũ, na ciohanio na mũrĩnga ũmwe; koine cierĩ igakorwo itarĩĩ ũguo. **25** Nĩ ũndũ ũcio hegũkorwo na mbaũ inyanya, na itina ikũmi na ithathatũ cia betha, o igĩrĩ igaikarĩrwo nĩ rũbaũ rũmwe. **26** "Ningĩ ũthondeke mĩgamba ya mbaũ cia mũgaa: ĩtano yayo nĩ ũndũ wa mbaũ cia mwena ũmwe wa hema ĩyo nyamũre, **27** na ĩtano nĩ ũndũ wa mbaũ cia mwena ũcio ũngĩ, na ĩtano nĩ ũndũ wa mbaũ cia mwena wa ithũĩro mũthia-inĩ ũrĩa wa na thuutha wa hema ĩyo nyamũre. **28** Mũgamba wa gatagatĩ uume mũthia ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ, ũgereire gatagatĩ ka mbaũ icio. **29** Gemia mbaũ icio na thahabu, na ũthondeke mĩrĩnga ya thahabu ya kũnyiitĩrĩra mĩgamba ĩyo. O nayo mĩgamba ĩyo nĩĩgemio na thahabu. **30** "Aka hema ĩyo nyamũre kũringana na mũhianĩre ũrĩa wonirio rĩrĩa warĩ kĩrĩma-inĩ. **31** "Tuma gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega na ĩkagemio na makerubi nĩ mũbundi mũũgĩ. **32** Cuuria gĩtambaya kĩu na tũcuurio twa thahabu ikĩngĩ-inĩ inya cia mũgaa iria igemetio na thahabu, na ikarũgama igũrũ rĩa njikarĩro inya cia betha. **33** Cuuria gĩtambaya kĩu gĩa gũcuurio na ngathĩka, na ũcooke ũige ithandũkũ rĩa Ũira thuutha wa gĩtambaya kĩu gĩa gũcuurio. Gĩtambaya kĩu gĩa gũcuurio kĩhakanie Handũ-harĩa-Hatheru na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. **34** Igĩrĩra gĩtĩ gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa Ũira thĩinĩ wa Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. **35** Iga metha nja ya gĩtambaya kĩu gĩa gũcuurio mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, naguo mũtĩ wa kũigĩrĩra matawa ũũige mwena wa gũthini ũng'ethanĩre na metha ĩyo. **36** "Itoonyero-inĩ rĩa hema, thondeka gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, kĩgemetio nĩ mũgemia mũũgĩ. **37** Thondekera gĩtambaya kĩu gĩa gũcuurio tũcuurio twa thahabu na itugĩ ithano cia mũgaa igemetio na thahabu. Na ũcitwekerie itina ithano cia gĩcango.

27 "Aka kĩgongona na mbaũ cia mũgaa, kĩa mĩkono
ĩtatũ kũraiha na igũrũ; gĩkorwo kĩiganaine mĩena
yothe, mĩkono ĩtano kũraiha na mĩkono ĩtano kwarama.
2 Thondeka hĩa inya, o rũmwe koine-inĩ ĩmwe ya
kĩgongona, nĩgeetha hĩa icio na kĩgongona ikorwo irĩ
kĩndũ kĩmwe, nakĩo kĩgongona kĩu ũkĩgemie na gĩcango.
3 Thondeka indo ciothe cia kĩgongona irĩ cia gĩcango,
ũgĩthondekere nyũngũ cia kũrutaga mũhu, na icakũri
na mbakũri cia gwĩkĩrwo thakame ya kũminjaminja,
na njibe cia kũnyiita nyama, na ngĩo cia mwaki. **4**
Thondekera kĩgongona kĩu gĩtara, na ningĩ ũthondeke
mũkwa wa gĩcango, na ũthondeke mĩrĩnga ya gĩcango,
o ũmwe wĩkĩrwo koine-inĩ iria inya cia mũkwa ũcio. **5**
Ũige gĩtara kĩu rungu wa muoho wa kĩgongona nĩgeetha
rũkinye nuthu ya ũraihu wa kĩgongona. **6** Thondeka
itugĩ cia mũgaa nĩ ũndũ wa kĩgongona na ũcigemie na
gĩcango. **7** Itugĩ icio itoonyio mĩrĩnga-inĩ ĩyo nĩgeetha
ĩgakoragwo ĩikarĩire mĩena-inĩ yeerĩ ya kĩgongona hĩndĩ
ya gũgĩkuua. **8** Thondeka kĩgongona kĩu na mbaũ
nĩguo kĩgĩe na irima gatagatĩ. Ũgĩthondeke o ta ũrĩa
wonirio rĩrĩa warĩ kĩrĩma-inĩ. **9** "Thondeka nja ya
hema ĩrĩa nyamũre; mwena wa gũthini ũkorwo ũrĩ wa
mĩkono igana kũraiha na ũgĩe na itambaya cia gũcuurio
cia gatani ũrĩa mwogothe wega, **10** ũkorwo na itugĩ
mĩrongo ĩĩrĩ na itina mĩrongo ĩĩrĩ cia gĩcango, irĩ na
tũcuurio na tũmĩkwa twa betha itugĩ-inĩ. **11** Mwena
wa gathigathini o naguo ũkorwo ũrĩ na mĩkono igana
kũraiha na ũgĩe na itambaya cia gũcuurio, ũgĩe na itugĩ
mĩrongo ĩĩrĩ na itina mĩrongo ĩĩrĩ cia gĩcango, irĩ na
tũcuurio na tũmĩkwa twa betha itugĩ-inĩ. **12** "Mwena wa
ithũĩro wa nja ĩyo ũkorwo ũrĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano
kwarama na ũgĩe na itambaya cia gũcuurio na itugĩ
ikũmi na itina ikũmi. **13** Mwena wa irathĩro, kwerekera
kũrĩa riũa rĩrathagĩra, nja ĩyo ĩkorwo ĩrĩ ya wariĩ wa
mĩkono mĩrongo ĩtano. **14** Itambaya cia gũcuurio ikorwo
irĩ cia ũraihu wa mĩkono ikũmi na ĩtano na ikorwo irĩ
mwena ũmwe wa itoonyero rĩa nja ĩyo, na ikorwo na
itugĩ ithatũ na itina ithatũ, **15** na itambaya ingĩ cia
gũcuurio cia ũraihu wa mĩkono ikũmi na ĩtano ikorwo
mwena ũcio ũngĩ wa itoonyero, na ikorwo irĩ na itugĩ
ithatũ na itina ithatũ. **16** "Naguo ũhoro wa itoonyero
rĩa nja ĩyo, wĩkĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩkorwo kĩrĩ
kĩa ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, kĩa ndigi cia rangi
wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune
ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, wĩra wa
mũgemia mũũgĩ, na gĩkorwo na itugĩ inya na itina inya.
17 Itugĩ ciothe gũthiũrũrũkĩria nja ĩyo, igĩe na tũmĩkwa
na tũcuurio twa betha na itina cia gĩcango. **18** Nja ĩyo
ĩkorwo na ũraihu wa mĩkono igana, na mĩkono mĩrongo
ĩtano kwarama, na ĩkorwo na itambaya cia gũcuurio cia
gatani yogothetwo wega ya mĩkono ĩtano kũraiha na
igũrũ, na ĩrĩ na itina cia gĩcango. **19** Indo iria ingĩ ciothe
cia gũtũmĩrwo wĩra-inĩ wa hema ĩrĩa nyamũre, irĩ cia
wĩra o na ũrĩkũ, o hamwe na higĩ cia kwamba hema na
cia nja ciothe, nĩikorwo irĩ cia gĩcango. **20** "Atha andũ
a Isiraeli makũrehere maguta marĩa makeere wega
ma ndamaiyũ hihe ma gũkũheaga ũtheri, nĩgeetha
matawa maikarage maakanĩte. **21** Thĩinĩ wa Hema-
ya-Gũtũnganwo, nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa
kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩa Ũira, Harũni na ariũ ake
nĩmaigage matawa maakanĩte mbere ya Jehova kuuma
hwaĩ-inĩ o nginya rũciinĩ. Ũndũ ũyũ ũtuĩke watho wa
kũrũmagĩrĩrwo tene na tene thĩinĩ wa Isiraeli njiarwa-
inĩ ciothe iria igooka.

28 "Tũmanĩra Harũni mũrũ wa nyũkwa oke harĩwe
kuuma gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, hamwe na ariũ
ake Nadabu na Abihu, na Eleazaru na Ithamaru, nĩgeetha
mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. **2** Tumĩra Harũni
mũrũ wa nyũkwa nguo nyamũre, cia kũmũnenehagia
na kũmũtĩĩithagia. **3** Arĩria mabundi marĩa marĩ na
ũũgĩ wa gũtuma, nguo arĩa niĩ heete ũũgĩ maũndũ-inĩ
ta macio, nĩguo matumĩre Harũni nguo cia kwĩhumba
akĩamũrwo, nĩguo andungatagĩre arĩ mũthĩnjĩri-Ngai.
4 Nacio ici nĩcio nguo iria megũtuma: gakuo ga
gĩthũri, na ebodi, na nguo ndaaya, na kanjũ ya
taama ng'emie wega, na kĩremba, na mũcibi. Nguo ici
nyamũre megũcitumĩra Harũni mũrũ wa nyũkwa na
ariũ ake nĩguo mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. **5**
Nĩ mahũthĩre thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na
cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ,
hamwe na gatani ĩrĩa njega. **6** "Tuma ebodi ya ndigi
cia rangi wa thahabu na ndigi cia rangi wa bururu, na
cia rangi wa ndathi na cia rangi mũtune ta gakarakũ
na ya gatani ĩrĩa yogothetwo wega, wĩra wa mũbundi
mũũgĩ. **7** Nĩ wega ebodi ĩyo ĩgĩe na tũmĩkwa twĩrĩ twa
kũmĩnyiitithanĩria ciande-inĩ, tũtumĩrĩirwo mĩthia-inĩ
yeerĩ yayo nĩgeetha ndaamĩ ciayo cierĩ inyiitane. **8**
Naguo mũcibi wayo wa njohero ũrĩa mũtume wega
ũkorwo ũhaana tayo na ũrĩ wa gĩcunjĩ kĩmwe na ebodi
ĩyo na ũthondeketwo na ndigi cia rangi wa thahabu, na
ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia
rangi mũtune ta gakarakũ, hamwe na gatani njogothe
wega. **9** "Oya tũhiga twĩrĩ twa onigithi ũkurure marĩĩtwa
ma ariũ a Isiraeli igũrũ rĩatuo **10** marũmanĩrĩire ũrĩa
maaciarirwo, ũkurure marĩĩtwa matandatũ kahiga-inĩ
kamwe, na matandatũ kau kangĩ. **11** Kurura marĩĩtwa
ma ariũ a Isiraeli tũhiga-inĩ tũu twĩrĩ ta ũrĩa mũrengi
wa tũhiga twa goro akururaga kahengere ga gwĩkĩra
mũhũũri. Ũcooke ũtũtumĩrĩre tũkonyo-inĩ twa thahabu,
12 na ũtuoherere ndaamĩ-inĩ cia kĩande cia ebodi,
tũrĩ tũhiga twa kĩririkania kĩa ariũ a Isiraeli. Harũni
nĩarĩkuuaga marĩĩtwa macio ciande-inĩ ciake matuĩke
kĩririkania mbere ya Jehova. **13** Thondeka tũkonyo
tũgemu twa thahabu **14** na irengeeri igĩrĩ cia thahabu
therie, ihaana ta mũkanda, nacio ũcinyiitithanie na
tũkonyo tũu. **15** "Thondekithia gakuo ga gĩthũri ga
gwĩkagĩrwo ituĩro-inĩ rĩa ciira, nako gatumwo nĩ mũtumi
mũũgĩ. Gathondeke ta ebodi: karĩ ka ndigi cia rangi
wa thahabu na ka ndigi cia rangi wa bururu, na cia
rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ na
gatani ĩrĩa yogothetwo wega. **16** Gakuo kau gakorwo
kaiganaine mĩena yothe ĩna inji kenda kũraiha na inji
kenda kwarama, na koinanĩrwo maita meerĩ. **17** Ũcooke
ũgatumĩrĩre mĩhari ĩna ya tũhiga twa goro. Mũhari wa
mbere hakorwo kahiga ka wakiki ũrĩa mũtune, na ka
yakuti ĩrĩa ĩhaana ngoikoni, na ka baregethu; **18** mũhari
wa keerĩ ũtumĩrĩre kahiga ga thumarati, na ka yakuti
ĩrĩa ya rangi wa bururu, na ka arimathi; **19** mũhari
wa gatatũ ũtumĩrĩre kahiga ka wakiki ũrĩa wa bururu,

na ka yacimu, na ka amethuthito; **20** naguo mũhari wa kana ũtumĩrĩrwo kahiga ga thumarati ĩrĩa theru, na ka onigithi, na ka njathibi. Ũtũtumĩrĩre tũkonyo-inĩ tũgemu twa thahabu. **21** Hagĩkorwo harĩ na tũhiga ikũmi na twĩrĩ, o kamwe karũgamĩrĩre marĩĩtwa ma ariũ a Isiraeli, o kamwe gakururwo rĩĩtwa rĩa mũhĩrĩga ũmwe wa ĩrĩa ikũmi na ĩĩrĩ ya Isiraeli, o ta ũrĩa kahengere ka mũhũũri gakururagwo. **22** "Thondekera gakuo kau ga gĩthũri irengeeri njogothe cia thahabu therie ihaana ta mũkanda. **23** Gathondekere mĩrĩnga ĩĩrĩ ya thahabu, ũmĩoherere mĩthia-inĩ ĩĩrĩ ya gakuo kau ga gĩthũri. **24** Ohania irengeeri igĩrĩ cia thahabu mĩrĩnga-inĩ hau mĩthia-inĩ ya gakuo ga gĩthũri, **25** nayo mĩthia ĩrĩa ĩngĩ ya irengeeri yohithanio na tũkonyo tũrĩa twĩrĩ, ũmĩnyiitithanie na ndaamĩ cia kĩande cia ebodi mwena wa na mbere. **26** Thondeka mĩrĩnga ĩĩrĩ ya thahabu ũmĩnyiitithanie na mĩthia ĩrĩa ĩngĩ ĩĩrĩ ya gakuo ga gĩthũri mwena wa na thĩinĩ kũrigania na ebodi. **27** Thondeka mĩrĩnga ĩngĩ ĩĩrĩ ya thahabu na ũmĩnyiitithanie magũrũ-inĩ ma ndaamĩ cia kĩande mwena-inĩ wa mbere wa ebodi, hakuhĩ na rũtumo, igũrũ hanini wa mũcibi wa njohero ya ebodi. **28** Mĩrĩnga ya gakuo ga gĩthũri ĩrĩohithanagio na mĩrĩnga ya ebodi na rũrigi rwa bururu, na inyiitithanio na mũcibi wa njohero, nĩgeetha gakuo ga gĩthũri gatikarekanie na ebodi. **29** "Rĩrĩa rĩothe Harũni arĩĩtoonyaga Handũ-harĩa-Hatheru, arĩkuuaga marĩĩtwa ma ariũ a Isiraeli marĩ gĩthũri-inĩ gĩake gakuo-inĩ ga gĩthũri ga ituĩro rĩa ciira, arĩ kĩririkania gĩa gũtũũra mbere ya Jehova. **30** Ningĩ wĩkĩre Urimu na Thumimu thĩinĩ wa gakuo kau ga gĩthũri, nĩgeetha ciikarage gĩthũri-inĩ kĩa Harũni rĩrĩa rĩothe arĩĩtoonyaga agathiĩ mbere ya Jehova. Ũguo nĩguo Harũni arĩkuuaga ũhoti wa gũtuagĩra andũ a Isiraeli ciira gĩthũri-inĩ gĩake arĩ mbere ya Jehova. **31** "Tuma nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa bururu mũtheri, **32** na ĩkorwo na harũkĩrio ya mũtwe gatagatĩ kayo. Ĩkorwo ĩtirihĩtwo mĩthia-inĩ ta kara ya ngingo gũthiũrũrũkĩria iharũkĩrio rĩu rĩa mũtwe, nĩgeetha ndĩgatarũke. **33** Thondeka tũcunjuura tũtarĩĩ ta matunda ma makomamanga twa ndigi cia rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mũtune ta gakarakũ gũthiũrũrũka rũtumo rwa magũrũ-inĩ rwa nguo ĩyo, tũhakanĩtio na ngengere cia thahabu. **34** Ngengere cia thahabu na makomamanga macio mathiĩ mahakanĩtio gũthiũrũrũka rũtumo rwa magũrũ-inĩ rwa nguo ĩyo ndaaya. **35** Harũni no nginya ehumbage nguo ĩyo hĩndĩ ciothe rĩrĩa egũtungata. Ngengere nĩirĩiguagwo ikĩgamba rĩrĩa egũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru o hau mbere ya Jehova na rĩrĩa ekuuma ho, nĩgeetha ndagakue. **36** "Thondeka gatanji ga thahabu therie, na ũgakurure ta ũrĩa mũhũũri ũkururagwo, ũkurure ciugo ici: MŨTHERU MWAMŨRĨRE JEHOVA. **37** Koherere rũrigi rwa rangi wa bururu nĩguo ũkanyiitithanie na kĩremba, gakorwo karĩ mwena wa mbere wa kĩremba. **38** Karĩkoragwo karĩ thiithi-inĩ wa Harũni, nake agakuuaga mahĩtia makoniĩ iheo iria theru, iria andũ a Isiraeli mangĩkorwo mamũrĩire Jehova, o na irĩ cia mũthemba o na ũrĩkũ. Gatanji kau gakoragwo karĩ thiithi-inĩ wa Harũni hĩndĩ ciothe nĩgeetha magetĩkĩrĩkaga nĩ Jehova. **39** "Kanjũ nĩĩtumwo ĩrĩ ya gatani ĩrĩa njega mũno, o na ũtume kĩremba na gatani ĩrĩa njega mũno. Mũcibi ũtumwo nĩ mũgemia ũrĩa mũũgĩ na wĩra ũcio. **40** Tumĩra ariũ a Harũni kanjũ, na mĩcibi, na tũmĩcibi twa kĩongo, cia gũtũma manenehagio na maheagwo gĩtĩĩo. **41** Warĩkia kũhumba mũrũ wa nyũkwa na ariũ ake nguo icio-rĩ, ũmaitĩrĩrie maguta na ũmaamũre. Ũmaamũre nĩgeetha mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. **42** "Matumithĩrie thuruarĩ cia thĩinĩ cia gatani, cia kũhumbĩra njaga ya mĩĩrĩ yao kuuma njohero nginya ciero-inĩ. **43** Harũni na ariũ ake no nginya maciĩhumbage rĩrĩa rĩothe marĩtoonyaga Hema-ya-Gũtũnganwo kana magĩthengerera kĩgongona marutĩre wĩra Handũ-harĩa-Hatheru nĩgeetha matikahĩtie, nao makue. "Ũyũ nĩũtuĩke watho wa kũrũmagĩrĩrwo tene na tene nĩ Harũni na njiaro ciake.

29 "Na rĩrĩ, ũũ nĩguo ũgwĩka nĩgeetha wamũre Harũni na ariũ ake, nĩguo mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai: Oya gategwa kamwe na ndũrũme igĩrĩ itarĩ kaũũgũ. **2** Na kuuma mũtu-inĩ mũhinyu mũno wa ngano ũtarĩ ndawa ya kũimbia, ũthondeke mĩgate na keki itukanĩtio na maguta na tũmĩgate tũhũthũ tũhakĩtwo maguta. **3** Ĩkĩra indo icio gĩkabũ-inĩ na ũcinenganĩre ũguo hamwe na ndegwa ĩyo na ndũrũme icio cierĩ. **4** Ũcooke ũrehe Harũni na ariũ ake itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, ũmathambie na maaĩ. **5** Oya nguo icio, ũhumbe Harũni kanjũ, na nguo ndaaya ya ebodi, na ebodi yo nyene na gakuo ga gĩthũri. Muohe ebodi na mũcibi wayo wa njohero ũrĩa mũtume wega. **6** Mwĩkĩre kĩremba mũtwe, nako gatanji karĩa kaamũre ũgekĩre kĩremba-inĩ kĩu. **7** Oya maguta ma gũitanĩrĩrio ũmũitĩrĩrie mũtwe ũmwamũre. **8** Rehe ariũ ake na ũmahumbe kanjũ, **9** na ũmoohe tũmĩcibi twa mũtwe. Ningĩ wohe Harũni na ariũ ake mĩcibi. Ũthĩnjĩri-Ngai nĩ wao ũrĩ watho wa kũrũmagĩrĩrwo tene na tene. Ũguo nĩguo ũkaamũra Harũni na ariũ ake. **10** "Rehe ndegwa ĩyo mwena wa mbere wa Hema-ya-Gũtũnganwo, nake Harũni na ariũ ake mĩigĩrĩre moko mao mũtwe wayo. **11** Ũcooke ũmĩthĩnjĩre mbere ya Jehova o hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. **12** Ningĩ woe thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo, ũmĩhake hĩa cia kĩgongona na kĩara gĩaku, ĩyo ĩngĩ ũmĩite gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. **13** Ningĩ woe maguta mothe marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na marĩa mahumbĩire ini, na higo cierĩ na maguta ma cio ũmacinĩre hau kĩgongona-inĩ. **14** No nyama cia ndegwa ĩyo hamwe na rũũa na mahu ũcicinĩre nja ya kambĩ. Rĩu nĩ iruta rĩa mehia. **15** "Oya ndũrũme ĩmwe nake Harũni na ariũ ake mamĩigĩrĩre moko mao mũtwe igũrũ wayo. **16** Mĩthĩnje na woe thakame, ũmĩminjaminjĩrie kĩgongona mĩena yothe. **17** Tinangia ndũrũme tũcunjĩ, na ũthambie nyama cia nda, na magũrũ mayo, ũciige hamwe na mũtwe na tũcunjĩ tũu tũngĩ. **18** Ũcooke ũcinĩre ndũrũme ĩyo yothe igũrũ wa kĩgongona. Rĩu nĩ iruta rĩa njino rĩa kũrutĩra Jehova, rĩrĩ mũtararĩko mwega rĩrutĩirwo Jehova, rĩrĩ iruta rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. **19** "Oya ndũrũme ĩyo ĩngĩ, nake Harũni na ariũ ake mamĩigĩrĩre moko mao mũtwe. **20** Mĩthĩnje, woe thakame ĩmwe yayo ũmĩhake moni cia matũ ma ũrĩo ma Harũni na ariũ ake o na ciara iria nene cia moko

mao ma ũrĩo, na ciara iria nene cia magũrũ mao ma
ũrĩo. Ũcooke ũminjaminjĩrie kĩgongona thakame mĩena
yothe. **21** Na woe thakame ĩmwe kuuma kĩgongona-inĩ
na maguta ma gũitanĩrĩrio ũciminjaminjĩrie Harũni na
nguo ciake, na ariũ ake na nguo ciao. Hĩndĩ ĩyo Harũni
na ariũ ake hamwe na nguo ciao nĩmagatuĩka aamũre.
22 "Oya maguta mamwe ma ndũrũme ĩyo, maguta ma
mũting'oe ũrĩa mũnoru, na maguta marĩa mahumbĩire
nyama cia nda, na maguta marĩa mahumbĩire ini, na
higo cierĩ na maguta ma cio, na kĩero kĩa mwena wa
ũrĩo. (Ĩyo nĩyo ndũrũme ya igongona rĩa kwamũrana.)
23 Kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa mĩgate ĩtarĩ mĩĩkĩre ndawa ya
kũimbia kĩrĩa kĩrĩ mbere ya Jehova, oya mũgate ũmwe
na keki ĩthondeketwo na maguta, na woe kamũgate
kahũthũ. **24** Indo ici ciothe cineane moko-inĩ ma Harũni
na ariũ ake, ũcooke ũcithũngũthie mbere ya Jehova ĩrĩ
Igongona rĩa gũthũngũthio. **25** Ningĩ ũcooke woe indo
icio kuuma moko-inĩ mao, ũcicinĩre kĩgongona-inĩ igũrũ
hamwe na iruta rĩa njino, ituĩke mũtararĩko mwega
harĩ Jehova, rĩrĩ iruta rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo
na mwaki. **26** Warĩkia kũruta gĩthũri kĩa ndũrũme
ĩyo ya kĩamũrano kĩa Harũni, gĩthũngũthie mbere ya
Jehova rĩrĩ iruta rĩa gũthũngũthio, nakĩo gĩtuĩke rwĩga
rwaku. **27** "Amũra icunjĩ cia ndũrũme ĩyo ya kĩamũrano
iria irĩ cia Harũni na ariũ ake nacio nĩ: gĩthũri kĩrĩa
gĩathũngũthĩtio na kĩero kĩrĩa kĩaheanĩtwo. **28** Indo icio
ituĩke rwĩga rwa kũheagwo Harũni na ariũ ake nĩ andũ
a Isiraeli hĩndĩ ciothe. Nĩrĩo iruta rĩrĩa andũ a Isiraeli
marĩrutagĩra Jehova kuuma maruta-inĩ ma ũiguano. **29**
"Nguo iria nyamũre cia Harũni igũtuĩka cia njiaro ciake,
nĩgeetha magaitagĩrĩrio maguta na makaamũragwo
maciĩhumbĩte. **30** Mũriũ ũrĩa ũkamũgaya atuĩke
mũthĩnjĩri-Ngai na oke gũtungata thĩinĩ wa Handũ-
Harĩa-Hatheru, Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo arĩĩhumbaga
nguo icio mĩthenya mũgwanja. **31** "Oya ndũrũme
ĩyo ya kĩamũrano nacio nyama ciayo ũcirugĩre handũ
harĩa hatheru. **32** Harũni na ariũ ake marĩrĩagĩra
nyama cia ndũrũme ĩyo na mĩgate kuuma gĩkabũ-
inĩ o hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. **33**
Nĩmarĩrĩĩaga indo icio irutĩtwo cia horohio nĩ ũndũ wa
kwamũrwo kwao na gũtherio. No itikanarĩĩo nĩ mũndũ
ũngĩ, nĩ ũndũ nĩ theru. **34** Na rĩrĩ, nyama cia ndũrũme
ĩyo ya kĩamũrano kana mĩgate ingĩtigara nginya rũciinĩ-
rĩ, nĩicinwo. Itikanarĩĩo tondũ nĩ theru. **35** "Ĩka Harũni
na ariũ ake maũndũ mothe marĩa ngwathĩte, na ũniine
mĩthenya mũgwanja ũkĩmaamũra. **36** Rutagai ndegwa
ĩmwe o mũthenya, ĩrĩ iruta rĩa mehia rĩa kũhorohanĩria.
Theria kĩgongona na ũndũ wa gũkĩhoroheria na
gũgĩitĩrĩria maguta, ũkĩamũre. **37** Gĩa na horohio ya
kĩgongona mĩthenya mũgwanja ya gũkĩamũra. Thuutha
ũcio kĩgongona kĩu nĩgĩgũtuĩka gĩtheru mũno, nakĩo
kĩrĩa gĩothe kĩrĩkĩhutagia kĩrĩtuĩkaga gĩtheru. **38** "Gĩkĩ
nĩkĩo kĩndũ kĩrĩa ũrĩĩrutaga hĩndĩ ciothe kĩgongona-inĩ
o mũthenya: tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa
mwaka ũmwe. **39** Gatũrũme kamwe gakarutwo rũciinĩ
na karĩa kangĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia. **40** Gatũrũme ka
mbere gakarutanagĩrio na mũtu mũhinyu mũno gĩcunjĩ
gĩa ikũmi kĩa eba ũtukanĩtio na maguta ma mũtamaiyũ
gacunjĩ ka inya ka hini ĩmwe na ndibei gacunjĩ ka
inya ka hini ĩmwe, irĩ kĩndũ gĩa kũnyuuo. **41** Ruta
gatũrũme kau kangĩ igongona hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia,
hamwe na iruta rĩa mũtu na rĩa kĩndũ gĩa kũnyuuo
o ta cia rũciinĩ, arĩ guo mũtararĩko mwega, rĩrĩ iruta
rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. **42** "Harĩ njiaro
iria igooka, iruta rĩĩrĩ rĩa njino rĩkaarutagwo hĩndĩ
ciothe itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo mbere ya
Jehova. Hau nĩho ndĩĩcemanagia nawe na njaragie nawe;
43 ningĩ hau no ho ndĩcemanagia na andũ a Isiraeli,
naho nĩhakaamũrwo nĩ riiri wakwa. **44** "Nĩ ũndũ ũcio
nĩngamũra Hema-ĩyo-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona
na nyamũre Harũni na ariũ ake mandungatagĩre marĩ
athĩnjĩri-Ngai. **45** Ningĩ nĩngatũũrania na andũ a Isiraeli
na nduĩke Ngai wao. **46** Nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ
Jehova Ngai wao, ũrĩa wamarutire bũrũri wa Misiri
nĩgeetha ndũũranagie nao. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wao.

30 "Thondeka kĩgongona kĩa mbaũ cia mũgaa gĩa
gũcinagĩra ũbumba. **2** Nĩgĩkorwo kĩiganaine
mĩena yothe mũkono ũmwe kũraiha na mũkono ũmwe
kwarama na mĩkono ĩĩrĩ kũraiha na igũrũ, hĩa ciakĩo
ituĩke kĩndũ o ro kĩmwe na kĩgongona. **3** Kĩgemie igũrũ,
o na mĩena yothe, o na hĩa ciakĩo, na thahabu therie,
na ũgĩtirihe na mũcibi wa thahabu ũgĩthiũrũrũkĩrie. **4**
Thondekera kĩgongona kĩu mĩrĩnga ĩĩrĩ, ũmĩoherere
thĩ wa mũcibi ũcio, ĩĩrĩ mwena ũmwe, na ĩĩrĩ mwena
ũrĩa ũngĩ ĩnyiitagĩrĩre mĩtĩ ĩrĩa mĩraaya ĩtũmagĩrwo
gũgĩkuua. **5** Thondeka mĩtĩ mĩraaya ya mbaũ cia mũgaa,
na ũmĩgemie na thahabu. **6** Iga kĩgongona kĩu mbere ya
gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mbere ya ithandũkũ
rĩa Ũira, mbere ya gĩtĩ gĩa tha kĩrĩa kĩrĩ igũrũ rĩa
ithandũkũ rĩa Ũira, harĩa ngaacemania nawe. **7** "Harũni
no nginya acinĩre ũbumba mũnungi wega hau igũrũ
rĩa kĩgongona o rũciinĩ rĩrĩa egũthondeka matawa. **8**
No nginya acine ũbumba rĩngĩ agĩakia matawa hwaĩ-
inĩ kũrĩ mairia, nĩgeetha ũbumba ũikarage ũgĩcinagwo
mahinda mothe mbere ya Jehova, njiarwa na njiarwa
iria igooka. **9** Ndũkanacinĩre ũbumba wa mũthemba
ũngĩ kĩgongona-inĩ gĩkĩ kana ũrutĩre ho iruta rĩa njino,
kana rĩa mũtu, na ndũkanaitĩrĩrie iruta rĩa kũnyuuo
igũrũ rĩakĩo. **10** Harũni nĩarutage horohio hĩa-inĩ cia
kĩgongona kĩu o mwaka riita rĩmwe. Horohio ĩno ya
o mwaka no nginya ĩrutagwo na thakame ya iruta
rĩa kũhoroheria mehia, nginya njiarwa iria igooka.
Horohio ĩyo nĩ igongona itheru mũno harĩ Jehova." **11**
Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **12** "Rĩrĩa ũgũtara
andũ a Isiraeli-rĩ, o mũndũ no nginya arutagĩre Jehova
kĩndũ gĩa gũkũũra muoyo wake rĩrĩa egũtarwo. Na
gũtirĩ mũthiro ũkaamakora ũkĩmatara. **13** Mũndũ o
wothe ũrĩkĩraga agathiĩ mwena wa andũ arĩa marĩkĩtie
gũtarwo, nĩarĩrutaga nuthu ya cekeri kũringana na ũrĩa
cekeri ya harĩa haamũre ĩtariĩ ĩrĩa ĩrĩ na ũritũ wa geera
mĩrongo ĩĩrĩ. Nuthu ĩyo ya cekeri nĩ iruta kũrĩ Jehova. **14**
Arĩa othe marĩkĩraga magathiĩ mwena wa arĩa marĩkĩtie
gũtarwo, marĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na
makĩria, no nginya maheage Jehova iruta rĩu. **15** Arĩa
atongu matirĩheanaga makĩria ya nuthu ya cekeri, nao
arĩa athĩĩni matirĩheanaga kĩndũ kĩnini gũkĩra nuthu
ya cekeri hĩndĩ ya kũrutĩra Jehova horohio ya mĩoyo
yao. **16** Amũkĩra mbeeca cia horohio kuuma kũrĩ andũ
a Isiraeli nawe ũcihũthĩre ũtungata-inĩ wa Hema-ya-

Gũtũnganwo. Ũguo ũgaatuĩka kĩririkano kĩa andũ a Isiraeli mbere ya Jehova makĩrutĩra mĩoyo yao horohio.”
17 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **18** “Thondeka kĩraĩ gĩa gwĩthambagĩra gĩa gĩcango, kĩrĩ na kĩgũrũ gĩakĩo gĩa gĩcango. Ũkĩige gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona, na ũgĩĩkĩre maaĩ. **19** Harũni na ariũ ake marĩĩthambaga moko mao na nyarĩrĩ na maaĩ macio.
20 Rĩrĩa rĩothe marĩtoonyaga Hema-ya-Gũtũnganwo, marĩĩthambaga na maaĩ nĩgeetha matigakue. O na ningĩ rĩrĩa mathengerera kĩgongona nĩguo marutĩre Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki, **21** marĩĩthambaga moko na nyarĩrĩ nĩgeetha matigakue. Ũndũ ũcio ũgaatuĩka watho wa kũrũmĩrĩrwo tene na tene nĩ Harũni na njiaro ciake, na njiarwa ciao ciothe iria igooka.” **22** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **23** “Oya mahuti maya manungi wega: cekeri 500 cia manemane ĩrĩa ndwekie, nuthu yamo (nacio icio nĩ cekeri 250) cia ndarathini nungi wega, na cekeri 250 cia karamathi nungi wega, **24** cekeri 500 cia mwĩnũ, ciothe kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre, na hini ya maguta ma mĩtamaiyũ. **25** Indo ici ũcithondeke ituĩke maguta matheru ma gũitanĩrĩrio matukanĩtio makanunga wega marutĩirwo wĩra nĩ mũthondeki mũũgĩ wa maguta. Macio matuĩke maguta matheru ma gũitanagĩrĩrio. **26** Ningĩ ũhũthĩre maguta macio gũitĩrĩria Hema-ya-Gũtũnganwo, na ithandũkũ rĩa Ũira, **27** na metha na indo ciayo ciothe, na mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa na indo ciaguo, na kĩgongona gĩa gũcinĩra ũbumba, na **28** kĩgongona kĩa iruta rĩa njino na indo ciakĩo ciothe, na kĩraĩ na kĩgũrũ gĩakĩo.
29 Nĩũgaciamũra nĩgeetha ituĩke theru mũno makĩria, nakĩo kĩrĩa gĩothe gĩgacihutia nĩgĩgatuĩka gĩtheru.
30 “Itĩrĩria Harũni na ariũ ake maguta ũmaamũre nĩgeetha mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. **31** Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Maya nĩmo maguta makwa marĩa matheru ma gũitanagĩrĩrio ma njiarwa iria igooka. **32** Ndũkanamaitĩrĩrie mĩĩrĩ ya arũme, na ndũkanathondeke maguta mangĩ na mũthondekere ũcio. Nĩ matheru na nĩ wega ũmatuage atĩ nĩ matheru. **33** Mũndũ wothe ũrĩthondekaga maguta manungi wega mahaana ta maya, na mũndũ o wothe ũngĩmaitĩrĩria mũndũ ũtarĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.’”
34 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Oya mahuti manungi wega marĩa metagwo thitakiti, na onuka na garibane, hamwe na ũbani ũrĩa mwega mũno, mothe mathimĩtwo maiganaine, **35** na ũthondekithie magĩe na mũtararĩko mwega wa ũbumba; wĩra ũcio ũrutwo nĩ mũthondeki mũũgĩ wa maguta. Makorwo mekĩrĩtwo cumbĩ, na marĩ matheru na makaamũrwo. **36** Thĩithia mahuti mamwe matuĩke mũtu, naguo ũũige mbere ya ithandũkũ rĩa Ũira thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, harĩa ndĩĩcemanagia nawe. Ũgaakorwo ũrĩ mũtheru mũno harĩwe. **37** Mũtikanethondekere ũbumba wa mũthemba ũyũ nĩ ũndũ wa inyuĩ ene; ũtuagei mũtheru nĩ ũndũ wa Jehova.
38 Mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa ũgathondeka ũngĩ taguo nĩguo ekenagie na mũtararĩko waguo nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.”

31 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** “Ta rora wone, nĩthuurĩte Bezaleli mũrũ wa Uri ũrĩa mũriũ wa Huri wa mũhĩrĩga wa Juda, **3** na nĩndĩmũiyũrĩtie na Roho wa Ngai, na ũũgĩ na ũhoti na ũmenyo mawĩra-inĩ ma mĩthemba yothe ya moko; **4** ya gũcora mĩcoro ya ũũgĩ indo-inĩ cia thahabu, na betha na gĩcango, na **5** gwacũhia tũhiga twa goro twa gũthecererwo indo-inĩ, na kũruta wĩra wa gũkaaya mbaũ, na kũruta mawĩra ma mĩthemba yothe ya ũbundi. **6** O na rĩrĩ, nĩthuurĩte Oholiabu mũrũ wa Ahisamaku, wa mũhĩrĩga wa Dani, nĩguo ateithagie Bezaleli wĩra. Ningĩ nĩheete mabundi mothe ũũgĩ wa gũthondeka indo ciothe iria ngwathĩte:
7 nacio nĩ Hema-ya-Gũtũnganwo, na ithandũkũ rĩa Ũira, na gĩtĩ gĩa tha kĩrĩa kĩrĩ igũrũ rĩarĩo, na indo iria ingĩ ciothe cia hema, **8** nacio nĩ metha na indo ciayo, na mũtĩ wa thahabu therie wa kũigĩrĩrwo matawa na indo ciaguo ciothe, na kĩgongona gĩa gũcinĩra ũbumba, na **9** kĩgongona kĩa iruta rĩa njino na indo ciakĩo, na kĩraĩ na kĩgũrũ gĩakĩo, **10** o na nguo iria ndume, iria theru cia kwĩhumbwo nĩ Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na nguo cia kwĩhumbwo nĩ ariũ ake rĩrĩa megũtungata marĩ athĩnjĩri-Ngai, **11** na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba mũnungi wega wa Handũ-harĩa-Hatheru. Mathondeke indo icio o ta ũrĩa ngwathĩte.” **12** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **13** “Ĩra andũ a Isiraeli ũũ: ‘No nginya mũrũmagie Thabatũ ciakwa. Rũrũ nĩruo rũgatuĩka rũũri gatagatĩ gakwa na inyuĩ njiarwa iria igooka, nĩguo mũmenye atĩ nĩĩ nĩ niĩ Jehova ũrĩa ũmũtheragia. **14** “‘Menyagĩrĩrai Thabatũ tondũ nĩ mũthenya mũtheru harĩ inyuĩ. Mũndũ ũngĩũthaahia no nginya ooragwo; mũndũ ũngĩruta wĩra mũthenya ũcio nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. **15** Wĩra nĩũrutagwo mĩthenya ĩtandatũ, no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ theru ya Jehova ya andũ kũhurũka. Ũrĩa wothe ũkaaruta wĩra mũthenya wa Thabatũ no nginya ooragwo. **16** andũ a Isiraeli nĩmathĩkagĩre Thabatũ, mamĩkũngũyagĩre ĩtuĩke kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra njiarwa iria igooka. **17** Rũrũ nĩruo rũgaatuĩka rũũri gatagatĩ gakwa na andũ a Isiraeli nginya tene, nĩgũkorwo Jehova ombire igũrũ na thĩ na mĩthenya ĩtandatũ na mũthenya wa mũgwanja ndaigana kũruta wĩra, akĩhurũka.’” **18** Rĩrĩa Jehova aarĩkirie kwaria na Musa kũu igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai, akĩmũnengera ihengere icio igĩrĩ cia Ũira, o ihengere icio cia mahiga, o icio ciandĩkĩtwo na kĩara kĩa Ngai.

32 Rĩrĩa andũ moonire atĩ Musa nĩaikarire mũno ataikũrũkĩte kuuma kĩrĩma-inĩ, magĩcookanĩrĩra harĩ Harũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka, tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Ha ũhoro wa mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũrĩa watũrutire bũrũri wa Misiri, tũtiũĩ ũrĩa oonete.” **2** Harũni akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Rutai icũhĩ cia thahabu iria irĩ matũ ma atumia anyu, na aanake na airĩtu anyu mũndehere.” **3** Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩruta icũhĩ cia thahabu icio ciarĩ matũ-inĩ mao magĩcirehere Harũni. **4** Nake akĩoya indo iria maamũreheire, agĩcitwekia agĩtũmĩra indo cia ũbundi gũcithondeka mũhianano wa njaũ. Nao andũ makiuga atĩrĩ, “Ici nĩcio ngai ciaku, wee Isiraeli, iria ciakũrutire bũrũri wa Misiri.” **5** Rĩrĩa Harũni onire ũguo, agĩaka kĩgongona mbere ya njaũ ĩyo, na akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Rũciũ nĩgũgakorwo na gĩathĩ kĩa Jehova.” **6** Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ũyũ ũngĩ andũ magĩũkĩra rũciinĩ tene, makĩruta magongona ma njino na ma ũiguano.

Thuutha ũcio magĩikara thĩ kũrĩa na kũnyua, magĩcooka magĩũkĩra kũina na gwĩkenia. **7** Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Ikũrũka, tondũ andũ aku arĩa warutire bũrũri wa Misiri nĩmethũkĩtie. **8** Nĩmagarũrũkĩte narua magatiga ũrĩa ndaamathĩte, na nĩmethondekeire mũhianano wa gũtwekio ũhaana njaũ. Nĩmaũinamĩrĩire na makaũrutĩra iruta makiugaga atĩrĩ, 'Ici nĩcio ngai ciaku, wee Isiraeli, iria ciakũrutire bũrũri wa Misiri.'" **9** Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Nĩnyonete andũ aya, nĩ andũ momĩtie ngingo. **10** Rĩu tigana na niĩ nĩgeetha marakara makwa mamarĩrĩmbũkĩre, nĩgeetha ndĩmaniine. Nĩngacooka ngũtue rũrĩrĩ rũnene." **11** No Musa agĩthaitha Jehova Ngai wake, akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee Jehova, ũngĩcinwo nĩ marakara ũũkĩrĩre andũ aku nĩkĩ, o arĩa warutire kuuma bũrũri wa Misiri na guoko gwaku kũrĩ ũhoti na ũkĩmaruta kuo na hinya mũnene? **12** Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma andũ a Misiri moige atĩrĩ, 'Aamarutire bũrũri wa Misiri arĩ na muoroto wa kũmeka ũũru amooragĩre irĩma-inĩ, na amaniine mathire gũkũ thĩ'? Tiga kũrakara mũno; wĩricũkwo ndũkarehere andũ aku mwanangĩko. **13** Ririkana ndungata ciaku Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, arĩa wee wehĩtire kũrĩ o na mwĩhĩtwa ũkĩĩgwetaga, ũkiuga atĩrĩ: 'Nĩngatũma njiaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ, na nĩngaahe njiaro ciaku bũrũri ũyũ wothe ũrĩa ndaamerĩire, naguo ũgaatuĩka igai rĩao nginya tene.'" **14** Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩĩricũkwo, na ndaigana kũrehere andũ ake mwanangĩko ũrĩa oigĩte atĩ nĩekũmarehera. **15** Musa akĩhũndũka, agĩikũrũka kuuma kĩrĩma igũrũ akuuĩte ihengere icio igĩrĩ cia Ũira na moko make. Ciarĩ nyandĩke mĩena yeerĩ, mbere na thuutha. **16** Ihengere icio ciarĩ wĩra wa Ngai; maandĩko macio maarĩ maandĩko ma Ngai makururĩtwo ihengere-inĩ icio. **17** Rĩrĩa Joshua aiguire inegene rĩa andũ makiugĩrĩria akĩĩra Musa atĩrĩ, "Kũrĩ mbugĩrĩrio ya mbaara kambĩ-inĩ." **18** Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ti mĩgambo ya ũhootani, na ti mĩgambo ya kũhootwo; nĩ mĩgambo ya kũina ndĩraigua." **19** Rĩrĩa Musa akuhĩrĩirie kambĩ, na akĩona njaũ na ndũrũhĩ ĩrĩa yarĩ kũndũ kũu, agĩcinwo nĩ marakara, nake agĩikia ihengere icio thĩ, ikiunĩkanga icunjĩ o hau magũrũ-inĩ ma kĩrĩma. **20** Nake akĩnyiita njaũ ĩyo maathondekete, akĩmĩcina na mwaki, agĩcooka akĩmĩthĩa, ĩgĩtuĩka mũtu, akĩũikia maaĩ-inĩ na agĩatha andũ a Isiraeli manyue maaĩ macio. **21** Nake Musa akĩũria Harũni atĩrĩ, "Andũ aya maragwĩkire atĩa nĩgeetha ũmatoonyie mehia-inĩ manene ũũ?" **22** Nake Harũni akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga kũrakara, mwathi wakwa; wee nĩũũĩ ũrĩa andũ aya mendete gwĩka ũũru. **23** Maanjĩĩrire atĩrĩ, 'Tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Ha ũhoro wa mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũrĩa watũrutire bũrũri wa Misiri-rĩ, tũtiũĩ ũrĩa oonire.' **24** Nĩ ũndũ ũcio ngĩmeera atĩrĩ, 'Ũrĩa wothe ũrĩ na mathaga ma thahabu, nĩarute.' Nao makĩĩnengera indo icio cia thahabu, ngĩciikia riiko, nacio ikiuma njaũ ĩno!" **25** Musa akĩona atĩ andũ nĩmakararĩtie, na atĩ Harũni nĩamarekereirie meke ũrĩa mekwenda, nginya magaatuĩka andũ a gũthekagĩrĩrwo nĩ thũ ciao. **26** Nĩ ũndũ ũcio akĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa kambĩ, akiuga atĩrĩ, "Ũrĩa wothe ũrĩ mwena wa Jehova-rĩ, nĩoke haha." Nao Alawii othe makĩrũgama mwena wake. **27** Nake akĩmeera atĩrĩ, "Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, 'O mũndũ nĩeyohe rũhiũ rwa njora njohero. Hungurai kambĩ ĩno kuuma mwena ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ, o mũndũ nĩoorage mũrũ wa nyina na oorage mũratawe na mũndũ wa itũũra rĩake.'" **28** Alawii magĩĩka ta ũrĩa maathirwo nĩ Musa, na mũthenya ũcio gũkĩũragwo andũ ta 3,000. **29** Nake Musa akiuga atĩrĩ, "Nĩmwarĩkia kwamũrĩrwo Jehova ũmũthĩ, nĩgũkorwo nĩmwareganire na ariũ anyu na mũkĩregana na arĩa mũciaranĩirwo nao, na Jehova nĩamũrathima ũmũthĩ." **30** Mũthenya ũyũ ũngĩ Musa akĩĩra andũ atĩrĩ, "Nĩmwĩhĩtie mũno. No rĩu, nĩngwambata kũrĩ Jehova; hihi no kũhoteke ndĩmũrutĩre horohio nĩ ũndũ wa rĩhia rĩanyu." **31** Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcooka kũrĩ Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ, "Hĩ, kaĩ andũ aya nĩmekĩte rĩhia inene-ĩ! Nĩmethondekeire ngai cia thahabu. **32** No rĩu-rĩ, ndagũthaitha marekere mehia mao; angĩkorwo ndũkũmarekera, o na niĩ tharia ibuku-inĩ rĩrĩa wandĩkĩte andũ aku." **33** Nake Jehova agĩcookeria Musa atĩrĩ, "Ũrĩa wothe ũnjĩhĩirie, nĩngamũtharia ibuku-inĩ rĩakwa. **34** Rĩu gĩthiĩ, ũtongorie andũ acio mathiĩ bũrũri ũrĩa ndaaririe ũhoro waguo, nake mũraika wakwa nĩakamũtongoria. Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kũmaherithia yakinya-rĩ, no ngaamaherithia nĩ ũndũ wa mehia mao." **35** Nake Jehova akĩhũũra andũ acio na mũthiro nĩ tondũ wa ũrĩa meekire na njaũ ĩyo yathondeketwo nĩ Harũni.

33 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Umai handũ haha, wee na andũ arĩa warutire kuuma bũrũri wa Misiri, mwambate bũrũri ũrĩa nderĩire Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa ngiuga atĩrĩ, 'Nĩngaũhe njiaro ciaku.' **2** Nĩngũtũma mũraika mbere yanyu na nĩngaingata Akaanani, na Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. **3** Ambatai mũthiĩ bũrũri ũcio ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ. No niĩ ndigathiĩ na inyuĩ, tondũ mũrĩ andũ momĩtie ngingo na ndahota kũmũniinĩra njĩra-inĩ." **4** Rĩrĩa andũ acio maiguire ciugo icio cia kũmathĩĩnia ngoro, makĩambĩrĩria gũcakaya na gũtirĩ mũndũ wacookire kwĩhumba mathaga. **5** Nĩgũkorwo Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, "Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, 'Inyuĩ mũrĩ andũ momĩtie ngingo. Ingĩtwarana na inyuĩ o na kahinda kanini, ndahota kũmũniina. Rĩu rutai mathaga manyu, na nĩngũmenya ũrĩa ngwĩka na inyuĩ.'" **6** Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩrutĩra mathaga mao hau kĩrĩma-inĩ kĩa Horebu. **7** Na rĩrĩ, Musa nĩamenyerete kuoya hema akamĩamba nja ya kambĩ ĩyo handũ haraaya na kambĩ, akamĩĩta "Hema-ya-Gũtũnganwo." Mũndũ o wothe ũngĩendire gũtuĩria ũhoro kũrĩ Jehova, aathiiaga hema-inĩ ĩyo ya gũtũnganwo kũu nja ya kambĩ. **8** Na rĩrĩa rĩothe Musa aathiiaga hema-inĩ, andũ othe mookĩraga makarũgama nja ya hema ciao, magacũthĩrĩria Musa nginya rĩrĩa arĩtoonya hema ĩyo. **9** Musa agĩtoonya hema ĩyo, gĩtugĩ gĩa itu gĩaikũrũkaga gĩgaikara itoonyero-inĩ Jehova akĩaria na Musa. **10** Rĩrĩa andũ mona gĩtugĩ kĩu gĩa itu kĩrũgamĩte itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo, othe maarũgamaga makahooya o mũndũ arĩ itoonyero-inĩ rĩa hema yake. **11** Jehova agakĩaria na Musa makĩonanaga ũthiũ kwa ũthiũ o ta ũrĩa mũndũ maaragia na mũratawe. Thuutha ũcio Musa agacooka kambĩ, no Joshua mũrũ wa Nuni, mwanake ũrĩa wamũteithagia, ndoimaga hema-inĩ ĩyo. **12** Musa akĩĩra Jehova atĩrĩ, "Ũkoretwo ũkĩnjĩĩra atĩrĩ, 'Tongoria andũ aya,' no ndũũmenyithĩtie

ũrĩa ũkũndũmĩra tũthiĩ nake. Nĩũnjĩrĩte atĩrĩ, 'Nĩngũũĩ na rĩĩtwa, na wĩ mwĩtĩkĩrĩku harĩ niĩ.' **13** Angĩkorwo nĩũkenetio nĩ niĩ, menyithia njĩra ciaku nĩgeetha ngũmenye na thiĩ na mbere gwĩtĩkĩrĩka nĩwe. Ririkana atĩ rũrĩrĩ rũrũ nĩ andũ aku." **14** Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩĩ Mwene nĩngũtwarana na inyuĩ na ndĩmũhe ũhurũko." **15** Nake Musa akĩmwĩra atĩrĩ, "Angĩkorwo ndũgũtwarana hamwe na ithuĩ, ndũgatũme tuume haha. **16** Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkĩmenya atĩa atĩ nĩũkenetio nĩ niĩ, na ũgakenio nĩ andũ aku, tiga no ũtwaranire na ithuĩ? Nĩ kĩĩ kĩngĩ kĩngĩonania ngũũrani yakwa na ya andũ aku kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ othe marĩ thĩ ĩno?" **17** Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Nĩngwĩka o ũrĩa ũnjũũrĩtie njĩke, tondũ nĩngenetio nĩwe, na nĩngũũĩ na rĩĩtwa rĩaku." **18** Ningĩ Musa akiuga atĩrĩ, "Nyonia riiri waku ũrĩa ũtariĩ." **19** Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩngũtũma wega wakwa wothe ũhĩtũkĩre mbere yaku, na nĩngwanĩrĩra rĩĩtwa rĩakwa, Jehova, mbere yaku: Nĩndĩiguagĩra tha ũrĩa ndenda kũiguĩra tha, na nĩndĩcaayagĩra ũrĩa ndenda gũcaĩra." **20** No Jehova akiuga atĩrĩ, "Ndũngĩona ũthiũ wakwa, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩona ũthiũ wakwa na acooke atũũre muoyo." **21** Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, "Nĩ harĩ handũ hakuhĩ na niĩ, harĩa ũngĩrũgama igũrũ rĩa mwaro rwa ihiga. **22** Rĩrĩa riiri wakwa ũrĩkorwo ũkĩhĩtũkĩra hau-rĩ, nĩndĩgũtoonyia mwanya-inĩ wa rwaro rũu rwa ihiga, ngũhumbĩre na guoko gwakwa nginya hĩtũke handũ hau. **23** Rĩrĩa ndĩrĩeheria guoko gwakwa, nawe nĩũrĩnyona na thuutha; no ũthiũ wakwa ndũngĩonwo."

34 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Icũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere, na nĩngũciandĩka ciugo iria ciaandĩkĩtwo ihengere-inĩ iria cia mbere, iria woragire. **2** Wĩhaarĩrie rũciinĩ, ũcooke wambate kĩrĩma gĩa Sinai. Ũrũgame mbere yakwa hau kĩrĩma igũrũ. **3** Gũtikagĩe mũndũ ũkwambatania hamwe nawe kana onekane handũ o hothe kũu kĩrĩma-inĩ; o na gũtikagĩe ndũũru cia mbũri kana cia ng'ombe ingĩrĩithio kũu mbere ya kĩrĩma." **4** Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩicũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere na akĩroka kwambata kĩrĩma gĩa Sinai rũciinĩ tene, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte; agĩthiĩ akuuĩte ihengere icio igĩrĩ na moko. **5** Nake Jehova agĩikũrũka arĩ itu-inĩ, akĩrũgama hau harĩ we, na akĩanĩrĩra rĩĩtwa rĩake, Jehova. **6** Agĩkĩhĩtũkĩra mbere ya Musa akĩanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, "Jehova, Jehova, Ngai ũrĩa mũcaayanĩri na mũtugi, ũtahiũhaga kũrakara, ũiyũrĩtwo nĩ wendani na wĩhokeku, **7** ũtũũragia wendani kũrĩ andũ ngiri na ngiri, na akohanagĩra waganu, na ũremi, o na mehia. No rĩrĩ, ndaagaga kũherithia arĩa mehĩtie; nĩaherithagia ciana na ciana ciacio nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao, nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana." **8** Musa agĩkĩinamĩrĩra thĩ o rĩmwe, akĩhooya. **9** Akiuga atĩrĩ, "Wee Mwathani, angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ maku, ndagũthaitha Mwathani twarana na ithuĩ. O na gũtuĩka aya nĩ andũ momĩtie ngingo-rĩ, tuohere waganu witũ o na mehia maitũ, na ũtũme tũtuĩke igai rĩaku." **10** Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, "Nĩngũgĩa na kĩrĩkanĩro nawe. Nĩndĩrĩĩkaga morirũ matarĩ mekwo rũrĩrĩ-inĩ o na rũrĩkũ thĩinĩ wa thĩ yothe mbere ya andũ aya aku othe. Andũ arĩa mũtũũranagia nao nĩmakeyonera ũrĩa niĩ, Jehova, ngeeka ũndũ wa kũmakania nĩ ũndũ waku. **11** Athĩkĩra ũrĩa ngũgwatha ũmũthĩ. Nĩngarutũrũra Aamori, na Akaanani, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi na Ajebusi mbere yaku makweherere. **12** Wĩmenyerere ndũkagĩe kĩrĩĩko na andũ arĩa matũũraga bũrũri-inĩ ũcio ũrathiĩ, matigatuĩke mũtego harĩwe. **13** Nĩmũkoinanga igongona ciao, na mũthethere mahiga mao maamũre, na mũtemange itugĩ ciao cia Ashera. **14** Mũtikanahooe ngai ĩngĩ o na ĩrĩkũ, nĩgũkorwo Jehova, ũrĩa rĩĩtwa rĩake arĩ Mũigua Ũiru, nĩ Ngai ũrĩ ũiru. **15** "Mwĩmenyererei mũtikagĩe kĩrĩĩko na andũ arĩa matũũraga bũrũri-inĩ ũcio; nĩgũkorwo rĩrĩa maahũũra ũmaraya na ngai ciao na magacirutĩra iruta, nĩmarĩmwĩtaga, na inyuĩ nĩmũrĩrĩĩaga indo cia magongona macio mao. **16** Na rĩrĩa mũngĩthuura airĩtu amwe ao matuĩke atumia a aanake anyu, nao airĩtu acio mahũũre ũmaraya na ngai ciao, nĩmakonereria ariũ anyu gwĩka ũguo. **17** "Ndũkanathondeke mĩhianano ya gũtwekio. **18** "Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ mĩĩkĩre ndawa ya kũimbia. Handũ-inĩ ha mĩthenya mũgwanja, rĩĩagai mĩgate ĩtarĩ mĩĩkĩre ndawa ya kũimbia, o ta ũrĩa ndaamwathire. Ĩkagai ũndũ ũyũ ihinda rĩaguo rĩakinya mweri-inĩ wa Abibu, nĩgũkorwo nĩguo mweri ũrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri. **19** "Irigithathi rĩa nda o yothe nĩ rĩakwa, hamwe na marigithathi mothe ma njamba ma mahiũ manyu, marĩ ma kuuma ndũũru-inĩ cia ng'ombe kana cia mbũri. **20** Irigithathi rĩa ndigiri ũrĩrĩkũũraga na gatũrũme, no ũngĩaga kũrĩkũũra, riune ngingo. Nao ariũ aku a marigithathi ũmakũũrage. "Gũtikanagĩe mũndũ o na ũmwe ũrĩũkaga mbere yakwa moko matheri. **21** "Rutaga wĩra mĩthenya ĩtandatũ, no mũthenya wa mũgwanja ũhurũkage; o na hĩndĩ ya icimba na ya magetha no nginya ũhurũke. **22** "Kũngũyagĩra Gĩathĩ-gĩa-Ciumia, na maciaro ma mbere ma magetha ma ngano, na Gĩathĩ-gĩa-Gũcookereria irio makũmbĩ-inĩ mũthia-inĩ wa mwaka. **23** Arũme anyu othe no nginya mokage mbere ya Mwathani Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, maita matatũ o mwaka. **24** Nĩngarutũrũra ndũrĩrĩ imweherere, na nĩnganenehia mĩhaka ya bũrũri wanyu na gũtirĩ mũndũ ũgaacumĩkĩra bũrũri wanyu rĩrĩa mũrĩkoragwo mũkĩambata maita matatũ o mwaka mbere ya Jehova Ngai wanyu. **25** "Ndũkanandutĩre thakame ya igongona ĩtukanĩte na kĩndũ gĩĩkĩre ndawa ya kũimbia, na mũtikanareke kĩndũ kĩa igongona rĩa Bathaka kĩraare nginya rũciinĩ. **26** "Rehagai maciaro ma mbere marĩa mega mũno ma mĩgũnda yanyu, mũmarehage nyũmba ya Jehova Ngai wanyu. "Mũtikanaruge koori na iria rĩa nyina." **27** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Andĩka ciugo ici, nĩgũkorwo kũringana na ciugo ici, nĩndagĩa na kĩrĩkanĩro nawe o na Isiraeli." **28** Musa aikarire na Jehova hau matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, atekũrĩa irio kana akanyua maaĩ. Na agĩkĩandĩka ihengere-inĩ icio ciugo cia kĩrĩkanĩro kĩu, na nĩcio Maathani marĩa Ikũmi. **29** Rĩrĩa Musa aikũrũkire kuuma kĩrĩma gĩa Sinai arĩ na ihengere igĩrĩ cia Ũira moko-inĩ make, ndaamenyaga atĩ ũthiũ wake nĩwakengaga nĩ ũndũ nĩarĩtie na Jehova. **30** Rĩrĩa Harũni na andũ a Isiraeli othe moonire Musa, ũthiũ

wake nĩwakengaga, nao magĩĩtigĩra kũmũkuhĩrĩria. **31** No Musa akĩmeeta; nĩ ũndũ ũcio Harũni na atongoria othe a mũingĩ magĩcooka harĩ we, nake akĩmaarĩria. **32** Thuutha ũcio andũ a Isiraeli othe makĩmũkuhĩrĩria, nake akĩmahe mawatho mothe marĩa Jehova amũheete kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai. **33** Rĩrĩa Musa aarĩkirie kũmaarĩria, akĩĩhumbĩra ũthiũ wake na taama wa kwĩhumbĩra ũthiũ. **34** No rĩrĩa rĩothe aatoonyaga harĩ Jehova maranĩrie, nĩarutaga taama ũcio wa kwĩhumbĩra ũthiũ nginya oime ho. Na rĩrĩa oka kũrĩ andũ a Isiraeli na aameera ũrĩa aathĩtwo, **35** makona ũthiũ wake o ũkengete. Nake Musa agacookia taama ũcio wa kwĩhumbĩra ũthiũ nginya rĩrĩa rĩngĩ agaathiĩ kwaria na Jehova.

35 Musa nĩonganirie mũingĩ wothe wa andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ, "Maya nĩmo maũndũ marĩa Jehova aamwathĩte mwĩkage: **2** Wĩra nĩũrutagwo mĩthenya ĩtandatũ, no mũthenya wa mũgwanja ũrĩkoragwo ũrĩ mũthenya wanyu mũtheru, Thabatũ ya Jehova ya kũhurũka. Ũrĩa ũkaaruta wĩra mũthenya ũcio no nginya ooragwo. **3** Mũtigaakagie mwaki mũthenya ũcio wa Thabatũ kũrĩa guothe mũrĩtũũraga." **4** Musa akĩĩra mũingĩ wothe wa andũ a Isiraeli atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte: **5** Rutĩrai Jehova maruta kuuma indo-inĩ iria mũrĩ nacio. Mũndũ ũrĩa wothe ũkũigua akĩenda, nĩarehere Jehova iruta rĩa thahabu, na rĩa betha na rĩa gĩcango; **6** na rĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ; o na gatani ĩrĩa njega; na guoya wa mbũri; **7** njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune igatunĩha, na njũa cia pomboo; na mbaũ cia mũgaa; **8** na maguta ma mũtamaiyũ ma gwakia tawa; na mahuti manungi wega ma gwĩkĩrwo maguta-inĩ ma gũitanĩrĩrio, na ma ũbumba ũrĩa mũnungi wega; **9** na tũhiga twa onigithi na tũhiga tũngĩ twa goro twa gũtumĩrĩrwo nguo ya ebodi na gakuo ga gĩthũri. **10** "Arĩa othe marĩ na ũũgĩ wa ũbundi gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩmoke mathondeke indo ciothe iria Jehova aathanĩte, nacio nĩ: **11** Hema ĩrĩa nyamũre na hema yayo o na kĩndũ gĩa kũmĩhumbĩra, na ngathĩka cia kũnyiita, na mbaũ ciakĩo, na mĩgamba yakĩo, na itugĩ na itina ciayo; **12** na ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro hamwe na mĩtĩ yarĩo, na gĩtĩ gĩa tha, hamwe na gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa gĩa kũhakania; **13** metha na mĩtĩ yayo, na indo ciayo ciothe, hamwe na mĩgate ya kũigwo mbere ya Jehova, **14** na mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa ma kũmũrĩkaga, hamwe na indo ciaguo, na matawa hamwe na maguta ma kũmaakia; **15** na kĩgongona kĩa ũbumba na mĩtĩ yakĩo, na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba mũnungi wega; na gĩtambaya gĩa gũcuurio mũrango-inĩ wa itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre; **16** na kĩgongona kĩa iruta rĩa njino hamwe na gĩtara gĩakĩo gĩa gĩcango, na mĩtĩ yakĩo, na indo ciakĩo ciothe; na kĩraĩ gĩa gĩcango na kĩgũrũ gĩakĩo; **17** na itambaya cia gũcuurio cia itoonyero rĩa nja hamwe na itugĩ na itina ciacio na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa kuuma nja ya hema **18** na higĩ cia hema ĩrĩa nyamũre, na cia nja yayo, na mĩkanda yayo; **19** na nguo ndume cia kwĩhumbagwo mũndũ agĩtungata arĩ handũ-harĩa-haamũre; nĩcio nguo iria nyamũre cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai o na cia ariũ ake rĩrĩa megũtungata marĩ athĩnjĩri-Ngai." **20** Naguo mũingĩ wothe wa andũ a Isiraeli ũkĩehera harĩ Musa, **21** na mũndũ o wothe ũrĩa weyendeire na ngoro yake yahĩĩahĩaga, nĩokire na akĩrehera Jehova kĩndũ gĩa kũmũrutĩra nĩ ũndũ wa wĩra wa hema-ya-Gũtũnganwo na mawĩra mayo mothe, o na nĩ ũndũ wa nguo iria nyamũre. **22** Arĩa maiguire metĩkĩra ũhoro ũcio, arũme na andũ-a-nja o ũndũ ũmwe, nĩmookire na makĩrehe mathaga ma thahabu ma mĩthemba yothe: namo nĩ mbini ng'emie cia gwĩkĩrwo nguo-inĩ, na icũhĩ cia matũ, na icũhĩ cia ciara na mathaga mangĩ. Othe nĩmarehire thahabu yao ĩtuĩke iruta rĩa gũthũngũthio harĩ Jehova. **23** Ũrĩa wothe warĩ na ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mũtune ta gakarakũ, kana gatani ĩrĩa njega, kana guoya wa mbũri, kana njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune igatunĩha, kana njũa cia pomboo, nĩacireehire. **24** Andũ arĩa maarehire iruta rĩa betha kana rĩa gĩcango, maarĩrehire rĩrĩ iruta harĩ Jehova, na ũrĩa wothe warĩ na mbaũ cia mũgaa nĩ ũndũ wa wĩra ũcio nĩacireehire. **25** Mũndũ-wa-nja o wothe warĩ mũũgĩ wĩra-inĩ wa kuogotha ndigi na moko make, akĩrehe kĩrĩa ogothete, ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mũtune ta gakarakũ, kana gatani ĩrĩa njega. **26** Nao andũ-a-nja othe arĩa meyendeire na nĩ maarĩ na ũũgĩ ũcio, nĩmoogothire ndigi cia guoya wa mbũri. **27** Atongoria marehire tũhiga twa onigithi na tũhiga tũngĩ twa goro tũtumĩrĩrwo nguo-inĩ ya ebodi na gakuo ga gĩthũri. **28** Nĩmacookire makĩrehe mahuti manungi wega, na maguta ma mĩtamaiyũ ma gwakia tawa, na maguta ma gũitanĩrĩrio o na ma gũthondeka ũbumba ũrĩa mũnungi wega. **29** Andũ a Isiraeli othe, arũme na andũ-a-nja arĩa meyendeire, nĩmareheire Jehova maruta ma kwĩyendera nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa Jehova aamaathĩte na kanua ka Musa marute. **30** Ningĩ Musa akĩĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, "Onei, Jehova nĩathuurĩte Bezaleli mũrũ wa Uri ũrĩa mũriũ wa Huri, wa mũhĩrĩga wa Juda, **31** na nĩamũiyũrĩtie na Roho wa Ngai, na ũũgĩ, na ũhoti, na ũmenyo wa mawĩra mothe ma ũbundi **32** nĩgeetha athugunde mĩcoro ya ũũgĩ ya indo-inĩ cia thahabu, na betha, na gĩcango, **33** na gwacũhia tũhiga twa goro twa gũthecererwo indo-inĩ, na kũruta wĩra wa gũkaaya mbaũ, na kũruta mawĩra ma mĩcoro ma mĩthemba yothe ya ũbundi. **34** Na eerĩ, we marĩ na Oholiabu mũrũ wa Ahisamaku wa mũhĩrĩga wa Dani, nĩamaheete ũhoti wa kũruta andũ arĩa angĩ. **35** Nĩamaiyũrĩtie na ũũgĩ wa kũruta mawĩra mothe, marĩ mabundi, na acori, na agemia na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njega, o na atumi: othe marĩ mabundi moogĩ, na acori oogĩ.

36 "Nĩ ũndũ ũcio Bezaleli, na Oholiabu, na mũndũ o wothe warĩ mũũgĩ na wĩra, arĩa Jehova aheete ũũgĩ na ũhoti wa kũmenya kũruta wĩra ũcio wothe wa gwaka handũ-harĩa-haamũre, makĩruta wĩra ũcio o ta ũrĩa Mwathani aathanĩte ũrutwo." **2** Ningĩ Musa agĩĩta Bezaleli na Oholiabu na mũndũ o wothe warĩ mũũgĩ, ũrĩa Jehova aheete ũhoti, na ũrĩa warĩ na wendo wa gũũka kũruta wĩra ũcio. **3** Nao makĩamũkĩra kuuma kũrĩ

Musa maruta mothe marĩa andũ a Isiraeli maarehete ma
kũruta wĩra wa gwaka handũ-harĩa-haamũre. Nao andũ
magĩthiĩ o na mbere kũrehe maruta ma kwĩyendera
rũciinĩ o rũciinĩ. **4** Nĩ ũndũ ũcio mabundi mothe marĩa
maarĩ na ũũgĩ, arĩa maarutaga wĩra wothe wa gwaka
handũ-harĩa-haamũre, makĩamba gũtiga wĩra wao, **5** na
makĩĩra Musa atĩrĩ, "Andũ nĩmararehe indo makĩria ya
iria ibatarainie wĩra-inĩ ũrĩa Jehova aathanĩte ũrutwo."
6 Nake Musa akĩruta watho, nao magĩtwara ũhoro
ũcio kambĩ-inĩ guothe: "Gũtirĩ mũndũ mũrũme kana
mũndũ-wa-nja ũgũcooka kũrehe iruta rĩngĩ nĩ ũndũ wa
handũ-harĩa-haamũre." Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩrigĩrĩrio
gũcooka kũrehe indo ingĩ, **7** tondũ indo iria maarĩ nacio
ciarĩ nyingĩ makĩria ma iria ciabatarainie kũruta wĩra
ũcio wothe. **8** Andũ othe arĩa maarĩ oogĩ thĩinĩ wa aruti
a wĩra magĩthondeka hema nyamũre na itambaya ikũmi
cia gũcuurio itumĩtwo na gatani yogothetwo wega na
ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na
cia rangi mũtune ta gakarakũ, na ikĩgemio na makerubi
nĩ mũtumi mũũgĩ wa wĩra ũcio. **9** Itambaya ciothe
cia gũcuurio nĩciaiganaine, ciarĩ cia mĩkono mĩrongo
ĩĩrĩ na ĩnana kũraiha, na mĩkono ĩna kwarama. **10**
Makĩnyiitithania itambaya ithano hamwe, na magĩĩka
o ro ũguo na icio ingĩ ithano. **11** Ningĩ magĩkundĩka
ciana cia gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũthia-inĩ
wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mũico-inĩ wa
mwena ũmwe, na magĩĩka o ro ũguo harĩ gĩtambaya gĩa
gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ũcio ũngĩ. **12** Magĩcooka
magĩkundĩka ciana ingĩ mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ
kĩmwe gĩa gũcuurio kĩa mwena ũmwe, na ingĩ mĩrongo
ĩtano gĩtambaya-inĩ gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena
ũcio ũngĩ, o kĩana kĩringaine na kĩrĩa kĩngĩ. **13** Ningĩ
magĩthondeka ngathĩka mĩrongo ĩtano cia thahabu na
magĩcihũthĩra kũohithania itambaya icio cia gũcuurio
cia mĩena yeerĩ, nĩ ũndũ ũcio hema ĩyo nyamũre
ĩgĩtuĩka kĩndũ kĩmwe. **14** Ningĩ magĩtuma itambaya cia
gũcuurio ikũmi na kĩmwe cia guoya wa mbũri igĩtuĩka
cia kũhumbĩra hema ĩrĩa nyamũre. **15** Itambaya icio
ciothe cia gũcuurio ikũmi na kĩmwe nĩciaiganaine;
ciarĩ cia mĩkono mĩrongo ĩtatũ kũraiha, na mĩkono
ĩna kwarama. **16** Magĩtumithania itambaya ithano cia
gũcuurio igĩtuĩka kĩndũ kĩmwe, na cio icio ingĩ ithathatũ
igĩtumithanio hamwe. **17** Ningĩ magĩkundĩka ciana
mĩrongo ĩtano mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio
kĩa mũico kĩa mwena ũmwe, na magĩĩka o ũguo mũthia-
inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ũrĩa
ũngĩ. **18** Ningĩ magĩthondeka ngathĩka mĩrongo ĩtano
cia gĩcango cia kuohania hema ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe. **19**
Magĩcooka magĩthondekera hema kĩhumbĩri kĩa njũa
cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune igatunĩha,
na igũrũ wakĩo hakĩhumbĩrwo na njũa cia pomboo. **20**
Ningĩ magĩthondeka buremu cia kũmĩrũgamia cia mbaũ
cia mũtĩ wa mũgaa nĩ ũndũ wa hema ĩyo nyamũre. **21**
O buremu yarĩ ya mĩkono ikũmi kũraiha, na mũkono
ũmwe na nuthu kwarama, **22** natuo tũhocio tũgĩcomoka
tũigananíirie. Maathondekire buremu ciothe cia hema
ĩyo nyamũre na njĩra ĩyo. **23** Ningĩ magĩthondeka
buremu mĩrongo ĩĩrĩ cia mwena wa gũthini wa hema
ĩyo nyamũre, **24** na magĩthondeka itina mĩrongo ĩna
cia betha cia gwĩkĩrwo rungu rwacio; o itina igĩrĩ
ikanyiitĩrĩra buremu ĩmwe, rungu rwa kahocio kamwe.
25 Cia mwena ũcio ũngĩ, mwena wa gathigathini wa
hema ĩyo nyamũre, magĩthondeka buremu mĩrongo ĩĩrĩ
26 na itina mĩrongo ĩna cia betha, o igĩrĩ igaikarĩrwo
nĩ buremu ĩmwe. **27** Ningĩ magĩthondeka buremu
ithathatũ cia mwena wa na thuutha, nĩguo mwena
wa mũthia wa ithũĩro wa hema ĩyo nyamũre, **28** na
buremu igĩrĩ igĩthondekwo nĩ ũndũ wa tũkoine-inĩ
twa hema ĩyo nyamũre cia mwena wa na thuutha.
29 Koine-inĩ ici cierĩ, buremu ciarĩ igĩrĩ igĩrĩ, kuuma
thĩ nginya igũrũ, ikoohanio na mũrĩnga ũmwe; nacio
cierĩ igakorwo ihaanaine. **30** Nĩ ũndũ ũcio haarĩ na
buremu inyanya na itina ikũmi na ithathatũ cia betha;
o igĩrĩ igaikarĩrwo nĩ buremu ĩmwe. **31** Magĩcooka
magĩthondeka mĩgamba ya mbaũ cia mũgaa: ĩtano yayo
nĩ ũndũ wa buremu cia mwena ũmwe wa hema ĩyo
nyamũre, **32** na ĩtano nĩ ũndũ wa buremu cia mwena
ũcio ũngĩ, na ĩtano nĩ ũndũ wa buremu cia mwena
wa ithũĩro, mũthia-inĩ wa na thuutha na hema ĩyo
nyamũre. **33** Maathondekire mũgamba wa gatagatĩ
uumĩte mũthia ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ hau gatagatĩ ga
buremu icio. **34** Nĩmagemirie buremu icio na thahabu,
na magĩthondeka mĩrĩnga ya thahabu ya kũnyiitĩrĩra
mĩgamba ĩyo. Magĩcooka makĩgemia mĩgamba ĩyo na
thahabu. **35** Nĩmatumire gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa
ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na
cia rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njogothe
wega, na gĩkĩgemio na makerubi nĩ mũbundi mũũgĩ.
36 Makĩmĩthondekera itugĩ inya cia mbaũ cia mĩgaa
na magĩcigemia na thahabu. Magĩcooka magĩthondeka
tũcuurio twa thahabu, na magĩtwekia itina inya ciacio
cia betha. **37** Itoonyero-inĩ rĩa hema makĩrĩthondekera
gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu,
na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ,
na gatani ĩrĩa njogothe wega, nakĩo kĩagemetio nĩ
mũgemia mũũgĩ; **38** na magĩthondeka itugĩ ithano irĩ
na tũcuurio twacio. Makĩgemia itugĩ icio na igũrũ na
mĩcibi yacio na thahabu, na magĩcithondekera itina
ithano cia gĩcango.

37 Bezaleli nĩathondekire ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro
rĩa mbaũ cia mũgaa, mũigana wa mĩkono ĩĩrĩ
kũraiha, na mũkono ũmwe na nuthu kwarama, na
mũkono ũmwe na nuthu kũraiha na igũrũ. **2** Akĩrĩgemia
na thahabu therie thĩinĩ na nja, na akĩrĩtiriha na mũcibi
wa thahabu mĩena yothe. **3** Nĩarĩtwekeirie icũhĩ inya
cia thahabu na agĩciohania na magũrũ marĩo mana,
o icũhĩ igĩrĩ mwena ũmwe na icũhĩ igĩrĩ mwena ũrĩa
ũngĩ. **4** Ningĩ agĩthondeka mĩtĩ mĩraaya ya mũgaa na
akĩmĩgemia na thahabu. **5** Agĩcooka agĩtoonyia mĩtĩ ĩyo
mĩraaya mĩrĩnga-inĩ ĩyo yarĩ mĩena-inĩ ya ithandũkũ
ĩrĩ ya kũrĩkuua. **6** Nĩarĩthondekeire gĩtĩ gĩa tha gĩa
thahabu, therie kĩa ũraihu wa mĩkono ĩrĩ na nuthu, na
wariĩ wa mũkono ũmwe na nuthu. **7** Agĩcooka agĩtura
makerubi meerĩ ma thahabu akĩmekĩra mĩthia-inĩ ya
gĩtĩ kĩu gĩa tha. **8** Nĩathondekire ikerubi rĩmwe rĩikare
mũthia-inĩ ũmwe na ikerubi rĩu rĩngĩ rĩikare mũthia-
inĩ ũrĩa ũngĩ; mĩthia-inĩ ĩyo yeerĩ akĩmathondeka marĩ
kĩndũ kĩmwe na gĩtĩ gĩa tha. **9** Mathagu ma makerubi
macio matambũrũkĩtio na igũrũ, magathiĩka gĩtĩ kĩu gĩa

tha. Makerubi macio maathondeketwo maroranĩte, na marorete gĩtĩ kĩu gĩa tha. **10** Nĩmathondekire metha ya mbaũ cia mũgaa, ũraihu wayo warĩ mĩkono ĩĩrĩ, na wariĩ wayo warĩ mũkono ũmwe, na kũraiha na igũrũ kwayo kwarĩ mũkono ũmwe na nuthu. **11** Ningĩ makĩmĩgemia na thahabu therie, na makĩmĩtiriha na mũcibi wa thahabu. **12** Magĩcooka makĩmĩthondekera karũbaũ gaceke ka wariĩ wa rũhĩ, gagĩthiũrũrũkĩria metha ĩyo, na magĩgatiriha na mũcibi wa thahabu. **13** Magĩtwekeria metha ĩyo mĩrĩnga ĩna ya thahabu, na makĩmĩoherera koine-inĩ inya ciayo, o harĩa magũrũ mayo mana maarĩ. **14** Icũhĩ icio ciekĩrirwo hakuhĩ na mũcibi wa karũbaũ karĩa gaceke, nĩgeetha ĩnyiitagĩrĩre mĩtĩ ĩrĩa mĩraaya yahũthagĩrwo gũkuua metha ĩyo. **15** Mĩtĩ ĩyo mĩraaya ya gũkuua metha yarĩ ya mbaũ cia mũgaa, na ĩkagemio na thahabu. **16** Ningĩ magĩthondeka indo cia thahabu therie, cia kũigagĩrĩrwo metha, na nacio nĩ: thaani, na thaani nene, na mbakũri, na ndigithũ cia gũitaga iruta rĩa kũnyuuo. **17** Nĩmathondekire mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa wa thahabu therie. Mũrũgamo waguo na gĩtina kĩaguo igĩturwo inyiitanĩte o hamwe na ikombe ciaguo na mahũa maguo, na tũkonyo twaguo; ciothe igĩkorwo irĩ kĩndũ kĩmwe naguo. **18** Mũtĩ ũcio warĩ na honge ithathatũ ciumĩte mĩena-inĩ ya mũrũgamo wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa; ithatũ mwena ũmwe, na ithatũ mwena ũrĩa ũngĩ. **19** Ikombe ithatũ ciaturĩtwo ihaana ta mahũa ma mũrothi, irĩ na tũkonyo na mahũa, igakorwo rũhonge-inĩ rũmwe, nacio ithatũ igakorwo rũhonge-inĩ rũu rũngĩ; honge icio ciothe ithathatũ ciahaanaga ũguo ciumĩte mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa. **20** Na mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa haarĩ na ikombe inya ciathondeketwo ihaana ta mahũa ma mũrothi, irĩ na tũkonyo na mahũa. **21** Gakonyo kamwe kaarĩ rungu rwa honge igĩrĩ ciumĩte mũrũgamo-inĩ wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, nako gakonyo ga keerĩ kaarĩ rungu rwa honge cia keerĩ igĩrĩ, na gakonyo ga gatatũ kaarĩ rungu rwa honge cia gatatũ igĩrĩ; ciothe ciarĩ honge ithathatũ. **22** Tũkonyo na honge ciarĩ kĩndũ kĩmwe na mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, iturĩtwo kuuma thahabu therie. **23** Nĩmathondekire matawa mũgwanja maguo, o ũndũ ũmwe na magathĩ ma gũtinia ndaambĩ, na thaani cia mũrarĩ wa ndaambĩ, cia thahabu therie. **24** Maahũthĩrire taranda ĩmwe ya thahabu therie gũthondeka mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa na indo ciaguo ciothe. **25** Nĩmathondekire kĩgongona gĩa gũcinĩra ũbumba na mbaũ cia mũgaa. Kĩaiganaine mĩena yothe, mũigana wa mũkono ũmwe kũraiha, na mũkono ũmwe kwarama, na mĩkono ĩĩrĩ kũraiha na igũrũ. Hĩa ciakĩo ciarĩ kĩndũ kĩmwe na kĩgongona. **26** Magĩkĩgemia igũrũ na mĩena yothe o na hĩa ciakĩo na thahabu therie na magĩgĩtiriha na mũcibi wa thahabu ũgĩgĩthiũrũrũkĩria. **27** Magĩthondeka mĩrĩnga ĩĩrĩ ya thahabu mũhuro wa mũcibi ũcio, ĩĩrĩ mwena ũmwe na ĩĩrĩ mwena ũrĩa ũngĩ. Mĩrĩnga ĩyo nĩyo yatoonyagio mĩtĩ ĩrĩa mĩraihu yatũmagĩrwo gũgĩkuua. **28** Magĩcooka magĩthondeka mĩtĩ ĩngĩ mĩraaya ya mũgaa na makĩmĩgemia na thahabu. **29** O na ningĩ magĩthondeka maguta matheru ma gũitanĩrĩrio na ũbumba mũnungi wega ũrĩa mũtherie, wĩra wa mũthondeki mũũgĩ wa maguta.

38 Nĩmakire kĩgongona kĩa iruta rĩa njino kĩa mbaũ cia mũgaa, kĩa mĩkono ĩtatũ kũraiha na igũrũ; kĩaiganaine mĩena yothe; mĩkono ĩtano kũraiha na mĩkono ĩtano kwarama. **2** Nĩmathondekire hĩa inya, o rũmwe koine-inĩ ĩmwe ya kĩgongona, nĩ ũndũ ũcio hĩa icio na kĩgongona igĩtuĩka kĩndũ kĩmwe, na makĩgemia kĩgongona kĩu na gĩcango. **3** Nĩmathondekire indo ciakĩo ciothe irĩ cia gĩcango; na nĩcio nyũngũ, na icakũri, na mbakũri cia wĩra wa kũminjaminjĩria, na njibe cia nyama, na ngĩo cia mwaki. **4** Nĩmathondekire kĩrũtara gĩa kĩgongona gĩa gĩcango, gĩa kũigwo rungu rwa muoho wakĩo, rũkinye nuthu ya ũraihu wa kĩgongona. **5** Magĩtwekia mĩrĩnga ya gĩcango ya kũnyiitĩrĩra mĩtĩ ĩrĩa mĩraaya ya koine inya cia kĩrũtara gĩa gĩcango. **6** Magĩthondeka mĩtĩ mĩraaya ya mbaũ cia mũgaa na magĩcigemia na gĩcango. **7** Magĩtoonyia itugĩ icio mĩrĩnga-inĩ nĩguo ikoragwo mĩena-inĩ ya kĩgongona nĩ ũndũ wa gũgĩkuua. Maagĩthondekire na mbaũ, kĩrĩ na ihoro thĩinĩ. **8** Nĩmathondekire kĩraĩ gĩa gwĩthambĩra gĩa gĩcango na kĩgũrũ gĩakĩo gĩa gĩcango kuuma icicio-inĩ cia andũ-a-nja arĩa maarutaga wĩra itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. **9** Thuutha ũcio magĩthondeka nja ya hema ĩyo nyamũre. Mwena wa gũthini ũgĩĩkĩrwo ũrĩ wa mĩkono igana kũraiha, na warĩ na itambaya cia gũcuurio cia gatani yogothetwo wega. **10** Itambaya icio ciarĩ na itugĩ mĩrongo ĩĩrĩ, na itina ciacio mĩrongo ĩĩrĩ cia gĩcango, na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha, twĩkĩrĩtwo itugĩ-inĩ icio. **11** Mwena wa gathigathini o naguo warĩ wa mĩkono igana kũraiha, na warĩ na itugĩ mĩrongo ĩĩrĩ na itina ciacio mĩrongo ĩĩrĩ cia gĩcango, na warĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha twĩkĩrĩtwo itugĩ-inĩ. **12** Mwena wa ithũĩro wa njа ĩyo warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano kwarama na warĩ na itambaya cia gũcuurio, na itugĩ ikũmi na itina ikũmi na warĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha twĩkĩrĩtwo itugĩ-inĩ. **13** Mwena wa irathĩro o naguo warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano kwarama. **14** Itambaya cia gũcuurio ciarĩ cia ũraihu wa mĩkono ikũmi na ĩtano, na ciarĩ mwena ũmwe wa itoonyero rĩa njа ĩyo, irĩ na itugĩ ithatũ na itina ithatũ; **15** na itambaya cia gũcuurio ciarĩ cia ũraihu wa mĩkono ikũmi na ĩtano na ciarĩ mwena ũcio ũngĩ wa itoonyero, irĩ na itugĩ ithatũ na itina ithatũ. **16** Itambaya ciothe cia gũcuurio iria ciathiũrũrũkĩirie nja ciarĩ cia gatani yogothetwo wega. **17** Itina cia itugĩ icio ciarĩ cia gĩcango. Tũcuurio na tũmĩkwa tũrĩa twekĩrĩtwo itugĩ-inĩ twarĩ twa betha na igũrũ wacio ciagemetio na betha; Nĩ ũndũ ũcio itugĩ ciothe cia njа ĩyo ciarĩ na tũmĩkwa twa betha. **18** Itambaya cia gũcuurio cia itoonyero rĩa njа ĩyo ciarĩ cia ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njogothe wega; wĩra wa mũgemia mũũgĩ. Yarĩ ya mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ kũraiha, na mĩkono ĩtano kũraiha na igũrũ, o ta ũrĩa itambaya cia gũcuurio cia njа ĩyo ciatariĩ. **19** na ĩgĩkorwo na itugĩ inya na itina inya cia gĩcango. Tũcuurio na tũmĩkwa twacio twarĩ twa betha, na igũrũ wacio ciagemetio na betha. **20** Higĩ ciothe cia hema ĩyo nyamũre na cia njа ĩrĩa yamĩthiũrũrũkĩirie ciarĩ cia gĩcango. **21** Ũyũ nĩguo mũigana wa indo iria ciahũthĩrirwo gwaka hema ĩyo nyamũre, Hema-ĩrĩa-ya-Ũira, iria ciandĩkirwo nĩ Alawii

o ta ũrĩa Musa aathanĩte matongoretio nĩ Ithamaru
mũrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. **22** (Bezaleli
mũrũ wa Uri, ũrĩa warĩ mũrũ wa Huri, wa mũhĩrĩga wa
Juda, nĩathondekire kĩrĩa gĩothe Jehova aathĩte Musa;
23 nake aarĩ hamwe na Oholiabu mũrũ wa Ahisamaku,
wa mũhĩrĩga wa Dani, ũrĩa warĩ mũbundi na mũcori
mũũgĩ, na wamenyete kũgemia na ndigi cia rangi wa
bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta
gakarakũ, na gatani ĩrĩa njega.) **24** Mũigana wa thahabu
yothe ĩrĩa yarutirwo kuuma kũrĩ iruta rĩa gũthũngũthio
ĩrĩa yahũthĩrirwo kũruta wĩra wothe wa handũ-harĩa-
haamũre, yarĩ taranda 29 na cekeri 730, kũringana na
cekeri ya handũ-harĩa-haamũre. **25** Betha ĩrĩa yarehirwo
nĩ mũingĩ ũrĩa watarirwo hĩndĩ ya itarana yarĩ taranda
100 na cekeri 1,775, kũringana na cekeri ya handũ-
harĩa-haamũre, **26** o mũndũ aarutĩte beka ĩmwe, nayo
nĩ ũndũ ũmwe na nuthu ya cekeri, kũringana na cekeri
ya handũ-harĩa-haamũre, nayo yarutirwo nĩ mũndũ
o wothe wakĩraga agathiĩ harĩ arĩa maatarĩtwo, arĩa
maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, nao
othe maarĩ arũme 603,550. **27** Taranda icio 100 cia
betha ciahũthĩrirwo gũtwekia itina cia handũ-harĩa-
haamũre na itina cia itambaya cia gũcuurio; taranda
100 igĩaka itina 100, ũguo nĩ ta kuuga taranda ĩmwe
ĩgaaka gĩtina kĩmwe. **28** Nĩmahũthĩrire cekeri icio 1,775
gũthondeka tũcuurio twa itugĩ, na kũgemia itugĩ na
igũrũ, na gũthondeka tũmĩkwa twacio. **29** Gĩcango
kĩrĩa kĩarutĩtwo kuuma iruta rĩa gũthũngũthio kĩarĩ gĩa
taranda 70 na cekeri 2,400. **30** Maahũthĩrire gĩcango
kĩu na gũthondeka itina cia itoonyero rĩa Hema-ya-
Gũtũnganwo, na gwaka kĩgongona gĩa gĩcango hamwe
na kĩrũtara gĩakĩo gĩa gĩcango na indo ciakĩo ciothe, **31**
na gwaka itina cia nja ĩrĩa yamĩthiũrũrũkĩirie na itina
iria cia itoonyero rĩayo, na higĩ ciothe cia hema ĩyo
nyamũre, na higĩ cia nja ĩrĩa yamĩthiũrũrũkĩirie.

39 Nĩmatumire nguo na ndigi cia rangi wa bururu,
na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune
ta gakarakũ, cia kũrutaga wĩra nacio handũ-harĩa-
haamũre. Magĩcooka magĩtumĩra Harũni nguo theru,
o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **2** Nĩmatumire ebodi
na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa
bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mũtune
ta gakarakũ, na cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega. **3**
Nĩmahũũrire thahabu makĩmĩtua tũbaati tũhũthu,
magĩtũtinangia nguucio cia gũtumanio na ndigi cia
rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi
mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njega, wĩra wa
mũbundi mũũgĩ. **4** Ningĩ nĩmatumire ndaamĩ cia
ciande cia ebodi, nacio ikĩohererwo koine-inĩ igĩrĩ
ciayo, nĩguo inyiitithanio nayo. **5** Naguo mũcibi wayo
wa njohero watumĩtwo wega ũkahaanana nayo, na
warĩ o gĩcunjĩ kĩmwe na ebodi, na ũgathondekwo na
ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa
bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta
gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, o ta ũrĩa
Jehova aathĩte Musa. **6** Nao magĩtumĩrĩra tũhiga twa
onigithi tũkonyo-inĩ twa thahabu, na magĩtũkurura
marĩĩtwa ma ariũ a Isiraeli, o ta ũrĩa mũndũ akururaga
kahengere ka mũhũũri. **7** Magĩcooka magĩtuoherera
ndaamĩ-inĩ cia ciande cia ebodi tũrĩ twa kĩririkania
kĩa ariũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **8**
Magĩthondeka gakuo ga gwĩkĩrwo ga gĩthũri; karĩ wĩra
wa mũbundi mũũgĩ. Magĩgathondeka o ta ebodi ĩyo:
karĩ ga thahabu, na ka ndigi cia rangi wa bururu, na cia
rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na
gatani ĩrĩa yogothetwo wega. **9** Gakuo kau kaiganaine
mĩena yothe ĩna, karĩ ka inji kenda kũraiha na inji
kenda kwarama, na gakoinanĩrwo maita meerĩ. **10**
Ningĩ magĩgatumĩrĩra mĩhari ĩna ya tũhiga twa goro.
Mũhari wa mbere magĩtumĩrĩra kahiga ka wakiki ũrĩa
mũtune, na ka yakuti ĩrĩa ĩhaana ngoikoni, na ka
baregethu; **11** mũhari wa keerĩ magĩtumĩrĩra kahiga
ga thumarati, na ka yakuti ĩrĩa ya rangi wa bururu,
na ka arimathi; **12** mũhari wa gatatũ magĩtumĩrĩra
kahiga ka wakiki ũrĩa wa bururu, na ka yacimu, na ka
amethuthito; **13** mũhari wa kana magĩtumĩrĩra kahiga
ga thumarati ĩrĩa theru, na ka onigithi, na ka njathibi.
Natuo tũgĩtumĩrĩrwo tũkonyo-inĩ tũgemie twa thahabu.
14 Tũgĩkorwo tũrĩ tũhiga ikũmi na twĩrĩ, o kamwe
gakarũgamĩrĩra rĩmwe rĩa marĩĩtwa ma ariũ a Isiraeli,
o kamwe gagakururwo rĩĩtwa rĩa mũhĩrĩga ũmwe wa
ĩrĩa ikũmi na ĩĩrĩ ya Isiraeli, o ta ũrĩa kahengere ka
mũhũũri gakururagwo. **15** Nĩmathondekeire gakuo
kau ga gĩthũri mĩgathĩ ya thahabu therie, ĩhaana
ta mũkanda. **16** Ningĩ magĩthondeka tũkonyo twĩrĩ
tũgemie twa thahabu, na mĩrĩnga ĩĩrĩ ya thahabu, na
makĩoherera mĩrĩnga ĩyo koine-inĩ igĩrĩ cia gakuo kau ga
gĩthũri. **17** Makĩnyiitithania mĩgathĩ ĩyo ĩĩrĩ ya thahabu
na mĩrĩnga ĩrĩa yarĩ koine-inĩ cia gakuo kau ga gĩthũri,
18 na mĩthia ĩrĩa ĩngĩ ya mĩgathĩ makĩmĩnyiitithania
na tũkonyo tũu twĩrĩ twarĩ tũgemie twa thahabu,
magĩtuohania na ndaamĩ cia kĩande kĩa ebodi mwena
wa mbere. **19** Magĩthondeka mĩrĩnga ĩĩrĩ ya thahabu
na makĩmĩnyiitithania na koine igĩrĩ cia gakuo ga
gĩthũri mũico-inĩ wa na thĩinĩ, kũrigania na ebodi. **20**
Magĩcooka magĩthondeka mĩrĩnga ĩngĩ ĩĩrĩ ya thahabu
na makĩmĩnyiitithania na mwena wa magũrũ-inĩ ma
ndaamĩ cia kĩande mwena-inĩ wa mbere wa ebodi,
hakuhĩ na rũtumo, igũrũ hanini wa mũcibi wa ebodi. **21**
Makĩohania mĩrĩnga ya gakuo ga gĩthũri kũrĩ mĩrĩnga ya
ebodi na rũrigi rwa rangi wa bururu, magĩcinyiitithania
na mũcibi wa njohero nĩgeetha gakuo ga gĩthũri
gatikarekanie na ebodi, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.
22 Nĩmatumire nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa
bururu mũtheri, nayo yatumĩtwo nĩ mũtumi mũũgĩ.
23 Yarĩ na harũkĩrio ya gũtoonyeria mũtwe gatagatĩ
kayo, ningĩ ĩgĩtirihwo mĩthia-inĩ ta kara, nĩgeetha
ndĩgatarũke. **24** Ningĩ magĩthondeka tũcunjuura tũtariĩ
ta matunda ma makomamanga, twa ndigi cia rangi
wa bururu, na twa ndigi cia rangi wa ndathi, na twa
rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo
wega, tũgĩthiũrũrũka rũtumo rwa magũrũ-inĩ ma nguo
ĩyo ndaaya. **25** Magĩcooka magĩthondeka ngengere cia
thahabu therie magĩcitumĩrĩra rũtumo-inĩ rũu gatagatĩ
ga tũcunjuura tũu tũhaana matunda ma makomamanga.
26 Ngengere na tũcunjuura tũu tũhaana matunda
ma makomamanga igĩthiĩ ihakanĩtio gũthiũrũrũka
rũtumo rwa nguo ĩyo ndaaya; ya kwĩhumbwo nĩ
mũndũ agĩtungata, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

27 Nĩmatumĩire Harũni na ariũ ake kanjũ cia gatani njega, itumĩtwo nĩ mũtumi mũũgĩ. **28** Makĩmatumĩra iremba cia gatani njega, na tũkũbia twa gatani, na thuruarĩ cia thĩinĩ cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega. **29** Mũcibi warĩ wa gatani ĩrĩa njogothe wega na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, wĩra wa mũgemia mũũgĩ, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **30** Magĩthondeka gatanji kaamũre ga thahabu therie, na igũrũ rĩako magĩkurura, o ta ũrĩa mũhũũri ũkururagwo, ciugo ici: MŨTHERU MWAMŨRĨRE JEHOVA. **31** Ningĩ makĩoherera gatanji kau na rũrigi rwa rangi wa bururu, magĩkanyiitithania na kĩremba, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **32** Nĩ ũndũ ũcio wĩra wothe wa gwaka hema ĩyo nyamũre na Hema-ya-Gũtũnganwo ũkĩrĩka. Andũ a Isiraeli magĩĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **33** Ningĩ makĩrehe hema ĩyo nyamũre kũrĩ Musa: hema na indo ciayo ciothe na ngathĩka ciayo, na buremu, na mĩgamba, na itugĩ na itina ciayo; **34** na kĩhumbĩri kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune, igatunĩha, na kĩhumbĩri kĩa njũa cia pomboo, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakania; **35** ithandũkũ rĩa Ũira na mĩtĩ mĩraaya yarĩo, hamwe na gĩtĩ gĩa tha; **36** metha na indo ciayo ciothe, na mĩgate ya kũigwo Mbere ya Jehova; **37** mũtĩ wa thahabu therie wa kũigĩrĩrwo matawa, hamwe na mĩhari ya matawa na indo ciaguo ciothe, o na maguta ma kũmaakia; **38** kĩgongona gĩa thahabu, na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba mũnungi wega, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero-inĩ rĩa hema; **39** kĩgongona gĩa gĩcango hamwe na kĩrũtara gĩakĩo gĩa gĩcango na itugĩ ciakĩo na indo ciakĩo ciothe; na kĩraĩ gĩa gwĩthambĩra na kĩgũrũ gĩakĩo; **40** itambaya cia gũcuurio cia nja, na itugĩ ciacio, na itina ciacio, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa kuuma nja wa hema; na mĩkanda na higĩ cia nja; na indo ciothe cia hema ĩrĩa nyamũre, na Hema-ya-Gũtũnganwo; **41** na nguo ndume cia kwĩhumbwo nĩ mũndũ agĩtungata thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, nguo iria theru cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na cia ariũ ake cia kwĩhumba rĩrĩa mekũruta wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai. **42** Andũ a Isiraeli maarutire wĩra wothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **43** Musa akĩona wĩra ũrĩa warutĩtwo nake akĩona atĩ nĩmaũrutĩte o ta ũrĩa Jehova aathanĩte. Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩmarathima.

40 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: **2** "Ũgaaka hema ĩyo nyamũre, nĩo Hema-ya-Gũtũnganwo, mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere. **3** Nĩũkaiga ithandũkũ rĩa Ũira thĩinĩ wayo, na ũhakanie ithandũkũ rĩu na gĩtambaya gĩa gũcuurio. **4** Ningĩ nĩũgatoonyia metha na ũmĩigĩrĩre indo ciayo, na ũcibange wega. Ningĩ ũtoonyie mũtĩ wa tawa, na ũũigĩrĩre matawa maguo. **5** Ningĩ ũige kĩgongona gĩa thahabu gĩa gũcinĩrwo ũbumba mbere ya Ithandũkũ rĩu rĩa Ũira, na wĩkĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre. **6** "Iga kĩgongona kĩa maruta ma njino mbere ya itoonyero rĩa hema ĩyo nyamũre, na nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo; **7** ũige kĩraĩ gĩa gwĩthambĩrwo gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona, na ũgĩĩkĩre maaĩ. **8** Aka nja ĩmĩthiũrũrũkĩrie, na wĩkĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero-inĩ rĩa nja ĩyo. **9** "Oya maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũitĩrĩrie hema ĩyo nyamũre na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo; mĩamũre na indo ciayo ciothe, na nĩĩgatuĩka theru. **10** Ningĩ ũitĩrĩrie maguta kĩgongona kĩa maruta ma njino na indo ciakĩo ciothe; wamũre kĩgongona kĩu, nakĩo nĩgĩgatuĩka gĩtheru mũno. **11** Itĩrĩria kĩraĩ gĩa gwĩthambĩrwo na kĩgũrũ gĩakĩo maguta, ũciamũre. **12** "Rehe Harũni na ariũ ake itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na ũmathambie na maaĩ. **13** Ningĩ ũhumbe Harũni nguo iria theru, ũmũitĩrĩrie maguta, na ũmwamũre nĩguo andungatĩre arĩ mũthĩnjĩri-Ngai. **14** Rehe ariũ ake, ũmahumbe kanjũ. **15** Maitĩrĩrie maguta o ta ũrĩa ũitĩrĩirie ithe wao, nĩguo mandungatĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. Gũitĩrĩrio maguta kwao nĩkũmatoonyia ũtungata-inĩ wa ũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũgũtũũra njiarwa-inĩ ciothe iria igooka." **16** Nake Musa agĩĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. **17** Nĩ ũndũ ũcio hema ĩyo nyamũre ĩgĩakwo mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, mwaka-inĩ wa keerĩ. **18** Rĩrĩa Musa aakire hema ĩyo nyamũre, nĩaigire itina handũ ha cio, na akĩrũgamia buremu, agĩtoonyia mĩgamba na akĩrũgamia itugĩ. **19** Ningĩ agĩtambũrũkia hema igũrũ rĩa hema ĩyo nyamũre na akĩigĩrĩra kĩhumbĩri igũrũ rĩa hema o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. **20** Agĩcooka akĩoya ihengere cia Ũira, na agĩciiga thĩinĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro. Akĩnyiitithania mĩtĩ ĩrĩa mĩraaya na ithandũkũ, na akĩiga gĩtĩ gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ rĩu. **21** Ningĩ akĩrehe ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro thĩinĩ wa hema ĩyo nyamũre, na agĩĩkĩra gĩtambaya gĩa kũhakania na akĩhakania ithandũkũ rĩa Ũira o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. **22** Musa akĩiga metha thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio **23** na akĩigĩrĩra mĩgate igũrũ rĩayo o hau mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. **24** Akĩiga mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo ũng'etheire metha mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, **25** na agĩakia matawa macio mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. **26** Musa agĩtoonyia kĩgongona gĩa thahabu thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo hau mbere ya gĩtambaya gĩa gũcuurio, **27** na agĩcinĩra ũbumba ũrĩa mũnungi wega ho o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. **28** Ningĩ agĩcuuria gĩtambaya itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre. **29** Ningĩ akĩiga kĩgongona kĩa maruta ma njino hakuhĩ na itoonyero rĩa hema ĩyo nyamũre, nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo, na akĩrutĩra magongona ma njino igũrũ rĩakĩo o na magongona ma ngano, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. **30** Nĩaigire kĩraĩ gĩa gwĩthambĩrwo gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona na agĩgĩĩkĩra maaĩ ma gwĩthamba, **31** nake Musa na Harũni na ariũ ake magĩtũmĩra maaĩ macio gwĩthamba moko na magũrũ. **32** Nĩmethambaga hĩndĩ ciothe magĩtoonya Hema-ya-Gũtũnganwo kana magĩkuhĩrĩria kĩgongona o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **33** Ningĩ Musa agĩaka nja gũthiũrũrũka hema ĩyo nyamũre na kĩgongona na agĩĩkĩra gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero rĩa nja ĩyo. Na nĩ ũndũ ũcio Musa akĩrĩkia wĩra ũcio. **34** Hĩndĩ ĩyo itu rĩkĩhumbĩra Hema-ya-Gũtũnganwo, naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra hema ĩyo nyamũre. **35** Musa ndangĩahotire gũtoonya Hema-ya-Gũtũnganwo tondũ

itu rĩaikarĩte igũrũ rĩayo, naguo riiri wa Jehova ũkaiyũra
hema ĩyo nyamũre. **36** Ng'endo-inĩ ciothe cia andũ a
Isiraeli-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa yothe itu rĩoyagwo na igũrũ kuuma
hema ĩyo nyamũre, nĩguo moimagaraga; **37** no itu rĩĩaga
kuoywo na igũrũ, nao makaaga kuumagara, nginya
mũthenya ũrĩa rĩkoywo na igũrũ. **38** Nĩ ũndũ ũcio
itu rĩa Jehova rĩaikaraga igũrũ wa hema ĩyo nyamũre
mũthenya, naguo mwaki wakoragwo itu-inĩ rĩu ũtukũ,
rĩgakĩonagwo nĩ nyũmba yothe ya Isiraeli mahinda
mothe ng'endo-inĩ ciao ciothe.

Alawii

1 Nake Jehova agĩĩta Musa akĩmwarĩria arĩ Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, akĩmwĩra atĩrĩ, **2** "Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: 'Rĩrĩa mũndũ wanyu o na ũrĩkũ arĩĩrutagĩra Jehova iruta, nĩarehage maruta ma nyamũ kuuma rũũru-inĩ rwa ng'ombe o na kana rwa mbũri. **3** "'Angĩkorwo iruta rĩu nĩ iruta rĩa njino kuuma rũũru-inĩ rwa ng'ombe-rĩ, nĩarutage nyamũ ya njamba ĩtarĩ na kaũũgũ. No nginya amĩneane mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩgeetha etĩkĩrĩke harĩ Jehova. **4** Mũndũ ũcio akaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wa nyamũ ĩyo ya iruta rĩa njino, nayo nĩĩgetĩkĩrwo handũ-inĩ hake, ĩtuĩke ya kũmũhoroheria. **5** Nake nĩagethĩnjĩra gategwa kau arĩ mbere ya Jehova, nao ariũ a Harũni arĩa athĩnjĩri-Ngai moe na marehe thakame yako, mamĩminjaminjĩrie kĩgongona mĩena yothe mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. **6** Nĩakaruta nyamũ ĩyo ya iruta rĩa njino rũũa na amĩtinangie tũcunjĩ. **7** Ariũ a Harũni ũcio mũthĩnjĩri-Ngai nĩmagaakia mwaki igũrũ rĩa kĩgongona na maare ngũ igũrũ rĩa mwaki ũcio. **8** Ningĩ ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, matandaiye tũcunjĩ tũu twa gategwa, o ro hamwe na mũtwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kĩgongona-inĩ. **9** Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagiro na maaĩ nake mũthĩnjĩri-Ngai acicinĩre ciothe hau kĩgongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. **10** "'Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino nĩ kuuma rũũru-inĩ, rĩrĩ iruta rĩa ng'ondu kana rĩa mbũri, akaaruta nyamũ ya njamba ĩtarĩ na kaũũgũ. **11** Nake akaamĩthĩnja arĩ mbere ya Jehova, hau mwena wa gathigathini wa kĩgongona, nao ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, moe thakame yayo, mamĩminjaminjĩrie kĩgongona kĩu mĩena yothe. **12** Nĩagatinangia nyamũ ĩyo tũcunjĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai atandaiye tũcunjĩ tũu twa nyamũ ĩyo, o ro hamwe na mũtwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kĩgongona-inĩ. **13** Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagiro na maaĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩrehe yothe na amĩcinĩre hau kĩgongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. **14** "'Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino rĩa kũrutĩra Jehova nĩ rĩa nyoni-rĩ, akaaruta ndirahũgĩ, kana kĩana kĩa ndutura. **15** Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamĩrehe kĩgongona-inĩ, amĩthiore ngingo ĩtinĩke mũtwe, amĩcinĩre kĩgongona igũrũ; nayo thakame yayo ĩitwo hau mwena-inĩ wa kĩgongona. **16** No ambe arute kabutu kayo hamwe na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wako, agaikie mwena-inĩ wa irathĩro wa kĩgongona, harĩa mũhu ũitagwo. **17** Nĩakamĩatũrania, na ũndũ wa kũguucia mathagu atekũmĩtinania biũ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩcinĩre igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra igũrũ rĩa kĩgongona. Nĩ iruta rĩa njino, rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

2 "'Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ arĩrehagĩra Jehova iruta rĩa ngano-rĩ, iruta rĩake no nginya rĩkorwo rĩrĩ rĩa mũtu ũrĩa mũhinyu mũno. Nĩaũitĩrĩrie maguta na awĩkĩre ũbani, **2** acooke aũtwarĩre ariũ a Harũni acio athĩnjĩri-Ngai. Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarũma ngundi ya mũtu ũcio mũhinyu mũno ũrĩ na maguta hamwe na ũbani ũcio wothe, na aũcinĩre igũrũ rĩa kĩgongona ũtuĩke gĩcunjĩ gĩa kĩririkano, ũrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. **3** Mũtu ũrĩa ũrĩtigaraga wa iruta rĩu rĩa mũtu nĩ wa Harũni na ariũ ake; nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno kĩa iruta rĩrĩa rĩrutĩirwo Jehova na mwaki. **4** "'Mũngĩrehe iruta rĩa mũtu rĩhĩhĩirio riiko, nĩrĩkorwo rĩrĩ rĩa mũtu mũhinyu mũno, keki irugĩtwo itarĩ na ndawa ya kũimbia, itukanĩtio na maguta, kana tũmĩgate tũhũthũ tũtarĩ na ndawa ya kũimbia tũhakĩtwo maguta. **5** Angĩkorwo iruta rĩanyu rĩa mũtu nĩ mũgate ũkarangĩirwo igũrũ wa rũgĩo-rĩ, no nginya ũthondekwo na mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, na ũtarĩ na ndawa ya kũimbia. **6** Ũwenyũrange cienyũ, ũũitĩrĩrie maguta; rĩu nĩ iruta rĩa mũtu. **7** Igongona rĩanyu rĩa mũtu rĩngĩgakorwo nĩ mũgate ũkarangĩirwo igũrũ rĩa rũgĩo-rĩ, igongona rĩu nĩrĩthondekwo na mũtu ũrĩa mũhinyu mũno na maguta. **8** Reherai Jehova iruta rĩa mũtu rĩthondeketwo na indo icio; rĩneanwo kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nake arĩtware kĩgongona-inĩ. **9** Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta gĩcunjĩ gĩa kĩririkano kuuma iruta rĩu rĩa mũtu na arĩcinĩre igũrũ rĩa kĩgongona kĩu, rĩrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. **10** Mũtu ũrĩa ũrĩtigaraga wa iruta rĩu rĩa mũtu nĩ wa Harũni na ariũ ake; nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno kĩa iruta rĩrĩa rĩrutĩirwo Jehova na mwaki. **11** "'Iruta o rĩothe rĩa mũtu rĩrĩa mũrĩrehagĩra Jehova no nginya rĩthondekagwo rĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, nĩgũkorwo mũtigaacina ndawa ya kũimbia kana ũũkĩ mũkĩrutĩra Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. **12** Indo icio no mũcirutĩre Jehova irĩ iruta rĩa maciaro ma mbere, no itikarutwo kĩgongona-inĩ irĩ ta mũtararĩko mwega. **13** Nĩ mũgekĩraga cumbĩ maruta-inĩ manyu mothe ma mũtu. Mũtikanaage gwĩkĩra cumbĩ wa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai wanyu maruta-inĩ manyu ma mũtu; ĩkĩragai cumbĩ maruta-inĩ manyu mothe. **14** "'Mũngĩkarehere Jehova iruta rĩa mũtu rĩa maciaro ma mbere-rĩ, heanai mũtu wa ngano ya mũgethano ĩrĩ hĩhie na mwaki. **15** Na mwĩkĩre maguta na ũbani igũrũ rĩayo; rĩu nĩ iruta rĩa mũtu. **16** Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacina gĩcunjĩ gĩa kĩririkano kĩa ngano thĩye ĩrĩ na maguta hamwe na ũbani wothe, rĩrĩ iruta rĩrutĩirwo Jehova na mwaki.

3 "'Iruta rĩa mũndũ rĩngĩkorwo nĩ iruta rĩa ũiguano-rĩ, nake arute nyamũ rũũru-inĩ rwa ng'ombe, ĩrĩ ya njamba kana ya nga, nĩakĩnengere Jehova nyamũ ĩtarĩ na kaũũgũ. **2** Mũndũ ũcio nĩaigĩrĩre guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wa nyamũ ĩyo ya iruta rĩake, na acooke amĩthĩnjĩre hau mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Nao ariũ a Harũni, athĩnjĩri-Ngai, nĩmakaminjaminjĩria kĩgongona thakame yayo mĩena yothe. **3** Kuuma iruta-inĩ rĩu rĩa ũiguano, nĩakarutĩra Jehova nyama imwe cia gũcinwo na mwaki: nacio nĩ rũambũ rũrĩa ruothe rũhumbĩire nyama cia nda na rũrĩa rũnyiitaine nacio, **4** higo cierĩ hamwe na maguta marĩa macihumbĩire hakuhĩ na honge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio. **5** Nao ariũ a Harũni macicinĩre kĩgongona-inĩ igũrũ, ciigĩrĩirwo igũrũ rĩa iruta rĩu rĩa njino rĩrĩa narĩo rĩigĩrĩirwo igũrũ rĩa

ngũ irakana, rĩrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na
mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. **6** "'Mũndũ
angĩkaaruta nyamũ rũũru-inĩ rwa mbũri, ĩrĩ ya kũrutĩra
Jehova iruta rĩa ũiguano, nĩakaruta ndũrũme kana
mwatĩ itarĩ na kaũũgũ. **7** Angĩkaaruta gatũrũme-rĩ,
nĩagakaneana mbere ya Jehova. **8** Nĩakaigĩrĩra guoko
gwake igũrũ rĩa mũtwe wa nyamũ ĩyo ya iruta rĩake, na
acooke amĩthĩnjĩre mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Nao
ariũ a Harũni moe thakame yako mamĩminjaminjĩrie
kĩgongona kĩu mĩena yothe. **9** Kuuma harĩ iruta rĩu rĩa
ũiguano, nĩakarutĩra Jehova nyama imwe cia gũcinwo
na mwaki: nacio nĩ maguta mako, na mũting'oe wothe
ũrĩa mũnoru ũtinĩirio gĩtina-inĩ kĩa rũcuthĩ, na maguta
ma rũambũ mothe marĩa mahumbĩire nyama cia nda,
na marĩa manyiitaine nacio, **10** higo cierĩ hamwe
na maguta marĩa macihumbĩire hakuhĩ na honge,
na marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio.
11 Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacicinĩra kĩgongona-inĩ
irĩ irio, rĩĩrĩ nĩ iruta rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo
na mwaki. **12** "'Na angĩkorwo iruta rĩake nĩ mbũri,
nĩamĩneane mbere ya Jehova. **13** Nĩaigĩrĩre guoko
gwake igũrũ rĩa mũtwe wayo, na acooke amĩthĩnjĩre
mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Nao ariũ a Harũni moe
thakame yayo, mamĩminjaminjĩrie kĩgongona mĩena
yothe. **14** Kuuma harĩ kĩrĩa akaaheana, nĩakarutĩra
Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki: na nĩ maguta mothe
ma rũambũ marĩa mahumbĩrĩte nyama ciothe cia nda
na marĩa manyiitaine nacio, **15** higo cierĩ na maguta
marĩa macihumbĩire hakuhĩ na honge, na maguta marĩa
mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio. **16** Nake
mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacicinĩra kĩgongona-inĩ irĩ irio,
rĩĩrĩ nĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko
mwega. Maguta mothe nĩ ma Jehova. **17** "'Ũndũ ũyũ
ũgaatuĩka watho wa gũtũũra ũrũmagĩrĩrwo nĩ njiaro
iria igooka, kũrĩa guothe mũgaatũũra: Mũtikanarĩe
maguta kana thakame.'"

4 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: **2** "Ĩra andũ a Isiraeli
ũũ: 'Rĩrĩa mũndũ o na ũrĩkũ angĩĩhia atekwenda, na
eke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩinĩ wa maathani mothe
ma Jehova: **3** "'Kũngĩkorwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũitĩrĩrie maguta wĩhĩtie na atũme andũ mahĩtie-rĩ, no
nginya arehere Jehova ndegwa ĩtarĩ ngũrũ na ĩtarĩ na
kaũũgũ, ĩrĩ iruta rĩa kũhoroheria mehia macio ekĩte. **4**
No nginya aneane ndegwa ĩyo mũromo-inĩ wa Hema-
ya-Gũtũnganwo arĩ mbere ya Jehova. Nĩakaigĩrĩra guoko
gwake igũrũ rĩa mũtwe wayo, na acooke amĩthĩnjĩre
hau mbere ya Jehova. **5** Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio
mũitĩrĩrie maguta nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa
ĩyo amĩtware thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. **6** Na
nĩagatobokia kĩara gĩake thakame-inĩ ĩyo, aminjaminje
ĩmwe yayo mbere ya Jehova maita mũgwanja, hau
mbere ya gĩtambaya kĩrĩa gĩa gũcuurio kĩa handũ-
harĩa-haamũre. **7** Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakoya
thakame ĩmwe ahake hĩa cia kĩgongona kĩa ũbani
ũrĩa mũnungi wega kĩrĩa kĩrĩ mbere ya Jehova kũu
Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Thakame ya ndegwa ĩyo
ĩrĩa ĩgaatigara nĩakamĩita thĩ gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona
kĩa iruta rĩa njino hau mũromo-inĩ wa Hema-ya-
Gũtũnganwo. **8** Nĩakaruta maguta mothe ma ndegwa
ĩyo ya igongona rĩa kũhoroherio mehia, namo nĩmo
rũambũ rũrĩa ruothe rũhumbĩire nyama cia nda na
rũrĩa rũnyiitaine nacio, **9** higo cierĩ hamwe na maguta
marĩa macihumbĩire hakuhĩ na honge, na maguta
marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio, **10**
akaaruta maguta macio o ta ũrĩa marutagwo ndegwa
ĩrĩa ĩthĩnjagwo ĩrĩ iruta rĩa ũiguano. Nake mũthĩnjĩri-
Ngai nĩagacicinĩra kĩgongona-inĩ kĩa igongona rĩa njino,
11 na rũũa rwa ndegwa ĩyo, na nyama ciayo ciothe
hamwe, na mũtwe na mathagiro, na nyama cia nda
na mahu, **12** ũguo nĩ ta kuuga nyama icio ingĩ ciothe
cia ndegwa ĩyo, no nginya agaaciruta nja ya kambĩ,
acitware handũ hatarĩ thaahu, harĩa mũhu ũitagwo,
na acicinĩre na mwaki wa ngũ hau mũhu-inĩ ũcio. **13**
"'Na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa Isiraeli kĩngĩkehia gĩtekwenda,
gĩĩke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩinĩ wa maathani mothe
ma Jehova, o na angĩkorwo kĩrĩndĩ kĩu gĩtiũĩ ũndũ
ũcio, nĩkĩhĩtĩtie. **14** Rĩrĩa gĩkaamenya mehia marĩa
gĩĩkĩte, kĩũngano kĩu nĩgĩkaruta gategwa ka igongona
rĩa kũhoroherio mehia, kaneanwo mbere ya Hema-ya-
Gũtũnganwo. **15** Athuuri a kĩrĩndĩ kĩu nĩmakaigĩrĩra
moko mao igũrũ rĩa mũtwe wa ndegwa ĩyo mbere ya
Jehova, nayo ndegwa ĩyo ĩthĩnjĩrwo o ro hau mbere ya
Jehova. **16** Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũitĩrĩrie maguta
nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo amĩtoonyie
thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. **17** Nĩagatobokia kĩara
gĩake thakame-inĩ ĩyo, amĩminjaminje mbere ya Jehova
maita mũgwanja hau mbere ya gĩtambaya kĩrĩa gĩa
gũcuurio. **18** Nĩakoya thakame ĩmwe ahake hĩa cia
kĩgongona kĩrĩa kĩrĩ hau mbere ya Jehova kũu Hema-
inĩ-ya-Gũtũnganwo. Thakame ĩrĩa ĩgaatigara nĩakamĩita
thĩ gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona kĩa iruta rĩa njino hau
mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. **19** Nĩakamĩruta
maguta mayo mothe amacinĩre igũrũ rĩa kĩgongona,
20 na eke ndegwa ĩyo o ta ũrĩa eekire ndegwa ya iruta
rĩa kũhoroherio mehia. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai
akamahoroheria mehia mao, nao nĩmakarekerwo. **21**
Ningĩ nĩakoimia ndegwa ĩyo amĩtware nja ya kambĩ na
amĩcine o ta ũrĩa aacinire ndegwa ĩrĩa ya mbere. Rĩu
nĩrĩo igongona rĩa kũhoroheria mehia ma kĩrĩndĩ kĩu.
22 "'Rĩrĩa mũtongoria angĩĩhia atekwenda, na eke ũndũ
ũrĩa mũkananie thĩinĩ wa maathani mothe ma Jehova
Ngai wake, nĩahĩtĩtie. **23** Rĩrĩa angĩmenyithio mehia
marĩa ekĩte, no nginya arehe thenge ĩtarĩ na kaũũgũ
ĩrĩ iruta rĩake. **24** Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa
mũtwe wa thenge ĩyo na acooke amĩthĩnjĩre harĩa iruta
rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo hau mbere ya Jehova. Rĩĩrĩ nĩrĩo
iruta rĩa kũhoroherio mehia. **25** Nake mũthĩnjĩri-Ngai
nĩakoya thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mehia na kĩara
gĩake, na amĩhake hĩa cia kĩgongona kĩa iruta rĩa njino,
nayo thakame ĩyo ĩngĩ amĩite gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona.
26 Ningĩ nĩagacinĩra maguta mothe kĩgongona-inĩ igũrũ
o ta ũrĩa aacinire maguta ma iruta rĩa ũiguano. Ũguo
nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mehia ma mũndũ
ũcio, nake nĩakarekerwo. **27** "'Mũndũ ũmwe thĩinĩ wa
kĩrĩndĩ angĩĩhia atekwenda na eke ũndũ ũrĩa mũkananie
thĩinĩ wa maathani mothe ma Jehova, nĩahĩtĩtie. **28**
Rĩrĩa angĩmenyithio amenye mehia marĩa ekĩte, no
nginya arehe harika ĩtarĩ na kaũũgũ arĩ iruta rĩake nĩ
ũndũ wa mehia macio ekĩte. **29** Nĩakaigĩrĩra guoko

gwake igũrũ rĩa mũtwe wa harika ĩyo ya iruta rĩa
kũhoroherio mehia, na amĩthĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino
rĩthĩnjagĩrwo. **30** Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoya thakame
ĩmwe na kĩara gĩake, na amĩhake hĩa cia kĩgongona kĩa
iruta rĩa njino, nayo thakame ĩyo ĩngĩ amĩite gĩtina-
inĩ gĩa kĩgongona. **31** Nĩakaruta maguta mothe o ta
ũrĩa maguta marutagwo kuuma iruta rĩa ũiguano, nake
mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamacinĩra kĩgongona-inĩ igũrũ
matuĩke mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. Ũguo
nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio, nake
nĩakarekerwo. **32** "'Angĩkaarehe kagondu karĩ iruta
rĩake rĩa kũhoroherio mehia, nĩakarehe kamwatĩ gatarĩ
na kaũũgũ. **33** Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa
mũtwe wako, na agathĩnje gatuĩke iruta rĩa kũhoroherio
mehia, agathĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo.
34 Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoya thakame ĩmwe ya
iruta rĩu rĩa mehia na kĩara gĩake, nayo amĩhake hĩa
cia kĩgongona kĩa iruta rĩa njino, nayo thakame ĩyo
ĩngĩ amĩite gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. **35** Nĩakaruta
maguta mothe, o ta ũrĩa maguta marutagwo kuuma
kũrĩ kagondu ka iruta rĩa ũiguano, na mũthĩnjĩri-Ngai
nĩakamacinĩra kĩgongona-inĩ, maigĩrĩirwo igũrũ rĩa
maruta marĩa marutĩirwo Jehova na mwaki. Ũguo nĩguo
mũthĩnjĩri-Ngai akaamũhoroheria nĩ ũndũ wa mehia
marĩa ekĩte, nake nĩakarekerwo.

5 "'Mũndũ angĩaga kũruta ũira rĩrĩa etĩtwo arute ũira
igũrũ rĩa ũndũ oonete kana akaigua, mũndũ ũcio
nĩehĩtie, na nĩagacookererwo nĩ wĩhia ũcio wake. **2**
"'Kana mũndũ angĩhutia kĩndũ o nakĩ kĩrĩ thaahu, kĩrĩ
kĩimba kĩa nyamũ ya gĩthaka ĩrĩ thaahu kana kĩa ũhiũ
ũrĩ thaahu, kana gĩa ciũmbe iria itambaga thĩ irĩ thaahu,
o na aakorwo ndooĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio nĩanyiitĩtwo
nĩ thaahu na nĩahĩtĩtie. **3** "'Kana angĩhutia kĩndũ
kĩrĩ thaahu kiumĩte harĩ mũndũ, kĩndũ o nakĩ kĩrĩa
kĩngĩmũthaahia, o na akorwo ũndũ ũcio ndaũũĩ-rĩ, hĩndĩ
ĩrĩa akaaũmenya, nĩagatuĩka nĩahĩtĩtie. **4** "'Kana mũndũ
angĩĩhĩta gwĩka ũndũ o na ũrĩkũ atawĩcirĩtie wega, ũrĩ
ũndũ mwega kana mũũru, ũndũ-inĩ o wothe ũrĩa mũndũ
angĩhiũha kwĩhĩta, o na angĩkorwo atekũũmenya-rĩ,
rĩrĩa akaaũmenya, nĩagatuĩka nĩahĩtĩtie ũndũ-inĩ ũcio. **5**
"'Rĩrĩa mũndũ ahĩtĩtie na njĩra ĩmwe ya macio-rĩ, no
nginya oimbũre ũndũ ũrĩa ehĩtie naguo, **6** na nĩ ũndũ
wa rĩĩhia rĩu ekĩte, no nginya arehere Jehova kamwatĩ
kana mbũri kuuma rũũru-inĩ, rĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio
mehia; nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũhoroheria mehia
make. **7** "'Angĩkorwo ndangĩona kagondu, nĩakarehera
Jehova ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, rĩrĩ irĩhi rĩa
wĩhia wake, ĩmwe ĩrĩ ya iruta rĩa kũhoroherio mehia
na ĩrĩa ĩngĩ ĩrĩ ya iruta rĩa njino. **8** Nĩagacirehera
mũthĩnjĩri-Ngai, ũrĩa ũkaamba kũruta ĩrĩa ya iruta rĩa
kũhoroherio mehia. Nĩakamĩthiora ngingo yunĩke no
ndakamĩtinanie, **9** na nĩagacooka aminjaminje thakame
ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mehia mwena-inĩ wa kĩgongona,
na thakame ĩyo ĩngĩ amĩite thĩ gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona.
Rĩu nĩrĩo iruta rĩa kũhoroherio mehia. **10** Mũthĩnjĩri-
Ngai nĩagacooka arute ĩyo ĩngĩ ĩrĩ iruta rĩa njino o ta
ũrĩa gũtuĩtwo, na amũhoroherie mehia marĩa ekĩte,
nake nĩakarekerwo. **11** "'No rĩrĩ, angĩkorwo ndangĩona
ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, nĩakĩrute gĩcunjĩ gĩa
ikũmi kĩa eba ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũrĩ iruta rĩa
mehia make. Ndakawĩkĩre maguta kana ũbani, nĩ ũndũ
rĩu nĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia. **12** Nĩakaũtwarĩra
mũthĩnjĩri-Ngai, nake arũme ngundi yaguo ũtuĩke
gĩcunjĩ gĩa kĩririkano acooke aũcinĩre kĩgongona-inĩ
igũrũ rĩa maruta marĩa marutĩirwo Jehova na mwaki.
Rĩu nĩrĩo iruta rĩa kũhoroherio mehia. **13** Ũguo nĩguo
mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio rĩĩhia o
rĩothe rĩa macio angĩkorwo ekĩte, nake nĩakarekerwo.
Matigari ma iruta rĩu magaatuĩka ma mũthĩnjĩri-Ngai, o
ta ũrĩa gwĩkagwo hĩndĩ ya iruta rĩa mũtu.'" **14** Ningĩ
Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: **15** "Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ angĩhĩtia
na ehie atekwenda wĩhia ũkoniĩ indo iria nyamũrĩre
Jehova-rĩ, nĩakarehera Jehova ndũrũme ĩrĩ iruta rĩa
irĩhi rĩa ihĩtia kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme ĩtarĩ na
kaũũgũ, ĩkorwo ĩrĩ ya thogora ũrĩa mũiganĩru wa betha,
kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre. Rĩu nĩrĩo
iruta rĩa ihĩtia. **16** No nginya arĩhe irĩhi nĩ ũndũ wa
ũndũ ũrĩa aagĩte kũhingia ũkoniĩ indo iria nyamũre,
na ongerere gĩcunjĩ gĩa ithano gĩa thogora wa kĩndũ
kĩu ararĩha, na acinengere mũthĩnjĩri-Ngai ciothe, ũrĩa
ũkamũhoroheria na ndũrũme ĩyo ya iruta rĩa mahĩtia,
nake nĩakarekerwo. **17** "Mũndũ angĩĩhia eke ũndũ
ũrĩa mũkananie thĩĩinĩ wa maathani mothe ma Jehova
o na angĩkorwo ndaraũmenya-rĩ, nĩagacookererwo
nĩ mahĩtia macio ekĩte. **18** Nĩakarehera mũthĩnjĩri-
Ngai ndũrũme ya iruta rĩa mahĩtia kuuma rũũru-inĩ,
ndũrũme ĩtarĩ na kaũũgũ na ya thogora ũrĩa wagĩrĩire.
Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ
ũcio nĩ ũndũ wa mahĩtia marĩa ekĩte atekwenda, nake
nĩakarekerwo. **19** Rĩu nĩrĩo iruta rĩa mahĩtia; ti-itherũ
mũndũ ũcio nĩahĩtĩirie Jehova."

6 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: **2** "Mũndũ o wothe
angĩĩhia aage kwĩhokeka harĩ Jehova na ũndũ wa
kũheenia mũndũ ũrĩa ũngĩ igũrũ rĩa kĩndũ ehokeirwo
kana atigĩirwo amenyerere, kana kĩndũ kĩiyĩtwo, kana
amũheenie, **3** kana angĩona kĩndũ kĩũrĩte na aheenanie
ũhoro wakĩo, kana ehĩte na maheeni, kana eke rĩĩhia o
rĩothe rĩrĩa rĩĩhagio nĩ andũ, **4** rĩrĩa angĩkorwo ehĩtie
ũguo na atuĩke mũhĩtia-rĩ, no nginya acookie kĩrĩa
aiyĩte, kana atunyanĩte, kana kĩrĩa ehokeirwo, kana
kĩndũ kĩorĩte agĩkĩona, **5** kana ũndũ wothe ehĩtĩte na
maheeni ũhoro-inĩ wakĩo. No nginya agaacookia kĩndũ
kĩu gĩothe o ũrĩa kĩaiganaga, na ongerere gĩcunjĩ gĩa
ithano gĩa thogora wakĩo, na ciothe acinengere mwene
mũthenya ũrĩa akaaneana iruta rĩake rĩa mahĩtia. **6**
Nĩakarehera mũthĩnjĩri-Ngai irĩhi, ũguo nĩ kuuga arute
kĩndũ gĩake gĩa kũrutĩrwo Jehova nĩ ũndũ wa mahĩtia
make, arute ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme ĩtarĩ
na kaũũgũ na ya thogora ũrĩa wagĩrĩire. **7** Ũguo nĩguo
mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio mehia hau
mbere ya Jehova, nake nĩakarekerwo ũndũ o wothe wa
marĩa ekĩte wa gũtũma atuĩke mũhĩtia." **8** Nake Jehova
akĩĩra Musa atĩrĩ, **9** "Atha Harũni na ariũ ake, ũmeere
ũũ: 'Ĩno nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa njino: Iruta rĩa njino
rĩrĩraaraga riiko hau kĩgongona-inĩ igũrũ ũtukũ wothe
o nginya rũciinĩ, naguo mwaki ũikare ũgĩakanaga hau
kĩgongona-inĩ. **10** Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai nĩakehumba
nguo ciake cia gatani, o na nguo cia thĩĩinĩ cia gatani

iriganĩtie na mwĩrĩ wake; nake nĩakeheria mũhu wa iruta rĩu rĩa njino rĩrĩa rĩcinĩtwo nĩ mwaki wa kĩgongona na aũige mwena-inĩ wa kĩgongona kĩu. **11** Ningĩ acooke arute nguo icio, ehumbe ingĩ, eherie mũhu ũcio aũtware nja ya kambĩ handũ hatarĩ thaahu. **12** Mwaki ũrĩa ũrĩ kĩgongona-inĩ no nginya ũikare o ũgĩakanaga; ndũkanarekwo ũhore. Hĩndĩ ciothe o rũciinĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩongagĩrĩra ngũ, na nĩarĩtandayagia iruta rĩu rĩa njino igũrũ rĩa mwaki ũcio, na acinĩre maguta ma maruta ma ũiguano ho. **13** Mwaki ũcio no nginya ũikare o ũgĩakanaga kĩgongona-inĩ hĩndĩ ciothe; ndũkanarekwo ũhore. **14** "'Ĩno nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa mũtu: Ariũ a Harũni nĩmarĩũrehaga mbere ya Jehova, hau mbere ya kĩgongona. **15** Mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩrũmaga ngundi ya mũtu ũcio mũhinyu mũno ũrĩ na maguta, hamwe na ũbani wothe ũrĩ iruta-inĩ rĩu rĩa mũtu, na acinĩre gĩcunjĩ gĩa kĩririkano hau kĩgongona-inĩ kĩrĩ mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. **16** Nake Harũni na ariũ ake marĩĩage ũrĩa ũrĩtigaraga, no ũrĩĩagwo ũtarĩ na ndawa ya kũimbia, na ũrĩĩagĩrwo handũ hatheru; maũrĩagĩre nja ya Hema-ya-Gũtũnganwo. **17** Mũtu ũcio ndũkanarugwo na ndawa ya kũimbia; ndĩmaheete ũrĩ gĩcunjĩ kĩao kĩa maruta marĩa njinagĩrwo na mwaki. O ta ũrĩa iruta rĩa kũhoroherio mehia na iruta rĩa mahĩtia marĩ matheru mũno makĩria, no taguo iruta rĩĩrĩ rĩrĩ itheru mũno makĩria. **18** Mũndũ mũrũme o wothe wa rũciaro rwa Harũni no aũrĩe. Nĩ gĩcunjĩ gĩake kĩa hĩndĩ ciothe kĩa maruta marĩa marĩcinagĩrwo Jehova na mwaki harĩ njiarwa iria igooka. Kĩrĩa gĩothe gĩkaahutia maruta macio nĩgĩgatuĩka gĩtheru.'" **19** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **20** "Rĩĩrĩ nĩrĩo iruta rĩrĩa Harũni na ariũ ake marĩrehagĩra Jehova mũthenya ũrĩa egũitĩrĩrio maguta: nĩ gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, ũrĩ iruta rĩrĩa rĩrutagwo rĩa mũtu, nuthu ĩmwe rũciinĩ na ĩrĩa ĩngĩ hwaĩ-inĩ. **21** Ũũkarange na maguta rũgĩo-inĩ; ũũrehe ũtukanĩtio wega, na ũneane iruta rĩu rĩa mũtu rĩenyũrangĩtwo cienyũ, rĩtuĩke mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. **22** Mũriũ ũrĩa ũgaacooka ithenya rĩake arĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũitĩrĩrie maguta nĩwe ũkaarĩhaarĩria. Gĩkĩ nĩ gĩcunjĩ kĩa Jehova kĩa hĩndĩ ciothe, nakĩo kĩrĩcinagwo biũ. **23** Iruta o rĩothe rĩa mũtu rĩrutĩtwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩcinagwo biũ; rĩtikanarĩĩo." **24** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **25** "Ĩra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, 'Ĩno nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa kũhoroherio mehia: Iruta rĩu rĩrĩthĩnjagĩrwo mbere ya Jehova o harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo; rĩĩrĩ nĩ iruta itheru mũno makĩria. **26** Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũkaahorohanĩria mehia narĩo nĩwe ũkaarĩrĩa; na rĩrĩĩagĩrwo handũ harĩa hatheru, nja ya Hema-ya-Gũtũnganwo. **27** Kĩrĩa gĩothe gĩkaahutia nyama icio gĩgaatuĩka gĩtheru, na thakame o yothe ĩkaaminjũkĩra nguo no nginya ũkaamĩthambĩria handũ hatheru. **28** Nayo nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩa ĩkaaruga nyama icio no nginya yũragwo; no ingĩkaarugwo na nyũngũ ya gĩcango-rĩ, nyũngũ ĩyo nĩĩgakumuthwo, ĩcooke ĩkamũrwo na maaĩ. **29** Mũndũ mũrũme o wothe wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai no arĩe nyama icio; iruta rĩu nĩ itheru mũno makĩria. **30** No iruta o rĩothe rĩa mehia rĩrĩa thakame yarĩo ĩtwarĩtwo thĩĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ĩrĩ ya kũhorohanĩria thĩĩnĩ wa Handũ-Harĩa-Hatheru-rĩ, rĩtikanarĩĩo; no nginya rĩcinwo.

7 "'Ĩno nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa irĩhi rĩa mahĩtia, narĩo nĩ itheru mũno makĩria: **2** Iruta rĩu rĩa irĩhi rĩa mahĩtia rĩgaathĩnjagĩrwo o harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo, na thakame yarĩo ĩminjaminjĩrio kĩgongona mĩena yothe. **3** Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩrutaga maguta mothe marĩo: maguta ma mũting'oe ũrĩa mũnoru, na maguta marĩa mahumbĩire nyama cia nda, **4** higo cierĩ na maguta ma cio marĩa macihumbĩire hakuhĩ na honge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, marutanagĩrio na higo icio. **5** Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamacinĩra kĩgongona-inĩ, matuĩke iruta rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa irĩhi rĩa mahĩtia. **6** Mũndũ mũrũme o wothe wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai no arĩe nyama cia iruta rĩu, na no nginya rĩrĩĩrwo handũ hatheru; nĩ iruta itheru mũno makĩria. **7** "'Watho wa iruta rĩa kũhoroherio mehia na wa iruta rĩa irĩhi rĩa mahĩtia no ũmwe: nyama ciamo nĩ cia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũkũhorohanĩria nacio. **8** Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũraruta iruta rĩa njino rĩa mũndũ o wothe we no arigie na rũũa. **9** Iruta rĩothe rĩa mũtu rĩrugĩirwo riiko-inĩ kana rĩgakarangwo na rũgĩo kana na kĩbaati nĩ rĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũrĩrĩrutagĩra Jehova, **10** narĩo iruta o rĩothe rĩa mũtu ũtukanĩtio na maguta kana rĩtarĩ maguta o narĩo nĩ rĩa ariũ othe a Harũni, marĩgayane rĩiganaine. **11** "'Ĩno nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa ũiguano rĩrĩa mũndũ angĩneana kũrĩ Jehova: **12** "'Angĩkorwo ekũruta nĩ ũndũ wa gũcookia ngaathorĩ, nĩ arutanĩrie iruta rĩu rĩa gũcookia ngaatho hamwe na tũmĩgate tũrugĩtwo tũtarĩ na ndawa ya kũimbia tũtukanĩtio na maguta na tũmĩgate tũrĩa tũhũthũ tũrugĩtwo tũtarĩ na ndawa ya kũimbia tũrĩ tũhake maguta, na tũmĩgate twa mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, ũkimanĩtio wega na ũgatukanio na maguta. **13** Ningĩ hamwe na iruta rĩake rĩa ũiguano rĩa gũcookia ngaathorĩ, nĩakarĩrutanĩria na tũmĩgate tũrugĩtwo na ndawa ya kũimbia. **14** Nĩakarehe o kĩndũ kĩmwe kĩmwe kĩrĩ iruta, kĩheo kĩheanĩtwo harĩ Jehova; nĩ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũminjaminjaga thakame ĩyo ya iruta rĩu rĩa ũiguano. **15** Nyama icio cia iruta rĩu rĩake rĩa ũiguano rĩa gũcookia ngaatho no nginya irĩĩo mũthenya o ro ũcio ikaarutĩrwo Jehova; ndakanatigie gĩcunjĩ o na kĩmwe gĩkinyie rũciinĩ. **16** "'No rĩrĩ, angĩkorwo iruta rĩake riumanĩte na ũndũ wa mwĩhĩtwa ehĩtĩte, kana nĩ rĩa kwĩyendera-rĩ, iruta rĩu rĩkaarĩĩo mũthenya o ro ũcio akaarĩruta, no kĩrĩa gĩothe gĩgaatigara no kĩrĩĩo mũthenya ũyũ ũngĩ. **17** Nyama ciothe cia igongona rĩu ĩngĩtigara ĩkinyie mũthenya wa gatatũ-rĩ, no nginya ĩcinwo na mwaki. **18** Nyama cia iruta rĩa ũiguano ingĩrĩĩo mũthenya wa gatatũ-rĩ, iruta rĩu rĩtigetĩkĩrĩka. Mũndũ ũcio ũrĩrutĩte agaatarwo ta atarutĩte kĩndũ, tondũ ti rĩtheru; ũrĩa wothe ũkaarĩa o na kanini karĩo nĩagacookererwo nĩ wĩhia ũcio. **19** "'Nyama iria ingĩhutania na kĩndũ o ro gĩothe kĩrĩ na thaahu itikanarĩĩo; no nginya icinwo na mwaki. No nyama icio ingĩ mũndũ o ro wothe ũtethaahĩtie no acirĩe. **20** No mũndũ o wothe wĩthaahĩtie angĩkaarĩa nyama cia iruta rĩu rĩa ũiguano rĩrutĩirwo Jehova-rĩ, mũndũ ũcio no nginya akaingatwo kuuma kũrĩ andũ

ao. **21** Mũndũ o wothe angĩkaahutia kĩndũ kĩrĩ na
thaahu, arĩ thaahu uumĩte harĩ mũndũ, kana nyamũ
ĩrĩ na thaahu, kana kĩndũ o ro gĩothe kĩũru biũ kĩrĩ na
thaahu, na acooke arĩe nyama o yothe ya iruta rĩu rĩa
ũiguano rĩrutĩirwo Jehova-rĩ, mũndũ ũcio no nginya
aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.'" **22** Ningĩ Jehova akĩĩra
Musa atĩrĩ, **23** "Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, 'Mũtikanarĩe
maguta o na marĩkũ, ma ng'ombe kana ma ng'ondu,
o na kana ma mbũri. **24** Mũngĩgaakora nyamũ ĩkuĩte,
kana ĩkooragwo nĩ nyamũ cia gĩthaka, maguta mayo no
mahũthĩrwo na ũndũ ũngĩ o wothe, no mũtikanamarĩe.
25 Mũndũ o wothe angĩrĩa maguta ma nyamũ ĩrutĩirwo
Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki, no nginya aingatwo
kuuma kũrĩ andũ ao. **26** Na kũrĩa guothe mũgaatũũra-
rĩ, mũtikanarĩe thakame ya mũthemba o na ũrĩkũ, ĩrĩ ya
nyoni kana ya nyamũ. **27** Mũndũ o wothe angĩkaarĩa
thakame, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.'" **28**
Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **29** "Ĩra andũ a Isiraeli
atĩrĩ, 'Mũndũ o wothe ũngĩrehere Jehova iruta rĩa
ũiguano, akaarehe gĩcunjĩ kĩarĩo kĩrĩ igongona rĩake
mwene kũrĩ Jehova. **30** Kĩrĩa akaaruta agaakĩrehe na
moko make we mwene gĩtuĩke iruta rĩa kũrutĩrwo
Jehova na gũcinwo na mwaki; nĩakarehe maguta, hamwe
na gĩthũri, na agĩthũngũthie mbere ya Jehova gĩtuĩke
iruta rĩa gũthũngũthio. **31** Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaacinĩra
maguta macio kĩgongona-inĩ, no gĩthũri gĩtuĩke kĩa
Harũni na ariũ ake. **32** No nginya mũheage mũthĩnjĩri-
Ngai kĩero kĩa ũrĩo kĩa maruta manyu ma ũiguano
kĩrĩ kĩheo kĩanyu kũrĩ o. **33** Mũriũ wa Harũni ũrĩa
ũrahorohanĩria na thakame na maguta ma iruta rĩu rĩa
iruta rĩa ũiguano-rĩ, nĩakaheo kĩero kĩa mwena wa ũrĩo
kĩrĩ rwĩga rwake. **34** Kuuma harĩ iruta rĩa ũiguano rĩa
andũ a Isiraeli, nĩnjoete gĩthũri kĩrĩa gĩthũngũthĩtio, na
kĩero kĩrĩa kĩneanĩtwo kũrĩ niĩ, ngacihe Harũni ũrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ ariũ ake ituĩke rwĩga rwao
rwa hĩndĩ ciothe kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli.'" **35** Gĩkĩ
nĩkĩo gĩcunjĩ kĩa maruta marĩa maarutagĩrwo Jehova
macinĩtwo na mwaki, kĩrĩa kĩagaĩirwo Harũni na ariũ ake
mũthenya ũrĩa maamũrirwo matungatagĩre Jehova marĩ
athĩnjĩri-Ngai. **36** Mũthenya ũrĩa maaitĩrĩirio maguta,
Jehova nĩathanire atĩ andũ a Isiraeli mamaheage nyama
icio hĩndĩ ciothe ituĩke rwĩga rwao nginya njiarwa iria
igooka. **37** Ĩno nĩyo mĩtabarĩre ya maruta ma njino, na
ma mũtu, na ma kũhoroherio mehia, na ma mahĩtia,
na ma kĩamũrano, na ma ũiguano, **38** marĩa Jehova
aaheire Musa arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, mũthenya ũrĩa
aathire andũ a Isiraeli marehagĩre Jehova maruta mao
kũu Werũ-inĩ wa Sinai.

8 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Rehe Harũni na
ariũ ake, na nguo ciao, na maguta ma gũitanĩrĩrio,
na ndegwa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme
igĩrĩ, na gĩkabũ kĩa mĩgate ĩrugĩtwo ĩtarĩ na ndawa ya
kũimbia, **3** ũcooke ũcookanĩrĩrie kĩũngano gĩothe kĩa
andũ a Isiraeli mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo."
4 Musa agĩĩka o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte, nakĩo
kĩũngano kĩu gĩgĩcookanĩrĩra mũromo-inĩ wa Hema-ya-
Gũtũnganwo. **5** Nake Musa akĩĩra kĩũngano kĩu atĩrĩ,
"Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte gwĩkwo" **6** Nake Musa
akĩrehe Harũni na ariũ ake hau mbere, akĩmathambia na
maaĩ. **7** Agĩcooka akĩhumba Harũni kanjũ, na akĩmuoha
mũcibi, na akĩmũhumba nguo ĩrĩa ya igũrũ ndaaya,
na akĩmwĩkĩra ebodi. Ningĩ akĩmuoherera ebodi na
mũcibi wa njohero ũrĩa watumĩtwo wega; nĩ ũndũ ũcio
ũkĩohererwo harĩ we, akĩmũhotora naguo. **8** Agĩcooka
akĩmwĩkĩra gakuo ga gĩthũri, na gakuo-inĩ kau agĩĩkĩra
Urimu na Thumimu. **9** Ningĩ akĩoha Harũni kĩremba
mũtwe, na agĩĩkĩra gathuuma ga thahabu, nako nĩ tanji
nyamũre, akĩmĩĩkĩra mwena wa mbere wa kĩremba o ta
ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **10** Ningĩ Musa akĩoya maguta
marĩa ma gũitanĩrĩrio na akĩmaitĩrĩria Hema-ĩrĩa-
Nyamũre na kĩrĩa gĩothe kĩarĩ thĩinĩ wayo, na nĩ ũndũ
ũcio agĩciamũra. **11** Nĩaminjaminjĩirie kĩgongona kĩu
maguta mamwe ma macio maita mũgwanja, agĩitĩrĩria
kĩgongona kĩu maguta hamwe na indo ciakĩo ciothe, na
mbakũri hamwe na mĩrũgamo yakĩo, agĩciamũra. **12**
Nĩaitĩrĩirie Harũni maguta mamwe mũtwe akĩmũitĩrĩria
maguta nĩgeetha amwamũre. **13** Ningĩ akĩrehe ariũ a
Harũni hau mbere na akĩmahumba kanjũ, akĩmooha
mĩcibi na akĩmekĩra tũkũbia mũtwe, o ta ũrĩa Jehova
aathĩte Musa. **14** Ningĩ akĩneana ndegwa ya iruta rĩa
kũhoroherio mehia, nake Harũni na ariũ ake makĩigĩrĩra
moko mao igũrũ rĩa mũtwe wa ndegwa ĩyo. **15** Musa
agĩthĩnja ndegwa ĩyo, na akĩoya thakame ĩmwe yayo na
kĩara gĩake, akĩmĩhaka hĩa ciothe cia kĩgongona nĩgeetha
atherie kĩgongona. Agĩcooka agĩita thakame ĩyo ĩngĩ
gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. Nĩ ũndũ ũcio agĩkĩamũra
nĩguo akĩhoroherie. **16** Ningĩ Musa akĩoya maguta
mothe marĩa maahumbĩire nyama cia nda, na marĩa
maahumbĩire ini, na higo cierĩ na maguta ma cio,
akĩmacinĩra kĩgongona-inĩ. **17** No ndegwa ĩyo, hamwe na
rũũa rwayo na nyama ciayo na mahu mayo agĩcicinĩra
nja ya kambĩ, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **18** Agĩcooka
akĩneana ndũrũme ya iruta rĩa njino, nake Harũni na
ariũ ake makĩigĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mũtwe wa
ndũrũme ĩyo. **19** Musa agĩcooka agĩthĩnja ndũrũme
ĩyo, na akĩminjaminjĩria thakame yayo mĩena yothe ya
kĩgongona. **20** Agĩcooka agĩtinangia ndũrũme ĩyo icunjĩ,
na agĩcina mũtwe na icunjĩ icio na maguta. **21** Musa
nĩathambirie nyama cia nda na mathagiro na maaĩ, na
agĩcinĩra ndũrũme ĩyo yothe kĩgongona-inĩ, ĩgĩtuĩka
iruta rĩa njino rĩrĩ na mũtararĩko mwega, narĩo nĩ
iruta rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki, o ta ũrĩa
Jehova aathĩte Musa. **22** Ningĩ Musa akĩneana ndũrũme
ĩyo ĩngĩ, nĩyo ndũrũme ya kĩamũrano, nake Harũni na
ariũ ake makĩigĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mũtwe wayo.
23 Musa agĩthĩnja ndũrũme ĩyo, na akĩoya thakame
ĩmwe yayo akĩmĩhaka moni ya gũtũ kwa ũrĩo kwa
Harũni, na kĩara gĩake kĩrĩa kĩnene gĩa guoko gwake kwa
ũrĩo, na kĩara gĩake kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa
ũrĩo. **24** Ningĩ Musa akĩrehe ariũ a Harũni hau mbere,
na akĩmahaka thakame ĩmwe moni cia matũ mao ma
ũrĩo, na ciara ciao iria nene cia moko mao ma ũrĩo, na
ciara ciao iria nene cia magũrũ mao ma ũrĩo. Ningĩ
akĩminjaminjĩria kĩgongona thakame mĩena yothe.
25 Agĩcooka akĩoya maguta, maguta ma mũting'oe
mũnoru, na maguta mothe marĩa mahumbĩire nyama
cia nda, na marĩa mahumbĩire ini, na higo cierĩ na
maguta ma cio, o na kĩero kĩa mwena wa ũrĩo. **26** Ningĩ
kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa mĩgate ĩrĩa yarugĩtwo ĩtarĩ ndawa

ya kũimbia, kĩrĩa kĩarĩ hau mbere ya Jehova, akĩoya
kamũgate, na kamũgate kangĩ kaarugĩtwo na maguta,
na kamũgate kangĩ kahũthũ; agĩtũigĩrĩra igũrũ rĩa icunjĩ
cia maguta macio na kĩero-inĩ kĩu kĩa ũrĩo. **27** Indo
icio ciothe agĩciigĩrĩra moko-inĩ ma Harũni na ma ariũ
ake, agĩcithũngũthĩria mbere ya Jehova ituĩke iruta rĩa
gũthũngũthio. **28** Ningĩ Musa agĩcooka agĩcioya kuuma
moko-inĩ mao, agĩcicinĩra kĩgongona-inĩ igũrũ rĩa iruta
rĩa njino, irĩ iruta rĩa kĩamũrano rĩrĩ na mũtararĩko
mwega, nĩrĩo iruta rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo na
mwaki. **29** Musa agĩcooka akĩoya gĩthũri kĩrĩ rwĩga rwake
thĩinĩ wa ndũrũme ĩyo ya kĩamũrano, agĩgĩthũngũthĩria
mbere ya Jehova gĩtuĩke iruta rĩa gũthũngũthio, o ta
ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **30** Ningĩ Musa akĩoya maguta
mamwe ma macio ma gũitanĩrĩrio, na thakame ĩmwe
kuuma kĩgongona-inĩ agĩciminjaminjĩria Harũni hamwe
na nguo ciake, na ariũ ake hamwe na nguo ciao. Nĩ
ũndũ ũcio akĩamũra Harũni na nguo ciake, na ariũ
ake na nguo ciao. **31** Ningĩ Musa akĩĩra Harũni na
ariũ ake atĩrĩ, "Rugĩrai nyama icio itoonyero-inĩ rĩa
Hema-ya-Gũtũnganwo na mũcirĩĩre o hau hamwe na
mĩgate kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa iruta rĩa kĩamũrano, o
ta ũrĩa njathanĩte ngoiga atĩrĩ, 'Harũni na ariũ ake
nĩmacirĩĩage.' **32** Ningĩ mũcooke mũcine nyama na
mĩgate ĩrĩa ĩgũtigara. **33** Mũtikehere itoonyero-inĩ rĩa
Hema-ya-Gũtũnganwo ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja,
nginya matukũ manyu ma kwamũrwo mahinge, nĩ ũndũ
kwamũrwo kwanyu gũgaikara mĩthenya mũgwanja. **34**
Ũrĩa gwĩkĩtwo ũmũthĩ, gwathanĩtwo nĩ Jehova nĩguo
mũhoroherio. **35** No nginya mũikare itoonyero-inĩ rĩa
Hema-ya-Gũtũnganwo mĩthenya mũgwanja, mũthenya
na ũtukũ, nĩguo mũhingie ũrĩa Jehova arenda, nĩguo
mũtigakue; nĩgũkorwo ũguo nĩguo njathĩtwo." **36** Nĩ
ũndũ ũcio Harũni na ariũ ake magĩĩka maũndũ marĩa
mothe Jehova aathĩte Musa mekwo.

9 Mũthenya wa ĩnana wakinya, Musa agĩĩta Harũni na
ariũ ake, na athuuri a Isiraeli. **2** Akĩĩra Harũni atĩrĩ,
"Oya njaũ ya ndegwa ya iruta rĩaku rĩa kũhoroherio
mehia na ndũrũme ya iruta rĩaku rĩa njino, cierĩ
itigakorwo na kaũũgũ, ũcineane hau mbere ya Jehova.
3 Ũcooke wĩre andũ a Isiraeli atĩrĩ: 'Oyai thenge ya iruta
rĩa kũhoroherio mehia, na gacaũ na gatũrũme, twerĩ
twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe na tũtarĩ na kaũũgũ, tũtuĩke
iruta rĩa njino, **4** na muoye ndegwa na ndũrũme cia iruta
rĩa ũiguano irutwo igongona mbere ya Jehova, hamwe
na iruta rĩa mũtu ũtukanĩtio na maguta. Nĩgũkorwo
ũmũthĩ Jehova nĩekũmuumĩrĩra.'" **5** Nao magĩtwara
indo icio Musa aathanĩte irutwo mbere ya Hema-
ya-Gũtũnganwo, nakĩo kĩũngano kĩa andũ a Isiraeli
gĩothe gĩgĩkuhĩrĩria, gĩkĩrũgama hau mbere ya Jehova.
6 Musa agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Jehova
aathanĩte mwĩke, nĩguo riiri wa Jehova ũmuumĩrĩre."
7 Musa akĩĩra Harũni atĩrĩ, "Ũka kĩgongona-inĩ ũrute
igongona rĩaku rĩa kũhoroherio mehia na iruta rĩaku
rĩa njino, wĩhoroherie wee mwene na ũhoroherie
andũ aya; ũcooke ũrute igongona rĩa indo iria andũ
marehete ũmahoroherie, o ta ũrĩa Jehova aathanĩte." **8**
Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩũka kĩgongona-inĩ, agĩthĩnja
gacaũ ka iruta rĩa kũhoroherio mehia, nĩ ũndũ wake
mwene. **9** Ariũ ake makĩmũrehere thakame ĩyo, nake
agĩtobokia kĩara gĩake thakame-inĩ ĩyo, akĩmĩhaka
hĩa cia kĩgongona; nayo thakame ĩyo ĩngĩ akĩmĩiita
hau gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. **10** Agĩcooka agĩcinĩra
maguta hau kĩgongona igũrũ, na higo cierĩ na maguta
marĩa mahumbĩire ini, ma kuuma iruta-inĩ rĩu rĩa
kũhoroherio mehia, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa; **11**
nacio nyama cia iruta rĩu na rũũa agĩcicinĩra nja ya
kambĩ. **12** Ningĩ agĩthĩnja iruta rĩa njino. Nao ariũ ake
makĩmũnengera thakame ĩyo, nake akĩmĩminjaminjĩria
kĩgongona mĩena yothe. **13** Nao makĩmũnengera iruta
rĩu rĩa njino gĩcunjĩ kĩmwe gwa kĩmwe, o hamwe
na mũtwe, nake agĩcicinĩra kĩgongona-inĩ. **14** Ningĩ
agĩthambia nyama cia nda na mathagiro na agĩcicinĩra
igũrũ rĩa iruta rĩa njino hau kĩgongona-inĩ. **15** Ningĩ
Harũni akĩrehe iruta rĩrĩa rĩarĩ rĩa kũrutĩrwo andũ.
Akĩoya thenge ĩrĩa ya kũrutĩrwo andũ ĩrĩ iruta rĩa
kũmahoroheria mehia akĩmĩthĩnja akĩmĩruta nĩ ũndũ
wa iruta rĩa kũhoroheria mehia, o ta ũrĩa ekĩte ĩyo ya
mbere. **16** Harũni akĩrehe iruta rĩu rĩa njino akĩrĩruta
o ta ũrĩa gwatuĩtwo. **17** Agĩcooka akĩrehe iruta rĩa
mũtu, akĩrũma ngundi yaguo, na akĩũcinĩra igũrũ rĩa
kĩgongona hamwe na iruta rĩa njino rĩa rũciinĩ. **18** Ningĩ
agĩthĩnja ndegwa na ndũrũme irĩ iruta rĩa ũiguano nĩ
ũndũ wa andũ. Ariũ ake makĩmũnengera thakame yacio,
nake akĩmĩminjaminjĩria kĩgongona mĩena yothe. **19** No
maguta ma ndegwa, na ma ndũrũme, na ma mũting'oe
mũnoru, na ma rũambũ, na higo cierĩ na maguta
marĩa mahumbĩire ini, **20** icio magĩciigĩrĩra ithũri-
inĩ, nake Harũni agĩcinĩra maguta macio kĩgongona-
inĩ. **21** Harũni agĩcooka agĩthũngũthia ithũri icio na
kĩero kĩa mwena wa ũrĩo mbere ya Jehova ĩrĩ iruta
rĩa gũthũngũthio, o ta ũrĩa Musa aathanĩte. **22** Ningĩ
Harũni akĩambararia moko make amaroretie na kũrĩ
andũ akĩmarathima. Na tondũ nĩarĩkĩtie kũruta iruta rĩu
rĩa kũhoroherio mehia, na iruta rĩa njino, na iruta rĩa
ũiguano, agĩikũrũka kuuma kĩgongona-inĩ. **23** Musa na
Harũni magĩthiĩ magĩtoonya Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo.
Rĩrĩa moimire nja, makĩrathima andũ; naguo riiri wa
Jehova ũkiumĩrĩra andũ othe. **24** Mwaki ũkiuma harĩ
Jehova ũgĩcina iruta rĩu rĩa njino na maguta marĩa
maarĩ kĩgongona-inĩ. Na rĩrĩa andũ othe maawoonire
makĩanĩrĩra nĩ gũkena, makĩinamĩrĩra maturumithĩtie
mothiũ mao thĩ.

10 Na rĩrĩ, ariũ a Harũni, nĩo Nadabu na Abihu,
nĩmoire ngĩo ciao cia ũbani, magĩcĩĩkĩra mwaki na
makĩongerera ũbani; na makĩrehe mwaki ũteetĩkĩrĩtio
mbere ya Jehova, ũrĩa wareganĩte na watho wa Jehova. **2**
Nĩ ũndũ ũcio mwaki ũkiuma kũrĩ Jehova, ũkĩmaniina, nao
magĩkuĩra o hau mbere ya Jehova. **3** Ningĩ Musa akĩĩra
Harũni atĩrĩ, "Ũndũ ũyũ nĩguo Jehova aaririe, rĩrĩa oigire
atĩrĩ: "'Gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa marĩĩthengagĩrĩra,
nĩndĩrĩĩonanagia ndĩ mũtheru; nĩndĩrĩtĩĩagwo mbere
ya andũ othe.'" Nake Harũni agĩkira ki. **4** Musa agĩĩta
Mishaeli na Elizafani, ariũ a Uzieli, ithe mũnini wa
Harũni, akĩmeera atĩrĩ, "Ũkai haha, muoye ciimba cia
ariũ a ithe wanyu, mũciumie nja ya kambĩ haraihu
na itoonyero rĩa handũ-harĩa-haamũre." **5** Nĩ ũndũ
ũcio magĩũka, makĩmakuua, marĩ o na kanjũ ciao,

makĩmatwara nja ya kambĩ, o ta ũrĩa Musa aathanĩte.
6 Ningĩ Musa akĩĩra Harũni na ariũ ake Eleazaru na
Ithamaru atĩrĩ, "Mũtikanareke njuĩrĩ cianyu ciikare
itarĩ njanũre, kana mũtembũrange nguo cianyu, nĩguo
mũtigakue, na mũtũme Jehova arakarĩre kĩrĩndĩ gĩkĩ
gĩothe. No rĩrĩ, rekei andũ a nyũmba yanyu, nyũmba
yothe ya Isiraeli, macakaĩre acio Jehova aniinĩte na
mwaki. **7** Mũtikehere itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-
Gũtũnganwo nĩguo mũtigakue, tondũ nĩmũitĩrĩirio
maguta ma Jehova." Nĩ ũndũ ũcio magĩĩka o ta ũrĩa
Musa aameerire. **8** Ningĩ Jehova akĩĩra Harũni atĩrĩ, **9**
"Wee na ariũ aku-rĩ, mũtikananyue ndibei kana kĩndũ o
gĩothe kĩngĩtũma mũndũ arĩĩo rĩrĩa rĩothe mũrĩtoonyaga
Hema-ya-Gũtũnganwo, nĩguo mũtigakue. Ũndũ ũcio nĩ
ũtuĩke watho mwandĩke wa gũtũũra nginya njiarwa-
inĩ iria igooka. **10** No nginya mũkũũranage indo iria
nyamũre na iria itarĩ nyamũre, o na iria irĩ thaahu na iria
itarĩ thaahu, **11** na no nginya mũrutage andũ a Isiraeli
watho wothe wa kũrũmagĩrĩrwo, ũrĩa Jehova aamaheire
na kanua ka Musa." **12** Ningĩ Musa akĩĩra Harũni na ariũ
ake arĩa maatigaire, nĩo Eleazaru na Ithamaru, atĩrĩ,
"Oyai iruta rĩu rĩa mũtu rĩatigarĩte kuuma harĩ maruta
marĩa maarutĩirwo Jehova ma gũcinwo na mwaki,
mũrĩrĩe rĩthondeketwo rĩtarĩ na ndawa ya kũimbia,
mũrĩĩre hau mwena-inĩ wa kĩgongona, nĩ ũndũ nĩ iruta
rĩtheru mũno makĩria. **13** Mũrĩrĩĩre handũ hatheru,
tondũ nĩ rwĩga rwaku na rwa ariũ aku kuuma maruta-
inĩ marĩa marutĩirwo Jehova ma gũcinwo na mwaki;
tondũ ũguo nĩguo njathĩtwo. **14** No wee, na ariũ aku na
airĩtu aku no mũrĩe gĩthũri kĩrĩa gĩathũngũthĩtio, na
kĩero kĩrĩa kĩaheanĩtwo. Mũcirĩĩre handũ hatarĩ thaahu;
icio nĩwe ũheetwo hamwe na ciana ciaku ituĩke rwĩga
rwanyu rwa maruta ma ũiguano ma andũ a Isiraeli. **15**
Kĩero kĩu kĩarutĩtwo, na gĩthũri kĩu gĩathũngũthĩtio, no
nginya irehanĩrio na maguta ma maruta ma gũcinwo
na mwaki, na ithũngũthio mbere ya Jehova, ituĩke
igongona rĩa gũthũngũthio. Rũrũ nĩruo rwĩga rwaku na
rwa ciana ciaku hĩndĩ ciothe, o ta ũrĩa Jehova aathanĩte."
16 Rĩrĩa Musa oorĩrĩirie ũhoro wa mbũri ĩrĩa ya iruta
rĩa kũhoroherio mehia, na akĩmenya atĩ nĩyarĩkĩtie
gũcinwo biũ-rĩ, akĩrakarĩra Eleazaru na Ithamaru,
ariũ a Harũni arĩa maatigaire, akĩmooria atĩrĩ, **17** "Nĩ
kĩĩ kĩgiririe mũrĩĩre iruta rĩu rĩa kũhoroheria mehia
handũ-harĩa-haamũre? Nĩ iruta itheru mũno makĩria;
mwaheirwo iruta rĩu rĩa kweheragia mahĩtia ma kĩrĩndĩ
rĩrĩa mũkũmahoroheria hau mbere ya Jehova. **18**
Kuona atĩ thakame yayo ndĩnatoonyio thĩinĩ wa Handũ-
hau-Hatheru-rĩ, nĩmũkwagĩrĩirwo nĩkũrĩĩra mbũri ĩyo
Handũ-hau-Haamũre, o ta ũrĩa ndaathanire." **19** Harũni
agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũmũthĩ nĩmarutire
igongona rĩao rĩa kũhoroherio mehia, na iruta rĩao rĩa
njino hau mbere ya Jehova, no maũndũ ta macio o na
niĩ manangora. Ingĩkũrĩĩte iruta rĩu rĩa kũhoroherio
mehia ũmũthĩ-rĩ, ũndũ ũcio nĩũngĩkenirie Jehova?" **20**
Hĩndĩ ĩrĩa Musa aiguire ũhoro ũcio-rĩ, akĩiganĩra.

11 Nake Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, **2** "Ĩrai
andũ a Isiraeli ũũ, 'Gatagatĩ-inĩ ka nyamũ ciothe
iria irĩ bũrũri-inĩ-rĩ, ici nĩcio mũngĩrĩa: **3** No mũrĩe
nyamũ o yothe ĩrĩ mahũngũ marekanĩtie gatagatĩ biũ na
ĩcookagia ithagumia. **4** "'Nĩ kũrĩ nyamũ imwe icookagia
o ithagumia tu, na ingĩ irĩ o mahũngũ marekanĩtie;
icio mũtikanacirĩe. Ngamĩĩra o na aakorwo nĩĩcookagia
ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; ĩyo ĩrĩ
thaahu harĩ inyuĩ. **5** Gĩkami o na aakorwo nĩgĩcookagia
ithagumia-rĩ, mahũngũ makĩo matirekanĩtie; kĩu kĩrĩ
thaahu harĩ inyuĩ. **6** Mbũkũ o na aakorwo nĩĩcookagia
ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; ĩyo ĩrĩ
thaahu harĩ inyuĩ. **7** Nayo ngũrwe o na akorwo mahũngũ
mayo nĩmarekanĩtie biũ-rĩ, ndĩcookagia ithagumia; ĩyo
ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. **8** Mũtikanarĩe nyama ciacio kana
mũhutie ciimba ciacio; icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ. **9**
"'Harĩ ciũmbe ciothe iria itũũraga maaĩ-inĩ ma iria
na ma tũrũũĩ-rĩ, no mũrĩe ciothe iria irĩ mathagu
manyiitaine na nĩ irĩ ngaracũ mwĩrĩ. **10** No ciũmbe
ciothe iria irĩ iria-inĩ kana tũrũũĩ-inĩ, na itirĩ mathagu
manyiitaine o hamwe na ngaracũ mwĩrĩ, irĩ imwe cia
iria ithiiaga irĩ hamwe, kana irĩ ciothe cia iria irĩ muoyo
kũu maaĩ-inĩ; no nginya mũcithũũre biũ. **11** Na tondũ no
nginya mũcithũũre-rĩ, mũtikanarĩe nyama ciacio, na no
nginya mũthũũre ciimba ciacio biũ. **12** Kĩndũ o gĩothe
gĩtũũraga maaĩ-inĩ na gĩtirĩ mathagu manyiitaine kana
ngaracũ mwĩrĩ, nĩciagũthũũrwo nĩ inyuĩ biũ. **13** "'Ici
nĩcio nyoni iria mwagĩrĩirwo nĩgũthũũra na mũtangĩrĩa
tondũ nĩ thũũre; nacio nĩ nderi, na ndiyũ, na ndiyũ iria
njirũ, **14** na hũngũ ĩrĩa ndune, na mũthemba o wothe wa
hũngũ iria njirũ, **15** na mahuru mothe, **16** na ndundu
ĩrĩa ĩrĩ rũhĩa, na ndundu ĩrĩa ĩgambaga, na nyoni ya iria-
inĩ ĩrĩa ĩrĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wothe
wa rwĩgĩ, **17** na gatundu karĩa kanini, na nyoni ya
iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ ngingo ndaaya, na ndundu ĩrĩa nene,
18 na ndundu ĩrĩa njerũ, na ndundu ya werũ-inĩ, na
hũngũ ya iria-inĩ, **19** na karoga-ngunũ, na mĩthemba
yothe ya cũcũ-wa-njoka, na hudihuda, o na rũhuhu. **20**
"'Tũnyamũ tuothe tũrĩa tũmbũkaga na tũthiiagĩra thĩ
na magũrũ mana nĩ mwagĩrĩirwo nĩ gũtũthũũra mũno.
21 No nĩ kũrĩ tũnyamũ tũmwe tũrĩ mathagu na tũthiiaga
na magũrũ mana tũrĩa mũngĩrĩa; natuo nĩ tũrĩa tũrĩ
na magũrũ marĩ nyunĩro ma gũtũteithia kũrũga. **22**
Thĩinĩ wa tuo no mũrĩe mĩthemba yothe ya ngigĩ, na
ndararĩki, na ngiria, o na kana ndaahi. **23** No tũnyamũ
tũu tũngĩ tuothe tũrĩ mathagu na tũrĩ na magũrũ mana
no nginya mũtũthũũre mũno. **24** "'Nĩmũgethaahia na
maũndũ maya; ũrĩa wothe ũngĩhutia ciimba ciatuo
agaatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **25** Mũndũ o
wothe ũkooya kĩimba gĩatuo no nginya athambie nguo
ciake, na nĩagatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **26**
"'Nyamũ o yothe ĩrekanĩtie mahũngũ no matirekanĩtie
biũ, kana ĩrĩa ĩtacookagia ithagumia, ĩyo ĩrĩ thaahu
harĩ inyuĩ; mũndũ o wothe ũkaahutia kĩimba kĩa ĩmwe
yacio nĩakanyiitwo nĩ thaahu. **27** Harĩ nyamũ ciothe
iria ithiiaga na magũrũ mana-rĩ, iria ikinyaga na ithu
irĩ thaahu harĩ inyuĩ; mũndũ ũrĩa wothe ũkaahutia
ciimba ciacio agaatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-
inĩ. **28** Mũndũ o wothe ũngĩoya ciimba ciacio no
nginya athambie nguo ciake, na atiinde arĩ na thaahu o
nginya hwaĩ-inĩ. Icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ. **29** "'Harĩ
nyamũ ciothe iria ithiiagĩra thĩ, ici nĩcio irĩ thaahu harĩ
inyuĩ: mũrũngũru na mbĩa, na njagathi iria nene cia
mĩthemba yothe, **30** na gĩthenyũka, na kĩgurumũki, na

njagathi, na gĩcagathi kĩrĩa kĩa mahiga-inĩ, na kĩĩmbu.
31 Harĩ iria ciothe ithiiagĩra thĩ, ici irĩ thaahu harĩ
inyuĩ. Mũndũ o wothe ũngĩcihutia ikuĩte-rĩ, agaatinda
arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. 32 Rĩrĩa ĩmwe yacio
ĩngĩkua na ĩgũĩre kĩndũ, kĩndũ kĩu o na kĩngĩkorwo kĩrĩ
kĩa wĩra ũrĩkũ, nĩgĩkanyiitwo nĩ thaahu, o na aakorwo
gĩthondeketwo na mbaũ, kana gĩtambaya, kana rũũa
kana ikũnia. Nĩkĩrindwo maaĩ-inĩ; gĩgaakorwo kĩrĩ na
thaahu o nginya hwaĩ-inĩ, na nĩgĩgacooka gĩthirwo
nĩ thaahu. 33 Nyamũ ĩmwe ya icio ĩngĩgũa thĩinĩ wa
nyũngũ ya rĩũmba-rĩ, kĩndũ kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo
nĩgĩkanyiitwo nĩ thaahu, na no nginya mũũrage nyũngũ
ĩyo. 34 Irio o ciothe ingĩrĩĩo no ikorwo irĩ na maaĩ
moimĩte nyũngũ-inĩ ta ĩyo irĩ na thaahu, na kĩndũ o
gĩothe gĩa kũnyuuo kiumĩte thĩinĩ wayo kĩrĩ na thaahu.
35 Kĩndũ o gĩothe kĩngĩkaagwĩrwo nĩ kĩimba kĩmwe
gĩacio, nĩgĩkanyiitwo nĩ thaahu; riiko kana nyũngũ ya
kũruga no nginya ciũragwo. Indo icio irĩ na thaahu,
nacio indo icio nĩigatuĩka thaahu harĩ inyuĩ. 36 No
rĩrĩ, gĩthima kana irima rĩa maaĩ, icio itingĩnyiitwo nĩ
thaahu, no mũndũ o wothe ũkaahutia kĩimba kĩmwe
kĩa indo icio irĩ thaahu nĩakanyiitwo nĩ thaahu. 37
Kĩimba kĩngĩkaagwĩra mbeũ o na irĩkũ cia kũhaandwo,
itikanyiitwo nĩ thaahu. 38 No mbeũ icio ingĩkorwo
irindĩtwo maaĩ-inĩ, nakĩo kĩimba gĩcigũĩre, mbeũ icio
irĩ na thaahu harĩ inyuĩ. 39 "'Nyamũ ĩrĩa mwĩtĩkĩrĩtio
kũrĩa ĩngĩkua, mũndũ o wothe ũkaahutia kĩimba kĩayo
agaatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. 40 Mũndũ o
wothe ũngĩrĩa nyama cia kĩimba kĩu no nginya athambie
nguo ciake, nake agaatinda arĩ na thaahu o nginya
hwaĩ-inĩ. Mũndũ o wothe ũngĩoya kĩimba kĩu no nginya
athambie nguo ciake, nake atiinde arĩ na thaahu o
nginya hwaĩ-inĩ. 41 "'Kĩũmbe gĩothe kĩrĩa gĩtambaga
thĩ nĩgĩthũũre; ti gĩa kũrĩĩo. 42 Mũtikanarĩe kĩũmbe
gĩothe kĩrĩa gĩtambaga thĩ, kana gĩthiiaga na nda, kana
na magũrũ mothe mana, kana magũrũ maingĩ; icio
mũcithũũre mũno. 43 Mũtikanethaahie na kĩũmbe o
na kĩmwe gĩacio. Mũtikaneĩkĩre thaahu nĩ ũndũ wacio
kana mũreke imũgwatie thaahu. 44 Niĩ nĩ niĩ Jehova
Ngai wanyu; mwĩamũrei na mwĩtherie, tondũ niĩ ndĩ
mũtheru. Mũtikanethaahie na kĩũmbe o gĩothe kĩrĩa
gĩtambaga thĩ. 45 Niĩ nĩ niĩ Jehova ũrĩa wamũrutire
kuuma bũrũri wa Misiri nduĩke Ngai wanyu; nĩ ũndũ
ũcio mwĩtheriei, tondũ niĩ ndĩ mũtheru. 46 "'Macio
nĩmo mawatho marĩa makoniĩ nyamũ, na nyoni, na
kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo kĩrĩa gĩthiiagĩra maaĩ-inĩ, na
kĩũmbe o ro gĩothe kĩrĩa gĩtambaga thĩ. 47 No nginya
mũkũũranage nyamũ iria irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu,
na mũkũũranage ciũmbe iria irĩ muoyo ingĩrĩĩo na iria
itangĩrĩĩo.'"

12 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, 2 "Ĩra andũ a
Isiraeli ũũ: 'Mũndũ-wa-nja angĩgĩa nda aciare
kahĩĩ, nĩagaikara arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja
o ta ũrĩa aikaraga arĩ na thaahu ihinda rĩake rĩa
mweri. 3 Na mũthenya wa kanana wakinya, kahĩĩ
kau nĩgakaaruithio. 4 Nake mũndũ-wa-nja ũcio no
nginya eterere mĩthenya mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ nĩguo
atherio thaahu wa kuura thakame. Ndakanahutie kĩndũ
kĩamũre kana atoonye handũ-harĩa-haamũre o nginya
matukũ ma gũtherio gwake mathire. 5 No angĩciara
mwana wa kairĩtu, agaaikara arĩ na thaahu ciumia igĩrĩ,
o ta ũrĩa aikaraga arĩ na thaahu ihinda rĩake rĩa mweri.
Ningĩ no nginya eterere mĩthenya mĩrongo ĩtandatũ na
ĩtandatũ nĩguo atherio thaahu wa kuura thakame. 6
"'Hĩndĩ ĩrĩa matukũ make ma gũtherio, marĩ ma kahĩĩ
kana ma kairĩtu, makahinga-rĩ, nĩakarehera mũthĩnjĩri-
Ngai gatũrũme ka mwaka ũmwe hau itoonyero-inĩ rĩa
Hema-ya-Gũtũnganwo, karĩ iruta rĩa njino, na atware
gatutura kana ndirahũgĩ ya iruta rĩa kũhoroherio mehia.
7 Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacirutĩra hau mbere ya
Jehova nĩguo amũhoroherie, nake mũndũ-wa-nja ũcio
nĩagathirwo nĩ thaahu wa kuuma gwa thakame. "'Macio
nĩmo mawatho ma mũndũ-wa-nja ũrĩa ũciarĩte kahĩĩ
kana kairĩtu. 8 Angĩkorwo ndangĩhota kũruta gatũrũme,
nĩakaruta ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, kamwe
ka iruta rĩa njino na karĩa kangĩ ka iruta rĩa kũhoroherio
mehia. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaamũhoroheria,
nake mũndũ-wa-nja ũcio nĩagathera.'"

13 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, 2
"Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wothe angĩgĩa na handũ
haimbu, kana mũtũnda, kana handũ hakaragacũku
ngoothi-inĩ yake, harĩa hangĩtuĩka mũrimũ wa ngoothi
ũngĩgwatanio-rĩ, no nginya atwarwo kũrĩ Harũni, ũrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai, kana kũrĩ ũmwe wa ariũ ake ũrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai. 3 Nake mũthĩnjĩri-Ngai arore kĩronda
kĩu kĩrĩ ngoothi-inĩ yake, na angĩkorwo njuĩrĩ ya handũ
hau harũaru nĩĩgarũrũkĩte ĩkerũha, na kĩronda kĩu
kĩonwo kĩrikĩire thĩinĩ wa mwĩrĩ gũkĩra harĩa ngoothi
yakinya-rĩ, ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio.
Nake mũthĩnjĩri-Ngai aarĩkia kũmũrora, nĩagacooka atue
atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. 4 Angĩkorwo kĩmeni kĩu arĩ
nakĩo ngoothi-inĩ yake nĩkĩerũhĩte na gĩtirikĩire ngoothi-
inĩ, nayo njuĩrĩ yaho ndĩerũhĩte-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai
nĩakaiga mũndũ ũcio mũrũaru handũ mwanya mĩthenya
mũgwanja. 5 Mũthenya wa mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai
nĩakamũrora na angĩkoona atĩ kĩronda gĩtigarũrũkĩte na
gĩtithegeete-rĩ, nĩakamũiga handũ mwanya mĩthenya
ĩngĩ mũgwanja. 6 Mũthenya wa mũgwanja mũthĩnjĩri-
Ngai, nĩakamũrora o rĩngĩ, na angĩkorwo kĩronda kĩu
nĩkĩrathira na gĩtithegeete ngoothi-inĩ-rĩ, mũthĩnjĩri-
Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu; ĩyo no
mĩtũnda. Mũndũ ũcio no nginya athambie nguo ciake,
nake nĩagathera, athirwo nĩ thaahu. 7 No mũtũnda ũcio
ũngĩthegea ngoothi-inĩ yake thuutha wa kwĩonania harĩ
mũthĩnjĩri-Ngai, nĩguo atuĩke ndarĩ na thaahu, no nginya
acooke kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai rĩngĩ. 8 Mũthĩnjĩri-Ngai
ũcio nĩakamũrora, na angĩkorwo mũtũnda ũthegeete
ngoothi-inĩ, nĩakamũtua atĩ arĩ na thaahu; ũcio nĩ
mũrimũ wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio. 9 "Rĩrĩa mũndũ
o wothe angĩgĩa na mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio-rĩ,
no nginya atwarwo harĩ mũthĩnjĩri-Ngai. 10 Mũthĩnjĩri-
Ngai nĩakamũrora, na hangĩkorwo harĩ na handũ
haimbu hakeerũha ngoothi-inĩ hagatũma njuĩrĩ yerũhe,
na angĩkorwo handũ hau haimbu nĩhatũrĩkĩte hakagĩa
kĩronda-rĩ, 11 ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũtangĩhona,
nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na
thaahu. Ndakamũiga handũ mwanya, tondũ mũndũ
ũcio nĩarĩkĩtie kũgĩa na thaahu. 12 "No rĩrĩ, mũrimũ

ũcio ũngĩhunja ngoothi-inĩ yake yothe, na harĩa hothe
mũthĩnjĩri-Ngai angĩhota kuona oone atĩ mũrimũ ũcio
ũiyũrĩte ngoothi-inĩ ya mũndũ ũcio mũrũaru kuuma
mũtwe nginya magũrũ-rĩ, **13** mũthĩnjĩri-Ngai ũcio
nĩakamũrora, na aakorwo mũrimũ ũcio nĩ ũiyũrĩte
mwĩrĩ wake wothe, nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na
thaahu. Kuona atĩ nĩerũhĩte kũndũ guothe-rĩ, ndarĩ na
thaahu. **14** No hĩndĩ ĩrĩa yothe mũndũ ũcio angĩonwo
arĩ na ironda-rĩ, nĩagatuĩka arĩ na thaahu. **15** Rĩrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai angĩona kĩronda-rĩ, nĩagatua atĩ mũndũ
ũcio arĩ na thaahu. Kĩronda kĩu kĩrĩ na thaahu; mũndũ
ũcio arĩ na mũrimũ ũngĩgwatanio. **16** No kĩronda
kĩu kĩngĩgarũrũka kĩerũhe, no nginya mũndũ ũcio
athiĩ harĩ mũthĩnjĩri-Ngai. **17** Nake mũthĩnjĩri-Ngai
ũcio nĩakamũrora, na aakorwo ironda nĩcierũhĩte-rĩ,
mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio mũrũaru
ndarĩ na thaahu, nake nĩagatuĩka ndarĩ na thaahu. **18**
"Rĩrĩa mũndũ angĩgĩa na ihũha ngoothi-inĩ yake na
rĩcooke rĩhone, **19** naho hau ihũha rĩraarĩ haimbe na
herũhe, kana hagĩe na kameni gatune-rĩ, no nginya athiĩ
akeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai. **20** Mũthĩnjĩri-Ngai
ũcio nĩakarora handũ hau, na hangĩoneka nĩ harikĩire
gũkĩra ngoothi, na njuĩrĩ ciaho ikerũha, mũthĩnjĩri-Ngai
nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. Nĩ mũrimũ wa
ngoothi ũngĩgwatanio ũtuthũkĩte harĩa ihũha rĩu rĩraarĩ.
21 No, mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora handũ hau one hatirĩ na
njuĩrĩ njerũ thĩinĩ waho, na hatirikĩire gũkĩra ngoothi,
na nĩhahohete-rĩ, hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga
handũ mwanya ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja. **22**
Kũngĩkorwo kĩronda kĩa ihũha rĩu nĩkĩrathegea ngoothi-
inĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na
thaahu; ũcio nĩ mũrimũ ũngĩgwatanio. **23** No handũ
hau hangĩkorwo hatigarũrũkĩte na hatithegeete, kĩu no
kĩrema kĩa ihũha, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ
mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. **24** "Mũndũ angĩgĩa na ihĩa
ngoothi-inĩ yake, narĩo ihĩa rĩu rĩgĩe na kĩronda gĩtunĩhe
kana kĩerũhe-rĩ, **25** mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora
handũ hau, na angĩkorwo njuĩrĩ ciaho nĩcierũhĩte, na
hakorwo hakĩoneka harikĩire gũkĩra ngoothi-rĩ, ũcio
nĩ mũrimũ ũngĩgwatanio ũtũrĩkĩire ihĩa-inĩ rĩu. Nake
mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu;
ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. **26** No
mũthĩnjĩri-Ngai angĩkaarora one atĩ hatirĩ na njuĩrĩ njerũ
kĩrema-inĩ kĩu na ti harikĩru gũkĩra ngoothi yake na
nĩhahohete-rĩ, thuutha ũcio mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga
handũ mwanya mĩthenya mũgwanja. **27** Mũthenya wa
mũgwanja mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora rĩngĩ, naguo
mũrimũ ũcio ũngĩkorwo nĩũrathegea ngoothi-inĩ-rĩ,
mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu;
ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. **28** No
handũ hau hangĩkorwo hatigarũrũkĩte, na hatithegeete
ngoothi-inĩ, no nĩhahohete, ũcio nĩ ũimbu wa ihĩa rĩu,
nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na
thaahu; kĩu no kĩrema kĩa ihĩa. **29** "Mũndũ mũrũme
kana mũndũ-wa-nja angĩkorwo na kĩronda mũtwe kana
kĩreru-rĩ, **30** mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarora kĩronda kĩu, na
kĩngĩoneka kĩrikĩire gũkĩra ngoothi, nayo njuĩrĩ yaho
ĩkorwo nĩ ya rangi wa ngoikoni, na ĩkorwo ĩrĩ njeke,
mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu;
ũcio nĩ ũhere, nĩ mũrimũ wa mangũ ma mũtwe kana
ma kĩreru. **31** No hĩndĩ ĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora
kĩronda kĩa mũthemba ũcio, na gĩkorwo ti kĩrikĩru
gũkĩra ngoothi, na hatirĩ njuĩrĩ njirũ thĩinĩ wakĩo, hĩndĩ
ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga mũndũ ũcio mũrũaru
handũ mwanya mĩthenya mũgwanja. **32** Mũthenya wa
mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora kĩronda kĩu
rĩngĩ na angĩkorwo ũhere ũcio ndũthegeete na hatirĩ
njuĩrĩ cia rangi wa ngoikoni, na gĩtikuoneka kĩrikĩire
gũkĩra ngoothi-rĩ, **33** no nginya mũndũ ũcio enjwo
tiga o harĩa harũaru, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga
handũ mwanya mĩthenya ĩngĩ mũgwanja. **34** Mũthenya
wa mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora ũhere
ũcio o rĩngĩ, na angĩkorwo ndũthegeete ngoothi-inĩ
na ndũkuoneka ũrikĩire gũkĩra ngoothi-rĩ, mũthĩnjĩri-
Ngai ũcio nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. No
no nginya athambie nguo ciake, na nĩagatuĩka ndarĩ
na thaahu. **35** No, ũhere ũcio, ũngĩthegea ngoothi-inĩ
thuutha wa mũndũ ũcio gũtuuo atĩ ndarĩ na thaahu-
rĩ, **36** mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora na angĩkorwo
ũhere ũcio nĩũthegeete ngoothi-inĩ, mũthĩnjĩri-Ngai
ũcio ndakabatario nĩkũrora njuĩrĩ cia rangi wa ngoikoni;
mũndũ ũcio arĩ na thaahu. **37** No mũthĩnjĩri-Ngai
angĩkoona atĩ hatirĩ na ũgarũrũku na nĩhamerete njuĩrĩ
njirũ, ũhere ũcio nĩũhonete. Mũndũ ũcio ndarĩ na
thaahu, nake Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũtua ndarĩ na
thaahu. **38** "Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ mũrũme kana mũndũ-
wa-nja angĩgĩa na tũmeni twerũ ngoothi-inĩ-rĩ, **39**
mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatũrora, na tuo tũngĩkorwo ti
twerũ mũno-rĩ, ũcio nĩ mũtũnda ũtangĩrwaria mũndũ
ũtuthũkĩte ngoothi-inĩ; mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu.
40 "Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ angĩmunyũka njuĩrĩ na agĩe
na kĩhara-rĩ, ũcio ndarĩ na thaahu. **41** Angĩkorwo
amunyũkĩte njuĩrĩ ĩrutĩtie na thiithi akagĩa kĩhara kĩa
na mbere, ũcio ndarĩ na thaahu. **42** No angĩkorwo arĩ
na kĩronda gĩtune kĩhara-inĩ kana thiithi-inĩ wake-rĩ,
ũcio nĩ mũrimũ ũngĩgwatanio ũratuthũka kĩhara-inĩ
kana thiithi-inĩ wake. **43** Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora,
na angĩkorwo kĩronda kĩu kĩimbĩte kĩhara-inĩ kana
thiithi-inĩ nĩ gĩtune gĩkahaana ta mũrimũ wa ngoothi
ũngĩgwatanio-rĩ, **44** mũndũ ũcio nĩ mũrũaru na arĩ na
thaahu. Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũtua arĩ na thaahu nĩ
ũndũ wa kĩronda kĩu kĩrĩ mũtwe wake. **45** "Mũndũ ũrĩ
na mũrimũ ta ũcio ũngĩgwatanio-rĩ, no nginya ehumbe
nguo ndarũku, na arekererie njuĩrĩ yake, na ahumbĩre
kanua gake, athiĩ akĩanagĩrĩra akiugaga atĩrĩ, 'Ndĩ na
thaahu! Ndĩ na thaahu!' **46** Rĩrĩa rĩothe mũndũ ũcio arĩ
na mũrimũ ũcio, arĩkoragwo arĩ na thaahu. No nginya
atũũrage wiki, na no nginya atũũrage nja ya kambĩ. **47**
"Nguo o na ĩrĩkũ ĩngĩguma, ĩrĩ ya guoya wa ng'ondu kana
ya gatani, **48** kana ya taama o wothe ũtumĩtwo na ndigi
njogothe kana taama wa gatani, kana guoya wa ng'ondu,
kana rũũa o ruothe, kana kĩndũ o gĩothe gĩthondeketwo
na rũũa-rĩ, **49** na angĩkorwo ũgumu ũcio ũrĩ nguo-
inĩ, kana rũũa-inĩ, kana taama-inĩ wa ndigi njogothe,
kana taama-inĩ o wothe mũtume, kana kĩndũ-inĩ o
gĩothe gĩtumĩtwo na rũũa-rĩ, ũgumu ũcio ũngĩkorwo na
rangi ta wa nyeki nduru kana mũtune, ũcio nĩ ũgumu
ũrathegea, na no nginya wonio mũthĩnjĩri-Ngai. **50**
Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarora ũgumu ũcio, na aige kĩndũ
kĩu kĩrĩ na ũgumu handũ mwanya mĩthenya mũgwanja.

51 Mũthenya wa mũgwanja nĩakarora kĩndũ kĩu, na
angĩkorwo ũgumu ũcio nĩũthegeete nguo-inĩ, kana
ndigi-inĩ njogothe, kana taama-inĩ mũtume, kana rũũa-
inĩ, rũrĩ rwa kũrutĩrwo wĩra o na ũrĩkũ, ũcio nĩ ũgumu
wa kwananga; kĩndũ kĩu kĩrĩ na thaahu. **52** No nginya
acine nguo ĩyo, kana ndigi icio njogothe, kana taama
ũcio mũtume na guoya wa ng'ondu kana gatani, kana
kĩndũ kĩngĩ gĩothe kĩa rũũa rũrĩa rũgwatie ũgumu
ũcio, nĩ ũndũ ũgumu ũcio nĩ wa kwananga; kĩndũ kĩu
no nginya gĩcinwo. **53** "No rĩrĩ, rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai
angĩrora kĩndũ kĩu, ũgumu ũcio ũkorwo ndũthegeete
nguo-inĩ ĩyo, kana ndigi-inĩ icio njogothe kana taama-
inĩ ũcio mũtume, kana kĩndũ kĩa rũũa-rĩ, **54** nĩagaathana
kĩndũ kĩu kĩgwatĩtio ũgumu gĩthambio. Ningĩ nĩagakĩiga
handũ mwanya mĩthenya ĩngĩ mũgwanja. **55** Thuutha
wa kĩndũ kĩu kĩgwatie ũgumu gũthambio-rĩ, mũthĩnjĩri-
Ngai nĩagakĩrora, na angĩkorwo ũgumu ũcio ndũrĩ ũndũ
ũgarũrũkĩte, o na gũtuĩka ndũthegeete-rĩ, kĩndũ kĩu kĩrĩ
na thaahu. Nĩgĩcinwo na mwaki, o na aakorwo ũgumu
ũnyiitĩte mwena ũmwe kana ũrĩa ũngĩ. **56** Hĩndĩ ĩrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora kĩndũ kĩu na akore ũgumu
ũcio ũnyihanyiihĩte thuutha wa kĩndũ kĩu gũthambio-
rĩ, nĩagatembũra nguo ĩyo eherie hau he na ũgumu
kuuma nguo-inĩ ĩyo, kana rũũa-inĩ, kana ndigi-inĩ
icio njogothe, kana taama-inĩ ũcio mũtume. **57** No
ũgumu ũcio ũngĩcooka woneke nguo-inĩ, kana harĩ
ndigi icio njogothe, kana taama ũcio mũtume, kana
kĩndũ kĩa rũũa, ũgumu ũcio nĩgũthegea ũrathegea, na
kĩrĩa gĩothe kĩrĩ na ũgumu ũcio no nginya gĩcinwo na
mwaki. **58** Nguo ĩyo, kana ndigi icio njogothe, kana
taama mũtume, kana kĩndũ kĩa rũũa kĩrĩa gĩthambĩtio
gĩkaniinwo ũgumu ũcio no nginya gĩthambio rĩngĩ, na
nĩ gĩgaathirwo nĩ thaahu." **59** Macio nĩmo mawatho
marĩa makonĩĩ indo inyiitĩtwo nĩ ũgumu, irĩ cia guoya
wa ng'ondu, kana taama wa gatani, kana ndigi njogothe,
kana taama mũtume, kana kĩndũ o gĩothe kĩa rũũa,
nĩmo mawatho ma gũtua kana indo icio irĩ na thaahu
kana itirĩ na thaahu.

14 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Maya nĩmo
mawatho makonĩĩ mũndũ mũrũaru hĩndĩ yake ya
gũtherio thaahu, rĩrĩa aarehwo kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai:
3 Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoima nja ya kambĩ amũrore.
Angĩkorwo mũndũ ũcio nĩahonete mũrimũ ũcio wa
kũgwatanio wa ngoothi, **4** mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaathana
areherwo nyoni igĩrĩ irĩ muoyo na itarĩ na thaahu,
na kamũtĩ ka mũtarakwa, na rũrigi rwa rangi wa
gakarakũ, na mũthobi irehwo nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio
ũgũtherio. **5** Mũthĩnjĩri-Ngai acooke aathane atĩ nyoni
ĩmwe yacio ĩthĩnjĩrwo igũrũ rĩa nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩ
na maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo. **6** Ningĩ acooke oe nyoni
ĩyo ĩrĩ muoyo, amĩtobokie, hamwe na kamũtĩ kau ka
mũtarakwa, na rũrigi rũu rwa gakarakũ na mũthobi
thĩinĩ wa thakame ya nyoni ĩyo ĩthĩnjĩirwo igũrũ wa
maaĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo. **7** Mũthĩnjĩri-
Ngai nĩakaminjĩria mũndũ ũcio ũratherio mũrimũ ũcio
ũngĩgwatanio thakame ĩyo maita mũgwanja, na acooke
oige atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. Ningĩ acooke
arekererie nyoni ĩyo ĩngĩ ĩrĩ muoyo yũmbũke ĩthiĩ werũ-
inĩ. **8** "Mũndũ ũcio ũtheretio no nginya athambie nguo
ciake, no nginya enjwo njuĩrĩ yake yothe na ethambe
na maaĩ nĩguo athirwo nĩ thaahu. Thuutha ũcio, no
atoonye kambĩ; no rĩrĩ, no nginya aikare nja ya hema
yake mĩthenya mũgwanja. **9** Mũthenya wa mũgwanja
no nginya enjwo njuĩrĩ yake yothe; no nginya enjwo
mũtwe, na nderu, na ngobe, na njuĩrĩ iria ingĩ ciake
ciothe. Na no nginya athambie nguo ciake na ethambe
na maaĩ, nake nĩagathirwo nĩ thaahu. **10** "Mũthenya
wa kanana wakinya, no nginya atwarĩre mũthĩnjĩri-
Ngai tũtũrũme twĩrĩ na kamwatĩ, o kamwe ka ũkũrũ
wa mwaka ũmwe, na ciothe ikorwo itarĩ na kaũũgũ,
atware hamwe na icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ya
mũtu mũhinyu ũtukanĩtio na maguta nĩ ũndũ wa iruta
rĩa mũtu, na kabakũri kamwe ka maguta. **11** Mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa ũgaatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu
nĩagatwara mũndũ ũcio ũratherio hamwe na maruta
make mbere ya Jehova hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-
Gũtũnganwo. **12** "Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakoya
gatũrũme kamwe gatuo, akarute karĩ iruta rĩa mahĩtia,
hamwe na kabakũri kau ka maguta; nĩagacithũngũthĩria
hau mbere ya Jehova ituĩke iruta rĩa gũthũngũthio.
13 Nĩagathĩnjĩra gatũrũme kau handũ harĩa hatheru,
harĩa iruta rĩa kũhoroherio mehia na iruta rĩa njino
ithĩnjagĩrwo. O ta ũrĩa iruta rĩa kũhoroherio mehia rĩrĩ
rĩa mũthĩnjĩri-Ngai-rĩ, no taguo iruta rĩa mahĩtia rĩrĩ
rĩake, rĩu nĩ iruta itheru mũno makĩria. **14** Mũthĩnjĩri-
Ngai ũcio nĩakoya thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mahĩtia
na amĩhake moni ya gũtũ kwa ũrĩo kwa mũndũ ũcio
ũratherio, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa guoko gwake kwa
ũrĩo, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ũrĩo.
15 Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacooka oe maguta mamwe marĩa
marĩ kabakũri-inĩ amaitĩrĩre rũhĩ rwake rwa mwena wa
ũmotho, **16** acooke atobokie kĩara gĩake kĩa muoroto kĩa
ũrĩo maguta-inĩ macio marĩ rũhĩ rwake, aminjaminje
maguta mamwe ma macio marĩ kĩara gĩake mbere
ya Jehova maita mũgwanja. **17** Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio
nĩakoya maguta mamwe ma marĩa matigaire rũhĩ rwake
amahake moni ya gũtũ kwa ũrĩo kwa mũndũ ũcio
ũratherio, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa guoko gwake kwa
ũrĩo, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ũrĩo,
igũrũ rĩa thakame ĩyo ya iruta rĩa mahĩtia. **18** Namo
maguta macio mangĩ marĩ rũhĩ rwake, mũthĩnjĩri-
Ngai nĩakamahaka mũtwe wa mũndũ ũcio ũratherio
nĩguo amũhoroherie hau mbere ya Jehova. **19** "Ningĩ
mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta igongona rĩa kũhoroherio
mehia ahoroherie mũndũ ũcio ũratherio thaahu wake.
Thuutha ũcio, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagathĩnja iruta rĩa
njino **20** na arĩrutĩre kĩgongona-inĩ, hamwe na iruta rĩa
mũtu nĩguo amũhoroherie, nake athirwo nĩ thaahu.
21 "No rĩrĩ angĩkorwo mũndũ ũcio nĩ mũthĩĩni na
ndangĩhota kũruta indo icio, no nginya arute gatũrũme
kamwe gatuĩke iruta rĩa mahĩtia rĩa gũthũngũthio nĩguo
rĩmũhoroherie, hamwe na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba
ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta,
rĩtuĩke iruta rĩa mũtu, na kabakũri ka maguta, **22** na
ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, o iria angĩhota
kũruta, ĩmwe ĩtuĩke ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na
ĩrĩa ĩngĩ ya iruta rĩa njino. **23** "Mũthenya wa kanana
wakinya no nginya acirehe kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai hau
itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩgeetha athererio

hau mbere ya Jehova. **24** Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoya
gatũrũme kau ka iruta rĩa mahĩtia, hamwe na kabakũri
ka maguta, acithũngũthĩrie mbere ya Jehova ituĩke iruta
rĩa gũthũngũthio. **25** Nĩagathĩnja gatũrũme ka iruta
rĩa mahĩtia na acooke oe thakame ĩmwe yako amĩhake
moni ya gũtũ kwa ũrĩo kwa mũndũ ũcio ũratherio, na
amĩhake kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa guoko gwake kwa ũrĩo
na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ũrĩo. **26**
Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagekĩra maguta mamwe rũhĩ rwa
mwena wake wa ũmotho, **27** na aminjaminje maguta
mamwe ma macio marĩ rũhĩ rwake na kĩara kĩa muoroto
gĩa guoko gwake kwa ũrĩo, hau mbere ya Jehova, maita
mũgwanja. **28** Maguta mamwe ma macio marĩ rũhĩ
rwake amahake o harĩa aahakĩte thakame ya iruta
rĩa mahĩtia, moni-inĩ ya gũtũ kwa ũrĩo kwa mũndũ
ũcio ũratherio, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa guoko gwake
kwa ũrĩo na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa
ũrĩo. **29** Namo maguta macio mangĩ marĩ rũhĩ rwake,
mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamahaka mũtwe wa mũndũ ũcio
ũratherio, nĩguo amũhoroherie hau mbere ya Jehova. **30**
Ningĩ nĩakaruta igongona rĩa ndirahũgĩ kana tũtutuura,
o iria mũndũ ũcio angĩhota kũruta, **31** ĩmwe ĩrĩ iruta
rĩa kũhoroherio mehia na ĩyo ĩngĩ ĩrĩ iruta rĩa njino, o
hamwe na iruta rĩa mũtu. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai
akaahoroheria mũndũ ũcio ũratherio hau mbere ya
Jehova.” **32** Macio nĩmo mawatho makoniĩ mũndũ o
wothe ũrĩa ũrĩ na mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio, na
ndangĩhota kũruta iruta rĩrĩa rĩathanĩtwo rĩa gũtherio
gwake. **33** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, **34**
“Rĩrĩa mũgaakinya bũrũri wa Kaanani, ũrĩa ngũmũhe
ũtuĩke igai rĩanyu, na niĩ njĩkĩre ũgumu ũgũthegea
nyũmba thĩinĩ bũrũri-inĩ ũcio-rĩ, **35** mwene nyũmba ĩyo
no nginya athiĩ akeere mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, ‘Nĩnyonete
kĩndũ kĩhaana ta ũgumu thĩinĩ wa nyũmba yakwa.’ **36**
Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩagaathana indo ciothe irutwo
nyũmba ĩyo atanatoonya kũrora ũgumu ũcio, nĩgeetha
gũtikagĩe kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ nyũmba ĩyo kĩngĩtuuo
atĩ kĩrĩ na thaahu. Thuutha wa ũguo mũthĩnjĩri-Ngai
nĩagatoonya arore nyũmba ĩyo. **37** Nĩakarora ũgumu
rũthingo-inĩ, na aakorwo rũrĩ na tũrima twa rangi ta
wa nyeki nduru kana wa rangi mũtune tũhaana ta
tũtoonyete thĩinĩ wa rũthingo-rĩ, **38** mũthĩnjĩri-Ngai
ũcio nĩakoima nja ya nyũmba ĩyo na acooke amĩhinge
gwa kahinda ka mĩthenya mũgwanja. **39** Mũthenya wa
mũgwanja wakinya, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacooka athiĩ
arore nyũmba ĩyo. Angĩona ũgumu ũcio nĩũthegeete
thingo-inĩ, **40** nĩagaathana mahiga marĩa marĩ na ũgumu
mamomorwo na mateo handũ hatarĩ hatheru na kũu
nja ya itũũra. **41** Nĩagaathana thingo ciothe ikũrũrwo
mwena wa na thĩinĩ, namo makũrũro macio mateo
kĩara-inĩ na kũu nja ya itũũra. **42** Ningĩ moe mahiga
mangĩ make namo mathenya macio mamomoretwo, na
macooke moe rĩũmba rĩerũ mathinge nyũmba ĩyo narĩo.
43 “Ũgumu ũcio ũngĩcooka woneke rĩngĩ nyũmba-inĩ
ĩyo, thuutha wa mahiga macio kũmomorwo, na thingo
icio gũkũrũrwo na igathiingwo rĩngĩ-rĩ, **44** mũthĩnjĩri-
Ngai nĩagacooka athiĩ amĩrore rĩngĩ, na angĩona ũgumu
ũcio nĩũthegeete nyũmba-inĩ ĩyo, ũcio nĩ ũgumu wa
kwananga; nyũmba ĩyo ĩrĩ na thaahu. **45** No nginya
ĩmomorwo: mahiga mayo, na mbaũ, na thingo ciothe,
nacio indo icio itwarwo handũ hatarĩ hatheru na kũu
nja ya itũũra. **46** “Mũndũ o wothe ũngĩtoonya nyũmba
ĩyo hĩndĩ ĩyo ĩrĩ hinge nĩakanyiitwo nĩ thaahu o nginya
hwaĩ-inĩ. **47** Mũndũ o wothe ũngĩkoma kana arĩĩre
irio nyũmba ĩyo, no nginya athambie nguo ciake. **48**
“No rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai angĩũka kũmĩrora akore atĩ
ũgumu ũcio ndũthegeete thuutha wa nyũmba ĩyo
gũthingwo rĩngĩ-rĩ, nĩagatua atĩ nyũmba ĩyo ndĩrĩ na
thaahu, nĩgũkorwo ũgumu ũcio nĩũthirĩte. **49** Nĩgeetha
atherie nyũmba ĩyo, nĩakoya nyoni igĩrĩ, na kamũtĩ
ka mũtarakwa, na rũrigi rwa rangi wa gakarakũ, na
mũthobi. **50** Nĩagathĩnjĩra nyoni ĩmwe ya icio igũrũ rĩa
nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩ na maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo.
51 Acooke oe kamũtĩ ka mũtarakwa, na mũthobi, na
rũrigi rwa rangi wa gakarakũ na nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo,
acitobokie thĩinĩ wa thakame ĩyo ya nyoni ĩyo thĩnje, na
maaĩ-inĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo, aminjaminjĩrie
nyũmba ĩyo maita mũgwanja. **52** Nĩagatheria nyũmba
ĩyo na thakame ya nyoni ĩyo, na maaĩ macio matahĩtwo
o hĩndĩ ĩyo, na nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo, na kamũtĩ kau ka
mũtarakwa, na mũthobi ũcio, na rũrigi rũu rwa rangi
wa gakarakũ. **53** Acooke arekererie nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo
yũmbũke ĩthiĩ na kũu werũ-inĩ, nja ya itũũra. Ũguo
nĩguo akaahoroheria nyũmba ĩyo, nayo nĩĩgathirwo nĩ
thaahu.” **54** Macio nĩmo mawatho makoniĩ mũrimũ o
ro wothe wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio, na ũhere, **55**
na ũgumu ũrĩ nguo-inĩ kana thĩinĩ wa nyũmba, **56** na
handũ haimbu, na handũ harĩ na mũtũnda, kana handũ
hakaragacũku, **57** nĩguo kũmenyekage rĩrĩa kĩndũ
gĩtarĩ na thaahu na rĩrĩa kĩrĩ na thaahu. Macio nĩmo
mawatho makoniĩ mĩrimũ ya ngoothi ĩrĩa ĩngĩgwatanio,
na makoniĩ ũgumu.

15 Nake Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, **2**
“Arĩriai andũ a Isiraeli, mũmeere ũũ: ‘Rĩrĩa mũndũ
mũrũme o wothe angĩkorwo akiura kuuma njaga-inĩ
yake, kuura kũu nĩ thaahu. **3** Mũndũ ũcio arĩkoragwo arĩ
na thaahu hĩndĩ ĩrĩa angĩkorwo akiura hĩndĩ ciothe, o na
kana angĩtiga kuura. Kuura kũu arĩ nakuo kũrĩĩtũmaga
athaahe na njĩra ici: **4** “‘Ũrĩrĩ o wothe mũndũ ũcio
ũkuura angĩkomera nĩũkanyiitwo nĩ thaahu, na kĩndũ
o gĩothe kĩrĩa angĩikarĩra nĩgĩkanyiitwo nĩ thaahu. **5**
Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia ũrĩrĩ ũcio no nginya athambie
nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu
o nginya hwaĩ-inĩ. **6** Mũndũ o wothe ũngĩikarĩra kĩndũ
gĩikarĩirwo nĩ mũndũ ũcio ũroira, no nginya athambie
nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu
o nginya hwaĩ-inĩ. **7** “‘Mũndũ o wothe ũngĩhutia mũndũ
ũcio ũroira no nginya athambie nguo ciake na ethambe
na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **8**
“‘Mũndũ ũcio ũroira angĩtuĩra mũndũ ũtarĩ na thaahu
mata-rĩ, mũndũ ũcio no nginya athambie nguo ciake na
ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya
hwaĩ-inĩ. **9** “‘Matandĩko mothe marĩa mũndũ ũcio
ũroira angĩikarĩra akuuĩtwo nĩ nyamũ, nĩmakanyiitwo
nĩ thaahu, **10** nake mũndũ o wothe ũngĩhutia kĩndũ o na
kĩmwe gĩikarĩre nĩ mũndũ ũcio, nĩakanyiitwo nĩ thaahu
o nginya hwaĩ-inĩ; ũrĩa wothe ũngĩũngania indo icio no
nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na
atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **11** “‘Mũndũ

ũcio ũkuura angĩhutia mũndũ atethambĩte moko na maaĩ, mũndũ ũcio ahutia no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **12** "'Nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩa mũndũ ũcio angĩhutia, no nginya yũragwo, na kĩndũ gĩothe kĩa mbaũ no nginya gĩkamũrwo na maaĩ. **13** "'Rĩrĩa mũndũ ũcio angĩhonio mũrimũ ũcio wa kuura, nĩageterera mĩthenya mũgwanja nĩguo ambĩrĩrie gũtherio gwake; no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo, nake nĩagathirwo nĩ thaahu. **14** Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, athiĩ mbere ya Jehova hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo na acinengere mũthĩnjĩri-Ngai. **15** Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaciruta igongona, ĩmwe ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia na ĩrĩa ĩngĩ irĩ iruta rĩa njino. Ũguo nĩguo akaahoroheria mũndũ ũcio hau mbere ya Jehova, nĩ ũndũ wa kuura gwake. **16** "'Rĩrĩa mũndũ mũrũme angiumwo nĩ hinya wa arũme, no nginya ethambe mwĩrĩ wothe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **17** Nguo o yothe kana rũũa ingĩitĩkĩrwo nĩ hinya wa arũme handũ, no nginya ithambio na maaĩ, na itiinde irĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **18** Rĩrĩa mũndũ mũrũme akomania na mũndũ-wa-nja, nake oimwo nĩ hinya wa arũme, o eerĩ no nginya methambe na maaĩ, nao matiinde marĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **19** "'Rĩrĩa mũndũ-wa-nja ekuura ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri, nĩagaikara mĩthenya mũgwanja arĩ na thaahu, nake mũndũ o wothe ũngĩmũhutia, atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **20** "'Kĩndũ o gĩothe angĩkomera ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri nĩgĩkanyiitwo nĩ thaahu, na kĩndũ o gĩothe angĩikarĩra nĩgĩkanyiitwo nĩ thaahu. **21** Mũndũ o wothe ũngĩhutia ũrĩrĩ wake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **22** Mũndũ o wothe ũngĩhutia kĩndũ o gĩothe aikarĩire no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **23** Kĩndũ kĩu kĩngĩkorwo nĩ ũrĩrĩ, kana o kĩndũ kĩngĩ mũndũ-wa-nja ũcio aikarĩire, hĩndĩ ĩyo mũndũ wothe angĩkĩhutia, nĩagatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **24** "'Mũndũ mũrũme angĩkoma nake na ahutio nĩ thakame ya ihinda rĩake rĩa mweri, nĩagaikara arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja; naguo ũrĩrĩ o wothe angĩkomera nĩũkanyiitwo nĩ thaahu. **25** "'Rĩrĩa mũndũ-wa-nja angiura thakame ategũtigithĩria mĩthenya mĩingĩ ihinda rĩtarĩ rĩake rĩa mweri, kana kuura kũngĩ gũkĩrĩte ihinda rĩake rĩa mweri, nĩagaikara arĩ na thaahu rĩrĩa rĩothe ekuura ũguo, o ta ũrĩa akoragwo arĩ na thaahu ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri. **26** Ũrĩrĩ wothe ũrĩa angĩkoma rĩrĩa rĩothe ekuura ũguo, nĩũkanyiitwo nĩ thaahu, o ta ũrĩa ũrĩrĩ wake ũkoragwo na thaahu ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri, na kĩrĩa gĩothe angĩikarĩra nĩ gĩkaanyiitwo nĩ thaahu, o ta ũrĩa gũkoragwo ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri. **27** Mũndũ o wothe angĩcihutia nĩakanyiitwo nĩ thaahu; nake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **28** "'Aarĩkia gũtiga kuura, nĩageterera mĩthenya mũgwanja, na thuutha ũcio nĩagathirwo nĩ thaahu. **29** Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, acirehere mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. **30** Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta ĩmwe ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia, nayo ĩyo ĩngĩ ĩrĩ iruta rĩa njino. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaamũhoroheria hau mbere ya Jehova nĩ ũndũ wa thaahu wa kuura kũu gwake. **31** "'No nginya mwehanĩrĩrie andũ a Isiraeli na indo iria ingĩmagwatia thaahu, nĩgeetha matikanakue marĩ na thaahu nĩ ũndũ wa gũthaahia gĩikaro gĩakwa kĩrĩa kĩrĩ gatagatĩ kao.'" **32** Macio nĩmo mawatho marĩa makoniĩ mũndũ ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ o wothe ũrĩa ũnyiitĩtwo nĩ thaahu nĩ ũndũ wa kuumwo nĩ hinya wa arũme, **33** na ma mũndũ-wa-nja nĩ ũndũ wa ihinda rĩake rĩa mweri, na ma mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ mũrũme ũrĩa ũngĩkoma na mũndũ-wa-nja ũrĩa ũrĩ na thaahu.

16 Nake Jehova akĩarĩria Musa thuutha wa gĩkuũ kĩa ariũ arĩa eerĩ a Harũni arĩa maakuire rĩrĩa mookire magĩkuhĩrĩria mbere ya Jehova. **2** Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: "Ĩra mũrũ wa nyũkwa Harũni ndagatoonyage o rĩrĩa enda Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, hau thuutha wa gĩtambaya gĩa gũcuuria kĩrĩa kĩrĩ mbere ya gĩtĩ gĩa tha kĩrĩa kĩrĩ igũrũ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro ndakae gũkua, tondũ hau nĩho ndĩyumagĩria ndĩ thĩinĩ wa itu hau igũrũ wa gĩtĩ gĩa tha. **3** "Ũũ nĩguo Harũni arĩĩtoonyaga harĩa haamũre: arĩĩtoonyaga na gategwa ka iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme ĩmwe ya iruta rĩa njino. **4** Nĩarĩhumbaga kanjũ ya gatani ĩrĩa nyamũre, na thuruarĩ cia thĩinĩ cia gatani iriganie na mwĩrĩ wake, nĩarĩĩhotoraga mũcibi ũrĩa wa gatani, na akeoha kĩremba kĩrĩa gĩa gatani. Icio nĩcio nguo iria nyamũre; nĩ ũndũ ũcio no nginya ethambe na maaĩ mbere ya gũciĩhumba. **5** Nĩakoya thenge igĩrĩ cia iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme ya iruta rĩa njino kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ kĩa andũ a Isiraeli. **6** "Harũni nĩakaruta ndegwa ĩyo ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia make mwene nĩguo ehoroherie we mwene na nyũmba yake. **7** Ningĩ nĩakoya thenge icio cierĩ acineane hau mbere ya Jehova itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. **8** Nĩagacuukĩra thenge icio cierĩ mĩtĩ, ũmwe nĩ wa Jehova, naguo ũcio ũngĩ nĩ wa mbũri ya kũrekererio ĩkuuithĩtio mehia. **9** Harũni nĩakaruta thenge ĩrĩa ĩkaagũĩrwo nĩ mũtĩ wa mwena wa Jehova, amĩrute ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia. **10** No thenge ĩrĩa ĩkaagũĩrwo nĩ mũtĩ ĩtuĩke ya kũrekererio ĩkuuithĩtio mehia nĩĩkaneanwo mbere ya Jehova ĩrĩ muoyo, ĩtuĩke ya kũhorohanĩria, na ũndũ wa kũmĩrekereria ĩĩthiĩre werũ-inĩ, ĩrĩ yo ya kũrekererio ĩkuuithĩtio mehia. **11** "Harũni nĩakarehe ndegwa ĩyo ĩtuĩke ya iruta rĩa mehia make mwene, nĩguo ehoroherie we mwene na nyũmba yake, na nĩagathĩnja ndegwa ĩyo nĩ ũndũ wa iruta rĩa kũhoroherio mehia make mwene. **12** Nĩakoya rũgĩo rwa ũbani rũiyũrĩtio makara ma mwaki marutĩtwo kĩgongona-inĩ mbere ya Jehova, na ngundi igĩrĩ cia ũbani mũhinyu ũrĩa ũtararĩkaga wega, na acitware na kũu thuutha wa gĩtambaya gĩa gũcuurio. **13** Nĩagekĩra ũbani ũcio mwaki-inĩ mbere ya Jehova, nayo ndogo ya ũbani ũcio nĩĩgathiĩka gĩtĩ kĩu gĩa tha, kĩu kĩrĩ igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa Ũira, nĩguo ndagakue. **14** Ningĩ nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo na kĩara gĩake, amĩminjaminje mwena wa mbere

wa gĩtĩ kĩu gĩa tha; ningĩ nĩakaminjaminja ĩmwe yayo
na kĩara gĩake maita mũgwanja hau mbere ya gĩtĩ kĩu
gĩa tha. **15** "Ningĩ nĩagathĩnja thenge ĩrĩa ya iruta
rĩa kũhoroherio mehia makoniĩ andũ acio, na atware
thakame yayo thuutha wa gĩtambaya gĩa gũcuurio,
eke nayo o ta ũrĩa eekire thakame ya ndegwa ĩyo:
amĩminjaminje igũrũ rĩa gĩtĩ kĩu gĩa tha o na mbere
yakĩo. **16** Ũguo nĩguo akaahoroheria Handũ-harĩa-
Hatheru-Mũno tondũ wa thaahu na ũremi wa andũ
a Isiraeli, kũringana na mehia mao mothe. Na ũguo
noguo ageeka nĩ ũndũ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ĩrĩa ĩrĩ
gatagatĩ kao na thaahu wao. **17** Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ
ũgaakorwo thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo kuuma
ihinda rĩrĩa Harũni agaathiĩ kũhoroheria Handũ-harĩa-
Hatheru-Mũno nginya hĩndĩ ĩrĩa akoima ho, arĩkĩtie
kwĩhoroheria we mwene, na akahoroheria nyũmba yake
na akahoroheria kĩrĩndĩ gĩothe gĩa Isiraeli. **18** "Ningĩ
nĩakoima athiĩ kĩgongona-inĩ kĩrĩa kĩrĩ hau mbere ya
Jehova akĩhoroherie. Nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa
ĩyo, na thakame ĩmwe ya thenge, amĩhake hĩa ciothe
cia kĩgongona kĩu. **19** Nĩakaminjaminja thakame ĩmwe
na kĩara gĩake igũrũ rĩakĩo maita mũgwanja, agĩtherie
na akĩamũre nĩguo gĩthirwo nĩ thaahu wa andũ a
Isiraeli. **20** "Harũni aarĩkia kũhoroheria Handũ-harĩa-
Hatheru-Mũno, na Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona
kĩu, nĩakarehe thenge ĩrĩa ĩrĩ muoyo. **21** Nĩakaigĩrĩra
moko make meerĩ igũrũ rĩa mũtwe wa thenge ĩyo ĩrĩ
muoyo, na oimbũrĩre hau igũrũ rĩayo waganu wothe na
ũremi wa andũ a Isiraeli, oimbũre mehia mao mothe,
amacookererie igũrũ rĩa mũtwe wayo. Nĩakarekereria
thenge ĩyo ĩĩthiĩre werũ-inĩ ĩmenyereirwo nĩ mũndũ
ũrĩa ũthuurĩirwo wĩra ũcio. **22** Thenge ĩyo nĩĩgakuuithio
mehia mao mothe, ĩmatware kũndũ kũrĩa gũtatũũragwo
nĩ Andũ; nake mũndũ ũcio nĩakarekereria thenge ĩyo na
kũu werũ-inĩ. **23** "Harũni nĩagacooka atoonye Hema-
ya-Gũtũnganwo arute nguo icio cia gatani iria eekĩrire
mbere ya gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, nake
acitige kuo. **24** Nĩagethamba mwĩrĩ na maaĩ, arĩ handũ
hatheru na acooke ehumbe nguo ciake cia ndũire.
Acooke oime nja na erutĩre iruta rĩa njino nĩ ũndũ
wake mwene, na arute iruta rĩa njino nĩ ũndũ wa
andũ, nĩguo ehoroherie we mwene na ahoroherie andũ
arĩa angĩ. **25** Ningĩ nĩagacinĩra maguta ma iruta rĩa
kũhoroherio mehia igũrũ rĩa kĩgongona. **26** "Mũndũ
ũcio ũrekagĩrĩria thenge ĩyo ya gũkuuithio mehia no
nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na
maaĩ; thuutha ũcio acooke atoonye kambĩ. **27** Ndegwa
ĩyo na thenge, iria cia iruta rĩa kũhoroherio mehia,
iria thakame yacio yatwarĩtwo Handũ-harĩa-Hatheru-
Mũno ya kũhorohanĩria, no nginya ciumio nja ya kambĩ;
njũa ciacio na nyama, na mahu ciothe icinwo ihĩe
biũ. **28** Mũndũ ũrĩa ũgacicina no nginya agaathambia
nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ; thuutha ũcio
no acooke atoonye kambĩ. **29** "Ũndũ ũyũ ũgũtuĩka
watho mwandĩke wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe nĩ
inyuĩ: Mũthenya wa ikũmi mweri-inĩ wa mũgwanja
no nginya mwĩimage irio, na mũtikarutage wĩra o na
ũrĩkũ, arĩ mũndũ ũciarĩirwo bũrũri wanyu, kana arĩ
mũgeni ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ, **30** tondũ mũthenya
ũcio nĩmũkahoroherio, nĩguo mũtherio. Hĩndĩ ĩyo
nĩmũgatherio kuuma kũrĩ mehia manyu mothe mũrĩ
hau mbere ya Jehova. **31** Ĩyo nĩ Thabatũ ya kũhurũka,
na no nginya mwĩimage irio; ũyũ nĩ watho mwandĩke
wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe. **32** Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũitĩrĩrie maguta na akaamũrwo gũcooka ithenya rĩa
ithe ta mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene nĩwe ũkaahoroheria
andũ. Nĩakehumbaga nguo iria nyamũre cia gatani **33**
na ahoroherie Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na Hema-
ya-Gũtũnganwo, na kĩgongona, na athĩnjĩri-Ngai, na
andũ othe a mũingĩ wa Isiraeli. **34** "Ũndũ ũyũ ũgũtuĩka
watho mwandĩke wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe nĩ
inyuĩ; horohio ĩrĩrutagwo riita rĩmwe o mwaka nĩ ũndũ
wa mehia mothe ma andũ a Isiraeli." Na gũgĩĩkwo o ta
ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkagwo.

17 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Arĩria Harũni,
na ariũ ake na andũ othe a Isiraeli, ũmeere
atĩrĩ: 'Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte: **3** Mũndũ o wothe
Mũisiraeli ũrĩĩrutaga igongona rĩa ndegwa, kana rĩa
gatũrũme, kana rĩa mbũri thĩinĩ wa kambĩ kana nja ya
kambĩ, **4** handũ ha kũrĩrehe itoonyero-inĩ rĩa Hema-
ya-Gũtũnganwo, arĩrute rĩrĩ igongona rĩa kũrutĩrwo
Jehova hau mbere ya Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova-
rĩ, mũndũ ũcio nĩagatuuo arĩ na mahĩtia ma gũita
thakame; mũndũ ũcio nĩaitĩte thakame, na no nginya
aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. **5** Ũndũ ũyũ nĩwagũtũma
andũ a Isiraeli matwaragĩre Jehova magongona marĩa
rĩu mararutĩrwo werũ-inĩ. No nginya mamarehagĩre
mũthĩnjĩri-Ngai, ũguo nĩ kuuga kũrĩ Jehova, hau
itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, marutwo marĩ
maruta ma ũiguano. **6** Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaminjaminja
thakame kĩgongona-inĩ kĩa Jehova hau itoonyero-
inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na acine maguta marĩ
mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. **7** Matikanacooke
o na rĩ kũruta magongona mao o na marĩkũ kũrĩ
mĩhianano ya mbũri ĩrĩa mahũũraga ũmaraya nayo.
Ũyũ nĩ watho mwandĩke wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ
ciothe kũrĩ o, na kũrĩ njiarwa iria igooka.' **8** "Meere
atĩrĩ: 'Mũisiraeli o wothe, kana mũgeni o na ũrĩkũ
ũtũũranagia nao, ũkaaruta iruta rĩa njino, kana arute
igongona, **9** na ndarĩtware hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-
ya-Gũtũnganwo arĩrutĩre Jehova-rĩ, mũndũ ũcio no
nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. **10** "'Mũisiraeli
wothe kana mũgeni o wothe ũtũũranagia nao ũkaarĩa
thakame o yothe, nĩngahũgũkĩra mũndũ ũcio ũrĩĩte
thakame, na nĩngamũingata kuuma kũrĩ andũ ao. **11**
Nĩgũkorwo muoyo wa kĩũmbe ũrĩ thĩinĩ wa thakame, na
nĩyo ndĩmũheete mwĩhorohagĩrie nayo kĩgongona-inĩ;
thakame nĩyo ĩhorohagĩria muoyo wa mũndũ. **12** Nĩ
ũndũ ũcio ngwĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, "Gũtirĩ mũndũ o
na ũmwe thĩinĩ wanyu wagĩrĩirwo nĩ kũrĩa thakame,
o na mũgeni ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ ndakanarĩe
thakame." **13** "'Mũisiraeli o wothe, kana mũgeni o
wothe ũtũũranagia na inyuĩ, ũkaaguĩma nyamũ kana
nyoni o yothe ĩngĩrĩĩo, no nginya agaita thakame yayo
thĩ, acooke amĩthike na tĩĩri, **14** tondũ muoyo wa
kĩũmbe gĩothe nĩ thakame yakĩo. Nĩkĩo njĩrĩĩte andũ a
Isiraeli atĩrĩ, "Mũtikanarĩe thakame ya kĩũmbe o gĩothe,
tondũ muoyo wa kĩũmbe nĩ thakame yakĩo; mũndũ o
wothe ũngĩmĩrĩa no nginya aingatwo." **15** "'Mũndũ o

wothe, arĩ wa gũciarĩrwo bũrũri wanyu kana arĩ mũgeni,
angĩkaarĩa nyamũ ĩkuĩte kana ĩtambuurangĩtwo nĩ
nyamũ cia gĩthaka-rĩ, no nginya agaathambia nguo
ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde na thaahu nginya
o hwaĩ-inĩ; thuutha ũcio nĩagathirwo nĩ thaahu. **16** No
angĩkaaga gũthambia nguo ciake na aage gwĩthamba-rĩ,
nĩagacookererwo nĩ ũũru ũcio wake.'"

18 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Arĩria andũ
a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: 'Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai
wanyu. **3** Mũtikaneke maũndũ marĩa andũ a Misiri, kũrĩa
mwatũũraga, meekaga, na mũtikaneke maũndũ marĩa
mekagwo bũrũri wa Kaanani, kũrĩa ndĩramũtwara.
Mũtikarũmĩrĩre mĩthiĩre yao. **4** No nginya mwathĩkagĩre
mawatho makwa na mũmenyagĩrĩre gwathĩkĩra kĩrĩra
kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai
wanyu. **5** Tũũrai mũrũmĩtie kĩrĩra kĩa watho wakwa wa
kũrũmĩrĩrwo, na mawatho makwa, nĩgũkorwo mũndũ
ũrĩa ũrĩĩmathĩkagĩra nĩarĩtũũrio muoyo nĩmo. Niĩ nĩ niĩ
Jehova. **6** "'Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũgaathengerera
mũndũ wa nyũmba yake nĩguo makomanie; niĩ nĩ niĩ
Jehova. **7** "'Ndũkanaconorithie thoguo nĩ ũndũ wa
gũkoma na nyũkwa. Ũcio nĩ nyũkwa; ndũkanakome
nake. **8** "'Ndũkanakome na mũtumia wa thoguo; ũguo
nĩ gũconorithia thoguo. **9** "'Ndũkanakome na mwarĩ
wa nyũkwa, kana mwarĩ wa thoguo ũrĩa mũciarĩtwo
nĩ ithe ũmwe kana mwarĩ wa nyũkwa ũrĩa mũtarĩ a
ithe ũmwe. **10** "'Ndũkanakome na mwarĩ wa mũrũguo
kana mwarĩ wa mwarĩguo; ũguo nĩ gwĩconorithia.
11 "'Ndũkanakome na mwarĩ wa mũndũ-wa-nja wa
thoguo, ũrĩa ũciarĩtwo nĩ thoguo; ũcio no ta mwarĩ
wa nyũkwa. **12** "'Ndũkanakome na mwarĩ wa nyina
na thoguo; ũcio nĩ mũndũ wa nyũmba ya thoguo.
13 "'Ndũkanakome na tataguo, ũcio nĩ mũndũ wa
nyũmba ĩmwe na nyũkwa. **14** "'Ndũkanaconorithie
mũrũ wa nyina na thoguo, na ũndũ wa gũthengerera
mũtumia wake nĩguo mũkomanie; ũcio nĩ tataguo.
15 "'Ndũkanakome na mũtumia wa mũrũguo. Ũcio
nĩ mũtumia wa mũrũguo; ndũkanakome nake. **16**
"'Ndũkanakome na mũtumia wa mũrũ wa nyũkwa; ũguo
nĩgũconorithia mũrũ wa nyũkwa. **17** "'Ndũkanakome na
mũndũ-wa-nja ũcooke ũkome na mwarĩ. Ndũkanakome
na mwarĩ wa mũriũ, kana mwarĩ wa mwarĩ; acio nĩ andũ
a nyũmba yake. Ũcio nĩ waganu. **18** "'Ndũkanahikie
mwarĩ wa nyina na mũtumia waku atuĩke mũiru
wa mũtumia waku, ũkomage nake mũtumia waku
arĩ muoyo. **19** "'Ndũkanathengerere mũndũ-wa-nja
mũkomanie rĩrĩa arĩ na thaahu wa hĩndĩ yake ya
mweri. **20** "'Ndũkanakome na mũtumia wa mũndũ ũngĩ,
ndũgethaahie nake. **21** "'Mũtikananeane ciana cianyu
irutĩrwo Moleku igongona, mũtikanathaahie rĩĩtwa rĩa
Ngai wanyu. Niĩ nĩ niĩ Jehova. **22** "'Ndũkanakome na
mũndũ mũrũme ta ũrĩa mũndũ akomaga na mũndũ-wa-
nja; ũndũ ũcio ũrĩ magigi. **23** "'Ndũkanakome na nyamũ
nawe wĩthaahie nayo. Mũndũ-wa-nja ndakanetware
harĩ nyamũ akome nayo; gwĩka ũguo nĩ waganu
mũkĩru njano. **24** "'Mũtikanethaahie na ũndũ o
na ũmwe wa macio, tondũ ũguo nĩguo ndũrĩrĩ iria
ngũingata imweherere ciethaahirie. **25** O naguo bũrũri
nĩwathaahirio; nĩ ũndũ ũcio ngĩũherithĩria mehia
maguo, naguo bũrũri ũcio ũgĩtahĩka arĩa maatũũraga
kuo. **26** No inyuĩ, no nginya mũrũmie kĩrĩra kĩa
watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho makwa. Andũ
arĩa maciarĩirwo bũrũri wanyu, kana ageni arĩa
matũũranagia na inyuĩ, matikaneke ũndũ o na ũrĩkũ
wa macio marĩ magigi, **27** nĩgũkorwo maũndũ macio
mothe nĩmo meekagwo nĩ andũ arĩa maatũũraga bũrũri
ũcio mbere yanyu, naguo bũrũri ũcio ũkĩnyiitwo nĩ
thaahu. **28** O na inyuĩ mũngĩgwatia bũrũri ũcio thaahu,
nĩũkamũtahĩka o ta ũrĩa watahĩkire arĩa maatũũraga
kuo mbere yanyu. **29** "'Mũndũ o wothe ũngĩka ũndũ o
na ũmwe wa maũndũ macio marĩ magigi, andũ ta acio
no nginya maingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. **30** Rũmiai
maũndũ marĩa ndĩmwathĩte na mũtikanarũmĩrĩre
mĩtugo ĩyo ĩrĩ magigi, ĩrĩa yekagwo mũtaanoka, na
mũtikanethaahie nayo. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu.'"

19 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Arĩria kĩũngano
gĩothe kĩa Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, 'Tuĩkai atheru
tondũ niĩ, Jehova Ngai wanyu, ndĩ mũtheru. **3** "'O mũndũ
wanyu no nginya atĩĩe nyina na ithe, na no nginya
mũrũmagie Thabatũ ciakwa. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai
wanyu. **4** "'Mũtikanandirike, mũhooyage mĩhianano
kana mwĩthondekere ngai cia kĩgera gĩtweketio. Niĩ nĩ
niĩ Jehova Ngai wanyu. **5** "'Rĩrĩa mũkũrutĩra Jehova
igongona rĩa ũiguano, rĩrutagei na njĩra ĩrĩa ĩngĩtũma
igongona rĩu rĩanyu rĩĩtĩkĩrĩke. **6** Igongona rĩu mũrĩrĩĩage
o mũthenya ũcio rĩarutwo, kana mũthenya ũyũ ũngĩ;
kĩndũ o gĩothe kĩa rĩo kĩngĩtigara gĩkinyie mũthenya
wa gatatũ, no nginya gĩcinwo kĩhĩe biũ. **7** Kĩndũ o
na kĩrĩkũ kĩarĩo kĩngĩkaarĩĩo mũthenya wa gatatũ,
igongona rĩu ti rĩtheru na rĩtigetĩkĩrwo. **8** Mũndũ o
wothe ũngĩrĩrĩa mũthenya wa gatatũ, nĩagacookererwo
nĩ ũũru ũcio ekĩte, tondũ nĩathaahĩtie kĩndũ kĩarutĩirwo
Jehova kĩrĩ gĩtheru; mũndũ ũcio no nginya aingatwo
kuuma kũrĩ andũ ao. **9** "'Rĩrĩa mũkũgetha irio bũrũri-inĩ
wanyu, mũtikanagethe nginya ndeere-inĩ cia mĩgũnda
yanyu, o na mũtikanonganie rũitĩki rwa magetha
manyu. **10** Mũtigacookage rĩngĩ kũhaara mĩgũnda-
inĩ yanyu ya mĩthabibũ, o na mũtikahaarage thabibũ
iria igũĩte thĩ. Citigagĩriei andũ arĩa athĩĩni na arĩa
ageni. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu. **11** "'Mũtikanaiye.
"'Mũtikanaheenanie. "'Mũndũ ndakanaheenie ũrĩa
ũngĩ. **12** "'Mũtikanehĩte na maheeni mũkĩgwetaga
rĩĩtwa rĩakwa, na nĩ ũndũ ũcio mũthaahie rĩĩtwa rĩa
Ngai wanyu. Niĩ nĩ niĩ Jehova. **13** "'Mũtikaheenie mũndũ
ũrĩa ũngĩ, muoe indo ciake kana mũmũtunye indo
ciake. "'Mũtikanaikarie mũcaara wa mũruti wa wĩra
ũkinyie rũciũ. **14** "'Mũtikanarume mũndũ ũtaiguaga,
kana mũigĩre mũtumumu kĩndũ gĩa kũmũhĩnga, no
mwĩtigagĩrei Ngai wanyu. Niĩ nĩ niĩ Jehova. **15**
"'Mũtikanoogomie kĩhooto; ndũkanacaĩre mũndũ tondũ
nĩ mũthĩĩni kana mũndũ mũnene ũrĩ igweta, no
tuagĩrai mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira na kĩhooto. **16**
"'Mũtikanorũũre mũgĩcambanagia gatagatĩ-inĩ ka andũ
anyu. "'Mũtikaneke ũndũ ũngĩrehere mũndũ ũrĩa ũngĩ
ũgwati. Niĩ nĩ niĩ Jehova. **17** "'Ndũkanathũũre mũrũ
wa thoguo ngoro-inĩ yaku. Kaanagia mũndũ ũrĩa ũngĩ
maũndũ ũtekũhithĩrĩra nĩgeetha ndũkanagwatanĩre
nake mahĩtia-inĩ make. **18** "'Ndũkanerĩhĩrie kana ũtume

mũndũ wanyu ũthũ, no endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o
ta ũrĩa wĩyendete wee mwene. Niĩ nĩ niĩ Jehova. **19**
"'Rũmagiai uuge wakwa. "'Ndũkanaciarithanie nyamũ
itarĩ cia kĩruka kĩmwe. "'Ndũkanahaande mũgũnda waku
mbeũ mĩthemba ĩĩrĩ. "'Ndũkanehumbe nguo ĩtumĩtwo
na ndigi mĩthemba ĩĩrĩ ĩtahaanaine. **20** "'Mũndũ
mũrũme angĩkoma na mũndũ-wa-nja ngombo, nake
aakorwo nĩmũũrie nĩ mũndũ ũngĩ, no ndakũũrĩtwo kana
akarekererio, no nginya maherithio ta ũrĩa kwagĩrĩire.
No matikooragwo, tondũ mũndũ-wa-nja ũcio ndatigĩte
gũtuĩka ngombo. **21** Nake mũndũ mũrũme ũcio-rĩ,
no nginya arute ndũrũme, amĩtware itoonyero-inĩ
rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo ĩtuĩke iruta rĩa kũrutĩrwo
Jehova rĩa kũhoroherio mahĩtia. **22** Mũthĩnjĩri-Ngai
nĩakahoroheria mũndũ ũcio na ndũrũme ĩyo ya iruta
rĩa mahĩtia, ĩrutĩrwo hau mbere ya Jehova nĩ ũndũ
wa rĩĩhia rĩu ehĩtie, nake nĩakarekerwo rĩĩhia rĩake.
23 "'Rĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũcio wa Kaanani, na
mũhaande mĩtĩ ya mĩthemba yothe ĩciaraga maciaro-rĩ,
nĩ mũgaatua atĩ maciaro macio marĩ na thaahu. Ihinda
rĩa mĩaka ĩtatũ nĩmũkamatua atĩ marĩ na thaahu, na
matikanarĩĩo. **24** Mwaka wa kana, maciaro mothe mayo
nĩmagatuĩka matheru, matuĩke maruta ma kũgoocithia
Jehova. **25** No mwaka wa gatano, no mũrĩe maciaro
mayo. Ũguo nĩguo magetha manyu makoongerereka.
Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu. **26** "'Mũtikanarĩe nyama
ĩrĩ na thakame thĩinĩ wayo. "'Mũtigekage maũndũ ma
kũragũra kana ma kũrogana. **27** "'Mũtikanenje njuĩrĩ
cianyu thikĩrĩrio-inĩ kana mũrenge mĩthia ya nderu
cianyu. **28** "'Mũtikanetemange mĩĩrĩ yanyu nĩ ũndũ
wa andũ arĩa akuũ, kana mwĩkĩre marũũri mĩĩrĩ-inĩ
yanyu. Niĩ nĩ niĩ Jehova. **29** "'Ndũkanaagithie mwarĩguo
gĩtĩĩo na ũndũ wa kũmũrekereria atuĩke mũmaraya,
kana ũndũ ũcio ũtũme bũrũri ũgarũrũkĩre ũmaraya,
na ũiyũrwo nĩ waganu. **30** "'Menyagĩrĩrai Thabatũ
ciakwa, na mũtĩĩage handũ hakwa harĩa haamũre. Niĩ
nĩ niĩ Jehova. **31** "'Mũtikanatuĩrie maũndũ kũrĩ andũ
arĩa marĩ maroho ma kũragũra kana arogi, nĩgũkorwo
nĩmakamũgwatia thaahu. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu.
32 "'Rũgamagĩrai andũ arĩa akũrũ, mũmatĩĩage; heagai
andũ arĩa akũrũ gĩtĩĩo, na mwĩtigagĩre Ngai wanyu.
Niĩ nĩ niĩ Jehova. **33** "'Hĩndĩ ĩrĩa mũgeni aatũũrania
na inyuĩ bũrũri-inĩ wanyu, mũtikanamwĩke ũũru. **34**
Mũgeni ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ no nginya atuagwo
taarĩ mũndũ ũciarĩirwo bũrũri wanyu. Mwendei ta
ũrĩa mwĩendete inyuĩ ene, nĩgũkorwo o na inyuĩ
mwarĩ ageni bũrũri wa Misiri. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai
wanyu. **35** "'Mũtikahũthagĩre ithimi itarĩ cia kĩhooto
rĩrĩa mũgũthima ũraihu, kana ũritũ, kana ũingĩ. **36**
Hũthagĩrai ithimi cia kĩhooto, na mahiga ma gũthima
ma kĩhooto, na eba ya kĩhooto, na hini ya kĩhooto. Niĩ
nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu ũrĩa wamũrutire bũrũri wa
Misiri. **37** "'Rũmagiai irĩra ciakwa cia watho ciothe na
mawatho makwa mothe, na mũmarũmagĩrĩre. Niĩ nĩ niĩ
Jehova.'"

20 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Ĩra andũ a
Isiraeli atĩrĩ: 'Mũisiraeli o wothe kana mũgeni
o wothe ũrĩa ũtũũraga bũrũri wa Isiraeli ũkaaheana
ũmwe wa ciana ciake kũrĩ ngai ĩrĩa ĩtagwo Moleku, no
nginya akooragwo. Mũingĩ wothe nĩ ũkaamũhũũra na
mahiga nyuguto. **3** Nĩngahũgũkĩra mũndũ ũcio, na
nĩngamũingata kuuma kũrĩ andũ ao; tondũ wa kũheana
ciana ciake kũrĩ Moleku, nĩathaahĩtie handũ hakwa
harĩa haamũre na agathaahia rĩĩtwa rĩakwa itheru. **4**
Mũingĩ ũcio wa andũ ũngĩkaaga kũherithia mũndũ
ũcio ũheanĩte ũmwe wa ciana ciake kũrĩ Moleku, mage
kũmũũraga-rĩ, **5** nĩngahũgũkĩra mũndũ ũcio, hamwe
na andũ a nyũmba yake, na ndĩmaingate kuuma kũrĩ
andũ ao, we mwene na arĩa othe mamũrũmagĩrĩra
na kũhũũra ũmaraya na Moleku. **6** "'Nĩngahũgũkĩra
mũndũ ũrĩa ũtuĩragia maũndũ kuuma kũrĩ andũ arĩa
marĩ na maroho ma kũragũra na kuuma kũrĩ arogi,
nĩguo ahũũre ũmaraya na ũndũ wa kũmarũmĩrĩra, na
nĩngamũingata kuuma kũrĩ andũ ao. **7** "'Mwĩyamũrei
mũtuĩke atheru tondũ niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu. **8**
Rũmagiai irĩra ciakwa cia watho na mũcirũmagĩrĩre.
Niĩ nĩ niĩ Jehova, ũrĩa ũmũtheragia. **9** "'Mũndũ o
wothe ũngĩruma kana arume nyina, no nginya
ooragwo. Nĩarumĩte ithe kana akaruma nyina, na
thakame yake nĩĩkamũcookerera. **10** "'Mũndũ mũrũme
angĩtharia na mũtumia wa mũndũ ũngĩ, atharie na
mũtumia wa mũndũ wa itũũra rĩake, itharia icio
cierĩ, mũndũ mũrũme ũcio na mũtumia, no nginya
mooragwo. **11** "'Mũndũ mũrũme angĩkoma na mũtumia
wa ithe, nĩaconorithĩtie ithe. Mũndũ mũrũme ũcio na
mũtumia ũcio eerĩ no nginya mooragwo; thakame yao
nĩĩkamacookerera. **12** "'Mũndũ mũrũme angĩkoma na
mũtumia wa mũriũ, eerĩ no nginya mooragwo. Ũndũ
ũcio mekĩte nĩ waganu ũkĩrĩte njano; thakame yao
nĩĩkamacookerera. **13** "'Mũndũ mũrũme angĩkoma na
mũndũ mũrũme ũngĩ ta ũrĩa mũndũ akomaga na mũndũ-
wa-nja-rĩ, andũ acio eerĩ nĩmekĩte ũndũ ũrĩ magigi. No
nginya mooragwo; thakame yao nĩĩkamacookerera. **14**
"'Mũndũ mũrũme angĩhikia mũndũ-wa-nja na ahikie
nyina, ũcio nĩ waganu. Mũndũ mũrũme ũcio na andũ-a-
nja acio eerĩ no nginya macinwo na mwaki, nĩgeetha
gũtikanakorwo na waganu thĩinĩ wanyu. **15** "'Mũndũ
mũrũme angĩkoma na nyamũ-rĩ, no nginya mũndũ
ũcio ooragwo, na no nginya mũũrage nyamũ ĩyo. **16**
"'Mũndũ-wa-nja angĩĩtwarĩrĩra harĩ nyamũ nĩguo akome
nayo-rĩ, nĩmũkooraga mũndũ-wa-nja ũcio hamwe na
nyamũ ĩyo. No nginya mũndũ-wa-nja ũcio ooragwo na
nyamũ ĩyo yũragwo; thakame yake nĩĩkamũcookerera,
na thakame ya nyamũ ĩyo ĩmĩcookerere. **17** "'Mũndũ
mũrũme angĩhikia mwarĩ wa ithe, arĩ mwarĩ wa ithe
kana wa nyina, na makomanie, icio nĩ njono. No nginya
maingatwo mehere kuuma kũrĩ andũ ao. Nĩaconorithĩtie
mwarĩ wa ithe. Na nĩagacookererwo nĩ ũũru ũcio
ekĩte. **18** "'Mũndũ mũrũme angĩkoma na mũndũ-
wa-nja hĩndĩ yake ya mweri, nĩaguũria riurĩro rĩake,
o nake mũndũ-wa-nja ũcio agakĩguũria riurĩro rĩa
thakame yake. Andũ acio eerĩ nĩmakaingatwo kuuma
kũrĩ andũ ao. **19** "'Ndũkanakome na tataguo kana
mwarĩ wa nyina na thoguo, nĩ ũndũ gwĩka ũguo
nĩ gũconorithia mũndũ ũrĩa mũrĩ rũrĩra; inyuĩ eerĩ
nĩmũgacookererwo nĩ ũũru ũcio mwĩkĩte. **20** "'Mũndũ
angĩkoma na tatawe-rĩ, nĩaconorithĩtie mamawe.
Nĩmagacookererwo nĩ ũũru ũcio mekĩte; magaakua
matarĩ magĩa mwana. **21** "'Mũndũ angĩhikia mũtumia

wa mũrũ wa nyina ũcio nĩ thaahu, nĩaconorithĩtie
mũrũ wa nyina. Megũtũũra matarĩ magĩa mwana. **22**
"'Rũmagiai irĩra ciakwa ciothe cia watho, na mawatho
makwa mũmarũmagĩrĩre, nĩguo mũtũũre bũrũri ũrĩa
ndĩramũtwara, na nĩgeetha ndũkanamũtahĩke. **23**
Mũtikanatũũre kũringana na mĩtugo ya ndũrĩrĩ iria
ngũingata imweherere. Ndacimenire nĩ tondũ nĩciekire
maũndũ macio mothe. **24** No niĩ ngĩmwĩra atĩrĩ,
"Nĩmũkegwatĩra bũrũri wao; nĩngamũhe guo ũtuĩke igai
rĩanyu, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ." Niĩ nĩ niĩ Jehova
Ngai wanyu, ũrĩa wamwamũrire kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ. **25**
"'Nĩ ũndũ ũcio no nginya mũkũũranage nyamũ iria itarĩ
thaahu na iria irĩ thaahu, na nyoni iria itarĩ thaahu na
iria irĩ thaahu. Mũtikanethaahie na nyamũ kana nyoni o
na ĩrĩkũ, kana kĩndũ o gĩothe gĩthiiagĩra thĩ, iria ciothe
ndaamũranirie tondũ irĩ thaahu harĩ inyuĩ. **26** No nginya
mũtuĩke atheru harĩ niĩ, tondũ niĩ, Jehova, ndĩ mũtheru,
na nĩndĩmwamũranĩtie na ndũrĩrĩ iria ingĩ mũtuĩke
akwa kĩũmbe. **27** "'Mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-
nja ũrĩ maroho marĩa maragũraga kana mũrogi thĩinĩ
wanyu, no nginya makooragwo. Mũmahũũre na mahiga
nyuguto. Thakame yao nĩĩkamacookerera.'"

21 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Arĩria athĩnjĩri-
Ngai, nĩo ariũ a Harũni, ũmeere atĩrĩ: 'Mũthĩnjĩri-
Ngai ndakanethaahie nĩ ũndũ wa mũndũ wao ũkuĩte,
2 tiga no akorirwo arĩ mũndũ wa nyũmba yake, ta
nyina kana ithe, kana mũriũ kana mwarĩ, kana mũrũ
wa nyina, **3** kana mwarĩ wa nyina ũtarĩ mũhiku ũrĩa
ateithagia nĩ ũndũ ndarĩ na mũthuuri, nĩ ũndũ wake-
rĩ, no ethaahie. **4** Ndakanethaahie nĩ ũndũ wa athoni
ake, na nĩ ũndũ ũcio anyiitwo nĩ thaahu. **5** "'Athĩnjĩri-
Ngai matikanenjwo mĩtwe, kana marengerere mĩthia
ya nderu ciao kana metemange mĩĩrĩ yao nĩ ũndũ wa
gũkuĩrwo. **6** No nginya makorwo marĩ atheru harĩ
Ngai wao, na matikanathaahie rĩĩtwa rĩa Ngai wao.
Tondũ nĩo matwaragĩra Jehova indo iria arutĩirwo
irĩ iruta rĩa njino, nĩcio irio cia Ngai wao, no nginya
makorwo marĩ atheru. **7** "'Athĩnjĩri-Ngai matikanahikie
andũ-a-nja arĩa methaahĩtie na ũmaraya, kana arĩa
matiganĩte na athuuri ao, tondũ athĩnjĩri-Ngai nĩ
atheru harĩ Ngai wao. **8** Matuagei atheru, tondũ nĩo
marutagĩra Ngai wanyu irio iria arutĩirwo igongona.
Matuagei atheru, tondũ niĩ Jehova ndĩ mũtheru, o
niĩ ũrĩa ũmũtheragia. **9** "'Mwarĩ wa mũthĩnjĩri-Ngai
angĩĩthaahia na gũtuĩka mũmaraya, nĩaconorithĩtie
ithe; no nginya acinwo na mwaki. **10** "'Mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa mũnene, ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ka ariũ-a-ithe, na
ũitĩrĩirio maguta mũtwe na akaamũrwo nĩguo ehumbage
nguo cia ũthĩnjĩri-Ngai, ndakanarekererie njuĩrĩ yake
ĩikare ĩtarĩ njanũre kana atembũrange nguo ciake. **11**
Ndakanatoonye handũ harĩ kĩimba. Ndakanethaahie
o na aakorwo nĩ ũndũ wa ithe kana nyina, **12** o
na ndakanoime handũ-harĩa-haamũre ha Ngai wake,
kana ahathaahie, tondũ nĩamũrĩtwo, agaitĩrĩrio maguta
ma Ngai wake. Niĩ nĩ niĩ Jehova. **13** "'Mũndũ-wa-
nja ũrĩa akaahikia no nginya agaakorwo arĩ mũirĩtu
gathirange. **14** Ndakanahikie mũtumia wa ndigwa, kana
mũtumia matiganĩte na mũthuuriwe, kana mũndũ-
wa-nja wĩthaahĩtie na ũmaraya, no akaahikia mũirĩtu
gathirange wa andũ ao, **15** nĩgeetha ndakanathaahie
rũciaro rwake gatagatĩ ka andũ ao. Niĩ nĩ niĩ Jehova, ũrĩa
ũmũtheragia.'" **16** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **17** "Ĩra
Harũni atĩrĩ: 'Harĩ njiarwa iria igooka, gũtirĩ mũndũ wa
njiaro ciaku ũrĩ na kaũũgũ ũgaakuhĩrĩria nĩguo arutĩre
Ngai wake irio cia igongona. **18** Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
ũrĩ na kaũũgũ ũgaakuhĩrĩria: mũndũ mũtumumu kana
gĩthua, kana mũndũ mũthũku ũthiũ, kana ũrĩ na wonje,
19 mũndũ mwonju kũgũrũ kana guoko, **20** mũndũ ũrĩ
iguku kana mũhomu, mũndũ ũrĩ na kaũũgũ ka riitho,
kana mũndũ ũrĩ na ironda iratogota kana iroira, kana
mũthũku nyee. **21** Gũtirĩ mũndũ wa njiaro cia Harũni
ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩ kaũũgũ ũgaakuhĩrĩria nĩguo
atware maruta marĩa marutĩirwo Jehova ma njino. Ũcio
ũrĩ na kaũũgũ ndakanakuhĩrĩrie atĩ nĩguo arute irio icio
cia Ngai wake cia igongona. **22** We no arĩe irio iria theru
mũno cia Ngai wake, o na irio iria theru; **23** no rĩrĩ, nĩ
ũndũ wa ũũgũ ũcio wake, ndakanakuhĩrĩrie gĩtambaya
gĩa gũcuurio kana athengerere kĩgongona, nĩgeetha
ndagathaahie handũ hau hakwa harĩa haamũre. Niĩ nĩ
niĩ Jehova, ũrĩa ũmatheragia.'" **24** Nĩ ũndũ ũcio Musa
akĩĩra Harũni na ariũ ake ũguo, o na akĩĩra andũ a
Isiraeli othe.

22 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Ĩra Harũni
na ariũ ake matĩĩage maruta marĩa matheru
marĩa andũ a Isiraeli maanyamũrĩire, nĩgeetha
matikanathaahie rĩĩtwa rĩakwa itheru. Niĩ nĩ niĩ Jehova.
3 "Meere atĩrĩ, 'Njiarwa iria igooka thuutha, mũndũ
o na ũrĩkũ wa njiaro cianyu angĩgakorwo ethaahĩtie,
nake akuhĩrĩrie maruta marĩa matheru marĩa andũ
a Isiraeli maamũrĩire Jehova, mũndũ ũcio no nginya
aingatwo, ehere mbere yakwa. Niĩ nĩ niĩ Jehova. **4**
"'Mũndũ wa njiaro cia Harũni angĩkorwo arĩ na mũrimũ
wa ngoothi ũngĩgwatanio, kana mwĩrĩ wake ũkoira,
ndakaarĩa indo iria theru irutĩtwo cia maruta, nginya
agaathirwo nĩ thaahu. Ningĩ nĩakanyiitwo nĩ thaahu
angĩkaahutia kĩndũ gĩthaahie nĩ kĩimba, kana ahutie
mũndũ o wothe ũrĩa uumĩtwo nĩ hinya wa arũme, **5**
o na kana angĩhutia kĩndũ o gĩothe kĩrĩa gĩtambaga
thĩ kĩrĩa kĩngĩmũgwatia thaahu, kana ahutie mũndũ o
na ũrĩkũ ũngĩtũma anyiitwo nĩ thaahu, o na thaahu
ũcio ũngĩkorwo nĩ ũrĩkũ. **6** Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia kĩndũ
o na kĩrĩkũ ta kĩu nĩakanyiitwo nĩ thaahu o nginya
hwaĩ-inĩ. Ndakanarĩe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa maruta
marĩa maamũre, no akorirwo ethambĩte mwĩrĩ na
maaĩ. **7** Riũa rĩathũa nĩagathirwo nĩ thaahu, na thuutha
ũcio no arĩe maruta marĩa maamũre, tondũ nĩcio irio
ciake. **8** Ndakanarĩe nyama cia nyamũ ĩkuĩte, kana
nyama cia nyamũ ĩtambuurĩtwo nĩ nyamũ cia gĩthaka,
nĩguo ndakae gũthaahio nĩcio. Niĩ nĩ niĩ Jehova. **9**
"'Athĩnjĩri-Ngai nĩmarũmagie mawatho makwa nĩgeetha
matikahĩtagie, nao makue nĩ ũndũ wa kwaga gũtĩĩa
mawatho macio. Niĩ nĩ niĩ Jehova ũrĩa ũmatheragia.
10 "'Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũtarĩ wa nyũmba ya
mũthĩnjĩri-Ngai wagĩrĩirwo nĩ kũrĩa maruta marĩa
matheru, o na mũgeni wa mũthĩnjĩri-Ngai, kana mũruti
wa wĩra gwake o nao matigacirĩe. **11** No mũthĩnjĩri-Ngai
angĩgũra ngombo na mbeeca, kana ngombo ĩciarĩrwo
gwake mũciĩ, ngombo ĩyo no ĩrĩe irio ciake. **12** Mwarĩ wa

mũthĩnjĩri-Ngai angĩhikio nĩ mũndũ ũtarĩ mũthĩnjĩri-
Ngai, ndakanarĩe kĩndũ o na kĩmwe kĩa maruta macio
matheru. 13 No mwarĩ wa mũthĩnjĩri-Ngai angĩtuĩka
mũtumia wa ndigwa, kana matigane na mũthuuriwe
na ndarĩ ciana, nake acooke agaikare gwa ithe o ta
rĩrĩa aarĩ mwĩthĩ, no arĩe irio icio nyamũre cia ithe.
No mũndũ ũtetĩkĩrĩtio, ndakanarĩe kĩndũ o na kĩmwe
gĩacio. 14 "'Mũndũ o wothe angĩrĩa maruta matheru
atekũmenya, no nginya acookerie mũthĩnjĩri-Ngai kĩndũ
kĩu kĩamũre arĩĩte na ongerere gĩcunjĩ gĩa gatano gĩa
thogora wakĩo. 15 Athĩnjĩri-Ngai matikanathaahie
maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli marutagĩra
Jehova, 16 na ũndũ wa kũmetĩkĩria marĩe maruta macio
matheru, na ũguo ũtũme mũcookererwo nĩ mahĩtia
marĩa mũngĩrĩhio. Niĩ nĩ niĩ Jehova ũrĩa ũmatheragia.'"
17 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, 18 "Arĩria Harũni na
ariũ ake, na warĩrie andũ a Isiraeli othe, ũmeere atĩrĩ:
'Mũndũ o na ũrĩkũ thĩinĩ wanyu, arĩ Mũisiraeli kana arĩ
mũgeni ũtũũraga Isiraeli, angĩkaarutĩra Jehova kĩheo kĩa
iruta rĩa njino nĩ ũndũ wa kũhingia mwĩhĩtwa, kana kĩrĩ
kĩa iruta rĩa kwĩyendera, 19 no nginya akaaruta njamba
ĩtarĩ na kaũũgũ kuuma kũrĩ ng'ombe, kana ng'ondu,
kana mbũri, nĩgeetha kĩheo kĩu gĩĩtĩkĩrĩke handũ-inĩ
hanyu. 20 Mũtikanarehe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩ na
kaũũgũ, tondũ gĩtigeetĩkĩrĩka handũ-inĩ hanyu. 21 Rĩrĩa
mũndũ arĩĩrutaga kĩndũ kiumĩte rũrũ-inĩ rwake rwa
ng'ombe kana rwa mbũri, kĩrĩ kĩa iruta rĩa ũiguano rĩa
kũrutĩrwo Jehova, nĩguo ahingie mwĩhĩtwa wa mwanya,
kana kĩa iruta rĩa kwĩyendera, no nginya gĩkoragwo
gĩtarĩ na kaũũgũ kana kameni nĩguo gĩĩtĩkĩrĩke. 22
Mũtikanarutĩre Jehova nyamũ ndumumu kana ndihie,
kana ĩrathua, kana kĩndũ o gĩothe kĩrĩ na mbatata, kana
kĩrĩ na ironda iratogota kana iroira. Mũtikanaigĩrĩre
o na ĩmwe ya icio kĩgongona-inĩ ĩtuĩke ya iruta rĩa
gũcinwo na mwaki harĩ Jehova. 23 No rĩrĩ, no mũrute
ndegwa, kana ng'ondu nyonju kana homu, ĩrĩ ya
igongona rĩa kwĩyendera, no ĩyo ndĩngĩtĩkĩrwo ĩtuĩke ya
kũhingia mwĩhĩtwa. 24 Mũtikanarutĩre Jehova nyamũ
ĩrĩa ĩtihĩtio nyee, kana ĩkamendereka, kana ndarũre,
kana hakũre. Mũtikanarute magongona ta macio bũrũri-
inĩ wanyu, 25 na mũtikanamũkĩre nyamũ ta icio kuuma
kũrĩ mũndũ mũgeni atĩ nĩguo mũcirute ituĩke irio
cia Ngai wanyu. Nyamũ ta icio itingĩtĩkĩrĩka handũ-
inĩ hanyu, nĩ ũndũ nĩ nyonju, na irĩ na ũũgũ.'" 26
Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, 27 "Rĩrĩa gacaũ, kana
gatũrũme, kana koori gaaciarwo, karĩikaraga na nyina
mĩthenya mũgwanja. Kuuma mũthenya wa kanana na
thuutha ũcio, nĩgagetĩkĩrĩka gatuĩke iruta rĩa gũcinwo
na mwaki harĩ Jehova. 28 Mũtikanathĩnje ng'ombe
kana ng'ondu hamwe na mwana wayo mũthenya ũmwe.
29 "Rĩrĩa mũkũruta igongona rĩa gũcookeria Jehova
ngaatho, rĩrutagei na njĩra ya gũtũma rĩtĩkĩrĩke nĩ
ũndũ wanyu. 30 No nginya rĩrĩĩo mũthenya o ro
ũcio rĩarutwo; mũtikanatigie kĩndũ kĩarĩo gĩkinyie
rũciinĩ. Niĩ nĩ niĩ Jehova. 31 "Rũmagiai maathani
makwa na mũmarũmagĩrĩre. Niĩ nĩ niĩ Jehova. 32
Mũtikanathaahie rĩĩtwa rĩakwa itheru. No nginya andũ
a Isiraeli mamenyage atĩ ndĩ mũtheru. Niĩ nĩ niĩ Jehova
ũrĩa ũmũtheragia, 33 na ũrĩa wamũrutire bũrũri wa
Misiri nduĩke Ngai wanyu. Niĩ nĩ niĩ Jehova."

23 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, 2 "Arĩria andũ
a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: 'Ici nĩcio ciathĩ ciakwa
iria ciathanĩtwo, o iria ciathanĩtwo cia Jehova, iria
mũkaahunjanĩria ũhoro wacio atĩ nĩ ciũngano theru.
3 "'Kũrĩ na mĩthenya ĩtandatũ rĩrĩa mũngĩruta wĩra,
no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya kũhurũka,
mũthenya wa kĩũngano gĩtheru. Mũtikanarute wĩra
o na ũrĩkũ; kũrĩa guothe mũgaatũũra, ĩyo nĩ Thabatũ
ya Jehova. 4 "'Ici nĩcio ciathĩ iria ciathanĩtwo cia
Jehova, nĩcio ciũngano iria theru, iria mũrĩhunjanagĩria
mahinda ma cio makinya. 5 Bathaka ya Jehova
ĩrĩambagĩrĩria hwaĩ-inĩ kwaira, mũthenya wa ikũmi
na ĩna wa mweri wa mbere. 6 Mũthenya wa ikũmi na
ĩtano, wa mweri ũcio nĩguo gĩathĩ kĩa Jehova kĩa Mĩgate
ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũimbia kĩrĩambagĩrĩria, na kwa
ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja no nginya mũrĩĩage
mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũimbia. 7 Mũthenya wa
mbere mũgĩe na kĩũngano gĩtheru, na mũtikarute
wĩra ũrĩa mũrutaga. 8 Mĩthenya mũgwanja rutagĩrai
Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. Na mũthenya
wa mũgwanja, mũgĩage na kĩũngano gĩtheru, na
mũtikanarute wĩra ũrĩa mũrutaga.'" 9 Ningĩ Jehova
akĩĩra Musa atĩrĩ, 10 "Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere
atĩrĩ: 'Rĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũcio ngũmũhe na
mũgethe magetha maguo, nĩmũkarehere mũthĩnjĩri-
Ngai kĩohe kĩa mbere kĩa ngano ĩrĩa mũkaagetha. 11 Nake
athũngũthie kĩohe kĩu mbere ya Jehova nĩguo gĩĩtĩkĩrĩke
handũ-inĩ hanyu; mũthĩnjĩri-Ngai agagĩthũngũthia
mũthenya ũrĩa ũrũmĩrĩire Thabatũ. 12 Mũthenya ũcio
mũgaathũngũthia kĩohe kĩu, no nginya mũkaarutĩra
Jehova iruta rĩa njino rĩa gatũrũme ka ũkũrũ wa mwaka
ũmwe gatarĩ na kaũũgũ, 13 hamwe na iruta rĩarĩo rĩa
mũtu wa gĩthimi gĩa icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe
ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta,
nĩrĩo iruta rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ
na mũtararĩko mwega, na iruta rĩa kũnyuuo, rĩrĩ gacunjĩ
kamwe ka inya ka hini ĩmwe ya ndibei. 14 Mũtikanarĩe
mũgate o na ũrĩkũ, kana ngano ya kũhĩĩhio, kana ya
mũgethano, o nginya mũthenya ũrĩa mũkaarehera Ngai
wanyu iruta rĩĩrĩ. Ũndũ ũyũ ũtuĩke watho mwandĩke wa
gũtũũra nginya kũrĩ njiarwa iria igooka, kũrĩa guothe
mũgaatũũra. 15 "'Kuuma mũthenya ũrĩa ũrũmĩrĩire
Thabatũ, mũthenya ũrĩa mwatwarire kĩohe kĩa iruta
rĩa gũthũngũthio, mũgatara ciumia ingĩ mũgwanja.
16 Mũtare matukũ mĩrongo ĩtano kuuma mũthenya
ũrĩa ũrũmĩrĩire Thabatũ ya kũhingithia mũgwanja,
mũcooke mũrutĩre Jehova iruta rĩa mũtu wa ngano
ya mũgethano. 17 Kuuma kũrĩa guothe mũtũũraga,
mũrehe mĩgate ĩĩrĩ ĩthondeketwo na tũcunjĩ twĩrĩ twa
ikũmi twa eba ĩmwe ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno,
ĩrugĩtwo na ndawa ya kũimbia, ĩtuĩke ya iruta rĩa
gũthũngũthio rĩa maciaro ma mbere marutĩirwo Jehova.
18 Rutanĩriai mĩgate ĩyo na tũtũrũme mũgwanja, o
kamwe karĩ na ũkũrũ wa mwaka ũmwe, na tũtarĩ na
kaũũgũ, na gategwa kamwe, na ndũrũme igĩrĩ. Nacio
igaatuĩka iruta rĩa njino rĩrutĩirwo Jehova, hamwe na
maruta macio ma mũtu na ma kũnyuuo, rĩĩrĩ nĩ iruta
rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa
gũkenia Jehova. 19 Mũcooke mũrute thenge ĩmwe
ya igongona rĩa kũhoroherio mehia, na tũtũrũme

twĩrĩ, o kamwe karĩ na ũkũrũ wa mwaka ũmwe, twa
iruta rĩa ũiguano. **20** Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagathũngũthia
tũtũrũme tũu tweerĩ mbere ya Jehova, tũtuĩke iruta rĩa
gũthũngũthio, hamwe na mĩgate ĩyo ya maciaro ma
mbere. Macio nĩ maruta matheru marutĩirwo Jehova
nĩ ũndũ wa mũthĩnjĩri-Ngai. **21** Mũthenya o ro ũcio,
nĩmũkahunjanĩria kĩũngano gĩtheru, na mũtikanarute
wĩra ũrĩa mũrutaga. Ũyũ nĩguo ũgaatuĩka watho
mwandĩke wa gũtũũra nginya harĩ njiarwa iria igooka,
o kũrĩa guothe mũgaatũũra. **22** "'Rĩrĩa mũkaagetha irio
bũrũri-inĩ wanyu, mũtikanagethe nginya ndeere-inĩ
cia mĩgũnda yanyu, o na mũtikanonganie rũitĩki rwa
magetha manyu. Rũtigagĩriei andũ arĩa athĩĩni na arĩa
ageni. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu.'" **23** Ningĩ Jehova
akĩĩra Musa atĩrĩ, **24** "Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: 'Mũthenya
wa mbere wa mweri wa mũgwanja-rĩ, nĩmũrĩgĩaga
na mũthenya wa kũhurũka, kĩũngano gĩtheru, na
ũririkanagwo na ũndũ wa kũhuha tũrumbeta. **25**
Mũtikanarute wĩra ũrĩa mũrutaga, no mũrutagĩre
Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki.'" **26** Ningĩ Jehova
akĩĩra Musa atĩrĩ, **27** "Mũthenya wa ikũmi wa mweri
ũyũ wa mũgwanja, nĩguo Mũthenya wa Kũhoroherio
Mehia. Mũgĩage na kĩũngano gĩtheru na mwĩimage
irio, na mũrutagĩre Jehova iruta rĩa gũcinwo na
mwaki. **28** Mũtikanarute wĩra mũthenya ũcio, tondũ
nĩguo Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia, hĩndĩ ĩrĩa
mũrahoroherio mehia mbere ya Jehova-Ngai wanyu. **29**
Mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa ũtakeima irio mũthenya ũcio
nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. **30** Mũndũ o wothe
ũkaaruta wĩra mũthenya ũcio nĩngamũniina kuuma
thĩinĩ wa andũ ao. **31** Mũtikanarute wĩra o na ũrĩkũ.
Ũyũ ũgũtuĩka watho mwandĩke wa gũtũũra nginya harĩ
njiarwa iria igooka, o kũrĩa guothe mũgaatũũra. **32** Ĩyo
nĩ Thabatũ yanyu ya kũhurũka, na no nginya mwĩime
irio. Kuuma hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa kenda wa mweri
o ro ũcio nginya hwaĩ-inĩ wa mũthenya ũcio ũngĩ,
nĩmũrĩmenyagĩrĩra Thabatũ yanyu." **33** Ningĩ Jehova
akĩĩra Musa atĩrĩ, **34** "Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: 'Mũthenya
wa ikũmi na ĩtano wa mweri wa mũgwanja nĩguo Gĩathĩ
kĩa Jehova gĩa Ithũnũ gĩkaambĩrĩria, na gĩgaaikara
mĩthenya mũgwanja. **35** Mũthenya wa mbere nĩ wa
kĩũngano gĩtheru; mũtikanarute wĩra ũrĩa mũrutaga.
36 Mĩthenya mũgwanja mũkaarutagĩra Jehova maruta
ma gũcinwo na mwaki, naguo mũthenya wa ĩnana-
rĩ, mũgĩe na kĩũngano gĩtheru, na mũrutĩre Jehova
iruta rĩa gũcinwo na mwaki. Mũthenya ũcio nĩguo wa
kũhinga kĩũngano; mũtikanarute wĩra ũrĩa mũrutaga.
37 ("'Ici nĩcio ciathĩ cia Jehova iria ciathanĩtwo, iria
mũkaahunjanĩria irĩ ciũngano theru cia kũrehere Jehova
maruta ma gũcinwo na mwaki, na nĩmo maruta ma
njino, na maruta ma mũtu, na magongona na maruta
ma kũnyuuo marĩa marĩbataranagia o mũthenya. **38**
Maruta maya nĩ ma kuongererwo harĩ marĩa mangĩ ma
Thabatũ cia Jehova na nyongerera ya iheo cianyu na
kĩrĩa gĩothe mwĩranĩire na mwĩhĩtwa, na maruta mothe
ma kwĩyendera marĩa mũrutagĩra Jehova.) **39** "'Nĩ ũndũ
ũcio, kwambĩrĩria mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa
mweri wa mũgwanja, mwarĩkia kũgetha irio bũrũri-
inĩ, nĩ mũgaakũngũĩra gĩathĩ kĩu kĩa Jehova mĩthenya
mũgwanja. Mũthenya wa mbere nĩ wa kũhurũka, na
mũthenya wa ĩnana o naguo no wa kũhurũka. **40**
Mũthenya wa mbere nĩmũkooya maciaro marĩa mega
mũno ma mĩtĩ, na mathĩgĩ ma mĩtende, na honge
cia mĩtĩ ĩrĩa ĩrĩ na mathangũ maingĩ, na cia mĩtĩ ĩrĩa
ĩmeraga tũrũũĩ-inĩ, na mũkene mũrĩ mbere ya Jehova
Ngai wanyu mĩthenya mũgwanja. **41** Kũngũyagĩrai ũndũ
ũyũ arĩ gĩathĩ kĩa Jehova mĩthenya mũgwanja o mwaka.
Ũndũ ũyũ nĩ ũtuĩke watho mwandĩke wa gũtũũra nginya
harĩ njiarwa iria igooka; kũngũyagĩrai ũndũ ũcio mweri-
inĩ wa mũgwanja. **42** Ikaragai ithũnũ-inĩ mĩthenya
mũgwanja. Andũ a Isiraeli arĩa othe maciarĩirwo Isiraeli
magaaikaraga ithũnũ-inĩ, **43** nĩ ũndũ ũcio njiaro cianyu
nĩikamenya atĩ nĩ niĩ ndaatũmire andũ a Isiraeli maikare
ithũnũ-inĩ hĩndĩ ĩrĩa ndaamarutire bũrũri wa Misiri.
Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu.'" **44** Nĩ ũndũ ũcio Musa
akĩanĩrĩra kũrĩ andũ a Isiraeli ũhoro wa ciathĩ icio
ciathanĩtwo cia Jehova.

24 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Atha andũ a
Isiraeli makũrehere maguta marĩa makeere wega
ma ndamaiyũ hihe ma gũkũheaga ũtheri, nĩgeetha
matawa maikarage maakanĩte hĩndĩ ciothe. **3** Nja ya
gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mbere ya ithandũkũ
rĩa Ũira o kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo-rĩ, Harũni
nĩamenyagĩrĩre matawa macio mbere ya Jehova kuuma
hwaĩ-inĩ o nginya rũciinĩ, hĩndĩ ciothe. Ũndũ ũyũ
ũgaatuĩka watho mwandĩke wa gũtũũra wa njiarwa
iria igooka. **4** Matawa macio marĩ mbere ya Jehova, o
macio maigĩrĩirwo mũtĩ-inĩ wa matawa wa thahabu ĩrĩa
therie no nginya mamenyagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe. **5** "Oya
mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, ũthondeke mĩgate ikũmi
na ĩĩrĩ, o mũgate ũmwe ũrugwo na tũcunjĩ twĩrĩ twa
ikũmi twa eba ĩmwe. **6** Ũcooke ũmĩare mĩhari ĩĩrĩ, o
mũhari mĩgate ĩtandatũ, ũmĩigĩrĩre igũrũ rĩa metha ya
thahabu therie hau mbere ya Jehova. **7** Na o mũhari-
inĩ nĩhaigwo ũbani ũrĩa mũtherie ũtuĩke gĩcunjĩ gĩa
kĩririkano ũrũgamĩrĩire mĩgate ĩyo, na ũtuĩke iruta
rĩa njino rĩrutĩirwo Jehova na mwaki. **8** Mĩgate ĩyo nĩ
ĩigagwo mbere ya Jehova hĩndĩ ciothe, o Thabatũ o
Thabatũ, ĩrũgamagĩrĩre andũ a Isiraeli, ĩtuĩke kĩrĩkanĩro
gĩa gũtũũra. **9** Mĩgate ĩyo nĩ ya Harũni na ariũ ake, nao
mamĩrĩagĩre handũ hatheru, nĩ tondũ mĩgate ĩyo nĩ
gĩcunjĩ gĩtheru mũno harĩ rwĩga rwao rwa maruta marĩa
marutĩirwo Jehova ma gũcinwo na mwaki." **10** Na rĩrĩ,
mũrũ wa mũtumia Mũisiraeli, no ithe aarĩ Mũmisiri,
nĩathiire gũceerera andũ a Isiraeli, nake mũndũ ũcio
na Mũisiraeli makĩrũa marĩ kũu kambĩ. **11** Ũcio mũrũ
wa mũtumia Mũisiraeli nĩarumire Rĩĩtwa rĩa Ngai na
kĩrumi; nĩ ũndũ ũcio makĩmũtwarĩra Musa. (Nyina wa
mũndũ ũcio eetagwo Shelomithu, mwarĩ wa Dibiri ũrĩa
Mũdani.) **12** Makĩmũikia thĩinĩ, makĩmũrangĩra nginya
rĩrĩa mangĩamenyire wega wendi wa Jehova. **13** Nake
Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: **14** "Twara mũrumani ũcio
nja ya kambĩ. Andũ arĩa othe maamũiguire akĩrumana
mamũigĩrĩre moko mũtwe, nakĩo kĩũngano gĩothe
kĩmũhũũre na mahiga nyuguto. **15** Ĩra andũ a Isiraeli
atĩrĩ, 'Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkaaruma Ngai wake, no
nginya agaacookererwo nĩ ũũru ũcio ekĩte: **16** Mũndũ
o na ũrĩkũ ũkaaruma rĩĩtwa rĩa Jehova no nginya
akooragwo. Kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli no nginya

gĩkaamũhũũra na mahiga nyuguto. Aakorwo arĩ mũgeni
kana arĩ mũndũ ũciarĩirwo bũrũri-inĩ wanyu, rĩrĩa
akaaruma Rĩĩtwa rĩu rĩa Jehova, no nginya akooragwo.
17 "'Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkooraga mũndũ ũngĩ, no
nginya nake akooragwo. **18** Mũndũ o na ũrĩkũ angĩũraga
nyamũ ya mũndũ ũrĩa ũngĩ, no nginya akaamĩrĩha,
nyamũ ĩrĩhwo na nyamũ ĩngĩ. **19** Mũndũ o na ũrĩkũ
angĩgatiihia ũrĩa ũngĩ, o ũrĩa ekanĩte no nginya nake
ekwo o ũguo: **20** Mũndũ oina mũndũ ũrĩa ũngĩ ihĩndĩ,
nake akoinwo ihĩndĩ, riitho rĩrĩhagio na riitho, igego
rĩrĩhagio na igego. O ũrĩa mũndũ atiihĩtie mũndũ ũngĩ,
o nake atiihio o ro ũguo. **21** Mũndũ ũrĩa ũkooraga
nyamũ nĩakamĩrĩha, no ũrĩa ũkooraga mũndũ ũrĩa ũngĩ
no nginya akooragwo. **22** Mũrĩkoragwo na watho o ro
ũmwe ũkoniĩ mũgeni na mũndũ ũrĩa ũciarĩirwo bũrũri
wanyu. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu.'" **23** Nake Musa
akĩarĩria andũ a Isiraeli, nao magĩtwara mũndũ ũcio
warumĩte Ngai nja ya kambĩ, makĩmũhũũra na mahiga
nyuguto. Nao andũ a Isiraeli magĩĩka o ta ũrĩa Jehova
aathĩte Musa.

25 Nake Jehova akĩĩra Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai
atĩrĩ, **2** "Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, 'Hĩndĩ
ĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũrĩa ngaamũhe-rĩ, bũrũri
ũcio guo mwene no nginya ũkaagĩaga na Thabatũ ĩrĩa
yamũrĩirwo Jehova. **3** Mũkaahaandaga mĩgũnda yanyu
mĩaka ĩtandatũ, na mũcehage mĩgũnda yanyu ya thabibũ
mũkamĩcehaga mĩaka ĩtandatũ mũgĩcookanagĩrĩria
maciaro mayo. **4** No mwaka wa mũgwanja wakinya,
bũrũri ũcio nĩũkagĩa na Thabatũ ya kũhurũka, Thabatũ
yamũrĩirwo Jehova; mũtikanahaande kĩndũ mĩgũnda
kana mũcehe mĩthabibũ yanyu. **5** Irio iria ikeemeria,
nĩcio cia maitĩka-rĩ, mũtikanacigethe kana mũgethe
thabibũ cia mĩthabibũ yanyu ĩyo ĩtarĩ mĩrutĩre wĩra.
Bũrũri ũcio no nginya ũkaagĩa na mwaka wa kũhurũka.
6 Kĩrĩa gĩothe bũrũri ũcio ũgaaciara mwaka-inĩ ũcio
wa Thabatũ gĩgaatuĩka irio cianyu, inyuĩ ene na cia
ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na
cia aruti anyu a wĩra wa mũcaara, na mũraarĩrĩri
ũrĩa mũikaranĩtie nake, **7** o hamwe na mahiũ manyu
na nyamũ cia gĩthaka iria itũũraga bũrũri wanyu.
Kĩrĩa gĩothe bũrũri ũcio ũgaaciara no kĩrĩĩo. **8** "'Tarai
Thabatũ mũgwanja cia mĩaka, mĩaka mũgwanja maita
mũgwanja, nĩguo Thabatũ icio mũgwanja cia mĩaka
ihinge mĩaka mĩrongo ĩna na kenda. **9** Ningĩ mũcooke
mũhuhe karumbeta kũndũ guothe mũthenya wa ikũmi
wa mweri wa mũgwanja; Mũthenya wa Kũhoroherio
Mehia, mũkaahuha karumbeta kũndũ guothe bũrũri-inĩ
wanyu. **10** Amũrai mwaka ũcio wa mĩrongo ĩtano, na
mũhunjanĩrie ũhoro wa kũohorwo kwa andũ othe arĩa
matũũraga bũrũri ũcio wothe. Mwaka ũcio ũgaatuĩka wa
Jubilii nĩ ũndũ wanyu; o mũndũ wanyu nĩagacooka kũrĩa
ithaka cia nyũmba yao irĩ, na kũrĩa andũ a mũhĩrĩga wao
marĩ. **11** Mwaka ũcio wa mĩrongo ĩtano ũgaatuĩka wa
Jubilii kũrĩ inyuĩ; mũtikanahaande na mũtikanagethe
kĩrĩa gĩĩkũrĩtie kĩo kĩene, kana mũgethe mĩthabibũ ĩrĩa
ĩtarĩ mĩrutĩre wĩra. **12** Nĩgũkorwo ĩyo nĩ Jubilii, na
nĩyo ĩgaatuĩka theru kũrĩ inyuĩ; rĩĩagai o kĩrĩa gĩĩkũrĩtie
mĩgũnda-inĩ. **13** "'Mwaka-inĩ ũyũ wa Jubilii, o mũndũ
no nginya acooke gĩthaka-inĩ gĩake. **14** "'Mũngĩkenderia
mũndũ wa bũrũri wanyu mũgũnda kana mũgũre
mũgũnda kũrĩ we, mũtikanaheenanie mũndũ na ũrĩa
ũngĩ. **15** Mũrĩgũraga mũgũnda wa mũndũ wa bũrũri
wanyu kũringana na ũrĩa mĩaka ĩthirĩte thuutha wa
Jubilii. Nake mwendia akaawendagia kũringana na
mĩaka ĩrĩa ĩgakorwo ĩtigarĩte ya magetha. **16** Mĩaka
ĩngĩkorwo ĩtigarĩte mĩingĩ, mũkongerera thogora,
na mĩaka ĩngĩkorwo ĩtigarĩte mĩnini, mũkanyiihia
thogora, nĩ ũndũ kĩrĩa arakwenderia nĩ mũigana wa
magetha. **17** Mũtikanaheenanie mũndũ na ũrĩa ũngĩ,
no mwĩtigagĩre Ngai wanyu. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai
wanyu. **18** "'Rũmagĩrĩrai kĩrĩra kĩa watho wakwa na
mwĩmenyagĩrĩre nĩguo mwathĩkagĩre mawatho makwa,
na inyuĩ nĩ mũgaatũũra bũrũri ũcio mũrĩ na thayũ.
19 Naguo bũrũri ũcio nĩũgaciaraga maciaro maguo,
na inyuĩ nĩmũkarĩĩaga mũkahũũna na mũtũũre kuo
mũrĩ na thayũ. **20** Mwahota kũũria atĩrĩ, "Tũkaarĩa
kĩ mwaka wa mũgwanja aakorwo tũtikahaanda kana
tũgethe?" **21** Nĩngamũtũmĩra kĩrathimo mwaka-inĩ
ũcio wa gatandatũ nĩguo mĩgũnda yanyu ĩgaaciara
maciaro ma kũmũigana mĩaka ĩtatũ. **22** Mũkĩhaanda
mwaka-inĩ wa kanana, mũkaarĩĩaga irio iria mwaigĩte
mũthiithũ, na mũgaacirĩa nginya mũgethe maciaro
ma mwaka wa kenda. **23** "'Mĩgũnda ndĩkanendio biũ,
tondũ bũrũri nĩ wakwa na inyuĩ mũrĩ o ageni kuo,
na nĩ niĩ ndĩmũkomborithĩtie. **24** Bũrũri wothe ũrĩa
mwĩnyiitĩire ũgaatuĩka wanyu, no nginya kũgĩe na
mweke wa gũkũũraga mĩgũnda ĩyo. **25** "'Mũndũ wa
bũrũri wanyu angĩthĩĩna na endie gĩcunjĩ kĩa mũgũnda
wake, mũndũ ũrĩa wa hakuhĩ mũno wa nyũmba yake
nĩagooka na akũũre mũgũnda ũcio mũndũ wao eendetie.
26 No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo ndarĩ na mũndũ wa
kũmũkũũrĩra mũgũnda, na we mwene atonge agĩe na
indo ciiganĩte kũũkũũra, **27** nĩwe ũgaatua thogora
kũringana na mĩaka ĩrĩa mĩthiru kuuma rĩrĩa aawendirie,
na acookie mbeeca icio ingĩ kũrĩ mũndũ ũrĩa eendeirie;
thuutha ũcio no acooke mũgũnda-inĩ wake. **28** No
angĩaga kũgĩa na indo cia kũmũrĩha-rĩ, gĩcunjĩ kĩrĩa
eendirie gĩgũtũũra kĩrĩ kĩa mũgũri nginya Mwaka wa
Jubilii. Gĩgaacookio hĩndĩ ya Jubilii, na hĩndĩ ĩyo no
acooke gĩthaka-inĩ gĩake. **29** "'Mũndũ angĩkeendia
nyũmba ĩrĩ itũũra-inĩ inene rĩirigĩre, nĩarĩkoragwo arĩ
na kĩhooto gĩa kũmĩkũũra ihinda rĩa mwaka mũgima
kuuma amĩendia. Thĩinĩ wa ihinda rĩu no amĩkũũre. **30**
Ĩngĩaga gũkũũrwo mwaka ũmwe ũtanathira, nyũmba
ĩyo ĩrĩ itũũra-inĩ inene rĩirigĩre nĩĩgatuĩka ya mũmĩgũri
na njiaro ciake nginya tene. Nyũmba ĩyo ndĩgaacookerio
mwene Mwaka wa Jubilii. **31** No nyũmba cia tũtũũra-inĩ
tũrĩa tũtarĩ tũirigĩre, irĩtuagwo ta mĩgũnda ya kũndũ
gũtarĩ kũirige. Icio no ikũũrwo, na nĩ igaacookio Mwaka
wa Jubilii. **32** "'Alawii hĩndĩ ciothe nĩ marĩ na kĩhooto gĩa
gũkũũraga nyũmba ciao iria irĩ matũũra-inĩ ma Alawii,
marĩa megwatĩire. **33** Nĩ ũndũ ũcio indo cia Alawii
no ikũũrwo, ũguo nĩ ta kuuga atĩ, nyũmba nyendie
itũũra-inĩ o rĩothe rĩao, nĩĩgacookio Mwaka wa Jubilii,
tondũ nyũmba iria irĩ matũũra-inĩ ma Alawii nĩcio
igai rĩao thĩinĩ wa andũ a Isiraeli. **34** No ithaka cia
ũrĩithio cia matũũra mao itikanendio; icio nĩ ciao nginya
tene. **35** "'Mũndũ wa bũrũri wanyu angĩthĩĩna nginya
aremwo nĩ kwĩrũgamĩrĩra gatagatĩ kanyu, mũteithagiei

o ta ũrĩa mũngĩteithia mũgeni kana mũndũ ũrarĩrĩire
kwanyu, nĩgeetha ahote gũtũũrania na inyuĩ. **36**
Mũtikanamũrĩhie uumithio o na ũrĩkũ, no mwĩtigagĩre
Ngai wanyu, nĩgeetha mũndũ wa bũrũri wanyu ahote
gũtũũrania na inyuĩ. **37** Mũtikanamũkombere mbeeca
nĩguo acookie na maciaro, kana mũmwenderie irio nĩguo
muone uumithio. **38** Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa
wamũrutire bũrũri wa Misiri nĩguo ndĩmũhe bũrũri wa
Kaanani na nduĩke Ngai wanyu. **39** "'Mũndũ wa bũrũri
wanyu angĩthiĩna arĩ gatagatĩ kanyu, nake eyendie
harĩ inyuĩ, mũtikanamũrutithie wĩra ta ngombo. **40**
Mũkaamũtua ta mũruti wa wĩra wa mũcaara kana ta
mũndũ ũrarĩrĩire kwanyu; mũndũ ũcio akaamũrutĩra
wĩra nginya Mwaka wa Jubilii. **41** Thuutha ũcio mũndũ
ũcio na ciana ciake nĩmakarekererio, nake acooke kũrĩ
andũ a mũhĩrĩga wake, na gĩthaka-inĩ kĩa maithe make
ma tene. **42** Tondũ andũ a Isiraeli nĩ ndungata ciakwa,
iria ndaarutire bũrũri wa Misiri, matikanendio matuĩke
ngombo. **43** Mũtikamaathage mũtekũmaiguĩra tha,
no mwĩtigagĩrei Ngai wanyu. **44** "'Ngombo cianyu
cia arũme na cia andũ-a-nja iriumaga ndũrĩrĩ-inĩ iria
imũrigiicĩirie; kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ icio no mũgũrage
ngombo. **45** O na ningĩ no mwĩgũrĩre ngombo kuuma
kũrĩ andũ arĩa mararĩrĩire kwanyu na kuuma kũrĩ andũ
a mĩhĩrĩga yao arĩa maciarĩirwo bũrũri wanyu, nao
matuĩke indo cianyu. **46** Andũ acio no mũmeegaĩre
kũrĩ ciana cianyu matuĩke igai rĩrĩa mũmagaĩire, na
no mũmatue ngombo rĩrĩa rĩothe marĩ muoyo, no
mũtikanaathe andũ anyu a Isiraeli mũtekũmaiguĩra
tha. **47** "'No rĩrĩ, mũgeni kana mũndũ ũrĩa ũrarĩrĩire
kwanyu angĩtonga arĩ gatagatĩ kanyu, nake mũndũ
wa bũrũri wanyu athĩĩne na eyendie kũrĩ mũgeni ũrĩa
ũtũũranĩtie na inyuĩ, kana kũrĩ mũndũ wa mũhĩrĩga wa
mũndũ ũcio mũgeni-rĩ, **48** mũndũ ũcio no arĩkoragwo
arĩ na kĩhooto gĩa gũkũũrwo thuutha wa kwĩyendia.
Mũndũ wa nyũmba yao no amũkũũre: **49** Ithe mũnini
kana ithe mũkũrũ, kana mũrũ wa ithe, kana mũndũ
wa rũrĩra rwa mũhĩrĩga wao no amũkũũre; kana we
mwene angĩgaacĩra, no ekũũre. **50** Mũndũ ũcio na
mũmũgũri magaatara ihinda rĩrĩa rĩthiru kuuma mwaka
ũrĩa eyendirie nginya rĩrĩa Mwaka wa Jubilii ũgaakinya.
Thogora wa kũrekererio gwake ũkaaringana na irĩhi rĩa
mũndũ wa mũcaara thĩinĩ wa mĩaka ĩyo. **51** Angĩkorwo
nĩ mĩaka mĩingĩ ĩtigarĩte, nĩakarĩha gĩcunjĩ kĩnene gĩa
thogora ũrĩa aagũrĩtwo naguo. **52** No angĩkorwo no
mĩaka mĩnini ĩtigarĩte Mwaka wa Jubilii ũkinye, ĩyo
noyo agaatara arĩhe gũkũũranio gwake kũringana na
ũrĩa kwagĩrĩire. **53** Agaatuuo ta mũndũ wa mũcaara
mwaka o mwaka; na no nginya mũmenyagĩrĩre atĩ
mũmũgũri ndarĩmwathaga atekũmũiguĩra tha. **54** "'O
na angĩaga gũkũũrwo na njĩra ĩmwe ya icio, we na
ciana ciake no nginya makaarekererio Mwaka wa Jubilii
wakinya, **55** nĩgũkorwo andũ a Isiraeli nĩ ndungata
ciakwa. Acio nĩ ndungata ciakwa, iria ndaarutire bũrũri
wa Misiri. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu.

26 "'Mũtikanethondekere mĩhianano kana
mwĩrũgamirie mũhianĩre wa kĩndũ kana ihiga
rĩamũre rĩa kũhooywo, mũtikaige ihiga rĩacũhie bũrũri-
inĩ wanyu atĩ nĩguo mũrĩinamagĩrĩre. Niĩ nĩ niĩ Jehova
Ngai wanyu. **2** "'Menyagĩrĩrai Thabatũ ciakwa na
mũtĩĩage handũ hakwa harĩa haamũre. Niĩ nĩ niĩ
Jehova. **3** "'Mũngĩrũmĩrĩra kĩrĩra kĩa watho wakwa
na mũmenyagĩrĩre gwathĩkagĩra maathani makwa,
4 nĩngamuuragĩria mbura imera ciayo ciakinya, na
mĩgũnda yanyu nĩrĩciaraga irio, nayo mĩtĩ ya mĩgũnda
yanyu ĩciarage maciaro mayo. **5** Mũrĩhũũraga ngano
yanyu mũgakinyĩria magetha ma thabibũ, namo
magetha ma thabibũ magakinyĩria hĩndĩ ya mahaanda,
na mũrĩrĩĩaga irio mũkahũũna, na mũtũũre bũrũri
wanyu mũrĩ na thayũ. **6** "'Nĩngatũma bũrũri wanyu
ũgĩe na thayũ, na mũrĩkomaga gũtarĩ mũndũ ũngĩtũma
mwĩtigĩre. Nĩnganiina nyamũ njũru ciehere bũrũri-inĩ
wanyu. Nacio itigacooka kuoneka bũrũri-inĩ wanyu. **7**
Nĩmũkaingatithia thũ cianyu, na mũcihoote mbaara-
inĩ. **8** Andũ atano anyu makaahũũra andũ igana, nao
andũ anyu igana makaahũũra andũ ngiri ikũmi, nacio
thũ nĩ mũgaacihoota mũciũrage na rũhiũ rwa njora. **9**
"'Nĩngamuonia ũtugi wakwa, na ndũme mũciarane
na mũingĩhe, na nĩngatũũria kĩrĩkanĩro gĩakwa na
inyuĩ. **10** Mũgaakoragwo o mũkĩrĩa magetha ma mwaka
mũthiru nginya rĩrĩa mũkaamaruta nja nĩguo mũgĩe na
handũ ha kũiga magetha marĩa maragethwo. **11** Ngaiga
gĩikaro gĩakwa gatagatĩ kanyu, na ndikamũthũũra. **12**
Ngaathiiaga ndĩ gatagatĩ kanyu, nduĩke Ngai wanyu,
na inyuĩ mũtuĩke andũ akwa. **13** Niĩ nĩ niĩ Jehova
Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, nĩguo
mũtige gũtuĩka ngombo cia andũ a Misiri; ndoinangire
macooki ma ngingo cianyu ngĩtũma mũhotage gũthiĩ
mwĩhaandĩte wega. **14** "'No mũngĩkaaga kũnjigua,
mwage kũhingia maathani macio mothe, **15** na
mũngĩrega kĩrĩra gĩakwa kĩa watho na mũthũũre
mawatho makwa, na mwage kũhingia maathani makwa,
na nĩ ũndũ ũcio mũthũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ, **16** Niĩ
na niĩ nĩngamwĩka maũndũ maya: Nĩngamũrehere
kĩmako, na ndĩmũrehere ndwari cia kũmũniina na ũndũ
wa kũhiũha kwa mĩĩrĩ kũrĩa gũkaamũte maitho, na
gũtũme mũũrwo nĩ hinya. Mũkaahaanda mbeũ tũhũ, nĩ
ũndũ ikaarĩagwo nĩ thũ cianyu. **17** Nĩngamũrũithia
ndĩmũũkĩrĩre nĩguo mũhootwo nĩ thũ cianyu; arĩa
mamũthũire nĩo makaamwathaga, na mũkooraga
hatarĩ mũndũ ũmũingatithĩtie. **18** "'Angĩkorwo o na
mwekwo maũndũ macio mũtikanjigua-rĩ, ngaakĩrĩrĩria
kũmũherithia nĩ ũndũ wa mehia manyu maita
mũgwanja. **19** Nĩnganiina rũng'athio rwa mwĩtĩĩo
wanyu, na ndũme matu matuĩke ta cuuma, nayo thĩ
yũme ĩtuĩke ta gĩcango. **20** Mũkaahũthĩra hinya wanyu
o tũhũ, tondũ tĩĩri wanyu ndũkagethwo kĩndũ, kana
mĩtĩ ya bũrũri wanyu ĩciare maciaro mayo. **21** "'Ningĩ
mũngĩthiĩ na mbere na mĩthiĩre ya kũnemera, na
mwage kũnjigua, nĩngakĩrĩrĩria kũmũingĩhĩria mahũũra
mangĩ maita mũgwanja o ũrĩa mehia manyu magĩrĩirwo
nĩ kũherithio. **22** Nĩngamũrehere nyamũ cia gĩthaka
imũũkĩrĩre, nacio imũtunye ciana cianyu, na iniine
ng'ombe cianyu, o na itũme mũigana wanyu ũnyiihe ũũ
atĩ barabara cianyu ciage andũ. **23** "'Ningĩ kũngĩkorwo o
na mwekwo maũndũ macio no mũkaarega kũnjookerera
na mũgĩthiĩ na mbere kũnjũkĩrĩra-rĩ, **24** niĩ na niĩ
nĩngamũũkĩrĩra, na nĩngakĩrĩrĩria kũmũhũũra nĩ
ũndũ wa mehia manyu maita mangĩ mũgwanja. **25**

Nĩngamũrehithĩria rũhiũ rwa njora rũrĩhĩrie kĩrĩkanĩro kĩrĩa mũthũkĩtie. Muorĩra matũũra-inĩ marĩa manene manyu, nĩngamũrehithĩria mũthiro thĩinĩ wanyu, na ndĩmũrekererie moko-inĩ ma thũ cianyu. **26** Rĩrĩa ngaamwehereria makũmbĩ manyu ma irio, andũ-a-nja ikũmi makaarugagĩra mĩgate yanyu riiko rĩmwe, nao macooke kũmũrehera mĩgate ĩyo ĩthimĩtwo na ratiri. Mũkaamĩrĩĩaga na mũtihũũne. **27** "'Ningĩ kũngĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio mũtikanjigua-rĩ, no mũthiĩ o na mbere kũnjũkĩrĩra, **28** niĩ na niĩ nĩngamũũkĩrĩra na marakara na niĩ mwene ngĩrĩrĩrie kũmũherithia maita mangĩ mũgwanja nĩ ũndũ wa mehia manyu. **29** Mũkaarĩĩaga nyama cia ariũ na aarĩ anyu. **30** Ningĩ nĩnganang a kũndũ kwanyu kũrĩa gũtũũgĩru, na ndemange magongona manyu ma ũbani na njooke njigĩrĩre ciimba cianyu igũrũ rĩa mĩhianano ĩyo yanyu ĩtarĩ muoyo, na ndĩmũthũũre. **31** Matũũra manyu marĩa manene nĩngamananga na handũ hanyu harĩa haamũre ndĩhoonũhe, o na ndigakenio nĩ mũtararĩko mwega wa maruta manyu. **32** Nĩngonũha bũrũri ũcio, nginya thũ cianyu iria itũũraga kuo igege. **33** Nĩngamũharagania ndũrĩrĩ-inĩ na njomore rũhiũ rwakwa rwa njora ndĩmũingatithie. Naguo bũrũri wanyu ndĩũnũhe, namo matũũra manyu marĩa manene ndĩmanange. **34** Thuutha ũcio, bũrũri ũcio nĩũgakenera mĩaka ya Thabatũ hĩndĩ ĩyo yothe ũgaakorwo ũkirĩte ihooru, na inyuĩ mũrĩ bũrũri-inĩ wa thũ cianyu; naguo bũrũri nĩũkahurũka, na ũkenere thabatũ ciaguo. **35** Ihinda rĩrĩa bũrũri ũcio ũgaakorwo ũkirĩte ihooru, nĩũkahurũka kũrĩa wagĩte kũhurũka hĩndĩ ya Thabatũ iria mwatũũrĩte kuo. **36** "'Nao arĩa anyu magaatigara, nĩngatũma ngoro ciao inyiitwo nĩ guoya marĩ mabũrũri-inĩ macio ma thũ ciao, o nginya ithangũ rĩabarabario nĩ rũhuho rĩgatũma moore. Nao makooraga o ta ũrĩa mũndũ ooragĩra rũhiũ rwa njora, na nĩmakagũũaga o na gũtarĩ mũndũ ũmaingatithĩtie. **37** Makaahĩnganaga makĩũra o ta andũ maroorĩra rũhiũ rwa njora o na gũtarĩ mũndũ ũmaingatithĩtie. Nĩ ũndũ ũcio mũtikahota gwĩtiiria thũ cianyu. **38** Mũgaathirĩra kũu ndũrĩrĩ-inĩ; bũrũri wa thũ cianyu ũkaamũrĩa ũmũniine. **39** Nao andũ anyu arĩa magaatigara nĩmakoorwo nĩ hinya marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio wa thũ ciao nĩ ũndũ wa mehia mao; o na ningĩ nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao, nĩ makoorwo nĩ hinya. **40** "'No mangĩkoimbũra mehia mao na mehia ma maithe mao, o na mehia ma kũnemera na ma kũnjũkĩrĩra, **41** kũrĩa gwatũmire ndĩmookĩrĩre nginya ngĩmatwarithia bũrũri wa thũ ciao, thuutha ũcio rĩrĩa ngoro icio ciao nyũmũ ikenyiihia na ciĩtĩkĩre ihũũra rĩa mehia mao-rĩ, **42** nĩngaririkana kĩrĩkanĩro gĩakwa na Jakubu, na kĩrĩkanĩro gĩakwa na Isaaka, na kĩrĩkanĩro gĩakwa na Iburahĩmu, na ndirikane bũrũri ũcio. **43** Nĩgũkorwo bũrũri ũcio nĩũgatiganĩrio nĩo, naguo nĩũgakenera Thabatũ ciaguo rĩrĩa ũgaakira ihooru ũtarĩ nao. Nĩmakarĩhio mehia mao nĩ ũndũ nĩmaregire mawatho makwa na magĩthũũra kĩrĩra gĩakwa kĩa watho. **44** No rĩrĩ, o na gũtariĩ ũguo, hĩndĩ ĩyo marĩ bũrũri-inĩ wa thũ ciao, ndikamarega kana ndĩmathũũre biũ ũndũ ũngĩtũma ndĩmaniine biũ, thũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa nao. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wao. **45** No nĩ ũndũ wao, nĩngaririkana kĩrĩkanĩro gĩakwa na maithe mao, arĩa ndaarutire bũrũri wa Misiri mbere ya ndũrĩrĩ nĩgeetha nduĩke Ngai wao. Niĩ nĩ niĩ Jehova.'" **46** Icio nĩcio irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na matuĩro ma ciira na mawatho marĩa Jehova aarĩkanĩire na andũ a Isiraeli Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, akĩĩra Musa amamenyithanie kũrĩ andũ a Isiraeli.

27 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: 'Mũndũ o wothe angĩkeehĩta mwĩhĩtwa wa mwanya wa kwamũrĩra Jehova andũ, na ũndũ wa kũruta indo iria ciiganĩire iruta rĩu, **3** nĩũgaatua irĩhi rĩa mũndũ mũrũme wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ nginya mĩaka mĩrongo ĩtandatũ rĩkorwo rĩrĩ cekeri mĩrongo ĩtano cia betha, kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre, **4** na aakorwo nĩ mũndũ-wa-nja, ũgaatua irĩhi rĩkorwo rĩrĩ cekeri mĩrongo ĩtatũ. **5** Aakorwo nĩ mũndũ wa kuuma mĩaka ĩtano nginya mĩrongo ĩĩrĩ, ũgaatua irĩhi rĩa mũndũ mũrũme rĩtuĩke nĩ cekeri mĩrongo ĩĩrĩ, na irĩhi rĩa mũndũ-wa-nja nĩ cekeri ikũmi. **6** Aakorwo nĩ mũndũ wa kuuma mweri ũmwe nginya mĩaka ĩtano, ũgaatua irĩhi rĩa kahĩĩ rĩtuĩke nĩ cekeri ithano cia betha, na irĩhi rĩa kairĩtu nĩ cekeri ithatũ cia betha. **7** Aakorwo nĩ mũndũ wa mĩaka mĩrongo ĩtandatũ kana makĩrĩa, ũgaatua irĩhi rĩa mũndũ mũrũme rĩtuĩke nĩ cekeri ikũmi na ithano, na rĩa mũndũ-wa-nja nĩ cekeri ikũmi. **8** Angĩkorwo mũndũ ũrĩa wĩhĩtĩte mwĩhĩtwa nĩ mũthĩĩni mũno ndaangĩhota kũrĩha irĩhi rĩrĩa rĩtuĩtwo, nĩagatwara mũndũ ũcio kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, ũrĩa ũgaatua irĩhi rĩrĩa mũndũ ũcio wĩhĩtĩte mwĩhĩtwa angĩhota kũrĩha. **9** "'Angĩkorwo kĩndũ kĩrĩa eeranĩire na mwĩhĩtwa nĩ nyamũ ĩngĩĩtĩkĩrĩka ĩrĩ iruta kũrĩ Jehova, nyamũ ta ĩyo ĩheanĩtwo kũrĩ Jehova ĩrĩtuĩkaga nĩ nyamũre. **10** Ndakanamĩkũũranie kana amĩgarũranie, aige ĩrĩa njega ithenya rĩa ĩrĩa njũru, kana aige ĩrĩa njũru ithenya rĩa ĩrĩa njega; angĩgakũũrania nyamũ ĩyo na ĩngĩ, cierĩ ĩyo ya mbere na ĩyo ya gũkũũranio nĩigatuĩka nyamũre. **11** Angĩkorwo kĩndũ kĩu ehĩtĩte kũruta nĩ nyamũ ĩrĩ na thaahu, ĩrĩa ĩtangĩĩtĩkĩrĩka ĩrĩ iruta kũrĩ Jehova, nyamũ ĩyo no nginya ĩtwarĩrwo mũthĩnjĩri-Ngai, **12** ũrĩa ũgaatua kana nĩ njega kana ti njega. Thogora ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agaatua, ũcio nĩguo ũgaatuĩka thogora wayo. **13** Angĩkorwo mwene no ende gũkũũra nyamũ ĩyo, no nginya ongerere gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa ithano harĩ thogora ũrĩa ũtuĩtwo. **14** "'Mũndũ angĩamũra nyũmba yake ĩrĩ kĩndũ kĩamũrĩirwo Jehova, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua itua kana nĩ njega kana ti njega. Thogora ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agaatua, ũcio nĩguo ũgaatuĩka thogora wayo. **15** Mũndũ ũrĩa wamũrĩte nyũmba yake angĩmĩkũũra-rĩ, no nginya ongerere gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa ithano gĩa thogora wayo, nayo nyũmba ĩyo nĩĩgatuĩka yake rĩngĩ. **16** "'Angĩkorwo mũndũ nĩakamũrĩra Jehova gĩcunjĩ kĩa mũgũnda wa nyũmba yao, thogora waguo ũgaatuuo kũringana na mbeũ iria ingĩhaandwo, nacio nĩ cekeri mĩrongo ĩtano cia betha, iria arĩ kĩbaba kĩmwe kĩa omeri ya mbeũ cia cairi. **17** Angĩkaamũra mũgũnda wake Mwaka-inĩ wa Jubilii, thogora ũrĩa ũtuĩtwo nĩguo ũgaatuĩka thogora waguo. **18** No angĩamũra mũgũnda wake thuutha wa Jubilii, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua thogora kũringana na mĩaka ĩrĩa ĩtigarĩte

Jubilii ĩrĩa ĩngĩ ĩgĩgaakinya, naguo thogora waguo
nĩũkanyihanyiihio. **19** Mũndũ ũcio wamũrĩte mũgũnda
wake angĩenda kũũkũũra, nĩakongerera gĩcunjĩ kĩngĩ
gĩa ithano harĩ thogora waguo, mũgũnda ũcio ũcooke
ũtuĩke wake rĩngĩ. **20** No rĩrĩ, angĩkorwo ndegũkũũra
mũgũnda ũcio, kana aakorwo nĩawendeirie mũndũ
ũngĩ, mũgũnda ũcio ndũrĩ hĩndĩ ũgaakũũrwo o na rĩ.
21 Rĩrĩa mũgũnda ũcio ũkaarekererio Mwaka-inĩ wa
Jubilii, nĩũgatuĩka mwamũre, o ta mũgũnda wamũrĩirwo
Jehova; ũgaatuĩka mũgũnda wa athĩnjĩri-Ngai. **22** "'Ningĩ
mũndũ angĩkaamũrĩra Jehova mũgũnda ũrĩa agũrĩte,
na ti mũgũnda wa nyũmba yao, **23** mũthĩnjĩri-Ngai
nĩagatua thogora waguo nginya Mwaka wa Jubilii,
nake mũndũ ũcio nĩakarĩha irĩhi rĩu mũthenya ũcio
taarĩ kĩndũ kĩamũrĩirwo Jehova. **24** Mwaka-inĩ wa
Jubilii, mũgũnda ũcio nĩũgacookerera mwene ũrĩa
wamwendeirie, ũrĩa warĩ mwene mũgũnda ũcio. **25**
Thogora wothe ũrĩtuagwo kũringana na cekeri ya
handũ-harĩa-haamũre, nacio nĩ geera mĩrongo ĩĩrĩ harĩ
cekeri ĩmwe. **26** "'Na rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩamũrĩra
Jehova irigithathi rĩa nyamũ, nĩ ũndũ marigithathi
mothe nĩ ma Jehova; arĩ ndegwa, kana ng'ondu, icio nĩ
cia Jehova. **27** Angĩkorwo nĩ nyamũ ĩmwe ya iria irĩ
thaahu, no amĩgũre na thogora ũrĩa ĩtuĩrĩirwo, ongerere
gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa ithano harĩ thogora ũcio. Aakorwo
ndekũmĩkũũra, nyamũ ĩyo nĩĩkeendio na thogora ũrĩa
ũtuĩtwo. **28** "'No gũtirĩ kĩndũ kĩa mũndũ kĩrĩa aamũrĩire
Jehova, arĩ mũndũ, kana nyamũ, kana mũgũnda wa
nyũmba yao, kĩngĩendio kana gĩkũũrwo; indo ciothe
ciamũrĩirwo Jehova nĩ nyamũre harĩ Jehova. **29** "'Na
rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ wamũrĩirwo kũũragwo ũngĩkũũrwo;
no nginya ooragwo. **30** "'Gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo
ciothe cia kuuma mũgũnda, arĩ ngano ya mũgũnda kana
maciaro ma mĩtĩ, nĩ kĩa Jehova; gĩcunjĩ kĩu kĩamũrĩirwo
Jehova. **31** Mũndũ angĩgakũũra gĩcunjĩ gĩake gĩa ikũmi,
no nginya akongerera gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa ithano harĩ
thogora ũrĩa ũtuĩtwo. **32** Gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩothe kĩa
rũũru rwa ng'ombe kana rwa mbũri, nyamũ ya ikũmi
yothe ĩrĩa ĩhĩtũkagĩra rungu rwa rũthanju rwa mũrĩithi
nĩĩkamũrĩrwo Jehova. **33** Mũndũ ndagathuure ĩrĩa njega
kana ĩrĩa njũru, kana akũũranie. Angĩgakũũrania nyamũ
ĩyo na ĩngĩ, cierĩ, ya mbere na ĩyo ya gũkũũranio, nĩ
igaatuĩka nyamũre, na icio itingĩkũũrwo.'" **34** Macio
nĩmo maathani marĩa Jehova aaheire Musa Kĩrĩma-inĩ
gĩa Sinai makoniĩ andũ a Isiraeli.

Ndari

1 Na rĩrĩ, Jehova akĩarĩria Musa arĩ Hema-inĩ ya
Gũtũnganwo kũu Werũ-inĩ wa Sinai mũthenya wa
mbere wa mweri wa keerĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ kuuma
andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri. Akĩmwĩra atĩrĩ:
2 "Tara kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli, ũmatare na
mbarĩ ciao, na nyũmba ciao ũrĩa itarĩĩ, mũndũ mũrũme
o mũndũ mũrũme andĩkwo rĩĩtwa rĩake. **3** Wee mũrĩ
na Harũni mũtare ikundi cia arũme othe arĩa marĩ
Isiraeli, arĩa makinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria,
arĩa mangĩhota gũthiĩ ita-inĩ. **4** Mũndũ ũmwe kuuma o
mũhĩrĩga, na akorwo arĩ mũtongoria wa nyũmba yao,
nĩo mekũmũteithia. **5** Maya nĩmo marĩĩtwa ma andũ
arĩa marĩmũteithagĩrĩria: kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni,
nĩ Elizuru mũrũ wa Shedeuru; **6** kuuma mũhĩrĩga wa
Simeoni, nĩ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai; **7** kuuma
mũhĩrĩga wa Juda, nĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu;
8 kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru, nĩ Nethaneli mũrũ wa
Zuaru; **9** kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni, nĩ Eliabu mũrũ
wa Heloni; **10** kuuma ariũ a Jusufu: kuuma Efiraimu,
nĩ Elishama mũrũ wa Amihudu; kuuma Manase, nĩ
Gamalieli mũrũ wa Pedazuru; **11** kuuma mũhĩrĩga wa
Benjamini, nĩ Abidani mũrũ wa Gideoni; **12** kuuma
mũhĩrĩga wa Dani, nĩ Ahiezeri mũrũ wa Amishadai; **13**
kuuma mũhĩrĩga wa Asheri, nĩ Pagieli mũrũ wa Okirani;
14 kuuma mũhĩrĩga wa Gadi, nĩ Eliasafu mũrũ wa Deueli;
15 kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali, nĩ Ahira mũrũ wa
Enani." **16** Acio nĩo andũ arĩa maathuurirwo kuuma kũrĩ
kĩrĩndĩ gĩa Isiraeli, marĩ atongoria a mĩhĩrĩga ya maithe
mao ma tene. Nĩo maarĩ atongoria a mĩhĩrĩga ya Isiraeli.
17 Musa na Harũni makĩoya andũ acio maaheetwo
marĩĩtwa mao. **18** Magĩcooka magĩĩta kĩrĩndĩ gĩothe
hamwe mũthenya wa mbere wa mweri wa keerĩ. Andũ
makĩonania rũruka rwao kũringana na mbarĩ na nyũmba
ciao, nao arũme arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ
na makĩria makĩandĩkwo, o mũndũ o mũndũ na rĩĩtwa
rĩake, **19** o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. Nĩ ũndũ ũcio
akĩmatara marĩ kũu Werũ-inĩ wa Sinai: **20** Kuuma njiaro-
inĩ cia Rubeni, mũriũ wa irigithathi wa Isiraeli: Arũme
othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria,
arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ
o mũndũ na rĩĩtwa rĩake, kũringana na maandĩko ma
mbarĩ na nyũmba ciao. **21** Kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni
maarĩ andũ 46,500. **22** Kuuma njiaro-inĩ cia Simeoni:
Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na
makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, magĩtarwo
na makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩĩtwa rĩake,
kũringana na maandĩko ma mbarĩ na nyũmba ciao. **23**
Kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni maarĩ andũ 59,300. **24**
Kuuma njiaro-inĩ cia Gadi: Arũme othe arĩa maakinyĩtie
mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire
gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na
rĩĩtwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao
na nyũmba ciao. **25** Kuuma mũhĩrĩga wa Gadi maarĩ
andũ 45,650. **26** Kuuma njiaro-inĩ cia Juda: Arũme othe
arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa
mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o
mũndũ na rĩĩtwa rĩake, kũringana na maandĩko ma
mbarĩ ciao na nyũmba ciao. **27** Kuuma mũhĩrĩga wa Juda
maarĩ andũ 74,600. **28** Kuuma njiaro-inĩ cia Isakaru:
Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na
makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo
o mũndũ o mũndũ na rĩĩtwa rĩake, kũringana na
maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. **29** Kuuma
mũhĩrĩga wa Isakaru maarĩ andũ 54,400. **30** Kuuma
njiaro-inĩ cia Zebuluni: Arũme othe arĩa maakinyĩtie
mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ kana makĩria, arĩa mangĩahotire
gũthiĩ ita-inĩ makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩĩtwa
rĩake kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba
ciao. **31** Kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni maarĩ andũ
57,400. **32** Kuuma kũrĩ ariũ a Jusufu: Kuuma njiaro-
inĩ cia Efiraimu: Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka
mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-
inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩĩtwa rĩake,
kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba
ciao. **33** Kuuma mũhĩrĩga wa Efiraimu maarĩ andũ
40,500. **34** Kuuma njiaro-inĩ cia Manase: Arũme othe
arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa
mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ makĩandĩkwo o mũndũ o
mũndũ na rĩĩtwa rĩake kũringana na maandĩko ma
mbarĩ ciao na nyũmba ciao. **35** Kuuma mũhĩrĩga-inĩ
wa Manase maarĩ andũ 32,200. **36** Kuuma njiaro-inĩ
cia Benjamini: Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka
mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-
inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩĩtwa rĩake,
kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba
ciao. **37** Kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini maarĩ andũ
35,400. **38** Kuuma njiaro-nĩ cia Dani: Arũme othe
arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa
mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o
mũndũ na rĩĩtwa rĩake, kũringana na maandĩko ma
mbarĩ ciao na nyũmba ciao. **39** Kuuma mũhĩrĩga wa
Dani maarĩ andũ 62,700. **40** Kuuma njiaro-inĩ cia Asheri:
Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na
makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo
o mũndũ o mũndũ na rĩĩtwa rĩake, kũringana na
maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. **41** Kuuma
mũhĩrĩga wa Asheri maarĩ andũ 41,500. **42** Kuuma
njiaro-inĩ cia Nafitali: Arũme othe arĩa maakinyĩtie
mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ kana makĩria, arĩa mangĩahotire
gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na
rĩĩtwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na
nyũmba ciao. **43** Kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali maarĩ
andũ 53,400. **44** Acio nĩo andũ arĩa maatarirwo nĩ
Musa na Harũni na atongoria arĩa ikũmi na eerĩ a
Isiraeli, o ũmwe wao arũgamĩrĩire nyũmba yake. **45**
Andũ othe a Isiraeli arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo
ĩĩrĩ kana makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ,
magĩtarwo kũringana na nyũmba ciao. **46** Andũ acio
othe marĩ hamwe maarĩ 603,550. **47** No rĩrĩ, andũ a
nyũmba ya mũhĩrĩga wa Lawi matiataranĩirio hamwe
na andũ arĩa angĩ a Isiraeli. **48** Jehova nĩeerĩte Musa
atĩrĩ, **49** "Mũtigatare andũ a mũhĩrĩga wa Lawi kana
mũmataranĩrie na andũ arĩa angĩ a Isiraeli. **50** Handũ
ha ũguo-rĩ, amũrai Alawii matuĩke arori a hema ya Ũira,
mamenyagĩrĩre indo ciothe ciayo, na kĩndũ o gĩothe kĩa
hema ĩyo. Nĩo marĩkuuaga hema ĩyo o na indo ciothe
ciayo; na mamĩmenyagĩrĩre na mamĩthiũrũrũkagĩrie na

hema ciao. **51** Rĩrĩa rĩothe hema ĩyo ĩgũthaamio, Alawii
acio nĩo marĩmĩambũraga, na rĩrĩa rĩothe hema ĩyo
ĩĩkwambwo-rĩ, Alawii acio nĩo marĩmĩambaga. Mũndũ
ũngĩ o na ũrĩkũ angĩkamĩkuhĩrĩria nĩakooragwo. **52**
Andũ a Isiraeli marĩambaga hema ciao kũringana na
ikundi ciao, o mũndũ kambĩ-inĩ yake harĩa bendera
yake ĩrĩ. **53** No rĩrĩ, Alawii marĩambaga hema ciao
mathiũrũrũkĩirie hema ya Ũira nĩgeetha kĩrĩndĩ kĩu kĩa
Isiraeli gĩtigakorererwo nĩ mang'ũrĩ ma Ngai. Alawii nĩo
marĩĩhokagĩrwo ũmenyereri wa hema ĩyo ya Ũira." **54**
Nao andũ a Isiraeli magĩĩka maũndũ macio o ta ũrĩa
Jehova aathĩte Musa.

2 Nake Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, **2** "Andũ
a Isiraeli nĩmambage hema ciao irigiicĩirie Hema-ya-
Gũtũnganwo no irĩ haraaya nayo, o mũndũ arĩ harĩa
bendera yake ĩrĩ ĩrĩa ĩrĩ na marũũri ma nyũmba yao."
3 Mwena wa irathĩro, kũrĩa riũa rĩrathagĩra-rĩ, nĩho
ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Juda ikaamba hema
harĩa bendera yao ĩrĩ. Mũtongoria wa andũ a Juda nĩ
Nahashoni mũrũ wa Aminadabu. **4** Gĩkundi gĩake nĩ kĩa
andũ 74,600. **5** Mũhĩrĩga wa Isakaru ũkaamba hema
ciao marigaĩtie na andũ a Juda. Mũtongoria wa andũ a
Isakaru nĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru. **6** Gĩkundi gĩake
nĩ kĩa andũ 54,400. **7** Mũhĩrĩga wa Zebuluni nĩguo
ũgaacookerera. Mũtongoria wa andũ a Zebuluni nĩ
Eliabu mũrũ wa Heloni. **8** Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ
57,400. **9** Andũ othe arĩa maagaĩirwo gũikara kambĩ ya
Juda, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 186,400. Acio
nĩo makaamba kuumagara. **10** Mwena wa gũthini nĩho
ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Rubeni igaakorwo,
harĩa bendera yao ĩrĩ. Mũtongoria wa andũ a Rubeni
nĩ Elizuru mũrũ wa Shedeuru. **11** Gĩkundi gĩake nĩ kĩa
andũ 46,500. **12** Mũhĩrĩga wa Simeoni ũkaamba hema
ciao marigaĩtie na Rubeni. Mũtongoria wa andũ a
Simeoni nĩ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai. **13** Gĩkundi
gĩake nĩ kĩa andũ 59,300. **14** Mũhĩrĩga wa Gadi nĩguo
ũgũcookerera. Mũtongoria wa andũ a Gadi nĩ Eliasafu
mũrũ wa Deueli. **15** Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 45,650.
16 Andũ othe arĩa magaĩirwo gũikara kambĩ ya Rubeni,
kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 151,450. Acio
nĩo magaatuĩka a keerĩ kuumagara. **17** Nayo Hema-
ya-Gũtũnganwo na kambĩ ya Alawii moimagare marĩ
gatagatĩ ga kambĩ icio ingĩ. Makoimagara marũmanĩrĩire
kũringana na ũrĩa hema cia kambĩ ciao ciambĩtwo,
o kambĩ ĩrĩ handũ hayo nyene o harĩa bendera yao
ĩrĩ. **18** Mwena wa ithũĩro nĩkuo ikundi cia kambĩ ya
mũhĩrĩga wa Efiraimu igũkorwo, o harĩa bendera yao
ĩrĩ. Mũtongoria wa andũ a Efiraimu nĩ Elishama mũrũ
wa Amihudu. **19** Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 40,500. **20**
Mũhĩrĩga wa Manase nĩguo ũkũrigania nao. Mũtongoria
wa andũ a Manase nĩ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru.
21 Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 32,200. **22** Mũhĩrĩga wa
Benjamini nĩguo ũgũcookerera. Mũtongoria wa andũ
a Benjamini nĩ Abidani mũrũ wa Gideoni. **23** Gĩkundi
gĩake nĩ kĩa andũ 35,400. **24** Andũ othe arĩa maagaĩirwo
gũikara kambĩ ya Efiraimu, kũringana na ikundi ciao-rĩ,
nĩ andũ 108,100. Acio nĩo marĩthiiaga marĩ a gatatũ.
25 Mwena wa gathigathini nĩkuo ikundi cia kambĩ
ya mũhĩrĩga wa Dani igũkorwo, harĩa bendera yao
ĩrĩ. Mũtongoria wa andũ a Dani nĩ Ahiezeri mũrũ wa
Amishadai. **26** Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 62,700. **27**
Mũhĩrĩga wa Asheri ũkaamba hema ciao mariganĩtie
nao. Mũtongoria wa andũ a Asheri nĩ Pagieli mũrũ wa
Okirani. **28** Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 41,500. **29** Mũhĩrĩga
wa Nafitali nĩguo ũgũcookerera. Mũtongoria wa andũ a
Nafitali nĩ Ahira mũrũ wa Enani. **30** Gĩkundi gĩake nĩ
kĩa andũ 53, 400. **31** Andũ othe arĩa magaĩirwo gũikara
kambĩ ya Dani nĩ andũ 157,600. Acio nĩo magaakorwo
marĩ a mũthia kuumagara, marĩ harĩa bendera ciao irĩ.
32 Acio nĩo andũ a Isiraeli, arĩa maatarirwo kũringana
na nyũmba ciao. Arĩa othe maarĩ kambĩ-inĩ kũringana
na ikundi ciao-rĩ, maarĩ andũ 603,550. **33** No rĩrĩ, Alawii
matiataranĩirio na andũ arĩa angĩ a Isiraeli, ta ũrĩa
Jehova aathĩte Musa. **34** Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli
magĩĩka maũndũ mothe marĩa Jehova aathĩte Musa, na
tondũ ũcio maambire hema harĩa bendera ciao ciarĩ,
na ũguo noguo moimagarire, o mũtongoria na andũ a
mũhĩrĩga wake na nyũmba yake.

3 Ũyũ nĩguo ũhoro wa njiaro cia Harũni na Musa hĩndĩ
ĩrĩa Jehova aaririe na Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai. **2**
Marĩĩtwa ma ariũ a Harũni maarĩ Nadabu ũrĩa warĩ
irigithathi, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru. **3** Macio
nĩmo marĩĩtwa ma ariũ a Harũni, nao maarĩ athĩnjĩri-
Ngai aitĩrĩrie maguta, arĩa maamũrĩtwo matungatage
marĩ athĩnjĩri-Ngai. **4** Na rĩrĩ, Nadabu na Abihu
nĩmakuire marĩ mbere ya Jehova rĩrĩa maarutaga
igongona na mwaki ũtarĩ mwĩtĩkĩrie mbere yake Werũ-
inĩ wa Sinai. Matiarĩ na ciana cia aanake; nĩ ũndũ ũcio,
Eleazaru na Ithamaru nĩo maatungataga marĩ athĩnjĩri-
Ngai hĩndĩ ĩrĩa yothe ithe wao Harũni aarĩ muoyo. **5**
Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **6** "Rehe andũ a mũhĩrĩga
wa Lawi ũmaneane kũrĩ Harũni mũthĩnjĩri-Ngai, nĩguo
mamũteithagie. **7** Marĩĩrutaga wĩra wa kũmũtungatĩra,
na matungatagĩre kĩrĩndĩ kĩu gĩothe hau Hema-inĩ-
ya-Gũtũnganwo na ũndũ wa kũruta wĩra wa hema
ĩyo. **8** Nao marĩmenyagĩrĩra indo ciothe cia Hema-ya-
Gũtũnganwo, mahingagie maũndũ marĩa magĩrĩire nĩ
gwĩkwo nĩ andũ a Isiraeli na ũndũ wa kũruta wĩra wa
hema ĩyo. **9** Neana Alawii acio kũrĩ Harũni na ariũ ake;
nĩo andũ a Isiraeli arĩa mekũneanwo kũrĩ we biũ. **10**
Amũra Harũni na ariũ ake matungatage marĩ athĩnjĩri-
Ngai; mũndũ ũngĩ o wothe ũrĩa ũrĩkuhagĩrĩria harĩa
haamũre no nginya ooragwo." **11** Ningĩ Jehova akĩĩra
Musa atĩrĩ, **12** "Niĩ nĩ niĩ thuurĩte Alawii kuuma kũrĩ
andũ a Isiraeli ithenya rĩa marigithathi ma arũme arĩa
marigithathĩtwo nĩ andũ-a-nja othe a Isiraeli. Alawii nĩ
akwa, **13** nĩgũkorwo marigithathi mothe nĩ makwa.
Hĩndĩ ĩrĩa ndooragire marigithathi mothe ma Misiri,
noguo ndeyamũrĩire marigithathi mothe ma Isiraeli,
marĩ ma mũndũ kana ma nyamũ. Macio nĩ makwa
kĩũmbe. Niĩ nĩ niĩ Jehova." **14** Ningĩ Jehova akĩĩra
Musa kũu Werũ-inĩ wa Sinai atĩrĩ, **15** "Tara Alawii
kũringana na nyũmba ciao na mbarĩ ciao. Tara arũme
othe arĩa makinyĩtie mweri ũmwe na makĩria." **16** Nĩ
ũndũ ũcio, Musa akĩmatara o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ kiugo
kĩa Jehova. **17** Maya nĩmo marĩĩtwa ma ariũ a Lawi:
Nĩ Gerishoni, na Kohathu, na Merari. **18** Maya nĩmo
marĩĩtwa ma mbarĩ cia Agerishoni: Nĩ Libini na Shimei.

19 Mbarĩ cia Akohathu ciarĩ: Amuramu, na Iziharu na
Hebironi, na Uzieli. **20** Mbarĩ cia Amerari: ciarĩ Mahali
na Mushi. Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Alawii, kũringana na
nyũmba ciao. **21** Gerishoni aarĩ na mbarĩ cia Alabini
na Ashimei; ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Agerishoni. **22**
Arũme arĩa othe maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria
arĩa maatarirwo maarĩ andũ 7,500. **23** Mbarĩ icio cia
Agerishoni ciarĩ ciambe hema ciao mwena wa ithũĩro,
thuutha wa Hema-ĩrĩa-Nyamũre. **24** Mũtongoria wa
nyũmba cia Agerishoni aarĩ Eliasafu mũrũ wa Laeli.
25 Hau Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo-rĩ, Agerishoni nĩo
maarĩ na wĩra wa kũmenyerera Hema-ĩyo-Nyamũre na
hema, na ciandarũa cia kũmĩhumbĩra, na gĩtambaya gĩa
gũcuurio itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, **26** na
itambaya cia gũcuurio cia kũirigĩra nja, na gĩtambaya
gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa nja ĩrĩa ĩthiũrũkĩirie
Hema ĩyo nyamũre na kĩgongona na mĩhĩndo, na indo
ciothe iria ikonainie na wĩra wacio. **27** Kohathu aarĩ na
mbarĩ cia Aamuramu, na Aiziharu, na Ahebironi, na
Auzieli; icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Akohathu. **28** Arũme
arĩa othe maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria maarĩ
andũ 8,600. Wĩra wa Akohathu warĩ wa kũmenyerera
harĩa haamũre. **29** Mbarĩ cia Akohathu ciarĩ ciambage
hema mwena wa gũthini wa Hema-ĩrĩa-Nyamũre.
30 Mũtongoria wa nyũmba cia mbarĩ cia Akohathu
aarĩ Elizafani mũrũ wa Uzieli. **31** Wĩra wao warĩ wa
kũmenyerera ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro, na metha, na
mũtĩ ũrĩa wa kũigĩrĩrwo matawa, na igongona, na
indo cia gũtũmĩrwo harĩa haamũre, na gĩtambaya gĩa
gũcuurio gĩa kũhakania, o na indo ciothe ciakonainie na
mũhũthĩrĩre wacio. **32** Mũtongoria mũnene wa Alawii
aarĩ Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai.
Nĩwe watuirwo mũrũgamĩrĩri wa arĩa maamenyagĩrĩra
harĩa haamũre. **33** Merari aarĩ na mbarĩ cia Amahali na
Amushi; icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Merari. **34** Arũme
arĩa othe maatarirwo arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na
makĩria maarĩ andũ 6,200. **35** Mũtongoria wa nyũmba
cia mbarĩ ya Merari aarĩ Zurieli mũrũ wa Abihaili;
nao maarĩ maambage hema mwena wa gathigathini
wa Hema-ĩrĩa-Nyamũre. **36** Amerari maamũrirwo
mamenyagĩrĩre buremu ya hema ĩrĩa yaamũrĩtwo,
na mĩgĩĩko yayo, na itugĩ, na itina ciacio, o na indo
ciothe ciayo cia wĩra, na indo ciothe ciakonainie na
mũhũthĩrĩre wacio, **37** o na mamenyagĩrĩre itugĩ iria
ciirigĩte nja yayo hamwe na itina ciacio, na higĩ cia
hema na mĩhĩĩndo yayo. **38** Musa na Harũni na ariũ
ake maarĩ mambage hema ciao mwena wa irathĩro
wa Hema-ĩyo-Nyamũre, mang'etheire irathĩro, o hau
mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Wĩra wao warĩ wa
kũmenyerera harĩa haamũre ithenya rĩa andũ a Isiraeli.
Mũndũ ũngĩ o wothe ũngĩakuhĩrĩirie hau haamũre
aarĩ ooragwo. **39** Alawii arĩa othe maatarirwo ta ũrĩa
Jehova aathĩte Musa na Harũni kũringana na mbarĩ
ciao, hamwe na arũme othe arĩa maakinyĩtie mweri
ũmwe na makĩria, maarĩ andũ 22,000. **40** Nake Jehova
akĩĩra Musa atĩrĩ, "Tara marigithathi ma arũme othe ma
andũ a Isiraeli arĩa makinyĩtie mweri ũmwe na makĩria,
na wandĩke marĩĩtwa mao. **41** Nyamũrĩra Alawii handũ
ha marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli; o naguo ũhiũ
wa Alawii ũwaamũre handũ ha marigithathi mothe
ma mahiũ ma andũ a Isiraeli. Niĩ nĩ niĩ Jehova." **42** Nĩ
ũndũ ũcio Musa agĩtara marigithathi mothe ma andũ a
Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. **43** Marigithathi
mothe ma arũme arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na
makĩria, maandĩkwo na marĩĩtwa mao, maarĩ andũ
22,273. **44** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **45** "Amũra
Alawii handũ ha marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli,
naguo ũhiũ wa Alawii ũwaamũre handũ ha mahiũ mao.
Alawii megũtuĩka akwa. Niĩ nĩ niĩ Jehova. **46** Gũkũũra
marigithathi macio 273 ma andũ a Isiraeli, acio makĩrĩte
mũigana wa Alawii-rĩ, **47** oya cekeri ithano irũgamĩrĩre
o mũndũ, kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre,
ĩrĩa ũritũ wayo ũrĩ gera mĩrongo ĩĩrĩ. **48** Mbeeca icio
cia gũkũũra andũ a Isiraeli acio makĩrĩte-rĩ, cinengere
Harũni na ariũ ake." **49** Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩũngania
mbeeca cia gũkũũra andũ acio maakĩrĩte mũigana
wa andũ arĩa maakũũrĩtwo nĩ Alawii. **50** Kuuma kũrĩ
marigithathi ma andũ a Isiraeli, akĩũngania betha ya
ũritũ wa cekeri 1,365 kũringana na cekeri ya handũ-
harĩa-haamũre. **51** Musa akĩnengera Harũni na ariũ
ake mbeeca icio ciakũũrĩte andũ, o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ
kiugo kĩa Jehova.

4 Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ: **2** "Thĩinĩ wa
Alawii-rĩ, tarai rũhonge rwa Akohathu kũringana
na mbarĩ ciao na nyũmba ciao. **3** Mũtare arũme
othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya
mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mokaga gũtungata wĩra-
inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. **4** "Ũyũ nĩguo wĩra wa
Akohathu thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo: wĩra wao
nĩ kũmenyerera indo iria theru mũno. **5** Rĩrĩa kambĩ
ĩgũthaama-rĩ, Harũni na ariũ ake marĩtoonyaga thĩinĩ
wa hema ĩyo makaruta gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa
kũhakania na makahumbĩra ithandũkũ rĩa Ũira nakĩo.
6 Ningĩ marĩhumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na
maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũtheri igũrũ
rĩacio, na matoonyie mĩtĩ ya kũrĩkuua handũ hayo.
7 "Nao maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu igũrũ
rĩa metha ya mĩgate ĩrĩa ĩigagwo mbere ya Jehova, na
mamĩigĩrĩre thaani, na thaani, nene na mbakũri, na
ndigithũ cia magongona ma kũnyuuo; na mĩgate ĩrĩa
ĩigagwo hau hĩndĩ ciothe ĩikare o hau igũrũ. **8** Macooke
maigĩrĩre gĩtambaya kĩa rangi wa gakarakũ igũrũ rĩa
indo icio na ningĩ mahumbĩre gĩtambaya kĩu na njũũa
cia pomboo, na matoonyie mĩtĩ ya kũrĩkuua handũ
hayo. **9** "Ningĩ moe gĩtambaya kĩa rangi wa bururu,
mahumbĩre mũtĩ ũrĩa wa kũigĩrĩrwo matawa marĩa
mamũrĩkaga, hamwe na matawa maguo, na magathĩ
ma gũtinia ndaambĩ, na thaani cia mũrarĩ wa ndaambĩ,
na ndigithũ cia gwĩkĩrwo maguta ma matawa macio.
10 Ningĩ makũnje mũtĩ ũcio na indo ciaguo ciothe
ciohetwo na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na macigĩrĩre
igũrũ rĩa gĩkuui gĩacio. **11** "Nĩ maare gĩtambaya kĩa
rangi wa bururu igũrũ rĩa kĩgongona gĩa thahabu,
na makĩhumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na
matoonyie mĩtĩ ĩrĩa ya gũgĩkuua handũ hayo. **12** "Ningĩ
moe indo ciothe iria ihũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa
handũ-harĩa-haamũre, macikũnje na gĩtambaya kĩa
rangi wa bururu, macihumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia
pomboo, na maciigĩrĩre igũrũ rĩa gĩkuui gĩacio. **13** "Ningĩ

nĩ marute mũhu kuuma kĩgongona-inĩ gĩa gĩcango, na
maare gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi igũrũ rĩakĩo. **14**
Ningĩ maigĩrĩre indo ciothe iria ihũthagĩrwo gũtungata
kĩgongona-inĩ, nacio nĩ hamwe na ngĩo cia mwaki,
na njibe, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.
Igũrũ rĩakĩo nĩ maare gĩthii kĩa njũũa cia pomboo na
matoonyie mĩtĩ ya gũgĩkuua handũ hayo. **15** "Thuutha
wa Harũni na ariũ ake kũrĩĩkia kũhumbĩra indo ciothe
theru o na indo ciothe nyamũre, na rĩrĩa andũ a kambĩ
mehaarĩria gũthaama-rĩ, ariũ a Akohathu nao moke
makuue indo icio. No matikanahutie indo icio nyamũre
matigakue. Akohathu acio nĩo magaakuua indo iria irĩ
thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. **16** "Eleazaru mũrũ
wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nĩwe ũrĩmenyagĩrĩra
maguta ma gwakia tawa, na ũbumba ũrĩa ũnungaga
wega, na mũtu ũrĩa ũrutagwo hĩndĩ ciothe, o na
maguta marĩa maitanagĩrĩrio. Nĩwe ũrĩmenyagĩrĩra
Hema-ĩyo-Nyamũre ĩrĩ yothe na indo iria ciothe irĩ
thĩinĩ wayo, nĩcio indo iria nyamũre ciĩkĩrĩtwo kuo,
na indo cia wĩra." **17** Jehova akĩĩra Musa na Harũni
atĩrĩ, **18** "Menyererai mbarĩ cia mũhĩrĩga wa Akohathu
matikaneherio kuuma kũrĩ Alawii. **19** Nĩguo matũũre
muoyo na matikae gũkua rĩrĩa mangĩkuhĩrĩria indo
iria theru mũno-rĩ, mekagĩrei ũũ: Harũni na ariũ ake
nĩo marĩtoonyaga handũ harĩa hatheru, na makagaĩra
o mũndũ wĩra wake na kĩrĩa egũkuua. **20** No ariũ a
Kohathu matikanatoonye thĩinĩ kuona indo iria theru o
na hanini, nĩguo matigaakue." **21** Jehova akĩĩra Musa
atĩrĩ, **22** "Tara Agerishoni o nao kũringana na nyũmba
ciao na mbarĩ ciao. **23** Ũtare arũme othe a ũkũrũ wa
kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo
ĩtano arĩa mokaga gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-
Gũtũnganwo. **24** "Ũyũ nĩguo ũtungata wa mbarĩ cia
Agerishoni rĩrĩa mekũruta wĩra na gũkuua mĩrigo:
25 Nĩo marĩkuuaga itambaya cia gũcuurio cia Hema-
ĩrĩa-Nyamũre, na Hema-ya-Gũtũnganwo, na indo cia
kũmĩhumbĩra, o na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo cia
kũmĩhumbĩra na igũrũ, na itambaya cia gũcuurio cia
itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, **26** na itambaya
cia gũcuurio iria cia kũirigĩra nja ĩrĩa ĩthiũrũrũkĩirie
Hema-ĩyo-Nyamũre na kĩgongona, na gĩtambaya gĩa
gũcuurio gĩa itoonyero-inĩ, na mĩhĩndo na indo ciothe
itũmagĩrwo ũtungata-inĩ wayo. Agerishoni acio nĩo
marĩrutaga wĩra wothe ũrĩa wagĩrĩire kũrutwo na indo
icio. **27** Ũtungata wao wothe, ũrĩ wa gũkuua mĩrigo
kana wa kũruta wĩra ũngĩ, ũrĩĩrutagwo ũtongoretio nĩ
Harũni na ariũ ake. Nĩ inyuĩ mũrĩmagayagĩra wĩra wao
wa kĩrĩa gĩothe marĩkuuaga. **28** Ũcio nĩguo ũtungata
wa mbarĩ ya Agerishoni Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo.
Wĩra wao ũrĩĩrutagwo ũtongoretio nĩ Ithamaru mũrũ
wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. **29** "Tara Amerari
kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. **30** Tara arũme
othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya
mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mokaga gũtungata wĩra-inĩ
wa Hema-ya-Gũtũnganwo. **31** Ũyũ nĩguo wĩra wao ũrĩa
marĩrutaga magĩtungata Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo:
wĩra wao nĩ gũkuuaga buremu cia Hema-ĩyo-Nyamũre,
na mĩgĩĩko yayo, na itugĩ na itina ciacio, **32** o ũndũ
ũmwe na itugĩ iria ciirigĩte nja hamwe na itina ciacio,
na higĩ cia hema na mĩhĩndo, na indo ciothe ciacio na
kĩndũ gĩothe gĩkonainie na kũruta wĩra ũcio. Gayagĩra o
mũndũ indo iria agĩrĩirwo nĩ gũkuua. **33** Ũcio nĩguo
ũtungata wa mbarĩ ya Amerari rĩrĩa marĩrutaga wĩra
Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, matongoretio nĩ Ithamaru
mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai." **34** Na rĩrĩ,
Musa, na Harũni, na atongoria a kĩrĩndĩ nĩmatarire
Akohathu acio kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. **35**
Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ
nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire gũtungata
wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, **36** matarĩtwo na
mbarĩ ciao, maarĩ andũ 2,750 **37** Ũcio nĩguo warĩ
mũigana wa andũ othe arĩa maarĩ a mbarĩ cia Akohathu
arĩa maatungataga thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.
Musa na Harũni maamatarire kũringana na ũrĩa Jehova
aathĩte Musa. **38** Agerishoni maatarirwo kũringana
na mbarĩ na nyũmba ciao. **39** Arũme othe a ũkũrũ wa
kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo
ĩtano arĩa mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-
Gũtũnganwo, **40** matarĩtwo na mbarĩ na nyũmba ciao,
maarĩ andũ 2,630. **41** Ũcio nĩguo warĩ mũigana wa mbarĩ
cia Agerishoni arĩa maatungataga thĩinĩ wa Hema-ya-
Gũtũnganwo. Musa na Harũni maamatarire kũringana
na watho wa Jehova. **42** Amerari maatarirwo kũringana
na mbarĩ na nyũmba ciao. **43** Arũme othe a ũkũrũ wa
kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo
ĩtano arĩa mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-
Gũtũnganwo, **44** matarĩtwo na mbarĩ ciao, maarĩ andũ
3,200. **45** Ũcio nĩguo warĩ mũigana wa mbarĩ cia Amerari.
Musa na Harũni maamatarire kũringana na ũrĩa Jehova
aathĩte Musa. **46** Nĩ ũndũ ũcio, Musa na Harũni na
atongoria a Isiraeli magĩtara Alawii othe kũringana na
mbarĩ ciao na nyũmba ciao. **47** Arũme othe a ũkũrũ
wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo
ĩtano arĩa mookire kũruta wĩra wa gũtungata na gũkuua
Hema-ya-Gũtũnganwo, **48** mũigana wao warĩ andũ
8,580. **49** Kũringana na watho wa Jehova ũrĩa aathĩte
Musa, mũndũ o mũndũ nĩagayagĩrwo wĩra wake, na
akeerwo kĩrĩa egũkuua. Ũguo nĩguo maatarirwo, o ta
ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

5 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Atha andũ a Isiraeli
maingate kuuma kambĩ-inĩ yao mũndũ o wothe
ũrũarĩte mũrimũ wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio, kana
mũndũ ũrĩ na handũ o na ha he kuura, kana mũndũ
ũrĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutia kĩimba. **3** Ingata
arũme o na andũ-a-nja; ũmaingate nja ya kambĩ nĩguo
matigathaahie kambĩ yao kũrĩa niĩ ndũũranagia na
inyuĩ." **4** Ũguo noguo andũ a Isiraeli meekire; makĩruta
andũ acio nja ya kambĩ. Magĩĩka o ũrĩa Jehova aathĩte
Musa gwĩkwo. **5** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **6**
"Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, 'Rĩrĩa mũndũ mũrũme kana
mũndũ-wa-nja angĩhĩtĩria mũndũ ũrĩa ũngĩ na njĩra o
yothe, na nĩ ũndũ ũcio aage kwĩhokeka harĩ Jehova-rĩ,
mũndũ ũcio nĩ mũhĩtia, **7** na no nginya oimbũre mehia
marĩa ekĩte. No nginya arute irĩhi rĩothe nĩ ũndũ wa
mahĩtia macio make, na ongerere gĩcunjĩ gĩa ithano kũrĩ
irĩhi rĩu, anengere mũndũ ũcio ahĩtĩirie. **8** No mũndũ
ũcio angĩkorwo ndarĩ na mũndũ wa nyũmba yao ũrĩa
ũngĩrĩhwo nĩ ũndũ wa ihĩtia rĩu, irĩhi rĩu rĩrĩtuĩkaga
rĩa Jehova, na no nginya rĩnengerwo mũthĩnjĩri-Ngai

rĩrĩ hamwe na ndũrũme ya kũrutwo igongona rĩa
horohio nĩ ũndũ wake. 9 Maruta mothe maamũre
marĩa andũ a Isiraeli marĩrehagĩra mũthĩnjĩri-Ngai-rĩ,
marĩtuĩkaga make. 10 Iheo cia o mũndũ iria nyamũre
nĩ ciake we mwene, no kĩrĩa angĩhe mũthĩnjĩri-Ngai,
gĩgaatuĩka kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio.'" 11 Ningĩ Jehova
akĩĩra Musa atĩrĩ, 12 "Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere
atĩrĩ: 'Mũtumia wa mũndũ angĩhĩngĩcania mĩthiĩre yake,
atuĩke ti mwĩhokeku harĩ we 13 na ũndũ wa gũkoma na
mũndũ ũngĩ, na ũndũ ũcio ũhithwo mũthuuriwe na
thaahu wake wage kũmenyeka (tondũ hatirĩ mũira wa
kũmuumbũra, na ndaakorereirwo agĩĩka ũndũ ũcio-
rĩ), 14 na mũthuuriwe aiguĩre mũtumia wake ũiru na
amwĩkũũĩre atĩ nĩethaahĩtie, kana amũiguĩre ũiru na
amwĩkũũĩre o na akorwo atethaahĩtie, 15 hĩndĩ ĩyo
nĩatware mũtumia wake harĩ mũthĩnjĩri-Ngai. Ningĩ no
nginya atware gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe ya mũtu
wa cairi nĩ ũndũ wa mũtumia wake. Ndagaitĩrĩrie mũtu
ũcio maguta kana awĩkĩre ũbumba, nĩ ũndũ rĩu nĩ iruta
rĩa mũtu rĩrutagwo nĩ ũndũ wa ũiru, iruta rĩa mũtu rĩa
kĩririkano, rĩa kũririkanania ihĩtia rĩu. 16 "'Mũthĩnjĩri-
Ngai nĩagatwara mũtumia ũcio amũrũgamie mbere ya
Jehova. 17 Acooke oe maaĩ maamũre marĩ ndigithũ-
inĩ ya rĩũmba, na ahakũre rũkũngũ hau thĩ ya Hema-
ĩrĩa-Nyamũre arwĩkĩre maaĩ-inĩ macio. 18 Mũthĩnjĩri-
Ngai aarĩkia kũrũgamia mũtumia ũcio mbere ya Jehova,
nĩakamuohora njuĩrĩ yake, acooke amũnengere iruta
rĩu rĩa kĩririkano rĩa mũtu nĩ ũndũ wa ũiru arĩnyiite
na moko, nake mũthĩnjĩri-Ngai we mwene akorwo
anyiitĩte maaĩ macio marũrũ marĩa marehaga kĩrumi.
19 Mũthĩnjĩri-Ngai acooke ehĩtithie mũtumia ũcio,
amwĩre atĩrĩ, "Angĩkorwo hatirĩ mũndũ ũngĩ ũkomete
nawe, na ndũhĩngĩcanĩtie mĩthiĩre yaku ũgethaahia
hĩndĩ ĩrĩa ũrĩ na mũthuuri-rĩ, maaĩ maya marũrũ
marĩa marehaga kĩrumi maroaga gũgwĩka ũũru. 20
No angĩkorwo nĩũhĩngĩcanĩtie mĩthiĩre yaku ũrĩ na
mũthuuri na ũgethaahia nĩ ũndũ wa gũkoma na mũndũ
ũngĩ tiga mũthuuriguo-rĩ," 21 hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-
Ngai nĩakehĩtithia mũtumia ũcio na mwĩhĩtwa ũyũ
ũrehanagĩra kĩrumi, oige atĩrĩ, "Jehova arotũma andũ
anyu makũrume na magũkaane, rĩrĩa agaatũma kĩero
gĩaku kĩhinyare na nda yaku ĩimbe. 22 Namo maaĩ maya
marehaga kĩrumi marotoonya mwĩrĩ waku, nayo nda
yaku ĩimbe na kĩero gĩaku kĩhinyare." "'Nake mũtumia
ũcio acooke oige atĩrĩ, "Ameni, nĩgũtuĩke ũguo." 23
"'Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakandĩka irumi icio ibuku-inĩ rĩa
gĩkũnjo, acooke acithambĩrie maaĩ-inĩ macio marũrũ.
24 Nĩagatũma mũtumia ũcio anyue maaĩ macio marũrũ
marehaga kĩrumi, namo maaĩ macio mamũtoonye
na matũme aigue ruo rũnene mũno. 25 Mũthĩnjĩri-
Ngai acooke oe iruta rĩu rĩa mũtu nĩ ũndũ wa ũiru
kuuma moko-inĩ ma mũtumia ũcio, arĩthũngũthie
mbere ya Jehova, na acooke arĩrehe kĩgongona-inĩ.
26 Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio arũme ngundi ĩmwe
ya mũtu ũcio ũrutĩtwo ũrĩ wa kĩririkano na aũcinĩre
igũrũ rĩa kĩgongona; thuutha ũcio atũme mũtumia ũcio
anyue maaĩ macio. 27 Angĩkorwo nĩethaahĩtie na ti
mwĩhokeku harĩ mũthuuriwe-rĩ, rĩrĩa akaanyuithio
maaĩ macio marehaga kĩrumi, nĩ makaamũtoonya
matũme aigue ruo rũnene mũno, na nda yake ĩimbe na
kĩero gĩake kĩhinyare, nake atuĩke thaahu kũrĩ andũ
ao. 28 No rĩrĩ, angĩkorwo mũtumia ũcio ndethaahĩtie
na akorwo nĩ mũthingu-rĩ, ndagatuuo mũhĩtia, na
nĩakahota kũgĩa na ciana. 29 "'Ũyũ nĩguo watho wa ũiru
rĩrĩa mũtumia angĩhĩngĩcania mĩthiĩre yake, ethaahie
o arĩ na mũthuuri, 30 kana rĩrĩa mũndũ mũrũme
angĩnyiitwo nĩ ũiru nĩ ũndũ nĩegwĩkũũa mũtumia
ũcio wake. Mũthĩnjĩri-Ngai arĩmũrũgamagia mbere ya
Jehova na arũmĩrĩre watho ũcio wothe. 31 Mũthuuriwe
nĩagatuuo ndarĩ na ihĩtia o na rĩrĩkũ, no mũtumia ũcio
nĩwe ũgaacookererwo nĩ mehia make.'"

6 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, 2 "Arĩria andũ a
Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: 'Mũndũ mũrũme kana mũndũ-
wa-nja angĩenda kwĩhĩta mwĩhĩtwa wa mwanya, ũrĩ
mwĩhĩtwa wa kwĩyamũrĩra Jehova atuĩke Mũnaziri, 3 no
nginya atige kũnyua ndibei o na indo iria ingĩ ngagatu
cia kũnyua, na ndakananyue thiki ĩthondeketwo kuuma
kũrĩ ndibei kana kĩndũ kĩngĩ kĩgagatu gĩa kũnyua.
Ndakananyue maaĩ ma thabibũ, kana arĩe thabibũ,
kana thabibũ iria nyũmithie. 4 Hĩndĩ ĩrĩa yothe
arĩkoragwo arĩ Mũnaziri, ndakanarĩe kĩndũ gĩa kuuma
he mũthabibũ, irĩ mbegũ kana makoni. 5 "'Ihinda
rĩothe rĩa mwĩhĩtwa ũcio wa kwĩyamũra, ndakanenjwo
mũtwe. No nginya aikarage arĩ mũtheru o nginya ihinda
rĩake rĩa kwĩyamũrĩra Jehova rĩthire; no nginya areke
njuĩrĩ cia mũtwe wake ikũre iraihe. 6 Ihinda rĩu rĩothe
eyamũrĩire Jehova ndakanakuhĩrĩrie kĩimba. 7 O na
ithe, kana nyina, kana mũrũ wa nyina, kana mwarĩ wa
nyina angĩkua, ndakanethaahie nĩ ũndũ wao, tondũ
arĩ na rũũri rwa kwĩyamũrĩra Ngai mũtwe. 8 Ihinda
rĩothe rĩa kwĩyamũra gwake arĩkoragwo aamũrĩirwo
Jehova. 9 "'Mũndũ angĩkua gĩkuũ kĩa narua arĩ ho,
naguo ũndũ ũcio ũthaahie njuĩrĩ ĩrĩa aamũrĩte, no
nginya enjwo mũtwe mũthenya wake wa gũtherio, na
nĩguo wa mũgwanja. 10 Ningĩ mũthenya wa ĩnana no
nginya atware ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ
harĩ mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-
Gũtũnganwo. 11 Nake mũthĩnjĩri-Ngai arute ĩmwe
ĩtuĩke igongona rĩa kũhoroherio mehia, nayo ĩyo ĩngĩ
ĩtuĩke nĩ iruta rĩa njino nĩguo ahoroherio, nĩ ũndũ
nĩehĩtie nĩgũkorwo arĩ hamwe na kĩimba. Mũthenya
o ro ũcio no nginya aamũrĩre Jehova mũtwe wake
rĩngĩ. 12 No nginya eyamũrĩre Jehova ihinda rĩu rĩa
kwĩyamũra, na no nginya arute gatũrũme ka mwaka
ũmwe gatuĩke ka igongona rĩa mahĩtia. Mĩthenya ĩrĩa
mĩhĩtũku ndĩgũtarwo, tondũ nĩathaahirio ihinda rĩrĩa
eyaamũrĩte. 13 "'Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo watho wa Mũnaziri
ihinda rĩake rĩa kwĩyamũrĩra Ngai rĩathira. Nĩakarehwo
itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. 14 Hau nĩho
akaarehe maruta make harĩ Jehova, namo nĩ: gatũrũme
ka mwaka ũmwe gatarĩ na kaũũgũ gatuĩke ka iruta rĩa
njino, na kamwatĩ ka mwaka ũmwe karĩ igongona rĩa
kũhoroheria mehia, na ndũrũme ĩmwe ĩtarĩ na kaũũgũ
ĩrĩ iruta rĩa ũiguano, 15 hamwe na maruta ma mũtu
na maruta ma kũnyuuo, na gĩkabũ kĩa mĩgate ĩtarĩ na
ndawa ya kũimbia, na keki cia mũtu ũrĩa mũhinyu
mũno ũtukanĩtio na maguta, na tũmĩgate tũhũthũ
tũhakĩtwo maguta. 16 "'Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga indo
icio mbere ya Jehova, na acooke arute igongona rĩa

kũhoroheria mehia o na iruta rĩa njino. **17** Nĩakarehe
gĩkabũ kĩu kĩa mĩgate ĩtarĩ mĩimbie na arute ndũrũme
ĩyo ĩrĩ igongona rĩa ũiguano kũrĩ Jehova, hamwe na
igongona rĩayo rĩa mũtu na rĩa indo cia kũnyuuo. **18**
"'Ningĩ hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo,
Mũnaziri no nginya enjwo njuĩrĩ ĩrĩa aamũrĩte. Nĩakoya
njuĩrĩ ĩyo na amĩĩikie mwaki-inĩ ũrĩa ũrĩ rungu rwa
igongona rĩu rĩa ũiguano. **19** "'Thuutha wa Mũnaziri
ũcio kwenjwo njuĩrĩ yake ya kwĩyamũra, mũthĩnjĩri-
Ngai nĩ akoya kĩande gĩtherũkĩtio kĩa ndũrũme ĩyo,
na keki na tũmĩgate tũrĩa tũhũthũ kuuma gĩkabũ-inĩ
kĩu, cierĩ itarĩ ndawa ya kũimbia. **20** Mũthĩnjĩri-Ngai
acooke acithũngũthie mbere ya Jehova, ituĩke igongona
rĩa gũthũngũthio; nĩ nyamũre, na nĩ cia mũthĩnjĩri-
Ngai, hamwe na gĩthũri kĩrĩa gĩthũngũthĩtio, o na
kĩero kĩrĩa kĩrutĩtwo. Thuutha ũcio Mũnaziri no anyue
ndibei. **21** "'Ũcio nĩguo watho wa Mũnaziri ũrĩa wĩhĩtaga
kũrutĩra Jehova indo kũringana na ũrĩa eyaamũrĩte,
hamwe na kĩrĩa kĩngĩ gĩothe angĩhota kũruta. No nginya
ahingie mwĩhĩtwa ũrĩa ehĩtĩte, kũringana na watho wa
Mũnaziri.'" **22** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **23** "Ĩra
Harũni na ariũ ake atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo mũrĩrathimaga andũ
a Isiraeli. Meragei atĩrĩ: **24** ""Jehova arokũrathima,
na akũmenyagĩrĩre; **25** Jehova arotũma ũthiũ wake
ũkwarĩre, na agũkinyagĩrie wega wake; **26** Jehova
arogũtiirĩra gĩthiithi gĩake, na akũhe thayũ.'" **27** "Nĩ
ũndũ ũcio athĩnjĩri-Ngai nĩmarĩgwetaga rĩĩtwa rĩakwa
kũrĩ andũ a Isiraeli, na niĩ nĩndĩĩmarathimaga."

7 Rĩrĩa Musa aarĩkirie kũhaanda Hema-ĩrĩa-Nyamũre,
nĩamĩitĩrĩirie maguta o na akĩmĩamũrĩra Jehova
hamwe na indo ciayo ciothe. Ningĩ agĩitĩrĩria kĩgongona
maguta, na agĩkĩamũra hamwe na indo ciakĩo ciothe.
2 Ningĩ atongoria a Isiraeli, atongoria a nyũmba ciao
arĩa maarĩ atongoria a mĩhĩrĩga arĩa maarũgamĩrĩire
andũ arĩa maatarĩtwo, makĩrehe maruta. **3** Maareheire
Jehova iheo ikuuĩtwo nĩ ngaari ithathatũ cia ng'ombe irĩ
humbĩre, hamwe na ndegwa ikũmi na igĩrĩ, ndegwa ĩmwe
ĩkarutwo nĩ o mũtongoria, na ngaari ĩmwe ĩkarutwo
nĩ atongoria eerĩ. Indo icio nĩcio maarehire mbere ya
Hema-ĩrĩa-Nyamũre. **4** Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: **5**
"Ĩtĩkĩra indo icio kuuma kũrĩ o, nĩguo ihũthĩrwo wĩra-
inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Ũciheane kũrĩ Alawii o ta
ũrĩa wĩra wa mũndũ o mũndũ ũkũbatara." **6** Nĩ ũndũ
ũcio Musa akĩoya ngaari icio na ndegwa icio agĩciheana
kũrĩ Alawii. **7** Aaheire Agerishoni ngaari igĩrĩ na ndegwa
inya, o ta ũrĩa wĩra wao wabataraga, **8** ningĩ akĩhe
Amerari ngaari inya na ndegwa inyanya, o ta ũrĩa wĩra
wao wabataraga. Othe maatongoragio nĩ Ithamaru mũrũ
wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. **9** No Musa ndaigana
kũhe Akohathu kĩndũ o nakĩ, tondũ wĩra wao warĩ wa
gũkuuaga indo iria nyamũre na ciande ciao, nĩgũkorwo
ũcio nĩguo warĩ wĩra ũrĩa meehokeirwo. **10** Rĩrĩa
kĩgongona gĩaitĩrĩirio maguta, atongoria nĩmarehire
maruta mao nĩguo kĩamũrwo, na makĩmaiga mbere ya
kĩgongona kĩu. **11** Nĩ ũndũ Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, "O
mũthenya, mũtongoria ũmwe arĩrehaga maruta make
nĩ ũndũ wa kwamũrwo gwa kĩgongona." **12** Mũndũ
ũrĩa warehire maruta make mũthenya wa mbere aarĩ
Nahashoni mũrũ wa Aminadabu wa mũhĩrĩga wa Juda.
13 Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ
wa cekeri igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri
ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekeri
mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa
cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũrĩtio mũtu
ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa
mũtu; **14** na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa
cekeri ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; **15** na gategwa kamwe,
na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka
ũmwe, Nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; **16** na thenge ĩmwe ya
igongona rĩa kũhoroherio mehia; **17** na ndegwa igĩrĩ, na
ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano
twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano.
Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Nahashoni mũrũ wa
Aminadabu. **18** Mũthenya wa keerĩ Nethaneli mũrũ wa
Zuaru, mũtongoria wa Aisakaru, nake akĩrehe maruta
make. **19** Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha
ya ũritũ wa cekeri igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na
mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa
cekeri mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo
gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũrĩtio mũtu
ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa
mũtu; **20** na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa
cekeri ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; **21** na gategwa kamwe,
na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka
ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; **22** na thenge ĩmwe ya
igongona rĩa kũhoroherio mehia; **23** na ndegwa igĩrĩ, na
ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano
twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano.
Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Nethaneli mũrũ wa
Zuaru. **24** Mũthenya wa gatatũ Eliabu mũrũ wa Heloni,
mũtongoria wa andũ a Zebuluni, nake akĩrehe maruta
make. **25** Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha
ya ũritũ wa cekeri igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na
mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa
cekeri mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo
gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũrĩtio mũtu
ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa
mũtu; **26** na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa
cekeri ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; **27** na gategwa kamwe,
na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka
ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; **28** na thenge ĩmwe ya
igongona rĩa kũhoroherio mehia; **29** na ndegwa igĩrĩ, na
ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano
twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici
nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Eliabu mũrũ wa Heloni.
30 Mũthenya wa kana, Elizuru mũrũ wa Shedeuru,
mũtongoria wa andũ a Rubeni, nake akĩrehe maruta
make. **31** Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha
ya ũritũ wa cekeri igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na
mbakũri ĩmwe ya kũminjaminjĩria ya betha ya ũritũ wa
cekeri mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo
gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũrĩtio mũtu
ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa
mũtu; **32** na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa
cekeri ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; **33** na gategwa kamwe,
na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme ka mwaka ũmwe, nĩ
ũndũ wa iruta rĩa njino; **34** na thenge ĩmwe ya igongona
rĩa kũhoroherio mehia; **35** na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme
ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa

mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Elizuru mũrũ wa Shedeuru. **36** Mũthenya wa gatano, Shelumieli mũrũ wa Zurishadai, mũtongoria wa andũ a Simeoni, nake akĩrehe maruta make. **37** Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekeri igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekeri mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; **38** na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekeri ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; **39** na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; **40** na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; **41** na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai. **42** Mũthenya wa gatandatũ Eliasafu mũrũ wa Deueli, mũtongoria wa andũ a Gadi, nake akĩrehe maruta make. **43** Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekeri igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekeri mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; **44** na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekeri ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; **45** na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; **46** na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; **47** na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Eliasafu mũrũ wa Deueli. **48** Mũthenya wa mũgwanja Elishama mũrũ wa Amihudu, mũtongoria wa andũ a Efiraimu, nake akĩrehe maruta make. **49** Indo iria aarutire ciarĩ thaani ya betha ya ũritũ wa cekeri igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekeri mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; **50** na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekeri ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; **51** na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; **52** na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; **53** na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Elishama mũrũ wa Amihudu. **54** Mũthenya wa kanana Gamalieli mũrũ wa Pedazuru, mũtongoria wa andũ a Manase, nake akĩrehe maruta make. **55** Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekeri igana rĩa mĩrongo ĩtatũ na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekeri mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; **56** na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekeri ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; **57** na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; **58** na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; **59** na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru. **60** Mũthenya wa kenda, Abidani mũrũ wa Gideoni, mũtongoria wa andũ a Benjamini, nake akĩrehe maruta make. **61** Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekeri igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekeri mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; **62** na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekeri ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; **63** na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; **64** na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; **65** na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Abidani mũrũ wa Gideoni. **66** Mũthenya wa ikũmi Ahiezeri mũrũ wa Amishadai, mũtongoria wa andũ a Dani, nake akĩrehe maruta make. **67** Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekeri igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekeri mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; **68** na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekeri ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; **69** na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; **70** na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; **71** na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Ahiezeri mũrũ wa Amishadai. **72** Mũthenya wa ikũmi na ũmwe, Pagieli mũrũ wa Okirani, mũtongoria wa andũ a Asheri, nake akĩrehe maruta make. **73** Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekeri igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekeri mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; **74** na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekeri ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; **75** na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; **76** na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; **77** na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Pagieli mũrũ wa Okirani. **78** Mũthenya wa ikũmi na ĩĩrĩ Ahira mũrũ wa Enani, mũtongoria wa andũ a Nafitali, nake akĩrehe maruta make. **79** Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekeri igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekeri mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa

cekeri ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩiyũrĩtio mũtu ũrĩa
mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa
mũtu; **80** na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa
cekeri ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; **81** na gategwa kamwe,
na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka
ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; **82** na thenge ĩmwe ya
igongona rĩa kũhoroherio mehia; **83** na ndegwa igĩrĩ, na
ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano
twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano.
Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Ahira mũrũ wa Enani.
84 Maya nĩmo maarĩ maruta ma atongoria a andũ a
Isiraeli nĩ ũndũ wa kwamũrwo gwa kĩgongona rĩrĩa
gĩaitagĩrĩrio maguta: ciarĩ thaani cia betha ikũmi na
igĩrĩ na mbakũri cia betha cia kũminjaminjĩria ikũmi
na igĩrĩ na thaani nene cia thahabu ikũmi na igĩrĩ. **85**
Thaani o ĩmwe ya betha yarĩ na ũritũ wa cekeri igana rĩa
mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri o ĩmwe ya kũminjaminjĩria
yarĩ na ũritũ wa cekeri mĩrongo mũgwanja. Thaani
cia betha ciothe ciarĩ na ũritũ wa cekeri ngiri igĩrĩ na
magana mana, kũringana na gĩthimo gĩa cekeri ya harĩa
haamũre. **86** Thaani iria nene ikũmi na igĩrĩ cia thahabu
ciyũrĩtio ũbumba ciarĩ na ũritũ wa cekeri ikũmi o ĩmwe,
kũringana na gĩthimo gĩa cekeri ya harĩa haamũre.
Thaani icio nene cia thahabu ciothe ciarĩ na ũritũ wa
cekeri igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ. **87** Mũigana wothe wa
nyamũ cia kũrutwo igongona rĩa njino warĩ tũtegwa
ikũmi na twĩrĩ, na ndũrũme ikũmi na igĩrĩ na tũtũrũme
ikũmi na twĩrĩ twa mwaka ũmwe, hamwe na maruta
ma cio ma mũtu. Thenge ikũmi na igĩrĩ ciarutirwo
irĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia. **88** Mũigana wa
nyamũ ciothe cia igongona rĩa ũiguano ciarĩ ndegwa
mĩrongo ĩĩrĩ na inya, na ndũrũme mĩrongo ĩtandatũ,
na thenge mĩrongo ĩtandatũ, na tũtũrũme mĩrongo
ĩtandatũ twa mwaka ũmwe. Macio nĩmo maarĩ maruta
ma kwamũrwo gwa kĩgongona thuutha wa kĩarĩkia
gũitĩrĩrio maguta. **89** Rĩrĩa Musa atoonyire Hema-ya-
Gũtũnganwo kwaria na Jehova-rĩ, nĩaiguire mũgambo
ũkĩmwarĩria kuuma gatagatĩ ka makerubi marĩa meerĩ
maarĩ igũrũ rĩa gĩtĩ gĩa tha, igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa
Ũira. Nake Jehova akĩmwarĩria.

8 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Arĩria Harũni,
ũmwĩre atĩrĩ, 'Hĩndĩ ĩrĩa ũrĩbangaga matawa marĩa
mũgwanja, mabangage nĩguo ũtheri wamo waragĩre
mwena wa na mbere wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo
matawa.'" **3** Harũni agĩĩka o ta ũguo; akĩbanga matawa
macio amaroretie mwena ũrĩa ũtheri wamo watheragĩra
hau mbere ya mũtĩ ũcio maaigagĩrĩrwo, o ta ũrĩa Jehova
aathĩte Musa gwĩkwo. **4** Mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa
wathondeketwo ũũ: wathondeketwo na thahabu ya
gũturwo, kuuma gĩtina-inĩ kĩaguo o nginya kũrĩa mahũa
maguo maarĩ. Mũhianĩre wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo
matawa wathondeketwo o ta ũrĩa mũhianĩre waguo
wonetio Musa nĩ Jehova. **5** Nake Jehova akĩĩra Musa
atĩrĩ: **6** "Oya Alawii ũmeherie kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ
a Isiraeli, ũmatherie mathirwo nĩ thaahu. **7** Ũkĩmatheria
ũgeekaga ũũ: Maminjaminjĩrie maaĩ ma kũmatheria
thaahu; macooke menje njuĩrĩ cia mĩĩrĩ yao kũndũ
guothe na mathambie nguo ciao, nĩguo metherie. **8**
Ningĩ ũreke moe gategwa hamwe na iruta rĩako rĩa mũtu
ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; nawe ũcooke
woe gategwa kangĩ ga keerĩ ga kũrutwo igongona rĩa
kũhoroherio mehia. **9** Ũrehe Alawii acio mbere ya
Hema-ya-Gũtũnganwo, na ũcooke wĩte kĩrĩndĩ gĩothe
kĩa andũ a Isiraeli hamwe. **10** Ũrehe Alawii acio mbere
ya Jehova, nao andũ a Isiraeli mamaigĩrĩre moko mĩtwe.
11 Nake Harũni arutĩre Jehova Alawii acio hau mbere
yake taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio rĩrutĩtwo nĩ andũ
a Isiraeli, nĩguo maikarage mehaarĩirie kũruta wĩra wa
Jehova. **12** "Thuutha ũcio Alawii maigĩrĩre moko mao
mĩtwe ya ndegwa icio, ũcirutĩre Jehova, ĩmwe ĩtuĩke ya
igongona rĩa kũhoroherio mehia na ĩyo ĩngĩ ĩtuĩke iruta
rĩa njino, nĩgeetha Alawii mahoroherio. **13** Reke Alawii
marũgame mbere ya Harũni na ariũ ake, na ũcooke
ũmarutĩre Jehova taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio. **14**
Ũguo nĩguo ũkaamũra Alawii, ũmeherie kuuma kũrĩ
andũ arĩa angĩ a Isiraeli, nao Alawii acio matuĩke akwa.
15 "Warĩkia gũtheria Alawii acio na kũmaruta matuĩke
ta igongona rĩa gũthũngũthio-rĩ, nĩmarutage wĩra wao
Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. **16** Acio nĩo andũ a Isiraeli
arĩa mekũheanwo kũrĩ niĩ biũ. Ndĩmeyoeire marĩ akwa
ithenya rĩa marigithathi ma ciana cia tũhĩĩ kuuma
kũrĩ mũtumia o wothe Mũisiraeli. **17** Irigithathi o
rĩothe rĩa njamba gũkũ Isiraeli, kana nĩ rĩa mũndũ
kana nĩ rĩa nyamũ-rĩ, nĩ rĩakwa. Rĩrĩa ndooragire
marigithathi mothe kũu bũrũri wa Misiri-rĩ, hĩndĩ ĩyo
nĩguo ndaamaamũrire matuĩke akwa mwene. **18** Na
niĩ nĩ njoete Alawii ithenya rĩa marigithathi mothe
ma ciana cia tũhĩĩ thĩinĩ wa Isiraeli. **19** Thĩinĩ wa
andũ a Isiraeli othe-rĩ, nĩheanĩte Alawii matuĩke iheo
kũrĩ Harũni na ariũ ake, na marutage wĩra Hema-
inĩ-ĩno-ya-Gũtũnganwo handũ ha andũ a Isiraeli, na
mamahorohagĩrie nĩgeetha andũ a Isiraeli matikae
kũniinwo na mũthiro hĩndĩ ĩrĩa mangĩkuhĩrĩria handũ-
harĩa-haamũre." **20** Musa, na Harũni marĩ na kĩrĩndĩ
kĩu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli magĩĩka Alawii o ta
ũguo Jehova aathĩte Musa. **21** Alawii acio magĩĩtheria
na magĩthambia nguo ciao. Harũni nake agĩcooka
akĩmaruta ta igongona rĩa gũthũngũthio mbere ya
Jehova, na akĩmahoroheria nĩguo amatherie. **22** Thuutha
ũcio, Alawii magĩtoonya Hema-inĩ-ĩyo-ya-Gũtũnganwo
marutage wĩra wao marũgamĩrĩirwo nĩ Harũni na ariũ
ake. Magĩĩka Alawii acio o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa
gwĩkwo. **23** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **24** "Ũndũ ũyũ
nĩguo ũkoniĩ Alawii: Atĩrĩ, arũme othe arĩa mahingĩtie
mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano na makĩria nĩo marĩũkaga
kũruta wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, **25** no mahingia
mĩaka mĩrongo ĩtano-rĩ, no nginya mahurũke kuuma
wĩra ũcio wao wa gũtungata, matigacooke kũruta wĩra.
26 No rĩrĩ, no mateithagĩrĩrie ariũ a ithe wao rĩrĩa
mekũruta wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, no-o ene
matikarute wĩra ũcio. Ũguo nĩguo ũrĩgayagĩra Alawii
wĩra ũrĩa marĩrutaga."

9 Nake Jehova akĩarĩria Musa kũu Werũ-inĩ wa Sinai
mweri-inĩ wa mbere wa mwaka wa kerĩ thuutha wa
andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, akĩmwĩra atĩrĩ,
2 "Ĩra andũ a Isiraeli makũngũyagĩre Gĩathĩ-kĩa-Bathaka
ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo. **3** Kũngũyagĩrai gĩathĩ kĩu ihinda
rĩrĩa rĩtuĩtwo, hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna

wa mweri ũyũ, kũringana na mawatho makĩo mothe na
mũtabarĩre wakĩo." 4 Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩĩra andũ a
Isiraeli makũngũĩre Gĩathĩ-kĩa-Bathaka. 5 Nao magĩĩka
o ro ũguo kũu Werũ-inĩ wa Sinai hwaĩ-inĩ wa mũthenya
wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere. Andũ a Isiraeli
magĩĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.
6 No amwe ao matingĩakũngũĩire Gĩathĩ-kĩa-Bathaka
mũthenya ũcio nĩ ũndũ nĩmagwatĩtwo nĩ thaahu nĩ
ũndũ wa kũhutania na kĩimba kĩa mũndũ. Nĩ ũndũ ũcio
magĩũka kũrĩ Musa na Harũni mũthenya o ro ũcio 7
makĩĩra Musa atĩrĩ, "Nĩ tũnyiitĩtwo nĩ thaahu nĩ ũndũ
wa kũhutania na kĩimba kĩa mũndũ, no nĩ kĩĩ gĩgũtũma
tũgirio kũneana indo cia kũrutĩra Jehova tũrĩ hamwe na
andũ a Isiraeli arĩa angĩ ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo?" 8 Musa
akĩmacookeria atĩrĩ, "Etererai nyambe nduĩrie ũhoro
wa ũrĩa Jehova egwathana ũhoro wanyu." 9 Jehova
agĩcooka akĩĩra Musa atĩrĩ, 10 "Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ:
'Rĩrĩa mũndũ wanyu o na ũrĩkũ kana njiaro cianyu
marĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutania na kĩimba kĩa
mũndũ, kana akorwo arĩ rũgendo-inĩ-rĩ, mũndũ ũcio o
nake no akũngũĩre Gĩathĩ-kĩa-Bathaka ya Jehova. 11
Marĩkũngũyagĩra gĩathĩ kĩu hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa
ikũmi na ĩna wa mweri wa keerĩ. Marĩrĩĩaga gatũrũme
na mĩgate ĩtarĩ mĩĩkĩre ndawa ya kũimbia na nyeni
ndũrũ. 12 Matikanatigie gacunjĩ o na kamwe karaare
nginya rũciinĩ kana moine ihĩndĩ rĩako o na rĩmwe.
Rĩrĩa megũkũngũĩra Gĩathĩ-kĩa-Bathaka ĩyo no nginya
marũmagĩrĩre mũtabarĩre wakĩo wothe. 13 No mũndũ
angĩkorwo ndarĩ na thaahu, na ndathiĩte rũgendo,
na aage gũkũngũĩra Gĩathĩ-kĩa-Bathaka, mũndũ ũcio
nĩakaingatwo athengio kuuma kũrĩ andũ ao, nĩ ũndũ
ndaareheire Jehova indo iria arutagĩrwo ihinda rĩrĩa
rĩtuĩtwo. Mũndũ ũcio nĩagacookererwo nĩ mehia make
mwene. 14 "'Mũgeni ũikaranĩtie na inyuĩ na ende
gũkũngũĩra Gĩathĩ-kĩa-Bathaka ya Jehova-rĩ, no nginya
eke ũguo kũringana na watho na mũtabarĩre wakĩo. No
nginya mũgĩage na mĩtabarĩre ya mũthemba ũmwe kũrĩ
mũgeni na kũrĩ mũndũ ũrĩa ũciarĩirwo bũrũri wanyu.'"
15 Mũthenya ũrĩa Hema-ĩrĩa-Nyamũre, o Hema-ĩyo-ya-
Ũira yaambirwo-rĩ, itu rĩkĩmĩhumbĩra. Kuuma hwaĩ-inĩ
nginya rũciinĩ itu rĩu rĩarĩ igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre
na itu rĩu rĩkoonagwo rĩhaana ta mwaki. 16 Ũguo
nĩguo gwathiire na mbere gũikara; itu rĩkamĩhumbĩra
ũtukũ na rĩkoonagwo rĩhaana ta mwaki. 17 Hĩndĩ
ĩrĩa yothe itu rĩu rĩeheraga kuuma harĩ hema ĩyo,
andũ a Isiraeli makoimagara magathiĩ; na rĩrĩ, itu rĩu
rĩarũgamĩra handũ, andũ a Isiraeli makaamba hema ciao
ho. 18 Jehova aathana-rĩ, andũ a Isiraeli makoimagara
magathiĩ, na aathana rĩngĩ makaamba hema ciao. Hĩndĩ
ĩrĩa yothe itu rĩu rĩaikara igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre,
maikaraga o hau kambĩ. 19 Hĩndĩ ĩrĩa itu rĩaikara igũrũ
rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre kahinda karaaya-rĩ, andũ a
Isiraeli magaathĩkĩra Jehova na makaaga kuumagara.
20 Mahinda mamwe itu rĩu rĩaikaraga igũrũ rĩa Hema-
ĩyo-Nyamũre o matukũ manini; no Jehova aathana
makaamba hema, na ningĩ aathana, makoimagara
magathiĩ. 21 Mahinda mamwe itu rĩu rĩaikaraga o
kuuma hwaĩ-inĩ nginya rũciinĩ, na itu rĩehera rũciinĩ-
rĩ, makoimagara magathiĩ. Kana nĩ mũthenya kana nĩ
ũtukũ, hĩndĩ o yothe itu rĩu rĩehera nao makoimagara
magathiĩ. 22 Itu rĩu rĩngĩaikarire igũrũ rĩa hema ĩyo
mĩthenya ĩĩrĩ, kana mweri, kana mwaka, andũ a Isiraeli
maikaraga kũu kambĩ, na matingĩoimagarire mathiĩ,
no itu rĩu rĩehera makoimagara magathiĩ. 23 Jehova
aathana makaamba hema, na ningĩ Jehova aathana
makoimagara magathiĩ. Maathĩkagĩra watho wa Jehova
kũringana na ũrĩa aathaga Musa.

10 Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: 2 "Thondeka tũrumbeta
twĩrĩ, ũtũthondeke na betha ndure, tũhũthagĩrwo
gwĩtaga kĩrĩndĩ hamwe, o na twa gwĩta andũ moime
kambĩ moimagare mathiĩ. 3 Hĩndĩ ĩrĩa tũrumbeta tweerĩ
twahuhwo hamwe, kĩrĩndĩ gĩothe gĩkongana harĩwe hau
itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. 4 Angĩkorwo
no karumbeta kamwe kahuhwo-rĩ, atongoria, nĩo anene
a mbarĩ cia Isiraeli, nĩo marĩũnganaga harĩwe. 5 Rĩrĩa
karumbeta kahuhwo na mũgambo mũnene, mĩhĩrĩga
ĩrĩa ĩikarĩte mwena wa irathĩro ĩkoimagara. 6 Karumbeta
ga keerĩ kahuhwo na mũgambo mũnene, andũ a
kambĩ cia mwena wa gũthini makoimagara. Mũgambo
ũcio mũnene nĩguo kĩmenyithia gĩa kuumagara. 7
Nĩgeetha kĩrĩndĩ kĩũngane-rĩ, huhagai tũrumbeta, no
ti na mĩhuhĩre ta ĩyo ĩngĩ. 8 "Ariũ a Harũni, acio
athĩnjĩri-Ngai, nĩo marĩhuhaga tũrumbeta tũu. Ũndũ
ũcio ũtuĩke watho wa gũtũũrio nĩ inyuĩ na njiarwa
iria igooka. 9 Rĩrĩa mũgũthiĩ mbaara ĩrĩ bũrũri wanyu
kĩũmbe mũkarũe na thũ iria imũhinyagĩrĩria-rĩ, huhagai
tũrumbeta na mũgambo mũnene. Hĩndĩ ĩyo Jehova
Ngai wanyu nĩakamũririkana na amũhonokie kuuma
kũrĩ thũ cianyu. 10 Ningĩ mahinda manyu ma gũkena,
nĩmo ma ciathĩ cianyu iria njathane, na ciathĩ cia
Karũgamo ka Mweri, nĩ mũrĩhuhaga tũrumbeta nĩ
ũndũ wa maruta ma njino na maruta ma ũiguano, na
nĩmo magaatuĩka kĩririkano kĩanyu mbere ya Ngai
wanyu. Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai Wanyu." 11 Mũthenya
wa mĩrongo ĩĩrĩ wa mweri wa keerĩ mwaka-inĩ wa
ĩĩrĩ, itu nĩrĩeherire kuuma hema-inĩ ĩrĩa nyamũre ya
Ũira. 12 Nao andũ a Isiraeli makiumagara kuuma Werũ
wa Sinai magĩthiĩ kuuma handũ hamwe nginya harĩa
hangĩ, o nginya rĩrĩa itu rĩu rĩarũgamire Werũ-inĩ
wa Parani. 13 Nao makiumagara, arĩ riita rĩa mbere,
o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. 14 Ikundi cia kambĩ
ya Juda nĩcio cioimagarire mbere, irũmĩrĩire bendera
yao. Nake Nahashoni mũrũ wa Aminadabu nĩwe warĩ
mũtongoria wao. 15 Nethaneli mũrũ wa Zuaru nĩwe
warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Isakaru, 16
nake Eliabu mũrũ wa Heloni nĩwe warĩ mũtongoria wa
gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Zebuluni. 17 Ningĩ Hema-ĩrĩa-
Nyamũre ĩkĩambũrwo, nao Agerishoni na Amerari, arĩa
maamĩkuuaga, makiumagara. 18 Nacio ikundi cia kambĩ
ya Rubeni ikĩrũmĩrĩra ikundi cia Juda, irũmĩrĩire bendera
yao. Elizuru mũrũ wa Shedeuru nĩwe warĩ mũtongoria
wao. 19 Shelumieli mũrũ wa Zurishadai nĩwe warĩ
mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Simeoni, 20
nake Eliasafu mũrũ wa Deueli nĩwe warĩ mũtongoria
wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Gadi. 21 Nao Akohathu
makiumagara makuuĩte indo iria nyamũre. Hema-ĩrĩa-
Nyamũre yarĩ ĩkorwo yaambĩtwo matanakinya. 22 Nacio
ikundi cia kambĩ ya Efiraimu ikĩrũmĩrĩra ikundi cia
Rubeni, irũmĩrĩire bendera yao. Elishama mũrũ wa

Amihudu nĩwe warĩ mũtongoria wao. **23** Gamalieli mũrũ
wa Pedazuru nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa
mũhĩrĩga wa Manase, **24** nake Abidani mũrũ wa Gideoni
nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa
Benjamini. **25** Kũrigĩrĩria-rĩ, ikundi cia kambĩ ya Dani
ikiumagara irĩ thuutha wa icio ingĩ ciothe, ikiumagara
ĩrũmĩrĩire bendera yao. Ahiezeri mũrũ wa Amishadai
nĩwe warĩ mũtongoria wao. **26** Pagieli mũrũ wa Okirani
nĩwe watongoragia gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Asheri, **27**
nake Ahira mũrũ wa Enani nĩwe watongoragia gĩkundi
kĩa mũhĩrĩga wa Nafĩtali. **28** Ũguo nĩguo ikundi cia
andũ a Isiraeli ciarũmanĩrĩire ikiumagara. **29** Na rĩrĩ,
Musa akĩĩra Hobabu mũrũ wa Reueli ũrĩa Mũmidiani
ũrĩa warĩ mũthoni-we atĩrĩ, "Nĩtũroimagara tũthiĩ
kũrĩa Jehova aatwĩrire ũhoro wakuo atĩrĩ, 'Nĩngamũhe
kũndũ kũu.' Ũka tũthiĩ nawe, na nĩtũgũgwĩka maũndũ
mega, nĩ ũndũ Jehova nĩerĩire Isiraeli maũndũ mega."
30 Hobabu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Aca, ndigũũka; no
ngũcooka bũrũri witũ na kũrĩ andũ aitũ." **31** No
Musa akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndagũthaitha ndũgatũtige. Wee
nĩũũĩ kũndũ kũrĩa tũngĩamba hema ciitũ gũkũ werũ-
inĩ, na no ũtuĩke maitho maitũ. **32** Ũngĩtwarana na
ithuĩ-rĩ, nĩtũrĩkũgayagĩra kĩrĩa gĩothe kĩega Jehova
arĩtũheaga." **33** Nĩ ũndũ ũcio makiumagara moimĩte hau
kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova, magĩthiĩ rũgendo rwa mĩthenya
ĩtatũ. Narĩo ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩgĩthiĩ
rĩmatongoretie mĩthenya ĩyo ĩtatũ, nĩguo rĩkamacarĩrie
handũ ha kũhurũka. **34** Narĩo itu rĩa Jehova rĩakoragwo
igũrũ rĩao o mũthenya makiumagara kuuma kambĩ. **35**
Hĩndĩ ĩrĩa yothe ithandũkũ rĩoimagario, Musa akoiga
atĩrĩ, "Jehova, arahũka! Thũ ciaku irohurunjũka; thũ
ciaku irokũũrĩra." **36** Hĩndĩ ĩrĩa rĩaigwo thĩ, akoiga atĩrĩ,
"Jehova cookerera ngiri ici cia Isiraeli itangĩtarĩka."

11 Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli magĩteta nĩ ũndũ wa
moritũ mao, nakuo gũteta kwao gũkĩiguuo nĩ
Jehova, na rĩrĩa aamaiguire, agĩakanwo nĩ marakara,
naguo mwaki ũkiuma kũrĩ Jehova, ũgĩakana gatagatĩ
kao, na ũgĩcina ndeere imwe cia kambĩ. **2** Rĩrĩa andũ
acio maakaĩire Musa, Musa akĩhooya Jehova, naguo
mwaki ũcio ũkĩhora. **3** Nĩ ũndũ ũcio handũ hau
hagĩĩtwo Tabera, tondũ mwaki ũcio woimĩte kũrĩ Jehova
nĩwakanĩte gatagatĩ kao. **4** Kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩarũmanĩrĩire
nao makiuma bũrũri wa Misiri gĩkĩambĩrĩria kwĩrirĩria
irio cia mĩthemba ĩngĩ, na o rĩngĩ andũ a Isiraeli
makĩambĩrĩria kũrĩra, makiuga atĩrĩ, "Naarĩ korwo
tũrĩ na nyama cia kũrĩa! **5** Nĩtũkũririkana thamaki
iria twarĩĩaga kũu bũrũri wa Misiri tũtekũgũra, o na
marenge ma mĩthemba mĩthemba, na itũngũrũ cia
mahuti, na itũngũrũ iria ndungu, o na itũngũrũ thumu.
6 No rĩu, tũtirĩ na wendo wa kũrĩa; na tũtirĩ kĩndũ
o nakĩ tuonaga, tiga o mana maya moiki!" **7** Mana
macio maahaanaga ta mbegũ cia mũtĩ ũrĩa wĩtagwo
korianda, na mũhianĩre wamo watariĩ ta bedola. **8** Andũ
maathiiaga makamongania, magacooka makamathĩa
na gĩthĩi kĩa moko, kana makamahũrĩra ndĩrĩ-inĩ na
mũũthĩ. Maamarugaga na nyũngũ kana magathondeka
tũmĩgate. Na maacamaga ta kĩndũ gĩthondeketwo na
maguta ma mũtamaiyũ. **9** Rĩrĩa kwagĩa ime ũtukũ kũu
kambĩ-inĩ, mana macio makagũanĩra narĩo. **10** Musa
nĩaiguire andũ a nyũmba ciothe makĩrĩra, o mũndũ arĩ
mũromo-inĩ wa hema yake. Nake Jehova nĩarakarire
mũno makĩria, na Musa agĩthĩĩnĩka. **11** Akĩũria Jehova
atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũrehere ndungata yaku thĩĩna
ũyũ? Nĩ atĩa njĩkĩte ũkaaga gũgũkenia nĩguo ũnjigĩrĩre
mũrigo wa andũ aya othe? **12** Kaĩ arĩ niĩ ithe wao? Kaĩ arĩ
niĩ ndaamaciarire? Nĩ kĩĩ kĩratũma ũnjĩĩre ndĩmakuue
na moko makwa, ta ũrĩa mũreri wa mwana akuuaga
kaana ka rũkenge, ndĩmatware bũrũri ũrĩa werĩire
maithe mao ma tene na mwĩhĩtwa? **13** Ingĩruta nyama
cia kũhe andũ aya othe kũ? Marandĩrĩra makiugaga
atĩrĩ, 'Tũhe nyama tũrĩe!' **14** Ndingĩhota gũkuua andũ
aya othe ndĩ nyiki; mũrigo ũyũ nĩ mũritũ mũno kũrĩ
niĩ. **15** Angĩkorwo ũguo nĩguo ũkũnjĩka-rĩ, njũraga o ro
rĩu, angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩwe, na ndũkareke nyone
mwanangĩko wakwa mwene." **16** Nake Jehova akĩĩra
Musa atĩrĩ: "Ndehere athuuri mĩrongo mũgwanja a
Isiraeli arĩa wee ũũĩ atĩ nĩ atongoria na anene thĩinĩ wa
andũ aya. Ũmarehe Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, nĩguo
marũgame hau hamwe nawe. **17** Niĩ na niĩ nĩngũikũrũka
ngwarĩrie ho, njoe Roho ũrĩa ũrĩ naguo na ndĩmekĩre
Roho ũcio. Nao nĩmarĩgũteithagia gũkuua mũrigo wa
andũ aya nĩgeetha ndũkaũkuuage ũrĩ wiki. **18** "Ningĩ
wĩre andũ atĩrĩ, 'Mwĩtheriei, mwĩhaarĩrie nĩ ũndũ wa
rũciũ, rĩrĩa mũkaarĩa nyama. Jehova nĩaramũiguire
rĩrĩa mũrarĩraga, mũkiugaga atĩrĩ, "Naarĩ korwo tũrĩ na
nyama cia kũrĩa! Maũndũ maitũ maarĩ mega rĩrĩa twarĩ
bũrũri wa Misiri!" Rĩu-rĩ, Jehova nĩekũmũhe nyama,
na nĩmũgũcirĩa. **19** Na rĩrĩ, mũtigũcirĩa o mũthenya
ũmwe, kana mĩthenya ĩĩrĩ, kana ĩtano, kana ikũmi, kana
mĩthenya mĩrongo ĩĩrĩ, **20** no mũgũcirĩa mweri mũgima,
o nginya ciume na maniũrũ manyu, na inyuĩ mũcinyire,
nĩ ũndũ nĩmũregete Jehova ũrĩa ũrĩ hamwe na inyuĩ,
na mũkarĩra mũrĩ mbere yake, mũkiugaga atĩrĩ, "Nĩ
kĩĩ gĩatũmire tuume bũrũri wa Misiri?"'" **21** No Musa
akĩĩra Jehova atĩrĩ, "Andũ arĩa ndĩ nao haha nĩ ngiri
magana matandatũ arĩa maretwara na magũrũ, nawe
woiga atĩ, 'Nĩngũmahe nyama cia kũrĩa mweri mũgima!'
22 Andũ aya o na mangĩthĩnjĩrwo ndũũru cia mbũri
na cia ng'ombe-rĩ, no imaigane? O na mangĩtegerwo
thamaki ciothe cia iria-inĩ-rĩ, no imaigane?" **23** Jehova
agĩcookeria Musa atĩrĩ, "Anga hinya wa guoko kwa
Jehova nĩũnyiihĩte? Rĩu wee, nĩũkuona kana ũrĩa njugĩte
nĩũkahingio kana ndũkahingio." **24** Nĩ ũndũ ũcio Musa
akiuma nja, akĩĩra andũ acio ũrĩa Jehova oigĩte. Nake
agĩcookanĩrĩria athuuri amwe ao mĩrongo mũgwanja,
akĩmarũgamia marigiicĩirie Hema ĩyo. **25** Nake Jehova
agĩikũrũka na itu akĩaria na Musa, akĩoya Roho ũrĩa
warĩ thĩinĩ wa Musa, na agĩĩkĩra Roho ũcio thĩinĩ wa
athuuri acio mĩrongo mũgwanja. Rĩrĩa Roho okire igũrũ
rĩao-rĩ, makĩratha mohoro, no matiacookire gwĩka
ũguo hĩndĩ ĩngĩ. **26** No rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Elidadi na
Medadi, nĩmatigĩtwo kambĩ. Nao nĩmandĩkĩtwo hamwe
na athuuri acio angĩ no matiathiĩte Hema-inĩ ĩyo. No
rĩrĩ, Roho nĩ okire igũrũ rĩao, nao makĩratha mohoro
marĩ kũu kambĩ. **27** Mwanake ũmwe agĩteng'era akĩĩra
Musa atĩrĩ, "Elidadi na Medadi nĩmararatha mohoro kũu
kambĩ." **28** Joshua mũrũ wa Nuni, ũrĩa wateithagia Musa
kuuma arĩ mũnini, akĩarĩria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, "Musa,
mwathi wakwa, makaanie!" **29** No Musa akĩmũcookeria

atĩrĩ, "Kaĩ ũkũigua ũiru nĩ ũndũ wakwa? Niĩ ingĩenda
andũ othe a Jehova makorwo marĩ anabii, na atĩ Jehova
amekĩre Roho wake!" 30 Thuutha ũcio Musa na athuuri
acio a Isiraeli magĩcooka kambĩ. 31 Na rĩrĩ, rũhuho
rũkiuma harĩ Jehova, rũkĩrehe tũmakia-arũme kuuma
iria-inĩ. Rũgĩtũgũithia tũthiũrũrũkĩirie mĩena yothe
ya kambĩ buti ithatũ kuuma thĩ, handũ ha itĩĩna rĩa
rũgendo rwa mũthenya mũgima mbarĩ ciothe. 32
Mũthenya ũcio wothe na ũtukũ, na mũthenya ũcio ũngĩ
wothe, andũ acio makiumagara makĩũngania tũmakia-
arũme. Gũtirĩ mũndũ wonganirie thuutha wa homeri
ikũmi. Ningĩ magĩtwanĩka gũthiũrũrũkĩria kambĩ yothe.
33 No rĩrĩ, rĩrĩa nyama icio ciarĩ tũnua-inĩ twao, o na
itarĩ ndanuke-rĩ, marakara ma Jehova magĩakanĩra andũ
acio, akĩmahũũra na mũthiro mũnene. 34 Tondũ ũcio
handũ hau hagĩĩtwo Kibirothu-Hataava, nĩ ũndũ hau
nĩho maathikire andũ arĩa maaiguĩte thuti ya irio ingĩ.
35 Kuuma Kibirothu-Hataava, andũ acio nĩmathiire
rũgendo, magĩkinya Hazerothu, magĩikara kuo.

12 Nao Miriamu na Harũni magĩtetia Musa, nĩ ũndũ
wa mũtumia wake Mũkushi, nĩgũkorwo Musa nĩ
ahikĩtie Mũkushi. 2 Ningĩ nao mooragia atĩrĩ, "Anga
Jehova angĩaria o na Musa wiki? Githĩ o na ithuĩ to
atwarĩrie?" Nake Jehova akĩigua ndeto icio. 3 (Na
rĩrĩ, Musa aarĩ mũndũ mwĩnyiihia mũno, mwĩnyiihia
gũkĩra andũ arĩa angĩ othe gũkũ thĩ). 4 O rĩmwe
Jehova akĩĩra Musa na Harũni na Miriamu atĩrĩ, "Inyuĩ
atatũ umai mũũke Hema-inĩ ĩyo-ya-Gũtũnganwo." Nĩ
ũndũ ũcio othe atatũ makiuma magĩthiĩ ho. 5 Ningĩ
Jehova agĩikũrũka arĩ thĩinĩ wa gĩtugĩ gĩa itu, akĩrũgama
itoonyero-inĩ rĩa Hema ĩyo, na agĩĩta Harũni na Miriamu.
Na eerĩ magĩthiathia harĩ we, 6 nake akĩmeera atĩrĩ,
"Thikĩrĩriai ciugo ciakwa: "Rĩrĩa mũnabii wa Jehova
arĩ gatagatĩ-inĩ kanyu-rĩ, niĩ nĩndĩĩmwĩguũragĩria na
cioneki, na ngamwarĩria na irooto. 7 No ha ũhoro wa
Musa ndungata yakwa ndiĩkaga ũguo; we nĩ mwĩhokeku
thĩinĩ wa nyũmba yakwa yothe. 8 Musa-rĩ, twaranagĩria
nake ũthiũ kwa ũthiũ, tũkaaranĩria ũhoro mũtaũku, na
ndimwaragĩria na thimo; na nĩwe wonaga ũrĩa Jehova
atariĩ. Nĩ kĩĩ kĩgiririe mwĩtigĩre gũtetia Musa ndungata
yakwa?" 9 Nake Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ
wao, agĩthiĩ akĩmatiga. 10 Rĩrĩa itu rĩu rĩeherire igũrũ
rĩa Hema ĩyo, Miriamu agĩkorwo aarũgamĩte o ro hau,
arĩ na mangũ, akerũha o ta ira. Nake Harũni ehũgũra
akĩona atĩ Miriamu aarĩ na mangũ; 11 nake akĩĩra Musa
atĩrĩ, "Ndagũthaitha, mwathi wakwa, ndũgatũrũithĩrie
wĩhia ũcio twĩkĩte na ũrimũ. 12 Ndũkareke ahaane ta
kĩhuno kiumĩte nda ya nyina mwĩrĩ wakĩo ũbuthĩte
mwena ũmwe." 13 Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩkaĩra Jehova,
akiuga atĩrĩ, "Wee Ngai, ndagũthaitha, mũhonie!" 14
Nake Jehova agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, "Korwo
ithe nĩamũtuĩrĩire mata ũthiũ-rĩ, githĩ ndangĩaikarire
na thoni matukũ mũgwanja? Mũhingĩrĩriei na kũu
nja ya kambĩ matukũ mũgwanja; na thuutha ũcio no
acookio kambĩ." 15 Nĩ ũndũ ũcio Miriamu akĩhingĩrĩrio
na kũu nja ya kambĩ ĩyo matukũ mũgwanja, nao andũ
acio angĩ matiathiire na mbere na rũgendo nginya rĩrĩa
Miriamu aacookirio kambĩ. 16 Thuutha ũcio, andũ acio
a Isiraeli makiuma Hazerothu magĩthiĩ makĩamba hema
ciao Werũ-inĩ wa Parani.

13 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, 2 "Tũma arũme
amwe mathiĩ magathigaane bũrũri wa Kaanani,
ũrĩa ngũhe andũ a Isiraeli. Tũma mũtongoria ũmwe
wao, kuuma o mũhĩrĩga o mũhĩrĩga wa maithe mao." 3
Nake Musa agĩathĩkĩra watho wa Jehova, na agĩtũma
andũ acio kuuma Werũ wa Parani. Andũ acio othe maarĩ
atongoria a andũ a Isiraeli. 4 Maya nĩmo marĩĩtwa ma
atongoria acio: kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, aarĩ Shamua
mũrũ wa Zakuri; 5 kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni, aarĩ
Shafati mũrũ wa Hori; 6 kuuma mũhĩrĩga wa Juda,
aarĩ Kalebu mũrũ wa Jefune; 7 kuuma mũhĩrĩga wa
Isakaru, aarĩ Igali mũrũ wa Jusufu; 8 kuuma mũhĩrĩga
wa Efiraimu, aarĩ Hoshea mũrũ wa Nuni; 9 kuuma
mũhĩrĩga wa Benjamini, aarĩ Paliti mũrũ wa Rafu;
10 kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni, aarĩ Gadieli mũrũ
wa Sodi; 11 kuuma mũhĩrĩga wa Manase (na nĩguo
mũhĩrĩga wa Jusufu), aarĩ Gadi mũrũ wa Susi; 12 kuuma
mũhĩrĩga wa Dani, aarĩ Amieli mũrũ wa Gemali; 13
kuuma mũhĩrĩga wa Asheri, aarĩ Sethuri mũrũ wa
Mikaeli; 14 kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali, aarĩ Nahabi
mũrũ wa Vofisi; 15 kuuma mũhĩrĩga wa Gadi, aarĩ
Geueli mũrũ wa Maki. 16 Macio nĩmo marĩĩtwa ma
andũ arĩa Musa aatũmire magathigaane bũrũri ũcio.
Nake Musa akĩgarũra rĩĩtwa rĩa Hoshea mũrũ wa Nuni
akĩmũtua Joshua. 17 Rĩrĩa Musa aatũmire andũ acio
magathigaane bũrũri wa Kaanani, aameerire atĩrĩ,
"Ambatai mũtuĩkanĩrie Negevu, mũthiĩ bũrũri ũcio ũrĩ
irĩma. 18 Tuĩriai bũrũri ũcio ũrĩa ũtariĩ, muone kana
andũ akuo marĩ na hinya kana matirĩ hinya, o na kana
nĩ aingĩ kana nĩ anini. 19 Ningĩ mũmenye bũrũri ũcio
matũũraga ũhaana atĩa? Nĩ mwega kana nĩ mũũru?
Matũũraga matũũra ma mũthemba ũrĩkũ? Nĩ mairigĩre
na thingo cia hinya kana ti mairigĩre? 20 Tĩĩri wakuo
ũtariĩ atĩa? Nĩ mũnoru kana nĩ mũhĩnju? Kũrĩ mĩtĩ
kana gũtirĩ? Geriai mũno mũrehe maciaro mamwe ma
bũrũri ũcio." (Hĩndĩ ĩyo nĩguo mĩthabibũ yaambagĩrĩria
kwĩrua.) 21 Tondũ ũcio makĩambata magĩthigaana
bũrũri ũcio kuuma Werũ wa Zini nginya Rehobu,
merekeire Lebo-Hamathu. 22 Mambatire matuĩkanĩirie
Negevu na magĩkinya Hebironi kũrĩa Ahimani, na
Sheshai, na Talimai, njiaro cia Anaki, maatũũraga.
(Itũũra rĩa Hebironi rĩakĩtwo mĩaka mũgwanja mbere ya
itũũra rĩa Zoani gwakwo bũrũri-inĩ wa Misiri.) 23 Rĩrĩa
maakinyire Kĩanda gĩa Eshikoli, magĩtema rũhonge
rwarĩ na kĩmanjĩka kĩmwe gĩa thabibũ. Andũ eerĩ ao
makĩrũkuuanĩra na mũtĩ, hamwe na makomamanga
mamwe, na ngũyũ. 24 Naho handũ hau hagĩĩtwo Kĩanda
gĩa Eshikoli nĩ ũndũ wa kĩmanjĩka kĩu gĩa thabibũ kĩrĩa
andũ a Isiraeli acio maatemire ho. 25 Matukũ mĩrongo
ĩna mathira magĩcooka kuuma gũthigaana bũrũri ũcio.
26 Nao magĩcooka kũrĩ Musa, na Harũni na kĩrĩndĩ
gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kũu Kadeshi o kũu Werũ-inĩ
wa Parani. Kũu makĩhe Musa na Harũni, na kĩũngano
gĩothe ũhoro ũcio na makĩmoonia maciaro ma bũrũri
ũcio. 27 Makĩhe Musa ũhoro ũyũ: "Nĩtwatoonyire
bũrũri ũrĩa watũtũmire, naguo nĩ bũrũri ũrĩ bũthi
wa iria na ũũkĩ! Maya nĩmo maciaro maguo. 28 No

rĩrĩ, andũ arĩa matũũraga kũu marĩ hinya, na matũũra mao nĩmairigĩre na thingo cia hinya, na nĩ manene mũno. O na ningĩ nĩtuonire njiaro cia Anaki kuo. **29** Aamaleki matũũraga kũu Negevu; Ahiti, na Ajebusi, na Aamori matũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma; Akaanani nao matũũraga ndwere-inĩ cia iria na hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani." **30** Nake Kalebu agĩkiria andũ acio o hau mbere ya Musa, akiuga atĩrĩ, "Nĩtwagĩrĩirwo nĩ kwambata tũthiĩ twĩnyiitĩre bũrũri ũcio, nĩ ũndũ no tũhote gwĩka ũguo." **31** No andũ arĩa maambatĩte nake makiuga atĩrĩ, "Tũtingĩtharĩkĩra andũ acio, marĩ na hinya gũtũkĩra." **32** Nao makĩhunjia ũhoro mũũru kũrĩ andũ a Isiraeli ũkoniĩ bũrũri ũcio maathigaanĩte. Makiuga atĩrĩ, "Bũrũri ũcio tũrathigaanire nĩ bũrũri ũgũtambuura andũ arĩa matũũraga kuo ũkamaniina biũ. Andũ arĩa othe tuonire kuo nĩ anene mũno. **33** Nĩtuonire Anefili kuo (njiaro cia Anaki, a kĩruka kĩa Anefili). Tweyonaga tũhaana ta ndaahi, o nao moonaga tũhaana o ta cio."

14 Ũtukũ ũcio andũ othe a kĩrĩndĩ gĩa Isiraeli makĩrĩra maanĩrĩire na mũgambo mũnene. **2** Andũ acio othe a Isiraeli makĩnuguna nĩ ũndũ wa Musa na Harũni, na kĩũngano kĩu gĩothe gĩkĩmeera atĩrĩ, "Naarĩ korwo twakuĩrĩire Misiri! Kana werũ-inĩ ũyũ! **3** Nĩ kĩĩ gĩgũtũma Jehova atũrehe bũrũri ũyũ atũrekererie tũũragwo na rũhiũ rwa njora? Atumia aitũ na ciana ciitũ megũtuĩka a gũtahwo. Githĩ wega ti tũcooke bũrũri wa Misiri?" **4** Nao makĩĩrana mũndũ na ũrĩa ũngĩ atĩrĩ, "Twagĩrĩirwo nĩ tũthuure mũtongoria tũcooke bũrũri wa Misiri." **5** Hĩndĩ ĩyo Musa na Harũni makĩĩgũithia maturumithĩtie mothiũ mao thĩ mbere ya kĩũngano kĩu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kĩrĩa kĩagomanĩte hau. **6** Joshua mũrũ wa Nuni na Kalebu mũrũ wa Jefune, arĩa maarĩ hamwe na arĩa maathiĩte gũthigaana bũrũri ũcio magĩtembũranga nguo ciao. **7** Makĩĩra kĩũngano kĩu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli atĩrĩ, "Bũrũri ũrĩa twatuĩkanĩirie na tũkĩũthigana, nĩ bũrũri mwega mũno makĩria. **8** Jehova angĩkorwo nĩakenetio nĩ ithuĩ, nĩegũtũtongoria tũtoonye bũrũri ũcio, bũrũri ũcio ũiyũrĩte bũthi wa iria na ũũkĩ, na nĩegũtũhe guo ũtuĩke witũ. **9** No rĩrĩ, mũtikaremere Jehova. Na mũtigetigĩre andũ a bũrũri ũcio, nĩ ũndũ tũkũmameria biũ. Ũgitĩri wao nĩ mweherie, no Jehova arĩ hamwe na ithuĩ. Mũtikametigĩre." **10** No kĩũngano kĩu gĩothe gĩkĩaria ũhoro wa kũmahũũra na mahiga nyuguto. Hĩndĩ ĩyo riiri wa Jehova ũkiumĩrĩra andũ othe a Isiraeli hau Hema-inĩ ya Gũtũnganwo. **11** Nake Jehova akĩũria Musa atĩrĩ, "Andũ aya megũtũũra maanyararĩte nginya-rĩ? Megũtũũra maregete kũnjĩtĩkia nginya-rĩ, o na ningĩte ciama nyingĩ ũguo gatagatĩ kao? **12** Nĩngũmahũũra na mũthiro ndĩmaniine, no wee ngũgũtua rũrĩrĩ rũnene na rũrĩ na hinya kũmakĩra." **13** Musa akĩĩra Jehova atĩrĩ, "Andũ a Misiri nĩmakaigua ũhoro ũcio! Nĩwe warutire andũ aya makiuma gatagatĩ kao na ũndũ wa ũhoti waku. **14** Nao nĩmakeera aikari a bũrũri ũyũ ũhoro ũcio. Nĩmaiguĩte atĩ Wee, O Wee Jehova-rĩ, ũkoragwo na andũ aya, na atĩ Wee Jehova, wanonwo ũthiũ kwa ũthiũ, na atĩ itu rĩaku rĩikaraga igũrũ rĩao, o na atĩ Wee ũthiiaga mbere yao thĩinĩ wa gĩtugĩ kĩa itu mũthenya na ũrĩ thĩinĩ wa gĩtugĩ kĩa mwaki ũtukũ. **15** Ũngĩũraga andũ aya othe o ro rĩmwe-rĩ, ndũrĩrĩ iria ciiguĩte ũhoro ũyũ waku nĩikoiga atĩrĩ, **16** 'Jehova nĩaremirwo nĩgũkinyia andũ aya bũrũri ũrĩa aamerĩire na mwĩhĩtwa; nĩ ũndũ ũcio akĩmooragĩra werũ-inĩ.' **17** "Na rĩrĩ, hinya wa Mwathani ũrokĩonekana o ta ũrĩa ugĩte, atĩrĩ: **18** 'Jehova ndahiũhaga kũrakara, aiyũrĩtwo nĩ wendo, na nĩohanagĩra mehia na ũremi. No ndaagaga kũherithia mũndũ ũrĩa wĩhĩtie; nĩaherithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana.' **19** Kũringana na wendo waku mũnene-rĩ, ohera andũ aya mehia mao, o ta ũrĩa wanamarekera kuuma hĩndĩ ĩrĩa moimire bũrũri wa Misiri nginya rĩu." **20** Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ ndamarekera o ta ũguo woria. **21** No rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo, na ti-itherũ o ta ũrĩa riiri wa Jehova ũiyũrĩte thĩ yothe-rĩ, **22** gũtirĩ o na ũmwe wa andũ arĩa moonire riiri wakwa na ciama iria ndaringĩire kũu bũrũri wa Misiri o na gũkũ werũ-inĩ, no makĩĩnemera na makĩĩngeria maita ikũmi-rĩ, **23** gũtirĩ o na ũmwe wa acio ũkoona bũrũri ũcio nderĩire maithe mao ma tene na mwĩhĩtwa. Gũtirĩ o na ũmwe wao wa arĩa maanyararĩte ũkaawona. **24** No tondũ ndungata yakwa Kalebu arĩ na roho wa mũthemba ũngĩ na nĩanũmagĩrĩra na ngoro yake yothe, nĩngamũtwara bũrũri ũcio aathiĩte, nacio njiaro ciake nĩikaũgaya. **25** Na tondũ andũ a Amaleki na a Kaanani matũũraga cianda-inĩ-rĩ, rokai kũgarũrũka mumagare mũrorete na werũ-inĩ, mũthiĩ na njĩra ya Iria Itune." **26** Nake Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ: **27** "Nĩ nginya hĩndĩ ĩrĩkũ kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩaganu gĩgũtũũra kĩĩnugunagĩra? Nĩnjiguĩte mateta ma anugunĩki aya a Isiraeli. **28** Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, 'Jehova ekuuga ũũ: Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo-rĩ, nĩ ngũmwĩka o maũndũ macio njiguĩte mũkĩaria. **29** Ciimba cianyu ikaagũa werũ-inĩ ũyũ, inyuĩ arĩa othe mũrĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria arĩa mwatarirwo hĩndĩ ya itarana na arĩa manugunĩte nĩ ũndũ wakwa. **30** Gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũgatoonya bũrũri ũcio ndehĩtire nyambararĩtie guoko atĩ nĩũgatuĩka wanyu, tiga o Kalebu mũrũ wa Jefune, na Joshua mũrũ wa Nuni. **31** No ha ũhoro wa ciana cianyu iria mwoigire atĩ nĩ igaatahwo-rĩ, nĩngamakinyia kuo makenagĩre bũrũri ũcio mũregete. **32** No inyuĩ-rĩ, ciimba cianyu ikaagũa werũ-inĩ ũyũ. **33** Ciana cianyu igũtuĩka arĩithi gũkũ werũ-inĩ mĩaka mĩrongo ĩna, igĩthĩnĩkaga nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka kwanyu, nginya rĩrĩa ũimba kĩanyu kĩa mũthia gĩkaagũa werũ-inĩ. **34** Mĩaka mĩrongo ĩna, o mwaka ũmwe ũrũgamĩrĩire mũthenya ũmwe wa mĩthenya mĩrongo ĩna ĩrĩa mwathigaanire bũrũri ũcio, mĩaka ĩyo nĩyo mũgaathĩnĩka nĩ ũndũ wa mehia manyu, na mũmenye ũũru wa gũũkĩrĩrwo nĩ niĩ.' **35** Niĩ Jehova nĩ niĩ njarĩtie, na ti-itherũ nĩngeeka maũndũ macio kũrĩ kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe kĩaganu, kĩrĩa gĩĩcookanĩrĩirie hamwe kĩnjũkĩrĩre. Gĩgaathirĩra werũ-inĩ ũyũ; gũkũ nĩkuo gĩgaakuĩra." **36** Nĩ ũndũ ũcio, andũ arĩa Musa aatũmĩte magathigaane bũrũri ũcio wa Kaanani, o acio macookire na magĩtũma kĩrĩndĩ gĩothe kĩnugunĩre Musa nĩkũmemerekia ũhoro mũũru wa bũrũri ũcio, **37** andũ acio mamemerekirie ũhoro ũcio mũũru wa bũrũri ũcio makĩhũũrwo na mũthiro, magĩkuĩra hau mbere ya Jehova. **38** Harĩ andũ arĩa maathiĩte gũthigaana bũrũri

ũcio, no Joshua mũrũ wa Nuni, na Kalebu mũrũ wa
Jefune maatigarire. **39** Rĩrĩa Musa aaheire andũ othe a
Isiraeli ũhoro ũcio, makĩgirĩka mũno. **40** Mũthenya ũyũ
ũngĩ rũciinĩ tene makĩambata marorete bũrũri ũrĩa ũrĩ
irĩma. Makiuga atĩrĩ, "Nĩtwĩhĩtie, nĩtũkwambata tũthiĩ
nginya kũrĩa Jehova aatwĩrĩire." **41** No Musa akĩmooria
atĩrĩ, "Mũraremera watho wa Jehova nĩkĩ? Ũndũ ũyũ
ndũngĩgaacĩra! **42** Mũtikambate tondũ Jehova ndarĩ
hamwe na inyuĩ. Nĩmũkũhootwo nĩ thũ cianyu, **43**
nĩgũkorwo andũ a Amaleki na Akaanani nĩmakarũa
na inyuĩ kũu. Nĩ ũndũ nĩ mũhutatĩire Jehova, nake
ndegũkorwo hamwe na inyuĩ, na nĩmũkũũragwo na
rũhiũ rwa njora." **44** No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa mwĩĩro
wao, makĩambata marorete bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma o na
gũkorwo Musa ndoimire kambĩ o na kana ithandũkũ rĩa
kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩkiuma kambĩ. **45** No rĩrĩ, andũ a
Amaleki na Akaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũcio ũrĩ
irĩma, magĩikũrũka, makĩmatharĩkĩra, na makĩmahũũra
mamaikũrũkĩtie o nginya Horoma.

15 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Arĩria andũ
a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: 'Thuutha wa gũtoonya
bũrũri ũrĩa ngũmũhe ũtuĩke mũciĩ wanyu, **3** na mũrutĩre
Jehova maruta ma njino kuuma rũũru rwa ng'ombe
kana rwa mbũri, matuĩke mũtararĩko wa gũkenia Jehova,
marĩ maruta ma njino, kana magongona, nĩ ũndũ wa
mĩĩhĩtwa wa mwanya, kana maruta ma kwĩyendera
kana maruta ma ciathĩ-rĩ, **4** ũrĩa ũrĩĩrehaga iruta rĩake,
arĩĩrutagĩra Jehova iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa
eba ĩmwe ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ
kĩa inya kĩa hini ĩmwe ya maguta. **5** Harĩ o gatũrũme ka
iruta rĩa njino kana igongona, haaragĩria gĩcunjĩ kĩa
inya kĩa hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo. **6**
"'Igongona rĩa ndũrũme-rĩ, haarĩria igongona rĩa mũtu
icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe ya mũtu mũhinyu
mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe ya
maguta, **7** na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe ya ndibei
ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo. Rĩrutei rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia
Jehova. **8** "'Rĩrĩa mũkũhaarĩria gategwa nĩ ũndũ wa
iruta rĩa njino kana igongona, nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa
wa mwanya kana iruta rĩa ũiguano rĩrutĩirwo Jehova-
rĩ, **9** rehagai hamwe na ndegwa ĩyo iruta rĩa mũtu
icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe ya mũtu mũhinyu
mũno, ũtukanĩtio na nuthu ya hini ĩmwe ya maguta.
10 O na ningĩ rehagai nuthu ya hini ĩmwe ya ndibei
ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo. Narĩo igongona rĩu rĩgatuĩka
iruta rĩa njino rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova. **11**
Ndegwa kana ndũrũme o yothe, kana gatũrũme kana
koori o gothe, irĩhaaragĩrio o ro ũguo. **12** Ĩkagai ũguo
harĩ o ĩmwe yacio ya iria ciothe mũrĩharagĩria. **13**
"'Mũndũ wothe ũciarĩirwo kwanyu no nginya ekage
maũndũ macio ũguo rĩrĩa arĩrehaga iruta rĩa gũcinwo
na mwaki rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova. **14** Nĩ
ũndũ wa njiarwa iria igooka, rĩrĩa rĩothe mũgeni kana
mũndũ ũngĩ o wothe ũtũũranĩtie na inyuĩ arĩĩrutaga
iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia
Jehova-rĩ, no nginya ekage o ta ũrĩa inyuĩ mwĩkaga. **15**
Kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩrĩkoragwo na watho o ũmwe wanyu na
harĩ mũgeni ũrĩa ũtũũranĩtie na inyuĩ; ũyũ nĩ watho
wa gũtũũra nĩ ũndũ wa njiarwa iria igooka. Inyuĩ na
mũgeni mũrĩkoragwo mũrĩ o ũndũ ũmwe maitho-inĩ
ma Jehova. **16** Mawatho mamwe na mwathanĩre ũmwe
nĩguo ũrĩhũthagĩrwo harĩ inyuĩ na harĩ mũgeni ũrĩa
ũtũũranĩtie na inyuĩ.'" **17** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa
atĩrĩ, **18** "Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: 'Rĩrĩa
mũgatoonya bũrũri ũrĩa ndĩramũtwara, **19** na mũrĩe irio
cia bũrũri ũcio, heanai imwe ciacio irĩ iruta harĩ Jehova.
20 Nĩ mũkaaruta tũmĩgate kuuma mũtu-inĩ wanyu ũrĩa
mũgaathĩa rĩa mbere na mũtũheane tũrĩ iruta kĩhuhĩro-
inĩ kĩa ngano. **21** Nĩmũkaheanaga iruta rĩrĩ rĩa mũtu
ũrĩa mũgathĩa rĩa mbere kũrĩ Jehova njiarwa-inĩ cianyu
ciothe iria igooka thuutha. **22** "'Na rĩrĩ, mũngĩkaaga
kũrũmĩrĩra rĩathani o na rĩmwe rĩa maya Jehova aaheire
Musa mũtekwenda-rĩ, **23** rĩathani o rĩothe Jehova
aamũheire na kanua ka Musa kuuma mũthenya ũrĩa
Jehova aamaheanire na kũrũmĩrĩra nginya njiarwa
iria igooka, **24** na ũndũ ũcio ũngĩkorwo wĩkĩtwo
mũtekwenda, kĩrĩndĩ gĩtekũmenya ũhoro ũcio, hĩndĩ
ĩyo kĩrĩndĩ gĩothe nĩgĩkaruta gategwa gatuĩke igongona
rĩa njino rĩna mũtararĩko wa gũkenia Jehova, hamwe
na maruta ma mũtu na ma kũnyuuo, marĩa matuĩtwo,
na thenge ya igongona rĩa kũhoroheria mehia. **25**
Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakahoroheria kĩrĩndĩ kĩu gĩothe kĩa
andũ a Isiraeli, na nĩmakarekerwo, nĩgũkorwo ũndũ
ũcio ndwarĩ wa rũtũrĩko, na nĩ ũndũ wa kũrutĩra Jehova
iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩa mahĩtia mao, na iruta rĩa
kũhoroherio mehia. **26** Kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli
na ageni arĩa matũũranagia nao nĩmakarekerwo, nĩ ũndũ
andũ othe mehĩtie matekwenda. **27** "'No kũngĩkorwo
no mũndũ ũmwe wĩhĩtie atekwenda, no nginya arehe
kaharika ka mwaka ũmwe ka igongona rĩa kũhoroherio
mehia. **28** Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakahoroheria mũndũ ũcio
wĩhĩtie atekwenda hau mbere ya Jehova na aarĩkia
kũhoroherio, nĩakarekerwo. **29** Watho o ro ũmwe nĩguo
ũrĩhũthagĩrwo harĩ mũndũ o wothe ũkehia atekwenda,
arĩ Mũisiraeli ũciarĩirwo kwanyu kana arĩ mũgeni. **30**
"'No mũndũ ũrĩa ũkehia na rũtũrĩko akĩendaga, arĩ wa
gũciarĩrwo kwanyu kana arĩ mũgeni, ũcio nĩarumĩte
Jehova, na mũndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kũrĩ
andũ ao. **31** Nĩ ũndũ nĩ amenete kiugo kĩa Jehova na
akoina maathani make, mũndũ ũcio ti-itherũ no nginya
aingatwo biũ naguo wĩhia wake nĩũkamũcokerera.'" **32**
Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maarĩ werũ-inĩ, kũrĩ mũndũ
wonirwo akiuna ngũ mũthenya wa Thabatũ. **33** Arĩa
maamuonire akiuna ngũ makĩmũtwara kũrĩ Musa na
Harũni, o na kũrĩ kĩũngano kĩu gĩothe gĩa Isiraeli,
34 na makĩmũhingĩra nĩ ũndũ gũtiamenyekaga ũrĩa
agĩrĩirwo nĩ gwĩkwo. **35** Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ,
"Mũndũ ũcio no nginya akue. Kĩũngano gĩothe kĩa
Isiraeli no nginya kĩmũhũũre na mahiga nyuguto nja ya
kambĩ." **36** Nĩ ũndũ ũcio kĩũngano kĩu gĩkĩmũtwara
nja ya kambĩ gĩkĩmũhũũra na mahiga nyuguto agĩkua,
o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **37** Nake Jehova akĩĩra
Musa atĩrĩ, **38** "Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ:
'Njiarwa-inĩ ciothe iria igooka, nĩmũgatumagĩrĩra ciohe
cia ndigi koine-inĩ ka nguo cianyu, o kĩohe gĩkohererwo
na rũrigi rwa rangi wa bururu. **39** Ciohe icio nĩcio
mũrĩroraga nĩguo mũririkanage maathani mothe ma
Jehova, nĩguo mũmathĩkagĩre, mũtikanahũũre ũmaraya
na ũndũ wa kũrũmĩrĩra meririria ma ngoro o na kana

maitho manyu. **40** Ningĩ nĩmũkaririkanaga gwathĩkagĩra
maathani makwa mothe na mũtuĩke andũ mamũrĩirwo
Ngai wanyu. **41** Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa
wamũrutire bũrũri wa Misiri nĩguo nduĩke Ngai wanyu.
Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu.'"

16 Na rĩrĩ, Kora mũrũ wa Iziharu, mũrũ wa Kohathu,
ũrĩa warĩ mũrũ wa Lawi, marĩ na andũ amwe a
mũhĩrĩga wa Rubeni nĩo Dathani na Abiramu, ariũ a
Eliabu, na Oni mũrũ wa Pelethu, magĩtuĩka a kũng'athia.
2 Nao magĩũkĩrĩra Musa. Hamwe nao haarĩ arũme a
Isiraeli 250, atongoria mooĩkaine a kĩrĩndĩ kĩu arĩa
maathuurĩtwo marĩ a kĩama. **3** Nao magĩũka marĩ
gĩkundi makararie Musa na Harũni, makĩmeera atĩrĩ,
"Inyuĩ nĩmwĩtũgĩrĩtie mũno! Kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe nĩ
gĩtheru, mũndũ o mũndũ, nake Jehova arĩ hamwe nao.
Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mwĩtũũgĩrie igũrũ rĩa kĩũngano gĩkĩ
kĩa Jehova?" **4** Rĩrĩa Musa aiguire ũguo-rĩ, akĩgũa,
agĩturumithia ũthiũ thĩ. **5** Ningĩ agĩcooka akĩĩra Kora
na arũmĩrĩri ake othe atĩrĩ: "Rũciinĩ, Jehova nĩakonania
nũũ wake na nũũ mũtheru, na nĩakareka mũndũ
ũcio amũkuhĩrĩrie. Mũndũ ũrĩa agaathuura, ũcio nĩwe
akaareka amũkuhĩrĩrie. **6** Wee Kora na arũmĩrĩri aku
othe, ũũ nĩguo mũgeeka: mũkoya ngĩo cia gũcinĩra
ũbumba, **7** na rũciũ mũciĩkĩre mwaki na ũbumba mũrĩ
mbere ya Jehova. Mũndũ ũrĩa Jehova agaathuura-rĩ, ũcio
agaatuĩka nĩwe mũtheru. Inyuĩ Alawii nĩmwĩtũgĩrĩtie
mũno!" **8** Ningĩ Musa akĩĩra Kora atĩrĩ, "Ta thikĩrĩriai
inyuĩ Alawii! **9** Anga mũtiganĩire nĩ Ngai wa Isiraeli
kũmwamũrania na kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩngĩ gĩothe kĩa andũ a
Isiraeli, akamũrehe hakuhĩ nake nĩgeetha mũrutage
wĩra hema-inĩ ĩrĩa nyamũre ya Jehova, na mũrũgamage
mbere ya kĩrĩndĩ mũgĩtungatagĩre? **10** Inyuĩ hamwe
na Alawii othe a thiritũ yanyu nĩamũrehete hakuhĩ
nake, no rĩu mũrageria kuoya wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai o
naguo. **11** Wee na arũmĩrĩri aku othe mũnganĩte hamwe
mũũkĩrĩre Jehova. Harũni nũũ atĩ nĩguo mũnugune
nĩ ũndũ wake?" **12** Musa agĩcooka agĩĩta Dathani na
Abiramu, ariũ a Eliabu. No-o makiuga atĩrĩ, "Tũtigũũka!
13 Anga ti kũiganu atĩ nĩwatũrutire bũrũri warĩ bũthi
wa iria na ũũkĩ ũũke ũtũũragĩre werũ-inĩ ũyũ? Rĩu ningĩ
ũrenda gũtwatha? **14** Ningĩ-rĩ, ndũrĩ ũratũkinyia bũrũri
ũrĩ na bũthi wa iria na ũũkĩ, kana ũgatũhe igai rĩa ithaka
na mĩgũnda ya mĩthabibũ. Nĩ ũgũkũũra andũ aya maitho
ũmaheenie? Aca, tũtigũũka!" **15** Nake Musa akĩrakara
mũno, akĩĩra Jehova atĩrĩ, "Ndũgetĩkĩre maruta mao. Niĩ
ndioete o na ndigiri kuuma kũrĩ o, o na ndihĩtĩirie mũndũ
wao o na ũmwe." **16** Ningĩ Musa akĩĩra Kora atĩrĩ, "Wee
na arũmĩrĩri aku othe mũgooka mbere ya Jehova rũciũ,
wee, nao, na Harũni. **17** O mũndũ nĩakoya rũgĩo rwake
na arwĩkĩre ũbumba, ngĩo ciothe nĩ 250, na mũcirehe
mbere ya Jehova. Wee, na Harũni, o na inyuĩ mũrehe
ngĩo cianyu." **18** Nĩ ũndũ ũcio o mũndũ akĩoya rũgĩo
rwake, akĩrwĩkĩra mwaki na ũbumba, na makĩrũgamania
mbere ya Musa na Harũni itoonyero-inĩ rĩa Hema-
ya-Gũtũnganwo. **19** Rĩrĩa Kora aarĩkirie gũcookereria
arũmĩrĩri ake othe nĩguo makararie Musa na Harũni
marũngiĩ itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo-rĩ,
riiri wa Jehova ũkiumĩrĩra kĩũngano kĩu gĩothe. **20** Nake
Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, **21** "Mwĩyamũraniei
na kĩũngano gĩkĩ nĩguo ndĩkĩniine o ro rĩmwe." **22** No
Musa na Harũni makĩĩgũithia magĩturumithia mothiũ
mao thĩ makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, "Wee Ngai, Ngai
wa Maroho ma andũ othe, kaĩ ũngĩrakarĩra kĩũngano
gĩkĩ gĩothe hĩndĩ ĩrĩa arĩ o mũndũ ũmwe wĩhĩtie?" **23**
Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **24** "Ĩra kĩũngano gĩothe
atĩrĩ, 'Eherai kuuma hema-inĩ cia Kora na Dathani na
Abiramu.'" **25** Musa agĩũkĩra, agĩthiĩ kũrĩ Dathani na
Abiramu, nao athuuri a Isiraeli makĩmũrũmĩrĩra. **26**
Nake agĩkaania kĩũngano kĩu, agĩkĩĩra atĩrĩ, "Ehererai
hema cia andũ aya aaganu! Mũtikahutie kĩndũ o na
kĩmwe kĩao, nĩguo mũtikaniinwo nĩ ũndũ wa mehia mao
mothe." **27** Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩeherera hema icio
cia Kora na Dathani na Abiramu. Dathani na Abiramu
nĩ moimĩte makarũgama na atumia ao, na ciana cia
ngenge itoonyero-inĩ rĩa hema ciao. **28** Ningĩ Musa
akiuga atĩrĩ, "Ũndũ ũyũ nĩguo ũgũtũma mũmenye atĩ
Jehova nĩwe ũndũmĩte njĩke maũndũ maya mothe, na
atĩ rĩtiarĩ ithugunda rĩakwa: **29** Andũ aya mangĩkua
gĩkuũ kĩa ndũire-rĩ, o na kana mone maũndũ o ta
marĩa makoraga andũ othe-rĩ, nĩmũkũmenya atĩ ti
Jehova ũndũmĩte. **30** No Jehova angĩrehe ũndũ ũngĩ
mwerũ biũ, nayo thĩ yathamie kanua kayo ĩmamerie
hamwe na indo ciao ciothe, na mathiĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ
muoyo, nĩmũkamenya atĩ andũ aya nĩ manyararĩte
Jehova." **(Sheol h7585)** **31** Na rĩrĩ, Musa aarĩkia kuuga
ũguo wothe, thĩ ĩgĩatũka hau maarĩ. **32** Nayo thĩ
ĩgĩathamia kanua kayo ĩkĩmameria, hamwe na andũ ao
na arũmĩrĩri othe a Kora, na indo ciao ciothe. **33** Nao
magĩikũrũka mbĩrĩra marĩ muoyo hamwe na indo ciao
ciothe; nayo thĩ ĩkĩmahumbĩra, magĩkua, magĩthengio
kĩrĩndĩ-inĩ kĩu. **(Sheol h7585)** **34** Nĩ ũndũ wa kĩrĩro kĩao,
andũ othe a Isiraeli arĩa maamarigiicĩirie makĩũra,
makĩanagĩrĩra atĩrĩ, "O na ithuĩ thĩ nĩĩgũtũmeria!" **35**
Naguo mwaki ũkiuma kũrĩ Jehova ũgĩcina andũ acio 250
arĩa maarehete ũbumba. **36** Nake Jehova akĩĩra Musa
atĩrĩ, **37** "Ĩra Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai, oe ngĩo icio cia gũcinĩrwo ũbumba, acieherie hau
irahĩĩra, na ahurunje makara macio handũ haraaya,
nĩ ũndũ ngĩo icio nĩ nyamũre, **38** ngĩo icio cia andũ
acio makuĩte nĩ ũndũ wa mehia mao. Ngĩo icio nĩiturwo
ituĩke mabati ma kũhumbĩra kĩgongona, nĩ ũndũ
nĩciarehetwo mbere ya Jehova, na igatuĩka nyamũre.
Nacio nĩ ituĩke kĩmenyithia harĩ andũ a Isiraeli." **39** Nĩ
ũndũ ũcio Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩoya ngĩo
icio cia gĩcango ciarehetwo nĩ andũ acio maacinĩtwo,
nake agĩciturithia ituĩke cia kũhumbĩra kĩgongona, **40**
agĩĩka o ta ũrĩa Jehova aathĩrĩire Musa. Ũndũ ũyũ warĩ
wa kũririkania andũ a Isiraeli atĩ gũtirĩ mũndũ o na
ũrĩkũ, tiga wa rũciaro rwa Harũni, wagĩrĩirwo nĩ gũũka
gũcina ũbumba mbere ya Jehova, kana atuĩke ta Kora
na arũmĩrĩri ake. **41** Mũthenya ũyũ ũngĩ, kĩrĩndĩ gĩothe
kĩa andũ a Isiraeli gĩgĩtetia Musa na Harũni, gĩkĩmeera
atĩrĩ, "Inyuĩ nĩ mũũragĩte andũ a Jehova." **42** Na rĩrĩa
kĩũngano kĩu gĩecookanĩrĩirie gĩũkĩrĩre Musa na Harũni,
o na gĩkĩerekera na kũrĩa Hema-ya-Gũtũnganwo yarĩ-
rĩ, o rĩmwe itu rĩkĩhumbĩra hema ĩyo, naguo riiri wa
Jehova ũkĩonekana. **43** Nao Musa na Harũni magĩthiĩ
hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, **44** nake Jehova
akĩĩra Musa atĩrĩ, **45** "Ehererai mume kĩũngano-inĩ gĩkĩ

nĩguo ndĩkĩniine o ro rĩmwe." No-o makĩĩgũithia thĩ,
na magĩturumithia mothiũ mao thĩ. **46** Ningĩ Musa
akĩĩra Harũni atĩrĩ, "Oya rũgĩo rwaku ũrwĩkĩre ũbumba
hamwe na mwaki wa kuuma kĩgongona-inĩ, na ũthiĩ
narua kĩũngano-inĩ kĩu ũkĩhoroherie. Mang'ũrĩ moimĩte
kũrĩ Jehova; mũthiro nĩwambĩrĩirie kũmaniina." **47**
Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩĩka o ta ũrĩa Musa aamwĩrire,
agĩteng'era agĩtoonya thĩinĩ wa kĩũngano kĩu. Mũthiro
nĩwarĩĩkĩtie kwambĩrĩria thĩinĩ wa andũ, no Harũni
akĩruta ũbumba akĩmahoroheria. **48** Akĩrũgama gatagatĩ
ka andũ arĩa maarĩ muoyo na arĩa maakuĩte, naguo
mũthiro ũgĩthira. **49** No andũ 14,700 magĩkua nĩ ũndũ
wa mũthiro ũcio, kuonganĩrĩria na andũ arĩa maakuĩte
nĩ ũndũ wa Kora. **50** Thuutha ũcio Harũni agĩcooka kũrĩ
Musa itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, tondũ
mũthiro ũcio nĩwathirĩte.

17 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Arĩria andũ a
Isiraeli, wĩtie thanju ikũmi na igĩrĩ, rũmwe kuuma
kũrĩ o mũtongoria wa mĩhĩrĩga ya maithe mao. Andĩka
rĩĩtwa rĩa o mũndũ rũthanju-inĩ rwake. **3** Rũthanju
rwa Lawi ũrwandĩke rĩĩtwa rĩa Harũni, nĩ ũndũ no
nginya kũgĩe na rũthanju rũmwe rwa mũtongoria wa
o mũhĩrĩga wa maithe mao ma tene. **4** Igaai thanju
icio thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo hau mbere ya
ithandũkũ rĩa Ũira, harĩa ndũnganaga nawe. **5** Rũthanju
rwa mũndũ ũrĩa niĩ ngaathuura nĩrũgũthundũka, na
niĩ ndĩyehererie kũnuguna gũkũ ũnugunagĩrwo hĩndĩ
ciothe nĩ andũ a Isiraeli." **6** Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩarĩria
andũ a Isiraeli, nao atongoria ao makĩmũnengera thanju
ikũmi na igĩrĩ, o rũmwe kuuma mũtongoria wa o
mũhĩrĩga wa maithe mao ma tene, naruo rũthanju rwa
Harũni rwarĩ hamwe nacio. **7** Nake Musa akĩiga thanju
icio mbere ya Jehova kũu Hema-inĩ-ya-Ũira. **8** Mũthenya
ũyũ ũngĩ-rĩ, Musa agĩtoonya thĩinĩ wa Hema-ya-Ũira
akĩona atĩ rũthanju rwa Harũni, rũrĩa rwarũgamĩrĩire
nyũmba ya Lawi, to gũthundũra rwathundũrĩte, no
nĩ rwathuunĩte rũkaruta kĩro, na rũgaciara ndothi. **9**
Nake Musa akĩruta thanju icio nja, kuuma hau mbere
ya Jehova, agĩciiga mbere ya andũ a Isiraeli othe. Nao
magĩcirora, o mũndũ akĩoya rũthanju rwake mwene.
10 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Cookia rũthanju
rwa Harũni hau mbere ya Ithandũkũ rĩa Ũira, rũigwo
rũrĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ acio aremi. Ũndũ ũyũ
nĩguo ũkaaniina kũnuguna kwao kũrĩ niĩ, nĩgeetha
matigakue." **11** Nake Musa agĩĩka o ta ũrĩa Jehova
aamwathĩte. **12** Andũ a Isiraeli makĩĩra Musa atĩrĩ,
"Nĩtũgũkua! Ithuothe nĩtũũrĩte! **13** Mũndũ o wothe o na
ũngĩkuhĩrĩria Hema-ĩyo-Nyamũre ya Jehova nĩegũkua.
Kaĩ tũgũgĩkua ithuothe?"

18 Nake Jehova akĩĩra Harũni atĩrĩ, "Wee, na ariũ
aku, na andũ a nyũmba ya thoguo, nĩ inyuĩ
mũrĩcookagĩrĩrwo nĩ mahĩtia marĩa mangĩĩkwo makoniĩ
handũ-harĩa-haamũre, na wee na ariũ aku inyuĩ nĩ
inyuĩ mũrĩcookagĩrĩrwo nĩ mahĩtia marĩa mangĩĩkwo
makoniĩ wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai. **2** Rehe Alawii a mbarĩ
yanyu, a mũhĩrĩga wa maithe manyu, nĩguo manyiitane
na inyuĩ na mamũteithagĩrĩrie rĩrĩa wee na ariũ aku
mũgũtungata mbere ya Hema-ya-Ũira. **3** Acio nĩwe
marĩathĩkagĩra na marutage wĩra wothe wa Hema ĩyo,
no matikanakuhĩrĩrie indo cia handũ hau haamũre
kana kĩgongona, kana wee hamwe nao mũkue. **4**
Marĩrutithanagia wĩra na inyuĩ na mamenyagĩrĩre
Hema-ya-Gũtũnganwo, marutage wĩra wothe wa Hema
ĩyo na gũtikagĩe na mũndũ ũngĩ o wothe ũngĩkuhĩrĩria
harĩa mũrĩ. **5** "Nĩ wĩra wanyu kũmenyerera handũ hau
haamũre o na kĩgongona, nĩguo mang'ũrĩ ma Jehova
matikanakinyĩre andũ a Isiraeli rĩngĩ. **6** Niĩ mwene
nĩthuurĩte Alawii athiritũ anyu kuuma thĩinĩ wa andũ
a Isiraeli matuĩke kĩheo kĩanyu, maamũrĩirwo Jehova
nĩguo marutage wĩra wa Hema-ya-Gũtũnganwo. **7** No
rĩrĩ, no wee na ariũ aku mũrĩĩtungataga ta athĩnjĩri-Ngai
maũndũ-inĩ mothe ma kĩgongona, na mũtungatage o
na mwena ũcio ũngĩ wa gĩtambaya kĩu gĩa kũhakania.
Niĩ nĩndamũhe ũtungata wa ũthĩnjĩri-Ngai ta kĩheo.
Mũndũ ũngĩ o wothe ũngĩkuhĩrĩria handũ hau haamũre
no nginya ooragwo." **8** Ningĩ Jehova akĩĩra Harũni
atĩrĩ, "Niĩ mwene nĩngũtuĩte mũmenyereri wa maruta
marĩa ndehagĩrwo; maruta mothe maamũre marĩa
andũ a Isiraeli marĩndutagĩra nĩ ndakũhe wee na
ariũ aku matuĩke gĩcunjĩ gĩaku na rũgai rwaku rwa
mahinda mothe. **9** Wee ũrĩheagwo gĩcunjĩ kĩa maruta
marĩa maamũre mũno marĩa matarĩ ma gũcinwo na
mwaki. Kuuma kũrĩ iheo ciothe iria andũ a Isiraeli
marĩndutagĩra irĩ maruta maamũre mũno, marĩ ma
mũtu, kana ma kũhoroherio mehia, kana maruta ma
mahĩtia, gĩcunjĩ kĩu nĩ gĩaku na ciana ciaku. **10** Rĩĩaga
gĩcunjĩ kĩu ta kĩndũ kĩamũre mũno; mũndũ mũrũme o
wothe wa nyũmba yaku nĩagakĩrĩĩaga. Wee no nginya
ũtuage atĩ gĩcunjĩ kĩu nĩ kĩamũre. **11** "O na ningĩ ici no
ciaku: kĩrĩa gĩothe kĩamũrĩtwo kuuma iheo ciothe cia
gũthũngũthio cia andũ a Isiraeli. Icio nĩndakũhe wee,
na ariũ aku, na airĩtu aku, ituĩke rũgai rwaku rwa hĩndĩ
ciothe. Mũndũ o wothe wa nyũmba yaku ũtarĩ na thaahu
no acirĩe. **12** "Nĩndakũhe maguta mothe marĩa mega
mũno ma mũtamaiyũ na ndibei yothe ĩrĩa njega mũno ya
mũhihano, na ngano ĩrĩa maheaga Jehova ĩrĩ maciaro ma
mbere ma magetha mao. **13** Maciaro mothe ma bũrũri
ma mbere marĩa marĩrehagĩra Jehova marĩtuĩkaga
maku. Mũndũ o wothe wa nyũmba yaku ũtarĩ thaahu no
amarĩe. **14** "Kĩndũ gĩothe kĩrĩ Isiraeli kĩrĩa kĩamũrĩirwo
Jehova nĩ gĩaku. **15** Marigithathi mothe, marĩ ma
andũ kana ma nyamũ, marĩa marĩrutagĩrwo Jehova
nĩ maku. No rĩrĩ, no nginya ũkũũrithagie irigithathi
rĩothe rĩa kahĩĩ, na ũkũũrithagie irigithathi rĩa njamba
rĩa nyamũ iria irĩ thaahu. **16** Marigithathi macio
marĩ ma mweri ũmwe, no nginya ũkaamakũũrithia
na thogora wa gũkũũrana ũrĩa ũtuĩtwo wa cekeri
ithano cia betha, kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-
haamũre, ĩrĩa ĩrĩ na ũritũ wa geera mĩrongo ĩĩrĩ. **17** "No
mũtikanakũũrithie marigithathi ma ndegwa, kana ma
ng'ondu, kana ma mbũri; icio nĩ nyamũre. Thakame
yacio nĩĩminjaminjagwo kĩgongona-inĩ igũrũ, na maguta
ma cio macinwo na mwaki nĩguo matuĩke igongona rĩ
na mũtararĩko wa gũkenia Jehova. **18** Nyama ciacio nĩ
ciaku, o ta ũrĩa gĩthũri kĩa igongona rĩa gũthũngũthio
na kĩero kĩa ũrĩo irĩ ciaku. **19** Kĩrĩa gĩothe kĩamũragĩrwo
Jehova nĩ andũ a Isiraeli kĩrĩ kĩamũre nĩndakũhe wee
mwene, na ariũ aku, na airĩtu aku, kĩrĩ rũgai rwaku

rwa hĩndĩ ciothe. Nĩkĩo kĩrĩkanĩro gĩa tene na tene gĩa cumbĩ mbere ya Jehova kũrĩ wee na njiaro ciaku.” **20** Ningĩ Jehova akĩĩra Harũni atĩrĩ, “Wee ndũgakorwo na igai bũrũri-inĩ wao, kana ũgĩe na rũgai thĩinĩ wao; niĩ nĩ niĩ rũgai rwaku o na igai rĩaku thĩinĩ wa andũ a Isiraeli. **21** “Nĩndahe Alawii icunjĩ ciothe cia ikũmi thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ rĩo igai rĩao nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa marutaga rĩrĩa megũtungata Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. **22** Kuuma rĩu andũ a Isiraeli matigakuhagĩrĩrie Hema-ya-Gũtũnganwo, kana macookererwo nĩ mehia mao, nao makue. **23** Alawii nĩo marĩrutaga wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo na nĩo marĩcookagĩrĩrwo nĩ mahĩtia marĩa meekĩirwo hau. Ũyũ nĩ watho wa gũtũũrio nĩ njiaro iria igooka. Matikagĩa na igai thĩinĩ wa andũ a Isiraeli. **24** Handũ ha ũguo-rĩ, ngũhe Alawii icunjĩ cia ikũmi iria andũ a Isiraeli marehaga irĩ maruta kũrĩ Jehova ituĩke igai rĩao. Nĩkĩo ndoigire igũrũ rĩao atĩrĩ: ‘Matikagĩa na igai thĩinĩ wa andũ a Isiraeli.’” **25** Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **26** “Arĩria Alawii, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mwamũkĩra icunjĩ cia ikũmi kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli iria ndĩmũheete arĩ cio igai rĩanyu-rĩ, no nginya mũrehage gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa gĩcunjĩ kĩu, kĩrĩ iruta kũrĩ Jehova. **27** Maruta manyu marĩtuĩkaga ta ngano ĩrĩa ĩrutĩtwo kĩhuhĩro-inĩ, kana ndibei ĩrĩa ĩrutĩtwo kĩhihĩro-inĩ. **28** Ũguo nĩguo o na inyuĩ mũrĩrutagĩra Jehova iruta kuuma kũrĩ icunjĩ cia ikũmi iria mũrĩamũkagĩra ciumĩte kũrĩ andũ a Isiraeli. Kuuma kũrĩ icunjĩ icio cia ikũmi, no nginya mũnengagĩre Harũni mũthĩnjĩri-Ngai gĩcunjĩ kĩa Jehova. **29** No nginya mũkarutagĩra Jehova gĩcunjĩ kĩrĩa kĩega mũno na kĩrĩa kĩamũre mũno kĩa indo ciothe iria mũheetwo.’ **30** “Ĩra Alawii atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mwaruta gĩcunjĩ kĩrĩa kĩega mũno-rĩ, kĩrĩtuĩkaga ta iruta rĩanyu riumĩte kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kana kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei. **31** Inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu no mũrĩĩre icio ingĩ handũ o hothe, nĩgũkorwo ũcio nĩ mũcaara wanyu nĩ ũndũ wa wĩra wanyu kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. **32** Nĩ ũndũ wa kũruta gĩcunjĩ kĩu kĩega mũno gĩacio, mũtigaatuĩrwo mahĩtia nĩ ũndũ wa ũndũ ũyũ; na ningĩ mũtigathaahia maruta marĩa maamũre ma andũ a Isiraeli, na nĩ ũndũ ũcio mũtigaakua.’”

19 Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, **2** “Ũndũ ũyũ nĩ wa kũrũmĩrĩrwo thĩinĩ wa watho ũrĩa Jehova aathanĩte: Ĩra andũ a Isiraeli makũrehere moori ndune ĩtarĩ kaũũgũ kana kameni, na ĩtarĩ yekĩrwo icooki. **3** Mũmĩnengere Eleazaru, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai; ĩtwarwo nja ya kambĩ, na ĩthĩnjĩrwo hau mbere yake. **4** Nake Eleazaru, ũcio mũthĩnjĩri-Ngai, oe thakame na kĩara gĩake, na amĩminjaminje maita mũgwanja amĩroretie na mwena wa mbere wa Hema-ya Gũtũnganwo. **5** Nayo moori ĩyo ĩcinwo yothe akĩonaga, ũguo nĩ kuuga rũũa rwayo, na nyama, na thakame, o na taatha wayo. **6** Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio oe rũkũ rwa mũtarakwa, na mũthobi, na guoya wa rangi wa gakarakũ, aciikie igũrũ wa moori ĩyo ĩrahĩa. **7** Thuutha wa ũguo mũthĩnjĩri-Ngai ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ. Thuutha ũcio no acooke kambĩ, no arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. **8** Mũndũ ũrĩa ũrĩcinaga moori ĩyo no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, na o nake atiinde arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ. **9** “Mũndũ ũtarĩ na thaahu acooke ahakũre mũhu ũcio wa moori ĩyo na aũige handũ hatarĩ na thaahu nja ya kambĩ. Mũhu ũcio ũigagwo nĩ kĩrĩndĩ kĩa andũ a Isiraeli, nĩgeetha ũhũthagĩrwo maaĩ-inĩ ma kũniina thaahu; ũcio nĩguo wa gũtheranagia kuuma mehia-inĩ. **10** Mũndũ ũrĩa ũrĩhakũraga mũhu wa moori ĩyo, no nginya athambie nguo ciake, o nake atiinde arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ. Ũndũ ũyũ nĩ watho wa gũtũũra harĩ andũ a Isiraeli na ageni arĩa matũũranagia nao. **11** “Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia kĩimba kĩa mũndũ o na ũrĩkũ arĩikaraga arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja. **12** No nginya etherie na maaĩ mũthenya wa gatatũ, na mũthenya wa mũgwanja; hĩndĩ ĩyo athirwo nĩ thaahu. No angĩaga gwĩtheria mũthenya wa gatatũ na wa mũgwanja, ndagaathirwo nĩ thaahu. **13** Mũndũ o wothe ũngĩhutia kĩimba kĩa mũndũ o na ũrĩkũ na aage gwĩtheria, ũcio nĩathaahĩtie Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova. Mũndũ ũcio no nginya aingatwo oime Isiraeli. Tondũ ndaminjaminjĩirio maaĩ ma kũniina thaahu, mũndũ ũcio arĩ na thaahu; thaahu wake ndũthirĩte. **14** “Ũyũ nĩguo watho wa kũrũmĩrĩrwo rĩrĩa mũndũ akuĩra hema-inĩ: Mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩtoonya hema ĩyo, mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa ũgaakorwo thĩinĩ wayo-rĩ, nĩakanyiitwo nĩ thaahu mĩthenya mũgwanja, **15** nakĩo kĩndũ o gĩothe kĩa nyũmba gĩgaakorwo gĩtarĩ gĩkunĩke nĩgĩkanyiitwo nĩ thaahu. **16** “Mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩ na kũu nja ũngĩhutia mũndũ ũragĩtwo na rũhiũ rwa njora kana mũndũ ũkuĩte gĩkuũ kĩa ndũire, kana mũndũ o wothe ũngĩhutia ihĩndĩ rĩa mũndũ kana mbĩrĩra, ũcio nĩakanyiitwo nĩ thaahu mĩthenya mũgwanja. **17** “Nĩ ũndũ wa mũndũ ũrĩ na thaahu, ĩkĩra mũhu wa moori ĩrĩa yacinĩtwo ĩrĩ ya gũtherania ndigithũ-inĩ, naguo ũitĩrĩrio maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo. **18** Nake mũndũ ũtarĩ na thaahu nĩoe mũthobi aũtobokie maaĩ-inĩ macio, na aminjaminjĩrie hema ĩyo na indo ciayo ciothe, na andũ arĩa maarĩ kũu thĩinĩ. Ningĩ no nginya aminjaminjĩrie mũndũ ũrĩa wothe ũhutĩtie ihĩndĩ rĩa mũndũ, kana mbĩrĩra, kana mũndũ ũragĩtwo, kana mũndũ ũkuĩte gĩkuũ kĩa ndũire. **19** Mũndũ ũrĩa ũtarĩ na thaahu nĩakaminjaminjĩria mũndũ ũcio ũrĩ na thaahu maaĩ macio mũthenya wa gatatũ na wa mũgwanja, naguo mũthenya wa mũgwanja nĩguo akamũtheria. Nake mũndũ ũcio ũgũtherio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, naguo hwaĩ-inĩ ũcio nĩagakorwo athirĩtwo nĩ thaahu. **20** No rĩrĩ, mũndũ ũrĩ na thaahu angĩaga gwĩtheria, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ, nĩ ũndũ nĩathaahĩtie handũ-harĩa-haamũre ha Jehova. Nĩgũkorwo ndaminjaminjĩirio maaĩ ma kũniina thaahu, nĩ ũndũ ũcio arĩ na thaahu. **21** Ũyũ nĩ watho wao wa gũtũũra. “Mũndũ ũcio wakũminjaminjanĩria maaĩ macio ma kũniina thaahu no nginya o nake athambie nguo ciake, na mũndũ o wothe ũngĩhutia maaĩ macio ma kũniina thaahu nĩagatinda arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ. **22** Kĩndũ gĩothe mũndũ ũrĩ na thaahu akaahutia nĩgĩkanyiitwo nĩ thaahu, na mũndũ ũrĩa ũngĩhutia kĩndũ kĩu nĩagatinda arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ.”

20 Na rĩrĩ, mweri wa mbere, kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩgĩkinya kũu Werũ-inĩ wa Zini,

na gĩgĩikara Kadeshi. Nake Miriamu agĩkuĩra kũu na agĩthikwo o ro kuo. **2** Na rĩrĩ, handũ hau hatiarĩ maaĩ ma kũnyuuo nĩ kĩrĩndĩ, nao andũ acio makĩũngana, magĩũkĩrĩra Musa na Harũni. **3** Makĩnegenia Musa, makiuga atĩrĩ, "Naarĩ korwo nĩtwakuire rĩrĩa ariũ a ithe witũ maakuire marĩ mbere ya Jehova! **4** Nĩ kĩĩ gĩatũmire mũrehe kĩrĩndĩ kĩa Jehova werũ-inĩ ũyũ, nĩguo ithuĩ na mahiũ maitũ tũkuĩre gũkũ? **5** Mwatũrutire bũrũri wa Misiri nĩkĩ, mũgĩtũrehe kũndũ gũkũ kũũru ũũ? Gũkũ gũtirĩ ngano kana ngũyũ, kana thabibũ, kana makomamanga. O na gũtirĩ maaĩ ma kũnyua!" **6** Musa na Harũni makiuma hau kĩungano kĩarĩ, magĩthiĩ nginya o itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo makĩĩgũithia na magĩturumithia mothiũ mao thĩ, naguo riiri wa Jehova ũkĩmoimĩrĩra. **7** Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **8** "Oya rũthanju rwaku, nawe na mũrũ wa nyũkwa Harũni mũcokanĩrĩrie kĩrĩndĩ kĩu hamwe. Arĩria rwaro rũrũ rwa ihiga makwĩroreire, na nĩrũkuuma maaĩ. Nawe ũrutĩre kĩrĩndĩ maaĩ rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga, nĩgeetha kĩnyue hamwe na mahiũ ma kĩo." **9** Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya rũthanju akĩrũruta hau mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. **10** Nake Musa na Harũni magĩcokanĩrĩria kĩrĩndĩ kĩu hamwe hau mbere ya rwaro rwa ihiga, na Musa akĩmeera atĩrĩ, "Ta thikĩrĩriai, inyuĩ aremi aya, no nginya tũmũrutĩre maaĩ kuuma rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga?" **11** Musa agĩcooka akĩoya guoko gwake na igũrũ, akĩgũtha rwaro rũu rwa ihiga na rũthanju rwake maita meerĩ. Maaĩ makĩbororoka, nakĩo kĩrĩndĩ kĩu gĩkĩnyua, o na mahiũ makĩo makĩnyua. **12** No Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, "Tondũ mũtinanjĩtĩkia nĩguo muonanie atĩ niĩ ndĩ mũtheru, mũtũme heo gĩtĩĩo maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli, inyuĩ mũtigaakinyia kĩrĩndĩ gĩkĩ bũrũri ũrĩa ndĩmaheete." **13** Macio nĩmo maarĩ maaĩ ma Meriba, kũrĩa andũ a Isiraeli maatetanirie na Jehova na kũrĩa eyonanirie atĩ nĩ mũtheru thĩinĩ wao. **14** Musa agĩtũma andũ kuuma Kadeshi mathiĩ kũrĩ mũthamaki wa Edomu, makamwĩre atĩrĩ: "Mũrũ wa nyũkwa Isiraeli oiga atĩrĩ: Wee nĩũũĩ mathĩĩna marĩa mothe tũkoretwo namo. **15** Maithe maitũ ma tene nĩmaikũrũkire magĩthiĩ bũrũri wa Misiri, na ithuĩ tũgĩtũũra kuo mĩaka mĩingĩ. Andũ a Misiri nĩmatũhiinyĩrĩirie mũno ithuĩ ene o na maithe maitũ, **16** no rĩrĩa twakaĩire Jehova-rĩ, nĩaiguire kĩrĩro giitũ nake agĩtũma mũraika agĩtũruta kũu bũrũri wa Misiri. "Na rĩu tũrĩ gũkũ Kadeshi, itũũra rĩrĩa rĩ mũthia-inĩ wa bũrũri waku. **17** Ndagũthaitha ũtwĩtĩkĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri waku. Tũtikũgerera mĩgũnda-inĩ ya irio, kana ya mĩthabibũ, kana tũnyue maaĩ ma gĩthima o na kĩmwe. Tũkũgerera njĩra ĩrĩa nene ya mũthamaki, na tũtigũkerũra na mwena wa ũrĩo o na kana wa ũmotho, o nginya tũtuĩkanie bũrũri waku." **18** No Edomu akĩmũcookeria atĩrĩ: "Ndũgũtuĩkanĩria gũkũ; na ũngĩgeria-rĩ, tũkuumagara tũmũtharĩkĩre na rũhiũ rwa njora." **19** Andũ a Isiraeli acio makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ithuĩ tũkũgerera o njĩra ĩrĩa nene, na ithuĩ ene kana mahiũ maitũ tũngĩnyua maaĩ manyu-rĩ, nĩtũkũrĩha. Tũrenda o tũtuĩkanie tũthiĩte na magũrũ tu hatarĩ ũndũ ũngĩ." **20** Ningĩ Edomu agĩcookia atĩrĩ: "Aca, mũtigũtuĩkanĩria gũkũ." Hĩndĩ ĩyo Edomu akiumagara akamatharĩkĩre, arĩ mbũtũ nene ĩna hinya mũingĩ. **21** Tondũ Edomu ndaametĩkĩririe matuĩkanĩrie bũrũri waorĩ, andũ a Isiraeli makĩhũndũka, magĩtigana nao. **22** Kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩkiuma kũu Kadeshi na magĩkinya Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu. **23** Marĩ kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, hakuhĩ na mũhaka wa Edomu, Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, **24** "Rĩu Harũni nĩegũkua. Ndegũtoonya bũrũri ũrĩa ngũhe andũ a Isiraeli, nĩ ũndũ inyuĩ eerĩ nĩmwaremeire watho wakwa kũu maaĩ-inĩ ma Meriba. **25** Oya Harũni na mũriũ Eleazaru, ũmatware Kĩrĩma-igũrũ kĩa Horu. **26** Ũrute Harũni nguo ciake, ũcihumbe mũriũ Eleazaru, nĩ ũndũ Harũni nĩegũkua, na egũkuĩra o ro kũu." **27** Musa agĩĩka o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte; makĩambata Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu makĩonagwo nĩ kĩrĩndĩ kĩu gĩothe. **28** Musa akĩruta Harũni nguo ciake, agĩcihumba mũriũ Eleazaru. Nake Harũni agĩkuĩra kũu kĩrĩma igũrũ. Nake Musa na Eleazaru magĩikũrũka makiuma kũu kĩrĩma igũrũ, **29** na rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩu kĩamenyire atĩ Harũni nĩakuĩte, andũ othe a nyũmba ya Isiraeli makĩmũcakaĩra mĩthenya mĩrongo ĩtatũ.

21 Na rĩrĩ, rĩrĩa mũthamaki Mũkaanani wa Aradi, ũrĩa watũũraga Negevu, aiguire atĩ Isiraeli nĩokagĩra njĩra ya Atharimu, agĩthiĩ agĩtharĩkĩra andũ a Isiraeli, na agĩtaha amwe ao. **2** Nao andũ Isiraeli makĩĩhĩta na mwĩhĩtwa ũyũ harĩ Jehova makiuga atĩrĩ: "Ũngĩneana andũ aya moko-inĩ maitũ-rĩ, nĩtũkananga matũũra mao marĩa manene biũ." **3** Nake Jehova akĩigua ihooya rĩa andũ a Isiraeli na akĩneana andũ acio a Kaanani kũrĩ o. Nao makĩananga andũ acio biũ hamwe na matũũra mao; nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩĩtwo Horoma. **4** Nao andũ a Isiraeli makĩnyiita rũgendo kuuma Kĩrĩma kĩa Horu magereire njĩra ya gũthiĩ Iria Itune, nĩguo mathiũrũrũke bũrũri wa Edomu. No andũ acio magĩthethũka marĩ njĩra-inĩ; **5** nao magĩũkĩrĩra Ngai o na Musa na mĩario makiuga atĩrĩ, "Mwatũrutire bũrũri wa Misiri tũũke tũkuĩre gũkũ werũ-inĩ nĩkĩ? Gũkũ gũtirĩ irio! Na gũtirĩ maaĩ! O na nĩtũthũire irio ici itarĩ kĩene!" **6** Nake Jehova akĩmatũmĩra nyoka ciarĩ na thumu; ikĩrũma andũ a Isiraeli, na aingĩ ao magĩkua. **7** Andũ acio magĩthiĩ kũrĩ Musa makĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩtwehirie rĩrĩa twaaririe tũgĩũkĩrĩra Jehova hamwe nawe. Hooya nĩguo Jehova atwehererie nyoka ici." Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩhoera andũ acio. **8** Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Thondeka nyoka ũmĩcuurie gĩtugĩ igũrũ; mũndũ o wothe ũrĩĩrũmagwo-rĩ, aamĩrora nĩarĩtũũraga muoyo." **9** Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩthondeka nyoka ya gĩcango, akĩmĩcuuria gĩtugĩ igũrũ. Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wothe aarũmwo nĩ nyoka na aarora nyoka ĩyo ya gĩcango, agatũũra muoyo. **10** Andũ a Isiraeli makiumagara, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Obothu. **11** Ningĩ makiuma Obothu magĩthiĩ Iye-Abarimu, makĩamba hema ciao werũ-inĩ ũrĩa ũng'ethanĩire na Moabi mwena wa irathĩro. **12** Kuuma kũu magĩthiĩ na mbere, makĩamba hema ciao Kĩanda kĩa Zeredi. **13** Moimagara kuuma kũu makĩamba hema kũrigania na Rũũĩ rwa Arinoni, kũu werũ ũrĩa ũthiĩte nginya bũrũri wa Aamori; nĩgũkorwo Rũũĩ rwa Arinoni nĩruo rwarĩ mũhaka wa Moabi na Aamori. **14** Na nĩkĩo Ibuku rĩa Mbaara cia Jehova riugĩte atĩrĩ: "... Wahebu thĩinĩ wa Sufa, na mĩkuru, Arinoni

15 na igaragaro-inĩ cia mĩkuru ĩrĩa ithiĩte o nginya
kũu Ari, na ĩgatwarana na mũhaka wa Moabi.” **16**
Kuuma kũu magĩthiĩ na mbere nginya kũu Biri, gĩthima-
inĩ harĩa Jehova erire Musa atĩrĩ, “Cookereria andũ
hamwe na nĩngũmahe maaĩ.” **17** Hĩndĩ ĩyo Isiraeli
makĩina rwĩmbo rũrũ: “Therũka maaĩ, wee gĩthima gĩkĩ!
Inyuĩ na inyuĩ inai ũhoro wakĩo, **18** ũhoro wa gĩthima
kĩrĩa anene menjete, kĩrĩa gĩathikũririo nĩ andũ arĩa
marĩ igweta, andũ arĩa marĩ igweta marĩ na njũgũma
cia ũnene na mĩthĩĩgi yao.” Ningĩ makiuma werũ-inĩ
magĩthiĩ Matana, **19** kuuma Matana magĩthiĩ Nahalieli,
kuuma Nahalieli magĩthiĩ Bamothu, **20** na kuuma
Bamothu magĩthiĩ kĩanda kĩa Moabi, kũrĩa gacũmbĩrĩ ka
Pisiga kang’etheire werũ ũrĩa ũtarĩ kĩndũ. **21** Isiraeli
nĩatũmire andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori
makamwĩre atĩrĩ: **22** “Twĩtĩkĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri
wanyu. Tũtigũtoonya mĩgũnda yanyu ya irio, kana ya
mĩthabibũ, kana tũnyue maaĩ kuuma gĩthima o na
kĩmwe. Tũkũgerera njĩra ĩrĩa nene ya mũthamaki o
nginya tũtuĩkanie bũrũri wanyu.” **23** No Mũthamaki
Sihoni akĩgiria andũ a Isiraeli mahĩtũkĩre bũrũri wake.
We onganirie mbũtũ ciake ciothe cia ita, akiumagara
agĩthiĩ werũ-inĩ agatharĩkĩre andũ a Isiraeli. Rĩrĩa
aakinyire Jahazu-rĩ, akĩhũũrana na andũ a Isiraeli. **24**
No andũ a Isiraeli makĩmooraga na hiũ cia njora na
magĩtunya mũthamaki ũcio bũrũri wake kuuma Arinoni
nginya Jaboku, no maakinyire o mũhaka-inĩ wa andũ a
Amoni, tondũ warĩ mũirige na hinya mũno. **25** Isiraeli
agĩtunya Aamori matũũra mothe mao marĩa manene
na magĩtũũra kuo, o hamwe na Heshiboni na tũtũũra
tuothe tũrĩa twarigainie nakuo. **26** Heshiboni nĩrĩo
rĩarĩ itũũra inene rĩa Sihoni mũthamaki wa Aamori,
ũrĩa warũĩte na mũthamaki wa Moabi ũrĩa waathanaga
mbere ĩyo, na akamũtunya bũrũri wake wothe o nginya
Arinoni. **27** Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga aini a marebeta moige
atĩrĩ: “Ũkaai Heshiboni nĩgeetha rĩakwo rĩngĩ; itũũra
inene rĩa Sihoni nĩrĩcokererio. **28** “Mwaki nĩwoimire kũu
Heshiboni, rũrĩrĩmbĩ rũkiuma itũũra inene rĩa Sihoni.
Ũkĩniina itũũra rĩa Ari Moabi, o atũũri a kũrĩa gũtũũgĩru
kwa Arinoni. **29** Kaĩ ũrĩ na haaro, wee Moabi-ĩ! Inyuĩ
andũ a Kemoshu! Kaĩ mũrĩ aanange-ĩ. Nĩarekereirie ariũ
ake magatuĩka eethari, o na airĩtu ake akĩmarekereria
matahwo nĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori. **30** “No ithuĩ
nĩtũmang’aũranĩtie; Heshiboni kwanangĩtwo guothe
nginya o Diboni. Tũmamomorete tũgakinya Nofa, itũũra
rĩrĩa rĩkuhanĩrĩirie na Medeba.” **31** Nĩ ũndũ ũcio andũ a
Isiraeli magĩtũũra bũrũri ũcio wa Aamori. **32** Thuutha
wa Musa gũtũma andũ magathigaane Jazeri, andũ a
Isiraeli magĩtunyana tũtũũra tũrĩa twarigiicĩirie itũũra
rĩu, na makĩingata Aamori arĩa maarĩ kuo. **33** Ningĩ
makĩgarũrũka, makĩambata na njĩra marorete Bashani,
nake Ogu mũthamaki wa Bashani na mbũtũ ciake ciothe
cia ita makiumagara makahũũrane na Isiraeli kũu Edirei.
34 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Ndũkamwĩtigĩre, nĩ
ũndũ nĩndĩmũneanĩte moko-inĩ maku, hamwe na mbũtũ
ciake ciothe cia ita, o na bũrũri wake. Mwĩke o ũrĩa
wekire Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga
Heshiboni.” **35** Nĩ ũndũ ũcio makĩũraga Mũthamaki
Ogu hamwe na ariũ ake, o na mbũtũ ciake ciothe cia
ita, mategũtigia mũndũ o na ũmwe muoyo. Nao andũ a
Isiraeli makĩĩgwatĩra bũrũri wake.

22 Ningĩ andũ a Isiraeli makĩnyiita rũgendo marorete
werũ wa Moabi na makĩamba hema ciao hũgũrũrũ-
inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo wa itũũra rĩa Jeriko.
2 Na rĩrĩ, Balaki mũrũ wa Ziporu nĩonete maũndũ marĩa
mothe Isiraeli meekĩte Aamori, **3** nao andũ a Moabi
magĩĩtigĩra mũno nĩ ũndũ nĩ kwarĩ na andũ aingĩ mũno.
Ti-itherũ, andũ a Moabi maiyũrĩtwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa
andũ a Isiraeli. **4** Andũ a Moabi makĩĩra athuuri a Midiani
atĩrĩ, “Mũingĩ ũyũ ũkũrĩa indo ciothe iria itũrigiicĩirie,
o ta ũrĩa ndegwa ĩrĩĩaga nyeki ya gĩthaka.” Nĩ ũndũ ũcio
Balaki mũrũ wa Ziporu, ũrĩa warĩ mũthamaki wa Moabi
ihinda rĩu, **5** agĩtũmanĩra Balamu mũrũ wa Beori, ũrĩa
warĩ Pethori, hakuhĩ na Rũũĩ rwa Farati, kũu bũrũri wao.
Balaki akĩmwĩra atĩrĩ: “Harĩ na andũ mokĩte moimĩte
bũrũri wa Misiri; nao maiyũrĩte bũrũri ũyũ wothe, na
maikarĩte o hakuhĩ na niĩ. **6** Ndagũthaitha ũka ũnumĩre
andũ aya manyiitwo nĩ kĩrumi, nĩ ũndũ marĩ na hinya
mũno kũngĩra. Ũngĩmaruma kwahoteka ndĩmahoote
na ndĩmarutũrũre moime bũrũri ũyũ. Nĩ ũndũ nĩnjũũĩ
atĩ arĩa warathima nĩmarathimagwo, nao arĩa waruma
nĩ manyiitagwo nĩ kĩrumi.” **7** Nao athuuri a Moabi
na a Midiani magĩthiĩ makuuĩte irĩhi rĩa kũragũrĩrwo.
Maakinya kũrĩ Balamu, makĩmũhe ũhoro ũrĩa Balaki
oigĩte. **8** Nake Balamu akĩmeera atĩrĩ, “Raraai gũkũ
ũmũthĩ, na nĩngamũcookeria macookio marĩa Jehova
ekũhe.” Nĩ ũndũ ũcio anene a Moabi makĩraarania
nake. **9** Nake Ngai agĩkora Balamu akĩmũũria atĩrĩ,
“Andũ aya mũrĩ nao nĩ a?” **10** Balamu agĩcookeria
Ngai atĩrĩ, “Balaki mũrũ wa Ziporu, mũthamaki wa
Moabi, nĩwe ũrandeheire ndũmĩrĩri ĩno: **11** ‘Kũrĩ andũ
moimĩte bũrũri wa Misiri makaiyũra bũrũri ũyũ wothe.
Ndagũthaitha ũũke ũnumĩre o manyiitwo nĩ kĩrumi, no
gũkorwo no hũũrane nao ndĩmaingate moime bũrũri
ũyũ!’” **12** No Ngai akĩĩra Balamu atĩrĩ, “Ndũgũthiĩ nao.
Ndũkarume andũ acio, tondũ nĩ andũ arathime.” **13**
Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, Balamu agĩũkĩra, akĩĩra anene acio
a Balaki atĩrĩ, “Cookai bũrũri wanyu kĩũmbe, nĩ ũndũ
Jehova nĩarega kũnjĩtĩkĩria tũthiĩ na inyuĩ.” **14** Nĩ ũndũ
ũcio anene a Moabi magĩcooka kũrĩ Balaki makĩmwĩra
atĩrĩ, “Balamu nĩarega gũũka na ithuĩ.” **15** Ningĩ Balaki
agĩtũma anene angĩ aingĩ makĩria na maarĩ igweta
gũkĩra acio a mbere. **16** Nao magĩthiĩ kũrĩ Balamu
makĩmwĩra atĩrĩ: “Ũũ nĩguo Balaki mũrũ wa Ziporu
ekuuga: Ndũgetĩkĩre ũndũ o na ũrĩkũ ũgirie ũũke kũrĩ
niĩ, **17** tondũ nĩngũkũrĩha wega mũno, na njĩke ũrĩa
wothe ũngiuga. Ndagũthaitha ũka ũnumĩre andũ aya.”
18 No Balamu akĩmacookeria atĩrĩ, “O na Balaki angĩĩhe
nyũmba yake ya ũnene ĩiyũrĩtio betha na thahabu-
rĩ, ndingĩĩka ũndũ o na ũrĩkũ, mũnene kana mũnini,
wagararĩte watho wa Jehova Ngai wakwa. **19** Na rĩrĩ,
raraai gũkũ ũmũthĩ, o ta ũrĩa acio angĩ mareekire,
na nĩngũtuĩria ũndũ ũrĩa ũngĩ Jehova ekũnjĩĩra.” **20**
Ũtukũ ũcio Ngai nĩakorire Balamu, akĩmwĩra atĩrĩ,
“Tondũ andũ aya nĩ mokĩte gũgwĩta, thiĩ nao, no wĩke
o ũrĩa wiki ngũkwĩra.” **21** Balamu agĩũkĩra rũciinĩ,
agĩtandĩka ndigiri yake, na agĩthiĩ na anene acio a
Moabi. **22** No Ngai nĩarakarire mũno athiĩ, na mũraika

wa Jehova akĩrũgama njĩra nĩguo amũgirĩrĩrie gũthiĩ.
Balamu aahaicĩte ndigiri yake, na ndungata ciake
igĩrĩ ciarĩ hamwe nake. **23** Na rĩrĩa ndigiri yoonire
mũraika wa Jehova arũngiĩ njĩra, acomorete rũhiũ rwa
njora, na arũnyiitĩte na guoko, ĩkĩgarũrũka, ĩgĩtoonya
mũgũnda. Nake Balamu akĩmĩhũũra nĩguo ĩcooke njĩra.
24 Nake mũraika wa Jehova akĩrũgama njĩra-inĩ yarĩ
njeke gatagatĩ ka mĩgũnda ĩĩrĩ ya mĩthabibũ, na o
mũgũnda warĩ mũirige. **25** Rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika
wa Jehova-rĩ, ĩkĩĩhatĩrĩria rũthingo-inĩ, ĩkĩhinyĩrĩria
kũgũrũ kwa Balamu rũthingo-inĩ rũu. Nĩ ũndũ ũcio
akĩmĩhũũra rĩngĩ. **26** Ningĩ mũraika wa Jehova agĩthiĩ
mbere akĩrũgama handũ haarĩ haceke hataarĩ na handũ
ha kwĩgarũrĩra, na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. **27**
Rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova hau, ĩgĩkoma
thĩ Balamu arĩ o igũrũ rĩayo, nake akĩrakara akĩmĩhũũra
na rũthanju rwake. **28** Nake Jehova agĩtumũra kanua
ka ndigiri, nayo ĩkĩũria Balamu atĩrĩ, "Nĩatĩa ngwĩkĩte
tondũ wahũũra maita maya matatũ?" **29** Balamu
akĩmĩcookeria atĩrĩ, "Wee ũnduĩte kĩrimũ! Korwo nyuma
na rũhiũ rwa njora guoko-inĩ, ingĩakũraga o ro rĩu." **30**
Nayo ndigiri ĩkĩũria Balamu atĩrĩ, "Githĩ niĩ ti niĩ ndigiri
yaku, ĩrĩa ũtũire ũhaicaga nginya ũmũthĩ? Nĩmenyerete
gũgwĩka ta ũũ?" Balamu akiuga atĩrĩ, "Aca." **31** Nake
Jehova akĩhingũra maitho ma Balamu, nake akĩona
mũraika wa Jehova arũngiĩ njĩra-inĩ acomorete rũhiũ
rwa njora. Nĩ ũndũ ũcio akĩinamĩrĩra na akĩĩgũithia,
agĩturumithia ũthiũ wake thĩ. **32** Mũraika wa Jehova
akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩatũma ũhũũre ndigiri yaku
maita macio matatũ? Njũkĩte haha ngũhingĩrĩrie nĩ
ũndũ mĩthiĩre yaku nĩ ya ũremi maitho-inĩ makwa.
33 Ndigiri ĩnyonire, yanjeherera maita macio matatũ.
Korwo ndĩnanjeherera, hatirĩ nganja nĩingĩgũkũũragĩte,
no yo nĩingĩamĩhonokia." **34** Balamu akĩĩra mũraika ũcio
wa Jehova atĩrĩ, "Nĩnjĩhĩtie. Ndikũũĩ atĩ nĩũkũrũgamĩte
njĩra-inĩ ũhingĩrĩirie. Na rĩrĩ, ũngĩkorwo ndũkenete-
rĩ, nĩngũhũndũka." **35** Mũraika ũcio wa Jehova akĩĩra
Balamu atĩrĩ, "Thiĩ na andũ acio, no uuge o ro ũrĩa
ngũkwĩra." Nĩ ũndũ ũcio Balamu agĩthiĩ na anene acio
a Balaki. **36** Rĩrĩa Balaki aiguire atĩ Balamu nĩarooka,
agĩthiĩ kũmũtũnga itũũra-inĩ rĩa Moabi, mũhaka-inĩ wa
Arinoni, o kũu mũhaka wa bũrũri wake. **37** Balaki akĩũria
Balamu atĩrĩ, "Githĩ ndiagũtũmanĩire ũũke narua?
Nĩ kĩĩ kĩagiririe ũũke? Anga ndingĩhota gũkũrĩha?"
38 Balamu agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ wega, nĩndagĩũka. No
rĩrĩ, niĩ no njuge o ũrĩa ngwenda? Niĩ ngwaria o ũrĩa
Ngai angĩnjĩĩra njarie." **39** Hĩndĩ ĩyo Balamu na Balaki
magĩthiĩ Kiriathu-Huzothu. **40** Balaki akĩruta igongona
rĩa ng'ombe na ng'ondu, na akĩhe Balamu na anene arĩa
maarĩ nake nyama imwe. **41** Kwarooka gũkĩa-rĩ, Balaki
akĩoya Balamu makĩambata nginya Bamothu-Baali, na
marĩ kũu Balamu akĩona gĩcunjĩ kĩmwe kĩa andũ acio.

23 Nake Balamu akĩĩra Balaki atĩrĩ, "Njakĩra igongona
mũgwanja haha, na ũhaarĩrie ndegwa mũgwanja
na ndũrũme mũgwanja." **2** Balaki agĩĩka o ũrĩa Balamu
oigĩte, na igũrũ rĩa o kĩgongona-inĩ makarutĩra igongona
rĩa ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe. **3** Ningĩ Balamu
akĩĩra Balaki atĩrĩ, "Wee ikara haha hakuhĩ na iruta rĩaku
nyambe thiĩ keheri-inĩ. Hihi Jehova nĩegũũka acemanie
na niĩ. Ũndũ ũrĩa wothe ekũnguũrĩria nĩngũkwĩra." Nake
agĩthiĩ handũ hatheri hatũũgĩru. **4** Ngai agĩcemania
nake hau, nake Balamu akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩhaarĩirie
igongona mũgwanja, na o kĩgongona-inĩ ngaruta
ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe." **5** Nake Jehova
agĩĩkĩra ndũmĩrĩri yake kanua ka Balamu, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Cooka kũrĩ Balaki ũmũhe ndũmĩrĩri ĩno." **6** Tondũ
ũcio Balamu agĩcooka kũrĩ Balaki, akĩmũkora arũngiĩ
hakuhĩ na igongona rĩake, marĩ hamwe na anene othe a
Moabi. **7** Nake Balamu akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga
atĩrĩ: "Balaki andehithĩtie kuuma bũrũri wa Aramu,
mũthamaki wa Moabi akanduta kuuma irĩma-inĩ cia
mwena wa irathĩro. Akoiga atĩrĩ, 'Ũka ũnumĩre Jakubu;
ũka ũthitange Isiraeli.' **8** Ndaakĩhota atĩa kũruma
arĩa Ngai atarumĩte? Ndaakĩhota atĩa gũthitanga arĩa
Jehova atathitangĩte? **9** Kuuma tũcũmbĩrĩ twa ndwaro
cia mahiga nĩndĩramoona, kuuma kũrĩa gũtũũgĩru
nĩndĩramoona. Ndĩrona andũ matũũraga meikarĩtie, nao
matiĩtaraga atĩ o nĩ amwe a ndũrĩrĩ. **10** Nũũ ũngĩhota
gũtara rũkũngũ rwa Jakubu, kana atare gĩcunjĩ kĩa
inya kĩa Isiraeli? Rekei ngue gĩkuũ kĩa arĩa athingu, na
marigĩrĩrio makwa-rĩ, marotuĩka ta mao!" **11** Balaki
akĩũria Balamu atĩrĩ, "Wanjĩka atĩa? Ngũrehire ũnumĩre
thũ ciakwa, no ndũrĩ ũreka ũndũ o tiga kũmarathima!"
12 Balamu akĩmũũria atĩrĩ, "Githĩ ndiagĩrĩirwo njarie o
kĩrĩa Jehova ekĩrĩte kanua-inĩ gakwa?" **13** Ningĩ Balaki
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka tũthiĩ nawe handũ hangĩ harĩa
ũkũmoona; ũkũmoona o gĩcunjĩ kĩmwe kĩao, no ti othe
hamwe. Na ũrĩ hau ũnumĩre andũ acio." **14** Nĩ ũndũ ũcio
akĩmũtwara gĩthaka-inĩ gĩa Zofimu, gacũmbĩrĩ ga Kĩrĩma
kĩa Pisiga, naho hau agĩaka igongona mũgwanja, na o
kĩgongona-inĩ agĩthĩnjĩra ndegwa ĩmwe na ndũrũme
ĩmwe. **15** Balamu akĩĩra Balaki atĩrĩ, "Wee ikara haha
hakuhĩ na iruta rĩaku nyambe thiĩ ngacemanie nake
haarĩa." **16** Jehova agĩcemania na Balamu, agĩĩkĩra
ndũmĩrĩri kanua gake, akĩmwĩra atĩrĩ, "Cooka kũrĩ
Balaki ũmũhe ndũmĩrĩri ĩno." **17** Tondũ ũcio Balamu
agĩcooka kũrĩ Balaki na akĩmũkora arũngiĩ hakuhĩ na
iruta rĩake, marĩ hamwe na anene a Moabi. Balaki
akĩmũũria atĩrĩ, "Jehova oiga atĩa?" **18** Balamu agĩcooka
akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ: "Arahũka, wee
Balaki na ũigue; Thikĩrĩria, wee mũrũ wa Ziporu. **19**
Ngai ti mũndũ, atĩ nĩguo aheenanie, o na ti mũrũ wa
mũndũ, atĩ nĩguo ericũkwo. No oige ũndũ na ndawĩike?
No eranĩre ũndũ na ndaũhingie? **20** Niĩ njathĩtwo
ndathimane; nake arathimanĩte-rĩ, ndingĩhota kũgarũra
ũndũ ũcio. **21** "Gũtirĩ mũtino wonekete harĩ Jakubu,
gũtirĩ ihooru rĩonetwo thĩinĩ wa Isiraeli. Jehova Ngai
wao arĩ hamwe nao; kayũ ka mũthamaki karĩ thĩinĩ
wao. **22** Ngai nĩamarutire bũrũri wa Misiri; marĩ
na hinya o ta ndegwa ya gĩthaka. **23** Gũtirĩ ũrogi
ũngĩũraga Jakubu, gũtirĩ ũragũri ũngĩthũkia Isiraeli. Rĩu
ha ũhoro wa Jakubu na wa Isiraeli kũrĩĩranagwo atĩrĩ,
'Ta kĩonei ũrĩa Ngai ekĩte!' **24** Andũ acio maarahũkaga
ta mũrũũthi wa nga; mookagĩra ta mũrũũthi wa njamba,
ũrĩa ũtangĩhurũka ũtarĩĩte kĩrĩa ũnyiitĩte, na ũkanyua
thakame ya kĩrĩa ũragĩte." **25** Ningĩ Balaki akĩĩra Balamu
atĩrĩ, "Ndũkamarume o na atĩa, na ndũkamarathime o na
atĩa!" **26** Balamu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Githĩ ndiakwĩrire
no nginya njĩke ũrĩa wothe Jehova oigĩte?" **27** Ningĩ

Balaki akĩĩra Balamu atĩrĩ, "Ũka tũthiĩ ngũtware handũ hangĩ. Hihi Ngai no agwĩtĩkĩrie ũnumĩre andũ aya ũrĩ hau." **28** Balaki akĩoya Balamu akĩmũtwara kĩrĩma igũrũ kĩa Peoru, kũng'ethera Werũ ũrĩa ũtarĩ kĩndũ. **29** Nake Balamu akĩmwĩra atĩrĩ, "Njakĩra igongona mũgwanja haha, na ũhaarĩrie ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja." **30** Balaki agĩika o ta ũrĩa Balamu oigĩte, na o kĩgongona-inĩ agĩthĩnjĩra ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe.

24 Na rĩrĩ, rĩrĩa Balamu onire atĩ Jehova nĩakenaga nĩ kũrathima Isiraeli-rĩ, ndaacookire kũrũmĩrĩra ũragũri ta ũrĩa ekaga mahinda macio mangĩ, no ehũgũrire akĩrora werũ-inĩ. **2** Rĩrĩa Balamu eroreire akĩona ũrĩa Isiraeli maambĩte hema kũringana na mĩhĩrĩga yao-rĩ, akĩiyũrwo nĩ Roho wa Ngai, **3** nake akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ: "Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Balamu mũrũ wa Beori, ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa riitho rĩake rĩonaga wega, **4** ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo cia Ngai, ũrĩa wonaga kĩoneki kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe, ũrĩa ũgũũaga agakoma thĩ, namo maitho make makahingũka: **5** "Kaĩ hema ciaku, wee Jakubu, nĩ thaka-ĩ, o na ciikaro ciaku igagĩthakara, wee Isiraeli-ĩ! **6** "Igĩtambũrũkĩte o ta cianda, ikahaana ta mĩgũnda ĩrĩ hũgũrũrũ cia rũũĩ-inĩ, itariĩ ta mĩtĩ ya thubiri ĩhaandĩtwo nĩ Jehova, o na ta mĩtarakwa ĩrĩ hakuhĩ na maaĩ. **7** Maaĩ makaiyũra ndoo ciao nginya maitĩke; o nayo mbegũ yao ĩgakorwo na maaĩ maingĩ. "Mũthamaki wao akaaneneha gũkĩra Agagi; ũthamaki wao nĩũgaatũgĩrio. **8** "Ngai aamarutire bũrũri wa Misiri; marĩ na hinya ta wa ndegwa ya gĩthaka. Matambuuraga ndũrĩrĩ iria imathũire, na makoinanga mahĩndĩ ma cio tũcunjĩ; macitheecaga na mĩguĩ yao. **9** O ta mũrũũthi, methunaga magĩkoma, o ta mũrũũthi wa mũgoma, nũũ ũngĩgeria kũmaarahũra? "Arĩa makũrathimaga marorathimwo, nao arĩa makũrumaga maronyiitwo nĩ kĩrumi!" **10** Nake Balaki agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Balamu. Akĩhũũra hĩ ciake, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndagwĩtire ũnumĩre thũ ciakwa, no wee ũcirathimĩte maita macio matatũ. **11** Na rĩrĩ, ũkĩra o rĩu ũinũke! Ndoigĩte nĩngũkũrĩha wega mũno, no Jehova nĩagirĩtie ũrĩhwo." **12** Balamu agĩcookeria Balaki atĩrĩ, "Githĩ ndierire andũ arĩa wandũmĩire atĩrĩ, **13** 'O na Balaki angĩĩhe nyũmba yake ya ũthamaki ĩiyũrĩtio betha na thahabu, ndingĩhota gwĩka ũndũ wakwa mwene, mwega kana mũũru, njagarare watho wa Jehova; no nginya njuge ũrĩa Jehova oigĩte'? **14** Na rĩrĩ, niĩ nĩngũcooka o kũrĩ andũ aitũ, no ũka, ngũmenyithie ũrĩa andũ aya mageeka andũ aku matukũ marĩa magooka." **15** Ningĩ akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ: "Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Balamu mũrũ wa Beori, ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa riitho rĩake rĩonaga wega, **16** ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo cia Ngai, ũrĩa ũrĩ na ũmenyo uumĩte kũrĩ Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, ũrĩa wonaga kĩoneki kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe, ũrĩa ũgũũaga agakoma thĩ, namo maitho make makahingũka, ekuuga ũũ: **17** "Nĩndĩramuona, no ti rĩu; nĩndĩmũcũthĩrĩirie, no ndarĩ hakuhĩ. Njata nĩĩkoima kũrĩ Jakubu; njũgũma ya ũnene yume kũrĩ Isiraeli. Nĩakahehenja mothiũ ma Moabi, na ahehenje, mahĩndĩ ma mĩtwe ya ariũ othe a Shethu. **18** Edomu nĩgũkahootwo; Seiru, thũ yake, nĩakahootwo, no Isiraeli agakĩrĩrĩria kũgĩa na hinya. **19** Mwathani mũnene akoima kũrĩ Jakubu na aanange andũ arĩa magaakorwo matigaire a itũũra inene." **20** Ningĩ Balamu akĩona Amaleki, na akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ: "Amaleki nĩwe warĩ wa mbere harĩ ndũrĩrĩ, no marigĩrĩrio-inĩ nĩakanangwo." **21** Ningĩ akĩona Akeni, na akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ: "Gĩikaro gĩaku nĩ kĩgitĩre, gĩtara gĩaku gĩakĩtwo thĩinĩ wa rwaro rwa ihiga; **22** no rĩrĩ, inyuĩ andũ a Akeni nĩmũkanangwo hĩndĩ ĩrĩa Ashuri makaamũtaha." **23** Ningĩ akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ: "Hĩ! Nũũ ũngĩtũũra muoyo rĩrĩa Ngai areka ũguo? **24** Meeri nĩigooka ciumĩte hũgũrũrũ-inĩ cia Kitimu; nĩigatooria Ashuri o na Eberi, no rĩrĩ, o nacio nĩĩkaanangwo." **25** Nake Balamu agĩgĩũkĩra, akĩinũka gwake mũciĩ, nake Balaki agĩthiĩ na njĩra ciake.

25 Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maikaraga Shitimu-rĩ, arũme a Isiraeli makĩambĩrĩria gũtharia na andũ-a-nja a Moabi, **2** arĩa mameetaga magongona-inĩ ma ngai ciao. Andũ acio a Isiraeli makĩrĩa na makĩinamĩrĩra mbere ya ngai icio. **3** Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩnyiitanĩra nao kũhooya ngai ya Baali ya Peori. Namo marakara ma Jehova makĩmarĩrĩmbũkĩra. **4** Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Oya atongoria othe a andũ aya, ũmoorage na ũmaanĩke mũthenya barigici mbere ya Jehova, nĩguo marakara mahiũ ma Jehova matigakinyĩrĩre andũ a Isiraeli." **5** Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩĩra aciirithania a Isiraeli atĩrĩ, "O mũndũ wanyu no nginya oorage arũme anyu arĩa manyiitanĩire na andũ a Moabi kũhooya Baali ya Peori." **6** O hĩndĩ ĩyo mũndũ mũrũme Mũisiraeli akĩrehe mũndũ-wa-nja Mũmidiani mũciĩ gwake akĩonagwo nĩ Musa na kĩũngano kĩu gĩothe gĩa Isiraeli, o hĩndĩ ĩrĩa maarĩragĩra itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. **7** Rĩrĩa Finehasi mũrũ wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, onire ũndũ ũcio-rĩ, akiuma kĩũngano-inĩ kĩu, akĩoya itimũ, **8** akĩrũmĩrĩra Mũisiraeli ũcio nginya hema-inĩ yake. Akĩmatheeca na itimũ rĩu, akĩmatũrĩkania eerĩ, itimũ rĩu rĩgĩtũrĩkania Mũisiraeli ũcio o na rĩgĩtheeca mũndũ-wa-nja ũcio. Hĩndĩ ĩyo mũthiro ũcio wokĩrĩire andũ a Isiraeli ũgĩthira; **9** no andũ arĩa maakuire nĩ ũndũ wa mũthiro ũcio maarĩ andũ 24,000. **10** Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **11** "Finehasi, mũrũ wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nĩatũmĩte marakara makwa meherere andũ a Isiraeli; nĩ ũndũ nĩahĩahĩire ngoro o ta ũrĩa ndaiguite nĩ ũndũ wa gĩtĩĩo gĩakwa thĩinĩ wao, na nĩ ũndũ ũcio o na ndahĩahĩa ndiamaniinire. **12** Nĩ ũndũ ũcio ĩra Finehasi atĩrĩ, nĩ ngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa gĩa thayũ nake. **13** We na njiaro ciake nĩ makagĩa na kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra kĩa ũthĩnjĩri-Ngai, nĩ ũndũ nĩahĩahĩire ngoro nĩ ũndũ wa gĩtĩĩo kĩa Ngai wake, na akĩhoroheria andũ a Isiraeli." **14** Mũisiraeli ũcio woragirwo marĩ na mũndũ-wa-nja Mũmidiani eetagwo Zimuri mũrũ wa Salu, mũtongoria wa nyũmba ya Asimeoni. **15** Nake mũndũ-wa-nja ũcio Mũmidiani woragirwo, eetagwo Kozibi mwarĩ wa Zuru, mũnene wa mũhĩrĩga thĩinĩ wa nyũmba ĩmwe ya Amidiani. **16** Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **17** "Tua andũ a Midiani

thũ cianyu na ũmoorage, **18** tondũ nĩmamũtuire thũ
ciao rĩrĩa maamũheenirie ũhoro-inĩ wa kũhoera kũu
Peori na wa mwarĩ wa nyina wao Kozibi, mwarĩ wa
mũtongoria Mũmidiani, mũndũ-wa-nja ũrĩa woragirwo
rĩrĩa mũthiro wokire nĩ ũndũ wa Peori."

26 Na rĩrĩ, thuutha wa mũthiro ũcio Jehova
akĩĩra Musa na Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, **2** "Tarai kĩrĩndĩ gĩothe kĩa
andũ a Isiraeli kũringana na nyũmba ciao, andũ arĩa
othe maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa
mangĩhota gũthiĩ ita-inĩ marĩ mbũtũ cia Isiraeli." **3**
Nĩ ũndũ ũcio, Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai
makĩarĩria andũ a Isiraeli kũu werũ-inĩ wa Moabi hakuhĩ
na Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko, makĩmeera
atĩrĩ, **4** "Tarai andũ arĩa makinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ
na makĩria, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa." Aya nĩo
andũ a Isiraeli arĩa moimire bũrũri wa Misiri: **5** Njiaro
cia Rubeni, irigithathi rĩa Isiraeli ciarĩ ici: kuuma kũrĩ
Hanoku, nĩ mbarĩ ya Ahanoku; kuuma kũrĩ Palu, nĩ
mbarĩ ya Apalu; **6** kuuma kũrĩ Hezironi, nĩ mbarĩ ya
Ahezironi; kuuma kũrĩ Karimi, nĩ mbarĩ ya Akarimi. **7**
Icio nĩcio mbarĩ cia Rubeni; arĩa maatarirwo maarĩ andũ
43,730. **8** Mũrũ wa Palu arĩ Eliabu, **9** nao ariũ a Eliabu
maarĩ Nemueli, na Dathani, na Abiramu. Dathani na
Abiramu nĩo maarĩ anene a kĩrĩndĩ, na nĩo maaremeire
Musa na Harũni na maarĩ amwe a arũmĩrĩri a Kora rĩrĩa
maaremeire Jehova. **10** Nayo thĩ ĩgĩathamia kanua kayo
ĩkĩmameria hamwe na Kora, ũrĩa arũmĩrĩri ake maakuire
rĩrĩa mwaki wacinire arũme arĩa 250. Nao magĩtuĩka
kĩonereria gĩa gũkaania arĩa angĩ. **11** No rĩrĩ, rũciaro rwa
Kora rũtiathirire. **12** Nacio njiaro cia Simeoni kũringana
na mbarĩ ciao nĩ ici: kuuma kũrĩ Nemueli, nĩ mbarĩ ya
Anemueli; kuuma kũrĩ Jamini, nĩ mbarĩ ya Ajamini;
kuuma kũrĩ Jakini, nĩ mbarĩ ya Ajakini; **13** kuuma kũrĩ
Zera, nĩ mbarĩ ya Azera; kuuma kũrĩ Shauli, nĩ mbarĩ
ya Ashaulu. **14** Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Simeoni; nao
maarĩ andũ 22,200. **15** Nacio njiaro cia Gadi kũringana
na mbarĩ ciao nĩ ici: kuuma kũrĩ Zefoni, nĩ mbarĩ ya
Azefoni; kuuma kũrĩ Hagi, nĩ mbarĩ ya Ahagi; kuuma
kũrĩ Shuni, nĩ mbarĩ ya Ashuni; **16** kuuma kũrĩ Ozini, nĩ
mbarĩ ya Aozini; kuuma kũrĩ Eri, nĩ mbarĩ ya Aeri; **17**
kuuma kũrĩ Arodi, nĩ mbarĩ ya Aarodi; kuuma kũrĩ Areli,
nĩ mbarĩ ya Aareli. **18** Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Gadi;
arĩa maatarirwo maarĩ andũ 40,500. **19** Eri na Onani,
maarĩ ariũ a Juda, no maakuĩrĩire Kaanani. **20** Nacio
njiaro cia Juda kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici: kuuma
kũrĩ Shela, nĩ mbarĩ ya Ashela; kuuma kũrĩ Perezu,
nĩ mbarĩ ya Aperezu; kuuma kũrĩ Zera, nĩ mbarĩ ya
Azera. **21** Nacio njiaro cia Perezu ciarĩ ici: kuuma kũrĩ
Hezironi, nĩ mbarĩ ya Ahezironi; kuuma kũrĩ Hamuli, nĩ
mbarĩ ya Ahamuli. **22** Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Juda;
arĩa maatarirwo maarĩ andũ 76,500. **23** Nacio njiaro cia
Isakaru kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici: kuuma kũrĩ
Tola, nĩ mbarĩ ya Atola; kuuma kũrĩ Puva nĩ mbarĩ ya
Apuva; **24** kuuma kũrĩ Jashubu, nĩ mbarĩ ya Ajashubu;
kuuma kũrĩ Shimuroni, nĩ mbarĩ ya Ashimuroni. **25** Icio
nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Isakaru; arĩa maatarirwo maarĩ
andũ 64,300. **26** Nacio njiaro cia Zebuluni kũringana
na mbarĩ ciao ciarĩ ici: kuuma kũrĩ Seredi, nĩ mbarĩ ya
Aseredi; kuuma kũrĩ Eloni nĩ mbarĩ ya Aeloni, na kuuma
kũrĩ Jahaleeli, nĩ mbarĩ ya Ajahaleeli. **27** Icio nĩcio
ciarĩ mbarĩ cia Zebuluni; arĩa maatarirwo maarĩ andũ
60,500. **28** Nacio njiaro cia Jusufu kũringana na mbarĩ
ciao kuuma kũrĩ Manase na Efiraimu ciarĩ ici: **29** Njiaro
cia Manase: kuuma kũrĩ Makiru, nĩ mbarĩ ya Amakiru
(Makiru nĩwe warĩ ithe wa Gileadi); kuuma kũrĩ Gileadi
nĩ mbarĩ ya Agileadi. **30** Ici nĩcio njiaro cia Gileadi:
kuuma kũrĩ Iezeri, nĩ mbarĩ ya Aiezeli; kuuma kũrĩ
Heleku, nĩ mbarĩ ya Aheleku; **31** kuuma kũrĩ Asirieli,
nĩ mbarĩ ya Aasirieli; kuuma kũrĩ Shekemu, nĩ mbarĩ
ya Ashekemu; **32** kuuma kũrĩ Shemida, nĩ mbarĩ ya
Ashemida; kuuma kũrĩ Heferi, nĩ mbarĩ ya Aheferi. **33**
(Zelofehadi mũrũ wa Heferi ndaarĩ na aanake, no airĩtu
atheri, namo marĩĩtwa mao maarĩ Mahala, na Noa, na
Hogila, na Milika, na Tiriza.) **34** Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ
cia Manase, arĩa maatarirwo maarĩ andũ 52,700. **35**
Ici nĩcio njiaro cia Efiraimu kũringana na mbarĩ ciao:
kuuma kũrĩ Shuthela, nĩ mbarĩ ya Ashuthela; kuuma
kũrĩ Bekeri, nĩ mbarĩ ya Abekeri; kuuma kũrĩ Tahani nĩ
mbarĩ ya Atahani. **36** Ici nĩcio ciarĩ njiaro cia Shuthela;
kuuma kũrĩ Erani, nĩ mbarĩ ya Aerani. **37** Ici nĩcio ciarĩ
mbarĩ cia Efiraimu; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 32,500.
Icio nĩcio njiaro cia Jusufu kũringana na mbarĩ ciao. **38**
Nacio njiaro cia Benjamini kũringana na mbarĩ ciao
ciarĩ ici: kuuma kũrĩ Bela, nĩ mbarĩ ya Abela; kuuma kũrĩ
Ashibeli, nĩ mbarĩ ya Aashibeli; kuuma kũrĩ Ahiramu,
nĩ mbarĩ ya Aahiramu; **39** kuuma kũrĩ Shefufamu, nĩ
mbarĩ ya Ashefufamu; kuuma kũrĩ Hufamu, nĩ mbarĩ ya
Ahufamu. **40** Nacio njiaro cia Bela kuuma kũrĩ Aridi
na Naamani ciarĩ ici: kuuma kũrĩ Aridi, nĩ mbarĩ ya
Aaridi; na kuuma kũrĩ Naamani nĩ mbarĩ ya Anaamani.
41 Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Benjamini; arĩa maatarirwo
maarĩ andũ 45,600. **42** Nacio njiaro cia Dani kũringana
na mbarĩ ciao ciarĩ ici: kuuma kũrĩ Shuhamu nĩ mbarĩ
ya Ashuhamu. Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ ya Dani. **43** Acio
othe maarĩ a mbarĩ cia Ashuhamu: na arĩa maatarirwo
maarĩ andũ 64,400. **44** Nacio njiaro cia Asheri kũringana
na mbarĩ ciao ciarĩ ici: kuuma kũrĩ Imuna, nĩ mbarĩ
ya Aimuna; kuuma kũrĩ Ishivi, nĩ mbarĩ ya Aishivi;
kuuma kũrĩ Beria, nĩ mbarĩ ya Aberia; **45** nao aya
nĩo maarĩ a njiaro cia Beria: kuuma kũrĩ Heberi, nĩ
mbarĩ ya Aheberi; na kuuma kũrĩ Malikieli, nĩ mbarĩ ya
Amalikieli. **46** (Asheri aarĩ na mwarĩ wetagwo Sera.) **47**
Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Asheri; arĩa maatarirwo maarĩ
andũ 53,400. **48** Nacio njiaro cia Nafitali kũringana na
mbarĩ ciao ciarĩ ici: kuuma kũrĩ Jahazeeli, nĩ mbarĩ
ya Ajahazeeli; kuuma kũrĩ Guni, nĩ mbarĩ ya Aguni;
49 kuuma kũrĩ Jezeri, nĩ mbarĩ ya Ajezeri; kuuma
kũrĩ Shilemu, nĩ mbarĩ ya Ashilemu. **50** Ici nĩcio
ciarĩ mbarĩ cia Nafitali; arĩa maatarirwo maarĩ andũ
45,400. **51** Mũigana wa arũme acio othe a Isiraeli maarĩ
andũ 601,730. **52** Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **53** "Bũrũri
ũyũ nĩguo makagaĩrwo ũtuĩke igai rĩao kũringana na
mũigana wa marĩĩtwa mao. **54** Andũ arĩa aingĩ ũmagaĩre
igai inene, nao arĩa maanyiiha ũmagaĩre igai inini; o
mũhĩrĩga ũheo igai rĩaguo kũringana na mũigana wa
andũ arĩa maandĩkĩtwo. **55** Na ũmenyerere wega atĩ,
bũrũri ũyũ ũkaaheanwo na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ.
Kĩrĩa o gĩkundi gĩkaagaya gĩkaringana na marĩĩtwa ma

mĩhĩrĩga ya maithe mao ma tene. **56** O igai rĩkaheanwo
na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ kũrĩ ikundi iria nene na iria
nini." **57** Aya nĩo Alawii arĩa maatarirwo kũringana
na mbarĩ ciao: kuuma kũrĩ Gerishoni, nĩ mbarĩ ya
Agerishoni; kuuma kũrĩ Kohathu, nĩ mbarĩ ya Akohathu;
kuuma kũrĩ Merari, nĩ mbarĩ ya Amerari. **58** O nacio ici
ciarĩ mbarĩ cia Alawii: mbarĩ ya Alibini, na mbarĩ ya
Ahebironi, na mbarĩ ya Amahali, na mbarĩ ya Amushi,
na mbarĩ ya Akora. (Kohathu aarĩ guka wa Amuramu;
59 nake mũtumia wa Amuramu eetagwo Jokebedi, wa
rũciaro rwa Lawi, waciarĩirwo Alawii kũu bũrũri wa
Misiri. Nake Jokebedi agĩciarĩra Amuramu Harũni, na
Musa, na mwarĩ wa nyina wao Miriamu. **60** Harũni nĩwe
warĩ ithe wa Nadabu na Abihu na Eleazaru na Ithamaru.
61 No Nadabu na Abihu nĩmakuire rĩrĩa maarutĩire
Jehova igongona na mwaki ũtaarĩ mwĩtĩkĩrie.) **62** Alawii
othe arũme a ũkũrũ wa mweri ũmwe na makĩria arĩa
maatarirwo maarĩ andũ 23,000. Matiataranĩirio hamwe
na andũ a Isiraeli arĩa angĩ tondũ matiagaire kĩndũ
hamwe na andũ arĩa angĩ. **63** Acio nĩo maatarirwo nĩ
Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩa maatarĩire
andũ a Isiraeli werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia
Rũũĩ rwa Jorodani, mũrĩmo ũyũ wa Jeriko. **64** Hatiarĩ o
na ũmwe wa arĩa matarĩtwo nĩ Musa na Harũni ũrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai, hĩndĩ ĩrĩa maatarĩire andũ a Isiraeli
werũ-inĩ wa Sinai. **65** Nĩ ũndũ Jehova nĩeerĩte andũ a
Isiraeli atĩ ti-itherũ no nginya makuĩre werũ-inĩ, na
gũtirĩ o na ũmwe wao watigarire, tiga no Kalebu mũrũ
wa Jefune, na Joshua mũrũ wa Nuni.

27 Na rĩrĩ, airĩtu acio a Zelofehadi mũrũ wa Heferi
mũrũ wa Gileadi, mũrũ wa Makiru, mũrũ wa
Manase maarĩ a mbarĩ cia Manase mũrũ wa Jusufu.
Marĩĩtwa ma airĩtu acio maarĩ Mahala, na Noa, na
Hogila, na Milika, na Tiriza. Nĩmathiire, magĩkuhĩrĩria
2 itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, makĩrũgama
mbere ya Musa, na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na
mbere ya atongoria, o na kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli,
makiuga atĩrĩ, **3** "Ithe witũ aakuĩrĩire werũ-inĩ. Ndaarĩ
ũmwe wa arũmĩrĩri a Kora, arĩa manyiitanire mokĩrĩre
Jehova, no aakuire nĩ ũndũ wa mehia make mwene
na ndaarĩ na aanake. **4** Nĩ kĩĩ gĩgũtũma rĩĩtwa rĩa awa
rĩniinwo mbarĩ-inĩ yao, nĩ ũndũ atĩ ndaarĩ na mwanake?
Tũhei igai hamwe na andũ a nyũmba ya ithe witũ." **5**
Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtwarĩra Jehova ũhoro ũcio wao, **6**
nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, **7** "Ũguo airĩtu a Zelofehadi
maroiga nĩ kĩhooto. Ti-itherũ nĩ wega ũmaheanĩrie igai
rĩao na andũ a nyũmba ya ithe wao, o narĩo igai rĩa
ithe wao ũmahe. **8** "Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, 'Mũndũ
angĩkua na ndatige mwana wa kahĩĩ, mwarĩ nĩaheo
igai rĩake. **9** Angĩgakorwo atarĩ na mũirĩtu-rĩ, heagai
ariũ a nyina igai rĩake. **10** Angĩgakorwo atarĩ na ariũ
a nyina-rĩ, heagai ariũ a nyina na ithe igai rĩake. **11**
Angĩkorwo ithe ndaarĩ na ariũ a nyina-rĩ, heagai mũndũ
wa mbarĩ yao ũrĩa marĩ a igai rĩake, nĩguo rĩtuĩke rĩake.
Ũndũ ũcio ũgũtuĩka watho wa kũrũmagĩrĩrwo nĩ andũ a
Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova aathire Musa.'" **12** Ningĩ Jehova
akĩĩra Musa atĩrĩ, "Ũkĩra wambate kĩrĩma-inĩ gĩkĩ, kũu
rũgongo rwa Abarimu, wĩrorere bũrũri ũrĩa heete andũ
a Isiraeli. **13** Warĩkia kũwona, we nĩũgũkua o ta ũrĩa
Harũni mũrũ wa nyũkwa aakuire, na ũcookanĩrĩrio
na andũ anyu, **14** nĩgũkorwo rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩanemeire
hau maaĩ-inĩ ma Werũ wa Zini, wee na Harũni inyuĩ
eerĩ mũtiathĩkĩire watho wakwa, nĩmwagire kũndĩĩithia
nĩguo muonanie atĩ ndĩ mũtheru mbere ya maitho
mao." (Maaĩ macio nĩ marĩa ma Meriba Kadeshi, Werũ-
inĩ wa Zini.) **15** Musa akĩĩra Jehova atĩrĩ, **16** "Jehova-
Ngai wa maroho ma andũ othe, nĩagĩthuure mũndũ
atuĩke mũrori wa kĩrĩndĩ gĩkĩ, **17** atwaranage nakĩo
gĩkiumagara na gĩkĩinũka, ũrĩa ũrĩgĩtongoragia gĩgĩthiĩ
na gĩgĩcooka, nĩguo kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩa Jehova gĩtigatuĩke
ta ng'ondu itarĩ na mũrĩithi." **18** Nĩ ũndũ ũcio Jehova
akĩĩra Musa atĩrĩ, "Oya Joshua mũrũ wa Nuni, mũndũ
ũrĩ na roho thĩinĩ wake, na ũmũigĩrĩre guoko gwaku. **19**
Mũrũgamie mbere ya Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na
mbere ya kĩũngano gĩothe ũmũtue mũtongoria wao
hau mbere yao. **20** Ũmũhe ũhoti ũmwe waku, nĩgeetha
kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kĩmwathĩkagĩre. **21**
Nake arũgamage mbere ya Eleazaru ũcio mũthĩnjĩri-
Ngai, ũrĩa ũrĩmũtuĩragĩria ũhoro na ũndũ wa kũũria
Urimu mbere ya Jehova. Rĩrĩa aathana, hamwe na
kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli makoimagara, ningĩ
aathana rĩngĩ makainũka." **22** Musa agĩĩka o ta ũguo
Jehova aamwathĩte. Akĩoya Joshua, na akĩmũrũgamia
mbere ya Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai o na mbere ya
kĩũngano kĩu gĩothe. **23** Ningĩ akĩmũigĩrĩra moko make
na akĩmũtua mũtongoria wao o ta ũrĩa Jehova aathĩte
Musa.

28 Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "He andũ a Isiraeli
watho ũyũ, ũmeere atĩrĩ: 'Menyagĩrĩrai muone atĩ
nĩ mwandehere irio cia maruta makwa ma gũcinwo na
mwaki ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire, irĩ mũtararĩko mwega wa
kũngenia.' **3** Meere atĩrĩ, 'Rĩĩrĩ nĩrĩo iruta rĩa gũcinwo
na mwaki rĩrĩa mũrĩrehagĩra Jehova: nĩ tũtũrũme twĩrĩ,
o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tũtarĩ na kaũũgũ,
rĩtuĩke igongona rĩa kũrutagwo rĩa njino hĩndĩ ciothe o
mũthenya. **4** Haaragĩriai gatũrũme kamwe rũciinĩ, na
karĩa kangĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia, **5** hamwe na iruta rĩa
mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe ya mũtu mũhinyu
mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ gĩa kana kĩa hini ĩmwe ya
maguta mahihĩtwo kuuma kũrĩ ndamaiyũ. **6** Rĩu nĩrĩo
igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe rĩrĩa rĩaathanirwo
Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, rĩrĩ mũtararĩko mwega, igongona
rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. **7** Nakĩo
kĩndũ gĩa kũnyuuo kĩrĩa kĩrĩrutanagĩrio na igongona rĩu
kĩrĩkoragwo kĩrĩ gĩcunjĩ gĩa kana kĩa hini ĩmwe ya ndibei
ngagatu harĩ o gatũrũme kamwe. Itagĩrai Jehova iruta
rĩu rĩa kũnyuuo handũ-harĩa-haamũre. **8** Haragĩriai
gatũrũme ga keerĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia hamwe na
iruta rĩa mũtu o na iruta rĩa kĩndũ gĩa kũnyuuo o
ta ũrĩa mũharagĩria rĩa rũciinĩ. Rĩu nĩrĩo igongona
rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa
gũkenia Jehova. **9** "'Mũthenya wa thabatũ-rĩ, rutagai
iruta rĩa tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka
ũmwe, tũtarĩ na kaũũgũ, hamwe na kĩndũ kĩa iruta
rĩa kũnyuuo, na iruta rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi
cia eba ĩmwe ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na
maguta. **10** Rĩĩrĩ nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa kũrutagwo
o mũthenya wothe wa Thabatũ, hamwe na igongona

rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, na iruta rĩa kĩndũ kĩarĩo gĩa
kũnyuuo. **11** "'Kĩambĩrĩria kĩa o mweri-rĩ, rutagĩrai
Jehova igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ na ndũrũme
ĩmwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa
mwaka ũmwe, tuothe tũtarĩ na kaũũgũ. **12** Harĩ o
ndegwa hagĩage na iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia
ikũmi cia eba ĩmwe ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio
na maguta; na harĩ ndũrũme hagĩe iruta rĩa mũtu
icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe ya mũtu mũhinyu
mũno ũtukanĩtio na maguta; **13** na harĩ o gatũrũme
hagĩage na iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba
ĩmwe ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta.
Rĩrĩ nĩ igongona rĩa njino, rĩrĩ na mũtararĩko mwega,
rĩrutĩirwo Jehova na ũndũ wa gũcinwo na mwaki. **14**
Harĩ o ndegwa nĩ harĩkoragwo na iruta rĩa kũnyuuo
rĩa nuthu ya hini ĩmwe ya ndibei; na harĩ ndũrũme, nĩ
gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe; na harĩ o gatũrũme,
nĩ gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe. Rĩu nĩrĩo igongona
rĩa njino rĩa o mweri rĩrĩa rĩrĩrutagwo o karũgamo
ka mweri, mwaka wothe. **15** Hamwe na igongona rĩa
njino rĩu rĩa hĩndĩ ciothe na kĩndũ kĩarĩo gĩa kũnyuuo,
Jehova nĩarĩrutagĩrwo thenge ĩmwe ĩrĩ ya igongona rĩa
kũhoroheria mehia. **16** "'Mũthenya wa ikũmi na ĩna
wa mweri wa mbere nĩrĩo mũrĩkoragwo na Bathaka
ya Jehova. **17** Mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri
ũcio nĩguo mũrĩgĩaga na gĩathĩ; mĩthenya mũgwanja
mũrĩĩage mĩgate ĩtarĩ mĩĩkĩre ndawa ya kũimbia. **18**
Mũthenya wa mbere mũgĩage na kĩũngano kĩamũre na
mũtikarutage wĩra wa ndũire. **19** Rehagĩrai Jehova iruta
rĩa gũcinwo na mwaki, igongona rĩa njino rĩa tũtegwa
twĩrĩ, na ndũrũme ĩmwe na tũtũrũme mũgwanja o
kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na
kaũũgũ. **20** Harĩ o ndegwa ĩmwe haaragĩriai iruta rĩa
mũtu gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe ya mũtu
mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; harĩ ndũrũme
gĩcunjĩ kĩa igĩrĩ gĩa ikũmi; **21** na harĩ o gatũrũme gĩcunjĩ
kĩmwe gĩa ikũmi. **22** Na mũrutage thenge ĩmwe ĩrĩ
igongona rĩa kũmũhoroheria mehia. **23** Haaragĩriai icio
hamwe na maruta ma rũciinĩ ma njino marĩa ma hĩndĩ
ciothe. **24** Ũguo nĩguo mũrĩharagĩria irio cia gũcinwo
na mwaki o mũthenya matukũ mũgwanja nĩguo ituĩke
mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova; rĩrĩharagĩrio
hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na
iruta rĩarĩo rĩa kũnyuuo. **25** Mũthenya wa mũgwanja
mũgĩage na kĩũngano kĩamũre, na mũtikarutage wĩra
wa ndũire. **26** "'Mũthenya wa kũruta maciaro ma
mbere, rĩrĩa mũrehagĩra Jehova maruta ma ngano ya
mũgethano hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Ciumia-rĩ, gĩagai na
kĩũngano kĩamũre, na mũtikarutage wĩra wa ndũire.
27 Rehagai igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ, na
ndũrũme ĩmwe, na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka
ũkũrũ wa mwaka ũmwe, rĩtuĩke mũtararĩko mwega
wa gũkenia Jehova. **28** Na harĩ o ndegwa hakorwo na
iruta rĩa mũtu rĩa icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe
ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; nayo
ndũrũme ĩrutanĩrio na icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi, **29** na
gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi kĩrutagwo harĩ o gatũrũme
ga tũu mũgwanja. **30** Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe
ya kũmũhoroheria mehia. **31** Haaragĩriai icio hamwe
na indo ciacio cia kũnyuuo, hamwe na igongona rĩa
njino rĩa hĩndĩ ciothe na maruta marĩo ma mũtu. Na
mũmenyagĩrĩre nyamũ icio itikanakorwo na kaũũgũ.

29 "'Mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja,
gĩagai na kĩũngano kĩamũre na mũtikarute wĩra
wa ndũire. Nĩ mũthenya wanyu wa kũhuhaga tũrumbeta.
2 Haaragĩriai igongona rĩa njino, rĩa gategwa kamwe
na ndũrũme ĩmwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe
ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ, irĩ
ta mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. **3** Na harĩ o
ndegwa ĩyo hakorwo na iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia
ikũmi cia eba ĩmwe ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio
na maguta; nayo ndũrũme ĩrutanĩrio na icunjĩ igĩrĩ cia
ikũmi; **4** na o gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi kĩrutagwo harĩ o
gatũrũme ga tũu mũgwanja. **5** Mũcirutanĩrie na thenge
ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũmũhoroheria mehia. **6** Icio nĩ
cia kuongererwo harĩ magongona ma njino ma o mweri,
na ma o mũthenya, hamwe na maruta macio ma mũtu
na ma indo cia kũnyuuo o ta ũrĩa ũtuĩtwo. Macio nĩ
maruta marutĩirwo Jehova macinĩtwo na mwaki, marĩ
na mũtararĩko wa kũnunga wega. **7** "'Mũthenya wa
ikũmi wa mweri ũyũ wa mũgwanja, gĩagai na kĩũngano
gĩtheru. No nginya mwĩimage irio na mũtikarute wĩra.
8 Rehagai igongona rĩa njino rĩna mũtararĩko mwega
wa gũkenia Jehova rĩa gategwa kamwe na ndũrũme
ĩmwe, na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa
mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. **9** Hamwe na
ndegwa ĩyo haragĩriai iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia
ikũmi cia eba ĩmwe ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio
na maguta; nayo ndũrũme ĩrutanĩrio na icunjĩ igĩrĩ
cia ikũmi; **10** na gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi kĩrutagwo
harĩ o gatũrũme ga tũu mũgwanja. **11** Mũcirutanĩrie
na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia,
yongererwo harĩ igongona rĩa horohio, na igongona rĩa
njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu, na
maruta mao ma kũnyuuo. **12** "'Mũthenya wa ikũmi na
ĩtano mweri wa mũgwanja, gĩagai na kĩũngano kĩamũre
na mũtikarute wĩra wa ndũire. Kũngũĩrai Jehova na
gĩathĩ mĩthenya mũgwanja. **13** Rehagai maruta ma
gũcinwo na mwaki marĩ na mũtararĩko mwega wa
gũkenia Jehova, igongona rĩa njino rĩa tũtegwa ikũmi
na tũtatũ, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na
tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ
na kaũũgũ. **14** Harĩ o ndegwa icio ikũmi na ithatũ-
rĩ, haragĩriai iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi
cia eba ĩmwe ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na
maguta; harĩ o ndũrũme ĩmwe ya icio igĩrĩ, irutanĩrio
na icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi; **15** na gĩcunjĩ kĩmwe gĩa
ikũmi kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu ikũmi na
tũna. **16** Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa
kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino
rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa
kũnyuuo. **17** "'Mũthenya wa keerĩ, haaragĩriai tũtegwa
ikũmi na twĩrĩ, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi
na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe
itarĩ na kaũũgũ. **18** Hamwe na ndegwa na ndũrũme,
na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu
na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa
ũtuĩtwo. **19** Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona
rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa

njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na
iruta rĩao rĩa kũnyuuo. **20** "'Mũthenya wa gatatũ-rĩ,
haaragĩriai ndegwa ikũmi na ĩmwe, na ndũrũme igĩrĩ, na
tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka
ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. **21** Hamwe na ndegwa,
na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, mũhaaragĩriei maruta
macio ma mũtu, na maruta ma kũnyuuo kũringana
na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. **22** Mũcirutanĩrie na thenge
ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo
harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na
iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo. **23** "'Mũthenya wa
kana-rĩ, haaragĩriai ndegwa ikũmi, na ndũrũme igĩrĩ, na
tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka
ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. **24** Hamwe na ndegwa,
na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta
macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na
mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. **25** Mũcirutanĩrie na thenge
ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo
harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na
iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo. **26** "'Mũthenya wa
gatano, haaragĩriai ndegwa kenda, na ndũrũme igĩrĩ, na
tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka
ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. **27** Hamwe na ndegwa na
ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio
ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana
ũrĩa ũtuĩtwo. **28** Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ
igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ
igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa
kũnyuuo. **29** "'Mũthenya wa gatandatũ-rĩ, haaragĩriai
ndegwa inyanya, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi
na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe
itarĩ na kaũũgũ. **30** Hamwe na ndegwa, na ndũrũme,
na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu
na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa
ũtuĩtwo. **31** Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona
rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona
rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu
na iruta rĩa kũnyuuo. **32** "'Mũthenya wa mũgwanja,
haaragĩriai ndegwa mũgwanja, na ndũrũme igĩrĩ, na
tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka
ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. **33** Hamwe na ndegwa,
na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta
macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na
mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. **34** Mũcirutanĩrie na thenge
ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo
harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na
iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo. **35** "'Mũthenya
wa kanana-rĩ, gĩagai na kĩũngano na mũtikarute wĩra
wa ndũire. **36** Rehagai iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ
mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova, igongona rĩa
njino rĩa ndegwa ĩmwe, na ndũrũme ĩmwe, na tũtũrũme
mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe
itarĩ na kaũũgũ. **37** Hamwe na ndegwa, na ndũrũme,
na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu
na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa
ũtuĩtwo. **38** Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona
rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona
rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu
na iruta rĩa kũnyuuo. **39** "'Hamwe na mwĩhĩtwa na
maruta manyu ma kwĩyendera-rĩ, haaragĩriai indo icio
nĩ ũndũ wa Jehova ciathĩ-inĩ cianyu iria ciathanĩtwo: na
nĩcio maruta manyu ma njino, na maruta ma mũtu,
na maruta ma kũnyuuo, na maruta ma ũiguano.'" **40**
Musa akĩĩra andũ a Isiraeli maũndũ marĩa mothe Jehova
aamwathĩte.

30 Musa akĩĩra atongoria a mĩhĩrĩga ya Isiraeli
atĩrĩ: "Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte: **2** Rĩrĩa
mũndũ angĩĩhĩta mwĩhĩtwa harĩ Jehova kana ehĩte
mwĩhĩtwa wa kwĩhinga mũhingo na ũndũ wa kĩĩranĩro,
ndakanericũkwo, na no nginya eke maũndũ marĩa mothe
ehĩtĩte. **3** "Rĩrĩa mũirĩtu ũrĩ gwa ithe mũciĩ angĩĩhĩta
mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova, kana ehinge na mũhingo na ũndũ
wa kĩĩranĩro, **4** nake ithe aigue ũhoro wa mwĩhĩtwa
ũcio wake, kana kĩĩranĩro kĩu, no aage kũmwĩra ũndũ
hĩndĩ ĩyo, mĩĩhĩtwa yake yothe, na kĩĩranĩro kĩrĩa
gĩothe ehingĩte nakĩo we mwene, nĩigatũũra. **5** No ithe
angĩmũkaania aigua ũhoro wa mĩĩhĩtwa ĩyo, hatirĩ o na
kĩmwe kĩa mĩĩhĩtwa ĩyo yake, kana ciĩranĩro icio ehingĩte
nacio we mwene, igatũũra; nake Jehova nĩakamũrekera
nĩ ũndũ ithe nĩamũgirĩtie eke ũndũ ũcio. **6** "No
angĩhika arĩkĩtie kwĩhĩta, kana thuutha wa kwĩranĩra
ũndũ na kanua gake ateciirĩtie ũhoro wa kĩĩranĩro kĩu
ehingĩte nakĩo, **7** nake mũthuuriwe aigue ũhoro ũcio
na aage kũmwĩra ũndũ, hĩndĩ ĩyo mĩĩhĩtwa yake kana
ciĩranĩro icio ehingĩte nacio we mwene nĩigatũũra. **8**
No mũthuuriwe angĩmũkaania rĩrĩa aigua ũhoro wa
mĩĩhĩtwa ĩyo, nĩakeheria mwĩhĩtwa ũcio ũmuohete,
kana kĩĩranĩro kĩrĩa ehingĩte nakĩo we mwene ateciirĩtie,
nake Jehova nĩakamũrekera. **9** "Mwĩhĩtwa o wothe
kana ũndũ ũrĩa mũtumia wa ndigwa kana mũtumia ũrĩa
ũtiganĩte na mũthuuriwe angĩkorwo ehĩtĩte nĩatũũre
aũrũmĩtie. **10** "Mũtumia ũrĩ na mũthuuriwe angĩĩhĩta
kana ehinge we mwene na kĩĩranĩro kĩa mwĩhĩtwa, **11**
nake mũthuuriwe aigue ũhoro ũcio, no aage kũmwĩra
ũndũ kana aage kũmũgiria, hĩndĩ ĩyo mĩĩhĩtwa yake
yothe, kana ciĩranĩro iria ehingĩte nacio we mwene,
nĩigatũũra. **12** No mũthuuriwe angĩregana na ũhoro ũcio
hĩndĩ ĩyo aũigua-rĩ, hatirĩ o na kĩmwe kĩa mĩĩhĩtwa kana
ciĩranĩro iria ciumĩte kanua gake igaatũũra. Mũthuuriwe
nĩareganĩte nacio, nake Jehova nĩakamũrekera. **13**
Mũthuuriwe no etĩkĩre kana aregane na mwĩhĩtwa o
wothe ũrĩa angĩĩhĩta kana kĩĩranĩro kĩrĩa eranĩire na
mwĩhĩtwa gĩa kwĩrega we mwene. **14** No mũthuuriwe
angĩaga kũmwĩra ũndũ igũrũ rĩa ũhoro ũcio mũthenya o
mũthenya, nĩetĩkĩrĩte mĩĩhĩtwa yake kana ciĩranĩro iria
imuohete. Nĩetĩkĩrĩte maũndũ macio nĩ ũndũ wa kwaga
kũmwĩra ũndũ rĩrĩa aigua ũhoro ũcio. **15** No angĩrega
maũndũ macio thuutha hanini, aarĩkia kũmaigua, nĩwe
ũngĩcookererwo nĩ mahĩtia ma mũtumia wake." **16**
Macio nĩmo mawatho marĩa Jehova aaheire Musa
makoniĩ mũndũ na mũtumia wake, na makoniĩ ithe na
mwarĩ ũrĩa ũrĩ gwake mũciĩ.

31 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: **2** "Rĩhĩria andũ
a Isiraeli harĩ andũ a Midiani. Na thuutha ũcio
nĩũgũcooka ũkue." **3** Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩĩra andũ
acio atĩrĩ, "Andũ amwe anyu nĩmeohe indo ciao cia
mbaara mathiĩ makahũũrane na andũ a Midiani nĩguo
marĩhĩrie Jehova kũrĩ o. **4** Tũmai andũ 1,000 kuuma

kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli mbaara-inĩ.” **5** Nĩ ũndũ
ũcio andũ 12,000 meeohete indo cia mbaara, o 1,000
kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, makĩneanwo kuuma mĩhĩrĩga ya
Isiraeli. **6** Musa akĩmatũma mbaara-inĩ, o 1,000 kuuma
harĩ o mũhĩrĩga, marĩ hamwe na Finehasi mũrũ wa
Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, ũrĩa wakuuire indo cia
handũ-harĩa-haamũre, o na tũrumbeta twa kũhuhwo. **7**
Nao makĩhũũrana na andũ a Midiani o ta ũrĩa Jehova
aathĩte Musa, na makĩũraga arũme othe. **8** Gatagatĩ
ka arĩa mooragire nĩ Evi, na Rekemu, na Zuru, na
Huri, na Reba, athamaki arĩa atano a Midiani. O na
ningĩ nĩmooragire Balamu mũrũ wa Beori na rũhiũ
rwa njora. **9** Nao andũ a Isiraeli magĩtaha andũ-a-nja
a Midiani na ciana, na magĩkuua ndũũru ciothe cia
andũ a Midiani cia ng’ombe na cia mbũri, na magĩtaha
indo iria ingĩ ciothe. **10** Magĩcina matũũra mothe
kũrĩa andũ a Midiani maatũũrĩte, o ũndũ ũmwe na
kambĩ ciao. **11** Magĩkuua indo ciothe iria maatahĩte
na iria maatunyanĩte hamwe na andũ na nyamũ,
12 na magĩtwara andũ arĩa matahĩtwo na indo icio
maatunyanĩte, na iria maatahĩte kũrĩ Musa na kũrĩ
Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ kĩũngano kĩa andũ
a Isiraeli kũu kambĩ yarĩ werũ-inĩ wa Moabi, hũgũrũrũ-
inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko. **13** Musa,
na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria othe a
kĩrĩndĩ magĩthiĩ kũmatũnga nja ya kambĩ. **14** Musa
akĩrakarĩra anene a mbũtũ icio cia ita na atongoria a
mbũtũ cia o ngiri, ngiri, na atongoria a mbũtũ cia o
igana, igana, arĩa moimĩte mbaara-inĩ. **15** Akĩmooria
atĩrĩ, “Kaĩ mwĩtĩkĩrĩtie andũ a nja othe matũũre muoyo?
16 Acio nĩo maarũmĩrĩire mataaro ma Balamu, na nĩo
maatũmire andũ a Isiraeli matirike Jehova ũhoro-inĩ
ũrĩa wekĩkire kũu Peori, naguo ũndũ ũcio ũkĩrehithĩria
andũ a Jehova mũthiro. **17** Nĩ ũndũ ũcio, ũragai tũhĩĩ
tuothe. Na ningĩ mũũrage mũndũ-wa-nja wothe ũrĩ
wakoma na mũndũ mũrũme, **18** no mwĩhonokerie
mũirĩtu o wothe ũrĩa ũtarĩ wakoma na mũndũ mũrũme.
19 “Inyuothe arĩa mũũragĩte mũndũ o wothe kana
mũkahutia mũndũ o wothe mũũrage no nginya mũikare
nja ya kambĩ mĩthenya mũgwanja. Mũthenya wa ĩtatũ
na wa mũgwanja, no nginya mwĩtherie inyuĩ ene na
arĩa mũtahĩte. **20** Theriai nguo ciothe, o ũndũ ũmwe na
kĩndũ gĩothe gĩthondeketwo na rũũa, kana guoya wa
mbũri kana mbaũ.” **21** Ningĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai akĩĩra thigari iria ciathiĩte mbaara-inĩ atĩrĩ, “Watho
ũrĩa Jehova aaheire Musa uugĩte atĩrĩ: **22** Thahabu, na
betha, na gĩcango, na kĩgera, na ibati, na rũbũũa **23** na
kĩndũ o gĩothe kĩngĩhota gwĩtiiria mwaki, no nginya
kĩhĩtũkagĩrio mwaki-inĩ nĩgeetha gĩthirwo nĩ thaahu.
No rĩrĩ, no nginya gĩcooke gĩtherio na maaĩ marĩa ma
kũniina thaahu. Nakĩo kĩndũ gĩothe gĩtangĩĩtiiria mwaki
no nginya kĩhĩtũkĩrio maaĩ-inĩ macio. **24** Mũthenya
wa mũgwanja-rĩ, thambiai nguo cianyu na inyuĩ nĩ
mũgaathirwo nĩ thaahu. Thuutha ũcio no mũtoonye
kambĩ.” **25** Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **26** “Wee na
Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria a nyũmba
cia kĩrĩndĩ gĩkĩ no nginya mũtare andũ othe na nyamũ
iria ciatahirwo. **27** Gayaniai indo cia iria ndahe gatagatĩ
ga thigari iria ciathiĩte mbaara-inĩ na kĩrĩndĩ kĩrĩa
kĩngĩ. **28** Kuuma kũrĩ thigari iria ciarũire mbaara, rutai
gĩcunjĩ kĩa Jehova, kĩndũ kĩmwe thĩinĩ wa indo magana
matano, marĩ andũ, kana ng’ombe, kana ndigiri, kana
ng’ondu, o na kana mbũri. **29** Oya gĩcunjĩ gĩkĩ kuuma
harĩ nuthu ya igai rĩao mũkĩnengere Eleazaru ũrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai kĩrĩ gĩcunjĩ kĩa Jehova. **30** Kuuma kũrĩ
nuthu ya gĩcunjĩ kĩa andũ a Isiraeli, thuura kĩndũ
kĩmwe kuuma harĩ o gĩkundi kĩa mĩrongo ĩtano, kĩrĩ
kĩa andũ, kana ng’ombe, kana ndigiri, kana ng’ondu,
kana mbũri o na kana nyamũ ingĩ. Cinengere Alawii
arĩa wĩra wao ũrĩ kũmenyerera Hema-ĩrĩa-Nyamũre
ya Jehova.” **31** Nĩ ũndũ ũcio Musa na Eleazaru ũrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai magĩĩka o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.
32 Indo cia gũtahwo cia iria ciatigarĩte kuuma kũrĩ indo
iria ciatunyanĩtwo nĩ thigari ciarĩ ng’ondu 675,000, **33**
na ng’ombe 72,000, **34** na ndigiri 61,000 **35** na andũ-
a-nja 32,000 arĩa mataakomete na mũndũ mũrũme.
36 Nuthu ya igai rĩa andũ arĩa maarũĩte mbaara-inĩ
ciarĩ: ng’ondu 337,500, **37** na kuuma harĩ icio Jehova
akĩrutĩrwo ng’ondu 675; **38** nacio ng’ombe ciarĩ 36,000
na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng’ombe 72; **39**
nacio ndigiri ciarĩ 30,500, na kuuma harĩ icio Jehova
akĩrutĩrwo ndigiri 61; **40** andũ maarĩ 16,000, na kuuma
kũrĩ o Jehova akĩrutĩrwo andũ 32. **41** Musa akĩnengera
Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai gĩcunjĩ kĩa Jehova, o
ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **42** Nuthu ĩrĩa yarĩ ya
andũ a Isiraeli, ĩrĩa Musa aamũranĩtie na arĩa maathiĩte
mbaara-inĩ, **43** nuthu ĩrĩa yaheirwo kĩrĩndĩ ciarĩ ng’ondu
337,500, **44** nacio ng’ombe ciarĩ 36,000, **45** nacio ndigiri
ciarĩ 30,500, **46** nao andũ maarĩ 16,000. **47** Kuuma kũrĩ
nuthu ĩrĩa yaheirwo andũ a Isiraeli, Musa agĩthuura
mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ mĩrongo ĩtano, na
nyamũ ĩmwe kuuma kũrĩ nyamũ mĩrongo ĩtano, o ta
ũrĩa Jehova aamwathĩte, na agĩcihe Alawii arĩa wĩra
wao warĩ kũmenyerera Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova.
48 Ningĩ anene arĩa matongoragia mbũtũ cia ita, acio
maathaga ikundi cia o ngiri ngiri, na ikundi cia o igana
igana, magĩthiĩ harĩ Musa, **49** nao makĩmwĩra atĩrĩ,
“Ndungata ciaku nĩitarĩte thigari iria twathaga na hatirĩ
o na ũmwe ũtarĩ ho. **50** Nĩ ũndũ ũcio nĩtwarehe indo ici
cia thahabu ituĩke iruta riitũ kũrĩ Jehova iria o ũmwe
witũ eegwatĩire, nacio nĩ icũhĩ cia moko na bangiri cia
moko, na icũhĩ cia ciara, na cia matũ, na mĩgathĩ ya
ngingo, nĩguo twĩhoroherie mbere ya Jehova.” **51** Musa
na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩamũkĩra thahabu
ĩyo kuuma kũrĩ o, indo icio ciothe ciaturĩtwo wega. **52**
Thahabu yothe ĩrĩa yoimire kũrĩ anene a ikundi cia o
ngiri, ngiri na anene a ikundi cia o igana, igana ĩrĩa
Musa na Eleazaru maatwarĩire Jehova kĩrĩ kĩheo, yarĩ
ya ũritũ wa cekeri 16,750. **53** O mũthigari nĩetahĩire
indo ciake. **54** Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai
makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ anene a ikundi
cia o ngiri, ngiri na anene a ikundi cia o igana, igana
magĩcirehe Hema-inĩ ya Gũtũnganwo ituĩke kĩririkania
harĩ andũ a Isiraeli mbere ya Jehova.

32 Na rĩrĩ, andũ a mĩhĩrĩga ya Rubeni na Gadi, arĩa
maarĩ na ndũũru nene cia ng’ombe na cia mbũri,
nĩmoonire atĩ mabũrũri ma Jazeri na Gileadi maarĩ
mega na mahiũ mao. **2** Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ kũrĩ Musa
na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na kũrĩ atongoria

a kĩrĩndĩ, makiuga atĩrĩ, **3** "Atarothu, na Diboni, na
Jazeri, na Nimura, na Heshiboni, na Eleale, na Sebamu,
na Nebo, o na Beoni, **4** bũrũri ũyũ Jehova aatooririe
andũ akuo mbere ya andũ a Isiraeli, nĩ kũndũ kwega
kwa mahiũ, na ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ na mahiũ." **5**
Makiuga atĩrĩ, "Angĩkorwo nĩtwĩtĩkĩrĩkĩte harĩ inyuĩ-rĩ,
rekei bũrũri ũyũ ũheo ndungata cianyu ũtuĩke witũ.
Mũtigatũme tũringe Rũũĩ rwa Jorodani." **6** Musa akĩũria
andũ a Gadi na a Rubeni atĩrĩ, "Andũ anyu no mathiĩ
ita-inĩ mamũtige mũikarĩte gũkũ? **7** Nĩ kĩĩ gĩgũtũma
mũũrage ngoro cia andũ a Isiraeli nĩguo matikaringe
rũũĩ matoonye bũrũri ũrĩa Jehova amaheete? **8** Ũguo
noguo maithe manyu meekire hĩndĩ ĩrĩa ndaamarekirie
kuuma Kadeshi-Barinea mathiĩ magathigaane bũrũri
ũcio. **9** Thuutha wa kwambata, magĩkinya kĩanda kĩa
Eshikoli na makĩĩrorera bũrũri ũcio-rĩ, nĩmatũmire
andũ a Isiraeli makue ngoro makĩaga gũtoonya bũrũri
ũrĩa Jehova amaheete. **10** Jehova agĩcinwo nĩ marakara
mũthenya ũcio, akĩĩhĩta na mwĩhĩtwa ũyũ: **11** 'Nĩ
ũndũ nĩmagĩte kũnũmĩrĩra na ngoro ciao kũna, hatirĩ
mũndũ o na ũmwe wa ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ
na makĩria wa arĩa moimire bũrũri wa Misiri ũkoona
bũrũri ũrĩa nderĩire Iburahĩmu na Isaaka, o na Jakubu
na mwĩhĩtwa, **12** gũtirĩ o na ũmwe tiga Kalebu mũrũ
wa Jefune, ũrĩa Mũkenizi, na Joshua mũrũ wa Nuni,
nĩ ũndũ nĩmarũmĩrĩire Jehova na ngoro ciao kũna.'
13 Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli,
nake agĩtũma morũũre werũ-inĩ mĩaka mĩrongo ĩna, o
nginya rĩrĩa rũciaro rũu ruothe rwehĩtie maitho-inĩ
make rwathirire. **14** "Na rĩrĩ, mũrĩ haha inyuĩ, inyuĩ
rũciaro rũrũ rwa ehia, mũcookete ithenya rĩa maithe
manyu nĩguo mũtũme Jehova akĩrĩrĩrie kũrakarĩra
Isiraeli. **15** Mũngĩgarũrũka mũtige kũmũrũmĩrĩra-rĩ,
nake Jehova nĩegũtiganĩria andũ aya othe gũkũ werũ-
inĩ rĩngĩ, na inyuĩ mũtuĩke gĩtũmi gĩa kũmaniinithia."
16 Nao magĩthiĩ kũrĩ Musa makĩmwĩra atĩrĩ, "Ithuĩ
tũkwenda gwakĩra ũhiũ witũ ciugũ gũkũ, na twakĩre
andũ-a-nja aitũ na ciana matũũra manene. **17** No rĩrĩ,
nĩtwĩhaarĩirie kuoya indo ciitũ cia mbaara na tũthiĩ
mbere ya andũ a Isiraeli nginya tũmakinyie kwao.
Hĩndĩ ĩyo, andũ-a-nja aitũ na ciana maikarage matũũra
manene mairigĩre na hinya, nĩgeetha magitĩrwo kuuma
kũrĩ atũũri a bũrũri ũyũ. **18** Tũtigacooka mĩciĩ iitũ
o nginya hĩndĩ ĩrĩa Mũisiraeli o wothe akaamũkĩra
igai rĩake. **19** Ithuĩ tũtikaamũkĩra igai hamwe nao
mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, nĩ ũndũ igai riitũ
tũrĩ narĩo mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani."
20 Nake Musa akĩmeera atĩrĩ, "Mũngĩĩka ũguo-rĩ, na
mwĩohe indo cianyu cia mbaara mbere ya Jehova nĩguo
mũkarũe, **21** na inyuothe mũngĩthiĩ mwĩohete indo
cia mbaara, mũringe Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩ mbere ya
Jehova o nginya rĩrĩa akaingata thũ ciake ciume mbere
yake, **22** hĩndĩ ĩrĩa bũrũri ũcio ũgaakorwo ũtooretio
mbere ya Jehova, hĩndĩ ĩyo no mũcooke mĩciĩ yanyu
na muohorwo kuuma kĩĩranĩro kĩanyu kũrĩ Jehova o
na kũrĩ Isiraeli. Naguo bũrũri ũyũ nĩũgatuĩka wanyu
maitho-inĩ ma Jehova. **23** "No mũngĩkaaga gwĩka ũguo,
nĩmũkehĩria Jehova; na mũmenye na ma atĩ mehia
manyu nĩmakamũcookerera. **24** Akĩrai andũ-a-nja anyu
na ciana matũũra manene na ciugũ cia ndũũru cianyu,
no hingiai ũguo mweranĩra." **25** Andũ a Gadi na a Rubeni
makĩĩra Musa atĩrĩ, "Ithuĩ ndungata ciaku nĩtũgwĩka
o ta ũguo mwathi witũ aathana. **26** Ciana ciitũ na
atumia aitũ megũikara gũkũ matũũra-inĩ manene ma
Gileadi, ũndũ ũmwe na ndũũru ciitũ cia mbũri na cia
ng'ombe. **27** No ithuĩ ndungata ciaku-rĩ, o mũndũ
eyohete indo ciake cia mbaara, nĩtũkũringa mũrĩmo
ũũrĩa tũkarũe tũrĩ mbere ya Jehova, o ta ũguo mwathi
witũ oiga." **28** Nake Musa akĩruta watho nĩ ũndũ wao,
akĩarĩria Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joshua mũrũ
wa Nuni, na atongoria a nyũmba cia mĩhĩrĩga ya andũ a
Isiraeli, **29** akĩmeera atĩrĩ, "Angĩkorwo andũ a Gadi na a
Rubeni nĩmekũringa Jorodani, o mũndũ wao eyohete
indo cia mbaara, marĩ hamwe na inyuĩ marĩ mbere
ya Jehova-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa bũrũri ũcio ũgatoorio mbere
yanyu, nĩmũkamahe bũrũri wa Gileadi ũtuĩke wao. **30**
No mangĩaga kũringa hamwe na inyuĩ meeohete indo
ciao cia mbaara, no nginya metĩkĩre igai rĩao hamwe na
inyuĩ bũrũri wa Kaanani." **31** Andũ a Gadi na a Rubeni
makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndungata ciaku nĩ igwĩka o
ta ũguo Jehova oigĩte. **32** Nĩtũkũringa tũrĩ mbere ya
Jehova tũtoonye bũrũri wa Kaanani twĩohete indo cia
mbaara, no kũndũ kũrĩa ithuĩ tũkaagaya-rĩ, gũgaakorwo
kũrĩ mbarĩ ĩno ya Jorodani." **33** Musa akĩhe andũ a Gadi
na a Rubeni na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase mũrũ
wa Jusufu, bũrũri ũrĩa wothe wathamakagwo nĩ Sihoni
mũthamaki wa Aamori, na ũrĩa wothe wathamakagwo
nĩ Ogu mũthamaki wa Bashani, akĩmahe bũrũri ũcio
wothe, na matũũra manene makuo o na ng'ongo iria
ciamarigiicĩirie. **34** Andũ a Gadi nĩmakire Diboni, na
Atarothu, na Aroeri, **35** na Atarothu-Shofani, na Jazeri,
na Jogibeha, **36** na Bethi-Nimira, na Bethi-Harani, maarĩ
matũũra manene mairigĩre na hinya na magĩakĩra
ndũũru ciao cia mbũri ciugũ. **37** Nao andũ a Rubeni
magĩaka Heshiboni, na Eleale, na Kiriathaimu rĩngĩ, **38**
o ũndũ ũmwe na Nebo na Baali-Meoni (marĩĩtwa macio
nĩmagarũrirwo) na Sibima. Nao makĩhe matũũra macio
manene maakire marĩĩtwa mangĩ. **39** Nacio njiaro cia
Makiru mũrũ wa Manase igĩthiĩ Gileadi, magĩkwĩnyiitĩra
na makĩingata Aamori arĩa maarĩ kuo. **40** Nĩ ũndũ ũcio
Musa akĩheana Gileadi kũrĩ andũ a Makiru, acio njiaro
cia Manase, nao magĩtũũra kuo. **41** Na rĩrĩ, Jairu wa
rũciaro rwa Manase, akĩĩnyiitĩra tũtũũra twa Gileadi
na agĩtwĩta Havothu-Jairu. **42** Nake Noba akĩĩnyiitĩra
Kenathu, na tũtũũra tũrĩa twagũthiũrũrũkĩirie agĩtwĩta
Noba, o ta ũrĩa we eetagwo.

33 Maya nĩmo matĩĩna ma rũgendo rwa andũ a
Isiraeli rĩrĩa moimire bũrũri wa Misiri marĩ ikundi
matongoretio nĩ Musa na Harũni. **2** Musa nĩandĩkire
matĩĩna ma rũgendo rwao o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ Jehova.
Maya nĩmo matĩĩna ma rũgendo rwao. **3** Andũ a Isiraeli
moimagarire kuuma Ramesese mũthenya wa ikũmi na
ĩtano mweri wa mbere, mũthenya ũrĩa warũmĩrĩire
Bathaka. Makiumagara momĩrĩirie, makĩonagwo nĩ
andũ othe a Misiri, **4** arĩa maathikaga marigithathi mao
mothe, marĩa Jehova ooragĩte gatagatĩ kao; nĩgũkorwo
Jehova nĩatuĩrĩire ngai ciao ciira. **5** Andũ a Isiraeli moima
Ramesese, maambire hema Sukothu. **6** Moima Sukothu,
magĩthiĩ makĩamba hema ciao Ethamu, ndeere-inĩ

cia werũ. **7** Moima Ethamu, maacookire na thuutha
magĩthiĩ Pi-Hahirothu, mwena wa irathĩro wa Baali-
Zefoni, makĩamba hema ciao hakuhĩ na Migidoli. **8**
Moima Pi-Hahirothu, magĩtuĩkanĩria iria-inĩ gatagatĩ,
magĩkinya werũ-inĩ, na maarĩkia gũthiĩ rũgendo rwa
mĩthenya ĩtatũ werũ-inĩ ũcio wa Ethamu, makĩamba
hema ciao Mara. **9** Moima Mara maathiire Elimu, kũrĩa
kwarĩ na ithima ikũmi na igĩrĩ, na mĩtende mĩrongo
mũgwanja, na makĩamba hema kuo. **10** Moima Elimu
magĩthiĩ makĩamba hema ciao hakuhĩ na Iria Itune.
11 Moima Iria Itune, magĩthiĩ makĩamba hema ciao
werũ-inĩ wa Sini. **12** Moima werũ ũcio wa Sini, magĩthiĩ
makĩamba hema ciao Dofika. **13** Moima Dofika, magĩthiĩ
makĩamba hema ciao Alushu. **14** Moima Alushu,
magĩthiĩ makĩamba hema ciao Refidimu, handũ hataarĩ
na maaĩ ma kũnyuuo nĩ andũ. **15** Moima Refidimu,
magĩthiĩ makĩamba hema ciao Werũ-inĩ wa Sinai. **16**
Moima kũu Werũ-inĩ wa Sinai, magĩthiĩ makĩamba
hema ciao Kibirothu-Hataava. **17** Moima Kibirothu-
Hataava magĩthiĩ makĩamba hema ciao Hazerothu.
18 Moima Hazerothu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao
Rithima. **19** Moima Rithima, magĩthiĩ makĩamba hema
ciao Rimoni-Perezu. **20** Moima Rimoni-Perezu magĩthiĩ
makĩamba hema ciao Libina. **21** Moima Libina, magĩthiĩ
makĩamba hema ciao Risa. **22** Moima Risa, magĩthiĩ
makĩamba hema ciao Kahelatha. **23** Moima Kahelatha,
magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kĩrĩma-inĩ gĩa Sheferu. **24**
Moima Kĩrĩma-inĩ gĩa Sheferu, magĩthiĩ makĩamba hema
ciao Harada. **25** Moima Harada, magĩthiĩ makĩamba
hema ciao Makelothu. **26** Moima Makelothu magĩthiĩ
makĩamba hema ciao Tahathu. **27** Moima Tahathu,
magĩthiĩ makĩamba hema ciao Tera. **28** Moima Tera,
magĩthiĩ makĩamba hema ciao Mithika. **29** Moima
Mithika, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Hashimona.
30 Moima Hashimona, magĩthiĩ makĩamba hema ciao
Moserothu. **31** Moima Moserothu, magĩthiĩ makĩamba
hema ciao Bene-Jaakani. **32** Moima Bene-Jaakani,
magĩthiĩ makĩamba hema ciao Horu-Hagidigadi. **33**
Moima Horu-Hagidigadi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao
Jotibatha. **34** Moima Jotibatha, magĩthiĩ makĩamba hema
ciao Abirona. **35** Moima Abirona, magĩthiĩ makĩamba
hema ciao Ezioni-Geberi. **36** Moima Ezioni-Geberi,
magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kadeshi, Werũ-inĩ wa
Zini. **37** Moima Kadeshi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao
Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, mũhaka-inĩ wa Edomu. **38** O ta
ũrĩa aathĩtwo nĩ Jehova-rĩ, Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai
akĩambata Kĩrĩma kĩa Horu, harĩa aakuĩrĩire mũthenya
wa mbere wa mweri wa gatano, mwaka-inĩ wa mĩrongo
ĩna kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri.
39 Harũni aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩa mĩrongo
ĩĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aakuĩrĩire kũu Kĩrĩma kĩa Horu. **40**
Nake Aradi mũthamaki wa Kaanani ũrĩa watũũraga
Negevu ya Kaanani, akĩigua atĩ andũ a Isiraeli maarĩ
njĩra magĩthiĩ kuo. **41** Moima Kĩrĩma kĩa Horu, magĩthiĩ
makĩamba hema ciao Zalimona. **42** Moima Zalimona,
magĩthiĩ makĩamba hema ciao Punoni. **43** Moima
Punoni, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Obothu. **44**
Moima Obothu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Iye-
Abarimu, mũhaka-inĩ wa Moabi. **45** Moima Iyimu,
magĩthiĩ makĩamba hema ciao Diboni-Gadi. **46** Moima
Diboni-Gadi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Alimoni-
Dibilathaimu. **47** Moima Alimoni-Dibilathaimu, magĩthiĩ
makĩamba hema ciao irĩma-inĩ cia Abarimu hakuhĩ
na Nebo. **48** Moima irĩma-inĩ cia Abarimu, magĩthiĩ
makĩamba hema ciao werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ
cia Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko. **49**
Maambire hema hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani
kuuma Bethi-Jeshimothu nginya Abeli-Shitimu, kũu
werũ-inĩ wa Moabi. **50** Kũu werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-
inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko,
nĩkuo Jehova erĩire Musa atĩrĩ, **51** "Arĩria andũ a
Isiraeli, na ũmeere atĩrĩ: 'Rĩrĩa mũkaaringa Rũũĩ rwa
Jorodani mũtoonye Kaanani-rĩ, **52** mũkaaingata andũ
arĩa othe matũũraga bũrũri ũcio, mehere mbere yanyu.
Mũkaananga mĩhianano yao yothe ĩrĩa mĩicũhie, na
mĩhianano yao ĩrĩa ya gũtwekio, o na mũmomore
mahooero mao mothe ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru. **53**
Mwĩnyiitĩrei bũrũri ũcio ũtuĩke wanyu na mũtũũre kuo,
nĩgũkorwo nĩ ndĩmũheete bũrũri ũcio ũtuĩke wanyu.
54 Mũkaagayania bũrũri ũcio na ũndũ wa kũũcukĩra
mĩtĩ, kũringana na mĩhĩrĩga yanyu. Kũrĩ gĩkundi kĩnene
mũheane igai inene, na gĩkundi kĩnini mũkĩhe igai
inini. Kĩrĩa gĩkaamagũĩra na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ
nĩkĩo gĩgaatuĩka kĩao. Nĩmũgakũgayania kũringana na
mĩhĩrĩga ya maithe manyu ma tene. **55** "'No mũngĩkaaga
kũingata atũũri a bũrũri ũcio-rĩ, arĩa mũgeetĩkĩria
matigwo magaatuĩka ngaracũ cia kũmũtũraga maitho,
o na matuĩke mĩigua ya kũmũtheecaga mbaru. Nao
nĩmakamũthĩĩnagia kũu bũrũri ũcio mũgaatũũra. **56**
Na rĩrĩ, ũndũ ũrĩa ndaciirĩire kũmeka-rĩ, ũtuĩke nĩguo
ngaamwĩka inyuĩ.'"

34 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Atha andũ
a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: 'Rĩrĩa mũgaatoonya
Kaanani-rĩ, bũrũri ũcio mũkaagaĩrwo ũtuĩke igai rĩanyu
ũgaakorwo na mĩhaka ĩno: **3** "'Mwena wanyu wa
gũthini ũkoima Werũ-inĩ wa Zini kũrigania na mũhaka
wa Edomu. Mwena wa irathĩro, mũhaka wanyu wa
mwena wa gũthini ũkaambĩrĩria mũthia-inĩ wa Iria
rĩa Cumbĩ, **4** ũtuĩkanĩirie mwena wa gũthini ũrorete
Mwanya wa Akirabimu, ũthiĩte na mbere o nginya
Zini, na ũikũrũke na mwena wa gũthini wa Kadeshi-
Barinea. Ningĩ ũcooke ũkinye Hazoru-Adari, na uumĩrĩre
Azimoni, **5** kũrĩa ũkaarigiicũka, ũnyiitane na karũũĩ
ka Misiri, na ũrĩkĩrie Iria-inĩ. **6** "'Mũhaka wanyu wa
mwena wa ithũĩro ũgaakorwo ũrĩ hũgũrũrũ cia Iria rĩrĩa
Inene. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wanyu wa mwena
wa ithũĩro. **7** "'Naguo mũhaka wanyu wa mwena wa
gathigathini uumĩte Iria rĩrĩa Inene ũgaakinya Kĩrĩma-
inĩ kĩa Horu, **8** na kuuma Kĩrĩma kĩa Horu ũgaakinya
Lebo-Hamathu. Ningĩ mũhaka ũcio ũgaakinya Zedadi, **9**
ũthiĩ na mbere nginya Zifironi, na ũgaathirĩra Hazoru-
Enani. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wanyu wa mwena
wa gathigathini. **10** "'Na rĩrĩ, mũhaka wanyu wa mwena
wa irathĩro, ũkoima Hazoru-Enani ũkinye Shefamu.
11 Mũhaka ũcio ũgaaikũrũka kuuma Shefamu nginya
Ribila, mwena wa irathĩro wa Aini, na ũthiĩ na mbere
ũtwaranĩte na hurũrũka cia mwena wa irathĩro wa Iria
rĩrĩa rĩa Kinerethu. **12** Ningĩ mũhaka ũcio ũikũrũkanie
na Rũũĩ rwa Jorodani, ũrĩkĩrie Iria-inĩ rĩa Cumbĩ. "'Ũcio

nĩguo ũgaatuĩka bũrũri wanyu, na mĩhaka yaguo mĩena yothe.'" **13** Musa agĩatha andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ: "Mũkaagaya bũrũri ũcio na ũndũ wa kũũcukĩra mĩtĩ ũtuĩke igai rĩanyu Jehova nĩathanĩte akoiga ũkaaheeo mĩhĩrĩga ĩrĩa kenda na nuthu, **14** Tondũ nyũmba cia mũhĩrĩga wa Rubeni, na mũhĩrĩga wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra igai rĩao. **15** Mĩhĩrĩga ĩyo yeerĩ na nuthu nĩĩrĩkĩtie kwamũkĩra magai mayo mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani ya Jeriko, kwerekera irathĩro rĩa riũa." **16** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **17** "Maya nĩmo marĩĩtwa ma andũ arĩa makaamũgayania bũrũri ũcio ũtuĩke igai rĩanyu: nĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na Joshua mũrũ wa Nuni. **18** Na ũthuure mũtongoria ũmwe kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga nĩgeetha mateithĩrĩrie kũgayania bũrũri ũcio. **19** Maya nĩmo marĩĩtwa mao: nĩ Kalebu mũrũ wa Jefune, kuuma mũhĩrĩga wa Juda; **20** na Shemueli mũrũ wa Amihudu, kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni; **21** na Elidadi mũrũ wa Kisiloni, kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini; **22** na Buki mũrũ wa Jogili, ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Dani; **23** na Hanieli mũrũ wa Efodi, ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Manase mũrũ wa Jusufu; **24** na Kemueli mũrũ wa Shifitani, ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Efiraimu mũrũ wa Jusufu; **25** na Elizafani mũrũ wa Paranaki, ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni; **26** na Palitieli mũrũ wa Azani, ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru; **27** na Ahihudu mũrũ wa Shelomi, ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Asheri; **28** na Pedaheli mũrũ wa Amihudu, ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali." **29** Acio nĩo andũ arĩa Jehova aathanire makaagaĩra andũ a Isiraeli magai mao kũu bũrũri wa Kaanani.

35 Na rĩrĩ, kũu werũ-inĩ wa Moabi gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa itũũra rĩa Jeriko, Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **2** "Atha andũ a Isiraeli mahe Alawii matũũra mao ma gũtũũraga kuuma kũrĩ igai rĩrĩa andũ a Isiraeli makegwatĩra. Na macooke mamahe ithaka cia kũrĩithia mahiũ mao gũkuhĩ na matũũra macio. **3** Nao Alawii nĩmakaagĩa na matũũra ma gũtũũra, na magĩe na kũndũ gwa kũrĩithagia ng'ombe ciao, na mbũri, o na ũhiũ ũrĩa ũngĩ wao. **4** "Nacio ithaka cia kũrĩithia mahiũ mao iria ithiũrũrũkĩirie matũũra marĩa mũkaahe Alawii, igaatambũrũka buti 1,000 na magana matano kuuma rũthingo-inĩ rwa itũũra. **5** Kuuma nja ya itũũra-rĩ, mũthime buti 3,000 mwena wa irathĩro, na buti 3,000 mwena wa gũthini, na buti 3,000 mwena wa ithũĩro, na buti 1,000 mwena wa gathigathini, narĩo itũũra rĩgĩe gatagatĩ. Gĩcunjĩ kĩu kĩa bũrũri nĩkĩo gĩgaatuĩka ũrĩithio wa matũũra macio. **6** "Matũũra matandatũ ma macio mũkaahe Alawii magaatuĩka ma kũũrĩrwo, kũrĩa mũndũ ũraganĩte angĩũrĩra. Hamwe na macio matandatũ, mahei matũũra mangĩ mĩrongo ĩna na meerĩ. **7** Matũũra mothe marĩa mũkaahe Alawii no nginya magaakorwo marĩ mĩrongo ĩna na manana, hamwe na ithaka cia kũrĩithia mahiũ mao. **8** Matũũra marĩa mũkaahe Alawii kuuma kũrĩ bũrũri ũcio andũ a Isiraeli makegwatĩra, makaaheanwo kũringana na ũrĩa igai rĩa o mũhĩrĩga rĩigana: Oyai matũũra maingĩ kuuma kũrĩ mũhĩrĩga ũrĩa ũrĩ na matũũra maingĩ, na muoe matũũra manini kuuma kũrĩ mũhĩrĩga ũrĩa ũrĩ matũũra manini." **9** Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: **10** "Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: 'Rĩrĩa mũkaaringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri wa Kaanani-rĩ, **11** nĩmũgathuura matũũra mamwe matuĩke matũũra manene manyu ma kũũrĩrwo, kũrĩa mũndũ ũraganĩte ataciirĩire gwĩka ũguo angĩũrĩra. **12** Macio magaatuĩka kũndũ gwa kũũrĩrwo kuuma kũrĩ mũndũ ũrĩa ũrĩhanagĩria, nĩgeetha mũndũ ũrĩa ũthitangĩirwo kũũragana ndagakue ataambĩte gũciirithio mbere ya kĩrĩndĩ. **13** Matũũra macio matandatũ mũkaaheana nĩmo magaatuĩka matũũra manyu manene ma kũũrĩrwo. **14** Heanai matũũra matatũ mwena ũyũ wa Rũũĩ rwa Jorodani na matatũ kũu Kaanani matuĩke matũũra manene ma kũũrĩrwo. **15** Matũũra macio matandatũ magaatuĩka kũndũ gwa kũũrĩrwo nĩ andũ a Isiraeli, na ageni, o na andũ arĩa angĩ matũũraga thĩinĩ wao, nĩgeetha mũndũ ũraganĩte ataciirĩire gwĩka ũguo ooragĩre kuo. **16** "'Mũndũ angĩgũtha ũrĩa ũngĩ na kĩndũ gĩa kĩgera, nake ũcio wagũthwo akue-rĩ, ũcio ũgũthanĩte nĩ mũũragani; mũũragani ũcio no nginya ooragwo. **17** Kana mũndũ o wothe ũngĩkorwo na ihiga rĩngĩũragana guoko, nake agũthe mũndũ narĩo, mũndũ ũcio akue-rĩ, ũcio ũgũthanĩte nĩ mũũragani; mũũragani ũcio no nginya ooragwo. **18** Kana mũndũ o wothe ũngĩkorwo na mũtĩ ũngĩũragana guoko, nake agũthe mũndũ naguo acooke akue-rĩ, ũcio ũgũthanĩte nĩ mũũragani; mũũragani ũcio no nginya ooragwo. **19** Mũrĩhanĩria wa thakame no nginya oorage mũũragani ũcio; angĩmũtũnga no nginya amũũrage. **20** Mũndũ o wothe angĩkorwo aciirĩire rũmena na athinĩkanie ũrĩa ũngĩ, kana amũikĩrie kĩndũ akĩendaga nake mũgũthwo akue, **21** kana amũgũthe ngundi arakarĩte amũũrage, mũndũ ũcio no nginya ooragwo; ũcio nĩ mũũragani. Mũrĩhanĩria wa thakame no nginya akooraga mũũragani ũcio rĩrĩa angĩmũtũnga. **22** "'No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo atarĩ na rũmena, na o rĩmwe athinĩkanie mũndũ ũngĩ kana amũikĩrie kĩndũ atekwenda, **23** kana amũgũithĩrie ihiga rĩngĩmũũraga atekũmuona, nake mũndũ ũcio akue, no tondũ ti thũ yake na ningĩ ndaciirĩire kũmũgera ngero-rĩ, **24** hĩndĩ ĩyo kĩũngano kĩu no nginya kĩmũtuithanie ciira na mũrĩhanĩria wa thakame kũringana na mawatho maya. **25** Kĩũngano kĩu no nginya kĩgitĩre mũndũ ũcio ũthitangĩirwo kũũragana kuuma kũrĩ mũrĩhanĩria wa thakame, na kĩmũcookie itũũra rĩu inene rĩa kũũrĩrwo rĩrĩa oorĩire. Nake no nginya aikare kuo o nginya rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene agaakua, o ũcio waitĩrĩirio maguta marĩa maamũre. **26** "'No rĩrĩ, mũthitangwo ũcio ũraganĩte angĩgaathiĩ nja ya itũũra rĩu inene rĩa kũũrĩrwo rĩrĩa oorĩire, **27** nake mũrĩhanĩria wa thakame amũkore na kũu nja ya itũũra rĩu inene, mũrĩhanĩria ũcio wa thakame no oorage mũndũ ũcio mũthitange, na ndatuĩrwo ihĩtia rĩa kũũragana. **28** Mũndũ ũcio mũthitange no nginya aikare thĩinĩ wa itũũra rĩu rĩake inene rĩa kũũrĩrwo o nginya rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene agaakua; thuutha wa gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene, no acooke gĩthaka-inĩ kĩrĩa eegwatĩire. **29** "'Maya nĩmo megũtuĩka mawatho manyu ma kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe njiarwa-inĩ

iria igooka, o kũrĩa mũgaatũũra. **30** "'Mũndũ o wothe
angĩũraga mũndũ no nginya akooragwo ta mũũragani,
no no nginya hagĩe na ũira wa aira aingĩ. No gũtirĩ
mũndũ o na ũ ũkooragwo nĩ ũndũ wa ũira wa mũndũ
ũmwe. **31** "'Mũtikanamũkĩre indo cia gũkũũra muoyo
wa mũũragani, ũrĩa wagĩrĩirwo nĩ gũkua. Ti-itherũ
ũcio no nginya ooragwo. **32** "'Mũtikanamũkĩre indo
cia gũkũũra muoyo wa mũndũ o wothe ũrĩa ũũrĩire
itũũra inene rĩa kũũrĩrwo, atĩ nĩguo mũmwĩtĩkĩrie
acooke agatũũre mũgũnda-inĩ wake mbere ya gĩkuũ kĩa
mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. **33** "'Mũtikanathaahie
bũrũri ũrĩa mũrĩ. Ũiti wa thakame nĩ ũthaahagia bũrũri,
na horohio ndĩngĩrutĩrwo bũrũri ũrĩa thakame ĩrĩkĩtie
gũitwo, tiga no ĩrutirwo na thakame ya mũndũ ũcio
wamĩitire. **34** Mũtikanathaahie bũrũri ũrĩa mũtũũraga
na kũrĩa niĩ ndũũraga, nĩ ũndũ niĩ Jehova ndũũraga
gatagatĩ ka andũ a Isiraeli.'"

36 Atongoria a nyũmba cia mbarĩ ya Gileadi mũrũ wa
Makiru, mũrũ wa Manase, arĩa maarĩ a mbarĩ cia
njiaro cia Jusufu, nĩmathiire na makĩaria marĩ mbere ya
Musa na atongoria arĩa matongoragia nyũmba cia andũ
a Isiraeli. **2** Makiuga atĩrĩ, "Rĩrĩa Jehova aathire mwathi
wakwa aheane bũrũri ũtuĩke igai rĩa andũ a Isiraeli
na ũndũ wa gũcuukĩra mĩtĩ-rĩ, Jehova nĩagwathire
ũheane igai rĩa mũrũ wa ithe witũ Zelofehadi kũrĩ airĩtu
ake. **3** Na rĩrĩ, mangĩkaahikio nĩ andũ a mĩhĩrĩga ĩyo
ĩngĩ ya andũ a Isiraeli, hĩndĩ ĩyo igai rĩao nĩrĩkeherio
igai-inĩ rĩa maithe maitũ rĩonganĩrĩrio na igai rĩa
mũhĩrĩga ũrĩa makaahikĩra. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gĩcunjĩ
kĩa igai rĩrĩa twagaĩirwo nĩrĩkeherio. **4** Rĩrĩa mwaka
wa Jubilii wa andũ a Isiraeli ũgaakinya-rĩ, igai rĩao
nĩrĩkonganĩrĩrio na igai rĩa mũhĩrĩga ũrĩa makaahikĩra,
narĩo igai rĩao rĩeherio kuuma kũrĩ igai rĩa mũhĩrĩga
wa maithe maitũ." **5** Nake Musa, kũringana na watho
wa Jehova, agĩatha andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ,
"Ũguo mũhĩrĩga wa njiaro cia Jusufu ũroiga nĩ ũndũ
wa kĩhooto. **6** Ũũ nĩguo Jehova athanĩte nĩ ũndũ wa
airĩtu a Zelofehadi: No mahikĩre mũndũ o wothe ũrĩa
mangĩĩendera, angĩkorwo mekũhika thĩinĩ wa mũhĩrĩga
wa ithe wao. **7** Gũtirĩ igai thĩinĩ wa Isiraeli rĩkoima
mũhĩrĩga ũmwe rĩtuĩke rĩa mũhĩrĩga ũngĩ, nĩgũkorwo
Mũisiraeli o wothe nĩagatũũria gĩthaka kĩa mũhĩrĩga
kĩrĩa maagaire kuuma kũrĩ maithe mao ma tene. **8**
Mũirĩtu o wothe ũkaagaya gĩthaka mũhĩrĩga-inĩ o wothe
wa Isiraeli, no nginya ahikĩre mũndũ wa nyũmba ya
mũhĩrĩga wa ithe, nĩgeetha Mũisiraeli o wothe atũũre
enyiitĩire igai rĩa maithe. **9** Gũtirĩ igai rĩkoima mũhĩrĩga
ũmwe rĩtuĩke rĩa mũhĩrĩga ũngĩ, nĩgũkorwo o mũhĩrĩga
wa andũ a Isiraeli ũrĩtũũragia gĩthaka kĩrĩa ũgaĩte." **10**
Nĩ ũndũ ũcio airĩtu acio a Zelofehadi magĩĩka o ta ũrĩa
Jehova aathĩte Musa. **11** Airĩtu a Zelofehadi, nĩo Mahala,
na Tiriza, na Hogila, na Milika, na Noa, maahikirio
nĩ ariũ a mũrũ wa nyina na ithe wao. **12** Maahikire
thĩinĩ wa mbarĩ cia njiaro cia Manase mũrũ wa Jusufu,
narĩo igai rĩao rĩgĩikara mbarĩ-inĩ na mũhĩrĩga-inĩ wa
ithe wao. **13** Macio nĩmo mawatho na matuĩro ma
kũrũmĩrĩrwo marĩa Jehova aathire Musa eere andũ a
Isiraeli marĩ kũu werũ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ
rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko.

Gũcookerithia

1 Ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Musa aarĩirie andũ a Isiraeli
othe kũu werũ-inĩ mwena wa irathĩro wa Rũũĩ
rwa Jorodani, na kũu nĩkuo Araba, kũng'ethera Sufi,
gatagatĩ ka Parani na Tofeli, na Labani, na Hazerothu
na Dizahabu. **2** (Kuuma Horebu gũthiĩ Kadeshi-Barinea,
kugerera njĩra ya kĩrĩma gĩa Seiru, nĩ rũgendo rwa
mĩthenya ikũmi na ũmwe.) **3** Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩna
kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri mũthenya
wa mbere wa mweri wa ikũmi na ũmwe-rĩ, Musa
akĩarĩria andũ a Isiraeli akĩmeera ũrĩa wothe Jehova
aamwathĩte ameere. **4** Ũndũ ũyũ wekĩkire thuutha
wake gũkorwo atooretie Sihoni mũthamaki wa Aamori,
ũrĩa wathamakaga Heshiboni, na ningĩ nĩatooretie Ogu
mũthamaki wa Bashani, ũrĩa wathamakaga Ashitarothu
arĩ kũu Edirei. **5** Musa arĩ kũu mwena wa irathĩro wa
Rũũĩ rwa Jorodani bũrũri-inĩ wa Moabi, nĩambĩrĩirie
gũtaarĩria ũhoro wa watho ũyũ, akiuga atĩrĩ: **6** Jehova
Ngai witũ aatwĩrire tũrĩ kũu Horebu atĩrĩ, "Ihinda rĩrĩa
mũikarĩte kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩrĩiganĩte. **7** Thariai kambĩ
mũthiĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamori; mũthiĩ kũrĩ
ndũrĩrĩ iria ciothe iriganĩtie cia Araba, na irĩma-inĩ, na
magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũĩro, na Negevu
o na gũtwarana na hũgũrũrũ cia iria, gũthiĩ o nginya
bũrũri wa Akaanani, o na kũu Lebanoni, o nginya
rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Farati. **8** Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũheete
bũrũri ũyũ. Thiĩi kuo mwĩgwatĩre bũrũri ũcio Jehova
eehĩtire na mwĩhĩtwa akiuga nĩakaũhe maithe manyu
Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, o na aũhe njiaro ciao
iria igooka thuutha wao." **9** Hĩndĩ ĩyo ndaamwĩrire
atĩrĩ, "Wĩra wa kũmũrora nĩ mũritũ mũno, ndingĩũhota
ndĩ o nyiki. **10** Jehova Ngai wanyu nĩamũingĩhĩtie mũno
nginya ũmũthĩ mũrĩ aingĩ o ta njata cia igũrũ. **11** Jehova,
o we Ngai wa maithe manyu, aromũingĩhia maita ngiri,
na amũrathime o ta ũrĩa eeranĩire! **12** No rĩrĩ, ingĩhota
atĩa gũkuua mathĩĩna manyu, na mĩrigo yanyu, o na
maciira manyu ndĩ o nyiki? **13** Thuurai andũ oogĩ, na
amenyi maũndũ, o na atĩĩku kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga yanyu
ndĩmatue anene mamũrorage." **14** Inyuĩ mwanjookeirie
atĩrĩ, "Ũndũ ũcio watua nĩ ũgwĩka nĩ mwega." **15** Nĩ
ũndũ ũcio ngĩoya atongoria a mĩhĩrĩga yanyu, acio maarĩ
oogĩ na atĩĩku, ngĩmatua a kũmwathaga, marĩ atongoria
a ikundi cia andũ ngiri ngiri, na cia igana igana, na cia
mĩrongo ĩtano na cia ikũmi, matuĩke anene a mĩhĩrĩga.
16 Na nĩndathire atuithania ciira anyu ihinda-inĩ rĩu
ngĩmeera atĩrĩ: Thikagĩrĩriai maciira gatagatĩ-inĩ ka ariũ
a ithe wanyu, na mũmatuithanagie na kĩhooto, kana nĩ
ciira ũrĩ gatagatĩ ka Mũisiraeli na Mũisiraeli ũngĩ, kana
Mũisiraeli na mũndũ wa kũngĩ. **17** Mũtikanathutũkanie
mũgĩtua ciira; thikagĩrĩriai andũ arĩa anene na arĩa
anini o ũndũ ũmwe. Mũtikanetigĩre mũndũ o na ũrĩkũ,
nĩgũkorwo ũtuanĩri ciira nĩ wa Ngai. Ndehagĩrai ciira
ũrĩa wothe wamũritũhĩra, na nĩndĩũthikagĩrĩria. **18** Na
hĩndĩ ĩyo ngĩmwĩra maũndũ mothe marĩa mwagĩrĩirwo
nĩ gwĩka. **19** Ningĩ o ta ũrĩa Jehova Ngai witũ aatwathire-
rĩ, nĩtwoimire Horebu, tũgĩthiĩ twerekeire bũrũri ũrĩa
ũrĩ irĩma wa Aamori tũtuĩkanĩirie werũ-inĩ ũcio mũnene
na wa gwĩtigĩrwo, o ũcio mweyoneire, na nĩ ũndũ
ũcio tũgĩkinya Kadeshi-Barinea. **20** Hĩndĩ ĩyo ngĩmwĩra
atĩrĩ, "Nĩmũkinyĩte bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamori,
ũrĩa Jehova Ngai witũ aratũhe. **21** Atĩrĩrĩ, Jehova
Ngai wanyu nĩamũheete bũrũri ũcio. Ambatai mũthiĩ
mũwĩgwatĩre ũtuĩke wanyu, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa
maithe manyu aamwĩrire. Mũtikanetigĩre; kana mukue
ngoro." **22** Ningĩ inyuĩ, inyuothe mũgĩũka harĩ niĩ
mũkĩnjĩĩra atĩrĩ, "Reke tũtũme andũ mathiĩ mbere iitũ
magatũthigaanĩre bũrũri ũcio, matũcookerie ũhoro
ũkoniĩ njĩra ĩrĩa twagĩrĩirwo kũgerera na matũũra marĩa
tũgũkora." **23** Rĩciiria rĩu ngĩona rĩ-rĩega; nĩ ũndũ
ũcio ngĩthuura andũ ikũmi na eerĩ thĩinĩ wanyu, o
mũhĩrĩga hakiuma mũndũ ũmwe. **24** Makiumagara
makĩambata bũrũri ũcio, wa irĩma, magĩkinya Gĩtuamba
kĩa Eshikoli na magĩtuĩria ũhoro wakĩo. **25** Nĩmakuire
matunda mamwe ma bũrũri ũcio, magĩtũrehere, na
magĩtũcookeria ũhoro atĩrĩ, "Bũrũri ũcio Jehova Ngai
witũ araatũhe nĩ mwega." **26** No inyuĩ mũtiendaga
kwambata mũthiĩ kuo; nĩ mwaremeire rĩathani rĩa
Jehova Ngai wanyu. **27** Mũkĩnugunĩka mũrĩ thĩinĩ wa
hema cianyu, mũkiuga atĩrĩ, "Jehova nĩatũthũire; nĩkĩo
aatũrutire bũrũri wa Misiri oke atũneane moko-inĩ
ma Aamori nĩguo matũniine. **28** Tũngĩgĩthiĩ na kũ?
Ariũ a ithe witũ nĩmatũmĩte tũũrwo nĩ hinya tondũ
maroiga atĩrĩ, 'Andũ acio marĩ na hinya gũtũkĩra, na
nĩ araihu kũrĩ ithuĩ; matũũra mao nĩ manene mũno,
na mairigĩirwo na thingo ikinyĩte o matu-inĩ. O na
nĩtũronire ariũ a Anaki kuo.'" **29** Niĩ na niĩ ngĩmwĩra
atĩrĩ, "Mũtikamake, na mũtikametigĩre. **30** Jehova Ngai
wanyu, ũrĩa ũrathiĩ amũtongoretie, nĩekũmũrũĩrĩra, o
ta ũrĩa aamũrũĩrĩire kũu bũrũri wa Misiri mũkĩĩonagĩra
na maitho manyu, **31** na kũu werũ-inĩ kũu nĩmuonire
Jehova Ngai wanyu ũrĩa aamũtwaraga amũkuuĩte, o ta
ũrĩa mũndũ athiiaga akuuĩte mũriũ, akĩmũkuua kũrĩa
guothe mwagereire nginya mũgĩkinya gũkũ." **32** No o
na muonete ũguo-rĩ, mũtiigana kwĩhoka Jehova Ngai
wanyu, **33** ũrĩa wathiiaga amũtongoretie mũrĩ rũgendo-
inĩ rwanyu arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki ũtukũ, na arĩ itu-inĩ
mũthenya, na akamũcaragĩria kũrĩa mũngĩamba hema
o na akamuonagia njĩra ĩrĩa mũkũgera. **34** Rĩrĩa Jehova
aaiguire ũrĩa mwoigire, akĩrakara na akĩĩhĩta, akiuga
atĩrĩ: **35** "Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa rũciaro rũrũ
rwaganu ũkoona bũrũri ũcio mwega ũrĩa ndehĩtire atĩ
nĩngaũhe maithe manyu ma tene, **36** tiga o Kalebu
mũrũ wa Jefune. Nĩakawona, na nĩngamũhe bũrũri
ũcio aakinyĩte na magũrũ make, marĩ na njiaro ciake,
tondũ nĩarũmĩrĩire Jehova na ngoro yake kũna." **37**
O na niĩ Jehova nĩandakarĩire akĩnjĩĩra atĩrĩ, "O nawe
ndũgatoonya bũrũri ũcio. **38** No ndungata yaku, Joshua
mũrũ wa Nuni nĩakaũtoonya. Mũmagĩrĩrie, tondũ nĩwe
ũgaatongoria Isiraeli mathiĩ makaũgae. **39** Na rĩrĩ,
andũ anyu arĩa anini arĩa mwoigire atĩ nĩmagatahwo,
na ciana cianyu o icio itakũũranĩte wega na ũũru,
nĩigatoonya bũrũri ũcio. Nĩngaũheana kũrĩ o, nao
megwatĩre ũtuĩke wao. **40** No inyuĩ-rĩ, hũndũkai,
mumagare mũthiĩ na njĩra ya werũ-inĩ mũrorete Iria
Itune." **41** Hĩndĩ ĩyo mũkĩnjookeria atĩrĩ, "Nĩtũhĩtĩirie
Jehova. Nĩtũkwambata tũkarũe, o ta ũrĩa Jehova Ngai
witũ aatwathĩte." Nĩ ũndũ ũcio inyuĩ inyuothe o mũndũ
o mũndũ akĩĩoha indo ciake cia mbaara, mwĩciirĩtie atĩ

nĩ ũndũ mũhũthũ kwambata mũthiĩ bũrũri ũcio ũrĩ
irĩma. **42** No Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Meere ũũ, 'Tigai
kwambata mũkarũe, tondũ ndigũkorwo hamwe na
inyuĩ. Nĩmũgũtoorio nĩ thũ cianyu.'" **43** Nĩ ũndũ ũcio
na niĩ ngĩmwĩra, no mũtiigana kũnjigua. Nĩmwaremeire
watho wa Jehova, na nĩ ũndũ wa rũnano rwanyu
mũkĩambata mũgĩthiĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma. **44** Nao
Aamori arĩa maatũũraga kũu irĩma-inĩ makĩmũtharĩkĩra,
makĩmũingata ta mĩrumbĩ ya njũkĩ, nao makĩmũhũũra
kuuma Seiru o nginya Horoma. **45** Mwacookire mũgĩũka
mũkĩrĩraga mbere ya Jehova, no ndaigana kũrũmbũiya
kĩrĩro kĩanyu, na akĩrega kũmũthikĩrĩria. **46** Na nĩ ũndũ
ũcio mũgĩikara kũu Kadeshi matukũ maingĩ, ihinda rĩu
rĩothe mwaikarire kuo.

2 Thuutha ũcio tũkĩhũndũka, tũkiumagara tũrorete na
werũ-inĩ, tũgĩthiĩ na njĩra ĩrĩa yerekeire Iria Itune,
o ta ũrĩa Jehova anjĩĩrĩte. Tũkĩũrũũra bũrũri ũcio ũrĩ
irĩma wa Seiru ihinda iraaya. **2** Nake Jehova agĩcooka
akĩnjĩĩra atĩrĩ, **3** "Nĩmũrũũrĩte bũrũri ũyũ ũrĩ irĩma
ihinda rĩa kũigana; rĩu garũrũkai mũrorete mwena wa
gathigathini. **4** Atha andũ, ũmeere atĩrĩ: 'Mũrĩ hakuhĩ
gũtuĩkanĩria bũrũri wa ariũ a ithe wanyu, njiaro cia
Esaũ, arĩa matũũraga Seiru. Nĩmekũmwĩtigĩra, no inyuĩ
mwĩmenyererei mũno. **5** Mũtikamoogite nĩguo mũrũe,
nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri wao o na hanini, o na
handũ mũngĩkinyithia kũgũrũ. Nĩheete Esaũ bũrũri
ũcio ũrĩ irĩma wa Seiru ũtuĩke wake mwene. **6** Irio iria
mũrĩrĩĩaga na maaĩ marĩa mũrĩnyuuaga mũrĩmarĩhaga
na betha.'" **7** Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte wĩra-
inĩ wothe wa moko manyu. Nĩamũmenyereire rũgendo-
inĩ rwanyu werũ-inĩ ũyũ mũnene. Mĩaka ĩyo mĩrongo
ĩna ĩthirĩte, Jehova Ngai wanyu akoretwo hamwe na
inyuĩ, na mũtirĩ mwaga kĩndũ o na kĩ. **8** Nĩ ũndũ ũcio
tũgĩkĩhĩtũkĩra kũu kwa ariũ a ithe witũ, njiaro cia
Esaũ, acio maatũire kũu Seiru. Nĩtwatigire barabara
ya gũthiĩ Araba ĩrĩa yumĩte Elathu na Ezioni-Geberi,
tũkĩnyiita barabara ya werũ ya gũthiĩ Moabi. **9** Ningĩ
Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Ndũgathĩĩnie andũ a Moabi kana
ũmogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri
wao o na hanini. Nĩndĩkĩtie kũheana Ari kũrĩ njiaro cia
Loti gũtuĩke igai rĩao." **10** (Aemi nĩo maatũũraga kuo
tene, andũ maarĩ hinya na aingĩ mũno, na makaraiha
ta ariũ a Anaki. **11** O nao andũ acio maatuĩtwo Arefai,
o ta Anaki, no andũ a Moabi maameetaga Aemi. **12**
Aahori tene maatũũraga Seiru, no njiaro cia Esaũ
ikĩmarutũrũra, makiuma kuo. Njiaro cia Esaũ ikĩniina
Aahori, ikĩmeeheria mbere yao, na magĩtũũra kuo
ithenya rĩao, o ta ũrĩa andũ a Isiraeli meekire bũrũri-inĩ
ũrĩa Jehova aamaheire megwatĩre ũtuĩke wao.) **13** Nake
Jehova akiuga atĩrĩ, "Rĩu ũkĩrai mũringe Kĩanda gĩa
Zeredi." Nĩ ũndũ ũcio tũgĩkĩringa karũũĩ kau. **14** Mĩaka
mĩrongo ĩtatũ na ĩnana nĩyathirire kuuma hĩndĩ ĩrĩa
tuoimire Kadeshi-Barinea nginya rĩrĩa twaringire Kĩanda
kĩu gĩa Zeredi. Ihinda-inĩ rĩu rũciaro ruothe rwa andũ
arĩa maathiiaga ita rũgĩkorwo rũthirĩte kũu kambĩ-inĩ,
o ta ũrĩa Jehova aamerĩte na mwĩhĩtwa. **15** Guoko kwa
Jehova nĩ kwamokĩrĩire nginya hĩndĩ ĩrĩa aamaniinire
biũ, magĩthira kũu kambĩ-inĩ. **16** Na rĩrĩ, rĩrĩa mũndũ
wa mũthia gatagatĩ-inĩ ka andũ acio arĩa maathiiaga
ita aakuire-rĩ, **17** Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, **18** "Ũmũthĩ
nĩmũkũhĩtũkĩra Ari, bũrũri-inĩ wa Moabi. **19** Mwakinya
kũrĩ Aamoni, mũtikamathĩĩnie kana mũmoogite nĩguo
mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri o na ũmwe wa
Aamoni. Nĩndĩũheanĩte kũrĩ njiaro cia Loti ũtuĩke igai
rĩao." **20** (O naguo ũcio watuĩtwo ta bũrũri wa Arefai,
arĩa matũũrĩte kuo, no Aamoni maametaga Azamuzumi.
21 Maarĩ andũ marĩ hinya na aingĩ na makaraiha ta
Aanaki. Jehova nĩamaniinire makĩeherera Aamoni, nao
makĩmaingata magĩtũũra kuo ithenya rĩao. **22** Ũguo
noguo Jehova eekĩire njiaro cia Esaũ arĩa maatũũrĩte
Seiru, hĩndĩ ĩrĩa aaniinire Aahori mehere mbere yao.
Nĩmamarutũrũrire, na nĩo matũũraga kuo ithenya rĩao
nginya ũmũthĩ. **23** Nao Aavi arĩa maatũũraga tũtũũra-
inĩ gũthiĩ o nginya Gaza, nĩmaniinirwo nĩ Akafitori
arĩa moimĩte Kafitori, nao magĩtũũra kuo ithenya
rĩao.) **24** "Umagarai mũringe Kĩanda kĩa Arinoni. Na
atĩrĩ, nĩneanĩte Sihoni ũrĩa, Mũamori mũthamaki wa
Heshiboni, na bũrũri wake moko-inĩ manyu. Ambĩrĩriai
kũrũa nake, mwĩgwatĩre bũrũri ũcio. **25** Mũthenya
ũyũ wa ũmũthĩ nĩngwambĩrĩria gũtũma andũ a ndũrĩrĩ
ciothe iria itũire gũkũ thĩ inyiitwo nĩ guoya na kĩmako
nĩ ũndũ wanyu. Ciaigua ũhoro wanyu nĩikũinaina na
inyiitwo nĩ kĩgirĩko kĩnene nĩ ũndũ wanyu." **26** Tũrĩ
werũ-inĩ wa Kedemothu nĩndatũmire andũ kũrĩ Sihoni
mũthamaki wa Heshiboni ngĩmũũria tũgĩe na thayũ,
na ngĩmwĩra atĩrĩ, **27** "Twĩtĩkĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri
waku. Tũkũrũmĩrĩra barabara ĩrĩa nene tũtikwahũka
na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. **28** Twenderiei
irio cia kũrĩa na maaĩ ma kũnyua, tũrĩhe na betha.
No rĩrĩ, ũtwĩtĩkĩrie tũtuĩkanĩrie kũu na magũrũ, **29** o
ta ũrĩa njiaro cia Esaũ iria itũũraga Seiru, na andũ a
Moabi arĩa matũũraga Ari maatwĩkire, nginya tũringe
Rũũĩ rwa Jorodani tũkinye bũrũri ũrĩa Jehova Ngai
witũ araatũhe." **30** No Sihoni mũthamaki wa Heshiboni
nĩaregire tũtuĩkanĩrie kuo. Nĩgũkorwo Jehova Ngai
wanyu nĩatũmire roho wake ũng'athie, na akĩũmia
ngoro yake, nĩgeetha amũneane moko-inĩ manyu, o ta
ũrĩa ekĩte rĩu. **31** Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Nĩndambĩrĩria
kũneana Sihoni na bũrũri wake kũrĩ inyuĩ. Ambĩrĩriai
kũmahũũra mũmatoorie, nĩgeetha mwĩgwatĩre bũrũri
ũcio wake." **32** Hĩndĩ ĩrĩa Sihoni oimagarire na mbũtũ
yake yothe nĩguo acemanie na ithuĩ mbaara-inĩ kũu
Jahazu, **33** Jehova Ngai witũ nĩamũneanire moko-inĩ
maitũ na ithuĩ tũkĩmũhũũra, tũkĩmũũraga hamwe na
ariũ ake na mbũtũ yake yothe. **34** Hĩndĩ ĩyo tũkĩnyiita
matũũra make mothe tũkĩmaananga biũ, o na tũkĩniina
arũme, na andũ-a-nja, o na ciana. Tũtiatigirie mũndũ
o na ũmwe. **35** No mahiũ na indo iria twaatahire
kuuma matũũra macio twanyiitire nĩtweyoeire tũgĩthiĩ
nacio. **36** Kuuma Aroeri mũthia-inĩ wa kĩanda kĩa
Arinoni, na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ kĩanda-inĩ kĩu,
nginya o Gileadi, gũtirĩ itũũra o na rĩmwe rĩatũkĩririe
hinya. Jehova Ngai witũ nĩaneanire matũũra mothe kũrĩ
ithuĩ. **37** No kũringana na watho wa Jehova Ngai witũ,
mũtiigana gũkuhĩrĩria bũrũri o na ũrĩkũ wa Aamoni,
kana mũgĩkuhĩrĩria bũrũri ũrĩa wariganĩtie na Rũũĩ rwa
Jaboku, o na kana bũrũri ũrĩa ũthiũrũrũkĩirie matũũra
marĩa marĩ irĩma-inĩ.

3 Nĩtwacookire tũkĩgarũrũka na tũkĩambata na njĩra
tũrorete Bashani, nake Ogu mũthamaki wa Bashani
akiumagara na mbũtũ ciake ciothe cia ita oke ahũũrane
na ithuĩ kũu Edirei. **2** Nake Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ,
"Ndũkamwĩtigĩre, nĩ ũndũ nĩndĩmũneanĩte hamwe
na mbũtũ ciake ciothe cia ita na bũrũri wake moko-
inĩ maku. Mwĩke o ũrĩa wekire Sihoni mũthamaki
wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni." **3** Nĩ ũndũ
ũcio Jehova Ngai witũ akĩneana Ogu mũthamaki
wa Bashani moko-inĩ maitũ na mbũtũ yake yothe.
Tũkĩmooraga na tũtiatigirie mũndũ o na ũmwe. **4**
Ihinda-inĩ rĩu tũkĩmatunya matũũra mao mothe. Gũtirĩ
itũũra o na rĩmwe rĩa matũũra mao mĩrongo ĩtandatũ
tũtaamatunyire, marĩa maarĩ bũrũri-inĩ ũcio wothe wa
Arigobu, ũthamaki-inĩ wa Ogu kũu Bashani. **5** Matũũra
macio mothe maarĩ mairigĩre na hinya, na thingo
ndaaya na igũrũ, na ihingo ciarĩ na mĩgĩĩko, na ningĩ no
kwarĩ tũtũũra tũingĩ tũtaarĩ tũirigĩre. **6** Nĩtwamanangire
biũ, o ta ũrĩa twekĩte Sihoni mũthamaki wa Heshiboni,
tũkĩananga matũũra mothe manene, o na tũkĩniina
arũme na andũ-a-nja o na ciana. **7** No mahiũ mothe na
indo iria twatahire kuuma matũũra macio mao manene
nĩtwacioire tũgĩthiĩ nacio. **8** Nĩ ũndũ ũcio ihinda-inĩ
rĩu nĩtwatunyanire bũrũri ũrĩa warĩ irathĩro rĩa Rũũĩ
rwa Jorodani, kuuma kũrĩ athamaki acio eerĩ a Aamori,
naguo uumĩte kĩanda kĩa Arinoni nginya kĩrĩma-inĩ kĩa
Herimoni. **9** (Kĩrĩma kĩa Herimoni gĩĩtagwo Sirioni nĩ
Asidoni; nao Aamori magĩĩtaga Seniru.) **10** Nĩtwatahire
matũũra mothe marĩa maarĩ kũndũ kwaraganu, na
Gileadi guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka na
Edirei, matũũra ma kũrĩa Ogu aathanaga kũu Bashani.
11 (No Ogu mũthamaki wa Bashani wiki watigarire harĩ
matigari ma Arefai. Gĩtanda gĩake kĩarĩ gĩa cuuma, na
kĩarĩ na ũraihu wa makĩria ma buti ikũmi na ithatũ,
na wariĩ wa buti ithathatũ. Gĩtanda kĩu kĩrĩ o kũu
Raba kwa Aamoni.) **12** Naguo bũrũri ũrĩa twatunyanire
hĩndĩ ĩyo-rĩ, nĩndagaĩire andũ a Rubeni na a Gadi
bũrũri ũrĩa warĩ gathigathini wa Aroeri kũnyiitana na
kĩanda kĩa Arinoni, hamwe na nuthu ya bũrũri ũrĩa
ũrĩ irĩma wa Gileadi, o hamwe na matũũra makuo. **13**
Nakuo kũrĩa kũngĩ guothe gwatigaire kũu Gileadi o na
Bashani guothe, kũrĩa Ogu aathanaga, ngĩkũhe nuthu
ya mũhĩrĩga wa Manase. (Bũrũri wothe wa Arigobu
kũu Bashani hĩndĩ ĩmwe wetagwo bũrũri wa Arefai.
14 Jairu, wa rũciaro rwa Manase, nĩegwatĩire bũrũri
wothe wa Arigobu o nginya mũhaka-inĩ wa Ageshuru
na Amaakathi; nakuo gũgĩĩtanio nake, nĩ ũndũ ũcio
Bashani gwĩtagwo Havothu-Jairu o nginya ũmũthĩ.)
15 Na nĩndaheanire Gileadi kũrĩ Makiru. **16** No andũ
a Rubeni na a Gadi ndaamaheire bũrũri ũrĩa uumĩte
Gileadi ũgaikũrũka nginya kĩanda kĩa Arinoni (mũhaka
warĩ gatagatĩ ga kĩanda kĩu), ũgacooka ũgakinya rũũĩ-
inĩ rwa Jaboku, arĩ ruo mũhaka wa Aamoni. **17** Mũhaka
wakuo wa mwena wa ithũĩro warĩ Rũũĩ rwa Jorodani
kũu Araba, kuuma Kinerethu nginya Iria-inĩ rĩa Araba
(nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ), mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.
18 Hĩndĩ ĩyo nĩndamwathire ngĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova
Ngai wanyu nĩamũheete bũrũri ũyũ mũwĩgwatĩre. No
andũ anyu arĩa marĩ na hinya, arĩa meeohete indo
cia mbaara, no nginya maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ
mbere ya andũ a Isiraeli ariũ a ithe wanyu. **19** No
rĩrĩ, atumia anyu, na ciana cianyu, o na ũhiũ wanyu
(nĩnjũũĩ nĩ mũrĩ na ũhiũ mũingĩ) no maikare matũũra-
inĩ marĩa ndĩmũheete, **20** nginya rĩrĩa Jehova akaahe
ariũ a thoguo ũhurũko ta ũrĩa amũheete inyuĩ, nao
makorwo meyoeire bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu
ekũmahe, mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani.
Thuutha ũcio-rĩ, o mũndũ wanyu no acooke handũ
harĩa ndĩmũheete mwĩgwatĩre hatuĩke hanyu." **21** Ningĩ
ngĩatha Joshua ngĩmwĩra atĩrĩ: "Nĩwĩoneire na maitho
maku ũrĩa wothe Jehova Ngai wanyu ekĩte athamaki
acio eerĩ. Ũguo noguo Jehova ageeka mothamaki marĩa
mothe marĩ kũndũ kũu mũrathiĩ. **22** Ndũkanametigĩre;
Jehova Ngai wanyu nĩwe ũrĩmũrũagĩrĩra." **23** Hĩndĩ ĩyo
nĩndathaithire Jehova ngĩmwĩra atĩrĩ: **24** "We Mwathani
Jehova, nĩwambĩrĩirie kuonia ndungata yaku ũnene
waku na hinya wa guoko gwaku. Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ ngai
ĩrĩkũ igũrũ kana thĩ ĩngĩĩka ciĩko cia hinya ta iria wee
wĩkaga? **25** Reke ninge kũndũ kũu mũrĩmo wa Rũũĩ rwa
Jorodani ngeyonere bũrũri mwega, bũrũri ũcio mwega
ũrĩ irĩma o na bũrũri wa Lebanoni." **26** No nĩ ũndũ
wanyu-rĩ, Jehova nĩandakarĩire na ndangĩathikĩrĩirie.
Jehova akiuga atĩrĩ, "Reke ũhoro ũcio ũkinye hau,
ndũkanjarĩrie rĩngĩ ũndũ wĩgĩĩ ũhoro ũcio. **27** Ambata
gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma kĩa Pisiga wĩrorere mwena wa
ithũĩro, na wa gathigathini, na wa gũthini, o na wa
irathĩro. Wĩrorere bũrũri ũcio na maitho maku, nĩ ũndũ
ndũkũringa rũũĩ rũrũ rwa Jorodani. **28** No rĩrĩ, taara
Joshua, na ũmũũmĩrĩrie, na ũmwĩkĩre hinya, nĩgũkorwo
nĩwe ũgaatongoria andũ aya maringe mathiĩ mũrĩmo
ũrĩa ũngĩ, na atũme magae bũrũri ũcio ũkuona." **29** Nĩ
ũndũ ũcio tũgĩikara kũu gĩtuamba-inĩ hakuhĩ na Bethi-
Peori.

4 Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Isiraeli, iguai watho wa
kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmũruta.
Marũmagĩrĩrei nĩgeetha mũtũũre muoyo na nĩguo
mũthiĩ mũtoonye mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai
wa maithe manyu aramũhe. **2** Mũtikanongerere ũrĩa
ngũmwatha kana mũrutarute, no rũmagiai maathani ma
Jehova Ngai wanyu marĩa ngũmũhe. **3** Nĩmweyoneire
na maitho manyu ũrĩa Jehova eekire kũu Baali-Peori.
Jehova Ngai wanyu nĩaniinire gatagatĩ-inĩ kanyu ũrĩa
wothe warũmagĩrĩra Baali ya Peori, **4** no arĩa othe
anyu maarũmĩrĩire Jehova Ngai wanyu, marĩ muoyo
nginya ũmũthĩ. **5** Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũrutĩte watho wa
kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ta ũrĩa Jehova Ngai wakwa
aanjathire, nĩgeetha mũmarũmagĩrĩre bũrũri-inĩ ũcio
mũgũtoonya mũwĩgwatĩre. **6** Menyagĩrĩrai maathani
macio wega, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ũkoonania ũũgĩ
na ũmenyo wanyu kũrĩ ndũrĩrĩ iria irĩiguaga ũhoro
wa watho ũyũ wa kũrũmĩrĩrwo, ciugage atĩrĩ, "Ti-
itherũ rũrĩrĩ rũrũ rũnene nĩ rũũgĩ na nĩ andũ marĩ
na ũmenyo wa maũndũ." **7** Nĩ rũrĩrĩ rũrĩkũ rũngĩ
rũnene ũũ, rũrĩ na ngai ciao irĩ hakuhĩ nao ta ũrĩa
Jehova Ngai witũ akoragwo hakuhĩ na ithuĩ rĩrĩa rĩothe
tũkũmũhooya? **8** Ningĩ nĩ rũrĩrĩ rũrĩkũ rũngĩ rũnene
ũũ rũrĩ na watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ma
kĩhooto ta maya ndĩramũhe ũmũthĩ? **9** Mwĩmenyererei,
na mũikare mwĩiguĩte nĩgeetha mũtikanariganĩrwo

nĩ maũndũ marĩa muonete na maitho manyu, kana
mũreke mehere ngoro-inĩ cianyu matukũ marĩa mothe
mũgũtũũra muoyo. Marutagei ciana cianyu o na ciana
cia ciana cianyu iria igooka thuutha. **10** Ririkanai
mũthenya ũrĩa mwarũgamire mbere ya Jehova Ngai
wanyu kũu Horebu, rĩrĩa anjĩirire atĩrĩ, "Cookanĩrĩria
andũ mbere yakwa nĩguo maigue ciugo ciakwa, nĩgeetha
mamenye kwĩĩndigĩra rĩrĩa rĩothe megũtũũra muoyo
bũrũri ũcio, na marute ciana ciao maũndũ macio."
11 Nĩmwakuhĩrĩirie na mũkĩrũgama magũrũ-inĩ ma
kĩrĩma hĩndĩ ĩrĩa kĩarĩrĩmbũkaga mwaki wakinyĩte o
igũrũ, gũkĩgĩa na matu mairũ na nduma ndumanu.
12 Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩamwarĩirie arĩ thĩinĩ wa mwaki
ũcio. Nĩmwaiguire mũgambo, no gũtirĩ kĩndũ muonire;
mũgambo noguo warĩ ho. **13** Nĩamũmenyithirie
ũhoro wa kĩrĩkanĩro gĩake, na nĩmo Maathani marĩa
Ikũmi, marĩa aamwathire mũrũmagĩrĩre, na agĩcooka
akĩmaandĩka ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga. **14** Na rĩrĩ,
Jehova nĩanjathire o ihinda rĩu ndĩmũrute watho ũcio
wa kũrũmagĩrĩrwo, o na mawatho marĩa mũrĩrũmagĩrĩra
mũrĩ bũrũri ũcio mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani
mũkawĩgwatĩre. **15** Mũthenya ũrĩa Jehova aamwarĩirie
o kũu Horebu arĩ thĩinĩ wa mwaki, mũtionire mũhianĩre
o na ũrĩkũ. Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyagĩrĩrei mũno, **16**
nĩgeetha mũtikanethũkie na gwĩthondekera mũhianano
mũicũhie, mũhiano wa kĩndũ o gĩothe, ũthondeketwo
ũrĩ mũhianĩre wa mũndũ mũrũme kana wa mũndũ-
wa-nja, **17** kana wa nyamũ o yothe ĩrĩ gũkũ thĩ, kana
wa nyoni o yothe ĩrĩa yũmbũkaga rĩera-inĩ, **18** kana
mũhianĩre wa nyamũ o na ĩrĩkũ ĩtambaga thĩ, kana
mũhianĩre wa thamaki o na ĩrĩkũ ĩrĩa ĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa
marĩ mũhuro wa thĩ. **19** Na rĩrĩa mwarora igũrũ, muona
riũa, kana mweri na njata, arĩ cio mbũtũ ciothe cia
igũrũ, mũtikanaguucĩrĩrio mũciinamĩrĩre, kana mũhooe
indo iria Jehova Ngai wanyu aagaĩire ndũrĩrĩ iria
ciothe irĩ gũkũ thĩ. **20** No inyuĩ-rĩ, Jehova nĩamũrutire
icua-inĩ rĩu rĩa gũtwekia igera akĩmũruta bũrũri wa
Misiri, nĩgeetha mũtuĩke andũ ake kĩũmbe, o ta ũrĩa
mũtarĩĩ rĩu. **21** Jehova nĩandakarĩire nĩ ũndũ wanyu,
na akĩĩhĩta na mwĩhĩtwa akiuga atĩ ndikaringa Rũũĩ
rwa Jorodani, ndonye bũrũri ũcio mwega ũrĩa Jehova
Ngai wanyu aramũhe ũrĩ igai rĩanyu. **22** Niĩ ngaakuĩra
bũrũri ũyũ; ndikaringa Rũũĩ rwa Jorodani; no inyuĩ
mũkirie kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mwĩgwatĩre bũrũri
ũcio mwega. **23** Mwĩmenyererei mũtikarigan̩rwo nĩ
kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu kĩrĩa aarĩkanĩire na
inyuĩ; mũtikanethondekere mũhianano wa kĩndũ o
gĩothe kĩrĩa Ngai akaananĩtie. **24** Nĩgũkorwo Jehova
Ngai wanyu nĩ mwaki ũniinanaga, na nĩ Ngai ũrĩ
ũiru. **25** Thuutha wa kũgĩa na ciana, o na ciana cia
ciana cianyu, na mũkorwo mũtũũrĩte bũrũri ũcio
ihinda iraaya, mũngĩgacooka mwĩthũkie mwĩthondekere
mũhianano mũicũhie wa mũthemba o na ũrĩkũ, na
mwĩke maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai
wanyu, mũtũme arakare-rĩ, **26** ũmũthĩ ndeeta igũrũ na
thĩ ituĩke aira atĩ nĩmũkaniinwo o narua kuuma bũrũri
ũcio mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre.
Mũtigatũũra kũndũ kũu ihinda iraaya na hatirĩ nganja
nĩ mũkaaniinwo. **27** Jehova nĩakamũharagania kũrĩ
andũ a ndũrĩrĩ, na no andũ anini anyu magaatigara
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ iria Jehova akaamũharaganĩria.
28 Mũrĩ kũu, nĩmũkahooyaga ngai ithondeketwo nĩ
andũ cia mĩtĩ na cia mahiga, o iria itangĩhota kuona,
kana ciigue, kana irĩe, o na kana ciigue mũrukĩ.
29 No mũngĩgaacaria Jehova Ngai wanyu mũrĩ kũu,
nĩmũkamuona, angĩkorwo nĩmũkamũrongoria na ngoro
cianyu ciothe na muoyo wanyu wothe. **30** Rĩrĩa
mũgaakorwo mũrĩ mathĩĩna-inĩ na maũndũ maya
mothe mekĩke kũrĩ inyuĩ, nĩmũgacookerera Jehova
Ngai wanyu na mũmwathĩkĩre matukũ-inĩ ma thuutha.
31 Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ Ngai ũrĩ-tha;
ndakamũtiganĩria, kana amũniine, kana ariganĩrwo
nĩ kĩrĩkanĩro gĩake na maithe manyu ma tene kĩrĩa
aarĩkanĩire nao na mwĩhĩtwa. **32** Na rĩrĩ, ũriai ũhoro wa
matukũ marĩa mahĩtũku, o marĩa maarĩ mbere yanyu,
kuuma mũthenya ũrĩa Ngai ombire mũndũ gũkũ thĩ;
ũriai kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ.
Nĩ kũrĩ kwahaana ũndũ mũnene ta ũyũ, kana nĩ kũrĩ
kwaiguĩka ũndũ ũngĩ taguo? **33** Nĩ kũrĩ andũ angĩ marĩ
maigua mũgambo wa Ngai akĩaria arĩ thĩinĩ wa mwaki,
ta ũrĩa inyuĩ mũiguĩte, na magatũũra muoyo? **34** Nĩ
kũrĩ ngai yanageria kwĩyoera rũrĩrĩ ĩrũrutĩte thĩinĩ wa
rũrĩa rũngĩ, na ũndũ wa magerio, na kũringa ciama,
na morirũ, na kũhũũrana mbaara, na gwĩka maũndũ
na njara ĩrĩ na hinya na guoko gũtambũrũkĩtio; o na
kana ciĩko ingĩ nene na cia gwĩtigĩrwo ta maũndũ marĩa
mothe Jehova Ngai wanyu aamwĩkĩire kũu bũrũri wa
Misiri mũkĩĩonagĩra na maitho? **35** Muonirio maũndũ
macio nĩgeetha mũmenye atĩ Jehova nĩwe Ngai; tiga o
we wiki gũtirĩ ũngĩ. **36** Nĩatũmire mũigue mũgambo
wake kuuma igũrũ nĩguo amũrute. Nakuo thĩ akĩmuonia
mwaki wake mũnene, na mũkĩigua ciugo ciake ikiuma
mwaki-inĩ ũcio. **37** Tondũ nĩendeete maithe manyu
ma tene, na agĩthuura njiaro iria igooka thuutha wao,
nĩamũrũtire bũrũri wa Misiri na hinya mũnene, na
agĩtwarana na inyuĩ, **38** nĩgeetha amũingatĩre ndũrĩrĩ
nene na irĩ hinya kũmũkĩra, amũrehe bũrũri wacio,
amũhe guo ũtuĩke igai rĩanyu, ta ũrĩa gũtarĩĩ ũmũthĩ.
39 Menyai na mũnyiite na ngoro cianyu ũmũthĩ atĩ
Jehova nĩwe Ngai kũu igũrũ na gũkũ thĩ. Gũtirĩ ũngĩ. **40**
Rũmiai watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na maathani make
marĩa ngũmũhe ũmũthĩ, nĩgeetha muonage maũndũ
mega inyuĩ ene na ciana cianyu iria igooka thuutha
wanyu, na nĩguo mũtũũre matukũ maingĩ bũrũri ũrĩa
Jehova Ngai wanyu ekũmũhe nginya tene. **41** Hĩndĩ
ĩyo Musa akĩamũra matũũra matatũ manene mwena
wa irathĩro wa Jorodani, **42** marĩa mũndũ o na ũrĩkũ
ũragĩte mũndũ angĩorĩire angĩkorwo oragĩte mũndũ
wa itũũra rĩake atathugundĩte, na atarĩ na rũthũũro.
Nĩangĩorĩire itũũra rĩmwe rĩa macio ahonokie muoyo
wake. **43** Matũũra macio nĩmo maya: Bezeri kũu werũ-
inĩ ũrĩa mwaraganu, nĩ ũndũ wa andũ a mũhĩrĩga wa
Rubeni; na Ramothu kũu Gileadi, nĩ ũndũ wa andũ a
mũhĩrĩga wa Gadi; na Golani kũu Bashani, nĩ ũndũ wa
mũhĩrĩga wa Manase. **44** Ũyũ nĩguo watho ũrĩa Musa
aaheire andũ a Isiraeli maũrũmagĩrĩre. **45** Ici nĩcio
irĩkanĩro na watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa
Musa aamaheire rĩrĩa moimire bũrũri wa Misiri, **46** na
maarĩ gĩtuamba-inĩ gũkuhĩ na Bethi-Peori, irathĩro rĩa
Rũũĩ rwa Jorodani, bũrũri-inĩ wa Sihoni mũthamaki wa

Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni, nĩwe wahootirwo
nĩ Musa na andũ a Isiraeli hĩndĩ ĩrĩa moimaga bũrũri wa
Misiri. **47** Nĩmegwatĩire bũrũri wake na makĩĩgwatĩra
bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani, athamaki acio
eerĩ a Aamori a kũu irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani.
48 Bũrũri ũcio uumĩte Aroeri, mũthia-inĩ wa kĩanda
kĩa Arinoni ũgakinya kĩrĩma-inĩ kĩa Sirioni (na nĩkĩo
Herimoni), **49** na ũkanyiita Araba guothe mwena wa
irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, o nginya iria rĩa Araba,
mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.

5 Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ: Inyuĩ
Aisiraeli, ta kĩiguei irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo,
na mawatho marĩa ngũmwĩra ũmũthĩ mũkĩiguaga.
Mũmeerute na mũtigĩrĩre nĩ mwamarũmĩrĩra. **2** Jehova
Ngai witũ nĩarĩĩkanĩire kĩrĩkanĩro na ithuĩ kũu Horebu.
3 Jehova ndarĩĩkanĩire kĩrĩkanĩro gĩkĩ na maithe maitũ
oiki, no nĩarĩĩkanĩire na ithuĩ, ithuothe arĩa tũrĩ muoyo
ũmũthĩ. **4** Jehova aaranĩirie na inyuĩ ũthiũ kwa ũthiũ
arĩ thĩinĩ wa mwaki kĩrĩma igũrũ. **5** (Hĩndĩ ĩyo niĩ
ndarũgamĩte gatagatĩ kanyu na Jehova nĩguo ndĩmwĩre
ũhoro wa Jehova, nĩ tondũ nĩmwetigagĩra mwaki ũcio,
na mũtiigana kwambata kĩrĩma igũrũ.) Nake akĩmwĩra
atĩrĩ: **6** "Nĩ niĩ Jehova Ngai waku, ũrĩa wakũrutire bũrũri
wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo. **7** "Ndũkanagĩe na
ngai ĩngĩ tiga niĩ. **8** "Ndũkanethondekere mũhianano
mũicũhie wa mũhianĩre wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩ kũũrĩa
igũrũ, kana gũkũ thĩ, kana kĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ
mũhuro wa thĩ. **9** Ndũkanacinamĩrĩre kana ũcihooe,
nĩgũkorwo niĩ Jehova Ngai waku ndĩ Ngai ũrĩ ũiru,
herithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao
nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana rwa andũ arĩa
maathũire, **10** no nĩ ngonania wendo kũrĩ njiarwa ngiri
na ngiri cia andũ arĩa manyendete na magaathĩkĩra
maathani makwa. **11** "Ndũkanagwete rĩĩtwa rĩa Jehova
Ngai waku na itherũ, nĩgũkorwo Jehova ndagatua atĩ
mũndũ ndehĩtie ũrĩa ũgwetaga rĩĩtwa rĩake na itherũ.
12 "Menyagĩrĩra mũthenya wa Thabatũ ũwamũrage, o
ta ũrĩa Jehova Ngai waku agwathĩte. **13** Rutaga wĩra
waku wothe mĩthenya ĩtandatũ, **14** no mũthenya wa
mũgwanja nĩ Thabatũ ya Jehova Ngai waku. Mũthenya
ũcio ndũkanarute wĩra o na ũrĩkũ, wee mwene, kana
mũrũguo, kana mwarĩguo, kana ndungata yaku ya
mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa
yaku, kana ndigiri yaku kana nyamũ o na ĩrĩkũ yaku, kana
mũgeni ũrĩ gwaku mũciĩ, nĩgeetha ndungata yaku ya
mũndũ mũrũme o na ya mũndũ-wa-nja o nacio ihurũke
o tawe. **15** Ririkanaga o nawe warĩ ngombo bũrũri wa
Misiri, na atĩ nĩ Jehova Ngai waku wakũrutire kuo na
njara ĩrĩ hinya na guoko kwa ũhoti gũtambũrũkĩtio. Nĩ
ũndũ ũcio Jehova Ngai waku agwathĩte ũmenyagĩrĩre
mũthenya wa Thabatũ. **16** "Tĩĩa thoguo na nyũkwa o
ta ũrĩa Jehova Ngai waku agwathĩte, nĩgeetha ũtũũre
matukũ maingĩ, na maũndũ maku magĩrĩre bũrũri-inĩ
ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe. **17** "Ndũkanoragane. **18**
"Ndũkanatharanie. **19** "Ndũkanaiye. **20** "Ndũkanaigĩrĩre
mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyo. **21** "Ndũkanacumĩkĩre
mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ. Ndũkanerirĩrie nyũmba
ya mũndũ ũrĩa ũngĩ kana gĩthaka gĩake, kana ndungata
yake ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana
ndegwa yake kana ndigiri yake, kana kĩndũ o nakĩ kĩa
mũndũ ũrĩa ũngĩ." **22** Macio nĩmo maathani marĩa
Jehova aarĩirie ũngano wanyu wothe na mũgambo
mũnene kĩrĩma-inĩ kĩu arĩ thĩinĩ wa mwaki, o na itu-
inĩ, o na nduma ndumanu; na ndoongereire ũndũ ũngĩ.
Agĩcooka akĩmaandĩka ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga,
akĩĩnengera. **23** Rĩrĩa mwaiguire mũgambo ũkiuma
nduma-inĩ ĩyo, na kĩrĩma gĩgĩakanaga mwaki, athuuri na
atongoria a mĩhĩrĩga yanyu yothe nĩmookire kũrĩ niĩ. **24**
Mũkiuga atĩrĩ, "Jehova Ngai witũ nĩatuonetie riiri wake
na ũnene wake, na nĩtũiguĩte mũgambo wake ũkiuma
mwaki-inĩ. Ũmũthĩ nĩtwonete atĩ mũndũ no atũũre
muoyo o na Ngai aarĩtie nake. **25** No rĩrĩ, tũgũkua nĩkĩ?
Mwaki ũyũ mũnene ũũ nĩ ũgũtũniina, na nĩtũgũkua
tũngĩigua mũgambo wa Jehova Ngai witũ hĩndĩ ĩngĩ.
26 Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũrĩ muoyo ũrĩ waigua
mũgambo wa Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo akĩaria arĩ thĩinĩ
wa mwaki ta ũrĩa ithuĩ tũiguĩte, na agatũũra muoyo? **27**
Wee thiĩ ũkuhĩrĩrie, ũigue ũrĩa wothe Jehova Ngai witũ
ekuuga. Ũcooke ũũke ũtwĩre ũrĩa wothe Jehova Ngai
witũ egũkwĩra. Nĩtũkũigua na twathĩke." **28** Jehova
nĩamũiguire rĩrĩa mwanjaragĩria, nake Jehova akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Nĩnjiguĩte ũrĩa andũ aya makwĩrĩte. Ũhoro ũcio
wothe maarĩtie nĩ mwega. **29** Naarĩ korwo magĩa na
ngoro ya gũtũma meĩndigagĩre na matũũre marũmĩtie
maathani makwa hĩndĩ ciothe, nĩguo matũũre monaga
maũndũ mega o ene o na ciana ciao nginya tene! **30**
"Thiĩ ũmeere macooke hema-inĩ ciao. **31** No wee-rĩ,
ikara haha harĩ niĩ nĩgeetha ngũhe ũhoro wa maathani
mothe, na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho
marĩa ũrĩmarutaga nĩguo mamarũmagĩrĩre marĩ bũrũri
ũrĩa ngũmahe mawĩgwatĩre ũtuĩke wao." **32** Nĩ ũndũ
ũcio, mwĩmenyererei nĩguo mwĩkage ũrĩa Jehova Ngai
wanyu amwathĩte; mũtikarore na mwena wa ũrĩo kana
wa ũmotho. **33** Thiiagai na mĩthiĩre ĩrĩa yothe Jehova
Ngai wanyu amwathĩte, nĩguo mũtũũre muoyo na
mũgaacĩre, na nĩguo mũtũme matukũ manyu maingĩhe
ma gũtũũra bũrũri ũcio mũkegwatĩra.

6 Na rĩrĩ, maya nĩmo maathani, na watho wa
kũrũmĩrĩrwo na mawatho marĩa Jehova Ngai wanyu
aanjathire ndĩmũrute nĩgeetha mũmamenyagĩrĩre mũrĩ
bũrũri ũcio mũkũringa Rũũĩ rwa Jorodani mũthiĩ
mũkawĩgwatĩre ũtuĩke wanyu. **2** Nĩgeetha inyuĩ na ciana
cianyu, na ciana ciao iria igooka thuutha mwĩtigagĩre
Jehova Ngai wanyu rĩrĩa rĩothe mũgũtũũra muoyo,
na ũndũ wa kũmenyerera watho wake wothe wa
kũrũmĩrĩrwo, na maathani marĩa mothe ngũmũhe, na
nĩguo mũtũũre mũkenete matukũ maingĩ. **3** Atĩrĩrĩ
wee Isiraeli, thikĩrĩria na ũmenyagĩrĩre gwathĩkaga
nĩgeetha ũtũũre wonaga maũndũ mega, na ningĩ
nĩgeetha mũingĩhe mũno mũrĩ bũrũri ũrĩ bũthi wa
iria na ũũkĩ, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu
aamwĩrĩire. **4** Atĩrĩrĩ, wee Isiraeli, thikĩrĩria: Jehova
Ngai witũ, we wiki nowe Jehova. **5** Endaga Jehova Ngai
waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe,
na hinya waku wothe. **6** Maathani maya ndĩrakũhe
ũmũthĩ ũreke matũũre ngoro-inĩ yaku. **7** Ũmarutage
ciana ciaku na kĩyo. Aragia ũhoro wamo rĩrĩa ũikarĩte
gwaku mũciĩ na rĩrĩa ũgũthiĩ na njĩra, o na rĩrĩa

ũkomete na rĩrĩa wokĩra. **8** Mohagĩrĩre guoko-inĩ gwaku
marĩ imenyithia, na ũmohagĩrĩre ũthiũ-inĩ waku. **9**
Maandĩke hingĩro-inĩ cia mĩrango ya nyũmba ciaku,
o na ũmaandĩke ihingo-inĩ ciaku. **10** Na rĩrĩ, hĩndĩ
ĩrĩa Jehova Ngai waku agaagũkinyia bũrũri ũcio erĩire
maithe maku na mwĩhĩtwa: akĩĩrĩra Iburahĩmu, na
Isaaka, na Jakubu, atĩ nĩagakũhe bũrũri ũrĩ na matũũra
manene, mega, ũtaakĩte wee mwene, **11** na akũhe
nyũmba ciyũrĩte indo njega cia mĩthemba yothe, no
tiwe mwene ũciyũrĩtie kuo, na ithima ũteenjete wee
mwene, na mĩgũnda ya mĩthabibũ na ya mĩtamaiyũ ĩrĩa
ũtaahandĩte wee mwene; hĩndĩ ĩyo warĩa na wahũũna,
12 ũkaamenyerera ndũkanariganĩrwo nĩ Jehova, ũrĩa
wakũrutire bũrũri wa Misiri, agĩkũruta bũrũri wa
ũkombo. **13** Wĩtigagĩre Jehova Ngai waku, ũmũtungatĩre
o we wiki, na rĩrĩa ũkwĩhĩta ũgwetage rĩĩtwa rĩake.
14 Ndũkanarũmĩrĩre ngai ingĩ, ngai cia andũ arĩa
makũrigiicĩirie; **15** nĩgũkorwo Jehova Ngai waku, ũrĩa
ũrĩ gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩ Ngai ũrĩ ũiru, na marakara
make nĩmagagũũkĩrĩra magũcine, na makũniine biũ
ũthire bũrũri-inĩ ũcio. **16** Mũtikanagerie Jehova Ngai
wanyu ta ũrĩa mwekire kũu Masa. **17** Mũtikanaage
kũmenyerera maathani ma Jehova Ngai wanyu, na
irĩkanĩro, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo,
marĩa akũheete ũrũmagĩrĩre. **18** Ĩkaga maũndũ marĩa
moonagwo nĩ Jehova magĩrĩire na mega, nĩgeetha
ũtũũre wonaga maũndũ mega, nĩguo ũthiĩ ũkegwatĩre
bũrũri ũcio mwega ũrĩa Ngai eerĩire maithe manyu ma
tene na mwĩhĩtwa, **19** atĩ nĩakaingata thũ cianyu ciothe
ciehere mbere yaku, o ta ũrĩa Jehova oigĩte. **20** Matukũ-
inĩ ma thuutha, rĩrĩa mũrũguo agaakũũria atĩrĩ, "Gĩtũmi
kĩa irĩkanĩro icio, na kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo na
mawatho marĩa Jehova Ngai aamwathĩte mũrũmagĩrĩre,
nĩ kĩĩ?" **21** Ũkaamũcookeria atĩrĩ: "Ithuĩ twarĩ ngombo
cia Firaũni kũu bũrũri wa Misiri, no Jehova agĩtũruta
bũrũri ũcio wa Misiri na ũndũ wa guoko gwake kwa
hinya. **22** Nĩtweyoneire na maitho maitũ Jehova akĩringa
ciama na agĩĩka maũndũ ma kũgegania, maũndũ manene
mũno na ma kũmakania, akĩmeeka kũu bũrũri wa
Misiri, o na kũrĩ Firaũni na andũ a nyũmba yake yothe.
23 No nĩatũrutire kuuma kũu nĩgeetha atũrehe gũkũ
nĩguo atũhe bũrũri ũyũ eerĩire maithe maitũ ma tene
na mwĩhĩtwa. **24** Nake Jehova agĩtwatha twathĩkagĩre
kĩrĩra kĩa watho wothe wa kũrũmĩrĩrwo, na twĩtigagĩre
Jehova Ngai witũ, nĩgeetha tũgaacagĩre hĩndĩ ciothe,
na tũtũũre muoyo o ta ũrĩa gũtarĩĩ ũmũthĩ. **25** Na
ithuĩ tũngĩmenyerera gwathĩkĩra watho ũyũ wothe tũrĩ
mbere ya Jehova Ngai witũ, o ta ũrĩa atwathĩte-rĩ, ũcio
nĩ ũgaatuĩka ũthingu witũ."

7 Rĩrĩa Jehova Ngai waku agaagũkinyia bũrũri ũrĩa
ũratoonya ũkawĩgwatĩre na aingate ndũrĩrĩ nyingĩ
ikweherere, nacio nĩ Ahiti, na Agirigashi, na Aamori,
na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi na Ajebusi, ndũrĩrĩ
mũgwanja nene na irĩ hinya gũgũkĩra-rĩ, **2** na
rĩrĩa Jehova Ngai waku agaacineana kũrĩ we nawe
ũkorwo ũcitooretie, hĩndĩ ĩyo no nginya ũgaciniina biũ.
Ndũkanagĩe na kĩrĩkanĩro nacio na ndũkanaciiguĩre tha.
3 Mũtikanagũrane nacio. Mũtikanaheane airĩtu anyu
kũrĩ aanake ao kana aanake anyu mahikie airĩtu ao, **4**
nĩgũkorwo nĩmakagarũra aanake anyu matige gũcooka
kũnũmĩrĩra, na matuĩke a gũtungatĩra ngai ingĩ, namo
marakara ma Jehova nĩmakamũũkĩrĩra, mamũcine
na mamũniine o narua. **5** Ũũ nĩguo mũkaameeka:
Mũkoinanga igongona ciao, na mũharaganie mahiga
ma igongona ciao, na mũtemange itugĩ ciao cia
Ashera, o na mũcine mĩhianano yao na mwaki. **6**
Nĩgũkorwo inyuĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwamũrĩirwo Jehova
Ngai wanyu. Jehova Ngai wanyu aamũthurire kuuma
ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ mũtuĩke rũrĩrĩ rwake, rũrĩrĩ
rũrĩ bata mũno harĩ we. **7** Jehova ndaamwendire na
akĩmũthuura tondũ mwarĩ aingĩ gũkĩra ndũrĩrĩ iria
ingĩ, nĩgũkorwo nĩ inyuĩ mwarĩ anini mũno gũkĩra andũ
arĩa angĩ othe. **8** No nĩ ũndũ wa Jehova kũmwenda na
kũmenyerera mwĩhĩtwa ũrĩa eehĩtĩire maithe manyu
ma tene, nĩkĩo aamũrutire na guoko gwake kũrĩ
hinya, na akĩmũkũũra akĩmũruta bũrũri wa ũkombo,
kuuma hinya-inĩ wa Firaũni mũthamaki wa bũrũri
wa Misiri. **9** Nĩ ũndũ ũcio kĩmenyei atĩ Jehova Ngai
wanyu nĩwe Ngai; o we Mũrungu ũrĩa mwĩhokeku,
ũmenyagĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ njiaro
ngiri cia andũ arĩa mamwendete, na makamenyerera
maathani make. **10** No rĩrĩ, arĩa mamũthũire nĩakerĩhĩria
na njĩra ya kũmaniina biũ makĩonaga; ndakagĩa thieya
kwĩrĩhĩria harĩ andũ arĩa mamũthũire, makĩonaga. **11**
Nĩ ũndũ ũcio, mwĩmenyererei mũrũmagĩrĩre maathani
na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho
marĩa ngũmũhe ũmũthĩ. **12** Mũngĩrũmbũiya mawatho
macio na mũmamenyerere mũmarũmĩrĩre, nake Jehova
Ngai wanyu nĩarĩigaga kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo
na inyuĩ, o ta ũrĩa eehĩtire mbere ya maithe manyu.
13 Nĩarĩmwendaga na amũrathimage na atũmage
mũingĩhage. Nĩarĩrathimaga maciaro ma nda cianyu,
na maciaro ma mĩgũnda yanyu, marĩ ma ngano, na
ma ndibei ya mũhihano, na ma maguta, na ma njaũ
cia ndũũru cianyu na ma tũtũrũme twa ndũũru cia
ng'ondu cianyu kũu bũrũri-inĩ ũrĩa eehĩtire harĩ maithe
manyu atĩ nĩakamũhe. **14** Inyuĩ nĩmũkarathimwo gũkĩra
rũrĩrĩ rũngĩ o ruothe; gũtirĩ mũndũ mũrũme kana
mũndũ-wa-nja wanyu ũkaaga mwana, o na kana ũhiũ
wanyu o wothe wage gũciara. **15** Jehova nĩakamũgitĩra
kuuma kũrĩ mĩrimũ yothe. Ndakamũrehithĩria mĩrimũ
mĩũru ta ĩrĩa muoĩ rĩrĩa mwarĩ kũu bũrũri wa Misiri,
no rĩrĩ, nĩakamĩrehithĩria andũ arĩa othe mamũthũire.
16 No nginya mũkaaniina ndũrĩrĩ ciothe iria Jehova
akaarekereria acineane kũrĩ inyuĩ; mũtikanaciguĩre
tha kana mũtungatĩre ngai ciacio, nĩgũkorwo ũndũ
ũcio no ũtuĩke mũtego kũrĩ inyuĩ. **17** Mwahota kwĩĩra
atĩrĩ, "Ndũrĩrĩ ici irĩ na hinya gũtũkĩra. Tũngĩhota atĩa
gũciingata?" **18** No mũtikanaciĩtigĩre; ririkanagai wega
ũrĩa Jehova Ngai wanyu eekire Firaũni, o na ũrĩa eekire
bũrũri wa Misiri guothe. **19** Nĩmweyoneire na maitho
manyu maũndũ manene marĩa andũ acio maageririo
namo, o na ciama iria ciaringirwo, na maũndũ ma
kũgegania marĩa meekirwo; ningĩ mũririkane ũrĩa
Jehova Ngai wanyu aamũrutire bũrũri wa Misiri na
guoko kwa hinya na gũtambũrũkĩtio. Ũguo noguo
Jehova Ngai wanyu ageeka ndũrĩrĩ icio ciothe mũretigĩra
rĩu. **20** O na ningĩ, Jehova Ngai wanyu nĩagatũma
magi ma mboora gatagatĩ ga cio, nginya o na matigari

ma cio marĩa makaamwĩhitha makorwo mathirĩte. **21** Mũtikamakio nĩcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu, ũrĩa ũrĩ hamwe na inyuĩ, nĩ Mũrungu mũnene na wa gwĩtigĩrwo. **22** Jehova Ngai wanyu nĩakarutũrũra ndũrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu hanini o hanini. Mũtigetĩkĩrio mũciniine o rĩmwe, nĩguo nyamũ cia gĩthaka itikamũingĩhĩre imũrigiicĩrie. **23** No Jehova Ngai wanyu nĩakaneana ndũrĩrĩ icio kũrĩ inyuĩ, atũme igĩe na kĩrigiicano kĩnene o nginya iniinwo. **24** Athamaki ao nĩakamaneana moko-inĩ manyu, na inyuĩ nĩmũkaniina marĩĩtwa mao biũ mehere gũkũ thĩ mũhuro wa riũa. Gũtirĩ mũndũ ũkaahota kũmwĩtiiria; nĩ mũkaamaniina. **25** Mĩhiano ya ngai ciao nĩmũkamĩcina na mwaki. Mũtikanacumĩkĩre betha na thahabu iria ciĩkĩrĩtwo igũrũ rĩayo, kana mũmĩoe ĩtuĩke yanyu, mũtikaguucĩrĩrio nĩyo mũheeneke, nĩgũkorwo nĩĩrĩ magigi kũrĩ Jehova Ngai wanyu. **26** Ndũkanarehe kĩndũ kĩrĩ thaahu nyũmba-inĩ yaku, nĩgeetha ndũkaamũrwo hamwe na kĩndũ kĩu mũniinwo. Kĩrege biũ na ũgĩthũũre, nĩgũkorwo nĩgĩtuĩtwo gĩa kũniinwo.

8 Maathani maya mothe ndĩramũhe ũmũthĩ ma kũrũmĩrĩra mamenyagĩrĩrei nĩgeetha mũtũũre, na mũingĩhe, na mũtoonye mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova erĩire maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa. **2** Ririkanai ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamũtongoririe njĩra-inĩ yothe kũu werũ-inĩ mĩaka ĩyo mĩrongo ĩna, akĩenda mwĩnyiihie na amũgerie nĩguo amenye maũndũ marĩa maarĩ ngoro-inĩ cianyu, kana hihi nĩmũkamenyagĩrĩra maathani make kana aca. **3** Nĩatũmire mwĩnyiihie, na akĩreka mũhũte agĩcooka akĩmũhũũnia na mana, marĩa mũtaamenyete kana makamenywo nĩ maithe manyu, nĩgeetha amũrute atĩ ti irio ciki ingĩtũũria mũndũ muoyo, no nĩ kiugo o gĩothe kĩrĩa kĩngiuma kanua ka Jehova. **4** Nguo cianyu itiigana gũtuĩka kana magũrũ manyu makĩimba ihinda-inĩ rĩu rĩa mĩaka mĩrongo ĩna. **5** Kĩmenyei na ngoro cianyu atĩ o ta ũrĩa mũndũ ahũũraga mũriũ akĩmũrũnga, ũguo noguo Jehova Ngai wanyu amũhũũraga. **6** Menyagĩrĩrai maathani ma Jehova Ngai wanyu, mũthiage na njĩra ciake na mũmwĩtigagĩre. **7** Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu aramũtwara bũrũri mwega mũno, bũrũri ũrĩ tũrũũĩ, na ũrĩ tũria twa maaĩ, na ithima cia maaĩ megũtherera kũu cianda-inĩ o na irĩma-inĩ; **8** bũrũri ũrĩ na ngano na cairi, na ũrĩ na mĩthabibũ na mĩkũyũ, na mĩkomamanga, ningĩ nĩ bũrũri ũrĩ na maguta ma mĩtamaiyũ na ũũkĩ; **9** nĩ bũrũri ũtakanyiihia irio, na inyuĩ mũtirĩ kĩndũ mũkaaga, bũrũri ũrĩa mahiga maguo arĩ igera, na no mwenje icango irĩma-inĩ ciaguo. **10** Rĩrĩa mũkaarĩa mũhũũne, mũkaagooca Jehova Ngai wanyu nĩ ũndũ wa bũrũri ũcio mwega amũheete. **11** Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu, mwage kũmenyerera maathani make na mawatho make, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ndĩramũhe ũmũthĩ. **12** Kwaga ũguo, mwarĩa mwahũũna, na mwaka nyũmba njega na mũcitũũre, **13** na rĩrĩa ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia mbũri ikaaneneha, nacio betha na thahabu ciongerereke, na indo ciothe iria mũrĩ nacio ikorwo ciongererekete mũno-rĩ, **14** hĩndĩ ĩyo ngoro cianyu nĩikaagĩa na mwĩtĩĩo, na nĩmũkariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu, o we ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, akĩmũruta bũrũri wa ũkombo. **15** Nĩamũtongoririe mũgĩtũĩkanĩria werũ ũcio mũnene na wa kũmakania, bũrũri ũcio mũng'aru ũtarĩ maaĩ, na warĩ na nyoka njũru, o na tũng'aurũ. Nĩamũrutĩire maaĩ ihiga-inĩ rĩa nyaigĩ. **16** Nĩamũheire mana mũrĩĩre kũu werũ-inĩ, marĩa maithe manyu mataamenyete ũhoro wamo, nĩguo atũme mwĩnyiihie, na akĩmũgeria nĩgeetha thuutha-inĩ maũndũ manyu makaagĩrĩra. **17** Mwahota gũkeĩĩra atĩrĩ, "Ũhoti witũ na hinya wa moko maitũ nĩcio ituoneire ũtonga ũyũ." **18** No rĩrĩ, ririkanagai Jehova Ngai wanyu, nĩgũkorwo nĩwe ũmũheaga ũhoti wa kwĩgĩĩra na ũtonga, na nĩ ũndũ ũcio agakĩhingia kĩrĩkanĩro gĩake, kĩrĩa aarĩkanĩire na maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa, o ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ. **19** Mũngĩkariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu mũrũmĩrĩre ngai ingĩ, mũcihooe na mũciinamĩrĩre, ngũmumbũrĩra mũthenya wa ũmũthĩ atĩ ti-itherũ no mũkaaniinwo. **20** Mũkaaniinwo o ta ndũrĩrĩ iria Jehova aaniinire agĩcieheria mbere yanyu, nĩ ũndũ wa kwaga gwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu.

9 Ta thikĩrĩria wee Isiraeli. Rĩu ũrorete kũringa Rũũĩ rwa Jorodani ũthiĩ ũgatunye ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya gũgũkĩra, bũrũri ũrĩ na matũũra manene mũno mathiũrũrũkĩĩrio na thingo ikinyĩte o igũrũ. **2** Andũ akuo marĩ hinya na nĩ araihu, nĩo Aanaki! Nĩũũĩ ũhoro wao, na nĩũiguĩte gũkĩĩrwo atĩrĩ: "Nũũ ũngĩhota gwĩtiiria andũ a Anaki?" **3** No menya wega ũmũthĩ atĩ Jehova Ngai waku nĩwe ũkũringa athiĩ mbere yaku ahaana ta mwaki wa kũniinana. Nĩakamaniina; amatoorie mbere yaku. Nawe nĩũkamarutũrũra ũmaniine biũ o narua, o ta ũrĩa Jehova aakwĩrĩire. **4** Jehova Ngai waku aarĩkia kũmaingata mehere mbere yaku-rĩ, ndũkaneĩĩre atĩrĩ, "Jehova andehete gũkũ ndĩĩgwatĩre bũrũri ũyũ nĩ ũndũ wa ũthingu wakwa." Aca, ti ũguo, no nĩ tondũ wa waganu wa ndũrĩrĩ icio, nĩkĩo Jehova egũciingata ciehere mbere yaku. **5** Ti ũthingu waku o na kana ũrũngĩrĩru waku ũgũtũma ũkegwatĩre bũrũri wacio; no nĩ tondũ wa waganu wa ndũrĩrĩ icio-rĩ, Jehova Ngai waku nĩekũmarutũrũra mehere mbere yaku nĩguo ahingie ũrĩa eehĩtire kũrĩ maithe maku, nĩo Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. **6** Nĩ ũndũ ũcio, kĩmenye atĩ ti ũthingu waku ũtũmĩte Jehova Ngai waku akũhe bũrũri ũcio mwega ũwĩgwatĩre ũtuĩke waku, nĩgũkorwo inyuĩ mũrĩ andũ momĩtie ngingo. **7** Ririkanaga na ndũkanariganĩrwo nĩ ũrĩa warakaririe Jehova Ngai waku kũu werũ-inĩ. Kuuma mũthenya ũrĩa woimire bũrũri wa Misiri nginya rĩrĩa mwakinyire gũkũ, mũkoretwo mũkĩremera Jehova. **8** Mũrĩ kũu Horebu nĩmwatũmire marakara ma Jehova maarahũke akĩrakara nginya akĩenda kũmũniina. **9** Rĩrĩa ndaambatire kĩrĩma-inĩ nganengerwo ihengere cia mahiga, ihengere iria ciandĩkĩtwo kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na inyuĩ, nĩndaikarire kũu kĩrĩma igũrũ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ; ndiarĩire irio kana ngĩnyua maaĩ. **10** Jehova nĩanengerire ihengere igĩrĩ cia mahiga ciandĩkĩtwo na kĩara kĩa Ngai. Ciandĩkĩtwo maathani mothe marĩa Jehova aamwarĩirie kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩinĩ wa mwaki, mũthenya ũrĩa mwagomanĩte. **11** Hĩndĩ ĩrĩa matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ,

maathirire-rĩ, Jehova nĩanengerire ihengere icio igĩrĩ cia
mahiga, ihengere icio cia kĩrĩkanĩro. **12** Jehova agĩcooka
akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Ikũrũka narua uume gũkũ nĩ ũndũ
andũ aku arĩa warutire bũrũri wa Misiri nĩmethũkĩtie.
Nĩmagarũrũkĩte o na ihenya magatiganĩria maathani
marĩa ndamaathire na nĩmethondekeire mũhianano
wa gũtwekio." **13** Ningĩ Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Andũ
aya nĩndĩmoonete, ngoona atĩ nĩ andũ momĩtie ngingo
mũno! **14** Ndekereria, nĩguo ndĩmaniine na tharie
rĩĩtwa rĩao gũkũ thĩ mũhuro wa riũa. Thuutha wa ũguo
njooke ngũtue rũrĩrĩ rũrĩ hinya na rũrĩ na andũ aingĩ
kũmakĩra." **15** Nĩ ũndũ ũcio ngĩhũndũka ngĩikũrũka
kuuma kĩrĩma igũrũ o gĩkĩrĩrĩmbũkaga mwaki. Nacio
ihengere icio igĩrĩ cia kĩrĩkanĩro ciarĩ moko-inĩ makwa.
16 Rĩrĩa ndaacũthĩrĩirie, nĩndonire atĩ nĩmwehĩirie
Jehova Ngai wanyu; nĩ mwethondekeire mũhianano wa
gũtwekio ũhaana ta njaũ. Nĩmwagarũrũkĩte o narua
mũgatiga kũrũmĩrĩra njĩra ĩrĩa Jehova aamwathĩte
mũrũmagĩrĩre. **17** Nĩ ũndũ ũcio ngĩnyiita ihengere
icio igĩrĩ ngĩcirekania kuuma moko-inĩ makwa, nacio
ikĩenyũkanga icunjĩ mũkĩĩonagĩra na maitho manyu.
18 Ningĩ ngĩĩgũithia thĩ mbere ya Jehova matukũ
mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ; ndiigana kũrĩa irio
kana ngĩnyua maaĩ, nĩ ũndũ wa mehia marĩa mothe
mwekĩte, mũgeeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma
Jehova, mũgĩtũma arakare. **19** Nĩndetigagĩra marakara
na mang'ũrĩ ma Jehova, nĩgũkorwo nĩamũrakarĩire o
kũigana ũndũ angĩamũniinire. No Jehova nĩathikĩrĩirie o
rĩngĩ. **20** Nake Jehova nĩarakarĩire Harũni o kũigana ũndũ
angĩamũniinire, no ihinda rĩu, nĩndahooeire Harũni
o nake. **21** Ningĩ ngĩcooka ngĩoya kĩndũ kĩu kĩanyu
kĩa wĩhia, nakĩo nĩkĩo njaũ ĩyo mwathondekete, na
ngĩmĩcina na mwaki. Ngĩcooka ngĩmĩthethera ngĩmĩthĩa
ĩgĩtuĩka mũtutu mũhinyu ta rũkũngũ, naruo rũkũngũ
rũu ngĩrũikia karũũĩ gaathereraga koimĩte kĩrĩma-inĩ.
22 O na ningĩ nĩmwarakaririe Jehova mũrĩ kũu Tabera,
na Masa, na Kibirothu-Hataava. **23** Na rĩrĩa Jehova
aamũtũmire kuuma Kadeshi-Barinea, aamwĩrire atĩrĩ,
"Ambatai mũthiĩ mũkegwatĩre bũrũri ũrĩa ndĩmũheete."
No nĩ mwaremeire watho wa Jehova Ngai wanyu.
Mũtiigana kũmwĩhoka kana kũmwathĩkĩra. **24** Kuuma
rĩrĩa ndamũmenyire, mũtũũraga mũremeire Jehova.
25 Nĩndegũithirie thĩ mbere ya Jehova matukũ macio
mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, tondũ Jehova nĩoigĩte
atĩ nĩekũmũniina. **26** Ngĩhooya Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ,
"Wee Mwathani Jehova, tiga kũniina andũ aya aku,
o aya igai rĩaku kĩũmbe arĩa wakũũrire na ũndũ wa
hinya waku mũnene, ũkĩmaruta bũrũri wa Misiri na
guoko gwaku kwa hinya. **27** Ririkana ndungata ciaku
Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. Tiga kũrora ũmũ
wa ngoro cia andũ aya, na waganu wao, o na mehia
mao. **28** Kwaga ũguo, bũrũri ũrĩa wee watũrutire ũkoiga
atĩrĩ, 'Tondũ Jehova ndangĩahotire kũmakinyia bũrũri
ũrĩa aamerĩire, na nĩ tondũ nĩamamenete-rĩ, nĩkĩo
aamatwarire werũ-inĩ amooragĩre kuo.' **29** No andũ
aya nĩ aku, o igai rĩaku kĩumbe, arĩa warutire kũu
na ũndũ wa hinya waku mũnene, na guoko gwaku
gũtambũrũkĩtio."

10 Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Acũhia ihengere
igĩrĩ cia mahiga ihaana ta iria cia mbere,
ũcooke wambate gũkũ kũrĩ niĩ kĩrĩma-inĩ. Na ũcooke
ũthondeke ithandũkũ rĩa mbaũ. **2** Nĩngwandĩka ciugo
iria ciaandĩkĩtwo ihengere-inĩ iria cia mbere, iria
woragire. Nawe nĩũgũcooka ũciikĩre thĩinĩ wa ithandũkũ
rĩu rĩa kĩrĩkanĩro." **3** Nĩ ũndũ ũcio ngĩgĩthondeka
ithandũkũ rĩu na mbaũ cia mũtĩ wa mũgaa, na ngĩicũhia
ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaanaine na iria cia mbere,
ngĩambata kĩrĩma-inĩ nguuĩte ihengere icio igĩrĩ na
moko. **4** Jehova akĩandĩka Maathani macio Ikũmi
ihengere-inĩ icio, o ta ũrĩa maandĩkĩtwo hĩndĩ ya
mbere, o marĩa aamwarĩirie kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩinĩ
wa mwaki, mũthenya ũrĩa mwagomanĩte. Jehova
agĩcooka akĩĩnengera ihengere icio. **5** Na niĩ ngĩcooka
ngĩgarũrũka, ngĩikũrũka, ngiuma kĩrĩma igũrũ, ngĩĩkĩra
ihengere icio ithandũkũ-inĩ rĩu ndaathondekete o ta
ũrĩa Jehova aanjathĩte, na nĩho irĩ o na rĩu. **6** (Andũ
a Isiraeli nĩmathiire rũgendo moimĩte ithima-inĩ cia
andũ a Jaakani, magĩkinya Mosera. Kũu nĩkuo Harũni
aakuĩrĩire, na nokuo aathikirwo; nake mũriũ Eliazaru
agĩtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩake. **7** Kuuma kũu
magĩthiĩ nginya Gudugoda, na magĩcooka magĩthiĩ
magĩkinya Jotibatha, bũrũri ũrĩ tũrũũĩ. **8** Ihinda-inĩ rĩu
Jehova nĩamũrire mũhĩrĩga wa Lawi ũkuuage ithandũkũ
rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na ũrũgamage mbere ya
Jehova, ũtungatage na ũrathimanage ũkĩgwetaga rĩĩtwa
rĩake, o ta ũrĩa meekaga ũmũthĩ. **9** Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩa
Alawii gũkorwo matarĩ na igai rĩao kĩũmbe gatagatĩ
ka ariũ a ithe wao; Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa
Jehova Ngai wanyu aameerire.) **10** Nĩndaikarire kũu
kĩrĩma-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, o
ta ũrĩa ndeekĩte hĩndĩ ya mbere, na ihinda rĩĩrĩ o narĩo
Jehova nĩanjiguire. Ndwarĩ wendo wake amũniine. **11**
Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Thiĩ ũgatongorie andũ aya kũrĩa
megũthiĩ, nĩguo mathiĩ megwatĩre bũrũri ũrĩa nderĩire
maithe mao na mwĩhĩtwa atĩ nĩngamahe." **12** Na rĩrĩ,
wee Isiraeli, nĩ ũndũ ũrĩkũ Jehova Ngai waku endaga
wĩke, tiga o wĩtigagĩre Jehova Ngai waku, na ũthiiage
na njĩra ciake ciothe, na ũmwendage, na ũtungatagĩre
Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe o na muoyo
waku wothe, **13** na ũmenyagĩrĩre maathani ma Jehova,
na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ngũkũhe
ũmũthĩ nĩguo maũndũ maku magĩrĩre? **14** Jehova Ngai
waku nĩwe mwene igũrũ, o na igũrũ rĩrĩa rĩrĩ kũraya kũu
matu-inĩ, o na thĩ no yake na indo ciothe iria irĩ kuo. **15**
No rĩrĩ, o na kũrĩ ũguo, Jehova nĩakenirio nĩ maithe
manyu ma tene na akĩmeenda, na akĩmũthuura inyuĩ
njiaro ciao harĩ ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, o ta ũrĩa gũtarĩĩ
ũmũthĩ. **16** Nĩ ũndũ ũcio, ruithiai ngoro cianyu na
mũtigacooke kũũmia ngingo cianyu rĩngĩ. **17** Nĩgũkorwo
Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai wa ngai iria ingĩ, na
Mwathani wa aathani, o we Mũrungu ũrĩa mũnene, ũrĩa
ũrĩ hinya mũno na wa kũmakania, ũrĩa ũtathutũkanagia,
na ndoyaga mahaki. **18** Nĩarũagĩrĩra ciira wa ciana cia
ngoriai na wa atumia a ndigwa, na nĩendaga mũndũ
wa kũngĩ, akamũheaga irio na nguo. **19** O na inyuĩ no
nginya mwendage andũ a kũngĩ, nĩgũkorwo o na inyuĩ
mwatũũire mũrĩ andũ a kũngĩ bũrũri-inĩ wa Misiri.
20 Wĩtigagĩre Jehova Ngai waku na ũmũtungatagĩre.

Wĩnyiitanagie nake, na ũkĩĩhĩta ũgwetage rĩĩtwa rĩake.
21 Ũcio nowe ũrĩgoocaga; na nĩwe Ngai waku, ũrĩa
wagwĩkĩire maũndũ macio manene na ma kũmakania
marĩa weyoneire na maitho maku. **22** Maithe manyu
ma tene arĩa maikũrũkire magĩthiĩ bũrũri wa Misiri
maarĩ andũ mĩrongo mũgwanja, na rĩu Jehova Ngai
waku nĩakũingĩhĩtie o ta njata cia matu-inĩ.

11 Endaga Jehova Ngai waku na ũmenyagĩrĩre
maũndũ marĩa endaga, arĩ kĩrĩra kĩa watho wake
wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho make, na maathani make
hĩndĩ ciothe. **2** Ririkana ũmũthĩ atĩ ciana ciaku itionire
na itiamenyire kũherithania kwa Jehova Ngai waku:
o na itionire ũnene wake na guoko gwake kũrĩa kũrĩ
hinya, o na guoko gwake gũtambũrũkĩtio; **3** o na ciama
iria aaringire, na maũndũ marĩa eekire kũu bũrũri wa
Misiri, na kũrĩ Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri,
na bũrũri wake wothe; **4** na ũrĩa eekire mbũtũ cia
ita cia bũrũri wa Misiri, na mbarathi ciao, na ngaari
ciao cia ita, na ũrĩa aamahubĩkanirie na maaĩ ma Iria
Itune hĩndĩ ĩyo maathingatanĩte nao, na ũrĩa Jehova
aamarehithĩirie mũthiro wa gũtũũra. **5** Ciana cianyu
ticio cionire ũrĩa aamwĩkĩire mũrĩ kũu werũ-inĩ, nginya
rĩrĩa mwakinyire gũkũ; **6** o na ũrĩa eekire Dathani
na Abiramu, ariũ a Eliabu ũrĩa Mũrubeni, rĩrĩa thĩ
yamaathamĩirie kanua kayo marĩ gatagatĩ ka andũ
a Isiraeli othe, thĩ ĩkĩmameria hamwe na nyũmba
ciao, na hema ciao, na kĩrĩa gĩothe maarĩ nakĩo. **7** No
nĩ maitho manyu meeyoneire maũndũ macio mothe
manene marĩa Jehova ekĩte. **8** Nĩ ũndũ ũcio menyagĩrĩrai
maathani mothe marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ, nĩgeetha
mũgĩe na hinya wa gũtoonya na wa gũtunyana bũrũri
ũrĩa mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre, **9** na
nĩgeetha mũgaatũũra matukũ maingĩ bũrũri ũcio Jehova
eehĩtire na mwĩhĩtwa atĩ nĩakahe maithe manyu ma
tene na njiaro ciao, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ. **10**
Bũrũri ũrĩa mũrathiĩ mũkaũtunyane ndũhaana ta bũrũri
wa Misiri, kũrĩa muumĩte, kũrĩa mwahaandaga mbegũ
cianyu na mũgaciunithagĩria maaĩ na magũrũ taarĩ
mũgũnda wa mboga. **11** No rĩrĩ, bũrũri ũrĩa mũraringa
Rũũĩ rwa Jorodani mũkegwatĩre nĩ bũrũri ũrĩ irĩma na
cianda iria inyuuaga maaĩ ma mbura kuuma igũrũ. **12**
Nĩ bũrũri ũmenyagĩrĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu; maitho
ma Jehova Ngai wanyu maikaraga maũcũthĩrĩirie kuuma
kĩambĩrĩria kĩa mwaka nginya mũthia waguo. **13** Nĩ
ũndũ ũcio mũngĩathĩkĩra maathani marĩa ndĩramũhe
ũmũthĩ mũrĩ na wĩhokeku, na mwendage Jehova Ngai
wanyu, na mũmũtungatagĩre na ngoro cianyu ciothe na
muoyo wanyu wothe-rĩ, **14** hĩndĩ ĩyo nĩngoiria mbura
bũrũri wanyu kĩmera kĩayo gĩakinya, mbura ya mũringo
na ya gũkũria irio, nĩgeetha mũgaacookagĩrĩria ngano
yanyu, na ndibei ya mũhihano na maguta. **15** Nĩngatũma
kũgĩe na nyeki ithaka-inĩ nĩ ũndũ wa ng'ombe cianyu,
na mũkarĩĩaga mũkahũũna. **16** Mwĩmenyagĩrĩrei
mũtikanaguucĩrĩrio, mũgarũrũke mũhooe ngai ingĩ na
mũciinamĩrĩre. **17** Mũngĩkaguucĩrĩrio, marakara ma
Jehova nĩmakamũũkĩrĩra mamũcine, na nĩakahinga
igũrũ nĩgeetha gũtikoire nayo thĩ yage kũruta maciaro,
na inyuĩ nĩmũgathira o narua mwehere bũrũri ũcio
mwega Jehova aramũhe. **18** Igaai ciugo ici ciakwa ngoro-
inĩ cianyu na meciiria-inĩ manyu; ciohagĩrĩrei moko-
inĩ manyu irĩ imenyithia, na mũciohagĩrĩre mothiũ-inĩ
manyu. **19** Cirutagei ciana cianyu, na mũciaragie rĩrĩa
mũikarĩte kwanyu mĩciĩ na rĩrĩa mũrathiĩ na njĩra, na
rĩrĩa mũkomete na rĩrĩa muokĩra. **20** Ciandĩkei hingĩro-
inĩ cia mĩrango ya nyũmba cianyu o na mũciandĩke
ihingo-inĩ cianyu, **21** nĩgeetha matukũ manyu na
matukũ ma ciana cianyu maingĩhe kũu bũrũri-inĩ ũcio
Jehova eehĩtire na mwĩhĩtwa atĩ nĩakahe maithe manyu
ma tene; maingĩhe o ta matukũ marĩa igũrũ rĩgũtũũra
rĩ igũrũ wa thĩ. **22** Mũngĩmenyerera wega maathani
maya mothe ndĩramũhe mũmarũmagĩrĩre, mwendage
Jehova Ngai wanyu, na mũthiage na njĩra ciake ciothe
na mũikarage mwĩgwatanĩtie nake-rĩ, **23** hĩndĩ ĩyo
Jehova nĩakaingata ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere
yanyu, na inyuĩ mwĩgwatĩre kũndũ kũu kwa ndũrĩrĩ
nene na irĩ hinya kũmũkĩra. **24** Kũndũ guothe kũrĩa
mũgaakinyithia makinya manyu gũgaatuĩka kwanyu;
bũrũri wanyu ũkoima werũ-inĩ ũkinye Lebanoni, na
uume Rũũĩ rwa Farati ũkinye iria-inĩ rĩa mwena wa
ithũĩro. **25** Gũtirĩ mũndũ ũkaahota kũmwĩtiiria. O ta ũrĩa
aamwĩrĩire, Jehova Ngai wanyu nĩagatũma mwĩtigĩrwo
nĩ andũ a bũrũri wothe kũrĩa guothe mũgaathiĩ. **26**
Atĩrĩrĩ, ũmũthĩ ndĩramũigĩra kĩrathimo mbere yanyu
na ngamũigĩra kĩrumi, **27** ndĩramũigĩra kĩrathimo
angĩkorwo nĩmũgwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai
wanyu marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ; **28** na ngamũigĩra
kĩrumi angĩkorwo nĩmũrĩagaga gwathĩkĩra maathani
ma Jehova Ngai wanyu mũgatiga gũthiĩ na njĩra ĩrĩa
ngũmwatha ũmũthĩ, na ũndũ wa kũrũmĩrĩra ngai ingĩ,
iria mũtooĩ. **29** Rĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaamũkinyia
bũrũri ũrĩa mũrathiĩ mũkawĩgwatĩre, nĩmũkanĩrĩra
ũhoro wa kĩrathimo kĩu kĩrĩma-inĩ kĩa Gerizimu, nakĩo
kĩrumi mũheanĩre ũhoro wakĩo kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali. **30**
O ta ũrĩa mũũĩ, irĩma icio irĩ kũu mũrĩmo wa Rũũĩ rwa
Jorodani, mwena wa ithũĩro wa njĩra kwerekera na kũrĩa
riũa rĩthũagĩra, gũkuhĩ na mĩtĩ ĩrĩa mĩnene ya More,
kũu bũrũri wa andũ a Kaanani arĩa matũũraga Araba
gũkuhĩ na Giligali. **31** Mũrĩ hakuhĩ kũringa Rũũĩ rwa
Jorodani mũtoonye mũkegwatĩre bũrũri ũcio Jehova
Ngai wanyu aramũhe. Rĩrĩa mũgaakorwo mũwoete na
mũgatũũra kuo-rĩ, **32** menyagĩrĩrai gwathĩkĩra kĩrĩra kĩa
watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ndĩramũhe
ũmũthĩ.

12 Ici nĩcio irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na
mawatho marĩa mwagĩrĩirwo nĩ kũmenyerera
mũmarũmagĩrĩre mũrĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wa
maithe manyu amũheete mũwĩgwatĩre, rĩrĩa rĩothe
mũgũtũũra bũrũri-inĩ ũcio. **2** Mũkaananga biũ kũndũ
guothe kũu igũrũ wa irĩma iria ndaaya na tũrĩma na
rungu rwa mũtĩ o wothe mũruru kũrĩa ndũrĩrĩ icio
mũkegwatĩra bũrũri wacio ihooyagĩra ngai ciacio. **3**
Mũkoinanga igongona ciacio, na mũharaganie mahiga
mao marĩa maamũre, na mũcine itugĩ cia Ashera ciacio;
mũtemange mĩhianano ya ngai ciao, na mũtharie
marĩĩtwa ma cio mehere kũndũ kũu. **4** Mũtikanahooe
Jehova Ngai wanyu ta ũrĩa ndũrĩrĩ icio ihooyaga ngai
ciacio. **5** No rĩrĩ, no nginya mũgaacaria handũ harĩa
Jehova Ngai wanyu agaathuura thĩĩnĩ wa mĩhĩrĩga yanyu

yothe, nĩguo haamũrĩrwo rĩĩtwa rĩake, harĩ gĩikaro
gĩake. Hau nĩho mũrĩthiiaga; **6** na nĩho mũrĩtwaraga
maruta manyu ma njino na magongona manyu, na
icunjĩ cianyu cia ikũmi na maruta ma mwanya, na kĩrĩa
gĩothe mũrĩrutaga kĩa mĩĩhĩtwa yanyu, o na maruta
manyu ma kwĩyendera, na marigithathi ma ndũũru
cianyu cia ng'ombe na cia ng'ondu. **7** Mũrĩ hau mbere
ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu
nĩmũkarĩĩaga na mũgakenera maũndũ mothe marĩa
mũrĩĩkaga na moko manyu, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu
nĩamũrathimĩte. **8** Mũtikaneke ta ũrĩa tũreka tũrĩ
gũkũ ũmũthĩ, o ũrĩa mũndũ aroona kwagĩrĩire, **9**
tondũ mũtirĩ mũraakinya ũhurũko-inĩ kana igai-inĩ
rĩrĩa Jehova Ngai wanyu aramũhe. **10** No nĩmũkaringa
Rũũĩ rwa Jorodani mũtũũre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai
wanyu ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu, na nĩakamũhurũkia
harĩ thũ cianyu ciothe iria imũthiũrũrũkĩirie, nĩgeetha
mũtũũre mũtarĩ na ũgwati. **11** Hĩndĩ ĩyo handũ harĩa
Jehova Ngai wanyu agaathuura haamũrwo ha gũtũũria
Rĩĩtwa rĩake, nĩho mũgaatwaraga indo ciothe iria
ngũmwatha mũtwarage: nacio nĩ maruta manyu ma
njino, na magongona manyu, na icunjĩ cianyu cia ikũmi
na maruta manyu ma mwanya, na indo ciothe njega
iria mwĩrĩiire Jehova na mwĩhĩtwa. **12** Na mũrĩ hau,
mũkenage mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ ene,
na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia
arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-
inĩ manyu arĩa matarĩ na mĩgũnda kana igai rĩao ene.
13 Mwĩmenyererei mũtikanarutĩre magongona manyu
ma njino handũ harĩa hothe mũngĩenda. **14** Marutagĩrei
o handũ harĩa Jehova agaathuura mũhĩrĩga-inĩ ũmwe
wa mĩhĩrĩga yanyu, nĩho mũgeekagĩra maũndũ marĩa
mothe ndĩmwathĩte. **15** No rĩrĩ, no mũthĩnjĩre nyamũ
cianyu itũũra-inĩ rĩanyu o rĩothe na mũrĩe nyama
nyingĩ o ũrĩa mũngĩenda, o taarĩ nyama cia thwariga
kana cia thiiya, mũrĩe kũringana na kĩrathimo kĩrĩa
Jehova Ngai wanyu amũheete. Andũ othe, arĩa marĩ
na thaahu o na arĩa matarĩ, no marĩe nyama icio. **16**
No mũtikanarĩe thakame; mĩitagei thĩ o taarĩ maaĩ. **17**
Mũtikanarĩĩre matũũra-inĩ manyu gĩcunjĩ gĩa ikũmi
kĩa ngano yanyu, na ndibei ya mũhihano, na maguta,
kana marigithathi ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na
cia ng'ondu, kana kĩndũ o gĩothe mwĩhĩtĩte kũrutaga,
kana maruta manyu ma kwĩyendera, o na kana maruta
ma mwanya. **18** Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, mũrĩrĩĩagĩra
indo icio mbere ya Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ
harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura, inyuĩ ene, na
ariũ anyu na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia
arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-
inĩ manyu, na nĩmũrĩkenagĩra maũndũ mothe marĩa
mũrĩĩkaga na moko manyu mũrĩ mbere ya Jehova Ngai
wanyu. **19** Menyererai mũtikanarekererie Alawii hĩndĩ
ĩrĩa yothe mũgũtũũra bũrũri ũcio wanyu. **20** Rĩrĩa
Jehova Ngai waku agaakwaramĩria bũrũri waku o ta
ũrĩa aakwĩrĩire, nawe wende kũrĩa nyama na uuge
atĩrĩ, "Nĩngwenda nyama," hĩndĩ ĩyo no ũrĩe nyama
nyingĩ o ũrĩa ũngĩenda. **21** Kũngĩkorwo handũ harĩa
Jehova Ngai waku athuurĩte haamũrĩrwo Rĩĩtwa rĩake nĩ
hakũraihĩrĩirie-rĩ, no ũthĩnje nyamũ kuuma ndũũru-inĩ
ciaku cia ng'ombe na cia ng'ondu iria Jehova akũheete,
ta ũrĩa ngwathĩte, na ũrĩ o kũu matũũra-inĩ maku, no
ũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa ũngĩenda. **22** Rĩa nyama icio
o ta ũrĩa ũngĩrĩa nyama cia thwariga kana cia thiiya.
Andũ arĩa marĩ na thaahu na arĩa matarĩ no marĩe
nyama icio. **23** No ũmenyerere ndũkanarĩe thakame,
tondũ thakame nĩyo muoyo, ndũkanarĩanĩrie muoyo
ũcio na nyama. **24** Ndũkanarĩe thakame; mĩite thĩ o ta
maaĩ. **25** Ndũkanamĩrĩe, nĩguo maũndũ maku magĩrĩre,
o na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku, tondũ
ũrĩkoragwo ũgĩĩka maũndũ marĩa magĩrĩiire maitho-inĩ
ma Jehova. **26** No rĩrĩ, nĩũkoya indo ciaku iria nyamũre
na kĩndũ kĩrĩa gĩothe wĩhĩtĩte atĩ nĩũkaruta, ũthiĩ handũ
harĩa Jehova agaathuura. **27** Rutĩra magongona maku
ma njino, ma nyama na ma thakame kĩgongona-inĩ kĩa
Jehova Ngai waku. Thakame ĩyo ya magongona macio
maku no nginya ĩitwo hau mwena-inĩ wa kĩgongona kĩa
Jehova Ngai waku, no nyama no ũcirĩe. **28** Menyerera
wathĩkĩre mawatho maya mothe ndĩragwatha, nĩgeetha
maũndũ maku na ma ciana ciaku iria igooka thuutha
waku maagagĩrĩre hĩndĩ ciothe, tondũ ũrĩkoragwo
ũgĩĩka wega na ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova
Ngai waku. **29** Jehova Ngai waku nĩakeheria mbere
yaku ndũrĩrĩ iria ũkiriĩ kũhithũkĩra ũcitunye bũrũri.
No rĩrĩa ũgaacingata na ũtũũre bũrũri wacio, **30** na
ciarĩkia kũniinwo ciehere mbere yaku, wĩmenyerere
ndũkanategwo na ũndũ wa gũtuĩria ũhoro wa ngai
ciacio ũkĩũria atĩrĩ, "Ĩ ndũrĩrĩ ici itungatagĩra ngai
ciacio atĩa? Tũgwĩka o ta ũrĩa ciĩkaga." **31** Ndũkanahooe
Jehova Ngai waku na njĩra icio ciacio, nĩ ũndũ ikĩhooya
ngai icio ciacio, nĩciĩkaga maũndũ mothe marĩa marĩ
magigi marĩa Jehova athũire. O na nĩicinaga ariũ ao na
airĩtu ao na mwaki marĩ magongona ma ngai ciacio. **32**
Tigĩrĩra atĩ nĩ weka maũndũ mothe marĩa ngwathĩte;
ndũkanongerere ũndũ kana ũrutarute.

13 Mũnabii kana mũroti wa irooto angĩkeyumĩria
thĩinĩ wanyu, nake amwĩre ũhoro wa kĩama kana
wa ũrirũ, **2** naguo ũhoro ũcio aarĩtie wa kĩama kana
wa ũrirũ wĩkĩke-rĩ, acooke oige atĩrĩ, "Nĩtũrũmĩrĩrei
ngai ingĩ (ngai iria mũtooĩ) mũreke tũcihooe," **3**
mũtikanathikĩrĩrie ndeto cia mũnabii ũcio, kana cia
mũroti ũcio wa irooto; Jehova Ngai wanyu nĩkũmũgeria
aramũgeria amenye kana nĩmũmwendete na ngoro
cianyu ciothe na mĩoyo yanyu yothe. **4** Jehova Ngai
wanyu nĩwe mũrĩrũmagĩrĩra, na nĩwe mũrĩĩtigagĩra.
Menyagĩrĩrai maathani make na mũmathĩkagĩre;
mũtungatagĩrei na mwĩgwatanagie nake. **5** Mũnabii ũcio
kana mũroti ũcio no nginya ooragwo, tondũ nĩahunjĩtie
ũhoro wa kũremera Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire
bũrũri wa Misiri, akĩmũkũũra kuuma bũrũri wa ũkombo;
nĩageretie kũmũgarũra mwehere njĩra ĩrĩa Jehova Ngai
wanyu aamwathire mũrũmagĩrĩre. No nginya mũniine
ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu. **6** Mũrũ wa nyũkwa
ũrĩa mũciaranĩirwo, kana mũrũguo kana mwarĩguo,
kana mũtumia waku ũrĩa wendete, kana mũrataguo
ũrĩa mumĩranĩtie ngoro nake angĩkũheenereria, akwĩre
atĩrĩ, "Nĩtũthiĩ tũkahooe ngai ingĩ" (ngai iria wee
kana maithe manyu matooĩ, **7** ngai cia andũ arĩa
mamũthiũrũrũkĩirie, marĩ gũkuhĩ, kana marĩ kũraya,
kuuma mwena ũmwe wa bũrũri nginya ũrĩa ũngĩ), **8**

ndũkanetĩkĩre ũhoro ũcio wake, kana ũmũthikĩrĩrie. Ndũkanamũiguĩre tha. Ndũkanamũtige arĩ muoyo kana ũmũhithĩrĩre. **9** No nginya ũkaamũũraga. Guoko gwaku nĩkuo gũgaakorwo kũrĩ kwa mbere ũhoro-inĩ ũcio wa kũmũũraga, gũcooke kũrũmĩrĩrwo nĩ moko ma andũ arĩa angĩ othe. **10** Mũhũũrei na mahiga nyuguto nginya akue, nĩ ũndũ nĩageretie kũmũgarũra amũrute njĩra-inĩ ya Jehova Ngai wanyu ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo. **11** Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Isiraeli nĩmakaigua ũhoro ũcio nao nĩmagetigĩra, na gũtirĩ mũndũ gatagatĩ kanyu ũgeeka ũndũ mũũru ta ũcio rĩngĩ. **12** Mũngĩkaigua ũhoro ũkĩheanwo ũkoniĩ itũũra rĩmwe rĩa marĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũtũũre kuo-rĩ, **13** atĩ andũ aaganu nĩmeyumĩrĩtie thĩinĩ wanyu na makahĩtithia andũ a itũũra rĩao njĩra, makameera atĩrĩ, "Nĩtũthiĩi tũkahooe ngai ingĩ" (ngai iria inyuĩ mũtooĩ), **14** hĩndĩ ĩyo no nginya mũkoorĩrĩria ũhoro ũcio, na mũũthuthuurie na mũũtuĩrie wega biũ. Mũngĩona nĩguo kũrĩ na kũmenyeke wega atĩ ũndũ ũcio ũrĩ magigi ũguo nĩwĩkĩte thĩinĩ wanyu-rĩ, **15** no nginya mũkooraga andũ arĩa othe matũũraga itũũra rĩu na rũhiũ rwa njora. Itũũra rĩu nĩmũkarĩniina biũ, mũniine andũ a rĩo o na mahiũ makuo. **16** Mũgaacookanĩrĩria indo ciothe iria ndahe cia itũũra rĩu handũ hamwe o kũu gatagatĩ ga kĩhaaro gĩa itũũra, mũcine itũũra rĩu biũ hamwe na indo ciarĩo cia gũtahwo, ituĩke igongona rĩa njino rĩrutĩirwo Jehova Ngai wanyu. Rĩgaatũũra rĩrĩ rĩanange nginya tene, na rĩtigaakwo rĩngĩ. **17** Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa indo icio ituĩrĩirwo kũniinwo gĩgaakorwo kĩrĩ moko-inĩ manyu, nĩgeetha Jehova atige gũcinwo nĩ marakara make mahiũ; nake acooke amũiguĩre tha, na amwĩke maũndũ ma ũtugi, na atũme mũingĩhe, o ta ũrĩa erĩire maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa, **18** nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu na kũmenyerera maathani make mothe marĩa ngũmũhe ũmũthĩ, na gwĩka maũndũ marĩa magĩrĩire maitho-inĩ make.

14 Inyuĩ nĩ inyuĩ ciana cia Jehova Ngai wanyu. Mũtikanetemange kana mwenjwo ihara ũthiũ-inĩ nĩ ũndũ wa mũndũ mũkuũ, **2** nĩgũkorwo mũrĩ andũ mamũrĩirwo Jehova Ngai wanyu. Kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ, Jehova nĩamũthuurĩte mũtuĩke andũ ake a bata. **3** Mũtikanarĩe kĩndũ o nakĩ kĩrĩ thaahu. **4** Ici nĩcio nyamũ iria mwagĩrĩirwo kũrĩa: nĩ ndegwa, na ng'ondu, na mbũri, **5** na thwariga, na thiiya, na thwara, na mbũri ya werũ, na ndoo, na ngondi, o na ng'ondu cia irĩma-inĩ. **6** No mũrĩe nyamũ o yothe ĩrĩ mahũngũ maatũku na makarekania na nĩĩcookagia ithagumia. **7** No rĩrĩ, harĩ nyamũ iria ĩcookagia ithagumia kana irĩ mahũngũ maatũku marekanĩtie biũ, mũtikanarĩe ngamĩĩra, kana mbũkũ, kana ikami. O na gũtuĩka nĩĩcookagia ithagumia, mahũngũ ma cio ti maatũku, icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ. **8** Nayo ngũrwe, o na akorwo mahũngũ mayo nĩmarekanĩtie biũ-rĩ, ndĩcookagia ithagumia; ĩyo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. Mũtikanarĩe nyama ciacio kana mũhutie ciimba ciacio. **9** Thĩinĩ wa nyamũ ciothe iria itũũraga maaĩ-inĩ, no mũrĩĩage ĩrĩa yothe ĩrĩ mathagu manyiitaine na ĩrĩ ngaracũ mwĩrĩ. **10** No ĩrĩa yothe ĩtarĩ tũthagu na ngaracũ, mũtikanamĩrĩe; nĩgũkorwo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. **11** No mũrĩe nyoni o yothe ĩrĩa ĩtarĩ thaahu. **12** No ici mũtikanarĩe: nderi, na ndiyũ, na ndiyũ iria njirũ, **13** na hũngũ ĩrĩa ndune na mũthemba o wothe wa hũngũ iria njirũ, **14** na mũthemba o wothe wa mahuru **15** na ndundu ĩrĩa ĩrĩ rũhĩa, na ndundu ĩrĩa ĩgambaga, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wothe wa rwĩgĩ, **16** na gatundu karĩa kanini, na ndundu ĩrĩa nene, o na ndundu ĩrĩa njerũ, **17** na ndundu ya werũ, na rwĩgĩ rũnene rũrĩa rũrĩĩaga thamaki, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ ngingo ndaaya, **18** na karoga-ngunũ, na mĩthemba yothe ya cũcũ-wa-njoka, na hudihuda, o na rũhuhu. **19** Tũnyamũ tuothe tũrĩa tũrĩ mathagu tũmbũkaga tũrĩ gĩtutu tũrĩ thaahu harĩ inyuĩ, mũtikanatũrĩe. **20** No nyamũ yothe ĩrĩ mathagu na ndĩrĩ thaahu no mũmĩrĩe. **21** Mũtikanarĩe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa mũgaakora gĩkuĩte. No mũkĩhe mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtũũraga itũũra-inĩ o rĩothe rĩa matũũra manyu, nake no akĩrĩe, kana ũkĩenderie mũrũrĩrĩ. No inyuĩ mũrĩ andũ maamũrĩirwo Jehova Ngai wanyu. Mũtikanaruge koori na iria rĩa nyina. **22** Menyererai mũrutage gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro mothe ma mĩgũnda yanyu mwaka o mwaka. **23** Rĩagĩrai gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu, na ndibei yanyu ya mũhihano, na maguta manyu, na marigithathi manyu ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia mbũri mbere ya Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩĩtwa rĩake, nĩgeetha mwĩrute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu hĩndĩ ciothe. **24** No rĩrĩ, handũ hau hangĩkorwo nĩ haraihu mũno, na Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte na mũtingĩhota gũkuua gĩcunjĩ kĩanyu gĩa ikũmi mũtware handũ hau (nĩ ũndũ handũ hau Jehova agaathuura ha gũtũũria Rĩĩtwa rĩake nĩhamũraihĩrĩirie mũno-rĩ), **25** hĩndĩ ĩyo mũgaakũũrania gĩcunjĩ kĩanyu gĩa ikũmi na betha, na inyuĩ mũtware betha ĩyo handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura. **26** Hũthĩrai betha ĩyo na kũgũra kĩrĩa gĩothe mũngĩenda: ng'ombe, kana ng'ondu, kana ndibei o na kana kĩndũ kĩgagatie gĩa kũnyua, kana o kĩndũ gĩothe kĩrĩa mũngĩenda. Ningĩ inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu mũkaarĩĩra indo icio o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu mũkenete. **27** Na mũtikanarekererie Alawii arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu, nĩgũkorwo matirĩ gĩthaka kana igai rĩao ene. **28** Na rĩrĩ, o mĩaka ĩtatũ yathira, mũrutage icunjĩ cia ikũmi cia uumithio wanyu wothe wa mwaka ũcio, mũgaaciga kũu matũũra-inĩ manyu, **29** nĩgeetha Alawii (arĩa matarĩ agaĩre gĩthaka kana igai rĩao ene), na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na atumia a ndigwa arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu, magookaga makarĩa na makahũũna, nĩguo Jehova Ngai wanyu amũrathimage wĩra-inĩ wothe wa moko manyu.

15 Na rĩrĩ, mĩaka mũgwanja yathira, no nginya mũkarekanagĩra mathiirĩ. **2** Ũndũ ũcio mũrĩwĩkaga ũũ: mũkombithania o wothe nĩarĩrekanagĩra thiirĩ o wothe ũrĩa akombeire Mũisiraeli ũrĩa ũngĩ. Ndakarandũra Mũisiraeli ũrĩa ũngĩ thiirĩ kana mũrũ wa ithe, nĩ ũndũ ihinda rĩa Jehova rĩa kũrekanĩra mathiirĩ nĩrĩhunjanĩirio. **3** No mũrandũre mũndũ wa kũngĩ thiirĩ, no rĩrĩ, no nginya mũrekanĩre thiirĩ o wothe ũrĩa mũrũ wa thoguo arĩ naguo. **4** No rĩrĩ, gũtiagĩrĩire gũkorwo na

mũndũ mũthĩĩni thĩinĩ wanyu, nĩgũkorwo mũrĩ bũrũri-
inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre
ũtuĩke igai rĩanyu-rĩ, nĩakamũrathima mũno, **5**
angĩkorwo nĩmũgwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu biũ, o
na mũmenyagĩrĩre kũrũmagĩrĩra maathani maya mothe
ngũmũhe ũmũthĩ. **6** Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu
nĩakamũrathima ta ũrĩa eeranĩire, na nĩmũgakombagĩra
ndũrĩrĩ nyingĩ, no inyuĩ mũtigaakombaga harĩ cio.
Nĩmũgaathaga ndũrĩrĩ nyingĩ, no cio itikamwathaga.
7 Kũngĩgaakorwo na mũndũ mũthĩĩni gatagatĩ-inĩ ka
ariũ a ithe wanyu itũũra-inĩ o rĩothe kũu bũrũri-inĩ
ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe-rĩ, mũtikanamũmĩrie
ngoro, kana mũtuĩke akarĩ kũrĩ mũrũ wa ithe wanyu
ũcio mũthĩĩni. **8** No rĩrĩ, nĩ kaba mũmũtambũrũkĩrie
guoko, na mũmũkombithie kĩrĩa gĩothe akaabatario
nĩkĩo. **9** Mwĩmenyererei mũtikanagĩe na meciiria mooru,
mũkoiga atĩrĩ: "Mwaka wa mũgwanja, mwaka ũrĩa
wa kũrekanĩra mathiirĩ ũrĩ hakuhĩ," nĩguo mũtikagĩe
na ngoro njũru, mwage gũtaanahĩra mũrũ wa ithe
wanyu ũrĩa ũbataire, kana mwage kũmũhe kĩndũ.
Nake hĩndĩ ĩyo no akaĩre Jehova nĩ ũndũ wanyu, na
inyuĩ nĩmũkonwo mwĩhĩtie. **10** Heagai mũndũ ta ũcio
na ũtaana, na mwĩkage ũndũ ũcio na ngoro itarĩ na
ũũru; na nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, Jehova Ngai wanyu
nĩarĩmũrathimaga mawĩra-inĩ manyu mothe, o na
maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩĩkaga. **11** Nĩkũrĩkoragwo
na andũ athĩĩni hĩndĩ ciothe bũrũri-inĩ. Nĩ ũndũ ũcio
ngũmwatha mũtuĩke ataana kũrĩ ariũ a ithe wanyu, na
kũrĩ andũ arĩa athĩĩni o na abatari arĩa marĩkoragwo
bũrũri-inĩ wanyu. **12** Mũrũ wa ithe wanyu Mũhibirania,
arĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, angĩĩyendia
kũrĩ we na agũtungatĩre mĩaka ĩtandatũ-rĩ, mwaka
wa mũgwanja wakinya no nginya ũkaamũrekereria
athiĩ. **13** Na rĩrĩa ũkaamũrekereria, ndũkanareke athiĩ
moko matheri. **14** Nĩũkamũhe indo na ũtaana kuuma
rũũru-inĩ rwaku, o na kuuma kĩhũrĩro-inĩ gĩaku kĩa
ngano o na kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei. Ũkaamũhe indo
kũringana na ũrĩa Jehova Ngai waku akũrathimĩte.
15 Ririkanaga atĩ o na we warĩ ngombo kũu bũrũri
wa Misiri, no Jehova Ngai waku agĩgũkũũra. Kĩu nĩkĩo
gĩatũma ngũhe rĩathani rĩu ũmũthĩ. **16** No rĩrĩ, ndungata
yaku ĩngĩgakwĩra atĩrĩ, "Niĩ ndikwenda gũgũtiga," nĩ
ũndũ nĩĩkwendete na ĩkenda andũ a nyũmba yaku,
na nĩ ũndũ nĩyonaga gwaku gwĩ kwega-rĩ, **17** hĩndĩ
ĩyo nĩũgakĩnyiita mũkuha, ũmĩtũrĩkie gũtũ ĩrĩ hau
mũrango-inĩ, ĩtuĩke ndungata yaku mũtũũrĩre wayo
wothe. Ũguo noguo ũgeeka ndungata yaku ya mũndũ-
wa-nja. **18** Ndũkone taarĩ ũndũ ũrĩ hinya kũrekereria
ndungata yaku ĩthiĩ, nĩ ũndũ ũtungata ũrĩa ĩgũtungatĩire
mĩaka ĩyo ĩtandatũ nĩ ta maita meerĩ ma mũcaara
wa mũndũ wa kwandĩkwo. Nake Jehova Ngai waku
nĩarĩkũrathimaga maũndũ-inĩ mothe marĩa ũrĩĩkaga.
19 Rutagĩra Jehova Ngai waku marigithathi mothe ma
njamba kuuma ndũũru-inĩ ciaku cia ng'ombe na cia
mbũri. Ndũkanatware marigithathi maku ma ndegwa
wĩra-inĩ, na ndũkanamure marigithathi maku ma
ng'ondu guoya. **20** O mwaka, wee na andũ a nyũmba
yaku nĩmũgacirĩĩagĩra mbere ya Jehova Ngai waku
handũ harĩa agaathuura. **21** Nyamũ ĩngĩgakorwo ĩrĩ na
kaũũgũ, ĩkorwo ĩgĩthua kana ĩrĩ ndumumu, kana ĩkorwo
na ũũgũ o na ũrĩkũ-rĩ, mũtikanamĩrutĩre Jehova Ngai
wanyu igongona. **22** Mũkaamĩrĩĩra o kũu matũũra-inĩ
manyu. No ĩrĩĩo nĩ arĩa marĩ na thaahu na arĩa matarĩ
na thaahu, o taarĩ thiiya kana thwariga maraarĩa. **23** No
mũtikarĩĩage thakame; mĩitagei thĩ o ta maaĩ.

16 Menyagĩrĩrai mweri wa Abibu na mũkũngũyagĩre
Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, nĩ ũndũ mweri-
inĩ wa Abibu nĩguo aamũrutire bũrũri wa Misiri
kũrĩ ũtukũ. **2** Nĩmũgathĩnjĩra Jehova Ngai wanyu
igongona rĩa Bathaka rĩa nyamũ kuuma rũũru-inĩ
rwanyu rwa mbũri kana rwa ng'ombe, mũcithĩnjĩre
handũ harĩa Jehova agaathuura ha gũtũũria Rĩĩtwa
rĩake. **3** Mũtikanamĩrĩĩanĩrie na mĩgate mĩĩkĩre ndawa
ya kũimbia, no ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrĩe
mĩgate ĩtarĩ mĩimbie, arĩ yo mĩgate ya mĩnyamaro, nĩ
ũndũ mwoimire bũrũri wa Misiri na ihenya, na nĩgeetha
matukũ-inĩ mothe ma muoyo wanyu mũririkanage
mũthenya ũcio mwoimire bũrũri wa Misiri. **4** Ihinda rĩa
mĩthenya mũgwanja mũtikanakorwo mũrĩ na ndawa ya
kũimbia bũrũri-inĩ wanyu wothe. Mũtikanareke nyama o
ciothe cia iria mũkũruta igongona hwaĩ-inĩ wa mũthenya
wa mbere iraare nginya rũciinĩ. **5** Mũtikanathĩnjĩre
igongona rĩa Bathaka itũũra-inĩ o rĩothe kũrĩa Jehova
Ngai wanyu ekũmũhe, **6** tiga o harĩa agaathuura ha
gũtũũria Rĩĩtwa rĩake. Hau nĩho mũkaarutĩra igongona
rĩa Bathaka hwaĩ-inĩ rĩrĩa riũa rĩthũaga, rĩtuĩke rĩa
kũririkana ihinda rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri. **7**
Mũkaarĩhĩhĩria na mũrĩrĩĩre handũ hau Jehova Ngai
wanyu agaathuura. Ningĩ kwarooka gũkĩa mũcooke
hema-inĩ cianyu. **8** Ihinda rĩa mĩthenya ĩtandatũ
mũkaarĩĩaga mĩgate ĩtarĩ mĩimbie, naguo mũthenya wa
mũgwanja mũgĩe na kĩũngano kĩamũrĩirwo Jehova Ngai
wanyu, na mũtikarute wĩra o na ũrĩkũ. **9** Taragai ciumia
mũgwanja kuuma mwambĩrĩria kũgetha ngano ĩrĩa ĩtarĩ
ngethe. **10** Mũcooke mũkũngũĩre Gĩathĩ gĩa Ciumia nĩ
ũndũ wa Jehova Ngai wanyu, na ũndũ wa kũruta maruta
ma kwĩyendera maringaine na irathimo iria Jehova
Ngai wanyu amũrathimĩte nacio. **11** Na mũkenagĩre
Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa agaathuura ha
gũtũũria Rĩĩtwa rĩake, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu
anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-
nja, na Alawii arĩa marĩ matũũra-inĩ manyu, na andũ
a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa
arĩa matũũranagia na inyuĩ. **12** Ririkanai atĩ mwarĩ
ngombo kũu bũrũri wa Misiri, na mũrũmagĩrĩre wega
irĩra icio cia watho wa kũrũmĩrĩrwo. **13** Kũngũyagĩrai
Gĩathĩ gĩa Ithũnũ mĩthenya mũgwanja thuutha wa
gũcookereria maciaro marĩa moimĩte ihuhĩro-inĩ cianyu
cia ngano, na ihihĩro-inĩ cianyu cia ndibei. **14** Kenagĩrai
Gĩathĩ kĩu kĩanyu, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu,
na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja,
na Alawii, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai,
o na atumia a ndigwa arĩa matũũraga matũũra-inĩ
manyu. **15** Kũngũyagĩrai Gĩathĩ kĩu kĩamũrĩirwo Jehova
Ngai wanyu ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrĩ
handũ hau Jehova agaathuura. Nĩgũkorwo Jehova Ngai
wanyu nĩakamũrathima magetha-inĩ manyu mothe,
na mawĩra-inĩ mothe ma moko manyu, nakĩo gĩkeno
kĩanyu nĩgĩkaiganĩra. **16** Arũme othe anyu no nginya

makeyumĩria mbere ya Jehova Ngai wanyu maita matatũ o mwaka marĩ handũ hau agaathuura: hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩimbie, na ya Gĩathĩ gĩa Ciumia, na ya Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. Gũtikanagĩe mũndũ ũkoimĩra mbere ya Jehova moko matheri: **17** O ũmwe wanyu no nginya akarehaga kĩheo kĩringaine na ũrĩa Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte. **18** Mũgaathuura aciiri, o na anene a o mũhĩrĩga kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe yanyu o itũũra-inĩ o rĩothe Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, nao nĩmagatuagĩra andũ ciira wega. **19** Mũtikanahotomie ciira kana mũgĩe na gũthutũkania. Mũtikanamũkĩre ihaki, nĩgũkorwo ihaki nĩrĩtũmaga maitho ma mũndũ mũũgĩ matuĩke matumumu, na rĩkoogomia ciugo cia mũndũ ũrĩa mũthingu. **20** Rũmagĩrĩrai kĩhooto kĩo giiki, nĩgeetha mũtũũre muoyo na mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe. **21** Mũtikanahaande gĩtugĩ kĩa Ashera mwena-inĩ wa kĩgongona kĩrĩa mũgaathondekera Jehova Ngai wanyu, **22** na mũtikanaake ihiga rĩa kũhooyagwo, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire maũndũ macio.

17 Mũtikanarutĩre Jehova Ngai wanyu igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng'ondu ĩrĩ na kaũũgũ kana ũũgũ, nĩgũkorwo ũndũ ũcio ũrĩ thaahu harĩ Jehova. **2** Mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũtũũranagia na inyuĩ itũũra-inĩ rĩmwe rĩa kũrĩa Jehova ekũmũhe, angĩoneka agĩĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wanyu na ũndũ wa gũthũkia kĩrĩkanĩro gĩake, **3** na agakararia rĩathani rĩakwa akahooya ngai ingĩ, na agaciinamĩrĩra kana akainamĩrĩra riũa, kana mweri, kana njata cia matu-inĩ, **4** na mũmenyithio ũhoro ũcio-rĩ, hĩndĩ ĩyo no nginya mũgaatuĩria ũhoro ũcio wega. Kũngĩkorwo ũhoro ũcio nĩ wa ma, na hakorwo na ũira atĩ ũndũ ũcio ũrĩ thaahu nĩwĩkĩtwo thĩinĩ wa Isiraeli, **5** oyai mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũcio wĩkĩte ũndũ ũcio mũũru mũmũtware kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩanyu inene na inyuĩ mũmũhũre na mahiga nyuguto nginya akue. **6** Na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ kana atatũ, mũndũ no oragwo, no gũtirĩ mũndũ ũkooragwo na ũndũ wa ũira wa mũndũ ũmwe. **7** Moko ma aira acio no nginya makorwo marĩ ma mbere ũhoro-inĩ ũcio wa kũmũũraga, na thuutha ũcio marũmĩrĩrwo nĩ moko ma andũ arĩa angĩ othe. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu. **8** Kũngĩkaagĩa maciira magooti-inĩ manyu mũtangĩhota gũtua, marĩ ma ũiti wa thakame, o na ma gũtuithania mũndũ na mũndũ ũrĩa ũngĩ, kana mũndũ ũhũũrĩte ũrĩa ũngĩ, matwaragei handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura. **9** Thiĩi kũrĩ Alawii arĩa athĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ mũtuithania ciira ũrĩa ũrĩ wĩra-inĩ ihinda rĩu. Mũmoorie ũhoro ũcio nao mamuonie ũrĩa ciira ũcio wagĩrĩire gũtuuo. **10** No nginya mwĩke kũringana na matua marĩa makaamũhe mũrĩ handũ hau Jehova agaathuura. Menyagĩrĩrai mwĩkage ũrĩa wothe marĩmwathaga mwĩke. **11** Ĩkagai kũringana na watho ũrĩa mamũrutĩte, na mũrũmĩrĩre matua mao marĩa mekũmũhe. Mũtikanehũgũre mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho, mũtigane na ũrĩa mamwĩrĩte. **12** Mũndũ ũrĩa ũngĩonania kũnyarara mũtuithania ciira kana mũthĩnjĩri-Ngai, ũrĩa ũrũgamaga agĩtungatĩra Jehova Ngai wanyu, no nginya ooragwo. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere Isiraeli. **13** Andũ othe nĩmakaigua ũhoro ũcio nao metigĩre, na matigacooka gũkorwo marĩ na kĩnyararo rĩngĩ. **14** Rĩrĩa mũgaathiĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, na mũkorwo mũwĩgwatĩire na mũgaatũũra kuo, na muuge atĩrĩ, "Rekei tũgĩe na mũthamaki witũ ta ndũrĩrĩ iria ciothe itũthiũrũrũkĩirie," **15** Menyererai wega mũgaathuura mũthamaki ũrĩa Jehova Ngai wanyu amwamũrĩire. No nginya akoima gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu. Mũtigathuure mũndũ wa kũngĩ atuĩke mũthamaki wanyu, mũndũ ũtarĩ mũrũ wa thoguo Mũisiraeli. **16** Mũthamaki ũcio, o nake ndakaneingĩhĩrie mbarathi, kana atũme andũ macooke bũrũri wa Misiri makamũgĩĩrĩre ingĩ, nĩgũkorwo Jehova amwĩrĩte atĩrĩ, "Mũtikanacooke na thuutha, mũgere njĩra ĩyo rĩngĩ." **17** Nake ndakanahikie atumia aingĩ, nĩguo ngoro yake ndĩkanagarũrũke. Ningĩ ndakaneingĩhĩrie betha na thahabu. **18** Rĩrĩa agaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũthamaki, akoya ibuku rĩa gĩkũnjo, eyandĩkĩre watho ũyũ, aũrutĩte ibuku-inĩ rĩrĩa riumĩte harĩ athĩnjĩri-Ngai, arĩ o Alawii. **19** Narĩo ibuku rĩu nĩaikarage narĩo, arĩthomage matukũ marĩa mothe egũtũũra muoyo nĩguo erutage gwĩtigĩra Jehova Ngai, na arũmagĩrĩre wega ciugo ciothe cia watho ũyũ na irĩra cia watho wa kũrũmagĩrĩrwo, **20** na ndagetuage mwega gũkĩra ariũ a ithe agarũrũke mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho atigane na watho. Hĩndĩ ĩyo, we na njiaro ciake nĩmagathamaka ihinda iraaya ũthamaki-inĩ wake kũu Isiraeli.

18 Athĩnjĩri-Ngai, arĩa Alawii, hamwe na mũhĩrĩga ũcio wothe wa Lawi, matikagĩa na gĩthaka kana igai hamwe na andũ a Isiraeli arĩa angĩ. Magaatũũragio nĩ indo iria irutĩirwo Jehova cia igongona rĩa njino, nĩgũkorwo rĩu nĩrĩo igai rĩao. **2** Matikagaya igai gatagatĩ ka ariũ a ithe wao; nĩgũkorwo Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa aamerĩire. **3** Indo ici nĩcio athĩnjĩri-Ngai magĩrĩirwo nĩ kũheagwo ciumĩte kũrĩ andũ arĩa marĩrutaga igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng'ondu: nĩ guoko, na thĩĩa cierĩ, na nyama cia nda. **4** No nginya mũmaheage maciaro ma mbere ma ngano yanyu, na ma ndibei yanyu ya mũhihano, na maguta, o na guoya wa mbere wa ng'ondu cianyu cienjwo, **5** nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩamathuurĩte hamwe na njiaro ciao kuuma harĩ mĩhĩrĩga yanyu yothe, nĩgeetha marũgamage magatungataga thĩinĩ wa Rĩĩtwa rĩa Jehova hĩndĩ ciothe. **6** Mũlawii angĩthaama, oime kũrĩa atũũraga itũũra-inĩ rĩmwe rĩa matũũra manyu thĩinĩ wa Isiraeli, na oke endete mũno gũkinya handũ harĩa Jehova agaathuura-rĩ, **7** no atungate thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wake, o ta Alawii arĩa angĩ arĩa matungataga hau mbere ya Jehova. **8** Nake akaagaĩrwo indo ciiganaine na cia arĩa angĩ, o na gũtuĩka nĩamũkĩrĩte mbeeca ciumanĩte na kwendia indo cia nyũmba yao. **9** Rĩrĩa mũgaathiĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, mũtikanerute maũndũ ma kwĩgerekania na mĩthiĩre ĩrĩa ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ iria irĩ kuo. **10** Rekei gũtikanoneke mũndũ thĩinĩ wanyu ũkũruta igongona rĩa gũcina mũriũ kana mwarĩ, kana ũkũragũra, kana ũkũrogana, kana mũtuĩria wa nyoni ya mũndũ, kana mũndũ-mũgo, **11** kana mũrogani wa ithitũ, kana mũndũ ũrĩ na maroho ma kũragũra, kana mũrogi, o na kana mũndũ ũkaragũra na maroho ma andũ akuũ.

12 Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio nĩonagwo arĩ
magigi nĩ Jehova, na nĩ ũndũ wa maũndũ macio marĩ
magigi, nĩkĩo Jehova Ngai wanyu ekũrutũrũra ndũrĩrĩ
icio ciehere mbere yanyu. 13 Inyuĩ no nginya mũtuĩke
andũ matarĩ ũcuuke mbere ya Jehova Ngai wanyu.
14 Ndũrĩrĩ iria mũgaatunya bũrũri-rĩ, nĩithikagĩrĩria
arogi na andũ arĩa maragũraga. No inyuĩ, Jehova Ngai
wanyu ndamwĩtĩkĩrĩtie gwĩka ũguo. 15 Jehova Ngai
wanyu nĩakamũtũmĩra mũnabii o ta niĩ kuuma harĩ
ariũ a thoguo. No nginya mũmũiguage. 16 Nĩgũkorwo
ũguo nĩguo mworirie Jehova Ngai wanyu mũrĩ kũu
Horebu mũthenya ũrĩa muonganĩte, rĩrĩa mwoigire
atĩrĩ, "Ndũkareke tũigue mũgambo wa Jehova Ngai
witũ, kana tuone mwaki ũcio mũnene rĩngĩ, nĩgeetha
tũtigakue." 17 Jehova aanjĩĩrire atĩrĩ: "Ũguo moiga
nĩ wega. 18 Nĩngamarahũrĩra mũnabii o tawe oime
thĩĩnĩ wa ariũ a ithe wao; na nĩngekĩra ciugo ciakwa
kanua gake, nake nĩakameera ũrĩa wothe ngaamwatha.
19 Mũndũ o wothe ũkaarega kũigua ciugo ciakwa iria
mũnabii ũcio akaaria thĩĩnĩ wa rĩĩtwa rĩakwa-rĩ, niĩ
mwene nĩ niĩ ngamũũria ũhoro ũcio. 20 No rĩrĩ, mũnabii
ũrĩa ũkaaria ũndũ o na ũrĩkũ na mwĩgerero akĩgwetaga
rĩĩtwa rĩakwa, oige ũndũ itamwathĩte, kana mũnabii
ũrĩa ũkaaria akĩgwetaga rĩĩtwa rĩa ngai ingĩ, no nginya
akooragwo." 21 Mwahota kwĩyũria atĩrĩ, "Tũngĩkĩmenya
atĩa rĩrĩa ndũmĩrĩri ĩtaarĩtio nĩ Jehova?" 22 Ũndũ ũrĩa
mũnabii angĩaria rĩĩtwa-inĩ rĩa Jehova, naguo ũndũ
ũcio wage kuoneka kana kũhinga, ĩyo nĩ ndũmĩrĩri
ĩtaarĩtio nĩ Jehova. Mũnabii ũcio aarĩtie na mwĩgerero.
Mũtikanamwĩtigĩre.

19 Rĩrĩa Jehova Ngai wanyu agaakorwo aniinĩte
ndũrĩrĩ iria ekũmũhe bũrũri wacio, na rĩrĩa na
inyuĩ mũgaakorwo mũrĩkĩtie kũingata ndũrĩrĩ icio,
na mũgaatũũra matũũra ma cio na nyũmba ciacio, 2
hĩndĩ ĩyo nĩmũkamũra matũũra matatũ marĩ handũ
gatagatĩ ka bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe
mũwĩgwatĩre. 3 Mũgaathondeka barabara cierekeire
matũũra macio, naguo bũrũri ũcio Jehova ekũmũhe
ũtuĩke igai rĩanyu, mũwatũre icunjĩ ithatũ, nĩgeetha
mũndũ o wothe ũngĩũraga mũndũ oragĩre kuo. 4 Ũyũ
nĩguo watho ũkoniĩ mũndũ ũrĩa ũngĩũraga mũndũ ũngĩ
na oorĩre kuo nĩguo ahonokie muoyo wake, nake nĩ
mũndũ ũrĩa ũngĩũraga mũndũ wa itũũra rĩake ataciirĩire
gwĩka ũndũ ũcio, na akorwo ndaamũthũire mbere ĩyo. 5
Ta rĩrĩa mũndũ angĩthiĩ mũtitũ marĩ na mũndũ wa itũũra
rĩake makoine ngũ, na akĩhiũria ithanwa ateme mũtĩ-rĩ,
ithanwa rĩrũke, rĩrũũge, rĩringe mũndũ ũcio wa itũũra
rĩake, rĩmũũrage. Mũndũ ũcio no orĩre itũũra rĩmwe rĩa
macio nĩguo ahonokie muoyo wake. 6 Angĩaga gwĩka
ũguo-rĩ, mũrĩhanĩria wa thakame ahota gũthingatana
nake arĩ na marakara amũnyiite, angĩkorwo itũũra rĩa
kũũrĩrwo nĩrĩraihĩrĩirie mũno, amũũrage o na gũtuĩka
ndagĩrĩire kũũragwo nĩ ũndũ ndaathũire mũndũ ũcio
mbere ĩyo. 7 Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa gĩatũma ndĩmwathe
mwĩyamũrĩre matũũra manene matatũ ma kũũrĩrwo. 8
Jehova Ngai wanyu angĩkongerera mĩhaka ya bũrũri
wanyu o ta ũrĩa erĩire maithe manyu na mwĩhĩtwa,
amũhe bũrũri wothe ũrĩa aamerĩire, 9 nĩ ũndũ wa
ũrĩa mũgaakorwo mũmenyereire wega maathani maya
ndĩramwatha ũmũthĩ, atĩ mwendage Jehova Ngai wanyu,
na mũthiage na njĩra ciake hĩndĩ ciothe, hĩndĩ ĩyo
nĩmũkamũra matũũra mangĩ matatũ ma kũũrĩrwo.
10 Mũgeeka ũguo nĩgeetha gũtikanaitwo thakame ya
mũndũ ũtarĩ na ũũru bũrũri-inĩ wanyu, ũrĩa Jehova
Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu, na ningĩ
nĩgeetha mũtikagĩe na mahĩtia ma gũita thakame. 11
No mũndũ angĩkorwo athũire mũndũ wa itũũra rĩake,
nake amuoherie njĩra-inĩ, amũtharĩkĩre amũũrage,
acooke orĩre itũũra-inĩ rĩmwe rĩa macio-rĩ, 12 athuuri a
itũũra rĩake nĩmakamũtũmanĩra, arehwo kuuma kũu
itũũra-inĩ, mamũneane kũrĩ mũrĩhanĩria wa thakame
nĩguo ooragwo. 13 Mũtikanamũiguĩre tha. No nginya
mũniine wĩhia wa ũiti wa thakame ĩtarĩ na ũũru bũrũri-
inĩ wa Isiraeli, nĩgeetha maũndũ manyu magĩrĩre. 14
Mũndũ ndakaneherie ihiga rĩa mũhaka rĩa mũndũ ũrĩa
mariganĩtie, rĩrĩa rĩahaandirwo nĩ arĩa maarĩ mbere
yanyu igai-inĩ rĩrĩa mũkaamũkĩra bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova
Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre. 15 Mũira ũmwe
ti mũiganu wa gũtũma mũndũ atuĩrwo nĩ ũndũ wa
ngero kana wa ihĩtia rĩrĩa angĩkorwo ekĩte. No nginya
ũhoro ũtuuo nĩ wa ma na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ
kana atatũ. 16 Mũira ũrĩ na rũthũũro angĩrũgama
gũthitangĩra mũndũ ngero, 17 andũ acio eerĩ magĩte na
ngarari, no nginya marũgame harĩ Jehova, mbere ya
athĩnjĩri-Ngai na aciirithania arĩa magaakorwo makĩruta
wĩra ihinda-inĩ rĩu. 18 Aciirithania acio no nginya
matuĩrie ũhoro na kĩyo, na mũira ũcio angĩoneka nĩ
wa maheeni, nĩaraigĩrĩra mũrũ wa ithe kĩgeenyo-rĩ, 19
hĩndĩ ĩyo mũmwĩke o ta ũrĩa aciirĩire gwĩka mũrũ wa
ithe. No nginya mũniine ũũru ũcio thĩĩnĩ wanyu. 20
Andũ arĩa angĩ nĩmakaigua ũhoro ũcio nao metigĩre,
naguo ũndũ ũcio mũũru ndũgacooka gwĩkwo rĩngĩ
thĩĩnĩ wanyu. 21 Mũtikanaigue tha; muoyo uumage
muoyo, na riitho riumage riitho, na igego riumage
igego, na guoko kuumage guoko, o na kũgũrũ kuumage
kũgũrũ.

20 Rĩrĩa mũgaathiĩ kũrũa na thũ cianyu na muone
irĩ na mbarathi na ngaari cia ita na mbũtũ
cia ita nyingĩ gũkĩra cianyu, mũtikanaciĩtigĩre, nĩ
ũndũ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri
wa Misiri, agaakorwo hamwe na inyuĩ. 2 Rĩrĩa
mũgaakorwo mũkuhĩrĩirie gũthiĩ mbaara, mũthĩnjĩri-
Ngai nĩagakuhĩrĩria mbũtũ cia ita na aciarĩrie. 3
Aciĩre atĩrĩ, "Thikĩrĩria wee Isiraeli, ũmũthĩ nĩ ũgũthiĩ
mbaara-inĩ ũkarũe na thũ ciaku. Ndũgakue ngoro kana
wĩtigĩre na ndũkamake kana ũinaine ũrĩ mbere yacio. 4
Nĩgũkorwo Jehova Ngai waku nĩwe ũgũtwarana nawe
nĩguo akũrũĩrĩre kũrĩ thũ ciaku, akũhootanĩre." 5 Anene
nao nĩmakooria mbũtũ ya ita atĩrĩ: "Nĩ harĩ mũndũ
wakĩte nyũmba njerũ na ndamĩrugũrĩtie? Nĩarekwo
acooke mũciĩ, ndagakuĩre mbaara-inĩ, nake mũndũ ũngĩ
atuĩke wa kũmĩrugũria. 6 Nĩ harĩ mũndũ ũhaandĩte
mũgũnda wa mĩthabibũ na ndambĩrĩirie gũkenera
matunda maguo? Nĩarekwo ainũke ndagakuĩre mbaara-
inĩ nake mũndũ ũngĩ atuĩke wa gũkenera matunda
macio. 7 Nĩ harĩ mũndũ marĩkanĩire na mũndũ-wa-nja
atĩ nĩekũmũhikia na ndamũhikĩtie? O nake nĩ ainũke
ndagakuĩre mbaara-inĩ nake mũndũ-wa-nja ũcio ahikio

nĩ mũndũ ũngĩ." **8** Ningĩ anene nĩmagacooka morie
atĩrĩ, "Nĩ harĩ mũndũ ũretigĩra kana agakua ngoro? Ũcio
nĩarekwo ainũke nĩgeetha ariũ a ithe o nao matigakue
ngoro." **9** Rĩrĩa anene makaarĩkia kwarĩria mbũtũ cia
ita-rĩ, nĩmagathuura anene a ita a gũtongoria mbũtũ
icio. **10** Rĩrĩa mũkaambata mũkahũũre itũũra inene,
mũkaamba kũũria andũ a rĩo metĩkĩre kũgĩe thayũ.
11 Mangĩgetĩkĩra na mahingũre ihingo ciao-rĩ, andũ a
itũũra rĩu othe magaatuĩka a kũrutithio wĩra na hinya,
mamũrutagĩre wĩra. **12** Mangĩkaarega kũgĩe thayũ na
mambĩrĩrie kũrũa na inyuĩ, mũgaathiũrũrũkĩria itũũra
rĩu. **13** Rĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaarĩneana moko-
inĩ manyu-rĩ, mũkooraga arũme othe arĩa marĩ thĩinĩ
warĩo. **14** No ha ũhoro wa andũ-a-nja, na ciana, na
mahiũ, o na kĩndũ kĩrĩa kĩngĩ gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wa itũũra
rĩu, no mũcitahe ituĩke cianyu. Na rĩrĩ, no mũhũthĩre
indo icio Jehova Ngai wanyu amũheete kuuma kũrĩ
thũ cianyu. **15** Ũguo nĩguo mũgeeka matũũra manene
mothe marĩa marĩ kũraya na kũrĩa mũrĩ no ti ma
ndũrĩrĩ iria irĩ gũkuhĩ na inyuĩ. **16** No rĩrĩ, thĩinĩ wa
matũũra manene ma ndũrĩrĩ marĩa Jehova Ngai wanyu
ekũmũhe matuĩke igai rĩanyu, mũtikanatigie kĩndũ o
nakĩ, kĩhihagia kana kĩrĩ muoyo. **17** Mũkaamaniina
biũ; andũ a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi,
na Ahivi, na Ajebusi o ta ũrĩa Jehova Ngai wanyu
aamwathĩte. **18** Kwaga ũguo nĩmakamũruta kũrũmĩrĩra
maũndũ mothe marĩ magigi marĩa mekaga makĩhooya
ngai ciao, na inyuĩ nĩmũkehĩria Jehova Ngai wanyu. **19**
Mũngĩgaakorwo mũthiũrũrũkĩirie itũũra ihinda iraaya,
mũkĩrĩhũũra nĩguo mũrĩtahe, mũtikanathũkangie mĩtĩ
yarĩo na kũmĩtemanga na ithanwa, nĩ ũndũ no mũrĩe
matunda mayo. Mũtikanamĩteme. Mĩtĩ ya gĩthaka ĩkĩrĩ
andũ, atĩ nĩguo mũmĩthiũrũrũkĩrie? **20** No rĩrĩ, no
mũteme mĩtĩ ĩrĩa mũkũmenya atĩ ti ya matunda, na
mũmĩtũmĩre gwĩthondekera mwĩgitio wa rũirigo nginya
itũũra rĩu rĩrarũa na inyuĩ rĩgwe.

21 Mũndũ angĩkooneka oragĩtwo, na akorwo akomete
gĩthaka-inĩ kũu bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu
ekũmũhe mũwĩgwatĩre, na kwage kũmenyeka mũndũ
ũrĩa ũmũũragĩte-rĩ, **2** athuuri anyu na aciirithania
nĩmakoimagara magathime itĩĩna rĩa kuuma harĩa mwĩrĩ
ũrĩ nginya matũũra-inĩ marĩa marĩ hakuhĩ naguo. **3**
Ningĩ athuuri a itũũra rĩrĩa rĩkuhĩrĩirie mũno na harĩa
mwĩrĩ ũcio ũrĩ nĩmakanyiita moori ĩtarĩ yarutithio
wĩra na ĩtarĩ yohwo icooki, **4** nao mamĩikũrũkie
gĩtuamba-inĩ gĩtarĩ kĩarĩmwo kana gĩkahaandwo, na
kĩrĩ na karũũĩ gegũtherera. Nĩmakoinĩra moori ĩyo
ngingo kũu gĩtuamba-inĩ kĩu. **5** Nao athĩnjĩri-Ngai,
o acio ariũ a Lawi, nĩmakeyumĩria nĩgũkorwo Jehova
Ngai wanyu nĩamathuurĩte nĩguo matungatage na
makarathimana makĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Jehova na
magatuithanagia maciira ma andũ arĩa marĩ na ngarari
o na ma andũ maangĩrũa. **6** Ningĩ athuuri othe a
itũũra rĩrĩa rĩkuhĩrĩirie mũno harĩa mwĩrĩ ũcio ũrĩ
nĩmagethamba moko igũrũ rĩa moori ĩyo yunĩtwo
ngingo o kũu gĩtuamba-inĩ, **7** na moige atĩrĩ, "Moko
maitũ timo maaitire thakame ĩno, o na kana maitho
maitũ makĩona ũndũ ũcio ũgĩĩkwo. **8** Ĩtĩkĩra horohio
ĩno nĩ ũndũ wa andũ aku a Isiraeli, arĩa Wee Jehova
ũkũũrĩte, na ũtige kũmatua ahĩtia ũndũ-inĩ wa thakame
ĩno ya mũndũ ũtarĩ na ũũru." Nayo thakame ĩyo ĩitĩtwo
nĩĩkahoroherio. **9** Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgetheria ihĩtia-
inĩ rĩu rĩa gũita thakame ya mũndũ ũtarĩ na ũũru,
kuona atĩ nĩmwĩkĩte ũndũ ũrĩa wagĩrĩire maitho-inĩ
ma Jehova. **10** Rĩrĩa mũngĩthiĩ kũrũa na thũ cianyu,
nake Jehova Ngai wanyu acirekererie moko-inĩ manyu
mũcitahe-rĩ, **11** mũngĩcooka muone thĩinĩ wa andũ acio
atahe harĩ na mũndũ-wa-nja mũthaka na ũmwe wanyu
aguucĩrĩrio nĩwe, no amũhikie atuĩke mũtumia wake.
12 Nĩakamũinũkia gwake mũciĩ acooke atũme enjwo
mũtwe na arenge ndwara **13** na arute nguo iria eekĩrĩte
rĩrĩa aatahagwo. Thuutha wa gũikara gwake mũciĩ
na acakaĩre ithe na nyina ihinda rĩa mweri mũgima-
rĩ, hĩndĩ ĩyo no athiĩ harĩ we, atuĩke mũthuuri wake
nake atuĩke mũtumia wake. **14** Angĩkaaga gũkenio
nĩwe, nĩakamwĩtĩkĩria athiĩ o kũrĩa guothe angĩenda.
Ndakanamwendie kana amũtue ngombo, kuona atĩ
nĩamwagithĩtie gĩtĩĩo. **15** Mũndũ angĩkorwo na atumia
eerĩ, na akorwo endete ũmwe na akaaga kwenda ũcio
ũngĩ, na eerĩ mamũciarĩre ciana cia ihĩĩ, no mwana wa
irigithathi akorwo nĩ wa mũtumia ũrĩa atendete-rĩ, **16**
angĩkorwo akĩgaĩra ariũ ake indo, ndakanaheane kĩhooto
kĩa irigithathi kũrĩ mũriũ wa mũtumia ũrĩa eendete,
handũ ha kũhe mũriũ ũrĩa arĩ we irigithathi kũna,
mũriũ ũcio wa mũtumia ũrĩa atendete. **17** No nginya
onanie atĩ mũriũ ũcio wa mũtumia ũcio atendete nĩwe
irigithathi na ũndũ wa kũmũhe indo maita meerĩ thĩinĩ
wa indo iria ciothe arĩ nacio. Mũriũ ũcio nĩwe kĩonereria
kĩa mbere kĩa hinya wa ithe. Kĩhooto kĩa mwana wa
irigithathi nĩ gĩake. **18** Mũndũ angĩkaagĩa na mũriũ
ũtangĩigua na mũremi, ũtaathĩkagĩra ithe na nyina, na
ũtangĩmaigua o na mamũhũũra-rĩ, **19** ithe na nyina
nĩmakamũnyiita mamũtware kũrĩ athuuri hau kĩhingo-
inĩ gĩa itũũra. **20** Nao meere athuuri atĩrĩ, "Mũriũ ũyũ
witũ ndatũiguaga na nĩ mũremi, ndangĩtwathĩkĩra.
Atũũraga arĩ mũmaramari na arĩ mũrĩĩu." **21** Hĩndĩ ĩyo
andũ othe a itũũra nao nĩmakamũhũũra na mahiga
nyuguto nginya akue. No nginya mũniine ũũru ũcio
wehere gatagatĩ-inĩ kanyu. Ũhoro ũcio nĩũkaiguuo
nĩ andũ a Isiraeli othe nao meetigĩre. **22** Mũndũ
angĩĩhia wĩhia ũngĩtũma ooragwo, nake ooragwo na
mwĩrĩ wake ũcuurio mũtĩ igũrũ-rĩ, **23** mũtikanareke
mwĩrĩ ũcio ũraare mũtĩ igũrũ ũtukũ ũcio wothe.
Tigĩrĩrai nĩ mwamũthika mũthenya o ro ũcio, tondũ
mũndũ o na ũrĩkũ mũcuurie mũtĩ-inĩ nĩ mũrume nĩ
Ngai. Mũtikanathaahie bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu
ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu.

22 Ũngĩkoona ndegwa kana ng'ondu ya mũrũ wa ithe
wanyu yũrĩte, ndũkamĩtiganĩrie, no tigĩrĩra wona
nĩwamĩcookia kũrĩ we. **2** Mũrũ wa ithe wanyu ũcio
angĩkorwo ndaikaraga hakuhĩ nawe, kana ũngĩkorwo
ndũmũĩ, ũkaamĩtwara gwaku mũciĩ nginya rĩrĩa agooka
kũmĩcaria; hĩndĩ ĩyo ũmũcookerie. **3** Ũgeeka o ũguo,
ũngĩkoona ndigiri ya mũrũ wa thoguo, kana kabuti gake,
kana o kĩndũ gĩothe atete, ndũkanetue ta ũtacionete. **4**
Ũngĩkoona ndigiri ya mũrũ wa thoguo, kana ndegwa
yake ĩgũĩte njĩra-inĩ, ndũkanamĩtiganĩrie; mũteithĩrĩrie
kũmĩrũgamia. **5** Mũndũ-wa-nja ndakanehumbe nguo

cia arũme, kana mũndũ mũrũme ehumbe nguo cia andũ-a-nja, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire mũndũ o wothe wĩkaga ũguo. **6** Ũngĩgaakorerera gĩtara kĩa nyoni mũkĩra-inĩ wa njĩra, kĩrĩ mũtĩ igũrũ kana kĩrĩ thĩ, nayo nyoni ĩyo ĩkorwo ĩkomereirie tũcui twayo kana matumbĩ, ndũkanoe nyoni ĩyo na tũcui twayo. **7** No woe tũcui, no no nginya ũkaarekereria nyina yũmbũke, nĩgeetha wonage maũndũ mega na ũtũũre hĩndĩ ndaaya. **8** Hĩndĩ ĩrĩa ũngĩaka nyũmba njerũ, ũkaamĩĩkĩra rũirigo rũmĩthiũrũrũkĩirie igũrũ nĩgeetha ndũkarehithĩrie andũ a nyũmba yaku ũũru wa ũiti wa thakame, mũndũ angĩkaagũa kuuma nyũmba igũrũ. **9** Ndũkahaande mbegũ cia mĩthemba ĩĩrĩ mũgũnda waku wa mĩthabibũ; ũngĩgeeka ũguo nĩũgathaahia mĩmera ĩrĩa ũhaandĩte, o na maciaro ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ. **10** Ndũkanarĩmithie ndegwa na ndigiri ciohanĩtio mũraũ ũmwe. **11** Ndũkanehumbe nguo cia guoya wa ng'ondu na cia gatani ciogothanĩtio hamwe. **12** Ohagĩrĩra ciohe cia ndigi mĩthia-inĩ ĩrĩa ĩna ya kabuti karĩa wĩhumbaga. **13** Mũndũ angĩhikia mũtumia na thuutha wa gũkoma nake acooke amũthũũre, **14** na aarie ndeto cia kũmũcambia, nake amũthũkĩrie rĩĩtwa, oige atĩrĩ, "Ndahikirie mũtumia ũyũ, no rĩrĩ, ndamũkuhĩrĩria ndionire imenyithia cia atĩ nĩ mũirĩtu gathirange," **15** hĩndĩ ĩyo ithe na nyina nĩmagatwara maũndũ ma kuonania atĩ nĩ mũirĩtu gathirange harĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra. **16** Ithe wa mũirĩtu nĩakeera athuuri atĩrĩ, "Ndaheanire mũirĩtu wakwa ahikio nĩ mũndũ ũyũ, no rĩrĩ, rĩu nĩamũthuurĩte. **17** Nĩamũcambĩtie akoiga atĩrĩ, 'Ndiakorire mwarĩguo arĩ mũirĩtu gathirange.' No rĩrĩ, ici nĩcio imenyithia cia kuonania atĩ mũirĩtu wakwa arĩ mũirĩtu gathirange." Hĩndĩ ĩyo aciari a mũirĩtu ũcio nĩmagatambũrũkia gĩtambaya kĩu mbere ya athuuri a itũũra, **18** nao athuuri acio nĩmakanyiita mũndũ ũcio mamũheritheie. **19** Nĩmakamwĩtia thĩnjo ya cekeri igana rĩmwe cia betha, macineane kũrĩ ithe wa mũirĩtu, nĩ ũndũ mũndũ ũcio nĩacambĩtie mũirĩtu gathirange wa Isiraeli. Mũirĩtu ũcio agaathiĩ na mbere gũtuĩka mũtumia wake; ndakanamũte matukũ mothe marĩa egũtũũra muoyo. **20** No rĩrĩ, kũngĩgaatuĩka atĩ thitango ĩyo nĩ ya ma, na kwage kĩmenyithia gĩa kuonania atĩ mũirĩtu ũcio aarĩ gathirange, **21** nĩakarehwo mũrango-inĩ wa nyũmba ya ithe, nao arũme a itũũra rĩake nĩmakamũhũũra na mahiga nyuguto nginya akue. Nĩekĩte ũndũ wa thoni thĩinĩ wa Isiraeli nĩkũhũũra ũmaraya arĩ o nyũmba gwa ithe. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu. **22** Mũndũ mũrũme angĩnyiitwo akomete na mũtumia wa mũndũ ũngĩ, o eerĩ, mũndũ mũrũme ũcio na mũtumia ũcio, no nginya makue. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere Isiraeli. **23** Mũndũ angĩcemania na mũirĩtu gathirange itũũra-inĩ orĩtio ahikio, na mũndũ ũcio akome nake, **24** nĩmũkamanyiita eerĩ, mũmoimagarie kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu, mũmahũũre na mahiga nyuguto nginya makue; mũirĩtu ũcio akooragwo tondũ aarĩ thĩinĩ wa itũũra na ndoigire mbu nĩguo ateithio, nake mũndũ mũrũme ũcio akooragwo tondũ wa gũthũkia mũtumia wa mũndũ ũngĩ. No nginya mũniine ũũru wehere gatagatĩ-inĩ kanyu. **25** No rĩrĩ, mũndũ mũrũme angĩcemania na mũirĩtu ũrĩĩtio ahikio arĩ na kũu nja ya itũũra, na amũnyiite na hinya, mũndũ mũrũme ũcio wĩkĩte ũguo nowe wiki ũgaakua. **26** No rĩrĩ, mũirĩtu ũcio mũtikanamwĩke ũndũ; ndeekĩte rĩhia rĩa gũtũma ooragwo. Ũndũ ũcio nĩ ta wa mũndũ ũrĩa ũtharĩkagĩra akooraga mũndũ wa itũũra rĩake, **27** nĩgũkorwo mũndũ ũcio aacemanirie na mũirĩtu ũcio na kũu nja ya itũũra, o na gũtuĩka mũirĩtu ũcio ũrĩĩtio nĩoigire mbu, hatiarĩ na mũndũ wakũmũteithũra. **28** Mũndũ angĩgacemania na mũirĩtu gathirange ũtoorĩtio ahikio, amũnyiite na hinya nao mamenyeke-rĩ, **29** mũndũ ũcio nĩakarĩha ithe wa mũirĩtu ũcio cekeri mĩrongo ĩtano cia betha. Mũndũ ũcio no nginya ahikie mũirĩtu ũcio, nĩgũkorwo nĩamũthũkĩtie. Ndakanamũte matukũ mothe marĩa egũtũũra muoyo. **30** Mũndũ mũrũme ndagĩrĩirwo nĩkũhikia mũtumia wa ithe; ndakanaconorithie ũrĩrĩ wa ithe.

23 Gũtirĩ mũndũ mũhakũre na ũndũ wa kũhihinywo kana gũtinio kĩĩga gĩake gĩa ũciari ũgaatoonya kĩũngano-inĩ kĩa Jehova. **2** Gũtirĩ mwana ũciarĩtwo kuuma ũhiki-inĩ mũgirie, kana mũndũ o wothe wa rũciaro rwake ũgaatoonya kĩũngano-inĩ kĩa Jehova, o nginya rũciaro rwa ikũmi. **3** Gũtirĩ Mũamoni kana Mũmoabi, kana mũndũ o wothe wa rũciaro rwake, ũgaatoonya kĩũngano-inĩ kĩa Jehova, o nginya rũciaro rwa ikũmi. **4** Nĩgũkorwo matiigana gũũka kũmũtũnga na mĩgate na maaĩ mũrĩ njĩra mũkiuma bũrũri wa Misiri, na ningĩ nĩmarĩhire Balamu mũrũ wa Beori kuuma Pethori kũu Mesopotamia nĩguo oke amũrume. **5** O na kũrĩ o ro ũguo-rĩ, Jehova Ngai wanyu ndaigana gũthikĩrĩria Balamu, no aagarũrire kĩrumi kĩu gĩgĩtuĩka kĩrathimo harĩ inyuĩ, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩamwendete. **6** Mũtikanagĩe kĩrĩko gĩa gũtũũra ũrata nao hĩndĩ ĩrĩa yothe mũgũtũũra muoyo. **7** Mũtikanamene Mũedomu nĩgũkorwo nĩ mũrũ wa ithe wanyu. Mũtikanamene Mũmisiri, nĩ ũndũ nĩmwatũire mũrĩ ageni bũrũri wake. **8** Andũ a rũciaro rwa gatatũ arĩa magaaciarwo nĩo, no matoonye kĩũngano-inĩ kĩa Jehova. **9** Hĩndĩ ĩrĩa mũngĩamba kambĩ mũng'ethanĩire na thũ cianyu, mũtikahutanie na kĩndũ kĩrĩ thaahu. **10** Mũndũ mũrũme ũmwe thĩinĩ wanyu angĩkorwo nĩathaahĩte nĩ ũndũ wa ũndũ ũrĩa ũmũkorete ũtukũ, nĩakoima na kũu nja ya kambĩ aikare kuo. **11** No rĩrĩ, gwatua gũtuka nĩethambe, na riũa rĩgĩthũa no acooke kambĩ-inĩ. **12** Thondekai handũ nja ya kambĩ harĩa mũrĩthiiaga gwĩteithia. **13** Harĩ indo cianyu cia wĩra-rĩ, gĩagai na kĩndũ gĩa gũcimbaga nakĩo, na rĩrĩa mũndũ athiĩ gwĩteithia, akenja irima agathika kĩoro gĩake. **14** Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩaceraceeraga kũu kambĩ-inĩ yanyu nĩguo amũgitĩre na aneane thũ cianyu kũrĩ inyuĩ. Kambĩ yanyu no nginya ĩtuĩke theru, nĩgeetha ndakanoone ũndũ ũtagĩrĩire gatagatĩ-inĩ kanyu, nake amweherere. **15** Ngombo ĩngĩgakorwo yũrĩire gwaku, ndũkanamĩneane kũrĩ mwathi wayo. **16** Reke ĩtũũre gatagatĩ kanyu kũrĩa guothe ĩngĩenda na itũũra-inĩ o rĩothe rĩrĩa ĩngĩthuura. Ndũkanamĩhinyĩrĩrie. **17** Gũtirĩ Mũisiraeli, mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, ũgaatuĩka mũmaraya wa ihooero. **18** Mũtikanarehe thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova Ngai wanyu mbeeca ithũkũmĩtwo na njĩra ya ũmaraya wa andũ-a-nja kana wa arũme irĩ cia kũhingia

mwĩhĩtwa o na ũrĩkũ, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu
nĩathũire maũndũ macio meerĩ. **19** Ndũkanarĩhie mũrũ
wa ithe wanyu uumithio wa kĩndũ ũmũheete, ũrĩ wa
mbeeca kana irio kana wa kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩngĩrehe
uumithio. **20** No ũrĩhie mũndũ wa kũngĩ uumithio
wa kĩndũ ũmuohoreire, no ti mũrũ wa ithe wanyu
Mũisiraeli, nĩgeetha Jehova Ngai wanyu amũrathimage
maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩĩkaga bũrũri-inĩ ũrĩa
mũrathiĩ mũwĩgwatĩre. **21** Ũngĩkeehĩta mwĩhĩtwa
kũrĩ Jehova Ngai waku, ndũgekĩre mũhũthia kũhingia
mwĩhĩtwa ũcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai waku ndarĩ
hĩndĩ atagakũũria ũndũ ũcio, na nĩũgatuuo nĩwĩhĩtie.
22 No ũngĩaga kwĩhĩta mwĩhĩtwa, ndũgaakorwo wĩhĩtie.
23 Ũndũ ũrĩa wothe mĩromo yaku ĩriugaga no nginya
ũũhingagie, nĩ ũndũ wehĩtire mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova
Ngai waku na kanua gaku wĩyendeire. **24** Ũngĩtoonya
mũgũnda wa mĩthabibũ wa mũndũ ũngĩ, no ũrĩe thabibũ
nginya ũhũũne, no ndũgekĩre o na ĩmwe kĩondo-inĩ
gĩaku. **25** Ũngĩtoonya mũgũnda wa ngano wa mũndũ
ũngĩ, no ũbute magira mayo na moko, no ndũkanagethe
ngano ĩyo yake.

24 Mũndũ angĩhikia mũtumia na age gũkenio nĩwe nĩ
ũndũ wa kũmuona na ũndũ ũtagĩrĩire, nake mũndũ
ũcio amwandĩkĩre marũa ma ndigano, amũnengere
na amũingate oime gwake mũciĩ, **2** na thuutha wa
kuuma gwake mũciĩ, mũtumia ũcio atuĩke mũtumia
wa mũndũ ũngĩ, **3** nake mũthuuriwe ũcio wa keerĩ
age kũmwenda, na amwandĩkĩre marũa ma ndigano,
amũnengere na amũingate oime gwake mũciĩ, kana
mũthuuri ũcio wa keerĩ akue, **4** mũthuuri wake ũrĩa warĩ
wa mbere, ũrĩa wamũingatire, ndetĩkĩrĩtio kũmũhikia
rĩngĩ thuutha wa gũkorwo arĩkĩtie gũthũkio. Ũcio
ũngĩtuĩka ũndũ ũrĩ thaahu maitho-inĩ ma Jehova.
Mũtikanarehe wĩhia bũrũri-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu
aramũhe ũtuĩke igai rĩanyu. **5** Mũndũ angĩkorwo no
hĩndĩ arahikanirie, ndakanatũmwo mbaara-inĩ kana
aheo wĩra ũngĩ o wothe. Ihinda rĩa mwaka mũgima,
nĩarekwo aikare mũciĩ ambe akenie mũtumia wake
ũcio ahikĩtie. **6** Ndũkanoe mahiga meerĩ ma gĩthĩi ma
mũndũ ũrĩ na thiirĩ waku, o na kana ũthiĩ na ihiga rĩa
igũrũ riiki atĩ nĩguo rĩrũgamĩrĩre thiirĩ ũcio, nĩ ũndũ
gwĩka ũguo no ta kuoya muoyo wa mũndũ ũcio. **7**
Mũndũ angĩnyiitwo aiyĩte mũrũ wa ithe Mũisiraeli
akamũtua ta ngombo kana akamwendia, mũici ũcio
no nginya ooragwo. No nginya mũniine ũũru wehere
gatagatĩ-inĩ kanyu. **8** Ha ũhoro wa mĩrimũ ya mangũ,
mwĩmenyagĩrĩrei mũno gwĩka o ũrĩa athĩnjĩri-Ngai, o
acio Alawii, makaamũruta. No nginya mũrũmĩrĩre wega
ũrĩa ndĩmathĩte. **9** Ririkanai ũrĩa Jehova Ngai wanyu
eekire Miriamu mũrĩ njĩra-inĩ mwarĩkia kuuma bũrũri
wa Misiri. **10** Hĩndĩ ĩrĩa ũngĩkombithia mũndũ wa itũũra
kĩndũ o gĩothe, ndũkanatoonye nyũmba yake, ũgĩĩre
kĩrĩa eranĩire atĩ nĩakaruta kĩrũgamĩrĩre. **11** Ikara nja
ũreke mũndũ ũcio ũkombithĩtie kĩndũ akũrehere kĩrĩa
eranĩire hau nja. **12** Mũndũ ũcio angĩkorwo arĩ mũthĩĩni,
ndũkanaraarie kĩu eeranĩire. **13** Mũcookerie kabuti gake
riũa rĩtanathũa nĩgeetha ehumbe agĩkoma. Hĩndĩ ĩyo
nĩagagũcookeria ngaatho, naguo ũndũ ũcio nĩũkonwo
ũrĩ gĩĩko kĩa ũthingu maitho-inĩ ma Jehova Ngai waku.
14 Ndũkanahinyirĩrie mũndũ wa kũrĩhwo ũrĩa mũthĩĩni
na mũbatari, arĩ mũrũ wa ithe wanyu Mũisiraeli kana
mũndũ wa kũngĩ ũtũũraga itũũra rĩmwe rĩa matũũra
manyu. **15** Mũrĩhe mũcaara wake wa o mũthenya riũa
rĩtanathũa, nĩ ũndũ nĩ mũthĩĩni na mũcaara ũcio nĩguo
ehokete. Kwaga ũguo, aahota gũkaĩra Jehova igũrũ
rĩaku, nawe woneke wĩhĩtie harĩ Jehova. **16** Maithe
ma ciana matikooragwo nĩ ũndũ wa mahĩtia ma ciana
ciao, kana ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa mahĩtia ma
maithe; o mũndũ arĩkuaga nĩ ũndũ wa mehia make
mwene. **17** Ndũkanaagithie mũndũ wa kũngĩ kana
mwana wa ngoriai kĩhooto ciira-inĩ, kana woe kabuti ka
mũtumia wa ndigwa karũgamĩrĩre thiirĩ. **18** Ririkanaga
warĩ ngombo bũrũri wa Misiri, na Jehova Ngai waku
nĩagũkũũrire ũkiuma kuo. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage
ũguo. **19** Rĩrĩa ũkũgetha mũgũnda waku, ũngĩriganĩrwo
nĩ gĩtĩĩa, ndũgagĩcookere. Gĩtigĩre mũndũ wa kũngĩ, na
mwana wa ngoriai, na mũtumia wa ndigwa, nĩgeetha
Jehova Ngai waku akũrathimage wĩra-inĩ wothe wa
moko maku. **20** Hĩndĩ ĩrĩa ũkũhũrũra ndamaiyũ kuuma
mĩtĩ-inĩ yaku, tigaga gũcookera honge ciaguo riita rĩa
keerĩ. Tigagĩria andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na
mũtumia wa ndigwa matigari. **21** Hĩndĩ ĩrĩa ũkũgetha
thabibũ mũgũnda waku wa mĩthabibũ, ndũgacooke
kũhaara rĩngĩ iria ciatigwo. Tigagĩra mũndũ wa kũngĩ,
na ciana cia ngoriai, na mũtumia wa ndigwa matigari.
22 Ririkanaga atĩ warĩ ngombo bũrũri wa Misiri. Nĩkĩo
ndĩragwatha wĩkage ũguo.

25 Hangĩgĩa ngarari gatagatĩ ka andũ eerĩ, nĩmatware
ciira ũcio igooti-inĩ, nao atuithania a ciira
mamatuithanie, marekererie mũndũ ũrĩa ũtarĩ na
mahĩtia, nake ũrĩa ũrĩ na mahĩtia mamũtuĩre itua. **2**
Kũngĩoneka atĩ ũrĩa ũrĩ na mahĩtia nĩagĩrĩire kũhũũrwo,
mũtuithania wa ciira nĩagaathana akome ahũũrwo
iboko iringaine na mahĩtia make, mũciiri ũcio akĩonaga,
3 no rĩrĩ, ndakamũhũũrithie iboko makĩria ya mĩrongo
ĩna. Angĩhũũrwo makĩria ya iboko icio, mũrũ wa thoguo
aahota kuoneka arĩ mũmene maitho-inĩ maku. **4**
Ndũkanoohe ndegwa kanua hĩndĩ ĩrĩa ĩkũranga ngano
ĩkĩmĩhũũra. **5** Mũndũ na mũrũ wa nyina mangĩkorwo
matũũranagia hamwe, na ũmwe wao akue atarĩ na
mwana wa kahĩĩ, mũtumia ũcio wake ndakanahike nja
ya nyũmba ĩyo. Mũrũ ũcio wa nyina na mũthuuriwe
nĩakamuoya amũhikie, na amũhingĩrie bata wake o ta
mũrũ wa nyina na mũthuuriwe. **6** Mwana wa mbere
wa kahĩĩ ũrĩa agaaciara nĩwe ũgaatũũria rĩĩtwa rĩa ũcio
ũkuĩte, nĩgeetha rĩĩtwa rĩake rĩtikanathario rĩehere
Isiraeli. **7** No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo ndekwenda kũhikia
mũtumia wa mũrũ wa nyina, mũtumia ũcio nĩagathiĩ
kũrĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, ameere atĩrĩ,
"Mũrũ wa nyina na mũthuuri wakwa nĩaregete gũtũũria
rĩĩtwa rĩa mũrũ wa nyina gũkũ Isiraeli. Nĩaregete
kũhingia bata ũrĩa mũrũ wa nyina na mũthuuri wa
mũtumia agĩrĩirwo nĩ kũhingia." **8** Hĩndĩ ĩyo athuuri acio
a itũũra rĩake nĩmageta mũndũ ũcio mamwarĩrie. Mũndũ
ũcio angĩgwatĩria kuuga atĩrĩ, "Ndirenda kũmũhikia,"
9 mũtumia ũcio wa mũrũ wa nyina nĩakambata athiĩ
harĩ we o hau harĩ athuuri acio, amũrute kĩraatũ
kĩmwe gĩake, acooke amũtuĩre mata ũthiũ, amwĩre

atĩrĩ, "Ũũ nĩguo mũndũ ũrĩa warega gwaka nyũmba ya
mũrũ wa nyina ekagwo." **10** Rũciaro rwa mũndũ ũcio
kũu Isiraeli rũgeetagwo Nyũmba ya Mũndũ Ũrutĩtwo
Kĩraatũ. **11** Andũ eerĩ mangĩkorwo makĩrũa, nake
mũtumia wa ũmwe wao oke gũteithũra mũthuuri
wake kuuma kũrĩ ũcio maraarũa nake, nake amũnyiite
kĩĩga gĩake gĩa ũciari, **12** nĩagatinio guoko kũu gwake.
Ndakanaiguĩrwo tha. **13** Mũtigaakoragwo na mahiga ma
gũthima meerĩ mataiganainie ũritũ mondo-inĩ cianyu,
rĩmwe iritũ na rĩngĩ ihũthũ. **14** Mũtigakoragwo na igeri
igĩrĩ itaiganaine nyũmba-inĩ cianyu, kĩmwe kĩnene na
kĩmwe kĩnini. **15** No nginya mũkoragwo na ithimi na
igeri iria ciagĩrĩire na cia kwĩhokwo, nĩgeetha matukũ
manyu maingĩhe ma gũtũũra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai
wanyu ekũmũhe. **16** Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu
nĩathũire mũndũ o wothe wĩkaga maũndũ macio,
mũndũ o wothe wĩkaga maũndũ matarĩ ma wĩhokeku.
17 Ririkanaga ũrĩa Aamaleki maamwĩkire mũrĩ njĩra-inĩ
rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri. **18** Hĩndĩ ĩrĩa mwarĩ
anogu na mũgathirwo nĩ hinya, nĩmacemanirie na inyuĩ
rĩrĩa mwarĩ rũgendo-inĩ na makĩũraga andũ othe arĩa
maarigĩtie na thuutha; makĩaga gwĩtigĩra Ngai. **19** Hĩndĩ
ĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ
thũ iria ciothe imũrigiicĩirie bũrũri-inĩ ũrĩa ekũmũhe
mũwĩgwatĩre ũtuĩke igai rĩanyu-rĩ, mũkaaniina kĩndũ
o gĩothe kĩngĩtũma Aamaleki maririkanwo gũkũ thĩ
guothe. Mũtikanariganĩrwo nĩ ũndũ ũcio.

26 Rĩrĩa ũgaatoonya bũrũri ũrĩa Jehova Ngai waku
egũkũhe ũrĩ igai, na ũwĩgwatĩre na ũtũũre kuo, **2**
nĩũkoya maciaro mamwe ma mbere ma kĩrĩa gĩothe
ũgaakũria tĩĩri-inĩ wa bũrũri ũcio Jehova Ngai arakũhe
na ũmekĩre kĩondo. Ũcooke ũthiĩ handũ harĩa Jehova
Ngai waku agaathuura ha gũtũũria Rĩĩtwa rĩake, **3**
wĩre mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũrĩ wĩra-inĩ hĩndĩ ĩyo atĩrĩ,
"Nĩndoiga ũmũthĩ ndĩ mbere ya Jehova Ngai wakwa atĩ
nĩndĩkĩtie gũkinya bũrũri ũrĩa Jehova eerĩire maithe
maitũ ma tene na mwĩhĩtwa atĩ nĩagatũhe." **4** Nake
mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũkĩra kĩondo kĩu kuuma
moko-inĩ maku, akĩige hau mbere ya kĩgongona kĩa
Jehova Ngai waku. **5** Ningĩ nĩũkoiga ũrĩ hau mbere ya
Jehova Ngai waku atĩrĩ: "Baba aarĩ Mũsuriata watũũraga
orũũraga, nake agĩikũrũka agĩthiĩ bũrũri wa Misiri
marĩ na andũ mataarĩ aingĩ, nao magĩtũũra kuo na
magĩtuĩka rũrĩrĩ rũnene rũrĩ hinya na rwa andũ aingĩ.
6 No andũ a Misiri nĩmatũnyamaririe na magĩtũma
tũthĩĩnĩke, na magĩtũrutithia wĩra wa hinya. **7** Hĩndĩ
ĩyo tũgĩkaĩra Jehova, o we Ngai wa maithe maitũ, nake
Jehova akĩigua mũgambo witũ, na akĩona mĩtangĩko iitũ,
na wĩra mũritũ na ũrĩa twahiinyagĩrĩrio. **8** Nĩ ũndũ ũcio
Jehova agĩtũruta bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa
hinya, na gũtambũrũkĩtio, akĩhũthĩra maũndũ manene
ma kũmakania, na akĩringa ciama, o na agĩĩka maũndũ
ma magegania. **9** Nĩatũrehire kũndũ gũkũ na agĩtũhe
bũrũri ũyũ, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ; **10** na rĩrĩ,
nĩndarehe maciaro ma mbere ma tĩĩri ũrĩa, Wee Jehova,
ũheete." Nawe ũkĩige kĩondo kĩu mbere ya Jehova
Ngai waku na ũinamĩrĩre mbere yake. **11** Wee mwene,
na Alawii, o na andũ a kũngĩ arĩa marĩ thĩinĩ wanyu,
nĩmũgakenera maũndũ mothe mega marĩa Jehova Ngai
wanyu amũheete na akahe andũ a nyũmba cianyu. **12**
Rĩrĩa ũgaakorwo ũrĩkĩtie kwamũra gĩcunjĩ gĩa ikũmi
kĩa maciaro maku mothe mwaka-inĩ wa gatatũ, mwaka
ũcio wa kũrutwo gĩcunjĩ gĩa ikũmi, nĩũgakĩheana kũrĩ
Alawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana wa
ngoriai, o na kũrĩ mũtumia wa ndigwa, nĩgeetha marĩe
mahũũne marĩ kũu matũũra-inĩ manyu. **13** Ũcooke wĩre
Jehova Ngai waku atĩrĩ, "Nĩndĩkĩtie kũruta gĩcunjĩ kĩrĩa
kĩamũre kuuma nyũmba-inĩ yakwa, na nĩ ndĩkĩheanĩte
kũrĩ Mũlawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana
wa ngoriai, na kũrĩ mũtumia wa ndigwa o ta ũrĩa wothe
wathanĩte. Nditiganĩirie maathani maku o na kana
ngariganĩrwo nĩ rĩmwe rĩamo. **14** Ndirĩte gĩcunjĩ o
na kĩmwe gĩa kĩrĩa kĩamũre hĩndĩ ya macakaya, kana
ngeheria o na kĩmwe gĩakĩo rĩrĩa ndaarĩ mũthaahu, o
na kana ngarutĩra arĩa akuũ kĩmwe gĩakĩo. Nĩnjathĩkĩire
Jehova Ngai wakwa, nĩnjĩkĩte o ta ũrĩa wothe ũnjathĩte.
15 Kĩrore ũrĩ o kũu igũrũ, o kũu gĩtũũro gĩaku gĩtheru,
ũrathime andũ aku a Isiraeli na bũrũri ũyũ ũtũheete o
ta ũrĩa werĩire maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa,
bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ." **16** Jehova Ngai waku
egũgwatha ũmũthĩ ũrũmagĩrĩre irĩra cia watho wa
kũrũmĩrĩrwo, na mawatho; ũmenyerere kũmaathĩkĩra na
ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe. **17** Nĩumbũrĩte
ũmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai waku, na atĩ nĩũrĩthiiaga
na njĩra ciake, na nĩũrĩathĩkagĩra irĩra cia watho wake
wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani make, o na mawatho,
na atĩ nĩũrĩmwathĩkagĩra. **18** Nake Jehova nĩoimbũrĩte
ũmũthĩ atĩ wee ũrĩ rũrĩrĩ rwake, rũrĩrĩ rwa bata mũno o
ta ũrĩa eeranĩire, na nĩ ũrĩmenyagĩrĩra maathani make
mothe. **19** Nĩoimbũrĩte atĩ nĩagagũtũũgĩria, ũgĩe na
ngumo na gĩtĩĩo gũkĩra ndũrĩrĩ ciothe iria oombĩte, na
nĩũgatuĩka rũrĩrĩ rũtheru kũrĩ Jehova Ngai waku, o ta
ũrĩa eeranĩire.

27 Musa na athuuri a Isiraeli nĩ maathire andũ,
makĩmeera atĩrĩ: "Rũmiai maathani maya mothe
ndĩramũhe ũmũthĩ. **2** Mwarĩkia kũringa Rũũĩ
rwa Jorodani mũtoonye bũrũri ũrĩa Jehova Ngai
wanyu ekũmũhe-rĩ, mũkaahaanda mahiga manene na
mũmathinge na rĩũmba. **3** Mũkaandĩka igũrũ rĩamo
ciugo ciothe cia watho ũyũ mwarĩkia kũringa mũrĩmo
ũũrĩa ũngĩ mũtoonye bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu
ekũmũhe, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, o ta ũrĩa
Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩire. **4** Na
mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani, mũkaahaanda
mahiga macio kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali, ta ũrĩa ndĩramwatha
ũmũthĩ, na mũmathinge na rĩũmba. **5** Ningĩ mũgaakĩra
Jehova Ngai wanyu kĩgongona, kĩgongona kĩa mahiga.
Mũtikanahũthĩre kĩndũ o gĩothe gĩa kĩgera mahiga-inĩ
macio. **6** Mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kĩgongona na
mahiga moimĩte mũgũnda, na mũrutĩre Jehova Ngai
wanyu maruta ma njino igũrũ wakĩo. **7** Mũkarutĩra
indo cia magongona ma ũiguano o hau, mũcirĩe
mũgĩkenagĩra o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu. **8**
Na nĩmũkandĩka ciugo ciothe cia watho ũyũ mahiga-
inĩ macio mũkaahaanda na ndemwa ikuoneka wega."
9 Nake Musa na athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii,
makĩĩra andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, "Ta kirai, inyuĩ andũ
a Isiraeli, na mũthikĩrĩrie! Rĩu nĩmũtuĩkĩte andũ a

Jehova Ngai wanyu. **10** Athĩkĩrai Jehova Ngai wanyu
na mũrũmĩrĩre maathani make na kĩrĩra kĩa watho
wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ndĩramũhe ũmũthĩ.” **11**
Mũthenya o ro ũcio, Musa agĩatha andũ acio, akĩmeera
atĩrĩ: **12** Mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani, mĩhĩrĩga
ĩno nĩĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Gerizimu ĩrathime
andũ: Nĩ mũhĩrĩga wa Simeoni, na wa Lawi, na wa Juda,
na wa Isakaru, na wa Jusufu na wa Benjamini. **13** Nayo
mĩhĩrĩga ĩno nĩĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Ebali yanĩrĩre
irumi: Nĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Asheri,
na wa Zebuluni, na wa Dani na wa Nafitali. **14** Nao
Alawii nĩmakoiga ciugo na mũgambo mũnene, meere
andũ othe a Isiraeli atĩrĩ: **15** “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ,
nĩ mũndũ ũrĩa ũicũhagia mũhianano kana agatwekia
mũhianano, kĩndũ kĩ magigi harĩ Jehova, wĩra wa moko
ma mũbundi, na akahaanda kĩndũ kĩu na hitho.” **16**
“Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtatĩĩaga ithe
kana nyina.” **17** “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
weheragia ihiga rĩa mũhaka wake na mũndũ wa itũũra.”
18 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũhĩtithagia
mũtumumu njĩra.” **19** “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ
mũndũ ũrĩa ũtaciiragĩra mũndũ wa kũngĩ, kana mwana
wa ngoriai, kana mũtumia wa ndigwa na kĩhooto.” **20**
“Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na
mũtumia wa ithe, nĩgũkorwo nĩ ũrĩrĩ wa ithe aagĩire
gĩtĩĩo.” **21** “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
ũngĩkoma na nyamũ o yothe.” **22** “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-
rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na mwarĩ wa nyina, kana
na mwarĩ wa ithe.” **23** “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ
mũndũ ũrĩa ũkomaga na nyina wa mũtumia wake.” **24**
“Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũragaga mũndũ
wa itũũra rĩake na hitho.” **25** “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ,
nĩ mũndũ ũrĩa wamũkagĩra ihaki nĩguo oorage mũndũ
ũtarĩ na ihĩtia.” **26** “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ
ũrĩa ũtarĩrũmagia ciugo cia watho ũyũ na ũndũ wa
gũcihingia.”

28 Ũngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku kũna na
ũmenyerere maathani make mothe marĩa
ngũkũhe ũmũthĩ, Jehova Ngai waku nĩagagũtũũgĩria
igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ. **2** Irathimo ici ciothe nĩ
igagũkinyĩra na itwaranage nawe ũngĩathĩkĩra Jehova
Ngai waku: **3** Nĩũkarathimĩrwo kũu itũũra-inĩ inene,
na ũrathimĩrwo mĩgũnda-inĩ. **4** Ũciari wa nda yaku
nĩũkarathimwo, o na ũrathimĩrwo maciaro ma mũgũnda
waku na maciaro ma mahiũ maku, nĩmo njaũ cia
ng’ombe ciaku na tũũri twa ndũũru ciaku cia mbũri.
5 Kĩondo gĩaku o na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩra mũtu
nĩikarathimwo. **6** Nĩũrĩrathimagwo rĩinũkĩro-inĩ rĩa
gwaku mũciĩ o na riumagarĩro-inĩ. **7** Jehova nĩarĩĩtũmaga
thũ iria ingĩarahũka igũũkĩrĩre ihootagĩrwo mbere
yaku. Irĩkũhithũkagĩra na njĩra ĩmwe, no irĩkũũragĩra
na njĩra mũgwanja. **8** Jehova nĩagatũma kĩrathimo
kũu makũmbĩ-inĩ maku o na ũndũ-inĩ o wothe ũngĩka
na moko maku. Jehova Ngai waku nĩagakũrathimĩra
bũrũri-inĩ ũcio arakũhe. **9** Jehova nĩagakũhaanda
agũtue rũrĩrĩ rwake rũtheru o ta ũrĩa aakwĩrĩire na
mwĩhĩtwa, ũngĩmenyerera maathani ma Jehova Ngai
waku na ũthiiage na njĩra ciake. **10** Hĩndĩ ĩyo nacio
ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ nĩcikoona atĩ wĩtanĩtio
na rĩĩtwa rĩa Jehova, nacio nĩigagwĩtigĩra. **11** Jehova
nĩagakũhe ũgaacĩru mũingĩ, akũgaacĩrithie ũciari-
inĩ wa nda yaku, na maciaro-inĩ ma ũhiũ waku, na
maciaro-inĩ ma mĩgũnda yaku, kũu bũrũri-inĩ ũrĩa erĩire
maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa atĩ nĩagakũhe.
12 Jehova nĩakahingũra igũrũ, o kũu kũrĩ nyũmba cia
mũthiithũ wa indo iria aheanaga, nĩguo oirĩrie bũrũri
waku mbura hĩndĩ yayo yakinya, na arathime wĩra
wothe wa moko maku. Nĩũgakombagĩra ndũrĩrĩ nyingĩ
indo, no wee ndũgakomba kuuma kũrĩ mũndũ o na
ũrĩkũ. **13** Jehova agaagũtua wa gũtongoria, no ti wa
kũrigia. Ũngĩrũmbũiya maathani ma Jehova Ngai waku
marĩa ndĩrakũhe ũmũthĩ, na ũmenyerere ũmarũmĩrĩre,
ũrĩkoragwo hĩndĩ ciothe ũrĩ wa mbere na ndũgatuĩka
wa kũrigagia. **14** Ndũkanehũgũre mwena wa ũrĩo
kana wa ũmotho ũtigane na rĩathani o na rĩmwe rĩa
maya ndĩrakũhe ũmũthĩ, kana ũrũmagĩrĩre ngai ingĩ
na ũcitungatagĩre. **15** No rĩrĩ, ũngĩaga gwathĩkĩra
Jehova Ngai waku, na wage kũrũmĩrĩra wega maathani
make mothe na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo iria
ndĩrakũhe ũmũthĩ, irumi ici ciothe nĩigagũkinyĩrĩra:
16 Nĩũkanyiitwo nĩ kĩrumi ũrĩ itũũra-inĩ inene o na
ũnyiitwo nĩ kĩrumi ũrĩ mĩgũnda-inĩ. **17** Kĩondo gĩaku na
ndĩrĩ yaku ya gũkandĩrwo mũtu nĩikanyiitwo nĩ kĩrumi.
18 Ũciari wa nda yaku nĩũkanyiitwo nĩ kĩrumi, o na irio
cia mũgũnda waku, na mahiũ maku, ma njaũ cia ng’ombe
na tũũri twa ndũũru ciaku cia mbũri. **19** Nĩũkanyiitwo
nĩ kĩrumi rĩinũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ, na ũnyiitwo
nĩ kĩrumi ũkiumagara. **20** Jehova nĩagakũrehithĩria
irumi, na kĩrigiicano, na ikũũma ũndũ-inĩ ũrĩa wothe
ũrĩĩkaga na guoko gwaku, nginya akũniine ũthire na
ihenya nĩ ũndũ wa wĩhia ũrĩa wĩkĩte wa kũmũtiganĩria.
21 Jehova nĩagakũhũũra na mĩrimũ nginya akũniine
wehere bũrũri ũrĩa ũratoonya ũwĩgwatĩre. **22** Jehova
nĩagakũhũũra na mũrimũ wa kũhũrũrũka mwĩrĩ, na
wa kũhiũha mwĩrĩ, na wa kũrugĩka, na agũcine na
ũrugarĩ mũingĩ, na kwaga mbura, na mbaa na mbuu,
maũndũ macio makũhũũre nginya makũniine. **23** Matu
marĩa marĩ igũrũ wa mũtwe waku nĩmagatuĩka gĩcango,
nakuo thĩ waku gũtuĩke kĩgera. **24** Jehova nĩagatũma
mbura ya bũrũri waku ĩtuĩke rũkũngũ na mũtutu;
ĩgaakuurĩra yumĩte igũrũ nginya ũniinwo. **25** Jehova
nĩagatũma ũhootwo nĩ thũ ciaku. Ũgaacihithũkĩra
na njĩra ĩmwe, no ũciũrĩre na njĩra mũgwanja, na nĩ
ũgaatuĩka kĩndũ kĩ magigi harĩ mothamaki mothe ma
thĩ. **26** Ciimba ciaku igaatuĩka irio cia nyoni ciothe
cia rĩera-inĩ na cia nyamũ cia gũkũ thĩ, na gũtikagĩa
mũndũ wa gũcihahũra ciũre. **27** Jehova nĩagakũhũũra
na mahũha marĩa ma bũrũri wa Misiri, na mĩrimũ ya
ngaaĩ, na ironda iratogota, na ũhere, na ndũkahona.
28 Jehova nĩagakũhũũra na ũgũrũki na ũtumumu, na
kĩrigiicano kĩa meciiria. **29** Nĩũgathiĩ ũkĩhambatagĩria
kũrĩ mũthenya barigici ta mũndũ mũtumumu arĩ
nduma-inĩ. Ndũkagaacĩra ũndũ-inĩ o wothe ũgeeka;
mũthenya o mũthenya nĩũkahinyagĩrĩrio na ũgatunywo
indo ciaku, hatarĩ mũndũ ũngĩgũteithũra. **30** Nĩ ũkaagĩa
kĩrĩĩko na mũndũ-wa-nja gĩa kũmũhikia, no mũndũ
ũngĩ nĩakamuoya akome nake. Nĩũgaka nyũmba no
ndũkamĩtũũra. Nĩũkahaanda mũgũnda wa mĩthabibũ no
ndũkambĩrĩria gũkenera maciaro mayo. **31** Ndegwa yaku

nĩĩgathĩnjwo ũkĩonaga na maitho maku, no ndũkamĩrĩa.
Ũgaatunywo ndigiri yaku na hinya na ndĩgacookio.
Ng'ondu ciaku nĩikaneanwo kũrĩ thũ ciaku na gũtirĩ
mũndũ ũgaaciteithũkia. **32** Aanake aku na airĩtu aku
nĩmakaneanwo kũrĩ rũrĩrĩ rũngĩ, namo maitho maku
mathire hinya ũkĩmacũthĩrĩria mũthenya o mũthenya,
na ndũkahota gwĩka ũndũ na guoko gwaku. **33** Rũrĩrĩ
ũtooĩ nĩrũkarĩa irio cia bũrũri iria ũrutĩire wĩra, na gũtirĩ
kĩndũ ũkaagĩa nakĩo, tiga o kũhinyĩrĩrio gũkĩru matukũ
maku mothe. **34** Maũndũ marĩa ũkoona nĩ magaatũma
ũgũrũke. **35** Jehova nĩakahũũra maru maku na magũrũ
maku na mahũha marĩ ruo matangĩhona, namo mahunje
kuuma makinya maku nginya ruototia rwa mũtwe
waku. **36** Jehova nĩagagũtwara hamwe na mũthamaki
ũrĩa wĩrũgamĩirie agwathage kũrĩ rũrĩrĩ ũtooĩ kana
rũkamenywo nĩ maithe manyu. Ũrĩ kũu nĩũkahooyaga
ngai ingĩ, ngai cia mĩtĩ na cia mahiga. **37** Ũgaatuĩka kĩndũ
kĩ magigi, na kĩndũ gĩa gũthekererwo na kũnyararwo nĩ
ndũrĩrĩ ciothe kũu Jehova agaagũtwara. **38** Ũkaahaanda
mbegũ nyingĩ mũgũnda-inĩ no ũkaagetha o tũnini,
nĩ ũndũ nĩikarĩĩo nĩ ngigĩ. **39** Ũkaahaanda mĩgũnda
ya mĩthabibũ na ũmĩrĩmĩre, no ndũkanyua ndibei
yayo kana ũtue thabibũ, nĩ ũndũ igunyũ nĩigacirĩa. **40**
Ũgaakorwo na mĩtĩ ya mĩtamaiyũ bũrũri-inĩ waku wothe,
no ndũkahũthĩra maguta mayo, nĩ ũndũ ndamaiyũ
nĩigaitĩka thĩ. **41** Ũkaagĩa na aanake na ũgĩe na airĩtu no
ndũgatũũra nao, nĩ ũndũ nĩmagatahwo mathiĩ ũkombo-
inĩ. **42** Mĩrumbĩ ya ngigĩ nĩĩkegwatĩra mĩtĩ yaku yothe
na ĩrĩe irio cia bũrũri waku. **43** Mũndũ wa kũngĩ
ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ agaakĩrĩrĩria kwambatĩra
igũrũ rĩaku, na we ũkĩrĩrĩrie o kũnyiiha. **44** Nĩ
agagũkombagĩra nowe ndũkamũkombagĩra. Agaatuĩka
wa gũtongoria nawe ũtuĩke wa kũrigia. **45** Irumi ici
ciothe nĩigagũkinyĩrĩra. Nĩigathingatana nawe igũtoorie
nginya ikũniine, nĩ tondũ ndwathĩkĩire Jehova Ngai
waku, na ndũmenyereire maathani na irĩra cia watho wa
kũrũmĩrĩrwo iria aakũheire. **46** Igaatuĩka kĩmenyithia
na igegania harĩwe, o na harĩ njiaro ciaku nginya tene.
47 Tondũ ndũigana gũtungatĩra Jehova Ngai waku ũrĩ
na gĩkeno na ũcanjamũkĩte hĩndĩ ya ũgaacĩru, **48** tondũ
ũcio ũgaatungatĩra thũ ciaku iria Jehova agaagũtũmĩra
igũũkĩrĩre, ũrĩ mũhũtu na ũnyootiĩ, na ũrĩ njaga na
ũrĩ mũthĩĩnĩku mũno. Nĩagagwĩkĩra icooki rĩa kĩgera
ngingo nginya akũniine. **49** Jehova nĩagakũrehithĩria
rũrĩrĩ ruumĩte kũraya, rũgũũkĩrĩre, kuuma ituri-inĩ cia
thĩ, rũmbũkĩte o ta nderi, rũrĩrĩ ũtangĩmenya rwario
rwa ruo, **50** rũrĩrĩ rwa gwĩtigĩrwo, rũtangĩtĩĩa andũ
akũrũ kana rũiguĩre andũ ethĩ tha. **51** Nĩmakarĩa njaũ
cia mahiũ maku, na marĩe maciaro ma bũrũri waku
nginya makũniine. Matigagũtigĩria ngano, kana ndibei
ya mũhihano, kana maguta, o na kana magũtigĩre
njaũ o na ĩmwe ya ndũũru cia ng'ombe ciaku kana
tũũri twa rũũru rwa mbũri ciaku, nginya ũthĩĩnĩke biũ.
52 Nĩmakarigiicĩria matũũra mothe manene guothe
bũrũri-inĩ waku, o nginya thingo icio ndaihu ciakĩtwo na
hinya na wĩhokete imomoke. Nĩmakarigiicĩria matũũra
manene mothe marĩa marĩ bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova Ngai
waku egũkũhe. **53** Tondũ wa thĩĩna ũrĩa ũkaareherwo
nĩ thũ yaku hĩndĩ ya kũrigiicĩrio, nĩ ũkaarĩa maciaro
ma nda, ũrĩe nyama cia ariũ na airĩtu arĩa Jehova Ngai
waku akũheete. **54** O na mũndũ ũrĩa mũhooreri mũno
na ũrĩ tha gatagatĩ-inĩ kanyu ndakaiguĩra mũrũ wa
nyina tha, kana mũtumia wake ũrĩa endete, kana ciana
ciake iria itigaire, **55** na ndarĩ mũndũ o na ũmwe
wao akaahe nyama cia ciana ciake icio araarĩa. Icio
nocio kĩndũ kĩrĩa agaakorwo atigĩtie nĩ ũndũ wa thĩĩna
ũrĩa thũ yaku ĩgaakũrehere hĩndĩ ĩrĩa ĩkaarigiicĩria
matũũra maku manene mothe. **56** Mũndũ-wa-nja ũrĩa
mũhooreri mũno na ũrĩ tha gatagatĩ-inĩ kanyu, ũcio
ũrĩ tha mũno na mũhooreri nginya ndangĩũmĩrĩria
kũhutia thĩ na ikinya rĩake, nĩakaima mũthuuriwe ũrĩa
endete, na mũriũ kana mwarĩ, **57** njogu ĩrĩa yumĩte
nda yake na ciana iria agaciara. Nĩgũkorwo no ende
gũcirĩa na hitho hĩndĩ ĩyo ya kũrigiicĩrio na ya thĩĩna
ũrĩa thũ ciaku igaakũrehere kũu matũũra-inĩ manene
manyu. **58** Ũngĩaga kũrũmĩrĩra wega ciugo ciothe cia
watho ũyũ, iria ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩĩrĩ, na wage
gũtĩĩa rĩĩtwa rĩĩrĩ rĩrĩ riiri na rĩa gwĩtigĩrwo, rĩa Jehova
Ngai waku, **59** Jehova nĩagakũrehithĩria mĩthiro ya
kũmakania, wee na njiaro ciaku, na thĩĩna mũnene na
wa ihinda iraaya, o na mĩrimũ mĩũru na ya gũikara
mũno. **60** Nĩagakũrehithĩria mĩrimũ yothe ya bũrũri wa
Misiri ĩrĩa wetigĩrĩte, nayo nĩĩgakwĩgwatĩrĩra. **61** O na
ningĩ Jehova nĩagakũrehithĩria mĩrimũ ya mĩthemba
yothe o na mathĩĩna marĩa matarĩ maandĩke Ibuku-
inĩ rĩĩrĩ rĩa Watho, nginya ũniinwo. **62** Inyuĩ mwarĩ
aingĩ ta njata cia igũrũ, mũgaatigara o andũ anini
mũgĩtarwo, nĩ ũndũ wa kwaga gwathĩkĩra Jehova Ngai
wanyu. **63** O ta ũrĩa Jehova aakeneire kũmũgaacĩrithia
na kũmũingĩhia, noguo agaakena akĩmũharagania na
akĩmũniina. Nĩmũkamunywo mweherio bũrũri ũrĩa
mũrathiĩ mũwĩgwatĩre. **64** Ningĩ Jehova nĩagakũhurunja
ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, kuuma gĩturi kĩmwe gĩa thĩ nginya
kĩrĩa kĩngĩ. Ũrĩ kũu ũkaahooyaga ngai ingĩ, ngai cia mĩtĩ
na cia mahiga, iria wee o na maithe manyu mũtooĩ.
65 Ũrĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ icio ndũkoona ũndũ
mwega, kana wone handũ ha kũhurũkia ikinya rĩa
kũgũrũ gwaku. Mũrĩ kũu Jehova nĩagatũma ũtangĩke
meciiria na maitho mage kuona, o na ũũrwo nĩ hinya.
66 Ũgaatũũra na wagagu, ũiyũrĩtwo nĩ guoya ũtukũ
na mũthenya, ũtarĩ na ma ya ũtũũro waku. **67** Rũciinĩ
ũkoiga atĩrĩ, "Naarĩ korwo nĩ hwaĩ-inĩ!" Naguo hwaĩ-
inĩ ũkoiga atĩrĩ, "Naarĩ korwo nĩ rũciinĩ!" Tondũ wa
kĩmakania kĩrĩa gĩgaakorwo kĩmũiyũrĩte ngoro cianyu,
na maũndũ marĩa maitho manyu makeyonera. **68** Jehova
akaamũcookia bũrũri wa Misiri na meeri, rũgendo
rũrĩa ndoigire mũtikanarũthiĩ rĩngĩ. Mũrĩ kũu nĩkuo
mũkeneana mũgũrwo nĩ thũ cianyu, mũrĩ ngombo cia
arũme na cia andũ-a-nja, no gũtirĩ mũndũ ũkaamũgũra.

29 Ici nĩcio ciugo cia kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aathire
Musa arĩkanĩre na andũ a Isiraeli kũu Moabi,
hamwe na kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩire nao marĩ Horebu.
2 Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ: Maitho
manyu nĩmeyoneire ũrĩa wothe Jehova eekire Firaũni
kũu bũrũri wa Misiri, na ũrĩa eekire anene ake othe na
bũrũri wake wothe. **3** Nĩmweyoneire na maitho manyu
magerio macio manene, o na ciama na maũndũ manene
ma kũgegania. **4** No nginya ũmũthĩ Jehova ndamũheete
meciiria marĩ na ũmenyo, kana maitho me kuona, kana

matũ me kũigua. **5** Ihinda rĩu rĩa mĩaka mĩrongo ĩna
ndamũtongoririe werũ-inĩ, nguo cianyu itiigana gũtuĩka,
o na kana iraatũ iria ciarĩ magũrũ manyu igĩtarũka. **6**
Mũtiigana kũrĩa irio, kana mũkĩnyua ndibei kana kĩndũ
kĩngĩ o gĩothe kĩgagatu. Ndeekire ũndũ ũcio nĩgeetha
mũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu. **7** Rĩrĩa
mwakinyire gũkũ, Sihoni mũthamaki wa Heshiboni,
na Ogu mũthamaki wa Bashani nĩmookire kũhũũrana
na ithuĩ, no nĩtwamatooririe. **8** Nĩtwegwatĩire bũrũri
wao na tũkĩũheana ũtuĩke igai rĩa andũ a mũhĩrĩga
wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa
Manase. **9** Rũmĩrĩrai wega ciugo cia kĩrĩkanĩro gĩkĩ,
nĩguo mũgaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩĩkaga.
10 Inyuĩ inyuothe mũrũgamĩte ũmũthĩ mbere ya Jehova
Ngai wanyu, na atongoria anyu, na atongoria a mĩhĩrĩga
yanyu, na athuuri anyu, na anene anyu, na arũme arĩa
angĩ othe a Isiraeli, **11** hamwe na ciana cianyu, na
atumia anyu, na andũ a kũngĩ arĩa matũũraga kambĩ-inĩ
cianyu, arĩa mamunagĩra ngũ na makamũtahĩra maaĩ. **12**
Mũrũgamĩte haha nĩguo mũgĩe na kĩrĩkanĩro na Jehova
Ngai wanyu, kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova ekũgĩa na inyuĩ
ũmũthĩ, na akĩhũũre mũhũũri na ũndũ wa mwĩhĩtwa,
13 na agĩĩkĩre hinya kũna atĩ mũrĩ andũ ake ũmũthĩ, na
atĩ atuĩke Ngai wanyu, o ta ũrĩa aamwĩrĩire, na ningĩ
o ta ũrĩa eehĩtire kũrĩ maithe manyu Iburahĩmu, na
Isaaka, na Jakubu. **14** Ndirathondeka kĩrĩkanĩro gĩkĩ
na mwĩhĩtwa na inyuĩ inyuiki, **15** o inyuĩ mũrũgamĩte
haha na ithuĩ ũmũthĩ mbere ya Jehova Ngai witũ,
no nĩ hamwe na arĩa matarĩ haha ũmũthĩ. **16** Inyuĩ
ene nĩmũũĩ ũrĩa twatũũraga bũrũri wa Misiri na ũrĩa
twatuĩkanĩirie mabũrũri-inĩ tũgĩũka gũkũ. **17** Gatagatĩ-
inĩ kao nĩmuonire mĩhianano yao ĩrĩ thaahu, na ngai
cia kũhooywo cia mĩtĩ na cia mahiga, na cia betha na
cia thahabu. **18** Menyererai wega hatigakorwo mũndũ
mũrũme kana mũndũ-wa-nja, kana andũ a nyũmba
ĩmwe kana mũhĩrĩga gatagatĩ-inĩ kanyu ũmũthĩ, ũngĩgĩa
na ngoro ya kũhutatĩra Jehova Ngai witũ athiĩ akahooe
ngai cia ndũrĩrĩ icio; menyererai wega gũtikagĩe mũri
mũrũrũ gatagatĩ kanyu ũngĩciara maciaro marũrũ
ta nyongo. **19** Rĩrĩa mũndũ ta ũcio aigua ciugo cia
mwĩhĩtwa ũyũ, eĩtagĩria kĩrathimo, na nĩ ũndũ ũcio
ageciiria atĩrĩ, "Ndikona ũgwati o na ingĩkĩrĩria gũthiĩ na
njĩra yakwa mwene." Ũndũ ũcio nĩũkarehe mwanangĩko
bũrũri ũrĩa ũrĩ maaĩ, o na ũrĩa mũng'aru. **20** Jehova
ndarĩ hĩndĩ akenda kũmũrekera; marakara make na kĩyo
gĩake nĩĩkarĩrĩmbũkĩra mũndũ ũcio. Irumi ciothe iria
ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩĩrĩ nĩikamũkinyĩrĩra, nake Jehova
nĩakahuura rĩĩtwa rĩake rĩehere gũkũ thĩ. **21** Jehova
nĩakamwamũra kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli,
anyiitwo nĩ mwanangĩko, kũringana na irumi ciothe cia
kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩandĩke thĩinĩ wa Ibuku rĩĩrĩ rĩa Watho.
22 Ciana cianyu iria ikaamũrũmĩrĩra njiaro-inĩ iria igooka
thuutha, o na ageni arĩa magooka moimĩte mabũrũri
ma kũraya nĩmakona mathĩĩna marĩa makorete bũrũri o
na mĩrimũ ĩrĩa Jehova ahũũrĩte bũrũri nayo. **23** Bũrũri
wothe ũgaatuĩka kũndũ gũtangĩkũra kĩndũ, kũiyũrĩte
cumbĩ na ũbiriti, gũtirĩ kĩndũ gĩkahaandwo na gũtirĩ
riya rĩgaakũra kuo, kana kĩndũ kĩmere kuo. Gũkahaana
ta mwanangĩko wa matũũra ma Sodomu na Gomora, na
Adima o na Zeboimu, marĩa Jehova aaharaganirie arĩ na
marakara mahiũ. **24** Ndũrĩrĩ ciothe ikooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ
gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ ũguo? Marakara maya
mahiũ ũũ, nĩ ma kĩ?" **25** Narĩo icookio rĩgaakorwo rĩrĩ
atĩrĩ, "Nĩ tondũ andũ aya nĩmatiganĩirie kĩrĩkanĩro kĩa
Jehova, Ngai wa maithe mao, kĩrĩkanĩro kĩrĩa aagĩire nao
rĩrĩa aamarutire bũrũri wa Misiri. **26** Nĩmamwehereire
magĩthiĩ kũhooya ngai ingĩ na magĩciinamĩrĩra, ngai
matooĩ, na ngai Jehova ataamaheete. **27** Nĩ ũndũ
ũcio marakara ma Jehova makĩrĩrĩmbũkĩra bũrũri ũyũ,
akĩũkinyĩria irumi iria ciothe ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩĩrĩ.
28 Ningĩ Jehova, arĩ na marakara mahiũ na mang'ũrĩ
manene, nĩamamunyire kuuma bũrũri wao akĩmaikia
bũrũri ũngĩ, ta ũrĩa gũtariĩ rĩu." **29** Maũndũ ma hitho
nĩ ma Jehova Ngai witũ, no maũndũ marĩa maguũrie nĩ
maitũ na ciana ciitũ nginya tene, nĩguo tũrũmagĩrĩre
ciugo ciothe cia watho ũyũ.

30 Rĩrĩa irathimo na irumi ici ciothe njigĩte mbere
yaku igaagũkinyĩrĩra, nawe ũciamũkĩre ngoro-inĩ
yaku kũrĩa guothe Jehova Ngai waku agaakũhurunjĩra
ndũrĩrĩ-inĩ, **2** na rĩrĩa wee mwene na ciana ciaku
ũgaacookerera Jehova Ngai waku na ũmwathĩkĩre na
ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe, kũringana na
ũrĩa wothe ngũgwatha ũmũthĩ-rĩ, **3** hĩndĩ ĩyo Jehova
Ngai waku nĩagagũcookeria irathimo ciaku na akũiguĩre
tha, na nĩagagũcookanĩrĩria rĩngĩ, akũrute ndũrĩrĩ-inĩ
ciothe kũrĩa aakũhurunjĩire. **4** O na ũngĩgaakorwo
ũthaamĩirio bũrũri ũrĩa ũrĩ kũraya mũno gũkũ thĩ,
Jehova Ngai waku nĩagagũcookanĩrĩria, akũrute kuo
agũcookie bũrũri-inĩ waku. **5** Nĩagagũcookia bũrũri
ũrĩa warĩ wa maithe maku, na we nĩũkawĩgwatĩra.
Nĩagatũma ũgaacĩre na ũingĩhe gũkĩra maithe maku. **6**
Jehova Ngai waku nĩakaruithia ngoro yaku na aruithie
ngoro cia njiaro ciaku, nĩgeetha ũmwendage na ngoro
yaku yothe na muoyo waku wothe, nĩguo ũtũũre
muoyo. **7** Jehova Ngai waku nĩagakinyĩria irumi ici
ciothe kũrĩ thũ ciaku iria igũthũire na ikũnyariiraga.
8 Nĩũgacooka gwathĩkĩra Jehova rĩngĩ, na ũrũmĩrĩre
maathani make, o maya ndĩrakũhe ũmũthĩ. **9** Hĩndĩ ĩyo
Jehova Ngai waku nĩagatũma ũtheereme mũno wĩra-
inĩ wothe wa moko maku na maciaro-inĩ ma nda yaku,
o na njaũ cia mahiũ maku na maciaro ma mĩgũnda
yaku. Jehova nĩagakena rĩngĩ nĩ ũndũ waku, na atũme
ũgaacĩre, o ta ũrĩa aakenire nĩ ũndũ wa maithe maku,
10 ũngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai waku, na ũmenyagĩrĩre
maathani make na irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo
ũrĩa wandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa Watho, na ũcookerere
Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe na muoyo
waku wothe. **11** Na rĩrĩ, ũrĩa ndĩragwatha ũmũthĩ ti
ũndũ ũrĩ hinya, ũngĩkũrema, kana ũndũ ũtangĩhota
gwĩka. **12** Ndũrĩ igũrũ matu-inĩ, atĩ no ũrie atĩrĩ, "Nũũ
ũkwambata igũrũ, aũgĩĩre atũrehere, na awanĩrĩre kũrĩ
ithuĩ nĩguo tũwathĩkĩre?" **13** O na ndũrĩ mũrĩmo ũrĩa
ũngĩ wa iria, atĩ no ũrie atĩrĩ, "Nũũ ũkũringa iria, aũgĩĩre
atũrehere, na awanĩrĩre kũrĩ ithuĩ nĩguo tũwathĩkĩre?"
14 Aca, ti ũguo, kiugo kĩrĩ hakuhĩ mũno nawe; kĩrĩ o
kanua-inĩ gaku na ngoro-inĩ yaku, nĩguo ũgĩathĩkĩre.
15 Atĩrĩrĩ, ũmũthĩ ũyũ nĩndaiga ũhoro wa gũtũũra
muoyo na wa ũgaacĩru mbere yaku, o na wa gĩkuũ na
wa mwanangĩko. **16** Nĩgũkorwo ndagwatha ũmũthĩ

wendage Jehova Ngai waku, na ũthiiage na njĩra ciake,
na ũmenyagĩrĩre maathani make, na irĩra cia watho wa
kũrũmĩrĩrwo, na mawatho; hĩndĩ ĩyo nĩũgatũũra muoyo
na ũingĩhe, nake Jehova Ngai waku nĩagakũrathima
ũrĩ bũrũri-inĩ ũrĩa ũratoonya ũwĩgwatĩre. **17** No ngoro
yaku ĩngĩkagarũrũka wage gwathĩka, na ũguucĩrĩrio,
ũinamĩrĩre ngai ingĩ ũcihooe, **18** ngũkwĩra na ma
ũmũthĩ atĩ no ũkaaniinwo. Ndũgatũũra matukũ maingĩ
bũrũri-inĩ ũrĩa ũraringa Rũũĩ rwa Jorodani ũũtoonye
na ũwĩgwatĩre. **19** Ũmũthĩ ndeeta igũrũ na thĩ ituĩke
aira atĩ nĩnjigĩte mbere yaku ũhoro wa gũtũũra muoyo
na wa gĩkuũ, na wa irathimo na wa irumi. Na rĩrĩ,
thuura muoyo, nĩguo wee na ciana ciaku mũtũũre
muoyo, **20** na nĩguo mwendage Jehova Ngai wanyu, na
mũthikagĩrĩrie mũgambo wake, na mũnyiitane nake.
Nĩgũkorwo Jehova nĩwe muoyo waku, na nĩagakũhe
mĩaka mĩingĩ ya gũtũũra bũrũri-inĩ ũrĩa eehĩtire atĩ
nĩakaũhe maithe maku, nĩo Iburahĩmu, na Isaaka, na
Jakubu.

31 Nake Musa akiumagara agĩthiĩ akĩarĩria andũ othe
a Isiraeli na ciugo ici akĩmeera atĩrĩ, **2** "Rĩu ndĩ na
ũkũrũ wa mĩaka igana na mĩrongo ĩĩrĩ, na ndingĩhota
kũmũtongoria rĩngĩ. Jehova nĩanjĩĩrĩte atĩrĩ, 'Wee
ndũkũringa Rũũĩ rwa Jorodani.' **3** Jehova Ngai wanyu we
mwene nĩakaringa arĩ mbere yanyu. Nĩakaniina ndũrĩrĩ
icio mbere yanyu na inyuĩ nĩmũkegwatĩra bũrũri wacio.
Joshua o nake nĩakaringa arĩ mbere yanyu ta ũrĩa Jehova
oigire. **4** Nake Jehova nĩakameka o ta ũrĩa eekire Sihoni
na Ogu, athamaki a Aamori, arĩa aaniinire hamwe na
bũrũri wao. **5** Jehova nĩakamaneana kũrĩ inyuĩ, na inyuĩ
no nginya mũkaameeka ũrĩa wothe ndĩmwathĩte. **6** Gĩai
na hinya na mũũmĩrĩrie. Mũtigetigĩre kana mũmake nĩ
ũndũ wao, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ egũthiĩ
hamwe na inyuĩ; ndakamũtiga kana amũtirike." **7** Nake
Musa agĩĩta Joshua, akĩmwĩra arĩ mbere ya andũ othe
a Isiraeli atĩrĩ, "Gĩa na hinya, nĩgũkorwo no nginya
ũthiĩ na andũ aya bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova eehĩtire kũrĩ
maithe mao ma tene atĩ nĩakamahe, nawe no nginya
ũkaaũgayania gatagatĩ-inĩ kao, ũtuĩke igai rĩao. **8**
Jehova mwene nĩegũthiĩ mbere yaku na nĩarĩkoragwo
hamwe na we; ndarĩ hĩndĩ agaagũtiga kana agũtirike.
Ndũkanetigĩre, o na kana ũkue ngoro." **9** Nĩ ũndũ
ũcio Musa akĩandĩka watho ũcio, agĩcooka akĩũnengera
athĩnjĩri-Ngai, ariũ a Lawi, arĩa maakuĩte ithandũkũ
rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, o na akĩũnengera athuuri
othe a Isiraeli. **10** Ningĩ Musa akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ,
"O mũthia-inĩ wa mĩaka mũgwanja, mwaka-inĩ ũrĩa
ũtuĩtwo wa kũrekanĩra mathiirĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa
Ithũnũ-rĩ, **11** nĩrĩo andũ othe a Isiraeli mariumagĩra
mbere ya Jehova Ngai wanyu handũ harĩa we mwene
agaathuura, nĩmũrĩmathomagĩra watho ũyũ mũrĩ mbere
yao makĩiguaga. **12** Cookanagĩrĩria andũ othe hamwe:
arũme, na andũ-a-nja, na ciana, na andũ a kũngĩ arĩa
matũũraga matũũra-inĩ manyu, nĩgeetha mathikĩrĩrie na
merute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu, na marũmagĩrĩre
ciugo cia watho ũyũ. **13** Ciana ciao iria itooĩ watho
ũyũ, no nginya ciũigue, na ciĩrute gwĩtigĩra Jehova Ngai
wanyu rĩrĩa rĩothe mũgũtũũra bũrũri ũcio mũraringa
Rũũĩ rwa Jorodani mũthiĩ mũkawĩgwatĩre." **14** Nake
Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ, mũthenya wa gũkua
gwaku ũrĩ hakuhĩ. Ĩta Joshua mũũke nake na mũrũgame
Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, nĩho ngũnengerera Joshua
wĩra." Nĩ ũndũ ũcio Musa na Joshua magĩũka
makĩrũgama Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. **15** Hĩndĩ ĩyo
Jehova akiumĩra Hema-inĩ ĩyo arĩ thĩinĩ wa gĩtugĩ gĩa
itu, narĩo itu rĩu rĩkĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa Hema.
16 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, "Wee nĩũkũhurũka
hamwe na maithe maku, nao andũ aya ihinda rĩtarĩ
kũraihu nĩmekũhũũra ũmaraya na ngai cia kũngĩ cia
bũrũri ũrĩa mũratoonya. Nĩmakandirika na mathũkie
kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaathondekete nao. **17** Mũthenya
ũcio nĩngamarakarĩra na ndĩmatirike; nĩngamahitha
ũthiũ wakwa, nao nĩmakaniinwo. Nĩmagakorwo nĩ
mĩanangĩko mĩingĩ na moritũ maingĩ, nao mũthenya
ũcio nĩ makooria atĩrĩ, 'Githĩ mĩanangĩko ĩno ndĩtũkorete
nĩ ũndũ Ngai ndakoretwo hamwe na ithuĩ?' **18** Na hatarĩ
nganja nĩngamahitha ũthiũ wakwa mũthenya ũcio, nĩ
ũndũ wa waganu wao wothe wa gũcookerera ngai ingĩ.
19 "No rĩrĩ, wĩyandĩkĩre rwĩmbo rũrũ, na ũrũrute andũ
a Isiraeli, na ũreke marũine, nĩguo rũtuĩke ũira wakwa
wa kũmookĩrĩra. **20** Ndaarĩkia kũmatoonyia bũrũri
ũcio ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, bũrũri ũcio nderĩire
maithe mao ma tene, na rĩrĩa makaarĩa na mahũũne na
matheereme, nĩmakagarũrũkĩra ngai ingĩ macihooe,
maamene na mathũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa. **21** Na rĩrĩa
mĩanangĩko mĩingĩ na moritũ maingĩ makaamakora,
rwĩmbo rũrũ nĩrũgatuĩka ũira wa kũmookĩrĩra, nĩ
ũndũ njiaro ciao itikariganĩrwo nĩruo. Nĩnjũũĩ ũrĩa
maciirĩire gwĩka, o na itarĩ ndĩramatoonyia bũrũri
ũrĩa ndaamerĩire na mwĩhĩtwa." **22** Nĩ ũndũ ũcio
Musa akĩandĩka rwĩmbo rũu o mũthenya ũcio, na
akĩrũruta andũ a Isiraeli. **23** Jehova nĩaheire Joshua
mũrũ wa Nuni rĩathani rĩrĩ: "Gĩa na hinya na ũũmĩrĩrie,
nĩgũkorwo nĩwe ũgũkinyia andũ a Isiraeli bũrũri ũrĩa
ndamerĩire na mwĩhĩtwa, na Niĩ mwene nĩngũkorwo ndĩ
hamwe nawe." **24** Thuutha wa Musa kũrĩĩkia kwandĩka
ciugo cia watho ũcio ibuku-inĩ kuuma kĩambĩrĩria
nginya mũthia, **25** nĩaheire Alawii arĩa maakuuaga
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova watho ũyũ, **26**
akĩmeera atĩrĩ, "Oyai Ibuku rĩĩrĩ rĩa Watho mũrĩige
mwena-inĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai
wanyu. Rĩgũtũũra hau rĩrĩ ũira wa kũmũũkagĩrĩra.
27 Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ ũrĩa mũrĩ aremi na mũkoomia
ngingo. Angĩkorwo mũkoretwo mũremeire Jehova ndĩ
muoyo na ndĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, mũgaakĩrĩrĩria kũrema
atĩa ndakua! **28** Cookanĩrĩriai athuuri othe a mĩhĩrĩga
yanyu, na anene anyu othe mbere yakwa, nĩgeetha
njarie ciugo ici makĩĩiguagĩra, na njĩte igũrũ na thĩ irute
ũira wa kũmookĩrĩra. **29** Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ ndaarĩkia
gũkua inyuĩ nĩ mũgethũkia biũ, na mũgarũrũke mũtige
gũthiĩ na njĩra ĩrĩa ndĩmwathĩte. Matukũ marĩa magooka
mwanangĩko nĩũkamũkora, nĩ ũndũ nĩmũgeeka maũndũ
mooru maitho-inĩ ma Jehova, mũtũme arakario nĩ
kĩrĩa mũthondekete na moko manyu." **30** Nake Musa
agĩcookera ciugo ici cia rwĩmbo rũrũ kuuma kĩambĩrĩria
nginya mũthia, akĩiguagwo nĩ kĩũngano gĩothe gĩa
Isiraeli:

32 Ta thikĩrĩria, wee igũrũ, ngũhe ũhoro; o na we thĩ-
rĩ, ta igua ciugo cia kanua gakwa. **2** Reke ũrutani
wakwa uure ta mbura, nacio ciugo ciakwa igwe ta ime,
ituĩke ta rũthuthuũ rũkiurĩra nyeki ya mũmerano, o
na ĩtuĩke ta mbura nyingĩ ĩkiurĩra mĩmera mĩĩthĩ. **3**
Nĩngũhunjia ũhoro wa Rĩĩtwa rĩa Jehova. Hĩ, kĩgoocei
ũnene wa Ngai witũ! **4** We nĩwe Rwaro rwa Ihiga,
mawĩra make nĩ makinyanĩru, nacio njĩra ciake ciothe
nĩ cia kĩhooto. Nĩ Ngai mwĩhokeku na ndahĩtagia, nĩ
mũrũngĩrĩru, na nĩ wa kĩhooto. **5** Nĩmethaahĩtie harĩ
we; ũndũ wa thoni nĩ atĩ ti ciana ciake rĩngĩ, no nĩ
rũciaro rũremi na rwaganu. **6** Ũũ nĩguo mũngĩrĩha wega
wa Jehova, inyuĩ andũ aya akĩĩgu na mwagĩte ũũgĩ? Githĩ
tiwe Ithe wanyu, o we Mũmbi wanyu, ũrĩa wamũmbire
na agĩtũma mwĩhaande wega? **7** Ririkana matukũ ma
tene; wĩciirie ũhoro wa njiaro iria ihĩtũkĩte. Ũria thoguo
na nĩegũkwĩra, O na athuuri anyu na nĩmegũgũtaarĩria.
8 Rĩrĩa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno aaheire ndũrĩrĩ igai rĩacio,
rĩrĩa aagayanirie iruka ciothe cia andũ, nĩekĩrĩire andũ
othe mĩhaka, kũringana na mũigana wa ariũ a Isiraeli.
9 Nĩ gũkorwo igai rĩa Jehova nĩ andũ ake, Jakubu nĩwe
igai rĩake rĩrĩa eegaĩire. **10** Aamuonire arĩ kũndũ werũ-
inĩ, werũ ũtarĩ kĩndũ, ũgambagwo nĩ nyamũ. Nake
akĩmũgitĩra na akĩmũmenyerera; aamũrangagĩra o ta
kĩũma kĩa riitho rĩake, **11** o ta ũrĩa nderi yarahũraga
tũcui twayo gĩtara-inĩ kĩayo, ĩkareera igũrũ rĩa tũcui
twayo, ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo nĩguo ituoe, na
ĩgatũkuua mathagu-inĩ mayo. **12** Jehova o we wiki nĩwe
wamũtongoririe; gũtiarĩ ngai ng'eni yarĩ hamwe nake.
13 Atũmire ahaice kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru bũrũri-inĩ, na
akĩmũhũũnia na matunda ma mĩgũnda. Nĩamũheire
ũũkĩ uumĩte ihiga-inĩ, na akĩmũhe maguta moimĩte
ihiga-inĩ rĩa nyaigĩ; **14** akĩmũhe ngorono na iria kuuma
ndũũru-inĩ cia ng'ombe, na cia mbũri na tũtũrũme
tũnoru. o na mbũri na ndũrũme iria njega mũno cia
Bashani, na ngano ĩrĩa njega mũno. Nĩwanyuire thakame
ĩrĩ mũhũyũ ya thabibũ, nĩyo ndibei yacio. **15** Jeshuruni
nake aanorire, agĩikia haati; aahũũnire, agĩtunguha, na
agĩkenga mwĩrĩ. Agĩgĩtigana na Ngai ũrĩa wamũmbire,
na akĩrega Rwaro rwa Ihiga, o ruo Mũhonokia wake. **16**
Nĩmatũmire aigue ũiru nĩ ũndũ wa ngai icio ciao ng'eni,
na makĩmũrakaria na mĩhianano yao ĩrĩ magigi. **17**
Nĩmarutĩire ndaimono magongona, iria itarĩ Ngai: ngai
iria matooĩ, ngai iria cieyumĩrĩtie o ica-ikuhĩ, ngai iria
iteetigĩrĩtwo nĩ maithe manyu. **18** Nĩwatiganĩirie Rwaro
rwa Ihiga, rũrĩa rwagũciarire; ũkĩriganĩrwo nĩ Mũrungu
ũrĩa wagũciarire. **19** Jehova nĩonire ũndũ ũcio nake
akĩmarega nĩ ũndũ nĩarakarĩtio nĩ ariũ ake na airĩtu
ake. **20** Nake akiuga atĩrĩ, "Nĩngũmahitha ũthiũ wakwa,
nyone ũrĩa marigĩrĩrio mao magaakorwo matarĩĩ;
nĩgũkorwo nĩ rũciaro rũremi, ciana itaangĩĩhokeka.
21 Manjiguithirie ũiru nĩ ũndũ wa ngai itarĩ bata, na
makĩndakaria na ngai ciao itarĩ kĩene. Ngaamaiguithia
ũiru na rũrĩrĩ hatarĩ; ngaatũma marakario nĩ rũrĩrĩ
rũtarĩ na ũmenyo. **22** Nĩ gũkorwo mwaki nĩwakĩtio
nĩ mang'ũrĩ makwa, ũrĩa wakanaga ũgakinya mũhuro
wa kwa ngoma. Nĩũkaniina thĩ na magetha mayo,
na ũmundie itina cia irĩma mwaki. **(Sheol h7585)** **23**
"Nĩngamombĩrĩra mĩtino na mĩguĩ yakwa ndĩmĩhũthĩre
ngĩmahũũra nayo. **24** Nĩngamarehithĩria ng'aragu ya
kũmahinyaria, ndĩmarehithĩrie gĩthĩĩna gĩa kũmaniina
na mũthiro wa kũmooraga; Ngaamarehithĩria nyamũ
cia gĩthaka irĩ magego moogĩ, ndĩmarehithĩrie ũrũrũ
wa nduĩra iria inyororokaga rũkũngũ-inĩ. **25** Rũhiũ
rwa njora nĩrũkaniina ciana ciao njĩra-inĩ ya itũũra;
kĩmako gĩkaamaiyũra marĩ kwao mĩcĩĩ. Aanake na airĩtu
nĩmagathira, o hamwe na ngenge, na andũ arĩa marĩ
na mbuĩ. **26** Ndoigire nĩngamaharagania, na tharie
kũririkanwo kwao kuuma kũrĩ andũ, **27** no nĩndetigĩrire
kĩnyararo gĩa thũ, nĩguo mũmuku ndakaage gũtaũkĩrwo,
oige atĩrĩ, 'Guoko gwitũ nĩgũtooranĩtie; Jehova tiwe
wĩkĩte ũũ wothe.'" **28** Nĩ rũrĩrĩ rũteciiragia, matirĩ
na gũkũũrana thĩinĩ wao. **29** Naarĩ korwo maarĩ oogĩ
mahote kũmenya ũguo na makũũrane ũrĩa ũhoro wao
wa kũrigĩrĩria ũgaakorwo ũtarĩĩ! **30** Mũndũ ũmwe
angĩhota atĩa gũteng'eria andũ ngiri, kana andũ eerĩ
matũme andũ ngiri ikũmi moore, tiga makorirwo
meendetio nĩ Rwaro rwa Ihiga, tiga Jehova akorirwo
amatiganĩirie? **31** Nĩ gũkorwo ihiga rĩao rĩtihaana ta
Rwaro rwa Ihiga riitũ, o ta ũrĩa o na thũ ciitũ ciũĩ. **32**
Mũthabibũ wao uumĩte mũthabibũ-inĩ wa Sodomu, na
ũkoima mĩgũnda-inĩ ya Gomora. Thabibũ ciayo ciyũrĩte
thumu, nacio ikũmba ciacio ikarũra. **33** Ndibei yacio nĩ
ũrũrũ wa nduĩra, o guo thumu ũrĩa mũũru mũno wa
nduĩra. **34** "Githĩ ndikoretwo njigĩte ũndũ ũyũ wega
ngaikara ndĩũmenyereire mũthiithũ-inĩ wakwa? **35**
Kũrĩhanĩria nĩ gwakwa; nĩ niĩ ngaarĩhanĩria. Ihinda
rĩakinya, kũgũrũ kwao nĩ gũgaatenderũka; mũthenya
wao wa mwanangĩko ũrĩ hakuhĩ, naguo mũtino wao
ũhiũhĩte ũmakore." **36** Jehova nĩagaciirithia andũ ake,
na aiguĩre ndungata ciake tha, rĩrĩa akoona nĩmathirĩtwo
nĩ hinya, na gũtirĩ o na ũmwe wao ũtigarĩte, arĩ ngombo
kana atarĩ ngombo. **37** Nake nĩ akoiga atĩrĩ, "Rĩu ngai
ciao ikĩrĩ ha, ihiga rĩu meehithaga harĩ rĩo, **38** ngai iria
ciarĩĩaga maguta ma magongona mao, na ikanyua ndibei
ya indo iria ciarutagwo cia kũnyuuo? Reke cigĩũkĩre
imũteithie! Reke imũhe kĩĩgitio! **39** "Rĩu menyai atĩ
niĩ mwene nĩ niĩ Ngai! Gũtirĩ ngai ũngĩ tiga niĩ. Nĩ niĩ
njũraganaga na niĩ ndũũranagia muoyo, nĩndiihanĩtie
na nĩngũhonia, na gũtirĩ o na ũmwe ũngĩhonokania
kuuma guoko-inĩ gwakwa. **40** Nguoya guoko gwakwa na
igũrũ njuge atĩrĩ: O ta ũrĩa ndũũraga muoyo nginya tene,
41 rĩrĩa ngaanoora rũhiũ rwakwa rwa njora rũkahenia na
ndĩrũnyiite na guoko gwakwa ngĩtua ciira, nĩngerĩhĩria
kũrĩ thũ ciakwa, na ndĩĩrĩhĩrie kũrĩ arĩa maathũire. **42**
Nĩngatũma mĩguĩ yakwa ĩnyue thakame ĩrĩĩo, Naruo
rũhiũ rwakwa rwa njora rũrĩage nyama: ĩyo nĩ thakame
ya arĩa moragĩtwo na arĩa matahĩtwo, na mĩtwe ya
atongoria a thũ." **43** Inyuĩ ndũrĩrĩ, kenai hamwe na andũ
ake, nĩgũkorwo nĩakarĩhanĩria thakame ya ndungata
ciake; acirĩhĩrie harĩ thũ ciake, na ahoroherie bũrũri
wake, o na andũ ake. **44** Musa nĩmookire na Joshua
mũrũ wa Nuni, na makĩaria ciugo ciothe cia rwĩmbo
rũrũ andũ makĩiguaga. **45** Rĩrĩa Musa aarĩkirie kũhe
andũ a Isiraeli ũhoro ũcio, **46** akĩmeera atĩrĩ, "Ciugo
ici ciothe ndaamwĩra ũmũthĩ itarĩ na itherũ, rekei
ciikare ngoro-inĩ cianyu, nĩgeetha mũgaatha ciana
cianyu gwathĩkĩra wega ciugo icio ciothe cia watho
ũyũ. **47** To ciugo o ũguo harĩ inyuĩ, no nĩcio muoyo
wanyu. Nĩigatũma mũtũũre matukũ maingĩ bũrũri

ũrĩa mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre.”
48 Mũthenya o ro ũcio Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, **49**
“Ambata, ũkinye mwambato wa Abarimu o, kũu kĩrĩma
kĩa Nebo bũrũri-inĩ wa Moabi, kũng’ethanĩra na Jeriko,
wĩrorere Kaanani, bũrũri ũrĩa ndĩrahe andũ a Isiraeli
ũtuĩke igai rĩao. **50** Kĩrĩma kĩu ũkũhaica nĩkĩo ũgaakuĩra,
nawe ũcookanĩrĩrio hamwe na andũ anyu, o ta ũrĩa
mũrũ wa nyũkwa Harũni aakuĩrĩire kĩrĩma-inĩ kĩa Horu,
nake agĩcookanĩrĩrio hamwe na andũ arĩa manakua.
51 Gĩtũmi kĩa ũguo nĩ tondũ inyuĩ eerĩ nĩmwagire
kũnjĩtĩkia mũrĩ mbere ya andũ a Isiraeli o kũu maaĩ-inĩ
ma Meriba Kadeshi werũ-inĩ wa Zini tondũ mũtiigana
kũrũgamĩrĩra ũtheru wakwa harĩ andũ a Isiraeli. **52**
Nĩ ũndũ ũcio, nĩ ũkuona bũrũri ũcio ũrĩ o haraaya; no
ndũgatoonya bũrũri ũcio ndĩrahe andũ a Isiraeli.”

33 Gĩkĩ nĩkĩo kĩrathimo kĩrĩa Musa mũndũ wa Ngai
aarathimire andũ a Isiraeli atanakua. **2** Akiuga
atĩrĩ: “Jehova nĩokire kuuma Sinai, na akĩmathererũkĩra
kuuma Seiru; akĩmaarĩra kuuma kĩrĩma gĩa Parani.
Ookire na ikundi cia arĩa atheru kuuma gũthini, akiuma
iharũrũka-inĩ cia irĩma ciake. **3** Ti-itherũ wee nĩwe
wendete andũ; arĩa othe atheru marĩ guoko-inĩ gwaku.
Othe mainamagĩrĩra magũrũ-inĩ maku, makaamũkĩra
ũrutani kuuma harĩwe, **4** watho ũrĩa twaheirwo nĩ
Musa, nĩguo igai rĩa ũngano wa Jakubu. **5** Nĩwe
warĩ mũthamaki wa Jeshuruni, rĩrĩa atongoria a andũ
moonganĩte, marĩ hamwe na mĩhĩrĩga ya Isiraeli. **6**
“Rubeni arotũũra na ndagakue, o na kana andũ ake
manyiihe.” **7** Na ha ũhoro wa Juda akiuga atĩrĩ, “Wee
Jehova, thikĩrĩria kĩrĩro kĩa Juda; mũrehe kũrĩ andũ ake.
Nĩarũagĩrĩra maũndũ make na guoko gwake. Wee-rĩ,
tuĩka wa kũmũteithia akĩrũa na thũ ciake.” **8** Ũndũ wĩgiĩ
Lawi oigire atĩrĩ: “Thumimu yaku na Urimu yaku nĩ
cia mũndũ ũrĩa ũkenagio nĩwe. Nĩwamũgeririe arĩ kũu
Masa; ũkĩmũrũithia kũu maaĩ-inĩ ma Meriba. **9** Ũhoro
wa ithe na nyina oigire atĩrĩ, ‘Ndirameciiria.’ Ndaigana
kũmenya ariũ a ithe, kana akĩrũmbũiya ciana ciake
mwene, no nĩamenyereire kiugo gĩaku, na akĩgitĩra
kĩrĩkanĩro gĩaku. **10** Nĩarutaga Jakubu kĩrĩra kĩa watho
waku, na akaruta Isiraeli watho waku. Nĩarutagĩra
ũbumba mbere yaku, na akarutĩra magongona ma njino
marĩ magima kĩgongona-inĩ gĩaku. **11** Rathima ũmenyi
wake wa wĩra, Wee Jehova, na ũkenagĩre wĩra wa moko
make. Gũtha njohero cia arĩa mekũmũũkĩrĩra; ringa
thũ ciake itigacooke kwarahũka rĩngĩ.” **12** Ũndũ wĩgiĩ
Benjamini oigire atĩrĩ: “Reke ũrĩa wendetwo nĩ Jehova
ahurũke atarĩ na ũgwati harĩ we, nĩgũkorwo amũgitagĩra
mũthenya wothe, nake ũrĩa Jehova endete ahurũkaga
gatagatĩ-inĩ ga ciande ciake.” **13** Ũndũ wĩgiĩ Jusufu oigire
atĩrĩ: “Jehova arorathima bũrũri wake na ime rĩega rĩa
kuuma igũrũ, na maaĩ ma kũrĩa kũriku marĩa marĩ na
thĩ; **14** hamwe na indo iria njega mũno ireehagwo nĩ
riũa, na kĩrĩa kĩega mũno kĩngiuma kũrĩ mweri; **15**
aũrathime na iheo iria thuuranĩre cia irĩma-inĩ cia tene,
na maciaro ma tũrĩma twa tene na tene; **16** hamwe na
iheo iria njega mũno cia thĩ, na indo iria ciyũrĩte kuo, na
ũtugi ũrĩa waikarĩte kĩhinga-inĩ kĩrĩa kĩahĩaga. Maũndũ
maya mothe maroikara mũtwe-inĩ wa Jusufu, maroikara
ũthiũ-inĩ wa mũriũ wa mũthamaki arĩ harĩ ariũ a ithe.
17 Ũnene-inĩ wake ahaana ta ndegwa ya irigithathi;
hĩa ciake igakĩhaana ta cia ndegwa ya gĩthaka-inĩ.
Nĩagatheeca ndũrĩrĩ na cio, o na ndũrĩrĩ iria irĩ ituri cia
thĩ. Ũguo nĩguo kũrĩ makũmi-inĩ ma ngiri ma Efiraimu;
ũguo noguo kũrĩ harĩ ngiri na ngiri cia Manase.” **18**
Ũndũ wĩgiĩ Zebuluni oigire atĩrĩ: “Kena, wee Zebuluni,
ũkiumagara, nawe Isakaru ũkene ũrĩ hema-inĩ ciaku.
19 Nĩmagatũmanĩra andũ moke irĩma-inĩ marutĩre
magongona ma ũthingu kuo; nĩmakaarĩa indo nyingĩ
cia iria-inĩ, na marĩe mĩthithũ ĩrĩa mĩhithe mũthanga-
inĩ.” **20** Ũndũ wĩgiĩ Gadi oigire atĩrĩ: “Kũrathimwo nĩ
ũrĩa ũkwaramia mĩhaka ya Gadi! Gadi atũũraga kuo
ta mũrũũthi, atambuuraga guoko kana mũtwe. **21**
Ethuurĩire bũrũri ũrĩa mwega mũno; akĩigĩrwo gĩcunjĩ
kĩa mũtongoria. Rĩrĩa anene a andũ moonganire, nĩ
eekire maũndũ ma kĩhooto kĩa Jehova, na matua makoniĩ
Isiraeli.” **22** Ũndũ wĩgiĩ Dani oigire atĩrĩ: “Dani nĩ kĩana
kĩa mũrũũthi, kĩguthũkĩte kiumĩte Bashani.” **23** Ũndũ
wĩgiĩ Nafitali oigire atĩrĩ: “Nafitali nĩaingĩhĩirwo nĩ ũtugi
wa Jehova, na aiyũrĩtwo nĩ kĩrathimo gĩake; nĩakagaya
mwena wa gũthini o nginya iria-inĩ.” **24** Ũndũ wĩgiĩ
Asheri oigire atĩrĩ: “Mũriũ ũrĩa mũrathime gũkĩra arĩa
angĩ othe nĩ Asheri; ariũ a ithe maroomwendaga, na
arothambagia nyarĩrĩ ciake na maguta. **25** Hingĩro cia
ihingo ciaku igaakorwo irĩ cia kĩgera na cia gĩcango,
naguo hinya waku ũkaaiganana na matukũ maku. **26**
“Gũtirĩ ngai ũhaana ta Mũrungu wa Jeshuruni, o we
ũgeragĩra igũrũ oke agũteithie, na agaikarĩra matu
onanie ũnene wake. **27** Ngai ũrĩa ũtũũraga tene na
tene nĩwe kĩĩhitho gĩaku, namo moko make matũũraga
nginya tene na tene marĩ mũhuro waku. Nĩakarutũrũra
thũ yaku yehere mbere yaku, akiugaga atĩrĩ, ‘Mĩniine!’
28 Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli agaatũũra arĩ wiki atarĩ na
ũgwati; gĩthima kĩa Jakubu nĩkĩgitĩre o kũu bũrũri wa
ngano, na ndibei ya mũhihano, kũrĩa ime rĩa igũrũ
rĩtataga. **29** Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Isiraeli! Nũũ ũkĩhaana
ta we, rũrĩrĩ rũhonoketio nĩ Jehova? Nĩwe ngo yaku
na mũgũteithia, na nowe rũhiũ rwaku rwa njora rũrĩ
riiri. Thũ ciaku nĩikaaigua guoya irĩ mbere yaku, nawe
nĩũkarangĩrĩria kũndũ gwacio kũrĩa gũtũũgĩru.”

34 Thuutha wa ũguo Musa akĩambata kĩrĩma kĩa
Nebo oimĩte werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Moabi,
agĩkinya gacũmbĩrĩ ka Pisiga, kũng’ethera Jeriko. Arĩ
hau, Jehova akĩmuonia bũrũri wothe wa Kaanani, kuuma
Gileadi nginya Dani, **2** na Nafitali guothe, na bũrũri wa
Efiraimu na wa Manase, na bũrũri wothe wa Juda wothe
nginya iria-inĩ rĩa mwena wa ithũĩro, **3** na akĩmuonia
kũu Negevu na rũgongo ruothe kuuma Gĩtuamba kĩa
Jeriko, na Itũũra inene rĩa Mĩkĩndũ, gũthiĩ o nginya
Zoari. **4** Ningĩ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũyũ nĩguo
bũrũri ũrĩa nderĩire Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na
mwĩhĩtwa rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Nĩngaũhe njiaro cianyu.’
Nĩndareke ũwone na maitho maku, no ndũkũringa
ũtoonye kuo.” **5** Nake Musa, ndungata ya Jehova
agĩkuĩra kũu Moabi, o ta ũrĩa Jehova oigĩte. **6** Nake
akĩmũthika kũu Moabi gĩtuamba kĩrĩa kĩang’etheire
Bethi-Peori, no nginya ũmũthĩ gũtirĩ mũndũ ũũĩ harĩa
mbĩrĩra yake ĩrĩ. **7** Musa aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana
rĩa mĩrongo ĩĩrĩ agĩkua, na maitho make matiorĩtwo nĩ

hinya kana akoorwo nĩ hinya wa mwĩrĩ. **8** Nao andũ a
Isiraeli magĩcakaĩra Musa kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu
wa Moabi ihinda rĩa matukũ mĩrongo ĩtatũ, nginya
matukũ ma kũmũrĩrĩra na kũmũcakaĩra magĩthira.
9 Na rĩrĩ, Joshua mũrũ wa Nuni nĩaiyũrĩtwo nĩ roho
wa ũũgĩ, tondũ Musa nĩamũigĩrĩire moko make. Nĩ
ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩmũthikĩrĩria, na magĩĩka
ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **10** Kuuma hĩndĩ ĩyo, gũtirĩ
kwagĩa mũnabii ũngĩ ta Musa kũu Isiraeli, ũrĩa Jehova
aamenyanĩte nake ũthiũ kwa ũthiũ, **11** na ũrĩa waringire
ciama na agĩĩka maũndũ ma magegania marĩa Jehova
aamũtũmĩte ageeke kũu bũrũri wa Misiri, na kũrĩ
Firaũni, na kũrĩ anene ake othe, na kũrĩ bũrũri wake
wothe. **12** Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũrĩ wonania hinya
mũnene kana ageeka ciĩko cia kũmakania ta iria Musa
eekire maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe.

Joshua

1 Na rĩrĩ, thuutha wa gĩkuũ kĩa Musa ndungata ya
Ngai, Jehova akĩĩra Joshua mũrũ wa Nuni, ũrĩa
watungatagĩra Musa, atĩrĩ: **2** "Musa ndungata yakwa
nĩakuĩte. Na rĩrĩ, wee na andũ aya othe, mwĩhaarĩriei
kũringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri ũrĩa
ngũmũhe, o ũcio ngũhe andũ a Isiraeli. **3** Na rĩrĩ,
handũ o hothe harĩa mũgaakinya na makinya manyu
nĩngamũhe, o ta ũrĩa ndeerire Musa. **4** Bũrũri wanyu
ũgaatambũrũka kuuma werũ-inĩ o nginya Lebanoni,
na kuuma rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Farati, nĩguo bũrũri
wothe wa Ahiti, o nginya Iria-inĩ rĩrĩa Inene rĩa
mwena wa ithũĩro. **5** Gũtikagĩa mũndũ ũkaahota
gũgwĩtiiria matukũ mothe ma muoyo waku. O ta ũrĩa
ndaarĩ na Musa, ũguo noguo ngũkorwo hamwe nawe;
ndigagũtiganĩria kana ngũtirike. **6** "Gĩa na hinya na
ũũmĩrĩrie, nĩgũkorwo nĩwe ũgũtongoria andũ aya mathiĩ
makagae bũrũri ũrĩa ndehĩtire na mwĩhĩtwa kũrĩ maithe
mao atĩ nĩngamahe. **7** Gĩa na hinya na ũũmĩrĩrie mũno.
Menyagĩrĩra gwathĩkagĩra watho wothe ũrĩa ndungata
yakwa Musa aagwathire wĩkage; ndũkanagarũrũke na
mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho ũũtige, nĩgeetha
ũgĩĩage na ũhootani kũrĩa guothe ũrĩthiiaga. **8** Ciugo cia
Ibuku rĩĩrĩ rĩa Watho itikanatige kwario nĩ kanua gaku;
no wĩcũũranagie ũhoro warĩo mũthenya na ũtukũ,
nĩgeetha ũmenyagĩrĩre gwĩka maũndũ marĩa mothe
maandĩkĩtwo thĩinĩ warĩo. Hĩndĩ ĩyo nĩ ũkaagaacĩra,
na ũgĩe na ũhootani. **9** Githĩ ti-niĩ ngwathĩte? Wee
gĩa o na hinya na ũũmĩrĩrie. Ndũkanetigĩre o na kana;
ũũrwo nĩ hinya, nĩgũkorwo Jehova Ngai waku arĩ
hamwe nawe kũrĩa guothe ũrĩthiiaga." **10** Nĩ ũndũ ũcio
Joshua agĩatha anene arĩa maaroraga andũ atĩrĩ: **11**
"Tuĩkanĩriai kambĩ-inĩ mũkĩĩraga andũ atĩrĩ, 'Haarĩriai
rĩĩgu mũige, nĩ ũndũ mĩthenya ĩtatũ kuuma ũmũthĩ
yathira nĩguo mũkaaringa Rũũĩ rwa Jorodani nĩgeetha
mũthiĩ mũtoonye na mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova
Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke wanyu.'" **12** Ningĩ Joshua
akĩarĩria andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi,
na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, akĩmeera atĩrĩ, **13**
"Ririkanai watho ũrĩa mwaheirwo nĩ Musa ndungata ya
Jehova, akiuga atĩrĩ, 'Jehova Ngai wanyu nĩamũheete
ũhurũko na nĩamũheete bũrũri ũyũ.' **14** Atumia anyu,
na ciana cianyu, na ũhiũ wanyu no maikare bũrũri
ũrĩa mwaheirwo nĩ Musa mwena wa irathĩro rĩa Rũũĩ
rwa Jorodani, no arũme othe anyu othe arĩa njamba
cia ita meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe
mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ matongoretie ariũ a ithe wanyu. No
nginya mũgateithie ariũ a ithe wanyu. **15** nginya rĩrĩa
Jehova akaamahe ũhurũko o ta ũrĩa amũheete inyuĩ, na
nginya rĩrĩa o nao makegwatĩra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai
wanyu ekũmahe. Thuutha ũcio, no mũcooke mũgaikare
bũrũri wanyu inyuĩ ene, ũrĩa mwaheirwo nĩ Musa
ndungata ya Jehova mwena wa irathĩro wa Jorodani,
ũcio ũrorete mwena ũrĩa riũa rĩrathagĩra." **16** Hĩndĩ
ĩyo magĩcookeria Joshua, makĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩtũgwĩka
ũrĩa wothe ũgũtwatha na nĩ tũgũthiĩ kũrĩa guothe
ũgũtũtũma. **17** O ta ũrĩa twaathĩkĩire Musa maũndũ-inĩ
mothe-rĩ, ũguo noguo tũrĩgwathĩkagĩra. No rĩrĩ, Jehova
Ngai waku arokorwo hamwe nawe o ta ũrĩa aarĩ hamwe
na Musa. **18** Mũndũ wothe ũkaaremera uuge waku na
arege gwathĩkĩra maũndũ mothe marĩa ũkaamatha, no
nginya mũndũ ũcio akooragwo. No rĩrĩ, gĩa na hinya na
ũũmĩrĩrie!"

2 Nake Joshua mũrũ wa Nuni agĩtũma athigaani eerĩ
kuuma Shitimu na hitho; akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi
mũbaare bũrũri ũcio, na makĩria Jeriko." Nĩ ũndũ ũcio
magĩthiĩ, magĩtoonya nyũmba ya mũmaraya wetagwo
Rahabu, magĩikara kuo. **2** Nake mũthamaki wa Jeriko
akĩĩrwo atĩrĩ, "Nĩ kũrĩ andũ amwe a Isiraeli mokire gũkũ
ũtukũ ũyũ gũthigaana bũrũri ũyũ ũrĩa ũhaana." **3** Nĩ
ũndũ ũcio mũthamaki wa Jeriko agĩtũmana kũrĩ Rahabu,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Andũ acio mokire gwaku nyũmba
marutũrũre na nja, tondũ mokĩte gũthigaana bũrũri ũyũ
wothe." **4** No rĩrĩ, mũndũ-wa-nja ũcio nĩarĩkĩtie kuoya
andũ acio eerĩ na akamahitha. Nake akiuga atĩrĩ, "Ĩĩ
nĩguo, andũ acio nĩmegũkĩte gwakwa, no ndinamenya
kũrĩa mekuumĩte. **5** Hwaĩ-inĩ rĩrĩa kĩhingo gĩa itũũra
inene kĩhingagwo-rĩ, andũ acio nĩmathiire. Ndinamenya
na kũrĩa mathiire. Marũmĩrĩrei na ihenya. Mwahota
kũmakinyĩra." **6** (No rĩrĩ, nĩamatwarĩte nyũmba igũrũ,
na akamahitha rungu rwa ũguta ũrĩa aarĩte kũu nyũmba
igũrũ). **7** Nĩ ũndũ ũcio andũ acio maatũmĩtwo nĩ
mũthamaki makiumagara, makĩmarũmĩrĩra na njĩra ĩrĩa
ĩthiiaga mariũko-inĩ ma Rũũĩ rwa Jorodani, na rĩrĩa andũ
acio mamarũmĩrĩire moimire na nja o ũguo-rĩ, kĩhingo
gĩkĩhingwo. **8** Athigaani acio eerĩ matanakoma, mũndũ-
wa-nja ũcio akĩambata kũu nyũmba igũrũ, **9** na akĩmeera
atĩrĩ, "Nĩnjũũĩ atĩ Jehova nĩamũheete bũrũri ũyũ, na atĩ
nĩtũnyiitĩtwo nĩ guoya mũnene nĩ ũndũ wanyu, o nginya
ithuothe andũ arĩa tũtũũraga bũrũri ũyũ tũkaiyũrwo nĩ
maaĩ nda nĩ ũndũ wanyu. **10** Nĩtũiguĩte ũrĩa Jehova
aahũithirie maaĩ ma Iria Itune nĩ ũndũ wanyu rĩrĩa
mwoimire bũrũri wa Misiri, na ũrĩa mwekire Sihoni
na Ogu, athamaki arĩa eerĩ a Aamori o kũu mwena wa
irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani, arĩa mwaninire biũ. **11**
Rĩrĩa twaiguire ũhoro ũcio, ngoro ciitũ nĩciaringĩkire na
ũmĩrĩru wa mũndũ o mũndũ akĩũrwo nĩ hinya nĩ ũndũ
wanyu, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai wa
kũu igũrũ o na wa gũkũ thĩ. **12** Na rĩrĩ, ndamũthaitha
mwĩhĩte na mwĩhĩtwa mũkĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Jehova
atĩ nĩmũkaiguĩra andũ a nyũmba iitũ tha, na mũmĩĩke
wega, tondũ o na niĩ nĩndamũiguĩra tha na ndamwĩka
wega. Na mũnyonie ũndũ ũcio na kĩmenyithia kĩa ma
13 kĩa atĩ nĩmũkahonokia baba na maitũ, na ariũ a
baba o na aarĩ a baba, na andũ ao othe ciana ciao
ciothe, na atĩ nĩmũgatũhonokia kuuma harĩ gĩkuũ." **14**
Nao andũ acio makĩmũmĩrĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, "Ithuĩ
tũrokua tũngĩkaaga kũhonokia mĩoyo yanyu! Waga
kuuga ũrĩa tũreeka, nĩtũkaamwĩka maũndũ ma ũtugi
na ma kĩhooto rĩrĩa Jehova agaatũhe bũrũri ũyũ." **15**
Nĩ ũndũ ũcio akĩmaikũrũkia na mũkanda, akĩmoimĩria
ndirica tondũ nyũmba ĩrĩa aikaraga yaakĩtwo rũthingo-
inĩ rwa itũũra rĩu inene. **16** Na rĩrĩ, nĩameerĩte atĩrĩ,
"Thiĩi kũrĩa irĩma-inĩ nĩgeetha andũ acio mamũrũmĩrĩire
matikamuone. Mwĩhithei kũu mĩthenya ĩtatũ o nginya
makorwo macookete, mũcooke mwĩthiĩre." **17** Nao
andũ acio makĩĩra mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, "Mwĩhĩtwa

ũyũ watwĩhĩtithia ndũgatũcookerera kana ũtwĩke ũũru,
18 o tiga wĩkire ũũ: rĩrĩa tũgaatoonya bũrũri ũyũ-rĩ,
ũgaakorwo wohereire rũrigi rũrũ rũtune ndirica-inĩ
o ĩno watũharũrũkĩria, nawe ũkorwo ũrehete thoguo
na nyũkwa, na ariũ a thoguo, na andũ anyu othe gũkũ
gwaku nyũmba. **19** Mũndũ o wothe ũkoima nja ya
nyũmba yaku athiĩ na kũu barabara-inĩ-rĩ, thakame yake
ĩkamũcookerera we mwene; no ithuĩ tũtigacookererwo
nĩ ũũru nĩ ũndũ wake. No ũhoro wa mũndũ o wothe
ũgaakorwo nyũmba hamwe nawe, thakame yake
nĩĩgatũcookerera angĩgeekwo ũũru nĩ guoko kwa mũndũ
o na ũrĩkũ. **20** No rĩrĩ ũngĩaria ũhoro ũyũ witũ twĩ
naguo, tũtigacookererwo nĩ ũũru ũkonii mwĩhĩtwa
ũrĩa watwĩhĩtithia." **21** Nake agĩcookia, akĩmeera atĩrĩ,
"Nĩndetĩkĩra; nĩgũtuĩke o ta ũguo mwoiga." Nĩ ũndũ ũcio
agĩkĩmoigĩra ũhoro, nao magĩthiĩ. Na akĩoherera rũrigi
rũu rũtune hau ndirica-inĩ. **22** Maarĩkia kuumagara-rĩ,
magĩthiĩ irĩma-inĩ na magĩikara kuo mĩthenya ĩtatũ,
nginya rĩrĩa andũ arĩa maamarũmĩrĩire maahũndũkire.
Andũ acio maamacarĩtie kũu njĩra-inĩ ĩyo yothe kũrĩa
maathiĩrĩire, no matiigana kũmona. **23** Thuutha wa
ũguo Hĩndĩ ĩyo nao andũ acio eerĩ makĩambĩrĩria
gũcooka. Magĩikũrũka moimĩte na irĩma-inĩ, makĩringa
Rũũĩ rwa Jorodani, magĩkinya harĩ Joshua mũrũ wa
Nuni, na makĩmũhe ũhoro wa maũndũ marĩa mothe
maamakorete. **24** Makĩĩra Joshua atĩrĩ, "Ti-itherũ Jehova
nĩatũheete bũrũri ũcio wothe, akaũneana moko-inĩ
maitũ; andũ othe a kũu nĩmaiyũrĩtwo nĩ guoya mũnene
nĩ ũndũ witũ."

3 Rũciinĩ tene Joshua na andũ othe a Isiraeli
makiuma hau Shitimu, magĩthiĩ nginya Jorodani,
na matanaringa mũrĩmo ũcio ũngĩ magĩikara hau. **2**
Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ-rĩ, anene magĩthiĩ kũndũ
guothe gĩikaro-inĩ kĩu, **3** magĩatha andũ, makĩmeera
atĩrĩ: "Rĩrĩa mũrĩona ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa
Jehova Ngai wanyu, na muone athĩnjĩri-Ngai, o acio
Alawii, marĩkuuĩte-rĩ, mumagare muume harĩa mũrĩ na
mũrĩrũmĩrĩre. **4** Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũrĩmenya njĩra ĩrĩa
mũrĩĩgera, nĩgũkorwo mũtirĩ mwagera njĩra ĩyo rĩngĩ. No
rĩrĩ, gatagatĩ-inĩ kanyu na ithandũkũ rĩu, nĩhagĩe itĩĩna
ta rĩa mĩkono ngiri igĩrĩ; mũtikarĩkuhĩrĩrie." **5** Nake
Joshua akĩĩra andũ acio atĩrĩ, "Mwĩtheriei, nĩgũkorwo
rũciũ Jehova nĩageeka maũndũ ma magegania gatagatĩ-
inĩ kanyu." **6** Nake Joshua akĩĩra athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ,
"Oyai ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro mũthiĩ mbere ya andũ
aya." Nĩ ũndũ ũcio makĩrĩoya, magĩthiĩ mbere yao. **7**
Nake Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, "Ũmũthĩ nĩngwambĩrĩria
gũgũtũũgĩria maitho-inĩ ma andũ othe a Isiraeli, nĩguo
mamenye atĩ ndĩrĩkoragwo hamwe nawe o ta ũrĩa ndaarĩ
hamwe na Musa. **8** Ĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa megũkuua
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro atĩrĩ: 'Mwakinya hũgũrũrũ-
inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani, mũthiĩ mũrũgame Jorodani
thĩinĩ.'" **9** Nake Joshua akĩĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ,
"Ũkai haha mũigue ciugo cia Jehova Ngai wanyu.
10 Ũhoro ũyũ nĩguo ũrĩmũmenyithia atĩ Ngai ũrĩa
ũrĩ muoyo arĩ hamwe na inyuĩ, na atĩ hatirĩ nganja
nĩakamũingatĩra Akaanani, na Ahiti, na Ahivi, na
Aperizi, na Agirigashi, na Aamori, na Ajebusi. **11** Atĩrĩrĩ,
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa Mwathani wa thĩ yothe
nĩrĩkũringa Rũũĩ rwa Jorodani mbere yanyu. **12** Na
rĩrĩ, thuurai andũ ikũmi na eerĩ kuuma mĩhĩrĩga-inĩ
ya Isiraeli, o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe. **13** Na rĩrĩa
athĩnjĩri-Ngai arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro
kĩa Jehova, o we Mwathani wa thĩ yothe, marĩtoboka
thĩinĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani-rĩ, maaĩ maruo marĩa
maratherera maikũrũkĩte nĩmarĩtinĩka na meyũmbe
hĩba." **14** Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa andũ moimagarire makiuma
kambĩ nĩguo maringe Rũũĩ rwa Jorodani, athĩnjĩri-
Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro magĩthiĩ
mbere yao. **15** Na rĩrĩ, nĩgũkorwo Rũũĩ rwa Jorodani
nĩrũiyũraga mũno rũgakĩra hũgũrũrũ ciaguo hĩndĩ
ya magetha. No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte
ithandũkũ rĩu maakinyire Rũũĩ rwa Jorodani, namo
magũrũ mao magĩtoboka hũgũrũrũ-inĩ cia rũũĩ, **16** maaĩ
marĩa moimaga mwena wa na igũrũ wa rũũĩ magĩtiga
gũtherera maikũrũkĩte; makĩĩyũmba hĩba kũndũ kũraya
mũno nginya itũũra-inĩ rĩetagwo Adamu rĩrĩa rĩ gũkuhĩ
na Zarethani, namo maaĩ marĩa maathereraga marorete
Iria-inĩ rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ) magĩtinĩka biũ.
Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩringa mang'etheire Jeriko. **17**
Athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro
kĩa Jehova makĩrũgama mehaandĩte wega kũndũ kũmũ
gatagatĩ ka Rũũĩ rwa Jorodani, nao andũ a Isiraeli
othe makĩhĩtũka makĩringagĩra thĩ nyũmũ o nginya
rĩrĩa rũrĩrĩ rũu ruothe rwarĩkirie kũringa rũũĩ rũu rwa
Jorodani.

4 Rĩrĩa andũ othe a rũrĩrĩ rũu maarĩkirie kũringa
Rũũĩ rwa Jorodani, Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, **2**
"Thuura andũ ikũmi na eerĩ kuuma gatagatĩ-inĩ ka
andũ aya o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe, **3** na ũmeere
moe mahiga ikũmi na meerĩ kuuma gatagatĩ ka Rũũĩ
rwa Jorodani handũ harĩa athĩnjĩri-Ngai maarũgamĩte,
mamakuue maringe namo mũrĩmo mũkamaige harĩa
mũrĩraara ũtukũ ũyũ." **4** Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩĩta
andũ acio ikũmi na eerĩ arĩa aathuurĩte kuuma kũrĩ
andũ a Isiraeli, o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe, **5** akĩmeera
atĩrĩ, "Thiĩi mbere ya ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa
Jehova Ngai wanyu, mũthiĩ o gatagatĩ ka Rũũĩ rwa
Jorodani. Mũndũ o mũndũ kũringana na mũigana wa
mĩhĩrĩga ya Isiraeli, oe ihiga rĩmwe arĩigĩrĩre kĩande,
6 rũtuĩke rũũri gatagatĩ-inĩ kanyu. Mahinda marĩa
magooka, rĩrĩa ciana cianyu ikaamũũria atĩrĩ, 'Gĩtũmi
kĩa mahiga maya nĩ kĩĩ?' **7** Mũgaaciĩra atĩ gũtherera kwa
maaĩ ma Jorodani nĩ gwatinithirio mbere ya ithandũkũ
rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. Hĩndĩ ĩrĩa ithandũkũ rĩu
rĩaringaga Jorodani-rĩ, maaĩ ma Rũũĩ rwa Jorodani
nĩmatinithirio. Mahiga maya megũtuĩka kĩririkania gĩa
kũririkanagia andũ a Isiraeli ũhoro ũcio nginya tene." **8**
Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩĩka o ta ũrĩa maathĩtwo
nĩ Joshua. Makĩoya mahiga ikũmi na meerĩ kuuma
gatagatĩ ka Rũũĩ rwa Jorodani, kũringana na mũigana
wa mĩhĩrĩga ya andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eerĩte
Joshua; nao magĩkuua mahiga macio nginya kambĩ
yao, makĩmaiga kuo. **9** Nake Joshua akĩhaanda mahiga
macio ikũmi na meerĩ, akĩmaiganĩrĩra hau gatagatĩ ka
Rũũĩ rwa Jorodani harĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro maarũgamĩte. Namo marĩ
ho nginya ũmũthĩ. **10** Nĩgũkorwo athĩnjĩri-Ngai arĩa

maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro maikarire marũngiĩ
hau gatagatĩ ka Rũũĩ rwa Jorodani nginya hĩndĩ ĩrĩa
andũ meekire maũndũ marĩa mothe Jehova aathĩte
Joshua, na magĩĩkwo o ta ũrĩa Musa aathĩte Joshua
mekwo. Nao andũ magĩkĩhiũha, makĩringa mũrĩmo, **11**
na andũ othe maarĩkia kũringa o ũguo, ithandũkũ rĩa
Jehova o narĩo na athĩnjĩri-Ngai makĩringa makĩonagwo
nĩ andũ othe. **12** Andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa
Gadi, na nuthu ya Manase makĩringa mũrĩmo, meeohete
indo cia mbaara, marĩ mbere ya andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa
Musa aamaathĩte. **13** Andũ ta 40,000 methagathagĩte
na meeohete indo cia mbaara makĩringa mũrĩmo ũcio,
marĩ mbere ya Jehova, magĩkinya werũ-inĩ wa Jeriko. **14**
Mũthenya ũcio, Jehova agĩtũũgĩria Joshua maitho-inĩ ma
andũ a Isiraeli othe; nao makĩmwĩtigĩra matukũ mothe
marĩa aatũũrire muoyo, o ta ũrĩa meetigĩrĩte Musa. **15**
Ningĩ Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, **16** "Atha athĩnjĩri-Ngai
arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩa Ũira mambate moimĩre
Rũũĩ rwa Jorodani." **17** Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩatha
athĩnjĩri-Ngai acio, akĩmeera atĩrĩ, "Ambatai mumĩre
Jorodani." **18** Nao athĩnjĩri-Ngai makĩambata, makiuma
rũũĩ makuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.
Maarĩkia gũkinyithia magũrũ mao thĩ nyũmũ o ũguo-
rĩ, maaĩ ma Rũũĩ rwa Jorodani magĩcookana handũ
hamo, ningĩ makĩiyũra hũgũrũrũ ciaruo o ta mbere.
19 Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa mbere,
andũ acio makĩambata, makiuma Jorodani na makĩamba
kambĩ mwena wa irathĩro wa Jeriko, o kũu Giligali.
20 Nake Joshua akĩiga mahiga marĩa ikũmi na meerĩ
maarutĩtwo Rũũĩ rwa Jorodani kũu Giligali. **21** Akĩĩra
andũ a Isiraeli atĩrĩ, "Mahinda marĩa magooka, rĩrĩa
njiaro cianyu ikooria maithe ma cio atĩrĩ, 'Ĩ gĩtũmi kĩa
mahiga maya nĩ kĩĩ?' **22** Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenyithia
ciana cianyu ũhoro, mũmeere atĩrĩ, 'Andũ a Isiraeli
maaringire Rũũĩ rwa Jorodani rũhũĩte rũgatuĩka thĩ
nyũmũ.' **23** Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩahũithirie
maaĩ ma Jorodani mbere yanyu nginya rĩrĩa mwarikire
kũringa. Jehova Ngai wanyu eekire Rũũĩ rwa Jorodani o
ta ũrĩa eekire Iria Itune rĩrĩa aarĩhũithirie mbere iitũ
nginya rĩrĩa twarĩkirie kũringa. **24** Eekire ũguo nĩgeetha
andũ othe a thĩ mamenye atĩ guoko kwa Jehova kũrĩ
hinya mũno, na nĩgeetha mũtũũre mwĩtigĩrĩte Jehova
Ngai wanyu nginya tene."

5 Na rĩrĩ, rĩrĩa athamaki othe a Aamori arĩa maarĩ kũu
mwena wa ithũĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani, na athamaki
othe a andũ a Kaanani arĩa maarĩ kũu ndwere-inĩ cia
iria maiguire ũrĩa Jehova aahũithĩtie maaĩ ma Jorodani
mbere ya andũ a Isiraeli nginya tũkĩrĩĩkia kũringa
mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, ngoro ciao ikĩiyũrwo nĩ guoya, na
matiacookire kũgĩa na ũũmĩrĩru wa kũng'ethanĩra na
andũ a Isiraeli. **2** Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ,
"Thondeka tũhiũ twa mahiga ma nyaigĩ, ũroke kwerũhia
ũhoro wa irua harĩ andũ a Isiraeli." **3** Nĩ ũndũ ũcio
Joshua agĩthondeka tũhiũ twa mahiga ma nyaigĩ na
akĩruithia arũme a Isiraeli kũu Gibeathi-Haaralothu.
4 Na rĩrĩ, kĩrĩa gĩatũmire Joshua aruithanie nĩ rĩĩrĩ:
arũme arĩa othe mooimire bũrũri wa Misiri, o acio othe
maakinyĩtie mĩaka ya gũthiĩ mbaara-rĩ, nĩmakuĩrĩire
werũ-inĩ marĩ rũgendo-inĩ thuutha wa kuuma bũrũri
wa Misiri. **5** Arũme othe arĩa mooimire bũrũri wa Misiri
nĩmaruĩte, no andũ othe arĩa maaciarĩirwo werũ-inĩ marĩ
rũgendo-inĩ rwa kuuma bũrũri wa Misiri matiaruĩte. **6**
Andũ a Isiraeli moorũũrire werũ-inĩ mĩaka mĩrongo
ĩna nginya rĩrĩa andũ othe arĩa maakinyĩtie mĩaka ya
gũthiĩ mbaara rĩrĩa moimaga bũrũri wa Misiri maakuire,
tondũ nĩmaregire gwathĩkĩra Jehova. Nĩgũkorwo Jehova
nĩameerire na mwĩhĩtwa atĩ matikoona bũrũri ũrĩa
eerĩire maithe mao na mwĩhĩtwa atĩ nĩagatũhe, bũrũri
ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ. **7** Nĩ ũndũ ũcio akĩarahũra
ariũ ao ithenya rĩao, na acio nĩo maaruithirio nĩ Joshua.
Maakoretwo matarĩ aruu nĩ ũndũ matiaruithĩtio marĩ
rũgendo-inĩ. **8** Na rĩrĩa maarĩkirie kũruithia arũme a
rũrĩrĩ rũu ruothe, magĩikara o kũu maakĩte kambĩ-inĩ
o nginya andũ acio makĩhona. **9** Ningĩ Jehova akĩĩra
Joshua atĩrĩ, "Ũmũthĩ nĩguo ndeheria rũmena rwa
andũ a Misiri kuuma kũrĩ inyuĩ." Nĩ ũndũ ũcio handũ
hau hagĩĩtwo Giligali nginya ũmũthĩ. **10** Hwaĩ-inĩ wa
mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri ũcio, o maambĩte
hema kũu Giligali werũ-inĩ wa Jeriko, andũ a Isiraeli
magĩkũngũĩra Gĩathĩ kĩa Bathaka. **11** Mũthenya ũrĩa
warũmĩrĩire Bathaka-rĩ, mũthenya oro ũcio, makĩrĩa
maciaro mamwe ma bũrũri ũcio; mĩgate ĩtarĩ mĩĩkĩre
ndawa ya kũimbia, na ngano hĩhie. **12** Maarĩa irio cia
bũrũri ũcio-rĩ, mana makĩrooka kwaga mũthenya ũyũ
ũngĩ; andũ a Isiraeli matiacookire kuona mana rĩngĩ,
no rĩrĩ, mwaka ũcio nĩmarĩire maciaro ma Kaanani.
13 Rĩrĩa Joshua aarĩ hakuhĩ na Jeriko, agĩtiira maitho
akĩona mũndũ warũgamĩte mbere yake acomorete
rũhiũ njora, akarũnyiita na guoko. Nake Joshua agĩthiĩ
o harĩa aarĩ, akĩmũũria atĩrĩ, "Wee-rĩ, ũrĩ mwena witũ
kana ũrĩ mwena wa thũ ciitũ?" **14** Nake agĩcookia atĩrĩ,
"Ndirĩ mwena wanyu o na kana wa thũ cianyu, no
njũkĩte ndĩ mũnene wa mbũtũ ya ita rĩa Jehova." Nake
Joshua akĩĩgũithia, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩhooya,
akĩmũũria atĩrĩ, "Wee, Mwathi wakwa, nĩ ndũmĩrĩri
ĩrĩkũ ũkwenda kũũhe niĩ ndungata yaku?" **15** Nake
mũnene ũcio wa mbũtũ ya ita rĩa Jehova agĩcookia atĩrĩ,
"Amba ũrute iraatũ ciaku magũrũ, nĩgũkorwo handũ
hau ũrũgamĩte nĩ haamũre." Nake Joshua agĩĩka o ta
ũguo.

6 Rĩu-rĩ, itũũra rĩu rĩa Jeriko rĩahingĩtwo biũ nĩ ũndũ
wa andũ a Isiraeli. Gũtirĩ mũndũ woimaga nja
kana agatoonya kuo. **2** Nake Jehova akĩĩra Joshua
atĩrĩ, "Nĩneanĩte itũũra rĩĩrĩ rĩa Jeriko moko-inĩ maku,
o hamwe na mũthamaki wakuo, o na njamba cia
hinya ciakuo. **3** Thiũrũrũkai itũũra rĩu inene hamwe
na andũ anyu othe a ita riita rĩmwe. Mwĩke ũguo
mĩthenya ĩtandatũ. **4** Na athĩnjĩri-Ngai mũgwanja
matongorie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro, makuuĩte macoro
mũgwanja mathondeketwo na hĩa cia ndũrũme.
Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, mũgaathiũrũrũka itũũra rĩu
maita mũgwanja, nao athĩnjĩri-Ngai mathiĩ makĩhuhaga
macoro. **5** Rĩrĩa mũkaigua mahuha macoro na mũgambo
mũnene, ĩra andũ othe makaanĩrĩra na rĩanĩrĩra inene
mũno; naruo rũthingo rwa itũũra rĩu nĩrũkamomoka,
nao andũ othe matoonye itũũra rĩu, o mũndũ athiĩte
na mbere na kũrĩa arorete." **6** Nĩ ũndũ ũcio, Joshua
mũrũ wa Nuni agĩĩta athĩnjĩri-Ngai, akĩmeera atĩrĩ,

"Oyai ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na mũreke
athĩnjĩri-Ngai mũgwanja thĩinĩ wanyu makuue macoro
mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme, matongorie ithandũkũ
rĩu." 7 Nake agĩatha andũ akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi mbere!
Mũthiĩ mũthiũrũrũkĩirie itũũra, andũ arĩa meeohete
indo cia mbaara matongorie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro
kĩa Jehova." 8 Rĩrĩa Joshua aarĩkirie kwarĩria andũ, na
athĩnjĩri-Ngai acio mũgwanja maakuuĩte macoro marĩa
mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme magĩthiĩ marĩ mbere ya
Jehova, makĩhuhaga macoro mao, narĩo ithandũkũ rĩa
kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩkĩmarũmĩrĩra. 9 Nacio thigari iria
ciarĩ na indo cia mbaara igĩthiĩ itongoretie athĩnjĩri-Ngai
acio maahuhaga macoro, nacio thigari ingĩ ikĩrũmĩrĩra
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kuuma na thuutha. Hĩndĩ ĩyo
yothe macoro no maahuhagwo. 10 No rĩrĩ, Joshua
nĩathĩte andũ akameera atĩrĩ, "Mũtikananĩrĩre na
mũgambo wa mbaara, o na kana mũreke mĩgambo
yanyu ĩiguo, o na mũtikoige ũndũ o na ũrĩkũ nginya
mũthenya ũrĩa ngamwĩĩra mwanĩrĩre. Hĩndĩ ĩyo nĩguo
mũkaanĩrĩra!" 11 Nĩ ũndũ ũcio akiuga ithandũkũ
rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩkuuo, rĩthiũrũrũkio
itũũra-inĩ rĩu inene, riita rĩmwe. Andũ magĩcooka
kambĩ na makĩraara kuo ũtukũ ũcio. 12 Rũciinĩ rũrũ
rũngĩ, Joshua agĩũkĩra tene, nao athĩnjĩri-Ngai makĩoya
ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. 13 Nao athĩnjĩri-
Ngai arĩa mũgwanja makuuĩte macoro mũgwanja ma
hĩa cia ndũrũme magĩthiĩ na mbere, makinyũkĩtie
matongoretie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova o
makĩhuhaga macoro. Thigari iria ciarĩ na indo cia
mbaara ikĩmatongoria, nacio thigari ingĩ ikĩrũmĩrĩra
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma na thuutha,
o macoro makĩgambaga. 14 Nĩ ũndũ ũcio mũthenya
wa keerĩ magĩthiũrũrũka itũũra rĩu inene riita rĩmwe,
magĩcooka kambĩ. Meekire ũguo mĩthenya ĩtandatũ. 15
Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, magĩũkĩra ruoro rũgĩtema
na magĩthiũrũrũka itũũra rĩu maita mũgwanja o ta ũrĩa
meekaga mĩthenya ĩyo ĩngĩ, tiga atĩ mũthenya ũcio,
maathiũrũrũkire itũũra rĩu inene maita mũgwanja.
16 Nao makĩrĩthiũrũrũka riita rĩa mũgwanja-rĩ, rĩrĩa
athĩnjĩri-Ngai maahuhire macoro, Joshua akĩĩra andũ
atĩrĩ, "Anĩrĩrai mũno! Nĩgũkorwo Jehova nĩamũheete
itũũra rĩĩrĩ! 17 Itũũra rĩĩrĩ inene na kĩndũ kĩrĩa gĩothe
kĩrĩ thĩinĩ warĩo nĩikwamũrĩrwo Jehova, cianangwo. No
Rahabu ũrĩa mũmaraya wiki, na andũ arĩa othe marĩ
hamwe nake thĩinĩ wa nyũmba yake, mekũhonokio,
tondũ nĩahithire athigaani arĩa twatũmĩte. 18 Na
rĩrĩ, mwĩmenyererei mũtikahutie indo icio ciamũrĩtwo
cia kũniinwo, nĩgeetha mũtikerehere mwanangĩko nĩ
ũndũ wa kuoya kĩndũ o na kĩrĩkũ gĩacio. Mũngĩcihutia
nĩmũgatũma kambĩ ya Isiraeli ĩtuĩke ya kũniinwo, na
mũmĩrehere thĩĩna. 19 Betha yothe na thahabu, na indo
cia gĩcango na kĩgera, nĩ nyamũrĩre Jehova na no nginya
ciigwo kĩgĩĩna-inĩ gĩake." 20 Rĩrĩa coro wahuhirwo,
andũ makĩanĩrĩra, na rĩrĩa andũ maaiguire mũgambo
wa coro, makĩanĩrĩra rĩanĩrĩra inene, naruo rũthingo
rũkĩmomoka; nĩ ũndũ ũcio o mũndũ o mũndũ agĩtoonya
itũũra rĩu, na makĩrĩtunyana. 21 Nao makĩamũrĩra
Jehova itũũra rĩu, na makĩananga kĩndũ o gĩothe kĩrĩa
kĩarĩ muoyo kuo na rũhiũ rwa njora, arũme na andũ-
a-nja, andũ ethĩ na akũrũ, na ng'ombe, na ng'ondu,
na ndigiri. 22 Joshua akĩĩra andũ arĩa eerĩ maathiĩte
gũthigaana bũrũri ũcio atĩrĩ, "Thiĩi mũtoonye nyũmba
ya mũtumia ũrĩa mũmaraya, mũmuumie nja hamwe na
andũ ao othe, o ta ũrĩa mwamwĩrire na mwĩhĩtwa." 23
Nĩ ũndũ ũcio aanake acio maarĩ athigaani magĩtoonya
na makiumia Rahabu na nja, hamwe na ithe na nyina,
na ariũ a nyina na andũ ao othe. Magĩkiumia andũ a
nyũmba yake othe, makĩmaiga handũ kũu nja ya kambĩ
ya Isiraeli. 24 Magĩcooka magĩcina itũũra rĩu inene
rĩothe, na kĩrĩa gĩothe kĩarĩ thĩinĩ warĩo, no betha na
thahabu, na indo cia gĩcango na cia kĩgera, magĩciiga
kĩgĩĩna-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova. 25 No rĩrĩ, Joshua
nĩahonokirie Rahabu ũrĩa mũmaraya, hamwe na andũ
a nyũmba yake na andũ ao othe, tondũ nĩahithire
andũ arĩa Joshua aatũmĩte magathigaane Jeriko nake
atũũranagia na andũ a Isiraeli nginya ũmũthĩ. 26 Ihinda
o ro rĩu, Joshua akĩĩhĩtithia andũ acio na mwĩhĩtwa,
akiuga atĩrĩ, "Kũgwatwo nĩ kĩrumi maitho-inĩ ma
Jehova-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkaageria gwaka itũũra rĩĩrĩ
inene rĩa Jeriko rĩngĩ: "Mũndũ ũrĩa ũgaaka mĩthingi ya
itũũra rĩĩrĩ, nĩagakuĩrwo nĩ mũriũ wake wa irigithathi;
na akĩrũgamia ihingo cia itũũra rĩĩrĩ, akuĩrwo nĩ mũriũ
wake wa kĩhinga-nda." 27 Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩkorwo
arĩ hamwe na Joshua, nayo ngumo yake ĩkĩhunja kũndũ
guothe bũrũri ũcio.

7 No rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmagire kwĩhokeka ũhoro-
inĩ ũkoniĩ indo iria ciamũrĩtwo cia kũniinwo; nake
Akani mũrũ wa Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera,
wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩoire imwe ciacio. Nĩ ũndũ ũcio
Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli. 2 Ningĩ
Joshua agĩtũma andũ kuuma Jeriko mathiĩ Ai, itũũra
rĩakuhanĩrĩirie na Bethi-Aveni mwena wa irathĩro wa
Betheli, akĩmeera atĩrĩ, "Ambatai mũthiĩ mũgathigaane
bũrũri ũcio." Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩthiĩ na
magĩthigaana Ai. 3 Nao magĩcooka kũrĩ Joshua na
makĩmwĩra atĩrĩ, "Hatirĩ bata wa andũ othe mambate
makahũũre itũũra rĩa Ai. Rekia andũ 2,000 kana ithatũ
makarĩtunyane; tiga kũnogia andũ othe, nĩgũkorwo no
andũ anini marĩ kuo." 4 Nĩ ũndũ ũcio no andũ ta 3,000
maambatire, no magĩtoorio nĩ andũ a Ai, 5 nao andũ
acio a Ai makĩũraga ta andũ mĩrongo ĩtatũ na atandatũ
a Isiraeli. Nĩmaingatire andũ a Isiraeli kuuma kĩhingo-
inĩ gĩa itũũra rĩu makĩmakinyia o kũrĩa kwenjagwo
mahiga, na makĩmahũũrĩra kũu igaragaro-inĩ. Ihũũra
rĩu rĩgĩtũma ngoro cia andũ a Isiraeli iringĩke, na
makĩiyũrwo nĩ maaĩ nda. 6 Nake Joshua agĩtembũranga
nguo ciake, akĩĩgũithia thĩ, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ
mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, agĩikara
hau nginya hwaĩ-inĩ. Nao athuuri a Isiraeli magĩĩka o ta
ũguo na makĩĩhurĩria rũkũngũ mĩtwe. 7 Nake Joshua
akiuga atĩrĩ, "Hĩ, Mwathani Jehova, nĩ kĩĩ gĩatũmire
ũrehe andũ aya mũrĩmo ũyũ wa Rũũĩ rwa Jorodani
nĩguo ũtũneane moko-inĩ ma Aamori, matũniine? Naarĩ
korwo nĩtwaiganĩire tũtũũre mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ
rwa Jorodani! 8 Wee Mwathani, ingĩkiuga atĩa, kuona
atĩ Isiraeli nĩmatooretio nĩ thũ ciao? 9 Andũ a Kaanani
na andũ arĩa angĩ a bũrũri ũyũ nĩmarĩigua ũhoro ũcio,
nao matũthiũrũrũkĩrie, matũniine biũ, meherie rĩĩtwa
riitũ gũkũ thĩ. Nawe ũgaagĩĩka atĩa nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩu

rĩaku inene?” **10** Nake Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, “Ũkĩra!
Ũkwĩgũithia ũturumithĩtie ũthiũ waku thĩ nĩkĩ? **11**
Isiraeli nĩmehĩtie; nĩmathũkĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩrĩa
ndamaathire marũmagĩrĩre. Nĩmoete indo imwe iria
ciamũrĩtwo cia kũniinwo; nĩmaiyĩte, na makaheenania,
o na magaciiganĩria hamwe na indo ciao o ene. **12** Kĩu
nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa kĩgirĩtie andũ a Isiraeli meetirie thũ
ciao; na nĩkĩo marorĩra thũ ciao tondũ nĩmatuĩkĩte a
kũniinwo. Na niĩ ndigũcooka gũkorwo hamwe na inyuĩ
o tiga mũniinire kĩndũ kĩu kĩamũrĩtwo gĩa kũniinwo
kĩehere thĩinĩ wanyu. **13** “Ũkĩra, ũthiĩ ũtherie andũ acio.
Thĩĩ ũmeere atĩrĩ, ‘Mwĩtheriei mwĩhaarĩrie nĩ ũndũ wa
rũciũ; nĩgũkorwo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ:
Nĩ harĩ kĩndũ kĩamũre gĩa kũniinwo kĩrĩ thĩinĩ wanyu,
inyuĩ Isiraeli. Mũtingĩhota gwĩtiiria thũ cianyu o nginya
rĩrĩa mũgaakĩeheria kiume thĩinĩ wanyu. **14** “‘Tondũ
ũcio rũciũ kĩroko mũkeyumĩria inyuĩ ene o mũhĩrĩga,
o mũhĩrĩga. Na rĩrĩ, mũhĩrĩga ũrĩa Jehova agaathuura
nĩũkeyumĩria o mbarĩ, o mbarĩ; nayo mbarĩ ĩrĩa Jehova
agaathuura nĩĩkeyumĩria o nyũmba, o nyũmba; nayo
nyũmba ĩrĩa Jehova agaathuura nĩĩkeyumĩria o mũndũ,
o mũndũ. **15** Mũndũ ũrĩa ũkũnyiitwo na indo icio
ciamũrĩtwo cia kũniinwo nĩagacinwo na mwaki hamwe
na indo ciake ciothe. Nĩgũkorwo nĩathũkĩtie kĩrĩkanĩro
kĩa Jehova, na nĩekĩte ũndũ wa thoni thĩinĩ wa Isiraeli!’”
16 Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Joshua akĩĩra andũ
a Isiraeli moimĩre o ta ũrĩa mĩhĩrĩga yao yatariĩ, naguo
mũhĩrĩga wa Juda ũgĩthuurwo. **17** Mbarĩ cia Juda
ikiumĩra, nake agĩthuura mbarĩ ya Azera. Agĩcooka
akiumĩria mbarĩ cia Azera mbere kũringana na nyũmba
ciao, nake Zabedi agĩthuurwo. **18** Nake Joshua akiumĩria
nyũmba yake mũndũ o mũndũ, nake Akani mũrũ wa
Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera, wa mũhĩrĩga
wa Juda, agĩthuurwo. **19** Nake Joshua akĩĩra Akani atĩrĩ,
“Mũrũ wakwa, gooca Jehova, o we Ngai wa Isiraeli,
na ũmũkumie. Njĩĩra ũrĩa wĩkĩte na ndũkaahithe.” **20**
Nake Akani agĩcookia akĩĩra Joshua atĩrĩ, “Ti-itherũ
nĩnjĩhĩirie Jehova Ngai wa Isiraeli. Na ũũ nĩguo njĩkĩte:
21 Rĩrĩa ndonire kabuti gathaka koimĩte Babuloni, na
cekeri magana meerĩ cia betha, na gĩkama gĩa thahabu
kĩa ũritũ wa cekeri mĩrongo ĩtano thĩinĩ wa indo iria
twatahĩte, nĩndaciĩririrĩirie na ngĩcioya, na ithikĩtwo thĩ
kũu hema-inĩ yakwa, nayo betha ĩrĩ rungu wacio.” **22**
Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtũma andũ, nao makĩhanyũka
magĩthiĩ nginya hema-inĩ yake, na magĩkora indo icio
ihithĩtwo thĩinĩ wa hema ĩyo, nayo betha ĩyo yaigĩtwo
rungu rwacio. **23** Nao andũ acio makĩruta indo icio
kuuma hema-inĩ ĩyo, magĩcitwarĩra Joshua o hamwe
na andũ a Isiraeli othe, nao magĩciaragania thĩ mbere
ya Jehova. **24** Nake Joshua, hamwe na Isiraeli othe,
makĩnyiita Akani mũrũ wa Zera, na makĩoya betha
ĩyo, na kabuti, na gĩkama gĩa thahabu, na ariũ ake na
airĩtu ake, na ng’ombe ciake, na ndigiri na ng’ondu
ciake, na makĩoya hema yake o na indo ciothe iria arĩ
nacio, magĩcitwara Gĩtuamba kĩa Akori. **25** Nake Joshua
akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtũrehere thĩĩna ũyũ?
Wee nawe ũmũthĩ nĩũkuonio thĩĩna nĩ Jehova.” Nao
andũ a Isiraeli othe makĩmũhũũra na mahiga nyuguto,
na maarĩkia kũhũũra acio angĩ na mahiga, makĩmacina.
26 Magĩcooka makĩhũmbĩra Akani na hĩba nene mũno ya
mahiga, namo mahiga macio marĩ o ho nginya ũmũthĩ.
Nake Jehova agĩthirwo nĩ marakara marĩa maamũcinĩte.
Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩcooka gwĩtwo Gĩtuamba
kĩa Akori o nginya ũmũthĩ.

8 Ningĩ Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, “Ndũgetigĩre na
ndũgakue ngoro. Thiĩ na mbũtũ yothe ya ita,
mwambate mũgatharĩkĩre itũũra rĩa Ai. Nĩgũkorwo
nĩneanĩte mũthamaki wa Ai moko-inĩ manyu, hamwe
na andũ ake, na itũũra rĩake rĩu inene na bũrũri wake. **2**
Ĩkai itũũra rĩa Ai na mũthamaki warĩo o ta ũrĩa mwekire
itũũra rĩa Jeriko na mũthamaki warĩo, o tiga atĩrĩ,
no muoye indo iria mũgũtaha, o na mahiũ matuĩke
manyu. Oheriai andũ a itũũra rĩu inene na mwena wa
na thuutha.” **3** Nĩ ũndũ ũcio Joshua na mbũtũ yothe
ya ita makiumagara magatharĩkĩre Ai. Nake agĩthuura
andũ 30,000 arĩa maarĩ njamba mũno akĩmatũma
mathiĩ kũrĩ ũtukũ, **4** akĩmeera atĩrĩ: “Ta thikĩrĩriai
wega. Inyuĩ mũkuoheria andũ a itũũra rĩu inene na
mwena warĩo wa na thuutha. Mũtigaikare haraaya
narĩo. Inyuothe mũikare mwĩiguĩte. **5** Niĩ na arĩa othe
tũrĩ nao tũgũthengerera itũũra rĩu inene kuuma na
mbere na rĩrĩa andũ acio mariumagara gũtũhũũra o
ta ũrĩa meekire hĩndĩ ya mbere-rĩ, tũmoorĩre. **6** Nao
matũingatithie o nginya tũmaguucĩrĩrie biũ moime
itũũra rĩu inene, nĩgũkorwo mariuga atĩrĩ, ‘Nĩ ithuĩ
maroorĩra ta ũrĩa meekire rĩa mbere.’ Nĩ ũndũ ũcio
rĩrĩa tũrĩĩmoorĩra-rĩ, **7** inyuĩ na inyuĩ mũkĩre muume
kũrĩa mũmooheirie, mũtharĩkĩre itũũra rĩu inene na
mũrĩtunyane. Jehova Ngai wanyu nĩekũrĩneana moko-
inĩ manyu. **8** Na rĩrĩ, mwarĩkia kwĩgwatĩra itũũra rĩu
inene-rĩ, mũrĩcine. Ĩkai o ta ũrĩa Jehova aathanĩte
gwĩkwo. Mũtigĩrĩre nĩ mweka ũguo ndamwatha.” **9**
Nake Joshua akĩmeera moimagare, nao magĩthiĩ harĩa
maathiiaga kuoheria andũ a itũũra rĩu, na makĩĩhitha
metereire gatagatĩ ka Betheli na Ai, mwena wa ithũĩro
wa Ai, no Joshua araaranirie na andũ arĩa angĩ ũtukũ
ũcio. **10** Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Joshua
agĩcookanĩrĩria andũ ake, nake we mwene hamwe
na atongoria a Isiraeli makĩmatongoria marorete Ai.
11 Mbũtũ yothe ya ita ĩrĩa yarĩ hamwe nake ĩgĩthiĩ
yambatĩte, ĩgĩkuhĩrĩria itũũra rĩu inene mariumĩte na
mbere. Nao makĩamba hema mwena wa gathigathini
wa Ai, na hagĩkorwo nĩ haarĩ gĩtuamba gatagatĩ kao
na itũũra rĩu inene. **12** Joshua nĩakoretwo oete andũ
ta 5,000 na akamaiga moheirie andũ kũu gatagatĩ
ka Betheli na Ai, mwena wa ithũĩro wa itũũra rĩu
inene. **13** Magĩgĩatha thigari ciikare ciĩhaarĩirie o andũ
handũ hao, iria ciothe ciarĩ kambĩ igĩikara mwena wa
gathigathini wa itũũra rĩu inene, na iria cioheirie andũ
mwena wa ithũĩro warĩo. Naguo ũtukũ ũcio Joshua
agĩthiĩ kũraara kũu gĩtuamba-inĩ. **14** Rĩrĩa mũthamaki
wa Ai onire ũndũ ũcio, agĩũkĩra na ihenya rũciinĩ tene,
akiumagara na ihenya hamwe na andũ othe a itũũra
rĩu inene nĩguo agacemanie na Isiraeli marũe mbaara
handũ hana haang’ethanĩire na Araba. No rĩrĩ, ndaigana
kũmenya atĩ nĩmehithĩirwo na mwena wa thuutha wa
itũũra rĩu inene. **15** Nake Joshua na andũ a Isiraeli
othe magĩĩtua ta mahũũrĩtwo magatoorio, nao makĩũra
marorete na werũ-inĩ. **16** Nao andũ othe a itũũra rĩa

Ai magĩĩtwo nĩguo mamarũmĩrĩre, nao magĩteng'eria
Joshua makĩguucĩrĩrio makiuma itũũra rĩao. **17** Gũtirĩ
mũndũ mũrũme o na ũmwe wa Ai kana Betheli ũtoimire
gũthiĩ gũkinyĩra andũ a Isiraeli. Magĩtiga itũũra rĩu
rĩtaahingĩtwo magĩteng'eria andũ a Isiraeli. **18** Nake
Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, "Ambararia itimũ rĩu ũnyiitĩte
na guoko, ũrĩrorie mwena wa Ai, nĩgũkorwo nĩngũneana
itũũra rĩu inene moko-inĩ manyu." Nĩ ũndũ ũcio Joshua
akĩambararia itimũ rĩake akĩrĩroria Ai. **19** Na rĩrĩ,
Joshua aarĩkia gwĩka ũguo, arũme arĩa moohetie andũ
magĩũkĩra narua, magĩteng'era na ihenya, magĩtoonya
itũũra rĩu na makĩrĩtunyana, ningĩ makĩrĩgwatia mwaki
o narua. **20** Na rĩrĩa andũ acio a Ai maarorire na thuutha
na makĩona ndogo yumĩte itũũra rĩu yambatĩte na
igũrũ-rĩ, nao makĩaga mweke wa gwĩthara na mwena o
na ũrĩkũ, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli arĩa morĩte marorete
werũ-inĩ nĩmagarũrũkĩire acio maamateng'eragia. **21**
Rĩrĩa Joshua na Isiraeli othe moonire atĩ andũ ao arĩa
mooheirie andũ thuutha wa itũũra nĩmarĩtunyanĩte, na
makĩona ndogo ĩgĩtoga kuuma itũũra, makĩgarũrũka na
makĩũraga andũ acio a Ai. **22** Nao andũ arĩa maamohetie
makiuma itũũra rĩu inene matharĩkĩre. Andũ a Ai
magĩgĩĩkĩrwo gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, makĩmagĩa
mbere na thuutha. Andũ a Isiraeli makĩmaniina, na
matiatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo, kana
makĩreka o na ũmwe ahonoke. **23** No nĩmanyiitire
mũthamaki wa Ai arĩ muoyo, makĩmũtwarĩra Joshua.
24 Rĩrĩa andũ a Isiraeli maarĩkirie kũũraga andũ othe
a Ai arĩa maarĩ gĩthaka-inĩ na kũu werũ-inĩ, kũrĩa
maamateng'ereirie-rĩ, na rĩrĩa andũ acio othe maarĩkirie
kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, andũ a Isiraeli othe
magĩcooka Ai na makĩũraga andũ arĩa othe maarĩ kuo.
25 Andũ arĩa mooragirwo mũthenya ũcio maarĩ andũ
12,000, arũme na andũ-a-nja; nao nĩo andũ othe a
itũũra rĩa Ai. **26** Nĩgũkorwo Joshua ndaigana gũthuna
guoko kũrĩa kwambararĩtie itimũ rĩake nginya rĩrĩa
aarĩkirie kũniina andũ arĩa othe maatũũraga Ai. **27** Nao
andũ a Isiraeli magĩkuuĩra ũhiũ na indo iria maatahĩte
kuuma itũũra rĩu inene, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Joshua.
28 Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩcina Ai na akĩrĩtua hĩba
ya mwanangĩko ya gũtũũra, gũgĩtuĩka kũndũ gũkirĩte
ihooru nginya ũmũthĩ. **29** Joshua agĩcooka agĩcuuria
mũthamaki ũcio wa Ai mũtĩ igũrũ, akĩreka aikare ho o
nginya hwaĩ-inĩ. Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana atĩ
mwĩrĩ ũcio ũrutwo mũtĩ igũrũ, ũikio hau itoonyero-
inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩu, magĩcooka makĩũigĩrĩra
hĩba nene ya mahiga, nayo ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ. **30**
Thuutha wa ũguo Joshua agĩakĩra Jehova, o we Ngai wa
Isiraeli, kĩgongona o kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali, **31** o ta
ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aathĩte andũ a Isiraeli.
Aagĩakire o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo thĩinĩ wa Ibuku rĩa
Watho wa Musa, kĩgongona kĩrĩ kĩa mahiga matarĩ
maicũhie, hatarĩ indo cia wĩra cia kĩgera ikũhũthĩrwo
ho. Igũrũ rĩakĩo makĩrutĩra Jehova maruta ma njino
na magongona ma ũiguano. **32** Nake Joshua akĩandĩka
watho wa Musa igũrũ rĩa mahiga macio, aandĩkire andũ
a Isiraeli marĩ ho makĩĩonagĩra. **33** Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli
othe, na andũ a kũngĩ na ene bũrũri o ũndũ ũmwe,
hamwe na athuuri ao, na anene na atuithania ciira,
makĩrũgama mĩena yeerĩ ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa
Jehova mang'etheire athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii
na nĩo maarĩkuuaga. Nuthu ya andũ yarũgamĩte mbere
ya kĩrĩma kĩa Gerizimu, na nuthu ĩyo ĩngĩ ĩkarũgama
mbere ya kĩrĩma kĩa Ebali, o ta ũrĩa Musa ndungata ya
Jehova aathanĩte mbere ĩyo rĩrĩa aarutanire ũhoro wa
kũrathimaga andũ a Isiraeli. **34** Thuutha ũcio, Joshua
agĩthoma ciugo ciothe cia Watho, agĩthoma irathimo o
na agĩthoma irumi, o ta ũrĩa kwaandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa
Watho. **35** Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe kĩa iria ciothe Musa
aathanĩte Joshua ataathomeire kĩũngano kĩu gĩothe kĩa
Isiraeli, o hamwe na andũ-a-nja na ciana na andũ o
kũngĩ arĩa maatũũranagia nao.

9 Na rĩrĩa athamaki othe arĩa maarĩ mwena wa ithũĩro
wa Rũũĩ rwa Jorodani maiguire maũndũ macio,
na arĩa maarĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, na arĩa maarĩ
ituamba-ini ciikũrũko cia irĩma cia mwena wa ithũĩro,
na kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩrĩa Inene guothe o nginya
Lebanoni (nĩo athamaki a andũ a Ahiti, na Aamori,
na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi), **2**
magĩcookanĩrĩra hamwe nĩguo mahũũrane na Joshua
na Isiraeli. **3** No rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Gibeoni maaiguire
ũrĩa Joshua ekĩte itũũra rĩa Jeriko o na rĩa Ai, **4** magĩĩka
ũndũ wa wara. Magĩthiĩ marĩ ta andũ matũmĩtwo
marĩ na ndigiri ciao ikuuithĩtio makũnia matarũkangu,
na mondo ngũrũ mũno cia ndibei irĩ nduĩkangu na
igatumwo. **5** Nao arũme acio meekĩrĩte iraatũ ciarĩ
ndarũku, ciarĩ na iraka, na makehumba nguo ngũrũ.
Irio ciao ciothe iria meekuuĩire rĩĩgu ciarĩ nyũmũ na
ikagĩa mbuu. **6** Nao magĩthiĩ kũrĩ Joshua kambĩ-inĩ
o kũu Giligali, makĩmwĩra atĩrĩ we mwene hamwe
na andũ a Isiraeli, "Tũũkĩte kuuma bũrũri wa kũraya
mũno na gũkũ; tondũ ũcio gĩai kĩrĩkanĩro na ithuĩ." **7**
Nao andũ a Isiraeli makĩĩra Ahivi acio atĩrĩ, "Hihi no
gũkorwo mũtũũraga o gũkũ gũkuhĩ na ithuĩ, tũngĩhota
atĩa kũgĩa kĩrĩkanĩro na inyuĩ?" **8** Nao magĩcookeria
Joshua atĩrĩ, "Ithuĩ tũrĩ ndungata ciaku." Ningĩ Joshua
akĩmooria atĩrĩ, "Inyuĩ mũrĩ a, na muumĩte kũ?" **9** Nao
makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ithuĩ ndungata ciaku tuumĩte
bũrũri wa kũraya mũno na gũkũ, tũũkĩte nĩ ũndũ wa
ngumo ya Jehova Ngai wanyu. Nĩgũkorwo nĩtũiguĩte
ũhoro wake: o na maũndũ mothe marĩa eekire bũrũri
wa Misiri, **10** na ũrĩa wothe eekire athamaki arĩa eerĩ
a Aamori kũu irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, nao nĩ
Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, na Ogu mũthamaki
wa Bashani, ũrĩa wathamakaga Ashitarothu. **11** Nao
athuuri atongoria aitũ na andũ arĩa othe matũũraga
bũrũri witũ nĩmatwĩrire atĩrĩ, 'Kuuai irio nĩ ũndũ wa
rũgendo rwanyu, mũthiĩ mũcemanie na andũ acio,
na mũmeere atĩrĩ, "Ithuĩ tũrĩ ndungata cianyu; gĩai
kĩrĩkanĩro na ithuĩ."' **12** Irio ici ciitũ cia rĩĩgu ciarĩ
hiũ mũthenya ũrĩa tuoimire gwitũ tũke kũrĩ inyuĩ.
No rĩu ta kĩonei ũrĩa ciũmĩte na ikagĩa mbuu. **13**
Nacio mondo ici ciarĩ njerũ tũgĩciyũria ndibei, no rĩu
ta kĩonei ũrĩa ituĩkangĩte. Nacio nguo ciitũ na iraatũ
nĩikũrĩte nĩ ũndũ wa rũgendo kũraiha mũno." **14** Nao
andũ a Isiraeli makĩrora irio imwe cia andũ acio, no
matiigana kũhooya kĩrĩra kuuma harĩ Jehova. **15** Nake
Joshua akĩgĩa kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nao atĩ areke matũũre
muoyo, nao atongoria a kĩũngano kĩu kĩa andũ a Isiraeli

magĩĩkĩra ũhoro ũcio hinya na mwĩhĩtwa. **16** Mĩthenya
ĩtatũ thuutha wa kũgĩa na kĩrĩkanĩro kĩu na andũ
acio a Gibeoni, andũ a Isiraeli makĩigua atĩ andũ acio
maahakanĩte nao, na maatũũraga o hakuhĩ nao. **17** Nĩ
ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makiumagara, na mũthenya wa
gatatũ magĩkinya matũũra-inĩ mao manene, na nĩmo:
Gibeoni, na Kefira, na Beerothu, na Kiriathu-Jearimu.
18 No andũ a Isiraeli matiigana kũmahũũra, nĩ ũndũ
atongoria a kĩũngano kĩao nĩmehĩtĩte na mwĩhĩtwa
makĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli. Nakĩo
kĩũngano kĩu gĩothe gĩkĩnuguna nĩ ũndũ wa atongoria
acio, **19** no atongoria acio othe makĩmacookeria atĩrĩ,
"Nĩtwĩhĩtĩte na mwĩhĩtwa tũkĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Jehova
Ngai wa Isiraeli, na tondũ ũcio tũtingĩmahutia. **20**
Ũrĩa tũngĩmeeka nĩ atĩrĩ: Nĩ tũkũreka matũũre muoyo,
nĩgeetha tũtikanacookererwo nĩ marakara nĩ ũndũ
wa kuuna mwĩhĩtwa ũrĩa twehĩtire nĩ ũndũ wao." **21**
O na ningĩ makĩmeera atĩrĩ, "Rekei matũũre muoyo,
no matuĩke a kuunaga ngũ na a gũtahagĩra kĩrĩndĩ
gĩkĩ gĩothe gĩa Isiraeli maaĩ." Nĩ ũndũ ũcio atongoria
makĩiga kĩrĩko kĩao kũrĩ andũ acio a Gibeoni. **22** Ningĩ
Joshua agĩĩta andũ acio a Gibeoni akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ
gĩatũmire mũtũheenie rĩrĩa mwoigire atĩrĩ, 'Tũtũũraga
kũndũ kũraya mũno na inyuĩ,' o rĩrĩa mũtũũraga o
gũkũ gũkuhĩ na ithuĩ? **23** Tondũ ũcio nĩmwagwatwo
nĩ kĩrumi, na inyuĩ mũtigatiga gũtuĩka ndungata cia
kuuna ngũ na gũtahagĩra nyũmba ya Ngai wakwa maaĩ."
24 Nao magĩcookeria Joshua makĩmwĩra atĩrĩ, "Ithuĩ
ndungata ciaku nĩtwerirwo o wega ũrĩa Jehova Ngai
waku aathire ndungata yake Musa akamũhe bũrũri ũyũ
wothe, na atĩ aniine andũ othe arĩa matũũraga kuo
mehere mbere yanyu. Nĩ ũndũ ũcio tũgĩĩtigĩra mũno,
tweciria ũrĩa mũngĩtũũraga, na nĩkĩo twekire ũndũ ũcio.
25 Na rĩrĩ, rĩu tũrĩ moko-inĩ maku. Twĩke ũndũ ũrĩa
wothe ũkuona ũrĩ mwega na wa kĩhooto." **26** Nĩ ũndũ
ũcio Joshua akĩmahonokia kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli,
na matiamoragire. **27** Mũthenya o ro ũcio Joshua agĩtua
andũ acio a Gibeoni oini a ngũ na atahĩri mũingĩ wa
Isiraeli maaĩ, o na atahĩri kĩgongona kĩa Jehova maaĩ o
harĩa hothe Jehova angĩathuurire. Ũguo nĩguo matũire
nginya ũmũthĩ.

10 Na rĩrĩa, Adoni-Zedeki mũthamaki wa Jerusalemu
aiguire atĩ Joshua nĩarĩkĩtie gũtunyana itũũra rĩa
Ai na akarĩananga o biũ, na ageeka Ai na mũthamaki
warĩo o ta ũrĩa ekĩte itũũra rĩa Jeriko na mũthamaki
warĩo, na atĩ andũ a Gibeoni nĩmagĩte kĩrĩkanĩro gĩa
thayũ na Isiraeli na atĩ maatũũraga hakuhĩ nao-rĩ. **2**
Nake, we na andũ ake makĩmaka mũno nĩ ũndũ wa
ũhoro ũcio, nĩgũkorwo Gibeoni rĩarĩ itũũra inene na
rĩa bata, o ta rĩmwe rĩa matũũra marĩa maakoragwo
marĩ ma ũthamaki; na rĩarĩ inene gũkĩra Ai, o na
ningĩ andũ a rĩo othe maarĩ njamba cia ita. **3** Nĩ
ũndũ ũcio Adoni-Zedeki mũthamaki wa Jerusalemu
agĩtũmanĩra Hohamu mũthamaki wa Hebironi, na
Piramu mũthamaki wa Jaramuthu, na Jafia mũthamaki
wa Lakishi, o na Debiri mũthamaki wa Egiloni, **4**
akĩmeera atĩrĩ, "Ambatai mũũke mũndeithie kũhũũra
Gibeoni, nĩ ũndũ nĩmagĩte kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na
Joshua na andũ a Isiraeli." **5** Nao athamaki acio atano a
Aamori, nao nĩ athamaki a Jerusalemu, na Hebironi,
na Jaramuthu, na Lakishi, na Egiloni, magĩcookanĩrĩra
hamwe. Makĩambata na mbũtũ ciao ciothe cia ita, nao
makĩamba hema ciao mang'etheire itũũra rĩa Gibeoni,
makĩrĩtharĩkĩra. **6** Nao andũ a Gibeoni magĩtũmanĩra
Joshua o kũu Giligali kambĩ-inĩ yake, makĩmwĩra atĩrĩ,
"Ndũgatiganĩrie ndungata ciaku. Ambata, ũũke gũkũ
narua nĩguo ũtũhonokie! Tũteithie nĩ ũndũ athamaki
othe a Aamori arĩa matũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma
nĩmacookanĩrĩire matũũkĩrĩre." **7** Nĩ ũndũ ũcio Joshua
akĩambata akiuma Giligali arĩ na ita rĩake rĩothe hamwe
na njamba ciake cia ita iria irĩ hinya. **8** Nake Jehova akĩĩra
Joshua atĩrĩ, "Ndũkametigĩre, nĩ ũndũ nĩndĩmaneanĩte
moko-inĩ maku. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wao ũkũhota
gũgwĩtiiria." **9** Thuutha wa gũthiĩ ũtukũ wothe kuuma
Giligali, Joshua akĩmahithũkĩra o rĩmwe. **10** Nake
Jehova akĩmarehere kĩrigiicano mbere ya Isiraeli, nao
makĩmatooria o biũ kũu Gibeoni. Ningĩ andũ a Isiraeli
makĩmateng'eria na njĩra ĩrĩa yathiĩte yambatĩte nginya
Bethi-Horoni, magĩthiĩ makĩmooragaga o nginya Azeka na Makeda. **11** Hĩndĩ ĩyo moragĩra andũ a Isiraeli
maikũrũkĩte kuuma Bethi-Horoni marorete Azeka-
rĩ, Jehova akĩmagũithĩria mahiga manene ma mbura
kuuma igũrũ, nao andũ aingĩ makĩũragwo nĩ mahiga
macio ma mbura o na gũkĩra arĩa mooragĩtwo nĩ andũ a
Isiraeli na rũhiũ rwa njora. **12** Mũthenya ũrĩa Jehova
aaneanire Aamori kũrĩ a Isiraeli-rĩ, Joshua akĩarĩria
Jehova, andũ a Isiraeli makĩiguaga, akĩmwĩra atĩrĩ: "We
riũa-rĩ, rũgama o ũguo wĩhaande igũrũ rĩa Gibeoni, O
nawe mweri-rĩ, rũgama o ro ũguo wĩhaande igũrũ rĩa
Gĩtuamba kĩa Aijaloni." **13** Nĩ ũndũ ũcio riũa rĩkĩrũgama
o ro ũguo, naguo mweri ũkĩrũgama, o nginya rĩrĩa rũrĩrĩ
rũu rwerĩhĩirie harĩ thũ ciao, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo
Ibuku-inĩ rĩa Jasharu. Riũa rĩarũgamire o kũu matu-inĩ
gatagatĩ na rĩkĩamba gũtiga gũthũa handũ ha mũthenya
mũgima. **14** Gũtirĩ kwagĩa mũthenya ũngĩ ta ũcio
mbere ĩyo kana thuutha ũcio, mũthenya ũrĩa Jehova
aacookirie mahooya ta macio. Ti-itherũ Jehova nĩwe
warũagĩrĩra andũ a Isiraeli! **15** Nake Joshua agĩcooka
hamwe na andũ othe a Isiraeli kambĩ-inĩ kũu Giligali.
16 Na rĩrĩ, athamaki acio atano nĩmoorĩte na magathiĩ
makehitha thĩinĩ wa ngurunga kũu Makeda. **17** Rĩrĩa
Joshua eerirwo atĩ athamaki acio nĩmonetwo mehithĩte
ngurunga-inĩ kũu Makeda, **18** akiuga atĩrĩ, "Garagariai
mahiga manene mũhinge mũromo wa ngurunga ĩyo na
mũige arangĩri ho. **19** No inyuĩ mũtigatithie. Teng'eriai
thũ cianyu, mũcitharĩkĩre mũcirutĩtie na thuutha, na
mũtikareke itoonye matũũra macio manene, nĩgũkorwo
Jehova Ngai wanyu nĩacineanĩte moko-inĩ manyu."
20 Nĩ ũndũ ũcio Joshua hamwe na andũ a Isiraeli
makĩmaniina biũ, hakuhĩ kwage mũndũ o na ũmwe
ũgũtigara, no anini arĩa maatigarire nĩmahotire kũũrĩra
matũũra mao manene marĩa maarĩ mairigĩre. **21**
Mbũtũ yothe ya ita ĩgĩgĩcooka kambĩ kũrĩ Joshua o
kũu Makeda na thayũ, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
wacookire kwaria kiugo gĩa gũũkĩrĩra andũ a Isiraeli.
22 Joshua agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Hingũrai mũromo
wa ngurunga-inĩ na mũndehere athamaki acio atano."
23 Nĩ ũndũ ũcio magĩĩka o ũguo, makĩruta athamaki
acio atano kuuma ngurunga-inĩ, na nĩo athamaki a

Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi o
na Egiloni. **24** Athamaki acio marĩkia kũrehwo harĩ
Joshua, agĩĩta andũ othe a Isiraeli na akĩĩra anene
a ita arĩa mathiĩte nake atĩrĩ, "Ũkai haha, mũkinye
athamaki aya ngingo." Nĩ ũndũ ũcio makiumĩra,
magĩkinya athamaki acio ngingo. **25** Joshua akĩmeera
atĩrĩ, "Mũtigetigĩre kana mũkue ngoro. Gĩai na hinya
na mũũmĩrĩrie. Ũũ nĩguo Jehova arĩĩkaga thũ cianyu
ciothe iria mũrĩrũaga nacio." **26** Nake Joshua akĩringa
athamaki acio akĩmooraga, agĩcooka akĩmacuuria igũrũ
rĩa mĩtĩ ĩtano, nao magĩtinda macunjurĩte mĩtĩ-inĩ ĩyo
nginya hwaĩ-inĩ. **27** Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana,
nayo mĩĩrĩ ya andũ acio ĩgĩcuurũrio kuuma mĩtĩ-inĩ,
ĩgĩikio ngurunga ĩrĩa meehithĩte; na hau mũromo-inĩ wa
ngurunga ĩyo hakĩigwo mahiga manene mũno, namo
matũire ho o na ũmũthĩ. **28** Mũthenya ũcio, Joshua
agĩtunyana itũũra rĩa Makeda; akĩniina mũthamaki na
itũũra rĩu na rũhiũ rwa njora, na akĩniina andũ othe
arĩa maarĩ thĩinĩ warĩo biũ. Ndaatigirie mũndũ o na
ũmwe arĩ muoyo; na agĩĩka mũthamaki wa Makeda o
ta ũrĩa eekire mũthamaki wa Jeriko. **29** Ningĩ Joshua
na Isiraeli rĩothe arĩa maarĩ hamwe nake makiuma
kũu Makeda magĩthiĩ nginya itũũra rĩa Libina na
makĩrĩtharĩkĩra. **30** Nake Jehova akĩneana itũũra rĩu o
narĩo na mũthamaki warĩo moko-inĩ ma andũ a Isiraeli.
Nake Joshua akĩniina itũũra rĩu na andũ arĩa maarĩ
kuo na rũhiũ rwa njora. Ndaigana gũtigia mũndũ o na
ũmwe thĩinĩ warĩo arĩ muoyo. Nake agĩĩka mũthamaki
warĩo o ta ũrĩa eekire mũthamaki wa Jeriko. **31** Ningĩ
Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makiuma
kũu Libina magĩthiĩ nginya Lakishi; makĩrĩng'ethera,
makĩrĩtharĩkĩra. **32** Nake Jehova akĩneana Lakishi kũrĩ
Isiraeli, nake Joshua akĩrĩtunyana mũthenya wa keerĩ.
Itũũra rĩu akĩrĩniina na rũhiũ rwa njora o hamwe na
andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ warĩo, o ta ũrĩa eekire
Libina. **33** O hĩndĩ ĩyo, nake Horamu mũthamaki wa
Gezeri nĩokĩte gũteithia Lakishi, no Joshua akĩmũhoota
hamwe na mbũtũ yake, o nginya gũkĩaga mũndũ
watigarire muoyo. **34** Ningĩ Joshua na Isiraeli othe
arĩa maarĩ hamwe nake makiuma kũu Lakishi magĩthiĩ
nginya Egiloni; makĩrĩng'ethera makĩrĩtharĩkĩra. **35**
Nao magĩtunyana itũũra rĩu mũthenya o ro ũcio, na
makĩrĩniina biũ na rũhiũ rwa njora, na makĩniina
andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ warĩo, o ta ũrĩa meekĩte
Lakishi. **36** Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ
hamwe nake, makĩambata kuuma Egiloni magĩthiĩ
nginya Hebironi, makĩrĩtharĩkĩra. **37** Magĩtunyana
itũũra rĩu, na makĩrĩniina na rũhiũ rwa njora hamwe
na mũthamaki warĩo, na tũtũũra twarĩo, na arĩa othe
maarĩ thĩinĩ watuo. Matiatigirie mũndũ o na ũmwe
arĩ muoyo. Nao makĩrĩananga biũ hamwe na arĩa othe
maarĩ thĩinĩ warĩo, o ta ũrĩa meekĩte Egiloni. **38** Ningĩ
Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ nake makĩhũndũka,
magĩtharĩkĩra Debiri. **39** Magĩtunyana itũũra rĩu, na
mũthamaki warĩo, na tũtũũra twarĩo, makĩmaniina na
rũhiũ rwa njora. Makĩananga arĩa maarĩ thĩinĩ warĩo biũ.
Matiatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo. Nao magĩĩka
Debiri na mũthamaki warĩo o ta ũrĩa meekĩte Libina na
mũthamaki warĩo, na noguo meekĩte Hebironi. **40** Nĩ
ũndũ ũcio Joshua agĩtooria mwena ũcio wothe, naguo
bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, o na Negevu, na ituamba-inĩ cia
irĩma cia mwena wa ithũĩro, o na kũu ciikũrũko-inĩ
cia irĩma, hamwe na athamaki othe akuo. Ndaatigirie
mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo. Nĩanangire arĩa othe
maarĩ na mĩhũmũ, o ta ũrĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli
aathanĩte. **41** Joshua akĩmatooria kuuma Kadeshi-
Barinea nginya Gaza na kuuma mwena ũcio wothe
wa Gosheni nginya Gibeoni. **42** Athamaki acio othe
hamwe na mabũrũri mao-rĩ, Joshua aamahootire na
itharĩkĩra rĩmwe, nĩ ũndũ Jehova, Ngai wa Isiraeli nĩwe
warũagĩrĩra Isiraeli. **43** Nake Joshua agĩcooka hamwe
na andũ othe a Isiraeli kambĩ-inĩ kũu Giligali.

11 Na rĩrĩ, rĩrĩa Jabini mũthamaki wa Hazoru aiguire
ũhoro wa maũndũ macio, agĩtũma ũhoro kũrĩ
Jobabu mũthamaki wa Madoni, kũrĩ athamaki a
Shimuroni na Akishafu, **2** o na kũrĩ athamaki a mwena
wa gathigathini arĩa maarĩ irĩma-inĩ, o kũu Araba mwena
wa gũthini wa Kinerethu, o na ituamba cia mwena wa
ithũĩro, o na kũu Nafothu-Dori mwena wa ithũĩro; **3** na
kũrĩ Akaanani arĩa matũire mwena wa irathĩro na wa
ithũĩro; na kũrĩ Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ajebusi
o kũu bũrũri ũcio wa irĩma; o na kũrĩ Ahivi kũu mũhuro
wa Herimoni rũgongo rwa Mizipa. **4** Nao magĩũka
na mbũtũ ciao ciothe cia ita, na gĩkundi kĩnene kĩa
mbarathi na ngaari cia ita, maarĩ mbũtũ nene mũno,
makaingĩha o ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia
iria. **5** Athamaki acio othe magĩturanĩra mbũtũ ciao, na
makĩamba kambĩ hamwe gũkuhĩ na maaĩ ma Meromu,
nĩgeetha mahũũrane na Isiraeli. **6** Nake Jehova akĩĩra
Joshua atĩrĩ, "Ndũkametigĩre, tondũ rũciũ ihinda ta rĩĩrĩ
nĩngamaneana othe kũrĩ Isiraeli, moragĩtwo. Mũgaatinia
mbarathi ciao mĩtari ithue, na mũcine ngaari ciao cia ita
na mwaki." **7** Nĩ ũndũ ũcio Joshua na mbũtũ yake yothe
ya ita, makĩmakorerera o rĩmwe kũu maaĩ ma Meromu,
makĩmatharĩkĩra, **8** nake Jehova akĩmaneana moko-
inĩ ma Isiraeli. Nao makĩmahoota makĩmaingatithia o
nginya Sidoni ĩrĩa Nene, makĩmakinyia Misirefothu-
Aimu, o na makĩmakinyia Gĩtuamba kĩa Mizipa kĩrĩa kĩrĩ
mwena wa irathĩro, o nginya hakĩaga mũndũ watigirwo
arĩ muoyo. **9** Joshua akĩmeeka o ta ũrĩa Jehova aathanĩte:
Agĩtinia mbarathi ciao mĩtari, na agĩcina ngaari ciao
cia ita na mwaki. **10** Ningĩ Joshua akĩhũndũka na
agĩtunyana itũũra rĩa Hazoru na akĩũraga mũthamaki
warĩo na rũhiũ rwa njora. (Hazoru nĩrĩo rĩarĩ itũũra
inene mothamaki-inĩ macio). **11** Nao makĩũraga andũ
arĩa othe maarĩ kuo na rũhiũ rwa njora. Makĩmaniina
biũ na matiigana gũtigia kĩndũ o na kĩmwe kĩarĩ na
mĩhũmũ, nake agĩcina Hazoru na mwaki. **12** Nake
Joshua agĩtunyana matũũra macio mothe ma ũthamaki
na athamaki a mo, na akĩmooraga na rũhiũ rwa njora.
Akĩmaniina biũ, o ta ũrĩa Musa ndungata ya Jehova
aathanĩte. **13** No rĩrĩ, Isiraeli matiigana gũcina itũũra o
na rĩmwe rĩa marĩa maakĩtwo ihumbu-inĩ, o tiga itũũra
rĩa Hazoru, rĩrĩa Joshua aacinire. **14** Andũ a Isiraeli
nĩmekuuĩire indo ciothe iria maatahire, na mahiũ ma
matũũra macio, no makĩũraga andũ othe na rũhiũ rwa
njora o nginya makĩmaniina biũ, na matiigana gũtiga
mũndũ o na ũmwe warĩ na mĩhũmũ. **15** O ta ũrĩa Jehova
aathire ndungata yake Musa-rĩ, ũguo noguo nake Musa

aathire Joshua; nake Joshua agĩĩka o ta ũguo; gũtirĩ ũndũ
o na ũmwe ateekire wa maũndũ marĩa Jehova aathĩte
Musa mekwo. **16** Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtunyana bũrũri
ũcio wothe: nĩguo bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, na bũrũri
wothe wa Negevu, na mwena wa Gosheni wothe, na
ituamba cia irĩma cia mwena wa ithũĩro, na bũrũri wa
Araba, na irĩma cia kũu Isiraeli o na ituamba ciacio, **17**
na kuuma kĩrĩma kĩa Halaku, kĩrĩa kĩrorete mwena wa
Seiru, nginya Baali-Gadi kũu Gĩtuamba kĩa Lebanoni
mũhuro wa kĩrĩma kĩa Herimoni. Akĩnyiita athamaki ao
othe, na akĩmahũũra, akĩmooraga. **18** Joshua nĩarũire
mbaara na athamaki acio othe ihinda iraaya. **19** Na tiga
o Ahivi arĩa maatũũraga Gibeoni, gũtirĩ itũũra inene
o na rĩmwe rĩagĩire kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na andũ a
Isiraeli, nao andũ a Isiraeli magĩtunyana matũũra macio
mothe na ũndũ wa kũrũa mbaara nao. **20** Nĩgũkorwo nĩ
Jehova we mwene watũmire, momie ngoro ciao nĩguo
makarũe mbaara na andũ a Isiraeli, nĩgeetha amaniine
biũ, amaniine o kũmaniina atekũmaiguĩra tha, o ta
ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **21** O hĩndĩ ĩyo Joshua agĩthiĩ
akĩniina andũ a Anaki kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma:
kuuma Hebironi, na Debiri na Anabu, na kuuma bũrũri
wothe ũrĩa wa irĩma wa Juda, na kuuma bũrũri wothe
ũrĩa wa irĩma wa Isiraeli. Joshua akĩmaniina biũ hamwe
na matũũra mao. **22** Na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa
Anaki bũrũri ũcio wa Isiraeli; no itũũra rĩa Gaza, na rĩa
Gathu, na rĩa Ashidodi nĩ gwatigarire andũ amwe ao. **23**
Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtunyana bũrũri ũcio wothe, o ta
ũrĩa Jehova aathĩte Musa, nake akĩũhe andũ a Isiraeli
ũtuĩke igai rĩao na ũgaywo kũringana na ũrĩa mĩhĩrĩga
yagayanĩtio. Naguo bũrũri ũkĩhoorera, gũkĩaga mbaara.

12 Na rĩrĩ, aya nĩo athamaki a bũrũri arĩa
maahootirwo nĩ andũ a Isiraeli na makĩĩnyiitĩra
bũrũri wao wa mwena wa irathĩro mũrĩmo ũcio ũngĩ wa
Jorodani, kuuma mũkuru wa Rũũĩ rwa Arinoni nginya
kĩrĩma kĩa Herimoni, o hamwe na mwena wothe wa
irathĩro wa Araba: **2** Athamaki acio nĩ Sihoni wa Aamori,
ũrĩa wathamakaga Heshiboni. Aathanaga kuuma itũũra
rĩa Aroeri rĩrĩa rĩrĩ rũteere-inĩ rwa mũkuru wa Arinoni,
o na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ gatagatĩ ka mũkuru ũcio
o na nuthu ya Gileadi nginya Rũũĩ rwa Jaboku, rũrĩa
rũrĩ mũhaka-inĩ wa Aamoni. **3** O na nĩathanaga mwena
wa irathĩro wa Araba, kuuma Iria rĩa Kinerethu nginya
iria rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ), nginya Bethi-
Jeshimothu, na ningĩ gũthiĩ na mwena wa gũthini
agakinya mũhuro wa kĩanda kĩa iharũrũka cia Pisiga.
4 Ningĩ andũ a Isiraeli magĩtunyana bũrũri wa Ogu
mũthamaki wa Bashani, ũmwe wa matigari ma andũ a
Refaimu arĩa maatũũraga kũu Ashitarothu na Edirei. **5**
Aathanaga Kĩrĩma kĩa Herimoni, na Saleka, na Bashani
guothe, o nginya mũhaka-inĩ wa andũ a Geshuru, na wa
Maaka, na nuthu ya Gileadi o nginya mũhaka-inĩ wao
na Sihoni mũthamaki wa Heshiboni. **6** Musa ndungata
ya Jehova hamwe na andũ a Isiraeli nĩmamatooririe.
Nake Musa ndungata ya Jehova akĩheana bũrũri wao
kũrĩ andũ a Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga
wa Manase, gũtuĩke igai rĩao. **7** Acio nĩo athamaki a
bũrũri ũrĩa Joshua na andũ a Isiraeli maatooririe kũu
mwena wa ithũĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani, kuuma Baali-
Gadi, Gĩtuamba-inĩ kĩa Lebanoni, nginya Kĩrĩma kĩa
Halaku, kĩrĩa kĩrorete na mwena wa Seiru (mabũrũri
mao nĩmaheanĩtwo nĩ Joshua kũrĩ mĩhĩrĩga ya Isiraeli
matuĩke magai mao kũringana na ũrĩa mĩhĩrĩga yao
yagayanĩtio, **8** bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, na ituamba cia
mwena wa ithũĩro, na Araba, na kũrĩa kũrĩ ciikũrũko cia
irĩma, na kũu werũ-inĩ, o na Negevu, nĩ mo mabũrũri ma
Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na
Ajebusi): **9** mũthamaki wa Jeriko, ũmwe, na mũthamaki
wa Ai (hakuhĩ na Betheli), ũmwe, **10** na mũthamaki
wa Jerusalemu, ũmwe, na mũthamaki wa Hebironi,
ũmwe, **11** na mũthamaki wa Jaramuthu, ũmwe, na
mũthamaki wa Lakishi, ũmwe, **12** na mũthamaki wa
Egiloni, ũmwe, na mũthamaki wa Gezeri, ũmwe, **13**
na mũthamaki wa Debiri, ũmwe, na mũthamaki wa
Gederi, ũmwe, **14** na mũthamaki wa Horoma, ũmwe,
na mũthamaki wa Aradi, ũmwe, **15** na mũthamaki wa
Libina, ũmwe, na mũthamaki wa Adulamu, ũmwe, **16**
na mũthamaki wa Makeda, ũmwe, na mũthamaki wa
Betheli, ũmwe, **17** na mũthamaki wa Tapua, ũmwe,
na mũthamaki wa Heferi, ũmwe, **18** na mũthamaki
wa Afeku, ũmwe, na mũthamaki wa Lasharoni, ũmwe,
19 na mũthamaki wa Madoni, ũmwe, na mũthamaki
wa Hazoru, ũmwe, **20** na mũthamaki wa Shimuroni
Meroni, ũmwe, na mũthamaki wa Akishafu, ũmwe, **21**
na mũthamaki wa Taanaka, ũmwe, na mũthamaki wa
Megido, ũmwe, **22** na mũthamaki wa Kedeshi, ũmwe,
na mũthamaki wa Jokineamu itũũra rĩ kũu Karimeli,
ũmwe, **23** na mũthamaki wa Dori (kũu Nafothu-Dori),
ũmwe, na mũthamaki wa Goimu kũu Giligali, ũmwe, **24**
na mũthamaki wa Tiriza, ũmwe; athamaki acio othe
maarĩ mĩrongo ĩtatũ na ũmwe.

13 Na rĩrĩ, rĩrĩa Joshua aarĩ mũndũ mũkũrũ na mĩaka
yake ĩkaingĩha-rĩ, Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũrĩ
mũkũrũ mũno, na no gũtigarĩte bũrũri mũnene mũno
wa kwĩgwatĩrwo ũtuĩke wanyu. **2** "Ũyũ nĩguo bũrũri
ũrĩa ũtigarĩte: nĩ ng'ongo ciothe cia Afilisti na cia
Ageshuru: **3** kuuma Rũũĩ rwa Shihoru mwena wa
irathĩro wa bũrũri wa Misiri, o nginya bũrũri wa Ekironi
ũrĩa ũrĩ mwena wa gathigathini, ũrĩa wonagwo ũrĩ
bũrũri wa Akaanani (nĩguo bũrũri wa aathani arĩa
atano a Afilisti arĩa maathanaga kũu Gaza, na Ashidodi,
na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi, nĩguo bũrũri wa
Aavimu); **4** kuuma gũthini, bũrũri wothe wa andũ a
Kaanani, kuuma Ara kwa Asidoni gũthiĩ nginya Afeku,
rũgongo rwa Aamori, **5** na bũrũri wa a Gebali; na
Lebanoni guothe nginya mwena wa irathĩro, kuuma
Baali-Gadi mũhuro wa kĩrĩma kĩa Herimoni nginya Lebo-
Hamathu. **6** "Andũ othe arĩa matũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ
irĩma kuuma Lebanoni nginya Misirefothu-Maimu, na
nĩo Asidoni othe, nĩ nĩĩ ngaamaingata mehere mbere
ya andũ a Isiraeli. Nawe ũtigĩrĩre nĩwagaĩra Isiraeli
bũrũri ũcio ũtuĩke igai rĩao o ta ũrĩa ngwathĩte, **7**
na ũũgae ũtuĩke igai harĩ mĩhĩrĩga ĩyo kenda, hamwe
na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase." **8** Nuthu ĩyo ĩngĩ
ya andũ a mũhĩrĩga wa Manase, na wa Rubeni na wa
Gadi nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra igai rĩrĩa Musa aamaheete
kũu mwena wa irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, ta ũrĩa
we Musa ndungata ya Jehova aamaheete. **9** Naguo

mũhaka ũcio woimĩte Aroeri rũteere-inĩ rwa mũkuru wa
Arinoni, na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ gatagatĩ ka mũkuru
ũcio, hamwe na werũ ũrĩa mũtũũgĩru kũu Medeba,
nginya o Diboni, **10** na matũũra mothe ma Sihoni
mũthamaki wa Aamori, ũrĩa wathamakaga Heshiboni,
nginya o mũhaka wa Aamoni. **11** Ningĩ ũgakinya Gileadi,
bũrũri wa andũ a Geshuru na Maaka, o na kĩrĩma
kĩa Herimoni guothe, na Bashani guothe, o nginya
Saleka, **12** ũguo nĩ kuuga ũthamaki wothe wa Ogu kũu
Bashani, ũrĩa waathanaga Ashitarothu na Edirei, nake
ũcio nĩwe warĩ wa mũico wa matigari ma Arefaimu.
Musa nĩamatooretie na agataha bũrũri wao. **13** No rĩrĩ,
andũ a Isiraeli matiigana kũingata andũ a Geshuru
na Maaka; nĩ ũndũ ũcio matũũraga hamwe na andũ a
Isiraeli nginya ũmũthĩ. **14** No ndaigana kũhe Alawii igai,
kuona atĩ maruta mothe ma njino marĩa maarutagĩrwo
Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩmo maarĩ igai rĩao, o ta ũrĩa
aamerĩire. **15** Nake Musa akĩgaĩra mũhĩrĩga wa Rubeni,
kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ: **16** Bũrũri ũrĩa
uumĩte Aroeri rũteere-inĩ rwa mũkuru wa Arinoni, na
kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ gatagatĩ ka mũkuru ũcio, na
kũrĩa guothe gũtũũgĩru kũhĩtũka Medeba, **17** nginya
Heshiboni na matũũra marĩo marĩa maarĩ werũ-inĩ
ũcio mũtũũgĩru, na nĩmo Diboni, na Bamothu Baali, na
Bethi-Baali-Meoni, na **18** Jahazu, na Kedemothu, na
Mefaathu, na **19** Kiriathaimu, na Sibima, na Zerethu-
Shaharu rĩrĩa rĩrĩ kĩrĩma igũrũ kĩrĩa kĩarĩ kũu gĩtuamba
kĩu, **20** na Bethi-Peoru, na iharũrũka cia Pisiga, na
Bethi-Jeshimothu, **21** o na matũũra mothe marĩa maarĩ
werũ-inĩ ũcio mũtũũgĩru o hamwe na ũthamaki wothe
wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga
Heshiboni. Musa nĩamũtooretie na agatooria anene
a Midiani, na Evi, nao nĩ Rekemu, na Zuru, na Huri,
na Reba, anene maanyiitanĩte na Sihoni arĩa maatũire
bũrũri ũcio. **22** Hamwe na arĩa mooragĩirwo mbaara-
inĩ, andũ a Isiraeli nĩmooragĩte Balamu mũrũ wa Beori
ũrĩa warĩ mũragũri na rũhiũ rwa njora. **23** Mũhaka wa
mũhĩrĩga wa Rubeni warĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa
Jorodani. Matũũra macio hamwe na tũtũũra twamo
nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Rubeni, kũringana na
ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. **24** Ũyũ nĩguo bũrũri ũrĩa Musa
aaheete mũhĩrĩga wa Gadi, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao
ciatarĩĩ: **25** Nĩ bũrũri wa Jazeri, na matũũra mothe ma
Gileadi, na nuthu ya bũrũri wa andũ a Amoni o nginya
Aroeri, gũkuhĩ na Raba; **26** na kuuma Heshiboni nginya
Ramathu-Mizipe na Betonimu, na kuuma Mahanaimu
o nginya bũrũri wa Debiri; **27** na kũu gĩtuamba-inĩ,
na Bethi-Haramu, na Bethi-Nimira, na Sukothu, na
Zafoni hamwe na kũu kũngĩ gwathanagwo nĩ Sihoni
mũthamaki wa Heshiboni (mwena wa irathĩro wa Rũũĩ
rwa Jorodani, bũrũri ũrĩa ũkinyĩte mũthia-inĩ wa Iria
rĩa Kinerethu). **28** Matũũra macio hamwe na tũtũũra
twamo nĩmo maatuĩkire igai rĩa mũhĩrĩga wa Gadi,
kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. **29** Ũyũ nĩguo
bũrũri ũrĩa Musa aaheete nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase,
ũguo nĩ kuuga nuthu ya nyũmba ya njiaro cia Manase,
kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ: **30** Nĩ bũrũri ũrĩa
uumĩte o Mahanaimu, hamwe na Bashani guothe, kũrĩa
guothe gwathanagwo nĩ Ogu mũthamaki wa Bashani, o
na matũũra mothe ma Jairu kũu Bashani, namo mothe
nĩ matũũra mĩrongo ĩtandatũ, **31** nuthu ya Gileadi, na
Ashitarothu na Edirei (matũũra ma mũthamaki ma Ogu
marĩa maarĩ kũu Bashani). Kũu nĩkuo kwarĩ kwa njiaro
cia Makiru mũrũ wa Manase, ũguo nĩ kuuga nuthu ya
ariũ a Makiru, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. **32**
Rĩĩrĩ nĩrĩo igai rĩrĩa Musa aaheanĩte hĩndĩ ĩrĩa aarĩ kũu
werũ-inĩ wa Amoabi mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Jorodani,
mwena wa irathĩro wa Jeriko. **33** No rĩrĩ, mũhĩrĩga wa
Lawi ndwaheirwo igai nĩ Musa; Jehova, Ngai wa Isiraeli,
nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa aamerĩire.

14 Maya nĩmo mabũrũri marĩa andũ a Isiraeli
maheirwo matuĩke igai rĩao bũrũri-inĩ wa Kaanani,
ũrĩa Eleazaru mũthĩnjĩri-Ngai, na Joshua mũrũ wa
Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mĩhĩrĩga ya Isiraeli
maamagaĩire. **2** Magai mao maagairwo na njĩra ya
gũcuukĩra mĩtĩ kũrĩ o mĩhĩrĩga ĩyo kenda na nuthu, o ta
ũrĩa Jehova aathĩte Musa, **3** nĩgũkorwo Musa nĩaheete
mĩhĩrĩga ĩĩrĩ na nuthu igai rĩao mwena wa irathĩro
wa Rũũĩ rwa Jorodani. No rĩrĩ, ndaaheete Alawii igai
hamwe na andũ acio angĩ, **4** nĩgũkorwo ariũ a Jusufu
nĩmatuĩkĩte mĩhĩrĩga ĩĩrĩ, nĩyo mũhĩrĩga wa Manase,
na wa Efiraimu. Alawii matiigana kũgaĩrwo ithaka tiga
o matũũra ma gũtũũra, na ithaka iria ciarigiicĩirie
matũũra macio cia kũrĩithagia ndũũru ciao cia mbũri
na ng'ombe. **5** Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩgayania
bũrũri ũcio o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. **6** Na rĩrĩ, andũ
a mũhĩrĩga wa Juda magĩthiĩ kũrĩ Joshua kũu Giligali,
nake Kalebu mũrũ wa Jefune ũrĩa Mũkenizi akĩmwĩra
atĩrĩ, "Wee nĩũũĩ ũhoro ũrĩa Jehova eerire Musa mũndũ
wa Ngai ũkoniĩ niĩ nawe tũrĩ kũu Kadeshi-Barinea. **7**
Niĩ ndaarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna hĩndĩ ĩrĩa
Musa ndungata ya Jehova aandũmire kuuma Kadeshi-
Barinea thiĩ ngathigaane bũrũri ũcio. Nĩndamũcookeirie
ũhoro o ta ũrĩa warĩ ngoro-inĩ yakwa, **8** no rĩrĩ, ariũ a
ithe witũ arĩa twaambatanĩtie nao nĩmatũmire ngoro
cia andũ ciyũrwo nĩ guoya. No o na kũrĩ ũguo-rĩ, niĩ
nĩ ndarũmĩrĩire Jehova Ngai wakwa na ngoro yakwa
yothe. **9** Nĩ ũndũ ũcio, Musa akĩĩhĩta na mwĩhĩtwa
mũthenya o ro ũcio akĩnjĩĩra atĩrĩ, 'Ti-itherũ bũrũri ũcio
makinya maku marakinyangire ũgaatuĩka igai rĩaku
na rĩa ciana ciaku nginya tene, nĩ ũndũ niĩũrũmĩrĩire
Jehova Ngai wakwa na ngoro yaku yothe.' **10** "Na rĩrĩ, o
ta ũrĩa Jehova eranĩire nĩageeka-rĩ, nĩandũũrĩtie muoyo
mĩaka mĩrongo ĩna na ĩtano kuuma hĩndĩ ĩrĩa aarĩirie
Musa akĩmũhe ũhoro ũcio, hĩndĩ ĩyo yothe Isiraeli
moorũũraga werũ-inĩ. Na rĩrĩ, ndĩ haha ũmũthĩ, ndĩ na
ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩtano! **11** Ndĩ na
hinya ũmũthĩ o ta ũrĩa ndarĩ naguo mũthenya ũrĩa Musa
aandũmire; ndĩ na hinya wa gũthiĩ mbaara-inĩ o ta ũrĩa
ndaarĩ naguo hĩndĩ ĩyo, hinya wa gũthiĩ rũgendo kana
wa kũinũka mũciĩ. **12** Tondũ ũcio rĩu kĩĩhe bũrũri ũyũ
wa irĩma, o ũrĩa Jehova aaririe ũhoro waguo mũthenya
ũcio. Wee mwene nĩwaiguire mũthenya ũcio atĩ andũ
a Anaki maarĩ kũndũ kũu, namo matũũra mao maarĩ
manene na makairigĩrwo na hinya mũno, na rĩrĩ, Jehova
angĩkorwo hamwe na niĩ andeithie-rĩ, nĩngũmaingata o
ta ũrĩa oigire." **13** Nake Joshua agĩkĩrathima Kalebu
mũrũ wa Jefune, na akĩmũhe Hebironi gũtuĩke igai
rĩake. **14** Nĩ ũndũ ũcio Hebironi gũtũũire kũrĩ gwa

Kalebu mũrũ wa Jefune ũcio Mũkenizi kuuma hĩndĩ ĩyo,
nĩ ũndũ nĩarũmĩrĩire Jehova Ngai wa Isiraeli na ngoro
yake yothe. **15** (Hebironi gwetagwo Kiriathu-Ariba nĩ
ũndũ gwetanĩtio na Ariba, ũrĩa warĩ mũndũ mũnene
mũno gũkĩra arĩa angĩ othe thĩinĩ wa andũ a Anaki).
Naguo bũrũri ũkĩhoorera, gũkĩaga mbaara.

15 Naguo bũrũri ũrĩa wagaĩirwo mũhĩrĩga wa Juda,
kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ, wakinyĩte
o mũhaka-inĩ wa bũrũri wa Edomu, o na ũgakinya
werũ-inĩ wa Zini gĩturi-inĩ kĩa mwena ũcio wa gũthini.
2 Mũhaka wao wa mwena wa gũthini wambĩrĩire
gĩcongoco-inĩ kĩa mwena wa gũthini kĩa Iria rĩa Cumbĩ, **3**
mũhaka ũcio ũkahĩtũkĩra mwena wa gũthini wa Mwanya
wa Akirabimu, ũgathiĩ na mbere o nginya Zini, na
ũkambatĩrĩra na mwena wa gũthini wa Kadeshi-Barinea.
Ningĩ ũgathiĩ wĩgiritanĩtie na Hezironi, ũkambata
ũgakinya Adari, ningĩ ũkarigiicũka ũgakinya Karika. **4**
Ningĩ wacookete ũgathiĩ o ro ũguo nginya Azimoni,
ũkoimĩrĩra karũũĩ ka bũrũri wa Misiri, ũkarĩkĩrĩria iria-
inĩ. Ũyũ nĩguo mũhaka wao wa mwena wa gũthini.
5 Mũhaka wa mwena wa irathĩro warĩ Iria rĩa Cumbĩ
nginya mũthia wa Rũũĩ rwa Jorodani. Naguo mũhaka
wa mwena wa gathigathini wambĩrĩirie gĩcongoco-
inĩ kĩa iria mũthia-inĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani, **6**
ũkambatĩrĩra nginya Bethi-Hogila, na ũgathiĩ ũhĩtũkĩire
mwena wa gathigathini wa Bethi-Araba, na ũkambata
ũgakinya Ihiga-inĩ rĩa Bohani mũrũ wa Rubeni. **7** Ningĩ
mũhaka ũcio wacookete ũkambata nginya Debiri uumĩte
Gĩtuamba kĩa Akori, ũgacooka ũkerekera gathigathini o
nginya itũũra-inĩ rĩa Giligali, rĩrĩa rĩang'ethanĩire na
Mwanya wa Adumimu, mwena wa gũthini wa mũkuru
ũcio. Wacookete ũgathiĩ na mbere ũgakinya maaĩ-inĩ
ma Eni-Shemeshu, na ũkoimĩrĩra o kũu Eni-Rogeli.
8 Ningĩ ũkambatania na Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu
ũikũrũkanĩtie na kĩharũrũka kĩa mwena wa gũthini wa
itũũra inene rĩa Mũjebusi (na nĩrĩo Jerusalemu). Kuuma
hau ũkambata nginya gacũmbĩrĩ ga karĩma karĩa karĩ
mwena wa ithũĩro wa Gĩtuamba kĩa Hinomu o kũu
mũthia wa gathigathini wa Gĩtuamba kĩa Refaimu. **9**
Kuuma gacũmbĩrĩ ga karĩma mũhaka ũcio werekeire
gĩthima kĩa maaĩ ma Nefitoa, ũkiumĩrĩra matũũra-
inĩ ma kĩrĩma kĩa Efironi, na ũgaikũrũka ũgakinya
Baala (na nokuo Kiriathu-Jearimu). **10** Ningĩ mũhaka
ũcio ũkarigiicũka na mwena wa ithũĩro uumĩte Baala
ũgakinya Kĩrĩma kĩa Seiru, ũgacooka ũgaaikũrũkania na
kĩharũrũka kĩa mwena wa gathigathini wa kĩrĩma gĩa
Jearimu (nĩkĩo Kesaloni), ũgathiĩ na mbere ũikũrũkĩte
nginya Bethi-Shemeshu, na ũgakĩra nginya Timina.
11 Ningĩ mũhaka ũcio ũkoima hau, ũgathiĩ nginya
kĩharũrũka-inĩ kĩa mwena wa gathigathini wa Ekironi,
ũkehiũria werekeire Shikeroni, ũkahĩtũka, ũgathiĩ
kĩrĩma-inĩ kĩa Baala, na ũgakinya Jabuneeli. Mũhaka
ũcio wathirĩire o iria-inĩ. **12** Naguo mũhaka wa mwena
wa ithũĩro wegiritanĩtie na hũgũrũrũ cia Iria rĩrĩa
Inene. Ĩyo nĩyo mĩhaka ĩrĩa yathiũrũrũkĩirie andũ a
mũhĩrĩga wa Juda, o ta ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. **13** O
ta ũrĩa Jehova aamwathĩte-rĩ, Joshua nĩaheire Kalebu
wa Jefune igai thĩinĩ wa mũhĩrĩga wa Juda, akĩheo
Kiriathu-Ariba, na nokuo Hebironi. (Ariba nĩwe warĩ
ithe wa Anaki). **14** Nake Kalebu akĩingata Anaki arĩa
atatũ kuuma Hebironi, nĩo Sheshai, na Ahimani, na
Talimai, arĩa njiaro cia Anaki. **15** Ningĩ agĩcooka agĩthiĩ
kũrũa na andũ arĩa maatũũraga itũũra inene rĩa Debiri
(kũrĩa tene gwetagwo Kiriathu-Sefari.) **16** Nake Kalebu
akiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa ugũtharĩkĩra na atunyane
Kiriathu-Sefari, ũcio nĩwe ngũhe mwarĩ wakwa Akisa,
amũhikie." **17** Nake Othinieli mũrũ wa Kenazu, mũrũ
wa ithe na Kalebu, nĩwe watunyanire itũũra rĩu; nĩ
ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe mwarĩ Akisa atuĩke mũtumia
wake. **18** Mũthenya ũmwe rĩrĩa Akisa aathiire kũrĩ
Othinieli-rĩ, akĩringĩrĩria Akisa ahooe mũgũnda kũrĩ ithe
Kalebu. Aarĩkia kuuma igũrũ rĩa ndigiri yake, Kalebu
akĩmũũria atĩrĩ, "Ũkwenda ngwĩkĩre atĩa?" **19** Nake
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndagũthaitha ũndathime. Tondũ
nĩũũheete bũrũri wa Negevu, he ithima cia maaĩ o
nacio." Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe ithima cia mwena
wa rũgongo na cia mwena wa kĩanda. **20** Rĩĩrĩ nĩrĩo igai
rĩa mũhĩrĩga wa Juda, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao
ciatarĩĩ. **21** Matũũra marĩa marĩ mũthia wa gũthini ma
mũhĩrĩga wa Juda thĩinĩ wa Negevu kwerekera mũhaka
wa Edomu maarĩ maya: Kabizeeli, na Ederi, na Jaguri,
22 na Kina, na Dimona, na Adada, **23** na Kedeshi, na
Hazoru, na Ithinani, **24** na Zifu, na Telemu, na Bealothu,
25 na Hazoru-Hadata, na Keriothu-Hezironi (na norĩo
Hazoru), **26** na Amamu, na Shema, na Molada, **27**
na Hazoru-Gada, na Heshimoni, na Bethi-Peletu, **28**
na Hazoru-Shuali, na Birishiba, na Biziothia, **29** na
Baala, na Iimu, na Ezemu, **30** na Elitoladi, na Chesili, na
Horoma, **31** na Zikilagi, na Madimana, na Sanisana, **32**
na Lebaothu, na Shilihimu, na Aini, na Rimoni; mothe
nĩ matũũra mĩrongo ĩrĩ na kenda na tũtũũra twamo.
33 Namo matũũra marĩa maarĩ ituamba-inĩ cia irĩma
cia mwena wa ithũĩro: maarĩ Eshitaoli, na Zora, na
Ashina, **34** na Zanoa, na Eni-Ganimu, na Tapua, na
Enamu, **35** na Jaramuthu, na Adulamu, na Soko, na
Azeka, **36** na Shaaraimu, na Adithaimu, na Gedera
(kana Gederothaimu); mothe maarĩ matũũra ikũmi na
mana na tũtũũra twamo. **37** Zenani, na Hadasha, na
Migidali-Gadi, **38** na Dilani, na Mizipe, na Jokitheeli,
39 na Lakishi, na Bozikathu, na Egiloni, **40** na Kaboni,
na Lahamasu, na Kitilishu, **41** na Gederothu, na Bethi-
Dagoni, na Naama, na Makeda; mothe maarĩ matũũra
ikũmi na matandatũ na tũtũũra twamo. **42** na Libina, na
Etheri, na Ashani, **43** na Ifita, na Ashina, na Nezibu, **44**
na Keila, na Akizibu, na Maresha; mothe maarĩ matũũra
kenda na tũtũũra twamo. **45** Na Ekironi na mĩciĩ ĩrĩa
yarĩthiũrũrũkĩirie, na tũtũũra twamo; **46** ningĩ itũũra rĩa
Ekironi, nginya iria-inĩ na kũrĩa guothe gwakuhĩrĩirie
Ashidodi, hamwe na tũtũũra twakuo; **47** o na Ashidodi
na mĩciĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩirie, na tũtũũra twarĩo; na
Gaza na mĩciĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩirie, na tũtũũra twa rĩo,
nginya karũũĩ ka bũrũri wa Misiri, na hũgũrũrũ cia Iria
rĩrĩa Inene. **48** Namo matũũra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma
nĩ: Shamiru, na Jatiri, na Soko, **49** na Dana, na Kiriathu-
Sana (na no kuo Debiri), **50** na Anabu, na Eshitemo,
na Animu, **51** na Gosheni, na Holoni, na Gilo; mothe
maarĩ matũũra ikũmi na rĩmwe na tũtũũra twamo. **52**
Na Araba, na Duma, na Eshani, **53** na Janimu, na Bethi-
Tapua, na Afeka, **54** Humuta, na Kiriathu-Ariba (na no

kuo Hebironi), na Zioru; mothe maarĩ matũũra kenda
na tũtũũra twamo. **55** Maoni, na Karimeli, na Zifu, na
Juta, **56** na Jezireeli, na Jokideamu, na Zanoa, **57** na
Kaini, na Gibea, na Timina; mothe maarĩ matũũra ikũmi
na tũtũũra twamo. **58** Na Halihuli, na Bethi-Zuru, na
Gedoru, **59** na Maarathu, na Bethi-Anothu, na Elitekoni;
mothe maarĩ matũũra matandatũ na tũtũũra twamo.
60 Kiriathu-Baali (na nĩkuo Kiriathu-Jearimu), na Raba;
matũũra meerĩ na tũtũũra twamo. **61** Nakuo kũu werũ-
inĩ matũũra maarĩ: Bethi-Araba, na Midini, na Sekaka,
62 na Nibushani, na itũũra inene rĩa Cumbĩ, na Eni-Gedi;
mothe maarĩ matũũra matandatũ na tũtũũra twamo.
63 No rĩrĩ, andũ a Juda matiahotire kũingata Ajebusi,
arĩa maatũũraga Jerusalemu; na Ajebusi matũũranagia
na andũ a Juda kũu Jerusalemu nginya ũmũthĩ.

16 Bũrũri ũrĩa wagaĩirwo ciana cia Jusufu wambĩrĩirie
kuuma Jorodani o kũu Jeriko, mwena wa irathĩro
wa maaĩ ma Jeriko, ũkambata kuuma kũu Jeriko,
ũgatuĩkanĩria kũu werũ-inĩ nginya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma
ũgakinya Betheli. **2** Wacookete ũgathiĩ na mbere kuuma
Betheli (na nokuo Luzu), ũkaringa ũgakinya bũrũri
wa Aariki o kũu Atarothu, **3** ningĩ ũgaikũrũka na
mwena wa ithũĩro, ũgakinya mũhaka-inĩ wa bũrũri wa
Ajafileti, nginya rũgongo rwa Bethi-Horoni ya Mũhuro,
na ũgacooka ũgathiĩ ũgakinya Gezeri, ũkarĩkĩrĩria iria-
inĩ. **4** Nĩ ũndũ ũcio Manase na Efiraimu, njiaro cia
Jusufu, ikĩĩgwatĩra igai rĩao. **5** Ũyũ nĩguo warĩ bũrũri wa
Efiraimu, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ: mwena
wa irathĩro, mũhaka wa igai rĩao woimĩte Atarothu-
Adari ũgathiĩ nginya Bethi-Horoni ya Rũgongo, **6**
ũgathiĩ na mbere nginya iria-inĩ. Kuuma Mikemethathu
mwena wa gathigathini, ũkarigiicũka na mwena wa
irathĩro ũgakinya Taanathu-Shilo, ũkahĩtũkĩra kuo
ũrorete na mwena wa irathĩro wa Janoa. **7** Ũgacooka
ũgaikũrũka kuuma Janoa nginya Atarothu na Naara,
ũkahutia Jeriko, na ũkoimĩrĩra Rũũĩ rwa Jorodani. **8**
Kuuma Tapua mũhaka ũcio ũgathiĩ ũrorete na mwena
wa ithũĩro, ũgakinya mũkuru wa Kana, na ũkarĩkĩrĩria
iria-inĩ. Rĩĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Efiraimu,
kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. **9** Bũrũri ũcio
wothe warĩ hamwe na matũũra mothe na tũtũũra
twamo tũrĩa Efiraimu maagaĩirwo thĩinĩ wa igai rĩa
andũ a mũhĩrĩga wa Manase. **10** No andũ a mũhĩrĩga wa
Efiraimu matiigana kũrutũrũra andũ a Kaanani arĩa
maatũũraga Gezeri; nginya ũmũthĩ andũ a Kaanani
matũũranagia hamwe na andũ a Efiraimu, nao magĩtuĩka
ndungata marutage wĩra o ũrĩa mangĩathwo marute.

17 Rĩĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Manase arĩ
we irigithathi rĩa Jusufu, na rĩa Makiru, ũrĩa warĩ
irigithathi rĩa Manase. Makiru nĩwe warĩ ithe wa andũ
a Gileadi, arĩa maaheirwo Gileadi na Bashani nĩ ũndũ
andũ a Makiru maarĩ njamba cia hinya. **2** Nĩ ũndũ ũcio
igai rĩĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ rĩa andũ acio angĩ a Manase, na nĩo
mbarĩ cia Abiezeri, na cia Heleku, na cia Aisiraeli, na cia
Shekemu, na cia Heferi, o na cia Shemida. Icio nĩcio
ciarĩ njiaro iria ingĩ cia arũme cia Manase mũrũ wa
Jusufu kũringana na mbarĩ ciao. **3** No rĩrĩ, Zelofehadi
mũrũ wa Heferi, mũrũ wa Gileadi, mũrũ wa Makiru,
mũrũ wa Manase ndaarĩ na ciana cia aanake o tiga cia
airĩtu, nao marĩĩtwa mao maarĩ Mahala, na Noa, na
Hogila, na Milika, na Tiriza. **4** Nao airĩtu acio magĩthiĩ
kũrĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Joshua
mũrũ wa Nuni, o na kũrĩ atongoria makĩmeera atĩrĩ,
"Jehova nĩathire Musa atĩ o na ithuĩ tũheo igai hamwe
na ariũ a ithe witũ." Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩmahe
igai mariganĩtie na ariũ a ithe wao o ta ũrĩa Jehova
aathanĩte. **5** Igai rĩa gĩthaka kĩa Manase rĩarĩ thanju
ikũmi tũtegũtara Gileadi na Bashani iria ciarĩ mwena wa
irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani, **6** Na tondũ airĩtu acio a
mũhĩrĩga wa Manase nĩmaheirwo igai hamwe na ariũ a
mũhĩrĩga ũcio, bũrũri wa Gileadi ũgĩtuĩka wa njiaro iria
ingĩ cia Manase. **7** Naguo bũrũri wa Manase woimĩte o
kũu Asheri nginya Mikemethathu mwena wa irathĩro
wa Shekemu. Mũhaka wagereire mwena wa gũthini
kuuma kũu ũgakinya kwa andũ arĩa maatũũraga Eni-
Tapua. **8** (Bũrũri wa Tapua warĩ wa Manase, no itũũra
rĩa Tapu, rĩrĩa rĩarĩ mũhaka-inĩ wa Manase, rĩarĩ rĩa
andũ a Efiraimu). **9** Ningĩ mũhaka ũcio ũgĩthiĩ na mbere
ũrorete mwena wa gũthini ũgĩkinya mũkuru wa karũũĩ
ga Kana. Kũu kwarĩ na matũũra ma Efiraimu o hamwe
na matũũra ma Manase, no mũhaka wa Manase warĩ
mwena wa gathigathini wa mũkuru ũcio, na warĩkĩrĩirie
o iria-inĩ. **10** Mwena wa gũthini bũrũri warĩ wa Efiraimu,
naguo mwena wa gathigathini warĩ wa Manase. Bũrũri
wa Manase wakinyĩte iria-inĩ, na ũkahakana na bũrũri
wa Asheri mwena wa gathigathini, na Isakaru mwena
wa irathĩro. **11** Kũu Isakaru na Asheri, Manase no aarĩ na
matũũra, namo nĩ Bethi-Shani, na Ibileamu, na andũ a
Dori, na Endori, na Taanaka na Megido, hamwe na mĩciĩ
ĩrĩa yamathiũrũrũkĩirie (rĩa gatatũ mũtaratara-inĩ nĩ
Nafothu). **12** No rĩrĩ, andũ a Manase matiahotire kũingata
andũ arĩa maatũũraga matũũra macio, nĩgũkorwo andũ
a Kaanani nĩmehotorete gũtũũra rũgongo rũu. **13**
No rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Isiraeli maagĩire hinya mũno,
makĩhatĩrĩria andũ acio a Kaanani, makamarutithagia
wĩra na hinya o ta ũrĩa mangĩamaathire, no matiigana
kũmaingata moime kũu biũ. **14** Ningĩ andũ a Jusufu
makĩũria Joshua atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtũhe o igai
rĩmwe na gĩcunjĩ o ro kĩmwe kĩrĩ igai riitũ? Tũrĩ
andũ aingĩ na Jehova nĩatũrathimĩte mũno." **15** Nake
Joshua akĩmacookeria atĩrĩ, "Angĩkorwo ũguo nĩguo
mũingĩhĩte-rĩ, na angĩkorwo bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa
Efiraimu nĩ mũnini mũno harĩ inyuĩ-rĩ, ambatai mũthiĩ
kũũrĩa mũtitũ-inĩ na mwĩthererie bũrũri inyuĩ ene
kũu bũrũri-inĩ wa Aperizi na wa Arefaimu." **16** Andũ
a Jusufu makĩmũcookeria atĩrĩ, "Bũrũri ũrĩa wa irima
ndũngĩtũigana, nao andũ a Kaanani arĩa othe matũũraga
werũ-inĩ marĩ na ngaari cia ita cia igera, o ũndũ ũmwe
na arĩa marĩ Bethi-Shani na matũũra makuo, na arĩa
matũũraga gĩtuamba-inĩ kĩa Jezireeli." **17** No Joshua
akĩĩra nyũmba ya Jusufu, nĩo Efiraimu na Manase, atĩrĩ,
"Inyuĩ mũrĩ aingĩ mũno na mũkagĩa na hinya mũno.
Mũtingĩheo o igai rĩmwe, **18** no nĩmũkũheo mũtitũ wa
bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma o naguo. Gũtheriei, nginya o kũrĩa
guothe ũkinyĩte gũgaatuĩka kwanyu; o na akorwo andũ
a Kaanani marĩ na ngaari cia ita cia igera, o na makorwo
marĩ na hinya mũno-rĩ, no mũhote kũmaingata."

18 Nakĩo kĩũngano gĩothe kĩa andũ a Isiraeli
gĩkĩũngana kũu Shilo na gĩkĩamba Hema-ya-
Gũtũnganwo kuo, tondũ nĩmarĩkĩtie gũtooria bũrũri
ũcio ũgakorwo ũrĩ rungu rwao, **2** no nĩ gwatigarire
mĩhĩrĩga mũgwanja ya Isiraeli ĩrĩa ĩtegwatĩire igai rĩayo.
3 Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩũria andũ a Isiraeli atĩrĩ, "Nĩ
nginya rĩ mũgweterera mũtegũthiĩ kwĩgwatĩra bũrũri
ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamũheire? **4**
Thuurai andũ atatũ kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, na niĩ
nĩngũmatũma magatuĩrie ũrĩa bũrũri ũcio ũtariĩ na
maandĩke ũhoro waguo, wa ũrĩa ũngĩgaĩrwo o mũhĩrĩga.
Thuutha ũcio macooke moke kũrĩ niĩ. **5** Na inyuĩ
nĩmũkagayania bũrũri ũcio icunjĩ mũgwanja. Mũhĩrĩga
wa Juda ũgaikara o kũu bũrũri waguo mwena wa
gũthini, nayo nyũmba ya Jusufu ĩikare bũrũri wayo
mwena wa gathigathini. **6** Mwarĩkia kwandĩka ũrĩa
ng'ongo icio mũgwanja ingĩgayanio-rĩ, mũndehere
ũhoro o haha, na niĩ ndĩmũcuukĩre mĩtĩ ndĩ mbere ya
Jehova Ngai witũ. **7** No rĩrĩ, Alawii matikagaya igai
gatagatĩ kanyu, nĩgũkorwo igai rĩao nĩ gũtungatĩra
Jehova na wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai. Nao andũ a Gadi, na a
Rubeni, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmarĩkĩtie
kwĩgwatĩra igai rĩao kũu mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa
Jorodani, kũrĩa Musa ndungata ya Jehova aamaheire."
8 Nao andũ acio makĩambĩrĩrĩria kuumagara magatuĩrie
bũrũri ũcio. Nake Joshua akĩmaatha, akĩmeera atĩrĩ,
"Thiĩi mũgatuĩrie ũrĩa bũrũri ũcio ũtariĩ na mwandĩke
ũhoro waguo. Thuutha ũcio mũcooke kũrĩ niĩ, na niĩ
ndĩmũcuukĩre mĩtĩ o gũkũ Shilo ndĩ mbere ya Jehova."
9 Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makiumagara magĩtuĩkania
bũrũri ũcio, na makĩandĩka ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũrĩa
bũrũri ũcio watariĩ, o itũũra, maũgaĩte icunjĩ mũgwanja,
na magĩcooka kũrĩ Joshua kambĩ-inĩ, o kũu Shilo. **10**
Nake Joshua akĩmacuukĩra mĩtĩ o kũu Shilo mbere ya
Jehova, na hau nĩho aagaĩire andũ a Isiraeli bũrũri
ũcio kũringana na ũrĩa mĩhĩrĩga yao yagayanĩtio.
11 Na rĩrĩ, Joshua aacuukĩra bũrũri ũcio mĩtĩ-rĩ, wa
mbere wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Benjamini, kũringana
na ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ. Bũrũri ũrĩa maagaĩirwo
warĩ gatagatĩ ka mũhĩrĩga wa Juda na wa Jusufu: **12**
Naguo mũhaka wa mwena wa gathigathini waambĩrĩirie
Rũũĩ rwa Jorodani, ũkahĩtũkĩra kĩharũrũka-inĩ kĩa
mwena wa gathigathini wa Jeriko, ũrorete mwena wa
ithũĩro ũgakinya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, ũkoimĩrĩra werũ
wa Bethi-Aveni. **13** Kuuma kũu ũgakĩrania ũrorete
na mwena wa kĩharũrũka kĩa gũthini kĩa Luzu (na
norĩo Betheli) na ũgaikũrũka nginya Atarothu-Adari
gũkuhĩ na kĩrĩma kĩa mwena wa gũthini wa itũũra
rĩa Bethi-Horoni ya Mũhuro. **14** Kuuma kĩrĩma kĩrĩa
kĩng'etheire Bethi-Horoni mwena wa gũthini, mũhaka
ũcio ũkarigiicũka na mwena wa na gũthini ũgereire
na mwena wa ithũĩro, ũkiumĩrĩra Kiriathu-Baali (na
norĩo Kiriathu-Jearimu), itũũra rĩmwe rĩa andũ a Juda.
Ũguo nĩguo mũhaka ũcio watariĩ mwena wa ithũĩro. **15**
Naguo mwena wa gũthini mũhaka waambĩrĩirie gĩturi-
inĩ kĩa Kiriathu-Jearimu, ũgathiĩ ũrorete mwena wa
ithũĩro, ũkoimĩrĩra gĩthima-inĩ kĩa maaĩ ma Nefitoa.
16 Ningĩ mũhaka ũcio waikũrũkĩte o nginya magũrũ-
inĩ ma kĩrĩma kĩrĩa kĩang'etheire Gĩtuamba kĩa Beni-
Hinomu, gathigathini wa Gĩtuamba kĩa Refaimu. Naguo
ũgĩikũrũka na kĩanda gĩa Gĩtuamba kĩa Hinomu,
wĩgiritanĩtie na kĩharũrũka kĩa mwena wa gũthini wa
itũũra inene rĩa Ajebusi, ũgĩikũrũka nginya Eni-Rogeli.
17 Mũhaka ũcio wacookete ũkegonya na mwena wa
gathigathini, ũgathiĩ nginya Eni-Shemeshu, na ũgathiĩ
na mbere nginya Galilothu, itũũra rĩrĩa rĩng'etheire
Mwanya wa Adumimu, ũgaikũrũka nginya Ihiga-inĩ
rĩa Bohani mũrũ wa Rubeni. **18** Mũhaka wathiĩte na
mbere nginya kĩharũrũka-inĩ gĩa gathigathini kĩa Bethi-
Araba na ũgaikũrũka nginya Araba. **19** Ningĩ ũgacooka
ũkarora kĩharũrũka kĩa mwena wa gathigathini kĩa
Bethi-Hogila, na ũkoimĩrĩra gĩcongoco-inĩ kĩa mwena
wa gathigathini kĩa Iria rĩa Cumbĩ, o kũu mũthia-inĩ wa
Rũũĩ rwa Jorodani mwena wa gũthini. Ũcio nĩguo warĩ
mũhaka wa mwena wa gũthini. **20** Rũũĩ rwa Jorodani
nĩruo rwarĩ mũhaka wa mwena wa irathĩro. Ĩyo nĩyo yarĩ
mĩhaka ĩrĩa yathiũrũrũkĩte igai rĩa mbarĩ cia Benjamini
mĩena ĩyo yothe. **21** Mũhĩrĩga wa Benjamini, kũringana
na ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ, warĩ na matũũra maya:
Jeriko, na Bethi-Hogila, na Emeki-Keziza, **22** na Bethi-
Araba, na Zemaraimu, na Betheli, **23** na Avimu, na Para,
na Ofira, **24** Kefari-Amoni, na Ofini, na Geba; mothe
maarĩ matũũra ikũmi na meerĩ na tũtũũra twamo. **25**
O na ningĩ warĩ na Gibeoni, na Rama, na Beerothu,
26 na Mizipe, na Kefira, na Moza, **27** na Rekemu, na
Iripeeli, na Tarala, **28** na Zela, na Elefu, na Itũũra
inene rĩa Ajebusi (na nĩrĩo, Jerusalemu), na Gibeathi,
na Kiriathu; mothe maarĩ matũũra ikũmi na mana na
tũtũũra twamo. Rĩu nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa
Benjamini kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ.

19 Mũtĩ wa keerĩ wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Simeoni,
kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ. Igai rĩao
rĩarĩ thĩinĩ wa bũrũri wa Juda. **2** Igai rĩu rĩao rĩarĩ na
matũũra maya: Birishiba (kana Shiba), na Molada, **3**
na Hazari-Shuali, na Bala, na Ezemu, **4** na Elitoladi,
na Bethulu, na Horoma, **5** na Zikilagi, na Bethi-
Marikabothu, na Hazari-Susa, **6** na Bethi-Lebaothu, na
Sharuheni; mothe maarĩ matũũra ikũmi na matatũ na
tũtũũra twamo. **7** Matũũra marĩa mangĩ maarĩ Aini,
na Rimoni, na Etheri, na Ashani, matũũra mana na
tũtũũra twamo, **8** hamwe na tũtũũra tũrĩa tũngĩ tuothe
twathiũrũrũkĩirie matũũra macio o nginya Baalathu-
Biri (norĩo Rama ya kũu Negevu). Rĩu nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa
mũhĩrĩga wa andũ a Simeoni, kũringana na ũrĩa mbarĩ
ciao ciatariĩ. **9** Igai rĩu mũhĩrĩga wa Simeoni wagaĩirwo
rĩarutirwo kuuma igai rĩa andũ a Juda, nĩ ũndũ gĩcunjĩ
kĩa Juda kĩarĩ kĩnene gũkĩra ũrĩa maabataire. Nĩ ũndũ
ũcio andũ a mũhĩrĩga wa Simeoni makĩĩgwatĩra igai rĩao
thĩinĩ wa bũrũri wa Juda. **10** Mũtĩ wa gatatũ wagũĩrĩire
mũhĩrĩga wa Zebuluni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao
ciatariĩ: Mũhaka wa igai rĩao wathiĩte nginya Saridi. **11**
Mũhaka ũcio ũkĩambata ũrorete na mwena wa ithũĩro
ũgĩkinya Marala, ũkĩhutia Dabeshethu na ũgĩtambũrũka
ũgĩkinya karũũĩ karĩa kaarĩ hakuhĩ na Jokineamu. **12**
Ũgĩcooka ũkĩrigiicũka na mwena wa irathĩro kuuma
Saridi werekeire mwena ũrĩa riũa rĩrathagĩra, ũrorete
bũrũri wa Kisilothu-Taboru, na ũkerekera Daberathu,
ũkambata ũgakinya Jafia. **13** Ningĩ mũhaka ũcio
ũgĩthiĩ na mbere ũrorete mwena wa irathĩro, ũgĩkinya

Gathi-Heferi na Ethi-Kazini; ũkiumĩrĩra Rimoni, na
ũkĩrigiicũka mwena wa Nea. **14** Kuuma hau mũhaka
ũcio ũgĩthiũrũrũka na mwena wa gathigathini, ũgĩkinya
Hanathoni, na ũkĩrĩkĩrĩra gĩtuamba-inĩ kĩa Ifita-Eli. **15**
Matũũra marĩa maanyiitĩtwo nĩ mũhaka ũcio maarĩ
Katathu, na Nahalali, na Shimuroni, na Idala, na
Bethilehemu. Mothe maarĩ matũũra ikũmi na meerĩ na
tũtũũra twamo. **16** Matũũra macio na tũtũũra twamo
nĩmo maarĩ igai rĩa Zebuluni, kũringana na ũrĩa mbarĩ
ciao ciatariĩ. **17** Mũtĩ wa kana wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa
Isakaru kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ. **18** Bũrũri
wao warĩ na matũũra maya: Jezireeli, na Kesulothu, na
Shunemu, **19** na Hafaraimu, na Shioni, na Anaharathu,
20 na Rabithu, na Kishioni, na Ebezu, **21** na Remethu, na
Eni-Ganimu, na Eni-Hada, na Bethi-Pazezu. **22** Mũhaka
wahutĩtie Taboru, na Shahazuma, na Bethi-Shemeshu,
na ũkarĩkĩrĩria Jorodani. Mothe maarĩ matũũra ikũmi
na matandatũ na tũtũũra twamo. **23** Matũũra macio
na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa
Isakaru, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ. **24** Mũtĩ
wa gatano wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Asheri, kũringana na
ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ. **25** Bũrũri wao warĩ na matũũra
maya: Helikathu, na Hali, na Beteni, na Akishafu, **26** na
Alameleki, na Amadi, na Mishali. Mwena wa ithũĩro
mũhaka wahutĩtie Karimeli na Shihoru-Libunathu. **27**
Ũgacooka ũkarigiicũka ũrorete na mwena wa irathĩro,
ũgakinya Bethi-Dagoni, ũkahutia Zebuluni na Gĩtuamba
kĩa Ifita-Eli, ũgacooka ũkerekera mwena wa gathigathini
ũgakinya Bethi-Emeki na Neieli, ũhĩtũkĩire Kabuli
mwena wa ũmotho. **28** Mũhaka ũcio ũgĩthiĩ nginya
Abudoni, na Rehobu, na Hamoni, na Kana, ũgĩkinya
Sidoni ĩrĩa Nene. **29** Mũhaka ũcio ũgĩcooka ũkĩrigiicũka
werekeire Rama, ũgĩthiĩ nginya itũũra inene rĩrĩa rĩirige
na hinya rĩa Turo, ũgĩcooka ũkĩrigiicũka ũgĩkinya Hosa,
na ũkiumĩrĩra iria rĩrĩa rĩrĩ gũkuhĩ na Akizibu, **30** o na
matũũra ma Uma, na Afeku, na Rehobu. Macio maarĩ
matũũra mĩrongo ĩĩrĩ na meerĩ na tũtũũra twamo.
31 Matũũra macio hamwe na tũtũũra twamo nĩmo
maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Asheri, kũringana na ũrĩa
mbarĩ ciao ciatariĩ. **32** Mũtĩ wa gatandatũ wagwĩrĩire
mũhĩrĩga wa Nafitali, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao
ciatariĩ: **33** Mũhaka wao woimire Helefu o kũu mũtĩ-inĩ
ũrĩa mũnene thĩinĩ wa Zaananimu, ũkĩhĩtũkĩra Adami-
Nekebu na Jabineeli, ũgĩkinya Lakumu, na ũkĩrĩkĩrĩra
Jorodani. **34** Mũhaka ũcio ũkĩrigiicũka ũrorete mwena
wa ithũĩro ũhĩtũkĩire Azinothu-Taboru, na ũkiumĩrĩra
Hukoku. Nĩwahutĩtie Zebuluni mwena wa gũthini,
na ũkahutia Asheri mwena wa ithũĩro, na ũkahutia
Jorodani mwena wa irathĩro. **35** Matũũra marĩa maarĩ
mairigĩre na hinya maarĩ Zidimu, na Zeri, na Hamathu,
na Rakathu, na Kinerethu, **36** na Adama, na Rama,
na Hazoru, **37** na Kedeshi, na Edirei, na Eni-Hazoru,
38 na Ironi, na Migidali-Eli, na Horemu, na Bethi-
Anathu, na Bethi-Shemeshu. Mothe maarĩ matũũra
ikũmi na kenda na tũtũũra twamo. **39** Matũũra macio
na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa
Nafitali, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ. **40** Mũtĩ
wa mũgwanja wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Dani, kũringana
na ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ. **41** Bũrũri wa igai rĩao warĩ
na matũũra maya: Zora, na Eshitaoli, na Iri-Shemeshu,
42 na Shaalabini, na Aijaloni, na Ithila, **43** na Eloni,
na Timina, na Ekironi, **44** na Eliteke, na Gibethoni, na
Baalathu, **45** na Jehudu, na Bene-Beraka, na Gathi-
Rimoni, **46** na Me-Jarikoni, na Rakoni, hamwe na
gĩcunjĩ kĩrĩa kĩng'etheire Jopa. **47** (No rĩrĩ, andũ a
Dani nĩmaremirwo nĩ kwĩgwatĩra bũrũri wao; nĩ ũndũ
ũcio makĩambata magĩtharĩkĩra itũũra rĩa Leshemu,
makĩrĩtunyana na makĩũraga andũ arĩa maatũũraga
kuo na rũhiũ rwa njora, narĩo rĩgĩgĩtuĩka rĩao. Nao
magĩtũũra kũu Leshemu. Makĩrĩtua Dani o ta ũrĩa ithe
wao eetagwo.) **48** Matũũra macio na tũtũũra twamo
nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Dani, kũringana na ũrĩa
mbarĩ ciao ciatariĩ. **49** Rĩrĩa maarĩkirie kũgaya bũrũri
ũcio kũringana na ũrĩa icunjĩ ciaheanĩtwo-rĩ, andũ a
Isiraeli makĩhe Joshua mũrũ wa Nuni igai gatagatĩ-inĩ
kao, **50** o ta ũrĩa Jehova aathanĩte. Nao maamũheire
itũũra rĩrĩa oorĩtie aheo narĩo nĩ Timuna-Sera o kũu
bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu. Nake agĩaka itũũra rĩu
agĩtũũra kuo. **51** Maya nĩmo mabũrũri marĩa Eleazaru
ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joshua mũrũ wa Nuni, na
atongoria a mbarĩ cia mĩhĩrĩga ya Isiraeli maaheanire
na njĩra ya gũcuuka mĩtĩ kũu Shilo o mbere ya Jehova
itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. Na nĩ ũndũ
ũcio makĩrĩkia kũgaya bũrũri ũcio.

20 Nake Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, **2** "Ĩra andũ a
Isiraeli mathuure matũũra manene ma kũũrĩrwo,
marĩa ndamũheire ũhoro wamo rĩrĩa ndaarire na Musa,
3 nĩgeetha mũndũ o wothe ũrĩa ũngĩũraga mũndũ
na njĩra ya mũtino na atekwenda-rĩ, no orĩre kuo na
agĩe na ũgitĩri kuuma kũrĩ mũrĩhĩria wa thakame ĩrĩa
ĩitĩtwo. **4** "Rĩrĩa orĩra itũũra rĩmwe rĩa macio manene-
rĩ, nĩarĩrũgamaga kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene, nake
akoiga ũrĩa ekĩte arĩ mbere ya athuuri a itũũra rĩu
inene. Nao makamwĩtĩkĩria atũũre itũũra rĩu rĩao na
makamũhe handũ atũũranie nao. **5** Nake mũrĩhĩria wa
thakame ĩyo ĩitĩtwo angĩmuuma thuutha, matikaneane
mũndũ ũcio mũthitange, tondũ oragĩte mũndũ wa itũũra
rĩake atekwenda na ataciirĩire gwĩka ũguo. **6** Mũndũ
ũcio nĩarekwo aikare itũũra rĩu inene nginya hĩndĩ ĩrĩa
akaarũgama mbere ya andũ monganĩte aciirithio, kana
nginya rĩrĩa gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene
ũcio ũratungata hĩndĩ ĩyo gĩgaakinya. Thuutha ũcio no
acooke mũciĩ gwake o itũũra-inĩ rĩrĩa oimĩte akĩũra." **7** Nĩ
ũndũ ũcio makĩamũra Kedeshi itũũra rĩrĩa rĩrĩ kũu Galili
bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Nafitali, na Shekemu itũũra rĩa
bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, na Kiriathu-Ariba
(na nĩkuo Hebironi) itũũra rĩa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa
Juda. **8** Naguo mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani
mũrĩmo wa Jeriko magĩthuura Bezeri kũu werũ-inĩ
ũrĩa mwaraganu mũhĩrĩga-inĩ wa Rubeni, na Ramothu
kũu Gileadi mũhĩrĩga-inĩ wa Gadi, na Golani thĩinĩ wa
Bashani mũhĩrĩga-inĩ wa Manase. **9** Mũndũ o wothe
Mũisiraeli o na kana mũndũ wa kũngĩ ũtũũranagia
nao ũrĩa ũngĩũraga mũndũ ataciirĩire gwĩka ũguo no
oorĩre matũũra-inĩ macio manene maathuurĩtwo nĩguo
ndakooragwo nĩ mũrĩhanĩria wa thakame ĩyo ĩitĩtwo
atanarũgama mbere ya andũ monganĩte aciirithio.

21 Na rĩrĩ, atongoria a nyũmba cia Alawii magĩthiĩ
kũrĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Joshua
mũrũ wa Nuni, o na kũrĩ atongoria a nyũmba cia
mĩhĩrĩga ĩrĩa ĩngĩ ya Isiraeli **2** kũu Shilo bũrũri wa
Kaanani makĩmeera atĩrĩ, "Jehova nĩathanire na kanua
ka Musa atĩ tũkaaheo matũũra ma gũtũũra, marĩ na
kũndũ gwa kũrĩithagĩria mahiũ maitũ." **3** Nĩ ũndũ ũcio,
andũ a Isiraeli makĩhe Alawii matũũra o hamwe na
kũndũ gwa kũrĩithio kuuma magai-inĩ mao o ta ũrĩa
Jehova aathanĩte: **4** Na rĩrĩ, mĩtĩ yacuukwo-rĩ, mũtĩ wa
mbere wagwĩrĩire mbarĩ ya Akohathu, kũringana na
ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ. Alawii arĩa maarĩ a rũciaro
rwa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai maaheirwo matũũra
ikũmi na matatũ kuuma mũhĩrĩga ya Juda, na wa
Simeoni, na wa Benjamini. **5** Acio angĩ a rũciaro rwa
Kohathu maaheirwo matũũra ikũmi kuuma mbarĩ
ya mũhĩrĩga wa Efiraimu, na wa Dani, na nuthu ya
mũhĩrĩga wa Manase. **6** Njiaro cia Gerishoni ciaheirwo
matũũra ikũmi na matatũ kuuma mbarĩ cia mũhĩrĩga
wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na nuthu
ya mũhĩrĩga wa Manase kũu Bashani. **7** Njiaro cia
Merari, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ, ciaheirwo
matũũra ikũmi na meerĩ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni,
na wa Gadi, na wa Zebuluni. **8** Nĩ ũndũ ũcio andũ a
Isiraeli magĩkĩhe Alawii matũũra macio na kũndũ kũrĩa
kwamathiũrũrũkĩirie kũrĩ ũrĩithio wao o ta ũrĩa Jehova
aathanĩte na kanua ka Musa. **9** Kuuma mũhĩrĩga wa Juda
na wa Simeoni andũ a Isiraeli makĩheana matũũra maya
magwetetwo na marĩĩtwa **10** (matũũra maya maaheirwo
njiaro cia Harũni arĩa maarĩ a mbarĩ cia Akohathu cia
mũhĩrĩga wa Alawii, nĩ ũndũ nĩo magwĩrĩirwo nĩ mũtĩ
wa mbere): **11** Magĩkĩmahe Kiriathu-Ariba (na no kuo
Hebironi), hamwe na kũndũ kũrĩa gwathiũrũrũkĩirie
gwa kũrĩithĩrio mahiũ kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa
Juda. (Ariba nĩwe warĩ ithe wa Anaki). **12** No rĩrĩ,
mĩgũnda na tũtũũra tũrĩa twathiũrũrũkĩirie itũũra
rĩu inene nĩmaheete Kalebu mũrũ wa Jefune gũtuĩke
igai rĩake. **13** Nĩ ũndũ ũcio njiaro cia Harũni ũrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai magĩcihe Hebironi (itũũra inene rĩa
kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na ikĩheo Libina,
14 na Jatiri, na Eshitemoa, **15** na Holoni, na Debiri,
16 na Aini, na Juta, na Bethi-Shemeshu, o hamwe na
ithaka ciamo cia ũrĩithio; matũũra mothe maarĩ kenda
kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga ĩyo ĩĩrĩ. **17** Na kuuma mũhĩrĩga wa
Benjamini makĩheo Gibeoni, na Geba, **18** na Anathothu,
na Alimoni o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio;
mothe maarĩ matũũra mana. **19** Matũũra mothe ma
athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ njiaro cia Harũni, maarĩ
ikũmi na matatũ o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio.
20 Nacio mbarĩ icio ingĩ ciatigarĩte cia Kohathu cia
mũhĩrĩga wa Alawii ciaheirwo matũũra kuuma kũrĩ
mũhĩrĩga wa Efiraimu ta ũũ: **21** Kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ
irĩma wa Efiraimu maaheirwo Shekemu (itũũra inene
rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Gezeri,
22 na Kibizaimu, na Bethi-Horoni hamwe na ithaka
ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana. **23**
Ningĩ kuuma mũhĩrĩga wa Dani makĩheo Eliteke, na
Gibethoni, **24** na Aijaloni, na Gathi-Rimoni hamwe na
ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.
25 Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase makĩheo
Taanaka, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia
ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra meerĩ. **26** Matũũra
macio mothe ikũmi hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio
nĩmo maheirwo mbarĩ icio ingĩ cia Kohathu. **27** Na rĩrĩ,
mbarĩ cia Agerishoni cia mũhĩrĩga wa Alawii ciaheirwo
ta ũũ: kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, nĩ itũũra
rĩa Golani kũu Bashani (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo
nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Be-Eshitara, hamwe na
ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra meerĩ;
28 kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru, ikĩheo Kishioni, na
Deberathu, **29** na Jaramuthu, na Eni-Ganimu, hamwe
na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra
mana; **30** kuuma mũhĩrĩga wa Asheri, ikĩheo Mishali, na
Abidoni **31** na Helikathu, na Rehobu hamwe na ithaka
ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana; **32**
kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali, ikĩheo Kedeshi kũu Galili
(itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte),
na Hamothu-Dori na Karitani, hamwe na ithaka ciamo
cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra matatũ. **33** Matũũra
mothe ma mbarĩ cia Agerishoni maarĩ ikũmi na matatũ
hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio. **34** Nacio mbarĩ cia
Amerari (nao nĩo Alawii arĩa angĩ maatigaire) makĩheo:
kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni, nĩ itũũra rĩa Jokineamu,
na Karita, **35** na Dimuna, na Nahalali, hamwe na ithaka
ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana; **36**
kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, ikĩheo Bezeri, na Jahazu,
37 na Kedemothu, na Mefaathu, hamwe na ithaka
ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana; **38**
kuuma mũhĩrĩga wa Gadi, ikĩheo Ramothu kũu Gileadi
(itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte),
na Mahanaimu, **39** na Heshiboni, na Jazeri, hamwe
na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra
mana. **40** Matũũra mothe marĩa maaheirwo mbarĩ
cia Amerari, nao nĩo Alawii arĩa maatigaire, maarĩ
ikũmi na meerĩ. **41** Nĩ ũndũ ũcio matũũra ma Alawii
thĩĩnĩ wa bũrũri ũrĩa wegwatĩirwo nĩ andũ a Isiraeli
maarĩ mĩrongo ĩna na manana marĩ mothe, hamwe
na ithaka ciamo cia ũrĩithio. **42** O itũũra rĩarĩ na
ũrĩithio ũrĩa warĩthiũrũrũkĩirie; ũguo nĩguo matũũra
macio mothe maatariĩ. **43** Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩhe
Isiraeli ũhurũko mĩena yothe, o ta ũrĩa eerĩte maithe
mao na mwĩhĩtwa. Maarĩkia kwĩgwatĩra bũrũri ũcio
ũgĩtuĩka wao, magĩtũũra kuo. **44** Nake Jehova akĩmahe
ũhurũko na mĩena yothe o ta ũrĩa eerĩte maithe mao
na mwĩhĩtwa. Gũtirĩ thũ o na ĩmwe yao yahotire
kũmeetiiria, nĩgũkorwo Jehova nĩaciheanĩte moko-inĩ
mao. **45** Gũtirĩ kĩrĩkanĩro o na kĩmwe kĩa maũndũ marĩa
mega Jehova aameerĩire gĩtaahingirio; ciĩranĩro icio
ciothe nĩciahingirio.

22 Ningĩ Joshua agĩĩta andũ a Mũhĩrĩga wa Rubeni,
na wa Gadi. na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, **2**
akĩmeera atĩrĩ, "Nĩmwĩkĩte maũndũ marĩa mothe Musa
ndungata ya Jehova aamwathire, na nĩmũnjathĩkĩire
maũndũ-inĩ mothe marĩa ndĩmwathĩte. **3** Matukũ
macio mothe mathirĩte o nginya ũmũthĩ-rĩ, mũtirĩ
mwatiganĩria ariũ a thoguo, no nĩmũrutĩte wĩra ũrĩa
Jehova Ngai wanyu aamũheire. **4** Na rĩrĩ, kuona atĩ
Jehova nĩaheete ariũ a thoguo ũhurũko o ta ũrĩa
eeranĩire-rĩ, cookai mũthiĩ mĩciĩ kwanyu bũrũri-inĩ

ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aamũheire mũrĩmo
ũũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani. **5** No rĩrĩ, menyerera
mũno mũtikanaage kũhingia maathani na watho
ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aamũheire; akĩmwĩra
mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũrũmagie njĩra
ciake ciothe, na mwathĩkagĩre maathani make, na
mũtũũre mwĩgwatanĩtie nake, na mũmũtungatagĩre na
ngoro cianyu ciothe na mĩoyo yanyu yothe." **6** Nake
Joshua akĩmarathima, akĩmeera mathiĩ, nao magĩthiĩ,
makĩinũka kwao mĩciĩ. **7** (Musa nĩaheete nuthu ĩmwe
ya mũhĩrĩga wa Manase gĩthaka kũu Bashani, nayo
nuthu ĩyo ĩngĩ ya mũhĩrĩga ũcio Joshua akĩmĩhe gĩthaka
mwena wa ithũĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani hamwe na
ariũ a ithe wao.) Rĩrĩa Joshua aameerire mainũke-rĩ,
nĩamarathimire, **8** akĩmeera atĩrĩ, "Cookai mĩciĩ kwanyu
hamwe na ũtonga wanyu mũnene, wa mahiũ maingĩ,
na betha, na thahabu, na icango, na igera, na nguo
nyingĩ mũno cia kwĩhumba, na mũthiĩ mũgayane indo
icio mũtahĩte kuuma kũrĩ thũ cianyu na ariũ a ithe
wanyu." **9** Nĩ ũndũ ũcio mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa
Gadi, na nuthu ya Manase magĩtiga andũ a Isiraeli
Shilo kũu Kaanani nĩguo macooke Gileadi, bũrũri wao
kĩũmbe, ũrĩa meegwatiire naguo o ta ũrĩa Jehova aathĩte
Musa. **10** Rĩrĩa maakinyire Gelilothu gũkuhĩ na Rũũĩ
rwa Jorodani kũu bũrũri wa Kaanani-rĩ, mũhĩrĩga wa
Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase
nĩmakire kĩgongona kĩnene biũ o kũu hũgũrũrũ-inĩ
cia Rũũĩ rwa Jorodani. **11** Na rĩrĩa andũ a Isiraeli
maaiguire atĩ nĩmakĩte kĩgongona kĩu mũhaka-inĩ wa
Kaanani kũu Gelilothu gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Jorodani
mwena wa andũ a Isiraeli-rĩ, **12** kĩungano gĩothe gĩa
Isiraeli gĩkĩũngana Shilo nĩguo gĩkarũe nao. **13** Nĩ
ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũma Finehasi mũrũ wa
Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai athiĩ bũrũri wa Gileadi;
athiĩ kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi na nuthu ya
Manase. **14** O hamwe nake, magĩtũma atongoria ikũmi
o mũtongoria ũmwe akarũgamĩrĩra mũhĩrĩga o mũndũ
ũmwe wa Isiraeli, o ũmwe wao nĩwe warĩ mũnene wa
nyũmba ya ithe thĩinĩ wa mbarĩ cia andũ a Isiraeli.
15 Rĩrĩa maathiire Gileadi, magĩthiĩ kũrĩ mũhĩrĩga wa
Rubeni, na Gadi, na nuthu ya Manase, makĩmeera
atĩrĩ, **16** "Kĩũngano gĩothe kĩa Jehova gĩkũmũũria
atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mwage kwĩhokeka harĩ Ngai wa
Isiraeli? Mwahota atĩa kũhutatĩra Jehova mũkeyakĩra
kĩgongona nĩguo mũũkĩrĩre Jehova mũmũremere? **17**
Mehia marĩa meekĩirwo Peori matitũiganĩte? Nginya
ũmũthĩ ũyũ tũtirĩ twetheria mehia macio, o na gũtuĩka
mũthiro nĩwokire igũrũ rĩa kĩrĩndĩ kĩa Jehova! **18**
Rĩu na inyuĩ nĩ Jehova mũrahutatĩra? "'Mũngĩremera
Jehova ũmũthĩ, rũciũ nake nĩakarakarĩra kĩrĩndĩ gĩothe
gĩa Isiraeli. **19** Angĩkorwo bũrũri ũrĩa mwĩgwatĩire
nĩmũthaahu-rĩ, ringai mũũke bũrũri wa Jehova, kũrĩa
hema ya Jehova ĩrĩ, mũgayane bũrũri na ithuĩ. No
rĩrĩ, mũtikaremere Jehova kana mũtũremere na ũndũ
wa kwĩyakĩra kĩgongona kĩanyu inyuĩ ene, o tiga
kĩgongona kĩrĩa kĩrĩ kĩa Jehova Ngai witũ. **20** Rĩrĩa Akani
mũrũ wa Zera aagire kwĩhokeka maũndũ-inĩ makoniĩ
indo iria ciamũrĩtwo cia kũniinwo-rĩ, githĩ mang'ũrĩ
matiakinyĩrĩire kĩrĩndĩ gĩothe gĩa Isiraeli? Mũndũ ũcio
to we wiki wakuire nĩ ũndũ wa mehia make.'" **21** Hĩndĩ
ĩyo andũ a Rubeni, na a Gadi, na a nuthu ya Manase
magĩcookeria anene a mbarĩ cia Isiraeli makĩmeera
atĩrĩ: **22** "Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova!
Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Nĩwe ũũĩ!
Narĩo Isiraeli nĩrĩmenye! Angĩkorwo ũndũ ũyũ nĩ wa
ũremi o na kana kwaga gwathĩkĩra Jehova, mũtigatũtigie
muoyo ũmũthĩ. **23** Angĩkorwo nĩtwakĩte kĩgongona
giitũ ithuĩ ene nĩguo tũhutatĩre Jehova, na tũrutage
maruta ma njino na ma mũtu, o na kana tũkarutagĩra
igongona rĩa ũiguano igũrũ rĩakĩo-rĩ, Jehova aroĩyũrĩria
gĩtũmi kĩa ũhoro ũcio harĩ ithuĩ. **24** "Aca! Ithuĩ twekire
ũguo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra atĩ mũthenya ũmwe njiaro
cianyu ciahota gũkeera ciitũ atĩrĩ, 'Inyuĩ nĩ ũhoro ũrĩkũ
mũrĩ naguo na Jehova Ngai wa Isiraeli? **25** Jehova
nĩekĩrĩte mũhaka wa Rũũĩ rwa Jorodani ũtuĩke wa
gũtũhakania ithuĩ na inyuĩ, na andũ aya a Rubeni
na Gadi! Gũtirĩ ũndũ mwĩtainwo na Jehova.' Nĩ ũndũ
ũcio njiaro cianyu ciahota gũtũma ciitũ itige gũcooka
gwĩtigĩra Jehova. **26** "Kĩu nĩkĩo gĩatũmire tuuge atĩrĩ,
'Nĩtwĩhaarĩrie twĩakĩre kĩgongona, no ti kĩa maruta ma
njino o na kana magongona mangĩ.' **27** No rĩrĩ, nĩ gĩtuĩke
ũira gatagatĩ gaitũ na inyuĩ na njiarwa iria igooka, atĩ
tũrĩhooyagĩra Jehova hema-inĩ yake tũrĩ na maruta
maitũ ma njino, na magongona na maruta ma ũiguano.
Ningĩ matukũ ma thuutha njiaro cianyu itikeera njiaro
ciitũ atĩrĩ, 'Mũtirĩ na igai harĩ Jehova.' **28** "Na ithuĩ
tũkiuga atĩrĩ, 'Mangĩgaatwĩra ũguo, o na kana meere
njiaro ciitũ ũguo-rĩ, nĩtũkamacookeria, tũmeere atĩrĩ: Ta
rorai muone mũhianĩre wa kĩgongona kĩa Jehova, kĩrĩa
maithe maitũ maakire, gĩtiakirwo nĩ ũndũ wa maruta
ma njino na magongona mangĩ, no gĩakirwo nĩguo
gĩtuĩke ũira gatagatĩ gaitũ na inyuĩ.' **29** "Kũroaga gũtuĩka
ũguo, atĩ no tũremere Jehova tũmũhutatĩre ũmũthĩ na
ũndũ wa gwaka kĩgongona kĩngĩ gĩa keerĩ gĩa kũrutĩra
maruta ma njino, na maruta ma mũtu na magongona
mangĩ, tiga o kĩgongona kĩa Jehova Ngai witũ kĩrĩa
gĩakĩtwo hema-inĩ yake." **30** Rĩrĩa Finehasi, mũthĩnjĩri-
Ngai hamwe na atongoria a kĩrĩndĩ, o acio atongoria
a mbarĩ cia andũ a Isiraeli maaiguire ũrĩa Rubeni, na
Gadi, na Manase moigire-rĩ, magĩkena. **31** Nake Finehasi
mũrũ wa Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩĩra Rubeni,
na Gadi, na Manase atĩrĩ, "Ũmũthĩ nĩtwamenya atĩ
Jehova arĩ hamwe na ithuĩ, tondũ mũtihĩtĩirie Jehova
ũndũ-inĩ ũyũ. Rĩu nĩmũteithũkĩtie andũ a Isiraeli kuuma
guoko-inĩ kwa Jehova." **32** Nake Finehasi mũrũ wa
Eleazaru, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, hamwe na atongoria
magĩcooka Kaanani thuutha wa gũcemania na andũ a
Rubeni na Gadi kũu Gileadi, nao magĩcookeria andũ a
Isiraeli ũhoro. **33** Nĩmakenire nĩ kũigua ũhoro ũcio, na
makĩgooca Ngai. Na matiigana gũcooka kwaria ũhoro
wa kũrũa nao atĩ nĩguo maharaganie bũrũri ũrĩa andũ a
Rubeni na Gadi matũũraga. **34** Nao andũ a Rubeni na
Gadi magĩĩta kĩgongona kĩu ũũ: Mũira Gatagatĩ Gaitũ atĩ
Jehova nĩwe Ngai.

23 Thuutha wa ihinda inene gũthira na Jehova
agĩkorwo aheete andũ a Isiraeli ũhurũko kuuma
kũrĩ thũ ciao ciothe iria ciamathiũrũrũkĩirie, na Joshua
agĩkorwo aarĩ mũkũrũ mũno na akaingĩhia mĩaka-
rĩ, **2** agĩĩta andũ a Isiraeli othe, na athuuri ao, na

atongoria, na atuithania a maciira, na anene, akĩmeera
atĩrĩ: "Rĩu niĩ ndĩ mũkũrũ na ngaingĩhia mĩaka. **3**
Inyuĩ ene nĩmwĩoneire maũndũ marĩa mothe Jehova
Ngai wanyu ekĩte ndũrĩrĩ ici ciothe Nĩ ũndũ wanyu,
nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai wanyu wamũrũĩrĩire. **4**
Ririkanai ũrĩa ndamũgaĩire ndũrĩrĩ iria ciatigarĩte ituĩke
igai rĩa mĩhĩrĩga yanyu, hamwe na mabũrũri ma ndũrĩrĩ
iria niĩ mwene ndatooririe, kuuma Rũũĩ rwa Jorodani o
nginya Iria rĩrĩa Inene rĩa mwena wa ithũĩro. **5** Jehova
Ngai wanyu we mwene nĩagaciingata imweherere.
Nĩagacieheria mbere yanyu, na inyuĩ nĩmũkegwatĩra
bũrũri wao ũtuĩke wanyu, o ta ũrĩa Jehova Ngai wanyu
aamwĩrire. **6** "Gĩai na hinya mũno; mũrũmie na
mwathĩkagĩre watho wothe ũrĩa wandĩkĩtwo Ibuku-
inĩ rĩa watho wa Musa, mũtekũgarũrũka na mwena wa
ũrĩo kana wa ũmotho. **7** Mũtikanagwatanĩre na ndũrĩrĩ
ici itigaire thĩinĩ wanyu; mũtikanagwete marĩĩtwa ma
ngai ciacio kana mwĩhĩte nacio. Mũtikanacitungatĩre
kana mũciinamĩrĩre. **8** No inyuĩ no nginya mũrũmie
kwĩgwatania na Jehova Ngai wanyu, o ta ũrĩa mũkoretwo
mũgĩĩka nginya ũmũthĩ. **9** "Jehova nĩamũingatĩire
ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya mũno ikamweherera; na
nginya ũmũthĩ ũyũ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũhotete
kũmwĩtiiria. **10** Mũndũ ũmwe wanyu atooragia andũ
ngiri, Nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩwe ũmũrũagĩrĩra,
o ta ũrĩa eeranĩire. **11** Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyererei
mũno nĩguo mwendage Jehova Ngai wanyu. **12** "No
rĩrĩ, mũngĩgarũrũka na mũnyiitanagĩre na matigari
ma ndũrĩrĩ ici itigaire thĩinĩ wanyu na mũhikanie
nacio na mũgwatanĩre nacio, **13** hĩndĩ ĩyo na inyuĩ
mũmenye wega atĩ Jehova Ngai wanyu ndagacooka
kũingata ndũrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu. No rĩrĩ,
igaatuĩka cia kũmũheenereria o na ituĩke ta mĩtego
ya kũmũgwatia, na ituĩke iboko cia kũmũhũũra, na
mĩigua ya kũmũtũra maitho, nginya mũthire bũrũri-
inĩ ũyũ mwega, ũrĩa Jehova Ngai wanyu amũheete. **14**
"Rĩu niĩ ngirie gwĩthiĩra na njĩra ĩrĩa andũ othe a thĩ
mathiiaga. Nĩmũũĩ na ngoro cianyu ciothe, na maroho
manyu atĩ gũtirĩ kĩĩranĩro o na kĩmwe kĩa maũndũ
marĩa mothe mega Jehova Ngai wanyu aamwĩrĩire
atahingĩtie. Irĩkanĩro ciothe nĩihingĩtio, na gũtirĩ o
na kĩmwe gĩtahingĩte. **15** No rĩrĩ, o ta ũrĩa ciĩranĩro
ciothe njega iria Ngai eeranĩire ihingĩte-rĩ, ũguo
noguo Jehova akaamũrehithĩria ũũru ũrĩa wothe oigĩte
nĩakamũrehere, o nginya amũniine mwehere bũrũri-inĩ
ũyũ mwega amũheete. **16** Mũngĩthũkia kĩrĩkanĩro kĩa
Jehova Ngai wanyu kĩrĩa aamwathire mũrũmagĩrĩre, na
mũcooke gũtungatagĩra ngai ingĩ na mũgaciinamĩrĩra-
rĩ, marakara ma Jehova nĩmakamũrĩrĩmbũkĩra, na
inyuĩ nĩmũgakua narua mũthire bũrũri ũyũ mwega
amũheete."

24 Ningĩ Joshua agĩcookanĩrĩria mĩhĩrĩga yothe ya
Isiraeli kũu Shekemu. Agĩĩta athuuri, na atongoria,
na atuithania a maciira, na anene a Isiraeli, nao magĩthiĩ
makĩrũgama mbere ya Ngai. **2** Nake Joshua akĩĩra andũ
othe atĩrĩ, "Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: 'Tene
mũno maithe manyu, nĩo Tera ithe wa Iburahĩmu na
Nahoru, maatũũraga mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa
Farati na makahooyaga ngai ingĩ. **3** No nĩndarutire
ithe wanyu Iburahĩmu, oime bũrũri ũcio ũrĩ mũrĩmo
wa rũũĩ rũu rwa Farati, ngĩmũtongoria kũu Kaanani
guothe, na ngĩmũhe njiaro nyingĩ. Nĩndamũheire
Isaaka, **4** nake Isaaka ngĩmũhe Jakubu na Esaũ.
Nĩndagaĩire Esaũ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Seiru, no
Jakubu na ariũ ake magĩikũrũka magĩthiĩ Misiri. **5**
"'Ningĩ ngĩcooka ngĩtũma Musa na Harũni, na ngĩhũũra
andũ a Misiri na maũndũ marĩa mothe ndeekire kũu,
ngĩcooka ngĩmaruta kuo. **6** Rĩrĩa ndaarutire maithe
manyu kũu bũrũri wa Misiri, nĩmwakinyire iria-inĩ,
nao andũ a Misiri makĩmarũmĩrĩra na ngaari cia ita,
na andũ mahaicĩte mbarathi o nginya Iria Itune.
7 Nao andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie,
nake agĩĩkĩra nduma gatagatĩ kanyu na andũ a Misiri;
ningĩ agĩtũma iria rĩmakorere, akĩmathika narĩo.
Nĩmweyoneire na maitho manyu ũrĩa ndeekire andũ a
Misiri. Ningĩ mũgĩcooka mũgĩtũũra werũ-inĩ matukũ
maingĩ. **8** "'Ningĩ ngĩmũtwara bũrũri wa Aamori arĩa
maatũũraga mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani.
Nao makĩrũa na inyuĩ na niĩ ngĩmaneana moko-inĩ
manyu. Nĩndamaanangire mamweherere, na inyuĩ
mũkĩĩgwatĩra bũrũri wao ũgĩtuĩka wanyu. **9** Na rĩrĩa
Balaki mũrũ wa Ziporu mũthamaki wa Moabi eeharagĩria
kũrũa na Isiraeli-rĩ, nĩatũmanĩire Balamu mũrũ wa
Beori nĩguo oke amũrume. **10** No niĩ ndingĩathikĩrĩirie
Balamu; nĩ ũndũ ũcio agĩkĩrĩrĩria kũmũrathima maita
maingĩ, na niĩ ngĩmũhonokia kuuma moko-inĩ make.
11 "'Ningĩ mũkĩringa Rũũĩ rwa Jorodani na mũgĩkinya
Jeriko. Nao andũ a Jeriko makĩrũa na inyuĩ, o ta
ũrĩa Aamori, na Aperizi, na Akaanani, na Ahiti, na
Agirigashi, na Ahivi, na Ajebusi o nao nĩmarũire na
inyuĩ, no niĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. **12** Ngĩcooka
ngĩrekia magi marĩ mboora mathiĩ mbere yanyu, marĩa
maamaingatire mamweherere, o hamwe na athamaki
arĩa eerĩ a Aamori. Ti inyuĩ mwamaingatire na rũhiũ
rwanyu rwa njora kana na ũta wanyu. **13** Nĩ ũndũ ũcio
ngĩmũhe bũrũri mũtaanogeire na matũũra mũtaakĩte;
na nĩkuo mũtũũraga, mũkĩrĩĩaga maciaro ma mĩgũnda
ya mĩthabibũ na mĩtamaiyũ ĩrĩa mũtaahaandire.' **14**
"Na rĩrĩ, mwĩtigĩrei Jehova na mũmũtungatagĩre mũtarĩ
na ũhinga, na mũrĩ ehokeku kũna. Eheriai ngai iria
maithe manyu ma tene maahooyaga kũu mũrĩmo
wa Rũũĩ rwa Farati, o na kũu bũrũri wa Misiri, na
mũtungatagĩre o Jehova. **15** No rĩrĩ, mũngĩona ũhoro
ũcio wa gũtungatagĩra Jehova ta ũtamwagĩrĩire-rĩ,
thuurai ũmũthĩ ũrĩa mũrĩtungatagĩra, mũmenye kana
nĩ ngai iria maithe manyu maatungatagĩra kũu mũrĩmo
wa rũũĩ, kana nĩ ngai cia Aamori arĩa ene bũrũri ũyũ
mũtũũraga. No ha ũhoro wakwa mwene na nyũmba
yakwa-rĩ, tũrĩtungatagĩra Jehova." **16** Nao andũ acio
magĩcookia makiuga atĩrĩ, "Kũroaga gũtuĩka ũguo, atĩ
tũtiganĩrie Jehova atĩ nĩguo tũtungatĩre ngai ingĩ! **17**
Nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai witũ we mwene watũrutire
bũrũri wa Misiri hamwe na maithe maitũ, tũkiuma
bũrũri ũcio wa ũkombo, na akĩringa ciama icio nene
ũguo na tũgĩciona na maitho maitũ. Nĩaatũgitĩrire
rũgendo-inĩ rwitũ ruothe kũrĩa twagereire, o na tũrĩ
gatagatĩ ka ndũrĩrĩ ciothe kũrĩa twatuĩkanĩirie. **18** Nake
Jehova nĩaingatire ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere
iitũ, o hamwe na Aamori arĩa maatũũraga bũrũri-inĩ

ũcio. Tondũ ũcio o na ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova, nĩ
ũndũ nĩwe Ngai witũ." **19** Nake Joshua akĩĩra andũ acio
atĩrĩ, "Mũtingĩhota gũtungatĩra Jehova. Jehova nĩ Ngai
Mũtheru; we nĩ Ngai ũrĩ ũiru. Ndakamũrekera ũremi
wanyu o na kana mehia manyu. **20** Mũngĩgaatiganĩria
Jehova na mũtungatĩre ngai cia kũngĩ, nĩakamũgarũrũka
na amũrehere mwanangĩko amũniine, o na amwĩkĩte
maũndũ mega." **21** No andũ acio makĩĩra Joshua
atĩrĩ, "Aca! Ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova." **22** Nake
Joshua akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ ene mũrĩ aira a ũguo
mwoiga, atĩ nĩmwathuura gũtungatagĩra Jehova." Nao
makĩmũcookeria, makĩmwĩra atĩrĩ, "Ĩĩ, ithuĩ tũrĩ aira."
23 Joshua akĩmeera atĩrĩ, "Rĩu-rĩ, kĩeheriei ngai cia
kũngĩ iria irĩ thĩinĩ wanyu, na mũheane ngoro cianyu
biũ harĩ Jehova Ngai wa Isiraeli." **24** Nao andũ acio
makĩĩra Joshua atĩrĩ, "Ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova Ngai
witũ na tũmwathĩkagĩre." **25** Mũthenya o ro ũcio
Joshua agĩthondekera andũ kĩrĩkanĩro, na akĩmandĩkĩra
kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho, marĩ
o kũu Shekemu. **26** Nake Joshua akĩandĩka maũndũ
macio Ibuku-inĩ rĩa Watho wa Ngai. Agĩcooka akĩoya
ihiga inene, akĩrĩrũgamia hau gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa
mũgandi hakuhĩ na handũ-harĩa-haamũre ha Jehova.
27 Akĩĩra andũ acio othe atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ! Ihiga rĩĩrĩ nĩrĩo
rĩgũtuĩka mũira witũ wa ũrĩa tuoiga. Nĩrĩiguĩte ciugo
ciothe iria Jehova atwĩrĩte. Nĩrĩo rĩgũtuĩka mũira wanyu
mũngĩkaaga kwĩhokeka harĩ Ngai wanyu." **28** Nake
Joshua agĩcooka akĩĩra andũ acio mathiĩ, o mũndũ
acooke kũrĩa igai rĩake rĩarĩ. **29** Thuutha wa maũndũ
macio Joshua mũrũ wa Nuni, ndungata ya Jehova,
agĩkua arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana na ikũmi. **30**
Nao makĩmũthika kũu gĩthaka kĩa igai rĩake, o kũu
Timinathu-Sera bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu
gathigathini wa kĩrĩma kĩa Gaashu. **31** Nao andũ a
Isiraeli magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma
Joshua na ma athuuri arĩa maatigirwo muoyo Joshua
akua, o arĩa maamenyete maũndũ mothe marĩa Jehova
ekĩte Nĩ ũndũ wa Isiraeli. **32** Namo mahĩndĩ ma Jusufu,
marĩa andũ a Isiraeli maarehete kuuma bũrũri wa
Misiri, magĩthikwo kũu Shekemu gacigo-inĩ ga gĩthaka
kĩrĩa Jakubu aagũrĩte kuuma kũrĩ ariũ a Hamoru, ithe
wa Shekemu. Rĩu nĩrĩo rĩatuĩkire igai rĩa njiaro cia
Jusufu. **33** Nake Eleazaru mũrũ wa Harũni agĩkua na
agĩthikwo kũu Gibea, kũrĩa kwagaĩirwo mũriũ Finehasi,
o kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu.

Atiirĩrĩri

1 Thuutha wa Joshua gũkua, andũ a Isiraeli makĩũria
Jehova atĩrĩ, "Nĩ a mekwambata mathiĩ mbere
magatũhũũranĩre kũrĩ andũ a Kaanani?" **2** Nake Jehova
agĩcookia atĩrĩ, "Andũ a Juda nĩo megũthiĩ, tondũ
nĩneanĩte bũrũri ũcio moko-inĩ mao." **3** Hĩndĩ ĩyo andũ
a Juda makĩĩra andũ a Simeoni, ariũ a ithe wao, atĩrĩ,
"Ũkai mwambatanie na ithuĩ tũtoonye bũrũri ũrĩa
twagaĩirwo, tũkahũũrane na andũ a Kaanani, na ithuĩ
nĩtũgaacooka tũthiĩ na inyuĩ tũkahũũranĩre igai rĩanyu."
Nĩ ũndũ ũcio andũ a Simeoni magĩthiĩ hamwe nao. **4**
Rĩrĩa andũ a Juda maamatharĩkiire-rĩ, Jehova akĩneana
andũ a Kaanani na Aperizi moko-inĩ mao, nao andũ a
Juda makĩũraga arũme 10,000 kũu Bezeki. **5** Kũu nĩkuo
maakorire Adoni-Bezeki, makĩhũũrana nake, magĩtooria
andũ a Kaanani na Aperizi. **6** Adoni-Bezeki akĩũra, no
makĩmũteng'eria, makĩmũnyiita, makĩmũtinia ciara iria
nene cia moko na iria nene cia magũrũ. **7** Nake Adoni-
Bezeki akiuga atĩrĩ, "Athamaki mĩrongo mũgwanja
matinĩtio ciara ciao iria nene cia moko na iria nene
cia magũrũ, moonganagia rũitĩki rwa irio rungu rwa
metha yakwa. Na rĩrĩ, Ngai nĩandĩhĩte nĩ ũndũ wa ũrĩa
ndeekire." Nao makĩmũtwara Jerusalemu, na agĩkuĩra
kuo. **8** Ningĩ andũ a Juda magĩtharĩkĩra itũũra rĩa
Jerusalemu, o narĩo makĩrĩtunyana, makĩũraga andũ a
itũũra rĩu na hiũ cia njora, magĩcooka makĩrĩcina na
mwaki. **9** Thuutha wa ũguo, andũ a Juda magĩikũrũka
makahũũrane na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga
bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Negevu na magũrũ-inĩ ma irĩma
cia mwena wa ithũĩro. **10** Ningĩ magĩthiĩ kũhũũrana na
andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kũu Hebironi (kũrĩa
tene gwetagwo Kiriathu-Ariba) maathiĩ makĩhoota
Sheshai, na Ahimani, na Talimai. **11** Kuuma kũu magĩthiĩ
kũrũa na andũ arĩa maatũũraga Debiri (kũrĩa tene
gwetagwo Kiriathu-Sefari.) **12** Nake Kalebu akiuga atĩrĩ,
"Mũndũ ũrĩa ũgũtharĩkĩra na atunyane Kiriathu-Sefari-
rĩ, ũcio nĩwe ngũhe mwarĩ wakwa Akisa, amũhikie."
13 Nake Othinieli, mũrũ wa Kenazu, mũrũ wa ithe
na Kalebu ũrĩa mũnini, nĩwe watunyanire itũũra rĩu.
Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe mwarĩ Akisa atuĩke
mũtumia wake. **14** Mũthenya ũmwe Akisa nĩathiire
kũrĩ Othinieli, nake akĩringĩrĩria Akisa ahooe mũgũnda
kũrĩ ithe Kalebu. Aarĩkia kuuma igũrũ rĩa ndigiri yake,
Kalebu akĩũria mwarĩ atĩrĩ, "Ũkwenda ngwĩkĩre atĩa?"
15 Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndagũthaitha ũndathime.
Tondũ nĩũũheete bũrũri wa Negevu, he ithima cia
maaĩ o nacio." Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe ithima
cia mwena wa rũgongo na cia mwena wa kĩanda. **16**
Nacio njiaro cia mũthoni-we wa Musa, ũrĩa Mũkeni,
ikĩambata ikiuma Itũũra Inene rĩa Mĩkĩndũ irĩ hamwe
na andũ a Juda, igĩthiĩ gũtũũrania na andũ a werũ
wa Juda ũrĩa ũrĩ Negevu gũkuhĩ na Aradi. **17** Nao
andũ a Juda magĩthiĩ hamwe na andũ a Simeoni ariũ
a ithe wao, na magĩtharĩkĩra andũ a Kaanani arĩa
maatũũraga Zefathu, nao makĩananga itũũra rĩu inene
biũ. Nĩ ũndũ ũcio rĩgĩtwo Horoma. **18** O na ningĩ andũ
a Juda magĩtunyana matũũra manene ma Gaza, na
Ashikeloni, na Ekironi, o itũũra inene na bũrũri warĩo.
19 Jehova aarĩ hamwe na andũ a Juda. Magĩkĩĩnyiitĩra
bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, no matiahotire kũingata andũ
arĩa maatũũraga kũrĩa kwaraganu, nĩgũkorwo maarĩ
na ngaari cia ita cia igera. **20** Na o ta ũrĩa Musa
eeranĩire, Hebironi kwaheirwo Kalebu, nake akĩingata
ariũ atatũ a Anaki kuuma kuo. **21** No rĩrĩ, andũ a
Benjamini nĩmaremirwo nĩ kũingata andũ a Jebusi arĩa
maatũũraga Jerusalemu. Andũ a Jebusi matũũranagia
na andũ a Benjamini kũu Jerusalemu nginya ũmũthĩ. **22**
Na rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Jusufu magĩtharĩkĩra Betheli,
nake Jehova aarĩ hamwe nao. **23** Rĩrĩa maatũmire andũ
magathigaane Betheli (kũrĩa mbere ĩyo gwetagwo Luzu),
24 athigaani acio makĩona mũndũ akiuma kũu itũũra-inĩ
rĩu inene, makĩmwĩra atĩrĩ, "Tuonie ũrĩa tũngĩtoonya
itũũra rĩĩrĩ inene, na nĩtũgaagwĩka maũndũ mega." **25**
Nĩ ũndũ ũcio akĩmoonia, nao makĩũraga andũ a itũũra
rĩu inene na rũhiũ rwa njora, no makĩhonokia mũndũ
ũcio na nyũmba yake yothe. **26** Mũndũ ũcio agĩcooka
agĩthiĩ bũrũri wa Ahiti, kũrĩa aakire itũũra inene, na
akĩrĩĩta Luzu, na nĩrĩo rĩĩtwa rĩarĩo o na ũmũthĩ. **27**
No andũ a Manase matiaingatire andũ a Bethi-Shani,
kana andũ a Taanaka, kana andũ a Dori kana andũ
a Ibileamu, kana andũ a Megido na matũũra marĩa
maamarigiicĩirie, tondũ andũ a Kaanani nĩmatuĩte itua
rĩa gũtũũra bũrũri ũcio. **28** Na rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Isiraeli
maagĩire na hinya, makĩrutithia andũ a Kaanani wĩra
wa hinya, no matiigana kũmaingata biũ. **29** O nao
andũ a Efiraimu matiigana kũingata andũ a Kaanani
arĩa maatũũraga kũu Gezeri, no andũ acio a Kaanani
maathiire o na mbere gũtũũrania hamwe nao. **30** O nao
andũ a Zebuluni matiigana kũingata andũ a Kaanani arĩa
maatũũraga kũu Kitironi kana Nahaloli, arĩa maatigaire
gatagatĩ kao; no nĩmamarutithirie wĩra na hinya. **31** O
na andũ a Asheri matiigana kũingata andũ othe arĩa
maatũũraga Ako, kana arĩa matũũraga Sidoni, kana arĩa
maatũũraga Ahalabu, kana arĩa maatũũraga Akizibu,
kana arĩa maatũũraga Heliba, kana arĩa maatũũraga
Afeku, kana arĩa maatũũraga Rehobu, **32** na tondũ wa
ũguo andũ a Asheri magĩtũũrania na andũ a Kaanani
arĩa maatũũraga bũrũri ũcio. **33** O nao andũ a Nafitali
matiigana kũingata andũ arĩa maatũũraga kũu Bethi-
Shemeshu, o na kana arĩa maatũũraga Bethi-Anathu; no
andũ a Nafitali o nao maatũũranirie na andũ a Kaanani
arĩa maatũũraga bũrũri ũcio, nao andũ arĩa maatũũraga
Bethi-Shemeshu na Bethi-Anathu magĩtuĩka andũ ao
a kũrutithagio wĩra wa hinya. **34** Andũ a Aamori
makĩhingĩrĩria andũ a Dani kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma,
makĩmagirĩrĩria gũikũrũka kũrĩa kwaraganu. **35** Ningĩ
Aamori nĩmatuĩte itua rĩa gũtũũra Kĩrĩma-inĩ kĩa Herezu,
na kĩa Aijaloni, na kĩa Shaalubimu, no rĩrĩa andũ a
nyũmba ya Jusufu maagĩire na hinya, o nao Aamori
magĩtuĩka a kũrutithio wĩra wa hinya. **36** Mũhaka wa
Aamori woimĩte Ituĩkanĩrio rĩa Akirabimu, ũgakinya
Sela na ũkahĩtũka.

2 Na rĩrĩ, mũraika wa Jehova nĩambatire agĩkinya
Bokimu oimĩte Giligali, akiuga atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ
ndaamwambatirie ngĩmũruta bũrũri wa Misiri na
ngĩmũtongoria nginya bũrũri-inĩ ũrĩa ndeerĩire maithe
manyu na mwĩhĩtwa atĩ nĩngamahe. Ngiuga atĩrĩ, 'Niĩ

ndirĩ hĩndĩ ngaathũkia kĩrĩkanĩro giitũ na inyuĩ, **2** na
inyuĩ mũtikanagĩe na kĩrĩkanĩro na andũ a bũrũri ũyũ, no
nĩmũkoinanga igongona ciao.' No inyuĩ mũtiinjathĩkĩire.
Mwĩkĩte ũguo nĩkĩ? **3** Nĩ ũndũ ũcio, ndamwĩra atĩrĩ,
ndikũmaingata mamweherere; no megũtuĩka ta mĩigua
īmũtheecage mĩena, nacio ngai ciao ituĩke mũtego
harĩ inyuĩ." **4** Rĩrĩa mũraika wa Jehova aarĩkirie
kwarĩria andũ a Isiraeli maũndũ macio mothe, andũ
makĩrĩra manĩrĩire, **5** nao magĩĩta handũ hau Bokimu.
Nao makĩrutĩra Jehova magongona hau. **6** Thuutha
wa Joshua kũrekereria andũ a Isiraeli-rĩ, andũ acio
magĩthiĩ kwĩgwatĩra bũrũri, o mũndũ igai rĩake. **7** Nao
andũ acio magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma
Joshua na ma athuuri arĩa maatigirwo marĩ muoyo
Joshua akua, arĩa meyoneire maũndũ mothe manene
marĩa Jehova eekĩire Isiraeli. **8** Nake Joshua mũrũ
wa Nuni, ndungata ya Jehova, aakuire arĩ na ũkũrũ
wa mĩaka igana na ikũmi. **9** Nao makĩmũthika kũu
gĩthaka-inĩ gĩake o kũu Timinathu-Heresi bũrũri ũrĩa
ũrĩ irĩma wa Efiraimu, mwena wa gathigathini wa
Kĩrĩma kĩa Gaashu. **10** Thuutha wa rũciaro rũu ruothe
gũkua, gũkĩgĩa na rũciaro rũngĩ rũtooĩ Jehova kana
rũkamenya maũndũ marĩa eekĩire Isiraeli. **11** Ningĩ
andũ a Isiraeli magĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ
ma Jehova na magĩtungatĩra ngai cia Baali. **12** Nao
magĩtirika Jehova, Ngai wa maithe mao ũrĩa wamarutĩte
bũrũri wa Misiri. Nao makĩrũmĩrĩra na makĩhooya ngai
cia mĩthemba mĩingĩ cia andũ arĩa maamarigiicĩirie,
magĩtũma Jehova arakare **13** tondũ nĩmatirikĩte Jehova,
magatungatagĩra Baali na Maashitarothu. **14** Nake
Jehova akĩrakarĩra andũ a Isiraeli, akĩmaneana kũrĩ
atharĩkanĩri arĩa maatahire indo ciao. Akĩmarekereria
thũ ciao iria ciamathiũrũrũkĩirie, na matiacookire
gũciĩtiiria. **15** Rĩrĩa rĩothe andũ a Isiraeli maathiiaga
kũrũa, guoko kwa Jehova kwamookagĩrĩra magatoorio, o
ta ũrĩa eehĩtĩte na mwĩhĩtwa kũrĩ o. Nao makĩnyamarĩka
mũno. **16** Ningĩ Jehova akĩmaarahũrĩra atiirĩrĩri
bũrũri arĩa maamahonokirie moko-inĩ ma andũ acio
maamatharĩkagĩra. **17** No rĩrĩ, o na kũrĩ ũguo, matiigana
kũigua atiirĩrĩri bũrũri acio ao, no nĩmahũũrire ũmaraya
na ũndũ wa kũhooya ngai ingĩ. Matiigana gwĩka ta
maithe mao, no nĩmagarũrũkire narua, magĩtiga gũthiĩ
na mĩthiĩre īrĩa maithe mao maathiiaga nayo, nĩyo
mĩthiĩre ya gwathĩkĩra maathani ma Jehova. **18** Rĩrĩa
rĩothe Jehova aamaarahũragĩra mũtiirĩrĩri bũrũri-rĩ,
Jehova aakoragwo hamwe na mũtiirĩrĩri bũrũri ũcio,
akamahonokagia moko-inĩ ma thũ ciao hĩndĩ ĩrĩa yothe
mũtiirĩrĩri bũrũri ũcio aarĩ muoyo; nĩgũkorwo Jehova
nĩamaiguagĩra tha nĩ ũndũ wa ũrĩa macaayaga nĩ
kũhinyĩrĩrio nĩ arĩa mamanyariiraga. **19** No mũtiirĩrĩri
bũrũri akua, andũ magacookerera maũndũ mooru
makĩria kũrĩ marĩa ma maithe mao, makarũmagĩrĩra
ngai ingĩ, magacihooyaga na magacitungatĩra. Makĩrega
gũtiga mĩtugo ĩyo yao mĩũru na mĩthiĩre yao ya ũremi.
20 Tondũ ũcio, Jehova agĩkĩrakario mũno nĩ andũ a
Isiraeli, akiuga atĩrĩ, "Tondũ rũrĩrĩ rũrũ nĩrũthũkĩtie
kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na maithe mao ma tene, na
nĩ rwagĩte kũnjigua-rĩ, **21** ndigũcooka kũrutũrũra rũrĩrĩ
o na rũmwe rwa iria Joshua aatigire kuo agĩkua. **22** Nĩcio
ngũhũthĩra kũgeria andũ a Isiraeli, nĩguo menye kana
nĩmekũrũmia mĩthiĩre ya Jehova, na mathiiage nayo o
ta ũrĩa maithe mao meekaga." **23** Jehova nĩetĩkĩririe
ndũrĩrĩ icio itigare kuo, na ndaigana gũcirutũrũra o
rĩmwe na ũndũ wa gũcineana moko-inĩ ma Joshua.

3 Ici nĩcio ndũrĩrĩ iria Jehova aatigirie kuo nĩguo
ageragie andũ a Isiraeli arĩa mataamenyerete ũhoro
wa mbaara cia kũu Kaanani. **2** (Eekire ũguo nĩgeetha
arute njiaro cia andũ a Isiraeli ũhoro wa mbaara tondũ
njiaro icio itiamenyete ũhoro wa kũrũa mbaara). **3**
Ndũrĩrĩ icio nĩcio ici: aathani arĩa atano a Afilisti, na
Akaanani othe, na Asidoni, na Ahivi arĩa maatũũraga
irĩma-inĩ cia Lebanoni kuuma Kĩrĩma kĩa Baali-Herimoni
o nginya Lebo-Hamathu. **4** Ciatigirio nĩgeetha igerie
andũ a Isiraeli, nĩguo monwo kana nĩmarĩathĩkagĩra
maathani ma Jehova marĩa aaheete maithe mao ma
tene na guoko kwa Musa. **5** Andũ a Isiraeli magĩtũũrania
na Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na
Ahivi, na Ajebusi. **6** Nao makĩhikia airĩtu ao, na
makĩheana airĩtu ao mahikio nĩ aanake a andũ acio,
na magĩtungatĩra ngai ciao. **7** Andũ a Isiraeli nĩmekire
ũũru maitho-inĩ ma Jehova; makĩriganĩrwo nĩ Jehova
Ngai wao, na magĩtungatĩra ngai cia Baali na cia Ashera.
8 Namo marakara ma Jehova magĩakanĩra andũ a
Isiraeli o nginya akĩmarekereria moko-inĩ ma Kushani-
Rishathaimu mũthamaki wa Aramu-Naharaimu, ũrĩa
andũ a Isiraeli maatungatĩire mĩaka ĩnana. **9** No
rĩrĩa maarĩrĩire Jehova, akĩmaarahũrĩra mũndũ wa
kũmahonokia wetagwo Othinieli mũrũ wa Kenazu, mũrũ
wa ithe na Kalebu ũrĩa mũnini, nake akĩmahonokia. **10**
Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩake, agĩtuĩka mũtiirĩrĩri
bũrũri wa Isiraeli na agĩthiĩ ita-inĩ. Nake Jehova akĩneana
Kushani-Rishathaimu mũthamaki wa Aramu moko-inĩ
ma Othinieli, nake akĩmũtooria. **11** Nĩ ũndũ ũcio bũrũri
ũgĩkorwo na thayũ mĩaka mĩrongo ĩna, nginya rĩrĩa
Othinieli mũrũ wa Kenazu aakuire. **12** O rĩngĩ andũ a
Isiraeli magĩĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova, na tondũ
wa gwĩka ũũru ũcio Jehova akĩhe Egiloni mũthamaki wa
Moabi hinya wa gũtooria Isiraeli. **13** Egiloni akĩgĩĩra
andũ a Amoni na Amaleki, makĩũngana hamwe nake
magĩtharĩkĩra andũ a Isiraeli, na makĩmatunya Itũũra
rĩrĩa Inene rĩa Mĩkĩndũ. **14** Andũ a Isiraeli magĩtuĩka
ndungata cia Egiloni mũthamaki wa Moabi mĩaka ikũmi
na ĩnana. **15** O rĩngĩ andũ a Isiraeli makĩrĩrĩrĩra Jehova,
nake akĩmahe mũndũ wa kũmahonokia wetagwo Ehudu,
warĩ wa kĩmotho; mũrũ wa Gera ũrĩa Mũbenjamini.
Nao andũ a Isiraeli makĩmũtũma na irĩhi rĩa igooti
kũrĩ Egiloni mũthamaki wa Moabi. **16** Na rĩrĩ, Ehudu
nĩathondekete rũhiũ rwa njora rũũgĩ mĩena yeerĩ,
ta rwa buti ĩmwe na nuthu kũraiha rũrĩa oohereire
njohero-inĩ yake mwena wa ũrĩo nguo-inĩ thĩinĩ. **17**
Nake agĩtwarĩra Egiloni mũthamaki wa Moabi igooti, na
rĩrĩ, Egiloni aarĩ mũndũ mũnoru mũno. **18** Thuutha
wa Ehudu kũmũnengera igooti, akiumagaria andũ
arĩa maarĩkuuĩte, magĩthiĩ. **19** Nowe mwene aakinya
mĩhianano-inĩ ĩrĩa yarĩ hakuhĩ na Giligali, akĩhũndũka,
agĩthiĩ akĩira mũthamaki ũcio atĩrĩ, "Ndĩ na ndũmĩrĩri
yaku ya hitho." Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, "Kirai!"
Nao arĩa othe maamũtungatagĩra makĩehera harĩ
we. **20** Nake Ehudu akĩmũkuhĩrĩria rĩrĩa aikarĩte arĩ

o wiki nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki ya igũrũ, ĩrĩa aikaraga hĩndĩ ya riũa. Akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndĩ na ndũmĩrĩri yaku kuuma kũrĩ Ngai." Na rĩrĩa mũthamaki ookagĩra kuuma gĩtĩ-inĩ kĩrĩa aikarĩire, **21** Ehudu agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũmotho, akĩruta rũhiũ rwa njora kuuma njohero-inĩ yake mwena wa ũrĩo, agĩtheeca mũthamaki ũcio nda. **22** O na mũtĩ waruo ũgĩtoonya na rũhiũ rũkiumanĩra na thuutha. Ehudu ndaacomorire rũhiũ, namo maguta makĩrũhumbĩra. **23** Ningĩ Ehudu agĩthiĩ gĩthaku-inĩ, akĩhinga mĩrango ya nyũmba ĩyo ya igũrũ, akĩmũhingĩrĩria kuo. **24** Ehudu aarĩkia gũthiĩ, ndungata cia mũthamaki igĩũka igĩkora mĩrango ya nyũmba ya igũrũ ĩrĩ mĩhinge, ikiuga atĩrĩ, "No nginya akorwo nĩ gwĩteithia areteithia kanyũmba-inĩ ka na thĩinĩ." **25** Nacio igĩeterera o nginya igĩconoka, no rĩrĩa aagire kũhingũra mĩrango ya nyũmba, ikĩoya hingũro ikĩhingũra mĩrango. Na hau ikĩona mũnene wao agũĩte thĩ arĩ mũkuũ. **26** Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo cietereire ihingũrĩrwo-rĩ, Ehudu akĩĩyũrĩra. Akĩhĩtũkĩra mĩhianano-inĩ akĩũrĩra Seira. **27** Aakinya kuo akĩhuha karumbeta kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, nao andũ a Isiraeli magĩikũrũkania nake moimĩte irĩma-inĩ, amatongoretie. **28** Akĩmaatha atĩrĩ, "Nũmĩrĩrai, nĩgũkorwo Jehova nĩaneanĩte Moabi thũ yanyu moko-inĩ manyu." Nĩ ũndũ ũcio magĩikũrũka makĩmũrũmĩrĩra, makĩnyiita mariũko ma Rũũĩ rwa Jorodani marĩa maaringagĩrĩra bũrũri wa Moabi, na matiigana gwĩtĩkĩria mũndũ o na ũrĩkũ aringe rũũĩ rũu. **29** Na hĩndĩ ĩyo makĩũraga andũ ta 10,000 a Moabi, na othe maarĩ andũ njamba na maarĩ na hinya; na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire. **30** Mũthenya ũcio andũ a Moabi magĩtuĩka ndungata cia andũ a Isiraeli, naguo bũrũri ũgĩkorwo na thayũ mĩaka mĩrongo ĩnana. **31** Thuutha wa Ehudu hagĩũka mũndũ wetagwo Shamigari mũrũ wa Anathu, ũrĩa woragire Afilisti magana matandatũ na mũcengi ũrĩa ũtindĩkaga ndegwa. O nake akĩhonokia andũ a Isiraeli.

4 Thuutha wa Ehudu gũkua-rĩ, andũ a Isiraeli o rĩngĩ magĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. **2** Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmarekereria moko-inĩ ma Jabini, mũthamaki wa bũrũri wa Kaanani ũrĩa waathanaga kũu Hazoru. Nake mũnene wa mbũtũ ciake cia mbaara eetagwo Sisera, ũrĩa watũũraga kũu Haroshethu-Hagoyimu. **3** Jabini aarĩ na ngaari cia ita cia igera magana kenda, na nĩahinyĩrĩirie andũ a Isiraeli atarĩ na tha ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ, nao andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie. **4** Na rĩrĩ, Debora, mũnabii mũndũ-wa-nja, mũtumia wa Lapidothu, nĩwe watongoragia Isiraeli hĩndĩ ĩyo. **5** Nake aarĩ na handũ ha gũciirĩra rungu rwa Mũkĩndũ wa Debora, gatagatĩ ka Rama na Betheli kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, nao andũ a Isiraeli maathiiaga harĩ we nĩgeetha amatuithanie maciira. **6** Debora agĩtũmanĩra Baraka mũrũ wa Abinoamu kuuma Kedeshi ya Nafitali, akĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova Ngai wa Isiraeli nĩaragwatha agakwĩra atĩrĩ, 'Thiĩ, woe andũ 10,000 a kuuma Nafitali na Zebuluni, na ũmatongorie nginya Kĩrĩma-inĩ kĩa Taboru. **7** Niĩ nĩngũguucĩrĩria Sisera, mũnene wa mbũtũ cia ita cia Jabini, hamwe na ngaari ciake cia ita na thigari ciake nginya rũũĩ-inĩ rwa Kishoni, ndĩmũneane moko-inĩ maku.'" **8** Nake Baraka akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩngũthiĩ aakorwo nĩũgũtwarana hamwe na niĩ; no aakorwo ndũgũtwarana hamwe na niĩ-rĩ, o na niĩ ndigũthiĩ." **9** Nake Debora akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ wega, nĩngũtwarana nawe. No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũrĩa ũroya ũhoro ũyũ-rĩ, gĩtĩĩo gĩtigatuĩka gĩaku, nĩgũkorwo Jehova nĩekũneana Sisera moko-inĩ ma mũndũ-wa-nja." Nĩ ũndũ ũcio Debora agĩtwarana na Baraka nginya Kadeshi, **10** na kũu Baraka agĩĩta andũ a Zebuluni na a Nafitali. Andũ 10,000 makĩmũrũmĩrĩra, o na Debora agĩthiĩ hamwe nake. **11** Na rĩrĩ, Heberi ũrĩa Mũkeni nĩeyamũrĩte agatigana na Akeni arĩa angĩ a rũciaro rwa Hobabu, mũthoni-we wa Musa, na akaamba hema yake mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene kũu Zaananimu gũkuhĩ na Kadeshi. **12** Nao andũ makĩhe Sisera ũhoro, atĩ Baraka mũrũ wa Abinoamu nĩambatĩte agakinya Kĩrĩma gĩa Taboru. **13** Sisera agĩcookanĩrĩria ngaari ciake cia ita cia igera magana kenda, hamwe na andũ othe arĩa maarĩ hamwe nake, kuuma Haroshethu-Hagoyimu nginya Rũũĩ rwa Kishoni. **14** Nake Debora akĩĩra Baraka atĩrĩ, "Thiĩ! Ũyũ nĩguo mũthenya ũrĩa Jehova aneanĩte Sisera moko-inĩ maku. Githĩ Jehova tiwe ũthiĩte arĩ mbere yaku?" Nĩ ũndũ ũcio Baraka agĩikũrũka oimĩte Kĩrĩma-inĩ gĩa Taboru, arũmĩrĩirwo nĩ andũ 10,000. **15** Rĩrĩa Baraka aamakuhĩrĩirie, Jehova akĩingatithia Sisera hamwe na ngaari ciake cia ita ciothe, na mbũtũ yake yothe, akĩmahũũra na rũhiũ rwa njora, nake Sisera agĩtiganĩria ngaari yake ya ita, akĩũra na magũrũ. **16** No Baraka akĩingatithia ngaari icio cia ita o hamwe na mbũtũ cia ita nginya Haroshethu-Hagoyimu. Nacio thigari ciothe cia Sisera ikĩũragwo na rũhiũ rwa njora; na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe watigarire. **17** No rĩrĩ, Sisera agĩithara na magũrũ, akĩũrĩra hema-inĩ ya Jaeli, mũtumia wa Heberi ũrĩa Mũkeni, nĩ ũndũ kwarĩ na ũrata gatagatĩ-inĩ ka Jabini mũthamaki wa Hazoru na mbarĩ ya Heberi ũcio Mũkeni. **18** Jaeli akiumagara agatũnge Sisera, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka, mwathi wakwa, toonya thĩinĩ. Ndũgetigĩre." Nĩ ũndũ ũcio agĩtoonya hema thĩinĩ nake Jaeli akĩmũhumbĩra. **19** Sisera akiuga atĩrĩ, "Ndĩ mũnyootu, ndagũthaitha he maaĩ nyue." Jaeli agĩkunũra mbũthũ ya iria, akĩmũhe anyue, agĩcooka akĩmũhumbĩra. **20** Sisera akĩmwĩra atĩrĩ, "Rũgama mũrango-inĩ wa hema, na hangĩũka mũndũ akũũrie atĩrĩ, 'Kũrĩ mũndũ ũrĩ gũkũ?' uuge atĩrĩ, 'Aca.'" **21** No Jaeli ũcio mũtumia wa Heberi akĩoya higĩ ya hema na nyondo, agĩthiĩ acemete harĩa Sisera aakomete anogete mũno. Akĩhũũrĩrĩra higĩ ĩyo thikĩrĩrio-inĩ, ĩgĩtũrĩkania nginya igĩtoonyerera thĩ, nake agĩkua. **22** Baraka agĩũka aingatithĩtie Sisera, nake Jaeli agĩthiĩ kũmũtũnga. Akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka, nĩngũkuonia mũndũ ũrĩa ũracaria." Nĩ ũndũ ũcio Baraka agĩtoonya hamwe na Jaeli, na agĩkora Sisera akomete thĩ arĩ mũkuũ nayo higĩ ĩmũtũrĩkanĩtie thikĩrĩrio. **23** Mũthenya ũcio-rĩ, nĩguo Ngai aatooririe Jabini, mũthamaki wa andũ a Kaanani, mbere ya andũ a Isiraeli. **24** Nakuo guoko kwa andũ a Isiraeli gũgĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya igũrũ rĩa Jabini, mũthamaki wa andũ a Kaanani, nginya makĩmũniina biũ.

5 Mũthenya ũcio Debora na Baraka mũrũ wa Abinoamu
makĩina rwĩmbo rũrũ: **2** "Rĩrĩa anene a Isiraeli
maatongoria, rĩrĩa andũ meheana meyendeire-rĩ,
goocai Jehova! **3** "Iguai ũhoro ũyũ, inyuĩ athamaki!
Thikĩrĩriai, inyuĩ aathani! Nĩngũiniĩra Jehova, nĩngũina;
nĩngũtungĩra Jehova rwĩmbo, o we Ngai wa Isiraeli. **4**
"Rĩrĩa Wee Jehova woimire Seiru, rĩrĩa woimire bũrũri
wa Edomu, thĩ nĩyainainire, igũrũ rĩkiura, namo matu
magĩita maaĩ. **5** Irĩma nĩciathingithire mbere ya Jehova,
o we Ngai wa Sinai, ikĩinaina mbere ya Jehova, Ngai wa
Isiraeli. **6** "Matukũ-inĩ ma Shamigari mũrũ wa Anathu, o
na matukũ-inĩ ma Jaeli, njĩra nĩciagĩte andũ a kũgerera;
agendi maageraga tũcĩra twa mĩkĩra. **7** Tũtũũra tũkĩaga
andũ kũu Isiraeli, tũkĩaga andũ, o nginya rĩrĩa niĩ,
Debora, ndaarahũkire, ngĩarahũka ngĩtuĩka ta nyina wa
Isiraeli. **8** Hĩndĩ ĩrĩa maathuurire ngai ng'eni, mbaara
nĩyokire o ihingo-inĩ cia itũũra inene, na gũtionekire
ngo kana itimũ harĩ andũ 40,000 kũu Isiraeli. **9** Ngoro
yakwa ĩrĩ hamwe na anene a Isiraeli, o hamwe na andũ
arĩa merutĩire na kwĩyendera gatagatĩ-inĩ ka andũ.
Goocai Jehova. **10** "Inyuĩ mũhaicaga ndigiri njerũ,
mũikarĩire matandĩko manyu, na inyuĩ mũthiiaga na
njĩra, cũraniai, **11** kũrĩ na mĩgambo ya aini itahĩro-
inĩ rĩa maaĩ. Mainaga cĩĩko cia ũthingu cia Jehova,
cĩĩko cia ũthingu cia njamba ciake kũu Isiraeli. "Ningĩ
andũ a Jehova magĩikũrũka nginya ihingo-inĩ cia itũũra
inene. **12** 'Wee Debora, ũkĩra! Ĩ ndũgĩũkĩre! Ũkĩra,
ũkĩra, ũkũye rwĩmbo! Arahũka wee Baraka! Wee mũrũ
wa Abinoamu-rĩ, wĩnyiitĩre mĩgwate yaku.' **13** "Ningĩ
andũ arĩa maatigaire, magĩikũrũka kũrĩ andũ arĩa maarĩ
igweta; andũ a Jehova magĩũka kũrĩ niĩ hamwe na andũ
arĩa maarĩ hinya. **14** Amwe mookire kuuma Efiraimu,
arĩa iruka ciao ciarĩ kũu Amaleki; Benjamini aarĩ
hamwe na andũ arĩa maakũrũmĩrĩire. Anene a ita cia
mbaara nĩmaikũrũkire kuuma Makiru, nakuo Zebuluni
gũkiuma arĩa maanyiitaga rũthanju rwa mũnene wa
mbũtũ cia ita. **15** Anene a Isakaru maarĩ hamwe na
Debora; Ĩĩ-ni, Isakaru maarĩ na Baraka, mamumĩte
thuutha na ihenya o nginya kĩanda-inĩ. Ng'ongo-inĩ cia
Rubeni nĩ kwarĩ na ũhoro mũnene wa gwĩcookera. **16**
Nĩ kĩĩ gĩatũmire mũikare mĩaki-inĩ mũiguage mahiũ
makĩhuhĩrwo mĩrũri? Ng'ongo-inĩ cia Rubeni nĩ kwarĩ
ũhoro mũnene wa gwĩcookera. **17** Gileadi aikarire o
kũu mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Jorodani. Nake Dani-rĩ, nĩ kĩĩ
gĩagĩtũmire atiindage marikabu-inĩ? Asheri aikarire
o kũu ndwere-inĩ cia iria, agĩikara icukĩro-inĩ ciake
cia marikabu. **18** Andũ a Zebuluni nĩmetwarĩrĩire
ũgwati-inĩ wa gĩkuũ; o nake Nafitali agĩĩka o ũguo kũu
gũtũũgĩru werũ-inĩ. **19** "Athamaki magĩũka, makĩrũa;
athamaki a Kaanani makĩrũĩra kũu Taanaka, gũkuhĩ
na maaĩ ma Megido, no matiakuuire betha, o na kana
ndaho. **20** Kũu igũrũ njata nĩciarũire, o kũu njĩra-inĩ
ciacio ikĩrũa mbaara na Sisera. **21** Rũũĩ rwa Kishoni nĩ
rwamathereririe, rũu rũũĩ rwa tene, Rũũĩ rwa Kishoni.
Wee ngoro yakwa wĩtware, na ũgĩe na hinya! **22** Ningĩ
mahũngũ ma mbarathi makĩrumia thĩ, iteng'erete,
mbarathi ciake irĩ hinya igathiĩ iteng'erete. **23** Nake
mũraika wa Jehova akiuga atĩrĩ, 'Merozu ĩrogwatwo nĩ
kĩrumi. Arĩa matũũraga kuo marogwatwo nĩ kĩrumi kĩrĩa
kĩũru, nĩ ũndũ matiokire gũteithia Jehova, gũteithia
Jehova kũrũa na arĩa marĩ hinya.' **24** "Jaeli mũtumia wa
Heberi ũrĩa Mũkeni, arorathimwo gũkĩra atumia arĩa
angĩ, o we mũrathime mũno harĩ atumia arĩa matũũraga
hema-inĩ. **25** Sisera aamũhoire maaĩ, nake akĩmũhe
iria; akĩmũrehera iria imata na mbakũri ĩngĩnyuĩrwo
nĩ andũ arĩa me igweta. **26** Aatambũrũkirie guoko
gwake akĩoya higĩ ya hema, akĩnyiita nyondo ya bundi
na guoko kwa ũrĩo. Akĩringa Sisera, akĩmũhehenja
mũtwe, akĩmũtheeca na agĩthethera thikĩrĩrio yake.
27 Akĩinama magũrũ-inĩ make, akĩgũa; agĩkoma hau.
Akĩinama magũrũ-inĩ make, akĩgũa; o hau ainamire, no
ho aagũire arĩ mũkuũ. **28** "Nyina wa Sisera agĩcũthĩrĩria
na ndirica; akĩanĩrĩra arĩ gatirica-inĩ kau, akiuga atĩrĩ,
'Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ngaari yake ya ita ĩikare ũguo ĩtookĩte?
inegene rĩa magũrũ ma ngaari cia ita-rĩ, rĩcereirwo
kũ?' **29** Atumia ake arĩa oogĩ mũno makamũcookagĩria;
o nake agecookagĩria na ngoro yake atĩrĩ, **30** 'Githĩ
ti gwetha mareetha na makagayana indo cia ndaho:
mũirĩtu ũmwe kana eerĩ harĩ o mũndũ, na nguo cia
marangi maingĩ itahĩirwo Sisera, nguo cia marangi
maingĩ iria ng'emie, nguo iria ng'emie mũno cia ngingo
yakwa, icio ciothe nĩ cia gũtahwo?' **31** "Nĩ ũndũ ũcio
thũ ciaku iroothira, Wee Jehova! No arĩa makwendete-
rĩ, marotuĩka ta riũa rĩkĩratha rĩrĩ na hinya warĩo."
Naguo bũrũri ũcio ũkĩgĩa na thayũ ihinda rĩa mĩaka
mĩrongo ĩna.

6 Andũ a Isiraeli o rĩngĩ nĩmekire maũndũ mooru
maitho-inĩ ma Jehova, na ihinda rĩa mĩaka mũgwanja
Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Amidiani. **2** Na tondũ
hinya wa andũ a Midiani nĩwamahatĩrĩirie mũno, andũ
a Isiraeli nĩmethondekeire kũndũ gwa kwĩhitha mĩanya-
inĩ ya irĩma, na ngurunga-inĩ, na ciĩgitĩro-inĩ iria nũmu.
3 Rĩrĩa rĩothe andũ a Isiraeli maahaandaga irio-rĩ,
Amidiani, na Aamaleki, na andũ angĩ a mwena wa
irathĩro nĩmatharĩkagĩra bũrũri ũcio. **4** Nao nĩmambĩte
hema ciao kũu bũrũri-inĩ, na magĩthũkia irio iria ciarĩ
mĩgũnda kũndũ guothe o nginya Gaza, na matiigana
gũtigĩria andũ a Isiraeli kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ muoyo,
arĩ ng'ondu kana ng'ombe, o na kana ndigiri. **5**
Nĩgũkorwo maambataga kuo na mahiũ mao na hema
ciao mahaana ta ngigĩ kũingĩha. Andũ na ngamĩĩra ciao
matingĩatarĩkire; magĩtharĩkĩra bũrũri ũcio nĩgeetha
mawanange biũ. **6** Amidiani makĩnyariira andũ a Isiraeli
o nginya andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie. **7**
Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maarĩrĩire Jehova nĩ
ũndũ wa Amidiani-rĩ, Jehova **8** akĩmatũmĩra mũnabii,
ũrĩa wameerire atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli,
ekuuga: Niĩ ndamũrutire bũrũri wa Misiri, ngĩmũruta
bũrũri wa ũkombo. **9** Nĩ niĩ ndaamũtharire kuuma
guoko-inĩ kwa andũ a Misiri, na kuuma guoko-inĩ kwa
arĩa othe maamũhinyagĩrĩria. Ngĩmarutũrũra mbere
yanyu na ngĩmũhe bũrũri wao. **10** Ngĩmwĩra atĩrĩ,
'Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu; Mũtikanahooe ngai
cia Aamori, arĩa ene bũrũri ũyũ mũtũire.' No inyuĩ
mũtiigana kũnjigua." **11** Nake mũraika wa Jehova
agĩũka agĩikara thĩ gĩtina-inĩ kĩa mũgandi o kũu Ofira,
mũgandi wa Joashu ũrĩa Mũabiezeri, harĩa mũriũ
Gideoni aahũũragĩra ngano kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei nĩguo
amĩhithe ndĩkonwo nĩ Amidiani. **12** Nake mũraika

ũcio wa Jehova akiumĩrĩra Gideoni, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Jehova arĩ hamwe nawe, njamba ĩno ĩrĩ hinya." **13** Nake
Gideoni akĩmũcookeria atĩrĩ, "No rĩrĩ, mwathi wakwa,
angĩkorwo Jehova arĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
maũndũ maya mothe matũkore? Makĩrĩ ha morirũ
make mothe marĩa maithe maitũ maatwĩraga ũhoro
wamo atĩrĩ, 'Githĩ ti Jehova watwambatirie agĩtũruta
bũrũri wa Misiri?' No rĩu-rĩ, Jehova nĩatũtiganĩirie
agatũneana guoko-inĩ kwa Midiani." **14** Nake Jehova
akĩmũgarũrũkĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ na hinya ũcio
ũrĩ naguo ũkahonokie Isiraeli, ũmarute guoko-inĩ kwa
Midiani. Githĩ ti niĩ ndĩragũtũma?" **15** Gideoni akĩmũũria
atĩrĩ, "No rĩrĩ, Mwathani, ingĩkĩhota atĩa kũhonokia
Isiraeli? Mũhĩrĩga witũ nĩguo ũtarĩ hinya thĩinĩ wa
Manase, na ningĩ nĩ niĩ mũnini mũno nyũmba-inĩ
iitũ." **16** Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Niĩ nĩngũkorwo
ndĩ hamwe nawe, na nĩũkũhũũra Amidiani ũmaniine
othe me hamwe." **17** Nake Gideoni akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ingĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ,
kĩnyonie kĩmenyithia atĩ ti-itherũ nĩwe ũranjarĩria. **18**
Ndagũthaitha ndũkae kuuma haha nginya njooke na
ndeehe iruta rĩakwa na ndĩrĩige mbere yaku." Nake
Jehova akiuga atĩrĩ, "Nĩngweterera nginya ũcooke."
19 Gideoni agĩtoonya nyũmba, agĩthĩnja koori, ningĩ
agĩthondeka mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũimbia kuuma
eba ĩmwe ya mũtu. Agĩĩkĩra nyama icio gĩkabũ-inĩ,
naguo thathi wacio akĩwĩkĩra nyũngũ-inĩ, agĩtwarĩra
mũraika na akĩmũigĩra hau gĩtina-inĩ kĩa mũgandi. **20**
Nake mũraika wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, "Oya nyama na
mĩgate ĩyo ĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, ũciigĩrĩre ihiga-
inĩ rĩĩrĩ, na ũciitĩrĩrie thathi ũcio." Nake Gideoni agĩĩka
ũguo. **21** Nake mũraika wa Jehova akĩhutia nyama
na mĩgate ĩyo ĩtaarĩ na ndawa ya kũimbia na mũthia
wa rũthanju rwake. Mwaki ũgĩakana uumĩte ihiga-
inĩ, ũgĩcina nyama icio o hamwe na mĩgate ĩyo. Nake
mũraika wa Jehova akĩbuĩria na ndaacookire kuonwo.
22 Rĩrĩa Gideoni aamenyire atĩ oima mũraika wa Jehova-
rĩ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, "Ĩiya wakwa-ĩ! Mwathani
Jehova! Nĩnyonete mũraika wa Jehova ũthiũ kwa ũthiũ!"
23 Nowe Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Gĩa na thayũ! Tiga
gwĩtigĩra. Wee-rĩ, ndũgũkua." **24** Nĩ ũndũ ũcio Gideoni
agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, agĩgĩĩta Jehova nĩ Thayũ.
Nakĩo gĩtũire kũu Ofira kwa Aabiezeri nginya ũmũthĩ.
25 O ũtukũ ũcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Oya ndegwa ya
keerĩ kuuma rũũru-inĩ rwa thoguo ya mĩaka mũgwanja.
Ũcooke ũgũithie kĩgongona gĩa thoguo kĩa Baali, na
ũtemange gĩtugĩ kĩa Ashera kĩrĩa kĩrĩ mwena-inĩ wakĩo.
26 Ũcooke wakĩre Jehova Ngai waku kĩgongona kĩrĩa
kĩagĩrĩire hau igũrũ rĩa harĩa hambatĩru. Hũthĩra ngũ
cia gĩtugĩ kĩa Ashera kĩrĩa ũtemangire, ũndutĩre ndegwa
ĩyo ya keerĩ ĩtuĩke igongona rĩa njino." **27** Nĩ ũndũ ũcio
Gideoni akĩoya ndungata ciake ikũmi, agĩĩka o ta ũrĩa
Jehova aamwĩrĩte. No rĩrĩ, tondũ nĩetigagĩra andũ a
nyũmba yao na andũ a itũũra rĩu-rĩ, eekire maũndũ
macio ũtukũ handũ ha mũthenya. **28** Rũciinĩ kwarooka
gũkĩa rĩrĩa andũ a itũũra mookĩrire-rĩ, kĩgongona kĩa
Baali kĩarĩ kĩmomore, hamwe na gĩtugĩ kĩa Ashera
gĩtemangĩirwo hau mwena-inĩ wakĩo, nayo ndegwa ĩyo
ya keerĩ ĩrutĩirwo kĩgongona-inĩ kĩu kĩerũ gĩakĩtwo! **29**
Makĩũrania atĩrĩ, "Nũũ wĩkĩte ũũ?" Rĩrĩa maatuĩririe
wega, makĩĩrwo atĩrĩ, "Nĩ Gideoni mũrũ wa Joashu wĩkĩte
ũguo." **30** Andũ acio a itũũra makĩĩra Joashu atĩrĩ, "Umia
mũrũguo na nja. No nginya akue, nĩ ũndũ nĩoinangĩte
kĩgongona kĩa Baali na agatemenga gĩtugĩ kĩa Ashera
kĩrĩa kĩrĩ mwena-inĩ wakĩo." **31** Nowe Joashu agĩcookeria
kĩrĩndĩ kĩu kĩamũrigiicĩirie kĩ na ũũru atĩrĩ, "Anga
nĩmũkwenda kũrũĩrĩra Baali? Mũrageria kũmũhonokia?
Mũndũ ũrĩa ũkũmũrũĩrĩra, ũcio ekũũragwo gũtanakĩa!
Angĩkorwo Baali nĩ ngai-rĩ, no ahote kwĩrũĩrĩra rĩrĩa
mũndũ angiunanga kĩgongona gĩake." **32** Nĩ ũndũ
ũcio mũthenya ũcio magĩtua Gideoni "Jerubu-Baali,"
makiuga atĩrĩ, "Baali nĩarekwo arũe nake we mwene,"
nĩ ũndũ nĩoinangĩte kĩgongona kĩa Baali. **33** Na rĩrĩ,
Amidiani othe, na Amaleki, na andũ angĩ a mwena wa
irathĩro magĩcookanĩrĩria mbũtũ ciao cia ita, makĩringa
mũrĩmo wa Jorodani, na makĩamba hema ciao Kĩanda-
inĩ kĩa Jezireeli. **34** Hĩndĩ ĩyo Roho wa Jehova agĩũka
igũrũ rĩa Gideoni, nake akĩhuha karumbeta, agĩĩta
Aabiezeri mamũrũmĩrĩre. **35** Agĩtũma andũ bũrũri
wothe wa Manase, akĩmeera meeohe indo cia mbaara,
o na agĩtũmana mabũrũri ma Asheri, na Zebuluni, na
Nafitali, o nao makĩambata makamatũnge. **36** Nake
Gideoni akĩĩra Ngai atĩrĩ, "Ũngĩkorwo nĩũkũhonokia
Isiraeli na guoko gwakwa o ta ũrĩa weranĩire-rĩ, **37** atĩrĩ,
nĩngũiga rũũa rwa ng'ondu kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano. Ime
rĩngĩkorwo rũũa-inĩ rwiki na kũu kũngĩ thĩ gũkorwo
kũrĩ kũmũ-rĩ, hĩndĩ ĩyo nĩngamenya atĩ nĩũkũhonokia
Isiraeli na ũndũ wa guoko gwakwa, o ta ũrĩa uugĩte." **38**
Na ũguo noguo gwatuĩkire. Gideoni akĩroka gũũkĩra
rũciinĩ tene mũthenya ũyũ ũngĩ; akĩhiha rũũa rũu ime
rũkiuma maaĩ mbakũri ĩmwe. **39** Ningĩ Gideoni akĩĩra
Ngai atĩrĩ, "Ndũkae kũrakario nĩ niĩ. Ngirĩrĩria ngũhooe
ũndũ ũngĩ ũmwe. Njĩtĩkĩria o igeria rĩngĩ rĩmwe na rũũa
rũrũ. Ihinda rĩrĩ reke rũũa rũrũ rũkorwo rũrĩ rũmũ,
nakuo thĩ gũkorwo kũhumbĩirwo nĩ ime." **40** Ũtukũ
ũcio Ngai agĩĩka o ro ũguo. No rũũa rwiki rwarĩ rũmũ;
nakuo thĩ guothe kwarĩ kũhumbĩre nĩ ime.

7 Rũciinĩ tene, Jerubu-Baali (nĩwe Gideoni) na andũ
ake othe nĩmambire hema gĩthima-inĩ kĩa Harodi.
Kambĩ ya Amidiani yarĩ mwena wao wa gathigathini
kũu gĩtuamba-inĩ, hakuhĩ na karĩma ka More. **2**
Jehova akĩĩra Gideoni atĩrĩ, "Ũrĩ na andũ aingĩ mũno
gũkĩra arĩa ngwenda nĩgeetha neane Amidiani moko-
inĩ mao. Nĩgeetha Isiraeli matikanjĩtĩĩre atĩ nĩ hinya
wao wamahonokia, **3** Na rĩrĩ, anĩrĩra kũrĩ andũ, ũmeere
atĩrĩ, 'Mũndũ o wothe ũrainaina nĩ guoya no ahũndũke,
ehere Kĩrĩma-inĩ kĩa Gileadi.'" Nĩ ũndũ ũcio andũ 22,000
na igĩrĩ makĩehera, magĩtigara 10,000. **4** No Jehova
akĩĩra Gideoni atĩrĩ, "O na rĩu andũ no aingĩ mũno.
Maikũrũkie maaĩ-inĩ, na nĩngũgũthuuranĩria andũ acio
ho. Ingiuga atĩrĩ, 'Ũyũ nĩegũthiĩ hamwe nawe,' ũcio
nĩwe ũrĩthiĩ nawe; no ingiuga atĩrĩ, 'Ũyũ ndegũthiĩ
hamwe nawe,' ũcio ndegũthiĩ nawe." **5** Nĩ ũndũ ũcio
Gideoni agĩikũrũkia andũ acio maaĩ-inĩ. Marĩ hau Jehova
akĩmwĩra atĩrĩ, "Amũrania arĩa mekũnyua maaĩ na
rũrĩmĩ ta ũrĩa ngui ĩnyuuaga na arĩa mekũnyua maaĩ
na hĩ ciao maturĩtie ndu." **6** Andũ magana matatũ
makĩnyua maaĩ na hĩ ciao. Acio angĩ othe magĩturia
ndu makĩnyua maaĩ. **7** Jehova akĩĩra Gideoni atĩrĩ,

"Nĩngũmũhonokia na ũndũ wa andũ magana matatũ arĩa manyuire maaĩ na hĩ, neane Amidiani moko-inĩ manyu. Reke andũ acio angĩ othe mathiĩ, o mũndũ ainũke gwake." **8** Nĩ ũndũ ũcio Gideoni akĩĩra andũ acio angĩ a Isiraeli macooke hema-inĩ ciao, no agĩtigwo na andũ magana matatũ, arĩa mooire rĩĩgu na tũrumbeta twa acio mainũkire. Na rĩrĩ, kambĩ ya Amidiani yarĩ mũhuro wake o kũu kĩanda-inĩ. **9** Ũtukũ ũcio Jehova akĩĩra Gideoni atĩrĩ, "Ũkĩra, ũikũrũke ũtharĩkĩre kambĩ ĩyo ya Amidiani, tondũ nĩndĩmĩneanĩte moko-inĩ maku. **10** No angĩkorwo nĩũgwĩtigĩra gũtharĩkĩra-rĩ, gĩĩkũrũke kambĩ-inĩ mũrĩ na Pura ndungata yaku, **11** na ũthikĩrĩrie ũrĩa maroiga. Thuutha ũcio nĩũkũgĩa na hinya wa gũtharĩkĩra kambĩ ĩyo." Nĩ ũndũ ũcio Gideoni na Pura ndungata yake magĩikũrũka nginya tũnyũmba-inĩ twa arangĩri a kambĩ ĩyo. **12** Nao Amidiani, na Aamaleki na andũ othe a mwena wa irathĩro maikarĩte kĩanda kĩu maingĩhĩte ta ngigĩ. Ngamĩĩra ciao itingĩatarĩkire nĩ ũndũ ciarĩ nyingĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ-inĩ cia iria ũrĩa ũtangĩtarĩka. **13** Gideoni aakinyire ho o hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũmwe eeraga mũratawe ũhoro wa kĩroto gĩake. Nake oigaga atĩrĩ, "Ndootete kĩroto ngoona mũgate wa cairi wa gĩthiũrũrĩ ũũkĩte ũkagwĩra kambĩ ya Amidiani. Ũragũthire hema na hinya mũnene mũno, nginya hema ĩrang'aũka, ĩragũa." **14** Mũrata wake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ũyũ ti ũndũ ũngĩ tiga rũhiũ rwa Gideoni mũrũ wa Joashu, ũrĩa Mũisiraeli. Ngai nĩaneanĩte Amidiani na kambĩ yao yothe moko-inĩ make." **15** Rĩrĩa Gideoni aiguire ũhoro wa kĩroto kĩu na ũtaũri wakĩo, akĩhooya Ngai. Agĩcooka nginya kambĩ-inĩ ya Isiraeli akĩmeeta akĩmeera atĩrĩ, "Ũkĩrai! Jehova nĩaneanĩte kambĩ ya Amidiani moko-inĩ manyu." **16** Akĩgayania andũ acio magana matatũ ikundi ithatũ, akĩmanengera othe o mũndũ karumbeta na nyũngũ theri, ĩrĩ na kĩmũrĩ thĩinĩ. **17** Nake akĩmeera atĩrĩ, "Ndoraai. Mwĩke o ũrĩa ngwĩka. Hĩndĩ ĩrĩa ndĩrĩkinya mũthia-inĩ wa kambĩ, mwĩke o ũrĩa ndĩrĩka. **18** Hĩndĩ ĩrĩa niĩ na arĩa othe ndĩ nao tũrĩhuha tũrumbeta twitũ, hĩndĩ ĩyo inyuothe mũthiũrũrũkĩĩrie kambĩ mũhuhe twanyu na mwanĩrĩre atĩrĩ, 'Nĩ ũndũ wa Jehova o na wa Gideoni.'" **19** Gideoni na andũ acio igana rĩmwe arĩa maarĩ nake magĩkinya mũthia wa kambĩ o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa ũtukũ gatagatĩ, thuutha hanini wa gũcenjania arangĩri. Makĩhuha tũrumbeta twao na makĩũraga nyũngũ iria ciarĩ moko-inĩ mao. **20** Ikundi icio ithatũ ikĩhuha tũrumbeta, na ikĩũraga nyũngũ. Maanyiitĩte imũrĩ na moko mao ma ũmotho, na makanyiita tũrumbeta twao twa kũhuha na moko mao ma ũrĩo, nao makĩanĩrĩra atĩrĩ, "Rũhiũ rwa njora rwa Jehova na rwa Gideoni!" **21** Na rĩrĩa o mũndũ aarũgamire handũ hake gũthiũrũrũkĩria kambĩ-rĩ, Amidiani othe magĩteng'era, magĩkayaga morĩte. **22** Hĩndĩ ĩrĩa tũrumbeta tũu magana matatũ twahuhirwo, Jehova agĩtũma andũ arĩa maarĩ kambĩ-inĩ yothe mahũũrane na hiũ ciao cia njora mũndũ na mũndũ ũrĩa ũngĩ. Nayo mbũtũ ĩyo yothe ĩkĩũrĩra Bethi-Shita ĩrorete Zerera o nginya mũhaka-inĩ wa Abeli-Mehola gũkuhĩ na Tabathu. **23** Andũ a Isiraeli kuuma Nafitali, na Asheri na Manase guothe nĩmetirwo nao magĩteng'eria Amidiani. **24** Nake Gideoni agĩtũmana bũrũri wothe ũrĩa wa irĩma wa Efiraimu, akiuga atĩrĩ, "Ikũrũkai mũhũũrane na Amidiani na mwĩnyiitĩre maaĩ ma Jorodani mbere yao o nginya Bethi-Bara." Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Efiraimu nĩmetirwo, na makĩĩnyiitĩra maaĩ ma Rũũĩ rwa Jorodani o nginya Bethi-Bara. **25** O na ningĩ nĩmanyiitire atongoria eerĩ a Midiani, nĩo Orebu na Zeebu. Nao makĩũragĩra Orebu ihiga-inĩ rĩa Orebu, nake Zeebu makĩmũũragĩra kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei kĩa Zeebu. Nao magĩthingatana na Amidiani, na magĩtwara mĩtwe ya Orebu na Zeebu kũrĩ Gideoni, ũrĩa warĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani.

8 Na rĩrĩ, andũ a Efiraimu makĩũria Gideoni atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtwĩke ũguo? Wagire gũtwĩta ũgĩthiĩ kũhũũrana na Amidiani nĩkĩ?" Nao makĩmũtetia mũno. **2** Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩatĩa niĩ njĩkĩte ngerekanĩtio na inyuĩ? Githĩ kũhaara thabibũ cia Efiraimu ti kwega gũkĩra magetha mothe ma thabibũ cia Abiezeri? **3** Ngai nĩaneanire Orebu na Zeebu, atongoria a Amidiani moko-inĩ manyu. Nĩatĩa niĩ hotete gwĩka ngerekanĩtio na inyuĩ?" Maigua ũguo, marakara marĩa maamũrakarĩire namo magĩthira. **4** Gideoni na andũ ake magana matatũ, o na marĩ anogu, magĩteng'eria thũ ciao magĩkinya Jorodani na makĩringa rũũĩ rũu. **5** Nake akĩĩra andũ a Sukothu atĩrĩ, "Heei ita rĩakwa kĩndũ gĩa kũrĩa; nĩ ũndũ nĩ anogu biũ, na no ndeng'eretie Zeba na Zalimuna, athamaki a Midiani." **6** No anene a Sukothu makĩmũũria atĩrĩ, "Rĩu-rĩ, ũkĩrĩ ũranyiita Zeba na Zalimuna magakorwo marĩ moko-inĩ maku? Tũkũhe thigari ciaku irio nĩkĩ?" **7** Nake Gideoni akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩ ũndũ wa ũguo mwoiga, rĩrĩa Jehova arĩneana Zeba na Zalimuna moko-inĩ makwa, ndĩĩtembũranga mĩĩrĩ yanyu na mĩigua ya werũ-inĩ na mahiũ ma nyeki-inĩ." **8** Oima kũu akĩambata nginya Penieli, akĩmooria o ta ũguo oorĩtie andũ a Sukothu, nao magĩcookia o ta ũrĩa andũ a Sukothu maamũcookeirie. **9** Nĩ ũndũ ũcio akĩĩra andũ a Penieli atĩrĩ, "Hĩndĩ ĩrĩa ngaahũndũka hootanĩte-rĩ, niĩ nĩngamomora mũthiringo ũyũ mũraihu na igũrũ." **10** Nao Zeba na Zalimuna maarĩ kũu Karikori marĩ na ita rĩa andũ ta 15,000, acio oiki no-o maatigaire kuuma kũrĩ mbũtũ ya andũ a irathĩro; andũ 100,000 rĩa mĩrongo ĩĩrĩ arĩa maarũaga na hiũ cia njora nĩ moragĩtwo. **11** Gideoni akĩambata na njĩra ya andũ arĩa maikaraga hema-inĩ mwena wa irathĩro rĩa Noba na Jogibeha, akiumĩrĩra mbũtũ ĩyo hĩndĩ ĩrĩa ĩtegeragĩria kũrĩ na ũgwati. **12** Zeba na Zalimuna, athamaki acio eerĩ a Midiani, makĩũra, nowe akĩmateng'eria, akĩmanyiita, na akĩhoota mbũtũ ĩyo yao yothe. **13** Gideoni mũrũ wa Joashu akĩhũndũka oimĩte mbaara-inĩ, agereire Ihĩtũkĩro rĩa Heresi. **14** Nake akĩnyiita mwanake wa Sukothu, na akĩmũhooya ũhoro, nake mwanake ũcio akĩmwandĩkĩra marĩĩtwa ma anene mĩrongo mũgwanja na mũgwanja a Sukothu, na nĩo athuuri a itũũra rĩu. **15** Hĩndĩ ĩyo Gideoni agĩũka, akĩĩra andũ a Sukothu atĩrĩ, "Aya nĩo Zeba na Zalimuna, arĩa mwanyũrũrĩĩrie ũhoro wao, mũkiuga atĩrĩ, 'Anga nĩũkĩnyiitĩte Zeba na Zalimuna magakorwo marĩ moko-inĩ maku? Tũkũhe andũ aya aku anogu irio nĩkĩ?'" **16** Agĩkĩnyiita athuuri acio a itũũra, nake akĩherithia andũ acio a Sukothu na mĩigua ya werũ-inĩ, na mahiũ ma nyeki-inĩ. **17** Ningĩ akĩmomora mũthiringo ũcio mũraihu na igũrũ

wa Penieli, na akĩũraga andũ a itũũra rĩu. **18** Hĩndĩ ĩyo
akĩũria Zeba na Zalimuna atĩrĩ, "Andũ arĩa mworagĩire
kũu Tabori-rĩ, maahaanaga atĩa?" Nao magĩcookia atĩrĩ,
"Nĩ andũ tawe, o ũmwe wao aahaanaga ta mũrũ wa
mũthamaki." **19** Gideoni akĩmacookeria atĩrĩ, "Acio
maarĩ ariũ a baba, o na ariũ a maitũ. O ta ũrĩa Jehova
atũũraga muoyo-rĩ, korwo nĩmwahonokirie mĩoyo yao-
rĩ, ndingĩamũũraga." **20** Akĩgarũrũkĩra Jetheri, mũriũ
wake wa irigithathi, akĩmwĩra atĩrĩ, "Moorage!" Nowe
Jetheri ndaigana gũcomora rũhiũ rwa njora, tondũ aarĩ
o kamwana kanini, na nĩetigagĩra. **21** Zeba na Zalimuna
makĩĩra Gideoni atĩrĩ, "Ũkĩra, ũtũũrage arĩ we. Tondũ
o ta ũrĩa mũndũ atarĩĩ noguo hinya wake ũigana." Nĩ
ũndũ ũcio Gideoni agĩũkĩra, akĩmooraga, na akĩruta
irengeeri iria ciagemetie ngingo cia ngamĩĩra ciao,
agĩthiĩ nacio. **22** Andũ a Isiraeli makĩĩra Gideoni atĩrĩ,
"Tũthamakĩre, wee, na mũrũguo, na mũrũ wa mũrũguo
o nake, nĩgũkorwo wee nĩũtũhonoketie, ũgatũruta
moko-inĩ ma Midiani." **23** Nowe Gideoni akĩmeera
atĩrĩ, "Niĩ ndikũmũthamakĩra, o na kana mũrũ wakwa.
Jehova nĩwe ũkũmũthamakĩra." **24** Ningĩ akĩmeera
atĩrĩ, "Harĩ ũndũ ũngĩ ũmwe ngũmũhooya, naguo nĩ
atĩ o ũmwe wanyu aahe gĩcũhĩ kĩmwe gĩa gũtũ kĩa iria
aatahire." (Ũcio warĩ mũtugo wa Aishumaeli, gwĩkĩra
icũhĩ cia thahabu matũ.) **25** Nao magĩcookia atĩrĩ,
"Nĩtũgũciheana tũkenete." Nĩ ũndũ ũcio makĩara nguo
thĩ, na o mũndũ agĩikia gĩcũhĩ ho kuuma kũrĩ indo
iria aatahĩte. **26** Naguo ũritũ wa icũhĩ icio cia thahabu
aahooete wakinyire cekeri 1,700, mathaga marĩa mangĩ
matatarĩtwo, na nĩmo mĩgathĩ, na nguo cia rangi wa
ndathi iria ciehumbagwo nĩ athamaki a Amidiani,
kana mĩnyororo ĩrĩa yarĩ ngingo cia ngamĩĩra ciao. **27**
Gideoni agĩthondeka thahabu ĩyo ĩgĩtuĩka ebodi, ĩrĩa
aigire kũu Ofira, itũũra rĩake. Isiraeli othe makĩhũũra
ũmaraya na ũndũ wa kũmĩhooya marĩ kũu, nayo ĩgĩtuĩka
mũtego harĩ Gideoni na nyũmba yake. **28** Ũguo nĩguo
andũ a Midiani maahootirwo nĩ andũ a Isiraeli, na
matiacookire kwambararia mĩtwe rĩngĩ. Matukũ-inĩ
marĩa Gideoni aatũũrire muoyo, bũrũri ũcio ũkĩgĩa
na thayũ mĩaka mĩrongo ĩna. **29** Jerubu-Baali mũrũ
wa Joashu nĩacookire gwake mũciĩ gũtũũra kuo. **30**
Na aarĩ na ariũ mĩrongo mũgwanja ake mwene, nĩ
ũndũ nĩ aarĩ na atumia aingĩ. **31** Nayo thuriya yake
ĩrĩa yaikaraga Shekemu, nĩyamũciarĩire mwana wa
kahĩĩ, ũrĩa aatuire Abimeleku. **32** Gideoni mũrũ wa
Joashu aakuire arĩ mũkũrũ mũno, na agĩthikwo mbĩrĩra-
inĩ ya ithe Joashu kũu Ofira ya Aabiezeri. **33** Gideoni
akua-rĩ, andũ a Isiraeli o rĩngĩ nĩmahũũrire ũmaraya
na Mabaali. Makĩrũgamia Baali-Berithu ĩtuĩke ngai
yao, **34** na matiacookire kũririkana Jehova Ngai wao,
ũrĩa wamahonoketie akamaruta moko-inĩ ma thũ ciao
ciothe iria ciarĩ mĩena-inĩ yao yothe. **35** O na ningĩ
nĩmagire gũcookia ngaatho kũrĩ nyũmba ya Jerubu-
Baali (nĩwe Gideoni) nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe
mega aamekĩire.

9 Abimeleku mũrũ wa Jerubu-Baali nĩathiire kũrĩ
aa mamawe na andũ othe a mbarĩ ya kũrĩa nyina
oimĩte kũu Shekemu, akĩmeera atĩrĩ, **2** "Ũriai atũũri
othe a Shekemu atĩrĩ, 'Nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega na inyuĩ.
Nĩ mwathwo nĩ ariũ mĩrongo mũgwanja a Jerubu-
Baali, kana mũthamakĩrwo nĩ mũndũ ũmwe?' Ririkanai
ndĩ wanyu, tuumĩte mũthiimo ũmwe." **3** Rĩrĩa aa
mamawe meerire atũũri a Shekemu ũhoro ũcio wothe,
andũ a Shekemu makĩenda kũrũmĩrĩra Abimeleku nĩ
ũndũ nĩmoigire atĩrĩ, "Ũcio nĩ mũrũ wa ithe witũ." **4**
Nao makĩmũhe cekeri mĩrongo mũgwanja cia betha
irutĩtwo hekarũ-inĩ ya Baali-Berithu, nake Abimeleku
agĩcihũthĩra kwandĩka andũ matarĩ kĩene na a mbũkĩrĩra,
arĩa maatuĩkire arũmĩrĩri ake. **5** Agĩthiĩ gwa ithe mũciĩ
o kũu Ofira na akĩũragithĩria ariũ a ithe mĩrongo
mũgwanja ihiga-inĩ rĩmwe, nĩo ariũ a Jerubu-Baali. No
Jothamu, mũrũ wa Jerubu-Baali ũrĩa warĩ kĩhinga-nda,
nĩahonokire nĩ ũndũ nĩehithire. **6** Nao atũũri othe a
Shekemu na a Bethi-Milo makĩũngana mũtĩ-inĩ ũrĩa
mũnene o hau gĩtugĩ-inĩ kĩrĩa kĩrĩ Shekemu, magĩtua
Abimeleku mũthamaki. **7** Hĩndĩ ĩrĩa Jothamu aaheirwo
ũhoro ũcio-rĩ, akĩhaica Kĩrĩma-igũrũ kĩa Gerizimu na
akĩanĩrĩra, akĩmeera atĩrĩ, "Ta thikĩrĩriai inyuĩ atũũri
a Shekemu, nĩgeetha o nake Ngai amũthikĩrĩrie. **8**
Mũthenya ũmwe mĩtĩ nĩyoimagarire ĩgaitĩrĩrie ũmwe
wayo maguta atuĩke mũthamaki wayo. Nayo ĩkĩĩra
mũtamaiyũ atĩrĩ, 'Ũka ũtuĩke mũthamaki witũ.' **9**
"No mũtamaiyũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, 'No ndigane na
maguta makwa marĩa matũmaga ngai o na andũ matĩo,
ngariũnge ũũ na ũũ igũrũ rĩa mĩtĩ ĩrĩa ĩngĩ?' **10** "Thuutha
ũcio mĩtĩ ĩyo ĩkĩĩra mũkũyũ atĩrĩ, 'Ũka ũtuĩke mũthamaki
witũ.' **11** "No mũkũyũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, 'No ndigane
na ngũyũ ciakwa njega ũguo na irĩ mũrĩo, ngariũnge
ũũ na ũũ igũrũ rĩa mĩtĩ ĩrĩa ĩngĩ?' **12** "Ningĩ mĩtĩ ĩkĩĩra
mũthabibũ atĩrĩ, 'Ũka ũtuĩke mũthamaki witũ.' **13**
"No mũthabibũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, 'No ndigane na
ndibei yakwa ĩrĩa ĩkenagia ngai o na andũ, ngariũnge
ũũ na ũũ igũrũ rĩa mĩtĩ ĩrĩa ĩngĩ?' **14** "Kũrĩkĩrĩria
mĩtĩ yothe ĩkĩĩra mũtare wa gĩthaka-inĩ atĩrĩ, 'Ũka
ũtuĩke mũthamaki witũ.' **15** "Naguo mũtare ũcio wa
gĩthaka ũkĩĩra mĩtĩ ĩyo atĩrĩ, 'Kũngĩkorwo ti-itherũ
nĩ mũkwenda kũnjitĩrĩria maguta nduĩke mũthamaki
wanyu-rĩ, gĩũkei mwĩhithe kĩĩruru-inĩ gĩakwa; no
kũngĩkorwo ti ũguo-rĩ, mwaki ũrokiuma mũtare-inĩ
wa gĩthaka ũcine mĩtarakwa ya Lebanoni!' **16** "No rĩrĩ,
angĩkorwo mwekire ũndũ ũcio na kĩhooto, na mũrĩ na
ngoro njega rĩrĩa mwatuire Abimeleku mũthamaki, na
angĩkorwo nĩmwĩkĩte Jerubu-Baali na nyũmba yake
maũndũ mega, mũkamwĩka ũrĩa agĩrĩirwo nĩ gwĩkwo-rĩ,
17 tondũ baba nĩwe wamũrũĩrĩire, agĩtwarĩrĩria muoyo
wake ũgwati-inĩ nĩgeetha amũhonokie moko-inĩ ma
Amidiani, **18** (no ũmũthĩ nĩmũũkĩrĩire nyũmba ya baba,
mũkooragĩra ariũ ake mĩrongo mũgwanja ihiga-inĩ
rĩmwe, na mũgatua Abimeleku, mũrũ wa ngombo yake
ya mũirĩtu, mũthamaki wa atũũri a Shekemu tondũ nĩ
mũrũ wa ithe wanyu), **19** mũngĩkorwo mwĩkĩte ũndũ
ũcio na kĩhooto, na mũrĩ na ngoro njega kũrĩ Jerubu-
Baali na nyũmba yake ũmũthĩ-rĩ, Abimeleku arotuĩka
gĩkeno kĩanyu, o na inyuĩ mũgĩtuĩke gĩkeno gĩake! **20** No
kũngĩkorwo ti ũguo-rĩ, mwaki ũrokiuma harĩ Abimeleku
ũmũcine, ũmũniine biũ, atũũri aya a Shekemu na
Bethi-Milo, o na mwaki ũrokiuma harĩ inyuĩ atũũri a
Shekemu na Bethi-Milo, ũcine Abimeleku, ũmũniine
biũ." **21** Hĩndĩ ĩyo Jothamu agĩĩthara, akĩũrĩra kũu Biri,

nake agĩtũũra kuo nĩ ũndũ nĩetigagĩra mũrũ wa ithe,
Abimeleku. **22** Thuutha wa Abimeleku gwathana Isiraeli
mĩaka ĩtatũ-rĩ, **23** Ngai agĩtũma roho mũũru gatagatĩ ka
Abimeleku na atũũri a Shekemu, arĩa meekire maũndũ
mooru ma ũhinga kũrĩ Abimeleku. **24** Ngai eekire
ũndũ ũyũ nĩgeetha ngero ĩrĩa yagerirwo ariũ mĩrongo
mũgwanja a Jerubu-Baali, ya gũitwo thakame yao,
ĩrĩhio mũrũ wa ithe wao, Abimeleku, na ĩrĩhio atũũri a
Shekemu arĩa maamũteithirie kũũraga ariũ a ithe. **25**
Nĩ ũndũ wa kũregana nake-rĩ, atũũri acio a Shekemu
nĩmaigire andũ irĩma-inĩ nĩguo mohie na matunye
o mũndũ ũrĩa wahĩtũkaga indo ciake, naguo ũhoro
ũcio ũkĩmenyithio Abimeleku. **26** Nake Gaali mũrũ
wa Ebedi hamwe na ariũ a ithe magĩthaamĩra kũu
Shekemu, nao atũũri akuo makĩmwĩhoka. **27** Thuutha
wa gũthiĩ mĩgũnda-inĩ na gũcookereria thabibũ na
gũcihiha, makĩgĩa na iruga hekarũ-inĩ ya ngai yao. Rĩrĩa
maarĩĩaga na makĩnyuuaga, makĩruma Abimeleku. **28**
Nake Gaali mũrũ wa Ebedi akiuga atĩrĩ, "Abimeleku nũũ,
na Shekemu nũũ, nĩguo tũtuĩke ndungata ciake? Githĩ ti
mũrũ wa Jerubu-Baali, nake Zebuli githĩ tiwe mũnini
wake? Tungatĩrai andũ a Hamoru, ithe wa Shekemu!
Tũgũgĩtungatĩra Abimeleku nĩkĩ? **29** Naarĩ korwo andũ
aya me rungu rwa wathani wakwa! Hĩndĩ ĩyo niĩ no
ndĩmweherie. No njĩĩre Abimeleku atĩrĩ, 'Ĩta ita rĩaku
rĩothe!'" **30** Rĩrĩa Zebuli ũcio mwathi wa itũũra aiguire
ũrĩa Gaali mũrũ wa Ebedi oigĩte-rĩ, akĩrakario nĩ ũhoro
ũcio mũno. **31** Agĩtũmĩra Abimeleku andũ na hitho,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Gaali mũrũ wa Ebedi na ariũ a ithe
nĩmokĩte gũkũ Shekemu, na nĩmararahũra andũ a itũũra
magũũkĩrĩre. **32** Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, ũtukũ wakinya wee
na andũ aku mũũke mũmoohie mĩgũnda-inĩ. **33** Rũciinĩ
tene riũa rĩkĩratha-rĩ, ũthiĩ ũtharĩkĩre itũũra inene.
Na rĩrĩa Gaali na andũ ake mariumĩra magũtharĩkĩre-
rĩ, ĩka ũrĩa wothe guoko gwaku kũngĩhota gwĩka." **34**
Nĩ ũndũ ũcio Abimeleku marĩ hamwe na mbũtũ ciake
ciothe cia ita makiumagara ũtukũ, makĩĩhitha gũkuhĩ
na Shekemu marĩ ikundi inya. **35** Nake Gaali mũrũ
wa Ebedi nĩoimagarĩte akarũgama itoonyero-inĩ rĩa
kĩhingo gĩa itũũra inene, o hĩndĩ ĩyo Abimeleku na
thigari ciake moimagĩra kũrĩa meehithĩte. **36** Rĩrĩa Gaali
aamoonire-rĩ, akĩĩra Zebuli atĩrĩ, "Ta rora, harĩ na andũ
maroka maikũrũkĩte kuuma irĩma igũrũ!" Nake Zebuli
agĩcookia atĩrĩ, "Wee ũroona ciĩruru cia irĩma taarĩ
andũ." **37** No Gaali akĩaria rĩngĩ, akiuga atĩrĩ: "Ta rora
wone andũ maroka maikũrũkĩte moimĩte gatagatĩ ka
bũrũri, na mbũtũ ĩrĩa ĩngĩ yũkĩte yumĩte na mwena
wa mũtĩ wa mũragũri." **38** Ningĩ Zebuli akĩmwĩra
atĩrĩ, "Mwĩgaatho waku ũkĩrĩ ha rĩu, wee woigire atĩrĩ,
'Abimeleku nũũ atĩ nĩguo atwathe?' Githĩ andũ aya ti o
wanyũrũririe. Umagara ũkarũe nao!" **39** Nĩ ũndũ ũcio
Gaali agĩtongoria atũũri a Shekemu makĩhũũrana na
Abimeleku. **40** Abimeleku akĩmũteng'eria, nao andũ
aingĩ makĩgũa magurarĩtio makĩũra kũu guothe o
nginya itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo. **41** Abimeleku agĩtũũra
Aruma, nake Zebuli akĩrutũrũra Gaali hamwe na ariũ
a ithe kuuma Shekemu. **42** Mũthenya ũyũ ũngĩ andũ
a Shekemu magĩthiĩ mĩgũnda-inĩ, nake Abimeleku
akĩmenyithio ũhoro ũcio. **43** Nĩ ũndũ ũcio akĩoya andũ
ake, akĩmagayania ikundi ithatũ, akĩmaiga moherie
andũ mĩgũnda-inĩ. Hĩndĩ ĩrĩa onire andũ acio magĩũka
moimĩte itũũra-inĩ rĩrĩa inene, agĩũkĩra amatharĩkĩre.
44 Abimeleku na ikundi iria aarĩ nacio makĩguthũka
mbere nginya hau itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra
inene, nacio ikundi icio ingĩ igĩrĩ ikĩguthũkĩra arĩa maarĩ
mĩgũnda-inĩ, ikĩmooraga. **45** Abimeleku akĩhũũrana na
itũũra rĩu inene mũthenya wothe nginya akĩrĩtaha na
akĩũraga andũ a rĩo othe. Ningĩ akĩananga itũũra rĩu
inene, na akĩrĩitĩrĩria cumbĩ. **46** Rĩrĩa maiguire ũhoro
ũcio, andũ arĩa maatũũraga mũthiringo-inĩ wa Shekemu
magĩtoonya kĩĩhitho-inĩ kĩa hinya kĩa hekarũ ya Eli-
Berithu. **47** Rĩrĩa Abimeleku aiguire atĩ nĩmacookanĩrĩire
kuo-rĩ, **48** we na andũ ake othe makĩambata Kĩrĩma-
inĩ gĩa Zalimuna. Akĩoya ithanwa, agĩtema honge,
na agĩciigĩrĩra ciande. Agĩatha andũ arĩa maarĩ nake,
akĩmeera atĩrĩ, "Narua! Ĩkai ũguo muona ndeka!" **49**
Nĩ ũndũ ũcio andũ acio othe magĩtema honge, na
makĩrũmĩrĩra Abimeleku. Magĩciũmba hĩba kũnyiitana
na kĩĩhitho kĩu kĩa hinya magĩcigwatia mwaki andũ
marĩ thĩinĩ. Nĩ ũndũ ũcio andũ acio othe maarĩ thĩinĩ
wa mũthiringo ũcio wa Shekemu, ta andũ 1,000, arũme
na andũ-a-nja, o nao magĩkua. **50** Abimeleku agĩthiĩ
itũũra rĩa Thebezu, akĩrĩrigiicĩria na akĩrĩtunyana. **51** No
rĩrĩ, thĩinĩ wa itũũra rĩu inene nĩ kwarĩ na mũthiringo
mũrũmu kũrĩa arũme othe na andũ-a-nja, na andũ
othe a itũũra rĩu inene, moorĩire. Makĩĩhingĩra thĩinĩ,
na makĩhaica mũthiringo igũrũ. **52** Abimeleku agĩthiĩ
mũthiringo-inĩ ũcio, akĩũhithũkĩra. No rĩrĩa akuhĩrĩirie
itoonyero rĩa mũthiringo nĩguo aũgwatie mwaki-rĩ, **53**
mũtumia ũmwe akĩmũgũithĩria ihiga rĩa gĩthĩi mũtwe,
rĩkĩmũhehenja mũtwe. **54** Nake agĩĩta mũkuui wake wa
indo cia mbaara na ihenya, akĩmwĩra atĩrĩ, "Comora
rũhiũ rwaku rwa njora ũnjũrage, nĩgeetha matikoigage
atĩrĩ, 'Ooragirwo nĩ mũndũ-wa-nja.'" Nĩ ũndũ ũcio
ndungata yake ĩkĩmũtheeca, agĩkua. **55** Hĩndĩ ĩrĩa andũ a
Isiraeli moonire atĩ Abimeleku nĩakuĩte-rĩ, makĩĩinũkĩra.
56 Ũguo nĩguo Ngai aarĩhirie Abimeleku nĩ ũndũ wa
waganu ũrĩa ekĩte ithe, wa kũũraga ariũ-a-ithe mĩrongo
mũgwanja. **57** Ningĩ Ngai akĩrĩhia andũ a Shekemu nĩ
ũndũ wa waganu wao wothe. Kĩrumi kĩa Jothamu mũrũ
wa Jerubu-Baali gĩkĩmacookerera.

10 Thuutha wa Abimeleku, mũndũ wa mũhĩrĩga
wa Isakaru wetagwo Tola mũrũ wa Pua, mũrũ
wa Dodo, akĩarahũka ahonokie Isiraeli. Nake agĩtũũra
Shamiru, kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu. **2**
Agĩtiirĩrĩra Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ; agĩcooka
agĩkua, na agĩthikwo kũu Shamiru. **3** Nake Tola
akĩrũmĩrĩrwo nĩ Jairu wa kuuma Gileadi, ũrĩa watiirĩrĩire
Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩĩrĩ. **4** Jairu aarĩ na
ariũ mĩrongo ĩtatũ arĩa mathiiaga mahaicĩte ndigiri
mĩrongo ĩtatũ. Maathaga matũũra mĩrongo ĩtatũ kũu
Gileadi, marĩa nginya ũmũthĩ metagwo Havothu-Jairu.
5 Jairu akua aathikirwo kũu Kamonu. **6** O rĩngĩ andũ a
Isiraeli nĩmekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova.
Magĩtungatĩra Mabaali na Maashitorethu, na ngai cia
Aramu, na ngai cia Sidoni, na ngai cia Moabi, na ngai cia
Aamoni, o na ngai cia Afilisti. Na tondũ andũ a Isiraeli
nĩmatiganĩirie Jehova na matiacookire kũmũtungatĩra-
rĩ, **7** akĩrakario nĩo. Akĩmaneana moko-inĩ ma Afilisti

na moko-inĩ ma Aamoni, **8** arĩa maamanyariirire na
makĩmahinyĩrĩria mwaka-inĩ ũcio. Nao makĩhinyĩrĩria
andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ mwena wa irathĩro
wa Rũũĩ rwa Jorodani kũu Gileadi, bũrũri wa Aamori,
mĩaka ikũmi na ĩnana. **9** Ningĩ Aamoni makĩringa
Rũũĩ rwa Jorodani nĩguo makarũe na andũ a Juda, na
andũ a Benjamini, o na nyũmba ya Efiraimu; nakuo
Isiraeli gũkĩgĩa na kĩnyariirĩko kĩnene. **10** Ningĩ andũ a
Isiraeli magĩkaĩra Jehova makĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩtwĩhĩtie,
tũgatiganĩria Ngai witũ, tũgatungatĩra Mabaali." **11**
Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, "Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Misiri
na Aamori, na Aamoni, na Afilisti, **12** na Asidoni, na
Aamaleki, o na Amaoni maamũhinyĩrĩirie na mũkĩngaĩra
ndĩmũteithie-rĩ, githĩ ndiamũhonokirie kuuma moko-inĩ
mao? **13** No inyuĩ nĩmwandiganĩirie na mũgĩtungatĩra
ngai ingĩ, tondũ ũcio ndigacooka kũmũhonokia o
na rĩ. **14** Thiĩi mũgakaĩre ngai icio mwĩthuurĩire.
Nĩimũhonokagie hĩndĩ ĩrĩa mũranyamarĩka!" **15** No
andũ a Isiraeli makĩĩra Jehova atĩrĩ, "Nĩtwĩhĩtie. Ĩka na
ithuĩ o ta ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire, no rĩrĩ, twagũthaitha
ũtũhonokie rĩu." **16** Hĩndĩ ĩyo magĩkĩeheria ngai icio cia
kũngĩ gatagatĩ-inĩ kao, na magĩtungatĩra Jehova. Nake
ndangĩakirĩrĩirie rĩngĩ kuona Isiraeli makĩnyariirĩka.
17 Rĩrĩa Aamoni meerirwo moe indo cia mbaara na
makĩamba hema ciao kũu Gileadi-rĩ, andũ a Isiraeli
makĩũngana na makĩamba hema ciao kũu Mizipa. **18**
Atongoria a andũ a Gileadi makĩĩrana atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa
ũkwambĩrĩria kũrũa na Aamoni-rĩ, ũcio nĩwe ũgũtuĩka
mũnene wa andũ arĩa matũũraga Gileadi."

11 Na rĩrĩ, Jefitha aarĩ Mũgileadi warĩ njamba yarĩ
hinya. Nake ithe wa Jefitha eetagwo Gileadi, na
nyina aarĩ mũmaraya. **2** Mũtumia wa Gileadi o nake
akĩmũciarĩra aanake, na rĩrĩa maagimarire makĩingata
Jefitha. Nao makiuga atĩrĩ, "Wee ndũkagaya igai thĩinĩ
wa nyũmba iitũ, tondũ ũrĩ wa mũtumia ũngĩ." **3** Nĩ
ũndũ ũcio Jefitha akĩũrĩra ariũ a ithe, agĩthiĩ gũtũũra
bũrũri wa Tobu, kũrĩa gĩkundi kĩa andũ matarĩ kĩene
kĩamũrigiicĩirie na gĩkĩmũrũmĩrĩra. **4** Thuutha wa
ihinda inini, hĩndĩ ĩrĩa Aamoni maahaarĩirie mbaara
na Isiraeli, **5** athuuri a Gileadi magĩthiĩ kũgĩĩra Jefitha
kuuma bũrũri wa Tobu. **6** Nao makĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka,
ũtuĩke mũnene witũ wa ita, nĩgeetha tũhũũrane na
Aamoni." **7** Jefitha akĩmeera atĩrĩ, "Githĩ mũtiathũũrire
mũkĩnyingata kuuma nyũmba ya baba? Nĩ kĩĩ kĩratũma
mũũke kũrĩ niĩ rĩu mũrĩ na thĩĩna?" **8** Athuuri a Gileadi
makĩmwĩra atĩrĩ, "O na kũrĩ ũguo, nĩtwagũcookerera;
twarana na ithuĩ tũkahũũrane na Aamoni, na nĩũgũtuĩka
mũnene witũ wa gwathaga andũ othe arĩa matũũraga
Gileadi." **9** Jefitha akĩmooria atĩrĩ, "Mũngĩnjookia
ngahũũrane na Aamoni nake Jehova amaneane kũrĩ
niĩ-rĩ, ti-itherũ niĩ nĩngatuĩka mũnene wanyu?" **10**
Athuuri acio a Gileadi makĩmũcookeria atĩrĩ, "Jehova
nĩwe mũira witũ; nĩtũgwĩka o ta ũrĩa ũkuuga." **11** Nĩ
ũndũ ũcio Jefitha agĩthiĩ hamwe na athuuri a Gileadi,
na andũ acio makĩmũtua mũnene na mwathi wao. Nake
agĩcookera ciugo ciake ciothe mbere ya Jehova o kũu
Mizipa. **12** Ningĩ Jefitha agĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa
Aamoni na kĩũria gĩkĩ: "Nĩ ũhoro ũrĩkũ ũrĩ naguo na
ithuĩ nĩgeetha ũtharĩkĩre bũrũri witũ?" **13** Mũthamaki
wa Aamoni agĩcookeria andũ a Jefitha atĩrĩ, "Hĩndĩ
ĩrĩa Isiraeli maambatire kuuma Misiri, nĩmooire bũrũri
wakwa kuuma Arinoni nginya Jaboku, o na nginya
Jorodani. Rĩu njookeriai bũrũri ũcio na thayũ." **14** Nake
Jefitha agĩtũma andũ rĩngĩ kũrĩ mũthamaki wa Aamoni,
15 akiuga atĩrĩ: "Ũũ nĩguo Jefitha oiga: Isiraeli ndooire
bũrũri wa Moabi kana bũrũri wa Aamoni. **16** No rĩrĩa
maambatire makiuma Misiri, Isiraeli maatuĩkanĩirie
werũ-inĩ nginya Iria Itune, magĩkinya Kadeshi. **17**
Ningĩ Isiraeli agĩtũma andũ kũrĩ mũthamaki wa Edomu,
makamwĩre atĩrĩ, 'Twĩtĩkĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri-inĩ
waku,' no mũthamaki wa Edomu ndaigana gũthikĩrĩria.
Ningĩ magĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Moabi, nake
akĩrega. Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli magĩikara kũu Kadeshi. **18**
"Magĩcooka magĩtuĩkanĩria werũ-inĩ, magĩthiũrũrũka
bũrũri wa Edomu na Moabi, makĩgerera mwena wa
irathĩro wa bũrũri wa Moabi, na makĩamba hema ciao
mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Arinoni. Nao matiatoonyire
bũrũri wa Moabi, nĩgũkorwo Rũũĩ rwa Arinoni nĩruo
rwarĩ mũhaka wakuo. **19** "Ningĩ Isiraeli agĩtũma andũ
kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga
Heshiboni, makĩmwĩra atĩrĩ, 'Twĩtĩkĩrie tũhĩtũkĩre
bũrũri-inĩ waku tũthiĩ bũrũri witũ.' **20** Na rĩrĩ, Sihoni
ndaigana kwĩhoka Isiraeli mahĩtũkĩre bũrũri wake.
Akĩũngania ita rĩake rĩothe na akĩamba hema kũu
Jahazu, na akĩhũũrana na Isiraeli. **21** "Nake Jehova,
Ngai wa Isiraeli, akĩneana Sihoni na andũ ake othe
moko-inĩ ma Isiraeli, makĩmahoota. Isiraeli makĩĩyoera
bũrũri wothe wa Aamori arĩa maatũũraga bũrũri ũcio,
22 magĩtunyana guothe kuuma Arinoni nginya Jaboku,
na kuuma werũ-inĩ nginya Jorodani. **23** "Na rĩrĩ, kuona
atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli nĩwe ũingatĩte Aamori
akameheria mbere ya andũ ake Isiraeli-rĩ, wee ũkĩrĩ
na kĩhooto kĩrĩkũ gĩa kũwĩgwatĩra? **24** Kaĩ ũtangĩoya
kĩrĩa Kemoshu ngai yaku ĩkũheete? Ithuĩ na ithuĩ
twĩgwatĩre kĩrĩa gĩothe Jehova Ngai witũ atũheete. **25**
Anga wee nĩũkĩrĩte Balaki mũrũ wa Ziporu, mũthamaki
wa Moabi? Nĩ kũrĩ hĩndĩ arĩ ahaarana na Isiraeli kana
akĩrũa nao? **26** Handũ ha mĩaka magana matatũ
Isiraeli matũũrĩte kũu Heshiboni, na Aroeri, na matũũra
marĩa mothe magũthiũrũrũkĩirie, na matũũra mothe
marĩa marĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Arinoni. Nĩ kĩĩ kĩagiririe
ũmeyoere rĩngĩ hĩndĩ ĩyo? **27** Niĩ ndikũhĩtĩirie, no wee
nĩũranjĩka ũũru nĩ ũndũ wa kũndehera mbaara. Reke
Jehova, ũrĩa mũtuithania, atuithanie ciira ũyũ ũmũthĩ
gatagatĩ ka andũ a Isiraeli na Aamoni." **28** O na kũrĩ
ũguo, mũthamaki wa Amoni ndaigana kũrũmbũiya
ndũmĩrĩri ĩyo aatũmĩirwo nĩ Jefitha. **29** Hĩndĩ ĩyo Roho
wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Jefitha. Akĩringa Gileadi
na Manase, akĩhĩtũkĩra Mizipa ya Gileadi, na kuuma
kũu agĩthiĩ gũkora Aamoni. **30** Nake Jefitha akĩĩhĩta
mwĩhĩtwa mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ, "Ũngĩneana
Aamoni moko-nĩ makwa-rĩ, **31** o kĩrĩa gĩkoima nja na
mũrango wa nyũmba yakwa kĩndũnge rĩrĩa ngaacooka
hootanĩte kuuma kũrĩ Aamoni, gĩgaatuĩka kĩa Jehova, na
nĩngakĩruta gĩtuĩke igongona rĩa njino." **32** Nake Jefitha
agĩthiĩ kũhũũrana na Aamoni, nake Jehova akĩmaneana
moko-inĩ make. **33** Agĩthũkangia matũũra mĩrongo ĩĩrĩ
kuuma Aroeri nginya gũkuhĩ na Minithu, o nginya Abeli-
Karamimu. Ũguo nĩguo Isiraeli maatooririe Aamoni. **34**

Hĩndĩ ĩrĩa Jefitha aacookire gwake mũciĩ kũu Mizipa-rĩ,
nũũ wagĩũkire kũmũtũnga tiga mwarĩ, akĩmũinagĩra na
akĩhũũraga tũhembe! Nake aarĩ mwana wa mũmwe. Tiga
o we wiki, Jefitha ndaarĩ na kahĩĩ kana kairĩtu. **35** Rĩrĩa
aamuonire-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake agĩkaya, akiuga
atĩrĩ, "Ũũi! Mwarĩ wakwa! Nĩwandua mũndũ mũthĩĩnĩku
na mũnyamarĩku nĩ ũndũ nĩndĩhĩtĩte mwĩhĩtwa harĩ
Jehova ũrĩa itangĩaga kũhingia." **36** Nake akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Baba, wee nĩweehĩtire mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova.
Njĩka o ta ũrĩa weranĩire, kuona atĩ Jehova nĩakũrĩhĩria
harĩ Aamoni thũ ciaku." **37** Ningĩ akiuga atĩrĩ, "No
nĩngũkũũria ũnjĩtĩkĩrie ũndũ ũyũ ũmwe: Ũũhe mĩeri
ĩĩrĩ ngacangacange irĩma-inĩ na ndĩre hamwe na arata
akwa, tondũ ndikaahika." **38** Akĩmwĩra atĩrĩ, "No ũthiĩ."
Akĩmwĩtĩkĩria athiĩ mĩeri ĩĩrĩ. We marĩ na airĩtu acio
angĩ magĩthiĩ irĩma-inĩ, makĩrĩranĩra tondũ ndarĩ hĩndĩ
angĩkaahika. **39** Thuutha wa mĩeri ĩyo ĩĩrĩ, agĩcooka
kũrĩ ithe, nake akĩmwĩka o ta ũrĩa eehĩtĩte. Nake aarĩ
mũirĩtu gathirange. Kuumanagia na ũndũ ũcio, ũgĩtuĩka
mũtugo wa andũ a Isiraeli, **40** atĩ o mwaka airĩtu a
Isiraeli mathiiage nja mĩthenya ĩna kũririkana mwarĩ
wa Jefitha ũcio Mũgileadi.

12 Na rĩrĩ, andũ a Efiraimu magĩcookanĩrĩria ikundi
ciao cia ita, na makĩringa mũrĩmo wa Zafoni
makĩĩra Jefitha atĩrĩ, "Wathiire kũhũũrana na Aamoni
na ndwatwĩtire tũthiĩ nawe nĩkĩ? Tũgũgũcina hamwe
na nyũmba yaku." **2** Jefitha akĩmacookeria atĩrĩ, "Niĩ na
andũ akwa tũraarĩ na kĩgiano kĩnene na Aamoni, na o na
gũtuĩka nĩndetanire, inyuĩ mũtiahonokirie kuuma moko-
inĩ mao. **3** Rĩrĩa ndonire atĩ mũtindeithia-rĩ, ngĩĩtwarĩrĩra
ũgwati-inĩ wa gĩkuũ, ngĩringa mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ
ngahũũrane na Aamoni, nake Jehova akĩĩhotanĩra kũrĩ
o. Rĩu-rĩ, mũgĩũkĩte ũmũthĩ kũhũũrana na niĩ nĩkĩ?" **4**
Jefitha agĩcookanĩrĩria andũ a Gileadi, makĩhũũrana
na andũ a Efiraimu. Nao andũ a Gileadi makĩmahũũra
mũno tondũ andũ a Efiraimu nĩmoigĩte atĩrĩ, "Inyuĩ
Agileadi aya nĩ kũũra mworire kuuma kũrĩ Efiraimu
na Manase." **5** Nao Agileadi makĩĩgwatĩra mariũko ma
Rũũĩ rwa Jorodani marĩa maaringĩrĩire kũu Efiraimu,
na rĩrĩa rĩothe mũndũ wa Efiraimu ũrĩa watigaire oiga
atĩrĩ, "Reke ninge mũrĩmo ũrĩa ũngĩ," Nao andũ a
Gileadi makamũũria atĩrĩ, "Wee ũrĩ Mũefiraimu?" Nake
angĩacookirie oige, "Aca," **6** makamwĩra atĩrĩ, "Nĩ wega,
kiuge, 'Shibolethu'." Nake angĩoigire, "Sibolethu," tondũ
ndangĩahotire kũgweta kiugo kĩu wega, makamũnyiita
na makamũũragĩra kũu mariũko-inĩ ma Rũũĩ rwa
Jorodani. Aefiraimu 42,000 makĩũragwo ihinda-inĩ rĩu.
7 Jefitha agĩtiirĩrĩra Isiraeli mĩaka ĩtandatũ. Jefitha ũcio
Mũgileadi agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo itũũra-inĩ
rĩmwe rĩa kũu Gileadi. **8** Thuutha wake, Ibizani wa kũu
Bethilehemu agĩtiirĩrĩra Isiraeli. **9** Nake aarĩ na aanake
mĩrongo ĩtatũ na airĩtu mĩrongo ĩtatũ. Akĩheana airĩtu
ake mahikio nĩ arĩa maarĩ nja ya mũhĩrĩga wake, nao
aanake ake akĩmarehere airĩtu mĩrongo ĩtatũ kuuma nja
ya mũhĩrĩga wake matuĩke atumia ao. Ibizani agĩtiirĩrĩra
Isiraeli mĩaka mũgwanja. **10** Ibizani agĩcooka agĩkua, na
agĩthikwo kũu Bethilehemu. **11** Thuutha wake, Eloni
ũrĩa Mũzebuluni agĩtiirĩrĩra Isiraeli mĩaka ikũmi. **12**
Eloni agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Aijaloni bũrũri-
inĩ wa Zebuluni. **13** Thuutha wake, Abidoni mũrũ wa
Hileli, kuuma Pirathoni, agĩtiirĩrĩra Isiraeli. **14** Nake aarĩ
na aanake mĩrongo ĩna na ciana ciao mĩrongo ĩtatũ, nao
maakuuagwo nĩ ndigiri mĩrongo mũgwanja. Agĩtiirĩrĩra
Isiraeli mĩaka ĩnana. **15** Abidoni mũrũ wa Hileli agĩcooka
agĩkua, agĩthikwo Pirathoni kũu Efiraimu, bũrũri ũrĩa
ũrĩ irĩma wa Aamaleki.

13 O rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩĩka maũndũ mooru
maitho-inĩ ma Jehova, na nĩ ũndũ wa ũguo Jehova
akĩmaneana moko-inĩ ma Afilisti handũ ha mĩaka
mĩrongo ĩna. **2** Mũndũ ũmwe warĩ wa Zora, wetagwo
Manoa kuuma mũhĩrĩga wa Adani, aarĩ na mũtumia
warĩ thaata watũũrĩte atarĩ na mwana. **3** Mũraika
wa Jehova akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũrĩ thaata
na ndũrĩ mwana, no nĩũkũgĩa nda ũciare kahĩĩ. **4** Na
rĩrĩ, wĩmenyerere ndũkananyue ndibei kana kĩndũ o
gĩothe kĩgagatu, na ndũkanarĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ
thaahu, **5** tondũ wee nĩũkũgĩa nda na ũciare kahĩĩ.
Gũtirĩ kanyũi gakaahũthĩrwo mũtwe-inĩ wake, nĩ ũndũ
kahĩĩ kau gagaatuĩka Mũnaziri wamũrĩirwo Ngai kuuma
gũciarwo, na nĩakambĩrĩria kũhonokia Isiraeli kuuma
moko-inĩ ma Afilisti." **6** Hĩndĩ ĩyo mũtumia ũcio agĩthiĩ
kũrĩ mũthuuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũndũ wa Ngai
nĩokire kũrĩ niĩ. Ekuonekaga ahaana ta mũraika wa Ngai
wa gwĩtigĩrwo mũno. Ndinamũũria kũrĩa oimĩte, nake
ndananjĩĩra rĩĩtwa rĩake. **7** No nĩanjĩĩrire atĩrĩ, 'Nĩũkũgĩa
nda na ũciare kahĩĩ. Nĩ ũndũ wa ũguo, ndũkanyue ndibei
kana kĩndũ kĩgagatu, o na ndũkarĩe kĩndũ o gĩothe
kĩrĩ thaahu, tondũ kahĩĩ kau gagaakorwo karĩ Mũnaziri
wa Ngai kuuma gũciarwo nginya mũthenya wako wa
gũkua.'" **8** Hĩndĩ ĩyo Manoa akĩhooya Jehova: "Mwathani
nĩndagũthaitha, reke mũndũ ũcio wa Ngai ũgũtũmĩte
kũrĩ ithuĩ oke rĩngĩ nĩguo atũrute ũrĩa tũkũrera kahĩĩ
karĩa gagaaciarwo." **9** Ngai akĩigua Manoa, na mũraika
wa Ngai agĩũka rĩngĩ kũrĩ mũtumia rĩrĩa aarĩ mũgũnda-
inĩ; no mũthuuriwe Manoa ndaarĩ hamwe nake. **10** Nake
mũtumia akĩhiũha gũthiĩ kwĩra mũthuuriwe, "Mũndũ
ũrĩa wanyumĩrĩire mũthenya ũrĩa ũngĩ-rĩ, arĩ haha!"
11 Manoa agĩũkĩra, akĩrũmĩrĩra mũtumia wake. Rĩrĩa
aakinyire harĩ mũndũ ũcio-rĩ, akĩmũũria atĩrĩ, "We nĩwe
waririe na mũtumia wakwa?" Nake akiuga atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩ
niĩ." **12** Nĩ ũndũ ũcio Manoa akĩmũũria atĩrĩ, "Hĩndĩ
ĩrĩa ciugo ciaku ikaahinga-rĩ, watho wa mũtũũrĩre wa
kahĩĩ gaka na wĩra wako ũgaakorwo ũrĩ ũrĩkũ?" **13**
Mũraika wa Jehova agĩcookia atĩrĩ, "Mũtumia waku
no nginya eeke ũrĩa wothe ndĩmwĩrĩte. **14** Ndakarĩe
kĩndũ o gĩothe kiumĩte mũthabibũ-inĩ, kana anyue
ndibei o yothe, kana kĩndũ kĩngĩ gĩa kũnyua kĩgagatu
kana arĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu. No nginya eeke
maũndũ mothe marĩa niĩ ndĩmwathĩte." **15** Manoa
akĩĩra mũraika wa Jehova atĩrĩ, "No twende ũikare
nginya tũgũthĩnjĩre koori." **16** Mũraika wa Jehova
agĩcookia atĩrĩ, "O na wangiria thiĩ, ndikũrĩa irio ciaku.
No wahaarĩria igongona rĩa njino-rĩ, rĩu rĩrutĩre Jehova."
(Manoa ndaigana gũkũũrana atĩ ũcio aarĩ mũraika wa
Jehova.) **17** Nake Manoa agĩtuĩria ũhoro kuuma kũrĩ
mũraika wa Jehova akĩmũũria atĩrĩ, "Wee wĩtagwo atĩa,
nĩguo tũgaagũtĩĩa hĩndĩ ĩrĩa kiugo gĩaku gĩgaatuĩka
kĩa ma?" **18** Nake agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩgũtũma

ũnjũũrie rĩĩtwa rĩakwa? Ndũngĩhota kũrĩmenya, nĩ
rĩa magegania." **19** Hĩndĩ ĩyo Manoa akĩoya koori
hamwe na mũtu wa igongona, agĩcirutĩra Jehova igũrũ
rĩa ihiga. Nake Jehova agĩĩka ũndũ wa magegania o
Manoa na mũtumia wake meroreire: **20** O rũrĩrĩmbĩ
rũkĩrĩrĩmbũkaga kuuma kĩgongona-inĩ rũrorete igũrũ-
rĩ, mũraika wa Jehova akĩambatĩra rũrĩrĩmbĩ-inĩ rũu.
Nake Manoa na mũtumia wake mona ũguo, makĩĩgũithia
magĩturumithia mothiũ mao thĩ. **21** Rĩrĩa mũraika
ũcio wa Jehova aagire gũcooka kwĩyonithania kũrĩ
Manoa na mũtumia wake, Manoa akĩmenya atĩ ũcio
aarĩ mũraika wa Jehova. **22** Akĩĩra mũtumia wake atĩrĩ,
"Ithuĩ rĩu no tũgũkua, tondũ nĩtuonete Ngai!" **23** No
mũtumia wake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Korwo Jehova
nĩegũtuĩte gũtũũraga-rĩ, ndangĩtĩkĩrire igongona rĩa
njino na igongona rĩa mũtu kuuma moko-inĩ maitũ, o na
kana atuonie maũndũ maya mothe kana gũtwĩra ũguo
aatwĩra rĩu." **24** Mũtumia ũcio agĩciara kahĩĩ na agĩgatua
Samusoni. Gagĩkũra, nake Jehova agĩkarathima, **25** nake
Roho wa Jehova akĩambĩrĩria gũkaarahũra o hĩndĩ ĩyo
kaarĩ kũu Mahane-Dani, gatagatĩ ga Zora na Eshitaoli.

14 Na rĩrĩ, Samusoni agĩikũrũka agĩthiĩ Timina, na
kũu akĩona mũirĩtu Mũfilisti. **2** Acooka mũciĩ,
akĩĩra ithe na nyina atĩrĩ, "Nĩnyonete mũndũ-wa-nja
Mũfilisti kũu Timina; rĩu-rĩ, ngũrĩrai we atuĩke mũtumia
wakwa." **3** Ithe na nyina makĩmũcookeria atĩrĩ, "Kaĩ
gũtarĩ mũndũ-wa-nja ũngĩĩtĩkĩrĩka gatagatĩ-inĩ ka andũ
a mũhĩrĩga wanyu o na kana gatagatĩ-inĩ ka andũ aitũ
othe? No nginya ũthiĩ kwa Afilisti acio mataruaga
ũgĩĩre mũtumia kuo"? No Samusoni akĩĩra ithe atĩrĩ,
"Ngũrĩra ũcio. Ũcio nowe ũnjagĩrĩire." **4** (Aciari ake
matiamenyaga atĩ ũndũ ũcio woimĩte kũrĩ Jehova,
ũrĩa wacaragia handũ ha kũrutia Afilisti amokĩrĩre,
nĩ ũndũ hĩndĩ ĩyo Afilisti nĩo maathaga Isiraeli.) **5**
Samusoni agĩikũrũka Timina marĩ hamwe na ithe na
nyina. Na rĩrĩa makuhĩrĩirie mĩgũnda ya mĩthabibũ
ya Timina-rĩ, o rĩmwe kĩana kĩa mũrũũthi gĩgĩũka
na kũrĩ we kĩmũraramĩire. **6** Roho wa Jehova agĩũka
igũrũ rĩake na hinya nginya agĩtarũranga mũrũũthi
ũcio na moko matheri o ta ũrĩa angĩtarũranga koori.
No ndaigana kwĩra ithe o na kana nyina ũrĩa ekĩte.
7 Nake agĩcooka agĩikũrũka makĩaranĩria na mũndũ-
wa-nja ũcio, na akĩmwenda. **8** Thuutha ũcio, rĩrĩa
aacookaga akamũhikie-rĩ, agĩkerũra oone kĩimba kĩa
mũrũũthi ũcio. Thĩinĩ wakĩo haarĩ na mũrumbĩ wa njũkĩ
na ũũkĩ, **9** ũrĩa aatahire na hĩ, agĩthiĩ akĩrĩĩaga. Na
rĩrĩa aakinyĩrire aciari ake, akĩmagaĩra ũũkĩ ũcio o nao
makĩũrĩa. Nowe ndaigana kũmeera atĩ aarutĩte ũũkĩ
ũcio kĩimba-inĩ kĩa mũrũũthi. **10** Na rĩrĩ, ithe agĩikũrũka
akoone mũndũ-wa-nja ũcio. Nake Samusoni akĩrugithia
iruga kũu, o ta ũrĩa warĩ mũtugo wa ahikania. **11** Na
rĩrĩa andũ maamuonire, makĩmũhe aanake mĩrongo
ĩtatũ maikare nake. **12** Samusoni akĩmeera atĩrĩ, "Rekei
ndĩmũgwatie ndaĩ, muona mwamĩtaũra mĩthenya-
inĩ ĩno mũgwanja ya iruga-rĩ, nĩngamũhe nguo cia
gatani mĩrongo ĩtatũ na nguo cia kũgarũrĩra mĩrongo
ĩtatũ. **13** Mwaremwo nĩ kũmĩtaũra-rĩ, no nginya
mũũhe nguo cia gatani mĩrongo ĩtatũ, na nguo cia
kũgarũrĩra mĩrongo ĩtatũ." Nao makĩmwĩra atĩrĩ, "Ta
gĩtũgwatie ndaĩ ĩyo yaku, tũmĩigue." **14** Nake akĩmeera
atĩrĩ, "Kuuma nyamũ ndĩani, gũkiuma kĩndũ kĩngĩrĩĩo;
kuuma kũrĩ nyamũ ĩrĩ hinya, gũkiuma kĩndũ kĩrĩ
mũrĩo." Na handũ ha mĩthenya ĩtatũ, matiahotete
kũmĩtaũra. **15** Naguo mũthenya wa ĩna wakinya, makĩĩra
mũtumia wa Samusoni atĩrĩ, "Heenereria mũthuuriguo
nĩguo atũtaũrĩre ndaĩ ĩyo, kana tũgũcine wee na
nyũmba ya thoguo nginya mũkue. Anga mũtwĩtĩte
gũkũ nĩguo mũtũtunye indo ciitũ?" **16** Nake mũtumia
wa Samusoni akĩĩgũithia harĩ we, akĩrĩraga akiugaga
atĩrĩ, "Wee nĩũũthũire! Wee ndũnyendete o na atĩa.
Ũgwatĩtie andũ aitũ ndaĩ, na nĩũregete kũndaũrĩra
ndaĩ ĩyo." Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "O na baba na
maitũ ndimataũrĩire, wee-rĩ, ngũgĩgũtaũrĩra nĩkĩ?" **17**
Akĩrĩra mĩthenya ĩyo yothe mũgwanja ya iruga rĩu, na
mũthenya wa mũgwanja Samusoni akĩmumbũrĩra, nĩ
ũndũ wa ũrĩa aikarire akĩmũringagĩrĩria. Nake mũtumia
ũcio agĩcooka agĩtaarĩria andũ ao ndaĩ ĩyo. **18** Riũa
rĩtanathũa mũthenya ũcio wa mũgwanja, andũ a itũũra
rĩu makĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ kĩrĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ?
Nĩ kĩĩ kĩrĩ hinya gũkĩra mũrũũthi?" Nake Samusoni
akĩmeera atĩrĩ, "Korwo mũtinarĩma na moori yakwa-rĩ,
mũtingĩahota gũtaũra ndaĩ yakwa." **19** Nake Roho wa
Jehova agĩũka igũrũ rĩa Samusoni na hinya mũno. Nake
agĩikũrũka nginya Ashikeloni, akĩũraga andũ mĩrongo
ĩtatũ akuo, akĩmatunya indo ciao, na akĩheana nguo
ciao kũrĩ arĩa maataũrĩte ndaĩ ĩyo. Na akĩambata agĩthiĩ
gwa ithe mũciĩ arakarĩte mũno. **20** Nake mũtumia
ũcio wa Samusoni akĩheanwo kũrĩ mũratawe ũrĩa
wamũrũgamĩrĩire ũhiki-inĩ wake.

15 Thuutha ũcio, ihinda-inĩ rĩa magetha ma ngano-
rĩ, Samusoni akĩoya koori na agĩthiĩ gũceerera
mũtumia wake. Akiuga atĩrĩ, "Ngũthiĩ ndoonye
kanyũmba-inĩ ka mũtumia wakwa." No ithe wa mũtumia
ũcio akĩmũgiria atoonye kuo. **2** Ithe akĩmwĩra atĩrĩ, "Niĩ
ndaarĩ na ma atĩ nĩwamũthũũrire biũ, ngĩkĩmũheana
kũrĩ mũrataguo. Githĩ mwarĩ wa nyina ũrĩa mũnini
ndakĩrĩ mũthaka kũrĩ we? Kĩmuoe ithenya rĩake."
3 Samusoni akĩmeera atĩrĩ, "Rĩu ndĩ na kĩhooto gĩa
kwĩrĩhĩria harĩ Afilisti; ti-itherũ nĩngũmeka ũũru
biũ." **4** Nĩ ũndũ ũcio akiumagara, akĩnyiita mbwe
magana matatũ, agĩciohithania mĩting'oe igĩrĩ igĩrĩ.
Agĩcooka akĩoherera gĩcinga harĩ o mĩting'oe ĩyo ĩĩrĩ
ĩĩrĩ, **5** akĩgwatia icinga icio mwaki na akĩrekereria
mbwe icio ngano-inĩ ya Afilisti ĩrĩa yarĩ mĩgũnda.
Agĩcina itĩĩa cia ngano ĩrĩa yarũgamĩtio mũgũnda
na ngano ĩrĩa ĩtaarĩ ngethe, na agĩcina mĩgũnda ya
mĩthabibũ na ya mĩtamaiyũ. **6** Rĩrĩa Afilisti mooririe
atĩrĩ, "Nũũ wĩkĩte ũũ?" Makĩĩrwo atĩrĩ, "Nĩ Samusoni,
mũthoni-we wa mũndũ ũrĩa Mũtimina, tondũ mũtumia
wake nĩaheirwo mũratawe." Nĩ ũndũ ũcio Afilisti
makĩambata na magĩcina mũtumia ũcio o na ithe
nginya magĩkua. **7** Nake Samusoni akĩmeera atĩrĩ,
"Kuona atĩ nĩ ũguo mweka, ndikũmũtigithĩria nginya
ndĩĩrĩhĩrie kũrĩ inyuĩ." **8** Agĩkĩmatharĩkĩra na ũũru
mũnene na akĩũraga aingĩ ao. Agĩcooka agĩikũrũka na
agĩikara ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu. **9** Nao Afilisti
makĩambata na makĩamba hema kũu Juda, makĩaragana
gũkuhĩ na Lehi. **10** Nao andũ a Juda makĩũria atĩrĩ,

"Mũũkĩte kũhũũrana na ithuĩ nĩkĩ?" Nao magĩcookia atĩrĩ, "Tũũkĩte kũnyiita Samusoni, tũmwĩke o ta ũrĩa aatwĩkire." **11** Hĩndĩ ĩyo andũ ngiri ithatũ kuuma Juda magĩikũrũka nginya ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu na makĩĩra Samusoni atĩrĩ, "Kaĩ wee ũtakũũranĩte atĩ Afilisti nĩo matwathaga? Nĩ atĩa ũtwĩkĩte?" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Niĩ ndĩmekĩte o ta ũrĩa maanjĩkire." **12** Nao makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũũkĩte gũkuoha tũkũneane kũrĩ Afilisti." Samusoni akiuga atĩrĩ, "Mwĩhĩtei atĩ ti inyuĩ mũkũnjũraga." **13** Nao magĩcookia atĩrĩ, "Nĩtwetĩkĩra, ithuĩ no gũkuoha tũgũkuoha tũkũneane kũrĩ o. Ithuĩ tũtigũkũũraga." Nĩ ũndũ ũcio makĩmuoha na mĩkanda ĩĩrĩ mĩerũ na makĩmwambatia kuuma rwaro-inĩ rũu rwa ihiga. **14** Rĩrĩa aakuhĩrĩirie Lehi-rĩ, Afilisti acio magĩũka na kũrĩ we makĩanagĩrĩra. Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩake na hinya mũno. Mĩkanda ĩrĩa oohetwo moko nayo ĩgĩtuĩkanga o ta ũguta mũhiũ, nayo mĩhĩndo ĩyo ĩkĩgũa kuuma moko-inĩ make. **15** Akĩona rũkambucu rwa ndigiri rũtaarĩ rũkũrũ, akĩrũhuria na akĩũraga andũ ngiri ĩmwe. **16** Hĩndĩ ĩyo Samusoni akiuga atĩrĩ, "Njũragĩte andũ na rũkambucu rwa ndigiri hĩba na hĩba. Njũragĩte andũ ngiri ĩmwe na rũkambucu rwa ndigiri." **17** Rĩrĩa aarĩkirie kwaria-rĩ, agĩte rũkambucu rũu; naho handũ hau hagĩĩtwo Ramathu-Lehi. **18** Na tondũ aarĩ mũnyootu mũno, agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, "Niũheete ndungata yaku ũhootani mũnene ũũ. No nginya rĩu ngue nĩ nyoota ngwe moko-inĩ ma andũ arĩa mataruaga?" **19** Hĩndĩ ĩyo Ngai agĩthikũria irima kũu Lehi, rĩkiuma maaĩ. Rĩrĩa Samusoni aanyuire, agĩcookererwo nĩ hinya na akĩarahũka. Nĩ ũndũ ũcio gĩthima kĩu gĩgĩtwo Eni-Hakore. Na kĩrĩ o ho kũu Lehi. **20** Samusoni aatiirĩrĩire Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ matukũ-inĩ ma Afilisti.

16 Mũthenya ũmwe Samusoni nĩathiire Gaza, akĩona mũmaraya kuo. Agĩtoonya gwake nĩguo akome nake. **2** Andũ a Gaza makĩĩrwo atĩrĩ, "Samusoni arĩ gũkũ!" Nĩ ũndũ ũcio magĩthiũrũrũkĩria handũ hau, makĩraara mamuohetie ũtukũ wothe kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. Nao matiigana kwehera ho ũtukũ ũcio, nĩ ũndũ moigĩte atĩrĩ, "Rũciinĩ gwakĩa, nĩtũkaamũũraga." **3** Nowe Samusoni aakomire kuo nginya ũtukũ gatagatĩ. Agĩcooka agĩũkĩra akĩnyiita mĩrango ya kĩhingo gĩa itũũra rĩu inene, hamwe na itugĩ ciayo cierĩ, agĩcimunyanĩria na igera ciothe. Agĩciigĩrĩra ciande, agĩcitwara kĩrĩma-igũrũ kĩrĩa kĩng'etheire Hebironi. **4** Thuutha ũcio, nĩagĩire ũrata na mũndũ-wa-nja kũu gĩtuamba-inĩ gĩa Soreki na rĩĩtwa rĩake eetagwo Delila. **5** Nao aathani a Afilisti magĩthiĩ kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, "Rora kana wahota kũmũheenereria, akwĩre hitho ya hinya ũcio wake mũnene, na ũrĩa tũngĩmũkĩria hinya nĩguo tũmuohe, tũmũtoorie. O ũmwe witũ nĩagakũhe cekeri ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha." **6** Nĩ ũndũ ũcio Delila akĩĩra Samusoni atĩrĩ, "Njĩĩra hitho ya hinya waku mũnene, na ũrĩa ũngĩohwo na ũtoorio." **7** Nake Samusoni akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũndũ o na ũrĩkũ angĩĩnjoha na nga mũgwanja cia mwogothano itarĩ nyũmithie-rĩ, niĩ ngwaga hinya nduĩke o ta mũndũ ũngĩ o wothe." **8** Hĩndĩ ĩyo aathani a Afilisti makĩmũrehere nga mũgwanja iria itaarĩ nyũmithie, nake akĩmuoha nacio. **9** Nao andũ mehithĩte thĩinĩ wa nyũmba-rĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!" Nowe agĩtuanga nga icio na ũhũthũ o ta ũrĩa rũrigi rũtuĩkaga rwahutia rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki. Nĩ ũndũ ũcio hitho ya hinya wake ndĩamenyekire. **10** Nake Delila akĩĩra Samusoni atĩrĩ, "Niũnduĩte mũndũ mũkĩĩgu; ũkaheenia. Ndagũthaitha njĩĩra kĩrĩa ũngĩohwo nakĩo." **11** Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũndũ o na ũrĩkũ angĩnjoha wega na mĩhĩndo mĩerũ ĩtarĩ yahũthĩrwo, nĩngwaga hinya nduĩke o ta mũndũ ũngĩ o wothe." **12** Nĩ ũndũ ũcio Delila akĩoya mĩhĩndo mĩerũ na akĩmuoha nayo. Hĩndĩ ĩyo, andũ mehithĩte nyũmba thĩinĩ-rĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!" Nowe agĩtuanga mĩhĩndo ĩyo kuuma moko-inĩ make o ta ũrĩa angĩtuanga uthi. **13** Delila agĩcooka akĩĩra Samusoni atĩrĩ, "Nginya rĩu ũkoretwo ũkĩndua mũndũ mũkĩĩgu, ũkaaheenia. Njĩĩra kĩrĩa ũngĩohwo nakĩo." Nake agĩcookia atĩrĩ, "Ũngĩogotha makundo maya mũgwanja ma njuĩrĩ ya mũtwe wakwa ndigi-inĩ, ũciigĩrĩre mũtambo-inĩ wa gũtuma taama na ũcirũmie na higĩ, niĩ nĩngwaga hinya nduĩke o ta mũndũ ũngĩ o wothe." Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa aakomete-rĩ, Delila akĩoya makundo mũgwanja ma njuĩrĩ cia mũtwe wake, agĩciogothania na ndigi, **14** na agĩcirũmia na higĩ. Agĩcooka akĩmwĩta o rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!" Nake Samusoni akĩarahũka toro, na akĩguucia higĩ ĩyo, o na mũtambo ũrĩa warĩ na ndigi. **15** Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, "Wahota atĩa kuuga atĩ nĩũnyendete, rĩrĩa ũtangĩĩhoka? Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ ũnduĩte mũndũ mũkĩĩgu, na ndũrĩ wanjĩĩra hitho ya hinya ũcio waku mũnene." **16** Nĩ ũndũ wa ũrĩa aamũgiaga na akamũtindĩrĩra mũthenya o mũthenya, akĩmũnogia o nginya hakuhĩ gũkua. **17** Nĩ ũndũ ũcio Samusoni akĩmwĩra maũndũ mothe. Akiuga atĩrĩ, "Mũtwe ũyũ wakwa ndũrĩ wenjwo nĩ ũndũ-rĩ, niĩ ndũire ndĩ Mũnaziri wamũrĩirwo Ngai kuuma rĩrĩa ndaciarirwo. Ingĩenjwo-rĩ, hinya wakwa no ũnjeherere, na njage hinya nduĩke o ta mũndũ ũngĩ o wothe." **18** Na rĩrĩa Delila aamenyire atĩ nĩamwĩra maũndũ make mothe, agĩtũmanĩra aathani a Afilisti akĩmeera atĩrĩ, "Cookai riita rĩngĩ rĩmwe, nĩ ũndũ nĩanjĩĩrĩte maũndũ mothe." Nĩ ũndũ ũcio aathani acio a Afilisti magĩcooka makuuĩte betha na moko. **19** Nake Delila agĩtũma Samusoni akome ciero-inĩ ciake, agĩĩta mũndũ ũmwe amwenje makundo mothe mũgwanja ma njuĩrĩ yake, nao makĩambĩrĩria kũmũtooria. Naguo hinya wake ũkĩmuuma. **20** Hĩndĩ ĩyo akĩmwĩra atĩrĩ, "Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!" Nake agĩũkĩra kuuma toro, agĩĩciiria atĩrĩ, "Nĩnguuma nja o ta tene na ndĩĩribaribe, ndĩĩohore." No rĩrĩ, ndaamenyete atĩ Jehova nĩamwehereire. **21** Hĩndĩ ĩyo Afilisti makĩmũnyiita na hinya, makĩmũkũũra maitho na makĩmũikũrũkia Gaza. Makĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango, na makĩmũiga athĩage ngano arĩ kũu njeera. **22** No rĩrĩ, njuĩrĩ ya mũtwe wake ĩkĩambĩrĩria gũkũra rĩngĩ, thuutha wa kwenjwo. **23** Na rĩrĩ, aathani a Afilisti makĩũngana nĩguo marutĩre Dagoni ngai yao igongona inene na makũngũĩre, makiugaga atĩrĩ, "Ngai iitũ nĩĩneanĩte Samusoni thũ iitũ, moko-inĩ maitũ." **24** Rĩrĩa andũ maamuonire, makĩgooca ngai ĩyo yao makiugaga atĩrĩ, "Ngai iitũ nĩĩneanĩte thũ iitũ moko-inĩ

maitũ, thũ ĩrĩa yathũkangirie bũrũri witũ na ĩkĩũraga
andũ aitũ aingĩ.” **25** Na rĩrĩa ngoro ciao ciacanjamũkĩte,
makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Rehei Samusoni nĩguo oke
atũkenie.” Nĩ ũndũ ũcio makĩruta Samusoni njeera, nake
agĩĩka maũndũ ma mathekania. Rĩrĩa maamũrũgamirie
gatagatĩ-inĩ ga itugĩ-rĩ, **26** Samusoni akĩĩra ndungata ĩrĩa
yamũnyiitĩte guoko atĩrĩ, “Njiga harĩa ingĩhota kũhutia
itugĩ iria inyiitĩrĩire hekarũ, nĩgeetha ndĩtiiranie nacio.”
27 Na rĩrĩ, hekarũ ĩyo yaiyũrĩte arũme na andũ-a-nja;
na aathani othe a Afilisti maarĩ kuo, na nyũmba igũrũ
kwarĩ na arũme na andũ-a-nja ta ngiri ithatũ meroreire
Samusoni agĩĩka maũndũ ma kũmakenia. **28** Samusoni
akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Mwathani Jehova,
ndirikana. Wee Ngai, ndagũthaitha ũnjĩkĩre hinya o
ihinda rĩngĩ rĩmwe, na ũreke ndĩĩrĩhĩrie kũrĩ Afilisti na
igũtha rĩmwe nĩ ũndũ wa maitho makwa meerĩ.” **29**
Hĩndĩ ĩyo Samusoni akĩnyiita itugĩ icio cierĩ cia gatagatĩ
iria ciarũgamĩtie hekarũ ĩyo. Agĩĩtiirania nacio, kĩmwe
agĩkĩnyiita na guoko gwake kwa ũrĩo na kĩrĩa kĩngĩ na
guoko gwake kwa ũmotho, **30** Samusoni akiuga atĩrĩ,
“Reke ngue hamwe na Afilisti!” Agĩcooka agĩcitindĩka
na hinya wake wothe, nayo hekarũ ĩkĩgwĩra aathani
acio hamwe na andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ wayo.
Nĩ ũndũ ũcio akĩũraga andũ aingĩ agĩkua gũkĩra arĩa
ooragire arĩ muoyo. **31** Nao ariũ a ithe na nyũmba
yothe ya ithe magĩikũrũka makamũgĩĩre. Makĩmũkuua
makĩmũinũkia na makĩmũthika gatagatĩ ga Zora na
Eshitaoli mbĩrĩra-inĩ ya ithe Manoa. Nake aatirĩrĩire
Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ.

17 Na rĩrĩ, mũndũ wetagwo Mika wa kuuma bũrũri
ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu **2** akĩĩra nyina atĩrĩ,
“Cekeri ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha iria
cioirwo kuuma kũrĩ we, na iria ndaiguire ũkĩrumanĩra
kĩrumi-rĩ, nĩ niĩ ndĩ nacio; nĩ niĩ ndacioire.” Nake nyina
akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Jehova arokũrathima.”
3 Rĩrĩa aacookirie cekeri icio ngiri ĩmwe na igana
rĩmwe cia betha kũrĩ nyina-rĩ, nyina akiuga atĩrĩ, “Niĩ
nĩndamũrĩra Jehova betha yakwa kũna nĩgeetha mũrũ
wakwa athondeke mũhianano mũicũhie na mũhianano
wa gũtwekio. Nĩngũgũcookeria.” **4** Nĩ ũndũ ũcio
agĩcookia betha ĩyo kũrĩ nyina, nake nyina akĩoya
cekeri magana meerĩ cia betha na agĩcineana kũrĩ
mũturi wa betha, ũrĩa wacithondekire mũhianano wa
gwacũhio na mũhianano wa gũtwekio. Nayo ikĩigwo
thĩinĩ wa nyũmba ya Mika. **5** Na rĩrĩ, mũndũ ũcio
wetagwo Mika nĩ aarĩ na ihooero, nake agĩthondeka
ebodi, na mĩhianano ĩmwe ya gũtwekio na agĩtua
mũriũ ũmwe wake mũthĩnjĩri-ngai wake. **6** Matukũ-
inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ mũthamaki; o mũndũ ekaga
ũrĩa oonaga kwagĩrĩire. **7** Mũlawii ũmwe mwanake
kuuma itũũra rĩa Bethilehemu ya Juda, watũũraga thĩinĩ
wa mũhĩrĩga wa Juda, **8** akiuma itũũra-inĩ rĩu agĩthiĩ
gwetha kũndũ kũngĩ gwa gũtũũra. Arĩ njĩra-inĩ agĩkora
nyũmba ya Mika ĩrĩa yarĩ bũrũri-inĩ ũrĩa wa irĩma wa
Efiraimu. **9** Mika akĩmũũria atĩrĩ, “Wee uumĩte kũ?”
Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Niĩ ndĩ Mũlawii kuuma
Bethilehemu ya Juda, na ndĩreetha kũndũ gwa gũtũũra.”
10 Nake Mika akĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũrania na niĩ ũtuĩke
baba na mũthĩnjĩri-ngai wakwa, na nĩndĩrĩkũheaga
cekeri ikũmi cia betha o mwaka, na nguo ciaku cia
kwĩhumba na irio cia kũrĩa.” **11** Nĩ ũndũ ũcio Mũlawii
ũcio agĩĩtĩkĩra gũtũũrania hamwe nake, na mwanake
ũcio agĩtuĩka ta ũmwe wa ariũ ake. **12** Ningĩ Mika
akĩamũra Mũlawii ũcio, nake mwanake ũcio agĩtuĩka
mũthĩnjĩri-ngai wake na agĩtũũra gwake mũciĩ. **13**
Nake Mika akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ Jehova
nĩekũnjĩka wega, nĩgũkorwo Mũlawii ũyũ nĩatuĩkĩte
mũthĩnjĩri-ngai wakwa.”

18 Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na
mũthamaki. Na matukũ-inĩ macio mũhĩrĩga wa
Dani nĩwacaragia kũndũ kwao gwa gũtũũra, tondũ
matiegwatĩire igai rĩao gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya
Isiraeli. **2** Nĩ ũndũ ũcio andũ a Dani magĩthuura njamba
cia ita ithano kuuma Zora na Eshitaoli ithiĩ igathigaane
bũrũri ũcio na ituĩrie ũhoro. Andũ a mũhĩrĩga wa Dani
makĩmeera atĩrĩ, “Thiĩi, mũgatuĩrie ũhoro wa bũrũri
ũcio.” Andũ acio magĩtoonya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa
Efiraimu na magĩkinya mũciĩ wa Mika kũrĩa maararĩrĩire
ũtukũ ũcio. **3** Na rĩrĩa maakuhĩrĩirie nyũmba ya Mika,
magĩkũũrana mũgambo wa mwanake ũcio Mũlawii;
nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya kuo makĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ
wakũrehire gũkũ? Nĩ kĩĩ ũreka kũndũ gũkũ? Nĩ kĩĩ
gĩtũmĩte ũkorwo ũrĩ gũkũ?” **4** Nake akĩmeera ũrĩa
Mika aamwĩkĩire, akĩmeera atĩrĩ, “We nĩanyandĩkĩte
na niĩ ndĩ mũthĩnjĩri-Ngai wake.” **5** Nao magĩcooka
makĩmwĩra atĩrĩ, “Twagũthaitha ũtũtuĩrĩrie ũhoro kũrĩ
Ngai tũmenye kana rũgendo rwitũ nĩrũkũgaacĩra.” **6**
Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩi na
thayũ. Rũgendo rwanyu nĩ rwĩtĩkĩrĩku nĩ Jehova.” **7** Nĩ
ũndũ ũcio andũ acio atano makiuma kuo na magĩkinya
Laishi, kũrĩa maakorire atĩ andũ maatũũraga na thayũ
matarĩ na ũgwati, o ta andũ a Sidoni, mategwĩkũũa
na mategwĩtigĩra. Na tondũ bũrũri wao ndwarĩ kĩndũ
waagaga, maarĩ atongu. Ningĩ maatũũraga kũraya na
andũ a Sidoni, na matiatarainie na mũndũ o na ũrĩkũ.
8 Na rĩrĩa maacookire Zora na Eshitaoli, ariũ a ithe
makĩmooria atĩrĩ, “Mũronire atĩa?” **9** Magĩcookia atĩrĩ,
“Ũkĩrai tũthiĩ tũkamatharĩkĩre! Nĩtuonete atĩ bũrũri
ũcio nĩ mwega mũno. Anga gũtirĩ ũndũ mũgwĩka?
Mũtigatithie gũthiĩ mũkaũtunyane. **10** Mwakinya kuo,
nĩmũgũkorerera andũ mategwĩkũũa ũgwati o na ũrĩkũ.
Bũrũri ũcio nĩ mũnene ũrĩa Ngai aneanĩte moko-inĩ
manyu, bũrũri ũtagaga kĩndũ o na kĩrĩkũ.” **11** Hĩndĩ ĩyo
andũ magana matandatũ a kuuma mũhĩrĩga wa Dani,
meeohete indo cia mbaara, makiumagara kuuma Zora
na Eshitaoli. **12** Marĩ njĩra-inĩ, makĩamba hema ciao
gũkuhĩ na Kiriathu-Jearimu kũu Juda. Nĩkĩo gĩtũmaga
handũ hau he mwena wa ithũĩro rĩa Kiriathu-Jearimu
heetwo Mahane-Dani nginya ũmũthĩ. **13** Kuuma kũu
magĩthiĩ na mbere nginya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa
Efiraimu na magĩkinya mũciĩ wa Mika. **14** Ningĩ andũ
acio atano arĩa maathigaanĩte bũrũri ũcio wa Laishi
makĩĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ nyũmba
ĩmwe ya ici ĩrĩ na ebodi, na ngai ingĩ cia nyũmba, na
mũhianano mũicũhie, na mũhianano wa gũtwekio?
Rĩu nĩmwamenya ũrĩa mũgwĩka.” **15** Nĩ ũndũ ũcio
magĩtoonya nyũmba ya mwanake ũcio Mũlawii o kũu
mũciĩ kwa Mika na makĩmũgeithia. **16** Nao andũ acio a

Dani magana matandatũ meeohete indo cia mbaara
makĩrũgama hau kĩhingo-inĩ. **17** Andũ acio atano arĩa
maathigaanĩte bũrũri ũcio magĩtoonya thĩinĩ, makĩoya
mũhianano ũrĩa mũicũhie, na ebodi, na ngai icio ingĩ cia
nyũmba na mũhianano wa gũtwekio, nake mũthĩnjĩri-
Ngai o na andũ acio magana matandatũ meeohete
indo cia mbaara maarũgamĩte hau kĩhingo-inĩ. **18** Rĩrĩa
andũ acio maatoonyire nyũmba ya Mika na makĩoya
mũhianano wa gwacũhio, na ebodi, na ngai icio ingĩ cia
nyũmba, na mũhianano wa gũtwekio-rĩ, mũthĩnjĩri-
ngai ũcio akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ atĩa mũreka?" **19** Nao
makĩmũcookeria atĩrĩ, "Kira ki! Ndũkoige ũndũ. Ũka
ũtwarane na ithuĩ, ũtuĩke ithe witũ na mũthĩnjĩri-Ngai
witũ. Githĩ ti wega ũgĩtungatĩra rũrĩrĩ na mũhĩrĩga thĩinĩ
wa Isiraeli ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, handũ ha gũtungatĩra
nyũmba ya mũndũ ũmwe?" **20** Nake mũthĩnjĩri-Ngai
ũcio agĩkena. Akĩoya ebodi, na ngai iria ingĩ cia nyũmba,
na mũhianano ũrĩa mũicũhie, nake agĩthiĩ na andũ
acio. **21** Nao makĩhũndũka magĩthiĩ matongoretio
nĩ ciana ciao iria nini na mahiũ mao, na indo ciao.
22 Rĩrĩa maakorirwo mathiĩte handũ haraaya kuuma
nyũmba ya Mika-rĩ, andũ arĩa maatũũraga hakuhĩ na
Mika makĩũngana hamwe na magĩkinyĩra andũ acio a
Dani. **23** O andũ acio makĩmoigagĩrĩria-rĩ, andũ a Dani
makĩĩhũgũra makĩũria Mika atĩrĩ, "Kaĩ wona atĩa tondũ
weta andũ aku othe marũe?" **24** Akĩmacookeria atĩrĩ,
"Muoire ngai iria ndethondekeire, o na mũthĩnjĩri-ngai
wakwa, na mwathiĩ. Nĩ kĩĩ kĩngĩ ngĩrĩ nakĩo? Mwakĩhota
atĩa kũũria atĩrĩ, 'Kaĩ wona atĩa?'" **25** Andũ acio a
Dani magĩcookia atĩrĩ, "Tiga gũkararania na ithuĩ, kana
ũtharĩkĩrwo nĩ andũ amwe arĩa me marakara, nawe
hamwe na nyũmba yaku mũũrwo nĩ mĩoyo yanyu."
26 Nĩ ũndũ ũcio andũ acio a Dani magĩthiĩra, nake
Mika, ona atĩ maarĩ na hinya mũnene mũno kũmũkĩra,
akĩhũndũka agĩcooka mũciĩ. **27** Ningĩ makĩoya kĩrĩa
Mika aathondekete, na mũthĩnjĩri-Ngai wake, magĩthiĩ
nginya Laishi, magĩũkĩrĩra andũ maarĩ na thayũ na
matekũũaga ũndũ. Makĩmatharĩkĩra na rũhiũ rwa njora
na magĩcina itũũra rĩao inene. **28** Gũtiarĩ na mũndũ wa
kũmahonokia tondũ maatũũraga kũraihu na Sidoni na
matiatarainie na mũndũ o na ũrĩkũ. Itũũra rĩu inene
rĩarĩ gĩtuamba-inĩ kĩrĩa kĩarĩ hakuhĩ na Bethi-Rehobu.
Andũ acio a Dani magĩaka itũũra rĩu inene rĩngĩ na
magĩthaamĩra kuo. **29** Makĩrĩĩta Dani o ta ithe wao
Dani ũrĩa waciarĩtwo nĩ Isiraeli o na gũtuĩka itũũra
rĩu inene rĩetagwo Laishi mbere ĩyo. **30** Andũ a Dani
makĩĩhaandĩra mĩhianano kũu, nake Jonathani mũrũ
wa Gerishomu, mũrũ wa Musa, na ariũ ake magĩtuĩka
athĩnjĩri-Ngai mũhĩrĩga-inĩ wa Dani nginya hĩndĩ ĩrĩa
andũ acio maatahirwo makĩrutwo bũrũri ũcio. **31**
Magĩthiĩ na mbere kũhũthĩra mĩhianano ĩrĩa Mika
aathondekete, ihinda rĩrĩa rĩothe nyũmba ya Ngai yarĩ
Shilo.

19 Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki.
Na rĩrĩ, Mũlawii watũũraga kũndũ kũraya thĩinĩ
wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu nĩaigire thuriya
ya kuuma Bethilehemu kũu Juda. **2** No thuriya ĩyo
ĩkĩaga kwĩhokeka kũrĩ we. Nayo ĩkĩmũtiga ĩgĩcooka
mũciĩ gwa ithe kũu Bethilehemu ya Juda. Thuutha
wa gũkorwo kũu mĩeri ĩna, **3** mũthuuri wake agĩthiĩ
kũrĩ we kũmũringĩrĩria acooke. Aathiire na ndungata
yake na ndigiri igĩrĩ. Nake mũtumia ũcio akĩmũtoonyia
nyũmba ya ithe, na rĩrĩa ithe aamuonire, akĩmũnyiita
ũgeni akenete. **4** Mũthoni-we, ithe wa mũirĩtu ũcio,
akĩmũringĩrĩria aikare; nĩ ũndũ ũcio agĩikara hamwe
nake mĩthenya ĩtatũ, arĩĩaga na akanyua, na agakoma
kuo. **5** Mũthenya wa ĩna magĩũkĩra tene na akĩĩhaarĩria
oimagare, no ithe wa mũirĩtu akĩĩra mũthoni-we ũcio
atĩrĩ, "Wĩkenie na kĩndũ gĩa kũrĩa; ũgĩcooke ũgĩthiĩ." **6** Nĩ
ũndũ ũcio eerĩ magĩikara thĩ kũrĩa na kũnyua. Thuutha-
inĩ ithe wa mũirĩtu akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndagũthaitha raara
na wĩkenie." **7** Na hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio ookĩrire
athiĩ, mũthoni-we akĩmũringĩrĩria araare; nĩ ũndũ
ũcio akĩraara ũtukũ ũcio. **8** Rũciinĩ rwa mũthenya wa
gatano, okĩra athiĩ, ithe wa mũirĩtu ũcio akĩmwĩra atĩrĩ,
"Wĩkenie. Eterera nginya mĩaraho!" Nĩ ũndũ ũcio eerĩ
makĩrĩanĩra. **9** Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio, hamwe na thuriya
yake na ndungata yake, mookĩrire mathiĩ, mũthoni-we,
ithe wa mũirĩtu ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, "Rĩu ta thikĩrĩria,
nĩ hakuhĩ hwaĩ-inĩ raarĩrĩra nĩ ũndũ gũkirie gũtuka.
Ikara ũhurũke. Rũciũ rũciinĩ tene no ũũkĩre ũinũke." **10**
No rĩrĩ, tondũ ndendire gũikara ũtukũ ũngĩ, mũndũ
ũcio akiuma kuo agĩthiĩ erekeire mwena wa Jebusi (na
nĩkuo, Jerusalemu), arĩ na ndigiri ciake cierĩ ciohetwo
matandĩko na thuriya yake. **11** Rĩrĩa maakuhĩrĩirie
Jebusi na kũrĩ hakuhĩ gũtuka-rĩ, ndungata ĩyo ĩkĩĩra
mwathi wayo atĩrĩ, "Rĩu-rĩ, reke tũtithie gũkũ itũũra-inĩ
rĩĩrĩ inene rĩa Ajebusi tũraarĩrĩre kuo." **12** Mwathi wayo
agĩcookia atĩrĩ, "Aca. Tũtigũtoonya itũũra inene rĩa andũ
ageni, andũ a rĩo ti Aisiraeli. Tũgũthiĩ nginya tũkinye
Gibea." **13** Nake akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, "Nĩtũthiĩ tũgerie
gũkinya Gibea kana Rama na tũrarĩrĩre itũũra rĩmwe
rĩamo." **14** Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ na mbere, narĩo riũa
rĩgĩthũa magĩkorwo maakuhĩrĩria Gibea, kũu Benjamini.
15 Kũu nĩkuo maatithirie maraarĩrĩre. Nao magĩthiĩ
magĩikara thĩ kĩhaaro-inĩ kĩnene gĩa itũũra rĩu inene, no
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wamanyiitire ũgeni mararĩrĩre
gwake. **16** Hwaĩ-inĩ ũcio, mũthuuri ũmwe mũkũrũ wa
kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, watũũraga
Gibea, (andũ a kũu maarĩ Abenjamini), agĩũka oimĩte
wĩra mĩgũnda-inĩ. **17** Na rĩrĩa aarorire akĩona mũgendi
ũcio hau kĩhaaro-inĩ gĩa itũũra inene, mũthuuri ũcio
akĩmũũria atĩrĩ, "Wathiĩ kũ na uumĩte kũ?" **18** Agĩcookia
atĩrĩ, "Tuumĩte Bethilehemu ya Juda twerekeire kũndũ
kũraya thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu kũrĩa
ndũũraga. Ndĩrarĩ Bethilehemu ya Juda na rĩu ndĩrathiĩ
nyũmba ya Jehova. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũũnyiitĩte
ũgeni gwake. **19** Ithuĩ tũrĩ na mahuti na irio cia ndigiri
ciitũ na mĩgate na ndibei nĩ ũndũ witũ ithuĩ ndungata
ciaku, niĩ, na ndungata yaku ya mũirĩtu, na mwanake
ũyũ tũrĩ nake. Tũtikũbatario nĩ kĩndũ o na kĩ." **20** Nake
mũthuuri ũcio mũkũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩũnyiitĩtwo
ũgeni nyũmba-inĩ ĩno yakwa, reke ngũhe kĩrĩa gĩothe
ũbatarĩtio nĩkĩo, no ndũkaraare kĩhaaro." **21** Nĩ ũndũ
ũcio akĩmũtoonyia nyũmba yake na akĩhe ndigiri ciake
gĩa kũrĩa. Maarĩkia gwĩthamba magũrũ-rĩ, makĩrĩa na
makĩnyua. **22** Na hĩndĩ o ĩyo meekenagia-rĩ, andũ amwe
aaganu a itũũra rĩu inene makĩrigiicĩria nyũmba ĩyo.
Makĩhũũra mũrango, na makĩgũthũkĩra mũthuuri ũcio

mũkũrũ ũrĩa warĩ mwene nyũmba ĩyo, makiuga atĩrĩ,
"Ruta mũndũ ũcio ũũkire nyũmba yaku nĩguo tũkome
nake." **23** Mwene nyũmba ĩyo akiuma na nja akĩmeera
atĩrĩ, "Aca, arata akwa, mũtigeke ũndũ wa waganu ũguo.
Kuona atĩ mũndũ ũyũ nĩ mũgeni wakwa-rĩ, tigai gwĩka
ũndũ ũyũ wa thoni ũguo. **24** Thikĩrĩriai, haha harĩ
mũirĩtu wakwa gathirange, na thuriya ya mũgeni ũyũ.
Nĩngũmaruta na nja kũrĩ inyuĩ rĩu, na no mũmahũthĩre
na mũmeke o ũrĩa mũngĩenda. No mũndũ ũyũ-rĩ,
mũtikamwĩke ũndũ wa thoni ta ũcio." **25** No andũ acio
matiigana kũmũthikĩrĩria. Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio
akĩoya thuriya yake na akĩmĩruta na nja kũrĩ o, nao
makĩmĩnyiita na hinya na makĩmĩnyariira ũtukũ wothe,
na gwakĩa makĩreka ĩĩthiĩre. **26** Na gũgĩthererũka-rĩ,
mũndũ-wa-nja ũcio agĩcooka nyũmba kũrĩa mwathi
wake aarĩ, akĩgũa thĩ hau mũrango-inĩ, na agĩkoma
ho nginya gũgĩkĩa. **27** Na rĩrĩa mwathi wake ookĩrire
rũciinĩ na akĩhingũra mũrango wa nyũmba akiuma
nja nĩguo ethiĩre-rĩ, thuriya yake yakomete hau ĩgwĩte
mũromo-inĩ wa nyũmba, namo moko mayo maarĩ
hingĩro-inĩ. **28** Nake akĩmĩĩra atĩrĩ, "Ũkĩra; reke tũthiĩ."
No ndĩacookirie. Nake mũndũ ũcio agĩcooka akĩmĩoya,
akĩmĩigĩrĩra igũrũ rĩa ndigiri yake, makiinũka. **29** Hĩndĩ
ĩrĩa aakinyire mũciĩ-rĩ, akĩoya kahiũ agĩtinangia thuriya
yake kĩĩga o kĩĩga icunjĩ ikũmi na igĩrĩ, agĩcitũma
ng'ongo ciothe cia Isiraeli, **30** na mũndũ o wothe ũrĩa
wonire ũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, "Ũndũ ta ũyũ ndũrĩ
wonwo kana ũgĩĩkwo, kuuma mũthenya ũrĩa andũ a
Isiraeli moimire bũrũri wa Misiri. Teciriei ũhoro ũcio
na mũwĩcũũranie, mũtwĩre ũrĩa tũgwĩka!"

20 Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli othe kuuma Dani nginya
Birishiba, na kuuma bũrũri wothe wa Gileadi
magĩũka o taarĩ mũndũ ũmwe, makĩũngana mbere ya
Jehova kũu Mizipa. **2** Atongoria a andũ othe a mĩhĩrĩga
ya Isiraeli makĩrũgama handũ hao kũu kĩũngano-inĩ kĩa
andũ a Ngai, marĩ thigari ngiri magana mana meeohete
hiũ cia njora. **3** (Nao andũ Benjamini makĩigua atĩ andũ
a Isiraeli nĩmambatĩte nginya Mizipa.) Hĩndĩ ĩyo andũ a
Isiraeli makiuga atĩrĩ, "Ta twĩre ũrĩa ũndũ ũcio mũũru
wekĩkire." **4** Nĩ ũndũ ũcio Mũlawii ũcio mũthuuri wa
mũtumia ũrĩa woragĩtwo akiuga atĩrĩ, "Niĩ na thuriya
yakwa tuokire Gibea ya andũ a Benjamini tũraarĩrĩre
kuo. **5** Ũtukũ ũcio andũ a Gibea nĩmaanũmĩrĩire, na
magĩthiũrũrũkĩria nyũmba, mehaarĩirie kũnjũraga.
Makĩnyiita thuriya yakwa na hinya, nginya ĩgĩkua.
6 Ngĩoya thuriya yakwa, ngĩmĩtinaangia icunjĩ, na
ngĩtũma o gĩcunjĩ o rũgongo rwa igai rĩa Isiraeli, nĩ
ũndũ nĩmekĩte ũndũ wa thoni na wa gĩconoko thĩinĩ wa
Isiraeli. **7** Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Isiraeli inyuothe, kĩariei,
mũheane itua rĩanyu." **8** Andũ acio othe magĩũkĩra o
taarĩ mũndũ ũmwe, makiuga atĩrĩ, "Gũtirĩ mũndũ o
na ũmwe witũ ũkũinũka. Aca, gũtirĩ o na ũmwe witũ
ũgũcooka gwake mũciĩ. **9** No rĩrĩ, ũndũ ũrĩa tũgwĩka
Gibea nĩ ũyũ: Tũkwambata kuo tũmookĩrĩre o ta ũrĩa
ũcuuki wa mĩtĩ ũgũtuonia. **10** Tũkũruta andũ ikũmi
thĩinĩ wa o andũ igana a mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli, na
andũ igana thĩinĩ wa o andũ ngiri, na andũ ngiri thĩinĩ
wa o andũ ngiri ikũmi, nĩguo magĩĩrĩre mbũtũ cia ita
irio. Nĩgeetha rĩrĩa mbũtũ cia ita igaakinya Gibea ya
Benjamini, ikaameka maũndũ maringaine na waganu
wa andũ akuo ũrĩa meekĩte thĩinĩ wa Isiraeli." **11** Tondũ
ũcio andũ othe a Isiraeli makĩũngana na makĩnyiitana o
ta maarĩ mũndũ ũmwe mahũũre itũũra rĩu inene. **12**
Mĩhĩrĩga ya Isiraeli ĩgĩtũma andũ mathiĩ kũrĩ mũhĩrĩga
wothe wa Benjamini, makamoorie atĩrĩ, "Nĩ ngero
ĩrĩkũ ĩno njũru ũũ ĩĩkĩtwo gatagatĩ-inĩ kanyu? **13** Na
rĩrĩ, tũnengerei andũ acio aaganu a Gibea nĩgeetha
tũmoorage tweherie ũũru ũcio thĩinĩ wa Isiraeli." No
andũ a Benjamini matiigana kũigua andũ acio angĩ
a Isiraeli. **14** Moimire matũũra-inĩ mao, makĩũngana
hamwe kũu Gibea nĩguo mahũũrane na andũ a Isiraeli.
15 O ro rĩmwe andũ a Benjamini magĩcookanĩrĩria andũ
arĩa marũaga na hiũ cia njora 20,060 kuuma matũũra-
inĩ mao, mongereirwo harĩ andũ magana mũgwanja
arĩa maathuurĩtwo kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũũraga
kũu Gibea. **16** Gatagatĩ-inĩ ga thigari icio ciothe nĩ
kwarĩ na andũ magana mũgwanja maathuurĩtwo a
kĩmotho, na o ũmwe wao nĩahotaga gũikia ihiga na
kĩgũtha ũndũ angĩringa rũcuĩrĩ na ndahĩtie. **17** Tiga
andũ a Benjamini-rĩ, Isiraeli nĩmacookanĩrĩirie thigari
400 arĩa marũaga na hiũ cia njora, na othe maarĩ andũ
a ita. **18** Andũ a Isiraeli makĩambata nginya Betheli
na magĩtuĩria ũhoro harĩ Ngai makĩũria atĩrĩ, "Nũũ
thĩinĩ witũ ũkwambĩrĩria kũhũũrana na andũ aya a
Benjamini?" Nake Jehova agĩcookia atĩrĩ, "Juda nĩwe
ũkwambĩrĩria." **19** Rũciinĩ rũrũ rũngĩ andũ a Isiraeli
magĩũkĩra na makĩamba hema ciao gũkuhĩ na Gibea. **20**
Andũ a Isiraeli makiumagara makahũũrane na andũ
a Benjamini, na makĩiga andũ o handũ hao mbaara-
inĩ marũe nao kũu Gibea. **21** Nao andũ a Benjamini
makiuma kũu Gibea na makĩũraga andũ a Isiraeli 22,000
kũu mbaara-inĩ mũthenya ũcio. **22** No andũ a Isiraeli
makĩũmanĩrĩria mũndũ na ũrĩa ũngĩ na makĩrũgama
handũ hao rĩngĩ o harĩa meigĩte mũthenya wa mbere.
23 Nao andũ a Isiraeli makĩambata makĩrĩrĩra mbere
ya Jehova nginya hwaĩ-inĩ, nao magĩtuĩria ũhoro harĩ
Jehova atĩrĩ, "Hihi twambate rĩngĩ tũkahũũrane na
andũ a Benjamini, aya ariũ a ithe witũ?" Nake Jehova
akĩmacookeria atĩrĩ, "Ambatai mũkahũũrane nao." **24**
Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli magĩkuhĩrĩria andũ a Benjamini
mũthenya wa keerĩ. **25** Mũthenya ũcio, rĩrĩa Abenjamini
mookire moimĩte Gibea mahũũrane nao-rĩ, makĩũraga
andũ a Isiraeli angĩ 18,000, othe meeohete hiũ cia njora.
26 Ningĩ andũ a Isiraeli, marĩ othe, makĩambata nginya
Betheli, na kũu magĩikara kuo makĩrĩra marĩ mbere ya
Jehova. Makĩĩhinga kũrĩa irio mũthenya ũcio o nginya
hwaĩ-inĩ, na makĩruta maruta ma njino na maruta ma
ũiguano kũrĩ Jehova. **27** Nao andũ a Isiraeli, magĩtuĩria
ũhoro harĩ Jehova. (Matukũ-inĩ macio ithandũkũ rĩa
kĩrĩkanĩro kĩa Ngai rĩarĩ kũu, **28** nake Finehasi mũrũ
wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni, nĩwe watungataga
mbere yarĩo.) Nao makĩũria atĩrĩ, "Nĩtũkwambata rĩngĩ
tũkahũũrane na Abenjamini ariũ a ithe witũ, kana
tũtige?" Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, "Thiĩi, nĩ ũndũ
rũciũ nĩngamaneana moko-inĩ manyu." **29** Nao andũ
a Isiraeli makĩmoheria mathiũrũrũkĩirie Gibea. **30**
Nao makĩambata makahũũrane na andũ a Benjamini
mũthenya wa gatatũ na makĩrũgama handũ hao nĩguo
mahũũrane na Gibea o ta ũrĩa meekĩte hau mbere. **31** Nao

Abenjamini makiumĩra mamatũnge na makĩguucĩrĩrio
kũraihu na itũũra rĩu inene. Makĩambĩrĩria kũhũũra
andũ a Isiraeli o ta mbere ĩyo, na andũ ta mĩrongo ĩtatũ
makĩrũndĩrwo werũ-inĩ na njĩra-inĩ ĩrĩa ĩthiiaga Betheli
na ĩrĩa ĩngĩ Gibea. **32** Rĩrĩa andũ a Benjamini meeranaga
atĩrĩ, "Nĩtũramahoota o ta mbere," noguo nao andũ
a Isiraeli meeranaga atĩrĩ, "Rekei tũcooke na thuutha
tũmaguucĩrĩrie moime itũũra-inĩ inene moke njĩra-
inĩ." **33** Andũ othe a Isiraeli makĩehera harĩa maarĩ na
makĩrũgama handũ hao kũu Baali-Tamaru, nao andũ a
Isiraeli arĩa meehithĩire andũ a Benjamini makiumĩra
kũrĩa meehithĩte mwena wa ithũĩro wa Gibea. **34** Hĩndĩ
ĩyo andũ ngiri ikũmi arĩa maarĩ njamba iria thuure cia
Isiraeli magĩtharĩkĩra Gibea kuuma na mbere. Nayo
mbaara yarĩ nene ũũ atĩ andũ a Benjamini matiigana
gũkũũrana ũrĩa mwanangĩko wamakuhĩrĩirie. **35** Nake
Jehova akĩhootera andũ a Benjamini mbere ya Isiraeli,
na mũthenya ũcio andũ a Isiraeli makĩũraga andũ a
Benjamini 25,100, arĩa meeohete hiũ cia njora. **36** Tondũ
ũcio andũ a Benjamini makĩona atĩ nĩmaatooretio.
Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmoorĩire andũ a Benjamini,
nĩ ũndũ nĩmehokete andũ arĩa maigĩte a kuoheria
andũ a Benjamini gũkuhĩ na Gibea. **37** Nao andũ acio
moohetie andũ makĩguthũka o rĩmwe magĩtoonya
Gibea, makĩaragana kuo na makĩhũũra itũũra rĩu inene
rĩothe na rũhiũ rwa njora. **38** Nao andũ a Isiraeli nĩ
mabangĩte na andũ acio moohetie andũ atĩ matoogie
ndogo nene ĩthiĩ na igũrũ yumĩte itũũra rĩu inene,
39 nĩgeetha hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli magarũrũke na
macooke mbaara-inĩ. Andũ a Benjamini maakorirwo
maambĩrĩria kũũraga andũ a Isiraeli (ta andũ mĩrongo
ĩtatũ), nao makiuga atĩrĩ, "Ithuĩ nĩtũramatooria o ta ũrĩa
twamekire mbaara-inĩ ya mbere." **40** No rĩrĩa ndogo
yambĩrĩirie kwambata na igũrũ yumĩte itũũra-inĩ rĩu
inene-rĩ, andũ a Benjamini makĩĩhũgũra makĩona ndogo
itũũra-inĩ rĩu inene rĩothe yambatĩte na igũrũ matu-inĩ.
41 Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli makĩmagarũrũkĩra nao andũ
a Benjamini makĩnyiitwo nĩ guoya mũnene, nĩ ũndũ
nĩmakũũranire atĩ mwanangĩko nĩwarĩĩkĩtie kũmakora.
42 Nĩ ũndũ ũcio makĩũrĩra andũ a Isiraeli marorete
na werũ-inĩ, no matingĩahotire kũũrĩra mbaara. Nao
andũ a Isiraeli arĩa mookire moimĩte matũũra-inĩ
makĩmooragĩra kuo. **43** Magĩthiũrũrũkĩria andũ a
Benjamini acio, makĩmateng'eria, na makĩmakinyĩra na
njĩra hũthũ kũu gũkuhĩ na Gibea mwena wa irathĩro.
44 Andũ a Benjamini ngiri ikũmi na inyanya magĩkua,
nao othe maarĩ arũi njamba. **45** Na rĩrĩa maagarũrũkire
marorete na werũ-inĩ nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, andũ
a Isiraeli makĩũragĩra andũ 5,000 njĩra-inĩ icio. Nao
magĩkĩrĩrĩria kũrũmĩrĩra andũ a Benjamini o nginya
Gidomu na makĩũraga 2,000. **46** Mũthenya ũcio andũ
a Benjamini 25,000 arĩa maarũaga na hiũ cia njora
makĩũragwo, na othe maarĩ arũi njamba. **47** No andũ
magana matandatũ makĩgarũrũka na makĩũrĩra werũ-
inĩ o nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, na magĩikara kuo
mĩeri ĩna. **48** Nao andũ a Isiraeli magĩcooka nginya
bũrũri wa andũ a Benjamini na makĩhũũra matũũra
mothe na rũhiũ rwa njora, o gwata nyamũ na kĩndũ
o gĩothe kĩngĩ kĩrĩa maakorereire. Na matũũra mothe
marĩa maakorire makĩmacina na mwaki.

21 Andũ acio a Isiraeli nĩmehĩtĩte mwĩhĩtwa marĩ
kũu Mizipa makoiga atĩrĩ, "Gũtirĩ o na ũmwe witũ
ũkaaneana mũirĩtu wake ahikio nĩ Mũbenjamini." **2**
Andũ acio nĩmathiire Betheli, kũrĩa maikarire mbere
ya Ngai o nginya hwaĩ-inĩ, makĩanĩrĩra na mũgambo
makĩrĩra na kĩgirĩko kĩnene. **3** Nao makiuga atĩrĩ, "Hĩ!
Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũndũ ũyũ woneke
Isiraeli? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũhĩrĩga ũmwe ũkorwo ũtarĩ
ho thĩinĩ wa Isiraeli ũmũthĩ?" **4** Mũthenya ũyũ ũngĩ
rũciinĩ tene andũ magĩaka kĩgongona na makĩruta
maruta ma njino o na maruta ma ũiguano. **5** Hĩndĩ
ĩyo andũ a Isiraeli makĩũria atĩrĩ, "Mĩhĩrĩga-inĩ yothe
ya Isiraeli-rĩ, nũũ ũtokĩte kũngana haha mbere ya
Jehova?" Nĩgũkorwo nĩmeehĩtĩte mwĩhĩtwa mũrũmu
atĩ ũrĩa ũkwaga gũũka kĩũngano mbere ya Jehova kũu
Mizipa ti-itherũ nĩagĩrĩire kũũragwo. **6** Na rĩrĩ, andũ
a Isiraeli magĩcakaya nĩ ũndũ wa ariũ a ithe wao,
andũ a Benjamini, na makiuga atĩrĩ, "Ũmũthĩ mũhĩrĩga
ũmwe nĩmweherie kuuma Isiraeli. **7** Tũngĩhota atĩa
kuonera arĩa matigarĩte atumia, kuona atĩ nĩtwĩhĩtĩte
mwĩhĩtwa mbere ya Jehova atĩ tũtikaamahe airĩtu aitũ
mamahikie?" **8** Magĩcooka makĩũria atĩrĩ, "Nĩ mũhĩrĩga
ũrĩkũ wa Isiraeli ũtokĩte kĩũngano-inĩ mbere ya Jehova
kũu Mizipa?" Nao makĩmenya atĩ gũtirĩ mũndũ o na
ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi wokĩte kambĩ-inĩ ĩyo nĩ
ũndũ wa kĩũngano kĩu. **9** Tondũ rĩrĩa maatarire andũ,
nĩmamenyire atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma
Jabeshi-Gileadi warĩ kuo. **10** Nĩ ũndũ ũcio kĩũngano kĩu
gĩgĩtũma andũ a kũrũa 12,000 marĩ na mawatho mathiĩ
nginya Jabeshi-Gileadi na moorage arĩa maatũũraga
kuo na rũhiũ rwa njora, gwata atumia na ciana. **11**
Nao makiuga atĩrĩ, "Ũũ nĩguo mũgwĩka, ũragai mũndũ
mũrũme o wothe na mũndũ-wa-nja o wothe ũrĩa ũtarĩ
gathirange." **12** Nao magĩkora gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa
maatũũraga kũu Jabeshi-Gileadi airĩtu magana mana
arĩa mataakomete na mũndũ mũrũme, makĩmatwara
kambĩ ĩrĩa yarĩ Shilo kũu Kaanani. **13** Ningĩ kĩũngano
gĩothe gĩgĩtũma ihooya rĩa thayũ kũrĩ andũ a Benjamini
o hau rwaro-inĩ rwa ihiga rĩa Rimoni. **14** Nĩ ũndũ ũcio
andũ a Benjamini makĩhũndũka ihinda o rĩu na makĩheo
andũ-a-nja a Jabeshi-Gileadi arĩa matooragĩtwo. No
matingĩamaiganire. **15** Nao andũ magĩcakaĩra andũ a
Benjamini, tondũ Jehova nĩatũmire hagĩe na ithenya
mĩhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli. **16** Nao athuuri arĩa akũrũ a
kĩũngano makiuga atĩrĩ, "Tondũ andũ-a-nja a Benjamini
nĩaniine-rĩ, tũkuonera arũme arĩa matigaire atumia
kũ?" **17** Makiuga atĩrĩ, "Abenjamini arĩa maahonokire no
nginya magĩe na a kũmagaya, nĩguo gũtikagĩe mũhĩrĩga
o na ũmwe wa Isiraeli ũkũniinũkio. **18** Tũtingĩmahe
airĩtu aitũ matuĩke atumia ao, nĩgũkorwo ithuĩ andũ
a Isiraeli nĩtwehĩtire mwĩhĩtwa ũyũ: 'Kũrumwo-rĩ, nĩ
mũndũ ũrĩa ũngĩhe Mũbenjamini mũtumia.' **19** No
rĩrĩ, nĩkũgĩaga gĩathĩ kĩa Jehova o mwaka kũu Shilo,
mwena wa gathigathini wa Betheli, na mwena wa
irathĩro wa njĩra ĩrĩa ĩthiiaga kuuma Betheli nginya
Shekemu, na mwena wa gũthini wa Lebona." **20** Nĩ
ũndũ ũcio magĩatha andũ a Benjamini, makĩmeera atĩrĩ,
"Thiĩi mwĩhithe kũu mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ **21** na
mũikare mũkĩroraga. Rĩrĩa airĩtu a Shilo mariumĩra
meturanĩre na arĩa angĩ rwĩmbo-inĩ-rĩ, mũguthũke

kuuma mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ, na o mũndũ ehurĩrie
mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu acio a Shilo, na mũthiĩ
bũrũri wa Benjamini. **22** Rĩrĩa maithe mao kana ariũ a
maithe mao magaatũrehera thitango, tũkaameera atĩrĩ,
'Twĩkei wega na kũmateithia, tondũ tũtiamooneire
atumia hĩndĩ ya mbaara, no inyuĩ mũtirĩ na mahĩtia,
tondũ mũtiamaheire airĩtu anyu.'" **23** Ũguo nĩguo
andũ a Benjamini meekire. O rĩrĩa airĩtu maainaga-
rĩ, o mũndũ akĩnyiita ũmwe, na akĩmũkuua agatuĩke
mũtumia wake. Hĩndĩ ĩyo magĩcooka kũrĩ igai rĩao,
magĩaka matũũra mao rĩngĩ, na magĩtũũra kuo. **24**
Na ihinda rĩu andũ a Isiraeli makiuma kũndũ kũu,
makĩinũka mũciĩ kũrĩ mĩhĩrĩga yao na nyũmba ciao,
o mũndũ kũrĩ igai rĩake. **25** Matukũ-inĩ macio Isiraeli
gũtiarĩ na mũthamaki; o mũndũ ekaga ũrĩa oonaga
kwagĩrĩire.

Ruthu

1 Na rĩrĩ, matukũ-inĩ marĩa atiirĩrĩri bũrũri
maathanaga, nĩ kwagĩire na ng'aragu bũrũri-inĩ,
nake mũndũ ũmwe wa Bethilehemu kũu Juda, marĩ na
mũtumia wake, na ariũ ake eerĩ, magĩthiĩ gũikara bũrũri
wa Moabi kwa ihinda. **2** Mũndũ ũcio eetagwo Elimeleku,
nake mũtumia wake eetagwo Naomi, namo marĩĩtwa
ma ariũ acio ake eerĩ nĩ Mahaloni na Kilioni. Nao maarĩ
Aefiratha kuuma Bethilehemu kũu Juda. Nao magĩthiĩ
bũrũri wa Moabi magĩtũũra kuo. **3** Na rĩrĩ, Elimeleku
mũthuuri wa Naomi agĩkua, nake Naomi agĩtigwo na
ariũ acio ake eerĩ. **4** Nao makĩhikia andũ-a-nja a Moabi,
ũmwe eetagwo Oripa, na ũrĩa ũngĩ Ruthu. Thuutha wa
gũtũũra kũu ta ihinda rĩa mĩaka ikũmi, **5** Mahaloni na
Kilioni o nao magĩkua, nake Naomi agĩtigwo atarĩ na
ariũ ake eerĩ, o na kana mũthuuri. **6** Rĩrĩa Naomi aiguire
arĩ kũu Moabi atĩ Jehova nĩateithĩtie andũ ake akamahe
irio-rĩ, akĩĩhaarĩria hamwe na atumia acio a ariũ ake
oime bũrũri wa Moabi acooke kwao. **7** We na atumia acio
eerĩ a ariũ ake makiumagara kuuma kũu maatũũraga,
makĩnyiita njĩra nĩguo macooke bũrũri wa Juda. **8** Nake
Naomi akĩĩra atumia acio eerĩ a ariũ ake atĩrĩ, "Cookai,
o mũndũ athiĩ mũciĩ kwa nyina. Jehova aromwĩka
maũndũ mega, o ta ũrĩa o na inyuĩ mwekire acio
maakuire, o na niĩ mwene. **9** Jehova arotũma o ũmwe
wanyu eyonere ũhurũko mũciĩ wa mũthuuri ũngĩ."
Agĩcooka akĩmamumunya, nao makĩrĩra maanĩrĩire,
10 makĩmwĩra atĩrĩ, "Ithuĩ tũgũcooka nawe kũrĩ andũ
anyu." **11** No Naomi akĩmeera atĩrĩ, "Aarĩ akwa, cookai
mũciĩ kwanyu. Mũgũgĩthiĩ na niĩ nĩkĩ? Nĩngũkĩgĩa na
ariũ angĩ nĩguo macooke matuĩke athuuri anyu? **12**
Aarĩ akwa, cookai kwanyu mũciĩ; niĩ ndĩ mũkũrũ mũno
wa kũgĩa na mũthuuri ũngĩ. O na ingĩĩciiria atĩ harĩ na
mwĩhoko harĩ niĩ, na ngĩe na mũthuuri ũtukũ ũyũ na
njiare aanake-rĩ, **13** mwakĩmeterera o nginya hĩndĩ ĩrĩa
makaagimara? No mũikare mũtahikĩte mũmetereire?
Aca, aarĩ akwa. Niĩ ndĩ na ruo kũmũkĩra, nĩgũkorwo
guoko kwa Jehova nĩgũtambũrũkĩte gũkanjũkĩrĩra!"
14 Nao maigua ũguo makĩrĩra rĩngĩ. Nake Oripa
akĩmumunya nyaciarawe, akĩmuugĩra ũhoro. No Ruthu
akĩrũmanĩrĩra na nyaciarawe. **15** Nake Naomi akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ta rora, mũtumia wa mũrũ wa nyina na
mũthuuriguo nĩahũndũka acooke kũrĩ andũ ao, o na
kũrĩ ngai ciake. Cooka mũthiĩ nake." **16** No Ruthu
akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga kũningĩrĩria
ngũtige kana ngarũrũke ndige gũkũrũmĩrĩra. Kũrĩa
ũgũthiĩ nĩkuo ngũthiĩ, na kũrĩa ũgaatũũra nĩkuo
ngaatũũra. Andũ anyu magaatuĩka andũ aitũ, nake Ngai
waku atuĩke Ngai wakwa. **17** Kũrĩa ũgaakuĩra nĩkuo
ngaakuĩra, na nokuo ngaathikwo. Jehova aronjĩka ũũru
makĩria, kũngĩkaagĩa ũndũ o na ũmwe ũgaatũtigithania
niĩ nawe, tiga o gĩkuũ giiki!" **18** Rĩrĩa Naomi onire
atĩ Ruthu nĩatuĩte itua rĩa gũthiĩ nake, agĩtiga
kũmũringĩrĩria acooke. **19** Nĩ ũndũ ũcio andũ acio a
nja eerĩ magĩthiĩ nginya magĩkinya Bethilehemu. Rĩrĩa
maakinyire Bethilehemu-rĩ, andũ a itũũra rĩu othe
makĩgega nĩ ũndũ wao, nao andũ-a-nja makĩũrania atĩrĩ,
"Hĩ! Ũyũ no akorwo arĩ Naomi?" **20** Nake akĩmeera atĩrĩ,
"Tigai gũcooka kũnjĩta Naomi, njĩtagaai Mara, nĩ ũndũ
Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩatũmĩte mũtũũrĩre wakwa
ũtuĩke wa ruo mũno. **21** Ndoimire gũkũ njiyũrĩrĩire,
no Jehova anjookia itarĩ kĩndũ. Mũngĩcooka kũnjĩta
Naomi nĩkĩ? Jehova nĩanyariirĩte; Mwene-Hinya-Wothe
nĩandehithĩirie mathĩĩna." **22** Nĩ ũndũ ũcio Naomi
agĩcooka kuuma Moabi marĩ hamwe na Ruthu ũcio
Mũmoabi, mũtumia wa mũriũ, magĩkinya Bethilehemu
hĩndĩ ĩrĩa cairi yaambagĩrĩria kũgethwo.

2 Na rĩrĩ, Naomi nĩarĩ na mũndũ wa mbarĩ yao mwena
wa mũthuuriwe, kuuma mũhĩrĩga wa Elimeleku,
mũndũ warĩ igweta, wetagwo Boazu. **2** Nake Ruthu
ũcio Mũmoabi akĩĩra Naomi atĩrĩ, "Reke thiĩ mĩgũnda-
inĩ ngahaare cairi ĩrĩa ĩtigĩtio; ndĩ thuutha wa mũndũ
o wothe ũrĩa ingĩĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ make." Nake
Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ, mwarĩ wakwa." **3** Nĩ ũndũ
ũcio akiumagara agĩthiĩ, akĩambĩrĩria kũhaara cairi
kũu mĩgũnda-inĩ arĩ thuutha wa arĩa maagethaga. Na
gũgĩkinya atĩrĩ, Ruthu ekorire akĩruta wĩra mũgũnda
wa Boazu, ũcio warĩ wa mũhĩrĩga wa Elimeleku. **4**
O hĩndĩ ĩyo Boazu agĩkinya oimĩte Bethilehemu, na
akĩgeithia acio maagethaga, akĩmeera atĩrĩ, "Jehova
aroikara na inyuĩ!" Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Jehova
arokũrathima!" **5** Boazu akĩũria mũrũgamĩrĩri wa acio
maagethaga atĩrĩ, "Mũirĩtu ũũrĩa nĩ wa ũ?" **6** Nake
mũrũgamĩrĩri akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ Mũmoabi ũrĩa
wokire na Naomi kuuma bũrũri wa Moabi. **7** Nake oigire
atĩrĩ, 'Ndagũthaitha ũnjĩtĩkĩrie haare cairi, na nyũnganie
ĩrĩa ĩtigĩtio itĩĩa-inĩ ndĩ thuutha wa agethi.' Nake aathiĩ
mũgũnda, na arutĩte wĩra ategũtigithĩria kuuma o
rũciinĩ nginya rĩu, tiga o ihinda inini ekũhurũkĩte haarĩa
kĩĩruru-inĩ." **8** Nĩ ũndũ ũcio Boazu akĩĩra Ruthu atĩrĩ,
"Mwarĩ wakwa, ta thikĩrĩria, ndũgathiĩ kũhaara cairi
mũgũnda ũngĩ, na ndũkae kuuma gũkũ. Ikara gũkũ mũrĩ
na ndungata ciakwa cia airĩtu. **9** Ũrorage mũgũnda
ũrĩa arũme aya megũkorwo makĩgetha, na ũtwaranage
na airĩtu acio. Nĩndakaania arũme aya matigakũhutie.
Na rĩrĩa rĩothe ũngĩnyoota, ũthiĩ ũnyue maaĩ kuuma
ndigithũ-inĩ iria arũme aya matahĩrĩire." **10** Rĩrĩa Ruthu
aiguire ũguo, akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ.
Akiuga atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩatũma njĩtĩkĩrĩke maitho-inĩ maku
na wenda kũnjĩka maũndũ mega, ndĩ o mũndũ wa
kũngĩ?" **11** Boazu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩnjĩĩrĩtwo
maũndũ marĩa mothe wĩkĩte nyaciaraguo kuuma hĩndĩ
ĩrĩa mũthuuriguo aakuire, na ũrĩa watiganire na thoguo
na nyũkwa, o na bũrũri wanyu, ũgĩũka kũrĩ andũ
ũtaamenyanĩte nao mbere ĩyo. **12** Jehova arokũrĩha
nĩ ũndũ wa ũguo wĩkĩte. Jehova Ngai wa Isiraeli, o
ũrĩa wee ũũkĩte kwĩhitha mathagu-inĩ make, arokũrĩha
na irĩhi inene." **13** Nake Ruthu akiuga atĩrĩ, "Mwathi
wakwa, ndĩrookĩrĩrĩria gwĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ maku.
Nĩũũhooreretie, na ũkaarĩria ndungata yaku ndeto
njega cia tha, o na gũtuĩka niĩ ndirĩ ta ũmwe wa
ndungata ciaku cia airĩtu." **14** Hĩndĩ ya kũrĩa irio
yakinya, Boazu akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka haha. Oya mũgate
ũũtobokie thiki-inĩ ya ndibei." Rĩrĩa Ruthu aikarire
thĩ na agethi, Boazu akĩmũhe cairi hĩhie. Nake akĩrĩa
akĩhũũna, o nginya agĩtigia. **15** Na hĩndĩ ĩrĩa ookĩrire
akahaare-rĩ, Boazu agĩatha andũ ake akĩmeera atĩrĩ, "O

na ahaara kũu itĩĩa-inĩ, mũtikamũtetie. **16** O na nĩ kaba
mũrutage cairi ĩmwe kuuma itĩĩa-inĩ, mũmĩrekie thĩ nĩ
ũndũ wake, mũmũtigĩre nĩguo oke akĩmĩhaaraga, no
mũtikamũtetie." **17** Nĩ ũndũ ũcio Ruthu akĩhaara kũu
mũgũnda ũcio nginya o hwaĩ-inĩ. Agĩcooka akĩhũũra
cairi ĩrĩa aahaarĩte, ĩgĩkinyia mũigana wa eba ĩmwe.
18 Akĩmĩkuua, agĩcooka itũũra-inĩ, nake nyaciarawe
akĩona cairi ĩrĩa yothe aahaarĩte. Ruthu agĩcooka
akĩmũrutĩra kĩrĩa aatigĩtie aahũũna, akĩmũnengera. **19**
Nyaciarawe akĩmũũria atĩrĩ, "Ũmũthĩ uuma kũhaara
kũ? Uuma kũruta wĩra kũ? Kũrathimwo nĩ mũndũ
ũcio ũkũmenyire, agwĩka maũndũ mega!" Nake Ruthu
akĩhe nyaciarawe ũhoro ũkoniĩ mwene mũgũnda ũcio
aatindĩte akĩruta wĩra, akiuga atĩrĩ, "Mwene mũgũnda
ũcio ngũrutaga wĩra gwake ũmũthĩ-rĩ, etagwo Boazu."
20 Naomi akĩĩra mũtumia ũcio wa mũriũ atĩrĩ, "Jehova
aromũrathima! We ndatigĩte gwĩka maũndũ ma ũtugi
kũrĩ arĩa me muoyo, o na arĩa makuĩte." Ningĩ Naomi
akĩĩra Ruthu atĩrĩ, "Mũndũ ũcio nĩ wa mbarĩ iitũ; o na
nĩ ũmwe wa arĩa mangĩtũmenyerera." **21** Nake Ruthu
ũcio Mũmoabi akiuga atĩrĩ, "O na anjĩĩrire atĩrĩ, 'Ikara
na aruti akwa a wĩra o nginya marĩkie kũgetha cairi
yakwa yothe.'" **22** Naomi akĩĩra Ruthu ũcio mũtumia
wa mũriũ atĩrĩ, "Ũndũ ũcio wa gũtwarana na airĩtu ake
nĩũgũtuĩka mwega harĩwe, wee mwarĩ wakwa, tondũ
mũgũnda-inĩ wa mũndũ ũngĩ wahota kũgerwo ngero."
23 Nĩ ũndũ ũcio Ruthu agĩikara hakuhĩ na ndungata cia
airĩtu cia Boazu akĩhaaraga nginya magetha ma cairi na
ma ngano magĩthira. Nake agĩtũũra na nyaciarawe.

3 Mũthenya ũmwe-rĩ, Naomi, nyaciarawe wa Ruthu,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwarĩ wakwa, githĩ ndiagĩrĩirwo
ngũcarĩrie mũciĩ waku, kũrĩa wee ũngĩona maũndũ
mega? **2** Githĩ Boazu ũcio wee ũkoretwo na ndungata
ciake cia airĩtu ti mũndũ wa rũrĩra rwitũ? Ũtukũ
ũyũ nĩguo ekũhuha cairi kĩhuhĩro-inĩ. **3** Wĩthambe
na wĩhake maguta mekũnunga wega, ningĩ wĩhumbe
nguo ciaku iria njega mũno. Ũcooke ũikũrũke ũkinye
kĩhuhĩro-inĩ, no ndũkeyonithie mũndũ ũcio nginya
arĩkie kũrĩa na kũnyua. **4** Rĩrĩa arĩkoma, wone harĩa
akoma. Ningĩ ũthiĩ ho na ũhumbũrie magũrũ make,
ũkome ho. Nake nĩegũkwĩra ũrĩa wagĩrĩirwo nĩ gwĩka."
5 Ruthu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Maũndũ
macio mothe wanjĩĩra no mo ngwĩka." **6** Nĩ ũndũ
ũcio agĩikũrũka agĩkinya kĩhuhĩro-inĩ kĩu, na agĩĩka
ũrĩa wothe nyaciarawe aamwĩrĩte eeke. **7** Na rĩrĩa
Boazu aarĩkirie kũrĩa na kũnyua, na agĩkorwo arĩ
mũkenu, agĩthiĩ agĩkoma mũthia-inĩ biũ wa hĩba ya cairi.
Nake Ruthu agĩthiĩ acemete, akĩmũhumbũria magũrũ,
agĩkoma ho. **8** Ũtukũ gatagatĩ, kĩndũ gĩkĩhahũra Boazu,
nake egarũra, agĩkora nĩ mũndũ-wa-nja wakomete
magũrũ-inĩ make. **9** Akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩwe ũ?" Nake
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ niĩ ndungata yaku Ruthu.
Tambũrũkia gĩcurĩ kĩa nguo yaku ũũhumbĩre, nĩ
ũndũ wee nĩwe ũngĩtũmenyerera." **10** Nake akĩmwĩra
atĩrĩ, "Jehova arokũrathima mwarĩ wakwa. Ũtugi ũrĩa
wonania nĩũkĩrĩte ũrĩa wonanirie kĩambĩrĩria-inĩ, nĩ
ũndũ ndũnenda kũrũmanĩrĩra na aanake, marĩ athĩĩni
kana marĩ itonga. **11** Na rĩrĩ, mwarĩ wakwa, ndũgetigĩre.
Nĩngũgwĩkĩra ũrĩa wothe ũkũũhooya. Andũ othe a itũũra
rĩĩrĩ riitũ nĩmooĩ atĩ wee ũrĩ mũndũ-wa-nja ngatha. **12**
O na gũtuĩka ndĩ ũmwe wa arĩa mangĩkũmenyererarĩ, nĩ harĩ mũndũ ũngĩ ũngĩkũmenyerera wa hakuhĩ
kũngĩra. **13** Rĩu kĩraare haha ũtukũ ũyũ, na rũciinĩ
gwakĩa angĩkorwo nĩekwenda gũkũmenyerera, nĩ wega;
nĩagakũmenyerera. No angĩkorwo ndekwenda, o ta ũrĩa
Jehova atũũraga muoyo, nĩngakũmenyerera. Kĩraare
haha nginya rũciũ rũciinĩ." **14** Nĩ ũndũ ũcio Ruthu
agĩkoma hau magũrũ-inĩ make nginya rũciinĩ, no akĩroka
gũũkĩra rũciinĩ tene kũrĩ mairia, nake Boazu akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ndũkareke kũmenyeke atĩ nĩ kũrĩ mũndũ-wa-nja
ũrokĩte kĩhuhĩro-inĩ." **15** Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, "Rehe
nguo ĩyo wĩigĩrĩire wanĩrĩrie." Rĩrĩa eekire ũguo, Boazu
agĩitĩrĩra ibaba ithathatũ cia cairi, akĩmũigĩrĩra. Nake
Ruthu agĩcooka itũũra-inĩ. **16** Na rĩrĩa Ruthu aacookire
kũrĩ nyaciarawe-rĩ, Naomi akĩmũũria atĩrĩ, "Mwarĩ
wakwa, kũraathiire atĩa?" Nake akĩmwĩra maũndũ
marĩa mothe Boazu aamwĩkĩire. **17** Ningĩ agĩcooka
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ibaba ici ithathatũ cia cairi nĩwe
ũũheire, na anjĩĩra atĩrĩ, 'Tiga kũinũkĩra nyaciaraguo
moko matheri.'" **18** Nake Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, "Eterera
o ro ũguo, mwarĩ wakwa, nginya ũmenye ũrĩa ũhoro
ũcio ũgũthiĩ, nĩgũkorwo mũndũ ũcio ndangĩhurũka
nginya rĩrĩa aniine ũhoro ũcio ũmũthĩ."

4 Na rĩrĩ, Boazu akĩambata agĩthiĩ nginya kĩhingoinĩ gĩa itũũra, agĩikara thĩ ho. Rĩrĩa mũndũ ũrĩa wa
mbarĩ yao, ũrĩa Boazu aarĩtie ũhoro wake ookire-rĩ,
Boazu akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũrata wakwa, ũka haha ũikare
thĩ." Nĩ ũndũ ũcio agĩthiĩ hau agĩikara thĩ. **2** Boazu
agĩĩta athuuri ikũmi a itũũra akĩmeera atĩrĩ, "Ta ikarai
thĩ haha!" Nao magĩĩka o ũguo. **3** Ningĩ akĩĩra mũndũ
ũcio wa mbarĩ yao atĩrĩ, "Naomi ũrĩa ũracookire kuuma
bũrũri wa Moabi-rĩ, nĩarendia gĩthaka kĩrĩa kĩarĩ kĩa
Elimeleku, mũndũ wa mbarĩ ciitũ. **4** Ndagĩĩciiria ngũhe
ũhoro ũcio na ngwĩre ũgũre gĩthaka kĩu ũrĩ mbere
ya andũ aya maikarĩte haha o na mbere ya athuuri
a andũ aitũ. Ũngĩkorwo nĩũgũgĩkũũra, ũgĩkũũre. No
angĩkorwo ndũgwĩka ũguo-rĩ, ũnjĩĩre nĩguo menye.
Nĩgũkorwo hatirĩ mũndũ ũngĩ ũrĩ na kĩhooto gĩa gwĩka
ũguo tiga wee, na niĩ ngagũcooka." Nake akiuga atĩrĩ,
"Nĩngũgĩkũũra." **5** Boazu nake akiuga atĩrĩ, "Mũthenya
ũrĩa ũkaagũra gĩthaka kĩu kuuma kũrĩ Naomi, na kuuma
kũrĩ Ruthu ũrĩa Mũmoabi, nĩũkahikia mũtumia wa
ndigwa wa mũndũ ũcio wakuire, nĩgeetha ũtũũrie rĩĩtwa
rĩa ũcio ũkuĩte o hamwe na indo ciake." **6** Na rĩrĩa
mũndũ ũcio wa mbarĩ yao aiguire ũguo-rĩ, akiuga atĩrĩ,
"Ndikũhota gũgĩkũũra, nĩ ũndũ ndahota gwĩthũkĩria
ũgai wakwa niĩ mwene. Gĩgĩkũũre arĩ we. Niĩ ndingĩhota
gwĩka ũguo." **7** (Matukũ-inĩ ma tene thĩinĩ wa Isiraelirĩ, mũtugo wa gũkũũra kana gũkũũrania indo nĩguo
maũndũ mothe marĩkio wega, mũndũ ũmwe wa eene
ũhoro aarutaga kĩraatũ gĩake agakĩnengera mũndũ ũcio
ũngĩ. Kũu Isiraeli ĩno nĩyo yarĩ njĩra ya gwĩkĩra ũira
atĩ ũndũ ũrĩa mũiguanĩre nĩwarĩĩkĩrĩra wega biũ.) **8**
Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio wa mbarĩ yao akĩĩra Boazu
atĩrĩ, "Kĩgũre wee mwene." Na akĩruta kĩraatũ gĩake,
akĩmũnengera. **9** Hĩndĩ ĩyo Boazu akĩĩra athuuri acio na
andũ othe atĩrĩ, "Ũmũthĩ mũrĩ aira akwa atĩ nĩndagũra
indo ciothe cia Elimeleku, na cia Kilioni, na cia Mahaloni

kuuma kũrĩ Naomi. **10** Ningĩ nĩndahikia Ruthu ũrĩa
Mũmoabi, mũtumia wa ndigwa wa Mahaloni, atuĩke
mũtumia wakwa, nĩguo ndũũrie rĩĩtwa rĩa ũcio ũkuĩte
hamwe na indo ciake, nĩguo rĩĩtwa rĩake rĩtikaanoore
nyũmba-inĩ yao, kana rĩehere maandĩko-inĩ marĩa
maigĩtwo ma itũũra. Ũmũthĩ nĩmwatuĩka aira!" **11** Ningĩ
athuuri acio, o na andũ arĩa othe maikarĩte hau kĩhingo-
inĩ, makiuga atĩrĩ, "Tũrĩ aira. Jehova arotũma mũndũ-
wa-nja ũcio ũroka gwaku mũciĩ atuĩke o ta Rakeli na
Lea, andũ-a-nja arĩa eerĩ maakire nyũmba ya Isiraeli.
Ũromenyeka kũu Efiratha, na ũgĩe igweta inene kũu
Bethilehemu. **12** Ciana iria Jehova egũkũhe kuuma kũrĩ
mũirĩtu ũcio irotũma nyũmba yaku ĩhaane ta ya Perezu,
ũrĩa Tamaru aaciarĩire Juda." **13** Nĩ ũndũ ũcio Boazu
akĩhikia Ruthu, agĩtuĩka mũtumia wake. Ningĩ aakoma
nake, Jehova agĩtũma Ruthu agĩe nda, na agĩciara
kahĩĩ. **14** Nao andũ-a-nja makĩĩra Naomi atĩrĩ, "Jehova
arogoocwo, ũrĩa ũtagũtigĩte ũtarĩ na mũkũmenyereri.
Kahĩĩ kau karogĩa ngumo njega Isiraeli guothe! **15**
Kau nĩko gakerũhia mũtũũrĩre waku, na gagũtũũrie
ũkũrũ-inĩ waku. Nĩ ũndũ mũtumia wa mũrũguo, ũrĩa
ũkwendete na wa bata harĩ we gũkĩra aanake mũgwanja,
nĩwe ũgaciarĩte." **16** Nake Naomi akĩoya kaana kau,
agĩkaigĩrĩra ciero-inĩ ciake, agĩkarera. **17** Nao andũ-
a-nja arĩa maatũũraga kũu makiuga atĩrĩ, "Naomi arĩ
na kahĩĩ." Nao magĩgatua Obedi. Nake nĩwe warĩ ithe
wa Jesii, ũrĩa warĩ ithe wa Daudi. **18** Ici nacio nĩcio
njiaro cia Perezu: Perezu nĩwe warĩ ithe wa Hezironi,
19 nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu, **20** nake Ramu
aarĩ ithe wa Aminadabu, nake Aminadabu aarĩ ithe wa
Nahashoni, nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni, **21**
nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, nake Boazu aarĩ ithe
wa Obedi. **22** nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii, nake Jesii
aarĩ ithe wa Daudi.

1 Samũeli

1 Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe wa kuuma Ramathaimu, Mũzofimu kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, nake eetagwo Elikana mũrũ wa Jerohamu, mũrũ wa Elihu, mũrũ wa Tohu, mũrũ wa Zufu, Mũefiraimu. **2** Aarĩ na atumia eerĩ; ũmwe eetagwo Hana na ũrĩa ũngĩ eetagwo Penina. Penina aarĩ na ciana, no Hana ndaarĩ na ciana. **3** Mwaka o mwaka mũndũ ũcio nĩambataga kuuma itũũra rĩake agathiĩ Shilo kũhooya na kũrutĩra Jehova Mwene-Hinya-Wothe igongona. Shilo nĩkuo Hofini na Finehasi, ariũ eerĩ a Eli, maarĩ athĩnjĩri-Ngai a Jehova. **4** Rĩrĩa rĩothe mũthenya wa Elikana wakinyaga wa kũruta igongona-rĩ, nĩagayagĩra mũtumia wake Penina nyama, hamwe na aanake ake othe o na airĩtu. **5** No nĩaheaga Hana rũgai maita meerĩ, tondũ nĩamwendete, nowe Jehova nĩamũhingĩte nda. **6** Na tondũ Jehova nĩamũhingĩte nda-rĩ, mũiruwe nĩaikaraga akĩmũthirĩkagia nĩguo amũng'ũrĩkie. **7** Naguo ũndũ ũcio ũgĩthiĩ na mbere mwaka o mwaka. Rĩrĩa rĩothe Hana aambataga athiĩ nyũmba ya Jehova-rĩ, mũiruwe nĩamũthirĩkagia nginya akarĩra, akaaga kũrĩa irio. **8** Nake Elikana mũthuuriwe akamũũria atĩrĩ, "Hana, ũrarĩra nĩkĩ? Ũraaga kũrĩa nĩkĩ? Ũkuĩte ngoro nĩkĩ? Githĩ niĩ ndikĩrĩte ihĩĩ ikũmi harĩwe?" **9** Hĩndĩ ĩmwe maarĩkia kũrĩa na kũnyua marĩ kũu Shilo-rĩ, Hana agĩũkĩra. Na rĩrĩ, Eli, mũthĩnjĩri-Ngai, aikarĩire gĩtĩ itoonyero rĩa hekarũ ya Jehova. **10** Hana akĩrĩra mũno na akĩhooya Jehova, arĩ na ruo rwa ngoro. **11** Nake akĩĩhĩta mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, "Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũngĩĩtĩkĩra kũrora thĩĩna wa ndungata yaku na ũndirikane, na ndũkariganĩrwo nĩ ndungata yaku, no ũmĩhe mwana wa kahĩĩ-rĩ, hĩndĩ ĩyo na niĩ nĩngamũheana kũrĩ Jehova matukũ mothe ma muoyo wake, na gũtirĩ hĩndĩ rwenji rũkaahutia mũtwe wake o na rĩ." **12** Na rĩrĩa aathiiaga na mbere kũhooya Jehova, Eli akĩmũbara kanua. **13** Hana aahooyaga na ngoro yake, nacio iromo ciake nĩciainainaga, no mũgambo wake ndwaiguĩkaga. Eli agĩĩciiria atĩ nĩ kũrĩĩo arĩĩtwo, **14** akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ nginya rĩ ũgũikara ũrĩ mũrĩĩu? Eheria ndibei ĩyo yaku." **15** Hana akĩmũcookeria, akiuga atĩrĩ, "Tiguo mwathi wakwa, niĩ ndĩ mũndũ-wa-nja ũthĩĩnĩkĩte mũno. Ndinyuĩte ndibei kana njoohi; no nĩ ngoro yakwa ndĩraitũrũrĩra Jehova. **16** Tiga kuona ndungata yaku ta ĩrĩ mũndũ-wa-nja mwaganu; ngoretwo gũkũ ngĩhooya ndĩ na ruo rũingĩ o na kĩeha." **17** Eli akĩmũcookeria atĩrĩ, "Thiĩ na thayũ, na Ngai wa Isiraeli aroĩtĩkĩra gũkũhe kĩrĩa ũmũhooete." **18** Nake akiuga atĩrĩ, "Ndungata yaku ĩroĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ maku." Nake Hana agĩthiĩ na akĩrĩa irio, na ndaacookire gũtuka gĩthiithi. **19** Magĩũkĩra mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, makĩhooya marĩ mbere ya Jehova, na magĩcooka magĩthiĩ kwao mũciĩ kũu Rama. Elikana agĩkoma na Hana mũtumia wake, nake Jehova akĩmũririkana. **20** Nĩ ũndũ ũcio ihinda rĩgĩkinya Hana akĩgĩa nda na agĩciara kahĩĩ. Agĩgatua Samũeli, akiuga atĩrĩ, "Nĩgũkorwo nĩ kũhooya ndakahooire harĩ Jehova." **21** Rĩrĩa mũndũ ũcio wetagwo Elikana aambatire hamwe na nyũmba yake yothe kũrutĩra Jehova igongona rĩa mwaka o mwaka na akahingie mwĩhĩtwa wake-rĩ, **22** Hana ndaathiire. Eerire mũthuuriwe atĩrĩ, "Kahĩĩ gaka gaatiga kuonga-rĩ, nĩngagatwara na ndĩkaneane kũrĩ Jehova, na gagaatũũraga kũu hĩndĩ ciothe." **23** Mũthuuriwe Elikana akĩmwĩra atĩrĩ, "Ĩka o ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire. Ikara gũkũ o nginya rĩrĩa gagaatiga kuonga; we Jehova arotũma kiugo gĩake kĩhinge." Nĩ ũndũ ũcio mũndũ-wa-nja ũcio agĩikara mũciĩ na agĩkongithia nginya rĩrĩa aagatigithirie kuonga. **24** Gaatiga kuonga, Hana akĩoya kahĩĩ kau o karĩ kanini, hamwe na ndegwa ya mĩaka ĩtatũ, na eba ĩmwe ya mũtu, na gĩtete kĩa ndibei agĩgatwara nyũmba ya Jehova kũu Shilo. **25** Maarĩkia gũthĩnja ndegwa-rĩ, magĩtwara kahĩĩ kau kũrĩ Eli, **26** Nake Hana akĩmwĩra atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta ũrĩa wee mwathi wakwa ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ niĩ mũndũ-wa-nja ũrĩa warũgamĩte haha hakuhĩ nawe akĩhooya Jehova. **27** Ndahooire heo kahĩĩ gaka, nake Jehova nĩetĩkĩrĩte kũũhe kĩrĩa ndamũhooire. **28** Tondũ ũcio o na niĩ nĩndakaamũrĩra Jehova. Matukũ mothe marĩa gegũtũũra muoyo-rĩ, gegũtũũra kaamũrĩirwo Jehova." Nake akĩhooya Jehova arĩ o hau.

2 Ningĩ Hana akĩhooya, akiuga atĩrĩ: **2** "Gũtirĩ mũndũ o na ũ mũtheru ta Jehova; **3** "Mũtigacooke kwaria na mwĩĩkĩrĩro ũguo **4** "Mota ma njamba cia ita nĩmoinangĩku, **5** Arĩa maarĩ ahũũnu meyandĩkithagia nĩguo mone irio, **6** "Jehova nĩwe ũrehaga gĩkuũ, na nĩwe ũtũũragia muoyo; **(Sheol h7585)** **7** Jehova nĩwe ũtũmaga andũ mathĩĩne na arĩa angĩ matonge; **8** Ooyaga mũthĩĩni akamũruta rũkũngũ-inĩ, **9** Nĩakamenyerera makinya ma andũ ake arĩa atheru, **10** arĩa makararagia Jehova nĩmagathuthwo. **11** Nake Elikana akĩinũka mũciĩ gwake Rama, no kahĩĩ kau gagĩtungatĩra Jehova karĩ harĩ Eli ũcio mũthĩnjĩri-Ngai. **12** Na rĩrĩ, ariũ a Eli maarĩ andũ aaganu; matiatĩĩte Jehova. **13** Na rĩrĩ, warĩ mũtugo wa athĩnjĩri-Ngai harĩ andũ, atĩ rĩrĩa mũndũ o wothe aruta igongona, na rĩrĩa nyama ikĩrugwo, ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai yokaga na njibe ya mĩtheece ĩtatũ ĩrĩ guoko-inĩ. **14** Yaikagia njibe ĩyo nyũngũ-inĩ ya kĩgera, kana thaburia-inĩ, kana gĩteng'ũ-inĩ, kana nyũngũ-inĩ ya rĩũmba, nake mũthĩnjĩri-Ngai akeyoera o kĩrĩa gĩothe njibe ĩngĩarutire. Ũguo nĩguo meekaga andũ othe a Isiraeli arĩa mookaga Shilo. **15** Na o na mbere ya maguta gũcinwo-rĩ, ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai nĩyokaga na ĩkeera mũndũ ũrĩa ũraruta igongona atĩrĩ, "He mũthĩnjĩri-Ngai nyama imwe ahĩĩhie; ndegwĩtĩkĩra nyama nduge kuuma kũrĩ we, tiga o nyama njĩthĩ." **16** Mũndũ angĩamwĩrire atĩrĩ, "Reke maguta mambe macinwo, ũcooke woe kĩrĩa gĩothe ũkwenda," ndungata yacookagia atĩrĩ, "Aca, nengera o ro rĩu; kwaga ũguo, ndĩmĩoe na hinya." **17** Wĩhia ũcio wa aanake a Eli warĩ mũnene mũno maitho-inĩ ma Jehova, nĩgũkorwo nĩmanyararaga magongona marĩa andũ maarutagĩra Jehova. **18** Nowe Samũeli aatungataga mbere ya Jehova arĩ o mwana mũnini, ehumbĩte ebodi ya gatani. **19** O mwaka nyina nĩamũtumagĩra gakanjũ, akamũtwarĩra rĩrĩa megũthiĩ na mũthuuriwe kũruta igongona rĩa mwaka o mwaka. **20** Eli nĩarathimaga Elikana na mũtumia wake, akoiga atĩrĩ, "Jehova arokũhe ciana na mũndũ-wa-nja ũyũ icooke ithenya rĩa mwana ũyũ

aahooete, na agĩcooka kũmũheana harĩ Jehova.” Nao
magacooka makainũka kwao mũciĩ. **21** Nake Jehova
akĩiguĩra Hana tha; akĩgĩa nda agĩciara aanake atatũ na
airĩtu eerĩ. Nake mwana ũcio ti Samũeli agĩkũrĩra hau
mbere ya Jehova. **22** Na rĩrĩ, Eli aarĩ mũkũrũ mũno,
na nĩaiguaga maũndũ mothe marĩa ariũ ake meekaga
Isiraeli guothe, na ũrĩa maakomaga na andũ-a-nja arĩa
maatungataga itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo.
23 Nĩ ũndũ ũcio akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga mwĩke
maũndũ ta maya? Nĩndĩraigua kuuma kũrĩ andũ othe
ũhoro wa ciĩko ici cianyu cia waganu. **24** Aca, ariũ akwa;
ũhoro ũrĩa ndĩraigua ũkĩhunja gatagatĩ ka andũ a Jehova
ti mwega. **25** Mũndũ angĩhĩria mũndũ ũrĩa ũngĩ-rĩ, Ngai
no amateithũrane; no mũndũ angĩhĩria Jehova-rĩ, nũũ
ũngĩmũthaithanĩrĩra?” No rĩrĩ, aanake ake matiigana
kũigua magĩkaanio nĩ ithe wao, nĩgũkorwo Jehova
nĩatuĩte nĩekũmooraga. **26** Nake mwana ũcio ti Samũeli
agĩkũra, akĩnenehaga, akĩendagwo nĩ Jehova o na andũ.
27 Na rĩrĩ, mũndũ wa Ngai nĩokire kũrĩ Eli, akĩmwĩra
atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Githĩ niĩ ndieguũrĩirie nyũmba
ya thoguo rĩrĩa maarĩ Misiri watho-inĩ wa Firaũni? **28**
Ndathuurire thoguo kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli
atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai wakwa, aambatage kĩgongona-
inĩ gĩakwa, na acinage ũbumba, na ehumbage ebodi
arĩ mbere yakwa. Ningĩ nĩndaheire nyũmba ya thoguo
indo iria ciothe irutagwo nĩ andũ a Isiraeli cia maruta
ma gũcinwo na mwaki. **29** Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũnyarare
igongona rĩakwa na iruta, iria ndaathanire irutagwo
irĩ cia gĩikaro gĩakwa? Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtĩĩe ariũ aku
kũngĩra, mwĩnoragie na icunjĩ iria njega cia iruta o
rĩothe rĩrĩa ndutagĩrwo nĩ andũ akwa a Isiraeli?’ **30**
“Tondũ wa ũguo-rĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, oigĩte
atĩrĩ, ‘Nĩnderanĩire atĩ nyũmba yaku na nyũmba ya
thoguo nĩigũtũũra indungatagĩra nginya tene.’ No
rĩu Jehova oigĩte atĩrĩ, ‘Ũndũ ũcio ũrondaihĩrĩria!
Arĩa mandĩĩte nĩndĩrĩmatĩĩaga, no arĩa maamenete
nĩmarĩmenagwo. **31** Hĩndĩ nĩĩroka rĩrĩa ngaaniina hinya
waku na niine hinya wa andũ a nyũmba ya thoguo,
nĩgeetha gũtikanakorwo na mũndũ mũkũrũ thĩinĩ wa
nyũmba yaku, **32** nawe nĩũkona mĩnyamaro gĩikaro-inĩ
gĩakwa. O na gũtuĩka ũndũ mwega nĩũgeekwo Isiraeli,
thĩinĩ wa nyũmba yaku gũtirĩ hĩndĩ gũgaakorwo mũndũ
mũkũrũ. **33** O mũndũ waku ũrĩa itakeheria kĩgongona-
inĩ gĩakwa-rĩ, agaatigio no geetha agũtue mũtumumu
na maithori, na aiguithagie ngoro yaku kĩeha, nacio
njiaro ciaku ciothe irĩkuuaga o rĩrĩa ciatuĩka andũ
agima. **34** “‘Naguo ũndũ ũrĩa ũkũhaana kũrĩ ariũ aku
eerĩ, Hofini na Finehasi, ũgaatuĩka kĩmenyithia kũrĩ
wee na ariũ aku, o eerĩ magaakua mũthenya ũmwe.
35 Na niĩ nĩngethuurĩra mũthĩnjĩri-Ngai mwĩhokeku,
ũrĩa ũgeekaga kũringana na ũndũ ũrĩa ũrĩ ngoro-inĩ
na meciiria-inĩ makwa. Nĩngahaanda nyũmba yake
ĩtũũre ĩrũmĩte, nake nĩagatungataga mbere ya ũrĩa
wakwa mũitĩrĩrie maguta hĩndĩ ciothe. **36** Ningĩ mũndũ
wothe ũrĩa ũgaatigara wa nyũmba yaku, nĩagooka
amũinamĩrĩre nĩ ũndũ wa gĩcunjĩ kĩa betha na kenyũ
komũ ka mũgate, amũthaithe amwĩre atĩrĩ, “Ta he wĩra
ũmwe wa ũthĩnjĩri-Ngai nĩguo nyonage gĩa kũrĩa.”’”

3 Nake mwana ũcio ti Samũeli aatungataga mbere ya
Jehova arĩ harĩ Eli. Matukũ-inĩ macio kiugo kĩa Jehova
gĩtiaiguagwo kaingĩ, na gũtionekaga cioneki kaingĩ.
2 Ũtukũ ũmwe Eli, ũrĩa maitho make maambĩrĩirie
kwaga hinya akaaga kuona wega, aakomete o harĩa
aamenyerete. **3** Tawa wa Ngai ndwahorete, nake
Samũeli aakomete kũu thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova,
harĩa ithandũkũ rĩa Ngai rĩarĩ. **4** Hĩndĩ ĩyo Jehova agĩĩta
Samũeli. Samũeli agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ũyũ haha.” **5**
Nake agĩteng’era kũrĩ Eli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wanjĩta; niĩ
ũyũ haha.” No Eli akiuga atĩrĩ, “Niĩ ndiĩtanĩte; cooka
ũgakome.” Nĩ ũndũ ũcio Samũeli agĩthiĩ agĩkoma. **6**
Jehova agĩĩtana rĩngĩ, “Samũeli!” Nake Samũeli agĩũkĩra,
agĩthiĩ kũrĩ Eli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wanjĩta; niĩ ũyũ haha.”
Eli akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, niĩ ndiĩtanĩte; cooka
ũgakome.” **7** Hĩndĩ ĩyo Samũeli ndaakoretwo amenyete
Jehova, kana akaguũrĩrio kiugo kĩa Jehova. **8** Jehova
nĩetire Samũeli riita rĩa gatatũ, nake Samũeli agĩũkĩra
agĩthiĩ kũrĩ Eli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wanjĩta; niĩ ũyũ haha.”
Nake Eli akĩmenya atĩ nĩ Jehova wetaga mwana ũcio.
9 Nĩ ũndũ ũcio Eli akĩĩra Samũeli atĩrĩ, “Thiĩ ũgakome, na
wona aagwĩta uuge atĩrĩ, ‘Jehova, aria, nĩ ũndũ ndungata
yaku niĩthikĩrĩirie.’” Nĩ ũndũ ũcio Samũeli agĩthiĩ,
na agĩkoma harĩa aakomaga. **10** Nake Jehova agĩũka
akĩrũgama hau, agĩĩtana o ta mahinda macio mangĩ
atĩrĩ, “Samũeli! Samũeli!” Nake Samũeli akiuga atĩrĩ,
“Aria, nĩ ũndũ ndungata yaku niĩthikĩrĩirie.” **11** Nake
Jehova akĩĩra Samũeli atĩrĩ, “Rora, niĩ ndĩ hakuhĩ gwĩka
ũndũ thĩinĩ wa Isiraeli ũrĩa ũgaatũma matũ ma mũndũ
o wothe ũrĩa ũkaũigua mararake. **12** Hĩndĩ ĩyo maũndũ
marĩa mothe ndoigire ma gũũkĩrĩra Eli na nyũmba yake
nĩngamahingia kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia. **13**
Nĩgũkorwo nĩndamwĩrire nĩngatuĩra nyũmba yake ciira
nginya tene nĩ ũndũ wa mehia marĩa we oĩ ũhoro wamo;
ariũ ake nĩmetuire andũ a kũmeneka, nake akĩremwo
nĩ kũmakaania. **14** Nĩ ũndũ ũcio nĩndehĩtire igũrũ rĩa
nyũmba ya Eli ngiuga atĩrĩ, ‘Waganu wa nyũmba ya Eli
ndũrĩ hĩndĩ ũkaahoroherio na igongona kana iruta.’” **15**
Samũeli agĩkoma o nginya rũciinĩ, na okĩra akĩhingũra
mĩrango ya nyũmba ya Jehova. Nĩetigagĩra kwĩra Eli
ũhoro wa kĩoneki kĩu, **16** no Eli akĩmwĩta, akiuga atĩrĩ,
“Samũeli, mũrũ wakwa.” Nake Samũeli agĩcookia atĩrĩ,
“Niĩ ũyũ haha.” **17** Eli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ
ũcio Jehova arakwĩrire? Ndũkae kũũhitha ũndũ ũcio.
Ngai arogwĩka ũndũ mũũru makĩria, ũngĩĩhitha ũndũ o
na ũmwe ũrĩa arakwĩrire.” **18** Nĩ ũndũ ũcio Samũeli
akĩmwĩra maũndũ mothe, na ndaamũhithire ũndũ o
na ũmwe. Eli agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ũcio nĩ Jehova;
nĩeke ũndũ ũrĩa ekuona wagĩrĩire maitho-inĩ make.” **19**
Jehova nĩakoragwo hamwe na Samũeli o ũrĩa aakũraga,
na ndaarekire kiugo o na kĩmwe gĩake kĩũrĩre thĩ. **20**
Nakuo Isiraeli guothe kuuma Dani nginya Birishiba
magĩkũũrana atĩ Samũeli aarĩ mũthuure atuĩke mũnabii
wa Jehova. **21** Nake Jehova agĩthiĩ na mbere kuonekana
kũu Shilo, na kũu nĩkuo eguũrĩirie kũrĩ Samũeli na
ũndũ wa kiugo gĩake.

4 Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmoimagarire makarũe na
Afilisti. Andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao kũu
Ebeni-Ezeri, nao Afilisti makĩamba ciao kũu Afeku. **2**

Afilisti magĩtũma ita rĩao rĩgacemanie na Isiraeli, na o ũrĩa mbaara yathiiaga na mbere-rĩ, noguo Isiraeli maahootagwo nĩ Afilisti, arĩa mooragire andũ ta 4,000 kũu maarũagĩra. **3** Rĩrĩa mbũtũ ciacookire kambĩ-inĩ-rĩ, athuuri a Isiraeli makĩũria atĩrĩ, "Jehova atũma tũhootwo nĩ Afilisti ũmũthĩ nĩkĩ? Nĩ tũgĩĩrei ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Shilo, nĩgeetha tũthiĩ narĩo rĩtũhonokie kuuma moko-inĩ ma thũ ciitũ." **4** Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩtũma andũ kũu Shilo, nao makĩrehe ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi. Nao ariũ eerĩ a Eli, Hofini na Finehasi, maarĩ hamwe na ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai. **5** Rĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩakinyire kambĩ-inĩ-rĩ, andũ a Isiraeli othe makiugĩrĩria na mũgambo mũnene o nginya thĩ ĩkĩinaina. **6** Na rĩrĩa Afilisti maaiguire mbugĩrĩrio ĩyo makĩũrania atĩrĩ, "Mbugĩrĩrio ĩyo ĩrĩ kambĩ-inĩ ya Ahibirania nĩ ya kĩĩ?" Hĩndĩ ĩrĩa maamenyire atĩ nĩ ithandũkũ rĩa Jehova rĩakinyĩte kambĩ-inĩ-rĩ, **7** Afilisti magĩĩtigĩra makiuga atĩrĩ, "Ngai nĩyũkĩte kambĩ-inĩ, ithuĩ tũrĩ thĩĩna-inĩ! Gũtirĩ kuoneka ũndũ ta ũyũ mbere ĩno. **8** Wũi-ĩiya-witũ-ĩ! Nũũ ũgũtũhonokia moko-inĩ ma ngai ici irĩ hinya ũũ? Ici nĩcio ngai iria ciahũũrire andũ a Misiri na mĩthiro ya mĩthemba yothe werũ-inĩ. **9** Mwĩyũmĩrĩriei, Afilisti aya! Tuĩkai arũme ki, kana mũtuo ngombo cia Ahibirania, ta ũrĩa matũire marĩ ngombo cianyu. Tuĩkai arũme ki, na mũrũe!" **10** Nĩ ũndũ ũcio Afilisti makĩrũa nao, na andũ a Isiraeli makĩhootwo, nake o mũndũ akĩũrĩra hema-inĩ yake. Nayo njũragano yarĩ nene mũno; thigari cia Isiraeli ngiri mĩrongo ĩtatũ iria ciathiiaga na magũrũ ikĩũragwo. **11** Narĩo ithandũkũ rĩa Ngai rĩgĩtahwo, nao ariũ eerĩ a Eli, Hofini na Finehasi, magĩkua. **12** Mũthenya o ro ũcio Mũbenjamini ũmwe akĩhanyũka oimĩte mbaara-inĩ, agĩthiĩ nginya Shilo, nguo ciake irĩ ndembũkangu na aarĩ na tĩĩri mũtwe. **13** Na rĩrĩa aakinyire-rĩ, agĩkora Eli aikarĩire gĩtĩ gĩake mũkĩra-inĩ wa njĩra, acũthĩrĩirie, tondũ ngoro yake yarĩ na guoya nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩa Ngai. Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio aatoonyire itũũra-inĩ, na akĩheana ũhoro ũrĩa gwekĩkĩte-rĩ, itũũra rĩothe rĩgĩkayũrũrũka. **14** Rĩrĩa Eli aiguire mũkayũrũrũko ũcio akĩũria atĩrĩ, "Gĩtũmi kĩa inegene rĩu nĩ kĩĩ?" Nake mũndũ ũcio agĩthiĩ narua harĩ Eli, **15** ũrĩa warĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo kenda na ĩnana, ũrĩa maitho make moorĩte, akaagaga kuona. **16** Akĩĩra Eli atĩrĩ, "No hĩndĩ ndooka nyumĩte mbaara-inĩ; ndoora kuuma kuo o ũmũthĩ." Eli akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ atĩa gwĩkĩkire mũrũ wakwa?" **17** Mũndũ ũcio warehire ũhoro agĩcookia atĩrĩ, "Andũ a Isiraeli nĩmoorĩire Afilisti, nayo mbũtũ ya ita nĩyũragĩtwo mũno. O na ariũ aku eerĩ, Hofini na Finehasi, nĩ akuũ, narĩo ithandũkũ rĩa Ngai nĩitahe." **18** Rĩrĩa aagwetire ithandũkũ rĩa Ngai, Eli akĩgũa na ngara oimĩte gĩtĩ-inĩ gĩake hau mwena-inĩ wa kĩhingo. Ngingo yake ĩkiunĩka, agĩkua, nĩ ũndũ aarĩ mũndũ mũkũrũ na akaritũha. Aatongoretie Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna. **19** Mũtumia wa mũriũ wake Finehasi aarĩ na nda na aatigĩtie hanini aciare. Na rĩrĩa aaiguire ũhoro ũcio wa atĩ ithandũkũ rĩa Ngai nĩrĩtahĩtwo, na atĩ iciciarawe hamwe na mũthuuriwe nĩmakuĩte-rĩ, akĩnyiitwo nĩ ruo rwa kũrũmwo na agĩciara, no agĩtoorio nĩ ruo rwa gũciara. **20** Na rĩrĩa aakuaga, atumia arĩa maamũteithagĩrĩria makĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga gũkua ngoro; nĩwaciara kahĩĩ." No ndaacookirie ũndũ o na kana kũrũmbũiya ũhoro o na ũrĩkũ. **21** Nake agĩtua kahĩĩ kau Ikabodu, akiuga atĩrĩ, "Riiri nĩweherete Isiraeli," nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩa Ngai gũtahwo, na gũkua gwa iciciarawe na mũthuuriwe. **22** Akiuga atĩrĩ, "Riiri nĩweherete ũkoima Isiraeli, nĩ ũndũ ithandũkũ rĩa Ngai nĩrĩtahĩtwo."

5 Na rĩrĩ, Afilisti maarĩkia gũtaha ithandũkũ rĩa Ngai, makĩrĩruta kũu Ebeni-Ezeri, makĩrĩtwara Ashidodi. **2** Magĩcooka magĩtwara ithandũkũ rĩu thĩinĩ wa hekarũ ya ngai yao ĩrĩa yetagwo Dagoni, na makĩrĩiga rĩrĩganĩtie na Dagoni. **3** Rĩrĩa andũ a Ashidodi mookĩrire rũciinĩ tene mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, magĩkora Dagoni ĩgũĩte ĩgakoma na nda hau mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova! Makĩoya Dagoni makĩmĩcookia handũ hayo. **4** No mookĩra rũciinĩ rũrũ rũngĩ-rĩ, magĩkora Dagoni ĩgũĩte ĩgakoma na nda hau mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova! Mũtwe na moko mayo meerĩ nĩcioinĩkĩte, ikagũa hau hingĩro-inĩ ya mũrango wa nyũmba; no mwĩrĩ wayo watigarĩte. **5** Nĩkĩo nginya ũmũthĩ gũtirĩ athĩnjĩri-ngai a Dagoni kana andũ angĩ matoonyaga hekarũ ya Dagoni kũu Ashidodi magereire hingĩro-inĩ ĩyo ya mũrango. **6** Nakuo guoko kwa Jehova gũkĩũmĩra andũ a Ashidodi na kũndũ kũrĩa kwariganĩtie nakuo; akĩmarehere mwanangĩko na akĩmahũũra na mĩrimũ ya mahũha. **7** Na rĩrĩa andũ a Ashidodi moonire ũrĩa gwekĩka, makiuga atĩrĩ, "Ithandũkũ rĩa ngai ya Isiraeli rĩtigũikara na ithuĩ gũkũ gwitũ, nĩgũkorwo guoko gwake nĩgũtũũmĩire mũno hamwe na ngai iitũ Dagoni." **8** Nĩ ũndũ wa ũguo magĩcookanĩrĩria aathani othe a Afilisti, makĩmooria atĩrĩ, "Tũgwĩka atĩa na ithandũkũ rĩĩrĩ rĩa ngai ya Isiraeli?" Nao magĩcookia atĩrĩ, "Rekei ithandũkũ rĩĩrĩ rĩa ngai ya Isiraeli rĩthaamĩrio Gathu." Nĩ ũndũ ũcio magĩthaamia ithandũkũ rĩu rĩa Ngai wa Isiraeli. **9** No rĩrĩ, maarĩkia kũrĩthaamĩria kuo, guoko kwa Jehova gũgĩũkĩrĩra itũũra rĩu inene, gũkĩgĩa kĩmako kĩnene. Akĩhũũra andũ a itũũra rĩu inene, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, akĩmarehere mĩrimũ ya mahũha. **10** Nĩ ũndũ ũcio magĩtwara ithandũkũ rĩu rĩa Ngai Ekironi. Na rĩrĩa ithandũkũ rĩu rĩatoonyaga Ekironi-rĩ, andũ a Ekironi makĩanĩrĩra na mũgambo makiuga atĩrĩ, "Nĩmaarehe ithandũkũ rĩa ngai ya Isiraeli gũkũ gwitũ nĩguo matũũrage ithuĩ hamwe na andũ aitũ." **11** Nĩ ũndũ wa ũguo magĩcookanĩrĩria aathani othe a Afilisti makĩmeera atĩrĩ, "Cookiai ithandũkũ rĩĩrĩ rĩa ngai ya Isiraeli rĩehere gũkũ; nĩrĩcookio kũrĩa riumĩte kana rĩtũũrage hamwe na andũ aitũ." Nĩgũkorwo gĩkuũ nĩkĩaiyũrĩtie itũũra rĩu inene kĩmako; guoko kwa Ngai nĩ kwarĩũmĩire mũno. **12** Nao arĩa mataakuire makĩhũũrwo na mĩrimũ ya mahũha, nakĩo kĩrĩro gĩa itũũra rĩu inene gĩgĩkinya o igũrũ kwa Ngai.

6 Na rĩrĩ, ithandũkũ rĩa Jehova rĩarĩkia gũikara bũrũri wa Afilisti mĩeri mũgwanja-rĩ, **2** Afilisti magĩĩta athĩnjĩri-ngai na aragũri, makĩmooria atĩrĩ, "Tũgwĩka atĩa na ithandũkũ rĩĩrĩ rĩa Jehova? Twĩrei ũrĩa tũngĩrĩcookia kũrĩa rĩoimĩte." **3** Nao magĩcookia atĩrĩ, "Mũngĩkorwo nĩ mũgũcookia ithandũkũ rĩa ngai ya

Isiraeli, mũtikarĩcookie rĩrĩ itheri, no nginya mũrĩtũme
na kĩndũ gĩa kũrutwo iruta rĩa mahĩtia. Hĩndĩ ĩyo
nĩmũkaahona, na mũmenye kĩrĩa gĩtũmĩte guoko gwake
kwage kweherio igũrũ rĩanyu." **4** Afilisti makĩũria
atĩrĩ, "Nĩ iruta rĩrĩkũ rĩa mahĩtia tũngĩmĩrutĩra?" Nao
magĩcookia atĩrĩ, "Tũmĩhiano tũtano twa thahabu
tũhaana mahũha, na tũtano twa thahabu tũhaana tũbĩa
o ta ũrĩa aathani a Afilisti maigana, nĩ ũndũ inyuĩ na
aathani anyu mũhũũrĩtwo na mũthiro mũthemba o
ũmwe. **5** Thondekai tũmĩhiano twa mahũha na twa
tũbĩa iria irathũkia bũrũri, na mũtĩĩe ngai ya Isiraeli.
No gũkorwo nĩakeheria guoko gwake kuume igũrũ
rĩanyu, o na igũrũ rĩa ngai cianyu, o na bũrũri wanyu.
6 Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũmie ngoro cianyu ta ũrĩa andũ a
Misiri na Firaũni meekire? Rĩrĩa aamahinyĩrĩirie-rĩ,
githĩ matiarekereirie andũ a Isiraeli nĩguo mathiĩ? **7**
"Na rĩrĩ, haarĩriai ngaari njerũ, na ng'ombe igĩrĩ njiairĩ
itarĩ ciohwo icooki. Muoherere ng'ombe icio ngaari-
inĩ ĩyo, no mweherie njaũ ciacio mũcihingĩre kiugũ. **8**
Oyai ithandũkũ rĩa Jehova mũrĩigĩrĩre igũrũ rĩa ngaari,
na mũige gathandũkũ mwena-inĩ warĩo na mũgekĩre
indo icio cia thahabu icio mũramĩcookeria irĩ cia iruta
rĩa mahĩtia. Rekei rĩthiĩ, **9** no mũikare mũrĩrorete.
Rĩngĩambata rĩkinye bũrũri warĩo, rĩerekeire Bethi-
Shemeshu-rĩ, nĩgũgatuĩka atĩ nĩ Jehova ũtũrehereire
mũtino ũyũ mũnene ũũ. No kũngĩkorwo ti ũguo,
nĩtũkamenya atĩ ti guoko gwake gwatũhũũrire, no nĩ
ũndũ watũkorire o ũguo." **10** Nĩ ũndũ ũcio magĩĩka
ũguo. Makĩoya ng'ombe icio igĩrĩ magĩcioherera ngaari-
inĩ, na makĩhingĩra njaũ ciacio kiugũ. **11** Makĩigĩrĩra
ithandũkũ rĩa Jehova igũrũ rĩa ngaari, na hamwe narĩo
makĩigĩrĩra gathandũkũ karĩa kaarĩ na tũbĩa tũu twa
thahabu na tũmĩhiano tũu twahaanaga mahũha. **12**
Ningĩ ng'ombe icio ikĩambata irũngĩrĩirie irorete Bethi-
Shemeshu, igĩthiĩ na njĩra yothe ikĩanagia; itiakerũrire
na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. Nao aathani
a Afilisti magĩcirũmĩrĩra o nginya mũhaka-inĩ wa
Bethi-Shemeshu. **13** Hĩndĩ ĩyo andũ a Bethi-Shemeshu
nĩ kũgetha maagethaga ngano yao kĩanda-inĩ, na
rĩrĩa maatiirire maitho makĩona ithandũkũ rĩa Ngai,
magĩkena nĩkũrĩona. **14** Nayo ngaari ĩgĩkinya mũgũnda-
inĩ wa Joshua wa kũu Bethi-Shemeshu, nayo ĩkĩrũgama
hakuhĩ na ihiga inene. Andũ acio magĩatũranga mĩtĩ ya
ngaari ĩyo, na makĩrutĩra Jehova ng'ombe icio igongona
rĩa njino. **15** Nao Alawii makĩruta ithandũkũ rĩa Jehova
hamwe na gathandũkũ ka mĩhiano ĩyo ya thahabu,
makĩmĩigĩrĩra igũrũ rĩa ihiga rĩu inene. Mũthenya ũcio
andũ a Bethi-Shemeshu makĩruta ng'ombe icio irĩ
igongona rĩa njino harĩ Jehova. **16** Aathani acio atano a
Afilisti makĩĩonera maũndũ macio mothe, na magĩcooka
Ekironi mũthenya o ro ũcio. **17** Ĩno nĩyo mĩhiano ya
mahũha ma thahabu ĩrĩa Afilisti maatũmire ĩrĩ igongona
rĩa mahĩtia rĩa kũrutĩrwo Jehova: Mũhiano o ũmwe
warutagwo nĩ ũndũ wa o itũũra: Ashidodi, na Gaza, na
Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi. **18** Naguo mũigana wa
mbĩa cia thahabu waiganaga o ta matũũra ma Afilisti
ma aathani acio atano, matũũra macio maairigĩirwo na
thingo cia hinya hamwe na tũtũũra twa bũrũri wao.
Narĩo ihiga rĩu inene harĩa maigĩrĩire ithandũkũ rĩa
Jehova, nĩ mũira nginya ũmũthĩ rĩrĩ kũu mũgũnda-inĩ
ũcio wa Joshua wa kũu Bethi-Shemeshu. **19** No Ngai
akĩũraga andũ amwe a kũu Bethi-Shemeshu, akĩũraga
andũ mĩrongo mũgwanja nĩ ũndũ nĩmarorire ithandũkũ
rĩa Jehova thĩinĩ. Andũ makĩrĩra nĩ ũndũ wa ihũũra rĩu
inene Jehova aamahũũrĩte narĩo, **20** nao andũ a Bethi-
Shemeshu makĩũria atĩrĩ, "Nũũ ũngĩkĩrũgama mbere
ya Jehova, Ngai ũyũ mũtheru? Ithandũkũ rĩkwambatio
kũrĩ ũ rĩoima haha?" **21** Ningĩ magĩtũmana kũrĩ andũ a
Kiriathu-Jearimu, makĩmeera atĩrĩ, "Afilisti nĩmacookia
ithandũkũ rĩa Jehova. Ikũrũkai mũrĩgĩĩre mũrĩambatie
kwanyu."

7 Nĩ ũndũ ũcio andũ a Kiriathu-Jearimu magĩthiĩ,
makĩgĩĩra ithandũkũ rĩa Jehova, makĩrĩambatia.
Makĩrĩtwara mũciĩ wa Abinadabu kĩrĩma-igũrũ, na
makĩamũra mũriũ Eleazaru aikaragie ithandũkũ rĩa
Jehova. **2** Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro nĩrĩaikarire Kiriathu-
Jearimu ihinda iraaya, ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ
ĩrĩ yothe, nao andũ othe a Isiraeli magĩcakaya na
makĩrongooria Jehova. **3** Nake Samũeli akĩĩra nyũmba
yothe ya Isiraeli atĩrĩ, "Mũngĩkorwo nĩmũgũcookerera
Jehova na ngoro cianyu ciothe-rĩ, tiganai na ngai
ng'eni na Maashitarothu, na mwĩneane kũrĩ Jehova,
na mũmũtungatĩre o we wiki, nake nĩakamũkũũra
amũrute guoko-inĩ kwa Afilisti." **4** Nĩ ũndũ ũcio andũ
a Isiraeli magĩtigana na Mabaali na Maashitarothu,
magĩtungatĩra Jehova o we wiki. **5** Ningĩ Samũeli
akiuga atĩrĩ, "Cookanĩrĩriai Isiraeli othe kũu Mizipa,
na niĩ nĩngamũthaithanĩrĩra harĩ Jehova." **6** Na rĩrĩa
maagomanĩte kũu Mizipa, magĩtaha maaĩ makĩmaita
mbere ya Jehova. Mũthenya ũcio makĩĩhinga kũrĩa irio,
na makiumbũra mehia mao makiugĩra kũu atĩrĩ, "Nĩ
twĩhĩirie Jehova." Nake Samũeli nĩwe warĩ mũtongoria
wa Isiraeli kũu Mizipa. **7** Rĩrĩa Afilisti maaiguire atĩ
Isiraeli maagomanĩte kũu Mizipa, aathani a Afilisti
makĩambata magĩthiĩ makamatharĩkĩre. Na rĩrĩa andũ a
Isiraeli maaiguire ũhoro ũcio, makĩnyiitwo nĩ guoya nĩ
ũndũ wa Afilisti. **8** Makĩĩra Samũeli atĩrĩ, "Ndũgaatige
gũkaĩra Jehova Ngai witũ nĩ ũndũ witũ, nĩgeetha
atũhonokie kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti." **9** Nake
Samũeli akĩoya kagondu koongaga na agĩkarutĩra Jehova
igongona rĩa njino karĩ kagima o ro ũguo. Agĩkaĩra
Jehova nĩ ũndũ wa Isiraeli, nake Jehova akĩmũcookeria
ũhoro. **10** Na hĩndĩ ĩrĩa Samũeli aarutaga igongona rĩa
njino-rĩ, Afilisti magĩkuhĩrĩria nĩguo marũe na Isiraeli.
No mũthenya ũcio Jehova akĩruruma na marurumĩ
manene mũno ma gũũkĩrĩra Afilisti, na agĩtũma mamake
mũno o nginya magĩtoorio mũno mbere ya andũ a
Isiraeli. **11** Nao andũ a Isiraeli makiuma kũu Mizipa
naihenya, magĩteng'eria Afilisti makĩmooragaga kũu
njĩra-inĩ, makĩmakinyia mũhuro wa Bethi-Kari. **12**
Ningĩ Samũeli akĩoya ihiga na akĩrĩhaanda gatagatĩ
ka Mizipa na Sheni. Akĩrĩĩta Ebeni-Ezeri, akiuga atĩrĩ,
"Nginyagia hau nĩ Jehova ũtũteithĩtie." **13** Nĩ ũndũ ũcio
Afilisti magĩtoorio mũno na matiacookire gũtharĩkĩra
bũrũri wa andũ a Isiraeli rĩngĩ. Ihinda rĩothe rĩrĩa
Samũeli aatũũrire muoyo, guoko kwa Jehova gwatũũrire
gũũkĩrĩire Afilisti. **14** Namo matũũra marĩa Afilisti
maatahĩte kũrĩ Isiraeli kuuma Ekironi nginya Gathu
magĩcookerera Isiraeli, nao andũ a Isiraeli magĩkũũra

bũrũri ũrĩa wariganĩtie na matũũra macio naguo kuuma
kũrĩ watho wa Afilisti. Na gũkĩgĩa thayũ gatagatĩ
ka Isiraeli na Aamori. **15** Samũeli agĩthiĩ na mbere
gũtiirĩrĩra Isiraeli matukũ mothe ma muoyo wake.
16 Mwaka o mwaka nĩathiũrũrũkaga kuuma Betheli
nginya Giligali na Mizipa, agatuithanagia andũ a Isiraeli
ciira kũndũ guothe. **17** No nĩacookaga Rama hĩndĩ
ciothe, kũrĩa mũciĩ wake warĩ, o na kũu agatuithanagia
ciira kũrĩ andũ a Isiraeli arĩ kũu. Nake agĩakĩra Jehova
kĩgongona kũu.

8 Rĩrĩa Samũeli aakũrire, nĩathuurire ariũ ake matuĩke
atiirĩrĩri bũrũri wa Isiraeli. **2** Mũriũ wake wa
irigithathi eetagwo Joeli, nake wa keerĩ eetagwo Abija,
nao maatungataga kũu Birishiba. **3** No rĩrĩ, ariũ
ake matiathiire na mĩthiĩre ta yake. Nĩmagarũrũkire
makĩĩririrĩria ũtonga ũtarĩ wa ma, na makaamũkagĩra
mahaki, na makoogomagia kĩhooto. **4** Nĩ ũndũ ũcio
athuuri othe a Isiraeli makĩũngana, magĩthiĩ kũrĩ
Samũeli o kũu Rama. **5** Makĩmwĩra atĩrĩ, "Wee ũrĩ
mũkũrũ, nao ariũ aku matirathiĩ na mĩthiĩre ta yaku; rĩu
thuura mũthamaki atũtongoragie o ta ndũrĩrĩ iria ingĩ
ciothe." **6** No rĩrĩa maamwĩrire atĩrĩ, "Tũhe mũthamaki
atũtongoragie." Ũndũ ũcio ndwakenirie Samũeli; nĩ
ũndũ ũcio akĩhooya Jehova. **7** Nake Jehova akĩmwĩra
atĩrĩ, "Thikĩrĩria ũrĩa wothe andũ aya marakwĩra; tiwe
mararega, no nĩ niĩ mararega nduĩke mũthamaki wao.
8 O ta ũrĩa matũire mekaga ũguo kuuma mũthenya
ũrĩa ndamambatirie ngĩmaruta bũrũri wa Misiri nginya
ũmũthĩ, makandiganĩria magatungatĩra ngai ingĩ, ũguo
noguo maragwĩka. **9** Na rĩrĩ, kĩmathikĩrĩrie; no ũmataare,
ũtĩtĩrithie na ũreke mamenye ũrĩa mũthamaki ũcio
ũkaamathamakagĩra ageekaga." **10** Nake Samũeli akĩĩra
andũ acio maamwĩtagia mũthamaki ũhoro wothe wa
Jehova. **11** Akĩmeera atĩrĩ, "Ũũ nĩguo mũthamaki
ũrĩa ũkaamũthamakagĩra ageekaga: Nĩakoya ariũ anyu
amatue a gũtungataga na ngaari ciake cia ita, na
mbarathi, na mahanyũkage mbere ya ngaari ciake
cia ita. **12** Amwe ao nĩakamatua aathani a thigari
ngiri, na aathani a thigari mĩrongo ĩtano, na arĩa angĩ
marĩmage mĩgũnda yake na makamũgethera, o na
angĩ mathondekage indo cia mbaara na cia ngaari
ciake cia ita. **13** Nĩakoya airĩtu anyu amatue athondeki
a indo iria inungaga wega, na arugi na athondeki a
mĩgate. **14** Nĩakoyaga mĩgũnda yanyu, na mĩgũnda ya
mĩthabibũ, na ya mĩtamaiyũ ĩrĩa mĩega mũno amĩhe
ndungata ciake. **15** Nĩakoyaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa
ngano yanyu na gĩa thabibũ cianyu akĩhe anene ake
na ndungata ciake. **16** Ndungata cianyu cia arũme
na cia andũ-a-nja, na ng'ombe cianyu iria njega na
ndigiri nĩagacioya ituĩke cia kũmũrutagĩra wĩra. **17**
Nĩakoyaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa mahiũ manyu, o na inyuĩ
ene nĩ mũgaatuĩka ngombo ciake. **18** Mũthenya ũcio
wakinya-rĩ, nĩmũgakaya nĩ ũndũ wa mũthamaki ũcio
mwĩthuurĩire, nake Jehova ndarĩ ũndũ akaamũcookeria
mũthenya ũcio." **19** No andũ acio makĩrega gũthikĩrĩria
Samũeli makiuga atĩrĩ, "Aca! Ithuĩ tũkwenda mũthamaki
wa gũtũthamakagĩra. **20** Ningĩ tũtuĩke ta ndũrĩrĩ iria
ingĩ ciothe, tũrĩ na mũthamaki wa gũtũtongoragia na
wa gũthiiaga mbere iitũ na wa kũrũaga mbaara ciitũ."
21 Rĩrĩa Samũeli aiguire ũhoro ũrĩa wothe andũ acio
moigire-rĩ, akĩũcookera mbere ya Jehova. **22** Jehova
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Maigue, ũmahe mũthamaki."
Nake Samũeli akĩĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, "O mũndũ
nĩacooke itũũra-inĩ rĩake."

9 Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ Mũbenjamini ũmwe, mũndũ warĩ
igweta wetagwo Kishu mũrũ wa Abieli, mũrũ wa
Zeroru, mũrũ wa Bekorathu, mũrũ wa Afia wa Benjamini.
2 Mũndũ ũcio aarĩ na mũriũ wetagwo Saũlũ, mwanake
kĩĩrorerwa na gũtirĩ ũngĩ mangĩaiganaririo nake harĩ
andũ a Isiraeli, nake aarĩ mũraihu gũkĩra andũ arĩa
angĩ othe, kuuma ciande ciake gũthiĩ na igũrũ aakĩrĩte
andũ arĩa angĩ othe. **3** Na rĩrĩ, ndigiri cia Kishu, ithe wa
Saũlũ, ikĩũra, nake Kishu akĩĩra mũriũ Saũlũ atĩrĩ, "Oya
ndungata ĩmwe mũthiĩ nayo mũgacarie ndigiri." **4** Nĩ
ũndũ ũcio akĩhĩtũkĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu
na bũrũri wa Shalisha, no matiacionire. Magĩthiĩ o na
mbere magĩkinya rũgongo rwa Shaalimu no ndigiri icio
itiarĩ kũu. Agĩcooka akĩgera rũgongo rwa Benjamini, no
matiacionire. **5** Rĩrĩa maakinyire rũgongo rwa Zufu,
Saũlũ akĩĩra ndungata ĩrĩa aarĩ nayo atĩrĩ, "Ũka, reke
tũhũndũke; baba ahota gũtiga gwĩciiria ũhoro wa ndigiri
ambĩrĩrie gũtũmakĩra." **6** No ndungata ĩgĩcookia atĩrĩ,
"Atĩrĩrĩ, itũũra-inĩ rĩĩrĩ nĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai; na nĩ
mũtĩĩe mũno, na ũrĩa wothe oigaga niũhingaga. Nĩtũthiĩ
kuo o rĩu. Hihi no atwĩrĩre kũrĩa tũngĩciona." **7** Saũlũ
akĩĩra ndungata yake atĩrĩ, "Tũngĩthiĩ-rĩ, nĩ kĩĩ tũngĩhe
mũndũ ũcio? Irio nĩ thiru makũnia-inĩ maitũ. Tũtirĩ na
kĩheo gĩa gũtwarĩra mũndũ wa Ngai. Nĩ kĩĩ tũrĩ nakĩo?" **8**
Ndungata ĩyo ĩkĩmũcookeria o rĩngĩ, ĩkiuga atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ,
ndĩ na gĩcunjĩ gĩa kana gĩa cekeri ya betha. Nĩngũmĩhe
mũndũ wa Ngai nĩgeetha atwĩrĩre kũrĩa tũngĩciona." **9**
(Tene thĩinĩ wa Isiraeli, mũndũ angĩathiire kũhooya
kĩrĩra kuuma kũrĩ Ngai, oigaga atĩrĩ, "Ũka, tũthiĩ kũrĩ
muoni-maũndũ," nĩ ũndũ ũrĩa wĩtagwo mũnabii matukũ
maya hĩndĩ ĩyo eetagwo muoni-maũndũ.) **10** Saũlũ
akĩĩra ndungata yake atĩrĩ, "Nĩ wega, nĩ tũgĩthiĩ." Nĩ
ũndũ ũcio magĩthiĩ merekeire itũũra rĩrĩa mũndũ ũcio
wa Ngai aarĩ. **11** Na rĩrĩa maambataga kĩrĩma marorete
itũũra-inĩ, magĩcemania na airĩtu amwe magĩthiĩ gũtaha
maaĩ, makĩmooria atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa muoni-maũndũ
arĩ gũkũ?" **12** Nao magĩcookia atĩrĩ, "Ekuo, arĩ hau
mbere yanyu. Hiũhai, ooka itũũra-inĩ riitũ o ũmũthĩ,
nĩ ũndũ andũ marĩ na igongona rĩkũrutĩrwo handũ
harĩa hatũũgĩru. **13** O mwarĩkia gũtoonya itũũra-rĩ,
nĩmũkũmuona atanambata handũ hau hatũũgĩru kũrĩa.
Andũ matingĩambĩrĩria kũrĩa nginya arĩkinya, tondũ no
nginya arathime igongona; thuutha-inĩ arĩa metĩtwo
marĩe. Rĩu ambatai; ihinda rĩĩrĩ nĩrĩo mũngĩmuona." **14**
Nao makĩambata itũũra-inĩ, na rĩrĩa maatoonyaga kuo-
rĩ, makĩona Samũeli agĩũka na kũrĩ o akĩambata athiĩ
handũ harĩa hatũũgĩru. **15** Na mũthenya ũmwe mbere
ya Saũlũ gũũka-rĩ, Jehova nĩaguũrĩirie Samũeli ũndũ ũyũ
akamwĩra atĩrĩ, **16** "Rũciũ ihinda ta rĩrĩ nĩngagũtũmĩra
mũndũ kuuma bũrũri wa Benjamini. Mũitĩrĩrie maguta
atuĩke mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli; nĩagakũũra
andũ akwa kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti. Nĩndorete
andũ akwa, nĩ ũndũ kĩrĩro kĩao nĩkĩnginyĩire." **17**
Hĩndĩ ĩrĩa Samũeli onire Saũlũ, Jehova akĩmwĩra atĩrĩ,

"Ũyũ nĩwe mũndũ ũrĩa ndĩrakwĩrire ũhoro wake; nĩwe
ũgaatha andũ akwa." 18 Saũlũ agĩkuhĩrĩria Samũeli hau
itoonyero-inĩ rĩa itũũra, akĩmũũria atĩrĩ, "Ndagũthaitha
no ũnjĩĩrĩre harĩa nyũmba ya muoni-maũndũ ĩrĩ?"
19 Nake Samũeli agĩcookia atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ muoni-
maũndũ. Ambata, ũthiĩ mbere yakwa nginya handũ
harĩa hatũũgĩru, nĩgũkorwo ũmũthĩ nĩũkũrĩanĩra na niĩ,
na rũciinĩ nĩngakũrekereria ũthiĩ, na ngwĩre maũndũ
mothe marĩa me ngoro-inĩ yaku. 20 Ha ũhoro wa ndigiri
iria wateire mĩthenya ĩtatũ mĩhĩtũku-rĩ, ndũkamake nĩ
ũndũ wacio; nĩĩrĩkĩtie kuoneka. Na nĩ kũrĩ ũ wendi wothe
wa Isiraeli werekeirio, angĩkorwo ti kũrĩ wee na nyũmba
ya thoguo yothe?" 21 Nake Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, "Githĩ
ndikĩrĩ Mũbenjamini, kuuma mũhĩrĩga ũrĩa mũnini wa
Isiraeli? Anga mbarĩ iitũ tiyo nini gũkĩra mbarĩ iria ingĩ
cia mũhĩrĩga wa Benjamini? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ũnjĩĩre
ũndũ ta ũcio?" 22 Ningĩ Samũeli akĩrehe Saũlũ na
ndungata yake, akĩmatoonyia nyũmba ĩrĩa yarĩagĩrwo,
na akĩmaikaria thĩ handũ ha andũ arĩa atĩĩku arĩa
meetĩtwo; nao othe maarĩ ta andũ mĩrongo ĩtatũ. 23
Samũeli akĩĩra ũrĩa warugaga atĩrĩ, "Rehe gĩcunjĩ kĩa
nyama kĩrĩa ngũnengerire, kĩrĩa ngwĩrire ũige handũ
mwanya." 24 Nake ũcio warugaga akĩoya kũgũrũ kũu
na kĩrĩa kĩarĩ kũgũrũ-inĩ, agĩkũiga mbere ya Saũlũ.
Samũeli akĩmwĩra atĩrĩ, "Gĩkĩ nĩkĩo ũraigĩirwo. Rĩa,
tondũ nĩwe ũkũigĩirwo nĩ ũndũ wa ihinda rĩĩrĩ, kuuma
hĩndĩ ĩrĩa ndoigire atĩrĩ, 'Nĩnjĩtĩte ageni.'" Nake Saũlũ
akĩrĩĩanĩra na Samũeli mũthenya ũcio. 25 Maikũrũka
kuuma handũ hau hatũũgĩru na maakinya itũũra-inĩ-
rĩ, Samũeli akĩaranĩria na Saũlũ marĩ nyũmba igũrũ.
26 Nao makĩrooka gũũkĩra rũciinĩ tene, nake Samũeli
agĩĩta Saũlũ kũu nyũmba igũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũkĩra
wĩhaarĩrie na nĩngũkũrekereria ũthiĩ." Hĩndĩ ĩrĩa Saũlũ
ehaarĩirie, we hamwe na Samũeli makiuma nja. 27
Hĩndĩ ĩrĩa maikũrũkaga makinye mũthia wa itũũra-rĩ,
Samũeli akĩĩra Saũlũ atĩrĩ, "Ĩra ndungata ĩno ĩthiiage
mbere iitũ, no wee ũtithie hanini ngũhe ndũmĩrĩri ya
Ngai." Nayo ndungata ĩgĩĩka o ũguo.

10 Ningĩ Samũeli akĩoya kĩnandũ kĩa maguta,
akĩmaitĩrĩria Saũlũ mũtwe, na akĩmũmumunya,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Githĩ Jehova ndagũitĩrĩirie maguta
ũtuĩke mũtongoria wa igai rĩake? 2 Ũmũthĩ twatigana,
nĩũgũcemania na andũ eerĩ hakuhĩ na mbĩrĩra ya Rakeli,
kũu Zeliza mũhaka-inĩ wa Benjamini. Nĩmarĩkwĩra atĩrĩ,
'Ndigiri iria wathiire gũcaria-rĩ, nĩcionekete. Na rĩu
thoguo nĩatigĩte gwĩciiria ũhoro wacio na nĩamakĩte nĩ
ũndũ waku. Aroria atĩrĩ, "Ngwĩka atĩa nĩ ũndũ wa mũrũ
wakwa?"' 3 "Ningĩ kuuma kũu nĩũgũthiĩ na mbere
ũkinye mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene wa Taboru. Nĩũgũcemania
na andũ atatũ makĩambata mathiĩ kũu Betheli kũrĩ
Ngai. Ũmwe arĩkorwo akuuĩte tũũri tũtatũ, ũrĩa ũngĩ
mĩgate ĩtatũ, na ũrĩa ũngĩ mondo ya ndibei. 4 Nao
makũgeithie na makũhe mĩgate ĩĩrĩ, ĩrĩa ũrĩamũkĩra
kuuma kũrĩ o. 5 "Thuutha ũcio ũthiĩ nginya Gibea
ya Ngai, kũrĩa kũrĩ kambĩ ya Afilisti ya arangĩri. Na
wakuhĩrĩria itũũra rĩu-rĩ, nĩũgũcemania na mũtongoro
wa gĩkundi kĩa anabii maikũrũkĩte makiuma handũ hau
hatũũgĩru marĩ na inanda cia kĩnũbi, na tũhembe, na
mĩtũririũ, na inanda cia mũgeeto ikĩgambio mbere yao,
na nĩmegũkorwo makĩratha mohoro. 6 Roho wa Jehova
nĩegũũka igũrũ rĩaku na hinya, na nĩũkũratha mohoro
hamwe nao; nawe nĩũkũgarũrwo ũtuĩke mũndũ ũngĩ. 7
Marũũri macio maarĩkia kũhingio-rĩ, îka o ũrĩa guoko
gwaku kũngĩhota gwĩka, nĩgũkorwo Ngai arĩ hamwe
nawe. 8 "Ikũrũka mbere yakwa nginya Giligali. Ti-
itherũ nĩngaikũrũka njũke kũrĩ we ndute magongona
ma njino na maruta ma ũiguano. No no nginya weterere
mĩthenya mũgwanja nginya njũke harĩ we ngwĩre ũrĩa
wagĩrĩirwo nĩ gwĩka." 9 Na rĩrĩa Saũlũ aahũndũkaga
matigane na Samũeli-rĩ, Ngai akĩgarũra ngoro ya Saũlũ,
namo marũũri macio mothe makĩhingio mũthenya o ro
ũcio. 10 Rĩrĩa maakinyire Gibea-rĩ, mũtongoro wa anabii
ũkĩmũtũnga; nake Roho wa Ngai agĩũka igũrũ rĩake na
hinya, agĩĩturanĩra nao, na akĩratha mohoro. 11 Rĩrĩa
andũ arĩa othe maamũũĩ maamuonire akĩratha mohoro
me hamwe na anabii, makĩũrania atĩrĩ, "Nĩ ũndũ ũrĩkũ
ũyũ wĩkĩkĩte kũrĩ mũrũ wa Kishu? Kaĩ Saũlũ atuĩkĩte wa
thiritũ ya anabii?" 12 Mũndũ watũũraga kũu agĩcookia
atĩrĩ, "Nake ithe wao nũũ?" Naguo ũndũ ũcio ũgĩtuĩka
ũndũ ũngĩtuĩka thimo, gũkooragio atĩrĩ, "Saũlũ o nake
nĩ wa gĩkundi kĩa anabii?" 13 Thuutha wa Saũlũ gũtiga
kũratha mohoro, agĩthiĩ handũ hau hatũũgĩru. 14 Hĩndĩ
ĩyo ithe mũnini wa Saũlũ akĩũria Saũlũ na ndungata
yake atĩrĩ, "Mũraarĩ kũ?" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Gwetha
ndigiri, no rĩrĩa twaciagire tũgĩthiĩ kũrĩ Samũeli." 15
Ithe mũnini wa Saũlũ akiuga atĩrĩ, "Njĩĩra ũrĩa Samũeli
aakwĩrire." 16 Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, "Nĩatwĩrire o
wega atĩ ndigiri nĩcionekete." No ndeerire ithe mũnini
ũrĩa Samũeli aamwĩrire ũhoro ũkoniĩ ũthamaki. 17
Samũeli agĩtũmanĩra andũ a Isiraeli mongane harĩ
Jehova kũu Mizipa, 18 akĩmeera atĩrĩ, "Ũũ nĩguo
Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: 'Niĩ nĩ niĩ ndaarutire
Isiraeli, ngĩmambatia kuuma bũrũri wa Misiri, na nĩ
niĩ ndaamũkũũrire kuuma watho-inĩ wa Misiri, na
mothamaki-inĩ mothe marĩa maamũhinyagĩrĩria.' 19
No rĩrĩ, nĩmũregete Ngai wanyu, ũrĩa ũmũhonokagia
kuuma kũrĩ mĩnyamaro na mathĩĩna manyu mothe, na
mũkoiga atĩrĩ, 'Aca, tũhe mũthamaki atũthamakagĩre.'
Nĩ ũndũ ũcio rĩu mwĩneanei mbere ya Jehova ta ũrĩa
mĩhĩrĩga yanyu na mbarĩ cianyu itarii." 20 Rĩrĩa Samũeli
aarehire mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli hakuhĩ-rĩ, mũhĩrĩga
wa Benjamini nĩguo wathuurirwo. 21 Ningĩ akĩrehithia
mũhĩrĩga wa Benjamini hau mbere, mbarĩ o mbarĩ, na
mbarĩ ya Matiri nĩyo yathuurirwo. Mũthia-inĩ Saũlũ
mũrũ wa Kishu agĩthuurwo. No maamwetha matiigana
kũmuona. 22 Nĩ ũndũ ũcio magĩtuĩria ũhoro makĩria
harĩ Jehova, "Mũndũ ũcio nĩokĩte gũkũ?" Nake Jehova
akiuga atĩrĩ, "Ĩĩ, ehithĩte harĩa indo ciigĩtwo." 23 Nao
magĩteng'era, makĩmũgĩĩra, na aarũgama gatagatĩ ka
andũ-rĩ, nĩwe warĩ mũraihu gũkĩra andũ arĩa angĩ
othe. 24 Samũeli akĩĩra andũ othe atĩrĩ, "Nĩmuona
mũndũ ũrĩa Jehova athuurĩte? Gũtirĩ mũndũ ũhaana
take harĩ andũ aya othe." Nao andũ makĩanĩrĩra
makiuga atĩrĩ, "Mũthamaki arotũũra ihinda iraaya!" 25
Samũeli agĩtaarĩria andũ mawatho ma ũthamaki. Nake
akĩmaandĩka gĩkũnjo-inĩ akĩmaiga mbere ya Jehova.
Ningĩ Samũeli akĩĩra andũ mathiĩ, o mũndũ gwake
mũciĩ. 26 Saũlũ o nake agĩthiĩ gwake mũciĩ kũu Gibea,
oimagarĩtio nĩ andũ njamba arĩa ngoro ciao ciahutĩtio

nĩ Ngai. **27** No andũ amwe a thogothogo makiuga atĩrĩ,
"Mũndũ ũyũ aahota atĩa gũtũhonokia?" Makĩmũnyarara
na matiigana kũmũrehera iheo. Nowe Saũlũ agĩĩkirĩra
ki.

11 Na rĩrĩ, Nahashu ũrĩa Mũamoni nĩambatire agĩthiĩ
akĩrigiicĩria Jabeshi-Gileadi. Nao andũ othe a
Jabeshi makĩmwĩra atĩrĩ, "Gĩa na kĩrĩĩko kĩa ũiguano,
na ithuĩ nĩ tũrĩgũtungatagĩra." **2** Nowe Nahashu ũcio
Mũamoni agĩcookia atĩrĩ, "Nĩtũkũgĩa na kĩrĩĩko kĩa
ũiguano na inyuĩ mwetĩkĩra ũndũ ũyũ ũmwe: atĩ
ngũũre riitho rĩa ũrĩo rĩa o mũndũ wothe nĩgeetha
nyararithie andũ a Isiraeli othe." **3** Athuuri acio a
Jabeshi makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũhe mĩthenya mũgwanja
nĩguo tũtũme andũ Isiraeli guothe, kũngĩaga mũndũ
wa gũtũhonokia-rĩ, nĩtũkwĩneana kũrĩ we." **4** Rĩrĩa
andũ acio matũmĩtwo maakinyire Gibea gwa Saũlũ na
makĩheana ũhoro ũcio kũrĩ andũ-rĩ, andũ othe makĩrĩra
maanĩrĩire. **5** Na rĩrĩ, Saũlũ nĩgũcooka aacookaga oimĩte
mĩgũnda-inĩ, oimĩte ndegwa ciake thuutha, akĩũria atĩrĩ,
"Kaĩ andũ aya moonete ũũru ũrĩkũ? Nĩ kĩĩ kĩratũma
marĩre?" Nao magĩcookera ũhoro ũcio makĩmwĩra ũrĩa
andũ a Jabeshi moigĩte. **6** Rĩrĩa Saũlũ aiguire ũhoro
ũcio, Roho wa Ngai agĩũka igũrũ rĩake na hinya mũno,
nake agĩcinwo nĩ marakara. **7** Akĩnyiita ndegwa igĩrĩ,
agĩcitinangia icunjĩ, na agĩtũma andũ Isiraeli guothe
nacio, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, "Ũũ nĩguo ndegwa cia mũndũ
o wothe igwĩkwo ũrĩa ũtekũrũmĩrĩra Saũlũ na Samũeli."
Naguo guoya woimĩte harĩ Jehova ũkĩnyiita andũ acio,
nao makiumagara ta maarĩ o mũndũ ũmwe. **8** Hĩndĩ ĩrĩa
Saũlũ aamatarire hamwe marĩ kũu Bezeki, andũ a Isiraeli
maarĩ andũ ngiri magana matatũ na andũ a Juda ngiri
mĩrongo ĩtatũ. **9** Nao makĩĩra andũ acio maatũmĩtwo
atĩrĩ, "Ĩrai andũ acio a Jabeshi-Gileadi atĩrĩ, 'rũciũ ihinda
rĩrĩa riũa rĩgaakorwo rĩhiũhĩte, nĩguo mũkaahonokio.'"
Rĩrĩa andũ acio maatũmĩtwo mathiire makĩheana ũhoro
ũcio kũrĩ andũ a Jabeshi-rĩ, andũ acio makĩiyũrwo nĩ
gĩkeno kĩnene. **10** Nao makĩĩra andũ a Amoni atĩrĩ,
"Rũciũ nĩtũkeneana kũrĩ inyuĩ, na inyuĩ no mũtwĩke
ũrĩa wothe mũkoona kwagĩrĩire." **11** Mũthenya ũyũ ũngĩ
Saũlũ akĩgayania ita rĩake akĩiga andũ ikundi ithatũ; na
hĩndĩ ya ituanĩra rĩa arangĩri rĩa gũgĩkĩa makĩhithũka
kambĩ-inĩ ya Aamoni makĩmooraga nginya rĩrĩa riũa
rĩakoretwo rĩhiũhĩte. Arĩa maatigarire makĩharaganio.
Nĩ ũndũ ũcio gũtiarĩ andũ ao eerĩ maatigĩtwo me
hamwe. **12** Andũ acio magĩcooka makĩĩra Samũeli atĩrĩ,
"Nĩ a acio mooragia atĩrĩ, 'Saũlũ no atũthamakĩre?'
Tũrehere andũ acio tũmoorage." **13** Nowe Saũlũ akiuga
atĩrĩ, "Gũtirĩ mũndũ o na ũũ ũkũũragwo ũmũthĩ, nĩ
ũndũ mũthenya ũyũ Jehova nĩahonoketie Isiraeli." **14**
Hĩndĩ ĩyo Samũeli agĩcooka akĩĩra andũ acio atĩrĩ, "Ũkai,
tũthiĩ Giligali na tũrĩ kũu tũkindĩre ũthamaki." **15** Nĩ
ũndũ ũcio andũ othe magĩthiĩ Giligali na magĩkindĩra
atĩ Saũlũ nĩwe mũthamaki marĩ mbere ya Jehova. Nao
marĩ kũu makĩruta maruta ma ũiguano marĩ mbere ya
Jehova, nake Saũlũ na andũ othe a Isiraeli magĩkũngũĩra
na njĩra nene.

12 Na rĩrĩ, Samũeli akĩĩra andũ a Isiraeli othe atĩrĩ,
"Nĩndĩkĩtie gũthikĩrĩria ũrĩa wothe mwanjĩĩrire,
na nĩndĩmũthuurĩire mũthamaki wa kũmũthamakagĩra.
2 Rĩu mũrĩ na mũthamaki wa kũmũtongoria. Hakwa-
rĩ, ndĩ mũkũrũ na ngagĩa na mbuĩ, nao ariũ akwa me
hamwe na inyuĩ. Ngoretwo ndĩ mũtongoria wanyu
kuuma ndĩ mwĩthĩ nginya ũmũthĩ. **3** Niĩ nũngiĩ haha.
Rutai ũira wa kũnyuna mũtĩ mũrĩ mbere ya Jehova, na
mũrĩ mbere ya mũndũ ũyũ wake ũitĩrĩirio maguta. Nũũ
ndaanatunya ndegwa yake? Nũũ ndaanatunya ndigiri
yake? Nũũ ndaanaheenia? Nũũ ndaanahinyĩrĩria? Nĩ
kũrĩ mũndũ o na ũ ndĩ ndaamũkĩra ihaki nĩguo nyune
maitho nĩ ũndũ warĩo? Kũngĩkorwo ndaneeka ũmwe wa
maya-rĩ, nĩngũmũcookeria." **4** Nao magĩcookia atĩrĩ,
"Ndũrĩ watũheenia kana ũgĩtũhinyĩrĩria; ndũrĩ woya
kĩndũ kuuma guoko-inĩ kwa mũndũ o na ũrĩkũ." **5**
Samũeli akĩmeera atĩrĩ, "Jehova nĩwe mũira ũhoro-
inĩ wanyu, o na mũndũ ũyũ aitĩrĩirie maguta nĩ mũira
ũmũthĩ, atĩ gũtirĩ ũndũ o na ũmwe mũngĩnjuukĩra."
Nao makiuga atĩrĩ, "Ĩĩ we nĩ mũira." **6** Samũeli agĩcooka
akĩĩra andũ atĩrĩ, "Jehova nĩwe waamũrire Musa na
Harũni, na akĩambatia maithe manyu ma tene kuuma
bũrũri wa Misiri. **7** Na rĩrĩ, ta rũgamai haha, tondũ
nĩngũmũciirithia na ũira mbere ya Jehova nĩ ũndũ
wa maũndũ ma ũthingu marĩa Jehova anamwĩkĩra
inyuĩ ene o na maithe manyu. **8** "Rĩrĩa ciana cia
Jakubu ciathiire Misiri, nĩmakaĩire Jehova amateithie,
nake Jehova agĩtũma Musa na Harũni arĩa maarutire
maithe manyu ma tene kuuma bũrũri wa Misiri,
makĩmathaamĩria kũndũ gũkũ. **9** "No nĩmariganĩirwo
nĩ Jehova Ngai wao; nĩ ũndũ ũcio nĩameendirie guoko-
inĩ gwa Sisera, mũnene wa mbũtũ cia ita cia Hazoru,
na moko-inĩ ma Afilisti, na mũthamaki wa Moabi ũrĩa
warũire nao. **10** Nao magĩkaĩra Jehova makiuga atĩrĩ,
'Nĩtwĩhĩtie; nĩtũtiganĩirie Jehova tũgatungatĩra Mabaali
na Maashitarothu. No rĩu gĩtũhonokie kuuma moko-
inĩ ma thũ ciitũ, na nĩtũrĩgũtungatagĩra.' **11** Jehova
agĩcooka agĩtũma Jerubu-Baali, na Baraka, na Jefitha,
na Samũeli, na akĩmũhonokia kuuma moko-inĩ ma
thũ cianyu mĩena-inĩ yothe; nĩ ũndũ ũcio mũgĩtũũra
mũtarĩ na ũgwati. **12** "No hĩndĩ ĩrĩa muonire atĩ
Nahashu mũthamaki wa Amoni nĩookaga kũmũhũũra-
rĩ, mũkĩnjĩĩra atĩrĩ, 'Aca, tũkwenda mũthamaki wa
gũtũthamakagĩra,' o na gwatuĩka atĩ Jehova Ngai
wanyu nĩwe warĩ mũthamaki wanyu. **13** Rĩu ũyũ nĩwe
mũthamaki ũrĩa mũthuurĩte, o ũrĩa mwetirie; onei,
Jehova nĩarũgamĩtie mũthamaki amũthamakagĩre. **14**
Mũngĩĩtigĩra Jehova, mũmũtungatĩre, na mũmwathĩkĩre,
na mũtikaremere maathani make, na angĩkorwo inyuĩ
na mũthamaki ũrĩa ũkũmũthamakĩra nĩmũrĩrũmagĩrĩra
Jehova Ngai wanyu-rĩ, nĩ wega! **15** No mũngĩaga
gwathĩkĩra Jehova, na mũremere maathani make-rĩ,
guoko gwake nĩgũkamũũkĩrĩra ta ũrĩa guokĩrĩire maithe
manyu. **16** "Na rĩrĩ, rũgamai muone ũndũ ũyũ mũnene
Jehova akiriĩ gwĩka maitho-inĩ manyu! **17** Githĩ rĩu
ti hĩndĩ ya magetha ma ngano? Nĩngũkaĩra Jehova
atũme marurumĩ na mbura. Na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ
nĩ ũndũ mũũru mwekire maitho-inĩ ma Jehova rĩrĩa
mwetirie mũthamaki." **18** Ningĩ Samũeli agĩkaĩra Jehova,
na mũthenya o ro ũcio Jehova agĩtũma marurumĩ
na mbura. Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩmaka mũno
nĩ ũndũ wa Jehova na wa Samũeli. **19** Nao andũ
acio othe makĩĩra Samũeli atĩrĩ, "Hooya Jehova Ngai

waku nĩ ũndũ wa ndungata ciaku nĩguo tũtigakue,
nĩgũkorwo igũrũ rĩa mehia maitũ mothe nĩtuongereire
ũũru wa gwĩtia mũthamaki." **20** Samũeli agĩcookia
atĩrĩ, "Tigai gwĩtigĩra, inyuĩ nĩmwĩkĩte ũũru ũyũ
wothe; no rĩrĩ, mũtikanahutatĩre Jehova, no tungatĩrai
Jehova na ngoro cianyu ciothe. **21** Mũtikanagarũrũkĩre
mĩhianano ya kũhooywo ya tũhũ. Ndĩngĩmũguna, o
na ndĩngĩmũhonokia, nĩ ũndũ nĩ ya tũhũ. **22** Nĩ ũndũ
wa rĩĩtwa rĩake inene, Jehova ndagatirika andũ ake,
nĩ ũndũ Jehova nĩakenirio nĩ kũmũtua andũ ake. **23**
No hakwa niĩ mwene-rĩ, ndĩroaga kwĩhĩria Jehova nĩ
ũndũ wa kwaga kũmũhoera. Na nĩngũmũruta njĩra
ĩrĩa njega na njagĩrĩru. **24** No mwĩtigagĩrei Jehova na
mũmũtungatagĩre mũrĩ na wĩhokeku ngoro-inĩ cianyu
ciothe; cũraniai maũndũ manene marĩa amwĩkĩire. **25**
No mũngĩkorwo nĩmũkũrũmanĩrĩria gwĩkaga ũũru-
rĩ, inyuĩ hamwe na mũthamaki wanyu nĩmũkaniinwo
biũ."

13 Na rĩrĩ, Saũlũ aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩtatũ rĩrĩa
aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamakĩra Isiraeli
mĩaka mĩrongo ĩna na ĩĩrĩ. **2** Saũlũ nĩathuurire andũ
ngiri ithatũ kuuma Isiraeli; ngiri igĩrĩ magĩikara nake
kũu Mikimashi na bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Betheli, nao
andũ ngiri maarĩ na Jonathani kũu Gibea ya Benjamini.
Andũ arĩa angĩ akĩmeera mainũke kwao mĩciĩ. **3**
Jonathani agĩtharĩkĩra irangĩro rĩa Afilisti kũu Geba, nao
Afilisti makĩigua ũhoro ũcio. Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩhuhithia
karumbeta bũrũri wothe, akiuga atĩrĩ, "Ahibirania nĩ
maigue!" **4** Nĩ ũndũ ũcio ũhoro ũyũ ũkĩiguuo Isiraeli
guothe, gũkĩĩrwo atĩrĩ, "Saũlũ nĩatharĩkĩire irangĩro rĩa
Afilisti, na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmatuĩkĩte kĩndũ kĩnungu
harĩ Afilisti." Nao andũ magĩĩtwo nĩguo mongane na
Saũlũ kũu Giligali. **5** Nao Afilisti makĩũngana nĩguo
marũe na andũ a Isiraeli, marĩ na ngaari cia ita ngiri
ithatũ, na atwarithia a ngaari icio ngiri ithatũ, nacio
thigari ciao ciarĩ nyingĩ ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-
inĩ cia iria. Nao makĩambata magĩthiĩ makĩamba hema
ciao kũu Mikimashi, mwena wa irathĩro wa Bethi-Aveni.
6 Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli moonire atĩ maarĩ handũ
hooru mũno, na ita rĩao nĩrĩahatĩrĩirio mũno, makĩĩhitha
ngurunga-inĩ na ihinga-inĩ, na gatagatĩ ka ndwaro cia
mahiga, na thĩinĩ wa marima, o na marima-inĩ ma
maaĩ. **7** O na Ahibirania amwe nĩmaringire mũrĩmo
wa Jorodani, magĩkinya bũrũri wa Gadi na Gileadi.
Saũlũ we mwene aatigĩtwo Giligali, nacio mbũtũ ciothe
cia ita iria ciarĩ hamwe nake nĩciainainaga nĩ guoya.
8 Nake agĩeterera mĩthenya mũgwanja ĩrĩa yatuĩtwo
nĩ Samũeli; no Samũeli ndaigana gũũka Giligali, nao
andũ a Saũlũ makĩambĩrĩria kũhurunjũka. **9** Nĩ ũndũ
ũcio Saũlũ akiuga atĩrĩ, "Ndeherai maruta ma igongona
rĩa njino na maruta ma ũiguano." Nake Saũlũ akĩruta
igongona rĩa njino. **10** O rĩrĩa aarĩkirie kũruta igongona
rĩu, Samũeli agĩkinya, nake Saũlũ agĩthiĩ kũmũtũnga
amũgeithie. **11** Samũeli akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ atĩa
weka?" Nake Saũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Rĩrĩa nyonire
atĩ andũ nĩmarahurunjũka, nawe ndũnooka ihinda
rĩrĩa rĩatuĩtwo, na atĩ Afilisti nĩmegwĩcookanagĩrĩria
kũu Mikimashi-rĩ, **12** ndeciiria atĩrĩ, 'Rĩu Afilisti
nĩmegũikũrũka moke manjũkĩrĩre gũkũ Giligali, na
ndithaithĩte Jehova nĩguo twĩtĩkĩrĩke nĩwe.' Nĩ ũndũ
ũcio ndaigua nĩnjagĩrĩirwo nĩkũruta igongona rĩa
njino." **13** Samũeli akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩwĩkĩte ũndũ
wa ũkĩĩgu. Ndũmenyereire rĩathani rĩrĩa Jehova Ngai
waku aakũheire; korwo nĩwĩkĩte ũguo-rĩ, nĩangĩahaanda
ũthamaki waku thĩinĩ wa Isiraeli ũtũũre tene na tene.
14 No rĩu ũthamaki waku ndũgũtũũra; Jehova nĩacarĩtie
mũndũ moimĩranĩtie ngoro, na akamũthuura atuĩke
mũtongoria wa andũ ake, nĩ ũndũ ndũmenyereire
watho wa Jehova." **15** Hĩndĩ ĩyo Samũeli akiuma
Giligali akĩambata Gibea ya Benjamini, nake Saũlũ
agĩtara andũ arĩa aarĩ nao. Nao maarĩ ta andũ magana
matandatũ. **16** Saũlũ na mũriũ Jonathani na andũ
arĩa maarĩ nao maikaraga Gibea ya Benjamini, rĩrĩa
Afilisti maambĩte hema ciao kũu Mikimashi. **17** Nacio
ikundi cia atharĩkĩri ikiuma kambĩ-inĩ ya Afilisti irĩ
ikundi ithatũ. Kĩmwe gĩkĩerekera mwena wa Ofara
gũkuhĩ na Shuali, **18** kĩrĩa kĩngĩ gĩkĩerekera Bethi-
Horoni, na gĩa gatatũ gĩkĩerekera mũhaka-inĩ ũrĩa
ũng'etheire Kĩanda gĩa Zeboimu kĩrorete werũ-inĩ. **19**
Gũtiarĩ mũturi ũngĩonekire bũrũri wothe wa Isiraeli,
tondũ Afilisti moigĩte atĩrĩ, "Mangĩgĩa nake, Ahibirania
no mathondeke hiũ cia njora na matimũ!" **20** Nĩ ũndũ
ũcio andũ othe a Isiraeli maikũrũkaga magathiĩ kũrĩ
Afilisti, makanoorerwo hiũ ciao cia mĩraũ, na thururu,
na mathanwa, na hiũ cia igetha. **21** Thogora wa kũnoora
hiũ cia mĩraũ na thururu warĩ cekeri icunjĩ igĩrĩ cia
ithatũ, naguo thogora wa kũnoora theeci, na mathanwa,
na kũrũnga mĩcengi warĩ cekeri gĩcunjĩ kĩmwe gĩa
ithatũ. **22** Nĩ ũndũ ũcio mũthenya wa mbaara gũtirĩ
mũthigari o na ũmwe wa arĩa maarĩ na Saũlũ na
Jonathani warĩ na rũhiũ rwa njora kana itimũ guoko-inĩ
gwake; Saũlũ na mũriũ Jonathani no-o maarĩ nacio. **23**
Na rĩrĩ, gĩkundi gĩa thigari cia Afilisti nĩgĩathiĩte nginya
kĩhunguro-inĩ kũu Mikimashi.

14 Mũthenya ũmwe Jonathani mũrũ wa Saũlũ akĩĩra
mwanake ũrĩa wamũkuuagĩra indo cia mbaara
atĩrĩ, "Ũka tũthiĩ kambĩ-inĩ ya Afilisti mũrĩmo ũrĩa
ũngĩ." No ndaigana kwĩra ithe. **2** Saũlũ aikarĩte ndeere-
inĩ cia Gibea rungu rwa mũtĩ wa mũkomamanga
kũu Migironi. Nao andũ arĩa aarĩ nao maarĩ ta andũ
magana matandatũ, **3** ũmwe wao aarĩ Ahija, ũrĩa
wehumbĩte ebodi. Aarĩ mũrũ wa Ahitubu mũrũ wa
nyina na Ikabodu, mũrũ wa Finehasi, ũrĩa mũrũ wa Eli,
mũthĩnjĩri-Ngai wa Jehova kũu Shilo. Gũtiarĩ mũndũ
wamenyete atĩ Jonathani nĩathiĩte. **4** Mĩena yeerĩ
ya kĩhunguro kĩrĩa Jonathani endaga gũũkĩrĩra nĩguo
akinye irangĩro-inĩ rĩa Afilisti nĩ haarĩ na hurũrũka
cia ihiga; ĩmwe yetagwo Bozezi, na ĩrĩa ĩngĩ Senehe. **5**
Hurũrũka ĩmwe yarĩ mwena wa gathigathini kũng'ethera
Mikimashi, na ĩyo ĩngĩ yarĩ gũthini kũng'ethera Geba.
6 Jonathani akĩĩra mwanake ũcio wamũkuuagĩra indo
cia mbaara atĩrĩ, "Ũka tũthiĩ irangĩro-inĩ rĩa andũ
acio mataruaga. Hihi no gũkorwo Jehova nĩegwĩka
ũndũ nĩ ũndũ witũ. Gũtirĩ kĩndũ kĩngĩgiria Jehova
ahonokanie, andũ marĩ aingĩ, kana marĩ anini." **7**
Mũkuui wake wa indo cia mbaara akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ĩka maũndũ mothe marĩa wĩciirĩtie gwĩka, ũgĩthiĩ na
mbere tondũ niĩ ndĩ hamwe nawe maũndũ-inĩ mothe."

8 Jonathani akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka tũringe mũrĩmo
ũrĩa ũngĩ twerekeire harĩ andũ acio tũmeonithie. **9**
Mangĩtwĩra atĩrĩ, 'Etererai hau nginya tũũke kũrĩ inyuĩ,'
tũgũikara o hau tũrĩ na tũtikwambata tũthiĩ kũrĩ o.
10 No mangĩtwĩra atĩrĩ, 'Ambatai mũũke kũrĩ ithuĩ,'
tũkĩambate, nĩ ũndũ kĩu nĩkĩo gĩgũtuĩka kĩmenyithia
giitũ atĩ Jehova nĩamaneanĩte moko-inĩ maitũ." **11**
Nao eerĩ makĩĩonithania irangĩro-inĩ rĩa Afilisti. Nao
Afilisti makiuga atĩrĩ, "Hĩ, ta rorai! Ahibirania makiuma
marima-inĩ makurumĩte kũrĩa marehithĩte." **12** Nao
andũ a irangĩro-inĩ makĩgũthũkĩra Jonathani na mũkuui
wake wa indo cia mbaara makĩmeera atĩrĩ, "Ambatai
mũũke kũrĩ ithuĩ na mũtirĩ ũndũ mũtekuona." Nĩ
ũndũ ũcio Jonathani akĩĩra mũkuui wake wa indo
cia mbaara atĩrĩ, "Ambata, ũnyume thuutha; Jehova
nĩamaneanĩte guoko-inĩ gwa Isiraeli." **13** Jonathani
akĩambata, agĩthiĩ akurumĩte, na mũkuui wake wa indo
cia mbaara amuumĩte thuutha. Nao Afilisti makĩgũa
mbere ya Jonathani, nake mũkuui wake wa indo cia
mbaara akĩmooraga arĩ thuutha wake. **14** Itharĩkĩra
rĩu rĩa mbere rĩa Jonathani marĩ na mũkuui wake wa
indo cia mbaara rĩoragire andũ mĩrongo ĩĩrĩ gacigo-
inĩ ka nuthu ya ĩka. **15** Hĩndĩ ĩyo kĩmako gĩkĩnyiita
andũ othe a ita, arĩa maarĩ kambĩ-inĩ na mĩgũnda-inĩ,
o na arĩa maarĩ irangĩro-inĩ, na ikundi cia atharĩkĩri,
nayo thĩ ĩgĩthingitha. Kĩmako kĩu kĩarehetwo nĩ Ngai.
16 Arangĩri a Saũlũ arĩa maarĩ Gibea ya Benjamini
makĩona andũ a ita rĩu maharaganĩte mĩena yothe.
17 Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩĩra andũ arĩa maarĩ nake atĩrĩ,
"Tarai andũ a ita mũmenye nũũ ũtarĩ ho." Rĩrĩa meekire
ũguo, magĩkora nĩ Jonathani na mũkuui wake wa
indo cia mbaara mataarĩ ho. **18** Saũlũ akĩĩra Ahija
atĩrĩ, "Rehe ithandũkũ rĩa Ngai." (Mahinda macio
ithandũkũ rĩu rĩarĩ na andũ a Isiraeli). **19** O hĩndĩ ĩyo
Saũlũ aaragĩria mũthĩnjĩri-Ngai-rĩ, ironja rĩrĩa rĩarĩ
kambĩ-inĩ ya Afilisti rĩgĩkĩrĩrĩria kũingĩha. Nĩ ũndũ ũcio
Saũlũ akĩĩra mũthĩnjĩri-Ngai ũcio atĩrĩ, "Eheria guoko
gwaku." **20** Ningĩ Saũlũ na andũ ake othe makĩũngana,
magĩthiĩ mbaara-inĩ. Magĩkorerera Afilisti marĩ na
kĩhĩngĩĩcano kĩnene, magĩtemangana o ene na hiũ cia
njora. **21** Ahibirania arĩa maarĩ na Afilisti mbere ĩyo na
arĩa maambĩte magathiĩ hamwe nao kambĩ-inĩ ciao,
makĩgarũrũka magĩcooka mwena wa andũ a Isiraeli arĩa
maarĩ hamwe na Saũlũ na Jonathani. **22** Rĩrĩa andũ a
Isiraeli arĩa meehithĩte bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu
maiguire atĩ Afilisti nĩ kũũra mooraga-rĩ, nao makĩingĩra
mbaara-inĩ, makĩmateng'eria. **23** Ũguo nĩguo Jehova
aahonokirie Isiraeli mũthenya ũcio, nayo mbaara ĩgĩthiĩ
na mbere nginya ĩkĩhĩtũka Bethi-Aveni. **24** Na rĩrĩ, andũ
a Isiraeli maarĩ thĩĩna-inĩ mũnene mũthenya ũcio, nĩ
ũndũ Saũlũ nĩamehĩtithĩtie na mwĩhĩtwa, akameera
atĩrĩ, "Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ ũrĩa ũkũrĩa irio
gũtanatuka, iterĩhĩirie harĩ thũ ciakwa!" Nĩ ũndũ ũcio
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa ita rĩu wacamire irio. **25**
Ita rĩothe rĩgĩtoonya mũtitũ, na kũu nĩ kwarĩ na ũũkĩ
handũ thĩ. **26** Rĩrĩa maatoonyire mũtitũ nĩmoonire
ũũkĩ ũgĩtaata, no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe waũcamire
na kanua nĩ ũndũ nĩmetigagĩra mwĩhĩtwa ũcio. **27**
No Jonathani ndaiguĩte atĩ ithe nĩehĩtithĩtie andũ na
mwĩhĩtwa; nĩ ũndũ ũcio agĩtambũrũkia rũthanju rũrĩa
aanyiitĩte akĩrũtobokia igua-inĩ rĩa ũũkĩ. Akĩũcama na
kanua, namo maitho make magĩthera. **28** Nake ũmwe
wa thigari icio akĩmwĩra atĩrĩ, "Thoguo nĩehĩtithĩtie
andũ aya a ita na mwĩhĩtwa mũrũmu, akoiga atĩrĩ,
'Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ ũrĩa ũkũrĩa irio ũmũthĩ!'
Nĩkĩo andũ aya moorĩtwo nĩ hinya." **29** Jonathani
akiuga atĩrĩ, "Baba nĩatũmĩte bũrũri ũgĩe na thĩĩna.
Ta kĩonei ũrĩa maitho makwa matherire rĩrĩa njamire
kaũũkĩ gaka kanini. **30** Githĩ gũtingiuma wega makĩria
korwo ũmũthĩ andũ nĩmekũrĩĩte indo imwe cia iria
matahĩte kuuma kũrĩ thũ ciao? Githĩ rĩũraga rĩu rĩa
Afilisti rĩtingiuma inene makĩria?" **31** Mũthenya ũcio,
thuutha wa andũ a Isiraeli kũhũũra Afilisti kuuma
Mikimashi nginya Aijaloni, magĩkorwo manogeete
mũno. **32** Nao makĩguthũkĩra indo iria maatahĩte,
makĩoya ng'ondu, na ng'ombe, na tũcaũ, magĩcithĩnjĩra
hau thĩ, na magĩcirĩanĩria na thakame. **33** Hĩndĩ ĩyo
mũndũ ũmwe akĩĩra Saũlũ atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ, ta kĩone andũ
aya nĩmehĩirie Jehova nĩ kũrĩa nyama irĩ na thakame."
Nake akiuga atĩrĩ, "Nĩmwagarara watho. Garagariai
ihiga inene mũrĩrehe haha o rĩu." **34** Agĩcooka akĩmeera
atĩrĩ, "Thiĩi kũrĩ andũ, mũmeere atĩrĩ, 'O mũndũ wanyu
nĩandehere ng'ombe yake na ng'ondu, mũcithĩnjĩre
haha na mũcirĩe. Tigai kwĩhĩria Jehova nĩ kũrĩa nyama
irĩ na thakame.'" Nĩ ũndũ ũcio o mũndũ akĩrehe ndegwa
yake ũtukũ ũcio na akĩmĩthĩnjĩra hau. **35** Ningĩ Saũlũ
agĩakĩra Jehova kĩgongona; rĩu nĩrĩo rĩarĩ ihinda rĩake rĩa
mbere gwĩka ũguo. **36** Saũlũ akiuga atĩrĩ, "Nĩtũikũrũkei
tũrũmĩrĩre Afilisti ũtukũ, tũmatahe nginya rũciinĩ, na
tũtigatigie mũndũ o na ũmwe wao arĩ muoyo." Nao
magĩcookia atĩrĩ, "Ĩka o ũrĩa ũkuona wagĩrĩire mũno
harĩwe." No mũthĩnjĩri-Ngai akiuga atĩrĩ, "Rekei tũtuĩrie
ũhoro kuuma kũrĩ Ngai o haha." **37** Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ
akĩũria Ngai atĩrĩ, "Nĩ wega njikũrũke, nũmĩrĩre Afilisti?
Nĩũkũmaneana moko-inĩ ma andũ a Isiraeli?" No Ngai
ndaigana kũmũcookeria ũhoro mũthenya ũcio. **38** Nĩ
ũndũ ũcio Saũlũ akiuga atĩrĩ, "Ũkai haha, inyuothe
atongoria a ita, tũmenye wĩhia ũrĩa wĩkĩtwo ũmũthĩ.
39 Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova ũrĩa ũhonokagia Isiraeli
atũũraga muoyo-rĩ, o na kũngĩtuĩka nĩ Jonathani mũrũ
wakwa wĩkĩte ũguo-rĩ, no nginya akue." No gũtirĩ mũndũ
o na thĩinĩ wao woigire ũndũ. **40** Saũlũ agĩcooka akĩĩra
andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, "Inyuĩ rũgamai haarĩa; na niĩ
na Jonathani mũrũ wakwa tũrũgame haha." Nao andũ
magĩcookia atĩrĩ, "Ĩka ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire." **41** Hĩndĩ
ĩyo Saũlũ akĩhooya Jehova Ngai wa Isiraeli, akiuga atĩrĩ,
"He icookio rĩrĩa rĩagĩrĩire." Mĩtĩ yacuukwo yagwĩrĩire
Jonathani na Saũlũ, nao andũ acio makĩoneka matiarĩ
na ũcuuke. **42** Saũlũ akiuga atĩrĩ, "Tũcuukĩrei mĩtĩ niĩ
na Jonathani, mũrũ wakwa." Nake Jonathani akĩgwĩrwo
nĩ mũtĩ. **43** Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩĩra Jonathani atĩrĩ, "Ta
njĩĩra nĩ atĩa wĩkĩte." Nĩ ũndũ ũcio Jonathani akĩmwĩra
atĩrĩ, "No gũcama njamire kaũũkĩ kanini na mũthia wa
rũthanju rwakwa. Na rĩrĩ, no nginya niĩ ngue?" **44** Saũlũ
akiuga atĩrĩ, "Ngai arothũũra na anjĩke ũndũ mũũru
makĩria, kũngĩkorwo wee Jonathani ndũgũkua." **45** No
andũ acio makĩũria Saũlũ atĩrĩ, "Jonathani nĩagĩrĩirwo
nĩ gũkua, arĩ we ũreheire Isiraeli ũhootani mũnene ũũ?
Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Ti-itherũ, o ta ũrĩa Jehova
atũũraga muoyo, gũtirĩ rũcuĩrĩ o na rũmwe rwa mũtwe

wake rũkũgũa thĩ, nĩgũkorwo eekire ũguo ũmũthĩ na
ũteithio wa Ngai.” Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩhonokia
Jonathani, na ndaigana kũũragwo. **46** Hĩndĩ ĩyo Saũlũ
agĩtiga kũingatana na Afilisti, nao magĩcooka bũrũri-inĩ
wao. **47** Saũlũ aambĩrĩria gũthamakĩra Isiraeli, nĩarũire
na thũ ciao ndwere-inĩ ciothe: akĩrũa na Moabi, na
Amoni, na Edomu, na athamaki a Zoba na a Afilisti. Kũrĩa
guothe eerekagĩra, nĩamanyariiraga akamaherithia. **48**
Akĩrũa na ũcamba, akĩhoota Aamaleki, na akĩhonokia
Isiraeli kuuma moko-inĩ ma arĩa maamatahĩte indo.
49 Ariũ a Saũlũ maarĩ Jonathani, na Ishivi, na Maliki-
Shua. Mwarĩ wake ũrĩa mũkũrũ eetagwo Merabu, na
ũrĩa mũnini eetagwo Mikali. **50** Mũtumia wake eetagwo
Ahinoamu mwarĩ wa Ahimaazu. Mũnene wa ita rĩa
Saũlũ eetagwo Abineri mũrũ wa Neri, nake Neri aarĩ
ithe mũnini wa Saũlũ. **51** Kishu ithe wa Saũlũ, na Neri
ithe wa Abineri maarĩ ariũ a Abieli. **52** Matukũ-inĩ
mothe ma Saũlũ nĩ kwarĩ na mbaara ndũrũ cia kũrũa na
Afilisti, na rĩrĩa rĩothe Saũlũ angĩonire mũndũ ũrĩ hinya
kana njamba, aamuoyaga, akamũtoonyia ita-inĩ rĩake.

15 Na rĩrĩ, Samũeli akĩĩra Saũlũ atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ
ndatũmirwo nĩ Jehova ngũitĩrĩrie maguta ũtuĩke
mũthamaki wa andũ ake a Isiraeli; nĩ ũndũ ũcio rĩu
thikĩrĩria ndũmĩrĩri kuuma kũrĩ Jehova. **2** Jehova Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Nĩngaherithia Aamaleki nĩ
ũndũ wa ũrĩa meekire Isiraeli rĩrĩa maamoheirie njĩra-
inĩ makĩambata moimĩte bũrũri wa Misiri. **3** Na rĩrĩ,
thiĩ ũgatharĩkĩre Aamaleki, na ũniine biũ kĩrĩa gĩothe
marĩ nakĩo. Ndũkamatigie; ũraga arũme na andũ-a-
nja, na ciana na ngenge, na ng’ombe na ng’ondu, na
ngamĩĩra na ndigiri.’” **4** Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩĩta andũ,
akĩmacookanĩrĩria kũu Telaimu; nao maarĩ thigari cia
magũrũ ngiri magana meerĩ na andũ ngiri ikũmi kuuma
Juda. **5** Saũlũ agĩthiĩ itũũra inene rĩa Amaleki, agĩikara
ooheirie andũ kĩanda-inĩ. **6** Ningĩ akĩĩra Akeni atĩrĩ,
“Thiĩi mweherere Aamaleki nĩgeetha ndikamũniinanĩrie
nao; nĩ ũndũ inyuĩ nĩmwekire andũ othe a Isiraeli
maũndũ mega rĩrĩa maambataga moimĩte Misiri.”
Nĩ ũndũ ũcio Akeni acio makĩeherera Aamaleki. **7**
Nake Saũlũ agĩtharĩkĩra Aamaleki amarutĩtie kuuma
Havila nginya Shuri, o nginya mwena wa irathĩro wa
Misiri. **8** Akĩnyiita Agagi mũthamaki wa Aamaleki arĩ
muoyo, nao andũ ake othe akĩmaniina biũ na rũhiũ
rwa njora. **9** No Saũlũ na ita rĩake makĩhonokia Agagi
na ng’ondu imwe cia iria njega, na ng’ombe, na njaũ
iria ciarĩ noru, na tũtũrũme, na kĩndũ gĩothe kĩrĩa
kĩarĩ kĩega. Indo icio njega makĩaga gũciniina biũ,
no kĩndũ gĩothe kĩrĩa gĩtangĩendekire na kĩhinyaru
magĩkĩniina biũ. **10** Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra
Samũeli, akĩĩrwo atĩrĩ, **11** “Ndĩ na kĩeha nĩ gũtua
Saũlũ mũthamaki, nĩ ũndũ nĩagarũrũkĩte na akaaga
kũhingia mawatho makwa.” Samũeli agĩtangĩka na
agĩkaĩra Jehova ũtukũ ũcio wothe. **12** Rũciinĩ tene-rĩ,
Samũeli agĩũkĩra agĩthiĩ agatũnge Saũlũ, no akĩĩrwo
atĩrĩ, “Saũlũ nĩathiĩte Karimeli. Kũu nĩakĩte gĩtugĩ gĩa
gũtũma aririkanagwo, na nĩahũndũkĩte agaikũrũka
agathiĩ Giligali.” **13** Rĩrĩa Samũeli aakinyire harĩ we,
Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Jehova arokũrathima! Nĩhingĩtie
mawatho ma Jehova.” **14** No Samũeli akĩmũũria atĩrĩ,
“Naguo mwanio ũcio wa ng’ondu ndĩraigua nĩ wa kĩĩ?
Mwanio ũcio ndĩraigua wa ng’ombe-rĩ, ũkĩrĩ wa kĩĩ?”
15 Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Thigari ici nĩcio ciacirutire
kwa Aamaleki; magĩtigia ng’ondu imwe cia iria njega na
ng’ombe cia kũrutĩra Jehova Ngai waku igongona, no icio
ingĩ nĩtwaciniinire biũ.” **16** Samũeli akĩĩra Saũlũ atĩrĩ,
“Ta thikĩrĩria! Reke ngwĩre ũrĩa Jehova anjĩĩrĩte ũtukũ
ũyũ.” Nake Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Njĩĩra.” **17** Samũeli
akiuga atĩrĩ, “O na gũtuĩka hĩndĩ ĩmwe nĩweiiraga-
rĩ, githĩ ndwagĩtuĩkire mũtongoria wa mĩhĩrĩga ya
Isiraeli? Jehova nĩagũitĩrĩirie maguta ũtuĩke mũthamaki
wa Isiraeli. **18** Nake agĩgũtũma ũthiĩ ũkarute wĩra,
agĩkwĩra atĩrĩ, ‘Thiĩ ũkaniine andũ acio aaganu biũ;
ũrũe na Aamaleki acio nginya ũmaniine biũ.’ **19**
Waregire gwathĩkĩra Jehova nĩkĩ? Nĩ kĩĩ gĩatũmire
ũguthũkĩre indo cia ndaho, ũgĩĩka ũũru maitho-inĩ
ma Jehova?” **20** Nake Saũlũ akiuga atĩrĩ, “No niĩ
nĩndathĩkĩire Jehova; nĩndathiire kũruta wĩra ũrĩa
Jehova aandũmire ngarute. Nĩndaniinire Aamaleki biũ,
na ngĩrehe Agagi mũthamaki wao gũkũ. **21** Thigari
nĩcio cioire ng’ondu na ng’ombe kuuma kũrĩ indo iria
ciatahĩtwo, iria ciarĩ njega ikĩamũrĩrwo Ngai, nĩguo
irutĩrwo Jehova Ngai waku igongona kũu Giligali.” **22** No
Samũeli akĩmũcookeria atĩrĩ, “Anga Jehova nĩakenagio
nĩ maruta ma njino na magongona ta ũrĩa akenagio nĩ
gwathĩkĩra mũgambo wa Jehova? Gwathĩka nĩ kwega
gũkĩra igongona, na kũmũigua nĩ kwega gũkĩra maguta
ma ndũrũme. **23** Nĩ ũndũ ũremi ũhaana ta mehia ma
ũragũri, nakuo kwaga gwathĩka kũhaana ta wĩhia wa
kũhooya mĩhianano. Tondũ nĩũregete kiugo kĩa Jehova,
nake nĩakũregete ta mũthamaki.” **24** Nake Saũlũ akĩĩra
Samũeli atĩrĩ, “Nĩnjajararĩte watho wa Jehova
na uuge waku. Nĩ andũ ndeetigĩrire ngĩkĩmaathĩkĩra. **25**
Rĩu ndagũthaitha, ndekera mehia makwa, na ũhũndũke
ũtwarane na niĩ, nĩgeetha ngahooe Jehova.” **26** No
Samũeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndigũcooka hamwe nawe.
Nĩũregete kiugo kĩa Jehova, nake Jehova nĩakũregete
ũtuĩke mũthamaki wa gũthamakĩra Isiraeli!” **27** Rĩrĩa
Samũeli aagarũrũkaga athiĩ-rĩ, Saũlũ akĩnyiita ruuno
rwa nguo yake, nayo ĩgĩtarũka. **28** Samũeli akĩmwĩra
atĩrĩ, “Jehova nĩatarũra ũthamaki wa Isiraeli kuuma
kũrĩ we ũmũthĩ na nĩaũnengera mũndũ ũngĩ wa andũ
a itũũra rĩaku, mwega gũgũkĩra. **29** Ũrĩa we Riiri wa
Isiraeli ndaheenanagia kana akericũkwo; nĩ ũndũ we ti
mũndũ, atĩ nĩguo ericũkwo.” **30** Saũlũ agĩcookia atĩrĩ,
“Nĩnjĩhĩtie, no ndagũthaitha ndĩĩithia harĩ athuuri a
andũ akwa na harĩ Isiraeli; cookania na niĩ, nĩgeetha
ngahooe Jehova Ngai waku.” **31** Nĩ ũndũ ũcio Samũeli
agĩcookania na Saũlũ, nake Saũlũ akĩhooya Jehova.
32 Samũeli agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndehera Agagi
mũthamaki wa Aamaleki.” Agagi agĩũka kũrĩ we arĩ
na ũmĩrĩru, agĩĩciiragia atĩrĩ, “Ti-itherũ ruo rwa gĩkuũ
nĩrũthengu.” **33** No Samũeli akiuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa
rũhiũ rwaku rwa njora rũtũmĩte andũ-a-nja moorwo
nĩ ciana-rĩ, noguo nyũkwa egũikara thĩinĩ wa andũ-a-
nja atarĩ na mwana.” Nake Samũeli akĩũragĩra Agagi
mbere ya Jehova kũu Giligali. **34** Samũeli agĩcooka
agĩthiĩ Rama, no Saũlũ akĩambata mũciĩ gwake Gibea
itũũra rĩake. **35** Nginya mũthenya ũrĩa Samũeli aakuire,
ndaathiire kuona Saũlũ rĩngĩ, o na gũtuĩka Samũeli

nĩamũcakayagĩra. Nake Jehova akĩigua kĩeha nĩ ũndũ
nĩatuĩte Saũlũ mũthamaki wa gũthamakĩra Isiraeli.

16 Nake Jehova akĩũria Samũeli atĩrĩ, "Nĩ nginya
rĩ ũkũrĩrĩra Saũlũ, nĩgũkorwo nĩndĩmũregete ta
mũthamaki wa Isiraeli? Iyũria rũhĩa rwaku maguta, na
umagare, ũthiĩ; ndĩragũtũma ũthiĩ kwa Jesii wa itũũra
rĩa Bethilehemu. Nĩthuurĩte ũmwe wa ariũ ake atuĩke
mũthamaki." **2** No Samũeli akĩmũũria atĩrĩ, "Ingĩthiĩ
kũu atĩa? Saũlũ nĩarĩigua ũhoro ũcio nake anjũrage."
Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Oya moori, ũthiĩ nayo na uuge
atĩrĩ, 'Njũkĩte kũrutĩra Jehova igongona.' **3** Na wĩte
Jesii oke igongona-inĩ rĩu, na nĩndĩrĩkuonia ũrĩa ũrĩka.
Nawe ũitĩrĩrĩrie maguta mũndũ ũrĩa ndĩrĩkuonia." **4**
Samũeli agĩĩka o ta ũrĩa Jehova aamwĩrĩte eeke. Rĩrĩa
aakinyire Bethilehemu, athuuri a itũũra makĩmũtũnga
makĩinainaga. Makĩmũũria atĩrĩ, "Ũũkĩte na thayũ?"
5 Samũeli akĩmacookeria atĩrĩ, "Ĩĩ, njũkĩte na thayũ;
njũkĩte kũrutĩra Jehova igongona. Mwĩtheriei, mũũke
hamwe na niĩ igongona-inĩ." Agĩcooka agĩtheria Jesii na
ariũ ake, akĩmeeta igongona-inĩ rĩu. **6** Rĩrĩa ariũ a Jesii
maakinyire-rĩ, Samũeli akĩona Eliabu, agĩĩciiria atĩrĩ,
"Ti-itherũ, ũrĩa Jehova aitĩrĩirie maguta arũngiĩ haha
mbere ya Jehova." **7** No Jehova akĩĩra Samũeli atĩrĩ,
"Tiga kũmũrora gĩthiithi kana ũraihu wake, nĩgũkorwo
nĩndĩmũregete, tondũ Jehova ndaroraga maũndũ marĩa
mũndũ aroraga. Mũndũ wa gũkũ thĩ aroraga mũndũ
gĩthiithi, no Jehova aroraga ngoro thĩinĩ." **8** Ningĩ Jesii
agĩĩta Abinadabu akĩmũhĩtũkĩria mbere ya Samũeli. No
Samũeli akiuga atĩrĩ, "O na ũyũ tiwe Jehova athuurĩte."
9 Ningĩ Jesii akĩhĩtũkithia Shama, no Samũeli akiuga
atĩrĩ, "O na ũyũ tiwe Jehova athuurĩte." **10** Jesii akĩrehe
ariũ ake mũgwanja arĩa maahĩtũkĩire harĩ Samũeli, no
Samũeli akĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova ndathuurĩte aya." **11**
Nĩ ũndũ ũcio akĩũria Jesii atĩrĩ, "Ariũ aku othe marĩ
haha?" Jesii agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ harĩ ũrĩa mũnini wao;
no arĩ rũũru akĩrĩithia ng'ondu." Samũeli akĩmwĩra
atĩrĩ, "Mũtũmanĩre; tũtingĩikara thĩ atookĩte." **12** Nĩ
ũndũ ũcio agĩtũmana, nake akĩrehwo. Aarĩ mũtune,
akaagĩra gĩthiithi na agathakara mũno akĩoneka. Jehova
agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Ũkĩra ũmũitĩrĩrie maguta; ũyũ
nĩwe." **13** Nĩ ũndũ ũcio Samũeli akĩoya rũhĩa rwa
maguta akĩmũitĩrĩria maguta ariũ a nyina makĩonaga;
kuuma mũthenya ũcio Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa
Daudi na hinya. Nake Samũeli agĩcooka agĩthiĩ Rama.
14 Na rĩrĩ, Roho wa Jehova nĩeherete kũrĩ Saũlũ, na
roho mũũru uumĩte kũrĩ Jehova nĩwamũnyariiraga.
15 Nacio ndungata cia Saũlũ ikĩmwĩra atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ,
nĩ roho mũũru uumĩte kũrĩ Ngai ũrakũnyariira. **16**
Reke mwathi witũ aathe ndungata ciake iria irĩ haha
icarie mũndũ ũrĩa ũngĩkũhũũrĩra kĩnanda kĩa mũgeeto.
Nĩarĩhũũraga kĩnanda rĩrĩa roho mũũru uumĩte kũrĩ
Ngai wagũkora, nawe nĩũrĩiguaga wega." **17** Nĩ ũndũ
ũcio Saũlũ akĩĩra ndungata ciake atĩrĩ, "Cariai mũndũ
ũũĩ kũhũũra kĩnanda wega na mũmũrehe harĩ niĩ." **18**
Ndungata ĩmwe yake ĩgĩcookia atĩrĩ, "Nĩnyonete mũriũ
ũmwe wa Jesii kuuma Bethilehemu ũũĩ kũhũũra kĩnanda
kĩa mũgeeto. Nĩ mũndũ mũũmĩrĩru na nĩ njamba ya
ita. Nĩoĩ kwaria wega na nĩ mũndũ kĩĩrorerwa. Nake
Jehova arĩ hamwe nake." **19** Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩtũma
andũ kũrĩ Jesii, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndũmĩra mũrũguo
Daudi, ũrĩa ũrarĩithia ng'ondu." **20** Nĩ ũndũ ũcio Jesii
akĩoya ndigiri ikuuĩte mĩgate, na mondo ya ndibei,
na koori, agĩcinengera mũrũwe Daudi atwarĩre Saũlũ.
21 Daudi agĩthiĩ kũrĩ Saũlũ, akĩingĩra ũtungata-inĩ
wake. Saũlũ akĩmwenda mũno, nake Daudi agĩtuĩka
ũmwe wa kũmũkuagĩra indo cia mbaara. **22** Ningĩ
Saũlũ agĩtũma ũhoro kũrĩ Jesii, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ĩtĩkĩria
Daudi aikare ũtungata-inĩ wakwa nĩgũkorwo nĩngenetio
nĩwe." **23** Hĩndĩ ĩrĩa yothe roho ũcio mũũru uumĩte
kũrĩ Ngai wakoraga Saũlũ, Daudi nĩoyaga kĩnanda gĩake
kĩa mũgeeto na agakĩhũũra. Nake Saũlũ akahoorera;
akaigua wega, naguo roho ũcio mũũru ũkamweherera.

17 Na rĩrĩ, Afilisti nĩmoonganirie mbũtũ ciao cia
mbaara, na magĩcicookanĩrĩria kũu Soko thĩinĩ wa
Juda. Makĩamba hema ciao Efesi-Damimu, gatagatĩ ga
Soko na Azeka. **2** Saũlũ na andũ a Isiraeli makĩũngana,
makĩamba hema ciao kĩanda-inĩ kĩa Ela, makĩĩhaarĩria
ũrĩa mekũrũa na Afilisti. **3** Afilisti magĩikara kĩrĩma-
inĩ kĩmwe, nao andũ a Isiraeli magĩikara kĩrĩa kĩngĩ,
hagakĩgĩa kĩanda gatagatĩ kao. **4** Njamba ĩmwe yetagwo
Goliathũ, ũrĩa woimĩte Gathu, akiumĩra hau kambĩ-inĩ ya
Afilisti. Nake aarĩ na ũraihu wa makĩria ma buti kenda.
5 Eekĩrĩte ngũbia ya gĩcango mũtwe, na akehumba nguo
ya mbaara ya gĩcango ĩrĩ na ũritũ wa cekeri ngiri ithano;
6 eyohete indo cia kũgitĩra mũthiimo cia gĩcango, na
agacuuria kĩberethi gĩa gĩcango gatagatĩ ga ciande
ciake. **7** Mũtĩ wa itimũ rĩake waiganaga ta mũtĩ wa
mũtumi ngoora, nakĩo kĩgera kĩa mũtwe warĩo kĩarĩ
na ũritũ wa cekeri magana matandatũ. Nake mũkuui
wa ngo yake akamũthiĩ mbere. **8** Goliathũ akĩrũgama,
akĩanĩrĩra kũrĩ itungati cia Isiraeli, akiuga atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ
gĩtũmĩte mũũke mwĩyaare mĩhari ya mbaara? Githĩ
niĩ ndikĩrĩ Mũfilisti, na inyuĩ githĩ mũtikĩrĩ ndungata
cia Saũlũ? Thuurai mũndũ ũmwe mũreke aikũrũke
oke kũrĩ niĩ. **9** Angĩhota kũrũa na niĩ na anjũrage-
rĩ, ithuĩ tũgũtuĩka ndungata cianyu; no ndamũtooria
na ndĩmũũrage-rĩ, inyuĩ mũgũtuĩka ndungata ciitũ na
mũtũtungatagĩre." **10** Ningĩ Mũfilisti ũcio akiuga atĩrĩ,
"Ũmũthĩ nĩndoogita itungati cia Isiraeli! Heei mũndũ
tũrũe nake." **11** Rĩrĩa maiguire ciugo cia Mũfilisti ũcio,
Saũlũ na andũ othe a Isiraeli makĩmaka, magĩĩtigĩra
mũno. **12** Na rĩrĩ, Daudi aarĩ mũrũ wa Mũefiratha
wetagwo Jesii, woimĩte Bethilehemu ya Juda. Jesii aarĩ
na ariũ anana, na matukũ-inĩ ma Saũlũ aarĩ mũndũ
mũkũrũ, agatindĩkanga mĩaka. **13** Ariũ atatũ a Jesii
arĩa akũrũ nĩmathiĩte na Saũlũ mbaara-inĩ: Wa mbere
eetagwo Eliabu; na wa keerĩ Abinadabu; na wa gatatũ
Shama. **14** Daudi nĩwe warĩ mũnini wao. Acio atatũ
akũrũ nĩmarũmĩrĩire Saũlũ, **15** no Daudi agathiiaga
gwĩ Saũlũ, na agacooka nĩguo akarĩithie ng'ondu cia
ithe kũu Bethilehemu. **16** Ihinda rĩa matukũ mĩrongo
ĩna Mũfilisti ũcio nĩoimagĩra o rũciinĩ na hwaĩ-inĩ,
akarũgama akeyonithania harĩo. **17** Na rĩrĩ, Jesii akĩĩra
mũriũ Daudi atĩrĩ, "Oya eba ĩno ya ngano hĩhie, na
mĩgate ĩno ikũmi nĩ ũndũ wa ariũ a nyũkwa, ũhiũhe
ũcitware kũu kambĩ-inĩ. **18** Nacio cienyũ ici ikũmi
cia ngorono ũcitware kũrĩ mũnene wa gĩkundi kĩao.
Ũkĩrore ũrĩa ariũ a nyũkwa matariĩ ũnjookerie ũhoro

wao wa kũnyũmĩrĩria. **19** Na rĩrĩ, marĩ hamwe na Saũlũ
na andũ othe a Isiraeli kĩanda-inĩ kĩa Ela makĩrũa na
Afilisti." **20** Kwarooka gũkĩa-rĩ, Daudi agĩtiga mbũri
irĩ na mũrĩithi, akĩoya mĩrigo, akiumagara agĩthiĩ, o
ta ũrĩa Jesii aamwathĩrĩire. Nake agĩkinya kambĩ-inĩ
o rĩrĩa mbũtũ cia ita cioimagaraga ikang'ethanĩre,
irĩ na mbugĩrĩrio ya mbaara. **21** Andũ a Isiraeli na
Afilisti maaharagĩria ita ciao igaikara ing'ethanĩire.
22 Nake Daudi agĩtiga indo iria aakuuĩte harĩ mũndũ
ũrĩa wamenyagĩrĩra indo, agĩteng'era harĩa ikundi icio
cia mbaara ciarĩ na akĩgeithia ariũ a nyina. **23** Rĩrĩa
aaragia nao, Goliathũ, njamba ĩyo ya Afilisti kuuma
Gathu, ĩkiumĩra gĩkundi-inĩ kĩayo ĩkĩanagĩrĩra ciugo cia
kũmoogita o ta ũrĩa yamenyerete, nake Daudi akĩigua.
24 Rĩrĩa andũ a Isiraeli moonire mũndũ ũcio, othe
makĩmũũrĩra marĩ na guoya mũnene. **25** Na rĩrĩ, andũ a
Isiraeli mooranagia atĩrĩ, "Nĩmũkuona ũrĩa mũndũ ũyũ
aikaraga akiumagĩra? Oimagĩra nĩgeetha oogite Isiraeli.
Mũthamaki nĩekũheana ũtonga mũingĩ kũrĩ mũndũ ũrĩa
ũngĩmũraga. Nĩegũcooka ahe mũndũ ũcio mũirĩtu wake
amũhikie, nayo nyũmba ya ithe ndĩgũcooka kũrĩha igooti
thĩinĩ wa Isiraeli." **26** Daudi akĩũria andũ arĩa maarũngiĩ
hakuhĩ nake atĩrĩ, "Atĩ mũndũ ũrĩa ũkũũraga Mũfilisti
ũyũ, na ehererie Isiraeli thoni ici egwĩkwo atĩa? Mũfilisti
ũyũ ũtarĩ mũruu nake nũũ, atĩ nĩguo oogite ita cia
Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo?" **27** Nao magĩcookera ũhoro ũcio
maaragia, makĩmwĩra atĩrĩ, "Ũguo nĩguo gũgwĩkwo kũrĩ
mũndũ ũrĩa ũkũmũũraga." **28** Hĩndĩ ĩrĩa Eliabu, mũrũ wa
nyina ũrĩa mũkũrũ, aamũiguire akĩaria na andũ acio-rĩ,
agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wake, akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ
kĩĩ gĩtũmĩte ũikũrũke gũkũ? Na nũũ ũratigĩire ng'ondu
icio itarĩ nyingĩ kũu werũ-inĩ? Nĩnjũũĩ ũrĩa ũrĩ mwĩtĩĩi,
na ũrĩa ngoro yaku ĩrĩ maramari; ũikũrũkĩte gũkũ no
ũndũ wa kwĩrorera mbaara." **29** Daudi akiuga atĩrĩ,
"Kaĩ ndagĩĩka atĩa? Anga ndiagĩrĩirwo nĩ kwaria?" **30**
Nake agĩcooka akĩhũgũkĩra mũndũ ũngĩ na akĩmwarĩria
ũhoro o ro ũcio, nao andũ makĩmũcookeria ũhoro o
ta mbere. **31** Ũhoro ũcio Daudi oigire nĩwaiguirwo,
ũkĩmenyithio Saũlũ, nake Saũlũ agĩtũmana ageetwo.
32 Daudi akĩĩra Saũlũ atĩrĩ, "Ndũkareke mũndũ o na
ũmwe akue ngoro nĩ ũndũ wa Mũfilisti ũyũ; ndungata
yaku nĩĩgũthiĩ ĩkarũe nake." **33** Saũlũ akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ndũngĩhota gũthiĩ kũrũa na Mũfilisti ũyũ; wee
ũrĩ o mũndũ mũnini, nake atũire arũaga mbaara kuuma
arĩ o mũnini." **34** No Daudi akĩĩra Saũlũ atĩrĩ, "Niĩ
ndungata yaku ndũire ndĩithagia ng'ondu cia baba. Na
rĩrĩa mũrũũthi kana nduba ĩngĩnyiita na ĩkuue ng'ondu
kuuma rũũru-inĩ, **35** ndĩmĩrũmagĩrĩra, ngamĩgũtha,
ngateithũra ng'ondu ĩyo kuuma kanua-inĩ kayo. Na rĩrĩa
yenda kũndũgĩrĩra ngamĩnyiita nderu, ngamĩgũtha,
ngamĩũraga. **36** Ndungata yaku yanooraga mũrũũthi
na nduba o cierĩ; Mũfilisti ũyũ ũtarĩ mũruu o nake
egũtuĩka o ta ĩmwe yacio, tondũ nĩogitĩte ita rĩa Ngai
ũrĩa ũrĩ muoyo. **37** Jehova ũrĩa wahonokirie harĩ gĩthu
kĩa mũrũũthi o na gĩthu kĩa nduba-rĩ, nĩekũhonokia
guoko-inĩ kwa Mũfilisti ũyũ." Saũlũ akĩĩra Daudi atĩrĩ,
"Thiĩ, na Jehova arokorwo hamwe nawe." **38** Hĩndĩ
ĩyo Saũlũ akĩhumba Daudi nguo ciake na, akĩmwĩkĩra
nguo ya kĩgera na ngũbia ya gĩcango mũtwe. **39** Daudi
akĩĩoha rũhiũ rwake rwa njora igũrũ rĩa nguo icio, na
akĩgeria gũkinyũkia, tondũ ndaacimenyerete. No akĩĩra
Saũlũ atĩrĩ, "Ndingĩhota gũthiĩ na indo ici, nĩ ũndũ
ndicimenyerete." Nake agĩciruta. **40** Agĩcooka akĩnyiita
rũthanju rwake na guoko, agĩthuura tũhiga tũtano
tũnyoroku kuuma karũũĩ-inĩ, agĩtwĩkĩra kamũhuko-
inĩ gake ka mũrĩithi, akĩnyiita kĩgũtha gĩake na guoko,
agĩthiĩ, agĩkuhĩrĩria Mũfilisti ũcio. **41** Hĩndĩ ĩyo Mũfilisti
ũcio no gũũka ookaga akuhĩrĩrie Daudi, na mũndũ ũrĩa
wamũkuuagĩra ngo arĩ mbere yake. **42** Nake akĩrora
Daudi, akĩona atĩ aarĩ o mũndũ mũnini, mũtune mwĩrĩ
na agathakara, nake akĩmũira. **43** Akĩĩra Daudi atĩrĩ,
"Kaĩ niĩ ndĩ ngui atĩ nĩguo ũgĩũke kũrĩ niĩ na thanju?"
Nake Mũfilisti ũcio akĩruma Daudi akĩgwetaga ngai
ciake. **44** Akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka haha, na nĩngũhe nyoni
cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka nyama ciaku!" **45**
Daudi akĩĩra Mũfilisti ũcio atĩrĩ, "Wee ũroka kũrĩ niĩ
na rũhiũ rwa njora, na itimũ na kĩberethi, no niĩ
ndĩroka kũrĩ we na rĩĩtwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, Ngai ũrĩa mwene ita rĩa Isiraeli, ũrĩa wee
ũnyararithĩtie. **46** Ũmũthĩ Jehova nĩegũkũneana kũrĩ niĩ,
na nĩngũkũgũtha ũgwe thĩ, na ngũtinie kĩongo. Ũmũthĩ
nĩngũhe nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka ciimba
cia ita rĩa Afilisti, nayo thĩ yothe ĩmenye atĩ nĩ kũrĩ
Ngai thĩinĩ wa Isiraeli. **47** Arĩa othe moonganĩte haha
nĩmekũmenya atĩ Jehova ndahonokanagia na rũhiũ
rwa njora kana itimũ; nĩgũkorwo mbaara nĩ ya Jehova,
nĩekũmũneana inyuothe moko-inĩ maitũ." **48** Na rĩrĩa
Mũfilisti ũcio aamũkuhagĩrĩria nĩguo amũtharĩkĩre-rĩ,
Daudi agĩteng'era na ihenya erekeire na kũrĩa mbaara
yarĩ nĩguo amũtũnge. **49** Agĩikia guoko mondo-inĩ yake
akĩruta kahiga kamwe, akĩhiũria kĩgũtha, nake akĩgũtha
Mũfilisti ũcio thiithi. Kahiga kau gagĩtoonyerera thiithi-
inĩ wake, akĩgũa, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ. **50** Nĩ
ũndũ ũcio Daudi akĩhoota Mũfilisti ũcio na kĩgũtha na
kahiga; ndaarĩ na rũhiũ rwa njora guoko-inĩ gwake
akĩgũtha Mũfilisti ũcio na akĩmũũraga. **51** Daudi
agĩteng'era, akĩrũgama igũrũ rĩake. Akĩnyiita rũhiũ
rwa njora rwa Mũfilisti ũcio akĩrũcomora njora-inĩ.
Thuutha wa kũmũũraga-rĩ, agĩtinia kĩongo gĩake na
rũhiũ rũu rwa njora. Rĩrĩa Afilisti moonire atĩ njamba
yao nĩ yakua, makĩgarũrũka, makĩũra. **52** Andũ a
Isiraeli na Juda makiumĩra maanĩrĩire, makĩingatithia
Afilisti nginya itoonyero rĩa Gathu na nginya ihingo-
inĩ cia Ekironi. Arĩa moragĩtwo maagwĩte njĩra-inĩ ĩrĩa
ĩthiiaga Sharaimu nginya Gathu na Ekironi. **53** Rĩrĩa
andũ a Isiraeli maacookire kuuma kũingatithia Afilisti,
magĩtaha indo kambĩ-inĩ ciao. **54** Daudi akĩoya mũtwe
wa Mũfilisti ũcio, akĩũtwara Jerusalemu, na akĩiga indo
cia Mũfilisti ũcio cia mbaara hema-inĩ yake mwene. **55**
Na rĩrĩa Saũlũ eroreire Daudi agĩthiĩ gũtũnga Mũfilisti,
akĩũria Abina, mũnene wa mbũtũ cia ita, atĩrĩ, "Mwanake
ũyũ nĩ mũriũ waũ?" Abina akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ti-
itherũ o ta ũrĩa ũtũũraga muoyo wee mũthamaki, niĩ
ndiũĩ nĩ waũ." **56** Nake mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta
gĩtuĩrie ũmenye mwanake ũcio nĩ mũriũ waũ." **57** Na
thuutha wa Daudi gũcooka kuuma kũũraga Mũfilisti-
rĩ, Abina akĩmuoya na akĩmũtwara mbere ya Saũlũ, o
anyiitĩte mũtwe wa Mũfilisti ũcio. **58** Saũlũ akĩmũũria
atĩrĩ, "Mwanake ũyũ, ũrĩ mũriũ waũ?" Nake Daudi

akĩmwĩra atĩrĩ, "Niĩ ndĩ mũrũ wa ndungata yaku Jesii
wa Bethilehemu."

18 Thuutha wa Daudi kũrĩĩkia kwaria na
Saũlũ, Jonathani akiumĩrania ngoro na Daudi,
akĩmwenda o ta ũrĩa eyendete we mwene. **2** Kuuma
mũthenya ũcio Saũlũ akĩiga Daudi gwake na ndaarekire
acooke kũinũka mũciĩ gwa ithe. **3** Nake Jonathani akĩgĩa
kĩrĩkanĩro na Daudi nĩ ũndũ nĩamwendete o ta ũrĩa
eyendete we mwene. **4** Jonathani akĩruta nguo ĩrĩa
ndaaya yake ya igũrũ ĩrĩa eehumbĩte akĩmĩhe Daudi,
hamwe na kanjũ yake, na rũhiũ rwake rwa njora, na ũta
wake na mũcibi wake. **5** Ũrĩa wothe Saũlũ aatũmaga
Daudi ageeke, nĩawĩkaga ũkagaacĩra, nginya Saũlũ
akĩmũtua mũrũgamĩrĩri mũnene wa mbũtũ cia ita.
Ũndũ ũcio ũgĩkenia andũ othe, na ũgĩkenia anene a
Saũlũ o nao. **6** Rĩrĩa andũ mainũkaga, thuutha wa Daudi
kũũraga Mũfilisti ũcio-rĩ, andũ-a-nja makiuma matũũra-
inĩ mothe ma Isiraeli makĩinaga na makĩrũgarũgaga,
nĩguo magatũnge Mũthamaki Saũlũ marĩ na tũhembe na
inanda makĩinaga nyĩmbo cia gĩkeno. **7** Makĩrũgarũgaga,
makĩina atĩrĩ: "Saũlũ nĩeyũragĩire andũ ngiri nyingĩ,
nake Daudi akeyũragĩra andũ ngiri makũmi maingĩ." **8**
Saũlũ nĩarakarire mũno; ikũngũiya rĩu rĩkĩmũiguithia
ũiru mũno. Agĩĩciiria atĩrĩ, "Marahe Daudi ũhootani wa
kũũraga andũ ngiri makũmi maingĩ, no niĩ ngooraga o
ngiri nini. Agĩtigĩtie ũndũ ũngĩ ũrĩkũ, tiga kwĩyoera
ũthamaki?" **9** Na kuuma hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩambĩrĩria
kũiguĩra Daudi ũiru na kũmwĩkũũa. **10** Mũthenya ũyũ
ũngĩ roho mũũru uumĩte kũrĩ Ngai ũgĩũka na hinya
mũno igũrũ rĩa Saũlũ. Nake akĩambĩrĩria kwaria ta
mũgũrũki arĩ nyũmba yake thĩinĩ, Daudi aahũũraga
kĩnanda kĩa mũgeeto, o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka.
Saũlũ aarĩ na itimũ guoko, **11** nake akĩmũikĩria, eĩĩrĩte
atĩrĩ, "Ngũtheecithania Daudi na rũthingo." Nowe Daudi
akĩmweherera maita meerĩ akiuma harĩ we. **12** Saũlũ
nĩetigĩrĩte Daudi, nĩ ũndũ Jehova aarĩ hamwe na Daudi,
no nĩatiganĩirie Saũlũ. **13** Nĩ ũndũ ũcio akĩeheria Daudi
harĩ we akĩmũtua mũnene wa thigari ngiri, nake Daudi
agatongoragia mbũtũ icio kũu ita-inĩ ciao. **14** Ũndũ
o wothe ũrĩa ekaga nĩwagaacagĩra, nĩ ũndũ Jehova
aarĩ hamwe nake. **15** Rĩrĩa Saũlũ onire ũrĩa Daudi
aagacĩire, akĩmwĩtigĩra. **16** No andũ othe a Isiraeli
na Juda nĩmendete Daudi nĩ ũndũ nĩamatongoragia
kũu ita-inĩ ciao. **17** Saũlũ akĩĩra Daudi atĩrĩ, "Ũyũ nĩ
Merabu, mũirĩtu wakwa ũrĩa mũkũrũ. Nĩwe ngũkũhe
ũmũhikie; wee ndungatĩra na ũcamba, na ũhũũrane
mbaara cia Jehova." Nĩ ũndũ Saũlũ eĩĩrire atĩrĩ, "Niĩ
ndikũmũũkĩrĩra na guoko gwakwa. Afilisti nĩ meke
ũguo arĩ o!" **18** No Daudi akĩĩra Saũlũ atĩrĩ, "Niĩ ngĩrĩ
ũ, nayo nyũmba yakwa kana mũhĩrĩga wa baba thĩinĩ
wa Isiraeli, ũkĩrĩ kĩ, atĩ nĩguo niĩ nduĩke mũthoni-
we wa mũthamaki?" **19** Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ihinda
rĩakinyire rĩa Merabu, mwarĩ wa Saũlũ kũnengerwo
Daudi-rĩ, akĩneanwo ahikio nĩ Adirieli wa Mehola. **20** Na
rĩrĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ nĩendeete Daudi, na rĩrĩa
meerire Saũlũ ũhoro ũcio, agĩkena. **21** Nake agĩĩciiria
atĩrĩ, "Nĩngũmũhe we, nĩguo atuĩke mũtego harĩ we
nĩguo guoko kwa Afilisti kũmũũkĩrĩre." Nĩ ũndũ ũcio
Saũlũ akĩĩra Daudi atĩrĩ, "Rĩu ũrĩ na mweke wa keerĩ
wa gũtuĩka mũthoni wakwa." **22** Ningĩ Saũlũ agĩatha
ndungata ciake, agĩciĩra atĩrĩ, "Arĩriai Daudi keheri-inĩ,
mũmwĩre atĩrĩ, 'Atĩrĩrĩ, mũthamaki nĩakenetio nĩwe na
ndungata ciake ciothe nĩikwendete; rĩu gĩtuĩke mũthoni-
we.'" **23** Nao magĩcookera ciugo icio kũrĩ Daudi. No
Daudi akiuga atĩrĩ, "Mũgwĩciiria nĩ ũndũ mũnini gũtuĩka
mũthoni-we wa mũthamaki? Niĩ ndĩ mũndũ mũthĩĩni
na ndiũĩkaine." **24** Rĩrĩa ndungata cia Saũlũ ciamwĩrire
ũrĩa Daudi oiga-rĩ, **25** Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, "Ĩrai Daudi
atĩrĩ, 'Mũthamaki ndekwenda irĩhi rĩngĩ o rĩothe rĩa
rũracio o tiga ikonde cia nyama igana cia Afilisti, nĩguo
arĩhĩrio kũrĩ thũ ciake.'" Mũbango wa Saũlũ warĩ atĩ
Daudi oragwo nĩ Afilisti. **26** Rĩrĩa ndungata cierire Daudi
maũndũ macio-rĩ, Daudi agĩkenio nĩ ũhoro wa gũtuĩka
mũthoni-we wa mũthamaki. Nĩ ũndũ ũcio mbere ya
ihinda rĩrĩa rĩaheanĩtwo rĩtanathira-rĩ, **27** Daudi na andũ
ake makiumagara, makĩũraga Afilisti magana meerĩ.
Akĩrehe ikonde ciao cia nyama na agĩcineana ciothe
kũrĩ mũthamaki nĩgeetha atuĩke mũthoni-we. Saũlũ
agĩcooka akĩmũnengera Mikali mũirĩtu wake nĩguo
amũhikie. **28** Rĩrĩa Saũlũ aamenyire atĩ Jehova aarĩ
hamwe na Daudi, na atĩ mwarĩ Mikali nĩendeete Daudi
rĩ, **29** Saũlũ agĩkĩrĩrĩria kũmwĩtigĩra, nake agĩtũũra arĩ
thũ yake matukũ make marĩa maatigaire. **30** Anene
a ita cia Afilisti magĩthiĩ o na mbere mbaara-inĩ, na
o rĩrĩa rĩothe meekaga ũguo, Daudi agĩthiĩ na mbere
kũgĩa na ũhootani gũkĩra anene acio angĩ a Saũlũ, narĩo
rĩĩtwa rĩake rĩkĩmenyeka mũno.

19 Na rĩrĩ, Saũlũ akĩĩra mũriũ Jonathani na ndungata
ciake ciothe moorage Daudi. Nowe Jonathani
nĩendeete Daudi mũno, **2** nake akĩmũkunyĩra ũhoro,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Baba Saũlũ nĩaracaria mweke wa
gũkũũraga. Nĩ ũndũ ũcio ũkemenyerera rũciũ rũciinĩ;
ũthiĩ wĩhithe handũ, na ũikare ho. **3** Niĩ nĩngathiĩ
ndũgame hamwe na baba kũu mũgũnda-inĩ, kũu
ũgaakorwo ũrĩ. Nĩngaaria nake ũhoro ũgũkoniĩ na
ũrĩa ngaamenya nĩngakwĩra." **4** Jonathani akĩĩra ithe
Saũlũ wega wa Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, "Reke mũthamaki
aage gwĩka Daudi ndungata yake ũũru; ndakwĩhiĩirie,
na ũrĩa ekĩte ũkoretwo ũrĩ uumithio mũnene kũrĩ
we. **5** Nĩetoonyirie ũgwati-inĩ rĩrĩa ooragire Mũfilisti.
Nake Jehova akĩhe Isiraeli guothe ũhootani mũnene
mũno, ũkĩĩonera ũndũ ũcio na ũgĩkena. Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma
wĩke mũndũ ũtarĩ na ihĩtia ta Daudi ũũru, ũmũũrage
hatarĩ na gĩtũmi?" **6** Saũlũ nĩathikĩrĩirie Jonathani
na akĩĩhĩta akiuga ũũ: "Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova
atũũraga muoyo, Daudi ndekũũragwo." **7** Nĩ ũndũ ũcio
Jonathani agĩĩta Daudi akĩmwĩra ũhoro ũcio maaragia
wothe. Akĩmũtwara kũrĩ Saũlũ, nake Daudi agĩikara na
Saũlũ o ta mbere. **8** Nĩ kwagĩire na mbaara rĩngĩ, na
Daudi agĩthiĩ akĩrũa na Afilisti. Nake akĩmahũũra na
hinya mũno nginya makĩmũũrĩra. **9** No roho mũũru
uumĩte kũrĩ Jehova ũgĩkora Saũlũ rĩrĩa aikarĩte gwake
nyũmba arĩ na itimũ rĩake guoko-inĩ. Hĩndĩ ĩyo Daudi
aahũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto. **10** Saũlũ akĩgeria
kũmũthecereria rũthingo-inĩ na itimũ rĩake, no Daudi
akĩmweherera o rĩrĩa aaikagia itimũ rũthingo-inĩ. Ũtukũ
ũcio Daudi akĩũra. **11** Saũlũ agĩtũma andũ kwa Daudi
makaraangĩre nyũmba yake na mamũũrage gwakĩa. No

Mikali, mũtumia wa Daudi, akĩmũkunyĩra ũhoro ũcio,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Waga kũũra ũtukũ wa ũmũthĩ, ũhonokie
muoyo waku-rĩ, rũciũ nĩũkooragwo." **12** Nĩ ũndũ ũcio
Mikali agĩikũrũkĩria Daudi ndirica-inĩ, nake akĩĩyũrĩra,
akĩhonoka. **13** Ningĩ Mikali akĩoya mũhianano na akĩũiga
ũrĩrĩ igũrũ, akĩũhumbĩra na gĩtama na akĩwĩkĩra guoya
wa mbũri mũtwe. **14** Hĩndĩ ĩrĩa Saũlũ aatũmire andũ
makanyiite Daudi, Mikali akĩmeera atĩrĩ, "Nĩ mũrũaru."
15 Ningĩ Saũlũ agĩtũma andũ acio macooke makarore
Daudi, akĩmeera atĩrĩ, "Mũrehei kũrĩ niĩ arĩ o ũrĩrĩ wake,
nĩguo ndĩmũũrage." **16** No rĩrĩa andũ maatoonyire
kuo, magĩkora no mũhianano warĩ ũrĩrĩ, na ũgekĩrwo
guoya wa mbũri mũtwe. **17** Saũlũ akĩĩra Mikali atĩrĩ,
"Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũũheenie ũguo, na ũkarekereria thũ
yakwa yũre, nĩgeetha ĩhonoke?" Mikali akĩmwĩra atĩrĩ,
"Aranjĩĩrire atĩrĩ, 'Reke niĩ ndĩĩyũrĩre. Ngũgĩkũũraga nĩ
ũndũ kĩ?'" **18** Nake Daudi akĩũra, akĩhonoka, na agĩthiĩ
gwĩ Samũeli kũu Rama, akĩmwĩra ũrĩa wothe Saũlũ
aamwĩkĩte. Ningĩ Daudi na Samũeli magĩthiĩ Naiothu,
magĩikara kuo. **19** Ũhoro ũgĩkinyĩra Saũlũ, akĩĩrwo
atĩrĩ, "Daudi arĩ Naiothu, kũu Rama"; **20** nĩ ũndũ ũcio
agĩtũma andũ makamũnyiite. No hĩndĩ ĩrĩa moonire
gĩkundi kĩa anabii gĩkĩratha mohoro, matongoretio nĩ
Samũeli arũgamĩte hau, Roho wa Ngai agĩkora andũ a
Saũlũ, o nao makĩratha mohoro. **21** Saũlũ akĩheo ũhoro
ũcio, nake agĩtũma andũ angĩ, nao makĩratha mohoro.
Saũlũ agĩtũma andũ riita rĩa gatatũ, o nao makĩratha
mohoro. **22** Thuutha wa maũndũ mothe, o nake we
mwene agĩthiĩ Rama na agĩkinya irima-inĩ rĩa maaĩ rĩrĩa
inene kũu Seku. Nake akĩũria atĩrĩ, "Samũeli na Daudi
marĩ ha?" Nao makĩmwĩra atĩrĩ, "Marĩ Naiothu, kũu
Rama." **23** Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩthiĩ Naiothu, kũu
Rama. No Roho wa Ngai ũkĩmũkora, agĩthiĩ akĩrathaga
mohoro nginya agĩkinya Naiothu. **24** Akĩaũra nguo
ciake cia igũrũ, o na ningĩ akĩratha mohoro arĩ mbere
ya Samũeli. Agĩkoma ũguo mũthenya ũcio wothe, o na
ũtukũ. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga andũ moorie atĩrĩ, "Saũlũ
nake no ũmwe wa anabii?"

20 Na rĩrĩ, Daudi akĩũra, akiuma Naiothu kũu
Rama agĩthiĩ kũrĩ Jonathani, akĩmũũria atĩrĩ,
"Nĩ atĩa njĩkĩte? Nĩ ngero ĩrĩkũ niĩ ngerete? Thoguo
ndĩmũhĩtĩiirie atĩa atĩ nĩkĩo arageria kũnjũraga?" **2**
Jonathani akĩmũcookeria atĩrĩ, "Kũroaga gũtuĩka ũguo;
wee ndũgũkua! Atĩrĩrĩ, baba ndarĩ ũndũ ekaga o na ũmwe
mũnene kana mũnini ataamenyithĩtie. Egũkĩĩhitha ũndũ
ta ũcio nĩkĩ? Ũguo ti guo!" **3** No Daudi akĩĩhĩta akiuga
atĩrĩ, "Thoguo nĩoĩ o wega mũno atĩ nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩwe,
nake nĩeĩrĩte atĩrĩ, 'Jonathani ndagĩrĩirwo nĩ kũmenya
ũndũ ũyũ, ndakae kũnyiitwo nĩ kĩeha.' No rĩrĩ, ti-
itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, na ũrĩa wee
mwene ũtũũraga muoyo-rĩ, hatigaire o ikinya rĩmwe
gatagatĩ gakwa na gĩkuũ." **4** Jonathani akĩĩra Daudi
atĩrĩ, "Ũndũ o wothe ũngĩenda njĩke-rĩ, nĩngũgwĩkĩra."
5 Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ, rũciũ
nĩ gĩathĩ gĩa Karũgamo ka Mweri na nĩnjagĩrĩirwo
gũkaarĩanĩra hamwe na mũthamaki, no reke thiĩ
ngehithe mĩgũnda-inĩ nginya mũthenya wa gatatũ
hwaĩ-inĩ. **6** No thoguo angĩnjaga-rĩ, mwĩre atĩrĩ, 'Daudi
nĩarathaithire ndĩmwĩtĩkĩrie aguthũke Bethilehemu
itũũra-inĩ rĩao, nĩ ũndũ nĩ kũrĩ na igongona rĩkũrutwo
kuo rĩa mwaka nĩ ũndũ wa mũhĩrĩga wao wothe.' **7**
Angĩkoiga atĩrĩ, 'Nĩ wega mũno,' hĩndĩ ĩyo ndungata yaku
niĩgakorwo na thayũ. No angĩkaarakara-rĩ, niũkamenya
na ma atĩ nĩatuĩte nĩekũngera ngero. **8** No wee rĩ,
onania wendani kũrĩ ndungata yaku, nĩ ũndũ nĩũgĩĩte
kĩrĩkanĩro nayo mbere ya Jehova. Kũngĩkorwo ndĩ
na mahĩtia-rĩ, njũraga wee mwene! Ũgũkĩneana kũrĩ
thoguo nĩkĩ?" **9** Jonathani akiuga atĩrĩ, "Kũroaga gũtuĩka
ũguo! Korwo nĩ kũrĩ kaũndũ o na kanini njũũĩ atĩ
baba nĩatuĩte gũkũgera ngero-rĩ, githĩ to ngwĩre?" **10**
Daudi akĩmũũria atĩrĩ, "Thoguo angĩgagũcookeria arĩ na
marũrũ-rĩ, ngaaheo ũhoro nũũ?" **11** Jonathani akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ũka, tũthiĩ na kũu mũgũnda-inĩ." Nĩ ũndũ ũcio
magĩthiĩ kuo me hamwe. **12** Ningĩ Jonathani akĩĩra
Daudi atĩrĩ, "Nĩ ũndũ wa Jehova o we Ngai wa Isiraeli,
ti-itherũ nĩngaaria na baba ihinda ta rĩrĩ mũthenya
wa gatatũ! Angĩgakorwo akenetio nĩ wee-rĩ, githĩ to
ngũtũmanĩre ngũmenyithie ũhoro ũcio? **13** No baba
angĩtua nĩ egũkũgera ngero-rĩ, Jehova aroherithia na
anjike ũũru makĩria, ingĩkaaga gũkũmenyithia, na ndeke
ũthiĩ na thayũ. Jehova arokorwo hamwe nawe o ta ũrĩa
akoretwo arĩ hamwe na baba. **14** No nyonia tha iria
itathiraga ta iria cia Jehova matukũ marĩa ngũtũũra
muoyo, nĩguo ndikanooragwo, **15** na ndũkaneherie tha
ciaku o na rĩ kuuma kũrĩ nyũmba yakwa, o na hĩndĩ
ĩrĩa Jehova agaakorwo aniinĩte thũ ciothe cia Daudi
gũkũ thĩ." **16** Nĩ ũndũ ũcio Jonathani akĩgĩa kĩrĩkanĩro
na nyũmba ya Daudi, akiuga atĩrĩ, "Jehova arorĩhĩria
Daudi kũrĩ thũ ciake." **17** Nake Jonathani agĩtũma
Daudi akiindĩre mwĩhĩtwa wake nĩ ũndũ nĩamwendete,
nĩgũkorwo aamwendete o ta ũrĩa eyendete we mwene.
18 Ningĩ Jonathani akĩĩra Daudi atĩrĩ, "Rũciũ nĩ gĩathĩ gĩa
Karũgamo ka Mweri. Wee niũkoneka ndũrĩ ho, nĩ ũndũ
gĩtĩ gĩaku gĩgaakorwo kĩrĩ gĩtheri. **19** Mũthenya wa
gatatũ gwatua gũtuka-rĩ, ũgaathiĩ handũ harĩa wehithĩte
hĩndĩ ĩrĩa thĩĩna ũyũ waambĩrĩirie, na weterere hau
ihiga-inĩ rĩa Ezeli. **20** Nĩngaikia mĩguĩ ĩtatũ mwena-inĩ
warĩo, taarĩ wathi ngwĩgera. **21** Ningĩ nĩngatũma kahĩĩ
ndĩkeere atĩrĩ, 'Thiĩ ũgacarie mĩguĩ ĩyo.' Ingĩgakeera
atĩrĩ, 'Mĩguĩ ĩrĩ mwena ũyũ waku; mĩrehe haha,' hĩndĩ
ĩyo ũgooka, nĩ ũndũ ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga
muoyo, ndũrĩ ũũru ũkoona; no thayũ. **22** No ingĩkeera
kahĩĩ kau atĩrĩ, 'Mĩguĩ ĩrĩ mbere yaku,' hĩndĩ ĩyo no
nginya ũthiĩ, nĩ ũndũ Jehova nĩakũrekereirie ũthiĩ. **23**
Naguo ũhoro ũrĩa twaranĩirie nawe-rĩ, ririkana, Jehova
nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe nginya tene." **24**
Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩĩhitha kũu mũgũnda-inĩ, na
hĩndĩ ĩrĩa gĩathĩ gĩa Karũgamo ka Mweri gĩakinyire-rĩ,
mũthamaki agĩikara thĩ arĩe irio. **25** Agĩikara thĩ handũ
harĩa aamenyerete, kũrigania na rũthingo, ang'ethanĩire
na Jonathani, nake Abineri agĩikara thĩ kũrigania na
Saũlũ, no handũ ha Daudi haarĩ hatheri. **26** Saũlũ
ndoigire ũndũ mũthenya ũcio, nĩ ũndũ eeciririe atĩrĩ,
"No nginya gũkorwo kũrĩ ũndũ wĩkĩkĩte kũrĩ Daudi
akanyiitwo nĩ thaahu; ti-itherũ arĩ na thaahu." **27** No
mũthenya ũyũ ũngĩ, mũthenya wa keerĩ wa mweri ũcio,
handũ ha Daudi haarĩ o hatheri rĩngĩ. Hĩndĩ ĩyo Saũlũ
akĩũria mũriũ Jonathani atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ kĩgirĩtie mũrũ
wa Jesii oke iruga-inĩ ira na ũmũthĩ?" **28** Jonathani

agĩcookia atĩrĩ, "Daudi nĩarathaithire ndĩmwĩtĩkĩrie
athiĩ Bethilehemu. **29** Aranjĩĩrire atĩrĩ, 'Reke thiĩ, nĩ
ũndũ andũ a nyũmba iitũ marĩ na igongona kũu itũũra-
inĩ, na mũrũ wa baba nĩanjathĩte ngorwo ho. Ingĩkorwo
nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩwe-rĩ, reke thiĩ ngoone ariũ a baba.'
Ũndũ ũcio nĩguo ũgirĩtie oke metha-inĩ ya mũthamaki."
30 Marakara ma Saũlũ magĩakanĩra Jonathani, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Wee mũrũ wa mũtumia mwaganu na mũremi!
Githĩ ndiũĩ atĩ wee nĩũnyiitanĩte na mũrũ wa Jesii nĩguo
agũconorithie na aconorithie nyũkwa ũrĩa wagũciarire?
31 Hĩndĩ ĩrĩa yothe mũrũ wa Jesii egũtũũra muoyo gũkũ
thĩ, wee ndũkehaanda kana ũthamaki waku wĩhaande.
Rĩu mũtũmanĩre oke kũrĩ niĩ, tondũ no nginya akue!" **32**
Jonathani akĩũria ithe atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ooragwo?
Nĩ atĩa ekĩte?" **33** No Saũlũ akĩmũikĩria itimũ rĩake nĩguo
amũũrage. Nake Jonathani akĩmenya atĩ ithe nĩatuĩte
itua rĩa kũũraga Daudi. **34** Jonathani agĩũkĩra, akiuma
metha-inĩ arĩ mũrakaru mũno; na mũthenya ũcio wa
keerĩ wa mweri ũcio, ndaarĩire irio nĩ ũndũ aarĩ na
kĩeha nĩ ũrĩa ithe ekĩte Daudi ciĩko cia kũmũconorithia.
35 Rũciinĩ rũrũ rũngĩ Jonathani akiumagara, agĩthiĩ kũu
mũgũnda agacemanie na Daudi. Nake agĩthiĩ na kahĩĩ
kanini; **36** akĩĩra kahĩĩ kau atĩrĩ, "Teng'era ũgacarie
mĩguĩ ĩrĩa ngũikia." Na rĩrĩa kahĩĩ kau gaateng'eraga-
rĩ, agĩikia mũguĩ mbere yako. **37** Hĩndĩ ĩrĩa kahĩĩ
kau gaakinyire harĩa mũguĩ wa Jonathani wagwĩte-rĩ,
Jonathani agĩgeeta agĩkeera atĩrĩ, "Githĩ mũguĩ ndũrĩ
mbere yaku?" **38** Ningĩ akĩanĩrĩra agĩkeera atĩrĩ, "Hiũha!
Hanyũka! Ndũkarũgame!" Kahĩĩ kau gakĩoya mũguĩ
ũcio, gagĩcooka kũrĩ mwathi wako. **39** (Kahĩĩ kau gatirĩ
ũndũ kaamenyaga ũhoro-inĩ ũcio; tiga Jonathani na
Daudi maamenyaga ũhoro ũcio.) **40** Ningĩ Jonathani
akĩnengera kahĩĩ kau indo ciake cia mbaara, agĩkeera
atĩrĩ, "Kuua, thiĩ na indo ici ũcicookie itũũra-inĩ." **41**
Thuutha wa kahĩĩ kau gũthiĩ-rĩ, Daudi agĩũkĩra akiuma
mwena wa gũthini wa ihiga rĩu, akĩinamĩrĩra maita
matatũ mbere ya Jonathani, agĩturumithagia ũthiũ wake
thĩ. Magĩcooka makĩmumunyana o eerĩ, makĩrĩranĩra,
no Daudi nĩwe warĩrire mũno makĩria. **42** Jonathani
akĩĩra Daudi atĩrĩ, "Thiĩ na thayũ, tondũ nĩtwehĩtire
na mwĩhĩtwa tũtũũrie ũrata gatagatĩ gaitũ thĩinĩ wa
rĩĩtwa rĩa Jehova, tũkiuga atĩrĩ, 'Jehova nĩwe mũira
gatagatĩ gakwa nawe, na gatagatĩ ka njiaro ciaku na
njiaro ciakwa nginya tene.'" Daudi agĩũkĩra agĩĩthiĩra,
nake Jonathani agĩcooka itũũra-inĩ.

21 Na rĩrĩ, Daudi agĩthiĩ Nobu, kũrĩ Ahimeleku ũrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai. Ahimeleku aamũtũnga akĩinaina,
akĩmũũria atĩrĩ, "Kaĩ ũrĩ wiki nĩkĩ? Nĩ kĩĩ mũtarĩ
na mũndũ ũngĩ?" **2** Daudi agĩcookeria Ahimeleku
ũcio mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, "Nĩ mũthamaki ũnjathĩte
ngeke ũndũ mũna na akanjĩĩra atĩrĩ, 'Mũndũ o na ũ
ndakamenye ũndũ ũrĩa ngũtũmĩte na ũrĩa ngwathĩte.'
No andũ akwa-rĩ, nĩ ndĩmerĩte tũcemanie handũ hana. **3**
Na rĩrĩ, nĩ kĩĩ ũrĩ nakĩo gĩa kũrĩa? He mĩgate ĩtano, kana o
kĩrĩa gĩothe ũngĩhota kuona." **4** No mũthĩnjĩri-Ngai ũcio
agĩcookeria Daudi atĩrĩ, "Ndirĩ na mĩgate ĩrĩa ĩhũthiĩrwo
kũrĩĩo, no rĩrĩ, haha nĩ harĩ mĩgate ĩrĩa mĩamũre,
angĩkorwo andũ acio matihutanĩtie na andũ-a-nja." **5**
Daudi agĩcookia atĩrĩ, "Ti-itherũ tũtikoretwo hamwe
na andũ-a-nja, o ta ũrĩa arĩ mũtugo witũ rĩrĩa rĩothe
ngumagara. Indo cia andũ aya nĩ theru o na gũtuĩka marĩ
mawĩra-inĩ matarĩ maamũre. Ũmũthĩ indo ciao itikĩrĩ
nyamũre makĩria!" **6** Nĩ ũndũ ũcio mũthĩnjĩri-Ngai ũcio
akĩmũnengera mĩgate ĩyo mĩamũre, nĩgũkorwo hau
hatiarĩ na mĩgate ĩngĩ tiga mĩgate ĩrĩa yaigagwo mbere ya
Jehova, na nĩyeheretio mbere ya Jehova mũthenya ũcio,
na hakaigwo mĩgate ĩngĩ mĩhiũ. **7** Na rĩrĩ, mũthenya
ũcio, haarĩ na mũndũ ũmwe warĩ ndungata ya Saũlũ,
aahingĩrĩirio hau mbere ya Jehova; nake eetagwo Doegu
ũrĩa Mũedomu, ũrĩa warĩ mũnene wa arĩithi a Saũlũ.
8 Daudi akĩũria Ahimeleku atĩrĩ, "Kaĩ ũtarĩ na itimũ
kana rũhiũ rwa njora haha? Ndinooka na rũhiũ rwakwa
rwa njora kana kĩndũ kĩngĩ kĩa mbaara, nĩ ũndũ wĩra
wa mũthamaki uuma wa ihenya." **9** Mũthĩnjĩri-Ngai
ũcio agĩcookia atĩrĩ, "Rũhiũ rwa njora rwa Goliathũ,
Mũfilisti ũrĩa woragĩire Gĩtuamba-inĩ kĩa Ela, rũrĩ haha;
naruo ruohetwo na taama rũkaigwo thuutha wa ebodi.
Angĩkorwo nĩũkũrwenda-rĩ, ruoe; gũtirĩ na rũhiũ rũngĩ
rwa njora tiga o rũu." Daudi akiuga atĩrĩ, "Gũtirĩ rũhiũ
rũngĩ taruo; kĩrũũnengere." **10** Mũthenya ũcio Daudi
akĩũrĩra Saũlũ, agĩthiĩ kũrĩ Akishi mũthamaki wa Gathu.
11 No ndungata cia Akishi ikĩmwĩra atĩrĩ, "Githĩ ũyũ ti
Daudi, ũrĩa mũthamaki wa bũrũri? Githĩ tiwe mainagĩra
nyĩmbo-inĩ ciao atĩrĩ: "'Saũlũ nĩeyũragĩire andũ ngiri
nyingĩ, na Daudi akeyũragĩra andũ ngiri makũmi
maingĩ'?" **12** Nake Daudi akĩiga ũhoro ũcio ngoro-inĩ
na agĩĩtigĩra Akishi mũthamaki wa Gathu mũno. **13**
Nĩ ũndũ ũcio akĩĩgũrũkithia mbere yao; na rĩrĩa aarĩ
moko-inĩ mao, agĩĩtua ta mũndũ mũgũrũki, akĩharaga
mĩrango ya kĩhingo, agĩitaga rũta rũikũrũkanĩtie na
nderu ciake. **14** Akishi akĩĩra ndungata ciake atĩrĩ, "Ta
rorai mũndũ ũyũ! Nĩ mũgũrũku! Mwakĩmũrehe kũrĩ
niĩ nĩkĩ? **15** Kaĩ nyiihĩtie agũrũki atĩ nĩguo mũndehere
mũndũ ũyũ haha eke maũndũ ta maya mbere yakwa?
Mũndũ ũyũ no nginya oke nyũmba yakwa?"

22 Na rĩrĩ, Daudi akiuma Gathu na akĩũrĩra ngurunga-
inĩ ya Adulamu. Rĩrĩa ariũ a ithe na andũ a
nyũmba ya ithe maiguire ũguo-rĩ, magĩikũrũka kũrĩ
we. **2** Arĩa othe maarĩ na mĩnyamaro, kana thiirĩ kana
makaaga kũiganĩra makĩũngana harĩ we, nake agĩtuĩka
mũtongoria wao. Aarĩ na andũ ta magana mana. **3**
Kuuma kũu, Daudi agĩthiĩ Mizipa kũu Moabi, akĩũria
mũthamaki wa Moabi atĩrĩ, "Nĩũgwĩtĩkĩria baba na maitũ
moke maikare nawe nginya rĩrĩa ngaamenya ũrĩa Ngai
ekũnjĩkĩra?" **4** Nĩ ũndũ ũcio akĩmatigĩra mũthamaki wa
Moabi, nao magĩikara nake ihinda rĩothe rĩrĩa Daudi arĩ
kĩĩhitho-inĩ. **5** No mũnabii Gadi akĩĩra Daudi atĩrĩ, "Tiga
gũikara kĩĩhitho-inĩ. Thiĩ bũrũri wa Juda." Nĩ ũndũ ũcio
Daudi akiuma kũu agĩthiĩ mũtitũ wa Herethu. **6** Na
rĩrĩ, Saũlũ akĩigua atĩ Daudi na andũ ake nĩmonetwo.
Nake Saũlũ aikarĩte thĩ gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa mũbinde
Kĩrĩma-inĩ kĩa Gibea anyiitĩte itimũ rĩake na guoko,
nao anene ake othe marũgamĩte mamũthiũrũrũkĩirie.
7 Nake Saũlũ akĩmeera atĩrĩ, "Ta thikĩrĩriai, andũ a
Benjamini! Anga mũrũ wa Jesii nĩakamũhe mĩgũnda ya
irio na ya mĩthabibũ inyuothe? Anga nĩakamũtua anene
a ita a kũrũgamĩrĩra andũ ngiri, na a kũrũgamĩrĩra
andũ magana? **8** Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte inyuothe mũciire

kũnjũkĩrĩra? Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩnjĩĩra rĩrĩa
mũrũ wakwa egũthondeka kĩrĩkanĩro na mũrũ wa
Jesii. Gũtirĩ o na ũmwe wanyu wĩciirĩtie ũhoro wakwa
kana akanjĩĩra atĩ mũrũ wakwa nĩaikĩrĩirie ndungata
yakwa ĩikare ĩnjoheirie, ta ũrĩa ĩreeka ũmũthĩ." **9** No
Doegu ũrĩa Mũedomu, ũrĩa warũgamĩte hamwe na
anene a Saũlũ, akiuga atĩrĩ, "Nĩndonire mũrũ wa Jesii
okĩte kũrĩ Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu kũu Nobu. **10**
Ahimeleku nĩamũtuĩrĩirie ũhoro harĩ Jehova; agĩcooka
akĩmũhe irio, na rũhiũ rwa njora rwa Goliathũ ũrĩa
Mũfilisti." **11** Ningĩ mũthamaki agĩtũmanĩra mũthĩnjĩri-
Ngai Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu, na nyũmba ya ithe
yothe, arĩa maarĩ athĩnjĩri-Ngai kũu Nobu, nao othe
magĩũka kũrĩ mũthamaki. **12** Saũlũ akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ta thikĩrĩria rĩu, mũrũ wa Ahitubu." Nake agĩcookia
atĩrĩ, "Ĩĩ, mwathi wakwa." **13** Saũlũ akĩmwĩra atĩrĩ,
"Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũciirĩre kũnjũkĩrĩra, wee na mũrũ
wa Jesii, nawe ũkamũhe mĩgate, o na rũhiũ rwa
njora, na ũkamũtuĩrĩria ũhoro harĩ Jehova, nĩgeetha
aanemere na aikare anjoheirie, ta ũrĩa ekĩte ũmũthĩ?"
14 Ahimeleku agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, "Nũũ thĩinĩ
wa ndungata ciaku ciothe mwathĩki ta Daudi, mũthoni-
we wa mũthamaki, mũrori wa arangĩri aku, na nĩatĩĩkĩte
mũno thĩinĩ wa nyũmba yaku? **15** Mũthenya ũcio nĩguo
warĩ wa mbere wa kũmũtuĩrĩria ũhoro harĩ Jehova?
Aca tiguo! Reke mũthamaki ndageciirĩrie ndungata
yaku kana mũndũ o na ũrĩkũ wa nyũmba ya ithe,
nĩgũkorwo ndungata yaku ndĩrĩ ũndũ o na ũmwe yũĩ
wa maũndũ maya mothe." **16** No mũthamaki akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ti-itherũ, wee Ahimeleku nĩũgũkua, wee na
andũ othe a nyũmba ya thoguo." **17** Ningĩ mũthamaki
agĩatha thigari iria ciamũrũgamĩrĩire, agĩciĩra atĩrĩ:
"Hũgũkaai mũũrage athĩnjĩri-Ngai a Jehova nĩ ũndũ o
nao nĩmanyiitanĩire na Daudi. Nĩmamenyire nĩ kũũra
ooraga, na matiigana kũnjĩĩra." No anene a mũthamaki
makĩrega gũtambũrũkia guoko moorage athĩnjĩri-Ngai
a Jehova. **18** Mũthamaki agĩcooka agĩatha Doegu,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Hũgũka ũũrage athĩnjĩri-Ngai." Nĩ ũndũ
ũcio Doegu ũcio Mũedomu akĩhũgũka akĩmooraga.
Mũthenya ũcio akĩũraga andũ mĩrongo ĩnana na atano
arĩa meehumbĩte ebodi ya gatani. **19** Agĩcooka akĩhũũra
Nobu, itũũra rĩu rĩa athĩnjĩri-Ngai, na rũhiũ rwa njora,
akĩũraga arũme na andũ-a-nja, ciana ciarĩo o na ngenge,
na ng'ombe ciarĩo, na ndigiri o na ng'ondu. **20** No
Abiatharu, mũrũ ũmwe wa Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu,
akĩhonoka, akĩũra, na akĩrũmĩrĩra Daudi. **21** Akĩĩra
Daudi atĩ Saũlũ nĩoragĩte athĩnjĩri-Ngai a Jehova. **22**
Nake Daudi akĩĩra Abiatharu atĩrĩ, "Mũthenya ũcio, rĩrĩa
Doegu ũcio Mũedomu aarĩ kuo-rĩ, nĩndamenyire atĩ
no nginya ere Saũlũ. Nĩ niĩ ndehithĩirie nyũmba yothe
ya thoguo gĩkuũ. **23** Ikara hamwe na niĩ; ndũgetigĩre;
mũndũ ũrĩa ũracaria muoyo waku, o na wakwa o naguo
nĩaraũcaria. Ũrĩ hamwe na niĩ ũrĩ mũmenyerere."

23 Na rĩrĩ, Daudi akĩĩrwo atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ, Afilisti
nĩmararũa na itũũra rĩa Keila, na magatunyana
ngano ĩrĩa ĩrĩ mahuhĩro-inĩ." **2** Nake agĩtuĩria ũhoro harĩ
Jehova, akĩũria atĩrĩ, "Nĩnjagĩrĩirwo nĩgũthiĩ gũtharĩkĩra
Afilisti acio?" Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Thiĩ
ũgatharĩkĩre Afilisti nĩguo ũhonokie Keila." **3** No andũ
a Daudi makĩmwĩra atĩrĩ, "Gũkũ Juda nĩtũretigĩra. Githĩ
tũtigũgĩĩtigĩra makĩria twathiĩ Keila tũkarũe na mbũtũ
cia Afilisti!" **4** O rĩngĩ Daudi agĩtuĩria ũhoro harĩ Jehova,
nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ikũrũka ũthiĩ Keila,
nĩ ũndũ nĩngũneana Afilisti guoko-inĩ gwaku." **5** Nĩ
ũndũ ũcio Daudi na andũ ake magĩthiĩ Keila, makĩrũa na
Afilisti, na makĩmataha mahiũ mao. Akĩrehera Afilisti
hathara nene, na akĩhonokia andũ a Keila. **6** (Na rĩrĩ,
Abiatharu mũrũ wa Ahimeleku nĩokĩte akuuĩte ebodi
rĩrĩa aikũrũkire, akĩũrĩra kũrĩ Daudi kũu Keila.) **7**
Saũlũ akĩĩrwo atĩ Daudi nĩathiĩte Keila, nake akiuga
atĩrĩ, "Ngai nĩamũneanĩte kũrĩ niĩ, nĩgũkorwo Daudi
nĩehingĩrĩirie na ũndũ wa gũtoonya itũũra rĩrĩ na ihingo
na mĩgĩĩko." **8** Nake Saũlũ agĩĩta mbũtũ ciake ciothe
mathiĩ mbaara, nĩguo maikũrũke Keila makahingĩrĩrie
Daudi na andũ ake. **9** Hĩndĩ ĩrĩa Daudi aamenyire atĩ
Saũlũ nĩaciirĩire kũmwĩka ũũru-rĩ, akĩĩra Abiatharu
mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, "Rehe ebodi ĩyo." **10** Daudi
akiuga atĩrĩ, "Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, ndungata
yaku nĩ ĩiguĩte hatarĩ nganja atĩ Saũlũ nĩarooka Keila
aniine itũũra rĩĩrĩ nĩ ũndũ wakwa. **11** Hihi aikari a
Keila nĩmekũũneana kũrĩ we? Hihi Saũlũ nĩegũikũrũka
gũkũ, ta ũrĩa ndungata yaku ĩiguĩte? Wee Jehova, Ngai
wa Isiraeli, menyithia ndungata yaku ũhoro." Nake
Jehova akiuga atĩrĩ, "Nĩegũikũrũka." **12** O rĩngĩ Daudi
akĩũria atĩrĩ, "Hihi aikari a Keila nĩmekũneana, niĩ
na andũ akwa, kũrĩ Saũlũ?" Nake Jehova akiuga atĩrĩ,
"Nĩmegũkũneana." **13** Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ
ake, andũ ta magana matandatũ, makiuma Keila, na
magĩikara magĩcangacangaga kũndũ na kũndũ. Rĩrĩa
Saũlũ eerirwo atĩ Daudi nĩorĩte akoima Keila, agĩtiga
gũthiĩ kuo. **14** Nake Daudi agĩikara ciĩhitho cia werũ-
inĩ na irĩma-inĩ cia Werũ wa Zifu. O mũthenya Saũlũ
nĩamũcaragia, no Ngai ndaaneanire Daudi moko-inĩ
make. **15** Rĩrĩa Daudi aarĩ Horeshu kũu Werũ wa
Zifu, akĩmenya atĩ Saũlũ okĩte nĩguo amũũrage. **16**
Nake Jonathani mũrũ wa Saũlũ agĩthiĩ kũrĩ Daudi kũu
Horeshu na akĩmũteithia kwĩyũmĩrĩria thĩinĩ wa Ngai.
17 Nake akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga gwĩtigĩra, Baba Saũlũ
ndagakũhutia na guoko gwake. Wee nĩũgathamakĩra
Isiraeli, na niĩ nduĩke mũnini waku. O na Baba Saũlũ,
nĩoĩ ũguo." **18** Nao eerĩ makĩgĩa kĩrĩkanĩro mbere ya
Jehova. Thuutha ũcio Jonathani akĩinũka, no Daudi
agĩtigwo kũu Horeshu. **19** Nao andũ a Azifu makĩambata
magĩthiĩ kũrĩ Saũlũ kũu Gibea makĩmwĩra atĩrĩ, "Githĩ
Daudi ndehithĩte gatagatĩ-inĩ gaitũ ciĩhitho-inĩ cia gũkũ
Horeshu, kĩrĩma-igũrũ kĩa Hakila, mwena wa gũthini wa
Jeshimoni? **20** Na rĩrĩ, wee mũthamaki, ikũrũka ũũke
o rĩrĩa rĩothe ũngĩenda gũũka, na ithuĩ nĩ igũrũ riitũ
kũmũneana kũrĩ mũthamaki." **21** Saũlũ akĩmacookeria
atĩrĩ, "Jehova aromũrathima nĩ ũndũ wa kwĩĩnjiiria.
22 Thiĩi mũkehaarĩrie makĩria. Tuĩriai nĩ kũ Daudi
amenyerete gũthiiaga, na nũũ ũmuonete kuo. Njĩrĩĩtwo
atĩ nĩ mũndũ mwara mũno. **23** Tuĩriai ũhoro wa kũrĩa
guothe ehithaga na mũndehere ũhoro mũkinyanĩru. Na
niĩ nĩngũcooka thiĩ na inyuĩ; angĩkorwo arĩ kũndũ gũkũ-
rĩ, nĩngamũcaria mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Juda." **24** Nĩ ũndũ
ũcio makiumagara magĩthiĩ kũu Zifu, magĩkinya mbere
ya Saũlũ. Na rĩrĩ, Daudi na andũ ake maarĩ kũu Werũ-inĩ
wa Maoni, kũu Araba mwena wa gũthini wa Jeshimoni.

25 Nake Saũlũ na andũ ake makĩambĩrĩria kũmacaria,
na rĩrĩa Daudi eerirwo ũhoro ũcio, agĩikũrũka agĩthiĩ
rwaro-inĩ rwa ihiga, agĩikara kũu Werũ-inĩ wa Maoni.
Rĩrĩa Saũlũ aiguire ũhoro ũcio-rĩ, o nake agĩthiĩ kũu
Werũ-inĩ wa Maoni aingatithĩtie Daudi na ihenya. **26**
Saũlũ aagerete mwena ũmwe wa kĩrĩma, nake Daudi
na andũ ake makagerera mwena ũrĩa ũngĩ, mahiũhĩte
nĩguo morĩre Saũlũ. Na rĩrĩa Saũlũ na thigari ciake
maakuhagĩrĩria Daudi na andũ ake nĩguo mamanyiite-
rĩ, **27** hagĩũka mũndũ watũmĩtwo kũrĩ Saũlũ, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ũka na ihenya! Afilisti nĩmatharĩkĩire bũrũri."
28 Hĩndĩ ĩyo Saũlũ agĩtiga kũrũmĩrĩra Daudi, agĩthiĩ
agacemanie na Afilisti. Nĩkĩo metaga handũ hau Sela-
Hamalekothu. **29** Nake Daudi akĩambata akiuma kũu
agĩthiĩ gũtũũra ciĩhitho-inĩ cia Eni-Gedi.

24 Na rĩrĩ, thuutha wa Saũlũ gũcooka kuuma
kũingatithia Afilisti, akĩĩrwo atĩrĩ, "Daudi arĩ
Werũ-inĩ wa Eni-Gedi." **2** Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩoya
andũ ngiri ithatũ arĩa athuure kuuma Isiraeli guothe
magĩthiĩ gũcaria Daudi na andũ ake gũkuhĩ na ndwaro
cia mahiga kũrĩa gũtũũragwo nĩ Mbũri cia Werũ. **3**
Nake agĩkinya ciugũ-inĩ cia ng'ondu iria ciarĩ njĩra-
inĩ; naho nĩ haarĩ na ngurunga, nake Saũlũ agĩtoonya
thĩinĩ ageteithie. Daudi na andũ ake maarĩ kũu thĩinĩ
mũno, ngurunga-inĩ. **4** Nao andũ a Daudi makĩmwĩra
atĩrĩ, "Ũyũ nĩguo mũthenya ũrĩa Jehova aaririe ũhoro
waguo, agĩkwĩra atĩrĩ, 'Nĩnganeana thũ yaku moko-inĩ
maku ũmĩĩike ũrĩa ũkwenda.'" Nake Daudi agĩkuruma
atekuonwo, agĩthiĩ agĩtinia gĩcũrĩ kĩa nguo ya Saũlũ.
5 Thuutha-inĩ, Daudi akĩigua ngoro ĩkĩmũciirithia nĩ
ũndũ wa gũtinia gĩcũrĩ kĩa nguo ya Saũlũ. **6** Akĩĩra
andũ ake atĩrĩ, "Jehova arongiria njĩke ũndũ ta ũcio
kũrĩ mwathi wakwa, ũcio mũitĩrĩrie maguta wa Jehova,
kana ndĩmwĩke ũũru na guoko gwakwa; nĩ ũndũ
nĩwe mũitĩrĩrie maguta wa Jehova." **7** Aarĩkia kwaria
ciugo icio, Daudi agĩkaania andũ ake, na ndaamarekire
mookĩrĩre Saũlũ. Nake Saũlũ akiuma ngurunga-inĩ, na
agĩĩthiĩra. **8** Ningĩ Daudi akiuma ngurunga-inĩ ĩyo,
akĩanĩrĩra agĩĩta Saũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee mwathi
wakwa, mũthamaki!" Rĩrĩa Saũlũ eehũgũrire, Daudi
akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ. **9** Akĩĩra Saũlũ
atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmaga ũthikĩrĩrie andũ rĩrĩa mekuuga
atĩrĩ, 'Daudi nĩeciiragĩria gũgwĩka ũũru'? **10** Ũmũthĩ
nĩweyonera na maitho maku ũrĩa Jehova egũkũneanĩte
moko-inĩ makwa kũu ngurunga-inĩ. Kũrĩ andũ amwe
maniingĩrĩirie ngũũrage, no ndakũhonokia; ndoiga
atĩrĩ, 'Ndikuoya guoko gwaka njĩke mwathi wakwa
ũũru, nĩ ũndũ nĩwe mũitĩrĩrie maguta wa Jehova.' **11**
Baba, ta kĩone, rora gĩcunjĩ gĩkĩ kĩa nguo yaku, gĩkĩ kĩrĩ
guoko-inĩ gwakwa! Ndinirie gĩcunjĩ kĩa nguo yaku, no
ndinakũũraga. Rĩu menya na ũkũũrane atĩ niĩ ndirĩ na
ihĩtia rĩa gwĩka ũũru kana rĩa ũremi. Niĩ ndikũhĩtĩirie,
no wee nĩũranjaria ũnjũrage. **12** Jehova arotũtuithania
ciira niĩ nawe. Na Jehova arondĩhĩria maũru marĩa wee
ũnjĩkĩte, no guoko gwakwa gũtigakũhutia. **13** O ta ũrĩa
kũrĩ thimo yugaga atĩrĩ, 'Waganu uumaga o harĩ arĩa
aaganu,' nĩ ũndũ ũcio guoko gwakwa gũtigakũhutia. **14**
"Mũthamaki wa Isiraeli oimĩte gwake ookĩrĩre ũ? Nũũ
ũingatithĩtie? Nĩ ngui nguũ? Kana nĩ thuya? **15** Jehova
arotũtuithania na atue ciira gatagatĩ gaitũ. Aroeciiria
ũhoro wakwa na aũrũgamie; arondũĩrĩra na aahonokie
kuuma guoko-inĩ gwaku." **16** Rĩrĩa Daudi aarĩkirie kuuga
ũguo-rĩ, Saũlũ akĩmũũria atĩrĩ, "Ũcio nĩ mũgambo
waku, Daudi mũrũ wakwa?" Nake akĩrĩra aanĩrĩire. **17**
Akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee ũrĩ mũthingu kũngĩra. Niũnjĩkĩte
wega, no niĩ ngagwĩka ũũru. **18** Nĩwarĩĩkia o rĩu kũnjĩĩra
ũndũ mwega ũnjĩkĩte; Jehova nĩekũũneanĩte moko-inĩ
maku, no wee ndũnanjũraga. **19** Rĩrĩa mũndũ ona thũ
yake-rĩ, nĩarekaga ĩthiĩ atamĩkĩte ũũru? Jehova arogwĩka
maũndũ mega nĩ ũndũ wa ũrĩa ũnjĩkĩte ũmũthĩ. **20**
Nĩnjũũĩ atĩ ti-itherũ nĩũgatuĩka mũthamaki, na atĩ
ũthamaki wa Isiraeli nĩũkehaanda moko-inĩ maku. **21**
Rĩu wĩhĩte harĩ niĩ na rĩĩtwa rĩa Jehova atĩ ndũkaniina
njiaro ciakwa kana rĩĩtwa rĩakwa rĩthire kuuma nyũmba-
inĩ ya baba." **22** Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩĩhĩta harĩ Saũlũ.
Nake Saũlũ agĩcooka mũciĩ, no Daudi na andũ ake
makĩambata magĩthiĩ kĩĩhitho-inĩ.

25 Na rĩrĩ, Samũeli agĩkua, nao andũ othe a Isiraeli
makĩũngana makĩmũrĩrĩra; makĩmũthika mũciĩ
gwake kũu Rama. Nake Daudi agĩikũrũka agĩthiĩ Werũ
wa Maoni. **2** Mũndũ ũmwe wa kũu Maoni, ũrĩa warĩ na
indo kũu Karimeli, aarĩ mũtongu mũno. Aarĩ na mbũri
ngiri ĩmwe na ng'ondu ngiri ithatũ, iria aamuraga guoya
kũu Karimeli. **3** Nake eetagwo Nabali, na mũtumia wake
eetagwo Abigaili. Aarĩ mũtumia mũũgĩ na mũthaka,
no mũthuuriwe, ũrĩa warĩ Mũkalebu, aarĩ mũũru na
mũkarĩ maũndũ-inĩ make. **4** Daudi arĩ werũ-inĩ nĩaiguire
atĩ Nabali nĩ ng'ondu aramura guoya. **5** Nĩ ũndũ ũcio
agĩtũma aanake ikũmi akĩmeera atĩrĩ, "Ambatai mũthiĩ
kũrĩ Nabali kũu Karimeli na mũmũgeithie mwĩĩtanĩtie
na niĩ. **6** Mwĩrei atĩrĩ; 'Ũrotũũra mĩaka mĩingĩ! Ũrogĩa
na ũgima, wee na nyũmba yaku! O na kĩrĩa gĩothe ũrĩ
nakĩo kĩroogĩa na ũhooreri! **7** "'Na rĩrĩ, ndĩraigua atĩ
nĩ hĩndĩ ya kũmura ng'ondu guoya. Rĩrĩa arĩithi aku
maarĩ hamwe na ithuĩ, tũtiamekire ũũru, na ihinda rĩrĩa
rĩothe maarĩ Karimeli gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩao
kĩorire. **8** Ũria ndungata ciaku na nĩigũkwĩra. Nĩ ũndũ
wa ũguo ĩka aanake acio akwa maũndũ mega, nĩgũkorwo
tũũkĩte hĩndĩ ya gĩkeno. Ndagũthaitha ũhe ndungata
ciaku na mũrũguo Daudi kĩrĩa gĩothe ũngĩmoonera.'"
9 Rĩrĩa andũ a Daudi maakinyire-rĩ, makĩhe Nabali
ndũmĩrĩri ĩyo ya Daudi. Nao magĩcooka magĩeterera.
10 Nabali agĩcookeria ndungata cia Daudi atĩrĩ, "Daudi
nũũ? Mũrũ wa Jesii ũyũ nĩ ũrĩkũ? Ndungata nyingĩ
nĩiroora ikoima kũrĩ aathani acio matukũ maya. **11** Nĩ
kĩĩ kĩngĩtũma njoe mĩgate yakwa, na maaĩ, na nyama
iria thĩnjĩire andũ akwa a kũmura ng'ondu guoya,
ndĩcihe andũ itooĩ kũrĩa moimĩte?" **12** Andũ acio a
Daudi makĩhũndũka, magĩcooka na thuutha. Hĩndĩ ĩrĩa
maakinyire, makĩheana ũhoro ũcio wothe. **13** Daudi
akĩĩra andũ ake atĩrĩ, "Mwĩohei hiũ cianyu cia njora!"
Nao makĩĩoha hiũ ciao cia njora, o nake Daudi akĩĩoha
rwake. Andũ ta magana mana makĩambata hamwe na
Daudi, nao andũ magana meerĩ magĩtigwo maikarĩtie
indo. **14** Na rĩrĩ, ũmwe wa ndungata cia Nabali akĩĩra
Abigaili mũtumia wa Nabali atĩrĩ, "Daudi nĩaratũmĩte
ndungata ciake kuuma werũ-inĩ irehere mwathi witũ
ngeithi, nake araciruma. **15** No andũ acio nĩmatwĩkire

wega. Matiatwĩkire ũũru, ihinda rĩothe rĩrĩa twarĩ kũu
mĩgũnda-inĩ hakuhĩ nao, na gũtirĩ kĩndũ kĩorire. **16**
Ũtukũ na mũthenya maarĩ ta rũthingo rwatũrigiicĩirie
hĩndĩ ciothe rĩrĩa twarĩithagia ng'ondu ciitũ gũkuhĩ
nao. **17** Rĩu-rĩ, wĩciirie wone ũrĩa wagĩrĩirwo nĩ gwĩka,
nĩ ũndũ mwanangĩko nĩũkuhĩrĩirie mwathi witũ na
nyũmba yake yothe. Nĩ mũndũ mwaganu ũũ atĩ gũtirĩ
mũndũ ũngĩmwarĩria." **18** Abigaili ndaateire ihinda.
Akĩoya mĩgate magana meerĩ, na mondo igĩrĩ cia ndibei,
na ng'ondu ithano ĩrĩ thĩnje, na ibaba ithano cia ngano
hĩhie, na imanjĩka igana cia thabibũ nyũmũ, na ikũmba
magana meerĩ cia ngũyũ, agĩciigĩrĩra ndigiri igũrũ.
19 Ningĩ akĩĩra ndungata ciake atĩrĩ, "Thiiagai mbere;
nĩngũmũrũmĩrĩra." No ndeerire mũthuuriwe Nabali
ũhoro ũcio. **20** Na rĩrĩa aathiiaga ahaicĩte ndigiri yake
agereire mũkuru warĩ kĩrĩma-inĩ, Daudi na andũ ake
magĩũka maikũrũkĩte na kũrĩa aarĩ, agĩcemania nao.
21 Daudi aakoretwo oiga atĩrĩ, "Warĩ wĩra wa tũhũ,
nĩĩ ngarorera mũndũ ũcio indo ciake kũu werũ-inĩ,
nĩgeetha gũtikagĩe kĩndũ o na kĩmwe gĩake gĩkũũra.
Nake andĩhĩte wega na ũũru. **22** Ngai aroherithia Daudi,
na amwĩke ũũru makĩria, ingĩgaatigia mũndũ mũrũme o
na ũmwe muoyo ũrĩa ũmũkoniĩ rũciũ rũciinĩ!" **23** Rĩrĩa
Abigaili onire Daudi, akĩhiũha kuuma igũrũ rĩa ndigiri
yake na akĩinamĩrĩra mbere ya Daudi aturumithĩtie
ũthiũ thĩ. **24** Akĩĩgũithia magũrũ-inĩ make, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Mwathi wakwa, reke ũũru ũyũ ũnjookerere ndĩ
nyiki. Ndagũthaitha, reke ndungata yaku ĩkwarĩrie;
ũthikĩrĩrie ũrĩa ndungata yaku ĩrenda kuuga. **25** Mwathi
wakwa aroaga kũrũmbũiya mũndũ ũcio mwaganu ti
Nabali. Ahaana o ta rĩĩtwa rĩake, rĩĩtwa rĩake riugĩte
mũndũ mũkĩĩgu, na akoragwo arĩ o mũkĩĩgu. No niĩ
ndungata yaku-rĩ, ndionire andũ acio mwathi wakwa
aatũmĩte. **26** "Na rĩrĩ, kuona atĩ wee mwathi wakwa,
Jehova nĩakweheranĩirie na ũiti wa thakame, na kwaga
kwĩrĩhĩria na moko maku-rĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova
atũũraga muoyo na ũrĩa wee ũtũũraga muoyo-rĩ, thũ
ciaku na arĩa othe mangĩenda gwĩka mwathi wakwa
ũũru marohaana ta Nabali. **27** Na ũreke kĩheo gĩkĩ, kĩrĩa
ndungata yaku ĩreheire mwathi wakwa, kĩnengerwo
andũ arĩa makũrũmĩrĩire. **28** Ndagũthaitha ũrekere
ndungata yaku ihĩtia rĩayo, nĩgũkorwo no nginya
Jehova agaatũma nyũmba ya mwathi wakwa ĩtuĩke
ya ũthamaki wa gũtũũra, tondũ arũaga mbaara cia
Jehova. Gũtikanoneke ũndũ mũũru thĩinĩ waku hĩndĩ
ĩrĩa yothe ũgũtũũra muoyo. **29** O na kũngĩkorwo
kũrĩ mũndũ ũgũthingatĩte akũrute muoyo-rĩ, muoyo
wa mwathi wakwa nĩũgakorwo wohanĩtio wega na
kĩohe kĩa arĩa marĩ muoyo nĩ Jehova Ngai waku. No
mĩoyo ya thũ ciaku nĩakamĩikia kũraihu ta ĩikĩtio na
kĩgũtha. **30** Rĩrĩa Jehova agaakorwo ekĩte mwathi wakwa
maũndũ mothe mega marĩa eeranĩire mamũkoniĩ, na
akorwo agũtuĩte mũtongoria wa gũtongoragia Isiraeli-
rĩ, **31** mwathi wakwa ndakanakorwo arĩ na mũrigo
wa kũmũritũhĩra thĩinĩ wa thamiri yake nĩ ũndũ
wa gũitithia thakame hatarĩ na gĩtũmi kana akorwo
erĩhĩirie. Na hĩndĩ ĩrĩa Jehova akaarehera mwathi wakwa
ũhootani-rĩ, ũkaaririkana ndungata yaku." **32** Daudi
akĩĩra Abigaili atĩrĩ, "Jehova, Ngai wa Isiraeli, arogoocwo,
ũcio ũgũtũmire ũmũthĩ ũũke ũcemanie na niĩ. **33**
Ũrorathimwo nĩ ũndũ wa itua rĩaku rĩega na kũngiria
ndigaite thakame ũmũthĩ, na ndikerĩhĩrie na moko
makwa. **34** Tiga nĩ ũguo-rĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova,
Ngai wa Isiraeli, atũũraga muoyo, ũcio ũgiririe ngũgere
ngero, korwo ndũnooka na ihenya kũndũnga-rĩ, gũtirĩ
mũndũ mũrũme o na ũmwe ũkoniĩ Nabali ũngĩakorwo
arĩ muoyo gũgĩkĩa." **35** Ningĩ Daudi akĩamũkĩra kĩrĩa
aamũreheire kuuma guoko-inĩ gwake, na akĩmwĩra atĩrĩ,
"Inũka na thayũ. Nĩndaigua ũhoro waku na nĩndetĩkĩra
ihooya rĩaku." **36** Rĩrĩa Abigaili aathiire kũrĩ Nabali,
akĩmũkora arĩ nyũmba thĩinĩ arugithĩtie iruga ta rĩa
mũthamaki. Ngoro yake yarĩ njanjamũku na aarĩ mũrĩĩu
mũno. Nĩ ũndũ ũcio ndarĩ ũndũ aamwĩrire nginya
rĩrĩa gwakĩire. **37** Ningĩ rũciinĩ gwakĩa, rĩrĩa Nabali
aarĩĩũkirwo, mũtumia wake akĩmwĩra maũndũ macio
mothe; ngoro yake ĩgĩkira, akĩhaana ta ihiga. **38** Thuutha
wa mĩthenya ta ikũmi, Jehova akĩgũtha Nabali, nake
agĩkua. **39** Hĩndĩ ĩrĩa Daudi aaiguire atĩ Nabali nĩakuĩte,
akiuga atĩrĩ, "Jehova arogoocwo, ũrĩa ũndũĩrĩire mbaara
iitũ na Nabali nĩ ũndũ wa kũũnyarara. Nĩagirĩrĩirie
ndungata yake ndĩgeeke ũũru, na agacookereria Nabali
ũũru wake we mwene." Daudi agĩcooka agĩtũmanĩra
Abigaili, akĩmũũria atuĩke mũtumia wake. **40** Ndungata
ciake igĩthiĩ Karimeli, ikĩĩra Abigaili atĩrĩ, "Daudi
nĩatũtũmĩte kũrĩ we tũgũtware ũgatuĩke mũtumia
wake." **41** Akĩĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ,
akĩmeera atĩrĩ, "Niĩ ndungata yanyu ya mũndũ-wa-
nja ndĩ haha, nĩndĩhaarĩirie gũtungatĩra na gũthambia
magũrũ ma ndungata cia mwathi wakwa." **42** Abigaili
akĩhaica ndigiri na ihenya, agĩthiĩ na airĩtu ake atano
a kũmũtungataga, agĩtwarana hamwe na andũ acio
maatũmĩtwo nĩ Daudi, agĩtuĩka mũtumia wake. **43** Daudi
nĩahikĩtie Ahinoamu wa Jezireeli, nao eerĩ maarĩ atumia
ake. **44** No Saũlũ nĩaheanĩte mwarĩ Mikali, mũtumia
wa Daudi, kũrĩ Palitieli wa Laishi, ũrĩa warĩ wa kuuma
Galimu.

26 Na rĩrĩ, andũ a Zifu magĩthiĩ kũrĩ Saũlũ kũu Gibea
makĩmwĩra atĩrĩ, "Githĩ Daudi ndehithĩte karĩma
ka Hakila, karĩa kang'etheire Jeshimoni?" **2** Nĩ ũndũ
ũcio Saũlũ agĩikũrũka nginya Werũ wa Zifu, arĩ na andũ
ake ngiri ithatũ a Isiraeli arĩa maathuurĩtwo, mathiĩ
magacarie Daudi kuo. **3** Saũlũ akĩamba hema ciake
njĩra-inĩ hakuhĩ na kĩrĩma kĩa Hakila kĩrĩa kĩng'etheire
Jeshimoni, nowe Daudi agĩikara kũu werũ-inĩ. Rĩrĩa onire
atĩ Saũlũ nĩamũrũmĩrĩire kũu-rĩ, **4** agĩtũma athigaani
na akĩmenya atĩ ti-itherũ Saũlũ nĩakinyĩte kuo. **5**
Nake Daudi akiumagara agĩthiĩ harĩa Saũlũ aambĩte
hema. Akĩona harĩa Saũlũ na Abineri mũrũ wa Neri,
mwathi wa mbũtũ cia ita, maakomete. Saũlũ aakomete
thĩinĩ wa kambĩ, nacio mbũtũ cia ita ikaamba hema
ikamũthiũrũrũkĩria. **6** Daudi agĩcooka akĩũria Ahimeleku
ũrĩa Mũhiti, na Abishai mũrũ wa Zeruia, mũrũ wa nyina
na Joabu, atĩrĩ, "Nũũ ũgũikũrũkania na niĩ kambĩ-inĩ
harĩa Saũlũ arĩ?" Abishai akiuga atĩrĩ, "Nĩtũgũthiĩ nawe."
7 Nĩ ũndũ ũcio Daudi na Abishai magĩthiĩ kũrĩ ita rĩu
ũtukũ, nake Saũlũ aarĩ kũu kambĩ thĩinĩ akomete toro,
na itimũ rĩake rĩhaandĩtwo hakuhĩ na mũtwe wake. Nake
Abineri na thigari maakomete makamũthiũrũrũkĩria. **8**
Abishai akĩĩra Daudi atĩrĩ, "Ũmũthĩ Ngai nĩaneanĩte thũ

yaku moko-inĩ maku. Na rĩrĩ, reke ndĩmũthecithanie na
thĩ na itimũ rĩakwa, itheeca o rĩmwe; ndikũmũtheeca
keerĩ." **9** No Daudi akĩĩra Abishai atĩrĩ, "Tiga kũmũniina!
Nũũ ũngĩtambũrũkia guoko ookĩrĩre ũrĩa mũitĩrĩrie
maguta wa Jehova, na atuĩke ndehĩtie?" **10** Ningĩ akiuga
atĩrĩ, "Ti-itherũ, o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo,
Jehova we mwene nĩwe ũkũmũhũũra; kana ihinda
rĩake rĩkinye, agĩkue, kana athiĩ mbaara-inĩ, agathirĩre
kuo. **11** No Jehova arongiria ndambũrũkie guoko kũrĩ
ũrĩa mũitĩrĩrie maguta wa Jehova, ndĩmũũkĩrĩre. Na
rĩrĩ, oya itimũ na mbũthũ ya maaĩ icio irĩ hakuhĩ
na mũtwe wake, twĩthiĩre." **12** Nĩ ũndũ ũcio Daudi
akĩoya itimũ na mbũthũ ya maaĩ icio ciarĩ hakuhĩ na
mũtwe wa Saũlũ, magĩthiĩ. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
wonire kana akĩmenya ũhoro ũcio, o na gũtirĩ mũndũ
wokĩrire. Othe maarĩ toro, nĩgũkorwo Jehova nĩatũmĩte
manyiitwo nĩ toro mũnene. **13** Daudi agĩcooka akĩringa
mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, akĩrũgama kĩrĩma-igũrũ handũ
haraaya; naho nĩ haarĩ itĩĩna inene gatagatĩ kao. **14** Nake
akĩanĩrĩra, agĩĩtana kũrĩ ita rĩu rĩa Saũlũ, na kũrĩ Abineri
mũrũ wa Neri, akĩũria atĩrĩ, "Anga ndũkũnjookeria,
Abineri?" Abineri akĩmũũria atĩrĩ, "Wee nĩwe ũ ũreta
mũthamaki?" **15** Daudi akiuga atĩrĩ, "Githĩ ndũrĩ mũndũ
mũrũme? Ningĩ-rĩ, nũũ ũtariĩ ta we thĩinĩ wa Isiraeli? Nĩ
kĩĩ kĩagiria ũrangĩre mũthamaki, ũcio mwathi waku? Nĩ
harĩ mũndũ ũgũũkĩte kũniina mũthamaki ũcio mwathi
waku. **16** Ũguo wee wĩkĩte ti ũndũ mwega. Ti-itherũ o
ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, wee na andũ aku
mwagĩrĩirwo nĩ kũũragwo, nĩ ũndũ mũtiinarangĩra
mwathi wanyu, ũcio mũitĩrĩrie maguta wa Jehova. Ta
rorai hau mũrĩ. Itimũ rĩa mũthamaki na mbũthũ yake ya
maaĩ iria ciuma hakuhĩ na mũtwe wake irĩ ha?" **17** Saũlũ
akĩmenya mũgambo wa Daudi, akĩũria atĩrĩ, "Ũcio nĩ
mũgambo waku, Daudi, mũrũ wakwa?" Daudi agĩcookia
atĩrĩ, "Ĩĩ nĩguo, wee mũthamaki, mwathi wakwa." **18**
Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ kĩratũma mwathi
wakwa aingatithie ndungata yake? Nĩ atĩa njĩkĩte, na nĩ
ũũru ũrĩkũ nyonetwo naguo? **19** Atĩrĩrĩ, reke mũthamaki
mwathi wakwa athikĩrĩrie ũhoro wa ndungata yake.
Angĩkorwo Jehova nĩwe ũkũringĩrĩirie ũnjũkĩrĩre-rĩ,
aroĩtĩkĩra igongona. No angĩkorwo nĩ andũ mekĩte
ũguo-rĩ, marogwatwo nĩ kĩrumi marĩ mbere ya Jehova!
Nĩmanyingatĩte, njeherere gĩcunjĩ gĩakwa harĩ igai rĩa
Jehova, na makoiga atĩrĩ, 'Thiĩ ũgatungatĩre ngai ingĩ.'
20 Na rĩrĩ, ndũkareke thakame yakwa ĩitĩke thĩ haraaya
na harĩa Jehova arĩ. Mũthamaki wa Isiraeli oimagarĩte
agacarie thuya, ta ũrĩa mũndũ aguĩmaga ngware irĩma-
inĩ." **21** Nake Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, "Niĩ nĩnjĩhĩtie. Cooka,
wee Daudi, mũrũ wakwa. Nĩ ũndũ nĩ wonire muoyo
wakwa ũrĩ wa goro ũmũthĩ, ndikaageria gũkũgera ngero
rĩngĩ. Ti-itherũ nĩnjĩkĩte ta mũndũ mũkĩĩgu, na ngahĩtia
makĩria." **22** Nake Daudi agĩcookia atĩrĩ, "Ĩ rĩĩrĩ itimũ rĩa
mũthamaki. Reke ũmwe wa aanake acio aku oke arĩgĩĩre.
23 Jehova nĩwe ũrĩhaga o mũndũ nĩ ũndũ wa ũthingu
wake, na wĩhokeku wake. Jehova nĩegũkũneanĩte moko-
inĩ makwa ũmũthĩ, no niĩ ndingĩtambũrũkia guoko
njũkĩrĩre ũrĩa mũitĩrĩrie maguta wa Jehova. **24** Ti-itherũ
o ta ũguo niĩ nyonete muoyo waku ũrĩ wa goro ũmũthĩ,
Jehova arotũma muoyo wakwa o naguo woneke ũrĩ wa
goro, na aahonokie kuuma mathĩĩna-inĩ mothe." **25**
Saũlũ agĩcooka akĩĩra Daudi atĩrĩ, "Ũrorathimwo, wee
mũrũ wakwa, Daudi; nĩũgeeka maũndũ manene, na ti-
itherũ nĩũkahootana." Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩthiĩ, nake
Saũlũ akĩhũndũka, akĩinũka.

27 No rĩrĩ, Daudi agĩĩciiria atĩrĩ, "Mũthenya ũmwe
nĩndĩrĩniinwo nĩ guoko gwa Saũlũ. Ũndũ ũrĩa
mwega ingĩĩka nĩ kũũrĩra bũrũri wa Afilisti. Hĩndĩ
ĩyo Saũlũ nĩagatiga kũnjaria kũndũ o na kũ thĩinĩ wa
Isiraeli, na niĩ nĩngehonokia guoko-inĩ gwake." **2** Nĩ
ũndũ ũcio Daudi na andũ magana matandatũ arĩa
maarĩ nake makiuma, magĩthiĩ kũrĩ Akishi mũrũ wa
Maoku, mũthamaki wa Gathu. **3** Daudi na andũ ake
magĩtũũrania na Akishi kũu Gathu. Mũndũ o mũndũ
aarĩ na andũ a nyũmba yake, na Daudi aarĩ na atumia
ake eerĩ: Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili wa Karimeli,
mũtumia wa ndigwa wa Nabali. **4** Rĩrĩa Saũlũ eerirwo atĩ
Daudi nĩorĩire Gathu, ndaacookire kũmũcaria rĩngĩ. **5**
Ningĩ Daudi akĩĩra Akishi atĩrĩ, "Angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte
maitho-inĩ maku-rĩ, reke heo handũ itũũra-inĩ rĩmwe
rĩa bũrũri ũyũ, ngatũũre kuo. Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ndungata
yaku ĩtũũre itũũra rĩa ũthamaki hamwe nawe?" **6** Nĩ
ũndũ ũcio Akishi akĩmũhe Zikilagi mũthenya o ro ũcio,
narĩo rĩtũire rĩrĩ rĩa athamaki a Juda kuuma hĩndĩ ĩyo. **7**
Daudi agĩikara bũrũri wa Afilisti mwaka ũmwe na mĩeri
ĩna. **8** Na rĩrĩ, Daudi na andũ ake makĩambata magĩthiĩ
magĩtharĩkĩra andũ a Geshuru, na Agirizi na Aamaleki.
(Kuuma tene andũ acio maatũũraga thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa
ũthiĩte ũgakinya Shuri na Misiri.) **9** Rĩrĩa rĩothe Daudi
aatharĩkagĩra kũndũ, ndaatigagia mũndũ mũrũme kana
mũndũ-wa-nja muoyo, aamoragaga agataha ng'ondu na
ng'ombe, na ndigiri na ngamĩĩra, na nguo. Thuutha ũcio
agacooka agathiĩ kũrĩ Akishi. **10** Rĩrĩa Akishi aamũũria
atĩrĩ, "Uuma gũtharĩkĩra kũ ũmũthĩ?" Daudi akamwĩra
atĩrĩ, "Nyuma gũtharĩkĩra Negevu kũu Juda," kana
"Gũtharĩkĩra Negevu ya Jerameeli," kana "Gũtharĩkĩra
Negevu ya Akeni." **11** Ndaatigirie mũndũ mũrũme
kana mũndũ-wa-nja muoyo nĩguo matwarwo Gathu,
nĩ ũndũ eeciririe atĩrĩ, "Maahota gũtũcuukanĩrĩra
moige atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Daudi ekĩte.'" Na ũcio nĩguo
warĩ mũtugo wake hĩndĩ ĩrĩa yothe aatũũrire bũrũri wa
Afilisti. **12** Nake Akishi nĩehokete Daudi na akeĩraga
atĩrĩ, "Nĩatuĩkĩte kĩndũ gĩthũũre kũrĩ andũ ake a Isiraeli,
na egũtuĩka ndungata yakwa nginya tene."

28 Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Afilisti makĩũngania
mbũtũ ciao makarũe na Isiraeli. Akishi akĩĩra
Daudi atĩrĩ, "No nginya ũmenye atĩ wee na andũ aku
nĩmũgatwarana na niĩ ita-inĩ." **2** Daudi akĩmwĩra atĩrĩ,
"Hĩndĩ ĩyo nĩguo ũrĩĩonera ũrĩa ndungata yaku ĩngĩhota
gwĩka." Akishi akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ũguo nĩ wega, na
niĩ nĩngũgũtua mũnangĩri wa hĩndĩ ciothe." **3** Hĩndĩ ĩyo
Samũeli nĩakuĩte, na Isiraeli othe makamũcakaĩra na
makamũthika itũũra-inĩ rĩake rĩa Rama. Saũlũ, nake
nĩaingatĩte ago na aragũri makoima bũrũri ũcio. **4**
Afilisti makĩũngana na magĩthiĩ makĩamba hema ciao
kũu Shunemu, nake Saũlũ agĩcookanĩrĩria andũ a Isiraeli
othe na akĩamba hema kũu Giliboa. **5** Hĩndĩ ĩrĩa Saũlũ,
onire mbũtũ ya ita ya Afilisti, agĩĩtigĩra; ngoro yake
ĩkĩiyũrwo nĩ guoya. **6** Nake agĩtuĩria ũhoro kuuma kũrĩ
Jehova, no Jehova ndaigana kũmũcookeria na irooto

kana Urimu, o na kana anabii. 7 Saũlũ agĩcooka akĩĩra
ndungata ciake atĩrĩ, "Njarĩriai mũndũ-wa-nja mũragũri,
nĩguo thiĩ ngatuĩrie ũhoro kuuma kũrĩ we." Nao makiuga
atĩrĩ, "Nĩ kũrĩ mũragũri ũmwe kũu Eni-Dori." 8 Nĩ
ũndũ ũcio Saũlũ agĩkĩĩgarũra nĩguo ndakamenyeke,
akĩĩhumba nguo ingĩ, na we na andũ eerĩ magĩthiĩ ũtukũ
kũrĩ mũndũ-wa-nja ũcio. Akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndagũrĩra
na roho, na ũndehere mũndũ ũrĩa ngũgweta." 9 No
mũndũ-wa-nja ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Ti-itherũ nĩũũĩ
ũrĩa Saũlũ ekĩte, nĩaniinĩte ago na aragũri kuuma
bũrũri ũyũ. Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte wambĩre muoyo wakwa
mũtego ũndehere gĩkuũ gĩakwa?" 10 Saũlũ akĩĩhĩta
harĩ we na rĩĩtwa rĩa Jehova, akiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ
o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, ndũkũherithio
nĩ ũndũ wa ũndũ ũyũ." 11 Ningĩ mũndũ-wa-nja ũcio
akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ mũndũ ũrĩkũ ngũkũrehithĩria?"
Akiuga atĩrĩ, "Rehe Samũeli." 12 Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ-wa-
nja ũcio onire Samũeli, agĩkayũrũrũka na mũgambo
mũnene, akĩĩra Saũlũ atĩrĩ, "Waheenia nĩkĩ? Wee nĩwe
Saũlũ!" 13 Mũthamaki nake akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga
gwĩtigĩra. Nĩ kĩĩ ũroona?" Mũndũ-wa-nja ũcio akiuga
atĩrĩ, "Ndĩrona roho uumĩte na thĩ." 14 Akĩũria atĩrĩ,
"Ahaana atĩa?" Nake akiuga atĩrĩ, "Nĩ mũndũ mũkũrũ
ũraambata ehumbĩte nguo ndaaya." Hĩndĩ ĩyo Saũlũ
akĩmenya atĩ ũcio aarĩ Samũeli, akĩinamĩrĩra, agĩkoma
na nda, agĩturumithia ũthiũ thĩ. 15 Samũeli akĩũria
Saũlũ atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ũũthiĩnie, ũkandehithia
gũkũ?" Saũlũ akiuga atĩrĩ, "Ndĩ mũnyamarĩku mũno.
Afilisti nĩmararũa na niĩ, na Ngai nĩanjehereire, akaaga
kũnjookeria ũhoro na njĩra ya anabii, kana ya irooto. Nĩ
ũndũ ũcio ndagwĩta ũnjĩĩre ũrĩa ngwĩka." 16 Samũeli
akiuga atĩrĩ, "Ũgũkĩnjũũria nĩkĩ, kuona atĩ rĩu Jehova
nĩakwehereire na agatuĩka thũ yaku? 17 Jehova nĩekĩte
o ta ũrĩa oigire na kanua gakwa. Jehova nĩagũtunyĩte
ũthamaki uume moko-inĩ maku, na akaũnengera
mũndũ wa itũũra rĩaku, nĩwe Daudi. 18 Nĩ ũndũ wee
ndwathĩkĩire Jehova, kana ũgĩkinyĩria Amaleki mang'ũrĩ
make mahiũ, nĩkĩo Jehova agwĩkĩte ũguo ũmũthĩ. 19
Jehova nĩegũkũneana, wee hamwe na Isiraeli, kũrĩ
Afilisti, na rũciũ wee na ariũ aku mũgaakorwo mũrĩ
hamwe na niĩ. Jehova nĩagacooka aneane mbũtũ cia ita
cia Isiraeli kũrĩ Afilisti." 20 O hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩgũa,
agĩĩtambũrũkia thĩ aiyũrĩtwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa
ũhoro ũcio wa Samũeli. Hinya wake ũgĩthira, tondũ
ndaarĩĩte kĩndũ mũthenya ũcio wothe o na ũtukũ.
21 Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ-wa-nja ũcio okire kũrĩ Saũlũ na
akĩona ũrĩa aamakĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ, ndungata
yaku ya mũndũ-wa-nja nĩĩgwathĩkĩire. Ndatwarĩrĩria
muoyo wakwa ũgwati-inĩ, ndeeka ũrĩa ũnjĩĩrire njĩke.
22 Rĩu ndagũthaitha, thikĩrĩria ndungata yaku, ũreke
ngũhe tũirio nĩguo ũrĩe ũgĩe na hinya ũhote gũthiĩ
rũgendo." 23 Nake akĩrega, akiuga atĩrĩ, "Ndikũrĩa."
No andũ ake makĩnyiitanĩra hamwe na mũndũ-wa-nja
ũcio, makĩmũringĩrĩria, nake akĩmaigua. Agĩũkĩra hau
thĩ agĩikarĩra ũrĩrĩ. 24 Mũndũ-wa-nja ũcio nĩ aarĩ na
njaũ noru kũu nyũmba, ĩrĩa aathĩnjire o narua. Akĩoya
mũtu, akĩũkanda na akĩruga mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya
kũimbia. 25 Agĩcooka agĩtwarĩra Saũlũ na andũ ake,
nao makĩrĩa. Na ũtukũ o ro ũcio magĩũkĩra magĩthiĩ.

29 Na rĩrĩ, Afilisti magĩcokanĩrĩria mbũtũ ciao cia ita
kũu Afeku, nao Isiraeli makĩamba hema hakuhĩ
na gĩthima kĩrĩa kĩarĩ kũu Jezireeli. 2 Na rĩrĩa aathani
a Afilisti maahĩtũkaga na ikundi ciao cia magana na
cia ngiri, Daudi na andũ ake maathiiaga marĩ thuutha
hamwe na Akishi. 3 Anene acio a ita rĩa Afilisti
makĩũria atĩrĩ, "Nĩ atĩa ũhoro wa Ahibirania aya?"
Akishi agĩcookia atĩrĩ, "Githĩ ũyũ ti Daudi, ũrĩa warĩ
mũnene wa Saũlũ mũthamaki wa Isiraeli? Akoretwo
arĩ hamwe na niĩ makĩria ma mwaka ũmwe na kuuma
mũthenya ũrĩa oimire gwa Saũlũ, nginyagia ũmũthĩ,
ndirĩ ndamuona na ihĩtia." 4 No anene a mbũtũ
cia ita cia Afilisti makĩmũrakarĩra, makĩmwĩra atĩrĩ,
"Ĩra mũndũ ũyũ ahũndũke nĩguo acooke handũ harĩa
wamũheire. Ndegũthiĩ hamwe na ithuĩ mbaara-inĩ
ndakae gũtũgarũrũka rĩrĩa tũrarũa. Nĩ ũndũ ũngĩ ũrĩkũ
mũndũ ũyũ angĩĩka maiguithanie na mwathi wake, tiga
kũũraga andũ aitũ? 5 Githĩ ũyũ ti Daudi ũrĩa mainĩire
nyĩmbo-inĩ ciao ũũ: "'Saũlũ nĩeyũragĩire andũ ngiri
nyingĩ, nake Daudi akooraga ngiri makũmi maingĩ'?" 6
Nĩ ũndũ ũcio Akishi agĩĩta Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ti-
itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩũkoretwo ũrĩ
mwĩhokeku, na no njigue wega tũgĩtungata hamwe nawe
ita-inĩ. Kuuma mũthenya ũrĩa wokire kũrĩ niĩ nginya rĩu,
ndirĩ ndoona ihĩtia rĩaku, no anene aya a mbũtũ cia ita
matingĩgwĩtĩkĩra. 7 Hũndũka ũthiĩ na thayũ; ndũgeeke
ũndũ ũngĩrakaria anene a Afilisti." 8 Daudi akĩũria atĩrĩ,
"Nĩ atĩa njĩkĩte? Nĩ atĩa wonete mũũru na ndungata
yaku kuuma mũthenya ũrĩa ndookire kũrĩ we nginya
rĩu? Nĩ kĩĩ gĩkũgiria thiĩ ngarũe na thũ cia mũthamaki,
mwathi wakwa?" 9 Akishi akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩnjũũĩ
atĩ ũkoretwo ũrĩ mwega maitho-inĩ makwa ta mũraika
wa Ngai; no rĩrĩ, anene a mbũtũ cia ita rĩa Afilisti
moigĩte atĩrĩ, 'Ũcio ndangĩĩtĩkĩrio atwarane na ithuĩ
kũu mbaara-inĩ.' 10 Rĩu rooka gũũkĩra rũciinĩ tene,
hamwe na ndungata cia mwathi waku iria mũũkĩte
nacio, na muume gũkũ rũciinĩ gũgĩthererũka." 11 Nĩ
ũndũ ũcio Daudi na andũ ake makĩrooka gũũkĩra rũciinĩ
tene nĩguo macooke bũrũri-inĩ wa Afilisti, nao Afilisti
makĩambata magĩthiĩ Jezireeli.

30 Na rĩrĩ, Daudi na andũ ake maakinyire Zikilagi
mũthenya wa gatatũ. Nao Amaleki magĩkorwo nĩ
matharĩkĩire Negevu na Zikilagi. Nĩmahũrĩte Zikilagi na
makarĩcina, 2 na nĩmatahĩte andũ-a-nja arĩa othe maarĩ
kuo, andũ ethĩ o na arĩa akũrũ. Matiigana kũũraga
mũndũ o na ũmwe, no nĩmamakuuire magĩthiĩ nao. 3
Rĩrĩa Daudi na andũ ake mookire Zikilagi, maakorire
rĩcinĩtwo na mwaki, na atumia ao na ariũ ao na airĩtu
ao magatahwo. 4 Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake
makĩrĩra maanĩrĩire nginya makĩaga hinya wa kũrĩra
rĩngĩ. 5 Atumia a Daudi eerĩ nĩmatahĩtwo, Ahinoamu
wa Jezireeli, na Abigaili ũrĩa warĩ mũtumia wa ndigwa
wa Nabali kuuma Karimeli. 6 Daudi akĩnyariirĩka mũno
nĩ ũndũ andũ nĩmaciirĩire kũmũhũũra na mahiga; o
mũndũ arĩ na marũrũ ngoro nĩ ũndũ wa aanake na airĩtu
ake. No Daudi akĩgĩa na hinya thĩinĩ wa Jehova Ngai
wake. 7 Daudi agĩcooka akĩĩra Abiatharu, mũthĩnjĩri-
Ngai, mũrũ wa Ahimeleku atĩrĩ, "Ndeehera ebodi." Nake
Abiatharu akĩmũrehera ebodi, 8 nake Daudi agĩtuĩria

ũhoro kũrĩ Jehova, akĩũria atĩrĩ, “Nyingatithie mbũtũ
ĩyo ĩtũtharĩkĩire? Nĩngũmĩkinyĩra?” Akĩmũcookeria
atĩrĩ, “Mĩrũmĩrĩre, hatarĩ nganja nĩũkũmĩkinyĩra na
nĩũkũhota gũcookia kĩrĩa gĩtahe.” **9** Daudi na andũ
magana matandatũ arĩa maarĩ hamwe nake magĩkinya
Mũkuru wa Besori, harĩa amwe ao maatigirwo thuutha,
10 nĩgũkorwo andũ ta magana meerĩ maarĩ anogu mũno,
makĩremwo nĩ kũringa mũkuru ũcio. No Daudi na andũ
magana mana magĩthiĩ na mbere kũmarũmĩrĩra. **11** Nao
magĩkorerera Mũmisiri werũ-inĩ, makĩmũtwara kũrĩ
Daudi. Makĩmũhe maaĩ ma kũnyua na irio cia kũrĩa, **12**
na kĩenyũ kĩa ngũyũ hihe na imanjĩka igĩrĩ cia thabibũ
nyũmithie. Akĩrĩa agĩcookwo nĩ hinya, nĩ ũndũ ndaarĩte
irio kana akanyua maaĩ handũ ha mĩthenya ĩtatũ, ũtukũ
na mũthenya. **13** Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “We ũrĩ wa ũ
na uumĩte kũ?” Agĩcookia atĩrĩ, “Ndĩ Mũmisiri, ngombo
ya mũndũ Mũamaleki. Mwathi wakwa aandiganĩirie
ndarũara, mĩthenya ĩtatũ ĩthirĩte. **14** Nĩtwatharĩkĩire
Negevu ya Akerethi, na rũgongo rwa bũrũri wa Juda,
na Negevu ya Kalebu, na tũgĩcina Zikilagi.” **15** Daudi
akĩmũũria atĩrĩ, “Wahota kũndongoria ũnjikũrũkie kũrĩ
mbũtũ ĩyo ĩraatharĩkĩire?” Mũndũ ũcio agĩcookia atĩrĩ,
“Wĩhĩte na mwĩhĩtwa mbere ya Ngai atĩ ndũkũnjũraga,
kana ũneane kũrĩ mwathi wakwa, na nĩngũgũtwara,
tũikũrũke tũthiĩ kũrĩa marĩ.” **16** Agĩtongoria Daudi,
magĩikũrũka, nao makĩmakora kũu, maharaganĩte
bũrũri-inĩ ũcio, makĩrĩa na makĩnyua, magĩĩkenagia nĩ
ũndũ wa ũrĩa maatahĩte indo nyingĩ kuuma bũrũri wa
Afilisti, na kuuma Juda. **17** Daudi akĩmahũũra kuuma
hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia nginya hwaĩ-inĩ wa mũthenya ũyũ
ũngĩ, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe worire, tiga o aanake
magana mana arĩa maahaicire ngamĩĩra ciao makĩũra.
18 Daudi agĩcookia indo ciothe iria Aamaleki maakuuĩte,
o hamwe na atumia ake eerĩ. **19** Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe
kĩagire: mũndũ mwĩthĩ kana mũkũrũ, kamwana kana
kairĩtu, indo iria ciothe ciatahĩtwo kana kĩndũ o gĩothe
kĩrĩa maakuuĩte. Daudi agĩcookithia indo ciothe. **20**
Nake akĩoya ndũũru ciothe cia mbũri na ng’ombe, nao
andũ ake magĩcitwara mbere ya mahiũ marĩa mangĩ,
makiugaga atĩrĩ, “Ici nĩ indo iria Daudi aatahĩte.” **21**
Ningĩ Daudi agĩkinya harĩ andũ arĩa magana meerĩ
arĩa maanogete mũno makaremwo nĩ kũmũrũmĩrĩra
na magatigwo thuutha hau mũkuru-inĩ wa Besori.
Magĩũka gũthagaana Daudi na andũ arĩa maarĩ nake.
Rĩrĩa Daudi na andũ ake maakuhĩrĩirie, akĩmageithia.
22 No andũ arĩa othe aaganu na arĩa a haaro thĩinĩ wa
arũmĩrĩri a Daudi makiuga atĩrĩ, “Tondũ matiathiire
hamwe na ithuĩ-rĩ, tũtikũgayana nao indo cia gũtahwo
iria tũcookithĩtie. No rĩrĩ, o mũndũ no oe mũtumia
wake na ciana athiĩ.” **23** Daudi agĩcookia atĩrĩ, “Aca, ariũ
a baba, mũtingĩĩka ũguo na indo iria Jehova atũheete.
Nĩatũgitĩire na akaneana mbũtũ iria ciatũũkĩrĩire moko-
inĩ maitũ. **24** Nũũ ũngĩthikĩrĩria ũguo mũroiga? Igai rĩa
mũndũ ũrĩa watigirwo akĩrora indo rĩkũiganana na rĩa
ũrĩa waikũrũkire agĩthiĩ mbaara-inĩ. Othe mekũgayana
o ũndũ ũmwe.” **25** Daudi agĩtua ũndũ ũcio ũtuĩke
kĩrĩra na watho wa kũrũmagĩrĩrwo kũu Isiraeli kuuma
mũthenya ũcio nginya ũmũthĩ. **26** Rĩrĩa Daudi aakinyire
Zikilagi, agĩtũmĩra athuuri a Juda arĩa maarĩ arata ake
indo imwe cia iria ciatahĩtwo, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkĩ
nĩ kĩheo kĩanyu harĩ indo iria itahĩtwo kuuma kũrĩ
thũ cia Jehova.” **27** Agĩcitũmĩra arĩa maarĩ Betheli, na
Ramothu-Negevu, na Jatiri; **28** na arĩa maarĩ Aroeri, na
Sifimothu, na Eshitemoa, **29** na Rakali; na arĩa maarĩ
matũũra ma Ajerameeli, na Akeni; **30** o na arĩa maarĩ
Horoma, na Bori-Ashani, na Athaki, **31** na Hebironi;
na arĩa maarĩ kũndũ guothe kũrĩa Daudi na andũ ake
moorũũrĩte.

31 Na rĩrĩ, Afilisti makĩhũũrana na Isiraeli; nao andũ
a Isiraeli makĩmoorĩra, na aingĩ ao makĩũragĩrwo
kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. **2** Afilisti makĩhatĩrĩria
Saũlũ na ariũ ake mũno, na makĩũraga ariũ acio ake,
Jonathani, na Abinadabu, na Malikishua. **3** Na rĩrĩ,
mbaara nĩyaneneheire Saũlũ mũno mũno, na rĩrĩa
aikia a mĩguĩ maamũkinyĩrire, makĩmũguraria mũno. **4**
Nake Saũlũ akĩĩra mũkuui wake wa indo cia mbaara
atĩrĩ, “Comora rũhiũ rwaku rwa njora ũũthece naruo,
nĩguo andũ aya mataruaga matigooke maatheece na
maanyararithie.” No rĩrĩ, mũkuui ũcio wake wa indo cia
mbaara agĩĩtigĩra mũno, akĩrega gwĩka ũguo; nĩ ũndũ
ũcio Saũlũ akĩoya rũhiũ rwake rwa njora, akĩrũgwĩra.
5 Rĩrĩa mũkuui wake wa indo cia mbaara onire atĩ
Saũlũ nĩakua-rĩ, o nake akĩgwĩra rũhiũ rwake rwa njora,
agĩkua. **6** Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ, na ariũ ake atatũ, na
mukuui wake wa indo cia mbaara, na andũ ake othe
magĩkua hamwe mũthenya o ro ũcio. **7** Rĩrĩa andũ
a Isiraeli arĩa maarĩ mwena ũcio ũngĩ wa kĩanda na
arĩa maarĩ mũrĩmo wa Jorodani moonire atĩ mbũtũ
ya ita ya Isiraeli nĩyoora, na atĩ Saũlũ na ariũ ake
nĩmakuĩte-rĩ, magĩtiganĩria matũũra mao makĩũra. Nao
Afilisti magĩthiĩ magĩtũũra kuo. **8** Mũthenya ũyũ ũngĩ,
Afilisti magĩthiĩ kũbora ciimba, magĩkora Saũlũ na ariũ
ake atatũ makuĩte kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. **9** Nao
makĩmũtinia mũtwe na makĩoya indo ciake cia mbaara,
magĩcooka magĩtũma andũ mathiĩ bũrũri wothe wa
Afilisti makaanĩrĩre ũhoro ũcio thĩinĩ wa hekarũ ya
mĩhianano yao ya kũhooywo, na kũrĩ andũ ao. **10**
Makĩiga indo cia Saũlũ cia mbaara thĩinĩ wa hekarũ ya
Ashitarothu, na mwĩrĩ wake makĩwoherera rũthingo-
inĩ rwa Bethi-Shani. **11** No rĩrĩa andũ a Jabeshi-Gileadi
maaiguire ũrĩa Afilisti meekĩte Saũlũ-rĩ, **12** njamba
ciao cia ita igĩthiĩ ũtukũ wothe nginya Bethi-Shani.
Makĩruta mwĩrĩ wa Saũlũ na ya ariũ ake atatũ kuuma
rũthingo-inĩ rwa Bethi-Shani, na magĩthiĩ nayo Jabeshi,
magĩcooka makĩmĩcinĩra kuo. **13** Magĩcooka makĩoya
mahĩndĩ macio mao na makĩmathika gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ
wa mũbinde kũu Jabeshi, na makĩĩhinga kũrĩa irio
mĩthenya mũgwanja.

2 Samũeli

1 Na rĩrĩ, thuutha wa gĩkuũ gĩa Saũlũ, Daudi agĩkorwo
aacooka kuuma kũhoota Aamaleki na agĩikara
kũu Zikilagi mĩthenya ĩĩrĩ. **2** Mũthenya wa ĩtatũ-rĩ,
hagĩũka mũndũ oimĩte kambĩ-inĩ ya Saũlũ, arĩ na nguo
ndembũkangu na rũkũngũ mũtwe. Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire
harĩ Daudi, akĩĩgũithia thĩ nĩguo amũhe gĩtĩĩo. **3** Daudi
akĩmũũria atĩrĩ, "Wee uumĩte kũ?" Nake akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Nĩ kũũra njũrĩte, ngoima kambĩ-inĩ ya andũ
a Isiraeli." **4** Daudi akĩmũũria atĩrĩ, "Kaĩ gwĩkĩkĩte
atĩa? Ta njĩĩra." Nake akĩmwĩra atĩrĩ, "Andũ nĩmorĩte
makoima mbaara-inĩ. Na andũ aingĩ nĩmooragĩtwo.
Nake Saũlũ na mũriũ Jonathani nĩmakuĩte." **5** Ningĩ
Daudi akĩũria mwanake ũcio wamũreheire ũhoro ũcio
atĩrĩ, "Ũmenyete atĩa atĩ Saũlũ na mũriũ Jonathani
nĩmakuĩte?" **6** Mwanake ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ndĩrakorirwo ndĩ hau kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa, na hau
nĩho ndĩronire Saũlũ, etiranĩtie na itimũ rĩake, akirĩĩ
gũkorererwo nĩ ngaari cia ita na ahaici a mbarathi. **7**
Rĩrĩa eehũgũrire, akĩnyona, na akĩnjĩta, na niĩ ngĩmũũria
atĩrĩ, 'Ũngĩenda ngwĩkĩre atĩa?' **8** "Nake akĩnjũũria atĩrĩ,
'Wee ũrĩ ũ?' "Ngĩmũcookeria atĩrĩ, 'Niĩ ndĩ Mũamaleki.'
9 "Ningĩ akĩnjĩĩra atĩrĩ, 'Ũka haha ũnjũrage! Niĩ ndĩ
na ruo rũnene mũno rwa gĩkuũ, no ndĩ o muoyo.'
10 "Nĩ ũndũ ũcio ngĩthiĩ harĩ we, ngĩmũũraga, tondũ
nĩndamenyire atĩ arĩkĩtie kũgũa ndekũhona. Ngĩruta
thũmbĩ ĩrĩa yarĩ mũtwe wake, na mũrĩnga ũrĩa warĩ
guoko gwake, na nĩcio indo iria ndarehera mwathi
wakwa." **11** Hĩndĩ ĩyo Daudi na andũ othe arĩa maarĩ
nake makĩnyiita nguo ciao, magĩcitembũranga. **12** Nao
magĩcakaya, na makĩrĩra, o na makĩĩhinga kũrĩa irio
nginya hwaĩ-inĩ, nĩ ũndũ wa Saũlũ na mũriũ Jonathani,
o na nĩ ũndũ wa mbũtũ cia ita cia Jehova, na nyũmba
ya Isiraeli, tondũ nĩmooragĩtwo na rũhiũ rwa njora.
13 Daudi akĩũria mwanake ũcio wamũreheire ũhoro
atĩrĩ, "Wee uumĩte kũ?" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Niĩ ndĩ
mũriũ wa mũndũ wa kũngĩ, Mũamaleki." **14** Daudi
akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ kĩragiririe wĩtigĩre gũtambũrũkia
guoko gwaku ũũrage mũitĩrĩrie maguta wa Jehova?"
15 Ningĩ Daudi agĩĩta ũmwe wa andũ ake, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Thiĩ, ũmũũrage!" Nake akĩmũringa, agĩkua. **16**
Nĩgũkorwo Daudi aamwĩĩrire atĩrĩ, "Thakame yaku
ĩrogũcookerera. Kanua gaku we mwene nĩko kaaruta
ũira wa gũgũũkĩrĩra, rĩrĩa uugire atĩrĩ, 'Nĩndĩrooragire
mũitĩrĩrie maguta wa Jehova.'" **17** Nake Daudi agĩcakaĩra
Saũlũ na mũriũ Jonathani, **18** na agĩathana atĩ andũ
a Juda marutwo icakaya rĩĩrĩ rĩĩtagwo rwĩmbo rwa
ũta (narĩo rĩandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Jasharu): **19** "Wee
Isiraeli, riiri waku ũũragĩtwo irĩma-inĩ ciaku. **20** "Ũhoro
ũyũ ndũkaheanwo Gathu, **21** "Atĩrĩrĩ, inyuĩ irĩma cia
Giliboa, **22** Kuuma kũrĩ thakame ya arĩa moragĩtwo, **23**
"Saũlũ na Jonathani, **24** "Inyuĩ airĩtu a Isiraeli, **25** "Hĩ,
kaĩ andũ arĩa njamba nĩmagwĩrĩire mbaara-inĩ-ĩ! **26** Niĩ
ndĩ na kĩeha nĩ ũndũ waku Jonathani, wee mũrũ wa
baba; **27** "Hĩ, kaĩ andũ arĩa njamba nĩmagwĩte-ĩ!

2 Na rĩrĩ, thuutha wa ihinda rĩu, Daudi agĩtuĩria ũhoro
harĩ Jehova, akĩũria atĩrĩ, "Nyambate thiĩ itũũra-inĩ
rĩmwe rĩa matũũra ma Juda?" Jehova akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ambata." Nake Daudi akĩũria atĩrĩ, "Nĩ rĩrĩkũ ngũthiĩ?"
Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Thiĩ Hebironi." **2**
Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩambata agĩthiĩ Hebironi na
atumia ake eerĩ, Ahinoamu ũrĩa Mũjezireeli, na Abigaili
ũrĩa warĩ mũtumia wa ndigwa wa Nabali ũrĩa woimĩte
Karimeli. **3** Ningĩ Daudi agĩthiĩ hamwe na andũ arĩa
aarĩ nao, o mũndũ na andũ a nyũmba yake, nao
magĩtũũra Hebironi, na matũũra-inĩ makuo. **4** Hĩndĩ
ĩyo andũ a Juda magĩũka Hebironi, magĩitĩrĩria Daudi
maguta kuo, atuĩke mũthamaki wa nyũmba ya Juda.
Rĩrĩa Daudi eerirwo atĩ andũ a Jabeshi-Gileadi nĩo
maathikire Saũlũ-rĩ, **5** agĩtũma andũ kũrĩ andũ a
Jabeshi-Gileadi makameere atĩrĩ, "Jehova aromũrathima
nĩ ũndũ nĩmuonanĩtie ũtugi kũrĩ mwathi wanyu Saũlũ
na ũndũ wa kũmũthika. **6** Jehova aromuonia ũtugi na
wĩhokeku wake, o na niĩ nĩngũmwĩka maũndũ mega ta
macio nĩ ũndũ nĩmwĩkĩte ũndũ ũcio. **7** Na rĩrĩ, ũmĩrĩriai
mũtuĩke njamba, nĩgũkorwo Saũlũ mwathi wanyu
nĩakuĩte, nao andũ a nyũmba ya Juda nĩmanjitĩrĩĩrie
maguta nduĩke mũthamaki wao." **8** Mahinda macio,
Abineri mũrũ wa Neri, mũnene wa mbũtũ cia ita cia
Saũlũ, nĩoete Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ akamũtwara
Mahanaimu. **9** Akĩmũtua mũthamaki wa Gileadi, na
wa Aashuri, na Jezireeli, na wa Efiraimu, na Benjamini,
na wa Isiraeli guothe. **10** Nake Ishi-Boshethu mũrũ wa
Saũlũ aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩna hĩndĩ ĩrĩa aatuĩkire
mũthamaki wa Isiraeli, agĩthamaka mĩaka ĩĩrĩ. No rĩrĩ,
nyũmba ya Juda yarũmĩrĩire Daudi. **11** Ihinda rĩrĩa Daudi
aarĩ mũthamaki kũu Hebironi agĩthamakĩra nyũmba
ya Juda, rĩarĩ mĩaka mũgwanja na mĩeri ĩtandatũ. **12**
Abineri mũriũ wa Neri, hamwe na andũ a Ishi-Boshethu
mũrũ wa Saũlũ, makiuma Mahanaimu magĩthiĩ Gibeoni.
13 Joabu mũrũ wa Zeruia na andũ a Daudi makiumagara,
magĩtũngana nao karia-inĩ ka Gibeoni. Gĩkundi kĩmwe
gĩgĩikara thĩ mwena ũmwe wa Karia kau na gĩkundi
kĩu kĩngĩ gĩgĩikara mwena ũcio ũngĩ. **14** Hĩndĩ ĩyo
Abineri akĩĩra Joabu atĩrĩ, "Nĩ tuoe aanake amwe mokĩre
marũe marĩ mbere iitũ." Joabu agĩcookia atĩrĩ, "Ũguo nĩ
wega, nĩ meeke ũguo." **15** Nĩ ũndũ ũcio makĩrũgama
magĩtarwo, andũ ikũmi na eerĩ a Abenjamini na Ishi-
Boshethu mũrũ wa Saũlũ, na ikũmi na eerĩ a Daudi. **16**
Hĩndĩ ĩyo o mũndũ akĩnyiita mũndũ ũrĩa merekanĩire
mũtwe, akĩmũtheeca na rũhiũ mbaru-inĩ ciake, nao
makĩgũanĩra thĩ o ro hamwe. Nĩ ũndũ ũcio kũndũ kũu
gũgĩĩtwo Helikathu-Hazurimu, na gwĩ kũu Gibeoni. **17**
Mbaara ĩkĩrũra mũno mũthenya ũcio, nake Abineri na
andũ a Isiraeli makĩhootwo nĩ andũ a Daudi. **18** Nao
ariũ atatũ a Zeruia maarĩ ho: Nao nĩ Joabu, na Abishai,
na Asaheli. Na rĩrĩ, Asaheli aarĩ mũhũthũ magũrũ,
akagĩa ihenya o ta thwariga. **19** Nake agĩteng'eria
Abineri atekũgarũrũka na mwena wa ũrĩo kana wa
ũmotho, amũingatithĩtie. **20** Nake Abineri akĩrora na
thuutha wake, akĩũria atĩrĩ, "Asaheli, kaarĩ we?" Nake
agĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ nĩ niĩ." **21** Nake Abineri akĩmwĩra
atĩrĩ, "Garũrũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho;
ũnyiite mwanake ũmwe na ũmũtunye indo ciake cia
mbaara." No Asaheli ndaigana gũtiga kũmũhanyũkia. **22**
O rĩngĩ, Abineri agĩkaania Asaheli, akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga
kũndeng'eria! Kĩrĩa kĩngĩtũma ngũũrage, nĩ kĩĩ? Ingĩhota

atĩa kũng'ethanĩra na mũrũ wa nyũkwa Joabu?" **23** No Asaheli ndaatigire kũmũhanyũkia; nĩ ũndũ ũcio Abineri agĩtheeca Asaheli nda na mũthia wa itimũ rĩake, narĩo itimũ rĩkiumanĩra na mũgongo. Nake akĩgũa hau agĩkua o hĩndĩ ĩyo. Na mũndũ o wothe aakinya hau Asaheli aagwĩte akuĩte, akarũgama ho. **24** No Joabu na Abishai magĩteng'eria Abineri, narĩo riũa rĩgĩthũa-rĩ, magĩkinya kĩrĩma-inĩ kĩa Ama, kĩrĩa kĩrĩ hakuhĩ na Gia, njĩra ya gũthiĩ werũ-inĩ wa Gibeoni. **25** Hĩndĩ ĩyo andũ a Benjamini magĩcookanĩrĩra hamwe, makĩrũmĩrĩra Abineri. Nao magĩthondeka gĩkundi thĩinĩ wao, makĩrũgama igũrũ rĩa kĩrĩma. **26** Abineri agĩĩta Joabu aanĩrĩire, akĩmũũria atĩrĩ, "Rũhiũ rwa njora rũgũtũũra rũniinanaga nginya tene? Anga ndũramenya atĩ ũhoro ũyũ ũkaarigĩrĩria na ũrũrũ? Ũgũikara nginya rĩ ũterĩte andũ aku matige gũteng'eria ariũ a ithe wao?" **27** Joabu agĩcookia atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta ũrĩa Ngai atũũraga muoyo, korwo ndũnaaria-rĩ, andũ aya mangĩathiĩ o na mbere gũteng'eria ariũ a ithe wao nginya rũciinĩ." **28** Nĩ ũndũ ũcio Joabu akĩhuha karumbeta, nao andũ othe makĩrũgama; matiacookire kũhanyũkia Isiraeli kana kũrũa rĩngĩ. **29** Ũtukũ ũcio wothe Abineri na andũ ake magĩtuĩkanĩria Araba. Makĩringa Jorodani, magĩthiĩ na mbere matuĩkanĩirie Bithironi guothe, na magĩkinya Mahanaimu. **30** Nake Joabu agĩtiga gũteng'eria Abineri, akĩhũndũka agĩcookanĩrĩria andũ ake othe. Andũ ikũmi na kenda a Daudi makĩoneka matiarĩ ho, Asaheli atatarĩtwo. **31** No andũ a Daudi nĩmooragĩte andũ a Benjamini magana matatũ ma mĩrongo ĩtandatũ arĩa maarĩ na Abineri. **32** Nao makĩoya Asaheli, makĩmũthika mbĩrĩra-inĩ ya ithe kũu Bethilehemu. Ningĩ Joabu na andũ ake magĩthiĩ ũtukũ wothe, magĩkinya Hebironi gũgĩkĩa.

3 Na rĩrĩ, mbaara gatagatĩ ka nyũmba ya Saũlũ na nyũmba ya Daudi nĩyatũũrire ihinda iraaya. Daudi agĩkĩrĩrĩria kũgĩa hinya; nayo nyũmba ya Saũlũ ĩgĩkĩrĩrĩria kwaga hinya. **2** Nake Daudi nĩagĩire na ciana cia aanake arĩ kũu Hebironi: Mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Amunoni ũrĩa waciarĩtwo nĩ Ahinoamu ũrĩa Mũjezireeli; **3** Mũriũ wa keerĩ eetagwo Kileabu ũrĩa waciarĩtwo nĩ Abigaili ũrĩa warĩ mũtumia wa ndigwa wa Nabali ũrĩa Mũkarimeli; na wa gatatũ aarĩ Abisalomu ũrĩa waciarĩtwo nĩ Maaka mwarĩ wa Talimai mũthamaki wa Geshuru; **4** wa kana aarĩ Adonija ũrĩa waciarĩtwo nĩ Hagithu; wa gatano aarĩ Shefatia ũrĩa waciarĩtwo nĩ Abitali; **5** na wa gatandatũ aarĩ Ithireamu mũrũ wa Egila mũtumia wa Daudi. Acio nĩo maaciarĩirwo Daudi kũu Hebironi. **6** Hĩndĩ ya mbaara ya nyũmba ya Saũlũ na nyũmba ya Daudi, Abineri no kũgĩa aagĩaga na hinya arĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Saũlũ. **7** Na rĩrĩ, Saũlũ nĩ arĩ na thuriya yetagwo Rizipa mwarĩ wa Aia. Nake Ishi-Boshethu akĩũria Abineri atĩrĩ, "Wakomire na thuriya ya baba nĩkĩ?" **8** Abineri nĩarakarire mũno tondũ wa kwĩrwo ũguo nĩ Ishi-Boshethu, nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Kaĩ ndĩkĩrĩ mũtwe wa ngui mwena-inĩ wa Juda? Ũmũthĩ ũyũ niĩ ndĩ rũmwe na nyũmba ya thoguo Saũlũ na andũ a nyũmba yake na arata. Niĩ ndirĩ ndaamũneana kũrĩ Daudi. No rĩu ũranjĩĩra atĩ nĩhĩtĩtie ihĩtia ũhoro-inĩ ũkoniĩ mũndũ-wa-nja ũyũ! **9** Ngai arothũũra, niĩ Abineri, na anjĩke ũũru makĩria, ingĩaga kũhingĩria Daudi ũrĩa Jehova aamwĩrĩire na mwĩhĩtwa, **10** na ndute ũthamaki nyũmba-inĩ ya Saũlũ, na ndũgamie gĩtĩ kĩa Daudi kĩa ũnene igũrũ wa Isiraeli na Juda, kuuma Dani nginya Birishiba." **11** Ishi-Boshethu ndaigana kwĩra Abineri ũndũ ũngĩ tondũ nĩamwĩtigĩrĩte. **12** Ningĩ Abineri agĩtũma andũ kũrĩ Daudi makamwĩre atĩrĩ, "Bũrũri ũyũ nĩ waũ? Nĩtũgĩe na kĩrĩkanĩro nawe, na nĩngũgũteithia ngũrehere andũ a Isiraeli othe mwena waku." **13** Nake Daudi akiuga atĩrĩ, "Ũguo nĩ wega. Nĩtũkũgĩa na kĩrĩkanĩro nawe. No nĩ harĩ ũndũ ũmwe ngwenda wĩke: ndũkanooke mbere yakwa angĩkorwo ndũkarehe Mikali mwarĩ wa Saũlũ hĩndĩ ĩrĩa ũgooka kũnyona." **14** Ningĩ Daudi agĩtũma andũ kũrĩ Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ makamwĩre atĩrĩ, "Nengera mũtumia wakwa Mikali, ũrĩa ndagũrire na ikonde igana rĩmwe cia Afilisti." **15** Nĩ ũndũ ũcio Ishi-Boshethu agĩathana Mikali agĩĩrwo kuuma kũrĩ mũthuuriwe Palitieli mũrũ wa Laishi. **16** No rĩrĩ, mũthuuriwe, agĩtwarana nake, agĩthiĩ amũrũmĩrĩire akĩrĩraga nginya Bahurimu. Hĩndĩ ĩyo Abineri akĩmwĩra atĩrĩ, "Cooka mũciĩ!" Nĩ ũndũ ũcio agĩcooka mũciĩ. **17** Nake Abineri akĩaranĩria na athuuri a Isiraeli akĩmeera atĩrĩ, "Kwa ihinda nĩmũkoretwo mwĩrirĩirie gũtua Daudi mũthamaki wanyu. **18** Mũtigĩĩke ũguo rĩu! Nĩgũkorwo Jehova nĩerire Daudi atĩrĩ, 'Na ũndũ wa ndungata yakwa Daudi nĩngahonokia andũ akwa a Isiraeli kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti na kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciao ciothe.'" **19** Nake Abineri nĩacookire akĩaranĩria na andũ a Benjamini. Agĩcooka agĩthiĩ Hebironi akeere Daudi maũndũ mothe marĩa Isiraeli na nyũmba yothe ya Benjamini meendaga gwĩka. **20** Rĩrĩa Abineri, ũrĩa warĩ na andũ mĩrongo ĩĩrĩ ookire kũrĩ Daudi kũu Hebironi, Daudi akĩmũrugithĩria iruga hamwe na andũ ake. **21** Hĩndĩ ĩyo Abineri akĩĩra Daudi atĩrĩ, "Reke thiĩ o ro rĩu ngacookanĩrĩrie andũ a Isiraeli othe nĩ ũndũ wa mũthamaki mwathi wakwa, nĩgeetha marĩkanĩre nawe, na nĩguo ũthamakagĩre o kũrĩa guothe ngoro yaku ĩĩrirĩirie." Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũma Abineri athiĩ, nake agĩthiĩ na thayũ. **22** Hĩndĩ o ĩyo andũ a Daudi, na Joabu magĩcooka kuuma mbaara-inĩ, na magĩũka na indo nyingĩ iria maatahĩte. No Abineri ndaarĩ hamwe na Daudi kũu Hebironi, tondũ Daudi nĩamwĩrĩte athiĩ, nake agĩthiĩ na thayũ. **23** Rĩrĩa Joabu na thigari ciothe iria ciarĩ hamwe nake maakinyire-rĩ, akĩĩrwo atĩ Abineri mũrũ wa Neri nĩokĩte kũrĩ mũthamaki, na atĩ mũthamaki nĩarekire athiĩ, nake agĩthiĩ na thayũ. **24** Nĩ ũndũ ũcio Joabu agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ atĩa ũguo weka? Ta kĩone, Abineri nĩokire kũrĩ wee. Ũrekire athiĩ nĩkĩ? Rĩu nĩagĩthiire! **25** Wee nĩũũĩ atĩ Abineri mũrũ wa Neri egũũkĩte gũkũheenia na gũthigaana mĩthiĩre yaku, na amenye maũndũ marĩa mothe ũreka." **26** Hĩndĩ ĩrĩa Joabu oimire harĩ Daudi, agĩtũma andũ makinyĩre Abineri, nao makĩmũcookia kuuma gĩthima-inĩ gĩa Sira. No Daudi ndaigana kũmenya ũhoro ũcio. **27** Na rĩrĩ, rĩrĩa Abineri aacookire Hebironi, Joabu akĩmũtwara keheri-inĩ kĩhingo-inĩ, ta ekwenda kwaria nake na hitho. Na marĩ hau, akĩmũtheeca nda agĩkua, nĩguo arĩhĩrie thakame ya mũrũ wa nyina Asaheli. **28** Thuutha ũcio, rĩrĩa Daudi aiguire ũhoro ũcio, akiuga atĩrĩ, "Niĩ na ũthamaki wakwa tũtirĩ na ihĩtia nginya tene mbere ya

Jehova ũhoro-inĩ wa thakame ya Abineri mũrũ wa Neri.
29 Thakame yake ĩrocookerera Joabu na nyũmba ya
ithe yothe! Nayo nyũmba ya Joabu ndĩkanaage mũndũ
ũmwe ũrĩ na kĩronda gĩkuura thakame, kana mangũ,
kana mũndũ ũrĩthiiaga na mĩtĩ, kana mũndũ ũũragĩtwo
na rũhiũ rwa njora, kana mũndũ wagĩte irio." **30** (Joabu
na Abishai mũrũ wa nyina mooragire Abineri tondũ
nĩooragĩte Asaheli mũrũ wa nyina wao mbaara-inĩ kũu
Gibeoni.) **31** Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩĩra Joabu na andũ
othe arĩa aarĩ nao atĩrĩ, "Tembũrangai nguo cianyu na
mwĩhumbe makũnia, na mũthiĩ mũgĩcakayaga mbere ya
Abineri." Nake Daudi ũcio mũthamaki agĩthiĩ arũmĩrĩire
ndayaya ĩrĩa yakuuĩte kĩimba. **32** Nao magĩthika Abineri
kũu Hebironi, nake mũthamaki akĩrĩra aanĩrĩire hau
mbĩrĩra-inĩ ya Abineri. O nao andũ othe makĩrĩra. **33**
Mũthamaki akĩina icakaya rĩĩrĩ nĩ ũndũ wa Abineri:
"Abineri nĩaragĩrĩirwo nĩgũkua ta andũ arĩa moinaga
watho? **34** Moko maku matiarĩ moohe, namo magũrũ
maku matiarĩ moohe na nyororo. Wagũire o ta mũndũ
ũrĩa ũgũũaga mbere ya andũ arĩa aaganu." Nao andũ
othe makĩrĩra rĩngĩ nĩ ũndũ wake. **35** Ningĩ andũ othe
magĩũka na makĩringĩrĩria Daudi arĩe irio gũtanatuka,
no Daudi akĩĩhĩta na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, "Ngai
arothũũra, o na anjike ũũru makĩria, ingĩcama irio kana
kĩndũ kĩngĩ riũa rĩtanathũa!" **36** Nao andũ acio othe
maakĩona ũrĩa gwathiĩ magĩkena; ti-itherũ, maũndũ
mothe marĩa mũthamaki eekire nĩmamakenirie. **37** Nĩ
ũndũ ũcio andũ othe na Isiraeli guothe makĩmenya
mũthenya ũcio atĩ mũthamaki ndaarĩ na itemi ũhoro-
inĩ wa gĩkuũ kĩa Abineri mũrũ wa Neri. **38** Ningĩ
mũthamaki akĩĩra andũ ake atĩrĩ, "Kaĩ mũtaramenya atĩ
mũndũ mũnene na ũrĩ igweta mũno nĩarĩkĩtie gũkua
ũmũthĩ thĩinĩ wa Isiraeli? **39** Na rĩrĩ, ũmũthĩ, o na
gũkorwo ndĩmũitĩrĩrie maguta nduĩke mũthamaki, ndirĩ
na hinya, nao ariũ aya a Zeruia marĩ na hinya mũno
kũngĩra. Jehova arorĩhia mwĩki ũũru kũringana na ciĩko
ciake njũru!"

4 Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ
aaiguire atĩ Abineri nĩakuĩrĩire kũu Hebironi-rĩ,
akĩũrwo nĩ hinya, nao andũ othe a Isiraeli makĩmaka.
2 Nake mũrũ wa Saũlũ aarĩ na andũ eerĩ arĩa maarĩ
atongoria a ikundi cia gũtharĩkanĩra. Ũmwe eetagwo
Baana na ũcio ũngĩ Rekabu; maarĩ ariũ a Rimoni
ũrĩa Mũbeerothi wa mũhĩrĩga wa Benjamini; Beerothu
gũtaragwo ta gĩcunjĩ kĩa Benjamini, **3** tondũ andũ
a Beerothu nĩmoorĩire Gitaimu na matũũrĩte kuo ta
andũ a kũngĩ nginyagia ũmũthĩ. **4** (Jonathani mũrũ
wa Saũlũ aarĩ na mũriũ wonjete magũrũ meerĩ. Aarĩ
na ũkũrũ wa mĩaka ĩtano rĩrĩa ũhoro wa Saũlũ na
Jonathani wamakinyĩire kuuma Jezireeli. Nake mũreri
wake akĩmũkuua, akĩũra; no rĩrĩa aahiũhĩte akĩũra-
rĩ, mwana ũcio akĩgũa agĩtuĩka kĩonje. Rĩĩtwa rĩake
rĩarĩ Mefiboshethu.) **5** Nake Rekabu na Baana, ariũ a
Rimoni ũrĩa Mũbeerothi, magĩthiĩ marorete nyũmba-inĩ
ya Ishi-Boshethu, na magĩkinya kuo rĩrĩa gũkoragwo
kũrĩ ũrugarĩ mũthenya, rĩrĩa aahurũkĩte mĩaraho. **6**
Nao makĩingĩra nyũmba ya thĩinĩ metuĩte ta meendaga
gũkuua ngano, makĩmũtheeca nda. Nake Rekabu na
mũrũ wa nyina Baana makĩũra. **7** Maingĩrire nyũmba
hĩndĩ ĩrĩa aakomete gĩtanda-inĩ nyũmba yake ya toro.
Maarĩkia kũmũtheeca na kũmũũraga, magĩtinia mũtwe
wake. Makĩũkuua, magĩthiĩ ũtukũ wothe magerete
njĩra ya Araba. **8** Magĩtwarĩra Daudi mũtwe wa Ishi-
Boshethu kũu Hebironi, makĩĩra mũthamaki atĩrĩ, "Ĩ ũyũ
mũtwe wa Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ, thũ yaku, ũrĩa
wageragia gũkũũraga. Ũmũthĩ nĩguo Jehova arĩhĩria
mwathi wakwa mũthamaki gwĩ Saũlũ na rũciaro rwake."
9 Nake Daudi agĩcookeria Rekabu na Baana, mũrũ wa
nyina, ariũ a Rimoni ũrĩa Mũbeerothi atĩrĩ, "Ti-itherũ
o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa ũhonoketie
kuuma mathĩĩna-inĩ mothe, **10** rĩrĩa mũndũ aanjĩĩrire
atĩrĩ, 'Saũlũ nĩakuĩte', agĩĩciiria atĩ nĩ ũhoro mwega
andehera, ndamũnyiitire ngĩmũũragĩra kũu Zikilagi.
Kĩu nĩkĩo kĩheo kĩrĩa ndamũheire nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri
ĩyo yake! **11** Akĩrĩ makĩria atĩa, hĩndĩ ĩrĩa andũ aaganu
moragĩte mũndũ ũtarĩ na ihĩtia thĩinĩ wa nyũmba yake
akomete ũrĩrĩ-inĩ wake, githĩ ndiagĩrĩirwo nĩ gwĩtia
thakame yake kuuma moko-inĩ manyu na ndĩmweherie
muume thĩ!" **12** Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩatha andũ ake,
nao makĩmooraga. Makĩmatinia moko na magũrũ, na
magĩcuuria mĩĩrĩ yao hau karia-inĩ kũu Hebironi. No
rĩrĩ, makĩoya mũtwe wa Ishi-Boshethu na makĩũthika
mbĩrĩra-inĩ ya Abineri kũu Hebironi.

5 Na rĩrĩ, mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli ĩgĩthiĩ kũrĩ Daudi
kũu Hebironi ĩkĩmwĩra atĩrĩ, "Ithuĩ tũrĩ a mũthiimo
waku na thakame yaku. **2** Ihinda rĩrĩa Saũlũ aarĩ
mũthamaki witũ-rĩ, wee nĩwe watongoragia mbũtũ
cia Isiraeli igĩthiĩ ita. Nake Jehova agĩkwĩra atĩrĩ,
'Wee nĩũgatuĩka mũrĩithi wa andũ akwa a Isiraeli, na
ũtuĩke mwathi wao.'" **3** Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli
maathiĩte Hebironi kũrĩ Mũthamaki Daudi, mũthamaki
nĩagĩire na kĩrĩkanĩro nao mbere ya Jehova o kũu
Hebironi, nao magĩitĩrĩria Daudi maguta mũtwe atuĩke
mũthamaki wa Isiraeli. **4** Daudi aarĩ na ũkũrũ wa
mĩaka mĩrongo ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na
agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩna. **5** Aathamakĩire Juda
mĩaka mũgwanja na mĩeri ĩtandatũ arĩ Hebironi, na
agĩthamaka Isiraeli guothe mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ
arĩ Jerusalemu. **6** Mũthamaki na andũ ake magĩthiĩ
Jerusalemu magatharĩkĩre Ajebusi, arĩa matũũraga
kuo. Nao Ajebusi makĩĩra Daudi atĩrĩ, "Ndũgũtoonya
gũkũ; tondũ andũ arĩa megũkũgirĩrĩria ũtoonye nĩ
arĩa atumumu na cionje." Tondũ meĩraga atĩrĩ, "Daudi
ndangĩhota gũtoonya kuo." **7** No rĩrĩ, Daudi nĩatunyanire
kĩĩhitho kĩa hinya gĩa Zayuni, na nĩkĩo gĩĩtagwo
itũũra inene rĩa Daudi. **8** Mũthenya o ro ũcio Daudi
akiuga atĩrĩ, "Mũndũ wothe ũngĩtooria Ajebusi no
agerire mũtaro-inĩ wa maaĩ nĩguo akinyĩre andũ acio
'mathuaga na atumumu' o acio thũ cia Daudi." Kĩu
nĩkĩo gĩtũmaga moige atĩrĩ, "'Andũ atumumu na arĩa
mathuaga' matigatoonya nyũmba ya ũthamaki." **9**
Nake Daudi agĩtũũra kĩihitho-inĩ kĩu kĩa hinya, agĩgĩtua
itũũra inene rĩa Daudi. Nake Daudi agĩakĩrĩra itũũra
rĩu inene kuuma Milo arĩcooketie na thĩinĩ. **10** Daudi
agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya tondũ Jehova Ngai Mwene-
Hinya-Wothe aarĩ hamwe nake. **11** Na rĩrĩ, Hiramu
mũthamaki wa Turo agĩtũmĩra Daudi andũ, hamwe
na mĩgogo ya mĩtarakwa, na atharamara, na aaki na

mahiga, nao magĩakĩra Daudi nyũmba ya ũthamaki.
12 Nake Daudi akĩmenya atĩ Jehova nĩamũhaandĩte
atuĩke mũthamaki wa Isiraeli na agatũũgĩria ũthamaki
wake nĩ ũndũ wa andũ ake a Isiraeli. 13 Aarĩkia kuuma
Hebironi, Daudi nĩagĩire na thuriya ingĩ na akĩhikia
atumia kũu Jerusalemu, na agĩciarĩrwo aanake na airĩtu
angĩ. 14 Maya nĩmo marĩĩtwa ma ciana iria aaciarĩire
kũu Jerusalemu: Shamua, na Shobabu, na Nathani, na
Solomoni, 15 na Ibiharu, na Elishua, na Nefegu, na Jafia,
16 na Elishama, na Eliada, na Elifeleti. 17 Hĩndĩ ĩrĩa
Afilisti maaiguire atĩ Daudi nĩaitĩrĩirio maguta agatuĩka
mũthamaki wa Isiraeli, makĩambata magĩthiĩ na mbũtũ
ciao ciothe makamũcarie, no Daudi aigua ũhoro ũcio
agĩikũrũka agĩthiĩ kĩĩhithio-inĩ kĩa hinya. 18 Na rĩrĩ,
Afilisti nĩmokĩte na makeyaragania gĩtuamba-inĩ kĩa
Refaimu; 19 nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoro kũrĩ
Jehova, akĩmũũria atĩrĩ, "Thiĩ ngatharĩkĩre Afilisti?
Nĩũkũmaneana kũrĩ niĩ?" Nake Jehova akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Thiĩ, nĩgũkorwo ti-itherũ nĩ ngũneana Afilisti
kũrĩ we." 20 Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩthiĩ Baali-Perazimu,
na agĩtooreria Afilisti kuo. Akiuga atĩrĩ, "O ta ũrĩa
maaĩ moinaga, noguo Jehova aharaganĩtie thũ ciakwa
mbere yakwa." Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩĩtwo Baali-
Perazimu. 21 Nao Afilisti magĩtiganĩria mĩhianano yao
kũu, nake Daudi na andũ ake makĩmĩoya magĩthiĩ nayo.
22 Afilisti nĩmambatire o rĩngĩ makĩĩaragania Gĩtuamba-
inĩ kĩa Refaimu; 23 nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoro
harĩ Jehova, nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Tiga
kwambata ũthiĩ ũrũngĩrĩirie, no thiũrũrũka ũmoime
na thuutha, ũmatharĩkĩre ũmarutĩtie na mbere ya
mĩtĩ ya mĩkũngũgũ. 24 Rĩrĩa ũrĩigua mũkubio uumĩte
igũrũ rĩa mĩtĩ ya mĩkũngũgũ-rĩ, thiĩ narua, tondũ ũguo
nĩkuonania atĩ Jehova nĩathiĩte mbere yaku nĩguo
ahũũre mbũtũ cia Afilisti." 25 Nĩ ũndũ ũcio Daudi
agĩĩka o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte, akĩhũũra Afilisti
amarutĩtie Gibeoni, o nginya Gezeri.

6 O rĩngĩ, Daudi agĩcookanĩrĩria andũ arĩa maarĩ
njamba a Isiraeli othe, nao maarĩ ngiri mĩrongo
ĩtatũ. 2 Daudi arĩ hamwe na andũ acio ake othe magĩthiĩ
moimĩte Baala kũu Juda makambatie ithandũkũ rĩa Ngai
marĩrute kuo, ithandũkũ rĩrĩa rĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa Rĩake,
naguo ũguo nĩ ta kuuga Rĩĩtwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, ũrĩa ũikaraga gatagatĩ ka makerubi marĩa marĩ
igũrũ rĩa ithandũkũ rĩu. 3 Nao makĩigĩrĩra ithandũkũ rĩa
Ngai ngaari-inĩ njerũ ya ng'ombe, makĩrĩruta nyũmba
ya Abinadabu, ĩrĩa yarĩ kĩrĩma-inĩ. Nao Uza na Ahio,
ariũ a Abinadabu, nĩo maatongoretie ngaari ĩyo njerũ 4
ĩrĩ na ithandũkũ rĩu rĩa Ngai igũrũ rĩayo, nake Ahio
nĩwe warĩtongoretie. 5 Nake Daudi na nyũmba yothe ya
Isiraeli maarũũhagia na hinya wao wothe marĩ mbere
ya Jehova, makaina nyĩmbo na inanda cia kĩnũbi, na
inanda cia mũgeeto, na tũhembe, na njingiri na thaani
iria ihũũrithanagio ikagamba. 6 Hĩndĩ ĩrĩa maakinyire
kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Nakoni, ndegwa ikĩhĩngwo,
Uza agĩtambũrũkia guoko akanyiitĩrĩra ithandũkũ rĩa
Ngai tondũ ndegwa nĩ ciahĩngĩtwo. 7 Namo marakara
ma Jehova magĩakanĩra Uza tondũ wa gĩĩko kĩu gĩa
kwaga gĩtĩĩo; Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmũgũtha akĩgũa,
agĩkuĩra hakuhĩ na ithandũkũ rĩa Ngai. 8 Nake Daudi
akĩrakara tondũ mang'ũrĩ ma Jehova nĩmookĩrĩire
Uza, na nginya ũmũthĩ handũ hau hetagwo Perezu-
Uza. 9 Nake Daudi agĩĩtigĩra Jehova mũthenya ũcio,
akĩũria atĩrĩ, "Ngaahota atĩa kũinũkia ithandũkũ rĩĩrĩ rĩa
Jehova?" 10 Nake ndetĩkĩrire gũtwara ithandũkũ rĩu rĩa
Jehova kũu aatũire, itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Handũ
ha ũguo, aarĩtwarire kwa Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti.
11 Ithandũkũ rĩu rĩa Jehova rĩgĩikara nyũmba-inĩ ya
Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti mĩeri ĩtatũ, nake Jehova
akĩmũrathima hamwe na nyũmba yake yothe. 12 Na rĩrĩ,
Mũthamaki Daudi akĩĩrwo atĩrĩ, "Jehova nĩarathimĩte
nyũmba ya Obedi-Edomu na kĩrĩa gĩothe arĩ nakĩo,
tondũ wa ithandũkũ rĩa Ngai." Nĩ ũndũ ũcio Daudi
agĩikũrũka akĩruta ithandũkũ rĩa Ngai kuuma nyũmba
ya Obedi-Edomu akĩrĩtwara itũũra inene rĩa Daudi
akenete. 13 Na rĩrĩ, andũ acio maakuuĩte ithandũkũ rĩa
Jehova maakinya makinya matandatũ-rĩ, Daudi akĩruta
igongona rĩa ndegwa na gacaũ kanoru. 14 Daudi akĩina
arĩ mbere ya Jehova na hinya wake wothe, ehumbĩte
ebodi ya gatani; 15 nĩ ũndũ ũcio Daudi na nyũmba
yothe ya Isiraeli makĩambatia ithandũkũ rĩa Jehova
makĩanagĩrĩra na makĩhuhaga tũrumbeta. 16 Hĩndĩ ĩrĩa
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩatoonyaga itũũra
inene rĩa Daudi-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ agĩcũthĩrĩria
arĩ ndirica-inĩ. Na rĩrĩa onire Mũthamaki Daudi akĩrũga-
rũga akĩinaga mbere ya Jehova, akĩmũnyarara ngoro-
inĩ yake. 17 Nao makĩrehe ithandũkũ rĩa Jehova na
makĩrĩiga handũ harĩo thĩinĩ wa hema ĩrĩa Daudi
aambĩte nĩ ũndũ warĩo, nake Daudi akĩruta maruta
ma njino na ma ũiguano mbere ya Jehova. 18 Aarĩkia
kũruta magongona ma njino, na maruta ma ũiguano-rĩ,
akĩrathima andũ thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jehova Mwene-
Hinya-Wothe. 19 Ningĩ akĩheana mũgate, na gĩkũmba gĩa
thabibũ, na gĩcunjĩ kĩa nyama kũrĩ mũndũ o wothe warĩ
gĩkundi-inĩ kĩu gĩa Isiraeli, arũme na andũ-a-nja o ũndũ
ũmwe. Nao andũ othe makĩinũka mĩciĩ kwao. 20 Hĩndĩ
ĩrĩa Daudi aacookire mũciĩ akarathime andũ a nyũmba
yake-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ agĩũka kũmũtũnga,
akiuga atĩrĩ, "Kaĩ mũthamaki wa Isiraeli nĩakĩĩonanĩtie
ũmũthĩ-ĩ, agakĩruta nguo mbere ya ngombo cia airĩtu cia
ndungata ciake, o ta ũrĩa mũndũ ũtarĩ thoni angĩĩka!"
21 Daudi akĩĩra Mikali atĩrĩ, "Nyuma mbere ya Jehova
ũrĩa wathuurire niĩ handũ ha thoguo kana mũndũ o na
ũmwe wa nyũmba yake, hĩndĩ ĩrĩa aathuurire nduĩke
mũthamaki wa gũthamakĩra andũ a Jehova, nĩo andũ a
Isiraeli, na nĩ ũndũ ũcio no nginya nyine ndĩ mbere
ya Jehova. 22 O na nĩ ngũkĩrĩrĩria kwĩyagithia gĩtĩĩo
gũkĩra ũũ, na nĩngwĩnyiihia maitho-inĩ makwa. No rĩrĩ,
ndungata icio cia airĩtu wagweta-rĩ, niĩ nĩgũtĩĩo ngũtĩĩo
nĩcio." 23 Nake Mikali mwarĩ wa Saũlũ ndaagĩire ciana
nginya mũthenya ũrĩa aakuire.

7 Na rĩrĩ, thuutha wa mũthamaki gũikara nyũmba yake
ya ũthamaki, nake Jehova akamũhe ũhurũko agatiga
gũũkĩrĩrwo nĩ thũ ciake ciothe iria ciamũrigiicĩirie-rĩ, 2
akĩĩra mũnabii Nathani atĩrĩ, "Niĩ njikaraga nyũmba ya
ũthamaki yaakĩtwo na mĩtarakwa, o rĩrĩa ithandũkũ
rĩa Ngai rĩigĩtwo hema-inĩ." 3 Nathani agĩcookeria
mũthamaki atĩrĩ, "Ũndũ ũrĩa ũreciiria, gwĩka ĩka guo
tondũ Jehova arĩ hamwe nawe." 4 Ũtukũ ũcio kiugo

kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Nathani, akĩĩrwo atĩrĩ: **5** "Thiĩ
ũkeere ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, 'Jehova ekuuga ũũ:
Anga we nĩwe ũkũnjakĩra nyũmba nĩguo ndĩmĩtũũre?
6 Niĩ ndirĩ ndatũũra nyũmba kuuma mũthenya ũrĩa
ndaarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri nginya
ũmũthĩ. Ndũũraga thiiaga kũndũ na kũndũ ndĩ hema-
inĩ arĩ yo gĩtũũro gĩakwa. **7** Kũrĩa guothe ndanathiĩ na
andũ a Isiraeli othe-rĩ, ndĩ ndooria mũtongoria o na
ũmwe wao, arĩa ndaathire marĩithagie andũ akwa a
Isiraeli, atĩrĩ, "Mwagĩte kũnjakĩra nyũmba ya mĩtarakwa
nĩkĩ?"' **8** "Na rĩrĩ, ĩra ndungata yakwa Daudi atĩrĩ,
'Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: Ndaakũrutire
rũũru-inĩ ngĩgũtigithia kũrũmĩrĩra mahiũ nĩguo ũtuĩke
mwathi wa andũ akwa a Isiraeli. **9** Nĩ ngoretwo nawe
o kũrĩa guothe wanathiĩ, na ngakwehereria thũ ciaku
ciothe ikeehera mbere yaku. Rĩu nĩngũtũma rĩĩtwa
rĩaku rĩtuĩke inene, o ta marĩĩtwa ma andũ arĩa anene
mũno a thĩ. **10** Na nĩngaahe andũ akwa a Isiraeli
handũ, na ndĩmahaande wega nĩgeetha magĩe na mũciĩ
wao kĩũmbe, na matigacooka gũthĩĩnĩka. Andũ aaganu
matigacooka kũmahinyĩrĩria rĩngĩ, o ta ũrĩa maatũire
meekaga kĩambĩrĩria-inĩ, **11** o na ũrĩa matũire meekaga
kuuma rĩrĩa ndathuurire atongoria a gũtongoragia
andũ akwa a Isiraeli. Ningĩ nĩngakũhe ũhurũko kuuma
kũrĩ thũ ciaku ciothe. "'Jehova egũkwĩra atĩ Jehova we
mwene nĩwe ũkaarũgamia nyũmba yaku: **12** Hĩndĩ ĩrĩa
matukũ maku magaathira, ũhurũke hamwe na maithe
maku, nĩngarahũra mbeũ yaku ĩcooke ithenya rĩaku, ĩrĩa
ĩkoima mũthiimo waku wee mwene, na nĩngarũgamia
ũthamaki wake. **13** Ũcio nĩwe ũgaaka nyũmba ĩtanĩtio
na Rĩĩtwa Rĩakwa, na nĩngarũgamia gĩtĩ kĩa ũnene wake
nginya tene. **14** Nĩngatuĩka ithe, nake atuĩke mũrũ
wakwa. Hĩndĩ ĩrĩa ageeka ũũru, ngaamũherithia na
rũthanju rwa andũ, na ahũũrwo mahũũra nĩ andũ.
15 No rĩrĩ, wendo wakwa ndũrĩ hĩndĩ ũkeeherio kũrĩ
we, ta ũrĩa ndaaweheririe harĩ Saũlũ, ũrĩa ndeheririe
mbere yaku. **16** Nyũmba yaku na ũthamaki waku
igũtũũra mbere yakwa nginya tene; o nakĩo gĩtĩ gĩaku
kĩa ũnene gĩgũtũũra kĩrĩ kĩrũmu wega nginya tene.'"
17 Nake Nathani akĩĩra Daudi ciugo ciothe cia ũguũrio
ũcio. **18** Nake Mũthamaki Daudi agĩtoonya, agĩikara
thĩ mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ: "Niĩ ndĩkĩrĩ ũ, Wee
Mwathani Jehova, nayo nyũmba yakwa-rĩ, ĩkĩrĩ kĩ, atĩ
nĩkĩo ũnginyĩtie nginya haha? **19** Na rĩrĩ, Wee Mwathani
Jehova, wonete ũndũ ũcio ta ũrĩ mũnini maitho-inĩ
maku, nawe ũgacooka kwaria ũhoro wa matukũ marĩa
magooka makoniĩ nyũmba ya ndungata yaku. Ningĩ Wee
Mwathani Jehova ĩno nĩyo njĩra yaku ĩrĩa waragĩria andũ
nayo? **20** "Nĩ atĩa ũngĩ Daudi angĩkwĩra? Nĩgũkorwo
Wee Mwathani Jehova, nĩũĩ ndungata yaku. **21** Nĩ ũndũ
wa kiugo gĩaku, na kũringana na wendo waku, nĩwĩkĩte
ũndũ ũyũ mũnene ũguo, na ũkaũmenyithia ndungata
yaku. **22** "Wee Mwathani Jehova, kaĩ ũkĩrĩ mũnene-
ĩ! Gũtirĩ ũngĩ tawe, na gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga wee, o ta
ũrĩa tũiguĩte na matũ maitũ. **23** Na nũũ ũhaana ta andũ
aku a Isiraeli, rũrĩrĩ rũmwe gũkũ thĩ rũrĩa Ngai waruo
aakũũrire rũtuĩke andũ ake, nĩgeetha wĩgĩĩre igweta, na
wĩke maũndũ manene ma magegania na ma gwĩtigĩrwo,
na ũndũ wa kũingata ndũrĩrĩ na ngai ciao ciehere mbere
ya andũ aku, arĩa wakũũrire kuuma bũrũri wa Misiri?
24 Wee nĩũrũgamĩtie andũ aku a Isiraeli matuĩke andũ
aku nginya tene, nawe, Wee Jehova nĩũtuĩkĩte Ngai wao.
25 "Na rĩrĩ, Jehova Ngai, tũma kĩĩranĩro kĩrĩa wĩranĩire
gĩkoniĩ ndungata yaku na nyũmba yake kĩrũme nginya
tene. Na wĩke o ta ũguo wĩranĩire, **26** nĩgeetha rĩĩtwa
rĩaku rĩnenehe nginya tene. Ningĩ andũ nĩmakoiga atĩrĩ,
'Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe Ngai wa Isiraeli!'
Nayo nyũmba ya ndungata yaku Daudi nĩĩkehaanda
mbere yaku. **27** "Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
Ngai wa Isiraeli, nĩũguũrĩirie ndungata yaku ũndũ
ũyũ, ũkoiga atĩrĩ, 'Nĩngagwakĩra nyũmba.' Nĩ ũndũ
ũcio ndungata yaku nĩĩgĩĩte na ũmĩrĩru wa kũhooya
ihooya rĩrĩ. **28** Wee Mwathani Jehova, Wee nĩwe Ngai!
Ciugo ciaku nĩciakwĩhokwo, na nĩwĩrĩĩire ndungata
yaku maũndũ macio mega. **29** Rĩu nĩwonete kwagĩrĩire
ũrathime nyũmba ya ndungata yaku, nĩgeetha ĩtũũre
mbere yaku nginya tene maitho-inĩ maku; nĩgũkorwo
Wee Mwathani Jehova nĩwe warĩtie, na nĩ ũndũ wa
kĩrathimo gĩaku, nyũmba ya ndungata yaku ĩtũũre
ĩraathimĩtwo nginya tene."

8 Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Daudi nĩatharĩkĩire
Afilisti na akĩmatooria biũ, na agĩtunyana Methegi-
Amma kuuma watho-inĩ wa Afilisti. **2** Ningĩ Daudi
nĩatooririe andũ a Moabi. Agĩtũma makome thĩ
na akĩmathima na ũraihu wa rũrigi. Aamathima-rĩ,
ithimi igĩrĩ ciao makooragwo, na gĩthimi gĩa gatatũ
mageetĩkĩrio matũũre muoyo. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Moabi
magĩtuĩka ndungata cia Daudi na makamũrehagĩra
igooti. **3** Daudi nĩahũũranire na Hadadezeri mũrũ wa
Rehobu, mũthamaki wa Zoba, rĩrĩa aathiĩte gũcookia
bũrũri ũrĩa aatunyĩtwo gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Farati. **4**
Nake Daudi akĩmũtunya ngaari ciake cia ita ngiri ĩmwe,
na andũ a gũcitwara ngiri mũgwanja, na thigari cia
magũrũ ngiri mĩrongo ĩĩrĩ. Nake agĩtemenga mbarathi
icio cia mbaara magũrũ agĩtũma ithue ciothe tiga
o igana rĩmwe. **5** Rĩrĩa Asuriata a kuuma Dameski
mookire gũteithia Hadadezeri mũthamaki wa Zoba,
Daudi akĩũraga Asuriata ngiri mĩrongo ĩĩrĩ na igĩrĩ.
6 Akĩiga mbũtũ cia kũrangĩra ũthamaki wa Asuriata
kũu Dameski. Nao Asuriata magĩtuĩka a gwathagwo
nĩwe makamũrehagĩra igooti. Jehova nĩaheaga Daudi
ũhootani kũrĩa guothe aathiiaga. **7** Na rĩrĩ, Daudi
agĩkuua ngo cia thahabu iria ciarĩ cia atongoria a
Hadadezeri agĩcirehe Jerusalemu. **8** Kuuma matũũra
ma Teba na Berothai, marĩa maarĩ ma Hadadezeri,
Mũthamaki Daudi agĩkuua kuuma kuo indo nyingĩ
mũno cia gĩcango. **9** Rĩrĩa Tou mũthamaki wa Hamathu
aaiguire atĩ Daudi nĩahootete mbũtũ ciothe cia mbaara
cia Hadadezeri-rĩ, **10** agĩtũma mũriũ Joramu kũrĩ
Mũthamaki Daudi akamũgeithie na amũkũngũĩre nĩ
ũndũ wa kũhoota Hadadezeri, ũrĩa wakoretwo akĩrũa na
Tou. Joramu akĩmũrehera indo cia betha na cia thahabu,
o na cia gĩcango. **11** Mũthamaki Daudi akĩamũrĩra Jehova
indo icio, o ta ũrĩa aamũrĩte betha na thahabu kuuma
ndũrĩrĩ-inĩ ciothe iria aatooretie. **12** Nacio nĩ Edomu
na Moabi, na Aamoni na Afilisti, na Amaleki. Ningĩ
akĩamũra indo iria aatahĩte kuuma kũrĩ Hadadezeri
mũrũ wa Rehobu mũthamaki wa Zoba. **13** Nake Daudi
akĩgĩa igweta hĩndĩ ĩrĩa oimire kũũraga andũ a Edomu

ngiri ikũmi na inyanya Gĩtuamba-inĩ gĩa Cumbĩ. **14** Nake akĩiga thigari cia kũrangĩra Edomu guothe, nao andũ a Edomu othe magĩtuĩka ndungata cia Daudi. Nake Jehova nĩaheaga Daudi ũhootani kũrĩa guothe aathiiaga. **15** Daudi nĩathamakire Isiraeli guothe, akahũthagĩra kĩhooto, na akahingĩria andũ ake othe maũndũ marĩa maagĩrĩire. **16** Joabu mũrũ wa Zeruia nĩwe warĩ mũnene wa ita; nake Jehoshafatu mũrũ wa Ehiludu nĩwe warĩ mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu; **17** nake Zadoku mũrũ wa Ahitubu na Ahimeleku mũrũ wa Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai; nake Seraia aarĩ mwandĩki. **18** Nake Benaia mũrũ wa Jehoiada nĩwe warĩ mũnene wa Akerethi na Apelethi; nao ariũ a Daudi maarĩ ataari a mũthamaki.

9 Nake Daudi akĩũria atĩrĩ, "Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũmwe ũtigarĩte wa nyũmba ya Saũlũ ũrĩa ingĩtuga nĩ ũndũ wa Jonathani?" **2** Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na ndungata ya mũciĩ wa Saũlũ yetagwo Ziba. Nao makĩmĩĩta ĩthiĩ mbere ya Daudi, nake mũthamaki akĩmĩũria atĩrĩ, "Wee nĩwe Ziba?" Nayo ĩgĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ nĩ niĩ ndungata yaku." **3** Nake mũthamaki akĩũria atĩrĩ, "Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũtigarĩte wa nyũmba ya Saũlũ ũrĩa ingĩonia ũtugi wa Ngai?" Nake Ziba agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, "Nĩ kũrĩ na mũrũ wa Jonathani; nake nĩ mwonju magũrũ meerĩ." **4** Nake mũthamaki akĩũria atĩrĩ, "Arĩ ha?" Ziba akĩmũcookeria atĩrĩ, "Arĩ mũciĩ kwa Makiru mũrũ wa Amieli kũu Lo-Debari." **5** Nĩ ũndũ ũcio, Mũthamaki Daudi agĩtũmana areehwo kuuma nyũmba ya Makiru mũrũ wa Amieli, kũu Lo-Debari. **6** Rĩrĩa Mefiboshethu mũrũ wa Jonathani, mũrũ wa Saũlũ, ookire harĩ Daudi, akĩinamĩrĩra amũhe gĩtĩĩo. Nake Daudi akĩmwĩta "Mefiboshethu!" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Niĩ ũyũ ndungata yaku." **7** Nake Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo ti-itherũ nĩngũgũtuga nĩ ũndũ wa thoguo Jonathani. Nĩngũgũcookeria gĩthaka gĩothe kĩrĩa kĩarĩ gĩa gukaguo Saũlũ, nawe ũrĩrĩĩagĩra irio metha-inĩ yakwa hĩndĩ ciothe." **8** Nake Mefiboshethu akĩinamĩrĩra, akiuga atĩrĩ, "Ndungata yaku ĩkĩrĩ kĩ, atĩ nĩguo ũrũmbũiye ngui nguũ ta niĩ?" **9** Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩtũmanĩra Ziba, ndungata ya Saũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩndahe mũrũ wa mũriũ wa mwathi waku indo ciothe iria ciarĩ cia Saũlũ na cia nyũmba yake. **10** Wee, hamwe na ariũ aku na ndungata ciaku, nĩ inyuĩ mũrĩmũrĩmagĩra mũgũnda, na mũkainũkia magetha, nĩgeetha mũrũ wa mũriũ wa mwathi waku oonage irio. Nake Mefiboshethu, mũrũ wa mũriũ wa mwathi waku, arĩrĩĩagĩra irio metha-inĩ yakwa hĩndĩ ciothe." (Na rĩrĩ, Ziba aarĩ na ariũ ikũmi na atano, na ndungata mĩrongo ĩĩrĩ.) **11** Ningĩ Ziba akĩĩra mũthamaki atĩrĩ, "Ndungata yaku nĩĩgwĩka o ũrĩa wothe mũthamaki, mwathi wakwa, egwatha ndungata yake ĩĩke." Nĩ ũndũ ũcio Mefiboshethu aarĩĩagĩra irio metha-inĩ ya Daudi taarĩ ũmwe wa ariũ a mũthamaki. **12** Mefiboshethu aarĩ na kamwana geetagwo Mika, nao andũ othe a mũciĩ wa Ziba maarĩ ndungata cia Mefiboshethu. **13** Nake Mefiboshethu agĩtũũra Jerusalemu, tondũ aarĩĩagĩra irio metha-inĩ ya mũthamaki hĩndĩ ciothe, nake arĩ mwonju magũrũ meerĩ.

10 Thuutha wa mahinda macio, mũthamaki wa Aamoni agĩkua, nake Hanuni, mũriũ, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **2** Nake Daudi agĩĩciiria atĩrĩ, "Nĩnguonania ũtugi kũrĩ Hanuni mũrũ wa Nahashu, o ta ũrĩa ithe aanjĩkire maũndũ ma ũtugi." Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũma andũ kũrĩ Hanuni makamũcakaithie nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo nĩ ithe. Rĩrĩa andũ acio maatũmĩtwo nĩ Daudi maakinyire bũrũri-inĩ wa Aamoni-rĩ, **3** andũ arĩa maarĩ igweta a Aamoni makĩũria Hanuni mwathi wao atĩrĩ, "Ũreciiria Daudi nĩ thoguo aratĩĩa nĩ ũndũ wa gũgũtũmĩra andũ magũcakaithie? Githĩ Daudi ndatũmĩte andũ aya kũrĩ we nĩgeetha matuĩrie na mathigaane itũũra rĩĩrĩ inene, nĩguo macooke marĩtunyane?" **4** Nĩ ũndũ ũcio Hanuni akĩnyiitithia andũ acio a Daudi, na akĩmenjithia nderu rwere rũmwe, na agĩtinia nguo ciao irima gatagatĩ ka njikarĩro, na akĩmaingata. **5** Hĩndĩ ĩrĩa Daudi eerirwo ũhoro ũcio, agĩtũma andũ makamatũnge tondũ andũ acio nĩmaconorithĩtio mũno. Mũthamaki akiuga atĩrĩ, "Ikarai kũu Jeriko nginya nderu cianyu ikũre, mũcooke mũũke." **6** Rĩrĩa Aamoni maamenyire atĩ nĩmatuĩkĩte kĩndũ kĩnungu harĩ Daudi-rĩ, makĩandĩka thigari cia magũrũ cia Asuriata ngiri mĩrongo ĩĩrĩ kuuma Bethi-Rehobu na Zoba, o na mũthamaki wa Maaka arĩ na andũ ake ngiri ĩmwe, o na ningĩ andũ ngiri ikũmi na igĩrĩ kuuma Tobu. **7** Nake Daudi aigua ũhoro ũcio-rĩ, agĩtũma Joabu na ita rĩothe rĩa mbaara. **8** Nao Aamoni makiumagara, makĩara mĩhari ya mbũtũ cia mbaara kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩao inene, nao Asuriata a Zoba na Rehobu, na andũ a Tobu na a Maaka maarĩ oiki kũu werũ-inĩ. **9** Nake Joabu akĩona atĩ thigari nĩciarĩte mĩhari ya mbaara mbere yake o na thuutha wake; nĩ ũndũ ũcio agĩthuura mbũtũ imwe iria ciarĩ njamba mũno kũu Isiraeli, agĩcitũma ikarũe na Asuriata. **10** Andũ acio angĩ akĩmaiga watho-inĩ wa Abishai mũrũ wa nyina, na akĩmatũma makarũe na andũ a Amoni. **11** Joabu akiuga atĩrĩ, "Asuriata mangĩĩngĩria hinya-rĩ, wee ũũke ũndeithie; no Aamoni mangĩgũkĩria hinya-rĩ, nĩngũũka ngũteithie. **12** Wĩyũmĩrĩrie nĩgeetha tũrũe na ũcamba nĩ ũndũ wa andũ aitũ na nĩ ũndũ wa matũũra manene ma Ngai witũ. Jehova nĩegwĩka ũrĩa ekuona kwagĩrĩire maitho-inĩ make." **13** Ningĩ Joabu na mbũtũ ciake magĩtharĩkĩra Asuriata, nao makĩmoorĩra. **14** Rĩrĩa Aamoni moonire atĩ Asuriata nĩmaroora-rĩ, o nao makĩũrĩra Abishai, magĩtoonya thĩinĩ wa itũũra rĩrĩa inene. Nĩ ũndũ ũcio Joabu agĩcooka agĩtiga kũrũa na Aamoni na agĩthiĩ Jerusalemu. **15** Thuutha wa Asuriata kuona atĩ nĩmatoorio nĩ andũ a Isiraeli-rĩ, magĩcookanĩrĩra hamwe rĩngĩ. **16** Hadadezeri aarehithĩtie Asuriata kuuma mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Farati; magĩthiĩ nginya Helamu marĩ hamwe, na Shobaki mũnene wa mbũtũ ya ita ya Hedadezeri, amatongoretie. **17** Rĩrĩa Daudi eerirwo ũhoro ũcio-rĩ, agĩcookanĩrĩria ita rĩa Isiraeli rĩothe, makĩringa Rũũĩ rwa Jorodani na magĩthiĩ nginya Helamu. Nao Asuriata makĩara mĩhari ya thigari cia mbaara igatũngane na Daudi, makĩrũa nake. **18** No rĩrĩ, Asuriata acio makĩũrĩra Isiraeli, nake Daudi akĩũraga andũ magana mũgwanja arĩa maatwarithagia ngaari ciao cia ita, na thigari cia magũrũ ngiri mĩrongo ĩna. Ningĩ akĩũraga Shobaki mũnene wa mbũtũ ciao, agĩkuĩra kũu. **19** Rĩrĩa athamaki

arĩa othe maarĩ ndungata cia Hadadezeri moonire atĩ
nĩmahootwo nĩ Isiraeli-rĩ, magĩthondeka thayũ na andũ
a Isiraeli na magĩtuĩka a gwathagwo nĩo. Nĩ ũndũ ũcio
Asuriata magĩĩtigĩra gũcooka gũteithia Aamoni hĩndĩ
ĩngĩ.

11 Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kĩmera yaakinya ihinda rĩrĩa
athamaki maathiiaga mbaara-inĩ-rĩ, Daudi agĩtũma
Joabu hamwe na andũ a mũthamaki na mbũtũ ciothe
cia mbaara cia andũ a Isiraeli. Makĩananga Aamoni
magĩcooka makĩrigiicĩria Raba. Nowe Daudi agĩtigwo
Jerusalemu. **2** Hwaĩ-inĩ ũmwe-rĩ, Daudi agĩũkĩra akiuma
gĩtanda-inĩ gĩake agĩthiĩ gũceeranga kũu igũrũ rĩa
nyũmba ya ũthamaki. Arĩ nyũmba igũrũ akĩona mũndũ-
wa-ŋja agĩĩthamba. Mũndũ-wa-ŋja ũcio aarĩ mũthaka
mũno, **3** nake Daudi agĩtũma mũndũ agatuĩrie ũhoro
wake. Mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Githĩ ũcio ti
Bathisheba, mwarĩ wa Eliamu mũtumia wa Uria ũrĩa
Mũhiti?" **4** Hĩndĩ ĩyo Daudi agĩtũma andũ makamũgĩĩre.
Mũndũ-wa-ŋja ũcio agĩũka kũrĩ Daudi, nake agĩkoma
nake. (Nĩgũkorwo nĩethereetie ihinda rĩake rĩa mweri),
nake agĩgĩĩcookera gwake mũciĩ. **5** Mũndũ-wa-ŋja ũcio
akĩgĩa nda na agĩtũmanĩra Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndĩ
na nda." **6** Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũma mũndũ athiĩ
kũrĩ Joabu amwĩre atĩrĩ: "Ndũmĩra Uria ũrĩa Mũhiti."
Nake Joabu agĩtũma Uria kũrĩ Daudi. **7** Rĩrĩa Uria ookire,
Daudi akĩmũũria ũhoro wa ũrĩa Joabu aatarĩĩ, na ũhoro
wa ũrĩa thigari ciatarĩĩ, na ũrĩa mbaara yathiiaga na
mbere. **8** Ningĩ Daudi akĩĩra Uria atĩrĩ, "Ikũrũka gwaku
mũciĩ ũgethambe magũrũ." Nĩ ũndũ ũcio Uria akiuma
nyũmba ya ũthamaki, na akĩrũmĩrĩrio kĩheo kuuma
kũrĩ mũthamaki. **9** No Uria agĩkoma itoonyero-inĩ
rĩa nyũmba ya ũthamaki hamwe na ndungata ciothe
cia mwathi wake, na ndaigana gũikũrũka athiĩ gwake
mũciĩ. **10** Rĩrĩa Daudi eerirwo atĩrĩ, "Uria ndaanathiĩ
mũciĩ," akĩmũũria atĩrĩ, "Githĩ to hĩndĩ woka kuuma
kũraya? Nĩ kĩĩ kĩragiririe ũthiĩ mũciĩ?" **11** Uria akĩĩra
Daudi atĩrĩ, "Ithandũkũ rĩa Jehova, na andũ a Isiraeli na
a Juda maikarĩte hema-inĩ, na mwathi wakwa Joabu
na andũ a mwathi wakwa maikarĩte kambĩ kũu werũ-
inĩ. Ingĩrahotire atĩa gũthiĩ mũciĩ gwakwa, ngarĩe na
nganyue, na ngome na mũtumia wakwa? Ti-itherũ o
ta ũrĩa ũtũũraga muoyo, ndingĩĩka ũndũ ta ũcio!" **12**
Ningĩ Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, "Ikara gũkũ mũthenya ũngĩ
ũmwe, na rũciũ nĩngagũtũma ũcooke." Nĩ ũndũ ũcio
Uria agĩikara Jerusalemu mũthenya ũcio na ũcio ũngĩ
warũmĩrĩire. **13** Hĩndĩ ĩrĩa Daudi aamwĩtire, akĩrĩĩanĩra
na akĩnyuuanĩra nake, ningĩ Daudi agĩtũma arĩĩo nĩ
njoohi. No hwaĩ-inĩ Uria agĩthiĩ gũkoma mũgeeka-inĩ
wake arĩ hamwe na ndungata cia mwathi wake; ndaigana
gũthiĩ gwake mũciĩ. **14** Rũciinĩ Daudi akĩandĩkĩra Joabu
marũa, akĩmanengera Uria atware. **15** Marũa macio
maandĩkĩtwo atĩrĩ, "Twara Uria harĩa mbaara ĩhĩire
mũno. Ũcooke ũmũtiganĩrie nĩgeetha ooragwo." **16**
Rĩrĩa Joabu aarigiicĩirie itũũra rĩrĩa inene, akĩiga Uria
harĩa aamenyaga nĩho haarĩ agitĩri arĩa maarĩ njamba.
17 Hĩndĩ ĩrĩa andũ a itũũra rĩu inene mookire kũrũa
na Joabu-rĩ, andũ amwe a mbũtũ cia ita cia Daudi
makĩũragwo; o nake Uria ũrĩa Mũhiti agĩkua. **18** Joabu
agĩtũma mũndũ kũrĩ Daudi akamũhe ũhoro wothe wa
mbaara ĩyo. **19** Nake agĩatha mũndũ ũcio aatũmire
atĩrĩ: "Warĩkia kũhe mũthamaki ũhoro ũyũ wothe
wa mbaara, **20** marakara ma mũthamaki maahota
kũrĩrĩmbũka, nake aahota gũkũũria atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ gĩtũmire
mũkuhĩrĩrie mũno itũũra inene mũkarũe? Kaĩ mũtooĩ
atĩ no mamũrathe na mĩguĩ marĩ rũthingo-inĩ? **21** Nũũ
woragire Abimeleku mũrũ wa Jerubu-Beshethu? Githĩ ti
mũndũ-wa-ŋja wamũikĩirie ihiga rĩa gĩthĩĩ arĩ rũthingo-
inĩ igũrũ? Githĩ ti kĩo gĩatũmire akuĩre kũu Thebezu?
Nĩ kĩĩ kĩratũmire mũthiĩ hakuhĩ mũno na rũthingo?'
Angĩgakũũria ũguo-rĩ, nawe ũkaamũcookeria atĩrĩ, 'O
nayo ndungata yaku, Uria ũrĩa Mũhiti nĩmũkuũ.'" **22**
Nake mũndũ ũcio akiumagara agĩthiĩ, na aakinya, akĩĩra
Daudi maũndũ mothe marĩa Joabu aamũtũmĩte akoige.
23 Nake mũndũ ũcio watũmĩtwo akĩĩra Daudi atĩrĩ,
"Andũ acio maratũkĩririe hinya, marooka kũrũa na
ithuĩ werũ-inĩ, no tũrakĩmahũndũra nginya itoonyero-
inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩrĩa inene. **24** Hĩndĩ ĩyo
aikia a mĩguĩ maraikĩria ndungata ciaku mĩguĩ marĩ
rũthingo igũrũ, na andũ amwe a mũthamaki nĩmakuĩte.
O na ningĩ ndungata yaku, Uria ũrĩa Mũhiti, nĩĩkuĩte."
25 Nake Daudi akĩĩra mũndũ ũcio atĩrĩ, "Thiĩ wĩre
Joabu atĩrĩ: 'Tiga kũigua ũũru nĩ ũhoro ũcio; rũhiũ
rũniinaga mũndũ ũmwe o ta ũrĩa rũniinaga ũrĩa ũngĩ.
Thiĩ na mbere gũtharĩkĩra itũũra rĩu inene ũrĩanange.'
Wĩre Joabu ũguo nĩgeetha ũmũũmĩrĩrie." **26** Rĩrĩa
mũtumia wa Uria aiguire atĩ mũthuuriwe nĩakuĩte-rĩ,
akĩmũcakaĩra. **27** Ihinda rĩa gũcakaya rĩathira-rĩ, Daudi
akiuga areehwo gwake nyũmba, nake agĩtuĩka mũtumia
wake, na akĩmũciarĩra kahĩĩ. No rĩrĩ, ũndũ ũcio Daudi
ekĩte nĩwarakaririe Jehova.

12 Nake Jehova agĩtũma Nathani kũrĩ Daudi. Na
aakinya harĩ we Nathani akĩĩra Daudi atĩrĩ, "Itũũra-
inĩ rĩmwe nĩ kwarĩ na andũ eerĩ, ũmwe aarĩ gĩtonga na
ũrĩa ũngĩ aarĩ mũthĩĩni. **2** Mũndũ ũcio warĩ gĩtonga aarĩ
na ndũũru nyingĩ cia ng'ondu na cia ng'ombe, **3** no ũcio
warĩ mũthĩĩni ndaarĩ na kĩndũ tiga o kamwatĩ kanini
aagũrĩte. Agĩkarera, nako gagĩkũra karĩ hamwe nake
na ciana ciake. Kaarĩĩaga irio ciake, na gakanyuuagĩra
gĩkombe gĩake na gaakomaga gĩthũri-inĩ gĩake. Nako
kaarĩ o ta mwarĩ. **4** "Na rĩrĩ, mũgeni agĩũka gwa gĩtonga
kĩu, no gĩtonga kĩu gĩkĩrega kuoya ng'ondu ĩmwe
yakĩo kana ng'ombe gĩthondekere mũgeni ũcio wokĩte
gwakĩo gĩa kũrĩa. Handũ ha ũguo, gĩkĩoya kamwatĩ
karĩa kaarĩ ka mũthĩĩni na gĩgĩthĩnjĩra mũndũ ũcio
wokĩte gwakĩo mũciĩ." **5** Daudi agĩcinwo nĩ marakara
nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio, akĩĩra Nathani atĩrĩ, "Ti-
itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, mũndũ ũcio
wĩkĩte ũguo agĩrĩirwo nĩ gũkua! **6** No nginya arĩhe
kamwatĩ kau maita mana, tondũ nĩekĩte ũndũ ta ũcio
na akaaga kũiguanĩra tha." **7** Hĩndĩ ĩyo Nathani akĩĩra
Daudi atĩrĩ, "Wee nĩwe mũndũ ũcio! Ũũ nĩguo Jehova,
Ngai wa Isiraeli, ekuuga: 'Ndagũitĩrĩirie maguta ũtuĩke
mũthamaki wa Isiraeli, na ngĩkũhonokia kuuma guoko-
inĩ gwa Saũlũ. **8** Nĩndakũheire nyũmba ya mwathi
waku, o na ngĩkũhe atumia a mwathi waku maikare
gĩthũri-inĩ gĩaku. Nĩndakũheire nyũmba ya Isiraeli na
Juda. Na kũngĩkorwo maũndũ macio maarĩ manini
na matiakũiganĩte-rĩ, nĩingĩakũheire maũndũ mangĩ

maingĩ. **9** Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũnyarare kiugo kĩa Jehova,
ũgeeka ũũru maitho-inĩ make? Nĩwooragithirie Uria
ũrĩa Mũhiti na rũhiũ rwa njora, na ũkĩoya mũtumia
wake atuĩke mũtumia waku. Wamũragithirie na rũhiũ
rwa njora rwa andũ a Amoni. **10** Na nĩ ũndũ ũcio,
rũhiũ rwa njora rũtikeehera nyũmba yaku, nĩ ũndũ
nĩwaanyararire niĩ, na ũkĩoya mũtumia wa Uria ũrĩa
Mũhiti atuĩke mũtumia waku.' **11** "Jehova ekuuga
ũũ: 'Nĩngũkũrehithĩria thĩĩna kuuma nyũmba yaku
wee mwene. O maitho-inĩ maku nĩngoya atumia aku,
ndĩmahe mũndũ wa nyũmba yaku, nake nĩagakoma na
atumia acio aku mũthenya barigici. **12** Wekire ũndũ
ũcio na hitho, no Niĩ ngeeka ũndũ ũyũ mũthenya
barigici andũ a Isiraeli othe makĩonaga.'" **13** Hĩndĩ
ĩyo Daudi akĩĩra Nathani atĩrĩ, "Nĩnjĩhĩirie Jehova."
Nathani agĩcookia atĩrĩ, "Jehova nĩakwehereirie mehia
maku. Ndũgũkua. **14** No tondũ nĩũtũmĩte thũ cia Jehova
imũmene mũno nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo-rĩ, mwana
ũcio ũciarĩirwo nĩegũkua." **15** Nathani aarĩkia kũinũka
mũciĩ-rĩ, Jehova agĩtũma mwana ũcio mũtumia wa Uria
aaciarĩire Daudi arũare. **16** Daudi agĩthaitha Ngai nĩ
ũndũ wa mwana ũcio. Akĩĩhinga kũrĩa irio, agĩtoonya
nyũmba yake, agĩkoma thĩ ũtukũ ũcio wothe. **17** Nao
athuuri a nyũmba yake magĩthiĩ hakuhĩ nake nĩguo
mamũrũgamie na igũrũ nowe akĩrega, na ndaigana
kũrĩanĩra irio nao. **18** Mũthenya wa mũgwanja wakinya-
rĩ, mwana ũcio agĩkua. Nacio ndungata cia Daudi
igĩĩtigĩra kũmwĩra atĩ mwana ũcio nĩakuĩte. Tondũ
cioigire atĩrĩ, "Rĩrĩa mwana oima muoyo, twarĩirie Daudi
na akaaga gũtũthikĩrĩria. Twahota atĩa kũmwĩra atĩ
mwana nĩakuĩte? Aahota kwĩgera ngero." **19** No Daudi
akĩona atĩ ndungata ciake nĩciaheehanaga, akĩmenya
atĩ mwana ũcio nĩakuĩte. Nake akĩũria atĩrĩ, "Kaĩ mwana
akuĩte?" Nao magĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩakuĩte." **20** Hĩndĩ
ĩyo Daudi agĩũkĩra. Aarĩkia gwĩthamba, akĩĩhaka maguta
na akĩgarũrĩra nguo ciake, agĩthiĩ nyũmba ya Jehova,
akĩinamĩrĩra, na akĩhooya. Ningĩ agĩcooka agĩthiĩ gwake
mũciĩ, agĩĩtia irio, nao andũ ake makĩmũrehere, akĩrĩa.
21 Ndungata ciake ĩkĩmũũria atĩrĩ, "Ũreka ũguo nĩkĩ?
Rĩrĩa mwana ararĩ muoyo nĩũrehingĩte na ũkarĩra,
no mwana akua-rĩ, wokĩra na warĩa irio!" **22** Nake
agĩcookia atĩrĩ, "Hĩndĩ ĩrĩa mwana ararĩ muoyo-rĩ,
ndĩrehingaga na ngarĩra. ngĩĩciiria atĩrĩ, 'Nũũ ũũĩ?
Jehova aahota kũnjiguĩra tha areke mwana ũcio atũũre
muoyo.' **23** No rĩu tondũ nĩakuĩte-rĩ, nĩ kĩĩ gĩgũtũma
ndĩĩhinge? Ndaahota kũmũriũkia? Nĩ niĩ ngaathiĩ kũrĩ
we, no ndangĩcooka kũrĩ niĩ." **24** Hĩndĩ ĩyo Daudi
akĩhooreria mũtumia wake Bathisheba, agĩthiĩ kũrĩ we
na agĩkoma nake. Nake agĩciara kahĩĩ; nao magĩgatua
Solomoni. Nake Jehova agĩkenda; **25** na tondũ Jehova
nĩakendete-rĩ, agĩtũma mũnabii Nathani athiĩ agakahe
rĩĩtwa Jedidia. **26** Hĩndĩ ĩyo Joabu akĩhũũra Raba itũũra
rĩa andũ a Amoni, na agĩtunyana kĩhingo kĩa hinya kĩa
ũthamaki. **27** Ningĩ Joabu agĩtũma andũ kũrĩ Daudi,
akiuga atĩrĩ, "Nĩhũũranĩte na itũũra rĩa Raba o na
ngatunyana maaĩ marĩo. **28** Na rĩrĩ, cookanĩrĩria ikundi
icio ingĩ cia mbũtũ cia ita, nĩguo ithiũrũrũkĩrie itũũra
rĩu inene irĩĩgwatĩre. Angĩkorwo ti ũguo nĩngwĩgwatĩra
itũũra rĩu inene, narĩo rĩĩtanagio na niĩ." **29** Nĩ ũndũ
ũcio Daudi agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake ciothe cia ita
agĩthiĩ Raba, na akĩrĩtharĩkĩra, akĩrĩtunyana. **30** Nake
akĩoya thũmbĩ ya mũtwe ya mũthamaki wao, na ũritũ
wayo warĩ taranda ĩmwe ya thahabu, na nĩ yagemetio
na tũhiga twa goro, nayo ĩkĩigĩrĩrwo mũtwe wa Daudi.
Nake agĩtaha indo nyingĩ mũno kuuma itũũra rĩu
inene, **31** akĩrutũrũra aikari akuo, akĩmahe wĩra wa
gwatũra mbaũ na mĩthumeno, na aruti wĩra na harũ
cia igera na wa mathanwa, na wĩra wa gũthondeka
maturubarĩ. Nake eekire ũguo matũũra-inĩ mothe ma
Aamoni. Thuutha ũcio Daudi na mbũtũ ciake ciothe cia
ita magĩcooka Jerusalemu.

13 Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Abisalomu mũrũ
wa Daudi aarĩ na mwarĩ wa nyina mũthaka
mũno wetagwo Tamaru, nake Amunoni mũrũ wa
Daudi akĩmwenda mũno. **2** Amunoni agĩtangĩka nginya
agĩĩtua nĩ mũrũaru nĩ ũndũ wa mwarĩ wa ithe Tamaru,
nĩgũkorwo aarĩ mũirĩtu gathirange, na nĩonaga arĩ
hinya kũmwĩka ũndũ o na ũrĩkũ. **3** Na rĩrĩ, Amunoni
aarĩ na mũratawe wetagwo Jonadabu mũrũ wa Shimea,
mũrũ wa nyina na Daudi. Jonadabu aarĩ mũndũ mwara
mũno. **4** Akĩũria Amunoni atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
wee mũrũ wa mũthamaki woneke o ũkĩhinyĩrĩrĩka
rũciinĩ o rũciinĩ? Kaĩ ũtangĩnjĩĩra gĩtũmi?" Amunoni
akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ kwenda nyendeete Tamaru, mwarĩ
wa nyina na Abisalomu mũrũ wa baba." **5** Jonadabu
akĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ ũrĩrĩ na wĩtue atĩ ũrĩ mũrũaru.
Rĩrĩa thoguo arĩũka gũkuona, ũmwĩre atĩrĩ, 'No nyende
mwarĩ wa baba Tamaru oke aahe kĩndũ gĩa kũrĩa.
Andugĩre irio ngĩonaga, nĩguo ndĩmuone, na ningĩ ndĩe
acinyiitĩte na guoko gwake.'" **6** Nĩ ũndũ ũcio Amunoni
agĩkoma na agĩĩtua nĩ mũrũaru. Na rĩrĩa mũthamaki
ookire kũmuona, Amunoni akĩmwĩra atĩrĩ, "No nyende
mwarĩ wa baba Tamaru oke aathondekere tũmĩgate
ngĩonaga, nĩguo ndĩe anyiitĩte na guoko gwake." **7** Daudi
agĩtũmanĩra Tamaru nyũmba-inĩ ya ũthamaki, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Thiĩ nyũmba ya mũrũ wa thoguo Amunoni,
ũmũthondekere irio." **8** Nĩ ũndũ ũcio Tamaru agĩthiĩ
nyũmba ya mũrũ wa ithe Amunoni, akĩmũkora akomete.
Akĩoya mũtu, akĩũkanda, agĩthondeka mũgate Amunoni
akĩmuonaga, na akĩũruga. **9** Agĩcooka akĩoya rũgĩo,
akĩmũihũrĩra mũgate, nowe akĩrega kũrĩa. Amunoni
akiuga atĩrĩ, "Andũ othe nĩmeherio haha." Nĩ ũndũ
ũcio andũ othe makiuma nja, makĩmũtiga. **10** Hĩndĩ
ĩyo Amunoni akĩĩra Tamaru atĩrĩ, "Ndehera irio haha
nyũmba yakwa ya toro, nĩguo ndĩe ũcinyiitĩte na guoko
gwaku." Nake Tamaru akĩoya mũgate ũrĩa aathondekete,
akĩũtwarĩra mũrũ wa ithe Amunoni nyũmba yake ya
toro. **11** No rĩrĩa aamũtwarĩire nĩguo arĩe, Amunoni
akĩmũnyiita, akiuga atĩrĩ, "Ũka ngome nawe, mwarĩ wa
baba." **12** Nake akĩmwĩra atĩrĩ, "Aca, mũrũ wa baba! Tiga
kũnyiita na hinya. Ũndũ ta ũyũ ndwagĩrĩire gwĩkwo
Isiraeli! Tiga gwĩka ũndũ ũyũ wa waganu. **13** Ha ũhoro
wakwa naguo atĩa? Thoni ciakwa ingĩcitwara nakũ? O
nawe-rĩ, ũhoro waku ũgũikara atĩa? Ũkuoneka ũhaana
ta mũndũ ũmwe wa andũ arĩa aaganu na akĩĩgu thĩĩinĩ
wa Isiraeli. Ndagũthaitha aria na mũthamaki; tondũ
ndangĩgiria ũũhikie." **14** Nowe akĩrega kũmũigua, na
tondũ aarĩ na hinya kũmũkĩra, akĩmũnyiita na agĩkoma
nake na hinya. **15** Ningĩ Amunoni akĩmũthũũra na

rũthũũro rũnene makĩria. Ti-itherũ, aamũthũũrire
gũkĩra ũrĩa aamwendete. Amunoni akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ũkĩra, wehere haha!" **16** Tamaru akĩmwĩra atĩrĩ,
"Aca! Kũnyingata thiĩ nĩ ihĩtia inene makĩria gũkĩra
ũguo wanjĩka." Nowe akĩrega kũmũigua. **17** Nake
Amunoni agĩĩta ndungata yake, akĩmĩĩra atĩrĩ, "Eheria
mũndũ-wa-nja ũyũ haha, na oima ũhinge mũrango."
18 Nĩ ũndũ ũcio ndungata yake ĩkĩmũikia na nja,
na ĩkĩhinga mũrango. Nake Tamaru eehumbĩte nguo
ndaaya yagemetio na magemio ma goro, tondũ airĩtu
arĩa gathirange a mũthamaki meehumbaga nguo ta ĩyo.
19 Tamaru akĩĩitĩrĩria mũhu mũtwe, na agĩtarũra nguo
ĩyo ndaaya ng'emie ĩrĩa eehumbĩte. Agĩcooka akĩgĩrĩra
guoko gwake mũtwe, agĩthiĩ akĩrĩraga aanĩrĩire. **20** Nake
mũrũ wa nyina Abisalomu akĩmũũria atĩrĩ, "Kaĩ muuma
na Amunoni, mũrũ wa thoguo? Rĩu ta gĩkire, mwarĩ wa
maitũ, tondũ we nĩ mũrũ wa thoguo. Tiga kũigua ũũru
ngoro nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio." Nake Tamaru agĩtũũra
mũciĩ kwa mũrũ wa nyina Abisalomu, arĩ mũndũ-
wa-nja ũrĩ na kĩeha kĩnene. **21** Hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki
Daudi aiguire maũndũ macio mothe-rĩ, akĩrakara mũno.
22 Abisalomu ndaigana kwaria na Amunoni ũndũ o
na ũrĩkũ, mwega kana mũũru; nĩathũũrire Amunoni
tondũ nĩaconorithĩtie mwarĩ wa nyina Tamaru. **23**
Mĩaka ĩĩrĩ yathira, hĩndĩ ĩrĩa amuri a ng'ondu guoya a
Abisalomu maarĩ kũu Baali-Hazoru hakuhĩ na mũhaka
wa Efiraimu-rĩ, agĩĩta ariũ a mũthamaki othe mathiĩ
kuo. **24** Abisalomu agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ndungata yaku nĩĩtĩte amuri ng'ondu guoya. Hihi
mũthamaki na anene ake no moke tũkorwo hamwe."
25 Mũthamaki agĩcookia atĩrĩ, "Aca, mũrũ wakwa.
Tũtiagĩrĩirwo nĩ gũthiĩ ithuothe; twahota gũtuĩka mũrigo
harĩwe." O na gũtuĩka Abisalomu nĩamũthaithire-rĩ,
nĩaregire biũ gũthiĩ, no akĩmũhe kĩrathimo gĩake.
26 Ningĩ Abisalomu akĩmwĩra atĩrĩ, "Angĩkorwo ti
ũguo-rĩ, ndagũthaitha ũreke mũrũ wa baba Amunoni
athiĩ na ithuĩ." Nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ
kĩĩ gĩgũtũma athiĩ na inyuĩ?" **27** Nowe Abisalomu
akĩmũringĩrĩria, na nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩreka
Amunoni mathiĩ nake, hamwe na ariũ acio angĩ a
mũthamaki. **28** Abisalomu agĩatha andũ ake, akĩmeera
atĩrĩ, "Ta thikĩrĩriai! Rĩrĩa Amunoni arĩkorwo akenete
nĩ kũnyua ndibei akarĩĩo, na inyuĩ ndĩmwĩre atĩrĩ,
'Ringai agwe thĩ,' hĩndĩ ĩyo mũũragei. Mũtigetigĩre.
Githĩ ti nĩĩ ndĩmũheete watho ũcio? Ũmĩrĩriai mũtuĩke
njamba." **29** Nĩ ũndũ ũcio andũ a Abisalomu magĩĩka
Amunoni o ta ũrĩa Abisalomu aamaathĩte. Hĩndĩ ĩyo
ariũ othe a mũthamaki magĩũkĩra, makĩhaica nyũmbũ
ciao, makĩũra. **30** Marĩ njĩra-inĩ makĩũra-rĩ, ũhoro ũcio
ũgĩkinyĩra Daudi, akĩĩrwo atĩrĩ, "Abisalomu nĩoragĩte
ariũ othe a mũthamaki; gũtirĩ o na ũmwe ũtigarĩte." **31**
Nake mũthamaki agĩũkĩra, agĩtembũranga nguo ciake,
agĩkoma thĩ; o nacio ndungata ciake ikĩrũgama hakuhĩ
nake, na igĩtembũranga nguo ciacio. **32** No Jonadabu
mũrũ wa Shimea, mũrũ wa nyina na Daudi, akiuga
atĩrĩ, "Mwathi wakwa, tiga gwĩciiria atĩ moragĩte ariũ
othe a mũthamaki; no Amunoni wiki ũkuĩte. Ũndũ ũcio
ũtũĩire ũrĩ muoroto wa Abisalomu kuuma mũthenya
ũrĩa Amunoni aanyiitire mwarĩ wa nyina Tamaru na
hinya. **33** Mũthamaki mwathi wakwa ndagĩrĩirwo
nĩkũrũmbũiya ũhoro ũcio wa atĩ ariũ othe a mũthamaki
nĩmakuĩte. Amunoni nowe wiki ũkuĩte." **34** Hĩndĩ
ĩyo Abisalomu nĩakoretwo orĩte. Na rĩrĩ, mũndũ ũrĩa
warangagĩra itũũra agĩcũthĩrĩria na akĩona andũ aingĩ
njĩra-inĩ mwena wake wa ithũĩro, maikũrũkĩire mwena-
inĩ wa kĩrĩma. Nake mũrangĩri agĩthiĩ akĩĩra mũthamaki
atĩrĩ, "Nĩndĩrona andũ mwena ũũrĩa wa Horonaimu,
mwena-inĩ wa kĩrĩma." **35** Jonadabu akĩĩra mũthamaki
atĩrĩ, "Ta kĩone, ariũ a mũthamaki marĩ haha; o ta ũrĩa
ndungata yaku ĩkwĩrire, ũguo noguo gũtarĩĩ." **36** Na
aarĩkia kwaria o ro ũguo-rĩ, ariũ a mũthamaki magĩũka
makĩrĩraga na mũgambo mũnene. O nake mũthamaki
na ndungata ciake ciothe makĩrĩra marĩ na ruo rũnene.
37 Nake Abisalomu akĩũra agĩthiĩ gwa Talimai mũrũ wa
Amihudi, mũthamaki wa Geshuru. Nowe Mũthamaki
Daudi agĩcakaĩra mũriũ mũthenya o mũthenya. **38**
Thuutha wa Abisalomu kũũrĩra Geshuru, aikarire kuo
mĩaka ĩtatũ. **39** Nayo ngoro ya mũthamaki nĩyeriragĩria
gũthiĩ kũrĩ Abisalomu, tondũ nĩahooreretio ũhoro-inĩ
ũkoniĩ gĩkuũ kĩa Amunoni.

14 Na rĩrĩ, Joabu mũrũ wa Zeruia nĩamenyete
atĩ ngoro ya mũthamaki nĩyeriragĩria kuona
Abisalomu. **2** Nĩ ũndũ ũcio, Joabu agĩtũma mũndũ athiĩ
Tekoa akagĩĩre mũndũ-wa-nja warĩ mũũgĩ, areehwo
kuuma kũu. Akĩĩra mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, "Wĩtue
atĩ nĩũracakaya. Wĩhumbe nguo cia macakaya, na
ndũkehake maguta o na marĩkũ. Wĩtue ta mũndũ-wa-
nja ũikarĩte matukũ maingĩ akĩrĩrĩra mũndũ mũkuũ. **3**
Ũcooke ũthiĩ kũrĩ mũthamaki ũmwarĩrie ciugo ici." Nake
Joabu akĩmwĩra ũrĩa ekuuga. **4** Rĩrĩa mũndũ-wa-nja ũcio
wa kuuma Tekoa aathiire kũrĩ mũthamaki, akĩĩgũithia,
agĩturumithia ũthiĩ thĩ nĩguo amũhe gĩtĩĩo, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Wee mũthamaki, ndeithia!" **5** Nake mũthamaki
akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ kĩragũthĩĩnia?" Nake akiuga atĩrĩ,
"Ti-itherũ niĩ ndĩ mũndũ-wa-nja wa ndigwa; mũthuuri
wakwa nĩakuĩte. **6** Niĩ ndungata yaku ndĩrarĩ na ariũ eerĩ.
Nao maroogitana me mũgũnda, na harakĩaga mũndũ
hau wa kũmateithũrana. Ũmwe aragũtha ũrĩa ũngĩ na
aramũũraga. **7** Na rĩrĩ, mũhĩrĩga wothe nĩũũkĩrĩire
ndungata yaku; ũkoiga atĩrĩ, 'Tũnengere mũndũ ũrĩa
ũragĩte mũrũ wa nyina, nĩgeetha tũmũũrage nĩ ũndũ
wa muoyo wa mũrũ wa nyina ũrĩa ooragĩte; tũkĩniine
mũgai o nake.' Nao mangĩĩka ũguo no mahorie ikara
rĩrĩa rĩraakana, na no rĩo riiki ndigairie, maniine rĩĩtwa
rĩa mũthuuri wakwa, o na maniine njiaro ciake gũkũ
thĩ." **8** Nake mũthamaki akĩĩra mũndũ-wa-nja ũcio
atĩrĩ, "Inũka, na nĩngũruta watho nĩ ũndũ waku."
9 No mũndũ-wa-nja ũcio wa Tekoa akĩmwĩra atĩrĩ,
"Mũthamaki mwathi wakwa, reke ũũru ũcio ũnjookerere
hamwe na nyũmba ya baba, na ũreke wee mũthamaki
na gĩtĩ gĩaku gĩa ũthamaki wage gũcookererwo nĩ
ũũru o na ũrĩkũ." **10** Nake mũthamaki agĩcookia atĩrĩ,
"Mũndũ o na ũ angĩkwĩra ũndũ o na ũrĩkũ, mũrehe
kũrĩ niĩ, nake ndagacooka gũgũthĩĩnia rĩngĩ." **11** Nake
mũndũ-wa-nja ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Reke mũthamaki
agwete rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wake, nĩguo agirĩrĩrie
mũrĩhĩria wa thakame ndakae kũũragana rĩngĩ, nĩgeetha
mũriũ wakwa ndakae kũũragwo." Nake mũthamaki
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga

muoyo-rĩ, gũtirĩ rũcuĩrĩ o na rũmwe rwa mũtwe wa
mũrũguo rũkũgũa thĩ.” **12** Ningĩ mũndũ-wa-nja ũcio
akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke ndungata yaku ĩkwĩre kiugo wee
mũthamaki, mwathi wakwa.” Nake agĩcookia atĩrĩ,
“Kĩarie.” **13** Mũndũ-wa-nja ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ
kĩĩ gĩtũmĩte wee ũthondeke ũndũ ta ũyũ wa gũũkĩrĩra
andũ a Ngai? Rĩrĩa mũthamaki oiga ũguo-rĩ, githĩ tiwe
wĩtuĩrĩire ciira, nĩgũkorwo mũthamaki ndacooketie
mũriũ wake ũrĩa mũingate mũciĩ? **14** Ta ũrĩa maaĩ
maitĩkaga thĩ, marĩa matangĩoeka-rĩ, no taguo arĩ
o nginya ithuĩ tũkue. No Ngai ndarutaga mũndũ
muoyo; handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, athondekaga njĩra
nĩgeetha mũndũ ũrĩa mũingate ndakae gũtũũra ta
ateetwo biũ agathengio harĩ we. **15** “Na rĩrĩ, njũkĩte
gũkwĩra ũhoro ũyũ wee mũthamaki mwathi wakwa
tondũ andũ nĩmatũmĩte niĩ ndĩtigĩre. Ndungata yaku
ĩciirĩtie atĩrĩ, ‘Niĩ nĩngwarĩria mũthamaki; no gũkorwo
nĩegwĩka ũrĩa ndungata yake ĩkũmũũria; **16** no gũkorwo
mũthamaki nĩegwĩtĩkĩra kũhonokia ndungata yake
kuuma guoko-inĩ kwa mũndũ ũrĩa ũrageria gũtũniina
niĩ hamwe na mũriũ wakwa, matweherie kuuma kũrĩ
igai rĩrĩa twaheirwo nĩ Ngai.’ **17** “Na rĩrĩ, ndungata yaku
ĩgũkwĩra atĩrĩ, ‘Kiugo gĩaku mũthamaki mwathi wakwa
kĩrondeehere ũhurũko, nĩgũkorwo mũthamaki mwathi
wakwa ahaana ta mũraika wa Ngai wa gũkũũrana
wega na ũũru. Jehova Ngai waku aroikara nawe.’” **18**
Hĩndĩ ĩyo mũthamaki akĩĩra mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ,
“Ndũkaahithe ũndũ o wothe ũrĩa ngũkũũria.” Nake
mũndũ-wa-nja ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi
wakwa nĩakĩarie.” **19** Nake mũthamaki akĩmũũria
atĩrĩ, “Githĩ mũtinyiitanĩire na Joabu ũhoro-inĩ ũyũ
wothe?” Nake mũndũ-wa-nja akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tĩ-
itherũ o ta ũrĩa ũtũũraga muoyo, wee mũthamaki
mwathi wakwa, gũtirĩ mũndũ ũngĩĩhũgũra mwena
wa ũrĩo kana wa ũmotho, aregane na ũndũ o wothe
ũrĩa mũthamaki mwathi wakwa angiuga. Ĩĩ nĩguo, nĩ
ndungata yaku Joabu yanjĩĩrire njĩke ũndũ ũyũ, na
nĩwe wĩkĩrĩte ciugo ici ciothe kanua-inĩ ka ndungata
yaku. **20** Nake Joabu, ndungata yaku nĩwe wĩkĩte
ũguo nĩgeetha agarũre ũndũ ũrĩa ũrĩ ho ihinda rĩĩrĩ.
Mwathi wakwa arĩ ũũgĩ ta wa mũraika wa Ngai;
nĩamenyaga ũndũ wothe ũrĩa wĩkĩkaga bũrũri-inĩ.”
21 Mũthamaki akĩĩra Joabu atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩngwĩka
ũguo. Thiĩ, ũcookie mwanake ũcio ti Abisalomu.” **22**
Joabu akĩĩgũithia aturumithĩtie ũthiũ thĩ nĩguo amũhe
gĩtĩĩo, na akĩrathima mũthamaki. Joabu akĩmwĩra
atĩrĩ, “Ũmũthĩ ndungata yaku nĩyamenya atĩ nĩĩrĩkĩtie
gwĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ maku mũthamaki mwathi wakwa,
tondũ mũthamaki nĩetĩkĩrĩte ihooya rĩa ndungata
yake.” **23** Hĩndĩ ĩyo Joabu agĩthiĩ Geshuru, na agĩcookia
Abisalomu Jerusalemu. **24** Nowe mũthamaki akĩmwĩra
atĩrĩ, “No nginya athiĩ mũciĩ gwake mwene; ndakarekwo
oone ũthiũ wakwa.” Nĩ ũndũ ũcio Abisalomu agĩthiĩ
mũciĩ gwake na ndaigana kuona ũthiũ wa mũthamaki.
25 Thĩĩnĩ wa Isiraeli guothe gũtiarĩ mũndũ ũngĩ o na
ũmwe waganagwo gũthakara ta Abisalomu. Kuuma
rũcuĩrĩ rwake rwa mũtwe nginya nyarĩrĩ ciake ndaarĩ na
kameni. **26** Rĩrĩa rĩothe eenjaga njuĩrĩ cia mũtwe wake,
nĩenjagwo o mwaka wathira rĩrĩa njuĩrĩ yamũritũhĩra
mũno, angĩamĩthimire, ũritũ wayo wakoragwo ũrĩ cekeri
magana meerĩ, kũringana na gĩthimi kĩa mũthamaki.
27 Nake Abisalomu nĩaciarire aanake atatũ na mũirĩtu
ũmwe. Nake mwarĩ eetagwo Tamaru, na aarĩ mũndũ-
wa-nja mũthaka. **28** Abisalomu aatũũrire mĩaka ĩĩrĩ
Jerusalemu atarĩ oona ũthiũ wa mũthamaki. **29** Ningĩ
Abisalomu agĩtũmanĩra Joabu nĩguo amũtũme kũrĩ
mũthamaki, no Joabu akĩrega gũthiĩ kũrĩ we. Ningĩ
akĩmũtũmanĩra riita rĩa keerĩ, no akĩrega gũthiĩ. **30**
Hĩndĩ ĩyo akĩĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mũgũnda
wa Joabu ũhakanĩte na wakwa, na arĩ na cairi kuo.
Thiĩi mũmĩcine na mwaki.” Nĩ ũndũ ũcio ndungata
cia Abisalomu ikĩgwatia mũgũnda ũcio mwaki ũkĩhĩa.
31 Hĩndĩ ĩyo Joabu agĩthiĩ mũciĩ kwa Abisalomu,
akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma ndungata ciaku icine
mũgũnda wakwa?” **32** Nake Abisalomu akĩĩra Joabu atĩrĩ,
“Ndagũtũmanĩire, ngĩkwĩra atĩrĩ, ‘Ũka, nĩguo ngũtũme
kwa mũthamaki, ũkamũũrie atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmire
nyume Geshuru? Ũngĩrĩ ũndũ mwega korwo nĩkuo
ndũũraga o na rĩu!”’ Rĩu-rĩ, nĩngwenda kuona ũthiũ
wa mũthamaki, na hangĩkorwo nĩ harĩ na ũndũ njĩkĩte
mũũru, nĩakĩĩnjũrage.” **33** Nĩ ũndũ ũcio Joabu agĩthiĩ
kũrĩ mũthamaki, na akĩmũhe ũhoro ũcio. Hĩndĩ ĩyo
mũthamaki agĩĩta Abisalomu, nake agĩũka, akĩinamĩrĩra
aturumithĩtie ũthiũ thĩ mbere ya mũthamaki. Nake
mũthamaki akĩmumunya Abisalomu.

15 Na rĩrĩ, thuutha wa maũndũ macio, Abisalomu
agĩĩthondekera ngaari cia ita na mbarathi, na andũ
mĩrongo ĩtano a gũthiiaga mbere yake mateng’erete.
2 Nake ookĩraga rũciinĩ tene akarũgama mũkĩra-inĩ
wa njĩra ĩrĩa yathiiaga kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩrĩa
inene. Na rĩrĩa mũndũ o wothe ooka arĩ na mateta ma
gũtwarĩra mũthamaki nĩguo atue itua-rĩ, Abisalomu
akamwĩta, akamũũria atĩrĩ, “Uumĩte itũũra rĩrĩkũ?”
Nake akamũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku yumĩte
mũhĩrĩga-inĩ ũmwe wa Isiraeli.” **3** Ningĩ Abisalomu
akamwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ mateta maku nĩ ma kĩhooto
na nĩ magĩrĩire, no gũtirĩ mũndũ ũthuurĩtwo wa
kũrũgamĩrĩra mũthamaki ũngĩgũthikĩrĩria.” **4** Ningĩ
Abisalomu akamwĩra atĩrĩ, “Naarĩ korwo ndaatuuo
mũciiri wa bũrũri ũyũ! Hĩndĩ ĩyo mũndũ o wothe ũrĩ na
mateta kana ciira no ooke kũrĩ niĩ, na niĩ ngatigĩrĩra
ciira wake nĩwatuuo na kĩhooto.” **5** Ningĩ hĩndĩ ciothe
rĩrĩa mũndũ wothe amũkuhĩrĩria ainamĩrĩre mbere
yake, Abisalomu agatambũrũkia guoko, akamũhĩmbĩria
na akamũmumunya. **6** Abisalomu ekaga ũguo kũrĩ andũ
othe a Isiraeli arĩa mookaga kũrĩ mũthamaki gũcaria
kĩhooto, na nĩ ũndũ ũcio akĩguucĩrĩria ngoro cia andũ a
Isiraeli. **7** Na rĩrĩ, mĩaka ĩna yathira, Abisalomu akĩĩra
mũthamaki atĩrĩ, “Njĩtĩkĩria thiĩ Hebironi nĩgeetha
ngahingie mwĩhĩtwa ũrĩa ndeehĩtire harĩ Jehova. **8**
Hĩndĩ ĩrĩa ndungata yaku yatũũraga Geshuru kũu
Suriata, nĩndehĩtire na mwĩhĩtwa ngiuga atĩrĩ, ‘Jehova
angĩkanjookia Jerusalemu, nĩngamũhooya ndĩ kũu
Hebironi.’” **9** Nake mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ na
thayũ.” Nĩ ũndũ ũcio Abisalomu agĩthiĩ Hebironi. **10**
Hĩndĩ ĩyo Abisalomu agĩtũma andũ na hitho mĩhĩrĩga-
inĩ yothe ya Isiraeli makoige atĩrĩ, “Rĩrĩa mũrĩigua
tũrumbeta twahuhwo, hĩndĩ ĩyo muuge atĩrĩ, ‘Abisalomu
nĩwe mũthamaki wa Hebironi.’” **11** Andũ magana meerĩ

kuuma Jerusalemu nĩo maathiĩte hamwe na Abisalomu.
Meetĩtwo marĩ ageni, na magĩthiĩ matekũmenya nĩ
ũũru meekaga, matirĩ ũndũ maamenyaga ũhoro-inĩ
ũcio. **12** Na hĩndĩ ĩrĩa Abisalomu aarutaga magongona-
rĩ, agĩtũmanĩra Ahithofeli ũrĩa Mũgiloni, o ũrĩa waheaga
Daudi kĩrĩra, oke kuuma itũũra rĩao rĩa Gilo. Na nĩ ũndũ
ũcio ndundu ya gũũkĩrĩra mũthamaki ĩkĩgĩa na hinya,
nao arũmĩrĩri a Abisalomu magĩkĩrĩrĩria kũingĩha. **13**
Na rĩrĩ, hagĩũka mũndũ ũmwe watũmĩtwo kũrĩ Daudi,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ngoro cia andũ othe a Isiraeli irũmĩrĩire
Abisalomu." **14** Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩĩra anene ake
othe arĩa aarĩ nao Jerusalemu atĩrĩ, "Ũkai! No nginya
tũũre; kwaga ũguo gũtirĩ o na ũmwe witũ ũkũhonoka
kũũragwo nĩ Abisalomu. No nginya tũthiĩ o ro rĩu, kana
Abisalomu oke narua atũkorerere, atũhubanĩrie na
atwanange, na ahũũre itũũra rĩĩrĩ inene na rũhiũ rwa
njora." **15** Nao anene a mũthamaki makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ndungata ciaku nĩciĩhaarĩirie gwĩka ũndũ o wothe
ũrĩa mũthamaki mwathi witũ angĩthuura wĩkwo." **16**
Nake mũthamaki akiumagara, arũmĩrĩirwo nĩ andũ
a nyũmba yake yothe; no agĩtiga thuriya ikũmi cia
kũmenyerera nyũmba ya mũthamaki. **17** Nĩ ũndũ ũcio
mũthamaki akiumagara, arũmĩrĩirwo nĩ andũ acio othe,
magĩthiĩ handũ haraaya, makĩrũgama ho. **18** Nao andũ
ake othe makĩmũhĩtũka, hamwe na Akerethi othe,
na Apelethi, na Agiti othe magana matandatũ arĩa
maatwaranĩte hamwe nake kuuma Gathu, makĩhĩtũka
magĩthiĩ mbere ya mũthamaki. **19** Mũthamaki akĩũria
Itai ũrĩa Mũgiiti atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ũthiĩ hamwe na
ithuĩ? Cooka ũgaikare hamwe na Mũthamaki Abisalomu.
Wee ũrĩ mũndũ wa kũngĩ, mũndũ ũthaamĩte akoima
bũrũri wake. **20** Ũrookire o ira. Ingĩgwĩtĩkĩria atĩa
wambĩrĩrie kũũrũũra na ithuĩ, o rĩrĩa itaramenya kũrĩa
ndĩrathiĩ? Hũndũka, woe andũ a bũrũri wanyu ũcooke
nao. Naguo ũtugi na wĩhokeku iroikara hamwe nawe."
21 No Itai agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, "Ti-itherũ
o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, na o ta ũrĩa wee
mũthamaki mwathi wakwa ũtũũraga muoyo-rĩ, harĩa
hothe mũthamaki mwathi wakwa angĩkorwo arĩ, o na
kũngĩkorwo nĩ gũtũũra muoyo kana gũkua, hau no ho
ndungata yaku ĩgaakorwo ĩrĩ." **22** Nake Daudi akĩĩra
Itai atĩrĩ, "Thiĩ na mbere, ũthiĩ ũhĩtũkĩte." Nĩ ũndũ
ũcio Itai ũrĩa Mũgiiti agĩthiĩ ahĩtũkĩte hamwe na andũ
ake othe, na andũ a nyũmba yake arĩa maarĩ hamwe
nake. **23** Nao andũ othe a bũrũri ũcio makĩrĩra na
mũgambo mũnene rĩrĩa andũ acio othe maahĩtũkaga.
Mũthamaki o nake akĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa karũũĩ
ga Kidironi, nao andũ othe magĩthiĩ merekeire werũ-
inĩ. **24** Zadoku o nake aarĩ ho, na Alawii othe arĩa maarĩ
hamwe nake nĩo maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro
kĩa Ngai. Nao makĩiga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai
thĩ, nake Abiatharu akĩruta magongona nginya rĩrĩa
andũ othe maarĩkirie kuuma itũũra rĩu inene. **25** Ningĩ
mũthamaki akĩĩra Zadoku atĩrĩ, "Oya ithandũkũ rĩa Ngai
ũrĩcookie itũũra-inĩ rĩu inene. Ingĩĩtĩkĩrĩka maitho-
inĩ ma Jehova-rĩ, nĩakanjookia na atũme ndĩrĩone na
nyone gĩikaro gĩake rĩngĩ. **26** No angĩkiuga atĩrĩ, 'Niĩ
ndikenetio nĩwe,' hĩndĩ ĩyo niĩ nĩndĩhaarĩirie; nĩanjĩke o
ũrĩa wothe angĩona kwagĩrĩire." **27** Ningĩ mũthamaki
akĩĩra Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, "Githĩ wee
ndũrĩ muoni-maũndũ? Cooka ũthiĩ itũũra-inĩ rĩu inene
na thayũ, mũrĩ na mũrũguo Ahimaazu, na Jonathani
mũriũ wa Abiatharu. Wee na Abiatharu mũthiĩ na ariũ
acio anyu eerĩ. **28** Na niĩ ngũikara njetereire mariũko-
inĩ kũu werũ-inĩ, o nginya hĩndĩ ĩrĩa ũkaandehithĩria
ũhoro ũnjĩĩre ũrĩa maũndũ matarĩĩ." **29** Nĩ ũndũ ũcio
Zadoku na Abiatharu magĩkuua ithandũkũ rĩa Ngai,
makĩrĩcookia Jerusalemu na magĩikara kuo. **30** No Daudi
agĩthiĩ na mbere kwambata kĩrĩma kĩa mĩtamaiyũ, o
akĩrĩraga; nĩehumbĩrĩte mũtwe, na aarĩ magũrũ matheri.
Andũ othe arĩa aarĩ nao-rĩ, o nao nĩmehumbĩrĩte
mĩtwe, nao maambatire o makĩrĩraga. **31** Na rĩrĩ, Daudi
nĩamenyithĩtio atĩrĩ, "Ahithofeli aarĩ hamwe na arĩa
maarĩ ndundu na Abisalomu." Nĩ ũndũ ũcio Daudi
akĩhooya atĩrĩ, "Wee Jehova, garũra kĩrĩra kĩa Ahithofeli,
ũgĩtue ũrimũ." **32** Na rĩrĩa Daudi aakinyire gacũmbĩrĩ
ga kĩrĩma, harĩa andũ maahooyagĩra Ngai-rĩ, Hushai
ũrĩa Mũariki aarĩ hau kũmũtũnga, atembũrangĩte nguo
yake ndaaya, na akeitĩrĩria tĩĩri mũtwe. **33** Nake Daudi
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũngĩkorwo nĩũgũthiĩ na niĩ, ũgũtuĩka
mũrigo harĩ niĩ. **34** No ũngĩcooka itũũra-inĩ rĩu inene
na wĩre Abisalomu atĩrĩ, 'Nĩngũtuĩka ndungata yaku
wee mũthamaki; ndĩratũire ndĩ ndungata ya thoguo
mbere ĩyo, no rĩu ngũtuĩka ndungata yaku,' hĩndĩ ĩyo
no ũndeithie gũthũkia mataaro ma Ahithofeli. **35** Githĩ
Zadoku na Abiatharu arĩa athĩnjĩri-Ngai matiigũkorwo
kũu hamwe nawe? Meerage ũndũ o wothe ũngĩigua
nyũmba-inĩ ya mũthamaki. **36** Ariũ ao eerĩ, Ahimaazu
mũrũ wa Zadoku, na Jonathani mũrũ wa Abiatharu marĩ
kũu hamwe nao. Matũmage kũrĩ niĩ na ũndũ o wothe
ũngĩigua." **37** Nĩ ũndũ ũcio Hushai mũrata wa Daudi
agĩcooka, na agĩkinya Jerusalemu o rĩrĩa Abisalomu
aatoonyaga itũũra rĩu inene.

16 Na rĩrĩ, Daudi aakorirwo ahĩtũkĩte gacũmbĩrĩ ga
kĩrĩma o hanini-rĩ, agĩkora Ziba, ndungata ya
Mefiboshethu, ĩmwetereire ĩmũtũnge. Aarĩ na ndigiri
igĩrĩ ciatandĩkĩtwo na igakuua mĩgate magana meerĩ
na imanjĩka cia thabibũ nyũmũ igana rĩmwe, na
ikũmba igana cia ngũyũ, o na mondo ya ndibei. **2**
Nake mũthamaki akĩũria Ziba atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
ũrehe indo ici?" Nake Ziba agĩcookia atĩrĩ, "Ndigiri
nĩ cia gũkuua andũ a nyũmba ya mũthamaki, nayo
mĩgate na matunda nĩ cia kũrĩĩo nĩ andũ, nayo ndibei
nĩyakũnyuuo nĩ arĩa mangĩũrwo nĩ hinya gũkũ werũ-
inĩ." **3** Mũthamaki agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, "Arĩ ha
mũrũ wa mũriũ wa mwathi waku?" Nake Ziba akiuga
atĩrĩ, "Aikarĩte Jerusalemu, tondũ areciiria atĩrĩ, 'Ũmũthĩ
nyũmba ya Isiraeli nĩĩkũnjookeria ũthamaki wa guka.'"
4 Ningĩ mũthamaki akĩĩra Ziba atĩrĩ, "Indo ciothe iria
iraarĩ cia Mefiboshethu kuuma rĩu nĩ ciaku." Nake
Ziba akiuga atĩrĩ, "Nĩndakwĩnyiihĩria; reke njĩtĩkĩrĩke
maitho-inĩ maku, wee mũthamaki, mwathi wakwa." **5**
Mũthamaki Daudi aakuhĩrĩria Bahurimu-rĩ, mũndũ wa
mũhĩrĩga wa nyũmba ya Saũlũ agĩũka oimĩte kuo. Nake
eetagwo Shimei mũrũ wa Gera; agĩũka akĩrumanaga. **6**
Agĩikĩria Daudi na anene othe a mũthamaki mahiga,
o na gũtuĩka mbũtũ ciothe cia ita na arangĩri maarĩ
mwena wa Daudi wa ũrĩo na wa ũmotho. **7** Shimei
akĩrumana, akiuga atĩrĩ, "Thiĩ na kũu, thiĩ na kũu, wee

mũiti wa thakame, wee kĩmaramari gĩkĩ! **8** Jehova
nĩakũrĩhĩtie, thakame yothe ĩrĩa wanaita ya nyũmba ya
Saũlũ, ũrĩa wathanaga ithenya rĩake. Jehova nĩaneanĩte
ũthamaki kũrĩ mũrũguo Abisalomu. Wee nĩũkinyĩrĩirwo
nĩ mwanangĩko tondũ ũrĩ mũiti wa thakame!" **9** Hĩndĩ
ĩyo Abishai mũrũ wa Zeruia akĩũria mũthamaki atĩrĩ, "Nĩ
kĩĩ kĩratũma ngui ĩno nguũ ĩrume mũthamaki mwathi
wakwa? Reke ninge mũrĩmo ndĩmũtinie mũtwe." **10** No
mũthamaki akiuga atĩrĩ, "Tũnyiitanĩire ũndũ ũrĩkũ niĩ na
inyuĩ, inyuĩ ariũ a Zeruia? Angĩkorwo ararumana tondũ
Jehova nĩamwĩrĩte atĩrĩ, 'Ruma Daudi,' nũũ ũngĩmũũria
atĩrĩ, 'Ũgwĩka ũguo nĩkĩ?'" **11** Ningĩ Daudi akĩĩra
Abishai na anene ake othe atĩrĩ, "Mũrũ wakwa, ũrĩa
uumĩte mũthiimo-inĩ wakwa, nĩwe ũraageria kũnduta
muoyo. Githĩ Mũbenjamini ũyũ ndangĩgĩĩka makĩria
ma ũguo! Tiganai nake; rekei arumane, tondũ Jehova
nĩwe ũmwĩrĩte eke ũguo. **12** Hihi no gũkorwo Jehova
nĩekuona thĩĩna wakwa, na nĩakandĩha na wega nĩ ũndũ
wa irumi ici ndĩrarumwo ũmũthĩ." **13** Nĩ ũndũ ũcio
Daudi na andũ ake magĩthiĩ na mbere magereire njĩra
nake Shimei akagera mwena-inĩ wa kĩrĩma ang'ethanĩire
nao, agĩthiĩ akĩrumanaga, na akĩmũikagĩria mahiga, na
akamũminjagĩria tĩĩri. **14** Nake mũthamaki na andũ
othe arĩa maarĩ nake magĩkinya kũrĩa maathiiaga
manogeete. Na kũu nĩkuo Daudi aahurũkĩire, akĩnogoka.
15 Hĩndĩ ĩyo Abisalomu na andũ othe a Isiraeli magĩũka
Jerusalemu, na Ahithofeli agĩkorwo hamwe nao. **16**
Hĩndĩ ĩyo Hushai ũrĩa Mũariki, mũrata wa Daudi, agĩthiĩ
kũrĩ Abisalomu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũthamaki arotũũra
nginya tene! Mũthamaki arotũũra nginya tene!" **17**
Abisalomu akĩũria Hushai atĩrĩ, "Ũyũ nĩguo wendo ũrĩa
wonetie mũrata waku? Nĩ kĩĩ kĩragiririe ũthiĩ na mũrata
waku?" **18** Nake Hushai akĩĩra Abisalomu atĩrĩ, "Aca,
ũrĩa ũthuurĩtwo nĩ Jehova, na agathuurwo nĩ andũ aya,
na agathuurwo nĩ andũ othe a Isiraeli, niĩ ndĩ wake,
na njikare nake. **19** Ningĩ-rĩ, njagĩrĩirwo nĩgũtungatĩra
ũũ? Githĩ ndiagĩrĩirwo nĩ gũtungatĩra mũriũ? O ta ũrĩa
ndaatungatĩire thoguo, noguo ngũgũtuungatĩra." **20**
Abisalomu akĩĩra Ahithofeli atĩrĩ, "Tũhe ũtaaro waku.
Twagĩrĩirwo nĩ gwĩka atĩa?" **21** Ahithofeli agĩcookia
atĩrĩ, "Koma na thuriya cia thoguo iria aatigire nĩgeetha
irorage gĩikaro kĩa mũthamaki. Hĩndĩ ĩyo andũ othe a
Isiraeli nĩmakaigua atĩ wee wĩmũthũũre biũ nĩ thoguo,
namo moko ma andũ arĩa othe ũrĩ nao nĩmekũgĩa
hinya." **22** Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩra Abisalomu hema
nyũmba igũrũ, nake agĩkoma na thuriya cia ithe mbere
ya andũ othe a Isiraeli. **23** No rĩrĩ, matukũ-inĩ macio
mataaro marĩa Ahithofeli aaheanaga maahaanaga ta
ma mũndũ ũhooete kĩrĩra kũrĩ Ngai. Ũguo nĩguo Daudi
na Abisalomu mooyaga mataaro mothe ma Ahithofeli.

17 Ahithofeli akĩĩra Abisalomu atĩrĩ, "Reke thuure
andũ ngiri ikũmi na igĩrĩ nĩguo tũthiĩ ũtukũ o
ro ũyũ tũgakinyĩre Daudi. **2** Na ndĩmũtharĩkĩre o ro
rĩu arĩ mũnogu na atarĩ na hinya. Ndĩmũmakie, na
andũ arĩa othe arĩa marĩ hamwe nake moore. Njũrage o
mũthamaki we wiki, **3** na hũndũre andũ othe macooke
kũrĩ we. Gĩkuũ kĩa mũndũ ũcio ũracaria gĩgũcookia
andũ othe harĩwe; gũtirĩ mũndũ ũkũgurara." **4** Narĩo
ithugunda rĩu rĩkĩoneka rĩrĩ rĩega nĩ Abisalomu na
athuuri othe a Isiraeli. **5** No Abisalomu akiuga atĩrĩ,
"Tũmanĩrai Hushai ũrĩa Mũariki o nake, nĩguo tũigue
ũrĩa ekuuga." **6** Na rĩrĩa Hushai ookire, Abisalomu
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ahithofeli nĩaheanĩte mataaro maya. Nĩ
wega twĩke ũguo aroiga? Angĩkorwo ti ũguo-rĩ, tũhe
woni waku." **7** Hushai agĩcookeria Abisalomu atĩrĩ,
"Itaaro rĩrĩa Ahithofeli aheanĩte ti rĩega ihinda-inĩ rĩĩrĩ.
8 Wee nĩũũĩ thoguo na andũ ake; nĩ andũ njamba, na nĩ
njamba ta nduba ĩtunyĩtwo mwana wayo. Ningĩ thoguo
arĩ na ũmenyo wa mbaara; ndarĩ hĩndĩ angĩraarania
na mbũtũ cia ita. **9** O na rĩu ahithĩtwo ngurunga kana
akahithwo handũ hangĩ. Angĩtharĩkĩra mbũtũ ciaku
cia ita mbere-rĩ, ũrĩa wothe ũkaigua ũhoro ũcio akoiga
atĩrĩ, 'Mbũtũ cia ita cia Abisalomu nĩciũragĩtwo.' **10**
Hĩndĩ ĩyo o na mũthigari ũrĩa njamba, ũrĩa ngoro yake
ĩhaana ta ngoro ya mũrũũthi-rĩ, nĩakaringĩka nĩ guoya,
tondũ Isiraeli othe nĩmooĩ atĩ, thoguo nĩ njamba ya
ita na atĩ andũ arĩa marĩ nake nĩ njamba. **11** "Nĩ ũndũ
ũcio ngũgũtaara atĩrĩ: Reke andũ othe a Isiraeli kuuma
Dani nginya Birishiba, acio aingĩ mũno ta mũthanga
wa hũgũrũrũ cia iria, moonganio othe macookanĩrĩre
harĩwe, na wee mwene ũmatongorie magĩthiĩ ita-inĩ. **12**
Hĩndĩ ĩyo nĩtũkaamũtharĩkĩra harĩa hothe tũngĩmuona,
tũmũmbĩrĩre o ta ũrĩa ime rĩgũaga thĩ. Nĩgũkorwo
we mwene o na kana mũndũ o na ũmwe wake gũtirĩ
ũgaatigara muoyo. **13** O na ningĩ angĩgatoonya itũũra
inene, andũ othe a Isiraeli makaarehe mĩhĩndo itũũra-inĩ
rĩu, tũrĩkururie tũrĩtware gĩtuamba-inĩ, o nginya kwage
gacunjĩ karĩo kangĩoneka." **14** Nake Abisalomu na andũ
othe a Isiraeli makiuga atĩrĩ, "Ũtaaro wa Hushai ũrĩa
Mũariki nĩ mwega gũkĩra wa Ahithofeli." Nĩgũkorwo
Jehova nĩatuĩte atĩ nĩegũthũkia ũtaarani ũcio mwega wa
Ahithofeli nĩgeetha arehithĩrie Abisalomu mwanangĩko.
15 Hushai akĩĩra Zadoku na Abiatharu, acio athĩnjĩri-
Ngai, atĩrĩ, "Ahithofeli nĩataarĩte Abisalomu na athuuri
a Isiraeli meeke ũna na ũna, no niĩ ndĩmataarĩte meke
ũna na ũna. **16** Rĩu tũmana kũrĩ Daudi narua, ũmwĩre
atĩrĩ, 'Ũtukũ ũyũ menya ndũkaraare mariũko-inĩ kũu
werũ-inĩ; ringa mũrĩmo na ndũkaage gwĩka ũguo, kwaga
ũguo mũthamaki na arĩa othe arĩ nao nĩmekũniinwo.'"
17 Jonathani na Ahimaazu maikaraga Eni-Rogeli. Nayo
ndungata ya mũirĩtu nĩyo yarĩ ĩthiĩ ĩkamahe ũhoro
ũcio, nao mathiĩ makeere Mũthamaki Daudi, tondũ
matingĩetĩkĩrire kuonwo magĩtoonya itũũra-inĩ rĩu
inene. **18** No kamwana kanini nĩkamonire na gakĩĩra
Abisalomu. Nĩ ũndũ ũcio andũ acio eerĩ makiumagara na
ihenya magĩtoonya nyũmba ya mũndũ kũu Bahurimu.
Nake aarĩ na gĩthima hau nja ya mũciĩ wake, nao
makĩharũrũka thĩinĩ wakĩo. **19** Nake mũtumia wa mũndũ
ũcio akĩoya kĩndũ gĩa kũhumbĩra, agĩgĩtambũrũkia igũrũ
rĩa mũromo wa gĩthima, na akĩanĩka ngano igũrũ rĩakĩo.
Na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wamenyire ũhoro ũcio.
20 Na rĩrĩa andũ a Abisalomu mookire kũrĩ mũtumia ũcio
kũu nyũmba gwake-rĩ, makĩmũũria atĩrĩ, "Ahimaazu na
Jonathani marĩ ha?" Nake mũtumia ũcio akĩmacookeria
atĩrĩ, "Maringire mũrĩmo ũũrĩa wa karũũĩ." Nao andũ
acio makĩmacaria no mationire mũndũ; nĩ ũndũ ũcio
magĩcooka Jerusalemu. **21** Thuutha wa andũ acio
gũthiĩ, Jonathani na Ahimaazu makiuma gĩthima-inĩ, na
magĩtwarĩra Mũthamaki Daudi ũhoro ũcio. Makĩmwĩra

atĩrĩ, "Wĩhaarĩrie ũringe rũũĩ o narua, Ahithofeli nĩ
ataaranĩte ũna na ũna wa gũgũũkĩrĩra." **22** Nĩ ũndũ
ũcio Daudi na andũ othe arĩa maarĩ nake magĩũkĩra
na makĩringa Rũũĩ rwa Jorodani. Na gũgĩkĩa gũtirĩ
mũndũ ũtaaringĩte Rũũĩ rwa Jorodani. **23** Na rĩrĩa
Ahithofeli onire atĩ mataaro make matiinarũmĩrĩrĩrwo-
rĩ, agĩtandĩka ndigiri yake, akĩinũka gwake mũciĩ itũũra-
inĩ rĩake. Agĩthondeka maũndũ make, agĩcooka akĩĩita-
Nĩ ũndũ ũcio agĩkua na agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ya ithe.
24 Daudi agĩthiĩ Mahanaimu, nake Abisalomu akĩringa
Rũũĩ rwa Jorodani hamwe na andũ othe a Isiraeli. **25**
Abisalomu nĩathuurĩte Amasa atuĩke mũnene wa mbũtũ
cia ita ithenya rĩa Joabu. Amasa aarĩ mũriũ wa mũndũ
wetagwo Jetheri, Mũisiraeli ũrĩa wahikĩtie Abigaili,
mwarĩ wa Nahashu, mwarĩ wa nyina na Zeruia nyina wa
Joabu. **26** Andũ a Isiraeli na Abisalomu maambĩte hema
ciao bũrũri-inĩ wa Gileadi. **27** Na rĩrĩa Daudi aakinyire
Mahanaimu, Shobi mũrũ wa Nahashu wa kuuma Raba
kwa Aamoni, na Makiri mũrũ wa Amieli kuuma Lo-
Debari, na Barizilai ũrĩa Mũgileadi kuuma Rogelimu
28 makĩrehe indo cia gũkomera, na mbakũri, na indo
cia rĩũmba. Ningĩ makĩrehe ngano na cairi, na mũtu
na ngano hĩhie, na mboco na ndengũ, **29** na ũũkĩ na
ngorono, na ng'ondu na maguta mamata ma iria rĩa
ng'ombe, nĩgeetha Daudi na andũ ake marĩe. Tondũ
moigire atĩrĩ, "Andũ aya nĩahũũtu, na makanoga, na
makanyootera gũkũ werũ-inĩ."

18 Na rĩrĩ, Daudi akĩũngania andũ arĩa maarĩ nake,
na agĩthuura anene a gwatha thigari ngiri ngiri na
a gwatha thigari igana igana. **2** Daudi agĩtũma mbũtũ
icio cia ita ithiĩ ikarũe, gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩathagwo nĩ
Joabu, na gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩathagwo nĩ Abishai mũrũ
wa nyina na Joabu, mũrũ wa Zeruia, na gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa
ithatũ gĩgaathwo nĩ Itai ũrĩa Mũgiiti. Nake mũthamaki
akĩĩra mbũtũ icio cia ita atĩrĩ, "Ti-itherũ niĩ mwene
nĩngumagarania na inyuĩ." **3** No andũ acio makĩmwĩra
atĩrĩ, "Wee ndũgũthiĩ; tũngĩgaakĩrio hinya tũũre-rĩ,
matingĩrũmbũiya ũhoro witũ. O na nuthu iitũ ĩngĩkua-
rĩ, matingĩrũmbũiya ũhoro ũcio; no wee ũrĩ bata gũkĩra
andũ ngiri ikũmi aitũ. Rĩu nĩ kaba ũtũteithĩrĩrie ũrĩ gũkũ
itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene." **4** Nake mũthamaki agĩcookia
atĩrĩ, "Niĩ ngwĩka ũrĩa wothe mũkuona kwagĩrĩire." Nĩ
ũndũ ũcio mũthamaki akĩrũgama kĩhingo-inĩ rĩrĩa andũ
acio othe moimagaraga marĩ ikundi cia andũ igana
igana, na cia ngiri ngiri. **5** Mũthamaki agĩatha Joabu, na
Abishai, na Itai, akĩmeera atĩrĩ, "Menyererai mwanake
ũcio ũgwĩtwo Abisalomu nĩ ũndũ wakwa." Nacio mbũtũ
ciothe cia ita nĩciaiguire mũthamaki akĩheana watho nĩ
ũndũ wa Abisalomu kũrĩ o ũmwe wa anene a mbũtũ cia
ita. **6** Mbũtũ icio cia ita ikĩerekera werũ-inĩ ikarũe na
Isiraeli, nayo mbaara ĩkĩrũĩrwo mũtitũ-inĩ wa Efiraimu.
7 Kũu nĩkuo mbũtũ cia ita cia Isiraeli ciatooreirio nĩ
andũ a Daudi. Nao arĩa maakuire mũthenya ũcio maarĩ
aingĩ mũno, maarĩ andũ ngiri mĩrongo ĩĩrĩ. **8** Mbaara
ĩkĩhurunjũka bũrũri wothe, naguo mũtitũ ũkĩniina
andũ aingĩ mũthenya ũcio gũkĩra arĩa maaniinirwo
nĩ rũhiũ rwa njora. **9** Nake Abisalomu agĩcemania
na andũ a Daudi. Nake aahaicĩte nyũmbũ yake, na
rĩrĩa nyũmbũ yathiiagĩra rungu rwa honge ndumanu
cia mũgandi mũnene, mũtwe wa Abisalomu ũkĩhata
mũtĩ-inĩ. Nake agĩtigwo acunjuurĩte rĩera-inĩ, nayo
nyũmbũ ĩrĩa aahaicĩte ĩgĩthiĩ o na mbere. **10** Hĩndĩ
ĩrĩa mũndũ ũmwe wao onire ũguo, akĩĩra Joabu atĩrĩ,
"Nĩndona Abisalomu acunjuurĩte mũtĩ-inĩ wa mũgandi."
11 Joabu akĩĩra mũndũ ũrĩa wamwĩrire ũguo atĩrĩ, "Atĩ
kĩĩ! Nĩwamuona? Nĩ kĩĩ kĩagiria ũmũgũthe agwe thĩ o ro
hau? Nĩingĩakũhe cekeri ikũmi cia betha, na mũcibi
wa mũndũ njamba." **12** No mũndũ ũcio agĩcookia
atĩrĩ, "O na ingĩthimĩrwo cekeri ngiri ĩmwe njĩkĩrĩrwo
guoko, ndingĩtambũrũkĩria mũrũ wa mũthamaki guoko
ndĩmwĩke ũũru. Mũthamaki aagwathire wee, na Abishai,
na Itai tũkĩiguaga, akĩmwĩra atĩrĩ, 'Menyererai mwanake
ũcio ũgwĩtwo Abisalomu nĩ ũndũ wakwa.' **13** Na
ingĩtwarĩrĩirie muoyo wakwa thĩĩna-inĩ, na tondũ gũtirĩ
ũndũ ũhithagwo mũthamaki, no wĩeherie ũndiganĩrie."
14 Joabu akiuga atĩrĩ, "Niĩ ndigũte mahinda nĩ ũndũ
waku." Nĩ ũndũ ũcio akĩoya matimũ matatũ, agĩthiĩ,
akĩmũtheeca namo ngoro Abisalomu arĩ o muoyo hau
mũtĩ-inĩ wa mũgandi-inĩ ũcio. **15** Nao andũ ikũmi
arĩa maakuuagĩra Joabu indo cia mbaara makĩrigiicĩria
Abisalomu, makĩmũhũũra, makĩmũũraga. **16** Hĩndĩ ĩyo
Joabu akĩhuha karumbeta, nacio mbũtũ cia ita igĩtiga
gũteng'eria andũ a Isiraeli, tondũ Joabu nĩacirũgamirie.
17 Nao makĩoya Abisalomu, makĩmũikia irima inene
kũu mũtitũ, na makĩũmba hĩba nene ya mahiga igũrũ
rĩake. Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Isiraeli makĩũrĩra kwao
mĩciĩ. **18** Hĩndĩ ĩrĩa aarĩ muoyo, Abisalomu nĩeyakĩire
gĩtugĩ agĩkĩhaanda Gĩtuamba-inĩ kĩa Mũthamaki kĩrĩ gĩa
kĩririkano gĩake, tondũ eeciirĩtie atĩrĩ, "Niĩ ndirĩ na kahĩĩ
kangĩtũũria rĩĩtwa rĩakwa." Agĩĩta gĩtugĩ kĩu rĩĩtwa rĩake,
nakĩo gĩĩtagwo Gĩtugĩ kĩa Abisalomu nginya ũmũthĩ.
19 Na rĩrĩ, Ahimaazu mũrũ wa Zadoku akiuga atĩrĩ,
"Reke hanyũke ngatwarĩre mũthamaki ũhoro atĩ Jehova
nĩamũhonoketie kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciake." **20**
Joabu akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee tiwe wagĩrĩirwo nĩ gũtwara
ũhoro ũcio ũmũthĩ. Reke ũgaatwara ũhoro ihinda rĩngĩ,
no ndũgwĩka ũguo ũmũthĩ, tondũ mũrũ wa mũthamaki
nĩakuĩte." **21** Hĩndĩ ĩyo Joabu akĩĩra Mũkushi ũmwe atĩrĩ,
"Thiĩ ũkeere mũthamaki ũrĩa wonete." Mũkushi ũcio
akĩinamĩrĩra mbere ya Joabu na akĩhanyũka agĩthiĩ. **22**
Ahimaazu mũrũ wa Zadoku akĩĩra Joabu rĩngĩ atĩrĩ, "O
ũrĩa kũrĩtuĩka, reke nũmĩrĩre Mũkushi ũcio." No Joabu
agĩcookia atĩrĩ, "Mũrũ wakwa, ũkwenda gũthiĩ nĩkĩ?
Wee ndũrĩ na ũhoro ũrĩa ũngĩheerwo kĩheo." **23** Nake
akiuga atĩrĩ, "O ũrĩa kũrĩtuĩka, nĩngwenda kũhanyũka."
Nĩ ũndũ ũcio Joabu akiuga atĩrĩ, "Kĩhanyũke!" Hĩndĩ
ĩyo Ahimaazu akĩhanyũka agereire werũ-inĩ, akĩhĩtũka
Mũkushi. **24** Daudi aaikairĩte thĩ gatagatĩ ga kĩhingo
kĩa na thĩinĩ na kĩa nja-rĩ, mũrangĩri agĩthiĩ kĩhingo-
igũrũ agereire rũthingo-inĩ. Na rĩrĩa aacũthĩrĩirie nja,
akĩona mũndũ ahanyũkĩte arĩ o wiki. **25** Nake mũrangĩri
agĩĩta mũthamaki na akĩmũmenyithia ũhoro ũcio.
Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, "Akorwo arĩ wiki, akĩrĩ
na ũhoro mwega." Nake mũndũ ũcio agĩkuhĩrĩria o
gũkuhĩrĩria. **26** Ningĩ mũrangĩri akĩona mũndũ ũngĩ
ahanyũkĩte, agĩĩta mũrangĩri wa kĩhingo, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ, mũndũ ũngĩ ahanyũkĩte arĩ o wiki!"
Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, "No nginya o nake
akorwo ararehe ũhoro mwega." **27** Mũrangĩri akiuga

atĩrĩ, “Ndĩrona mũndũ ũcio wa mbere akĩhanyũka ta
Ahimaazu mũrũ wa Zadoku.” Mũthamaki akiuga atĩrĩ,
“Ũcio nĩ mũndũ mwega, arooka arĩ na ũhoro mwega.”
28 Ningĩ Ahimaazu agĩĩta mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ,
“Gũtirĩ na ũũru!” Akĩinamĩrĩra mbere ya mũthamaki
aturumithĩtie ũthiũ thĩ, akiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai waku
arogoocwo! Nĩaneanĩte andũ arĩa maatambũrũkĩtie
moko mookĩrĩre mũthamaki mwathi wakwa.” **29** Nake
mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Mwanake ũcio ti Abisalomu
arĩ o thayũ?” Nake Ahimaazu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩnyonire
kĩrigiicano kĩnene rĩrĩa Joabu ekwendaga gũtũma
ndungata ya mũthamaki o na niĩ, ndungata yaku, no
ndinamenya kiuma gĩa kĩĩ.” **30** Nake mũthamaki akiuga
atĩrĩ, “Rũgama haha mwena-inĩ weterere.” Nĩ ũndũ ũcio
agĩthiĩ mwena-inĩ, akĩrũgama ho. **31** Hĩndĩ ĩyo Mũkushi
agĩkinya, akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa,
ta igua ũhoro ũyũ mwega! Jehova nĩakũhonoketie
ũmũthĩ kuuma kũrĩ arĩa maragũũkĩrĩire.” **32** Mũthamaki
akĩũria Mũkushi atĩrĩ, “Mwanake ũrĩa ti Abisalomu arĩ
o thayũ?” Mũkushi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thũ ciothe
cia mũthamaki mwathi wakwa, na andũ arĩa othe
mangĩũkĩra makũgere ngero marotũĩka ta mwanake
ũcio.” **33** Mũthamaki akĩinaina. Akĩhaica, agĩthiĩ nyũmba
ya igũrũ ya kĩhingo-inĩ, akĩrĩra. Agĩthiĩ akiugaga atĩrĩ,
“Ũũi mũrũ wakwa Abisalomu! Mũrũ wakwa, mũrũ
wakwa Abisalomu! Naarĩ korwo nĩ niĩ ndĩrakuire handũ
haku, ũũi mũrũ wakwa, mũrũ wakwa!”

19 Nake Joabu akĩĩrwo atĩrĩ, “Mũthamaki nĩararĩra
agĩcakayagĩra Abisalomu.” **2** Naguo ũhootani wa
mũthenya ũcio wa mbũtũ cia ita ciothe ũkĩgarũrũka,
ũgĩtuĩka macakaya, tondũ mũthenya ũcio mbũtũ cia ita
nĩciaiguire gũkĩĩrwo atĩrĩ, “Mũthamaki arĩ na kĩeha nĩ
ũndũ wa mũriũ.” **3** Mũthenya ũcio andũ magĩcooka
itũũra-inĩ inene na hitho, o ta ũrĩa andũ macookaga
na hitho maconokete rĩrĩa moorĩte kuuma mbaara-
inĩ. **4** Nake mũthamaki akĩhumbĩra ũthiũ, akĩrĩra na
mũgambo mũnene akiugaga atĩrĩ, “Ũũi Abisalomu,
mũrũ wakwa! Ũũi Abisalomu, mũrũ wakwa, mũrũ
wakwa!” **5** Hĩndĩ ĩyo Joabu agĩtoonya nyũmba kũrĩ
mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩũconorithĩtie
andũ aku othe, arĩa marĩkĩtie kũhonokia muoyo waku,
na mĩoyo ya ariũ aku na ya airĩtu aku, na mĩoyo ya
atumia aku o na ya thuriya ciaku. **6** Wee wendete arĩa
magũthũire, na ũkamena arĩa makwendete. Ũmũthĩ
nĩwonanĩtie biũ atĩ ndũrĩ bata na anene a mbũtũ cia ita
o na andũ ao. Niĩ nguona atĩ wee gĩkeno gĩaku kĩngĩrĩ
rĩrĩa Abisalomu angĩrĩ muoyo ũmũthĩ na ithuothe
tũkorwo tũkuĩte. **7** Rĩu ũkĩra ũthiĩ ũkoomĩrĩrie andũ
aku ũmekĩre hinya. Niĩ ngwĩhĩta na rĩĩtwa rĩa Jehova atĩ
aakorwo ndũkuuma ũthiĩ gũtanatuka, gũtirĩ mũndũ o
na ũmwe ũgũkorwo mwena waku. Ũndũ ũyũ ũgũtuĩka
mũũru kũrĩ we gũkĩra maũndũ mothe mooru marĩa
managũkora kuuma ũrĩ mũnini nginya rĩu.” **8** Nĩ ũndũ
ũcio mũthamaki agĩũkĩra, agĩikarĩra gĩtĩ gĩake kĩhingo-
inĩ. Hĩndĩ ĩrĩa andũ meerirwo atĩrĩ, “Mũthamaki aikarĩte
kĩhingo-inĩ,” othe magĩũka mbere yake. Na rĩrĩ, andũ a
Isiraeli nĩmoorĩte magacooka kwao mĩciĩ. **9** Mĩhĩrĩga-inĩ
yothe ya Isiraeli, andũ othe maakararanagia makoiga
atĩrĩ, “Mũthamaki nĩwe watũkũũrire kuuma guoko-inĩ
gwa thũ ciitũ; nĩwe watũhonokirie kuuma guoko-inĩ
kwa Afilisti. No rĩu nĩorĩte akoima bũrũri-inĩ akĩũrĩra
Abisalomu; **10** nake Abisalomu ũrĩa twaitĩrĩirie maguta
atũthamakĩre-rĩ, nĩakuĩrĩire mbaara-inĩ. Nĩ ũndũ ũcio
mwagĩte kwaria ũhoro wa gũcookia mũthamaki nĩkĩ?”
11 Mũthamaki Daudi nĩatũmanire kũrĩ Zadoku na
Abiatharu, athĩnjĩri-Ngai, makeerwo atĩrĩ, “Ũriai athuuri
a Juda atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũrigie thuutha harĩ
gũcookia mũthamaki nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki,
kuona atĩ ũrĩa kũraario Isiraeli guothe nĩgũkinyĩire
mũthamaki kũrĩa aikaraga? **12** Inyuĩ mũrĩ ariũ a
baba, tũrĩ a mũthiimo ũmwe, na thakame ĩmwe. Nĩ
kĩĩ kĩngĩtũma mũtuĩke a kũrigia thuutha kũinũkia
mũthamaki?’ **13** Ningĩ mwĩre Amasa atĩrĩ, ‘Githĩ wee
ndũrĩ wa mũthiimo wakwa, na thakame yakwa? Ngai
arothũũra o na anjĩke ũũru makĩria, angĩkorwo kuuma
rĩu gũthiĩ na mbere wee tiwe ũgũtuĩka mũnene wa
mbũtũ ciakwa cia ita ithenya rĩa Joabu.’” **14** Nake
mũthamaki akĩguucĩrĩria ngoro cia andũ othe a Juda
ta ciarĩ ngoro ya mũndũ ũmwe. Nao magĩtũmana kũrĩ
mũthamaki, makiuga atĩrĩ, “Cooka, wee hamwe na andũ
aku othe.” **15** Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩcooka agĩthiĩ
agĩkinya Jorodani. Na rĩrĩ, andũ a Juda nĩmookĩte Giligali
nĩguo matũnge mũthamaki mamũringie Rũũĩ rwa
Jorodani. **16** Nake Shimei mũrũ wa Gera, Mũbenjamini
kuuma Bahurimu, agĩikũrũka na ihenya marĩ na andũ
a Juda nĩguo magatũnge Mũthamaki Daudi. **17** Nake
aarĩ na andũ a Benjamini ngiri ĩmwe, o hamwe na Ziba
ndungata ya mũciĩ wa Saũlũ, na ariũ ake ikũmi na
atano, na ndungata mĩrongo ĩĩrĩ. Nao makĩhanyũka
nginya Rũũĩ rwa Jorodani harĩa mũthamaki aarĩ. **18**
Makĩringĩra iriũko-inĩ nĩguo maringie andũ a nyũmba
ya mũthamaki na meeke o ũrĩa angĩenda. Hĩndĩ ĩrĩa
Shimei mũrũ wa Gera aaringire Rũũĩ rwa Jorodani
akĩĩgũithia thĩ mbere ya mũthamaki, **19** na akĩmwĩra
atĩrĩ, “Mwathi wakwa nĩ atige kũndua mwĩhia. Tiga
kũririkana ũrĩa ndungata yaku yekire mahĩtia mũthenya
ũrĩa mũthamaki mwathi wakwa oimire Jerusalemu.
Mũthamaki nĩatige kũiga ũhoro ũcio meciiria-inĩ make.
20 Nĩgũkorwo niĩ ndungata yaku nĩnjũũĩ atĩ nĩnjĩĩhĩtie,
no ũmũthĩ nĩndoka haha ndĩ mũndũ wa mbere wa
nyũmba yothe ya andũ a Jusufu; ndaikũrũka njũke
ndũnge mũthamaki mwathi wakwa.” **21** Ningĩ Abishai
mũrũ wa Zeruia akiuga atĩrĩ, “Githĩ Shimei ndagĩrĩire nĩ
kũũragwo nĩ ũndũ wa ũrĩa ekĩte? Nĩarumire mũitĩrĩrie
maguta wa Jehova.” **22** Nake Daudi agĩcookia atĩrĩ,
“Tũnyiitanĩire ũndũ ũrĩkũ na inyuĩ, inyuĩ ariũ a Zeruia?
Ũmũthĩ nĩguo mũgũtuĩka thũ ciakwa! No kũhoteke
mũndũ o na ũrĩkũ ooragwo thĩinĩ wa Isiraeli ũmũthĩ?
Githĩ niĩ ndikĩũĩ atĩ ũmũthĩ nĩ niĩ mũthamaki wa
Isiraeli?” **23** Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩĩra Shimei
atĩrĩ, “Wee ndũgũkua.” Nake mũthamaki akĩmũhe
ũhoro ũcio na mwĩhĩtwa. **24** Na rĩrĩ, Mefiboshethu,
mwana wa mũriũ wa Saũlũ, o nake nĩaikũrũkire
agĩthiĩ gũtũnga mũthamaki. Nake ndethambĩte magũrũ
kana akenja nderu, o na kana akahũũra nguo ciake
kuuma mũthenya ũrĩa mũthamaki aathiire nginya
mũthenya ũrĩa aacookire arĩ na thayũ. **25** Rĩrĩa
ooimire Jerusalemu agatũnge mũthamaki, mũthamaki
akĩmũũria atĩrĩ, “Mefiboshethu, nĩ kĩĩ kĩagiririe ũthiĩ

na niĩ?” **26** Nake akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, nĩgũkorwo niĩ ndungata yaku ndĩ mwonju, ‘Ndoigire atĩrĩ, nĩngũigĩrĩra ndigiri yakwa matandĩko na ndĩmĩhaice, nĩguo hote gũthiĩ na mũthamaki’. No Ziba ndungata yakwa akĩngunyanĩra. **27** Na nĩacambĩtie ndungata yaku kũrĩ mũthamaki mwathi wakwa. Mwathi wakwa mũthamaki ahaana ta mũraika wa Ngai; nĩ ũndũ ũcio ĩka ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire. **28** Njiaro ciothe cia guka ciagĩrĩirwo nĩ kũũragwo nĩ mũthamaki mwathi wakwa. No wee nĩwaheire ndungata yaku handũ na arĩa marĩĩagĩra metha-inĩ yaku. Nĩ ũndũ ũcio ndĩ na kĩhooto kĩrĩkũ gĩa gũgũkaĩra rĩngĩ mũthamaki wakwa?” **29** Mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma warie makĩria ma ũguo? Ndaathana atĩ wee na Ziba mũgayane mũgũnda.” **30** Mefiboshethu akĩĩra mũthamaki atĩrĩ, “Reke oe mĩgũnda yothe, kuona atĩ wee mwathi wakwa niũcookete mũciĩ na thayũ.” **31** Ningĩ Barizilai, ũrĩa Mũgileadi agĩikũrũka kuuma Rogelimu akaringe Rũũĩ rwa Jorodani me hamwe na mũthamaki, na amumagarie njĩra-inĩ ya kuuma kũu. **32** Na rĩrĩ, Barizilai aarĩ mũthuuri mũkũrũ mũno wa mĩaka mĩrongo ĩnana. Nĩwe waheaga mũthamaki irio hĩndĩ ĩrĩa aikarĩte Mahanaimu, tondũ aarĩ mũndũ mũtongu mũno. **33** Nake mũthamaki akĩĩra Barizilai atĩrĩ, “Nĩtũringe mũrĩmo nawe, tũthiĩ ũikare hamwe na niĩ Jerusalemu, na nĩndĩrĩkũheaga irio.” **34** Nowe Barizilai agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Nĩ mĩaka ĩngĩ ĩigana atĩa niĩ ngũtũũra muoyo nĩguo nyambate thiĩ Jerusalemu hamwe na mũthamaki? **35** Rĩu ndĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩnana. No menye ũtiganu wa ũndũ mwega na mũũru? Ndungata yaku yahota gũcama kĩrĩa ĩrarĩa na kĩrĩa ĩranyua? No hote kũigua mĩgambo ya arũme na ya andũ-a-nja makĩina? Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma ndungata yaku ĩtuĩke mũrigo ũngĩ kũrĩ mũthamaki mwathi wakwa? **36** Ndungata yaku niĩkũringa Rũũĩ rwa Jorodani hamwe na mũthamaki handũ ha itĩĩna inini, no nĩ kĩĩ kĩngĩtũma mũthamaki andĩhe niĩ na njĩra ĩyo? **37** Reke ndungata yaku ĩcooke, nĩgeetha ngaakuĩra itũũra-inĩ rĩakwa hakuhĩ na mbĩrĩra ya baba na maitũ. No rĩrĩ, ndungata yaku Kimuhamu niĩringe hamwe na mũthamaki mwathi wakwa. Mĩĩke o ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire.” **38** Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Kimuhamu nĩekũringa hamwe na niĩ, na nĩngũmwĩka o ũrĩa ũngĩona kwagĩrĩire. Na ũrĩa wothe ũngĩenda kuuma kũrĩ niĩ nĩ ngũgwĩkĩra.” **39** Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩringa Rũũĩ rwa Jorodani, nake mũthamaki agĩcooka akĩringa. Mũthamaki akĩmumunya Barizilai na akĩmũrathima, nake Barizilai agĩcooka gwake mũciĩ. **40** Rĩrĩa mũthamaki aaringire mũrĩmo agĩkinya Giligali, Kimuhamu akĩringa hamwe nake. Nacio mbũtũ ciothe cia ita cia Juda na nuthu ya mbũtũ cia ita cia Isiraeli ikĩringia mũthamaki. **41** Thuutha wa kahinda kanini andũ othe a Isiraeli nĩmookaga kũrĩ mũthamaki makamwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmire ariũ a baba, andũ a Juda, matũtunye mũthamaki na wara, na mamũcookie nyũmba yake kuuma mũrĩmo wa Jorodani, hamwe na andũ ake othe?” **42** Andũ othe a Juda magĩcookeria andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Twekire ũguo tondũ mũthamaki nĩ wa nyũmba iitũ. Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũrakario nĩ ũhoro ũcio? Nĩ irio tũrĩĩte cia mũthamaki? Nĩ harĩ kĩndũ twĩyoeire ithuĩ ene?” **43** Ningĩ andũ a Isiraeli magĩcookeria andũ a Juda atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ na icunjĩ ikũmi kũrĩ mũthamaki, na hamwe na ũguo-rĩ, tũrĩ na kĩhooto gĩa gũtuĩka a Daudi gũkĩra inyuĩ. Nĩ ũndũ ũcio nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũtũmene? Githĩ ti ithuĩ twarĩ a mbere kwaria ũhoro wa gũcookia mũthamaki witũ?” No andũ a Juda magĩcookia marĩ na ũũru mũingĩ mũno o na gũkĩra andũ a Isiraeli.

20 Na rĩrĩ, kwarĩ mũndũ wa ngũĩ wetagwo Sheba mũrũ wa Bikiri, Mũbenjamini, nake agĩkorwo aarĩ hau. Akĩhuha karumbeta, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ na igai harĩ Daudi, tũtirĩ na handũ harĩ mũrũ wa Jesii! O mũndũ nĩacooke hema-inĩ yake, inyuĩ andũ a Isiraeli!” **2** Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli magĩtiganĩria Daudi, makĩrũmĩrĩra Sheba mũrũ wa Bikiri. No andũ a Juda makĩrũmĩrĩra mũthamaki wao kuuma Jorodani nginya Jerusalemu. **3** Rĩrĩa Daudi aacookire gĩikaro kĩa nyũmba yake ya ũthamaki kũu Jerusalemu-rĩ, akĩoya thuriya iria ikũmi aatigĩte imenyagĩrĩre nyũmba ya ũthamaki, makĩigwo nyũmba marangagĩrwo. Nĩamaheaga irio, no ndaakomire nao. Maatũũraga marĩ ahingĩre na matariĩ ta atumia a ndigwa nginya mũthenya wa gũkua. **4** Nake mũthamaki akĩĩra Amasa atĩrĩ, “Tũmanĩra andũ a Juda moke kũrĩ niĩ mũira wa matukũ matatũ mataanathira, nawe mwene ũgaakorwo ho.” **5** No rĩrĩa Amasa aathiire gwĩta andũ a Juda, agĩikara ihinda iraaya kũrĩ rĩrĩa mũthamaki aamwĩrĩte. **6** Daudi akĩĩra Abishai atĩrĩ, “Rĩu Sheba mũrũ wa Bikiri nĩegũtũgera ngero nene kũrĩ ĩrĩa twagerirwo nĩ Abisalomu. Oya andũ a mwathi waku mũmũteng’erie, kwaga ũguo aahota kuona matũũra mairigĩre oorĩre kuo, na ithuĩ twage kũmuona.” **7** Nĩ ũndũ ũcio andũ a Joabu, na Akerethi, na Apelethi, na njamba ciothe iria ciarĩ hinya makiumagara matongoretio nĩ Abishai. Nao magĩthiĩ moimĩte Jerusalemu, mateng’eretie Sheba mũrũ wa Bikiri. **8** Rĩrĩa maarĩ ihiga-inĩ rĩrĩa inene kũu Gibeoni, Amasa agĩũka kũmatũnga. Joabu eehumbĩte nguo ciake cia mbaara, na akehotora mũcibi na rũhiũ rũrĩ njora thĩinĩ. Rĩrĩa aathiire mbere, rũhiũ rũu rũkiuma njora-inĩ. **9** Joabu akĩĩra Amasa atĩrĩ, “Ũrĩ mwega, mũrũ wa baba?” Hĩndĩ ĩyo Joabu akĩnyiita Amasa nderu na guoko gwake kwa ũrĩo nĩguo amũmumunye. **10** Amasa ndaatindanĩrĩire na rũhiũ rũrĩa Joabu aanyiitĩte na guoko, nake Joabu akĩmũtheeca nda naruo, namo mara make makiuma makĩgũa thĩ, na ndaigana kũmũtheeca rĩngĩ, nake Amasa agĩkua. Ningĩ Joabu na mũrũ wa nyina Abishai magĩteng’eria Sheba mũrũ wa Bikiri. **11** Ũmwe wa andũ a Joabu akĩrũgama mwena-inĩ wa Amasa, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa wothe ũrĩ mwena wa Joabu na mwena wa Daudi, nĩarũmĩrĩre Joabu!” **12** Nake Amasa eegaragaragia thakame-inĩ yake arĩ njĩra gatagatĩ, nake mũndũ ũcio akĩona atĩ mbũtũ ciothe cia ita nĩciarũgamaga hau. Rĩrĩa aamenyire atĩ o mũndũ aakinyaga harĩ Amasa akarũgama-rĩ, akĩmũkururia kuuma njĩra-inĩ, akĩmũiga gĩthaka-inĩ, na akĩmũhumbĩra na nguo. **13** Amasa aarĩkia kweherio njĩra-inĩ, andũ othe makĩrũmĩrĩra Joabu, magĩteng’eria Sheba mũrũ wa Bikiri. **14** Sheba akĩhĩtũkĩra mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, agĩkinya Abeli-Bethi-Maaka, akĩhĩtũkĩra bũrũri-inĩ wothe wa Aberi, arĩa moonganire hamwe

na makĩmũrũmĩrĩra. **15** Nacio mbũtũ ciothe cia ita
hamwe na Joabu igĩũka na ikĩrigiicĩria Sheba kũu Abeli-
Bethi-Maaka. Magĩthondeka kĩhumbu gĩa tĩĩri kũrigania
na itũũra, nakĩo gĩkĩambatio nginya rũthingo rwa
na nja rwa ũgitĩri wa itũũra. Na rĩrĩa maahũũraga
rũthingo nĩguo marũmomore-rĩ, **16** mũndũ-wa-nja
ũmwe mũũgĩ agĩĩtana arĩ thĩĩnĩ wa itũũra rĩu, akiuga
atĩrĩ, "Ta thikĩrĩriai! Ta thikĩrĩriai! Ĩrai Joabu oke haha
nĩguo njarie nake." **17** Nake agĩthiĩ erekeire harĩ we;
nake mũndũ-wa-nja ũcio akĩmũũria atĩrĩ, "Wee nĩwe
Joabu?" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ nĩ niĩ." Nake akiuga
atĩrĩ, "Gĩthikĩrĩrie ũrĩa ndungata yaku ĩkuuga." Nake
akiuga atĩrĩ, "Nĩ thikĩrĩirie." **18** Mũndũ-wa-nja ũcio
agĩthiĩ na mbere kwaria, akiuga atĩrĩ, "Tene-rĩ, ciugo ici
nĩciaragio, gũkeerwo atĩrĩ 'Andũ makaahooyaga kĩrĩra
kũu Abeli.' Naguo ũhoro ũgaathirĩra kuo. **19** Ithuĩ-
rĩ, tũrĩ andũ a thayũ na ehokeku thĩĩnĩ wa Isiraeli.
Wee ũrageria kwananga itũũra rĩĩrĩ, na nĩrĩo nyina wa
Isiraeli. Nĩ kĩĩ gĩgũtũma wende kũniina igai rĩa Jehova?"
20 Joabu agĩcookia atĩrĩ, "Ũhoro ũcio ũrondaihĩrĩria!
Ũhoro wa kũniina na kwananga ũrondaihĩrĩria! **21**
Ũguo tiguo ũhoro ũtariĩ. Mũndũ wĩtagwo Sheba mũrũ
wa Bikiri, kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu,
nĩarĩkĩtie kwambararia guoko ookĩrĩre mũthamaki,
ookĩrĩre Daudi. Tũnengerei mũndũ ũcio ũmwe tu, na
nĩngũtigana na itũũra rĩĩrĩ." Mũndũ-wa-nja ũcio akĩĩra
Joabu atĩrĩ, "Nĩũgũikĩrio mũtwe wake kuuma rũthingo-
inĩ." **22** Hĩndĩ ĩyo mũtumia ũcio agĩthiĩ kũrĩ andũ othe
arĩ na mataaro macio make ma ũũgĩ, nao magĩtinia
mũtwe wa Sheba mũrũ wa Bikiri, makĩũikĩria Joabu.
Nĩ ũndũ ũcio Joabu akĩhuha karumbeta, nao andũ ake
makĩharagana kuuma itũũra-inĩ, o mũndũ agĩcooka
gwake mũciĩ. Nake Joabu agĩcooka kũrĩ mũthamaki kũu
Jerusalemu. **23** Joabu nĩwe warĩ mũnene wa mbũtũ
ciothe cia ita cia Isiraeli; nake Benaia mũrũ wa Jehoiada
aarĩ mũnene wa Akerethi, o na Apelethi; **24** Adoniramu
aarĩ mũtongoria wa kũrutithia wĩra wa hinya; nake
Jehoshafatu mũrũ wa Ahiludu nĩwe warĩ mwandĩki
wa maũndũ ma ihinda rĩu; **25** nake Sheva nĩwe warĩ
mwandĩki-marũa; Zadoku na Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-
Ngai; **26** nake Ira, ũrĩa Mũnjairi, aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai
wa Daudi.

21 Na rĩrĩ, hĩndĩ ya wathani wa Daudi, nĩ kwagĩire
na ng'aragu ya mĩaka ĩtatũ ĩrũmanĩrĩire; nĩ ũndũ
ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoro harĩ Jehova. Nake Jehova
akiuga atĩrĩ, "Ũndũ ũyũ ũrekĩka nĩ ũndũ wa Saũlũ o na
ũndũ wa nyũmba yake ĩrĩa yaitithagia thakame; nĩ ũndũ
wa ũrĩa ooragire andũ a Gibeoni." **2** Nake mũthamaki
agĩĩta andũ a Gibeoni akĩaria nao. (Na rĩrĩ, andũ acio a
Gibeoni matiarĩ amwe na Isiraeli no maarĩ matigari ma
Aamori; no andũ a Isiraeli nĩmehĩtĩte atĩ matikamooraga,
no Saũlũ nĩ ũndũ wa kĩyo kĩrĩa aarĩ nakĩo nĩ ũndũ
wa Isiraeli na Juda nĩageririe kũmaniina.) **3** Nake
Daudi akĩũria andũ acio a Gibeoni atĩrĩ, "Mũngĩenda
ndĩmwĩkĩre atĩa? Nĩ ũndũ ũrĩkũ ingĩĩka tũiguane nĩguo
mũrathime igai rĩa Jehova?" **4** Nao andũ a Gibeoni
makĩmũcookeria atĩrĩ, "Tũtiagĩrĩirwo nĩ kũũria tũheo
betha kana thahabu kuuma kũrĩ Saũlũ, kana nyũmba
yake, o na tũtirĩ na kĩhooto gĩa kũũraga mũndũ o
na ũmwe thĩĩnĩ wa Isiraeli." Daudi akĩmooria atĩrĩ,
"Nĩatĩa mũngĩenda ndĩmwĩkĩre?" **5** Nao magĩcookeria
mũthamaki atĩrĩ, "Ha ũhoro wa mũndũ ũrĩa watũniinire
na agĩtũciirĩra ũũru nĩgeetha tũthire, nĩguo tũtikagĩe
na handũ o na ha thĩĩnĩ wa Isiraeli-rĩ, **6** reke tũneo
arũme mũgwanja a njiaro ciake nĩgeetha mooragwo na
maraganio mbere ya Jehova kũu Gibea ya Saũlũ, ũrĩa
mũthuure wa Jehova." Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akiuga
atĩrĩ, "Nĩngũmaneana kũrĩ inyuĩ." **7** Na rĩrĩ, mũthamaki
akĩhonokia Mefiboshethu mũrũ wa Jonathani, mũrũ wa
Saũlũ, nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa ũrĩa Daudi na Jonathani
mũrũ wa Saũlũ meehĩtanĩire mbere ya Jehova. **8** No
mũthamaki agĩkuua Arimoni na Mefiboshethu, ariũ
acio eerĩ a Aia, mwarĩ wa Rizipa, arĩa aaciarĩire Saũlũ,
hamwe na ariũ atano a Merabu mwarĩ wa Saũlũ, arĩa
aaciarĩire Adirieli mũrũ wa Barizilai ũrĩa Mũmeholathu;
9 Nake akĩmaneana kũrĩ Gibeoni, arĩa maamooragire
na makĩmaaragania kĩrĩma-inĩ mbere ya Jehova. Acio
othe mũgwanja maagũire hamwe; mooragirwo hĩndĩ ya
matukũ ma kĩambĩrĩria kĩa magetha, o rĩrĩa magetha
ma cairi maambagĩrĩria. **10** Rizipa mwarĩ wa Aia akĩoya
nguo ya ikũnia, na akĩmĩara hau ihiga igũrũ. Kuuma
kĩambĩrĩria kĩa magetha nginya rĩrĩa mbura yoirĩire
mĩĩrĩ ĩyo, ndaarekire ciimba icio ihutio nĩ nyoni cia
rĩera-inĩ mũthenya, kana ihutio nĩ nyamũ cia gĩthaka
ũtukũ. **11** Hĩndĩ ĩrĩa Daudi eerirwo ũrĩa Rizipa mwarĩ
wa Aia, thuriya ya Saũlũ, eekĩte-rĩ, **12** agĩthiĩ, agĩkuua
mahĩndĩ ma Saũlũ o na ma mũriũ Jonathani kuuma
kwa andũ a Jabeshi-Gileadi. Maamarutĩte na hitho
kuuma kĩhaaro-inĩ kĩa mũingĩ kũu Bethi-Shani, harĩa
Afilisti maamacuurĩtie, thuutha wa kũũragĩra Saũlũ
kũu Giliboa. **13** Daudi agĩkuua mahĩndĩ ma Saũlũ
na ma mũriũ Jonathani kuuma kũu, na mahĩndĩ ma
andũ arĩa moragĩtwo makaaraganio kũu makĩũnganio.
14 Nao magĩthika mahĩndĩ ma Saũlũ na ma mũriũ
Jonathani mbĩrĩra-inĩ ya Kishu, ithe wa Saũlũ, kũu Zela
thĩĩnĩ wa Benjamini, na magĩĩka maũndũ mothe marĩa
mũthamaki aathanĩte. Thuutha ũcio Ngai agĩcookia
mahooya marĩa maahooetwo nĩ ũndũ wa bũrũri. **15** O
rĩngĩ nĩ kwagĩire mbaara gatagatĩ ka Afilisti na Isiraeli.
Daudi agĩikũrũka agĩthiĩ hamwe na andũ ake makarũe
na Afilisti, na akĩnoga mũno. **16** Nake Ishibi-Benobu
ũrĩa warĩ ũmwe wa njiaro cia Rafa, ũrĩa mũthia wa itimũ
rĩake warĩ na ũritũ wa cekeri magana matatũ, na aarĩ na
rũhiũ rwa njora rwerũ, ũcio akiuga nĩekũũraga Daudi.
17 No rĩrĩ, Abishai mũrũ wa Zeruia akĩhonokia Daudi;
akĩgũtha Mũfilisti ũcio akĩgũa, akĩmũũraga. Ningĩ andũ
a Daudi makĩĩhĩta kũrĩ we makiuga atĩrĩ, "Gũtirĩ hĩndĩ
ũgacooka gũthiĩ mbaara-inĩ na ithuĩ, nĩgeetha tawa wa
Isiraeli ndũkahorio." **18** Ningĩ thuutha wa mahinda
macio, makĩgĩa na mbaara ĩngĩ na Afilisti kũu Gobu.
Hĩndĩ ĩyo Sibekai ũrĩa Mũhushathi akĩũraga Safu, ũmwe
wa njiaro cia Rafa. **19** Ningĩ mbaara-inĩ ĩngĩ makĩrũa na
Afilisti kũu Gobu, Elihanani mũrũ wa Jaare-Oregimu
ũrĩa Mũbethilehemu akĩũraga Goliathũ ũrĩa Mũgiiti,
ũrĩa warĩ na itimũ rĩarĩ na mũtĩ ũigana ta mũtĩ wa
mũtumi ngoora. **20** Ningĩ mbaara-inĩ ĩngĩ ĩrĩa yarĩ kũu
Gathu, nakuo kwarĩ na mũndũ mũnene mũno, warĩ na
ciara ithathatũ o guoko, na ciara ithathatũ o kũgũrũ,
ciothe ciarĩ ciara mĩrongo ĩĩrĩ na inya. O na ningĩ aarĩ

wa rũciaro rwa Rafa. **21** Rĩrĩa aanyũrũririe andũ a
Isiraeli, Jonathani mũrũ wa Shimea, mũrũ wa nyina na
Daudi, akĩmũũraga. **22** Andũ acio ana maarĩ a rũciaro
rwa Rafa kũu Gathu nao makĩgũa moko-inĩ ma Daudi na
andũ ake.

22 Daudi nĩainĩire Jehova na ciugo cia rwĩmbo rũrũ
rĩrĩa Jehova aamũhonokirie kuuma guoko-inĩ gwa
thũ ciake ciothe na kuuma guoko-inĩ gwa Saũlũ. **2** Akiuga
atĩrĩ: **3** Ngai wakwa nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na
nĩwe rĩũrĩro rĩakwa, **4** Ngayagĩra Jehova, ũrĩa wagĩrĩire
kũgoocagwo, **5** "Ndiihũ cia gĩkuũ nĩciathiũrũrũkĩirie;
6 Mĩhĩndo ya mbĩrĩra ĩgĩĩthiororokeria; **(Sheol h7585)**
7 Mĩnyamaro-inĩ yakwa ndakaĩire Jehova; **8** "Thĩ
ĩkĩinaina na ĩgĩthingitha; **9** Ndogo ĩkiuma maniũrũ-
inĩ make ĩkĩambata na igũrũ; **10** Aahingũrire igũrũ
agĩikũrũka thĩ; **11** Ombũkire akuuĩtwo nĩ ikerubi; **12**
Ehumbĩrire na nduma, **13** Kuuma ũkengi ũrĩa warĩ
harĩ we, **14** Jehova akĩruruma arĩ kũu igũrũ; **15**
Aikirie mĩguĩ, akĩharagania thũ, **16** Hĩndĩ ĩyo mĩkuru
ya iria ĩkĩonekana, **17** "Agĩtambũrũkia guoko gwake
kuuma o kũu igũrũ akĩnyiita; **18** Andeithũrire thũ
yakwa ĩrĩ hinya, **19** Maanjĩhotoreire mũthenya ũrĩa
ndaarĩ na mũtino, **20** Andutire na nja akĩndwara
handũ haarĩĩ, **21** "Jehova anjĩkĩire maũndũ kũringana
na ũthingu wakwa, **22** Nĩgũkorwo nĩnũmĩtie njĩra
cia Jehova; **23** Mawatho make mothe marĩ mbere
yakwa; **24** Ngoretwo itarĩ na ũcuuke ndĩ mbere yake,
25 Jehova andĩhĩte kũringana na ũthingu wakwa, **26**
"Ũrĩ mwĩhokeku harĩ arĩa makwĩhokete, **27** kũrĩ ũrĩa
wĩtheragia wĩonanagia ũrĩ mũtheru, **28** Wee ũhonokagia
andũ arĩa enyiihia, **29** Wee Jehova, nĩwe tawa wakwa,
30 Ndĩ na ũteithio waku no hote gũtharĩkĩra mbũtũ ya
ita; **31** "Mũrungu-rĩ, njĩra ciake nĩnginyanĩru; **32** Nĩ
ũndũ-rĩ, nũũ Mũrungu tiga Jehova? **33** Nĩ Mũrungu
ũũhotoraga hinya na ũhoti, **34** Atũmaga magũrũ makwa
mateng'ere o ta ma thwariga; **35** We nĩwe wonagia
moko makwa mũrũĩre wa mbaara; **36** Ũũheaga ngo yaku
ya ũhootani; **37** Ũnjaramagĩria njĩra ya kũrĩa thiiagĩra,
38 "Ndaingatithirie thũ ciakwa na ngĩcihehenja; **39**
Ndacihehenjire biũ, ikĩremwo nĩ gũũkĩra, **40** Wee
ũũheaga hinya wa kũrũa mbaara, **41** Watũmire thũ
ciakwa ihũndũke ciũre, **42** Maakaire mateithio, no hatiarĩ
na wa kũmahonokia, **43** Ndaamahũũrire makĩhaana ta
rũkũngũ rũhinyu rwa thĩ; **44** "Nĩũũhonoketie ngaaga
gũtharĩkĩrwo nĩ andũ akwa; **45** andũ a kũngĩ mokaga
kũrĩ niĩ menyiihĩtie; **46** Othe makuuaga ngoro; **47**
"Jehova atũũraga muoyo! O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga
arogoocwo! **48** We nĩwe Mũrungu ũrĩa ũndĩhagĩria,
49 nĩwe ũũhonokagia kuuma kũrĩ thũ ciakwa. **50** Nĩ
ũndũ ũcio, Wee Jehova, nĩndĩkũgoocaga ndĩ gatagatĩ ka
ndũrĩrĩ, **51** Aheaga mũthamaki wake ũhootani mũnene;

23 Ici nĩcio ciugo cia kũrigĩrĩria cia Daudi: **2** "Roho
wa Jehova nĩaririe na kanua gakwa; **3** Ngai wa
Isiraeli nĩaririe, **4** atuĩkaga ta ũtheri wa rũciinĩ riũa
rĩkĩratha, **5** "Githĩ nyũmba yakwa ti nũngĩrĩru harĩ
Mũrungu? **6** No andũ arĩa aaganu othe magaateo ta
mĩigua, **7** Ũrĩa wothe ũhutagia mĩigua **8** Maya nĩmo
marĩĩtwa ma andũ a Daudi arĩa maarĩ njamba: Joshebu-
Bashebethu ũrĩa Mũtakemoni aarĩ mũnene wa arĩa
atatũ; nake oire itimũ rĩake, akĩhũũra andũ magana
manana, na akĩmooraga mbaara-inĩ ĩmwe. **9** Mũnini
wake eetagwo Eleazaru mũrũ wa Dodai, ũrĩa Mũahohi.
Arĩ ũmwe wa arĩa atatũ maarĩ njamba, aarĩ hamwe
na Daudi hĩndĩ ĩrĩa moogitire Afilisti arĩa monganĩte
hamwe kũu Pasi-Damimu marũe mbaara. Hĩndĩ ĩyo andũ
a Isiraeli makĩũra, **10** nowe ndoorire, akĩrũgama hau,
akĩhũũra Afilisti acio nginya guoko gwake gũkĩganda
kũnyiitĩte rũhiũ rwa njora o ro ũguo. Jehova akĩrehe
ũhootani mũnene mũthenya ũcio. Nacio mbũtũ cia
ita igĩcooka kũrĩ Eleazaru, magatahe indo cia andũ
arĩa akuũ. **11** Ũrĩa warũmĩrĩire aarĩ Shama mũrũ wa
Agee ũrĩa Mũharari. Rĩrĩa Afilisti monganire hamwe
handũ haarĩ mũgũnda waiyũrĩte ndengũ, ita rĩa Isiraeli
rĩkĩmoorĩra. **12** No Shama ndoorire, akĩrũgama gatagatĩ
ka mũgũnda ũcio. Akĩũgitĩra na akĩũraga Afilisti acio,
nake Jehova akĩrehe ũhootani mũnene. **13** Hĩndĩ ya
magetha-rĩ, andũ atatũ thĩinĩ wa arĩa mĩrongo ĩtatũ
anene magĩikũrũka kũrĩ Daudi kũu ngurunga-inĩ ya
Adulamu, hĩndĩ ĩrĩa mbũtũ ya Afilisti yambĩte hema
Gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu. **14** Ihinda-inĩ rĩu Daudi
aarĩ kĩĩhitho-inĩ kĩa hinya, nayo mbũtũ ya Afilisti
yarĩ Bethilehemu. **15** Daudi akĩĩririrĩria maaĩ, akiuga
atĩrĩ, "Naarĩ korwo kũrĩ mũndũ ũngĩndehera maaĩ ma
kũnyua kuuma gĩthima-inĩ kĩrĩa kĩrĩ hakuhĩ na kĩhingo
kĩa Bethilehemu!" **16** Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atatũ
maarĩ njamba magĩtuĩkanĩria gatagatĩ-inĩ ga ita rĩa
Afilisti, magĩtaha maaĩ gĩthima-inĩ kĩu kĩarĩ hakuhĩ na
kĩhingo kĩa Bethilehemu na makĩmatwarĩra Daudi. No
Daudi akĩrega kũmanyua; akĩmaita mbere ya Jehova. **17**
Daudi akiuga atĩrĩ, "Jehova, ũhoro ũyũ ũrondaihĩrĩria,
njage gwĩka ũguo! Githĩ ĩno ti thakame ya andũ arĩa
megũthiĩte magetwarĩrĩria ũgwati-inĩ wa gĩkuũ?" Nake
Daudi akĩrega kũnyua maaĩ macio. Maũndũ ta macio
nĩmo meekagwo nĩ njamba icio ithatũ. **18** Abishai
mũrũ wa nyina na Joabu mũrũ wa Zeruia aarĩ mũnene
wa acio atatũ. Nake akĩoya itimũ rĩake agĩtharĩkĩra
andũ magana matatũ, akĩmooraga; nĩ ũndũ ũcio akĩgĩa
igweta o ta acio Atatũ. **19** Githĩ ndaakĩgĩire na igweta
inene gũkĩra acio Atatũ? Nĩwe watuĩkire mũnene wao,
o na gũtuĩka ndaataranĩirio nao. **20** Benaia mũrũ wa
Jehoiada aarĩ mũrũi njamba wa kuuma Kabizeeli, ũrĩa
wekire maũndũ manene ma ũcamba. Nĩooragire njamba
nene igĩrĩ cia ita cia Moabi. Ningĩ nĩatoonyire irima
mũthenya warĩ na tharunji, akĩũraga mũrũũthi. **21**
Nĩooragire Mũmisiri mũndũ warĩ mũnene mũno. O
na gũtuĩka Mũmisiri ũcio nĩanyiitĩte itimũ na guoko
gwake, Benaia aathiire akĩmũtharĩkĩra na njũgũma.
Nake akĩhuria itimũ rĩu rĩarĩ guoko-inĩ kwa Mũmisiri
ũcio na akĩmũũraga na itimũ rĩu rĩake. **22** Macio nĩmo
maũndũ ma ũcamba marĩa meekirwo nĩ Benaia mũrũ
wa Jehoiada; o nake aarĩ igweta o ta andũ arĩa atatũ
maarĩ njamba. **23** Nĩatĩĩtwo gũkĩra arĩa Mĩrongo Ĩtatũ,
no ndaataranĩirio na acio Atatũ. Nake Daudi akĩmũtua
mũnene wa arĩa maamũrangagĩra. **24** Thĩinĩ wa andũ
acio Mĩrongo Ĩtatũ, arĩa angĩ maarĩ: Asaheli mũrũ wa
nyina na Joabu, na Elihanani mũrũ wa Dodo wa kuuma
Bethilehemu, **25** na Shama ũrĩa Mũharodi, na Elika ũrĩa
Mũharodi, **26** na Helezu ũrĩa Mũpaliti, na Ira mũrũ wa

Ikeshu kuuma Tekoa, **27** na Abiezeri kuuma Anathothu,
na Mebunai ũrĩa Mũhushathi, **28** na Zalimoni ũrĩa
Mũahohi, na Maharai ũrĩa Mũnetofathi, **29** na Helebu
mũrũ wa Baana ũrĩa Mũnetofathi, na Ithai mũrũ wa
Ribai wa kuuma Gibea kũu Benjamini, **30** na Benaia ũrĩa
Mũpirathoni, na Hidai wa kuuma tũrũũĩ-inĩ twa Gaashu,
31 na Abi-Aliboni ũrĩa Mũaribathi, na Azamavethu ũrĩa
Mũbahurimu, **32** na Eliahaba ũrĩa Mũshaaliboni, na
ariũ a Jasheni, na Jonathani **33** mũrũ wa Shama ũrĩa
Mũharari, na Ahiamu mũrũ wa Sharari ũrĩa Mũharari,
34 na Elifeleti mũrũ wa Ahasabai ũrĩa Mũmaakathi, na
Eliamu mũrũ wa Ahithofeli ũrĩa Mũgiloni, **35** Herezo
ũrĩa Mũkarimeli, na Parai ũrĩa Mũaribi, **36** na Igali
mũrũ wa Nathani kuuma Zoba, na mũrũ wa Hagili, **37**
na Zeleku ũrĩa Mũamoni, na Naharai ũrĩa Mũbeerothi,
ũrĩa wakuuagĩra Joabu mũrũ wa Zeruia indo ciake cia
mbaara, **38** na Ira ũrĩa Mũithiri, na Garebi ũrĩa Mũithiri,
39 na Uria ũrĩa Mũhiti. Andũ acio othe maarĩ mĩrongo
ĩtatũ na mũgwanja.

24 Ningĩ marakara ma Jehova magĩakanĩra Isiraeli,
nake agĩĩkĩra Daudi meciiria nĩguo amokĩrĩre,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ ũgatare andũ a Isiraeli na a Juda." **2**
Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩĩra Joabu na anene a mbũtũ
cia ita arĩa maarĩ hamwe nake atĩrĩ, "Thiĩi kũndũ guothe
mĩhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli kuuma Dani nginya Birishiba na
mũtare andũ arĩa mangĩthiĩ mbaara, nĩgeetha menye
ũrĩa maigana." **3** No Joabu agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ,
"Jehova Ngai waku angĩrongerera mbũtũ cia ita maita
igana, namo maitho ma mũthamaki marokĩĩonera. No
nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũthamaki mwathi wakwa ende gwĩka
ũndũ ta ũyũ?" **4** No rĩrĩ, mũthamaki, agĩkararia Joabu
na anene a mbũtũ cia ita; nĩ ũndũ ũcio makĩehera mbere
ya mũthamaki, magĩthiĩ gũtara andũ a Isiraeli arĩa
mangĩathiire mbaara. **5** Nao marĩkia kũringa Rũũĩ rwa
Jorodani, makĩamba hema hakuhĩ na Aroeri, mwena
wa gũthini wa itũũra mũkuru-inĩ ũcio, magĩtuĩkanĩria
bũrũri wa Gadi magĩkinya Jazeri. **6** Magĩthiĩ Gileadi na
bũrũri-inĩ ũcio wa Tahatimu-Hodishi, magĩkinya Dani-
Jaani magĩthiũrũrũka magĩkinya Sidoni. **7** Magĩcooka
magĩthiĩ merekeire kĩirigo kĩa hinya gĩa Turo na
matũũra-inĩ mothe ma andũ a Ahivi na ma Kaanani.
Marigĩrĩrio-ini magĩthiĩ Birishiba kũu Negevu ya Juda. **8**
Maarĩkia gũthiĩ bũrũri-inĩ wothe, magĩcooka Jerusalemu
thuutha wa mĩeri kenda na matukũ mĩrongo ĩĩrĩ. **9**
Joabu agĩcookeria mũthamaki ũhoro wa mũigana wa
andũ arĩa mangĩathiire mbaara: Thĩinĩ wa Isiraeli kwarĩ
andũ ngiri magana manana andũ marĩ na hinya wa
mwĩrĩ na mangĩahotire kũhũthĩra rũhiũ rwa njora,
nakuo Juda maarĩ ngiri magana matano. **10** Nake
Daudi agĩthĩĩnĩka mũno ngoro thuutha wa gũtara andũ
acio a mbaara, akĩĩra Jehova atĩrĩ, "Nĩnjĩhĩtie mũno nĩ
ũndũ wa ũguo njĩkĩte. Rĩu, Wee Jehova-rĩ, ndagũthaitha
ũnjehererie mahĩtia, niĩ ndungata yaku. Nĩnjĩkĩte ũndũ
wa ũrimũ mũno." **11** Daudi atanokĩra rũciinĩ rũrũ
rũngĩ-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mũnabii Gadi,
ũrĩa wonagĩra Daudi maũndũ, akĩĩrwo atĩrĩ: **12** "Thiĩ
ũkeere Daudi ũũ, 'Jehova ekuuga atĩrĩ: Ũrĩ na maũndũ
matatũ ma gũthuura. Nawe ũthuure ũmwe wamo ũrĩa
ngũkũherithia naguo.'" **13** Nĩ ũndũ ũcio Gadi agĩthiĩ kũrĩ
Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, "Niũkwenda bũrũri waku ũgĩe
ng'aragu mĩaka ĩtatũ? Kana ũũrĩre thũ ciaku mĩeri ĩtatũ
igũteng'eretie? Kana kũgĩe matukũ matatũ ma mũrimũ
wa mũthiro bũrũri-inĩ waku? Rĩu-rĩ, wĩciirie ũhoro ũcio
ũtue itua rĩrĩa ngũcookeria ũcio ũndũmĩte." **14** Daudi
akĩĩra Gadi atĩrĩ, "Rĩu ndĩ na thĩĩna mũnene mũno.
Nĩtũrekwo tũgwĩre moko-inĩ ma Jehova, nĩgũkorwo tha
ciake nĩ nyingĩ; no ndũkareke ngwe moko-inĩ ma andũ."
15 Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrehera Isiraeli mũthiro kuuma
rũciinĩ rũu nginya ihinda rĩrĩa rĩatuĩtwo; nao andũ
ngiri mĩrongo mũgwanja kuuma Dani nginya Birishiba
magĩkua. **16** Rĩrĩa mũraika aatambũrũkirie guoko gwake
nĩguo aanange Jerusalemu-rĩ, Jehova akĩigua kĩeha nĩ
ũndũ wa kĩnyariirĩko kĩu akĩĩra mũraika ũcio wanangaga
andũ atĩrĩ, "Tigĩra hau! Eheria guoko gwaku." Hĩndĩ
ĩyo mũraika ũcio wa Jehova aarũgamĩte kĩhuhĩro-inĩ
kĩa ngano kĩa Arauna, ũrĩa Mũjebusi. **17** Rĩrĩa Daudi
onire mũraika ũcio woragaga andũ-rĩ, akĩĩra Jehova
atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ njĩhĩtie o na ngeeka ũũru. Andũ aya
matariĩ o ta ng'ondu. Nĩatĩa mekĩte? Reke guoko gwaku
kũnjũkĩrĩre niĩ na nyũmba yakwa." **18** Mũthenya o ro
ũcio-rĩ, Gadi agĩthiĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ambata,
ũthiĩ wakĩre Jehova kĩgongona, hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa
ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi." **19** Nĩ ũndũ ũcio
Daudi akĩambata o ta ũrĩa Jehova aathanĩte na kanua ka
Gadi. **20** Rĩrĩa Arauna aacũthĩrĩirie akĩona mũthamaki
na andũ ake magĩũka marorete na kũrĩ we, akiuma nja,
akĩinamĩrĩra mbere ya mũthamaki aturumithĩtie ũthiũ
thĩ. **21** Arauna akiuga atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩatũma mũthamaki
mwathi wakwa oke kũrĩ ndungata yake?" Nake Daudi
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndooka kũgũra kĩhuhĩro gĩaku
kĩa ngano, nĩguo njakĩre Jehova kĩgongona, nĩgeetha
mũthiro ũyũ ũkorete andũ ũthire." **22** Arauna akĩĩra
Daudi atĩrĩ, "Reke mũthamaki mwathi wakwa oe kĩrĩa
gĩothe angĩenda akĩrute igongona. Ici nĩ ndegwa cia
igongona rĩa njino, na ici nĩcio indo cia kũhuhĩra ngano
namo macooki ma ndegwa matuĩke ngũ. **23** Atĩrĩrĩ,
wee mũthamaki, Arauna nĩaheana indo icio ciothe kũrĩ
mũthamaki." Arauna agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova
Ngai waku arogwĩtĩkĩra." **24** Mũthamaki agĩcookeria
Arauna atĩrĩ, "Aca, no nginya ngũrĩhe nĩ ũndũ wakĩo.
Ndikũrutĩra Jehova Ngai wakwa igongona rĩa njino rĩa
kĩndũ kĩrĩa itarĩhĩire thogora." Nĩ ũndũ ũcio Daudi
akĩgũra kĩhuhĩro kĩu kĩa ngano na ndegwa icio na
cekeri mĩrongo ĩtano cia betha. **25** Daudi agĩakĩra
Jehova kĩgongona hau, na akĩruta maruta na njino
na maruta ma ũiguano. Hĩndĩ ĩyo Jehova agĩcookia
mahooya nĩ ũndũ wa bũrũri, naguo mũthiro ũrĩa warĩ
Isiraeli ũgĩthira.

1 Athamaki

1 Hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki Daudi aakũrire na agatindĩka
mĩaka-rĩ, ndaiguaga ũrugarĩ o na mamũhumbĩra na
nguo. **2** Nĩ ũndũ ũcio ndungata ciake ikĩmwĩra atĩrĩ,
"Reke tũcarie mũirĩtu mwĩthĩ gathirange, atungatagĩre
mũthamaki na ũndũ wa kũmũmenyerera, na akomage
hamwe nake nĩguo mũthamaki, mwathi witũ, aiguage
ũrugarĩ." **3** Magĩetha mũirĩtu mũthaka Isiraeli guothe,
makĩona Abishagi ũrĩa Mũshunami, na makĩmũrehe
kũrĩ mũthamaki. **4** Mũirĩtu ũcio aarĩ mũthaka mũno;
nake akĩmenyerera mũthamaki na akĩmũtungatĩra, no
mũthamaki ndaigana gũkoma nake. **5** Na rĩrĩ, Adonija,
ũrĩa nyina aarĩ Hagithu, akĩĩyumĩria, akiuga atĩrĩ, "Nĩ
niĩ ngũtuĩka mũthamaki." Nĩ ũndũ ũcio agĩthagathaga
ngaari cia ita na mbarathi, na andũ mĩrongo ĩtano
mathiiage mateng'erete marĩ mbere yake. **6** (Ithe
ndaamũkaanĩtie ũndũ, kana akamũũria atĩrĩ, "Wĩkĩte
ũna na ũna nĩkĩ?" Ningĩ aarĩ mũndũ mũthaka mũno, na
nĩwe waciarĩtwo thuutha wa Abisalomu.) **7** Nake Adonija
akĩrĩkanĩra na Joabu mũrũ wa Zeruia, na Abiatharu
mũthĩnjĩri-Ngai, nao magĩtĩkĩra kũmũteithĩrĩria. **8** No
Zadoku mũthĩnjĩri-Ngai, na Benaia mũrũ wa Jehoiada,
na Nathani ũrĩa mũnabii, na Shimei, na Rei, na arangĩri
arĩa a mwanya a Daudi matianyiitanĩire na Adonija.
9 Nake Adonija akĩruta igongona rĩa ng'ondu, na
ng'ombe, na njaũ iria noru Ihiga-inĩ rĩa Zohelethu,
hakuhĩ na Eni-Rogeli. Nake agĩĩta ariũ a ithe othe, na
nĩo ariũ a mũthamaki, na andũ othe a Juda arĩa maarĩ
anene a nyũmba ya ũthamaki, **10** no ndaigana gwĩta
Nathani ũrĩa mũnabii, kana Benaia, kana arangĩri arĩa a
mwanya, o na kana mũrũ wa ithe Solomoni. **11** Nake
Nathani akĩũria Bathisheba, nyina wa Solomoni atĩrĩ,
"Nĩũiguĩte atĩ Adonija mũrũ wa Hagithu nĩatuĩkĩte
mũthamaki, Daudi mwathi witũ atekũmenya? **12** Na
rĩrĩ, reke ngũtaare ũrĩa ũngĩhota kũhonokia muoyo
waku na muoyo wa mũrũguo Solomoni. **13** Ũkĩra
ũthiĩ kũrĩ Mũthamaki Daudi ũmwĩre atĩrĩ, 'Mũthamaki
mwathi wakwa, githĩ ndwehĩtire kũrĩ niĩ, ndungata
yaku ũkĩnjĩĩra atĩrĩ: "Ti-itherũ Solomoni mũrũguo
nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe
ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa gĩa ũthamaki"? Rĩu-rĩ, nĩ kĩĩ
gĩtũmĩte Adonija atuĩke mũthamaki?' **14** Ũrĩ o kũu
ũkĩaria na mũthamaki, na niĩ njũke ndoonye kuo
nĩguo njĩkĩre hinya ũguo ũkũmwĩra." **15** Nĩ ũndũ ũcio
Bathisheba agĩthiĩ kuona mũthamaki ũcio mũkũrũ
kanyũmba gake ga thĩinĩ, kũrĩa aatungatagĩrwo nĩ
Abishagi ũrĩa Mũshunami. **16** Bathisheba akĩinamĩrĩra,
agĩturia ndu mbere ya mũthamaki. Nake mũthamaki
akĩmũũria atĩrĩ, "Ũkwenda atĩa?" **17** Akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Mwathi wakwa, wee mwene nĩwehĩtire harĩ niĩ
ndungata yaku na rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai waku, ũkiuga
atĩrĩ: 'Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki
thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa
ũnene.' **18** No rĩrĩ, Adonija nĩatuĩkĩte mũthamaki, na wee
mũthamaki mwathi wakwa ndũmenyete ũhoro ũcio. **19**
Nĩarutĩte igongona inene rĩa ng'ombe nyingĩ, na njaũ
noru, na ng'ondu, na ageeta ariũ a mũthamaki othe, na
Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joabu ũrĩa mũnene
wa mbũtũ cia ita, no ndetĩte Solomoni ndungata yaku.
20 Mũthamaki mwathi wakwa, andũ a Isiraeli othe nĩwe
macũthĩrĩirie, nĩguo ũmamenyithie nũũ ũgaikarĩra
gĩtĩ kĩa ũnene thuutha waku wee mũthamaki, mwathi
wakwa. **21** Kwaga ũguo-rĩ, rĩrĩa mũthamaki mwathi
wakwa agaakoma ahurũke hamwe na maithe make,
niĩ na mũrũ wakwa Solomoni tũgaatuuo ta andũ ageri
ngero." **22** Hĩndĩ ĩrĩa aaragia na mũthamaki, Nathani
ũrĩa mũnabii agĩkinya. **23** Nao makĩĩra mũthamaki
atĩrĩ, "Mũnabii Nathani arĩ haha." Nĩ ũndũ ũcio
Nathani agĩthiĩ mbere ya mũthamaki, akĩinamĩrĩra,
agĩturumithia ũthiũ thĩ. **24** Nathani akĩũria atĩrĩ, "Wee
mũthamaki mwathi wakwa-rĩ, nĩũtuĩte atĩ Adonija
nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha waku, na atĩ nĩwe
ũgaikarĩra gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene? **25** Ũmũthĩ nĩaikũrũkĩte
na akaruta igongona inene rĩa ng'ombe nyingĩ, na njaũ
noru, na ng'ondu. Na ageeta ariũ a mũthamaki othe,
na anene a thigari othe, na Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai. Rĩu nĩ kũrĩa maraarĩa na makanyua marĩ hamwe
nake, makiugaga atĩrĩ, 'Mũthamaki Adonija arotũũra
nginya tene!' **26** No rĩrĩ, niĩ ndungata yaku, na Zadoku
ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na
ndungata yaku Solomoni ndanatwĩta. **27** Ũndũ ũyũ-rĩ,
nĩ mũthamaki mwathi wakwa wĩkĩte atamenyithĩtie
ndungata ciake nũũ ũgũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa
mũthamaki mwathi wakwa thuutha wake?" **28** Hĩndĩ
ĩyo Mũthamaki Daudi akiuga atĩrĩ, "Ĩtai Bathisheba
oke." Nĩ ũndũ ũcio Bathisheba agĩũka harĩ mũthamaki,
akĩrũgama mbere yake. **29** Nake mũthamaki akĩĩhĩta,
akiuga atĩrĩ: "O ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa
wanaahonokia kuuma mathĩĩna-inĩ mothe, **30** ti-itherũ
ũmũthĩ nĩguo ngũhingia ũrĩa ndehĩtire kũrĩ we na rĩĩtwa
rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli, ngĩkwĩra atĩrĩ: Solomoni
mũrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa,
na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene handũ hakwa."
31 Nake Bathisheba akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ
thĩ, na agĩturia ndu mbere ya mũthamaki, akiuga atĩrĩ,
"Mũthamaki mwathi wakwa Daudi arotũũra nginya
tene!" **32** Mũthamaki Daudi akiuga atĩrĩ, "Ĩtai Zadoku
ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii, na
Benaia mũrũ wa Jehoiada moke." Rĩrĩa mookire mbere
ya mũthamaki, **33** akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi na ndungata
cia mwathi wanyu na mũhaicie Solomoni mũrũ wakwa
igũrũ rĩa nyũmbũ yakwa, mũmũikũrũkie nginya Gihoni.
34 Mũrĩ kũu, mũreke Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai
na Nathani ũrĩa mũnabii mamũitĩrĩrie maguta atuĩke
mũthamaki wa Isiraeli. Ningĩ mũhuhe karumbeta, na
mwanĩrĩre atĩrĩ, 'Mũthamaki Solomoni arotũũra nginya
tene!' **35** Ningĩ mũcooke mwambate nake, oke aikarĩre
gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene, na athamake handũ hakwa.
Nĩndĩmũthuurĩte aathanage Isiraeli na Juda." **36** Benaia
mũrũ wa Jehoiada agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, "Ameni!
Jehova, Ngai wa mũthamaki mwathi wakwa arotũma
gũtuĩke guo. **37** O ta ũrĩa Jehova akoretwo arĩ hamwe
na mũthamaki mwathi wakwa, aroikara hamwe na
Solomoni na atũme wathani wake ũnenehe gũkĩra
wathani wa mũthamaki mwathi wakwa Daudi!" **38**
Tondũ ũcio Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani
ũrĩa mũnabii, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, hamwe na
Akerethi na Apelethi, magĩikũrũka, makĩhaicia Solomoni

nyũmbũ ya Mũthamaki Daudi, makĩmumagaria nginya
Gihoni. **39** Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩruta rũhĩa
rwa maguta kuuma hema-inĩ ĩrĩa nyamũre na agĩitĩrĩria
Solomoni. Ningĩ makĩhuha karumbeta, nao andũ othe
makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, "Mũthamaki Solomoni
arotũũra nginya tene!" **40** Andũ othe makĩambata
mamũrũmĩrĩire, makĩhuhaga mĩtũrirũ me na gĩkeno
kĩnene, nginya thĩ ĩgĩthingitha nĩ mũrurumo. **41**
Adonija na ageni othe arĩa maarĩ hamwe nake makĩigua
mũrurumo ũcio rĩrĩa maarĩ hakuhĩ kũrĩĩkia iruga
rĩao. Rĩrĩa maiguire mũgambo wa karumbeta, Joabu
akĩũria atĩrĩ, "Inegene rĩu rĩothe rĩrĩ itũũra-inĩ nĩ rĩa
kĩĩ?" **42** O akĩaragia-rĩ, Jonathani mũrũ wa Abiatharu
ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩkinya. Adonija akĩmwĩra atĩrĩ,
"Toonya thĩinĩ. Mũndũ wa bata tawe no nginya akorwo nĩ
ũhoro mwega aatũrehere." **43** Jonathani agĩcookia atĩrĩ;
"Aca ti ũguo! Mũthamaki Daudi mwathi witũ nĩatuĩte
Solomoni mũthamaki. **44** Mũthamaki nĩoimagarĩtie
Solomoni hamwe na Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na
Nathani ũrĩa mũnabii, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na
Akerethi na Apelethi, na nĩmahaicĩtie Solomoni nyũmbũ
ya mũthamaki, **45** na rĩrĩ, Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai,
na Nathani ũrĩa mũnabii nĩmamũitĩrĩirie maguta kũu
Gihoni atuĩke mũthamaki. Kuuma hau nĩmambatĩte
makiugagĩrĩria, narĩo itũũra rĩothe rĩkamaamũkĩria. Rĩu
nĩrĩo inegene rĩrĩa mũraigua. **46** O na ningĩ, Solomoni
nĩaikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa ũnene gĩa ũthamaki. **47** Ningĩ
atongoria a ũthamaki nĩmokĩte gũcookeria Mũthamaki
Daudi, mwathi witũ, ngaatho, makoiga atĩrĩ: 'Ngai
waku arotũma rĩĩtwa rĩa Solomoni rĩgĩe na ngumo
gũkĩra rĩaku, naguo ũthamaki wake ũroneneha gũkĩra
waku!' Nake mũthamaki nĩainamĩrĩra na aakĩgooca
arĩ o gĩtanda-inĩ, **48** oiga atĩrĩ, 'Jehova Ngai wa
Isiraeli arogoocwo, ũrĩa wĩtĩkĩrĩtie maitho makwa
meyonere mwana ũmwe wakwa agĩikarĩra gĩtĩ gĩakwa
kĩa ũnene ũmũthĩ.'" **49** Hĩndĩ ĩyo ageni othe a Adonija
makĩmaka, magĩũkĩra, magĩĩthiĩra, o mũndũ na njĩra
yake. **50** No rĩrĩ, Adonija, nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra
Solomoni, agĩthiĩ akĩĩnyiitĩrĩra hĩa cia kĩgongona.
51 Hĩndĩ ĩyo Solomoni akĩmenyithio atĩrĩ, "Adonija
nĩaretigĩra Mũthamaki Solomoni, na nĩenyiitĩrĩire hĩa
cia kĩgongona. Aroiga atĩrĩ, 'Mũthamaki Solomoni
nĩehĩte harĩ niĩ ũmũthĩ anjĩire atĩ ndekũũraga ndungata
yake na rũhiũ rwa njora.'" **52** Solomoni agĩcookia atĩrĩ,
"Angĩona atĩ nĩ mũndũ wagĩrĩire, gũtirĩ rũcuĩrĩ rwake
rwa mũtwe rũkaagũa thĩ; no angĩoneka na ũũru no
agaakua." **53** Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩtũma andũ,
nao makĩmũikũrũkia kuuma kĩgongona-inĩ. Adonija
akĩinamĩrĩra harĩ Mũthamaki Solomoni, nake Solomoni
akĩmwĩra atĩrĩ, "Inũka gwaku mũciĩ."

2 Rĩrĩa ihinda rĩa Daudi rĩakuhĩrĩirie rĩa gũkua-rĩ,
agĩatha mũriũ Solomoni, akĩmwĩra atĩrĩ, **2** "Rĩu ndĩ
hakuhĩ gũthiĩ na njĩra ĩrĩa ĩgeragwo nĩ andũ othe a thĩ;
nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gĩa na hinya, wonanie atĩ ũrĩ mũndũ
mũrũme ki, **3** na ũmenyagĩrĩre ũrĩa Jehova Ngai waku
endaga: Ũthiiage na njĩra ciake, na ũmenyagĩrĩre irĩra
cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na maathani make,
na mawatho make na maũndũ marĩa endaga, o ta ũrĩa
maandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Musa, nĩgeetha ũgaacĩre
maũndũ-inĩ mothe marĩa ũrĩĩkaga na kũrĩa guothe
ũrĩthiiaga, **4** nĩgeetha Jehova atũũrie kĩĩranĩro kĩrĩa
aanjĩĩrĩire, akiuga ũũ: 'Njiaro ciaku ingĩkaamenyerera
mũtũũrĩre wacio, na ithiiage irĩ na wĩhokeku mbere
yakwa na ngoro ciao ciothe, na meciiria macio mothe,
gwaku gũtikaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa
Isiraeli.' **5** "Rĩu wee mwene niĩũĩ ũrĩa Joabu mũrũ wa
Zeruia aanjĩkire, na ũrĩa eekire anene eerĩ a mbũtũ cia
ita cia Isiraeli, nĩo Abineri mũrũ wa Neri, na Amasa
mũrũ wa Jetheri. Nĩamooragire, agĩita thakame yao
hĩndĩ ya thayũ, o taarĩ hĩndĩ ya mbaara, nayo thakame
ĩyo ĩkĩgĩa mũcibi-inĩ wake wa njohero, na iraatũ-inĩ cia
magũrũ make. **6** Ĩka ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire kũringana
na ũũgĩ waku, no ndũkanareke mũtwe ũcio wake ũrĩ
mbuĩ ũkinye mbĩrĩra-inĩ na thayũ. **(Sheol h7585)** **7** "No
ariũ a Barizilai wa Gileadi ũmatugage wega, na ũreke
matuĩke amwe a arĩa mũrĩrĩĩaga nao metha-inĩ yaku.
Nĩo mandũgamĩrĩire rĩrĩa ndooragĩra mũrũ wa thoguo
Abisalomu. **8** "Na ũririkane Shimei mũrũ wa Gera,
ũrĩa Mũbenjamini kuuma Bahurimu, arĩ gũkũ nawe,
na nĩwe wanumire na irumi ndũrũ mũthenya ũrĩa
ndaathiiaga Mahanaimu. Rĩrĩa ookire kũndũnga hau
Jorodani, nĩndehĩtire kũrĩ we na rĩĩtwa rĩa Jehova,
ngĩmwĩra atĩrĩ, 'Ndigakũũraga na rũhiũ rwa njora.' **9** No
rĩrĩ, tiga kuona ta atarĩ na ihĩtia. Wee ũrĩ mũndũ mũũgĩ;
nĩũkamenya ũrĩa ũkaamwĩka. Ndũkanareke mũtwe
ũcio wake ũrĩ mbuĩ ũgaathikwo ũtarĩ na thakame."
(Sheol h7585) **10** Na rĩrĩ, Daudi akĩhurũka hamwe na
maithe make, na agĩthikwo thĩinĩ wa Itũũra inene rĩa
Daudi. **11** Aathamakĩire Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna:
mĩaka mũgwanja aathamakire arĩ Hebironi, nayo mĩaka
mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ agĩthamaka arĩ Jerusalemu. **12**
Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa
ithe Daudi, naguo wathani wake ũkĩĩhaanda, ũkĩrũma
biũ. **13** Na rĩrĩ, Adonija mũrũ wa Hagithu, agĩthiĩ harĩ
Bathisheba nyina wa Solomoni. Bathisheba akĩmũũria
atĩrĩ, "Ũũkĩte na thayũ?" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ,
ndooka na thayũ." **14** Agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Ndĩ na
ũndũ ngũkwĩra." Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Njĩĩra." **15**
Agĩkiuga atĩrĩ, "O ta ũrĩa wee ũũĩ-rĩ, ũthamaki ũyũ warĩ
wakwa. Andũ a Isiraeli othe nĩ niĩ meetagĩrĩra nduĩke
mũthamaki wao. No maũndũ makĩgarũrũka, naguo
ũthamaki nĩũthiĩte kũrĩ mũrũ wa Baba; tondũ ũheanĩtwo
kũrĩ we nĩ Jehova. **16** Na rĩrĩ, ndĩ na ihooya ngwenda
gũkũhooya, na ndũkarege." Nake akĩmũcookeria atĩrĩ,
"No ũrĩhooye." **17** Agĩthiĩ na mbere, akiuga atĩrĩ,
"Ĩtĩkĩra kũũria Mũthamaki Solomoni, nĩ ũndũ wee
ndangĩkũregera, aahe Abishagi ũrĩa Mũshunami atuĩke
mũtumia wakwa." **18** Bathisheba agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ
wega, nĩ ngũkwarĩrĩria harĩ mũthamaki." **19** Rĩrĩa
Bathisheba aathiire kũrĩ Mũthamaki Solomoni akamũhe
ũhoro wa Adonija-rĩ, mũthamaki agĩũkĩra na igũrũ
akĩmũtũnga, akĩmũinamĩrĩra, na agĩikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa
ũnene. Akĩrehithĩria nyina gĩtĩ kĩa ũnene, nake nyina
akĩmũikara guoko gwake kwa ũrĩo. **20** Nake nyina akiuga
atĩrĩ, "Ndĩ na kaũndũ kanini ngwenda gũkũhooya,
na ndũkae kũrega." Mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Maitũ, ũria ndikũrega." **21** Nĩ ũndũ ũcio nyina akiuga
atĩrĩ, "Reke Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ mũrũ wa
thoguo Adonija." **22** Mũthamaki Solomoni akĩĩra nyina

atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ũrie Abishagi ũrĩa Mũshunami
ahikio nĩ Adonija? Ndũkĩmũũrĩrie ũthamaki o naguo, o
na ti we ũkĩrĩ mũkũrũ kũrĩ niĩ, ĩĩ-ni, ũgĩtuĩke wake, na
wa Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na wa Joabu mũrũ
wa Zeruia!" **23** Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Solomoni akĩĩhĩta
na rĩĩtwa rĩa Jehova, akiuga ũũ: "Ngai arooherithia
o na anjĩhĩre mũno, aakorwo Adonija ndekũrĩha na
muoyo wake nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio orĩtie! **24** Na rĩrĩ, ti-
itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, o we ũtũmĩte
ngaacĩre ũthamaki-inĩ wa baba, Daudi, na agetĩkĩra
nduĩke wa rũciaro rwa nyũmba ya ũthamaki, o ta ũrĩa
eranĩire-rĩ, Adonija no ekũũragwo ũmũthĩ!" **25** Nĩ ũndũ
ũcio Mũthamaki Solomoni agĩatha Benaia mũrũ wa
Jehoiada, nake agĩthiĩ akĩgũtha Adonija, akĩmũũraga.
26 Mũthamaki akĩĩra Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai
atĩrĩ, "Cooka mũgũnda-inĩ gwaku kũu Anathothu.
Wee wagĩrĩirwo nĩ gũkua, no ndigũkũũraga rĩu, tondũ
nĩwakuuaga ithandũkũ rĩa Mwathani Jehova hĩndĩ ya
baba Daudi, na nĩwagwatanĩire na baba moritũ-inĩ make
mothe." **27** Nĩ ũndũ ũcio Solomoni akĩeheria Abiatharu
atige gũtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai wa Jehova, nakĩo kiugo
kĩa Jehova kĩrĩa aarĩirie kũu Shilo, gĩkoniĩ nyũmba ya
Eli, gĩkĩhinga. **28** Rĩrĩa ũhoro ũcio wakinyĩire Joabu, ũrĩa
waciirĩire gwĩka ũũru marĩ na Adonija, o na gũtuĩka
ndaanyiitanĩire na Abisalomu, akĩũrĩra hema-inĩ ya
Jehova na akĩĩnyiitĩrĩra hĩa cia kĩgongona. **29** Mũthamaki
Solomoni akĩĩrwo atĩ Joabu orĩire hema-inĩ ya Jehova na
aarĩ hakuhĩ na kĩgongona. Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩatha
Benaia mũrũ wa Jehoiada atĩrĩ, "Thiĩ, ũmũũrage!" **30** Nĩ
ũndũ ũcio Benaia akĩingĩra hema ĩyo ya Jehova akĩĩra
Joabu atĩrĩ, "Mũthamaki oiga atĩrĩ, 'Uma na nja!'" No
Joabu agĩcookia atĩrĩ, "Aca, ngũkuĩra haha." Benaia
agĩcookeria mũthamaki ũhoro, akĩmwĩra atĩrĩ, "Joabu
anjĩĩra ũna na ũna." **31** Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha
Benaia, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ĩka o ũguo oiga. Mũũrage na
ũmũthike, nĩgeetha niĩ na nyũmba ya baba tũthirwo
nĩ ihĩtia rĩa thakame ĩrĩa yaitirwo tũhũ nĩ Joabu. **32**
Jehova nĩegũtũma acookererwo nĩ thakame ĩrĩa aaitire,
tondũ nĩatharĩkĩire andũ eerĩ, na akĩmooraga na rũhiũ
rwa njora, baba Daudi atooĩ akĩmooraga marĩ eerĩ,
Abineri mũrũ wa Neri, ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia
ita cia Isiraeli, na Amasa mũrũ wa Jetheri, ũrĩa warĩ
mũnene wa mbũtũ cia ita cia Juda, nao maarĩ andũ ega
na arũngĩrĩru kũmũkĩra. **33** Ihĩtia rĩu rĩa gũita thakame
yao rĩrocookerera Joabu na njiaro ciake nginya tene.
No kũrĩ Daudi na njiaro ciake, na nyũmba yake na
ũthamaki wake, thayũ wa Jehova ũrogĩa kũrĩ o nginya
tene." **34** Nĩ ũndũ ũcio Benaia mũrũ wa Jehoiada agĩthiĩ
akĩgũtha Joabu akĩmũũraga, nake agĩthikwo mũgũnda-
inĩ wake kũu werũ-inĩ. **35** Mũthamaki akĩnenehia Benaia
mũrũ wa Jehoiada akĩmũtua mũnene wa mbũtũ cia ita
handũ ha Joabu, na agĩcookia Zadoku atuĩke mũthĩnjĩri-
Ngai ithenya rĩa Abiatharu. **36** Ningĩ mũthamaki
agĩtũmana Shimei eetwo, akĩmwĩra atĩrĩ, "Wĩakĩre
nyũmba Jerusalemu na ũtũũre kuo, no ndũkanathiĩ
kũndũ kũngĩ. **37** Mũthenya ũrĩa ũkoima kuo ũringe
Mũkuru wa Kidironi, ũmenye wega no ũgaakua; nayo
thakame yaku nĩĩgagũcookerera wee mwene." **38**
Shimei agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, "Ũguo woiga nĩ
wega. Ndungata yaku nĩĩgwĩka o ta ũrĩa mũthamaki
mwathi wakwa oiga." Nake Shimei agĩikara Jerusalemu
ihinda iraaya. **39** No mĩaka ĩtatũ yathira-rĩ, ngombo
igĩrĩ cia Shimei ikĩũra igĩthiĩ kwa Akishi, mũrũ wa
Maaka, mũthamaki wa Gathu, nake Shimei akĩĩrwo atĩrĩ,
"Ngombo ciaku irĩ Gathu." **40** Kũigua ũguo-rĩ, Shimei
agĩtandĩka ndigiri yake, agĩthiĩ kwa Akishi kũu Gathu
gwetha ngombo ciake. Nĩ ũndũ ũcio Shimei agĩthiĩ na
agĩcookia ngombo ciake kuuma Gathu. **41** Rĩrĩa Solomoni
eerirwo atĩ Shimei nĩoimĩte Jerusalemu agathiĩ Gathu
na agacooka-rĩ, **42** mũthamaki agĩtũmanĩra Shimei,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Githĩ ndiakwĩhĩtithirie na rĩĩtwa rĩa
Jehova na ngĩgũkaania, ngĩkwĩra atĩrĩ, 'Mũthenya
ũrĩa ũkoimagara ũthiĩ handũ hangĩ, ũmenye kũna no
ũgaakua'? Nawe hĩndĩ ĩyo ũkĩnjookeria atĩrĩ, 'Ũguo
woiga nĩ wega. Niĩ nĩngwathĩka.' **43** Rĩu-rĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
wage kũhingia mwĩhĩtwa waku harĩ Jehova, na wathĩkĩre
watho ũrĩa ndaakũheire?" **44** Ningĩ mũthamaki akĩĩra
Shimei atĩrĩ, "Wee nĩũũĩ ngoro-inĩ yaku ũũru ũrĩa
wothe wekire baba Daudi. Rĩu Jehova nĩegũtũma
ũcookererwo nĩ ũũru waku. **45** No Mũthamaki Solomoni
nĩekũrathimwo, nakĩo gĩtĩ kĩa ũnene wa Daudi gĩtũũre
gĩkĩgitĩre mbere ya Jehova nginya tene." **46** Hĩndĩ ĩyo
mũthamaki agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada, nake
agĩthiĩ akĩgũtha Shimei akĩmũũraga. Ũthamaki naguo
ũkĩĩhaanda ũrũmĩte biũ moko-inĩ ma Solomoni.

3 Nake Solomoni akĩgĩa ngwatanĩro na Firaũni,
mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na akĩhikia mwarĩ.
Akĩmũrehe itũũra inene rĩa Daudi, nginya rĩrĩa aarĩkirie
gwaka nyũmba yake ya ũthamaki, na hekarũ ya Jehova,
na rũthingo rũrĩa rwathiũrũrũkĩirie Jerusalemu. **2** Na
rĩrĩ, andũ no maarutagĩra magongona kũndũ kũrĩa
gũtũũgĩru, tondũ gũtiarĩ hekarũ yaakĩirwo rĩĩtwa rĩa
Jehova hĩndĩ ĩyo. **3** Solomoni nĩonanirie wendo wake
kũrĩ Jehova nĩ ũndũ wa gũthiĩ na mĩthiĩre ya kĩrĩra na
watho wa ithe Daudi, tiga rĩrĩ, nĩarutagĩra magongona na
agacinĩra ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru. **4** Mũthamaki
agĩthiĩ Gibeoni kũruta magongona, nĩgũkorwo kũu nĩkuo
kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwekĩrĩirwo mũno, na Solomoni
akĩrutĩra magongona ngiri ĩmwe ma njino kĩgongona-inĩ
kĩu. **5** Nakuo kũu Gibeoni Jehova akiumĩrĩra Solomoni
ũtukũ kĩroto-inĩ, nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, "Hooya
o kĩrĩa gĩothe ũngĩenda ngũhe." **6** Nake Solomoni
agĩcookia atĩrĩ, "Nĩwonirie baba Daudi ndungata yaku
ũtugi mũnene, tondũ aarĩ mwĩhokeku harĩ we, na
aarĩ mũthingu, na mũrũngĩrĩru ngoro-inĩ. Niũthiĩte na
mbere kũmuonia ũtugi ũcio mũnene, na nĩũmũheete
mũriũ wa gũikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene ũmũthĩ. **7**
"Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai wakwa niũtuĩte ndungata
yaku mũthamaki handũ ha baba Daudi. No niĩ ndĩ o
mwana mũnini na ndirĩ na ũmenyo wa kũruta wĩra
wakwa. **8** Ndungata yaku ĩrĩ haha gatagatĩ ka andũ aya
wee wĩthuurĩire, nao nĩ andũ aingĩ matangĩgereka na
matangĩtarĩka. **9** Nĩ ũndũ ũcio he ndungata yaku ngoro
ĩrĩ na ũmenyo wa gũthamakĩra andũ aku, na gũkũũrana
wega na ũũru. Tondũ-rĩ, nũũ ũngĩhota gũthamakĩra
andũ aya aku aingĩ ũũ?" **10** Jehova nĩakenire nĩ ũndũ
wa Solomoni kũmũũria ũndũ ũcio. **11** Nĩ ũndũ ũcio
Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, "Kuona ũguo nĩguo wahooya, na
ndũnahooya ũingĩhĩrio matukũ ma gũtũũra muoyo,

kana ũtonga waku wee mwene, o na kana thũ ciaku
iniinwo, no wahooya ũmenyo wa kũrũgamĩrĩra kĩhootorĩ, **12** nĩngwĩka o ũguo wahooya. Nĩngũkũhe ngoro ĩ
na ũũgĩ na gũkũũrana, nĩguo gũtuĩke atĩ gũtirĩ kwagĩa
mũndũ ũngĩ tawe, na gũtirĩ hĩndĩ gũkaagĩa ũngĩ tawe.
13 O na ningĩ nĩngũkũhe maũndũ marĩa ũtanahooya,
na nĩmo ũtonga hamwe na gĩtĩĩo, nĩgeetha matukũ
marĩa mothe ũgũtũũra muoyo, gũtikanagĩe mũthamaki
ũngĩ ũiganaine nawe. **14** Na ũngĩthiiaga na mĩthiĩre
yakwa, na wathĩkagĩre kĩrĩra na watho wakwa, ta ũrĩa
thoguo Daudi eekire, nĩngakũhe matukũ maingĩ ma
gũtũũra muoyo." **15** Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩũkĩra toro,
akĩmenya atĩ kĩu kĩarĩ kĩroto. Agĩcooka Jerusalemu,
agĩthiĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova,
na akĩruta igongona rĩa njino na rĩa ngwatanĩro. Ningĩ
akĩrugithĩria andũ othe a nyũmba ya mũthamaki iruga.
16 Thuutha ũcio andũ-a-nja eerĩ a maraya magĩũka kũrĩ
mũthamaki, makĩrũgama mbere yake. **17** Ũmwe wao
akiuga atĩrĩ, "Mwathi wakwa, mũndũ-wa-nja ũyũ na
niĩ tũikaraga nyũmba ĩmwe. Na nĩndĩraciarire mwana
arĩ ho. **18** Mĩthenya ĩtatũ thuutha wa gũciara mwana,
mũndũ-wa-nja ũyũ o nake araciara mwana. Tũraarĩ
o ithuĩ eerĩ; gũtirarĩ mũndũ ũngĩ thĩinĩ wa nyũmba
ĩyo, tiga o ithuĩ ithuerĩ. **19** "Ũtukũ-rĩ, mũndũ-wa-nja
ũyũ arakomera mwana wake, arakua. **20** Nĩ ũndũ ũcio
arookĩra ũtukũ gatagatĩ, areheria mwana wakwa harĩ
niĩ, rĩrĩa niĩ ndungata yaku ndĩrarĩ toro. Aramũiga
gĩthũri-inĩ gĩake, na araiga mũrũwe gĩthũri-inĩ gĩakwa
arĩ mũkuũ. **21** Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, ngĩũkĩra nĩguo
nyongithie mwana wakwa, ndĩrona nĩ mũkuũ! No rĩrĩa
ndĩramũrorire wega na ũtheri wa rũciinĩ, ndĩrona
atĩ ũcio ti mwana ũrĩa ndaciarĩte." **22** Mũndũ-wa-
nja ũcio ũngĩ akiuga atĩrĩ, "Aca! Ũyũ ũrĩ muoyo nĩwe
mwana wakwa; ũyũ mũkuũ nĩwe waku." No ũcio wa
mbere akĩrega biũ, akiuga atĩrĩ, "Aca! Ũyũ mũkuũ nĩwe
waku, na ũyũ ũrĩ muoyo nĩwe wakwa." Nĩ ũndũ ũcio
magĩkararania mbere ya mũthamaki. **23** Mũthamaki
akiuga atĩrĩ, "Ũyũ aroiga atĩrĩ, 'Mwana wakwa nĩwe
ũrĩ muoyo na waku nĩwe mũkuũ,' o rĩrĩa ũrĩa ũngĩ
aroiga atĩrĩ, 'Aca! Ũyũ mũkuũ nĩwe waku, na wakwa
nĩ ũyũ ũrĩ muoyo.'" **24** Ningĩ mũthamaki akiuga atĩrĩ,
"Ndeherai rũhiũ rwa njora." Nĩ ũndũ ũcio makĩrehera
mũthamaki rũhiũ rwa njora. **25** Nake agĩathana, akiuga
atĩrĩ: "Mwana ũyũ ũrĩ muoyo nĩatinanio maita meerĩ,
nuthu ĩheo mũndũ-wa-nja ũmwe, na nuthu ĩyo ĩngĩ
ĩheo mũndũ-wa-nja ũcio ũngĩ." **26** Mũndũ-wa-nja ũrĩa
mwana wake aarĩ muoyo akĩringwo nĩ tha nĩ ũndũ wa
mwana wake, akĩĩra mũthamaki atĩrĩ, "Ndagũthaitha
mwathi wakwa, mũnengere mwana ũyũ ũrĩ muoyo, tiga
kũmũũraga!" No ũcio ũngĩ akiuga atĩrĩ, "Ndegũtuĩka
waku kana wakwa. Nĩatinanio maita meerĩ!" **27** Nake
mũthamaki agĩtua ciira atĩrĩ, "Nengerai mũndũ-wa-nja
ũyũ wa mbere mwana ũyũ ũrĩ muoyo. Mũtikamũũrage;
nĩwe nyina." **28** Rĩrĩa andũ othe a Isiraeli maiguire ũrĩa
mũthamaki aatua ciira ũcio, magĩĩtigĩra mũthamaki
tondũ nĩmoonire aarĩ na ũũgĩ mũingĩ kuuma kũrĩ Ngai
wa gũtua ciira na kĩhooto.

4 Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩthamaka Isiraeli guothe. **2**
Aya nĩo maarĩ anene ake: Azaria mũrũ wa Zadoku aarĩ
mũthĩnjĩri-Ngai; **3** nao Elihorefu na Ahija, ariũ a Shisha,
nĩo maarĩ aandĩki-marũa; na Jehoshafatu mũrũ wa
Ahiludu, ũrĩa waandĩkaga maũndũ ma ihinda rĩu; **4** nake
Benaia mũrũ wa Jehoiada nĩwe warĩ mũnene wa mbũtũ
cia ita; nao Zadoku na Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai; **5**
nake Azaria mũrũ wa Nathani nĩwe warĩ mũrũgamĩrĩri
wa anene a ng'ongo; nake Zabudu mũrũ wa Nathani
aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai na mũtaari wa mũthamaki; **6** nake
Ahisharu aarĩ mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya mũthamaki;
nake Adoniramu mũrũ wa Abida aarĩ mũrũgamĩrĩri wa
arĩa maarutithagio wĩra na hinya. **7** Ningĩ Solomoni
aarĩ na abarũthi ikũmi na eerĩ arĩa marũgamĩrĩire
ng'ongo ciothe cia Isiraeli, na nĩo maarehaga irio cia
kũrĩĩo nĩ mũthamaki na andũ a nyũmba ya ũthamaki.
O ũmwe wao aarehaga irio cia kũigana mweri ũmwe
thĩinĩ wa mwaka. **8** Maya nĩmo marĩĩtwa ma abarũthi
acio: Beni-Huri nĩwe warũgamĩrĩire bũrũri ũrĩa ũrĩ
irĩma wa Efiraimu; **9** na Beni-Dekeri akarũgamĩrĩra
Makazu, na Shaalubimu, na Bethi-Shemeshu, na Eloni-
Bethihanani; **10** nake Beni-Hesedi akarũgamĩrĩra
Arubothu (Soko na bũrũri wothe wa Heferi warĩ wake);
11 na Beni-Abinadabu akarũgamĩrĩra Nafathu-Dori (nake
nĩwe wahikĩtie Tafathu mwarĩ wa Solomoni); **12** na
Baana mũrũ wa Ahiludu akarũgamĩrĩra Taanaka, na
Megido, na Bethi-Shani guothe kũrigania na Zarethani
mũhuro wa Jezireeli, kuuma Bethi-Shani nginya Abeli-
Mehola kũng'ethera Jokimeamu; **13** Nake Beni-Geberi
akarũgamĩrĩra Ramothu-Gileadi (itũũro cia Jairu mũrũ
wa Manase kũu Gileadi ciarĩ ciake, o hamwe na ng'ongo
cia Arigobu kũu Bashani, o na matũũra manene makuo
mĩrongo ĩtandatũ maarigiicĩirio na thingo, na maarĩ
na ihingo ciarĩ na mĩgĩĩko ya gĩcango); **14** o nake
Ahinadabu mũrũ wa Ido akarũgamĩrĩra Mahanaimu;
15 na Alimaazu akarũgamĩrĩra Nafitali (nake aahikĩtie
Basemathu mwarĩ wa Solomoni); **16** na Baana mũrũ
wa Hushai akarũgamĩrĩra Asheri na Alothu; **17** nake
Jehoshafatu mũrũ wa Parua akarũgamĩrĩra Isakaru; **18**
nake Shimei mũrũ wa Ela akarũgamĩrĩra Benjamini;
19 na Geberi mũrũ wa Uri akarũgamĩrĩra Gileadi
(bũrũri wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, na bũrũri
wa Ogu mũthamaki wa Bashani). Nowe wiki warĩ
barũthi wa gwatha rũgongo rũu. **20** Andũ a Juda
na a Isiraeli maarĩ aingĩ mũno ta mũthanga wa iria-
inĩ. Maarĩĩaga, na makanyua, na magakena. **21** Nake
Solomoni nĩathamakĩire mothamaki mothe kuuma Rũũĩ
rwa Farati nginya bũrũri wa Afilisti, o nginya mũhaka-
inĩ wa Misiri. Mabũrũri macio nĩmamũrehagĩra igooti
na magĩtũũra maathagwo nĩ Solomoni matukũ make
mothe. **22** Mahũthĩro ma Solomoni ma o mũthenya
maarĩ maya: kori mĩrongo ĩtatũ cia mũtu ũrĩa mũhinyu
mũno, na kori mĩrongo ĩtandatũ cia mũtu, **23** ng'ombe
ikũmi cia gũtuĩrwo, na ng'ombe mĩrongo ĩĩrĩ cia rũũru,
na ng'ondu na mbũri igana rĩmwe, na thiiya, na
thwariga, na thwara, o na nyoni iria noru cia mũciĩ iria
irĩĩagwo. **24** Nĩgũkorwo nĩwe wathamakagĩra mothamaki
mothe marĩa maarĩ ithũĩro rĩa Rũũĩ rwa Farati kuuma
Tifisa nginya Gaza, na nĩ kwarĩ na thayũ mĩena yothe.
25 Rĩrĩa rĩothe Solomoni aarĩ muoyo-rĩ, Juda na Isiraeli,
kuuma Dani nginya Birishiba, maatũũraga na thayũ o
mũndũ mũgũnda-inĩ wake wa mĩthabibũ na mĩkũyũ. **26**

Solomoni aarĩ na ciugũ cia mbarathi cia ita ngiri inya, na mbarathi ngiri ikũmi na igĩrĩ. **27** Nao anene a ng'ongo, o mũndũ mweri wake nĩarehagĩra Mũthamaki Solomoni mahũthĩro ma kũmũigana hamwe na arĩa othe mookaga metha-inĩ yake. Ningĩ magatigĩrĩra atĩ gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩagaga. **28** Ningĩ nĩmarehaga igeri ciao cia cairi na nyeki, cia kũrĩĩo nĩ mbarathi cia ita na mbarathi icio ingĩ handũ harĩa haagĩrĩire. **29** Ngai nĩaheire Solomoni ũũgĩ na ũmenyi mũingĩ mũno wa maũndũ, na ũtaũku waingĩhĩte na mũthanga ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. **30** Ũũgĩ wa Solomoni warĩ mũnene gũkĩra ũũgĩ wa andũ othe a mwena wa irathĩro, o na ũgakĩra ũũgĩ wothe wa andũ a Misiri. **31** Aarĩ mũũgĩ gũkĩra mũndũ ũngĩ o wothe, gwata Ethani ũrĩa Mũezara, na aarĩ mũũgĩ gũkĩra Hemani, na gũkĩra Kalikoli, na Darida, ariũ a Maholu. Ngumo yake ĩgĩtaamba kũrĩ ndũrĩrĩ iria ciothe ciathiũrũrũkĩirie kũu. **32** Nĩaathugundire thimo ngiri ithatũ, na nyĩmbo ciake ciarĩ ngiri ĩmwe na ithano. **33** Nĩataaragĩria ũhoro wa mũkũrĩre wa mĩmera, kuuma mũtarakwa wa Lebanoni o nginya mũthobi ũrĩa ũkũraga thingo-inĩ. Ningĩ nĩarutanaga ũhoro wa nyamũ na nyoni, na nyamũ iria itaambaga thĩ, na thamaki. **34** Andũ a ndũrĩrĩ ciothe nĩmookaga gũthikĩrĩria ũũgĩ wa Solomoni matũmĩtwo nĩ athamaki othe a thĩ, arĩa maiguĩte ũhoro wa ũũgĩ wake.

5 Rĩrĩa Hiramu mũthamaki wa Turo aiguire atĩ Solomoni nĩaitĩrĩirio maguta agatuĩka mũthamaki handũ ha ithe Daudi-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ Solomoni, tondũ we nĩmatũire marĩ ũrata na Daudi. **2** Nake Solomoni agĩcookeria Hiramu ndũmĩrĩri ĩno: **3** "Wee nĩũkũmenya atĩ tondũ wa mbaara iria ciothe cianakora baba, Daudi, ciumĩte mĩena yothe, we ndaahotire gwaka hekarũ ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wake, o nginya rĩrĩa Jehova aigire thũ ciake rungu rwa makinya make. **4** No rĩu Jehova Ngai wakwa nĩaheete ũhurũko mĩena yothe, na gũtirĩ na thũ kana ũgwati. **5** Nĩ ũndũ ũcio nĩnduĩte atĩ nĩngwaka hekarũ ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wakwa, o ta ũrĩa Jehova eerire baba Daudi rĩrĩa oigire atĩrĩ, 'Mũriũ waku ũrĩa ngaikarĩria gĩtĩ kĩa ũnene handũ haku-rĩ, nĩwe ũgaaka hekarũ ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa.' **6** "Nĩ ũndũ ũcio athana nĩguo ndemerwo mĩtarakwa ya Lebanoni. Andũ akwa nĩmarĩrutithanagia wĩra na andũ aku, na nĩndĩrĩkũrĩhaga mũcaara wa andũ aku o ta ũrĩa ũngiuga. Wee nĩũũĩ atĩ tũtirĩ na andũ marĩ na ũmenyo wa gwatũra mbaũ ta andũ a Sidoni." **7** Rĩrĩa Hiramu aiguire ndũmĩrĩri ya Solomoni, agĩkena mũno, akiuga atĩrĩ, "Ũmũthĩ Jehova arogoocwo, nĩgũkorwo nĩaheete Daudi mũriũ mũũgĩ wa gwatha rũrĩrĩ rũrũ rũnene." **8** Nĩ ũndũ ũcio Hiramu agĩtũmana kũrĩ Solomoni, akĩmwĩra atĩrĩ: "Nĩnyiitĩte ndũmĩrĩri ĩrĩa wandũmĩire, na nĩngwĩka ũrĩa wothe ũkwenda harĩ kũrehithia mĩgogo ya mĩtarakwa na ya mĩthengera. **9** Andũ akwa nĩmekũmĩikũrũkia kuuma Lebanoni nginya iria-inĩ, na nĩngũmĩikũrũkia na iria yohanĩtio hamwe o nginya harĩa ũkuuga. Nĩngamĩohoranĩria hau, nawe ũmĩoe, ũthiĩ nayo. Nawe ũkĩĩhingĩrie wendi wakwa na ũndũ wa kũhe nyũmba yakwa ya ũthamaki irio." **10** Ũguo nĩguo Hiramu aathiire na mbere gũtwarĩra Solomoni mĩgogo ya mĩtarakwa na ya mĩthengera ĩrĩa endaga. **11** Nake Solomoni nĩaheaga Hiramu ngano ya kũrĩĩo gwake mũciĩ ya kori ngiri mĩrongo ĩĩrĩ, hamwe na mbathi ngiri mĩrongo ĩĩrĩ cia maguta ma mĩtamaiyũ mahihe wega. Solomoni agĩthiĩ na mbere gwĩka Hiramu ũguo mwaka o mwaka. **12** Jehova nĩaheire Solomoni ũũgĩ, o ta ũrĩa aamwĩrĩire. Na gũkĩgĩa na thayũ gatagatĩ ka Hiramu na Solomoni, nao eerĩ magĩthondeka kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano. **13** Mũthamaki Solomoni akĩandĩkithia aruti wĩra 30,000 na hinya kuuma Isiraeli guothe. **14** Aamatũmaga marĩ ikundi cia andũ ngiri ikũmi o mweri, mathiĩ ituanĩra rĩa wĩra kũu Lebanoni; nĩ ũndũ ũcio magaikaraga mweri ũmwe Lebanoni, na mĩeri ĩĩrĩ kwao mũciĩ. Adoniramu nĩwe warĩ mũrũgamĩrĩri wa andũ acio marutithagio wĩra na hinya. **15** Solomoni nĩ aarĩ na andũ 70,000 a gũkuua mĩrigo, na aicũhia a mahiga 80,000 kũu irĩma-inĩ, **16** o ũndũ ũmwe na anyabara 3,300 a kũrũgamĩrĩra wĩra ũcio, na magatongoria aruti acio a wĩra. **17** Mũthamaki agĩathana, nao makĩenja mahiga manene na mega, na maicũhĩtio marĩ ma gwaka mũthingi wa hekarũ. **18** Mabundi ma Solomoni, na ma Hiramu, na andũ a Gebali, nĩmarengire na makĩhaarĩria mbaũ o na mahiga nĩ ũndũ wa gwaka hekarũ.

6 Mwaka-inĩ wa magana mana na mĩrongo ĩnana, thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, o mwaka-inĩ wa ĩna wa Solomoni gũthamakĩra Isiraeli, mweri-inĩ wa Zivu, naguo nĩguo mweri wa keerĩ-rĩ, Solomoni akĩambĩrĩria gwaka hekarũ ya Jehova. **2** Hekarũ ĩrĩa Mũthamaki Solomoni aakĩire Jehova yarĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩtandatũ, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, na ũraihu wa na igũrũ wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ. **3** Gĩthaku kĩa mwena wa mbere wa nyũmba ĩyo nene ya hekarũ nĩkĩongereire wariĩ wa hekarũ, nakĩo kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, na gĩgacomoka mĩkono ikũmi kuuma na mwena wa mbere wa hekarũ. **4** Nake agĩakĩra hekarũ ndirica ngundeeru cia na igũrũ. **5** Nĩaakithirie tũnyũmba twa mĩena-inĩ, tũgĩthiũrũrũkĩria hekarũ yothe tũnyiitanĩte na thingo cia nyũmba ĩrĩa nene ya hekarũ na cia handũ-harĩa-haamũre ha na thĩinĩ. **6** Ngoroba ya thĩ mũno yarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtano, na ya gatagatĩ yarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtandatũ, na ya gatatũ yarĩ na wariĩ wa mĩkono mũgwanja. Nĩathondekire mbako ithiũrũrũkĩirie mwena wa na nja wa hekarũ, nĩgeetha mbaũ iria ndungu cia mwako itigatoonyio thingo-inĩ cia hekarũ. **7** Hekarũ ĩgĩakwo-rĩ, mahiga marĩa maicũhĩirio kware no mo maahũthĩrirwo, na gũtiarĩ nyondo, kana ithanwa, kana kĩndũ kĩngĩ gĩa kĩgera kĩaiguirwo hau mwako-inĩ wa hekarũ hĩndĩ ĩrĩa yothe yaakagwo. **8** Mũromo wa gũtoonya ngoroba ya thĩ warĩ mwena wa gũthini wa hekarũ; ningĩ nĩ haarĩ na ngathĩ ya kwambata ngoroba ya gatagatĩ na kuuma hau ĩgathiĩ ngoroba ya gatatũ. **9** Nĩ ũndũ ũcio agĩaka hekarũ na akĩmĩrĩkia, akĩmĩgita na mĩgamba na mbaũ cia mĩtarakwa. **10** Na nĩakĩrĩire tũnyũmba twa rwere tũthiũrũkĩirie hekarũ, ũraihu wa o kamwe warĩ mĩkono ĩtano kũraiha na igũrũ, natuo twanyiitithanĩtio na hekarũ na mĩgamba ya mĩtarakwa. **11** Kiugo kĩa Jehova nĩgĩakinyĩire Solomoni, akĩĩrwo atĩrĩ: **12** "Ha ũhoro wa hekarũ ĩno ũraaka-rĩ, ũngĩrũmĩrĩra

uuge wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na ũrũmie mawatho
makwa mothe, o na ũmenyerere maathani makwa na
ũmathĩkagĩre, nĩngakũhingĩria kĩĩranĩro kĩrĩa ndaaheire
thoguo Daudi. **13** Na nĩngatũũrania na andũ a Isiraeli,
na ndigatiganĩria andũ akwa a Isiraeli." **14** Nĩ ũndũ
ũcio Solomoni agĩaka hekarũ na akĩmĩrĩkia. **15** Nake
akĩhumbĩra thingo cia thĩĩnĩ na mbaũ cia mĩtarakwa,
ciarĩtwo kuuma thĩ ya hekarũ nginya igũrũ, nakuo thĩ ya
hekarũ gũkĩarwo mbaũ cia mũthengera. **16** Mwena wa
thuutha wa hekarũ akĩgayania mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na
mbaũ cia mĩtarakwa kuuma thĩ nginya igũrũ, nĩgeetha
hekarũ-inĩ hagĩe handũ haamũre thĩĩnĩ, hatuĩke Harĩa-
Hatheru-Mũno. **17** Ũraihu wa nyũmba ĩrĩa nene yarĩ
mbere ya kanyũmba kau warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩna
kũraiha. **18** Hekarũ thĩĩnĩ kwahumbĩrĩtwo na mbaũ
cia mĩtarakwa, ciicũhĩtio magemio mahaana tũbũũthũ
na mahũa macanũku. Indo ciothe ciarĩ cia mĩtarakwa;
gũtiarĩ ihiga o na rĩmwe rĩonekaga. **19** Thĩĩnĩ wa handũ-
harĩa-haamũre, hekarũ thĩĩnĩ nĩathondekire handũ ha
kũigĩrĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. **20** Hau
thĩĩnĩ haamũre, ũraihu waho warĩ mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,
na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, na mĩkono mĩrongo
ĩĩrĩ kũraiha na igũrũ. Nake nĩagemirie mwena wa thĩĩnĩ
na thahabu therie, na ningĩ akĩgemia kĩgongona kĩu na
mbaũ cia mĩtarakwa. **21** Solomoni aahumbĩrire hekarũ
thĩĩnĩ na thahabu therie, na agĩkĩrania irengeeri cia
thahabu mbere ya itoonyero rĩa hau thĩĩnĩ haamũre
harĩa haagemetio na thahabu. **22** Nĩ ũndũ ũcio akĩgemia
thĩĩnĩ guothe na thahabu. Ningĩ nĩagemirie kĩgongona
kĩrĩa kĩarĩ thĩĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre na thahabu.
23 Hau thĩĩnĩ haamũre, agĩthondeka makerubi meerĩ na
mbaũ cia mĩtamaiyũ, ikerubi o rĩmwe rĩarĩ rĩa mĩkono
ikũmi kũraiha na igũrũ. **24** Ikerubi rĩa mbere rĩarĩ na
ithagu rĩa mĩkono ĩtano kũraiha, na rĩu rĩngĩ mĩkono
ĩtano; ũguo nĩ kuuga mĩkono ikũmi kuuma mũthia
wa ithagu rĩmwe nginya mũthia wa ithagu rĩrĩa rĩngĩ.
25 Ikerubi rĩa keerĩ o narĩo rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi;
makerubi macio meerĩ nĩmaiganaine na makahaanana.
26 Ũraihu wa o ikerubi rĩmwe warĩ wa mĩkono ikũmi.
27 Nĩaigire makerubi macio kanyũmba ga thĩĩnĩ mũno
ka hekarũ, matambũrũkĩtie mathagu mamo. Ithagu
rĩa ikerubi rĩmwe rĩaturumĩte rũthingo rũmwe, narĩo
ithagu rĩa ikerubi rĩu rĩngĩ rĩgaturuma rũthingo rũu
rũngĩ. Na mathagu mamo magaturumanĩra gatagatĩ ga
kanyũmba. **28** Nĩaagemirie makerubi macio na thahabu.
29 Thingo-inĩ iria ciathiũrũrũkĩirie hekarũ, thĩĩnĩ wa
tũnyũmba twa thĩĩnĩ na twa na nja, agĩicũhia magemio
ma makerubi, na ma mĩtĩ ya mĩtende, na ma mahũa
macanũku. **30** Ningĩ akĩhumbĩra thĩ ya tũnyũmba twa
thĩĩnĩ na twa nja ya hekarũ na thahabu. **31** Narĩo
itoonyero rĩa hau thĩĩnĩ haamũre agĩthondeka mĩrango
ya mbaũ cia mĩtamaiyũ, nacio buremu ciayo ciarĩ na
mĩena ĩtano. **32** Na mĩrango-ini yeerĩ ya mbaũ cia
mĩtamaiyũ agĩicũhia magemio ma makerubi, na ma
mĩtĩ ya mĩtende na ma mahũa macanũku, na akĩgemia
makerubi na mĩtĩ ya mĩtende na thahabu hũũre. **33** O
ũndũ ũmwe nĩathondekire buremu irĩ na mĩena ĩna cia
mĩtamaiyũ cia itoonyero rĩa nyũmba ĩrĩa nene. **34** Ningĩ
agĩthondeka mĩrango ĩĩrĩ ya mbaũ cia mĩthengera, o
mũrango warĩ na icunjĩ igĩrĩ ciekũnjaga wahingũrwo.
35 Nĩacũhirie makerubi, na mĩtĩ ya mĩtende, na mahũa
macanũku igũrũ rĩa mĩrango ĩyo, na akĩmĩgemia na
thahabu hũũre ĩigananíirie wega maicũhio-inĩ macio.
36 Na nĩaakire nja ya thĩĩnĩ na mĩhari ĩtatũ ya mahiga
maicũhie na mũhari ũngĩ ũmwe wa mĩgamba mĩicũhie
ya mĩtarakwa. **37** Mũthingi wa hekarũ ĩyo ya Jehova
wakirwo mwaka wa ĩna wa mweri wa Zivu. **38** Mwaka-
inĩ wa ikũmi na ũmwe mweri-inĩ wa Bulu, nĩguo mweri
wa ĩnana, nĩguo hekarũ yarĩkire hamwe na maũndũ
mayo mothe kũringana na ũrĩa yerĩtwo yakwo. Aikarire
ihinda rĩa mĩaka mũgwanja akĩmĩaka.

7 No rĩrĩ, Solomoni aambĩrĩria gwaka nyũmba yake ya
ũthamaki-rĩ, aaniinire mĩaka ikũmi na ĩtatũ kũrĩĩkia
kũmĩaka. **2** Nĩaakire nyũmba ĩngĩ ya ũthamaki yetagwo
Nyũmba ya Ũthamaki ya Mũtitũ wa Lebanoni, na yarĩ
ya mĩkono igana kũraiha, na mĩkono mĩrongo ĩtano
kwarama, na mĩkono mĩrongo ĩtatũ kũraiha na igũrũ.
Ningĩ yarĩ na mĩhari ĩna ya itugĩ cia mĩtarakwa iria
cianyiitĩrĩire mĩgamba ya mĩtarakwa. **3** Nyũmba ĩyo
yagitirwo na mbaũ cia mĩtarakwa iria ciarĩ igũrũ wa
mĩgamba ĩrĩa yaigĩrĩirwo igũrũ wa itugĩ, mĩgamba yothe
yarĩ mĩrongo ĩna na ĩtano, o mũhari warĩ na mĩgamba
ikũmi na ĩtano. **4** Ndirica ciayo ciekĩrĩtwo igũrũ,
igagĩĩkĩrwo ithatũ ithatũ, ing'ethanĩire. **5** Mĩrango
yothe yarĩ na buremu cia mĩena ĩna; yekĩrĩtwo mwena
wa na mbere ĩtatũ ĩtatũ, ĩng'ethanĩire. **6** Nĩathondekire
gĩthaku kĩa mũhari wa itugĩ, kĩa ũraihu wa mĩkono
mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ.
Mbere yakĩo haarĩ na gĩthaku kĩngĩ, na mbere ya
gĩthaku kĩu gĩa keerĩ haarĩ na itugĩ, na hakagitwo
igũrũ. **7** Nĩaakire nyũmba ya gĩtĩ kĩa ũnene, na
Nyũmba ya Gũciirĩra, kũrĩa aatuithanagĩria ciira. Nake
akĩmĩĩkĩra mbaũ cia mĩtarakwa kuuma thĩ nginya
igũrũ. **8** Nayo nyũmba yake ya gũikara ya ũthamaki,
yaakĩtwo mwena wa na thuutha, na yaakĩtwo o ta ĩyo
ĩngĩ. Ningĩ Solomoni nĩaakire nyũmba ĩngĩ ta ĩyo ya
ũthamaki, akĩmĩakĩra mwarĩ wa Firaũni ũrĩa aahikĩtie.
9 Mĩako ĩyo yothe, kuuma mwena wa nja nginya nja
ĩrĩa nene, na kuuma mũthingi nginya rwembeya-inĩ,
yaakĩtwo na mahiga marĩa mega mũno matinĩtio na
gĩthimo, na makarengererwo na mũthumeno mwena
wa na thĩĩnĩ na wa na nja. **10** Mĩthingi yaakĩtwo na
mahiga manene ma mũthemba mwega, mamwe ma
mĩkono ikũmi, na mamwe ma mĩkono ĩnana. **11** Igũrũ
gwakĩtwo na mahiga marĩa mega mũno matinĩtio na
gĩthimo, na mbaũ cia mĩtarakwa. **12** Nayo nja ĩrĩa
nene yathiũrũrũkĩirio na rũthingo rwa mĩhari ĩtatũ
ya mahiga maicũhie, na mũhari ũmwe wa mĩgamba
mĩrengerere ya mĩtarakwa, o ta ũrĩa nja ya hekarũ
ya Jehova yatariĩ, na gĩthaku kĩayo. **13** Mũthamaki
Solomoni nĩatũmanire Turo nĩgeetha areherwo Huramu,
14 ũrĩa nyina aarĩ mũtumia wa ndigwa wa mũhĩrĩga wa
Nafitali, nake ithe aarĩ wa Turo, nake aarĩ mũturi wa
icango. Nake Huramu aarĩ mũũgĩ mũno, na akamenya
maũndũ mothe ma ũthondeki wa indo cia gĩcango.
Nĩookire kũrĩ Mũthamaki Solomoni, na akĩruta mawĩra
mothe marĩa aaheirwo. **15** Nĩathondekire itugĩ igĩrĩ
cia gĩcango, o kĩmwe kĩarĩ na ũraihu wa mĩkono
ikũmi na ĩnana, na rũrigi rũrĩa rũngĩathiũrũrũkĩirie

gĩtugĩ kĩmwe rwarĩ rwa mĩkono ikũmi na ĩĩrĩ. **16**
Ningĩ nĩathondekire ciongo cia gĩcango gĩtwekie cia
kũigĩrĩra igũrũ rĩa itugĩ icio, o kĩongo kĩmwe kĩarĩ na
ũraihu wa mĩkono ĩtano. **17** Irengeeri igathĩkanĩtio ta
mĩnyororo igĩcuurio nĩguo igemie ciongo cia itugĩ icio,
irengeeri mũgwanja igekĩrwo kĩongo-inĩ kĩmwe. **18**
Nĩathondekire makomamanga mĩhari ĩĩrĩ ĩkĩrigiicĩria
irengeeri icio ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo cia kũgemia
ciongo iria ciarĩ igũrũ rĩa itugĩ. O kĩongo agĩgĩĩka o
ũguo. **19** Ciongo iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ cia gĩthaku
ciathondeketwo na mũhianĩre wa mahũa ma itoka,
na ciarĩ na ũraihu wa mĩkono ĩna. **20** Ciongo cia
itugĩ icio cierĩ, igũrũ rĩa harĩa hahaanaga ta mbakũri
harĩa haariganĩtie na irengeeri iria ciagathĩkanĩtio ta
mĩnyororo, haarĩ na makomamanga magana meerĩ
mekĩrĩtwo mĩhari mĩhari magathiũrũrũkĩria ciongo
icio. **21** Nĩahaandire itugĩ icio gĩthaku-inĩ kĩa hekarũ.
Gĩtugĩ kĩa mwena wa gũthini agĩgĩĩta Jakini, nakĩo kĩa
mwena wa gathigathini agĩgĩĩta Boazu. **22** Ciongo iria
ciarĩ igũrũ wa itugĩ icio ciathondeketwo na mũhianĩre
wa mahũa ma itoka. Nĩ ũndũ ũcio wĩra wa itugĩ ũkĩrĩka.
23 Ningĩ agĩaka itangi rĩa gĩthiũrũrĩ rĩa kĩgera gĩtwekie
inene mũno rĩrĩa rĩetagwo Karia, rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi
kuuma mwena ũmwe wa rũtiriho nginya ũrĩa ũngĩ, na
mĩkono ĩtano kũraiha na igũrũ. Itangi rĩu rĩathimwo
na rũrigi gĩthiũrũrĩ kĩarĩo kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo
ĩtatũ. **24** Mũhuro wa rũtiriho nĩrĩathiũrũrũkĩirio na
magemio maahaanaine na tũbũũthũ, o mũkono ũmwe
tũbũũthũ ikũmi. Tũbũũthũ tũu twaigĩtwo mĩhari ĩĩrĩ
tũgĩtwekanĩrio na Karia kau, tũgĩtuĩka kĩndũ kĩmwe
nako. **25** Nako Karia kau kaigĩrĩirwo igũrũ rĩa mĩhiano
ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ; ithatũ ciacio ciarorete mwena
wa gathigathini, na ithatũ ikarora mwena wa ithũĩro,
na ithatũ ikarora mwena wa gũthini, na ithatũ ikarora
mwena wa irathĩro. Karia kau kaigĩrĩirwo igũrũ rĩacio,
nacio ciĩga cia na thuutha cia ndegwa icio nĩcio ciarorete
na kũu thĩinĩ. **26** Ũtungu wa Karia kau waiganaine na
wariĩ wa rũhĩ. Rũtiriho rwako rwatariĩ ta rũtiriho rwa
gĩkombe, kana ta gĩtoka gĩcanũku. Karia kau kaiganagĩra
maaĩ mbathi ngiri igĩrĩ. **27** Ningĩ agĩaka makaari ikũmi
ma gĩcango mangĩaguucirio; o gĩkaari kĩmwe kĩarĩ kĩa
ũraihu wa mĩkono ĩna, na wariĩ wa mĩkono ĩna, na
ũraihu wa na igũrũ wa mĩkono ĩtatũ. **28** Makaari macio
maakĩtwo ta ũũ: maarĩ na icunjĩ cia mĩena inyiitithanĩtio
na buremu. **29** Icunjĩ iria ciarĩ gatagatĩ ka buremu, o
na buremu cio nyene, ciarĩ na mĩhiano ya mĩrũũthi,
na ya ndegwa, na ya makerubi. Mwena wa igũrũ na
wa mũhuro wa mĩhiano ya mĩrũũthi na ya ndegwa nĩ
gwekĩrĩtwo magemio ma mahũa mature. **30** O gĩkaari
kĩarĩ na magũrũ mana ma gĩcango, maarĩ na igera cia
gĩcango cia kũgathĩkania kũgũrũ na kũgũrũ kũrĩa kũngĩ,
na o kĩmwe kĩarĩ na kĩraĩ kĩanyiitĩrĩirwo nĩ itugĩ inya
iria ciatwekanĩirio na mahũa mature mwena o mwena.
31 Mwena wa thĩinĩ wa gĩkaari kĩu kwarĩ na mũromo
warĩ na buremu ya gĩthiũrũrĩ ya mũkono ũmwe kũrika.
Mũromo ũcio warĩ wa gĩthiũrũrĩ, na hamwe na njikarĩro
yaguo yarĩ ya mũkono ũmwe na nuthu. Gũthiũrũrũkĩria
mũromo wakĩo nĩ ha kururĩtwo magemio. Icunjĩ cia
mĩena ya gĩkaari kĩu nĩciaiganaine mĩena yothe ĩna, na
itiarĩ cia gĩthiũrũrĩ. **32** Magũrũ macio mana meekĩrĩtwo
rungu rwa icunjĩ cia mĩena, nacio igera cia kũgathĩkania
magũrũ cianyiitithanĩtio na gĩkaari kĩu. Naguo wariĩ
wa o kũgũrũ warĩ wa mũkono ũmwe na nuthu. **33**
Magũrũ macio maathondeketwo ta magũrũ ma ngaari
ya ita, nacio igera cia kũgathĩkania kũgũrũ na kũgũrũ
kũrĩa kũngĩ, na mĩbara, na mĩrĩnga ya kũgũrũ, na
tũgera twa gĩthiũrũrĩ tũrĩa tũkoragwo gatagatĩ ga
kũgũrũ, ciothe ciathondeketwo na kĩgera gĩtwekie. **34**
O gĩkaari nĩ kĩarĩ na nyiitĩro inya, o koine-inĩ nyiitĩro
ĩmwe, icomokete kuuma gĩkaari-inĩ. nĩgũkorwo **35**
Mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kĩu wathiũrũrũkĩirio
na mũcibi wa wariĩ wa nuthu ya mũkono kũrika. Itugĩ
na icunjĩ cia mĩena nĩcianyiitithanĩtio na mwena wa
na igũrũ wa gĩkaari kĩu. **36** Nake Huramu agĩkurura
mĩhiano ya makerubi, na ya mĩrũũthi, na ya mĩtĩ ya
mĩkĩndũ mĩena-inĩ ya itugĩ, na icunjĩ-inĩ cia mĩena
harĩa hothe hangĩonekire, na hagathiũrũrũkĩrio na
mahũa mĩena yothe. **37** Ũguo nĩguo aathondekire
makaari macio ikũmi. Mothe maatwekeirio handũ
hamwe, na makahaanana biũ na makaiganana. **38**
Ningĩ nĩathondekire iraĩ ikũmi cia gĩcango, o kĩmwe
kĩaiganagĩra maaĩ mbathi mĩrongo ĩna, na kĩarĩ kĩa
mĩkono ĩna kwarama, o kĩraĩ kĩmwe gĩkaigĩrĩrwo gĩkaari-
inĩ kĩmwe gĩa icio ikũmi. **39** Nĩaigire ikaari ithano ciacio
mwena wa gũthini wa hekarũ, na ikaari ithano mwena
wa gathigathini. Nĩaigĩrĩire Karia mwena wa gũthini,
agĩkaiga koine-inĩ ya gũthini ya mwena wa irathĩro wa
hekarũ. **40** Ningĩ Huramu nĩathondekire iraĩ, na icakũri,
na mbakũri cia kũminjaminjĩria. Nĩ ũndũ ũcio Huramu
akĩrĩkia wĩra wothe ũrĩa aaheetwo arute nĩ Mũthamaki
Solomoni thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova: **41** itugĩ icio
igĩrĩ; na ciongo icio igĩrĩ ciahaanaga ta mbakũri irĩ
igũrũ wa itugĩ icio; na irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio
ta mĩnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciarĩ igũrũ
wa itugĩ; **42** na makomamanga 400 ma irengeeri
iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo (mĩhari ĩĩrĩ ya
makomamanga o harĩ kĩrengeeri kĩmwe ĩkagemia ciongo
icio ciahanaga ta mbakũri iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ); **43**
na makaari ikũmi na iraĩ ciamo ikũmi; **44** na Karia na
mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ rungu rwako; **45** o na
nyũngũ, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.
Indo icio ciothe Huramu aathondekeire Mũthamaki
Solomoni cia hekarũ ya Jehova ciarĩ cia gĩcango
gĩkumuthe gĩkahenia. **46** Mũthamaki aatwekithagĩria
indo icio kũrĩa gwathondekagĩrwo indo cia rĩũmba
kũu werũ-inĩ wa Jorodani gatagatĩ ga Sukothu na
Zarethani. **47** Solomoni ndaathimire indo icio tondũ
ciarĩ nyingĩ mũno; ũritũ wa gĩcango ndwamenyekanire
ũrĩa waiganaga. **48** Ningĩ Solomoni nĩathondekithirie
indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova:
Aathondekire kĩgongona gĩa thahabu; na metha ya
thahabu ya kũigĩrĩra mĩgate ĩrĩa yaigagwo mbere ya
Jehova; **49** na mĩtĩ ya kũigĩrĩrwo matawa ya thahabu
therie (ĩtano ĩkaigwo mwena wa ũrĩo, na ĩtano ĩkaigwo
mwena wa ũmotho, mwena wa mbere wa nyũmba
ya na thĩinĩ); na wĩra wa magemio wa mahũa ma
thahabu, na matawa, na mĩĩhato; **50** na iraĩ cia thahabu
therie, na magathĩ ma kũrenga ndaambĩ, na mbakũri
cia kũminjaminjĩria, na thaani, na ngĩo cia mwaki; na
icũhĩ cia thahabu cia mĩrango ya kanyũmba karĩa kaarĩ

thĩinĩ mũno, Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, o na icũhĩ cia
thahabu cia mĩrango ya nyũmba ĩrĩa nene ya hekarũ.
51 Rĩrĩa wĩra wothe ũrĩa Mũthamaki Solomoni aarutaga
wa gwaka hekarũ ya Jehova wathirire-rĩ, akĩrehithia
indo iria ithe Daudi aamũrĩte, nĩcio betha, na thahabu,
na indo cia nyũmba, agĩciiga harĩa haigagwo igĩĩna cia
hekarũ ya Jehova.

8 Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩĩta athuuri a Isiraeli,
na atongoria othe a mĩhĩrĩga, na anene a nyũmba
cia andũ a Isiraeli moke kũrĩ we Jerusalemu, nĩguo
maambatie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma
Zayuni, Itũũra rĩrĩa inene rĩa Daudi. 2 Nao andũ othe
a Isiraeli magĩũka hamwe kũrĩ Mũthamaki Solomoni
hĩndĩ ya gĩathĩ kĩa mweri wa Ethanimu, nĩguo mweri wa
mũgwanja. 3 Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maakinyire-
rĩ, athĩnjĩri-Ngai makĩoya ithandũkũ rĩu, 4 nao
makĩambatia ithandũkũ rĩa Jehova hamwe na Hema-ya-
Gũtũnganwo, na indo ciothe iria nyamũre ciarĩ thĩinĩ
wayo. Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩciambatia,
5 nake Mũthamaki Solomoni na kĩũngano gĩothe
gĩa Isiraeli kĩrĩa gĩacemanĩtie harĩ we kĩrĩ mbere ya
ithandũkũ rĩu, gĩkĩruta igongona rĩa ng'ondu nyingĩ na
ng'ombe nyingĩ mũno, ũũ atĩ itingĩandĩkirwo mũigana
wacio kana itarĩke. 6 Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka
makĩrehe ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova handũ
harĩo thĩinĩ wa hekarũ, Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno,
makĩrĩiga rungu rwa mathagu ma makerubi. 7 Makerubi
macio maatambũrũkĩtie mathagu mamo igũrũ rĩa harĩa
haigĩtwo ithandũkũ rĩu, na makahumbĩra ithandũkũ,
o na mĩtĩ yarĩo ya kũrĩkuua. 8 Mĩtĩ ĩyo yarĩ mĩraihu
mũno, ũndũ mĩthia yayo yoonagwo nĩ mũndũ arĩ
mbere ya Handũ-harĩa-Hatheru, no ndĩonekaga nĩ
mũndũ arĩ nja ya Handũ-harĩa-Hatheru; na ĩrĩ o ho
nginya ũmũthĩ. 9 Thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu gũtiarĩ
na kĩndũ kĩngĩ tiga o ihengere iria igĩrĩ cia mahiga
iria Musa aigĩte ho rĩrĩa aarĩ Horebu, kũrĩa Jehova
aarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli maarĩkia kuuma
bũrũri wa Misiri. 10 Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai meeherire
makiuma Handũ-harĩa-Hatheru, itu rĩkĩiyũra hekarũ ya
Jehova. 11 Nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire kũruta
wĩra wao nĩ ũndũ wa itu rĩu, nĩgũkorwo riiri wa Jehova
nĩwaiyũrĩte hekarũ yake. 12 Ningĩ Solomoni akiuga
atĩrĩ, "Jehova oigĩte atĩ nĩarĩikaraga thĩinĩ wa itu rĩrĩa
itumanu; 13 no rĩrĩ, ti-itherũ nĩngwakĩire hekarũ
kĩĩrorerwa, handũ haku ha gũtũũra nginya tene." 14
O hĩndĩ ĩyo kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrũgamĩte o
hau, mũthamaki agĩkĩhũgũkĩra, agĩkĩrathima. 15 Ningĩ
akiuga atĩrĩ: "Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli,
ũrĩa ũhingĩtie na guoko gwake mwene ũrĩa eerĩire
baba, Daudi, na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo oigire
atĩrĩ, 16 'Kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ akwa
a Isiraeli kuuma Misiri, ndirĩ ndathuura itũũra inene
thĩinĩ wa mũhĩrĩga o na ũmwe wa Isiraeli, atĩ nĩguo
njakĩrwo hekarũ ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa kuo, no
nĩndathuurire Daudi athamakĩre andũ akwa Isiraeli.'
17 "Baba Daudi nĩatuĩte na ngoro yake gwaka hekarũ
ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩa Jehova, o we Ngai wa Isiraeli. 18
No Jehova eerire baba, Daudi, atĩrĩ, 'Tondũ nĩwatuĩte na
ngoro yaku kũnjakĩra hekarũ ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa-
rĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciiria ũguo ngoro-inĩ yaku. 19
No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarũ ĩyo, no nĩ mũrũguo,
ũrĩa uumĩte mũthiimo-inĩ waku na thakame-inĩ yaku,
ũcio nĩwe ũgaaka hekarũ ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa.' 20
"Jehova nĩatũũrĩtie kĩrĩkanĩro kĩu, na rĩu nĩnjookete
ithenya rĩa baba Daudi, na ngaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa
Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eeranĩire, na nĩnjakĩte hekarũ
ĩrĩa ĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli. 21 Hau
nĩho thondekete handũ ha kũiga ithandũkũ rĩrĩa rĩ na
kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na maithe maitũ, rĩrĩa
aamarutire bũrũri wa Misiri." 22 Hĩndĩ ĩyo Solomoni
akĩrũgama mbere ya kĩgongona kĩa Jehova, o hau mbere
ya kĩũngano gĩothe kĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko
make na igũrũ, 23 akiuga atĩrĩ: "Wee Jehova, Ngai wa
Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe kũu igũrũ kana
gũkũ thĩ, o wee ũhingagia kĩrĩkanĩro kĩa wendo harĩ
ndungata ciaku iria irũmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro
ciacio ciothe. 24 Wee nĩũhingĩirie baba, Daudi ndungata
yaku kĩrĩkanĩro gĩaku; ũndũ ũrĩa weranĩire na kanua
gaku nĩũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana
ũmũthĩ. 25 "Na rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria
baba, Daudi ndungata yaku ciĩranĩro iria wamwĩrĩire
rĩrĩa woigire atĩrĩ, 'Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ
kĩa ũnene kĩa Isiraeli arĩ mbere yakwa, angĩkorwo
ariũ aku nĩmarĩthiiaga na mĩthiĩre yagĩrĩire mbere
yakwa, o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiiaga mbere yakwa.' 26
Na rĩrĩ, Wee Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa
werĩire baba, Daudi ndungata yaku, kĩhinge. 27 "No
kũhoteke Ngai atũũre gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũrĩa igũrũ
mũno-rĩ, wee ndũngĩiganĩra kuo. Hekarũ ĩno njakĩte-
rĩ, githĩ ndĩkĩrĩ nini makĩria! 28 No o na kũrĩ ũguo-
rĩ, thikĩrĩria ihooya rĩa ndungata yaku, ĩgĩthaithana
ĩiguĩrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gũkaya
na ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrakũhooya ĩrĩ mbere
yaku ũmũthĩ. 29 Maitho maku maroikara marorete
hekarũ ĩno ũtukũ na mũthenya, o handũ haha wee
woigire atĩrĩ, 'Rĩĩtwa rĩakwa rĩrĩkoragwo ho,' nĩgeetha
ũiguage ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrĩhooyaga ĩrorete
handũ haha. 30 Igua gũthaithana kwa ndungata yaku
na kwa andũ aku a Isiraeli rĩrĩa mekũhooya marorete
handũ haha. Ũigue ũrĩ kũu igũrũ, o kũu gĩikaro gĩaku,
na watũigua ũgatũrekera. 31 "Rĩrĩa mũndũ angĩhĩtĩria
mũndũ wa itũũra rĩake na gũtuĩke no nginya ehĩte,
nake oke ehĩtĩre hau mbere ya kĩgongona gĩaku hekarũ-
inĩ ĩno-rĩ, 32 hĩndĩ ĩyo nĩ ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ na
ũtue itua. Ũtuithanie ndungata ciaku ciira, ũrĩa mũhĩtia
atuĩrwo ciira na acookererwo nĩ mahĩtia make marĩa
ekĩte. Nake ũrĩa ũtehĩtie ũmũtue ndehĩtie, na nĩ ũndũ
ũcio wonanie atĩ ti mwĩhia. 33 "Rĩrĩa andũ aku a
Isiraeli mahootwo nĩ thũ nĩ ũndũ nĩmakũhĩtĩirie, nao
magũcookerere na moimbũre rĩĩtwa rĩaku, na mahooe
magĩgũthaithaga marĩ hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, 34 hĩndĩ ĩyo
nĩũkamaigua ũrĩ kũu igũrũ, na ũrekere andũ aku a
Isiraeli mehia mao na ũmacookie bũrũri ũrĩa waheire
maithe mao. 35 "Rĩrĩa igũrũ rĩkaahingwo na mbura
yage kuura tondũ wa ũrĩa andũ aku makũhĩtĩirie-rĩ,
mangĩkaahooya marorete handũ haha na moimbũre
rĩĩtwa rĩaku, na magarũrũke matigane na mehia mao,
tondũ nĩũmanyamarĩtie-rĩ, 36 hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua
ũrĩ o kũu igũrũ, na ũrekere ndungata ciaku, andũ

aku a Isiraeli, mehia mao. Marute mũtũũrĩre ũrĩa
mwagĩrĩru, na ũmoirĩrie mbura bũrũri-inĩ ũcio waheire
andũ aku ũtuĩke igai rĩao. **37** "Kũngĩkaagĩa ng'aragu
kana mũthiro bũrũri-inĩ, kana mĩgũnda ĩhĩe nĩ mbaa
kana mbuu, kana gũũke ngigĩ kana ngũnga, kana thũ
imarigiicĩrie itũũra-inĩ rĩmwe rĩao, na mwanangĩko
o na ũrĩkũ kana mũrimũ ũngĩgooka-rĩ, **38** na rĩrĩa
mũndũ o na ũrĩkũ wa andũ aku a Isiraeli angĩkaahooya
kana athaithane, o mũndũ aamenya mĩnyamaro ĩrĩa
arĩ nayo ngoro-inĩ yake, na atambũrũkie moko make
amerekeirie hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, **39** hĩndĩ ĩyo ũkaigua ũrĩ
kũu igũrũ gĩikaro-inĩ gĩaku, ũmarekere, na ũtuĩre o
mũndũ itua kũringana na ũrĩa wothe ekĩte, tondũ we
nĩũĩ ngoro yake, (nĩgũkorwo nowe wiki ũũĩ ngoro cia
andũ othe), **40** nĩgeetha matũũre magwĩtigĩrĩte matukũ
mothe marĩa megũtũũra bũrũri ũrĩa waheire maithe
maitũ. **41** "Ha ũhoro wa mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtarĩ
wa andũ aku a Isiraeli, no nĩoimĩte bũrũri wa kũraya
nĩ ũndũ wa Rĩĩtwa rĩaku, **42** tondũ andũ nĩmakaigua
ngumo ya Rĩĩtwa rĩaku inene, na ũhoro wa ciĩko cia
guoko gwaku kũrĩ hinya gũtambũrũkĩtio, rĩrĩa agooka
ahooe erekeire hekarũ ĩno, **43** hĩndĩ ĩyo nĩũkamaigua ũrĩ
o kũu igũrũ, gĩikaro-inĩ gĩaku, na mũndũ ũcio wa kũngĩ
ũkamũhingĩria ũrĩa wothe agakũhooya, nĩgeetha andũ
othe a thĩ mamenye rĩĩtwa rĩaku na magwĩtigĩre o ta
ũrĩa andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrĩte, na mamenye atĩ
nyũmba ĩno njakĩte ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩaku. **44** "Rĩrĩa
andũ aku maathiĩ mbaara-inĩ kũrũa na thũ ciao, o kũrĩa
ũngĩmatũma, nao mahooe Jehova merekeire itũũra
rĩĩrĩ inene ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩĩtanĩtio
na Rĩĩtwa rĩaku, **45** hĩndĩ ĩyo ũkaigua mahooya na
gũthaithana kwao ũrĩ kũu igũrũ na ũmatirĩrĩre ũhoro-
inĩ ũcio wao. **46** "Rĩrĩa makwĩhĩria, nĩgũkorwo gũtirĩ
mũndũ ũtehagia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane kũrĩ
thũ, nacio imatahe imatware bũrũri wacio, ũrĩ kũraya
kana ũrĩ gũkuhĩ; **47** nao mangĩĩcookera ngoro-inĩ ciao
marĩ o kũu bũrũri ũrĩa maatahĩirwo, na merire, na
magũthaithe marĩ o kũu bũrũri wa acio mamatooretie,
na moige atĩrĩ, 'Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkĩte mahĩtia, na
tũgeka maũndũ ma waganu'; **48** na mangĩgagũcookerera
na ngoro ciao ciothe, na mĩoyo yao, marĩ bũrũri wa thũ
ciao iria ciamatahire, nao mahooe merekeire bũrũri
ũrĩa waheire maithe mao, na merekeire itũũra rĩrĩa
inene rĩrĩa ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩĩtanĩtio na
Rĩĩtwa rĩaku-rĩ; **49** hĩndĩ ĩyo ũrĩ o kũu igũrũ, gĩikaro-inĩ
gĩaku, ũkaigua ihooya rĩao na mathaithana mao, na
ũmatirĩrĩre ũhoro-inĩ ũcio wao. **50** Na ũkarekera andũ
aku, o acio makwĩhĩtie; ũmarekere mahĩtia marĩa mothe
magwĩkĩte, na ũtũme acio mamatooretie mamaiguĩre
tha; **51** tondũ nĩ andũ aku na igai rĩaku, o andũ arĩa
warutire bũrũri wa Misiri, ũkĩmaruta kuuma mwaki-inĩ
ũcio mũhiũ wa gũtwekia kĩgera. **52** "Ũrohingũra maitho
maku na ũigue mathaithana ma ndungata yaku na ma
andũ aku a Isiraeli, ningĩ wĩtĩkĩre kũmathikagĩrĩria rĩrĩa
rĩothe maagũkaĩra. **53** Nĩgũkorwo nĩwe wamathuurire
kuuma thĩinĩ wa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ matuĩke igai rĩaku
kĩũmbe, o ta ũrĩa woimbũrire na kanua ka ndungata
yaku Musa, hĩndĩ ĩrĩa wee, Mwathani Jehova, warutire
maithe maitũ kuuma bũrũri wa Misiri." **54** Rĩrĩa
Solomoni aarĩkirie mahooya macio mothe na gũthaitha
Jehova-rĩ, agĩũkĩra, akĩehera mbere ya kĩgongona kĩa
Jehova, harĩa aaturĩtie ndu aambararĩtie moko make na
igũrũ. **55** Akĩrũgama na akĩrathima kĩũngano gĩothe gĩa
Isiraeli na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ: **56** "Jehova
arogoocwo, ũrĩa ũheete andũ ake a Isiraeli ũhurũko o
ta ũrĩa eranĩire. Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe gĩa ciĩranĩro
ciothe iria njega iria eeranĩire na kanua ka ndungata
yake Musa gĩtahingĩte. **57** Jehova Ngai witũ aroikara
hamwe na ithuĩ o ta ũrĩa aarĩ hamwe na maithe maitũ;
aroaga gũtũtiganĩria o na kana gũtũtirika. **58** Arotũma
ngoro ciitũ imũcookerere, tũthiiage na njĩra ciake
ciothe, na tũmenyagĩrĩre maathani make, na kĩrĩra
kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho make marĩa
aaheire maithe maitũ. **59** Na rĩrĩ, ciugo ici ciakwa, iria
hooete ndĩ mbere ya Jehova, irokuhĩrĩria Jehova Ngai
witũ mũthenya na ũtukũ, nĩguo atiiragĩrĩre maũndũ
ma ndungata yake na andũ ake a Isiraeli, kũringana
na mabataro ma o mũthenya, **60** nĩgeetha andũ othe
a thĩ mamenye atĩ Jehova nĩwe Ngai, na gũtirĩ ũngĩ
take. **61** No ngoro cianyu no nginya ciĩheane biũ kũrĩ
Jehova Ngai witũ, mũtũũrage kũringana na kĩrĩra kĩa
watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na gwathĩkĩra maathani
make, ta ũrĩa kũrĩ rĩu." **62** Hĩndĩ ĩyo mũthamaki na
andũ othe a Isiraeli makĩruta magongona hau mbere
ya Jehova. **63** Solomoni nĩarutĩire Jehova igongona
rĩa ũiguano ta ũũ: ng'ombe ngiri mĩrongo ĩĩrĩ na
igĩrĩ, na ng'ondu na mbũri ngiri igana rĩa mĩrongo
ĩĩrĩ. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki na andũ a Isiraeli othe
makĩamũra hekarũ ya Jehova. **64** Mũthenya o ro
ũcio mũthamaki nĩamũrire gĩcigo gĩa gatagatĩ kĩa
nja ĩrĩa ĩrĩ mbere ya hekarũ ya Jehova, na akĩrutĩra
igongona rĩa njino ho, na rĩa mũtu na rĩa maguta ma
igongona rĩa ũiguano, tondũ kĩgongona gĩa gĩcango
kĩrĩa kĩarĩ mbere ya Jehova gĩtingĩaiganĩire magongona
ma njino, na magongona ma mũtu na maguta ma
magongona ma ũiguano. **65** Nĩ ũndũ ũcio Solomoni
agĩkorwo na gĩathĩ hĩndĩ ĩyo arĩ hamwe na andũ a
Isiraeli, maarĩ kĩũngano kĩnene, andũ kuuma Lebo-
Hamathu nginya Karũũĩ ka Misiri. Magĩkũngũĩra gĩathĩ
kĩu mbere ya Jehova Ngai witũ mĩthenya mũgwanja, na
mĩthenya ĩngĩ mũgwanja, yothe yarĩ mĩthenya ikũmi
na ĩna. **66** Mũthenya ũrĩa warũmĩrĩire akĩĩra andũ
acio mainũke. Makĩrathima mũthamaki magĩcooka
makĩinũka makenete na maiguĩte wega ngoro, nĩ ũndũ
wa maũndũ mothe mega marĩa Jehova ekĩte nĩ ũndũ wa
ndungata yake Daudi na nĩ ũndũ wa andũ ake a Isiraeli.

9 Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie gwaka hekarũ ya Jehova o
na nyũmba ya ũthamaki, na akĩhingia maũndũ marĩa
mothe eririirie gwĩka-rĩ, **2** Jehova akĩmuumĩrĩra hĩndĩ
ya keerĩ, o ta ũrĩa aamuumĩrĩire arĩ Gibeoni. **3** Jehova
akĩmwĩra atĩrĩ: "Nĩnjiguĩte kũhooya na gũthaithana
kũrĩa ũhooete ũrĩ mbere yakwa; nĩnyamũrĩte hekarũ
ĩno, ĩrĩa wee wakĩte, nĩgeetha ndũme Rĩĩtwa rĩakwa
rĩtũũre kuo nginya tene. Maitho makwa na ngoro yakwa
nĩirĩkoragwo kuo hĩndĩ ciothe. **4** "No wee mwene-rĩ,
ũngĩthiiaga mbere yakwa na wĩhokeku wa ngoro na
ũrũngĩrĩru ta ũrĩa thoguo Daudi ekaga, na wĩkage ũrĩa
ngwathĩte, na ũmenyagĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa
kũrũmĩrĩrwo na mawatho makwa-rĩ, **5** Nĩngahaanda gĩtĩ

gĩaku kĩa ũnene thĩinĩ wa Isiraeli nginya tene, o ta ũrĩa
nderĩire thoguo Daudi rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, 'Ndũkaaga
mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli o naarĩ.'
6 "No wee kana ariũ aku mũngĩkagarũrũka mũtigane
na niĩ, na mwage kũmenyerera maathani na kĩrĩra kĩa
watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa niĩ ndĩmũheete na
mũthiĩ mũgatungatĩre ngai ingĩ na mũcihooe-rĩ, **7** hĩndĩ
ĩyo nĩngeheria andũ a Isiraeli bũrũri ũyũ ndĩmaheete
na ndiganĩrie hekarũ ĩno nyamũrĩte ĩĩtanio na Rĩĩtwa
rĩakwa. Bũrũri wa Isiraeli ũgaatuĩka wa kuunagwo
thimo, na kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩ andũ othe. **8** Na
o na gũtuĩka hekarũ ĩno nĩ ya kũgegania-rĩ, arĩa othe
makaahĩtũkagĩra ho nĩmakamakaga na manyũrũrie
moige atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ na
hekarũ ĩno ũndũ ta ũyũ?' **9** Andũ nĩmagacookia moige
atĩrĩ, 'Nĩ tondũ nĩmatiganĩirie Jehova Ngai wao, ũrĩa
warutire maithe mao bũrũri wa Misiri, makahĩmbĩria
ngai ingĩ, na magacihooya na magacitungatĩra; nĩkĩo
Jehova amareehithĩirie mwanangĩko ũyũ wothe.'" **10**
Thuutha wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ, o ihinda rĩrĩa Solomoni
aakire nyũmba icio cierĩ; na nĩcio hekarũ ya Jehova
na nyũmba ya ũthamaki, **11** Mũthamaki Solomoni
nĩaheire Hiramu mũthamaki wa Turo matũũra mĩrongo
ĩĩrĩ kũu Galili, tondũ Hiramu nĩamũreheire mĩtarakwa
yothe, na mĩthengera, na thahabu iria aabatairio nĩcio.
12 No hĩndĩ ĩrĩa Hiramu ooimire Turo nĩguo akoone
matũũra marĩa aaheetwo nĩ Solomoni, ndaakenirio
nĩmo. **13** Nake akĩũria Solomoni atĩrĩ, "Mũrũ wa baba,
nĩ matũũra matariĩ atĩa maya ũũheete?" Akĩmatua
Bũrũri wa Kabuli, na noguo metagwo o na ũmũthĩ.
14 Na rĩrĩ, Hiramu nĩarĩkĩtie gũtũmĩra Mũthamaki
Solomoni taranda igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ cia thahabu.
15 Ũyũ nĩguo ũhoro wa ũrĩa Mũthamaki Solomoni
aarutithirie andũ wĩra na hinya matekwĩyendera wa
gwaka hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, na
mbenji, na rũthingo rwa Jerusalemu, na Hazoru, na
Megido, na Gezeru. **16** Firaũni mũthamaki wa Misiri
nĩatharĩkĩire na akĩnyiita Gezeru. Agĩgũcina na mwaki,
na akĩũraga andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kuo, na
agĩcooka agĩkũhe mwarĩ, mũtumia wa Solomoni, arĩ
kĩheo kĩa ũhiki. **17** Nake Solomoni agĩaka Gezeru rĩngĩ.
Nĩaakire Bethi-Horoni ya mũhuro, na **18** Baalathu, na
Tadimori rĩa werũ-inĩ, thĩinĩ wa bũrũri wake, **19** o na
ningĩ nĩaakire matũũra manene ma kũiga indo ciake
na matũũra ma ngaari ciake cia ita na ma mbarathi
ciake, na kĩrĩa gĩothe eerirĩirie gwaka Jerusalemu, na
Lebanoni, na bũrũri wothe ũrĩa aathanaga. **20** Andũ
othe arĩa maatigaire kuuma kũrĩ Aamori, na Ahiti,
na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi (andũ acio matiarĩ
andũ a Isiraeli), **21** ũguo nĩ kuuga njiaro ciao iria
ciatigarĩte bũrũri-inĩ, iria andũ a Isiraeli mataaniinĩte,
acio nĩo maandĩkithirio nĩ Solomoni matuĩke ngombo
ciake cia kũrutithio wĩra na hinya, na noguo gũtũire
nginya ũmũthĩ. **22** No Solomoni ndaatuire mũndũ o
na ũmwe wa Isiraeli ngombo; nĩo maarĩ andũ ake a
kũrũa mbaara, na atongoria a thirikari yake, na anene
ake, na atongoria a thigari, na aathi a ngaari cia ita,
na atwari a cio. **23** Ningĩ nĩ kwarĩ atongoria a anene
550 arĩa maarutithagia mawĩra mothe ma Solomoni
na makarũgamĩrĩra aruti wĩra. **24** Rĩrĩa mwarĩ wa
Firaũni aambatire kuuma itũũra inene rĩa Daudi agĩthiĩ
gũikara nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa Solomoni aamwakĩire,
hĩndĩ ĩyo nĩguo Solomoni aathondekire mbenji cia
kũmĩnyiitĩrĩra. **25** Solomoni aarutaga magongona ma
njino na ma ũiguano kĩgongona-inĩ kĩrĩa aakĩire Jehova
maita matatũ o mwaka, agacinaga ũbumba mbere
ya Jehova hamwe namo, na nĩ ũndũ ũcio akahingia
watho wa hekarũ. **26** Ningĩ Mũthamaki Solomoni
agĩaka marikabu nyingĩ kũu Ezioni-Geberi, gũkuhĩ na
Elothu kũu Edomu, hũgũrũrũ-inĩ cia Iria Itune. **27**
Nake Hiramu agĩtũma andũ ake, atwarithia a marikabu
arĩa maamenyete ũhoro wa iria, nĩguo matungatage
marikabu-inĩ marĩ na andũ a Solomoni. **28** Magĩthiĩ
nginya Ofiri, na makĩrehe taranda magana mana ma
mĩrongo ĩĩrĩ cia thahabu, iria maatwarĩire Mũthamaki
Solomoni.

10 Rĩrĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja wa Sheba aiguire
ngumo ya Solomoni na ũhoro wa ngwatanĩro
yake na rĩĩtwa rĩa Jehova-rĩ, agĩũka kũmũgeria na
ũndũ wa kũmũũria ciũria nditũ. **2** Agĩkinya Jerusalemu
arũmĩrĩirwo nĩ andũ aingĩ mũno, na ngamĩĩra ikuuĩte
mahuti marĩa manungi wega, na thahabu nyingĩ
mũno, na tũhiga twa goro, agĩthiĩ harĩ Solomoni,
akĩaria nake maũndũ mothe marĩa maarĩ meciiria-
inĩ make. **3** Nake Solomoni agĩcookia ciũria ciake
ciothe; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe mũthamaki aaremirwo
nĩkũmũtaarĩria. **4** Rĩrĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja
ũcio wa Sheba onire ũũgĩ wothe wa Solomoni o na
nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa aakĩte, **5** na irio iria ciarĩ
metha-inĩ yake, na ũrĩa anene ake maikaraga metha-
inĩ, na ũrĩa ndungata iria ciatungataga ciehumbĩte, na
arĩa maamũheaga gĩa kũnyua, o na magongona ma
njino marĩa aarutagĩra hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩkĩgega
mũno. **6** Akĩĩra Mũthamaki Solomoni atĩrĩ, "Ũhoro
ũrĩa ndaiguire ndĩ bũrũri wakwa ũkoniĩ maũndũ marĩa
wĩkĩte, o na ũũgĩ waku, nĩ ũhoro wa ma kũna. **7** No
ndietĩkirie maũndũ macio nginya rĩrĩa ndĩrokire gũkũ,
na ndĩreyonera na maitho makwa niĩ mwene. Ti-itherũ,
o na ndierĩtwo nuthu ya maũndũ macio. Ũhoro wa ũũgĩ
waku o na ũtonga waku, nĩikĩrĩte mũno makĩria ũrĩa
wothe ndaiguĩte. **8** Kaĩ gũkena nĩ andũ aku-ĩ! Ningĩ
gũkena nĩ anene aku arĩa marũgamaga mbere yaku
hĩndĩ ciothe makaiguaga ũũgĩ waku! **9** Jehova Ngai waku
arogoocwo, ũrĩa ũkenetio nĩwe, agagũikarĩria gĩtĩ kĩa
ũnene gĩa Isiraeli. Tondũ wa wendo wa Jehova wa tene
na tene kũrĩ Isiraeli, nĩagũtuĩte mũthamaki, nĩgeetha
ũtũũrie kĩhooto na ũthingu." **10** Agĩkĩhe mũthamaki
taranda igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ, cia thahabu, na mahuti
marĩa manungi wega maingĩ mũno, na tũhiga twa goro.
Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ kũrĩ kwarehwo mahuti manungi wega
ta marĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba
aaheire Mũthamaki Solomoni. **11** (Marikabu cia Hiramu
nĩ ciarehire thahabu kuuma Ofiri, o na ikĩrehe mĩrigo
mĩnene ya mĩthandari na tũhiga twa goro kuuma kuo.
12 Mũthamaki aahũthĩrire mĩthandari ĩyo gwaka itugĩ
cia gũtiirĩrĩra hekarũ ya Jehova na cia nyũmba ya
ũthamaki, na gũthondekera aini inanda cia mũgeeto o
na cia kĩnũbi. Kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ kwarehwo
kuuma na nja kana gũkooneka mĩthandari mĩingĩ ũguo.)

13 Mũthamaki Solomoni nĩaheire mũthamaki ũcio
mũndũ-wa-nja wa Sheba indo nyingĩ cia ũtaana wake na
kĩrĩa kĩngĩ gĩothe eerirĩirie na aahooire. Thuutha ũcio
Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio akiumagara hamwe
na ndungata ciake agĩcooka bũrũri wake mwene. **14**
Ũritũ wa thahabu ĩrĩa Solomoni aamũkagĩra o mwaka
warĩ wa taranda magana matandatũ ma mĩrongo
ĩtandatũ, **15** ĩtataranĩirio na igooti rĩa athũgũri na
onjorithia na ya kuuma kũrĩ athamaki a Arabia, othe, na
abarũthi a bũrũri. **16** Mũthamaki Solomoni agĩthondeka
ngo nene magana meerĩ cia thahabu hũũre; o ĩmwe
yathondeketwo na ũritũ wa beka magana matandatũ
cia thahabu. **17** Ningĩ agĩthondeka ngo nini magana
matatũ cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo
na ũritũ wa mina ithatũ cia thahabu. Mũthamaki
agĩciiga Nyũmba ya Ũthamaki ĩrĩa yetagwo Mũtitũ
wa Lebanoni. **18** Ningĩ mũthamaki agĩthondeka gĩtĩ
gĩa ũthamaki kĩnene mũno, kĩgemetio mwena wa na
thĩinĩ na mĩguongo na mwena wa na nja gĩkagemio na
thahabu therie. **19** Gĩtĩ kĩu kĩa ũnene kĩarĩ na ngathĩ ya
makinya matandatũ, na thuutha wakĩo igũrũ kĩarĩ gĩa
gĩthiũrũrĩ. Mĩena-inĩ yeerĩ ya gĩtĩ kĩu kĩarĩ na handũ ha
kũigĩrĩra moko, na nĩ haarĩ na mĩhiano ya mĩrũũthi
ĩrũgamĩte mĩena-inĩ yeerĩ ya moko macio. **20** Mĩhiano
ĩngĩ ikũmi na ĩĩrĩ ya mĩrũũthi yarũgamĩtio ngathĩ-inĩ
ĩyo ya makinya matandatũ. O ikinya rĩa ngathĩ rĩarĩ
na mũhiano wa mũrũũthi o mwena. Gũtirĩ gĩtĩ kĩngĩ
ta kĩu gĩathondeketwo mbere ĩyo gĩa ũthamaki ũngĩ
o na ũrĩkũ. **21** Indo ciothe iria Mũthamaki Solomoni
aanyuuagĩra ciarĩ cia thahabu, na indo ciothe cia
nyũmba iria ciarĩ Nyũmba ya Ũthamaki ĩrĩa yetagwo
Mũtitũ wa Lebanoni ciarĩ cia thahabu therie. Gũtiarĩ
kĩndũ gĩathondeketwo na betha, nĩgũkorwo betha
yatuagwo kĩndũ gĩtarĩ bata mũno matukũ-inĩ macio ma
Solomoni. **22** Mũthamaki aarĩ na marikabu nyingĩ cia
wonjoria iria-inĩ, hamwe na marikabu cia Hiramu. O
riita rĩmwe thĩinĩ wa mĩaka ĩtatũ, nĩciacookaga ikuuĩte
thahabu, na betha, na mĩguongo, na ngĩma, na nũgũ.
23 Mũthamaki Solomoni aarĩ na ũtonga na ũũgĩ mũingĩ
gũkĩra athamaki arĩa angĩ othe a thĩ. **24** Andũ a thĩ yothe
nĩmacaragia ũrĩa mangĩona Solomoni nĩguo maigue
ũũgĩ ũrĩa Ngai eekĩrĩte ngoro-inĩ yake. **25** Andũ arĩa
mookaga kũmuona mwaka o mwaka nĩmamũrehagĩra
iheo; indo cia betha, na cia thahabu, na nguo ndaaya,
na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na
mbarathi, na nyũmbũ. **26** Solomoni nĩacookanĩrĩirie
ngaari cia ita na mbarathi; aarĩ na ngaari cia ita 1,400,
na mbarathi 12,000 iria aigĩte matũũra-inĩ manene
ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingĩ hakuhĩ nake kũu
Jerusalemu. **27** Mũthamaki nĩatũmire betha cingĩhe
Jerusalemu o ta mahiga, mĩtarakwa nayo yarĩ mĩingĩ
o ta mĩtĩ ya mĩkũyũ ĩrĩa ĩrĩ magũrũ-inĩ ma irĩma. **28**
Mbarathi cia Solomoni cioimaga bũrũri wa Misiri na
Kilikia. Onjorithia a mũthamaki macigũraga kuuma
Kilikia. **29** Ngaari ĩmwe ya ita maamĩgũraga kuuma
Misiri, ĩkoima cekeri magana matandatũ cia betha,
nayo mbarathi ĩmwe ĩkoima cekeri igana rĩa mĩrongo
ĩtano. Nao nĩmaciendagĩria athamaki othe a Ahiti na a
Suriata.

11 Mũthamaki Solomoni nĩendire andũ-a-nja aingĩ
a kũndũ kũngĩ o hamwe na mwarĩ wa Firaũni,
nĩahikirie atumia a Amoabi, na a Amoni, na a Aedomu,
na a Asidoni, na a Ahiti. **2** Moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ iria
Jehova eerĩte Isiraeli atĩrĩ, "Mũtikanahikanie nao, tondũ
ti-itherũ nĩmakagarũra ngoro cianyu irũmĩrĩre ngai
ciao." No rĩrĩ, Solomoni agĩkĩrĩrĩria kũmeenda. **3**
Aarĩ na atumia magana mũgwanja kuuma nyũmba
cia ũthamaki, na thuriya magana matatũ, nao atumia
acio ake makĩmũhĩtithia. **4** O ũrĩa Solomoni aathiire
agĩkũraga, noguo atumia ake maaguucagĩrĩria ngoro
yake kũrũmĩrĩra ngai ingĩ, nake akĩaga kũheana ngoro
yake kũna kũrĩ Jehova Ngai wake, ta ũrĩa ngoro ya ithe
Daudi yatariĩ. **5** Akĩrũmĩrĩra Ashitorethu ngai ya nga ya
andũ a Sidoni, na Moleku ngai ĩrĩa meneku ya Aamoni.
6 Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩĩka ũũru maitho-inĩ ma
Jehova; ndaarũmĩrĩire Jehova kũna ta ũrĩa ithe Daudi
eekĩte. **7** Solomoni nĩakĩire Kemoshu ngai ĩrĩa meneku
ya Moabi, na Moleku ngai ĩrĩa meneku ya Aamoni
handũ hatũũgĩru, o kũu karima-inĩ karĩa karĩ mwena
wa irathĩro wa Jerusalemu. **8** Eekire o ũguo kũrĩ atumia
arĩa angĩ ake othe a kũngĩ, arĩa maacinaga ũbumba na
makarutĩra ngai ciao magongona. **9** Jehova nĩarakaririo
nĩ Solomoni tondũ ngoro yake nĩyahutatĩire Jehova, o
we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa wamuumĩrĩire maita meerĩ.
10 O na gũtuĩka nĩakaanĩtie Solomoni kũrũmĩrĩra ngai
ingĩ-rĩ, Solomoni ndaigana kũrũmia watho wa Jehova.
11 Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩĩra Solomoni atĩrĩ, "Kuona atĩ
ũguo nĩguo wonete arĩ wega, na nĩũregete kũrũmĩrĩra
kĩrĩkanĩro gĩakwa na kĩrĩra kĩa watho wakwa gĩa
kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa ngwathĩte-rĩ, ti-itherũ nĩngagũtunya
ũthamaki ndĩũrute kũrĩ we, ndĩũnengere ũmwe wa
ndungata ciaku. **12** No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa thoguo Daudi-
rĩ, ndigwĩka ũndũ ũcio hĩndĩ ĩrĩa we ũrĩ muoyo. No
nĩngaũtunya mũrũguo. **13** No ndikamũtunya ũthamaki
wothe, no nĩngamũhe mũhĩrĩga ũmwe nĩ ũndũ wa
Daudi ndungata yakwa, na nĩ ũndũ wa Jerusalemu,
itũũra rĩrĩa thuurĩte." **14** Nake Jehova akĩarahũrĩra
Solomoni thũ, nĩyo Hadadi ũrĩa Mũedomu, wa rũciaro
rwa ũthamaki wa Edomu. **15** Mbere ĩyo rĩrĩa Daudi
aarũaga na Edomu, Joabu mũnene wa ita, ũrĩa wathiĩte
gũthika arĩa maakuĩte-rĩ, nĩooragire arũme othe kũu
Edomu. **16** Joabu na andũ a Isiraeli othe maikarire kũu
mĩeri ĩtandatũ, nginya rĩrĩa maaniinire arũme othe kũu
Edomu. **17** No Hadadi arĩ o kahĩĩ-rĩ, akĩũrĩra bũrũri
wa Misiri marĩ hamwe na anene amwe a Edomu arĩa
maatungatĩire ithe. **18** Nao makiuma Midiani magĩthiĩ
Parani. Ningĩ makĩoya andũ angĩ kũu Parani, magĩthiĩ
bũrũri wa Misiri, kũrĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri,
ũrĩa waheire Hadadi nyũmba, na gĩthaka, na akĩmũhe
irio. **19** Firaũni nĩakenirio mũno nĩ Hadadi o nginya
akĩmũhe mwarĩ wa nyina na Tahapenesi, mũtumia wa
mũthamaki, nĩguo amũhikie atuĩke mũtumia wake.
20 Mwarĩ wa nyina na Tahapenesi akĩmũciarĩra kahĩĩ
geetagwo Genubathu karĩa kaarereirwo nyũmba-inĩ
ya mũthamaki nĩ Tahapenesi. Genubathu agĩtũũrania
na ciana cia Firaũni kuo. **21** Hadadi arĩ kũu Misiri
akĩigua atĩ Daudi nĩahurũkĩte hamwe na maithe make,
na atĩ Joabu mũnene wa ita o nake nĩarĩkĩtie gũkua.
Hĩndĩ ĩyo Hadadi akĩĩra Firaũni atĩrĩ, "Njĩtĩkĩria thiĩ,

nĩguo njooke bũrũri witũ." 22 Firaũni akĩmũũria atĩrĩ,
"Nĩ kĩĩ wagĩte gũkũ atĩ nĩguo ũcooke bũrũri wanyu?"
Hadadi agĩcookia atĩrĩ, "Gũtirĩ, no njĩtĩkĩria thiĩ!" 23
Nake Ngai akĩarahũra thũ ĩngĩ ya gũũkĩrĩra Solomoni,
nayo nĩ Rezoni mũrũ wa Eliada, ũrĩa worĩte akoima kũrĩ
mũnene wake, Hadadezeri mũthamaki wa Zoba. 24
Akĩĩyũnganĩria andũ, na agĩtuĩka mũtongoria wa gĩkundi
kĩa aremi rĩrĩa Daudi aaniinire ita cia Zoba; aremi acio
magĩthiĩ Dameski, magĩtũũra kuo, na makĩoya wathani.
25 Rezoni aarĩ thũ ya Isiraeli rĩrĩa rĩothe Solomoni
aatũũrire muoyo, akĩongerera thĩĩna ũrĩa warehetwo nĩ
Hadadi. Nĩ ũndũ ũcio Rezoni agĩathana kũu Suriata na
nĩathũire Isiraeli mũno. 26 Ningĩ Jeroboamu mũrũ wa
Nebati akĩremera mũthamaki. Aarĩ ũmwe wa anene
a Solomoni, Mũefiraimu wa kuuma Zereda, na nyina
eetagwo Zerua na aarĩ mũtumia wa ndigwa. 27 Ũũ
nĩguo aaremeire Mũthamaki: Solomoni nĩathondekete
mbenji na agacookereria rũthingo rwa itũũra inene
rĩa ithe Daudi. 28 Na rĩrĩ, Jeroboamu aarĩ mũndũ
mũhoti, na rĩrĩa Solomoni onire mũrutĩre wake wa
wĩra ũrĩa warĩ mwega, akĩmũtua mũrũgamĩrĩri wa
aruti wĩra othe a nyũmba ya Jusufu. 29 Ihinda-inĩ rĩu,
Jeroboamu oimaga Jerusalemu, nake Ahija mũnabii
wa Shilo agĩcemania nake, ehumbĩte nguo njerũ. Nao
eerĩ maarĩ oiki kũu gĩthaka-inĩ, 30 nake Ahija akĩoya
nguo ĩyo njerũ eehumbĩte, akĩmĩtarũra icunjĩ ikũmi
na igĩrĩ. 31 Hĩndĩ ĩyo akĩĩra Jeroboamu atĩrĩ, "Wĩyoere
icunjĩ ikũmi, nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa
Isiraeli, oigĩte: 'Atĩrĩrĩ, nĩngweheria ũthamaki guoko-
inĩ gwa Solomoni, na nĩngũkũhe mĩhĩrĩga ikũmi. 32
No nĩ ũndũ wa ndungata yakwa Daudi na itũũra inene
rĩa Jerusalemu, rĩrĩa thuurĩte kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga
yothe ya Isiraeli, nĩngũmũtigĩria mũhĩrĩga ũmwe. 33
Ngwĩka ũguo, nĩ tondũ nĩmandiganĩirie, makainamĩrĩra
Ashitorethu ngai ya nga ya Asidoni, na Kemoshu ngai
ya andũ a Moabi, na Moleku ngai ya andũ a Amoni, na
magatiga gũthiĩ na njĩra ciakwa, o na makarega gwĩka
ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ makwa, o na matirũmagia
irĩra ciakwa na mawatho ta ũrĩa Daudi ithe wa Solomoni
ekaga. 34 "'No rĩrĩ, ndikweheria ũthamaki wothe guoko-
inĩ gwa Solomoni; nĩndĩmũtuĩte mwathani matukũ-inĩ
mothe ma muoyo wake, nĩ ũndũ wa Daudi ndungata
yakwa, ũrĩa ndathuurire o we warũmirie maathani
makwa na irĩra ciakwa. 35 Nĩngeheria ũthamaki
moko-inĩ ma mũriũ na ngũhe mĩhĩrĩga ikũmi. 36
Nĩngaahe mũriũ mũhĩrĩga ũmwe, nĩgeetha ndungata
yakwa Daudi ĩtũũrie tawa mbere yakwa hĩndĩ ciothe
kũu Jerusalemu, itũũra rĩrĩa inene kũrĩa ndathuurire
ndũũrie Rĩĩtwa rĩakwa kuo. 37 No wee-rĩ, nĩngakuoya,
na nĩũgathamaka maũndũ-inĩ mothe marĩa ngoro yaku
ĩkeerirĩria; nĩũgatuĩka mũthamaki wa Isiraeli. 38 Ũngĩka
ũrĩa wothe ngũgwatha, na ũthiiage na njĩra ciakwa,
na wĩkage ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ makwa na ũndũ
wa kũrũmia irĩra ciakwa na maathani makwa, o ta
ũrĩa ndungata yakwa Daudi yekaga-rĩ, nĩndĩrĩkoragwo
hamwe nawe. Nyũmba yaku nĩngamĩtua ya ũthamaki
ya gũtũũra, o ta ũrĩa ndaakire nyũmba ya Daudi na
nĩngakũhe Isiraeli. 39 Nĩnganyariira njiaro cia Daudi, no
ndigacinyariira nginya tene.'" 40 Solomoni nĩageririe
kũũraga Jeroboamu, nowe Jeroboamu akĩũrĩra bũrũri
wa Misiri kwa Mũthamaki Shishaka, na agĩikara kuo
nginya rĩrĩa Solomoni aakuire. 41 Maũndũ marĩa mangĩ
makoniĩ wathani wa Solomoni, ũrĩa wothe eekire, na
ũũgĩ ũrĩa onanirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa
ciĩko cia Solomoni? 42 Solomoni aathamakĩire Isiraeli
rĩothe arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. 43 Agĩcooka
akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo itũũra
inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Rehoboamu agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake.

12 Rehoboamu nĩathiire Shekemu, nĩgũkorwo andũ
a Isiraeli othe nĩmathiĩte kuo makamũtue
mũthamaki. 2 Rĩrĩa Jeroboamu mũrũ wa Nebati
aiguire ũhoro ũcio (aarĩ o Misiri, kũrĩa oorĩire eherere
Mũthamaki Solomoni), akiuma Misiri, akĩinũka. 3 Nĩ
ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũmanĩra Jeroboamu,
nake Jeroboamu hamwe na kĩũngano gĩothe gĩa
Isiraeli magĩthiĩ kũrĩ Rehoboamu makĩmwĩra atĩrĩ: 4
"Thoguo nĩatũigĩrĩire icooki iritũ, no rĩu tũhũthĩrie
wĩra ũcio mũritũ na icooki rĩu iritũ rĩrĩa aatũigĩrĩire,
na nĩtũrĩgũtungatagĩra." 5 Rehoboamu akĩmacookeria
atĩrĩ, "Thiĩi mũgaacooka kũrĩ niĩ thuutha wa mĩthenya
ĩtatũ." Nĩ ũndũ ũcio andũ magĩĩthiĩra. 6 Thuutha ũcio
Mũthamaki Rehoboamu akĩhooya kĩrĩra kũrĩ athuuri
arĩa maatungatagĩra ithe Solomoni rĩrĩa aarĩ muoyo.
Akĩmooria atĩrĩ, "Mũngĩndaara njookerie andũ aya atĩa?"
7 Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ũmũthĩ ũngĩĩtĩkĩra gũtuĩka
ndungata ya andũ aya na ũmatungatĩre, na ũmacookerie
na njĩra njagĩrĩru-rĩ, megũtũũra marĩ ndungata ciaku
hĩndĩ ciothe." 8 No Rehoboamu akĩregana na ũtaaro ũrĩa
athuuri acio maamũheire, na akĩhooya kĩrĩra kuuma
kũrĩ aanake a riika rĩake, arĩa maamũtungatagĩra.
9 Akĩmooria atĩrĩ, "Inyuĩ mũngĩndaara atĩa? Andũ
aya maranjĩĩra atĩ, 'Tũhũthĩrie icooki rĩrĩa thoguo
aatũigĩrĩire' Ingĩmacookeria atĩa?" 10 Aanake acio a
riika rĩake makĩmũcookeria atĩrĩ, "Cookeria andũ acio
makwĩrĩte atĩ, 'Thoguo nĩatũigĩrĩire icooki iritũ, nowe
tũhũthĩrie icooki rĩu,' ũmeere atĩrĩ, 'kaara gakwa ka
mũira nĩ gatungu gũkĩra njohero ya baba. 11 Baba
aamũigĩrĩire icooki iritũ; niĩ nĩngũrĩritũhia makĩria.
Baba aamũhũũraga na iboko; no niĩ ndĩrĩmũhũũraga na
tũng'aurũ.'" 12 Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ Jeroboamu
na andũ othe magĩcooka kũrĩ Rehoboamu, o ta ũrĩa
mũthamaki oigĩte atĩrĩ, "Mũgaacooka kũrĩ niĩ thuutha
wa mĩthenya ĩtatũ." 13 Mũthamaki agĩcookeria andũ
acio ũhoro ehĩte mũno. Akĩregana na ũtaaro ũrĩa
aaheetwo nĩ athuuri, 14 akĩrũmĩrĩra ũtaaro wa aanake,
akiuga atĩrĩ, "Baba nĩamũritũhĩirie icooki, no niĩ
nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko;
niĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng'aurũ." 15 Nĩ ũndũ ũcio
mũthamaki ndaigana gũthikĩrĩria andũ acio, tondũ
maũndũ macio meekĩkire moimĩte kũrĩ Jehova, nĩguo
kiugo kĩhingio kĩrĩa Jehova eerire Jeroboamu mũrũ wa
Nebati na kanua ka Ahija ũrĩa Mũshiloni. 16 Rĩrĩa andũ
othe a Isiraeli moonire atĩ mũthamaki ũcio nĩarega
kũmathikĩrĩria, magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ: "Tũrĩ na
igai rĩrĩkũ harĩ Daudi, na nĩ gĩcunjĩ kĩrĩkũ tũrĩ nakĩo
harĩ mũrũ wa Jesii? Cooka hema-inĩ ciaku wee Isiraeli!
Wee Daudi-rĩ, menyerera nyũmba yaku wee mwene."
Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli makĩinũka. 17 No

andũ a Isiraeli arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, Rehoboamu agĩthiĩ na mbere kũmathamakĩra. **18** Mũthamaki Rehoboamu agĩtũma Adoniramu ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa andũ arĩa maarutithagio wĩra na hinya, no andũ a Isiraeli makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkua. No Rehoboamu agĩĩthara, akĩhaica ngaari-inĩ yake ya ita, akĩũrĩra Jerusalemu. **19** Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli matũire maremeire nyũmba ya Daudi nginya ũmũthĩ. **20** Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe maaiguire atĩ Jeroboamu nĩacookete kuuma bũrũri wa Misiri, makĩmũtũmanĩra oke kĩũngano-inĩ, na makĩmũtua mũthamaki wa Isiraeli guothe. Mũhĩrĩga wa Juda noguo wiki warũmĩrĩire nyũmba ya Daudi. **21** Rĩrĩa Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akĩũngania andũ othe a nyũmba ya Juda na a mũhĩrĩga wa Benjamini andũ 180,000 a kũrũa mbaara nĩgeetha makarũe na nyũmba ya Isiraeli, nĩguo macookerie Rehoboamu mũrũ wa Solomoni ũthamaki. **22** No rĩrĩ, kiugo kĩa Ngai gĩgĩkinyĩra Shemaia mũndũ wa Ngai akĩĩrwo atĩrĩ: **23** "Thiĩ wĩre Rehoboamu mũrũ wa Solomoni mũthamaki wa Juda, na nyũmba ya Juda yothe o na ya Benjamini na andũ arĩa angĩ othe, ũmeere atĩrĩ, **24** 'Jehova ekuuga ũũ: Tigai kwambata mũkahũũrane na ariũ a ithe wanyu, andũ a Isiraeli. O mũndũ wanyu wothe nĩacooke mũciĩ, nĩgũkorwo nĩ niĩ njĩkĩte ũndũ ũyũ.'" Nĩ ũndũ ũcio magĩathĩkĩra kiugo kĩa Jehova, magĩcooka mũciĩ o ta ũrĩa Jehova aathanĩte. **25** Nake Jeroboamu akĩirigĩra itũũra rĩa Shekemu na rũthingo rwa hinya thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, agĩtũũra kuo. Kuuma kũu agĩthiĩ agĩaka itũũra rĩa Penieli. **26** Jeroboamu agĩĩciiria atĩrĩ, "Ũthamaki wahota gũcookerera nyũmba ya Daudi. **27** Andũ aya mangĩambata mathiĩ makarute magongona hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu-rĩ, nĩmagacooka gwathĩkĩra mwathi wao Rehoboamu mũthamaki wa Juda. Nĩmakanjũraga na macookerere Mũthamaki Rehoboamu." **28** Thuutha wa kũhooya ũtaaro, mũthamaki nĩathondekire mĩhianano ĩĩrĩ ya njaũ cia thahabu. Akĩĩra andũ atĩrĩ, "Ũhoro wa kwambataga Jerusalemu nĩũkũmũritũhĩra mũno. Atĩrĩrĩ Isiraeli, ici ngai cianyu, iria ciamũrutire bũrũri wa Misiri." **29** Mũhianano ũmwe akĩũiga Betheli, na ũrĩa ũngĩ akĩũiga Dani. **30** Naguo ũndũ ũyũ ũgĩtuĩka mehia; nĩgũkorwo andũ nĩmathiiaga o nginya Dani kũhooya mũhianano ũrĩa warĩ kũu. **31** Jeroboamu nĩaakire mahooero kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na agĩthuura athĩnjĩri-ngai a kuuma kũrĩ andũ a mĩthemba yothe, o na gũtuĩka matiarĩ Alawii. **32** Akĩambĩrĩria gĩathĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri-inĩ wa ĩnana, ũtuĩke ta gĩathĩ kĩrĩa kĩagomanagwo Juda, na akĩrutĩra magongona kĩgongona-inĩ. Eekire ũguo kũu Betheli, akĩrutĩra mĩhianano ĩyo ya njaũ aathondekete magongona. Ningĩ kũu Betheli akĩiga athĩnjĩri-ngai kũndũ kũu gũtũũgĩru aathondekete. **33** Mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri-inĩ wa ĩnana, mweri ũrĩa eethuurĩire we mwene, akĩruta magongona kĩgongona-inĩ kĩrĩa aakĩte kũu Betheli. Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria gĩathĩ kĩu nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli, na akĩambata kĩgongona-inĩ kũruta magongona.

13 Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa Ngai nĩ oimire Juda arĩ na ndũmĩrĩri ya Ngai, agĩthiĩ Betheli, agĩkora Jeroboamu arũgamĩte kĩgongona-inĩ arute igongona. **2** Akĩanĩrĩra, agĩũkĩrĩra kĩgongona kĩu na ndũmĩrĩri ya Jehova, agĩkĩĩra atĩrĩ, "Wee kĩgongona gĩkĩ, kĩgongona gĩkĩ! Jehova ekuuga ũũ, 'Nyũmba ya Daudi nĩgũgaciarwo kaana ga kahĩĩ, nako gageetwo Josia. Nako nĩgakaruta athĩnjĩrĩ-Ngai a gũkũ gũtũũgĩru igongona haha igũrũ rĩaku, o acio marutagĩra magongona haha, na mahĩndĩ ma andũ nĩmagacinĩrwo igũrũ rĩaku.'" **3** Mũthenya o ro ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai akĩheana kĩmenyithia, akiuga atĩrĩ: "Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩrĩa Jehova onanĩtie: Kĩgongona nĩgĩgwatũkana, naguo mũhu ũrĩa ũrĩ igũrũ rĩakĩo ũitĩke." **4** Rĩrĩa Mũthamaki Jeroboamu aaiguire ũrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aanĩrĩire agokĩrĩra kĩgongona kĩu kĩarĩ Betheli, agĩtambũrũkia guoko gwake arĩ kĩgongona-inĩ, akiuga atĩrĩ, "Mũnyiitei!" No rĩrĩ, guoko kũu aatambũrũkĩirie mũndũ ũcio gũkĩonja, na ndangĩahotire gũgũthuna rĩngĩ. **5** Nakĩo kĩgongona kĩu gĩgĩatũkana, naguo mũhu wakĩo ũgĩitĩka, kũringana na kĩmenyithia kĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aheanĩte na ũndũ wa ndũmĩrĩri ya Jehova. **6** Ningĩ mũthamaki akĩĩra mũndũ ũcio wa Ngai atĩrĩ, "Thaithanĩra harĩ Jehova Ngai waku, na ũũhooere nĩguo guoko gwakwa kũhonio." Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai agĩthaitha Jehova, nakuo guoko kwa mũthamaki gũkĩhona na gũgĩcooka o ũrĩa kwarĩ mbere. **7** Mũthamaki akĩĩra mũndũ ũcio wa Ngai atĩrĩ, "Ũka tũthiĩ mũciĩ ũkarĩe, na nĩngũkũhe kĩheo." **8** No mũndũ ũcio wa Ngai agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, "O na korwo no ũhe nuthu ya indo ciaku-rĩ, niĩ ndingĩthiĩ nawe, o na ndingĩrĩa irio kana nyue maaĩ gũkũ. **9** Nĩgũkorwo nĩnjathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova, ngeerwo atĩrĩ, 'Ndũkanarĩe irio, kana ũnyue maaĩ, o na kana ũcookere njĩra ĩrĩa wagereire ũgĩthiĩ.'" **10** Nĩ ũndũ ũcio akĩgera njĩra ĩngĩ na ndaacookeire ĩrĩa aagereire agĩthiĩ Betheli. **11** Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mũnabii mũkũrũ watũũraga Betheli, nao ariũ ake magĩũka makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe mũndũ ũcio wa Ngai eekĩte kũu mũthenya ũcio. O na ningĩ makĩhe ithe wao ũhoro ũrĩa eerire mũthamaki. **12** Ithe wao akĩmooria atĩrĩ, "Agereire njĩra ĩrĩkũ?" Nao ariũ ake makĩmuonia njĩra ĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai woimĩte Juda aagereire. **13** Nĩ ũndũ ũcio akĩĩra ariũ ake atĩrĩ, "Ndandĩkĩrai ndigiri." Nao marĩkia kũmũtandĩkĩra ndigiri akĩmĩikarĩra **14** na akĩrũmĩrĩra mũndũ ũcio wa Ngai. Akĩmũkora aikarĩte thĩ rungu rwa mũtĩ wa mũgandi, akĩmũũria atĩrĩ, "Wee nĩwe mũndũ wa Ngai ũrĩa uumĩte Juda?" Mũndũ ũcio wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ "Ĩĩ nĩ niĩ." **15** Nĩ ũndũ ũcio mũnabii ũcio mũkũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka tũthiĩ mũciĩ ũkarĩe." **16** Mũndũ ũcio wa Ngai akiuga atĩrĩ, "Ndingĩcooka na thuutha tũthiĩ nawe, o na ningĩ ndingĩrĩa irio kana nyuanĩre maaĩ nawe gũkũ. **17** Tondũ nĩnjĩĩrĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova atĩrĩ, 'Ndũkanarĩe irio kana ũnyue maaĩ kũu o na kana ũcookere njĩra ĩrĩa wagereire ũgĩthiĩ.'" **18** Mũnabii ũcio mũkũrũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "O na niĩ ndĩ mũnabii tawe. Mũraika nĩanjarĩirie na kiugo kĩa Jehova anjĩĩra atĩrĩ: 'Mũgĩĩre mũcooke nake gwaku mũciĩ nĩguo arĩe irio na anyue maaĩ.'" (No nĩkũmũheenia aamũheenagia). **19** Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio wa Ngai agĩcooka nake gwake mũciĩ, akĩrĩa na akĩnyua. **20** Maikarĩte o metha-inĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mũnabii ũcio mũkũrũ

ũrĩa wacooketie mũnabii wa kuuma Juda na thuutha.
21 Akĩanĩrĩra, akĩĩra mũndũ ũcio wa Ngai ũrĩa woimĩte
Juda atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ: 'Nĩũreganĩte na kiugo
kĩa Jehova, na ũkaaga kũrũmia watho ũrĩa waathirwo
nĩ Jehova Ngai waku. **22** No nĩũcookete na thuutha,
na ũkarĩa irio na ũkanyua maaĩ kũndũ kũrĩa aakwĩrire
ndũkaarĩe na ndũkanyue kĩndũ kuo. Nĩ ũndũ ũcio mwĩrĩ
waku ndũgaathikwo mbĩrĩra-inĩ ya maithe maku.'" **23**
Rĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aarĩkirie kũrĩa na kũnyua-rĩ,
mũnabii ũrĩa wamũcooketie na thuutha akĩmũtandĩkĩra
ndigiri yake. **24** Na agĩthiĩ na njĩra-rĩ, agĩtũngana na
mũrũũthi ũkĩmũũraga, naguo mwĩrĩ wake ũkĩgũa thĩ
hau njĩra-inĩ, nayo ndigiri na mũrũũthi cierĩ ikĩrũgama
hau mwĩrĩ warĩ. **25** Andũ amwe arĩa maahĩtũkagĩra hau
makĩona mwĩrĩ ũgũĩte hau thĩ, na mũrũũthi ũrũgamĩte
o hau mwĩrĩ warĩ, nao magĩthiĩ makĩheana ũhoro ũcio
itũũra-inĩ inene rĩrĩa mũnabii ũcio mũkũrũ aatũũraga.
26 Rĩrĩa mũnabii ũrĩa wamũcooketie na thuutha kuuma
rũgendo-inĩ rwake aiguire ũhoro ũcio, akiuga atĩrĩ,
"Ũcio nĩ mũndũ ũrĩa wa Ngai ũrĩa ũrareganire na kiugo
kĩa Jehova. Jehova nĩamũneanĩte kũrĩ mũrũũthi ũrĩa
ũmũtambuurĩte na ũkaamũũraga, o ta ũrĩa kiugo kĩa
Jehova kĩamwĩrĩte." **27** Mũnabii ũcio mũkũrũ akĩĩra ariũ
ake atĩrĩ, "Ndandĩkĩrai ndigiri." Nao magĩĩka o ũguo.
28 Nake akiumagara agĩthiĩ, agĩkora mwĩrĩ ũgũithĩtio
njĩra-inĩ, na mũrũũthi na ndigiri irũgamĩte o hau warĩ.
Mũrũũthi ndwarĩte mwĩrĩ ũcio kana ũgatambuura
ndigiri. **29** Nĩ ũndũ ũcio mũnabii ũcio akĩoya mwĩrĩ
wa mũndũ ũcio wa Ngai, akĩũigĩrĩra igũrũ rĩa ndigiri,
akĩũcookia itũũra-inĩ rĩake inene nĩgeetha amũcakaĩre
na amũthike. **30** Nake akĩiga mwĩrĩ ũcio mbĩrĩra-inĩ
yake mwene, nao makĩmũcakaĩra makiugaga atĩrĩ, "Ũũi
mũrũ wa baba-ĩ!" **31** Aarĩkia kũmũthika, akĩĩra ariũ
ake atĩrĩ, "Rĩrĩa ngaakua, mũgaathika mbĩrĩra-inĩ ĩno
harĩa mũndũ ũyũ wa Ngai athikĩtwo; mũkaiga mahĩndĩ
makwa hau mwena-inĩ wa mahĩndĩ make. **32** Nĩgũkorwo
ũhoro ũrĩa aaheanire uumanĩte na kiugo kĩa Jehova wa
gũũkĩrĩra kĩgongona kĩrĩa kĩrĩ Betheli o na mahooero
mothe marĩa maarĩ kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru thĩinĩ wa
matũũra ma Samaria-rĩ, ti-itherũ ũndũ ũcio no nginya
ũkaahingio." **33** O na thuutha wa maũndũ macio-rĩ,
Jeroboamu ndaatiganire na njĩra ciake cia waganu,
no aathiire na mbere kwamũra athĩnjĩri-ngai a kũndũ
kũrĩa gũtũũgĩru, kuuma kũrĩ andũ a mĩthemba yothe.
Mũndũ o wothe ũngĩendire gũtuĩka mũthĩnjĩri-ngai,
nĩamwamũraga nĩ ũndũ wa kũndũ kũu gũtũũgĩru. **34**
Macio nĩmo maarĩ mehia ma nyũmba ya Jeroboamu
marĩa maatũmire ĩgwe na ĩniinwo biũ yeherio gũkũ thĩ.

14 Ihinda-inĩ rĩu, Abija mũrũ wa Jeroboamu akĩrwara,
2 nake Jeroboamu akĩĩra mũtumia wake atĩrĩ,
"Wĩgarũre nĩgeetha ndũkae kũmenyeka atĩ nĩwe
mũtumia wa Jeroboamu. Ũcooke ũthiĩ Shilo. Ahija ũrĩa
mũnabii nĩkuo arĩ, ũrĩa wanjĩĩrire atĩ niĩ nĩngatuĩka
mũthamaki wa andũ aya a Isiraeli. **3** Kuua mĩgate
ikũmi, na tũmĩgate tũngĩ tũnini na kĩhembe kĩa ũũkĩ,
ũthiĩ kũrĩ we. Nĩegũkwĩra ũrĩa ũhoro wa kamwana gaka
ũgaikara." **4** Nĩ ũndũ ũcio mũtumia wa Jeroboamu
agĩĩka ũguo eerirwo na agĩthiĩ mũciĩ kwa Ahija kũu
Shilo. Na rĩrĩ, Ahija ndoonaga; nĩorĩte maitho nĩ
gũkũra. **5** Nowe Jehova nĩeerĩte Ahija atĩrĩ, "Mũtumia
wa Jeroboamu nĩarooka gũkũũria ũhoro wa mũriũ
nĩ ũndũ nĩ mũrũaru, nawe ũmũcookerie ũna na ũna.
Aakinya-rĩ, egwĩtua taarĩ mũndũ ũngĩ." **6** Nĩ ũndũ
ũcio rĩrĩa Ahija aaiguire mũkinyo wa magũrũ make
arĩ mũrango-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Toonya, mũtumia
wa Jeroboamu. Ũretua tiwe nĩkĩ? Nĩndũmĩtwo kũrĩ
we na ũhoro ũtarĩ mwega. **7** Thiĩ, kũrĩ Jeroboamu
ũmwĩre atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: 'Niĩ
ndakũnenehirie kuuma gatagatĩ ka andũ, ngĩgũtua
mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli. **8** Ndaatunyanire
ũthamaki kuuma kũrĩ nyũmba ya Daudi, ngĩkũnengera,
no wee ndũkoretwo ũhaana ta ndungata yakwa Daudi,
ũrĩa watũire arũmĩtie maathani makwa, na akanũmĩrĩra
na ngoro yake yothe, agekaga o ũrĩa wiki wagĩrĩire
maitho-inĩ makwa. **9** Wee nĩwĩkĩte maũndũ maingĩ
mooru, gũkĩra andũ arĩa othe makoretwo marĩ mbere
yaku. Nĩwĩthondekeire ngai ingĩ, o na mĩhianano ya
kũhooywo ĩthondeketwo na kĩgera. Nĩũtũmĩte ndakare
na ũkaahutatĩra. **10** "'Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩngũrehere
nyũmba ya Jeroboamu mwanangĩko. Nĩngwehereria
Jeroboamu mwana o wothe wa kahĩĩ thĩinĩ wa Isiraeli,
arĩ ngombo kana atarĩ ngombo. Nĩngacina nyũmba
ya Jeroboamu o ta ũrĩa mũndũ acinaga mai nginya
magathira. **11** Ngui nĩikaarĩa andũ a Jeroboamu arĩa
magaakuĩra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-
inĩ irĩe arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ. Jehova nĩguo
oigĩte!' **12** "No wee-rĩ, cooka mũciĩ. O wakinya itũũra-
inĩ inene-rĩ, noguo mwana ũcio arĩkua. **13** Isiraeli
othe nĩmakamũcakaĩra na mamũthike. Ũcio nowe wiki
wa Jeroboamu ũgaathikwo, tondũ nowe wiki thĩinĩ
wa nyũmba ya Jeroboamu, Jehova, Ngai wa Isiraeli,
onete ũndũ mwega thĩinĩ wake. **14** "Jehova we mwene
nĩakarũgamia mũthamaki ũngĩ wa gũthamakĩra Isiraeli
ũrĩa ũkaaniina nyũmba ya Jeroboamu. Ũmũthĩ nĩguo
mũthenya! Atĩ atĩa? Ĩĩ, amĩniine o ro rĩu. **15** Nake
Jehova nĩakahũũra Isiraeli, nginya mahaane ta ithanjĩ
rĩrainaina rĩrĩ maaĩ-inĩ. Nĩakamunya andũ a Isiraeli
kuuma bũrũri ũyũ mwega ũrĩa aaheire maithe mao, na
amahurunje mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Farati, tondũ
nĩmarakaririe Jehova nĩ ũndũ wa gwĩthondekera itugĩ
cia Ashera. **16** Nĩagatiganĩria andũ a Isiraeli nĩ ũndũ wa
mehia marĩa Jeroboamu ekĩte, na ningĩ agatũma Isiraeli
meehie." **17** Nake mũtumia wa Jeroboamu agĩũkĩra,
agĩthiĩ Tiriza. Rĩrĩa aakinyire mũromo-inĩ wa nyũmba,
kahĩĩ kau gagĩkua. **18** Nao magĩgathika, na andũ a
Isiraeli othe magĩgacakaĩra, o ta ũrĩa Jehova oigĩte
na kanua ka ndungata yake Ahija, ũrĩa mũnabii. **19**
Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jeroboamu,
mbaara ciake, na ũrĩa aathanire, nĩmandĩke ibuku-inĩ
rĩa athamaki a Isiraeli. **20** Aathamakire mĩaka mĩrongo
ĩĩrĩ na ĩĩrĩ, agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe
make. Nake mũriũ Nadabu agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake. **21** Rehoboamu mũrũ wa Solomoni nĩwe warĩ
mũthamaki wa Juda. Aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo
ĩna na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka
arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na mũgwanja, itũũra-
inĩ inene rĩrĩa Jehova aathuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ
yothe ya Isiraeli, nĩgeetha Rĩĩtwa rĩake rĩtũũre kuo.
Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni. **22** Nao andũ

a Juda nĩmekire maũndũ ma waganu maitho-inĩ ma
Jehova. Nĩ ũndũ wa mehia marĩa meekire, nĩmarahũrire
marakara make, akĩigua ũiru nĩ ũndũ nĩmehĩtie, gũkĩra
ũrĩa maithe mao meehĩtie. **23** Ningĩ magĩĩthondekera
kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na mahiga maamũre, na itugĩ
cia Ashera, o harĩa hothe haarĩ karĩma karaihu, na
rungu rwa mũtĩ o wothe waramĩtie honge. **24** O na
nĩ kwarĩ maraya ma arũme mahooero-inĩ kũu bũrũri-
inĩ; andũ acio magĩĩka maũndũ mothe marĩa maarĩ
magigi ma ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte mbere ya
andũ a Isiraeli matanoka kuo. **25** Mwaka-inĩ wa ĩtano
wa Mũthamaki Rehoboamu-rĩ, Shishaka mũthamaki
wa Misiri agĩtharĩkĩra Jerusalemu. **26** Nake agĩkuua
igĩĩna cia hekarũ ya Jehova na igĩĩna cia nyũmba ya
ũthamaki. Aakuuire indo ciothe o hamwe na ngo ciothe
cia thahabu iria Solomoni aathondekithĩtie. **27** Nĩ ũndũ
ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo ingĩ cia
gĩcango handũ ha icio cia mbere, agĩcinengera anene a
arangĩri arĩa maikaraga itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya
ũthamaki. **28** Rĩrĩa rĩothe mũthamaki aathiiaga hekarũ-
inĩ ya Jehova, arangĩri acio maathiiaga nake makuuĩte
ngo icio, na thuutha ũcio magacicookia nyũmba-inĩ
ya arangĩri. **29** Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ
mothe makoniĩ wathani wa Rehoboamu na ũrĩa wothe
eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ
ma athamaki a Juda? **30** Hĩndĩ ciothe nĩ gwakoragwo
na mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu. **31**
Nake Rehoboamu akĩhurũka hamwe na maithe make,
agĩthikwo hamwe nao thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Daudi.
Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni. Nake mũriũ
Abija agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

15 Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa
Jeroboamu mũrũ wa Nebati-rĩ, nĩguo Abija
aatuĩkire mũthamaki wa Juda, **2** na agĩthamaka arĩ
Jerusalemu mĩaka ĩtatũ. Nyina eetagwo Maaka mwarĩ
wa Abisalomu. **3** Nĩekire mehia marĩa mothe ithe
eekĩte mbere yake; ndeyamũrĩire Jehova Ngai wake
na ngoro yake yothe, ta ũrĩa ngoro ya ithe Daudi
yatariĩ. **4** No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa Daudi, Jehova Ngai
wake akĩmũhe tawa kũu Jerusalemu na ũndũ wa gũtua
mũriũ mũthamaki ithenya rĩake, na gũtũma itũũra rĩa
Jerusalemu rĩrũme. **5** Nĩgũkorwo Daudi nĩekĩte ũrĩa
kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, na ndaagire kũrũmia
watho o na ũmwe wa Jehova matukũ-inĩ mothe ma
muoyo wake, tiga ũhoro-inĩ wa Uria ũrĩa Mũhiti. **6**
Na rĩrĩ, gwatũũraga mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu
na Jeroboamu hĩndĩ ĩrĩa yothe Abija aarĩ muoyo. **7**
Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Abija na
ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ
rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? Na nĩ kwarĩ mbaara
gatagatĩ ka Abija na Jeroboamu. **8** Nake Abija akĩhurũka
hamwe na maithe make, na agĩthikwo thĩinĩ wa itũũra
inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Asa agĩtuĩka mũthamaki
ithenya rĩake. **9** Mwaka wa mĩrongo ĩĩrĩ wa ũthamaki
wa Jeroboamu mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, nĩguo Asa
aatuĩkire mũthamaki wa Juda, **10** nake agĩthamaka arĩ
Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe. Cũwe wake
eetagwo Maaka mwarĩ wa Abisalomu. **11** Asa nĩekire ũrĩa
kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Daudi
eekĩte. **12** Nĩaingatire maraya ma arũme ma mahooero-
inĩ moime bũrũri ũcio, na akĩeheria mĩhianano yothe
ya kũhooyagwo ĩrĩa maithe make maathondekete.
13 O na nĩeheririe cũwe wake Maaka atige gũtuĩka
mũthamaki-mũndũ-wa-nja, tondũ nĩathondekete gĩtugĩ
kĩa Ashera, kĩndũ kĩrĩ magigi mũno. Asa agĩkĩmomora,
agĩgĩcinĩra kĩanda-inĩ gĩa Kidironi. **14** O na gũtuĩka
ndaathengirie mahooero marĩa maarĩ kũndũ gũtũũgĩru-
rĩ, ngoro ya Asa nĩyerutĩire Jehova mũtũũrĩre-inĩ wake
wothe. **15** Nĩarehire kũu hekarũ ya Jehova betha, na
thahabu, na indo iria ciothe we mwene hamwe na ithe
maamũrĩte. **16** Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na
Baasha mũthamaki wa Isiraeli, hĩndĩ yothe ya wathani
wao. **17** Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩambatire
agĩũkĩrĩra Juda na agĩaka rũthingo rwa hinya kũu Rama,
nĩgeetha agirĩrĩrie andũ matikoime kana matoonye
bũrũri wa Asa mũthamaki wa Juda. **18** Ningĩ Asa akĩruta
betha na thahabu ciothe iria ciatigarĩte kĩgĩĩna-inĩ kĩa
hekarũ ya Jehova na kĩa nyũmba yake ya ũthamaki.
Nake agĩciĩhokera anene ake macitwarĩre Beni-Hadadi
mũrũ wa Taburimoni, mũrũ wa Hezioni, mũthamaki wa
Suriata, ũrĩa waathanaga Dameski. **19** Nake akĩmwĩra
atĩrĩ, "Reke hakorwo harĩ na kĩrĩĩko giitũ nawe, o ta ũrĩa
haarĩ kĩrĩĩko gatagatĩ ka baba na thoguo. Ta kĩone, kĩheo
kĩa betha na thahabu nĩkĩo ndagũtũmĩra. Rĩu tharia
kĩrĩĩko kĩanyu na Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩguo
atigane na niĩ." **20** Beni-Hadadi agĩĩtĩkĩra ũhoro wa
Mũthamaki Asa, agĩtũma anene a ikundi cia thigari ciake
makahũũre matũũra ma Isiraeli. Nake agĩtooria Ijoni,
na Dani, na Abeli-Bethi-Maaka, na Kinerethu guothe,
hamwe na Nafitali. **21** Hĩndĩ ĩrĩa Baasha aiguire ũhoro
ũcio, agĩtiga gwaka Rama, agĩthiĩ gũikara Tiriza. **22** Ningĩ
Mũthamaki Asa akĩruta watho kũu Juda guothe, gũtirĩ
mũndũ watigĩrĩirwo, nao magĩkuua mahiga na mbaũ iria
Baasha aahũthagĩra Rama. Indo icio nĩcio Mũthamaki
Asa aakire nacio Geba kũu Benjamini, o na agĩaka kũu
Mizipa. **23** Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ mothe
makoniĩ wathani wa Asa, marĩa mothe aahingirie, na
ũrĩa wothe eekire, o na matũũra marĩa aakire-rĩ, githĩ
matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a
Juda? Na rĩrĩ, Asa aakũra akĩrwara magũrũ. **24** Hĩndĩ
ĩyo Asa akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo
hamwe nao thĩinĩ wa itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake
mũriũ Jehoshafatu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.
25 Nadabu mũrũ wa Jeroboamu aatuĩkire mũthamaki
wa Isiraeli mwaka wa keerĩ wa Asa mũthamaki wa
Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka ĩĩrĩ. **26** Nĩekire
maũndũ ma waganu maitho-inĩ ma Jehova, akĩrũmĩrĩra
mĩthiĩre ya ithe na mehia make marĩa maatũmire andũ
a Isiraeli meehie. **27** Baasha mũrũ wa Ahija wa nyũmba
ya Isakaru nĩaciirĩire kũmũũkĩrĩra, nake akĩmũũragĩra
kũu Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti, rĩrĩa Nadabu na Isiraeli
othe marĩrigiicĩirie. **28** Baasha ooragire Nadabu mwaka
wa gatatũ wa Asa mũthamaki wa Juda na agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake. **29** Aambĩrĩria gũthamaka-
rĩ, nĩooragire andũ a nyũmba ya Jeroboamu othe.
Ndaatigĩirie Jeroboamu mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo,
no aamaniinire othe, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa
aaririe na kanua ka ndungata yake Ahija ũrĩa Mũshiloni,
30 nĩ ũndũ wa mehia marĩa Jeroboamu ekĩte na agĩtũma

Isiraeli mehie, na nĩ ũndũ nĩarakarĩtie Jehova, Ngai wa
Isiraeli. **31** Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ
wathani wa Nadabu, na marĩa mothe eekire-rĩ, githĩ
matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a
Isiraeli? **32** Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na Baasha
mũthamaki wa Isiraeli hĩndĩ yothe ya wathani wao. **33**
Mwaka wa gatatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda-rĩ, nĩguo
Baasha mũrũ wa Ahija aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli
guothe arĩ kũu Tiriza, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo
ĩĩrĩ na ĩna. **34** Nĩekire maũndũ ma waganu maitho-
ini ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩthiĩre ya Jeroboamu, na
mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

16 Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ Jehu mũrũ
wa Hanani gĩa gũũkĩrĩra Baasha, akĩĩrwo atĩrĩ, **2**
"Ndakũrutire kuuma rũkũngũ-inĩ ngĩgũtua mũtongoria
wa andũ akwa a Isiraeli, no wee ũkĩrũmĩrĩra mĩthiĩre ya
Jeroboamu, na ũgĩtũma andũ akwa a Isiraeli meehie,
makĩndakaria nĩ ũndũ wa mehia mao. **3** Nĩ ũndũ ũcio
ngirie kũniina Baasha na nyũmba yake, na nĩngatũma
nyũmba yaku ĩtuĩke ta ĩrĩa ya Jeroboamu mũrũ wa
Nebati. **4** Ngui nĩikarĩa andũ a Baasha arĩa magaakuĩra
itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ irĩe arĩa
magaakuĩra mĩgũnda-inĩ." **5** Na ũhoro wa maũndũ
marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Baasha, na ũrĩa eekire
o na marĩa aahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ
rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? **6** Baasha akĩhurũka
hamwe na maithe make, na agĩthikwo kũu Tiriza. Nake
mũriũ Ela agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **7** O na
ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ mũnabii Jehu,
mũrũ wa Hanani, gĩkoniĩ Baasha na nyũmba yake, tondũ
wa waganu wake wothe ũrĩa eekĩte maitho-inĩ ma
Jehova, akamũrakaria nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa eekĩte,
na nĩ ũndũ wa kũhaana ta nyũmba ya Jeroboamu, o na
ningĩ tondũ wa kũmĩniina. **8** Mwaka wa mĩrongo ĩĩrĩ na
ĩtandatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda, nĩguo Ela mũrũ
wa Baasha aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, agĩthamaka
arĩ Tiriza mĩaka ĩĩrĩ. **9** Nake Zimuri, ũmwe wa anene ake,
ũrĩa waathaga nuthu ya ngaari ciake cia ita, agĩciirĩra
ũrĩa ekũmũũkĩrĩra. Hĩndĩ ĩyo Ela aarĩ Tiriza, akĩnyua
njoohi mũciĩ kwa Ariza ũrĩa warĩ mũrori wa nyũmba
ya ũthamaki kũu Tiriza. **10** Zimuri agĩtoonya kuo,
akĩmũgũtha, akĩmũũraga mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩĩrĩ na
mũgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda. Nake agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake. **11** Aambĩrĩria gũthamaka
o ro ũguo, na agĩikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene-rĩ, akĩũraga
andũ a nyũmba ya Baasha othe. Ndaatigirie mũndũ
mũrũme o na ũmwe, arĩ mũndũ wao kana mũrata. **12**
Nĩ ũndũ ũcio Zimuri akĩniina nyũmba yothe ya Baasha,
kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio na kanua
ka mũnabii Jehu gĩa gũũkĩrĩra Baasha. **13** Nĩ ũndũ
wa mehia marĩa mothe Baasha na mũriũ Ela meekĩte
na magatũma andũ a Isiraeli mehie, na makĩrakaria
Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ ũndũ wa mĩhianano yao ya
kũhooywo ĩtaarĩ kĩene. **14** Ha ũhoro wa maũndũ marĩa
mangĩ makoniĩ wathani wa Ela na ũrĩa wothe eekire-rĩ,
githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki
a Isiraeli? **15** Mwaka wa mĩrongo ĩĩrĩ na mũgwanja
wa Asa mũthamaki wa Juda, Zimuri nĩathamakire kũu
Tiriza mĩthenya mũgwanja. Mbũtũ cia ita ciakĩte kambĩ
hakuhĩ na Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti. **16** Nao andũ a
Isiraeli maarĩ kũu kambĩ makĩigua atĩ Zimuri nĩaciirĩire
mũthamaki na akamũũraga. Mũthenya o ro ũcio, marĩ o
kũu kambĩ makĩanĩrĩra atĩ Omuri ũrĩa warĩ mũnene wa
ita nĩwe mũthamaki wa Isiraeli. **17** Hĩndĩ ĩyo Omuri na
andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makĩehera
Gibethoni na makĩrigiicĩria itũũra inene rĩa Tiriza
marĩtahe. **18** Hĩndĩ ĩrĩa Zimuri onire atĩ itũũra inene
nĩrĩanyiitwo-rĩ, agĩtoonya gĩikaro-inĩ gĩa kwĩgitĩra kĩa
nyũmba ya ũthamaki, agĩgĩcina na mwaki arĩ kuo
thĩĩinĩ. Nĩ ũndũ ũcio agĩkua, **19** nĩ ũndũ wa mehia
marĩa eekĩte, ageeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma
Jehova, na gũthiĩ na mĩthiĩre ya Jeroboamu o na mehia
marĩa eekĩte agatũma Isiraeli meehie. **20** Ha ũhoro wa
maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Zimuri, o na
maũndũ ma ũremi marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? **21** Hĩndĩ
ĩyo andũ a Isiraeli magĩatũkana ikundi igĩrĩ, nuthu
ĩmwe makĩrũmĩrĩra Tibini mũrũ wa Ginathu atuĩke
mũthamaki, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ makĩrũmĩrĩra Omuri.
22 No rĩrĩ, arũmĩrĩri a Omuri magĩtooria arũmĩrĩri a
Tibini mũrũ wa Ginathu; Nĩ ũndũ ũcio Tibini agĩkua,
nake Omuri agĩtuĩka mũthamaki. **23** Mwaka wa mĩrongo
ĩtatũ na ũmwe wa Asa mũthamaki wa Juda, nĩguo Omuri
aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, nake agĩthamaka
mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ, ĩtandatũ yayo aathamakire arĩ
Tiriza. **24** Nake akĩgũra karĩma ga Samaria kuuma kũrĩ
Shemeru na taranda igĩrĩ cia betha, na agĩaka itũũra
inene hau karĩma igũrũ, akĩrĩĩta Samaria, arĩĩtanĩtie na
Shemeru ũrĩa wakoretwo arĩ mwene karĩma kau. **25**
No rĩrĩ, Omuri nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma
Jehova, akĩĩhia makĩria ya andũ othe arĩa maarĩ mbere
yake. **26** Nĩathiire na mĩthiĩre yothe ya Jeroboamu
mũrũ wa Nebati, na mehia-inĩ make marĩa maatũmire
andũ a Isiraeli meehie; nĩ ũndũ ũcio makĩrakaria Jehova
Ngai wa Isiraeli nĩ ũndũ wa ngai ciao cia mĩhianano
yao ya kũhooywo ĩtarĩ kĩene. **27** Ha ũhoro wa maũndũ
marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Omuri, ũrĩa eekire na
marĩa ahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa
maũndũ ma athamaki a Isiraeli? **28** Omuri akĩhurũka
hamwe na maithe make, agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ
Ahabu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **29** Mwaka wa
mĩrongo ĩtatũ na ĩnana wa Asa, mũthamaki wa Juda,
Ahabu mũrũ wa Omuri agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli,
nake agĩthamakĩra Isiraeli arĩ Samaria mĩaka mĩrongo
ĩĩrĩ na ĩĩrĩ. **30** Ahabu mũrũ wa Omuri nĩekire maũndũ
maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, makĩria ya mũndũ
o wothe wa arĩa maarĩ mbere yake. **31** We to kuona
onire gwĩka mehia ta ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati
arĩ kaũndũ kanini, no-o na nĩahikirie Jezebeli mwarĩ
wa Ethibaali mũthamaki wa Asidoni, na akĩambĩrĩria
gũtungata na kũhooya Baali. **32** Nĩathondekeire Baali
kĩgongona thĩĩinĩ wa hekarũ ya Baali ĩrĩa aakire kũu
Samaria. **33** Ningĩ Ahabu nĩathondekire gĩtugĩ kĩa
Ashera, na agĩĩka maũndũ maingĩ mooru gũkĩra ũrĩa
athamaki othe a Isiraeli arĩa maarĩ mbere yake meekĩte
ma gũtũma Jehova Ngai wa Isiraeli arakare. **34** Ihinda-inĩ
rĩa Ahabu, Hieli wa kuuma Betheli nĩacookereirie itũũra
rĩa Jeriko. Aahaandire mũthingi wakuo na thogora
wa gũkuĩrwo nĩ mũriũ wake wa irigithathi Abiramu,

nacio ihingo ciakuo agĩciaka na thogora wa gũkuĩrwo
nĩ mũriũ wake Segubu ũrĩa warĩ mũnini, kũringana na
kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Joshua mũrũ wa Nuni.

17 Na rĩrĩ, Elija ũrĩa Mũtishibi kuuma Tishibi, thĩinĩ
wa Gileadi, akĩĩra Ahabu atĩrĩ, "O ta ũrĩa Jehova,
Ngai wa Isiraeli, atũũraga muoyo, ũrĩa niĩ ndungatagĩra-
rĩ, mĩaka ĩrĩa ĩgũũka gũtigũcooka kũgĩa ime kana mbura,
tiga na ũndũ wa kiugo gĩakwa." **2** Ningĩ kiugo kĩa
Jehova gĩgĩkinyĩra Elija akĩĩrwo atĩrĩ, **3** "Ũkĩra uume
gũkũ, werekere mwena wa irathĩro, ũkehithe mũkuru-
inĩ wa Kerithu mwena wa irathĩro wa Jorodani. **4**
Ũrĩnyuuaga maaĩ karũũĩ-inĩ kau, na nĩnjathĩte mahuru
makũrehagĩre irio kuo." **5** Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩĩka o ta
ũrĩa Jehova aamwĩrire. Agĩthiĩ mũkuru-inĩ wa Kerithu,
mwena wa irathĩro wa Jorodani, na agĩikara kuo. **6**
Mahuru maamũtwaragĩra mũgate na nyama rũciinĩ,
na makamũtwarĩra mũgate na nyama hwaĩ-inĩ, nake
akanyuuaga maaĩ ma karũũĩ kau. **7** Thuutha ũcio, karũũĩ
kau gakĩhũa tondũ gũtikoretwo kũrĩ na mbura bũrũri
ũcio. **8** Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija rĩngĩ,
akĩĩrwo atĩrĩ, **9** "Thiĩ o rĩmwe nginya Zarefathu kũu
Sidoni ũgaikare kuo. Nĩnjathĩte mũtumia wa ndigwa wa
kũu akũheage irio." **10** Nĩ ũndũ ũcio agĩthiĩ Zarefathu.
Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, agĩkora
mũtumia wa ndigwa hau akĩũngania tũkũ. Akĩmwĩta,
akĩmũũria atĩrĩ, "Wahota kũndehera tũũĩ tũnini na
gĩkombe nĩgeetha nyue?" **11** Mũtumia ũcio agĩtua
gũthiĩ kũmũgĩĩrĩra maaĩ-rĩ, akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ndagũthaitha ndehera kĩenyũ kĩa mũgate ndĩe." **12**
Mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta
ũrĩa Jehova Ngai waku atũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndirĩ
na mũgate no kamũtu kanini karĩ ndigithũ-inĩ na
tũguta tũnini tũrĩ cuba-inĩ. Na rĩu ndĩrongania tũkũ
tũtũ ndware mũciĩ, nĩgeetha ngaruge irio ciakwa
na mwana wakwa, nĩguo tũrĩe tũcooke tũkue." **13**
Elija akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga gwĩtigĩra. Thiĩ mũciĩ na
wĩke o ro ũguo woiga. No wambe ũndugĩre kamũgate
kanini kuumanagia na kĩrĩa ũrĩ nakĩo, ũndehere ũcooke
wĩthondekere wee na mwana waku. **14** Tondũ ũũ nĩguo
Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: 'Ndigithũ ndĩrĩ hĩndĩ
ĩgathira mũtu namo maguta matirĩ hĩndĩ magathira
cuba-inĩ, nginya mũthenya ũrĩa Jehova akaheana mbura
bũrũri-inĩ ũyũ.'" **15** Nake agĩthiĩ agĩĩka o ũguo Elija
aamwĩrire. Nĩ ũndũ ũcio o mũthenya nĩ kwarĩ na
irio cia Elija, na cia mũtumia ũcio na nyũmba yake.
16 Nĩgũkorwo ndigithũ ndĩathiraga mũtu nayo cuba
ndĩathiraga maguta, kũringana na kiugo kĩa Jehova
kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija. **17** Thuutha ũcio mũriũ wa
mũtumia ũcio mwene mũciĩ akĩrwara. Nake akĩĩhĩrwo
mũno makĩria, nginya agĩtiga kũhihia. **18** Mũtumia
ũcio akĩĩra Elija atĩrĩ, "Nĩ ũhoro ũrĩkũ ũrĩ naguo na
niĩ, wee mũndũ wa Ngai? Kaĩ wokire kũndirikania
mehia makwa, na ũũrage mũrũ wakwa?" **19** Nake Elija
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nengera mũrũguo," akĩmũruta
moko-inĩ make, akĩmũtwara kanyũmba ka igũrũ karĩa
aikaraga, akĩmũkomia ũrĩrĩ-inĩ wake. **20** Nake agĩkaĩra
Jehova, akiuga atĩrĩ, "Wee Jehova Ngai wakwa, kaĩ ningĩ
warehere mũtumia ũyũ wa ndigwa mũtino, ũyũ njikarĩte
ndĩ mũgeni gwake, na ũndũ wa kũreka mũriũ wake
akue?" **21** Nake agĩĩtambũrũkia igũrũ rĩa kahĩĩ kau maita
matatũ na agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, "Wee Jehova
Ngai wakwa, reke muoyo wa kahĩĩ gaka ũgacookerere!"
22 Jehova akĩigua gũkaya kwa Elija, naguo muoyo wa
kahĩĩ kau ũgĩgacookerera, gagĩcooka muoyo. **23** Elija
akĩoya mwana ũcio akĩmũikũrũkia kuuma kanyũmba ka
igũrũ, akĩmũtoonyia nyũmba. Akĩmũnengera nyina,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta kĩrore, mũrũguo arĩ muoyo!" **24**
Nake mũtumia ũcio akĩĩra Elija atĩrĩ, "Rĩu nĩndamenya
atĩ ũrĩ mũndũ wa Ngai, na atĩ kiugo kĩa Jehova kĩrĩa
kiumĩte kanua gaku nĩ kĩa ma."

18 Thuutha wa ihinda iraaya, mwaka-inĩ wa gatatũ,
kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija, akĩĩrwo atĩrĩ,
"Ũkĩra ũthiĩ ũkeyonanie harĩ Ahabu, na thuutha wa ũguo
nĩnguuria mbura bũrũri-inĩ ũyũ." **2** Nĩ ũndũ ũcio Elija
agĩthiĩ kwĩonania kũrĩ Ahabu. Na rĩrĩ, ng'aragu yarĩ nene
mũno kũu Samaria, **3** nake Ahabu nĩatũmanĩire Obadia
ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa nyũmba yake ya ũthamaki.
(Obadia aarĩ mwĩtĩkia weheanĩte mũno kũrĩ Jehova.
4 Rĩrĩa Jezebeli ooragithagia anabii a Jehova, Obadia
nĩoete anabii igana rĩmwe akamahitha ngurunga-inĩ
igĩrĩ, o ĩmwe andũ mĩrongo ĩtano, na akamaheaga irio
na maaĩ.) **5** Ahabu akĩĩra Obadia atĩrĩ, "Thiũrũrũka
bũrũri wothe ũthiĩ ithima-inĩ ciothe, na ituamba-inĩ. No
gũkorwo tuona handũ harĩ nyeki ĩngĩtũũria mbarathi
na nyũmbũ muoyo, nĩguo tũtikoorage nyamũ o na ĩmwe
iitũ." **6** Nĩ ũndũ ũcio makĩgayana bũrũri ũcio o eerĩ o
mũndũ kũrĩa egũtuĩkanĩria, Ahabu agĩthiĩ mwena ũmwe
na Obadia agĩthiĩ mwena ũrĩa ũngĩ. **7** Rĩrĩa Obadia
aathiiaga-rĩ, agĩtũngana na Elija. Obadia akĩmũmenya,
akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩmũũria atĩrĩ,
"Ti-itherũ nĩwe, mwathi wakwa Elija?" **8** Nake agĩcookia
atĩrĩ, "Ĩĩ nĩ niĩ, thiĩ ũkeere Ahabu mwathi waku atĩrĩ,
'Elija arĩ gũkũ.'" **9** Obadia akĩmũũria atĩrĩ, "Kaĩ njĩkĩte
ũũru ũrĩkũ, nĩguo ũũneane niĩ ndungata yaku moko-inĩ
ma Ahabu njũragwo? **10** Ti-itheru o ta ũrĩa Jehova Ngai
waku atũũraga muoyo-rĩ, gũtirĩ rũrĩrĩ kana ũthamaki
mwathi wakwa atarĩ aatũmana ũgacario. Na rũrĩrĩ kana
ũthamaki o wothe woiga ndũrĩ kuo, nake akehĩtithia
andũ akuo moige na ma atĩ matikuonete. **11** Na rĩu
ũranjĩĩra thiĩ kũrĩ mwathi wakwa ngamwĩre atĩrĩ,
'Elija arĩ gũkũ.' **12** Niĩ ndiũĩ kũrĩa Roho wa Jehova
angĩgũtwara twatigana nawe. Ingĩthiĩ njĩĩre Ahabu ũguo
na acooke akwage-rĩ, nĩekũnjũraga. No niĩ ndungata
yaku ndũire hooyaga Jehova kuuma ndĩ o mũnini. **13**
Wee mwathi wakwa-rĩ, kaĩ ũtarĩ waigua ũrĩa ndeekire
rĩrĩa Jezebeli ooragaga anabii a Jehova, ũrĩa ndaahithire
anabii a Jehova igana rĩmwe ngurunga-inĩ igĩrĩ, o
ĩmwe anabii mĩrongo ĩtano, na ngamaheaga irio na
maaĩ? **14** Na rĩu ũranjĩĩra thiĩ kũrĩ mwathi wakwa
ngamwĩre atĩrĩ, 'Elija arĩ gũkũ.' Nĩekũnjũraga!" **15**
Elija akĩmwĩra atĩrĩ, "O ta ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ũrĩa ndungatagĩra atũũraga muoyo-rĩ, ti-itherũ
nĩngwĩonithania niĩ mwene kũrĩ Ahabu ũmũthĩ." **16**
Nĩ ũndũ ũcio Obadia agĩthiĩ gũtũnga Ahabu akĩmwĩra
ũhoro ũcio, nake Ahabu agĩthiĩ gũtũnga Elija. **17** Rĩrĩa
Ahabu onire Elija, akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee nĩwe, wee
mũnyariiri wa Isiraeli?" **18** Elija akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Niĩ ndinyariirĩte Isiraeli. No wee na nyũmba ya thoguo,

nĩ inyuĩ mwĩkĩte ũguo. Nĩmwatiganĩirie maathani ma
Jehova na mũkĩrũmĩrĩra Baali. **19** Rĩu tũmana andũ
moime Isiraeli guothe, moke tũcemanie nao Kĩrĩma-inĩ
gĩa Karimeli. Na ũrehe anabii arĩa a Baali magana mana
ma mĩrongo ĩtano na anabii a Ashera magana mana,
arĩa marĩĩagĩra metha-inĩ ya Jezebeli." **20** Nĩ ũndũ ũcio
Ahabu agĩtũmana Isiraeli guothe na agĩcookanĩrĩria
anabii Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. **21** Elija agĩthiĩ mbere
ya andũ akĩmeera atĩrĩ, "Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra
mũthanganagĩria njĩra igĩrĩ? Angĩkorwo Jehova nĩwe
Ngai-rĩ, mũrũmĩrĩrei, no angĩkorwo Baali nĩwe Ngai-rĩ,
mũkĩmũrũmĩrĩre we." No andũ acio matiamũcookeirie
ũndũ o na ũmwe. **22** Hĩndĩ ĩyo Elija akĩmeera atĩrĩ,
"Niĩ nyiki no niĩ ndigĩtwo ndĩ mũnabii wa Jehova, no
Baali arĩ na anabii magana mana ma mĩrongo ĩtano.
23 Tũreherei ndegwa igĩrĩ. Reke methuurĩre ndegwa
ĩmwe, na mamĩtinangie icunjĩ, macooke mamĩigĩrĩre
ngũ igũrũ, no matigaakie mwaki. Na niĩ haarĩrie ndegwa
ĩyo ĩngĩ, na ndĩmĩigĩrĩre ngũ igũrũ, na ndigwakia mwaki.
24 Ningĩ mũcooke mũkaĩre rĩĩtwa rĩa ngai wanyu, na
niĩ ngaĩre rĩĩtwa rĩa Jehova. Na ngai ũrĩa ũgũcookia
mahooya na ũndũ wa kũrehe mwaki-rĩ, ũcio nĩwe Ngai."
Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, "Ũguo woiga nĩ wega."
25 Elija akĩĩra anabii a Baali atĩrĩ, "Thuurai ndegwa
ĩmwe, mwambĩrĩrie kũmĩhaarĩria, tondũ nĩ inyuĩ mũkĩrĩ
aingĩ. Mũkaĩre rĩĩtwa rĩa ngai wanyu, na mũtigaakie
mwaki." **26** Tondũ ũcio makĩoya ndegwa ĩrĩa maaheirwo
makĩmĩhaarĩria. Magĩkaĩra rĩĩtwa rĩa Baali kuuma rũciinĩ
nginya mĩaraho, makĩanĩrĩra makiugaga atĩrĩ, "Wee Baali
tũigue!" No matiigana gũcookerio, tondũ gũtiarĩ mũndũ
wa kũmacookeria. Nao makĩrũgarũga, makĩinaga, na
magĩthiũrũrũkaga kĩgongona kĩu maathondekete. **27**
Mĩaraho yakinya-rĩ, Elija akĩambĩrĩria kũmanyũrũria,
akĩmeera atĩrĩ, "Anĩrĩrai mũno! Ti-itherũ we akĩrĩ ngai!
No gũkorwo e na maũndũ areciiria, kana e na mĩhang'o,
kana agathiĩ rũgendo. No gũkorwo nĩakomete na no
nginya okĩrio." **28** Tondũ ũcio makĩanĩrĩra mũno, na
magĩĩtemanga na hiũ cia njora na matimũ, nginya
thakame ĩkĩambĩrĩria kũnyũrũrũka, tondũ ũcio nĩguo
warĩ mũtugo wao. **29** Na rĩrĩ, mĩaraho yahĩtũka-rĩ,
magĩthiĩ o na mbere na ũrathi wao wa matũhũhũ
nginya ihinda rĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ. No gũtiarĩ na
macookio, na gũtiarĩ o na ũmwe wa kũmacookeria, na
gũtiarĩ o na ũmwe wa kũmarũmbũiya. **30** Ningĩ Elija
akĩĩra andũ othe atĩrĩ, "Okokaai hakuhĩ na niĩ" Nao
andũ acio magĩthiĩ hakuhĩ nake. Elija agĩcookereria
kĩgongona kĩa Jehova tondũ nĩgĩathũkangĩtio. **31** Elija
akĩoya mahiga ikũmi na meerĩ kũringana na mĩhĩrĩga
ya njiarwa cia Jakubu, ũrĩa wakinyĩirwo nĩ kiugo kĩa
Jehova akĩĩrwo atĩrĩ, "Ũrĩĩtagwo Isiraeli." **32** Nake
agĩaka kĩgongona na mahiga macio rĩĩtwa-inĩ rĩa Jehova,
na akĩenja mũtaro mwariĩ ũngĩiganĩra ibaba igĩrĩ cia
mbegũ, ũkĩrigiicĩria kĩgongona kĩu. **33** Akĩara ngũ,
agĩtinangia ndegwa ĩyo icunjĩ, na akĩmĩigĩrĩra ngũ
igũrũ. Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, "Iyũriai mĩtũngi ĩna mĩnene
maaĩ, mũmaitĩrĩrie igũrũ rĩa iruta na igũrũ rĩa ngũ."
34 Akĩmeera atĩrĩ, "Ĩkai ũguo rĩngĩ," nao magĩĩka o ro
ũguo. Akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, "Ĩkai ũguo riita rĩa
gatatũ," nao magĩĩka ũguo riita rĩa gatatũ. **35** Namo
maaĩ macio magĩtherera gũthiũrũrũka kĩgongona, o na
makĩiyũra mũtaro. **36** Ihinda rĩa kũruta igongona-rĩ,
mũnabii Elija agĩokooka hau mbere na akĩhooya atĩrĩ:
"Wee Jehova Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli,
reke kũmenyeke ũmũthĩ atĩ Wee nĩwe Ngai thĩinĩ wa
Isiraeli, na ningĩ atĩ niĩ ndĩ ndungata yaku na njĩkĩte
maũndũ maya mothe o ta ũrĩa ũnjathĩte. **37** Njigua,
Wee Jehova, njigua, nĩgeetha andũ aya mamenye atĩ
Wee Jehova nĩwe Ngai, na atĩ nĩũkũgarũra ngoro ciao
igũcookerere." **38** Naguo mwaki wa Jehova ũgĩikũrũka
ũgĩcina igongona, na ngũ icio, na mahiga, o na tĩĩri,
ningĩ ũkĩng'aria maaĩ marĩa maarĩ mũtaro. **39** Hĩndĩ ĩrĩa
andũ othe moonire ũndũ ũcio, makĩgũa, magĩturumithia
mothiũ thĩ, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, "Jehova nĩwe
Ngai! Jehova nĩwe Ngai!" **40** Nake Elija agĩatha andũ acio
akĩmeera atĩrĩ, "Nyiitai anabii acio a Baali. Mũtikareke
o na ũmwe wao oore!" Nao makĩmanyiita, nake Elija
akiuga maikũrũkio gĩtuamba-inĩ gĩa Kishoni mooragĩrwo
kuo. **41** Nake Elija akĩĩra Ahabu atĩrĩ, "Thiĩ ũrĩe na
ũnyue tondũ kũrĩ na mũhũyũko wa mbura nene." **42**
Nĩ ũndũ ũcio Ahabu agĩthiĩ, akĩrĩa na akĩnyua, nowe
Elija akĩambata Kĩrĩma igũrũ gĩa Karimeli, akĩinamĩrĩra
nginya thĩ, agĩtoonyia mũtwe gatagatĩ ka maru make.
43 Nake akĩĩra ndungata yake atĩrĩ, "Thiĩ ũcũthĩrĩrie iria-
inĩ," nayo ĩkĩambata ĩgĩcũthĩrĩria. Ĩkiuga atĩrĩ, "Hatirĩ
kĩndũ." Nake Elija akĩmĩĩra ĩcooke ho rĩngĩ na rĩngĩ
maita mũgwanja. **44** Riita rĩa mũgwanja ndungata ĩyo
ĩkĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ harĩ na gatu kanini kaigana guoko
kwa mũndũ karoimĩra kuuma iria-inĩ." Nĩ ũndũ ũcio
Elija akĩmĩĩra atĩrĩ, "Thiĩ ũkeere Ahabu atĩrĩ, 'Ohania
ngaari yaku ya ita, ũikũrũke ũtanahingĩrĩrio nĩ mbura.'"
45 Hĩndĩ ĩyo igũrũ rĩgĩthimba nĩ ũndũ wa matu, na
rũhuho rũkĩhurutana, gũkiura mbura nene, nake Ahabu
akĩhaica ngaari yake agĩthiĩ Jezireeli. **46** Naguo hinya
wa Jehova ũgĩũka igũrũ rĩa Elija, akĩĩhotora akĩrũmia
nguo yake na mũcibi, akĩhanyũka e mbere ya Ahabu, o
nginya Jezireeli.

19 Na rĩrĩ, Ahabu akĩĩra Jezebeli ũrĩa wothe Elija
eekĩte, o na ũrĩa ooragithĩtie anabii othe a Baali
na rũhiũ rwa njora. **2** Nĩ ũndũ ũcio Jezebeli agĩtũmĩra
Elija mũndũ akamwĩre atĩrĩ, "Ngai ciakwa iroothũũra
o na ikĩrĩrĩrie gũthũũra, angĩkorwo ihinda ta rĩrĩ
rũciũ, ndigatũma muoyo waku ũhaane ta wa ũmwe
wa anabii acio ũrooragire." **3** Elija agĩĩtigĩra akĩũra
nĩguo ahonokie muoyo wake. Aakinya Birishiba kũu
Juda, agĩtiga ndungata yake kuo, **4** nowe mwene,
agĩthiĩ rũgendo rwa mũthenya ũmwe na kũu werũ-inĩ.
Agĩkinya mũtĩ-inĩ wa mwethia, agĩikara thĩ kĩĩruru-inĩ
kĩaguo, akĩhooya akue. Akiuga atĩrĩ, "Jehova, nĩnyonete
mathĩĩna ma kũnjigana. Oya muoyo wakwa; niĩ ndirĩ
mwega gũkĩra maithe makwa ma tene." **5** Agĩkoma
toro hau rungu rwa mũtĩ ũcio. O rĩmwe mũraika
akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũkĩra ũrĩe." **6** Akĩĩhũgũra,
na hau mũtwe-inĩ wake haarĩ na mũgate wahĩhĩtio na
makara mahiũ, na nĩ haarĩ na ndigithũ yarĩ na maaĩ.
Akĩrĩa na akĩnyua, agĩcooka agĩkoma rĩngĩ. **7** Mũraika
ũcio wa Jehova akĩmũkora hĩndĩ ya keerĩ, akĩmũhutia,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũkĩra ũrĩe nĩgũkorwo rũgendo rũrĩa
rũrĩ mbere yaku nĩ rũraihu mũno." **8** Nĩ ũndũ ũcio
agĩũkĩra akĩrĩa na akĩnyua. Akĩgĩa na hinya nĩ ũndũ

wa irio icio, agĩthiĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na
ũtukũ, nginya agĩkinya Horebu, kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. **9**
Kũu agĩthiĩ agĩtoonya ngurunga, akĩraara ho. Nakĩo
kiugo kĩa Jehova gĩkĩmũkinyĩra, akĩũrio atĩrĩ, "Elija,
ũreka atĩa haha?" **10** Nake agĩcookia atĩrĩ, "Niĩ ngoretwo
ndĩ na kĩyo kĩnene nĩ ũndũ wa Jehova Ngai Mwene-
Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrĩkanĩro
gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makooraga
anabii aku na rũhiũ rwa njora. No niĩ nyiki ndigarĩte,
na rĩu o na niĩ nĩmarageria kũnjũraga." **11** Nake Jehova
akĩmwĩra atĩrĩ, "Uma ũthiĩ ũrũgame kĩrĩma-inĩ mbere
ya Jehova, nĩgũkorwo Jehova akiriĩ kũhĩtũkĩra ho."
Hĩndĩ ĩyo rũhuho rũnene rwa hinya rũgĩatũranga irĩma
na rũgĩthethera mahiga mbere ya Jehova, no Jehova
ndaarĩ rũhuho-inĩ rũu. Thuutha wa rũhuho gũkĩgĩa
gĩthingithia, no Jehova ndaarĩ gĩthingithia-inĩ kĩu. **12**
Thuutha wa gĩthingithia gũgĩũka mwaki, no Jehova
ndaarĩ mwaki-inĩ ũcio, na thuutha wa mwaki ũcio
gũgĩũka mũgambo mũceke, mũhooreru. **13** Rĩrĩa Elija
aiguire mũgambo ũcio, akĩguucia nguo yake akĩhumbĩra
ũthiũ, na akiuma akĩrũgama mũromo-inĩ wa ngurunga.
Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkĩmũũria atĩrĩ, "Elija, ũreka atĩa
haha?" **14** Nake agĩcookia atĩrĩ, "Niĩ ngoretwo ndĩ na
kĩyo kĩnene nĩ ũndũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-
Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrĩkanĩro gĩaku,
makamomora igongona ciaku, na makooraga anabii aku
na rũhiũ rwa njora. No niĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na
niĩ nĩmarageria kũnjũraga." **15** Jehova akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ũkĩra ũcookere o njĩra ĩrĩa wokĩire, ũthiĩ nginya Werũ
wa Dameski. Wakinya kuo-rĩ, ũitĩrĩrie Hazaeli maguta
atuĩke mũthamaki wa Suriata. **16** Ũcooke ũitĩrĩrie
Jehu mũrũ wa Nimushi maguta atuĩke mũthamaki wa
Isiraeli, na ũitĩrĩrie Elisha mũrũ wa Shafatu wa kuuma
Abeli-Mehola maguta nĩguo atuĩke mũnabii ithenya
rĩaku. **17** Jehu nĩakooraga ũrĩa wothe ũkaahonoka
rũhiũ rwa njora rwa Hazaeli, nake Elisha nĩakooraga
ũrĩa wothe ũkaahonoka rũhiũ rwa njora rwa Jehu. **18**
Na rĩrĩ, nĩndĩtigĩirie ngiri mũgwanja thĩinĩ wa Isiraeli,
othe arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu, na matarĩ
maamĩmumunya." **19** Nĩ ũndũ ũcio Elija akiuma kũu,
agĩthiĩ agĩkora Elisha mũrũ wa Shafatu. Aaciimbaga na
ndegwa ikũmi na igĩrĩ ciohanĩtio na macooki igĩrĩ igĩrĩ,
nowe aatwarithagia icooki rĩa ikũmi na meerĩ. Elija
agĩthiĩ harĩ we na akĩmũikĩria nguo yake ya igũrũ. **20**
Nake Elisha agĩtiganĩria ndegwa ciake akĩrũmĩrĩra Elija.
Akĩmwĩra atĩrĩ, "Njĩtĩkĩria ngoigĩre baba na maitũ ũhoro,
njooke njũke tũthiĩ nawe." Nake Elija akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Cooka, kaĩ arĩ atĩa ndagwĩka?" **21** Nĩ ũndũ ũcio
Elisha akĩmũtiga, agĩcooka. Akĩoya ndegwa icio ciake cia
macooki, agĩcithĩnja. Agĩakia mwaki na mĩraũ, akĩruga
nyama, agĩcihe andũ makĩrĩa. Thuutha ũcio akiumagara,
akĩrũmĩrĩra Elija, agĩtuĩka mũteithia wake.

20 Na rĩrĩ, Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata
agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake ciothe cia ita,
agĩtwarana hamwe na athamaki mĩrongo ĩtatũ na
eerĩ, marĩ na mbarathi na ngaari cia ita, akĩambata
akĩrigiicĩria itũũra rĩa Samaria na akĩrĩtharĩkĩra. **2**
Agĩtũma andũ mathiĩ itũũra rĩu inene kũrĩ Ahabu
mũthamaki wa Isiraeli, makamwĩre atĩrĩ, "Beni-Hadadi
ekuuga ũũ: **3** 'Betha na thahabu ciaku nĩ ciakwa, nao
atumia aku na ciana ciaku, arĩa ega mũno, nĩ akwa.'" **4**
Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũcookeria atĩrĩ, "O
ũguo uugĩte, wee mũthamaki mwathi wakwa-rĩ, niĩ
mwene ndĩ waku, na kĩrĩa gĩothe ndĩ nakĩo nĩ gĩaku." **5**
Nao andũ acio maatũmĩtwo magĩcooka rĩngĩ makiuga
atĩrĩ, "Beni-Hadadi ekuuga ũũ: 'Ndaatũmanire ngĩenda
betha ciaku, na thahabu, na atumia aku, o na ciana
ciaku. **6** No ihinda ta rĩĩrĩ rũciũ nĩngatũma anene
akwa moke moiruurie nyũmba ya ũthamaki na nyũmba
cia anene aku. Nĩmagataha indo ciothe iria cia bata,
macikuue.'" **7** Mũthamaki wa Isiraeli agĩĩta athuuri
othe a bũrũri ũcio, akĩmeera atĩrĩ, "Githĩ mũtirona
atĩ mũndũ ũyũ nĩ haaro aracaria! Rĩrĩa aatũmanire
agĩĩtia atumia akwa na ciana ciakwa, na betha na
thahabu ciakwa-rĩ, niĩ ndiamũgiririe." **8** Athuuri na
andũ othe makĩmũcookeria atĩrĩ, "Tiga kũmũthikĩrĩria,
na ndũgetĩkĩre maũndũ macio mothe arenda." **9**
Nake agĩcookeria andũ acio maatũmĩtwo nĩ Beni-
Hadadi, akĩmeera atĩrĩ, "Ĩrai mũthamaki, mwathi wakwa
atĩrĩ, ndungata yaku nĩĩgwĩka maũndũ marĩa woririe
rĩa mbere, no ũndũ ũyũ ũrenda rĩu ndingĩwĩĩtĩkĩra."
Magĩthiĩ magĩcookeria Beni-Hadadi ũhoro ũcio. **10**
Ningĩ Beni-Hadadi agĩtũma ũhoro rĩngĩ kũrĩ Ahabu,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ngai iroothũũra na ikĩrĩrĩrie gũthũũra,
kũngĩtigara rũkũngũ Samaria rũiganu rwa kũhe andũ
akwa o mũndũ ngundi ĩmwe." **11** Mũthamaki wa Isiraeli
agĩcookia atĩrĩ, "Mwĩrei ũũ: 'Mũndũ ũrĩa ũreyooha
indo cia mbaara ndaagĩrĩirwo nĩ gwĩtĩĩa ta mũndũ ũrĩa
ũraciruta.'" **12** Hĩndĩ ĩrĩa Beni-Hadadi aiguire ũhoro
ũcio rĩrĩa we na athamaki acio manyuuaga me hema-inĩ
ciao, agĩatha andũ ake akĩmeera atĩrĩ, "Mwĩhaarĩriei
gũtharĩkĩra Samaria." Nĩ ũndũ ũcio makĩĩhaarĩria
gũtharĩkĩra itũũra rĩu inene. **13** Ihinda rĩu mũnabii
agĩũka kũrĩ Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ: 'Nĩũrona ita rĩĩrĩ inene ũũ?
Nĩngũrĩneana moko-inĩ maku ũmũthĩ, nĩgeetha ũmenye
atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.'" **14** Nake Ahabu akĩũria atĩrĩ, "No
nũũ ũgwĩka ũguo?" Nake mũnabii ũcio akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ: Anene ethĩ arĩa matongoragia
mbũtũ cia bũrũri nĩo megwĩka ũguo." Ningĩ akĩũria
atĩrĩ, "Na nũũ ũkaambĩrĩria mbaara?" Nake mũnabii
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩwe ũkaamĩambĩrĩria." **15** Nĩ
ũndũ ũcio Ahabu agĩĩta anene arĩa ethĩ 232 arĩa
maatongoragia mbũtũ cia bũrũri. Ningĩ agĩcookanĩrĩria
andũ acio angĩ a andũ a Isiraeli othe maarĩ 7,000.
16 Nao makiumagara mĩaraho hĩndĩ ĩrĩa Beni-Hadadi
na athamaki acio mĩrongo ĩtatũ na eerĩ arĩa maarĩ
rũmwe nake, maanyuuaga njoohi marĩ hema-inĩ ciao.
17 Anene acio ethĩ maatongoragia mbũtũ cia bũrũri nĩo
maathiire mbere. Hĩndĩ ĩyo Beni-Hadadi nĩatũmĩte andũ
a gũthigaana, nao makĩmũrehere ũhoro atĩrĩ, "Nĩ kũrĩ
na andũ marooka moimĩte Samaria." **18** Nake akiuga
atĩrĩ, "Angĩkorwo mokĩte na thayũ-rĩ, manyiitei marĩ
muoyo; angĩkorwo nĩ mbaara ya marehe-rĩ, manyiitei
marĩ muoyo." **19** Anene acio ethĩ atongoria a mbũtũ cia
bũrũri makiumagara kuuma itũũra-inĩ marũmĩrĩirwo
nĩ mbũtũ ya ita, **20** na o mũndũ akĩũraga thũ yake. Nĩ
ũndũ ũcio Asuriata makĩũra maingatithĩtio nĩ andũ a
Isiraeli. No Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata akĩũra

ahaicĩte mbarathi me na andũ amwe ake arĩa ahaici
a mbarathi. **21** Mũthamaki wa Isiraeli akĩmatindĩka
na agĩtooria mbarathi na ngaari cia ita, akĩũraga
Asuriata aingĩ mũno. **22** Thuutha ũcio mũnabii agĩkora
mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, "Wĩhaarĩrie
wega, na woone ũrĩa kwagĩrĩire nĩ gwĩkwo, tondũ kĩmera
kĩrĩa gĩgũũka mũthamaki wa Suriata nĩagagũtharĩkĩra
rĩngĩ." **23** Ihinda-inĩ rĩu anene a mũthamaki wa Suriata
makĩmũtaara atĩrĩ, "Ngai cia andũ a Isiraeli nĩ ngai
cia irĩma-inĩ. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire matũkĩrie hinya. No
tũngĩhũũrana nao werũ-inĩ, ti-itherũ nĩtũkamakĩria
hinya. **24** Ĩka atĩrĩ: Eheria athamaki othe kuuma
mbũtũ-inĩ ciao, na ũmakũũranie na anene angĩ. **25** No
nginya warahũre ita ta rĩrĩa wateire, mbarathi o harĩ
mbarathi, na ngaari ya ita harĩ o ngaari ya ita, nĩgeetha
tũhote kũrũa na Isiraeli werũ-inĩ. Ti-itherũ hĩndĩ ĩyo
nĩ tũgaakorwo tũrĩ na hinya kũmakĩra." Mũthamaki
agĩĩtĩkania nao na agĩĩka o ũguo. **26** Kĩmera kĩrĩa
kĩarũmĩrĩire gĩakinya-rĩ, Beni-Hadadi agĩcookanĩrĩria
Asuriata, magĩthiĩ Afeki makarũe na andũ a Isiraeli.
27 Rĩrĩa andũ a Isiraeli o nao maacookanĩrĩirio na
makĩneo indo ciothe, makiumagara magatũngane nao.
Andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao ing'ethanĩire nao
matariĩ ta tũrũũru twĩrĩ twa mbũri. Hĩndĩ ĩyo Asuriata
maiyũrĩte bũrũri ũcio wothe. **28** Mũndũ wa Ngai agĩũka,
akĩĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ:
'Tondũ Asuriata mareciiria Jehova nĩ ngai wa irĩma-inĩ
na ti ngai wa ituamba-inĩ-rĩ, nĩngũneana mbũtũ ĩno
nene ũũ moko-inĩ maku, nawe ũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ
Jehova.'" **29** Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja maikarire
mambĩte hema ciao mang'ethanĩire, na mũthenya
wa mũgwanja makĩambĩrĩria mbaara. Andũ a Isiraeli
makĩũraga thigari 100,000 cia magũrũ cia Asuriata,
mũthenya ũmwe. **30** Acio angĩ makĩũrĩra itũũra inene rĩa
Afeki, kũrĩa rũthingo rwagwĩrĩire andũ ao 27,000. Nake
Beni-Hadadi akĩũrĩra itũũra inene akĩĩhitha kanyũmba
ga thĩinĩ. **31** Anene ake makĩmwĩra atĩrĩ, "Ta rora,
nĩtũiguĩte atĩ athamaki a nyũmba ya Isiraeli nĩ marĩ tha.
Twĩtĩkĩrie tũthiĩ kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli twĩhotorete
nguo cia makũnia njohero na twĩrigiicĩirie mĩhĩndo
mĩtwe iitũ. No gũkorwo nĩagetĩkĩra kũhonokia muoyo
waku." **32** Makĩĩhotora nguo cia makũnia njohero,
na makĩrigiicĩria mĩhĩndo mĩtwe yao, magĩthiĩ kũrĩ
mũthamaki wa Isiraeli, makĩmwĩra atĩrĩ, "Ndungata
yaku Beni-Hadadi egũkwĩra atĩrĩ, 'Ndagũthaitha reke
ndũũre muoyo.'" Nake mũthamaki akĩmooria atĩrĩ,
"Arĩ o muoyo? Ũcio-rĩ, nĩ mũrũ wa baba." **33** Andũ
acio makĩigua ũguo meerwo taarĩ kĩmenyithia kĩega,
makĩgwatĩria kiugo gĩake, makiuga atĩrĩ, "Ĩĩ nĩguo,
Beni-Hadadi nĩ mũrũ wa thoguo." Mũthamaki akiuga
atĩrĩ, "Thiĩi mũmũrehe." Rĩrĩa Beni-Hadadi oimĩrire,
Ahabu akĩmũingĩria ngaari-inĩ yake ya ita. **34** Beni-
Hadadi akĩĩra Mũthamaki Ahabu atĩrĩ, "Nĩngũgũcookeria
matũũra marĩa baba aatunyire thoguo, nawe ũthondeke
kũndũ kwa wonjoria thĩinĩ wa Dameski, o ta ũrĩa baba
eekĩte Samaria." Nake Ahabu akiuga atĩrĩ, "Kũngĩgĩa na
kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano witũ nawe, nĩngũrekereria ũthiĩ."
Nĩ ũndũ ũcio magĩthondeka kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano,
akĩmwĩtĩkĩria athiĩ. **35** Na ũndũ wa kiugo kĩa Jehova,
mũndũ ũmwe wa ariũ a anabii nĩerire mũndũ wa thiritũ
yake atĩrĩ, "Ngũtha na mũtĩ waku wa mbaara," no
mũndũ ũcio akĩrega. **36** Nĩ ũndũ ũcio mũnabii akĩmwĩra
atĩrĩ, "Tondũ ndũnathĩkĩra Jehova-rĩ, wathiĩ wandiga o
ũguo nĩũkũũragwo nĩ mũrũũthi." Na thuutha wa mũndũ
ũcio gũthiĩ-rĩ, agĩkorwo nĩ mũrũũthi, ũkĩmũũraga. **37**
Ningĩ mũnabii akĩona mũndũ ũngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ndagũthaitha ngũtha," nake mũndũ ũcio akĩmũgũtha
na akĩmũtiihia. **38** Mũnabii agĩthiĩ, akĩrũgama mũkĩra-
inĩ wa njĩra etereire mũthamaki. Ehumbĩrĩte maitho
na gĩtambaya kĩa mũtwe nĩguo ndakamenyeke. **39** Na
rĩrĩa mũthamaki aahĩtũkaga-rĩ, mũnabii ũcio akĩmwĩta,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Niĩ ndungata yaku ndĩrathiĩte harĩa
mbaara ĩneneheire, nake mũndũ ũmwe arooka kũrĩ niĩ
arĩ na mũndũ mũtahe, aranjĩĩra atĩrĩ, 'Rangĩra mũndũ
ũyũ, na angĩũra, wee nĩwe ũkooragwo handũ hake, kana
ũrĩhe taranda ĩmwe ya betha.' **40** Hĩndĩ ĩrĩa ndungata
yaku yagĩire na mĩhang'o ya haha na harĩa mũndũ
ũcio akĩũra." Mũthamaki wa Isiraeli akiuga atĩrĩ, "Rĩu
nĩrĩo ituĩro rĩaku, o ta ũguo wee mwene woiga." **41**
Hĩndĩ ĩyo mũnabii akĩeheria gĩtambaya maitho-inĩ na
ihenya, nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũmenya atĩ nĩ
ũmwe wa anabii. **42** Akĩĩra mũthamaki atĩrĩ, "Jehova
ekuuga ũũ: 'Niũrekereirie mũndũ ũrĩa niĩ ndĩratuĩte atĩ
no nginya akue. Nĩ ũndũ ũcio wee nĩwe ũgũkua handũ
hake, nao andũ aku mooragwo handũ ha andũ ake.'" **43**
Mũthamaki wa Isiraeli agĩthiĩ Samaria nyũmba-inĩ yake
ya ũthamaki athitĩtie gĩthiithi na arĩ mũrakaru.

21 Na rĩrĩ, thuutha ũcio gũkĩgĩa na ũndũ wakoniĩ
mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ũrĩa
Mũjezireeli. Mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ warĩ kũu
Jezireeli, hakuhĩ na nyũmba ya ũthamaki ya Ahabu
mũthamaki wa Samaria. **2** Nake Ahabu akĩĩra Nabothu
atĩrĩ, "He mũgũnda waku wa mĩthabibũ haandage
mboga, tondũ ũrĩ hakuhĩ na nyũmba yakwa ya ũthamaki.
Nĩngũgũkũũranĩria na mũgũnda ũngĩ wa mĩthabibũ
mwega gũkĩra ũyũ, kana ũngĩona arĩ wega, no ngũhe
mbeeca ciiganĩte thogora waguo." **3** No Nabothu
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Jehova arogiria ngũhe igai rĩa
maithe makwa." **4** Nĩ ũndũ ũcio Ahabu akĩinũka
athitĩtie gĩthiithi na arĩ mũrakaru, tondũ Nabothu ũrĩa
Mũjezireeli nĩamwĩrire atĩrĩ, "Ndingĩkũhe igai rĩa maithe
makwa." Agĩkoma ũrĩrĩ wake ang'athĩtie na akĩrega kũrĩa
irio. **5** Nake Jezebeli mũtumia wake akĩingĩra akĩmũũria
atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtukie gĩthiithi? Ũrarega kũrĩa irio
nĩkĩ?" **6** Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ tondũ njĩĩrire
Nabothu ũrĩa Mũjezireeli atĩrĩ, 'Nyenderia mũgũnda
waku wa mĩthabibũ, kana ũngĩona kwagĩrĩire, ngũhe
mũgũnda ũngĩ wa mĩthabibũ handũ haguo.' No anjĩĩra
atĩrĩ, 'Ndingĩkũhe mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ.'" **7**
Jezebeli mũtumia wake akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũguo nĩguo
ũgwĩka arĩ we mũthamaki wa Isiraeli? Ũkĩra ũrĩe! Kena.
Nĩ niĩ ngũkũhe mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ũcio
Mũjezireeli." **8** Nĩ ũndũ ũcio akĩandĩka marũa na rĩĩtwa
rĩa Ahabu, na akĩmahũũra mũhũũri wake, akĩmatũma
kũrĩ athuuri na anene arĩa maatũũranagia na Nabothu
itũũra-inĩ rĩake inene. **9** Marũa-inĩ macio aandĩkĩte
ũũ: "Anĩrĩrai mũthenya wa kwĩhinga kũrĩa irio, na
mũikarĩrie Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ ka andũ.
10 No mũige imaramari igĩrĩ imũng'etheire, mũciĩre

irute ũira wa atĩ nĩarumĩte Ngai na akaruma mũthamaki.
Mũcooke mũmuumie nja ya itũũra mũmũhũre na
mahiga nyuguto nginya akue." **11** Nĩ ũndũ ũcio athuuri
na anene arĩa maatũũraga itũũra-inĩ inene rĩa Nabothu
magĩĩka o ta ũrĩa Jezebeli aathanĩte marũa-inĩ macio
aamaandĩkĩire. **12** Makĩanĩrĩra mũthenya wa kwĩhinga
kũrĩa irio, na magĩikarĩria Nabothu handũ ekuoneka,
gatagatĩ-inĩ ka andũ. **13** Ningĩ imaramari igĩrĩ igĩikara
imũng'etheire, na ikĩruta thitango ya gũũkĩrĩra Nabothu
mbere ya andũ, ikiuga atĩrĩ, "Nabothu nĩarumĩte Ngai, na
akaruma mũthamaki." Nĩ ũndũ ũcio makĩmuumia nja ya
itũũra inene, makĩmũhũũra na mahiga nyuguto nginya
agĩkua. **14** Magĩcooka magĩtwara ũhoro kũrĩ Jezebeli,
makĩmwĩra atĩrĩ, "Nabothu nĩmũhũũre na mahiga
nyuguto na nĩ mũkuũ." **15** Jezebeli aarĩkia kũigua
atĩ Nabothu nĩahũrĩtwo na mahiga nyuguto agakua-
rĩ, akĩĩra Ahabu atĩrĩ "Ũkĩra wĩgwatĩre mũgũnda wa
mĩthabibũ wa Nabothu ũrĩa Mũjezireeli ũcio araregete
gũkwenderia. Ndarĩ muoyo, nĩakuĩte." **16** Hĩndĩ ĩrĩa
Ahabu aiguire atĩ Nabothu nĩakuĩte, agĩũkĩra, agĩikũrũka
akegwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu. **17** Na
rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũrĩa Mũtishibi
akĩĩrwo atĩrĩ, **18** "Ikũrũka ũgatũnge Ahabu mũthamaki
wa Isiraeli, ũrĩa wathanaga Samaria. Rĩu arĩ mũgũnda-
inĩ wa mĩthabibũ wa Nabothu kũrĩa athiĩte kwĩgwatĩra
mũgũnda ũcio ũtuĩke wake. **19** Mwĩre atĩrĩ, 'Jehova
ekuuga ũũ: Githĩ ndũũragĩte mũndũ na ũkaamũtunya
indo ciake?' Ningĩ ũmwĩre atĩrĩ, 'Jehova ekuuga ũũ:
Handũ harĩa ngui iracũnĩire thakame ya Nabothu-rĩ,
hau no ho ngui igaacũnĩra thakame yaku, ĩĩ, yaku wee
mwene!'" **20** Nake Ahabu akĩĩra Elija atĩrĩ, "Wee thũ
yakwa, anga nĩwangora!" Nake Elija agĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ,
nĩndagũkora, tondũ nĩwĩrutĩire gwĩka ũũru maitho-inĩ
ma Jehova. **21** 'Na rĩrĩ, nĩngũkũrehere mwanangĩko.
Nĩngũniina njiaro ciaku, na niinĩre Ahabu ciana ciothe
cia arũme thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana ũrĩa
ũtarĩ ngombo. **22** Nĩngatũma nyũmba yaku ĩhaane
o ta ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na ta ya Baasha
mũrũ wa Ahija, tondũ nĩũndakarĩtie na ũgatũma Isiraeli
mehie.' **23** "Naguo ũhoro ũkonii Jezebeli, Jehova ekuuga
ũũ: 'Ngui nĩigatambuurangĩra Jezebeli rũthingo-inĩ
rwa Jezireeli.' **24** "Andũ a Ahabu arĩa magaakuĩra
itũũra-inĩ, makaarĩĩo nĩ ngui. Nao arĩa magaakuĩra
mĩgũnda-inĩ makaarĩĩo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ." **25** (Na
rĩrĩ, gũtirĩ kuoneka mũndũ ta Ahabu werutĩire gwĩka
ũũru maitho-inĩ ma Jehova, aringĩrĩirio nĩ mũtumia
wake Jezebeli. **26** Mĩtugo yake yarĩ mĩũru mũno nĩ
ũndũ wa kũrũmĩrĩra mĩhianano ya kũhooywo ta ũrĩa
Aamori meekaga, arĩa Jehova aingatire akĩmeheria
mbere ya Isiraeli.) **27** Hĩndĩ ĩrĩa Ahabu aiguire ciugo
icio, agĩtarũranga nguo ciake, akĩĩhumba nguo ya ikũnia
na akĩĩhinga kũrĩa irio. Aakomaga ehumbĩte nguo ya
ikũnia na agathiiaga enyiihĩtie. **28** Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa
Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũrĩa Mũtishibi, akĩũrio atĩrĩ: **29**
"Nĩwonete ũrĩa Ahabu enyiihĩtie mbere yakwa? Tondũ
we nĩenyiihĩtie, ndikarehe mwanangĩko ũyũ matukũ-inĩ
make, no nĩngaũrehere nyũmba yake matukũ-inĩ ma
mũriũ."

22 Na rĩrĩ, kwa ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ gũtiarĩ na
mbaara gatagatĩ ga Suriata na Isiraeli. **2** No
mwaka-inĩ wa gatatũ, Jehoshafatu mũthamaki wa Juda
agĩikũrũka, agĩthiĩ gũceerera mũthamaki wa Isiraeli.
3 Mũthamaki wa Isiraeli nĩakoretwo eera anene ake
atĩrĩ, "Githĩ mũtiũĩ atĩ Ramothu-Gileadi nĩ itũũra riitũ,
na gũtirĩ ũndũ tũreka wa kũrĩoya rĩngĩ kuuma kũrĩ
mũthamaki wa Suriata?" **4** Nĩ ũndũ ũcio akĩũria
Jehoshafatu atĩrĩ, "Nĩũgũthiĩ na niĩ tũkahũũranĩre itũũra
rĩa Ramothu-Gileadi?" Nake Jehoshafatu agĩcookeria
mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, "Niĩ nawe tũrĩ ũndũ
ũmwe, andũ akwa no ta andũ aku, na mbarathi
ciakwa no ta mbarathi ciaku." **5** No Jehoshafatu
agĩcooka akĩĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, "Amba
ũtuĩrie na ũmenye ũtaaro wa Jehova." **6** Nĩ ũndũ ũcio
mũthamaki wa Isiraeli agĩcookanĩrĩria anabii hamwe,
nao maarĩ anabii ta magana mana, akĩmooria atĩrĩ,
"Thiĩ ngahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana
ndigathiĩ?" Makĩmũcookeria atĩrĩ, "Thiĩ, nĩgũkorwo
Jehova nĩekũneana itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki."
7 Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, "Kaĩ gũkũ gũtarĩ
mũnabii wa Jehova ũrĩa tũngĩtuĩria ũhoro kuuma kũrĩ
we?" **8** Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu
atĩrĩ, "Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe ũrĩa ũngĩtũtuĩrĩria ũhoro
kuuma kũrĩ Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ
hĩndĩ andathagĩra ũndũ mwega, no maũndũ mooru
hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaya mũrũ wa Imula." No
Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ, "Mũthamaki ndagĩrĩirwo
nĩ kuuga ũguo." **9** Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa
Isiraeli agĩĩta ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ndehera Mikaya mũrũ wa Imula narua." **10** Hĩndĩ ĩyo
mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa
Juda mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki na magaikarĩra
itĩ ciao cia ũnene hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, itoonyero-
inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩa Samaria, nao anabii othe
maarĩ ho makĩratha me mbere yao. **11** Na rĩrĩ, Zedekia
mũrũ wa Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩgera, nake
akiuga atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ: 'Ici nĩcio mũgatheeca
Asuriata nacio nginya mũmaniine.'" **12** Nao anabii
acio angĩ othe maarathaga o ũndũ ũmwe, makoiga
atĩrĩ, "Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩũgũtooria, tondũ
Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki." **13**
Mũndũ ũrĩa watũmĩtwo ageete Mikaya akĩmwĩra ũũ,
"Atĩrĩrĩ, anabii arĩa angĩ othe maarĩtie o ta mũndũ
ũmwe, nao mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke
kiugo gĩaku gĩĩtĩkanie na kĩao, na warie ũndũ mwega."
14 Nowe Mikaya akiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta ũrĩa
Jehova atũũraga muoyo, niĩ ngũmwĩra o ũrĩa Jehova
ekũnjĩĩra." **15** Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki
akĩmũũria atĩrĩ, "Mikaya, tũthiĩ tũkahũũranĩre itũũra
rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathiĩ?" Nake Mikaya
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Rĩtharĩkĩre na ũhootane, tondũ
Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki." **16**
Mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ maita maigana ngũtũũra
ngwĩhĩtithagia ndũkae kũnjĩĩra ũhoro ũngĩ, tiga ũhoro
wa ma thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jehova?" **17** Nake Mikaya
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndĩronire andũ a Isiraeli othe
mahurunjũkĩire irĩma-inĩ ta ng'ondu itarĩ na mũrĩithi,
nake Jehova aroiga atĩrĩ, 'Andũ aya matirĩ na mwathi. O
mũndũ nĩarekwo ainũke gwake na thayũ.'" **18** Nake

mũthamaki wa Isiraeli akĩĩra Jehoshafatu atĩrĩ, "Githĩ
ndikwĩrire atĩ ndarĩ hĩndĩ angĩndathĩra ũhoro mwega,
tiga o ũrĩa mũũru?" **19** Mikaya agĩthiĩ na mbere,
akiuga atĩrĩ, "Nĩ ũndũ ũcio thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova:
Ndĩronire Jehova aikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa ũnene arĩ
na mbũtũ yothe ya igũrũ ĩrũgamĩte ĩmũthiũrũkĩirie
mwena wa ũrĩo na wa ũmotho. **20** Nake Jehova akĩũria
atĩrĩ, 'Nũũ ũkũheenereria Ahabu nĩguo atharĩkĩre
Ramothu-Gileadi, nĩgeetha athiĩ agakuĩre kuo?' "Ũmwe
akiuga ũũ, na ũrĩa ũngĩ ũũ. **21** Marigĩrĩrio-inĩ roho
ũmwe ũkiumĩra, ũkĩrũgama mbere ya Jehova, ũkiuga
atĩrĩ, 'Nĩ niĩ ngũmũheenereria.' **22** "Jehova akĩũria
atĩrĩ, 'Ũkũmũheenereria atĩa?' "Naguo ũkiuga atĩrĩ,
'Nĩgũthiĩ ngũthiĩ nduĩke roho wa maheeni tũnua-inĩ twa
anabii ake othe.' "Jehova akiuga atĩrĩ, 'Wee nĩũkũhota
kũmũheenereria. Thiĩ ũgeeke ũguo.' **23** "Nĩ ũndũ ũcio
Jehova nĩekĩrĩte roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii
aya aku othe. Jehova nĩagwathĩrĩirie mwanangĩko."
24 Hĩndĩ ĩyo Zedekia mũrũ wa Kenaana agĩkuhĩrĩria
na akĩgũtha Mikaya rũhĩ rwa ũthiũ. Akĩmũũria atĩrĩ,
"Kaĩ roho wa Jehova aragereire kũ rĩrĩa aroimire
kũrĩ niĩ, nĩguo aarie nawe?" **25** Mikaya agĩcookia
atĩrĩ, "Nĩũkamenya mũthenya ũrĩa ũgaathiĩ kwĩhitha
kanyũmba ka na thĩinĩ." **26** Mũthamaki wa Isiraeli
agĩathana, akiuga atĩrĩ, "Oyai Mikaya mũmũcookie kũrĩ
Amoni mwathi wa itũũra inene, na kũrĩ Joashu mũrũ
wa mũthamaki, **27** na muge atĩrĩ, 'Mũthamaki ekuuga
ũũ: Mũndũ ũyũ nĩaikio njeera na ndakaheo kĩndũ gĩa
kũrĩa tiga mũgate na maaĩ, nginya rĩrĩa ngaacooka
na thayũ.'" **28** Mikaya akiuga atĩrĩ, "Ũngĩgaacooka
na thayũ-rĩ, no gũtuĩkire atĩ Jehova ndaarĩtie na niĩ."
Agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Iguai ũhoro wakwa, inyuĩ
andũ aya inyuothe!" **29** Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa
Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda makĩambata
nginya Ramothu-Gileadi. **30** Nake mũthamaki wa
Isiraeli akĩĩra Jehoshafatu atĩrĩ, "Nĩngũtoonya mbaara-
inĩ ndĩĩgarũrĩte ndikamenyeke, no wee wĩkĩre nguo
cia ũthamaki." Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli
akĩĩgarũra ndakamenyeke na agĩtoonya mbaara-inĩ.
31 Na rĩrĩ, mũthamaki wa Suriata nĩathĩte anene ake
mĩrongo ĩtatũ na eerĩ a ngaari cia ita, akoiga atĩrĩ,
"Mũtikarũe na mũndũ o na ũmwe, mũnene kana
mũnini, tiga o mũthamaki wa Isiraeli." **32** Rĩrĩa anene a
mbũtũ cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magĩĩciiria
atĩrĩ, "Ti-itherũ ũyũ nĩwe mũthamaki wa Isiraeli"
Nĩ ũndũ ũcio makĩgarũrũka mamũtharĩkĩre, no rĩrĩa
Jehoshafatu aakaire-rĩ, **33** anene acio a ngaari cia ita
makĩona atĩ ũcio ti mũthamaki wa Isiraeli, magĩtiga
kũmũingatithia. **34** No mũndũ ũmwe akĩgeeta ũta wake,
agĩikia mũguĩ o ro ũguo, naguo ũkĩratha mũthamaki
wa Isiraeli o gatagatĩ-inĩ ka magathĩkanĩrio ma nguo
yake ya mbaara. Nake mũthamaki akĩĩra mũtwarithia
wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, "Garũra ngaari ũndute
mbaara-inĩ. Nĩndagurario." **35** Nayo mbaara ĩkĩneneha,
ĩgĩthiĩ na mbere mũthenya wothe, nake mũthamaki
agĩikara anyiitĩrĩirwo ngaari-inĩ yake ya ita ang'etheire
Asuriata. Nayo thakame ĩkiura kuuma kĩronda gĩake
hau aagurarĩtio, ĩgĩitĩka ngaari-inĩ ya ita, na hwaĩ-inĩ
ũcio agĩkua. **36** Riũa rĩgĩthũa, gũkĩanĩrĩrwo kũrĩ mbũtũ
cia ita, ikĩĩrwo atĩrĩ, "O mũndũ nĩainũke itũũra rĩake;
o mũndũ nĩacooke bũrũri wake!" **37** Nĩ ũndũ ũcio
mũthamaki wa Isiraeli agĩkua na agĩtwarwo Samaria,
makĩmũthika kuo. **38** Nao magĩthambĩria ngaari ĩyo ya
ita karia-inĩ ga Samaria, (harĩa maraya meethambagĩra),
nacio ngui igĩcũna thakame yake, o ta ũrĩa kiugo kĩa
Jehova kĩoigĩte. **39** Namo maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ
wathani wa Ahabu, hamwe na maũndũ marĩa we eekire,
na nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa aakithirie na ĩkĩgemio
na mĩguongo, o na matũũra marĩa airigire na thingo
cia hinya, githĩ maũndũ macio matiandĩkĩtwo ibuku-
inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? **40** Ahabu
akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Ahazia
agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **41** Jehoshafatu mũrũ
wa Asa aatuĩkire mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa
ĩna wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli. **42** Jehoshafatu
aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtano rĩrĩa
aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu
mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano. Nyina eetagwo Azuba
mwarĩ wa Shilihi. **43** No maũndũ-inĩ mothe, aarũmĩrĩire
mĩthiĩre ya ithe Asa na ndarĩ hĩndĩ aatiganire nayo;
nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova.
O na kũrĩ ũguo-rĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo,
nao andũ magĩthiĩ na mbere kũrutĩra magongona na
gũcinĩra ũbumba kuo. **44** Ningĩ Jehoshafatu magĩikara
marĩ na thayũ na mũthamaki wa Isiraeli. **45** Maũndũ
marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoshafatu, na
maũndũ marĩa aahingirie, o na ũhootani wake mbaara-
inĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma
athamaki a Juda? **46** Nake akĩniina bũrũri-inĩ arũme arĩa
maahũũraga ũmaraya na arũme arĩa angĩ mahooero-
inĩ, arĩa maatigaire kuo kuuma hĩndĩ ya ũthamaki
wa ithe Asa. **47** Hĩndĩ ĩyo gũtiarĩ mũthamaki Edomu;
mũnini wa mũthamaki nĩwe waathanaga. **48** Nake
Jehoshafatu nĩaakire marikabu nyingĩ cia wonjoria,
cia gũthiĩ kũgĩĩra thahabu Ofiri, no itiigana gũthiĩ,
tondũ nĩcioinĩkangĩire kũu Ezioni-Geberi. **49** Hĩndĩ ĩyo
Ahazia mũrũ wa Ahabu akĩĩra Jehoshafatu atĩrĩ, "Ĩtĩkĩria
andũ akwa matherere hamwe na andũ aku," nowe
Jehoshafatu akĩrega. **50** Nake Jehoshafatu akĩhurũka
hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra-
inĩ rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoramu agĩthamaka
ithenya rĩake. **51** Ahazia mũrũ wa Ahabu aatuĩkire
mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa
ikũmi na mũgwanja wa Jehoshafatu, mũthamaki wa
Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka ĩĩrĩ. **52** Nake
agĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, tondũ
nĩarũmĩrĩire mĩthiĩre ya ithe na nyina na mĩthiĩre ya
Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũrĩa watũmire Isiraeli
mehie. **53** Nake agĩtungatĩra Baali, akĩmĩinamĩrĩra
akĩmĩhooya, na akĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli o ta
ũrĩa ithe eekĩte.

2 Athamaki

1 Na rĩrĩ, thuutha wa gĩkuũ kĩa Ahabu, andũ a Moabi
makĩrega gwathĩkĩra Isiraeli. **2** Na rĩrĩ, Ahazia
nĩagwĩte kuuma ndirica-inĩ ya nyũmba yake ya igũrũ
kũu Samaria, akagurario. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma andũ,
akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi mũkoorie Baali-Zebubu, ngai ya
Ekironi, kana hihi nĩngũhona nguraro ici." **3** No mũraika
wa Jehova akĩĩra Elija ũrĩa Mũtishibi atĩrĩ, "Ambata,
ũthiĩ ũtũngane na andũ acio matũmĩtwo nĩ mũthamaki
wa Samaria, ũmoorie atĩrĩ, 'Nĩ Ngai gũtarĩ thĩinĩ wa
Isiraeli nĩguo mũthiĩ mũkahooe ũhoro kuuma kũrĩ Baali-
Zebubu, ngai ya Ekironi?' **4** Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga
ũũ: 'Ndũkuuma gĩtanda-inĩ hau ũkomete. Ti-itherũ
nĩũgũkua!'" Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩthiĩ. **5** Rĩrĩa andũ acio
maatũmĩtwo maacookire kũrĩ mũthamaki, akĩmooria
atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩatũma mũcooke?" **6** Nao makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Nĩ harĩ na mũndũ ũũkire gũtũtũnga, aatwĩra atĩrĩ,
'Cookai kũrĩ mũthamaki ũrĩa ũmũtũmĩte, mũmwĩre
atĩrĩ, "Jehova ekũũria atĩrĩ: Nĩ Ngai gũtarĩ thĩinĩ wa
Isiraeli nĩguo ũtũme andũ makahooe ũhoro kuuma kũrĩ
Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Nĩ ũndũ ũcio ndũkuuma
gĩtanda-inĩ hau ũkomete. Ti-itherũ nĩũgũkua!"'" **7**
Nake mũthamaki akĩmooria atĩrĩ, "Mũndũ ũcio ũũkire
kũmũtũnga na aamwĩra ũguo-rĩ, ekũhaanaga atĩa?"
8 Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ mũndũ wĩhumbĩte
nguo ya guoya, na akeoha mũcibi wa ngoothi njohero."
Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, "Ũcio oima Elija ũrĩa
Mũtishibi." **9** Nake agĩtũmĩra Elija mũnene wa thigari arĩ
na gĩkundi gĩake kĩa andũ mĩrongo ĩtano; mũnene ũcio
akĩambata kũrĩ Elija, ũrĩa waikarĩte gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee mũndũ wa Ngai, mũthamaki
ekuuga atĩrĩ, 'Ikũrũka!'" **10** Nake Elija agĩcookeria
mũnene ũcio atĩrĩ, "Akorwo ndĩ mũndũ wa Ngai-rĩ,
mwaki nĩũikũrũke uume igũrũ, ũgũcine hamwe na andũ
aya aku mĩrongo ĩtano!" Hĩndĩ o ĩyo mwaki ũgĩikũrũka
kuuma igũrũ, ũgĩcina mũnene ũcio hamwe na andũ
ake. **11** Ningĩ mũthamaki agĩtũmĩra Elija mũnene
ũngĩ wa thigari arĩ na andũ ake mĩrongo ĩtano. Nake
mũnene ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee mũndũ wa Ngai,
mũthamaki ekuuga atĩrĩ, 'Ikũrũka narua!'" **12** Nake
Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, "Akorwo ndĩ mũndũ wa Ngai-
rĩ, mwaki nĩũikũrũke uume igũrũ, ũgũcine hamwe na
andũ aya aku mĩrongo ĩtano!" Hĩndĩ ĩyo mwaki wa Ngai
ũgĩikũrũka kuuma igũrũ, ũgĩcina mũnene ũcio hamwe
na andũ ake mĩrongo ĩtano. **13** Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki
agĩtũma mũnene wa gatatũ na andũ ake mĩrongo ĩtano.
Mũnene ũcio wa gatatũ akĩambata, agĩturia ndu mbere
ya Elija. Akĩmũthaitha, akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee mũndũ wa
Ngai, reke muoyo wakwa na wa andũ aya mĩrongo ĩtano
wonwo ũrĩ kĩndũ kĩrĩ bata nĩwe, ithuĩ ndungata ciaku!
14 Kĩone, mwaki nĩũikũrũkĩte kuuma igũrũ, na ũgacina
anene acio eerĩ a mbere hamwe na andũ ao. No rĩrĩ,
reke muoyo wakwa wonwo ũrĩ kĩndũ kĩrĩ bata nĩwe!" **15**
Nake mũraika wa Jehova akĩĩra Elija atĩrĩ, "Ikũrũkania
hamwe nake, na ndũkamwĩtigĩre." Nĩ ũndũ ũcio Elija
agĩũkĩra, agĩikũrũkania nake nginya kũrĩ mũthamaki.
16 Nake akĩĩra mũthamaki atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ:
Nĩ Ngai gũtarĩ thĩinĩ wa Isiraeli wa kũhooywo ũhoro
nĩwe, atĩ nĩkĩo ũgũtũma andũ makahooe ũhoro kũrĩ
Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Tondũ nĩwĩkĩte ũguo-
rĩ, ndũrĩ hĩndĩ ũkoima gĩtanda-inĩ kĩu ũkomeire. Ti-
itherũ nĩũgũkua!" **17** Nĩ ũndũ ũcio agĩkua, kũringana
na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija. Na tondũ
Ahazia ndaarĩ na mwana wa kahĩĩ-rĩ, Joramu nĩwe
watuĩkire mũthamaki ithenya rĩake mwaka-inĩ wa keerĩ
wa Jehoramu mũrũ wa Jehoshafatu mũthamaki wa Juda.
18 Maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa
Ahazia, na marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-
inĩ rĩa maũndũ ma ihinda rĩa athamaki a Isiraeli?

2 Hĩndĩ ĩrĩa Jehova aarĩ hakuhĩ kuoya Elija amũtware
igũrũ arĩ thĩinĩ wa kĩhuhũkanio kĩa rũhuho-rĩ, Elija
na Elisha maarĩ njĩra-inĩ makiuma Giligali. **2** Nake
Elija akĩĩra Elisha atĩrĩ, "Ikara haha; tondũ Jehova
nĩandũmĩte thiĩ Betheli." Nowe Elisha akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo na o ta
ũrĩa ũtũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndigũgũtiga" Nĩ ũndũ ũcio
magĩikũrũka magĩthiĩ Betheli. **3** Hĩndĩ ĩyo thiritũ ya
anabii a kũu Betheli magĩũka kũrĩ Elisha, makĩmũũria
atĩrĩ, "Nĩũmenyete atĩ Jehova nĩekuoya mwathi waku
amweherie harĩwe ũmũthĩ?" Nake Elisha akĩmacookeria
atĩrĩ, "Ĩĩ nĩnjũũĩ, no mũtikaarie ũhoro ũcio." **4** Ningĩ
Elija akĩmwĩra atĩrĩ, "Elisha, ikara haha; tondũ Jehova
nĩandũmĩte thiĩ Jeriko." Nake akĩmwĩra atĩrĩ, "Ti-itherũ
o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo na o ta ũrĩa wee
ũtũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndigũgũtiga." Nĩ ũndũ ũcio
magĩthiĩ Jeriko. **5** Nao andũ a thiritũ ya anabii a kũu
Jeriko magĩkora Elisha makĩmũũria atĩrĩ, "Nĩũmenyete
atĩ Jehova nĩekuoya mwathi waku amweherie harĩwe
ũmũthĩ?" Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, "Ĩĩ nĩnjũũĩ,
no mũtikaarie ũhoro ũcio." **6** Ningĩ Elija akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ikara haha, tondũ Jehova nĩandũmĩte thiĩ Jorodani."
Nake akĩmwĩra atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova
atũũraga muoyo, na o ta ũrĩa wee ũtũũraga muoyo-
rĩ, niĩ ndigũgũtiga." Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, o eerĩ magĩthiĩ
na mbere na rũgendo. **7** Nao andũ mĩrongo ĩtano
a thiritũ ya anabii magĩthiĩ makĩrũgama haraaya,
marorete harĩa Elija na Elisha maarũngiĩ, hau rũũĩ-
inĩ rwa Jorodani. **8** Nake Elija akĩruta nguo yake ya
igũrũ, akĩmĩkũnja, akĩgũtha maaĩ nayo. Namo maaĩ
makĩgayũkana mwena wa ũrĩo na wa ũmotho, nao eerĩ
makĩringĩra thĩ nyũmũ. **9** Rĩrĩa maarĩkirie kũringa-rĩ,
Elija akĩĩra Elisha atĩrĩ, "Njĩĩra atĩrĩ, nĩatĩa ingĩgwĩkĩra
itaaneherio harĩwe?" Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ngwenda kũgaya hinya wa roho waku maita meerĩ."
10 Nake Elija akiuga atĩrĩ, "Ũndũ ũcio wahooya nĩ
ũndũ mũritũ, no rĩrĩ, wanyona ngĩeherio harĩwe-
rĩ, nĩũgũtuĩka waku, no Waga kũnyona ndũgũtuĩka
waku." **11** Na rĩrĩ, rĩrĩa maatwaranĩte makĩaragia,
o rĩmwe ngaari yarĩrĩmbũkaga mwaki na mbarathi
ciarĩrĩmbũkaga mwaki ikiumĩra na ikĩmatigithũkania
eerĩ, na Elija akĩambata igũrũ arĩ thĩinĩ wa kĩhuhũkanio
kĩa rũhuho. **12** Elisha ona ũguo agĩkaya, akiuga atĩrĩ,
"Ũũi baba-ĩ! Ũũi baba-ĩ! Ngaari cia ita na ahaici a
mbarathi a Isiraeli!" Nake Elisha ndaacookire kũmuona
rĩngĩ. Hĩndĩ ĩyo akĩaũra nguo ciake, agĩcitembũranga.
13 Nake akĩoya nguo ya igũrũ ĩrĩa yagwĩte kuuma harĩ
Elija na agĩthiĩ akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa

Jorodani. **14** Ningĩ akĩoya nguo ĩyo ya igũrũ yagwĩte
ĩkoima harĩ Elija, akĩgũtha maaĩ nayo. Akĩũria atĩrĩ,
"Rĩu akĩrĩ ha Jehova, Ngai wa Elija?" Na rĩrĩa aagũthire
maaĩ, makĩgayũkana maita meerĩ mwena wa ũrĩo na
mwena wa ũmotho, nake akĩringa. **15** Andũ a thiritũ ya
anabii kuuma Jeriko arĩa maacũthĩrĩirie makiuga atĩrĩ,
"Roho wa Elija rĩu ũrĩ igũrũ rĩa Elisha." Nao magĩthiĩ
kũmũtũnga, makĩinamĩrĩra thĩ mbere yake. **16** Nao
makiuga atĩrĩ, "Ta kĩrore, ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ
na andũ marĩ hinya mĩrongo ĩtano. Metĩkĩrie mathiĩ
magacarie mwathi waku. No gũkorwo Roho wa Jehova
amuoire aamũtwara kĩrĩma-inĩ kana gĩtuamba-inĩ."
Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, "Aca, tigai kũmatũma."
17 No makĩmũringĩrĩria o nginya agĩconoka, akĩremwo
nĩ kũrega. Nĩ ũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, "Matũmei." Nao
magĩtũma andũ mĩrongo ĩtano, arĩa maamwethire
mĩthenya ĩtatũ, no matiigana kũmuona. **18** Na rĩrĩa
maacookire kũrĩ Elisha, ũrĩa waikaraga Jeriko, akĩmeera
atĩrĩ, "Githĩ ndiamwĩrire mũtigathiĩ?" **19** Andũ a itũũra
rĩu inene makĩĩra Elisha atĩrĩ, "Mwathi witũ, itũũra rĩĩrĩ
rĩrĩ handũ hega, o ta ũrĩa ũreyonera, no maaĩ marĩo
nĩ marũrũ, naguo bũrũri ndũgĩaga kĩndũ." **20** Nake
akiuga atĩrĩ, "Ndeherai mbakũri njerũ, na mũmĩĩkĩre
cumbĩ." Nĩ ũndũ ũcio makĩmũrehere. **21** Nake agĩthiĩ
gĩthima-inĩ, agĩikia cumbĩ maaĩ-inĩ, akiuga atĩrĩ, "Jehova
ekuuga ũũ, 'Nĩndathondeka maaĩ maya. Matigacooka
kũrehe gĩkuũ kana matũme bũrũri wage kũgĩa kĩndũ
rĩngĩ.'" **22** Namo maaĩ macio matũire marĩ mega nginya
ũmũthĩ, kũringana na kiugo kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elisha.
23 Nake Elisha akiuma kũu, agĩthiĩ Betheli. Na rĩrĩa
aarĩ njĩra-inĩ agĩthiĩ-rĩ, imwana imwe ikiuma itũũra-
inĩ, ikĩmũnyũrũria, ikiuga atĩrĩ, "Ambata nakũu, wee
kĩhara gĩkĩ! Ambata nakũu, wee kĩhara gĩkĩ!" **24** Nake
akĩĩhũgũra, agĩcirora, agĩciruma na kĩrumi rĩĩtwa-
inĩ rĩa Jehova. Nacio nduba igĩrĩ ikiuma gĩthaka-inĩ,
igĩtambuura imwana mĩrongo ĩna na igĩrĩ ciacio. **25**
Nake agĩthiĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli, na kuuma kũu
agĩcooka Samaria.

3 Na rĩrĩ, Joramu mũrũ wa Ahabu agĩtuĩka mũthamaki
wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana
wa Jehoshafatu, mũthamaki wa Juda, nake agĩathana
mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ. **2** Nake agĩĩka maũndũ mooru
maitho-inĩ ma Jehova, no ti ta ũrĩa ithe na nyina
meekĩte. We nĩeheririe ihiga rĩrĩa rĩamũrĩirwo Baali
rĩrĩa rĩakĩtwo nĩ ithe. **3** No rĩrĩ, nĩarũmĩrĩire mehia ma
Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa eehirie na agĩtũma
andũ a Isiraeli o nao meehie, na ndaigana kũmatiga. **4** Na
rĩrĩ, Mesha mũthamaki wa Moabi nĩarĩithagia ng'ondu
na nĩarĩ atwaragĩre mũthamaki wa Isiraeli tũtũrũme
100,000 na guoya wa ndũrũme 100,000. **5** No rĩrĩa Ahabu
aakuire, mũthamaki wa Moabi akĩremera mũthamaki wa
Isiraeli. **6** Nĩ ũndũ ũcio ihinda rĩu Mũthamaki Joramu,
akiuma Samaria na agĩcookanĩrĩria andũ a Isiraeli othe.
7 Ningĩ agĩtũmĩra Jehoshafatu mũthamaki wa Juda
ndũmĩrĩri ĩno: "Mũthamaki wa Moabi nĩanjũkĩrĩire
akanemera. Nĩũgũthiĩ na niĩ tũkahũũrane na Moabi?"
Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩngũthiĩ nawe, niĩ
nawe tũrĩ ũndũ ũmwe, andũ akwa no ta andũ aku, na
mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku." **8** Jehoshafatu
akĩmũũria atĩrĩ, "Tũkũgera njĩra ĩrĩkũ tũkamatharĩkĩre?"
Joramu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Tũkũgera njĩra ya werũ-
inĩ wa Edomu." **9** Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli
akiumagara, marĩ na mũthamaki wa Juda, na wa Edomu.
Thuutha wa gũthiũrũrũka mĩthenya mũgwanja-rĩ,
thigari itiarĩ na maaĩ ma kũnyua kana maaĩ ma nyamũ
iria maarĩ nacio. **10** Mũthamaki wa Isiraeli akĩũria
atĩrĩ, "Ũũ nĩatĩa! Kaĩ Jehova atwĩtĩte tũrĩ athamaki
atatũ hamwe nĩgeetha atũneane kũrĩ Moabi?" **11** Nowe
Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, "Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii
wa Jehova ũrĩa ũngĩtũtuĩrĩria ũhoro harĩ Jehova?"
Nake mũtongoria ũmwe wa mũthamaki wa Isiraeli
agĩcookia atĩrĩ, "Elisha mũrũ wa Shafatu arĩ gũkũ. Nĩwe
waitagĩrĩria Elija maaĩ moko." **12** Jehoshafatu akiuga
atĩrĩ, "Kiugo kĩa Jehova kĩrĩ hamwe nake." Nĩ ũndũ
ũcio mũthamaki wa Isiraeli marĩ na Jehoshafatu na
mũthamaki wa Edomu magĩikũrũka kũrĩ Elisha. **13**
Elisha akĩĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, "Ndĩ na ũhoro
ũrĩkũ nawe? Thiĩ kũrĩ anabii a thoguo na anabii a
nyũkwa." Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Aca, tũtingĩthiĩ nĩ ũndũ nĩ Jehova ũtwĩtĩte ithuĩ
athamaki atatũ nĩguo atũneane kũrĩ Moabi." **14** Elisha
akiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-
Wothe atũũraga muoyo, ũrĩa niĩ ndungatagĩra, tiga
nĩ ũndũ wa gũconokera Jehoshafatu mũthamaki wa
Juda-rĩ, niĩ ndingĩakwĩhũgũrĩra o na kana nyone ta
wĩ ho. **15** No rĩrĩ, ndeherai mũhũũri wa kĩnanda kĩa
mũgeeto." O rĩrĩa mũhũũri wa kĩnanda aahũraga-rĩ,
guoko kwa Jehova gũkĩgĩa igũrũ rĩa Elisha **16** nake
akiuga atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Enjai mĩtaro
ĩiyũre gĩtuamba gĩkĩ. **17** Nĩgũkorwo Jehova ekuuga
ũũ: Mũtikuona rũhuho kana mbura, no rĩrĩ, gĩtuamba
gĩkĩ nĩgĩkũiyũra maaĩ, na inyuĩ, na ng'ombe cianyu na
nyamũ icio ingĩ cianyu mũmanyue. **18** Ũndũ ũyũ nĩ
mũhũthũ maitho-inĩ ma Jehova; na ningĩ nĩekũneana
Moabi moko-inĩ manyu. **19** Nĩmũkang'aũrania itũũra
rĩothe rĩirigĩirwo na rũthingo rwa hinya, na itũũra
rĩothe inene. Nĩmũgatema mũtĩ wothe mwega, na
mũthike ithima ciothe, na mũthũkangie mĩgũnda yothe
mĩega na mahiga." **20** Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, ta ihinda
rĩrĩa rĩrutagwo igongona, maaĩ magĩtherera kuuma
mwena wa Edomu! Naguo bũrũri ũcio ũkĩiyũra maaĩ.
21 Na rĩrĩ, andũ a Moabi othe nĩmaiguĩte atĩ athamaki
acio nĩmokĩte kũrũa nao; nĩ ũndũ ũcio mũndũ mũrũme
wothe, mwĩthĩ na mũkũrũ, ũrĩa ũngĩahotire gũkuua
indo cia mbaara, agĩĩtwo na makĩigwo mũhaka-inĩ.
22 Rĩrĩa mookĩrire rũciinĩ tene-rĩ, riũa nĩrĩarĩte maaĩ-
inĩ macio igũrũ. Andũ a Moabi marĩ mũrĩmo ũrĩa
ũngĩ makĩona maaĩ maarĩ matune ta thakame. **23** Nao
makĩĩrana atĩrĩ, "Ĩĩrĩa nĩ thakame! Athamaki acio no
nginya makorwo nĩmarũĩte na makooragana o ene.
Andũ a Moabi, nĩtũthiĩi tũgatahe indo!" **24** No rĩrĩa andũ
a Moabi mookire kũu kambĩ-inĩ cia Isiraeli-rĩ, Isiraeli
makĩarahũka na makĩhũũrana nao o nginya andũ a
Moabi makĩũra. Nao andũ a Isiraeli magĩtharĩkĩra bũrũri
ũcio na makĩũraga andũ a Moabi. **25** Nao makĩananga
matũũra, na o mũndũ agĩikia ihiga mũgũnda-inĩ wothe
ũrĩa warĩ mwega, o nginya ĩkĩiyũra mahiga. Ningĩ
magĩthika ithima ciothe, na magĩtema mũtĩ o wothe
mwega. Itũũra rĩa Kiriharesethu no rĩo rĩatigarire rĩtarĩ

imomore mahiga, no arũme maarĩ na igũtha o narĩo
makĩrĩrigiicĩria, makĩrĩtharĩkĩra. **26** Rĩrĩa mũthamaki
wa Moabi onire atĩ mbaara nĩyamũhatĩrĩria-rĩ, agĩthiĩ
na andũ magana mũgwanja marĩ na hiũ cia njora
makarũe na mũthamaki wa Edomu, no matiahotire. **27**
Hĩndĩ ĩyo akĩoya mũriũ wake wa irigithathi, o we ũrĩa
ũngĩathamakire ithenya rĩake, akĩmũruta arĩ igongona
igũrũ rĩa rũthingo rwa itũũra rĩu inene. Nao andũ a
Isiraeli makĩrakara mũno; makĩmweherera, magĩcooka
bũrũri wao.

4 Na rĩrĩ, mũtumia wa mũndũ ũmwe wa thiritũ ya
anabii agĩkaĩra Elisha, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndungata
yaku, mũthuuri wakwa, nĩakuĩte, na wee nĩũũĩ atĩ araarĩ
mwĩtigĩri Jehova. No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa araarĩ na thiirĩ
wake nĩarooka kũiyĩra tũmwana twakwa tweerĩ tũtuĩke
ngombo ciake." **2** Elisha akĩmũũria atĩrĩ, "Ingĩhota
gũgũteithia atĩa? Ta njĩĩra atĩrĩ, nĩ kĩĩ ũrĩ nakĩo nyũmba
gwaku?" Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndungata yaku
ndĩrĩ na kĩndũ o nakĩ, tiga o tũguta tũnini." **3** Elisha
akiuga atĩrĩ, "Thiĩ kũrĩ andũ a itũũra rĩaku othe ũhooe
ndigithũ itarĩ kĩndũ. Ũhooe ndigithũ nyingĩ. **4** Ũcooke
ũtoonye nyũmba yaku thĩinĩ hamwe na ariũ aku, na
ũhinge mũrango. Ũitĩrĩre maguta ndigithũ-inĩ icio
ciothe, na o ĩrĩa yaiyũra ũkamĩiga mwena-inĩ." **5** Nake
akĩmũtiga, na thuutha ũcio mũtumia ũcio akĩĩhingĩra
nyũmba hamwe na ariũ ake. Nao makamũrehagĩra
ndigithũ, nake agĩthiĩ na mbere gũitĩrĩra maguta. **6**
Rĩrĩa ndigithũ ciothe ciaiyũrire, akĩĩra mũriũ atĩrĩ,
"Ndehere ndigithũ ĩngĩ." No mũriũ akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Hatirĩ ndigithũ ĩngĩ ĩtigarĩte." Namo maguta
magĩthira. **7** Agĩthiĩ akĩĩra mũndũ wa Ngai ũhoro
ũcio, nake akĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ wendie maguta ũrĩhe
mathiirĩ maku. We na ariũ aku-rĩ, mũtũũrio nĩ kĩrĩa
gĩgũtigara." **8** Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Elisha agĩthiĩ
Shunemu, na kũu nĩ kwarĩ na mũtumia warĩ mũtongu,
ũrĩa wamũringĩrĩirie mathiĩ gwake akarĩe irio. Nĩ ũndũ
ũcio rĩrĩa rĩothe aahĩtũkagĩra hau nĩatoonyaga kuo
akarĩa irio. **9** Mũtumia ũcio akĩĩra mũthuuriwe atĩrĩ,
"Nĩnjũũĩ atĩ mũndũ ũyũ ũhĩtũkagĩra gũkũ gwitũ kaingĩ
nĩ mũndũ mũtheru wa Ngai. **10** Reke twake kanyũmba
kanini nyũmba-igũrũ na tũige gĩtanda, na metha, na
gĩtĩ, na tawa nĩ ũndũ wake. Nĩgeetha aikarage ho
rĩrĩa ooka gũkũ gwitũ." **11** Mũthenya ũmwe rĩrĩa
Elisha ookire-rĩ, akĩambata kanyũmba-inĩ gake na
agĩkoma kuo. **12** Akĩĩra Gehazi ndungata yake atĩrĩ, "Ĩta
mũtumia ũcio Mũshunami." Nĩ ũndũ ũcio akĩmwĩta
nake akĩrũgama mbere yake. **13** Elisha akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ĩra mũtumia ũcio atĩrĩ, 'Nĩwĩthĩnĩtie mũno nĩ ũndũ
witũ. Na rĩrĩ, ũngĩenda gwĩkĩrwo atĩa? No tũkwarĩrĩrie
harĩ mũthamaki kana harĩ mũnene wa mbũtũ ya ita?'"
Nake agĩcookia atĩrĩ, "Niĩ ndirĩ na thĩĩna, ndũũranagia
na andũ aitũ." **14** Ningĩ Elisha akĩũria Gehazi atĩrĩ,
"Mũtumia ũyũ angĩĩkĩrwo atĩa?" Gehazi akiuga atĩrĩ,
"Ndarĩ mwana wa kahĩĩ, na mũthuuriwe nĩ mũkũrũ."
15 Hĩndĩ ĩyo Elisha akiuga atĩrĩ, "Mwĩte." Nĩ ũndũ
ũcio Gehazi akĩmwĩta, nake mũtumia ũcio akĩrũgama
mũromo-inĩ. **16** Nake Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, "Ihinda ta
rĩĩrĩ mwaka ũyũ ũgũũka-rĩ, nĩũkanyiita mwana waku
wa kahĩĩ na moko maku." Nake akĩrega, akiuga atĩrĩ,
"Aca, mwathi wakwa, tiga kũheenia ndungata yaku,
wee mũndũ wa Ngai!" **17** No rĩrĩ, mũtumia ũcio akĩgĩa
nda, na mwaka ũcio ũngĩ ihinda o ta rĩu agĩciara kahĩĩ,
o ta ũrĩa Elisha aamwĩrĩte. **18** Mwana ũcio agĩkũra, na
mũthenya ũmwe akiumagara, agĩthiĩ kũrĩ ithe, ũrĩa
warĩ hamwe na agethi. **19** Nake akĩĩra ithe atĩrĩ, "Wũi
mũtwe-ĩ! Wũi mũtwe-ĩ!" Nake ithe akĩĩra ndungata
atĩrĩ, "Mũkuue ũmũtwarĩre nyina." **20** Na thuutha wa
ndungata kũmũkuua na kũmũtwarĩra nyina-rĩ, mwana
ũcio agĩikara magũrũ-inĩ ma nyina nginya mĩaraho,
agĩcooka agĩkua. **21** Nyina agĩthiĩ, akĩmũkomia ũrĩrĩ-
inĩ wa mũndũ wa Ngai, agĩcooka akĩhinga mũrango,
agĩthiĩ. **22** Nake agĩĩta mũthuuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ndagũthaitha ũndũmĩre ndungata ĩmwe na ndigiri,
nĩguo thiĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai na ihenya na njooke."
23 Nake akĩmũũria atĩrĩ, "Ũgũthiĩ kũrĩ we ũmũthĩ nĩkĩ,
na ti Karũgamo ka Mweri kana Thabatũ?" Nake akiuga
atĩrĩ, "Hatirĩ na thĩĩna." **24** Agĩtandĩka ndigiri, na akĩĩra
ndungata yake atĩrĩ, "Teng'eria ndigiri, na ndũgaathiĩ
kahora tiga ngwĩrire." **25** Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria
rũgendo, agĩkinya kũrĩ mũndũ wa Ngai Kĩrĩma-inĩ
gĩa Karimeli. Nake mũndũ wa Ngai rĩrĩa aamuonire
arĩ o haraihu akĩĩra ndungata yake Gehazi atĩrĩ, "Ta
cũthĩrĩria! Ũũrĩa nĩ mũtumia ũrĩa Mũshunami! **26**
Hanyũka ũmũtũnge na ũmũũrie atĩrĩ, 'Wee ũrĩ mwega?
Ĩ mũthuuri waku no mwega? Mwana waku no mwega?'"
Nake mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, "Maũndũ
mothe nĩ mega." **27** Mũtumia ũcio aakinya harĩ mũndũ
wa Ngai kĩrĩma-inĩ, akĩmũnyiita magũrũ. Nake Gehazi
agĩũka kũmweheria, no mũndũ wa Ngai akĩmwĩra
atĩrĩ, "Tigana nake! Arĩ na ruo rũnene mũno ngoro,
no Jehova nĩahithĩte ũhoro ũyũ akaaga kũũmenyithia
gĩtũmi kĩa guo." **28** Nake mũtumia ũcio akĩmũũria
atĩrĩ, "Wee mwathi wakwa, nĩndakũũrĩtie ũhe kahĩĩ?
Githĩ ndiakwĩrire, 'Ndũkarahũre mwĩhoko wakwa'?"
29 Nake Elisha akĩĩra Gehazi atĩrĩ, "Wĩohe mũcibi
njohero na ũkuue rũthanju rwakwa na guoko, ũhanyũke.
Ũngĩcemania na mũndũ o wothe ndũkamũgeithie,
na mũndũ o wothe angĩkũgeithia ndũkamũcookerie.
Ũthiĩ ũigĩrĩre rũthanju rwakwa ũthiũ-inĩ wa kamwana
kau." **30** Nowe nyina wa mwana akiuga atĩrĩ, "Ti-
itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, na o ta ũrĩa
wee ũtũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndigũgũtiga." Nĩ ũndũ
ũcio Elisha agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩra. **31** Na rĩrĩ, Gehazi
agĩthiĩ arĩ mbere yao, akĩigĩrĩra rũthanju ũthiũ-inĩ
wa kahĩĩ kau, no gatiagambire kana kwĩnyagunyia.
Nĩ ũndũ ũcio Gehazi akĩhũndũka agatũnge Elisha,
na akĩmwĩra atĩrĩ, "Kamwana gatiinokĩra." **32** Rĩrĩa
Elisha aakinyire nyũmba, agĩkora kamwana gakomete
gĩtanda-inĩ gĩake karĩ gakuũ. **33** Nake agĩtoonya thĩinĩ,
akĩĩhingĩra na mũrango marĩ o eerĩ nako, akĩhooya
Jehova. **34** Ningĩ akĩhaica ũrĩrĩ, agĩkomera kamwana
kau, kanua gwa kanua, maitho kwa maitho, na moko
kwa moko. Na rĩrĩa eetambũrũkĩtie igũrũ rĩako, mwĩrĩ
wa kamwana kau ũkĩgĩa ũrugarĩ. **35** Nake Elisha
agĩũkĩra, akĩehera, akĩũrũũranga kanyũmba thĩinĩ,
agĩcooka gĩtanda-inĩ, agĩĩtambũrũkia rĩngĩ igũrũ rĩako.
Kamwana kau gagĩathimũra maita mũgwanja, na
gakĩhingũra maitho. **36** Nake Elisha agĩĩta Gehazi,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ĩta mũtumia ũcio Mũshunami." Nake

akĩmwĩta. Rĩrĩa mũtumia ookire-rĩ, Elisha akĩmwĩra
atĩrĩ, "Oya mũrũguo." **37** Nake agĩtoonya, akĩĩgũithia thĩ
magũrũ-inĩ make, akĩinamia ũthiũ thĩ. Agĩcooka akĩoya
mwana wake, akiuma. **38** Nake Elisha agĩcooka Giligali,
nakuo kũu bũrũri-inĩ ũcio nĩ kwarĩ na ng'aragu. Rĩrĩa
thiritũ ya anabii yacemanagia nake, akĩĩra ndungata
yake atĩrĩ, "Hagĩra nyũngũ nene ũrugĩre andũ aya irio."
39 Hĩndĩ ĩyo ũmwe wa anabii agĩthiĩ mũgũnda gwetha
nyeni, agĩkora rũũngũ rwa gĩthaka. Agĩtua maciaro
maruo, akĩmaiyũria ruuno-inĩ rwa nguo yake ya igũrũ.
Acooka akĩmatinangĩria nyũngũ-inĩ ĩyo yarugaga irio,
o na gũtuĩka gũtirĩ mũndũ wamenyire ciarĩ kĩĩ. **40**
Andũ acio makĩihũrĩrwo irio icio, no rĩrĩa maambĩrĩirie
gũcirĩa-rĩ, magĩkaya makiuga atĩrĩ, "Wũi mũndũ wa
Ngai, nyũngũ-inĩ ĩno he na gĩkuũ!" Nao makĩremwo
nĩ gũcirĩa. **41** Nake Elisha akiuga atĩrĩ, "Rehei mũtu."
Nake akĩwĩkĩra nyũngũ-inĩ ĩyo, akiuga atĩrĩ, "Ihũrĩra
andũ marĩe." Na hakĩaga kĩndũ kĩngĩmathũkia irio-inĩ
icio. **42** Na rĩrĩ, hagĩũka mũndũ oimĩte Baali-Shalisha,
akĩrehera mũndũ wa Ngai mĩgate mĩrongo ĩĩrĩ ya cairi,
ĩrĩa yarugĩtwo na maciaro ma mbere ma ngano, na
igira cia ngano ya mũgethano. Nake Elisha akĩmwĩra
atĩrĩ, "Mĩnengere andũ marĩe." **43** Nayo ndungata yake
ĩkĩmũũria atĩrĩ, "Ndaahota atĩa kũhe andũ igana rĩmwe
mĩgate ĩno?" No Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mĩnengere
andũ marĩe. Nĩgũkorwo Jehova ekuuga ũũ: 'Mekũrĩa
na matigie.'" **44** Nake akĩnengera andũ, makĩrĩa na
ĩgĩtigara, kũringana na kiugo kĩa Jehova.

5 Na rĩrĩ, Naamani aarĩ mũnene wa mbũtũ cia ita
cia mũthamaki wa Suriata. Aarĩ mũndũ mũnene
maitho-inĩ ma mwathi wake na aarĩ mũndũ watĩĩkĩte
mũno, tondũ Jehova nĩamũhũthĩrĩte kũhe andũ a
Suriata ũhootani. Aarĩ mũthigari njamba, no aarĩ
na mangũ. **2** Na rĩrĩ, mbũtũ cia Suriata nĩciathiĩte
nja na igataha mũirĩtu mũnini kuuma Isiraeli, nake
aatungatagĩra mũtumia wa Naamani. **3** Nake mũirĩtu
ũcio akĩĩra mwathi wake mũndũ-wa-nja atĩrĩ, "Naarĩ
korwo mwathi wakwa Naamani no one mũnabii ũrĩa
ũrĩ Samaria! No amũhonie mangũ make." **4** Naamani
agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki mwathi wake na akĩmwĩra ũrĩa
mũirĩtu ũcio woimĩte Isiraeli oigĩte. **5** Nake mũthamaki
ũcio wa Suriata akĩmũcookeria atĩrĩ, "Geria ũthiĩ.
Nĩngũtũmĩra mũthamaki wa Isiraeli marũa." Nĩ ũndũ
ũcio Naamani akiumagara na agĩkuua taranda ikũmi
cia betha, na cekeri 6,000 cia thahabu, na nguo cia
magarũrĩra ikũmi. **6** Marũa marĩa atwarĩire mũthamaki
wa Isiraeli maandĩkĩtwo atĩrĩ: "Nĩndatũma ndungata
yakwa Naamani na marũa maya kũrĩ we, nĩgeetha
ũmũhonie mangũ make." **7** Rĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli
aathomire marũa macio-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake,
akiuga atĩrĩ, "Niĩ ndĩ Ngai? Ndaahota kũũraga na
gũcookia muoyo rĩngĩ? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũndũ ũyũ
atũme mũndũ kũrĩ niĩ atĩ ahonio mangũ make? Ta kĩone,
arageria kũnjũgita!" **8** Rĩrĩa Elisha mũndũ wa Ngai
aiguire atĩ mũthamaki wa Isiraeli nĩatembũrangĩte nguo
ciake-rĩ, akĩmũtũmĩra ndũmĩrĩri ĩno: "Nĩ kĩĩ gĩgũtũma
ũtembũrange nguo ciaku? Reke mũndũ ũcio oke kũrĩ niĩ,
na nĩekũmenya atĩ nĩ kũrĩ mũnabii thĩinĩ wa Isiraeli." **9**
Nĩ ũndũ ũcio Naamani agĩthiĩ hamwe na mbarathi ciake
na ngaari cia ita o nginya mũromo-inĩ wa nyũmba ya
Elisha. **10** Nake Elisha akĩmũtũmĩra mũndũ amwĩre atĩrĩ,
"Thiĩ wĩthambe maita mũgwanja rũũĩ-inĩ rwa Jorodani,
na mwĩrĩ waku nĩũkũhonio, na nĩũgũthera." **11** No
Naamani agĩthiĩ arakarĩte, akiuga atĩrĩ, "Ngwĩciiragia
atĩ ti-itherũ mũnabii nĩekuuma nja oke kũrĩ niĩ, na
arũgame akaĩre rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wake, acooke
athũngũthie guoko gwake igũrũ rĩa handũ hau harũaru,
aahonie mangũ. **12** Githĩ njũũĩ cia Dameski, na Abana, o
na Faripari ti njega gũkĩra maaĩ o mothe ma Isiraeli?
Githĩ ndingĩĩthambire thĩinĩ wacio therio?" Nĩ ũndũ
ũcio akĩhũndũka, agĩthiĩ arakarĩte mũno. **13** Ndungata
cia Naamani igĩthiĩ harĩ we ikĩmwĩra atĩrĩ, "Ithe witũ,
korwo mũnabii akwĩrire wĩke ũndũ mũnene gũkĩra ũyũ-
rĩ, githĩ ndũngĩwĩkire? Githĩ to wĩke makĩria ũndũ ũyũ
aakwĩra, 'Wĩthambe, ũtherio!'" **14** Nĩ ũndũ ũcio Naamani
agĩikũrũka, agĩĩtobokia Jorodani maita mũgwanja, o
ta ũrĩa mũndũ wa Ngai aamwĩrĩte, naguo mwĩrĩ wake
ũkĩhona, ũgĩthera ũkĩhaana ta wa kaana kanini. **15** Hĩndĩ
ĩyo Naamani na arĩa othe maamũteithagia magĩcooka
kũrĩ mũndũ wa Ngai. Nake akĩrũgama mbere yake,
akiuga atĩrĩ, "Rĩu nĩndamenya atĩ gũtirĩ Ngai ũngĩ
thĩ yothe tiga gũkũ Isiraeli. Ndagũthaitha wĩtĩkĩre
kuoya kĩheo kuuma kũrĩ ndungata yaku." **16** Nake
mũnabii akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova
ũrĩa ndungatagĩra atũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndingĩĩtĩkĩra
kuoya kĩndũ o na kĩ." Na rĩrĩ, o na gũtuĩka Naamani
nĩamũringĩrĩirie mũno-rĩ, nĩaregire. **17** Nake Naamani
akiuga atĩrĩ, "Angĩkorwo ndũngĩoya-rĩ, ndagũthaitha
ũreke niĩ ndungata yaku heo tĩĩri ũrĩa wothe ũngĩkuuo
nĩ nyũmbũ igĩrĩ, nĩgũkorwo ndungata yaku ndĩrĩ hĩndĩ
ĩgacooka kũruta maruta ma njino kana magongona
kũrĩ ngai ĩngĩ, tiga o Jehova. **18** No rĩrĩ, Jehova
arorekera ndungata yaku ũndũ-inĩ o ũyũ ũmwe: Rĩrĩa
mũthamaki mwathi wakwa arĩĩtoonyaga hekarũ ya
Rimoni amĩinamĩrĩre etiranĩtie na guoko gwakwa, na
niĩ nyinamĩrĩre ho-rĩ, rĩrĩa ngainamĩrĩra ndĩ hekarũ-inĩ
ya Rimoni, Jehova arorekera ndungata yaku nĩ ũndũ
wa gwĩka ũguo." **19** Hĩndĩ ĩyo Elisha akĩmwĩra atĩrĩ,
"Thiĩ na thayũ." Thuutha wa Naamani gũkorwo athiĩte
itĩĩna-rĩ, **20** Gehazi, ndungata ya Elisha mũndũ wa Ngai,
agĩĩciiria atĩrĩ, "Mwathi wakwa nĩahũthĩria Naamani
ũcio Mũsuriata maũndũ nĩ kũrega kwamũkĩra indo
iria ekũmũreheire. Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga
muoyo-rĩ, niĩ nĩ ngũhanyũka ndĩmũkinyĩre nĩguo njoe
kĩndũ kuuma harĩwe." **21** Tondũ ũcio Gehazi akĩhiũha
nĩguo akinyĩre Naamani. Rĩrĩa Naamani aamuonire
ahanyũkĩte arorete na kũrĩ we-rĩ, akiuma ngaari-inĩ ya
ita nĩguo amũtũnge. Akĩmũũria atĩrĩ, "Maũndũ mothe
nĩ mega?" **22** Nake Gehazi agĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ, maũndũ
mothe nĩ mega. Mwathi wakwa aandũma ngwĩre atĩrĩ,
'Aanake eerĩ kuuma thiritũ-inĩ ya anabii mooka kũrĩ
niĩ o rĩu, moimĩte bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu.
Ndagũthaitha ũmahe taranda ĩmwe ya betha, na nguo
cia magarũrĩra meerĩ.'" **23** Nake Naamani akiuga atĩrĩ,
"Ĩtĩkĩra woe taranda igĩrĩ." Agĩthaitha Gehazi aciĩtĩkĩre,
ningĩ akĩoha taranda igĩrĩ cia thahabu agĩciikĩra mĩhuko-
inĩ ĩĩrĩ hamwe na nguo cia magarũrĩra meerĩ. Nake
akĩnengera ndungata ciake igĩrĩ, igĩkuua, igĩthiĩ mbere
ya Gehazi. **24** Rĩrĩa Gehazi aakinyire kĩrĩma-inĩ, agĩĩtia

ndungata indo icio, agĩciiga nyũmba. Nake akiugĩra
ndungata icio ũhoro, nacio igĩĩthiĩra. **25** Thuutha
ũcio agĩtoonya nyũmba akĩrũgama mbere ya mwathi
wake Elisha. Nake Elisha akĩmũũria atĩrĩ, "Gehazi uuma
kũ?" Nake Gehazi akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndungata yaku
ndĩrĩ kũndũ īgũthiĩte." **26** Nowe Elisha akĩmwĩra atĩrĩ,
"Githĩ roho wakwa nduuma hamwe nawe rĩrĩa mũndũ
ũcio oimire ngaari-inĩ ya ita agũtũnge? Nĩ ihinda rĩa
kuoya mbeeca, kana kwamũkĩra nguo, na mĩgũnda ya
mĩtamaiyũ na ya mĩthabibũ, na ndũũru cia mbũri na
ng'ombe, na ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja? **27**
Mangũ ma Naamani nĩwe mekwĩgwatĩrĩra na njiaro
ciaku nginya tene." Hĩndĩ ĩyo Gehazi akĩehera harĩ
Elisha arĩ na mangũ na akerũha, akahaana o ta ira.

6 Na rĩrĩ, thiritũ ya anabii ĩkĩĩra Elisha atĩrĩ, "Rora,
handũ haha tũgomanaga nawe nĩ hanini mũno.
2 Twĩtĩkĩrie tũthiĩ Jorodani, o mũndũ witũ akuue
ĩtugĩ kuo; na ũtwĩtĩkĩrie twake handũ ha gũtũũraga
kũu." Nake akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi." **3** Ningĩ ũmwe
wao akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndagũthaitha wĩtĩkĩre gũthiĩ
na ndungata ciaku." Nake Elisha agĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ,
nĩtũgũthiĩ na inyuĩ." **4** Nake Elisha agĩthiĩ hamwe nao.
Nao magĩthiĩ Jorodani na makĩambĩrĩria gũtema mĩtĩ. **5**
Na rĩrĩa ũmwe wao aatemaga mũtĩ-rĩ, ithanwa rĩkĩgũa
maaĩ-inĩ. Nake agĩkaya, akiuga atĩrĩ, "Mwathi wakwa,
riuma rĩa kũhooya!" **6** Nake mũndũ wa Ngai akĩũria atĩrĩ,
"Rĩagũa ha?" Na rĩrĩa aamuonirie handũ hau, Elisha
agĩtinia kamũtĩ, agĩgaikia ho, narĩo ithanwa rĩkĩrera
maaĩ igũrũ. **7** Nake akĩmwĩra atĩrĩ, "Oya ithanwa."
Nake mũndũ ũcio agĩtambũrũkia guoko, akĩrĩoya. **8**
Na rĩrĩ, mũthamaki wa Suriata aarĩ na mbaara na
andũ a Isiraeli. Thuutha wa kũrĩkanĩra na anene ake,
akĩmeera atĩrĩ, "Ngwamba kambĩ handũ hana na hana."
9 Mũndũ wa Ngai agĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Wĩhũũge, na ndũkagerere handũ hana
tondũ andũ a Suriata nĩho maraikũrũkĩra." **10** Nĩ ũndũ
ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩtũma andũ magatuĩrie
ũhoro wa handũ hau mũndũ wa Ngai aarĩtie ũhoro
waho. Mahinda maingĩ Elisha nĩeragĩra mũthamaki
wa Isiraeli kũndũ kũrĩa aagĩrĩirwo nĩ kwĩmenyerera,
nake agaikaraga ehũũgĩte. **11** Ũndũ ũcio ũkĩrakaria
mũthamaki wa Suriata mũno. Nake agĩĩta anene ake na
akĩmeera atĩrĩ, "Ngwenda kũmenya kuuma kũrĩ inyuĩ
ũũ, nũũ witũ ũrĩ mwena wa mũthamaki wa Isiraeli?" **12**
Nake ũmwe wa anene ake akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũthamaki
mwathi wakwa, gũtirĩ o na ũmwe witũ ũrĩ mwena wake.
No rĩrĩ, Elisha ũrĩa mũnabii kũu Isiraeli nĩwe wĩraga
mũthamaki wa Isiraeli ciugo nginya iria waragia ũrĩ
nyũmba yaku ya toro." **13** Nake mũthamaki agĩathana,
akiuga atĩrĩ, "Thiĩi mũgatuĩrie kũrĩa arĩ, nĩguo ndũme
andũ mamũnyiite." Nake mũthamaki agĩcookerio ũhoro
akĩĩrwo atĩrĩ, "Elisha arĩ Dothani." **14** Nake mũthamaki
agĩtũma mbarathi na ngaari cia ita, na mbũtũ yarĩ na
hinya kũu. Igĩthiĩ ũtukũ, ikĩrigiicĩria itũũra rĩu. **15** Na
rĩrĩa ndungata ya mũndũ wa Ngai yokĩrire, ĩkiuma nja
rũciinĩ tene, ĩkĩona atĩ mbũtũ ya ita, na mbarathi, na
ngaari cia ita nĩciarigiicĩirie itũũra. Nayo ndungata
ĩkĩũria atĩrĩ, "Wũi, mwathi wakwa-ĩ, tũgwĩka atĩa?"
16 Nake mũnabii akĩmũcookeria atĩrĩ, "Tiga gwĩtigĩra,
nĩgũkorwo arĩa marĩ mwena witũ nĩ aingĩ gũkĩra arĩa
marĩ mwena wao." **17** Nake Elisha akĩhooya atĩrĩ, "Wee
Jehova, mũhingũre maitho nĩguo oone." Nake Jehova
akĩhingũra maitho ma ndungata ĩyo, nayo ĩkĩrora,
ĩkĩona kũu irĩma-inĩ kũiyũire mbarathi na ngaari cia ita
irĩ na mwaki, ciothe irigiicĩirie Elisha. **18** Na rĩrĩa thũ
ciake ciaikũrũkaga irorete kũrĩ we-rĩ, Elisha akĩhooya
Jehova, akiuga atĩrĩ, "Hũũra andũ aya na ũtumumu."
Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmahũũra na ũtumumu, o ta
ũrĩa Elisha aahooete. **19** Elisha akĩmeera atĩrĩ, "Īno tiyo
njĩra, o na rĩĩrĩ tirĩo itũũra. Nũmĩrĩrai, na nĩngũmũtwara
kũrĩ mũndũ ũrĩa mũracaria." Nake akĩmatwara nginya
Samaria. **20** Maarĩkia kũingĩra itũũra rĩu inene, Elisha
akiuga atĩrĩ, "Jehova hingũra andũ aya maitho nĩgeetha
mone." Nake Jehova akĩmahingũra maitho, nao makĩona,
magĩĩkora marĩ thĩinĩ wa Samaria. **21** Rĩrĩa mũthamaki
wa Isiraeli aamoonire-rĩ, akĩũria Elisha atĩrĩ, "Baba
ndĩmoorage? Nĩ wega ndĩmoorage?" **22** Nake Elisha
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndũkamoorage. No ũũrage andũ
arĩa wĩnyiitĩire na rũhiũ rwaku rwa njora kana ũta?
Mahe irio na maaĩ, marĩe na manyue, macooke mathiĩ
kũrĩ mwathi wao." **23** Nĩ ũndũ ũcio akĩmathondekera
iruga inene, nao maarĩkia kũrĩa na kũnyua, akĩmoigĩra
ũhoro nao magĩcooka kũrĩ mwathi wao. Nĩ ũndũ ũcio
mbũtũ cia ita cia Suriata igĩtiga gũtharĩkĩra bũrũri wa
Isiraeli rĩngĩ. **24** Na rĩrĩ, thuutha ũcio Beni-Hadadi
mũthamaki wa Suriata agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake cia
ita ciothe, igĩthiĩ, ikĩrigiicĩria Samaria irĩtunyane. **25**
Na gũkĩgĩa na ng'aragu nene mũno itũũra rĩu inene.
Kũrigiicĩrio kwarĩo gũgĩikara ihinda iraaya ũũ atĩ mũtwe
wa ndigiri wendagio cekeri mĩrongo ĩnana cia betha,
nakĩo kĩbaba kĩmwe kĩa mai ma ndutura gĩkeendio cekeri
ithano. **26** Na rĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli aahĩtũkagĩra
rũthingo igũrũ-rĩ, mũtumia ũmwe akĩmũkaĩra, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Mũthamaki, mwathi wakwa, ndeithia!" **27** Nake
mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, "Angĩkorwo Jehova
ndangĩgũteithia-rĩ, niĩ ingĩkũrutĩra ũteithio kũ? Nĩ
kuuma kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, kana nĩ kuuma kĩhihĩro-
inĩ kĩa ndibei?" **28** Ningĩ agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ,
"Nĩ kĩĩ kĩragũthĩĩnia?" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Mũtumia
ũyũ aranjĩĩrire atĩrĩ, 'Ruta mũrũguo nĩgeetha tũmũrĩe
ũmũthĩ, naruo rũciũ tũkaarĩa mũriũ wakwa.' **29** Nĩ ũndũ
ũcio tũraruga mũriũ wakwa na tũramũrĩa. Mũthenya
ũyũ ũngĩ ndĩramwĩra atĩrĩ, 'Ruta mũrũguo nĩgeetha
tũmũrĩe,' no aramũhitha." **30** Na rĩrĩa mũthamaki
aaiguire ciugo cia mũtumia ũcio-rĩ, agĩtembũranga
nguo ciake. O agĩthiiagĩra rũthingo igũrũ-rĩ, andũ
magĩcũthĩrĩria, makĩona atĩ eehumbĩte nguo ya ikũnia
thĩinĩ. **31** Nake akiuga atĩrĩ, "Ngai aronjĩka ũũru, na
akĩrĩrĩrie kũnjĩka ũũru, angĩkorwo mũtwe wa Elisha
mũrũ wa Shafatu nĩũgũkorwo ũnyiitaine na mwĩrĩ wake
ũmũthĩ!" **32** Na rĩrĩ, Elisha aikarĩte gwake nyũmba arĩ
hamwe na athuuri. Nake mũthamaki agĩtũma mũndũ
athiiage mbere yake, no mũndũ ũcio ataanakinya,
Elisha akĩĩra athuuri acio atĩrĩ, "Hĩ! Ĩĩ nĩmũrona ũrĩa
mũũragani ũyũ andũmĩire mũndũ oke andinie mũtwe?
Atĩrĩrĩ, mũndũ ũcio ooka-rĩ, mũhinge mũrango, na
mũũnyiitĩrĩre ndakaingĩre. Githĩ mũkubio wa magũrũ
ma mwathi wake ndũrĩ o thuutha wake?" **33** O akĩaria
nao-rĩ, mũndũ ũcio watũmĩtwo agĩikũrũka, agĩkinya

harĩ we. Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, "Mwanangĩko
ũyũ uumĩte kũrĩ Jehova. Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma njeterere
Jehova makĩria ma ũguo?"

7 Elisha akiuga atĩrĩ, "Thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova.
Jehova ekuuga ũũ: Ihinda ta rĩĩrĩ rũciũ-rĩ, kĩbaba
kĩmwe kĩa mũtu mũhinyu gĩkeendio cekeri ĩmwe, nacio
ibaba igĩrĩ cia cairi ikeendio cekeri ĩmwe hau kĩhingo-
inĩ gĩa Samaria." **2** Nake mũnene ũrĩa wateithagia
mũthamaki akĩĩra mũndũ wa Ngai atĩrĩ, "O na Jehova
angĩhingũra ndirica cia igũrũ-rĩ, ũndũ ũcio wahoteka?"
Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩũkawona na maitho
maku, no ndũkaarĩa o na kĩ!" **3** Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na
andũ ana maarũarĩte mangũ, maaikaraga itoonyero-
inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra inene. Makĩĩrana atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ
gĩgũtũma tũikare haha nginya tũkue? **4** Tũngiuga atĩrĩ,
'Nĩtũgũthiĩ thĩinĩ wa itũũra,' o nakuo kũrĩ na ng'aragu,
na no tũgũkua. Na tũngĩikara haha, no tũgũkua. Nĩ
ũndũ ũcio rekei tũthiĩ kũu kambĩ-inĩ ya Asuriata,
twĩneane kũrĩĩo. Mangĩtũhonokia, tũgĩtũũre muoyo;
mangĩtũũraga, tũgĩkue." **5** Hwaĩ-inĩ gũkĩira magĩũkĩra,
magĩthiĩ kambĩ-inĩ ya Asuriata. Nao maakinya nyumĩrĩra
ya kambĩ, magĩkora gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe kuo, **6**
nĩgũkorwo Jehova nĩatũmĩte andũ a ita rĩa Asuriata
maigue mũkubio wa ngaari cia ita, na wa mbarathi, na
wa mbũtũ nene; nĩ ũndũ ũcio makĩĩrana atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ,
mũthamaki wa Isiraeli nĩakomborete athamaki a Ahiti
na a Misiri nĩguo matũtharĩkĩre!" **7** Nĩ ũndũ ũcio
magĩũkĩra, makĩũra hwaĩ-inĩ na mairia, magĩtiga hema
ciao, o na mbarathi, na ndigiri. Magĩtiga kambĩ o ro ũguo
yarĩ, na makĩũra nĩguo mahonokie mĩoyo yao. **8** Andũ
arĩa maarĩ na mangũ magĩkinya nyumĩrĩra ya kambĩ,
na magĩtoonya hema-inĩ ĩmwe. Makĩrĩa na makĩnyua,
na magĩkuua betha, na thahabu, o na nguo, magĩthiĩ
magĩcihitha. Magĩcooka rĩngĩ magĩtoonya hema ĩngĩ,
makĩoya indo iria ciarĩ kuo o nacio magĩcihitha.
9 Magĩcooka makĩĩrana atĩrĩ, "Rĩu tũtireka wega.
Mũthenya ũyũ nĩ wa kũheana ũhoro mwega, na ithuĩ
no gũkira tũkirĩte naguo. Tũngĩeterera nginya gũkĩe,
no tũherithio. Rekei tũthiĩ o ro rĩu, tũkaheane ũhoro
ũyũ nyũmba-inĩ ya mũthamaki." **10** Nao magĩthiĩ
magĩĩta arangĩri a ihingo cia itũũra, makĩmeera atĩrĩ,
"Nĩtũgũthiĩte kambĩ-inĩ ya Asuriata, na gũtirĩ mũndũ
ũrĩ kuo, gũtirĩ o na mũgambo wa mũndũ, no mbarathi
na ndigiri ciohetwo, nacio hema igatigwo o ro ũrĩa
ciatarĩĩ." **11** Nao arangĩri a ihingo makĩanĩrĩra ũhoro
ũcio, naguo ũgĩkinyĩra nyũmba ya mũthamaki. **12** Nake
mũthamaki agĩũkĩra ũtukũ, na akĩĩra anene ake atĩrĩ,
"Nĩngũmwĩra ũrĩa Asuriata matwĩkĩte. Nĩmamenyete
tũrĩ na ng'aragu, nĩ ũndũ ũcio nĩkĩo matigĩte kambĩ,
makeehitha kũu gĩthaka-inĩ, magĩĩciiria atĩrĩ, 'Ti-itherũ
nĩmekuuma itũũra-inĩ na hĩndĩ ĩyo tũmanyiite mĩgwate
marĩ muoyo na tũtoonye itũũra-inĩ inene.'" **13** Nake
ũmwe wa anene ake agĩcookia atĩrĩ, "Tũma andũ amwe
mathiĩ na mbarathi ithano iria itigaire itũũra-inĩ.
Ũhoro wao githĩ ndũgũkĩhaana o ta wa Isiraeli othe
arĩa marĩ gũkũ thĩinĩ. Ĩĩ-ni, megũkorwo mahaana o ta
Isiraeli aya othe makiriĩ gũthira. Nĩ ũndũ ũcio reke
tũmatũme magatuĩrie ũrĩa kũhaana." **14** Nĩ ũndũ ũcio
magĩthuura ngaari igĩrĩ cia ita na mbarathi ciacio, nake
mũthamaki akĩmatũma marũmĩrĩre mbũtũ cia ita cia
Asuriata. Nake agĩatha atwarithia akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩ
mũgatuĩrie ũrĩa kũhaana." **15** Makĩmarũmĩrĩra o nginya
Jorodani, magĩkora njĩra ĩiyũrĩte nguo na indo iria
Asuriata maatete marĩ ihenya-inĩ makĩũra. Nĩ ũndũ ũcio
andũ arĩa maatũmĩtwo makĩhũndũka na magĩcookeria
mũthamaki ũhoro ũcio. **16** Hĩndĩ ĩyo andũ makiumagara,
magĩthiĩ na magĩtaha indo kambĩ-inĩ ya Asuriata. Nĩ
ũndũ ũcio kĩbaba kĩmwe kĩa mũtu kĩendagio cekeri
ĩmwe, na ibaba igĩrĩ cia cairi ciendagio cekeri ĩmwe
o ta ũrĩa Jehova oigĩte. **17** Na rĩrĩ, mũthamaki aigĩte
mũnene ũrĩa wamũteithagia akorwo arĩ mũrũgamĩrĩri
wa kĩhingo, nao andũ makĩmũrangĩrĩria hau kĩhingo-inĩ,
agĩkua, o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai oigĩte rĩrĩa mũthamaki
aathiĩte gwake mũciĩ. **18** Ũndũ ũcio wekĩkire o ta
ũrĩa mũndũ wa Ngai eerĩte mũthamaki: "Ihinda o ta
rĩĩrĩ rũciũ, kĩbaba kĩmwe kĩa mũtu gĩkeendio cekeri
ĩmwe, nacio ibaba igĩrĩ cia cairi ikeendio cekeri ĩmwe
kĩhingo-inĩ gĩa Samaria." **19** Mũnene ũcio eerĩte mũndũ
wa Ngai atĩrĩ, "O na Jehova angĩhingũra ndirica cia
igũrũ-rĩ, ũndũ ũcio wahoteka?" Nake mũndũ wa Ngai
aamũcookeirie atĩrĩ, "Nĩũkawona na maitho maku, no
ndũkaarĩa o na kĩ!" **20** Ũguo noguo gwekĩkire kũrĩ
mũnene ũcio, nĩgũkorwo andũ maamũrangĩrĩirie hau
kĩhingo-inĩ, agĩkua.

8 Na rĩrĩ, Elisha akĩĩra mũtumia ũrĩa aariũkĩirie mwana
atĩrĩ, "Thiĩ hamwe na andũ a nyũmba yaku mũgaikare
kwa ihinda kũrĩa mũngĩhota gũikara, tondũ Jehova
nĩatuĩte kũgĩe ng'aragu bũrũri-inĩ ũyũ, ĩrĩa ĩkũniina
mĩaka mũgwanja." **2** Nake mũtumia ũcio agĩĩka o ta
ũrĩa mũndũ wa Ngai oigĩte. We mwene na andũ a
nyũmba yake magĩthiĩ na magĩikara bũrũri wa Afilisti
mĩaka mũgwanja. **3** Na rĩrĩ, mĩaka mũgwanja yathira-
rĩ, akiuma bũrũri wa Afilisti, agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki
kũmũthaitha nĩ ũndũ wa nyũmba na gĩthaka gĩake.
4 Mũthamaki aaragia na Gehazi, ndungata ya mũndũ
wa Ngai, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta njĩĩra maũndũ mothe
manene marĩa Elisha aaneka." **5** O rĩrĩa Gehazi eeraga
mũthamaki ũrĩa Elisha aariũkirie mũndũ-rĩ, mũtumia
ũrĩa wariũkĩirio mũriũ nĩ Elisha agĩũka gũthaitha
mũthamaki nĩ ũndũ wa nyũmba na gĩthaka gĩake. Nake
Gehazi akiuga atĩrĩ, "Mũthamaki mwathi wakwa, ũyũ
nĩwe mũtumia ũcio, na mũriũ ũrĩa wariũkirio nĩ Elisha
nĩwe ũyũ." **6** Nake mũthamaki akĩũria mũtumia ũhoro
ũcio, nake akĩmũhe ũhoro. Ningĩ mũthamaki akĩĩra
mũnene ũmwe wake ũhoro wa mũtumia ũcio, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Mũcookerie kĩrĩa gĩothe kĩarĩ gĩake, hamwe na
uumithio wothe wa gĩthaka gĩake, kuuma mũthenya ũrĩa
oimire bũrũri ũyũ o nginya rĩu." **7** Na rĩrĩ, Elisha agĩthiĩ
Dameski, nake Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata aarĩ
mũrũaru. Rĩrĩa mũthamaki eerirwo atĩrĩ, "Mũndũ wa
Ngai nĩokĩte nginya gũkũ," **8** akĩĩra Hazaeli atĩrĩ, "Oya
kĩheo, ũthiĩ ũtũnge mũndũ wa Ngai. Tuĩria ũhoro harĩ
Jehova na ũndũ wake; mũũrie atĩrĩ, 'Niĩ nĩngũhona
ndwari ĩno?'" **9** Nĩ ũndũ ũcio Hazaeli agĩthiĩ gũtũnga
Elisha, akuuĩte kĩheo kĩa indo iria njega cia Dameski,
ikuuĩtwo nĩ ngamĩĩra mĩrongo ĩna. Hazaeli agĩthiĩ,
akĩrũgama mbere ya Elisha, akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũrũguo
Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata nĩwe wandũma

ngũũrie atĩrĩ, 'Niĩ nĩngũhona ndwari ĩno?'" **10** Nake
Elisha agĩcookia atĩrĩ, "Thiĩ ũmwĩre atĩrĩ, 'Ti-itherũ
nĩũkũhona'; no Jehova nĩanguũrĩirie atĩ no egũkua." **11**
Elisha akĩmũkũũrĩra maitho amũrorete nginya Hazaeli
agĩconoka. Nake mũndũ wa Ngai akĩambĩrĩria kũrĩra.
12 Nake Hazaeli akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ kĩratũma
mwathi wakwa arĩre?" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ ũndũ
nĩinjũũĩ ũũru ũrĩa ũkaarehere andũ a Isiraeli. Nĩũgacina
ciĩgitĩro ciao iria nũmu, na ũũrage aanake ao na rũhiũ
rwa njora, ũtungumanie twana twao thĩ, na ũtarũre
nda cia andũ-a-nja arĩa marĩ nda." **13** Nake Hazaeli
akĩmũũria atĩrĩ, "Ndungata ĩno yaku ĩtarĩĩ ta ngui-rĩ,
yahota atĩa gwĩka ũndũ mũnene ũguo?" Nake Elisha
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Jehova nĩanyonetie atĩ nĩũgatuĩka
mũthamaki wa Suriata." **14** Ningĩ Hazaeli agĩtigana
na Elisha agĩcooka kũrĩ mwathi wake. Rĩrĩa Beni-
Hadadi aamũũririe atĩrĩ, "Elisha akwĩrire atĩa?" Hazaeli
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Anjĩĩrire ti-itherũ nĩũkũhona." **15**
No mũthenya ũyũ ũngĩ Hazaeli akĩoya taama mũritũ,
akĩũtobokia maaĩ-inĩ, akĩhumbĩra mũthamaki ũthiũ
naguo, o nginya agĩkua. Nake Hazaeli agĩthamaka
ithenya rĩake. **16** Mwaka-inĩ wa ĩtano wa wathani
wa Joramu mũrũ wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli-rĩ,
Jehoramu mũrũ wa Jehoshafatu akĩambĩrĩria gũthamaka
Juda. **17** Jehoramu aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo
ĩtatũ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka
arĩ Jerusalemu mĩaka ĩnana. **18** Nĩathiire na mĩthiĩre ya
athamaki a Isiraeli, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekĩte,
nĩgũkorwo aahikirie mwarĩ wa Ahabu. Nĩekire maũndũ
mooru maitho-inĩ ma Jehova. **19** No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa
ndungata yake Daudi, Jehova ndeendaga kwananga
Juda. Nĩeranĩire atĩ nĩegũtũũria tawa nĩ ũndũ wa Daudi
na njiaro ciake nginya tene. **20** Mahinda ma Jehoramu-
rĩ, andũ a Edomu nĩmaremeire Juda na makĩgĩa na
mũthamaki wao ene. **21** Nĩ ũndũ ũcio Jehoramu agĩthiĩ
Zairu hamwe na ngaari ciake ciothe cia ita. Andũ a
Edomu makĩmũrigiicĩria hamwe na anene a ngaari ciake
cia ita, no agĩũkĩra na akĩũra ũtukũ; narĩo ita rĩake, o
na kũrĩ o ũguo, rĩkĩũra rĩgĩcooka mũciĩ. **22** Nginyagia
ũmũthĩ andũ a Edomu matũũraga maremeire Juda.
Andũ a Libina o nao makĩrega watho wa Juda o ihinda-
inĩ rĩu. **23** Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa
Jehoramu, na marĩa mothe eekire, githĩ matiandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma mahinda ma athamaki a Juda?
24 Nake Jehoramu akĩhurũka hamwe na maithe make
na agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa Daudi. Nake
mũriũ Ahazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **25**
Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩĩrĩ wa wathani wa Joramu
mũrũ wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, Ahazia mũrũ
wa Jehoramu mũthamaki wa Juda nĩguo ambĩrĩirie
gũthamaka. **26** Ahazia aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo
ĩĩrĩ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka
arĩ Jerusalemu mwaka ũmwe. Nyina eetagwo Athalia,
mwarĩ wa mwana wa Omuri mũthamaki wa Isiraeli.
27 Nake Ahazia agĩthiĩ na mĩthiĩre ya nyũmba ya
Ahabu, na agĩĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa
nyũmba ya Ahabu yekĩte, nĩgũkorwo nĩmatarainie na
nyũmba ya Ahabu nĩ ũndũ wa kũhikania kuo. **28** Ahazia
nĩmathiire na Joramu mũrũ wa Ahabu nĩguo makarũe
na Hazaeli mũthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi.
Nao Asuriata makĩguraria Joramu; **29** nĩ ũndũ ũcio
Mũthamaki Joramu akĩhũndũka, agĩthiĩ Jezireeli nĩguo
akahonie nguraro iria aagurarĩtio nĩ Asuriata kũu
Ramothu makĩrũa na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.
Hĩndĩ ĩyo Ahazia mũrũ wa Jehoramu mũthamaki wa
Juda agĩikũrũka, agĩthiĩ Jezireeli akarore Joramu mũrũ
wa Ahabu, tondũ nĩagurarĩtio.

9 Na rĩrĩ, mũnabii Elisha agĩĩta mũndũ ũmwe wa thiritũ
ya anabii, akĩmwĩra atĩrĩ, "Thinĩkĩra nguo yaku ya
igũrũ mũcibi-inĩ, na ũkuue mbũthũ ĩno ya maguta, ũthiĩ
nginya Ramothu-Gileadi. **2** Wakinya kũu, ũcarie Jehu
mũrũ wa Jehoshafatu, mũrũ wa Nimushi. Ũthiĩ kũrĩ
we, ũmũtigithanie na andũ a thiritũ yake, ũmũingĩrie
kanyũmba ga thĩiinĩ. **3** Ũcooke woe mbũthũ ya maguta
ũmũitĩrĩrie mũtwe na uuge atĩrĩ, 'Jehova ekuuga ũũ:
Ndagũitĩrĩria maguta ũtuĩke mũthamaki wa Isiraeli.'
Ũcooke ũhingũre mũrango ũre; ndũgaikare!" **4** Nĩ ũndũ
ũcio mwanake ũcio mũnabii agĩthiĩ nginya Ramothu-
Gileadi. **5** Rĩrĩa aakinyire kuo, agĩkora anene a mbũtũ
cia ita maikarĩte hamwe. Akĩĩra mũnene wao atĩrĩ,
"Mũnene, ndĩ na ndũmĩrĩri yaku." Nake Jehu akĩũria
atĩrĩ, "Ithuothe-rĩ, nĩ ũrĩkũ ũrĩ na ndũmĩrĩri yake?"
Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩwe mũnene, ndũmĩrĩri nĩ
yaku." **6** Jehu agĩũkĩra, akĩingĩra nyũmba. Nake mũnabii
agĩitĩrĩria Jehu maguta mũtwe, akiuga atĩrĩ, "Jehova
Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: 'Ndagũitĩrĩria maguta ũtuĩke
mũthamaki wa andũ a Jehova a Isiraeli. **7** Wee-rĩ,
nĩũkaniina nyũmba ya Ahabu mwathi waku nĩgeetha
ndĩĩrĩhĩrie thakame ya anabii ndungata ciakwa, na
thakame ya ndungata cia Jehova ciothe ĩrĩa yaitirwo
nĩ Jezebeli. **8** Nyũmba yothe ya Ahabu nĩĩgathira biũ.
Nĩnganiina nyũmba yothe ya Ahabu na ndĩmũniinĩre
arũme othe, arĩa ngombo na arĩa matarĩ ngombo thĩiinĩ
wa Isiraeli. **9** Nyũmba ya Ahabu ngaamĩtua o ta nyũmba
ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na ta ya Baasha mũrũ wa
Ahija. **10** Ha ũhoro wa Jezebeli-rĩ, agaatambuurangwo
nĩ ngui arĩ mũgũnda-inĩ wa Jezireeli, na gũtirĩ mũndũ
ũkaamũthika.'" Nake akĩhingũra mũrango akĩũra. **11**
Hĩndĩ ĩrĩa Jehu ooimire nja kũrĩ anene a thiritũ yake,
mũndũ ũmwe wao akĩmũũria atĩrĩ, "Maũndũ mothe
nĩ mega? Mũgũrũki ũcio egũũkĩte kũrĩ we nĩkĩ?" Nake
Jehu agĩcookia atĩrĩ, "Wee nĩũũĩ mũndũ ũcio o na
maũndũ marĩa aaragia." **12** Nao makiuga atĩrĩ, "Tiga
gũtũheenia, twĩre ma." Jehu akiuga atĩrĩ, "Anjĩĩra
ũũ: 'Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndagũitĩrĩria maguta ũtuĩke
mũthamaki wa Isiraeli.'" **13** Nao makĩhiũha kuoya nguo
ciao cia igũrũ, magĩciara ngathĩ-inĩ cia nyũmba arũgame
ho, magĩcooka makĩhuha karumbeta na makĩanĩrĩra
atĩrĩ, "Jehu nĩwe mũthamaki!" **14** Nĩ ũndũ ũcio, Jehu
mũrũ wa Jehoshafatu, mũrũ wa Nimushi, agĩciirĩra
gũũkĩrĩra Joramu. (Hĩndĩ ĩyo Joramu na Isiraeli yothe
maagitagĩra Ramothu-Gileadi, kuuma kũrĩ Hazaeli
mũthamaki wa Suriata. **15** No Mũthamaki Joramu
nĩacookete Jezireeli akahonie ironda iria aagurarĩtio
nĩ Asuriata, rĩrĩa maarũaga na Hazaeli mũthamaki wa
Suriata.) Nake Jehu akiuga atĩrĩ, "Angĩkorwo nĩmwetĩkĩra
ũguo, mũtikareke mũndũ o na ũmwe oime itũũra-inĩ
athiĩ akaheane ũhoro ũcio Jezireeli." **16** Ningĩ Jehu
akĩhaica ngaari yake ya ita, agĩthiĩ Jezireeli, tondũ

nĩkuo Joramu aahurũkĩte, na Ahazia mũthamaki wa
Juda nĩaikũrũkĩte agathiĩ kũmũrora. **17** Hĩndĩ ĩrĩa
mũrori wa itũũra aarũgamĩte mũthiringo-inĩ mũraihu
na igũrũ kũu Jezireeli, akĩona mbũtũ cia ita cia Jehu
igĩũka, agĩĩtana, akiuga atĩrĩ, "Nĩndĩrona mbũtũ cia ita
igĩũka." Nake Joramu agĩathana, akiuga atĩrĩ, "Ethaai
mũndũ wa mbarathi, ũmũtũme athiĩ acitũnge, aciũrie
atĩrĩ, 'Mũũkĩte na thayũ'?" **18** Nake mũndũ ũcio
akĩhaica mbarathi, agĩthiĩ gũtũnga Jehu, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ũũ nĩguo mũthamaki ekũũria: 'Wee-rĩ, ũũkĩte
na thayũ'?" Nake Jehu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ũrĩ na
ũhoro ũrĩkũ na thayũ? Nyuma thuutha." Nake mũrori
wa itũũra agĩcookia ũhoro, akiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa
twatũma nĩakinya harĩo, na ndaracooka na gũkũ." **19**
Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩtũma mũndũ wa keerĩ wa
mbarathi. Aakinya kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, "Ũũ nĩguo
mũthamaki eekũũria: 'Mũũkĩte na thayũ?'" Nake Jehu
agĩcookia atĩrĩ, "Ũrĩ na ũhoro ũrĩkũ na thayũ? Nyuma
thuutha." **20** Nake mũrori wa itũũra agĩcookia ũhoro,
akiuga atĩrĩ, "Nĩakinya harĩo, no-o nake ndaracooka na
gũkũ. Mũtwarĩre wa ngaari ya ita nĩ ta mũtwarĩre wa
Jehu mũrũ wa Nimushi; atwarithagia ta mũgũrũki."
21 Nake Joramu agĩathana, akiuga atĩrĩ, "Ohererai
mbarathi ngaari-inĩ yakwa ya ita." Na ciohererwo,
Joramu mũthamaki wa Isiraeli na Ahazia mũthamaki
wa Juda makiumagara, o mũndũ arĩ ngaari-inĩ yake ya
ita, magatũnge Jehu. Magĩcemania nake kamũgũnda-
inĩ karĩa kaarĩ ka Nabothu ũrĩa Mũjezireeli. **22** Rĩrĩa
Joramu onire Jehu, akĩmũũria atĩrĩ, "Jehu, ũũkĩte
na thayũ?" Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, "Kũngĩgĩa na
thayũ atĩa, ũhooi wa mĩhianano wothe na ũrogi wa
nyũkwa, Jezebeli, ũingĩhĩte ũũ?" **23** Joramu akĩgarũrũka
akĩũra, akiugaga atĩrĩ, "Ahazia, kũrĩ na njikanĩrĩrio!"
24 Hĩndĩ ĩyo Jehu akĩruta ũta wake, akĩratha Joramu
gatagatĩ ga ciande. Naguo mũguĩ ũgĩtheeca ngoro
yake, agĩtungumana ngaari-inĩ yake. **25** Nake Jehu
akĩĩra Bidikari mũnene wa ngaari yake ya ita atĩrĩ,
"Muoe ũmũikie mũgũnda-inĩ ũrĩa warĩ wa Nabothu
ũrĩa Mũjezireeli. Ririkana rĩrĩa niĩ nawe twatwaraga
ngaari cia ita tũrĩ thuutha wa ithe Ahabu, rĩrĩa Jehova
aaririe ũrathi ũyũ ũmũkoniĩ, akiuga ũũ: **26** 'Mũthenya
wa ira nĩndĩronire thakame ya Nabothu na thakame ya
ariũ ake, nĩguo Jehova ekuuga, na ti-itherũ nĩngatũma
ũmĩrĩhĩre mũgũnda-inĩ o ũyũ, nĩguo Jehova ekuuga.'
Rĩu kĩmuoe, ũmũikie mũgũnda-inĩ ũcio, kũringana na
kiugo kĩa Jehova." **27** Hĩndĩ ĩrĩa Ahazia mũthamaki wa
Juda onire ũrĩa kwahaana, akĩũra na njĩra ya Bethi-
Hagani. Nake Jehu akĩmũhanyũkia, akĩanagĩrĩra atĩrĩ,
"Mũũragei o nake!" Nao makĩmũgurarĩria arĩ ngaari-
inĩ yake ya ita erekeire Guri hakuhĩ na Ibileamu, no
akĩũrĩra Megido, agĩkuĩra kuo. **28** Nacio ndungata ciake
ikĩmũkuua na ngaari ya ita, ikĩmũtwara Jerusalemu, na
makĩmũthika hamwe na maithe make mbĩrĩra-inĩ yake,
itũũra-inĩ rĩa Daudi. **29** (Ahazia aatuĩkĩte mũthamaki
wa Juda mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe wa wathani
wa Joramu mũrũ wa Ahabu). **30** Ningĩ Jehu agĩthiĩ
Jezireeli. Na rĩrĩa Jezebeli aaiguire ũguo-rĩ, akĩhaka
maitho make rangi na akĩgemia njuĩrĩ yake, agĩcũthĩrĩria
nja arĩ ndirica-inĩ. **31** Rĩrĩa Jehu aatoonyaga kĩhingo-
inĩ, Jezebeli akĩmũũria atĩrĩ, "Ũũkĩte na thayũ, Zimuri,
wee mũũragi wa mwathi waku?" **32** Nake Jehu akĩrora
na igũrũ ndirica-inĩ, agĩĩtana akĩũria atĩrĩ, "Nũũ ũrĩ
mwena wakwa? Nũũ?" Nao andũ eerĩ kana atatũ maarĩ
ahakũre makĩmũrora arĩ thĩ. **33** Nake Jehu akiuga
atĩrĩ, "Mũikiei thĩ!" Nĩ ũndũ ũcio makĩmũikia akĩgũa
thĩ, nayo thakame ĩmwe yake ĩkĩminjũkĩra rũthingo
o hamwe na mbarathi iria ciamũrangagĩrĩria thĩ na
magũrũ ma cio. **34** Jehu agĩtoonya nyũmba ya ũthamaki
thĩinĩ akĩrĩa na akĩnyua. Nake akiuga atĩrĩ, "Menyererai
mũndũ-wa-nja ũcio mũrume, na mũmũthike tondũ
araarĩ mwarĩ wa mũthamaki." **35** No rĩrĩa maathiire
nja makamũthike, matiakorire kĩndũ o na kĩmwe kĩa
mwĩrĩ wake, tiga o ihĩndĩ rĩa mũtwe wake, na magũrũ,
na moko make. **36** Nao makĩhũndũka, makĩĩra Jehu
ũhoro ũcio, nake akiuga atĩrĩ, "Gĩkĩ nĩ kiugo kĩa Jehova
kĩrĩa aaririe na kanua ka ndungata yake Elija ũrĩa
Mũtishibi, akiuga atĩrĩ: Ngui nĩikaarĩa mwĩrĩ wa Jezebeli
kamũgũnda-inĩ ka Jezireeli. **37** Nakĩo kĩimba kĩa Jezebeli
gĩgaatuĩka o ta rũrua kĩrĩ thĩ kamũgũnda-inĩ ka Jezireeli,
nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũkaahota kuuga atĩrĩ, 'Ũyũ
nĩ Jezebeli.'"

10 Na rĩrĩ, Samaria kwarĩ na ariũ a nyũmba ya Ahabu
mĩrongo mũgwanja. Nĩ ũndũ ũcio Jehu akĩandĩka
marũa akĩmatũma Samaria kũrĩ anene a Jezireeli, na
athuuri, na areri a ciana cia Ahabu, akĩmeera atĩrĩ, **2**
"Tondũ mũrĩ na ciana cia mwathi wanyu, na ningĩ mũrĩ
na ngaari cia ita na mbarathi, na itũũra inene rĩirigĩre
na thingo cia hinya, o na indo cia mbaara-rĩ, marũa
maya maamũkinyĩra-rĩ, **3** thuurai mũriũ ũrĩa mwega na
mwagĩrĩru mũno wa mwathi wanyu, na mũmũikarĩrie
gĩtĩ kĩa ũnene gĩa ithe. Mũcooke mũrũĩrĩre nyũmba
ya mwathi wanyu." **4** No-o makĩmaka makiuga atĩrĩ,
"Angĩkorwo athamaki eerĩ matiigana kũmũtooria-rĩ,
ithuĩ twakĩhota atĩa?" **5** Nĩ ũndũ ũcio ũrĩa warĩ mũrori
wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na mwathi wa
itũũra, na athuuri, na areri a ciana magĩtũmĩra Jehu
ndũmĩrĩri ĩno: "Ithuĩ tũrĩ ndungata ciaku, na nĩtũgwĩka
ũrĩa wothe ũkuuga. Tũtiigũtua mũndũ o na ũmwe
mũthamaki; wee ĩka o ũrĩa ũngĩona kwagĩrĩire." **6** Nake
Jehu akĩmaandĩkĩra marũa ma keerĩ akĩmeera atĩrĩ,
"Angĩkorwo mũrĩ mwena wakwa na nĩmũkũnjathĩkĩra,
ũragai ariũ a mwathi wanyu, mũgooka na ciongo ciao
gũkũ Jezireeli ihinda o ta rĩĩrĩ rũciũ." Na rĩrĩ, ariũ a
mũthamaki mĩrongo mũgwanja maarĩ na atongoria a
itũũra arĩa maamareraga. **7** Na rĩrĩa marũa maakinyire,
andũ acio makĩnyiita ariũ acio mĩrongo mũgwanja a
mũthamaki na makĩmooraga othe. Magĩĩkĩra ciongo
ciao ikabũ-inĩ, magĩcitwarĩra Jehu o kũu Jezireeli. **8**
Rĩrĩa mũndũ ũrĩa watũmĩtwo aakinyire, akĩĩra Jehu
atĩrĩ, "Nĩmarehe ciongo cia ciana cia mũthamaki."
Nake Jehu agĩathana, akiuga atĩrĩ, "Ciigei irũndo igĩrĩ
itoonyero-inĩ rĩa itũũra o nginya rũciinĩ." **9** Rũciinĩ rũrũ
rũngĩ Jehu akiumagara. Akĩrũgama mbere ya andũ othe,
akiuga atĩrĩ, "Inyuĩ mũtihĩtĩtie. Niĩ nĩ niĩ ndaciirĩire
ndundu ya gũũkĩrĩra mwathi wakwa na ngĩmũũraga,
no nũũ ũragĩte andũ aya othe? **10** Menyai ũũ, atĩ
gũtirĩ kiugo o na kĩmwe kĩarĩtio nĩ Jehova igũrũ rĩa
nyũmba ya Ahabu gĩtakahingio. Jehova ekĩte o ũrĩa
oigĩte na kanua ka ndungata yake Elija." **11** Nĩ ũndũ

ũcio Jehu akĩũraga andũ othe a nyũmba ya Ahabu arĩa
maatigaire kũu Jezireeli, o ũndũ ũmwe na atongoria
ake othe, na arata ake a hakuhĩ, o na athĩnjĩri-ngai
ake, na gũtirĩ mũndũ wahonokire. **12** Jehu agĩcooka
akiumagara, agĩthiĩ Samaria. Aakinya Bethi-Ekedi ya
Arĩithi-rĩ, **13** agĩtũngana na andũ amwe arĩa maatarainie
na Ahazia mũthamaki wa Juda akĩmooria atĩrĩ, "Inyuĩ
mũrĩ a?" Nao magĩcookia atĩrĩ, "Ithuĩ tũrĩ a nyũmba ya
Ahazia, na tũũkĩte kũgeithia mbarĩ ya mũthamaki, na
ya mũtumia wa mũthamaki." **14** Nake agĩathana atĩrĩ,
"Nĩmanyiitwo marĩ muoyo!" Nĩ ũndũ ũcio makĩmatwara
marĩ muoyo makĩmooragĩra gĩthima-inĩ kĩa Bethi-
Ekedi, maarĩ andũ mĩrongo ĩna na eerĩ. Gũtirĩ mũndũ
o na ũmwe wahonokire. **15** Nake aarĩkia kuuma kũu,
agĩkora Jehonadabu mũrũ wa Rekabu, o nake okĩte
kũmũtũnga. Nake Jehu akĩmũgeithia, akĩmũũria atĩrĩ,
"Wee ũrĩ na ũiguano na niĩ, o ta ũrĩa ndĩ na ũiguano
nawe?" Nake Jehonadabu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩĩ ndĩ
naguo." Nake Jehu akiuga atĩrĩ, "Kũngĩkorwo nĩ ũguo-
rĩ, rehe guoko." Nĩ ũndũ ũcio Jehonadabu agĩĩka ũguo,
nake Jehu akĩmũteithĩrĩria kũhaica ngaari-inĩ ya ita. **16**
Nake Jehu akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka tũthiĩ nawe ũkeonere
ũrĩa ndĩĩrutanĩirie na kĩyo nĩ ũndũ wa Jehova." Nake
akĩmũkuua na ngaari yake ya ita. **17** Rĩrĩa Jehu aakinyire
Samaria-rĩ, akĩũraga andũ othe a nyũmba ya Ahabu arĩa
maatigaire, akĩmaniina kũringana na kiugo kĩa Jehova
kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija. **18** Ningĩ Jehu agĩcookereria andũ
othe hamwe, akĩmeera atĩrĩ, "Ahabu aatungatĩire Baali
o hanini; no Jehu ekũmũtungatĩra makĩria. **19** Na rĩrĩ,
tũmanĩrai anabii othe a Baali, na atungati othe ayo,
o na athĩnjĩri-ngai ayo othe. Tigĩrĩrai atĩ gũtirĩ o na
ũmwe ũtarĩ ho, tondũ nĩngũrutĩra Baali igongona inene.
Mũndũ wothe ũkwaga gũũka, ndegũtũũra muoyo." Nowe
Jehu ekaga ũguo arĩ na wara wa kũũraga atungati othe
a Baali. **20** Nake Jehu akiuga atĩrĩ, "Ĩtanai kĩũngano gĩa
gũtĩĩithia Baali." Nĩ ũndũ ũcio magĩkĩanĩrĩra kĩũngano
kĩu. **21** Nake agĩcooka agĩtũma ũhoro kũndũ guothe
Isiraeli, nao atungati othe a Baali magĩũka; na gũtirĩ o
na ũmwe watĩĩrire. Makĩgomana hekarũ-inĩ ya Baali o
nginya ĩkĩiyũra kuuma mwena ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ.
22 Nake Jehu akĩĩra mũikaria wa harĩa nguo ciaigagwo
atĩrĩ, "Rehere ndungata ciothe cia Baali nguo." Nĩ ũndũ
ũcio agĩcirehere nguo. **23** Hĩndĩ ĩyo Jehu na Jehonadabu
mũrũ wa Rekabu magĩtoonya hekarũ ya Baali. Jehu
akĩĩra ndungata cia Baali atĩrĩ, "Rorai mĩena yothe
muone atĩ gũtirĩ ndungata cia Jehova irĩ haha hamwe
na inyuĩ, o tiga ndungata cia Baali." **24** Nĩ ũndũ ũcio
magĩtoonya marute magongona, na maruta ma njino.
Na rĩrĩ, Jehu nĩaigĩte arũme mĩrongo ĩnana kũu nja
akameera atĩrĩ: "Ũmwe wanyu angĩrekereria mũndũ
wa arĩa ngũneana moko-inĩ manyu oore-rĩ, we egũkua
ithenya rĩa mũndũ ũcio." **25** Rĩrĩa Jehu aarĩkirie kũruta
igongona rĩa njino-rĩ, agĩatha arangĩri na anene ao atĩrĩ,
"Toonyai thĩinĩ mũmoorage; mũtikareke mũndũ o na
ũmwe wao oore." Nĩ ũndũ ũcio makĩmooraga na hiũ cia
njora. Nao arangĩri na anene ao magĩikia mĩĩrĩ yao nja,
magĩcooka magĩtoonya ihooero rĩa na thĩinĩ rĩa hekarũ
ya Baali. **26** Nao makĩruta ihiga rĩrĩa rĩamũre nja ya
hekarũ ya Baali na makĩrĩcina. **27** Makĩmomora ihiga
rĩrĩa rĩamũre rĩa Baali, na magĩtharia hekarũ ya Baali
makĩmĩtua kĩoro o na nginya ũmũthĩ. **28** Nĩ ũndũ ũcio
Jehu akĩniiina biũ ũhooi wa Baali thĩinĩ wa Isiraeli. **29**
No rĩrĩ, ndaatiganire na mehia ma Jeroboamu mũrũ
wa Nebati, marĩa aatũmire Isiraeli meehie ma kũhooya
mĩhianano ya njaũ ya thahabu kũu Betheli na Dani. **30**
Nake Jehova akĩĩra Jehu atĩrĩ, "Tondũ nĩwĩkĩte wega,
ũkahingia ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ makwa, na ũgeeka
nyũmba ya Ahabu ũrĩa ndaatanyĩte kũmeka-rĩ, njiaro
ciaku igũtũũra ithamakagĩra Isiraeli nginya rũciaro
rwa kana." **31** No Jehu ndaigana kũmenyerera kũiga
watho wa Jehova, Ngai wa Isiraeli, na ngoro yake yothe.
Ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu, marĩa
atũmĩte andũ a Isiraeli mehie. **32** Matukũ-inĩ macio,
Jehova nĩambĩrĩirie kũnyiihia mĩhaka ya Isiraeli. Hazaeli
nĩatooririe andũ a Isiraeli bũrũri-inĩ wao wothe **33**
mwena wa irathĩro wa Jorodani na bũrũri-inĩ wothe wa
Gileadi, (Bũrũri wa Gadi na Rubeni na Manase), kuuma
Aroeri gũtwarana na mũkuru wa Arinoni, kũgerera
Gileadi nginya Bashani. **34** Ha ũhoro wa maũndũ marĩa
mangĩ makoniĩ wathani wa Jehu-rĩ, na marĩa mothe
eekire, na marĩa mothe ahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? **35** Nake
Jehu akĩhurũka na maithe make na agĩthikwo Samaria.
Nake mũriũ Jehoahazu agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake. **36** Narĩo ihinda rĩrĩa Jehu aathamakĩire Isiraeli
kũu Samaria rĩarĩ mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩnana.

11 Rĩrĩa Athalia nyina wa Ahazia onire atĩ mũriũ
nĩakua-rĩ, agĩthiĩ na mbere kũũraga andũ othe
a nyũmba yothe ya ũthamaki. **2** No rĩrĩ, Jehosheba,
mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu na mwarĩ wa nyina na
Ahazia, akĩoya Joashu mũrũ wa Ahazia akĩmweheria
kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki arĩa maakirie kũũragwo.
Akĩmũiga hamwe na mũreri wake kanyũmba ga gũkoma,
akĩmũhitha kuuma kũrĩ Athalia; nĩ ũndũ ũcio Joashu
ndaigana kũũragwo. **3** Aikarire ahithĩtwo hamwe na
mũreri wake thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova mĩaka ĩtandatũ
ĩrĩa Athalia aathamakire bũrũri ũcio. **4** Mwaka-inĩ wa
mũgwanja, Jehoiada agĩtũmanĩra anene a ikundi arĩa
maathaga thigari igana rĩmwe, thĩinĩ wa andũ arĩa
meetagwo Akari, na arangĩri nao magĩũka kũrĩ we kũu
hekarũ-inĩ ya Jehova. Nake akĩgĩa kĩrĩkanĩro nao na
akĩmehĩtithĩria kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Agĩcooka
akĩmoonia mũriũ wa mũthamaki. **5** Akĩmaatha akĩmeera
atĩrĩ, "Mũgwĩka ũũ: Inyuĩ arĩa othe mũgaakorwo mũrĩ
wĩra mũthenya wa thabatũ-rĩ, gĩcunjĩ kĩmwe kĩanyu
gĩa ithatũ gĩkaarangĩra nyũmba ya ũthamaki, **6** nakĩo
gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩrangĩre Kĩhingo gĩa Suri, ningĩ
gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩkorwo kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩrĩ thuutha
wa arangĩri arĩa mateithanagia kũrangĩra hekarũ, **7** na
inyuĩ andũ arĩa makoragwo thĩinĩ wa ikundi icio ingĩ
igĩrĩ, arĩa matakoragwo wĩra mũthenya wa thabatũ-
rĩ, othe makaarangĩra hekarũ nĩ ũndũ wa mũthamaki.
8 Mũikare mũthiũrũrũkĩirie mũthamaki, o mũndũ
anyiitĩte indo ciake cia mbaara na guoko. Mũndũ o na
ũrĩkũ angĩkaamũkuhĩrĩria no nginya ooragwo. Mũikare
hakuhĩ na mũthamaki o harĩa hothe angĩthiĩ." **9** Nao
anene a ita arĩa maathaga ikundi cia andũ igana rĩmwe
magĩĩka o ta ũrĩa Jehoiada, mũthĩnjĩri-Ngai aathanĩte.
O mũnene akĩoya andũ ake, arĩa maathiiaga wĩra

mũthenya ũcio wa thabatũ na arĩa moimagĩra wĩra
hĩndĩ ĩyo, othe magĩũka kũrĩ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai.
10 Nake akĩhe anene acio matimũ na ngo iria ciarĩ cia
Mũthamaki Daudi, iria ciakoragwo hekarũ-inĩ ya Jehova.
11 Nao arangĩri, o mũndũ arĩ na indo ciake cia mbaara,
magĩthiũrũrũkĩria mũthamaki hau hakuhĩ na kĩgongona,
na magĩthiũrũrũkĩria hekarũ kuuma mwena wa gũthini
nginya mwena wa gathigathini wayo. **12** Jehoiada
akĩrehe mũrũ wa mũthamaki akĩmwĩkĩra thũmbĩ,
akĩmũnengera Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, na akĩmwanĩrĩra
atĩ nĩwe mũthamaki. Makĩmũitĩrĩria maguta, nao
andũ makĩhũũra hĩ na makĩanĩrĩra makiugaga atĩrĩ,
"Mũthamaki arotũũra nginya tene!" **13** Rĩrĩa Athalia
aaiguire inegene rĩa andũ na arangĩri, agĩthiĩ kũrĩ
andũ hekarũ-inĩ ya Jehova. **14** Agĩcũthĩrĩria na akĩona
mũthamaki arũgamĩte gĩtugĩ-inĩ o ta ũrĩa mũtugo warĩ.
Nao anene na ahuhi tũrumbeta maarũgamĩte hakuhĩ
na mũthamaki, nao andũ othe a bũrũri magakena
makĩhuhaga tũrumbeta. Nake Athalia agĩtembũranga
nguo ciake cia igũrũ, na akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ,
"Ungumania! Ungumania!" **15** Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai
agĩatha anene a ita a thigari igana igana arĩa maarĩ
arũgamĩrĩri a mbũtũ, akĩmeera atĩrĩ, "Mũrutũrũrei,
mũmũrehe arĩ gatagatĩ ga thigari, na mũndũ o wothe
ũngĩmuuma thuutha, ooragwo." Nĩgũkorwo mũthĩnjĩri-
Ngai nĩoigĩte atĩrĩ, "Ndakooragĩrwo hekarũ-inĩ ya
Jehova." **16** Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiitĩra harĩa mbarathi
ciatoonyagĩra igĩthiĩ nja cia nyũmba ya ũthamaki,
makĩmũũragĩra hau. **17** Nake Jehoiada akĩgĩa na
kĩrĩkanĩro gatagatĩ ka Jehova, na mũthamaki, o na
andũ, atĩ o nĩmegũtuĩka andũ a Jehova. Ningĩ agĩcooka
agĩthondeka kĩrĩkanĩro gatagatĩ ka mũthamaki na
andũ. **18** Nao andũ othe a bũrũri magĩthiĩ hekarũ-inĩ
ya Baali na makĩmĩtharia. Makiunanga igongona na
mĩhianano, na makĩũragĩra Matani ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-
ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio. Ningĩ
Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai akĩiga arangĩri hau hekarũ-
inĩ ya Jehova. **19** Nake agĩthiĩ na anene a ita arĩa
maarũgamagĩrĩra ikundi cia thigari igana igana, na
Akari, na arangĩri, o hamwe na andũ othe a bũrũri,
na marĩ hamwe makĩruta mũthamaki hekarũ-inĩ ya
Jehova makĩmũtwara nyũmba ya ũthamaki matoonyeire
kĩhingo-inĩ kĩa arangĩri. Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩikarĩra
gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki.
20 Nao andũ othe a bũrũri magĩkena. Narĩo itũũra
rĩkĩhoorera, tondũ Athalia nĩarĩkĩtie kũũragwo na rũhiũ
rwa njora nyũmba-inĩ ya ũthamaki. **21** Joashu aarĩ wa
mĩaka mũgwanja rĩrĩa aambĩrĩirie gwathana.

12 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mũgwanja wa Jehu,
Joashu agĩtuĩka mũthamaki, na agĩthamaka arĩ
Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. Nyina eetagwo Zibia;
na oimĩte Birishiba. **2** Joashu nĩekire maũndũ marĩa
magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova mĩaka ĩrĩa yothe
Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai aamũtaarire. **3** No rĩrĩ, kũndũ
kũrĩa gũtũũgĩru gwa kũrutĩra magongona gũtieheririo;
andũ mathiire na mbere kũrutĩra magongona na
gũcinĩra ũbumba kuo. **4** Joashu akĩĩra athĩnjĩri-Ngai
atĩrĩ, "Cookanĩrĩriai mbeeca iria ciothe irehagwo irĩ
cia maruta marĩa maamũre ma hekarũ ya Jehova,
na mbeeca iria irutagwo cia gwĩtara, na mbeeca iria
ciamũkagĩrwo kuuma mĩĩhĩtwa-inĩ ya andũ o na mbeeca
iria irehagwo hekarũ na ũndũ wa kwĩyendera. **5** Ĩtĩkĩriai
mũthĩnjĩri-Ngai o wothe aamũkagĩre mbeeca kuuma
kũrĩ ũmwe wa aigi a kĩgĩĩna, na mũreke ihũthĩrwo
na gũcookereria hekarũ kũrĩa guothe ĩngĩkorwo ĩrĩ
tharũku." **6** Na rĩrĩ, o na gũkinyĩria mwaka-inĩ wa
mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ wa Mũthamaki Joashu, athĩnjĩri-
Ngai magĩkorwo matiacookereirie hekarũ. **7** Nĩ ũndũ
ũcio Mũthamaki Joashu agĩĩta Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ, akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ
mũtaracookereria hekarũ kũrĩa ĩtharũkĩte? Mũtigeetie
mbeeca ingĩ kuuma kũrĩ aigi kĩgĩĩna, no cineanei
nĩguo icookererie hekarũ kũrĩa ĩtharũkĩte." **8** Nao
athĩnjĩri-Ngai magĩtĩkĩra atĩ matikũngania mbeeca ingĩ
kuuma kũrĩ andũ, na atĩ o ene tio megũcookereria
hekarũ. **9** Nake Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩoya
ithandũkũ na agĩtũra ngunĩko yarĩo irima. Akĩrĩiga
mwena wa ũrĩo wa mũndũ agĩtoonya hekarũ ya
Jehova. Athĩnjĩri-Ngai arĩa maarangagĩra itoonyero
magĩĩkĩra mbeeca ciothe ithandũkũ-inĩ iria ciarehagwo
hekarũ-inĩ ya Jehova. **10** Hĩndĩ ĩrĩa yothe moonaga
mbeeca nĩciaingĩha ithandũkũ-inĩ, mwandĩki-marũa wa
mũthamaki na mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene mookaga,
magatara mbeeca iria ciakoragwo irehetwo hekarũ-inĩ
ya Jehova na magaciĩkĩra mĩhuko. **11** Rĩrĩa mũigana wa
mbeeca wahinga, makanengera andũ arĩa maathuurĩtwo
matuĩke arori a wĩra wa hekarũ. Mbeeca icio ciarĩhaga
aruti a wĩra wa hekarũ ya Jehova na andũ a wĩra
wa mbaũ, na aaki, **12** na arĩa maakaga na mahiga,
na aicũhia a mahiga. Maagũraga mbaũ na mahiga
maicũhie nĩ ũndũ wa gũcookereria hekarũ ya Jehova
kũrĩa yatharũkĩte na makarĩha mahũthĩro mothe ma
gũcookereria hekarũ. **13** Mbeeca iria ciarehagwo
hekarũ-inĩ itiahũthagĩrwo na gũthondeka iraĩ cia betha,
kana magathĩ ma gũthima ndaambĩ, kana mbakũri cia
kũminjaminja, kana tũrumbeta, kana kĩndũ o gĩothe gĩa
thahabu kana gĩa betha nĩ ũndũ wa hekarũ ya Jehova. **14**
Mbeeca icio ciarĩhaga aruti a wĩra arĩa maarutaga wĩra
wa gũcookereria hekarũ. **15** Matioragia mathabu ma
mbeeca kuuma kũrĩ andũ arĩa maanengerete mbeeca
marĩhe aruti a wĩra, tondũ andũ acio maarĩ ehokeku biũ.
16 Mbeeca cia maruta ma mahĩtia, na maruta ma mehia
itiarehagwo hekarũ-inĩ ya Jehova, icio ciarĩ cia athĩnjĩri-
Ngai. **17** Ihinda-inĩ o rĩu Hazaeli mũthamaki wa Suriata
akĩambata agĩthiĩ agĩtharĩkĩra Gathu na akĩrĩtaha. Ningĩ
akĩhũndũka, agĩthiĩ gũtharĩkĩra Jerusalemu. **18** No
rĩrĩ, Joashu mũthamaki wa Juda akĩoya indo ciothe
iria ciatheretio ikaamũrwo nĩ maithe make, nao nĩ
Jehoshafatu, na Jehoramu na Ahazia, athamaki a Juda
o na iheo iria we mwene aamũrĩte, o na thahabu
iria ciakoretwo kĩgĩĩna-inĩ kĩa hekarũ ya Jehova, o na
iria ciarĩ nyũmba ya ũthamaki, agĩcineana itwarĩrwo
Hazaeli mũthamaki wa Suriata, nake agĩthiĩ, agĩtiga
gũtharĩkĩra Jerusalemu. **19** Ha ũhoro wa maũndũ marĩa
mangĩ makoniĩ wathani wa Joashu, na ũrĩa wothe
eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma
athamaki a Juda? **20** Nao anene ake makĩmũciirĩrĩra
ndundu mamũũkĩrĩre, makĩmũũragĩra Bethi-Milo, njĩra-
inĩ ya gũthiĩ Sila. **21** Nao anene arĩa maamũũragire nĩ

Jozakaru mũrũ wa Shimeathu, na Jehozabadu mũrũ wa Shomeru. Joashu agĩkua na agĩthikwo hamwe na maithe make itũũra-inĩ rĩa Daudi. Nake mũriũ Amazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

13 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ wa wathani wa Joashu mũrũ wa Ahazia mũthamaki wa Juda, Jehoahazu mũrũ wa Jehu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩathana mĩaka ikũmi na mũgwanja. **2** Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie, nake ndaigana kũmatiga. **3** Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli, nake akĩmaneana ihinda iraaya moko-inĩ ma Hazaeli mũthamaki wa Suriata, na Beni-Hadadi mũriũ wake. **4** Nake Jehoahazu agĩthaitha Jehova, nake Jehova akĩmũigua tondũ nĩonete ũrĩa mũthamaki wa Suriata aahinyagĩrĩria Isiraeli. **5** Nake Jehova akĩhe Isiraeli mũhonokia, akĩmaruta kuuma watho-inĩ wa Suriata. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũũra mĩciĩ-inĩ yao o ta tene. **6** No rĩrĩ, matiigana gũtigana na mehia ma nyũmba ya Jeroboamu, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie; na magĩthiĩ na mbere namo, o na ningĩ gĩtugĩ kĩa Ashera gĩgĩtũũra kĩrũgamĩte kũu Samaria. **7** Gũtirĩ kĩndũ gĩatigarĩtio gĩa ita rĩa Jehoahazu, tiga andũ arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi mĩrongo ĩtano, na ngaari ikũmi cia ita, na thigari cia magũrũ 10,000, nĩgũkorwo mũthamaki wa Suriata nĩathũkĩtie icio ingĩ agĩcitua o ta rũkũngũ rwa kĩhuhĩro-inĩ. **8** Na ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoahazu, na ũrĩa wothe eekire, na maũndũ marĩa aahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? **9** Nake Jehoahazu akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Jehoashu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **10** Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja wa Joashu mũthamaki wa Juda, Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. **11** Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na ndaatiganire na mehia o na mamwe ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie; aathiire na mbere namo. **12** Na ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoashu, na ũrĩa wothe eekire, na maũndũ marĩa aahingirie, o na mbaara yake na Amazia mũthamaki wa Juda-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma Athamaki a Isiraeli? **13** Jehoashu akĩhurũka hamwe na maithe make, nake Jeroboamu agĩikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. Jehoashu aathikirwo kũu Samaria hamwe na athamaki a Isiraeli. **14** Na rĩrĩ, Elisha aarĩ mũrũaru mũrimũ ũrĩa wamũũragire. Nake Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli agĩikũrũka, agĩthiĩ kũmuona na akĩmũrĩrĩra. Akiuga atĩrĩ, "Wũi baba-ĩ! Wũi baba-ĩ! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Isiraeli!" **15** Nake Elisha akiuga atĩrĩ, "Oya ũta o na mĩguĩ." nake agĩĩka o ũguo. **16** Nake akĩĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, "Oya ũta na moko maku," nake aarĩkia kuoya, Elisha akĩigĩrĩra mũthamaki moko. **17** Akĩmwĩra atĩrĩ, "Hingũra ndirica ya irathĩro," Nake akĩmĩhingũra. Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, "Ikia mũguĩ!" Nake akĩũikia. Elisha akiuga atĩrĩ, "Ũyũ nĩ mũguĩ wa Jehova wa ũhootani, wa kũhoota Asuriata! Nĩũkahoota Asuriata kũu Afeki na ũmaniine biũ." **18** Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, "Oya mĩguĩ," Nake mũthamaki akĩmĩoya. Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta mĩgũthithie thĩ." Nake akĩmĩgũthithia thĩ maita matatũ, agĩtiga. **19** Nake mũndũ wa Ngai akĩrakara nĩ ũndũ wake, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũkwagĩrĩirwo nĩ kũmĩringithia maita matano kana matandatũ; ũguo nĩguo ũngĩgaatooria andũ a Suriata na ũmaniine biũ. No rĩu ũkaamahoota o maita matatũ tu." **20** Nake Elisha agĩkua na agĩthikwo. Na rĩrĩ, atharĩkĩri a kuuma Moabi maahũthĩrĩte gũtoonya bũrũri-inĩ o kĩambĩrĩria kĩa mwaka. **21** Hĩndĩ ĩmwe andũ amwe a Isiraeli magĩthika mũndũ-rĩ, o rĩmwe makĩona gĩkundi kĩa atharĩkĩri; nĩ ũndũ ũcio magĩikia kĩimba kĩa mũndũ ũcio maathikaga mbĩrĩra-inĩ ya Elisha. Hĩndĩ ĩrĩa kĩimba kĩu kĩahutanirie na mahĩndĩ ma Elisha, mũndũ ũcio akĩriũka, akĩrũgama na magũrũ make. **22** Hazaeli mũthamaki wa Suriata aahinyĩrĩirie Isiraeli matukũ mothe ma ũthamaki wa Jehoahazu. **23** No rĩrĩ, Jehova akĩmatuga na akĩmaiguĩra tha, akĩmarũmbũiya nĩ ũndũ wa kĩrĩkanĩro gĩake na Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. Nginyagia ũmũthĩ, akoretwo atekwenda kũmaniina kana kũmaingata mehere mbere yake. **24** Hazaeli mũthamaki wa Suriata agĩkua, nake mũriũ Beni-Hadadi agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **25** Hĩndĩ ĩyo Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu agĩtunya Beni-Hadadi mũrũ wa Hazaeli matũũra marĩa Hazaeli aatahĩte mbaara-inĩ kuuma kũrĩ ithe Jehoahazu. Joashu aamũtooririe maita matatũ, na nĩ ũndũ ũcio agĩcookia matũũra ma Isiraeli.

14 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wa Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu mũthamaki wa Isiraeli, Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. **2** Aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ kũu Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na kenda. Nake nyina eetagwo Jehoadini, na oimĩte Jerusalemu. **3** Nĩekire maũndũ marĩa moonagwo magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, no ti ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. Maũndũ-inĩ mothe eekire o ta ũrĩa ithe Joashu ekaga. **4** No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathiire o na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo. **5** Thuutha wa ũthamaki gũkorwo ũrũmĩte moko-inĩ make, akĩũraga anene arĩa moragĩte ithe Joashu ũrĩa warĩ mũthamaki. **6** No rĩrĩ, ndaigana kũũraga ariũ a oragani acio, kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Watho wa Musa harĩa Jehova aathanĩte atĩrĩ: "Maithe ma ciana matikooragwo nĩ ũndũ wa ciana, o na kana ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa maithe mao; o mũndũ arĩkuaga nĩ ũndũ wa mehia make mwene." **7** Ningĩ nĩwe wahootire 10,000 cia andũ a Edomu kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Cumbĩ, na agĩtunyana itũũra rĩa Sela mbaara-inĩ, akĩrĩtua Jokitheeli, rĩĩtwa rĩrĩa rĩĩtagwo nginya ũmũthĩ. **8** Hĩndĩ ĩyo Amazia agĩtũma andũ kũrĩ Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu mũrũ wa Jehu, mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ "Ũka tũng'ethanĩre ũthiũ kwa ũthiũ." **9** No rĩrĩ, Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Amazia mũthamaki wa Juda atĩrĩ: "Mahiũ ma nyeki-inĩ ma kũu Lebanoni nĩmatũmĩire mũtarakwa ndũmĩrĩri o kũu Lebanoni makĩwĩra atĩrĩ, 'Heana mwarĩguo

ahikio nĩ mũrũ wakwa.' Hĩndĩ ĩyo nyamũ ya gĩthaka
kũu Lebanoni ĩgĩũka ĩkĩrangĩrĩria mahiũ macio ma
nyeki-inĩ na makinya mayo. **10** Ti-itherũ nĩũtooretie
Edomu, na rĩu nĩũtuĩkĩte mwĩtĩĩi. Wĩgaathe nĩ ũndũ
wa ũhootani waku, no ikara mũciĩ! Nĩ kĩĩ gĩgũtũma
wĩrehere thĩĩna, wĩniinithie we mwene, o hamwe na
andũ a Juda?" **11** O na kũrĩ ũguo, Amazia ndaigana
gũthikĩrĩria; nĩ ũndũ ũcio Jehoashu mũthamaki wa
Isiraeli akĩmũtharĩkĩra. We na Amazia mũthamaki wa
Juda makĩng'ethanĩra kũu Bethi-Shemeshu thĩĩnĩ wa
Juda. **12** Andũ a Juda makĩhũũrwo nĩ andũ a Isiraeli,
na o mũndũ akĩũrĩra gwake mũciĩ. **13** Nake Jehoashu
mũthamaki wa Isiraeli akĩnyiita Amazia mũthamaki
wa Juda mũrũ wa Joashu mũrũ wa Ahazia, o kũu
Bethi-Shemeshu. Ningĩ Jehoashu agĩthiĩ Jerusalemu na
akĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu, kuuma Kĩhingo-
inĩ kĩa Efiraimu nginya Kĩhingo gĩa Koine, handũ ha
buti ta magana matandatũ kũraiha. **14** Nake akĩoya
thahabu yothe na betha na indo ciothe iria ciarĩ thĩĩinĩ
wa hekarũ ya Jehova na iria ciarĩ igĩĩna-inĩ cia nyũmba
ya ũthamaki. Ningĩ agĩtaha andũ na agĩcooka Samaria.
15 Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani
wa Jehoashu, na marĩa eekire, na marĩa aahingirie,
o hamwe na mbaara yake ĩrĩa maarũire na Amazia
mũthamaki wa Juda-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-
inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? **16** Jehoashu
akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo Samaria
hamwe na athamaki a Isiraeli. Nake mũriũ Jeroboamu
agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **17** Amazia mũrũ
wa Joashu mũthamaki wa Juda aatũũrire muoyo mĩaka
ikũmi na ĩtano thuutha wa gĩkuũ kĩa Jehoashu mũrũ
wa Jehoahazu mũthamaki wa Isiraeli. **18** Ha ũhoro wa
maũndũ marĩa mangĩ ma wathani wa Amazia, githĩ
matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a
Juda? **19** Nao andũ makĩgĩa ndundu ya kũmũũkĩrĩra kũu
Jerusalemu, nake Amazia akĩũrĩra Lakishi, no magĩtũma
andũ mamũrũmĩrĩre kũu Lakishi, na makĩmũũragĩra
kuo. **20** Nĩacookirio akuuĩtwo na mbarathi, agĩthikwo
Jerusalemu hamwe na maithe make, itũũra-inĩ inene rĩa
Daudi. **21** Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Juda makĩoya Azaria
arĩ na mĩaka ikũmi na ĩtandatũ, makĩmũtua mũthamaki
ithenya rĩa ithe Amazia. **22** Nĩwe waakire Elathu rĩngĩ,
na akĩrĩcookeria Juda thuutha wa Amazia kũhurũka
na maithe make. **23** Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩtano wa
wathani wa Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa
Juda, Jeroboamu mũrũ wa Jehoashu, mũthamaki wa
Isiraeli agĩtuĩka mũthamaki kũu Samaria, na agĩthamaka
mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe. **24** Nĩekire maũndũ
mooru maitho-inĩ ma Jehova, na ndaatiganire na mehia
o na mamwe ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati marĩa
aatũmĩte Isiraeli meehie. **25** Nĩwe wacookirie mĩhaka ya
Isiraeli kuuma Lebo-Hamathu nginya Iria-inĩ rĩa Araba
kũringana na kiugo kĩa Jehova Ngai wa Isiraeli kĩrĩa
kĩarĩtio nĩ ndungata yake Jona mũrũ wa Amitai, ũrĩa
warĩ mũnabii kuuma Gathi-Heferi. **26** Jehova nĩonete
ruo rũnene rwa andũ othe a Isiraeli, arĩa maarĩ ngombo
na arĩa mataarĩ ngombo, akĩona ũrĩa maathĩĩnĩkĩte, na
gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe wa kũmateithia. **27** Na tondũ
Jehova ndoigĩte atĩ nĩegũtharia rĩĩtwa rĩa Isiraeli gũkũ
thĩ-rĩ, nĩamahonokirie na guoko kwa Jeroboamu mũrũ
wa Jehoashu. **28** Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ
makoniĩ wathani wa Jeroboamu, ũrĩa wothe eekire, o na
mbaara iria aahootanire, o na ũrĩa aatunyaníire Isiraeli
matũũra ma Dameski na Hamathu, marĩa maarĩ ma Juda
tene-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma
athamaki a Isiraeli? **29** Jeroboamu nĩahurũkire hamwe
na maithe make, o acio maarĩ athamaki a Isiraeli. Nake
mũriũ Zekaria agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

15 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩĩrĩ na mũgwanja
wa ũthamaki wa Jeroboamu mũthamaki wa
Isiraeli, Azaria mũrũ wa Amazia mũthamaki wa Juda,
akĩambĩrĩria gũthamaka. **2** Nake aarĩ na ũkũrũ wa
mĩaka ikũmi na ĩtandatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki,
nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtano
na ĩĩrĩ. Nyina eetagwo Jekolia, na oimĩte Jerusalemu. **3**
Nake nĩekire maũndũ marĩa maarĩ magĩrĩru maitho-inĩ
ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Amazia eekĩte. **4** No rĩrĩ, kũndũ
kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathiire o na
mbere kũrutĩra magongona o na gũcinĩra ũbumba kuo.
5 Jehova nĩahũũrire mũthamaki na mangũ o nginya
mũthenya ũrĩa aakuire, na aatũũrire nyũmba arĩ wiki.
Jothamu mũrũ wa mũthamaki akĩrũgamĩrĩra nyũmba ya
ũthamaki, na agaathaga andũ a bũrũri ũcio. **6** Ha ũhoro
wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Azaria,
na ũrĩa wothe eekire, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ
rĩa mahinda ma athamaki a Juda? **7** Azaria akĩhurũka
hamwe na maithe make, na agĩthikwo hakuhĩ nao
itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Jothamu agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake. **8** Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa
mĩrongo ĩtatũ na ĩnana wa Azaria mũthamaki wa Juda,
Zekaria mũrũ wa Jeroboamu agĩtuĩka mũthamaki wa
Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩeri ĩtandatũ. **9**
Nake agĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o
ta ũrĩa maithe make meekĩte. Ndaigana gũtiga mehia
ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati marĩa aatũmĩte Isiraeli
mehie. **10** Shalumu mũrũ wa Jabeshi nĩaciirĩire gũũkĩrĩra
Zekaria. Akĩmũtharĩkĩra mbere ya andũ, akĩmũũraga,
nake agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **11** Maũndũ
marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Zekaria, mandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli. **12** Nĩ ũndũ
ũcio kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩirio Jehu nĩkĩahingire,
kĩrĩa kĩoigĩte atĩrĩ: "Njiaro ciaku nĩigaikarĩra gĩtĩ kĩa
ũnene wa Isiraeli nginya rũciaro rwa kana." **13** Na
rĩrĩ, Shalumu mũrũ wa Jabeshi aatuĩkire mũthamaki
mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na kenda wa ũthamaki
wa Uzia mũthamaki wa Juda, nake agĩthamaka mweri
ũmwe kũu Samaria. **14** Menahemu mũrũ wa Gadi
akiuma Tiriza, agĩthiĩ Samaria. Agĩtharĩkĩra Shalumu
mũrũ wa Jabeshi kũu Samaria, akĩmũũraga, na agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake. **15** Maũndũ marĩa mangĩ
makoniĩ wathani wa Shalumu, na ndundu ya gũũkanĩrĩra
ĩrĩa aatongoretie, mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda
ma athamaki a Isiraeli. **16** Hĩndĩ ĩyo Menahemu,
arutĩtie Tiriza agĩtharĩkĩra Tifisa, na akĩũraga mũndũ
wothe warĩ itũũra, rĩu inene thĩĩinĩ o na arĩa maarĩ
hakuhĩ narĩo, tondũ nĩmaregire kũhingũra ihingo ciao.
Akĩhũũra Tifisa, na agĩtarũra nda cia andũ-a-nja arĩa
maarĩ na nda. **17** Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na kenda
wa Azaria mũthamaki wa Juda, Menahemu mũrũ wa

Gadi agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli, na agĩthamaka
Samaria mĩaka ikũmi. **18** Nake agĩĩka maũndũ mooru
maitho-inĩ ma Jehova. Hĩndĩ ya wathani wake wothe,
ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu mũrũ wa
Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie. **19** Hĩndĩ ĩyo
Puli mũthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra bũrũri ũcio,
nake Menahemu akĩmũhe taranda ngiri ĩmwe cia betha
nĩguo amũteithĩrĩrie kũrũmia ũthamaki wake wega. **20**
Menahemu agĩĩtia mbeeca icio na hinya kuuma kũrĩ
andũ a Isiraeli. Mũndũ o wothe gĩtonga aarĩ arute cekeri
mĩrongo ĩtano cia betha, nĩguo iheo mũthamaki wa
Ashuri. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Ashuri akĩehera, na
ndaikarire bũrũri ũcio rĩngĩ. **21** Ha ũhoro wa maũndũ
marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Menahemu, na ũrĩa
eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma
athamaki a Isiraeli? **22** Menahemu akĩhurũka hamwe na
maithe make. Nake mũriũ Pekaia agĩtuĩka mũthamaki
ithenya rĩake. **23** Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtano wa
ũthamaki wa Azaria mũthamaki wa Juda, Pekaia mũrũ
wa Menahemu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu
Samaria, nake agĩthamaka mĩaka ĩĩrĩ. **24** Pekaia agĩĩka
maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Ndaigana gũtiga
mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati marĩa aatũmĩte
Isiraeli meehie. **25** Ũmwe wa anene ake, Peka mũrũ wa
Remalia, agĩciirĩra ndundu ya kũmũũkĩrĩra. Arĩ na andũ
mĩrongo ĩtano kuuma Gileadi, agĩthiĩ, akĩũraga Pekaia
hamwe na Arigobu na Ariehi, kũu Samaria, kĩirigo-inĩ
gĩa kwĩgitĩra kĩa nyũmba ya ũthamaki. Nĩ ũndũ ũcio,
Peka akĩũraga Pekaia na agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake. **26** Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa
Pekaia, na ũrĩa wothe eekire-rĩ, mandĩkĩtwo ibuku-inĩ
rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli. **27** Na rĩrĩ, mwaka-
inĩ wa mĩrongo ĩtano na ĩĩrĩ wa Azaria mũthamaki wa
Juda, Peka mũrũ wa Remalia agĩtuĩka mũthamaki wa
Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka mĩrongo
ĩĩrĩ. **28** Nake agĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma
Jehova. Ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu
mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie. **29**
Hĩndĩ ya Peka mũthamaki wa Isiraeli, nĩguo Tigilathu-
Pileseru, mũthamaki wa Ashuri, ookire agĩtunyana Ijoni,
na Abeli-Bethi-Maaka, na Janoa, na Kadeshi na Hazoru.
Nĩatunyanire Gileadi, na Galili, hamwe na bũrũri wothe
wa Nafitali na agĩthaamĩria andũ aakuo Ashuri. **30** Ningĩ
Hoshea mũrũ wa Ela agĩciirĩra ndundu ya gũũkĩrĩra Peka
mũrũ wa Remalia. Nake akĩmũtharĩkĩra na akĩmũũraga,
agĩcooka agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake, mwaka-inĩ
wa mĩrongo ĩĩrĩ wa ũthamaki wa Jothamu mũrũ wa Uzia.
31 Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani
wa Peka, na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? **32** Na
rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wa Peka mũrũ
wa Remalia mũthamaki wa Isiraeli, Jothamu mũrũ wa
Uzia mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩrĩria gũthamaka. **33**
Aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire
mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka
ikũmi na ĩtandatũ. Nyina eetagwo Jerusha mwarĩ wa
Zadoku. **34** Nĩekire maũndũ marĩa maagĩrĩire maitho-
inĩ ma Jehova o ta ũrĩa ithe Uzia eekĩte. **35** No rĩrĩ,
kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathiire
o na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba
kuo. Jothamu agĩaka rĩngĩ kĩhingo kĩa rũgongo kĩa
hekarũ ya Jehova. **36** Ha ũhoro wa maũndũ marĩa
mangĩ makoniĩ wathani wa Jothamu, na ũrĩa eekire-rĩ,
githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki
a Juda? **37** (Matukũ-inĩ macio Jehova akĩambĩrĩrĩria
gũtũma Rezini mũthamaki wa Suriata, na Peka mũriũ
wa Remalia, mokĩrĩre Juda.) **38** Nake Jothamu akĩhurũka
hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra
inene rĩa Daudi, na norĩo itũũra rĩa ithe. Nake mũriũ
Ahazu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

16 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa
ũthamaki wa Peka mũrũ wa Remalia, Ahazu
mũrũ wa Jothamu mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩrĩria
gũthamaka. **2** Ahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ rĩrĩa
aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu
mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nake ndaigana gwĩka maũndũ
magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake, ta ũrĩa ithe
Daudi eekĩte. **3** Aathiiaga na mĩthiĩre ya athamaki a
Isiraeli, o na akĩruta mũriũ arĩ igongona rĩa njino,
akĩrũmĩrĩra njĩra iria irĩ magigi cia ndũrĩrĩ iria Jehova
aingatire ciehere mbere ya Isiraeli. **4** Nĩaarutĩire
magongona na agĩcinĩra ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru,
na tũcũmbĩrĩ-inĩ twa irĩma, o na rungu rwa mĩtĩ
ĩrĩa mĩruru. **5** Hĩndĩ ĩyo Rezini mũthamaki wa
Suriata, na Peka mũrũ wa Remalia mũthamaki wa
Isiraeli, makiumagara makahũũrane na Jerusalemu,
na makĩrigiicĩria Ahazu, no matiamũtooririe. **6** Hĩndĩ
ĩyo Rezini mũthamaki wa Suriata agĩtunyana itũũra
rĩa Elathu, akĩrĩcookeria Suriata, na akĩingata andũ a
Juda. Andũ a Edomu magĩthaamĩra Elathu, na matũire
kuo nginya ũmũthĩ. **7** Ahazu agĩtũma andũ kũrĩ
Tigilathu-Pileseru mũthamaki wa Ashuri makamwĩre
atĩrĩ, "Nĩ niĩ ndungata na ngombo yaku. Ambata, ũũke
ũũhonokie kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Suriata
na mũthamaki wa Isiraeli, arĩa maratharĩkĩra." **8** Nake
Ahazu agĩkuua betha na thahabu iria ciarĩ hekarũ-inĩ
ya Jehova, na igĩĩna-inĩ iria cia nyũmba ya ũthamaki,
na agĩcitũma irĩ iheo kũrĩ mũthamaki wa Ashuri. **9**
Mũthamaki wa Ashuri agĩĩtĩkĩra na ũndũ wa gũtharĩkĩra
itũũra rĩa Dameski na akĩrĩtunyana. Agĩthaamia atũũri
akuo akĩmatwara Kiri na akĩũraga Rezini. **10** Hĩndĩ
ĩyo Mũthamaki Ahazu agĩthiĩ Dameski gũtũngana na
Tigilathu-Pileseru mũthamaki wa Ashuri. Nake akĩona
kĩgongona kũu Dameski, agĩtũmĩra Uria mũthĩnjĩri-
Ngai mũcoro wa kĩgongona kĩu o na mwakĩre wakĩo o ta
ũrĩa gĩakĩtwo. **11** Nĩ ũndũ ũcio Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai
agĩaka kĩgongona kũringana na ũrĩa wothe aatũmĩirwo,
gĩcoretwo nĩ Mũthamaki Ahazu kuuma Dameski, na
agĩkĩrĩĩkia mbere ya Mũthamaki Ahazu gũcooka. **12**
Rĩrĩa mũthamaki aacookire kuuma Dameski na akĩona
kĩgongona kĩu, agĩkuhĩrĩria na akĩrutĩra igongona igũrũ
rĩakĩo. **13** Akĩruta igongona rĩake rĩa njino na rĩa
mũtu, na agĩitĩrĩria indo iria irutagwo cia kũnyuuo na
akĩminjaminjĩria kĩgongona kĩu thakame ya maruta ma
ũiguano. **14** Nakĩo kĩgongona gĩa gĩcango kĩrĩa kĩarĩ
mbere ya Jehova, agĩkĩruta mwena wa na mbere wa
hekarũ, kuuma gatagatĩ-inĩ ga kĩgongona kĩu kĩerũ
na hekarũ ya Jehova, agĩkĩiga mwena wa gathigathini
wa kĩgongona kĩu kĩerũ. **15** Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki

Ahazu akĩhe Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai mawatho maya:
"Igũrũ rĩa kĩgongona kĩu kĩnene kĩerũ, rutagĩra ho
iruta rĩa njino rĩa rũciinĩ, na iruta rĩa mũtu rĩa hwaĩ-
inĩ, na iruta rĩa mũthamaki rĩa njino, na iruta rĩake
rĩa mũtu, na iruta rĩa njino rĩa andũ othe a bũrũri,
na iruta rĩao rĩa mũtu na iruta rĩao rĩa kũnyuuo. Na
ũminjaminjagĩrie kĩgongona thakame yothe ya maruta
ma njino na ya magongona. No kĩgongona gĩa gĩcango,
ndĩrĩkĩhũthagĩra na gũtuĩria ũhoro kuuma kũrĩ Jehova."
16 Nake Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩĩka o ta ũrĩa
Mũthamaki Ahazu aamwathĩte. **17** Mũthamaki Ahazu
akĩeheria icunjĩ cia mwena-inĩ, na akĩeheria iraĩ kuuma
makaari-inĩ macio. Akĩeheria itangi rĩrĩa rĩetagwo
Karia igũrũ rĩa mĩhianano ya ndegwa cia gĩcango iria
ciakanyiitĩrĩire, na agĩkaigĩrĩra itina-inĩ cia mahiga. **18**
Nĩeheririe gĩthaku gĩa Thabatũ kĩrĩa gĩakĩtwo hekarũ-
inĩ, na agĩthaamia itoonyero rĩa athamaki hau nja ya
hekarũ ya Jehova, nĩguo akenie mũthamaki wa Ashuri.
19 Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makonĩĩ wathani
wa Ahazu, na ũrĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-
inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? **20** Nake Ahazu
akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo hamwe
nao Itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Hezekia
agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

17 Na rĩrĩ, mwaka wa mĩrongo ĩĩrĩ wa Ahazu
mũthamaki wa Juda, Hoshea mũrũ wa Ela agĩtuĩka
mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka
mĩaka kenda. **2** Agĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma
Jehova, no ti ta ũrĩa athamaki a Isiraeli arĩa maarĩ mbere
yake meekĩte. **3** Shalimaneseru mũthamaki wa Ashuri
akĩambata agatharĩkĩre Hoshea, ũrĩa warĩ ndungata ya
Shalimaneseru na nĩamũrĩhaga igooti. **4** No mũthamaki
wa Ashuri nĩamenyire atĩ Hoshea aarĩ mũkunyanĩri,
nĩgũkorwo nĩatũmĩte andũ kũrĩ Soo mũthamaki wa
Misiri, na nĩatigĩte kũrĩha igooti rĩa mũthamaki wa
Ashuri ta ũrĩa ekaga mbere mwaka o mwaka. Nĩ ũndũ
ũcio Shalimaneseru akĩmũnyiita, na akĩmũhingĩra
njeera. **5** Mũthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra bũrũri
wothe, agĩkinya Samaria na akĩrĩrigiicĩria mĩaka
ĩtatũ. **6** Mwaka-inĩ wa kenda wa wathani wa Hoshea
nĩguo mũthamaki wa Ashuri aatunyanire Samaria,
agĩthaamĩria andũ a Isiraeli bũrũri wa Ashuri. Akĩmahe
ũtũũro kũu Hala na Gozani, Rũũĩ-inĩ rwa Haboru,
na matũũra-inĩ ma Amedi. **7** Maũndũ macio mothe
meekĩkire nĩ ũndũ andũ a Isiraeli nĩmehĩirie Jehova Ngai
wao, ũrĩa wamarutĩte bũrũri wa Misiri moime watho-
inĩ wa Firaũni mũthamaki wa Misiri. Nao makĩinamĩrĩra
ngai ingĩ, magĩcihooya, **8** na makĩrũmĩrĩra mĩtugo ya
ndũrĩrĩ iria ciaingatĩtwo nĩ Jehova ciehere mbere yao, o
na makarũmĩrĩra mĩtugo ĩrĩa yambĩrĩirio nĩ athamaki
a Isiraeli. **9** Nao andũ a Isiraeli magĩĩka maũndũ na
hitho ma gũũkĩrĩra Jehova Ngai wao marĩa mataagĩrĩire.
Kuuma mũthiringo-inĩ wa kũrangĩra nginya itũũra
rĩrĩa rĩairigĩirwo rũthingo rwa hinya, makĩĩakĩra kũndũ
kũrĩa gũtũũgĩru gwa kũrutĩra magongona matũũra-
inĩ mao mothe. **10** Nĩmahaandire mahiga maamũre
o na itugĩ cia Ashera, kũndũ kũrĩa guothe gũtũũgĩru
o na rungu rwa mĩtĩ ĩrĩa mĩruru. **11** Nĩmacinagĩra
ũbumba handũ hothe hatũũgĩru, o ta ũrĩa ndũrĩrĩ
iria Jehova aaingatĩte ciehere mbere yao ciekaga.
Magĩĩka maũndũ ma waganu ma kũrakaria Jehova. **12**
Nĩmahooire mĩhianano o na gũtuĩka Jehova nĩoigĩte
atĩrĩ, "Mũtikaneke ũguo." **13** Nake Jehova agĩkaania
andũ a Isiraeli na andũ a Juda na ũndũ wa anabii
ake othe na andũ arĩa moonaga maũndũ, akĩmeera
atĩrĩ: "Garũrũkai mũtigane na njĩra cianyu cia waganu.
Rũmagiai maathani na irĩra cia watho wakwa wa
kũrũmĩrĩrwo, kũringana na watho wothe ũrĩa ndaathire
maithe manyu maathĩkagĩre, na ũrĩa ndaamũreheire na
tũnua twa anabii ndungata ciakwa." **14** No matiigana
kũnjigua, no momirie ngoro ciao o ta ũrĩa maithe mao
meekire, arĩa mateehokire Jehova Ngai wao. **15** Nao
makĩrega irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na
kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩire na maithe mao, na mĩkaana
ĩrĩa aamaheete. Nao maarũmĩrĩire mĩhianano ĩtarĩ
kĩene, nao magĩtuĩka kĩndũ gĩtarĩ bata. Meegerekanirie
na ndũrĩrĩ iria ciamarigiicĩirie, o na gũtuĩka Jehova
nĩamathĩte, akoiga atĩrĩ, "Mũtigeke ta ũrĩa ndũrĩrĩ icio
ciĩkaga," nao magĩĩka maũndũ marĩa Jehova aamagirĩtie
gwĩka. **16** Nĩmatiganĩirie maathani mothe ma Jehova
Ngai wao, na magĩĩthondekera mĩhianano ĩĩrĩ ya
gũtwekio ĩhaana ta njaũ, na magĩthondeka gĩtugĩ kĩa
Ashera. Nao makĩinamĩrĩra ciũmbe ciothe cia igũrũ,
na makĩhooya Baali. **17** Ningĩ makĩruta airĩtu na
aanake ao marĩ magongona ma njino. Nĩmarathaga
ũhoro na makaragũra, na makĩĩheana gwĩka maũndũ
mooru maitho-inĩ ma Jehova, makĩmũrakaria. **18**
Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrakara mũno nĩ ũndũ wa
andũ a Isiraeli, o nginya akĩmeheria mbere yake.
No mũhĩrĩga wa Juda watigirwo. **19** O nao andũ a
Juda matiarũmĩrĩire maathani ma Jehova Ngai wao.
Maarũmĩrĩire mĩtugo ĩrĩa yambĩrĩirio nĩ andũ a Isiraeli.
20 Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrega andũ a Isiraeli othe,
akĩmaherithia na akĩmaneana moko-inĩ ma thũ, o
nginya akĩmaingata mehere mbere yake. **21** Na rĩrĩa
aamũranirie andũ a Isiraeli na nyũmba ya Daudi-rĩ,
nĩguo maatuire Jeroboamu mũrũ wa Nebati mũthamaki
wao. Nake Jeroboamu akĩguucĩrĩria andũ a Isiraeli
matige kũrũmĩrĩra Jehova, agĩtũma meehie rĩĩhia inene.
22 Andũ a Isiraeli makĩrũmĩrĩra mehia mothe ma
Jeroboamu, na matiigana gũcooka gũtigana namo,
23 nginya rĩrĩa Jehova aameheririe mbere yake o ta
ũrĩa aamerĩte na kanua ka ndungata ciake ciothe cia
anabii. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩeherio bũrũri
wao, magĩthaamĩrio Ashuri, na no kuo marĩ. **24** Nake
mũthamaki wa Ashuri akĩruta andũ Babuloni, na Kutho,
na Ava, na Hamathu na Sefarivaimu, akĩmahe matũũra
ma Samaria ithenya rĩa andũ a Isiraeli. Makĩĩgwatĩra
Samaria, na magĩikara matũũra-inĩ makuo. **25** Hĩndĩ
ĩrĩa maambĩrĩirie gũikara kuo matiahooyaga Jehova; nĩ
ũndũ ũcio Jehova akĩmatũmĩra mĩrũũthi kuo, ĩkĩũraga
andũ amwe. **26** Nake mũthamaki wa Ashuri agĩkinyĩrio
ũhoro akĩĩrwo atĩrĩ: "Andũ arĩa wathaamirie ũkĩmatwara
matũũra-inĩ ma Samaria matiũĩ ũrĩa ngai ya bũrũri
ũcio yendaga. Nĩĩmatũmĩire mĩrũũthi ĩrĩa ĩramooraga,
tondũ andũ nĩmarigĩtwo nĩ kĩĩ ngai ĩyo yendaga." **27**
Hĩndĩ ĩyo mũthamaki wa Ashuri agĩathana atĩrĩ: "Reke
mũthĩnjĩri-Ngai ũmwe wa arĩa maatahirwo kuuma
Samaria acooke agatũũre kuo, nĩgeetha arute andũ

ũrĩa ngai ya bũrũri ũcio yendaga.” **28** Nĩ ũndũ ũcio
mũthĩnjĩri-Ngai ũmwe wa arĩa maatahĩtwo kuuma
Samaria agĩthiĩ gũtũũra Betheli, akĩmaruta kũhooya
Jehova. **29** No rĩrĩ, o rũrĩrĩ rũgĩĩthondekera ngai
ciaruo matũũra-inĩ mothe marĩa maatũũraga, magĩciiga
mahooero-inĩ marĩa maathondeketwo nĩ andũ a Samaria
kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru. **30** Andũ a kuuma Babuloni
magĩthondeka mũhianano wetagwo Sukothu-Benothu,
nao andũ a Kutho magĩthondeka Nerigali, nao andũ
a Hamathu magĩthondeka Ashima; **31** nao andũ a
Aavi magĩthondeka Nibihazu na Tarataka, nao andũ a
Sefariri maacinaga ciana na mwaki irĩ ta magongona
kũrĩ Adarameleki na Anameleku, ngai cia Sefarivaimu.
32 Nĩmahooyaga Jehova, no ningĩ magĩthuura andũ a
mĩthemba yothe yao matuĩke aruti wĩra ta athĩnjĩri-
Ngai mahooero-inĩ ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru. **33**
Nĩmahooyaga Jehova, na no maatungatagĩra ngai ciao,
kũringana na mĩtugo ya ndũrĩrĩ cia kũrĩa maarutĩtwo.
34 Nginyagia ũmũthĩ matũire marũmĩtie mĩtugo yao ya
tene. Nao matihooyaga Jehova kana gwathĩkĩra irĩra
cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na matuĩro marĩa
matuĩtwo, na watho na maathani marĩa Jehova aaheire
njiaro cia Jakubu, ũrĩa aatuire Isiraeli. **35** Rĩrĩa Jehova
aarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli-rĩ, aamaathire
atĩrĩ: “Mũtikanahooe ngai ingĩ, kana mũciinamĩrĩre,
kana mũcitungatĩre, kana mũcirutĩre igongona. **36**
No Jehova ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri na hinya
mũnene na atambũrũkĩtie guoko gwake, ũcio nowe
wiki mwagĩrĩirwo nĩkũhooyaga. Nĩwe mũrĩinamagĩrĩra,
na nĩwe mũrĩrutagĩra magongona. **37** Hĩndĩ ciothe
no nginya mũmenyagĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wake wa
kũrũmĩrĩrwo na matuĩro marĩa matuĩtwo, na mawatho,
o na maathani marĩa aamwandĩkĩire. Mũtikanahooe
ngai ingĩ. **38** Mũtikariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa
ndaarĩkanĩire na inyuĩ, na mũtikanahooe ngai ingĩ. **39**
No rĩrĩ, mũhooyage Jehova Ngai wanyu; tondũ nĩwe
ũkaamũkũũra guoko-inĩ gwa thũ cianyu ciothe.” **40** No
rĩrĩ, matiigana kũnjigua, no maathiire o na mbere na
mĩtugo yao ya tene. **41** O na rĩrĩa andũ acio mahooyaga
Jehova, no maatungatagĩra ngai ciao cia mĩhianano.
Nginyagia ũmũthĩ ciana ciao na ciana cia ciana ciao
ithiiaga na mbere gwĩka o ta ũrĩa maithe mao meekaga.

18 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ĩtatũ wa Hoshea mũrũ wa
Ela mũthamaki wa Isiraeli, nĩguo Hezekia mũrũ
wa Ahazu mũthamaki wa Juda aambĩrĩirie gũthamaka.
2 Aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire
mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka
mĩrongo ĩĩrĩ na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarĩ wa
Zekaria. **3** Nake agĩĩka maũndũ marĩa magĩrĩire maitho-
inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. **4** Nĩeheririe
kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, akĩhehenja mahiga marĩa
maamũrĩirwo ngai cia mĩhianano, na agĩtemenga itugĩ
cia Ashera. Nayo nyoka ya gĩcango ĩrĩa yathondeketwo
nĩ Musa akĩmiunanga tũcunjĩ, nĩgũkorwo nginyagia
ihinda rĩu andũ a Isiraeli nĩmamĩcinagĩra ũbumba. Nayo
yetagwo Nehushitani. **5** Nake Hezekia agĩtũũra ehokete
Jehova, Ngai wa Isiraeli. Gũtiarĩ mũndũ ũngĩ take harĩ
athamaki othe a Juda, mbere yake kana arĩa mookire
thuutha wake. **6** Nĩatũũrire arũgamĩte wega harĩ Jehova
na ndaigana gũtiga kũmũrũmĩrĩra; na nĩatũũire arũmĩtie
maathani ma Jehova marĩa aaheire Musa. **7** Nake Jehova
aarĩ hamwe nake; nake Hezekia akĩgaacĩra maũndũ-
inĩ mothe marĩa ekaga. Ningĩ nĩareganire na watho
wa mũthamaki wa Ashuri, na akĩrega kũmũtungata. **8**
Nĩatooririe Afilisti kuuma mũthiringo-inĩ wa arangĩri
nginya itũũra-inĩ rĩrĩa rĩairigĩtwo na rũthingo rwa
hinya, o nginya Gaza na matũũra makuo. **9** Mwaka-inĩ
wa ĩna wa ũthamaki wa Hezekia, na nĩguo warĩ mwaka
wa mũgwanja wa Hoshea mũrũ wa Ela mũthamaki
wa Isiraeli, Shalimaneseru mũthamaki wa Ashuri
nĩathiire kũrũa na itũũra rĩa Samaria na akĩrĩrigiicĩria.
10 Na thuutha wa mĩaka ĩtatũ Ashuri magĩtunyana
Samaria. Nĩ ũndũ ũcio itũũra rĩa Samaria rĩgĩtahwo
mwaka-inĩ wa ĩtandatũ wa ũthamaki wa Hezekia,
na warĩ mwaka wa kenda wa ũthamaki wa Hoshea
mũthamaki wa Isiraeli. **11** Nake mũthamaki wa Ashuri
agĩthaamĩria andũ a Isiraeli kũu Ashuri, akĩmahe ũtũũro
Hala, kũu Gozani ndwere-inĩ cia Rũũĩ rwa Haboru na
matũũra-inĩ ma Amedi. **12** Ũndũ ũcio wekĩkire nĩ ũndũ
nĩmagĩte gwathĩkĩra Jehova Ngai wao, no magĩthũkia
kĩrĩkanĩro gĩake, na ũrĩa wothe Musa ndungata ya
Jehova aamaathĩte. Matiathikĩrĩirie maathani macio
kana makĩmahingia. **13** Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩna wa
ũthamaki wa Hezekia, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri
agĩtharĩkĩra matũũra mothe manene ma Juda marĩa
mairigĩirwo na thingo cia hinya, na akĩmatunyana. **14**
Nĩ ũndũ ũcio Hezekia mũthamaki wa Juda agĩtũmĩra
mũthamaki wa Ashuri ũrĩa warĩ kũu Lakishi ndũmĩrĩri
ĩno: “Nĩhĩtĩtie. Njeherera na nĩngũkũrĩha kĩrĩa gĩothe
ũngĩnjĩtia.” Nake mũthamaki wa Ashuri agĩĩtia Hezekia
mũthamaki wa Juda taranda magana matatũ cia betha,
na taranda mĩrongo ĩtatũ cia thahabu kĩa hinya. **15** Nĩ
ũndũ ũcio Hezekia akĩmũhe betha iria ciothe cionekire
hekarũ-inĩ ya Jehova na igĩĩna-inĩ ciothe cia nyũmba ya
ũthamaki. **16** Ihinda-inĩ rĩu, Hezekia mũthamaki wa
Juda akĩruta thahabu ĩrĩa yagemetie mĩrango na itugĩ
cia mĩrango ya hekarũ ya Jehova na akĩmĩhe mũthamaki
wa Ashuri. **17** Mũthamaki wa Ashuri agĩtũma mwathi
ũrĩa mũnene wa mbũtũ ciothe cia ita, na mũrũgamĩrĩri
wa anene arĩa angĩ, na mwathi wa mbũtũ cia mbaara,
marĩ na mbũtũ nene ya ita kuuma Lakishi mathiĩ
kũrĩ Mũthamaki Hezekia kũu Jerusalemu. Magĩkinya
Jerusalemu na makĩrũgama mũtaro-inĩ wa Karia ka
Rũgongo, njĩra-inĩ ya gũthiĩ Mũgũnda-inĩ wa Mũthambia
Nguo. **18** Magĩtũmanĩra mũthamaki; nake Eliakimu
mũrũ wa Hilikia mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya ũthamaki,
na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa, na Joa mũrũ wa
Asafu ũrĩa warĩ mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu,
makiumagara mathiĩ kũrĩ o. **19** Nake mũnene wa mbũtũ
cia ita akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai Hezekia atĩrĩ: “‘Mũthamaki
ũrĩa mũnene, o we mũthamaki wa Ashuri, ekuuga atĩrĩ:
Ũrutĩte ũmĩrĩru ũcio ũrĩ naguo kũ? **20** Wee uugaga ũrĩ
na hinya wa mbũtũ cia ita, na nĩũũĩ kũrũa, no waragia o
ciugo cia tũhũ. Nũũ ũcio wĩhokete atĩ nĩguo ũnemere?
21 Atĩrĩrĩ, wee wĩhokete andũ a Misiri acio mahaana
ta kamũrangi koinĩkangu, karĩa gatheecaga mũndũ
guoko, gakamũguraria etiirania nako! Ũguo nĩguo
Firaũni mũthamaki wa Misiri ahaana kũrĩ arĩa othe
mamwĩhokaga. **22** O na ũngĩnjĩĩra atĩrĩ, “Ithuĩ twĩhokete

Jehova Ngai witũ", githĩ tiwe wehereirio kũndũ kũrĩa
gũtũũgĩru, na igongona iria ciarĩ kuo nĩ Hezekia,
akĩĩra andũ a Juda na Jerusalemu atĩrĩ, "No nginya
mũhooyagĩre mbere ya kĩgongona gĩkĩ kĩrĩ Jerusalemu?"
23 "'Rĩu-rĩ, ũka ũkeiguithanie na mwathi wakwa,
mũthamaki wa Ashuri: Nĩngũkũhe mbarathi ngiri igĩrĩ
angĩkorwo ũrĩ na andũ mangĩcitwarithia! **24** Wakĩhota
gũtooria o na mũnene ũrĩa mũnini mũno thĩinĩ wa anene
a mwathi wakwa, o na gũtuĩka wĩhokete ngaari cia ita na
andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi a Misiri? **25** Na
ningĩ-rĩ, njũkĩte gũtharĩkĩra na kwananga kũndũ gũkũ
iterĩĩtwo nĩ Jehova? Jehova we mwene nĩwe wanjĩĩrire
njũke hũũre bũrũri ũyũ, na ndĩwanange.'" **26** Nake
Eliakimu mũrũ wa Hilikia, na Shebina, na Joa makĩĩra
mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita atĩrĩ, "Twagũthaitha
arĩria ndungata ciaku na rũthiomi rwa Asuriata, tondũ
nĩtũrũũĩ. Tiga gũtwarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania,
andũ aya marĩ rũthingo-inĩ makĩiguaga." **27** No mũnene
ũcio wa mbũtũ cia ita agĩcookia atĩrĩ, "Kaĩ ndatũmirwo
nĩ mwathi wakwa kũrĩ mwathi wanyu na kũrĩ inyuĩ
ndĩmwĩre maũndũ maya, na ti kũrĩ andũ aya maikarĩte
rũthingo igũrũ, o aya makaarĩa kĩoro kĩao na manyue
mathugumo mao o ene o ta ũrĩa inyuĩ mũgeeka?" **28**
Ningĩ mũnene wa mbũtũ cia ita akĩrũgama, akĩanĩrĩra
na rũthiomi rwa Kĩhibirania, akiuga atĩrĩ: "Thikĩrĩriai
ndũmĩrĩri ya mũthamaki ũrĩa mũnene, mũthamaki wa
Ashuri! **29** Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũtigetĩkĩrie Hezekia
amũheenie. Ndangĩhota kũmũhonokia kuuma guoko-
inĩ gwakwa. **30** Mũtigetĩkĩre Hezekia amũringĩrĩrie
kwĩhoka Jehova hĩndĩ ĩrĩa ekuuga atĩrĩ, 'Ti-itherũ Jehova
nĩegũtũhonokia; itũũra rĩĩrĩ rĩtikaneanwo guoko-inĩ kwa
mũthamaki wa Ashuri.' **31** "Mũtigathikĩrĩrie Hezekia.
Mũthamaki wa Ashuri ekuuga ũũ: Rekei tũiguane, na
mũũke kũrĩ niĩ. Mweka ũguo o ũmwe wanyu nĩakarĩĩaga
kuuma kũrĩ mũtĩ wake wa mũthabibũ na mũkũyũ,
na anyuuage maaĩ ma gĩthima gĩake, **32** nginya rĩrĩa
ngooka ndĩmũtware bũrũri ũrĩa ũhaana ta wanyu,
bũrũri ũrĩ ngano na ndibei ya mũhihano, bũrũri ũrĩ irio
na mĩgũnda ya mĩthabibũ, bũrũri ũrĩ mĩtĩ ya mĩtamaiyũ
na ũũkĩ. Thuurai muoyo no ti gĩkuũ! "Mũtigathikĩrĩrie
Hezekia, nĩgũkorwo nĩaramũhĩtithia rĩrĩa ekuuga atĩrĩ,
'Jehova nĩegũtũhonokia.' **33** Nĩ kũrĩ ngai ya bũrũri o
na ũrĩkũ ĩrĩ yahonokia bũrũri wayo kuuma guoko-inĩ
kwa mũthamaki wa Ashuri? **34** Ngai cia Hamathu na
Aripadi irĩ kũ? Ngai cia Sefarivaimu, na Hena na Iva irĩ
kũ? Niihonoketie Samaria kuuma guoko-inĩ gwakwa?
35 Nĩ ngai ĩrĩkũ harĩ ngai ciothe cia mabũrũri macio
yanahonokia bũrũri wayo kuuma kũrĩ niĩ? Gwakĩhoteka
atĩa Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-inĩ
gwakwa?" **36** No andũ acio magĩkira ki, na matirĩ
ũndũ maamũcookeirie, tondũ mũthamaki nĩamathĩte,
akameera atĩrĩ, "Mũtikamũcookerie ũndũ." **37** Hĩndĩ ĩyo
Eliakimu mũrũ wa Hilikia ũrĩa mũrori wa maũndũ ma
nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa,
na Joa mũrũ wa Asafu ũrĩa mwandĩki wa maũndũ ma
ihinda rĩu, magĩthiĩ kũrĩ Hezekia, matembũrangĩte nguo
ciao, na makĩmwĩra ũrĩa mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita
oigĩte.

19 Rĩrĩa Mũthamaki Hezekia aiguire ũguo,
agĩtembũranga nguo ciake na akĩĩhumba nguo
ya ikũnia, agĩthiĩ, agĩtoonya hekarũ ya Jehova thĩinĩ.
2 Agĩtũma Eliakimu ũrĩa warĩ mũrori wa maũndũ ma
nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa,
na athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, othe mehumbĩte nguo
cia makũnia, mathiĩ kũrĩ Isaia mũrũ wa Amozu, ũrĩa
mũnabii. **3** Makĩmwĩra atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Hezekia ekuuga:
Mũthenya wa ũmũthĩ nĩ mũthenya wa mĩnyamaro,
na ikũũmana, na gĩconoko, o ta ihinda rĩa ciana rĩa
gũciarwo rĩakinya na hinya wa gũciara ũkaaga. **4** No
gũkorwo Jehova Ngai waku nĩekũigua ciugo ciothe
cia mũnene wa mbũtũ cia ita, ũrĩa mwathi wake,
mũthamaki wa Ashuri, atũmĩte oke anyũrũrie Ngai ũrĩa
ũrĩ muoyo, na amũkũũme nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio Jehova
Ngai waku aiguĩte. Nĩ ũndũ ũcio hoera matigari marĩa
matigaire muoyo." **5** Rĩrĩa anene a Mũthamaki Hezekia
maakinyire kũrĩ Isaia-rĩ, **6** Isaia akĩmeera atĩrĩ, "Ĩrai
mwathi wanyu atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Tiga
gwĩtigĩra nĩ ũndũ wa ũrĩa ũiguĩte ciugo icio atungati a
mũthamaki wa Ashuri manumĩte nacio. **7** Ta thikĩrĩria!
Niĩ nĩngwĩkĩra roho wa mũthemba mũna thĩinĩ wake,
nĩguo rĩrĩa arĩigua ũhoro mũna-rĩ, acooke bũrũri wake,
na arĩ kũu ndũme ooragwo na rũhiũ rwa njora.'" **8** Rĩrĩa
mũnene wa mbũtũ cia ita aiguire atĩ mũthamaki wa
Ashuri nĩoimĩte Lakishi, akĩehera Jerusalemu, agĩthiĩ
agĩkora mũthamaki akĩrũa mbaara na Libina. **9** Na rĩrĩ,
Senakeribu agĩkinyĩrwo nĩ ũhoro wa atĩ Tirihaka, ũrĩa
Mũkushi mũthamaki wa Misiri, nĩoimagarĩte, oke arũe
nake. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma andũ rĩngĩ kũrĩ Hezekia marĩ
na ũhoro ũyũ: **10** "Ĩrai Hezekia mũthamaki wa Juda atĩrĩ:
Ndũgetĩkĩrie Ngai ũcio wĩhokete akũheenie rĩrĩa ekuuga
atĩrĩ, 'Jerusalemu ndĩngĩneanwo kũrĩ mũthamaki wa
Ashuri.' **11** Ti-itherũ nĩũiguĩte ũrĩa athamaki a Ashuri
mekĩte mabũrũri-inĩ mothe, ũrĩa maamaniinire biũ.
Inyuĩ mũngĩhonoka atĩa? **12** Na rĩrĩ, ngai cia ndũrĩrĩ iria
cianiinirwo nĩ maithe maitũ ma tene, ngai cia Gozani,
na cia Harani, na cia Rezefu, na andũ a Edeni arĩa
maarĩ Telasaru-rĩ, nĩciamahonokirie? **13** Mũthamaki
wa Hamathu na kana mũthamaki wa Aripadi, kana
mũthamaki wa itũũra inene rĩa Sefarivaimu kana
wa Hena, o na kana wa Iva-rĩ, arĩ ha?" **14** Hezekia
akĩnyiita marũa kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũmĩtwo,
na akĩmathoma. Agĩcooka akĩambata hekarũ-inĩ ya
Jehova, akĩmatambũrũkia mbere ya Jehova. **15** Nake
Hezekia akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ: "Wee Jehova,
Ngai wa Isiraeli, o wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ
ka makerubi, Wee wiki nowe Ngai igũrũ rĩa mothamaki
mothe ma thĩ. Wee nĩwe wombire igũrũ na thĩ. **16**
Tega matũ maku Wee Jehova, ũigue; hingũra maitho
maku Wee Jehova, wone; ũigue ciugo cia Senakeribu
iria atũmĩte cia kũruma Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. **17** "Ti-
itherũ Jehova, athamaki a Ashuri nĩmanangĩte biũ
ndũrĩrĩ na mabũrũri macio. **18** Na nĩmaikĩtie ngai ciao
mwaki-inĩ na magacithũkangia, tondũ itiarĩ ngai, no
ciarĩ mĩtĩ na mahiga, ciathondeketwo na moko ma
andũ. **19** Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai witũ, tũhonokie
kuuma guoko-inĩ gwake, nĩgeetha mothamaki mothe
ma thĩ mamenye atĩ Wee Jehova, o Wee wiki, nĩwe
Ngai." **20** Hĩndĩ ĩyo Isaia mũrũ wa Amozu agĩtũma

ndũmĩrĩri kũrĩ Hezekia, akĩmwĩra atĩrĩ: "Ũũ nĩguo
Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Nĩnjiguĩte mahooya
maku makonii Senakeribu mũthamaki wa Ashuri. **21**
Ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Jehova aarĩtie wa kũmũũkĩrĩra:
"'Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa Zayuni, nĩakũmenete
na agakũnyarara. Mwarĩ wa Jerusalemu arainia mũtwe
rĩrĩa wee ũroora. **22** Ũcio ũrumĩte na ũkamenereria nũũ?
Ningĩ-rĩ, nũũ ũgũthũkĩire na mũgambo, na ũgakũũrĩra
maitho na mwĩtĩĩo? Wee ũgookĩrĩra Ũrĩa Mũtheru wa
Isiraeli! **23** Ũtũmĩte andũ aku moke marume Jehova. Na
ũkoiga atĩrĩ, "Nĩ ũndũ wa ngaari ciakwa nyingĩ cia ita-
rĩ, nĩnyambatĩte ngakinya tũcũmbĩrĩ twa irĩma, o kũu
igũrũ mũno Lebanoni. Nĩndemete mĩtarakwa yakuo
ĩrĩa mĩraihu mũno, o na mĩthengera ĩrĩa mĩega mũno.
Nĩnginyĩte mũthia wakuo kũrĩa kũraya mũno, kũrĩa
kũrĩ na mĩtitũ ĩrĩa mĩega mũno. **24** Nĩnyenjete ithima
mabũrũri ma kũngĩ, na nganyua maaĩ kuo. Nĩhũithĩtie
tũrũũĩ twa Misiri na makinya ma magũrũ makwa." **25**
"'Kaĩ ũtaiguĩte? Kuuma tene nĩndamũrĩte ũndũ ũcio,
matukũ-inĩ macio ma tene nĩndabangĩte ũndũ ũcio, na
rĩu nĩndĩũhingĩtie, atĩ wee nĩũtũmĩte matũũra manene
marĩa mairigĩre na thingo cia hinya matuĩke hĩba cia
mahiga. **26** Andũ akuo maagithĩtio hinya, magegearĩte
na magaconorithio. Mahaana mĩmera ĩrĩ mũgũnda,
makoororoa o ta thuuna nduru, kana ta nyeki ĩmerete
nyũmba igũrũ, ĩrĩa yũmaga ĩtanakũra. **27** "'No nĩnjũũĩ
kũrĩa ũikaraga, na ngamenya ũgĩũka na ũgĩthiĩ, o na ũrĩa
ũndakaragĩra. **28** Tondũ nĩũndakarĩire, na rũng'athio
rwaku nĩrũkinyĩire matũ makwa, nĩngũgwĩkĩra gĩcũhĩ
gĩakwa iniũrũ, na matamu makwa ndĩmohe kanua-
inĩ gaku, na nĩngatũma ũcookere njĩra o ĩyo wokĩire.'
29 "Gĩkĩ nĩkĩo gĩgaakorwo kĩrĩ kĩmenyithia gĩaku, wee
Hezekia: "Mwaka-inĩ ũyũ ũkũrĩa irio cia maitĩka, naguo
mwaka wa keerĩ ũrĩe kĩrĩa gĩgaathundũka kuuma
harĩ mo. No mwaka-inĩ wa gatatũ-rĩ, nĩũkahaanda
na ũgethe, ũhaande mĩgũnda ya mĩthabibũ, na ũrĩe
maciaro mayo. **30** Na o rĩngĩ matigari ma nyũmba ya
Juda nĩmagaikũrũkia mĩri na thĩ, na maciare maciaro
na igũrũ. **31** Nĩgũkorwo Jerusalemu nĩgũkoima matigari
ma andũ, nakuo Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni kuume gĩkundi
kĩa arĩa mahonokete. Kĩyo kĩa Jehova Mwene-Hinya-
Wothe nĩkĩo gĩkaahingia ũguo. **32** "Nĩ ũndũ ũcio
Jehova ekuuga ũũ igũrũ rĩa mũthamaki wa Ashuri:
"Ndagatoonya itũũra rĩĩrĩ inene, kana arathũkie mũguĩ
kuo. Ndagooka mbere ya rĩo na ngo, kana arĩrigiicĩrie
na ihumbu cia tĩĩri, arĩũkĩrĩre. **33** Njĩra ĩrĩa ookĩire-
rĩ, no yo agaacookera; ndagatoonya itũũra rĩĩrĩ inene,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **34** Nĩngagitĩra itũũra rĩĩrĩ
inene na ndĩrĩhonokie, nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa
Daudi ndungata yakwa." **35** Ũtukũ o ro ũcio mũraika
wa Jehova agĩthiĩ akĩũraga andũ 185,000 kũu kambĩ ya
Ashuri. Rĩrĩa andũ mookĩrire rũciinĩ tene, magĩkora
kũu no ciimba theri! **36** Nĩ ũndũ ũcio Senakeribu
mũthamaki wa Ashuri agĩtharia kambĩ agĩthiĩ. Agĩcooka
Nineve agĩikara kuo. **37** Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe, rĩrĩa
aahooyaga arĩ hekarũ-inĩ ya ngai yake Nisiroku, ariũ
ake eerĩ Adarameleki na Sharezeru makĩmũũraga na
rũhiũ rũa njora, na makĩũrĩra bũrũri wa Ararati. Nake
mũriũ Esari-Hadoni agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

20 Matukũ-inĩ macio Hezekia akĩrwara, na aarĩ
hakuhĩ gũkua. Mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu
agĩthiĩ kũrĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ:
Thondeka maũndũ ma mũciĩ waku, tondũ nĩũgũkua,
ndũkũhona." **2** Hezekia akĩhũgũra ũthiũ wake, akĩrora
rũthingo-inĩ, na akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, **3** "Wee
Jehova, ririkana ũrĩa ngoretwo ngĩthiĩ na mĩthiĩre ya
kwĩhokeka mbere yaku, na ngeheana na ngoro yakwa
yothe, na ngeeka ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ maku." Nake
Hezekia akĩrĩra mũno. **4** Isaia atanakinya nja ya gatagatĩ-
rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩkĩmũkinyĩra, akĩĩrwo atĩrĩ: **5**
"Cooka, ũkeere Hezekia mũtongoria wa andũ akwa atĩrĩ,
'Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: Nĩnjiguĩte
ihooya rĩaku, na ngoona maithori maku; nĩngũkũhonia.
Mũthenya wa ĩtatũ kuuma rĩu nĩũkambata ũthiĩ hekarũ-
inĩ ya Jehova. **6** Nĩngũkuongerera mĩaka ikũmi na ĩtano
ya gũtũũra muoyo. Na nĩngũkũhonokia hamwe na itũũra
rĩĩrĩ inene kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri.
Nĩngũgitĩra itũũra rĩĩrĩ inene nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ
wa Daudi ndungata yakwa.'" **7** Ningĩ Isaia akiuga atĩrĩ,
"Thondekai gĩkũmba kĩa ngũyũ." Nao magĩĩka o ũguo,
na magĩkĩigĩrĩra ihũha-inĩ rĩu, nake Hezekia akĩhona. **8**
Hezekia nĩoorĩtie Isaia atĩrĩ, "Kĩmenyithia gĩgaakorwo
kĩrĩ kĩrĩkũ kĩa atĩ Jehova nĩekũũhonia, na atĩ nĩngambata
thiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova mũthenya wa gatatũ kuuma
ũmũthĩ?" **9** Nake Isaia akĩmũcookeria atĩrĩ, "Gĩkĩ
nĩkĩo kĩmenyithia kĩrĩa Jehova egũkũhe, kĩa atĩ Jehova
nĩegwĩka ũndũ ũcio akwĩrĩire: Ũkwenda kĩĩruru gĩthiĩ
mbere makinya ikũmi, kana gĩcooke thuutha makinya
ikũmi?" **10** Nake Hezekia akiuga atĩrĩ, "Kĩĩruru gũthiĩ
na mbere makinya ikũmi nĩ ũndũ mũhũthũ, nĩ kaba
kĩĩruru gĩcooke na thuutha makinya ikũmi." **11** Nake
mũnabii Isaia agĩkaĩra Jehova, nake Jehova agĩtũma
kĩĩruru gĩcooke na thuutha makinya macio ikũmi marĩa
gĩaikũrũkĩte ngathĩ-inĩ ya Ahazu. **12** Ihinda-inĩ rĩu-rĩ,
Merodaki-Baladani mũrũ wa Baladani mũthamaki wa
Babuloni nĩatũmĩire Hezekia marũa na kĩheo, tondũ
nĩaiguĩte ũhoro wa ndwari ya Hezekia. **13** Hezekia
akĩamũkĩra andũ arĩa maatũmĩtwo, na akĩmoonia indo
ciothe iria aigĩte makũmbĩ make, akĩmoonia betha, na
thahabu, na mahuti marĩa manungi wega, na maguta
marĩa mega mũno, na indo ciake cia mbaara, na
indo ciothe iria ciarĩ igĩĩna-inĩ ciake. Gũtirĩ kĩndũ o
na kĩmwe thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kana kĩarĩ
ũthamaki-inĩ wake wothe Hezekia ataamoonirie. **14**
Hĩndĩ ĩyo mũnabii Isaia agĩthiĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia
akĩmũũria atĩrĩ, "Andũ acio moiga atĩa, na mekuumĩte
kũ?" Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, "Moimĩte bũrũri wa
kũraya, megũkĩte kuuma bũrũri wa Babuloni." **15** Nake
mũnabii akĩũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ monire nyũmba-inĩ yaku
ya ũthamaki?" Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, "Monire
indo ciothe nyũmba-inĩ yakwa ya ũthamaki. Gũtirĩ
kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ igĩĩna-inĩ ciakwa itanamonia."
16 Nake Isaia akĩĩra Hezekia atĩrĩ, "Ta igua kiugo kĩa
Jehova: **17** Ti-itherũ ihinda nĩrĩgakinya, rĩrĩa indo
ciothe iria irĩ thĩinĩ wa nyũmba yaku ya ũthamaki, na
indo iria ciothe maithe maku matũire maigĩte nginya
ũmũthĩ, ĩgaakuuo itwarwo Babuloni. Gũtirĩ o na kĩmwe
gĩgaatigara, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **18** Na andũ
amwe a rũciaro rwaku, o arĩa moimĩte mũthiimo-inĩ na

thakame-inĩ yaku, o arĩa wee ũgũciara, nĩmagathaamio,
na nĩmakaahakũrwo nĩguo matungatage nyũmba-inĩ ya
mũthamaki wa Babuloni." **19** Nake Hezekia agĩcookia
atĩrĩ, "Kiugo kĩa Jehova kĩrĩa waria nĩ kĩega," Tondũ
eeciririie atĩrĩ, "Githĩ gũtigũkorwo na thayũ na ũgitĩri
matukũ-inĩ mothe ma muoyo wakwa?" **20** Ha ũhoro wa
maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Hezekia, na
marĩa mothe eekire, na ũrĩa aathondekire Karia, o na
mũtaro wa kũrehe maaĩ itũũra-inĩ, githĩ matiandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? **21** Nake
Hezekia akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ
Manase agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

21 Na rĩrĩ, Manase aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ
rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩathana arĩ
Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtano na ĩtano. Nyina
eetagwo Hefiziba. **2** Agĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ
ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩtugo ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ
iria Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya Isiraeli. **3**
Nĩaakire rĩngĩ kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, o kũrĩa ithe
Hezekia aanangĩte; ningĩ agĩaka igongona cia Baali na
agĩaka itugĩ cia Ashera, o ta ũrĩa Ahabu mũthamaki wa
Isiraeli eekĩte. Nĩainamĩrĩire mbũtũ cia igũrũ ciothe na
agĩcihooya. **4** Agĩaka magongona thĩinĩ wa hekarũ ya
Jehova, o ĩrĩa Jehova oigĩte ũhoro wayo atĩrĩ, "Thĩinĩ wa
Jerusalemu nĩkuo ngaatũũria rĩĩtwa rĩakwa." **5** Thĩinĩ
wa nja cierĩ cia hekarũ ya Jehova, agĩaka igongona cia
mbũtũ ciothe cia igũrũ. **6** Nake akĩruta mũriũ wake arĩ
igongona rĩa njino, na nĩaragũraga na agatuĩria nyoni,
na akarogana, na agathiiaga kũrĩ andũ arĩa marĩ maroho
ma kũragũra. Agĩĩka maũndũ maingĩ mooru maitho-inĩ
ma Jehova, nginya akĩmũrakaria. **7** Nĩooire mũhianano
mũicũhie ũrĩa aathondekete wa gĩtugĩ kĩa Ashera,
akĩũiga hekarũ thĩinĩ, o nyũmba ĩyo Jehova eerĩte Daudi
na mũriũ Solomoni ũhoro wayo atĩrĩ, "Nĩngatũũria
rĩĩtwa rĩakwa nginya tene thĩinĩ wa hekarũ ĩno na
thĩinĩ wa Jerusalemu, kũrĩa thuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-
inĩ yothe ya Isiraeli. **8** Ndirĩ hĩndĩ ĩngĩ ngaatũma
magũrũ ma andũ a Isiraeli morũũre, moime bũrũri
ũrĩa ndaaheire maithe mao ma tene, mamenyagĩrĩre
mekage maũndũ marĩa mothe ndĩmathĩte, na marũmie
Watho ũrĩa maaheirwo nĩ Musa ndungata yakwa." **9**
No andũ acio matiigana kũigua. Manase akĩmahĩtithia,
nĩ ũndũ wa ũguo magĩĩka maũndũ mooru gũkĩra
ndũrĩrĩ iria Jehova aaniinĩire mbere ya andũ a Isiraeli.
10 Jehova oigire na tũnua twa ndungata ciake cia
anabii atĩrĩ: **11** "Manase mũthamaki wa Juda nĩekĩte
mehia marĩ magigi. Ageeka maũndũ mooru gũkĩra
Aamori arĩa maarĩ mbere yake, na agatongoria andũ
a Juda kwĩhia nĩ ũndũ wa kũhooya mĩhianano yake.
12 Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ:
Nĩngũrehere Jerusalemu na Juda mwanangĩko ũrĩa
ũgaatũma andũ arĩa makaigua ũhoro ũcio mararakwo nĩ
matũ mao. **13** Nĩngatambũrũkĩria Jerusalemu rũrigi rwa
gũthima rũrĩa rwahũthĩrirwo rwa gũũkĩrĩra Samaria
na kabirũ karĩa kahũthĩrirwo gũũkĩrĩra nyũmba ya
Ahabu. Nĩngaherithia na niine andũ a Jerusalemu o
ta ũrĩa mũndũ ahuuraga thaani, akamĩkurumania. **14**
Nĩngatiganĩria matigari ma igai rĩakwa, na ndĩmaneane
kũrĩ thũ ciao. Magaatahwo na matunywo indo ciao nĩ
thũ ciao ciothe, **15** tondũ nĩmekĩte maũndũ mooru
maitho-inĩ makwa, makaandakaria, kuuma mũthenya
ũrĩa maithe mao moimire Misiri nginyagia ũmũthĩ."
16 Ningĩ Manase nĩaitire thakame nyingĩ mũno ya
andũ matehĩtie, ĩkĩiyũra Jerusalemu kuuma gĩturi
kĩmwe nginya kĩrĩa kĩngĩ, tũtegũtara mehia marĩa
aatũmĩte andũ a Juda meehie, nĩ ũndũ wa ũguo magĩĩka
maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. **17** Ha ũhoro wa
maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Manase, na
marĩa mothe eekire, hamwe na mehia marĩa eekire-
rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo mabuku-inĩ ma mahinda ma
athamaki a Juda? **18** Manase akĩhurũka hamwe na
maithe make, na agĩthikwo mũgũnda-inĩ wake wa
ũthamaki, nĩguo mũgũnda wa Uza. Nake mũriũ Amoni
agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **19** Amoni aarĩ wa
mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki,
nake agĩthamaka Jerusalemu mĩaka ĩĩrĩ. Nyina eetagwo
Meshulemethu mwarĩ wa Haruzu; oimĩte Jotiba. **20**
Nake agĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o
ta ũrĩa ithe Manase eekĩte. **21** Nĩathiire na mĩthiĩre
yothe ya ithe; akĩhooya mĩhianano ĩrĩa ithe aahooyaga,
na akĩmĩinamĩrĩra. **22** Agĩtigana na Jehova, Ngai wa
maithe make, na ndaigana kũrũmĩrĩra Jehova. **23**
Anene a Amoni makĩmũciirĩra ndundu, na makĩũragĩra
mũthamaki kũu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. **24** Nao
andũ a bũrũri makĩũraga arĩa othe maathugundĩte
gũũkĩrĩra Mũthamaki Amoni na magĩtua mũriũ Josia
mũthamaki ithenya rĩake. **25** Ha ũhoro wa maũndũ
marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Amoni, na ũrĩa
eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda
ma athamaki a Juda? **26** Nake agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ
yake mũgũnda-inĩ wa Uza. Nake mũriũ Josia agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake.

22 Na rĩrĩ, Josia aarĩ wa mĩaka ĩnana rĩrĩa aatuĩkire
mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu
mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ũmwe. Nyina eetagwo Jedida
mwarĩ wa Adaia; oimĩte Bozikathu. **2** Nake agĩĩka ũrĩa
kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, na agĩthiĩ na mĩthiĩre
yothe ya ithe Daudi atekwĩhũgũra mwena wa ũrĩo
kana wa ũmotho. **3** Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana wa
wathani wake, Mũthamaki Josia agĩtũma Shafani mũrũ
wa Azalia mũrũ wa Meshulamu, ũrĩa warĩ mwandĩki-
marũa, athiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. Akĩmwĩra atĩrĩ: **4**
"Ambata, ũthiĩ kũrĩ Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene
na ũmwĩre ahaarĩrie mbeeca iria irehetwo hekarũ-inĩ
ya Jehova, iria arangĩri a mĩrango monganĩtie kuuma
kũrĩ andũ. **5** Nao maciihokere andũ arĩa mathuurĩtwo
a kũrũgamĩrĩra wĩra wa hekarũ. Andũ acio ũtigĩrĩre
nĩ marĩha aruti a wĩra arĩa macookagĩrĩria hekarũ ya
Jehova, **6** nao nĩ atharamara, na andũ a gwaka, na aaki
a mahiga. Na ningĩ ũtigĩrĩre nĩmagũra mbaũ na mahiga
maicũhie ma gũcookereria hekarũ. **7** No rĩrĩ, to nginya
maheane mathabu ma mbeeca iria meehokeirwo, tondũ
mararuta wĩra ũcio na kwĩhokeka." **8** Hilikia mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa mũnene akĩĩra Shafani ũcio mwandĩki marũa
atĩrĩ, "Nĩnyonete Ibuku rĩa Watho thĩinĩ wa hekarũ
ya Jehova." Akĩrĩnengera Shafani nake akĩrĩthoma.
9 Nake Shafani ũcio mwandĩki-marũa agĩthiĩ kũrĩ
mũthamaki na akĩmũhe ũhoro ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ:

"Anene aku nĩmarĩhĩte mbeeca iria ciarĩ hekarũ-inĩ
ya Jehova, na nĩmaciĩhokeire kũrĩ aruti a wĩra na
arũgamĩrĩri a hekarũ." **10** Ningĩ Shafani ũcio mwandĩki-
marũa akĩĩra mũthamaki atĩrĩ, "Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai, nĩanengera ibuku." Nake Shafani akĩrĩthomera
mũthamaki. **11** Rĩrĩa mũthamaki aaiguire ciugo cia
Ibuku rĩu rĩa Watho-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake. **12**
Akĩruta mawatho maya kũrĩ Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai, na kũrĩ Ahikamu mũrũ wa Shafani, na Akiboru
mũrũ wa Mikaia, na kũrĩ Shafani ũcio mwandĩki-marũa,
na kũrĩ Asaia ũrĩa mũrori wa maũndũ ma mũthamaki,
akĩmeera atĩrĩ: **13** "Thiĩi mũkanduĩrĩrie ũhoro kũrĩ
Jehova, na mũtuĩrĩrie andũ, o na Juda yothe, ũrĩa
kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩĩrĩ rĩonekete. Marakara ma
Jehova nĩ maingĩ, marĩa maraakana nĩ ũndũ witũ, tondũ
maithe maitũ matiaathĩkĩire ũhoro wa ibuku rĩĩrĩ; na
matiekire kũringana na ũhoro ũrĩa wothe wandĩkĩtwo
thĩinĩ warĩo ũrĩa ũtũkoniĩ." **14** Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai, na Ahikamu, na Akiboru, na Shafani, na Asaia
magĩthiĩ kwaria na Hulida ũrĩa mũnabii mũndũ-wa-
nja ũrĩa warĩ mũtumia wa Shalumu mũrũ wa Tikiva,
mũrũ wa Harihasi ũrĩa warĩ mũmenyereri wa nguo cia
mũthamaki, Hulida aatũũraga Jerusalemu, rũgongo rwa
keerĩ. **15** Nake akĩmeera atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Jehova Ngai
wa Isiraeli ekuuga: Ĩrai mũndũ ũrĩa ũmũtũmĩte kũrĩ
niĩ atĩrĩ, **16** 'Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũrehithia
mwanangĩko kũndũ gũkũ na kũrĩ andũ akuo kũringana
na maũndũ marĩa mothe mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩa
mũthamaki wa Juda athomete. **17** Tondũ nĩmandirikĩte,
na magacinĩra ngai ingĩ ũbumba, na makaandakaria
nĩ ũndũ wa mĩhianano yothe ĩrĩa mathondekete na
moko mao, marakara makwa nĩmakanĩire kũndũ gũkũ,
na matingĩhoreka.' **18** Ĩrai mũthamaki wa Juda, ũrĩa
ũmũtũmĩte mũũke mũtuĩrie ũhoro kũrĩ Jehova atĩrĩ,
'Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ ũhoro wĩgiĩ
ciugo iria ũiguĩte: **19** Tondũ ngoro yaku nĩyaherire
na ũkĩĩnyiihĩria Jehova rĩrĩa waiguire ũhoro ũrĩa
njarĩtie wa gũũkĩrĩra kũndũ gũkũ o na andũ akuo, atĩ
nĩmakanyiitwo nĩ kĩrumi na mwanangĩko, na tondũ
nĩwatembũrangire nguo ciaku na ũkĩrĩra ũrĩ mbere
yakwa-rĩ, nĩngũiguĩte, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **20** Nĩ
ũndũ ũcio nĩngagũcookanĩrĩria hamwe na maithe maku,
na nĩũgathikwo na thayũ. Maitho maku matikoona
mwanangĩko ũrĩa ngaarehe kũndũ gũkũ.'" Nĩ ũndũ ũcio
magĩcookeria mũthamaki ũhoro ũcio.

23 Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩtũmanĩra athuuri othe
a Juda na a Jerusalemu moongane hamwe. **2**
Nake akĩambata agĩthiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova arĩ hamwe
na andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na athĩnjĩri-
Ngai, na anabii, andũ othe kuuma ũrĩa mũnini mũno
nginya ũrĩa mũnene mũno. Mũthamaki agĩthoma ciugo
ciothe cia Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, rĩrĩa rĩonekete thĩinĩ
wa hekarũ ya Jehova makĩiguaga. **3** Nake mũthamaki
akĩrũgama hau gĩtugĩ-inĩ, akĩerũhia kĩrĩkanĩro arĩ
mbere ya Jehova, atĩ nĩarĩrũmagĩrĩra Jehova, na arũmie
maathani make, na mawatho make, o na kĩrĩra kĩa
watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na ngoro yake yothe, na
muoyo wake wothe, nĩguo ahingie ciugo cia kĩrĩkanĩro
iria ciaandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩu. Hĩndĩ ĩyo andũ othe
makĩĩranĩra atĩ nĩmarĩhingagia kĩrĩkanĩro kĩu. **4**
Nake mũthamaki agĩatha Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũnene, na athĩnjĩri-Ngai arĩa maarĩ anini ake, na
aikaria a mĩrango, mathengie kuuma hekarũ-inĩ ya
Jehova indo ciothe iria ciathondekeirwo Baali na Ashera,
na mbũtũ yothe ya igũrũ, agĩcicinĩra nja ya Jerusalemu
mĩgũnda-inĩ ya Gĩtuamba gĩa Kidironi, na agĩtwara
mũhu wacio Betheli. **5** Nake akĩeheria athĩnjĩri-ngai
cia mĩhianano arĩa maamũrĩtwo nĩ athamaki a Juda
macinagĩre ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru thĩinĩ wa
matũũra ma Juda na matũũra marĩa maarigiicĩirie
Jerusalemu, arĩa maacinagĩra Baali ũbumba, na riũa,
na mweri, na njata iria nene, o na mbũtũ ciothe
cia igũrũ. **6** Nake akĩruta gĩtugĩ kĩa Ashera kuuma
hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩgĩtwara Gĩtuamba-inĩ gĩa
Kidironi nja ya Jerusalemu, na agĩgĩcinĩra kuo. Agĩgĩthĩa,
gĩgĩtuĩka ta rũkũngũ, akĩhurunjĩra rũkũngũ rũu rwakĩo
mbĩrĩra-inĩ cia andũ arĩa mataarĩ na igweta. **7** Ningĩ
agĩcooka akĩmomora nyũmba cia ihooero cia maraya
ma arũme, iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na nokuo
atumia maatumagĩra macuka ma Ashera. **8** Josia
akĩrehe athĩnjĩri-Ngai othe kuuma matũũra-inĩ mothe
ma Juda, na agĩtharia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, kuuma
Geba nginya Birishiba kũrĩa athĩnjĩri-ngai maacinagĩra
ũbumba, akĩmomora igongona iria ciarĩ ihingo-inĩ, o na
itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩa Joshua, mũnene wa itũũra
rĩrĩa inene, kĩrĩa kĩarĩ mwena wa ũmotho wa kĩhingo
gĩa itũũra rĩu inene. **9** O na gwatuĩka athĩnjĩri-ngai
a kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru matiatungataga kĩgongona-
inĩ kĩa Jehova kũu Jerusalemu-rĩ, nĩmarĩĩaga mĩgate
ĩtarĩ mĩĩmbie hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ. **10**
Nĩaathũkirie Tofeti ĩrĩa yarĩ Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-
Hinomu, nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ ũngĩarutire mũriũ
kana mwarĩ arĩ igongona rĩa njino kũrĩ Moleku. **11**
Akĩeheria mbarathi iria athamaki a Juda maamũrĩire
riũa kuuma itoonyero-inĩ rĩa hekarũ ya Jehova. Nacio
ciarĩ nja hakuhĩ na kanyũmba ka mũnene wetagwo
Nathani-Meleku. Josia agĩcooka agĩcina ngaari cia ita
iria ciamũrĩirwo riũa. **12** Ningĩ akĩmomora igongona
iria ciakĩtwo nĩ athamaki a Juda nyũmba igũrũ hakuhĩ
na kanyũmba ka igũrũ ka Ahazu, na igongona iria
ciakĩtwo nĩ Manase kũu nja cierĩ cia hekarũ ya Jehova.
Agĩcieheria kuuma hau, agĩcihehenja tũcunjĩ, na agĩte
rũkũngũ rũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi. **13** Mũthamaki
agĩcooka agĩthũkia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũrĩa kwarĩ
mwena wa irathĩro wa Jerusalemu, mwena wa gũthini
wa Kĩrĩma gĩa Kũniinanĩrwo, kũrĩa Solomoni mũthamaki
wa Isiraeli aakĩire Ashitorethu ngai ya mũndũ-wa-nja
ĩrĩ thaahu ya Asidoni, na kũrĩa aakĩire Kemoshu ngai
ĩrĩ thaahu ya Moabi, o na kwa Moleku ngai ĩrĩ magigi
ya andũ a Amoni. **14** Josia akĩhehenja mahiga marĩa
maamũre, na akĩmomora mĩhianano ya itugĩ cia Ashera,
na agĩkũhumbĩra na mahĩndĩ ma andũ. **15** O nakĩo
kĩgongona kĩrĩa kĩarĩ Betheli, handũ harĩa hatũũgĩru
haathondeketwo nĩ Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũrĩa
watũmire Isiraeli meehie, kĩgongona kĩu na handũ hau
hatũũgĩru, agĩcimomora. Agĩcina handũ hau hatũũgĩru,
akĩhathĩa nginya hagĩtuĩka mũtu, na agĩcina gĩtugĩ
kĩa Ashera o nakĩo. **16** Ningĩ Josia akĩroranga kũu,
na rĩrĩa onire mbĩrĩra iria ciarĩ mwena-inĩ wa kĩrĩma,

agĩthikũrithia mahĩndĩ kuuma mbĩrĩra-inĩ, akĩmacinĩra
kĩgongona-inĩ nĩguo agĩthaahie, kũringana na kiugo kĩa
Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ mũndũ wa Ngai ũrĩa warathĩte
maũndũ macio matanekĩka. **17** Mũthamaki akĩũria
atĩrĩ, "Mbĩrĩra ĩĩrĩa ndĩrona nĩ ya ũ?" Nao andũ a
itũũra rĩu inene makĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ mbĩrĩra ya
mũndũ wa Ngai ũrĩa woimĩte Juda, na akĩaria maũndũ
ma gũũkĩrĩra kĩgongona kĩa Betheli, o maũndũ marĩa
warĩkia gwĩka ihiga rĩu." **18** Nake akiuga atĩrĩ, "Tiganai
nayo. Mũtigetĩkĩrie mũndũ o naũ aringithie mahĩndĩ
make." Nĩ ũndũ ũcio matiahutirie mahĩndĩ make o
na ma mũnabii ũrĩa woimĩte Samaria. **19** O ta ũrĩa
Josia eekĩte Betheli, Josia nĩeheririe na agĩthaahia
mahooero ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru marĩa maakĩtwo
nĩ athamaki a Isiraeli matũũra-inĩ ma Samaria marĩa
marakarĩtie Jehova. **20** Josia akĩũragĩra athĩnjĩri-ngai
othe a kũndũ kũu gũtũũgĩru igũrũ rĩa igongona icio,
na agĩcinĩra mahĩndĩ ma andũ igũrũ rĩacio. Agĩcooka
agĩthiĩ Jerusalemu. **21** Mũthamaki akĩruta watho ũyũ
kũrĩ andũ othe, akĩmeera atĩrĩ, "Kũngũĩrai Bathaka
ya Jehova Ngai wanyu, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-
inĩ rĩĩrĩ rĩa Kĩrĩkanĩro." **22** Na gũtiarĩ na Bathaka ĩngĩ
yakũngũĩirwo ta ĩyo kuuma hĩndĩ ya atiirĩrĩri bũrũri
arĩa matongoragia Isiraeli kana matukũ-inĩ mothe ma
athamaki a Isiraeli na athamaki a Juda. **23** Mwaka-
inĩ wa ikũmi na ĩnana wa Mũthamaki Josia, Bathaka
ĩyo ya Jehova nĩyakũngũĩirwo kũu Jerusalemu. **24**
Ningĩ Josia nĩeheririe aragũri, na andũ arĩa maarĩ na
maroho ma kũragũra, na ngai cia kũhooya nacio mĩciĩ-
inĩ, na ngai cia mĩhianano, na indo iria ingĩ ciothe irĩ
magigi cionekire kũu Juda na Jerusalemu. Eekire ũguo
ahingie watho ũrĩa waandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩa Hilikia
ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai onire hekarũ-inĩ ya Jehova. **25**
Mbere na thuutha wa Josia gũtiarĩ mũthamaki ũngĩ
take, wacookereire Jehova ta ũrĩa eekire: na ngoro
yake yothe na muoyo wake wothe, na hinya wake
wothe, kũringana na watho wothe wa Musa. **26** No
rĩrĩ, Jehova ndaigana kũgarũrũka atige marakara make
mahiũ, marĩa maakanaga ma gũũkĩrĩra Juda, nĩ ũndũ wa
maũndũ marĩa mothe Manase eekĩte ma kũmũrakaria.
27 Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuga atĩrĩ, "Nĩngweheria Juda
o nayo mbere yakwa, o ta ũrĩa ndeheririe Isiraeli, na
nĩngarega Jerusalemu, itũũra inene rĩrĩa ndeethurĩire,
na ndege hekarũ ĩno, ĩrĩa ndoigire ũhoro wayo atĩrĩ,
'Kũu nĩkuo Rĩĩtwa rĩakwa rĩgaatũũra.'" **28** Na ũhoro
wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Josia,
na marĩa eekire, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa
mahinda ma athamaki a Juda? **29** Hĩndĩ ĩrĩa Josia
aarĩ mũthamaki-rĩ, nĩguo Firaũni-Neko mũthamaki
wa Misiri aambatire Rũũĩ-inĩ rwa Farati agateithie
mũthamaki wa Ashuri. Nake Mũthamaki Josia agĩthiĩ
kũmũtũnga mbaara-inĩ, no rĩrĩ, Neko akĩrũa nake,
akĩmũũragĩra kũu Megido. **30** Nacio ndungata cia Josia
igĩkuua mwĩrĩ wake na ngaari ya ita kuuma Megido,
ikĩũrehe Jerusalemu, na ikĩmũthika mbĩrĩra-inĩ yake.
Nao andũ a bũrũri makĩoya Jehoahazu mũrũ wa Josia,
makĩmũitĩrĩria maguta, makĩmũtua mũthamaki ithenya
rĩa ithe. **31** Jehoahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ
na ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka
Jerusalemu mĩeri ĩtatũ. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ
wa Jeremia, na oimĩte Libina. **32** Nake agĩĩka maũndũ
mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa maithe make
meekĩte. **33** Firaũni Neko nĩamuohire na mĩnyororo
kũu Ribila, bũrũri wa Hamathu, nĩguo ndakae gwathana
Jerusalemu, na akĩhatĩrĩria andũ a Juda marute igooti
rĩa taranda igana rĩmwe cia betha, na taranda ĩmwe ya
thahabu. **34** Firaũni Neko agĩtua Eliakimu mũriũ wa
Josia mũthamaki ithenya rĩa ithe Josia, na akĩgarũra
rĩĩtwa rĩa Eliakimu akĩmũtua Jehoiakimu, no agĩkuua
Jehoahazu akĩmũtwara Misiri, na kũu nĩkuo aakuĩrĩire.
35 Jehoiakimu akĩrĩha Firaũni Neko betha na thahabu
iria eetĩtie. Nĩgeetha ahote gwĩka ũguo, agĩĩtia andũ a
bũrũri igooti na hinya, agĩkĩũngania betha na thahabu
kuuma kũrĩ andũ a bũrũri kũringana na ũhoti wao. **36**
Jehoiakimu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano rĩrĩa
aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu
mĩaka ikũmi na ũmwe. Nyina etagwo Zebida mwarĩ
wa Pedaia; nake oimĩte Ruma. **37** Nake agĩĩka maũndũ
mooru maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa maithe make
meekĩte.

24 Hĩndĩ ya ũthamaki wa Jehoiakimu-rĩ,
Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni
agĩtharĩkĩra bũrũri, na Jehoiakimu agĩtuĩka ndungata
yake mĩaka ĩtatũ. No Jehoiakimu akĩgarũrũka, akĩremera
Nebukadinezaru. **2** Jehova agĩtũma mbũtũ cia gũtahana
cia kuuma Babuloni, na Suriata, na Moabi, na Amoni
ikahũũrane nake. Agĩcitũma ikaanange Juda, kũringana
na ũrĩa kiugo kĩa Jehova gĩatarĩĩ, kĩrĩa kĩarĩtio nĩ
ndungata ciake cia anabii. **3** Ti-itherũ maũndũ macio
meekĩkire Juda kũringana na watho wa Jehova, nĩguo
ameherie moime mbere yake tondũ wa mehia ma
Manase na ũrĩa wothe eekĩte, **4** o hamwe na gũita
thakame ya andũ matehĩtie. Nĩgũkorwo nĩaiyũrĩtie
Jerusalemu na thakame ya andũ matehĩtie, nake Jehova
ndaigana kũmarekera. **5** Ha ũhoro wa maũndũ marĩa
mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoiakimu, na marĩa mothe
eekire, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma
athamaki a Juda? **6** Jehoiakimu akĩhurũka na maithe
make. Nake mũriũ Jehoiakini agĩtuĩka mũthamaki
ithenya rĩake. **7** Mũthamaki wa Misiri ndaigana kuuma
bũrũri wake rĩngĩ, tondũ mũthamaki wa Babuloni
nĩatunyanĩte bũrũri wothe ũrĩa warĩ wa mũthamaki wa
Misiri kuuma Karũũĩ ka Misiri nginya Rũũĩ rwa Farati. **8**
Jehoiakini aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩnana rĩrĩa aatuĩkire
mũthamaki, nake agĩthamaka Jerusalemu mĩeri ĩtatũ.
Nyina eetagwo Nehushita mwarĩ wa Elinathani, kuuma
Jerusalemu. **9** Nake agĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ
ma Jehova, o ta ũrĩa ithe eekĩte. **10** Hĩndĩ ĩyo anene
a Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni magĩũka
nginya Jerusalemu, makĩrigiicĩria itũũra rĩu, **11** nake
Nebukadinezaru we mwene agĩũka nginya itũũra-inĩ
rĩu inene, hĩndĩ ĩyo anene ake maarĩrigiicĩirie. **12**
Nake Jehoiakini mũthamaki wa Juda, na nyina, na
ndungata ciake, na andũ arĩa maarĩ igweta, na anene
ake othe makĩĩneana kũrĩ Nebukadinezaru. Mwaka-inĩ
wa ĩnana wa wathani wa Babuloni nĩguo aanyiitire
Jehoiakini. **13** Nebukadinezaru nĩarutire mĩthiithũ
yothe kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova na nyũmba-inĩ
ya ũthamaki, agĩkuua indo ciothe cia thahabu iria

Solomoni mũthamaki wa Isiraeli aathondekeire hekarũ
ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova oigĩte. **14** Agĩkuua andũ othe
a Jerusalemu akĩmatwara ithaamĩrio: anene othe, na
arũi a mbaara, na mabundi mothe, o na aturi; othe
maarĩ andũ 10,000. No andũ arĩa maarĩ athĩĩni mũno
a bũrũri ũcio no-o maatigirwo. **15** Nebukadinezaru
agĩtwara Jehoiakini arĩ mũgwate nginya Babuloni.
Ningĩ agĩcooka agĩkuua nyina wa mũthamaki kuuma
Jerusalemu nginya Babuloni, na atumia ake, na anene
ake, o na atongoria ake a bũrũri. **16** Ningĩ mũthamaki
wa Babuloni agĩthaamĩria mbũtũ yothe ya ita nginya
Babuloni; ita rĩothe rĩa andũ 7,000 arĩa arũi, na me
hinya na mangĩhota kũrũa, na mabundi na aturi
1,000. **17** Agĩcooka agĩtua Matania, mama-we wa
Jehoiakini, mũthamaki ithenya rĩake, na akĩgarũra
rĩĩtwa rĩake, akĩmũtua Zedekia. **18** Zedekia aarĩ wa
mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki,
nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na
ũmwe. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ wa Jeremia,
na oimĩte Libina. **19** Nake agĩĩka maũndũ mooru
maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa Jehoiakimu eekĩte.
20 Maũndũ macio mothe meekirwo Jerusalemu na
Juda nĩ tondũ wa marakara ma Jehova, na mũthia-
inĩ akĩmaingata mehere mbere yake. Nake Zedekia
akĩremera mũthamaki wa Babuloni.

25 Nĩ ũndũ ũcio, mwaka-inĩ wa kenda wa ũthamaki
wa Zedekia, mũthenya wa ikũmi, wa mweri wa
ikũmi, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩthiĩ
kũhũũrana na Jerusalemu arĩ na ita rĩake rĩothe. Nake
akĩamba hema nja ya itũũra rĩu inene, na agĩaka
indo cia kũmũteithia gũtharĩkĩra itũũra mĩena yothe
yarĩo. **2** Narĩo itũũra rĩkĩrigiicĩrio nginya mwaka wa
ikũmi na ũmwe wa Mũthamaki Zedekia. **3** Na rĩrĩ,
mũthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng'aragu
ĩkĩneneha itũũra-inĩ, o nginya gũkĩaga irio cia kũrĩĩo
nĩ andũ. **4** Hĩndĩ ĩyo rũthingo rwa itũũra rĩu inene
rũkĩmomorwo, nayo mbũtũ yothe ya ita ĩkĩũra ũtukũ
ĩgereire kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagatĩ ga thingo cierĩ
hakuhĩ na mũgũnda wa mũthamaki, o na gũtuĩka andũ
a Babuloni nĩmarigiicĩirie itũũra rĩu inene. Nayo ĩkĩũra
ĩrorete Araba, **5** no mbũtũ ya ita ya Babuloni ĩgĩteng'eria
mũthamaki, ĩkĩmũkinyĩra werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu
wa Jeriko. Thigari ciake ciothe nĩciamũranĩtio nake na
ikahurunjũka. **6** Nayo mbũtũ ya ita ĩkĩnyiita mũthamaki
ũcio, na agĩtwarwo kũrĩ mũthamaki wa Babuloni kũu
Ribila kũrĩa aatuĩrĩirwo ciira. **7** Makĩũraga ariũ a Zedekia
o hau mbere yake, magĩcooka makĩmũkũũra maitho,
makĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango, na makĩmũtwara
Babuloni. **8** Mũthenya wa mũgwanja wa mweri wa
ĩtano mwaka-inĩ wa ikũmi na kenda wa Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni, Nebuzaradani mũnene wa
arangĩri a mũthamaki, ndungata nene ya mũthamaki
wa Babuloni, agĩũka Jerusalemu. **9** Agĩcina hekarũ ya
Jehova, na nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba ciothe
cia Jerusalemu. Agĩcina nyũmba yothe yarĩ ya bata. **10**
Nayo mbũtũ yothe ya ita ya Babuloni, ĩtongoretio nĩ
mũnene wa arangĩri a mũthamaki ĩkĩmomora thingo iria
ciathiũrũrũkĩirie Jerusalemu. **11** Nebuzaradani mũnene
wa arangĩri nĩathaamirie andũ arĩa othe maatigaire
kũu itũũra-inĩ inene, hamwe na kĩrĩndĩ kĩu kĩngĩ, na
arĩa othe maathiĩte kũrĩ mũthamaki wa Babuloni. **12**
No mũnene ũcio wa ita agĩtigia andũ amwe a arĩa
athĩĩni mũno a bũrũri ũcio, nĩguo marutage wĩra
mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ na mĩgũnda-inĩ ĩrĩa ĩngĩ.
13 Andũ a Babuloni nĩmoinangire itugĩ cia gĩcango,
na metha cia kũigĩrĩra indo, na Karia ga gĩcango, iria
ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na magĩkuua icango icio
magĩcitwara Babuloni. **14** Ningĩ magĩkuua nyũngũ, na
icakũri, na magathĩ ma gũtinia ndaambĩ, na mbakũri,
na indo ciothe cia icango iria ciahũthagĩrwo wĩra-inĩ wa
hekarũ, magĩthiĩ nacio. **15** Mũnene ũcio wa thigari cia
mũthamaki nĩakuuire ngĩo cia mwaki na mbakũri cia
kũminjaminjĩria, iria ciothe ciathondeketwo na thahabu
therie kana betha. **16** Nakĩo gĩcango kuuma itugĩ iria
igĩrĩ, na gĩa Karia, na kĩa makaari marĩa Solomoni aakĩte
marĩ ma hekarũ ya Jehova, gĩtingĩathimĩkire nĩ kũingĩha.
17 Gĩtugĩ o kĩmwe kĩarĩ kĩa ũraihu wa buti mĩrongo
ĩĩrĩ na mũgwanja. Nakĩo kĩongo gĩakĩo kĩrĩa kĩarĩ igũrũ
rĩa gĩtugĩ kĩmwe gĩacio kĩarĩ kĩa buti inya na nuthu
kũraiha na igũrũ, na kĩagemetio na gĩgathiũrũrũkĩrio
na mũkwa na makomamanga ma gĩcango. Gĩtugĩ kĩu
kĩngĩ na mũkwa wakĩo nĩkĩahaanaine na kĩu kĩngĩ. **18**
Mũnene ũcio wa arangĩri nĩanyiitire Seraia mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa mũnene, na Zefania ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai wa
keerĩ, na arangĩri arĩa atatũ maarangagĩra mĩrango.
19 Harĩ arĩa angĩ maatigaire kũu itũũra-inĩ inene,
akĩnyiita mũnene ũrĩa warũgamĩrĩire andũ a mbaara, na
andũ atano arĩa mataaraga mũthamaki. Ningĩ agĩkuua
mwandĩki-marũa ũrĩa mũnene na nowe warĩ mũrori
mũnene wa wandĩkithia wa andũ a bũrũri ũcio, na
andũ ake mĩrongo ĩtandatũ arĩa maakorirwo itũũra-inĩ
rĩu inene. **20** Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri
akĩmakuua othe, akĩmatwara kũrĩ mũthamaki wa
Babuloni kũu Ribila. **21** Nake mũthamaki wa Babuloni
akĩmooragithĩria kũu Ribila, bũrũri wa Hamathu. Nĩ
ũndũ ũcio andũ a Juda magĩtwarwo ithaamĩrio, kũraya
na bũrũri wao. **22** Nebukadinezaru mũthamaki wa
Babuloni agĩthuura Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ
wa Shafani akĩmũtua mũrori wa andũ arĩa maatigirwo
Juda. **23** Rĩrĩa anene a mbũtũ cia ita othe na andũ
ao maaiguire atĩ mũthamaki wa Babuloni nĩathuurĩte
Gedalia atuĩke barũthi, magĩthiĩ kũrĩ Gedalia kũu Mizipa,
nao nĩo, Ishumaeli mũrũ wa Nethania, na Johanani
mũrũ wa Karea, na Seraia mũrũ wa Tanihumethu ũrĩa
Mũnetofathi, na Jaazania mũrũ wa Mũmaakathi, na
andũ ao. **24** Gedalia akĩĩhĩta mwĩhĩtwa wa kũmoomĩrĩria
hamwe na andũ ao, akĩmeera atĩrĩ, "Tigai gwĩtigĩra
anene a Babuloni. Ikarai bũrũri-inĩ na mũtungatagĩre
mũthamaki wa Babuloni, na nĩmũgũikara wega." **25**
No rĩrĩ, mweri-inĩ wa mũgwanja, Ishumaeli mũrũ wa
Nethania, mũrũ wa Elishama ũrĩa warĩ wa thakame
ya ũthamaki, agĩũka na andũ ikũmi, akĩũraga Gedalia
o hamwe na andũ a Juda, na andũ a Babuloni arĩa
maarĩ nake kũu Mizipa. **26** Nĩ ũndũ wa ũguo andũ othe
kuuma ũrĩa mũnini mũno nginya ũrĩa mũnene mũno,
hamwe na atongoria a mbũtũ cia ita, makĩũrĩra Misiri
nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra andũ a Babuloni. **27** Mwaka-inĩ
wa mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja kuuma rĩrĩa Jehoiakini
mũthamaki wa Juda aatwarirwo bũrũri ũngĩ, mwaka-inĩ

o ũrĩa Evili-Merodaki aatuĩkire mũthamaki wa Babuloni,
nĩ ohorithirie Jehoiakini kuuma njeera, mũthenya wa
mĩrongo ĩĩrĩ na mũgwanja mweri-inĩ wa ikũmi na
ĩĩrĩ. **28** Akĩmwarĩria na ũhooreri na akĩmũhe gĩtĩ gĩa
kũmũtĩĩithia gũkĩra athamaki acio angĩ maarĩ nao kũu
Babuloni. **29** Nĩ ũndũ ũcio Jehoiakini akĩruta nguo ciake
cia njeera, na agĩtũũra arĩĩagĩra metha-inĩ ya mũthamaki
matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo. **30** Mũthamaki
ũcio nĩaheaga Jehoiakini indo cia kũmũteithia cia o
mũthenya, matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo.

1 Maũndũ

1 Njiaro cia Adamu ciarĩ Sethi, na Enoshu, **2** na Kenani,
na Mahalaleli, na Jaredi, **3** na Enoku, na Methusela,
na Lameku, na Nuhu. **4** Ariũ a Nuhu maarĩ: Shemu, na
Hamu, na Jafethu. **5** Ariũ a Jafethu maarĩ: Gomeri, na
Magogu, na Madai, na Javani, na Tubali, na Mesheki, na
Tirasi. **6** Ariũ a Gomeri maarĩ: Ashikenazu, na Difatha,
na Togarima. **7** Ariũ a Javani maarĩ: Elisha, na Tarishishi,
na Kitimu, na Rodanimu. **8** Ariũ a Hamu maarĩ: Kushi,
na Miziraimu, na Putu, na Kaanani. **9** Ariũ a Kushi
maarĩ: Seba, na Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka.
Ariũ a Raama maarĩ: Sheba, na Dedani. **10** Kushi nĩwe
warĩ ithe wa Nimurodi ũrĩa wakũrire agĩtuĩka njamba
ya ita ĩrĩ hinya thĩinĩ wa thĩ. **11** Miziraimu nĩwe warĩ
ithe wa andũ a Ludimu, na Anamini, na Lehabimu, na
Nafituhimu, **12** na Pathirusimu, na Kasuluhimu (nĩwe
warĩ kĩhumo kĩa Afilisti), o na Kafitorimu. **13** Kaanani
nĩwe warĩ ithe wa **14** Sidoni, mũriũ wake wa irigithathi,
na Ahiti, na Ajebusi, na Aamori, na Agirigashi, **15** na
Ahivi, na Aariki, na Asini, **16** na Aarivadi, na Azemari,
na Ahamathi. **17** Ariũ a Shemu maarĩ: Elamu, na Ashuri,
na Arafakasadi, na Ludu, na Aramu. Ariũ a Aramu maarĩ:
Uzu, na Hulu, na Getheru, na Mesheki. **18** Arafakasadi
nĩwe warĩ ithe wa Shela, nake Shela aarĩ ithe wa
Eberi. **19** Eberi aarĩ na ariũ eerĩ: Ũmwe eetagwo Pelegu,
tondũ hĩndĩ yake nĩrĩo thĩ yagayũkanirio; na mũrũ wa
nyina eetagwo Jokitani. **20** Jokitani nĩwe warĩ ithe wa
Alimodadi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera, **21** na
Hadoramu, na Uzali, na Dikila, **22** na Ebali, na Abimaeli,
na Sheba, **23** na Ofiri, na Havila, na Jobabu. Acio othe
maarĩ ariũ a Jokitani. **24** Shemu, na Arafakasadi, na
Shela, **25** na Eberi, na Pelegu, na Reu, **26** na Serugu, na
Nahoru, na Tera, **27** na Aburamu (na nĩwe Iburahĩmu).
28 Ariũ a Iburahĩmu maarĩ: Isaaka na Ishumaeli. **29**
Ici nĩcio njiaro ciao: Nebaiothu nĩwe warĩ irigithathi
rĩa Ishumaeli, nao ariũ ake arĩa angĩ maarĩ Kedari, na
Adibeeli, na Mibisamu, **30** na Mishima, na Duma, na
Masa, na Hadadi, na Tema, **31** na Jeturu, na Nafishu,
na Kedema. Acio nĩo maarĩ ariũ a Ishumaeli. **32** Ariũ a
Ketura, ũrĩa warĩ thuriya ya Iburahĩmu, maarĩ: Zimirani,
na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku, na
Shua. Ariũ a Jokishani maarĩ: Sheba na Dedani. **33** Ariũ
a Midiani maarĩ: Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida,
na Elidaa. Acio othe maarĩ a rũciaro rwa Ketura. **34**
Iburahĩmu nĩwe warĩ ithe wa Isaaka. Ariũ a Isaaka
maarĩ: Esaũ na Isiraeli. **35** Ariũ a Esaũ maarĩ: Elifazu,
na Reueli, na Jeushu, na Jalamu, na Kora. **36** Ariũ a
Elifazu maarĩ: Temani, na Omari, na Zefi, na Gatamu,
na Kenazu; na Amaleki, ũrĩa waciarirwo nĩ Timina. **37**
Ariũ a Reueli maarĩ: Nahathu, na Zera, na Shama, na
Miza. **38** Ariũ a Seiru maarĩ: Lotani, na Shobali, na
Zibeoni, na Ana, na Dishoni, na Ezeri, na Dishani. **39**
Ariũ a Lotani maarĩ: Hori na Homamu. Nake Timina
aarĩ mwarĩ wa nyina na Lotani. **40** Ariũ a Shobali maarĩ:
Alivani, na Manahathu, na Ebali, na Shefo, na Onamu.
Ariũ a Zibeoni maarĩ: Aia na Ana. **41** Mũriũ wa Ana aarĩ:
Dishoni. Ariũ a Dishoni maarĩ: Hemudani, na Eshibani,
na Ithirani, na Kerani. **42** Ariũ a Ezeri maarĩ: Bilihani, na
Zaavani, na Akani. Ariũ a Dishani maarĩ: Uzu, na Arani.
43 Nao aya nĩo maarĩ athamaki arĩa maathamakaga
Edomu mbere ya Isiraeli gũthamakĩrwo nĩ mũthamaki
o na ũmwe: Nĩ Bela mũrũ wa Beori, narĩo itũũra rĩake
inene rĩetagwo Dinihaba. **44** Rĩrĩa Bela aakuire, Jobabu
mũrũ wa Zera wa kuuma Bozira agĩtuĩka mũthamaki
ithenya rĩake. **45** Rĩrĩa Jobabu aakuire, Hushamu wa
kuuma bũrũri wa Atemani agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake. **46** Rĩrĩa Hushamu aakuire, Hadadi mũrũ wa
Bedadi ũrĩa wahootire Midiani kũu bũrũri wa Moabi,
agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene
rĩetagwo Avithu. **47** Rĩrĩa Hadadi aakuire, Samala wa
kuuma Masereka agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.
48 Rĩrĩa Samala aakuire, Shauli wa kuuma Rehobothu
kũu gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Farati, agĩtuĩka mũthamaki
ithenya rĩake. **49** Rĩrĩa Shauli aakuire, Baali-Hanani
mũrũ wa Akibori agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **50**
Rĩrĩa Baali-Hanani aakuire, Hadadi agĩtuĩka mũthamaki
ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Pau, na
mũtumia wake eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa Matiredi,
ũrĩa warĩ mwarĩ wa Me-Zahabu. **51** Hadadi o nake
agĩkua. Anene a Edomu maarĩ: **52** Timina, na Aliva,
na Jethethu, na Oholibama, na Ela, na Pinoni, **53** na
Kenazu, na Temani, na Mibizaru, **54** na Magidieli, na
Iramu. Acio nĩo maarĩ anene a Edomu.

2 Aya nĩo maarĩ ariũ a Isiraeli: Rubeni, na Simeoni,
na Lawi, na Juda, na Isakaru, na Zebuluni, **2** na
Dani, na Jusufu, na Benjamini, na Nafitali, na Gadi, na
Asheri. **3** Ariũ a Juda maarĩ: Eri, na Onani, na Shela.
Acio atatũ maaciarĩirwo Juda nĩ mũtumia Mũkaanani,
mwarĩ wa Shua. Eri, irigithathi rĩa Juda, aarĩ mwaganu
maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga.
4 Tamaru, mũtumia wa mũrũ wa Juda, akĩmũciarĩra
Perezu na Zera. Ariũ othe a Juda maarĩ atano. **5** Ariũ
a Perezu maarĩ: Hezironi na Hamula. **6** Ariũ a Zera
maarĩ: Zimuri, na Ethani, na Hemani, na Kalikoli, na
Darida; othe maarĩ atano. **7** Mũriũ wa Karimi aarĩ:
Akaru, ũrĩa wareheire Isiraeli thĩĩna nĩ ũndũ wa kuuna
watho na kuoya indo iria ciarĩ nyamũre. **8** Mũriũ wa
Ethani aarĩ: Azaria. **9** Ariũ arĩa maaciarĩrĩirwo Hezironi
maarĩ: Jerameeli, na Ramu, na Kalebu. **10** Ramu nĩwe
warĩ ithe wa Aminadabu, nake Aminadabu aarĩ ithe wa
Nahashoni, ũrĩa warĩ mũtongoria wa andũ a Juda. **11**
Nahashoni nĩwe warĩ ithe wa Salimoni, nake Salimoni
aarĩ ithe wa Boazu, **12** nake Boazu nĩwe warĩ ithe wa
Obedi, ũria warĩ ithe wa Jesii. **13** Jesii nĩwe warĩ ithe
wa Eliabu, irigithathi rĩake; nake Abinadabu aarĩ wa
keerĩ, na Shimea wa gatatũ, **14** na Nethaneli wa kana,
nake Radai wa gatano, **15** na Ozemu wa gatandatũ, nake
Daudi aarĩ wa mũgwanja. **16** Nao aarĩ a nyina maarĩ
Zeruia na Abigaili. Ariũ a Zeruia maarĩ atatũ, na nĩo
Abishai, na Joabu, na Asaheli. **17** Abigaili nĩwe warĩ
nyina wa Amasa, na ithe wa Amasa aarĩ Jetheri ũrĩa
Mũishumaeli. **18** Kalebu mũrũ wa Hezironi nĩagĩire ciana
na mũtumia wake Azuba (o na ningĩ na Jeriothu). Ariũ a
mũtumia ũcio maarĩ: Jesheri, na Shobabu, na Aridoni.
19 Hĩndĩ ĩrĩa Azuba aakuire, Kalebu akĩhikia Efiratha,
ũrĩa wamũciarĩire Huru. **20** Huru nĩwe warĩ ithe wa Uri,
nake Uri nĩwe warĩ ithe wa Bezaleli. **21** Thuutha ũcio,

Hezironi agĩkoma na mwarĩ wa Makiru ũrĩa warĩ ithe
wa Gileadi (Hezironi aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩtandatũ
akĩmũhikia), nake akĩmũciarĩra Segubu. **22** Segubu nĩwe
warĩ ithe wa Jairu, ũrĩa warĩ na matũũra mĩrongo ĩĩrĩ
na matatũ kũu Gileadi. **23** (No rĩrĩ, Geshuru na Aramu
magĩtunyana matũũra ma Havothu-Jairu, o hamwe
na Kenathu na ciikaro iria ciarĩthiũrũrũkĩirie, namo
maarĩ matũũra mĩrongo ĩtandatũ.) Aya othe nĩo maarĩ
njiaro cia Makiru, o we ithe wa Gileadi. **24** Thuutha
wa Hezironi gũkua arĩ kũu Kalebu-Efiratha-rĩ, Abija
mũtumia wa Hezironi akĩmũciarĩra Ashuru, ithe wa
Tekoa. **25** Ariũ a Jerameeli, ũrĩa warĩ irigithathi rĩa
Hezironi, maarĩ: Ramu ũrĩa warĩ irigithathi rĩake, na
Buna, na Oreni, na Ozemu, na Ahija. **26** Jerameeli aarĩ
na mũtumia ũngĩ wetagwo Atara, nake nĩwe warĩ nyina
wa Onamu. **27** Ariũ a Ramu, ũrĩa warĩ irigithathi rĩa
Jerameeli, maarĩ: Maazu, na Jamini, na Ekeri. **28** Ariũ a
Onamu maarĩ: Shamai na Jada. Nao ariũ a Shamai maarĩ:
Nadabu na Abishuri. **29** Mũtumia wa Abishuri eetagwo
Abihaili, ũrĩa wamũciarĩire Ahabani na Molidi. **30** Ariũ a
Nadabu maarĩ: Seledi na Apaimu. No rĩrĩ, Seledi aakuire
atarĩ na ciana. **31** Mũrũ wa Apaimu aarĩ: Ishi, ũrĩa warĩ
ithe wa Sheshani. Nake Sheshani nĩwe warĩ ithe wa
Ahalai. **32** Ariũ a Jada, mũrũ wa nyina na Shamai, maarĩ:
Jetheri na Jonathani. Jetheri aakuire atarĩ na ciana. **33**
Ariũ a Jonathani maarĩ: Pelethu na Zaza. Acio nĩo maarĩ
njiaro cia Jerameeli. **34** Sheshani ndaarĩ na aanake,
no airĩtu. Aarĩ na ndungata ya kuuma Misiri yetagwo
Jariha. **35** Sheshani akĩhe Jariha ndungata ĩyo yake
mwarĩ ĩmũhikie, nake akĩgĩa mwana wetagwo Atai. **36**
Atai nĩwe warĩ ithe wa Nathani, nake Nathani nĩwe warĩ
ithe wa Zabadi, **37** nake Zabadi nĩwe warĩ ithe wa Efilali,
nake Efilali nĩwe warĩ ithe wa Obedi, **38** nake Obedi
nĩwe warĩ ithe wa Jehu, nake Jehu nĩwe warĩ ithe wa
Azaria, **39** nake Azaria nĩwe warĩ ithe wa Helezu, nake
Helezu nĩwe warĩ ithe wa Eleasa, **40** nake Eleasa nĩwe
warĩ ithe wa Sisimai, nake Sisimai nĩwe warĩ ithe wa
Shalumu, **41** nake Shalumu nĩwe warĩ ithe wa Jekamia,
nake Jekamia nĩwe warĩ ithe wa Elishama. **42** Ariũ a
Kalebu, ũrĩa warĩ mũrũ wa nyina na Jerameeli, maarĩ:
Mesha irigithathi rĩake, na nĩwe warĩ ithe wa Zifu, na
mũriũ Maresha ũrĩa warĩ ithe wa Hebironi. **43** Ariũ a
Hebironi maarĩ: Kora, na Tapua, na Rekemu, na Shema.
44 Shema nĩwe warĩ ithe wa Rahamu, na Rahamu nĩwe
warĩ ithe wa Jorikeamu. Rekemu aarĩ ithe wa Shamai.
45 Mũrũ wa Shamai aarĩ Maoni, nake nĩwe warĩ ithe wa
Bethi-Zuru. **46** Nake Efa, thuriya ya Kalebu, nĩwe warĩ
nyina wa Harani, na Moza, na Gazezi. Nake Harani nĩwe
warĩ ithe wa Gazezi. **47** Ariũ a Jahadai maarĩ: Regemu,
na Jothamu, na Geshani, na Peleti, na Efa, na Shaafu. **48**
Nake Maaka, thuriya ya Kalebu, nĩwe warĩ nyina wa
Sheberi na Tirihana. **49** Ningĩ nowe waciarire Shaafu
ũrĩa warĩ ithe wa Madimana, na Sheva ithe wa Makibena
na Gibea. Mwarĩ wa Kalebu eetagwo Akisa. **50** Acio nĩo
maarĩ njiaro cia Kalebu. Ariũ a Huru, irigithathi rĩa
Efiratha, maarĩ: Shobali ithe wa Kiriathu-Jearimu, **51** na
Salima ithe wa Bethilehemu, na Harefu ithe wa Bethi-
Gaderi. **52** Njiaro cia Shobali, ithe wa Kiriathu-Jearimu,
ciarĩ: Haroe, na nuthu ya Amanahathi, **53** na mĩhĩrĩga
ya Kiriathu-Jearimu ĩrĩa yatariĩ ta ũũ: Aithiri, na Aputhi,
na Ashumathi, na Amishirai. Kuuma kũrĩ acio gũkĩgĩa
njiaro cia Azorathi na Aeshitaoli. **54** Njiaro cia Salima
ciarĩ: Bethilehemu ũrĩa Mũnetofathi, na Aatirothu-
Bethi-Joabu, na nuthu ya Amanahathi, na Azori, **55** na
mĩhĩrĩga ya aandĩki-marũa arĩa maatũũraga Jabezu ĩrĩa
yatariĩ ta ũũ: Atirathi, na Ashimeathi, na Asukathi. Aya
nĩo Akeni arĩa moimĩte harĩ Hamathu, ithe wa nyũmba
ya Rekabu.

3 Aya nĩo maarĩ ariũ a Daudi arĩa maaciarĩirwo
Hebironi: Irigithathi rĩarĩ Amunoni mũrũ wa
Ahinoamu wa kuuma Jezireeli; nake wa keerĩ aarĩ
Danieli mũrũ wa Abigaili wa kuuma Karimeli; **2** nake
wa gatatũ aarĩ Abisalomu mũrũ wa Maaka mwarĩ wa
Talimai mũthamaki wa Geshuru; nake wa kana aarĩ
Adonija mũrũ wa Hagithu; **3** nake wa gatano aarĩ
Shefatia mũrũ wa Abitali; nake wa gatandatũ aarĩ
Ithireamu ũrĩa aaciarĩirwo nĩ mũtumia wake Egila. **4**
Acio atandatũ maaciarĩirwo Daudi kũu Hebironi, kũrĩa
aathamakĩire mĩaka mũgwanja na mĩeri ĩtandatũ. Daudi
aathamakire arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtatũ na
ĩtatũ, **5** nacio ici nĩcio ciana ciake iria ciaciarĩirwo
kũu: Shimea, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni.
Acio ana maaciarirwo nĩ Bathisheba mwarĩ wa Amieli.
6 Ningĩ nĩ kwarĩ na Ibiharu, na Elishua, na Elifeleti,
7 na Noga, na Nefegu, na Jafia, **8** na Elishama, na
Eliada, na Elifeleti; othe maarĩ kenda. **9** Acio othe maarĩ
ariũ a Daudi, ariũ a thuriya ciake matatarĩtwo. Nake
Tamaru nĩwe warĩ mwarĩ wa ithe wao. **10** Mũriũ wa
Solomoni eetagwo Rehoboamu, nake mũriũ eetagwo
Abija, nake Asa aarĩ mũriũ wa Abija, nake Jehoshafatu
aarĩ mũriũ wa Asa, **11** nake Jehoramu aarĩ mũriũ wa
Jehoshafatu, nake Ahazia aarĩ mũriũ wa Jehoramu,
nake Joashu aarĩ mũriũ wa Ahazia, **12** nake Amazia
aarĩ mũriũ wa Joashu, nake Azaria aarĩ mũriũ wa
Amazia, nake Jothamu aarĩ mũriũ wa Azaria, **13** nake
Ahazu aarĩ mũriũ wa Jothamu, nake Hezekia aarĩ mũriũ
wa Ahazu, nake Manase aarĩ mũriũ wa Hezekia, **14**
nake Amoni aarĩ mũriũ wa Manase, nake Josia aarĩ
mũriũ wa Amoni. **15** Ariũ a Josia maarĩ: Johanani
irigithathi rĩake, nake wa keerĩ aarĩ Jehoiakimu, nake
wa gatatũ aarĩ Zedekia, nake wa kana aarĩ Shalumu.
16 Arĩa maathamakire thuutha wa Jehoiakimu maarĩ:
mũriũ Jekonia na Zedekia. **17** Njiaro cia Jekonia, ũrĩa
watahĩtwo, ciarĩ: Mũriũ Shealitieli, **18** na Malikiramu,
na Pedaia, na Shenazaru, na Jekamia, na Hoshama, na
Nedabia. **19** Ariũ a Pedaia maarĩ: Zerubabeli na Shimei.
Ariũ a Zerubabeli maarĩ: Meshulamu na Hanania;
Shelomithu aarĩ mwarĩ wa nyina wao. **20** Nĩ kwarĩ na
ariũ angĩ atano, nao nĩ: Hashuba, na Oheli, na Berekia,
na Hasadia, na Jushabu-Hesedi. **21** Njiaro cia Hanania
ciarĩ: Pelatia, na Jeshaia, na ningĩ nĩ kwarĩ na ariũ a
Rafaia, na a Arinani, na a Obadia, o na a Shekania. **22**
Njiaro cia Shekania ciarĩ: Shemaia na ariũ ake: Hatushu,
na Igali, na Baria, na Nearia, na Shafati; othe maarĩ
atandatũ. **23** Ariũ a Nearia maarĩ: Elioenai, na Hizikia,
na Azirikamu; othe maarĩ atatũ. **24** Ariũ a Elioenai
maarĩ: Hodavia, na Eliashibu, na Pelaia, na Akubu, na
Johanani, na Delaia, na Anani; othe maarĩ mũgwanja.

4 Njiaro cia Juda ciarĩ: Perezu, na Hezironi, na Karimi,
na Huru, na Shobali. **2** Reaia mũrũ wa Shobali nĩwe
warĩ ithe wa Jahathu, nake Jahathu nĩwe warĩ ithe wa
Ahumai na Lahadi. Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Azorathi. **3**
Ariũ a Etamu maarĩ: Jezireeli, na Ishima, na Idibasha.
Mwarĩ wa nyina wao eetagwo Hazeleliponi. **4** Penueli
nĩwe warĩ ithe wa Gedori, nake Ezeri nĩwe warĩ ithe wa
Husha. Ici nĩcio ciarĩ njiaro cia Huru ũrĩa irigithathi
rĩa Efiratha, na ithe wa Bethilehemu. **5** Ashuri ithe
wa Tekoa aarĩ na atumia eerĩ, nĩo Hela na Naara. **6**
Naara akĩmũciarĩra Ahuzamu, na Heferi, na Temeni,
na Haahashatari. Icio nĩcio ciarĩ njiaro cia Naara. **7**
Ariũ a Hela maarĩ: Zerethi, na Zoharu, na Ethinani, **8**
na Kozu, ũrĩa warĩ ithe wa Anubu, na Hazobeba, na
wa mĩhĩrĩga ya Ahariheli mũrũ wa Harumu. **9** Jabezu
aarĩ mũtĩĩku mũno gũkĩra ariũ a nyina. Nyina nĩwe
wamũtuire Jabezu, tondũ oigire atĩrĩ, "Ndaamũciarire
na ruo." **10** Nake Jabezu agĩkaĩra Ngai wa Isiraeli, akiuga
atĩrĩ, "Naarĩ korwo wandathima na ũnjaramĩrie mĩhaka
ya bũrũri wakwa! Reke guoko gwaku gũkorwo hamwe
na niĩ, na ũngitĩre harĩ ũũru nĩguo ndikanakorwo na
ruo." Nake Ngai akĩigua ihooya rĩake. **11** Kelubu, mũrũ
wa nyina na Shuha, nĩwe warĩ ithe wa Mehiru, ũrĩa warĩ
ithe wa Eshitoni. **12** Eshitoni nĩwe warĩ ithe wa Bethi-
Rafa, na Pasea, na Tehina ũrĩa warĩ ithe wa Iri-Nahashu.
Acio nĩo maarĩ andũ a Reka. **13** Ariũ a Kenazu maarĩ:
Othinieli na Seraia. Ariũ a Othinieli maarĩ: Hathathu,
na Meonothai. **14** Meonothai nĩwe warĩ ithe wa Ofara.
Seraia nĩwe warĩ ithe wa Joabu ũrĩa ithe wa andũ a
Ge-Harashimu. Gwetagwo ũguo nĩ ũndũ andũ akuo
maarĩ mabundi. **15** Ariũ a Kalebu, mũrũ wa Jefune,
maarĩ: Iru, na Ela, na Naamu. Mũriũ wa Ela eetagwo:
Kenazu. **16** Ariũ a Jehaleleli maarĩ: Zifu, na Zifa, na
Tiria, na Asareli. **17** Ariũ a Ezara maarĩ: Jetheru, na
Meredi, na Eferi, na Jaloni. Mũtumia ũmwe wa Meredi
nĩwe waciarire Miriamu, na Shamai, na Ishiba ũrĩa
warĩ ithe wa Eshitemoa. **18** (Mũtumia wake wa kuuma
Judea agĩciara Jeredi ũrĩa ithe wa Gedori, na Heberi ithe
wa Soko, na Jekuthieli ithe wa Zanoa.) Acio nĩo maarĩ
ciana cia Bithia mwarĩ wa Firaũni ũrĩa wahikĩtio nĩ
Meredi. **19** Ariũ a mũtumia wa Hodia (mwarĩ wa nyina
na Nahamu) maarĩ: Ithe wa Keila ũrĩa Mũgarimi, na
Eshitemoa ũrĩa Mũmaakathi. **20** Ariũ a Shimoni maarĩ:
Amunoni, na Rina, na Beni-Hanani, na Tiloni. Njiaro
cia Ishi nĩ: Zohethu na Beni-Zohethu. **21** Nao ariũ a
Shela mũrũ wa Juda maarĩ: Eri ithe wa Leka, na Laada
ithe wa Maresha, na mbarĩ cia arĩa maathondekaga
gatani ĩrĩa njega kũu Bethi-Ashibea, **22** na Jokimu, na
andũ a Kozeba, na Joashu na Sarafi arĩa maathanaga
bũrũri wa Moabi, na Jashubi-Lehemu. (Ũhoro ũyũ
ũrutĩtwo maandĩko-inĩ ma tene mũno.) **23** Acio nĩo
moombaga indo cia rĩũmba, nao maatũũraga Netaimu
na Gedera; maikaraga kũu, marutagĩre mũthamaki
wĩra. **24** Njiaro cia Simeoni nĩ: Nemueli, na Jamini,
na Jaribu, na Zera, na Shauli; **25** Shalumu aarĩ mũriũ
wa Shauli, nake Mibisamu aarĩ mũriũ wa Shalumu,
nake Mishima aarĩ mũriũ wa Mibisamu. **26** Njiaro
cia Mishima ciarĩ: Mũriũ Hamueli, na Zakuri mũriũ
wa Hamueli, na Shimei mũriũ wa Zakuri. **27** Shimei
aarĩ na ariũ ikũmi na atandatũ na airĩtu atandatũ, no
ariũ a nyina matiarĩ na ciana nyingĩ; nĩ ũndũ ũcio
mbarĩ yao ndĩongererekire ta ya andũ a Juda. **28** Nao
maatũũraga Birishiba, na Molada, na Hazari-Shuali,
29 na Biliha, na Ezemu, na Toladi, **30** na Bethueli,
na Horoma, na Zikilagi, **31** na Bethi-Marikabothu, na
Hazari-Susimu, na Bethi-Biri, na Shaaraimu. Macio nĩmo
maarĩ matũũra mao nginya rĩrĩa Daudi aathamakaga.
32 Matũũra matano marĩa maamarigiicĩirie maarĩ:
Etamu, na Aini, na Rimoni, na Tokenina Ashani, **33**
na tũtũũra tũnini tũrĩa twarigiicĩirie matũũra macio o
nginya Baalathu. Macio nĩmo maarĩ ũtũũro wao. Nao
nĩmaigaga maandĩko ma njiarwa. **34** Meshobabu, na
Jamuleki, na Josha mũrũ wa Amazia, **35** na Joeli; na
Jehu mũrũ wa Joshibia, mũrũ wa Seraia, mũrũ wa Asieli;
36 o na Elioenai, na Jaakoba, na Jeshohaia, na Asaia,
na Adieli, na Jesimieli, na Benaia; **37** na Ziza mũrũ
wa Shifi, mũrũ wa Aloni, mũrũ wa Jedaia, mũrũ wa
Shimuri, mũrũ wa Shemaia. **38** Andũ acio marĩĩtwa
mao magwetetwo hau igũrũ nĩo maarĩ atongoria a
mbarĩ ciao. Nyũmba ciao nĩciongererekire mũno, **39**
nao magĩthiĩ mĩhaka-inĩ ya Gedori mwena wa irathĩro
wa gĩtuamba kĩu gũcaria ũrĩithio wa mahiũ mao. **40**
Nĩmoonire kũndũ kũnoru kũrĩ ũrĩithio mwega, bũrũri
warĩ mwariĩ, ũrĩ na thayũ na ũkahoorera. Na rĩrĩ, andũ
a Hamu amwe nĩo maatũũraga kuo mbere. **41** Andũ arĩa
marĩĩtwa mao maandĩkĩtwo mookĩte kuo matukũ-inĩ ma
Hezekia mũthamaki wa Juda. Nao magĩtharĩkĩra andũ a
Hamu ciikaro-inĩ cia andũ acio o na cia Ameunimu arĩa
maatũũraga kuo, na makĩmaniina biũ o ta ũrĩa gũtariĩ
nginya ũmũthĩ. Nao magĩtũũra ciikaro-inĩ cia andũ
acio tondũ kwarĩ na ũrĩithio mwega wa mahiũ mao.
42 Nao andũ magana matano a nyũmba ya Simeoni,
matongoretio nĩ Pelatia, na Nearia, na Refaia na Uzieli,
ariũ a Ishi, magĩtharĩkĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Seiru.
43 Nao makĩũraga Aamaleki arĩa meetharĩte magatigara,
nao matũire kuo nginya ũmũthĩ.

5 Ariũ a Rubeni ũrĩa irigithathi rĩa Isiraeli (nĩwe
warĩ irigithathi, no rĩrĩa aathaahirie ũrĩrĩ wa ithe,
ũrigithathi wake waheirwo ariũ a Jusufu mũrũ wa
Isiraeli; nĩ ũndũ ũcio, ndangĩandĩkirwo maandĩkirwo maandĩko-inĩ
ma njiarwa kũringana na ũrigithathi wake, **2** o na
gũtuĩka Juda nĩwe warĩ hinya gũkĩra ariũ a ithe, na
mũtongoria oimĩte gwake-rĩ, ũrigithathi watuĩkire wa
Jusufu); **3** ariũ a Rubeni, irigithathi rĩa Isiraeli, maarĩ:
Hanoku, na Palu, na Hezironi, na Karimi. **4** Njiaro cia
Joeli ciarĩ: Mũriũ Shemaia, na mũriũ Gogu, na mũriũ
Shimei, **5** na mũriũ Mika, na mũriũ Reaia, na mũriũ
Baali, **6** na mũriũ Beera, ũrĩa watahirwo agĩthaamio
nĩ Tigilathu-Pileseru mũthamaki wa Ashuri. Beera
nĩwe warĩ mũtongoria wa andũ a Rubeni. **7** Andũ
ao kũringana na mbarĩ ciao, mandĩkĩtwo kũringana
na maandĩko ma njiarwa ciao maarĩ aya: Jeieli ũrĩa
mũnene, na Zekaria, **8** na Bela mũrũ wa Azazi, mũrũ
wa Shema, mũrũ wa Joeli. Maatũũraga rũgongo rũrĩa
ruumĩte Aroeri nginya Nebo na Baali-Meoni. **9** Maikarire
bũrũri mwena wa irathĩro nginya rũteere-inĩ rwa
werũ ũrĩa ũtambũrũkĩte nginya Rũũĩ rwa Farati, tondũ
mahiũ mao nĩmaingĩhire mũno marĩ kũu Gileadi. **10**
Hĩndĩ ya wathani wa Saũlũ nĩmarũire na Ahagari, na

makĩmahoota; nao makĩĩnyiitĩra ciikaro cia Ahagari
acio rũgongo-inĩ ruothe rwa mwena wa irathĩro wa
Gileadi. **11** Nao andũ a Gadi maatũũire mariganĩtie na
andũ a Rubeni kũu bũrũri wa Bashani, o nginya Saleka:
12 Joeli nĩwe warĩ mũnene kũu Bashani, mũnini wake
aarĩ Shafamu, akarũmĩrĩrwo nĩ Janai, na Shafati. **13**
Andũ ao kũringana na nyũmba ciao maarĩ: Mikaeli, na
Meshulamu, na Sheba, na Jorai, na Jakani, na Zia, na
Eberi, othe maarĩ andũ mũgwanja. **14** Acio nĩo maarĩ
ariũ a Abihaili mũrũ wa Huru, mũrũ wa Jaroa, mũrũ wa
Gileadi, mũrũ wa Mikaeli, mũrũ wa Jeshishai, mũrũ wa
Jahido, mũrũ wa Buzi. **15** Ahi mũrũ wa Abidieli, mũrũ
wa Guni nĩwe warĩ mũtongoria wa nyũmba yao. **16**
Nao andũ a Gadi maatũũraga Gileadi, kũu Bashani na
matũũra-inĩ marĩa maakuhĩrĩirie kuo, o na kũrĩa guothe
ũrĩithio wa Sharoni wakinyĩte. **17** Ũhoro ũyũ wothe nĩ
wandĩkirwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao hĩndĩ ĩrĩa
Jothamu mũthamaki wa Juda na Jeroboamu mũthamaki
wa Isiraeli maathamakaga. **18** Andũ a Rubeni, na a Gadi,
na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, maarĩ na andũ 44,760
mehaarĩirie gũthiĩ mbaara-inĩ: andũ marĩ na hinya wa
mwĩrĩ, na mangĩahotire kũhũthĩra ngo, na rũhiũ rwa
njora, na mooĩ gũikia mĩguĩ na ũta, na maarutĩtwo kũrũa
mbaara. **19** Nao makĩhithũkĩra Ahagari, na Ajeturi, na
Anafishi, na Anodabu. **20** Nĩmateithirio kũmahũũra,
nake Ngai akĩneana Ahagari moko-inĩ mao, marĩ hamwe
na arĩa othe maamateithagia, tondũ nĩmamũkaĩire
marĩ mbaara-inĩ. Nĩamacookeirie mahooya mao, nĩ
ũndũ nĩmamwĩhokete. **21** Magĩtaha mahiũ ma Ahagari
acio: ngamĩĩra 50,000, na ng'ondu 250,000, na ndigiri
2,000, ningĩ nĩmatahire andũ 100,000, **22** na angĩ aingĩ
makĩũragwo, tondũ Ngai nĩwe wamarũagĩrĩra. Nao
magĩikara bũrũri ũcio o nginya hĩndĩ ĩrĩa maatahirwo
rĩngĩ. **23** Andũ a nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase maarĩ
aingĩ mũno; maatũũrire bũrũri ũcio kuuma Bashani
nginya Baali-Herimoni, ũguo nĩ kuuga nginya Seniru
(nĩkĩo Kĩrĩma kĩa Herimoni). **24** Aya nĩo maarĩ atongoria
a nyũmba ciao: Eferi, na Ishi, na Elieli, na Azirieli, na
Jeremia, na Hodavia, na Jahadieli. Maarĩ atongoria a
nyũmba ciao, na njamba cia ita, na andũ marĩ igweta.
25 No matiarĩ ehokeku harĩ Ngai wa maithe mao, tondũ
nĩmeheanĩte kũrĩ ngai cia andũ a bũrũri ũcio, arĩa Ngai
aaniinĩte mehere mbere yao. **26** Nĩ ũndũ ũcio Ngai
wa Isiraeli akĩarahũra roho wa Puli mũthamaki wa
Ashuri (ũguo nĩ kuuga Tigilathu-Pileseru, mũthamaki
wa Ashuri), ũrĩa watahire andũ a Rubeni, na andũ a
Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, akĩmatwara
ithaamĩrio. Akĩmathaamĩria Hala, na Habori, na Hara,
na rũũĩ-inĩ rwa Gozani, kũrĩa matũire nginya ũmũthĩ.

6 Ariũ a Lawi maarĩ: Gerishoni, na Kohathu, na Merari.
2 Ariũ a Kohathu maarĩ: Amuramu, na Iziharu, na
Hebironi, na Uzieli. **3** Ciana cia Amuramu ciarĩ: Harũni,
na Musa, na Miriamu. Ariũ a Harũni maarĩ: Nadabu,
na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru. **4** Eleazaru nĩwe
warĩ ithe wa Finehasi, na Finehasi nĩwe warĩ ithe wa
Abishua, **5** na Abishua nĩwe warĩ ithe wa Buki, na Buki
nĩwe warĩ ithe wa Uzi, **6** na Uzi nĩwe warĩ ithe wa
Zerahia, na Zerahia nĩwe warĩ ithe wa Meraiothu, **7** na
Meraiothu nĩwe warĩ ithe wa Amaria, na Amaria nĩwe
warĩ ithe wa Ahitubu, **8** na Ahitubu nĩwe warĩ ithe wa
Zadoku, na Zadoku nĩwe warĩ ithe wa Ahimaazu, **9** na
Ahimaazu nĩwe warĩ ithe wa Azaria, na Azaria nĩwe
warĩ ithe wa Johanani, **10** na Johanani nĩwe warĩ ithe
wa Azaria (ũrĩa watungataga arĩ mũthĩnjĩri-Ngai thĩinĩ
wa hekarũ ĩrĩa Solomoni aakire kũu Jerusalemu), **11**
na Azaria nĩwe warĩ ithe wa Amaria, na Amaria nĩwe
warĩ ithe wa Ahitubu, **12** na Ahitubu nĩwe warĩ ithe wa
Zadoku, na Zadoku nĩwe warĩ ithe wa Shalumu, **13** na
Shalumu nĩwe warĩ ithe wa Hilikia, na Hilikia nĩwe warĩ
ithe wa Azaria, **14** na Azaria nĩwe warĩ ithe wa Seraia,
na Seraia nĩwe warĩ ithe wa Jehozadaku. **15** Jehozadaku
nĩathaamirio hĩndĩ ĩrĩa Jehova aarekereirie andũ a
Juda na a Jerusalemu matahwo nĩ Nebukadinezaru. **16**
Ariũ a Lawi maarĩ: Gerishoni, na Kohathu, na Merari.
17 Maya nĩmo marĩĩtwa ma ariũ a Gerishoni: Libini
na Shimei. **18** Ariũ a Kohathu maarĩ: Amuramu, na
Iziharu, na Hebironi, na Uzieli. **19** Ariũ a Merari maarĩ:
Mahili na Mushi. Icio nĩcio mbarĩ cia Alawii ciandĩkĩtwo
kũringana na maithe mao: **20** Ariũ a Gerishoni maarĩ:
mũriũ Libini, nake Jehathu aarĩ mũriũ wa Libini, nake
Zima aarĩ mũriũ wa Jehathu, **21** nake Joa aarĩ mũriũ wa
Zima, nake Ido aarĩ mũriũ wa Joa, nake Zera aarĩ mũriũ
wa Ido, nake Jeatherai aarĩ mũriũ wa Zera. **22** Njiaro
cia Kohathu ciarĩ: mũriũ Aminadabu, nake Kora aarĩ
mũriũ wa Aminadabu, nake Asiru aarĩ mũriũ wa Kora,
23 nake Elikana aarĩ mũriũ wa Asiru, nake Ebiasafu aarĩ
mũriũ wa Elikana, nake Asiru aarĩ mũriũ wa Ebiasafu,
24 nake Tahathu aarĩ mũriũ wa Asiru, nake Urieli aarĩ
mũriũ wa Tahathu, nake Uzia aarĩ mũriũ wa Urieli,
nake Shauli aarĩ mũriũ wa Uzia. **25** Njiaro cia Elikana
ciarĩ: Amasai na Ahimothu, **26** nake mũriũ aarĩ Elikana,
nake Zofai aarĩ mũriũ wa Elikana, nake Nahathu aarĩ
mũriũ wa Zofai, **27** nake Eliabu aarĩ mũriũ wa Nahathu,
nake Jerohamu aarĩ mũriũ wa Eliabu, nake Elikana
aarĩ mũriũ wa Jerohamu, nake Samũeli aarĩ mũriũ wa
Elikana. **28** Ariũ a Samũeli maarĩ: Joeli irigithathi, na
mũriũ wa keerĩ aarĩ Abija. **29** Njiaro cia Merari ciarĩ:
Mahili, nake mũriũ aarĩ Libini, nake Shimei aarĩ mũriũ
wa Libini, nake Uza aarĩ mũriũ wa Shimei, **30** nake
Shimea aarĩ mũriũ wa Uza, nake Hagia aarĩ mũriũ wa
Shimea, nake Asaia aarĩ mũriũ wa Hagia. **31** Aya nĩo
andũ arĩa Daudi aatuire arũgamĩrĩri a ũini nyũmba-
inĩ ya Jehova thuutha wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro
gũkinya kũu. **32** Maatungataga na ũini Hema-inĩ-ya-
Gũtũnganwo o nginya rĩrĩa Solomoni aakire hekarũ
ya Jehova kũu Jerusalemu. Nao maarutaga wĩra wao
kũringana na mawatho marĩa maatuĩtwo. **33** Aya nĩo
andũ arĩa maarutaga wĩra, hamwe na ariũ ao: Kuuma
kũrĩ Akohathu maarĩ: Hemani ũrĩa mũini, mũrũ wa
Joeli, mũrũ wa Samũeli, **34** mũrũ wa Elikana, mũrũ wa
Jerohamu, mũrũ wa Elieli, mũrũ wa Toa, **35** mũrũ wa
Zufu, mũrũ wa Elikana, mũrũ wa Mahathu mũrũ wa
Amasai, **36** mũrũ wa Elikana, mũrũ wa Joeli, mũrũ wa
Azaria, mũrũ wa Zefania, **37** mũrũ wa Tahathu, mũrũ
wa Asiru, mũrũ wa Ebiasafu, mũrũ wa Kora, **38** mũrũ
wa Iziharu, mũrũ wa Kohathu, mũrũ wa Lawi, mũrũ
wa Isiraeli; **39** na Asafu, mũthiritũ wa Hemani, ũrĩa
watungataga mwena wake wa ũrĩo: Asafu aarĩ mũrũ
wa Berekia, mũrũ wa Shimea, **40** mũrũ wa Mikaeli,

mũrũ wa Baaseia, mũrũ wa Malikija **41** mũrũ wa Ethini,
mũrũ wa Zera, mũrũ wa Adaia, **42** mũrũ wa Ethani,
mũrũ wa Zima, mũrũ wa Shimei, **43** mũrũ wa Jahathu,
mũrũ wa Gerishoni, mũrũ wa Lawi; **44** na kuuma kũrĩ
athiritũ ao, Amerari, arĩa maatungataga marĩ mwena
wake wa ũmotho, maarĩ: Ethani mũrũ wa Kishi, mũrũ
wa Abudi, mũrũ wa Maluku, **45** mũrũ wa Hashabia,
mũrũ wa Amazia, mũrũ wa Hilikia, **46** mũrũ wa Amuzi,
mũrũ wa Bani, mũrũ wa Shemeri, **47** mũrũ wa Mahali,
mũrũ wa Mushi, mũrũ wa Merari, mũrũ wa Lawi. **48**
Alawii arĩa maarĩ a thiritũ yao maagaĩirwo mawĩra
marĩa mangĩ mothe ma hema ĩrĩa nyamũre, o ĩyo
nyũmba ya Ngai. **49** No Harũni na njiaro ciake nĩo
maarutaga magongona kĩgongona-inĩ kĩa igongona rĩa
njino, na kĩgongona-inĩ gĩa gũcinĩrwo ũbumba, na wĩra
wothe warutagwo ũkonainie na Handũ-hau-Hatheru-
Mũno, nĩ ũndũ wa kũhoroheria andũ a Isiraeli mehia,
kũringana na ũrĩa Musa ndungata ya Ngai yaathanĩte.
50 Ici nĩcio njiaro cia Harũni: Mũriũ aarĩ Eliazaru, nake
mũriũ wake aarĩ Finehasi, nake Abishua aarĩ mũriũ
wa Finehasi, **51** nake Buki aarĩ mũriũ wa Abishua,
nake Uzi aarĩ mũriũ wa Buki, nake Zerahia aarĩ mũriũ
wa Uzi, **52** nake Meraiothu aarĩ mũriũ wa Zerahia,
nake Amaria aarĩ mũriũ wa Meraiothu, nake Ahitubu
aarĩ mũriũ wa Amaria, **53** nake Zadoku aarĩ mũriũ
wa Ahitubu, nake Ahimaazu aarĩ mũriũ wa Zadoku.
54 Na rĩrĩ, gũkũ nĩkuo kũndũ kũrĩa maagaĩirwo kũrĩ
bũrũri wao (nakuo kwagaĩirwo njiaro cia Harũni iria
ciarĩ cia mbarĩ ya Kohathu, tondũ igai rĩa mbere rĩarĩ
rĩao): **55** Maaheirwo Hebironi kũu Juda, o hamwe na
ũrĩithio ũrĩa warigiicĩirie. **56** No mĩgũnda na matũũra
marĩa maakuhĩrĩirie itũũra inene maaheirwo Kalebu
mũrũ wa Jefune. **57** Nĩ ũndũ ũcio njiaro cia Harũni
ciaheirwo Hebironi (itũũra inene rĩa kũũrĩra) na Libina,
na Jatiri, na Eshitemoa, **58** na Hileni, na Debiri, **59** na
Ashani, na Juta, na Bethi-Shemeshu, hamwe na ũrĩithio
wamo. **60** Na kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini maaheirwo
Gibeoni, na Geba, na Alemethu, na Anathothu, hamwe
na ũrĩithio wamo. Matũũra marĩa maagaĩirwo mĩhĩrĩga
ya Akohathu mothe maarĩ ikũmi na matatũ. **61** Njiaro
icio ingĩ cia Kohathu ciaheirwo matũũra ikũmi, kuuma
kũrĩ nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase. **62** Njiaro cia
Gerishoni, mbarĩ o mbarĩ ciagaĩirwo matũũra ikũmi na
matatũ kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Isakaru, na wa Asheri,
na wa Nafitali, na kuuma kũrĩ gĩcunjĩ kĩa mũhĩrĩga
wa Manase ũrĩa ũrĩ Bashani. **63** Njiaro cia Merari,
mbarĩ o mbarĩ, ciagaĩirwo matũũra ikũmi na meerĩ
kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa
Zebuluni. **64** Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩhe
Alawii matũũra macio na ũrĩithio wamo. **65** Kuuma
mũhĩrĩga wa Juda, na wa Simeoni, na wa Benjamini
makĩmahe matũũra macio magwetetwo. **66** Mbarĩ
imwe cia Akohathu ciaheirwo matũũra nĩ mũhĩrĩga wa
Efiraimu matuĩke bũrũri wao. **67** Kuuma bũrũri ũrĩa
ũrĩ irĩma wa Efiraimu maaheirwo Shekemu (itũũra rĩa
kũũrĩra), na Gezeri, **68** na Jokimeamu, na Bethi-Horoni,
69 na Aijaloni, na Gathi-Rimoni, hamwe na ũrĩithio
wamo. **70** Na kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase-
rĩ, andũ a Isiraeli makĩheana matũũra na Aneri na
Bileamu, hamwe na ũrĩithio wamo, kũrĩ mbarĩ iria ingĩ
cia Akohathu. **71** Agerishoni maagaĩirwo matũũra maya:
Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase makĩheo Golani
kũu Bashani, o na Ashitarothu, hamwe na ũrĩithio
wamo; **72** Kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru makĩheo Kadeshi,
na Daberathu, **73** na Ramothu, na Anemu, hamwe na
ũrĩithio wamo; **74** Kuuma mũhĩrĩga wa Asheri makĩheo
Mashali, na Abidoni, **75** na Hukoku, na Rehobu, hamwe
na ũrĩithio wamo; **76** Na kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali
makĩheo Kedeshi kũu Galili, na Hamoni, na Kiriathaimu,
hamwe na ũrĩithio wamo. **77** Amerari (Alawii arĩa
angĩ) maagaĩirwo matũũra maya: Kuuma mũhĩrĩga wa
Zebuluni makĩheo Jokineamu, na Karita, na Rimono, na
Taboru, hamwe na ũrĩithio wamo; **78** kuuma mũhĩrĩga
wa Rubeni mũrĩmo wa Jorodani mwena wa irathĩro
wa Jeriko, makĩheo Bezeri werũ-inĩ, na Jahaza, **79** na
Kedemothu, na Mefaathu, hamwe na ũrĩithio wamo;
80 na kuuma mũhĩrĩga wa Gadi makĩheo Ramothu o
kũu Gileadi, na Mahanaimu, **81** na Heshiboni, na Jazeri,
hamwe na ũrĩithio wamo.

7 Ariũ a Isakaru maarĩ: Tola, na Pua, na Jashubu, na
Shimuroni; othe maarĩ ana. **2** Ariũ a Tola maarĩ:
Uzi, na Refaia, na Jerieli, na Jahamai, na Ibisamu, na
Shemueli; nao maarĩ atongoria a nyũmba ciao. Hĩndĩ
ya wathani wa Daudi, njiaro cia Tola iria ciaandĩkĩtwo
maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao marĩ andũ a kũrũa
mbaara maarĩ 22,600. **3** Mũriũ wa Uzi aarĩ: Izirahia.
Ariũ a Izirahia maarĩ: Mikaeli, na Obadia, na Joeli, na
Ishia. Othe atano maarĩ anene a andũ ao. **4** Kũringana
na maandĩko ma njiarwa cia nyũmba ciao, maarĩ na
arũme mehaarĩirie kũrũa mbaara 36,000, nĩgũkorwo
maarĩ na atumia aingĩ na ciana nyingĩ. **5** Andũ ao arĩa
maangĩarũire mbaara kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya
Isakaru, kũringana na maandĩko ma njiarwa ciao, maarĩ
87,000 marĩ othe. **6** Ariũ atatũ a Benjamini maarĩ: Bela,
na Bekeri, na Jediaeli. **7** Ariũ a Bela maarĩ: Eziboni, na
Uzi, na Uzieli, na Jerimothu, na Iri; othe maarĩ atano, na
maarĩ atongoria a nyũmba ciao. Maandĩko ma njiarwa
ciao moonanagia arũme a kũrũa mbaara maarĩ 22,034.
8 Ariũ a Bekeri maarĩ: Zemira, na Joashu, na Eliezeri,
na Elioenai, na Omuri, na Jeremothu, na Abija, na
Anathothu, na Alemethu. Acio othe maarĩ ariũ a Bekeri.
9 Maandĩko ma njiarwa ciao moonanagia atongoria a
nyũmba, na arũme a kũrũa mbaara 20,200. **10** Mũriũ
wa Jediaeli aarĩ: Bilihani. Ariũ a Bilihani maarĩ: Jeushu,
na Benjamini, na Ehudu, na Kenaana, na Zethani, na
Tarishishi, na Ahishaharu. **11** Ariũ acio othe a Jediaeli
maarĩ atongoria a nyũmba ciao. Nĩ kwarĩ na arũme
17,200 a kũrũa mehaarĩirie gũthiĩ mbaara-inĩ. **12** Nao
andũ a Shupimu na a Hupimu maarĩ a rũciaro rwa Iru,
nao Ahushimu maarĩ a rũciaro rwa Aheri. **13** Ariũ a
Nafitali maarĩ: Jahazieli, na Guni, na Jezeri, na Shalumu;
aya maarĩ a rũciaro rwa Biliha. **14** Njiaro cia Manase
ciarĩ: Asirieli, ũrĩa aaciarĩirwo nĩ thuriya yake ĩrĩa yarĩ
Mũaramiti. Ningĩ thuriya ĩyo ĩkĩmũciarĩra Makiru, ũrĩa
warĩ ithe wa Gileadi. **15** Makiru aahikanirie kuuma
kwa Ahupimu na Ashupimu. Mwarĩ wa nyina eetagwo
Maaka. Ũrĩa ũngĩ wa rũciaro rwake eetagwo Zelofehadi,
nake aaciarĩte o airĩtu. **16** Mũtumia wa Makiru, Maaka
nĩaciarire mwanake na akĩmũtua Pereshu. Mũrũ wa

nyina na Pereshu eetagwo Shereshu, na ariũ a Shereshu
maarĩ Ulamu na Rakemu. **17** Mũriũ wa Ulamu eetagwo:
Bedani. Acio nĩo maarĩ ariũ a Gileadi mũrũ wa Makiru,
mũrũ wa Manase. **18** Mwarĩ wa nyina Hamolekethu
nĩaciarire Ishihodi, na Abiezeri, na Mahala. **19** Ariũ
a Shemida maarĩ: Ahiani, na Shekemu, na Liki, na
Aniamu. **20** Njiaro cia Efiraimu ciarĩ: Shuthela na mũriũ
Beredi, na Tahathu mũriũ wa Beredi, na Eleada mũriũ
wa Tahathu, na Tahathu mũriũ wa Eleada, na mũriũ
Zabadi, na Shuthela mũriũ wa Zabadi, **21** na Zabadi aarĩ
mũriũ wa Tahathu, nake Shuthela aarĩ mũriũ wa Zabadi.
Ezeri na Eleadi mooragirwo nĩ andũ arĩa maaciarĩirwo
Gathi hĩndĩ ĩrĩa maathiĩte gũtaha mahiũ mao. **22** Ithe
wao Efiraimu nĩamacakaĩire mĩthenya mĩingĩ, nao
andũ ao magĩũka kũmũhooreria. **23** Ningĩ agĩkoma na
mũtumia wake rĩngĩ, nake akĩgĩa nda agĩciara kahĩĩ.
Nake agĩgatua Beria, tondũ nĩ gwakoretwo na mũtino
thĩinĩ wa nyũmba yake. **24** Mwarĩ wa Efiraimu eetagwo
Sheera, ũrĩa waakire Bethi-Horoni ya kĩanda na ya
rũgongo, na agĩaka Uzeni-Sheera. **25** Refa aarĩ mũriũ wa
Efiraimu, na mũriũ eetagwo Resefu, na Tela mũriũ wa
Resefu, na Tahani mũriũ wa Tela, **26** na Ladani mũriũ
wa Tahani, na Amihudu mũriũ wa Ladani, na Elishama
mũriũ wa Amihudu, **27** na Nuni mũriũ wa Elishama,
na Joshua mũriũ wa Nuni. **28** Ithaka na ciikaro ciao
ciarĩ Betheli, na matũũra marĩa maakũrigiicĩirie, na
nĩ Naara mwena wa irathĩro, na Gezeri na matũũra
makuo ma mwena wa ithũĩro, na Shekemu na matũũra
makuo, nginya Gaza na matũũra makuo. **29** Kũrigania
na mĩhaka ya Manase maarĩ na Bathi-Shani, na Taanaka,
na Megido, na Dori, hamwe na matũũra makuo. Njiaro
cia Jusufu mũrũ wa Isiraeli nĩcio ciaikaraga matũũra
macio. **30** Ariũ a Asheri maarĩ: Imuna, na Ishiva, na
Ishivi, na Beria. Mwarĩ wa nyina wao eetagwo Sera. **31**
Ariũ a Beria maarĩ: Heberi na Malikieli ũrĩa warĩ ithe
wa Birizaithu. **32** Heberi nĩwe warĩ ithe wa Jefileti, na
Shomeri, na Hothamu, na mwarĩ wa nyina wao eetagwo
Shua. **33** Ariũ a Jafileti maarĩ: Pasaka, na Bimihali, na
Ashavathu. Acio maarĩ ariũ a Jefileti. **34** Ariũ a Shomeri
maarĩ: Ahi, na Rohaga, na Jehuba, na Aramu. **35** Ariũ
a mũrũ wa nyina na Helemu maarĩ: Zofa, na Imuna,
na Sheleshu, na Amali. **36** Ariũ a Zofa maarĩ: Sua, na
Harineferi, na Shuali, na Beri, na Imura, **37** na Bezeri,
na Hodi, na Shama, na Shilisha, na Ithirani, na Beera.
38 Ariũ a Jetheri maarĩ: Jefune, na Pisipa, na Ara. **39**
Ariũ a Ula maarĩ: Ara, na Hanieli, na Rizia. **40** Acio othe
maarĩ njiaro cia Asheri; nĩo maarĩ atongoria a nyũmba
ciao, na andũ athuure, na njamba cia ita, na atongoria
arĩa maarĩ igweta. Mũigana wa andũ arĩa maangĩathiire
mbaara kũringana na maandĩko ma njiarwa ciao maarĩ
26,000.

8 Benjamini nĩwe warĩ ithe wa Bela, mũriũ wake
wa irigithathi; Ashibeli aarĩ mũriũ wa keerĩ, nake
Ahara wa gatatũ, **2** nake Noha wa kana, nake Rafa
wa gatano. **3** Ariũ a Bela maarĩ: Adari, na Gera, na
Abihudi, **4** na Abishua, na Naamani, na Ahoa, **5** na
Gera, na Shefufani, na Huramu. **6** Aya nĩo maarĩ njiaro
cia Ehudu, arĩa maarĩ atongoria a nyũmba cia arĩa
maatũũraga Geba, na nĩo maathaamĩirio Manahathu: **7**
Naamani, na Ahija, na Gera ũrĩa wamathaamirie, na
nĩwe warĩ ithe wa Uza na Ahihudu. **8** Shaharaimu
nĩaciarĩirwo ciana kũu Moabi thuutha wa gũte atumia
ake Hushimu na Baara. **9** Mũtumia wake Hodeshu
akĩmũciarĩra ciana ici: Jobabu, na Zibia, na Mesha, na
Malikamu, **10** na Jeuzu, na Shakia, na Mirima. Acio
nĩo maarĩ ariũ ake, na maarĩ atongoria a nyũmba ciao.
11 Mũtumia wake Hushimu akĩmũciarĩra Ahitubu na
Elipaali. **12** Ariũ a Elipaali maarĩ: Eberi, na Mishamu,
na Shemedi (ũrĩa wakire Ono, o na Lodi na matũũra
marĩa maakũrigiicĩirie), **13** na Beria, na Shema arĩa
maarĩ atongoria a nyũmba cia arĩa maatũũraga Aijaloni,
na nĩo maingatire andũ arĩa maatũũraga Gathu. **14**
Ahio, na Shashaka, na Jeremothu, **15** na Zebadia, na
Aradi, na Ederi, **16** na Mikaeli, na Ishipa, na Joha maarĩ
ariũ a Beria. **17** Zebadia, na Meshulamu, na Hiziki,
na Heberi, **18** na Ishimerai, na Izilia, na Jababu maarĩ
ariũ a Elipaali. **19** Jakimu, na Zikiri, na Zabedi, **20** na
Elienai, na Zilethai, na Elieli, **21** na Adaia, na Beraia, na
Shimirathu maarĩ ariũ a Shimei. **22** Ishipani, na Eberi,
na Elieli, **23** na Abidoni, na Zikiri, na Hanani, **24** na
Hanania, na Elamu, na Anithothija, **25** na Ifĩdeia, na
Penueli maarĩ ariũ a Shashaka. **26** Shamusherai, na
Sheharia, na Athalia, **27** na Jaareshia, na Elija, na Zikiri
maarĩ ariũ a Jerohamu. **28** Aya othe maarĩ atongoria a
nyũmba o na anene, ta ũrĩa maandĩkĩtwo maandĩko-
inĩ ma njiarwa ciao, na maaikaraga Jerusalemu. **29**
Jeieli ithe wa Gibeoni aatũũraga Gibeoni. Mũtumia
wake eetagwo Maaka, **30** na mũriũ wake wa irigithathi
eetagwo Abidoni, akarũmĩrĩrwo nĩ Zuru, na Kishu, na
Baali, na Neri, na Nadabu, **31** na Gedori, na Ahio, na
Zekeri, **32** na Mikilothu ũrĩa warĩ ithe wa Shimea. O nao
maaikaraga hakuhĩ na andũ ao kũu Jerusalemu. **33** Neri
aarĩ ithe wa Kishu, nake Kishu aarĩ ithe wa Saũlũ. Saũlũ
aarĩ ithe wa Jonathani **34** Mũriũ wa Jonathani: eetagwo
Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe wa Mika. **35** Ariũ a
Mika maarĩ: Pithoni, na Meleku, na Tarea, na Ahazu. **36**
Ahazu aarĩ ithe wa Jehoada, nake Jehoada aarĩ ithe wa
Alemethu, na Azamavethu, na Zimuri; nake Zimuri aarĩ
ithe wa Moza. **37** Moza aarĩ ithe wa Binea; nake Rafa
aarĩ mũriũ wa Binea, nake Eleasa aarĩ mũriũ wa Rafa,
nake Azeli aarĩ mũriũ wa Eleasa. **38** Azeli aarĩ na ariũ
atandatũ, na maya nĩmo marĩĩtwa mao: Azirikamu, na
Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia, na Obadia, na Hanani.
Acio nĩo maarĩ ariũ a Azeli. **39** Ariũ a Esheku, mũrũ
wa nyina, maarĩ: Ulamu irigithathi rĩake, na Jeushu wa
keerĩ, na Elifeleti wa gatatũ. **40** Ariũ a Ulamu maarĩ
njamba cia ita, na nĩmamenyete gũtũmĩra ũta. Maarĩ na
ariũ aingĩ o na ciana cia ciana ciao, na othe maarĩ 150.
Acio othe nĩo maarĩ njiaro cia Benjamini.

9 Andũ a Isiraeli othe nĩmandĩkĩtwo maandĩko-inĩ
ma njiarwa marĩa maarĩ mbuku-inĩ ya athamaki a
Isiraeli. Andũ a Juda nĩmatahĩtwo magatwarwo Babuloni
nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka. **2** Na rĩrĩ, andũ arĩa
maambire gũcooka gũikara mĩgũnda-inĩ yao o kũu
matũũra-inĩ mao, maarĩ andũ amwe a Isiraeli, na
athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia hekarũ. **3**
Andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu kuuma Juda, na
Benjamini, na Efiraimu, na Manase maarĩ: **4** Uthai mũrũ

wa Amihudu, mũrũ wa Omuri, mũrũ wa Imuri, mũrũ
wa Bani wa rũciaro rwa Perezu mũrũ wa Juda. **5** Andũ a
Shiloni maarĩ: Asaia ũrĩa warĩ irigithathi, na ariũ ake.
6 Kuuma Zera aarĩ: Jeueli. Andũ othe a kuuma Juda
maarĩ 690. **7** Andũ a Benjamini maarĩ: Salu mũrũ wa
Meshulamu, mũrũ wa Hodavia, mũrũ wa Hasenua; **8**
na Ibineia mũrũ wa Jerohamu; Ela mũrũ wa Uzi, mũrũ
wa Mikiri; na Meshulamu mũrũ wa Shefatia, mũrũ wa
Reueli, mũrũ wa Ibinija. **9** Andũ a kuuma Benjamini, ta
ũrĩa maandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, maarĩ
956. Arũme acio othe maarĩ atongoria a nyũmba ciao. **10**
Athĩnjĩri-Ngai maarĩ: Jedaia, na Jehoiaribu, na Jakini; **11**
na Azaria mũrũ wa Hilikia, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ
wa Zadoku, mũrũ wa Meraiothu, mũrũ wa Ahitubu
ũrĩa warĩ mũmenyereri mũnene wa nyũmba ya Ngai;
12 na Adaia mũrũ wa Jerohamu, mũrũ wa Pashuru,
mũrũ wa Malikija; na Maasai mũrũ wa Adieli, mũrũ wa
Jahazera, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Meshilemithu,
mũrũ wa Imeri. **13** Athĩnjĩri-Ngai arĩa maarĩ atongoria
a nyũmba ciao maarĩ 1,760. Maarĩ arũme maarĩ na
ũhoti, na nĩ meehokeirwo gũtungata nyũmba-inĩ ya
Ngai. **14** Alawii maarĩ: Shemaia mũrũ wa Hashubu,
mũrũ wa Azirikamu, mũrũ wa Hashabia ũrĩa Mũmerari,
15 na Bakabakari, na Hereshi, na Galali, na Matania
mũrũ wa Mika, mũrũ wa Zikiri, mũrũ wa Asafu; **16** na
Obadia mũrũ wa Shemaia, mũrũ wa Galali, mũrũ wa
Jeduthuni; na Berekia mũrũ wa Asa, mũrũ wa Elikana,
arĩa maaikaraga matũũra-inĩ ma Anetofathi. **17** Arangĩri
a ihingo maarĩ: Shalumu, na Akubu, na Talimoni, na
Ahimani na ariũ a nyina, na Shalumu mũnene wao,
18 acio maigĩtwo kĩhingo-inĩ kĩa mũthamaki mwena
wa irathĩro, nginya ihinda-inĩ rĩu. Acio nĩo maarĩ
arangĩri a ihingo a gĩkundi kĩa Alawii. **19** Shalumu
mũrũ wa Kore, mũrũ wa Ebiasafu, mũrũ wa Kora, na
athiritũ ake arangĩri a ihingo kuuma nyũmba yake ya
Akohathu. Acio nĩo meehokeirwo ũrangĩri wa itoonyero
rĩa hema o ta ũrĩa maithe mao meehokeirwo ũrangĩri
wa itoonyero rĩa Gĩikaro kĩa Jehova. **20** Mahinda ma
mbere Finehasi mũrũ wa Eleazaru nĩwe warũgamagĩrĩra
arangĩri a ihingo, nake Jehova aarĩ hamwe nake. **21**
Zekaria mũrũ wa Meshelemia nĩwe warĩ mũrangĩri
wa itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. **22** Arĩa othe
maathuurĩtwo matuĩke arangĩri a ihingo maarĩ 212.
Marĩĩtwa mao nĩmandĩkirwo maandĩko-inĩ ma njiarwa
ciao, matũũra-inĩ mao. Arangĩri a ihingo maigirwo o
mũndũ harĩa ehokeirwo nĩ Daudi na Samũeli ũrĩa muoni-
maũndũ. **23** O ene na njiaro ciao nĩo maarũgamagĩrĩra
ũrangĩri wa ihingo cia nyũmba ya Jehova, nyũmba
ĩrĩa yetagwo Hema. **24** Arangĩri a ihingo maarĩ mĩena
yothe ĩna: irathĩro, na ithũĩro, na gathigathini, na
gũthini. **25** Ariũ a ithe wao a matũũra mao nĩmookaga
rĩmwe na rĩmwe magateithania mawĩra nao ihinda rĩa
mĩthenya mũgwanja. **26** No anene arĩa ana maaroraga
arangĩri a ihingo, arĩa maarĩ Alawii, nĩmehokeirwo
kũmenyerera tũnyũmba na igĩĩna cia nyũmba ya Ngai.
27 Maikaraga ũtukũ wothe hakuhĩ na nyũmba ya
Ngai nĩgeetha mamĩrangagĩre; na nĩo maamenyagĩrĩra
cabi ya kũmĩhingũra o rũciinĩ. **28** Amwe ao maarĩ
amenyereri a indo iria ciatũmagĩrwo ũtungata-inĩ wa
hekarũ; nĩmacitaraga ikĩrutwo na igĩcookio nyũmba
thĩinĩ. **29** Angĩ maaheetwo wĩra wa kũmenyerera indo
cia nyũmba na indo iria ingĩ ciothe ciakoragwo handũ-
harĩa-haamũre, o hamwe na mũtu, na ndibei, na maguta,
na ũbani, na mahuti marĩa manungi wega. **30** No
athĩnjĩri-Ngai amwe nĩo maarutaga wĩra wa gũtukania
mahuti macio manungi wega. **31** Mũlawii wetagwo
Matithia, irigithathi rĩa Shalumu ũrĩa Mũkoora, nĩwe
wehokeirwo wĩra wa gũthondeka mĩgate ya maruta.
32 Ariũ a ithe amwe ao a mũhĩrĩga wa Kohathu nĩo
marũgamagĩrĩra ũthondeki wa mĩgate ya kũigĩrĩrwo
metha-inĩ hĩndĩ ya thabatũ. **33** Arĩa maarĩ aini, na
atongoria a nyũmba cia Alawii, maaikaraga tũnyũmba-
inĩ kũu hekarũ thĩinĩ na matiarutaga mawĩra mangĩ
tondũ maarĩ a kũmenyerera wĩra ũcio wao mũthenya
na ũtukũ. **34** Acio othe maarĩ atongoria a nyũmba
cia Alawii, na anene o ta ũrĩa maandĩkĩtwo ibuku-
inĩ rĩa njiarwa ciao, nao maatũũraga Jerusalemu. **35**
Jeieli ithe wa Gibeoni aatũũraga Gibeoni. Mũtumia
wake eetagwo Maaka, **36** na mũriũ wake wa irigithathi
eetagwo Abidoni, akarũmĩrĩrwo nĩ Zuru, na Kishu, na
Baali, na Neri, na Nadabu, **37** na Gedori, na Ahio, na
Zekaria, na Mikilothu. **38** Mikilothu nĩwe warĩ ithe wa
Shimeami. O nao maikaraga hakuhĩ na andũ ao kũu
Jerusalemu. **39** Neri aarĩ ithe wa Kishu, nake Kishu aarĩ
ithe wa Saũlũ, nake Saũlũ aarĩ ithe wa Jonathani, na
Maliki-Shua, na Abinadabu, na Eshi-Baali. **40** Mũriũ
wa Jonathani eetagwo Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe
wa Mika. **41** Ariũ a Mika maarĩ: Pithoni, na Meleku, na
Taharea, na Ahazu. **42** Ahazu aarĩ ithe wa Jara, nake
Jara aarĩ ithe wa Alemethu, na Azimavethu, na Zimuri,
nake Zimuri aarĩ ithe wa Moza. **43** Moza aarĩ ithe wa
Binea, nake Refaia aarĩ mũriũ wa Binea, nake Eleasa
aarĩ mũriũ wa Refaia, nake Azeli aarĩ mũriũ wa Eleasa.
44 Azeli aarĩ na ariũ atandatũ, na maya nĩmo marĩĩtwa
mao: Azirikamu, na Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia,
na Obadia, na Hanani. Acio nĩo maarĩ ariũ a Azeli.

10 Na rĩrĩ, Afilisti nĩmarũire na Isiraeli; nao andũ
a Isiraeli makĩmoorĩra, na aingĩ ao makĩũragĩrwo
Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. **2** Afilisti makĩhatĩrĩria Saũlũ
na ariũ ake mũno, na makĩũraga ariũ ake Jonathani,
na Abinadabu, na Maliki-Shua. **3** Na rĩrĩ, mbaara
nĩyaneneheire Saũlũ mũno, na hĩndĩ ĩrĩa aikia a mĩguĩ
maamũkinyĩrire, makĩmũguraria. **4** Nake Saũlũ akĩĩra
mũkuui wa indo ciake cia mbaara atĩrĩ, "Comora
rũhiũ rwaku rwa njora ũũthece naruo, nĩguo andũ
aya mataruaga matigooke kũnyararithia." No mũndũ
ũcio mũkuui wa indo ciake cia mbaara agĩĩtigĩra mũno,
akĩrega gwĩka ũguo; nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩoya rũhiũ
rwake rwa njora, akĩrũgwĩra. **5** Rĩrĩa mũkuui wa indo
cia mbaara onire atĩ Saũlũ nĩakua, o nake akĩgwĩra
rũhiũ rwake rwa njora, agĩkua. **6** Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ
na ariũ ake atatũ magĩkua, nao andũ othe a nyũmba
yake magĩgĩkua o hamwe. **7** Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe
arĩa maarĩ kĩanda moonire atĩ ita nĩrĩorĩte, na atĩ
Saũlũ na ariũ ake nĩmakuĩte-rĩ, magĩtiganĩria matũũra
mao, makĩũra; nao Afilisti magĩthiĩ magĩikara kuo. **8**
Mũthenya ũyũ ũngĩ, Afilisti magĩthiĩ gũcuuma ciimba,
magĩkora Saũlũ na ariũ ake makuĩte kũu Kĩrĩma-inĩ
kĩa Giliboa. **9** Makĩmũbora, na magĩkuua mũtwe wake,

na indo ciake cia mbaara; magĩcooka magĩtũma andũ
mathiĩ bũrũri wothe wa Afilisti makaanĩrĩre ũhoro ũcio
kũrĩ mĩhianano yao ya kũhooywo, na kũrĩ andũ ao. **10**
Makĩiga indo cia Saũlũ cia mbaara thĩinĩ wa hekarũ ya
ngai ciao, naguo mũtwe wake makĩwoherera kũu hekarũ
ya Dagoni. **11** No rĩrĩa andũ a Jabeshi-Gileadi maaiguire
ũhoro wa maũndũ marĩa mothe Afilisti meekĩte Saũlũ-
rĩ, **12** njamba ciao cia ita igĩthiĩ, igĩkuua mĩĩrĩ ya Saũlũ
na ya ariũ ake, ikĩmĩrehe Jabeshi. Magĩcooka magĩthika
mahĩndĩ mao gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ ũrĩa mũnene kũu
Jabeshi, na makĩĩhinga kũrĩa irio mĩthenya mũgwanja.
13 Saũlũ aakuire nĩ ũndũ ndaarĩ mwĩhokeku kũrĩ Jehova;
ndaamenyereire kiugo kĩa Jehova, o na nĩahooire kĩrĩra
kuuma kũrĩ mũragũri atĩ amũtongorie, **14** no ndahooire
kĩrĩra kũrĩ Jehova. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga, na
akĩneana ũthamaki kũrĩ Daudi mũrũ wa Jesii.

11 Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Isiraeli magĩcookanĩrĩra harĩ
Daudi kũu Hebironi, makĩmwĩra atĩrĩ, "Ithuĩ tũrĩ a
mũthiimo na thakame yaku. **2** Ihinda rĩrĩa rĩhĩtũkĩte,
o na Saũlũ arĩ o mũthamaki, wee nĩwe ũratongoragia
Isiraeli mbaara-inĩ ciao. Nake Jehova Ngai waku agĩkwĩra
atĩrĩ, 'Nĩwe ũkaarĩithia andũ akwa Isiraeli, na nĩũgatuĩka
mwathi wao.'" **3** Nĩ ũndũ ũcio athuuri othe a Isiraeli
magĩthiĩ Hebironi kũrĩ Mũthamaki Daudi, nake Daudi
akĩgĩa na kĩrĩkanĩro nao mbere ya Jehova o kũu Hebironi,
nao magĩitĩrĩria Daudi maguta mũtwe atuĩke mũthamaki
wa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eranĩire na kanua ga
Samũeli. **4** Daudi hamwe na andũ a Isiraeli othe magĩthiĩ
gũtharĩkĩra Jerusalemu, o kũu gwetagwo Jebusi. Nao
Ajebusi arĩa maatũũraga kũu **5** makĩĩra Daudi atĩrĩ,
"Ndũngĩtoonya gũkũ." No rĩrĩ, Daudi nĩagĩtunyanire
gĩikaro kĩu kĩairigĩirwo na thingo cia hinya gĩa Zayuni,
Itũũra Inene rĩa Daudi. **6** Daudi oigĩte atĩrĩ, "Ũrĩa wothe
ũgũtongoria mbaara ya kũhũũra Ajebusi nĩwe ũgaatuĩka
mũnene wa thigari ciothe." Joabu mũrũ wa Zeruia nĩwe
waambire kwambata, na nĩ ũndũ ũcio nĩwe watuĩkire
mũnene wa thigari. **7** Daudi agĩgĩtũũra gĩikaro kĩu
kĩairigĩirwo na rũthingo rwa hinya, na nĩ ũndũ ũcio
gĩgĩtwo Itũũra Inene rĩa Daudi. **8** Nake agĩaka itũũra
inene rĩthiũrũrũkĩirie gĩikaro kĩu, kuuma benji-inĩ
nginya rũthingo-inĩ rũrĩa rwakĩrigiicĩirie, nake Joabu
agĩcookereria mĩena ĩrĩa ĩngĩ ya itũũra rĩu inene. **9**
Daudi agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na ũhoti mũingĩ, tondũ Jehova
Mwene-Hinya-Wothe aarĩ hamwe nake. **10** Aya nĩo
maarĩ anene a andũ arĩa njamba a Daudi, o ene hamwe
na andũ a Isiraeli othe, nĩmatirĩrĩire ũthamaki wake na
hinya nĩguo ũtheereme bũrũri wothe, o ta ũrĩa Jehova
eeranĩire. **11** Maya nĩmo marĩĩtwa ma andũ acio maarĩ
njamba a Daudi: Jashobeamu ũrĩa Mũhakimoni nake
aarĩ mũtongoria wa anene; nĩwe woire itimũ rĩake
ahũũrane na andũ 300, nake akĩmooraga mbaara-inĩ
ĩmwe. **12** Mũnini wake eetagwo Eleazaru mũrũ wa
Dodo ũrĩa Mũahohi, ũmwe wa andũ atatũ arĩa maarĩ
njamba. **13** Nake aarĩ hamwe na Daudi kũu Pasi-Damimu
hĩndĩ ĩrĩa Afilisti moonganĩte marũe nao. Maarĩ handũ
haarĩ mũgũnda waiyũire cairi, nacio thigari ikĩũrĩra
Afilisti. **14** No-o nĩmaregeire gatagatĩ ka mũgũnda ũcio.
Makĩũgitĩra, na makĩũraga Afilisti, nake Jehova akĩmahe
ũhootani mũnene. **15** Anene atatũ a acio mĩrongo
ĩtatũ, nĩmaikũrũkire magĩthiĩ kũrĩ Daudi ihiga-inĩ rĩrĩa
rĩarĩ ngurunga-inĩ ya Adulamu, hĩndĩ ĩrĩa mbũtũ ya
Afilisti yaambĩte hema Kĩanda kĩa Refaimu. **16** Hĩndĩ
ĩyo Daudi aarĩ kĩĩhitho-inĩ kĩrũmu nayo mbũtũ ya
Afilisti yarĩ Bethilehemu. **17** Daudi akĩĩririrĩria maaĩ,
akiuga atĩrĩ, "Naarĩ korwo kũrĩ mũndũ ũngĩndehera
maaĩ ma kũnyua kuuma gĩthima-inĩ kĩrĩa kĩrĩ hakuhĩ
na kĩhingo kĩa Bethilehemu!" **18** Nĩ ũndũ ũcio andũ
acio atatũ magĩtuĩkanĩria gatagatĩ ka ita rĩa Afilisti,
magĩtaha maaĩ gĩthima-inĩ kĩu kĩarĩ hakuhĩ na kĩhingo
kĩa Bethilehemu, na makĩmatwarĩra Daudi. No Daudi
akĩrega kũmanyua; akĩmaita mbere ya Jehova. **19** Akiuga
atĩrĩ, "Ngai arogiria njĩke ũguo! No ngĩnyue thakame
ya andũ aya mathiĩrĩire ũgwati-inĩ wa gĩkuũ?" Tondũ
nĩmathiĩrĩire ũgwati-inĩ wa gĩkuũ nĩguo mamarehe-
rĩ, Daudi akĩrega kũmanyua. Maũndũ ta macio nĩmo
meekagwo nĩ njamba icio ithatũ. **20** Abishai mũrũ
wa nyina na Joabu nĩwe warĩ mũnene wa acio Atatũ.
Nake akĩoya itimũ rĩake, agĩtharĩkĩra andũ magana
matatũ, akĩmooraga, nĩ ũndũ ũcio akĩgĩa igweta o ta
acio Atatũ. **21** Nĩatĩĩkire mũno gũkĩra acio angĩ Atatũ
na agĩtuĩka mwathi wao o na gũtuĩka ndaataranĩirio
nao. **22** Benaia mũrũ wa Jehoiada aarĩ mũrũi njamba
wa kuuma Kabizeeli, ũrĩa wekire maũndũ manene ma
ũcamba. Nĩooragire njamba nene igĩrĩ cia ita cia Moabi.
Ningĩ nĩatoonyire irima mũthenya warĩ na tharunji, na
akĩũraga mũrũũthi. **23** Na nĩooragire Mũmisiri warĩ
wa ũraihu wa buti mũgwanja na nuthu. O na gũtuĩka
Mũmisiri ũcio nĩanyiitĩte itimũ rĩaiganaga ta mũtĩ wa
mũtumi ngoora, Benaia akĩmũtharĩkĩra na njũgũma.
Akĩhuria itimũ kuuma guoko-inĩ kwa Mũmisiri ũcio,
na akĩmũũraga na itimũ rĩu rĩake. **24** Macio nĩmo
maũndũ ma ũcamba marĩa mekirwo nĩ Benaia mũrũ
wa Jehoiada. O nake aarĩ igweta o ta andũ arĩa atatũ
maarĩ njamba. **25** Nĩatĩĩtwo gũkĩra arĩa Mĩrongo Ĩtatũ,
no ndaataranĩirio na acio Atatũ. Nake Daudi akĩmũtua
mũnene wa arĩa maamũrangagĩra. **26** Andũ arĩa maarĩ
njamba maarĩ: Asaheli mũrũ wa nyina na Joabu, na
Elihanani mũrũ wa Dodo wa kuuma Bethilehemu, **27** na
Shamothu ũrĩa Mũharori, na Helezu ũrĩa Mũpeloni, **28**
na Ira mũrũ wa Ikeshu kuuma Tekoa, na Abiezeri kuuma
Anathothu, **29** na Sibekai ũrĩa Mũhushathi, na Ilai ũrĩa
Mũahohi, **30** na Maharai ũrĩa Mũnetofathi, na Helebu
mũrũ wa Baana ũrĩa Mũnetofathi, **31** na Ithai mũrũ
wa Ribai, wa kuuma Gibea kũu Benjamini, na Benaia
ũrĩa Mũpirathoni, **32** na Hurai kuuma tũrũũĩ-inĩ twa
Gaashu, na Abieli ũrĩa Mũaribathi, **33** na Azamavethu
ũrĩa Mũbahurimu, na Eliahaba ũrĩa Mũshaaliboni, **34** na
ariũ a Hashemu ũrĩa Mũgizoni, na Jonathani mũrũ wa
Shage ũrĩa Mũharari, **35** na Ahiamu mũrũ wa Sakaru
ũrĩa Mũharari, na Elifali mũrũ wa Uri, **36** na Heferi ũrĩa
Mũmekerathi, na Ahija ũrĩa Mũpeloni, **37** na Hezoro
ũrĩa Mũkarimeli, na Naarai mũrũ wa Ezibai, **38** na Joeli
mũrũ wa ithe na Nathani, na Mibihari mũrũ wa Hagari,
39 na Zeleku ũrĩa Mũamoni, na Naharai ũrĩa Mũberothi,
ũrĩa wakuuagĩra Joabu mũrũ wa Zeruia indo cia mbaara,
40 na Ira ũrĩa Mũithiri, na Garebu ũrĩa Mũithiri, **41**
na Uria ũrĩa Mũhiti, na Zabadi mũrũ wa Ahalai, **42** na
Adina mũrũ wa Shiza ũrĩa Mũrubeni, ũrĩa warĩ mũnene
wa Arubeni, arĩ na andũ mĩrongo ĩtatũ arĩa maarĩ

nake, **43** na Hanani mũrũ wa Maaka, na Joshafatu ũrĩa
Mũmithini, **44** na Uzia ũrĩa Mũashiterathi, na Shama
na Jeieli, ariũ a Hothamu ũrĩa Mũaroeri, **45** na Jediaeli
mũrũ wa Shimuri, o na Joha mũrũ wa ithe ũrĩa Mũtizi,
46 na Elieli ũrĩa Mũmahavi, na Jeribai na Joshavia, ariũ
a Elinaamu, na Ithima ũrĩa Mũmoabi, **47** na Elieli, na
Obedi, na Jaasieli ũrĩa Mũmezobai.

12 Aya nĩo andũ arĩa mookire kũrĩ Daudi arĩ kũu
Zikilagi, hĩndĩ ĩrĩa aaingatĩtwo akehera maitho-inĩ
ma Saũlũ mũrũ wa Kishu (maarĩ amwe a njamba cia ita
iria ciamũteithirie mbaara-inĩ; **2** Nao maakuuaga mota
na nĩmooĩ gũikia mĩguĩ, na gũikia mahiga na kĩgũtha,
na guoko kwa ũrĩo kana kwa ũmotho; maarĩ a mbarĩ
ĩmwe na Saũlũ kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini), nao
maarĩ: **3** Ahiezeri ũrĩa warĩ mũnene wao na Joashu,
ariũ a Shemaa ũrĩa Mũgibea; na Jezieli, na Peleti, ariũ a
Azimavethu; na Beraka, na Jehu ũrĩa Mũanathothu, **4**
na Ishimaia ũrĩa Mũgibeoni, mũndũ warĩ njamba thĩinĩ
wa andũ arĩa Mĩrongo Ĩtatũ, nake aarĩ mũtongoria
ũmwe thĩinĩ wa acio Mĩrongo Ĩtatũ; na Jeremia, na
Jahazieli, na Johanani, na Jozabadu ũrĩa Mũgederathi,
5 na Eluzai, na Jerimothu, na Bealia, na Shemaria,
na Shefatia ũrĩa Mũharufi; **6** na Elikana, na Ishia, na
Azareli, na Joezeru, na Jashobeamu arĩa maarĩ a mbarĩ
ya Kora; **7** na Joela, na Zebadia, ariũ a Jerohamu kuuma
Gedori. **8** Agadi amwe nĩmagarũrũkire magĩcooka
mwena wa Daudi o kũu werũ-inĩ kĩĩhitho-inĩ gĩake.
Maarĩ njamba cia ita irĩ ũrũme ciehaarĩirie gũthiĩ
mbaara, na nĩmooĩ kũhũthĩra ngo na itimũ. Mothiũ mao
maahaanaga ta mothiũ ma mĩrũũthi, na maarĩ ihenya
ta thwariga irĩ irĩma-inĩ. **9** Ezeri nĩwe warĩ mũnene
wao, na Obadia aarĩ mũnini wake; nake Eliabu aarĩ wa
gatatũ, **10** na Mishimana aarĩ wa kana, na Jeremia
aarĩ wa gatano, **11** na Atai aarĩ wa gatandatũ, na Elieli
aarĩ wa mũgwanja, **12** na Johanani aarĩ wa kanana, na
Elizabadu aarĩ wa kenda, **13** na Jeremia aarĩ wa ikũmi,
na Makabanai aarĩ wa ikũmi na ũmwe. **14** Agadi acio
maarĩ anene a mbũtũ cia ita; ũrĩa warĩ mũnini mũno
wao aarũaga mbaara ĩrĩa ĩngĩarũirwo nĩ andũ igana,
nake ũrĩa warĩ mũnene mũno wao aarũaga mbaara ĩrĩa
ĩngĩarũirwo nĩ andũ ngiri ĩmwe. **15** Nĩo maaringire Rũũĩ
rwa Jorodani mweri wa mbere rĩrĩa rwaiyũrĩte nginya
rũkoina hũgũrũrũ ciaruo ciothe, na makĩingatithia andũ
arĩa othe maaikaraga cianda-inĩ cia mwena wa irathĩro
na mwena wa ithũĩro. **16** Andũ amwe a kuuma Benjamini
na angĩ a kuuma Juda o nao magĩũka kũrĩ Daudi
kũu kĩĩhitho-inĩ gĩake. **17** Daudi agĩthiĩ kũmatũnga,
akĩmeera atĩrĩ, "Angĩkorwo mũrooka kũrĩ niĩ na thayũ
kũndeithia-rĩ, nĩndĩhaarĩirie kũmwamũkĩra tũtuĩke
kĩndũ kĩmwe; no angĩkorwo mũũkĩte kũngunyanĩra kũrĩ
thũ ciakwa o rĩrĩa itarenda haaro-rĩ, Ngai wa maithe
maitũ arorora ũndũ ũcio na amũtuĩre ciira." **18** Hĩndĩ
ĩyo Roho agĩikũrũkĩra Amasai, mũnene wa arĩa Mĩrongo
Ĩtatũ, akiuga atĩrĩ: "Tũrĩ aku, wee Daudi! Tũrĩ hamwe
nawe, wee mũrũ wa Jesii! Ũrogaacĩra, ũgaacĩre ki, na
arĩa magũteithagia marogaacĩra, nĩgũkorwo Ngai waku
nĩegũgũteithia." Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩmaamũkĩra
na akĩmatua atongoria a mbũtũ ciake cia gũtharĩkĩra
thũ. **19** Andũ amwe a Manase nĩmagarũrũkire
magĩthiĩ mwena wa Daudi rĩrĩa aathiire na Afilisti
kũhũũrana na Saũlũ. (Daudi na andũ ake matiateithirie
Afilisti, tondũ thuutha wa kwaranĩria, aathani ao
nĩmamũingatire. Maamwĩrire atĩrĩ, "Tũkaarĩha na mĩoyo
iitũ angĩgatũtiganĩria acookerere mwathi wake Saũlũ.")
20 Hĩndĩ ĩrĩa Daudi aathiire Zikilagi, aya nĩo andũ a
Manase arĩa maagarũrũkire magĩthiĩ mwena wake:
Adina, na Jozabadu, na Jediaeli, na Mikaeli, na Jozabadu,
na Elihu, na Zilethai, atongoria a ikundi cia ngiri kũu
Manase. **21** Nĩmateithirie Daudi kuuma kũrĩ mbũtũ iria
ciamũtharĩkĩire, nĩgũkorwo othe maarĩ njamba cia ita
irĩ ũrũme, na maarĩ anene a ita ciake. **22** Mũthenya o
mũthenya andũ nĩmookaga gũteithia Daudi, o nginya
akĩgĩa na mbũtũ nene, o ta mbũtũ ya Ngai. **23** Ũyũ nĩguo
mũigana wa andũ arĩa meehaarĩirie gũthiĩ mbaara
arĩa maathiire Hebironi kũrĩ Daudi nĩgeetha magarũre
ũthamaki wa Saũlũ, maũnengere Daudi, o ta ũrĩa Jehova
oigĩte: **24** andũ a Juda arĩa meehaarĩirie kũrũa mbaara
maakuĩte ngo na matimũ, maarĩ 6,800; **25** andũ a
Simeoni arĩa njamba cia ita meehaarĩirie kũrũa mbaara,
maarĩ 7,100; **26** andũ a Alawii maarĩ 4,600; **27** amwe ao
maarĩ Jehoiada, mũtongoria wa nyũmba ya Harũni ũrĩa
warĩ na andũ 3,700, **28** na Zadoku, mwanake mũnini
warĩ njamba ya ita ĩrĩ ũrũme, ũrĩa warĩ na anene a
thigari mĩrongo ĩĩrĩ na eerĩ kuuma nyũmba yake; **29**
andũ a Benjamini, na nĩo maarĩ a mbarĩ ĩmwe na Saũlũ,
maarĩ 3,000; aingĩ ao maatũũrĩte maathĩkagĩra nyũmba
ya Saũlũ, o nginya hĩndĩ ĩyo; **30** andũ a Efiraimu, njamba
cia ita irĩ ũrũme na irĩ ngumo mĩhĩrĩga-inĩ yao, maarĩ
20,800; **31** andũ a nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, arĩa
maagwetetwo na marĩĩtwa nĩguo mathiĩ matue Daudi
mũthamaki, maarĩ 18,000; **32** andũ a Isakaru, arĩa maarĩ
na ũmenyo wa mahinda, na makamenya ũrĩa Isiraeli
magĩrĩirwo nĩ gwĩka, maarĩ anene 200 arĩa maathaga
andũ othe a nyũmba ciao; **33** andũ a Zebuluni, thigari
iria ciamenyerete mbaara, na nĩmehaarĩirie kũrũa
mbaara me na mĩthemba yothe ya indo cia mbaara,
nĩguo mateithie Daudi marĩ na ngoro ĩmwe, nao maarĩ
50,000; **34** andũ a Nafitali maarĩ anene 1,000 hamwe na
andũ 37,000 arĩa makuuĩte ngo na matimũ; **35** andũ
a Dani arĩa mehaarĩirie kũrũa mbaara, maarĩ 28,600;
36 andũ a Asheri, thigari iria ciamenyerete mbaara
na mehaarĩirie kũrũa mbaara, maarĩ 40,000; **37** na
kuuma mwena wa irathĩro wa Jorodani, andũ a Rubeni,
na Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, marĩ na
mĩthemba yothe ya indo cia mbaara, maarĩ 120,000. **38**
Acio othe maarĩ andũ a kũrũa arĩa meerutĩte gũtungata
marĩ ita-inĩ. Magĩũka Hebironi marĩ na ngoro ĩmwe
ya gũtua Daudi mũthamaki wa Isiraeli guothe. Andũ a
Isiraeli arĩa angĩ othe o nao maarĩ na rĩciiria o rĩmwe
rĩa gũtua Daudi mũthamaki. **39** Andũ acio maikarire
kũu na Daudi mĩthenya ĩtatũ makĩrĩa na makĩnyua,
nĩgũkorwo andũ a nyũmba ciao nĩmaheanĩte irio nĩ
ũndũ wao. **40** O na ningĩ andũ arĩa maatũũraga hakuhĩ
nao kuuma Isakaru, na Zebuluni, na Nafitali nĩmarehire
irio ikuuĩtwo nĩ ndigiri, na ngamĩĩra, na nyũmbũ, na
ndegwa. Nĩ kwarehetwo mũtu mũingĩ, na ngũmba cia
ngũyũ na cia thabibũ nyũmũ, na ndibei, na maguta, na
ng'ombe, na ng'ondu, nĩgũkorwo kwarĩ na gĩkeno kũu
Isiraeli.

13 Daudi nĩmagĩire ndundu na anene ake a ita, arĩa
maathaga ikundi cia thigari ngiri na ikundi cia
thigari igana. **2** Ningĩ agĩcooka akĩĩra kĩũngano gĩothe
gĩa Isiraeli atĩrĩ, "Mũngĩona kwagĩrĩire na angĩkorwo nĩ
kwenda kwa Jehova Ngai witũ, nĩ tũtũme ũhoro kũndũ
na kũndũ kũrĩ ariũ a ithe witũ arĩa angĩ marĩ kũndũ
guothe ng'ongo-inĩ cia Isiraeli, o na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai
na Alawii arĩa me hamwe nao matũũra-inĩ mao na
ũrĩithio-inĩ wao, moke manyiitanĩre na ithuĩ. **3** Nĩtũrehei
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa Ngai witũ tũrĩcookie kũrĩ
ithuĩ, nĩgũkorwo tũtiatuĩragia ũhoro harĩ rĩo hĩndĩ
ya ũthamaki wa Saũlũ." **4** Kĩũngano gĩothe gĩgĩtĩkĩra
gwĩka ũguo tondũ andũ othe nĩmoonire ũndũ ũcio
nĩwagĩrĩire. **5** Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩcookanĩrĩria andũ
a Isiraeli othe kuuma Rũũĩ rwa Shihoru kũu Misiri
nginya Lebo-Hamathu, makagĩire ithandũkũ rĩa Ngai
kuuma Kiriathu-Jearimu. **6** Daudi na andũ a Isiraeli
othe arĩa maarĩ nake magĩthiĩ Baala kũu Juda (nĩkuo
Kiriathu-Jearimu) makagĩire ithandũkũ rĩa Jehova Ngai
ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi, o
ithandũkũ rĩu rĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩake. **7** Makĩruta
ithandũkũ rĩa Ngai kuuma nyũmba ya Abinadabu
rĩkuuĩtwo na ikaari rĩerũ, rĩtongoretio nĩ Uza na Ahio.
8 Daudi na andũ a Isiraeli othe magĩkũngũĩra na hinya
wao wothe marĩ mbere ya Ngai, makĩinaga na inanda
cia mũgeeto na cia kĩnũbi, na tũhembe, na thaani
iria ihũũrithanagio ikagamba, na tũrumbeta. **9** Hĩndĩ
ĩrĩa maakinyire kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano gĩa Kidoni, Uza
agĩtambũrũkia guoko nĩguo anyiitĩrĩre ithandũkũ rĩu
rĩa kĩrĩkanĩro, tondũ ndegwa nĩciahĩngirwo. **10** Na rĩrĩ,
marakara ma Jehova nĩmakanĩire Uza, akĩmũgũtha,
akĩgũa tondũ nĩanyiitire ithandũkũ rĩu na guoko. Nĩ
ũndũ ũcio Uza agĩkuĩra o hau mbere ya Ngai. **11** Nake
Daudi akĩrakara tondũ mang'ũrĩ ma Jehova nĩmookĩrĩire
Uza, nĩ ũndũ ũcio handũ hau hetagwo Perezu-Uza
nginya ũmũthĩ. **12** Daudi agĩĩtigĩra Ngai mũthenya ũcio,
akĩũria atĩrĩ, "Ngaahota atĩa kũrehe ithandũkũ rĩĩrĩ
rĩa Ngai kũrĩ nĩĩ?" **13** Tondũ ũcio Daudi ndaathiire na
ithandũkũ rĩu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Handũ ha
ũguo, aarĩtwarire kwa Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti. **14**
Ithandũkũ rĩu rĩa Ngai rĩaikarire na andũ a nyũmba
ya Obedi-Edomu gwake mũciĩ mĩeri ĩtatũ, nake Jehova
akĩrathima andũ a mũciĩ wake, o na kĩrĩa gĩothe aarĩ
nakĩo.

14 Na rĩrĩ, Hiramu mũthamaki wa Turo, nĩatũmĩire
Daudi andũ, marĩ na mĩgogo ya mĩtarakwa, na
aaki a mahiga na a mbaũ, nĩguo mamwakĩre nyũmba
ya ũthamaki. **2** Nake Daudi nĩamenyire atĩ Jehova
nĩamũhaandĩte atuĩke mũthamaki wa Isiraeli, na atĩ
ũthamaki wake nĩwatũũgĩrĩtio mũno nĩ ũndũ wa andũ
ake a Isiraeli. **3** Daudi nĩahikirie atumia angĩ arĩ kũu
Jerusalemu, nake agĩtuĩka ithe wa aanake na airĩtu
angĩ. **4** Maya nĩmo marĩĩtwa ma ciana ciake iria
ciaciarĩirwo kũu: Shamua, na Shobabu, na Nathani,
na Solomoni, **5** na Ibiharu, na Elishua, na Elipeleti,
6 na Noga, na Nefegu, na Jafia, **7** na Elishama, na
Beeliada, na Elifeleti. **8** Na rĩrĩa Afilisti maaiguire
atĩ Daudi nĩaitĩrĩrĩirio maguta agatuĩka mũthamaki wa
Isiraeli guothe-rĩ, makĩambata, magĩthiĩ na mbũtũ ciao
ciothe makamũcarie, nake Daudi aigua ũhoro ũcio
akiumagara, agĩthiĩ akahũũrane nao. **9** Na rĩrĩ, Afilisti
nĩmookĩte magatharĩkĩra Gĩtuamba kĩa Refaimu; **10** nĩ
ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoro kũrĩ Ngai, akĩmũũria
atĩrĩ, "Thiĩ ngatharĩkĩre Afilisti? Nĩũkũmaneana moko-
inĩ makwa?" Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Thiĩ,
nĩngũmaneana moko-inĩ maku." **11** Nĩ ũndũ ũcio
Daudi na andũ ake makĩambata, magĩthiĩ nginya Baali-
Perazimu, na akĩmatooreria kuo. Nake akiuga atĩrĩ, "O
ta ũrĩa maaĩ moinaga, noguo Ngai aharaganĩtie thũ
ciakwa na guoko gwakwa." Nĩ ũndũ ũcio handũ hau
hagĩĩtwo Baali-Perazimu. **12** Afilisti magĩtiganĩria ngai
ciao kũu, nake Daudi agĩathana ngai icio icinwo na
mwaki. **13** Afilisti nĩmatharĩkĩire Gĩtuamba kĩu rĩngĩ;
14 nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoro harĩ Ngai rĩngĩ,
nake Ngai akĩmũcookeria atĩrĩ, "Tiga kwambata, no
mathiũrũrũkĩrie, na ũmatharĩkĩre ũmarutĩtie na mbere
ya mĩtĩ ya mĩkũngũgũ. **15** Rĩrĩa ũrĩigua mũkubio uumĩte
igũrũ rĩa mĩtĩ ĩyo ya mĩkũngũgũ-rĩ, thiĩ ũkarũe, tondũ
ũguo nĩkuonania atĩ Ngai arĩ mbere yaku akĩhũũra ita
rĩa Afilisti." **16** Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩĩka o ta ũrĩa Ngai
aamwathĩte, nao makĩhũũra mbũtũ cia Afilisti, o kuuma
Gibeoni nginya Gezeri. **17** Nĩ ũndũ ũcio ngumo ya Daudi
ĩkĩhunja o bũrũri o bũrũri, nake Jehova agĩtũma ndũrĩrĩ
ciothe imwĩtigĩre.

15 Daudi aarĩkia gwaka nyũmba ciake mwene kũu
Itũũra Inene rĩa Daudi, nĩahaarĩirie handũ ha
kũiga ithandũkũ rĩa Ngai, na akĩrĩambĩra hema. **2** Ningĩ
Daudi akiuga atĩrĩ, "Gũtirĩ mũndũ ũngĩ wagĩrĩirwo
nĩ gũkuua ithandũkũ rĩa Ngai tiga o Alawii, tondũ
nĩo Jehova aathuurire makuuage ithandũkũ rĩu rĩa
Jehova na mamũtungatagĩre nginya tene." **3** Daudi
nĩacookanĩrĩirie andũ othe a Isiraeli hamwe kũu
Jerusalemu nĩguo marehe ithandũkũ rĩa Jehova handũ
harĩa aarĩthondekeire. **4** Nĩacookanĩrĩirie njiaro cia
Harũni na Alawii ta ũũ: **5** Kuuma kũrĩ njiaro cia Kohathu,
Urieli nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao
120; **6** kuuma kũrĩ njiaro cia Merari, Asaia nĩwe warĩ
mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 220; **7** kuuma
kũrĩ njiaro cia Gerishoni, Joeli nĩwe warĩ mũtongoria,
na andũ a nyũmba yao 130; **8** kuuma kũrĩ njiaro cia
Elizafani, Shemaia nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a
nyũmba yao 200; **9** kuuma kũrĩ njiaro cia Hebironi,
Elieli nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 80;
10 kuuma kũrĩ njiaro cia Uzieli, Aminadabu nĩwe warĩ
mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 112. **11** Ningĩ Daudi
agĩĩta Zadoku na Abiatharu arĩa athĩnjĩri-Ngai, na Urieli,
na Asaia, na Joeli, na Shemaia, na Elieli, na Aminadabu
arĩa Alawii. **12** Akĩmeera atĩrĩ, "Nĩ inyuĩ anene a nyũmba
cia Alawii; inyuĩ ene na Alawii arĩa angĩ no nginya
mwĩtherie na mwambatie ithandũkũ rĩa Jehova Ngai wa
Isiraeli nginya handũ harĩa ndĩrĩthondekeire. **13** Nĩ ũndũ
inyuĩ, Alawii, mũtiarĩambatirie ihinda rĩa mbere, nĩkĩo
Jehova Ngai witũ aatũũkĩrĩire na marakara. Tũtiigana
gũtuĩria ũhoro wa ũrĩa tũngĩekire kũrĩ we, kũringana
na ũrĩa gwatuĩtwo." **14** Nĩ ũndũ ũcio, athĩnjĩri-Ngai
na Alawii magĩĩtheria nĩgeetha maambatie ithandũkũ
rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli. **15** Nao Alawii magĩkuua
ithandũkũ rĩa Ngai na mĩtĩ mĩraaya mamĩigĩrĩire ciande,

o ta ũrĩa Musa aathanĩte kũringana na kiugo kĩa Jehova.
16 Daudi akĩĩra atongoria a Alawii mathuure ariũ a
ithe wao matuĩke aini, nao maine nyĩmbo cia gĩkeno
makĩhũũraga inanda cia kĩnũbi, na cia mũgeeto, na
thaani iria ihũũrithanagio ikagamba. **17** Nĩ ũndũ ũcio
Alawii magĩthuura Hemani mũrũ wa Joeli; kuuma harĩ
ariũ a ithe, na magĩthuura Asafu mũrũ wa Berekia; na
kuuma harĩ ariũ a ithe Amerari magĩthuura Ethani
mũrũ wa Kushaia; **18** na ningĩ hamwe nao magĩthuura
ariũ a ithe matuĩke anini ao wathani-inĩ. nao nĩ: Zekaria,
na Jaazieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na
Eliabu, na Benaia, na Maaseia, na Matithia, na Elifelehu,
na Mikineia, na Obedi-Edomu, na Jeieli, arĩa arangĩri
ihingo. **19** Hemani, na Asafu na Ethani maarĩ aini na
maahũũrithanagia thaani cia gĩcango; **20** Zekaria, na
Azieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na
Maaseia, na Benaia maarĩ a kũhũũra inanda cia kĩnũbi,
kũringana na Alamothu. **21** Nake Matithia, na Elifelehu,
na Mikineia, na Obedi-Edomu, na Jeieli, na Azazia
maarĩ a kũhũũra inanda cia mũgeeto, matongoretie
kũringana na Sheminithu (ũguo nĩ ta kuuga mũgambo
ũkũruruma). **22** Kenania ũrĩa mũtongoria wa Alawii
nĩwe warũgamĩrĩire ũini; ũcio nĩguo warĩ wĩra wake
tondũ aarĩ na ũũgĩ wa guo. **23** Berekia na Elikana nĩo
maarĩ a kũrangĩra mĩrango nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩu. **24**
Athĩnjĩri-Ngai, nĩo Shebania, na Joshafatu, na Nethaneli,
na Amasai, na Zekaria, na Benaia, na Eliezeri maarĩ a
kũhuha tũrumbeta mbere ya ithandũkũ rĩa Ngai. Obedi-
Edomu na Jehia o nao maarĩ arangĩri a mĩrango nĩ ũndũ
wa ithandũkũ rĩu. **25** Nĩ ũndũ ũcio Daudi na athuuri a
Isiraeli, na anene a ikundi cia ngiri, magĩthiĩ kwambatia
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma nyũmba ya
Obedi-Edomu makenete. **26** Tondũ Ngai nĩateithĩtie
Alawii arĩa maakuuaga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa
Jehova-rĩ, ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja
nĩciarutirwo igongona. **27** Hĩndĩ ĩyo Daudi eehumbĩte
nguo ya igũrũ ndaaya ya gatani ĩrĩa njega, na noguo
Alawii othe arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩu mehumbĩte,
o na aini na Kenania ũrĩa warĩ mũtongoria wa ũini.
O na ningĩ Daudi nĩehumbĩte ebodi ya gatani. **28** Nĩ
ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli makĩambatia ithandũkũ
rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova makĩanagĩrĩra, makĩhuhaga
macoro na tũrumbeta, na makĩhũũrithanagia thaani iria
ihũũrithanagio na ikagamba, na makĩhũũraga inanda
cia kĩnũbi na cia mũgeeto. **29** Hĩndĩ ĩrĩa ithandũkũ
rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩatoonyaga Itũũra Inene
rĩa Daudi-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ nĩacũthĩrĩirie arĩ
ndirica-inĩ. Na rĩrĩa onire Mũthamaki Daudi akĩina
akĩrũgarũgaga, akĩmũnyarara ngoro-inĩ yake.

16 Alawii makĩrehe ithandũkũ rĩa Ngai,
makĩrĩtoonyia thĩinĩ wa hema ĩrĩa yaambĩtwo
nĩ Daudi nĩ ũndũ warĩo, na makĩrutĩra Ngai maruta
ma njino na maruta ma ũiguano. **2** Daudi aarĩkia
kũruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano-rĩ,
akĩrathima andũ acio thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jehova. **3**
Ningĩ akĩhe andũ a Isiraeli othe, arũme na andũ-
a-nja o mũndũ mũgate, na gĩcunjĩ kĩa nyama, na
ngũmba ya thabibũ nyũmũ. **4** Nĩathuurire Alawii
amwe matungatage mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova, na
mathaithanagĩre andũ, na macookagie ngaatho, na
magoocage Jehova, Ngai wa Isiraeli, nao nĩo: **5** Asafu
ũrĩa warĩ mũnene wao, na mũnini wake aarĩ Zekaria,
agacookwo nĩ Jeieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na
Matithia, na Eliabu, na Benaia, na Obedi-Edomu, na
Jeieli. Acio maarĩ a kũhũũraga inanda cia kĩnũbi na
inanda cia mũgeeto, nake Asafu agambagie thaani
iria ihũũrithanagio ikagamba, **6** nao athĩnjĩri-Ngai,
Benaia na Jahazieli, maarĩ a kũhuha tũrumbeta hĩndĩ
ciothe marĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa
Ngai. **7** Mũthenya ũcio ũndũ wa mbere, ũrĩa Daudi
eekire nĩ kũnengera Asafu na athiritũ ake thaburi ĩno
ya gũcookeria Jehova ngaatho: **8** Cookeriai Jehova
ngaatho, kaĩrai rĩĩtwa rĩake; menyithaniai ndũrĩrĩ-inĩ
ũrĩa ekĩte. **9** Mũinĩrei, mũmũinĩre mũkĩmũgoocaga,
mũheane ũhoro wa ciĩko ciake ciothe cia magegania.
10 Mwĩrahei nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩake itheru; ngoro
cia arĩa marongoragia Jehova nĩ ikene. **11** Mathaai
Jehova o na hinya wake; mũmaathage ũthiũ wake
hĩndĩ ciothe. **12** Ririkanai magegania marĩa ekĩte,
na ciama ciake, na matuĩro ma ciira marĩa atuĩte,
13 inyuĩ njiaro cia Isiraeli ndungata yake, o inyuĩ
ciana cia Jakubu, inyuĩ andũ ake arĩa athuurĩte. **14**
Jehova nĩwe Ngai witũ; matuĩro make ma ciira marĩ thĩ
yothe. **15** Nĩaririkanaga kĩrĩkanĩro gĩake nginya tene,
nĩkĩo kiugo kĩrĩa aathanire, kĩrũmagĩrĩrwo nĩ njiarwa
ngiri, **16** kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩire na Iburahĩmu,
na noguo mwĩhĩtwa ũrĩa eehĩtire harĩ Isaaka. **17**
Nĩagĩĩkĩrire hinya harĩ Jakubu kĩrĩ kĩrĩra gĩake kĩa
watho wa kũrũmagĩrĩrwo, agĩgĩĩkĩra hinya kũrĩ Isiraeli
kĩrĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene, akiuga atĩrĩ: **18**
"Wee nĩwe ngaahe bũrũri wa Kaanani, ũtuĩke igai rĩrĩa
ũkaagaya." **19** Hĩndĩ ĩrĩa maarĩ o anini magĩtarwo, o
anini biũ, na maarĩ ageni kuo-rĩ, **20** moorũũraga kuuma
rũrĩrĩ rũmwe nginya rũrĩa rũngĩ, na kuuma ũthamaki-
inĩ ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ. **21** Ndarĩ mũndũ o na ũmwe
etĩkĩririe amanyariire; nĩarũithirie athamaki nĩ ũndũ
wao, akĩmeera atĩrĩ: **22** "Mũtikanahutie andũ arĩa akwa
aitĩrĩrie maguta; mũtikaneke anabii akwa ũũru." **23**
Inĩrai Jehova, inyuĩ andũ a thĩ yothe; mũhunjagie
ũhonokio wake mũthenya o mũthenya. **24** Umbũrai
riiri wake kũrĩ ndũrĩrĩ, mumbũre mawĩko make ma
magegania kũrĩ andũ othe. **25** Nĩgũkorwo Jehova nĩ
mũnene, na nĩ wa kũgoocwo mũno; nĩwe wa gwĩtigĩrwo
gũkĩra ngai ciothe. **26** Nĩgũkorwo ngai ciothe cia
ndũrĩrĩ nĩ mĩhianano, no Jehova nĩwe wombire igũrũ.
27 Riiri na ũnene irĩ mbere yake; hinya na gĩkeno
itũũraga gwake. **28** Tũũgĩriai Jehova, inyuĩ mĩhĩrĩga
ya ndũrĩrĩ, mũtũũgĩrie Jehova nĩ ũndũ wa riiri na
hinya wake, **29** Tũũgĩriai Jehova, nĩ ũndũ wa riiri ũrĩa
wagĩrĩire rĩĩtwa rĩake. Mũreherei maruta na mũũke
mbere yake; mũhooe Jehova thĩinĩ wa riiri wa ũtheru
wake. **30** Inainai mũrĩ mbere yake, inyuĩ andũ a thĩ
yothe! Thĩ ĩhaandĩtwo ĩkarũma; ndĩngĩenyenyeka. **31**
Igũrũ nĩ rĩkene, thĩ nĩĩcanjamũke; nakuo ndũrĩrĩ-inĩ nĩ
kuugwo atĩrĩ, "Jehova nĩwe ũthamakaga!" **32** Iria nĩ
rĩrurume, na indo iria ciothe irĩ thĩinĩ warĩo; mĩgũnda
nĩĩkenerũrũke na indo iria ciothe irĩ thĩinĩ wayo! **33**
Hĩndĩ ĩyo mĩtĩ ya mĩtitũ nĩĩkaina; ĩine nĩ gũkena ĩrĩ
mbere ya Jehova, nĩgũkorwo nĩarooka gũciirithia thĩ. **34**

Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwega; wendo
wake ũtũũraga nginya tene. **35** Anĩrĩrai muuge atĩrĩ,
"Tũhonokie, Wee Ngai Mũhonokia witũ; tũcookanĩrĩrie
na ũtũkũũre kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ, nĩguo tũcookagĩrie
rĩĩtwa rĩaku itheru ngaatho, nĩgeetha twĩrahage nĩ
ũndũ wa ũgooci waku." **36** Jehova arogoocwo, o we
Ngai wa Isiraeli, kuuma tene na tene, nginya tene na
tene. Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, "Ameni" na "Goocai
Jehova." **37** Daudi agĩtiga Asafu na athiritũ ake hau
mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova nĩguo
matungatage kuo hĩndĩ ciothe, kũringana na mabata
ma o mũthenya. **38** O na ningĩ agĩtiga Obedi-Edomu na
athiritũ ake mĩrongo ĩtandatũ na anana matungatage
hamwe nao. Obedi-Edomu mũrũ wa Jeduthuni marĩ
na Hosa maarĩ arangĩri a kĩhingo. **39** Daudi agĩtiga
Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na athĩnjĩri-Ngai
arĩa angĩ hau mbere ya hema ĩrĩa nyamũre, kũndũ kũrĩa
gũtũũgĩru kũu Gibeoni, **40** nĩguo marutagĩre Jehova
maruta ma njino kĩgongona-inĩ kĩa maruta ma njino
hĩndĩ ciothe, rũciinĩ na hwaĩ-inĩ, kũringana na ũrĩa
kwandĩkĩtwo watho-inĩ wa Jehova ũrĩa aaheete andũ
a Isiraeli. **41** Arĩa maarĩ hamwe nao nĩ Hemani na
Jeduthuni, na arĩa angĩ maarĩ athuure na makagwetwo
na marĩĩtwa nĩgeetha macookagĩrie Jehova ngaatho,
makiugaga atĩrĩ, "Tondũ wendo wake ũtũũraga nginya
tene." **42** Hemani na Jeduthuni nĩo meehokeirwo
kũhuha tũrumbeta, na kũhũũrithania thaani iria
ihũũrithanagio ikagamba, o na kũhũũraga inanda iria
ingĩ cia kũina rwĩmbo rwamũre. Ariũ a Jeduthuni nĩo
maaheirwo wĩra wa kũrangĩra kĩhingo. **43** Hĩndĩ ĩyo
andũ othe magĩthiĩ o mũndũ gwake mũciĩ, nake Daudi
agĩcooka mũciĩ akarathime andũ a nyũmba yake.

17 Thuutha wa Daudi gũikara nyũmba yake ya
ũthamaki kwa ihinda, akĩĩra mũnabii Nathani
atĩrĩ, "Niĩ njikaraga nyũmba ya ũthamaki yakĩtwo
na mĩtarakwa, o rĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa
Jehova rĩĩgĩtwo hema-inĩ." **2** Nathani agĩcookeria Daudi
atĩrĩ, "Ũndũ ũrĩa ũreciiria gwĩka-rĩ, wĩke, nĩgũkorwo
Ngai arĩ hamwe nawe." **3** Ũtukũ ũcio kiugo kĩa Ngai
gĩgĩkinyĩra Nathani, akĩĩrwo atĩrĩ: **4** "Thiĩ ũkeere
ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, 'Jehova ekuuga ũũ: Wee
tiwe wa kũnjakĩra nyũmba ya gũtũũra. **5** Niĩ ndirĩ
ndatũũra nyũmba kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire
andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ.
Ndũũraga hema-inĩ, thaamaga kuuma handũ hamwe
ngathiĩ harĩa hangĩ, ngoima gĩikaro kĩmwe ngathiĩ
kĩrĩa kĩngĩ. **6** Kũrĩa guothe ndaanathiĩ na andũ a
Isiraeli othe-rĩ, ndĩ ndooria mũtongoria o na ũmwe wa
arĩa ndaathire marĩithagie andũ akwa atĩrĩ, "Mwagĩte
kũnjakĩra nyũmba ya mĩtarakwa nĩkĩ?"' **7** "Na rĩrĩ, ĩra
ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, 'Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga ũũ: Ndaakũrutire rũũru-inĩ, ngĩgũtigithia
kũrũmĩrĩra mahiũ nĩguo ũtuĩke mwathi wa andũ akwa
a Isiraeli. **8** Nĩngoretwo nawe kũrĩa guothe wanathiĩ, na
ngakwehereria thũ ciaku ciothe ikehera mbere yaku.
Rĩu nĩngũtũma rĩĩtwa rĩaku rĩtuĩke inene o ta marĩĩtwa
ma andũ arĩa anene mũno a thĩ. **9** Na nĩngaahe andũ
akwa a Isiraeli handũ na ndĩmahaande wega nĩgeetha
magĩe na mũciĩ wao kĩũmbe, na matigacooka gũthĩĩnĩka.
Andũ aaganu matigacooka kũmahinyĩrĩria rĩngĩ, ta
ũrĩa meekaga kĩambĩrĩria-inĩ **10** na matũire meekaga
kuuma rĩrĩa ndathuurire atongoria a gũtongoragia
andũ akwa a Isiraeli. O na nĩngatooria thũ cianyu
ciothe. "'Na ningĩ ngũkwĩra atĩ Jehova we mwene
nĩwe ũgũgwakĩra nyũmba: **11** Hĩndĩ ĩrĩa matukũ maku
magaathira nawe ũthiĩ ũgatũũranie na maithe manyu,
nĩngarũgamia mũndũ wa rũciaro rwaku athamake
ithenya rĩaku, agaakorwo arĩ ũmwe wa ariũ aku, na
nĩngahaanda ũthamaki wake. **12** Ũcio nĩwe ũkaanjakĩra
nyũmba, na nĩngahaanda gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nginya
tene. **13** Nĩngatuĩka ithe, nake nĩagatuĩka mũrũ wakwa.
Ndikeheria wendo wakwa harĩ we, ta ũrĩa ndehereirie
ũrĩa warĩ mbere yaku. **14** Nĩngamũtua mwathi wa
nyũmba yakwa na ũthamaki wakwa nginya tene; gĩtĩ
gĩake kĩa ũnene gĩkehaanda nginya tene.'" **15** Nathani
akĩmenyithia Daudi ũhoro wa ũguũrio ũcio wothe. **16**
Nake Mũthamaki Daudi agĩtoonya, agĩikara thĩ mbere
ya Jehova, akiuga atĩrĩ: "Niĩ ndĩkĩrĩ ũ, Wee Jehova Ngai,
nayo nyũmba yakwa-rĩ, ĩkĩrĩ kĩ, atĩ nĩkĩo ũnginyĩtie
nginya haha? **17** Na ta ũndũ ũcio ũrĩ o mũnini maitho-
inĩ maku, Wee Ngai-rĩ, nĩwarĩtie ũhoro wa matukũ
marĩa magooka makoniĩ nyũmba ya ndungata yaku. Na
rĩu Wee Jehova Ngai, ũnyonete ta ndĩ mũndũ ũmwe wa
arĩa atũũgĩrie mũno. **18** "Nĩ atĩa ũngĩ Daudi angĩkwĩra
nĩ ũndũ wa gũtĩĩa ndungata yaku? Nĩgũkorwo nĩũũĩ
ndungata yaku, Wee Jehova. **19** Nĩ ũndũ wa ndungata
yaku na kũringana na wendo waku-rĩ, nĩwĩkĩte ũndũ
ũyũ mũnene na ũgatũma ciĩranĩro ici nene imenyeke.
20 "Gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe, Wee Jehova, na gũtirĩ Ngai
ũngĩ tiga Wee, o ta ũrĩa tũiguĩte na matũ maitũ. **21**
Na nũũ ũhaana ta andũ aku a Isiraeli, rũrĩrĩ rũmwe
gũkũ thĩ rũrĩa Ngai waruo aakũũrire rũtuĩke andũ ake,
nĩgeetha wĩgĩĩre igweta, na wĩke maũndũ manene na
ma magegania ma gwĩtigĩrwo, nĩ ũndũ wa kũingata
ndũrĩrĩ ciehere mbere ya andũ aku arĩa wakũũrire
kuuma bũrũri wa Misiri? **22** Watũmire andũ aku a
Isiraeli matuĩke andũ aku mwene nginya tene, nawe,
Wee Jehova, nĩũtuĩkĩte Ngai wao. **23** "Na rĩrĩ, Jehova,
tũma kĩĩranĩro kĩrĩa weranĩire gĩkoniĩ ndungata yaku
na nyũmba yake kĩrũme nginya tene. Na wĩke o ta
ũguo wĩranĩire, **24** nĩgeetha kĩĩranĩro kĩu kĩĩhaande,
narĩo rĩĩtwa rĩaku rĩnenehe nginya tene. Ningĩ andũ
nĩmakoiga atĩrĩ, 'Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai
wa Isiraeli, nĩwe Ngai wa andũ a Isiraeli!' Na nyũmba
ya ndungata yaku Daudi nĩĩkehaanda mbere yaku."
25 "Wee Ngai wakwa, nĩũguũrĩirie ndungata yaku atĩ
nĩũkamĩakĩra nyũmba. Nĩ ũndũ ũcio ndungata yaku
nĩĩgĩĩte na ũmĩrĩru wa gũkũhooya. **26** Wee Jehova, nĩwe
Ngai! Nĩwĩrĩire ndungata yaku maũndũ maya mega. **27**
Rĩu nĩwonete kwagĩrĩire ũrathime nyũmba ya ndungata
yaku, nĩgeetha ĩtũũre nginya tene maitho-inĩ maku;
nĩgũkorwo, Wee Jehova nĩũmĩrathimĩte, na ĩgũtũũra ĩrĩ
ndaathime nginya tene."

18 Thuutha wa mahinda macio, Daudi nĩatharĩkĩire
Afilisti na akĩmatooria biũ, na agĩtunyana Gathu
na matũũra marĩa maarĩrigiicĩirie kuuma watho-inĩ wa
Afilisti. **2** O na ningĩ Daudi nĩahootire andũ a Moabi, na
magĩtuĩka a gwathwo nĩwe, makamũrutagĩra igooti. **3**

Ningĩ Daudi nĩahũũranire na Hadadezeri mũthamaki
wa Zoba, akĩmũingata akĩmũkinyia Hamathu, rĩrĩa
mũthamaki ũcio aathiiaga gũtũma wathani wake
ũrũme wega ndwere-inĩ cia Rũũĩ rwa Farati. **4** Daudi
akĩmũtunya ngaari ciake cia ita ngiri ĩmwe, na andũ a
gũcitwara ngiri mũgwanja, na thigari cia magũrũ ngiri
mĩrongo ĩĩrĩ. Nake agĩtemenga mbarathi icio cia mbaara
magũrũ, agĩcithuithia ciothe tiga o igana rĩmwe. **5**
Rĩrĩa Asuriata a kuuma Dameski mookire gũteithia
Hadadezeri mũthamaki wa Zoba, Daudi akĩũraga
Asuriata 22,000. **6** Akĩiga mbũtũ ciake cia kũrangĩra
ũthamaki wa Asuriata kũu Dameski, nao Asuriata
magĩtuĩka a gwathagwo nĩwe na makamũrutagĩra
igooti. Jehova nĩaheire Daudi ũhootani kũrĩa guothe
aathiiaga. **7** Daudi nĩatunyanire ngo cia thahabu iria
ciarĩ na anene a Hadadezeri, na agĩcitwara Jerusalemu.
8 Kuuma matũũra ma Teba na Kuni marĩa maarĩ ma
Hadadezeri, Daudi agĩtunyana gĩcango kĩingĩ mũno kĩrĩa
Solomoni aahũthĩrire gũthondeka Karia ga gĩcango,
na itugĩ, na mĩthemba mĩingĩ ya indo cia gĩcango. **9**
Rĩrĩa Tou, mũthamaki wa Hamathu, aiguire atĩ Daudi
nĩahootete mbũtũ ciothe cia mbaara cia Hadadezeri
mũthamaki wa Zoba-rĩ, **10** agĩtũma mũriũ Hadoramu
kũrĩ Mũthamaki Daudi akamũgeithie na amũkũngũĩre
nĩ ũndũ wa kũhoota Hadadezeri ũrĩa wakoretwo akĩrũa
na Tou. Hadoramu agĩtwarĩra Daudi indo cia mĩthemba
mĩingĩ ithondeketwo na thahabu na betha na gĩcango.
11 Mũthamaki Daudi akĩamũrĩra Jehova indo icio o ta
ũrĩa aamũrĩte betha na thahabu iria aatahĩte kuuma
kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ ici ciothe: Edomu, na Moabi, na
kuuma kũrĩ Amoni na Afilisti, na Amaleki. **12** Abishai
mũrũ wa Zeruia nĩooragire andũ a Edomu 18,000 o
kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Cumbĩ. **13** Nake akĩiga mbũtũ cia
kũrangĩra kũu Edomu nao andũ a Edomu othe magĩtuĩka
a gwathagwo nĩ Daudi. Jehova nĩaheire Daudi ũhootani
kũrĩa guothe aathiiaga. **14** Daudi nĩathamakire Isiraeli
guothe, akahũthagĩra kĩhooto, na akahingĩria andũ
ake othe maũndũ marĩa maagĩrĩire. **15** Joabu mũrũ wa
Zeruia nĩwe warĩ mũnene wa ita, nake Jehoshafatu mũrũ
wa Ahiludu nĩwe warĩ mwandĩki wa maũndũ ma ihinda
rĩu. **16** Zadoku mũrũ wa Ahitubu, na Ahimeleku mũrũ
wa Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai, nake Shavisha nĩwe
warĩ mwandĩki-marũa; **17** Benaia mũrũ wa Jehoiada
nĩwe warĩ mũnene wa Akerethi na Apelethi; nao ariũ a
Daudi nĩo maarĩ atongoria na anene a gũikaranagia na
mũthamaki.

19 Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Nahashu
mũthamaki wa Aamoni agĩkua, nake mũriũ
agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **2** Nake Daudi
agĩĩciiria atĩrĩ, "Nĩngwĩka Hanuni mũrũ wa Nahashu
maũndũ mega ma ũtugi tondũ ithe nĩanjĩkire maũndũ
mega ma ũtugi." Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũma andũ kũrĩ
Hanuni makamũcakaithie nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo nĩ ithe.
Rĩrĩa andũ acio maatũmĩtwo nĩ Daudi maakinyire kũrĩ
Hanuni o kũu bũrũri wa Amoni nĩguo mamũcakaithie-
rĩ, **3** andũ arĩa maarĩ igweta a Amoni makĩũria
Hanuni atĩrĩ, "Ũreciiria Daudi nĩ thoguo aratĩĩa nĩ
ũndũ wa gũgũtũmĩra andũ magũcakaithie? Githĩ andũ
ake matiũkĩte kũrĩ we matuĩrie na mathigaane bũrũri
nĩguo macooke maũtunyane?" **4** Nĩ ũndũ ũcio Hanuni
akĩnyiitithia andũ acio a Daudi, akĩmenjithia nderu,
nacio nguo ciao igĩtinio irima gatagatĩ ka njikarĩro,
na akĩmaingata. **5** Rĩrĩa mũndũ ũmwe aakinyĩirie
Daudi ũhoro wa andũ acio-rĩ, Daudi agĩtũma andũ
makamatũnge, tondũ andũ acio nĩmaconorithĩtio mũno.
Mũthamaki akiuga atĩrĩ, "Ikarai kũu Jeriko nginya
nderu cianyu ikũre, mũcooke mũũke." **6** Rĩrĩa andũ
a Amoni maamenyire atĩ nĩmatuĩkĩte kĩndũ kĩnungu
harĩ Daudi-rĩ, Hanuni na andũ a Amoni makĩneana
betha taranda ngiri ĩmwe cia gũkombora ngaari cia ita
na atwarithia a cio kuuma Mesopotamia, na Aramu-
Maaka, na Zoba. **7** Magĩkombora ngaari cia ita ngiri
mĩrongo ĩtatũ na igĩrĩ na atwarithia a cio, hamwe na
mũthamaki wa Maaka na mbũtũ ciake, arĩa mookire
makĩamba hema hakuhĩ na Medeba; hĩndĩ ĩyo andũ a
Amoni nao magĩcookanĩrĩrio kuuma matũũra-inĩ mao,
magĩthiĩ kũrũa mbaara. **8** Nake Daudi aigua ũhoro ũcio-
rĩ, agĩtũma Joabu na ita rĩothe rĩa mbaara. **9** Nao andũ
a Amoni makiumagara, makĩarania mbũtũ cia mbaara
kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩao inene, nao athamaki arĩa
mookĩte mbaara, magĩkorwo maarĩ oiki kũu werũ-inĩ.
10 Joabu nĩonire atĩ thigari nĩciaranĩtio mbere yake o na
thuutha wake; nĩ ũndũ ũcio agĩthuura mbũtũ imwe iria
njega mũno kũu Isiraeli, agĩcitũma ikarũe na Asuriata.
11 Andũ acio angĩ akĩmaiga watho-inĩ wa Abishai mũrũ
wa nyina. Nao akĩmatũma makarũe na andũ a Amoni.
12 Joabu akiuga atĩrĩ, "Asuriata mangĩngĩria hinya-rĩ,
wee ũũke ũndeithie; no Aamoni mangĩgũkĩria hinya,
nĩngagũteithia. **13** Wĩyũmĩrĩrie nĩgeetha tũrũe na
ũcamba nĩ ũndũ wa andũ aitũ, na nĩ ũndũ wa matũũra
manene ma Ngai witũ. Jehova nĩegwĩka ũrĩa ekuona
kwagĩrĩire maitho-inĩ make." **14** Nake Joabu arĩ na
mbũtũ ciake agĩtharĩkĩra Asuriata, nao makĩmũũrĩra.
15 Rĩrĩa Aamoni moonire atĩ Asuriata nĩmaroora-rĩ,
o nao makĩũrĩra Abishai mũrũ wa nyina magĩtoonya
itũũra thĩinĩ. Nĩ ũndũ ũcio Joabu agĩcooka Jerusalemu.
16 Thuutha wa Asuriata kuona atĩ nĩmatoorio nĩ andũ a
Isiraeli, magĩtũma andũ makarehithie Asuriata a kuuma
mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Farati matongoretio nĩ Shofaku
ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Hadadezeri.
17 Rĩrĩa Daudi eerirwo ũhoro ũcio, agĩcookanĩrĩria ita
rĩa Isiraeli rĩothe, makĩringa Rũũĩ rwa Jorodani, nake
akĩmakinyĩra na akĩiga mbũtũ ciake imang'etheire.
Daudi akĩhaarĩria mbũtũ ciake nĩguo itũngane na
Asuriata acio mbaara-inĩ, nao Asuriata makĩrũa nake.
18 No rĩrĩ, Asuriata makĩũrĩra Isiraeli, nake Daudi
akĩũraga atwarithia a ngaari ciao cia ita ngiri mũgwanja,
na thigari ciao cia magũrũ ngiri mĩrongo ĩna. Ningĩ
akĩũraga Shofaku, mũnene wa mbũtũ ciao. **19** Hĩndĩ ĩrĩa
ndungata cia Hadadezeri cionire atĩ nĩmahootwo nĩ
Isiraeli-rĩ, magĩthondeka thayũ na Daudi, nao magĩtuĩka
a gwathagwo nĩwe. Nĩ ũndũ ũcio Asuriata matiacookire
gwĩtĩkĩra gũteithia Aamoni rĩngĩ.

20 Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kĩmera yakinya, ihinda rĩrĩa
athamaki maathiiaga mbaara, Joabu agĩtongoria
mbũtũ cia ita. Nake akĩananga bũrũri wa Aamoni,
na agĩthiĩ Raba akĩrĩrigiicĩria, no Daudi agĩtigwo
Jerusalemu. Joabu agĩtharĩkĩra Raba agĩtiga aarĩananga.

2 Daudi akĩruta mũthamaki wao thũmbĩ mũtwe,
nayo yarĩ na ũritũ wa taranda ĩmwe ya thahabu, na
nĩyagemetio na tũhiga twa goro, nayo ĩkĩigĩrĩrwo mũtwe
wa Daudi. Nake agĩtaha indo nyingĩ mũno kuuma itũũra
rĩu inene, 3 na akĩrutũrũra aikari akuo, akĩmahe wĩra
wa gwatũra mbaũ na mĩthumeno, na kũruta wĩra na
harũ cia igera na mathanwa. Ũguo nĩguo Daudi eekire
matũũra mothe ma Amoni. Thuutha ũcio Daudi na
mbũtũ ciake ciothe cia ita magĩcooka Jerusalemu. 4
Mahinda macio-rĩ, gũkĩgĩa mbaara ya kũrũa na Afilisti
kũu Gezeri. Hĩndĩ ĩyo Sibekai ũrĩa Mũhushathi akĩũraga
Sipai, ũmwe wa njiaro cia Refai, nao Afilisti magĩtoorio
biũ. 5 Mbaara-inĩ ĩngĩ makĩrũa na Afilisti, nake Elihanani
mũrũ wa Jairu akĩũraga Lahami mũrũ wa nyina na
Goliathũ, ũrĩa Mũgiiti, ũrĩa warĩ na itimũ rĩarĩ na
mũtĩ waiganaga ta mũtĩ wa mũtumi ngoora. 6 Ningĩ
mbaara-inĩ ĩngĩ ĩrĩa yarũĩirwo Gathu, kwarĩ na mũndũ
mũnene mũno, warĩ na ciara ithathatũ o guoko, na
ciara ithathatũ o kũgũrũ, ciothe ciarĩ ciara mĩrongo
ĩĩrĩ na inya. O nake aarĩ wa rũciaro rwa Rafa. 7 Rĩrĩa
aanyũrũririe andũ a Isiraeli, Jonathani mũrũ wa Shimea,
mũrũ wa nyina na Daudi, akĩmũũraga. 8 Acio nĩo maarĩ
a rũciaro rwa Rafa wa kũu Gathu, nao makĩũragwo nĩ
Daudi na andũ ake.

21 Na rĩrĩ, Shaitani nĩookĩrĩire andũ a Isiraeli, na
akĩarahũra Daudi nĩguo atarithie andũ a Isiraeli.
2 Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩĩra Joabu na anene a mbũtũ cia
ita atĩrĩ: "Thiĩi mũgatare andũ a Isiraeli kuuma Birishiba
nginya Dani, mũcooke mũndehere ũhoro nĩguo menye
ũrĩa maigana." 3 Nowe Joabu akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Jehova aroingĩhia mbũtũ ciake cia ita maita igana.
Mwathi wakwa mũthamaki, githĩ othe matirĩ watho-
inĩ waku? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mwathi wakwa ende gwĩka
ũguo? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ahĩtithie Isiraeli?" 4 No rĩrĩ,
mũthamaki agĩkararia Joabu; nĩ ũndũ ũcio Joabu akiuma
hau agĩthiĩ Isiraeli guothe, na agĩcooka Jerusalemu.
5 Joabu akĩmenyithia Daudi mũigana wa andũ arĩa
maangĩarũire mbaara ta ũũ: Isiraeli guothe kwarĩ na
andũ 1,100,000 arĩa maangĩahotire kũhũthĩra rũhiũ rwa
njora, thĩinĩ wao haarĩ na andũ 470,000 kuuma Juda. 6
No rĩrĩ, Joabu ndaatarire andũ a Lawi na a Benjamini,
tondũ watho ũcio wa mũthamaki nĩwamũiguithĩtie
ũũru mũno. 7 O na ningĩ watho ũcio warĩ mũũru
maitho-inĩ ma Ngai; nĩ ũndũ ũcio akĩherithia Isiraeli. 8
Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩĩra Ngai atĩrĩ, "Nĩnjĩhĩtie mũno nĩ
gwĩka ũndũ ũyũ. Rĩu ndagũthaitha ũnjehererie mahĩtia,
niĩ ndungata yaku. Nĩnjĩkĩte ũndũ wa ũrimũ mũno." 9
Nake Jehova akĩĩra Gadi ũrĩa woonagĩra Daudi maũndũ
atĩrĩ, 10 "Thiĩ ũkeere Daudi ũũ, 'Jehova ekuuga atĩrĩ: Ũrĩ
na maũndũ matatũ ma gũthuura. Nowe ũthuure ũmwe
wamo ũrĩa ngũkũherithia naguo.'" 11 Nĩ ũndũ ũcio
Gadi agĩthiĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova ekuuga
ũũ: 'Thuura ũndũ ũmwe wa maya: 12 Ũthuure mĩaka
ĩtatũ ya ng'aragu, kana mĩeri ĩtatũ ya kũniinwo nĩ thũ
ciaku igũthingatĩte na hiũ ciao cia njora, kana mĩthenya
ĩtatũ ya rũhiũ rwa njora rwa Jehova, naguo nĩ atĩ kũgĩe
na mĩthenya ya mũthiro bũrũri-inĩ, rĩrĩa mũraika wa
Jehova akaaniinana Isiraeli guothe.' Na rĩrĩ, tua itua
ũnjĩire ũrĩa ngũthiĩ gũcookeria ũrĩa ũndũmĩte." 13
Daudi akĩĩra Gadi atĩrĩ, "Rĩu niĩ ndĩ na thĩĩna mũno. Nĩ
kaba niĩ ngwe moko-inĩ ma Jehova, tondũ tha ciake nĩ
nyingĩ mũno; no ndũkareke ngwe moko-inĩ ma andũ."
14 Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrehera Isiraeli mũthiro, na
andũ a Isiraeli 70,000 magĩkua. 15 Nake Ngai agĩtũma
mũraika akanange Jerusalemu. No rĩrĩa mũraika ekaga
ũguo-rĩ, Jehova akĩona ũndũ ũcio na akĩigua kĩeha
nĩ ũndũ wa kĩnyariirĩko kĩu, nake akĩĩra mũraika
ũcio wanangaga andũ atĩrĩ, "Tigĩra hau! Eheria guoko
gwaku." Hĩndĩ ĩyo mũraika ũcio wa Jehova aarũgamĩte
kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi. 16
Nake Daudi akĩrora igũrũ akĩona mũraika wa Jehova
arũngiĩ gatagatĩ ka igũrũ na thĩ acomorete rũhiũ rwa
njora, arũnyiitĩte na guoko gwake gũtambũrũkĩirio
Jerusalemu. Nake Daudi na athuuri, mehumbĩte nguo
cia makũnia, makĩgũa magĩturumithia mothiũ mao thĩ.
17 Daudi akĩũria Ngai atĩrĩ, "Githĩ ti niĩ ndaathanire
atĩ arũi a mbaara matarwo? Niĩ nĩ niĩ njĩhĩtie o na
ngeeka ũũru. Andũ aya matariĩ o ta ng'ondu. Nĩ atĩa
mekĩte? Wee Jehova Ngai wakwa, reke guoko gwaku
kũnjũkĩrĩre niĩ na nyũmba yakwa, no rĩrĩ, ndũkareke
mũthiro ũyũ ũikare na andũ aku." 18 Nake mũraika wa
Jehova agĩatha Gadi eere Daudi aambate athiĩ agaakĩre
Jehova kĩgongona o kũu kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa
Arauna ũrĩa Mũjebusi. 19 Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩambata
agĩathĩkĩra kiugo kĩu Gadi aarĩtie thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa
Jehova. 20 Hĩndĩ ĩrĩa Arauna aakonyoraga ngano-rĩ,
akĩĩhũgũra akĩona mũraika ũcio; nao ariũ ake ana arĩa
maarĩ nake makĩĩhitha. 21 Nake Daudi agĩkuhĩrĩria, na
rĩrĩa Arauna aarorire akĩmuona, akiuma kĩhuhĩro-inĩ
kĩa ngano, akĩinamĩrĩria mũtwe wake mbere ya Daudi,
na agĩturumithia ũthiũ thĩ. 22 Daudi akĩmwĩra atĩrĩ,
"Njĩtĩkĩria njakĩre Jehova kĩgongona haha kĩhuhĩro-
inĩ gĩkĩ gĩaku kĩa ngano, nĩguo mũthiro ũyũ ũkorete
andũ ũthire. Nyenderia o ũrĩa thogora wakĩo ũigana."
23 Arauna akĩĩra Daudi atĩrĩ, "Kĩoe! Reke mũthamaki
mwathi wakwa eeke ũndũ ũrĩa ũngĩmũkenia. Na rĩrĩ,
nĩngũkũhe ndegwa ici irutwo igongona rĩa njino, ihũũri
ici cia ngano ituĩke ngũ, ngano nayo ĩtuĩke ya igongona
rĩa mũtu. Icio ciothe nĩngũkũhe." 24 Nowe Mũthamaki
Daudi agĩcookeria Arauna atĩrĩ, "Aca, no nginya ndĩhe
thogora wakĩo ũrĩa ũigana. Ndingĩrutĩra Jehova kĩndũ
gĩaku, kana ndute igongona rĩa njino na kĩndũ kĩrĩa
itarutĩire thogora." 25 Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩrĩha
Arauna cekeri magana matandatũ cia thahabu nĩ ũndũ
wa handũ hau. 26 Daudi agĩakĩra Jehova kĩgongona
handũ hau, na akĩruta maruta ma njino na maruta
ma ũiguano. Agĩkaĩra Jehova, nake Jehova akĩmwĩtĩka
na njĩra ya mwaki uumĩte igũrũ, ũgĩakana kĩgongona-
inĩ kĩu kĩa maruta ma njino. 27 Ningĩ Jehova akĩarĩria
mũraika ũcio nake agĩcookia rũhiũ rwake njora. 28
Hĩndĩ ĩyo, rĩrĩa Daudi onire atĩ Ngai nĩamũiguĩte arĩ
kũu kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũcio Mũjebusi-
rĩ, akĩrutĩra magongona hau. 29 Hema ya Jehova
ĩrĩa nyamũre ĩrĩa Musa aathondekeire werũ-inĩ, na
kĩgongona kĩa maruta ma njino, hĩndĩ ĩyo ciarĩ harĩa
hatũũgĩru o kũu Gibeoni. 30 No rĩrĩ, Daudi ndangĩathiire
mbere yakĩo gũtuĩria ũhoro harĩ Ngai tondũ nĩetigagĩra
rũhiũ rwa njora rwa mũraika ũcio wa Jehova.

22 Hĩndĩ ĩyo Daudi akiuga atĩrĩ, "Nyũmba ya
Jehova Ngai ĩgaakwo haha, o na kĩgongona gĩa
kũrutagĩrwo maruta ma njino nĩ Isiraeli." **2** Nĩ ũndũ ũcio
Daudi agĩathana atĩ ageni othe arĩa maatũũraga Isiraeli
macookanĩrĩrio, nake agĩthuura kuuma thĩinĩ wao
mabundi a mahiga, nĩgeetha mahaarĩrie na maicũhie
mahiga ma gwaka nyũmba ya Ngai. **3** Nake akĩruta
igera nyingĩ cia gũthondeka mĩcumarĩ ya mĩrango ya
ihingo na ya kũnyiitithania indo cia nyũmba thĩinĩ, na
gĩcango kĩingĩ gĩtangĩthimĩka. **4** Ningĩ akĩruta mĩgogo
ya mĩtarakwa ĩtangĩtarĩka, nĩgũkorwo andũ a Sidoni
na a Turo nĩmareheire Daudi mĩgogo mĩingĩ. **5** Daudi
akiuga atĩrĩ, "Mũriũ wakwa Solomoni nĩ mwĩthĩ na
ndarĩ na ũũgĩ wa kũigana, nayo nyũmba ĩrĩa ĩgwakĩrwo
Jehova yagĩrĩirwo nĩgũkorwo ĩrĩ na ũthaka mũnene
na ngumo na riiri maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ ciothe. Nĩ
ũndũ ũcio nĩ ngũhaarĩria mwako wayo." Nĩ ũndũ ũcio
Daudi akĩhaarĩria maũndũ ma mwako ũcio na njĩra nene
atanakua. **6** Ningĩ agĩĩta mũriũ Solomoni akĩmwatha
aakĩre Jehova Ngai wa Isiraeli nyũmba. **7** Daudi akĩĩra
Solomoni ũũ: "Mũrũ wakwa, ndũire nyendaga gwaka
nyũmba ĩtanĩtio na rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wakwa. **8** No
rĩrĩ, kiugo gĩkĩ kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩĩrwo atĩrĩ,
'Wee nĩũitĩte thakame nyingĩ na ũkarũa mbaara nyingĩ.
Ndũgwaka nyũmba ĩtanĩtio na rĩĩtwa rĩakwa, nĩ ũndũ
nĩũitithĩtie thakame nyingĩ gũkũ thĩ, maitho-inĩ makwa.
9 No nĩũkagĩa na mũriũ ũrĩa ũgaatuĩka mũndũ wa thayũ
na wa kũhoorera, na nĩngamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ
thũ ciake mĩena yothe. Rĩĩtwa rĩake ageetwo Solomoni,
na hĩndĩ ya ũthamaki wake nĩngaahe Isiraeli thayũ
na ũhurũko. **10** Ũcio nĩwe ũgaaka nyũmba ĩtanĩtio na
Rĩĩtwa rĩakwa. Agaatuĩka mũrũ wakwa, na niĩ nduĩke
ithe. Ningĩ nĩngahaanda gĩtĩ kĩa ũnene wake kũu Isiraeli
nginya tene.' **11** "Na rĩrĩ, mũrũ wakwa, Jehova aroikara
nawe, na ũrogaacĩra na wake nyũmba ya Jehova Ngai
waku, ta ũrĩa oigire nĩũgeeka. **12** Jehova arokũhe
ũbaarĩrĩri na ũmenyo rĩrĩa agaakũnengera ũthamaki
wa Isiraeli, nĩgeetha ũrũmie watho wa Jehova Ngai
waku. **13** Hĩndĩ ĩyo wee nĩũkagaacĩra, ũngĩgatuĩka wa
kũmenyagĩrĩra kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo
o na watho ũrĩa Jehova aaheire Musa nĩ ũndũ wa
Isiraeli. Gĩa na hinya na ũmĩrĩrie. Ndũgetigĩre kana
ũkue ngoro. **14** "Nĩndutĩte wĩra mũnene wa kũhaarĩria
mwako wa hekarũ ya Jehova, ngaigithia taranda 100,000
cia thahabu, na taranda 1,000,000 cia betha, na icango
nyingĩ na igera nyingĩ itangĩthimĩka, na mbaũ na
mahiga. Nawe no wongerere ingĩ. **15** Ũrĩ na aruti wĩra
aingĩ: aicũhia a mahiga, na aaki a mahiga, na aaki a
mbaũ, o hamwe na andũ marĩ na ũũgĩ wa kũruta wĩra o
wothe **16** wa thahabu na wa betha, na wa gĩcango na
wa igera, na mabundi maingĩ makĩria. Rĩu kĩambĩrĩrie
wĩra, nake Jehova aroikara hamwe nawe." **17** Hĩndĩ
ĩyo Daudi agĩatha atongoria othe a Isiraeli mateithie
mũriũ Solomoni. **18** Akĩmeera atĩrĩ, "Githĩ Jehova Ngai
wanyu ndarĩ hamwe na inyuĩ? Na githĩ ndamũheete
ũhurũko mĩena yothe? Nĩgũkorwo nĩaneanĩte atũũri a
bũrũri ũyũ moko-inĩ makwa, na rĩu bũrũri ũrĩ watho-
inĩ wa Jehova na andũ ake. **19** Rĩu mwĩheanei ngoro na
muoyo mũcarie Jehova Ngai wanyu. Ambĩrĩriai gwaka
handũ-harĩa-haamũre ha Jehova Ngai, nĩgeetha mũrehe
ithandũkũ rĩa Jehova rĩa kĩrĩkanĩro na indo iria nyamũre
cia Ngai itoonyio hekarũ ĩrĩa ĩgwakwo nĩ ũndũ wa
Rĩĩtwa rĩa Jehova."

23 Na rĩrĩ, rĩrĩa Daudi aakũrire na agĩkorwo arĩ
na mĩaka mĩingĩ-rĩ, agĩtua mũriũ Solomoni
mũthamaki wa gũthamakĩra Isiraeli. **2** Ningĩ
agĩcookanĩrĩria atongoria othe a Isiraeli hamwe na
athĩnjĩri-Ngai na Alawii. **3** Alawii arĩa maakinyĩtie mĩaka
mĩrongo ĩtatũ kana makĩria magĩtarwo, nao arũme othe
maarĩ 38,000. **4** Daudi akiuga atĩrĩ, "Thĩinĩ wa aya, 24,000
nĩ marũgamagĩrĩre wĩra wa hekarũ ya Jehova, nao 6,000
matuĩke anene na atuithania a ciira. **5** Nao andũ 4,000
matuĩke arangĩri a ihingo, nao acio angĩ 4,000 matuĩke a
kũgoocaga Jehova marĩ na inanda cia ũini iria heanĩte nĩ
ũndũ wa wĩra ũcio kĩũmbe." **6** Daudi nĩagayanirie Alawii
acio ikundi kũringana na ariũ a Lawi na nĩo Gerishoni,
na Kohathu, na Merari. **7** Ariũ a Gerishoni maarĩ: Ladani
na Shimei. **8** Ariũ a Ladani maarĩ: Jehieli na nĩwe warĩ
mũtongoria wao, na Zethamu, na Joeli; othe maarĩ
atatũ. **9** Ariũ a Shimei maarĩ: Shelomothu, na Hazieli,
na Harani, othe maarĩ atatũ. Acio nĩo maarĩ atongoria
a nyũmba cia Ladani. **10** Na ariũ a Shimei maarĩ:
Jahathu, na Ziza, na Jeushu, na Beria. Acio nĩo maarĩ
ariũ a Shimei; othe maarĩ ana. **11** Jahathu nĩwe warĩ
mũtongoria wao, nake Ziza aarĩ mũnini wake, no Jeushu
na Beria matiarĩ na ariũ aingĩ; nĩ ũndũ ũcio maatarirwo
ta maarĩ a nyũmba ĩmwe, na makĩheo wĩra ũmwe.
12 Ariũ a Kohathu maarĩ: Amuramu, na Iziharu, na
Hebironi, na Uzieli: othe maarĩ ana. **13** Ariũ a Amuramu
maarĩ: Harũni na Musa. Harũni nĩamũrirwo hamwe na
njiaro ciake nginya tene, nĩgeetha maamũrage indo
iria theru mũno, na marutagĩre Jehova magongona, na
mamũtungatagĩre, na marathimanage thĩinĩ wa rĩĩtwa
rĩake nginya tene. **14** Ariũ a Musa, mũndũ wa Ngai,
maataranĩirio na mũhĩrĩga wa Lawi. **15** Ariũ a Musa
maarĩ: Gerishomu na Eliezeri. **16** Njiaro cia Gerishomu
nĩ: Shebueli nĩwe warĩ mũtongoria wao. **17** Njiaro cia
Eliezeri nĩ: Rehabia na nĩwe warĩ mũtongoria wao.
Eliezeri ndaarĩ na ariũ angĩ, no ariũ a Rehabia maarĩ
aingĩ mũno. **18** Ariũ a Iziharu maarĩ: Shelomithu na
nĩwe warĩ mũtongoria wao. **19** Ariũ a Hebironi maarĩ:
Jeria na nĩwe warĩ mũtongoria wao, na Amaria aarĩ
wa keerĩ, na Jahazieli aarĩ wa gatatũ, na Jekameamu
aarĩ wa kana. **20** Ariũ a Uzieli maarĩ: Mika na nĩwe
warĩ mũtongoria wao, nake Ishia aarĩ mũnini wake. **21**
Ariũ a Merari maarĩ: Mahali na Mushi. Ariũ a Mahali
maarĩ: Eleazaru na Kishu. **22** Eleazaru aakuire atarĩ
na aanake; aarĩ o na airĩtu. Makĩhikio nĩ ariũ a mũrũ
wa nyina na ithe wao Kishu. **23** Ariũ a Mushi maarĩ:
Mahali, na Ederi, na Jeremothu; othe maarĩ atatũ. **24**
Acio nĩo maarĩ njiaro cia Lawi kũringana na nyũmba
ciao: na nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao ta ũrĩa
marĩĩtwa mao maandĩkĩtwo, na maatarirwo mũndũ o
mũndũ, ũguo nĩ kuuga aruti a wĩra arĩa maarĩ na ũkũrũ
wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa maatungataga
hekarũ-inĩ ya Jehova. **25** Nĩgũkorwo Daudi nĩoigĩte atĩrĩ,
"Kuona atĩ Jehova Ngai wa Isiraeli nĩaheete andũ ake
ũhurũko, na nĩokĩte gũtũũra Jerusalemu nginya tene-
rĩ, **26** Alawii matigũcooka kũbatario nĩgũkuuaga hema

ĩrĩa nyamũre kana kĩndũ o nakĩ kĩa iria ihũthagĩrwo
cia gũtungata thĩinĩ wayo." **27** Kũringana na ciugo cia
Daudi cia mũthia, Alawii arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka
mĩrongo ĩĩrĩ kana makĩria nĩmatarirwo. **28** Wĩra wa
Alawii warĩ wa gũteithia njiaro cia Harũni ũtungata-
inĩ wa hekarũ ya Jehova ta ũũ: kũrũgamĩrĩra nja cia
hekarũ na tũnyũmba twa ithaku-inĩ, na gũtherithia
indo iria nyamũre, na kũruta mawĩra marĩa mangĩ
thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai. **29** Nĩo maarĩ arũgamĩrĩri a
mĩgate ĩrĩa yaigagwo metha-inĩ, na maruta ma mũtu wa
ngano, na tũmĩgate tũrĩa tũtarĩ na ndawa ya kũimbia,
na wĩra wa gũkanda na kũruga mĩgate, na mawĩra
mothe ma gũthima ũingĩ na mũigana wa indo. **30** Ningĩ
marũgamage o rũciinĩ gũcookeria Jehova ngaatho na
kũmũgooca. Ningĩ magekaga ũguo o hwaĩ-inĩ, **31** na
rĩrĩa rĩothe maruta ma njino mangĩarutĩirwo Jehova,
mĩthenya ya Thabatũ, na ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri,
na ciathĩ iria ingĩ ciathanĩtwo. No nginya matungatage
mbere ya Jehova mahinda mothe marĩ mũigana ũrĩa
ũtuĩtwo, ningĩ na njĩra ĩrĩa maathĩtwo marutage nayo.
32 Na nĩ ũndũ ũcio Alawii magĩthiĩ na mbere kũruta
wĩra ũrĩa mehokeirwo wa Hema-ya-Gũtũnganwo, na wa
Handũ-harĩa-Hatheru, matongoretio nĩ ariũ a ithe wao
a rũciaro rwa Harũni, nĩ ũndũ wa ũtungata wa hekarũ
ya Jehova.

24 Ici nĩcio ciarĩ ikundi cia ariũ a Harũni: Ariũ a
Harũni maarĩ Nadabu, na Abihu, na Eleazaru,
na Ithamaru. **2** No rĩrĩ, Nadabu na Abihu nĩmakuire
ithe wao atakuĩte, na matiarĩ na ciana cia aanake; nĩ
ũndũ ũcio Eleazaru na Ithamaru magĩtungata marĩ
athĩnjĩri-Ngai. **3** Zadoku wa rũciaro rwa Eleazaru na
Ahimeleku wa rũciaro rwa Ithamaru nĩo maateithĩrĩirie
Daudi kũmagayania ikundi, nĩ ũndũ wa mũtaratara wa
ũtungata ũrĩa maathuurĩirwo. **4** Atongoria arĩa aingĩ
moimĩte njiaro-inĩ cia Eleazaru gũkĩra arĩa moimĩte
njiaro-inĩ cia Ithamaru, nao makĩgayanio ta ũũ: kuuma
njiaro-inĩ cia Eleazaru kwarĩ na atongoria a nyũmba
ikũmi na atandatũ, na kuuma njiaro-inĩ cia Ithamaru
kwarĩ na atongoria a nyũmba anana. **5** Maamagayanirie
na kĩhooto na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ, nĩgũkorwo nĩ
haarĩ na anene a handũ-harĩa-haamũre, na anene a
nyũmba ya Ngai gatagatĩ-inĩ ka njiaro icio cia Eleazaru
na cia Ithamaru. **6** Shemaia mũrũ wa Nethaneli, ũrĩa
mwandĩki-marũa Mũlawii, nĩandĩkire marĩĩtwa mao
arĩ mbere ya mũthamaki na anene aya: Zadoku ũrĩa-
mũthĩnjĩri-Ngai, na Ahimeleku mũrũ wa Abiatharu, na
atongoria a nyũmba cia athĩnjĩri-Ngai na cia Alawii.
Nyũmba ĩmwe ĩgathuurwo kuuma kũrĩ Eleazaru, na
ĩrĩa ĩngĩ ĩgathuurwo kuuma kũrĩ Ithamaru. **7** Mũtĩ
wa mbere wagũire kũrĩ Jehoiaribu, na wa keerĩ kũrĩ
Jedaia, **8** na wa gatatũ kũrĩ Harimu, na wa kana kũrĩ
Seroimu, **9** na wa gatano kũrĩ Malikija, na wa gatandatũ
kũrĩ Mijamini, **10** na wa mũgwanja kũrĩ Hakozu, na
wa kanana kũrĩ Abija, **11** na wa kenda kũrĩ Jeshua,
na wa ikũmi kũrĩ Shekania, **12** na wa ikũmi na ũmwe
kũrĩ Eliashibu, na wa ikũmi na ĩĩrĩ kũrĩ Jakimu, **13**
na wa ikũmi na ĩtatũ kũrĩ Hupa, na wa ikũmi na ĩna
kũrĩ Jeshebeabu, **14** na wa ikũmi na ĩtano kũrĩ Biliga,
na wa ikũmi na ĩtandatũ kũrĩ Imeri, **15** na wa ikũmi
na mũgwanja kũrĩ Heziri, na wa ikũmi na ĩnana kũrĩ
Hapizezu, **16** na wa ikũmi na kenda kũrĩ Pethahia, na
wa mĩrongo ĩĩrĩ kũrĩ Jehezekeli, **17** na wa mĩrongo ĩĩrĩ
na ũmwe kũrĩ Jakini, na wa mĩrongo ĩĩrĩ na igĩrĩ kũrĩ
Gamuli, **18** na wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ kũrĩ Delaia, na
wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩna kũrĩ Maazia. **19** Ũyũ nĩguo warĩ
mũtaratara wa ũtungata wao rĩrĩa maatoonya hekarũ ya
Jehova, kũringana na watho ũrĩa maatuĩrĩirwo nĩ ithe
wao Harũni, ta ũrĩa Jehova Ngai wa Isiraeli aamwathĩte.
20 Njiaro iria ingĩ cia Lawi ciarĩ: kuuma kũrĩ ariũ a
Amuramu: nĩ Shubaeli; na kuuma kũrĩ ariũ a Shubaeli:
nĩ Jehedeia. **21** Kuuma kũrĩ ariũ a Rehabia: nĩ Ishia
na nĩwe warĩ mũtongoria wao. **22** Kuuma kũrĩ andũ a
Iziharu: nĩ Shelomothu; na kuuma ariũ a Shelomothu:
nĩ Jahathu. **23** Ariũ a Hebironi maarĩ: Jeria na nĩwe warĩ
mũtongoria wao, Amaria aarĩ wa keerĩ, nake Jahazieli
aarĩ wa gatatũ, na Jekameamu aarĩ wa kana. **24** Mũrũ
wa Uzieli: aarĩ Mika; kuuma ariũ a Mika: nĩ Shamiru. **25**
Mũrũ wa nyina na Mika: aarĩ Ishia; kuuma ariũ a Ishia:
nĩ Zekaria. **26** Ariũ a Merari: maarĩ Mahali na Mushi.
Mũrũ wa Jaazia: aarĩ Beno. **27** Ariũ a Merari: kuuma kũrĩ
Jaazia: maarĩ Beno, na Shohamu, na Zakuri, na Ibiri. **28**
kuuma kũrĩ Mahali: nĩ Eleazaru, ũrĩa ũtaarĩ na aanake.
29 Kuuma kũrĩ Kishu: nĩ mũriũ Jerameeli. **30** Nao ariũ
a Mushi: maarĩ Mahali, na Ederi, na Jeremothu. Acio
nĩo maarĩ Alawii kũringana na nyũmba ciao. **31** O nao
nĩmacuukire mĩtĩ o ta ũrĩa ariũ a ithe wao a rũciaro
rwa Harũni meekire, marĩ mbere ya Mũthamaki Daudi
o na mbere ya Zadoku, na Ahimeleku, na atongoria a
nyũmba cia athĩnjĩri-Ngai na cia Alawii. Nyũmba cia
mũrũ wa nyina ũrĩa mũkũrũ ciekirwo o ta ũrĩa nyũmba
cia ũrĩa mũnini mũno ciekirwo.

25 Daudi arĩ hamwe na anene a mbũtũ cia ita
nĩamũrire ariũ amwe a Asafu, na Hemani, na
Jeduthuni marutage wĩra wa ũrathi makĩhũũraga
inanda cia mũgeeto, na cia kĩnũbi, na thaani iria
ihũũrithanagio ikagamba. Maya nĩmo marĩĩtwa ma
andũ arĩa maarutaga wĩra ũyũ wa kũina: **2** Kuuma kũrĩ
ariũ a Asafu: maarĩ Zakuri, na Jusufu, na Nethania,
na Asarela. Ariũ a Asafu maarũgamagĩrĩrwo nĩ Asafu,
ũrĩa warathaga ũhoro arũgamĩrĩirwo nĩ mũthamaki. **3**
Kuuma kũrĩ ariũ a Jeduthuni: maarĩ Gedalia, na Zeri, na
Jeshaia, na Shimei, na Hashabia, na Matithia; othe maarĩ
atandatũ, marũgamĩrĩirwo nĩ ithe wao Jeduthuni, ũrĩa
warathaga ũhoro, akĩhũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto,
agacookagĩria Jehova ngaatho na akamũgoocaga. **4**
Kuuma kũrĩ ariũ a Hemani: maarĩ Bukia, na Matania,
na Uzieli, na Shubaeli, na Jerimothu, na Hanania,
na Hanani, na Eliatha, na Gidaliti, na Romamuti-
Ezeri, na Joshibekasha, na Malothi, na Hothiru, na
Mahaziothu. **5** Acio othe maarĩ ariũ a Hemani ũrĩa
wonagĩra mũthamaki maũndũ. Maaheanĩtwo kũrĩ we
kũringana na ciĩranĩro cia Ngai nĩguo mamũtũũgagĩrie.
Ngai aaheete Hemani ariũ ikũmi na ana, na airĩtu atatũ.
6 Andũ aya othe maarũgamagĩrĩrwo nĩ maithe mao
nĩguo mainage thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, marĩ na
thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda cia
kĩnũbi, na inanda cia mũgeeto, nĩ ũndũ wa ũtungata wa
nyũmba ya Ngai. Asafu, na Jeduthuni, na Hemani nao

maarũgamagĩrĩrwo nĩ mũthamaki. **7** Hamwe na andũ
a nyũmba ciao, arĩa othe maarutĩtwo na makagĩa na
ũũgĩ wa kũinĩra Jehova, othe maarĩ andũ 288. **8** Andũ
ethĩ na akũrũ ũndũ ũmwe, na arutani o na arutwo,
nĩmacuukire mĩtĩ nĩguo magaĩrwo mawĩra mao. **9** Mũtĩ
wa mbere, ũrĩa warĩ wa Asafu, wagwĩrĩire Jusufu, na
ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12; wa
keerĩ wagwĩrĩire Gedalia, we na andũ a nyũmba yao,
na ariũ ao, maarĩ andũ 12; **10** wa gatatũ wagũĩrĩire
Zakuri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ
12; **11** wa kana wagũĩrĩire Iziri, na ariũ ake, na andũ a
nyũmba yao, maarĩ andũ 12; **12** wa gatano wagũĩrĩire
Nethania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ
andũ 12; **13** wa gatandatũ wagũĩrĩire Bukia, na ariũ ake,
na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12; **14** wa mũgwanja
wagũĩrĩire Jesarela, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao,
maarĩ andũ 12; **15** wa kanana wagũĩrĩire Jeshaia, na ariũ
ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12; **16** wa kenda
wagũĩrĩire Matania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba
yao, maarĩ andũ 12; **17** wa ikũmi wagũĩrĩire Shemei, na
ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12; **18**
wa ikũmi na ũmwe wagũĩrĩire Azareli, na ariũ ake, na
andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12; **19** wa ikũmi na ĩĩrĩ
wagũĩrĩire Hashabia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba
yao, maarĩ andũ 12; **20** wa ikũmi na ĩtatũ wagũĩrĩire
Shubaeli, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ
andũ 12; **21** wa ikũmi na ĩna wagũĩrĩire Matithia, na ariũ
ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12; **22** wa ikũmi
na ĩtano wagũĩrĩire Jerimothu, na ariũ ake, na andũ a
nyũmba yao, maarĩ andũ 12; **23** wa ikũmi na ĩtandatũ
wagũĩrĩire Hanania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao,
maarĩ andũ 12; **24** wa ikũmi na mũgwanja wagũĩrĩire
Joshibekasha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ
andũ 12; **25** wa ikũmi na ĩnana wagũĩrĩire Hanani, na
ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12; **26**
wa ikũmi na kenda wagũĩrĩire Malothi, na ariũ ake, na
andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12; **27** wa mĩrongo ĩĩrĩ
wagũĩrĩire Eliatha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao,
maarĩ andũ 12; **28** wa mĩrongo ĩĩrĩ na ũmwe wagũĩrĩire
Hothiru, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ
andũ 12; **29** wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩĩrĩ wagũĩrĩire Gidaliti,
na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12; **30**
wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ wagũĩrĩire Mahaziothu, na
ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12; **31** wa
mĩrongo ĩĩrĩ na ĩna wagũĩrĩire Romamuti-Ezeri, na ariũ
ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12.

26 Ikundi cia arangĩri a ihingo: kuuma kũrĩ andũ a
Kora maarĩ: Meshelemia mũrũ wa Kore, ũmwe wa
ariũ a Asafu. **2** Ariũ a Meshelemia maarĩ: Zekaria, na
nĩwe warĩ wa irigithathi, na Jediaeli aarĩ wa keerĩ, na
Zebadia aarĩ wa gatatũ, na Jathinieli aarĩ wa kana, **3** na
Elamu aarĩ wa gatano, na Jehohanani aarĩ wa gatandatũ,
na Eliehoenai aarĩ wa mũgwanja. **4** Ariũ a Obedi-
Edomu maarĩ: Shemaia, na nĩwe warĩ wa irigithathi,
na Jehozabadu aarĩ wa keerĩ, na Joa aarĩ wa gatatũ,
na Sakaru aarĩ wa kana, na Nethaneli aarĩ wa gatano,
5 na Amieli aarĩ wa gatandatũ, na Isakaru aarĩ wa
mũgwanja, na Peulethai aarĩ wa kanana, nĩgũkorwo
Ngai nĩarathimĩte Obedi-Edomu. **6** Mũriũ Shemaia
o nake aarĩ na ariũ ake, arĩa maarĩ atongoria thĩinĩ
wa nyũmba ya ithe wao, tondũ maarĩ andũ ehoti. **7**
Ariũ a Shemaia maarĩ: Othini, na Refaeli, na Obedi, na
Elizabadu, nao andũ a nyũmba yao, Elihu, na Semakia,
maarĩ andũ ehoti. **8** Acio othe maarĩ a njiaro cia
Obedi-Edomu; o hamwe na ariũ ao, na andũ a nyũmba
yao maarĩ andũ ehoti, na maarĩ na hinya wa kũruta
wĩra. Njiaro cia Obedi-Edomu othe maarĩ andũ 62. **9**
Meshelemia nĩ aarĩ na ariũ ake na andũ a nyũmba yao,
arĩa maarĩ andũ ehoti, othe maarĩ andũ 18. **10** Ariũ
a Hosa ũrĩa Mũmerari maarĩ: Shimuri na nĩwe warĩ
mũtongoria wao (o na gũtuĩka tiwe warĩ irigithathi,
ithe nĩamũthuurĩte atuĩke mũtongoria wao), **11** Hilikia
aarĩ wa keerĩ, nake Tabalia aarĩ wa gatatũ, na Zekaria
aarĩ wa kana. Ariũ a Hosa na andũ a nyũmba yao
othe maarĩ andũ 13. **12** Ikundi icio cia arangĩri a
ihingo ciĩtanĩtio na anene ao, ciarĩ na mawĩra ma
gũtungata thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova o ta andũ arĩa
angĩ a nyũmba yao. **13** Andũ ethĩ na andũ akũrũ o
ũndũ ũmwe nĩmacuukĩire o kĩhingo mĩtĩ kũringana
na nyũmba ciao. **14** Mũtĩ wa Kĩhingo kĩa Irathĩro
wagwĩrĩire Shelemia. Ningĩ magĩcuuka mĩtĩ nĩ ũndũ wa
mũriũ Zekaria, ũrĩa warĩ mũheani kĩrĩra mũũgĩ, nake
akĩgwĩrwo nĩ mũtĩ wa Kĩhingo gĩa Gathigathini. **15** Mũtĩ
wa Kĩhingo gĩa Gũthini wagwĩrĩire Obedi-Edomu, naguo
mũtĩ wa nyũmba-ya-kũigwo-indo ũkĩgwĩra ariũ ake. **16**
Mĩtĩ ya Kĩhingo gĩa Ithũĩro, na Kĩhingo gĩa Shalekethu
mwena wa njĩra ya rũgongo, yagwĩrĩire Shupimu na
Hosa. Arangĩri maaikaraga metanĩrĩire. **17** O mũthenya
gwakoragwo na Alawii atandatũ mwena wa irathĩro,
na Alawii ana mwena wa gathigathini, na Alawii ana
mwena wa gũthini, na Alawii eerĩ mahinda mothe
nyũmba-inĩ ya kũigwo-indo. **18** Nayo nja ya mwena wa
ithũĩro, Alawii ana maikaraga njĩra-inĩ, na Alawii eerĩ
maikaraga kũu nja. **19** Icio nĩcio ciarĩ ikundi cia arangĩri
a ihingo arĩa maarĩ a njiaro cia Kora na Merari. **20**
Alawii arĩa angĩ nĩo maarũgamagĩrĩra igĩĩna cia nyũmba
ya Ngai na igĩĩna cia indo iria nyamũre. **21** Njiaro cia
Ladani, arĩa maarĩ Agerishoni na ũndũ wa Ladani, na
maarĩ atongoria a nyũmba cia Ladani ũcio Mũgerishoni,
maarĩ: Jehieli, **22** na ariũ a Jehieli, na Zethamu, na mũrũ
wa nyina Joeli. Acio nĩo maarũgamagĩrĩra igĩĩna cia
hekarũ ya Jehova. **23** Kuuma kũrĩ andũ a Amuramu, na
Iziharu, na Hebironi, na Uzieli maarĩ: **24** Shubaeli wa
rũciaro rwa Gerishomu mũrũ wa Musa, na nĩwe warĩ
mũnene wa kũrũgamĩrĩra igĩĩna. **25** Andũ a nyũmba yao
kuuma kũrĩ Eliezeri: maarĩ mũriũ Rehabia, na Jeshia
aarĩ mũriũ wa Rehabia, na Joramu aarĩ mũriũ wa Jeshia,
na Zikiri aarĩ mũriũ wa Joramu, na Shelomithu aarĩ
mũriũ wa Zikiri. **26** Shelomithu na andũ a nyũmba
yao nĩo maarũgamagĩrĩra igĩĩna ciothe cia indo iria
ciarĩ nyamũre nĩ Mũthamaki Daudi, na indo iria ciarĩ
nyamũre nĩ atongoria a nyũmba arĩa maarĩ anene a
ikundi cia ngiri ngiri na ikundi cia igana igana, na
ikaamũrwo nĩ anene arĩa angĩ a mbũtũ cia ita. **27** Indo
imwe cia iria ciatahĩtwo mbaara-inĩ maaciamũrĩire wĩra
wa gũcookereria hekarũ ya Jehova. **28** Na rĩrĩ, indo
ciothe iria ciaamũrĩtwo nĩ Samũeli ũrĩa muoni-maũndũ,
na ikaamũrwo nĩ Saũlũ mũrũ wa Kishu, na Abineri mũrũ
wa Neri, na Joabu mũrũ wa Zeruia, na indo iria ingĩ

ciothe ciaamũrĩtwo-rĩ, ciamenyagĩrĩrwo nĩ Shelomithu
na andũ a nyũmba yao. **29** Kuuma kũrĩ andũ a Iziharu:
Kenania na ariũ ake nĩmaheirwo mawĩra na kũu nja
ya hekarũ matuĩke anene na aciirithania a Isiraeli. **30**
Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi: maarĩ Hashabia na andũ
a nyũmba yao, andũ ehoti 1,700; nĩo maarũgamĩrĩire
wĩra wa Jehova wothe kũu Isiraeli mwena wa ithũĩro
wa Jorodani, o na wĩra wa gũtungatĩra mũthamaki. **31**
Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi, Jeria nĩwe warĩ mũnene
wao kũringana na maandĩko ma njiarwa cia nyũmba
ciao. Mwaka wa mĩrongo ĩna wa ũthamaki wa Daudi nĩ
gwatuĩririo maandĩko-inĩ, na gũkĩoneka thĩinĩ wao andũ
ehoti o kũu Jazeri ya Gileadi. **32** Jeria aarĩ na andũ a
nyũmba yao 2,700 arĩa maarĩ ehoti na maarĩ atongoria a
nyũmba, nake Mũthamaki Daudi akĩmatua arũgamĩrĩri a
andũ a Rubeni, na a andũ a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga
wa Manase maũndũ-inĩ mothe marĩa maakonainie na
Ngai, o na marĩa maakonainie na ũhoro wa mũthamaki.

27 Ũyũ nĩguo mũtaratara wa andũ a Isiraeli arĩa
maarĩ atongoria a nyũmba, na anene a ikundi cia o
ngiri ngiri na ikundi cia o igana igana, na anene ao, arĩa
maatungatagĩra mũthamaki maũndũ-inĩ mothe makoniĩ
ikundi cia mbũtũ cia ita iria ciakoragwo wĩra-inĩ mweri
o mweri, mwaka wothe. O gĩkundi kĩarĩ kĩa andũ 24,000.
2 Mũrũgamĩrĩri wa gĩkundi kĩa mbere kĩa mweri wa
mbere aarĩ Jashobeamu mũrũ wa Zabidieli. Gĩkundi
gĩake kĩarĩ na andũ 24,000. **3** Nake aarĩ wa rũciaro rwa
Perezu, na nĩwe warĩ mũnene wa anene othe a mbũtũ
cia ita mweri wa mbere. **4** Mũrũgamĩrĩri wa gĩkundi kĩa
mweri wa keerĩ aarĩ Dodai ũrĩa Mũahohi; mũtongoria
wa gĩkundi gĩake aarĩ Mikilothu. Gĩkundi gĩake kĩarĩ na
andũ 24,000. **5** Mũnene wa mbũtũ cia ita wa gatatũ,
wa mweri wa ĩtatũ aarĩ Benaia mũrũ wa Jehoiada ũrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai. Nĩwe warĩ mũnene, na gĩkundi gĩake
kĩarĩ na andũ 24,000. **6** Benaia ũcio nĩwe warĩ njamba
mũno gatagatĩ-inĩ ka arĩa Mĩrongo Ĩtatũ na nĩwe warĩ
mũnene wao. Gĩkundi gĩake kĩarũgamagĩrĩrwo nĩ mũriũ
Amizabadi. **7** Mũnene wa kana, wa mweri wa ĩna,
aarĩ Asaheli mũrũ wa nyina na Joabu; mũriũ Zebadia
nĩwe wacookire ithenya rĩake. Gĩkundi gĩake kĩarĩ na
andũ 24,000. **8** Mũnene wa gatano mweri wa ĩtano,
aarĩ Shamuhuthu ũrĩa Mũizirahi. Gĩkundi gĩake kĩarĩ
na andũ 24,000. **9** Mũnene wa gatandatũ wa mweri
wa ĩtandatũ, aarĩ Ira mũrũ wa Ikeshu ũrĩa Mũtekoa.
Gĩkundi gĩake kĩarĩ na andũ 24,000. **10** Mũnene wa
mũgwanja wa mweri wa mũgwanja, aarĩ Helezu ũrĩa
Mũpeloni, wa rũciaro rwa Efiraimu. Gĩkundi gĩake kĩarĩ
na andũ 24,000. **11** Mũnene wa kanana, wa mweri
wa ĩnana, aarĩ Sibekai ũrĩa Mũhushathi wa rũciaro
rwa Azerahi. Gĩkundi gĩake kĩarĩ na andũ 24,000. **12**
Mũnene wa kenda wa mweri wa kenda aarĩ Abiezeri
ũrĩa Mũanathothu wa rũciaro rwa Abenjamini. Gĩkundi
gĩake kĩarĩ na andũ 24,000. **13** Mũnene wa ikũmi, wa
mweri wa ikũmi, aarĩ Maharai ũrĩa Mũnetofathi wa
rũciaro rwa Azerahi. Gĩkundi gĩake kĩarĩ na andũ 24,000.
14 Mũnene wa ikũmi na ũmwe, wa mweri wa ikũmi
na ũmwe, aarĩ Benaia ũrĩa Mũpirathoni wa rũciaro
rwa Aefiraimu. Gĩkundi gĩake kĩarĩ na andũ 24,000. **15**
Mũnene wa ikũmi na eerĩ, mweri wa ikũmi na ĩĩrĩ,
aarĩ Helidai ũrĩa Mũnetofathi, wa kuuma nyũmba ya
Othinieli. Gĩkundi gĩake kĩarĩ na andũ 24,000. **16** Anene
arĩa maathaga mĩhĩrĩga ya Isiraeli maarĩ aya: mũnene
wa mũhĩrĩga wa Rubeni aarĩ Eliezeri mũrũ wa Zikiri;
mũnene wa mũhĩrĩga wa Simeoni aarĩ Shefatia mũrũ wa
Maaka; **17** mũnene wa mũhĩrĩga wa Lawi aarĩ Hashabia
mũrũ wa Kemueli; mũnene wa mũhĩrĩga wa Harũni
aarĩ Zadoku; **18** mũnene wa mũhĩrĩga wa Juda aarĩ
Elihu mũrũ wa ithe na Daudi; mũnene wa mũhĩrĩga wa
Isakaru aarĩ Omuri mũrũ wa Mikaeli; **19** mũnene wa
mũhĩrĩga wa Zebuluni aarĩ Ishimaia mũrũ wa Obadia;
mũnene wa mũhĩrĩga wa Nafitali aarĩ Jeremothu mũrũ
wa Azirieli; **20** mũnene wa mũhĩrĩga wa Aefiraimu aarĩ
Hoshea mũrũ wa Azazia; mũnene wa nuthu ĩmwe ya
mũhĩrĩga wa Manase aarĩ Joeli mũrũ wa Pedaia; **21**
mũnene wa nuthu ĩrĩa ingĩ ya mũhĩrĩga wa Manase kũu
Gileadi aarĩ Ido mũrũ wa Zekaria; mũnene wa mũhĩrĩga
wa Benjamini aarĩ Jaasieli mũrũ wa Abineri; **22** mũnene
wa mũhĩrĩga wa Dani aarĩ Azareli mũrũ wa Jerohamu;
Acio nĩo maarĩ anene arĩa maathaga mĩhĩrĩga ya Isiraeli.
23 Daudi ndaatarire andũ a mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na arĩa
mataakinyĩtie, tondũ Jehova nĩeranĩire atĩ nĩakaingĩhia
Isiraeli matuĩke o ta njata cia matu-inĩ. **24** Joabu mũrũ
wa Zeruia nĩambĩrĩirie gũtara andũ, no ndaarĩkirie.
Mang'ũrĩ nĩmakinyĩire Isiraeli nĩ ũndũ wa itarana rĩu.
Naguo mũigana wa itarana rĩu ndwandĩkirwo ibuku-inĩ
rĩa maũndũ ma Mũthamaki Daudi. **25** Azimavethu mũrũ
wa Adieli nĩwe warũgamagĩrĩra nyũmba iria ciaigagwo
indo cia ũthamaki. Jonathani mũrũ wa Uzia nĩwe
warũgamagĩrĩra nyũmba cia kũigwo indo kũu ng'ongo-
inĩ, na matũũra-inĩ, na tũtũũra-inĩ, o na mĩthiringo
ĩrĩa mĩraihu na igũrũ ya arangĩri. **26** Eziri mũrũ wa
Kelubu nĩwe warũgamagĩrĩra andũ arĩa maarutaga
wĩra wa kũrĩma mĩgũnda. **27** Shimei ũrĩa Mũramathi
nĩwe warũgamagĩrĩra mĩgũnda ya mĩthabibũ. Zabadi
ũrĩa Mũshifimi nĩwe warũgamagĩrĩra maciaro ma
mĩthabibũ matanekĩrwo mĩtũngi-inĩ. **28** Baali-Hanani
ũrĩa Mũgederi nĩwe warũgamagĩrĩra mĩtĩ ya mĩtamaiyũ
na ya mĩborothandi magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa
irathĩro. Joashu nĩwe warũgamagĩrĩra kũrĩa kwaigagwo
maguta ma mĩtamaiyũ. **29** Shitirai ũrĩa Mũsharoni nĩwe
warũgamagĩrĩra ndũũru cia ng'ombe iria ciarĩithagio
Sharoni. Shafati mũrũ wa Adilai nĩwe warũgamagĩrĩra
ndũũru cia ng'ombe iria ciarĩ cianda-inĩ. **30** Obili ũrĩa
Mũishumaeli nĩwe warũgamagĩrĩra ngamĩĩra. Jehedeia
ũrĩa Mũmeronothu nĩwe warũgamagĩrĩra ndigiri. **31**
Jazizi ũrĩa Mũhagari nĩwe warũgamagĩrĩra ndũũru cia
mbũri. Acio othe nĩo maarĩ anene arĩa marũgamagĩrĩra
indo ciothe cia Mũthamaki Daudi. **32** Jonathani mamawe
wa Daudi aarĩ mũheani kĩrĩra, mũndũ mũmenyi maũndũ
na mwandĩki-marũa. Nake Jehieli mũrũ wa Hakimoni
nĩwe wamenyagĩrĩra ariũ a mũthamaki. **33** Ahithofeli
nĩwe waheaga mũthamaki kĩrĩra. Nake Hushai ũrĩa
Mũariki aarĩ mũrata wa mũthamaki. **34** Jehoiada mũrũ
wa Benaia na Abiatharu nĩo maacookire ithenya rĩa
Ahithofeli. Joabu nĩwe warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita
cia mũthamaki.

28 Daudi nĩatũmanĩire anene othe a Isiraeli
moongane Jerusalemu, nao nĩo: anene arĩa

maarũgamĩrĩire mĩhĩrĩga, na anene a ikundi iria
ciatungatagĩra mũthamaki, na anene a ikundi cia o
ngiri ngiri na anene a ikundi cia o igana igana, na
anene arĩa maarũgamĩrĩire indo ciothe na mahiũ ma
mũthamaki na ma ariũ ake o na anene a nyũmba ya
ũthamaki, na andũ arĩa maarĩ njamba, na andũ othe
arĩa maarĩ ũrũme wa kũrũa mbaara. **2** Mũthamaki
Daudi nĩarũgamire akĩmeera atĩrĩ: "Ta thikĩrĩriai, inyuĩ
ariũ a baba na andũ akwa. Nĩndatuĩte na ngoro yakwa
gwaka nyũmba ĩtuĩke handũ ha kũhurũkio ithandũkũ
rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, arĩ ho gaturwa ka makinya ma
Ngai witũ, na ngĩĩhaarĩria kũmĩaka. **3** No Ngai akĩnjĩĩra
atĩrĩ, 'Wee ndũgwaka nyũmba ĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa,
tondũ wee ũrĩ mũndũ wa mbaara na nĩũitĩte thakame.'
4 "No Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩathuurire kuuma
kũrĩ nyũmba iitũ yothe nduĩke mũthamaki wa Isiraeli
nginya tene. Nĩathuurire Juda atuĩke mũtongoria, na
kuuma nyũmba ya Juda agĩthuura nyũmba ya baba, na
kuuma kũrĩ ariũ a baba akĩona kwagĩrĩire aandue nĩĩ
mũthamaki wa Isiraeli yothe. **5** Harĩ ariũ akwa othe,
tondũ Jehova nĩaheete ariũ aingĩ-rĩ, nĩathuurĩte mũriũ
wakwa Solomoni aikarĩre gĩtĩ kĩa ũthamaki wa Jehova,
athamakĩre Isiraeli. **6** Aanjĩĩrire atĩrĩ: 'Mũriũ waku
Solomoni nĩwe ũgaaka nyũmba yakwa na nja ciakwa,
nĩgũkorwo nĩndĩmũthuurĩte atuĩke mũriũ wakwa na
niĩ nduĩke ithe. **7** Nĩngahaanda ũthamaki wake nginya
tene angĩtũũra arũmĩtie maathani na mawatho makwa
ta ũrĩa kũrekwo ihinda rĩĩrĩ.' **8** "Nĩ ũndũ ũcio, rĩu
ndamwatha o haha maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe
na kĩũngano gĩkĩ kĩa Jehova, o nake Ngai witũ akĩiguaga:
Mũmenyerere, na mũrũmagĩrĩre maathani mothe ma
Jehova Ngai wanyu, nĩgeetha mwĩgwatĩre bũrũri ũyũ
mwega, na mũkaũtigĩra njiaro cianyu ũtuĩke igai rĩao
nginya tene. **9** "Nawe mũrũ wakwa Solomoni-rĩ, tũũra
ũmenyete Ngai wa thoguo, na ũmũtungatagĩre wĩrutĩire
na ngoro yaku yothe na kwĩyendera, nĩgũkorwo Jehova
atuĩragia ngoro o yothe, na akamenya gĩtũmi o gĩothe
kĩa meciiria ma cio. Ũngĩmũrongooria no ũmuone; no
ũngĩmũtirika, agaakũrega nginya tene. **10** Gĩĩciirie rĩu,
nĩgũkorwo Jehova nĩwe athuurĩte wa gwaka hekarũ ĩrĩ
handũ hatheru. Gĩa na hinya na ũrute wĩra ũcio." **11**
Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩnengera mũriũ Solomoni mĩcoro
ya mwako wa gĩthaku kĩa hekarũ, na nyũmba ciayo,
na nyũmba cia kũigwo indo, na tũnyũmba twayo
twa igũrũ, na tũnyũmba twa thĩinĩ, na handũ ha
kũhoroherio mehia. **12** Akĩmũnengera mĩcoro ya mĩako
yothe ĩrĩa Roho eekĩrĩte meciiria-inĩ make ĩkoniĩ nja
cia hekarũ ya Jehova, na ya tũnyũmba tuothe tũrĩa
twamĩthiũrũrũkĩirie na tũnyũmba twa kũigwo igĩĩna
cia hekarũ ya Ngai, na gwa kũigwo igĩĩna cia indo iria
nyamũre. **13** Ningĩ akĩmũtaarĩria wĩra wa ikundi cia
athĩnjĩri-Ngai, na wa Alawii, na wĩra wothe wa ũtungata
thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, o na wa indo ciothe cia
kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wayo. **14** Nake akĩheana
mũigana wa ũritũ wa thahabu ya gũthondeka indo
ciothe cia thahabu cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa
mĩthemba o mĩthemba, na ũritũ wa betha ya gũthondeka
indo ciothe cia betha cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa
mĩthemba o mĩthemba, ta ũũ: **15** ũritũ wa thahabu ya
gũthondeka mĩtĩ ya thahabu ya kũigĩrĩrwo matawa na
matawa mayo, na ũritũ wa o mũtĩ na matawa maguo;
na ũritũ wa betha ya gũthondeka o mũtĩ wa betha
wa kũigĩrĩra tawa na matawa maguo, kũringana na
ũrĩa mũtĩ wa kũigĩrĩra matawa wahũthagĩrwo: **16**
ũritũ wa thahabu ya gũthondeka metha ya kũigĩrĩra
mĩgate ĩrĩa mĩamũre; na ũritũ wa betha ya gũthondeka
metha cia betha; **17** na ũritũ wa thahabu therie ya
gũthondeka hũũma, na mbakũri cia kũminjaminjĩria,
na nyũngũ, ũritũ wa thahabu ya gũthondeka o thaani
ya thahabu; na ũritũ wa betha ya gũthondeka o
thaani ya betha; **18** na ũritũ wa thahabu therie ya
gũthondeka kĩgongona gĩa gũcinĩrwo ũbumba. O na
ningĩ akĩmũnengera mũcoro wa ngaari ya ita, ũguo nĩ
kuuga ya makerubi ma thahabu marĩa maatambũrũkĩtie
mathagu makahumbĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa
Jehova. **19** Daudi akiuga atĩrĩ, "Maũndũ maya mothe
ndĩmandĩkĩte ũrĩa ndatongoririo nĩ guoko kwa Jehova
kũrĩ igũrũ rĩakwa, na akĩĩhe ũmenyo wa maũndũ mothe
ma mũcoro ũyũ." **20** Ningĩ Daudi akĩĩra mũriũ Solomoni
atĩrĩ, "Gĩa na hinya na wĩyũmĩrĩrie, na ũrute wĩra ũcio.
Ndũgetigĩre na ndũgakue ngoro, tondũ Jehova Ngai,
o we Ngai wakwa, arĩ hamwe nawe. Ndagagũtiganĩria
kana agũtirike nginya rĩrĩa wĩra wothe ũrĩa ũkaartutwo
nĩ ũndũ wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova ũgaathira.
21 Ikundi cia athĩnjĩri-Ngai na Alawii, nĩciĩhaarĩrie nĩ
ũndũ wa wĩra wothe wa hekarũ ya Ngai, na mũndũ
o wothe ũrĩ na wendo na nĩoĩ wĩra wa ũbundi o
wothe nĩagagũteithia wĩra-inĩ ũyũ. Anene na andũ othe
nĩmarĩathĩkagĩra wathani waku wothe."

29 Ningĩ Mũthamaki Daudi akĩĩra kĩũngano kĩu
gĩothe atĩrĩ: "Mũriũ wakwa Solomoni, ũrĩa Ngai
athuurĩte, nĩ mwĩthĩ na ndarĩ na ũmenyo wa kũigana.
Wĩra ũyũ nĩ mũnene, tondũ nyũmba ĩno ĩhaana ta
ya ũthamaki ti ya mũndũ no nĩ ya Jehova Ngai. **2**
Nĩnjigithĩtie indo na ũhoti wakwa wothe nĩ ũndũ wa
hekarũ ya Ngai wakwa, ngaiga thahabu nĩ ũndũ wa
gũthondeka indo cia thahabu, na betha nĩ ũndũ wa
gũthondeka indo cia betha, na gĩcango nĩ ũndũ wa
gũthondeka indo cia gĩcango, na kĩgera nĩ ũndũ wa
gũthondeka indo cia kĩgera, na mbaũ nĩ ũndũ wa
gũthondeka indo cia mbaũ, o na tũhiga tũrĩa twĩtagwo
onigithi tũrĩa tũtheecagĩrĩrwo indo-inĩ, na tũhiga tũrĩa
tũhenagia twa kũgemia nyũmba, na tũhiga twa rangi
wa mĩthemba mĩingĩ, na tũhiga twa goro twa mĩthemba
mĩingĩ, na mahiga ma nyaigĩ ma mũthemba ũrĩa mwega,
indo icio ciothe ngaigithia irĩ nyingĩ mũno. **3** Makĩria
ma ũguo, harĩ kwĩrutĩra gwakwa igũrũ rĩa hekarũ
ya Ngai wakwa nĩngũheana kĩgĩĩna gĩakwa mwene
gĩa thahabu na betha nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai
wakwa, na icio ngũciheana nyongerere kĩrĩa kĩngĩ
njigithĩtie nĩ ũndũ wa hekarũ ĩno theru: **4** ngũheana
taranda ngiri ithatũ cia thahabu, o thahabu ĩrĩa ya
Ofiri, na taranda ngiri mũgwanja cia betha ĩrĩa therie
nĩ ũndũ wa kũgemia thingo cia nyũmba, **5** o na
nĩ ũndũ wa wĩra wa thahabu na indo cia wĩra wa
betha ũrĩa wothe ũkaartutwo nĩ mabundi. Na rĩrĩ, nũũ
ũkwĩĩamũrĩra Jehova ũmũthĩ na kwĩyendera?" **6** Hĩndĩ
ĩyo atongoria a nyũmba, na anene a mĩhĩrĩga ya Isiraeli,
na anene a ikundi cia ngiri ngiri na anene a ikundi

cia igana igana na anene arĩa maarũgamagĩrĩra wĩra
wa mũthamaki makĩheana indo na kwĩyendera. **7** Nĩ
ũndũ wa wĩra wa hekarũ ya Ngai nĩmaheanire taranda
ngiri ithano, na dariki ngiri ikũmi cia thahabu, na
taranda ngiri ikũmi cia betha, na taranda ngiri ikũmi
na inyanya cia gĩcango, na taranda ngiri igana rĩmwe
cia kĩgera. **8** Mũndũ o wothe warĩ na tũhiga twa goro
nĩatũheanire thĩinĩ wa kĩgĩĩna kĩa hekarũ ya Jehova
kĩrĩa kĩamenyagĩrĩrwo nĩ Jehieli ũrĩa Mũgerishoni. **9**
Andũ nĩmakenirio nĩ ũrĩa atongoria ao maamũkĩire
ũhoro ũcio na kwĩyendera, tondũ nĩmarutĩire Jehova
indo na ngoro yao yothe matekũringĩrĩrio. Mũthamaki
Daudi o nake nĩakenire mũno. **10** Daudi nĩagoocire
Jehova arĩ mbere ya kĩũngano kĩu gĩothe, akiuga atĩrĩ,
"Ũrogoocwo wee, o Wee Jehova, Ngai wa ithe witũ
Isiraeli, kuuma tene nginya tene. **11** Wee Jehova-rĩ,
ũnene, na hinya, na riiri, na wathani, na ũkengi nĩ
ciaku, nĩgũkorwo kĩndũ o gĩothe kĩrĩ igũrũ na thĩ nĩ
gĩaku. Wee Jehova, ũthamaki nĩ waku; nĩũtũũgĩrĩtio,
ũkanenehio gũkĩra indo ciothe. **12** Ũtonga na gĩtĩĩo
ciumaga kũrĩ we; Wee nĩwe wathaga indo ciothe. Hinya
na ũhoti wa gũtũũgĩria o na kũhe andũ othe hinya irĩ
moko-inĩ maku. **13** Na rĩrĩ, Ngai witũ, nĩtũgũgũcookeria
ngaatho, na tũkagooca rĩĩtwa rĩaku rĩrĩ riiri. **14** "No
niĩ ngĩrĩ ũ, nao andũ akwa-rĩ, makĩrĩ a, atĩ no tũhote
kũheana na ũtaana ta ũyũ? Indo ciothe ciumaga kũrĩ
we, na kĩrĩa twakũhe no kĩrĩa kiumĩte moko-inĩ maku.
15 Ithuĩ tũrĩ ageni na agendi maitho-inĩ maku, o ta
ũrĩa maithe maitũ ma tene othe maatariĩ. Matukũ
maitũ gũkũ thĩ matariĩ o ta kĩĩruru, na gũtirĩ mwĩhoko
wa gũtũũra. **16** Wee Jehova Ngai witũ, ũingĩ wa indo
ici twaruta cia gũgwakĩra hekarũ nĩ ũndũ wa Rĩĩtwa
rĩaku Itheru ciumĩte guoko-inĩ gwaku, na ciothe no
ciaku. **17** Niĩ nĩnjũũĩ atĩ Wee Ngai wakwa nĩũtuĩragia
ngoro, na nĩũkenagio nĩ ũrũngĩrĩru wa ngoro. Indo ici
ciothe ndĩciheanĩte na kwĩyendera na wĩhokeku. Na
rĩu ndĩ na gĩkeno nĩ ũndũ wa kwĩonera ũrĩa andũ aya
aku marĩ haha makũrutĩire indo na wendo. **18** Wee
Jehova, Ngai wa maithe maitũ Iburahĩmu, na Isaaka
na Isiraeli, tũũria wendo ũyũ ũrĩ ngoro-inĩ cia andũ
aku nginya tene na ũtũme matũũre magwathĩkagĩra.
19 Na ũhotithie mũriũ wakwa Solomoni kwĩrutĩra na
ngoro yake yothe, kũmenyagĩrĩra maathani maku, na
maũndũ marĩa wee wendaga o na kĩrĩra gĩaku kĩa watho
wa kũrũmĩrĩrwo, na ekage maũndũ mothe nĩguo aake
mwako wa nyũmba ĩno ĩhaana ta nyũmba ya ũthamaki,
ĩrĩa niĩ njigithĩirie indo ciayo." **20** Ningĩ Daudi akĩĩra
kĩũngano gĩothe atĩrĩ, "Goocai Jehova Ngai wanyu."
Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩgooca Jehova Ngai wa
maithe mao; makĩinamĩrĩra, na makĩĩgũithia thĩ mbere
ya Jehova na mbere ya mũthamaki. **21** Mũthenya ũyũ
ũngĩ makĩrutĩra Jehova magongona na makĩmũrutĩra
maruta ma njino, ta ũũ: ndegwa ngiri ĩmwe, na ndũrũme
ngiri ĩmwe na tũtũrũme ngiri ĩmwe, o hamwe na
maruta mao ma indo cia kũnyuuo na magongona
mangĩ maingĩ nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli othe. **22**
Makĩrĩa na makĩnyua marĩ na gĩkeno kĩnene mũthenya
ũcio marĩ hau mbere ya Jehova. Ningĩ makĩamũkĩra
Solomoni mũrũ wa Daudi arĩ mũthamaki hĩndĩ ya
keerĩ, na makĩmũitĩrĩria maguta mbere ya Jehova atuĩke
wa kũmathamakĩra, nake Zadoku atuĩke mũthĩnjĩri-
Ngai. **23** Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩikarĩra gĩtĩ gĩa
ũthamaki kĩa Jehova, na agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩa ithe Daudi. Nake akĩgaacĩra na agĩathĩkĩrwo Isiraeli
guothe. **24** Anene othe, na andũ arĩa maarĩ njamba,
hamwe na ariũ a Mũthamaki Daudi othe magĩtĩkĩra
Mũthamaki Solomoni amaathage. **25** Jehova agĩtũũgĩria
Solomoni mũno maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe, na
akĩmũhe ũthamaki ũrĩ na riiri ũtaahetwo mũthamaki
ũngĩ wa Isiraeli mbere ĩyo. **26** Daudi mũrũ wa Jesii
aarĩ mũthamaki wa Isiraeli guothe. **27** Aathamakĩire
Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna, mĩaka mũgwanja yayo
agĩthamaka arĩ Hebironi, nayo mĩaka mĩrongo ĩtatũ
na ĩtatũ agĩthamaka arĩ Jerusalemu. **28** Aakuire arĩ
mũkũrũ mũno, arĩkĩtie gũkenera gũtũũra gwake matukũ
maingĩ, na arĩ mũtongu, na agatĩĩo. Mũriũ Solomoni
nĩwe wathamakire ithenya rĩake. **29** Naho ha maũndũ
marĩa makoniĩ wathani wa Mũthamaki Daudi kuuma
kĩambĩrĩria nginya mũthia, nĩmandĩkĩtwo thĩinĩ wa
maandĩko ma Samũeli ũrĩa warĩ muoni-maũndũ, na
maandĩko-inĩ ma Nathani ũrĩa mũnabii na maandĩko-
inĩ ma Gadi ũrĩa muoni-maũndũ, **30** hamwe na maũndũ
mothe marĩa maakoniĩ ũthamaki wake na ũhoti ũrĩa
aarĩ naguo, na ũrĩa maũndũ marĩa maamũthiũrũrũkĩirie
maatariĩ na ma Isiraeli na mothamaki ma mabũrũri
marĩa mangĩ mothe.

2 Maũndũ

1 Solomoni, mũrũ wa Daudi, nĩehaandire akĩrũma
wega ũthamaki-inĩ wake, nĩgũkorwo Jehova Ngai
wake aarĩ hamwe nake na akĩmũnenehia mũno makĩria.
2 Nake Solomoni akĩarĩria andũ a Isiraeli othe: akĩarĩria
anene a mbũtũ cia o ngiri ngiri, na anene a mbũtũ
cia o igana igana, na aciiri, o na atongoria othe
a kũu Isiraeli, na atongoria a nyũmba. **3** Nake
Solomoni na kĩũngano kĩu gĩothe makĩambata kũndũ
kũrĩa gũtũũgĩru kũu Gibeoni, nĩgũkorwo Hema-ya-
Gũtũnganwo ya Ngai nĩkuo yarĩ, ĩrĩa Musa ndungata ya
Jehova aathondekeire kũu werũ-inĩ. **4** Na rĩrĩ, Daudi
nĩambatĩtie ithandũkũ rĩa Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu
akarĩiga harĩa aarĩthondekeire, tondũ nĩarĩambĩire
hema kũu Jerusalemu. **5** No kĩgongona gĩa gĩcango
kĩrĩa gĩathondeketwo nĩ Bezaleli mũrũ wa Uri, mũrũ wa
Huru, kĩarĩ Gibeoni mbere ya hema ĩrĩa nyamũre ya
Jehova; nĩ ũndũ ũcio Solomoni na kĩũngano kĩu magĩthiĩ
hau gũtuĩria ũhoro kuuma kũrĩ Jehova. **6** Solomoni
akĩambata kĩgongona-inĩ kĩu gĩa gĩcango o hau mbere
ya Jehova thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, na akĩrutĩra
hau igũrũ wakĩo magongona ngiri ĩmwe ma njino. **7**
Ũtukũ o ro ũcio-rĩ, Ngai akiumĩrĩra Solomoni, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Hooya kĩrĩa gĩothe ũkwenda ngũhe." **8** Solomoni
agĩcookeria Ngai atĩrĩ, "Nĩwekĩire baba Daudi maũndũ
manene ma ũtugi na nĩũnduĩte mũthamaki ithenya
rĩake. **9** Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai, reke ũrĩa werĩire
baba Daudi ũhinge, nĩgũkorwo nĩũnduĩte mũthamaki
wa andũ aingĩ o ta rũkũngũ rwa thĩ. **10** He ũũgĩ na
ũmenyo, nĩguo ndongoragie andũ aya, nĩ ũndũ-rĩ,
nũũ ũngĩhota gwatha andũ aya aku aingĩ ũũ?" **11**
Ngai akĩĩra Solomoni atĩrĩ, "Kuona atĩ ũndũ ũyũ nĩguo
wendi wa ngoro yaku na ndũnahooya ũtonga, kana
kũgĩa indo nyingĩ o na kana gĩtĩĩo, kana gĩkuũ gĩa thũ
ciaku, na kuona atĩ ndũnahooya ũtũũre muoyo matukũ
maingĩ, no wahooya ũũgĩ na ũmenyo wa gwathaga
andũ akwa arĩa ngũtuĩte mũthamaki wao-rĩ, **12** nĩ ũndũ
ũcio nĩũkũheo ũũgĩ na ũmenyo. O na ningĩ nĩngũkũhe
ũtonga, na indo nyingĩ o na gĩtĩĩo, iria itarĩ mũthamaki
ũrĩ wakorwo nacio mbere ĩyo, na gũtarĩ mũthamaki
ũkaagĩa nacio thuutha waku." **13** Ningĩ Solomoni
agĩthiĩ Jerusalemu oimĩte handũ harĩa hatũũgĩru kũu
Gibeoni hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Nake
agĩthamakĩra Isiraeli. **14** Solomoni nĩacookanĩrĩirie
ngaari cia ita na mbarathi; aarĩ na ngaari cia ita 1,400
na mbarathi 12,000 iria aigĩte matũũra-inĩ manene
ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingĩ hakuhĩ nake
kũu Jerusalemu. **15** Mũthamaki nĩatũmire betha na
thahabu cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, mĩtarakwa
nayo yarĩ mĩingĩ o ta mĩkũyũ ĩrĩa ĩrĩ magũrũ-inĩ ma
irĩma. **16** Mbarathi cia Solomoni cioimaga Misiri na
kuuma Kilikia, nao onjorithia a mũthamaki maacigũraga
kuuma Kilikia. **17** Maagũraga ngaari ĩmwe ya ita kuuma
Misiri cekeri 600 cia betha, nayo mbarathi ĩmwe ĩkoima
cekeri 150. Ningĩ nĩmacookaga magacitwara ikenderio
athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

2 Solomoni nĩathanire gwakwo hekarũ ĩtanĩtio na
Rĩĩtwa rĩa Jehova, o na kwĩyakĩra nyũmba yake
ya ũthamaki. **2** Nĩandĩkithirie andũ 70,000 a gũkuua
mĩrigo, na 80,000 a gwacũhia mahiga irĩma-inĩ, na
anyabara 3,600 a kũmaroraga. **3** Solomoni agĩtũmĩra
Hiramu mũthamaki wa Turo ndũmĩrĩri ĩno: "Ndehithĩria
mĩgogo ya mĩtarakwa o ta ũrĩa wekĩire baba Daudi
rĩrĩa wamũrehithĩirie mĩtarakwa ya gwaka nyũmba
ya ũthamaki ya gũikaraga. **4** Na rĩrĩ, rĩu ndĩ hakuhĩ
gwaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wakwa
na ndĩmĩamũre ĩtuĩke yake ya gũcinagĩra ũbumba
ũrĩa ũtararĩkaga wega mbere yake, o na ya kũigagwo
mĩgate ĩrĩa mĩamũre mahinda mothe, na ya kũrutagĩra
magongona ma njino o rũciinĩ, na hwaĩ-inĩ, na mĩthenya
ya Thabatũ, na hĩndĩ ya Tũrũgamo twa Mweri na
ciathĩ iria nyamũre cia Jehova Ngai witũ. Ũyũ nĩ watho
mwandĩke wa Isiraeli wa gũtũũra nginya tene. **5**
"Hekarũ ĩrĩa ngwaka nĩ nene mũno, tondũ Ngai witũ
nĩ mũnene gũkĩra ngai iria ingĩ ciothe. **6** No rĩrĩ,
nũũ ũngĩhota kũmwakĩra hekarũ, kuona atĩ igũrũ, o
kũrĩa igũrũ mũno, ndangĩiganĩra kuo? Niĩ ndĩkĩrĩ ũ
wa kũmwakĩra hekarũ, tiga no handũ ha gũcinagĩra
magongona mbere yake? **7** "Tondũ ũcio-rĩ, ndũmĩra
mũndũ mũũgĩ na wĩra wa gwaka indo cia thahabu
na betha, na gĩcango o na igera na rangi wa ndathi,
na rangi mũtune ta gakarakũ na rangi wa bururu, na
mũndũ mũũgĩ na wĩra wa gũkurura mĩcoro, oke arute
wĩra Juda na Jerusalemu hamwe na aruti a wĩra akwa
arĩa oogĩ na wĩra, arĩa maahaarĩirio nĩ baba Daudi. **8**
"O na ningĩ ũndehithĩrie mĩgogo ya mĩtarakwa, na
mĩthengera, na mĩthandari yumĩte kũu Lebanoni, tondũ
nĩnjũũĩ andũ aku nĩ oogĩ na ũhoro wa gwatũra mbaũ.
Andũ akwa makaarutithanagia wĩra na andũ aku **9**
nĩgeetha ũnyonere mbaũ nyingĩ, tondũ hekarũ ĩrĩa
ngwaka no nginya ĩkorwo ĩrĩ nene na ĩrĩ thaka mũno.
10 Nĩngaahe ndungata ciaku iria ciatũũraga mbaũ kori
20,000 cia mũtu wa ngano, na kori 20,000 cia cairi,
na mbathi 20,000 cia ndibei, na mbathi 20,000 cia
maguta ma mĩtamaiyũ." **11** Nake Hiramu mũthamaki
wa Turo akĩandĩka marũa agĩcookeria Solomoni ũhoro,
akiuga atĩrĩ: "Tondũ wa ũrĩa Jehova endete andũ ake-rĩ,
nĩagũtuĩte mũthamaki wao." **12** Ningĩ Hiramu agĩthiĩ na
mbere, akiuga atĩrĩ: "Jehova Ngai wa Isiraeli arogoocwo,
o we wombire igũrũ na thĩ! Nĩaheete Mũthamaki Daudi
mũriũ mũũgĩ, ũheetwo ũhoti wa gwĩciiria na ũkũũrani
wa maũndũ, we nĩwe ũgwakĩra Jehova hekarũ o na
eyakĩre nyũmba ya ũthamaki. **13** "Nĩngũgũtũmĩra
Huramu-Abi, mũndũ mũũgĩ mũno na wĩra, **14** ũrĩa nyina
wake oimĩte Dani nake ithe akoima Turo. Nĩarutĩtwo
kũruta wĩra wa thahabu na wa betha, na wa gĩcango na
wa kĩgera, na wa mahiga na wa mbaũ, na wa ndigi cia
rangi wa ndathi na wa rangi wa bururu na wa ndigi
cia rangi mũtune ta gakarakũ, na wa gatani ĩrĩa njega.
Nĩarĩkĩtie kwĩmenyeria kũruta wĩra wothe wa gũkurura
mĩcoro, na no acore mĩcoro ĩrĩa yothe angĩĩrwo acore.
Nĩakarutithania wĩra na mabundi maku na arĩa a
mwathi wakwa, thoguo Daudi. **15** "Rĩu-rĩ, mwathi
wakwa nĩagĩtũmĩre ndungata ciake ngano na cairi, na
maguta ma mĩtamaiyũ na ndibei iria eranĩire, **16** na
ithuĩ nĩtũgũtema mĩgogo yothe ĩrĩa ũbataire kuuma

Lebanoni, na tũmĩikũrũkie tũmĩohanĩtie, ĩgereirio iria-inĩ nginya Jopa. Nawe ũgĩcooke ũmĩoe ũmĩtware nginya Jerusalemu.” **17** Nake Solomoni agĩtara ageni othe arĩa maarĩ Isiraeli, thuutha wa itarana rĩrĩa ithe Daudi aataranĩte; na magĩkorwo maarĩ ageni 153,600. **18** Nake akĩgaya andũ 70,000 ao matuĩke akuui a mĩrigo, na andũ 80,000 ao matuĩke aicũhia a mahiga irĩma-inĩ, hamwe na anyabara 3,600 a kũrũgamĩrĩra andũ makĩruta wĩra.

3 Hĩndĩ ĩyo Solomoni akĩambĩrĩria gwaka hekarũ ya Jehova kũu Jerusalemu Kĩrĩma-inĩ kĩa Moria, harĩa Jehova oimĩrĩire ithe Daudi. Hau nĩho kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi, handũ harĩa Daudi aaheanĩte hekarũ ĩgaakwo. **2** Aambĩrĩirie gwaka mũthenya wa ĩĩrĩ wa mweri wa keerĩ, mwaka wa ĩna wa ũthamaki wake. **3** Mũthingi ũrĩa Solomoni eenjire nĩ ũndũ wa gwaka hekarũ ya Ngai warĩ mĩkono mĩrongo ĩtandatũ kũraiha na mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ kwarama, gũgĩtũmĩrwo mĩkono ya gĩthimo gĩa tene. **4** Nakĩo gĩthaku kĩrĩa kĩarĩ hau mbere ya hekarũ kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ kũraiha, gĩkĩranĩtie wariĩ wa nyũmba ĩyo, na mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ kũraiha na igũrũ. Mwena wa thĩinĩ wakĩo akĩũgemia na thahabu ĩrĩa therie. **5** Akĩhũũrĩra nyũmba ĩrĩa nene mbaũ cia mĩthengera na agĩcihumbĩra na thahabu ĩrĩa njega mũno, na akĩmĩgemia na mĩcoro ya mĩkĩndũ na mĩcoro ya irengeeri. **6** Aagemirie hekarũ na tũhiga twa goro. Nayo thahabu ĩrĩa aahũthĩrire yarĩ thahabu ya Paravaimu. **7** Nacio mbaũ cia mĩratho, na buremu cia mĩrango, na thingo, na mĩrango ya hekarũ, agĩcigemia na thahabu, na agĩkururithia mĩhiano ya makerubi thingo-inĩ. **8** Ningĩ Solomoni agĩaka Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, ũraihu waho waringaine na wariĩ wa hekarũ, mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ kũraiha na mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ kwarama. Akĩgemia thĩinĩ waho na taranda 600 cia thahabu ĩrĩa njega mũno. **9** Ũritũ wa mĩcumarĩ ya thahabu warĩ wa cekeri mĩrongo ĩtano. Ningĩ agĩcooka akĩgemia mĩena ya na igũrũ ya hau Hatheru-Mũno na thahabu. **10** Thĩinĩ wa Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno nĩakururithirie makerubi meerĩ na akĩmagemia na thahabu. **11** Ũraihu wa mathagu ma makerubi wothe warĩ mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ. Ithagu rĩmwe rĩa ikerubi rĩa mbere rĩarĩ rĩa mĩkono ĩtano kũraiha na rĩkahutia rũthingo rwa hekarũ, narĩo ithagu rĩu rĩngĩ o narĩo rĩarĩ rĩa mĩkono ĩtano kũraiha na rĩkahutia ithagu rĩa ikerubi rĩu rĩngĩ. **12** O narĩo ithagu rĩmwe rĩa ikerubi rĩa keerĩ rĩarĩ na ũraihu wa mĩkono ĩtano na rĩkahutia rũthingo rũu rũngĩ rwa hekarũ, na ithagu rĩu rĩngĩ rĩarĩo o narĩo rĩarĩ na ũraihu wa mĩkono ĩtano na rĩkahutia ithagu rĩa ikerubi rĩa mbere. **13** Mathagu ma makerubi maya maarĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ. Maicũhĩtio marũgamĩte na magũrũ, na mang’etheire nyũmba nene. **14** Solomoni nĩathondekire gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mũtune ta gakarakũ na gĩa gatani ĩrĩa njega, na mĩhiano ya makerubi nĩyatumĩrĩirwo gĩtambaya-inĩ kĩu. **15** Mwena wa mbere wa hekarũ agĩaka itugĩ igĩrĩ, na cierĩ ciarĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ na ĩtano; o gĩtugĩ kĩarĩ na kĩongo igũrũ rĩakĩo kĩa mũigana wa mĩkono ĩtano. **16** Nĩathondekire irengeeri igathĩkanĩtio, na agĩciigĩrĩra igũrũ rĩa itugĩ icio. Ningĩ nĩathondekire mĩhiano igana rĩmwe ya matunda ma makomamanga na akĩmĩnyiitithania na irengeeri icio ciagathĩkanĩtio. **17** Aakire itugĩ icio mwena wa mbere wa hekarũ, kĩmwe mwena wa gũthini, na kĩrĩa kĩngĩ mwena wa gathigathini. Kĩa mwena wa gũthini agĩgĩĩta Jakini, na kĩa mwena wa gathigathini agĩgĩĩta Boazu.

4 Ningĩ Solomoni agĩakithia kĩgongona gĩa gĩcango kĩa ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, na mĩkono ikũmi kũraiha na igũrũ. **2** Agĩcooka agĩaka itangi inene mũno rĩrĩa rĩetagwo Karia rĩa kĩgera gĩtwekie, na rĩarĩ rĩa gĩthiũrũrĩ, na rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi kuuma mwena ũmwe wa mũromo nginya ũrĩa ũngĩ, na mĩkono ĩtano kũraiha na igũrũ. Rĩathimwo gĩthiũrũrĩ kĩarĩo rĩathiũrũrũkĩirio nĩ rũrigi rwa mĩkono mĩrongo ĩtatũ. **3** Mũhuro wa mũthia warĩo, nĩrĩathiũrũrũkĩirio na magemio mahaanaine na ndegwa, o mũkono ũmwe ndegwa ikũmi. Ndegwa icio ciaigĩtwo mĩhari ĩĩrĩ itwekanĩirio na Karia kau ikanyiitana. **4** Nako Karia kau kaigĩrĩirwo igũrũ rĩa mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ: ithatũ ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatũ ikarora mwena wa ithũĩro, na ithatũ ikarora mwena wa gũthini, ithatũ ikarora irathĩro. Karia kau kaigĩrĩirwo igũrũ rĩacio, nacio ciĩga cia na thuutha cia ndegwa icio nĩcio ciarorete na kũu thĩinĩ. **5** Ũtungu wa Karia kau waiganaine na rũhĩ kwarama, naruo rũtiriho rwako rwatariĩ ta rũtiriho rwa gĩkombe, kana ta gĩtoka gĩcanũku. Karia kau kaiganagĩra maaĩ mbathi 3,000. **6** Ningĩ agĩthondeka iraĩ ikũmi cia gwĩthambĩra, na akĩiga ithano mwena wa gũthini na ithano mwena wa gathigathini. Indo iria ciahũthagĩrwo nĩ ũndũ wa magongona ma njino ciathambagĩrio thĩinĩ wacio, no Karia kau geethambagĩrwo nĩ athĩnjĩri-Ngai. **7** Nĩathondekire mĩtĩ ikũmi ya kũigĩrĩrwo matawa ya thahabu, o ta ũrĩa mũthondekere wamo watuĩtwo, na akĩmĩiga hekarũ thĩinĩ, ĩtano akĩmĩiga mwena wa gũthini na ĩtano mwena wa gathigathini. **8** Agĩcooka agĩthondeka metha ikũmi, agĩciiga thĩinĩ wa hekarũ, ithano mwena wa gũthini na ithano mwena wa gathigathini, agĩcooka agĩthondeka mbakũri 100 cia thahabu cia kũminjaminjĩria maaĩ. **9** Nĩathondekire nja ya athĩnjĩri-Ngai, na nja ĩrĩa nene na mĩrango yayo, nayo mĩrango akĩmĩgemia na gĩcango. **10** Akĩiga Karia kau mwena wa gũthini, koine-inĩ ya irathĩro ya mwena wayo. **11** O na nĩathondekire nyũngũ na icakũri na mbakũri cia kũminjaminja maaĩ. Nĩ ũndũ ũcio Huramu akĩrĩkia wĩra wothe ũrĩa aaheetwo arute nĩ Mũthamaki Solomoni thĩinĩ wa Hekarũ ya Ngai, naguo nĩ: **12** itugĩ iria igĩrĩ, na ciongo igĩrĩ iria ciahaanaga ta mbakũri irĩ igũrũ wa itugĩ icio; na irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciarĩ igũrũ wa itugĩ; **13** na makomamanga marĩa 400 ma irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo (yarĩ mĩhari ĩĩrĩ ya makomamanga o harĩ kĩrengeeri kĩmwe, ĩkagemia ciongo icio ciahanaga ta mbakũri iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ icio); **14** makaari na iraĩ ciamo; **15** Karia na mĩhiano ya ndegwa iria ikũmi na igĩrĩ rungu rwako; **16** nyũngũ, na icakũri, na hũũma cia nyama, na indo ciothe iria ciakonainie nacio. Indo icio ciothe Huramu-Abi aathondekeire Mũthamaki Solomoni cia hekarũ

ya Jehova, ciarĩ cia gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia.
17 Nake mũthamaki aatwekithagĩria indo icio kũrĩa
gwathondekagĩrwo indo cia rĩũmba kũu werũ-inĩ wa
Jorodani gatagatĩ ga Sukothu na Zarethani. **18** Indo icio
ciothe ciathondekithirio nĩ Solomoni ciarĩ nyingĩ mũno,
ũũ atĩ ũritũ wa gĩcango ndwamenyekire ũrĩa waiganaga.
19 Ningĩ Solomoni nĩathondekithirie indo ciothe iria
ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai: aathondekire kĩgongona
gĩa thahabu; na metha cia mĩgate ĩrĩa yaigagwo mbere
ya Jehova; **20** na mĩtĩ ya matawa ya thahabu therie
hamwe na matawa mayo ma gwakanaga marĩ mbere ya
harĩa haamũre o ta ũrĩa gwathanĩtwo; **21** na wĩra wa
magemio wa mahũa ma thahabu, na matawa na mĩĩhato
(iria ciathondeketwo na thahabu theri); **22** magathĩ
ma kũrenga ndaambĩ, ma thahabu therie, na mbakũri
cia kũminjaminjĩria, na thaani na ngĩo cia mwaki; na
mĩrango ya thahabu ya hekarũ: na mĩrango ya thĩinĩ
ya gũthiĩ Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na mĩrango ya
nyũmba ĩrĩa nene ya Hekarũ.

5 Rĩrĩa wĩra wothe ũrĩa Solomoni aarutagĩra hekarũ ya
Jehova warĩkire-rĩ, akĩrehe indo iria ciamũrĩtwo nĩ
ithe Daudi, nacio nĩ betha na thahabu na indo cia thĩinĩ,
agĩciiga harĩa haigagwo mĩthiithũ ya hekarũ ya Ngai. **2**
Ningĩ Solomoni agĩĩta athuuri a Isiraeli, na atongoria
othe a mĩhĩrĩga, na anene a nyũmba cia andũ a Isiraeli,
moke Jerusalemu nĩguo maambatie ithandũkũ rĩa
kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Zayuni, Itũũra rĩrĩa Inene
rĩa Daudi. **3** Nao andũ othe a Isiraeli magĩũka hamwe kũrĩ
mũthamaki hĩndĩ ya gĩathĩ, mweri-inĩ wa mũgwanja.
4 Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maakinyire, Alawii
makĩoya ithandũkũ rĩu, **5** nao makĩambatia ithandũkũ,
hamwe na Hema-ya-Gũtũnganwo, na indo ciothe iria
nyamũre ciarĩ thĩinĩ wayo. Nao athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ
Alawii, magĩciambatia; **6** nake Mũthamaki Solomoni na
kĩũngano gĩothe kĩa Isiraeli kĩrĩa gĩacemanĩtie harĩ we
marĩ mbere ya ithandũkũ rĩu, makĩruta magongona ma
ng'ondu na ng'ombe nyingĩ mũno, ũũ atĩ itingĩandĩkirwo
mũigana wacio kana itarĩke. **7** Nao athĩnjĩri-Ngai
magĩcooka makĩrehe ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa
Jehova handũ harĩo harĩa haamũre thĩinĩ wa hekarũ,
ũguo nĩ ta kuuga Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, makĩrĩiga
rungu rwa mathagu ma makerubi. **8** Makerubi macio
maatambũrũkĩtie mathagu mamo igũrũ rĩa harĩa
haigĩtwo ithandũkũ rĩu, makahumbĩra ithandũkũ o
hamwe na mĩtĩ yarĩo ya kũrĩkuua. **9** Mĩtĩ ĩyo yarĩ
mĩraihu mũno ũũ atĩ mĩthia yayo, yumĩte ithandũkũ-
inĩ, nĩĩngĩonekanire nĩ mũndũ arĩ hau mbere ya harĩa
haamũre, no ndĩonekaga nĩ mũndũ arĩ nja ya Handũ-
harĩa-Hatheru; na ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ. **10** Thĩinĩ wa
ithandũkũ rĩu gũtiarĩ na kĩndũ kĩngĩ tiga o ihengere iria
igĩrĩ Musa aaigĩte ho rĩrĩa aarĩ Horebu, kũrĩa Jehova
aarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli maarĩkia kuuma
Misiri. **11** Ningĩ athĩnjĩri-Ngai makĩehera makiuma
Handũ-harĩa-Hatheru. Athĩnjĩri-Ngai othe arĩa maarĩ
hau nĩmetheretie matekũrũmbũiya ikundi ciao. **12** Nao
Alawii othe arĩa maarĩ aini, nĩo Asafu, na Hemani na
Jeduthuni na ariũ ao na andũ ao, makĩrũgama mwena
wa irathĩro wa kĩgongona, mehumbĩte gatani iria njega,
marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda
cia mũgeeto, na cia kĩnũbi. Moimĩtwo thuutha nĩ
athĩnjĩri-Ngai 120 makĩhuhaga tũrumbeta. **13** Ahuhi
tũrumbeta na aini makĩamũkĩria na mũgambo ũmwe
magĩcookeria Jehova ngaatho na makĩmũgooca. Marĩ
na tũrumbeta, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba
na indo iria ingĩ cia ũini, makĩanĩrĩra makĩgooca Jehova
na makĩina makiugaga atĩrĩ: "Jehova nĩ mwega; wendo
wake ũtũũraga nginya tene." Hĩndĩ ĩyo hekarũ ya Jehova
ĩkĩiyũra itu, **14** nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire kũruta
wĩra wao nĩ ũndũ wa itu rĩu, nĩgũkorwo riiri wa Jehova
nĩwaiyũrire hekarũ ĩyo ya Ngai.

6 Ningĩ Solomoni akiuga atĩrĩ, "Jehova oigĩte atĩ
arĩikaraga thĩinĩ wa itu rĩrĩa itumanu. **2** No rĩrĩ,
nĩngwakĩire hekarũ kĩĩrorerwa, handũ haku ha gũtũũra
nginya tene." **3** O hĩndĩ ĩyo, kĩũngano gĩothe gĩa
Isiraeli kĩrũgamĩte hau, mũthamaki agĩkĩhũgũkĩra na
agĩkĩrathima. **4** Ningĩ akiuga atĩrĩ: "Jehova arogoocwo,
o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũhingĩtie na moko make ũrĩa
erĩire baba Daudi na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo
oigĩte atĩrĩ, **5** 'Kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ
akwa Misiri, ndirĩ ndathuura itũũra inene mũhĩrĩga-
inĩ o na ũmwe wa Isiraeli atĩ nĩguo njakĩrwo hekarũ
ĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa kuo, o na kana ngaathuura
mũndũ o na ũrĩkũ atuĩke wa gũtongoria andũ akwa a
Isiraeli. **6** No rĩrĩ, nĩthuurĩte Jerusalemu nĩguo Rĩĩtwa
rĩakwa rĩikarage kuo, na nĩ thuurĩte Daudi athamakĩre
andũ akwa a Isiraeli.' **7** "Baba Daudi nĩatuĩte na ngoro
yake gwaka hekarũ ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩa Jehova, o we
Ngai wa Isiraeli. **8** No Jehova eerire baba Daudi atĩrĩ,
'Tondũ nĩwaatuĩte na ngoro yaku kũnjakĩra hekarũ
ĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa-rĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciiria
ũguo ngoro-inĩ yaku. **9** No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarũ
ĩyo, no nĩ mũrũguo ũrĩa uumĩte mũthiimo waku na
thakame-inĩ yaku, ũcio nĩwe ũkaanjakĩra hekarũ ĩtanĩtio
na Rĩĩtwa rĩakwa.' **10** "Jehova nĩatũũrĩtie kĩrĩkanĩro
kĩrĩa eeranĩire. Nĩnjookete ithenya rĩa baba Daudi, na
rĩu nĩnjikarĩire gĩtĩ gĩa ũthamaki gĩa Isiraeli, o ta ũrĩa
Jehova eeranĩire, na nĩnjakĩte hekarũ ĩrĩa ĩtanĩtio na
Rĩĩtwa rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli. **11** Hau nĩho njigĩte
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa rĩigĩtwo kĩrĩkanĩro kĩrĩa
Jehova aarĩkanĩire na andũ a Isiraeli." **12** Ningĩ Solomoni
akĩrũgama mbere ya kĩgongona kĩa Jehova o hau mbere
ya kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko
make. **13** Na rĩrĩ, Solomoni nĩathondekete rũtara rwa
gĩcango rwa mĩkono ĩtano kũraiha, na mĩkono ĩtano
kwarama, na mĩkono ĩtatũ kũraiha na igũrũ, na akĩrũiga
gatagatĩ ka nja ĩyo. Akĩrũgama rũtara-inĩ igũrũ na
agĩturia maru mbere ya kĩũngano kĩu gĩothe gĩa Isiraeli
na akĩambararia moko make na igũrũ. **14** Nake akiuga
atĩrĩ: "Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ
ũhaana tawe, kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o Wee ũhingagia
kĩrĩkanĩro gĩaku kĩa wendo harĩ ndungata ciaku iria
irũmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro ciao ciothe. **15** Wee
nĩũhingĩirie baba Daudi, ndungata yaku, kĩrĩkanĩro
gĩaku; ũndũ ũrĩa weranĩire na kanua gaku nĩũhingĩtie
na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana ũmũthĩ. **16** "Na
rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria ndungata yaku
baba, Daudi, ciĩranĩro iria wamwĩrĩire rĩrĩa woigire atĩrĩ,
'Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli

arĩ mbere yakwa, angĩkorwo ariũ aku nĩmarĩthiiaga na
mĩthiĩre yagĩrĩire mbere yakwa kũringana na watho
wakwa o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiiaga.' **17** Na rĩrĩ, Wee
Jehova, Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa werĩire
ndungata yaku Daudi kĩhinge. **18** "No kũhoteke Ngai
agĩtũũranie na andũ gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũũrĩa igũrũ
mũno-rĩ, wee ndũngĩiganĩra kuo. Hekarũ ĩno njakĩte-rĩ,
ndĩkĩrĩ nini makĩria? **19** No o na kũrĩ ũguo-rĩ, thikĩrĩria
ihooya rĩa ndungata yaku, ĩgĩthaithana ĩiguĩrwo tha,
Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gũkaya na ihooya rĩrĩa
ndungata yaku ĩrakũhooya ĩrĩ mbere yaku. **20** Maitho
maku maroikara marorete hekarũ ĩno mũthenya na
ũtukũ, o handũ haha wee woigire atĩ nĩũgatũma Rĩĩtwa
rĩaku rĩkoragwo ho. Ũroigua ihooya rĩrĩa ndungata yaku
ĩrĩhooyaga ĩrorete handũ haha. **21** Igua gũthaithana
kwa ndungata yaku na kwa andũ aku a Isiraeli rĩrĩa
mekũhooya marorete handũ haha. Ũigue ũrĩ kũu igũrũ,
o kũu gĩikaro gĩaku; na watũigua-rĩ, ũgatũrekera. **22**
"Rĩrĩa mũndũ angĩhĩtĩria mũndũ wa itũũra rĩake na
gũtuĩke no nginya ehĩte, nake oke ehĩtĩre hau mbere
ya kĩgongona gĩaku kĩa hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, **23** hĩndĩ
ĩyo ũkaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na ũtue itua. Tuithania
ndungata ciaku ciira, ũtũme ũrĩa ũhĩtĩirie ũrĩa ũngĩ
acookererwo nĩ mahĩtia make marĩa ekĩte. Nake ũrĩa
ũtehĩtie ũmũtue ndehĩtie na ũndũ ũcio wonanie atĩ ti
mwĩhia. **24** "Rĩrĩa andũ aku a Isiraeli maahootwo nĩ thũ
tondũ nĩmakũhĩtĩirie nao magũcookerere na moimbũre
rĩĩtwa rĩaku, mahooe magĩgũthaithaga marĩ hekarũ-
inĩ ĩno-rĩ, **25** hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ na
ũrekere andũ aku a Isiraeli mehia mao na ũmacookie
bũrũri ũrĩa wamaheire hamwe na maithe mao. **26** "Rĩrĩa
igũrũ rĩkaahingwo, na mbura yaage kuura tondũ wa
ũrĩa andũ aku makũhĩtĩirie, mangĩkaahooya marorete
handũ haha, na moimbũre rĩĩtwa rĩaku na magarũrũke
matigane na mehia mao tondũ nĩũmanyamarĩtie-rĩ,
27 hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ na ũrekere
ndungata ciaku, andũ aku a Isiraeli, mehia mao.
Marute mũtũũrĩre ũrĩa mwagĩrĩru, na ũmoirĩrie mbura
bũrũri-inĩ ũcio waheire andũ aku ũtuĩke igai rĩao.
28 "Kũngĩkaagĩa ng'aragu kana mũthiro bũrũri-inĩ,
kana mĩgũnda ĩhĩe nĩ mbaa kana mbuu, kana gũũke
ngigĩ kana ngũnga, kana thũ imarigiicĩrie itũũra-inĩ
rĩmwe rĩao, na mwanangĩko o na ũrĩkũ kana mũrimũ
ũngĩgooka-rĩ, **29** na rĩrĩa mũndũ o na ũrĩkũ wa andũ
aku a Isiraeli, angĩkaahooya kana athaithane, nĩ ũndũ
wa mũndũ kũmenya mĩnyamaro ĩrĩa arĩ nayo, o na ruo,
na atambũrũkie moko make amerekeirie hekarũ-inĩ
ĩno, **30** hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ gĩikaro-inĩ
gĩaku, ũmarekere na ũtuĩre o mũndũ itua kũringana na
ũrĩa wothe ekĩte, tondũ we nĩũĩ ngoro yake nĩgũkorwo
nowe wiki ũũĩ ngoro cia andũ, **31** nĩgeetha matũũre
magwĩtigĩrĩte, na mathiiage na mĩthiĩre yaku rĩrĩa rĩothe
marĩtũũraga bũrũri-inĩ ũyũ waheire maithe maitũ. **32**
"Ha ũhoro wa mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtarĩ wa andũ aku
a Isiraeli no nĩ oimĩte bũrũri wa kũraya nĩ ũndũ wa
ngumo ya rĩĩtwa rĩaku inene na ũhoro wa ciĩko cia
guoko gwaku kũrĩ hinya gũtambũrũkĩtio, rĩrĩa agooka
ahooe erekeire hekarũ ĩno, **33** hĩndĩ ĩyo ũkaamũigua
ũrĩ o kũu igũrũ gĩikaro-inĩ gĩaku, na mũndũ ũcio wa
kũngĩ ũkaamũhingĩria o ũrĩa agakũhooya, nĩgeetha
andũ othe a thĩ mamenye rĩĩtwa rĩaku na magwĩtigĩre,
o ta ũrĩa andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrĩte, na mamenye
atĩ nyũmba ĩno njakĩte, ĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩaku. **34**
"Rĩrĩa andũ aku maathiĩ mbaara-inĩ kũrũa na thũ ciao o
kũrĩa ũngĩmatũma, nao makũhooe merekeire itũũra
rĩĩrĩ inene ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio
na Rĩĩtwa rĩaku, **35** hĩndĩ ĩyo ũkaigua mahooya mao
na gũthaithana kwao ũrĩ kũu igũrũ, na ũmatirĩrĩre
ũhoro-inĩ ũcio wao. **36** "Rĩrĩa makwĩhĩria, nĩgũkorwo
gũtirĩ mũndũ ũtehagia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane
kũrĩ thũ, nacio imatahe ĩmatware bũrũri wa kũraya
kana wa gũkuhĩ; **37** nao mangĩĩcookera ngoro-inĩ ciao
marĩ o kũu bũrũri-inĩ ũrĩa maatahĩirwo, na merire, na
magũthaithe marĩ o kũu maatahĩirwo, na moige atĩrĩ,
'Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkĩte mahĩtia na tũgeka maũndũ ma
waganu'; **38** no mangĩgũcookerera na ngoro ciao ciothe
na muoyo wao marĩ o bũrũri-inĩ ũrĩa maatahĩirwo,
na mahooe merekeire bũrũri ũrĩa waheire maithe
mao, na merekeire itũũra rĩrĩa inene rĩrĩa ũthuurĩte
na merekeire hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩĩtwa
rĩaku; **39** hĩndĩ ĩyo ũrĩ o kũu igũrũ gĩikaro-inĩ gĩaku,
ũkaigua ihooya rĩao na mathaithana mao na ũmatirĩrĩre
ũhoro-inĩ ũcio wao. Na ũkaarekera andũ aku, o acio
makwĩhĩirie. **40** "Na rĩrĩ, Ngai wakwa, ũrohingũra
maitho maku, o namo matũ maku mathikĩrĩrie mahooya
marĩa marĩhooyagĩrwo handũ haha. **41** "Rĩu gĩũkĩre,
Wee Jehova Ngai, na ũũke handũ haku ha kũhurũka, **42**
Wee Jehova Ngai, ndũgatiganĩrie ũrĩa waku mũitĩrĩrie
maguta.

7 Na rĩrĩ, Solomoni aarĩkia kũhooya-rĩ, mwaki ũkiuma
igũrũ ũgĩcina iruta rĩa njino na magongona, naguo
riiri wa Jehova ũkĩiyũra hekarũ. **2** Nao athĩnjĩri-Ngai
matingĩahotire gũtoonya hekarũ ya Jehova tondũ riiri
wa Jehova nĩwaiyũrĩte kuo. **3** Na rĩrĩa andũ a Isiraeli
othe moonire mwaki ũkiuma na igũrũ, na riiri wa Jehova
ũrĩ igũrũ rĩa hekarũ, magĩturia maru hau haarĩtwo
mahiga, maturumithĩtie mothiũ mao thĩ, makĩhooya
Jehova na makĩmũcookeria ngaatho, makiugaga atĩrĩ,
"Jehova nĩ mwega; wendo wake ũtũũraga nginya
tene." **4** Ningĩ mũthamaki na andũ othe makĩruta
magongona marĩ mbere ya Jehova. **5** Nake Mũthamaki
Solomoni akĩruta igongona rĩa ng'ombe 22,000 na rĩa
ng'ondu na mbũri 120,000. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki
na andũ othe makĩamũra hekarũ ya Ngai. **6** Athĩnjĩri-
Ngai makĩĩhaarĩria kũruta wĩra wao, o nao Alawii
makĩrũgama marĩ na indo cia Jehova cia ũini, iria
Daudi aathondekete cia kũgoocaga Jehova nacio, nĩ
iria aahũthagĩra agĩcookia ngaatho, akoigaga atĩrĩ,
"Wendo wake ũtũũraga nginya tene." Athĩnjĩri-Ngai
makĩhuha tũrumbeta twao mang'ethanĩire na Alawii,
nao andũ a Isiraeli othe nĩmarũgamĩte. **7** Nake Solomoni
akĩamũra kũu gatagatĩ ka nja, hau mbere ya hekarũ
ya Jehova, na hau nĩho aarutĩire magongona ma
njino na maguta na magongona ma ũiguano, tondũ
kĩgongona gĩa gĩcango kĩrĩa aathondekete gĩtingĩahotire
kũiganĩra maruta ma njino, na maruta ma mũtu, na ma
maguta. **8** Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩkũngũĩra gĩathĩ
kĩu mĩthenya mũgwanja, hamwe na andũ a Isiraeli
othe, nakĩo kĩarĩ kĩũngano kĩnene mũno kĩa andũ

moimĩte Lebo-Hamathu nginya o Karũũĩ-inĩ ka Misiri.
9 Mũthenya wa ĩnana makĩgĩa na kĩũngano nĩ ũndũ
nĩmarĩkĩtie gũkũngũĩra Kwamũrwo gwa kĩgongona
mĩthenya mũgwanja, na magĩkũngũĩra gĩathĩ mĩthenya
ĩngĩ mũgwanja. **10** Mũthenya wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ
wa mweri wa mũgwanja, Solomoni akĩĩra andũ mainũke,
nao makĩinũka maiyũrĩtwo nĩ gĩkeno, na ngoro ciao
igacanjamũka nĩ ũndũ wa maũndũ mega marĩa Jehova
eekĩire Daudi na Solomoni, na andũ ake a Isiraeli. **11**
Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie gwaka hekarũ ya Jehova na
nyũmba ya ũthamaki, na aarĩkia gwĩka ũrĩa wothe
eeciirĩtie gwĩka hekarũ-inĩ ya Jehova o na nyũmba-inĩ
yake ya ũthamaki-rĩ, **12** Jehova akĩmuumĩrĩra ũtukũ,
akĩmwĩra atĩrĩ: "Nĩnjiguĩte ihooya rĩaku, na nĩthuurĩte
handũ haha hatuĩke hekarũ yakwa ya kũrutagĩrwo
magongona. **13** "Rĩrĩa ingĩhinga igũrũ nayo mbura
yaage kuura, kana njathe ngigĩ cianange bũrũri kana
ndũme mũthiro kũrĩ andũ akwa, **14** andũ acio akwa,
o acio metanĩtio na rĩĩtwa rĩakwa, mangĩkenyiihia na
maahooe, na marongorie ũthiũ wakwa, na matigane
na njĩra ciao cia waganu, hĩndĩ ĩyo nĩngamaigua ndĩ o
igũrũ, na nĩngamarekera mehia mao na honie bũrũri
wao. **15** Na rĩrĩ, maitho makwa nĩmekũhingũka, namo
matũ makwa maigue mahooya marĩa mahooeirwo
handũ haha. **16** Nĩthuurĩte na ngaamũra hekarũ ĩno
nĩgeetha Rĩĩtwa rĩakwa rĩtũũre kuo nginya tene. Maitho
makwa na ngoro yakwa igũtũũra kuo hĩndĩ ciothe.
17 "Na ha ũhoro waku, ũngĩthiiaga na mĩthiĩre ĩrĩa
yagĩrĩire o ta ũrĩa thoguo Daudi aathiiaga, na wĩkage
maũndũ mothe marĩa ngwathĩte, na ũmenyagĩrĩre
kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho
makwa-rĩ, **18** nĩngahaanda gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene, o ta
ũrĩa ndarĩkanĩire na thoguo Daudi rĩrĩa ndamwĩrire
atĩrĩ, 'Wee ndũkaaga mũndũ wa gũthamakĩra Isiraeli.'
19 "No rĩrĩ, ũngĩkahutatĩra na ũtiganĩrie kĩrĩra kĩa
watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani marĩa
ngũheete, na ũthiĩ gũtungatĩra ngai ingĩ na gũcihooya-
rĩ, **20** hĩndĩ ĩyo nĩngamunya Isiraeli kuuma bũrũri
wakwa, ũrĩa ndĩmaheete, na ndiganĩrie hekarũ ĩno
nyamũrĩte ĩtanio na Rĩĩtwa rĩakwa. Ngaamĩtua o kĩndũ
gĩa kuunagwo thimo na gĩa gũthekererwo nĩ andũ othe.
21 O na gũtuĩka hekarũ ĩno nĩguo ĩrĩ nene, arĩa othe
makaahĩtũkagĩra ho nĩmakamaka na moige atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ
gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ na hekarũ ĩno ũndũ ta
ũyũ?' **22** Andũ nĩmagacookia moige, atĩrĩ, 'Nĩ tondũ
nĩmatiganĩirie Jehova, o we Ngai wa maithe mao, ũrĩa
wamarutire bũrũri wa Misiri, na makĩhĩmbĩria ngai ingĩ,
magĩcihooya na magĩcitungatĩra, nĩkĩo amarehithĩirie
mwanangĩko ũyũ wothe.'"

8 Thuutha wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ, ihinda rĩrĩa Solomoni
aahũthĩrire gwaka hekarũ ya Jehova o na nyũmba
yake ya ũthamaki-rĩ, **2** Solomoni nĩaakire rĩngĩ matũũra
marĩa aaheetwo nĩ Hiramu, na akĩmahe andũ a Isiraeli
matũũre thĩinĩ wamo. **3** Solomoni agĩcooka agĩthiĩ
Hamathu-Zoba na akĩrĩtaha. **4** Ningĩ agĩcooka agĩaka
Tadimori kũu werũ-inĩ na matũũra manene mothe
marĩa aakĩte kũu Hamathu ma kũigwo indo. **5** Nĩaakire
Bethi-Horoni ya Mwena wa Igũrũ, na Bethi-Horoni
ya Mwena wa Mũhuro rĩngĩ, marĩ matũũra manene
mairige, marĩ na thingo, na ihingo, na mĩgĩĩko ya
igera, **6** o ũndũ ũmwe na Baalathu, na matũũra make
mothe manene ma kũiga indo, na matũũra make mothe
manene ma ngaari cia mbaara na mbarathi ciake,
na agĩaka kĩrĩa gĩothe eerirĩirie kũu Jerusalemu, na
Lebanoni, o na kũndũ guothe bũrũri-inĩ ũrĩa aathanaga.
7 Andũ othe arĩa maatigaire kuuma kũrĩ Ahiti, na
Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi (nao andũ acio
matiarĩ Aisiraeli), **8** ũguo nĩ kuuga atĩ, njiaro ciao iria
ciatigarĩte bũrũri-inĩ, iria andũ a Isiraeli mataaninĩte,
acio nĩo maandĩkithirio nĩ Solomoni matuĩke ngombo
ciake cia kũrutithio wĩra na hinya, na noguo gũtũire
nginya ũmũthĩ. **9** No Solomoni ndaatuire andũ a
Isiraeli ngombo cia wĩra wake; acio nĩo maarĩ andũ
ake a kũrũa mbaara, o na aathi a anene ake, na aathi
a ngaari ciake cia ita, na atwari a ngaari icio. **10** O
na ningĩ no-o maarĩ atongoria anene a Mũthamaki
Solomoni, maarĩ anene 250 a kũrũgamĩrĩra andũ acio.
11 Solomoni akĩruta mwarĩ wa Firaũni kuuma Itũũra
Inene rĩa Daudi, akĩmũrehe nyũmba ya ũthamaki
ĩrĩa aamwakĩire, tondũ oigire atĩrĩ, "Mũtumia wakwa
ndangĩtũũra nyũmba ya Mũthamaki Daudi, mũthamaki
wa Isiraeli, nĩgũkorwo kũndũ kũrĩa ithandũkũ rĩa
kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩtoonyete nĩ gũtheru." **12** Igũrũ
rĩa kĩgongona kĩa Jehova kĩrĩa Solomoni aakĩte mbere ya
gĩthaku, hau nĩho Solomoni arutĩire Jehova maruta ma
njino, **13** O ta ũrĩa maabataranĩtie kũrutwo o mũthenya
nĩ ũndũ wa maruta marĩa Musa aathanĩte ma Thabatũ,
na ma Tũrũgamo twa Mweri, na ma ciathĩ ithatũ cia o
mwaka, nĩcio Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya
Kũimbia, na Gĩathĩ gĩa Ciumia, na Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. **14**
Kũrũmanĩrĩra na wathani ũrĩa watuĩtwo nĩ ithe Daudi,
nĩamũrire ikundi cia athĩnjĩri-Ngai nĩ ũndũ wa mawĩra
mao, o na Alawii nĩguo matongoragie hĩndĩ ya kũgooca
na ningĩ mateithagĩrĩrie athĩnjĩri-Ngai kũringana na
mabataro ma o mũthenya. Ningĩ nĩamũrire ikundi cia
arangĩri a ihingo marangagĩre ihingo mwanya mwanya,
tondũ ũguo nĩguo Daudi, mũndũ wa Ngai, aathanĩte.
15 Nao matiatigire kũrũmĩrĩra watho ũrĩa mũthamaki
aathĩte athĩnjĩri-Ngai kana Alawii ũndũ-inĩ o wothe
hamwe na ũmenyereri wa igĩĩna. **16** Wĩra wa Solomoni
wothe nĩwahingirio kuuma mũthenya ũrĩa mũthingi wa
hekarũ ya Jehova wakirwo nginya ĩkĩrĩka. Nĩ ũndũ ũcio
hekarũ ya Jehova ĩkĩrĩkio gwakwo. **17** Ningĩ Solomoni
agĩthiĩ Ezioni-Geberi na Elathu hũgũrũrũ-inĩ cia Edomu.
18 Nake Hiramu akĩmũtũmĩra marikabu irũgamĩrĩirwo
nĩ anene ake, andũ arĩa mooĩ ũhoro wa iria. Andũ acio,
hamwe na andũ a Solomoni magĩtwarithia marikabu
nginya Ofiri na magĩcooka makĩrehe taranda 450 cia
thahabu, iria maatwarĩire Mũthamaki Solomoni.

9 Rĩrĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Sheba aiguire
ngumo ya Solomoni, agĩũka Jerusalemu kũmũgeria
na ciũria ndĩtũ. Agĩkinya arĩ na mũtongoro mũnene
ma, wa ngamĩĩra ikuuĩte mahuti marĩa manungi wega,
na thahabu nyingĩ mũno, na tũhiga twa goro, agĩthiĩ
harĩ Solomoni, akĩaria nake maũndũ mothe marĩa
maarĩ meciiria-inĩ make. **2** Nake Solomoni agĩcookia
ciũria ciake ciothe; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe aaremirwo
nĩkũmũtaarĩria. **3** Rĩrĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio

wa Sheba onire ũũgĩ wa Solomoni, o na nyũmba ya
ũthamaki ĩrĩa aakĩte, **4** na irio iria ciarĩ metha-inĩ
yake, na ũrĩa anene ake maikaraga metha-inĩ, na ũrĩa
ndungata iria ciatungataga ciehumbĩte, na ũrĩa akuui
ikombe mehumbĩte nguo ndaaya, na maruta ma njino
marĩa aarutagĩra hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩkĩgega mũno.
5 Akĩĩra mũthamaki atĩrĩ, "Ũhoro ũrĩa ndaiguire ndĩ
o bũrũri-inĩ wakwa ũkoniĩ maũndũ marĩa wĩkĩte o na
ũũgĩ waku nĩ ma ma. **6** No ndietĩkirie ũrĩa moigaga
nginya rĩrĩa ndĩrokire na ndĩreyonera na maitho makwa
niĩ mwene. Ti-itherũ, ũrĩa ndeerirwo o na ti nuthu ya
ũnene wa ũũgĩ waku; nĩũkĩrĩte mũno makĩria ũhoro ũrĩa
ndaiguĩte. **7** Kaĩ gũkena nĩ andũ aku-ĩ! Ningĩ gũkena nĩ
anene aku arĩa marũgamaga mbere yaku hĩndĩ ciothe
makaiguaga ũũgĩ waku! **8** Jehova Ngai waku arogoocwo,
ũrĩa ũkenetio nĩwe, na agagũikarĩria gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa
ũnene ũrĩ mũthamaki wa gũthamaka nĩ ũndũ wa Jehova
Ngai waku. Tondũ wa ũrĩa Ngai waku endete Isiraeli, na
akeerirĩria kũmanyiitĩrĩra nginya tene-rĩ, nĩagũtuĩte
mũthamaki ũmathamakagĩre, nĩgeetha ũtũũrie kĩhooto
na ũthingu." **9** Ningĩ akĩhe mũthamaki taranda 120 cia
thahabu, na mahuti marĩa manungi wega maingĩ mũno
na tũhiga twa goro. Gũtiakoretwo mahuti manungi wega
ta macio mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba
aaheire Mũthamaki Solomoni. **10** (Nao andũ a Hiramu
na andũ a Solomoni nĩmarehire thahabu kuuma Ofiri; o
na nĩmarehire mĩtĩ ya mĩthandari na tũhiga twa goro.
11 Mũthamaki aahũthĩrire mĩthandari ĩyo gwaka ngathĩ
cia hekarũ ya Jehova o na cia nyũmba ya ũthamaki, na
gũthondekera aini inanda cia mũgeeto o na cia kĩnũbi
cia kũhũũrwo. Gũtiarĩ indo ta icio cionetwo Juda mbere
ĩyo.) **12** Mũthamaki Solomoni nĩaheire mũthamaki-
mũndũ-wa-nja wa Sheba kĩrĩa gĩothe eerirĩirie na kĩrĩa
eetirie; akĩmũhe indo makĩria ma iria we aamũreheire.
Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio akiumagara hamwe
na ndungata ciake, agĩcooka bũrũri wake mwene. **13**
Ũritũ wa thahabu ĩrĩa Solomoni aamũkagĩra o mwaka
warĩ wa taranda 666, **14** ĩtataranĩirio na igooti rĩrĩa
rĩarehagwo nĩ athũgũri na onjorithia. Ningĩ athamaki
othe a Arabia na abarũthi a bũrũri nĩmarehagĩra
Solomoni thahabu na betha. **15** Mũthamaki Solomoni
agĩthondeka ngo nene 200 cia thahabu hũũre; o ĩmwe
yathondeketwo na ũritũ wa beka 600 cia thahabu.
16 Ningĩ agĩthondeka ngo 300 cia thahabu hũũre, o
ĩmwe yathondeketwo na thahabu ya ũritũ wa beka
300. Mũthamaki agĩciiga Nyũmba ya Ũthamaki ĩrĩa
yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni. **17** Ningĩ mũthamaki
agĩthondeka gĩtĩ kĩnene kĩa ũthamaki kĩgemetio mwena
wa na thĩinĩ na mĩguongo, na mwena wa na nja
gĩkagemio na thahabu therie. **18** Gĩtĩ kĩu kĩa ũnene
kĩarĩ na ngathĩ ya makinya matandatũ, na gaturwa
ga thahabu ga gũkinyithia magũrũ kanyiitithanĩtio
nakĩo. Mĩena-inĩ yeerĩ ya gĩtĩ kĩu yarĩ na handũ ha
kũigĩrĩra moko, na nĩ haarĩ na mĩhiano ya mĩrũũthi
ĩrũgamĩte mĩena-inĩ yeerĩ ya moko macio. **19** Mĩhiano
ikũmi na ĩĩrĩ ya mĩrũũthi yarũgamĩtio ngathĩ-inĩ ĩyo
ya makinya matandatũ, narĩo o ikinya rĩa ngathĩ rĩarĩ
na mũhiano wa mũrũũthi o mwena. Gũtiarĩ gĩtĩ kĩngĩ
ta kĩu gĩathondeketwo mbere ĩyo ũthamaki-inĩ ũngĩ
o wothe. **20** Indo ciothe iria Mũthamaki Solomoni
aanyuuagĩra ciarĩ cia thahabu, na indo ciothe cia
nyũmba iria ciarĩ Nyũmba ya Ũthamaki ĩrĩa yetagwo
Mũtitũ wa Lebanoni ciarĩ cia thahabu therie. Gũtiarĩ
kĩndũ gĩathondeketwo na betha, nĩgũkorwo betha
yatuagwo kĩndũ gĩtarĩ bata mũno matukũ-inĩ macio
ma Solomoni. **21** Mũthamaki aarĩ na marikabu nyingĩ
cia wonjoria iria ciarũgamagĩrĩrwo nĩ andũ a Hiramu.
Ciacookaga o riita rĩmwe thĩinĩ wa mĩaka ĩtatũ, ikuuĩte
thahabu, na betha, na mĩguongo, na ngĩma, na nũgũ.
22 Mũthamaki Solomoni aarĩ na ũtonga na ũũgĩ mũingĩ
gũkĩra athamaki arĩa angĩ othe a thĩ. **23** Athamaki othe a
thĩ nĩmacaragia ũrĩa mangĩona Solomoni nĩguo maigue
ũũgĩ ũrĩa Ngai eekĩrĩte ngoro-inĩ yake. **24** Andũ arĩa
mookaga kũmuona mwaka o mwaka nĩmamũrehagĩra
iheo, nacio nĩ indo cia betha na thahabu, na nguo
ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega,
na mbarathi na nyũmbũ. **25** Solomoni aarĩ na nyũmba
4,000 cia mbarathi na ngaari cia ita, na mbarathi 12,000
iria ciaigĩtwo matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ita,
na akaiga iria ingĩ hakuhĩ nake kũu Jerusalemu. **26**
Nake nĩathaga athamaki othe kuuma Rũũĩ rwa Farati
nginya bũrũri wa Afilisti, o nginya mũhaka-inĩ wa
bũrũri wa Misiri. **27** Mũthamaki nĩatũmire betha
cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, nayo mĩtarakwa yarĩ
mĩingĩ o ta mĩtĩ ya mĩkũyũ ĩrĩa ĩrĩ magũrũ-inĩ ma
irĩma. **28** Mbarathi cia Solomoni ciarehetwo kuuma
bũrũri wa Misiri, na kuuma mabũrũri marĩa mangĩ
mothe. **29** Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa
Solomoni, kuuma o kĩambĩrĩria nginya kĩrĩkĩro-rĩ, githĩ
matiandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma Nathani ũrĩa mũnabii,
na ũrathi-inĩ wa Ahija ũrĩa Mũshiloni, na cioneki-
inĩ cia Ido ũrĩa wonaga maũndũ makoniĩ Jeroboamu
mũrũ wa Nebati? **30** Solomoni aathamakĩire Isiraeli
rĩothe arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. **31** Agĩcooka
akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo itũũra
inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Rehoboamu agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake.

10 Rehoboamu nĩathiire Shekemu, nĩgũkorwo andũ
a Isiraeli othe nĩmathiĩte kuo makamũtue
mũthamaki. **2** Rĩrĩa Jeroboamu mũrũ wa Nebati
aaiguire ũhoro ũcio (tondũ aarĩ bũrũri wa Misiri,
kũrĩa oorĩire eherere Mũthamaki Solomoni), akiuma
kũu Misiri, akĩinũka. **3** Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli
magĩtũmanĩra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na
Isiraeli rĩothe magĩthiĩ kũrĩ Rehoboamu, makĩmwĩra
atĩrĩ: **4** "Thoguo nĩatũigĩrĩire icooki iritũ, no rĩu
tũhũthĩrie wĩra ũcio mũritũ na icooki rĩu iritũ rĩrĩa
atũigĩrĩire na nĩtũrĩgũtungatagĩra." **5** Rehoboamu
akĩmacookeria atĩrĩ, "Thiĩi mũgaacooka kũrĩ niĩ thuutha
wa mĩthenya ĩtatũ." Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩthiĩ. **6**
Thuutha ũcio Mũthamaki Rehoboamu akĩhooya kĩrĩra
kũrĩ athuuri arĩa maatungatagĩra ithe Solomoni rĩrĩa
aarĩ muoyo. Akĩmooria atĩrĩ, "Mũngĩndaara atĩa nĩguo
njookerie andũ acio ũhoro?" **7** Nao makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ũngĩtuĩka mũtaana kũrĩ andũ acio, na ũmakenie,
na ũmacookerie na njĩra njagĩrĩru-rĩ, megũtũũra maarĩ
ndungata ciaku hĩndĩ ciothe." **8** No Rehoboamu
akĩregana na ũtaaro ũrĩa athuuri maamũheire, na
akĩhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ aanake a riika rĩake arĩa

maamũtungatagĩra. **9** Nake akĩmooria atĩrĩ, "Inyuĩ
mũngĩndaara atĩa? Andũ acio maranjĩĩra ũũ, 'Tũhũthĩrie
icooki rĩrĩa thoguo aatũigĩrĩire.' Tũngĩmacookeria
atĩa?" **10** Aanake acio a riika rĩake makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Cookeria andũ acio makwĩrĩte atĩrĩ, 'Thoguo
nĩatũigagĩrĩra icooki iritũ, no wee tũhũthĩrie icooki
rĩu,' ũmeere atĩrĩ, 'Kaara gakwa ka mũira nĩ gatungu
gũkĩra njohero ya baba. **11** Baba aamũigĩrĩire icooki
iritũ, no niĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga
na iboko, no niĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng'aurũ.'" **12**
Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ Jeroboamu na andũ a Isiraeli
othe magĩcooka kũrĩ Rehoboamu, o ta ũrĩa mũthamaki
oigĩte, "Nĩmũgacooka kũrĩ niĩ thuutha wa mĩthenya
ĩtatũ." **13** Nake mũthamaki akĩmacookeria ehĩte mũno.
Akĩregana na ũtaaro ũrĩa aaheetwo nĩ athuuri, **14**
akĩrũmĩrĩra ũtaaro wa aanake, akiuga atĩrĩ, "Baba
nĩamũritũhĩirie icooki, no niĩ nĩngũrĩritũhia makĩria.
Baba aamũhũũraga na iboko, no niĩ ndĩrĩmũhũũraga
na tũng'aurũ." **15** Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki ndaigana
gũthikĩrĩria andũ acio, tondũ maũndũ macio meekĩkire
moimĩte kũrĩ Ngai, nĩguo kiugo kĩhingio kĩrĩa Jehova
eerire Jeroboamu mũrũ wa Nebati na kanua ka Ahija
ũrĩa Mũshiloni. **16** Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe moonire atĩ
mũthamaki ũcio nĩarega kũmathikĩrĩria, magĩcookeria
mũthamaki atĩrĩ: "Tũrĩ na igai rĩrĩkũ harĩ Daudi, na
nĩ gĩcunjĩ kĩrĩkũ tũrĩ nakĩo harĩ mũrũ wa Jesii? Cooka
hema-inĩ ciaku, wee Isiraeli! Wee Daudi-rĩ, menyerera
nyũmba yaku wee mwene!" Nĩ ũndũ ũcio andũ a
Isiraeli othe makĩinũka. **17** No andũ a Isiraeli arĩa
maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, Rehoboamu agĩthiĩ
na mbere kũmathamakĩra. **18** Mũthamaki Rehoboamu
agĩtũma Adoniramu ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa andũ
arĩa maarutithagio wĩra na hinya; no andũ a Isiraeli
makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkua. No rĩrĩ,
Mũthamaki Rehoboamu nĩetharire, akĩhaica ngaari
yake ya ita, akĩũrĩra Jerusalemu. **19** Nĩ ũndũ ũcio andũ a
Isiraeli makoretwo maremeire nyũmba ya Daudi nginya
ũmũthĩ.

11 Rĩrĩa Rehoboamu aakinyire Jerusalemu,
akĩũngania andũ a kuuma nyũmba ya Juda na
Benjamini, andũ a kũrũa mbaara 180,000, nĩgeetha
makarũe na Isiraeli, nĩguo macookerie Rehoboamu
ũthamaki. **2** No rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra
Shemaia mũndũ wa Ngai, akĩĩrwo atĩrĩ, **3** "Thiĩ wĩre
Rehoboamu mũrũ wa Solomoni mũthamaki wa Juda, na
wĩre andũ a Isiraeli othe kũu Juda na Benjamini atĩrĩ, **4**
'Jehova ekuuga ũũ: Tigai kwambata mũkahũũrane na
ariũ a ithe wanyu. O mũndũ wothe wanyu nĩacooke
mũciĩ, nĩgũkorwo nĩ niĩ njĩkĩte ũndũ ũyũ.'" Nĩ ũndũ
ũcio magĩathĩkĩra ciugo cia Jehova na magĩtiganĩria
ũhoro wa gũthiĩ kũhithũkĩra Jeroboamu. **5** Rehoboamu
agĩtũũra Jerusalemu na agĩaka matũũra ma ũgitĩri kũu
Juda, namo nĩ maya: **6** Bethilehemu, na Etamu, na
Tekoa, **7** na Bethi-Zuru, na Soko, na Adulamu, **8** na
Gathu, na Maresha, na Zifu, **9** na Adoraimu, na Lakishi,
na Azeka, **10** na Zora, na Aijaloni, na Hebironi. Maya
maarĩ matũũra manene mairigĩirwo na thingo cia hinya
kũu Juda na Benjamini. **11** Agĩĩkĩra ũgitĩri wamo hinya
na akĩiga anene a mbũtũ cia mbaara kuo, o hamwe
na mĩthiithũ ya irio, na maguta ma mĩtamaiyũ, na
ndibei. **12** Nĩaigire ngo na matimũ matũũra-inĩ macio
manene, na agĩtũma magĩe hinya mũno. Nĩ ũndũ ũcio
Juda na Benjamini gũgĩtuĩka gwake. **13** Nao athĩnjĩri-
Ngai na Alawii kuuma ng'ongo ciao ciothe kũu Isiraeli
guothe maarĩ mwena wake. **14** Nĩgũkorwo Alawii
nĩmatiganĩirie ũrĩithio wao na indo ciothe, magĩũka
Juda na Jerusalemu, nĩgũkorwo Jeroboamu na ariũ ake
nĩmamagiririe kũruta wĩra ta athĩnjĩri-Ngai a Jehova.
15 Nake agĩthuura athĩnjĩri-ngai ake mwene nĩ ũndũ
wa kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na nĩ ũndũ wa kũrutĩra
magongona mĩhianano ya mbũri na ya njaũ ĩrĩa
aathondekete. **16** Andũ othe a kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga
wa Isiraeli arĩa maahaarĩirie ngoro ciao kũmaatha
Jehova, Ngai wa Isiraeli, magĩkĩrũmĩrĩra Alawii nginya
Jerusalemu makarutĩre Jehova Ngai wa maithe mao
magongona. **17** Makĩongerera ũthamaki wa Juda hinya
na makĩnyiitĩrĩra Rehoboamu mũrũ wa Solomoni
handũ ha mĩaka ĩtatũ, na ihinda rĩu nĩmathiiaga na
mĩthiĩre ya Daudi na ya Solomoni. **18** Nake Rehoboamu
nĩahikirie Mahalathu, ũrĩa warĩ mwarĩ wa mũriũ wa
Daudi wetagwo Jerimothu na wa Abihaili mwarĩ wa
mũrũ wa Jesii wetagwo Eliabu. **19** Nake akĩmũciarĩra
aanake aya: Jeushu, na Shemaria, na Zahamu. **20** Ningĩ
akĩhikia Maaka mwarĩ wa Abisalomu, ũrĩa wamũciarĩire
Abija, na Atai, na Ziza na Shelomithu. **21** Rehoboamu
nĩendire Maaka mwarĩ wa Abisalomu gũkĩra atumia
arĩa angĩ othe na gũkĩra thuriya ciake ciothe. Atumia
ake othe maarĩ 18 na thuriya 60, ciana cia aanake 28, na
cia airĩtu 60. **22** Rehoboamu nĩathuurire Abija mũrũ wa
Maaka atuĩke mũriũ mũnene wa ariũ a ithe acio angĩ
nĩgeetha akaamũtua mũthamaki. **23** Nĩatũmĩrire ũũgĩ,
akĩhurunjĩra ariũ ake amwe ng'ongo-inĩ ciothe cia Juda
na Benjamini, na akĩmahurunjĩra matũũra-inĩ mothe
manene marĩa maarĩ mairigĩre. Nĩamaheire mĩthiithũ
mĩiganu, na akĩmacarĩria o mũndũ atumia aingĩ.

12 Thuutha wa Rehoboamu kwĩhaanda ta mũthamaki
na gũkorwo agĩte na hinya, we hamwe na Isiraeli
yothe nĩmatiganĩirie watho wa Jehova. **2** Tondũ
wa gũkorwo matarĩ ehokeku harĩ Jehova, Shishaka
mũthamaki wa Misiri nĩatharĩkĩire Jerusalemu mwaka
wa gatano wa Mũthamaki Rehoboamu. **3** Aarĩ na
ngaari cia mbaara 1,200 na andũ arĩa mathiiaga
mahaicĩte mbarathi 60,000, na thigari itangĩtarĩka cia
kuuma Alubi, na Asukii, na Akushi arĩa mookĩte nake
kuuma Misiri, **4** agĩtaha matũũra manene marĩa maarĩ
mairigĩre ma Juda na agĩthiĩ nginya Jerusalemu. **5** Nake
mũnabii Shemaia agĩũka kũrĩ Rehoboamu o na kũrĩ
atongoria a Juda arĩa moonganĩte kũu Jerusalemu nĩ
ũndũ wa gwĩtigĩra Shishaka, akĩmeera atĩrĩ, "Jehova
ekuuga ũũ: 'Nĩmũndiganĩirie; na nĩ ũndũ ũcio, o na niĩ
ngũmũtiganĩria moko-inĩ ma Shishaka.'" **6** Atongoria a
Isiraeli hamwe na mũthamaki makĩĩnyiihia, makiuga
atĩrĩ, "Jehova nĩ wa kĩhooto." **7** Rĩrĩa Jehova onire atĩ
nĩmenyiihĩtie-rĩ, ndũmĩrĩri ĩno ya Jehova ĩgĩkinyĩra
Shemaia akĩĩrwo atĩrĩ: "Kuona atĩ nĩmenyiihĩtie-rĩ,
ndikũmananga no nĩngũmahonokia o narua. Mang'ũrĩ
makwa matigũitĩrĩrio Jerusalemu na kũhũthĩra guoko
gwa Shishaka. **8** No rĩrĩ, megũtuĩka ndungata ciake,

nĩgeetha mamenye ũtiganu wa kũndungatĩra na
gũtungatĩra athamaki a mabũrũri ma kũngĩ.” **9** Rĩrĩa
Shishaka mũthamaki wa Misiri aatharĩkĩire Jerusalemu-
rĩ, agĩkuua igĩĩna cia hekarũ ya Jehova na igĩĩna cia
nyũmba ya ũthamaki. Aakuuire indo ciothe, o hamwe
na ngo cia thahabu iria Solomoni aathondekithĩtie.
10 Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka
ngo cia gĩcango handũ ha icio cia mbere, agĩcinengera
anene a arangĩri arĩa maaikaraga itoonyero-inĩ rĩa
nyũmba ya ũthamaki. **11** Rĩrĩa rĩothe mũthamaki
aathiiaga hekarũ ya Jehova-rĩ, arangĩri acio maathiiaga
hamwe nake makuuĩte ngo icio, na thuutha wa
ũguo magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩri. **12**
Tondũ Rehoboamu nĩenyiihirie, Jehova nĩamwehereirie
marakara make, na ndaigana kũmũniina o biũ. Ti-
itherũ nĩ kwarĩ na maũndũ mamwe mega kũu Juda.
13 Mũthamaki Rehoboamu nĩehaandire wega kũu
Jerusalemu na agĩthiĩ o na mbere arĩ mũthamaki.
Aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe rĩrĩa
aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu
mĩaka ikũmi na mũgwanja itũũra-inĩ inene rĩrĩa Jehova
aathuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli nĩgeetha
Rĩĩtwa rĩake rĩtũũre kuo. Nyina etagwo Naama, na
aarĩ Mũamoni. **14** Nĩekire maũndũ mooru tondũ
ndaatuĩte na ngoro yake kũrongooria Jehova. **15** Na ha
ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa
Rehoboamu kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, githĩ
matiandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma Shemaia ũrĩa mũnabii,
na ma Ido ũrĩa muoni-maũndũ marĩa maarĩtie ũhoro wa
njiarwa? Gwatũũraga mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu
na Jeroboamu. **16** Rehoboamu akĩhurũka hamwe na
maithe make na agĩthikwo o kũu Itũũra-inĩ Inene rĩa
Daudi. Nake mũriũ Abija agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake.

13 Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa
Jeroboamu nĩguo Abija aatuĩkire mũthamaki wa
Juda, **2** na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩtatũ.
Nyina eetagwo Maaka mwarĩ wa Urieli wa Gibea. Nĩ
kwarĩ mbaara gatagatĩ ka Abija na Jeroboamu. **3** Abija
aathiire mbaara-inĩ arĩ na mbũtũ ya thigari irĩ ũhoti
400,000, nake Jeroboamu akĩara mbũtũ yake ya thigari
irĩ ũhoti 800,000. **4** Abija akĩrũgama igũrũ rĩa Kĩrĩma kĩa
Zemaraimu, bũrũri-inĩ ũrĩa wa irĩma wa Efiraimu, akiuga
atĩrĩ, “Jeroboamu na Isiraeli inyuothe, ta thikĩrĩriai!
5 Kaĩ mũtooĩ atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩaheanĩte
ũthamaki wa Isiraeli moko-inĩ ma Daudi na njiaro ciake
nginya tene na ũndũ wa kĩrĩkanĩro gĩa cumbĩ? **6** No
rĩrĩ, Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũmwe wa anene a
Solomoni mũrũ wa Daudi, nĩaremeire mwathi wake. **7**
Imũndũ imwe cia tũhũ nĩcionganire hamwe nake, na
makĩregana na Rehoboamu mũrũ wa Solomoni rĩrĩa aarĩ
mwĩthĩ na ataahotaga gũtua itua, na ndaarĩ na hinya
wa kũmeetiiria. **8** “Na rĩrĩ, mwĩciirĩtie ũrĩa mũkũregana
na ũthamaki wa Jehova, ũrĩa ũrĩ moko-inĩ ma njiaro
cia Daudi. Ti-itherũ mũrĩ mbũtũ nene ya ita, na mũrĩ
na njaũ cia thahabu iria ciathondekirwo nĩ Jeroboamu
ituĩke ngai cianyu. **9** No githĩ mũtiaingatire athĩnjĩri-
Ngai a Jehova, arĩa maarĩ ariũ a Harũni, na Alawii, na
mũgĩĩthuurĩra athĩnjĩri-ngai anyu kĩũmbe o ta ũrĩa
andũ a mabũrũri marĩa mangĩ mekaga? Ũrĩa wothe
ũũkaga kwĩyamũra na gategwa na ndũrũme mũgwanja
atuĩkaga mũthĩnjĩri-ngai wa indo itarĩ ngai. **10** “No
ithuĩ-rĩ, Jehova nĩwe Ngai witũ, na tũtimũtiganĩirie.
Athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga Jehova nĩ ariũ a Harũni,
na mateithagĩrĩrio nĩ Alawii. **11** O rũciinĩ na hwaĩ-inĩ
nĩmarutagĩra Jehova maruta ma njino na ũbumba ũrĩa
ũnungaga wega. Nĩmaigagĩrĩra mĩgate metha-inĩ ĩrĩa
theru, na makagwatia matawa marĩa maigĩrĩirwo mũtĩ-
inĩ wa thahabu wamo o hwaĩ-inĩ. Ithuĩ nĩtũrũmĩtie
maũndũ marĩa Jehova Ngai witũ endaga. No inyuĩ
nĩmũmũtiganĩirie. **12** Ngai arĩ hamwe na ithuĩ; we nĩwe
mũtongoria witũ. Athĩnjĩri-Ngai ake na tũrumbeta twao
nĩo marĩgambia mũgambo wa mbaara ya kũmũũkĩrĩra
inyuĩ. Andũ a Isiraeli, tigai kũrũa na Jehova, Ngai wa
maithe manyu, nĩgũkorwo mũtingĩhootana.” **13** No rĩrĩ,
Jeroboamu nĩatũmĩte ikundi cia thigari thuutha wao,
nĩgeetha amatharĩkĩre arĩ na mbere ya Juda nao arĩa
maamoheirie marĩ thuutha wao. **14** Juda nĩmehũgũrire
na makĩona atĩ nĩmatharĩkĩirwo kuuma na mbere na
kuuma na thuutha. Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra Jehova. Nao
athĩnjĩri-Ngai makĩhuha tũrumbeta twao, **15** nao andũ
a Juda makiugĩrĩria na mũgambo wa mbaara. Hĩndĩ ĩyo
maanagĩrĩra na mũgambo wa mbaara, Ngai akĩharagania
Jeroboamu na Isiraeli rĩothe mbere ya Abija na andũ a
Juda. **16** Andũ a Isiraeli makĩũrĩra andũ a Juda, nake
Ngai akĩmaneana moko-inĩ mao. **17** Abija na andũ ake
makĩmahũũra mbaara nene, nginya andũ a Isiraeli
500,000 arĩa maarĩ ũhoti makĩũragwo. **18** Andũ a Isiraeli
magĩtoorio mbaara-inĩ ĩyo; nao andũ a Juda magĩtuĩka
atooria tondũ nĩmehokire Jehova, Ngai wa maithe mao.
19 Nake Abija akĩingatithia Jeroboamu na akĩmũtaha
matũũra ma Betheli, na Jeshana, na Efuroni hamwe
na tũtũũra tũrĩa twamathiũrũrũkĩirie. **20** Jeroboamu
ndaigana gũcooka kũgĩa na hinya rĩngĩ matukũ-inĩ ma
Abija. Nake Jehova agĩkĩmũgũtha igũtha agĩkua. **21**
No Abija agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya. Akĩhikia atumia
14, na akĩgĩa na aanake 22 na airĩtu 16. **22** Maũndũ
marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Abija, marĩa eekire
na ũrĩa oigire-rĩ, nĩmandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa ũtaũranĩri
rĩa mũnabii Ido.

14 Nake Abija akĩhurũka hamwe na maithe make
na agĩthikwo kũu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi.
Nake mũriũ Asa agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake,
na matukũ-inĩ make bũrũri ũgĩikara na thayũ mĩaka
ikũmi. **2** Nake Asa agĩĩka maũndũ mega, na marĩa
maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake. **3** Akĩeheria
magongona ma ngai cia mabũrũri ma kũngĩ, na kũndũ
kũrĩa gũtũũgĩru, na agĩthethera mahiga marĩa maamũre,
na agĩtemenga itugĩ cia Ashera. **4** Nake agĩatha andũ
a Juda marongorie Jehova, Ngai wa maithe mao, na
maathĩkĩre mawatho na maathani make. **5** Ningĩ
akĩeheria mahooero ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na
igongona cia ũbumba matũũra-inĩ mothe ma Juda,
naguo ũthamaki ũcio aathaga wa Juda ũgĩikara na thayũ.
6 Nĩaakire matũũra manene mairigĩre na thingo cia
hinya ma Juda, nĩgũkorwo bũrũri warĩ na thayũ. Gũtirĩ
mũndũ warĩ na mbaara nake mĩaka ĩyo, nĩgũkorwo
Jehova nĩamũheete ũhurũko. **7** Nake akĩĩra andũ a Juda

atĩrĩ, "Nĩtwakei matũũra maya na twake thingo cia
kũmathiũrũrũkĩria irĩ na mĩthiringo mĩraihu na igũrũ,
na ihingo na mĩgĩĩko ya igera. Bũrũri ũyũ no witũ, tondũ
nĩtũrongoretie Jehova Ngai witũ; twamũrongoririe
nake agĩtũhe ũhurũko na mĩena yothe." Nĩ ũndũ ũcio
magĩaka na makĩgaacĩra. **8** Asa aarĩ na mbũtũ ya thigari
300,000 iria cioimĩte Juda irĩ na ngo nene na matimũ,
na ingĩ 280,000 iria cioimĩte Benjamini ikuuĩte ngo nini
na mota. Ici ciothe ciarĩ thigari nyũmĩrĩru cia kũrũa
mbaara. **9** Zera ũrĩa Mũkushi agĩũka kũmũũkĩrĩra arĩ
na mbũtũ nene ya thigari na ngaari cia ita 300, nake
agĩũka agĩkinya Maresha. **10** Nake Asa akiumagara
agĩthiĩ kũmũtũnga, nao makĩarania mbaara yao kũu
Gĩtuamba-inĩ kĩa Zefathu gũkuhĩ na Maresha. **11** Hĩndĩ
ĩyo Asa agĩkaĩra Jehova Ngai wake, akiuga atĩrĩ: "Jehova,
gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe wa gũteithũra arĩa matarĩ
hinya kuuma kũrĩ arĩa maarĩ hinya. Tũteithie, Wee
Jehova Ngai witũ, nĩgũkorwo nĩwe twĩhokete, na nĩ
thĩinĩ wa Rĩĩtwa rĩaku tuoka gũũkĩrĩra mbũtũ ĩno
nene ũũ. Wee Jehova-rĩ, nĩwe Ngai witũ, ndũkareke
mũndũ akũhoote." **12** Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩũraga
Akushi o hau mbere ya Asa na mbere ya andũ a
Juda. Nao Akushi makĩũra, **13** nake Asa na mbũtũ
yake makĩmaingatithia, makĩmakinyia o nginya Gerari.
Akushi aingĩ mũno makĩũragwo ũũ atĩ gũtirĩ watigirwo
muoyo, makĩniinĩrwo o hau mbere ya Jehova o na mbere
ya mbũtũ ciake. Andũ a Juda makĩinũkia indo nyingĩ
iria maatahire. **14** Makĩananga tũtũũra tuothe tũrĩa
twathiũrũrũkĩirie Gerari, nĩgũkorwo guoya wa Jehova
nĩwanyiitĩte andũ arĩa matũũraga kuo. Nao magĩtaha
indo cia tũtũũra tũu tuothe nĩgũkorwo twarĩ na indo
nyingĩ mũno cia gũtahwo. **15** O na ningĩ magĩtharĩkĩra
kambĩ cia arĩithi na magĩtaha ndũũru cia ng'ondu, na
cia mbũri, na cia ngamĩĩra. Nao magĩcooka Jerusalemu.

15 Na rĩrĩ, Roho wa Ngai nĩwaikũrũkĩire Azaria mũrũ
wa Odedi. **2** Nake akiumagara agatũnge Asa,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta thikĩrĩria, we Asa na andũ a Juda
na andũ a Benjamini othe. Jehova arĩ hamwe na inyuĩ
rĩrĩa rĩothe mũrĩ hamwe nake. Mũngĩmũrongooria
nĩmũrĩmuonaga, no mũngĩmũtiganĩria, o nake
nĩakamũtiganĩria. **3** Na rĩrĩ, kwa ihinda iraaya Isiraeli
matiarĩ na Ngai ũrĩa wa ma, na matiarĩ na mũthĩnjĩri-
Ngai wa kũmaruta na matiarĩ na watho wa kũrũmĩrĩrwo.
4 No rĩrĩ, hĩndĩ ya mathĩĩna mao nĩmacookereire Jehova,
Ngai wa Isiraeli, makĩmũrongooria na makĩmuona. **5**
Matukũ-inĩ macio ũhoro wa kuumagara warĩ na ũgwati
nĩgũkorwo atũũri othe a mabũrũri macio maarĩ thĩĩna-
inĩ mũnene. **6** O rũrĩrĩ rwahehenjagwo nĩ rũrĩrĩ rũrĩa
rũngĩ, na itũũra inene rĩkahehenjwo nĩ rĩrĩa rĩngĩ
tondũ Ngai nĩamathĩĩnagia na thĩĩna wa mĩthemba
yothe. **7** No ha ũhoro wanyu-rĩ, gĩai na hinya na
mũtigatiganĩrie ũhoro ũcio, nĩgũkorwo nĩ mũkaarĩhwo
wĩra ũrĩa mũrutaga." **8** Rĩrĩa Asa aiguire ciugo icio na
akĩigua ũrathi wa Azaria mũrũ wa Odedi ũrĩa mũnabiirĩ, akĩĩyũmĩrĩria. Akĩeheria mĩhianano ĩrĩa mĩmeneku
kuuma bũrũri wothe wa Juda na Benjamini, o na kuuma
matũũra-inĩ marĩa aatahĩte kũu irĩma-inĩ cia Efiraimu.
Agĩcookereria kĩgongona kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩ mbere ya
gĩthaku kĩa hekarũ ya Jehova. **9** Ningĩ akĩũngania andũ
othe a Juda na a Benjamini, hamwe na andũ a kuuma
Efiraimu, na Manase, na Simeoni arĩa maatũũranagia
nao, nĩgũkorwo aingĩ ao nĩmookĩte kũrĩ Asa moimĩte
Isiraeli rĩrĩa moonire atĩ Jehova Ngai wake aarĩ hamwe
nake. **10** Makĩũngana kũu Jerusalemu mweri wa ĩtatũ wa
mwaka wa ikũmi na ĩtano wa ũthamaki wa Asa. **11** Hĩndĩ
ĩyo makĩrutĩra Jehova igongona rĩa ng'ombe 700, na
ng'ondu na mbũri 7,000 cia iria maatahĩte magacooka
nacio. **12** Makĩgĩa kĩrĩkanĩro gĩa kũrongooragia Jehova,
Ngai wa maithe mao, na ngoro ciao ciothe na mĩoyo
yao yothe. **13** Andũ arĩa othe mangĩagire kũrongooria
Jehova, Ngai wa Isiraeli-rĩ, makĩũragwo arĩ mũndũ
mũnini kana arĩ mũnene, arĩ mũndũ mũrũme kana arĩ
mũndũ-wa-nja. **14** Makĩĩhĩta mwĩhĩtwa he Jehova na
mũgambo mũnene, o na makĩanagĩrĩra na makĩhuhaga
tũrumbeta na macoro. **15** Andũ a Juda othe magĩkena
nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa tondũ mawĩhĩtire na ngoro ciao
ciothe. Makĩrongooria Ngai na kĩyo, na makĩmuona. Nĩ
ũndũ ũcio Jehova akĩmahe ũhurũko mĩena yothe. **16**
Mũthamaki Asa agĩcooka akĩruta cũwe Maaka kuuma
gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja, nĩ ũndũ
nĩathondekithĩtie gĩtugĩ kĩa mũhianano ũrĩ magigi wa
Ashera. Asa agĩtemenga gĩtugĩ kĩu, agĩkiunanga na
agĩgĩcinĩra Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi. **17** O na gũtuĩka
ndeheririe kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kuuma Isiraeli-rĩ,
ngoro ya Asa nĩamĩneanĩte biũ kũrĩ Jehova mũtũũrĩre-
inĩ wake wothe. **18** Nĩarehire hekarũ-inĩ ya Ngai betha
na thahabu, na indo ciothe iria we na ithe maamũrĩte.
19 Gũtiacookire kũgĩa mbaara rĩngĩ, o nginya mwaka wa
mĩrongo ĩtatũ na ĩtano wa wathani wa Asa.

16 Na rĩrĩ, mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩtandatũ wa
wathani wa Asa, Baasha mũthamaki wa Isiraeli
nĩambatire akarũe na Juda, na akĩirigĩra Rama na
rũthingo rwa hinya nĩguo arigĩrĩrie gũtikagĩe mũndũ
ũkuuma kana atoonye bũrũri wa Asa mũthamaki wa
Juda. **2** Nake Asa akĩoya betha na thahabu kuuma
igĩĩna-inĩ cia hekarũ ya Jehova o na kuuma nyũmba-
inĩ yake ya ũthamaki, na agĩcitũmĩra Beni-Hadadi
mũthamaki wa Suriata ũrĩa wathamakaga Dameski. **3**
Akĩmwĩra atĩrĩ, "Reke hakorwo harĩ na kĩrĩĩko giitũ
nawe o ta ũrĩa haarĩ kĩrĩĩko gatagatĩ ka baba na thoguo.
Ta kĩone, nĩndagũtũmĩra betha na thahabu. Rĩu tharia
kĩrĩĩko kĩanyu na Baasha, mũthamaki wa Isiraeli nĩguo
atigane na niĩ." **4** Beni-Hadadi agĩĩtĩkĩra ũhoro wa
Mũthamaki Asa, agĩtũma anene a ikundi cia thigari
ciake makahũũre matũũra ma Isiraeli. Nao magĩtooria
Ijoni, na Dani, na Abeli-Maimu, na matũũra manene
mothe marĩa maarĩ makũmbĩ ma kũu Nafitali. **5** Hĩndĩ
ĩrĩa Baasha aiguire ũhoro ũcio, agĩtiga gwaka Rama
na agĩtiganĩria wĩra wake. **6** Ningĩ Mũthamaki Asa
akĩrehe andũ othe a Juda, nao magĩkuua mahiga na
mbaũ kuuma Rama iria Baasha aatũmagĩra gwaka. Indo
icio nĩcio Asa aatũmĩrire gwaka Geba na Mizipa. **7**
Hĩndĩ ĩyo Hanani ũrĩa muoni-maũndũ agĩũka kũrĩ Asa
mũthamaki wa Juda, akĩmwĩra atĩrĩ, "Tondũ nĩwehokire
mũthamaki wa Suriata ũkĩaga kwĩhoka Jehova Ngai
waku, mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Suriata nĩciũrĩte
ikoima moko-inĩ maku. **8** Githĩ Akushi na Alubi, matiarĩ
mbũtũ nene ya ita, na makagĩa na ngaari cia ita nyingĩ

na andũ arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi? No rĩrĩ,
rĩrĩa wehokire Jehova, nĩamaneanire moko-inĩ maku.
9 Nĩgũkorwo maitho ma Jehova morũũraga thĩ yothe
gwĩkĩra hinya arĩa maheanĩte ngoro ciao biũ kũrĩ we.
Nĩwĩkĩte ũndũ wa ũrimũ, na kuuma rĩu nĩũgũcooka
kũgĩa na mbaara." **10** Asa akĩrakarĩra Hanani ũrĩa
muoni-maũndũ nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio; akĩmũrakarĩra
mũno o nginya akĩmũikia njeera. O hĩndĩ ĩyo, Asa
akĩambĩrĩria kũhinyĩrĩria andũ amwe atarĩ na tha. **11**
Maũndũ ma wathani wa Asa kuuma kĩambĩrĩria nginya
mũthia, nĩmandĩkĩtwo mbuku-inĩ ya athamaki a Juda
na Isiraeli. **12** Mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na kenda wa
wathani wake, Asa nĩarũarire magũrũ. O na gũtuĩka
mũrimũ ũcio nĩwamũhatĩrĩirie mũno, o na ndwari-
inĩ yake-rĩ, ndaigana kũmaatha ũteithio kuuma kũrĩ
Jehova, no aacaririe ũteithio kuuma kũrĩ mandagĩtarĩ.
13 Na mwaka wa mĩrongo ĩna na ũmwe wa wathani
wake, Asa agĩkua na akĩhurũka hamwe na maithe make.
14 Nao makĩmũthika mbĩrĩra-inĩ ĩrĩa eethondekeire o
kũu Itũũra inene rĩa Daudi, makĩmũigĩrĩra gĩtanda-
inĩ gĩa kũmũtwara mbĩrĩra kĩhumbĩrĩtwo na mahuti
manungi wega na maguta mĩtukanio mĩingĩ marĩa
manungi wega, nao magĩakia mwaki mũnene nĩ ũndũ
wa kũmũtĩĩa.

17 Nake Jehoshafatu mũrũ wa Asa agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake, na akĩĩkĩra hinya
ndakahũũrwo nĩ Isiraeli. **2** Akĩiga ikundi cia thigari
matũũra-inĩ manene mothe marĩa mairigĩtwo na thingo
cia hinya ma Juda, na agĩaka kambĩ cia thigari kũu Juda
na matũũra-inĩ ma Efiraimu marĩa ithe Asa aatunyanĩte.
3 Jehova aarĩ hamwe na Jehoshafatu tondũ hĩndĩ ya wĩthĩ
wake nĩathiiaga na mĩthiĩre ĩrĩa ithe Daudi aathiiaga
nayo. We ndaigana kũhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ Baali,
4 no nĩarongooragia Ngai wa ithe na akarũmagĩrĩra
mawatho make, na ndaarũmĩrĩire mĩtugo ya Isiraeli. **5**
Jehova akĩhaanda ũthamaki ũcio wega moko-inĩ make,
nao andũ a Juda othe makĩrehera Jehoshafatu iheo; nĩ
ũndũ ũcio akĩgĩa na indo nyingĩ na agĩtĩĩka mũno. **6**
Nĩerutĩire na ngoro yake kũrũmĩrĩra mĩthiĩre ya Jehova;
na makĩria ma ũguo, agĩtharia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru
o na itugĩ cia Ashera, agĩcieheria Juda. **7** Mwaka wa
gatatũ wa wathani wake nĩatũmire anene ake, na nĩo
Beni-Haili, na Obadia, na Zekaria, na Nethaneli, na
Mikaia makarutane matũũra-inĩ ma Juda. **8** Hamwe
nao kwarĩ na Alawii nao nĩ, Shemaia, na Nethania, na
Zebadia, na Asaheli, na Shemiramothu, na Jehonathani,
na Adonija, na Tobija, na Tobu-Adonija, na athĩnjĩri-
Ngai Elishama na Jehoramu. **9** Nao makĩrutana Juda
guothe, magathiiaga na Ibuku rĩa Watho wa Jehova;
magĩthiũrũrũka matũũra-inĩ mothe ma Juda makĩrutaga
andũ watho. **10** Ũhoro wa gwĩtigĩra Jehova ũkĩiyũra
mothamaki-inĩ mothe marĩa maathiũrũrũkĩirie Juda,
nĩ ũndũ ũcio matiigana kũrũa na Jehoshafatu. **11**
Nao Afilisti amwe makĩrehera Jehoshafatu iheo, na
makĩrehe betha arĩ igooti, nao Arabu makĩmũrehere
ndũũru cia mbũri: ndũrũme 7,700 na mbũri 7,700. **12**
Jehoshafatu agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya mũno; agĩaka
matũũra manene magitĩre na matũũra ma makũmbĩ kũu
Juda, **13** na nĩarĩ na indo nyingĩ matũũra-inĩ macio ma
Juda. Agĩcooka akĩiga thigari iria ciooĩ wega ũhoro wa
mbaara kũu Jerusalemu. **14** Rĩandĩkithia rĩao, kũringana
na nyũmba ciao, rĩatariĩ ta ũũ: Kuuma Juda, anene a
ikundi cia 1,000: Adina nĩwe warĩ mũnene wao, aarĩ
na andũ 300,000 a kũrũa; **15** ũrĩa wamũrũmĩrĩire nĩ
Jehohanani, na aarĩ na thigari 280,000; **16** wa gatatũ
aarĩ Amasia mũrũ wa Zikiri, ũrĩa werutĩire gũtungata
Jehova, na aarĩ na thigari 200,000. **17** Kuuma Benjamini
nĩ: Eliada, mũthigari njamba, na aarĩ na andũ 200,000
arĩa maarĩ na mota na ngo; **18** ũrĩa wamũrũmĩrĩire
nĩ Jehozabadu, na aarĩ na andũ 180,000 arĩa maarĩ na
indo cia mbaara. **19** Acio nĩo andũ arĩa maatungatagĩra
mũthamaki, o hamwe na arĩa angĩ aigĩte matũũra-inĩ
manene marĩa mairigĩirwo na thingo cia hinya kũu
Juda guothe.

18 Na rĩrĩ, Jehoshafatu aarĩ na indo nyingĩ na agatĩĩka
mũno, nake agĩtuma ũthoni na Ahabu. **2** Mĩaka
mĩnini yathira-rĩ, agĩikũrũka agĩthiĩ gũceerera Ahabu
kũu Samaria. Nake Ahabu akĩmũthĩnjĩra ng'ondu nyingĩ
na ng'ombe marĩ hamwe na andũ arĩa maarĩ nake, na
akĩmũringĩrĩria matharĩkĩre Ramothu-Gileadi. **3** Ahabu,
mũthamaki wa Isiraeli akĩũria Jehoshafatu mũthamaki
wa Juda atĩrĩ, "Nĩũgũthiĩ hamwe na niĩ tũgookĩrĩre
Ramothu-Gileadi?" Nake Jehoshafatu akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Niĩ tũrĩ o ũndũ ũmwe nawe, o na andũ akwa
no ta andũ aku; na nĩtũgaakorwo tũrĩ hamwe nawe
kũu mbaara-inĩ". **4** No Jehoshafatu agĩcooka akĩĩra
mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, "Amba ũtuĩrie na ũmenye
ũtaaro wa Jehova." **5** Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa
Isiraeli akĩũngania anabii 400, akĩmooria atĩrĩ, "Tũthiĩ
tũkahũũrane na Ramothu-Gileadi kana ndigathiĩ?" Nao
makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ, nĩgũkorwo
Ngai nĩekũneana itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki."
6 Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, "Kaĩ gũkũ gũtarĩ
mũnabii wa Jehova ũrĩa tũngĩũria ũhoro kuuma kũrĩ
we?" **7** Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu
atĩrĩ, "Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe ũrĩa ũngĩtũtuĩrĩria ũhoro
kuuma kũrĩ Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ
hĩndĩ andathagĩra ũndũ mwega, no maũndũ mooru
hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaia mũrũ wa Imula." No
Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ, "Mũthamaki ndagĩrĩirwo
nĩ kuuga ũguo." **8** Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa
Isiraeli agĩĩta ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ndehera Mikaia mũrũ wa Imula narua." **9** Hĩndĩ ĩyo
mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa
Juda, mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki, magĩikarĩra
itĩ ciao cia ũnene hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩrĩa kĩarĩ
itoonyero-inĩ rĩa Samaria, nao anabii othe maarĩ ho
makĩratha mohoro marĩ mbere yao. **10** Na rĩrĩ, Zedekia
mũrũ wa Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩgera, nake
akiuga atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ: 'Ici nĩcio mũgaatheeca
Asuriata nacio nginya mũmaniine.'" **11** Nao anabii
acio angĩ othe maarathaga o ũndũ ũmwe, makoiga
atĩrĩ: "Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩũgũtooria, tondũ
Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki." **12**
Mũndũ ũrĩa watũmĩtwo ageete Mikaia akĩmwĩra ũũ,
"Atĩrĩrĩ, anabii arĩa angĩ othe maarĩtie o ta mũndũ
ũmwe, mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke kiugo
gĩaku gĩtigakararanie na kĩao, na warie ũndũ mwega."

13 Nowe Mikaia akiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova
atũũraga muoyo, niĩ ngũmwĩra o ũrĩa Ngai wakwa
ekunjĩĩra." 14 Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki
akĩmũũria atĩrĩ, "Mikaia, tũthiĩ tũkahũũranĩre itũũra
rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathiĩ?" Nake Mikaia
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Rĩtharĩkĩre na ũhootane, tondũ
nĩrĩkũneanwo moko-inĩ maku." 15 Mũthamaki akĩmwĩra
atĩrĩ, "Nĩ maita maigana ngũtũũra ngwĩhĩtithagia
ndũkae kũnjĩĩra ũhoro ũngĩ tiga ũhoro wa ma thĩinĩ wa
rĩĩtwa rĩa Jehova?" 16 Nake Mikaia akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ndĩronire andũ a Isiraeli othe mahurunjũkĩire irĩma-
inĩ ta ng'ondu itarĩ na mũrĩithi, nake Jehova aroiga atĩrĩ,
'Andũ aya matirĩ na mwathi. O mũndũ nĩarekwo ainũke
gwake na thayũ.'" 17 Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩĩra
Jehoshafatu atĩrĩ, "Githĩ ndikwĩrire atĩ ndarĩ hĩndĩ
angĩĩndathĩra ũhoro mwega, tiga o ũrĩa mũũru?" 18
Mikaia agĩthiĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, "Nĩ ũndũ ũcio
thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova: Ndĩronire Jehova aikarĩire
gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, arĩ na mbũtũ yothe ya igũrũ
ĩrũgamĩte ĩmũthiũrũrũkĩirie mwena wa ũrĩo na wa
ũmotho. 19 Nake Jehova aroria atĩrĩ, 'Nũũ ũkũheenereria
Ahabu mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atharĩkĩre Ramothu-
Gileadi, nĩgeetha athiĩ agakuĩre kuo?' "Ũmwe akiuga
ũũ, na ũrĩa ũngĩ akiuga ũũ. 20 Marigĩrĩrio-inĩ, roho
ũmwe ũkiumĩra, ũkĩrũgama mbere ya Jehova, ũkiuga
atĩrĩ, 'Nĩ niĩ ngũmũheenereria.' "Jehova akĩũria atĩrĩ,
'Ũkũmũheenereria atĩa?' 21 "Naguo roho ũcio ũkiuga
atĩrĩ, 'Nĩgũthiĩ ngũthiĩ nduĩke roho wa maheeni tũnua-
inĩ twa anabii ake othe.' "Nake Jehova akiuga atĩrĩ, 'Wee
nĩũkũhota kũmũheenereria. Thiĩ ũgeeke ũguo.' 22 "Nĩ
ũndũ ũcio Jehova nĩekĩrĩte roho wa maheeni tũnua-inĩ
twa anabii aya aku. Jehova nĩagwathĩrĩirie mwanangĩko."
23 Hĩndĩ ĩyo Zedekia mũrũ wa Kenaana akĩambata
na akĩringa Mikaia rũhĩ ũthiũ. Akĩmũũria atĩrĩ, "Kaĩ
roho wa Jehova agereire kũ rĩrĩa oimire kũrĩ niĩ nĩguo
aarie nawe?" 24 Mikaia agĩcookia atĩrĩ, "Nĩũkamenya
mũthenya ũrĩa ũgaathiĩ kwĩhitha kanyũmba ka na
thĩinĩ." 25 Mũthamaki wa Isiraeli agĩathana, akiuga
atĩrĩ, "Oyai Mikaia mũmũcookie kũrĩ Amoni mwathi wa
itũũra inene, na kũrĩ Joashu mũrũ wa mũthamaki, 26
na mũmwĩre atĩrĩ, 'Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũndũ ũyũ
nĩaikio njeera na ndakaheo kĩndũ gĩa kũrĩa tiga mũgate
na maaĩ nginya rĩrĩa ngaacooka na thayũ.'" 27 Mikaia
akiuga atĩrĩ, "Ũngĩgaacooka na thayũ-rĩ, no gũtuĩkire atĩ
Jehova ndaarĩtie na niĩ." Agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Iguai
ũhoro wakwa inyuĩ andũ aya inyuothe!" 28 Nĩ ũndũ
ũcio mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki
wa Juda makĩambata nginya Ramothu-Gileadi. 29
Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩĩra Jehoshafatu atĩrĩ,
"Nĩngũtoonya mbaara-inĩ ndĩĩgarũrĩte ndikamenyeke
no wee wĩkĩre nguo cia ũthamaki." Nĩ ũndũ ũcio
mũthamaki wa Isiraeli akĩĩgarũra ndakamenyeke na
agĩtoonya mbaara-inĩ. 30 Na rĩrĩ, mũthamaki wa
Asuriata nĩathĩte anene ake a ngaari cia ita akameera
atĩrĩ, "Mũtikarũe na mũndũ o na ũrĩkũ, mũnini kana
mũnene, tiga o mũthamaki wa Isiraeli." 31 Rĩrĩa anene a
mbũtũ cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magĩĩciiria
atĩrĩ, "Ũyũ nĩwe mũthamaki wa Isiraeli" Nĩ ũndũ
ũcio makĩgarũrũka mamũtharĩkĩre, no Jehoshafatu
agĩkaya, nake Jehova akĩmũteithia. Ngai akĩmaroria
na kũngĩ, makĩmweherera, 32 nĩgũkorwo rĩrĩa anene
a ngaari cia ita moonire atĩ tiwe warĩ mũthamaki wa
Isiraeli, magĩtiga gũthingatana nake. 33 No mũndũ
ũmwe akĩgeeta ũta wake, agĩikia mũguĩ o ro ũguo,
naguo ũkĩratha mũthamaki wa Isiraeli o gatagatĩ-inĩ
ka magathĩkanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake
mũthamaki akĩĩra mũtwarithia wa ngaari ya ita atĩrĩ,
"Garũra ngaari ũndute mbaara-inĩ. Nĩndagurario." 34
Nayo mbaara ĩkĩneneha mũthenya wothe, na mũthamaki
wa Isiraeli agĩĩtiirania ngaari-inĩ yake ya mbaara
ang'etheire Asuriata o nginya hwaĩ-inĩ. Narĩo riũa
rĩgĩthũa-rĩ, agĩkua.

19 Hĩndĩ ĩrĩa Jehoshafatu mũthamaki wa Juda
aacookire Jerusalemu nyũmba-inĩ yake ya
ũthamaki na thayũ-rĩ, 2 Jehu ũrĩa muoni-maũndũ,
mũrũ wa Hanani, agĩthiĩ akamũtũnge nake akĩũria
mũthamaki atĩrĩ, "Nĩwagĩrĩirwo gũteithia mũndũ ũrĩa
mwaganu na wende arĩa mathũire Jehova? Nĩ ũndũ
wa ũguo-rĩ, mang'ũrĩ ma Jehova marĩ igũrũ rĩaku. 3
No rĩrĩ, harĩ na maũndũ manini mega thĩinĩ waku,
nĩgũkorwo nĩweheretie itugĩ cia Ashera bũrũri-inĩ, na
ũkerekeria ngoro yaku kũrongooria Ngai." 4 Jehoshafatu
agĩtũũra Jerusalemu, agĩcooka akiumagara rĩngĩ, agĩthiĩ
kũrĩ andũ a kuuma Birishiba kũu bũrũri wa irĩma wa
Efiraimu, na akĩmacookia kũrĩ Jehova, Ngai wa maithe
mao. 5 Nake agĩthuura andũ a gũthikagĩrĩria maciira
kũu bũrũri-inĩ, thĩinĩ wa o itũũra rĩa matũũra manene
ma Juda marĩa mairigĩirwo na thingo cia hinya. 6
Akĩmeera atĩrĩ, "Mwĩciiragiei wega ũrĩa mũgwĩka, tondũ
rĩrĩ, mũtirĩtuithanagia ciira nĩ ũndũ wa mũndũ, no
makĩria nĩ ũndũ wa Jehova, ũrĩa ũrĩkoragwo na inyuĩ
rĩrĩa rĩothe mũrĩtuaga ciira. 7 Na rĩrĩ, mwĩtigagĩrei
Jehova. Mũtuanagĩre ciira mũmenyereire, nĩ ũndũ
Jehova Ngai witũ nĩ wa kĩhooto na ndaroraga maũthĩ
na ndahakagwo." 8 O nakuo Jerusalemu-rĩ, Jehoshafatu
nĩathuurire Alawii amwe, na athĩnjĩri-Ngai, na atongoria
a nyũmba cia andũ a Isiraeli marũgamagĩrĩre watho wa
Jehova, na magatuithanagia maciira o na makaniina
ngarari. Nao maatũũraga Jerusalemu. 9 Nake akĩmahe
mawatho maya: "No nginya mũtungate na wĩhokeku na
ngoro cianyu ciothe, na mwĩtigagĩre Jehova. 10 Ciira
wothe ũrĩa mũrĩrehagĩrwo kuuma kũrĩ andũ a bũrũri
wanyu arĩa matũũraga matũũra-inĩ marĩa manene,
arĩ ũiti wa thakame kana maũndũ mangĩ makoniĩ
watho, kana maathani, kana kĩrĩra kĩa watho wakwa
wa kũrũmĩrĩrwo, kana matuĩro ma ciira, makanagiei
matikanehĩrie Jehova; kwaga ũguo marakara make
nĩmakamũũkĩrĩra inyuĩ ene na ariũ a thoguo. Ĩkagai
ũguo na mũtikehia. 11 "Na rĩrĩ, Amaria mũthĩnjĩri-Ngai
ũrĩa mũnene nĩwe ũrĩmũroraga maũndũ-inĩ mothe
makoniĩ Jehova, nake Zebadia mũrũ wa Ishumaeli, o we
mũtongoria wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩwe ũrĩmũroraga
maũndũ-inĩ mothe makoniĩ mũthamaki, nao Alawii
nĩmarĩtungataga ta anene marĩ mbere yanyu. Ĩkagai
maũndũ mũrĩ na ũũmĩrĩru, nake Jehova arĩkoragwo
hamwe na arĩa marĩĩkaga wega."

20 Na rĩrĩ, thuutha wa ũguo, andũ a Moabi, na andũ
a Amoni marĩ hamwe na Ameuni amwe magĩũka
kũrũa na Jehoshafatu. 2 Andũ amwe magĩũka makĩĩra

Jehoshafatu atĩrĩ, "Mbũtũ nene ya ita kuuma Edomu
nĩĩroka kũrũa nawe, yumĩte mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria.
O na rĩu nĩĩkinyĩte Hazezoni-Tamaru" (na nokuo Eni-
Gedi). **3** Jehoshafatu akĩmaka, na agĩtua itua orie ũtaaro
harĩ Jehova, nake akĩanĩrĩra Juda guothe kwĩhingwo
kũrĩa irio. **4** Nao andũ a Juda makĩũngana meethe
ũteithio kuuma kũrĩ Jehova; ti-itherũ magĩũka kuuma
matũũra mothe ma Juda nĩguo mamũrongorie. **5**
Nake Jehoshafatu akĩrũgama mbere ya kĩũngano kĩu
kĩa andũ a Juda na Jerusalemu, o hau hekarũ-inĩ ya
Jehova o mbere ya nja ĩrĩa yarĩ njerũ, **6** akiuga atĩrĩ:
"Wee Jehova, Ngai wa maithe maitũ, githĩ tiwe Ngai
ũrĩa ũrĩ igũrũ? Nĩwe ũthamakagĩra mothamaki mothe
ma ndũrĩrĩ. Hinya na ũhoti irĩ guoko-inĩ gwaku, na
gũtirĩ mũndũ ũngĩgwĩtiiria. **7** Wee Ngai witũ-rĩ, githĩ
ndwaingatire arĩa maikaraga bũrũri ũyũ mbere ya
andũ aku a Isiraeli na ũkĩũhe njiaro cia mũrataguo
Iburahĩmu nginya tene? **8** Nĩmatũũrĩte kuo o na
magaaka hekarũ kuo ĩrĩa ĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩaku,
makiugaga atĩrĩ, **9** 'Mũtino ũngĩgatũkora o na ũrĩ wa
rũhiũ rwa njora rwa gũtũrũithia, kana mũthiro kana
ng'aragu, tũkaarũgama mbere yaku hekarũ-inĩ ĩno
ĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩaku, nĩtũgaagũkaĩra tũrĩ hatĩka-inĩ,
nawe nĩũgatũigua ũtũhonokie.' **10** "No rĩu, haha harĩ
na andũ a kuuma Amoni, na Moabi, na Kĩrĩma kĩa Seiru,
arĩa wagiririe andũ a Isiraeli matharĩkĩre mabũrũri mao
rĩrĩa moimaga Misiri; nĩ ũndũ ũcio makĩmeherera na
matiigana kũmaniina. **11** Ta kĩone kĩrĩa maragĩtũrĩha
nakĩo, tondũ mokĩte gũtũingata kũrĩa watũheire gũtuĩke
igai riitũ. **12** Wee Ngai witũ, githĩ ndũgũkĩmatuĩra ciira?
Nĩ ũndũ-rĩ, ithuĩ tũtirĩ na hinya wa kũng'ethanĩra na
mbũtũ ĩno nene ũũ ĩrooka gũtũtharĩkĩra. Tũtiũĩ ũrĩa
tũgwĩka, no rĩrĩ, maitho maitũ nĩwe macũthĩrĩirie." **13**
Arũme othe a Juda, na atumia ao, na ciana na twana
twao twa ngenge, makĩrũgama o hau mbere ya Jehova.
14 Na hĩndĩ ĩyo Roho wa Jehova ũgĩkinyĩrĩra Jahazieli
mũrũ wa Zekaria mũrũ wa Benaia, mũrũ wa Jeieli
mũrũ wa Matania ũrĩa Mũlawii wa rũciaro rwa Asafu
rĩrĩa aarũgamĩte kĩũngano-inĩ kĩu. **15** Nake akiuga
atĩrĩ, "Ta thikĩrĩria, wee Mũthamaki Jehoshafatu na
arĩa othe mũtũũraga Juda na Jerusalemu! Ũũ nĩguo
Jehova ekũmwĩra: 'Mũtigetigĩre kana mũkue ngoro nĩ
ũndũ wa mbũtũ ĩno nene ya ita. Nĩgũkorwo mbaara
ĩno ti yanyu, no nĩ ya Ngai. **16** Rũciũ, rokai gũikũrũka
mũmatharĩkĩre. Magaakorwo makĩhaica magereire
Mwanya-inĩ wa Zizi na nĩmũkamakorerera mũthia-inĩ
wa mũkuru wa kũu Werũ wa Jerueli. **17** Ti inyuĩ mũkũrũa
mbaara ĩno. Rũgamai mwena wanyu, mwĩhaandei
wega na mwĩonere ũrĩa Jehova ekũmũhonokia, inyuĩ
andũ a Juda na a Jerusalemu. Mũtigetigĩre, na
mũtigakue ngoro. Umagarai mũkang'ethanĩre nao
rũciũ, nake Jehova nĩagakorwo hamwe na inyuĩ.'"
18 Jehoshafatu akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ,
nao andũ othe a Juda na a Jerusalemu makĩĩgũithia
thĩ mbere ya Jehova, makĩmũhooya. **19** Ningĩ Alawii
amwe a kuuma rũciaro rwa Kohathu na rwa Kora
magĩũkĩra na igũrũ, magĩkumia Jehova Ngai wa Isiraeli
maanĩrĩire na mũgambo mũnene mũno. **20** Rũciinĩ tene
mũno makiuma merekeire Werũ wa Tekoa. Na rĩrĩa
maambĩrĩirie kuuma-rĩ, Jehoshafatu akĩrũgama, akiuga
atĩrĩ, "Ta thikĩrĩriai, inyuĩ andũ a Juda o na a Jerusalemu!
Ĩtĩkiai Jehova Ngai wanyu na nĩekũmũtirĩrĩra; ĩtĩkiai
anabii ake na nĩmũkũgaacĩra." **21** Thuutha wa kwaranĩria
na andũ, Jehoshafatu agĩthuura andũ a kũinĩra Jehova
na a kũmũgooca nĩ ũndũ wa riiri wa ũtheru wake, nao
hĩndĩ ĩrĩa megũtongoria mbũtũ ĩyo ya ita, makiugaga
atĩrĩ: "Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo wendo
wake ũtũũraga nginya tene." **22** Na rĩrĩa maambĩrĩirie
kũina o na kũgooca-rĩ, Jehova akĩiga andũ mohie andũ
a Amoni, na a Moabi, na andũ a kuuma Kĩrĩma kĩa
Seiru arĩa maatharĩkagĩra Juda, nao magĩtoorio. **23** Nao
andũ a Amoni na a Moabi magĩũkĩrĩra andũ a kuuma
Kĩrĩma kĩa Seiru, makĩmananga na makĩmaniina biũ.
Maarĩkia kũũraga andũ a kuuma Seiru, magĩteithĩrĩria
kũniinana o ene. **24** Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Juda maakinyire
harĩa hang'ethanĩire na werũ-rĩ, magĩcũthĩrĩria mbũtũ
ĩyo nene ya ita, makĩona no ciimba theri ciagwĩte thĩ;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wetharĩte. **25** Nĩ ũndũ ũcio
Jehoshafatu na andũ ake magĩthiĩ gũtaha indo, na thĩinĩ
wacio makĩona indo nyingĩ na nguo o na indo cia
goro nyingĩ gũkĩra ũrĩa mangĩahotire gũkuua. Ciarĩ
nyingĩ ũũ atĩ maaniinire mĩthenya ĩtatũ gũciũngania.
26 Mũthenya wa kana makĩũngana Gĩtuamba-inĩ kĩa
Beraka, kũrĩa maagooceire Jehova. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga
gwĩtwo Gĩtuamba kĩa Beraka nginya ũmũthĩ. **27** Hĩndĩ
ĩyo andũ othe a Juda na a Jerusalemu, matongoretio
nĩ Jehoshafatu, magĩcooka Jerusalemu makenete,
nĩgũkorwo Jehova nĩamaheete gĩtũmi gĩa gũkenerera
thũ ciao. **28** Magĩtoonya Jerusalemu na magĩthiĩ hekarũ-
inĩ ya Jehova marĩ na inanda cia mũgeeto, na mĩtũrirũ,
na tũrumbeta. **29** Namo mothamaki mothe ma mabũrũri
magĩĩtigĩra Ngai rĩrĩa maiguire ũrĩa Jehova aarũĩte na
thũ cia Isiraeli. **30** Naguo ũthamaki wa Jehoshafatu
ũgĩikara ũrĩ na thayũ, nĩgũkorwo Ngai wake nĩamũheete
ũhurũko mĩena-inĩ yothe. **31** Nĩ ũndũ ũcio, Jehoshafatu
agĩthamakĩra Juda; nake aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩtatũ na
ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki wa Juda, na agĩthamaka
arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano. Nyina
eetagwo Azuba mwarĩ wa Shilihi. **32** Nake akĩrũmĩrĩra
mĩthiĩre ya ithe Asa na ndaigana gũtigana nayo; agĩĩka
ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova. **33** No rĩrĩ,
kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtiigana kweherio, nao andũ
matiigana kwerekeria ngoro ciao kũrĩ Ngai wa maithe
mao. **34** Ciĩko iria ingĩ cia wathani wa Jehoshafatu
kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, nĩciandĩkĩtwo ibuku-
inĩ rĩa maũndũ ma o mwaka rĩa Jehu mũrũ wa Hanani,
marĩa mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli. **35**
Thuutha ũcio Jehoshafatu mũthamaki wa Juda agĩtuma
ũrata na Ahazia mũthamaki wa Isiraeli, ũrĩa warĩ na
maũndũ maingĩ ma waganu. **36** Makĩiguana nake atĩ
maake marikabu cia wonjoria. Nao maarĩkia gũciakĩra
kũu Ezioni-Geberi, **37** Eliezeri mũrũ wa Dodavahu
wa kuuma Maresha akĩrathĩra Jehoshafatu ũrathi wa
ũrĩa akoona ũũru, akiuga atĩrĩ, "Tondũ nĩũgĩĩte ũrata
na Ahazia, Jehova nĩekwananga kĩrĩa wakĩte." Nacio
marikabu igĩtharũranio, na itiigana gũthiĩ iria-inĩ
ikarute wĩra wa wonjoria.

21 Nake Jehoshafatu akĩhurũka hamwe na maithe
make na agĩthikwo hamwe nao o kũu Itũũra Inene

rĩa Daudi. Nake mũriũ Jehoramu agĩtuĩka mũthamaki
ithenya rĩake. **2** Ariũ a ithe na Jehoramu mũrũ wa
Jehoshafatu maarĩ Azaria, na Jehieli, na Zekaria, na
Azariahu, na Mikaeli, na Shefatia. Acio othe maarĩ
ariũ a Jehoshafatu mũthamaki wa Isiraeli. **3** Ithe
nĩamaheete iheo nyingĩ cia betha na thahabu na indo
ingĩ cia goro, o hamwe na matũũra manene mairigĩre
na thingo cia hinya kũu Juda, no aaheanire ũthamaki
kũrĩ Jehoramu tondũ nĩwe warĩ mũriũ wa irigithathi. **4**
Rĩrĩa Jehoramu eehaandire na akĩrũma ũthamaki-inĩ
wa ithe-rĩ, nĩooragire ariũ a ithe othe na rũhiũ rwa
njora, o hamwe na anene amwe a nyũmba ya ũthamaki
a Isiraeli. **5** Jehoramu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩtatũ
na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki. Nake agĩthamaka
arĩ Jerusalemu mĩaka ĩnana. **6** Agĩthiĩ na mĩthiĩre
ya athamaki a Isiraeli, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu
yekaga, nĩgũkorwo aahikĩtie mwarĩ wa Ahabu. Nake
agakĩĩhagia maitho-inĩ ma Jehova. **7** No o na kũrĩ ũguo-
rĩ, nĩ ũndũ wa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kĩrĩa aarĩkanĩire na
Daudi, Jehova ndeendaga kwananga nyũmba ya Daudi.
Nĩeranĩire atĩ nĩarĩmenyagĩrĩra tawa nĩ ũndũ wake na
njiaro ciake nginya tene. **8** Hĩndĩ ya Jehoramu-rĩ, Edomu
nĩmaremeire Juda na magĩtua mũndũ ũngĩ mũthamaki
wao ene. **9** Nĩ ũndũ ũcio Jehoramu agĩthiĩ kuo na anene
ake na ngaari ciake cia ita ciothe. Nao andũ a Edomu
makĩmũrigiicĩria arĩ hamwe na anene a ngaari ciake
cia ita, no agĩũkĩra ũtukũ, akĩũra. **10** Nginya ũmũthĩ,
Edomu matũũraga maremeire Juda. O ihinda rĩu andũ a
Libina makĩregana na watho wa Jehoramu, nĩgũkorwo
nĩatiganĩirie Jehova, Ngai wa maithe make. **11** O na
ningĩ nĩakĩte kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũu irĩma-inĩ cia
Juda, na agatũma andũ a Jerusalemu mahũũre ũmaraya,
na akahĩtithia andũ a Juda njĩra. **12** Jehoramu akĩnyiita
marũa moimĩte kũrĩ mũnabii Elija maandĩkĩtwo atĩrĩ:
"Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: 'Ndũthiĩte na
mĩthiĩre ya thoguo Jehoshafatu, kana ya Asa mũthamaki
wa Juda. **13** No rĩrĩ, nĩũthiĩte na mĩthiĩre ya athamaki a
Isiraeli, na nĩũtongoretie andũ a Juda na a Jerusalemu
nĩguo mahũũre ũmaraya, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu
yekire. O na ningĩ nĩũũragĩte ariũ a thoguo, na andũ a
nyũmba ya thoguo, na andũ maarĩ aagĩrĩru gũgũkĩra.
14 Nĩ ũndũ ũcio, rĩu Jehova akiriĩ kũhũũra andũ aku,
na ariũ aku, na atumia aku, na kĩndũ gĩothe gĩaku,
acihũũre ihũũra inene. **15** Wee mwene nĩũkũrũara
mũno, ũrũare mũrimũ wa mara ũtangĩhona, nginya
mũrimũ ũcio ũtũme mara maku mathire biũ.'" **16** Jehova
akĩarahũrĩra Jehoramu ũũru wa Afilisti na wa Arabu
arĩa maatũũraga gũkuhĩ na Akushi. **17** Magĩtharĩkĩra
Juda, na magĩkũhũũra, na magĩkuua indo ciothe iria
ciarĩ nyũmba ya mũthamaki, o hamwe na ariũ ake na
atumia ake. Ndaatigĩirio mũriũ o na ũmwe o tiga Ahazia
ũrĩa warĩ mũnini mũno. **18** Thuutha wa maũndũ macio
mothe-rĩ, Jehova nĩarehithĩirie Jehoramu mũrimũ wa
mara ũtangĩhona. **19** Mahinda mathiianga, mũthia-
inĩ wa mĩaka ĩĩrĩ-rĩ, mara make makiuma nĩ ũndũ wa
mũrimũ ũcio, nake agĩkua arĩ na ruo rũnene mũno.
Andũ ake matiigana gwakia mwaki nĩ ũndũ wa gĩtĩĩo
gĩake, ta ũrĩa meekĩte nĩ ũndũ wa maithe. **20** Jehoramu
aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire
mũthamaki, nake aathamakire arĩ Jerusalemu mĩaka
ĩnana. Na rĩrĩ, akua gũtirĩ mũndũ wagĩire na kĩeha,
nake agĩthikwo Itũũra Inene rĩa Daudi, no ndaathikirwo
mbĩrĩra-inĩ cia athamaki.

22 Nao andũ a Jerusalemu magĩtua Ahazia mũriũ
wa Jehoramu ũrĩa warĩ mũnini mũno mũthamaki
ithenya rĩake, nĩgũkorwo atharĩkĩri ao arĩa mookire
kambĩ-inĩ hamwe na Arabu, nĩmooragĩte ariũ arĩa
akũrũ othe. Nĩ ũndũ ũcio Ahazia mũriũ wa Jehoramu
mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. **2** Ahazia
aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire
mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mwaka
ũmwe. Nyina eetagwo Athalia mwarĩ wa mwana wa
Omuri. **3** O nake agĩthiĩ na mĩthiĩre ya nyũmba
ya Ahabu, nĩgũkorwo nyina nĩamũringagĩrĩria gwĩka
maũndũ mooru. **4** Nĩekire maũndũ mooru maitho-
inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekĩte,
nĩgũkorwo thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, nĩo maatuĩkire
amũtaari na makĩmũhĩtithia. **5** Ningĩ nĩarũmĩrĩire
mataaro mao rĩrĩa aathiire mbaara-inĩ na Joramu mũrũ
wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli makahũũre Hazaeli
mũthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi. Asuriata
acio makĩguraria Joramu; **6** nĩ ũndũ ũcio akĩhũndũka,
agĩthiĩ Jezireeli nĩguo akahonie nguraro iria aagurarĩirio
Ramothu makĩrũa na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.
Hĩndĩ ĩyo Ahazia mũrũ wa Jehoramu mũthamaki wa
Juda agĩikũrũka agĩthiĩ Jezireeli akarore Joramu mũrũ
wa Ahabu tondũ nĩagurarĩtio. **7** Nĩ ũndũ wa Ahazia
gũthiĩ gũceerera Joramu, Ngai nĩarehire kũniinwo kwa
Ahazia. Rĩrĩa Ahazia aakinyire-rĩ, makiumagara na
Joramu magacemanie na Jehu mũrũ wa Nimushi, ũrĩa
Jehova aaitĩrĩirie maguta aniine nyũmba ya Ahabu. **8**
O hĩndĩ ĩrĩa Jehu aahingagia itua rĩa ciira wa nyũmba
ya Ahabu-rĩ, nĩakorereire ariũ a nyũmba ya ũthamaki
wa Juda o na ariũ a andũ a nyũmba ya Ahazia, arĩa
maatungataga Ahazia, nake akĩmooraga. **9** Ningĩ akiuma
agacarie Ahazia, nao andũ a Jehu makĩnyiita Ahazia rĩrĩa
eehithĩte Samaria. Akĩrehwo kũrĩ Jehu na akĩũragwo.
Nao makĩmũthika nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, "Aarĩ ũmwe
wa ariũ a Jehoshafatu, ũrĩa warongoragia Jehova na
ngoro yake yothe." Nĩ ũndũ ũcio gũkĩaga mũndũ thĩinĩ
wa nyũmba ya Ahazia warĩ na ũhoti mũiganu wa
kũrũgamĩrĩra ũthamaki ũcio. **10** Rĩrĩa Athalia nyina
wa Ahazia onire atĩ mũriũ nĩakuĩte-rĩ, akĩambĩrĩria
kũniina nyũmba yothe ya ũthamaki wa Juda. **11** No
rĩrĩ, Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu, akĩoya
Joashu mũrũ wa Ahazia akĩmũruta na hitho kuuma
kũrĩ ariũ a mũthamaki arĩa maakirie kũũragwo, na
akĩmũhitha nyũmba ya toro hamwe na mũreri wake.
Tondũ Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu na
ningĩ mũtumia wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, aarĩ
mwarĩ wa nyina na Ahazia, nĩahithire mwana ũcio
ndakonwo nĩ Athalia nĩguo ndakooragwo. **12** Nake
agĩtũũra nao arĩ mũhithe hekarũ-inĩ ya Ngai mĩaka
ĩtandatũ, hĩndĩ ĩrĩa Athalia aathaga bũrũri ũcio.

23 Na rĩrĩ, mwaka wa mũgwanja Jehoiada nĩonanirie
hinya wake. Nĩathondekire kĩrĩkanĩro na anene a
ita a thigari 100 nao maarĩ: Azaria mũrũ wa Jerohamu,
na Ishumaeli mũrũ wa Jehohanani, na Azaria mũrũ
wa Obedi, na Maaseia mũrũ wa Adaia, na Elishafatu

mũrũ wa Zikiri. **2** Nao magĩthiĩ bũrũri wa Juda wothe
makĩũnganagia Alawii na atongoria a nyũmba cia andũ
a Isiraeli kuuma matũũra-inĩ mothe. Rĩrĩa mookire
Jerusalemu-rĩ, **3** kĩũngano gĩothe nĩkĩagĩire kĩrĩkanĩro na
mũthamaki kũu hekarũ-inĩ ya Ngai. Jehoiada akĩmeera
atĩrĩ, "Mũriũ wa mũthamaki no nginya athamake, o
ta ũrĩa Jehova eeranĩire ũhoro-inĩ ũkoniĩ njiaro cia
Daudi. **4** Na rĩrĩ, ũũ nĩguo mũgwĩka: Gĩcunjĩ gĩa gatatũ
kĩa inyuĩ athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa megũthiĩ wĩra
mũthenya wa Thabatũ mũrangĩre mĩrango, **5** gĩcunjĩ
gĩa gatatũ kĩanyu mũrangĩre nyũmba ya ũthamaki, na
gĩcunjĩ gĩa gatatũ mũrangĩre kĩhingo kĩa mũthingi, nao
andũ acio angĩ othe maikare nja cia hekarũ ya Jehova.
6 Mũtikanareke mũndũ o na ũmwe atoonye hekarũ ya
Jehova tiga o athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa marĩ wĩra-
inĩ; acio no matoonye tondũ nĩ aamũre, no andũ acio
angĩ othe marangĩre kĩrĩa Jehova oigĩte marangĩre. **7**
Alawii makeiga mathiũrũrũkĩirie mũthamaki, o mũndũ
arĩ na indo ciake cia mbaara guoko-inĩ. Mũndũ o wothe
ũngĩtoonya hekarũ no nginya oragwo. Ikaragai hakuhĩ
na mũthamaki kũrĩa guothe angĩthiĩ." **8** Nao Alawii
na andũ othe a Juda magĩĩka o ũrĩa Jehoiada ũrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai aathanire. O mũndũ akĩoya andũ ake
arĩa maathiiaga wĩra mũthenya wa Thabatũ na arĩa
moimagĩra wĩra, nĩgũkorwo Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai ndarĩ gĩkundi o na kĩmwe aarekereirie. **9** Ningĩ
akĩhe anene a ita a thigari 100 matimũ na ngo iria
nene na nini iria ciarĩ cia Mũthamaki Daudi iria ciarĩ
thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai. **10** Akĩrũgamia andũ othe, o
mũndũ na indo ciake cia mbaara, magĩthiũrũrũkĩria
mũthamaki, hau hakuhĩ na kĩgongona, na hakuhĩ na
hekarũ, kuuma mwena wa gũthini nginya mwene wa
gathigathini wayo. **11** Jehoiada na ariũ ake makĩruta
mũriũ wa mũthamaki na makĩmwĩkĩra thũmbĩ ya
ũthamaki; makĩmũnengera ibuku rĩa kĩrĩkanĩro na
makĩanĩrĩra atĩ nĩwe mũthamaki. Makĩmũitĩrĩria maguta
na makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, "Mũthamaki arotũũra
nginya tene!" **12** Rĩrĩa Athalia aaiguire inegene rĩa andũ
makĩhanyũka magĩkũngũyagĩra mũthamaki, agĩthiĩ kũrĩ
o kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. **13** Agĩcũthĩrĩria, na akĩona
mũthamaki arũgamĩte gĩtugĩ-inĩ gĩake itoonyero-inĩ.
Nao anene na ahuhi tũrumbeta marũgamĩte hakuhĩ
na mũthamaki, na andũ othe a bũrũri magagĩkena
makĩhuhaga tũrumbeta, nao aini marĩ na indo cia kũina
magatongoria andũ arĩa angĩ na nyĩmbo cia kũgooca.
Nake Athalia agĩtembũranga nguo ciake cia igũrũ,
akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, "Ungumania! Ungumania!" **14**
Nake Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩtũma anene a ita
a thigari igana igana, arĩa maarĩ arũgamĩrĩri a mbũtũ
cia ita, akĩmeera atĩrĩ, "Mũrutũrũrei, mũmũrehe arĩ
gatagatĩ ga thigari, na mũndũ o wothe ũngĩmuuma
thuutha, oragwo." Nĩgũkorwo mũthĩnjĩri-Ngai nĩoigĩte
atĩrĩ, "Mũtikamũũragĩre hekarũ-inĩ ya Jehova." **15**
Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, agĩkinya itoonyero-inĩ
rĩa Kĩhingo kĩa Mbarathi, o kũu nja-inĩ cia nyũmba
ya ũthamaki, makĩmũũragĩra hau. **16** Nake Jehoiada
akĩgĩa na kĩrĩkanĩro atĩ we, na andũ, na mũthamaki
megũtuĩka andũ a Jehova. **17** Nao andũ othe magĩthiĩ
hekarũ-inĩ ya Baali na makĩmĩtharia. Makiunanga
igongona na mĩhianano na makĩũragĩra Matani ũrĩa
warĩ mũthĩnjĩri-ngai wa Baali hau mbere ya igongona
icio. **18** Ningĩ Jehoiada akĩneana ũrũgamĩrĩri wa hekarũ
ya Jehova moko-inĩ ma athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii,
arĩa maaheetwo wĩra hekarũ-inĩ nĩ Daudi, marutagĩre
Jehova magongona ma njino o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo
watho-inĩ wa Musa, o makĩinaga na magakena o ta
ũrĩa Daudi aathanĩte. **19** O na ningĩ nĩaigire aikaria
a mĩrango ihingo-inĩ cia hekarũ ya Jehova nĩgeetha
gũtikagĩe mũndũ o na ũmwe ũtetheretie ũngĩtoonya.
20 Akĩoya anene a ita thigari igana, na anene arĩa angĩ,
na aathani a andũ, na andũ othe a bũrũri, magĩikũrũkia
mũthamaki kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova. Magĩtoonya
nyũmba ya ũthamaki magereire Kĩhingo kĩa Rũgongo na
magĩikarĩria mũthamaki gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene, **21** nao andũ
othe a bũrũri magĩkena. Narĩo itũũra inene rĩkĩhoorera,
tondũ Athalia nĩarĩkĩtie kũũragwo na rũhiũ rwa njora.

24 Na rĩrĩ, Joashu aarĩ wa mĩaka mũgwanja rĩrĩa
aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ
Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. Nyina eetagwo Zibia
na oimĩte Birishiba. **2** Joashu nĩekire maũndũ marĩa
maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova mĩaka-inĩ yothe ya
Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. **3** Jehoiada akĩmũthuurĩra
atumia eerĩ, nake agĩciara aanake na airĩtu. **4** Thuutha
ũcio Joashu agĩtua itua rĩa gũcookereria hekarũ ya
Jehova. **5** Agĩĩta athĩnjĩri-Ngai na Alawii hamwe,
akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi matũũra-inĩ ma Juda mũnganie
mbeeca iria ciagĩrĩirwo nĩ kũrĩhwo o mwaka kuuma
Isiraeli cia gũcookereria hekarũ ya Ngai wanyu. Ĩkai
ũndũ ũcio o rĩu." No Alawii matiigana gwĩka ũndũ
ũcio narua. **6** Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩĩta Jehoiada
mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ
kĩgirĩtie wĩre Alawii marehe igooti rĩa kuuma Juda na
Jerusalemu rĩrĩa rĩatuanĩirwo nĩ Musa ndungata ya
Jehova o na kĩũngano kĩa Isiraeli nĩ ũndũ wa Hema ya
Ũira?" **7** Na rĩrĩ, ariũ a Athalia, mũtumia ũcio mwaganu,
nĩ mabunjĩte hekarũ ya Ngai, o na makahũthĩra indo iria
nyamũre na maũndũ ma Baali. **8** Mũthamaki nĩathanire,
nao andũ magĩthondeka ithandũkũ na makĩrĩiga nja, hau
kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ ya Jehova. **9** Nao nĩmahunjanĩirie
kũu Juda na Jerusalemu atĩ nĩmagĩrĩirwo nĩ kũrehe
igooti rĩa Jehova rĩrĩa Musa ndungata ya Ngai oigire arĩ
werũ-inĩ atĩ rĩrutagwo nĩ Isiraeli. **10** Anene othe na andũ
othe nĩmarehire maruta mao makenete, makĩmekĩra
ithandũkũ o nginya rĩkĩiyũra. **11** Rĩrĩa rĩothe ithandũkũ
rĩarehagwo kũrĩ anene a mũthamaki nĩ Alawii, na mona
atĩ rĩrĩ na mbeeca nyingĩ, mwandĩki wa nyũmba ya
ũthamaki na mũnene ũrĩa wathuurĩtwo nĩ mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa mũnene, mookaga makoonoria ithandũkũ
rĩu, na makarĩcookia harĩa rĩaigagwo. Meekaga ũguo
o ihinda, kwa ihinda, na makĩũngania mbeeca nyingĩ
mũno. **12** Nao mũthamaki na Jehoiada magĩcinengera
andũ arĩa maarutire wĩra ũrĩa wendekanaga nĩ ũndũ
wa hekarũ ya Jehova. Makĩandĩka mabundi a mahiga
na a mbaũ nĩguo macookererie hekarũ ya Jehova, o na
makĩandĩka aruti a wĩra wa igera o na a gĩcango nĩguo
macookererie hekarũ. **13** Andũ arĩa maarũgamagĩrĩra
wĩra maarĩ na kĩyo, naguo wĩra wa gũcookereria hekarũ
ũgĩthiĩ na mbere wega ũrũgamĩrĩirwo nĩo. Magĩaka
hekarũ ya Ngai rĩngĩ o ta ũrĩa mũhano wayo wa mbere

watarĩĩ, na makĩmĩaka ĩ nũmu mũno. **14** Rĩrĩa maarĩkirie
kũmĩaka, makĩrehera mũthamaki na Jehoiada mbeeca
icio ingĩ, nacio igĩtũmĩrwo gũthondeka indo cia hekarũ
ya Jehova: indo cia wĩra na cia maruta ma njino, o na
magĩthondeka thaani na indo ingĩ cia thahabu na cia
betha. Rĩrĩa rĩothe Jehoiada aarĩ muoyo-rĩ, maruta ma
njino maarutagwo marũmanĩrĩirio hekarũ-inĩ ya Jehova.
15 Na rĩrĩ, Jehoiada aarĩ mũkũrũ, na akaingĩhia mĩaka,
nake agĩkua arĩ wa mĩaka 130. **16** Aathikirwo kũrĩa
athamaki maathikĩtwo Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi, tondũ
wa wega ũrĩa ekĩte Isiraeli nĩ ũndũ wa Ngai na hekarũ
yake. **17** Thuutha wa gĩkuũ kĩa Jehoiada, anene a Juda
magĩũka kũgeithia mũthamaki, nake agĩkĩmathikĩrĩria.
18 Nao magĩtiganĩria hekarũ ya Jehova, Ngai wa maithe
mao, na makĩhooya itugĩ cia Ashera na mĩhianano.
Tondũ wa wĩhia wao-rĩ, marakara ma Ngai magĩkinyĩra
Juda na Jerusalemu. **19** O na gũtuĩka Jehova nĩatũmire
anabii kũrĩ andũ nĩguo mamacookie kũrĩ we-rĩ, na o na
aakorwo nĩmarutire ũira wa kũmookĩrĩra-rĩ, matiigana
kũmaigua. **20** Ningĩ Roho wa Ngai ũgĩkinyĩrĩra Zekaria
mũrũ wa Jehoiada ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai. Akĩrũgama
mbere ya andũ akĩmeera atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Ngai ekuuga,
'Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũremere watho wa Jehova? Inyuĩ
mũtingĩgaacĩra. Tondũ nĩmũtiganĩirie Jehova, o nake
nĩamũtiganĩirie.'" **21** No makĩgĩa ndundu mamũũkĩrĩre,
nao maathĩtwo nĩ mũthamaki-rĩ, makĩmũhũũra na
mahiga nyuguto, agĩkuĩra o nja-inĩ ya hekarũ ya
Jehova. **22** Nake Mũthamaki Joashu ndaigana kũririkana
ũtaana ũrĩa Jehoiada, ithe wa Zekaria, aamuonetie
no nĩ kũũraga ooragire mũrũwe, ũrĩa woigire atĩrĩ
agĩkua, "Jehova aroona ũndũ ũyũ na akũrĩhie." **23**
Mũthia-inĩ wa mwaka, mbũtũ ya ita ya Suriata ĩgĩthiĩ
gũtharĩkĩra Joashu; ĩkĩhũũra Juda na Jerusalemu, na
ĩkĩũraga atongoria othe a andũ. Magĩtũma indo ciothe
iria maatahĩte kũrĩ mũthamaki wao kũu Dameski. **24** O
na gũtuĩka mbũtũ ya ita ya Asuriata yokĩte o na andũ
anini, Jehova nĩaneanire mbũtũ nene ya ita moko-inĩ
mayo. Tondũ andũ a Juda nĩmatiganĩirie Jehova, Ngai
wa maithe mao, Joashu agĩkinyĩrio ituĩro rĩake. **25**
Rĩrĩa Asuriata meeherire-rĩ, magĩtiga Joashu agurarĩtio
mũno. Anene ake makĩgĩa ndundu mamũũkĩrĩre nĩ
ũndũ wa kũũraga mũriũ wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai, nao makĩmũũragĩra gĩtanda-inĩ gĩake. Nĩ ũndũ
ũcio agĩkua na agĩthikwo Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi,
no ndaathikirwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki. **26** Arĩa
maagĩire ndundu mamũũkĩrĩre maarĩ Zabadi mũrũ wa
Shimeathu mũndũ-wa-nja Mũamoni, na Jehozabadu
mũrũ wa Shimurithu mũndũ-wa-nja Mũmoabi. **27**
Ũhoro wa ariũ ake na morathi maingĩ maamũkoniĩ,
na maandĩko makoniĩ gũcookererio kwa hekarũ ya
Ngai maandĩkĩtwo thĩinĩ wa ibuku rĩa ũtaũranĩri rĩa
athamaki. Nake mũriũ Amazia agĩtuĩka mũthamaki
ithenya rĩake.

25 Amazia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano
rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ
kũu Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na kenda, nake
nyina eetagwo Jehoadini na oimĩte Jerusalemu. **2**
Nĩekire maũndũ marĩa moonagwo magĩrĩire maitho-
inĩ ma Jehova, no ndaamekire na ngoro yake yothe. **3**
Thuutha wa ũthamaki kũrũma wega wathani-inĩ wake,
akĩũraga anene arĩa mooragĩte ithe Joashu ũrĩa warĩ
mũthamaki. **4** No rĩrĩ, ndaigana kũũraga ariũ ao, no
eekire kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa
Watho wa Musa, harĩa Jehova aathanĩte atĩrĩ: "Maithe
ma ciana matikooragwo nĩ ũndũ wa ciana, o na kana
ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa maithe mao; o mũndũ
arĩkuaga nĩ ũndũ wa mehia make we mwene." **5** Amazia
agĩĩta andũ a Juda hamwe, na akĩmaiga maroragwo
nĩ anene a ikundi cia andũ ngiri ngiri na anene a
ikundi cia andũ igana, igana kũringana na nyũmba ciao
cia andũ othe a Juda na Benjamini. Agĩcooka agĩĩta
andũ othe arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ
na makĩria na akĩona atĩ kwarĩ na andũ 300,000 arĩa
mangĩathiire mbaara-inĩ, andũ mangĩahotire kuoya
itimũ na ngo. **6** O na ningĩ agĩkombora andũ a kũrũa
100,000 kuuma Isiraeli na thogora wa taranda igana
rĩmwe cia betha. **7** No rĩrĩ, mũndũ wa Ngai agĩũka
kũrĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee mũthamaki-rĩ, thigari
ici cia kuuma Isiraeli itigatwarane nawe, nĩgũkorwo
Jehova ndarĩ hamwe na Isiraeli, na ndarĩ hamwe na
andũ o na arĩkũ a Efiraimu. **8** O na ũngĩthiĩ ũrũe
na ũcamba mbaara-inĩ, Ngai no arĩtũma ũhootwo nĩ
thũ, nĩgũkorwo Ngai arĩ na ũhoti wa gũgũteithia kana
wa gũtũma ũhootwo." **9** Amazia akĩũria mũndũ wa
Ngai atĩrĩ, "Tũgwĩka atĩa nĩ ũndũ wa taranda iria 100
ndarĩhire nĩ ũndũ wa thigari icio cia Isiraeli?" Nake
mũndũ wa Ngai agĩcookia atĩrĩ, "Jehova no akũhe ingĩ
nyingĩ gũkĩra icio." **10** Nĩ ũndũ ũcio Amazia akĩrekereria
thigari icio ciokĩte kũrĩ we kuuma Efiraimu, agĩciĩra
ciinũke. Nacio ikĩrakarĩra andũ a Juda mũno, na ikĩinũka
irĩ na marakara maingĩ. **11** Amazia agĩcooka akĩbanga
thigari ciake, agĩcitongoria na mwena wa Gĩtuamba gĩa
Cumbĩ, kũrĩa ooragire andũ 10,000 a Seiru. **12** Mbũtũ
ya ita ya Juda ĩkĩnyiita andũ 10,000 marĩ muoyo, na
ĩkĩmatwara handũ igũrũ wa rwaro rwa ihiga, ĩkĩmaikia
thĩ magĩthuthĩkanga. **13** Hĩndĩ o ĩyo, thigari iria Amazia
aacookithĩtie akĩgiria ikarũe-rĩ, igĩtharĩkĩra matũũra
ma Juda kuuma Samaria nginya Bethi-Horoni. Nacio
ikĩũraga andũ 3,000 na igĩtaha indo nyingĩ mũno. **14**
Rĩrĩa Amazia aacookire oimĩte kũũraga andũ a Edomu-rĩ,
nĩainũkire na ngai cia andũ a Seiru. Agĩcirũgamia ta ngai
ciake mwene, agĩciinamĩrĩra na agĩcirutĩra magongona
ma njino. **15** Marakara ma Jehova magĩakanĩra Amazia,
na akĩmũtũmĩra mũnabii, ũrĩa wamũũririe atĩrĩ, "Nĩ
kĩĩ gĩgũtũma ũhooe kĩrĩra kũrĩ ngai cia andũ acio, o
iria itaangĩahotire kũhonokia andũ acio kuuma moko-
inĩ maku?" **16** O akĩaragia-rĩ, mũthamaki akĩmũũria
atĩrĩ, "Nĩtũgũtuĩte mũtaari wa mũthamaki? Kira! Nĩ
kĩĩ gĩgũtũma wende kwĩyũragithia?" Nĩ ũndũ ũcio
mũnabii ũcio agĩkira, no akiuga atĩrĩ, "Nĩnjũũĩ atĩ Ngai
nĩatuĩte itua gũkwananga, nĩ ũndũ nĩwĩkĩte ũndũ ũcio,
na nĩwarega kũigua kĩrĩra gĩakwa." **17** Thuutha wa
Amazia mũthamaki wa Juda kũhooya kĩrĩra kuuma
kũrĩ ataari ake-rĩ, agĩtũma ndũmĩrĩri ĩno ya njũgitano
kũrĩ Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu, mũrũ wa Jehu
mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ: "Ũka, tũcemanie,
tuonane ũthiũ kwa ũthiũ." **18** No Jehoashu mũthamaki
wa Isiraeli agĩcookeria Amazia mũthamaki wa Juda atĩrĩ,
"Mahiũ ma nyeki-inĩ ma kũu Lebanoni nĩmatũmĩire

mũtarakwa ndũmĩrĩri o kũu Lebanoni makĩwĩra atĩrĩ:
'Heana mwarĩguo ahikio nĩ mũriũ wakwa.' Hĩndĩ ĩyo
nyamũ ya gĩthaka ya kũu Lebanoni ĩgĩũka ĩkĩrangĩrĩria
mahiũ macio ma nyeki-inĩ na makinya mayo. **19**
Wĩĩrĩte na ngoro atĩ nĩũrĩkĩtie gũtooria Edomu, na rĩu
ũkeeyona na ũgetĩĩa. No ikara mũciĩ! Nĩ kĩĩ gĩgũtũma
wĩrehere thĩĩna na wĩniinithie wee mwene o hamwe na
andũ a Juda?" **20** O na kũrĩ ũguo-rĩ, Amazia ndaigana
gũthikĩrĩria, nĩgũkorwo nĩ Ngai warutaga wĩra nĩguo
amaneane moko-inĩ ma Jehoashu, tondũ andũ a Juda
nĩmarongoragia ngai cia Edomu. **21** Nĩ ũndũ ũcio
Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩmatharĩkĩra. We na
Amazia mũthamaki wa Juda makĩng'ethanĩra kũu Bethi-
Shemeshu thĩinĩ wa Juda. **22** Andũ a Juda makĩhũũrwo
nĩ andũ a Isiraeli, na o mũndũ akĩũrĩra gwake mũciĩ. **23**
Nake Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩnyiita Amazia
mũthamaki wa Juda, mũrũ wa Joashu, mũrũ wa Ahazia,
o kũu Bethi-Shemeshu. Ningĩ Jehoashu akĩmũrehe
Jerusalemu, na akĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu
kuuma Kĩhingo kĩa Efiraimu nginya Kĩhingo gĩa Koine,
handũ ha buti ta 600 kũraiha. **24** Nake akĩoya thahabu
yothe na betha, na indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa
hekarũ ya Ngai iria ciamenyagĩrĩrwo nĩ Obedi-Edomu,
hamwe na igĩĩna cia nyũmba ya ũthamaki, na andũ arĩa
maatahĩtwo, nake agĩcooka Samaria. **25** Amazia mũrũ
wa Joashu mũthamaki wa Juda aatũũrire muoyo mĩaka
ikũmi na ĩtano thuutha wa gĩkuũ kĩa Jehoashu mũrũ
wa Jehoahazu mũthamaki wa Isiraeli. **26** Ha ũhoro wa
maũndũ marĩa mangĩ ma wathani wa Amazia kuuma
kĩambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, githĩ ti maandĩke ibuku-
inĩ rĩa athamaki a Juda na Isiraeli? **27** Kuuma hĩndĩ
ĩrĩa Amazia aagarũrũkire agĩtiga kũrũmĩrĩra Jehova-rĩ,
makĩmũciirĩrĩra mamũũkĩrĩre kũu Jerusalemu, nake
akĩũrĩra Lakishi, no magĩtũma andũ mamũrũmĩrĩre
o nginya Lakishi, makĩmũũragĩra kuo. **28** Agĩcookio
aigĩrĩirwo mbarathi igũrũ, na agĩthikwo hamwe na
maithe Itũũra-inĩ Inene rĩa Juda.

26 Ningĩ andũ othe a Juda makĩoya Uzia, arĩ wa mĩaka
ikũmi na ĩtandatũ, na makĩmũtua mũthamaki
ithenya rĩa ithe Amazia. **2** Nĩwe waakithirie Elothu rĩngĩ,
na akĩrĩcookeria Juda thuutha wa Amazia kũhurũka
hamwe na maithe make. **3** Uzia aarĩ wa mĩaka ikũmi na
ĩtandatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka
arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtano na ĩĩrĩ. Nyina
eetagwo Jekolia, na oimĩte Jerusalemu. **4** Nake nĩekire
maũndũ marĩa maarĩ magĩrĩru maitho-inĩ ma Jehova,
o ta ũrĩa ithe Amazia eekĩte. **5** Nĩarongooragia Ngai
matukũ-inĩ ma Zekaria, ũrĩa wamũrutĩte gwĩtigĩra Ngai.
Narĩo ihinda rĩrĩa rĩothe aarongoragia Jehova-rĩ, Ngai
nĩamũheaga ũgaacĩru. **6** Uzia nĩathiire kũrũa na Afilisti,
na akĩmomora thingo cia Gathu, na cia Jabine, na cia
Ashidodi. Ningĩ agĩcooka agĩaka rĩngĩ matũũra marĩa
maarĩ hakuhĩ na Ashidodi na kũndũ kũngĩ gatagatĩ-inĩ
ka Afilisti. **7** Ngai akĩmũteithia kũhũũrana na Afilisti
na Arabu arĩa maatũũraga Guri-Baali na Ameuni. **8**
Aamoni nĩmarehire igooti kũrĩ Uzia, nayo ngumo yake
ĩkĩhunja o nginya mũhaka wa Misiri, nĩ ũndũ nĩagĩĩte
na hinya mũno. **9** Uzia nĩaakire mĩthiringo mĩraihu
na igũrũ kũu Jerusalemu hau Kĩhingo-inĩ gĩa Koine,
na hau Kĩhingo-inĩ gĩa Gĩtuamba, na hau koine-inĩ ya
rũthingo, na akĩmĩirigĩra na thingo cia hinya. **10** Ningĩ
agĩaka mĩthiringo mĩraihu na igũrũ kũu werũ-inĩ na
akĩenja ithima nyingĩ, nĩ ũndũ aarĩ na mahiũ maingĩ kũu
mũhuro-inĩ wa irĩma, o na kũu werũ wa irĩma-inĩ. Aarĩ
na andũ maarutaga wĩra mĩgũnda-inĩ yake ya irio na ya
mĩthabibũ kũu irĩma-inĩ o na mĩgũnda-inĩ ĩrĩa mĩnoru,
tondũ nĩendete ũrĩmi. **11** Uzia aarĩ na mbũtũ ya ita ĩrĩa
yarutĩtwo wega mũno, na yakoragwo ĩĩhaarĩirie gũthiĩ
mbaara-inĩ, ĩgayanĩtio ikundi kũringana na mũigana
wayo na kũringana na ũrĩa yacookanĩrĩirio nĩ Jeieli
ũrĩa warĩ mwandĩki na Maaseia ũrĩa warĩ mũnene wao,
matongoretio nĩ Hanania, ũmwe wa anene a nyũmba
ya ũthamaki. **12** Naguo mũigana wothe wa atongoria
a nyũmba arĩa maarũgamagĩrĩra thigari warĩ 2,600.
13 Wathani-inĩ wao haarĩ na mbũtũ ya ita ya andũ
307,500 arĩa maarutĩtwo ũhoro wa mbaara, mbũtũ ĩyo
yarĩ na hinya na nĩyo yateithagia mũthamaki akĩrũa
na thũ ciake. **14** Uzia nĩaheire mbũtũ ĩyo yake ya ita
ngo, na matimũ, na ngũbia, na nguo cia igera, na mota
na mahiga ma igũtha. **15** Kũu Jerusalemu-rĩ, andũ
maarĩ oogĩ mũno magĩthondeka ikaari ciahũthagĩrwo
mĩthiringo-inĩ na koine-inĩ cia ũgitĩri na njĩra ya gũikia
mĩguĩ na gũikia mahiga manene. Ngumo yake ĩkĩhunja
kũndũ kũraya nĩgũkorwo nĩateithirio mũno nginya
akĩgĩa na hinya mũno. **16** No thuutha wa Uzia kũgĩa
na hinya-rĩ, gwĩtũũgĩria gwake gũkĩmũniina. Akĩaga
gũtuĩka mwĩhokeku harĩ Jehova Ngai wake, na agĩtoonya
hekarũ ya Jehova nĩguo acine ũbumba kĩgongona-
inĩ kĩa ũbumba. **17** Nake Azaria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai
hamwe na athĩnjĩri-Ngai omĩrĩru mĩrongo ĩnana a
Jehova, makĩmuuma thuutha o nginya na kũu thĩinĩ.
18 Nao makĩmũng'ethera mamũkaanie, makĩmwĩra
atĩrĩ, "Gũtiagĩrĩire, wee Uzia, ũcinĩre Jehova ũbumba.
Ũcio nĩ wĩra wa athĩnjĩri-Ngai arĩa marĩ a rũciaro
rwa Harũni, arĩa maamũrĩtwo macinage ũbumba. Uma
handũ haha haamũre nĩgũkorwo ndũrĩ mwĩhokeku,
na Jehova Ngai ndangĩgũtĩĩa." **19** Uzia, ũrĩa wanyiitĩte
rũgĩo na guoko ehaarĩirie gũcina ũbumba, akĩrakara
mũno. Na o hĩndĩ ĩyo aagũthũkagĩra athĩnjĩri-Ngai marĩ
hau mbere ya kĩgongona kĩa ũbumba, hekarũ-inĩ ya
Jehova, mũrimũ wa mangũ ũgĩtuthũka thiithi-inĩ wake.
20 Na rĩrĩa Azaria, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na
athĩnjĩri-Ngai acio angĩ othe maamũrorire-rĩ, makĩona
atĩ aarĩ na mangũ thiithi; nĩ ũndũ ũcio makĩmuumia na
nja na ihenya. O nake we mwene nĩaiguaga kwenda
mũno kuuma nja, nĩ ũndũ Jehova nĩamũhũũrĩte na
mũrimũ ũcio. **21** Mũthamaki Uzia aatũũrire arĩ na
mangũ nginya rĩrĩa aakuire. Aatũũrire nyũmba arĩ wiki,
arĩ na mangũ, na agirĩtio gũthiiaga hekarũ ya Jehova.
Mũriũ Jothamu akĩrũgamĩrĩra nyũmba ya ũthamaki, na
agaathaga andũ a bũrũri ũcio. **22** Namo maũndũ marĩa
mangĩ makoniĩ wathani wa Uzia-rĩ, kuuma kĩambĩrĩria
nginya mũthia, nĩmandĩkĩtwo nĩ mũnabii Isaia mũrũ
wa Amozu. **23** Nake Uzia akĩhurũka hamwe na maithe
make, na agĩthikwo hakuhĩ nao gĩthaka-inĩ kĩrĩa kĩarĩ
gĩa gũthikanwo gĩa athamaki, nĩgũkorwo andũ moigire
atĩrĩ, "Ararĩ na mangũ." Nake mũriũ Jothamu agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake.

27 Jothamu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano
rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ
Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nyina eetagwo
Jerusha mwarĩ wa Zadoku. **2** Nake agĩĩka maũndũ
marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa
ithe Uzia eekĩte, nowe ndaigana gũtoonya hekarũ ya
Jehova gũcina ũbumba ta ũrĩa ithe eekĩte. No rĩrĩ, andũ
nĩmathiire o na mbere gwĩka maũndũ mao mooru. **3**
Jothamu nĩaakire rĩngĩ mwako wa Kĩhingo kĩa Rũgongo
kĩa hekarũ ya Jehova, na akĩruta wĩra mũnene wa
rũthingo rũrĩa rwarĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Ofeli. **4** Nĩaakire
matũũra irĩma-inĩ cia Juda na agĩaka nyũmba cia ũgitĩri
na mĩthiringo mĩraihu na igũrũ kũndũ kũrĩa kwarĩ na
mũtitũ. **5** Jothamu nĩarũire mbaara na mũthamaki
wa Amoni na akĩmahoota. Mwaka-inĩ ũcio, Aamoni
nĩmamũrĩhire taranda igana rĩmwe cia betha, na kori
10,000 cia ngano, na kori 10,000 cia cairi. Andũ a Amoni
nĩmamũreheire indo o ta icio mwaka-inĩ wa keerĩ
na wa gatatũ. **6** Jothamu nĩagĩire na hinya nĩ ũndũ
nĩathiiaga na mĩthiĩre mĩrũngĩrĩru hĩndĩ ciothe mbere
ya Jehova Ngai wake. **7** Namo maũndũ marĩa mangĩ
makonii wathani wa Jothamu, o hamwe na mbaara
ciake ciothe na ciĩko iria ingĩ eekire-rĩ, nĩmandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na Juda. **8** Nake
aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire
mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi
na ĩtandatũ. **9** Jothamu akĩhurũka hamwe na maithe
make na agĩthikwo Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake
mũriũ Ahazu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

28 Ahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire
mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu
mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nake ndaigana gwĩka maũndũ
marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, ta ũrĩa ithe
Daudi eekĩte. **2** Aathiiaga na mĩthiĩre ya athamaki
a Isiraeli, o na ningĩ agĩthondeka mĩhianano ya
Baali ya gũtwekio ya kũhooyagwo. **3** Nake agĩcinĩra
magongona kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, na
akĩruta ariũ ake marĩ magongona ma gũcinwo na
mwaki, arũmĩrĩire mĩthiĩre ĩrĩa ĩrĩ thaahu ya ndũrĩrĩ
iria Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli.
4 Nĩaarutire magongona na agĩcinĩra ũbumba kũndũ
kũrĩa gũtũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ-inĩ twa irĩma, na rungu
rwa mĩtĩ ĩrĩa mĩruru. **5** Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai
wake akĩmũneana kũrĩ mũthamaki wa Suriata. Nao
Asuriata makĩmũhoota na magĩtaha andũ ake aingĩ
matuĩke mĩgwate, na makĩmatwara Dameski. O na ningĩ
nĩaneanirwo moko-inĩ ma mũthamaki wa Isiraeli ũrĩa
wamũringire iringa inene ma. **6** Na rĩrĩ, mũthenya
ũmwe-rĩ, Peka mũrũ wa Remalia nĩooragire thigari
120,000 kũu Juda, tondũ andũ a Juda nĩmatirikĩte Jehova,
Ngai wa maithe mao. **7** Zikiri ũrĩa Mũefiraimu njamba ya
ita akĩũraga Maaseia mũrũ wa mũthamaki, na Azirikamu
ũrĩa warĩ mũmenyereri wa nyũmba ya ũthamaki, na
Elikana ũrĩa warĩ wa keerĩ kuuma harĩ mũthamaki. **8**
Andũ a Isiraeli magĩtaha kuuma kũrĩ ariũ a ithe wao
atumia 200,000 na ariũ na aarĩ ao. Ningĩ no maatahire
indo nyingĩ iria maacookire nacio Samaria. **9** No rĩrĩ,
mũnabii wa Jehova wetagwo Odedi aarĩ kuo, nake
akiumagara agatũnge mbũtũ cia ita igĩcooka Samaria.
Nake agĩciĩra atĩrĩ, "Tondũ Jehova, o we Ngai wa maithe
manyu, nĩarakarĩire andũ a Juda-rĩ, nĩamaneanire
moko-inĩ manyu. No inyuĩ nĩmũmooragĩte na marakara,
namo nĩ makinyĩte o igũrũ. **10** Na rĩrĩ, mũciirĩire
gũtua arũme na andũ-a-nja a Juda na Jerusalemu
ngombo cianyu. No githĩ o na inyuĩ mũtihĩtĩtie na
mũkehĩria Jehova Ngai wanyu? **11** Rĩu ta gĩthikĩrĩriei!
Cookiai andũ a bũrũri wanyu arĩa mũnyiitĩte mĩgwate,
nĩgũkorwo marakara mahiũ ma Jehova marĩ igũrũ
rĩanyu." **12** Hĩndĩ ĩyo atongoria amwe kũu Efiraimu,
nao nĩ Azaria mũrũ wa Jehohanani, na Berekia mũrũ
wa Meshilemothu, na Jehizikia mũrũ wa Shalumu, na
Amasa mũrũ wa Hadilai, makĩrũgama nĩguo makaanie
andũ acio moimaga mbaara-inĩ. **13** Makĩmeera atĩrĩ,
"Mũtikarehe mĩgwate ĩyo gũkũ, tũtikoonwo tũhĩtĩtie
mbere ya Jehova, naguo ũndũ ũcio wongerere mehia
na mahĩtia maitũ. Nĩgũkorwo mahĩtia maitũ o na rĩu
nĩ maingĩ, namo marakara make mahiũ marĩ igũrũ
rĩa Isiraeli." **14** Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩrekereria
mĩgwate na indo iria ciatahĩte, o hau mbere ya anene
na ya kĩũngano kĩu gĩothe. **15** Nao andũ arĩa maarĩ
agwete na marĩĩtwa makĩoya mĩgwate ĩyo, na arĩa
maarĩ njaga makĩmahumba nguo kuuma indo-inĩ iria
ciatahĩtwo. Makĩmahe nguo na iraatũ, na irio na kĩndũ
gĩa kũnyua, na maguta ma kũhonania. Nao arĩa othe
mataarĩ na hinya makĩhaicio ndigiri igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio
makĩmacookia kũrĩ andũ a bũrũri wao o kũu Jeriko,
Itũũra Inene rĩa Mĩkĩndũ, nao magĩcooka Samaria.
16 Na rĩrĩ, ihinda rĩu Mũthamaki Ahazu agĩtũmanĩra
mũthamaki wa Ashuri amũteithie. **17** Andũ a Edomu
nĩmookĩte rĩngĩ na magatharĩkĩra Juda, na magakuua
mĩgwate, **18** na o hĩndĩ ĩyo nao Afilisti nĩmahũrĩte
matũũra marĩa maarĩ mũhuro-inĩ wa irĩma, na Negevu
kũu Juda. Nĩmatahire na magĩikara matũũra ma Bethi-
Shemeshu, na Aijaloni, na Gederothu, o ũndũ ũmwe
na Soko, na Timuna, na Gimuzo, na tũtũũra tũnini
tũrĩa twamathiũrũrũkĩirie. **19** Nake Jehova nĩagithirie
Juda gĩtĩĩo tondũ wa Ahazu mũthamaki wa Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩoongereire waganu kũu Juda, na nĩagĩte
kwĩhokeka mũno harĩ Jehova. **20** Nake Tigilathu-
Pileseru mũthamaki wa Ashuri agĩũka kũrĩ we, no
handũ ha kũmũteithia nĩkũmũthĩĩnia aamũthĩĩnirie. **21**
Ahazu akĩoya indo imwe kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova,
na kuuma nyũmba-inĩ ya ũthamaki, na kuuma kũrĩ
ariũ a mũthamaki, na agĩcihe mũthamaki wa Ashuri,
no ũndũ ũcio ndwamũteithirie. **22** Mahinda macio
make ma thĩĩna-rĩ, Mũthamaki Ahazu no gũkĩrĩrĩria
aakĩrĩrĩirie kwaga wĩhokeku harĩ Jehova. **23** Akĩrutĩra
ngai cia Dameski iria ciamũhootete magongona,
nĩgũkorwo eeciiragia atĩrĩ, "Kuona atĩ ngai cia athamaki
a Suriata nĩcimateithĩtie-rĩ, nĩngũcirutĩra igongona
nĩguo cindeithie o na niĩ." No icio nĩcio ciamũniinire
na ikĩniina Isiraeli rĩothe. **24** Ahazu agĩcookereria
indo cia hekarũ ya Ngai na agĩcithaamia. Agĩcooka
akĩhinga mĩrango ya hekarũ ya Jehova, na agĩaka
igongona ikĩiyũra o koine-inĩ ciothe cia njĩra cia itũũra
rĩa Jerusalemu. **25** Ningĩ o itũũra-inĩ rĩothe rĩa Juda
agĩaka kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwa kũrutĩra ngai ingĩ
magongona ma njino, nake agĩthirĩkia Jehova, Ngai wa
maithe make, agĩtũma arakare. **26** Namo maũndũ marĩa

mangĩ makoniĩ wathani wake na mĩthiĩre yake yothe-
rĩ, kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, maandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩa athamaki a Juda na Isiraeli. 27 Nake
Ahazu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo
itũũra-inĩ rĩa Jerusalemu, no ndaigirwo mbĩrĩra-inĩ
cia athamaki a Isiraeli. Nake mũriũ Hezekia agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake.

29 Hezekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano
rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka
arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na kenda. Nyina
eetagwo Abija mwarĩ wa Zekaria. 2 Nake agĩĩka
maũndũ marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, o
ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. 3 Mweri wa mbere wa
mwaka wa mbere wa wathani wake-rĩ, nĩahingũrire
mĩrango ya hekarũ ya Jehova na akĩmĩthondeka kũrĩa
yathũkĩtio. 4 Nake akĩrehe athĩnjĩri-Ngai na Alawii,
akĩmacookanĩrĩria hamwe nja ya mwena wa irathĩro,
5 akiuga atĩrĩ: "Ta thikĩrĩriai inyuĩ Alawii! Mwĩtheriei
rĩu, na mũtherie hekarũ ya Jehova Ngai wa maithe
manyu. Eheriai kĩndũ gĩothe kĩrĩ thaahu kuuma handũ-
harĩa-haamũre. 6 Maithe maitũ matiarĩ ehokeku;
nĩmekire ũũru maitho-inĩ ma Jehova Ngai witũ na
makĩmũtirika. Nĩmahũgũrire mothiũ mao makĩaga
kũrora gĩikaro kĩa Jehova, makĩmũhutatĩra. 7 O na
ningĩ nĩmahingire mĩrango ya gĩthaku na makĩhoria
matawa. Matiacinire ũbumba kana makĩrutĩra Ngai
wa Isiraeli maruta o na marĩkũ ma njino handũ-
inĩ harĩa haamũre. 8 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, marakara ma
Jehova magĩkora Juda na Jerusalemu; nake agĩtũma
matuĩke ta kĩndũ gĩa kũmakania na kĩa magigi, na gĩa
kũnyũrũrio, o ta ũrĩa mũreyonera na maitho manyu. 9
Kĩu nĩkĩo gĩatũmire maithe maitũ mooragwo na rũhiũ
rwa njora, na nokĩo gĩtũmĩte ariũ aitũ, na airĩtu aitũ,
na atumia aitũ matahwo. 10 Na rĩrĩ, ndĩciirĩtie na
ngoro yakwa kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na Jehova, Ngai wa
Isiraeli, nĩgeetha marakara make mahiũ matweherere.
11 Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, mũtigatuĩke andũ matarũmbũyagia
ũndũ, nĩgũkorwo Jehova nĩamũthuurĩte mũrũgamage
mbere yake mũmũtungatagĩre, mũtuĩke a gũtungata
mũrĩ mbere yake na mũcinage ũbumba." 12 Hĩndĩ
ĩyo Alawii aya makĩambĩrĩria kũruta wĩra: kuuma kũrĩ
Akohathu, maarĩ Mahathu mũrũ wa Amasai, na Joeli
mũrũ wa Azaria; kuuma kũrĩ Amerari, maarĩ Kishu
mũrũ wa Abudi, na Azaria mũrũ wa Jehaleleli; kuuma
kũrĩ Agerishoni, maarĩ Joa mũrũ wa Zima, na Edeni
mũrũ wa Joa; 13 kuuma kũrĩ njiaro cia Elizafani,
maarĩ Shimuri na Jeieli; kuuma kũrĩ njiaro cia Asafu,
maarĩ Zekaria na Matania; 14 Kuuma kũrĩ njiaro cia
Hemani, maarĩ Jehueli na Shimei; kuuma kũrĩ njiaro
cia Jeduthuni, maarĩ Shemaia na Uzieli. 15 Maarĩkia
gũcookanĩrĩria ariũ a ithe wao hamwe na meetheria-
rĩ, magĩtoonya hekarũ ya Jehova, makĩmĩtheria, o
ta ũrĩa mũthamaki aathanĩte arũmĩrĩire kiugo kĩa
Jehova. 16 Nao athĩnjĩri-Ngai magĩtoonya handũ-harĩa-
haamũre ha Jehova nĩguo mahatherie. Na indo ciothe
iria itaarĩ theru iria maakorire kũu hekarũ-inĩ ya Jehova
magĩciruta magĩciiga nja ya hekarũ ya Jehova. Nao
Alawii magĩcioya magĩcitwara Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi.
17 Maambĩrĩirie wĩra wa gũtheria hekarũ mũthenya
wa mbere wa mweri wa mbere, na mũthenya wa
ĩnana wa mweri ũcio magĩkinya gĩthaku-inĩ kĩa Jehova.
Na handũ ha matukũ mangĩ manana-rĩ, magĩtheria
hekarũ ya Jehova yo nyene, na makĩrĩkia wĩra ũcio
mũthenya wa ikũmi na ĩtandatũ wa mweri ũcio wa
mbere. 18 Magĩcooka magĩthiĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia,
makĩmwĩra atĩrĩ: "Nĩtũtheretie hekarũ ya Jehova yothe,
kĩgongona kĩa maruta ma njino, na indo ciakĩo ciothe,
na metha ĩrĩa ĩigagĩrĩrwo mĩgate ĩrĩa mĩamũre, na
indo ciayo ciothe. 19 Nĩtũhaarĩirie na tũkaamũra indo
iria ciothe Mũthamaki Ahazu ehereetie Hekarũ-inĩ
rĩrĩa aarĩ mũthamaki nĩ ũndũ wa kwaga wĩhokeku. Na
rĩrĩ, rĩu irĩ mbere ya kĩgongona kĩa Jehova." 20 Na
rĩrĩ, rũciinĩ tene, Mũthamaki Hezekia agĩcookanĩrĩria
anene a itũũra rĩu inene na magĩthiĩ hekarũ-inĩ ya
Jehova. 21 Nao makĩrehe ndegwa mũgwanja, na
ndũrũme mũgwanja, na tũtũrũme mũgwanja, o na
thenge mũgwanja cia igongona rĩa kũhoroherio mehia
makoniĩ ũthamaki ũcio, na ma handũ-harĩa-haamũre
o na ma Juda. Nake mũthamaki agĩatha athĩnjĩri-
Ngai, o acio a njiaro cia Harũni, macithĩnjĩre hau
kĩgongona-inĩ kĩa Jehova. 22 Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩnja
ndegwa icio, nao athĩnjĩri-Ngai makĩoya thakame
yacio makĩmĩminjaminjĩria kĩgongona; magĩcooka
magĩthĩnja ndũrũme icio na makĩminjaminjĩria
kĩgongona thakame yacio; magĩcooka magĩthĩnja
tũtũrũme tũu na makĩminjaminjĩria kĩgongona thakame
yatuo. 23 Nacio thenge cia igongona rĩa kũhoroherio
mehia ikĩrehwo mbere ya mũthamaki na kĩũngano
kĩu, nao magĩciigĩrĩra moko. 24 Nao athĩnjĩri-Ngai
magĩcooka magĩthĩnja thenge icio hamwe na thakame
yacio, magĩcirutĩra hau kĩgongona-inĩ irĩ maruta ma
kũhoroheria mehia nĩguo ihoroherie andũ a Isiraeli
othe, nĩ tondũ mũthamaki nĩathanĩte kũrutwo iruta
rĩa njino na iruta rĩa kũhoroheria mehia rĩrĩ rĩa andũ
othe a Isiraeli. 25 Mũthamaki akĩiga Alawii hekarũ-
inĩ ya Jehova marĩ na thaani iria ihũũrithanagio
ikagamba, na inanda cia mũgeeto na cia kĩnũbi ta ũrĩa
gwaathanĩtwo nĩ Daudi na Gadi mũndũ ũrĩa wonagĩra
mũthamaki maũndũ, na Nathani ũrĩa mũnabii; ũndũ
ũyũ waathanĩtwo nĩ Jehova na tũnua twa anabii ake. 26
Nĩ ũndũ ũcio Alawii makĩrũgama mehaarĩirie na inanda
cia Daudi cia kũina, na athĩnjĩri-Ngai marĩ na tũrumbeta
twao. 27 Hezekia agĩathana atĩ kũrutwo iruta rĩa njino
kĩgongona-inĩ. Narĩo igongona rĩambĩrĩria kũrutwo-rĩ,
andũ makĩambĩrĩria kũinĩra Jehova marĩ na tũrumbeta
na inanda cia kũina cia Daudi mũthamaki wa Isiraeli.
28 Kĩũngano kĩu gĩothe gĩkĩinamĩrĩra, gĩkĩhooya, nao
aini makĩinaga na tũrumbeta tũkĩhuhagwo. Maũndũ
macio mothe magĩthiĩ na mbere nginya igongona
rĩu rĩa njino rĩkĩrĩka kũrutwo. 29 Na rĩrĩa maruta
maarĩkirie kũrutwo-rĩ, mũthamaki na andũ othe arĩa
maarĩ nake hau magĩturia maru makĩhooya. 30 Nake
Mũthamaki Hezekia na anene ake magĩatha Alawii
magooce Jehova na ciugo cia Daudi na cia Asafu mũndũ
ũrĩa muoni-maũndũ. Nĩ ũndũ ũcio makĩina nyĩmbo
cia kũgooca Jehova marĩ na gĩkeno na makĩinamia
mĩtwe yao makĩmũhooya. 31 Ningĩ Hezekia akiuga
atĩrĩ, "Rĩu nĩmweyamũrĩra Jehova. Rehei magongona na
maruta ma gũcookia ngaatho hekarũ-inĩ ya Jehova."

Nĩ ũndũ ũcio kĩũngano kĩu gĩkĩrehe magongona na
maruta ma gũcookia ngaatho, na andũ othe arĩa ngoro
ciao cieyendeire makĩrehe maruta ma njino. **32** Naguo
mũigana wa maruta ma njino marĩa maarehirwo nĩ
kĩũngano kĩu warĩ ndegwa mĩrongo mũgwanja, na
ndũrũme 100 na tũtũrũme 200, ciothe ciarĩ cia maruta
ma njino ma kũrutĩrwo Jehova. **33** Nyamũ ciothe
iria ciaamũrĩtwo cia magongona ciarĩ ndegwa 600 na
ng'ondu hamwe na mbũri 3,000. **34** Na rĩrĩ, athĩnjĩri-
Ngai maarĩ anini mũno matingĩahotire gũthĩnja nyamũ
ciothe cia maruta ma njino; nĩ ũndũ ũcio andũ a nyũmba
ciao, nĩo Alawii, makĩmateithĩrĩria nginya wĩra ũcio
ũkĩrĩka nginya rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai angĩ maamũririwo,
nĩgũkorwo Alawii maarĩ na kĩyo gĩa kwĩyamũra gũkĩra
athĩnjĩri-Ngai. **35** Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na maruta ma
njino maingĩ mũno, hamwe na maguta ma maruta
ma ũiguano, o na maruta ma indo cia kũnyuuo marĩa
maarutanagĩrio na maruta ma njino. Nĩ ũndũ ũcio wĩra
wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova ũgĩcookio rĩngĩ. **36**
Nake Hezekia na andũ othe magĩkena nĩ ũndũ wa ũrĩa
Ngai eekĩire andũ ake, tondũ ũndũ ũcio wekirwo narua
mũno.

30 Hezekia nĩatũmire ndũmĩrĩri Isiraeli guothe
na Juda, o na akĩandĩkĩra Efiraimu na Manase
marũa ma kũmeeta moke hekarũ-inĩ ya Jehova kũu
Jerusalemu, makũngũĩre Bathaka ya Jehova Ngai wa
Isiraeli. **2** Mũthamaki na anene ake na kĩũngano kĩu
gĩothe kũu Jerusalemu magĩtua atĩ megũkũngũĩra
Bathaka mweri wa keerĩ. **3** Matiahotete kũmĩkũngũĩra
ihinda-inĩ rĩayo tondũ gũtiarĩ na athĩnjĩri-Ngai a
kũigana arĩa meetheretie, na andũ mationganĩte
Jerusalemu. **4** Mũbango ũcio nĩwonekire wagĩrĩire
harĩ mũthamaki o na harĩ kĩũngano gĩothe. **5** Nao
magĩtua atĩ gũthiĩ kwanĩrĩrwo Isiraeli guothe, kuuma
Birishiba nginya Dani, andũ meetwo moke Jerusalemu
makũngũĩre Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli kuo.
Ndĩakoretwo ĩgĩkũngũĩrwo nĩ andũ aingĩ kũringana
na ũrĩa kwandĩkĩtwo. **6** Kũrũmanĩrĩra na watho wa
mũthamaki, atwari a marũa magĩthiĩ Isiraeli na Juda
guothe marĩ na marũa kuuma kũrĩ mũthamaki na
kuuma kũrĩ anene ake, marĩa maandĩkĩtwo atĩrĩ: "Andũ
a Isiraeli, cookererai Jehova Ngai wa Iburahĩmu, na
Isaaka, na Isiraeli, nĩguo nake amũcookerere inyuĩ arĩa
mũtigaire, inyuĩ mũhonokete kuuma guoko-inĩ kwa
athamaki a Ashuri. **7** Mũtigatuĩke ta maithe manyu
kana ariũ a maithe manyu, arĩa maagire kwĩhokeka harĩ
Jehova Ngai wa maithe mao, nake akĩmatua kĩndũ kĩa
magigi ta ũrĩa mũreyonera. **8** Mũtikoomie ciongo cianyu
ta ũrĩa maithe manyu meekire; mwĩheanei harĩ Jehova.
Ũkai handũ-harĩa-haamũre, harĩa we aamũrĩte nginya
tene. Tungatĩrai Jehova Ngai wanyu, nĩgeetha marakara
make mahiũ mamweherere. **9** Mũngĩcookerera Jehova-
rĩ, hĩndĩ ĩyo ariũ a maithe manyu na ciana cianyu no
maiguĩrwo tha nĩ arĩa maamatahire, na nĩmagacooka
bũrũri ũyũ, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ mũtugi na
nĩ mũigua tha. Mũngĩmũcookerera ndakamũhutatĩria
ũthiũ." **10** Atwari a marũa magĩthiĩ itũũra o itũũra
kũu Efiraimu na Manase, o nginya Zebuluni, no rĩrĩ,
andũ makĩmanyũrũria, na makĩmathekerera. **11** O na
gũkĩrĩ ũguo-rĩ, andũ amwe a Asheri, na Manase, na
Zebuluni makĩĩnyiihia na magĩthiĩ Jerusalemu. **12** Ningĩ
o na kũu Juda guoko kwa Ngai kwarĩ igũrũ rĩa andũ,
nake akĩmahe ũrũmwe wa meciiria ma gwathĩkĩra ũrĩa
mũthamaki na ndungata ciake maathanĩte, marũmĩrĩire
kiugo kĩa Jehova. **13** Kĩrĩndĩ kĩingĩ mũno gĩkĩũngana
kũu Jerusalemu nĩguo gĩkũngũĩre Gĩathĩ kĩa Mĩgate
ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũimbia mweri wa keerĩ. **14**
Makĩeheria igongona iria ciarĩ kũu Jerusalemu o na
makĩeheria igongona cia gũcinĩra ũbumba, magĩthiĩ
magĩciikia Gĩtuamba gĩa Kidironi. **15** Nĩmathĩnjire
gatũrũme ka Bathaka mũthenya wa ikũmi na ĩna wa
mweri wa keerĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩconoka
na magĩĩtheria, na makĩrehe maruta ma njino hekarũ-
inĩ ya Jehova. **16** Ningĩ makĩambĩrĩria ũtungata wao
wa o mũthenya o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa
Musa mũndũ wa Ngai. Athĩnjĩri-Ngai makĩminjaminja
thakame ĩrĩa maanengereirio nĩ Alawii. **17** Na tondũ
nĩ kwarĩ na andũ aingĩ kĩrĩndĩ-inĩ kĩu mateetheretie-
rĩ, Alawii nĩo maaheirwo wĩra wa gũthĩnja nginya
tũtũrũme twa Bathaka twa andũ acio othe maarĩ na
thaahu, tondũ matingĩamũrĩire Jehova tũtũrũme twao.
18 O na akorwo andũ aingĩ arĩa mookĩte kuuma Efiraimu,
na Manase, na Isakaru, na Zebuluni matietheretie-
rĩ, nĩmarĩire Bathaka matekũrũmĩrĩra ũrĩa maandĩko
moigĩte. No Hezekia akĩmahoera, akiuga atĩrĩ, "Jehova,
o we ũrĩa mwega, arorekera mũndũ o wothe **19** ũrĩa
ũtuĩte na ngoro yake kũrongooria Ngai, o we Jehova,
Ngai wa maithe make, o na angĩkorwo ndetheretie
kũringana na ũrĩa mawatho ma handũ-harĩa-haamũre
matariĩ." **20** Nake Jehova akĩigua ihooya rĩa Hezekia,
akĩhonia andũ acio. **21** Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ kũu
Jerusalemu magĩkũngũĩra Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre
Ndawa ya Kũimbia marĩ na gĩkeno kĩnene mĩthenya
mũgwanja, nao Alawii na athĩnjĩri-Ngai makainagĩra
Jehova o mũthenya marĩ na inanda cia kũgooca Jehova.
22 Nake Hezekia akĩaria ciugo cia kũũmĩrĩria Alawii
othe arĩa moonanirie ũmenyo mwega wa gũtungatĩra
Jehova. Handũ ha mĩthenya ĩyo mũgwanja nĩmarĩire
kĩrĩa maagaĩirwo, na makĩruta maruta ma ũiguano, na
makĩgooca Jehova Ngai wa maithe mao. **23** Kĩũngano
kĩu gĩothe gĩgĩcooka gĩkĩiguanĩra gĩkũngũĩre gĩathĩ kĩu
mĩthenya ĩngĩ mũgwanja; nĩ ũndũ ũcio magĩkũngũĩra
mĩthenya ĩngĩ mũgwanja makenete mũno. **24** Hezekia
mũthamaki wa Juda akĩruta ndegwa 1,000 na ng'ondu
na mbũri 7,000 nĩ ũndũ wa kĩũngano kĩu, nao anene
makĩmahe ndegwa 1,000 na ng'ondu na mbũri 10,000.
Athĩnjĩri-Ngai aingĩ mũno magĩĩtheria. **25** Kĩũngano
gĩothe kĩa Juda gĩgĩkena hamwe na athĩnjĩri-Ngai na
Alawii na andũ arĩa othe monganĩte moimĩte Isiraeli,
hamwe na andũ a kũngĩ arĩa mookĩte kuuma Isiraeli o
na arĩa maatũũraga Juda. **26** Nĩ kwarĩ na gĩkeno kĩnene
kũu Jerusalemu, nĩgũkorwo kuuma hĩndĩ ya Solomoni
mũrũ wa Daudi mũthamaki wa Isiraeli gũtionekete ũndũ
ta ũcio kũu Jerusalemu. **27** Athĩnjĩri-Ngai na Alawii
makĩrũgama, makĩrathima andũ, nake Ngai akĩmaigua,
nĩgũkorwo ihooya rĩao nĩrĩakinyire o igũrũ, gĩikaro
gĩake gĩtheru.

31 Rĩrĩa maũndũ macio mothe maathirire-rĩ, andũ
a Isiraeli arĩa maarĩ hau makiumagara magĩthiĩ
matũũra-inĩ ma Juda, makĩhehenja mahiga marĩa
mamũrĩirwo ngai cia mĩhianano na magĩtemanga itugĩ
cia Ashera. Ningĩ makĩananga kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru
kwahooyagĩrwo o na igongona iria ciarĩ Juda guothe
na Benjamini, o na kũu Efiraimu na Manase. Thuutha
wa gũcithũkangia ciothe, andũ a Isiraeli magĩcooka
matũũra-inĩ mao na o mũndũ agĩcooka igai-inĩ rĩake.
2 Hezekia agĩkĩiga athĩnjĩri-Ngai na Alawii na ikundi,
o gĩkundi kũringana na wĩra wakĩo, marĩ athĩnjĩri-
Ngai kana Alawii, marutage maruta ma njino na ma
ũiguano, ningĩ matungatage, na macookagie ngaatho,
na mainage nyĩmbo cia ũgooci marĩ ihingo-inĩ cia
gĩikaro kĩa Jehova. **3** Mũthamaki nĩaheanire indo ciake
mwene cia kũrutagwo maruta ma njino ma rũciinĩ na
ma hwaĩ-inĩ, na maruta ma njino ma Thabatũ, na ma
Tũrũgamo twa Mweri, na ma ciathĩ-inĩ iria ciatuĩtwo, o
ta ũrĩa kwaandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Jehova. **4** Agĩatha
andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu maheage athĩnjĩri-
Ngai na Alawii rwĩga rũrĩa rwamagĩrĩire, nĩgeetha nao
mahotage kwĩheana harĩ Watho wa Jehova. **5** Na rĩrĩ,
hĩndĩ ĩrĩa watho ũcio wamenyekire-rĩ, andũ a Isiraeli
makĩheana na ũtaana maciaro mao ma mbere ma
ngano, na ma ndibei ya mũhihano, na maguta, na ũũkĩ,
na maciaro ma mĩgũnda yao. Makĩrehe indo nyingĩ
mũno o na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe. **6** Nao
andũ a Isiraeli na Juda arĩa maatũũraga matũũra-inĩ
ma Juda o nao makĩrehe gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ndũũru
ciao cia ng'ombe na ng'ondu, o na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa
indo iria ciamũrĩirwo Jehova Ngai wao, nao magĩciiga
irũndo. **7** Maambĩrĩirie gwĩka ũndũ ũyũ mweri wa ĩtatũ
na makĩrĩkia mweri wa mũgwanja. **8** Rĩrĩa Hezekia na
anene ake mookire na makĩona irũndo icio, makĩgooca
Jehova na makĩrathima andũ ake a Isiraeli. **9** Hezekia
akĩũria athĩnjĩri-Ngai na Alawii ũhoro wa irũndo icio;
10 nake Azaria mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene wa kuuma
nyũmba ya Zadoku akĩmũcookeria atĩrĩ, "Kuuma andũ
maambĩrĩria kũrehe mĩhothi yao hekarũ-inĩ ya Jehova-
rĩ, nĩtũkoretwo tũrĩ na irio cia kũigana kũrĩa, o na
tũgatigia nyingĩ mũno, nĩ ũndũ Jehova nĩarathimĩte
andũ ake, na irio ici nyingĩ ũũ igagĩtigara." **11** Hezekia
agĩathana gwakwo makũmbĩ kũu thĩinĩ wa hekarũ ya
Jehova, na gũgĩĩkwo ũguo. **12** Nao magĩcooka makĩrehe
mĩhothi na wĩhokeku, na icunjĩ cia ikũmi, na iheo
iria nyamũre. Konania ũrĩa Mũlawii nĩwe watuirwo
mũrori wa indo icio, nake mũrũ wa ithe Shimei nĩwe
warĩ mũnini wake. **13** Jehieli, na Azazia, na Nahathu,
na Asaheli, na Jerimothu, na Jozabadu, na Elieli, na
Isimakia, na Mahathu, na Benaia nĩo maarĩ arũgamĩrĩri
rungu rwa Konania na mũrũ wa ithe Shimei, ta ũrĩa
gwatuĩtwo nĩ Mũthamaki Hezekia na Azaria ũrĩa warĩ
mũnene wa hekarũ ya Ngai. **14** Kore mũrũ wa Imuna ũrĩa
Mũlawii, mũikaria wa Kĩhingo kĩa Mwena wa Irathĩro,
nĩwe warĩ mũrori wa indo iria ciarutagĩrwo Ngai na
kwĩyendera, akagayaga mĩhothi ĩrĩa ĩrutĩirwo Jehova
hamwe na iheo iria nyamũre. **15** Edeni, na Miniamini,
na Jeshua, na Shemaia, na Amaria, na Shekania nĩo
maamũteithagĩrĩria marĩ na wĩhokeku kũu matũũra-
inĩ ma athĩnjĩri-Ngai, na makagayagĩra athĩnjĩri-Ngai
arĩa angĩ o ta ũrĩa ikundi ciao ciatariĩ, makagaĩra arĩa
akũrũ na arĩa anini o ũndũ ũmwe. **16** Hamwe na ũguo
makĩgaĩra arũme arĩa maarĩ na mĩaka ĩtatũ na makĩria
arĩa marĩĩtwa mao maarĩ maandĩko-inĩ ma njiarwa, nao
nĩo andũ arĩa othe maangĩatoonyire hekarũ-nĩ ya Jehova
nĩ ũndũ wa kũruta mawĩra mao ma o mũthenya, ta ũrĩa
wĩra wa o mũndũ watariĩ na kũringana na ikundi ciao.
17 Nao makĩgaĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa maandĩkithĩtio nĩ
andũ a nyũmba ciao maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, o
na Alawii arĩa maarĩ na mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria,
ta ũrĩa wĩra wa o mũndũ watariĩ na kũringana na
ikundi ciao. **18** Maataranĩirie ciana ciothe, na atumia,
na ariũ ao, na airĩtu a mũingĩ wothe ũrĩa waandĩkĩtwo
maandĩko-inĩ ma njiarwa. Nĩgũkorwo maarĩ ehokeku
ũhoro-inĩ wao wa gwĩtheria. **19** Ha ũhoro wa athĩnjĩri-
Ngai, o acio a rũciaro rwa Harũni, arĩa maatũũraga
mĩgũnda-inĩ ĩrĩa yathiũrũrũkĩirie matũũra mao kana
matũũra mangĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe maathuurĩtwo
na makagwetwo marĩĩtwa a kũgaĩra arũme othe arĩa
maarĩ gatagatĩ-inĩ kao rũgai rwao, na kũrĩ arĩa othe
maandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa cia Alawii. **20**
Ũguo nĩguo Hezekia eekire Juda guothe, agĩĩka maũndũ
mega, na magĩrĩire na ma kwĩhokeka mbere ya Jehova
Ngai wake. **21** Maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga ma
gũtungata hekarũ-inĩ ya Ngai, na harĩ gwathĩkĩra watho
na maathani, nĩarongooragia Ngai wake na akĩruta wĩra
na ngoro yake yothe. Na nĩ ũndũ ũcio akĩgaacĩra.

32 Na rĩrĩ, thuutha wa maũndũ marĩa mothe Hezekia
ekĩte na wĩhokeku, Senakeribu mũthamaki wa
Ashuri agĩũka agĩtharĩkĩra Juda. Nake agĩthiũrũrũkĩria
matũũra manene marĩa mairigĩirwo na thingo cia
hinya eeciirĩtie kũmahoota matuĩke make. **2** Hĩndĩ ĩrĩa
Hezekia onire atĩ Senakeribu nĩoka na atĩ muoroto
wake warĩ kũhũũra Jerusalemu, **3** magĩciira na
anene ake o na atongoria a thigari cia ita ũrĩa
mekũhingĩrĩria maaĩ kuuma ithima-inĩ cia nja ya
itũũra inene, nao makĩmũteithia. **4** Kĩrĩndĩ kĩnene
kĩa andũ gĩkĩũngana, nakĩo gĩkĩhinga ithima ciothe
na tũrũũĩ tũrĩa twathereragĩra bũrũri-inĩ. Makĩũria
atĩrĩ, "Athamaki a Ashuri-rĩ, megũka makore maaĩ
maingĩ ũũ nĩkĩ?" **5** Ningĩ akĩruta wĩra mũingĩ wa
gũcookereria rũthingo kũrĩa guothe rwamomoretwo,
na agĩaka mĩthiringo mĩraihu na igũrũ rĩa ruo. Agĩaka
rũthingo rũngĩ nja ya rũu, nacio ngĩĩka iria ciarũgamĩtie
Itũũra rĩa Daudi agĩcinyiitia. O na agĩthondeka indo
cia mbaara nyingĩ, o hamwe na ngo. **6** Agĩthuura
anene a mbũtũ cia ita marũgamĩrĩre andũ, na agĩtũma
mongane mbere yake nja-inĩ ya kĩhingo gĩa itũũra
inene, nake akĩmomĩrĩria na ciugo ici: **7** "Gĩai na hinya
na mũũmĩrĩrie. Mũtigetigĩre, kana mũkue ngoro nĩ ũndũ
wa mũthamaki wa Ashuri na mbũtũ nene ya ita ĩrĩa arĩ
nayo, nĩgũkorwo tũrĩ na hinya mũnene mũno gũkĩra
ũrĩa arĩ naguo. **8** Kĩrĩa we arĩ nakĩo no hinya wa mwĩrĩ;
no ithuĩ tũrĩ na Jehova Ngai witũ, na nĩegũtũteithia, na
arũe mbaara ciitũ." Nao andũ makĩũmĩrĩria kuumana
na ciugo iria Hezekia mũthamaki wa Juda oigire. **9**
Thuutha ũcio, rĩrĩa Senakeribu mũthamaki wa Ashuri na
mbũtũ ciake ciothe maathiũrũrũkĩirie Lakishi, agĩtũma
anene ake Jerusalemu matwarĩre Hezekia mũthamaki

wa Juda, o na andũ othe a Juda arĩa maarĩ kuo, ndũmĩrĩri
ĩno: **10** "Ũũ nĩguo Senakeribu mũthamaki wa Ashuri
ekuuga: Mũrutĩte ũmĩrĩru wanyu kũ, nĩguo mũikare
Jerusalemu, kũndũ gũthiũrũrũkĩrie? **11** Rĩrĩa Hezekia
ekuuga atĩrĩ, 'Jehova Ngai witũ nĩegũtũhonokia guoko-
inĩ kwa mũthamaki wa Suriata,' nĩaramũhĩtithia, atũme
mũkue nĩ ng'aragu na nyoota. **12** Githĩ Hezekia we
mwene ndeheririe kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kwa ngai
ĩyo, o na akĩeheria igongona ciayo, na akĩĩra Juda na
Jerusalemu atĩrĩ, 'No nginya mũhooere kĩgongona-
inĩ kĩmwe na mũcinagĩre magongona ho'? **13** "Kaĩ
mũtooĩ ũrĩa niĩ na maithe maitũ twĩkĩte andũ othe a
mabũrũri marĩa mangĩ? Nacio ngai cia ndũrĩrĩ icio-
rĩ, nĩciakĩhotire o na rĩ kũgitĩra bũrũri wao kuuma
moko-inĩ makwa? **14** Nĩ ngai ĩrĩkũ ya icio cia ndũrĩrĩ
iria cianangirwo nĩ maithe makwa yahotire kũhonokia
andũ ayo kuuma kũrĩ niĩ? Gwakĩhoteka atĩa ngai yanyu
ĩmũgitĩre kuuma guoko-inĩ gwakwa? **15** Tondũ ũcio-rĩ,
mũtigetĩkĩrie Hezekia amũheenie na amũhĩtithie ũguo.
Mũtikamwĩtĩkie, nĩgũkorwo gũtirĩ ngai ya rũrĩrĩ kana
ũthamaki o na ũrĩkũ ĩrĩ yahota kũhonokia andũ ayo
kuuma guoko-inĩ gwakwa kana kuuma guoko-inĩ kwa
maithe makwa! To ngai yanyu ĩngĩkĩhota kũmũhonokia
kuuma guoko-inĩ gwakwa!" **16** Ndungata cia Senakeribu
igĩthiĩ o na mbere kwaria mĩario ya gũũkĩrĩra Jehova
Ngai o na gũũkĩrĩra ndungata yake Hezekia. **17** Ningĩ
mũthamaki akĩandĩka marũa ma kũruma Jehova, Ngai
wa Isiraeli akĩmũũkĩrĩra, akiuga atĩrĩ, "O ta ũrĩa ngai cia
ndũrĩrĩ cia mabũrũri marĩa mangĩ itaahotire kũhonokia
andũ acio kuuma guoko-inĩ gwakwa-rĩ, noguo ngai ya
Hezekia ĩtekũhota kũhonokia andũ ayo kuuma moko-
inĩ makwa." **18** Ningĩ makĩanĩrĩra na Kĩhibirania kũrĩ
andũ a Jerusalemu arĩa maarĩ rũthingo igũrũ, nĩguo
mamamakie na mamekĩre guoya nĩgeetha menyiitĩre
itũũra rĩu inene. **19** Magĩkĩaria ũhoro wa Ngai wa
Jerusalemu o ta ũrĩa maaragia ũhoro wa ngai cia
andũ arĩa angĩ a thĩ, o iria ciathondeketwo na moko
ma andũ. **20** Mũthamaki Hezekia na mũnabii Isaia
mũrũ wa Amozu makĩhooya manĩrĩire magĩkaĩra ũrĩa
ũrĩ igũrũ nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio. **21** Nake Jehova
agĩtũma mũraika ũrĩa waniinire thigari ciothe cia
mbaara na atongoria na anene arĩa maarĩ kambĩ-inĩ
ya mũthamaki wa Ashuri. Nĩ ũndũ ũcio Senakeribu
akĩinũka gwake aconokete. Na rĩrĩa aatoonyire hekarũ
ya ngai yake-rĩ, ariũ ake amwe makĩmũtemanga na
rũhiũ rwa njora. **22** Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩhonokia
Hezekia na andũ a Jerusalemu kuuma guoko-inĩ kwa
Senakeribu mũthamaki wa Ashuri, o na kuuma guoko-
inĩ kwa andũ arĩa angĩ othe. Akĩmamenyerera mĩena-
inĩ yothe. **23** Andũ aingĩ magĩtwarĩra Jehova indo
cia maruta kũu Jerusalemu, na magĩtwarĩra Hezekia
mũthamaki wa Juda iheo cia goro. Kuuma hĩndĩ ĩyo
agĩtuĩka mũndũ mũtĩĩku mũno nĩ ndũrĩrĩ ciothe. **24**
Matukũ-inĩ macio-rĩ, Hezekia akĩrwara hakuhĩ akue.
Akĩhooya Jehova, nake Jehova akĩmũigua na akĩmuonia
kĩmenyithia kĩa mwanya. **25** No rĩrĩ, ngoro ya Hezekia
ĩkĩiyũrwo nĩ mwĩtĩĩo na akĩaga kũrũmbũiya ũtugi ũcio
oonetio; nĩ ũndũ ũcio mang'ũrĩ ma Jehova makĩmũkora
o na magĩkora Juda na Jerusalemu. **26** Hĩndĩ ĩyo
Hezekia akĩĩrira mehia ma mwĩtĩĩo wa ngoro yake,
o ta ũrĩa andũ a Jerusalemu meekire, nĩ ũndũ ũcio
mang'ũrĩ ma Jehova makĩaga kũmakinyĩrĩra matukũ-
inĩ ma Hezekia. **27** Hezekia aarĩ na ũtonga mũingĩ
mũno o na agatĩĩka, nake agĩaka makũmbĩ ma kũiga
betha na thahabu, o na ma tũhiga twake twa goro,
na mahuti manungi wega, na ngo, na indo ciothe
cia bata. **28** O na ningĩ agĩaka makũmbĩ ma kũiga
ngano yagethwo, na ma kũiga ndibei ya mũhihano,
na maguta; na agĩaka ciugũ nĩ ũndũ wa ng'ombe na
ndũũru cia ng'ondu. **29** Nĩaakire tũtũũra na akĩgĩa na
ndũũru nene cia ng'ondu na cia ng'ombe, nĩgũkorwo
Ngai nĩamũheete ũtonga mũnene. **30** Hezekia nĩwe
wahingĩrĩirie Gĩthima kĩa Gihoni mwena wa rũgongo, na
akĩroria maaĩ makĩo mwena wa ithũĩro wa Itũũra Inene
rĩa Daudi. Akĩgaacĩra maũndũ-inĩ marĩa mothe eekire.
31 No rĩrĩa abarũthi maatũmirwo kũrĩ we nĩ aathani a
Babuloni mamũũrie ũhoro wa rũũri rwa kĩmenyithia
rũrĩa ruonekete bũrũri-inĩ-rĩ, Ngai akĩmũtiganĩria nĩguo
amũgerie amenye maũndũ marĩa mothe maarĩ ngoro-
inĩ yake. **32** Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani
wa Hezekia na wĩrutĩri wake nĩmandĩkĩtwo kĩoneki-
inĩ kĩa mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu, thĩinĩ wa ibuku
rĩa athamaki a Juda na Isiraeli. **33** Hezekia akĩhurũka
hamwe na maithe make na agĩthikwo kĩrĩma-inĩ kũrĩa
mbĩrĩra cia andũ a rũciaro rwa Daudi ciarĩ. Nakuo Juda
guothe na andũ a Jerusalemu makĩmũhe gĩtĩĩo aarĩkia
gũkua. Nake mũriũ Manase agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake.

33 Manase aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire
mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu
mĩaka mĩrongo ĩtano na ĩtano. **2** Nake agĩĩka maũndũ
marĩa mataagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova na ũndũ wa
kũrũmĩrĩra maũndũ maarĩ magigi marĩa meekagwo nĩ
ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya andũ a
Isiraeli. **3** Agĩaka rĩngĩ kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũrĩa
ithe Hezekia aamomorete; ningĩ agĩakĩra Baali igongona
na agĩthondeka itugĩ cia Ashera. Ningĩ akĩinamĩrĩra na
akĩhooya mĩhianano yothe ya mbũtũ cia njata cia igũrũ
na agĩcitungatĩra. **4** Manase nĩaakire igongona thĩinĩ wa
hekarũ ya Jehova, o ĩrĩa Jehova oigĩte ũhoro wayo atĩrĩ,
"Rĩĩtwa rĩakwa rĩgaatũũra Jerusalemu nginya tene." **5**
Nĩakĩire mĩhianano yothe ya mbũtũ cia njata cia igũrũ
igongona kũu nja cierĩ cia hekarũ ya Jehova. **6** Nĩaarutire
ariũ ake matuĩke igongona, magĩcinĩrwo Gĩtuamba-inĩ
kĩa Beni-Hinomu, na nĩaragũraga na agatuĩria nyoni,
na akarogana, na agathiiaga kũrĩ andũ arĩa maarĩ na
maroho ma kũragũra, o na agatuĩria ũhoro kuuma kũrĩ
maroho mooru. Nĩekire maũndũ maingĩ mooru maitho-
inĩ ma Jehova, akĩmũrakaria. **7** Nĩooire mũhianano
mũicũhie ũrĩa aathondekete na akĩũiga thĩinĩ wa hekarũ
ya Ngai, ĩrĩa Ngai eerĩte Daudi na mũriũ Solomoni
ũhoro wayo atĩrĩ, "Thĩinĩ wa hekarũ ĩno na thĩinĩ wa
Jerusalemu, o kũrĩa ndĩthuurĩire kuuma mĩhĩrĩga-inĩ
yothe ya Isiraeli, nĩkuo ngũtũũria Rĩĩtwa rĩakwa nginya
tene. **8** Ndigatũma magũrũ ma andũ a Isiraeli macooke
kũũrũũra moime bũrũri ũyũ ndaheire maithe manyu
ma tene, korwo no metĩkĩre kũmenyerera maũndũ
mothe marĩa ndĩmaathĩte makonainie na mawatho
mothe na kĩrĩra gĩakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo na matuĩro

marĩa maaheirwo na kanua ka Musa ma kũrũmĩrĩrwo.”
9 No rĩrĩ, Manase akĩhĩtithia andũ a Juda na andũ
a Jerusalemu, nginya magĩĩka maũndũ mooru o na
gũkĩra ndũrĩrĩ iria Jehova aaniinĩte ciehere mbere ya
andũ a Isiraeli. **10** Jehova akĩarĩria Manase na andũ
ake, no matiigana kũmũiigua. **11** Nĩ ũndũ ũcio Ngai
akĩmarehithĩria anene a mbũtũ cia ita cia mũthamaki
wa Ashuri, nao makĩnyiita Manase, makĩmwĩkĩra kĩbini
iniũrũ, makĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango, na
makĩmũtwara Babuloni. **12** Hĩndĩ ĩyo aarĩ mũhinyĩrĩrĩku
ngoro-rĩ, akĩrongooria ũtugi wa Jehova Ngai wake, na
akĩĩnyiihia mũno mbere ya Ngai wa maithe mao. **13**
Na rĩrĩa aamũhooire, Jehova akĩigua ihooya rĩake na
akĩigua gũthaithana gwake; nĩ ũndũ ũcio, akĩmũcookia
Jerusalemu na akĩmũcookeria ũthamaki wake. Hĩndĩ ĩyo
Manase akĩmenya atĩ Jehova nĩwe Ngai. **14** Thuutha-
inĩ-rĩ, agĩaka rĩngĩ rũthingo rwa nja rwa Itũũra Inene
rĩa Daudi mwena wa ithũĩro wa gĩthima kĩa Gihoni kũu
gĩtuamba-inĩ, o nginya itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo gĩa
Thamaki, na gũthiũrũrũkĩria karĩma ka Ofeli; o na ningĩ
akĩrũraihia na igũrũ. Nĩaigire anene a thigari matũũra-
inĩ mothe ma Juda marĩa maarĩ mairigĩre na thingo
cia hinya. **15** Akĩeheria ngai cia kũngĩ, o na akĩeheria
mũhianano ũrĩa warĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, o na
igongona ciothe iria aakĩte karĩma-inĩ ka hekarũ na kũu
Jerusalemu, na agĩcite na kũu nja ya itũũra inene. **16**
Ningĩ agĩcookereria kĩgongona kĩa Jehova, na akĩrutĩra
igũrũ rĩakĩo maruta ma ũiguano na ma gũcookia
ngaatho, na akĩĩra andũ a Juda matungatĩre Jehova Ngai
wa Isiraeli. **17** No rĩrĩ, andũ magĩthiĩ o na mbere kũrutĩra
magongona kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, no mamarutagĩra
Jehova Ngai wao o we wiki. **18** Maũndũ marĩa mangĩ
makoniĩ wathani wa Manase, o hamwe na ũrĩa aahooire
Ngai wake, o na ciugo iria ooni-maũndũ maamwarĩirie
thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli-rĩ, nĩmandĩke
maandĩko-inĩ ma mahinda ma athamaki a Isiraeli. **19**
Ihooya rĩake, na ũrĩa Ngai aahutirio nĩ gũthaithana
gwake, o na ningĩ mehia make mothe, na kwaga
kwĩhokeka gwake, o na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũrĩa
aakire mahooero ma Baali, na akĩhaanda itugĩ cia
Ashera na mĩhianano mbere ya atanenyiihĩria Jehova-
rĩ, mothe nĩmandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma andũ arĩa
ooni-maũndũ. **20** Manase akĩhurũka hamwe na maithe
make na agĩthikwo nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. Nake
mũriũ Amoni agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. **21**
Amoni aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire
mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka
ĩĩrĩ. **22** Nake agĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma
Jehova, o ta ũrĩa ithe Manase eekĩte. Amoni nĩahooire
na akĩrutĩra mĩhianano yothe magongona ĩrĩa Manase
aathondekithĩtie. **23** Nowe ndeekire ta ithe Manase
tondũ ndaigana kwĩnyiihĩria Jehova; Amoni nĩaingĩhirie
mahĩtia make. **24** Anene a Amoni makĩmũciirĩrĩra, na
makĩmũũragĩra o kũu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. **25**
Hĩndĩ ĩyo andũ a bũrũri ũcio makĩũraga andũ arĩa othe
maaciirĩire kũũraga Mũthamaki Amoni; nao magĩtua
mũriũ Josia mũthamaki ithenya rĩake.

34 Josia aarĩ wa mĩaka ĩnana rĩrĩa aatuĩkire
mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu
mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ũmwe. **2** Nake agĩĩka maũndũ
marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, na agathiiaga
na mĩthiĩre ya ithe Daudi ategũkerũra na mwena wa ũrĩo
kana wa ũmotho. **3** Mwaka wa ĩnana wa wathani wake,
arĩ o mũnini, akĩambĩrĩria kũrongooria Ngai wa ithe
Daudi. Mwaka wa ikũmi na ĩĩrĩ, akĩambĩrĩria gũtheria
Juda na Jerusalemu na ũndũ wa kweheria kũndũ kũrĩa
gũtũũgĩru, na itugĩ cia Ashera, na mĩhianano mĩacũhie,
na mĩhiano ya gũtwekio. **4** Nake agĩathana na agĩtigĩrĩra
atĩ igongona cia Baali nĩciamomorwo; agĩtinangia
icunjĩ igongona cia ũbumba iria ciarĩ igũrũ rĩacio,
na akĩhehenjithia itugĩ cia Ashera, na mĩhianano ya
gwacũhio o na ya gũtwekio. Mĩhianano ĩyo akĩmiunanga,
ĩgĩthĩo ĩgĩtuĩka rũkũngũ, na akĩrũhurunja igũrũ rĩa
mbĩrĩra cia arĩa maacirutagĩra magongona. **5** Nake
agĩcinithĩria mahĩndĩ ma athĩnjĩri-ngai a Baali igongona-
inĩ ciao, na nĩ ũndũ ũcio agĩtheria Juda na Jerusalemu.
6 Ũguo noguo eekire matũũra-inĩ ma Manase, na
Efiraimu, na Simeoni o nginya Nafitali, o na kũrĩa
kwanangĩku kwamarigiicĩirie, **7** akĩmomora igongona
na itugĩ cia Ashera, nayo mĩhianano akĩmĩhehenjithia
ĩgĩtuĩka mũtutu, na agĩtinangia igongona cia ũbumba
ciothe iria ciarĩ Isiraeli guothe igĩtuĩka icunjĩ. Agĩcooka
Jerusalemu. **8** Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani
wa Josia, aarĩkia gũtheria bũrũri na hekarũ, agĩtũma
Shafani mũrũ wa Azalia, na Maaseia ũrĩa warĩ mwathi
wa itũũra inene, marĩ na Joa mũrũ wa Joahazu, ũrĩa
warĩ mwandĩki, magacookererie hekarũ ya Jehova Ngai
wake. **9** Magĩthiĩ kũrĩ Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũnene, makĩmũne mbeeca iria ciarehetwo hekarũ-
inĩ ya Ngai, iria Alawii arĩa maarĩ aikaria a mĩrango
moonganĩtie kuuma kũrĩ andũ a Manase, na Efiraimu,
na matigari mothe ma andũ a Isiraeli, na kuuma
kũrĩ andũ othe a Juda na Benjamini, na andũ arĩa
maatũũraga Jerusalemu. **10** Ningĩ magĩcĩihokera andũ
arĩa maathuurĩtwo a kũrũgamĩrĩra wĩra wa hekarũ
ya Jehova. Nao andũ acio makĩrĩha aruti a wĩra arĩa
maathondekete na magacookereria hekarũ. **11** O
na ningĩ nĩmaheire atharamara na aaki mbeeca cia
kũgũra mahiga maicũhie, na mbaũ cia mĩratho, na
mĩgamba ya kũrũgamia mĩako ĩrĩa athamaki a Juda
maarekereirie ĩmomoke. **12** Andũ acio nĩmarutire wĩra
marĩ na wĩhokeku. Andũ arĩa maamarũgamĩrĩire maarĩ
Jahathu na Obadia, Alawii a rũciaro rwa Merari, na
Zekaria na Meshulamu a rũciaro rwa Kohathu. Alawii
acio othe maarĩ na ũũgĩ wa kũhũũra inanda, **13** nĩo
maarũgamagĩrĩra aruti a wĩra, na makaroraga aruti othe
a wĩra kuuma wĩra ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ. Alawii amwe
maarĩ aigi a maũndũ marĩa maandĩke, na aandĩki-marũa,
na aikaria a mĩrango. **14** Hĩndĩ ĩrĩa moimagia mbeeca
iria ciatwarĩtwo thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, Hilikia
ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩona Ibuku rĩa Watho wa Jehova
ũrĩa waheanĩtwo nĩ Musa. **15** Hilikia akĩĩra Shafani
ũrĩa mwandĩki atĩrĩ, “Nĩndona Ibuku rĩa Watho thĩinĩ
wa hekarũ ya Jehova.” Akĩrĩnengera Shafani. **16** Nake
Shafani agĩtwarĩra mũthamaki ibuku rĩu na akĩmũhe
ũhoro, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anene aku nĩmararuta wĩra
wothe ũrĩa maheetwo. **17** Nĩmarĩkĩtie kũrĩha mbeeca
iria iraarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, na magacitiga
irĩ moko-inĩ ma arũgamĩrĩri o na aruti a wĩra.” **18**

Nake Shafani ũcio mwandĩki akĩĩra mũthamaki atĩrĩ,
"Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai nĩanengera ibuku." Nake
Shafani agĩthoma ibuku rĩu arĩ mbere ya mũthamaki.
19 Rĩrĩa mũthamaki aiguire ciugo icio cia Watho-rĩ,
agĩtembũranga nguo ciake. **20** Nake agĩatha Hilikia,
na Ahikamu mũrũ wa Shafani, na Abudoni mũrũ wa
Mika, na Shafani ũrĩa mwandĩki, na Asaia ndungata
ya mũthamaki, akĩmeera atĩrĩ: **21** "Thiĩi kũrĩ Jehova
mũkanduĩrĩrie ũhoro niĩ na matigari ma Isiraeli na
Juda ũrĩa ũhoro ũyũ mwandĩke ibuku-inĩ rĩĩrĩ rĩrĩkĩtie
kuoneka ũtariĩ. Marakara ma Ngai nĩ manene marĩa
tũitĩrĩirio nĩ ũndũ maithe maitũ matiarũmirie kiugo kĩa
Jehova, na matiĩkĩte kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩĩrĩ." **22** Hilikia na arĩa mũthamaki aatũmĩte
hamwe nake magĩthiĩ makĩaria na Hulida, mũnabii
mũndũ-wa-nja ũrĩa warĩ mũtumia wa Shalumu mũrũ
wa Tokihathu mũrũ wa Hasira ũrĩa wamenyagĩrĩra nguo
cia mũthamaki. Aatũũraga Jerusalemu, kũu Rũgongo
rwa Keerĩ. **23** Nake akĩmeera atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Jehova,
Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Ĩrai mũndũ ũrĩa ũmũtũmire
kũrĩ niĩ atĩrĩ, **24** 'Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũrehe
mwanangĩko kũndũ gũkũ na kũrĩ andũ akuo, irumi
ciothe iria nyandĩke ibuku-inĩ rĩrĩa rĩathomwo mbere
ya mũthamaki wa Juda. **25** Tondũ nĩmandirikĩte, na
magacinĩra ngai ingĩ ũbumba, na makandakaria nĩ
ũndũ wa mĩhianano yothe ĩrĩa mathondekete na moko
mao, marakara makwa nĩmegũitĩrĩrio kũndũ gũkũ
na matingĩhoreka.' **26** Ĩrai mũthamaki wa Juda ũrĩa
ũmũtũmĩte mũũke mũtuĩrie ũhoro kũrĩ Jehova atĩrĩ,
'Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, ũhoro wĩgiĩ ciugo
iria ũiguĩte: **27** Tondũ ngoro yaku nĩyaherire, na
ũkĩĩnyiihĩria Ngai rĩrĩa waiguire ũhoro ũrĩa njarĩtie
wa gũũkĩrĩra kũndũ gũkũ o na andũ akuo, na tondũ
nĩwenyiihirie mbere yakwa, na ũgĩtembũranga nguo
ciaku, na ũkĩrĩra ũrĩ mbere yakwa-rĩ, nĩngũiguĩte, ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. **28** Na rĩrĩ, nĩngagũcookanĩrĩria
hamwe na maithe maku, na nĩũgathikwo na thayũ.
Maitho maku matikoona mwanangĩko ũrĩa ngaarehe
kũndũ gũkũ, o na ndehere arĩa matũũraga gũkũ.'"
Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria mũthamaki ũhoro ũcio.
29 Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩtũmanĩra athuuri othe
a Juda na a Jerusalemu mongane hamwe. **30** Nake
akĩambata agĩthiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova arĩ hamwe
na andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na athĩnjĩri-
Ngai na Alawii na andũ othe kuuma ũrĩa mũnini
mũno nginya ũrĩa mũnene mũno. Mũthamaki agĩthoma
ciugo ciothe cia Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, rĩrĩa rĩonekete
hekarũ-inĩ ya Jehova, makĩiguaga. **31** Mũthamaki
akĩrũgama gĩtugĩ-inĩ gĩake na akĩerũhia kĩrĩkanĩro arĩ
mbere ya Jehova, atĩ nĩarĩrũmagĩrĩra Jehova na arũmie
maathani make, na mawatho make, o na kĩrĩra kĩa
watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na ngoro yake yothe na
muoyo wake wothe, na aathĩkagĩre ciugo cia kĩrĩkanĩro
iria ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩu. **32** Ningĩ agĩtũma andũ
othe arĩa maarĩ Jerusalemu na Benjamini meetoonyie
kĩrĩkanĩro-inĩ kĩu; nao andũ a Jerusalemu magĩĩka ũguo
kũringana na ũrĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai, o we Ngai wa
maithe mao, gĩatariĩ. **33** Josia akĩeheria mĩhianano
yothe ĩrĩa yarĩ magigi kuuma bũrũri wothe wa andũ
a Isiraeli, na agĩtũma andũ arĩa othe maarĩ Isiraeli
matungatĩre Jehova Ngai wao. Rĩrĩa rĩothe aarĩ muoyo-
rĩ, matiigana gũtiga kũrũmĩrĩra Jehova, o we Ngai wa
maithe mao.

35 Josia nĩakũngũĩire Bathaka ya Jehova kũu
Jerusalemu, nako gatũrũme ka Bathaka
gaathĩnjirwo mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa
mbere. **2** Akĩamũra athĩnjĩri-Ngai na akĩmaiga mawĩra-
inĩ mao, akĩmekĩra hinya makĩgĩa na kĩyo gĩa gũtungata
hekarũ ya Jehova. **3** Akĩĩra Alawii arĩa maarutanaga
Isiraeli guothe na maarĩkĩtie kwamũrĩrwo Jehova atĩrĩ:
"Igai ithandũkũ rĩrĩa rĩamũre hekarũ-inĩ ĩrĩa yaakirwo
nĩ Solomoni mũrũ wa Daudi mũthamaki wa Isiraeli.
Mũtirĩrĩkuuaga na ciande. Na rĩrĩ, tungatagĩrai Jehova
Ngai wanyu, na andũ ake a Isiraeli. **4** Mwĩhaarĩriei
kũringana na nyũmba cianyu na ũrĩa ikundi cianyu
itariĩ, na kũringana na watho ũrĩa waandĩkĩtwo nĩ
Daudi mũthamaki wa Isiraeli na mũriũ Solomoni. **5**
"Rũgamai handũ harĩa hatheru mũrĩ na gĩkundi kĩa
Alawii, kĩrũgamĩrĩire o gakundi ka nyũmba cia andũ a
bũrũri wanyu arĩa matarĩ Alawii. **6** Thĩnjai tũtũrũme
twa Bathaka, mwĩamũre na mũhaarĩrie tũtũrũme tũu
nĩ ũndũ wa andũ a bũrũri wanyu, mwĩke ũrĩa Jehova
aathanire na kanua ka Musa." **7** Josia akĩrutĩra andũ
arĩa mataarĩ Alawii arĩa maarĩ hau mũigana wa ng'ondu
na mbũri 30,000 cia igongona rĩa Bathaka, o na ng'ombe
3,000, ciothe ciumĩte harĩ indo cia mũthamaki. **8** Anene
ake o nao nĩmarutĩire andũ, na athĩnjĩri-Ngai, o na Alawii
indo meyendeire. Hilikia, na Zekaria, na Jehieli, arĩa
maarĩ arũgamĩrĩri a hekarũ ya Ngai, nĩmaheire athĩnjĩri-
Ngai indo 2,600 cia maruta ma Bathaka, na ng'ombe 300.
9 O na Konania, marĩ na Shemaia na Nathaneli ariũ a
ithe, na Hashabia, na Jeieli, na Jozabadu, arĩa atongoria
a Alawii, makĩruta mũigana wa indo 5,000 cia maruta
ma Bathaka, na ng'ombe 500 cia Alawii. **10** Naguo
ũtungata ũgĩtabarĩrio, nao athĩnjĩri-Ngai makĩrũgama
handũ hao hamwe na Alawii marĩ ikundi-inĩ ciao o ta
ũrĩa mũthamaki aathanĩte. **11** Natuo tũtũrũme twa
Bathaka tũgĩthĩnjwo, nao athĩnjĩri-Ngai makĩminjaminja
thakame ĩrĩa maanengeretwo, o Alawii magĩthĩnjaga
nyamũ icio. **12** Nao makĩiga maruta ma njino mwanya
nĩguo mamaheane kũrĩ tũkundi twa nyũmba cia andũ,
nĩguo marutĩre Jehova, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ
rĩa Musa. Ũguo noguo meekire ũhoro-inĩ wa ng'ombe.
13 Nao makĩhĩhia nyamũ cia Bathaka mwaki-inĩ, ta
ũrĩa gwatuĩtwo, nacio indo cia igongona iria nyamũre
igĩtherũkio na nyũngũ, na iteng'ũ, o na nyũngũ cia igera,
na igĩcooka ikĩgaĩrwo andũ othe o narua. **14** Thuutha
wa ũguo magĩĩthondekera o ene, o na magĩthondekera
athĩnjĩri-Ngai, nĩgũkorwo athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ
a rũciaro rwa Harũni, nĩmarutaga maruta ma njino
na ma maguta nginya hwaĩ-inĩ. Nĩ ũndũ ũcio Alawii
nĩmethondekeire nyama ciao o ene, na cia athĩnjĩri-
Ngai a rũciaro rwa Harũni. **15** Nao aini a njiaro cia
Asafu, maikarĩte o kũndũ kũrĩa kwahaarĩirio nĩ Daudi,
na Asafu, na Hemani, na Jeduthuni ũrĩa woonagĩra
mũthamaki maũndũ. Nao aikaria a ihingo matiarĩ
na gĩtũmi gĩa kuuma harĩa maigĩtwo, nĩgũkorwo
Alawii acio a thiritũ yao nĩmamathondekeire indo ciao
cia Bathaka. **16** Nĩ ũndũ ũcio, ihinda rĩu ũtungata

wothe wa Jehova wa gũkũngũĩra Bathaka na iruta rĩa njino, warutĩirwo kĩgongona-inĩ kĩa Jehova, o ta ũrĩa Mũthamaki Josia aathanĩte. **17** Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ ho magĩkũngũĩra Bathaka ihinda-inĩ rĩu, na makĩgĩa na Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũimbia kahinda ka mĩthenya mũgwanja. **18** Nakuo gũtiagĩte na Gĩathĩ kĩa Bathaka kĩhaana ta kĩu kũu Isiraeli kuuma matukũ-inĩ ma mũnabii Samũeli; na gũtirĩ mũthamaki o na ũmwe wa Isiraeli wakũngũĩire Bathaka ta ũrĩa Josia aamĩkũngũĩire, marĩ hamwe na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na andũ othe a Juda na a Isiraeli, o hamwe na andũ a Jerusalemu. **19** Bathaka ĩyo yakũngũĩirwo mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani wa Josia. **20** Thuutha wa maũndũ macio mothe-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa Josia aakorirwo aigĩte hekarũ na njĩra njega, Neko mũthamaki wa Misiri nĩambatire akarũĩre handũ heetagwo Karikemishi Rũũĩ-inĩ rwa Farati, nake Josia akiumagara akahũũrane nake. **21** No Neko akĩmũtũmĩra andũ makamũũrie atĩrĩ, "Tũrĩ na haaro ĩrĩkũ niĩ nawe, wee mũthamaki wa Juda? Tiwe ndĩratharĩkĩra kahinda gaka, no ndĩ na nyũmba ĩrĩa ndĩ na mbaara nayo. Ngai anjĩĩrĩte hiũhe; nĩ ũndũ ũcio tiga gũkararia Ngai, ũrĩa ũrĩ hamwe na niĩ, kana akwanange." **22** No rĩrĩ, Josia ndaigana kũgarũrũka atigane nake, no nĩ kwĩgarũra egarũrire nĩguo ndakamenyeke nĩgeetha akarũe nake. Ndaigana gũthikĩrĩria ũrĩa Neko aathĩtwo nĩ Ngai oige, no nĩathiire kũrũa nake werũ-inĩ wa Megido. **23** Nao aikia a mĩguĩ makĩratha Mũthamaki Josia nayo, nake akĩĩra ndungata ciake atĩrĩ, "Njeheriai haha nĩ ũndũ nĩndagurario mũno." **24** Nĩ ũndũ ũcio makĩmũruta ngaari-inĩ yake ya mbaara, makĩmũhaicia ngaari-inĩ ĩngĩ okĩte nayo, makĩmũtwara Jerusalemu kũrĩa aakuĩrĩire. Nake agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ cia maithe make, nao andũ othe a Juda na Jerusalemu makĩmũcakaĩra. **25** Jeremia nĩandĩkire macakaya makoniĩ Josia, na nginya ũmũthĩ aini othe arũme na andũ-a-nja nĩmaririkanaga Josia macakaya-inĩ macio. Macakaya macio magĩtuĩka mũtugo wa gwĩkagwo thĩinĩ wa Isiraeli, na ũkĩandĩkwo Macakaya-inĩ. **26** Namo maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Josia na ciĩko ciake cia wĩrutĩri, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Jehova, **27** na nĩmo maũndũ mothe, kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na a Juda.

36 Na rĩrĩ, andũ a bũrũri ũcio makĩoya Jehoahazu mũriũ wa Josia, makĩmũtua mũthamaki kũu Jerusalemu ithenya rĩa ithe. **2** Jehoahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩeri ĩtatũ. **3** Mũthamaki wa Misiri akĩmweheria ũthamaki-inĩ kũu Jerusalemu na agĩtuĩra Juda igooti rĩa taranda igana rĩmwe cia betha, na taranda ĩmwe ya thahabu. **4** Mũthamaki wa Misiri agĩtua Eliakimu, mũrũ wa ithe na Jehoahazu, mũthamaki wa gũthamaka Juda na Jerusalemu, na akĩgarũra rĩĩtwa rĩa Eliakimu akĩmũtua Jehoiakimu. No Neko agĩthaamia Jehoahazu mũrũ wa ithe na Jehoiakimu akĩmũtwara Misiri. **5** Jehoiakimu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake. **6** Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni akĩmũtharĩkĩra, na akĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango akĩmũtwara Babuloni. **7** Nebukadinezaru ningĩ nĩatwarire indo cia hekarũ ya Jehova kũu Babuloni na agĩciiga thĩinĩ wa hekarũ yake kuo. **8** Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoiakimu, na maũndũ ma magigi marĩa eekire, na maũndũ marĩa mothe oonirwo ahĩtĩtie-rĩ, maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na a Juda. Nake mũriũ Jehoiakini agĩthamaka ithenya rĩake. **9** Jehoiakini aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩeri ĩtatũ na mĩthenya ikũmi. Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. **10** Ihinda rĩa mahaanda-rĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru akĩmũtũmanĩra, akĩrehwo Babuloni hamwe na indo cia goro kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, nake agĩtua Zedekia, ithe mũnini wa Jehoiakini, mũthamaki wa gũthamaka Juda na Jerusalemu. **11** Zedekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. **12** Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake, na ndaigana kwĩnyiihia mbere ya Jeremia ũrĩa mũnabii, ũrĩa waaragia kiugo kĩa Jehova. **13** O na ningĩ nĩaremeire Mũthamaki Nebukadinezaru, o ũrĩa wamwĩhĩtithĩtie na mwĩhĩtwa akĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Ngai. Akĩũmia kĩongo na akĩũmia ngoro yake, na ndaigana gũcookerera Jehova, Ngai wa Isiraeli. **14** O na ningĩ-rĩ, atongoria othe a athĩnjĩri-Ngai na andũ nĩmathiire na mbere kwaga wĩhokeku, makĩrũmĩrĩra mĩtugo ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ, na magathaahagia hekarũ ya Jehova ĩrĩa aamũrĩte kũu Jerusalemu. **15** Jehova, Ngai wa maithe mao, akĩmatũmĩra ndũmĩrĩri na tũnua twa atũmwo ake rĩngĩ na rĩngĩ, nĩgũkorwo nĩaiguagĩra andũ ake tha, o na gĩikaro gĩake. **16** No-o makĩnyũrũria andũ acio maatũmĩtwo nĩ Ngai, makĩmenereria ciugo ciake, na makĩnyarara anabii ake, o nginya marakara ma Jehova makĩarahũkĩra andũ ake na gũkĩaga kĩhonia. **17** Akĩmarehithĩria mũthamaki wa andũ a Babuloni amokĩrĩre, ũrĩa woragĩire andũ ao ethĩ na rũhiũ rwa njora kũu nyũmba-inĩ ĩrĩa nyamũre, na ndaigana kũhonokia mwanake, kana mũirĩtu, kana mũndũ mũkũrũ, o na kana ũrĩa mũkũrũ akahocerera. Ngai akĩneana andũ acio othe kũrĩ Nebukadinezaru. **18** Agĩkuua indo kuuma hekarũ-inĩ ya Ngai, agĩcitwara Babuloni, ciothe iria nene na iria nini, na igĩĩna cia hekarũ ya Jehova, o na igĩĩna cia mũthamaki o na cia anene ake. **19** Ningĩ magĩcina hekarũ ya Ngai na makĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu; magĩcina nyũmba ciothe cia ũthamaki, o na makĩananga indo ciothe cia bata iria ciarĩ kuo. **20** Matigari ma andũ arĩa maahonokire kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, Nebukadinezaru akĩmatwara Babuloni, nao magĩtuĩka ndungata ciake na cia ariũ ake, o nginya rĩrĩa ũthamaki wa Perisia wacookire gũthamaka. **21** Bũrũri ũgĩkĩgĩa na ũhurũko wa Thabatũ ciaguo; ũkĩhurũka hĩndĩ ĩyo yothe wakirĩte ihooru, nginya mĩaka mĩrongo mũgwanja ĩgĩthira, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Jeremia kĩhiinge. **22** Mwaka wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Jeremia kĩhiinge-rĩ, Jehova akĩarahũra ngoro ya Kurusu mũthamaki wa Perisia aanĩrĩrithie kũrĩa

guothe aathamakaga, na andĩke atĩrĩ: **23** "Kurusu,
mũthamaki wa Perisia, oiga ũũ, "'Jehova, Ngai wa igũrũ,
nĩaheete mothamaki mothe ma thĩ, na nĩanyamũrĩte
ndĩmwakĩre hekarũ kũu Jerusalemu bũrũri wa Juda.
Mũndũ wake o na ũrĩkũ ũrĩ thĩinĩ wanyu, Jehova Ngai
wake aroikara hamwe nake, rĩu no aambate athiĩ kuo.'"

Ezara

1 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Kurusu mũthamaki
wa Perisia, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio
nĩ Jeremia kĩhiinge-rĩ, Jehova akĩarahũra ngoro ya
Kurusu mũthamaki wa Perisia aanĩrĩrithie kũrĩa guothe
aathamakaga, na andĩke atĩrĩ: **2** "Kurusu, mũthamaki
wa Perisia ekuuga ũũ: "'Jehova, Ngai wa igũrũ, nĩaheete
mothamaki mothe ma thĩ, na nĩanyamũrĩte ndĩmwakĩre
hekarũ kũu Jerusalemu bũrũri wa Juda. **3** Mũndũ
wake o na ũrĩkũ ũrĩ thĩinĩ wanyu, Ngai wake aroikara
hamwe nake, nĩambate athiĩ Jerusalemu kũu Juda, na
aake hekarũ ya Jehova, Ngai wa Isiraeli, o we Ngai
ũcio ũrĩ kũu Jerusalemu. **4** Na rĩrĩ, andũ a kũndũ o
guothe kũrĩa matigari mangĩkorwo marĩ, nĩ mamũhe
betha na thahabu, na indo na mahiũ, na mĩhothi ya
kwĩyendera nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai ĩrĩa ĩrĩ kũu
Jerusalemu.'" **5** Hĩndĩ ĩyo atongoria a nyũmba ya
Juda na ya Benjamini, na athĩnjĩri-Ngai na Alawii,
arĩa othe Ngai aarahũrire ngoro ciao, makĩĩhaarĩria
gũthiĩ magaake nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu.
6 Andũ othe a matũũra mao makĩmateithĩrĩria na
indo cia betha na cia thahabu, na indo ingĩ na mahiũ,
na iheo cia goro, makĩria ya mĩhothi ĩrĩa yarutĩtwo
ya kwĩyendera. **7** Ningĩ Mũthamaki Kurusu akĩruta
indo iria ciarĩ cia hekarũ ya Jehova, iria ciatahĩtwo nĩ
Nebukadinezaru kuuma Jerusalemu ikaigwo thĩinĩ wa
hekarũ ya ngai yake. **8** Kurusu mũthamaki wa Perisia
nĩatũmire Mithiredathu ũrĩa mũigi wa kĩgĩĩna arehe
indo icio, agĩcitarĩra Sheshibazaru mũnene wa Juda.
9 Indo icio ciatariĩ ta ũũ: thaani nene cia thahabu ciarĩ 30
thaani nene cia betha ciarĩ 1,000 ngĩo cia betha ciarĩ 29
10 mbakũri cia thahabu ciarĩ 30 mbakũri ihaanaine cia
betha ciarĩ 410 na indo ingĩ ciarĩ 1,000. **11** Indo icio
ciothe cia thahabu na betha ciarĩ 5,400. Sheshibazaru
akĩrehe indo icio ciothe hĩndĩ ĩrĩa andũ arĩa maatahĩtwo
maacookaga Jerusalemu kuuma Babuloni.

2 Na rĩrĩ, aya nĩo andũ a bũrũri arĩa maacookire
kuuma bũrũri ũrĩa maatahĩirwo, arĩa Mũthamaki
Nebukadinezaru wa Babuloni aatahĩte akamatwara
Babuloni (nao magĩcooka Jerusalemu na Juda, o mũndũ
itũũra-inĩ rĩake, **2** makĩrehana na Zerubabeli, na Jeshua,
na Nehemia, na Seraia, na Reelaia, na Moridekai, na
Bilishani, na Misipari, na Bigivai, na Rehumu, na Baana):
Mũigana wa andũ a Isiraeli watariĩ ta ũũ: **3** njiaro cia
Paroshu ciarĩ 2,172, **4** na cia Shefatia ciarĩ 372, **5** na cia
Ara ciarĩ 775, **6** na cia Pahathu-Moabi (iria cioimĩte
harĩ Jeshua na Joabu) ciarĩ 2,812, **7** na cia Elamu ciarĩ
1,254, **8** na cia Zatu ciarĩ 945, **9** na cia Zakai ciarĩ 760,
10 na cia Bani ciarĩ 642, **11** na cia Bebai ciarĩ 623, **12** na
cia Azigadi ciarĩ 1,222, **13** na cia Adonikamu ciarĩ 666,
14 na cia Bigivai ciarĩ 2,056, **15** na cia Adini ciarĩ 454, **16**
na cia Ateri (iria cioimĩte harĩ Hezekia) ciarĩ 98, **17** na
cia Bezai ciarĩ 23, **18** na cia Jora ciarĩ 112, **19** na cia
Hashumu ciarĩ 223, **20** na cia Gibari ciarĩ 95. **21** Andũ
a Bethilehemu maarĩ 123, **22** na andũ a Netofa maarĩ
56, **23** na andũ a Anathothu maarĩ 128, **24** na andũ a
Azimavethu maarĩ 42, **25** na andũ a Kiriathu-Jearimu,
na Kefira, na Beerothu maarĩ 743, **26** na andũ a Rama
na Geba maarĩ 621, **27** na andũ a Mikimasi maarĩ 122,
28 na andũ a Betheli na Ai maarĩ 223, **29** na andũ a
Nebo maarĩ 52, **30** na andũ a Magibishi maarĩ 156, **31**
na andũ a Elamu ũrĩa ũngĩ maarĩ 1,254, **32** na andũ a
Harimu maarĩ 320, **33** na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono
maarĩ 725, **34** na andũ a Jeriko maarĩ 345, **35** na andũ a
Senaa maarĩ 3,630. **36** Nao athĩnjĩri-Ngai: arĩa maarĩ a
njiaro cia Jedaia (a nyũmba ya Jeshua) maarĩ 973, **37** na
a Imeri maarĩ 1,052, **38** na a Pashuri maarĩ 1,247, **39**
na a Harimu maarĩ 1,017. **40** Nao Alawii: arĩa maarĩ a
njiaro cia Jeshua na Kadimieli (iria cioimĩte harĩ ciana
cia Hodavia) maarĩ 74. **41** Nao aini a nyĩmbo: arĩa maarĩ
a njiaro cia Asafu maarĩ 128. **42** Nao aikaria a ihingo cia
hekarũ, arĩa maarĩ a njiaro cia Shalumu, na cia Ateri, na
cia Talimoni, na cia Akubu, na cia Hatita, na cia Shobai,
othe maarĩ 139. **43** Nacio ndungata cia hekarũ: arĩa
maarĩ a njiaro cia Ziha, na Hasufa, na Tabaothu, **44** na
Keroso, na Siaha, na Padoni, **45** na Lebana, na Hagaba,
na Akubu, **46** na Hagabu, na Shalimai, na Hanani, **47** na
Gideli, na Gaharu, na Reaia, **48** na Rezini, na Nekoda, na
Gazamu, **49** na Uza, na Pasea, na Besai, **50** na Asina, na
Meunimu, na Nefisimu, **51** na Bakabuku, na Hakufa, na
Harihuru, **52** na Baziluthu, na Mehida, na Harasha, **53**
na Barikosi, na Sisera, na Tema, **54** na Nezia, na Hatifa.
55 Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni: arĩa maarĩ
a njiaro cia Sotai, na Hasoferethu, na Peruda, **56** na
Jaala, na Darikoni, na Gideli, **57** na Shefatia, na Hatili,
na Pokerethu-Hazebaimu, na Ami. **58** Ndungata cia
hekarũ, hamwe na njiaro cia ndungata cia Solomoni,
maarĩ andũ 392. **59** Nao aya nĩo maambatire kuuma
matũũra ma Teli-Mela, na Teli-Harasha, na Kerubu,
na Adoni, na Imeri, no matingĩonanirie atĩ nyũmba
ciao ciarĩ cia njiaro cia Isiraeli: **60** Njiaro cia Delaia,
na Tobia, na Nekoda, maarĩ andũ 652. **61** Na kuuma
kũrĩ athĩnjĩri-Ngai: Arĩa maarĩ a njiaro cia Hobaia, na
Hakozu, na Barizilai (mũndũ ũrĩa wahikĩtie mwarĩ wa
Barizilai ũrĩa Mũgileadi, na eetanagio na rĩĩtwa rĩu). **62**
Andũ acio nĩmacaririe maandĩko ma nyũmba ciao, no
matiigana kũmona, nĩ ũndũ ũcio makĩeherio thiritũ-
inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, na magĩtuuo ta andũ maarĩ na
thaahu. **63** Nake barũthi wa kũu akĩmaatha matikarĩe
irio iria therie mũno o nginya gũkaagĩa mũthĩnjĩri-Ngai
ũgũtungata na Urimu na Thumimu. **64** Andũ acio othe
marĩ hamwe maarĩ 42,360, **65** gũtatarĩtwo ndungata
ciao cia arũme na cia andũ-a-nja 7,337; ningĩ nĩ maarĩ
na aini a nyĩmbo 200, arũme na andũ-a-nja. **66** Nĩ maarĩ
na mbarathi 736, na nyũmbũ 245, **67** na ngamĩĩra 435,
na ndigiri 6,720. **68** Rĩrĩa maakinyire nyũmba-inĩ ya
Jehova kũu Jerusalemu, atongoria amwe a nyũmba ciao
nĩmarutire mũhothi wa kwĩyendera wa gũteithia gwaka
rĩngĩ nyũmba ya Ngai o harĩa yarĩ. **69** Kũringana na
ũhoti wao, nĩmaheanire indo ciigwo kĩgĩĩna-inĩ kĩa wĩra
ũcio, makĩheana durakima 61,000 cia thahabu, na betha
ratiri 5,000, na nguo 100 cia athĩnjĩri-Ngai. **70** Athĩnjĩri-
Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo,
na ndungata cia hekarũ maatũũrire matũũra-inĩ mao, o
hamwe na andũ amwe a acio angĩ, nao andũ arĩa angĩ a
Isiraeli magĩtũũra matũũra-inĩ mao.

3 Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wakinya, andũ a
Isiraeli magĩkorwo matũũrĩte matũũra-inĩ mao,
andũ makĩũngana Jerusalemu marĩ ta mũndũ ũmwe. **2**
Nake Jeshua mũrũ wa Jozadaku hamwe na athĩnjĩri-
Ngai arĩa angĩ, o na Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli
na athiritũ ake makĩambĩrĩria gwaka kĩgongona kĩa
Ngai wa Isiraeli gĩa kũrutagĩra magongona ma njino
kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Musa
mũndũ wa Ngai. **3** O na gũtuĩka maarĩ na guoya wa
andũ arĩa maamathiũrũrũkĩirie, nĩmakire kĩgongona
mũthingi-inĩ wakĩo, na makĩrutĩra Jehova magongona
ma njino ho, magongona ma rũciinĩ na ma hwaĩ-inĩ. **4**
Ningĩ kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo, nĩmakũngũĩire
Gĩathĩ gĩa Ithũnũ na mũigana wa maruta ma njino
marĩa maatuĩtwo ma o mũthenya. **5** Thuutha ũcio
makĩruta maruta ma njino ma ndũire, na magongona ma
Karũgamo ka Mweri, na magongona ma ciathĩ ciothe iria
ciamũrĩirwo Jehova, o hamwe na maruta ma kwĩyendera
marĩa maarehagĩrwo Jehova. **6** Mũthenya wa mbere wa
mweri wa mũgwanja makĩambĩrĩria kũrutĩra Jehova
maruta ma njino, o na gũtuĩka mũthingi wa hekarũ ya
Jehova ndwarĩ mwake. **7** Ningĩ makĩhe aaki a mahiga
na mabundi ma mbaũ mbeeca, na makĩhe andũ a Sidoni
na andũ a Turo irio, na gĩa kũnyua, na maguta nĩgeetha
mamarehithĩrie mĩgogo ya mĩtarakwa kuuma Lebanoni
ĩgereire iria-inĩ nginya Jopa, o ta ũrĩa gwaathanĩtwo nĩ
Mũthamaki Kurusu wa Perisia. **8** Mweri wa keerĩ wa
mwaka wa keerĩ thuutha wa gũkinya nyũmba-inĩ ya
Jehova kũu Jerusalemu, Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli,
na Jeshua mũrũ wa Jozadaku na ariũ a ithe wao arĩa angĩ
(nĩo athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na arĩa othe maacookete
Jerusalemu kuuma ithaamĩrio-inĩ) makĩambĩrĩria wĩra,
magĩthuura Alawii a mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria
nĩguo marũgamĩrĩre mwako wa nyũmba ya Jehova. **9**
Jeshua na ariũ ake, na ariũ a ithe, na Kadimieli na ariũ
ake (njiaro cia Hodavia), na ariũ a Henadadi na ariũ
ao na ariũ a ithe wao, nĩo Alawii othe, makĩnyiitanĩra
wĩra wa kũrũgamĩrĩra arĩa maakaga nyũmba ya Ngai.
10 Rĩrĩa aaki maarĩkirie gwaka mũthingi wa Hekarũ ya
Jehova, athĩnjĩri-Ngai mehumbĩte nguo ciao na marĩ
na tũrumbeta, na Alawii (ariũ a Asafu) marĩ na thaani
iria ihũũrithanagio ikagamba, makĩĩhaarĩria kũgooca
Jehova, o ta ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi mũthamaki
wa Isiraeli. **11** Makĩinĩra Jehova, makĩmũgoocaga
magĩcookagia ngaatho, makiugaga atĩrĩ: "Jehova nĩ
mwega wendo wake harĩ Isiraeli ũtũũraga tene na
tene." Nao andũ othe makĩgooca manĩrĩire mũno tondũ
mũthingi wa nyũmba ya Jehova nĩwaakĩtwo. **12** No
athĩnjĩri-Ngai aingĩ arĩa maarĩ akũrũ, na Alawii, na
atongoria a nyũmba, arĩa moonete hekarũ ya mbere
makĩrĩra manĩrĩire rĩrĩa moonire mũthingi wa hekarũ
ĩyo ya keerĩ ũgĩakwo, o rĩrĩa andũ angĩ aingĩ maanagĩrĩra
nĩ gũkena. **13** Gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire gũkũũrana
kwanĩrĩra gwa gĩkeno na gwa kĩrĩro, tondũ andũ
maanagĩrĩra na mũgambo mũnene. Naguo mũgambo
ũcio ũkĩiguuo kũndũ kũraya.

4 Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa thũ cia Juda na Benjamini ciaiguire
atĩ andũ arĩa maatahĩtwo nĩmaakagĩra Jehova, Ngai
wa Isiraeli, hekarũ-rĩ, **2** magĩthiĩ kũrĩ Zerubabeli o na
kũrĩ atongoria a nyũmba cia andũ, makĩmeera atĩrĩ,
"Rekei twake tũrĩ hamwe tondũ o na ithuĩ tũrongoragia
Ngai wanyu, na nĩtũkoretwo tũkĩmũrutĩra magongona
kuuma hĩndĩ ya Esari-Hadoni mũthamaki wa Ashuri,
ũrĩa watũrehire gũkũ." **3** No rĩrĩ, Zerubabeli, na
Jeshua, na atongoria arĩa angĩ a nyũmba cia Isiraeli
makĩmacookeria atĩrĩ, "Mũtirĩ na handũ thĩinĩ witũ
ũhoro-inĩ wa gwakĩra Ngai witũ hekarũ. Nĩ ithuĩ ene
tũgwakĩra Jehova, Ngai wa Isiraeli, o ta ũrĩa Kurusu
mũthamaki wa Perisia aatwathire." **4** Hĩndĩ ĩyo andũ
arĩa maamathiũrũrũkĩirie makĩhaarĩria kũũraga andũ a
Juda ngoro nĩguo metigĩre gũthiĩ na mbere na gwaka.
5 Nao makĩandĩka ataarani a kũhĩngĩca wĩra wao,
na gũthũkia mĩbango yao yothe matukũ mothe ma
wathani wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nginya
hĩndĩ ya wathani wa Dario mũthamaki wa Perisia. **6**
Kĩambĩrĩria kĩa wathani wa Ahasuerusu, ataarani acio
magĩthitanga andũ a Juda na Jerusalemu. **7** Na matukũ
ma Mũthamaki Aritashashita wa Perisia, na Bishilamu,
na Mithiredathu, na Tabeeli na andũ arĩa angĩ a thiritũ
yake makĩandĩkĩra Aritashashita marũa. Marũa macio
maandĩkirwo na mwandĩkĩre na rũthiomi rwa andũ a
Suriata. **8** Rehumu mũnene wa mbũtũ na Shimushai
ũrĩa mwandĩki, nĩmandĩkire marũa ma gũthitanga andũ
a Jerusalemu kũrĩ Mũthamaki Aritashashita ta ũũ: **9**
Marũa maya moimĩte kũrĩ niĩ Rehumu mũnene wa
mbũtũ, na Shimushai ũrĩa mwandĩki, hamwe na arĩa
angĩ a thiritũ yao, na aciirithania, na anene a andũ
a Ataripeli, na a Perisia, na a Ereku, na Babuloni, na
Aelami a Shushani, **10** na andũ arĩa angĩ maacooketio
nĩ mũgaathe ũrĩa mũnene Osinapari nĩgeetha matũũre
itũũra inene rĩa Samaria, na kũrĩa kũngĩ guothe
Mũrĩmo-wa-Farati. **11** (Ĩno nĩyo kobi ya marũa marĩa
aandĩkĩirwo.) Kũrĩ Mũthamaki Aritashashita, Kuuma
kũrĩ ndungata ciaku, andũ a bũrũri ũrĩa ũrĩ Mũrĩmo-wa-
Farati: **12** Nĩ kwagĩrĩire mũthamaki amenye atĩ, Ayahudi
arĩa mookire kũrĩ ithuĩ moimĩte kũrĩ we nĩmathiĩte
Jerusalemu, na nĩmaraaka rĩngĩ itũũra rĩu inene,
o rĩu iremi na rĩaganu. Nĩmaracookereria rũthingo
na magacookereria mĩthingi. **13** Ningĩ nĩ kwagĩrĩire
mũthamaki amenye atĩ itũũra rĩĩrĩ inene rĩngĩakwo na
thingo ciarĩo icookererio, gũtirĩ igooti, kana maruta
ma mũthamaki, o na kana igooti rĩa mĩrigo ĩgĩtoonya
bũrũri-inĩ rĩrĩrutagwo. Nakĩo kĩgĩĩna kĩa ũthamaki
nĩgĩkũnyiiha. **14** Na rĩu tondũ ithuĩ tũrĩ andũ matĩĩte
ũthamaki, na ti wega kuona mũthamaki akĩimwo gĩtĩĩo,
tũratũma ndũmĩrĩri ĩno tũmenyithie mũthamaki, **15**
nĩgeetha ũhoro ũcio ũtuĩrio kuuma maandĩko-inĩ ma
tene ma arĩa maarĩ mbere yaku. Maandĩko-inĩ macio
nĩũrĩona atĩ itũũra rĩĩrĩ inene nĩ iremi, na rĩa gũthĩĩnia
athamaki na mabũrũri, na nĩ kũndũ kwa ũremi kuuma
mahinda ma tene. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire itũũra rĩĩrĩ inene
rĩanangwo. **16** Tũkũmenyithia mũthamaki atĩ itũũra
rĩĩrĩ inene rĩngĩakwo na thingo ciarĩo icookererio,
wee ũgũtigwo ũtarĩ kĩndũ Mũrĩmo ũyũ wa Rũũĩ
rwa Farati. **17** Mũthamaki nake agĩcookia macookio
atĩrĩ: Kũrĩ Rehumu mũnene wa mbũtũ, na Shimushai
ũrĩa mwandĩki, na andũ arĩa angĩ a thiritũ yao arĩa
matũũraga Samaria na kũrĩa kũngĩ guothe Mũrĩmo-wa-
Farati: Nĩndamũgeithia. **18** Marũa marĩa mwatũtũmĩire

nĩmathomeirwo hau mbere yakwa na ngĩtaũrĩrwo
ũhoro wamo. **19** Nĩndarutire watho na ũhoro ũcio
ũgĩtuĩrio, na gũkĩoneka atĩ itũũra rĩĩrĩ inene nĩrĩũĩkaine
kuuma tene atĩ nĩ rĩa kũregana na watho wa athamaki,
na rĩtũũraga rĩrĩ iremi, na nĩ rĩa kũringĩrĩria andũ
mookĩrĩre thirikari. **20** Jerusalemu nĩrĩkoretwo na
athamaki a hinya magĩathana Mũrĩmo-wa-Farati wothe,
na nĩmarĩhagwo igooti na maruta ma mũthamaki, o na
igooti rĩa mĩrigo ĩgĩtoonya bũrũri-inĩ. **21** Na rĩrĩ, ruta
watho kũrĩ andũ acio matige wĩra, nĩguo itũũra rĩu inene
rĩtigaakwo rĩngĩ, nginya rĩrĩa ngoiga. **22** Menyerera
ũndũ ũyũ ndũkaage kũhingio. Mũngĩrekereria ũndũ
ũngĩrehe ũgwati na ũthũkie ũthamaki nĩkĩ? **23** Na rĩrĩ,
kobi ya marũa ma Mũthamaki Aritashashita maarĩkia
gũthomerwo Rehumu na Shimushai ũrĩa mwandĩki,
na andũ a thiritũ yao, no gũthiĩ mathiire Jerusalemu
kũrĩ Ayahudi, na makĩmatigithia wĩra ũcio na hinya.
24 Nĩ ũndũ ũcio, wĩra wa gwaka nyũmba ya Ngai kũu
Jerusalemu ũkĩrũgama nginya mwaka wa keerĩ wa
wathani wa Dario mũthamaki wa Perisia.

5 Na rĩrĩ, mũnabii Hagai, na mũnabii Zekaria wa
rũciaro rwa Ido, nĩmarathĩire Ayahudi a kũu Juda na
Jerusalemu thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Ngai wa Isiraeli, mũgitĩri
wao. **2** Hĩndĩ ĩyo Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, na
Jeshua mũrũ wa Jozadaku makĩambĩrĩria wĩra wa gwaka
rĩngĩ nyũmba ya Ngai kũu Jerusalemu, na anabii a Ngai
maarĩ hamwe nao makĩmateithia. **3** Ihinda rĩu Tatenai,
barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai,
hamwe na athiritũ ao magĩthiĩ kũrĩ o, makĩmooria
atĩrĩ, "Nũũ wamũheire rũtha rwa gwaka rĩngĩ hekarũ
ĩno na gũcookereria mwako ũyũ?" **4** Ningĩ makĩũria
atĩrĩ, "Andũ arĩa maraaka nyũmba ĩno metagwo atĩa?"
5 No rĩrĩ, Ngai nĩaroraga athuuri acio a Ayahudi, na
matiatigithirio wĩra nginya ũhoro ũkinyĩrio Dario,
na marũa ma macookio make maamũkĩrwo. **6** Ĩno
nĩyo kobi ya marũa marĩa maatũmĩirwo Mũthamaki
Dario nĩ Tatenai ũrĩa warĩ barũthi wa Mũrĩmo-wa-
Farati, marĩ na Shetharu-Bozenai na athiritũ ao,
arĩa maarĩ anene a Mũrĩmo-wa-Farati. **7** Ũhoro ũrĩa
maamũtũmĩire watariĩ ũũ: Kũrĩ Mũthamaki Dario:
Ngeithi cia thayũ. **8** Nĩ wega mũthamaki amenye atĩ
ithuĩ nĩtwathiire rũgongo rwa Juda, kũu hekarũ-inĩ
ya Ngai ũrĩa mũnene. Andũ acio nĩmaraaka hekarũ
na mahiga manene, o na magekĩra mbaũ rũthingo-
inĩ. Wĩra nĩũrarutwo na kĩyo, na nĩũrathiĩ na mbere
mũno ũrĩ moko-inĩ ma arĩa maraũruta. **9** Tuoririe
athuuri acio atĩrĩ, "Nũũ wamũheire rũtha rwa gwaka
rĩngĩ hekarũ ĩno na gũcookereria mwako ũyũ?" **10**
Ningĩ nĩtwamoririe marĩĩtwa mao, nĩgeetha twandĩke
marĩĩtwa ma atongoria ao, nĩguo tũkũmenyithie. **11**
Ũũ nĩguo maatũcokeirie: "Ithuĩ tũrĩ ndungata cia
Ngai wa igũrũ na thĩ, na tũraaka rĩngĩ hekarũ ĩrĩa
yakĩtwo mĩaka mĩingĩ mĩthiru, ĩrĩa yakĩtwo na ĩkarĩkio
nĩ mũthamaki mũnene wa Isiraeli. **12** No tondũ maithe
maitũ nĩmarakaririe Ngai wa igũrũ, nĩamaneanire
kũrĩ Nebukadinezaru ũrĩa Mũkalidei, mũthamaki wa
Babuloni, ũrĩa wamomorire hekarũ ĩno na agĩthaamĩria
andũ bũrũri wa Babuloni. **13** "No rĩrĩ, mwaka wa
mbere wa Kurusu mũthamaki wa Babuloni, mũthamaki
nĩathanire atĩ nyũmba ĩno ya Ngai yakwo rĩngĩ. **14**
O na nĩarutire kuuma hekarũ ĩrĩa yarĩ Babuloni indo
cia thahabu na cia betha cia nyũmba ya Ngai, iria
Nebukadinezaru aarutĩte hekarũ-inĩ kũu Jerusalemu,
agĩcitwara hekarũ-inĩ kũu Babuloni. "Nake Mũthamaki
Kurusu agĩcineana kũrĩ mũndũ wetagwo Sheshibazaru,
ũrĩa aatuĩte barũthi, **15** na akĩmwĩra atĩrĩ, 'Oya indo ici
ũcitware na ũciige thĩinĩ wa hekarũ kũu Jerusalemu, na
wake rĩngĩ nyũmba ya Ngai o harĩa yarĩ.' **16** Nĩ ũndũ
ũcio Sheshibazaru agĩũka agĩaka mũthingi wa nyũmba
ya Ngai kũu Jerusalemu. Kuuma mwaka ũcio nginya
ũmũthĩ mwako ũcio no ũthiiaga na mbere na ndũrĩ
warĩĩka." **17** Na rĩrĩ, mũthamaki angĩona kwagĩrĩire-
rĩ, nĩgũtuĩrio maandĩko-inĩ ma ũthamaki ma tene ma
Babuloni, kuoneke kana Mũthamaki Kurusu ti-itherũ
nĩarutĩte watho wa gwaka rĩngĩ nyũmba ĩno ya Ngai
gũkũ Jerusalemu. Ningĩ reke mũthamaki atũtũmĩre itua
rĩake ũhoro-inĩ ũcio.

6 Nake Mũthamaki Dario akĩruta watho, naguo ũhoro
ũcio ũgĩtuĩrio nyũmba-inĩ ĩrĩa yaigĩtwo mabuku
ma maũndũ ma tene marĩa maigĩtwo nyũmba ya
kĩgĩĩna kũu Babuloni. **2** Ibuku rĩa gĩkũnjo rĩkĩoneka
kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Ekibatana, bũrũri-
inĩ wa Media. Narĩo rĩandĩkĩtwo ta ũũ: Ũhoro wa
Kũririkanania: **3** Mwaka wa mbere wa Mũthamaki
Kurusu, mũthamaki nĩathanire ũhoro ũkoniĩ hekarũ ya
Ngai kũu Jerusalemu, akiuga atĩrĩ: Hekarũ nĩyakwo rĩngĩ
ĩrĩ handũ ha kũrutagĩrwo magongona, na mĩthingi yayo
yakwo. Ĩkorwo ĩrĩ mĩkono mĩrongo ĩtandatũ kũraiha
na igũrũ, na mĩkono mĩrongo ĩtandatũ kwarama, **4**
ĩkorwo ĩrĩ na mĩhari ĩtatũ ya mahiga manene, na
ũmwe wa mbaũ. Thogora ũcio ũrĩhwo kuuma kĩgĩĩna-
inĩ kĩa ũthamaki. **5** Ningĩ indo cia thahabu na cia
betha cia nyũmba ya Ngai iria Nebukadinezaru aakuuĩte
kuuma hekarũ ĩrĩa ĩrĩ Jerusalemu agĩcirehe Babuloni-
rĩ, nĩicookio o kĩndũ harĩa kĩarĩ thĩinĩ wa hekarũ kũu
Jerusalemu; na mũciige thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai. **6** Na
rĩrĩ, wee Tatenai barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, hamwe
na Shetharu-Bozenai, na inyuĩ, anene a thiritũ yao,
mũtigathiĩ kuo. **7** Mũtikaingĩrĩre wĩra ũcio wa hekarũ
ya Ngai. Barũthi wa Ayahudi na athuuri a Ayahudi
nĩmarekwo maake rĩngĩ nyũmba ĩyo ya Ngai o harĩa
yaakĩtwo. **8** O na ningĩ nĩndathana ũrĩa mũgwĩkĩra
athuuri aya a Ayahudi magĩaka nyũmba ĩyo ya Ngai:
Mahũthĩro mothe ma andũ acio nĩ marĩhwo kuuma
kĩgĩĩna-inĩ kĩa ũthamaki kĩa Mũrĩmo-wa-Farati, nĩgeetha
wĩra ũyũ ndũkanarũgame. **9** Kĩrĩa gĩothe kĩngĩendekana,
tũtegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme; cia kũrutwo maruta
ma njino kũrĩ Ngai wa igũrũ, na ngano, na cumbĩ, na
ndibei, na maguta, o ta ũrĩa ingĩĩtio nĩ athĩnjĩri-Ngai kũu
Jerusalemu no nginya maheagwo o mũthenya itekwaga,
10 nĩgeetha marutage magongona ma gwĩtĩkĩrĩka nĩ Ngai
wa igũrũ, na mahooyagĩre kũgaacĩra kwa mũthamaki
na ariũ ake. **11** Ningĩ nĩndathana atĩ mũndũ o na
ũrĩkũ ũngĩgarũra maandĩko macio, mũitĩrĩro ũkaarutwo
nyũmba-inĩ yake na acooke oywo na igũrũ ohanĩtio
naguo. Na nĩ ũndũ wa rĩhia rĩu nyũmba yake ĩgaatuuo
iganjo rĩa mahuti. **12** Ngai ũrĩa ũtũmĩte Rĩĩtwa rĩake
rĩtũũre kũu aroeheria mũthamaki o wothe kana andũ

arĩa mangĩgeria kũgarũra watho ũyũ kana kũharagania hekarũ ĩyo ĩrĩ Jerusalemu. Niĩ Dario nĩ niĩ ndaruta watho ũcio. Nĩwathĩkĩrwo na kĩyo. **13** Ningĩ, nĩ ũndũ wa watho ũrĩa warutĩtwo nĩ Mũthamaki Dario, Tatenai barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, marĩ na athiritũ ao nĩmathĩkĩire watho ũcio na kĩyo. **14** Nĩ ũndũ ũcio athuuri a Ayahudi magĩthiĩ o na mbere gwaka na kũgaacĩra makĩhunjagĩrio nĩ mũnabii Hagai, na Zekaria wa rũciaro rwa Ido. Makĩrĩkia gwaka hekarũ kũringana na rĩathani rĩa Ngai wa Isiraeli na watho wa Kurusu, na wa Dario, na wa Aritashashita, athamaki a Perisia. **15** Hekarũ ĩyo yarĩkire mũthenya wa gatatũ wa mweri wa Adari, mwaka wa gatandatũ wa gũthamaka kwa Mũthamaki Dario. **16** Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na andũ arĩa angĩ maatahĩtwo, magĩkũngũĩra kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai marĩ na gĩkeno. **17** Indo iria maarutire nĩ ũndũ wa kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai ciarĩ ndegwa igana rĩmwe, na ndũrũme magana meerĩ, na tũtũrũme magana mana, irĩ iruta rĩa kũhoroheria Isiraeli othe mehia mao, na thenge ikũmi na igĩrĩ, o ĩmwe kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli. **18** Nao magĩtoonyia athĩnjĩri-Ngai wĩra-inĩ kũringana na ikundi ciao, na Alawii kũringana na matuanĩra mao, nĩ ũndũ wa wĩra wa gũtungatĩra Ngai kũu Jerusalemu o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Musa. **19** Mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere, andũ arĩa maatahĩtwo magĩkũngũĩra Gĩathĩ gĩa Bathaka. **20** Athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmetheretie na othe maarĩ atheru. Alawii nĩo maathĩnjire gatũrũme ka Bathaka, nĩ ũndũ wa arĩa othe maatahĩtwo, na nĩ ũndũ wa ariũ a ithe wao athĩnjĩri-Ngai, o na nĩ ũndũ wao ene. **21** Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli arĩa maacookete kuuma kũrĩa maatahĩirwo makĩrĩa Bathaka ĩyo, hamwe na arĩa othe meyamũranĩtie na mĩtugo ya thaahu ya ndũrĩrĩ iria mariganĩtie nacio nĩgeetha marongorie Jehova Ngai wa Isiraeli. **22** Nĩmakũngũĩire Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũimbia marĩ na gĩkeno ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, tondũ Jehova nĩamaiyũrĩtie gĩkeno nĩ ũndũ wa kũgarũra meciiria ma mũthamaki wa Ashuri, nake akĩmateithia wĩra-inĩ wa gwaka nyũmba ya Ngai, o we Ngai wa Isiraeli.

7 Na rĩrĩ, thuutha wa maũndũ macio, rĩrĩa Aritashashita mũthamaki wa Perisia aathamakaga, Ezara mũrũ wa Seraia, mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Hilikia, **2** mũrũ wa Shalumu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Ahitubu, **3** mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Meraiothu, **4** mũrũ wa Zerahia, mũrũ wa Uzi, mũrũ wa Buki, **5** mũrũ wa Abishua, mũrũ wa Finehasi, mũrũ wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, **6** Ezara ũcio nĩambatire oimĩte Babuloni. Aarĩ mũrutani mũũgĩ mũno ũhoro-inĩ wa Watho wa Musa, ũrĩa Jehova Ngai wa Isiraeli aaheanĩte. Mũthamaki nĩamũheete indo ciothe iria aahooete kũrĩ we, tondũ guoko kwa Jehova Ngai wake kwarĩ hamwe nake. **7** Andũ amwe a Isiraeli, hamwe na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ o nao nĩmambatire magĩũka Jerusalemu mwaka wa mũgwanja wa wathani wa Aritashashita. **8** Ezara aakinyire Jerusalemu mweri wa gatano wa mwaka wa mũgwanja wa mũthamaki. **9** Aambĩrĩirie rũgendo rwake rwa kuuma Babuloni mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na aakinyire Jerusalemu mũthenya wa mbere wa mweri wa gatano, tondũ guoko kwa ũtugi kwa Ngai wake kwarĩ hamwe nake. **10** Nĩgũkorwo Ezara nĩerutĩire gũthoma na kũrũmia Watho wa Jehova, na kũrutana watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho maguo kũu Isiraeli. **11** Ĩno nĩyo kobi ya marũa marĩa Mũthamaki Aritashashita aaheete Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai na mũrutani, mũndũ warĩ mũũgĩ maũndũ-inĩ makoniĩ maathani na mawatho ma kũrũmĩrĩrwo ma Jehova harĩ Isiraeli: **12** Aritashashita, mũthamaki wa athamaki, Kũrĩ Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na mũrutani wa Watho wa Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ: Nĩndakũgeithia. **13** Rĩu-rĩ, nĩndaruta watho atĩ andũ a Isiraeli othe arĩa marĩ ũthamaki-inĩ wakwa, hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, arĩa mangĩenda gũthiĩ nawe kũu Jerusalemu, no mathiĩ. **14** Wee ũtũmĩtwo nĩ mũthamaki na ataari ake mũgwanja, ũthiĩ ũgatuĩrie ũhoro wa Juda na wa Jerusalemu, o ta ũrĩa Watho wa Ngai waku ũrĩa ũrĩ naguo guoko-inĩ gwaku ũtariĩ. **15** O na ningĩ ũkuue betha na thahabu, iria mũthamaki na ataari ake maheanĩte na kwĩyendera kũrĩ Ngai wa Isiraeli ũrĩa ũtũũraga Jerusalemu, **16** hamwe na betha na thahabu ciothe iria ingĩheanwo kuuma bũrũri wa Babuloni, o na mĩhothi ya kwĩyendera kuuma kũrĩ andũ na athĩnjĩri-Ngai, nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wao ĩrĩa ĩrĩ Jerusalemu. **17** Menyerera wone atĩ mbeeca ici nĩciagũra ndegwa, na ndũrũme na tũtũrũme, hamwe na maruta ma ngano na ma kũnyuuo, irutwo igongona hau kĩgongona-inĩ kĩa hekarũ ya Ngai waku kũu Jerusalemu. **18** Wee na ariũ a thoguo Ayahudi no mwĩke o ũrĩa mũngĩona kwagĩrĩire na matigari ma betha na thahabu, kũringana na wendi wa Ngai wanyu. **19** Twarĩrai Ngai wa Jerusalemu indo ciothe iria mwĩhokeirwo cia kũhũthagĩrwo mahooya-inĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai wanyu. **20** Na kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩngĩendekana nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wanyu, o kĩrĩa ũngĩona mweke wa kũheana, no ũkĩrute kuuma kĩgĩĩna-inĩ kĩa mũthamaki. **21** Na rĩrĩ, niĩ Mũthamaki Aritashashita, nĩndatha aigi othe a kĩgĩĩna a Mũrĩmo-wa-Farati maheane na kĩyo kĩrĩa gĩothe Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na mũrutani wa watho wa Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ angĩbatario nĩkĩo, **22** gĩtakĩrĩte taranda igana rĩmwe cia betha, na kori igana rĩmwe cia ngano, na bathi igana rĩmwe cia ndibei, na bathi igana rĩmwe cia maguta ma mĩtamaiyũ, na cumbĩ ũtarĩ gĩthimi. **23** Ũndũ ũrĩa wothe Ngai wa igũrũ atuĩte, nĩwĩkwo na kĩyo, ũndũ wothe ũkoniĩ hekarũ ya Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ. Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma kũgĩe na mang'ũrĩ ũthamaki-inĩ wa mũthamaki na ariũ ake? **24** Ningĩ mũmenye atĩ mũtirĩ na watho wa gwĩtia mũthĩnjĩri-Ngai o wothe, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ, kana andũ arĩa angĩ marutaga wĩra nyũmba-inĩ ĩyo ya Ngai igooti, kana maruta ma mũthamaki o na kana igooti rĩa mĩrigo ĩgĩtoonya bũrũri-inĩ. **25** Nawe Ezara, kũringana na ũũgĩ wa Ngai waku ũrĩa ũrĩ naguo, thuura aciirithania na atui a ciira nĩguo matuagĩre andũ othe a Mũrĩmo-wa-Farati ciira na kĩhooto, arĩa othe mooĩ watho wa Ngai wanyu. Nao arĩa matooĩ ũmarute. **26** Mũndũ o wothe ũtarĩathĩkagĩra watho wa

Ngai waku na watho wa mũthamaki no nginya aherithio
na ũndũ wa kũũragwo, kana aingatwo bũrũri, o na
kana indo ciake itahwo, kana ohwo njeera. **27** Jehova
arogoocwo, Ngai wa maithe maitũ, ũrĩa wĩkĩrĩte ũndũ
ũcio ngoro-inĩ ya mũthamaki, atĩ atĩĩithie nyũmba ya
Jehova ĩrĩa ĩrĩ kũu Jerusalemu na njĩra ĩno, **28** o ũcio
ũtũmĩte njĩtĩkĩrĩke mbere ya mũthamaki, na ataarani
ake, na anene othe a mũthamaki arĩa marĩ ũhoti. Tondũ
guoko kwa Jehova Ngai wakwa kwarĩ hamwe na niĩ,
nĩndeyũmĩrĩirie, ngĩcookanĩrĩria atongoria a Isiraeli
nĩguo twambate nao.

8 Aya nĩo atongoria a nyũmba o hamwe na arĩa
meyandĩkithĩtie, na nĩo mambatanirie na niĩ kuuma
Babuloni hĩndĩ ya wathani wa Mũthamaki Aritashashita:
2 kuuma njiaro cia Finehasi, aarĩ Gerishomu; na njiaro
cia Ithamaru, aarĩ Danieli; na kuuma njiaro cia Daudi,
aarĩ Hatushu **3** wa njiaro cia Shekania; na kuuma njiaro
cia Paroshu, aarĩ Zekaria, hamwe na andũ 150 arĩa
meyandĩkithĩtie; **4** na kuuma njiaro cia Pahathu-Moabi,
aarĩ Eliehoenai mũrũ wa Zerahia, hamwe na andũ angĩ
200; **5** na kuuma njiaro cia Zatu, aarĩ Shekania mũrũ
wa Jahazieli, hamwe na andũ angĩ 300; **6** na kuuma
njiaro cia Adini, aarĩ Ebedi mũrũ wa Jonathani, hamwe
na andũ angĩ 50; **7** na kuuma njiaro cia Elamu, aarĩ
Jeshaia mũrũ wa Athalia, hamwe na andũ angĩ 70; **8**
na kuuma njiaro cia Shefatia, aarĩ Zebadia mũrũ wa
Mikaeli, hamwe na andũ angĩ 80; **9** na kuuma njiaro cia
Joabu, aarĩ Obadia mũrũ wa Jehieli, hamwe na andũ
angĩ 218; **10** na kuuma njiaro cia Bani, aarĩ Shelomithi
mũrũ wa Josifia, hamwe na andũ angĩ 160; **11** na kuuma
njiaro cia Bebai, aarĩ Zekaria mũrũ wa Bebai, hamwe
na andũ angĩ 28; **12** na kuuma njiaro cia Azigadi, aarĩ
Johanani mũrũ wa Hakatani, hamwe na andũ angĩ 110;
13 na kuuma njiaro cia Adonikamu, na nĩo a mũthia,
marĩĩtwa mao maarĩ Elifeleti, na Jeueli, na Shemaia,
hamwe na andũ angĩ 60; **14** na kuuma njiaro cia Bigivai,
maarĩ Uthai na Zakuri, hamwe na andũ angĩ 70. **15**
Nĩndamacookanĩrĩirie hamwe rũũĩ-inĩ rũrĩa rũthereraga
rũrorete Ahava, na tũgĩikara hau mĩthenya ĩtatũ. Na rĩrĩ,
rĩrĩa ndarorire gatagatĩ-inĩ ka andũ acio na athĩnjĩri-
Ngai, ndionire Alawii ho. **16** Nĩ ũndũ ũcio ngĩtũmanĩra
Eliezeri, na Arieli, na Shemaia, na Elinathani, na Jaribu,
na Elinathani, na Nathani, na Zekaria, na Meshulamu
arĩa maarĩ atongoria, na Joiaribu na Elinathani, andũ
arĩa maarĩ arutani, **17** ngĩmatũma kũrĩ Ido mũtongoria
wa Kasifia. Ngĩmeera ũrĩa megũthiĩ kwĩra Ido na andũ a
nyũmba yake, acio ndungata cia hekarũ kũu Kasifia,
nĩguo matũrehere aruti a wĩra wa nyũmba ya Ngai
witũ. **18** Na tondũ guoko kwa ũtugi kwa Ngai witũ kwarĩ
hamwe na ithuĩ-rĩ, magĩtũrehere Sherebia, mũndũ
mũhoti wa kuuma njiaro cia Mahili mũrũ wa Lawi, ũrĩa
warĩ mũrũ wa Isiraeli, na ariũ a Sherebia na ariũ a
ithe, othe maarĩ andũ 18; **19** Na makĩrehe Hashabia
hamwe na Jeshaia wa kuuma njiaro cia Merari, na ariũ
a ithe na ciana ciao, othe andũ 20. **20** Ningĩ makĩrehe
andũ ndungata 220 cia hekarũ, gĩkundi gĩathondeketwo
nĩ Daudi na anene ake nĩguo gĩteithagĩrĩrie Alawii.
Othe makĩandĩkwo na marĩĩtwa mao. **21** Tũrĩ o hau
rũũĩ-inĩ rwa Ahava, ngĩanĩrĩra twĩhinge kũrĩa irio,
nĩguo tũhote kwĩnyiihia mbere ya Ngai witũ tũmũhooe
atũgitĩre rũgendo-inĩ, ithuĩ na ciana ciitũ, hamwe
na indo ciitũ ciothe. **22** Nĩndaiguire thoni kũũria
mũthamaki atũhe thigari cia magũrũ o na iria ithiiaga
ihaicĩte mbarathi cia gũtũgitĩra harĩ thũ njĩra-inĩ, tondũ
nĩtwerĩte mũthamaki atĩrĩ, "Guoko kwa ũtugi kwa Ngai
witũ kũrĩ igũrũ rĩa mũndũ o wothe ũrĩa ũmwĩhokaga,
no marakara make manene marĩ igũrũ rĩa arĩa othe
mamũtiganagĩria." **23** Nĩ ũndũ ũcio tũkĩĩhinga kũrĩa irio
na tũgĩthaitha Ngai witũ nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio, nake
agĩcookia ihooya riitũ. **24** Ningĩ ngĩamũra athĩnjĩri-
Ngai ikũmi na eerĩ arĩa maarĩ atongoria, hamwe na
Sherebia, na Hashabia, na ariũ a ithe wao ikũmi, **25**
na ngĩmathimĩra maruta ma betha na thahabu, na
indo iria ciaheanĩtwo nĩ mũthamaki, na ataari ake,
na anene ake, na andũ othe a Isiraeli arĩa maarĩ kuo,
nĩ ũndũ wa nyũmba ya Ngai witũ. **26** Ngĩmathimĩra
taranda 650 cia betha, na indo cia betha cia ũritũ
wa taranda igana rĩmwe, na taranda igana rĩmwe cia
thahabu, **27** na mbakũri 20 cia thahabu cia thogora
wa mbaũni 1,000, na indo igĩrĩ cia gĩcango gĩtherie
mũno kĩa goro o ta thahabu. **28** Ngĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ o
ũndũ ũmwe na indo ici nĩ mwamũrĩirwo Jehova. Betha
na thahabu ici nĩ maruta ma kwĩyendera marutĩirwo
Jehova Ngai wa maithe manyu. **29** Mũcimenyerere wega
o nginya rĩrĩa mũgaacithimĩra tũnyũmba-inĩ tũrĩa tũrĩ
thĩĩinĩ wa nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu mbere ya
athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, na Alawii, na atongoria a
nyũmba cia Isiraeli." **30** Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii
makĩamũkĩra betha na thahabu, na indo icio nyamũre
iria ciathimĩtwo nĩguo itwarwo nyũmba ya Ngai witũ
kũu Jerusalemu. **31** Na mũthenya wa ikũmi na ĩĩrĩ
mweri wa mbere tũkiuma rũũĩ-inĩ rwa Ahava twerekeire
Jerusalemu. Guoko kwa Ngai witũ kwarĩ hamwe na ithuĩ,
nake agĩtũgitĩra kuuma kũrĩ thũ na njangiri njĩra-inĩ. **32**
Nĩ ũndũ ũcio tũgĩkinya Jerusalemu, na tũkĩhurũka kuo
mĩthenya ĩtatũ. **33** Mũthenya wa kana, tũrĩ thĩĩinĩ wa
nyũmba ya Ngai witũ, tũgĩthima betha na thahabu na
indo iria nyamũre ikĩneanwo moko-inĩ ma Meremothu
mũrũ wa Uria, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Eleazaru mũrũ wa
Finehasi aarĩ hamwe nake, o ũndũ ũmwe na Jozabadu
mũrũ wa Jeshua, na Noadia mũrũ wa Binui, arĩa Alawii.
34 Indo ciothe nĩciatarirwo kũringana na mũigana na
ũritũ wacio, naguo ũritũ wacio ũrĩ wothe ũkĩandĩkwo o
hĩndĩ ĩyo. **35** Hĩndĩ ĩyo arĩa maacookete kuuma kũrĩa
maatahĩirwo makĩrutĩra Ngai wa Isiraeli maruta ma
njino: makĩruta ndegwa ikũmi na igĩrĩ nĩ ũndũ wa andũ
a Isiraeli othe, na ndũrũme mĩrongo kenda na ithathatũ,
na tũtũrũme mĩrongo mũgwanja na mũgwanja, na
makĩruta thenge ikũmi na igĩrĩ irĩ iruta rĩa kũhoroheria
mehia. Ici ciothe ciarutĩirwo Jehova irĩ iruta rĩa njino.
36 Magĩcooka magĩtwara mawatho ma mũthamaki
kũrĩ anene arĩa maathuurĩtwo nĩ mũthamaki, na kũrĩ
mabarũthi ma Mũrĩmo-wa-Farati, nao magĩteithia andũ
na magĩteithĩrĩria maũndũ ma nyũmba ya Ngai.

9 Na rĩrĩ, thuutha wa gwĩka maũndũ macio, atongoria
magĩũka kũrĩ niĩ, makĩnjĩĩra atĩrĩ, "Andũ a Isiraeli, o
hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, matĩĩamũranĩtie
kuuma kũrĩ andũ arĩa matũrigiicĩirie, na kuuma kũrĩ

mĩtugo yao ĩrĩ magigi, ta ĩrĩa ya Akaanani, na Ahiti, na
Aperizi, na Ajebusi, na Aamoni, na Amoabi, na Amisiri,
na Aamori. **2** Nĩmahikĩtie airĩtu amwe ao magatuĩka
atumia ao na a ariũ ao, na magatukania rũrĩrĩ rũrĩa
rũtheru na andũ arĩa matũrigiicĩirie. Atongoria na
anene ao nĩo matongoretie andũ arĩa angĩ ũhoro-inĩ ũyũ
wa kwaga kwĩhokeka." **3** Rĩrĩa ndaiguire ũhoro ũcio,
ngĩtembũranga nguo yakwa ya thĩiinĩ na ya igũrũ, na
ngĩmunya njuĩrĩ cia mũtwe wakwa o na nderu, ngĩikara
thĩ ndĩ na kĩeha kĩnene. **4** Hĩndĩ ĩyo andũ othe arĩa
mainainire nĩ ũndũ wa ciugo icio cia Ngai wa Isiraeli
makĩgomana harĩ niĩ nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka kũu
kwa andũ arĩa maatahĩtwo. Ngĩikara thĩ hau ndĩ na
kĩeha kĩnene o nginya hĩndĩ ya igongona rĩa hwaĩ-inĩ.
5 Na rĩrĩ, ihinda rĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ rĩakinya-
rĩ, ngĩũkĩra ngiuma hau ndaikarĩte ndĩnyiihĩtie, nguo
yakwa ya thĩiinĩ na ya igũrũ irĩ ndembũkangu, ngĩturia
ndu ndambũrũkĩtie moko makwa kũrĩ Jehova Ngai
wakwa, **6** ngĩhooya ũũ: "Wee Ngai wakwa, nĩngũigua
thoni mũno na ngaconoka na ndingĩhota gũgũtiirĩra
gĩthiithi, Wee Ngai wakwa, tondũ mehia maitũ nĩ
maingĩ makaraiha gũkĩra ũraihu witũ na ũũru witũ,
ũgakinya o kũu igũrũ. **7** Kuuma matukũ-inĩ ma maithe
maitũ ma tene nginya ũmũthĩ, ũũru witũ ũkoretwo ũrĩ
mũingĩ. Tondũ wa mehia maitũ, ithuĩ na athamaki aitũ,
na athĩnjĩri-Ngai aitũ, tũtũire tũũragagwo na rũhiũ
rwa njora, tũgatahwo na tũgatunywo indo ciitũ, na
tũgaconorithio guoko-inĩ kwa athamaki a mabũrũri
mangĩ, o ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ. **8** "No rĩrĩ, gwa
kahinda kanini, Jehova Ngai witũ akoretwo arĩ mũtugi
nĩ gũtũtigĩria matigari na gũtũhe handũ harũmu harĩa
hake haamũre, na nĩ ũndũ ũcio Ngai nĩaheete maitho
maitũ ũtheri na agatũhooreria hanini ũkombo-inĩ witũ.
9 O na gũtuĩka tũrĩ ngombo-rĩ, Ngai witũ ndatũtiganĩirie
ũkombo-inĩ. Nĩatũiguĩrĩire tha maitho-inĩ ma athamaki
a Perisia: Nĩatũheete mũtũũrĩre mwerũ nĩguo tũhote
gwaka nyũmba ya Ngai witũ rĩngĩ na tũcookererie kũrĩa
ĩthũkĩtio, na nĩatũheete rũthingo rwa gũtũgitĩra thĩiinĩ
wa Juda na Jerusalemu. **10** "No rĩrĩ, Wee Ngai witũ-
rĩ, nĩ atĩa tũngiuga thuutha ũyũ? Tondũ nĩtwagĩire
mawatho maku bata **11** marĩa waheanire na tũnua
twa anabii ndungata ciaku, rĩrĩa woigire atĩrĩ, 'Bũrũri
ũrĩa mũrathiĩ kwĩgwatĩra ũtuĩke wanyu nĩmũthaahie
nĩ waganu wa andũ aguo. Nĩ ũndũ wa maũndũ mao
me magigi, nĩmaũiyũrĩtie maũndũ mao mooru kuuma
mwena ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ. **12** Nĩ ũndũ ũcio,
mũtikanetĩkĩrie airĩtu anyu mahikio nĩ ariũ ao kana
ariũ anyu mahikie airĩtu ao. Mũtikanagĩe na kĩrĩkanĩro
kĩa ũrata nao o na rĩ, nĩgeetha mũgĩe na hinya na
mũrĩĩage indo njega cia bũrũri ũcio, na mũkaaũtigĩra
ciana cianyu ũrĩ igai rĩao nginya tene.' **13** "Maũndũ
macio matũkorete nĩ ũndũ wa ciĩko ciitũ njũru na wĩhia
witũ mũnene, no rĩrĩ, Wee Ngai witũ ũtũherithĩtie na
iherithia inini gũkĩra ũrĩa mehia maitũ magĩrĩire, o na
nĩũtũtigĩirie matigari ma andũ ta aya. **14** Rĩu-rĩ, no
tũcooke kuuna maathani maku rĩngĩ, na tũhikanie na
andũ arĩa mekaga maũndũ me magigi ta macio? Githĩ
ndũngĩtũrakarĩra nginya ũtũniine, kwage matigari kana
mũndũ ũngĩhonoka? **15** Wee Jehova Ngai wa Isiraeli, ũrĩ
mũthingu! Ũmũthĩ ũyũ nĩtũtigĩtwo tũrĩ matigari. Tũrĩ
haha mbere yaku twĩhĩtie, na tondũ wa ũndũ ũcio gũtirĩ
o na ũmwe witũ ũngĩhota kũrũgama mbere yaku."

10 Rĩrĩa Ezara aahooyaga akiumbũraga mehia na
akĩrĩraga, o na akĩĩgũithagia thĩ hau nyũmba-inĩ ya
Ngai-rĩ, gĩkundi kĩnene kĩa andũ a Isiraeli, kĩa arũme, na
andũ-a-nja, na ciana, gĩkĩũngana gĩkĩmũthiũrũrũkĩria.
O nao makĩrĩra marĩ na ruo mũno. **2** Nake Shekania
mũrũ wa Jehieli, ũmwe wa rũciaro rwa Elamu, akĩĩra
Ezara atĩrĩ, "Tũkoretwo tũtarĩ ehokeku harĩ Ngai witũ
nĩ ũndũ nĩtũhikĩtie andũ-a-nja kuuma ndũrĩrĩ iria
itũthiũrũrũkĩirie. No o na kũrĩ ũguo-rĩ, Isiraeli no marĩ
na kĩĩrĩgĩrĩro. **3** Na rĩrĩ, nĩtũthondeke kĩrĩkanĩro tũrĩ
mbere ya Ngai witũ atĩ nĩtũkũingata andũ-a-nja aya
othe na ciana ciao, kũringana na mataaro ma mwathi
wakwa, o na mataaro ma arĩa metigĩrĩte maathani ma
Ngai witũ. Ũndũ ũyũ nĩwĩkwo kũringana na Watho.
4 Arahũka; ũhoro ũyũ ũrĩ moko-inĩ maku. Ithuĩ tũrĩ
hamwe nawe; nĩ ũndũ ũcio, wĩyũmĩrĩrie ũwĩke." **5**
Nĩ ũndũ ũcio Ezara akĩarahũka, agĩtũma atongoria a
athĩnjĩri-Ngai na Alawii, o na andũ othe a Isiraeli mehĩte
atĩ nĩmegwĩka ũrĩa kwerĩtwo. Nao makĩĩhĩta. **6** Ningĩ
Ezara akiuma hau mbere ya nyũmba ya Ngai, agĩthiĩ
kanyũmba ka Jehohanani mũrũ wa Eliashibu. Arĩ kũu
ndaigana kũrĩa irio kana kũnyua maaĩ tondũ aathiire
o na mbere gũcakaya nĩ ũndũ andũ arĩa maatahĩtwo
nĩmagĩte kwĩhokeka. **7** Gũgĩcooka gũkĩanĩrĩrwo Juda
na Jerusalemu guothe atĩ andũ othe arĩa maatahĩtwo
mongane Jerusalemu. **8** Mũndũ o wothe ũngĩagire
gũkinya Jerusalemu mĩthenya ĩtatũ ĩtanathira kũringana
na itua rĩa anene na athuuri, atunywo indo ciake ciothe,
nake we mwene aingatwo, ehere kĩũngano-inĩ kĩa andũ
arĩa maatahĩtwo. **9** Mĩthenya ĩyo ĩtatũ ĩtanathira, arũme
othe a Juda na Benjamini makĩũngana Jerusalemu.
Naguo mũthenya wa mĩrongo ĩĩrĩ wa mweri wa kenda,
andũ othe nĩmaikarĩte thĩ kĩhaaro-inĩ kĩrĩa kĩarĩ mbere
ya nyũmba ya Ngai, mathĩnĩkĩte mũno tondũ wa ũndũ
ũcio na nĩ ũndũ wa mbura. **10** Hĩndĩ ĩyo Ezara ũcio
mũthĩnjĩri-Ngai akĩrũgama na igũrũ, akĩmeera atĩrĩ,
"Mũkoretwo mũtarĩ ehokeku; nĩmũhikĩtie andũ-a-nja
a kũngĩ, mũgakĩongerera mahĩtia ma Isiraeli. **11** Rĩu-
rĩ, umbũrai mehia manyu kũrĩ Jehova Ngai wa maithe
manyu, na mwĩke ũrĩa endaga. Mwĩyamũraniei na andũ
arĩa mamũthiũrũrũkĩirie, o na atumia anyu a kũngĩ."
12 Kĩũngano gĩothe gĩgĩcookia na mũgambo mũnene
atĩrĩ, "Nĩwoiga ũrĩa kwagĩrĩire! No nginya twĩke o ta
ũguo woiga. **13** No rĩrĩ, andũ aya marĩ haha nĩ aingĩ,
na nĩ hĩndĩ ya mbura; nĩ ũndũ ũcio tũtingĩikara nja.
Ningĩ ũhoro ũyũ ndũngĩthondekeka na mũthenya ũmwe
kana ĩĩrĩ, tondũ nĩtwĩhĩtie mũno ũndũ-inĩ ũyũ. **14**
Reke anene aitũ marũgamĩrĩre kĩũngano gĩkĩ gĩothe.
Ningĩ o mũndũ wothe ũrĩ matũũra-inĩ maitũ ũhikĩtie
mũndũ-wa-nja wa kũngĩ nĩetĩkĩrio oke mahinda marĩa
matuĩtwo, hamwe na athuuri na atuanĩri ciira a o itũũra,
nginya twehererio marakara marĩa mahiũ ma Ngai witũ
ũhoro-inĩ ũyũ." **15** Andũ arĩa maareganire na ũhoro
ũcio no Jonathani mũrũ wa Asaheli, na Jahazeia mũrũ
wa Tikiva, hamwe na Meshulamu, na Shabethai ũrĩa
Mũlawii. **16** Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa maatahĩtwo magĩĩka
o ta ũrĩa kwerĩtwo. Nake Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai

agĩthuura arũme arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao, o
mũndũ ũmwe kuuma o nyũmba, o ũrĩa ciagayanĩtio,
nao othe makĩandĩkwo marĩĩtwa mao. Mũthenya wa
mbere wa mweri wa ikũmi magĩikara thĩ nĩguo matuĩrie
maciira macio, **17** na gũgĩkinya mũthenya wa mbere wa
mweri wa mbere, makĩrĩkia maciira ma arũme othe arĩa
maahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ. **18** Thĩinĩ wa njiaro cia
athĩnjĩri-Ngai, andũ aya nĩo maahikĩtie andũ-a-nja a
kũngĩ: Kuuma njiaro cia Jeshua mũrũ wa Jozadaku na
ariũ a ithe nĩ: Maaseia, na Eliezeri, na Jaribu, na Gedalia.
19 (Othe makĩĩranĩra atĩ nĩmegũtigana na atumia ao,
na o mũndũ akĩruta ndũrũme kuuma rũũru-inĩ rwake
nĩ ũndũ wa iruta rĩa mahĩtia mao.) **20** Kuuma kũrĩ
njiaro cia Imeri nĩ: Hanani na Zebadia. **21** Kuuma kũrĩ
njiaro cia Harimu nĩ: Maaseia, na Elija, na Shemaia, na
Jehieli, na Uzia. **22** Kuuma kũrĩ njiaro cia Pashuri nĩ:
Elioenai, na Maaseia, na Ishumaeli, na Nethaneli, na
Jozabadu, na Elasa. **23** Kuuma kũrĩ Alawii nĩ: Jozabadu,
na Shimei, na Kelaia (na nowe Kelita), na Pethahia,
na Juda, na Eliezeri. **24** Kuuma kũrĩ aini a nyĩmbo nĩ:
Eliashibu. Kuuma kũrĩ aikaria a ihingo nĩ: Shakumu,
na Telemu, na Uri. **25** Na gatagatĩ-inĩ ga Aisiraeli arĩa
angĩ: Kuuma kũrĩ njiaro cia Paroshu nĩ: Ramia, na Izia,
na Malikija, na Mijamini, na Eleazaru, na Malikija, na
Benaia. **26** Kuuma kũrĩ njiaro cia Elamu nĩ: Matania, na
Zekaria, na Jehieli, na Abadi, na Jeremothu, na Elija. **27**
Kuuma kũrĩ njiaro cia Zatu nĩ: Elioenai, na Eliashibu,
na Matania, na Jeremothu, na Zabadi, na Aziza. **28**
Kuuma kũrĩ njiaro cia Bebai nĩ: Jehohanani, na Hanania,
na Zabai, na Athilai. **29** Kuuma kũrĩ njiaro cia Bani
nĩ: Meshulamu, na Maluku, na Adaia, na Jashubu, na
Sheali, na Jeremothu. **30** Kuuma kũrĩ njiaro cia Pahathu-
Moabi nĩ: Adina, na Kelali, na Benaia, na Maaseia, na
Matania, na Bezaleli, na Binui, na Manase. **31** Kuuma
kũrĩ njiaro cia Harimu nĩ: Eliezeri, na Ishija, na Malikija,
na Shemaia, na Shimeoni, **32** na Benjamini, na Maluku,
na Shemaria. **33** Kuuma kũrĩ njiaro cia Hashumu nĩ:
Matenai, na Matata, na Zabadi, na Elifeleti, na Jeremai,
na Manase, na Shimei. **34** Kuuma kũrĩ njiaro cia Bani nĩ:
Maadai, na Amuramu, na Ueli, **35** na Benaia, na Bedeia,
na Keluhi, **36** na Vania, na Meremothu, na Eliashibu, **37**
na Matania, na Matenai, na Jaasu. **38** Kuuma kũrĩ njiaro
cia Binui nĩ: Shimei, **39** na Shelemia, na Nathani, na
Adaia, **40** na Makinadebai, na Shashai, na Sharai, **41** na
Azareli, na Shelemia, na Shemaria, **42** na Shalumu, na
Amaria, na Jusufu. **43** Kuuma kũrĩ njiaro cia Nebo nĩ:
Jeieli, na Matithia, na Zabadi, na Zabina, na Jadai, na
Joeli, na Benaia. **44** Acio othe nĩmahikĩtie andũ-a-nja a
kũngĩ, na amwe ao nĩmaciarĩte ciana na atumia acio.

Nehemia

1 Ici nĩcio ciugo cia Nehemia mũrũ wa Hakalia: Atĩrĩrĩ,
mweri-inĩ wa Kiselevu wa mwaka wa mĩrongo
ĩĩrĩ, rĩrĩa ndaarĩ thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu
Shushani-rĩ, **2** Hanani, ũmwe wa ariũ a baba, agĩũka
kuuma Juda arĩ na andũ angĩ, na ngĩmahooya ũhoro wa
matigari ma Ayahudi arĩa maahonokete gũtahwo, o na
ngĩmahooya ũhoro wa Jerusalemu. **3** Nao makĩnjookeria
atĩrĩ, "Andũ arĩa maahonokire gũtahwo, o acio marĩ kũu
bũrũri-inĩ, marĩ na thĩĩna mũnene na makanyararwo
mũno. Rũthingo rwa Jerusalemu nĩrũmomore, na ihingo
ciaruo igacinwo na mwaki." **4** Rĩrĩa ndaiguire maũndũ
macio, ngĩikara thĩ, ngĩrĩra. Ngĩikara ngĩcakayaga
matukũ maigana ũna, ngĩĩhinga kũrĩa irio na ngĩhooya
Ngai wa igũrũ. **5** Ningĩ ngiuga atĩrĩ: "Wee Jehova Ngai
wa Igũrũ, wee Mũrungu mũnene na wa kũmakania,
ũrĩa ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ arĩa
mamwendete na magaathĩkĩra maathani make, **6**
ndagũthaitha ũtege gũtũ gwaku, na ũhingũre maitho
maku ũigue ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrahooya ĩrĩ
mbere yaku mũthenya na ũtukũ nĩ ũndũ wa ndungata
ciaku, andũ a Isiraeli. Nĩngumbũra mehia ma andũ
a Isiraeli, na makwa, na ma nyũmba ya baba, marĩa
ithuĩ tũkwĩhĩirie. **7** Nĩtwĩkĩte maũndũ ma waganu
mũnene harĩwe. Tũtiathĩkĩire maathani na irĩra cia
watho waku cia kũrũmĩrĩrwo, o na mawatho marĩa
waheire Musa ndungata yaku. **8** "Ririkana ũrutani ũrĩa
waheire Musa ndungata yaku, ũkiuga atĩrĩ, 'Mũngĩaga
kwĩhokeka, nĩngamũhurunja gatagatĩ ka ndũrĩrĩ, **9** no
mũngĩkanjookerera na mwathĩkĩre maathani makwa,
hĩndĩ ĩyo o na andũ anyu arĩa maatahĩtwo magatwarwo
ituri cia thĩ kũrĩa kũraya mũno, nĩngamacookereria
ndĩmarute kuo, ndĩmarehe kũndũ kũrĩa thuurĩte gũtuĩke
gĩikaro kĩa Rĩĩtwa rĩakwa.' **10** "Acio nĩ ndungata ciaku
na andũ aku, arĩa wakũũrire na ũndũ wa hinya waku
mũnene na guoko gwaku kũrĩ ũhoti. **11** Wee, Jehova,
ndagũthaitha ũtege gũtũ ũigue mahooya ma ndungata
ĩno yaku, o na mahooya ma ndungata ciaku iria ikenagio
nĩ gwĩtigĩra rĩĩtwa rĩaku. Kĩreke ndungata yaku ĩgaacĩre
ũmũthĩ na ũndũ wa gũtũma ĩtĩkĩrĩke harĩ mũndũ ũyũ."
Nĩ niĩ ndatwaragĩra mũthamaki kĩndũ gĩa kũnyua.

2 Mweri-inĩ wa Nisani, mwaka wa mĩrongo ĩĩrĩ wa
Mũthamaki Aritashashita, rĩrĩa aareheirwo ndibei,
ngĩoya ndibei ĩyo ngĩmĩnengera mũthamaki. Mbere
ya hĩndĩ ĩyo ndiatukĩtie gĩthiithi ndĩ harĩ we; **2** nĩ
ũndũ ũcio mũthamaki akĩnjũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
ũtukie gĩthiithi ũguo na ndũrĩ mũrũaru? Ũndũ ũcio no
uumanire na kĩeha kĩa ngoro." Na niĩ ngĩĩtigĩra mũno,
3 no ngĩĩra mũthamaki atĩrĩ, "Mũthamaki arotũũra
nginya tene! Gĩthiithi gĩakwa kĩngĩaga gũtuka atĩa hĩndĩ
ĩrĩa itũũra inene rĩrĩa maithe makwa mathikĩtwo rĩkirĩte
ihooru, na ihingo ciarĩo igacinwo ikaniinwo na mwaki?"
4 Mũthamaki akĩnjũũria atĩrĩ, "Ũkwenda atĩa?" Hĩndĩ ĩyo
ngĩhooya Ngai wa Igũrũ, **5** na ngĩcookeria mũthamaki
atĩrĩ, "Mũthamaki, angĩona kwagĩrĩire, na ndungata
yaku ĩtĩkĩrĩke maitho-inĩ make, nĩakĩndũme itũũra rĩu
inene rĩa Juda, kũrĩa maithe makwa mathikĩtwo, nĩguo
ngarĩake rĩngĩ." **6** Hĩndĩ ĩyo mũthamaki, aikaranĩtie na
mũtumia wake, akĩnjũũria atĩrĩ, "Rũgendo rwaku nĩ rwa
matukũ maigana na ũgaacooka rĩ?" Mũthamaki akĩona
arĩ wega andũme; nĩ ũndũ ũcio ngĩtua ihinda rĩa gũthiĩ.
7 Ningĩ ngĩmwĩra atĩrĩ, "Mũthamaki angĩona kwagĩrĩire,
reke heo marũa ndwarĩre abarũthi a Mũrĩmo-wa-Farati,
nĩgeetha manjĩtĩkĩrie hĩtũkĩre kuo kinya nginye Juda.
8 O na no heo marũa ndwarĩre Asafu, mũmenyereri
wa mũtitũ wa mũthamaki, nĩgeetha akaahe mbaũ cia
gũthondeka mĩgamba ya ihingo cia nyũmba ya ũthamaki
ĩrĩa ĩriganĩtie na hekarũ, na cia gwaka rũthingo rwa
itũũra inene o na cia gwaka nyũmba ĩrĩa ndĩrĩikaraga?"
Na tondũ ũtugi wa guoko kwa Ngai wakwa warĩ hamwe
na niĩ, mũthamaki agĩĩtĩkĩra kũũhingĩria maũndũ marĩa
mothe ndaamũũrĩtie. **9** Nĩ ũndũ ũcio ngĩthiĩ kũrĩ
abarũthi a Mũrĩmo-wa-Farati, ngĩmanengera marũa
ma mũthamaki. Ningĩ mũthamaki nĩatũmĩte anene
a mbũtũ cia ita hamwe na thigari iria ithiiaga na
mbarathi tũthiĩ hamwe nao. **10** Rĩrĩa Sanibalati ũrĩa
Mũhoroni, na Tobia mũnene ũrĩa Mũamoni, maaiguire
ũhoro ũcio, magĩtangĩka mũno makĩria nĩkũigua atĩ
kwarĩ mũndũ wokĩte gũcaria maũndũ ma kũguna
andũ a Isiraeli. **11** Nĩndathiire Jerusalemu, na thuutha
wa gũikara kuo mĩthenya ĩtatũ-rĩ, **12** ngiumagara
ũtukũ ndĩ na andũ matarĩ aingĩ. Ndierĩte mũndũ
o na ũmwe ũndũ ũrĩa Ngai wakwa eekĩrĩte ngoro-
inĩ yakwa njĩke nĩ ũndũ wa Jerusalemu. Gũtiarĩ na
mbarathi ingĩ tiga ĩrĩa yanguuĩte. **13** Nĩndathiire ũtukũ
ngereire Kĩhingo gĩa Kĩanda, njerekeire Gĩthima kĩa
Ndamathia na Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ, ngĩroraga thingo
cia Jerusalemu iria ciamomoretwo, na ihingo ciarĩo iria
ciacinĩtwo ikaniinwo nĩ mwaki. **14** Ningĩ ngĩthiĩ o na
mbere njerekeire Kĩhingo gĩa Gĩthima na Karia-inĩ ka
Mũthamaki, no hatiarĩ handũ haiganu ha kũhĩtũkĩrwo nĩ
mbarathi yakwa; **15** nĩ ũndũ ũcio ngĩambata na mũkuru
ũtukũ ngĩroraga ũrĩa rũthingo rwatariĩ. Ndakinya
mũthia, ngĩhũndũka ngĩingĩrĩra Kĩhingo gĩa Kĩanda
rĩngĩ. **16** Anene a kũu matiamenyire kũrĩa ndathiĩte
kana ũrĩa ndekaga tondũ ndiamenyithĩtie Ayahudi, kana
athĩnjĩri-Ngai, kana arĩa maarĩ igweta, kana anene, o na
kana arĩa angĩ mangĩarutire wĩra. **17** Ningĩ ngĩmeera
atĩrĩ, "Nĩmũrona thĩĩna ũrĩa tũrĩ naguo: itũũra rĩa
Jerusalemu nĩrĩanangĩku, na ihingo ciarĩo igacinwo
na mwaki. Ũkai twake rũthingo rwa Jerusalemu rĩngĩ,
na tũtigacooka kũnyararwo o na rĩ." **18** O na ningĩ
ngĩmeera ũrĩa guoko kwa ũtugi kwa Ngai wakwa
kwarĩ hamwe na niĩ, na ũrĩa mũthamaki anjĩĩrĩte.
Nao magĩcookia atĩrĩ, "Nĩtwambĩrĩriei gwaka rĩngĩ."
Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩrĩria wĩra ũcio mwega. **19** No
rĩrĩa Sanibalati ũrĩa Mũhoroni na Tobia mũnene ũrĩa
Mũamoni na Geshemu ũrĩa Mũarabu maiguire ũhoro
ũcio, magĩtũnyũrũria na magĩtũthekerera, makĩũria
atĩrĩ, "Nĩ atĩa ũũ mũreka? Kaĩ mũkũremera mũthamaki?"
20 Ngĩmacookeria atĩrĩ, "Ngai wa Igũrũ nĩwe ũgũtũma
tũgaacĩre. Ithuĩ ndungata ciake nĩtũkwambĩrĩria gwaka
rĩngĩ, no ha ũhoro wanyu-rĩ, mũtirĩ na igai gũkũ
Jerusalemu, kana kĩhooto, kana ũndũ wa tene wa
kũmũnyiitithania narĩo."

3 Na rĩrĩ, Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na
athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ a thiritũ yake, magĩthiĩ
kũruta wĩra, na magĩcookereria Kĩhingo kĩa Ng'ondu.
Magĩkĩamũra na magĩgĩĩkĩra mĩrango. Magĩaka o nginya
Mũthiringo ũrĩa mũraihu na igũrũ wa Igana, ũrĩa
maamũrire, na magĩaka o nginya Mũthiringo ũrĩa
mũraihu na igũrũ wa Hananeli. **2** Andũ a Jeriko
magĩaka gĩcunjĩ kĩrĩa kĩariganĩtie na ho, nake Zakuri
mũrũ wa Imuri agĩaka kũrigania nao. **3** Kĩhingo gĩa
Thamaki gĩakirwo rĩngĩ nĩ ariũ a Hasenaa. Nĩmarire
mĩgogo yakĩo, na magĩĩkĩra mĩrango na igera cia
kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. **4** Meremothu mũrũ wa
Uria mũrũ wa Hakozu, nĩwe wacookereirie gĩcunjĩ kĩrĩa
kĩarũmĩrĩire. Nake Meshulamu mũrũ wa Berekia mũrũ
wa Meshezabeli agĩcookereria rũthingo gĩcunjĩ kĩrĩa
kĩariganĩtie na hau. Ningĩ Zadoku mũrũ wa Baana
agĩthiĩ na mbere gũcookereria gĩcunjĩ kĩrĩa kĩarũmĩrĩire.
5 Gĩcunjĩ kĩrĩa kĩarũmĩrĩire gĩacookereirio nĩ andũ
a Tekoa, no andũ ao arĩa maarĩ igweta nĩmaregire
kũruta wĩra ũrĩa maaheetwo nĩ arũgamĩrĩri ao. **6**
Joiada mũrũ wa Pasea marĩ na Meshulamu mũrũ wa
Besodeia nĩo macookereirie Kĩhingo kĩa Jeshanahi.
Nĩmarire mĩgogo yakĩo, na magĩĩkĩra mĩrango na igera
cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. **7** Kũrigania nao,
wĩra wa gũcookereria rũthingo warutirwo nĩ andũ a
kuuma Gibeoni na Mizipa, nĩo Melatia wa Gibeoni,
na Jadoni wa Meronothu, matũũra marĩa maathagwo
nĩ barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati. **8** Uzieli mũrũ wa
Harihaia, ũmwe wa aturi a thahabu, nĩacookereirie
kũrĩa kwarũmĩrĩire; nake Hanania, ũmwe wa athondeki
a maguta manungi wega, agĩcookereria rũthingo harĩa
haariganĩtie na hau. Magĩcookereria rũthingo rwa
Jerusalemu o nginya Rũthingo rũrĩa Rwariĩ. **9** Gĩcunjĩ
kĩrĩa kĩarũmĩrĩire gĩacookereirio nĩ Refaia mũrũ wa
Huri ũrĩa warĩ mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩmwe kĩa
Jerusalemu. **10** Kũhakana na hau, Jedaia mũrũ wa
Harumafu agĩcookereria rũthingo rũrĩa rwang'etheire
nyũmba yake, nake Hatushu mũrũ wa Hashabineia
agĩcookereria rũthingo rũrĩa rwariganĩtie nake. **11**
Malikija mũrũ wa Harimu, na Hashubu mũrũ wa
Pahathu-Moabi nao nĩmacookereirie gĩcunjĩ kĩngĩ,
hamwe na Mũthiringo ũrĩa mũraihu na igũrũ wa Mariiko
ma Mwaki. **12** Gĩcunjĩ kĩrĩa kĩarũmĩrĩire gĩacookereirio
nĩ Shalumu mũrũ wa Haloheshu, mwathi wa nuthu
ya gĩcigo kĩa Jerusalemu, ateithĩrĩirio nĩ airĩtu ake. **13**
Kĩhingo gĩa Kĩanda gĩacookereirio nĩ Hanuni hamwe
na andũ arĩa maatũũraga Zanoa. Magĩgĩaka rĩngĩ na
magĩĩkĩra mĩrango, na igera cia kũmĩhinga na icuuma
ciakĩo, ningĩ magĩcookereria rũthingo ũraihu wa mĩkono
1,000 o nginya Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ. **14** Kĩhingo gĩa
Kĩara-inĩ gĩacookereirio nĩ Malikija mũrũ wa Rekabu,
mwathi wa gĩcigo kĩa Bethi-Hakeremu. Agĩgĩaka rĩngĩ
na agĩĩkĩra mĩrango, na igera cia kũmĩhinga na icuuma
ciakĩo. **15** Kĩhingo gĩa Gĩthima gĩacookereirio nĩ Shalumu
mũrũ wa Koli-Hoze, mwathi wa gĩcigo kĩa Mizipa.
Agĩgĩaka rĩngĩ, agĩkĩgita, na agĩĩkĩra mĩrango na igera
cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. Ningĩ nĩacookereirie
rũthingo rwa Karia ga Siloamu kũrigania na Mũgũnda
wa Mũthamaki, o nginya ngathĩ-inĩ ya gũikũrũka kuuma
Itũũra Inene rĩa Daudi. **16** Kuuma harĩ we, Nehemia
mũrũ wa Azibuku, mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩmwe kĩa
Bethi-Zuru, agĩcookereria rũthingo nginya kũng'ethera
mbĩrĩra cia Daudi, o nginya karia-inĩ ga kwĩyenjera, na
o nginya Nyũmba ya Njamba cia Ita. **17** Kũrigania nake,
wĩra wa gũcookereria rũthingo warutirwo nĩ Alawii arĩa
maarũgamĩrĩirwo nĩ Rehumu mũrũ wa Bani. Kũrigania
nake, Hashabia, mwathi wa nuthu ya gĩcigo gĩa Keila,
agĩcookereria rũthingo handũ-inĩ ha andũ a gĩcigo gĩake.
18 Kũrigania nake, andũ ao a bũrũri nĩo maacookereirie
rũthingo matongoretio nĩ Binui mũrũ wa Henadadi,
mwathi wa nuthu ĩyo ĩngĩ ya Keila. **19** Kũrigania nake,
Ezeri mũrũ wa Jeshua, mwathi wa Mizipa, nĩacookereirie
gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma harĩa haang'etheire mwambato
nginya harĩa haigagwo indo cia mbaara, o nginyagia
koine-inĩ. **20** Kũrigania nake, Baruku mũrũ wa Zabai
agĩcookereria gĩcunjĩ kĩngĩ arĩ na kĩyo, kuuma koine-inĩ
nginya itoonyero rĩa nyũmba ya Eliashibu mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa mũnene. **21** Kũrigania nake, Meremothu
mũrũ wa Uria, mũrũ wa Hakozu, nĩacookereirie gĩcunjĩ
kĩu kĩngĩ kuuma itoonyero rĩa nyũmba ya Eliashibu
nginya mũthia-inĩ wayo. **22** Kũrigania nake, rũthingo
rwacookereirio nĩ athĩnjĩri-Ngai a kuuma rũgongo rũrĩa
rwathiũrũrũkĩirie kũu. **23** Kuuma harĩo, Benjamini
na Hashubu magĩcookereria rũthingo gĩcunjĩ kĩrĩa
kĩarĩ mbere ya nyũmba yao; na kũrigania nao, Azaria
mũrũ wa Maaseia, mũrũ wa Anania, agĩcookereria
rũthingo hakuhĩ na nyũmba yake. **24** Kũrigania
nake, Binui mũrũ wa Henadadi nĩacookereirie gĩcunjĩ
kĩngĩ kuuma nyũmba-inĩ ya Azaria o nginya koine-inĩ
harĩa thingo ciacemanĩirie, **25** nake Palali mũrũ wa
Uzai agĩcookereria rũthingo kũng'ethera harĩa thingo
ciacemanĩirie na mũthiringo ũrĩa wacomokete nyũmba-
inĩ ya igũrũ ya mũthamaki hakuhĩ na nja ya arangĩri.
Kũrigania nake, Pedaia mũrũ wa Paroshu **26** hamwe na
atungati a hekarũ arĩa maatũũraga kĩrĩma-igũrũ kĩa
Ofeli magĩcookereria rũthingo o nginya kũng'ethera
Kĩhingo kĩa Maaĩ kwerekera mwena wa irathĩro na
kũng'ethera mũthiringo ũrĩa wacomokete na igũrũ. **27**
Kũrigania nao, andũ a Tekoa magĩcookereria gĩcunjĩ
kĩngĩ kuuma mũthiringo mũnene ũrĩa wacomokete
na igũrũ nginya rũthingo rwa Ofeli. **28** Igũrũ wa
Kĩhingo kĩa Mbarathi, athĩnjĩri-Ngai nĩmacookereirie
rũthingo, o mũndũ mbere ya nyũmba yake. **29** Kũrigania
nao, Zadoku mũrũ wa Imeri agĩcookereria rũthingo
kũng'ethera nyũmba yake. Kũrigania nake, Shemaia
mũrũ wa Shekania, mũikaria wa Kĩhingo kĩa Irathĩro,
nĩwe wacookereirie rũthingo rũrĩa rwarũmĩrĩire. **30**
Kũrigania nake, Hanania mũrũ wa Shelemia, na Hanuni
mũriũ wa gatandatũ wa Zalafu, nĩo maacookereirie
gĩcunjĩ kĩu kĩngĩ. Kũrigania nao, Meshulamu mũrũ
wa Berekia agĩcookereria rũthingo kũng'ethera harĩa
aikaraga. **31** Kũrigania nake, Malikija, ũmwe wa aturi a
thahabu, agĩcookereria rũthingo nginya nyũmba-inĩ
ya ndungata cia hekarũ na cia onjorithia, kũng'ethera
Kĩhingo gĩa Gũtuĩria, na o nginya kanyũmba karĩa kaarĩ
igũrũ rĩa koine; **32** na gatagatĩ ga kanyũmba karĩa kaarĩ
igũrũ rĩa koine na Kĩhingo kĩa Ng'ondu haacookereirio
nĩ aturi a thahabu na onjorithia.

4 Rĩrĩa Sanibalati aaiguire atĩ nĩtwakaga rũthingo
rĩngĩ, akĩrakara na agĩthirĩka mũno. Agĩthekerera
Ayahudi, **2** na arĩ mbere ya athiritũ ake na mbũtũ cia
ita cia Samaria, akiuga atĩrĩ, "Ayahudi aya ahinyaru-
rĩ, nĩ kĩĩ mareka? Nĩmegũcookereria rũthingo rwao?
Nĩmekũruta magongona? Nĩmekũrĩkia wĩra ũyũ na
mũthenya ũmwe? Maahota gũtũma mahiga macooke
muoyo kuuma hĩba-inĩ ici cia mahuti maya mahĩĩte
ũũ wothe?" **3** Tobia ũrĩa Mũamoni, ũrĩa warĩ mwena
wake, akiuga atĩrĩ, "Rũthingo rũu rwa mahiga maraaka-
rĩ, o na mbwe ĩngĩrũhaica no ĩrũmomore!" **4** No rĩrĩ,
Wee Ngai witũ tũthikĩrĩrie, tondũ tũrĩ andũ anyarare.
Garũra irumi icio ciao imacookerere. Maneane ta
matahĩtwo bũrũri-inĩ wa ũkombo. **5** Ndũkahithĩrĩre
mahĩtia mao kana weherie mehia mao kuuma ũthiũ-inĩ
waku, nĩgũkorwo nĩmarumĩte andũ arĩa maraaka. **6** Nĩ
ũndũ ũcio tũgĩaka rũthingo rũu rĩngĩ o nginya ruothe
rũgĩkinya nuthu ya ũraihu waruo, nĩgũkorwo andũ acio
maarutire wĩra na ngoro cia kwĩyendera. **7** No hĩndĩ ĩrĩa
Sanibalati, na Tobia, na Aarabu, na Aamoni, na andũ a
Ashidodi maiguire atĩ thingo cia Jerusalemu nĩciathiiaga
na mbere gũcookererio na atĩ mĩanya nĩyathingagwo-
rĩ, makĩrakara mũno. **8** Magĩthiĩ ndundu marĩ othe,
magĩciira ũrĩa megũka mahũũrane na Jerusalemu, na
mambĩrĩrie ngũĩ kuo. **9** No nĩtwahooire Ngai witũ na
tũkĩiga arangĩri a gũtũgitĩra mũthenya na ũtukũ nĩ ũndũ
nĩtwehĩtĩirwo. **10** O ihinda rĩu, andũ a Juda makiuga
atĩrĩ, "Aruti a wĩra nĩmaroorwo nĩ hinya, na nĩ kũrĩ
na mahuti maingĩ mũno matangĩreka twake rũthingo
rũu rĩngĩ." **11** O nacio thũ ciitũ ikiuga atĩrĩ, "Mũira
wa mamenye ũhoro kana matuone, tũgũkorwo hamwe
nao, tũmoorage na tũtũme wĩra ũcio ũtige kũrutwo."
12 Hĩndĩ ĩyo Ayahudi arĩa maatũũraga hakuhĩ na thũ
icio magĩũka, magĩtwĩra maita ikũmi atĩrĩ, "O kũrĩa
mũngĩũrĩra-rĩ, nĩmegũtũtharĩkĩra." **13** Nĩ ũndũ ũcio
ngĩiga andũ amwe na thuutha wa kũrĩa rũthingo rwarĩ
thĩ mũno na gũtaarĩ na ũgitĩri; ngĩmaiga kũringana na
nyũmba ciao marĩ na hiũ ciao cia njora, na matimũ,
na mota. **14** Ndaarĩkia kuona ũrĩa maũndũ maatarĩĩ,
ngĩrũgama ngĩĩra andũ arĩa maarĩ igweta, na anene,
na andũ arĩa angĩ atĩrĩ, "Mũtikametigĩre. Ririkanai
Mwathani, o we ũrĩa mũnene na wa kũmakania, nĩguo
mũrũĩrĩre ariũ a thoguo, na aanake anyu, na airĩtu anyu,
na atumia anyu, o na mĩciĩ yanyu." **15** Rĩrĩa thũ ciitũ
ciamenyire atĩ nĩtwamenyete ũhoro wa ndundu yao,
na atĩ Ngai nĩarigĩrĩirie ũndũ ũcio, ithuothe tũgĩcooka
rũthingo-inĩ, o mũndũ agĩthiĩ wĩra-inĩ wake. **16** Kuuma
mũthenya ũcio nuthu ya andũ akwa nĩo maarutaga
wĩra nayo nuthu ĩyo ĩngĩ yao makĩheo matimũ, na ngo,
na mota, o na nguo cia kĩgera. Anene nao makĩrũgama
thuutha wa andũ othe a Juda **17** arĩa maakaga rũthingo.
Nao arĩa maakuuaga indo cia mwako maarutaga wĩra
na guoko kũmwe, nakuo kũrĩa kũngĩ kũnyiitĩte kĩndũ
kĩa mbaara, **18** nake mwaki o wothe aikaraga eyohete
rũhiũ rwake rwa njora njohero o akĩrutaga wĩra. No
mũhuhi wa karumbeta aanjikaraga hakuhĩ. **19** Ningĩ
ngĩĩra arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ
atĩrĩ, "Wĩra nĩ mũingĩ mũno na ũgatambũrũka, na
nĩtũraihanĩrĩirie mũno mũndũ na ũrĩa ũngĩ rũthingo-
inĩ. **20** Rĩrĩa rĩothe mũngĩigua karumbeta kaahuhwo,
mũũke harĩa tũrĩ. Ngai witũ nĩwe ũgũtũrũĩrĩra!" **21** Nĩ
ũndũ ũcio tũgĩthiĩ na mbere na kũruta wĩra, nuthu
ya andũ ĩnyiitĩte matimũ kuuma rũciinĩ nginya njata
cioneke hwaĩ-inĩ. **22** Hĩndĩ o ĩyo ngĩĩra andũ atĩrĩ, "Reke
o mũndũ na mũteithia wake maikarage Jerusalemu
thĩinĩ ũtukũ, nĩgeetha matũtungatagĩre ta arangĩri
ũtukũ, na mũthenya makaruta wĩra." **23** Niĩ mwene,
kana ariũ a baba, kana andũ akwa, kana arangĩri arĩa
maarĩ hamwe na niĩ gũtirĩ warutaga nguo; o mũndũ
aakoragwo na indo ciake cia mbaara o na agĩthiĩ gũtaha
maaĩ.

5 Na rĩrĩ, andũ amwe na atumia ao nĩmatetire mũno
nĩ ũndũ wa ũrĩa maahinyĩrĩirio nĩ Ayahudi arĩa
angĩ ariũ a ithe wao. **2** Amwe moigaga atĩrĩ, "Ithuĩ
na aanake aitũ na airĩtu aitũ tũrĩ aingĩ. Na no nginya
tũkorwo na irio, nĩguo tũrĩe tũtũũre muoyo." **3** Angĩ
moigaga atĩrĩ, "Tũneanaga ithaka ciitũ na mĩgũnda
iitũ ya mĩthabibũ, na mĩciĩ iitũ itũrũgamĩrĩre nĩguo
tũheo irio hĩndĩ ya ng'aragu." **4** O na angĩ moigaga
atĩrĩ, "No nginya tũngĩakombire mbeeca nĩguo tũhote
kũrĩha igooti rĩa mũthamaki rĩa ithaka ciitũ na mĩgũnda
ya mĩthabibũ. **5** O na gũtuĩka tũrĩ a mũthiimo ũmwe
na thakame ĩmwe na andũ a bũrũri witũ, na o na
gũtuĩka aanake aitũ nĩ ega o ta ao-rĩ, ithuĩ tũtuĩkĩte
no nginya tũneane aanake aitũ na airĩtu aitũ matuĩke
ngombo. O na rĩu airĩtu aitũ amwe nĩ ngombo, no tũtirĩ
na ũhoti wa kũgirĩrĩria ũndũ ũcio tondũ ithaka ciitũ
na mĩgũnda iitũ ya mĩthabibũ ĩrĩ moko-inĩ ma andũ
angĩ." **6** Rĩrĩa ndaiguire mateta mao na thitango icio,
nĩndarakarire mũno. **7** Ngĩĩcũũrania maũndũ macio, na
ngĩrũithia andũ arĩa maarĩ igweta na anene, ngĩmeera
atĩrĩ, "Nĩmũreetia andũ a bũrũri wanyu uumithio wa
mbeeca iria mũmakombithĩtie!" Nĩ ũndũ ũcio ngĩĩtana
mũcemanio mũnene wa kũmaciirithia, **8** ngiuga atĩrĩ,
"Tũgeretie o ũrĩa tũngĩhota gũkũũra Ayahudi ariũ a
ithe witũ arĩa mendeirio ndũrĩrĩ. No inyuĩ nĩ kwendia
mũrendia andũ anyu nĩguo tũcooke tũmagũre rĩngĩ!"
Andũ acio magĩkira ki tondũ matingĩonire wa kuuga. **9**
Ningĩ ngĩthiĩ na mbere ngiuga atĩrĩ, "Ũrĩa mũreka ti
wega. Githĩ mũtiagĩrĩirwo nĩ gũthiiaga mwĩtigĩrĩte Ngai
witũ nĩgeetha tũtikanyararwo nĩ ndũrĩrĩ iria irĩ ũthũ na
ithuĩ? **10** Niĩ, na ariũ a baba, na andũ akwa, o na ithuĩ
nĩtũrakombithia andũ mbeeca na irio. No rekei gwĩtia
kwa uumithio wa mbeeca iria mũkombanĩire gũthire!
11 Cookeriai andũ ithaka ciao narua, na mĩgũnda yao
ya mĩthabibũ na ya mĩtamaiyũ, na nyũmba ciao, o
na uumithio ũcio mũmarĩhagia wa gĩcunjĩ kĩa igana
kĩa mbeeca, na ngano, na ndibei ya mũhihano, na kĩa
maguta." **12** Nao makiuga atĩrĩ, "Nĩtũkũmacookeria. Na
tũtikũmetia kĩndũ kĩngĩ. Tũgwĩka o ta ũrĩa ũkuuga."
Ningĩ ngĩtũmanĩra athĩnjĩri-Ngai ngĩĩra andũ arĩa maarĩ
igweta na arĩa anene mehĩte atĩ nĩmakahingia ũrĩa
meranĩire. **13** O na niĩ ngĩribariba icũrĩ cia nguo yakwa
ya igũrũ, ngiuga atĩrĩ, "O ta ũguo-rĩ, mũndũ o wothe
ũtakahingia kĩrĩkanĩro gĩkĩ, Ngai aromũribariba kuuma
nyũmba yake na kuuma kũrĩ indo ciake. Nĩ ũndũ ũcio
mũndũ ta ũcio aroribaribwo, atigwo atarĩ kĩndũ!"
Mũingĩ wothe ũkiuga, "Ameni," na ũkĩgooca Jehova. Nao
andũ othe magĩĩka o ta ũrĩa meranĩire. **14** Ningĩ kuuma

mwaka wa mĩrongo ĩĩrĩ wa Mũthamaki Aritashashita,
rĩrĩa ndathuurirwo nduĩke barũthi wao bũrũri wa Juda,
nginyagia mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩĩrĩ, mĩaka ikũmi
na ĩĩrĩ-rĩ, niĩ o na kana ariũ a baba, tũtiarĩire irio
iria ciagayagĩrwo barũthi. **15** No rĩrĩ, abarũthi arĩa
maarĩ mbere yakwa nĩmahatagĩrĩria andũ mũno na
makametia cekeri cia betha mĩrongo ĩna, hamwe na
irio na ndibei. Ateithĩrĩria ao nao no mahatagĩrĩria
andũ. No niĩ tondũ wa gwĩtigĩra Ngai ndiekire ũguo. **16**
Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, niĩ ndeheanire gwaka rũthingo
rũrũ. Andũ akwa othe moonganĩte hau nĩ ũndũ wa
wĩra; na tũtiigana kũgũra ithaka. **17** Ningĩ-rĩ, Ayahudi
igana rĩa mĩrongo ĩtano, o hamwe na anene maarĩĩaga
gwakwa, hamwe na arĩa mookaga kuuma ndũrĩrĩ-
inĩ iria ciatũthiũrũrũkĩirie. **18** O mũthenya indo iria
ciahaaragĩrio cia kũrĩĩo ciarĩ ndegwa ĩmwe, na ng'ondu
ithathatũ noru, na ngũkũ, na o mĩthenya ikũmi yathira
ndaarehagĩrwo ndibei nyingĩ mũno ya mĩthemba yothe.
O na kũrĩ ũguo-rĩ, ndietagia irio iria ciagayagĩrwo
barũthi, tondũ maruta macio nĩmaritũhĩire andũ. **19**
Wee Ngai wakwa, ndirikana, ũnjĩke wega nĩ ũndũ wa
maũndũ marĩa mothe njĩkĩire andũ aya.

6 Na rĩrĩa Sanibalati, na Tobia, na Geshemu ũrĩa
Mũarabu, na thũ iria ingĩ ciitũ maakinyĩirwo nĩ
ũhoro atĩ nĩnjakĩte rũthingo rĩngĩ na hatiarĩ ithenya
o na rĩmwe rĩatigarĩte rũthingo-inĩ, o na gũtuĩka
nginyagia ihinda rĩu ndiekĩrĩte mĩrango ya ihingo, **2**
Sanibalati na Geshemu makĩndũmĩra ndũmĩrĩri ĩno:
"Ũka, reke tũcemanie itũũra-inĩ rĩmwe werũ-inĩ wa
Ono." No rĩrĩ, maathugundaga kũnjĩka ũũru; **3** nĩ
ũndũ ũcio ngĩmatũmĩra andũ mamacookerie atĩrĩ:
"Ndĩ na wĩra wa bata ndĩraruta, ndingĩhota gũikũrũka
njũke. Wĩra ũngĩkĩrũgamio nĩkĩ, atĩ nyambe njikũrũke
kũrĩ inyuĩ?" **4** Maandũmĩire ndũmĩrĩri ta ĩyo maita
mana, na o hĩndĩ ndaacookagia icookio rĩu. **5** Ihinda
rĩa gatano Sanibalati akĩndũmĩra ndungata yake na
ndũmĩrĩri o ro ĩyo, ĩkuuĩte marũa mataarĩ matume,
6 marĩa maandĩkĩtwo ũũ: "Ũhoro nĩwarĩtio ndũrĩrĩ-
inĩ, na Geshemu aroiga ũhoro ũcio nĩ wa ma, atĩ wee
na Ayahudi nĩmũrathugunda kũremera mũthamaki
mũmũũkĩrĩre, na nĩ ũndũ ũcio nĩmũraaka rũthingo.
Ningĩ kũringana na ũhoro ũcio nĩũrenda gũtuĩka
mũthamaki wao **7** na atĩ nĩ ũthuurĩte anabii a kwanĩrĩra
ũhoro ũgũkoniĩ kũu Jerusalemu makiugaga atĩrĩ, 'Juda
kũrĩ na mũthamaki!' Rĩu-rĩ, ũhoro ũcio nĩũgũkinyĩra
mũthamaki; nĩ ũndũ ũcio ũka, twaranĩrie." **8** Na niĩ
ngĩkĩmũcookeria atĩrĩ: "Gũtirĩ ũndũ ta ũcio ũroiga
ũrekĩka; nĩ gwĩthugundĩra ũrethugundĩra ũhoro ũcio
meciiria-inĩ maku." **9** Andũ acio maageragia ũrĩa
wothe mangĩtũguoyohia, magĩĩciiria atĩrĩ, "Moko mao
nĩmekwaga hinya wa kũruta wĩra, naguo wage kũrĩĩka."
No ngĩhooya Ngai, ngĩmwĩra atĩrĩ, "Rĩu ĩkĩra moko
makwa hinya." **10** Mũthenya ũmwe nĩndathiire mũciĩ
gwa Shemaia mũrũ wa Delaia, mũrũ wa Mehetabeli, ũrĩa
wahingĩirwo gwake mũciĩ. Akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Nĩtũcemanie
nyũmba ya Ngai, hekarũ thĩinĩ, na tũhinge mĩrango
ya hekarũ, tondũ kũrĩ na andũ maroka gũkũũraga,
megũka gũkũũraga ũtukũ." **11** No ngĩmũũria atĩrĩ,
"Mũndũ ta niĩ nĩagĩrĩirwo nĩ kũũra? Kana mũndũ ta
niĩ nĩagĩrĩirwo kwĩhitha thĩinĩ wa hekarũ ahonokie
muoyo wake? Niĩ ndigũthiĩ!" **12** Nĩndamenyire atĩ ti
Ngai wamũtũmĩte, no aandathagĩra ũũru tondũ Tobia
na Sanibalati nĩmamũrĩhĩte eke ũguo. **13** Aarĩhĩtwo
nĩguo atũme ndĩtigĩre nĩgeetha ndeka ũguo njĩhie, ngĩe
na rĩĩtwa rĩũru nao mone njĩra ya kũũmenithia. **14** Wee
Ngai wakwa, ririkana Tobia na Sanibalati tondũ wa ũrĩa
mekĩte, na ũririkane Noadia mũnabii mũndũ-wa-nja,
o na anabii arĩa angĩ makoretwo makĩgeria kũnjĩkĩra
guoya. **15** Nĩ ũndũ ũcio, rũthingo rũu rwarĩĩkire thuutha
wa mĩthenya mĩrongo ĩtano na ĩĩrĩ, mũthenya wa
mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano, mweri-inĩ wa Eluli. **16** Rĩrĩa
thũ ciitũ ciaiguire ũhoro ũcio, ndũrĩrĩ ciothe iria
ciatũthiũrũrũkĩirie igĩĩtigĩra na ikĩaga mwĩhoko, nĩ
ũndũ nĩmamenyire atĩ wĩra ũcio warutĩkire na ũndũ wa
ũteithio wa Ngai witũ. **17** Ningĩ matukũ-inĩ macio, andũ
arĩa maarĩ igweta a Juda nĩmatũmagĩra Tobia marũa
maingĩ, nao nĩmanyiitaga macookio kuuma kũrĩ Tobia.
18 Nĩgũkorwo andũ aingĩ a Juda nĩmehĩtĩte gũkorwo
mwena wake, tondũ aarĩ mũthoni-we wa Shekania
mũrũ wa Ara, na mũriũ wake Jehohanani aahikĩtie
mwarĩ wa Meshulamu mũrũ wa Berekia. **19** Na ningĩ
nĩmaikaraga makĩĩheaga ũhoro wa ciĩko ciake njega
magacooka makamwĩra ũrĩa na niĩ njugĩte. Nake Tobia
akaandũmagĩra marũa ma gũtũma ndĩĩtigĩre.

7 Na rĩrĩ, rũthingo rwarĩka gwakwo rĩngĩ, na niĩ
ngĩkorwo njĩkĩrĩte mĩrango ihingo-inĩ-rĩ, nĩrĩo
arangĩri a ihingo, na aini, na Alawii maathuurirwo. **2**
Nĩndatuire Hanani mũrũ wa baba mũrũgamĩrĩri wa
Jerusalemu, marĩ na Hanania mũnene wa gĩikaro kĩgitĩre
kĩa mũthamaki, tondũ aarĩ mũndũ mwĩhokeku, na
agetigĩra Ngai gũkĩra andũ arĩa angĩ. **3** Ngĩmeera atĩrĩ,
"Ihingo cia Jerusalemu itikahingũragwo, o nginya rĩrĩa
riũa rĩrĩkoragwo rĩarĩte. Ningĩ o na rĩrĩa arangĩri a
ihingo marĩ wĩra-inĩ, nĩmaikarage mahingĩte mĩrango
ĩyo, na makamĩĩkĩra mĩgĩĩko. Ningĩ mũthuure aikari a
Jerusalemu matuĩke arangĩri, amwe marangagĩre harĩa
matuĩrĩirwo kũrangĩra, na arĩa angĩ marangagĩre hakuhĩ
na nyũmba ciao." **4** Na rĩrĩ, itũũra rĩa Jerusalemu rĩarĩ
inene mũno na rĩkaarama, no andũ arĩa maatũũraga kuo
maarĩ anini, na nyũmba itiakoretwo ciakĩtwo rĩngĩ. **5** Nĩ
ũndũ ũcio Ngai wakwa akĩnjĩkĩra wendo ngoro-inĩ yakwa
wa gũcookanĩrĩria andũ arĩa maarĩ igweta, na anene,
na andũ arĩa angĩ nĩguo meyandĩkithie kũringana na
nyũmba ciao. Nĩndonire ibuku rĩa marĩĩtwa ma njiaro
cia arĩa maarĩ a mbere gũcooka. Ũũ nĩguo ndonire
rĩandĩkĩtwo: **6** Aya nĩo andũ a bũrũri arĩa maacookire
kuuma bũrũri ũrĩa maatahĩirwo, arĩa Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni aatahĩte akamatwara Babuloni
bũrũri wa ũkombo (nao magĩcooka Jerusalemu na Juda,
o mũndũ itũũra-inĩ rĩake, **7** marehanĩte na Zerubabeli,
na Jeshua, na Nehemia, na Azaria, na Raamia, na
Nahamani, na Moridekai, na Bilishani, na Misiperethu,
na Bigivai, na Nehumu, na Baana): Mũigana wa andũ a
Isiraeli watarĩĩ ũũ: **8** njiaro cia Paroshu ciarĩ 2,172 **9**
na cia Shafatia ciarĩ 372 **10** na cia Ara ciarĩ 652 **11** na
cia Pahathu-Moabi (iria cioimĩte harĩ Jeshua na Joabu)
ciarĩ 2,818 **12** na cia Elamu ciarĩ 1,254 **13** na cia Zatu
ciarĩ 845 **14** na cia Zakai ciarĩ 760 **15** na cia Binui ciarĩ

648 **16** na cia Bebai ciarĩ 628 **17** na cia Azigadi ciarĩ
2,322 **18** na njiaro cia Adonikamu ciarĩ 667 **19** na njiaro
cia Bigivai ciarĩ 2,067 **20** na cia Adini ciarĩ 655 **21** na
cia Ateri (iria cioimĩte harĩ Hezekia) ciarĩ 98 **22** na
cia Hashumu ciarĩ 328 **23** na cia Bezai ciarĩ 324 **24** na
cia Harifu ciarĩ 112 **25** na cia Gibeoni ciarĩ 95. **26** nao
andũ a Bethilehemu na Netofa maarĩ 188 **27** na andũ a
Anathothu maarĩ 128 **28** na andũ a Bethi-Azimavethu
maarĩ 42 **29** na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na
Beerothu maarĩ 743 **30** na andũ a Rama na Geba maarĩ
621 **31** na andũ a Mikimashi maarĩ 122 **32** na andũ a
Betheli na Ai maarĩ 123 **33** na andũ a Nebo ĩrĩa ĩngĩ
maarĩ 52 **34** na andũ a Elamu ĩrĩa ĩngĩ maarĩ 1,254 **35** na
andũ a Harimu maarĩ 320 **36** na andũ a Jeriko maarĩ
345 **37** na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ 721
38 na andũ a Senaa maarĩ 3,930. **39** Nao athĩnjĩri-Ngai
maarĩ: njiaro cia Jedaia (iria cioimĩte harĩ nyũmba ya
Jeshua) ciarĩ 973 **40** na cia Imeri ciarĩ 1,052 **41** na cia
Pashuri ciarĩ 1,247 **42** na cia Harimu ciarĩ 1,017. **43**
Nao Alawii maarĩ: a njiaro cia Jeshua (iria cioimĩte harĩ
Kadimieli, rũciaro-inĩ rwa Hodavia) ciarĩ 74. **44** Nao
aini maarĩ: njiaro cia Asafu ciarĩ 148. **45** Nao aikaria a
ihingo maarĩ: njiaro cia Shalumu, na Ateri, na Talimoni,
na Akubu, na Hatita, na Shobai ciarĩ 138. **46** Nacio
ndungata cia hekarũ ciarĩ: njiaro cia Ziha, na Hasufa,
na Tabaothu, **47** na Keroso, na Sia, na Padoni, **48** na
Lebana, na Hagaba, na Shalimai, **49** na Hanani, na Gideli,
na Gaharu, **50** na Reaia, na Rezini, na Nekoda, **51** na
Gazamu, na Uza, na Pasea, **52** na Besai, na Meunimu, na
Nefisimu, **53** na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru, **54**
na Baziluthu, na Mehida, na Harasha, **55** na Barikosi, na
Sisera, na Tema, **56** na Nezia, na Hatifa. **57** Nacio njiaro
cia ndungata cia Solomoni ciarĩ: njiaro cia Sotai, na
Soferethu, na Perida, **58** na Jaala, na Darikoni, na Gideli,
59 na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu,
na Amoni. **60** Ndungata cia hekarũ hamwe na njiaro
cia ndungata cia Solomoni maarĩ andũ 392. **61** Nao
aya nĩo maambatire kuuma matũũra ma Teli-Mela,
na Teli-Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no
matingĩonanirie atĩ nyũmba ciao ciarĩ cia njiaro cia
Isiraeli: **62** njiaro cia Delaia, na Tobia, na Nekoda ciarĩ
642. **63** Na kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai: njiaro cia Hobaia,
na Hakozu, na Barizilai (mũndũ ũrĩa wahikĩtie mwarĩ
wa Barizilai ũrĩa Mũgileadi, na eetanagio na rĩĩtwa
rĩu). **64** Andũ acio nĩmacaririe maandĩko ma nyũmba
ciao, no matiigana kũmona, nĩ ũndũ ũcio makĩeherio
thiritũ-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, magĩtuuo ta andũ maarĩ na
thaahu. **65** Nake barũthi wa kũu akĩmaatha matikarĩe
irio iria therie mũno, o nginya gũkaagĩa mũthĩnjĩri-Ngai
ũratungata na Urimu na Thumimu. **66** Andũ acio othe
marĩ hamwe maarĩ 42,360, **67** gũtatarĩtwo ndungata
ciao cia arũme na cia andũ-a-nja 7, 337; ningĩ nĩ maarĩ
na aini arũme na andũ-a-nja 245. **68** Maarĩ na mbarathi
736, na nyũmbũ 245, **69** na ngamĩĩra 435, na ndigiri
6,720. **70** Atongoria amwe a nyũmba nĩmarutire indo
ciao nĩ ũndũ wa wĩra ũcio. Barũthi wa kũu nĩaheanire
durakima 1,000 cia thahabu, na mbakũri 50, na nguo
cia athĩnjĩri-Ngai 530, nacio ikĩigwo kĩgĩĩna-inĩ. **71** Nao
atongoria amwe a nyũmba nĩmaheanire indo nĩ ũndũ
wa wĩra ũcio, durakima 20,000 cia thahabu, na ratiri
2,200 cia betha, nacio ikĩigwo kĩgĩĩna-inĩ. **72** Mũigana
wa kĩrĩa kĩaheanirwo nĩ andũ arĩa angĩ warĩ durakima
20,000 cia thahabu, na ratiri 2,000 cia betha, na nguo
67 cia athĩnjĩri-Ngai. **73** Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na
aikaria a ihingo, na aini na ndungata cia hekarũ, marĩ
hamwe na andũ amwe ao, na andũ arĩa angĩ a Isiraeli
magĩaka na magĩtũũra matũũra-inĩ mao.

8 Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wagĩkinya-rĩ, andũ a
Isiraeli magĩkorwo maatũũrĩte thĩinĩ wa matũũra
mao. Nao andũ othe makĩũngana marĩ ta mũndũ
ũmwe kĩhaaro-inĩ kĩrĩa kĩarĩ mbere ya Kĩhingo kĩa
Maaĩ. Nao makĩĩra Ezara ũrĩa mwandĩki-marũa arute
Ibuku rĩrĩa rĩa Watho wa Musa ũrĩa Jehova aathĩte
andũ a Isiraeli. **2** Nĩ ũndũ ũcio, mũthenya wa mbere
wa mweri wa mũgwanja, Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai
agĩtwara ibuku rĩu rĩa Watho mbere ya kĩũngano kĩu
kĩonganĩte kĩa arũme na andũ-a-nja, na arĩa angĩ othe
mangĩahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio. **3** Agĩthoma
ibuku rĩu aanĩrĩire kuuma rũciinĩ nginya mĩaraho,
ang'etheire kĩhaaro kĩrĩa kĩarĩ mbere ya Kĩhingo kĩa
Maaĩ, arĩ mbere ya arũme, na andũ-a-nja, na andũ arĩa
angĩ mangĩahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio. Nao andũ
othe magĩtega matũ, magĩthikĩrĩria ciugo cia Ibuku rĩa
Watho. **4** Ezara ũrĩa mwandĩki-marũa aarũgamĩte igũrũ
rĩa gĩtara kĩa mbaũ kĩrĩa gĩakĩtwo nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio
kĩũmbe. Mwena wake wa ũrĩo haarũgamĩte Matithia, na
Shema, na Anaia, na Uria, na Hilikia, na Maaseia, naguo
mwena wa ũmotho hakarũgama Pedaia, na Mishaeli, na
Malikija, na Hashumu, na Hashibadana, na Zekaria, na
Meshulamu. **5** Ezara akĩhingũra ibuku rĩu. Andũ othe
nĩmamuonaga tondũ aarũgamĩte handũ hatũũgĩru. Na
rĩrĩa aahingũrire ibuku, andũ othe makĩrũgama na
igũrũ. **6** Ezara akĩgooca Jehova, Ngai ũrĩa mũnene;
nao andũ othe makĩoya moko mao na igũrũ makiuga
atĩrĩ, "Ameni! Ameni!" Magĩcooka makĩinamĩrĩra,
makĩhooya Jehova maturumithĩtie mothiũ mao thĩ.
7 Nao Alawii, na nĩo Jeshua, na Bani, na Sherebia,
na Jamini, na Akubu, na Shabethai, na Hodia, na
Maaseia, na Kelita, na Azaria, na Jozabadu, na Hanani,
na Pelaia, makĩruta andũ ũhoro wa Watho, andũ acio
marũgamĩte o hau. **8** Magĩthoma kuuma Ibuku rĩa
Watho wa Ngai, magĩtaũraga na magĩtaaragĩria wega
nĩgeetha andũ acio mataũkĩrwo wega nĩ ũhoro ũcio
wathomagwo. **9** Ningĩ Nehemia ũrĩa barũthi wa kũu na
Ezara mũthĩnjĩri-Ngai na mwandĩki-marũa hamwe na
Alawii arĩa maarutaga andũ, makĩĩra andũ acio othe
atĩrĩ, "Mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ nĩmwamũrĩre Jehova
Ngai wanyu. Mũtigaacakaye kana mũrĩre." Nĩgũkorwo
andũ acio othe nĩmarĩraga maigua ciugo cia Watho ũcio.
10 Nehemia akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi mũgekenie na irio iria
njega, na mũnyue indo irĩ mũrĩo, na indo icio imwe
mũhe arĩa matarĩ na kĩndũ mathondekeirwo. Mũthenya
wa ũmũthĩ nĩmwamũrĩre Mwathani witũ. Mũtikagĩe na
kĩeha, nĩgũkorwo gĩkeno kĩa Jehova nĩkĩo hinya wanyu."
11 Alawii makĩhooreria andũ acio othe, makĩmeeraga
atĩrĩ, "Hoorerai tondũ ũyũ nĩ mũthenya mwamũre.
Mũtikagĩe na kĩeha." **12** Ningĩ andũ othe magĩthiĩ
makarĩe na makanyue, na makaheane irio imwe, na
magakũngũĩre makenete nĩ ũndũ nĩmataũkĩirwo nĩ

ciugo iria maarutĩtwo. **13** Mũthenya wa keerĩ wa mweri,
atongoria a nyũmba ciothe, marĩ hamwe na athĩnjĩri-
Ngai na Alawii, makĩũngana harĩ Ezara ũcio mwandĩki-
marũa nĩguo mathikĩrĩrie ciugo cia Watho. **14** Nao
magĩkora kwandĩkĩtwo watho-inĩ ũrĩa Jehova aathanĩte
na kanua ka Musa, atĩ andũ a Isiraeli maikarage thĩinĩ
wa ithũnũ hĩndĩ ya gĩathĩ kĩa mweri wa mũgwanja, **15**
na atĩ maanagĩrĩre na mahunjagie ũhoro ũyũ matũũra-
inĩ mao o na kũu Jerusalemu makiugaga atĩrĩ: "Thiĩi
kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma mũrehe honge cia mĩtamaiyũ
ya mĩgũnda na ya gĩthaka, na cia mĩhandathi, na cia
mĩkĩndũ, o na cia mĩtĩ ya kĩĩruru cia gwaka ithũnũ," o ta
ũrĩa kwandĩkĩtwo. **16** Nĩ ũndũ ũcio andũ makiumagara,
makĩrehe honge, makĩĩakĩra ithũnũ igũrũ rĩa nyũmba
ciao o na nja ciao, na nja cia nyũmba ya Ngai, na
kĩhaaro-inĩ kĩrĩa kĩarĩ Kĩhingo-inĩ kĩa Maaĩ, na kĩrĩa
kĩarĩ Kĩhingo-inĩ kĩa Efiraimu. **17** Andũ arĩa othe
maacookete kuuma kũrĩa maatwarĩtwo maatahwo
makĩĩakĩra ithũnũ, magĩikara thĩinĩ wacio. Kuuma
matukũ ma Joshua mũrũ wa Nuni nginya mũthenya
ũcio, andũ a Isiraeli matiakoretwo makũngũĩire gĩathĩ
kĩu ta ũguo. Nakĩo gĩkeno kĩao kĩarĩ kĩnene mũno. **18**
Mũthenya o mũthenya, kuuma mũthenya wa mbere
nginya wa mũthia, Ezara nĩathomaga Ibuku rĩa Watho
wa Ngai. Nao nĩmakũngũĩire gĩathĩ kĩu mĩthenya
mũgwanja, na mũthenya wa kanana, kũringana na
watho, gũkĩgĩa na kĩũngano.

9 Mweri-inĩ o ro ũcio, mũthenya wa mĩrongo ĩĩrĩ na
ĩna, andũ a Isiraeli makĩũngana hamwe mehingĩte
kũrĩa irio na makehumba nguo cia makũnia, o na
makeitĩrĩria tĩĩri mĩtwe yao. **2** Arĩa maarĩ a rũciaro
rwa andũ a Isiraeli nĩmeyamũranĩtie na ageni othe.
Makĩrũgama o andũ handũ hao, makiumbũra mehia
mao na waganu wa maithe mao. **3** Makĩrũgama o ro
hau maarĩ, magĩthoma Ibuku rĩa Watho wa Jehova
Ngai wao ihinda rĩa gĩcunjĩ gĩa kana kĩa mũthenya, na
magĩtũmĩra gĩcunjĩ o kĩngĩ gĩa kana makiumbũra mehia
na magĩthathaiyagia Jehova Ngai wao. **4** Na rĩrĩ, ngathĩ-
inĩ nĩ haarũgamĩte Alawii, nĩo Jeshua, na Bani, na
Kadimieli, na Shebania, na Buni, na Sherebia, na Bani, na
Kenani, nao magakayagĩra Jehova Ngai wao na mĩgambo
maanĩrĩire. **5** Nao Alawii nĩo Jeshua, na Kadimieli,
na Bani, na Hashabineia, na Sherebia, na Hodia,
na Shebania, na Pethahia, makiuga atĩrĩ, "Rũgamai
mũgooce Jehova Ngai wanyu, ũcio ũtũũraga tene na
tene." "Kũrathimwo nĩ rĩĩtwa rĩaku rĩrĩ riiri, narĩo
rĩrotũũgĩrio gũkĩra ũgooci na irathimo ciothe. **6** Wee
wiki nowe Jehova. Nĩwe wombire igũrũ, o igũrũ kũrĩa
kũraya mũno, na ũkĩũmba mbũtũ cia njata ciakuo, na
thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo, na maria na indo ciothe iria
irĩ thĩinĩ wamo. Nĩwe ũheaga indo ciothe muoyo, nacio
mbũtũ cia igũrũ nĩigũthathaiyagia. **7** "Wee nĩwe Jehova
Ngai, ũrĩa wathuurire Aburamu ũkĩmũruta Uri-ya-
Akalidei na ũkĩmũtua rĩĩtwa rĩngĩ Iburahĩmu. **8** Nĩwonire
atĩ ngoro yake nĩyakwĩhokete, nawe ũkĩgĩa na kĩrĩkanĩro
nake atĩ nĩũkahe njiaro ciake bũrũri wa Akaanani, na
wa Ahiti, na wa Aamori, na wa Aperizi, na wa Ajebusi,
na wa Agirigashi. Nĩũhingĩtie kĩĩranĩro gĩaku nĩ tondũ
ũrĩ mũthingu. **9** "Nĩwonire ũrĩa maithe maitũ ma tene
maathĩĩnĩkire marĩ bũrũri wa Misiri; ũkĩigua kĩrĩro kĩao
marĩ hau Iria-inĩ Itune. **10** Ũkĩringa ciama na morirũ, na
ũgĩũkĩrĩra Firaũni, na anene ake othe, na andũ a bũrũri
wake othe, nĩgũkorwo nĩwamenyete ũrĩa andũ a Misiri
metĩĩaga makĩmahinyĩrĩria. Nawe ũkĩĩgĩĩra igweta, rĩrĩa
rĩtũũraga nginya ũmũthĩ. **11** Nĩwagayanirie Iria Itune
mbere yao, nĩ ũndũ ũcio magĩtuĩkanĩria iria gatagatĩ
harĩa haatuĩkĩte thĩ nyũmũ, no arĩa maamaingatithĩtie
ũkĩmaikia kũu kũriku o ta ihiga rĩikĩtio maaĩ-inĩ
mariku mũno. **12** Mũthenya wamatongoragia na
gĩtugĩ gĩa itu, naguo ũtukũ ũkamatongoria na gĩtugĩ
kĩa mwaki gĩa kũmamũrĩkĩra njĩra ĩrĩa mekũgera.
13 "Nĩwaikũrũkire Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, ũkĩmaarĩria
kuuma igũrũ. Nĩwamaheire mĩtabarĩre na mawatho ma
kĩhooto na magĩrĩru, na kĩrĩra gĩaku gĩa kũrũmĩrĩrwo, o
na maathani mega. **14** Nĩwamamenyithirie Thabatũ
yaku theru na ũkĩmahe maathani, na kĩrĩra gĩaku gĩa
kũrũmĩrĩrwo, na mawatho kũgerera kanua ka Musa
ndungata yaku. **15** Hĩndĩ ya ng'aragu nĩwamaheire
irio kuuma igũrũ, na rĩrĩa maarĩ anyootu ũkĩmahe
maaĩ kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga; wamaathire mathiĩ
makegwatĩre bũrũri ũrĩa wehĩtĩte woete guoko na
igũrũ atĩ nĩũkamahe. **16** "No rĩrĩ, maithe maitũ ma
tene magĩĩtĩĩa na makĩũmia ngoro ciao, makĩaga
gwathĩkĩra maathani maku. **17** Makĩrega kũigua na
makĩaga kũririkana ciama iria waringĩte gatagatĩ-inĩ
kao. Nĩmoomirie ngingo, na tondũ wa ũremi wao
magĩĩthuurĩra mũtongoria nĩgeetha macooke ũkombo-
inĩ wao. No rĩrĩ, we ũrĩ Ngai ũrekanagĩra mehia, na
ũrĩ mũtugi na mũigua tha, ndũhiũhaga kũrakara na
ũiyũrĩtwo nĩ wendo. Nĩ ũndũ ũcio ndwamatiganĩirie,
18 o na rĩrĩa methondekeire mũhianano wa njaũ,
makiuga atĩrĩ, 'Ĩno nĩyo ngai yanyu ĩrĩa yamũrutire
bũrũri wa Misiri,' kana o na rĩrĩa meekire maũndũ
mooru mũno ma gũkũruma. **19** "Tondũ wa tha ciaku
nyingĩ, ndwamatiganĩirie kũu werũ-inĩ. Gĩtugĩ gĩa itu
gĩtiagire kũmatongoria njĩra-inĩ yao mũthenya, kana
gĩtugĩ kĩa mwaki gĩkĩaga kũmamũrĩkĩra ũtukũ njĩra
ĩrĩa mekũgerera. **20** Wamaheire Roho waku mwega
amarutage. Ndwagire kũmahe mana marĩe, kana ũkĩaga
kũmahe maaĩ maanyoota. **21** Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo
ĩna nĩwamatũũririe werũ-inĩ; matiagire kĩndũ o nakĩ,
ningĩ nguo ciao itiigana gũthira, kana magũrũ mao
makĩimba. **22** "Nĩwamaheire mothamaki na ndũrĩrĩ,
ũkĩmagaĩra o nginya mĩhaka-inĩ ya kũraya. Magĩtaha
bũrũri wa Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, na bũrũri
wa Ogu mũthamaki wa Bashani. **23** Waingĩhirie ariũ
ao o ta njata cia matu-inĩ na ũkĩmakinyia bũrũri ũrĩa
werĩte maithe mao matoonye makawĩgwatĩre ũtuĩke
wao. **24** Ariũ ao nĩmatoonyire, makĩĩgwatĩra bũrũri ũcio.
Ũgĩtooria andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũcio
mbere yao; ũkĩneana andũ a Kaanani kũrĩ o, hamwe na
athamaki ao na andũ a bũrũri ũcio, ũkĩmaneana moko-
inĩ mao meke nao o ũrĩa mangĩendire. **25** Nĩmatunyanire
matũũra maarĩ mairigĩre na thingo cia hinya, na
mĩgũnda mĩnoru, makĩĩgwatĩra nyũmba ciaiyũrĩte indo
njega cia mĩthemba yothe, na ithima iria cienjetwo,
na mĩgũnda ya mĩthabibũ, na mĩgũnda ya mĩtamaiyũ,
na mĩtĩ mĩingĩ mũno ya matunda. Makĩrĩa, nginya
makĩhũũna na makĩagĩra mĩĩrĩ; magĩkenera wega waku

mũingĩ. **26** "No nĩmagire gwathĩka, magĩkũremera,
na makĩhutatĩra watho waku. Nĩmooragire anabii
aku arĩa maamataaraga nĩguo mamacookie kũrĩ we;
magĩĩka maũndũ mooru mũno ma gũkũruma. **27** Nĩ
ũndũ ũcio, ũkĩmaneana moko-inĩ ma thũ ciao, nacio
ikĩmahinyĩrĩria. No rĩrĩa maahinyĩrĩirio, magĩgũkaĩra.
Ũkĩmaigua kuuma igũrũ, na tondũ wa tha ciaku nyingĩ
ũkĩmahe andũ a kũmahonokia, nao makĩmateithũra
kuuma moko-inĩ ma thũ ciao. **28** "No maarĩkia kũgĩa na
ũhurũko, magĩcookerera gwĩka maũndũ mooru maitho-
inĩ maku. Hĩndĩ ĩyo ũkĩmatiganĩria moko-inĩ ma thũ ciao
nĩgeetha imaathe. Na rĩrĩa maagũkaĩire rĩngĩ, ũkĩmaigua
ũrĩ o kũu igũrũ, na tondũ wa tha ciaku nĩwamahonokagia
kaingĩ. **29** "Nĩwamataarire macookerere watho waku,
no-o magĩĩtĩĩa na makĩrega gwathĩkĩra maathani
maku. Makĩĩhia nĩkũregana na mawatho maku marĩa
mangĩtũũria mũndũ muoyo angĩmaathĩkĩra. Nĩ ũndũ
wa kũng'athia, magĩkũhutatĩra, makĩũmia ngingo,
na makĩrega gũkũigua. **30** Nĩwamakirĩrĩirie mĩaka
mĩingĩ. Na ũndũ wa Roho waku, nĩwamakaanagia na
tũnua twa anabii aku. No matiigana gũkũigua, na
nĩ ũndũ ũcio ũkĩmaneana moko-inĩ ma ndũrĩrĩ iria
maariganĩtie nacio. **31** No tondũ wa tha ciaku nyingĩ,
ndwamaniinire kana ũkĩmatiganĩria, nĩgũkorwo ũrĩ
Mũrungu mũtugi na mũigua tha. **32** "Na rĩu-rĩ, Wee Ngai
witũ, Mũrungu mũnene ũrĩ hinya na wa gwĩtigĩrwo, o
wee ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩaku kĩa wendo, ndũkareke
moritũ maya moneke arĩ ũndũ mũnini maitho-inĩ
maku, moritũ maya matũkorete, na magakora athamaki
aitũ na atongoria aitũ, na magakora athĩnjĩri-Ngai na
anabii aitũ, na magakora maithe maitũ na andũ aku
othe, kuuma matukũ ma athamaki a Ashuri nginya
ũmũthĩ. **33** Maũndũ-inĩ macio mothe matũkorete,
wee ũkoretwo ũrĩ na kĩhooto; wĩkĩte maũndũ na
wĩhokeku, o rĩrĩa ithuĩ tũhĩtĩtie. **34** Athamaki aitũ,
na atongoria aitũ, na athĩnjĩri-Ngai aitũ na maithe
maitũ, matiarũmĩrĩire watho waku; matiathikĩrĩirie
maathani maku kana mataaro marĩa wamaheire. **35** O
na rĩrĩa maarĩ ũthamaki-inĩ wao, magĩkenagĩra wega
waku mũnene bũrũri-inĩ ũcio mwarĩĩ na mũnoru ũrĩa
wamaheete, matiagũtungatĩire kana magĩtigana na
njĩra ciao cia waganu. **36** "No rĩrĩ, ũmũthĩ ũyũ tũrĩ
ngombo, ngombo bũrũri-inĩ ũrĩa waheire maithe maitũ
ma tene nĩguo marĩĩage matunda maguo na indo iria
ingĩ njega ikũraga kuo. **37** Tondũ wa mehia maitũ,
magetha maguo maingĩ mathiiaga kũrĩ athamaki arĩa
ũigĩte igũrũ riitũ. Maathaga mĩĩrĩ iitũ na ng'ombe
ciitũ o ũrĩa mekwenda. Tũrĩ ahinyĩrĩrie mũno. **38** "Nĩ
ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩtũgũthondeka kĩrĩko gĩa gũtũũra
na twandĩkanĩre, nao atongoria aitũ, na Alawii aitũ na
athĩnjĩri-Ngai aitũ makĩhũũre mũhũũri."

10 Arĩa meekĩrire kĩrĩkanĩro kĩu mũhũũri maarĩ:
Nehemia ũrĩa warĩ barũthi wa kũu, mũrũ wa
Hakalia, na Zedekia, **2** na Seraia, na Azaria, na Jeremia,
3 na Pashuru, na Amaria, na Malikija, **4** na Hatushu, na
Shebania, na Maluku, **5** na Harimu, na Meremothu, na
Obadia, **6** na Danieli, na Ginethoni, na Baruku, **7** na
Meshulamu, na Abija, na Mijamini, **8** na Maazia, na
Biligai, na Shemaia. Acio nĩo maarĩ athĩnjĩri-Ngai. **9**
Nao Alawii maarĩ: Jeshua mũrũ wa Azania, na Binui
wa ariũ a Henadadi, na Kadimieli, **10** nao athiritũ
ao maarĩ: Shebania, na Hodia, na Kelita, na Pelaia,
na Hanani, **11** na Mika, na Rehobu, na Hashabia, **12**
na Zakuri, na Sherebia, na Shebania, **13** na Hodia,
na Bani, na Beninu. **14** Nao atongoria a andũ maarĩ:
Paroshu, na Pahathu-Moabi, na Elamu, na Zatu, na
Bani, **15** na Buni, na Azigadi, na Bebai, **16** na Adonija,
na Bigivai, na Adini, **17** na Ateri, na Hezekia, na Azuri,
18 na Hodia, na Hashumu, na Bezai, **19** na Harifu, na
Anathothu, na Nebai, **20** na Magipiashu, na Meshulamu,
na Heziri, **21** na Meshezabeli, na Zadoku, na Jadua,
22 na Pelatia, na Hanani, na Anaia, **23** na Hoshea, na
Hanania, na Hashubu, **24** na Haloheshu, na Piliha, na
Shobeku, **25** na Rehumu, na Hashabina, na Maaseia, **26**
na Ahia, na Hanani, na Anani, **27** na Maluku, na Harimu,
na Baana. **28** "Andũ arĩa angĩ, nĩo athĩnjĩri-Ngai, na
Alawii, na aikaria a ihingo, na aini, o na ndungata
cia hekarũ na arĩa othe meyamũranĩtie na andũ arĩa
maariganĩtie nao nĩguo maathĩkĩre Watho wa Ngai,
marĩ hamwe na atumia ao, na aanake, na airĩtu ao othe
arĩa mangĩhota gũtaũkĩrwo nĩ maũndũ, **29** andũ aya
othe maanyiitana na ariũ a ithe wao arĩa marĩ igweta,
na meeohe na kĩrumi na mwĩhĩtwa atĩ nĩmarĩrũmagĩrĩra
Watho wa Ngai ũrĩa waheirwo Musa ndungata ya
Ngai, na mamenyagĩrĩre gwathĩkĩra maathani mothe,
na mawatho, na kĩrĩra gĩa kũrũmĩrĩrwo kĩa Jehova
Mwathani witũ. **30** "Tweranĩra atĩ tũtikaheana airĩtu
aitũ mahikio nĩ andũ arĩa matũrigiicĩirie o na kana
aanake aitũ mahikie airĩtu ao. **31** "Rĩrĩa andũ a
mabũrũri marĩa tũriganĩtie marĩrehaga indo na ngano
ya kwendia mũthenya wa Thabatũ, tũtikamagũrĩra
mũthenya ũcio wa Thabatũ o na kana mũthenya ũngĩ
o wothe mwamũre. O mwaka wa mũgwanja wakinya
tũtirĩrĩmaga mĩgũnda iitũ, na nĩtũrĩĩrekanagĩra mathiirĩ
mothe. **32** "Nĩtuoya mũrigo wa kũhingia mawatho ma
kũheanaga gĩcunjĩ gĩa gatatũ gĩa cekeri o mwaka nĩ
ũndũ wa wĩra wa nyũmba ya Ngai witũ: **33** nĩ ũndũ wa
mĩgate ĩrĩa ĩigagwo metha-inĩ; nĩ ũndũ wa mahinda ma
maruta ma mũtu na ma njino; na nĩ ũndũ wa maruta
marĩa marutagwo mũthenya wa Thabatũ, na wa ciathĩ
cia Karũgamo ka Mweri, na wa ciathĩ iria ciathanĩtwo;
nĩ ũndũ wa maruta marĩa maamũre; nĩ ũndũ wa maruta
ma kũhoroheria mehia ma Isiraeli; o na nĩ ũndũ wa
mawĩra mothe ma nyũmba ya Ngai witũ. **34** "Ithuĩ
athĩnjĩri-Ngai, na Alawii o na andũ aya angĩ nĩtũcuukĩte
mĩtĩ tũgatuanĩra rĩrĩa o nyũmba iitũ ĩrĩĩrehaga ngũ
nyũmba-inĩ ya Ngai witũ, cia gũikaragia mwaki wakanĩte
kĩgongona-inĩ kĩa Jehova Ngai witũ mahinda marĩa
matuanĩirwo o mwaka, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-
inĩ. **35** "O na nĩtuoya mũrigo wa kũrehaga maciaro
ma mbere ma mĩgũnda iitũ na ma mũtĩ o wothe wa
matunda nyũmba-inĩ ya Jehova o mwaka. **36** "O ta
ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ, nĩtũrĩĩrehaga marigithathi
maitũ ma aanake, na ma ng'ombe, na ma ndũũru
cia ng'ombe na cia mbũri ciitũ gũkũ nyũmba-inĩ ya
Ngai witũ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga kuo.
37 "O na ningĩ nĩtũrĩĩrehaga thĩinĩ wa makũmbĩ ma
nyũmba ya Ngai, tũnengere athĩnjĩri-Ngai mũtu wa
mbere, na magongona maitũ ma ngano ma mbere, na

maruta ma matunda ma mĩtĩ iitũ yothe ma mbere,
na ma ndibei iitũ ya mũhihano o na ma maguta. O
na nĩtũrĩĩrehaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro ma
mĩgũnda iitũ, tũkanengera Alawii, nĩgũkorwo nĩ Alawii
maamũkagĩra icunjĩ cia ikũmi kuuma matũũra mothe
kũrĩa tũrutaga wĩra. **38** Mũthĩnjĩri-Ngai wa rũciaro rwa
Harũni nĩarĩkoragwo ho Alawii makĩamũkĩra gĩcunjĩ kĩu
gĩa ikũmi, nao Alawii nĩmarĩĩrehaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi
kĩa indo ciothe makũmbĩ-inĩ ma kĩgĩĩna kĩa nyũmba
ya Ngai witũ. **39** Andũ a Isiraeli, hamwe na Alawii,
nĩmarĩĩrehaga maruta mao ma ngano, na ndibei ya
mũhihano, na maguta thĩinĩ wa makũmbĩ marĩa indo
cia handũ-harĩa-haamũre ciigagwo, na kũrĩa athĩnjĩri-
Ngai, arĩa maratungata, na aikaria a ihingo, na aini
maikaraga. "Tũtirĩrekagĩrĩria nyũmba ya Ngai witũ."

11 Na rĩrĩ, atongoria a andũ magĩtũũra Jerusalemu,
nao andũ acio angĩ magĩcuuka mĩtĩ nĩguo
mathuure mũndũ ũmwe harĩ o andũ ikũmi atuĩke
wa gũtũũra Jerusalemu, itũũra rĩrĩa itheru, nao acio
angĩ kenda megũtigara mathiĩ magatũũre matũũra-inĩ
mao. **2** Andũ nĩmagathĩrĩirie andũ arĩa othe meerutĩire
gũtũũra Jerusalemu na kwĩyendera. **3** Aya nĩo atongoria
a bũrũri arĩa maatũũrire Jerusalemu (na rĩrĩ, andũ amwe
a Isiraeli, na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia
hekarũ, na njiaro cia ndungata cia Solomoni maatũũraga
matũũra-inĩ ma Juda, o mũndũ gĩthaka-inĩ gĩake thĩinĩ
wa matũũra mao. **4** O na andũ angĩ kuuma Juda na
Benjamini nĩmatũũraga Jerusalemu): Kuuma njiaro-
inĩ cia Juda maarĩ: Athaia mũrũ wa Uzia, mũrũ wa
Zekaria, mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Shefatia, mũrũ wa
Mahalaleli, wa rũciaro rwa Perezu; **5** na Maaseia mũrũ
wa Baruku, mũrũ wa Koli-Hoze, mũrũ wa Hazaia, mũrũ
wa Adaia, mũrũ wa Joiaribu, mũrũ wa Zekaria, wa rũciaro
rwa Mũshiloni. **6** Njiaro cia Perezu iria ciatũũraga
Jerusalemu, arĩa maarĩ andũ njamba, mũigana wao warĩ
andũ 468. **7** Kuuma njiaro-inĩ cia Benjamini maarĩ: Salu
mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Joedi, mũrũ wa Pedaia,
mũrũ wa Kolaia, mũrũ wa Maaseia, mũrũ wa Ithieli,
mũrũ wa Jeshaia, **8** na arũmĩrĩri ake, Gabai na Salai,
othe maarĩ andũ 928. **9** Joeli mũrũ wa Zikiri nĩwe warĩ
mũrũgamĩrĩri wao ũrĩa mũnene, nake Juda mũrũ wa
Hasenua nĩwe warũgamĩrĩire Gĩcigo gĩa Keerĩ kĩa itũũra
rĩrĩa inene. **10** Nao athĩnjĩri-Ngai maarĩ: Jedaia; mũrũ
wa Joiaribu; Jakini; **11** Sheraia mũrũ wa Hilikia, mũrũ
wa Meshulamu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Meraiothu,
mũrũ wa Ahitubu, mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya
Ngai, **12** hamwe na athiritũ ao arĩa maarutaga wĩra
wa hekarũ, maarĩ andũ 822; Adaia mũrũ wa Jerohamu,
mũrũ wa Pelalia, mũrũ wa Amuzi, mũrũ wa Zekaria,
mũrũ wa Pashuru, mũrũ wa Malikija, **13** hamwe na
andũ a thiritũ yake arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao,
maarĩ andũ 242; Amashusai mũrũ wa Azareli, mũrũ wa
Ahazai, mũrũ wa Meshilemothu, mũrũ wa Imeri, **14**
na andũ a thiritũ yake arĩa maarĩ njamba, maarĩ andũ
128. Mũtongoria wao mũnene aarĩ Zabidieli mũrũ wa
Hagedolimu. **15** Na kuuma kũrĩ Alawii maarĩ: Shemaia
mũrũ wa Hashubu, mũrũ wa Azirikamu, mũrũ wa
Hashabia, mũrũ wa Buni; **16** Shabethai na Jozabadu, arĩa
maarĩ atongoria eerĩ a Alawii, na nĩo maaroraga wĩra
wa nja wa nyũmba ya Ngai; **17** Matania mũrũ wa Mika,
mũrũ wa Zabedi, mũrũ wa Asafu, ũrĩa watongoragia
mahooya ma gũcookeria Ngai ngaatho; Bakabukia ũrĩa
warĩ wa keerĩ harĩ athiritũ ake: na Abada mũrũ wa
Shamua, mũrũ wa Galali, mũrũ wa Jeduthuni. **18** Alawii
arĩa maarĩ thĩinĩ wa Itũũra rĩu itheru maarĩ andũ 284.
19 Aikaria a ihingo maarĩ: Akubu, na Talimoni, na andũ
a thiritũ yao, arĩa maarangagĩra ihingo, maarĩ andũ 172.
20 Andũ a Isiraeli acio angĩ, hamwe na athĩnjĩri-Ngai na
Alawii, maarĩ matũũra-inĩ mothe ma Juda, o mũndũ
gĩthaka-inĩ kĩa maithe mao. **21** Ndungata cia hekarũ
ciatũũraga kĩrĩma-inĩ kĩa Ofeli, marũgamĩrĩirwo nĩ Ziha
na Gishipa. **22** Mũtongoria mũnene wa Alawii kũu
Jerusalemu aarĩ Uzi mũrũ wa Bani, mũrũ wa Hashabia,
mũrũ wa Matania, mũrũ wa Mika. Uzi aarĩ ũmwe wa
rũciaro rwa Asafu, arĩa maarĩ aini arĩa maarũgamĩrĩire
wĩra wa nyũmba ya Ngai. **23** Aini maarĩ watho-inĩ
wa mũthamaki, ũrĩa wamatuagĩra wĩra wao wa o
mũthenya. **24** Pethahia mũrũ wa Meshezabeli, wa
rũciaro rwa Zera mũrũ wa Juda, aarĩ mũramati wa
mũthamaki maũndũ-inĩ mothe makonainie na andũ. **25**
Ha ũhoro wa tũtũũra na mĩgũnda yatuo-rĩ, andũ amwe
a Juda maatũũraga Kiriathu-Ariba na matũũra marĩo
marĩa marĩrigiicĩirie, na Diboni na matũũra marĩo, na
Jekabizeeli na tũtũũra twarĩo, **26** na kũu Jeshua, na
Molada, na Bethi-Peleti, **27** na Hazari-Shuali, na Biri-
Shiba na matũũra marĩo; **28** na Zikilagi, na Mekona
na matũũra marĩo, **29** na Eni-Rimoni, na Zora, na
Jaramuthu, **30** na Zanoa, na Adulamu na tũtũũra twarĩo,
na Lakishi na mĩgũnda ya rĩo, na Azeka na matũũra
marĩo. Nĩ ũndũ ũcio maatũũraga kuuma Birishiba o
nginya Kĩanda kĩa Hinomu. **31** Njiaro cia Benjamini
kuuma Geba ciatũũraga Mikimashi, na Aija, na Betheli
na matũũra marĩo, **32** na kũu Anathothu, na Nobu na
Anania, **33** na Hazoru, na Rama na Gitaimu, **34** na
Hadidi, na Zeboimu na Nebalati, **35** na Lodi na Ono,
na Kĩanda-inĩ kĩa Aturi. **36** Amwe a ikundi cia Alawii a
Juda maatũũrire Benjamini.

12 Aya nĩo athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa maacookire
hamwe na Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, na
Jeshua: Seraia, na Jeremia, na Ezara, **2** na Amaria,
na Maluku, na Hatushu, **3** na Shekania, na Rehumu,
na Meremothu, **4** na Ido, na Ginethoni, na Abija, **5**
na Mijamini, na Maadia, na Biliga, **6** na Shemaia, na
Joiaribu, na Jedaia, **7** na Salu, na Amoku, na Hilikia,
na Jedaia. Acio nĩo maarĩ atongoria a athĩnjĩri-Ngai na
athiritũ ao, matukũ-inĩ macio ma Jeshua. **8** Nao Alawii
maarĩ Jeshua, na Binui, na Kadimieli, na Sherebia,
na Juda, o na Matania, ũrĩa, marĩ hamwe na athiritũ
ake, nĩwe warũgamĩrĩire arĩa maainaga nyĩmbo cia
gũcookia ngaatho. **9** Bakabukia na Uni, athiritũ ao,
maarũgamaga mang'ethanĩire nao magĩtungata. **10**
Jeshua nĩwe warĩ ithe wa Joiakimu, nake Joiakimu aarĩ
ithe wa Eliashibu, nake Eliashibu aarĩ ithe wa Joiada,
11 nake Joiada aarĩ ithe wa Jonathani, nake Jonathani
aarĩ ithe wa Jadua. **12** Matukũ-inĩ ma Joiakimu, aya
nĩo maarĩ atongoria a nyũmba cia athĩnjĩri-Ngai: ya
Seraia, aarĩ Meraia; ya Jeremia, aarĩ Hanania; **13** ya
Ezara, aarĩ Meshulamu; ya Amaria, aarĩ Jehohanani; **14**

ya Maluki, aarĩ Jonathani; ya Shebania, aarĩ Jusufu; **15** ya Harimu, aarĩ Adina; ya Meraiothu, aarĩ Helikai; **16** ya Ido, aarĩ Zekaria; ya Ginethoni, aarĩ Meshulamu; **17** ya Abija, aarĩ Zikiri; ya Miniamini na Moadia, aarĩ Pilitai; **18** ya Biliga, aarĩ Shamua; ya Shemaia, aarĩ Jehonathani; **19** ya Joiaribu, aarĩ Matenai; ya Jedaia, aarĩ Uzi; **20** ya Salai, aarĩ Kalai; ya Amoku, aarĩ Eberi; **21** ya Hilikia, aarĩ Hashabia; na ya Jedaia, aarĩ Nethaneli. **22** Nao atongoria a nyũmba cia Alawii matukũ-inĩ ma Eliashibu, na Joiada, na Johanani, na Jadua, o ũndũ ũmwe na atongoria a athinjĩri-Ngai, nĩmandĩkirwo marĩĩtwa mao hĩndĩ ya wathani wa Dario ũrĩa Mũperisia. **23** Atongoria a nyũmba cia njiaro cia Lawi nginya hĩndĩ ya Johanani mũrũ wa Eliashibu o nao nĩmandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa matukũ macio. **24** Nao atongoria a Alawii maarĩ Hashabia, na Sherebia, na Jeshua mũrũ wa Kadimieli, na athiritũ ao, arĩa maarũgamaga mamang'etheire makĩina nyĩmbo cia kũgooca na cia gũcookia ngaatho, gĩkundi kĩmwe gĩkaamũkagĩria kĩrĩa kĩngĩ, kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi mũndũ wa Ngai. **25** Matania, na Bakabukia, na Obadia, na Meshulamu, na Talimoni, na Akubu maarĩ aikaria a ihingo arĩa maarangagĩra makũmbĩ marĩa maarĩ ihingo-inĩ. **26** Maatungataga hĩndĩ ya Joiakimu mũrũ wa Jeshua, mũrũ wa Jozadaku, na hĩndĩ ya Nehemia ũrĩa warĩ barũthi, na hĩndĩ ya Ezara ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai na mwandĩki-marũa. **27** Hĩndĩ ya kwamũrwo kwa rũthingo rwa Jerusalemu, Alawii nĩmacaririo kuuma kũrĩa guothe maarĩ nĩguo moke Jerusalemu makũgũĩre kwamũrwo kũu marĩ na gĩkeno, na makĩinaga nyĩmbo cia gũcookia ngaatho, makĩinaga na thaani iria ihũũrithanagio, na inanda cia kĩnũbi, na cia mũgeeto. **28** Aini o nao nĩmacookanĩrĩirio hamwe kuuma ng'ongo iria ciathiũrũrũkĩirie Jerusalemu, magĩcookanĩrĩrio kuuma tũtũũra-inĩ twa Anetofathi, **29** na kuuma Bethi-Giligali, na kuuma mwena wa Geba na Azimavethu, nĩgũkorwo aini nĩmeyakĩire matũũra gũthiũrũrũkĩria Jerusalemu. **30** Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii marĩkia gwĩtheria, magĩtheria andũ, na ihingo, o na rũthingo. **31** Atongoria a Juda nĩndameerire mahaice rũthingo-igũrũ. Ningĩ ngĩhe ikundi igĩrĩ nene cia aini wĩra wa gũcookia ngaatho. Gĩkundi kĩmwe gĩgĩthiĩ mwena wa ũrĩo kĩrĩ rũthingo-igũrũ, kĩerekeire Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ. **32** Hoshaia hamwe na nuthu ya atongoria a Juda makĩmarũmĩrĩra, **33** hamwe na Azaria, na Ezara, na Meshulamu, **34** na Juda, na Benjamini, na Shemaia, na Jeremia, **35** o ũndũ ũmwe na athĩnjĩri-Ngai amwe me na tũrumbeta, o na Zekaria mũrũ wa Jonathani, mũrũ wa Shemaia, mũrũ wa Matania, mũrũ wa Mikaia, mũrũ wa Zakuri, mũrũ wa Asafu, **36** na athiritũ ake, nĩo Shemaia, na Azareli, na Milalai, na Gilalai, na Maai, na Nethaneli, na Juda, na Hanani, marĩ na indo cia kũina nacio o ta ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi, mũndũ wa Ngai. Ezara ũrĩa mwandĩki-marũa nĩwe wamatongoretie. **37** Na rĩrĩ, kuuma Kĩhingo gĩa Gĩthima maathiire marũngĩrĩirie, makĩhaica rũthingo igũrũ na ngathĩ cia Itũũra rĩa Daudi, makĩhĩtũkĩra igũrũ rĩa nyũmba ya Daudi, o nginya Kĩhingo kĩa Maaĩ mwena wa irathĩro. **38** Gĩkundi gĩa keerĩ kĩa aini gĩgĩthiĩ kĩerekeire mwena wa ũmotho. Na nĩĩ ngĩmarũmĩrĩra kũu rũthingo igũrũ hamwe na nuthu ya andũ, tũkĩhĩtũkĩra Mũthiringo wa Mariiko ma Mwaki o nginya Rũthingo-inĩ Rwariĩ, **39** igũrũ rĩa Kĩhingo kĩa Efiraimu, na Kĩhingo kĩa Jeshana, na Kĩhingo gĩa Thamaki, na Mũthiringo wa Hananeli, na Mũthiringo wa Igana, nginya Kĩhingo-inĩ kĩa Ng'ondu. Makĩrũgama Kĩhingo-inĩ kĩa Mũrangĩri. **40** Ikundi icio cierĩ cia aini cia gũcookia ngaatho igĩikara handũ ha cio thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai, o na niĩ ngĩĩka o ũguo, hamwe na nuthu ya anene, **41** o ũndũ ũmwe na athĩnjĩri-Ngai, nĩo Eliakimu, na Maaseia, na Miniamini, na Mikaia, na Elioenai, na Zekaria, na Hanania marĩ na tũrumbeta twao, **42** o hamwe na Maaseia, na Shemaia, na Eleazaru, na Uzi, na Jehohanani, na Malikija, na Elamu, na Ezeri. Nao aini maatongoragio nĩ Jezerahia. **43** Na mũthenya ũcio nĩmarutire magongona manene, makĩrũũhagia tondũ Ngai nĩamaheete gĩkeno kĩnene. O nao andũ-a-nja na ciana magĩkena. Mbugĩrĩrio ya gĩkeno kũu Jerusalemu nĩyaiguĩkaga kũndũ kũraya. **44** Mahinda-inĩ macio nĩ gwathuurirwo andũ marũgamĩrĩre makũmbĩ ma indo iria ciarutagwo, na maciaro ma mbere, na gĩcunjĩ gĩa ikũmi. Kuuma mĩgũnda-inĩ ĩrĩa yathiũrũrũkĩirie matũũra magĩrĩirwo kurehe makũmbĩ-inĩ icunjĩ iria ciatuĩtwo nĩ watho irĩ cia athĩnjĩri-Ngai na Alawii, tondũ andũ a Juda nĩmakenagĩra athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa maatungataga. **45** Nĩmarutaga wĩra wa gũtungatĩra Ngai wao, na wĩra wa gwĩtheria, o ta ũrĩa aini na aikaria a ihingo meekaga, kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi na mũriũ Solomoni. **46** Nĩgũkorwo tene mũno, matukũ-inĩ ma Daudi na ma Asafu, nĩ kwarĩ na atongoria a aini na a nyĩmbo cia kũgooca na gũcookeria Ngai ngaatho. **47** Nĩ ũndũ ũcio matukũ-inĩ ma Zerubabeli na ma Nehemia, andũ a Isiraeli othe nĩmarutaga icunjĩ cia o mũthenya nĩ ũndũ wa aini na aikaria a ihingo. Ningĩ nĩmamũraga icunjĩ nĩ ũndũ wa Alawii arĩa angĩ, nao Alawii makaamũra icunjĩ nĩ ũndũ wa njiaro cia Harũni.

13 Na rĩrĩ, mũthenya ũcio, Ibuku rĩa Musa rĩgĩthomwo na mũgambo mũnene andũ makĩĩiguagĩra, rĩgĩthomwo handũ haandĩkĩtwo atĩ gũtirĩ Mũamoni kana Mũmoabi ũgetĩkĩrio akorwo kĩũngano-inĩ kĩa andũ a Ngai, **2** tondũ matiigana kũhe andũ a Isiraeli irio na maaĩ; no-o nĩ kũrĩha maarĩhire Balamu amarume. (No rĩrĩ, Ngai witũ akĩgarũra kĩrumi gĩgĩtuĩka kĩrathimo.) **3** Rĩrĩa andũ maaiguire watho ũcio, makĩeheria andũ othe arĩa maarĩ ageni kuuma Isiraeli. **4** Mbere ĩyo, Eliashibu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoretwo atuĩtwo mũrũgamĩrĩri wa makũmbĩ ma nyũmba ya Ngai witũ. Aarĩ wa thiritũ ya hakuhĩ na Tobia, **5** na nĩamũhete nyũmba nene aikarage ĩrĩa mbere ĩyo yaigagwo mĩhothi ya ngano, na ũbumba, na indo cia hekarũ, o na mĩhothi ya gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano, na ndibei ya mũhihano na maguta marĩa maaheagwo Alawii, na aini na aikaria a ihingo, o na mĩhothi ĩrĩa yarutagĩrwo athĩnjĩri-Ngai. **6** No rĩrĩa maũndũ maya mothe maathiiaga na mbere, niĩ ndiarĩ kũu Jerusalemu, nĩgũkorwo mwaka-inĩ ũcio wa mĩrongo ĩtatũ na ĩĩrĩ wa ũthamaki wa Aritashashita, mũthamaki wa Babuloni, nĩndacookete kũrĩ mũthamaki. Matukũ manini maathira nĩndamũhooire rũtha, **7** ngĩcooka Jerusalemu. Ndacooka Jerusalemu nĩguo ndaamenyire ũũru ũrĩa Eliashibu eekĩte nĩ ũndũ wa

kũhe Tobia kanyũmba nja ya nyũmba ya Ngai. **8**
Nĩndarakaririo nĩ ũhoro ũcio mũno na ngĩikia indo
ciothe cia Tobia nja. **9** Ngĩcooka ngĩruta watho kũgĩe
igongona rĩa gũtheria nyũmba ĩyo, na ngĩcookia indo
ciothe cia nyũmba ya Ngai kuo, hamwe na maruta
ma ngano na ũbumba. **10** Ningĩ nĩndamenyire atĩ
Alawii matiaheagwo gĩcunjĩ kĩrĩa kĩerĩtwo maaheagwo,
na Alawii othe hamwe na aini arĩa maatungataga
nĩmatiganĩirie ũtungata, magacooka mĩgũnda-inĩ yao.
11 Nĩ ũndũ ũcio ngĩrũithia anene acio, ngĩmooria atĩrĩ:
"Nyũmba ya Ngai ĩtiganĩirio nĩkĩ?" Ningĩ ngĩmeeta othe
hamwe, ngĩmacookia o mũndũ wĩra-inĩ wake. **12** Andũ
othe a Juda nĩmarehire gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano, na
ndibei ya mũhihano, o na maguta makũmbĩ-inĩ. **13** Na
niĩ ngĩtua Shelemia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Zadoku
ũrĩa mwandĩki-marũa, marĩ na Mulawii wetagwo Pedaia,
arũgamĩrĩri a makũmbĩ, na ngĩtua Hanani mũrũ wa
Zakuri mũrũ wa Matania mũnini wao, tondũ andũ aya
nĩmoonagwo marĩ ehokeku. Nĩmatuirwo a kũgayagĩra
ariũ a ithe wao indo. **14** Ndirikana, Wee Ngai wakwa,
nĩ ũndũ wa maũndũ maya, na ndũgatharie wĩra na
ũtungata ũrĩa ndungatĩte nyũmba-inĩ ya Ngai wakwa
ndĩ mwĩhokeku. **15** Matukũ-inĩ macio nĩndeyoneire
andũ a Juda makĩhiha ndibei mũthenya wa Thabatũ
na makĩrehe ngano, na magĩkuuithia ndigiri ngano
hamwe na ndibei, na thabibũ, na ngũyũ, na mĩthemba
yothe ya mĩrigo. Indo icio ciothe maarehaga Jerusalemu
mũthenya wa Thabatũ. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmakaania
kwendia irio mũthenya ũcio wa Thabatũ. **16** Andũ a
Turo arĩa maatũũraga Jerusalemu nĩmarehaga thamaki
na indo cia mĩthemba yothe, na magaciendagĩria andũ
a Juda mũthenya wa Thabatũ kũu Jerusalemu. **17**
Ngĩrũithia andũ arĩa maarĩ igweta a Juda, ngĩmooria
atĩrĩ, "Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũyũ mũreka wa waganu wa
gũthaahia mũthenya wa Thabatũ? **18** Maithe manyu
ma tene-rĩ, githĩ ti maũndũ ta maya meekire, nake Ngai
witũ agĩtũrehere mathĩĩna maya mothe matũkorete na
magakora itũũra rĩĩrĩ inene? No rĩu inyuĩ mũrarehera
Isiraeli mang'ũrĩ maingĩ makĩria na ũndũ wa gũthaahia
Thabatũ." **19** Na rĩrĩ, hwaĩ-inĩ kwambĩrĩria kũgĩa
nduma ihingo-inĩ cia Jerusalemu Thabatũ ĩtanakinya-
rĩ, ngĩathana mĩrango ya Jerusalemu ĩhingwo na
ndĩkahingũrwo nginya Thabatũ ĩthire. Ngĩiga andũ
amwe akwa ihingo-inĩ marangĩre, nĩgeetha gũtikagĩe
mũrigo ũngĩtoonyio thĩinĩ mũthenya wa Thabatũ. **20**
Rĩmwe kana meerĩ, onjorithia na endia a indo cia
mĩthemba yothe maraarire nja ya Jerusalemu. **21** No
ngĩmakaania ngĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũraare
rũthingo-inĩ? Mũngĩĩka ũguo rĩngĩ nĩndĩmũnyiitithia."
Kuuma hĩndĩ ĩyo matiacookire gũũka mũthenya wa
Thabatũ. **22** Ningĩ ngĩatha Alawii meetherie macooke
mathiĩ makarangĩre ihingo nĩgeetha maige mũthenya
wa Thabatũ ũrĩ mũtheru. Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ
ũndũ wa ũndũ ũyũ o naguo, na ũnjiguĩre tha kũringana
na wendo waku mũnene. **23** Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio
nĩndonire arũme a Juda arĩa maahikĩtie andũ-a-nja
a kuuma Ashidodi, na Amoni, na Moabi. **24** Nuthu
ya ciana ciao ciaaragia rũthiomi rwa Ashidodi kana
thiomi cia ndũrĩrĩ icio ingĩ, no matiooĩ kwaria rũthiomi
rwa Juda. **25** Ngĩmarũithia na ngĩmetĩria kĩrumi.
Nĩndahũũrire arũme amwe ao na ngĩmamunya njuĩrĩ.
Ngĩtũma mehĩte mwĩhĩtwa makĩgwetaga rĩĩtwa rĩa
Ngai, ngĩmeera atĩrĩ: "Menyai gũkaaneana airĩtu anyu
mahikio nĩ ariũ ao, kana aanake anyu inyuĩ ene mahikie
airĩtu ao. **26** Githĩ ti ihikanio ta icio ciatũmire Solomoni
mũthamaki wa Isiraeli eehie? Ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ gũtiarĩ
mũthamaki ũngĩ watarĩĩ take. Ngai wake nĩamwendete,
akĩmũtua mũthamaki Isiraeli guothe; no-o na kũrĩ ũguo-
rĩ, nĩatoonyirio mehia-inĩ nĩ andũ-a-nja a kũngĩ. **27**
Ithuĩ-rĩ, no nginya tũigue atĩ o na inyuĩ mũreka waganu
ũyũ wothe mũũru ũũ, mũkaaga kwĩhokeka kũrĩ Ngai
witũ na ũndũ wa kũhikia andũ-a-nja a kũngĩ?" **28** Mũriũ
ũmwe wa Joiada mũrũ wa Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũnene aarĩ mũthoni-we wa Sanibalati ũrĩa Mũhoroni.
Nĩndamũingatire oime harĩ niĩ. **29** Maririkane, Wee
Ngai wakwa, tondũ nĩmathaahirie wĩra wa ũthĩnjĩri-
Ngai, o na magĩthaahia kĩrĩkanĩro kĩa wĩra wa athĩnjĩri-
Ngai na kĩa Alawii. **30** Nĩ ũndũ ũcio, ngĩtheria athĩnjĩri-
Ngai na Alawii kuuma kũrĩ ũndũ o wothe mũgeni,
ngĩcooka ngĩmagaĩra o mũndũ wĩra wake kĩũmbe. **31**
Ningĩ nĩndathondekire mweke wa kũhothaga ngũ na
maciaro ma mbere mahinda marĩa maatuĩtwo. Wee
Ngai wakwa, ndirikana na ũnjĩke wega.

Esiteri

1 Na rĩrĩ, ũũ nĩguo gwekĩkire matukũ-inĩ ma Ahasuerusu, o we Ahasuerusu ũrĩa waathaga mabũrũri 127 marĩa moimĩte kuuma bũrũri wa Ahĩndĩ o nginya bũrũri wa Akushi. **2** Matukũ-inĩ macio-rĩ, Mũthamaki Ahasuerusu aathamakaga arĩ gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩikaro kĩgitĩre kĩa mũthamaki gĩa Shushani, **3** na mwaka wa gatatũ wa wathani wake, nĩarugithĩirie andũ ake othe arĩa maarĩ igweta na anene iruga. Nao atongoria a mbũtũ cia ita cia Perisia na cia Media, na abarũthi na andũ arĩa maarĩ igweta a mabũrũri maarĩ kuo. **4** Nake akĩonania ũtonga mũnene wa ũthamaki wake na ũkengi na riiri wa ũnene wake, ihinda rĩa matukũ 180. **5** Matukũ macio maathira, mũthamaki nĩarugithirie iruga, rĩrĩa rĩaikarire mĩthenya mũgwanja, narĩo rĩarĩ thĩinĩ wa mũgũnda ũrĩa warĩ mũirigĩre wa nyũmba ya mũthamaki, rĩkĩrugĩrwo andũ othe kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene, arĩa maarĩ kũu thĩinĩ wa gĩikaro kĩrĩa kĩarĩ kĩirigĩre gĩa Shushani. **6** Mũgũnda ũcio warĩ na mĩcuurio ya gatani ya rangi mwerũ na ya rangi wa bururu, nayo yohanĩtio na mĩkanda ya gatani ya rangi mwerũ na ya rangi wa ndathi, ikoohererwo icũhĩ-inĩ cia betha iria cianyiitithanĩtio na itugĩ cia mahiga marĩa mega merũ. Nĩ kwarĩ na itĩ cia gũikarĩra cia thahabu na cia betha iria ciaigĩtwo kũndũ kwarĩtwo mahiga ma nyaigĩ, na mahiga mega merũ, na mahiga ma rangi wa ngoikoni, na mahiga mangĩ ma goro mũno. **7** Ndibei yaheanagwo na ikombe cia thahabu, na gũtirĩ kĩahaanaine na kĩrĩa kĩngĩ, na ndibei ya nyũmba ya ũthamaki yarĩ nyingĩ mũno o ta ũrĩa ũtaana wa mũthamaki watariĩ. **8** Kũringana na watho wa mũthamaki, o mũgeni nĩeetĩkĩrĩtio kũnyua kĩrĩa angĩendire, nĩ ũndũ mũthamaki nĩathĩte aheani othe a ndibei mahe o mũndũ kĩrĩa eendaga. **9** O nake Vashiti, mũtumia wa mũthamaki, nĩarugithĩirie andũ-a-nja iruga o kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Mũthamaki Ahasuerusu. **10** Mũthenya wa mũgwanja, hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki Ahasuerusu aakenete nĩ ũndũ wa kũnyua ndibei, agĩatha ndungata iria mũgwanja ciarĩ hakũre iria ciamũtungatagĩra, nĩcio Mehumani, na Bizatha, na Haribona, na Bigatha, na Abagutha, na Zetharu, na Karikasi, **11** irehe Vashiti, ũcio mũtumia wa mũthamaki mbere yake ekĩrĩte tanji yake ya ũthamaki, nĩgeetha onanie ũthaka wake kũrĩ andũ, o na ningĩ kũrĩ andũ arĩa maarĩ igweta, nĩgũkorwo aarĩ kĩĩrorerwa. **12** No rĩrĩa ndungata icio ciakinyirie watho wa mũthamaki, Vashiti mũtumia wa mũthamaki akĩrega gũthiĩ. Hĩndĩ ĩyo mũthamaki akĩng'ũrĩka mũno na agĩcinwo nĩ marakara. **13** Na tondũ warĩ mũtugo wa mũthamaki gũtuĩria maũndũ ma watho na ma kĩhooto, akĩaria na andũ arĩa oogĩ na mooĩ ũhoro wa matukũ ma tene. **14** Nao arĩa maakuhĩrĩirie mũthamaki mũno maarĩ Karishena, na Shetharu, na Adamatha, na Tarashishi, na Meresu, na Marisena na Memukani, andũ mũgwanja arĩa maarĩ igweta a Perisia na Media, arĩa meetĩkĩrĩtio kuonanaga na mũthamaki, na nĩo maarĩ anene mũno ũthamaki-inĩ ũcio. **15** Mũthamaki akĩũria atĩrĩ, "Kũringana na watho-rĩ, Vashiti mũtumia wa mũthamaki agĩrĩirwo nĩ gwĩkwo atĩa? Nĩaregete gwathĩkĩra watho wa Mũthamaki Ahasuerusu ũrĩa akinyĩirio nĩ andũ acio ahakũre." **16** Memukani agĩcookia arĩ mbere ya mũthamaki na andũ arĩa maarĩ igweta atĩrĩ, "Vashiti mũtumia wa mũthamaki nĩekĩte mahĩtia, na to mũthamaki wiki ahĩtĩirie, no ahĩtĩirie o na andũ othe arĩa marĩ igweta na andũ othe a mabũrũri ma Mũthamaki Ahasuerusu. **17** Nĩgũkorwo ũndũ ũyũ wĩkĩtwo nĩ mũtumia wa mũthamaki nĩũkũmenyeka nĩ andũ-a-nja othe, na nĩ ũndũ ũcio nĩmarĩmenagĩrĩria athuuri ao makoiga atĩrĩ, 'Mũthamaki Ahasuerusu araathanire Vashiti mũtumia wa mũthamaki arehwo mbere yake, no ndaigana gũthiĩ.' **18** Ũmũthĩ-rĩ, andũ-a-nja arĩa marĩ igweta a Perisia na Media arĩa maiguĩte ũndũ ũyũ wĩkĩtwo nĩ mũtumia wa mũthamaki noguo nao marĩĩkaga andũ arĩa marĩ igweta a mũthamaki. Kĩnyararo na ngarari itigathira. **19** "Nĩ ũndũ ũcio, mũthamaki angĩona arĩ wega, nĩarute watho wa ũthamaki na etĩkĩre wandĩkwo mawatho-inĩ ma Perisia na Media, marĩa matagarũragwo, atĩ Vashiti ndarĩ hĩndĩ ĩngĩ agooka mbere ya Mũthamaki Ahasuerusu. Naho handũ ha Vashiti-rĩ, mũthamaki acarie mũndũ-wa-nja ũngĩ mwega kũmũkĩra. **20** Rĩrĩa watho ũcio wa mũthamaki ũrĩanĩrĩrwo kũndũ guothe kũrĩa mũthamaki aathanaga-rĩ, andũ-a-nja othe nĩmarĩtĩĩaga athuuri ao, kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene." **21** Mũthamaki na andũ ake arĩa maarĩ igweta magĩkenio nĩ mataaro macio, nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩĩka o ta ũrĩa Memukani oigĩte. **22** Agĩtũma marũa kũndũ guothe ũthamaki-inĩ ũcio, o bũrũri na mwandĩkĩre waguo na o rũrĩrĩ na mwarĩrie waruo, akĩanĩrĩrithia na thiomi cia andũ othe atĩ mũthuuri o wothe nĩwe mwathi wa mũciĩ wake.

2 Thuutha ũcio rĩrĩa marakara ma Mũthamaki Ahasuerusu maahoorerire, akĩririkana Vashiti na ũrĩa eekĩte, o na ũrĩa aamũtuĩrĩire eekwo. **2** Hĩndĩ ĩyo ndungata iria ciatungatagĩra mũthamaki we mwene ikiuga atĩrĩ, "Mũthamaki nĩacarĩrio airĩtu gathirange ethĩ na ciĩrorerwa. **3** Mũthamaki nĩathuure anene mabũrũri-inĩ mothe marĩa aathanaga marehe airĩtu acio othe ciĩrorerwa nyũmba-inĩ ĩrĩa ĩtũũragwo nĩ andũ-a-nja thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩikaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani. Nao nĩmamenyagĩrĩrwo nĩ Hegai, ndungata ĩrĩa hakũre ya mũthamaki ĩrĩa yarũgamagĩrĩra andũ-a-nja acio; ningĩ maheo indo cia gwĩthakaria nacio. **4** Thuutha ũcio mũirĩtu ũrĩa ũgaakenia mũthamaki nĩagatuĩka mũtumia wa mũthamaki ithenya rĩa Vashiti." Mataaro macio magĩkenia mũthamaki, nake akĩmarũmĩrĩra. **5** Na rĩrĩ, thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩikaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani, nĩ kwarĩ na Mũyahudi wa mũhĩrĩga wa Benjamini wetagwo Moridekai mũrũ wa Jairũ, mũrũ wa Shimei, mũrũ wa Kishu, **6** nake aatahĩtwo kuuma Jerusalemu nĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, arĩ ũmwe wa andũ arĩa maatahanĩirio na Jekonia, mũthamaki wa Juda. **7** Moridekai aarĩ na mwarĩ wa ithe mũnini wetagwo Hadasa, ũrĩa aarerete tondũ ndaarĩ na ithe kana nyina. Mũirĩtu ũcio, ũrĩa ningĩ wetagwo Esiteri, aarĩ kĩĩrorerwa mwĩrĩ na ũthiũ akĩonwo, nake Moridekai akĩmuoya

akĩmũrera o ta mwarĩ thuutha wa ithe na nyina gũkua.
8 Rĩrĩa watho ũcio wa mũthamaki wanĩrĩirwo-rĩ, airĩtu
aingĩ nĩmarehirwo thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu
gĩikaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani, na maamenyagĩrĩrwo
nĩ Hegai. Esiteri o nake nĩatwarirwo kũu nyũmba ĩyo ya
mũthamaki na akĩĩhokerwo Hegai, ũrĩa warũgamĩrĩire
nyũmba ĩrĩa yatũũragwo nĩ andũ-a-nja. **9** Mũirĩtu ũcio
nĩamũkenirie na akĩendeka nĩwe. O hĩndĩ ĩyo akĩmũhe
indo cia gwĩthakaria nacio o na akĩmũhe irio cia
mwanya. Ningĩ akĩmũhe ndungata mũgwanja cia airĩtu,
arĩa maathuurĩtwo kuuma nyũmba-inĩ ya mũthamaki
na akĩmũthaamia marĩ hamwe na ndungata icio ciake
cia airĩtu akĩmũtwara handũ harĩa hega mũno kũu
nyũmba-inĩ ĩyo yatũũragwo nĩ andũ-a-nja. **10** Esiteri
ndoimbũrĩte rũrĩrĩ rwake kana kĩhumo kĩa nyũmba yao,
tondũ Moridekai nĩamũtaarĩte akamwĩra ndageke ũguo.
11 O mũthenya Moridekai nĩaceerangaga hau nja ya
nyũmba ĩyo yatũũragwo nĩ andũ-a-nja, nĩguo amenye
ũrĩa Esiteri aikaraga, na ũrĩa aathiiaga na mbere. **12**
Mbere ya o mũirĩtu kũgĩa na mweke wa gũthiĩ kũrĩ
Mũthamaki Ahasuerusu, aaniinaga mĩeri ikũmi na ĩĩrĩ
ya gwĩthakaria ĩrĩa yaathanĩtwo ĩikaragwo nĩ airĩtu
acio, ĩtandatũ ya kwĩhaka maguta ma manemane, na
ĩtandatũ ya kwĩhaka maguta manungi wega na indo ingĩ
cia kwĩhaka. **13** O mũirĩtu aarĩ athiĩ harĩ mũthamaki ta
ũũ: Nĩaheagwo kĩndũ kĩrĩa gĩothe angĩendire gwĩkuuĩra
kuuma nyũmba ĩyo yatũũragwo nĩ andũ-a-nja gĩa gũthiĩ
nakĩo nyũmba-inĩ ya mũthamaki. **14** Hwaĩ-inĩ aathiiaga
agatoonya kuo, na rũciinĩ agacooka mwena ũngĩ wa
nyũmba ĩyo yatũũragwo nĩ andũ-a-nja, nakuo kũu
akamenyagĩrĩrwo nĩ Shaashagazu, ndungata ĩrĩa yarĩ
hakũre ya mũthamaki, ĩrĩa yehokeirwo thuriya cia
mũthamaki. Ndangĩacookire rĩngĩ kũrĩ mũthamaki tiga
o mũthamaki akenirio nĩwe amũtũmanĩre na rĩĩtwa
rĩake. **15** Ihinda rĩa Esiteri rĩakinya (mũirĩtu ũrĩa
Moridekai aarerete taarĩ mwarĩ, ũrĩa warĩ mwarĩ wa ithe
mũkũrũ Abihaili) rĩa gũthiĩ kũrĩ mũthamaki, ndaigana
gwĩtia kĩndũ o nakĩ, tiga o kĩrĩa Hegai ndungata ĩyo
yarĩ hakũre ya mũthamaki, mũrori wa nyũmba ĩyo
yatũũragwo nĩ andũ-a-nja, aamwĩrire akuue. Nake
Esiteri nĩetĩkĩrĩkaga nĩ mũndũ o wothe wamuonaga. **16**
Nake Esiteri agĩtwarwo kũrĩ Mũthamaki Ahasuerusu kũu
nyũmba-inĩ ya ũthamaki mweri-inĩ wa ikũmi, mweri
wa Tebethu, mwaka-inĩ wa mũgwanja wa wathani
wake. **17** Na rĩrĩ, mũthamaki nĩaguucĩrĩirio nĩ Esiteri
gũkĩra andũ-a-nja acio angĩ othe, nake agĩĩtĩkĩrĩka nĩwe
gũkĩra airĩtu acio angĩ gathirange othe. Nĩ ũndũ ũcio
akĩoya tanji ya ũnene, akĩmwĩkĩra mũtwe, akĩmũtua
mũtumia wa mũthamaki ithenya rĩa Vashiti. **18** Nake
mũthamaki akĩrugithia iruga inene mũno, iruga rĩa
Esiteri, agĩĩta andũ ake othe arĩa maarĩ igweta na anene.
Mabũrũri-inĩ mothe mũthamaki akĩanĩrĩra thigũkũ na
akĩheana iheo kũringana na ũtaana wa ũthamaki. **19**
Rĩrĩa airĩtu acio gathirange moonganirio ihinda rĩa
keerĩ, Moridekai aikarĩte hau kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ
wa mũthamaki. **20** No Esiteri ndoimbũrĩte kĩhumo
kĩa nyũmba yao kana kĩa rũrĩrĩ rwake, o ta ũrĩa
Moridekai aamũtaarĩte, nĩgũkorwo aathiire na mbere
kũrũmĩrĩra mataaro ma Moridekai o ta ũrĩa ekaga rĩrĩa
aareragwo nĩwe. **21** Ihinda rĩu Moridekai aikaraga
kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki, Bigithana na
Tereshu, anene eerĩ arĩa meehokeirwo kũrũgamĩrĩra
kĩhingo kĩa nyũmba ya mũthamaki, nĩmarakarire, na
makĩgĩa na ndundu ya kũũraga Mũthamaki Ahasuerusu.
22 Nowe Moridekai akĩmenya ũhoro wa ndundu ĩyo
na akĩĩra Esiteri, mũtumia ũcio wa mũthamaki, nake
Esiteri akĩĩra mũthamaki ũhoro ũcio, na akiuga nĩ
Moridekai ũmwĩrĩte. **23** Na rĩrĩa ũhoro ũcio watuĩririo
na ũkĩoneka atĩ warĩ wa ma, anene acio eerĩ magĩcuurio
mũtĩ igũrũ. Ũhoro ũcio wothe nĩwandĩkĩirwo hau mbere
ya mũthamaki ibuku-inĩ rĩa maũndũ marĩa meekĩkĩte
ihinda rĩu.

3 Thuutha wa maũndũ macio, Mũthamaki Ahasuerusu
nĩatũũgĩririe Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũrĩa
Mũagagi, akĩmũnenehia na akĩmũhe gĩtĩĩo gĩakĩrĩte
kĩa andũ arĩa angĩ othe maarĩ igweta. **2** Anene othe
a mũthamaki arĩa maarĩ hau kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ
wa mũthamaki nĩmaturagia maru na makainamĩrĩra,
magatĩĩa Hamani, nĩ ũndũ mũthamaki nĩathanĩte
gwĩkagwo ũguo nĩ ũndũ wake. No Moridekai ndaigana
gũturia maru kana kũmũinamĩrĩra amũtĩĩe. **3** Hĩndĩ ĩyo
anene a mũthamaki arĩa maarĩ kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ
wa mũthamaki makĩũria Moridekai atĩrĩ, "Ũregete
gwathĩkĩra watho wa mũthamaki nĩkĩ?" **4** O mũthenya
nĩmamwaragĩria no akĩrega kũmaigua. Nĩ ũndũ ũcio
makĩhe Hamani ũhoro ũcio nĩgeetha mone kana mũtugo
ũcio wa Moridekai no ũkirĩrĩrio, nĩgũkorwo nĩameerĩte
atĩ we aarĩ Mũyahudi. **5** Rĩrĩa Hamani onire atĩ Moridekai
ndangĩmũturĩria maru kana amũtĩĩe, akĩng'ũrĩka mũno.
6 No aarĩkia kũmenya rũrĩrĩ rwa andũ a Moridekai
rwarĩ rũrĩkũ, akĩona kũũragithia Moridekai arĩ o wiki
ti kũiganu. Handũ ha ũguo, Hamani agĩcaria njĩra ya
kũniinithia rũrĩrĩ ruothe rwa andũ a Moridekai, na
nĩo Ayahudi, arĩa maarĩ mabũrũri-inĩ mothe marĩa
maathagwo nĩ Mũthamaki Ahasuerusu. **7** Mwaka-inĩ
wa ikũmi na ĩĩrĩ wa Mũthamaki Ahasuerusu, mweri wa
mbere, mweri wa Nisani, magĩcuuka puri (ũguo nĩ ta
kuuga gũcuuka mĩtĩ) mbere ya Hamani nĩguo mathuure
mũthenya na mweri. Naguo mũtĩ ũkĩgwĩra mweri wa
ikũmi na ĩĩrĩ, nĩguo mweri wa Adari. **8** Hamani agĩcooka
akĩĩra Mũthamaki Ahasuerusu atĩrĩ, "Nĩ kũrĩ rũrĩrĩ
rũhurunjũkĩire ndũrĩrĩ-inĩ cia mabũrũri mothe marĩa
ũthamakagĩra, rũrĩa mĩtugo yao ĩtahaanaine na ya andũ
arĩa angĩ othe, na andũ a rũrĩrĩ rũu matiathĩkagĩra
mawatho ma mũthamaki; nĩ ũndũ ũcio hatirĩ bata
wa mũthamaki kũmakirĩrĩria. **9** Mũthamaki angĩona
kwagĩrĩire-rĩ, no kũrutwo watho wa kũmaniinithia, na
niĩ nĩngũiga taranda 10,000 cia betha thĩinĩ wa kĩgĩĩna
kĩa ũthamaki cia kũrĩha andũ arĩa mekũruta wĩra ũcio."
10 Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩruta gĩcũhĩ kĩa mũhũũri
wake kuuma kĩara-inĩ gĩake, agĩkĩnengera Hamani mũrũ
wa Hamedatha, ũrĩa Mũagagi, ũcio thũ ya Ayahudi. **11**
Mũthamaki akĩĩra Hamani atĩrĩ, "Ikara na mbeeca icio
ciaku, na wĩke na andũ acio o ũrĩa ũkwenda." **12** Na
rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ wa mweri wa mbere,
aandĩki-marũa a mũthamaki magĩĩtwo. Makĩandĩka ũrĩa
wothe Hamani aathanĩte, na mwandĩkĩre wa o bũrũri, na
rũthiomi rwa o rũrĩrĩ, makĩandĩkĩra anene a mũthamaki,
na abarũthi a mabũrũri a kũndũ na kũndũ, na andũ

arĩa maarĩ igweta a ndũrĩrĩ mwanya. Marũa macio maandĩkirwo na rĩĩtwa rĩa Mũthamaki Ahasuerusu we mwene, na magĩĩkĩrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ gĩake mwene. **13** Marũa macio maatwarirwo mabũrũri-inĩ mothe ma mũthamaki nĩ andũ arĩa maakuuaga marũa, namo maaheanĩte watho wa kwananga, na kũũraga, na kũhukia Ayahudi othe, andũ ethĩ na arĩa akũrũ, na andũ-a-nja na twana tũnini, maniinwo mũthenya o ro ũmwe, arĩ guo mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ, mweri wa ikũmi na ĩĩrĩ, mweri wa Adari, na matahe indo ciao. **14** Kobi ĩmwe ya marũa macio ma watho ũcio yarĩ ĩtũmwo ĩrĩ watho wa kũrũmĩrĩrwo mabũrũri-inĩ mothe, na ũmenyithio andũ a ndũrĩrĩ ciothe, nĩgeetha mehaarĩrie nĩ ũndũ wa mũthenya ũcio. **15** Nĩ ũndũ wa ũrĩa watho wa mũthamaki warĩ wa na ihenya, atwari a marũa makiumagara o narua tondũ watho ũcio waheanirwo kuuma thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩikaro kĩrĩa kĩarĩ kĩirigĩre gĩa Shushani. Mũthamaki na Hamani magĩikara thĩ kũnyua, no itũũra rĩu inene rĩa Shushani rĩkĩgagaya mũno.

4 Rĩrĩa Moridekai aamenyire ũrĩa wothe gwekĩtwo, agĩtembũranga nguo ciake, akĩĩhumba nguo ya ikũnia na akĩĩhurĩria mũhu, agĩthiĩ, agĩtuĩkanĩria itũũra akĩrĩraga anĩrĩire mũno, na arĩ na ruo. **2** Aathiire o nginya kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki, tondũ gũtirĩ mũndũ wetĩkagĩrio gũtoonya kũu thĩinĩ ehumbĩte nguo ya ikũnia. **3** Thĩinĩ wa mabũrũri mothe kũrĩa marũa na watho wa mũthamaki wakinyaga kwagĩaga na gũcakaya kũnene, na kwĩhinga kũrĩa irio, na kũrĩra na kũgirĩka kũnene kũrĩ Ayahudi. Aingĩ ao magĩkoma thĩ mehumbĩte nguo cia ikũnia na mehurĩirie mũhu. **4** Hĩndĩ ĩrĩa ndungata cia Esiteri cia airĩtu na cia arũme iria ciarĩ hakũre ciokire ikĩmũhe ũhoro ũkoniĩ Moridekai, Esiteri nĩathĩĩnĩkire mũno. Akĩmũneanĩra nguo ehumbe arute ĩyo ya ikũnia, no Moridekai akĩrega gũcioya. **5** Nake Esiteri agĩtũmanĩra Hathaka, ũmwe wa ndungata iria ciarĩ hakũre cia mũthamaki, ũrĩa waheetwo wĩra wa kũmũtungatĩra, akĩmwatha athiĩ akamenye nĩ ũndũ ũrĩkũ ũcio wathĩĩnagia Moridekai, na gĩtũmi kĩaguo. **6** Nĩ ũndũ ũcio Hathaka akiumagara, agĩthiĩ kũrĩ Moridekai kĩhaaro-inĩ gĩa itũũra rĩu inene hau mbere ya kĩhingo kĩa mũciĩ wa mũthamaki. **7** Nake Moridekai akĩmwĩra maũndũ marĩa mothe maamũkorete, hamwe na mũigana wa mbeeca iria ciothe Hamani eeranĩire kũrĩha ciigwo kĩgĩĩna-inĩ kĩa mũthamaki nĩguo Ayahudi maniinwo biũ. **8** Ningĩ akĩmũnengera kobi ya marũa ma watho ũcio wa kũniinwo kwao, ĩrĩa yandĩkĩtwo na ĩkahunjanĩrio kũu Shushani, akamĩonie Esiteri na amũtaarĩrie ũhoro wayo, na akĩmwĩra aringĩrĩrie Esiteri athiĩ kũrĩ mũthamaki, akamũthaithe maiguĩrwo tha, na aarĩrĩrie andũ ake harĩ mũthamaki. **9** Nake Hathaka agĩcooka, na akĩmenyithia Esiteri ũrĩa Moridekai oigĩte. **10** Nake Esiteri akĩmũtaarĩria ũrĩa ekwĩra Moridekai, akĩmwĩra atĩrĩ, **11** "Anene othe a mũthamaki, o na andũ othe a mabũrũri marĩa mũthamaki aathanaga nĩmooĩ atĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja o wothe ũrĩa ũngĩtoonya harĩ mũthamaki hau nja ya na thĩinĩ atetĩtwo, mũthamaki arĩ o watho ũmwe: naguo nĩ atĩ mũndũ ũcio ooragwo. Kĩgirĩrĩria kĩa ũndũ kũũragwo no mũthamaki amũtambũrũkĩirie rũthanju rwake rwa ũthamaki rwa thahabu. No rĩrĩ, rĩu matukũ mĩrongo ĩtatũ nĩmathirĩte kuuma rĩrĩa ndetĩtwo thiĩ kũrĩ mũthamaki." **12** Rĩrĩa ciugo cia Esiteri cierirwo Moridekai, **13** agĩtũmana macookio mamwĩre atĩrĩ, "Ndũgeciirie atĩ tondũ ũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya mũthamaki atĩ wee nowe wiki ũkaahonoka, nao Ayahudi othe maniinwo. **14** Nĩgũkorwo ũngĩaga kwaria ihinda ta rĩĩrĩ, kĩhonia na kũhonokio kwa Ayahudi nĩikoima handũ hangĩ, no wee na nyũmba ya thoguo no mũkaaniinwo. Ningĩ-rĩ, nũũ ũũĩ kana wokire ũthamaki-inĩ nĩ ũndũ wa ihinda ta rĩĩrĩ?" **15** Nake Esiteri akĩmeera macookerie Moridekai ũhoro, mamwĩre atĩrĩ, **16** "Thiĩ ũcookanĩrĩrie Ayahudi othe arĩa maikaraga Shushani, na mwĩhinge kũrĩa irio nĩ ũndũ wakwa. Mũtikaarĩe kana mũnyue kahinda ka mĩthenya ĩtatũ, ũtukũ na mũthenya. Niĩ na ndungata ciakwa cia airĩtu nĩtũkwĩhinga kũrĩa irio hamwe na inyuĩ. Twarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, nĩngathiĩ kũrĩ mũthamaki, o na akorwo tiguo watho ugĩte. Ingĩkua-rĩ, ndĩgĩkue." **17** Nĩ ũndũ ũcio Moridekai agĩthiĩ na agĩĩka ũrĩa wothe Esiteri aamũtaarĩte.

5 Mũthenya wa gatatũ wakinya-rĩ, Esiteri akĩĩhumba nguo ciake cia ũthamaki na akĩrũgama nja ya na thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki, mbere ya nyũmba nene ya mũthamaki. Nake mũthamaki aikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nyũmba-inĩ ĩyo nene, ang'etheire itoonyero rĩayo. **2** Rĩrĩa onire Esiteri, mũtumia wa mũthamaki arũngiĩ hau nja, akĩmũkenera na akĩmũtambũrũkĩria rũthanju rwake rwa ũnene rwa thahabu rũrĩa aanyiitĩte. Nĩ ũndũ ũcio Esiteri agĩkuhĩrĩria, akĩhutia mũthia waruo. **3** Nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, "Esiteri, mũtumia ũyũ mũthamaki, ũbatairio nĩ kĩĩ? Ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ? O na wahooya ũheo nuthu ya kũrĩa guothe thamakaga, nĩũkũheo." **4** Esiteri akĩmũcookeria akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũthamaki angĩona kwagĩrĩire, nĩetĩkĩre moke marĩ na Hamani ũmũthĩ iruga-inĩ rĩrĩa ngũrugithĩirie." **5** Mũthamaki akiuga atĩrĩ, "Gĩĩrai Hamani o rĩu, nĩgeetha twĩke o ũguo Esiteri orĩtie." Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki marĩ na Hamani magĩthiĩ iruga-inĩ rĩrĩa Esiteri aahaarĩirie. **6** Na rĩrĩa maanyuuaga ndibei-rĩ, mũthamaki akĩũria Esiteri o ro rĩngĩ atĩrĩ, "Ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ? Nĩũkũhingĩrio. Na nĩ kĩĩ ũrooria ũheo? O na wahooya ũheo nuthu ya kũrĩa guothe thamakaga-rĩ, nĩũkũheo." **7** Esiteri agĩcookia atĩrĩ, "Ũndũ ũrĩa ndĩrooria, o na ihooya rĩakwa nĩ rĩĩrĩ: **8** Kũngĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩ mũthamaki, na akorwo mũthamaki no etĩkĩre ihooya rĩakwa na aahingĩrie ũrĩa ndĩrooria-rĩ, mũthamaki na Hamani nĩmagooka rũciũ iruga-inĩ rĩrĩa ngaamarugithĩria. Hĩndĩ ĩyo nĩguo ngaacookia kĩũria kĩa mũthamaki." **9** Mũthenya ũcio Hamani nĩoimire kũu akenete na agacanjamũka ngoro. No hĩndĩ ĩrĩa onire Moridekai hau kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki na akĩona atĩ ndaramũrũgamĩra kana akamwĩtigĩra, akĩng'ũrĩka mũno nĩ ũndũ wa Moridekai. **10** No rĩrĩ, Hamani nĩerigĩrĩirie gwĩka ũndũ, na akĩinũka mũciĩ. Hamani agĩĩta arata ake hamwe na mũtumia wake, Zereshu, **11** akĩmarahĩra ũhoro wa ũtonga wake mũingĩ, na ariũ ake aingĩ, na njĩra ciothe iria mũthamaki aamũtĩĩte nacio, na ũrĩa aamũtũũgĩrĩtie gũkĩra andũ

arĩa angĩ maarĩ igweta na anene. **12** Hamani agĩthiĩ
na mbere kuuga atĩrĩ, "O na to ũguo wiki, niĩ no
niĩ nyiki Esiteri mũtumia wa mũthamaki egwĩtĩte
tũthiĩ na mũthamaki iruga-inĩ rĩrĩa ekũrugithĩtie. Na
nĩanjĩtĩte tũthiĩ na mũthamaki rũciũ. **13** No maũndũ
macio mothe, matiratũma njiganĩre rĩrĩa rĩothe ndĩrona
Moridekai, Mũyahudi ũcio, aikarĩte kĩhingo-inĩ kĩa
mũciĩ wa mũthamaki." **14** Zereshu mũtumia wake marĩ
na arata ake othe makĩmwĩra atĩrĩ, "Thondekithia mũtĩ
wa gũcuuria mũndũ wa buti mĩrongo mũgwanja na
ithano kũraiha na igũrũ, na rũciũ rũciinĩ ũrooke ũrie
mũthamaki etĩkĩre Moridekai acuurio hau mũtĩ-igũrũ.
Ũcooke ũthiĩ mũrĩ na mũthamaki iruga-inĩ ũrĩ mũkenu."
Rĩciiria rĩĩrĩ nĩrĩakenirie Hamani, nake agĩthondekithia
mũtĩ ũcio.

6 Na rĩrĩ, ũtukũ ũcio mũthamaki akĩũrwo nĩ toro;
nĩ ũndũ ũcio agĩathana areherwo ibuku rĩrĩa
rĩandĩkĩtwo maũndũ ma matukũ ma tene, maandĩko
marĩa ma wathani wake, rĩrehwo athomerwo. **2**
Hakĩoneka handĩkĩtwo thĩinĩ warĩo atĩ Moridekai
nĩwe woimbũrĩte Bigithana na Tereshu, anene eerĩ a
mũthamaki arĩa marangagĩra kĩhingo, o acio maacirĩire
kũũraga Mũthamaki Ahasuerusu. **3** Mũthamaki akĩũria
atĩrĩ, "Nĩ ũndũ ũrĩkũ Moridekai aatĩĩirwo naguo na nĩ
ũnene ũrĩkũ aaheirwo nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio?" Ndungata
ciake ikĩmũcookeria atĩrĩ, "Hatirĩ ũndũ o na ũmwe
eekirwo." **4** Mũthamaki akĩũria atĩrĩ, "Nũũ ũrĩ hau nja?"
Hamani aakorirwo no hĩndĩ aatoonya nja ya nyũmba
ya mũthamaki nĩguo aarie na mũthamaki ũhoro wa
gũcuuria Moridekai mũtĩ-igũrũ ũrĩa aathondekithĩtie
nĩ ũndũ wake. **5** Ndungata ciake ikĩmũcookeria atĩrĩ,
"Nĩ Hamani ũrũgamĩte nja." Mũthamaki agĩathana
atĩrĩ, "Mwĩrei atoonye." **6** Rĩrĩa Hamani aaingĩrire,
mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũngĩĩkwo
mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda gũtĩĩithia?" Hĩndĩ ĩyo
Hamani akĩĩyũria na ngoro atĩrĩ, "Nũũ ũngĩ mũthamaki
angĩenda gũtĩĩithia tiga niĩ?" **7** Nĩ ũndũ ũcio agĩcookeria
mũthamaki atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda
gũtĩĩithia-rĩ, **8** nĩ wega wathane atĩ nguo ĩrĩa ndaaya
ya ũthamaki ĩrĩa wee mũthamaki wanekĩra ĩrehwo,
ningĩ mbarathi ĩrĩa yanakuua mũthamaki ĩrĩa ũikĩrĩtwo
tanji ya ũthamaki mũtwe ĩrehwo. **9** Ningĩ wĩtĩkĩre nguo
ĩyo ndaaya, na mbarathi ĩyo, ciĩhokerwo mũndũ ũmwe
mũtĩĩku mũno wa anene a mũthamaki. Wĩtĩkĩre ahumbe
mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda gũtĩĩithia nguo ĩyo, na
amũtongorie athiĩ akuuĩtwo nĩ mbarathi ĩyo kũu njĩra-inĩ
cia itũũra rĩu inene, nake mũndũ ũcio athiĩ akĩanagĩrĩra
arĩ mbere yake atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo gwĩkagwo mũndũ ũrĩa
mũthamaki angĩenda gũtĩĩithia.'" **10** Mũthamaki agĩatha
Hamani, akĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ narua, woe nguo ĩyo na
mbarathi ĩyo, na wĩke Moridekai ũcio Mũyahudi o ũguo
woiga, o ũcio ũikaraga hau kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa
mũthamaki. Ndũgatigĩrĩre ũndũ o na ũmwe wa maũndũ
macio mothe wagaathĩrĩria mekwo." **11** Nĩ ũndũ ũcio
Hamani akĩoya nguo ĩyo na mbarathi ĩyo. Akĩhumba
Moridekai nguo, na akĩmũtongoria ahaicĩte mbarathi
njĩra-inĩ cia itũũra rĩu inene, akĩanagĩrĩra mbere yake
atĩrĩ, "Ũũ nĩguo gwĩkagwo mũndũ ũrĩa mũthamaki
angĩenda gũtĩĩithia!" **12** Thuutha ũcio-rĩ, Moridekai
agĩcooka kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki. No
Hamani akĩguthũka gwake mũciĩ aiyũrĩtwo nĩ kĩeha, **13**
akĩĩra Zereshu mũtumia wake na arata ake othe maũndũ
marĩa mothe maamũkorete. Andũ arĩa maamũtaaraga, o
na Zereshu mũtumia wake, makĩmwĩra atĩrĩ, "Angĩkorwo
Moridekai ũcio wambĩrĩria gũgũtooria nĩ wa kĩhumo kĩa
Ayahudi-rĩ, ndũngĩmwĩtiiria, na ti-itherũ nĩũgũthira!"
14 Ihinda o ro rĩu maaragia nake, ndungata iria ciarĩ
hakũre cia mũthamaki igĩkinya, na igĩtwara Hamani na
ihenya iruga-inĩ rĩrĩa Esiteri aamarugithĩirie.

7 Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki na Hamani magĩthiĩ
kũrĩanĩra na Esiteri, mũtumia wa mũthamaki, **2**
rĩrĩa maanyuuaga ndibei mũthenya ũcio wa keerĩ,
mũthamaki akĩũria Esiteri o rĩngĩ atĩrĩ, "Esiteri,
mũtumia wa mũthamaki, ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ?
Nĩũkũhingĩrio. Na nĩ kĩĩ ũrooria ũheo? O na wahooya
nuthu ya kũrĩa guothe thamakaga, nĩũkũheo." **3** Nake
Esiteri mũtumia wa mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ingĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩwe, wee mũthamaki, na
mũthamaki angĩona kwagĩrĩire-rĩ, ndahooya ndekwo
ndũũre muoyo, rĩu nĩrĩo ihooya rĩakwa. Ningĩ ndahooya
atĩ andũ akwa marekwo matũũre muoyo. **4** Nĩ ũndũ
niĩ na andũ akwa nĩtwendetio tũniinwo, na tũũragwo
na tũhukio. Atĩrĩrĩ, korwo no kwendio twendetio
tũgatuĩke ngombo cia arũme, na cia andũ-a-nja, niĩ
nĩingĩrakirire tondũ thĩĩna ta ũcio ti mũiganu wa
gũthĩĩnia mũthamaki." **5** Mũthamaki Ahasuerusu
akĩũria Esiteri mũtumia wa mũthamaki atĩrĩ, "Mũndũ
ũrĩa ũngĩgeria gwĩka ũndũ ta ũcio-rĩ, nũũ hihi? Arĩ
ha?" **6** Esiteri akiuga atĩrĩ, "Mũtũthũũri na thũ iitũ
nĩ Hamani ũyũ mwaganu." Hamani akĩnyiitwo nĩ
kĩmako kĩnene arĩ hau mbere ya mũthamaki o na
mũtumia wake. **7** Nake mũthamaki agĩũkĩra arakarĩte
mũno, agĩtiga kũnyua ndibei yake, agĩthiĩ nakũu
mũgũnda-inĩ ũcio wa nyũmba ya ũthamaki. Nake
Hamani amenya atĩ mũthamaki nĩarĩkĩtie gũtua ciira
wake, agĩtigwo na thuutha ethaithanĩrĩre harĩ Esiteri
mũtumia wa mũthamaki nĩguo ndakooragwo. **8** Na
rĩrĩa mũthamaki aacookaga nyũmba ya iruga kuuma
mũgũnda-inĩ ũcio wa nyũmba ya ũthamaki, Hamani
nake noguo aakorirwo akĩĩgũithia gĩtĩ-inĩ harĩa Esiteri
aaikairĩte. Nake mũthamaki akĩgũthũka, akĩũria atĩrĩ,
"Kaĩ angĩnyiita mũtumia wa mũthamaki na hinya o na
tũrĩ nake gũkũ nyũmba?" Mũthamaki akĩrĩkia kuuga
ũguo, makĩhumbĩra Hamani ũthiũ. **9** Nake Haribona,
ndungata ĩmwe ya iria hakũre, arĩa maatungatagĩra
mũthamaki, akiuga atĩrĩ, "Mũtĩ wa gũcuuria andũ wa
buti mĩrongo mũgwanja na ithano kũraiha na igũrũ
ũrũgamĩtio nyũmba-inĩ ya Hamani. Araũthondekithĩtie
nĩ ũndũ wa Moridekai, ũrĩa waririe ndeto cia gũteithia
mũthamaki." Mũthamaki akiuga atĩrĩ, "Mũcuuriei mũtĩ-
inĩ ũcio!" **10** Nĩ ũndũ ũcio magĩcuuria Hamani mũtĩ-inĩ
ũcio aathondekithĩtie nĩ ũndũ wa Moridekai. Hĩndĩ ĩyo
mũthamaki agĩthirwo nĩ marakara.

8 Mũthenya o ro ũcio, Mũthamaki Ahasuerusu akĩhe
mũtumia wake Esiteri indo cia Hamani, ũcio thũ ya
Ayahudi. Nake Moridekai agĩũka mbere ya mũthamaki,
nĩ ũndũ Esiteri nĩoigĩte ũrĩa maatarainie. **2** Mũthamaki
akĩruta gĩcũhĩ kĩa mũhũũri wake kĩrĩa aatunyĩte

Hamani, na agĩkĩhe Moridekai. Nake Esiteri agĩtua
Moridekai mũrũgamĩrĩri wa indo cia Hamani. **3** Esiteri
agĩthaitha mũthamaki o rĩngĩ, akĩĩgũithagia magũrũ-
inĩ make akĩrĩraga. Akĩmũhooya aniine mũbango
ũcio mũũru wa Hamani ũcio Mũagagi, ũrĩa aaciirĩire
wa gũũkĩrĩra Ayahudi. **4** Hĩndĩ ĩyo mũthamaki
agĩtambũrũkĩria Esiteri rũthanju rwa thahabu rwa
ũthamaki, nake Esiteri agĩũkĩra akĩrũgama mbere
yake. **5** Akĩĩra mũthamaki atĩrĩ, "Mũthamaki angĩona
kwagĩrĩire, na ngorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩwe na one
ũndũ ũcio nĩguo wagĩrĩire nĩ gwĩkwo, na akorwo
nĩ akenetio nĩ niĩ-rĩ, nĩetĩkĩre kwandĩkithia watho
wa kũgarũra marũa marĩa maatũmĩtwo nĩ Hamani
mũrũ wa Hamedatha, ũcio Mũagagi, ũrĩa aaciirĩire
na akĩandĩkithia nĩguo aniinithie Ayahudi mabũrũri-
inĩ marĩa mothe mũthamaki athamakaga. **6** Nĩ
ũndũ-rĩ, ingĩhota atĩa gũkirĩrĩria ngĩonaga ngero
ĩrĩa ĩkũgerwo andũ akwa? Ingĩhota atĩa gũkirĩrĩria
kuona andũ a nyũmba yakwa makĩniinwo?" **7**
Mũthamaki Ahasuerusu agĩcookeria Esiteri mũtumia
wa mũthamaki na Moridekai ũrĩa Mũyahudi atĩrĩ, "Nĩ
ũndũ Hamani nĩaciirĩire kũũragithia Ayahudi, indo
ciake nĩndĩciheete Esiteri, na nĩ mamũcuurĩtie mũtĩ-
igũrũ. **8** Na rĩrĩ, andĩkithiai uuge ũngĩ na rĩĩtwa rĩa
mũthamaki wa gũteithia Ayahudi ta ũrĩa mũkuona
kwagĩrĩire, na mũhũũre marũa macio mũhũũri na gĩcũhĩ
kĩa mũthamaki, nĩ ũndũ gũtirĩ marũa mandĩkĩtwo
na rĩĩtwa rĩa mũthamaki na makahũũrwo mũhũũri
wa gĩcũhĩ gĩake mangĩgarũrwo." **9** O rĩmwe aandĩki-
marũa a ũthamaki magĩĩtwo, mũthenya wa mĩrongo
ĩĩrĩ na ithatũ, mweri-inĩ wa gatatũ, mweri wa Sivani.
Makĩandĩka watho wothe wa Moridekai kũrĩ Ayahudi
na anene a mũthamaki, na abarũthi, na andũ arĩa
maarĩ igweta a mabũrũri 127 matambũrũkĩte kuuma
bũrũri wa Ahĩndĩ nginya bũrũri wa Kushi. Mawatho
macio maandĩkirwo na mwandĩkĩre wa o bũrũri na
rũthiomi rwa a andũ, o na kũrĩ Ayahudi na mwandĩkĩre
na rũthiomi rwao. **10** Moridekai nĩandĩkithirie marũa
na rĩĩtwa rĩa Mũthamaki Ahasuerusu, makĩhũũrwo
mũhũũri wa gĩcũhĩ kĩa mũthamaki, na akĩmatũma
na andũ arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi, o arĩa
maahaicaga mbarathi iria ciarĩ ihenya, nacio ciaciarĩtwo
nĩ mbarathi cia mũthamaki. **11** Itua rĩu rĩa mũthamaki
rĩgĩtĩkĩria Ayahudi a matũũra mothe marĩa manene
kĩhooto gĩa kũngana megitĩre; maniine, na moorage,
na mahukie mbũtũ o ciothe cia rũruka o ruothe kana
bũrũri ũrĩa ũngĩmatharĩkĩra, o hamwe na andũ-a-nja na
ciana ciao; na matahe indo cia thũ ciao. **12** Mũthenya
ũrĩa wamũrirwo wa Ayahudi gwĩka ũguo mabũrũri-inĩ
mothe ma Mũthamaki Ahasuerusu warĩ mũthenya wa
ikũmi na ĩtatũ mweri wa ikũmi na ĩĩrĩ, naguo nĩ mweri
wa Adari. **13** Kobi ya marũa macio ma itua rĩu yarĩ
ĩheanwo ĩrĩ watho wa kũrũmĩrĩrwo mabũrũri-inĩ mothe,
na itua rĩu rĩmenyithio andũ a ndũrĩrĩ ciothe, nĩguo
Ayahudi mehaarĩrie mũthenya ũcio merĩhĩrie harĩ thũ
ciao. **14** Atwari acio a marũa, mahaicĩte mbarathi cia
mũthamaki, magĩthiĩ na ihenya nĩkũhĩkwo nĩ watho wa
mũthamaki. Narĩo itua rĩu nĩrĩaheanirwo kũu nyũmba-
inĩ ya mũthamaki kũu Shushani. **15** Moridekai oimire
mbere ya mũthamaki ekĩrĩte nguo cia ũthamaki cia
rangi wa bururu na rangi mwerũ, na arĩ na tanji nene
ya thahabu mũtwe, na akehumba nguo ndaaya ya rangi
wa ndathi ya gatani ĩrĩa njega. Nao andũ a itũũra rĩa
Shushani magĩkũngũĩra itua rĩu marĩ na gĩkeno. **16**
Kũrĩ Ayahudi rĩu rĩarĩ ihinda rĩa gũkena, na kũigua
wega na gũcanjamũka o na gũtĩika. **17** Thĩinĩ wa bũrũri
o wothe o na thĩinĩ wa itũũra inene o rĩothe, kũrĩa
guothe itua rĩu rĩa mũthamaki rĩatwarirwo, Ayahudi
nĩmagĩire na gĩkeno na magĩcanjamũka, makĩruga
maruga magĩkũngũĩra. Na andũ aingĩ a ndũrĩrĩ ingĩ
makĩĩgarũra magĩĩtua Ayahudi tondũ nĩmanyiitĩtwo nĩ
guoya wa gwĩtigĩra Ayahudi.

9 Kũrĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ mweri wa ikũmi
na ĩĩrĩ, nĩguo mweri wa Adari, nĩrĩo itua rĩrĩa
rĩathanĩtwo nĩ mũthamaki, rĩarĩ rĩhingio. Mũthenya
ũcio, thũ cia Ayahudi nĩcierĩgĩrĩire kũmahoota,
no rĩrĩ, gũkĩgarũrũkana, nao Ayahudi makĩgĩa
na hinya gũkĩra arĩa maamathũire. **2** Ayahudi
nĩmecookanĩrĩirie matũũra-inĩ mao manene mabũrũri-
inĩ mothe ma Mũthamaki Ahasuerusu, nĩgeetha
matharĩkĩre acio mendaga kũmaniina. Gũtirĩ mũndũ
ũngĩahotire kũmeetiiria, nĩ ũndũ ndũrĩrĩ icio ingĩ
ciothe nĩciametigĩrire. **3** Nao andũ othe arĩa maarĩ
igweta a mabũrũri macio, na anene a mũthamaki, na
abarũthi, na arĩa mateithagĩrĩria mũthamaki gwathana
magĩteithia Ayahudi, nĩ ũndũ nĩmanyiitĩtwo nĩ guoya
wa gwĩtigĩra Moridekai. **4** Moridekai aarĩ mũndũ
woĩkaine wega kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki; nayo
ngumo yake ĩkĩhunja mabũrũri-inĩ macio mothe, nake
agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya. **5** Ayahudi makĩhũũra thũ
ciao ciothe na hiũ cia njora, magĩciũraga magĩciniina,
na magĩika thũ ciao, o icio ciamathũire, o ũrĩa wothe
mangĩendire gũciika. **6** Nyũmba-inĩ ya mũthamaki kũu
Shushani, Ayahudi nĩmooragire na makĩniina andũ
magana matano. **7** Ningĩ nĩmooragire Parishandatha,
na Dalifoni, na Asipatha, **8** na Poratha, na Adalia, na
Aridatha, **9** na Parimashata, na Arisai, na Aridai, na
Vaizatha, **10** na nĩo ariũ ikũmi a Hamani mũrũ wa
Hamedatha, ũrĩa warĩ thũ ya Ayahudi. No matiigana
gũtaha indo ciao. **11** Mũigana wa andũ arĩa mooragĩirwo
nyũmba-inĩ ya mũthamaki kũu Shushani nĩwakinyĩirio
mũthamaki mũthenya o ro ũcio. **12** Nake mũthamaki
akĩĩra Esiteri mũtumia wa mũthamaki atĩrĩ, "Ayahudi
nĩmoragĩte na makaniina andũ magana matano o na
ariũ ikũmi a Hamani thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki
kũu gĩikaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani. Hihi mekĩte
atĩa mabũrũri-inĩ marĩa mangĩ ma mũthamaki? Atĩrĩrĩ,
ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ? Nĩũkũhingĩrio. Na nĩ ũndũ
ũrĩkũ ũrooria ũheo? O naguo ũndũ ũcio nĩũkũheo." **13**
Esiteri agĩcookia atĩrĩ, "Mũthamaki angĩona kwagĩrĩire-
rĩ, ĩtĩkĩria Ayahudi arĩa marĩ Shushani makaahingia
itua rĩĩrĩ o na rũciũ, na ũreke ciimba cia ariũ ikũmi
a Hamani igaacuurio mĩtĩ-igũrũ." **14** Nĩ ũndũ ũcio
mũthamaki agĩathana gwĩkwo ũguo. Itua rĩkĩhĩtũkio
kũu Shushani, nao magĩcuuria ciimba cia ariũ acio
ikũmi a Hamani mĩtĩ-igũrũ. **15** Ayahudi arĩa maarĩ kũu
Shushani magĩcookanĩrĩra hamwe mũthenya wa ikũmi
na ĩna wa mweri wa Adari, nao makĩũraga andũ magana
matatũ kũu Shushani. No matiigana gũtaha indo ciao.

16 O mahinda macio-rĩ, Ayahudi arĩa angĩ maatigaire
mabũrũri-inĩ marĩa mũthamaki ũcio aathamakaga o nao
makĩũngana hamwe nĩguo meegitĩre, na meeyũkĩrĩrie
harĩ thũ ciao. Makĩũraga andũ ngiri mĩrongo mũgwanja
na ithano cia thũ ciao, no matiigana gũtaha indo ciao.
17 Ũndũ ũcio wekĩkire kũrĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ
mweri-inĩ wa Adari, na kũrĩ mũthenya wa ikũmi na
ĩna makĩhurũka, na makĩũtua mũthenya wa ndĩa na
wa gĩkeno. **18** Na rĩrĩ, Ayahudi arĩa maarĩ Shushani,
nĩmonganĩte mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ na wa ikũmi
na ĩna, naguo mũthenya wa ikũmi na ĩtano makĩhurũka
na makĩũtua mũthenya wa ndĩa na wa gĩkeno. **19** Ũndũ
ũcio nĩguo ũtũmaga Ayahudi arĩa maatũũraga tũtũũra-
inĩ marũmie mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa
Adari, ũrĩ mũthenya wa gĩkeno na wa ndĩa, na mũthenya
wa kũheana iheo harĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ. **20** Moridekai
nĩandĩkire maũndũ macio, na agĩtũmĩra Ayahudi othe
marũa kũndũ guothe mabũrũri-inĩ ma Mũthamaki
Ahasuerusu, marĩa maarĩ gũkuhĩ na marĩa maarĩ kũraya,
21 nĩguo makũngũyagĩre mũthenya wa ikũmi na ĩna,
na wa ikũmi na ĩtano wa mweri wa Adari o mwaka,
22 arĩ rĩo ihinda rĩrĩa Ayahudi meeyũkĩrĩirie kũrĩ thũ
ciao, o na arĩ guo mweri ũrĩa kĩeha kĩao gĩatuĩkire
gĩkeno, namo macakaya mao magĩtuĩka mũthenya wa
gũkũngũiya. Aamandĩkĩire marũmagie mĩthenya ĩyo ĩrĩ
mĩthenya ya ndĩa na ya gĩkeno, na ya kũheana iheo
cia irio harĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na ya kũhe athĩĩni
iheo. **23** Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi magĩtĩkĩra gũthiĩ na
mbere na gũkũngũĩra ũguo maambĩrĩirie, magekaga
ũrĩa Moridekai aamandĩkĩire. **24** Nĩgũkorwo Hamani
mũrũ wa Hamedatha, ũrĩa Mũagagi, o we thũ ya Ayahudi
othe, nĩathugundĩte gũũkĩrĩra Ayahudi amaniine, na
agĩcuuka puri (ũguo nĩ kuuga agĩcuuka mĩtĩ) nĩguo
monũhwo na maniinwo. **25** No rĩrĩa ũndũ ũcio wa hitho
wamenyekire nĩ mũthamaki, akĩruta watho mwandĩke
wa kuuga atĩ ũũru ũcio Hamani aathugundĩire Ayahudi
ũmũcookerere we mwene, o na atĩ we na ariũ ake
macuurio mĩtĩ-igũrũ. **26** (Nĩ ũndũ ũcio mĩthenya ĩyo
ĩgĩtwo Purimu kuumana na rĩĩtwa rĩu Puri.) Nĩ ũndũ wa
maũndũ mothe marĩa maandĩkĩtwo marũa-inĩ macio,
na nĩ ũndũ wa ũrĩa meyoneire na nĩ ũndũ wa maũndũ
marĩa maamakorire, **27** Ayahudi magĩĩtua kũgĩe mũtugo
wa kũrũmĩrĩrwo, nĩguo o ene, na njiaro ciao, na arĩa
othe mangĩtũũrania nao, marũmagie mĩthenya ĩyo yeerĩ
o mwaka mategũtĩĩrĩria, na njĩra ĩrĩa kwandĩkĩtwo, na
mahinda marĩa maatuĩtwo. **28** Mĩthenya ĩyo ĩtuĩke ya
kũririkanagwo na ĩmenyagĩrĩrwo nĩ njiarwa ciothe na
nyũmba ciothe, na mabũrũri-inĩ mothe na matũũra-inĩ
manene mothe. Na mĩthenya ĩyo ya Purimu ndĩkanaage
gũkũngũĩrwo nĩ Ayahudi, o na kana kĩririkano kĩayo
kĩage njiaro-inĩ ciao. **29** Nĩ ũndũ ũcio Esiteri, mũtumia
wa mũthamaki, mwarĩ wa Abihaili, marĩ na Moridekai
ũrĩa Mũyahudi, makĩandĩka marĩ na ũhoti wothe ũrĩa
maarĩ naguo, nĩguo mekĩre marũa macio ma keerĩ
meegiĩ Purimu hinya. **30** Nake Moridekai agĩtũmĩra
Ayahudi othe arĩa maarĩ mabũrũri-inĩ 127 ma ũthamaki
wa Ahasuerusu marũa, marĩ ciugo cia kũmeciiria wega
na kũmoomĩrĩria, **31** nĩgeetha marũmagie mĩthenya
ĩyo ya Purimu mahinda marĩa matuĩtwo, o ta ũrĩa
Moridekai ũrĩa Mũyahudi marĩ na Esiteri, mũtumia
wa mũthamaki maamatuĩrĩire, na o ta ũrĩa meetuĩrĩire
o ene, hamwe na njiaro ciao, ũhoro wĩgiĩ mahinda
mao ma kwĩhinga kũrĩa irio na gũcakaya. **32** Itua rĩu
rĩa kũrũmĩrĩrwo rĩa Esiteri nĩrĩekĩrire mawatho macio
maakoniĩ Purimu hinya, naguo watho ũcio ũkĩandĩkwo
mabuku-inĩ ma kĩririkano.

10 Na rĩrĩ, Mũthamaki Ahasuerusu nĩeetagia igooti
mabũrũri marĩa mothe aathanaga, o nginya
icigĩrĩra ciakuo cia kũraya. **2** Ha ũhoro wa ciĩko ciake cia
hinya na ũhoti, hamwe na ũhoro wothe wa ũnene wa
Moridekai, nginya harĩa mũthamaki aamũnenehetie-rĩ,
githĩ ti mwandĩke mabuku-inĩ ma maũndũ ma athamaki
a Media na Perisia? **3** Moridekai ũrĩa Mũyahudi aarĩ wa
keerĩ wathani-inĩ kuuma he Mũthamaki Ahasuerusu, na
nĩeetĩkĩrĩtwo nĩ Ayahudi ta mũnene wao, na agatĩĩka
mũno kũrĩ Ayahudi ao aingĩ, tondũ aacaragĩria andũ ake
maũndũ mega, na akaarĩrĩria kũgaacĩra kwa Ayahudi
othe.

Ayubu

1 Bũrũri-inĩ wa Uzu nĩ kwarĩ mũndũ watũire kuo wetagwo Ayubu. Mũndũ ũcio ndaarĩ ũcuuke ningĩ aarĩ mũndũ mũrũngĩrĩru; nĩetigĩrĩte Ngai na agatheemaga maũndũ marĩa mooru. **2** Ayubu aarĩ na ariũ mũgwanja na airĩtu atatũ, **3** ningĩ nĩ aarĩ na ng'ondu 7,000, na ngamĩĩra 3,000, na ndegwa cia kũigana kuohwo macooki 500, na ndigiri 500, na nĩ aarĩ na ndungata nyingĩ mũno. Nĩwe warĩ mũndũ ũrĩa mũnene mũno kũrĩ andũ arĩa angĩ othe a mwena wa Irathĩro. **4** Ariũ ake nĩmagĩaga na iruga o mũndũ riita rĩake gwake mũciĩ, na nĩmetaga aarĩ a nyina acio atatũ nĩguo marĩĩanĩre na manyuuanĩre nao. **5** Na matukũ ma maruga maathira, Ayubu nĩamatũmanagĩra moke nĩguo amatherie. Nĩokagĩra rũciinĩ tene akaruta igongona rĩa njino nĩ ũndũ wa o ũmwe wao, tondũ eeciiragia atĩrĩ, "No gũkorwo ciana ciakwa nĩciĩhĩtie ikaruma Ngai na ngoro." Ũcio nĩguo warĩ mũtũgo wa Ayubu wa mahinda mothe. **6** Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe araika nĩmathiire kũrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agĩthiĩ hamwe nao. **7** Nake Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, "Uuma kũ?" Nake Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, "Nyuma kũriũnga thĩ, o na gũcangacanga kuo kũndũ na kũndũ." **8** Ningĩ Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, "Nĩũcũũranĩtie ũhoro wa ndungata yakwa Ayubu? Ũkoona atĩ kũu thĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩ ũhaana take; ndarĩ ũcuuke na nĩmũrũngĩrĩru, mũndũ mwĩtigĩri-Ngai na ũtheemaga maũndũ marĩa mooru?" **9** Shaitani agĩcookia atĩrĩ, "Kaĩ Ayubu agĩĩtigagĩra Ngai o ro ũguo tũhũ? **10** Githĩ wee ndũmũirigĩire na ũkamũrigiicĩria hamwe na nyũmba yake, o hamwe na maũndũ make mothe? Nĩũrathimĩte wĩra wa moko make, nĩ ũndũ ũcio ũhiũ wake na ndũũru ciake ciyũrĩte bũrũri wothe. **11** No rĩrĩ, ta tambũrũkia guoko gwaku ũhutie indo ciothe iria arĩ nacio, na ti-itherũ ndarĩ hĩndĩ ategũkũruma o ũthiũ-inĩ waku." **12** Jehova akĩĩra Shaitani atĩrĩ, "No wega, indo ciothe iria arĩ nacio nĩndaciiga moko-inĩ maku, nowe mwene ndũkanamũhutie." Nake Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova. **13** Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe hĩndĩ ĩrĩa ariũ na aarĩ a Ayubu maarĩĩaga na makanyua ndibei kwa mũrũ wa nyina wao ũrĩa mũkũrũ-rĩ, **14** mũkinyia-ũhoro agĩkora Ayubu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndegwa nĩkũrĩma ikũrĩmaga na mĩraũ, nacio ndigiri ikũrĩĩaga o hau hakuhĩ, **15** nao andũ a Sabea macitharĩkĩra na macitaha. Ndungata nacio maciũraga na rũhiũ rwa njora, na no niĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoro!" **16** O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoro ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, "Mwaki wa Ngai uumire na igũrũ na wacina ng'ondu o na ndungata waniina biũ; no niĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoro!" **17** O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoro ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, "Akalidei meyũmba mbũtũ ithatũ, maatharĩkĩra ngamĩĩra ciaku na macitaha, maathiĩ nacio. Ndungata nacio maciũraga na rũhiũ rwa njora; na no niĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoro!" **18** O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoro o ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, "Ariũ na aarĩ aku mekũrĩĩaga, makĩnyuuaga ndibei kwa mũrũ wa nyina wao ũrĩa mũkũrũ; **19** na rĩrĩ, o hĩndĩ ĩyo rũhuho rũnene rwahurutana ruumĩte werũ-inĩ, na ruo rwahũũra nyũmba ĩyo koine ciayo inya, yamomoka, yamagwĩra maakua; na no niĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoro!" **20** Nake Ayubu aigua-ũhoro ũcio, akĩrũgama, agĩtembũranga nguo yake ya igũrũ, na akĩenjwo mũtwe. Agĩcooka akĩĩgũithia thĩ, akĩhooya Ngai, **21** akiuga atĩrĩ: "Ndoimire nda ya maitũ ndĩ njaga, na ngoima thĩ ĩno ndĩ njaga. Nĩ Jehova waheanire, na nĩ Jehova wacookera: rĩĩtwa rĩa Jehova rĩrogoocwo." **22** Thĩinĩ wa maũndũ macio mothe-rĩ, Ayubu ndaigana kwĩhia na ũndũ wa gũtuĩra Ngai mahĩtia.

2 Ningĩ nĩ kwarĩ mũthenya ũngĩ araika maathiire kũrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agĩthiĩ hamwe nao kũrũgama mbere yake. **2** Nake Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, "Uuma kũ?" Nake Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, "Nyuma kũriũnga thĩ o na gũcangacanga kuo kũndũ na kũndũ." **3** Ningĩ Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, "Nĩũcũũranĩtie ũhoro wa ndungata yakwa Ayubu? Ũkoona atĩ kũu thĩ gũtirĩ mũndũ ũhaana take; ndarĩ ũcuuke na nĩ mũrũngĩrĩru, mũndũ mwĩtigĩri-Ngai na ũtheemaga maũndũ marĩa mooru. Ningĩ no arũmĩtie wĩhokeku wake, o na gũtuĩka nĩwaningĩrĩirie ndĩmwanange hatarĩ gĩtũmi." **4** Nake Shaitani agĩcookeria Jehova, akiuga atĩrĩ, "Gĩkonde kĩrĩhagwo na gĩkonde! Mũndũ no arute indo ciake ciothe nĩguo ahonokie muoyo wake. **5** No rĩrĩ, ta tambũrũkia guoko gwaku ũhutie mahĩndĩ na nyama cia mwĩrĩ wake, na ti-itherũ ndarĩ hĩndĩ ategũkũruma o ũthiũ-inĩ waku." **6** Nake Jehova akĩĩra Shaitani atĩrĩ, "No wega, rĩu arĩ moko-inĩ maku; no ndũkahutie muoyo wake." **7** Nĩ ũndũ ũcio Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova, akĩnyamaria Ayubu na ironda ciarĩ na ruo mũno kuuma makinya ma magũrũ make nginya mũtwe. **8** Nake Ayubu akĩoya gacere ka nyũngũ ethũage nako, agĩikara thĩ harĩa haitagwo mũhu. **9** Nake mũtumia wake akĩmũũria atĩrĩ, "Anga no ũrũmĩtie wĩhokeku waku o na rĩu? Ruma Ngai wĩkuĩre!" **10** Nake Ayubu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Wee ũraaria ta mũndũ-wa-nja mũkĩĩgu. Kaĩ turĩkĩamũkagĩra o maũndũ mega kuuma kũrĩ Ngai, na tũtiamũkĩre mathĩĩna?" Thĩinĩ wa maũndũ macio mothe-rĩ, Ayubu ndaigana kwĩhia thĩinĩ wa mĩario yake. **11** Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa arata atatũ a Ayubu, nĩo Elifazu ũrĩa Mũtemaani, na Bilidadi ũrĩa Mũshuhi, na Zofaru ũrĩa Mũnaamathi, maaiguire mathĩĩna marĩa mothe maakorete Ayubu-rĩ, makĩgĩa gĩathĩ, makiuma o mũndũ gwake na magĩcemania nĩguo mathiĩ makamũcakaithie o makĩmũhooreragia. **12** Rĩrĩa maamuonire marĩ o haraaya-rĩ, makĩrigwo nĩwe nĩ ũrĩa aahaanaga; makĩambĩrĩria kũrĩra maanĩrĩire, na magĩtembũranga nguo ciao, o na makĩĩhurĩria rũkũngũ mĩtwe. **13** Ningĩ magĩcooka magĩikara thĩ hamwe nake matukũ mũgwanja, mũthenya na ũtukũ, na gũtirĩ mũndũ wamwaragĩria kiugo o na kĩmwe, nĩgũkorwo nĩmoonire atĩ kũnyamarĩka gwake kwarĩ kũnene mũno.

3 Thuutha wa matukũ macio, Ayubu agĩtumũra kanua, akĩruma mũthenya ũrĩa aaciarirwo. **2** Akiuga atĩrĩ: **3** "Mũthenya ũrĩa niĩ ndaciarirwo ũroora, o na ũtukũ ũcio kwerirwo atĩrĩ, 'Mũtumia nĩaciara mwana wa kahĩĩ!' **4** Mũthenya ũcio-rĩ, ũrotuĩka o nduma; Ngai arĩ igũrũ

aroaga kũũrũmbũiya; mũthenya ũcio ũroaga gũthererwo
nĩ ũtheri. **5** Mũthenya ũcio ũrokĩĩnyiitĩrwo nĩ nduma
nene na kĩĩruru gĩa gĩkuũ; ũrohumbĩrwo nĩ itu; nduma
ĩrotooria ũtheri waguo. **6** Ũtukũ ũcio-rĩ, ũronyiitwo
nĩ nduma ndumanu; ũroaga gũtaranĩrio na mĩthenya
ĩrĩa ĩngĩ ya mwaka, o na kana ũtarwo harĩ mweri o na
ũrĩkũ. **7** Ũtukũ ũcio ũrothaata; o na gũtikanoigwo ngemi
ũtukũ ũcio. **8** Arĩa marumaga mĩthenya maroruma
mũthenya ũcio, o acio moĩ kwarahũra nyamũ ĩrĩa ĩĩtagwo
Leviathani. **9** Njata ciaguo cia rũciinĩ irotuĩka nduma;
ũroeterera ũtheri na wage kũwona, o na ũroaga kuona
ruoro rũgĩtema, **10** nĩ ũndũ ndũigana kũhinga mĩrango
ya nda ya maitũ, na ndũigana kũgirĩrĩria maitho makwa
kuona thĩĩna. **11** "Ndaagire gũkua ngĩciarwo nĩkĩ?
Ndaagire gũkua ngiuma nda nĩkĩ? **12** Ndaamũkĩrirwo
maru-inĩ nĩkĩ? Ndaamũkĩrirwo nyondo-inĩ atĩ nĩguo
nyongithio nĩkĩ? **13** Nĩgũkorwo rĩu ingĩkomete ndĩ na
thayũ; rĩu ingĩrĩ toro hurũkĩte **14** hamwe na athamaki
na aheani kĩrĩra a gũkũ thĩ arĩa meeyakĩire kũndũ kũrĩa
kwanangĩku rĩngĩ, **15** o hamwe na aathani arĩa maarĩ na
thahabu, o arĩa maiyũrĩtie nyũmba ciao betha. **16** Ningĩ-
rĩ, nĩ kĩĩ kĩagiririe thikwo tĩĩri-inĩ ta kĩhuno o na kana
ta gakenge karĩa gatoonire ũtheri wa riũa? **17** Kũu andũ
arĩa aaganu nĩmatigĩte kũnyamarĩka, na kũu arĩa anogu
nĩmahurũkĩte. **18** Kũu-rĩ, mĩgwate o nayo nĩĩkenagĩra
kwaraha kwayo; nĩĩtigĩte kũigua kĩgũthũko kĩa nyabaara
ya ngombo. **19** Andũ arĩa anini na arĩa anene othe marĩ
kuo, nayo ngombo nĩĩrekereirio kuuma kũrĩ mũmĩathi.
20 "Nĩ kĩĩ gĩtũmaga andũ arĩa marĩ na mĩnyamaro
maheo ũtheri, naguo muoyo ũkaheo arĩa marĩ na ruo
rwa ngoro, **21** o acio meriragĩria gĩkuũ na gĩtingĩũka, o
arĩa magĩcaragia gũkĩra kĩndũ kĩa goro kĩrĩa kĩhithe,
22 acio maiyũragwo nĩ gĩkeno magakena maakinya
mbĩrĩra? **23** Nĩ kĩĩ gĩtũmaga muoyo ũheo mũndũ ũũrĩte
njĩra, o ũcio mũhingĩrĩrie nĩ Ngai? **24** Nĩ ũndũ handũ
ha ndĩe irio, no kuumwo nyumagwo nĩ ngoro; nakuo
gũcaaya gwakwa gũitĩkaga ta maaĩ. **25** Ũndũ ũrĩa
ndeetigagĩra nĩũngorete; ũndũ ũrĩa wamakagia mũno
nĩguo ũnginyĩrĩire. **26** Ndionaga thayũ, o na kana
ngahoorera; ndionaga ũhurũko, no mĩnyamaro."

4 Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani agĩcookia, akĩmũũria
atĩrĩ: **2** "Mũndũ angĩgeria gũkũgwetera koigo
kamwe-rĩ, hihi wamũkirĩrĩria? No rĩrĩ, nũũ ũngĩhota
kwĩgirĩrĩria kwaria? **3** Ririkana ũrĩa wanataara andũ
aingĩ, na ũrĩa wanekĩra moko marĩa maregeru hinya. **4**
Ciugo ciaku cianatiirĩrĩra arĩa manahĩngwo makenda
kũgũa; nĩwe wanekĩra maru marĩa magondoku hinya.
5 No rĩu-rĩ, nĩũkoretwo nĩ thĩĩna, nawe ũkoorwo nĩ
hinya; ũhũũrĩtwo, nawe ũkanyiitwo nĩ kĩmako. **6** Githĩ
wĩtigĩri Ngai waku tiguo wagĩrĩirwo gũtuĩka ũũmĩrĩru
waku, nayo mĩthiĩre yaku ĩtarĩ ũcuuke-rĩ, githĩ tiyo
mwĩhoko waku? **7** "Ta wĩcũũranie atĩrĩ: Nĩ mũndũ ũrĩkũ
wanathĩĩnĩka atekĩte ũũru? Nĩ kũ andũ arĩa arũngĩrĩru
marĩ maniinwo? **8** Niĩ ũrĩa nyonete-rĩ, nĩ atĩ andũ
arĩa marĩmaga ũũru, na arĩa mahaandaga thĩĩna-rĩ,
maũndũ macio no mo magethaga. **9** Manangagwo
nĩ mĩhũmũ ya Ngai; makaniinwo nĩ kĩhuhũkanio kĩa
marakara make. **10** Mĩrũũthi no ĩrume na ĩrarame,
no magego ma mĩrũũthi ĩyo mĩnene nĩmakoinangwo.
11 Mũrũũthi nĩũkuaga nĩ kwaga gĩa kũguĩma, nacio
ciana cia mũrũũthi wa mũgoma ikahurunjũka. **12** "Nĩ
kũrĩ kohoro karanginyĩire na hitho, namo matũ makwa
marakaigua gakĩhehanwo. **13** Ũtukũ ngĩĩcũũrania ũhoro
wa cioneki cia kũmakania, ũtukũ rĩrĩa andũ makoragwo
marĩ toro mũnene, **14** ngĩnyiitwo nĩ guoya na kũinaina,
namo mahĩndĩ makwa mothe magĩthingitha. **15** O
hĩndĩ ĩyo roho ũraahĩtũkĩra o ũthiũ-inĩ wakwa, nacio
njuĩrĩ cia mwĩrĩ wakwa irambarara. **16** Roho ũcio
ũrarũgama, no ndinahota kũmenya ũrĩa ũratariĩ. Mbere
yakwa hararũgama mũhianĩre wa kĩndũ, ndĩracooka
ndĩraigua gũkĩario na mĩheehũ gũkĩũrio atĩrĩ, **17** 'Mũndũ
wa gũkua-rĩ, aahota gũtuĩka mũthingu gũkĩra Ngai?
Mũndũ aahota gũtuĩka mũtheru gũkĩra Mũmũũmbi?
18 Angĩkorwo Ngai ndangĩhota kwĩhoka ndungata
ciake-rĩ, na angĩkorwo nĩonaga araika ake marĩ na
mahĩtia-rĩ, **19** githĩ to oone mahĩtia maingĩ mũno
ma andũ arĩa matũũraga nyũmba cia ndoro, acio
mĩthingi yao ĩrĩ rũkũngũ-inĩ, acio mamemendagwo
na ihenya gũkĩra kĩĩhuruta! **20** Kuuma rũciinĩ nginya
hwaĩ-inĩ moinangagwo tũcunjĩ; magathira tene na
tene matekũrũmbũiyo. **21** Githĩ mĩkanda ya hema yao
ndĩmunyũrĩtwo, nĩguo makue matarĩ na ũũgĩ?'

5 "Wenda gwĩtana, ĩtana, no rĩrĩ, nũũ ũngĩgwĩtĩka? Nĩ
ũrĩkũ wa arĩa atheru ũngĩũrĩra kũrĩ we? **2** Rũng'athio
rũũragaga kĩrimũ, naguo ũiru ũkooraga mũndũ ũrĩa
mũkĩĩgu. **3** Niĩ mwene nĩnyonete kĩrimũ gĩkĩgĩa na
mĩri, no-o rĩmwe nyũmba yakĩo ĩkĩrumwo. **4** Ciana
ciake nĩiraihanĩrĩirie na ũgitĩri, ihatĩrĩirio igooti-inĩ
itarĩ na mũndũ wa gũciciirĩrĩra. **5** Ũrĩa mũhũtu arĩĩaga
magetha make, amoyaga o na marĩ mĩigua-inĩ, nao
arĩa anyootu makahũmagĩra ũtonga wao. **6** Nĩgũkorwo
hatĩka ndĩkunũkaga kuuma thĩ, kana thĩĩna ũkamera
tĩĩri-inĩ. **7** No rĩrĩ, mũndũ aciaragwo arĩ wa kuonaga
thĩĩna, o ta ũrĩa na ma thandĩ cia mwaki irathũkaga na
igũrũ. **8** "No rĩrĩ, korwo nĩ niĩ ingĩthaitha Mũrungu;
ingĩneana ciira wakwa kũrĩ we. **9** We ekaga maũndũ
ma magegania marĩa mataangĩmenyeka, na akaringa
ciama itangĩtarĩka. **10** Nĩwe uuragĩria thĩ mbura; na
nĩwe ũrehagĩra bũrũri maaĩ. **11** Arĩa menyiihagia nĩwe
ũmatũũgagĩria, nao arĩa marĩ na kĩeha moyagwo na
igũrũ makagitĩrwo. **12** Nĩwe ũthaatagia mĩbango ya
arĩa marĩ waara, nĩgeetha moko mao matikagĩe na
ũhootani. **13** Nĩanyiitaga arĩa oogĩ waara-inĩ wao,
namo mathugunda ma arĩa oingumania akaameheria
biũ. **14** Nduma ĩmakoraga kũrĩ o mũthenya; mũthenya
barigici makahambataga taarĩ ũtukũ. **15** Nĩahonokagia
arĩa abatari kuuma kũrĩ rũhiũ rwa njora rũrĩa rũrĩ
tũnua-inĩ twao; amahonokagia moko-inĩ ma arĩa marĩ
hinya. **16** Nĩ ũndũ ũcio athĩĩni makagĩa na kĩĩrĩgĩrĩro,
naguo ciira ũtarĩ wa kĩhooto ũgatumia kanua. **17**
"Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũrũngagwo nĩ Ngai; nĩ
ũndũ ũcio ndũkamene irũithia rĩa Mwene-Hinya-Wothe.
18 Nĩgũkorwo nĩagurararagia, no rĩrĩ, acookaga akooha
nguraro ĩyo wega; nĩatiihanagia, no moko make no mo
mahonanagia. **19** Nĩagagũteithũra harĩ mĩtino ĩtandatũ;
o na ĩrĩ mũgwanja-rĩ, gũtirĩ ũũru ũgaagũkora. **20** Hĩndĩ
ya ng'aragu nĩagagũkũũra kuuma kũrĩ gĩkuũ, ningĩ hĩndĩ
ya mbaara agũkũũre ndũkooragwo na rũhiũ rwa njora.

21 Nĩũkagitĩrwo harĩ rũcamiũ rwa rũrĩmĩ, na ndũgetigĩra
hĩndĩ ĩrĩa mwanangĩko ũgooka. 22 Nĩũgathekerera
mwanangĩko na ng'aragu, na ndũgetigĩra nyamũ cia
gũkũ thĩ. 23 Nĩgũkorwo nĩũkagĩa na kĩrĩkanĩro na
mahiga ma werũ-inĩ, nacio nyamũ cia gĩthaka itũũre
irĩ na thayũ nawe. 24 Nawe ũikarage ũũĩ atĩ hema
yaku nĩ ngitĩre; nawe nĩũkooya ithabu rĩa indo ciaku
ũkore hatirĩ kĩndũ kĩũrĩte. 25 Nĩũkamenya atĩ ciana
ciaku nĩikaingĩha, nacio njiaro ciaku cingĩhe o ta nyeki
ya gũkũ thĩ. 26 Ũgaathiĩ mbĩrĩra-inĩ ũrĩ o na hinya,
ũhaana ta itĩĩa cia ngano ĩgethetwo hĩndĩ ya magetha.
27 "Nĩtũtuĩrĩtie ũhoro ũyũ, na nĩ wa ma. Nĩ ũndũ ũcio
kĩũigue na ũũmenye wee mwene."

6 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ: 2 "Naarĩ korwo ruo
rũrũ ndĩ naruo rwathimwo, nayo mĩnyamaro ĩno ndĩ
nayo yothe ĩigĩrĩrwo ratiri igũrũ! 3 Ti-itherũ yakorwo
ĩrĩ mĩritũ gũkĩra mũthanga ũrĩa ũrĩ maria-inĩ marĩa
manene; na nĩkĩo ndĩrahiũhire kwaria. 4 Mĩguĩ ya
Mwene-Hinya-Wothe nĩĩndoonyete, naguo roho wakwa
nĩũranyua ũrũrũ wayo; maũndũ ma kũmakania mũno
ma Ngai nĩmerekeirio harĩ niĩ. 5 Njagĩ ya werũ-inĩ-rĩ,
nĩyaanagia rĩrĩa ĩrĩ na nyeki ya kũrĩa, kana ndegwa
ĩkaania rĩrĩa ĩtuĩrĩirwo? 6 Irio itarĩ mũcamo nĩ irĩĩkaga
itekĩrĩtwo cumbĩ? Mũruru wa itumbĩ ũrĩa mwerũ-
rĩ, nĩ urĩ mũrĩo? 7 Niĩ ndingĩcihutia; irio ta icio no
itũme njire ngoro. 8 "Naarĩ korwo ndaheo ũndũ ũrĩa
ndĩrahooya, korwo Ngai aahe ũndũ ũrĩa ndĩrerirĩria,
9 naguo nĩ atĩ Ngai eetĩkĩre kũũmemenda, arekererie
guoko gwake kũũniine! 10 Hĩndĩ ĩyo no ngĩe na ũndũ wa
kũũhooreria, ũndũ wa gĩkeno ruo-inĩ rũrũ rũtarathira,
atĩ niĩ ndikaanĩte ciugo cia Ũrĩa Mũtheru. 11 "Ndĩ na
hinya ũrĩkũ atĩ nĩguo njikare ndĩ na mwĩhoko? Ndĩ
na kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩkũ atĩ nĩguo ngirĩrĩrie? 12 Niĩ ndĩ
hinya ta ihiga? Mwĩrĩ wakwa nĩ wa gĩcango? 13 Niĩ
ndĩ na hinya wa gwĩteithia, kuona atĩ rĩu nĩndunyĩtwo
ũhootani? 14 "Mũndũ ũtarĩ na kĩĩrĩgĩrĩro aagĩrĩire
gũteithio nĩ arata ake, o na angĩkorwo nĩatiganĩirie
ũhoro wa gwĩtigĩra Ũrĩa Mwene-Hinya-Wothe. 15
No ariũ a baba maagĩte kwĩhokeka o ta tũrũũĩ tũrĩa
tũhũaga, ningĩ o ta tũrũũĩ tũrĩa tũiyũraga tũkoina, 16
rĩrĩa tũirĩtio nĩ mbarabu ĩgĩtweka, na tũkaiyũrwo nĩ
tharunji ĩrĩa ĩratweka, 17 no rĩrĩ, tũtithereraga rĩrĩa
kwara, na hĩndĩ ya ũrugarĩ tũkahũa mĩtaro-inĩ yatuo.
18 Ikundi cia agendi nĩithaamaga njĩra ciacio, ikambata
werũ-inĩ, igathirĩra kuo. 19 Ikundi cia agendi cia Tema
icaragia maaĩ, agendi a wonjoria a Sheba makamacaria
marĩ na mwĩhoko. 20 Magathĩĩnĩka, tondũ makoretwo
marĩ na kĩĩrĩgĩrĩro; no maakinya ho magakora hatirĩ
kĩndũ. 21 O na inyuĩ-rĩ, mũtuĩkĩte andũ matangĩheana
ũteithio; muonaga ũndũ wa kũmakania mũgetigĩra. 22
Niĩ-rĩ, nĩ ndĩ ndoiga atĩrĩ: 'Heanai kĩndũ nĩ ũndũ wakwa,
ngũũrai na indo cianyu, 23 honokiai guoko-inĩ gwa
thũ, ngũũrai kuuma moko-inĩ ma arĩa matarĩ tha'? 24
"Atĩrĩrĩ, ndutaai ũhoro na nĩngũkira; nyonereriai harĩa
hĩtĩtie. 25 Kaĩ ciugo cia ma irĩ ruo-ĩ! No rĩrĩ, ngarari
cianyu nĩ kĩhooto kĩrĩkũ irarehe? 26 Anga mũrenda
kũruta mahĩtia ũrĩa njugĩte, mũgatua ciugo cia mũndũ
ũũmĩirwo tha taarĩ rũhuho? 27 Inyuĩ o na no mũcuukĩre
mwana wa ngoriai mĩtĩ, na mwendie mũrata wanyu.
28 "No rĩu-rĩ, ndamũthaitha mwĩtĩkĩre kũndora. Anga
no ngĩheenanie o maitho-inĩ manyu? 29 Mwĩcũraniei
nĩguo mũtikogomie kĩhooto; njookererai, nĩgũkorwo
wĩhokeku wakwa nĩguo ũraarũithio. 30 Nĩ kũrĩ wĩhia
ũrĩ mĩromo-inĩ yakwa? Anga kanua gakwa gatingĩhota
gũkũũrana maũndũ ma rũmena?

7 "Githĩ mũndũ ndakoragwo na ũtungata mũritũ gũkũ
thĩ? Githĩ matukũ make matihaana o ta ma mũndũ
mwandĩke wĩra? 2 O ta ngombo ĩkwĩrirĩria ciĩruru cia
hwaĩ-inĩ, o na kana ta mũndũ mwandĩke ũgũthethũkĩra
mũcaara wake-rĩ, 3 ũguo nĩguo niĩ ngaĩirwo mĩeri ya
tũhũ, na ngatuĩrwo atĩ ũtukũ ndaarage ndĩ na kĩeha. 4
Rĩrĩa ndakoma ndĩyũragia atĩrĩ, 'Ndĩrĩũkĩra rĩ?' Ũtukũ
ũkaraiha, na ngaraara ngĩĩgarũra nginya gũgakĩa. 5
Mwĩrĩ wakwa ũiyũrĩtwo nĩ igunyũ na ngũcĩ, nakĩo
gĩkonde gĩakwa gĩatũkangĩte na gĩgatogota. 6 "Matukũ
makwa maraathira na ihenya rĩkĩrĩte rĩa kanyamũ karĩa
gakonjithanagia uuthi ngoora ĩgĩtumwo, magagĩkinya
mũthia itarĩ na kĩĩrĩgĩrĩro. 7 Wee Ngai-rĩ, ririkana atĩ
muoyo wakwa no ta mĩhũmũ; namo maitho makwa
matigacooka kuona ũndũ mwega rĩngĩ. 8 Riitho rĩrĩa
rĩranyona rĩtigacooka kũnyona rĩngĩ; mũkaanjaria, no
ndigakorwo ho. 9 O ta ũrĩa itu rĩthiiaga rĩkabuĩria, ũguo
noguo ũrĩa ũthiiaga mbĩrĩra-inĩ atacookaga kuoneka.
(Sheol h7585) 10 Ndagacooka kũinũka gwake mũciĩ; harĩa
aaikaraga ndagacooka kuonwo ho. 11 "Nĩ ũndũ ũcio-rĩ,
ndigũkira; ngwaria nĩ ũndũ wa ũrĩa roho wakwa ũrĩ
na ruo, ndĩtetere nĩ ũndũ wa ũrĩa ngoro yakwa ĩrĩ na
marũrũ. 12 Niĩ-rĩ, ndĩ iria rĩa maaĩ, kana nyamũ ĩrĩa nene
ĩtũũraga iria thĩinĩ kũrĩa kũriku, atĩ nĩkĩo nangagĩrwo?
13 Rĩrĩa ngwĩciiria ũrĩrĩ wakwa nĩguo ũkũũhooreria,
na atĩ gĩtanda gĩakwa no kĩĩniinĩre gũteta-rĩ, 14 o na
hĩndĩ ĩyo ũũmakagia na irooto, o na ũkanjiguithia guoya
na cioneki, 15 nĩ ũndũ ũcio ngathuura kaba gũitwo,
na gĩkuũ, handũ ha gũikara na mwĩrĩ ũyũ wakwa. 16
Nĩthũire muoyo wakwa; ndikwenda gũtũũra nginya
tene. Tigana na niĩ tondũ matukũ makwa no ma tũhũ.
17 "Mũndũ-rĩ, akĩrĩ kĩ, tondũ ũmwĩkĩrĩire ũguo, na
ũkamũrũmbũyia mũno ũguo, 18 atĩ ũmũthuthuuragia
ngoro o rũciinĩ, na ũkamũgeragia mahinda mothe?
19 Kaĩ gũtarĩ hĩndĩ ũgaatiga gũikara ũndorete, kana
ũtigane na niĩ o na kahinda kanini? 20 Angĩkorwo
nĩnjĩhĩtie-rĩ, nĩ atĩa niĩ ngwĩkĩte, Wee mũrori wa andũ?
Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũnjorote? Kaĩ nduĩkĩte mũrigo harĩwe?
21 Nĩ kĩĩ kĩragiria ũnjohere mahĩtia makwa na ũndekere
mehia makwa? Nĩgũkorwo ndĩ hakuhĩ gũkoma tĩĩri-inĩ;
nawe nĩũkanjaria no ndigakorwo ho."

8 Nake Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:
2 "Nĩ nginya rĩ ũgũikara ũkĩaragia maũndũ ta macio?
Ciugo ciaku no ta inegene rĩa rũhuho rũkĩhurutana. 3
Mũrungu-rĩ, nĩogomagia ciira wa kĩhooto? Ũcio Mwene-
Hinya-Wothe nĩogomagia ũndũ ũrĩa ũrĩ wa ma? 4 Rĩrĩa
ciana ciaku ciamwĩhĩirie-rĩ, nĩacirekereirie iherithio nĩ
ũndũ wa mehia ma cio. 5 No rĩrĩ, wee ũngĩcũthĩrĩria
Mũrungu na wĩthaithanĩrĩre harĩ Ũcio Mwene-Hinya-
Wothe, 6 ũngĩkorwo ũrĩ mũtheru na mũrũngĩrĩru-rĩ,
o na rĩu no arahũke nĩ ũndũ waku nĩguo agũcookie
handũ harĩa hakwagĩrĩire. 7 O na gũtuĩka kĩambĩrĩria
gĩaku no kĩoneke kĩrĩ kĩnini, thuutha-inĩ nĩũkagaacĩra

mũno. **8** “Ũria ũhoro harĩ njiarwa cia tene, na ũtuĩrie
maũndũ marĩa maithe mao meerutire, **9** nĩgũkorwo
ithuĩ tũraciarirwo o ro ira na tũtirĩ ũndũ tũũĩ, namo
matukũ maitũ ma gũikara gũkũ thĩ no ta kĩĩruru. **10**
Acio githĩ to makũrute na makũhe ũhoro? Acio githĩ to
maarie ũhoro marĩ na ũmenyo? **11** Irura-rĩ, no rĩkũre
handũ hatarĩ itomboya? Ithanjĩ-rĩ, no rĩtheereme handũ
hatarĩ maaĩ? **12** Rĩngĩkũrĩra handũ hatarĩ maaĩ rĩũmaga
narua gũkĩra nyeki, o na rĩtakinyĩte rĩa gũtuuo. **13** Ũcio
nĩguo mũthia wa arĩa othe mariganagĩrwo nĩ Mũrungu;
ũguo no ta guo mwĩhoko wa arĩa matooĩ Ngai ũthiraga.
14 Kĩrĩa ehokete no kĩndũ kĩhũthũ; kĩrĩa egiritanagia
nakĩo no ta rũrenda rwa mbũmbũĩ. **15** Etiiranagia
na rũrenda rwake, naruo rũgatuĩka; akenyiitĩrĩra harĩ
ruo, no rũtingĩmũtiirĩrĩra. **16** Ahaana ta mũtĩ ũitĩrĩirio
maaĩ wega ũrĩ riũa-inĩ, ũtambũrũkĩtie thuuna ciaguo
mũgũnda-inĩ; **17** mĩri yaguo ĩĩthiororokeirie kĩhumbu
kĩa mahiga, na ĩcaragia ha kwĩgwatĩrĩra rwaro-inĩ rwa
mahiga. **18** No rĩrĩa wakũũrwo harĩa ũraarĩ-rĩ, handũ
hau hagakaana mũtĩ ũcio, hakoiga atĩrĩ, ‘Niĩ ndirĩ
ndakuona.’ **19** Ti-itherũ muoyo waguo ũmaga ũgathira,
naho hau tĩĩri-inĩ ũcio hagakũra mĩtĩ ĩngĩ. **20** “Ti-
itherũ Mũrungu ndangĩrega mũndũ ũtarĩ ũcuuke, kana
ekĩre moko ma arĩa mekaga ũũru hinya. **21** Na rĩrĩ,
no arĩiyũria kanua gaku mĩtheko, nayo mĩromo yaku
yanĩrĩre nĩ gũkena. **22** Thũ ciaku nĩĩkahumbwo thoni,
nacio hema cia arĩa aaganu itigacooka kuonwo.”

9 Ningĩ Ayubu agĩcookia, akiuga atĩrĩ: **2** “Ti-itherũ
nĩnjũũĩ ũhoro ũcio nĩ wa ma. No rĩrĩ, mũndũ angĩhota
atĩa gũkorwo arĩ mũthingu mbere ya Mũrungu? **3**
O na korwo mũndũ enda gũkararania na Ngai-rĩ,
ndangĩhota kũmũcookeria kĩũria o na kĩmwe harĩ ciũria
ngiri. **4** Ũũgĩ wake nĩ mũingĩ mũno, na ũhoti wake nĩ
mũnene. Nũũ wanaregana nake akĩgaacĩra? **5** Eeheragia
irĩma itekũmenya, na agacing’aũrania nĩ kũrakara. **6**
Athingithagia thĩ ĩkoima handũ hayo, na akainainia itugĩ
ciayo. **7** Aathaga riũa rĩkaaga kũratha; nake agiragĩrĩria
ũtheri wa njata. **8** Nĩwe watambũrũkirie igũrũ arĩ o
wiki, na athiiaga agĩkinyangaga makũmbĩ ma iria. **9**
Nĩwe Mũũmbi wa njata iria ciĩtagwo Nduba, na Karaũ,
na Kĩrĩmĩra, o na ikundi cia njata cia mwena wa gũthini.
10 Nĩekaga magegania matangĩmenyeka, na akaringa
ciama itangĩtarĩka. **11** Rĩrĩa aahĩtũkĩra harĩa ndĩ,
ndingĩmuona; o na rĩrĩa aathiĩra harĩa ndĩ ndimenyaga.
12 Angĩgutha kĩndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũmũgiria? Nũũ
ũngĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩ atĩa ũreka?’ **13** Ngai ndahingagĩrĩria
marakara make; o na arĩa maateithagĩrĩria Rahabu
nĩmamũinamagĩrĩra. **14** “Niĩ-rĩ, ndaakĩhota atĩa
kũmũkararia? Ingĩruta kũ ciugo cia kũmũcookeria?
15 O na korwo ndihĩtĩtie-rĩ, ndingĩhota kũmũcookeria
ũndũ; ũrĩa ingĩĩka no gũthaitha ingĩthaitha Mũnjiirithia
anjiguĩre tha. **16** O na ingĩamwĩtire nake anjĩtĩke-rĩ,
ndingĩĩtĩkia nĩangĩathikĩrĩirie. **17** We angĩamemendire
na kĩhuhũkanio, na aingĩhie ironda ciakwa hatarĩ
gĩtũmi. **18** Ndarekaga njookererwo nĩ mĩhũmũ, no
nĩahatagĩrĩria na mathĩĩna. **19** Korwo no ũhoro wa
hinya-rĩ, we arĩ hinya mũno! Na korwo no ũhoro wa
ciira wa kĩhooto-rĩ, nũũ ũngĩmwĩta? **20** O na korwo
ndiahĩtĩtie-rĩ, kanua gakwa no kandue mũhĩtia; korwo
ndiarĩ na ũcuuke-rĩ, nĩkangĩanduire mũhĩtia. **21** “O
na gũtuĩka ndirĩ na ũcuuke-rĩ, ndikwĩrĩrĩra; muoyo
wakwa nĩndĩwagĩire kĩene. **22** Ũhoro no ũrĩa ũmwe;
nĩkĩo ndĩroiga atĩrĩ, ‘Aniinaga arĩa matarĩ ũcuuke o na
akaniina arĩa aaganu.’ **23** Hĩndĩ ĩrĩa ihũũra rĩarehe gĩkuũ
kĩa narua, nĩathekagĩrĩra kũũrwo nĩ hinya kwa arĩa
matarĩ na mahĩtia. **24** Hĩndĩ ĩrĩa bũrũri wagĩa moko-
inĩ ma andũ aaganu, nĩahingaga aciirithania maitho.
Akorwo ti we-rĩ, nũũ wĩkaga ũguo? **25** “Matukũ makwa
marahanyũka gũkĩra mũkinyia-ũhoro; mombũkaga
matarĩ na gĩkeno o na kĩnini. **26** Mahĩtũkaga na ihenya
mũno ta tũtarũ twa irura, kana ta nderi igũcuuhũkĩra
kĩndũ gĩa kũrĩa. **27** Ingiuga atĩrĩ, ‘Nĩngũriganĩrwo nĩ
mateta makwa, nĩngũtiga gũtukia gĩthiithi, ngene,’
28 no ngeetigĩra mĩnyamaro yakwa yothe, nĩgũkorwo
nĩnjũũĩ ndũkandua atĩ ndiĩhĩtie. **29** Kuona atĩ nĩndĩkĩtie
gũtuuo mũhĩtia-rĩ, nĩ kĩĩ gĩgũtũma ndĩĩnogie tũhũ? **30**
O na ingĩĩthamba na thabuni, na ndĩĩthambe moko na
igata-rĩ, **31** no ũndikirie irima rĩa gĩcoro nĩgeetha o
na nguo ciakwa iithũũre. **32** “We ti mũndũ ta niĩ atĩ
nĩguo ndĩmũcookerie, nĩguo tũng’ethanĩre igooti-inĩ. **33**
Naarĩ korwo nĩ harĩ mũndũ ũngĩtũiguithania, atũigĩrĩre
guoko gwake ithuĩ eerĩ, **34** mũndũ wa kũnjehereria
rũthanju rwa Ngai, nĩgeetha ndigacooke kũmakio nĩ
itebeebania rĩake. **35** Hĩndĩ ĩyo nĩingĩacooka kwaragia
itekũmwĩtigĩra, no ũrĩa ndariĩ rĩu-rĩ, ndingĩhota.

10 “Nĩthũire gũtũũra muoyo ũyũ; nĩ ũndũ ũcio
ndikũhingĩrĩria mateta makwa, o na nĩ ngwaria
nĩ ũndũ wa ũrĩa ngoro yakwa ĩrĩ na marũrũ. **2**
Ngwĩra Ngai atĩrĩ: Tiga kũndua mwĩhia, no nyonia
kĩrĩa ũrandũithĩria. **3** Kaĩ ũkenagio nĩ kũũhinyĩrĩria,
ũgathũũra wĩra wa moko maku, o rĩrĩa ũrakenera
mathugunda ma andũ arĩa aaganu? **4** Kaĩ maitho maku
marĩ o ta maitho ma andũ? Kaĩ muonere waku ũhaana
o ta wa mũndũ? **5** Kaĩ matukũ maku maigana ta ma
andũ, kana mĩaka yaku ĩkaigana o ta ya mũndũ, **6**
nĩguo ũcarĩrĩrĩrie mahĩtia makwa, o na ũtuĩragie mehia
makwa, **7** o na gũtuĩka wee nĩũũĩ atĩ ndiĩhĩtie, na
ũkamenya atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũũhonokia
moko-inĩ maku? **8** “Moko maku nĩmo maathondekire
na makĩnyũmba. Rĩu nĩũgũkĩgarũrũka ũnyanange? **9**
Ririkana atĩ wanyũũmbire ta rĩũmba. Rĩu ũgũcooka
ũndue rũkũngũ rĩngĩ? **10** Githĩ ndwanjitire ta iria, na
ũgĩcooka ũkĩĩmatia ta maguta marĩo, **11** ũkĩĩhumbĩra na
nyama na gĩkonde, na ũkĩohania mahĩndĩ na mĩkiha
yakwa hamwe. **12** Nĩwaaheire muoyo o na ũkĩnyonia
ũtugi waku; naguo ũmenyereri waku nĩguo ũtũirie roho
wakwa. **13** “No nĩwahithire maũndũ maya ngoro-inĩ
yaku, na nĩnjũũĩ no warĩ na ũndũ ũyũ meciiria-inĩ
maku: **14** Ingĩehirie wee nĩwanyonaga, na ndũngĩagire
kũũherithia nĩ ũndũ wa wĩhia wakwa. **15** Kaĩ akorwo
nĩnjĩhĩtie ndĩ na haaro-ĩ! O na ingĩiguĩka ndiĩkĩte ũũru,
ndingĩhota gũtiira mũtwe wakwa, nĩgũkorwo njiyũrĩtwo
nĩ thoni, na ngarikĩra mathĩĩna-inĩ makwa. **16** Ingĩtiira
mũtwe wakwa-rĩ, wee ũnjeemaga o ta mũrũũthi, na
ningĩ ũkonania ũhoti waku mũnene wa kũnjũkĩrĩra. **17**
Nĩũndeheire aira angĩ manjũkĩrĩre, na nĩwongereire
marakara maku igũrũ rĩakwa; mbũtũ ciaku ikanjũkĩrĩra
o ta makũmbĩ ma maaĩ marũmanĩrĩire. **18** “Nĩ kĩĩ

gĩatũmire ũndute nda ya maitũ? Naarĩ korwo ndakuire
itoneetwo nĩ maitho ma mũndũ o na ũmwe. **19** Naarĩ
korwo ndiaciarirwo, kana korwo ndaciarirwo njerekeirio
mbĩrĩra! **20** Githĩ matukũ makwa o na marĩ manini
matikirie gũthira? Tigana na niĩ nĩguo ngĩe na gĩkeno
gwa kahinda kanini, **21** kamũira thĩĩte kũrĩa mũndũ
athiiaga na ndacooke, bũrũri wa nduma, o nduma nene
ya gĩkuũ, **22** o bũrũri ũrĩa ũtukũ wakuo ũrĩ mũtumanu
mũno, bũrũri wa nduma ya gĩkuũ, na ũtarĩ kĩhaarĩro,
kũrĩa o na ũtheri ũhaana o ta nduma."

11 Nake Zofaru ũrĩa Mũnaamathi agĩcookia, akĩũria
atĩrĩ: **2** "Ciugo icio ciothe-rĩ, nĩcikwaga gũcookio?
Mwaria ũyũ-rĩ, nĩegũgĩtuuo mwagĩrĩru? **3** Mwĩraho
ũcio waku-rĩ, nĩguo ũgũkiria andũ naguo? No kwage
mũndũ ũngĩgũkaania rĩrĩa ũranyũrũrania? **4** Wee
ũreera Ngai atĩrĩ, 'Wĩtĩkio wakwa ndũrĩ ũcuuke, o na
niĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ maku.' **5** Naarĩ korwo
Ngai no aarie, atumũre mĩromo yake agũũkĩrĩre, **6** na
akũguũrĩrie hitho cia ũũgĩ, nĩ ũndũ ũũgĩ ũrĩa wa ma nĩ
wa mĩena ĩĩrĩ. Menya ũndũ ũyũ; atĩ Ngai ndakũherithĩtie
kũringana na ũrĩa mehia maku maigana. **7** "Wee no
ũhote kũmenya maũndũ marĩa mahithe ma Ngai? Kana
no ũhote gũtuĩria kũna maũndũ ma Mwene-Hinya-
Wothe? **8** Maũndũ make nĩmatũũgĩru gũkĩra igũrũ, wee
nĩ atĩa ũngĩka? Nĩ mariku gũkĩra ũriku wa mbĩrĩra, wee
nĩ atĩa ũngĩmenya? **(Sheol h7585)** **9** Gĩthimo kĩamo nĩ
kĩraihu gũkĩra thĩ na nĩ kĩaramu gũkĩra iria rĩrĩa inene.
10 "Angĩũka agũikie njeera-rĩ, acooke etane ciira-rĩ, nũũ
ũngĩmũgiria? **11** Ti-itherũ nĩoĩ andũ arĩa maheenanagia;
na rĩrĩa oona ũndũ mũũru-rĩ, githĩ ndaũmenyaga? **12**
No rĩrĩ, mũndũ ũtarĩ ũũgĩ ndangĩtuĩka mũũgĩ o na rĩ, o
ta ũrĩa njaũ ya ndigiri ya gĩthaka ĩtarĩ hĩndĩ ĩngĩciarwo
ĩrĩ mũndũ. **13** "No rĩrĩ, ũngĩneana ngoro yaku kũrĩ Ngai,
na ũtambũrũkie moko maku kũrĩ we, **14** ũngĩeheria
mehia marĩa marĩ guoko-inĩ gwaku, na ũgirie ũũru
ũikare thĩinĩ wa hema yaku-rĩ, **15** hĩndĩ ĩyo no ũhote
gũtiira ũthiũ waku na igũrũ ũtegũconoka; no ũrũgame
wega ũtarĩ na guoya. **16** Ti-itherũ nĩũkariganĩrwo nĩ
mathĩĩna maku, ũmaririkanage o ta maaĩ marĩkĩtie
gũtherera. **17** Mũtũũrĩre waku nĩũgacangarara gũkĩra
mũthenya barigici, nayo nduma ĩgaatuĩka o ta rũciinĩ.
18 Ũgũtũũra ũrĩ na mwĩhoko tondũ ũrĩ na ũgitĩri,
ũkehũgũraga harĩa ũrĩ, na ũkahurũka ũtarĩ na ũgwati.
19 Nĩũgakomaga, gũtarĩ na mũndũ ũngĩtũma wĩtigĩre,
nao andũ aingĩ nĩmakeyendithagia harĩ we. **20** No rĩrĩ,
maitho ma andũ arĩa aaganu nĩmakaaga kuona, na
matikoona gwa kũũrĩra; naguo ũndũ ũrĩa meriragĩria
ũgaatuĩka mũcaayo wa gĩkuũ."

12 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ: **2** "Hatirĩ nganja
inyuĩ nĩ inyuĩ andũ, naguo ũũgĩ ũgaathiranĩra
na inyuĩ rĩrĩa mũgaakua! **3** No rĩrĩ, ndĩ na ũmenyo
o ta inyuĩ; mũtirĩ oogĩ kũngĩra. Nũũ ũtooĩ maũndũ
macio mothe? **4** "Nduĩkĩte mũndũ wa gũthekererwo
nĩ arata akwa, o na gũtuĩka nĩndakaĩire Ngai nake
akĩnjigua: niĩ nduĩkĩte mũndũ wa gũthekererwo, o
na gũtuĩka ndĩ mũthingu na ndirĩ ũcuuke! **5** Andũ
arĩa maikaraga megangarĩte manyũrũragia mũtino,
makona ta ũndũ ũcio ũkoraga o andũ arĩa magũrũ mao
matenderũkaga. **6** Hema cia atunyani nĩcio ciikaraga
igaacĩire, na andũ arĩa marakaragia Mũrungu nĩo
maikaraga na thayũ, o acio makuuaga ngai yao na moko.
7 "No ta kĩũrie nyamũ, na nĩigũkũruta ũhoro, kana
ũrie nyoni cia rĩera-inĩ, na nĩigũkwĩra; **8** kana warĩrie
thĩ, na nĩĩgũkũruta ũhoro, kana ũkĩarĩrie thamaki cia
iria-inĩ, nacio nĩigũkũhe ũhoro. **9** Nĩ irĩkũ cia icio
ciothe itooĩ atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwĩkĩte ũndũ ũyũ?
10 Mĩoyo ya ciũmbe ciothe ĩrĩ guoko-inĩ gwake, o na
mĩhũmũ ya andũ othe. **11** Githĩ gũtũ gũtithuuranagia
ciugo o ta ũrĩa rũrĩmĩ rũcamaga irio? **12** Githĩ ũũgĩ
ndũkoragwo na andũ arĩa akũrũ? Githĩ gũtũũra mũno
gũtirehaga ũmenyo? **13** "Ũũgĩ na hinya nĩ cia Ngai;
mataaro na ũmenyo nĩ ciake. **14** Kĩrĩa amomoraga
gĩtingĩakwo rĩngĩ; mũndũ ũrĩa aahingĩra njeera gũtirĩ
mũndũ ũngĩmuohora. **15** Ahingagĩrĩria maaĩ, gũkaaga
mbura; ningĩ aamarekereria makaananga bũrũri. **16**
Hinya na ũtooria nĩ ciake; mũheenio na mũheenania eerĩ
no ake. **17** Aheani kĩrĩra amatongoragia matarĩ nguo,
na agatua aciirithania irimũ. **18** Nĩohoraga mĩnyororo
ĩrĩa athamaki moohaga andũ nayo, akamooha mũcibi
njohero. **19** Athĩnjĩri-Ngai amatongoragia marutĩtwo
nguo, na akang'aũrania andũ arĩa mehaandire tene. **20**
Nĩakiragia mĩromo ya aheani kĩrĩra arĩa meehoketwo,
nao athuuri akamatunya ũhoro wa gũkũũrana maũndũ.
21 We nĩagagĩra arĩa atĩĩku bata, nao arĩa marĩ na hinya
nĩamatunyaga indo ciao cia mbaara. **22** Nĩaguũragia
maũndũ marĩa mariku ma nduma, na nduma nene ya
gĩkuũ akamiumĩria ũtheri-inĩ. **23** Anenehagia ndũrĩrĩ,
agacooka agacananga; aingĩhagia ndũrĩrĩ, agacooka
agacihurunja. **24** Nĩagaagagia meciiria ma atongoria a
gũkũ thĩ; akamaingata, morũũrage werũ-inĩ mũtheri
ũtarĩ njĩra. **25** Mahambaataga nduma-inĩ kũrĩa gũtarĩ
ũtheri; ningĩ atũmaga matũgũũge ta mũndũ mũrĩĩu.

13 "Atĩrĩrĩ, maitho makwa nĩmonete maũndũ
macio mothe, matũ makwa nĩmamaiguĩte na
magataũkĩrwo nĩmo. **2** Ũrĩa mũũĩ o na niĩ nĩnjũũĩ; mũtirĩ
oogĩ kũngĩra. **3** No niĩ ndĩrenda kwaria na Mwene-
Hinya-Wothe, na ngeririria gũciira na Mũrungu. **4** No
inyuĩ-rĩ, mũranjigĩrĩra ndeto cia maheeni; inyuothe
mũrĩ athondekani a tũhũ! **5** Naarĩ korwo mwakira
ki! Ũndũ ũcio ũngĩtuĩka ũũgĩ harĩ inyuĩ. **6** Na rĩrĩ,
thikĩrĩriai kĩhooto gĩakwa; iguai gũthaithana kwa
mĩromo yakwa. **7** Kaĩ mũngĩaria ũũru mũkĩarĩrĩria
Mũrungu? Kaĩ mũngĩaria maheeni igũrũ rĩake? **8** Kaĩ
mũngĩmuonia kĩmenyano? Kaĩ mũgũciirĩrĩra Mũrungu?
9 Angĩmũtuĩria inyuĩ-rĩ, ũndũ ũcio no ũtuĩke mwega? No
mũmũheenie ta ũrĩa mũngĩheenia mũndũ? **10** Ti-itherũ
no amũrũithie mũngĩtuĩka a kuonania kĩmenyano na
hitho. **11** Hĩ, riiri wake ndũngĩmũmakia? Mũtingĩnyiitwo
nĩ guoya nĩ ũndũ wake? **12** Mĩario yanyu ya ũũgĩ nĩ
thimo hũthũ o ta mũhu; ihooto cianyu no ta kwĩgitĩra
na rĩũmba. **13** "Kirai ki, mũreke njarie; o ũrĩa ndĩrĩonarĩ, rekei nyone. **14** Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ndĩtoonyie ũgwati-
inĩ na ngaiga muoyo wakwa moko-inĩ makwa? **15** O
na angĩnjũraga-rĩ, niĩ nowe ndĩrĩĩhokaga; na ti-itherũ
nĩ ngatetera mĩthiĩre yakwa hau mbere yake. **16** Ti-
itherũ, ũndũ ũyũ noguo ũgaatuĩka wa kũũhonokia,
nĩgũkorwo mũndũ ũtooĩ Ngai ndangĩũmĩrĩria gũũka
mbere yake! **17** Thikĩrĩriai wega ũhoro wakwa; matũ

manyu nĩmakĩigue ũrĩa nguuga. **18** Ti-itherũ nĩhaarĩirie
ciira wakwa, na nĩnjũũĩ nĩ nguoneka ndĩ wa kĩhooto. **19**
Nĩ kũrĩ mũndũ ũngĩhota gũũthitanga? Angĩkorwo nĩ
kũrĩ-rĩ, no gũkira ngũkira ngue. **20** "Wee Ngai, ta kĩĩhe
o maũndũ maya meerĩ, na ndigũcooka gũkwĩhitha: **21**
Atĩrĩ, eheria guoko gwaku, gũikare kũraya na nĩĩ, na
ũtige kũũmakia na imakania ciaku. **22** Ningĩ ũnjĩte
na nĩngwĩtĩka, kana ũkĩreke njarie, nawe ũnjookerie.
23 Nĩ mahĩtia na mehia maigana niĩ njĩkĩte? Nyonia
ihĩtia na rĩĩhia rĩakwa. **24** Ũraahitha ũthiũ waku nĩkĩ,
na ũkandua thũ yaku? **25** Nĩũngĩnyamaria ithangũ
rĩrahurutwo nĩ rũhuho? Nĩũgũteng'erania na maragara
momũ? **26** Nĩgũkorwo nĩ wandĩkĩte maũndũ marũrũ
ma kũnjũkĩrĩra, na ũkaangaĩra igai rĩa mehia ma ũnini
wakwa. **27** Wohaga magũrũ makwa na mĩnyororo;
ũrangagĩra njĩra ciakwa ciothe na ũndũ wa gũcora njoro
makinya ma magũrũ makwa. **28** "Nĩ ũndũ ũcio mũndũ
amocaga ta kĩndũ kĩbuthĩte, agathira ta nguo ĩrĩĩtwo nĩ
memenyi.

14 "Mũndũ ũciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-nja-rĩ, aikaraga
o matukũ manini, namo makaiyũrwo nĩ mathĩĩna.
2 Akũraga ta ihũa na agacooka akooma; ahĩtũkaga na
ihenya ta kĩĩruru, na ndatũũraga. **3** Mũndũ ta ũcio
wakĩmũkũũrĩra maitho? Mũndũ ta ũcio wamũrehe
mbere yaku aciirithio? **4** Nũũ ũngĩhota kũruta kĩndũ
gĩtheru kuuma harĩ kĩndũ kĩrĩa gĩtarĩ gĩtheru? Gũtirĩ
o na ũmwe! **5** Matukũ ma mũndũ nĩ matare; nĩũtuĩte
mũigana wa mĩeri yake, na nĩũmũigĩire mĩhaka ĩrĩa
ataangĩkĩra. **6** Nĩ ũndũ ũcio tiga kũmũrora, tigana
nake, nginya arĩĩkie mĩthenya yake ta mũthũkũmi. **7**
"Mũtĩ-rĩ, nĩwĩrĩgagĩrĩrwo atĩ ũngĩtemwo, no ũthethũke
rĩngĩ, na atĩ mathethũka maguo matikaaga. **8** O na
mĩri yaguo ĩngĩkũrĩra thĩ na gĩthukĩ kĩaguo kĩũmĩre
tĩĩri-inĩ, **9** ũngĩkaguucia maaĩ-rĩ, nĩũgathethũka na
ũrute honge ta mũtĩ wa kũhaandwo. **10** No mũndũ
akuuaga agathikwo; aatuĩkana-rĩ, ndacookaga kuonwo
rĩngĩ. **11** O ta ũrĩa maaĩ mahũũaga kũu iria-inĩ, na ta
ũrĩa mũtaro wa rũũĩ ũng'araga ũkooma-rĩ, **12** ũguo
noguo mũndũ akomaga na ndacookaga gũũkĩra rĩngĩ;
o nginya rĩrĩa igũrũ rĩgaathira-rĩ, andũ matirĩ hĩndĩ
magookĩra kana maarahũrwo mookĩre. **13** "Naarĩ
korwo wahitha thĩinĩ wa mbĩrĩra, na ũnjige hitho-inĩ
nginya rĩrĩa marakara maku magaathira! Naarĩ korwo
wanduĩra gĩathĩ, ũgaacooka kũndirikana hĩndĩ ĩyo.
(Sheol h7585) **14** Mũndũ akua-rĩ, nĩagatũũra muoyo rĩngĩ?
Matukũ makwa mothe ma wĩra mũritũ-rĩ, ngweterera
ihinda rĩakwa rĩa kwerũhĩrio hinya rĩkinye. **15** Wee
ũgetana, na niĩ nĩngagwĩtĩka; na nĩũkeerirĩria kĩũmbe
gĩkĩ wombire na moko maku. **16** Hĩndĩ ĩyo nĩũgatara
makinya makwa, no ndũkarũmbũiya mehia makwa. **17**
Mahĩtia makwa meekĩrĩtwo mondo-inĩ, ĩkoohwo na
ĩkahũũrwo mũhũũri; nĩũkahumbĩra mehia makwa. **18**
"No rĩrĩ, o ta ũrĩa kĩrĩma kĩenjekaga na gĩkamomoka, na
o ta ũrĩa rwaro rwa ihiga rũeheragio handũ ha ruo, **19**
na o ta ũrĩa maaĩ mamuthũraga mahiga, na o ta ũrĩa
mbura nene ĩtwaraga tĩĩri-rĩ, ũguo noguo wanangaga
kĩĩrĩgĩrĩro kĩa mũndũ. **20** Wee ũmũtooragia o rĩmwe
rĩa kũigana, nake agathira; ũgarũraga gĩthiithi gĩake
ũrĩa kĩhaana, na ũkamũingata. **21** Ariũ ake mangĩheo
gĩtĩĩo, ndangĩmenya ũhoro ũcio; mangĩconorithio, we
ndoonaga ũndũ ũcio. **22** We no ruo rwa mwĩrĩ wake
aiguaga, nake atũũraga o ecaayagĩra."

15 Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani akĩũria atĩrĩ: **2**
"Mũndũ mũũgĩ no acookie ũhoro na kwĩgereria,
kana aiyũrie nda yake na rũhuho ruumĩte na irathĩro? **3**
No eciirĩrĩre na ciugo cia tũhũ, kana na mĩario ĩtarĩ bata?
4 No wee-rĩ, nĩũracambia ũhoro wa gwĩtigĩra Ngai, na
ũkagirĩrĩria ũhoro wa andũ kwĩrutĩra Mũrungu. **5** Mehia
maku nĩmo mataaraga kanua gaku; nawe ũthuurĩte
kwaria na rũrĩmĩ rwa mũndũ mwara. **6** Kanua gaku wee
mwene nĩko karagũtuĩra ciira, ti gakwa: nayo mĩromo
yaku wee mwene ĩkaaria ũira wa gũgũũkĩrĩra. **7** "Wee
nĩwe mũndũ wa mbere gũciarwo? Wee-rĩ, waciarirwo
mbere ya irĩma igĩe ho? **8** Wee nĩũthikagĩrĩria ndundu
ya Ngai? Wee wiki-rĩ, nowe ũrigĩtie na ũũgĩ? **9** Nĩ atĩa
ũũĩ ithuĩ tũtooĩ? Nĩ ũmenyo ũrĩkũ ũrĩ naguo ithuĩ tũtarĩ?
10 Tũrĩ na athuuri marĩ na mbuĩ na arĩa akũrũ mũno,
andũ akũrũ o na gũkĩra thoguo. **11** Ndũiganĩtwo nĩ
ũhoorerania wa Mũrungu, o na kana ũhoro ũcio warĩirio
na ũhooreri? **12** Ngoro yaku ĩgũteete nĩkĩ, na nĩ kĩĩ
kĩratũma ũikare ũkiunaga maitho, **13** nĩguo werekerie
marakara maku kũrĩ Mũrungu, o na ũgaitũrũra ciugo
ta icio kuuma kanua gaku? **14** "Mũndũ akĩrĩ kĩ, atĩ
no ahote gũtuĩka mũtheru, o na mũndũ ũciarĩtwo nĩ
mũndũ-wa-nja nake akĩrĩ kĩĩ, atĩ no ahote gũtuĩka
mũthingu? **15** Angĩkorwo Ngai ndangĩhota kwĩhoka
andũ arĩa ake aamũre-rĩ, na kũngĩkorwo o na igũrũ
ti gũtheru maitho-inĩ make-rĩ, **16** mũndũ akĩrĩ kĩ atĩ
amwĩhoke? Mũndũ nĩ mwaganu na nĩ kĩmaramari,
anyuuaga waganu ta maaĩ! **17** "Wee ta thikĩrĩria na
nĩngũgũtaarĩria; reke ngwĩre ũrĩa nyonete, **18** ngwĩre
ũrĩa andũ arĩa oogĩ moigĩte, matekũhitha ũndũ o na
ũmwe wa ũhoro ũrĩa maaheirwo nĩ maithe mao, **19** (o
acio oiki maaheetwo bũrũri hĩndĩ ĩrĩa gũtaarĩ mũndũ
wa kũngĩ watuĩkanagia gatagatĩ-inĩ kao): **20** Atĩrĩ,
mũndũ mwaganu akoragwo na mĩnyamaro matukũ
make mothe. Matukũ mothe ma ũcio ũtarĩ tha-rĩ,
maigĩirwo o mĩnyamaro. **21** Aiguaga o mĩgambo ya
kũmakania mũno; hĩndĩ ĩrĩa maũndũ mothe moneka
ta marĩ mega-rĩ, atunyani makamũtharĩkĩra. **22** Ndarĩ
na kĩĩrĩgĩrĩro gĩa gwĩthara kuuma nduma-inĩ; etereirio
kũũragwo na rũhiũ rwa njora. **23** Orũũraga agĩcaragia
irio, oragie atĩrĩ, 'Irĩ na kũ?' Aikaraga amenyete atĩ
mũthenya wa nduma ũrĩ o hakuhĩ. **24** Mĩnyamaro na
ruo rwa ngoro nĩcio imũmakagia; imũtooragia taarĩ
mũthamaki wĩhaarĩirie kũmũtharĩkĩra, **25** nĩ ũndũ
ainainagĩria Mũrungu ngundi, na akang'athĩria Mwene-
Hinya-Wothe, **26** akamũguthũkĩra ang'athĩtie, arĩ na
ngo yake mata ya hinya. **27** "O na gũtuĩka ũthiũ wake
nĩ mũnoru, na njohero yake ĩkaneneha nĩ kũnora-rĩ, **28**
agaatũũraga matũũra maanangĩku, na aikarage nyũmba
itatũũragwo nĩ mũndũ, nyũmba itigairie o kũmomoka
ituĩke ihumbu cia mahiga. **29** Ndagacooka gũkorwo arĩ
mũtongu, naguo ũtonga wake ndũgatũũra, o na kana
indo ciake itheereme kũu bũrũri-inĩ. **30** Ndakahota
kũũrĩra nduma; rũrĩrĩmbĩ nĩrũkahoohia thuuna ciake,
nayo mĩhũmũ ya kanua ka Ngai nĩĩkamweheria. **31**
Nĩatige kwĩheenia na ũndũ wa kwĩhoka maũndũ ma

tũhũ, nĩgũkorwo gũtirĩ kĩndũ makaamũrehere. **32** Ihinda rĩake rĩtanakinya-rĩ, nĩakarĩhio mũigana wake wothe, na honge ciake itikarura. **33** Agaatuĩka ta mũthabibũ ũhũrũrĩtwo thabibũ ciaguo itarĩ njĩru, ahaane ta mũtamaiyũ ũraita kĩro kĩaguo. **34** Nĩgũkorwo andũ a thiritũ ya arĩa matooĩ Ngai matũũraga marĩ thaata, na mwaki nĩũgaacina hema cia arĩa mendete mahaki. **35** Magĩaga nda cia mathĩĩna, na magaciara waganu; nda ciao ithugundaga o maheeni."

16 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ: **2** "Nĩnjiguĩte maũndũ maingĩ ta macio; inyuothe mũrĩ ahoorerania a kũnyamarania! **3** Mĩario ĩyo yanyu mĩingĩ ya mũhũhũtĩko-rĩ, ndĩrĩĩthira? Nĩ kĩĩ kĩramũthĩĩnia, gĩgatũma mũtinde mũgĩkararania? **4** O na nĩĩ no njarie ta inyuĩ, korwo nĩ inyuĩ mũrĩ harĩa ndĩ; nĩĩ no njarie mĩario mĩega ya kũmũciirithia na ndĩmũinainĩrie mũtwe. **5** No rĩrĩ, kanua gakwa no kamũũmĩrĩrie; ũhoorerania uumĩte mĩromo-inĩ yakwa no ũmũhoorerie. **6** "No o na ndaaria-rĩ, ruo rwakwa rũtirathira; o na ndegirĩrĩria kwaria-rĩ, rũtiranjeherera. **7** Ti-itherũ, Wee Ngai nĩũũnogeetie; nĩũharaganĩtie nyũmba yakwa yothe. **8** Wee nĩũnjoheete, naguo ũndũ ũcio ũgatuĩka ũira; ũhĩnju ũyũ ndĩ naguo nĩwambararĩte ũkaanyumbũra ũrĩa ndariĩ. **9** Ngai nĩandooretie na akandembũranga nĩ ũrĩa arakarĩte, akaahagaranĩria magego; ũcio thũ yakwa nĩangũũrĩire maitho. **10** Andũ nĩmathamĩtie tũnua twao maathekerere; mangũthaga rũthĩa makĩĩnyũrũragia, na makanyiitana hamwe manjũkĩrĩre. **11** Mũrungu nĩandekereirie kũrĩ andũ arĩa ooru, na akanjikia mĩtego-inĩ ya arĩa aaganu. **12** Nĩĩ ndaikarĩte wega, nowe agĩĩthethera; aanyiitire mũmero, akĩĩhehenja. We anduĩte cabaa wake wa kũrathagwo; **13** aikia a mĩguĩ ake nĩmandigiicĩirie. Aratheeca higo ciakwa atarĩ na tha, na agaita maaĩ makwa ma nyongo thĩ. **14** Aatharĩkagĩra maita maingĩ maingĩ; anguthũkagĩra ta njamba ya ita. **15** "Ndumĩire gĩkonde gĩakwa kĩa mwĩrĩ nguo ya ikũnia, na ngahitha thiithi wakwa rũkũngũ-inĩ. **16** Ũthiũ wakwa nĩũtunĩhĩte nĩkũrĩra, nduma nene ĩgakĩhumbĩra maitho makwa; **17** no rĩrĩ, moko makwa matirĩ ũndũ wa ũhinya mekĩte namo mahooya makwa nĩ matheru. **18** "Wee thĩ-rĩ, ndũkahumbĩre thakame yakwa; kĩrĩro gĩakwa kĩroaga gũkaahuurũkio! **19** O na rĩu-rĩ, mũira wakwa arĩ igũrũ; ũcio mũnjiirĩrĩri arĩ o igũrũ. **20** Mũũthaithanĩrĩri nĩ mũrata wakwa rĩrĩa maitho makwa maraita maithori harĩ Ngai; **21** nĩathaithanagĩrĩra mũndũ kũrĩ Ngai, o ta ũrĩa mũndũ athaithanagĩrĩra mũratawe. **22** "No mĩaka mĩnini ĩgũthira, thiĩ rũgendo rũrĩa mũndũ athiiaga na ndacooke.

17 Roho wakwa nĩmũthuthĩku, matukũ makwa nĩmathirĩte, mbĩrĩra nĩyo ĩnjetereire. **2** Ti-itherũ thiũrũrũkĩirio nĩ andũ a kũũnyũrũria; maitho makwa no nginya meerorere rũmena rwao. **3** "Wee Ngai-rĩ, ta kĩĩhe kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thiirĩ wakwa kĩrĩa ũretia, tondũ-rĩ, nũũ ũngĩ ũngĩĩtĩkĩra kũruta kĩndũ gĩake kĩĩndũgamĩrĩre? **4** Wee nĩwaagithĩtie meciiria mao ũmenyo; nĩ ũndũ ũcio ndũngĩmetĩkĩria mahootane. **5** Mũndũ angĩkaana arata ake nĩ ũndũ wa kĩheo-rĩ, maitho ma ciana ciake nĩmakoora. **6** "Ngai nĩanduĩte mũndũ wa kuunwo thimo nĩ andũ othe, nduĩkĩte mũndũ wa gũtuagĩrwo mata ũthiũ nĩ andũ. **7** Maitho makwa nĩ maroora nĩ gwĩthikĩra; ciĩga ciakwa ciothe ihũthĩte o ta kĩĩruru. **8** Andũ arĩa arũngĩrĩru nĩmagegetio nĩ ũhoro ũcio; andũ arĩa matarĩ na ũũru mekĩte nĩmarahũkĩte mokĩrĩre andũ arĩa matooĩ Ngai. **9** O na kũrĩ ũguo-rĩ, arĩa athingu nĩmarĩrũmagia njĩra ciao, nao arĩa marĩ moko matheru nĩmarĩongagĩrĩrwo hinya. **10** "No rĩrĩ, ta gĩũkei inyuothe, geriai o rĩngĩ! Niĩ ndirĩ ndĩrona mũndũ mũũgĩ gatagatĩ kanyu. **11** Matukũ makwa nĩ mathiru, mĩbango yakwa nĩmĩharaganie, o na meririria ma ngoro yakwa. **12** Andũ aya magarũraga ũtukũ makaũtua mũthenya; nduma yamakinyĩrĩra moigaga atĩrĩ, 'Ũtheri ũrĩ o hakuhĩ.' **13** Angĩkorwo mũciĩ ũrĩa njĩrĩgĩrĩire no mbĩrĩra, angĩkorwo ingĩara ũrĩrĩ wakwa o nduma-inĩ-rĩ, **(Sheol h7585)** **14** angĩkorwo no njĩĩre ũhoro wa kũbutha atĩrĩ, 'Wee nĩwe baba,' na njĩĩre kĩgunyũ atĩrĩ, 'Wee nĩwe maitũ' kana 'Nĩwe mwarĩ wa maitũ-rĩ', **15** mwĩhoko wakwa ũkĩrĩ kũ? Nũũ ũngĩnyonera mwĩhoko? **16** Na rĩrĩ, mwĩhoko nĩũharũrũkĩte nginya ihingo-inĩ cia gĩkuũ? Nĩtũgũgĩikũrũkania hamwe rũkũngũ-inĩ?" **(Sheol h7585)**

18 Ningĩ Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia, akĩũria atĩrĩ: **2** "Ũrĩĩtiga kwaria mĩario ĩno rĩ? Gĩa na ũũgĩ nĩguo o na ithuĩ tũhote kwaria. **3** Nĩ kĩĩ kĩratũma ũtuone tũhaana ta ng'ombe, na tũgatuuo irimũ maitho-inĩ maku? **4** Wee ũrehanyũrũra nĩ ũndũ wa ũrĩa ũrakarĩte-rĩ, thĩ no ĩthaamwo nĩ ũndũ waku? Kana no nginya ndwaro cia mahiga cieherio harĩa itũire? **5** "Tawa wa mũndũ mwaganu nĩmũhorie; rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki wake nĩrũtigĩte gwakana. **6** Ũtheri ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa hema yake ũtuĩkĩte nduma; naguo tawa ũrĩa ũrĩ hakuhĩ nake ũkahora. **7** Hinya wa mũkinyũkĩrie wake nĩmũhũthie; namo mathugunda make makamũgũithia thĩ. **8** Makinya make mamũikagia wabu-inĩ, nake akoorũraga thĩinĩ wa marima mayo. **9** Mũtego ũmũnyiitĩire ndiira-inĩ ya kũgũrũ; mũtego ũgakĩmũrũmia biũ. **10** Ahithĩirwo kĩana kĩa rũrigi tĩĩri-inĩ, akaambĩrwo mũtego njĩra-inĩ yake. **11** Imakania imuumagĩrĩra na mĩena yothe, na ikamũteng'eragia harĩa hothe aagerera. **12** Mũtino nĩũmũhũũtĩire; mwanangĩko wetereire agwe. **13** Mũtino ũrĩĩaga icunjĩ cia gĩkonde gĩake; narĩo irigithathi rĩa gĩkuũ rĩgatambuuranga ciĩga ciake. **14** Aguucĩtio, akarutwo ũgitĩri-inĩ wa hema yake, na agatwarwo kũrĩ mũthamaki wa imakania. **15** Mwaki nĩguo ũtũũraga hema-inĩ yake; ũbiriti ũgwakana nĩũhurunjĩtwo gĩikaro gĩake. **16** Mĩri yake yũmagĩra tĩĩri-inĩ, nacio honge ciake ikahooha na igũrũ. **17** Kĩririkano gĩake nĩ gĩgaathira thĩ; ndarĩ rĩĩtwa bũrũri-inĩ. **18** Akaarutũrũrwo ũtheri-inĩ atwarwo nduma-inĩ na nĩakaingatwo oime thĩ ĩno. **19** Ndarĩ ciana kana njiaro thĩinĩ wa andũ ao, o na ndarĩ mũndũ wake ũgaatigara kũrĩa aatũũraga. **20** Andũ a mwena wa ithũĩro nĩmakagegio nĩ maũndũ marĩa mamũkorete; andũ a mwena wa irathĩro manyiitwo nĩ kĩmako. **21** Ti-itherũ ũguo nĩguo gĩikaro kĩa mũndũ mwaganu gũkahaana; kũndũ kwa mũndũ ũrĩa ũtooĩ Mũrungu-rĩ, gwake kũhaana ũguo."

19 Nake Ayubu akĩũria atĩrĩ: **2** "Mũkũũnyariira nginya-rĩ, mũkĩĩhehenjaga na ciugo? **3** Rĩu mũrĩ kũndetia maita ikũmi; mũũtharĩkĩire mũtarĩ na thoni. **4** Angĩkorwo nĩ ma atĩ nĩhĩtĩtie njĩra, ihĩtia rĩakwa

rĩgũikara rĩrĩ thĩĩna wakwa. **5** Mũngĩkorwo ti-itherũ
nĩmũgwĩtũũgĩria igũrũ rĩakwa, na mũgĩe na mweke
wa kũnjũkĩrĩra nĩ ũndũ wa ũguo njonorithĩtio, **6**
no kĩmenyei atĩ Ngai nĩwe ũũhĩtĩirie, akandigiicĩria
na wabu wake. **7** "O na gũtuĩka nĩngayaga ngoiga
atĩrĩ, 'Ndĩĩmũhĩtĩrie!' Nĩĩ ndirĩ ũndũ njookagĩrio; o na
gũtuĩka nĩhooyaga ndeithio, gũtirĩ kĩhooto nyonaga.
8 Nĩahingĩire njĩra na niĩ ndingĩhota kũhĩtũka; tũcĩra
twakwa nĩatwĩkĩrĩte nduma. **9** Nĩanjaũrĩte gĩtĩĩo gĩakwa,
na akanduta thũmbĩ mũtwe. **10** Andarũrangaga kuuma
mbarĩ ciothe nginya ngathira; amunyaga mwĩhoko
wakwa o ta mũtĩ. **11** Marakara make nĩmanjakanĩire;
andaraga hamwe na thũ ciake. **12** Mbũtũ ciake cia ita
injerekagĩra na hinya; ciakaga ihumbu cia kũnjũkĩrĩra,
igathiũrũrũkĩria hema yakwa. **13** "Nĩanyamũranĩtie
na ariũ a baba makaahutatĩra; andũ arĩa tũyaine nao
nĩmeĩndigithĩtie biũ. **14** Andũ a mbarĩ ciitũ nĩmathiĩte
makandiga; arata akwa nĩmariganĩirwo nĩ niĩ. **15** Ageni
akwa na ndungata ciakwa cia andũ-a-nja matuaga ta
matanjũũĩ; maanyonaga ta ndĩ mũndũ uumĩte kũndũ
kũngĩ. **16** Njĩtaga ndungata yakwa, no ndĩngĩnjĩtĩka,
o na ndĩmĩthaithĩte na kanua gakwa niĩ mwene. **17**
Mĩhũmũ ya kanua gakwa nĩmĩnungu harĩ mũtumia
wakwa; nduĩkĩte wa kũmenwo harĩ ariũ a maitũ. **18** O
na tũhĩĩ tũrĩa tũnini nĩtũũnyararĩte, rĩrĩa ndatuumĩrĩra
no gũũthekerera tũũthekagĩrĩra. **19** Arata akwa arĩa
manguhĩrĩirie othe nĩmathũire; andũ arĩa nyendeete
nĩmahutatĩire makaanjũkĩrĩra. **20** Niĩ thirĩte ngatigara
o gĩkonde na mahĩndĩ; niĩ ndigarĩirwo no kĩni kĩa
magego giiki. **21** "Njiguĩrai tha, inyuĩ arata akwa,
iguai tha, nĩgũkorwo guoko kwa Ngai nĩkũngũthĩte. **22**
Mũthingatanaga na niĩ o ta ũrĩa Mũrungu aathingataga
nĩkĩ? Mũtirĩ mũraiganwo nĩ nyama ciakwa? **23** "Naarĩ
korwo ciugo ciakwa nĩciandĩkĩtwo, igakĩandĩkwo ibuku-
inĩ rĩa gĩkũnjo, **24** igakarwo na karamu ga kĩgera igũrũ
rĩa ngocorai, kana igakururwo rwaro-inĩ rwa ihiga
itũũre nginya tene! **25** Nĩnjũũĩ atĩ Mũngũũri arĩ muoyo,
na atĩ marigĩrĩrio-inĩ nĩwe ũkaarũgama thĩ ĩno. **26**
Nakĩo gĩkonde gĩkĩ gĩakwa kĩarĩkia gũthira, na mwĩrĩ
ũyũ wa nyama ũkorwo ũtarĩ ho, hĩndĩ ĩyo nĩ ngoona
Ngai; **27** niĩ mwene nĩngamwĩonera na maitho, niĩ
mwene, ti mũndũ ũngĩ. Ĩ ngoro yakwa ndĩkĩrĩ na wendo
mũnene! **28** "Mũngiuga atĩrĩ, 'Ĩ nĩtũthingatane nake,
kuona atĩ nĩwe kĩhumo gĩa thĩĩna ũyũ,' **29** inyuĩ ene
nĩmwagĩrĩirwo nĩ gwĩtigĩra rũhiũ rwa njora; nĩgũkorwo
mang'ũrĩ nĩmakarehithia kũherithanio na rũhiũ rwa
njora, na hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ kũrĩ ũtuanĩri
wa ciira."

20 Nake Zofaru ũrĩa Mũnaamathi agĩcookia atĩrĩ:
2 "Meciiria makwa nĩ mathĩĩnĩku, na nĩkĩo
ngũcookia, nĩ ũndũ nĩndangĩkĩte mũno. **3** Ndĩraigua
irũithia rĩa kũnjonorithia, naguo ũmenyo wakwa
nĩũranjĩkĩra hinya wa gũcookia. **4** "Ti-itherũ nĩũũĩ
ũrĩa gũtũire kuuma tene rĩrĩa mũndũ aigirwo gũkũ
thĩ ĩno, **5** atĩ kũrũũhia kwa arĩa aaganu no gwa
kahinda, o nakĩo gĩkeno kĩa andũ arĩa matooĩ Ngai no
gĩa kahinda kanini. **6** O na gũtuĩka mwĩtĩĩo wake nĩ
ũkinyaga o igũrũ, naguo mũtwe wake ũkahutia matu-
rĩ, **7** agaathira nginya tene o ta mai make mwene; arĩa
manamuona mooragie atĩrĩ, 'Kaĩ aathiire kũ?' **8** Airagĩria
ta kĩroto, akaaga kuoneka rĩngĩ, akaingatwo ta kĩoneki
kĩa ũtukũ. **9** Riitho rĩrĩa rĩamuonaga rĩtikamuona
rĩngĩ; harĩa aaikaraga hatikamuona rĩngĩ. **10** Ciana
ciake ikaageragia kwĩiguithania na athĩĩni; moko make
mwene no nginya magaacookia ũtonga wake kũrĩa
aaũrutire. **11** Hinya wa wĩthĩ ũrĩa ũiyũrĩte mahĩndĩ-
inĩ make ũgaakoma hamwe nake rũkũngũ-inĩ. **12**
"O na gũtuĩka ũũru ũrĩ mũrĩo ũrĩ kanua gake, na
nĩaũhithaga rungu rwa rũrĩmĩ rwake, **13** o na gũtuĩka
ndangĩhota kũũrekia na aũigaga kanua gake-rĩ, **14** irio
ciake nĩikarũra irĩ nda yake; igaatuĩka ũrũrũ wa nduĩra
thĩĩnĩ wake. **15** Nĩagatahĩka ũtonga ũrĩa ameretie;
Mũrungu nĩagatũma aũtahĩke. **16** Nĩakoonga thumu
wa nyoka; magego ma nyoka nĩmo makaamũũraga.
17 Ndagakenera tũrũũĩ, njũũĩ iria ithereraga ũũkĩ na
ngorono. **18** Kĩndũ kĩrĩa anogeire no nginya agagĩcookia
atakĩrĩte; ndagakenera uumithio wa wonjoria wake.
19 Nĩgũkorwo nĩahinyĩrĩirie athĩĩni, akamatiga matarĩ
na kĩndũ; nĩatunyanĩte nyũmba iria ataakire. **20** "Ti-
itherũ merirĩria make matingĩthira; ndangĩĩhonokia
na indo iria eigĩire. **21** Gũtirĩ kĩndũ atigĩirio gĩa kũrĩa;
ũtonga wake ndũgatũũra. **22** Hĩndĩ ĩrĩa aiganĩire nĩ
ũndũ wa kũingĩhia indo, mĩnyamaro nĩĩkamũnyiita;
ũkĩa nĩũkamũkora na nditi nene. **23** Hĩndĩ ĩrĩa aiyũrĩtie
nda yake-rĩ, nĩguo Ngai akaarekereria marakara make
mahiũ mamũkore na amuurĩrie mahũũra make. **24** O na
angĩũrĩra indo cia mbaara cia kĩgera, akaarathwo na
mũguĩ wa gĩcango. **25** Aũcomoraga kuuma ng'ong'o
wake, mũtheece ũcio mũkengu akaũcomora kuuma
ini-inĩ rĩake. Imakania nĩikamũkorerera; **26** nduma
nene nĩyetereire igĩĩna ciake. Mwaki ũtarĩ mũhurutĩre
nĩũkamũcina, na ũniine kĩrĩa gĩtigaire thĩĩnĩ wa hema
yake. **27** Igũrũ nĩrĩkaguũria wĩhia wake; thĩ nayo
nĩĩkarahũka ĩmũũkĩrĩre. **28** Kĩguũ nĩgĩgathereria nyũmba
yake, indo cia nyũmba yake ithererio nĩ kĩguũ mũthenya
ũcio wa mang'ũrĩ ma Ngai. **29** Ũcio nĩguo ũndũ ũrĩa
Ngai agayagĩra arĩa aaganu, igai rĩrĩa maathĩrĩirwo nĩ
Mũrungu."

21 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ: **2** "Thikĩrĩriai wega
ciugo ciakwa; rekei ũndũ ũyũ ũtuĩke nĩguo
mũkũũhooreria naguo. **3** Ngirĩrĩriai na niĩ njarie, na
ndaarĩkia kwaria-rĩ, mũgĩcooke mũũnyũrũrie. **4** "Niĩ-
rĩ, kaĩ mateta makwa meerekeirio mũndũ? Ngũkĩaga
kũremwo nĩ gũkirĩrĩria nĩkĩ? **5** Ta ndorai mũgege;
mwĩnyiite tũnua twanyu na moko nĩ kũmaka. **6**
Ndĩciiragia ũhoro ũyũ ngamaka mũno; ngethithimũkwo
nĩ mwĩrĩ, ngambĩrĩria kũinaina. **7** Atĩrĩ, andũ arĩa
aaganu marekagwo matũũre muoyo nĩkĩ, magakũra o na
magakĩrĩrĩria kũgĩa na ũhoti? **8** Nĩmeonagĩra ciana ciao
ikĩgaacĩra kũu marĩ, makoona rũciaro rwao rũkĩĩhaanda
mbere ya maitho mao. **9** Mĩciĩ yao ĩikaraga ĩgitĩirwo na
ĩtarĩ na guoya; naruo rũthanju rwa Ngai rũtimahũũraga.
10 Ndegwa ciao itiagaga kũgwatia; ng'ombe ciao iciaraga,
na itihunaga. **11** Moimagaragia twana twao tũingĩ o ta
rũũru; ciana icio ciao ikaina igĩtũrũhaga. **12** Nao o ene
mainaga makĩhũũraga tũhembe na inanda cia mũgeeto;
mekenagia na mũgambo wa mũtũrirũ. **13** Matũũraga
mĩaka yao magaacĩire, na magathiĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ

na thayũ. **(Sheol h7585)** **14** Na no-o meeraga Mũrungu
atĩrĩ, 'Thiĩ! Tigana na ithuĩ! Tũtikwenda kũmenya
njĩra ciaku. **15** Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũ, atĩ nĩguo
tũmũtungatagĩre? Tũkũgunĩka nakĩ tũngĩmũhooya?'
16 No rĩrĩ, kũgaacĩra kwao gũtirĩ moko-inĩ mao ene,
nĩ ũndũ ũcio niĩ njikaraga haraaya na kĩrĩra kĩa andũ
arĩa aaganu. **17** "Na rĩrĩ, nĩ maita maigana tawa wa
arĩa aaganu ũhoragio? Nĩ maita maigana makoragwo nĩ
mũtino, na nĩ maita maigana Ngai amagayagĩra ruo nĩ
kũmarakarĩra? **18** Nĩ maita maigana matuĩkaga ta nyeki
nyũmũ ĩkũhurutwo nĩ rũhuho, o na kana ta maragara
marĩa mombũragwo nĩ kĩhuhũkanio? **19** Kuugagwo
atĩrĩ, 'Ngai aigagĩra ciana iherithia rĩa ithe wao.' No
rĩrĩ, nĩ kaba Ngai aherithie mũndũ ũcio we mwene,
nĩguo amenye nĩehĩtie! **20** Maitho make nĩmeyonere
mwanangĩko wake mwene; nĩarekwo akunde mang'ũrĩ
ma Mwene-Hinya-Wothe. **21** Nĩ ũndũ-rĩ, anga no
eetangaga ha ũhoro wa andũ ake arĩa agaatiga na
thuutha, matukũ make maathira? **22** "Nĩ kũrĩ mũndũ o
na ũmwe ũngĩhota kũruta Mũrungu atĩ nĩguo agĩe na
ũmenyo, kuona atĩ Mũrungu nĩwe ũtuanagĩra ciira, o
na agatuĩra arĩa atũũgĩirie mũno? **23** Nĩ kũrĩ mũndũ
ũkuuaga arĩ na hinya wake wothe, arĩ mũgitĩre wega
biũ, na arĩ na thayũ, **24** mwĩrĩ wake ũheetwo irio wega,
na mahĩndĩ ma mĩthiimo yake marĩ o maigũ. **25** Mũndũ
ũngĩ agakua arĩ na marũrũ ma ngoro, atarĩ aakenera
kĩndũ kĩega o na kĩ. **26** Makomaga o ro ũndũ ũmwe tĩĩri-
inĩ, na eerĩ-rĩ, igunyũ ikamahumbĩra. **27** "Niĩ nĩnjũũĩ
wega ũrĩa mũreciiria, ngamenya mathugunda manyu
maakũhĩtĩria namo. **28** Mũrooria atĩrĩ, 'Rĩu nyũmba
ya mũndũ ũrĩa mũnene ĩkĩrĩ ha, na hema ĩrĩa andũ
aaganu maratũũraga-rĩ, ĩkĩrĩ ha?' **29** Kaĩ mũtarĩ muoria
andũ arĩa mathiiaga ng'endo? Kaĩ mũtarũmbũyagia ũrĩa
mamwĩraga: **30** atĩ mũndũ ũrĩa mwaganu nĩ aiguagĩrwo
tha mũthenya wa mũtino, atĩ nĩahonokagio mũthenya
wa mang'ũrĩ? **31** Nũũ ũreganaga na mĩtugo ya mũndũ
mwaganu maitho-inĩ make? Nũũ ũmũrĩhagia kũringana
na maũndũ marĩa aaneka? **32** Atwaragwo mbĩrĩra-inĩ,
nayo mbĩrĩra yake ĩkarangagĩrwo. **33** Tĩĩri wa gĩtuamba
nĩũrĩ mũrĩo harĩ we; andũ othe nĩwe marũmagĩrĩra,
na kĩrĩndĩ gĩtangĩtarĩka gĩgathiiaga mbere yake. **34**
"Mwakĩhota atĩa kũũhooreria na ndeto cia tũhũ? Hatirĩ
kĩndũ gĩtigaru harĩ macookio manyu tiga o maheeni!"

22 Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani agĩcookia atĩrĩ: **2**
"Mũndũ aahota kũguna Mũrungu? O na mũndũ
mũũgĩ-rĩ, akĩhota kũmũguna? **3** Nĩ gĩkeno kĩrĩkũ
ũthingu waku ũngĩrehere Mwene-Hinya-Wothe? Nĩ
uumithio ũrĩkũ angĩgĩa naguo angĩkorwo mĩthiĩre yaku
ndĩrĩ ũcuuke? **4** "Arakũrũithia na agagũthitanga nĩ ũndũ
wa wĩtigĩri Ngai waku? **5** Githĩ waganu waku ti mũnene?
Mehia maku-rĩ, makĩrĩ mũthia? **6** Wetirie ũgitĩri kuuma
kũrĩ ariũ a thoguo hatarĩ gĩtũmi; nĩwaũrire andũ nguo,
ũkĩmatiga njaga. **7** Arĩa anogu ndwamaheire maaĩ, na
nĩwaimire arĩa ahũtu irio, **8** o na gũtuĩka warĩ mũndũ
ũrĩ hinya, ũrĩ na mĩgũnda: mũndũ ũheetwo gĩtĩĩo,
na watũũraga kuo. **9** Nĩwaingatire atumia a ndigwa
matarĩ na kĩndũ, na ũkĩniina hinya wa arĩa matarĩ
na maithe. **10** Nĩkĩo ũthiũrũrũkĩirio nĩ mĩtego, nĩkĩo
thĩĩna wa narua ũkũmakagia, **11** nĩkĩo ũtumanĩirwo
nĩ nduma, ũkaremwo nĩkuona, na nokĩo mũiyũro wa
maaĩ ũkũhubanĩirie. **12** "Githĩ Ngai ndarĩ o kũu igũrũ
o igũrũ? O na ta kĩone ũrĩa njata iria irĩ igũrũ mũno
itũũgĩrĩte! **13** No rĩrĩ, wee ũroiga atĩrĩ, 'Mũrungu nĩ
atĩa angĩmenya? No atuanĩre ciira nduma-inĩ ta ĩno?
14 Matu matumanu nĩmamũhumbĩrĩte, nĩ ũndũ ũcio
ndangĩtuona rĩrĩa egũceera kũu igũrũ gacũmbĩrĩ.' **15**
Ũgũtũũra ũgeraga o njĩra ya tene ĩrĩa andũ aaganu
managerera? **16** Nĩmahuririo ihinda rĩao rĩtanakinya,
mĩthingi yao ĩgĩthererio nĩ mũiyũro wa maaĩ. **17** Nao
meerire Mũrungu atĩrĩ, 'Tigana na ithuĩ! Mwene-Hinya-
Wothe-rĩ, angĩtwĩka atĩa?' **18** No rĩrĩ, nĩwe waiyũririe
nyũmba ciao na indo njega, nĩ ũndũ ũcio niĩ njikaraga
haraaya na kĩrĩra kĩa andũ arĩa aaganu. **19** "Andũ arĩa
athingu nĩmeyonagĩra mwanangĩko wa acio aaganu,
magakena; arĩa matarĩ na ũũru mekĩte mamanyũrũragia
makiugaga atĩrĩ: **20** 'Ti-itherũ thũ ciitũ nĩnyanange,
mwaki nĩũcinĩte ũtonga wao.' **21** "Athĩkĩra Ngai ũikare
ũrĩ na thayũ nake, ũndũ ũyũ nĩguo ũgaakũrehere
ũgaacĩru. **22** Ĩtĩkĩra ũrutani wa kanua gake, na ũige ciugo
ciake ngoro-inĩ yaku. **23** Ũngĩcookerera ũcio Mwene-
Hinya-Wothe, nĩegũkwamũkĩra; ũngĩeheria waganu
kũraya na hema yaku, **24** na ũte ngũmba ciaku cia
thahabu rũkũngũ-inĩ, na thahabu yaku ya Ofiri ũmĩte
na kũu ndwaro-inĩ cia mahiga kũu mũkuru-inĩ, **25**
hĩndĩ ĩyo ũcio Mwene-Hinya-Wothe agaatuĩka thahabu
yaku, na atuĩke betha ĩrĩa njega mũno harĩ we. **26** Ti-
itherũ, hĩndĩ ĩyo nĩũkona gĩkeno thĩinĩ wa ũcio Mwene-
Hinya-Wothe, na nĩũgatiirĩra Ngai ũthiũ waku. **27**
Nĩũkamũhooya, nake nĩagakũigua, nawe nĩũkahingia
mĩĩhĩtwa yaku. **28** Ũrĩa watua wĩkwo nĩguo ũrĩkagwo,
naguo ũtheri nĩ ũkaara njĩra-inĩ ciaku. **29** Hĩndĩ ĩrĩa andũ
angĩ manyiihio, nawe ũkoiga, 'Nĩmatũũgĩrio!' Hĩndĩ ĩyo
nĩakahonokia arĩa makuĩte ngoro. **30** Nĩakahonokia o
na ũrĩa ũrĩ na ũcuuke, ahonokio nĩ ũndũ wa ũtheru wa
moko maku."

23 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ: **2** "O na ũmũthĩ gũteta
gwakwa no kũrũrũ; guoko gwake nĩkũnditũhĩire
o na ngĩcaayaga ũguo. **3** Naarĩ korwo nĩnjũũĩ kũrĩa
ingĩmuona; Naarĩ korwo no hote gũthiĩ kũrĩa aikaraga!
4 Ingĩĩyarĩrĩria harĩ we, njiyũrie kanua gakwa ihooto. **5**
No nyende kũmenya ũrĩa angĩĩnjookeria, ndĩcũũranie
ũrĩa angĩnjĩĩra. **6** No anjũkĩrĩre na ũhoti wake mũnene?
Aca, ndangĩhatĩrĩria na thitango. **7** Hau-rĩ, mũndũ
mũrũngĩrĩru no atware ciira wake mbere yake, na niĩ
njohorithio kuuma kũrĩ mũnjiirithia nginya tene. **8** "No
rĩrĩ, ingĩthiĩ mwena wa irathĩro, we ndarĩ kuo; ingĩthiĩ
mwena wa ithũĩro, ndiramuona. **9** Hĩndĩ ĩrĩa arĩ wĩra-inĩ
mwena wa gathigathini, ndimuonaga; rĩrĩa athiĩ mwena
wa gũthini, ndimuonaga o na hanini. **10** Nowe-rĩ, nĩooĩ
njĩra ĩrĩa ngeragĩra; aarĩkia kũngeria, ngoima haana
o ta thahabu. **11** Magũrũ makwa moimĩte makinya
make thuutha; nũmagĩrĩra njĩra yake itekwahũka na
mwena. **12** Niĩ nditiganĩirie maathani ma mĩromo yake;
njĩkĩrĩire ciugo cia kanua gake gũkĩra irio ciakwa cia
o mũthenya. **13** "No rĩrĩ, arũgamaga arĩ o wiki; nũũ
ũngĩhota kũregana nake? Ekaga o ũrĩa ekwenda. **14**
Ahingagia ũndũ ũrĩa anduĩrĩire, na arĩ o na mĩbango
mĩingĩ ta ĩyo anjigĩire. **15** Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte nyiitwo nĩ

kĩmako ndĩ mbere yake; ndeciiria maũndũ macio mothe-
rĩ, ngamwĩtigĩra. **16** Mũrungu nĩatũmĩte ngoro yakwa
yũrwo nĩ hinya; ũcio Mwene-Hinya-Wothe nĩatũmĩte
nyiitwo nĩ guoya. **17** No rĩrĩ, ndikirĩtio nĩ nduma, ĩĩ
nduma ĩyo ndumanu ĩhumbĩrĩte ũthiũ wakwa.

24 "Nĩ kĩĩ kĩgiragia Mwene-Hinya-Wothe araarĩrie
mahinda ma ciira? Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arĩa mamũũĩ
meterere mĩthenya ta ĩyo o tũhũ? **2** Kũrĩ andũ
meeheragia mahiga ma mũhaka, na makarĩithia ndũũru
cia mahiũ iria maiyĩte. **3** Moyaga ndigiri ya mwana wa
ngoriai, na magakuua ndegwa ya mũtumia wa ndigwa
ĩtuĩke ya kũrũgamĩrĩra thiirĩ wao. **4** Nĩ meeheragia
andũ arĩa abatari njĩra-inĩ, na makahatĩrĩria athĩĩni
othe a bũrũri magatũma mathiĩ makehithe. **5** O ta
njagĩ cia werũ, noguo andũ arĩa athĩĩni marokagĩra wĩra
wa kũhaara kĩndũ gĩa kũrĩa; kũu bũrũri ũrĩa ũtagĩaga
kĩndũ nĩkuo marutaga irio cia kũhe ciana ciao. **6**
Monganagia ngaragatha mĩgũnda-inĩ, na makahaara
matigari mĩgũnda ya mĩthabibũ ya arĩa aaganu. **7**
Maraaraga njaga nĩ kwaga nguo; matirĩ kĩndũ gĩa
kwĩhumbĩra rĩrĩa kwagĩa heho. **8** Maconjoragio nĩ
mbura ya irĩma-inĩ, nao makenyiitĩrĩra mahiga nĩ
ũndũ wa kwaga ha kwĩyũa. **9** Mahuragia mwana wa
ngoriai kuuma nyondo-inĩ; nako gakenge ka mũthĩĩni
gatahagwo nĩ ũndũ wa thiirĩ. **10** Mathiiaga njaga nĩ
kwaga nguo; makuuaga itĩĩa cia ngano, no magatigwo
marĩ o ahũtu. **11** Mahihagĩra ndamaiyũ mĩtaro-inĩ; nĩo
makinyangaga ihihĩro cia ndibei o magĩkuaga nĩ nyoota.
12 Mũcaayo wa arĩa marakua nĩũraiguuo ũkiuma itũũra
inene, nayo mĩoyo ya arĩa agurarie no gũkaya ĩrakaya
ĩkĩenda ũteithio. No Ngai gũtirĩ mũndũ aratuĩra ciira nĩ
ũndũ wa gwĩka ũũru. **13** "Nĩ kũrĩ andũ arĩa mareganaga
na ũtheri, na matiũĩ njĩra ciaguo, o na kana magaikara
tũcĩra-inĩ twaguo. **14** Hĩndĩ ĩrĩa gwatuka-rĩ, mũũragani
ookagĩra akooraga athĩĩni na abatari; ningĩ ũtukũ
agatuĩka ta mũici. **15** Riitho rĩa gĩtharia rĩetagĩrĩra
kũgĩe mairia; kĩĩraga atĩrĩ, 'Gũtirĩ riitho o na rĩmwe
rĩngĩnyona,' na gĩgaikara kĩĩhithĩte ũthiũ. **16** Rĩrĩa kũrĩ
nduma-rĩ, nĩguo andũ matuaga nyũmba, no mũthenya
magatinda mehingĩire; matiendaga ũndũ wa ũtheri. **17**
Nĩgũkorwo andũ acio othe-rĩ, nduma ĩrĩa ndumanu nĩyo
rũciinĩ rwao; magĩaga ũrata na imakania cia nduma. **18**
"No rĩrĩ, o nĩ mũhũũyũ ũrĩa ũrerete igũrũ rĩa maaĩ; igai
rĩao bũrũri-inĩ nĩ irume, na nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ
ũthiiaga mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ. **19** O ta ũrĩa riũa
na ũrugarĩ iniinaga maaĩ ma tharunji-rĩ, ũguo noguo
mbĩrĩra ĩhuragia arĩa mehĩtie. **(Sheol h7585)** **20** Nayo
nda ĩrĩa yamaciarire ĩkariganĩrwo nĩo, igunyũ nacio
ikamarĩa; andũ arĩa aaganu maticookaga kũririkanwo,
no moinangagwo ta mũtĩ. **21** Marĩĩaga indo cia mũtumia
thaata na ũrĩa ũtarĩ kaana, na matiiguagĩra mũtumia
wa ndigwa tha. **22** No Ngai, nĩ ũndũ wa ũhoti wake,
nĩakururagia arĩa marĩ hinya; o na mangĩĩhaanda wega-
rĩ, matirĩ na mwĩhoko atĩ nĩmagatũũra muoyo. **23** We no
ametĩkĩrie maikare mahurũkĩte makĩĩiguaga ta matarĩ
na ũgwati, no maitho make nĩmacũthagĩrĩria njĩra
ciao. **24** Nĩgũkorwo matũũgagĩrio o kahinda kanini,
magacooka makeehera; maikũrũkagio na magakua o ta
andũ arĩa angĩ othe; makeeheragio o ta igira cia ngano.
25 "Akorwo ũguo tiguo gũtarĩĩ-rĩ, nũũ ũngĩonania atĩ
nĩndaheenania, na agĩtue ciugo ciakwa cia tũhũ?"

25 Nake Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia atĩrĩ:
2 "Wathani na gwĩtigĩrwo nĩ cia Ngai; nĩwe
ũhaandaga watho kũu igũrũ o igũrũ mũno. **3** Mbũtũ
ciake no itarĩke? Nũũ ũtaaragĩrwo nĩ ũtheri wake? **4**
Mũndũ aakĩhota atĩa gũkorwo arĩ mũthingu mbere
ya Mũrungu? Mũndũ ũciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-nja-rĩ,
akĩhota atĩa gũtuĩka mũtheru? **5** Angĩkorwo o na mweri
ti mũcangararu, na njata ti theru maitho-inĩ make-rĩ,
6 mũndũ na no ta kĩgunyũ, o we mũrũ wa mũndũ-rĩ,
ndakĩrĩ mũnyiihĩre mũno makĩrĩa!"

26 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ: **2** "Kaĩ ũrĩ gũteithia
ũrĩa ũtarĩ na ũhoti-ĩ! Kaĩ ũrĩ kũhonokia guoko
kũrĩa gũtarĩ na hinya-ĩ! **3** Kaĩ ũrĩ gũtaara mũndũ ũtarĩ
na ũũgĩ-ĩ! Na atĩrĩ, kaĩ nĩwonanĩtie ũmenyo mũnene-
ĩ! **4** Nũũ wagũteithia kwaria ciugo icio? Na nĩ roho
waũ waria na kanua gaku? **5** "Arĩa akuũ marĩ na ruo
rũnene, o acio marĩ rungu rwa maaĩ na kĩrĩa gĩothe
gĩtũũraga kuo. **6** Gĩkuũ nĩkĩguũranie mbere ya Ngai;
mwanangĩko ũikarĩte ũtarĩ mũhumbĩre. **(Sheol h7585)**
7 Atambũrũkagia matu ma mwena wa gathigathini
igũrũ rĩa kũndũ gũtarĩ kĩndũ; nayo thĩ ndarĩ kĩndũ
amĩcunjurĩtie nakĩo. **8** Athayaga maaĩ thĩinĩ wa matu
make, no matu macio matingĩtembũrwo nĩ ũritũ
wamo. **9** Ahumbagĩra ũthiũ wa mweri rĩrĩa waiganana,
agatambũrũkia matu make igũrũ rĩaguo. **10** Nĩekĩrĩte
rũkiriri igũrũ rĩa maaĩ, rũkahakania ũtheri na nduma.
11 Itugĩ iria itiirĩrĩire igũrũ nĩ ithingithaga, ikagegearaga
nĩ ũndũ wa ikũũmana rĩake. **12** Nĩoirugire maaĩ ma
iria na ũndũ wa hinya wake; na nĩ ũndũ wa ũũgĩ wake
nĩatinaangirie Rahabu tũcunjĩ. **13** Mĩhũmũ yake nĩyo
yathakaririe igũrũ; guoko gwake nĩ gwatheecire nyoka
ĩrĩa ĩnyororokaga na ihenya. **14** Atĩrĩrĩ, ĩno no mĩthia ya
mawĩra make; kaĩ no kamũheehũ kanini tũiguaga ka
ũhoro wake-ĩ! Nũũ ũngĩgĩtaũkĩrwo nĩ marurumĩ ma
ũhoti wake?"

27 Nake Ayubu agĩthiĩ na mbere na mĩario yake,
akiuga atĩrĩ: **2** "Ti-itherũ o ta ũrĩa Mũrungu
atũũraga muoyo, o we ũnyimĩte kĩhooto, ũcio Mwene-
Hinya-Wothe, ũrĩa ũtũmĩte ngĩe na ũrũrũ ngoro-inĩ-rĩ,
3 hĩndĩ ĩrĩa yothe niĩ ngũtũũra muoyo, nayo mĩhũmũ ya
Ngai ĩrĩ maniũrũ-inĩ makwa, **4** mĩromo yakwa ndĩkaaria
maũndũ ma waganu, na rũrĩmĩ rwakwa rũtikaaria
maheeni. **5** Niĩ ndigetĩkĩra atĩ nĩ inyuĩ mũrĩ na kĩhooto;
nginya rĩrĩa ngaakua, ndigakaana ũkindĩrĩku wakwa. **6**
Nĩngũtũũria ũthingu wakwa na ndikaũrekia; thamiri
yakwa ndĩkanjiirithia rĩrĩa rĩothe ngũtũũra muoyo. **7**
"Thũ ciakwa irogĩtuĩka ta arĩa aaganu, arĩa marĩ muku
na niĩ marotuĩka ta arĩa matarĩ kĩhooto! **8** Tondũ-rĩ,
kĩĩrĩgĩrĩro kĩa ũrĩa ũtarĩ mwĩtigĩri Ngai gĩkĩrĩ kĩrĩkũ
akua, hĩndĩ ĩrĩa Ngai ooya muoyo wake? **9** Mũrungu
nĩakĩiguaga gũkaya gwake rĩrĩa akorwo nĩ mĩnyamaro?
10 Nĩakenagĩra ũcio Mwene-Hinya-Wothe? Nĩakayagĩra
Ngai mahinda mothe? **11** "Nĩngũmũruta ũhoro wĩgiĩ
ũhoti wa Mũrungu; ndikũhitha njĩra cia Mwene-Hinya-
Wothe. **12** Inyuothe nĩmwĩoneire maũndũ macio. Ĩkĩrĩ
yakĩ mĩario ĩno ĩtarĩ kĩene? **13** "Ũũ nĩguo Mũrungu

aathagĩrĩria arĩa aaganu, na nĩrĩo igai rĩrĩa mũndũ ũrĩa
ũtarĩ tha aamũkagĩra kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe:
14 O na ciana ciake ciaingĩha atĩa, ciathĩrĩirio rũhiũ
rwa njora; rũciaro rwake rũtikoona irio cia kũrũigana.
15 Mũthiro nĩguo ũkaaninũkia arĩa agaatiga thuutha
wake, na atumia ao a ndigwa matikamarĩrĩra. **16** O
na angĩonganĩrĩria betha ta rũkũngũ, na agĩe na nguo
nyingĩ ta hĩba cia rĩũmba, **17** kĩrĩa egũcookanĩrĩria
gĩkehumbwo nĩ ũrĩa mũthingu, na arĩa matarĩ mahĩtia
nĩo makaagayana betha yake. **18** Nyũmba ĩrĩa aakaga
no ta nyũmba ya kĩĩhuruta, ningĩ no ta gĩthũnũ
gĩakĩtwo nĩ mũrangĩri. **19** Agaakoma arĩ mũtongu, no
ndagacooka gwĩka ũguo rĩngĩ; akaahingũra maitho
akore gũtirĩ kĩndũ arĩ nakĩo. **20** Imakania imũkoragĩrĩra
ta mũiyũro wa maaĩ; kĩhuhũkanio gĩkaamũhuria ũtukũ.
21 Rũhuho rwa mwena wa Irathĩro rũmuoyaga akabuĩria;
rũmweheragia kũrĩa atũũraga. **22** Rũmũhurutaga rũtarĩ
na tha o rĩrĩa aroorĩra hinya waruo. **23** Rũhũũraga hĩ
rũkamũkenerera, na rũkagamba ta nyoka rũkamũruta
kũrĩa atũũraga."

28 "Nĩ kũrĩ handũ harĩa betha yenjagwo o na nĩ
harĩ handũ harĩa thahabu ĩtheragĩrio. **2** Kĩgera
kĩrutagwo kuuma tĩĩri-inĩ, nakĩo gĩcango kĩrutagwo
mahiga-inĩ gĩgatwekio. **3** Mũndũ nĩkũniina aniinaga
nduma; acaragia mahiga macio nginya kũrĩa kũriku
mũno, o kũu nduma ĩrĩ ndumanu mũno. **4** Mũndũ
atũrĩkagia irima thĩ kũraya na kũrĩa andũ matũũraga,
agakinya kũndũ kũrĩa mũndũ aariganĩirwo nĩgũthiiaga;
kũu kũraihanĩrĩirie na andũ nĩkuo acunjuuraga
akĩereeraga. **5** Thĩ nĩkuo kuumaga irio, no na kũu
thĩinĩ mũhuro kũgarũrũkĩte gũkahaana ta gũcinĩtwo
na mwaki; **6** mahiga-inĩ ma thĩ nĩkuo kuumaga
yakuti ĩrĩa ya bururu, na mũthanga wayo ũkoragwo
na ngũmba cia thahabu. **7** Gũtirĩ nyoni ndĩa-nyama
yũĩ gacĩra kau kahithe, na gatirĩ konwo nĩ riitho rĩa
hũngũ. **8** Nyamũ iria ciĩtĩĩaga itirĩ ciagathiĩra, o na
gũtirĩ mũrũũthi ũkageragĩra. **9** Guoko kwa mũndũ
gũtharĩkagĩra gũkanyiita ihiga rĩa nyaigĩ, na gũkaguũria
itina cia irĩma. **10** Enjaga mungu ũgatũrĩkia rwaro rwa
ihiga; maitho make makĩonaga igĩĩna ciaruo ciothe. **11**
Ethaga itwe cia njũũĩ, na indo iria hithe agaciumĩria
ũtheri-inĩ. **12** "No ũũgĩ-rĩ, ũngĩoneka kũ? Ũmenyo
ũtũũraga kũ? **13** Mũndũ ndangĩmenya thogora wa ũũgĩ;
ndũngĩoneka bũrũri wa arĩa marĩ muoyo. **14** Kũrĩa
kũriku mũno kuugaga atĩrĩ, 'Ndũrĩ thĩinĩ wakwa'; narĩo
iria rĩkoiga atĩrĩ, 'Ndũrĩ gũkũ gwakwa.' **15** Ndũngĩgũrĩka
na thahabu ĩrĩa therie mũno, kana thogora waguo
ũthimwo na betha. **16** Ndũngĩgũrĩka na thahabu ya
Ofiri, kana ũgũrĩke na onigithi ĩrĩa ĩrĩ goro mũno, o na
kana yakuti ĩrĩa ya bururu. **17** Thahabu kana icicio-rĩ,
itingĩhota kũgerekanio naguo; o na kana ũkũũranio na
mathaga ma thahabu. **18** Maricani kana ngenyekenyi
iria cia goro itiagĩrĩire kũgwetanio naguo; thogora wa
ũũgĩ ũkĩrĩte wa ruru ĩrĩa ndune. **19** Yakuti ya Kushi
ndĩngũiganio naguo; o na ndũngĩgũrĩka na thahabu
ĩrĩa therie mũno. **20** "Hakĩrĩ ũguo-rĩ, ũũgĩ ũngĩkiuma
nakũ? Ũmenyo ũtũũraga kũ? **21** Nĩmũhithe kũrĩ maitho
ma ciũmbe ciothe iria itũũraga muoyo, ũkahithwo o na
nyoni cia rĩera-inĩ. **22** Mwanangĩko na gĩkuũ ciugaga
atĩrĩ, 'No mũhuhu waguo ũkinyĩte matũ-inĩ maitũ.' **23**
Ngai nĩooĩ njĩra ya gũthiĩ kũrĩa ũrĩ, na nowe wiki ũũĩ
kũrĩa ũtũũraga, **24** nĩgũkorwo nĩonaga mũthia wa thĩ,
na nĩonaga maũndũ marĩa mothe marĩ rungu rwa igũrũ.
25 Rĩrĩa aathimĩire rũhuho nditi yaruo, o na agĩthima
maaĩ-rĩ, **26** rĩrĩa aarutĩire mbura watho ĩrũmagĩrĩre, na
agĩtemera rũheni na marurumĩ njĩra-rĩ, **27** nake nĩonire
ũũgĩ na akĩũthima; aũrũmirie na akĩũthuthuuria. **28**
Agĩcooka akĩĩra andũ atĩrĩ, 'Gwĩtigĩra Mwathani-rĩ, ũcio
nĩguo ũũgĩ, Nakuo gũtheemaga ũũru nĩ ũmenyo.'"

29 Ningĩ Ayubu nĩathiire na mbere kwaria, akiuga
atĩrĩ: **2** "Naarĩ korwo no haane ũrĩa ndaatarĩĩ mĩeri
ĩrĩa ya tene, matukũ-inĩ marĩa Ngai aamenyagĩrĩra, **3**
rĩrĩa tawa wake wamũrĩkaga igũrũ rĩa mũtwe wakwa,
na ũndũ wa ũtheri wake ngatuĩkanagĩria nduma-inĩ! **4**
Korwo ndarĩĩ ũrĩa ndatarĩĩ matukũ-inĩ marĩa ndagaacĩire
biũ, hĩndĩ ĩrĩa kuumĩrania ngoro na Ngai kwarathimaga
nyũmba yakwa, **5** rĩrĩa Mwene-Hinya-Wothe aarĩ
hamwe na niĩ, nacio ciana ciakwa ikandigiicĩria, **6**
rĩrĩa gacĩra gakwa kaihũgĩtio nĩ kĩrimũ kĩa iria, naruo
rwaro rwa ihiga rũgaatherũkagĩra tũrũũĩ twa maguta
ma mũtamaiyũ! **7** "Rĩrĩa ndaathiiaga kĩhingo-inĩ kĩa
itũũra inene, na ngaikarĩra gĩtĩ gĩakwa hau kĩaraho-
inĩ-rĩ, **8** aanake maanyonaga makeehera, nao athuuri
makarũgama, **9** andũ arĩa anene maatigaga kwaria,
makahumbĩra tũnua twao na moko; **10** mĩgambo
ya andũ arĩa marĩ igweta ĩgakirio, nacio nĩmĩ ciao
ikanyiitana na karakara. **11** Ũrĩa wothe wanjiguaga
ngĩaria aaragia wega igũrũ rĩakwa, nao arĩa maanyonaga
makangaathĩrĩria, **12** nĩ ũndũ nĩndahatũraga arĩa
athĩĩni maakaya mateithio, o na arĩa mataarĩ na maithe
maagĩte mũndũ wa kũmateithia. **13** Mũndũ agĩkua
nĩandaathimaga; nĩndatũmaga ngoro ya mũtumia wa
ndigwa ĩine. **14** Ndehumbaga ũthingu ta nguo; ciira
wa kĩhooto nĩguo warĩ nguo yakwa ya igũrũ, o na
kĩremba gĩakwa. **15** Nĩ niĩ ndaarĩ maitho ma arĩa
atumumu, na magũrũ ma arĩa ithua. **16** Ndaarĩ ithe
wa arĩa abatari; nĩndaciiragĩrĩra o na mũndũ itooĩ.
17 Ningĩ nĩndoinangaga magego ma arĩa aaganu, na
ngahuria arĩa maarĩ magego-inĩ mao. **18** "Ndeciiragia
atĩrĩ, 'Niĩ ngaakuĩra gwakwa nyũmba, matukũ makwa
marĩ maingĩ ta mũthanga. **19** Mĩri yakwa ĩgataamba
ĩkinye maaĩ-inĩ, narĩo ireera rĩkoragwo honge-inĩ ciakwa
ũtukũ wothe. **20** Riiri wakwa ũgũtũũra werũhagio thĩinĩ
wakwa, naguo ũta wakwa ũtũũre ũrĩ mwerũ guoko-inĩ
gwakwa.' **21** "Andũ maathikagĩrĩria marĩ na kĩĩrĩgĩrĩro,
meetagĩrĩra kĩrĩra gĩakwa makirĩte. **22** Ndaarĩkia kwaria-
rĩ, matiacookaga kwaria; ciugo ciakwa ciatoonyaga
matũ mao kahora ihooreire. **23** Maanjetagĩrĩra ta andũ
metereire mbura, na makanyua ciugo ciakwa o ta mbura
ĩrĩa ya kũrigĩrĩria. **24** Ndaamathekathekagia moorĩtwo
nĩ hinya makaaga gwĩtĩkia; ũtheri wa ũthiũ wakwa
warĩ wa bata mũno kũrĩ o. **25** Nĩ niĩ ndamoonagia
njĩra, ngaikaraga ta ndĩ mũnene wao; ndatũũraga ta
mũthamaki arĩ gatagatĩ ga ita rĩake; ningĩ ndaatarĩĩ ta
mũndũ ũrĩa ũhooragĩria arĩa maracakaya.

30 "No rĩu-rĩ, andũ ethĩ kũngĩra nĩmaanyũrũragia,
arĩa o na itangĩendire gũturanĩra maithe mao

na ngui ciakwa cia rũũru. **2** Hinya wa moko
mao ũngĩang'unire nakĩ, kuona atĩ hinya wao
nĩwamehereire? **3** Nĩmathĩnĩkĩte nĩ ũndũ wa wagi
na ng'aragu, ũtukũ-rĩ, moorũũraga bũrũri mũng'aru,
bũrũri mwanangĩku ũkirĩte ihooru. **4** Maahaaraga nyeni
cia mahuti ma cumbĩ kuuma ihinga-inĩ, na irio ciao
ciarĩ mĩri ya mũtĩ wa kĩhaato. **5** Nĩmaingatirwo kuuma
kũrĩ mũingĩ, makiugĩrĩrio ta maarĩ aici. **6** Nĩmahatĩrĩirio
maikarage mĩkuru-inĩ ya tũrũũĩ tũhũu, kũu ndwaro-
inĩ cia mahiga na marima-inĩ marĩa marĩ thĩ. **7**
Maanagia ta nyamũ kũu ihinga-inĩ, makahatĩkanagĩra
kũu mahuti-inĩ. **8** Rũciaro rũtarĩ kĩene na rũtarĩ rĩĩtwa,
nĩ rwarutũrũrirwo ruume kũu bũrũri-inĩ. **9** "Na rĩu
ariũ ao maraanyũrũria na rwĩmbo; ngagĩtuĩka wa
kuunagwo thimo nĩo. **10** Nĩmathũire na magaikaraga
haraihu na nĩĩ; matiĩtigagĩra kũnduĩra mata ũthiũ.
11 Nĩ ũndũ rĩu Ngai nĩaregeretie ũta wakwa, na
akandeehera mathĩĩna-rĩ, matirĩ ũndũ merigagĩrĩria
gwĩka marĩ harĩa ndĩ. **12** Mwena wakwa wa ũrĩo
kũrĩ rũrĩrĩ rũratharĩkĩra; maigagĩra magũrũ makwa
mĩtego, na magaaka ihumbu ciao cia gũũtharĩkĩra.
13 Maharaganagia njĩra yakwa; mahotaga kũnyũnũha
o na gũtarĩ na mũndũ ũramateithia. **14** Mokĩte ta
matoonyeire mwanya-inĩ mwarĩĩ; mokĩire gatagatĩ
ga kũu kwanangĩku, makaamomokera. **15** Imakania
nĩcihootete; gĩtĩĩo gĩakwa kĩũmbũrĩtwo ta kĩhurutĩtwo
nĩ rũhuho, naguo ũgitĩri wakwa ũkabuĩria ta itu. **16**
"Na rĩu muoyo wakwa nĩũrathirĩrĩkĩra; matukũ ma
thĩĩna nĩmanyiitĩte. **17** Ũtukũ ũtheecangaga mahĩndĩ
makwa; ruo rwa gũthegenya rũtindigithagĩria. **18**
Ngai angũnjakũnjaga ta nguo na ũndũ wa ũhoti wake
mũnene; aanyiitaga ta kanjũ yakwa ngingo-inĩ. **19**
Anjikĩtie ndoro-inĩ, ngatuĩka ta rũkũngũ na ta mũhu.
20 "Nĩwe ndĩrakaĩra, o Wee Ngai, no ndũranjĩtĩka;
ndĩrarũgama, no wee no kũndora ũrandora. **21** Wee
nĩũngarũrũkĩte ũtarĩ na tha; ũtharĩkĩire na hinya wa
guoko gwaku. **22** Nĩũũhurĩtie, ũkaandindĩka mbere ya
rũhuho; ũũnyugutanĩtie kĩhuhũkanio-inĩ. **23** Nĩnjũũĩ
nĩũkanginyia o gĩkuũ-inĩ, ũndware kũrĩa gwathĩrĩirwo
arĩa othe marĩ muoyo. **24** "Ti-itherũ gũtirĩ mũndũ
ũũkagĩrĩra mũndũ ũthuthĩkĩte ngoro, hĩndĩ ĩrĩa egũkaya
ateithio arĩ mĩnyamaro-inĩ. **25** Nii-rĩ, githĩ ndianarĩrio
nĩ arĩa marĩ na thĩĩna? Githĩ ngoro yakwa ndĩanaiguĩra
arĩa athĩĩni kĩeha? **26** No rĩrĩ, rĩrĩa ndeerĩgagĩrĩra
wega, ũũru ũgĩũka; rĩrĩa ndaacaragia ũtheri-rĩ, hĩndĩ
ĩyo nduma ĩgĩũka. **27** Nda yakwa ndĩtigaga kũruruma;
matukũ ma thĩĩna nĩmanginyiire. **28** Thiiaga njirĩte biũ,
no ti ũndũ wa kũhĩa nĩ riũa; ngarũgama kĩũngano-inĩ
ngakaya ndeithio. **29** Nduĩkĩte mũrũ wa nyina na mbwe,
ngatuĩka mũthiritũ wa ndundu. **30** Gĩkonde gĩakwa
nĩkĩgarũrũkĩte, gĩgathita na gĩkoonũka; mwĩrĩ wakwa
ũhiũhĩte nĩ ũrugarĩ. **31** Kĩnanda gĩakwa kĩa mũgeeto
kĩrutaga o mũgambo wa gũcakaya, naguo mũtũrirũ
wakwa ũkaruta o mũgambo wa kĩrĩro.

31 "Nii nĩtwarĩĩkanĩire na maitho makwa ndikanarore
mũirĩtu ndĩmwĩririrĩrie. **2** Nĩ ũndũ-rĩ, kaĩ rũgai
rwa mũndũ kuuma igũrũ kwa Ngai rũkĩrĩ kĩĩ? Igai
rĩake nĩ rĩrĩkũ kuuma kũrĩ ũcio Mwene-Hinya-Wothe
ũrĩ igũrũ? **3** Githĩ ti kwanangwo kwa arĩa aaganu,
na mũtino kũrĩ arĩa meekaga maũndũ mooru? **4**
Githĩ we ndonaga njĩra ciakwa, na agatara o ikinya
o ikinya rĩakwa? **5** "Ingĩkorwo thiiaga na njĩra
itarĩ cia ma-rĩ, kana kũgũrũ gwakwa gũkahiũha thiĩ
ngaheenanie-rĩ, **6** Ngai nĩathime na ratiri cia kĩhooto,
nake nĩekũmenya atĩ niĩ ndirĩ ũcuuke; **7** makinya
makwa mangĩkorwo nĩmahũkĩte makoima njĩra-inĩ,
nayo ngoro yakwa ĩngĩkorwo nĩĩtongoretio nĩ maitho
makwa, kana moko makwa makorwo nĩmathaahĩtio-
rĩ, **8** hĩndĩ ĩyo kĩrĩa haandĩte kĩroriĩo nĩ andũ angĩ,
nacio irio cia mĩgũnda yakwa iromunywo. **9** "Ngoro
yakwa ĩngĩkorwo yanaheenererio nĩ mũndũ-wa-nja,
kana ngorwo ndanaceema mũrango-inĩ wa mũndũ wa
itũũra, **10** hĩndĩ ĩyo mũtumia wakwa arothĩa ngano
ya mũndũ ũngĩ, na arũme angĩ tiga niĩ marokoma
nake. **11** Nĩgũkorwo ũndũ ũcio nĩ ũmaramari wa thoni,
na nĩ rĩĩhia rĩa gũtuĩrwo ciira nĩ kĩama. **12** Tondũ
ũcio nĩ mwaki ũrĩa ũcinaga nginya ũkaananga; na
nĩũngĩamunyĩte magetha makwa mothe. **13** "Ingĩkorwo
nĩnyimĩte ndungata ciakwa cia arũme na cia andũ-a-nja
kĩhooto rĩrĩa manateta nĩ ũndũ wakwa-rĩ, **14** niĩ ngeeka
atĩa rĩrĩa Mũrungu akaanjũkĩrĩra? Ngaacookia atĩa
rĩrĩa ngeetwo ndĩĩtetere ũhoro-inĩ ũcio? **15** Githĩ ũcio
wanyũũmbire kũu nda ya maitũ to we wamoombire?
Githĩ tiwe watũthondekire tũrĩ kũu nda cia aa maitũ?
16 "Ingĩkorwo ndanaima athĩĩni kĩrĩa maaneririria,
kana ngareka maitho ma mũtũmia wa ndigwa morwo
nĩ hinya-rĩ, **17** ingĩkorwo ndĩĩaga irio ciakwa nyiki,
ngaaga kũgayana na ũrĩa ũtarĩ ithe-rĩ, **18** (no niĩ
kuuma ũnini wakwa, mwana ta ũcio ndaamũreraga
o ta ũrĩa angĩarerirwo nĩ ithe, na kuuma gũciarwo
gwakwa ndũire ndongoragia mũtumia wa ndigwa) **19**
ingĩkorwo ndanoona mũndũ agĩkua nĩ ũndũ wa kwaga
nguo, kana ngoona mũndũ mũbatari atarĩ kĩndũ gĩa
kwĩhumba, **20** na ngoro yake ndĩandathimire nĩ ũndũ wa
kũmũiguithia ũrugarĩ na guoya wa ng'ondu ciakwa-rĩ,
21 ingĩkorwo ndanoya guoko gwakwa ngookĩrĩra mwana
ũtarĩ ithe, nĩkũmenya atĩ no nyone wa kũndeithia
kwagĩa ciira igooti-inĩ-rĩ, **22** hĩndĩ ĩyo guoko gwakwa
kũroahũkĩra kĩande-inĩ kũgwe, kũroinĩkĩra o irũngo-
inĩ. **23** Nĩ ũndũ nĩndetigagĩra mwanangĩko uumĩte
kũrĩ Mũrungu, na nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra riiri wake,
ndingĩekire maũndũ ta macio. **24** "Ingĩkorwo nĩnjigĩte
mwĩhoko wakwa harĩ thahabu, kana ngeera thahabu
ĩrĩa therie mũno atĩrĩ, 'Wee nĩwe ũgitĩri wakwa,' **25**
ingĩkorwo ndanakenera ũtonga wakwa mũnene, kana
ngakenera uumithio ũrĩa moko makwa mecarĩirie-rĩ,
26 ingĩkorwo ndanarũmbũiya riũa rĩarĩte, kana mweri
ũgĩthiĩ ũcangararĩte, **27** na ngoro yakwa ĩkĩheenererio
nĩcio na hitho, kana guoko gwakwa gũgĩcikinyĩria
kĩmumunyano gĩa gũcitĩĩa-rĩ, **28** o na macio mangĩtuĩka
mehia ma gũtuĩrwo ciira, nĩgũkorwo ingĩtuĩkĩte mũndũ
ũtarĩ mwĩhokeku harĩ Mũrungu ũrĩa ũrĩ igũrũ. **29**
"Ingĩkorwo ndaanakena nĩ thũ yakwa kuona mũtino,
kana ngĩmĩthekerera rĩrĩa thĩĩna wamĩkora, **30** no niĩ
ndirĩ ndetĩkĩra kanua gakwa keehie na ũndũ wa kũhoera
muoyo wayo kĩrumi, **31** kũngĩkorwo andũ a nyũmba
yakwa matirĩ moiga atĩrĩ, 'Nũũ ũtarĩ warĩa nyama cia
Ayubu akahũũna?' **32** no gũtirĩ mũgeni wanaraara
njĩra-inĩ, nĩ ũndũ mũrango wa mũciĩ wakwa ũtũire

ũhingũrĩirwo mũgendi, **33** ingĩkorwo ndaanahitha
mehia makwa, ta ũrĩa andũ meekaga, na ũndũ wa
kũhitha mahĩtia ngoro-inĩ yakwa **34** tondũ wa gwĩtigĩra
kĩrĩndĩ, o na gwĩtigĩra kũmenwo nĩ mĩhĩrĩga ngagĩkira
ki na ndiume nja-rĩ, **35** ("Naarĩ korwo ndaarĩ na mũndũ
wa kũnjigua! Rĩu nĩndekĩra rũũri rwa kwĩyarĩrĩria:
reke Mwene-Hinya-Wothe anjookerie ũhoro; reke
mũũthitangi andĩke marũa ma thitango yake. **36** Ti-
itherũ marũa macio ingĩmaigĩrĩra kĩande, ndĩmehumbe
taarĩ thũmbĩ. **37** Njooke ndĩmũhe ũhoro wakwa ikinya
gwa ikinya; ndĩmũkuhĩrĩrie ta ndĩ mũnene.) **38** "Korwo
mũgũnda wakwa wakaya, ũnjũkĩrĩre, nayo mĩtaro yaguo
yothe ĩkorwo ĩkĩrĩra maithori, **39** ingĩkorwo ndanarĩa
maciaro maguo iteekũrĩha, kana ngoraga ngoro cia
ene guo-rĩ, **40** hĩndĩ ĩyo cong'e ũrokũra kuo handũ
ha ngano, na riya handũ ha cairi." Ndeto cia Ayubu
nĩciathira.

32 Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atatũ nĩmatigire
gũcookeria Ayubu, nĩ ũndũ eeyonaga arĩ
mũthingu. **2** No rĩrĩ, Elihu mũrũ wa Barakeli ũrĩa Mũbuzi,
wa nyũmba ya Ramu, nĩarakaririo mũno nĩ Ayubu nĩ
ũndũ wa gwĩtua aarĩ na kĩhooto gũkĩra Ngai. **3** Ningĩ
nĩarakarĩtio nĩ arata acio atatũ tondũ nĩmagĩte ũndũ
mangĩcookeria Ayubu, o na gũtuĩka nĩmamũtuĩrĩire
ciira. **4** Na rĩrĩ, Elihu aambĩte gweterera acio angĩ
maarie atanaaria na Ayubu, tondũ o maarĩ akũrũ
kũmũkĩra. **5** No rĩrĩa onire atĩ andũ acio atatũ matiarĩ
na ũndũ ũngĩ wa kuuga-rĩ, agĩakanwo nĩ marakara. **6**
Nĩ ũndũ ũcio Elihu, mũrũ wa Barakeli ũcio Mũbuzi,
akiuga atĩrĩ: "Niĩ ndĩ na mĩaka mĩnini, na inyuĩ mũrĩ
akũrũ; nĩkĩo ngwĩtigagĩra, ngaaga ũũmĩrĩru wa kũmwĩra
ũrĩa njũũĩ. **7** Ndeciiragia atĩrĩ, 'Ũkũrũ nĩwaagĩrĩire
warie; ũingĩ wa mĩaka nĩwaagĩrĩire kũrutana ũũgĩ.' **8**
No nĩ roho ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa mũndũ, o yo mĩhũmũ ya
Mwene-Hinya-Wothe, ũheaga mũndũ ũmenyo. **9** To
arĩa akũrũ oiki oogĩ, na to arĩa akũrũ mamenyaga ũrĩa
kwagĩrĩire. **10** "Nĩ ũndũ ũcio nguuga atĩrĩ, 'Thikĩrĩriai;
o na niĩ nĩngũmwĩra ũrĩa njũũĩ.' **11** Nĩngwetereire
rĩrĩa mũkwaragia, ndathikĩrĩria ihooto cianyu; rĩrĩa
mũgũcaragia ciugo-rĩ, **12** nĩngũmũtegeire matũ biũ.
No gũtirĩ o na ũmwe wanyu wonanirie mahĩtia ma
Ayubu; gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũmũcookeirie mĩario
yake. **13** Tigai kuuga atĩrĩ, 'Nĩtũgĩĩte na ũũgĩ; rekei
Mũrungu amũkararie, no ti mũndũ.' **14** No rĩrĩ, Ayubu
ti niĩ ekwerekeirie ciugo ciake, na niĩ ndikũmũcookeria
kũringana na mĩario yanyu. **15** "Nĩmamakĩte, na matirĩ
na ũndũ ũngĩ mangiuga; nĩmarigĩtwo nĩ atĩa mangiuga.
16 no nginya njeterere, nĩ ũndũ rĩu nĩmakirĩte, tondũ
atĩ rĩu marũgamĩte hau matarĩ na macookio? **17** O
na niĩ nĩngwaria; o na niĩ nĩnguuga ũrĩa njũũĩ. **18**
Nĩgũkorwo njiyũrĩtwo nĩ ciugo, naguo roho ũrĩa ũrĩ
thĩinĩ wakwa nĩũrandindĩkĩrĩria; **19** thĩinĩ wakwa haana
ta ndibei ĩrĩ cuba ngunĩke, ngahaana ta mondo njerũ ya
ndibei ĩkirie gũtuthũka. **20** no nginya njarie hũũcũke,
no nginya ndumũre mĩromo yakwa njookie ũhoro. **21**
Ndigũtĩĩra mũndũ o na ũ maũthĩ, kana ngaathĩrĩrie
mũndũ o na ũrĩkũ tũhũ; **22** nĩ ũndũ korwo ndĩ mwara
na kũgaathĩrĩria, Mũnyũũmbi no anjeherie narua.

33 "No rĩu Ayubu-rĩ, thikĩrĩria ciugo ciakwa; tega
matũ ũigue ũrĩa wothe nguuga. **2** Ndĩ hakuhĩ
gũtumũra kanua gakwa; ciugo ciakwa irĩ o rũrĩmĩ-
inĩ rwakwa. **3** Ciugo ciakwa ciumĩte ngoro nũngĩrĩru;
mĩromo yakwa yaragia ĩtarĩ na ũhinga. **4** Roho wa
Mũrungu nĩwe ũnyũmbĩte; mĩhũmũ ya Mwene-Hinya-
Wothe nĩyo ĩĩheaga muoyo. **5** Nawe njookeria, akorwo
niũkũhota; wĩhaarĩrie ũũng'ethere. **6** Niĩ haana o
tawe maitho-inĩ ma Mũrungu; o na niĩ ndombirwo
na rĩũmba. **7** Kwĩĩndigĩra gũtigakũmakie, kana guoko
gwakwa gũkũritũhĩre. **8** "No rĩrĩ, nĩuugĩte ngĩiguaga,
ngaigua ciugo icio ũkiuga atĩ, **9** 'Ndĩ mũtheru na ndirĩ
na mehia; ndiĩkĩte ũũru, na ndirĩ na mahĩtia. **10** No
Ngai nĩanyonete na mahĩtia; anduĩte thũ yake. **11**
Nĩanjohaga magũrũ na mĩnyororo; arangagĩra njĩra
ciakwa ciothe.' **12** "No ngũkwĩra atĩrĩ, ũhoro-inĩ ũyũ
wee ndũrĩ na kĩhooto, nĩgũkorwo Ngai nĩ mũnene
gũkĩra mũndũ. **13** Ũramũtetia nĩkĩ, atĩ ndacookagia
kiugo kĩa mũndũ o na kĩmwe? **14** Nĩgũkorwo Mũrungu
nĩaaragia, rĩmwe na njĩra ĩmwe, na rĩngĩ akaaria na
njĩra ĩngĩ, o na gũtuĩka mũndũ no aage gũkũũrana. **15**
Rĩmwe akaaragia kĩroto-inĩ na kĩoneki-inĩ gĩa ũtukũ,
rĩrĩa andũ mahĩtĩtwo nĩ toro mũnene marĩ ũrĩrĩ, **16** no
amaarĩrie matũ-inĩ mao, na amamakie nĩguo amakaanie,
17 nĩguo agarũre mũndũ atige kũhĩtia, na atigane na
mwĩtĩĩo, **18** nĩguo agitĩre roho wake kuuma gĩkuũ-
inĩ, na agitĩre muoyo wake ndũkaniinwo na rũhiũ rwa
njora. **19** Ningĩ mũndũ no arũithio na gũkomio ũrĩrĩ
wa ruo, akorwo na thĩĩna wa mahĩndĩ ũtathiraga, **20**
o nginya ngoro yake ĩgathũũra irio, na roho wake
ũgathũũra irio iria njega mũno. **21** Nyama cia mwĩrĩ
wake ihĩnjaga igathirĩrĩkĩra, na mahĩndĩ make marĩa
mataroonekaga makoimĩra. **22** Roho wake ũgakuhĩrĩria
mbĩrĩra, na muoyo wake ũgakuhĩrĩria arĩa mareehage
gĩkuũ. **23** "No rĩrĩ, angĩkorwo harĩ na mũraika mwena
wake arĩ mũiguithania, ũmwe harĩ ngiri, wa kwĩra
mũndũ ũndũ ũrĩa ũmwagĩrĩire, **24** nake amũkinyĩrie
wega wake na oige atĩrĩ, 'Mũhonokie ndagatuĩke
wa gũikũrũka mbĩrĩra-inĩ; nĩnyonete gĩa kũmũkũũra
nakĩo,' **25** hĩndĩ ĩyo nyama cia mwĩrĩ wake igeethĩha
ta cia mwana; igaacooka ta ũrĩa ciarĩ matukũ-inĩ ma
wĩthĩ wake. **26** Ahooyaga Ngai ageekwo wega nĩwe,
oonaga ũthiũ wa Ngai akaanĩrĩra nĩ gũkena; agacookio
ũthingu-inĩ wake nĩ Ngai. **27** Nake agacooka agathiĩ
kũrĩ andũ akameera atĩrĩ, 'Nĩndehirie, na ngĩogomia
ũndũ ũrĩa warĩ wa ma, no ndiigana kũherithio ũrĩa
ndaagĩrĩirwo nĩkũherithio. **28** Nĩakũũrire roho wakwa
ndũkaharũrũkio mbĩrĩra, na niĩ ngũtũũra ngenagĩra
ũtheri ũcio.' **29** "Mũrungu nĩekaga mũndũ maũndũ
macio mothe, maita meerĩ o na kana matatũ, **30**
nĩguo agarũre roho wake ndũkaharũrũkio mbĩrĩra,
nĩgeetha ũtheri ũcio wa muoyo ũmũtherere. **31** "Atĩrĩrĩ
Ayubu, tega matũ na ũũthikĩrĩrie; kira ki na niĩ njarie.
32 Wakorwo ũrĩ na ũndũ wa kuuga-rĩ, njĩĩra; aria,
nĩgũkorwo ingĩenda woneke ndwĩhĩtie. **33** No akorwo ti
ũguo-rĩ, wee gĩthikĩrĩrie; kira ki, na nĩngũkũruta ũũgĩ."

34 Ningĩ Elihu akiuga atĩrĩ: **2** "Iguai ciugo ciakwa,
inyuĩ andũ aya oogĩ; thikĩrĩriai, inyuĩ amenyi
a maũndũ. **3** Nĩgũkorwo gũtũ gũthuuranagia ciugo

o ta ũrĩa rũrĩmĩ rũcamaga irio. **4** Nĩtwĩkũũranĩrei
ithuĩ ene ũndũ ũrĩa wagĩrĩire; nĩtwĩrute tũrĩ hamwe
ũndũ ũrĩa mwega. **5** "Ayubu aroiga atĩrĩ, 'Niĩ ndihĩtĩtie,
no Mũrungu nĩanjagithĩtie kĩhooto gĩakwa. **6** O na
gũtuĩka ndĩraria ũrĩa kũrĩ, ndĩratuuo mũheenania; o
na gũtuĩka ndirĩ na mahĩtia, mũguĩ wake ũngurarĩtie
kĩronda gĩtangĩhona.' **7** Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũhaana ta
Ayubu, mũndũ ũnyuuaga kĩnyũrũri taarĩ maaĩ aranyua?
8 Atwaranaga na andũ arĩa mekaga ũũru; agĩĩaga thiritũ
na andũ arĩa aaganu. **9** Nĩgũkorwo oigaga atĩrĩ, 'Gũtirĩ
uumithio mũndũ onaga rĩrĩa arageria gũkenia Ngai.'
10 "Nĩ ũndũ ũcio gĩĩthikĩrĩriei, inyuĩ andũ aya mũrĩ
na ũtaũku. Ũhoro wa kwĩhia ũroaga kuoneka harĩ
Mũrungu, Mwene-Hinya-Wothe aroaga gwĩka ũũru. **11**
Arĩhaga mũndũ kũringana na ũrĩa ekĩte; akamũrehere
o kĩrĩa kĩringaine na mĩthiĩre yake. **12** Gũtingĩhoteka
atĩ Mũrungu no eeke mahĩtia, atĩ ũrĩa Mwene-Hinya-
Wothe no ogomie kĩhooto. **13** Nũũ wamũtuire mũrori
wa thĩ? Nũũ wamũtuire mũrũgamĩrĩri wa thĩ yothe?
14 Korwo aagĩa na muoroto wa kweheria roho wake
na mĩhũmũ-rĩ, **15** andũ othe mangĩthiranĩra hamwe,
nake mũndũ acooke rũkũngũ-inĩ. **16** "Akorwo ũrĩ
mũndũ ũrĩ na ũtaũku-rĩ, igua ũhoro ũyũ; thikĩrĩria
ũrĩa nguuga. **17** Mũndũ ũthũire kĩhooto-rĩ, no ahote
gwathana? Ũrĩa ũrĩ kĩhooto, o Ũcio kĩhoti-rĩ, no ũmũtue
mwĩhia? **18** Githĩ ti we wĩraga athamaki atĩrĩ, 'Inyuĩ
mũtirĩ kĩene,' na akeera arĩa marĩ igweta atĩrĩ, 'Inyuĩ
mũrĩ aaganu,' **19** o ũcio ũtatĩagĩra anene maũthĩ, na
ndendaga arĩa atongu gũkĩra arĩa athĩĩni, nĩgũkorwo
othe nĩ wĩra wa moko make? **20** Makuuaga o rĩmwe,
o ũtukũ gatagatĩ; andũ mainainaga magakua; arĩa
marĩ hinya meeheragio matahutĩtio nĩ guoko kwa
mũndũ. **21** "Maitho make maikaraga macũthĩrĩirie
mĩthiĩre ya andũ; nĩonaga mĩthiĩre yao yothe. **22** Gũtirĩ
handũ harĩ nduma, kana handũ harĩ kĩĩruru kĩnene,
hangĩĩhithwo nĩ arĩa meekaga ũũru. **23** Mũrungu
ndabatairio nĩgũthuthuuria ndeto cia andũ makĩria, atĩ
nĩguo moke mbere yake maciirithio. **24** Ahehenjaga
arĩa marĩ ũhoti atekũũria mũndũ na akarũgamia andũ
angĩ ithenya rĩao. **25** Tondũ we nĩamenyaga maũndũ
marĩa meekaga, amang'aũranagia ũtukũ magathuthĩka.
26 Amaherithagĩria waganu wao makĩonagwo nĩ
mũndũ o wothe, **27** tondũ nĩmagarũrũkire magĩtiga
kũmũrũmĩrĩra, na matirũmbũyagia njĩra yake o na
ĩrĩkũ. **28** Nĩmatũmire kĩrĩro kĩa arĩa athĩĩni gĩkinye
hau mbere yake, nĩ ũndũ ũcio akĩigua kĩrĩro kĩa arĩa
abatari. **29** No rĩrĩ, angĩikara akirĩte-rĩ, nũũ ũngĩmũtua
muhĩtia? Angĩhitha ũthiũ wake-rĩ, nũũ ũngĩmuona?
Nowe arĩ igũrũ rĩa mũndũ na igũrũ rĩa rũrĩrĩ o ũndũ
ũmwe, **30** nĩguo agirie mũndũ ũtarĩ na ũngai gwathana,
amũgirie kũigĩra kĩrĩndĩ mĩtego. **31** "Korwo mũndũ
no ere Mũrungu atĩrĩ, 'Nĩnjĩhĩtie no ndikehia rĩngĩ. **32**
Nduta menye ũrĩa itarahota kuona; ingĩkorwo nĩnjĩkĩte
ũũru-rĩ, ndigacooka gwĩka ũguo rĩngĩ.' **33** Ngai-rĩ, no
agĩkũrĩhe kũringana na ũrĩa wee ũkwenda rĩrĩa ũregete
kwĩrira? No nginya we ũtue itua, no ti niĩ; nĩ ũndũ
ũcio kĩnjĩire ũrĩa ũũĩ. **34** "Andũ arĩa marĩ na ũtaũku
maroiga atĩrĩ, nao andũ acio oogĩ maiguĩte ngĩaria
manjĩĩrĩte atĩrĩ, **35** 'Ayubu aaragia atarĩ na ũmenyo;
ciugo ciake nĩciagĩte ũũgĩ.' **36** Hĩ, naarĩ korwo Ayubu
aagerio nginya mũthia, nĩ ũndũ macookio make nĩ ta
ma mũndũ mwaganu! **37** Nĩongereire ũremi harĩ mehia
make; atũhũũragĩra hĩ cia kĩnyũrũri, na akaingĩhia
ciugo ciake cia gũũkĩrĩra Mũrungu."

35 Ningĩ Elihu akiuga atĩrĩ: **2** "Nĩũgwĩciiria ũhoro
ũyũ nĩ wa kĩhooto? Ũroiga atĩrĩ, 'Mũrungu
nĩekũnjarĩrĩria atue ndĩĩhĩtie.' **3** No rĩrĩ, wee no
ũramũũria atĩrĩ, 'Kũrĩ na uumithio ũrĩkũ harĩ niĩ,
na ngũgunĩka nakĩ ndaaga kwĩhia?' **4** "No nyende
gũgũcookeria ũhoro, wee hamwe na arata aku. **5** Ta
rora igũrũ wone; ta cũthĩrĩria matu macio marĩ igũrũ
rĩaku kũraya mũno. **6** Ũngĩĩhia-rĩ, ũndũ ũcio ũngĩhutia
Ngai atĩa? Mehia maku mangĩingĩha mũno-rĩ, ũndũ
ũcio ũngĩmwĩka atĩa? **7** Ũngĩkorwo ũrĩ mũthingu-rĩ,
ũngĩmũhe kĩĩ, kana nĩ kĩĩ aamũkagĩra kuuma guoko-
inĩ gwaku? **8** Waganu waku ũhutagia o mũndũ tawe,
na ũthingu waku ũkahutia o ciana cia andũ. **9** "Andũ
makayaga nĩ icooki rĩa kũhinyĩrĩrio; mathaithanaga
mateithũrwo guoko-inĩ kwa ũcio ũrĩ hinya mũingĩ. **10**
No gũtirĩ mũndũ uugaga atĩrĩ, 'Ngai ũrĩa wanyũũmbire
arĩ ha, ũrĩa ũheaga mũndũ nyĩmbo ũtukũ, **11** ũrĩa
ũtũrutaga maũndũ gũkĩra ũrĩa arutaga nyamũ cia
werũ-inĩ, o na agatũhe ũũgĩ gũkĩra nyoni cia rĩera-
inĩ?' **12** Ndacookagia rĩrĩa andũ maakaya nĩ ũndũ
wa mwĩtũũgĩrio wa andũ arĩa aaganu. **13** Ti-itherũ,
Mũrungu ndathikagĩrĩria mathaithana mao ma tũhũ;
ũcio Mwene-Hinya-Wothe ndarũmbũyagia mathaithana
macio. **14** Githĩ ndakaaga gũthikĩrĩria mũno makĩria
rĩrĩa ũkuuga atĩ ndũramuona, na atĩ ciira waku ũrĩ
mbere yake, na no nginya ũmweterere, **15** na makĩria
ma ũguo ũkoiga atĩ marakara make matiherithanagia
na ndarũmbũyagia waganu o na hanini! **16** Nĩ ũndũ
ũcio Ayubu atumũrĩte kanua gake akaaria ũhoro wa
tũhũ; nĩarĩĩtie ndeto nyingĩ atarĩ na ũmenyo."

36 Elihu agĩthiĩ na mbere kwaria, akiuga atĩrĩ:
2 "Ngirĩrĩria hanini, na nĩngũkuonia atĩ harĩ
maũndũ mangĩ mangiugwo ma gũciirĩrĩra Ngai. **3**
Ũmenyo wakwa ndĩũrutĩte kũraihu; niĩ ngũtũũgĩria
kĩhooto kĩa ũcio Mũnyũũmbi. **4** Menya wega atĩ ndeto
ciakwa ti cia maheeni; ũyũ mũrĩ nake arĩ na ũmenyo
mũkinyanĩru. **5** "Mũrungu nĩwe mwene hinya, no
ndairaga andũ; we nĩ mwene hinya, na nĩarũmagia
muoroto wake. **6** Ndatũũragia arĩa aaganu muoyo, no
nĩaheaga arĩa anyariire kĩhooto kĩao. **7** Ndeheragia
maitho make harĩ arĩa athingu; amaikaragĩria gĩtĩ
kĩa ũnene hamwe na athamaki, na akamatũũgĩria
nginya tene. **8** No rĩrĩ, andũ mangĩkorwo mohetwo na
mĩnyororo, makanyiitio na mĩhĩndo ya mĩnyamaro, **9** we
nĩameeraga ũrĩa mekĩte, atĩ mehĩtie na ũtũrĩka. **10** We
nĩatũmaga mathikĩrĩrie ũtaaro, na akamaatha merire
ũũru wao. **11** Mangĩmwathĩkĩra na mamũtungatĩre,
megũtũũra matukũ mao marĩa matigaru magaacĩire,
na mĩaka yao o maiganĩire. **12** No mangĩaga kũigua,
nĩmakaniinwo na rũhiũ rwa njora, na makue matarĩ
na ũmenyo. **13** "Arĩa matarĩ na Ngai ngoro-inĩ
meiigagĩra marakara; o na rĩrĩa aramooha na mĩnyororo,
matikayaga mateithio. **14** Makuuaga marĩ ethĩ, magakua
hamwe na arũme arĩa maraya ma mahooero-inĩ. **15**
No arĩa mathĩĩnĩkaga, nĩamakũũraga kuuma thĩĩna-

inĩ wao; nĩamaragĩria marĩ mĩnyamaro-inĩ. **16** "We-rĩ,
nĩarakũguucĩrĩria uume magego-inĩ ma mĩnyamaro,
agũtware handũ haariĩ hatarĩ na ũkunderu, na agũtware
akũhurũkie metha-inĩ yaku ĩiyũrĩte irio iria njega.
17 No rĩu-rĩ, ũtitikithĩtio ituĩro rĩrĩa rĩagĩrĩire arĩa
aaganu; ituĩro rĩa ciira na kĩhooto nĩcigũkumbatĩte. **18**
Wĩmenyerere mũndũ o na ũrĩkũ ndakanakũheenererie
na ũtonga; ndũgetĩkĩrie ihaki inene rĩkũhĩtithie njĩra.
19 Ũtonga waku o na kana kĩyo gĩaku kĩnene-rĩ, no
ikũnyiitĩrĩre nĩguo ndũgatoonye mĩnyamaro-inĩ? **20**
Tiga kwĩrirĩria ũtukũ, nĩguo ũguucũrũrie andũ kuuma
kwao mĩcĩĩ. **21** Wĩmenyerere ndũkeerekere ũũru-inĩ,
tondũ ũkuoneka taarĩ guo wendete gũkĩra gũthĩĩnĩka.
22 "Mũrungu nĩatũgĩrĩtio nĩ ũndũ wa ũhoti wake. Nũũ
mũrutani take? **23** Nũũ ũmwathĩrĩire njĩra ciake, kana
akamwĩra atĩrĩ, 'Wee nĩwĩkĩte ũũru'? **24** Ririkanaga
gwĩkĩrĩra wĩra wake, ũrĩa andũ manakumia na rwĩmbo.
25 Andũ othe nĩmawonete; andũ mawĩroragĩra marĩ o
kũraya. **26** Ĩ Mũrungu ndakĩrĩ mũnene; nĩ mũnene gũkĩra
ũmenyi witũ! Mũigana wa mĩaka yake ndũngĩtuĩrĩka. **27**
"Ambatagia matata ma maaĩ, marĩa macookaga gũtaatĩra
tũrũũĩ ta mbura; **28** matu magaita ũigũ wamo, nayo
mbura nyingĩ ĩkoirĩra andũ. **29** Nũũ ũngĩmenya ũrĩa
atambũrũkagia matu, kana ũhoro wa marurumĩ marĩa
moimaga hema-inĩ yake? **30** Kĩone ũrĩa ahurunjaga
rũheni rwake rũkamũthiũrũrũkĩria, agathambia iria
kũrĩa kũriku. **31** Ũũ nĩguo aathaga ndũrĩrĩ na akaheana
irio nyingĩ. **32** Akumbatagĩria rũheni na moko make, na
akarwatha rũringe kĩrĩa kĩorotetwo. **33** Marurumĩ make
nĩmanagĩrĩra kĩhuhũkanio kĩrĩa kĩroka; o na ng'ombe
nĩimenyithanagia atĩ kũrĩ kĩhuhũkanio kĩroka.

37 "Ndaigua ũguo ngoro yakwa ĩgatumatuuma, na
ĩkambarara ĩkoima handũ hayo. **2** Thikĩrĩria!
Thikĩrĩria mũraramo wa mũgambo wake, mũrurumo
ũrĩa uumaga kanua gake. **3** Arekagĩrĩria rũheni rwake
rungu rwa igũrũ guothe na akarũtũma nginya ituri
cia thĩ. **4** Thuutha waruo gũũkaga mũgambo wa
mũraramo wake; arurumaga na mũgambo wake mũkaru.
Hĩndĩ ĩrĩa mũgambo wake waiguuo-rĩ, ndarigagĩrĩria
heni. **5** Mũgambo wa Mũrungu ũrurumaga na njĩra
ya magegania; ekaga maũndũ manene tũtangĩhota
kũmenya. **6** Eeraga tharunji atĩrĩ, 'Gwa thĩ,' nayo
mbura ya rũthuthuũ akamĩĩra atĩrĩ, 'Tuĩka mbura
nene.' **7** Nĩatigithagia mũndũ o wothe wĩra wake
nĩgeetha andũ othe ombĩte mamenye wĩra wake. **8**
Nyamũ nacio nĩciĩhithaga; ciikaraga imamo-inĩ ciacio. **9**
Kĩhuhũkanio kiumaga gĩikaro gĩakĩo, heho nayo ĩkoima
rũhuho-inĩ rũkĩhurutana. **10** Mĩhũmũ ya Mũrungu
nĩĩthondekaga mbarabu, namo maaĩ harĩa maaramĩire
makanyiitana. **11** Nĩaiyũragia matu na ũigũ; ahurunjaga
rũheni rũkamatũrĩkia. **12** Mathiiaga magĩthiũrũrũkaga
o kũrĩa angĩmeerekeria thĩ yothe, mageeke o ũrĩa
wothe angĩmaatha. **13** Arehaga matu macio nĩguo
aherithie andũ, kana aihũgie thĩ yake na onanie wendani
wake. **14** "Ayubu, thikĩrĩria ũhoro ũyũ; tithĩria hau
wĩcũũranie ũhoro wa magegania ma Mũrungu. **15**
Wee nĩũũĩ ũrĩa Ngai aathaga matu, na ũrĩa atũmaga
rũheni rwake rũhenũke? **16** Wee nĩũũĩ ũrĩa matu
macio macuurĩtio wega, magegania macio ma ũrĩa ũrĩ
ũmenyo mũkinyanĩru? **17** Wee ũringĩkaga nĩ ũrugarĩ
wa nguo ciaku rĩrĩa bũrũri ũkirĩte ki hĩndĩ ya rũhuho
rwa gũthini-rĩ, **18** no ũhote kũruta wĩra nake ũhoro-
inĩ wa gũtambũrũkia matu mairũ, o macio momĩte o
ta gĩcicio gĩa gĩcango? **19** "Ta twĩre ũrĩa twagĩrĩirwo
nĩ kũmwĩra; tũtingĩhota gwĩciirĩra nĩ ũndũ wa nduma
iitũ. **20** Nĩagĩrĩire kwĩrwo atĩ nĩngwenda kwaria? Nĩ
kũrĩ mũndũ o na ũ ũngiuga amerio? **21** Rĩu-rĩ, gũtirĩ
mũndũ ũngĩhota kũrora riũa, rĩcangararĩte kũu igũrũ
thuutha wakuo kũhaatwo nĩ rũhuho gũgathera. **22**
Okaga kuuma mwena wa gathigathini arĩ na riiri
ukengeete ta wa thahabu; Ngai okaga arĩ na ũkaru wa
gwĩtigĩrwo. **23** Ũcio Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, tũtingĩhota
kũmũkinyĩra, nĩatũũgĩrĩtio nĩ ũndũ wa ũhoti wake;
tondũ wa ũrĩa arĩ wa kĩhooto na ũthingu mũnene-rĩ,
ndahinyanagĩrĩria. **24** Nĩ ũndũ ũcio andũ nĩmamũtĩĩte,
tondũ githĩ ndarũmbũyagia arĩa meyonaga ta marĩ oogĩ
na ngoro ciao?"

38 Nake Jehova agĩcookeria Ayubu ũhoro arĩ
kĩhuhũkanio-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ: **2** "Nũũ ũyũ
ũrekĩra kĩrĩra gĩakwa nduma na ciugo itarĩ na ũmenyo?
3 Wĩhotore ta mũndũ mũrũme; nĩngũkũũria ciũria,
nawe ũkĩnjookerie. **4** "Warĩ kũ rĩrĩa ndaakire mũthingi
wa thĩ? Njĩĩra akorwo ũrĩ na ũũgĩ wa kũmenya. **5**
Nũũ wathimire mũigana wayo? Ti-itherũ wee nĩũũĩ!
Nũũ watambũrũkirie rũrigi rwa gũthima igũrũ rĩayo?
6 Mĩthingi yayo yahandirwo igũrũ rĩa kĩĩ, kana nũũ
wahaandire ihiga rĩayo rĩa koine, **7** hĩndĩ ĩrĩa njata cia
rũciinĩ ciainire hamwe, na araika othe makĩanĩrĩra nĩ
gũkena? **8** "Nũũ wahingĩrĩirie iria na mĩrango rĩrĩa
rĩatumũkire kuuma nda, **9** rĩrĩa ndatuire matu nguo
ciarĩo, na ngĩrĩoha nduma nene ta taama warĩo, **10** rĩrĩa
ndarĩkĩrĩire mĩhaka, na ngĩrĩhingĩra na mĩrango yarĩo,
na ngĩĩkĩra mĩgĩĩko handũ hayo, **11** rĩrĩa ndoigire atĩrĩ,
'Ũkinyage o haha na ndũkanahakĩre; makũmbĩ maku
macio metĩĩi-rĩ, hau nĩho marĩĩkinyaga'? **12** "Kuuma o
kĩambĩrĩria-rĩ, ũrĩ waathana atĩ rũciinĩ rũgĩe ho, kana
ũkĩonereria ũtheri wa rũciinĩ harĩa ũkuumĩrĩra, **13**
nĩguo ũhote kũnyiita thĩ na mĩthia yaguo, nao arĩa
aaganu maribaribwo moime kuo? **14** Thĩ ĩhaanaga ta
rĩũmba rĩhũrĩtwo mũhũũri; mũonekere wayo ũtariĩ ta
mũhianĩre wa nguo. **15** Andũ arĩa aaganu nĩmaimagwo
ũtheri wao, na guoko kwao kũrĩa kuoetwo na igũrũ
gũkoinwo. **16** "Ũrĩ wathiĩ rũgendo nginya kũrĩa iria
rĩtherũkagĩra, kana ũgaceera itwe-inĩ cia ndia kũrĩa
kũriku mũno? **17** Ũrĩ wonio ihingo cia gĩkuũ? Ũrĩ wona
ihingo cia kĩĩruru gĩa gĩkuũ? **18** Ũrĩ wamenya ũnene wa
wariĩ wa thĩ? Njĩĩra akorwo nĩũũĩ maũndũ macio mothe.
19 "Njĩra ya gũthiĩ kũrĩa ũtheri ũtũũraga nĩĩrĩkũ? Nayo
nduma ĩikaraga kũ? **20** No ũcitware gwacio? Nĩũũĩ
tũcĩra twa gũthiĩ kũrĩa itũũraga? **21** Ti-itherũ wee nĩũũĩ,
nĩgũkorwo warĩ mũciare! Wee-rĩ, nĩũtũũrĩte mĩaka
mĩingĩ! **22** "Ũrĩ watoonya makũmbĩ kũrĩa tharunji
ĩigĩtwo, kana ũkĩona makũmbĩ kũrĩa mbura ya mbembe
ĩigĩtwo, **23** o icio njigĩte nĩ ũndũ wa mahinda ma thĩĩna,
ngaciiga nĩ ũndũ wa matukũ ma mbaara na ma kũrũa.
24 Njĩra ya gũthiĩ kũrĩa ũtheri ũgayanagĩrio nĩĩrĩkũ, kana
ya gũthiĩ kũrĩa rũhuho rwa irathĩro rũhurunjagĩrwo
gũkũ thĩ? **25** Nũũ wenjagĩra mbura ya kĩboboto mũtaro

wa kũgerera, kana agatemera mbura ya marurumĩ njĩra,
26 nĩguo mbura yure bũrũri ũtatũũraga mũndũ, na
yure werũ kũrĩa gũtarĩ mũndũ, **27** nĩguo ĩhũũnagie kũu
gũtiganĩrie gũgakira ihooru, na ĩtũme kũmere nyeki?
28 Mbura nĩĩrĩ ithe? Nũũ mũciari wa matata ma ime? **29**
Tharunji yumaga nda ya ũ? Nũũ ũciaraga mbaa ĩrĩa
yumaga igũrũ, **30** rĩrĩa maaĩ momaga ta ihiga, rĩrĩa
maaĩ marĩa marĩ igũrũ wa iria magwatana? **31** "Wee-rĩ,
wahota kuohania njata iria thaka cia Kĩrĩmĩra? Wahota
kuohora mĩkanda ya njata iria ciĩtagwo Karaũ? **32**
Wahota kuumagaragia njata iria ciĩtagwo Mazarothu o
mahinda maacio maakinya, kana wahota gũtongoria
Nduba na ciana ciayo? **33** Nĩũũĩ mawatho ma igũrũ?
No ũhote kũhaanda wathani wa Ngai ũrũme gũkũ
thĩ? **34** "Wahota kwanĩrĩra nginya mũgambo waku
ũkinye matu-inĩ nĩguo kuure wĩhumbĩre na kĩguũ kĩa
maaĩ? **35** Wee nĩwe ũtũmaga heni ithiĩ na njĩra ciacio?
Nĩikũrehagĩra ũhoro igakwĩra atĩ, 'Tũrĩ haha'? **36** Nũũ
waheire ngoro ũũgĩ, kana akĩhe meciiria ũmenyo?
37 Nũũ ũrĩ na ũũgĩ wa gũtara matu? Nũũ ũngĩhota
kũinamia ndigithũ cia maaĩ cia igũrũ **38** rĩrĩa rũkũngũ
rwatondora, nayo ndoro ĩkooma ĩkanyiitana? **39** "Nĩwe
ũguĩmagĩra mũrũũthi wa mũgoma wone gĩa kũrĩa, kana
nĩwe ũniinagĩra mĩrũũthi ng'aragu **40** rĩrĩa ĩkomereire
imamo-inĩ ciayo, kana rĩrĩa ĩikaraga yoheirie nyamũ
ihinga-inĩ? **41** Nũũ ũheaga ihuru irio rĩrĩa tũcui twarĩo
tũgũkaĩra Mũrungu tũkĩũrũũraga nĩ kwaga irio?

39 "Wee nĩũũĩ rĩrĩa mbũri cia irĩma-inĩ iciaraga?
Wee nĩwĩroragĩra rĩrĩa thwariga ĩgũciara kaana
kayo? **2** Wee nĩũtaraga mĩeri ĩrĩa ciikaraga ingĩgaaciara?
Nĩũũĩ hĩndĩ ĩrĩa iciaraga? **3** Ciĩthunaga igaciara twana
twacio; ruo rwacio rwa gũciara rũgathira. **4** Twana
twacio twagĩraga mwĩrĩ, tũgakũra tũrĩ na hinya o
kũu gĩthaka-inĩ; tũkinyaga ihinda rĩa kwehera na
tũticookaga. **5** "Nũũ warekereirie njagĩ ĩthiiage ĩtarĩ
mũũria? Nũũ wamĩohorire mĩhĩndo? **6** Ndaamĩheire
werũ ũtuĩke mũciĩ wayo, naguo bũrũri wa cumbĩ
ũtuĩke gĩtũũro kĩayo. **7** Ĩthekagĩrĩra inegene rĩrĩ thĩinĩ
wa itũũra; ndĩiguaga mũkaĩrĩrio wa mũtwarithia. **8**
Ĩrimũthagĩra irĩma-inĩ ĩgĩetha gwa kũrĩa, ĩkahaara
kahuti o gothe karuru. **9** "Mbogo ya njamba-rĩ, yetĩkĩra
gũgũtungata? No ĩkindĩrie mũharatĩ-inĩ waku ũtukũ?
10 No ũhote kũmĩoha matandĩko ĩrĩme na mũraũ?
No ĩkuume thuutha ituamba-inĩ ĩkĩrĩmaga na mũraũ?
11 No ũmĩĩhoke nĩ ũndũ atĩ ĩrĩ na hinya mũingĩ? No
ũmĩtigĩre wĩra waku mũritũ ĩrutage? **12** No ũmĩĩhoke
ĩkũrehere ngano yaku, na ĩmĩcookanĩrĩrie kĩhuhĩro-
inĩ gĩaku? **13** "Mathagu ma nyaga mabatabataga nĩ
gũkena, no matingĩgerekanio na mathagu na njoya cia
njũũ. **14** Ĩrekagĩria matumbĩ mayo tĩĩri-inĩ na ĩkamatiga
mũthanga-inĩ magwate ũrugarĩ, **15** ĩtegwĩciiria atĩ
no makinywo na magũrũ makue, kana marangwo nĩ
nyamũ ya gĩthaka. **16** Ĩĩkaga ciana ciayo ũũru ta itarĩ
ciayo; ndĩmakaga atĩ wĩra wayo no ũtuĩke wa tũhũ, **17**
nĩgũkorwo Ngai ndaamĩheire ũũgĩ kana akĩmĩhe igai
rĩa mwĩciirĩrie mwega. **18** No rĩrĩ, rĩrĩa yatambũrũkia
mathagu ĩhanyũke, ĩthekagĩrĩra mbarathi na mũmĩhaici.
19 "Wee nĩwe ũheaga mbarathi hinya wayo, kana
ũkamĩhumba ngingo na mũreera? **20** Wee nĩwe ũtũmaga
ĩrũũge ta ngigĩ, ĩkahahũra andũ na mũtiihĩre wayo wa
mwĩtĩĩo? **21** Ĩhuragia thĩ na ũcamba ĩgĩkenagĩra hinya
wayo, ĩkaguthũka ĩtoonyete mbaara-inĩ. **22** Ĩthekagĩrĩra
guoya, ĩtarĩ ũndũ ĩngĩtigĩra; ndĩmakagio nĩ rũhiũ rwa
njora. **23** Thiaka wa mũmĩhaici ũbocabocaga mbaru-
inĩ ciayo, hamwe na itimũ rĩkũhenia na mĩcengi. **24**
Irĩĩaga tĩĩri nĩ ũrũme; ndĩngĩrũgama ĩkindĩirie hĩndĩ
ĩrĩa karumbeta kagamba. **25** Hĩndĩ ĩrĩa karumbeta
kagamba ĩgatiiha, 'Hĩ!' Ĩnyiitaga thaaha wa mbaara ĩrĩ
o haraaya, na ĩkaigua kayũ ka anene a mbaara, o na
mbugĩrĩrio ya mbaara. **26** "Rwĩgĩ-rĩ, nĩwe ũrũhotithagia
kũmbũka na ũũgĩ waku, kana gũtambũrũkia mathagu
maruo rwerekeire mwena wa gũthini? **27** Nderi nĩwe
ũmĩathaga yũmbũke na igũrũ, na ĩkeyakĩra gĩtara kĩayo
igũrũ mũno? **28** Ĩtũũraga kĩharũrũka-inĩ kĩa ihiga, na
nĩ ho ĩraaraga; rũhĩa-inĩ rwa ihiga iraaya mũno nĩ ho
mwĩgitio wayo. **29** Ĩrĩ hau nĩguo ĩcaragĩria gĩa kũrĩa;
maitho mayo moonaga irio irĩ o kũraya. **30** Tũcui twayo
tũnyuuaga thakame, na handũ harĩa arĩa moragĩtwo
marĩ, hau nĩ ho ĩkoragwo."

40 Ningĩ Jehova akĩĩra Ayubu atĩrĩ: **2** "Mũndũ ũrĩa
ũrũaga na Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, no amũrute
mahĩtia? Ũcio ũkararagia Ngai-rĩ, nĩakĩmũcookerie!"
3 Nake Ayubu agĩcookeria Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ:
4 "Nĩĩ ndiagĩrĩĩre o na hanini; ndaakĩhota atĩa
gũgũcookeria? Nĩndehumbĩra kanua na guoko. **5**
Nĩndaririe rĩmwe, no ndirĩ na macookio; o na ngĩaria rĩa
keerĩ, no ndirĩ na ũndũ ũngĩ nguuga." **6** Ningĩ Jehova
akĩarĩria Ayubu arĩ kĩhuhũkanio-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ: **7**
"Wĩhotore ta mũndũ mũrũme; nĩngũkũũria ciũria, nawe
ũkĩnjookerie. **8** "Gũtua ciira gwakwa na kĩhooto-rĩ, githĩ
no ũkũmenererie? Githĩ no ũndue mwĩhia nĩgeetha
wee ũtuĩke ndwĩhĩtie? **9** Wee-rĩ, ũrĩ na guoko ta kwa
Mũrungu? Wee wahota kũruruma na mũgambo ta wake?
10 Ta kĩĩgemie na riiri na ũkengi, na wĩhumbe gĩtĩĩo
na ũnene. **11** Rekereria marakara mahiũ ma mang'ũrĩ
maku, wone mũndũ o wothe mwĩtĩĩi ũmũharũrũkie, **12**
rora mũndũ o wothe mwĩtĩĩi na ũmũnyiihie, ũmemende
andũ arĩa aaganu o harĩa marũngiĩ. **13** Mathike othe
hamwe tĩĩri-inĩ; ũmoohe mothiũ na nduma kũu mbĩrĩra-
inĩ. **14** Hĩndĩ ĩyo niĩ mwene nĩngetĩkania nawe atĩ guoko
gwaku mwene kwa ũrĩo no gũkũhonokie. **15** "Ta rora
nyamũ ĩrĩa ĩtagwo Behemothu, ĩyo ndoombire hamwe
nawe, na ĩrĩĩaga nyeki ta ndegwa. **16** Nĩ hinya ũigana
atĩa ĩrĩ naguo njohero, na nĩ ũhoti mũnene atĩa ũrĩ
mĩkiha-inĩ yayo ya nda! **17** Ĩinagia mũting'oe wayo ta
mũtarakwa; nga cia ciero ciayo ciohanĩtio hamwe ta
mĩhĩndo. **18** Mahĩndĩ mayo mahaana ta mĩberethi ya
gĩcango, nacio ciĩga ciayo cihaana ta irung'o cia kĩgera.
19 Nĩyo nyamũ ya mbere harĩ ciũmbe cia Mũrungu,
no rĩrĩ, Mũũmbi wayo nowe ũngĩmĩkuhĩrĩria na rũhiũ
rwake rwa njora. **20** Irĩma ĩmĩheaga maciaro maacio, na
nyamũ ciothe cia gĩthaka itũũhagĩra gũkuhĩ na kũu.
21 Ĩkomaga rungu rwa mahũa ma maaĩ-inĩ, ĩĩhithĩte
thĩĩinĩ wa ithanjĩ kũrĩa kũrĩ mũtondo. **22** Mahũa macio
ma maaĩ-inĩ makamĩhitha; nakĩo kĩĩruru kĩa mĩtĩ ya
irura hũgũrũrũ-inĩ cia karũũĩ gĩkamĩthiũrũrũkĩria. **23**
Rĩrĩa rũũĩ ruoka na nditi, ndĩmakaga; nĩngitĩre, o na
Rũũĩ rwa Jorodani rũngĩmĩiyũrĩrĩra nginya kanua. **24**

Kũrĩ mũndũ ũngĩhota kũmĩnyiita rĩrĩa ĩĩhũũgĩte, kana amĩtege, amĩtũrĩkie iniũrũ na amĩĩkĩre kĩana kĩa rũrigi?

41 "No ũhote kũguucũrũria nyamũ ĩrĩa ĩĩtagwo Leviathani na ndwano, kana wohe rũrĩmĩ rwayo na mũkanda? **2** No ũhote kũmĩtoonyia rũrigi iniũrũ, kana ũmĩtũrĩkanie rũthĩa na ndwano? **3** No ĩtinde ĩgĩgũthaitha ũmĩiguĩre tha? No ĩkwarĩrie na ciugo cia ũhooreri? **4** No ĩrĩkanĩre nawe ũthiĩ nayo, ĩtũũre ĩrĩ ngombo yaku nginya tene? **5** No ũhote kũmĩhooreria ta nyoni, kana ũmĩoherere handũ nĩguo airĩtu aku mamĩmeemagie? **6** Onjoria no mamĩkũũranie na indo ciao? No mamĩgayanie kũrĩ onjorithia? **7** No ũhote gũtheecanga rũũa rwayo na mĩcengi, kana ũtheecange mũtwe wayo na mĩcengi ĩrĩa ĩtegaga thamaki? **8** Ũngĩmĩhutia na guoko, ũngĩtũũra ũririkanaga kĩgiano kĩu, na ndũngĩgacookera! **9** Mwĩrĩgĩrĩro wa atĩ no ũmĩtoorie nĩ kwĩheenia; o kũmĩona tu nĩkũiganĩte gũtũma mũndũ amake, orwo nĩ hinya. **10** Gũtirĩ mũndũ ũrĩ ũcamba mũiganu wa kũmĩarahũra. Nũũ ũngĩkĩhota kwĩĩndiiria niĩ? **11** Nũũ ũngĩnandũra kĩndũ atĩ nĩguo ndĩmũrĩhe? Kĩndũ gĩothe kĩrĩ rungu rwa igũrũ nĩ gĩakwa. **12** "Ndikwaga kwaria ũhoro wa ciĩga ciayo, o na wa hinya wayo, na wa ũthaka wayo. **13** Nũũ ũngĩhota kũmĩaũra nguo yayo ya igũrũ? Nũũ ũngĩmĩkuhĩrĩria amĩĩkĩre matamu? **14** Nũũ ũngĩũmĩrĩria kũmĩathamia kanua, kau kaiyũrĩte magego ma kũmakania? **15** Mũgongo wayo ũrĩ na ngo ciĩiganĩrĩire mĩhari, ikomanĩire ikanyiitana; **16** o ĩmwe ĩnyiitanĩte na ĩrĩa ĩngĩ, ũũ atĩ gũtirĩ rĩera rĩngĩtoonyera gatagatĩ ga cio. **17** Igwatanĩtio hamwe irĩ nũmu; inyiitanĩte hamwe ũndũ itangĩtigithũkana. **18** Gũtiiha kwayo kũmenũkagia ũtheri; maitho mayo nĩ ta mĩrũri ya rũciinĩ gũgĩthererũka. **19** Imũrĩ cia mwaki ciumaga kanua-inĩ kayo; ĩrathũkagia thandĩ cia mwaki. **20** Ĩrutaga ndogo na maniũrũ taarĩ nyũngũ ĩratherũka ĩhagĩrĩtwo igũrũ rĩa mwaki wa ithanjĩ. **21** Mĩhũmũ yayo ĩgwatagia makara mwaki, naruo rũrĩrĩmbĩ rũkoima kanua kayo. **22** Ngingo-inĩ yayo nĩho hinya wayo ũkoragwo, ũrĩa ũmakagia kĩrĩa gĩothe gĩtũnganaga nayo. **23** Mĩgũtha ya nyama ciayo nĩmĩnyiitanu mũno; nĩ mĩrũmu ũũ atĩ ndĩngĩenyenyeka. **24** Ngoro yayo yũmĩte ta ihiga, ĩkooma ta ihiga rĩa gũthĩa rĩa na thĩ. **25** Rĩrĩa yarahũka, arĩa marĩ hinya nĩmamakaga; mooraga ĩtanamahũũra. **26** Gũtirĩ rũhiũ rwa njora rũngĩmĩĩka ũndũ, o na kana itimũ, kana mũguĩ, kana mĩcengi. **27** Harĩ Leviathani-rĩ, kĩgera no ta nyeki nyũmũ, nakĩo gĩcango no ta gĩcunjĩ kĩbuthu kĩa mũtĩ. **28** Mĩguĩ ndĩngĩtũma yũre; mahiga ma kĩgũtha no ta mũũngũ harĩ yo. **29** Harĩ yo njũgũma no ta gacunjĩ ka rũnyeki rũmũ; ĩthekagĩrĩra kũbĩrĩrĩka gwa itimũ. **30** Nda yayo nĩ ta rũgĩo rũrĩ na mageca; ĩtigaga ngururo ndaka-inĩ ta cia ngaari iria ikonyoraga ngano. **31** Ĩtũmaga iria kũrĩa kũriku gũtherũke ta nyũngũ, na ĩkoiruga iria ta nyũngũ ya maguta ma kwĩhaka. **32** Harĩa yagerera ĩtigaga mũhari ũkũhenia; mũndũ no eciirie atĩ ndia ĩrĩ na mbuĩ. **33** Gũtirĩ kĩndũ kĩngĩigananio nayo gũkũ thĩ; nĩ kĩũmbe gĩtarĩ guoya. **34** Ĩnyũrũragia kĩrĩa gĩothe gĩĩtũũgagĩria; nĩyo mũthamaki wa kĩrĩa gĩothe gĩĩtĩĩaga."

42 Ningĩ Ayubu agĩcookeria Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ: **2** "Nĩnjũũĩ atĩ wahota gwĩka maũndũ mothe; gũtirĩ mũbango waku ũngĩgirĩrĩka. **3** Nĩworirie atĩrĩ, 'Nũũ ũyũ ũrahithania kĩrĩra gĩakwa nĩ kwaga ũmenyo?' Ti-itherũ ndaaririe maũndũ itaamenyete, maũndũ ma magegania itangĩmenya. **4** "Woigire atĩrĩ, 'Thikĩrĩria rĩu, na niĩ njarie; nĩngũkũũria ciũria, nawe nĩũkũnjookeria.' **5** Matũ makwa nĩmaiguĩte ũhoro waku no rĩu maitho makwa nĩgũkuona makuonete. **6** Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩmena niĩ mwene, na ndĩrire, ndĩhurĩrie rũkũngũ na mũhu." **7** Thuutha wa Jehova kwĩra Ayubu maũndũ macio-rĩ, nĩerire Elifazu ũrĩa Mũtemaani atĩrĩ, "Nĩndakarĩtio nĩwe na arata aku eerĩ, tondũ mũtiarĩtie ũhoro wakwa ũrĩa wagĩrĩire, ta ũrĩa ndungata yakwa Ayubu ĩĩkĩte. **8** Nĩ ũndũ ũcio, rĩu oyai ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja, mũthiĩ kũrĩ ndungata yakwa Ayubu, mũkarute igongona rĩa njino nĩ ũndũ wanyu inyuĩ ene. Ndungata yakwa Ayubu nĩĩkamũhoera, na niĩ nĩngetĩkĩra mahooya make, na ndikamwĩka kũringana na ũrimũ wanyu. Mũtiarĩtie ũhoro wakwa ũrĩa wagĩrĩire ta ũrĩa ndungata yakwa Ayubu ĩĩkĩte." **9** Nĩ ũndũ ũcio Elifazu ũrĩa Mũtemaani, na Bilidadi ũrĩa Mũshuhi, na Zofaru ũrĩa Mũnaamathi magĩĩka o ta ũrĩa Jehova aameerire; nake Jehova nĩetĩkĩrire ihooya rĩa Ayubu. **10** Thuutha wa Ayubu kũhoera arata ake-rĩ, Jehova nĩamũcookeirie ũtonga wake na akĩmũhe maita meerĩ ma indo iria aarĩ nacio mbere. **11** Ariũ na aarĩ a nyina othe, na mũndũ o wothe wamũũĩ mbere, magĩũka makĩrĩĩanĩra nake mũciĩ gwake, nao makĩmũhooreria na makĩmũcakaithia nĩ ũndũ wa mathĩĩna marĩa mothe Jehova aamũreheire. Andũ acio o mũndũ akĩmũhe gĩcunjĩ kĩa betha na gĩcũhĩ gĩa thahabu. **12** Jehova nĩarathimire matukũ ma mũthia ma muoyo wa Ayubu gũkĩra marĩa ma mbere. Nĩaagĩire na ng'ondu 14,000, na ngamĩĩra 6,000, na ndegwa cia kuohwo macooki 1,000, na ndigiri 1,000. **13** Nĩacookire akĩgĩa na aanake mũgwanja na airĩtu atatũ. **14** Mwarĩ wa mbere aamũtuire Jemima, na wa keerĩ aamũtuire Kezia, nake wa gatatũ akĩmũtua Kereni-Hapuku. **15** Gũtirĩ handũ o na ha bũrũri-inĩ wothe hangĩonekire andũ-a-nja athaka ta airĩtu a Ayubu, nake ithe wao akĩmahe igai hamwe na ariũ a nyina. **16** Thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Ayubu nĩatũũrire mĩaka igana rĩa mĩrongo ĩna; akĩona ciana ciake na akĩona ciana ciacio, nginya rũciaro rwa kana. **17** Nake agĩkua arĩ mũkũrũ, na arĩ na mĩaka mĩingĩ.

Thaburi

1 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtatwaranaga na
ũtaaro wa andũ arĩa aaganu, kana akarũgama njĩra-
inĩ ya andũ arĩa mehagia, o na kana agaikarĩra gĩtĩ kĩa
arĩa manyũrũranagia. **2** No rĩrĩ, nĩ watho wa Jehova
akenagĩra, na agecũũranagia ũhoro wa watho wake
kũrĩ mũthenya kana ũtukũ. **3** Mũndũ ũcio ahaana ta
mũtĩ mũhaande tũmĩtaro-inĩ twa maaĩ, naguo ũciaraga
maciaro maguo hĩndĩ ya mo yakinya, namo mathangũ
maguo matihoohaga. Na rĩrĩ, ũndũ o wothe ekaga
nĩũgaacagĩra. **4** No andũ arĩa aaganu matihaana ũguo!
Mahaana ta mũũngũ ũrĩa ũmbũragwo nĩ rũhuho. **5**
Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa aaganu matigetiiria ciira-inĩ,
kana andũ arĩa ehia metiirie kĩũngano-inĩ kĩa andũ arĩa
athingu. **6** Nĩgũkorwo Jehova nĩamenyagĩrĩra njĩra ya
andũ arĩa athingu, no andũ arĩa aaganu marĩ njĩra-inĩ
ya kũũra.

2 Nĩ kĩĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ iciirĩre gwĩka ũũru na andũ
mathugunde maũndũ ma tũhũ? **2** Athamaki a thĩ
nĩmatuĩte itua, na aathani magacookania ndundu nĩguo
mookĩrĩre Jehova, na mookĩrĩre Ũrĩa wake Mũitĩrĩrie
Maguta. **3** Moigaga atĩrĩ, "Nĩtwĩohorei mĩnyororo
yao, na mabĩngũ mao tũmate matweherere." **4** Ũrĩa
ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene kũu igũrũ no gũtheka aratheka;
We Mwathani-rĩ, nĩkũnyũrũria aramanyũrũria. **5**
Ningĩ agacooka akamakũũma arakarĩte, na akamekĩra
guoya mũnene ang'ũrĩkĩte akameera atĩrĩ, **6** "Niĩ nĩ
niĩ njigĩte Mũthamaki wakwa kũu Zayuni, kĩrĩma-
inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩamũre." **7** Niĩ nĩngwanĩrĩra itua
rĩa Jehova: Jehova aanjĩĩrire atĩrĩ, "Wee nĩwe Mũrũ
wakwa, ũmũthĩ nĩndatuĩka thoguo. **8** Hooya niĩ, na
nĩngũkũhe ndũrĩrĩ ituĩke igai rĩaku, nacio ituri cia thĩ
ituĩke ciaku kĩũmbe. **9** Nĩũgaciunanga na njũgũma ya
kĩgera ya ũthamaki; ũgaacihehenja ihaane ta tũcunjĩ
twa nyũngũ ya rĩũmba." **10** Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ
athamaki ta kĩũhĩgeei, inyuĩ aathani a thĩ mũtaarĩke.
11 Tungatĩrai Jehova mũkĩmwĩtigagĩra, na mũkene o
mũkĩinainaga. **12** Mumunyai Mũriũ, ndakae kũrakara,
na inyuĩ mũniinĩrwo njĩra-inĩ, nĩgũkorwo mang'ũrĩ
make maahota kũrĩrĩmbũka o rĩmwe. Kũrathimwo-rĩ, nĩ
arĩa othe moragĩra harĩ we.

3 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, kaĩ thũ ciakwa nĩ
nyingĩ-ĩ! Andũ arĩa manjũkĩrĩire nĩ aingĩ mũno! **2**
Aingĩ nĩ arĩa maraaria ũhoro wakwa, makoiga atĩrĩ,
"Ngai ndangĩmũhonokia." **3** No rĩrĩ, Wee Jehova nĩwe
ngo ya kũngitĩra mĩena yothe; Wee nowe ũũheaga riiri
na ũgatũũgĩria mũtwe wakwa. **4** Ngayagĩra Jehova
na mũgambo mũnene, nake akanjĩtĩka arĩ kĩrĩma-
inĩ gĩake kĩamũre. **5** Niĩ ngomaga na ngoona toro;
ngacooka ngokĩra rĩngĩ, tondũ Jehova nĩwe ũndũũragia.
6 Ndingĩĩtigĩra andũ makũmi ma ngiri, acio mehaarĩirie
kũnjũkĩrĩra na mĩena yothe. **7** Arahũka, Wee Jehova!
Wee Ngai wakwa, honokia! Thũ ciakwa ciothe nĩwe
ũcigũthĩte thĩa, na ũkoinanga magego ma andũ arĩa
aaganu. **8** Ũhonokio uumaga harĩ Jehova. Irathimo
ciaku irotũũra na andũ aku.

4 Thaburi ya Daudi Njĩtĩka rĩrĩa ndagũkaĩra, Wee Ngai
wakwa, o Wee mũthingu. Ũndeithagie rĩrĩa ndĩ
mĩnyamaro-inĩ; njiguĩra tha na ũigue mahooya makwa. **2**
Inyuĩ, andũ aya, nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũtũmaga riiri
wakwa ũnyararwo? Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mwendete
maũndũ ma tũhũ, na mũkarongoragia ngai cia maheeni?
3 Menyai atĩ Jehova nĩeyamũrĩire arĩa mamwendete;
Jehova nĩarĩiguaga rĩrĩa ndamũkaĩra. **4** Mũngĩrakara
mũtikehie; rĩrĩa mũrĩ marĩrĩ-inĩ manyu-rĩ, thuthuuragiai
ngoro cianyu mwĩkirĩire. **5** Rutagai magongona marĩa
magĩrĩire, na mwĩhokage Jehova. **6** Kũrĩ andũ aingĩ
maroria atĩrĩ, "Nũũ ũngĩtuonia maũndũ mega?" Wee
Jehova reke ũtheri wa gĩthiithi gĩaku ũtwarĩre. **7** Wee
nĩũnjiyũrĩtie gĩkeno kĩnene ngoro-inĩ yakwa, gũkĩra
kĩrĩa makoragwo nakĩo hĩndĩ ya bũthi wa ngano na
ndibei ya mũhihano. **8** Niĩ ndĩrĩkomaga na nyonage
toro ndĩ na thayũ, nĩgũkorwo Wee Jehova nĩwe ũikaraga
ũũmenyereire wega.

5 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, igua ciugo ciakwa,
na ũigue gũcaaya gwakwa. **2** Thikĩrĩria ngĩgũkaĩra
ũndeithie, Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa,
nĩgũkorwo nĩwe ndĩrahooya. **3** Wee Jehova-rĩ, o
rũciinĩ ũrĩiguaga mũgambo wakwa; o kĩrooko ndĩrĩigaga
mabataro makwa mbere yaku, na ngeterera macookio
ndĩ na kĩĩrĩgĩrĩro. **4** Nĩgũkorwo Wee ndũrĩ Mũrungu wa
gũkenera ũũru; ningĩ andũ arĩa aaganu ndũngĩtũũrania
nao. **5** Andũ arĩa etĩĩi matingĩrũgama mbere yaku; andũ
arĩa othe mekaga maũndũ mooru nĩũmathũire. **6** Andũ
arĩa maaragia maheeni nĩũmaniinaga; nao arĩa maitaga
thakame na makaheenania, Jehova nĩamathũire. **7**
No niĩ-rĩ, nĩ ũndũ wa tha ciaku nyingĩ, nĩngũũka
ndoonye nyũmba yaku; ndĩnyiihĩtie nyinamĩrĩre ndorete
hekarũ-inĩ yaku theru. **8** Wee Jehova-rĩ, ndongoria
na ũthingu waku; nĩ ũndũ wa thũ ciakwa-rĩ, rũngaria
njĩra yaku mbere yakwa. **9** Tũnua twacio tũtiaragia
ũhoro ũngĩĩhokwo; ngoro ciacio ciyũrĩte mwanangĩko.
Mĩmero yacio nĩ ta mbĩrĩra ngunũre; ciaragia maheeni
na rũrĩmĩ rwacio. **10** Wee Ngai, matue nĩmahĩtĩtie!
Reke magũithio nĩ mĩbango ĩyo yao ya ungumania.
Maingate nĩ ũndũ wa mehia mao maingĩ, nĩgũkorwo
nĩmakũremeire. **11** No rĩrĩ, reke arĩa moragĩra harĩwe
makene; nĩmarekwo mainage hĩndĩ ciothe nĩ gũkena.
Tambũrũkia ũgitĩri waku igũrũ rĩao, nĩguo arĩa mendete
rĩĩtwa rĩaku magũkenagĩre. **12** Nĩ ũndũ ti-itherũ Wee
Jehova nĩũrathimaga andũ arĩa athingu; ũtũũraga
ũmairigĩire na wega waku taarĩ ngo.

6 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, ndũkandũithie ũrĩ na
marakara, o na kana ũũherithie ũrĩ na mang'ũrĩ. **2**
Jehova, njiguĩra tha, nĩgũkorwo nĩthirĩtwo nĩ hinya;
Wee Jehova honia, nĩgũkorwo mahĩndĩ makwa marĩ na
ruo rũnene. **3** O nayo ngoro yakwa ĩrĩ na ruo rũnene.
Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova, nĩ nginya rĩ? **4** Wee Jehova,
cooka, ũka ũũthare; honokia tondũ wa wendo waku ũrĩa
ũtathiraga. **5** Gũtirĩ mũndũ ũngĩkũririkana arĩ mũkuũ.
Nũũ ũkũgoocaga arĩ thĩinĩ wa mbĩrĩra? **(Sheol h7585)** **6**
Niĩ ndĩ mũnogu mũno nĩ ũndũ wa gũcaaya; ũtukũ wothe
njihũgagia ũrĩrĩ wakwa na kĩrĩro, na ngaconjoria gĩtĩ
gĩakwa na maithori. **7** Maitho makwa matirona wega

nĩ ũndũ wa ihooru; nĩmaroora nĩ ũndũ wa thũ ciakwa
ciothe. **8** Njehererai inyuĩ arĩa othe mwĩkaga ũũru,
nĩgũkorwo Jehova nĩaiguĩte kĩrĩro gĩakwa. **9** Jehova
nĩaiguĩte ngĩmũthaitha anjiguĩre tha; Jehova nĩetĩkĩrĩte
ihooya rĩakwa. **10** Thũ ciakwa ciothe nĩigaconoka na
imake; igaacooka na thuutha o rĩmwe iconokete.

7 Thaburi ya Daudi Wee Jehova Ngai wakwa,
nĩngwĩhitha harĩwe; honokia na ũũthare kuuma kũrĩ
arĩa othe manyingatithagia, **2** tondũ waga gwĩka ũguo
mekũndembũranga o ta mũrũũthi, o na mandinangie
icunjĩ hatarĩ mũndũ ũngĩndeithia. **3** Wee Jehova Ngai
wakwa, ingĩkorwo nĩnjĩkĩte ũndũ ũcio, na ngorwo
njĩkĩte ũũru na moko makwa, **4** na ingĩkorwo njĩkĩte
mũndũ ũũru ũrĩa ũtarĩ na haaro na niĩ, kana ngatunya
thũ yakwa kĩndũ hatarĩ gĩtũmi-rĩ, **5** hĩndĩ ĩyo kĩreke
thũ yakwa ĩnyiingatithie na ĩĩnyiite; tũma ĩrangĩrĩrie
muoyo wakwa tĩĩri-inĩ, na ĩtũme ngome rũkũngũ-inĩ.
6 Arahũka Wee Jehova, marakara-inĩ maku; rũgama
ũũkĩrĩre thũ ciakwa na marũrũ. Ũkĩra Wee Ngai wakwa,
ũtuanĩre ciira na kĩhooto. **7** Andũ a ndũrĩrĩ arĩa
monganĩte nĩmagũthiũrũrũkĩrie. Mathamakĩre ũrĩ
kũu igũrũ; **8** Jehova nĩagĩtuĩre andũ othe ciira. Wee
Jehova, nduĩra ciira, kũringana na ũthingu wakwa,
na kũringana na ũrũngĩrĩru wakwa, Wee Ũrĩ-Igũrũ-
Mũno. **9** Wee Ngai mũthingu, o Wee ũthuthuuragia
meciiria na ngoro, kinyia ũhinya wa andũ arĩa aaganu
mũthia, na ũtũme andũ arĩa athingu matũũre na
thayũ. **10** Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe ngo yakwa,
ũrĩa ũhonokagia arĩa arũngĩrĩru ngoro. **11** Ngai nĩwe
ũtuanagĩra ciira na kĩhooto, nĩ Mũrungu ũrĩa wonanagia
marakara make o mũthenya. **12** Mũndũ angĩaga
kũgarũrũka, nĩekũmũnoorera rũhiũ rwake rwa njora;
ũta wake nĩaũtungĩte na akaũgeeta. **13** Nĩahaarĩirie
indo ciake cia mbaara cia kũũragana; akahaarĩria
mĩguĩ yake ĩkũrĩrĩmbũka mwaki. **14** Mũndũ ũrĩa ũgĩte
nda ya waganu, na akooha nda ya thĩĩna, aciaraga
maheeni. **15** Mũndũ ũrĩa wenjaga irima na akarĩthikũria,
agũũaga o irima rĩu enjete. **16** Thĩĩna ũrĩa aambĩrĩirie
ũmũcookagĩrĩra we mwene, haaro yake ĩkamũgwĩra
mũtwe wake mwene. **17** Nĩngũcookeria Jehova ngaatho
tondũ wa ũthingu wake, na ngooce rĩĩtwa rĩa Jehova
Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno na rwĩmbo.

8 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, o Wee Mwathani witũ,
kaĩ rĩĩtwa rĩaku nĩ inene gũkũ thĩ yothe-ĩ! Nĩũiigĩte
riiri waku o igũrũ matu-inĩ. **2** Nĩũtũmĩte rũgooco
ruume tũnua-inĩ twa ciana na twa ngenge, nĩ tondũ
wa thũ ciaku, nĩguo ũkirie ũrĩa ũrĩ muku nawe o na
mwĩrĩhĩria. **3** Rĩrĩa ndecũũrania ũhoro ũkoniĩ igũrũ
rĩu rĩaku, ngoona wĩra wa ciara ciaku, mweri na njata
icio wĩkĩrĩte kuo-rĩ, **4** mũndũ akĩrĩ kĩ tondũ ũikaraga
ũkĩmwĩciiragia, nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ atĩ nĩkĩo
ũmũmenyagĩrĩra? **5** Watũmire atigie o hanini aiganane
nawe, na ũkĩmũhumba thũmbĩ ya riiri o na gĩtĩĩo. **6**
Wamũtuire wa gwathaga mawĩra ma moko maku; ũkĩiga
indo ciothe rungu rwa makinya make: **7** ndũũru ciothe
cia mbũri na cia ng'ombe, na nyamũ cia gĩthaka, **8**
na nyoni cia rĩera-inĩ, na thamaki cia iria-inĩ, na kĩrĩa
gĩothe kĩgeragĩra kũu iria-inĩ thĩĩnĩ. **9** Wee Jehova, o
Wee Mwathani witũ, kaĩ rĩĩtwa rĩaku nĩ inene gũkũ thĩ
yothe-ĩ!

9 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, nĩngũkũgooca na
ngoro yakwa yothe; nĩngũgana maũndũ maku mothe
ma magegania marĩa wĩkĩte. **2** Nĩngũcanjamũka na
ngene nĩ ũndũ waku. Nĩngũina rwĩmbo ngooce rĩĩtwa
rĩaku, Wee Ũrĩ-Igũrũ-Mũno. **3** Thũ ciakwa icookaga
na thuutha, ikahĩngwo igathira irĩ mbere yaku. **4**
Nĩgũkorwo nĩũtiirĩrĩire kĩhooto gĩakwa na ciira wakwa;
nĩũikarĩire gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene, na ũgatua ciira na
ũthingu. **5** Nĩũrũithĩtie ndũrĩrĩ na ũkaniina andũ arĩa
aaganu; namo marĩĩtwa mao ũkamatharia tene na
tene. **6** Thũ nĩũcikinyĩirie mwanangĩko ũtathiraga,
nĩwanangĩte matũũra macio manene; o na kũririkanwo
kwao nĩgũthirĩte. **7** Jehova athamakaga nginya tene;
nĩahaandĩte gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nĩguo atuanĩre ciira. **8**
Nĩagatuĩra andũ a thĩ ciira na kĩhooto; nĩagathamakĩra
ndũrĩrĩ o ta ũrĩa kwagĩrĩire. **9** Jehova nĩwe rĩũrĩro rĩa
arĩa ahinyĩrĩrie, kĩĩhitho kĩrĩ hinya hĩndĩ ya mathĩĩna.
10 Arĩa mooĩ rĩĩtwa rĩaku nĩmarĩkwĩhokaga, nĩgũkorwo
Jehova ndũrĩ watiganĩria arĩa makũrongoragia. **11** Inĩrai
Jehova nyĩmbo mũmũgooce, o ũcio ũikarĩire gĩtĩ gĩake
kĩa ũnene kũu Zayuni; umbũrĩrai andũ a ndũrĩrĩ maũndũ
marĩa ekĩte. **12** Nĩgũkorwo ũcio ũrĩhanagĩria thakame
nĩamaririkanaga; kĩrĩro kĩa andũ arĩa ahinyĩrĩrĩku
ndakariganĩrwo nĩkĩo. **13** Wee Jehova, ta rora wone
ũrĩa thũ ciakwa iranyariira! Njiguĩra tha, ũnjoe na
igũrũ, ũndute kuuma ihingo-inĩ cia gĩkuũ, **14** nĩguo
nyumbũre ũgooci waku ndĩ kũu ihingo-inĩ cia Mwarĩ
wa Zayuni, na ndĩ kũu ngenagĩre ũhonokio waku. **15**
Ndũrĩrĩ nĩigwĩte o irima rĩrĩa cienjete; magũrũ maacio
nĩmanyiitĩtwo nĩ wabu o ũcio ihithĩte wa gũtegana. **16**
Jehova nĩemenyithanĩtie na ũndũ wa gũtuanĩra ciira na
kĩhooto gĩake; andũ arĩa aaganu nĩmetegete na wĩra
wa moko mao ene. **17** Andũ arĩa aaganu macookaga
o mbĩrĩra-inĩ, ĩĩ-ni, ndũrĩrĩ iria ciothe iriganagĩrwo
nĩ Ngai. **(Sheol h7585)** **18** No rĩrĩ, andũ arĩa abatari
matigũtũũra mariganĩire, na kana mwĩhoko wa arĩa
ahinyĩrĩrie ũthire nginya tene. **19** Wee Jehova, arahũka,
Ndũkareke mũndũ agĩe na ũhootani; reke ndũrĩrĩ
ituĩrwo ciira irĩ mbere yaku. **20** Wee Jehova, maiguithie
guoya, ũreke ndũrĩrĩ imenye atĩ cio no andũ.

10 Wee Jehova, ũkũrũgama haraaya nĩkĩ? Wĩhithaga
nĩkĩ hĩndĩ ya mathĩĩna? **2** Mũndũ ũrĩa mwaganu
etĩĩaga rĩrĩa ekũhĩta andũ arĩa matarĩ hinya, rĩrĩa
magwatio nĩ mĩbango ĩyo mathugundĩte. **3** Mũndũ
ũrĩa mwaganu erahagĩra merirĩria ma ngoro yake;
arathimaga andũ arĩa akoroku, na akaruma Jehova.
4 Mũndũ ũcio mwĩtĩĩi ndarongoragia Ngai; meciiria-
inĩ make mothe ndeciiragia ũhoro wa Ngai. **5** Njĩra
ciake ciikaraga igaacĩire hĩndĩ ciothe; we nĩ mwĩtĩĩi
mũno, namo mawatho maku nĩmamũraihĩrĩirie; we
nĩkũnyũrũria anyũrũragia arĩa marĩ ũthũ nake. **6**
Eĩĩraga na ngoro yake atĩrĩ, "Gũtirĩ ũndũ ũngĩnyinainia;
ndĩrĩkoragwo ndĩ mũkenu hĩndĩ ciothe na gũtirĩ hĩndĩ
ngoona thĩĩna." **7** Kanua gake kaiyũrĩte irumi na
maheeni, o na kũguoyohithania; mĩtangĩko na mĩario
mĩũru ĩrĩ rũrĩmĩ-inĩ rwake. **8** Aikaraga oheirie andũ

hakuhĩ na matũũra: ageterera arĩa matarĩ na ũũru akamooraga, aikaraga acũthĩrĩirie na hitho mũndũ ũrĩa ũtarĩ na mũmũteithia. **9** Aikaraga oheirie o ta mũrũũthi ũrĩ kĩmamo-inĩ kĩaguo; agaikara oheirie nĩguo anyiite arĩa matarĩ na hinya; anyiitaga arĩa matarĩ na hinya, akamakururia akamatwara mũtego-inĩ wake. **10** Ahehenjaga andũ acio matarĩ na wa kũmateithia, makaringĩka; magũũaga thĩ nĩ ũndũ wa hinya wake. **11** Eĩĩraga na ngoro atĩrĩ, "Mũrungu nĩariganĩirwo: nĩehumbĩrĩte ũthiũ na ndoonaga." **12** Arahũka, Jehova! Ambararia guoko gwaku na igũrũ, Wee Mũrungu. Tiga kũriganĩrwo nĩ arĩa matarĩ na hinya. **13** Nĩ kĩĩ gĩtũmaga mũndũ ũrĩa mwaganu arume Ngai? Nĩ kĩĩ gĩtũmaga eĩĩre na ngoro atĩrĩ, "We ndangĩrĩhania?" **14** No rĩrĩ, Wee Ngai, Wee nĩwonaga mathĩĩna o na kĩeha, ũkoona ũhoro ũcio ũkawamũkĩra moko-inĩ maku. Mũndũ ũrĩa ũtarĩ wa kũmũteithia eneanaga harĩwe. Wee nĩwe mũteithia wa andũ arĩa matarĩ maithe mao. **15** Una guoko kwa mũndũ ũrĩa mwaganu na kwa ũrĩa mũũru; mũrĩhie nĩ ũndũ wa waganu wake ũcio ũtangĩmenyeka. **16** Jehova nĩwe Mũthamaki wa nginya tene; ndũrĩrĩ nĩigathira ciehere bũrũri-inĩ wake. **17** Wee Jehova, nĩũiguaga wendi wa andũ arĩa anyamaarie; nĩũmomagĩrĩria, na ũgathikĩrĩria gũkaya kwao, **18** ũgitagĩra andũ arĩa matarĩ maithe na arĩa ahinyĩrĩrie, nĩgeetha mũndũ, ũrĩa ũrĩ o wa thĩ, ndagacooke gwĩkanĩra guoya.

11 Thaburi ya Daudi Niĩ njũragĩra harĩ Jehova. Mwahota atĩa kũnjĩĩra atĩrĩ: "Ũmbũka ta nyoni ũũrĩre kĩrĩma-inĩ gĩaku. **2** Ta rora, andũ arĩa aaganu nĩmageetete mota mao, makahagĩka mĩguĩ yao ndigi-inĩ nĩguo mehithĩte nduma-inĩ marathe andũ arĩa atheru ngoro. **3** Hĩndĩ ĩrĩa mĩthingi ĩraanangwo-rĩ, andũ arĩa athingu mangĩhota gwĩka atĩa?" **4** Jehova arĩ thĩinĩ wa hekarũ yake theru; Jehova arĩ gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene kũu igũrũ. Acũthagĩrĩria ariũ a andũ; maitho make nĩmamaroragia. **5** Jehova nĩaroragia andũ arĩa athingu, no andũ arĩa aaganu na arĩa mendete haaro-rĩ, ngoro yake nĩĩmathũire. **6** Andũ arĩa aaganu nĩakamoirĩria marakara maraakana na ũbiriti ũgwakana; igai rĩao nĩ rũhuho rũrĩa rũcinaga. **7** Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũthingu, na nĩendete ciira wa kĩhooto; andũ arĩa arũngĩrĩru nĩo marĩonaga ũthiũ wake.

12 Thaburi ya Daudi Jehova, tũteithie, nĩgũkorwo andũ arĩa etigĩri Ngai nĩmaniinĩtwo; andũ arĩa ehokeku nĩmathirĩte makoima gatagatĩ-inĩ ka andũ. **2** O mũndũ aheenagia mũndũ na itũũra rĩake; mĩromo yao ya ũhinga yaragia maheeni. **3** Jehova aroeheria mĩromo yothe ya ũhinga, o na nĩmĩ ciothe iria ciaragia na mwĩgaatho, **4** iria ciugaga atĩrĩ, "Tũkũhootana nĩ ũndũ wa nĩmĩ ciitũ; mĩromo ĩno tũrĩ nayo nĩ iitũ; mwathi witũ akĩrĩ ũ?" **5** "Tondũ wa kũhinyĩrĩrio kwa andũ arĩa matarĩ hinya, na gũcaaya kwa arĩa abatarĩ-rĩ, rĩu nĩngwarahũka," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Nĩngũmagitĩra kuuma kũrĩ andũ arĩa mamacambagia." **6** Nacio ciugo cia Jehova itirĩ mahĩtia, ihaana ta betha ĩthereirio kĩrugutĩro-inĩ kĩa rĩũmba, ĩtheretio maita mũgwanja. **7** Wee Jehova nĩũrĩtũmenyagĩrĩra wega, na ũtũgitagĩre kuuma kũrĩ andũ ta acio nginya tene. **8** Andũ arĩa aaganu macangacangaga marĩ na mwĩtĩĩo, rĩrĩa ũndũ ũrĩa mũũru ũragathĩrĩrio nĩ andũ.

13 Thaburi ya Daudi Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova? Ũgũtũũra ũriganĩirwo nĩ niĩ nginya tene? Nĩ nginya rĩ ũgũtũũra ũũhithĩte ũthiũ waku? **2** Nĩ nginya rĩ ngũtũũra ngianaga na meciiria makwa, na o mũthenya ngoragwo na ihooru ngoro-inĩ yakwa? Nĩ nginya rĩ thũ yakwa ĩgũtũũra ĩĩhootaga? **3** Wee Jehova, Ngai wakwa, ndora na ũnjookerie ũhoro. Tũma maitho makwa mone, nĩguo ndikae gũkoma toro wa gĩkuũ; **4** nĩguo thũ yakwa ndĩkoige atĩrĩ, "Nĩndĩmũhootete," nao arĩa marĩ muku na niĩ magĩkenere kũgũa gwakwa. **5** No niĩ ndĩhokete wendo waku ũrĩa ũtathiraga; ngoro yakwa ĩkenagĩra ũhonokio waku. **6** Nĩngũinĩra Jehova, nĩgũkorwo nĩanjĩkĩte wega mũno.

14 Thaburi ya Daudi Kĩrimũ kĩĩraga na ngoro atĩrĩ, "Gũtirĩ Ngai." Nĩ amaramari, ciĩko ciao nĩ njũru; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩkaga wega. **2** Jehova aroraga ciana cia ariũ a andũ arĩ o igũrũ, one kana nĩ harĩ ũrĩ na ũmenyo, o na kana nĩ harĩ ũrongoragia Ngai. **3** Othe-rĩ, nĩmorĩte njĩra, magatuĩka amaramari marĩ hamwe; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩkaga wega, gũtirĩ o na ũmwe. **4** Andũ acio mekaga maũndũ mooru kaĩ matamenyaga, o acio marĩĩaga andũ akwa o ta ũrĩa andũ marĩĩaga irio, o acio matakayagĩra Jehova? **5** Hau nĩho marĩ manyiitĩtwo nĩ guoya mũnene, nĩgũkorwo Ngai aikaraga hamwe na thiritũ ya arĩa athingu. **6** Inyuĩ andũ aya aaganu nĩmũthũkagia mĩbango ya arĩa athĩĩni, no Jehova nĩwe rĩũrĩro rĩao. **7** Naarĩ korwo ũhonokio wa Isiraeli no ũgĩũke kuuma Zayuni! Rĩrĩa Jehova agaacookeria andũ ake indo ciao-rĩ, Jakubu nĩagĩkene, na Isiraeli acanjamũke.

15 Thaburi ya Daudi Jehova, nũũ ũngĩtũũra hema-inĩ yaku? Nũũ ũngĩtũũra kĩrĩma-inĩ gĩaku kĩrĩa kĩamũre? **2** Nĩ mũndũ ũrĩa mĩthiĩre yake ĩtarĩ ũcuuke, na ũrĩa wĩkaga maũndũ ma ũthingu, na kwaria aragia ũhoro wa ma kuuma ngoro-inĩ yake, **3** na ndarĩ njambanio rũrĩmĩ-inĩ rwake, na ndeekaga mũndũ wa itũũra rĩake ũũru, o na kana akamenereria mũndũ ũrĩa ũngĩ; **4** mũndũ ũcio nĩathũire mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ mooru, no nĩatĩĩte arĩa etigĩri Jehova, na ndagaga kũhingia mwĩhĩtwa wake, o na ũngĩkorwo ũrĩ wa kũmũtuuria, **5** ndakombanagĩra mbeeca ciake nĩguo one uumithio, na ndangĩoya ihaki nĩguo ahatĩrĩrie mũndũ ũteehĩtie. Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ ta macio ndarĩ hĩndĩ akeenyenyeka.

16 Thaburi ya Daudi Wee Mũrungu, ngitagĩra, nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra. **2** Ndeerire Jehova atĩrĩ, "Wee nĩwe Mwathani wakwa; hatirĩ ũndũ mwega ingĩona ũtoimĩte harĩwe." **3** Ha ũhoro wa andũ arĩa aamũre arĩa marĩ bũrũri-inĩ, acio nĩo andũ arĩa marĩ riiri, na nĩo ngenagĩra mũno. **4** Andũ arĩa mateng'eragĩra ngai ingĩ-rĩ, kĩeha kĩao nĩgĩkaingĩha. Ndirĩ hĩndĩ ngarutĩra ngai icio magongona ma gũita thakame, o na kana ngwete marĩĩtwa maacio na mĩromo yakwa. **5** Jehova nĩwe ũnjigĩire rwĩga rwakwa, na gĩkombe gĩakwa; Wee nĩwe ũgitagĩra igai rĩakwa. **6** Ũnjatũrĩire ithaka kũndũ

kũrĩa kwega; ti-itherũ igai rĩakwa nĩrĩngenagia mũno. **7**
Nĩngũgooca Jehova, ũrĩa ũũheaga kĩrĩra; o na ũtukũ
ngoro yakwa nĩĩndaaraga. **8** Jehova akoragwo arĩ mbere
yakwa hĩndĩ ciothe. Tondũ arĩ guoko-inĩ gwakwa kwa
ũrĩo-rĩ, ndingĩenyenyeka. **9** Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa
nĩnjanjamũku, na rũrĩmĩ rwakwa rũgakena; o naguo
mwĩrĩ wakwa nĩ ũgaatũũra ũrĩ na thayũ, **10** tondũ
ndũkandiganĩria mbĩrĩra-inĩ, o na kana ũreke Ũrĩa-
waku-Mũtheru abuthe. **(Sheol h7585)** **11** Nĩũũmenyithĩtie
njĩra ya gũthiĩ muoyo-inĩ; nĩũkanjiyũria gĩkeno ndĩ
harĩa ũrĩ, hamwe na mwago wa tene na tene ndĩ guoko-
inĩ gwaku kwa ũrĩo.

17 Ihooya rĩa Daudi Wee Jehova, ta igua gũthaithana
gwakwa kwa ũthingu; thikĩrĩria gũkaya gwakwa.
Tega gũtũ ũigue ihooya rĩakwa, tondũ rĩtiumanĩte
na mĩromo ya maheeni. **2** Ituĩro rĩakwa rĩa kĩhooto
nĩrĩkiume kũrĩ wee; maitho maku nĩmakĩone o ũndũ
ũrĩa wagĩrĩire. **3** O na ũngĩthuthuuria ngoro yakwa na
ũnduĩrie ũtukũ, o na ũngĩngeria, ndũrĩ ũndũ mũũru
ũngĩona; nĩnduĩte atĩ ndikehia na kanua gakwa. **4** Ha
ũhoro wa ciĩko cia andũ, na ũndũ wa uuge wa mĩromo
yaku niĩ ndũũrĩte ndĩrigagĩrĩria njĩra cia andũ arĩa
mendete haaro. **5** Makinya makwa nĩmarũmĩtie njĩra
ciaku; magũrũ makwa matirĩ matenderũka. **6** Wee
Mũrungu, ngũkayagĩra tondũ nĩũnjĩtĩkaga; ndegera gũtũ
na ũigue ihooya rĩakwa. **7** Tũma magegania ma wendo
waku mũnene monekane, Wee ũhonokanagia na guoko
gwaku kwa ũrĩo arĩa moragĩra harĩwe kuuma kũrĩ thũ
ciao. **8** Menyagĩrĩra niĩ ta kĩũma kĩa riitho rĩaku; hitha
kĩĩruru-inĩ kĩa mathagu maku **9** ndigakorwo nĩ andũ
arĩa aaganu arĩa maatharĩkagĩra, na kuuma kũrĩ thũ
cia muoyo wakwa iria cindigiicĩirie. **10** Nĩmahinganĩtie
ngoro ciao nyũmũ, na tuo tũnua twao tũkaaria
na mwĩgaatho. **11** Maahĩtĩte, rĩu nĩmandigiicĩirie,
mangũũrĩire maitho, mone mweke wa kũnũnda. **12**
Mahaana ta mũrũũthi ũhũtĩire ndĩa yaguo, makahaana
ta mũrũũthi mũnene woheirie kĩrĩa ũrenda kũnyiita.
13 Arahũka, Wee Jehova, mang'ethere, ũmahoote;
ndeithũra na rũhiũ rwaku rwa njora kuuma kũrĩ andũ
arĩa aaganu. **14** Wee Jehova, honokia na guoko gwaku
kuuma kũrĩ andũ ta acio, ũũhonokie kuuma kũrĩ andũ
a thĩ ĩno arĩa irĩhi rĩao rĩrĩ o muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ.
Ũniinagĩra andũ arĩa wendete ng'aragu ũkamahũũnia;
ciana ciao irĩ na cia kũigana, na nĩmaigagĩra ciana
cia ciana ciao mũthiithũ. **15** Na niĩ-rĩ, nĩngeyonera
ũthiũ waku na ũthingu; rĩrĩa ngokĩra-rĩ, nĩngaĩiganwo
nĩgũkuona ũrĩa ũtariĩ.

18 Thaburi ya Daudi Nĩngwendete, Wee Jehova, o
Wee hinya wakwa. **2** Jehova nĩwe rwaro rwakwa
rwa ihiga, na rũirigo rwakwa rwa hinya, na mũkũũri
wakwa; Mũrungu wakwa nĩwe rwaro rwakwa rwa
ihiga, o we rĩũrĩro rĩakwa. Nĩwe ngo yakwa, na rũhĩa
rwa ũhonokio wakwa, o na kĩĩhitho gĩakwa kĩrũmu.
3 Ngayagĩra Jehova, ũrĩa wagĩrĩire nĩkũgoocwo, na
ngahonokio kuuma kũrĩ thũ ciakwa. **4** Mĩhĩndo ya gĩkuũ
nĩyandigiicire; kĩguũ kĩa mwanangĩko gĩkĩĩhubĩkania.
5 Mĩhĩndo ya mbĩrĩra ĩgũthiororokeria; nayo mĩtego
ya gĩkuũ ĩkĩnjĩhotorera. **(Sheol h7585)** **6** Mĩnyamaro-
inĩ yakwa ndakaĩire Jehova; ngĩrĩrĩra Ngai wakwa
aandeithie. Arĩ hekarũ-inĩ yake nĩ aaiguire mũgambo
wakwa; kĩrĩro gĩakwa gĩgĩkinya harĩ we, o matũ-inĩ
make. **7** Thĩ ĩkĩinaina na ĩgĩthingitha, nayo mĩthingi
ya irĩma ĩkĩenyenya; ĩkĩinaina tondũ aarĩ mũrakaru. **8**
Ndogo ĩkiuma maniũrũ-inĩ make ĩkĩambata na igũrũ;
mwaki wa kũniinana ũkiuma kanua-inĩ gake, kanua-inĩ
gake hakiuma makara mekũrĩrĩmbũka. **9** Aahingũrire
igũrũ agĩikũrũka thĩ; matu matumanu maarĩ rungu
rwa makinya make. **10** Aathiire akuuĩtwo nĩ ikerubi
akĩũmbũka; akĩambata na igũrũ na mathagu ma rũhuho.
11 Aatuire nduma kĩndũ gĩake gĩa kwĩhumbĩra, hema ya
kũmũthiũrũrũkĩria, o matu marĩa mathimbu ma mbura.
12 Kuuma ũkengi ũrĩa warĩ harĩ we, mbura ya mbembe
na heni igũtũrĩkanĩria matu-inĩ make. **13** Jehova
akĩruruma arĩ kũu igũrũ; mũgambo wa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-
Mũno ũkĩiguuo. **14** Aikirie mĩguĩ yake, akĩharagania
thũ, agĩciikĩria heni nene, agĩcingatithia. **15** Mĩkuru ya
iria ĩkĩguũrio, nayo mĩthingi ya thĩ ĩkĩhumbũrio nĩ ũndũ
wa irũithia rĩaku, Wee Jehova, na nĩ ũndũ wa ihurutana
rĩa mĩhũmũ ya maniũrũ maku. **16** Agĩtambũrũkia
guoko gwake kuuma o kũu igũrũ, akĩĩnyiita; akĩnguucia,
akĩnduta maaĩ-inĩ kũrĩa kũriku. **17** Andeithũrire harĩ
thũ yakwa ĩrĩ hinya, akĩndeithũra kũrĩ arĩa maathũire,
o acio maangĩrĩtie hinya. **18** Manjĩhotoreire mũthenya
ũrĩa ndaarĩ na mũtino, no Jehova nĩwe warĩ mũtiirĩrĩri
wakwa. **19** Andeehire kũndũ kwariĩ; akĩndeithũra nĩ
tondũ nĩakenetio nĩ niĩ. **20** Jehova anjĩkĩire maũndũ
kũringana na ũthingu wakwa; andĩhĩte kũringana na
ũtheru wa moko makwa. **21** Nĩgũkorwo nĩnũmĩtie njĩra
cia Jehova; ndiĩkĩte ũũru ngahutatĩra Ngai wakwa. **22**
Mawatho make mothe marĩ mbere yakwa; ndihutatĩire
irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo. **23** Ngoretwo itarĩ
na ũcuuke ndĩ mbere yake, na ngemenyerera ndikehie.
24 Jehova andĩhĩte kũringana na ũthingu wakwa,
akandĩha kũringana na ũtheru wa moko makwa maitho-
inĩ make. **25** Kũrĩ mũndũ ũrĩa mwĩhokeku ũrĩĩonanagia
ũrĩ mwĩhokeku, na kũrĩ ũrĩa ũtarĩ ũcuuke ũrĩĩonanagia
ndũrĩ ũcuuke, **26** kũrĩ ũrĩa wĩtheragia, ũrĩĩonanagia
ũrĩ mũtheru, no kũrĩ ũrĩa ũrĩ mĩthiĩre mĩogomu,
ũrĩĩonanagia ũrĩ mũmũhutatĩri. **27** Wee ũhonokagia
andũ arĩa enyiihia, no arĩa marĩ maitho ma mwĩtĩĩo
ũkamaconorithia. **28** Wee Jehova, ũigaga tawa wakwa
wakanĩte; Ngai wakwa atũmaga nduma yakwa ĩtuĩke
ũtheri. **29** Ndĩ na ũteithio waku no hote gũtharĩkĩra
mbũtũ ya ita; ndĩ na Ngai wakwa no hote kũrũga
rũthingo. **30** Mũrungu-rĩ, njĩra ciake nĩnginyanĩru;
kiugo kĩa Jehova gĩtirĩ ihĩtia. We nĩwe ngo ya arĩa othe
mehithaga harĩ we. **31** Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ Mũrungu tiga
Jehova? Na nũũ Rwaro rwa Ihiga tiga Ngai witũ? **32**
Nĩ Mũrungu ũũheaga hinya na agatũma njĩra yakwa
ĩkinyanĩre. **33** Atũmaga magũrũ makwa magĩe ihenya
ta ma thwariga; aahotithagia kũrũgama kũndũ kũrĩa
kũraihu. **34** We nĩwe wonagia moko makwa mũrũĩre
wa mbaara; moko makwa no mageete ũta wa gĩcango.
35 Ũũheaga ngo yaku ya ũhootani, guoko gwaku kwa
ũrĩo nĩkuo kũndiiragĩrĩra; ũinamagĩrĩra ũkaanenehia.
36 Ũnjaramagĩria njĩra ya kũrĩa thiiagĩra, nĩgeetha
magũrũ makwa matigatirũke. **37** Ndaingatithirie thũ
ciakwa ngĩcikinyĩra; ndiacookire na thuutha nginya rĩrĩa
cianiinirwo. **38** Ndacihehenjire ikĩremwo nĩ gũũkĩra;

ciagũire thĩ wa magũrũ makwa. **39** Wee waheire hinya
wa kũrũa mbaara; ũgĩgĩtũma thũ ciakwa ciinamĩrĩre
magũrũ-inĩ makwa. **40** Watũmire thũ ciakwa ihũndũke
ciũre, na niĩ ngĩniina arĩa maathũire. **41** Maakaire
mateithio, no hatiarĩ na wa kũmahonokia, maakaĩire
Jehova no ndaametĩkire. **42** Ndaamahũũrire makĩhinya
ta rũkũngũ rũmbũrĩtwo nĩ rũhuho; ngĩmaita njĩra-
inĩ ta ndooro. **43** Niũũhonoketie ngaaga gũtharĩkĩrwo
nĩ andũ; ũnduĩte mũtongoria wa ndũrĩrĩ; andũ itooĩ
nĩmandungatagĩra. **44** O rĩrĩa maigua ngumo yakwa,
nĩmanjathĩkagĩra; andũ a kũngĩ mehetaga marĩ mbere
yakwa. **45** Othe makuuaga ngoro; mookaga makĩinainaga
moimĩte ciĩhitho ciao cia hinya. **46** Jehova atũũraga
muoyo! O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga arogoocwo!
Ngai o we Mũhonokia wakwa arotũgĩrio! **47** We nĩwe
Mũrungu ũrĩa ũndĩhagĩria, agatooria ndũrĩrĩ, agaciiga
rungu rwakwa, **48** o we ũũhonokagia kuuma kũrĩ thũ
ciakwa. Wandũgĩririe igũrũ rĩa andũ arĩa maathũire;
ũkĩndeithũra kuuma kũrĩ andũ arĩa mahũthagĩra hinya.
49 Nĩ ũndũ ũcio, Wee Jehova, nĩndĩrĩkũgoocaga ndĩ
gatagatĩ ka ndũrĩrĩ, ndĩrĩinaga ngagooca rĩĩtwa rĩaku. **50**
Aheaga mũthamaki wake ũhootani mũnene; onanagia
ũtugi wake ũtathiraga kũrĩ ũcio wake mũitĩrĩrie maguta,
kũrĩ Daudi na njiaro ciake nginya tene.

19 Thaburi ya Daudi Igũrũ riumbũraga riiri wa
Mũrungu; namo matu mamemerekagia wĩra wa
moko make. **2** Mũthenya ũkinyagĩria mũthenya ũrĩa
ũngĩ ũhoro; naguo ũtukũ ũkamenyithia ũtukũ ũrĩa ũngĩ
ũhoro wa riiri ũcio. **3** Gũtirĩ mĩario kana rũthiomi
kũrĩa mũgambo wacio ũtaiguĩkaga. **4** Mũgambo wacio
ũthiiaga thĩ yothe, nacio ciugo ciacio igakinya ituri
cia thĩ. Ngai nĩambĩire riũa hema kũu igũrũ, **5** narĩo
riumaga rĩhaana ta mũhikania akiuma nyũmba yake, o
na kana ta mũteng'eri njoorua akĩhĩĩahĩĩa gũteng'era.
6 Rĩrathagĩra mwena-inĩ ũmwe wa kũu igũrũ, na
rĩgathiũrũrũka nginya mwena ũrĩa ũngĩ; gũtirĩ kĩndũ
gĩtakinyagĩrwo nĩ ũrugarĩ warĩo. **7** Watho wa Jehova
nĩ mũkinyanĩru, ũriũkagia ngoro ya mũndũ. Kĩrĩra
kĩa Jehova nĩ gĩa kwĩhokeka, nĩkĩũhĩgagia mũndũ ũrĩa
ũtarĩ mũũgĩ. **8** Mataaro ma Jehova nĩmarũngĩrĩru, nĩ
makenagia ngoro. Maathani ma Jehova nĩ macangararu,
maheaga maitho ũtherĩ. **9** Gwĩtigĩra Jehova nĩ ũndũ
mũtheru, gũtũũraga nginya tene. Matua ma Jehova nĩ
ma ma, na mothe nĩ ma kĩhooto. **10** Maũndũ macio
nĩ ma goro gũkĩra thahabu, o na gũkĩra thahabu ĩrĩa
therie mũno; marĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ, o ũũkĩ ũrĩa
uumĩte igua-inĩ. **11** Ningĩ nĩmo mataaraga ndungata
yaku; kũmamenyerera nĩ ũndũ ũrĩ irĩhi inene. **12** Nũũ
ũngĩhota gũkũũrana mahĩtia make? Ndekera mahĩtia
makwa ma hitho-inĩ. **13** Ningĩ rigagĩrĩria ndungata
yaku ndĩkeehie mehia ma mwĩĩro o namo; ndũkanareke
mehia macio manjathe. Nĩguo ndĩrĩikaraga itarĩ na
ũcuuke, na itarĩ na mehia ma kwagarara watho. **14**
Ciugo cia kanua gakwa na matarania ma ngoro yakwa
irogũkenia maitho-inĩ maku, Wee Jehova, o Wee Rwaro
rwakwa rwa Ihiga, na Mũkũũri wakwa.

20 Thaburi ya Daudi Jehova arogwĩtĩka rĩrĩa ũrĩ
mĩnyamaro-inĩ; rĩĩtwa rĩa Ngai wa Jakubu
rĩrokũgitĩra. **2** Arokũrehere ũteithio kuuma handũ
harĩa hake haamũre, na agũtiirĩrĩre arĩ kũu Zayuni. **3**
Aroririkana magongona maku mothe, na etĩkĩre maruta
maku ma njino. **4** Arokũhe maũndũ marĩa ngoro yaku
ĩĩrirĩirie, na atũme mĩbango yaku yothe ĩgaacĩre. **5**
Rĩrĩa ũkaahootana nĩtũkoigĩrĩria na gĩkeno, na tuoye
bendera ciitũ na igũrũ nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩa Ngai witũ.
Jehova arokũhingĩria maũndũ marĩa mothe ũmũhooete.
6 Rĩu nĩmenyete atĩ Jehova nĩahonokagia ũrĩa wake
mũitĩrĩrie maguta; nĩamwĩtĩkaga arĩ kũu igũrũ rĩake
rĩamũre, arĩ na ũhoti wa kũhonokania ũrĩa ũrĩ guoko-
inĩ gwake kwa ũrĩo. **7** Andũ amwe mehokaga ngaari cia
ita, na angĩ makehoka mbarathi, no ithuĩ twĩhokaga
rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai witũ. **8** Makurumaga makagũa
thĩ, no ithuĩ tũrũgamaga tũkehaanda. **9** Wee Jehova,
honokia mũthamaki! Twĩtĩkage rĩrĩa twagũkaĩra!

21 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, mũthamaki
nĩakeneire hinya waku. Kaĩ gĩkeno kĩa ũhootani
kĩrĩa ũmũheaga gĩkĩrĩ kĩnene-ĩ! **2** Niũmũhingĩirie wendi
wa ngoro yake, naguo ũndũ ũrĩa akũhooete na mĩromo
yake ndũmũimĩte. **3** Wamwamũkĩrire na irathimo
nyingĩ, na ũkĩmwĩkĩra thũmbĩ ya thahabu ĩrĩa therie
mũtwe. **4** Aakũhooire atũũre muoyo, nawe ũkĩmũhe
muoyo, ũkĩmũhe matukũ maingĩ atũũre nginya tene
na tene. **5** Riiri wake nĩ mũnene nĩ ũndũ wa ũhootani
ũrĩa ũmũheete; niũmũheete riiri na igweta. **6** Ti-itherũ
niũmũrathimĩte na irathimo cia gũtũũra nginya tene,
na ũgatũma acanjamũke nĩ gĩkeno gĩa gũikara harĩwe.
7 Nĩgũkorwo mũthamaki ehokaga Jehova; nĩ ũndũ wa
wendo wa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ndangĩenyenyeka. **8**
Guoko gwaku nĩgũkanyiita thũ ciaku ciothe; guoko
gwaku kwa ũrĩo gũgaakumbata arĩa marĩ muku nawe. **9**
Hĩndĩ ĩrĩa ũkaamoimĩrĩra ũgaatũma mahaane ta icua
rĩa mwaki mũnene. Nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ make-rĩ,
Jehova nĩakamameria, naguo mwaki wake ũmaniine. **10**
Niũkaniina njiaro ciao ithire gũkũ thĩ, na ciana cia ciana
ciao ũciniine kuuma kũrĩ andũ. **11** O na mangĩgagũciirĩra
magwĩke ũũru, na mathugunde maũndũ ma waganu,
matikahootana, **12** nĩgũkorwo niũgatũma mahũndũke
moore rĩrĩa makoona ũgeetete ũta waku ũmarathe. **13**
No gĩtũũgĩre Wee Jehova, nĩ ũndũ wa hinya waku; na
ithuĩ nĩtũine na tũgooce hinya waku.

22 Thaburi ya Daudi Ngai wakwa, Ngai wakwa,
ũndiganĩirie nĩkĩ? Ũndaihĩrĩirie ũguo nĩkĩ, ũkaaga
kũũhonokia, ũkaraihĩrĩria ciugo cia mũcaayo wakwa?
2 Wee Ngai wakwa, ngũkayagĩra mũthenya, no
ndũnjĩtĩkaga, ngũkayagĩra ũtukũ, na ndingĩkira. **3** No
rĩrĩ, Wee ũrĩ Mũtheru, Wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene;
Wee nĩwe ũgoocagwo nĩ Isiraeli. **4** Maithe maitũ
nĩwe meehokaga; maakwĩhokire nawe ũkĩmahonokia.
5 Maagũkaĩire nao makĩhonokio; maakwĩhokire na
matiigana gũconorithio. **6** No niĩ nduĩkĩte o ta
kĩgunyũ, no ti ta mũndũ, nganyararwo nĩ andũ na
ngamenwo nĩ kĩrĩndĩ. **7** Andũ arĩa othe maanyonaga
nĩmanyũrũragia; makaanuma makĩinainagia mĩtwe,
makoiga atĩrĩ: **8** "Ehokaga Jehova; Jehova nĩakĩmũhatũre.
Nĩakĩmũteithũre, nĩgũkorwo nĩakenagio nĩwe." **9** No rĩrĩ,
Wee nĩwe wandutire nda ya maitũ; watũmire ngwĩhoke
ndĩ o nyondo-inĩ cia maitũ. **10** Kuuma ndaaciarwo
ndaikirio o harĩwe; kuuma ndoima nda ya maitũ

ũkoretwo ũrĩ Mũrungu wakwa. **11** Ndũkandaihĩrĩrie,
nĩgũkorwo thĩĩna ũrĩ o hakuhĩ, na gũtirĩ mũndũ o na
ũmwe wa kũndeithia. **12** Ndegwa nyingĩ nĩindigicĩirie;
thiũrũrũkĩirio nĩ ndegwa irĩ hinya cia Bashani. **13**
Mĩrũũthi ĩkũrarama, ĩgĩtambuuranga kĩrĩa ĩgwatĩtie,
ĩnjathamĩirie tũnua twayo. **14** Njitĩtwo thĩ ta maaĩ,
namo mahĩndĩ makwa mothe nĩmarekanĩtie. Ngoro
yakwa yororoete ta mũhũra; ĩtwekete ĩrĩ thĩinĩ wakwa.
15 Hinya wakwa ũniarĩte ta rũgĩo, naruo rũrĩmĩ
rwakwa rũkanyiitana na karakara nĩkũng'ara; ũngometie
rũkũngũ-inĩ rwa gĩkuũ. **16** Ndĩĩmũrigiicĩrie nĩ magui;
ndĩĩmũthiũrũrũkĩrie nĩ gĩkundi kĩa andũ arĩa meekaga
ũũru, nĩmatheecangĩte moko na magũrũ makwa.
17 Mahĩndĩ makwa no hote kũmatara mothe; andũ
marandora na makangũũrĩra maitho. **18** Maragayana
nguo ciakwa, nayo kanjũ yakwa makamĩcuukĩra mĩtĩ.
19 No rĩrĩ, Wee Jehova, ndũkandaihĩrĩrie mũno; Wee
Hinya wakwa, hiũha ũũke ũndeithie. **20** Teithũra
muoyo wakwa kuuma harĩ rũhiũ rwa njora, ũteithũre
muoyo wakwa wa goro harĩ hinya wa magui. **21** Thara
kuuma kanua-inĩ ka mĩrũũthi; honokia kuuma hĩa-
inĩ cia mbogo. **22** Nĩngumbũra rĩĩtwa rĩaku kũrĩ ariũ
a baba; ndĩrĩkũgoocaga ndĩ kĩũngano-inĩ. **23** Inyuĩ
andũ aya mwĩtigĩrĩte Jehova, mũgoocei! Inyuothe a
njiaro cia Jakubu, mũkumiei, inyuĩ a njiaro cia Isiraeli,
mũtĩĩei. **24** Nĩgũkorwo we ndaamenire kana akĩnyarara
gũthĩĩnĩka kwa ũrĩa mũnyamarĩku; ndaahithire ũthiũ
wake kuuma kũrĩ we, no nĩathikĩrĩirie kĩrĩro gĩake. **25**
Gĩtũmi kĩa ngũgooce ũrĩa ngũgoocaga ndĩ kĩũngano-inĩ
kĩnene kiumĩte harĩwe; niĩ nĩndĩrĩhingagia mĩĩhĩtwa
yakwa ndĩ mbere ya arĩa magwĩtigĩrĩte. **26** Andũ arĩa
athĩĩni marĩrĩĩaga na makahũũna, arĩa marongoragia
Jehova, nĩmarĩmũgoocaga; ngoro cianyu irotũũra nginya
tene. **27** Andũ arĩa othe matũũraga ituri ciothe cia thĩ
nĩmakaririkana na macookerere Jehova, andũ a nyũmba
ciothe cia ndũrĩrĩ nĩmakainamĩrĩra mbere yake, **28**
nĩgũkorwo ũthamaki nĩ wa Jehova, na nĩwe wathaga
ndũrĩrĩ ciothe. **29** Andũ arĩa othe atongu a thĩ makaarĩa
na mamũhooe; arĩa othe makuuaga magathikwo
nĩmagaturia ndu mbere yake, o acio matangĩhota
gwĩtũũria muoyo. **30** Ciana nĩikamũtungatĩra; nacio
nĩikaahe njiarwa iria igooka ũhoro wa Mwathani.
31 Acio nĩmakahunjia ũthingu wake kũrĩ andũ arĩa
magaaciarwo, nĩgũkorwo nĩwe wĩkĩte ũguo.

23 Thaburi ya Daudi Jehova nĩwe mũrĩithi wakwa,
ndirĩ kĩndũ ingĩaga. **2** Atũmaga njarahe ũrĩithio-
inĩ ũrĩ nyeki nduru, aandongoragia maaĩ-inĩ marĩ na
ũhurũko. **3** Nĩariũkagia ngoro yakwa, akandongoragia
njĩra-inĩ cia ũthingu, nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩake. **4** O na
ingĩtuĩka ndĩrahungurĩra mũkuru ũrĩ nduma ta ya gĩkuũ,
ndirĩ ũũru ingĩĩtigĩra, nĩgũkorwo ũrĩ hamwe na niĩ; thiarĩ
waku na mũthĩgi waku nĩciihooreragia. **5** Ũnjatagĩra
metha mbere yakwa o harĩa thũ ciakwa irĩ. Ũnjitagĩrĩria
maguta mũtwe; gĩkombe gĩakwa nĩkĩiyũrĩrĩire. **6** Ti-
itherũ wega na wendani nĩirĩrũmanagĩrĩra na niĩ matukũ
mothe ma muoyo wakwa, na niĩ ngũtũũra nyũmba ya
Jehova nginya tene.

24 Thaburi ya Daudi Thĩ nĩ ya Jehova, na kĩrĩa
gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo, mabũrũri mothe o na arĩa
matũũraga kuo; **2** nĩgũkorwo nĩwe waakire mũthingi
wayo igũrũ rĩa maria, na akĩmĩrũmia ĩikare igũrũ rĩa
maaĩ. **3** Nũũ ũngĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova? Nũũ
ũngĩrũgama handũ harĩa hake haamũre? **4** Nĩ mũndũ
ũrĩa ũrĩ na moko matheru na akaaga ũũru ngoro, na
ũrĩa ngoro yake ĩtahooyaga mũhianano, o na kana
akeehĩta na maheeni. **5** Mũndũ ũcio nĩarĩamũkagĩra
kĩrathimo kuuma kũrĩ Jehova, na onagwo atarĩ mũhĩtia
nĩ Ngai, Mũhonokia wake. **6** Ũguo nĩguo rũciaro rwa
arĩa mamũrongoragia rũtarĩĩ, o rũrĩa rũrongoragia
ũthiũ waku, Wee Ngai wa Jakubu. **7** Ambarariai mĩtwe
yanyu, inyuĩ ihingo ici, ambararioi inyuĩ mĩrango ĩno
ya tene, nĩguo Mũthamaki wa riiri atoonye thĩinĩ. **8**
Mũthamaki ũcio wa riiri nĩwe ũũ? Nĩwe Jehova ũrĩa ũrĩ
hinya na nĩ njamba, nĩwe Jehova ũrĩa njamba ita-inĩ. **9**
Ambarariai mĩtwe yanyu, inyuĩ ihingo ici, mĩambarariei
inyuĩ mĩrango ĩno ya tene, nĩguo Mũthamaki wa riiri
atoonye thĩinĩ. **10** Mũthamaki ũcio wa riiri nĩwe ũ?
Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, nĩwe Mũthamaki wa
riiri.

25 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, ngoro yakwa
ndĩmĩroretie na igũrũ kũrĩ we; **2** Wee Ngai
wakwa, nowe ndĩhokete. Ndũkareke njonorithio, o na
kana ũreke thũ ciakwa ingenerere. **3** Gũtirĩ mũndũ
ũkwĩhokete ũgaaconorithio o na rĩ, no arĩa mekaga
andũ ũũru hatarĩ gĩtũmi-rĩ, acio nĩo magaconorithio.
4 Wee Jehova, nyonia mĩthiĩre yaku, ũũmenyithie
njĩra ciaku; **5** ndongoria ũhoro-inĩ waku wa ma na
ũndutage, nĩgũkorwo nĩwe Ngai ũrĩa ũũhonokagia, na
nĩwe kĩĩrĩgĩrĩro gĩakwa mũthenya wothe. **6** Jehova,
ririkana tha ciaku nyingĩ o na wendo waku, nĩgũkorwo
nĩ cia kuuma o tene. **7** Ndũkaririkane mehia ma ũnini
wakwa, o na kana mehia makwa ma ũremi; ndirikana
kũringana na wendani waku, nĩ ũndũ wa wega waku,
Wee Jehova. **8** Jehova nĩ mwega na nĩ mũrũngĩrĩru;
nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa ehia nĩarĩmonagĩrĩria njĩra
ciake. **9** Atongoragia andũ arĩa menyiihagia na njĩra
ĩrĩa yagĩrĩire, na akamarutaga njĩra yake. **10** Njĩra
ciothe cia Jehova nĩ cia wendani na wĩhokeku, harĩ arĩa
mamenyagĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩake. **11** Wee Jehova, nĩ ũndũ
wa rĩĩtwa rĩaku-rĩ, ndekera mehia makwa, o na gũtuĩka
nĩ manene. **12** Mũndũ ũrĩa mwĩtigĩri Jehova nũũ? Mũndũ
ũcio nĩarĩmuonagĩrĩria njĩra ĩrĩa aagĩrĩirwo nĩ kũgera.
13 Mũndũ ũcio egũtũũra matukũ make agaacĩire, nacio
njiaro ciake nĩikaagaya bũrũri. **14** Jehova nĩehokaga andũ
arĩa mamwĩtigagĩra; nĩo amenyithagia kĩrĩkanĩro gĩake.
15 Maitho makwa maikaraga hĩndĩ ciothe macũthĩrĩirie
Jehova, nĩgũkorwo nowe wiki ũngĩteithũkithia magũrũ
makwa mũtego-inĩ. **16** Hũgũkĩra, ũnyonie ũtugi waku,
nĩgũkorwo ndĩ o nyiki na ndĩ mũnyamarĩku. **17** Mathĩĩna
ma ngoro yakwa nĩmaingĩhĩte; niinĩra ruo rũrĩa ndĩ
naruo. **18** Rora mĩnyamaro yakwa o na gũtangĩka
gwakwa, ũkĩndekere mehia makwa mothe. **19** Rora thũ
ciakwa wone ũrĩa cingĩhĩte, nacio iithũire na rũthũũro
rũtarĩ tha! **20** Menyagĩrĩra muoyo wakwa na ũũthare;
ndũkareke njonorithio, nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra.
21 Wĩkindĩru wa ngoro na ũrũngĩrĩru irongitagĩra, tondũ
nĩwe njĩrĩgagĩrĩra. **22** Wee Ngai, gĩkũũre andũ a Isiraeli,
moime mathĩĩna-inĩ mao mothe!

26 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, nduĩra itua rĩa
kĩhooto, nĩgũkorwo mĩthiĩre yakwa nĩmĩkindĩrĩku;
ndũũrĩte ndĩhokete Jehova itegũthangania. **2** Wee
Jehova, ngeria na ũndorie, tuĩria ngoro yakwa o na
meciiria makwa; **3** nĩgũkorwo wendo waku ũkoragwo
ũrĩ mbere yakwa, na ngeragĩra njĩra-inĩ yaku ya ũhoro
wa ma. **4** Ndiikaranagia na andũ a maheeni, o na
kana ngagwatanĩra na andũ arĩa marĩ ũhinga. **5**
Nĩthũire kĩũngano kĩa andũ arĩa mekaga ũũru, na
ngarega gũikarania na andũ arĩa aaganu. **6** Ngwĩthamba
moko nyonanie ndirĩ na mahĩtia, thiũrũrũke kĩgongona
gĩaku, Wee Jehova, **7** nyine nyanĩrĩire rwĩmbo rwa
gũcookia ngaatho, na heane ũhoro wa ciĩko ciaku ciothe
cia magegania. **8** Wee Jehova, nĩnyendete nyũmba
ĩrĩa ũtũũraga, o handũ harĩa riiri waku ũikaraga. **9**
Ndũkeherie ngoro yakwa hamwe na ya arĩa mehagia,
kana muoyo wakwa hamwe na wa andũ arĩa maitaga
thakame, **10** arĩa marĩ na maũndũ ma waganu moko-inĩ
mao, o arĩa moko mao ma ũrĩo maiyũrĩte mahaki. **11**
No niĩ-rĩ, ndũũraga mũtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke; kĩngũũre
na ũnjiguĩre tha. **12** Magũrũ makwa marũgamĩte handũ
harĩa haigananu; nĩndĩrĩgoocaga Jehova ndĩ kĩũngano-
inĩ kĩnene.

27 Thaburi ya Daudi Jehova nĩwe ũtheri wakwa na
ũhonokio wakwa; ingĩgĩĩtigĩra ũ? Jehova nĩwe
kĩĩhitho kĩa muoyo wakwa; ingĩkĩmakio nũũ? **2** Rĩrĩa
andũ arĩa ooru manjũkĩrĩra nĩguo matambuure nyama
cia mwĩrĩ wakwa, o acio thũ ciakwa na arĩa marĩ
muku na niĩ maatharĩkĩra-rĩ, marĩhĩngagwo makagũa.
3 O na mbũtũ cia ita ingĩndigiicĩria, ngoro yakwa
ndĩngĩĩtigĩra; o na ingĩũkĩrĩrwo nĩ ita, ndingĩgĩa na
nganja. **4** Ndĩ o ũndũ ũmwe njũũragia harĩ Jehova,
na noguo thingataga: atĩ njikarage nyũmba ya Jehova
matukũ mothe ma muoyo wakwa, ndĩĩonagĩre wega
wa Jehova, na nduĩragie kĩrĩra ndĩ thĩĩinĩ wa hekarũ
yake. **5** Nĩgũkorwo mũthenya wa thĩĩna-rĩ, akaangitĩra
ndĩ hau gĩikaro-inĩ gĩake; nĩakahitha kĩĩgunyĩ-inĩ kĩa
hema yake, na andũgamie igũrũ wa rwaro rwa ihiga. **6**
Hĩndĩ ĩyo mũtwe wakwa nĩũkambarario igũrũ wa thũ
iria iithiũrũrũkĩirie; nĩngaruta igongona ngĩanagĩrĩra
na gĩkeno ndĩ hema-inĩ yake; nĩngainĩra Jehova na
ndĩmũgooce. **7** Wee Jehova, igua mũgambo wakwa
rĩrĩa ndagũkaĩra; njiguagĩra tha na ũnjĩtĩkage. **8** Ha
ũhoro waku, ngoro yakwa yugaga atĩrĩ, "Rongoria ũthiũ
wake!" Na niĩ ngoiga atĩrĩ, Wee Jehova, ũthiũ waku
nĩguo ndĩ rongoragia. **9** Ndũkaahithe ũthiũ waku,
tiga kũingata ndungata yaku na marakara; Wee nĩwe
ũtũũrĩte ũndeithagia. Ndũkandege kana ũndiganĩrie,
Wee Ngai Mũhonokia wakwa. **10** O na baba na maitũ
mangĩndiganĩria, Jehova nĩakanyamũkĩra. **11** Wee
Jehova nyonagĩrĩria njĩra yaku, na ũngeragĩrie njĩra
ĩrĩa nũngarũ, nĩ ũndũ wa thũ ciakwa. **12** Ndũkaneane
kũrĩ arĩa marĩ muku na niĩ, nĩgũkorwo aira a maheeni
nĩmanjũkĩrĩire, makaheeha mĩheehũ ya kũnjĩka ũũru.
13 Niĩ nĩnjĩtĩkĩtie ũũ: atĩ nĩngeyonera wega wa Jehova
ndĩ bũrũri wa arĩa marĩ muoyo. **14** Eterera o Jehova: gĩa
na hinya na ũũmĩrĩrie ngoro, na weterere Jehova.

28 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra,
Wee Rwaro rwakwa rwa Ihiga; ndũkarege
gũũthikĩrĩria. Nĩgũkorwo ũngĩngirĩra, ingĩhaana ta arĩa
maikũrũkĩte magatoonya irima. **2** Igua gũthaithana
gwakwa ngĩgũkaĩra ũndeithie, o nyambararĩtie moko
makwa ndĩmerekeirie harĩa haku Hatheru-Mũno. **3**
Ndũkanguucũrũranie hamwe na andũ arĩa aaganu,
atĩ ũndwaranĩrie hamwe na arĩa mekaga ũũru, o arĩa
maaragia ndeto cia thayũ na andũ a itũũra, no marĩ
na ũũru ngoro-inĩ ciao. **4** Andũ acio marĩhe nĩ ũndũ
wa ciĩko ciao, na nĩ ũndũ wa wĩra wao mũũru; marĩhe
nĩ ũndũ wa wĩra wa moko mao, ũmarĩhe o kĩrĩa
kĩmagĩrĩire. **5** Tondũ matirũmbũyagia mawĩko ma
Jehova o na wĩra wa moko make, we nĩakamatharũria
na ndakamaaka rĩngĩ. **6** Jehova arogoocwo, nĩgũkorwo
nĩaiguĩte ngĩmũthaitha anjiguĩre tha. **7** Jehova nĩwe
hinya wakwa na nowe ngo yakwa; ngoro yakwa nĩwe
ĩĩhokete, na nĩandeithĩtie. Ngoro yakwa nĩĩrarũũhia nĩ
gĩkeno, na nĩngũmũinĩra rwĩmbo rwa kũmũcookeria
ngaatho. **8** Jehova nĩwe hinya wa andũ ake, na kũrĩ
ũrĩa wake mũitĩrĩrie maguta nĩ kĩirigo kĩa hinya kĩa
ũhonokio. **9** Honokia andũ aku na ũrathime igai rĩĩrĩ
rĩaku, tuĩka mũrĩithi wao na ũmakuuage nginya tene.

29 Thaburi ya Daudi Rahai Jehova, inyuĩ ciũmbe cia
igũrũ, rahai Jehova tondũ nĩwe ũrĩ riiri na hinya.
2 Rahai Jehova, mũheane ũhoro wa riiri wa rĩĩtwa
rĩake; thathaiyai Jehova thĩĩinĩ wa ũkengi wa ũthingu
wake. **3** Mũgambo wa Jehova ũragamba na kũu iria-inĩ;
Mũrungu ũcio wa riiri nĩararuruma, Jehova araruruma
igũrũ rĩa maaĩ maingĩ. **4** Mũgambo wa Jehova nĩ ũrĩ
ũhoti; mũgambo wa Jehova ũiyũrĩte riiri. **5** Mũgambo
wa Jehova unangaga mĩtarakwa; Jehova oinangaga
mĩtarakwa ya Lebanoni ĩgatuĩka tũcunjĩ. **6** Atũmaga
bũrũri wa Lebanoni ũtũũhe ta njaũ, nakĩo Kĩrĩma gĩa
Sirioni gĩgatũũha ta njaũ ya mbogo. **7** Mũgambo wa
Jehova ũhenũkaga nĩnĩmbĩ cia mwaki. **8** Mũgambo
wa Jehova ũinainagia werũ; Jehova ainainagia Werũ
wa Kadeshi. **9** Mũgambo wa Jehova ũthioraga mĩtĩ
ya mĩgandi, na ũgatũma mĩtitũ ĩhũrũrũke ĩgatigwo
ũtheri. Nakuo hekarũ-inĩ yake arĩa othe marĩ kuo
makaanĩrĩra makoiga, "Kaĩ arĩ riiri-ĩ!" **10** Jehova arĩ
igũrũ rĩa mũiyũro wa maaĩ aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene;
Jehova egũtũũra aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene arĩ Mũthamaki
nginya tene. **11** Jehova aheaga andũ ake hinya; Jehova
arathimaga andũ ake magaikara na thayũ.

30 Wee Jehova-rĩ, nĩngũgũtũũgĩria nĩgũkorwo
wandutire kũrĩa kũriku, na ũkĩgiria thũ ciakwa
ingenerere. **2** Wee Jehova Ngai wakwa, ndagũkaĩire
ũndeithie nawe ũkĩĩhonia. **3** Wee Jehova, wandutire
kuuma mbĩrĩra-inĩ; ũkĩgiria njikũrũke, ndoonye irima.
(Sheol h7585) **4** Inĩrai Jehova mũmũgooce, inyuĩ andũ ake
aamũre; mũgooce rĩĩtwa rĩu rĩake itheru, **5** nĩgũkorwo
marakara make nĩ ma kahinda o kanini, no ũtugi
wake nĩwagũtũũria mũndũ muoyo; kĩrĩro no kĩraarĩre
ũtukũ wothe no rũciinĩ gwakĩa kũrooke gĩkeno. **6**
Hĩndĩ ĩrĩa ndagaacĩire, ndoigire atĩrĩ, "Ndirĩ hĩndĩ
ngenyenyeka." **7** Wee Jehova, rĩrĩa wanyonirie ũtugi
waku-rĩ, watũmire ndĩhaande o ta kĩrĩma; no rĩrĩa

wahithire ũthiũ waku-rĩ, nĩndamakire. **8** Wee Jehova
nĩwe ndakaĩire; ngĩthaitha Mwathani anjiguĩre tha: **9**
"Mwanangĩko wakwa ũngĩkorwo na uumithio ũrĩkũ,
ingĩtoonyerera irima-inĩ? Rũkũngũ-rĩ, no rũkũgooce?
No rwanĩrĩre wĩhokeku waku? **10** Wee Jehova, thikĩrĩria
na ũnjiguĩre tha; Wee Jehova, tuĩka ũteithio wakwa."
11 Wagarũrire kĩgirĩko gĩakwa gĩgĩtuĩka rwĩmbo rwa
gĩkeno; ũkĩnduta nguo yakwa ya ikũnia, ũkĩhumba
gĩkeno, **12** nĩgeetha ngoro yakwa ĩkũinĩre na ndĩgakire.
Wee Jehova Ngai wakwa, ngũtũũra ngũcookagĩria
ngaatho nginya tene.

31 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, nĩ harĩwe njũrĩire;
ndũkanareke njonorithio; nĩ ũndũ wa ũthingu
waku-rĩ, ndeithũra. **2** Ndegera gũtũ na ũhiũhe ũũke
ũũhatũre; tuĩka rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kũũrĩra,
ũtuĩke gĩikaro kĩirigĩre na hinya, ũũhonokie. **3**
Nĩgũkorwo Wee nĩwe Rwaro rwakwa rwa Ihiga na
gĩikaro gĩakwa kĩirigĩre na hinya, nĩ ũndũ wa rĩĩtwa
rĩaku, ndongoria na ũnyonie njĩra. **4** Ndeithũkithia
mũtego-inĩ ũrĩa nyambĩirwo, nĩgũkorwo nĩwe rĩũrĩro
rĩakwa. **5** Roho wakwa ndaũiga moko-inĩ maku; Wee
Jehova, ngũũra, o Wee Mũrungu ũrĩa wa ma. **6** Nĩthũire
arĩa mahooyaga ngai cia mĩhianano ĩtarĩ kĩene; niĩ
ndĩhokete o Jehova. **7** Niĩ nĩngũcanjamũka na ngenage nĩ
ũndũ wa wendo waku, nĩgũkorwo nĩwonire mĩnyamaro
yakwa, na ũkĩmenya ruo rũnene rwa ngoro yakwa. **8**
Ndũũneanĩte kũrĩ thũ, no niĩũkinyithĩtie magũrũ makwa
handũ haariĩ. **9** Njiguĩra tha, Wee Jehova, nĩgũkorwo
ndĩ mũnyamarĩku; maitho makwa nĩmaroorwo nĩ hinya
nĩ ũndũ wa kĩeha, ngoro yakwa na mwĩrĩ wakwa
ikoorwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa ihooru. **10** Muoyo
wakwa nĩũniinĩtwo nĩ ruo rũnene, na mĩaka yakwa
ĩkaniinwo nĩ gũcaaya; nĩnjũrĩtwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa
mĩnyamaro yakwa, namo mahĩndĩ makwa makaaga
hinya. **11** Nĩ ũndũ wa thũ ciakwa ciothe, nduĩkĩte wa
kũnyararwo nĩ andũ a itũũra rĩakwa; nduĩkĩte kĩndũ
gĩa gwĩtigĩrwo nĩ arata akwa, nao arĩa maanyona njĩra-
inĩ nĩ kũũra moraga. **12** Nĩmariganĩirwo nĩ niĩ o ta
mũndũ ũkuĩte; ngakĩhaana o ta nyũngũ nguũ. **13**
Nĩgũkorwo nĩndĩraigua njambanio ya andũ aingĩ; guoya
mũnene ũkĩnyumaga na mĩena yothe; marathugunda
manjĩke ũũru, makagĩa ndundu ya ũrĩa mangĩnjũraga.
14 No niĩ nĩwe ndĩhokete, Wee Jehova, ngoiga atĩrĩ,
"Wee nĩwe Ngai wakwa." **15** Mahinda makwa marĩ
moko-inĩ maku; ndeithũra kuuma kũrĩ thũ ciakwa, na
kuuma kũrĩ arĩa maathingataga. **16** Tũma ũthiũ waku
warĩre ndungata yaku; honokia nĩ ũndũ wa wendo waku
ũtathiraga. **17** Wee Jehova, ndũkareke njonorithio,
nĩgũkorwo nĩwe ngayagĩra; no andũ arĩa aaganu ũreke
maconorithio na makome mbĩrĩra-inĩ makirĩte ki. **(Sheol
h7585)** **18** Tũma mĩromo yao ya kũheenania ĩkirio,
nĩgũkorwo maaragia na mwĩtĩĩo na kĩnyararo, maaragia
na mwĩgaatho magookĩrĩra andũ arĩa athingu. **19** Kaĩ
wega waku ũrĩa ũigĩire arĩa magwĩtigĩrĩte, nĩ mũingĩ-ĩ,
o wega ũrĩa ũheaga andũ arĩa moragĩra harĩwe andũ
othe makĩonaga. **20** Ũmahithaga harĩa Wee ũrĩ o harĩa
hegitĩtie, kuuma kũrĩ arĩa mamaciiragĩra kũmeka ũũru;
ũmaigaga gĩikaro-inĩ gĩaku, ũkamagitĩra harĩ nĩmĩ
iria icambanagia. **21** Jehova arogoocwo, nĩgũkorwo
nĩanyonirie wendo wake wa magegania rĩrĩa ndaarĩ
itũũra inene rĩrigiicĩirio nĩ thũ. **22** Rĩrĩa ndaarĩ mũmaku,
ndoigire atĩrĩ, "Nĩnjeheretio maitho-inĩ maku!" No
nĩwaiguire ngĩgũthaitha ũnjiguĩre tha, rĩrĩa ndagũkaĩire
ũndeithie. **23** Endai Jehova inyuĩ andũ ake aamũre!
Jehova nĩamenyagĩrĩra arĩa ehokeku, no ũrĩa mwĩtĩĩi
amũrĩhaga o ũrĩa kwagĩrĩire. **24** Gĩai na hinya na
mwĩyũmĩrĩrie ngoro, inyuĩ inyuothe arĩa mwĩhokete
Jehova.

32 Thaburi ya Daudi Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũrĩa
ũrekeirwo mahĩtia make, o ũrĩa mehia make
mahumbĩrĩtwo. **2** Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa Jehova
atatuaga mwĩhia, na ũrĩa ũtarĩ ũhinga ngoro. **3** Rĩrĩa
ndakirĩte ki, mahĩndĩ makwa nĩmahinyarire nĩ ũndũ
wa gũcaaya gwakwa mũthenya wothe. **4** Nĩgũkorwo
guoko gwaku nĩ kwanditũhagĩra mũthenya na ũtukũ;
hinya wakwa wathirire o ta ũrĩa ime rĩthiraga hĩndĩ
ya riũa. **5** Hĩndĩ ĩyo ngĩkumbũrĩra mehia makwa, na
ndiahithire waganu wakwa, ndoigire atĩrĩ, "Nĩngumbũra
mahĩtia makwa kũrĩ Jehova," nawe ũkĩndekera ũũru wa
mehia makwa. **6** Nĩ ũndũ ũcio mũndũ wothe mwĩtigĩri
Ngai nĩakũhooe rĩrĩa ũngĩoneka; ti-itherũ rĩrĩa maaĩ
maingĩ marĩ hinya maambũrũrũka, matingĩmũkinyĩra.
7 Wee nĩwe kĩĩhitho gĩakwa; nĩũkangitĩra hĩndĩ ya
mathĩĩna, na ũũthiũrũrũkĩrie na nyĩmbo cia ũhonokio. **8**
Nĩndĩrĩkũrutaga na ngakuonereria njĩra ĩrĩa wagĩrĩirwo
nĩ kũgera; ndĩrĩgũtaaraga na ngũmenyagĩrĩre. **9**
Ndũkahaane ta mbarathi kana nyũmbũ, iria itarĩ
ũmenyo, iria arĩ o nginya ciĩkĩrwo matamu na mĩkwa
kanua, kwaga ũguo itingĩgũkuhĩrĩria. **10** Andũ arĩa
aaganu monaga maruo maingĩ, no mũndũ ũrĩa wĩhokaga
Jehova egũtũũra arigiicĩirio nĩ wendo ũrĩa ũtathiraga.
11 Inyuĩ arĩa athingu kenerai Jehova na mũcanjamũke;
mũinĩrei, inyuothe arĩa arũngĩrĩru ngoro!

33 Inĩrai Jehova mũkenete, inyuĩ andũ arĩa athingu;
andũ arĩa arũngĩrĩru ngoro nĩo maagĩrĩirwo
nĩkũmũgooca. **2** Goocai Jehova na kĩnanda kĩa mũgeeto;
mũinĩrei na kĩnanda kĩrĩa kĩgeete na nga ikũmi. **3**
Mũinĩrei rwĩmbo rwerũ; hũũrai inanda mũrĩ na ũũgĩ,
na mwanĩrĩre nĩ gũkena. **4** Nĩgũkorwo kiugo kĩa Jehova
nĩkĩerekereru na nĩ kĩa ma; we nĩ mwĩhokeku maũndũ-
inĩ mothe marĩa ekaga. **5** Jehova nĩendete ũthingu na
ciira wa kĩhooto; thĩ yothe ĩiyũrĩte wendani wake ũrĩa
ũtathiraga. **6** Igũrũ rĩombirwo na ũndũ wa kiugo kĩa
Jehova, mbũtũ cia igũrũ ikĩũmbwo na mĩhũmũ ya kanua
gake. **7** Aacookanĩrĩirie maaĩ ma iria inene ndigithũ-inĩ;
maaĩ ma kũrĩa kũriku aamaigire thĩinĩ wa makũmbĩ. **8**
Thĩ yothe nĩĩtigĩre Jehova; andũ othe a thĩ nĩmamũtĩĩe. **9**
Nĩgũkorwo aaririe, thĩ ĩkĩgĩa kuo; aathanire, ĩkĩĩhaanda,
ĩkĩrũma wega. **10** Jehova nĩarigiicaga mĩbango ya
ndũrĩrĩ; nĩathũkagia mĩoroto ya andũ. **11** No mĩbango ya
Jehova ĩĩhaandaga wega nginya tene, mĩoroto ya ngoro
yake ĩgakinyĩra njiarwa na njiarwa. **12** Kũrathimwo-
rĩ, nĩ rũrĩrĩ rũrĩa Jehova arĩ we Ngai waruo, andũ arĩa
eethuurĩire matuĩke igai rĩake. **13** Jehova arĩ igũrũ
aroraga thĩ akoona andũ othe; **14** acũthagĩrĩria arĩa othe
matũũraga gũkũ thĩ, arĩ o kũu gĩikaro-inĩ gĩake, **15** we
nĩwe mũũmbi wa ngoro ciao othe, na nĩoĩ mawĩra mao
mothe. **16** Gũtirĩ mũthamaki ũhonokagio nĩ mũigana

wa ita rĩake, na gũtirĩ njamba ya ita ĩĩteithũraga nĩ ũndũ
wa hinya wayo mũnene. **17** Ha ũhoro wa kũhonokania-
rĩ, mbarathi cia mbaara nĩ mwĩhoko wa tũhũ; o na ĩrĩ
na hinya mũingĩ ndĩngĩhonokania. **18** No rĩrĩ, maitho
ma Jehova macũthagĩrĩria andũ arĩa mamwĩtigagĩra, o
acio maikaraga mehokete wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
19 akamateithũra gĩkuũ-inĩ, na akamatũũria muoyo
hĩndĩ ya ng'aragu. **20** Ithuĩ twetagĩrĩra Jehova tũrĩ na
mwĩhoko; nĩwe ũteithio witũ o na ngo iitũ. **21** Ngoro
ciitũ nĩcikenete nĩ ũndũ wake, nĩgũkorwo twĩhokete
rĩĩtwa rĩake itheru. **22** Wee Jehova-rĩ, wendo waku
ũrĩa ũtathiraga ũroikarania na ithuĩ, o ta ũrĩa ithuĩ
tũkwĩrĩgĩrĩire.

34 Thaburi ya Daudi Ndĩrĩkumagia Jehova hĩndĩ
ciothe; ndĩrĩmũgoocaga na kanua gakwa hĩndĩ
ciothe. **2** Ngoro yakwa nĩ Jehova ĩrĩĩrahaga; arĩa
anyamaarĩku marĩiguaga ũguo magakena. **3** Goocai
Jehova mũmũnenehie mũrĩ hamwe na niĩ; rekei
tũtũũgĩrie rĩĩtwa rĩake tũrĩ hamwe. **4** Ndarongoririe
Jehova, nake akĩnjĩtĩka, akĩndeithũra kuuma kũrĩ
maũndũ marĩa mothe maanjĩkagĩra guoya. **5** Andũ arĩa
mamũcũthagĩrĩria matheragĩrwo nĩ ũtheri; mothiũ mao
gũtirĩ hĩndĩ magaaconorithio. **6** Mũndũ ũyũ mũthĩĩni
aakaĩire Jehova, nake Jehova akĩmũigua, akĩmũhonokia
mathĩĩna-inĩ make mothe. **7** Mũraika wa Jehova aikaraga
arangĩire arĩa othe mamwĩtigagĩra, na akamateithũra
othe. **8** Camai muone atĩ Jehova nĩ mwega; kũrathimwo
nĩ mũndũ ũrĩa ũragĩra harĩ we. **9** Mwĩtigĩrei Jehova,
inyuĩ andũ ake aamũre, nĩgũkorwo arĩa mamwĩtigĩrĩte
gũtirĩ kĩndũ maagaga. **10** Mĩrũũthi no yage gĩa kũrĩa
ĩhũte, no arĩa marongoragia Jehova gũtirĩ kĩndũ kĩega
maagaga. **11** Ũkai ciana ciakwa, mũthikĩrĩrie ũrĩa
nguuga; nĩngũmũruta gwĩtigĩra Jehova. **12** Mũndũ
ũrĩa wanyu ũngĩenda gũtũũra muoyo, na erirĩrie
kuona matukũ maingĩ mega, **13** nĩakĩmenyerere rũrĩmĩ
rwake rũtikoige ũũru, na mĩromo yake ndĩkaarie
maheeni. **14** Garũrũka utige gwĩka ũũru na wĩke ũrĩa
kwagĩrĩire; caragia thayũ na ũũthingatage. **15** Maitho
ma Jehova macũthagĩrĩria andũ arĩa athingu, na matũ
make magathikĩrĩria kĩrĩro kĩao; **16** ũthiũ wa Jehova
ũũkagĩrĩra andũ arĩa mekaga ũũru, nĩguo moima thĩ
matikanaririkanwo. **17** Andũ arĩa athingu makayaga,
Jehova akamaigua; amateithũraga kuuma mathĩĩna-inĩ
mao mothe. **18** Jehova akoragwo arĩ hakuhĩ na andũ arĩa
ahehenjeku ngoro, na akahonokia arĩa athuthĩku roho.
19 Mũndũ ũrĩa mũthingu no akorwo arĩ na mathĩĩna
maingĩ, no Jehova amũteithũraga harĩ mo mothe; **20**
agitagĩra mahĩndĩ make mothe, gũtirĩ o na rĩmwe
rĩngiunĩka. **21** Andũ arĩa aaganu makooragwo nĩ ũũru;
nao arĩa mathũire andũ arĩa athingu nĩmagatuĩrwo
ciira. **22** Jehova akũũraga ndungata ciake; arĩa othe
moragĩra harĩ we gũtirĩ ũgaatuĩrwo ciira.

35 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, hũũrana na arĩa
marahũũrana na niĩ; rũa na arĩa mararũa na niĩ. **2**
Oya ngo nene na gako kanini; arahũka ũũke ũndeithie.
3 Hiũria itimũ na mĩcengi, ũũkĩrĩre arĩa maathingatĩte.
Ĩra ngoro yakwa atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ ũhonokio waku." **4**
Andũ arĩa mendaga kũnduta muoyo maroconorithio
na maagithio gĩtĩĩo, arĩa mathugundaga kũnyũnũha
marocookio na thuutha mamakĩte. **5** Marohaana
ta mahuti mombũrĩtwo nĩ rũhuho, na mũraika wa
Jehova amaingatithĩtie; **6** njĩra yao ĩrogĩa nduma
na ĩtendere, nake mũraika wa Jehova ahanyũkanie
nao. **7** Kuona atĩ nĩmahithĩire wabu wa kũndega
hatarĩ gĩtũmi, na makanyenjera irima hatarĩ gĩtũmi, **8**
marokorererwo nĩ mwanangĩko matehaarĩirie, wabu
ũcio manyambĩire ũromanyiita o ene, marogwa irima rĩu
manyenjeire. **9** Hĩndĩ ĩyo ngoro yakwa ĩgaacanjamũka
nĩ ũndũ wa Jehova, na ĩkenagĩre ũhonokio wake. **10**
Nĩngwanĩrĩra na ngoro yakwa yothe, njũũrie atĩrĩ, "Nũũ
ũhaana tawe, Wee Jehova? O Wee ũhatũraga andũ
arĩa athĩĩni harĩ arĩa marĩ hinya kũmakĩra, ũkahatũra
athĩĩni na abatari harĩ arĩa mamatunyaga indo." **11**
Nĩkuumĩrĩte aira a maheeni, makanjũũria ũhoro wa
maũndũ itooĩ. **12** Wega wakwa mandĩhaga na ũũru,
magatiga ngoro yakwa ĩrĩ na ihooru. **13** No rĩrĩa o
maarĩ arũaru, niĩ ndehumbire nguo ya ikũnia, na
ngĩĩnyiihia na ũndũ wa kwĩhinga kũrĩa irio. Rĩrĩa
mahooya makwa maagire macookio-rĩ, **14** ndaikarire
ngĩcakayaga, o taarĩ mũrata wakwa kana mũrũ wa
maitũ ndaacakayagĩra. Ndethikĩire ndĩ na ihooru, o
taarĩ mũndũ ũracakaĩra nyina. **15** No rĩrĩa ndahĩngirwo
ngĩgwa, o moonganire hamwe mangenerere; atharĩkĩri
makĩũngana maatharĩkĩre itekũmenya. Manjaambirie
ategũtigithĩria. **16** Maanyũrũragia ta andũ matooĩ
Ngai, makaahagaranĩria magego mao. **17** Wee Jehova-
rĩ, nĩ nginya rĩ ũgũikara wĩroreire? Hatũra muoyo
wakwa kuuma harĩ wanangi wao, ũhatũre muoyo
wakwa wa goro kuuma harĩ mĩrũũthi ĩno. **18** Nĩ niĩ
ngũgũcookeria ngaatho kĩũngano-inĩ kĩrĩa kĩnene;
ndĩkũgoocaga ndĩ gatagatĩ ka andũ aingĩ. **19** Ndũkareke
arĩa maathũire tũhũ mangũũrĩre maitho, mangenerere;
kana acio maamenete hatarĩ gĩtũmi moinanĩre maitho.
20 Matiaragia ndeto cia thayũ, no mathugundaga
maũndũ ma maheeni, ma gũũkĩrĩra andũ arĩa maikaraga
na thayũ bũrũri-inĩ. **21** Manjathamagĩria tũnua twao
makoiga atĩrĩ, "Haiya! Haiya! Maitho maitũ nĩmeyoneire
ũguo." **22** Wee Jehova, nĩwĩoneire ũguo; tiga gũkira.
Wee Mwathani-rĩ, ndũgaikare haraaya na niĩ. **23**
Arahũka, ũkĩra ũngitĩre! Hũũranĩra, Wee Ngai wakwa na
Mwathani wakwa. **24** Wee Jehova, nduĩra kũringana na
ũthingu waku, Wee Ngai wakwa; ndũkareke mangũũrĩre
maitho, mangenerere. **25** Ndũkareke meciirie atĩrĩ,
"Haiya, ũguo noguo tũrendaga gwĩkĩke!" Kana moige
atĩrĩ, "Nĩtũmũmeretie." **26** Arĩa othe mangũũragĩra
maitho mangenerere nĩ ũndũ wa mĩnyamaro yakwa
maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano; arĩa othe
metũũgagĩria igũrũ rĩakwa maroconorithio na maagithio
gĩtĩĩo. **27** Arĩa makenaga ndaatuĩrwo ciira na kĩhooto,
nĩmanĩrĩre na gĩkeno na gũcanjamũka; nĩmatũũre
moigaga atĩrĩ, "Jehova arotũgĩrio, o we ũkenagĩra
ũgaacĩru wa ndungata yake." **28** Rũrĩmĩ rwakwa
rũrĩaragia ũhoro wa ũthingu waku, na ngũgoocage
mũthenya wothe.

36 Thaburi ya Daudi Ndĩ na ndũmĩrĩri nditũ ngoro-
inĩ yakwa, ĩkoniĩ wĩhia wa mũndũ ũrĩa mwaganu:
Nĩ atĩrĩ, hatirĩ wĩtigĩri Ngai maitho-inĩ make. **2** Nĩ
gũkorwo maitho-inĩ make mwene erahaga mũno, ũũ atĩ

ndangĩhota gũkũũrana o na kana athũũre mehia make.
3 Ciugo cia kanua gake nĩ cia waganu na nĩ cia maheeni;
nĩatigĩte gũtuĩka mũndũ mũũgĩ na wa gwĩkaga wega. **4**
O na arĩ ũrĩrĩ-inĩ wake athugundaga o maũndũ mooru;
eheanaga njĩra-inĩ ya kũmwerekeria gwĩka ũũru, na
ndathũũraga ũndũ mũũru. **5** Wee Jehova-rĩ, wendani
waku ũkinyĩte o igũrũ, naguo wĩhokeku waku ũgakinya
o matu-inĩ. **6** Ũthingu waku ũhaana ta irĩma iria nene,
kĩhooto gĩaku gĩkarikĩra ta kũrĩa kũriku. Wee Jehova-
rĩ, ũmenyagĩrĩra mũndũ o na nyamũ. **7** Hĩ! Kaĩ wendo
waku ũrĩa ũtathiraga nĩ wa goro mũno-ĩ! Andũ othe
anene na anini moragĩra kĩĩgunyĩ-inĩ kĩa mathagu
maku. **8** Marĩĩaga makaigania kuumana na ũingĩ wa
nyũmba yaku; ũmaheaga gĩa kũnyua kuuma rũũĩ-inĩ
rwaku rwa gĩkeno. **9** Nĩgũkorwo gĩthima kĩa muoyo
kĩrĩ kũrĩ we; ũtheri-inĩ waku nĩho tuonaga ũtheri. **10**
Kĩrĩrĩria kwenda arĩa makũũĩ, naguo ũthingu waku
ũtũũre na arĩa arũngĩrĩru ngoro. **11** Ikinya rĩa ũrĩa
mwĩtĩĩi rĩroaga kũnjũkĩrĩra, o na kana guoko kwa ũrĩa
mwaganu kũnyingate. **12** Ta rora wone ũrĩa andũ
arĩa mekaga ũũru magwĩte thĩ; maikanĩtio thĩ, na
matingĩhota gũũkĩra!

37 Thaburi ya Daudi Tigaga gũthiĩnĩka ngoro nĩ ũndũ
wa andũ arĩa mekaga ũũru, o na kana ũiguage
ũiru nĩ ũndũ wa arĩa mekaga mahĩtia; **2** nĩgũkorwo
acio makaahooha o narua o ta ũrĩa nyeki ĩhoohaga,
na makue narua o ta ũrĩa riya rĩhoohaga rĩamunywo.
3 Wĩhoke Jehova na wĩkage wega; tũũra bũrũri-inĩ
ũkenagĩra ũrĩithio wa thayũ. **4** Ĩkaga maũndũ ma
gũkenia Jehova, na nĩarĩkũhingagĩria merirĩria ma ngoro
yaku. **5** Rekagĩrĩria Jehova njĩra yaku; mwĩhokage o we,
nake nĩarĩĩkaga maũndũ maya: **6** Nĩarĩtũmaga ũthingu
waku ware o ta rũciinĩ, nakĩo kĩhooto gĩa ciira waku
kĩare o ta riũa rĩa mũthenya barigici. **7** Hoorera mbere
ya Jehova na ũmweterere ũtegũthethũka; ndũgathiĩnĩke
ngoro rĩrĩa andũ magaacĩra mĩthiĩre-inĩ yao, rĩrĩa
mekũhingia mathugunda mao ma gwĩka ũũru. **8** Tigaga
kũrakara na wĩrigagĩrĩrie mang'ũrĩ; tigaga gũthiĩnĩka
ngoro, tondũ ũndũ ũcio no ũtũme wĩke ũũru. **9**
Nĩgũkorwo andũ ooru nĩmakaniinwo, no arĩa mehokete
Jehova nĩmakagaya bũrũri. **10** No kahinda kanini,
arĩa aaganu mage kuoneka rĩngĩ; o na mũngĩmacaria,
mũtingĩmoona. **11** No arĩa ahooreri nĩo makaagaya
bũrũri, na matũũre makenete nĩkũingĩhĩrwo nĩ thayũ.
12 Andũ arĩa aaganu mathugundaga mokĩrĩre andũ
arĩa athingu, na makamahagaranĩria magego; **13** no
Mwathani athekagĩrĩra andũ acio aaganu, nĩgũkorwo
nĩoĩ mũthenya wao nĩũrooka. **14** Andũ arĩa aaganu
macomorete hiũ cia njora, na makageeta ũta nĩguo
maniine mũndũ ũrĩa mũthiĩini na mũbatari, na moorage
andũ arĩa njĩra ciao irũngĩrĩirie. **15** No hiũ icio ciao
cia njora igaatheeca ngoro ciao ene, na mota mao
moinangwo. **16** Nĩ kaba kĩndũ kĩnini kĩrĩ na andũ arĩa
athingu, gũkĩra ũtonga mũingĩ wa andũ aaganu; **17**
nĩgũkorwo hinya wa andũ arĩa aaganu nĩũkaniinwo,
no Jehova atiiragĩrĩra andũ arĩa athingu. **18** Matukũ
ma andũ arĩa matarĩ ũcuuke nĩmooĩo nĩ Jehova, na igai
rĩao rĩgũtũũra nginya tene. **19** Hĩndĩ ya mwanangĩko
matikoona ũũru; na hĩndĩ ya ng'aragu magaakorwo na
irio cia kũigana. **20** No andũ arĩa aaganu nĩmagathira:
Thũ cia Jehova igaathira ta ũrĩa ũthaka wa mĩgũnda
ũthiraga, nĩikabuĩria, ibuĩrie o ta ndogo. **21** Andũ arĩa
aaganu makoombaga na matirĩhaga, no arĩa athingu
maheanaga na ũtaana; **22** andũ arĩa Jehova arathimĩte
nĩmakagaya bũrũri, no arĩa arumĩte nĩmakaniinwo.
23 Jehova angĩkenio nĩ mũthiĩre wa mũndũ, atũmaga
makinya make marũme wega; **24** o na angĩhĩngwo,
ndangĩgũa, nĩgũkorwo Jehova amũnyiitagĩrĩra na guoko
gwake. **25** Ndaarĩ mũnini, na rĩu ndĩ mũkũrũ, no ndirĩ
ndoona andũ arĩa athingu matiganĩirio, kana ciana ciao
ikĩhooya irio. **26** Hĩndĩ ciothe makoragwo marĩ ataana,
na makombanagĩra matekwenda uumithio; ciana ciao
nĩ ikaarathimwo. **27** Theemaga ũũru, na wĩkage wega,
nawe ũtũũre bũrũri-inĩ nginya tene. **28** Nĩgũkorwo
Jehova endete o kĩhooto, na ndagatiganĩria arĩa ake
ehokeku. Acio megũtũũra magitĩirwo nginya tene, no
ciana cia arĩa aaganu nĩikaniinwo. **29** Andũ arĩa athingu
nĩo makaagaya bũrũri, na matũũre kuo nginya tene.
30 Kanua ka mũndũ mũthingu gatumũkaga ndeto cia
ũũgĩ, naruo rũrĩmĩ rwake rũkaaria kĩhooto. **31** Watho
wa Ngai wake ũrĩ o ngoro-inĩ yake; makinya make
matingĩtenderũka. **32** Andũ arĩa aaganu maikaraga
moheirie arĩa athingu, magĩcaria o ũrĩa mangĩmooraga;
33 no Jehova ndakamatiganĩria moko-inĩ ma andũ
acio aaganu, kana areke matuĩrwo atĩ nĩ ehia rĩrĩa
magaaciirithio. **34** Etagĩrĩra Jehova na ũrũmagĩrĩre
njĩra yake. Nĩagagũtũũgĩria nĩguo ũgae bũrũri; rĩrĩa
andũ arĩa aaganu makaaniinwo-rĩ, wee nĩũkeyonera
ũndũ ũcio. **35** Nĩnyonete mũndũ mwaganu na mũndũ
ũtarĩ tha agaacĩire ta mũtĩ mũruru ũrĩ o imerero-inĩ
rĩaguo, **36** no thuutha wa kahinda o kanini akĩehera,
akĩaga gũkorwo ho rĩngĩ; o na gũtuĩka nĩndamũcaririe,
ndiigana kũmuona. **37** Cũrania ũhoro wa mũndũ ũrĩa
ũtarĩ ũcuuke, na ũrore ũrĩa mũrũngĩrĩru, ũhoro wake
wa matukũ marĩa magooka nĩ ũhoro wa thayũ. **38**
No rĩrĩ, andũ arĩa ehia othe nĩmakaniinwo; no andũ
arĩa aaganu mũthia wao nĩ kũũragwo makooragwo. **39**
Ũhonokio wa andũ arĩa athingu uumaga kũrĩ Jehova;
we nĩwe kĩĩhitho kĩao kĩa hinya hĩndĩ ya mathĩĩna. **40**
Jehova nĩamateithagia na akamateithũra; amateithũraga
kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu na akamahonokia, tondũ
moragĩra harĩ we.

38 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, ndũkandũithie ũrĩ
na marakara, kana ũũherithie ũrĩ na mang'ũrĩ. **2**
Nĩgũkorwo mĩguĩ yaku nĩĩtheceete, na guoko gwaku nĩ
kũũhũrĩte mũno. **3** Ndirĩ na ũgima wa mwĩrĩ tondũ wa
mang'ũrĩ maku; mahĩndĩ makwa nĩmarũaru nĩ ũndũ wa
mehia makwa. **4** Mahĩtia makwa nĩmanditũhĩire mũno
o ta mũrigo mũritũ itangĩhota gũkuua. **5** Ironda ciakwa
nĩitogotete na ikanunga nĩ tondũ wa ũrimũ wakwa
wa mehia. **6** Thiiaga ndĩĩhacĩte, ngakungĩrĩra mũno,
mũthenya wothe ndindaga ngĩcakaya. **7** Mũgongo
wakwa ũiyũrĩtwo nĩ ruo ta rwa mwaki; ndirĩ na
ũgima wa mwĩrĩ. **8** Ndĩ mũmocu na ngathuthĩka biũ;
ndĩracaaya nĩ ruo rwa ngoro. **9** Wee Mwathani, wendi
wakwa wothe ũrĩ o mbere yaku; gũcaaya gwakwa ti
kũhitharu harĩwe. **10** Ngoro yakwa nĩĩratuuma mũno,
naguo hinya wakwa nĩgũthira ũrathira; o na ũtheri

nĩumĩte maitho-inĩ makwa. **11** Arata na athiritũ akwa matiendaga kũnguhĩrĩria nĩ ũndũ wa ironda ciakwa; o na andũ a itũũra rĩakwa manjikaraga haraihu. **12** Andũ arĩa mendaga kũnjũraga nĩ mĩtego mandegagĩra, arĩa mendaga kũnjĩka ũũru maaragia ũrĩa mangĩnyũnũha; mũthenya wothe mathugundaga o maheeni. **13** Niĩ haana ta mũndũ gĩtaigua, ũrĩa ũtaiguaga, ngahaana ta mũndũ ũtaaragia, ũrĩa ũtangĩtumũra kanua gake; **14** nduĩkĩte ta mũndũ ũtaiguaga, ũrĩa kanua gake gatarĩ ũndũ kangĩhota gũcookia. **15** Wee Jehova, Wee nĩwe njetagĩrĩra; Wee Mwathani Ngai wakwa, Wee nĩwe ũkũnjookeria ũhoro. **16** Nĩgũkorwo ndoigire atĩrĩ, "Ndũkanareke thũ ciakwa ingenerere, o na kana ciĩtũũgĩrie igũrũ rĩakwa rĩrĩa kũgũrũ gwakwa gwatenderũka." **17** Nĩgũkorwo ngirie kũgũa, na njikaraga ndĩ na ruo hĩndĩ ciothe. **18** Nĩngumbũra waganu wakwa; nĩthĩĩnĩtio nĩ mehia makwa. **19** Thũ ciakwa iria irĩ kĩyo nĩcio nyingĩ; arĩa maathũire hatarĩ gĩtũmi nĩ aingĩ. **20** Andũ arĩa mandĩhaga wega wakwa na ũũru manjambagia rĩrĩa niĩ ngũthingata ũndũ ũrĩa mwega. **21** Wee Jehova, ndũkandiganĩrie; Wee Ngai wakwa, ndũgaikare haraihu na niĩ. **22** Ũka narua ũndeithie, Wee Mwathani, Mũhonokia wakwa.

39 Thaburi ya Daudi Ndoigire atĩrĩ, "Ndĩĩmenyagĩrĩra mĩthiĩre yakwa, ndĩrigagĩrĩrie ndikehie na rũrĩmĩ rwakwa; nĩnguoha kanua gakwa rĩrĩa rĩothe mũndũ mwaganu arĩ harĩa ndĩ." **2** No rĩrĩa ndakirĩte na ngahoorera, itekwaria o na ũndũ mwega-rĩ, ruo rwakwa rũgĩkĩrĩrĩria kuongerereka. **3** Ngoro yakwa yahĩĩahĩaga thĩinĩ wakwa, na o rĩrĩa ndecũũranagia, mwaki ũgĩakana; hĩndĩ ĩyo ngĩaria na rũrĩmĩ rwakwa, ngiuga atĩrĩ: **4** "Wee Jehova, nyonia mũthia wa mũtũũrĩre wakwa, o na mũigana wa matukũ makwa; nĩngĩmenye ũrĩa mũtũũrĩre wakwa ũrĩ wa gũthira na ihenya. **5** Ũtũmĩte matukũ makwa makuhĩhe ta rũhĩ; mũigana wa mĩaka yakwa ti ta kĩndũ harĩwe. Mũndũ o wothe ũrĩ muoyo o na rĩrĩa ehaandĩte wega nĩ kĩndũ gĩa tũhũ. **6** Ti-itherũ mũndũ nĩ ta kĩĩruru rĩrĩa egũcangacanga: Mĩhang'o ĩrĩa ehang'agia nayo no ya tũhũ; eigagĩra ũtonga, no ndooĩ nũũ ũkeeguna naguo. **7** "No rĩu, Mwathani-rĩ, nĩ kĩĩ njetereire? Wee nĩwe mwĩhoko wakwa. **8** Honokia kuuma mehia-inĩ makwa mothe; ndũkareke thekererwo nĩ andũ arĩa akĩĩgu. **9** Ndakirĩte ki; ndingĩatumũrire kanua gakwa, nĩgũkorwo nĩwe wekĩte ũguo. **10** Njehereria ihũũra rĩaku; nĩhootetwo nĩ iringa rĩa guoko gwaku. **11** We ũrũithagia na ũkaherithia andũ nĩ ũndũ wa mehia mao; ũniinaga ũtonga wao ta memenyi; mũndũ no ta kĩndũ gĩa tũhũ. **12** "Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova, thikĩrĩria ngĩgũkaĩra ũndeithie; ndũkarege kũigua kĩrĩro gĩakwa. Nĩgũkorwo njikaranagia nawe ta ndĩ mũgeni, ngahaana ta mũndũ ũthaamĩire kuo, o ta ũrĩa maithe makwa mothe maatarĩĩ. **13** Wĩhũgũre na kũngĩ ũtige kũnyona, nĩguo ngĩkene rĩngĩ, itanathiĩ njage gũkorwo ho rĩngĩ."

40 Thaburi ya Daudi Ndetereire Jehova o ngirĩrĩirie; nake agĩĩthikĩrĩria akĩigua kĩrĩro gĩakwa. **2** Nĩ aandutire irima rĩa mũũro, thĩinĩ wa ndoro yarĩ ndenderũ, agĩkinyithia magũrũ makwa igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga, na agĩtũma ndĩhaande wega. **3** Eekĩrire rwĩmbo rwerũ kanua-inĩ gakwa, rwĩmbo rwa kũgoocaga Ngai witũ naruo. Andũ aingĩ marĩonaga ũguo magetigĩra, nao makehoka Jehova. **4** Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũtuĩte atĩ arĩĩhokaga o Jehova, na nderĩgagĩrĩra andũ arĩa etĩĩi, o acio marũmagĩrĩra ngai cia maheeni. **5** Wee Jehova Ngai wakwa-rĩ, magegania marĩa wĩkĩte nĩ maingĩ. Maũndũ marĩa ũtũbangĩire gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũgũtaarĩria; korwo ndaaria heane ũhoro wamo-rĩ, mangĩkorwo marĩ maingĩ mũno kũmoiga. **6** Wee-rĩ, ti magongona na maruta weriragĩria, no nĩũũheete matũ ma gũkũigua; maruta ma njino na maruta ma kũhoroheria mehia ti mo maakũbatairie. **7** Ningĩ ngiuga atĩrĩ, "Niĩ ũyũ haha, nĩndooka, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo ũhoro wakwa ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo. **8** Niĩ ndĩriragĩria gwĩka wendi waku, Wee Ngai wakwa; watho waku ũrĩ ngoro-inĩ yakwa." **9** Nyanagĩrĩra ũhoro wa ũthingu ndĩ kĩũngano-inĩ kĩnene; o ta ũrĩa ũũĩ, Wee Jehova, niĩ ndihingaga mĩromo yakwa. **10** Niĩ ndihithagĩrĩra ũthingu waku ngoro-inĩ yakwa; njaragia ũhoro wa wĩhokeku na ũhonokio waku. Wendo waku na ũhoro waku wa ma ndirĩ ndacihitha kĩũngano kĩrĩa kĩnene. **11** Wee Jehova-rĩ, ndũkagirĩrĩrie tha ciaku inginyĩrĩre; wendo waku na ũhoro waku wa ma irongitagĩra hĩndĩ ciothe. **12** Nĩgũkorwo mathĩĩna matangĩtarĩka nĩmandigiicĩirie; mehia makwa nĩmanginyĩrĩire, ngaremwo nĩkuona. Maingĩhĩte gũkĩra njuĩrĩ cia mũtwe wakwa, na ngoro yakwa nĩyũrĩtwo nĩ hinya. **13** Wee Jehova-rĩ, ĩtĩkĩra kũũhonokia, Wee Jehova-rĩ, ũka narua ũndeithie. **14** Andũ arĩa othe mendaga kũnjũraga maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano; arĩa othe mendaga nyanangwo marocooka na thuutha maconokete. **15** Andũ arĩa maathekagĩrĩra makiugaga atĩrĩ, "Haiya! Haiya!" Maroiyũrwo nĩ ihooru nĩ ũndũ wa thoni ciao. **16** No arĩa makũrongoragia marokena na macanjamũke nĩ ũndũ waku; arĩa mendete ũhonokio waku marotũũra moigaga atĩrĩ, "Jehova arotũgĩrio!" **17** No rĩrĩ, niĩ ndĩ mũthĩĩni na mũbatari; Mwathani arondirikana. Wee nĩwe ũteithio wakwa na mũndeithũri; Wee Ngai wakwa-rĩ, hiuha ũkĩndeithie.

41 Thaburi ya Daudi Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũrũmbũyagia andũ arĩa matarĩ hinya; ũcio-rĩ, Jehova nĩamũhatũraga hĩndĩ ya mathĩĩna. **2** Jehova nĩarĩmũgitagĩra na amũtũũragie muoyo; nĩarĩmũrathimaga bũrũri-inĩ, na ndakamũrekereria kũrĩ meririria ma thũ ciake. **3** Jehova nĩarĩmũmenyagĩrĩra arĩ ũrĩrĩ-inĩ arĩ mũrũaru, na acooke amũhonie arĩ o hau ũrĩrĩ-inĩ wake. **4** Ndoigire atĩrĩ, "Wee Jehova, njiguĩra tha; honia, nĩgũkorwo Wee nĩwe njĩhĩirie." **5** Thũ ciakwa ciaragia ũhoro wakwa na rũmena ikooria atĩrĩ, "Agakua rĩ, rĩĩtwa rĩake rĩthire?" **6** Rĩrĩa rĩothe mũndũ ooka kũnyona, aaheaga ũhoro wa maheeni, o rĩrĩa ngoro yake ĩrahũnga ndeto cia kũnjambia; agacooka agathiĩ gũcimemeerekia kũndũ guothe. **7** Thũ ciakwa ciothe iheehanagĩra nĩguo iinjũkĩrĩre; injiiragĩrĩra maũndũ mooru mũno, ikoiga atĩrĩ, **8** "Mũrimũ mũũru nĩũmũnyiitĩte; ndarĩ hĩndĩ agokĩra hau akomete." **9** O na mũrata wakwa wa hakuhĩ, ũrĩa ndĩrehokete, o ũrĩa tũrĩĩanagĩra irio nake nĩangarũrũkĩte. **10** No rĩrĩ, Wee Jehova, njiguĩra tha; njarahũra, nĩguo ndĩĩrĩhĩrie

harĩo. **11** Nĩinjũũĩ atĩ nĩũkenetio nĩ niĩ, nĩgũkorwo thũ yakwa ndĩndooretie. **12** We nĩũũnyiitĩrĩire nĩ ũndũ wa wagĩrĩru wakwa, na ũkanjiga harĩwe nginya tene. **13** Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, arogoocwo, kuuma tene wa tene nginya tene na tene. Ameni, na ningĩ Ameni.

42 Kwĩhoka Ũhonokio wa Mwathani. Thaburi ya Ariũ a Kora O ta ũrĩa thwariga ĩnyootagĩra tũrũũĩ twa maaĩ, no taguo ngoro yakwa ĩkũnyootagĩra, Wee Ngai. **2** Ngoro yakwa nĩ Ngai ĩnyootagĩra, O we Mũrungu ũrĩa ũrĩ muoyo. Ĩ nĩ rĩ ngaathiĩ ngacemanie na Ngai? **3** Maithori makwa matuĩkĩte nĩmo irio ciakwa mũthenya o na ũtukũ, nao andũ manjũũragia mũthenya wothe atĩrĩ, "Ngai waku akĩrĩ ha?" **4** Maũndũ maya ndĩmaririkanaga o ngĩitũrũraga ngoro yakwa: ngaririkana ũrĩa ndatwaranaga na kĩrĩndĩ, ndongoretie mũtongoro nginya nyũmba-inĩ ya Ngai, tũkĩanagĩrĩra na gĩkeno na tũgĩcookagia ngaatho, ndĩ kĩrĩndĩ-inĩ hĩndĩ ya ciathĩ. **5** Wee ngoro yakwa, ũkĩritũhĩirwo nĩkĩ? Ũrathĩĩnĩka ũguo nĩkĩ ũrĩ thĩinĩ wakwa? Wĩrĩgagĩrĩre Ngai, nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga, o we Mũhonokia wakwa, na Ngai wakwa. **6** Ngoro yakwa nĩnditũhĩre ĩrĩ thĩinĩ wakwa; nĩ ũndũ ũcio nĩngũkũririkana ndĩ bũrũri wa Jorodani, o kũu irĩma-inĩ cia Herimoni, kuuma Kĩrĩma-inĩ kĩa Mizari. **7** Ndia ĩmwe nĩĩreta ndia ĩrĩa ĩngĩ na mũgambo wa mũrurumo wa ndururumo ciaku cia maaĩ; makũmbĩ maku mothe o na ndiihũ nĩciũkĩte, ikaahubanĩria. **8** Mũthenya-rĩ, Jehova nĩarĩathagĩrĩra wendo wake harĩ niĩ, na ũtukũ nĩ rwĩmbo ndĩrĩmũinagĩra, rũrĩ ihooya rĩa kũhooya Mũrungu wa muoyo wakwa. **9** Njũũragia Mũrungu, o we rwaro rwakwa rwa Ihiga, atĩrĩ, "Ũriganĩirwo nĩ niĩ nĩkĩ? Ingĩthiĩ ngĩcakayaga nĩkĩ, nĩ ũndũ wa kũhinyĩrĩirio nĩ thũ?" **10** Nĩ ta ngũhehenjwo mahĩndĩ makwa, rĩrĩa amuku akwa mekũnyũrũria, magatinda mũthenya wothe makĩnjũũria atĩrĩ, "Ngai waku akĩrĩ ha?" **11** Wee ngoro yakwa, ũkĩritũhĩirwo nĩkĩ? Ũrathĩĩnĩka ũguo nĩkĩ ũrĩ thĩinĩ wakwa? Wĩrĩgagĩrĩre Ngai, nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga, o we Mũhonokia wakwa na Ngai wakwa.

43 Nduĩra ciira wakwa, Wee Ngai, na ũnjiirĩrĩre harĩ rũrĩrĩ rũrũ rũtagwĩtĩkĩtie; ndeithũra kuuma kũrĩ andũ aya aaganu na maaragia maheeni. **2** Wee Ngai nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya. Ũndiganĩirie nĩkĩ? Ingĩthiĩ ngĩcakayaga nĩkĩ nĩ ũndũ wa kũhinyĩrĩirio nĩ thũ? **3** Tũma ũtheri waku na ũhoro waku wa ma, ũreke indongorie arĩ cio; reke inginyie kĩrĩma-inĩ gĩaku kĩrĩa kĩamũre, o kũu gĩikaro-inĩ gĩaku. **4** Hĩndĩ ĩyo nĩngathiĩ kĩgongona-inĩ kĩa Ngai, nginye harĩ Mũrungu, o we gĩkeno gĩakwa, na o we ngenagĩra. Nĩndĩrĩkũgoocaga ngĩhũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto, Wee Ngai, o Wee Ngai wakwa. **5** Wee ngoro yakwa, ũkĩritũhĩirwo nĩkĩ? Ũrathĩĩnĩka ũguo nĩkĩ ũrĩ thĩinĩ wakwa? Wĩrĩgagĩrĩre o Ngai, nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga, o we Mũhonokia wakwa na Ngai wakwa.

44 Twanaigua na matũ maitũ Wee Ngai, tũkĩĩrwo nĩ maithe maitũ ũrĩa wekire matukũ-inĩ mao, o matukũ macio ma tene. **2** Nĩwaingatire ndũrĩrĩ na guoko gwaku, na ũgĩcooka kũhaanda maithe maitũ kuo; Wee nĩwanyariirire irĩndĩ iria ingĩ, na ũgĩtũma maithe maitũ magaacĩre. **3** Matiegwatĩire bũrũri ũcio na hinya wa rũhiũ rwao, o na ti icoka ciao ciamaheire ũhootani; no nĩ guoko gwaku kwa ũrĩo, ĩĩ nĩ gĩcoka gĩaku, na ũtheri wa gĩthiithi gĩaku, nĩgũkorwo nĩwamendete. **4** Wee nĩwe Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa, ũrĩa wathagĩrĩra Jakubu ũhootani. **5** Wee nĩwe ũtũhotithagia kũhoota thũ ciitũ; nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩaku tũrangagĩrĩria arĩa marĩ muku na ithuĩ. **6** Ndiĩhokaga ũta wakwa, rũhiũ rwakwa rwa njora ti ruo rũngĩĩhootanĩra; **7** no Wee nĩwe ũtũtooranagĩria harĩ thũ ciitũ, ũgagĩconorithia acio matũthũire. **8** Ngai nĩwe tũtindaga tũkĩĩrahĩra mũthenya wothe, na tũgũtũũra tũgoocaga rĩĩtwa rĩaku nginya tene. **9** No rĩu nĩũtũtiganĩirie na ũgatũconorithia; nĩũtigĩte gũtwaranaga na mbũtũ ciitũ cia ita. **10** Nĩwatũmire tũũrĩre thũ ciitũ, o icio itũthũire igetahĩra indo ciitũ. **11** Ũtũrekereirie tũtambuurwo ta ng'ondu, na ũgatũhurunja harĩ ndũrĩrĩ. **12** Wendetie andũ aku ta kĩndũ tũhũ, ndũrĩ uumithio wonete nĩ ũguo ũmendetie. **13** Nĩũtũmĩte tũmenwo nĩ andũ arĩa tũhakanĩte nao, tũgatuĩka a kũnyararwo na gũthekererwo nĩ arĩa matũthiũrũrũkĩirie. **14** Nĩũtũmĩte tũtuĩke a kuunagwo thimo nĩ ndũrĩrĩ; tũgagĩtuĩka a kũinainagĩrio mĩtwe nĩ andũ. **15** Ndindaga njonokete mũthenya wothe, ngahumbwo nĩ thoni ũthiũ wothe, **16** nĩ ũndũ wa inyũrũri cia andũ arĩa maanyũrũragia na makaanuma, tondũ wa thũ ĩrĩa ĩrenda kwĩrĩhĩria. **17** Twakorirwo nĩ maũndũ macio mothe, o na gũtuĩka tũtiariganĩirwo nĩwe, o na kana tũgĩthaahia kĩrĩkanĩro gĩaku. **18** Ngoro ciitũ iticookete na thuutha; makinya maitũ matiumĩte njĩra-inĩ yaku. **19** No ũtũhehenjete, na ũgatũtua imamo cia mbwe, na ũgatũhumbĩra na nduma nene. **20** Tũngĩkorwo nĩtwariganĩirwo nĩ rĩĩtwa rĩa Ngai witũ, o na kana tũkĩambararia moko kũrĩ ngai ng'eni-rĩ, **21** githĩ Ngai ndangĩamenyire ũhoro ũcio, kuona atĩ nĩamenyaga hitho cia ngoro? **22** No nĩ ũndũ waku tũtindaga tũng'etheire gĩkuũ mũthenya wothe; tũtuĩtwo ta ng'ondu cia gũthĩnjwo. **23** Wee Mwathani, arahũka! Ũgĩkomete nĩkĩ? Wĩyarahũre! Ndũgatũtiganĩrie nginya tene. **24** Ũhithĩte ũthiũ waku nĩkĩ, na ũkariganĩrwo nĩ mathĩĩna maitũ na kũhinyĩrĩrio gwitũ? **25** Tũrũndĩtwo rũkũngũ-inĩ; mĩĩrĩ iitũ ĩkĩnyiitanĩte na thĩ. **26** Arahũka ũtũteithie; tũkũũre tondũ wa wendani waku ũtathiraga.

45 Thaburi ya Ariũ a Kora Ngoro yakwa ĩiyũrĩtwo nĩ ũhoro mwega rĩrĩa ngũinĩra mũthamaki rwĩmbo rũrũ; rũrĩmĩ rwakwa no ta karamu ka mwandĩki ũrĩa mũũgĩ. **2** Wee ũrĩ mũthaka mũno gũkĩra andũ othe, nacio iromo ciaku nĩciitĩrĩirio maũndũ ma ũtugi, kuona atĩ Ngai nĩakũrathimĩte nginya tene. **3** Wĩohe rũhiũ rwaku rwa njora njohero, Wee njamba ĩno ĩrĩ hinya; wĩhumbe ũkaru waku o na ũnene. **4** Ũrĩ thĩinĩ wa ũnene waku thĩĩ ũhaicĩte mbarathi, ũkĩhootanaga nĩ ũndũ wa ũhoro wa ma, na wa kwĩnyiihia, o na wa ũthingu; reke guoko gwaku kwa ũrĩo kuonanie ciĩko cia kũmakania. **5** Mĩguĩ yaku ĩrĩa mĩũgĩ nĩĩtheece thũ cia mũthamaki o ngoro-inĩ; ndũrĩrĩ nĩigwe magũrũ-inĩ maku. **6** Wee Ngai, gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩgũtũũra tene na tene; mũthĩgi waku wa kĩhooto nĩguo ũgaatuĩka mũthĩgi wa ũthamaki waku. **7** Wee wendete ũthingu

no ũgathũũra waganu; nĩ ũndũ ũcio Ngai, o we Ngai
waku, nĩakwambararĩtie gũkĩra athiritũ aku othe na
ũndũ wa gũgũitĩrĩria maguta ma gĩkeno. **8** Nguo
ciaku ciothe inungĩte o manemane, na thubiri, na
mũndarathini; nĩũrakenio nĩ aini a nyĩmbo na inanda
cia nga marĩ ciikaro-inĩ cia mũthamaki iria igemetio
na mĩguongo. **9** Thĩinĩ wa andũ-a-nja aku arĩa atĩĩku
harĩ na aarĩ a athamaki; mũhiki ũcio wa mũthamaki
aikarĩte mwena waku wa ũrĩo egemetie na thahabu
ya Ofiri. **10** Ta thikĩrĩria, wee mwarĩ ũyũ, wĩcũũranie
na ũigue: Riganĩrwo nĩ andũ anyu o na nyũmba ya
thoguo. **11** Mũthamaki nĩakenetio mũno nĩ ũthaka
waku; mũtĩĩe, nĩgũkorwo nĩwe mwathi waku. **12** Mwarĩ
wa Turo nĩagakũrehera kĩheo, o nao andũ arĩa atongu
mũno magatuĩka a kwĩyendithia harĩwe. **13** Mwarĩ wa
mũthamaki no riiri mũtheri arĩ naguo arĩ thĩinĩ wa
nyũmba yake, nguo yake ĩtumĩtwo na ndigi cia thahabu.
14 Aratwarwo harĩ mũthamaki ehumbĩte nguo ng'emie;
oimĩtwo thuutha nĩ airĩtu gathirange a thiritũ yake,
na othe marooka kũrĩ we. **15** Mararehwo na gĩkeno
na ndũhiũ; nĩmatoonye nyũmba ya mũthamaki. **16**
Ciana cianyu nĩcio igaacooka ithenya rĩa maithe manyu;
ũkaamatua anene bũrũri-inĩ guothe. **17** Nĩngũtũma
ũtũũre ũririkanagwo nĩ njiarwa na njiarwa; nĩ ũndũ
ũcio ndũrĩrĩ igaatũũra igũkumagia tene na tene.

46 Thaburi ya Ariũ a Kora Ngai nĩwe rĩũrĩro riitũ o na
hinya witũ, o we ũteithio witũ hĩndĩ ya mathĩĩna.
2 Tondũ ũcio tũtingĩĩtigĩra, o na thĩ ĩngĩthingitha, na
irĩma igwe iria-inĩ, **3** o na maaĩ marĩo mangĩruruma na
mahũyũke, nginya irĩma igathingithio nĩ nditi yamo. **4**
Nĩ kũrĩ rũũĩ rũrĩa tũrũũĩ twaruo tũkenagia itũũra rĩa
Ngai, gĩikaro kĩu kĩamũre kĩa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. **5**
Ngai arĩ kũu thĩinĩ wa itũũra rĩu, na rĩtikenyenyeka; Ngai
nĩwe ũkaarĩteithia kĩrooko gũgĩkĩa. **6** Ndũrĩrĩ nĩiraronja,
namo mothamaki makenyenya; nake agũũthũka-rĩ, thĩ
ĩgatweka. **7** Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ hamwe na
ithuĩ; Ngai wa Jakubu nĩwe kĩirigo giitũ kĩa hinya. **8**
Ũkai muone ciĩko iria Jehova ekĩte, ũkai muone ũrĩa
akirĩtie thĩ ihooru. **9** Aniinaga mbaara nginya ituri cia
thĩ; oinaga ũta na agathethera itimũ, na agacina ngo na
mwaki. **10** "Hoorerai, na mũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ Ngai;
nĩngatũũgĩrio ndũrĩrĩ-inĩ, na ndũũgĩrio thĩ yothe." **11**
Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ hamwe na ithuĩ; Ngai
wa Jakubu nĩwe kĩirigo giitũ kĩa hinya.

47 Thaburi ya Ariũ a Kora Inyuĩ andũ a ndũrĩrĩ
ciothe, hũũrai hĩ; ugĩrĩriai nĩ ũndũ wa Ngai,
na mwanĩrĩre mũrĩ na gĩkeno. **2** Jehova Ũrĩa-Ũrĩ-
Igũrũ-Mũno kaĩ nĩ wa gwĩtigĩrwo-ĩ, O we Mũthamaki
mũnene ũrĩa wathaga thĩ yothe! **3** Atooragia ndũrĩrĩ
igaikara rungu rwitũ, irĩndĩ igaikara rungu rwa makinya
maitũ. **4** Nĩwe watũthuurĩire igai riitũ, ithuĩ gĩkeno
kĩa Jakubu, o ũcio eendete. **5** Ngai nĩambatĩte,
o agĩkũngũyagĩrwo na gĩkeno, Jehova akaambata
akĩhuhagĩrwo tũrumbeta. **6** Inĩrai Ngai mũmũgooce na
nyĩmbo, mũinĩrei mũmũgooce; inĩrai Mũthamaki witũ
mũmũgooce, mũinĩrei mũmũgooce. **7** Nĩgũkorwo Ngai
nĩwe Mũthamaki wa thĩ yothe; mũgoocei na nyĩmbo.
8 Ngai nĩwe ũthamakagĩra ndũrĩrĩ; Ngai aikarĩire gĩtĩ
gĩake kĩrĩa gĩtheru kĩa ũnene. **9** Andũ a ndũrĩrĩ arĩa
marĩ igweta nĩmonganĩte matuĩke ta andũ a Ngai wa
Iburahĩmu, nĩgũkorwo athamaki a thĩ nĩ a Ngai; we
nĩwe ũtũũgĩrĩtio mũno.

48 Thaburi ya Ariũ a Kora Jehova nĩ mũnene, na
nĩ wa kũgoocwo mũno, arĩ kũu thĩinĩ wa itũũra
inene rĩa Ngai witũ, o kĩrĩma-inĩ gĩake kĩrĩa kĩamũre. **2**
Kĩrĩma kĩu kĩa Ngai nĩ gĩthaka na gĩkaraiha na igũrũ, na
nĩkĩo gĩkeno gĩa thĩ yothe. O ta ũrĩa Zafoni gũtũgĩrĩte na
igũrũ mũno, no taguo Kĩrĩma gĩa Zayuni kĩhaana, itũũra
rĩu inene rĩa Mũthamaki ũrĩa Mũnene. **3** Ngai arĩ thĩinĩ
wa ciikaro iria ngitĩre cia mũthamaki; nake nĩeyonanĩtie
atĩ nĩwe kĩirigo gĩacio kĩa hinya. **4** Rĩrĩa athamaki
maanyiitanire hamwe na magĩthiĩ magatharĩkĩre itũũra
rĩu, **5** maarĩonire, magĩtuĩka nda; makĩũra nĩ kĩmako
kĩnene. **6** O hau-hau makĩnyiitwo nĩ kũinaina, makĩgĩa
na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo. **7** Wamanangire
o ta ũrĩa marikabu cia Tarishishi cianangagwo nĩ rũhuho
ruumĩte mwena wa irathĩro. **8** O ta ũrĩa tũiguĩte,
ũguo noguo tuonete thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe, itũũra rĩu inene rĩa Ngai witũ:
Ngai egũtũũra arĩgitagĩra nginya tene. **9** Tũrĩ thĩinĩ wa
hekarũ yaku, Wee Ngai, twĩcũũranagia ũhoro wa wendo
waku ũrĩa ũtathiraga. **10** O ta ũrĩa rĩĩtwa rĩaku rĩtariĩ,
Wee Ngai, ũguo noguo ngumo yaku ĩigana o nginya
ituri-inĩ cia thĩ; guoko gwaku kwa ũrĩo kũiyũrĩtwo
nĩ ũthingu. **11** Kĩrĩma gĩa Zayuni nĩgĩkenaga, namo
matũũra ma Juda magacanjamũka nĩ ũndũ wa matuĩro
maku ma ciira. **12** Ceeraceerai Zayuni, mũrĩthiũrũrũke,
mũtare mĩthiringo yarĩo ĩrĩa mĩraihu na igũrũ, **13**
mũrore ũrĩa kũirigĩtwo na hinya, na mũrore ciikaro iria
ngitĩre cia mũthamaki, nĩgeetha mũkeeraga rũciaro
rũrĩa rũgooka ũhoro wacio. **14** Nĩgũkorwo Ngai ũyũ nĩwe
Ngai witũ nginya tene na tene; egũtũũra atũtongoragia
nginya hĩndĩ ĩtagathira.

49 Thaburi ya Ariũ a Kora Iguai ũhoro ũyũ, inyuĩ
ndũrĩrĩ ciothe; thikĩrĩriai, inyuothe mũtũũraga
gũkũ thĩ, **2** inyuĩ mũtarĩ igweta na arĩa mũrĩ igweta,
inyuĩ itonga na athĩĩni mũigue hamwe: **3** Kanua gakwa
nĩgekwaria ciugo cia ũũgĩ, mĩario ya ngoro yakwa ĩkorwo
na ũtaũku. **4** Nĩngũtega gũtũ ndĩĩiguĩre thimo; njooke
ndaũre ndaĩ ĩno ngĩhũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto: **5** Nĩ
kĩĩ kĩngĩtũma ndĩtigĩre hĩndĩ ya mathĩĩna, rĩrĩa andũ
aaganu acio maheenanagia maathiũrũrũkĩirie, **6** o
acio mehokaga ũtonga wao, na makeeraha nĩ ũingĩ
wa indo ciao? **7** Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũkũũra
muoyo wa mũndũ ũngĩ, kana arutĩre Ngai kĩndũ gĩa
gũkũũra mũndũ ũcio, **8** nĩgũkorwo ũkũũri wa muoyo
nĩ ũndũ wa goro mũno, gũtirĩ irĩhi rĩngĩigana o na
atĩa, **9** atĩ nĩguo mũndũ atũũre muoyo nginya tene, na
ndakanabuthe. **10** Nĩgũkorwo andũ othe nĩmonaga atĩ
o na andũ arĩa oogĩ nĩmakuuaga; mũndũ mũkĩĩgu na
mũndũ kĩrimũ o nao nĩmakuaga, magatigĩra andũ angĩ
ũtonga wao. **11** Mbĩrĩra ciao igũtũũra irĩ nyũmba ciao
nginya tene, ituĩke ciikaro ciao njiarwa na njiarwa, o
na gũtuĩka maarĩ na mĩgũnda yao ene. **12** No mũndũ-
rĩ, o na arĩ na indo nyingĩ, ndatũũraga; akuuaga o
ta ũrĩa nyamũ ĩkuuaga ĩgathira. **13** Ũyũ nĩguo ũndũ
ũrĩa wathĩrĩirio arĩa meĩhokaga o ene, na arũmĩrĩri
ao, arĩa metĩkanagia na mĩario yao. **14** Maathĩrĩirio

mbĩrĩra o ta ng'ondu cia gũthĩnjwo, na gĩkuũ nĩkĩo
gĩgaatũĩka mũrĩithi wao. Magaathagwo nĩ andũ arĩa
arũngĩrĩru rũciinĩ; ciimba ciao ikaabuthĩra mbĩrĩra-
inĩ, irĩ kũraihu na nyũmba ciao nene. **(Sheol h7585)** **15**
No Ngai nĩagakũũra muoyo wakwa kuuma mbĩrĩra-
inĩ; ti-itherũ nĩwe ũkaanyamũkĩra. **(Sheol h7585)** **16**
Ndũkanetigĩre mũndũ rĩrĩa aatuĩka gĩtonga, rĩrĩa riiri wa
nyũmba yake wongerereka; **17** nĩgũkorwo ndarĩ kĩndũ
agaathiĩ nakĩo akua, riiri wake ndagaikũrũka naguo. **18**
O na gũtuĩka rĩrĩa aarĩ muoyo eyoonaga arĩ mũrathime,
nĩgũkorwo andũ nĩmagũkumagia rĩrĩa wagaacĩra, **19**
agakua athiĩ kũrĩ maithe mao, acio matagacooka kuona
ũtheri rĩngĩ. **20** Mũndũ mũtongu ũtarĩ na ũmenyo atariĩ
o ta nyamũ iria ikuuaga igathira.

50 Thaburi ya Asafu Jehova, o we Ngai ũcio Mwene-
Hinya, nĩaraaria, ageeta thĩ yothe kuuma irathĩro
rĩa riũa nginya kũrĩa rĩthũagĩra. **2** Ngai aracangarara
arĩ Zayuni itũũra rĩu ithaka mũno. **3** Ngai witũ nĩ
gũũka arooka na ndegũkira; mbere yake nĩ mwaki
ũrakana, na akarigiicĩrio nĩ kĩhuhũkanio kĩnene. **4**
Areeta igũrũ na thĩ nĩguo ituĩke aira agĩciirithia andũ
ake: **5** "Cookanĩrĩrai harĩ niĩ inyuĩ andũ akwa aamũre, o
inyuĩ mwagĩire kĩrĩkanĩro na niĩ na ũndũ wa kũndutĩra
igongona." **6** Narĩo igũrũ rĩanagĩrĩra ũthingu wake,
nĩgũkorwo Ngai we mwene nĩwe mũtuanĩri ciira. **7**
"Inyuĩ andũ akwa, thikĩrĩriai na nĩngwaria, ũthikĩrĩrie,
wee Isiraeli, na nĩngũruta ũira wa gũgũthita: nĩ niĩ
Ngai, o Ngai waku. **8** Ndirakũrũithia nĩ ũndũ wa
magongona maku, o na kana nĩ ũndũ wa maruta maku
ma njino, marĩa makoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
9 Ndibatarĩtio nĩ ndegwa yumĩte kiugũ gĩaku, kana
mbũri ciumĩte ciugũ ciaku, **10** nĩgũkorwo nyamũ ciothe
cia gĩthaka nĩ ciakwa, na ng'ombe iria irĩ tũrĩma-inĩ
ngiri na ngiri. **11** Nyoni ciothe iria irĩ kũu irĩma-
inĩ, gũtirĩ o na ĩmwe itooĩ, na ciũmbe ciothe cia
werũ-inĩ nĩ ciakwa. **12** Ingĩkorwo hũtiĩ, ndingĩkwĩra,
nĩgũkorwo thĩ nĩ yakwa, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ
wayo. **13** Niĩ nĩndĩĩaga nyama cia ndegwa, o na kana
nganyua thakame ya mbũri? **14** Rutĩra Ngai igongona
rĩa gũcookia ngaatho, na ũhingagĩrie Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-
Mũno mĩĩhĩtwa yaku, **15** na ũngayagĩre mũthenya wa
mĩnyamaro; na nĩndĩrĩkũhonokagia, nawe ũngoocage."
16 No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa mwaganu Ngai ekũmũũria
atĩrĩ: "Ũrĩ na kĩhooto kĩrĩkũ gĩa kuuga mawatho
makwa, kana kwaria ũhoro wa kĩrĩkanĩro gĩakwa?
17 Nĩũmenete ũrutani wakwa, na ũgateanĩria ciugo
ciakwa. **18** Rĩrĩa wona mũici, ũnyiitanagĩra nake; na
ũgĩĩaga ũrũmwe na itharia. **19** Ũhũthagĩra kanua gaku
kwaria ndeto njũru, na rũrĩmĩ rwaku naruo rũkaaragia
maheeni. **20** Hĩndĩ ciothe waragia ndeto cia gũũkĩrĩra
mũrũ wa thoguo, ũgagĩcambia mũrũ-wa-nyũkwa. **21**
Maũndũ macio ũmekaga o ngirĩte, nawe ũgeciiria atĩ
niĩ ndariĩ o tawe. No rĩrĩ, rĩu nĩngũkũrũithia, nguonie
maũndũ marĩa wĩkĩte. **22** "Mwĩcũraniei ũhoro ũyũ,
inyuĩ mũriganagĩrwo nĩ Ngai, nĩguo ndikamũtambuure,
na haage mũndũ wa kũmũteithũra. **23** Mũndũ ũrĩa
ũrutaga igongona rĩa gũcookia ngaatho nĩ niĩ atĩĩaga,
na akahaarĩria njĩra nĩgeetha ndĩmuonie ũhonokanio
wa Ngai."

51 Thaburi ya Daudi Wee Ngai-rĩ, njiguĩra tha,
kũringana na wendo waku ũrĩa ũtathiraga;
kũringana na tha ciaku nyingĩ-rĩ, tharia mahĩtia makwa
mathire. **2** Thambia mahĩtia makwa mothe, na ũũtherie
mehia makwa. **3** Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ mahĩtia makwa,
namo mehia makwa makoragwo mbere yakwa hĩndĩ
ciothe. **4** Wee nĩwe njĩhĩirie, o Wee wiki, na ngeeka
ũndũ mũũru maitho-inĩ maku, nĩguo Wee wonekage
ũtarĩ na mahĩtia rĩrĩa ũkwaria, na ũrĩ wa kĩhooto rĩrĩa
ũgũtua ciira. **5** Ti-itherũ ndaciarirwo ndĩ mwĩhia; maitũ
aagĩire nda ya kũnjiara arĩ o na mehia. **6** Ti-itherũ,
Wee wendaga ũhoro wa ma kuuma ngoro thĩinĩ; nĩ
ũndũ ũcio ũndutaga kũgĩa na ũũgĩ ngoro-inĩ yakwa.
7 Theria na mũthobi, na nĩngũthera; thaambia, na
nĩngwerũha gũkĩra ira. **8** Tũma ngene na njanjamũke;
mahĩndĩ marĩa ũthetherete nĩmagĩkene. **9** Hitha ũthiũ
waku ndũkoone mehia makwa, na ũtharie mahĩtia
makwa mothe. **10** Wee Ngai-rĩ, nyũmbĩra ngoro theru
thĩinĩ wakwa, na ũnjerũhĩrie roho wa kwĩhokeka thĩinĩ
wakwa. **11** Ndũkanyingate nyume harĩwe, o na kana
weherie Roho waku Mũtheru kuuma thĩinĩ wakwa. **12**
Njookeria gĩkeno kĩrĩa kĩa ũhonokio waku, na ũũhe roho
wa kũndũũria ngwathĩkagĩra. **13** Hĩndĩ ĩyo nĩngaruta
andũ arĩa aremi nĩguo mamenye njĩra ciaku, nao
ehia magũcookerere. **14** Wee Ngai, o Wee Ngai ũrĩa
ũũhonokagia-rĩ, honokia kuumana na ũiti thakame,
naruo rũrĩmĩ rwakwa nĩrũkaina ũhoro wa ũthingu
waku. **15** Wee Mwathani, tumũra mĩromo yakwa,
nako kanua gakwa koimbũre ũgooci waku. **16** Wee
ndũkenagio nĩ kũrutĩrwo igongona, korwo nĩũkenagio
nĩrĩo no ngũrutĩre; o na ndũkenagio nĩ magongona ma
njino. **17** Magongona marĩa Ngai etĩkagĩra nĩ roho ũrĩa
mũthuthĩku; ngoro ĩrĩa thuthĩku na ĩkahera-rĩ, Wee
Ngai ndũngĩmĩrega. **18** Tũma itũũra rĩa Zayuni rĩgaacĩre
nĩ ũndũ wa wega waku; aka thingo cia Jerusalemu rĩngĩ.
19 Hĩndĩ ĩyo nĩũgakenagĩra magongona ma ũthingu,
na maruta ma njino o marĩa macinagwo magathira
biũ; ningĩ magongona ma ndegwa nĩmakarutagĩrwo
kĩgongona-inĩ gĩaku.

52 Thaburi ya Daudi Wee njamba ĩno ĩrĩ hinya,
ũreegana nĩ ũndũ wa maũndũ mooru nĩkĩ?
Ũtindaga wĩrahĩte mũthenya wothe nĩkĩ, o wee
ũtuĩkĩte gĩconoko maitho-nĩ ma Ngai? **2** Rũrĩmĩ rwaku
rũthugundaga mwanangĩko; rũhaana ta rwenji rũnoore,
o wee wĩkaga maũndũ ma maheeni. **3** Wendete maũndũ
mooru gũkĩra marĩa mega, ũkenda maheeni gũkĩra
kwaria ma. **4** Wendete ciugo o ciothe ithũkagia andũ,
wee rũrĩmĩ rũrũ rwa maheeni! **5** Ti-itherũ Mũrungu
nĩagakwananga nginya tene na tene: Agakũnyiita,
akũhurie na akũrute hema-inĩ yaku; agakũmunya
akweherie bũrũri wa arĩa marĩ muoyo. **6** Andũ arĩa
athingu nĩmakona ũguo metigĩre; nao magathekerera
mũndũ ũcio, moige atĩrĩ, **7** "Ũyũ nĩwe mũndũ ũrĩa
wagire gũtua Ngai kĩĩhitho gĩake kĩa hinya, no eehokire
ũtonga wake mũingĩ, na akĩgĩa hinya nĩ ũndũ wa
kũniina andũ arĩa angĩ!" **8** No rĩrĩ, niĩ ndariĩ ta mũtĩ wa
mũtamaiyũ, ũrĩa ũrakũra wega ũrĩ thĩinĩ wa nyũmba
ya Ngai; ndĩhokete wendo wa Ngai ũrĩa ũtathiraga
nginya tene na tene. **9** Ngũtũũra ngũgoocaga nginya

tene nĩ ũndũ wa ũrĩa wĩkĩte; ndĩrĩĩhokaga rĩĩtwa rĩaku, nĩgũkorwo rĩĩtwa rĩaku nĩ rĩega. Ndĩrĩkũgoocaga ndĩ mbere ya andũ aku arĩa aamũre.

53 Thaburi ya Daudi Kĩrimũ kĩĩraga na ngoro atĩrĩ, "Gũtirĩ Ngai." Nao amaramari, ciĩko ciao irĩ magigi; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩkaga wega. **2** Ngai aroraga ciana cia andũ arĩ o igũrũ, one kana nĩ harĩ ũrĩ na ũmenyo, o na kana nĩ harĩ ũrongoragia Ngai. **3** Othe nĩmacookete na thuutha, othe marĩ hamwe nĩmatuĩkĩte amaramari; gũtirĩ o na ũmwe wĩkaga wega, gũtirĩ o na ũmwe. **4** Andũ acio mekaga maũndũ mooru kaĩ matarĩ ũmenyo, o acio marĩĩaga andũ akwa o ta ũrĩa andũ marĩĩaga irio, o acio matakayagĩra Ngai? **5** O hau-rĩ, makanyiitwo nĩ guoya mũnene, o na gũtarĩ kĩndũ gĩa gũtũma metigĩre. Nĩgũkorwo Ngai nĩahurunjĩte mahĩndĩ ma andũ acio magũtharĩkĩire; nĩwamaconorithirie, nĩgũkorwo Ngai nĩamamenete. **6** Naarĩ korwo ũhonokio wa Isiraeli no ũgĩũke kuuma Zayuni! Rĩrĩa Ngai agacookereria andũ ake na indo ciao-rĩ, Jakubu nĩagakena na Isiraeli acanjamũke!

54 Thaburi ya Daudi Wee Ngai, honokia nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩaku; ndĩhĩria na hinya waku. **2** Wee Ngai, igua ihooya rĩakwa; thikĩrĩria ciugo cia kanua gakwa. **3** Andũ ageni nĩmanjũkĩrĩire; nao andũ matarĩ tha nĩmaracaria muoyo wakwa, o andũ acio matarũmbũyagia Ngai. **4** Ti-itherũ Ngai nĩwe ũteithio wakwa; Mwathani nĩwe ũndiiragĩrĩra. **5** Cookereria andũ arĩa manjambagia ũũru wao; Wee maniine nĩ ũndũ wa wĩhokeku waku. **6** Nĩngũkũrutĩra igongona rĩa kwĩyendera; nĩngũgooca rĩĩtwa rĩaku, Wee Jehova, tondũ nĩ rĩega. **7** Nĩgũkorwo nĩahonoketie mathĩĩna-inĩ makwa mothe, na maitho makwa nĩmeyoneire gũtoorio gwa thũ ciakwa.

55 Thaburi ya Daudi Wee Ngai, thikĩrĩria ihooya rĩakwa, ndũkaage kũigua ithaithana rĩakwa; **2** njigua na ũnjĩtĩke. Meciiria makwa nĩmathĩĩnĩtie na ndĩ mũgiĩku **3** nĩ ũndũ wa mũgambo wa thũ, nĩ ũndũ wa gũkũũrĩrwo maitho nĩ andũ arĩa aaganu; tondũ o mandehagĩra o mathĩĩna, na makaanyũrũria marakarĩte. **4** Ngoro yakwa ĩrĩ na ruo rũnene thĩinĩ wakwa, nganyiitwo nĩ imakania nene cia gĩkuũ. **5** Guoya na kũinaina nĩcindigiicĩirie; hubanĩirio nĩ kĩmako kĩnene. **6** Na niĩ ngiuga atĩrĩ, "Hĩ, naarĩ korwo ndĩ na mathagu ta ndutura! Ingĩũmbũka thiĩ ngahurũke, **7** ingĩũra thiĩ kũndũ kũraya, ngaikare werũ-inĩ; **8** ingĩhiũha thiĩ handũ harĩa ingĩĩgitia, kũraihu na rũhuho rũu rũnene na kĩhuhũkanio." **9** Wee Mwathani, andũ arĩa aaganu nĩmanyiitwo nĩ kĩrigiicano, ũhĩngĩcanie mĩario yao, nĩgũkorwo itũũra-inĩ inene nyonaga o haaro na ngũĩ. **10** Mũthenya na ũtukũ, andũ acio aaganu macangacangaga thingo-inĩ cia itũũra rĩu; narĩo rĩiyũrĩtwo nĩ rũmena na irumi. **11** Thĩinĩ wa itũũra rĩu inene no mwanangĩko ũrĩ kuo; kwĩhĩtanĩra na kũheenania ciyũrĩte njĩra-inĩ ciarĩo. **12** Korwo nĩ thũ ĩranuma-rĩ, no ngirĩrĩrie; korwo nĩ thũ ĩranjũkĩrĩra-rĩ, no ndĩhithe ndĩkanyone. **13** No rĩrĩ, nĩwe mũndũ wa riika rĩakwa, mũthiritũ wakwa, mũrata wakwa ũrĩa twendanĩte mũno, **14** o wee twanakenanĩra tũrĩ na ngwatanĩro njega, tũgĩthiĩ hamwe na andũ arĩa angĩ nyũmba-inĩ ya Ngai. **15** Gĩkuũ kĩrohubanĩria thũ ciakwa o rĩmwe; iroikũrũka mbĩrĩra irĩ muoyo, tondũ ũũru ũkoragwo ngoro-inĩ ciacio. **(Sheol h7585)** **16** No rĩrĩ, niĩ nĩ Ngai ngayagĩra, nake Jehova nĩahonokagia. **17** Hwaĩ-inĩ, na rũciinĩ, o na mĩaraho, ngayaga ndĩ mĩnyamaro-inĩ, nake nĩaiguaga mũgambo wakwa. **18** We angũũraga kuuma mbaara-inĩ ĩrĩa ndũithagio, ngoima itagurarĩtio, o na gwakorwo nĩ andũ aingĩ mandũithagia. **19** Mũrungu ũrĩa ũtũũrĩte aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene nginya tene, nĩekũmaigua na amaherithie, andũ acio matagarũragĩra mĩthiĩre yao, o acio matetigagĩra Ngai. **20** Mũndũ ũcio tũrĩ thiritũ nake atharĩkagĩra arata ake, na agathũkia kĩrĩkanĩro gĩake. **21** Mĩario yake ĩnyorokete o ta thiagĩ, no rĩrĩ, mbaara ĩrĩ ngoro-inĩ yake; ciugo ciake ihooranagĩria gũkĩra maguta, no icio nĩ hiũ cia njora irĩ njomore. **22** Rekereria Jehova maũndũ marĩa magũtangaga, na nĩegũgũtiirĩrĩra; ndarĩ hĩndĩ akaareka mũndũ ũrĩa mũthingu agwe. **23** No rĩrĩ, Wee Ngai, nĩũkaharũrũkia andũ arĩa aaganu irima-inĩ rĩa ũmaramari; andũ arĩa manyootagĩra thakame na andũ a maheeni matigaakinyia nuthu ya matukũ mao. No niĩ hakwa-rĩ, Wee nĩwe ndĩĩhokete.

56 Thaburi ya Daudi Wee Ngai, njiguĩra tha, nĩgũkorwo andũ nĩmaingatanĩte na niĩ mũno; mũthenya wothe mendaga o gũũtharĩkĩra. **2** Andũ arĩa manjambagia maingatanaga na niĩ mũthenya wothe; aingĩ nĩ arĩa maraatharĩkĩra na mwĩtĩĩo. **3** Rĩrĩa ndetigĩra-rĩ, nĩwe ndĩrĩhokaga. **4** Nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai, nĩndĩrĩgoocaga kiugo gĩake, ndĩhokete o Ngai; ndingĩĩtigĩra. Mũndũ ũrĩ na mwĩrĩ angĩnjĩka atĩa? **5** Mũthenya wothe matindaga makĩogomia ciugo ciakwa; hĩndĩ ciothe mathugundaga kũnjĩka ũũru. **6** Manjiiragĩra na makanjoheria, na makarĩithania na mĩthiĩre yakwa, makĩenda kũnjũraga. **7** Wee Ngai, ndũkareke mahonoke o na atĩa; ng'aũrania ndũrĩrĩ na marakara maku. **8** Andĩka ũhoro wa gũcakaya gwakwa; maithori makwa mekĩre cuba-inĩ yaku, githĩ matirĩ maandĩko-inĩ maku? **9** Rĩrĩa ngaakaya ndeithio thũ ciakwa nĩikahũndũka. Ũndũ ũcio nĩũgatũma menye atĩ Ngai arĩ hamwe na niĩ. **10** Nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai, ũrĩa ngoocaga kiugo gĩake, nĩ ũndũ wa hinya wa Jehova, ũrĩa ngoocaga kiugo gĩake, **11** ndĩhokete o Ngai; ndingĩĩtigĩra. Mũndũ-rĩ, angĩnjĩka atĩa? **12** Wee Ngai, mĩĩhĩtwa ĩrĩa ndĩĩhĩtĩte ndĩ o nayo, nĩndĩrĩkũrutagĩra maruta ma gũgũcookeria ngaatho. **13** Nĩgũkorwo nĩũũhonoketie kuuma gĩkuũ-inĩ, na ũkagirĩrĩria magũrũ makwa kũhĩngwo, nĩguo thiiage mbere ya Ngai ngĩonaga ũtheri ũrĩa wonagwo nĩ arĩa marĩ muoyo.

57 Thaburi ya Daudi Wee Ngai, njiguĩra tha, ũnjiguĩre tha, nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra. Niĩ ngũũrĩra kĩĩruru-inĩ kĩa mathagu maku, o nginya mwanangĩko ũhĩtũke. **2** Ngũkaĩra Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, o kũrĩ Mũrungu, ũrĩa ũũhingagĩria maũndũ. **3** Atũmaga ũteithio kuuma igũrũ akaahonokia, akarũithia arĩa maahanyũkagia mũno; Ngai agakĩndũmĩra wendani na wĩhokeku wake. **4** Niĩ ndĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩrũũthi; ngomete gatagatĩ ka nyamũ ndĩĩani, na nĩo andũ arĩa magego mao mahaana ta matimũ na mĩguĩ, o acio nĩmĩ

ciao ihaana ta hiũ cia njora njũgĩ. **5** Wee Ngai, tũũgĩra, ũtũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ; riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ yothe. **6** Thũ ciakwa nĩciambĩire magũrũ makwa mũtego wa wabu, na niĩ ngĩĩthikĩra nĩ kũnyamarĩka. Cienjete irima njĩra-inĩ yakwa, no nĩcio igũĩte thĩinĩ warĩo. **7** Wee Ngai, ngoro yakwa nĩĩkindĩirie, ngoro yakwa no ĩkindĩirie; nĩkũina ngũina, ngũgooce na rwĩmbo. **8** Wee muoyo wakwa arahũka! Arahũka wee kĩnanda kĩa mũgeeto, o nawe kĩnanda gĩa kĩnũbi! Ngwarahũka ruoro rũgĩtema. **9** Wee Mwathani, nĩngũkũgooca, gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ; nĩngũkũinĩra ngũgooce ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ. **10** Nĩgũkorwo wendo waku nĩ mũnene, ũgagĩkinya o igũrũ; wĩhokeku waku ũkinyĩte o matu-inĩ. **11** Wee Ngai, tũũgĩra, ũtũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ; riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ yothe.

58 Thaburi ya Daudi Inyuĩ aathani aya-rĩ, ti-itherũ nĩmwaragia maũndũ ma kĩhooto? Nĩmũtuagĩra andũ ciira ũrĩa kwagĩrĩire na kĩhooto? **2** Aca, ngoro-inĩ cianyu mũthugundaga maũndũ matarĩ ma kĩhooto, na moko manyu mageeka maũndũ ma kũruta haaro gũkũ thĩ. **3** O kuuma gũciarwo andũ arĩa aaganu nĩmahĩtagia njĩra; matũũraga marĩ imaramari kuuma gũciarwo, na maaragia maheeni. **4** Ũrũrũ wao nĩ ta ũrũrũ wa nyoka, ũhaana ta thumu wa nduĩra ĩthingĩte matũ mayo, **5** ĩrĩa ĩtangĩigua rwĩmbo rwa mũmĩthuuthĩri, o na angĩkorwo aramĩthuuthĩra arĩ na ũũgĩ mũnene atĩa. **6** Wee Ngai, unanga magego marĩa marĩ tũnua twao; Wee Jehova, munya mĩthangiri ya mĩrũũthi ĩyo! **7** Nĩmabuĩrie o ta maaĩ marĩa mathereraga makabuĩria; rĩrĩa magereka ũta-rĩ, mĩguĩ yao nĩĩkoragwo ĩrĩ mĩtuuhu. **8** Marotuĩka ta ndinoho ĩrĩa ĩtwekaga o ĩgĩthiiaga, matuĩke ta kĩhuno kĩrĩa gĩtoonaga riũa. **9** Andũ arĩa aaganu makeeherio narua, gũkĩra ũrĩa nyũngũ cianyu ingĩhiũhio nĩ mwaki wa mĩigua, ĩrĩ mĩigũ kana ĩrĩ mĩũmũ. **10** Andũ arĩa athingu nĩmagakena maarĩhĩrio, rĩrĩa magathambia nyarĩrĩ ciao thakame-inĩ ya arĩa aaganu. **11** Hĩndĩ ĩyo andũ nĩmakoiga atĩrĩ, "Ti-itherũ nĩ kũrĩ na irĩhi rĩa arĩa athingu; ti-itherũ nĩ kũrĩ Ngai ũrĩa ũtuagĩra andũ a thĩ ciira."

59 Thaburi ya Daudi Wee Ngai, honokia kuuma kũrĩ thũ ciakwa; ngitĩra harĩ arĩa manjũkagĩrĩra. **2** Honokia kuuma kũrĩ arĩa mekaga ũũru, na ũũhonokie kuuma kũrĩ acio aiti thakame. **3** Ta kĩone ũrĩa manjoheirie! Andũ ooru maranjiirĩra manjũkĩrĩre, o na itekĩte ũũru kana ngehia, Wee Jehova. **4** Ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte, no rĩrĩ, nĩmehaarĩirie maatharĩkĩre. Arahũka ũndeithie; wĩonere ũrĩa thĩĩnĩkĩte! **5** Wee Jehova, Ngai Mwene-Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraeli, arahũka ũherithie ndũrĩrĩ ciothe; ndũkaiguĩre andũ aaganu tha, o acio makunyanagĩra andũ arĩa angĩ. **6** Macookaga hwaĩ-inĩ makĩraramaga ta ngui, makĩũrũraga itũũra-inĩ inene. **7** Ta kĩone kĩrĩa marerũka na tũnua twao, nĩ ta marerũka hiũ cia njora kuuma mĩromo-inĩ yao, makooria atĩrĩ, "Nũũ ũngĩtũigua?" **8** No Wee Jehova-rĩ, mathekerere; ndũrĩrĩ icio ciothe nĩũcinyararĩte. **9** Wee Hinya wakwa-rĩ, nowe njũũthĩrĩirie; Wee Ngai-rĩ, nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya, o Wee Ngai wakwa mũnyendi. **10** Ngai nĩegũthiĩ mbere yakwa, na nĩekũnjĩtĩkĩria ngenerere arĩa manjambagia. **11** No ndũkamoorage, nĩguo andũ akwa matikanariganĩrwo. Nĩ ũndũ wa hinya waku, tũma matũũre morũũraga, nginya ũmatoorie, Wee Mwathani ngo iitũ. **12** Nĩ ũndũ wa mehia ma tũnua twao, na nĩ ũndũ wa ciugo cia mĩromo yao, tũma magwatio nĩ mũtego wa mwĩtĩĩo wao. Nĩ ũndũ wa irumi na maheeni marĩa maaragia, **13** maniine na marakara maku, maniine nginya mathire biũ. Hĩndĩ ĩyo nĩgũkamenyeka nginya ituri cia thĩ, atĩ Ngai nĩwe wathaga Jakubu. **14** Macookaga hwaĩ-inĩ makĩraramaga ta ngui, makĩũrũraga itũũra-inĩ inene. **15** Morũũraga magĩcaria irio, na makoigĩrĩria maga kũhũũna. **16** No niĩ-rĩ, ndĩinaga ũhoro wa hinya waku, o rũciinĩ ngaina ũhoro wa wendo waku; nĩgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya, na rĩũrĩro rĩakwa hĩndĩ ya mathĩĩna. **17** Wee Hinya wakwa-rĩ, nĩngũkũinĩra ngũgooce; nĩgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya, o Wee Ngai ũrĩa ũnyendete.

60 Thaburi ya Daudi Wee Ngai nĩũtũtiganĩirie na ũgatũharagania; ũkoretwo ũtũrakarĩire, no rĩu tũcookerere! **2** Nĩũthingithĩtie bũrũri na ũkawatũra; thinga mĩatũka yaguo, nĩgũkorwo nĩũrenyenya. **3** Nĩũtũmĩte andũ aku makorwo na mahinda maritũ; ũmanyuithĩtie ndibei magathiĩ magĩtũgũũgaga. **4** No rĩrĩ, andũ arĩa magwĩtigĩrĩte-rĩ, nĩũmahaicĩirie bendera, nĩguo metharagĩre harĩ yo mona arĩa mamarathaga na ũta. **5** Tũhonokie na ũtũteithie na guoko gwaku kwa ũrĩo, nĩguo arĩa wendete mahonoke. **6** Ngai nĩarĩtie arĩ handũ hake harĩa haamũre, akoiga atĩrĩ: "Nĩngatũranga Shekemu ndĩ na gĩkeno kĩingĩ, na thimĩre andũ akwa Gĩtuamba gĩa Sukothu. **7** Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase no gwakwa; Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya kĩgera, na Juda nĩ rũthanju rwakwa rwa ũthamaki. **8** Moabi nĩ kĩraĩ gĩakwa gĩa gwĩthambĩra, na Edomu nĩho njikagia kĩraatũ gĩakwa; nyanagĩrĩra nĩ ũrĩa ndooretie bũrũri wa Filistia." **9** Nũũ ũkũnginyia itũũra rĩrĩa inene rĩirigĩre? Nũũ ũkũndongoria andware Edomu? **10** Githĩ tiwe, Wee Ngai, o Wee ũtũregete, na ũgatiga gũtwarana na mbũtũ ciitũ cia ita? **11** Tũteithie, ũtũhootanĩre harĩ thũ ciitũ, nĩgũkorwo ũteithio wa mũndũ nĩ wa tũhũ. **12** Ngai arĩ hamwe na ithuĩ nĩtũkũhootana, na nĩakarangĩrĩria thũ ciitũ thĩ.

61 Thaburi ya Daudi Wee Ngai, igua kĩrĩro gĩakwa; thikĩrĩria ihooya rĩakwa. **2** Ndĩragũkaĩra kuuma ituri cia thĩ, ndĩragũkaĩra o ngoro yakwa ĩgĩthiragwo nĩ hinya; ndongoria nginye rwaro-inĩ rwa ihiga rũrĩa rũraihu na igũrũ kũngĩra. **3** Nĩgũkorwo nĩwe ũkoretwo ũrĩ rĩũrĩro rĩakwa, mũthiringo mũraihu na igũrũ wa hinya wa kwĩhitha kuuma kũrĩ thũ. **4** Ndĩĩriragĩria gũtũũra hema-inĩ yaku nginya tene, na ndĩĩhithage kĩĩruru-inĩ kĩa mathagu maku. **5** Nĩgũkorwo Wee Ngai nĩũiguĩte mĩĩhĩtwa yakwa, nĩũngaĩire igai rĩa andũ arĩa metigĩrĩte rĩĩtwa rĩaku. **6** Ongerera matukũ ma mũthamaki ma gũtũũra muoyo, mĩaka yake ĩigane ta ya njiarwa nyingĩ. **7** Aroikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene arĩ mbere ya Ngai nginya tene; tũma wendo na wĩhokeku waku imũgitagĩre. **8** Hĩndĩ ĩyo ngatũũra nyinaga rwĩmbo rwa kũgooca rĩĩtwa rĩaku, na hingagie mĩĩhĩtwa yakwa mũthenya o mũthenya.

62 Thaburi ya Daudi Ngoro yakwa yetagĩrĩra Ngai o we wiki; ũhonokio wakwa uumaga harĩ we. **2** O we wiki nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ũhonokio wakwa; nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya, ndirĩ hĩndĩ ngenyenyeka. **3** Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũtharĩkagĩra mũndũ? Mwamũũraga inyuothe, taarĩ rũthingo rũinamu kana rũirigo rũrenda kũgũa? **4** Nĩmatuĩte itua mamweherie ũnene-inĩ wake; makenagio nĩ maheeni. Marathimanaga na tũnua twao, no ngoro-inĩ ciao makarumana. **5** Wee ngoro yakwa, etha ũhurũko harĩ Ngai o we wiki, kĩĩrĩgĩrĩro gĩakwa kĩrĩ harĩ we. **6** O we wiki nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ũhonokio wakwa; nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya ndirĩ hĩndĩ ngenyenyeka. **7** Ũhonokio wakwa na gĩtĩĩo gĩakwa ciumaga kũrĩ Ngai; nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga rũrĩ hinya, na rĩũrĩro rĩakwa. **8** Inyuĩ andũ aya, mwĩhokagei o we hĩndĩ ciothe; itũrũragai ngoro cianyu harĩ we, nĩgũkorwo Ngai nĩwe rĩũrĩro riitũ. **9** Andũ arĩa matarĩ igweta no mĩhũmũ tu, na arĩa marĩ igweta no maheeni tu; mangĩthimwo na ratiri-rĩ, o no kĩndũ gĩa tũhũ; othe marĩ hamwe no mĩhũmũ mĩtheri. **10** Mũtikehoke ũtunyani kana mwĩtĩĩe na indo cia kũiya; o na ũtonga wanyu ũngĩingĩha-rĩ, mũtikawĩhoke. **11** Harĩ ũndũ ũmwe Ngai oigĩte, o na nĩ maũndũ meerĩ njiguĩte: atĩ Wee Ngai, nĩ ũrĩ hinya, **12** na atĩ Wee Mwathani, ũrĩ mwendani. Ti-itherũ nĩũkarĩha o mũndũ kũringana na wĩra wake.

63 Thaburi ya Daudi Wee Ngai, nĩwe Mũrungu wakwa, Wee-rĩ, nĩwe nongoragia na kĩyo; ngoro yakwa nĩwe ĩnyootagĩra, na mwĩrĩ wakwa nĩwe wĩriragĩria, ndĩ bũrũri-inĩ ũyũ mũũmũ na wa mĩnoga, o ũyũ ũtarĩ maaĩ. **2** Nĩnguonete ũrĩ handũ-harĩa-haamũre, na ngeyonera hinya waku na riiri waku. **3** Tondũ wendo waku nĩ mwega gũkĩra muoyo guo mwene-rĩ, mĩromo yakwa nĩĩrĩkũgoocaga. **4** Ndĩrĩkũgoocaga hĩndĩ ĩrĩa yothe ngũtũũra muoyo, ngoocage rĩĩtwa rĩaku nyambararĩtie moko makwa. **5** Ngoro yakwa ĩiganĩire ta ĩrĩĩte irio iria njega mũno; nako kanua gakwa nĩkarĩkũgoocaga, mĩromo yakwa ĩgakũinĩra. **6** Ngũririkanaga ndĩ ũrĩrĩ; ndĩciiragia ũhoro waku ũtukũ wothe. **7** Tondũ Wee nĩwe ũteithio wakwa-rĩ, nyinagĩra kĩĩruru-inĩ kĩa mathagu maku. **8** Ngoro yakwa nĩĩnyiitĩrĩire harĩwe; guoko gwaku kwa ũrĩo gũkaanyiitĩrĩra. **9** Andũ arĩa macaragia muoyo wakwa nĩguo maũniine nĩmakanangwo; magaatoonyerera na thĩ nginya kũrĩa kũriku mũno. **10** Makooragwo na rũhiũ rwa njora matuĩke irio cia mbwe. **11** No rĩrĩ, mũthamaki nĩagakena nĩ ũndũ wa Ngai; andũ arĩa othe mehĩtaga makĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Ngai nĩmakamũgooca, natuo tũnua twa arĩa maaragia maheeni nĩtũgaakirio.

64 Thaburi ya Daudi Wee Ngai, igua mũgambo wakwa ngĩkwĩra mateta makwa; gitĩra muoyo wakwa harĩ kwĩhĩtĩrwo nĩ thũ. **2** Kĩĩhithe kuuma kũrĩ ndundu ya andũ arĩa aaganu, ũũhithe kuuma kũrĩ inegene rĩa mũingĩ ũrĩa wĩkaga ũũru. **3** Manooraga nĩmĩ ciao ta hiũ cia njora, na makaaria ciugo njũru itariĩ ta mĩguĩ ĩrĩ ũrũrũ. **4** Mehithagĩra mũndũ ũtehĩtie makamũratha na mĩguĩ; mamũrathaga o rĩmwe mategwĩtigĩra. **5** Momanagĩrĩria magĩthugunda mĩbango mĩũru, meranaga ũrĩa mekũhitha mĩtego yao; mooragia atĩrĩ, "Nũũ ũngĩmĩona?" **6** Mathugundaga maũndũ matarĩ ma kĩhooto, makoiga atĩrĩ, "Kaĩ nĩtũbangĩte mũbango mwagĩrĩru-ĩ!" Ti-itherũ meciiria ma mũndũ na ngoro yake itingĩtuĩrĩka. **7** No rĩrĩ, Ngai nĩekũmaratha na mĩguĩ yake, amathece o rĩmwe. **8** Akaamarehithĩria mwanangĩko nĩ ũndũ wa ciugo njũru iria maaragia na tũnua twao; andũ arĩa othe makamoona makaamanyũrũria, mamainainĩrie mĩtwe. **9** Andũ othe nĩmagetigĩra; nĩmakaheana ũhoro wa wĩra wa Ngai, na meciirie ũhoro wa maũndũ marĩa ekĩte. **10** Andũ arĩa athingu nĩmagĩkenere Jehova na moragĩre harĩ we; andũ arĩa othe arũngĩrĩru ngoro nĩmamũgooce!

65 Thaburi ya Daudi Wee Ngai, twetereire gũkũgooca tũrĩ Zayuni; nĩ harĩwe mĩĩhĩtwa iitũ ĩkaahingio. **2** Wee ũiguaga mahooya-rĩ, andũ othe marĩũkaga harĩwe. **3** Rĩrĩa twahubanĩirio nĩ mehia, Wee nĩwatũrekeire mahĩtia maitũ. **4** Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa ũthuurĩte, na ũkamarehe hakuhĩ matũũrage kũu nja ciaku! Ithuĩ tũrĩiganagĩra nĩ maũndũ mega ma nyũmba yaku, o macio ma hekarũ yaku theru. **5** Ũtũcookagĩria ũhoro na ciĩko cia magegania na cia kĩhooto, Wee Ngai Mũhonokia witũ, o Wee nĩwe mwĩhoko wa andũ arĩa marĩ ituri-inĩ ciothe cia thĩ, na arĩa marĩ iria-inĩ kũndũ kũraya mũno, **6** o Wee wombire irĩma na hinya waku, wĩohete ũhoti taarĩ mũcibi, **7** o Wee wahooreririe mũrurumo wa maria, ũkĩhooreria mũrurumo wa ndiihũ ciamo, na ũgĩkiria inegene rĩa ndũrĩrĩ. **8** Andũ arĩa matũũraga kũraya nĩmetigagĩra magegania maku; ũtũmaga thĩ yothe ĩkene, kuuma kũrĩa rũciinĩ rũrathaga nginya kũrĩa hwaĩ-inĩ ũthũaga. **9** Wee nĩwe ũmenyagĩrĩra thĩ na ũkamiurĩria mbura; ũtũmaga ĩgĩe na bũthi mũingĩ. Rũũĩ rwa Ngai rũiyũrĩte maaĩ ma gũkũrĩria andũ irio, nĩgũkorwo ũguo nĩguo wathĩrĩirie gwĩkagwo. **10** Ũiyũragia mĩtaro yakuo maaĩ, na ũkaaragania mĩkũmũkũmũ yakuo; ũmĩororoagia na mbura ya rũthuthuũ, na ũkarathima kĩmera kĩayo. **11** Mwaka ũwĩkĩrĩte thũmbĩ ya wega waku, namo makaari maku makaiyũrĩrĩra bũthi mũingĩ. **12** Nyeki ya werũ nĩ nduru mũno, natuo tũrĩma tũiyũrĩtwo nĩ gĩkeno. **13** Cieni ciyũrĩte ndũũru cia ng'ondu, nacio ituamba ikaiyũra ngano; indo ciothe iroigĩrĩria ikaina nĩ gũkena.

66 Rwĩmbo rwa Thaburi Anĩrĩrai Ngai mũkenete mũrĩ mbere ya Jehova, inyuĩ andũ othe a thĩ! **2** Inai mũrahe riiri wa rĩĩtwa rĩake; gũkumio gwake tũmai kũgĩe na riiri! **3** Ĩrai Ngai atĩrĩ, "Kaĩ ciĩko ciaku nĩ cia magegania-ĩ! Ũhoti waku nĩ mũnene mũno nginya ũgatũma thũ ciaku ciĩhetage nĩ guoya irĩ mbere yaku. **4** Andũ othe a thĩ nĩwe mainamagĩrĩra; mainaga magakũgooca, mainaga makagooca rĩĩtwa rĩaku." **5** Ũkai muone ũrĩa Ngai ekĩte, maũndũ marĩa ekagĩra andũ matikĩrĩ ma kũmakania! **6** Aagarũrire iria rĩgĩtuĩka thĩ nyũmũ, nao andũ makĩhĩtũkĩra kũu maaĩ-inĩ na magũrũ; ũkai, tũmũkenere. **7** Nĩ ũndũ wa hinya wake, egũtũũra aathanaga nginya tene, maitho make maikaraga marorete ndũrĩrĩ, nĩguo andũ arĩa aremi matikagerie kũmũũkĩrĩra. **8** Goocai Ngai witũ, inyuĩ andũ a ndũrĩrĩ, mũgambo wake wa kũmũgooca nĩũiguĩke; **9** nĩatũtũũrĩtie muoyo na akagirĩrĩria magũrũ maitũ matirũke. **10** Nĩgũkorwo Wee Ngai

nĩũtũgeretie; ũtũtheragia ta ũrĩa betha ĩtheragio na mwaki. **11** Nĩwatũmire tũtwarwo njeera na ũgĩtũkuuithia mĩrigo mĩritũ. **12** Warekire andũ matũikarĩre mĩtwe; twagĩtuĩkanirie mwaki-inĩ o na maaĩ-inĩ, no ũgĩcooka ũgĩtũrehe kũndũ kũrĩ bũthi. **13** Nĩngũũka hekarũ-inĩ yaku ndĩ na maruta ma njino, nĩguo hingie mĩĩhĩtwa yakwa harĩwe, **14** mĩĩhĩtwa ĩrĩa mĩromo yakwa yeranĩire, na ngĩmĩaria na kanua gakwa, rĩrĩa ndaarĩ thĩĩnainĩ. **15** Ngũkũrutĩra igongona rĩa nyamũ iria noru, na ndute iruta rĩa ndũrũme; ngũkũrutĩra igongona rĩa ndegwa na mbũri. **16** Ũkai mũthikĩrĩrie inyuothe arĩa mwĩtigĩrĩte Ngai; rekei ndĩmũhe ũhoro wa ũrĩa anjĩkĩire. **17** Ndamũkaĩire na kanua gakwa, ngĩmũgooca na rũrĩmĩ rwakwa. **18** Korwo ndaarĩ na mehia ngoro-inĩ yakwarĩ, Mwathani ndangĩanjiguire; **19** no ti-itherũ Ngai nĩathikĩrĩirie, na akĩigua mũgambo wakwa ngĩmũhooya. **20** Ngai arogoocwo, o we ũtaaregire kũigua ihooya rĩakwa, o na kana akĩaga kũnyonia wendo wake!

67 Rwĩmbo rwa Thaburi Ngai arotũkinyĩria wega wake, na atũrathime, na atũme ũthiũ wake ũtwarĩre, **2** nĩguo njĩra ciaku imenyeke gũkũ thĩ, ũhonokio waku ũmenywo nĩ ndũrĩrĩ ciothe. **3** Andũ marokũgooca, Wee Ngai; andũ othe marogũkumia. **4** Ndũrĩrĩ nĩicanjamũke na cikũinĩre nĩ gũkena, nĩgũkorwo wathaga andũ na kĩhooto, na ũgatongoria ndũrĩrĩ iria irĩ gũkũ thĩ. **5** Andũ marokũgooca, Wee Ngai; andũ othe marogũkumia. **6** Hĩndĩ ĩyo bũrũri nĩũkaruta magetha maguo, na Ngai, o we Ngai witũ, nĩagatũrathima. **7** Ngai nĩagatũrathima, nacio ituri ciothe cia thĩ nĩikamwĩtigĩra.

68 Thaburi ya Daudi Ngai nĩakĩarahũke, ahurunje thũ ciake; nao arĩa mamũthũire nĩmoore mehere mbere yake. **2** O ta ũrĩa ndogo yũmbũragwo nĩ rũhuhorĩ, ũromombũra; o ta ũrĩa mũhũra ũringũkagio nĩ mwaki-rĩ, andũ arĩa aaganu marothira marĩ mbere ya Ngai. **3** No rĩrĩ, arĩa athingu marocanjamũka na makene marĩ mbere ya Ngai; marorũũhia nĩ gũkena. **4** Inĩrai Ngai, mũine mũgooce rĩĩtwa rĩake, kumiai ũcio ũhaicaga matu ta mbarathi, rĩĩtwa rĩake nĩ Jehova; gĩcanjamũkei mũrĩ mbere yake. **5** Ngai ũrĩa ũikaraga gĩikaro gĩake gĩtheru-rĩ, nĩwe ithe wa ciana cia ngoriai, na mũgitĩri wa atumia a ndigwa. **6** Ngai nĩatũmaga arĩa maikaraga marĩ oiki magĩe na mĩciĩ, arĩa ohe amohorithagia na akamoimagaria; no andũ arĩa aremi matũũraga bũrũri mũũmũ. **7** Wee Ngai rĩrĩa woimagarire ũrĩ mbere ya andũ aku, hĩndĩ ĩrĩa watuĩkanĩirie rũng'ũrĩ-inĩ-rĩ, **8** thĩ nĩyathingithire, narĩo igũrũ rĩkiuria mbura, nĩ ũndũ wa gũũka kwa Ngai, o Ũcio Ngai wa Sinai, na nĩ ũndũ wa gũũka kwa Ngai, Ngai wa Isiraeli. **9** Wee Ngai-rĩ, nĩwoiririe mbura nyingĩ, ũkĩnyootora bũrũri ũcio wa igai rĩaku ũrĩa wang'arĩte. **10** Andũ aku magĩtũũra kuo, na kuumana na ũingĩ wa indo ciaku, Wee Ngai-rĩ, ũgĩtanahĩra athĩĩni acio. **11** Mwathani nĩaheanire ũhoro, nao arĩa maawanĩrĩire maarĩ gĩkundi kĩnene: **12** "Athamaki na mbũtũ cia ita moraga na ihenya; nakuo kambĩ-inĩ andũ magayanaga indo cia ndaho. **13** O na rĩrĩa mũkomete hakuhĩ na mwaki wa gĩikaro kĩa nja, mũhaana o ta mathagu ma ndutura magemetio na betha, nacio njoya ciayo ikagemio na thahabu ĩkũhenia." **14** Rĩrĩa Mwene-Hinya-Wothe aahurunjire athamaki bũrũri-inĩ-rĩ, kwahaanaga o ta rĩrĩa tharunji ĩgwĩte kĩrĩma-inĩ gĩa Zalimoni. **15** Ĩ irĩma cia Bashani ti irĩma irĩ riiri; irĩma cia Bashani irĩ tũcũmbĩrĩ tũingĩ. **16** Inyuĩ irĩma ici irĩ tũcũmbĩrĩ tũingĩ-rĩ, mũrarora na ũiru nĩkĩ, kĩrĩma kĩrĩa Ngai athuurĩte gĩtuĩke gĩikaro gĩake, o kũrĩa Jehova we mwene egũtũũra nginya tene? **17** Ngaari cia Ngai cia ita nĩ makũmi ma ngiri, na ngiri cia ngiri; Mwathani nĩokĩte arĩ gatagatĩ ga cio oimĩte Kĩrĩma gĩa Sinai, agatoonya handũ hake haamũre. **18** Rĩrĩa wambatire igũrũ, nĩwatongoririe arĩa maatahĩtwo mũtongoro-inĩ waku; nĩwamũkĩrire iheo kuuma kũrĩ andũ, o na ũgĩciamũkĩra kuuma kũrĩ andũ arĩa aremi, nĩgeetha Wee, Jehova Ngai, ũtũũre kuo. **19** Goocai Mwathani, o we Mũrungu Mũhonokia witũ, o we ũkuuaga mĩrigo iitũ mũthenya o mũthenya. **20** Ngai witũ nĩ Mũrungu ũhonokanagia; Mwathani Jehova nĩwe rĩũrĩro rĩa kuuma gĩkuũ-inĩ. **21** Ti-itherũ Ngai nĩakamemenda ciongo cia thũ ciake, amemende ruototia rwa arĩa mathiiaga na mbere kwĩhia. **22** Mwathani ekuuga atĩrĩ, "Nĩngaruta thũ cianyu kuuma Bashani; ndĩcirute iria-inĩ kũrĩa kũriku, **23** nĩgeetha mũtobokie makinya manyu thakame-inĩ ya thũ cianyu, o nacio nĩmĩ cia ngui cianyu igĩe na igai rĩacio." **24** Wee Ngai-rĩ, mũtongoro waku nĩwonekete, o mũtongoro wa Mũrungu wakwa na Mũthamaki agĩtoonya handũharĩa-haamũre. **25** Aini a nyĩmbo nĩo matongoretie, makarũmĩrĩrwo nĩ ahũũri inanda; hamwe nao nĩ airĩtu arĩa marahũũra tũhembe. **26** Goocai Ngai, kĩũngano-inĩ kĩrĩa kĩnene; mũgooce Jehova kĩũngano-inĩ gĩa Isiraeli. **27** Mũhĩrĩga ũrĩa mũnini wa Benjamini nĩguo ũcio ũmatongoretie, kĩrĩndĩ kĩnene kĩa athamaki a Juda kĩrĩ ho, na makarũmĩrĩrwo nĩ athamaki a Zebuluni na a Nafitali. **28** Wee Ngai-rĩ, onania ũhoti waku; tuonie hinya waku, Wee Ngai, ta ũrĩa waneka. **29** Tondũ wa hekarũ yaku ĩrĩa ĩrĩ kũu Jerusalemu-rĩ, athamaki nĩmagakũrehagĩra iheo. **30** Rũithia nyamũ ĩrĩa ĩrĩ ithanjĩ-inĩ, ũkĩrũithie rũũru rwa ndegwa rũrĩa rũrĩ thĩĩnĩ wa tũcaũ twa ndũrĩrĩ. Ĩkwĩnyiihĩrie, na ĩkũrehere icunjĩ cia betha. Hurunja ndũrĩrĩ iria ikenagĩra mbaara. **31** Abarũthi nĩmagooka moimĩte bũrũri wa Misiri; naguo bũrũri wa Kushi nĩũkenyiihĩria Ngai. **32** Inĩrai Ngai, inyuĩ mothamaki ma thĩ, inai mũgooce Mwathani, **33** ũcio ũthiiaga ahaicĩte matu macio ma igũrũ ma tene, ũcio ũrurumaga na mũgambo mũnene. **34** Anĩrĩrai hinya wa Ngai, we ũrĩa ũnene wake arĩ guo ũrũgamĩrĩire Isiraeli, o ũcio ũhoti wake ũrĩ kũu matu-inĩ. **35** Wee Ngai-rĩ, ũrĩ wa gwĩtigĩrwo, ũrĩ handũ hau haku haamũre; Mũrungu wa Isiraeli nĩaheaga andũ ake ũhoti o na hinya. Ngai arogoocwo!

69 Thaburi ya Daudi Wee Ngai-rĩ, honokia, nĩgũkorwo maaĩ maanginyĩte o ngingo. **2** Ndĩratoonyerera mũtondo-inĩ mũriku, handũ hatarĩ na ha gũkinyithia kũgũrũ. Nginyĩte maaĩ-inĩ harĩa hariku; mũiyũro wa maaĩ nĩũhumbĩkanĩtie. **3** Nĩnogete mũno nĩ gũkaya ndeithio; mũmero wakwa nĩ mũng'aru. Maitho makwa nĩmorĩtwo nĩ hinya nĩgũcũthĩrĩria Ngai wakwa. **4** Andũ arĩa maathũire hatarĩ gĩtũmi nĩ aingĩ gũkĩra njuĩrĩ cia mũtwe wakwa; thũ ciakwa iria iithũire hatarĩ gĩtũmi nĩ

nyingĩ, o icio injaragia iniine. Hatagĩrĩrio njookie kĩndũ itaiyĩte. **5** Wee Ngai nĩũũĩ ũrimũ wakwa; mahĩtia makwa matingĩhithĩka harĩwe. **6** Andũ arĩa makwĩhokete, maroaga gũconorithio nĩ ũndũ wakwa, Wee Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-wothe; arĩa makũrongoragia maroaga kũnyararwo nĩ ũndũ wakwa, Wee Ngai wa Isiraeli. **7** Nĩgũkorwo nĩngirĩrĩirie kũmenwo nĩ ũndũ waku, naguo ũthiũ wakwa nĩũhumbĩtwo thoni. **8** Nduĩkĩte ta mũgeni harĩ ariũ a baba, ngatuĩka ta mũndũ wa kũngĩ harĩ ariũ a maitũ; **9** kĩyo kĩrĩa ndĩ nakĩo kĩa nyũmba yaku nĩkĩo kĩrandĩa, irumi cia arĩa makũrumaga nĩ niĩ igũĩrĩire. **10** Rĩrĩa ngũrĩra na ngehinga kũrĩa irio, no nginya ngirĩrĩrie kũnyũrũrio; **11** rĩrĩa ndehumba nguo ya ikũnia, andũ no gũũthekerera. **12** Andũ arĩa maikaraga kĩhingo-inĩ gĩa itũũra nĩ niĩ manyũrũragia, na nduĩkĩte rwĩmbo rwa arĩĩu. **13** Wee Jehova, nĩndakũhooya hĩndĩ ĩrĩa ya gwĩtĩkĩrĩka nĩwe; Wee Ngai, nĩ ũndũ wa wendo waku mũnene, ũnjĩtĩke na ũhonokio waku wa ma. **14** Honokia ũndute mũtondo-inĩ, ndũkareke ndoonyerere; ndeithũra kuuma kũrĩ arĩa maathũire, ũndute kuuma maaĩ-inĩ marĩa mariku. **15** Ndũkareke mũiyũro wa maaĩ ũũhubĩkanie, kana merio nĩ kũrĩa kũriku, o na kana ndumĩrio kanua nĩ irima rĩa gĩkuũ. **16** Wee Jehova, njĩtĩka nĩ ũndũ wa wega wa wendo waku; nĩ ũndũ wa tha ciaku nyingĩ wĩhũgũre ũnjookerere. **17** Ndũkahithe ndungata yaku ũthiũ waku; njĩtĩka narua, nĩgũkorwo ndĩ thĩĩna-inĩ. **18** Ũka hakuhĩ ũndeithũre; honokia kuuma kũrĩ thũ ciakwa. **19** We nĩũũĩ ũrĩa nyũrũrĩtio, na ngaconorithio na ngahumbwo thoni; thũ ciakwa ciothe irĩ mbere yaku. **20** Kũnyũrũrio nĩ gũũthuthĩte ngoro ngatigwo itarĩ na mwĩhoko; ndeetereire nyone wa kũnjiguĩra tha, no ndiigana kũmuona, ngĩeterera nyone andũ a kũũhooreria, no ndiamonire. **21** Maanjĩkĩrĩire maaĩ ma nyongo irio-inĩ ciakwa, na ndanyoota makĩĩhe thiki nyue. **22** Metha ĩrĩa maarĩirwo ĩrotuĩka mũtego; ĩrotuĩka ihũũra o na mũtego wa kũmagwatia. **23** Maitho mao marogĩa nduma matige gũcooka kuona, nayo mĩgongo yao ĩrohocerera nginya tene. **24** Maitũrũrĩre mang'ũrĩ maku; makinyĩrie marakara maku mahiũ. **25** Mĩciĩ yao ĩrokira ihooru; kũroaga mũndũ wa gũtũũra hema-inĩ ciao. **26** Nĩgũkorwo manyariiraga arĩa wee ũgurarĩtie, na makaaria ũhoro wa ruo rwa arĩa ũtiihĩtie. **27** Mathitangĩre o ngero thuutha wa ĩrĩa ĩngĩ; ndũkanareke magatoonya ũhonokanio-inĩ waku. **28** Marothario ibuku-inĩ rĩa muoyo, mage kwandĩkwo mũtaratara-inĩ wa andũ arĩa athingu. **29** Ndĩ na ruo na ngathĩĩnĩka; Wee Ngai kĩĩhonokie na ũngitĩre. **30** Nĩngũgooca rĩĩtwa rĩa Ngai na rwĩmbo, na ndĩmũtũũgĩrie ngĩmũcookagĩria ngaatho. **31** Naguo ũndũ ũcio nĩũgũgĩkenia Jehova gũkĩra kũmũhe ndegwa, na gũkĩra ndegwa nene ĩrĩ na hĩa na mahũngũ. **32** Andũ arĩa athĩĩni mona ũguo nĩmagakena; inyuĩ arĩa mũrongoragia Ngai, ngoro cianyu iroarahũka! **33** Jehova nĩathikagĩrĩria arĩa abatari, na ndangĩnyarara andũ ake moohetwo. **34** Igũrũ na thĩ nĩimũgooce, o na maria marĩa manene na kĩrĩa gĩothe gĩthiiagĩra thĩinĩ wamo, **35** nĩgũkorwo Ngai nĩakahonokia Zayuni, na aake matũũra marĩa manene ma Juda rĩngĩ. Hĩndĩ ĩyo andũ nĩmagatũũra kuo na makwĩgwatĩre; **36** ciana cia ndungata ciake nĩigakũgaya, nao arĩa mendete rĩĩtwa rĩake nĩmagatũũra kuo.

70 Thaburi ya Daudi Wee Ngai, hiũha ũũhonokie; Wee Jehova ũka narua ũndeithie. **2** Andũ arĩa mendaga kũnjũraga maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano; arĩa othe mendaga nyanangwo marocooka na thuutha maconokete. **3** Andũ arĩa mathekagĩrĩra makiugaga atĩrĩ, "Haiya! Haiya!" marocooka na thuutha maconokete. **4** No arĩa othe makũrongoragia marokena na macanjamũke; arĩa mendete ũhonokio waku marotũũra moigaga atĩrĩ, "Ngai arotũgĩrio!" **5** No rĩrĩ, niĩ ndĩ mũthĩĩni na mũbatari; Wee Ngai, hiuha ũũke kũrĩ niĩ. Wee nĩwe ũteithio wakwa na mũhonokia wakwa; Wee Jehova, ndũkagonderere gũũka kũndeithia.

71 Wee Jehova-rĩ, njũrĩire harĩwe; ndũkanakĩreke njonorithio. **2** Ndeithũra na ũũhonokie nĩ ũndũ wa ũthingu waku; thikĩrĩria ũũhonokie. **3** Tuĩka rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kũũrĩra, harĩa ingĩthiĩ hĩndĩ ciothe; athana honokio, nĩgũkorwo nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga na kĩirigo gĩakwa kĩa hinya. **4** Honokia, Wee Ngai wakwa, kuuma guoko-inĩ kwa andũ arĩa aaganu, ũndeithũre kuuma ngumbaco ya andũ arĩa ooru na matarĩ tha. **5** Nĩgũkorwo ũkoretwo ũrĩ kĩĩrĩgĩrĩro gĩakwa, Wee Mwathani Jehova, ũtũũrĩte ũrĩ mwĩhoko wakwa kuuma ndĩ o mũnini. **6** Kuuma gũciarwo gwakwa ndũũrĩte ngwĩhokete; nĩwe wandutire nda ya maitũ. Ngũtũũra ngũgoocaga. **7** Nĩnduĩkĩte ta kĩndũ gĩa kũgegania harĩ andũ aingĩ, no nĩwe rĩũrĩro rĩakwa rĩa hinya. **8** Kanua gakwa kaiyũrĩte ũgooci waku, gatindaga gakĩgana riiri waku mũthenya wothe. **9** Ndũkande hĩndĩ ya ũkũrũ; ndũkanandiganĩrie rĩrĩa itarĩ na hinya. **10** Nĩgũkorwo thũ ciakwa ciaragia ũhoro wa kũnjũkĩrĩra; acio metagĩrĩra kũnjũraga nĩmacokanĩtie ndundu. **11** Moigaga atĩrĩ, "Ngai nĩamũtiganĩirie; hanyũkaniai nake mũmũnyiite, nĩgũkorwo ndarĩ mũndũ wa kũmũteithũra." **12** Wee Ngai, tiga kũndaihĩrĩria; Wee Ngai wakwa, ũka narua ũndeithie. **13** Acio maathitangaga-rĩ, maroconoka na maniinwo; acio mendaga kũnjĩka ũũru, maronyararwo na maconorwo. **14** No niĩ-rĩ, ndĩrĩkoragwo na kĩĩrĩgĩrĩro hĩndĩ ciothe; ndĩrĩkĩragĩrĩria gũkũgooca mũno makĩria. **15** Kanua gakwa karĩganaga ũthingu waku, ndindage o ngĩgana ũhonokio waku mũthenya wothe, o na gũtuĩka ndiũĩ mũigana waguo. **16** Wee Mwathani Jehova, ngũũka ngĩanagĩrĩra ciĩko ciaku cia hinya, nyanĩrĩre ũthingu waku, o ũthingu waku wiki. **17** Kuuma ndĩ o mũnini, Wee Ngai, ũtũũrĩte ũndutaga, na nginyagia ũmũthĩ no nyumbũraga ciĩko ciaku cia magegania. **18** Wee Ngai, o na ndakũra ngĩe mbuĩ, ndũkanandiganĩrie, o nginya nyumbũre ũhoro wa ũhoti waku kũrĩ rũciaro rũrĩa rũrooka, na nyumbũre ũhoro wa hinya waku kũrĩ arĩa othe magooka thuutha. **19** Wee Ngai-rĩ, ũthingu waku ũkinyĩte o matu-inĩ, Wee wĩkĩte maũndũ manene. Wee Ngai-rĩ, nũũ ũngĩ ũhaana ta we? **20** O na gũtuĩka nĩũtũmĩte nyone mathĩĩna maingĩ na marũrũ-rĩ, nĩũkariũkia muoyo wakwa rĩngĩ; nĩũkandiũkia rĩngĩ kuuma thĩ kũrĩa kũriku. **21** Nĩũkongerera gĩtĩĩo gĩakwa, na ũũhoorerie o rĩngĩ. **22** Ndĩrĩkũgoocaga na kĩnanda kĩa

mũgeeto nĩ ũndũ wa wĩhokeku waku, Wee Ngai wakwa;
ndĩrĩinaga ngũgoocage na kĩnanda gĩa kĩnũbi, Wee
Mũtheru wa Isiraeli. **23** Mĩromo yakwa nĩrĩanagĩrĩra nĩ
gũkena rĩrĩa ngũina ngũgooce, o niĩ, ũrĩa Wee ũkũũrĩte.
24 Rũrĩmĩ rwakwa rũrĩrahaga ũhoro wa ciĩko ciaku cia
ũthingu mũthenya wothe, nĩgũkorwo arĩa meendaga
kũnjĩka ũũru nĩmaconorithĩtio na makarigiicwo.

72 Thaburi ya Solomoni Wee Ngai, he mũthamaki
ũhoti wa gũtuuanagĩra ciira na kĩhooto, na
mũrũ wa mũthamaki ũkĩmũhe ũthingu waku. **2** Nake
nĩarĩciiragĩra andũ aku na ũthingu, andũ aku arĩa
anyamaarĩku amatuagĩre ciira na kĩhooto. **3** Irĩma
igaatũmaga andũ magaacĩre, natuo tũrĩma tũciarage
matunda ma ũthingu. **4** Nĩarĩgitagĩra andũ arĩa
anyamaarĩku gatagatĩ ka andũ, na ahonokie ciana cia
arĩa abatari; nĩakahehenja arĩa mamahinyagĩrĩria. **5**
Mũthamaki arotũũra hĩndĩ ĩrĩa yothe riũa rĩgũtũũra, na
rĩrĩa rĩothe mweri ũgũtũũra nginya njiarwa na njiarwa.
6 Arĩhaanaga ta mbura ĩkiurĩra mũgũnda mũtũgũte,
ahaane ta rũthuthuũ ũrĩa rũihũgagia thĩ. **7** Matukũ-
inĩ make andũ arĩa athingu nĩmagatheerema; naguo
ũgaacĩru ũingĩhe o nginya rĩrĩa mweri ũgaakorwo
ũtarĩ ho. **8** Agaathanaga kuuma iria rĩmwe nginya
rĩrĩa rĩngĩ, na kuuma Rũũĩ rwa Farati o nginya
ituri cia thĩ. **9** Ndũrĩrĩ cia werũ-inĩ nĩĩkainamĩrĩra
mbere yake, nacio thũ ciake icũne rũkũngũ. **10**
Athamaki a Tarishishi na a mabũrũri marĩa marĩ
hũgũrũrũ-inĩ cia kũraya nĩmakamũrehagĩra igooti; nao
athamaki a Sheba na Seba nĩmakamũrehagĩra iheo.
11 Athamaki othe makaamũinamĩrĩra, nacio ndũrĩrĩ
ciothe imũtungatagĩre. **12** Nĩgũkorwo nĩakahonokia
abatari maamũkaĩra, o na arĩa anyamaarie matarĩ na
wa kũmateithia. **13** Nĩakaiguagĩra tha arĩa matarĩ
hinya na arĩa abatari, na ahonokie arĩa athĩĩni kuuma
kũrĩ gĩkuũ. **14** Nĩakamateithũra kuuma kũrĩ arĩa
mamahinyagĩrĩria na kuuma haaro-inĩ, nĩgũkorwo
thakame yao ĩrĩ bata mũno maitho-inĩ make. **15**
Arogĩtũũra hĩndĩ ndaaya! Aroheagwo thahabu ya kuuma
Sheba. Arotũũra ahooyagĩrwo nĩ andũ hĩndĩ ciothe, na
mamũrathimage mũthenya wothe. **16** Bũrũri ũrogĩa na
bũthi wa ngano kũndũ guothe; ĩrorirũkĩra tũrĩma-igũrũ.
Maciaro makuo marothegea ta ma Lebanoni; nakuo
matũũra-inĩ andũ marotheerema ta nyeki ya gĩthaka.
17 Rĩĩtwa rĩake rĩrotũũra nginya tene; rĩrotũũra o ta ũrĩa
riũa rĩgũtũũra. Ndũrĩrĩ ciothe nĩĩkarathimwo nĩ ũndũ
wake, nacio imwĩtage mũndũ mũrathime. **18** Goocai
Jehova Ngai, o we Ngai wa Isiraeli, o we wiki wĩkaga
maũndũ ma magegania. **19** Rĩĩtwa rĩake rĩu rĩrĩ riiri
rĩrogoocagwo nginya tene; nayo thĩ yothe ĩroiyũrwo
nĩ riiri wake. **20** Ũcio nĩguo mũthia wa mahooya ma
Daudi, mũrũ wa Jesii.

73 Thaburi ya Asafu Ti-itherũ Ngai nĩ mwega harĩ
andũ a Isiraeli, harĩ andũ arĩa atheru ngoro. **2** No
niĩ-rĩ, magũrũ makwa maratigĩtie hanini matenderũke;
ndaarĩ o hakuhĩ kũgũa. **3** Nĩgũkorwo nĩndaiguagĩra
arĩa etĩĩi ũiru, rĩrĩa ndonire kũgaacĩra kwa andũ arĩa
aaganu. **4** Nĩgũkorwo matithĩĩnĩkaga; mĩĩrĩ yao nĩ
mĩgima na ĩkoragwo na hinya. **5** Matikoragwo na
moritũ ta andũ arĩa angĩ, na matikoragwo nĩ mathĩĩna
marĩa makoraga andũ. **6** Nĩ ũndũ ũcio mwĩtĩĩo nĩguo
mũgathĩ wao; o ene mehumbaga ũhinya. **7** Ũmũ wa
ngoro ciao ũtherũkaga o ũmaramari; meciiria mao
mooru matirĩ mũhaka. **8** Nĩ andũ a kĩnyũrũri, na
maaragia ndeto cia rũmena; maaragia na mwĩtĩĩo ũhoro
wa kũhinyĩrĩria andũ arĩa angĩ. **9** Tũnua twao twaragia
ũũru wa gũũkĩrĩra igũrũ, nacio nĩmĩ ciao ikegwatĩra
thĩ yothe. **10** Nĩ ũndũ ũcio andũ ao nĩmakamacokerera
na metĩkie ũrĩa wothe makoiga. **11** Makoiga atĩrĩ,
"Mũrungu angĩmenya atĩa? Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩarĩ
na ũmenyo?" **12** Ũũ nĩguo andũ arĩa aaganu matariĩ:
tondũ gũtirĩ ũndũ ũmamakagia, makĩragĩrĩria o gũtonga.
13 Ti-itherũ, nĩnjigĩte ngoro yakwa ĩrĩ theru o tũhũ;
thambĩtie moko makwa makaaga gwĩka ũũru o tũhũ. **14**
Nĩgũkorwo ndindaga na mĩnyamaro mũthenya wothe;
herithĩtio rũciinĩ o rũciinĩ. **15** Ingĩoigire atĩrĩ, "Nĩngwaria
o ũũ," nĩingĩakunyanĩire ciana ciaku. **16** No rĩrĩa
ndageragia gũtaũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio wothe, watuĩkire
wa kũũhinyĩrĩria, **17** o nginya rĩrĩa ndatoonyire handũ-
harĩa-haamũre ha Mũrungu; hĩndĩ ĩyo ngĩkĩmenya ũrĩa
makaarĩkĩrĩria. **18** Ti-itherũ ũmaigaga kũndũ kũrĩa
gũtenderũ; ũmagũithagia thĩ makaanangĩka. **19** Hĩ!
Kaĩ nĩmakanangwo o rĩmwe-ĩ! Makaaniinwo biũ nĩ
imakania! **20** O ta ũrĩa kĩroto gĩthiraga mũndũ okĩra,
no taguo makahaana rĩrĩa Wee Mwathani ũkaarahũka,
ũkaamaagĩra bata o ta irooto. **21** Rĩrĩa ngoro yakwa
yarĩ na kĩeha na roho wakwa ũgatuurwo, **22** ndiarĩ na
meciiria magima, na ndiarĩ na ũmenyo; ndahaanaga o
ta nyamũ ndĩ mbere yaku. **23** No rĩrĩ, ngoragwo nawe
hĩndĩ ciothe; nĩũũnyiitĩte guoko gwakwa kwa ũrĩo.
24 Nĩũndongoragia na ũtaaro waku, na thuutha ũcio
nĩũkanyamũkĩra riiri-inĩ waku. **25** Nũũ ũngĩ ndĩ nake
kũu igũrũ tiga Wee? Gũkũ thĩ ndirĩ na kĩndũ ĩngĩĩririrĩria
tiga o Wee. **26** Mwĩrĩ wakwa na ngoro yakwa no ciage
hinya, no rĩrĩ, Ngai nĩwe hinya wa ngoro yakwa, na
nĩwe rwĩga rwakwa nginya tene. **27** Ti-itherũ arĩa
magũtiganagĩria nĩmagathira; nĩũkanangaga arĩa othe
matakwĩhokete. **28** No ha ũhoro wakwa-rĩ, nĩ wega
gũkuhĩrĩria Ngai. Nĩnduĩte Mwathani Jehova rĩũrĩro
rĩakwa; nĩndĩrĩheanaga ũhoro wa ciĩko ciaku ciothe.

74 Thaburi ya Asafu Wee Ngai-rĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
ũtũtiganĩrie nginya tene? Nĩ kĩĩ gĩtũmaga
marakara maku macine ng'ondu cia rũũru rwaku? **2**
Ririkana andũ arĩa wegũrĩire o tene, arĩa wakũũrire
magĩtuĩka mũhĩrĩga ũrĩa wegaĩire, na ũririkane Kĩrĩma
gĩa Zayuni, o kũrĩa watũũrĩte. **3** Erekeria makinya
maku kũrĩ mwanangĩko ũyũ ũtũũrĩte kuo, wone ũrĩa
handũ harĩa haku haamũre hathũkangĩtio nĩ thũ. **4**
Amuku aku mararamĩire harĩa wacemanĩirie na ithuĩ;
maahaandire bendera ciao irĩ imenyithia. **5** Metuĩte ta
andũ mekũhiũria mathanwa mateme mĩtĩ ya mũtitũ. **6**
Mbaũ iria ciothe ciagemetio magĩciunanga na mathanwa
na ibũi ciao. **7** Nĩmacinire handũ-haku-harĩa-haamũre
hakĩmomoka, magĩthaahia gĩikaro kĩa Rĩĩtwa rĩaku. **8**
Moigire atĩrĩ na ngoro ciao, "Tũkũmahehenja mathire!"
Maacinire handũ harĩa hothe Mũrungu aahooyagĩrwo
kũu bũrũri-inĩ. **9** Gũtirĩ ciama tũringagĩrwo mahinda
maya; anabii nĩmathirĩte, na gũtirĩ witũ ũũĩ nĩ nginya rĩ
gũgũikara ũguo. **10** Wee Ngai, thũ ĩgũtũũra ĩgũthirĩkagia

nginya rĩ? Mũmuku no atũũre acambagia rĩĩtwa rĩaku
nginya tene? **11** Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũthune guoko gwaku,
o guoko kũu gwaku kwa ũrĩo? Kũrute mĩkũnjo-inĩ
ya nguo ciaku ũmaniine! **12** No rĩrĩ, Wee Ngai, nĩwe
mũthamaki wakwa kuuma tene; nĩwĩkaga maũndũ ma
kũhonokania gũkũ thĩ. **13** Wee-rĩ, nĩwe wagayanirie
iria na ũhoti waku, ũkĩhehenja mĩtwe ya nyamũ iria
nene kũu maaĩ-inĩ. **14** Wee-rĩ, nĩwe wahehenjire mĩtwe
ya Leviathani, ũkĩmĩheana ĩtuĩke irio cia ciũmbe cia
werũ-inĩ. **15** Wee-rĩ, nĩwe watũmire ithima itherũke
na tũrũũĩ tũtherere, ũkĩhũithia njũũĩ iria itahũaga.
16 Mũthenya nĩ waku o na ũtukũ no waku; Wee nĩwe
wahaandire riũa na mweri. **17** Wee-rĩ, nĩwe wekĩrire
mĩhaka yothe ya thĩ; nĩwe watũmire kũgĩe hĩndĩ ya riũa
na hĩndĩ ya heho. **18** Ririkana ũrĩa thũ ĩkũnyũrũrĩtie,
Wee Jehova, na ũrĩa andũ arĩa akĩĩgu macambĩtie
rĩĩtwa rĩaku. **19** Ndũkaneane muoyo wa ndirahũgĩ yaku
kũrĩ nyamũ cia gĩthaka; ndũkariganĩrwo nĩ mĩoyo ya
andũ aku arĩa manyariirĩtwo nginya tene. **20** Ririkana
kĩrĩkanĩro gĩaku, tondũ kũndũ guothe kũrĩa kũrĩ nduma
bũrũri-inĩ kũiyũrĩte haaro. **21** Ndũkareke mũndũ ũrĩa
mũhinyĩrĩrie acooke na thuutha aconokete; andũ arĩa
athĩĩni na arĩa abatari nĩmagooce rĩĩtwa rĩaku. **22**
Arahũka, Wee Ngai, ũrũgamĩrĩre kĩhooto gĩaku; ririkana
ũrĩa andũ arĩa akĩĩgu magũthirĩkagia mũthenya wothe.
23 Ndũkariganĩrwo nĩ mbugĩrĩrio ya amuku aku, o
inegene rĩa thũ ciaku, rĩrĩa iranegena itegũtigithĩria.

75 Thaburi ya Asafu Wee Ngai, nĩtwagũcookeria
ngaatho, twagũcookeria ngaatho, nĩgũkorwo
Rĩĩtwa rĩaku rĩrĩ hakuhĩ; andũ maheanaga ũhoro wa
ciĩko ciaku cia magegania. **2** Uugaga atĩrĩ, "Nĩ niĩ
thuuraga hĩndĩ ĩrĩa njagĩrĩru; nĩ niĩ nduanagĩra ciira na
kĩhooto. **3** Rĩrĩa thĩ na andũ ayo othe maathingitha,
nĩ niĩ nyiitagĩrĩra itugĩ ciayo ngacirũmia. **4** Andũ arĩa
etĩĩi ngũmeera atĩrĩ, 'Mũtigacooke kwĩraha,' na arĩa
aaganu ngameera atĩrĩ, 'Mũtikambararie hĩa cianyu.
5 Tigai kwambararia hĩa cianyu na igũrũ, mũtige
kwaria mũũmĩtie ngingo.'" **6** Nĩ ũndũ-rĩ, ũhoro wa
gũtũũgĩria mũndũ nduumaga na irathĩro kana ithũĩro,
o na kana kuuma werũ-inĩ. **7** No rĩrĩ, nĩ Ngai ũtuanagĩra
ciira: Anyiihagia mũndũ ũmwe, na agatũũgĩria ũrĩa
ũngĩ. **8** Jehova anyiitĩte gĩkombe kĩiyũrĩte ndibei ĩrĩ
na mũhũũyũ, ĩtukanĩtio na mahuti manungi wega;
amĩonoragia, nao andũ othe aaganu a thĩ makamĩnyua,
makainĩkĩrĩra nginya itata rĩa mũthia. **9** No niĩ-rĩ,
nĩngumbũra ũhoro ũyũ nginya tene; ndĩrĩinaga ũgooci
kũrĩ Ngai wa Jakubu. **10** Nĩngarenga hĩa cia andũ arĩa
othe aaganu, no hĩa cia arĩa athingu nĩikambarario.

76 Thaburi ya Asafu Kũu Juda Ngai nĩoĩkaine; rĩĩtwa
rĩake nĩ inene thĩinĩ wa Isiraeli. **2** Hema yake ĩrĩ
kũu Salemu, gĩikaro gĩake kĩrĩ Zayuni. **3** Kũu nĩkuo
oinangĩire mĩguĩ ya ũta ĩkũhenia, akiunanga ngo na
hiũ ciao cia njora, o na indo ciao ciothe cia mbaara.
4 Wee ũcangararĩte nĩ ũtheri, ũkagĩa na ũkaru gũkĩra
irĩma irĩ na ũtonga wa nyamũ cia iguĩma. **5** Andũ
arĩa njamba magwĩte magatunywo indo, magakoma
toro wao wa gĩkuũ; gũtirĩ o na ũmwe wa njamba cia
ita ũngĩambararia moko make. **6** Nĩ ũndũ wa ikũũma
rĩaku, Wee Ngai wa Jakubu, mbarathi o ũndũ ũmwe na
ngaari cia ita igwĩte thĩ ikaaga kwĩigua. **7** Wee nowe
wa gwĩtigĩrwo. Nũũ ũngĩrũgama mbere yaku rĩrĩa ũrĩ
mũrakaru? **8** Wamenyithanirie itua rĩaku ũrĩ o kũu
igũrũ, nayo thĩ ĩgĩĩtigĩra na ĩgĩkira ki, **9** rĩrĩa Wee Ngai,
warũgamire ũtuanĩre ciira, nĩguo ũhonokie arĩa othe
anyamaarĩku a bũrũri. **10** Ti-itherũ mang'ũrĩ ma andũ
nĩmagakũgoocithia, na ũkeyoha matigari ma mang'ũrĩ
maku ta mũcibi. **11** Mwĩhĩtei mĩĩhĩtwa harĩ Jehova Ngai
wanyu na mũmĩhingie; rekei mabũrũri marĩa mothe
mũriganĩtie namo marehere ũcio wa gwĩtigĩrwo iheo.
12 Athuthaga roho wa arĩa maathanaga; etigagĩrwo nĩ
athamaki a thĩ.

77 Thaburi ya Asafu Ndakaĩire Ngai andeithie;
ndakaĩire Ngai nĩguo anjigue. **2** Rĩrĩa ndaarĩ
mĩnyamaro-inĩ, nĩ Mwathani ndarongoririe; ũtukũ
ndamwambararĩirie moko itekũnoga, no muoyo wakwa
ũkĩrega kũhoorerio. **3** Wee Ngai, ndakũririkanire
ngĩcaaya; ndataranirie maũndũ, naguo roho wakwa
ũkĩringĩka. **4** Wee watũmire njũrwo nĩ toro, ngĩthĩĩnĩka
mũno, ngĩremwo nĩ kwaria. **5** Ndeciiririe ũhoro wa
matukũ ma tene, ngĩririkana mĩaka o ĩrĩa yarĩ ya tene;
6 ngĩkĩĩririkania ũrĩa ndainaga ũtukũ, ngoro yakwa
ĩgĩtarania maũndũ, naguo roho wakwa ũkĩyũũria atĩrĩ:
7 "Mwathani egũtũũra atũregete nginya tene? Ndarĩ
hĩndĩ agacooka gũtũkenera? **8** Wendo wake ũtathiraga-
rĩ, nĩkũbuĩria ũbuĩrĩtie nginya tene? Kĩĩranĩro gĩake
gĩgũtũũra gĩtahingĩte nginya tene? **9** Kaĩ Mũrungu
ariganĩirwo nĩkũiguanĩra tha? Kaĩ marakara make
matũmĩte atige gũtugana?" **10** Ngĩcooka ngĩĩciiria
atĩrĩ, "Ũndũ ũyũ nĩguo ngwĩtiiria naguo: kũririkana
mĩaka ya guoko kwa ũrĩo kwa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno." **11**
Nĩngũririkana ciĩko cia Jehova; ĩĩ nĩguo, nĩngũririkana
ciama ciaku cia tene. **12** Ndĩrĩtaranagia mawĩra maku
mothe, na ngecũũrania ũhoro wa ciĩko ciaku cia hinya.
13 Njĩra ciaku, Wee Ngai, nĩ theru. Nĩ ngai ĩrĩkũ nene ta
Ngai witũ? **14** Wee nĩwe Mũrungu ũrĩa ũringaga ciama;
wonanagia ũhoti waku kũrĩ ndũrĩrĩ. **15** Nĩwakũũrire
andũ aku na guoko gwaku kwa hinya, o acio njiaro
cia Jakubu na Jusufu. **16** Maaĩ nĩmakuonire, Wee Ngai,
maaĩ macio maakuonire makĩigua guoya, nakuo kũrĩa
kũriku mũno gũkĩĩnyogonda. **17** Matu mooiririe mbura,
nacio ngwa ikĩruruma igũrũ guothe; heni ciahenũkire
ikĩrathũka mĩena yothe **18** Ngwa yaku yaiguĩkanire
kĩhuhũkanio-inĩ, rũheni rwaku rũkĩmũrĩka thĩ yothe,
nayo thĩ ĩkĩinaina na ĩgĩthingitha. **19** Njĩra yaku
yatuĩkanĩirie iria-inĩ, njĩra yaku ĩgĩtuĩkanĩria maaĩ-inĩ
maingĩ, o na gũtuĩka makinya maku mationekire. **20**
Watongoririe andũ aku o ta ũrĩa mũrĩithi atongoragia
rũũru, ũkĩmatongoria na guoko kwa Musa na kwa
Harũni.

78 Thaburi ya Asafu Inyuĩ andũ akwa, iguai ũrutani
wakwa; thikĩrĩriai ciugo cia kanua gakwa. **2**
Ngũtumũra kanua gakwa njarie na ngerekano, ngũgweta
maũndũ mahithe, maũndũ ma kuuma o tene: **3** maũndũ
marĩa twanaigua na tũkamenya, o marĩa maithe maitũ
maanatwĩra. **4** Tũtingĩhitha ciana ciao maũndũ macio;
nĩtũrĩĩraga rũciaro rũrĩa rũgooka ũhoro wa ciĩko cia
Jehova cia kũmũgoocithia, na ũhoti wake, na magegania

marĩa aaneka. **5** Aaheire Jakubu mawatho, na akĩhaanda
watho thĩinĩ wa Isiraeli, ũrĩa aathire maithe maitũ
atĩ maũrutage ciana ciao, **6** nĩguo rũciaro rũrĩa
rũgooka thuutha rũkaamenya watho ũcio, o hamwe
na ciana iria itaciarĩtwo, nĩguo nacio ikeera ciana
ciacio. **7** Hĩndĩ ĩyo ciĩhoke Ngai na ciage kũriganĩrwo
nĩ ciĩko ciake, no kũrũmia irũmagie maathani make.
8 Nacio itikahaane ta maithe macio ma tene, arĩa
maarĩ a rũciaro rũremi na rũng'athia, rũrĩa ngoro
ciaruo itaathĩkagĩra Mũrungu, o rũu maroho maaruo
mataamwĩhokire. **9** Andũ a Efiraimu, o na maarĩ na
mota ma kũrũa, nĩmahũndũkire mũthenya ũrĩa wa
mbaara; **10** matiarũmirie kĩrĩkanĩro kĩao na Ngai, na
nĩmaregire kũrũmĩrĩra watho wake. **11** Nĩmariganĩirwo
nĩ maũndũ marĩa ekĩte, na makĩriganĩrwo nĩ magegania
marĩa aamonetie. **12** Nĩaringire ciama maithe mao
makĩionagĩra marĩ kũu bũrũri wa Misiri, kũu werũ-inĩ wa
Zoani. **13** Aagayanirie iria, akĩmaringia; aatũmire maaĩ
marũgame ta rũthingo. **14** Mũthenya aamatongoragia
na itu, naguo ũtukũ wothe akamatongoria na ũtheri
wa mwaki. **15** Nĩatũranirie mahiga kũu werũ-inĩ, na
akĩmahe maaĩ maingĩ o ta ma iria; **16** nĩatũmire tũrũũĩ
tuume rwaro-inĩ rwa ihiga, na agĩtũma maaĩ matherere
ta njũũĩ. **17** No-o maathiire o na mbere kwĩhĩria Ngai,
magĩkĩremera Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno marĩ kũu werũ-
inĩ. **18** Nao makĩgeria Mũrungu makĩendaga, na ũndũ
wa gwĩtia irio iria meeriragĩria kũrĩa. **19** Magĩũkĩrĩra
Ngai na mĩario, makĩũrania atĩrĩ, "Mũrungu no ahote
kwara metha werũ-inĩ? **20** Rĩrĩa aagũthire ihiga, maaĩ
nĩmatothokire boo, natuo tũrũũĩ tũgĩtherera tũiyũrĩte
maaĩ maingĩ. No rĩrĩ, no ahote gũtũhe o na irio? No
ahe andũ ake nyama?" **21** Rĩrĩa Jehova aiguire ũguo,
akĩrakara; agĩtharĩkĩra Jakubu na mwaki wake, namo
mang'ũrĩ make magĩũkĩrĩra Isiraeli, **22** nĩgũkorwo
matiigana gwĩtĩkia Ngai, kana kwĩhoka ũhonokania
wake. **23** No rĩrĩ, we nĩathire matu ma igũrũ na
akĩhingũra mĩrango ya igũrũ; **24** oirĩirie andũ mana
ta mbura marĩe, na akĩmahe ngano ya kũu igũrũ. **25**
Andũ makĩrĩa irio cia araika; akĩmahe irio iria ciothe
mangĩahotire kũrĩa. **26** O na ningĩ akĩerekeria rũhuho
rwa mwena wa irathĩro kuuma igũrũ, na akĩrehithia
rũhuho rwa mwena wa gũthini na ũndũ wa hinya wake.
27 Akĩmaharũrũkĩria nyama nyingĩ ta rũkũngũ, nyoni
cia rĩera-inĩ ciaingĩhĩte ta mũthanga wa iria-inĩ. **28**
Agĩtũma igwe thĩinĩ wa kambĩ yao, igĩthiũrũrũkĩria
hema ciao. **29** Maarĩire o nginya makĩhũũna, nĩgũkorwo
aamaheire kĩrĩa meriririe kũrĩa. **30** No matanarĩkia
kũrĩa irio icio meriragĩria, o irĩ tũnua-inĩ twao-rĩ, **31**
marakara ma Ngai makĩmokĩrĩra; akĩũraga arĩa maarĩ na
hinya mũno gatagatĩ kao, akĩniina andũ ethĩ a Isiraeli.
32 O na amekĩte ũguo wothe-rĩ, mathiire o na mbere
kwĩhia; o na ekĩte magegania make, matiamwĩtĩkirie. **33**
Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma matukũ mao mathire o ũguo tũhũ,
na mĩaka yao ĩgĩthira nĩ ihooru rĩa kũmaka. **34** Rĩrĩa
rĩothe Mũrungu ooraga amwe ao nĩmamũmaathaga;
mamũrongoragia na makamũcookerera na kĩyo. **35** Nao
makaririkana atĩ Ngai nĩwe warĩ Rwaro rwao rwa Ihiga,
na atĩ Mũrungu Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe warĩ Mũkũũri
wao. **36** No-o makeyendithĩrĩria harĩ we na tũnua twao,
makamũheenagia na nĩmĩ ciao; **37** ngoro ciao itiarĩ
njĩhokeku kũrĩ we, na matiarĩ eehokeku harĩ kĩrĩkanĩro
gĩake. **38** Nowe no aaiyũrĩtwo nĩ tha; akĩmarekera
waganu wao, na ndaigana kũmaniina. Kaingĩ na kaingĩ
nĩagiragĩrĩria marakara make, na ndaigana kwarahũra
mang'ũrĩ make mothe. **39** Nĩaaririkanire atĩ maarĩ o
andũ tu, karũhuho karĩa kahĩtũkaga na gaticooke rĩngĩ.
40 Nĩ maita maingĩ atĩa maamũremagĩra marĩ kũu werũ-
inĩ, na makamũiguithia kĩeha marĩ kũu rũng'ũrĩ-inĩ. **41**
Mahinda maingĩ nĩmageririe Mũrungu; maathirĩkirie
Ũrĩa-Mũtheru-wa-Isiraeli. **42** Matiaririkanire ũhoti
wake: mũthenya ũrĩa aamakũũrire kuuma kũrĩ arĩa
maamahinyagĩrĩria, **43** kana mũthenya ũrĩa onanirie
ciama ciake kũu bũrũri wa Misiri, kana magegania
make marĩa onanirie kũu werũ-inĩ wa Zoani. **44**
Nĩagarũrire njũũĩ cia bũrũri wa Misiri igĩtuĩka thakame;
matingĩahotire kũnyua maaĩ ma tũrũũĩ twao. **45**
Akĩmatũmĩra mĩrumbĩ mĩingĩ ya ngi ikĩmarĩa, o na
ciũra iria ciamaanangire. **46** Irio cia mĩgũnda yao
aaciheire itono, na maciaro mao akĩmarekereria ngigĩ.
47 Aanangire mĩthabibũ yao na mbura ya mbembe,
na mĩkũyũ yao akĩmĩcina na mbaa. **48** Ng'ombe
ciao aaciũragire na mbura ya mbembe, na mahiũ
mao akĩmahũũra na ngwa. **49** Aamaitĩrĩirie marakara
make mahiũ, na mang'ũrĩ, na marũrũ, na muku:
akĩmarekereria mbũtũ ya araika arĩa maniinanaga. **50**
Nĩaatemeire marakara make njĩra; ndamahonokirie kũrĩ
gĩkuũ, no nĩamarekereirie kũrĩ mũthiro. **51** Akĩũraga
marigithathi mothe ma bũrũri wa Misiri, arĩ mo maciaro
ma mbere ma mũndũ thĩinĩ wa hema cia Hamu. **52** No
akĩruta andũ ake kuo ta rũũru; akĩmatongoria o ta ũrĩa
mũrĩithi atongoragia ng'ondu magĩtuĩkanĩria kũu werũ-
inĩ. **53** Aamatongoririe amamenyereire, nĩ ũndũ ũcio
matietigĩrire; no thũ ciao ikĩhubĩkanio nĩ iria. **54** Nĩ
ũndũ ũcio akĩmakinyia mũhaka-inĩ wa bũrũri wake ũcio
mũtheru, akĩmakinyia bũrũri wa irĩma ũrĩa guoko gwake
kwa ũrĩo kwegwatĩire. **55** Ningĩ akĩrutũrũra ndũrĩrĩ
ciehere mbere yao, na akĩmagaĩra bũrũri ũcio wa ndũrĩrĩ
ũtuĩke igai rĩao; akĩhe mĩhĩrĩga ya Isiraeli mĩciĩ yao. **56**
No nĩmageririe Ngai na makĩremera Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-
Mũno; matiathikĩrĩirie mawatho make. **57** Nĩmagire
wĩhokeku na makĩaga wĩtĩkio o ta maithe mao, makĩaga
kwĩhokeka o ta ũta mũgathũku ũrĩa ũtangĩĩhokwo. **58**
Nĩmamũrakaririe nĩ ũndũ wa gũkorwo na kũndũ kwao
gũtũũgĩru gwa kũhooyagĩra; makĩarahũra ũiru wake
nĩ ũndũ wa mĩhianano yao. **59** Rĩrĩa Ngai aamaiguire,
nĩarakarire mũno; nake agĩtiganĩria Isiraeli o biũ. **60**
Agĩthaama Hema-ya-Gũtũnganwo ĩrĩa yarĩ Shilo, hema
ĩrĩa aahaandĩte atũũranagie na andũ. **61** Akĩrekereria
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa rĩa hinya wake rĩthaamio,
riiri ũcio wake akĩũneana moko-inĩ ma thũ. **62** Andũ ake
nao akĩmarekereria rũhiũ rwa njora; nĩarakarĩtio mũno
nĩ igai rĩake. **63** Mwaki ũgĩcina aanake ao, nao airĩtu
ao makĩaga kũinagĩrwo nyĩmbo cia ũhiki; **64** athĩnjĩri-
Ngai ao makĩũragwo na rũhiũ rwa njora, na atumia ao
a ndigwa makĩaga kũmacakaĩra. **65** Ningĩ Mwathani
akĩarahũka ta mũndũ woima toro, ta njamba ya ita
ĩgĩũkĩra thuutha wa kũrĩĩo nĩ ndibei. **66** Aahũũrire thũ
ciake agĩcihũndũra; aaciconorithire nginya tene. **67**
Ningĩ akĩrega hema cia Jusufu, na ndathuurire mũhĩrĩga
wa Efiraimu; **68** no rĩrĩ, nĩathuurire mũhĩrĩga wa

Juda, na Kĩrĩma gĩa Zayuni kĩrĩa endete. **69** Nĩaakire handũ harĩa hake haamũre hakĩhaana ta irĩma iria ndaaya, hakĩhaana ta thĩ ĩrĩa aahaandire ĩtũũre ĩrũmĩte nginya tene. **70** Aathuurire Daudi ndungata yake na akĩmũruta ciugũ-inĩ cia ng'ondu; **71** akĩmũtigithia kũrĩithia ng'ondu, akĩmutua mũrĩithi wa andũ ake, nĩo mbarĩ ya Jakubu, arĩithagie Isiraeli igai rĩake. **72** Nake Daudi akĩmarĩithia arĩ na wagĩrĩru wa ngoro; aamatongoragia na ũũgĩ wa moko make.

79 Thaburi ya Asafu Wee Ngai, ndũrĩrĩ nĩitharĩkĩire igai rĩaku; nĩithaahĩtie hekarũ yaku theru, imomorete itũũra rĩa Jerusalemu rĩgatuĩka irũndo cia mahiga. **2** Ciimba cia ndungata ciaku macineanĩte ituĩke irio cia nyoni cia rĩera-inĩ, na mĩĩrĩ ya andũ aku aamũre makamĩheana kũrĩ nyamũ cia gĩthaka. **3** Maitĩte thakame ya andũ aku ta maaĩ Jerusalemu guothe, na gũtirĩ mũndũ wa gũthika arĩa makuĩte. **4** Tũtuĩkĩte andũ a kũmenwo nĩ arĩa tũriganĩtie nao, tũgatuĩka andũ a kũnyararwo na gũthekererwo nĩ arĩa matũthiũrũrũkĩirie. **5** Wee Jehova-rĩ, nĩ nginya rĩ? Ũgũtũũra ũrĩ mũrakaru nginya tene? Nĩ nginya rĩ ũiru waku ũgũtũũra wakanĩte ta mwaki? **6** Itĩrĩria ndũrĩrĩ iria itakũũĩ mang'ũrĩ maku, ũmaitĩrĩrie mothamaki marĩa matakayagĩra rĩĩtwa rĩaku; **7** nĩgũkorwo nĩmatambuurĩte Jakubu na makaananga bũrũri wake. **8** Ndũgatũherithie nĩ ũndũ wa mehia ma maithe maitũ; tha ciaku irohiũha itũkinyĩrĩre, nĩgũkorwo tũrĩ ahinyĩrĩrĩku mũno. **9** Tũteithie, Wee Ngai Mũhonokia witũ; nĩ ũndũ wa riiri wa rĩĩtwa rĩaku; tũteithũre na ũtũrekere mehia maitũ nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩaku. **10** Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ndũrĩrĩ ciũrie atĩrĩ, "Ngai wao akĩrĩ ha?" Menyithania kũrĩ ndũrĩrĩ tũkĩĩonagĩra na maitho maitũ atĩ nĩũrĩhanagĩria thakame ya ndungata ciaku ĩrĩa ĩitĩtwo. **11** Mũcaayo wa arĩa moohetwo njeera ũrogũkinyĩra; nĩ ũndũ wa hinya wa guoko gwaku gitĩra arĩa matuĩrĩirwo gũkua. **12** Wĩrĩhĩrie maita mũgwanja harĩ ndũrĩrĩ iria tũriganĩtie nacio, nĩ ũndũ wa rũmena rũrĩa makũmenete naruo, Wee Mwathani. **13** Na ithuĩ andũ aku, o ithuĩ ng'ondu cia rũũru rwaku, tũkũgoocage nginya tene na tene; nĩtũrahage ũgooci waku, kuuma njiarwa na njiarwa.

80 Thaburi ya Asafu Wee Mũrĩithi wa Isiraeli, tũigue, o Wee ũtongoragia Jusufu ta ũrĩa mũrĩithi atongoragia rũũru; Wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi-rĩ, cangarara **2** ũrĩ mbere ya Efiraimu, na Benjamini, na Manase. Arahũra ũhoti waku, ũũke ũtũhonokie. **3** Wee Ngai-rĩ, tũma tũgaacĩre rĩngĩ; tũma ũthiũ waku ũtwarĩre, nĩguo tũhonoke. **4** Wee Jehova Ngai mwene hinya wothe, marakara maku megũtooga nginya rĩ ũgĩũkĩrĩra mahooya ma andũ aku? **5** Nĩũmahũũnĩtie na irio cia maithori; ũtũmĩte manyue maithori maiyũrĩte mbakũri riita. **6** Ũtũtuĩte kĩndũ gĩa kũrũagĩrwo nĩ arĩa tũriganĩtie nao, nacio thũ ciitũ igatũnyũrũria. **7** Wee Ngai-Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, tũma tũgaacĩre rĩngĩ; tũma ũthiũ waku ũtwarĩre, nĩguo tũhonoke. **8** Wareehire mũthabibũ kuuma bũrũri wa Misiri; warutũrũrire ndũrĩrĩ ũkĩũhaanda arĩ guo. **9** Nĩwaũthereirie mũgũnda, naguo ũkĩgwata, na ũkĩiyũra bũrũri wothe. **10** Irĩma nĩciahumbĩrirwo nĩ kĩĩruru kĩaguo, nayo mĩtarakwa ĩrĩa mĩnene ĩkĩhumbĩrwo nĩ honge ciaguo. **11** Watambũrũkirie honge ciaguo o nginya Iria-inĩ rĩrĩa Inene, na thuuna ciaguo ũgĩcikinyia o nginya Rũũĩ-inĩ rwa Farati. **12** Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũmomore njirigo ciaguo, ũgagĩtũma ehĩtũkĩri othe matuage thabibũ ciaguo? **13** Ũrangarangagwo nĩ ngũrwe cia gĩthaka, na ũkarĩĩo nĩ nyamũ cia werũ-inĩ. **14** Wee Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tũcookerere! Rora ũrĩ igũrũ wone! Rũmbũiya mũthabibũ ũyũ, **15** mũri ũrĩa guoko gwaku kwa ũrĩo kwahaandire, mũriũ ũrĩa wee mwene wĩrereire. **16** Mũthabibũ waku nĩũtemetwo, ũgacinwo na mwaki; thũ ciaku irothira nĩ ũndũ wa irũithia rĩaku. **17** Guoko gwaku kũroikara na mũndũ ũrĩa ũrĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo, ũcio mũrũ wa mũndũ wĩrereire wee mwene. **18** No ithuĩ-rĩ, tũtigatigana nawe o rĩ; tũrurumũkie na nĩtũrĩkayagĩra rĩĩtwa rĩaku. **19** Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tũma tũgaacĩre rĩngĩ; tũma ũthiũ waku ũtwarĩre, nĩguo tũhonoke.

81 Thaburi ya Asafu Inĩrai Ngai, o we hinya witũ, nĩ ũndũ wa gũkena; anĩrĩrai mũinĩre Ngai wa Jakubu! **2** Ambĩrĩriai kũina, hũũrai kĩhembe, na mũhũũre kĩnanda kĩa mũgeeto kĩrĩa kĩgambi wega, o na gĩa kĩnũbi. **3** Huhai coro hĩndĩ ya Karũgamo ka Mweri, na ningĩ rĩrĩa mweri waiganana, mũthenya ũrĩa wa Gĩathĩ giitũ; **4** ũyũ nĩ watho wa kĩrĩra gĩa kũrũmĩrĩrwo kũrĩ Isiraeli, o guo watho wa Ngai wa Jakubu. **5** We nĩaũhaandire ũtuĩke kĩrĩra harĩ Jusufu hĩndĩ ĩrĩa aathiire gũtharĩkĩra bũrũri wa Misiri, kũrĩa twaiguire mwario tũtaamenyire. **6** Ekuuga atĩrĩ, "Nĩndeheririe mũrigo kuuma ciande-inĩ ciao; moko mao nĩndameheririe kuuma thĩinĩ wa gĩkabũ. **7** Wangaĩire ũrĩ na mĩnyamaro na niĩ ngĩkũhatũra, ngĩgwĩtĩka ndĩ thĩinĩ wa mũrururumo wa ngwa; ndakũgeririe ũrĩ kũu maaĩ-inĩ ma Meriba. **8** "Inyuĩ andũ akwa, iguai ngĩmũkaania, naarĩ korwo no mũũthikĩrĩrie, inyuĩ Isiraeli! **9** Mũtikanagĩe na ngai ng'eni gatagatĩ-inĩ kanyu; mũtikanainamĩrĩre ngai ya kũngĩ. **10** Nĩ niĩ Jehova Ngai waku, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri. Athamia kanua gaku na nĩngũkũhe gĩa kũrĩa. **11** "No andũ akwa matiigana gũũthikĩrĩria; Isiraeli ndaigana kũnjathĩkĩra. **12** Nĩ ũndũ ũcio ngĩmarekereria marũmĩrĩre ũremi wa ngoro ciao, na marũmagĩrĩre mwĩĩro wao ene. **13** "Korwo andũ akwa no maathikĩrĩrie, korwo Isiraeli no marũmĩrĩre njĩra ciakwa, **14** ndamatooreria thũ ciao o na ihenya, na njũkĩrĩre andũ arĩa marĩ muku nao na ũndũ wa guoko gwakwa! **15** Andũ arĩa mathũire Jehova mangĩĩthuna marĩ mbere yake, na iherithia rĩao rĩtũũre nginya tene. **16** No inyuĩ ingĩmũhe ngano ĩrĩa njega mũno mũrĩĩage; ingĩmũhũũnagia na ũũkĩ wa kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga."

82 Thaburi ya Asafu Ngai arũgamĩte kĩũngano-inĩ kĩrĩa kĩnene; aratuĩra "ngai" ciira arĩ gatagatĩ ga cio. **2** "Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũciiragĩrĩra andũ arĩa matarũgamagĩrĩra kĩhooto, na mũgatĩĩra arĩa aaganu maũthĩ? **3** "Ciiragĩrĩrai kĩhooto kĩa arĩa matarĩ hinya na arĩa matarĩ maithe; tũũriai ihooto cia andũ arĩa athĩĩni o na arĩa ahinyĩrĩrie. **4** Hatũragai arĩa matarĩ hinya na arĩa abatari; mateithũrei kuuma moko-inĩ ma arĩa aaganu. **5** "Andũ acio matirĩ ũndũ mooĩ, na matirĩ ũndũ makũũranaga. Macangacangaga nduma-inĩ; mĩthingi

yothe ya thĩ nĩyenyenyete. **6** "Ndoigire atĩrĩ, 'Inyuĩ mũrĩ
"ngai"; inyuothe mũrĩ ariũ a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.' **7**
No mũgaakua o ta ũrĩa andũ makuuaga; mũkaagũa o
ta aathani arĩa angĩ." **8** Arahũka, Wee Ngai, ũtuĩre thĩ
ciira, nĩgũkorwo ndũrĩrĩ ciothe nĩ igai rĩaku.

83 Thaburi ya Asafu Wee Ngai-rĩ, ndũgakire; tiga
gũikara ũtumĩtie, Wee Mũrungu, ndũgaikare
wĩnyiitanĩirie. **2** Ta rora wone ũrĩa thũ ciaku
iranegena, acio magũthũire makambararia mĩtwe yao. **3**
Mathugundaga ndundu ya gũũkĩrĩra andũ aku na wara;
maciiragĩrĩra gũũkĩrĩra andũ arĩa wendete. **4** Meranaga
atĩrĩ, "Ũkai, tũmaniine matige gũtuĩka rũrĩrĩ, nĩguo
rĩĩtwa rĩa Isiraeli rĩtikanacooke kũririkanwo rĩngĩ."
5 Maciiraga marĩ na ngoro ĩmwe; maiguithanagĩria
magũũkĩrĩre: **6** andũ a hema cia Edomu, na cia
Aishumaeli, na cia Moabi, na cia Ahagari, **7** na cia
Gebali, na cia Amoni, na cia Amaleki, na cia Filistia,
hamwe na andũ a Turo. **8** O na Ashuri nĩmegwatanĩtie
nao nĩguo mateithĩrĩrie njiaro cia Loti. **9** Meeke o ta
ũrĩa wekire Amidiani, na o ta ũrĩa wekire Sisera na
Jabini rũũĩ-inĩ rwa Kishoni, **10** o acio maaniinĩirwo
Enidoru, na magĩtuĩka ta thumu wa kũnoria tĩĩri. **11**
Tũma andũ ao arĩa marĩ igweta mahaane ta Orebu
na Zeebu, anene ao othe ũmahaananie na Zeba na
Zalimuna, **12** arĩa moigire atĩrĩ, "Nĩtwĩgwatĩrei bũrũri
wa ũrĩithio wa Ngai ũtuĩke witũ." **13** Wee Ngai wakwa,
matue ta rũkũngũ rũrĩa rũgũrũkagio, mahaane o ta
mũũngũ ũmbũrĩtwo nĩ rũhuho. **14** O ta ũrĩa mwaki
ũcinaga mũtitũ kana ta rũrĩrĩmbĩ rũgĩcina irĩma-rĩ,
15 maingatithie o ro ũguo na kĩhuhũkanio gĩaku, na
ũmamakie mũno na huho ciaku nene. **16** Humba mothiũ
mao thoni, nĩgeetha andũ marongorie rĩĩtwa rĩaku,
Wee Jehova. **17** Marotũũra maconokete na marĩ amaku;
marokua na gĩconoko kĩnene. **18** Tũma mamenye atĩ
Wee, o Wee wĩtagwo Jehova, atĩ Wee nĩwe Ũrĩa-ũrĩ-
Igũrũ-Mũno, o igũrũ rĩa thĩ yothe.

84 Thaburi ya Ariũ a Kora Wee Jehova Mwene-Hinya-
Wothe-rĩ, kaĩ gĩikaro gĩaku nĩ gĩthaka-ĩ! **2** Muoyo
wakwa wĩriragĩria mũno, ĩĩ o na ũkoorwo nĩ hinya,
nĩ ũndũ wa kwĩrirĩria nja cia Jehova; ngoro yakwa na
mwĩrĩ wakwa irakaĩra Mũrungu ũrĩa ũtũũraga muoyo. **3**
O na kanyoni-ka-nja nĩkoonete mũciĩ, nayo thũngũrũrũ
ĩkeyonera gĩtara, harĩa ĩngĩikaria tũcui twayo, o hau
hakuhĩ na kĩgongona gĩaku, Wee Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, o Wee Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa. **4**
Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa matũũraga nyũmba yaku;
matũũraga makũgoocaga. **5** Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ
arĩa maheagwo hinya nĩwe, o arĩa matuĩte na ngoro
ciao gũthiĩ Zayuni. **6** Rĩrĩa megũtuĩkanĩria Gĩtuamba kĩa
Baka, matũmaga kũgĩe na ithima; mbura ya magunang'ombe o nayo ĩkũhumbĩraga na tũria twa maaĩ. **7**
Mathiiaga magĩkĩragĩrĩria kũgĩa na hinya, nginya o
mũndũ o mũndũ agakinya mbere ya Ngai kũu Zayuni. **8**
Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova Ngai-Mwene-Hinya-
Wothe; thikĩrĩria, Wee Ngai wa Jakubu. **9** Wee Ngai,
ta rora ngo iitũ; tiirĩra ũrĩa waku ũitĩrĩirie maguta
gĩthiithi. **10** Kaba mũthenya ũmwe nja-inĩ ciaku, gũkĩra
gũikara mĩthenya ngiri handũ hangĩ o hothe; kaba
ngorwo ndĩ mũrangĩri wa kĩhingo kĩa nyũmba ya Ngai
wakwa, gũkĩra ndũũre thĩĩinĩ wa hema cia andũ arĩa
aaganu. **11** Nĩgũkorwo Jehova Ngai nĩ riũa na ngo;
Jehova nĩarĩtũtugaga na agatwĩka maũndũ mega; arĩa
mĩthiĩre yao ĩtarĩ ũcuuke ndarĩ ũndũ mwega angĩmaima.
12 Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, kũrathimwo nĩ
mũndũ ũrĩa ũkwĩhokaga.

85 Thaburi ya Ariũ a Kora Wee Jehova, nĩ wekire
bũrũri waku wega; nĩwacookeirie Jakubu ũtonga
wake. **2** Nĩwarekeire andũ aku waganu wao, na
ũkĩhumbĩra mehia mao mothe. **3** Nĩweheririe mang'ũrĩ
maku mothe, na ũgĩthirwo nĩ marakara maku mahiũ. **4**
Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Ngai Mũhonokia witũ, na
ũtige gũikara ũtũrakarĩire. **5** Ũgũtũũra ũtũrakarĩire
nginya tene? Marakara maku megũkinyĩra njiarwa
na njiarwa? **6** Kaĩ ũtangĩtũrurumũkia ngoro ciitũ,
nĩguo andũ aku magũkenere? **7** Wee Jehova-rĩ, tuonie
wendo waku ũrĩa ũtathiraga, na ũtũhe ũhonokio
waku. **8** Nĩngũthikĩrĩria njigue ũrĩa Mũrungu, o we
Jehova, ekuuga; eranagĩra thayũ kũrĩ andũ ake, o
acio ake aamũre: no ndũkareke macookerere ũrimũ
wao. **9** Ti-itherũ ũhonokio wake ũrĩ hakuhĩ na arĩa
mamwĩtigĩrĩte, nĩgeetha riiri wake ũtũũre bũrũri-inĩ
witũ. **10** Wendo na wĩhokeku nĩicemanĩtie; ũthingu
na thayũ nĩikĩmumunyanĩte. **11** Wĩhokeku ũkunũkaga
kuuma na thĩ, naguo ũthingu ũcũthagĩrĩrie ũrĩ o igũrũ.
12 Ti-itherũ Jehova no aheane kĩndũ o gĩothe kĩega,
naguo bũrũri witũ ũciarage magetha maguo. **13** Ũthingu
nĩguo ũmũthiiaga mbere, ũkahaaragĩria makinya make
njĩra.

86 Ihooya rĩa Daudi Wee Jehova, njigua na ũnjĩtĩke,
nĩgũkorwo ndĩ mũthĩĩni na mũbatari. **2** Gitĩra
muoyo wakwa, nĩgũkorwo nĩndĩheanĩte harĩwe. Wee
nĩwe Ngai wakwa; honokia ndungata yaku ĩno
ĩkwĩhokete. **3** Njiguĩra tha, Wee Mwathani, nĩgũkorwo
ngũkayagĩra mũthenya wothe. **4** He ndungata yaku
gĩkeno, nĩgũkorwo nĩ kũrĩ we, Wee Mwathani,
ndorereirie ngoro yakwa. **5** Nĩgũkorwo Wee Mwathani
ũrĩ mwega na nĩũrekanagĩra, ũkaingĩhia wendo kũrĩ arĩa
othe magũkayagĩra. **6** Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova;
thikĩrĩria ikaya rĩakwa ũnjiguĩre tha. **7** Mũthenya
ũrĩa ngaakorwo na thĩĩna nĩngagũkaĩra, nĩgũkorwo
nĩũkanjĩtĩka. **8** Wee Mwathani, thĩĩinĩ wa ngai ciothe
gũtirĩ ĩngĩ tawe; gũtirĩ ciiko ingĩhaananio na ciaku. **9**
Ndũrĩrĩ ciothe iria ũmbĩte nĩigooka igũthathaiye irĩ
mbere yaku, Wee Mwathani; nĩikarehera rĩĩtwa rĩaku
riiri. **10** Nĩgũkorwo Wee ũrĩ mũnene, na nĩwĩkaga ciiko
cia kũgegania; Wee wiki nowe Ngai. **11** Wee Jehova,
nyonagĩrĩria njĩra ciaku, nĩgeetha thiiage na mĩthiĩre
ya ma; he ngoro ĩĩrutĩire kũna, nĩguo ndĩĩtigagĩre
rĩĩtwa rĩaku. **12** Nĩndĩrĩkũgoocaga na ngoro yakwa
yothe, Wee Mwathani Ngai wakwa; ngũtũũra ngumagia
rĩĩtwa rĩaku nginya tene. **13** Nĩgũkorwo wendo waku
nĩ mũnene harĩ nĩĩ; nĩũndeithũrĩte kuuma mbĩrĩra-
inĩ o kũrĩa kũriku mũno. **(Sheol h7585)** **14** Wee Ngai,
andũ arĩa etĩĩi nĩmaraatharĩkĩra; gĩkundi kĩa andũ
matarĩ tha nĩmaracaria muoyo wakwa, o andũ acio
matakũrũmbũyagia. **15** No Wee, Wee Mwathani, ũrĩ
Mũrungu mũigua tha na ũrĩ mũtugi, ndũhiũhaga
kũrakara, na ũiyũrĩtwo nĩ wendo na wĩhokeku. **16**

Wĩhũgũre ũndore na ũnjiguĩre tha; he ndungata ĩno yaku hinya waku, na ũhonokie mũriũ wa ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja. **17** Nyonia kĩmenyithia kĩa wega waku, nĩguo thũ ciakwa ikĩone iconorithio, nĩgũkorwo Wee, Wee Jehova, nĩũndeithĩtie na ũkaahooreria.

87 Thaburi ya Ariũ a Kora Nĩahaandĩte mũthingi wa itũũra rĩake igũrũ rĩa kĩrĩma kĩrĩa kĩamũre; **2** Jehova nĩendete ihingo cia Zayuni gũkĩra ciikaro iria ingĩ ciothe cia Jakubu. **3** Maũndũ mega nĩmaragio igũrũ rĩaku, wee itũũra inene rĩa Ngai: **4** "Nĩngwandĩka ũhoro wa Rahabu na wa Babuloni thĩinĩ wa arĩa manjũũĩ, Filistia o nakuo, na Turo, hamwe na Kushi, njuge atĩrĩ, 'Ũyũ aaciarĩirwo Zayuni.'" **5** Ti-itherũ, ũhoro wa Zayuni ũkĩario nĩgũkagwetagwo atĩrĩ, "Ũyũ o na ũũrĩa maaciarĩirwo kuo, na Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno we mwene nĩagatũma gũtũũre kũrĩ kũrũmu." **6** Jehova nĩakandĩka ibuku-inĩ rĩa kĩrĩndĩ ũũ: "Ũyũ aaciarĩirwo Zayuni." **7** Nao magĩtunga nyĩmbo makaina atĩrĩ, "Ithima ciakwa ciothe irĩ thĩinĩ waku."

88 Thaburi ya Ariũ a Kora Wee Jehova, o Wee Ngai ũrĩa ũũhonokagia, ngũkayagĩra mũthenya na ũtukũ ndĩ mbere yaku. **2** Ihooya rĩakwa rĩrokinya harĩwe; inamĩrĩria gũtũ gwaku ũigue gũkaya gwakwa. **3** Nĩgũkorwo muoyo wakwa ũiyũrĩtwo nĩ thĩĩna, na niĩ ngirie gũkua. **(Sheol h7585)** **4** Niĩ ndaranĩirio na arĩa makiriĩ gũkua; haana ta mũndũ ũtarĩ na hinya. **5** Niĩ njiganĩirio na arĩa akuũ, o ta arĩa moragĩtwo magakoma mbĩrĩra, o acio ũtacookaga kũririkana, arĩa meheretio kuuma ũmenyereri-inĩ waku. **6** Ũnjikĩtie irima rĩrĩa iriku mũno, o kũu kũriku kũrĩ nduma ndumanu. **7** Mang'ũrĩ maku nĩmanditũhĩire mũno; nĩũũhubĩkanĩtie na ndiihũ ciaku ciothe. **8** Nĩũnjehereirie arata akwa arĩa twendanĩte mũno, na ũgatũma nduĩke kĩndũ kĩrĩ magigi harĩo. Ndĩĩmũhingĩrĩrie ndingĩhota kũũra; **9** maitho makwa nĩmaroora nĩ kĩeha. Wee Jehova, ngũkayagĩra o mũthenya; ngũtambũrũkagĩria moko makwa. **10** Andũ arĩa akuũ-rĩ, wee nĩũmonagia magegania maku? Acio makuĩte-rĩ, nĩmarahũkaga, magakũgooca? **11** Wendo waku nĩumbũragwo mbĩrĩra-inĩ, kana wĩhokeku waku ũgakiumbũrwo Mwanangĩko-inĩ? **12** Magegania maku nĩmonagwo kũndũ kũu kwa nduma, kana ciĩko ciaku cia ũthingu ikamenyeka bũrũri-inĩ ũcio wa kĩriganĩro? **13** No nĩngũgũkaĩra ũndeithie, Wee Jehova; rũciinĩ mahooya makwa mokaga harĩwe. **14** Wee Jehova, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũndiganĩrie na ũkaahitha ũthiũ waku? **15** Kuuma o ũnini wakwa ndũũrĩte nyamarĩtio na ngakuhĩrĩria gĩkuũ; nĩnyamaarĩkĩte nĩ imakania ciaku, igatũma njage mwĩhoko. **16** Mang'ũrĩ maku nĩmahubĩkanĩtie, nacio imakania ciaku ikanyananga. **17** Maathiũrũrũkagĩria mũthenya wothe ta mũiyũro wa maaĩ; hingĩrĩirio nĩmo na mĩena yothe. **18** Nĩũnjehereirie athiritũ akwa na arĩa nyendete; nduma nĩyo mũrata wakwa ũrĩa ũnguhĩrĩirie mũno.

89 Thaburi ya Ethani wa mbarĩ ya Ezara Ngũtũũra nyinaga ũhoro wa wendo mũnene wa Jehova nginya tene; ndĩrĩmenyithanagia wĩhokeku waku na kanua gakwa kũrĩ njiarwa na njiarwa. **2** Nĩngumbũra atĩ wendo waku ũtũũraga ũrĩ mũrũmu nginya tene, nyumbũre atĩ wĩhokeku waku nĩũũhaandĩte o kũu igũrũ. **3** Woigire atĩrĩ, "Nĩngĩte kĩrĩkanĩro na ũrĩa niĩ ndĩthuurĩire, na ngeehĩta na mwĩhĩtwa harĩ Daudi ndungata yakwa ngamwĩra atĩrĩ, **4** 'Nĩngatũma rũciaro rwaku rũtũũre rwĩhaandĩte nginya tene, na ndũme gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩtũũre kĩrĩ kĩrũmu njiarwa na njiarwa.'" **5** Wee Jehova-rĩ, igũrũ nĩrĩkumagia magegania maku, na rĩkagaathĩrĩria wĩhokeku waku o naguo, kĩũnganoinĩ kĩa acio atheru. **6** Nĩ ũndũ-rĩ, kũu matu-inĩ igũrũ nũũ ũngĩgerekanio na Jehova? Nũũ ũkĩhaana ta Jehova harĩ ciũmbe iria irĩ igũrũ? **7** Kĩama-inĩ kĩa acio atheru, Mũrungu nĩetigĩrĩtwo mũno; nĩ wa gwĩtigĩrwo gũkĩra arĩa othe mamũrigiicĩirie. **8** Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, nũũ ũkĩhaana tawe? Wee Jehova, nĩ ũrĩ hinya, na wĩhokeku waku ũtũũraga ũkũrigiicĩirie. **9** Nĩwe wathaga kĩhuhũkanio kĩa iria rĩrĩa inene; rĩrĩa makũmbĩ marĩo mookĩra na igũrũ, nĩũmahooreragia. **10** Wahehenjire Rahabu agĩtuĩka o ta ũmwe wa arĩa moragĩtwo; wahurunjire thũ ciaku na guoko gwaku kũrĩ hinya. **11** Igũrũ nĩ rĩaku, o na thĩ no yaku; Wee nĩwe wombire thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo. **12** Nĩwe wombire mwena wa gathigathini na wa gũthini; Taboru na Herimoni ciinaga ikenete nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩaku. **13** Gĩcoka gĩaku nĩ kĩrĩ ũhoti; guoko gwaku kũrĩ hinya, guoko gwaku kwa ũrĩo nĩgũtũgĩrie. **14** Ũthingu na kĩhooto nĩcio mũthingi wa gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene; wendo na wĩhokeku nĩigũtongoragia. **15** Kũrathimworĩ, nĩ andũ arĩa mooĩ gũkũgooca na nyĩmbo, o arĩa mathiiaga na ũtheri waku, Wee Jehova. **16** Makenagĩra rĩĩtwa rĩaku mũthenya wothe; magũtũũgagĩria nĩ ũndũ wa ũthingu waku. **17** Nĩgũkorwo Wee nĩwe riiri na hinya wao, na tondũ wa ũtugi waku nĩũtũũgagĩria rũhĩa rwitũ. **18** Ti-itherũ, ngo iitũ ĩrĩ na Jehova, mũthamaki witũ nĩ wa Ũrĩa-Mũtheru-wa-Isiraeli. **19** Hĩndĩ ĩmwe nĩwaririe na njĩra ya kĩoneki, ũkĩĩra andũ aku arĩa ehokeku atĩrĩ, "Nĩheete njamba ĩmwe ya ita hinya; nĩndũgĩrĩtie mwanake gatagatĩ ka andũ. **20** Nĩndĩĩoneire Daudi ndungata yakwa; nĩndĩmũitĩrĩirie maguta makwa maamũre. **21** Guoko gwakwa nĩkũrĩmũtiiragĩrĩra; ti-itherũ gĩcoka gĩakwa nĩkĩrĩmwĩkagĩra hinya. **22** Gũtirĩ thũ ĩkaamwĩtia igooti. gũtirĩ mũndũ mwaganu ũkaamũhinyĩrĩria. **23** Nĩngahehenja thũ ciake mbere yake, na njũrage arĩa othe mamũthũire. **24** Wendo wakwa wa kwĩhokeka ũrĩkoragwo hamwe nake, na nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa rũhĩa rwake nĩrũrĩtũũgagĩrio. **25** Nĩngatambũrũkia guoko gwake igũrũ rĩa iria, na guoko gwake kwa ũrĩo ndĩkũige igũrũ rĩa njũũĩ. **26** Nĩakanjĩta anjĩĩre atĩrĩ, 'Wee nĩwe Baba, na Mũrungu wakwa, o Rwaro rwa Ihiga, Mũhonokia wakwa.' **27** Ningĩ nĩngamwamũra atuĩke irigithathi rĩakwa, na ndũme atũũgĩrio gũkĩra athamaki a thĩ. **28** Nĩngũtũũria wendo wakwa harĩ we nginya tene, na kĩrĩkanĩro gĩakwa nake gĩtũũre kĩrĩ gĩa kwĩhokeka. **29** Nĩngahaanda rũciaro rwake nginya tene, na gĩtĩ gĩake kĩa ũnene ndĩkĩhaande rĩrĩa rĩothe igũrũ rĩgũtũũra. **30** "Ariũ ake mangĩgatirika watho wakwa na mage kũrũmĩrĩra kĩrĩra gĩakwa, **31** mangĩgathũkia kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na mage kũmenyerera maathani makwa, **32** nĩngaherithia wĩhia wao na rũthanju, herithie waganu wao na kũmahũũra iboko; **33** no ndirĩ hĩndĩ

ngaamwehereria wendo wakwa, o na kana thaahie
wĩhokeku wakwa o na rĩ. **34** Ndigathũkia kĩrĩkanĩro
gĩakwa kana ngarũrĩre ũrĩa iromo ciakwa ciarĩtie.
35 Nĩndĩhĩtĩte ngĩgwetaga ũtheru wakwa, rĩmwe rĩa
kũigana, na ndirĩ hĩndĩ ngaaheenia Daudi, **36** atĩ rũciaro
rwake rũgũtũũra nginya tene, na gĩtĩ gĩake kĩa ũnene
gĩtũũre kĩrĩ kĩrũmu mbere yakwa ta riũa; **37** gĩgũtũũra
kĩrĩ kĩrũmu nginya tene o ta mweri, mũira ũrĩa ũrĩ
matu-inĩ nĩ mwĩhokeku." **38** No rĩrĩ, wee nĩũregete, na
ũgatiganĩria, o na ũgakĩrakarĩra ũcio ũitĩrĩirie maguta.
39 Wee nĩũkanĩte kĩrĩkanĩro kĩrĩa ũrĩkanĩire na ndungata
yaku, na ũkarangĩrĩria thũmbĩ yake rũkũngũ-inĩ. **40** Wee
ũmomorete thingo ciake ciothe na ũkaananga ciĩhitho
ciake iria cia hinya. **41** Ehĩtũkĩri othe nĩmatahĩte indo
ciake; atuĩkĩte wa kũnyararwo nĩ andũ arĩa mariganĩtie
nake. **42** Wee nĩũtũũgĩrĩtie guoko kwa ũrĩo kwa arĩa
mamũthũire; nĩũtũmĩte thũ ciake ciothe ikene. **43** Ũũgĩ
wa rũhiũ rwake rwa njora nĩũũhũndũrĩte, na ũkaaga
kũmũteithĩrĩria mbaara-inĩ. **44** Nĩũniinĩte riiri wake
ũgathira, na ũgaikania gĩtĩ gĩake kĩa ũnene thĩ. **45**
Nĩũnyiihĩtie matukũ ma wĩthĩ wake; ũmũhumbĩte thoni
o ta nguo. **46** Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova? Ũgũtũũra
wĩhithĩte nginya tene? Nĩ nginya rĩ mang'ũrĩ maku
megũtũũra maakanĩte ta mwaki? **47** Ririkana ũrĩa
mũtũũrĩre wakwa ũrĩ wa gũthira o narua. Kaĩ akĩrĩ
ũndũ wa tũhũ watũmire ũmbe andũ othe! **48** Nĩ mũndũ
ũrĩkũ ũngĩtũũra muoyo na ndonane na gĩkuũ, kana
ehonokie kuuma kũrĩ hinya wa mbĩrĩra? **(Sheol h7585)** **49**
Wee Mwathani, wendo waku mũnene ũrĩa wa tene ũkĩrĩ
kũ, ũrĩa wehĩtire, ũkĩĩrĩra Daudi na ũndũ wa wĩhokeku
waku? **50** Mwathani, ririkana ũrĩa ndungata yaku
ĩnyũrũrĩtio, na ũrĩa nyũmĩrĩirie irumi iria numĩtwo nĩ
ndũrĩrĩ ciothe ngoro-inĩ yakwa, **51** o irumi iria thũ ciaku
iinyũrũrĩtie nacio, Wee Jehova, iria itũire inyũrũrĩtie
makinya ma ũrĩa wee ũitĩrĩirie maguta nacio. **52** Jehova
arogoocwo nginya tene!

90 Ihooya rĩa Musa, ndungata ya Ngai JEHOVA,
nĩwe ũtũũrĩte ũrĩ gĩikaro giitũ kuuma njiarwa
na njiarwa. **2** O mbere ya irĩma kũgĩa kuo kana
ũkĩũmba thĩ na mabũrũri, kuuma tene nginya tene,
Wee ũrĩ o Mũrungu. **3** Wee ũcookagia andũ magatuĩka
rũkũngũ, ũkoiga atĩrĩ, "Cookai rũkũngũ-inĩ, inyuĩ
ciana ici cia andũ." **4** Nĩgũkorwo mĩaka ngiri harĩwe
no ta mũthenya wa ira ũrĩa ũrahĩtũkire, kana ta
ituanĩra rĩmwe rĩa arangĩri a ũtukũ. **5** Ũhaataga andũ,
ũkameeheria, magakoma toro wa gĩkuũ; andũ mahaana
ta nyeki ĩrĩa ĩringũkaga rũciinĩ: **6** o na gũtuĩka rũciinĩ
nĩĩringũkaga, hwaĩ-inĩ ĩhoohaga, ĩkooma. **7** Tũniingwo
nĩ marakara maku, na tũkamakio mũno nĩ marũrũ
maku. **8** Nĩũigĩte wĩhia witũ o mbere yaku, mehia maitũ
marĩa mahithe ũkamoimĩria o ũtheri-inĩ hau mbere
yaku. **9** Matukũ maitũ mothe maniinagwo nĩ mang'ũrĩ
maku; tũninũkagia mĩaka iitũ na gũcaaya. **10** Mũigana
wa matukũ maitũ-rĩ, nĩ mĩaka mĩrongo mũgwanja,
kana mĩrongo ĩnana, tũngĩkorwo tũrĩ na hinya; no
rĩrĩ, mũigana wamo no thĩĩna na kĩeha, nĩgũkorwo
mathiraga o narua, na ithuĩ tũgathiĩ, tũkabuĩria. **11** Nũũ
ũũĩ hinya wa marakara maku? Nĩgũkorwo mang'ũrĩ
maku nĩ manene o ta gwĩtigĩrwo kũrĩa wagĩrĩire. **12**
Tuonie gũtara matukũ maitũ wega, nĩgeetha tũgĩe na
ngoro ya ũũgĩ. **13** Wee Jehova, hoorera! Nĩ nginya rĩ?
Iguĩra ndungata ciaku tha. **14** Rũciinĩ tũhũũnagie na
wendo waku ũtathiraga, nĩguo tũinage nĩ gũkena na
tũcanjamũkage matukũ maitũ mothe. **15** Tũma tũkene
matukũ maingĩ o ta marĩa ũtũnyamarĩtie, na mĩaka
mĩingĩ o ta ĩrĩa tuonete thĩĩna. **16** Ndungata ciaku
irokĩonio ciĩko ciaku, naguo riiri waku wonio ciana ciao.
17 Wega wa Mwathani Ngai witũ ũrogĩa na ithuĩ; tũma
wĩra wa moko maitũ ũgaacĩre, ĩĩ-ni, kĩrũmie wĩra wa
moko maitũ.

91 Mũndũ ũrĩa ũikaraga agitĩirwo nĩ Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-
Mũno arĩhurũkaga kĩĩruru-inĩ kĩa Mwene-Hinya-
Wothe. **2** Ngũkiuga ũhoro wa Jehova atĩrĩ, "Wee nĩwe
rĩũrĩro rĩakwa na kĩirigo gĩakwa kĩrĩ hinya, nĩwe Ngai
wakwa, ũrĩa ndĩĩhokete." **3** Ti-itherũ nĩegũgũteithũra
gĩkerenge-inĩ kĩa mũtegi, o na kuuma mũrimũ-inĩ
ũrĩa mũũru wa kũũraga. **4** Arĩkũhumbagĩra na njoya
ciake, na rungu rwa mathagu make nĩho ũrĩĩgitagia;
wĩhokeku wake nĩũgatuĩka ngo yaku na kĩĩhitho gĩaku.
5 Ndũrĩĩtigagĩra imakania cia ũtukũ, kana mũguĩ ũrĩa
ũthĩrĩrĩkaga mũthenya, **6** o na kana mũrimũ ũrĩa
ũceemaga nduma-inĩ, kana mũthiro ũrĩa ũniinanaga
mũthenya gatagatĩ. **7** Andũ ngiri no magũe mwena
waku, nao ngiri ikũmi magũe guoko-inĩ gwaku kwa
ũrĩo, no ndũngĩkuhĩrĩrio nĩguo. **8** Wee no kwĩrorera
ũkerorera na maitho maku wĩonere iherithia rĩa andũ
arĩa aaganu. **9** Ũngĩtua Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno gĩikaro
gĩaku, o we Jehova, ũrĩa arĩ we rĩũrĩro rĩakwa, **10** hĩndĩ
ĩyo gũtirĩ ũũru ũgaagũkorerera, gũtirĩ mwanangĩko
ũgaakuhĩrĩria hema yaku. **11** Nĩgũkorwo nĩagaatha
araika ake nĩ ũndũ waku, makũgitagĩre mĩthiĩre-
inĩ yaku yothe; **12** nĩmagakuoya na igũrũ na moko
mao nĩgeetha ndũkaringwo kũgũrũ nĩ ihiga. **13**
Nĩũgakinyĩrĩria mũrũũthi, o na nduĩra; ũkarangĩrĩria
mũrũũthi ũrĩa mũnene, o na nyoka. **14** Jehova ekuuga
atĩrĩ, "Kuona atĩ nĩanyendete, nĩngamũhatũra hatĩka-inĩ;
nĩndĩrĩmũgitagĩra, nĩgũkorwo nĩamenyete rĩĩtwa rĩakwa.
15 Arĩngayagĩra, na niĩ ngamwĩtĩka; ndĩrĩkoragwo
hamwe nake hĩndĩ ya thĩĩna, ndĩrĩmũteithũraga na
ngamũtĩĩithia. **16** Ngũmũtũũria muoyo matukũ maingĩ
nginya aiganie, na ndĩmuonagie ũhonokio wakwa."

92 Nĩ wega mũno gũcookagĩria Jehova ngaatho o na
gũkumagia rĩĩtwa rĩaku na rwĩmbo, Wee Ũrĩa-
ũrĩ-Igũrũ-Mũno, **2** nĩ wega mũno kwanagĩrĩra wendo
waku o rũciinĩ, o na kwanĩrĩra wĩhokeku waku ũtukũ,
3 tũkĩinagia kĩnanda gĩa kĩnũbi kĩa ndigi ikũmi, o
hamwe na kĩnanda kĩa mũgeeto kĩrĩa kĩgambi wega. **4**
Nĩgũkorwo, Wee Jehova, nĩũngenetie nĩ ũndũ wa ciĩko
ciaku; nĩngũina ngenete nĩ ũndũ wa wĩra wa moko
maku. **5** Ĩĩ mawĩra maku matikĩrĩ manene, Wee Jehova,
meciiria maku-rĩ, matikĩrĩ marikĩru! **6** Mũndũ ũrĩa ũtarĩ
ũũgĩ ndangĩmamenya, mũndũ mũkĩĩgu ndangĩkũũrana
ũndũ ũyũ, **7** atĩ o na arĩa aaganu mangĩkũra ta nyeki, o
na arĩa othe mekaga ũũru mangĩgaacĩra, makaaniinwo
nginya tene na tene. **8** No Wee Jehova, ũtũũraga
ũtũũgĩrĩtio nginya tene. **9** Nĩgũkorwo thũ ciaku, Wee
Jehova, ti-itherũ thũ ciaku nĩigathira; arĩa othe mekaga
ũũru nĩmakaharaganio. **10** Wee nĩwambararĩtie rũhĩa

rwakwa o ta rwa mbogo; ndĩĩmũitĩrĩrie maguta marĩa mega mũno. **11** Maitho makwa nĩmeyoneire gũtoorio gwa thũ ciakwa; matũ makwa nĩmeiguĩrĩire ũrĩa thũ ciakwa icio njaganu itooretio. **12** Andũ arĩa athingu marĩtheeremaga o ta mũtĩ wa mũkĩndũ, makũre o ta mũtarakwa wa Lebanoni; **13** mahaandĩtwo kũu nyũmbainĩ ya Jehova, marĩtheeremaga kũu nja-inĩ cia Ngai witũ. **14** Magatũũra maciaraga maciaro o na marĩ akũrũ, matũũre marĩ na hinya wa wĩthĩ wao, na marĩ aruru, **15** maanagĩrĩre, makiugaga atĩrĩ, "Jehova nĩ mũrũngĩrĩru; we nĩwe Rwaro rwakwa rwa Ihiga, na gũtirĩ waganu ũngĩoneka thĩiinĩ wake."

93 Jehova nĩarathamaka, ehumbĩte ũkaru; Jehova ehumbĩte ũkaru na akeoha hinya ta mũcibi. Thĩ nĩĩhaandĩtwo ĩkarũma ki, ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩenyenyeka. **2** Gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩtũũrĩte kĩrĩ kĩrũmu kuuma o tene; wee ũtũũrĩte kuo kuuma tene na tene. **3** Wee Jehova-rĩ, maria nĩmaranĩrĩra, maria maranĩrĩra na mĩgambo yamo; maria maranĩrĩra makahũũrithia makũmbĩ. **4** We nĩarĩ hinya gũkĩra makũmbĩ ma iria, arĩ hinya gũkĩra marurumĩ macio ma maaĩ maingĩ, Jehova arĩ igũrũ nĩ arĩ hinya. **5** Wee Jehova, mawatho maku maikaraga marĩ marũmu; naguo ũtheru ũgũtũũra ũgemetie nyũmba yaku matukũ matarĩ mũthia.

94 Wee Jehova, o Wee Mũrungu ũrĩa ũrĩhanagĩria, Wee Mũrungu ũrĩa ũrĩhanagĩria-rĩ, cangarara. **2** Arahũka, Wee mũtuanĩri ciira wa andũ othe a thĩ; kĩrĩhe andũ arĩa etĩĩi o kĩrĩa kĩmagĩrĩire. **3** Wee Jehova-rĩ, nĩ nginya rĩ andũ arĩa aaganu megũtũũra makenete, nĩ nginya rĩ andũ arĩa aaganu megũtũũra marũũhagia? **4** Maaragia ndeto cia mwĩgaatho; andũ arĩa othe meekaga ũũru, o maiyũrĩtwo nĩ mwĩtĩĩo. **5** Mahehenjaga andũ aku, Wee Jehova, makahinyĩrĩria igai rĩaku. **6** Mooragaga mũtumia wa ndigwa, na mũndũ wa kũngĩ; mooragaga ciana iria itarĩ maithe. **7** Moigaga atĩrĩ, "Jehova ndangĩona; Ngai wa Jakubu-rĩ, ndangĩrũmbũiya." **8** Mwĩmenyererei inyuĩ arĩa mwagĩte ũũgĩ mũrĩ gatagatĩinĩ ka andũ; inyuĩ andũ aya akĩĩgu, mũgaakĩũhĩga rĩ? **9** Ũrĩa wombire gũtũ-rĩ, ndangĩigua? Ũcio wombire riitho-rĩ, ndangĩona? **10** Ũcio ũrũithagia ndũrĩrĩrĩ, ndangĩherithania? O ũcio ũrutaga andũ-rĩ, ndarĩ ũmenyo? **11** Jehova nĩoĩ meciiria ma mũndũ; ĩĩ, oĩ atĩ meciiria mao nĩ ma tũhũ. **12** Wee Jehova, kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa Wee ũtaaraga, o mũndũ ũcio ũrutaga watho waku; **13** nĩũgaatũma ahoorere matukũ-inĩ ma thĩĩna, o nginya rĩrĩa mũndũ ũrĩa mwaganu akenjerwo irima. **14** Nĩgũkorwo Jehova ndagatiganĩria andũ ake; igai rĩake ndarĩ hĩndĩ angĩrĩtirika. **15** Ũtuanĩri ciira wa kĩhooto nĩũgakwo rĩngĩ igũrũ rĩa ũthingu, nao andũ othe arĩa arũngĩrĩru ngoro maũrũmagĩrĩre. **16** Nũũ ũkwarahũka, andũĩrĩre harĩ arĩa aaganu? Nũũ ũkũndũgamĩrĩra, andũĩrĩre harĩ arĩa meekaga ũũru? **17** Tiga Jehova aandeithirie-rĩ, ingĩakuire o narua, ngatũũre kũu ũkiri-inĩ. **18** Rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, "Kũgũrũ gwakwa nĩkũratenderũka," wendani waku, Wee Jehova, nĩwandiirĩrĩire. **19** Rĩrĩa mĩtangĩko yaingĩhire thĩiinĩ wakwa-rĩ, Wee wahooreririe, ũgĩkenia ngoro yakwa. **20** Gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ungumania-rĩ, hihi no kĩgĩe na ngwatanĩro nawe, o kĩrĩa kĩrehanagĩra mĩnyamaro nĩ ũndũ wa matuĩro ma kĩo? **21** Monganaga hamwe nĩguo mokĩrĩre mũndũ ũrĩa mũthingu, na magatuĩra mũndũ ũtehĩtie ooragwo. **22** No Jehova nĩwe ũtuĩkĩte kĩirigo gĩakwa kĩa hinya, na Ngai wakwa, o we rwaro rwakwa rwa ihiga harĩa njũragĩra. **23** We nĩakamaherithia nĩ ũndũ wa mehia mao na amaniine nĩ ũndũ wa waganu wao; Jehova Ngai witũ nĩakamaniina.

95 Ũkai, tũinĩre Jehova nĩ gũkena; tũkĩanĩrĩre ũcio Rwaro rwa Ihiga rwa ũhonokio witũ. **2** Nĩtũũkei mbere yake tũgĩcookagia ngaatho, na tũmũinĩre nyĩmbo cia kũmũkumia. **3** Nĩgũkorwo Jehova nĩ Mũrungu mũnene, o we Mũthamaki mũnene ũkĩrĩte ngai ciothe. **4** Thĩ kũrĩa kũriku mũno kũrĩ guoko-inĩ gwake, o na tũcũmbĩrĩ twa irĩma no twake. **5** Iria nĩ rĩake, nĩgũkorwo nĩwe warĩũmbire, na moko make nĩmo moombire thĩ nyũmũ. **6** Ũkai, tũmũinamĩrĩre tũmũhooe, nĩtũturĩrie Jehova o we Mũtũũmbi ndu; **7** nĩgũkorwo nĩwe Ngai witũ, na ithuĩ tũrĩ andũ a ũrĩithio wake, rũũru rũrĩa we mwene arĩithagia. Ũmũthĩ mũngĩigua mũgambo wake, **8** mũtikoomie ngoro cianyu ta ũrĩa mwekire mũrĩ Meriba, o na ta ũrĩa mwekire mũthenya ũrĩa mwarĩ Masa kũu werũ-inĩ, **9** kũrĩa maithe manyu maangeririe na makĩngararia, o na gũtuĩka nĩmoonete ũrĩa wothe ndaamekĩire. **10** Nĩgũkorwo ndaatũũrĩte ndakarĩire rũciaro rũu mĩaka mĩrongo ĩna; ngiuga atĩrĩ, "Aya nĩ andũ arĩa ngoro ciao ciũrĩte, na nĩmagĩte kũmenya njĩra ciakwa." **11** Nĩ ũndũ ũcio ngĩĩhĩta ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ, "Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa."

96 Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ; inĩrai Jehova, inyuĩ andũ a thĩ yothe. **2** Inĩrai Jehova, goocai rĩĩtwa rĩake; hunjagiai ũhonokio wake mũthenya o mũthenya. **3** Umbũrai riiri wake kũrĩ ndũrĩrĩ, mumbũre mawĩko make ma kũgegania kũrĩ andũ othe. **4** Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũnene, na nĩ wa kũgoocwo mũno; nĩwe wa gwĩtigĩrwo gũkĩra ngai ciothe. **5** Nĩgũkorwo ngai ciothe cia ndũrĩrĩ nĩ mĩhianano, no Jehova nĩwe wombire igũrũ. **6** Riiri na ũnene irĩ mbere yake; hinya na riiri irĩ handũ hake harĩa haamũre. **7** Tũũgĩriai Jehova, inyuĩ mĩhĩrĩga ya ndũrĩrĩ, mũtũgĩrie Jehova nĩ ũndũ wa riiri na hinya wake. **8** Tũũgĩriai Jehova nĩ ũndũ wa riiri ũrĩa wagĩrĩire rĩĩtwa rĩake; mũreherei maruta na mũũke nja-inĩ ciake. **9** Hooyai Jehova thĩinĩ wa riiri wa ũtheru wake; inainai mũrĩ mbere yake, inyuĩ andũ a thĩ yothe. **10** Ĩrai ndũrĩrĩ atĩrĩ, "Jehova nĩarathamaka." Thĩ nĩĩhaandĩtwo ĩkarũma, ndĩngĩenyenyeka; agatuĩra kĩrĩndĩ ciira akĩiganaĩtie. **11** Igũrũ nĩrĩkene, thĩ nĩĩcanjamũke; iria nĩrĩrurume, na indo iria ciothe irĩ thĩiinĩ warĩo; **12** mĩgũnda nĩĩkenerũrũke, na indo iria ciothe irĩ thĩiinĩ wayo. Hĩndĩ ĩyo mĩtĩ yothe ya mũtitũ nĩĩkaina nĩ gũkena; **13** ĩkaina ĩrĩ mbere ya Jehova, nĩgũkorwo nĩarooka, arooka gũtuĩra thĩ ciira. Agaatuĩra thĩ ciira na ũthingu, na kĩrĩndĩ agĩtuĩre na ma yake.

97 Jehova nĩarathamaka, thĩ nĩĩgĩkene; mabũrũri marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria nĩmacanjamũke. **2** Athiũrũrũkĩirio nĩ matu na nduma ndumanu; ũthingu na kĩhooto nĩcio mũthingi wa gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. **3** Mwaki ũmũthiiaga mbere ũgĩcinaga thũ ciake na mĩena yothe. **4** Heni ciake imũrĩkaga thĩ yothe; thĩ

ĩcionaga ĩkainaina. **5** Irĩma itwekaga o ta mũhũra mbere
ya Jehova, igatweka irĩ mbere ya Mwathani wa thĩ
yothe. **6** Igũrũ rĩanagĩrĩra ũthingu wake, nao andũ
othe makoona riiri wake. **7** Andũ arĩa othe mahooyaga
mĩhianano mĩicũhie nĩmaconorithagio, acio meerahaga
na mĩhianano: inyuĩ ngai ici, mũinamĩrĩrei mũmũhooe.
8 Zayuni ĩiguaga ũguo ĩgakena, namo matũũra ma Juda
magacanjamũka, tondũ wa matuĩro maku ma ciira, Wee
Jehova. **9** Nĩgũkorwo Wee Jehova, nĩwe Ũrĩa-Ũrĩ-Igũrũ-
Mũno wa thĩ yothe; wee nĩũtũũgĩrĩtio mũno igũrũ rĩa
ngai ciothe. **10** Arĩa endi Jehova nĩmathũũre ũũru,
nĩgũkorwo nĩagitagĩra mĩoyo ya arĩa ake ehokeku, na
akamateithũra kuuma moko-inĩ ma arĩa aaganu. **11**
Ũtheri nĩwarĩire arĩa athingu na arĩa arũngĩrĩru ngoro
makaiyũrwo nĩ gĩkeno. **12** Kenerai Jehova, inyuĩ arĩa
athingu, mũkĩgooce rĩĩtwa rĩake rĩamũre.

98 Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ, nĩgũkorwo nĩekĩte
maũndũ ma kũgegania; guoko gwake kwa ũrĩo
na gĩcoka gĩake gĩtheru nĩcio imũhonokanĩirie. **2**
Jehova nĩamenyithanĩtie ũhonokio wake na akaguũria
ũthingu wake kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ. **3** Nĩaririkanĩte
wendo wake na wĩhokeku wake ũrĩa erĩire nyũmba
ya Isiraeli; ituri ciothe cia thĩ nĩcionete ũhonokanio
wa Ngai witũ. **4** Anĩrĩrai mũkenete mũrĩ mbere ya
Jehova, inyuĩ andũ othe a thĩ, tumũkai mũkenũrũrũke
na nyĩmbo mũkĩinaga; **5** inĩrai Jehova na kĩnanda kĩa
mũgeeto, mũmũinĩre na kĩnanda kĩa mũgeeto o na
mũgambo ũrĩa mwega mũno, **6** inai na tũrumbeta, na
mũgambo wa coro: anĩrĩrai na gĩkeno mũrĩ mbere ya
Jehova, o ũcio Mũthamaki. **7** Iria rĩrĩa inene nĩrĩrurume,
na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ warĩo, mabũrũri mothe, na
arĩa othe matũũraga kuo. **8** Njũũĩ nacio nĩikĩhũũre hĩ,
o nacio irĩma nĩciine hamwe nĩ gũkena; **9** nĩciine irĩ
mbere ya Jehova, nĩgũkorwo nĩarooka nĩguo athamakĩre
thĩ. Agatuĩra mabũrũri ciira na ũthingu, nakĩo kĩrĩndĩ
agĩtuithanagie na werekereru.

99 Jehova nĩarathamaka, ndũrĩrĩ nĩcikĩinaine;
aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene arĩ gatagatĩ ka makerubi,
thĩ nĩĩthingithe. **2** Jehova nĩ mũnene Zayuni; nĩatũũgĩrĩte
igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe. **3** Andũ nĩmakĩgooce rĩĩtwa rĩaku
inene na rĩa gwĩtigĩrwo: we nĩwe mũtheru. **4** Mũthamaki
nĩ arĩ hinya, na nĩendete kĩhooto: nĩũrũmĩtie ũtuithania
wa ciira ũrĩa mwerekereru; nĩwĩkĩte maũndũ ma kĩhooto
na ma ũthingu thĩinĩ wa Jakubu. **5** Tũũgĩriai Jehova Ngai
witũ, na mũmũinamĩrĩre, mũmũhooe mũrĩ gĩturwa-inĩ
kĩa makinya make; we nĩwe mũtheru. **6** Musa na Harũni
maarĩ amwe a athĩnjĩri-Ngai ake, nake Samũeli aarĩ
ũmwe wa arĩa maakayagĩra rĩĩtwa rĩake; maakayagĩra
Jehova nake akametĩka. **7** Aamaragĩria arĩ thĩinĩ wa
gĩtugĩ kĩa itu; makĩrũmia mawatho make na kĩrĩra kĩa
watho wake wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa aamaheete. **8** Wee
Jehova Ngai witũ-rĩ, nĩwametĩkaga; harĩ Isiraeli warĩ
Mũrungu mũrekanĩri, o na gũtuĩka nĩwamaherithagia
nĩ ũndũ wa ciĩko ciao njũru. **9** Tũũgĩriai Jehova Ngai
witũ, na mũmũhooyage mũrĩ kĩrĩma-inĩ gĩake kĩamũre,
nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩ mũtheru.

100 Anĩrĩrai mũkenete mũrĩ mbere ya Jehova,
inyuĩ andũ othe a thĩ. **2** Thathaiyai Jehova
mũcanjamũkĩte; ũkai mbere yake mũkĩinaga mũkenete.
3 Menyai atĩ Jehova nĩwe Ngai. Nĩwe watũũmbire, na
ithuĩ tũrĩ ake, tũrĩ andũ ake, ng'ondu cia ũrĩithio wake.
4 Tonyerai ihingo ciake mũrĩ na ngaatho, mũtoonye
nja ciake mũkĩmũgoocaga; mũcookeriei ngaatho na
mũgooce rĩĩtwa rĩake. **5** Nĩgũkorwo Jehova nĩ mwega,
wendo wake ũtũũraga nginya tene na tene; wĩhokeku
wake nĩ wa nginya njiarwa na njiarwa.

101 Thaburi ya Daudi Niĩ ndĩinaga ũhoro wa
wendo na wa kĩhooto gĩaku; Wee Jehova nĩwe
ndĩrĩgoocaga na rwĩmbo. **2** Nĩngwĩmenyerera ndũũre
mũtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke: nĩ rĩ ũgaagĩũka kũrĩ niĩ?
Nĩndĩrĩikaraga mũciĩ gwakwa ndĩ na ngoro ĩtarĩ ũcuuke.
3 Gũtirĩ ũndũ mũũru ndĩrĩigaga mbere ya maitho makwa.
Nĩthũire ciĩko cia andũ arĩa matarĩ wĩtĩkio; ndingĩĩtĩkĩra
menyiitĩrĩre harĩ niĩ. **4** Ndĩrĩikaraga haraihu na andũ
arĩa marĩ ngoro nemi; ũũru-rĩ, ndirĩ hĩndĩ ngaanyiitanĩra
naguo. **5** Mũndũ o wothe ũngĩcambia mũndũ wa
itũũra rĩake na hitho, ũcio nĩngamũniina; mũndũ o
wothe ũrĩ maitho ma rũng'athio na ngoro ya mwĩtĩĩo,
ũcio ndikamũkirĩrĩria. **6** Maitho makwa-rĩ, marĩroraga
andũ arĩa ehokeku bũrũri-inĩ, nĩguo maikaranagie na
niĩ; mũndũ ũrĩa mĩthiĩre yake ĩtarĩ ũcuuke-rĩ, ũcio
nĩarĩndungatagĩra. **7** Gũtirĩ mũndũ wĩkaga maũndũ
ma mawara ũgaikara nyũmba-inĩ yakwa; gũtirĩ mũndũ
waragia maheeni ũkaarũgama mbere yakwa. **8** O rũciinĩ
nĩndĩrĩkiragia arĩa othe aaganu bũrũri-inĩ; nĩngeheria
andũ arĩa othe mekaga ũũru mathire itũũra-inĩ rĩrĩa
inene rĩa Jehova.

102 Wee Jehova, igua ihooya rĩakwa; reke gũkaya
gwakwa ngĩhooya ũteithio gũgũkinyĩre. **2**
Tiga kũũhitha ũthiũ waku rĩrĩa ndĩ mĩnyamaro-inĩ.
Inamĩrĩria gũtũ gwaku ũnjigue; ndagũkaĩra, njĩtĩka o
narua. **3** Nĩgũkorwo matukũ makwa marathira o ta
ũrĩa ndogo ĩthiraga; namo mahĩndĩ makwa maraakana
o ta gĩcinga. **4** Ngoro yakwa ĩringĩkĩte na ĩkahooha
o ta nyeki; ndiganĩirwo o na nĩ kũrĩa irio. **5** Tondũ
wa ũrĩa ndĩracaaya nyanĩrĩire, hĩnjĩte ngatigara o
gĩkonde na mahĩndĩ. **6** Haana ta ndundu ya werũ-inĩ,
ngahaana ta ndundu ĩrĩa ĩikaraga kũrĩa kwanangĩku.
7 Ndaaraga itarĩ toro; haanĩte ta nyoni ĩrĩ o iiki
nyũmba igũrũ. **8** Mũthenya wothe thũ ciakwa itindaga
igĩĩthirĩkia; acio maanyũrũragia mahũthagĩra rĩĩtwa
rĩakwa taarĩ kĩrumi. **9** Nĩgũkorwo ndĩĩaga mũhu taarĩ
irio ciakwa, na kĩrĩa nyuuaga ngagĩtukania na maithori,
10 tondũ wa mang'ũrĩ maku manene, ũnjoete na igũrũ
ũkanjikia mwena-inĩ. **11** Matukũ makwa mahaana
o ta kĩĩruru kĩa hwaĩ-inĩ; hoohaga ta nyeki. **12** No
rĩrĩ, Wee Jehova ũgũtũũra ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene
nginya tene na tene; ngumo yaku ĩgũtũũra njiarwa
na njiarwa. **13** Wee nĩũkwarahũka ũiguĩre itũũra rĩa
Zayuni tha, nĩgũkorwo ihinda rĩa kũrĩka wega nĩ
ikinyu; ihinda rĩrĩa rĩathĩrĩre nĩ ikinyu. **14** Nĩgũkorwo
mahiga makuo nĩmakenagĩrwo nĩ ndungata ciaku; o
na rũkũngũ rwakuo nĩrũtũmaga iringwo nĩ tha. **15**
Ndũrĩrĩ nĩigeetigĩra rĩĩtwa rĩa Jehova, athamaki othe a
thĩ mekĩrĩre riiri waku. **16** Nĩgũkorwo Jehova nĩagaaka
itũũra rĩa Zayuni rĩngĩ, na eyumĩrie arĩ na riiri wake. **17**

Nĩakaigua mahooya ma andũ arĩa aagi; ndakanyarara
mahooya mao. 18 Ũhoro ũyũ nĩwandĩkwo nĩ ũndũ wa
rũciaro rũrĩa rũgooka, nĩguo andũ arĩa mataciarĩtwo
makaagooca Jehova: 19 "Jehova nĩacũthĩrĩirie thĩ arĩ
harĩa hake haamũre kũu igũrũ; arĩ kũu igũrũ Jehova
nĩkũrora aarorire thĩ, 20 nĩguo aigue gũcaaya kwa
arĩa moheetwo, na ohorithie arĩa maatuĩrĩirwo gũkua."
21 Nĩ ũndũ ũcio rĩĩtwa rĩa Jehova nĩrĩkoimbũrwo kũu
Zayuni, na nĩakagoocwo kũu Jerusalemu 22 rĩrĩa andũ
a ndũrĩrĩ na mothamaki makoongana, mathathaiye
Jehova. 23 Hĩndĩ ya mũtũũrĩre wakwa nĩanyiihirie
hinya wakwa; nĩakuhĩhirie matukũ makwa. 24 Nĩ ũndũ
ũcio ngĩkiuga atĩrĩ: "Wee Ngai wakwa, ndũkanjũrage o
rĩrĩa ndaiganĩria matukũ makwa; wee-rĩ, mĩaka yaku
ĩthiiaga o na mbere nginya njiarwa na njiarwa. 25 O
kĩambĩrĩria-inĩ, nĩwaarire mĩthingi ya thĩ, o narĩo igũrũ
nĩ wĩra wa moko maku. 26 Icio nĩgũthira igaathira,
no wee nĩgũtũũra ũgaatũũra; igaakũra o ta nguo,
ithire. Ũgaacigarũrĩra ta nguo, icooke iteeo. 27 No Wee
ndũgarũrũkaga, nayo mĩaka yaku ndĩrĩ mũthia. 28
Ciana cia ndungata ciaku igaatũũra na thayũ mbere
yaku; nacio njiaro ciacio cigaikara irũmĩte irĩ mbere
yaku."

103 Thaburi ya Daudi Gooca Jehova, wee ngoro
yakwa; kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wakwa, gooca
rĩĩtwa rĩake itheru. 2 Gooca Jehova, wee ngoro yakwa,
na ndũkariganĩrwo nĩ maũndũ mothe marĩa aanagwĩka:
3 o ũrĩa ũkũrekagĩra mehia maku mothe, na agakũhonia
mĩrimũ yaku yothe, 4 ũrĩa ũkũũraga muoyo waku
kuuma irima rĩa gĩkuũ, na agakũhumba wendo na tha
taarĩ thũmbĩ ya ũnene, 5 o we ũkũhũũnagia na maũndũ
mega nĩgeetha waanake waku werũhagio o ta wa nderi.
6 Jehova ekaga maũndũ ma ũthingu, na akarũgamĩrĩra
kĩhooto kũrĩ arĩa othe ahinyĩrĩrie. 7 Nĩamenyithirie
Musa njĩra ciake, nacio ciĩko ciake agĩcimenyithia
andũ a Isiraeli: 8 Jehova nĩ mũigua tha na nĩ mũtugi,
ndahiũhaga kũrakara, na nĩaiyũirwo nĩ wendo mũingĩ.
9 We ndaciirithanagia hĩndĩ ciothe, o na kana agatũũra
arakarĩte nginya tene; 10 Ndatũherithagia ta ũrĩa mehia
maitũ magĩrĩirwo, o na kana agatũrĩhia kũringana
na waganu witũ ũrĩa ũigana. 11 O ta ũrĩa igũrũ
rĩraihanĩrĩirie na thĩ, ũguo no taguo wendo wake
ũrĩ mũnene kũrĩ arĩa mamwĩtigĩrĩte; 12 o ta ũrĩa
irathĩro kũraihanĩrĩirie na ithũĩro-rĩ, ũguo no taguo
atwehereirie mehia maitũ magatũraihĩrĩria. 13 O ta
ũrĩa mũthuuri aiguagĩra ciana ciake tha, ũguo no
taguo Jehova aiguagĩra tha arĩa mamwĩtigĩrĩte; 14
nĩgũkorwo we nĩoĩ ũrĩa tuombirwo, nĩaririkanaga atĩ
ithuĩ tũrĩ o rũkũngũ. 15 Ha ũhoro wa mũndũ-rĩ, matukũ
make mahaana o ta nyeki, we acanũkaga o ta ihũa rĩa
gĩthaka; 16 rĩhurutagwo nĩ rũhuho rĩkehera, na harĩa
rĩraarĩ rĩtingĩcooka kuonwo rĩngĩ. 17 No rĩrĩ, kuuma
tene nginya tene wendo wa Jehova ũtũũraga harĩ arĩa
mamwĩtigĩrĩte, naguo ũthingu wake ũgakinyĩra ciana
cia ciana ciao, 18 o acio mamenyagĩrĩra kĩrĩkanĩro
gĩake, na makaririkanaga gwathĩkĩra watho wake. 19
Jehova nĩahaandĩte gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kũu igũrũ, na
ũthamaki wake wathaga maũndũ mothe. 20 Goocai
Jehova, inyuĩ araika ake, inyuĩ njamba irĩ hinya, inyuĩ
mwĩkaga ũrĩa oigĩte, o inyuĩ mwathĩkagĩra kiugo gĩake.
21 Goocai Jehova, inyuĩ mbũtũ ciake ciothe cia igũrũ, o
inyuĩ ndungata ciake iria ciĩkaga ũrĩa endaga. 22 Goocai
Jehova, inyuĩ mawĩra make mothe mũrĩ kũrĩa guothe
athamakaga. Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

104 Gooca Jehova, wee ngoro yakwa. Wee Jehova
Ngai wakwa, Wee ũrĩ mũnene mũno; wĩhumbĩte
riiri na ũkaru. 2 Ehumbĩte ũtheri taarĩ nguo; we
atambũrũkagia igũrũ taarĩ hema, 3 na akaara mĩgamba
ya tũnyũmba twake twa ngoroba igũrũ rĩa maaĩ. We
atũmaga matu matuĩke ngaari yake ya ita, na agakuuo nĩ
mathagu ma rũhuho. 4 Nĩwe ũtũmaga rũhuho rũtuĩke
arekio ake, nacio nĩnĩmbĩ cia mwaki agacitua ndungata
ciake. 5 We aahaandire thĩ igũrũ rĩa mĩthingi yayo;
ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩenyenyeka. 6 Wamĩhumbĩrire na iria
rĩrĩa inene taarĩ nguo; maaĩ maikarire makunĩkĩire
irĩma. 7 No rĩrĩ, wakũũmire maaĩ makĩũra, nacio
ngwa ciaku ciagamba magĩĩthara; 8 magĩtherera igũrũ
wa irĩma, magĩikũrũka cianda-inĩ, magĩtherera na
kũrĩa watuĩte mathiĩ. 9 Wee nĩwe wekĩrire mũhaka
ũrĩa matangĩkĩra; gũtirĩ hĩndĩ magaacooka kũhumbĩra
thĩ. 10 We atũmaga ithima ciitĩrĩre maaĩ mĩkuru-inĩ;
mathereraga gatagatĩ-inĩ ka irĩma. 11 Nĩcio iheaga
nyamũ ciothe cia gĩthaka maaĩ ma kũnyua; nĩkuo njagĩ
cia werũ-inĩ inyootoragĩrwo. 12 Nyoni cia rĩera-inĩ
ciakaga itara hakuhĩ na maaĩ macio; ciinaga irĩ honge-
inĩ cia mĩtĩ. 13 We aitagĩrĩria irĩma maaĩ moimĩte
nyũmba-inĩ ciake iria irĩ igũrũ; thĩ nĩĩiganagwo nĩ
maciaro ma wĩra wake. 14 We atũmaga nyeki ĩkũre nĩ
ũndũ wa kũrĩĩo nĩ mahiũ, na agakũria mĩmera ĩrĩa andũ
mahaandaga, tĩĩri-inĩ gũgakiumaga irio: 15 ndibei ĩrĩa
ĩkenagia ngoro ya mũndũ na maguta ma gũtũma ũthiũ
wake ũkenge, o na irio iria ciĩkagĩra ngoro yake hinya.
16 Mĩtĩ ya Jehova nĩyuragĩrio mbura wega, mĩtarakwa
ĩyo ya Lebanoni o ĩrĩa aahaandire. 17 Kũu nĩkuo nyoni
ciakaga itara ciacio; nayo njũũ, nyũmba yayo ĩrĩ kũu
mĩkarakaba-inĩ. 18 Irĩma-inĩ iria ndaaya nĩkuo mbũri
cia gĩthaka ciikaraga; mĩatũka-inĩ ya mahiga nĩkuo
ikami ciĩhithaga. 19 Mweri nĩguo ũmenyithanagia hĩndĩ
ya imera, narĩo riũa nĩrĩmenyaga hĩndĩ yarĩo ya gũthũa.
20 Wee nĩwe ũtũmaga kũgĩe nduma, gũgatuĩka ũtukũ,
nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka ikoimĩra icemeete. 21
Mĩrũũthi ĩrĩa mĩĩthĩ ĩraramaga ĩkĩhĩta, na ĩgacaria irio
ciayo kuuma harĩ Mũrungu. 22 Riũa rĩrathaga, nayo
ĩgeethiĩra; ĩthiiaga ĩgakoma imamo-inĩ ciayo. 23 Hĩndĩ
ĩyo mũndũ agathiĩ kũruta wĩra wake, agakĩruta wĩra o
nginya hwaĩ-inĩ. 24 Wee Jehova, kaĩ mawĩra maku nĩ
maingĩ-ĩ! Mothe ũmarutĩte na ũũgĩ; nayo thĩ ĩiyũrĩte
ciũmbe ciaku. 25 Rĩĩrĩa nĩrĩo iria rĩrĩa inene na rĩariĩ,
rĩiyũrĩte ciũmbe irĩ muoyo itangĩtarĩka, iria nene na iria
nini. 26 Marikabu nĩkuo igeragĩra igĩthiĩ na igĩcooka, o
na nyamũ ĩrĩa ĩĩtagwo Leviathani, ĩrĩa wombire nĩguo
ĩtũũhagĩre kuo. 27 Icio ciothe nĩwe icũthagĩrĩria nĩguo
ũcihe irio ciacio hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire. 28 Na rĩrĩa wacihe
irio, cioyaga ikarĩa; rĩrĩa watambũrũkia guoko gwaku,
ũcihũũnagia na indo njega. 29 Rĩrĩa wahitha ũthiũ
waku, inyiitagwo nĩ guoya; rĩrĩa weheria mĩhũmũ yacio,
ikuuaga igaacooka rũkũngũ-inĩ. 30 Rĩrĩa watũma Roho
waku, ikagĩa kuo, nawe ũkerũhia maũndũ mothe gũkũ

thĩ. **31** Riiri wa Jehova ũrotũũra nginya tene; Jehova
arokenagĩra mawĩra make: **32** o we ũcio ũroraga thĩ,
nayo ĩkainaina, o we ũhutagia irĩma, nacio ikoima
ndogo. **33** Ngũtũũra nyinagĩra Jehova matukũ mothe
ma muoyo wakwa; ndĩrĩinaga ngĩgoocaga Ngai wakwa
hĩndĩ ĩrĩa yothe ngũtũũra muoyo. **34** Jehova arokenio nĩ
mecũũrania makwa, rĩrĩa ndĩrĩkenaga nĩ ũndũ wake.
35 No rĩrĩ, ehia maroniinwo kuuma thĩ, na andũ arĩa
aaganu mathire biũ. Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.
Goocai Jehova.

105 Cookeria Jehova ngaatho, kaĩrai rĩĩtwa rĩake;
menyithiai ndũrĩrĩ maũndũ marĩa ekĩte. **2**
Mũinĩrei, mũmũinĩre mũkĩmũgoocaga; heanai ũhoro wa
ciĩko ciake ciothe cia magegania. **3** Mwĩrahei nĩ ũndũ
wa rĩĩtwa rĩake itheru; ngoro cia arĩa marongoragia
Jehova nĩikene. **4** Cũthĩrĩriai Jehova na hinya wake;
mathaai ũthiũ wake hĩndĩ ciothe. **5** Ririkanai magegania
marĩa ekĩte, na ciama ciake, na matuĩro ma ciira marĩa
atuĩte, **6** inyuĩ njiaro cia Iburahĩmu ndungata yake, o
inyuĩ ciana cia Jakubu, inyuĩ ake athuure. **7** Jehova nĩwe
Ngai witũ; matuĩro make ma ciira marĩ thĩ yothe. **8**
Nĩaririkanaga kĩrĩkanĩro gĩake nginya tene, nĩkĩo kiugo
kĩrĩa aathanire, nĩ ũndũ wa njiarwa ngiri, **9** kĩrĩkanĩro
kĩrĩa aarĩkanĩire na Iburahĩmu, na noguo mwĩhĩtwa
ũrĩa eehĩtire harĩ Isaaka. **10** Nĩagĩĩkĩrire hinya harĩ
Jakubu kĩrĩ kĩrĩra gĩake kĩa watho wa kũrũmagĩrĩrwo,
agĩgĩĩkĩra hinya harĩ Isiraeli kĩrĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra
tene na tene: **11** "Wee nĩwe ngaahe bũrũri wa Kaanani
ũtuĩke igai rĩrĩa ũkaagaya." **12** Hĩndĩ ĩrĩa maarĩ o
anini magĩtarwo, o anini biũ, na marĩ ageni kuo-rĩ, **13**
morũũraga kuuma rũrĩrĩ rũmwe nginya rũrĩa rũngĩ, na
kuuma ũthamaki-inĩ ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ. **14** Ndarĩ
mũndũ o na ũmwe eetĩkĩririe amanyariire; nĩ ũndũ wao
akĩrũithia athamaki, akĩmeera atĩrĩ: **15** "Mũtikanahutie
andũ arĩa akwa aitĩrĩrie maguta; mũtikaneke anabii
akwa ũũru." **16** Agĩtũma bũrũri ũcio ũgĩe ng'aragu, na
akĩniina mĩthiithũ yao yothe ya irio; **17** agĩtũma mũndũ
athiĩ mbere yao: nĩwe Jusufu, ũrĩa wendirio arĩ ngombo.
18 Nĩmamũtiihirie magũrũ na bĩngũ, na makĩmuoha
ngingo na igera, **19** nginya ũrĩa oigĩte ũgĩkinyanĩra,
nginya kiugo kĩa Jehova gĩkĩonania atĩ aarĩ mũndũ
wa ma. **20** Mũthamaki agĩtũmana na akĩmuohorithia,
mwathi ũcio wa ndũrĩrĩ akĩmũrekereria. **21** Akĩmũtua
mwathi wa indo cia nyũmba yake, na mũrori wa
indo iria ciothe aarĩ nacio, **22** nĩguo ataarage anene
ake o ũrĩa angĩonire kwagĩrĩire, na arutage athuuri
ake ũũgĩ. **23** Hĩndĩ ĩyo Isiraeli agĩthiĩ Misiri; Jakubu
agĩtũũra arĩ mũgeni bũrũri-inĩ ũcio wa Hamu. **24**
Jehova agĩtũma andũ ake maciarane mũno; agĩtũma
maingĩhe mũno gũkĩra thũ ciao, **25** iria aagarũrire ngoro
ciao agĩtũma ithũũre andũ ake, agĩtũma ithugundĩre
ndungata ciake ũũru. **26** Aatũmire Musa ndungata yake,
na Harũni, ũrĩa aathurĩte. **27** Nao makĩringa ciama ciake
gatagatĩ-inĩ kao, magĩĩka magegania make bũrũri-inĩ
wa Hamu. **28** Agĩtũma kũgĩe nduma naguo bũrũri ũcio
ũgĩtumana, tondũ-rĩ, githĩ ti ciugo ciake maaremeire?
29 Akĩgarũra maaĩ mao magĩtuĩka thakame, agĩtũma
thamaki ciao ikue. **30** Bũrũri wao ũkĩiyũra ciũra, iria
ciatoonyire nginya tũnyũmba twa toro twa anene ao.
31 Aaririe, gũgĩũka mĩrumbĩ ya ngi, na rwagĩ rũkĩiyũra
bũrũri wao wothe. **32** Akĩgarũra mbura yao ĩgĩtuĩka
ya mbembe, na heni ikĩhenũka bũrũri-inĩ wao wothe;
33 akĩrũnda mĩthabibũ yao, na mĩkũyũ, na akiunanga
mĩtĩ ya bũrũri wao. **34** Aaririe, nacio ngigĩ igĩũka,
na ndaahi itangĩtarĩka; **35** ikĩrĩa kĩndũ gĩothe kĩarĩ
kĩĩruru bũrũri-inĩ wao, na ikĩrĩa maciaro ma tĩĩri wao.
36 Ningĩ akĩũraga marigithathi mothe ma bũrũri wao,
maciaro ma mbere ma ũciari wao wothe. **37** Nĩaarutire
Isiraeli makiuma kuo, makuuĩte betha na thahabu, na
gatagatĩ ka mĩhĩrĩga yao hatiarĩ mũndũ o na ũmwe
warĩ mũhinyaru. **38** Andũ a Misiri nĩmakenire moima
kuo, tondũ nĩmanyiitĩtwo nĩ guoya wa andũ acio a
Isiraeli. **39** Nĩatambũrũkirie itu rĩmahumbagĩre, o na
mwaki wa kũmamũrĩkagĩra ũtukũ. **40** Metirie irio, nake
akĩmarehere tũmakia-arũme, na akĩmahũũnia na irio
cia igũrũ. **41** Aatũranirie rwaro rwa ihiga, namo maaĩ
magĩtothoka; magĩgĩtherera ta rũũĩ kũu werũ-inĩ. **42**
Nĩgũkorwo nĩaririkanire kĩĩranĩro gĩake gĩtheru kĩrĩa
aarĩkanĩire na ndungata yake Iburahĩmu. **43** Nĩaarutire
andũ ake makiuma kũu makenete, akĩruta acio ake
athuure makĩanagĩrĩra nĩ gũkena; **44** akĩmahe mabũrũri
ma ndũrĩrĩ, nao magĩtuĩka a kũgaya kĩrĩa andũ angĩ
maanogeire, **45** nĩguo marũmagie mataaro make, na
maathĩkagĩre mawatho make. Goocai Jehova.

106 Goocai Jehova. Cookeriai Jehova ngaatho,
nĩgũkorwo nĩ mwega; wendo wake ũtũũraga
nginya tene. **2** Nũũ ũngiuga ciĩko cia hinya cia Jehova,
kana aanĩrĩre kũna ũgooci wake wothe? **3** Kũrathimwo-
rĩ, nĩ arĩa marũmagia kĩhooto, arĩa meekaga ũrĩa
kwagĩrĩire hĩndĩ ciothe. **4** Ndirikanaga, Wee Jehova,
hĩndĩ ĩrĩa ũgwĩka andũ aku wega, ũndeithagie rĩrĩa
ũkũmahonokia, **5** nĩguo ngenagĩre ũgaacĩru wa andũ
aku athuure, nĩguo ngwatanagĩre gĩkeno-inĩ kĩa rũrĩrĩ
rwaku, na nyiitanagĩre na igai rĩaku tũgĩkũgooca. **6** Ithuĩ
nĩtwĩhĩtie, o ta ũrĩa maithe maitũ meehirie; nĩtwĩkĩte
ũũru na tũkaagana. **7** Rĩrĩa maithe maitũ maarĩ Misiri,
matiarũmbũirie ciama ciaku; matiigana kũririkana
ũtugi waku mũingĩ, na makĩrema marĩ hũgũrũrũ-
inĩ cia iria, o Iria rĩu Itune. **8** No nĩamahonokirie
nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩake, nĩguo atũme hinya wake
mũnene ũmenyeke. **9** Nĩakũũmire Iria Itune, narĩo
rĩkĩhũa; akĩmagereria kũu kũriku taarĩ werũ-inĩ. **10**
Nĩamahonokirie guoko-inĩ kwa andũ arĩa maamathũire;
akĩmakũũra kuuma guoko-inĩ gwa thũ. **11** Maaĩ macio
nĩmahubanĩirie amuku ao; gũtirĩ o na ũmwe wao
watigarire. **12** Hĩndĩ ĩyo magĩĩtĩkia ciĩranĩro ciake, na
makĩmũinĩra, makĩmũgooca. **13** No makĩriganĩrwo o
narua nĩ ũrĩa ekĩte, na matiigana gweterera ũtaaro
wake. **14** Marĩ kũu werũ-inĩ makĩnyiitwo nĩ thuti;
makĩgeria Mũrungu marĩ kũu gũtagĩĩaga kĩndũ. **15** Nĩ
ũndũ ũcio akĩmahe kĩrĩa maamwĩtirie, no akĩmatũmĩra
mũrimũ wa kũmanyariira. **16** Ningĩ nĩmaiguĩrĩire Musa
ũiru marĩ kũu kambĩ-inĩ, o na makĩiguĩra Harũni ũiru, o
ũcio wamũrĩirwo Jehova. **17** Thĩ ĩgĩatũka na ĩkĩmeria
Dathani; ningĩ ĩgĩthika thiritũ ya Abiramu. **18** Mwaki
ũgĩakana gatagatĩ-inĩ ka arũmĩrĩri ao; rũrĩrĩmbĩ rũgĩcina
andũ acio aaganu. **19** Nĩmathondekire gacaũ marĩ kũu
Horebu, makĩhooya mũhianano ũtweketio kuuma kũrĩ

kĩgera. **20** Maakũũranirie Riiri wa Ngai na mũhianano
wa ndegwa ĩrĩa ĩrĩĩaga nyeki. **21** Makĩriganĩrwo nĩ
Mũrungu ũrĩa wamahonokirie, ũrĩa wekĩte maũndũ
manene kũu bũrũri wa Misiri, **22** akĩringa ciama bũrũri
wa Hamu, na agĩĩka mawĩko ma gwĩtigĩrwo Iria-inĩ Itune.
23 Nĩ ũndũ ũcio akiuga nĩekũmaniina, tiga nĩ Musa, ũrĩa
we aathurĩte, warũgamire mbere yake, akĩmũthaitha
ndakamaniine na mang'ũrĩ make. **24** Ningĩ makĩnyarara
bũrũri ũcio mwega, makĩaga gwĩtĩkia kĩĩranĩro gĩake. **25**
Makĩnuguna marĩ hema-inĩ ciao, na makĩaga gwathĩkĩra
Jehova. **26** Nĩ ũndũ ũcio akĩoya guoko na igũrũ, akĩĩhĩta
atĩ nĩakamang'aũranĩria kũu werũ-inĩ, **27** ang'aũranĩrie
njiaro ciao kũu gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, aciharaganĩrie
kũu mabũrũri-inĩ guothe. **28** Nĩmeyohanirie na Baali ya
Peoru, na makĩrĩa magongona maarutĩirwo ngai itarĩ
muoyo; **29** magĩtũma Jehova arakare nĩ ũndũ wa ciĩko
ciao cia waganu, naguo mũthiro ũgĩtuthũka gatagatĩ-inĩ
kao. **30** No Finehasi akĩrũgama na igũrũ, akĩherithia
arĩa maarĩ na mahĩtia, naguo mũthiro ũgĩthira. **31**
Ũhoro ũcio ũgĩtũma atuuo nĩ mũthingu kũrĩ njiarwa na
njiarwa nginya tene. **32** Nao makĩrakaria Jehova hau
maaĩ-inĩ ma Meriba, nake Musa agĩkinyĩrĩrwo nĩ thĩĩna
nĩ ũndũ wao; **33** nĩgũkorwo nĩmaremeire Roho wa
Ngai, nake Musa akĩaria ciugo itaagĩrĩire. **34** Matiigana
kũniina ndũrĩrĩ icio ta ũrĩa Jehova aamaathĩte, **35** no
nĩgũtukana maatukanire na ndũrĩrĩ, na makĩrũmĩrĩra
mĩtugo yao. **36** Makĩhooya mĩhianano yao, ĩrĩa yatuĩkire
mũtego kũrĩ o. **37** Makĩrutĩra ndaimono aanake na airĩtu
ao marĩ magongona. **38** Magĩita thakame ĩteehĩtie,
thakame ya aanake na airĩtu ao, arĩa maarutire marĩ
magongona kũrĩ mĩhianano ya Kaanani, naguo bũrũri
ũgĩthaahio nĩ thakame yao. **39** Nĩmethaahirie o ene nĩ
gwĩka ũguo meekire; na ũndũ wa ciĩko ciao makĩhũũra
ũmaraya. **40** Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrakarĩra andũ
ake, na agĩthũũra igai rĩake mũno. **41** Akĩmaneana
kũrĩ ndũrĩrĩ, nĩguo maathagwo nĩ thũ ciao. **42** Thũ
ciao ikĩmahinyĩrĩria, na ikĩmaiga rungu rwa wathani
wao. **43** Nake akĩmateithũra mahinda maingĩ, no-o
makĩrema, makĩrikĩra mehia-inĩ mao. **44** Nowe akĩona
mĩnyamaro yao rĩrĩa aaiguire magĩkaya; **45** nĩ ũndũ wao
akĩririkana kĩrĩkanĩro gĩake, na nĩ ũndũ wa wendo wake
mũnene akĩringwo nĩ tha. **46** Agĩtũma maiguĩrwo tha
nĩ arĩa othe maamatahĩte. **47** Tũhonokie, Wee Jehova
Ngai witũ, na ũtũcookanĩrĩrie ũtũrute kũrĩ ndũrĩrĩ,
nĩguo tũcookagĩrie rĩĩtwa rĩaku itheru ngaatho, na
twĩrahagĩre ũgooci waku. **48** Jehova arogoocwo, o we
Ngai wa Isiraeli, kuuma tene wa tene, nginya o tene
na tene. Nao andũ othe nĩmakiuge, "Ameni!" Goocai
Jehova.

107 Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwega;
wendo wake ũtũũraga tene na tene. **2** Andũ arĩa
makũũrĩtwo nĩ Jehova nĩmakiuge ũguo: o acio akũũrĩte
kuuma guoko-inĩ gwa thũ, **3** o acio aacookanĩrĩirie
amarutĩte mabũrũri-inĩ, kuuma mwena wa irathĩro
na wa ithũĩro, na kuuma mwena wa gathigathini
na wa gũthini. **4** Amwe morũũrire werũ-inĩ ũtarĩ
kĩndũ, maagĩte njĩra ya kũmakinyia itũũra inene
kũrĩa mangĩatũũrire. **5** Maarĩ ahũtu na makanyoota,
na makaaga mwĩhoko thĩinĩ wao. **6** Nao magĩkaĩra
Jehova marĩ mĩnyamaro-inĩ, nake akĩmahonokia kuuma
thĩĩna-inĩ. **7** Aamagereirie njĩra nũngarũ, nginya
magĩkinya itũũra inene kũrĩa mangĩonire gwa gũtũũra.
8 Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ũndũ wa wendo
wake ũrĩa ũtathiraga, na mawĩko make ma magegania
marĩa eekĩire andũ, **9** nĩgũkorwo nĩwe ũnyootoraga
andũ arĩa anyootu, na akahũũnia arĩa ahũtu na maũndũ
mega. **10** Amwe maaikarĩte nduma-inĩ o na nduma-inĩ
nene mũno, makĩnyamarĩka marĩ ohe na mĩnyororo ya
kĩgera, **11** nĩgũkorwo nĩmaremeire ciugo cia Mũrungu,
o na makĩagĩra kĩrĩra kĩa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno bata.
12 Nĩ ũndũ ũcio akĩmarutithia wĩra wa hinya; nao
makĩhĩngwo na gũkĩaga wa kũmateithia. **13** Hĩndĩ ĩyo
magĩkaĩra Jehova marĩ thĩĩna-inĩ, nake akĩmahonokia
kuuma mĩnyamaro-inĩ. **14** Nake aamarutire nduma-inĩ,
akĩmaruta kũu nduma-inĩ nene mũno, na agĩtuanga
mĩnyororo ĩrĩa moohetwo nayo. **15** Nĩmagĩcookerie
Jehova ngaatho nĩ ũndũ wa wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ, **16**
nĩgũkorwo nĩoinangaga ihingo cia gĩcango na akoinanga
mĩgĩĩko ya kĩgera. **17** Amwe maatuĩkire andũ akĩĩgu
nĩ ũndũ wa mĩthiĩre yao ya ũremi, o na nĩ ũndũ wa
waganu wao magĩtuĩka a gũthĩĩnĩka. **18** Magĩtuĩka a
kũira ngoro mona irio o ciothe, nao magĩkuhĩrĩria
ihingo cia gĩkuũ. **19** Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra Jehova marĩ
mĩnyamaro-inĩ, nake akĩmaruta thĩĩna-inĩ. **20** Aatũmire
kiugo gĩake akĩmahonia; aamateithũrire kuuma mbĩrĩra-
inĩ. **21** Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ũndũ wa
wendo wake ũrĩa ũtathiraga, na mawĩko make ma
magegania marĩa eekĩire andũ. **22** Nĩmakĩrute igongona
rĩa gũcookia ngaatho, na mamenyithanie mawĩko make
makĩinaga nyĩmbo cia gĩkeno. **23** Angĩ maagereire iria-
inĩ marĩ marikabu-inĩ; maathiiaga wonjoria kũu maria-
inĩ manene. **24** Nĩmoonire mawĩko ma Jehova, makĩona
ciĩko ciake cia magegania kũu kũriku. **25** Nĩgũkorwo
aaririe, akĩarahũra kĩhuhũkanio kĩrĩa gĩatũmire iria
rĩgĩe na makũmbĩ. **26** Marikabu igĩikanio na igũrũ, na
igĩcooka igĩikanio na kũu thĩ kũrĩa kũriku; andũ acio
magĩkua ngoro nĩ ũndũ marĩ ũgwati-inĩ mũnene. **27**
Makĩagaga na magĩtũgũũga ta andũ arĩĩu; ũũgĩ wao
wothe nĩwakinyĩte mũthia. **28** Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra
Jehova marĩ thĩĩna-inĩ, nake akĩmahonokia kuuma
mĩnyamaro-inĩ. **29** Nake akĩhooreria kĩhuhũkanio
kĩu kĩnene; namo makũmbĩ ma iria rĩu magĩkirio
ki. **30** Nao magĩkena nĩ iria rĩu kũhoorera, nake
akĩmakinyia nginya gĩcukĩro-inĩ kĩa marikabu kĩrĩa
meririĩrie gũkinya. **31** Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ
ũndũ wa wendo wake ũrĩa ũtathiraga, na mawĩko make
ma magegania marĩa eekĩire andũ. **32** Nĩmamũtũũgĩrie
kĩũngano-inĩ kĩa andũ, na mamũgooce marĩ kĩama-inĩ
kĩa athuuri. **33** Aagarũrire kũrĩa kwarĩ njũũĩ gũgĩtuĩka
werũ, nakuo kũrĩa kwarĩ ithima ciathereraga gũgĩtuĩka
kũndũ kũng'aru, **34** naguo bũrũri ũrĩa woimaga irio
mũno akĩũtua werũ wa igata ũtaarĩ kĩndũ, tondũ wa
waganu wa andũ arĩa maatũũraga kuo. **35** Aagarũrire
kũrĩa kwarĩ werũ gũkĩgĩa tũria twa maaĩ, nakuo kũrĩa
kwarĩ kũng'aru agĩtũma gũkunũke ithima; **36** nao
andũ arĩa maarĩ ahũtu akĩmarehe kuo, nao magĩaka
itũũra inene rĩa gũikara. **37** Maarĩmire mĩgũnda na
makĩhaanda mĩthabibũ, ĩrĩa yaciarire magetha maingĩ;

38 aamarathimire nao makĩingĩha mũno, na ndaarekire
mahiũ mao manyiihe. **39** Mũigana wao ũgĩcooka
ũkĩnyiiha, na makĩagithio hinya, nĩ kũhinyĩrĩrio, na
kũnyariirĩka, o na kĩeha; **40** we ũrĩa ũnyararithagia andũ
arĩa marĩ igweta-rĩ, agĩtũma morũũre kũndũ gũtaarĩ
njĩra. **41** No rĩrĩ, nĩarutire andũ arĩa abatari mathĩĩna-
inĩ, na andũ a nyũmba ciao akĩmaingĩhia o ta mahiũ. **42**
Andũ arĩa arũngĩrĩru monaga ũguo magakena, no arĩa
othe aaganu nĩgũkirio makiragio. **43** Mũndũ o wothe
mũũgĩ-rĩ, nĩarũmbũiye maũndũ macio, na ecũũranie
ũhoro wa wendo mũnene wa Jehova.

108 Thaburi ya Daudi Wee Ngai, ngoro yakwa
nĩĩkindĩirie; nĩkũiina ngũina, ngũgooce na
rwĩmbo na muoyo wakwa wothe. **2** Arahũka, wee
kĩnanda kĩa mũgeeto na gĩa kĩnũbi! Ngwarahũka ruoro
rũgĩtema. **3** Wee Jehova nĩngũkũgooca, ngũgooce
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ; nĩngũkũinĩra ndĩ gatagatĩ-inĩ ka
andũ. **4** Nĩgũkorwo wendo waku nĩ mũnene, ũkaraiha
gũkĩra igũrũ; wĩhokeku waku ũkinyaga o matu-inĩ.
5 Wee Ngai tũũgĩra, ũtũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ, riiri
waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ yothe. **6** Tũhonokie na
ũtũteithie na guoko gwaku kwa ũrĩo, nĩguo ũteithũre
arĩa wendete. **7** Ngai nĩarĩtie arĩ handũ hake harĩa
haamũre, akoiga atĩrĩ: "Nĩngatũranga Shekemu ndĩ
na gĩkeno kĩingĩ, na thimĩre andũ akwa Gĩtuamba gĩa
Sukothu. **8** Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase no gwakwa;
Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya kĩgera, na Juda nĩ mũthĩgi
wakwa wa ũthamaki. **9** Moabi nĩ kĩraĩ gĩakwa gĩa
gwĩthambĩra, na Edomu nĩho njikagia kĩraatũ gĩakwa;
nĩngwanĩrĩra nĩ ũrĩa ndooretie bũrũri wa Filistia."
10 Nũũ ũkũnginyia itũũra rĩrĩa inene rĩirigĩre? Nũũ
ũkũndongoria andware Edomu? **11** Githĩ tiwe, Wee
Ngai, o Wee ũtũtiganĩirie, na ũgatiga gũtwarana na
mbũtũ ciitũ cia ita? **12** Tũteithie ũtũhootanĩre harĩ thũ
ciitũ, nĩgũkorwo ũteithio wa mũndũ nĩ wa tũhũ. **13** Ngai
arĩ hamwe na ithuĩ nĩtũkũhootana, na nĩakarangĩrĩria
thũ ciitũ thĩ.

109 Thaburi ya Daudi Wee Ngai, ũrĩa ngoocaga,
ndũgaakire, **2** nĩgũkorwo andũ arĩa aaganu
na a maheeni nĩmathamĩtie tũnua nĩguo manjũkĩrĩre;
nĩmarĩtie ũhoro wakwa na rũrĩmĩ rwa maheeni.
3 Mandigicĩirie makĩaragia ndeto cia rũthũũro;
maatharĩkagĩra hatarĩ gĩtũmi. **4** Handũ ha wendo ũrĩa
ndĩmendete naguo, o nĩ gũũthitanga maathitangaga, no
niĩ nĩkũhooya ndĩmahooyagĩra. **5** Mandĩhaga wega na
ũũru, na makandĩha wendani na rũthũũro. **6** Mũndũ ũrĩa
wĩkĩte ũguo mũigĩre mũndũ mũũru amũũkĩrĩre; mwena
wake wa ũrĩo nĩkũrũgame mũndũ wa kũmũthitanga. **7**
Aacirithio-rĩ, nĩatuuagwo mwĩhia, na kũhooya gwake
gũgĩtuĩke no kwĩhia. **8** Matukũ make maronyiiha;
ũtongoria wake ũrooywo nĩ mũndũ ũngĩ. **9** Ciana ciake
irotuĩka cia ngoriai, na mũtumia wake atuĩke wa ndigwa.
10 Ciana ciake irotuĩka njara-rũhĩ cia gũcangacanga;
iroingatwo ciume mĩciĩ yao ĩyo mĩanangĩku. **11** Indo
ciake ciothe irotahwo nĩ mũndũ ũrĩa marĩ thiirĩ nake;
andũ a kũngĩ nĩmeyoere maciaro ma wĩra wake. **12**
Aroaga mũndũ ũngĩmwonia ũtugi, o na kana mũndũ
ũngĩiguĩra ciana icio ciake cia ngoriai tha. **13** Njiaro
ciake iroeherio, na marĩĩtwa maacio mathario kuuma
rũciaro-inĩ rũrĩa rũgooka. **14** Waganu wa maithe make
ũrotũũra ũririkanagwo nĩ Jehova; wĩhia wa nyina
ũroaga gũgaathario o na rĩ. **15** Mehia mao marotũũra
hĩndĩ ciothe marĩ mbere ya Jehova, nĩguo akaaniina
kũririkanwo kwao gũkũ thĩ. **16** Nĩgũkorwo mũndũ
ũcio we ndarĩ hĩndĩ eciiragia ũhoro wa gũtugana, no
aingatithagia mũndũ ũrĩa mũthĩĩni, na ũrĩa mũbatari, o
na ũrĩa mũthuthĩku ngoro, o nginya akamooraga. **17**
Aronyiitwo nĩ kĩrumi, tondũ we endete o kũruma andũ
manyiitwo nĩ kĩrumi; kĩrathimo kĩromũraihĩrĩria, tondũ
we ndendaga kũrathimana. **18** Ehumbaga kĩrumi taarĩ
nguo; kĩamũtoonyire mwĩrĩ ta maaĩ, o na gĩkĩmũtoonya
mahĩndĩ-inĩ taarĩ maguta. **19** Kĩrotuĩka taarĩ nguo ya
igũrũ erigiicĩirie, na gĩtuĩke taarĩ mũcibi ehotorete
nginya tene. **20** Rĩrĩ nĩrĩtuĩke irĩhi rĩa Jehova kũrĩ
arĩa maathitangaga, o kũrĩ arĩa maaragia ũũru igũrũ
rĩakwa. **21** No rĩrĩ, Wee Mwathani Jehova, njĩka maũndũ
mega nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩaku; ndeithũra tondũ wa
wega wa wendo waku. **22** Nĩgũkorwo ndĩ mũthĩĩni
na mũbatari, nayo ngoro yakwa nĩĩgurarĩtio thĩinĩ
wakwa. **23** Ndĩ hakuhĩ kũbuĩria o ta kĩĩruru kĩa hwaĩ-
inĩ; hurutagwo nĩ rũhuho o ta ngigĩ. **24** Maru makwa
nĩmaregerete nĩ kwĩima kũrĩa; mwĩrĩ wakwa ũhĩnjĩte nĩ
kwaga maguta. **25** Nduĩkĩte kĩndũ gĩa kũnyũrũrio nĩ
andũ arĩa maathitangaga; rĩrĩa maanyona, mainainagia
mĩtwe. **26** Wee Jehova Ngai wakwa, ndeithia; honokia
kũringana na wendo waku. **27** Tũma mamenye atĩ kũu
nĩ guoko gwaku, mamenye atĩ Wee Jehova, nĩwe wĩkĩte
ũguo. **28** O nĩ marumanage, no wee ũrathimanage;
rĩrĩa maatharĩkĩra nĩmarĩconorithagio, no ndungata
yaku no gũkena ĩrĩkenaga. **29** Arĩa maathitangaga
makaahumbwo njono na mohwo thoni taarĩ nguo
ya igũrũ. **30** Nĩndĩrĩkumagia Jehova mũno na kanua
gakwa; nĩndĩrĩmũgoocaga ndĩ kĩrĩndĩ-inĩ kĩnene. **31**
Nĩgũkorwo arũgamaga guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa mũndũ
ũrĩa mũbatari, nĩguo ahonokagie muoyo wake harĩ
andũ arĩa mangĩmũtua nĩ mwĩhia.

110 Thaburi ya Daudi Jehova nĩerire Mwathani
wakwa atĩrĩ: "Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa
ũrĩo, nginya rĩrĩa ngaatũma thũ ciaku ituĩke gaturwa
ka makinya maku." **2** Mũthĩgi wa hinya waku-rĩ,
Jehova nĩakaũtambũrũkia kuuma Zayuni; nĩũgaathana
ũrĩ gatagatĩ ga thũ ciaku. **3** Ikundi ciaku cia ita
nĩikerutĩra mũthenya waku wa mbaara. Igooka irĩ na
ũgemu wa ũtheru, aanake aku mahaana ta ime rĩoima
nda ya rũciinĩ ruoro rũgĩtema. **4** Jehova nĩehĩtĩte na
ndangĩĩricũkwo, akoiga atĩrĩ: "Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai
nginya tene, o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩĩ." **5** Mwathani
arĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo; nĩakahehenja athamaki
mũthenya wa mang'ũrĩ make. **6** Nĩagatuĩra ndũrĩrĩ
ciira, aige ciimba irũndo, na ahehenje aathani a thĩ
yothe. **7** Nĩakanyua maaĩ ma karũũĩ karĩ mũkĩra-inĩ; nĩ
ũndũ ũcio nĩakambararia mũtwe wake.

111 Goocai Jehova. Nĩngũkumia Jehova na ngoro
yakwa yothe ndĩ thiritũ-inĩ ya arĩa arũngĩrĩru,
o na kĩũngano-inĩ. **2** Ciĩko cia Jehova nĩ cia magegania;
nĩicũũranagio nĩ arĩa othe makenagio nĩcio. **3** Ciĩko
ciake ciyũrĩte riiri na ũkaru, naguo ũthingu wake
ũtũũraga nginya tene. **4** Nĩatũmĩte magegania make

mariríkanwo; Jehova nĩ mũtugi na nĩ mũigua tha. **5** Arĩa
mamwĩtigagĩra nĩamaheaga irio; egũtũũra aririkanaga
kĩrĩkanĩro gĩake nginya tene. **6** Nĩonetie andũ ake
mawĩra make ma hinya, nĩ ũndũ wa kũmahe mabũrũri
ma ndũrĩrĩ iria ingĩ. **7** Mawĩra ma moko make nĩ ma
kwĩhokeka, na nĩ ma kĩhooto; mataaro make mothe
nĩ ma kwĩhokwo. **8** Nĩ marũmu nginya tene na tene,
maheanĩtwo na wĩhokeku na ũrũngĩrĩru. **9** Nĩakinyĩirie
andũ ake ũkũũri; aamũrire kĩrĩkanĩro gĩake kĩrĩ gĩa
gũtũũra nginya tene: rĩĩtwa rĩake nĩ itheru na nĩ rĩa
gwĩtigĩrwo. **10** Kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ nĩ gwĩtigĩra Jehova;
arĩa othe marũmagĩrĩra mataaro make nĩmagĩĩaga na
ũmenyo mwega. Kũgoocwo nĩ gwake tene na tene.

112 Goocai Jehova. Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa
wĩtigagĩra Jehova, ũrĩa ũkenagĩra maathani
make mũno. **2** Ciana ciake nĩigatuĩka cia bata bũrũri-
inĩ; rũciaro rwa arĩa arũngĩrĩru nĩrũkarathimwo. **3**
Gwake mũciĩ gũkoragwo na ũtonga na indo nyingĩ,
naguo ũthingu wake ũtũũraga nginya tene. **4** Mũndũ
ũrĩa mũrũngĩrĩru o na arĩ nduma-inĩ nĩatheragĩrwo
nĩ ũtheri, ũgatherera mũndũ ũcio mũtugani, ningĩ
arĩ tha, o na nĩ mũthingu. **5** Mũndũ ũcio mũtugani
na ũheanaga o ũguo tũhũ, o ũcio wĩkaga maũndũ
make na kĩhooto-rĩ, nĩarĩonaga maũndũ mega. **6** Ti-
itherũ mũndũ ũcio ndakenyenyeka; mũndũ mũthingu
atũũraga aririkanagwo nginya tene. **7** Angĩigua ũhoro
mũũru ndangĩĩtigĩra; ngoro yake nĩĩkindĩire, aikaraga
ehokete o Jehova. **8** Ngoro yake nĩngitĩre, ndangĩĩtigĩra;
marigĩrĩrio-inĩ nĩakoona gũtoorio gwa thũ ciake. **9**
Nĩahurunjĩte iheo ciake akahe andũ arĩa athĩĩni, naguo
ũthingu wake ũtũũraga nginya tene; rũhĩa rwake
nĩrũkambarario na igũrũ, aheo gĩtĩĩo. **10** Mũndũ ũrĩa
mwaganu nĩakoona ũguo na arakare, nĩakahagarania
magego make, acooke abuĩrie; meririria ma arĩa aaganu
matigaakinyanĩra.

113 Goocai Jehova. Mũgoocei, inyuĩ ndungata cia
Jehova, mũgooce rĩĩtwa rĩa Jehova. **2** Rĩĩtwa rĩa
Jehova rĩrogoocwo, kuuma rĩu nginya tene na tene. **3**
Kuuma o irathĩro rĩa riũa nginya ithũĩro rĩarĩo, rĩĩtwa
rĩa Jehova nĩrĩgoocagwo. **4** Jehova nĩatũũgĩrĩtio igũrũ
rĩa ndũrĩrĩ ciothe, riiri wake ũrĩ igũrũ rĩa igũrũ. **5** Nũũ
ũhaana ta Jehova Ngai witũ, o Ũcio ũikaragĩra gĩtĩ kĩa
ũnene kũu igũrũ, **6** o ũcio ũinamagĩrĩra arorererie
maũndũ ma igũrũ o na ma thĩ? **7** Oyaga athĩĩni na igũrũ
kuuma rũkũngũ-inĩ, na agokĩria arĩa abatari, akamaruta
kĩhumbu-inĩ kĩa mũhu; **8** amaikaragia hamwe na anene,
o hamwe na anene a andũ ao. **9** Atũmaga mũtumia
thaata atũũre gwake mũciĩ, agatuĩka nyina wa ciana,
agakenaga. Goocai Jehova.

114 Rĩrĩa Isiraeli moimire bũrũri wa Misiri, nyũmba
ya Jakubu ĩkiuma kũrĩ andũ a rũthiomi rũngĩ-
rĩ, **2** Juda gwatuĩkire handũ ha Ngai haamũre, na Isiraeli
gũgĩtuĩka nĩkuo arĩathanaga. **3** Iria rĩonire ũguo rĩkĩũra,
naruo Rũũĩ rwa Jorodani rũgĩcooka na thuutha; **4** Irĩma
igĩtũhatũũha ta ndũrũme, natuo tũrĩma tũgĩtũhatũũha
ta tũgondu. **5** Kaĩ wonire atĩa, wee iria, nĩguo ũre, nawe
Jorodani, tondũ wacookire na thuutha? **6** Inyuĩ irĩma,
muonete kĩ, nĩguo mũtũhatũũhe ta ndũrũme, na inyuĩ
tũrĩma, nĩguo mũtũhatũũhe ta tũgondu? **7** Wee thĩ,
ta kĩinaine ũrĩ mbere ya Mwathani, ũrĩ hau mbere ya
Ngai ũcio wa Jakubu, **8** o we ũcio wagarũrire rwaro
rwa ihiga rũgĩtuĩka karia ka maaĩ, narĩo ihiga rĩũmũ
rĩgĩtuĩka ithima cia maaĩ.

115 Ti ithuĩ, Wee Jehova, ti ithuĩ twagĩrĩire
kũgoocwo, no goocithia rĩĩtwa rĩaku, tondũ wa
wendo na wĩhokeku waku. **2** Nĩ kĩĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ
ciũrie atĩrĩ, "Ngai wao akĩrĩ ha?" **3** Ngai witũ arĩ o
igũrũ; we ekaga o ũrĩa endaga. **4** No mĩhianano yao
nĩ betha na thahabu, wĩra ũthondeketwo na moko
ma andũ. **5** Nĩĩrĩ tũnua, no ndĩaragia, nĩĩrĩ maitho,
no ndĩonaga; **6** nĩĩrĩ matũ, no ndĩiguaga, nĩĩrĩ na
maniũrũ, no ndĩiguaga mũnungo; **7** nĩĩrĩ moko, no
ndĩngĩhambata kĩndũ, nĩĩrĩ magũrũ, no ndĩngĩĩtwara;
o na nĩĩrĩ mĩmero, no ndĩngĩnyuria. **8** Andũ arĩa
mamĩthondekaga makaahaana o tayo, na noguo arĩa
othe mamĩĩhokaga makaahaana. **9** Wee nyũmba ya
Isiraeli, wĩhokage Jehova: we nĩwe ũteithio wao o
na ngo yao. **10** Wee nyũmba ya Harũni, wĩhokage
Jehova: we nĩwe ũteithio wao o na ngo yao. **11**
Inyuĩ arĩa mũmwĩtigĩrĩte, mwĩhokagei Jehova: we nĩwe
ũteithio wao na ngo yao. **12** Jehova nĩatũririkanĩte
na nĩegũtũrathima: Nĩekũrathima nyũmba ya Isiraeli,
nĩekũrathima nyũmba ya Harũni, **13** nĩekũrathima arĩa
metigĩrĩte Jehova, anini na anene o ũndũ ũmwe. **14**
Jehova arotũma mũingĩhe, inyuĩ na ciana cianyu. **15**
Mũrorathimwo nĩ Jehova, Mũmbi wa igũrũ na thĩ. **16**
Kũu igũrũ mũno nĩ kwa Jehova, no thĩ nĩamĩheanĩte
kũrĩ andũ. **17** Andũ arĩa akuũ matigoocaga Jehova, acio
maikũrũkaga kũu ũkiri-inĩ; **18** nĩ ithuĩ tũrĩkumagia
Jehova, kuuma rĩu nginya tene na tene. Goocai Jehova.

116 Nĩnyendete Jehova, nĩgũkorwo nĩaiguĩte
mũgambo wakwa; nĩaiguire ngĩmũthaitha
anjiguĩre tha. **2** Tondũ nĩathikĩrĩirie-rĩ, ndĩrĩmũkayagĩra
rĩrĩa rĩothe ngũtũũra muoyo. **3** Ndarigiicĩirio nĩ mĩhĩndo
ya gĩkuũ, ngĩkinyĩrĩrwo nĩ ruo rwa mbĩrĩra; ngĩhootwo
nĩ mĩtangĩko o na kĩeha. **(Sheol h7585)** **4** Hĩndĩ ĩyo
ngĩkaĩra rĩĩtwa rĩa Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ: "Wee Jehova,
honokia!" **5** Jehova nĩ mũtugi na nĩ mũthingu; Ngai witũ
aiyũrĩtwo nĩ tha. **6** Jehova nĩagitagĩra andũ arĩa matarĩ
oogĩ; rĩrĩa ndahinyĩrĩirio mũno, nĩahonokirie. **7** Wee
ngoro yakwa-rĩ, cookerera ũhurũko waku, nĩgũkorwo
Jehova nĩagwĩkĩte wega. **8** Nĩgũkorwo Wee Jehova
nĩũhonoketie muoyo wakwa kuuma kũrĩ gĩkuũ, namo
maitho makwa ũkamagiria maithori, na ũkagiria magũrũ
makwa mahĩngwo, **9** nĩgeetha thiiage ndĩ mbere ya
Jehova bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo. **10** No ndetĩkirie
ũhoro wake; nĩ ũndũ ũcio ndoigire atĩrĩ, "Nĩthĩĩnĩkĩte
mũno." **11** Nĩ ũndũ wa ũrĩa ndamakĩte, ngiuga atĩrĩ,
"Andũ othe nĩ a maheeni." **12** Nĩ kĩĩ ingĩthukĩra Jehova
nakĩo nĩ ũndũ wa wega wake wothe ũrĩa anjĩkĩte? **13**
Nĩkuoya nguoya gĩkombe kĩa ũhonokio na igũrũ, ngaĩre
rĩĩtwa rĩa Jehova. **14** Nĩngũhingĩria Jehova mĩĩhĩtwa
ĩrĩa ndehĩtire, andũ ake othe marĩ ho. **15** Andũ arĩa
athingu marĩ bata mũno harĩ Jehova, nĩ ũndũ ũcio
ndakenaga rĩrĩa makua o ro ũguo. **16** Wee Jehova,
ti-itherũ niĩ ndĩ ndungata yaku; niĩ ndĩ ndungata

yaku, mũriũ wa ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja;
wee nĩũnjohorithĩtie mĩnyororo-inĩ. **17** Nĩngũkũrutĩra
igongona rĩa gũgũcookeria ngaatho, na ngaĩre rĩĩtwa rĩa
Jehova. **18** Nĩngũhingĩria Jehova mĩĩhĩtwa ĩrĩa ndehĩtire
andũ ake othe marĩ ho, **19** kũu nja-inĩ cia nyũmba ya
Jehova, o thĩinĩ waku, wee Jerusalemu. Goocai Jehova.

117 Goocai Jehova, inyuĩ ndũrĩrĩ ciothe; mũkumiei,
inyuĩ andũ othe. **2** Nĩgũkorwo wendo wake
nĩ mũnene harĩ ithuĩ, na wĩhokeku wa Jehova nĩ wa
gũtũũra nginya tene. Goocai Jehova.

118 Cookeriai Jehova ngaatho nĩgũkorwo nĩ mwega;
wendo wake nĩ wa tene na tene. **2** Andũ a
Isiraeli nĩmoige atĩrĩ, "Wendo wake nĩ wa tene na
tene." **3** Nyũmba ya Harũni nĩyuuge atĩrĩ, "Wendo wake
nĩ wa tene na tene." **4** Andũ arĩa metigĩrĩte Jehova
nĩmoige atĩrĩ, "Wendo wake nĩ wa tene na tene." **5**
Ndakaĩire Jehova ndĩ mĩnyamaro-inĩ, nake akĩnjĩtĩka na
akĩndeithũra. **6** Jehova arĩ hamwe na niĩ; ndingĩĩtigĩra.
Mũndũ-rĩ, nĩ atĩa angĩhota kũnjĩka? **7** Jehova arĩ
hamwe na niĩ; nĩwe mũndeithia. Nĩngerorera thũ ciakwa
ikĩhootwo. **8** Nĩ kaba kũũrĩra harĩ Jehova, gũkĩra kwĩhoka
mũndũ. **9** Nĩ kaba kũũrĩra harĩ Jehova, gũkĩra kwĩhoka
anene. **10** Ndarigiicĩirio nĩ ndũrĩrĩ ciothe, no tondũ wa
kwĩhoka rĩĩtwa rĩa Jehova, ngĩcianganga. **11** Ciandigiicĩirie
mĩena yothe, no tondũ wa kwĩhoka rĩĩtwa rĩa Jehova,
ngĩcianganga. **12** Ciathiũrũrũkĩirie na mĩena yothe ta
njũkĩ, no ikĩhora narua o ta mwaki wa mĩigua; tondũ wa
kwĩhoka rĩĩtwa rĩa Jehova ngĩcianganga. **13** Ndahatĩkĩtwo
mũno nĩ thũ hakuhĩ ngwe, no Jehova akĩndeithia. **14**
Jehova nĩwe hinya wakwa na nĩwe ũtũmaga nyine; nake
nĩatuĩkĩte ũhonokio wakwa. **15** Mbugĩrĩrio ya gĩkeno na
ya ũhootani ĩiyũrĩte hema-inĩ cia andũ arĩa athingu,
atĩ: "Guoko kwa ũrĩo kwa Jehova nĩ gwĩkĩte maũndũ
manene! **16** Guoko kwa ũrĩo kwa Jehova nĩ kwambararie;
guoko kwa ũrĩo kwa Jehova nĩ gwĩkĩte maũndũ
manene!" **17** Niĩ gũkua ndigũkua, no nĩngũtũũra muoyo,
ng'anage ũrĩa Jehova ekĩte. **18** Jehova nĩaherithĩtie
mũno, no ndandekereirie ngue. **19** Hingũrĩrai ihingo
cia ũthingu; nĩngũtoonya njookerie Jehova ngaatho.
20 Gĩkĩ nĩkĩo kĩhingo kĩa Jehova kĩrĩa andũ arĩa
athingu mangĩtoonyera. **21** Nĩ ngaatho ngũgũcookeria,
nĩgũkorwo nĩwanjĩtĩkire; nĩũtuĩkĩte ũhonokio wakwa.
22 Ihiga rĩrĩa aaki maaregire nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene
rĩa koine; **23** Jehova nĩwe wĩkĩte ũndũ ũcio, naguo nĩ
wa magegania tũkĩwona. **24** Mũthenya ũyũ nĩ Jehova
ũtũmĩte ũgĩe; nĩtũcanjamũkei, tũkĩũkenere. **25** Wee
Jehova, tũhonokie; Wee Jehova, tũma tũgaacĩre. **26**
Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩĩtwa rĩa
Jehova. Ithuĩ nĩtwamũrathima tũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya
Jehova. **27** Jehova nĩwe Mũrungu, na nĩatũmĩte ũtheri
wake ũtwarĩre. Ambĩrĩriai gũkũngũiya, mũrĩ na mathĩgĩ
moko, mũthiĩ nginya hĩa-inĩ cia kĩgongona. **28** Wee
nĩwe Mũrungu wakwa, nĩngũgũcookeria ngaatho; Wee
nĩwe Ngai wakwa, nĩngũgũtũũgĩria. **29** Cookeriai Jehova
ngaatho, nĩgũkorwo we nĩ mwega; wendo wake nĩ wa
tene na tene.

119 Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa mĩthiĩre yao ĩtarĩ
ũcuuke, o arĩa mathiiaga kũringana na watho
wa Jehova. **2** Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa marũmagia
kĩrĩra gĩake, o arĩa mamũrongoragia na ngoro yothe.
3 Matirĩ ũndũ mũũru mekaga; no kũgera mageragĩra
njĩra ciake. **4** Wee nĩũheanĩte mawatho marĩa marĩ ma
gwathĩkagĩrwo na kĩyo. **5** Naarĩ korwo mĩthiĩre yakwa
ĩkĩrĩ mĩkindĩrĩku ũhoro-inĩ wa gwathĩkagĩra kĩrĩra
gĩaku! **6** Hĩndĩ ĩyo ndingĩconorithio rĩrĩa ngũcũũrania
maathani maku mothe. **7** Nĩndĩrĩkũgoocaga ndĩ na
ngoro nũngĩrĩru, o ngĩĩrutaga ũhoro wa mawatho maku
ma kĩhooto. **8** Nĩndĩrĩathĩkagĩra kĩrĩra kĩa watho waku;
ndũgakĩndiganĩrie o biũ. **9** Mũndũ mwĩthĩ-rĩ, angĩiga
mũtũũrĩre wake ũrĩ mũtheru atĩa? Nĩ na ũndũ wa
gũtũũra athĩkagĩra kiugo gĩaku. **10** Ngũrongoragia na
ngoro yakwa yothe; ndũkanareke njũrũũre ndigane
na maathani maku. **11** Nĩhithĩte kiugo gĩaku thĩinĩ
wa ngoro yakwa, nĩguo ndikae gũkwĩhĩria. **12** Wee
Jehova, ũrokĩgoocwo; kĩndute kĩrĩra kĩa watho waku.
13 Nĩndĩriugaga na ngacookera na mĩromo yakwa
ũhoro wa mawatho mothe marĩa moimĩte kanua
gaku. **14** Nĩngenagio nĩkũrũmĩrĩra kĩrĩra gĩaku, o
ta ũrĩa mũndũ akenagĩra kũgĩa na ũtonga mũnene.
15 Nĩndĩrĩcũũranagia mawatho maku na ngatarania
njĩra yaku. **16** Nĩngenagĩra kĩrĩra kĩa watho waku;
ndigatiganĩria kiugo gĩaku. **17** Niĩ ndungata yaku njĩka
wega, na nĩngũtũũra muoyo; niĩ nĩndĩrĩathĩkagĩra kiugo
gĩaku. **18** Hingũra maitho makwa nĩguo nyone maũndũ
ma magegania marĩa marĩ watho-inĩ waku. **19** Niĩ
ndĩ mũgeni gũkũ thĩ; ndũkaahithe maathani maku.
20 Ngoro yakwa nĩĩrahĩĩahĩĩa nĩ kwĩrirĩria mawatho
maku o mahinda mothe. **21** Wee nĩũkũũmaga arĩa
etĩĩi, o acio manyiitĩtwo nĩ kĩrumi, na arĩa morũũraga
magatiga maathani maku. **22** Njehereria kĩnyũrũri
na kũmenwo, nĩgũkorwo ndũũrĩte nũmĩtie kĩrĩra
gĩaku. **23** O na gũtuĩka aathani maikaraga thĩ hamwe
makanjambia, ndungata yaku nĩĩrĩcũũranagia kĩrĩra
kĩa watho waku. **24** Kĩrĩra gĩaku nĩkĩo ngenagĩra;
nĩkĩo kĩĩheaga mataaro. **25** Ngometio thĩ rũkũngũ-inĩ;
tũũria muoyo wakwa kũringana na kiugo gĩaku. **26**
Nĩndakwĩrire mĩthiĩre yakwa nawe ũkĩnjĩtĩka; nduta
kĩrĩra kĩa watho waku. **27** Menyithia ũrutani wa
mawatho maku; na niĩ nĩndĩrĩcũũranagia ũhoro wa
magegania maku. **28** Ngoro yakwa nĩ nogu nĩ ũndũ
wa kĩeha; njĩkĩra hinya kũringana na kiugo gĩaku.
29 Njeheranĩria na mĩthiĩre ya maheeni; nĩ ũndũ wa
ũtugi waku nduta watho waku. **30** Niĩ-rĩ, ndĩĩthuurĩire
njĩra ya ma; matua maku ndĩmaigĩte ngoro-inĩ yakwa.
31 Wee Jehova, nĩnũmĩtie kĩrĩra gĩaku; ndũkanareke
njonorithio. **32** Hanyũkaga o na njĩra ya maathani
maku, nĩgũkorwo nĩwohorithĩtie ngoro yakwa. **33**
Wee Jehova, nduta kũrũmĩrĩra kĩrĩra kĩa watho waku,
na niĩ ndĩkĩrũmie nginya mũthia. **34** He ũmenyo, na
nĩndĩrĩrũmagia watho waku na ndĩwathĩkagĩre na ngoro
yakwa yothe. **35** Ngeragĩria njĩra-inĩ cia maathani maku,
nĩgũkorwo nĩmo ngenagĩra. **36** Erekeria ngoro yakwa
kũrĩ kĩrĩra gĩaku, nĩguo ĩtige kwerekera ũhoro-inĩ wa
gwĩtongia. **37** Girĩrĩria maitho makwa matige kwĩrorera
maũndũ ma tũhũ; tũũria muoyo wakwa kũringana
na kiugo gĩaku. **38** Hingĩria ndungata yaku kĩĩranĩro
gĩaku, nĩgeetha wĩtigagĩrwo. **39** Njehereria njono iria
ndĩĩtigagĩra, nĩgũkorwo mawatho maku nĩ mega. **40** Kaĩ

nĩndĩĩriragĩria mawatho maku-ĩ! Tũũria muoyo wakwa
nĩ ũndũ wa ũthingu waku. **41** Wee Jehova, wendo waku
ũrĩa ũtathiraga ũronginyĩra, ũhonokio waku ũnginyĩre
kũringana na kĩĩranĩro gĩaku; **42** nĩguo ngoragwo
na ũndũ wa gũcookeria andũ arĩa maanyũrũragia,
nĩgũkorwo niĩ ndĩhokete kiugo gĩaku. **43** Ndũkandunye
kiugo kĩa ma kuuma kanua-inĩ gakwa, nĩgũkorwo njigĩte
mwĩhoko wakwa mawatho-inĩ maku. **44** Ngũtũũra
njathĩkagĩra watho waku, nginya tene na tene. **45**
Ndĩrĩthiiaga ndĩ na wĩyathi, nĩgũkorwo nĩmaathaga
mawatho maku. **46** Nĩndĩrĩaragia ũhoro wa kĩrĩra gĩaku
mbere ya athamaki na ndirĩconokaga, **47** nĩgũkorwo
nĩngenagĩra maathani maku tondũ nĩndĩmendete. **48**
Ndĩrĩambararagia moko makwa kũrĩ maathani maku
marĩa nyendete, na ndĩcũũranagie igũrũ rĩa kĩrĩra kĩa
watho waku. **49** Ririkana kiugo gĩaku kũrĩ ndungata
yaku, nĩgũkorwo nĩũũheete kĩĩrĩgĩrĩro. **50** Ũndũ ũrĩa
ũũhooreragia ndĩ mĩnyamaro-inĩ nĩ ũyũ: atĩ kĩĩranĩro
gĩaku nĩkĩo gĩtũũragia muoyo wakwa. **51** Andũ arĩa
etĩĩi maanyũrũragia matekwĩgirĩrĩria, no nditiganagĩria
watho waku. **52** Nĩndirikanaga mawatho maku ma
tene, Wee Jehova, namo nĩmahooreragia. **53** Nyiitagwo
nĩ mang'ũrĩ nĩ ũndũ wa andũ arĩa aaganu, o acio
maatiganĩirie watho waku. **54** Ũhoro wa kĩrĩra gĩaku
nĩguo ũtuĩkĩte rwĩmbo rwakwa, o kũrĩa guothe ingĩikara.
55 Ũtukũ ndirikanaga rĩĩtwa rĩaku, ngakĩrũmia watho
waku Wee Jehova. **56** Ũũ nĩguo ngoretwo ngĩĩka:
nĩnjathĩkagĩra mawatho maku. **57** Wee Jehova, Wee
nĩwe igai rĩakwa; nĩngwĩrĩte atĩ ndĩathĩkagĩra ciugo
ciaku. **58** Maathĩĩte ũthiũ waku na ngoro yakwa
yothe; nginyagĩria wega waku o ta ũrĩa wĩranĩire. **59**
Nĩndĩcũũranĩtie ũhoro wa mĩthiĩre yakwa, ngagĩcookia
makinya makwa kũrĩ kĩrĩra gĩaku. **60** Nĩngũhiũha
na ndigũcererwo gwathĩkĩra maathani maku. **61** O
na kũngĩtuĩka atĩ andũ arĩa aaganu no manjohe na
mĩhĩndo-rĩ, ndingĩriganĩrwo nĩ watho waku. **62** Ũtukũ
gatagatĩ njarahũkaga ngũcookerie ngaatho nĩ ũndũ
wa mawatho maku ma kĩhooto. **63** Niĩ ndĩ mũrata wa
andũ arĩa othe magwĩtigĩrĩte, o arĩa othe marũmagĩrĩra
mawatho maku. **64** Wee Jehova, thĩ ĩiyũrĩtwo nĩ wendo
waku; nduta kĩrĩra kĩa watho waku. **65** Wee Jehova, ĩka
ndungata yaku kũringana na kiugo gĩaku. **66** Nduta
gũkũũrana maũndũ wega o na kũmamenya, nĩgũkorwo
nĩnjĩtĩkĩtie maathani maku. **67** Mbere itanoona thĩĩna
nĩndahĩtagia, no rĩu nĩnjathĩkagĩra kiugo gĩaku. **68**
Wee ũrĩ mwega, na nĩwĩkaga o wega; nduta kĩrĩra kĩa
watho waku. **69** O na gũtuĩka andũ arĩa etĩĩi nĩmahakĩte
gĩko na ndeto cia maheeni, ngũtũũra nũmĩtie mawatho
maku na ngoro yakwa yothe. **70** Ngoro ciao nĩ nyũmũ
na itirĩ tha, no niĩ ngenagĩra watho waku. **71** Warĩ
ũndũ mwega niĩ nyone thĩĩna, nĩgeetha ndĩĩrute kĩrĩra
kĩa watho waku. **72** Watho ũrĩa uumĩte kanua gaku
nĩ wa bata mũno harĩ niĩ, gũkĩra ngiri cia icunjĩ cia
betha na thahabu. **73** Moko maku nĩmo manyũmbire na
magĩĩthondeka ũguo ndariĩ; he ũtaũku nĩguo ndĩĩrute
maathani maku. **74** Andũ arĩa magwĩtigĩrĩte marokenaga
rĩrĩa maanyona, nĩgũkorwo nĩnjigĩte mwĩhoko wakwa
harĩ kiugo gĩaku. **75** Jehova, nĩnjũũĩ atĩ mawatho
maku nĩ ma ũthingu, na ũnyonetie thĩĩna nĩ ũndũ wa
wĩhokeku waku. **76** Wendani waku ũrĩa ũtathiraga
ũrotuĩka wa kũũhooreria, kũringana na kĩĩranĩro gĩaku
kĩrĩa werĩire ndungata yaku. **77** Ĩtĩkĩra tha ciaku
inginyĩre nĩguo ndũũre muoyo, nĩgũkorwo watho waku
nĩguo ngenagĩra. **78** Andũ arĩa etĩĩi maroconorithio
nĩ ũndũ wa kũnjĩka ũũru hatarĩ gĩtũmi; no niĩ-rĩ,
ndĩrĩcũũranagia ũhoro wa mawatho maku. **79** Andũ
arĩa magwĩtigĩrĩte maronjookerera, o acio mataũkĩirwo
nĩ kĩrĩra gĩaku. **80** Ngoro yakwa ĩroaga ũcuuke ũhoro-
inĩ wa kĩrĩra kĩa watho waku, nĩguo ndikanaconorithio.
81 Ngoro yakwa ĩringĩkaga nĩ kwĩrirĩria ũhonokio waku,
no niĩ njigĩte mwĩhoko wakwa harĩ kiugo gĩaku. **82**
Maitho makwa nĩmaraaga hinya nĩ gũtũũra njũthĩrĩirie
kĩĩranĩro gĩaku; ngakĩũria atĩrĩ, "Ũgaakĩĩhooreria rĩ?"
83 O na gũtuĩka haana ta mondo ya rũũa ya ndibei
ĩigĩtwo ndogo-inĩ, ndiriganagĩrwo nĩ kĩrĩra kĩa watho
waku. **84** Niĩ ndungata yaku-rĩ, ngweterera nginya
rĩ? Arĩa maanyariiraga ũkaamaherithia rĩ? **85** Andũ
arĩa etĩĩi manyenjeire marima nĩguo ngwe kuo, o
acio makararagia watho waku. **86** Maathani maku
mothe nĩ ma kwĩhokwo; ndeithia, nĩgũkorwo andũ
maanyariiraga hatarĩ gĩtũmi. **87** Maatigĩtie hanini
maaniine nyume thĩ ĩno, no nditiganĩirie mawatho
maku. **88** Menyerera muoyo wakwa kũringana na wendo
waku, na ndĩathĩkagĩra kĩrĩra gĩa kanua gaku. **89** Wee
Jehova, kiugo gĩaku gĩtũũraga tene na tene; gĩtũũraga
kĩĩhaandĩte wega kũu igũrũ. **90** Wĩhokeku waku nĩ wa
kuuma njiarwa nginya njiarwa; nĩwe warũmirie thĩ,
nayo ĩgagĩikara o ĩrũmĩte. **91** Mawatho maku matũũraga
nginya ũmũthĩ, nĩgũkorwo indo ciothe nĩwe itungataga.
92 Korwo watho waku tiguo ũngenagia, ingĩanathira nĩ
mĩnyamaro yakwa. **93** Niĩ ndirĩ hĩndĩ ngaariganĩrwo nĩ
mawatho maku, nĩgũkorwo ũndũũrĩtie muoyo nĩ ũndũ
wamo. **94** Honokia, nĩgũkorwo ndĩ waku, na nĩĩmaathĩte
mawatho maku. **95** Andũ arĩa aaganu manjoheirie nĩguo
maaniine, no niĩ ndĩrĩĩcũũranagia o ũhoro wa kĩrĩra
gĩaku. **96** Ũndũ o wothe mũkinyanĩru wega, nĩnyonete
nĩ ũrĩ mũthia; no maathani maku matirĩ mũhaka. **97** Kaĩ
nĩnyendete watho waku-ĩ! Ndindaga ngĩtarania ũhoro
waguo mũthenya wothe. **98** Maathani maku matũmaga
njũhĩge gũkĩra thũ ciakwa, nĩgũkorwo makoragwo
hamwe na niĩ hĩndĩ ciothe. **99** Niĩ ndĩ na ũmenyo mũingĩ
gũkĩra arutani akwa othe, nĩgũkorwo ndaranagia ũhoro
wa mawatho maku. **100** Niĩ ndĩ na ũmenyo mũingĩ
gũkĩra athuuri, nĩgũkorwo njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku.
101 Nĩndigagĩrĩria magũrũ makwa matikagerere njĩra o
yothe njũru, nĩgeetha njathĩkagĩre kiugo gĩaku. **102**
Niĩ nditiganĩirie mawatho maku, nĩgũkorwo Wee nĩwe
ũndutĩte ũhoro ũcio. **103** Kaĩ ciugo ciaku irĩ mũrĩo
ngĩcicama-ĩ, irĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ ũrĩ kanua-inĩ gakwa!
104 Ngĩĩaga na ũtaũku nĩ ũndũ wa kĩrĩra gĩaku; nĩ ũndũ
ũcio nĩthũire njĩra o yothe njũru. **105** Kiugo gĩaku nĩkĩo
tawa wa magũrũ makwa, na ũtheri wa kũmũrĩka njĩra
yakwa. **106** Nĩndĩĩhĩtĩte mwĩhĩtwa na ngagwatĩria, atĩ
nĩndĩrĩrũmagĩrĩra mawatho maku ma ũthingu. **107**
Nĩthĩĩnĩkĩte mũno; Wee Jehova, tũũria muoyo wakwa,
kũringana na kiugo gĩaku. **108** Wee Jehova, ĩtĩkĩra
ũgooci wa kwĩyendera wa kanua gakwa, na ũkĩndute
mawatho maku. **109** O na gũtuĩka ndũũraga nyiitĩrĩire
muoyo wakwa moko-inĩ makwa-rĩ, ndingĩriganĩrwo
nĩ watho waku. **110** Andũ arĩa aaganu nĩmanyambĩire

mũtego, no ndirĩ ndahĩtia kĩrĩra gĩaku. **111** Mawatho maku nĩmo igai rĩakwa nginya tene; nĩmo gĩkeno kĩa ngoro yakwa. **112** Ngoro yakwa nĩĩtuĩte kũrũmagia kĩrĩra kĩa watho waku o nginya mũthia. **113** Nĩthũire andũ a ngoro igĩrĩ, no nĩnyendete watho waku. **114** Wee nĩwe rĩũrĩro rĩakwa na ngo yakwa; njigĩte mwĩhoko wakwa kiugo-inĩ gĩaku. **115** Njehererai, inyuĩ eeki ũũru, nĩguo ngĩrũmie maathani ma Ngai wakwa! **116** Nyiitagĩrĩra kũringana na kĩĩranĩro gĩaku, na nĩngũtũũra muoyo; ndũkareke kĩĩrĩgĩrĩro gĩakwa kĩharagane. **117** Ndiiragĩrĩra, na nĩngũhonokio; ngũtũũra ndĩĩte uuge waku. **118** Nĩũregaga arĩa othe matiganaga na kĩrĩra kĩa watho waku, nĩgũkorwo kwĩheenia kũu meheenagia nakuo nĩ gwa tũhũ. **119** Arĩa othe aaganu a gũkũ thĩ ũmateaga ta gĩko; nĩ ũndũ ũcio niĩ nĩnyendete kĩrĩra kĩa watho waku. **120** Mwĩrĩ wakwa nĩũinainaga nĩgũgwĩtigĩra; njikaraga na guoya mũnene nĩ ũndũ wa mawatho maku. **121** Niĩ njĩkĩte maũndũ ma ũthingu na ma kĩhooto; ndũkandiganĩrie harĩ arĩa maahinyagĩrĩria. **122** Menyerera ũgima wa ndungata yaku; ndũkareke andũ arĩa etĩĩi maahinyĩrĩrie. **123** Maitho makwa nĩmaraaga hinya nĩgũtũũra njũũthĩrĩĩrie ũhonokio waku, ngacũthĩrĩria kĩĩranĩro gĩaku kĩa ũthingu. **124** Ĩkaga ndungata yaku kũringana na wendo waku, na ũndutage kĩrĩra kĩa watho waku. **125** Niĩ ndĩ ndungata yaku; he gũkũũrana maũndũ, nĩguo hote gũtaũkĩrwo nĩ kĩrĩra gĩaku. **126** Wee Jehova, hĩndĩ nĩnginyu wĩke ũndũ, tondũ andũ nĩmathũkĩtie watho waku. **127** Tondũ nĩnyendete maathani maku gũkĩra thahabu, ngamenda mũno gũkĩra thahabu ĩrĩa therie, **128** na tondũ nĩnduĩte mawatho maku mothe nĩmagĩrĩire, nĩthũire njĩra o yothe ĩtarĩ ya ma. **129** Kĩrĩra gĩaku nĩ kĩa magegania; nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrĩgĩathĩkagĩra. **130** Ciugo ciaku ciataũrwo nĩirehaga ũtheri; nĩciũhĩgagia andũ arĩa matarĩ oogĩ. **131** Njathamĩtie kanua gakwa ngahũma nĩ ũndũ wa kwĩririrĩria maathani maku. **132** Njerekera na ũnjiguĩre tha, o ta ũrĩa wĩkaga andũ arĩa mendete rĩĩtwa rĩaku. **133** Rũngagĩrĩria makinya makwa kũringana na kiugo gĩaku; ndũkareke njathagwo nĩ wĩhia o na ũrĩkũ. **134** Ngũũra kuuma ũhiinyanĩrĩria wa andũ, nĩguo njathĩkagĩre mawatho maku. **135** Tũma ũthiũ waku warĩre ndungata yaku, na ũndutage kĩrĩra kĩa watho waku. **136** Maitho makwa manyũrũrũkagia maithori ta rũũĩ, nĩgũkorwo andũ matirathĩkĩra watho waku. **137** Wee Jehova, ũrĩ mũthingu, na mawatho maku nĩmagĩrĩire. **138** Mawatho marĩa ũheanĩte nĩ ma ũthingu; nĩ ma kwĩhokwo kũna. **139** Kĩyo gĩakwa nĩkĩĩnogetie, nĩgũkorwo thũ ciakwa nĩcitiganĩirie ciugo ciaku. **140** Ciĩranĩro ciaku nĩthuuranĩre o biũ, na ndungata yaku nĩĩciendete. **141** O na gũtuĩka ndirĩ bata na nĩnyararĩtwo-rĩ, ndiriganagĩrwo nĩ mawatho maku. **142** Ũthingu waku nĩ wa gũtũũra tene na tene, naguo watho waku nĩ wa ma. **143** Ngoretwo nĩ mathĩĩna na mĩnyamaro, no maathani maku nĩmo ngenagĩra. **144** Kĩrĩra gĩaku nĩ kĩa ma nginya tene; kĩĩhe ũtaũku nĩguo ndũũre muoyo. **145** Ndĩragũkaĩra na ngoro yakwa yothe, Wee Jehova, njĩtĩka, na nĩndĩrĩathĩkagĩra kĩrĩra kĩa watho waku. **146** Wee nĩwe ndĩrakaĩra, honokia na nĩndĩrĩmenyagĩrĩra mawatho maku. **147** Njũkagĩra tene gũtanakĩa, ngakũrĩrĩra nĩguo ũndeithie; njigĩte mwĩhoko wakwa kiugo-inĩ gĩaku. **148** Maitho makwa maikaraga mahingũkĩte matuanĩra-inĩ mothe ma arangĩri, nĩguo ndaranagie ũhoro wa ciĩranĩro ciaku. **149** Igua mũgambo wakwa kũringana na wendo waku; Wee Jehova, tũũria muoyo wakwa, kũringana na mawatho maku. **150** Andũ arĩa mathugundaga maũndũ ma wĩki naaĩ nĩmanguhĩrĩirie, no-o nĩmaraihanĩrĩirie na watho waku. **151** No Wee Jehova, ũikaraga hakuhĩ, na maathani maku mothe nĩ ma ma. **152** Matukũ-inĩ ma tene nĩndamenyire kuuma kĩrĩra-inĩ gĩaku, atĩ wagĩthondekire kĩrĩ gĩa gũtũũra nginya tene. **153** Rora gũthĩĩnĩka gwakwa na ũndeithũre, nĩgũkorwo ndiriganĩirwo nĩ watho waku. **154** Ndũĩrĩra na ũkĩngũũre; tũũria muoyo wakwa kũringana na kĩĩranĩro gĩaku. **155** Ũhonokio nĩũraihĩrĩirie andũ arĩa aaganu, nĩgũkorwo matirongoragia kĩrĩra kĩa watho waku. **156** Wee Jehova, tha ciaku nĩ nyingĩ; tũũria muoyo wakwa kũringana na mawatho maku. **157** Andũ arĩa maanyariiraga nĩ aingĩ, no ndirĩ ndahutatĩra kĩrĩra gĩaku. **158** Njũthagĩrĩria arĩa matarĩ na wĩtĩkio ngoro, nĩgũkorwo matiathĩkagĩra kiugo gĩaku. **159** Ta kĩone ũrĩa nyendete mawatho maku; tũũria muoyo wakwa, Wee Jehova, kũringana na wendo waku. **160** Ciugo ciaku ciothe nĩ cia ma; mawatho maku mothe nĩ ma ũthingu na nĩ ma gũtũũra tene na tene. **161** Aathani maanyariiraga hatarĩ gĩtũmi, no ngoro yakwa ĩinainagio nĩ kiugo gĩaku. **162** Ngenagĩra kĩĩranĩro gĩaku, o ta ũrĩa mũndũ atahĩte indo nyingĩ akenaga. **163** Nĩmenete na ngathũũra maheeni, no nĩnyendete watho waku. **164** O mũthenya ngũgoocaga maita mũgwanja nĩ ũndũ wa mawatho maku ma ũthingu. **165** Arĩa mendete watho waku nĩ marĩ thayũ mũingĩ, na gũtirĩ kĩndũ kĩngĩtũma mahĩngwo. **166** Njetagĩrĩra ũhonokio waku, Wee Jehova, na ngarũmĩrĩra maathani maku. **167** Njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku, nĩgũkorwo nĩndĩkĩendete mũno. **168** Njathĩkagĩra mawatho maku na kĩrĩra gĩaku, nĩgũkorwo mĩthiĩre yakwa yothe nĩũmĩũĩ. **169** Wee Jehova-rĩ, gũkaya gwakwa kũrokinya harĩwe; he gũtaũkĩrwo kũringana na kiugo gĩaku. **170** Mathaithana makwa marokinya harĩwe; ndeithũra kũringana na kĩĩranĩro gĩaku. **171** Mĩromo yakwa ĩrĩkũgoocaga hĩndĩ ciothe, nĩgũkorwo nĩũndutaga kĩrĩra kĩa watho waku. **172** Rũrĩmĩ rwakwa nĩrũkĩine ũhoro wa kiugo gĩaku, nĩgũkorwo maathani maku mothe nĩ ma ũthingu. **173** Guoko gwaku nĩgũkĩĩhaarĩrie kũndeithia, nĩgũkorwo mawatho maku nĩmo niĩ ndĩthuurĩire. **174** Ũhonokio waku nĩguo ndĩĩriragĩria, Wee Jehova, naguo watho waku nĩguo ngenagĩra. **175** Ndĩrogĩtũũra muoyo nĩguo ngũgoocage, namo mawatho maku nĩmatũũre mandeithagia. **176** Niĩ nĩhĩtĩtie njĩra ta ng'ondu yũrĩte. Gĩcarie ndungata yaku, nĩgũkorwo ndiriganĩirwo nĩ maathani maku.

120 Thaburi ya Agendi Ndakaĩire Jehova ndĩ mĩnyamaro-inĩ, nake akĩnjĩtĩka. **2** Wee Jehova, honokia harĩ mĩromo ĩrĩa yaragia maheeni, na harĩ nĩmĩ iria iheenanagia. **3** Agaagwĩka atĩa, na nĩ atĩa ũngĩ makĩria ya ũguo, wee rũrĩmĩ rũrũ rũheenanagia? **4** Agaakũherithia na mĩguĩ mĩnoore ya njamba ya ita, na makara marĩrĩmbũkĩte mwaki ma mũtĩ wa mũkoigo. **5** Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ, nĩgũtũũra gũkũ Mesheki, na

ngaikara hema-inĩ cia Kedari-ĩ! **6** Nĩndũũrĩte hĩndĩ
ndaaya gatagatĩ-inĩ ka arĩa mathũire thayũ. **7** Niĩ ndĩ
mũndũ wa thayũ; no rĩrĩa ndaaria-rĩ, o mendaga o
mbaara.

121 Thaburi ya Agendi Nĩngũtiira maitho makwa
ndore irĩma-inĩ: ũteithio wakwa ũngiuma
na kũ? **2** Ũteithio wakwa uumaga kũrĩ Jehova, o
we Mũũmbi wa igũrũ na thĩ. **3** We ndangĩreka
kũgũrũ gwaku gũtirũke: ũcio mũmenyereri waku
ndarĩ hĩndĩ angĩcũnga; **4** ti-itherũ, ũcio mũmenyereri
wa Isiraeli ndarĩ hĩndĩ angĩcũnga, kana ahĩtwo nĩ
toro. **5** Jehova nĩwe ũkũmenyagĩrĩra: Jehova nĩwe
kĩĩruru gĩaku guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo; **6** mũthenya
wee ndũngĩringĩka nĩ riũa, kana ũringĩke nĩ mweri
ũtukũ. **7** Jehova nĩarĩkũgitagĩra kuuma ũũru-inĩ
wothe: nĩarĩĩmenyagĩrĩra muoyo waku; **8** Jehova
nĩarĩkũmenyagĩrĩra ũkiumagara na ũgĩcooka, kuuma
rĩu nginya tene na tene.

122 Thaburi ya Daudi Nĩndakenire hamwe na arĩa
maanjĩĩrire atĩrĩ, "Nĩtũthiĩ nyũmba ya Jehova."
2 Magũrũ maitũ marũgamĩte ihingo-inĩ ciaku, wee
Jerusalemu. **3** Jerusalemu rĩakĩtwo ta itũũra inene
rĩnyitithanĩtio wega. **4** Kũu nĩkuo mĩhĩrĩga yambataga,
o yo mĩhĩrĩga ya Jehova, ĩgathiĩ kũgooca rĩĩtwa rĩa
Jehova kũringana na mawatho marĩa aheete Isiraeli. **5**
Kũu nĩkuo kũigĩtwo itĩ cia ũnene cia atuanĩri ciira, o cio
itĩ cia ũnene cia nyũmba ya Daudi. **6** Hoerai Jerusalemu
thayũ: "Arĩa makwendete marotũũra na thayũ. **7** Kũrĩa
thingo ciaku ciirigĩire kũrogĩa na thayũ, naguo ũgitĩri
ũgĩe ciikaro-inĩ ciaku cia ũthamaki." **8** Nĩ ũndũ wa
ariũ a baba na arata, nguuga atĩrĩ, "Thayũ ũrogĩa thĩinĩ
waku." **9** Nĩ ũndũ wa nyũmba ya Jehova Ngai witũ,
caragia ũgaacĩru waku.

123 Thaburi ya Agendi Nĩngũtiira maitho makwa
na kũrĩ we, o Wee ũikarĩire gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene
kũu igũrũ. **2** O ta ũrĩa maitho ma ndungata maroragĩrĩria
guoko kwa mwathi wayo, na o ta ũrĩa maitho ma mũirĩtu
ndungata maroragĩrĩria guoko kwa mũtumia mwathi
wayo, ũguo noguo maitho maitũ maroragĩrĩria Jehova
Ngai witũ, o nginya atũiguĩre tha ciake. **3** Tũiguĩre
tha, Wee Jehova, tũiguĩre tha, nĩgũkorwo nĩtũkirĩrĩirie
kũnyararwo kũnene. **4** Nĩtũkirĩrĩirie kĩnyũrũri kĩnene
kĩa andũ arĩa menenehagia, o na rũmena rũingĩ rwa
andũ arĩa etĩĩi.

124 Thaburi ya Daudi Korwo Jehova ndaakoretwo
arĩ mwena witũ; Isiraeli nĩmakiuge ũguo:
2 Korwo Jehova ndaarĩ mwena witũ rĩrĩa andũ
maatũtharĩkĩire-rĩ, **3** nĩmangĩatũmeririe tũrĩ muoyo;
rĩrĩa marakara mao maatũrĩrĩmbũkĩire-rĩ, **4** mũiyũro
wa maaĩ nĩũngĩatũhubanĩirie, tũhumbwo nĩ nditi ya
maaĩ macio; **5** maaĩ macio maathereraga na hinya
mũno nĩmangĩatũthereririe. **6** Jehova arogoocwo, o we
ũtaatũrekereirie tũtambuurangwo nĩ magego mao. **7**
Ithuĩ tũhonokete ta nyoni ĩhonokete mũtego-inĩ wa
mũmĩtegi; mũtego nĩunangĩtwo, na ithuĩ nĩtũhonokete.
8 Ũteithio witũ uumaga harĩ Jehova, o we Mũũmbi wa
igũrũ na thĩ.

125 Andũ arĩa mehokete Jehova matariĩ ta
Kĩrĩma gĩa Zayuni, kĩrĩa gĩtangĩenyenyeka, no
gĩtũũraga nginya tene. **2** O ta ũrĩa irĩma ithiũrũrũkĩirie
Jerusalemu ũguo noguo Jehova athiũrũrũkagĩria andũ
ake, kuuma rĩu nginya tene na tene. **3** Mũthĩgi wa andũ
arĩa aaganu ndũgũtũũra wathanaga bũrũri ũrĩa ũgaĩirwo
andũ arĩa athingu, nĩguo andũ acio athingu matikae
gũtambũrũkia moko mao meeke ũũru. **4** Wee Jehova,
andũ arĩa ega mekaga o maũndũ mega, o acio arũngĩrĩru
ngoro. **5** No rĩrĩ, andũ arĩa maahũkaga makagera njĩra
iria njogomu-rĩ, Jehova nĩakamaingatanĩria hamwe na
arĩa mekaga ũũru. Isiraeli kũrogĩa thayũ.

126 Thaburi ya Agendi Rĩrĩa Jehova aacookirie
andũ a Zayuni arĩa maatahĩtwo akĩmainũkia-
rĩ, twahaanire ta andũ mekũroota. **2** Tũnua twitũ
twaiyũrire mĩtheko, nacio nĩmĩ ciitũ ikĩina nyĩmbo
cia gĩkeno. Hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ-inĩ gũkĩĩranwo atĩrĩ,
"Jehova nĩekĩire andũ aya maũndũ manene." **3** Jehova
nĩatwĩkĩire maũndũ manene, na ithuĩ tũkaiyũrwo nĩ
gĩkeno. **4** Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Jehova, ta ũrĩa njũũĩ
cia Negevu icookaga kũiyũra. **5** Andũ arĩa mahaandaga
na maithori, nĩmakagetha makĩinaga nyĩmbo cia gĩkeno.
6 Mũndũ o na angiumagara akĩrĩraga, akuuĩte mbeũ
cia kũhaanda, agaacooka akĩinaga nyĩmbo cia gĩkeno,
akuuĩte itĩĩa ciake cia ngano.

127 Tiga nyũmba yakirwo nĩ Jehova, andũ arĩa
mamĩakaga marutaga wĩra o wa tũhũ. Tiga
itũũra inene rĩmenyereirwo nĩ Jehova, arangĩri
maraaraga mehũũgĩte o tũhũ. **2** Nĩ tũhũ andũ kũrooka
gũũkĩra rũciinĩ tene, na gũkoma magakoma macereirwo,
makĩnogera irio cia kũrĩa, nĩgũkorwo andũ arĩa Jehova
endete, we nĩamaheaga o na marĩ toro. **3** Ciana nĩ igai
kuuma kũrĩ Jehova, ciana nĩ kĩheo kuuma kũrĩ we. **4**
Ciana iria mũndũ aciarĩte arĩ mũnini no ta mĩguĩ ĩrĩ
moko-inĩ ma njamba ya ita. **5** Kũrathimwo nĩ mũndũ
ũrĩa thiaka wake ũiyũrĩte mĩguĩ. Matigaaconorithio
rĩrĩa magaakorwo magĩciira na thũ ciao hau kĩhingo-
inĩ.

128 Thaburi ya Agendi Kũrathimwo nĩ mũndũ
o wothe wĩtigĩrĩte Jehova, o ũcio ũgeragĩra
njĩra ciake. **2** Nĩũkarĩĩaga maciaro ma wĩra waku;
irathimo na kũgaacĩra nĩigatuĩka ciaku. **3** Mũtumia
waku egũtuĩka ta mũthabibũ ũrĩa ũciaraga mũno arĩ
kũu nyũmba-inĩ yaku thĩinĩ; ciana ciaku ituĩke ta thuuna
cia mũtamaiyũ ithiũrũrũkĩirie metha yaku. **4** Ũguo
nĩguo mũndũ arĩrathimagwo, ũrĩa wĩtigĩrĩte Jehova. **5**
Jehova arokũrathimaga arĩ Zayuni matukũ mothe ma
muoyo waku; ũroona kũgaacĩra kwa Jerusalemu, **6** na
ũtũũre muoyo, ũkoona ciana cia ciana ciaku. Thayũ
ũrogĩa Isiraeli.

129 Thaburi ya Agendi Maanahinyĩrĩria mũno
kuuma ũnini-inĩ wakwa, Isiraeli nĩmakiuge
ũguo, **2** maanahinyĩrĩria mũno kuuma ũnini-inĩ wakwa,
no rĩrĩ, matirĩ maahota kũndooria. **3** Andũ arĩa marĩmaga
na mũraũ marĩmĩte ng'ong'o wakwa, magatema mĩtaro
mĩraihu. **4** No rĩrĩ, Jehova nĩ mũthingu; nĩanjohorithĩtie
harĩ mĩhĩndo ya andũ arĩa aaganu. **5** Andũ arĩa othe
mathũire Zayuni marocookio na thuutha maconokete.

6 Marohaana ta nyeki ĩrĩ nyũmba igũrũ, ĩrĩa ĩhoohaga
ĩtanamera; 7 mũmĩtui ndangĩmĩiyũria hĩ-inĩ ciake,
o na kana ũrĩa ũmĩũnganagia amĩiyũrie moko-inĩ
make. 8 Andũ arĩa mahĩtũkagĩra kuo maroaga kuuga
atĩrĩ, "Kĩrathimo kĩa Jehova kĩrogĩa igũrũ rĩanyu;
nĩtwamũrathima thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jehova."

130 Thaburi ya Agendi Wee Jehova-rĩ, ndĩragũkaĩra
ndĩ o kũrĩa kũriku; 2 Wee Jehova, igua mũgambo
wakwa. Matũ maku nĩmaigue ngĩgũkaĩra ũnjiguĩre tha.
3 Wee Jehova, korwo no ũtare maita marĩa tũkwĩhagĩria-
rĩ, nũũ ũngĩgwĩtiiria, Wee Jehova? 4 No rĩrĩ, Wee
nĩũrekanagĩra; nĩ ũndũ ũcio nĩwĩtigĩrĩtwo. 5 Njetagĩrĩra
Jehova, ngoro yakwa nĩĩmwetereire, niĩ ndĩĩhokaga
kiugo gĩake. 6 Ngoro yakwa yetagĩrĩra Jehova, gũkĩra
ũrĩa arangĩri metagĩrĩra rũciinĩ gũkĩe, ĩĩ-ni, gũkĩra
ũrĩa arangĩri metagĩrĩra rũciinĩ gũkĩe. 7 Wee Isiraeli,
wĩhokage Jehova, nĩgũkorwo harĩ Jehova he wendo ũrĩa
ũtathiraga, na ningĩ harĩ we harĩ na ũhonokio kũna. 8
We mwene nĩagakũũra Isiraeli kuuma mehia-inĩ mao
mothe.

131 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, ngoro yakwa
ndĩrĩ na mwĩgaatho, o na maitho makwa ti ma
mwĩtũũgĩrio; niĩ ndirũmbũyanagia na maũndũ manene,
o na kana maũndũ ma magegania marĩa mangĩrĩte.
2 No rĩrĩ, nĩhooreretie na ngakiria ngoro yakwa; o ta
kaana gatuithĩtio iria gakuuĩtwo nĩ nyina, o ta kaana
gatuithĩtio iria nĩguo ngoro yakwa ĩhaana ĩrĩ thĩinĩ
wakwa. 3 Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, wĩhokage Jehova rĩu na
nginya tene.

132 Thaburi ya Agendi Wee Jehova, ririkana Daudi
na mathĩĩna marĩa mothe omĩrĩirie. 2 Nĩehĩtire
mwĩhĩtwa harĩ Jehova, akĩĩhĩta harĩ ũcio Mwene-Hinya,
o we Ngai wa Jakubu, akiuga ũũ: 3 "Ndigatoonya
nyũmba yakwa, kana haice ũrĩrĩ wakwa, 4 ndikaareke
maitho makwa mone toro, kana ndeke imone ciakwa
icũnge, 5 o nginya ngoonera Jehova handũ ha gũikara,
ũcio Mwene-Hinya, o we Ngai wa Jakubu, ndĩmuonere
gĩikaro." 6 Nĩtwaiguire ũhoro tũrĩ Efiratha, na tũkĩũkora
mĩgũnda-inĩ ya Kiriathu Jearimu. 7 Tũkiuga atĩrĩ,
"Nĩtũthiĩi gĩikaro-inĩ gĩake; nĩtũinamĩrĩre tũmũhooe
tũrĩ gaturwa-inĩ ka makinya make; 8 arahũka, Wee
Jehova, ũũke kĩhurũko-inĩ gĩaku, wee na ithandũkũ rĩa
kĩrĩkanĩro rĩa hinya waku. 9 Athĩnjĩri aku marohumbwo
na ũthingu; andũ aku aamũre nĩmakĩine nĩ gũkena."
10 Nĩ ũndũ wa ndungata yaku Daudi, ndũkarega ũrĩa
we ũitĩrĩirie maguta. 11 Jehova nĩehĩtire na mwĩhĩtwa
harĩ Daudi, mwĩhĩtwa atangĩĩricũkwo, akĩmwĩra atĩrĩ:
"Nĩngaikarĩria ũmwe wa rũciaro rwaku Gĩtĩ-inĩ gĩaku
kĩa ũnene, 12 ariũ aku mangĩkaamenyerera kĩrĩkanĩro
gĩakwa na mawatho makwa marĩa ndĩrĩmarutaga, hĩndĩ
ĩyo ariũ ao nĩmagaikarĩra gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene nginya
tene na tene." 13 Nĩgũkorwo Jehova nĩathuurĩte Zayuni,
akerirĩria gũtuĩke gĩikaro gĩake, akoiga atĩrĩ: 14 "Gĩkĩ
nĩkĩo kĩhurũko gĩakwa nginya tene na tene; gũkũ
nĩkuo ngũtũũra njikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, nĩgũkorwo
nĩ niĩ ndĩyendeire; 15 nĩngakũrathima na ũmaathi
mũingĩ mũno; athĩĩni akuo ndĩmahũũnie na irio. 16
Nĩngahumba athĩnjĩri-Ngai akuo ũhonokio, na andũ
akuo arĩa aamũre matũũre mainaga nĩ gũkena. 17 "Kũu
nĩkuo ngaatũma rũhĩa rwa Daudi rũthundũke na njigĩre
ũrĩa njitĩrĩirie maguta tawa ũgwakana. 18 Thũ ciake
nĩngacihumba thoni, no thũmbĩ ya ũnene ĩrĩa ĩrĩ mũtwe
wake nĩĩgakenga na riiri."

133 Thaburi ya Daudi Nĩ ũhoro mwega atĩa, o na ũrĩ
gĩkeno, rĩrĩa andũ a nyũmba ĩmwe maikarania
maiguanĩte! 2 Nĩ ta maguta manungi wega maitĩrĩirio
mũtwe, makĩnyũrũrũkĩra nderu-inĩ, o nderu-inĩ cia
Harũni, makanyũrũrũka nginya ngingo-inĩ ya kanjũ
yake. 3 Ningĩ nĩ ta ime rĩa Herimoni rĩkĩgwĩra Kĩrĩma gĩa
Zayuni. Nĩgũkorwo kũu nĩkuo Jehova eranĩire kĩrathimo
gĩake, nĩkĩo muoyo wa tene na tene.

134 Thaburi ya Agendi Goocai Jehova, inyuothe
ndungata cia Jehova, inyuĩ mũtungataga mũrĩ
nyũmba-inĩ ya Jehova ũtukũ. 2 Ambarariai moko manyu
mũrĩ thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre mũgooce Jehova.
3 Jehova, o we Mũũmbi wa igũrũ na thĩ aromũrathima
arĩ kũu Zayuni.

135 Goocai Jehova. Goocai rĩĩtwa rĩa Jehova; inyuĩ
ndungata cia Jehova-rĩ, mũgoocei, 2 inyuĩ
mũtungataga thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova, o inyuĩ
mũrũgamaga nja-inĩ cia nyũmba ya Ngai witũ. 3 Goocai
Jehova, nĩgũkorwo Jehova nĩ mwega; inai mũgooce
rĩĩtwa rĩake, nĩgũkorwo nĩ rĩega. 4 Nĩgũkorwo Jehova
nĩethuurĩire Jakubu atuĩke wake, agathuura Isiraeli
atuĩke igai rĩake kĩũmbe. 5 Niĩ nĩnjũũĩ atĩ Jehova nĩ
mũnene, atĩ Mwathani witũ nĩ mũnene gũkĩra ngai
ciothe. 6 Jehova ekaga ũrĩa wothe ekwenda, kũu igũrũ
na gũkũ thĩ, o na kũu iria-inĩ o na kũrĩa guothe kũriku
mũno. 7 Nĩwe ũtũmaga matu mambate kuuma ituri-inĩ
cia thĩ; nĩwe ũtũmaga kũgĩe heni irehanĩte na mbura,
na akarehe rũhuho kuuma mĩthithũ-inĩ yake. 8 Nĩwe
waringire marigithathi ma Misiri, marigithathi ma
andũ na ma nyamũ. 9 Wee Misiri, nĩwe watũmire
thĩinĩ waku kũringwo ciama na morirũ, agĩũkĩrĩra
Firaũni na ndungata ciake ciothe. 10 Nĩwe waringire
ndũrĩrĩ nyingĩ na akĩũraga athamaki maarĩ hinya: 11
nĩo Sihoni mũthamaki wa Aamori, na Ogu mũthamaki
wa Bashani, o na athamaki othe a Kaanani; 12 akĩheana
bũrũri wao ũtuĩke igai, ũtuĩke igai kũrĩ andũ ake a
Isiraeli. 13 Rĩĩtwa rĩaku, Wee Jehova, rĩtũũraga nginya
tene, ngumo yaku, Wee Jehova, ĩgakinyĩra njiarwa
na njiarwa. 14 Nĩgũkorwo Jehova nĩagaciirĩrĩra andũ
ake, na aiguĩre ndungata ciake tha. 15 Mĩhianano ya
ndũrĩrĩ ĩthondeketwo na betha na thahabu, o wĩra
wa moko ma andũ. 16 Nĩĩrĩ tũnua, no ndĩaragia, nĩĩrĩ
maitho, no ndĩonaga; 17 nĩĩrĩ matũ, no ndĩiguaga,
o na ndĩrĩ mĩhũmũ tũnua-inĩ twayo. 18 Andũ arĩa
mamĩthondekaga makaahaana o tayo, na noguo arĩa
othe mamĩĩhokaga makaahaana. 19 Inyuĩ nyũmba ya
Isiraeli, goocai Jehova; Inyuĩ nyũmba ya Harũni, goocai
Jehova; 20 Inyuĩ nyũmba ya Lawi, goocai Jehova; inyuĩ
arĩa mũmwĩtigĩrĩte, goocai Jehova. 21 Jehova arogoocwo
kuuma Zayuni, o we ũtũũraga kũu Jerusalemu. Goocai
Jehova.

136 Cookeriai Jehova ngaatho, tondũ nĩ mwega.
Wendo wake nĩ wa tene na tene. **2** Cookeriai
Ngai wa ngai iria ingĩ ngaatho. Wendo wake nĩ wa tene
na tene. **3** Cookeriai Mwathani wa aathani ngaatho:
Wendo wake nĩ wa tene na tene. **4** we wiki nĩwe
wĩkaga maũndũ manene ma magegania, Wendo wake
nĩ wa tene na tene. **5** nĩwe wombire igũrũ na ũndũ
wa ũmenyo wake, Wendo wake nĩ wa tene na tene. **6**
nĩwe watambũrũkirie thĩ nyũmũ igũrũ rĩa maaĩ, Wendo
wake nĩ wa tene na tene. **7** nĩwe wombire imũrĩ iria
nene, Wendo wake nĩ wa tene na tene. **8** riũa rĩathage
mũthenya, Wendo wake nĩ wa tene na tene. **9** naguo
mweri na njata ciathage ũtukũ; Wendo wake nĩ wa tene
na tene. **10** nĩwe waringire marigithathi ma Misiri,
Wendo wake nĩ wa tene na tene. **11** akĩruta Isiraeli
gatagatĩ-inĩ kao, Wendo wake nĩ wa tene na tene. **12**
na guoko kwa hinya na atambũrũkĩtie gĩcoka gĩake,
Wendo wake nĩ wa tene na tene. **13** nĩwe wagayũkanirie
Iria Itune rĩgĩtigana, Wendo wake nĩ wa tene na tene.
14 agĩtũma andũ a Isiraeli matuĩkanie gatagatĩ karĩo,
Wendo wake nĩ wa tene na tene. **15** no Firaũni na ita
rĩake akĩmahubĩkanĩria kũu Iria-inĩ Itune; Wendo wake
nĩ wa tene na tene. **16** nĩwe watongoririe andũ ake
magĩtuĩkanĩria werũ-inĩ, Wendo wake nĩ wa tene na
tene. **17** nĩwe waringire athamaki maarĩ anene, Wendo
wake nĩ wa tene na tene. **18** na akĩũraga athamaki
maarĩ ngumo: Wendo wake nĩ wa tene na tene. **19** nĩo
Sihoni mũthamaki wa Aamori, Wendo wake nĩ wa tene
na tene. **20** na Ogu mũthamaki wa Bashani; Wendo
wake nĩ wa tene na tene. **21** na akĩheana bũrũri wao
ũtuĩke igai, Wendo wake nĩ wa tene na tene. **22** ũgĩtuĩka
igai rĩa Isiraeli ndungata yake; Wendo wake nĩ wa tene
na tene. **23** nĩwe watũririkanire rĩrĩa twahatĩrĩirio,
Wendo wake nĩ wa tene na tene. **24** na agĩtũhonokia
kuuma kũrĩ thũ ciitũ, Wendo wake nĩ wa tene na tene.
25 nĩwe ũheaga ciũmbe ciothe irio. Wendo wake nĩ wa
tene na tene. **26** Cookeriai Mũrungu wa igũrũ ngaatho.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

137 Ngurumo-inĩ cia njũũĩ cia Babuloni nĩkuo
twaikaraga thĩ tũkarĩra, twaririkana Zayuni.
2 Kũu mĩtĩ-inĩ ya mĩethia nĩkuo twacuuragia inanda
ciitũ cia mũgeeto, **3** nĩgũkorwo tũrĩ kũu andũ arĩa
maatũtahĩte nĩmatwĩraga tũmainĩre nyĩmbo, o acio
atũnyariiri magatwĩra tũmainĩre nyĩmbo tũkenete,
magatwĩra atĩrĩ, "Tũinĩrei rwĩmbo rũmwe rwa iria
mwainaga mũrĩ Zayuni!" **4** Tũngĩhota atĩa kũina nyĩmbo
cia Jehova tũrĩ bũrũri wa ũgeni? **5** Ingĩkariganĩrwo
nĩwe, Wee Jerusalemu-rĩ, guoko gwakwa kwa ũrĩo
kũrokĩriganĩrwo nĩ ũũgĩ wakuo wa gwĩka maũndũ. **6**
Rũrĩmĩ rwakwa rũronyiitana na karakara ingĩkaaga
gũkũririkana, ingĩkaaga gũtua Jerusalemu gĩkeno gĩakwa
kĩrĩa kĩnene. **7** Wee Jehova, ririkana ũrĩa andũ a
Edomu meekire, mũthenya ũrĩa itũũra rĩa Jerusalemu
rĩanyiitirwo. Maanĩrĩire, makiuga atĩrĩ, "Rĩmomorei,
rĩmomorei o nginya mũthingi-inĩ warĩo!" **8** Wee mwarĩ
wa Babuloni, o wee ũtuĩrĩirwo kũniinwo, gũkena nĩ
mũndũ ũrĩa ũgũgwĩka o ta ũguo ũtwĩkĩte: **9** gũkena nĩ
mũndũ ũrĩa ũhuragia tũkenge twaku, agatũgũthithia
ndwaro-inĩ cia mahiga.

138 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, nĩngũkũgooca
na ngoro yakwa yothe; ngũkũinĩra ngũgooce
ngai iria ingĩ irĩ o ho. **2** Ngũinamĩrĩra njerekeire
hekarũ-inĩ yaku ĩrĩa nyamũre, ngooce rĩĩtwa rĩaku, nĩ
ũndũ wa wendo waku na wĩhokeku waku, nĩgũkorwo
nĩũtũũgĩrĩtie rĩĩtwa rĩaku, na ũgatũũgĩria kiugo gĩaku
makĩria ya maũndũ marĩa mangĩ mothe. **3** Hĩndĩ ĩrĩa
ndagwĩtire, nĩwanjĩtĩkire; wanyũmĩrĩirie na ũkĩnjĩkĩra
hinya ngoro. **4** Wee Jehova-rĩ, athamaki othe a thĩ
nĩmakũgoocage, rĩrĩa maigua ciugo cia kanua gaku. **5**
Nĩmaganage ũhoro wa njĩra cia Jehova, nĩgũkorwo riiri
wa Jehova nĩ mũnene. **6** O na gũtũĩka Jehova arĩ igũrũ-
rĩ, nĩaroraga andũ arĩa enyiihia, no arĩa etĩĩi akamenya
ũhoro wao arĩ o kũraya. **7** O na ingĩgerera mathĩĩna-inĩ,
Wee nĩũmenyagĩrĩra muoyo wakwa; ũtambũrũkagia
guoko gwaku ũgookĩrĩra marakara ma thũ ciakwa,
ũkaahonokia na guoko gwaku kwa ũrĩo. **8** Jehova
nĩakahingia muoroto wake harĩ nĩĩ; wendo waku, Wee
Jehova, nĩ wa tene na tene; nĩ ũndũ ũcio ndũgatiganĩrie
wĩra wa moko maku.

139 Thaburi ya Daudi Wee Jehova-rĩ,
nĩũũthuthuurĩtie na ũkaamenya. **2** Nĩũĩ rĩrĩa
njikarĩte thĩ na rĩrĩa njũkĩrĩte ũkamenya meciiria
makwa ũrĩ o kũraya. **3** Nĩũũĩ ngiumagara o na ngĩkoma;
Wee nĩũũĩ mĩthiĩre yakwa yothe. **4** Wee Jehova-rĩ,
itanagweta kiugo na rũrĩmĩ rwakwa, Wee nĩũkoragwo
ũkĩũĩ biũ. **5** Nĩũnjirigĩire mbere na thuutha; nĩũnjigĩrĩire
guoko gwaku. **6** Ũmenyo ta ũcio nĩ wa magegania mũno
harĩ niĩ, ũrĩ igũrũ mũno ndingĩũkinyĩra. **7** Nĩ kũ ingĩthiĩ
njeherere Roho waku? Ingĩũrĩra kũ nyume ũthiũ-inĩ
waku? **8** Ingĩambata thiĩ igũrũ, Wee ũrĩ kuo; ingĩara
ũrĩrĩ wakwa kũrĩa kũriku mũno, Wee ũrĩ o kuo. **(Sheol h7585)** **9** Ingĩũmbũka na mathagu ma gũgĩkĩa, ingĩthiĩ
gũtũũra mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, kũndũ kũraya mũno,
10 o na kũu guoko gwakwa nokuo kũngĩndongoria,
guoko gwaku kwa ũrĩo gũkĩĩnyiite kũnũmĩtie. **11**
Ingiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ nduma nĩĩkũũhitha, naguo
ũtheri ũyũ ũũthiũrũrũkĩirie ũtuĩke ũtukũ," **12** o na
nduma ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩgũtumanĩra; ũtukũ ũkwara ta
mũthenya, nĩgũkorwo nduma kũrĩ we nĩ ta ũtheri. **13**
Nĩgũkorwo nĩwe wombire ciĩga ciakwa cia na thĩinĩ;
wanyiitithanirie ndĩ o nda ya maitũ. **14** Nĩngũkũgooca
nĩ ũndũ mũũmbĩre ũrĩa nyũmbĩtwo naguo nĩ wa
kũmakania na wa magegania; ciĩko ciaku nĩ cia
magegania, niĩ mwene nĩnjũũĩ ũguo o wega. **15** Mahĩndĩ
makwa matiahithĩkĩte harĩwe, rĩrĩa ndoombĩirwo kũrĩa
kũhitharu. Rĩrĩa ndanyiitithanagio hamwe ndĩ thĩ
kũrĩa kũriku mũno-rĩ, **16** maitho maku nĩmonaga
mwĩrĩ wakwa ũtanombwo biũ. Matukũ mothe marĩa
nyamũrĩirwo nĩmandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩaku o na mbere
ya ũmwe wamo kũgĩa. **17** Hĩ! Ĩ meciiria maku matikĩrĩ
ma bata harĩ niĩ, Wee Mũrungu! Kaĩ mũigana wamo nĩ
mũnene-ĩ! **18** Ingĩtua kũmatara, no maingĩhe gũkĩra
mũthanga. Hĩndĩ ĩrĩa ndokĩra, ndĩ o hamwe nawe.
19 Wee Ngai-rĩ, naarĩ korwo woraga arĩa aaganu!
Njehererai, inyuĩ mũnyootagĩra gũita thakame! **20**
Maaragia ũhoro waku marĩ na meciiria mooru; arĩa
magũthũire mahũthagĩra rĩĩtwa rĩaku ũũru. **21** Wee
Jehova, githĩ ndithũire arĩa magũthũire, na ngamena

arĩa magũũkagĩrĩra? **22** Gũthũũra ndĩmathũire o biũ;
ndĩmatuaga thũ ciakwa. **23** Wee Mũrungu, thuthuuria,
ũmenye ngoro yakwa; ngeria ũmenye meciiria makwa.
24 Rora wone kana nĩ harĩ mĩthiĩre mĩũru thĩinĩ wakwa,
na ũkĩndongorie na njĩra ĩrĩa ya tene na tene.

140 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, hatũra kuuma
moko-inĩ ma andũ arĩa ooru; ngitĩra harĩ andũ
arĩa mahũthagĩra ũhinya, **2** o acio mathugundaga
maũndũ mooru ngoro-inĩ ciao, na magathugunda
mbaara o mũthenya. **3** Manooraga nĩmĩ ciao ikohĩga
ta rũrĩmĩ rwa nyoka; mĩromo yao yaragia maũndũ
marũrũ ta thumu wa nduĩra. **4** Wee Jehova, njeheria
moko-inĩ ma andũ arĩa aaganu; ngitĩra kuuma harĩ
andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya, o acio mabangaga
ũrĩa mangĩhĩnga magũrũ makwa. **5** Andũ arĩa etĩĩi
nĩmanyambĩire mũtego; nĩmatambũrũkĩtie ndigi cia
wabu wao, na makanjigĩra mĩtego njĩra-inĩ yakwa. **6** Wee
Jehova, nguuga atĩrĩ, "Wee nĩwe Mũrungu wakwa." Wee
Jehova-rĩ, igua ngĩgũkaĩra nĩguo, ũnjiguĩre tha. **7** Wee
Mwathani Jehova, o Wee ũrĩa mũũhonokia ũrĩ hinya,
Wee ũgitagĩra mũtwe wakwa mũthenya wa mbaara: **8**
Wee Jehova, ndũkahingĩrie arĩa aaganu meriríria mao,
ndũkareke mĩbango yao ĩgaacĩre, matikae gwĩtĩĩa. **9**
Mĩtwe ya arĩa mandigicĩirie ĩrohumbĩkanio na mathĩĩna
marĩa marehetwo nĩ mĩromo yao. **10** Marogwĩrwo
nĩ makara me gwakana; maroikio mwaki-inĩ, maikio
marima marĩ mũtondo, kũrĩa matakoima o na rĩ. **11**
Ndũkanareke arĩa macambanagia magaacĩre bũrũri-
inĩ; mwanangĩko ũrothingata andũ arĩa mahũthagĩra
ũhinya. **12** Niĩ nĩnjũũĩ atĩ Jehova nĩarũagĩra kĩhooto kĩa
arĩa athĩĩni, na akagitĩra kĩhooto kĩa arĩa abatari. **13** Ti-
itherũ arĩa athingu nĩmarĩgoocaga rĩĩtwa rĩaku, na arĩa
arũngĩrĩru nĩmagatũũra ũthiũ-inĩ waku.

141 Thaburi ya Daudi Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra;
hiũha ũũke kũrĩ niĩ. Igua mũgambo wakwa
ngĩgũkaĩra. **2** Ihooya rĩakwa rĩroambata mbere yaku
ta mũtararĩko wa ũbumba; nakuo kwambararia moko
makwa kũrotuĩka ta igongona rĩa hwaĩ-inĩ. **3** Wee Jehova,
iga mũrangĩri kanua-inĩ gakwa, rangagĩra mũrango
ũyũ wa mĩromo yakwa. **4** Ndũkareke ngoro yakwa
ĩguucĩrĩrio ũndũ-inĩ mũũru, ndigatuĩke wa gwĩka ciĩko
cia waganu hamwe na andũ arĩa amaramari; Ndũkareke
ndĩe irio ciao iria irĩ mũrĩo. **5** Mũndũ mũthingu
nĩakĩĩninge: ũndũ ũcio nĩ wa kũnyonia ũtugi; kũndũithia
nĩakĩndũithie: ũguo no ta kũnjitĩrĩria maguta mũtwe
wakwa. Mũtwe wakwa ndũngĩrega gũitĩrĩrio maguta
macio. No rĩrĩ, ihooya rĩakwa nĩ rĩa gũtũũra ndeganĩte
na ciĩko cia andũ arĩa meekaga ũũru; **6** aathani ao
magaikio thĩ kuuma igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga, nao
arĩa aaganu nĩmakamenya atĩ ciugo ciakwa ciarĩ cia
ma. **7** Nĩmakoiga atĩrĩ, "O ta ũrĩa mũndũ acimbaga
mũgũnda na akahũũra hianyũ, no taguo mahĩndĩ maitũ
maharaganĩtio mũromo-inĩ wa mbĩrĩra." **(Sheol h7585)**
8 No rĩrĩ, maitho makwa nĩwe macũthĩrĩirie, Wee
Mwathani Jehova; nĩ harĩwe njũragĩra; nĩ ũndũ ũcio
ndũkareke ngue. **9** Ngitĩra ndikanyiitwo nĩ mĩtego
ĩrĩa nyambĩirwo, ũnjehanĩrĩrie na mĩtego ya andũ arĩa
mekaga ũũru. **10** Andũ acio aaganu maroogwa wabu-inĩ
wao ene, no niĩ ngĩhĩtũkage itekuona ũgwati.

142 Thaburi ya Daudi Ngayagĩra Jehova nyanĩrĩire;
ngwambararia mũgambo wakwa kũrĩ Jehova
anjiguĩre tha. **2** Njitũrũraga mateta makwa mbere
yake; ndĩrĩmwĩraga thĩĩna wakwa ndĩ mbere yake. **3**
Rĩrĩa roho wakwa waringĩka thĩinĩ wakwa, Wee nĩwe
ũmenyaga njĩra ĩrĩa ndĩrĩgera. Njĩra-inĩ ĩrĩa thiiagĩra-rĩ,
andũ nĩmahithĩire mũtego. **4** Ta rora mwena wakwa wa
ũrĩo wone; gũtirĩ o na ũmwe ũranũmbũiya. Ndirĩ na
ha kũũrĩra; muoyo wakwa gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
ũngĩũmenyerera. **5** Wee Jehova, nĩwe ngayagĩra; njugaga
atĩrĩ, "Wee nĩwe rĩũrĩro rĩakwa, na igai rĩakwa bũrũri-
inĩ wa arĩa marĩ muoyo." **6** Thikĩrĩria gũkaya gwakwa,
nĩgũkorwo ndĩĩmũhinyĩrĩrie mũno; ndeithũra kuuma
kũrĩ andũ arĩa mathingatanĩte na niĩ, nĩgũkorwo marĩ
na hinya mũno kũngĩra. **7** Njohorithia kuuma kĩoho-inĩ
gĩakwa, nĩguo ngoocage rĩĩtwa rĩaku. Hĩndĩ ĩyo andũ
arĩa athingu nĩmakandigiicĩria, nĩ ũndũ wa ũrĩa ũnjĩkĩte
wega.

143 Thaburi ya Daudi Igua ihooya rĩakwa, Wee
Jehova, thikĩrĩria kĩrĩro gĩakwa ũnjiguĩre tha;
ũka ũndeithie, nĩ ũndũ wa wĩhokeku waku na ũthingu
waku. **2** Ndũgaciirithie ndungata yaku, nĩgũkorwo
maitho-inĩ maku gũtirĩ mũndũ ũrĩ muoyo ũngĩtuuo
mũthingu. **3** Thũ nĩĩthingatĩte, ĩkangurumania thĩ tĩĩri-
inĩ; ĩtũmaga ndũũre nduma-inĩ ta arĩa maakuire tene. **4**
Nĩ ũndũ ũcio roho wakwa ũkaringĩka thĩinĩ wakwa; ngoro
yakwa nĩĩmakĩte mũno thĩinĩ wakwa. **5** Nĩndĩrĩririkanaga
matukũ marĩa ma tene; ndĩrĩcũũranagia mawĩko maku
mothe na ngatarania maũndũ marĩa moko maku
meekĩte. **6** Ndambũrũkĩtie moko makwa na kũrĩ we;
muoyo wakwa ũkũnyootagĩra ta bũrũri ũrĩa mũũmũ. **7**
Wee Jehova, hiũha kũnjĩtĩka; roho wakwa nĩũthirĩtwo
nĩ hinya. Tiga kũũhitha ũthiũ waku, ndikahaane ta
arĩa matoonyaga irima. **8** O rũciinĩ reke njiguage
kiugo kĩa wendo waku ũrĩa ũtathiraga, nĩgũkorwo
nĩwe ndĩĩhokete. Nyonia njĩra ĩrĩa njagĩrĩirwo nĩkũgera,
nĩgũkorwo muoyo wakwa ndĩwerekeirie igũrũ kũrĩ
we. **9** Ndeithũra kuuma kũrĩ thũ ciakwa, Wee Jehova,
nĩgũkorwo ndĩĩhithaga harĩwe. **10** Nduta gwĩkaga wendi
waku, nĩgũkorwo Wee nĩwe Ngai wakwa; Roho waku
mwega arondongoragia, ngeragĩre kũrĩa kwaraganu.
11 Wee Jehova, nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩaku, tũũria muoyo
wakwa; nĩ ũndũ wa ũthingu waku-rĩ, nduta kuuma
mĩnyamaro-inĩ. **12** Nĩ ũndũ wa wendo waku ũtathiraga,
kiria thũ ciakwa; niina arĩa othe maathũire, nĩgũkorwo
niĩ ndĩ ndungata yaku.

144 Thaburi ya Daudi Jehova arogoocwo, o we
Rwaro rwakwa rwa Ihiga, o we ũmenyithagia
moko makwa mũrũĩre wa mbaara, agakĩruta ciara
ciakwa kũrũa mbaara. **2** Nĩwe Ngai ũrĩa ũnyendete, na
nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya, o we kĩĩhitho gĩakwa na
mũhonokia wakwa, ningĩ nĩwe ngo yakwa, na nĩ harĩ
we njũragĩra, o we ũtũmaga andũ a ndũrĩrĩ maathĩke
marĩ rungu rwakwa. **3** Wee Jehova, mũndũ akĩrĩ kĩ
nĩguo ũmũmenyagĩrĩre, nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ
nĩgeetha ũmũrũmbũyagie? **4** Mũndũ no ta mĩhũmũ;

matukũ make mathiraga na ihenya o ta kĩĩruru. **5** Wee
Jehova, hingũra igũrũ ũikũrũke; hutia irĩma, nĩgeetha
irute ndogo. **6** Henũkia rũheni ũhurunje thũ ciaku;
ikia mĩguĩ yaku ũcingatithie. **7** Tambũrũkia guoko
gwaku ũrĩ igũrũ; ndeithũra na ũũthare kuuma kũrĩ
maaĩ maya maingĩ, ũndute kuuma moko-inĩ ma andũ a
kũngĩ **8** arĩa tũnua twao twaragia maheeni, o acio moko
mao ma ũrĩo marĩ na wara. **9** Wee Ngai, nĩngũkũinĩra
rwĩmbo rwerũ; ngũkũinĩra na kĩnanda kĩrĩa kĩgeetetwo
na nga ikũmi, **10** nyinĩre Ũrĩa ũhootanagĩra athamaki, o
we ũhonokagia Daudi ndungata yake harĩ rũhiũ rwa
njora rwa ũragani. **11** Ndeithũra na ũũthare, ũndute
kuuma moko-inĩ ma andũ a kũngĩ, arĩa tũnua twao
twaragia maheeni, o acio moko mao ma ũrĩo marĩ
ma wara. **12** Hĩndĩ ĩyo aanake aitũ magaatuĩka ta
mĩmera mĩrore wega wĩthĩ-inĩ wao, nao airĩtu aitũ
mahaane ta itugĩ ciacũhĩtio cia kũgemia nyũmba ya
ũthamaki. **13** Makũmbĩ maitũ makaiyũragio irio cia
mĩthemba yothe. Ng'ondu ciitũ ikaingĩha ikinye ngiri
nyingĩ, cingĩhe ikinye makũmi ma ngiri kũu mĩgũnda-
inĩ iitũ; **14** nacio ndegwa ciitũ nĩigakuuaga mĩrigo
mĩritũ. Thingo itigakorwo na mĩanya, kana gũtahwo
tũtwarwo ũkombo-inĩ, o na gũtigakorwo na kĩrĩro kĩa
mĩnyamaro njĩra-inĩ cia matũũra. **15** Kũrathimwo nĩ
andũ arĩa matariĩ ta ũguo; kũrathimwo nĩ andũ arĩa
Ngai wao arĩ we Jehova.

145 Thaburi ya Daudi Nĩngũgũtũũgĩria, Wee Ngai
wakwa Mũthamaki; ndĩrĩĩgoocaga rĩĩtwa rĩaku
tene na tene. **2** O mũthenya ndĩrĩkũgoocaga na
ngumagie rĩĩtwa rĩaku tene na tene. **3** Jehova nĩwe
mũnene, na nowe wagĩrĩire kũgoocwo mũno; ũnene
wake gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũũtuĩria. **4** Rũciaro
rũmwe nĩrũkarahĩra rũrĩa rũngĩ maũndũ marĩa waneka;
nĩrũkamenyithanagia ũhoro wa ciĩko ciaku cia hinya.
5 Nĩmakaaria ũhoro wa ũkaru wa ũnene waku ũrĩa
ũrĩ riiri, na niĩ ndaranagie ũhoro wa ciĩko ciaku cia
magegania. **6** Nĩmarĩheanaga ũhoro wa ũhoti wa
maũndũ maku ma kũmakania, na niĩ hunjagie ũhoro wa
ũnene wa ciĩko ciaku. **7** Nĩmagakũngũĩra wega waku
mũingĩ, na maine ũhoro wa ũthingu waku makenete.
8 Jehova nĩ mũtugi na nĩ mũigua-tha, ndahiũhaga
kũrakara, na aiyũrĩtwo nĩ wendo. **9** Jehova nĩ mwega
harĩ andũ othe; nĩaiguagĩra tha kĩrĩa gĩothe ombĩte. **10**
Wee Jehova, kĩrĩa gĩothe ũmbĩte nĩkĩrĩkũgoocaga; andũ
aku arĩa aamũre nĩmarĩgũkumagia. **11** Nĩmarĩheanaga
ũhoro wa riiri wa ũthamaki waku, na maaragie ũhoro
wa hinya waku, **12** nĩgeetha andũ othe mamenye ũhoro
wa ciĩko ciaku cia hinya, o na ũkaru wa ũthamaki waku,
ũrĩa ũrĩ riiri. **13** Ũthamaki waku nĩ ũthamaki wa gũtũũra
tene na tene, naguo wathani waku ũtũũraga nginya
njiarwa ciothe. Jehova nĩ mwĩhokeku harĩ ciĩranĩro
ciake ciothe, na nĩendete kĩrĩa gĩothe ombĩte. **14**
Jehova nĩanyiitagĩrĩra arĩa othe maragũa, na agatiira
arĩa othe mainamĩte. **15** Maitho ma andũ othe nĩwe
macũthĩrĩirie, na nĩũmaheaga irio ciao hĩndĩ ĩrĩa
yagĩrĩire. **16** Ũkũnjũraga guoko gwaku, na ũkahingĩria
kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo mabataro makĩo. **17** Jehova
nĩ mũthingu njĩra-inĩ ciake ciothe, na nĩendete kĩrĩa
gĩothe ombĩte. **18** Jehova arĩ hakuhĩ na andũ arĩa othe
mamũkayagĩra, arĩa othe mamũkayagĩra na ma. **19**
Arĩa othe mamwĩtigagĩra nĩamahingagĩria mabataro
mao; nĩaiguaga kĩrĩro kĩao na akamahonokia. **20**
Jehova nĩamenyagĩrĩra arĩa othe mamwendete, no
arĩa othe aaganu nĩkũniina akaamaniina. **21** Kanua
gakwa karĩaragia gakagooca Jehova. Kĩũmbe o gĩothe
nĩgĩkĩgooce rĩĩtwa rĩake itheru nginya tene na tene.

146 Goocai Jehova. Wee ngoro yakwa-rĩ, gooca
Jehova. **2** Ndĩgoocaga Jehova hĩndĩ ĩrĩa yothe
ngũtũũra muoyo; ndĩrĩinaga, ngoocage Ngai wakwa
rĩrĩa rĩothe ngũtũũra muoyo. **3** Ndũkanaige mwĩhoko
waku harĩ anene, kana harĩ andũ, arĩa matangĩhota
kũhonokania. **4** Rĩrĩa roho wao wameherera, macookaga
o tĩĩri-inĩ; mũthenya o ro ũcio mĩbango yao ĩtuĩkaga ya
tũhũ. **5** Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũteithio wake
uumaga kũrĩ Mũrungu wa Jakubu, ũrĩa mwĩhoko wake
ũrĩ harĩ Jehova Ngai wake, **6** Mũũmbi wa igũrũ na thĩ,
na iria, na kĩrĩa gĩothe gĩtũũraga thĩinĩ wacio: ũcio nĩwe
Jehova, ũrĩa ũtũũraga arĩ mwĩhokeku nginya tene. **7**
Nĩarũgamagĩrĩra kĩhooto kĩa arĩa ahatĩrĩrie, na akahe
arĩa ahũtu irio. Jehova nĩwe wohoraga arĩa mohetwo, **8**
Jehova nĩahingũraga maitho ma arĩa atumumu, Jehova
nĩatiiraga arĩa mainamĩte, Jehova nĩendete andũ arĩa
athingu. **9** Jehova nĩamenyagĩrĩra andũ a kũngĩ, na
agatũũria ciana cia ngoriai o na mũtumia wa ndigwa,
no njĩra cia andũ arĩa aaganu nĩacirigiicaga. **10** Jehova
egũtũũra athamakaga nginya tene, Ngai waku, wee
Zayuni, athamakage njiarwa na njiarwa. Goocai Jehova.

147 Goocai Jehova. Kaĩ nĩ ũndũ mwega kũgooca
Ngai witũ na rwĩmbo-ĩ, kaĩ nĩ ũndũ mwega
na mwagĩrĩru kũmũgooca-ĩ! **2** Jehova nĩwe wakaga
Jerusalemu; nĩwe ũcookagĩrĩria andũ a Isiraeli arĩa
matahĩtwo. **3** Nĩwe ũhonagia arĩa athuthĩku ngoro, na
akamooha ironda ciao. **4** Nĩwe ũmenyaga mũigana wa
njata, na akahe njata o njata rĩĩtwa rĩayo. **5** Mwathani
witũ nĩwe mũnene na nĩ arĩ hinya mũingĩ; ũmenyo
wake ndũrĩ mũthia. **6** Jehova nĩwe ũtiiragĩrĩra andũ arĩa
ahooreri, no arĩa aaganu amatungumanagia thĩ. **7** Inĩrai
Jehova mũmũcookerie ngaatho; inĩrai Ngai witũ na
kĩnanda kĩa mũgeeto. **8** Nĩahumbagĩra igũrũ na matu;
nĩwe uuragĩria thĩ mbura, na agatũma nyeki ĩmere
tũrĩma-inĩ. **9** Nĩwe ũheaga ng'ombe irio, na akahe tũcui
twa mahuru irio rĩrĩa twamũkaĩra. **10** We ndakenagĩra
hinya wa mbarathi, o na kana agakenera magũrũ ma
mũndũ; **11** Jehova akenagio nĩ andũ arĩa mamwĩtigagĩra,
o arĩa maigaga mwĩhoko wao harĩ wendo wake ũrĩa
ũtathiraga. **12** Wee Jerusalemu, kumia Jehova; gooca
Ngai waku, wee Zayuni, **13** nĩgũkorwo nĩwe wĩkagĩra
mĩgĩĩko ya ihingo ciaku hinya, na akarathima andũ aku
arĩa marĩ thĩinĩ waku. **14** Nĩatũmĩte kũgĩe thayũ mĩhaka-
inĩ yaku, na agakũhũũnia na ngano ĩrĩa njega mũno. **15**
Atũmaga wathani wake ũkinye gũkũ thĩ; kiugo gĩake
kĩhanyũkaga narua mũno. **16** Oiragia tharunji ĩhaana ta
guoya mwerũ cua, nayo mbaa akamĩhurunja ta mũhu.
17 Mbura ya mbembe amiuragia taarĩ kagoto karoira.
Nũũ ũngĩhota gwĩtiiria heho ĩyo yake? **18** Atũmaga
kiugo gĩake agatũma itwekũke; ahurutithanagia rũhuho,
namo maaĩ magatherera. **19** Nĩaguũrĩtie kiugo gĩake
harĩ Jakubu, akaguũrĩria Isiraeli mawatho make na

kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo. **20** Ndarĩ ekĩra
rũrĩrĩ rũngĩ ta ũguo, mawatho macio make ndũrĩrĩ itirĩ
ciamamenya. Goocai Jehova.

148 Goocai Jehova. Goocai Jehova mũrĩ kũu igũrũ,
mũmũgooce mũrĩ kũu gũtũũgĩru mũno. **2**
Mũgoocei, inyuĩ araika ake othe, mũmũgooce, inyuothe
mbũtũ ciake cia igũrũ. **3** Mũgoocei, inyuĩ riũa na
mweri, mũgoocei, inyuothe njata iria icangararaga. **4**
Mũgoocei, inyuĩ igũrũ rĩa igũrũ, o na inyuĩ maaĩ ma
kũu igũrũ wa matu. **5** Indo ciothe nĩikĩgooce rĩĩtwa rĩa
Jehova, nĩgũkorwo nĩwe wathanire na cio ikĩgĩa kuo. **6**
Aaciigire handũ hacio itũũre ho tene na tene; aaheanire
kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa gĩtagathira. **7**
Goocai Jehova gũkũ thĩ, inyuĩ ciũmbe cia iria-inĩ, na
ũriku wothe wa maria marĩa manene, **8** rũheni, na
mbura ya mbembe, na tharunji, na matu, na ihuhũkanio
cia huho iria ihingagia kĩrĩra gĩake, **9** inyuĩ irĩma, na
tũrĩma tuothe, na mĩtĩ ya matunda, na mĩtarakwa yothe,
10 nyamũ cia gĩthaka, na ng'ombe ciothe, na ciũmbe
iria nini, o na nyoni iria ciũmbũkaga, **11** athamaki a thĩ,
na ndũrĩrĩ ciothe, na inyuĩ anene, na aathani othe a thĩ,
12 aanake, na airĩtu, na andũ arĩa akũrũ, o na ciana. **13**
Othe nĩmagoocage rĩĩtwa rĩa Jehova, nĩgũkorwo rĩĩtwa
rĩake riiki nĩrĩo rĩtũũgĩrie; riiri wake ũrĩ igũrũ rĩa thĩ o
na rĩa matu. **14** Nĩambararĩtie rũhĩa nĩ ũndũ wa andũ
ake, nĩruo ũgooci wa andũ ake arĩa aamũre, nĩo andũ a
Isiraeli, andũ arĩa marĩ hakuhĩ na ngoro yake. Goocai
Jehova.

149 Goocai Jehova. Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,
mũmũgooce mũrĩ kĩũngano-inĩ kĩa arĩa aamũre.
2 Andũ a Isiraeli nĩmakenere ũcio wamombire; andũ a
Zayuni nĩmacanjamũke nĩ ũndũ wa Mũthamaki wao. **3**
Nĩmagooce rĩĩtwa rĩake makĩrũgarũgaga, na mamũinĩre
na tũhembe, na kĩnanda kĩa mũgeeto. **4** Nĩgũkorwo
Jehova nĩakenagio nĩ andũ ake; andũ arĩa ahooreri
amahumbaga thũmbĩ ya ũhonokio. **5** Andũ arĩa aamũre
nĩmakenere gĩtĩĩo kĩu, na maine macanjamũkĩte marĩ
o marĩrĩ-inĩ mao. **6** Ũgooci wa Mũrungu ũrokorwo
tũnua-inĩ twao, na rũhiũ rwa njora rũnoore mĩena yeerĩ
rũkorwo moko-inĩ mao, **7** nĩguo meerĩhĩrie harĩ ndũrĩrĩ,
na maherithie kĩrĩndĩ gĩa thĩ, **8** nĩguo moohe athamaki
ao na mĩnyororo, na moohe andũ ao arĩa marĩ igweta
na bĩngũ cia kĩgera, **9** nĩguo mamakinyĩrie ituĩro rĩrĩa
mandĩkĩirwo. Ũcio nĩguo riiri wa andũ ake othe arĩa
aamũre. Goocai Jehova.

150 Goocai Jehova. Goocai Mũrungu mũrĩ harĩa
hake haamũre; mũgoocei mũrĩ kũu igũrũ, o
kũu kwa hinya wake. **2** Mũgoocei nĩ ũndũ wa ciĩko
ciake cia hinya; mũgoocei nĩ ũndũ wa ũnene wake
mũingĩ mũno. **3** Mũgoocei mũkĩhuhaga karumbeta,
mũmũgooce na kĩnanda kĩa mũgeeto, na gĩa kĩnũbi, **4**
mũgoocei na tũhembe mũkĩrũgarũgaga, mũmũgooce
na inanda cia nga mũkĩhuhaga mĩtũririũ, **5** mũgoocei
mũkĩhũũrithanagia thaani cia rũthuku iria ng'ambi,
mũmũgooce na thaani ikũgamba o ta rũgambi. **6** Kĩndũ
gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ nĩkĩgooce Jehova. Goocai Jehova.

Thimo

1 Ici nĩ thimo cia Solomoni mũrũ wa Daudi, ũrĩa
warĩ mũthamaki wa Isiraeli: **2** nĩ thimo cia gũtũma
mũndũ agĩe na ũũgĩ, na ataarĩke; nĩ cia gũtũma
ahote gũtaũkĩrwo nĩ ciugo cia ũũgĩ; **3** nĩ cia gũtũma
mũndũ ataarĩke ahote kũbarĩrĩra mũtũũrĩre wake,
ekage maũndũ marĩa magĩrĩire, na ma kĩhooto, na
marĩa mega; **4** nĩ cia gũtũma ũrĩa ũtarĩ na ũũgĩ agĩe
na ũmenyo, na cia gũtũma mũndũ mwĩthĩ agĩe na
ũmenyo na ũgereri: **5** arĩa oogĩ-rĩ, nĩmathikĩrĩrie na
mongerere wĩruti wao, nao arĩa akũũrani maũndũ
metĩkĩre gũtongorio. **6** Ningĩ nĩ cia gũtũma mũndũ
ataũkĩrwo nĩ thimo na ngerekano, na ataũkĩrwo nĩ
ciugo cia andũ arĩa oogĩ, na ndaĩ ciao. **7** Kĩambĩrĩria kĩa
ũmenyo nĩ gwĩtigĩra Jehova, no arĩa akĩĩgu nĩ mathũire
ũũgĩ na ũtaaro. **8** Mũrũ wakwa, thikĩrĩria mataaro ma
thoguo, na ndũgatigane na ũrutani wa maitũguo. **9**
Maũndũ macio magaatuĩka ithaga rĩa kũgemia mũtwe
waku, na ta mũgathĩ wa kũgemia ngingo yaku. **10** Mũrũ
wakwa, ehia mangĩgakũheenereria-rĩ, ndũkanetĩkanie
nao. **11** Mangĩgakwĩra atĩrĩ, "Ũka ũthiĩ hamwe na
ithuĩ; reke tuoherie mũndũ tũite thakame yake, reke
tũcemaceeme mũndũ o na ũtehĩtie; **12** ningĩ reke
tũmamerie marĩ muoyo, o ta ũrĩa mbĩrĩra ĩĩkaga, na marĩ
agima, o ta arĩa maharũrũkaga irima; **(Sheol h7585)** **13** Na
ithuĩ-rĩ, tũkĩgĩe na indo cia goro cia mĩthemba yothe, na
tũiyũrie nyũmba ciitũ na indo cia ndaho; **14** rutithania
wĩra na ithuĩ, tũkorwo na mũhuko ũmwe ithuothe";
15 mũrũ wakwa, tiga gũtwarana nao, ndũkagerere
njĩra ciao; **16** nĩgũkorwo magũrũ mao mahanyũkaga
mathiĩ mehia-inĩ, nao mahiũhaga magaite thakame.
17 Kaĩ nĩ wĩra wa tũhũ kũiga gĩkerenge nyoni ciothe
igĩkuonaga-ĩ! **18** Andũ aya mohagĩria thakame yao
ene; maceemaga o mĩoyo yao ene! **19** Ũcio nĩguo
mũthia wa arĩa othe magĩaga na indo na njĩra ya
ungumania; indo icio iniinaga mĩoyo ya arĩa magĩaga
nacio. **20** Ũũgĩ nĩ aretana anĩrĩire njĩra-inĩ, ningĩ
agakayũrũrũka arĩ ihaaro-inĩ cia mũingĩ; **21** Aragũthũka
na mũgambo mũnene arĩ magomano-inĩ ma njĩra kũu
kũrĩ inegene, o na itoonyero rĩa itũũra inene akoria
atĩrĩ: **22** "Inyuĩ mũtarĩ ũũgĩ-rĩ, nĩ nginya rĩ mũgũtũũra
mwendete njĩra cianyu itarĩ cia ũũgĩ? Nĩ nginya rĩ
anyũrũrania megũtũũra makenagĩra kĩnyũrũri, na arĩa
akĩĩgu mathũire ũmenyo? **23** Korwo nĩmwetĩkĩrire
kũigua ũtaaro wakwa-rĩ, nĩingĩamũhingũrĩire ngoro
yakwa, ndũme mũmenye meciiria makwa. **24** No
tondũ nĩmwaregire kũnjigua rĩrĩa ndetanire, na gũtirĩ
mũndũ werũmbũirie hĩndĩ ĩrĩa ndatambũrũkirie guoko
gwakwa, **25** na mũkĩagĩra mataaro makwa mothe bata,
na mũkĩaga gwĩtĩkĩra ikaanania rĩakwa-rĩ, **26** niĩ na
niĩ nĩngamũthekerera hĩndĩ yanyu ya mwanangĩko, na
ndĩmũnyũrũrie rĩrĩa mũgaakorererwo nĩ mũtino: **27** ĩĩ
hĩndĩ ĩrĩa guoya ũkaamũkorerera ta kĩhuhũkanio, rĩrĩa
mwanangĩko ũkaamũhaata ta rũhuho rwa kĩhuhũkanio,
rĩrĩa mũgaakinyĩrĩrwo nĩ mĩnyamaro na ruo rwa
ngoro. **28** "Hĩndĩ ĩyo nĩmakangaĩra, no ndikametĩka;
nĩmakanjetha na kĩyo, no matikanyona. **29** Tondũ
nĩmathũũrire ũmenyo, na matiigana gũthuura gwĩtigĩra
Jehova, **30** tondũ matietĩkĩrire mataaro makwa, na
nĩmamenire ikaanania rĩakwa, **31** makaarĩa maciaro ma
mĩthiĩre yao, na mahũũnio nĩ maciaro ma mathugunda
mao. **32** Nĩgũkorwo ũgenyũ wa arĩa matarĩ ũũgĩ
nĩũkamooraga, nakuo kwĩgangara kwa arĩa akĩĩgu
nĩgũkamaniina; **33** no ũrĩa wothe ũnjiguaga arĩtũũraga
na thayũ, na atũũre ahooreire, atarĩ ũgwati angĩĩtigĩra."

2 Mũrũ wakwa, ũngĩtĩkĩra ciugo ciakwa, na ũige
maathani makwa ta mũthiithũ thĩinĩ waku, **2** nakuo
gũtũ gwaku ũgũtegere ũũgĩ, na werekerie ngoro yaku
kũgĩa na ũmenyi, **3** na ũngĩgaakayũrũrũka na ũhooe
gũkũũrana maũndũ, na wĩtane wanĩrĩire ũheo ũtaũku, **4**
na ũngĩkawetha ta betha, na ũũcarie ta kĩgĩĩna kĩhithe-
rĩ, **5** hĩndĩ ĩyo nĩũgataũkĩrwo nĩ ũhoro wa gwĩtigĩra
Jehova, na ũgĩe na ũmenyo wa Ngai. **6** Nĩgũkorwo
Jehova aheanaga ũũgĩ, na kanua gake koimaga ũmenyo
na ũtaũku. **7** Andũ arĩa arũngĩrĩru amaigĩire ũhootani,
nĩwe ngo ya arĩa matarĩ ũcuuke mĩthiĩre-inĩ yao, **8**
nĩgũkorwo nĩarangagĩra njĩra cia arĩa marũmagĩrĩra
kĩhooto, na akagitĩra njĩra ya andũ ake arĩa ehokeku.
9 Hĩndĩ ĩyo nĩũgakũũrana maũndũ marĩa magĩrĩire,
na ma kĩhooto, na marĩa mega: ũgĩkũũrane njĩra o
yothe njega. **10** Nĩgũkorwo ũũgĩ nĩũgatoonya ngoro
yaku, naguo ũmenyo ũkenagie muoyo waku. **11** ũgereri
nĩũrĩkũgitagĩra, naguo ũtaũku ũkũrangagĩre. **12** Ũũgĩ
nĩũgakũhonokia kuuma njĩra-inĩ cia andũ arĩa aaganu,
ũkũhonokie kuuma kũrĩ andũ arĩa maaragia maũndũ
ma waganu, **13** o arĩa matigaga njĩra iria nũngĩrĩru,
magathiĩra njĩra cia nduma, **14** arĩa makenaga magĩĩka
ũũru, na magakenagio nĩ ũũru wa waganu, **15** na
no-o arĩa njĩra ciao ciogomete, na mĩthiĩre yao ĩrĩ
ya ungumania. **16** Ũũgĩ nĩũgakũhonokia kuuma harĩ
mũtumia ũrĩa mũtharia, ũkũhonokie harĩ ng'enyũ ya
mũtumia na ciugo ciake cia kũheenereria andũ, **17**
ũcio ũtigĩte mũratawe wa ũnini wake, na agatiganĩria
kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩire na mũthuuriwe arĩ mbere
ya Ngai. **18** Nĩgũkorwo nyũmba yake ĩroragia andũ
gĩkuũ-inĩ, nacio njĩra ciake ikamerekeria kũrĩ maroho
ma arĩa akuũ. **19** Gũtirĩ mũndũ ũthiiaga harĩ we
agacooka, kana akegwatĩra njĩra cia muoyo. **20** No
rĩrĩ, wee nĩũrĩthiiaga na mĩthiĩre ya andũ arĩa ega, na
ũgeragĩre njĩra cia arĩa athingu. **21** Nĩgũkorwo andũ
arĩa arũngĩrĩru nĩo magaatũũra bũrũri-inĩ, na arĩa
matarĩ ũcuuke nĩo magaatigara kuo; **22** no rĩrĩ, andũ
arĩa aaganu nĩmakeeherio bũrũri-inĩ, nao arĩa matarĩ
ehokeku nĩmakamunywo maingatwo kuo.

3 Mũrũ wakwa, ndũkariganĩrwo nĩ ũrutani wakwa,
no ngoro yaku nĩĩrũmagie maathani makwa, **2**
nĩgũkorwo nĩmagakuongerera matukũ ũtũũre mĩaka
mĩingĩ, na matũme ũgaacĩre. **3** Ndũkanareke wendani
na wĩhokeku ikweherere; cioherere ngingo yaku,
ũciandĩke kĩhengere-inĩ kĩa ngoro yaku. **4** Weka ũguo
nĩũgeetĩkĩrĩka, na ũgĩe na rĩĩtwa rĩega maitho-inĩ ma
Ngai o na ma andũ. **5** Wĩhoke Jehova na ngoro yaku
yothe, na ndũkanehoke ũmenyo waku mwene; **6**
mũmenyithagie mĩthiĩre yaku yothe, na nĩarĩrũngaga
njĩra ciaku. **7** Tiga kwĩonaga ũrĩ mũũgĩ maitho-inĩ
maku mwene; wĩtigĩre Jehova na ũtheemage maũndũ
marĩa mooru. **8** Ũndũ ũcio nĩũrĩkũrehagĩra ũgima wa

mwĩrĩ, na mahĩndĩ maku makoragwo marĩ na hinya.
9 Tĩĩaga Jehova na ũtonga waku, ningĩ ũmũtĩĩage na
maciaro mothe ma mbere ma irio ciaku cia mĩgũnda;
10 namo makũmbĩ maku nĩmakaiyũrĩrĩra, nayo mĩtũngi
yaku ĩiyũrĩrĩre ndibei ya mũhihano. **11** Mũrũ wakwa,
tiga kũnyarara ihũũra rĩa Jehova, na ndũgathũũre
irũithia rĩake, **12** nĩgũkorwo Jehova arũithagia arĩa
endete, o ta ũrĩa ithe wa mũndũ arũithagia mũriũ
ũrĩa akenagĩra. **13** Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
wonete ũũgĩ, mũndũ ũcio wĩgĩĩrĩire na ũmenyo, **14**
nĩgũkorwo ũũgĩ nĩ wa bata mũno gũkĩra betha, na
ũciaraga uumithio ũkĩrĩte wa thahabu. **15** Ũũgĩ ũrĩ goro
gũkĩra ruru iria ndune; kĩrĩa gĩothe ũngĩĩririrĩria gũtirĩ
kĩngĩringithanio naguo. **16** Guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo
harĩ ũingĩ wa matukũ; guoko-inĩ gwake kwa ũmotho
harĩ na ũtonga na gĩtĩĩo. **17** Mĩthiĩre ya ũũgĩ nĩ mĩthiĩre
ya kwendeka, na njĩra ciaguo ciothe nĩ cia thayũ.
18 Ũũgĩ nĩ mũtĩ wa muoyo kũrĩ arĩa maũhĩmbagĩria;
arĩa megĩagĩra naguo-rĩ, nĩmarĩrathimagwo. **19** Jehova
aahandire mĩthingi ya thĩ na ũũgĩ, na akĩrũmia igũrũ na
ũmenyo wake; **20** ũmenyo wake nĩguo wagayanirie kũrĩa
kũriku, namo matu magatatagia ime. **21** Mũrũ wakwa
tũũria matua mega na ũkũũrani maũndũ, ndũkanareke
ciehere maitho-inĩ maku; **22** nĩcio igaagũtũũria muoyo,
na nĩ ithaga rĩa kũgemagia ngingo yaku. **23** Ningĩ
ũrĩthiiaga na njĩra yaku ũrĩ na thayũ, na kũgũrũ gwaku
gũtikahĩngwo; **24** Wakoma-rĩ, ndũgetigĩra; wakoma-rĩ,
ũrĩkomaga toro mwega. **25** Ndũgetigĩre mwanangĩko wa
narua, kana kĩhuhũkanio kĩrĩa gĩkoragĩrĩra andũ arĩa
aaganu, **26** nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũgaatuĩka mwĩhoko
waku, na amenyagĩrĩre kũgũrũ gwaku gũtikanyiitwo
nĩ mũtego. **27** Ndũkanagirĩrĩrie ũndũ mwega ũkinyĩre
arĩa maagĩrĩirwo nĩgũkinyĩrĩrwo nĩguo, rĩrĩa ũrĩ na
ũhoti wa kũhingia ũndũ ũcio. **28** Ndũkaneere mũndũ
wa itũũra rĩaku atĩrĩ, "Thiĩ ũgooka rĩngĩ; kĩu ũrenda
nĩngakũhe rũciũ," o rĩrĩa ũrĩ na kĩndũ kĩu hakuhĩ. **29**
Ndũkanaciirĩre gwĩka mũndũ wa itũũra rĩaku ũũru, ũcio
ũtũũraga hakuhĩ nawe akwĩhokete. **30** Ndũkanarũithie
mũndũ tũhũ, rĩrĩa atarĩ ũndũ mũũru agwĩkĩte. **31**
Ndũkanacumĩkĩre maũndũ ma mũndũ wa ngũĩ, kana
ũthuure njĩra o na ĩmwe yake, **32** nĩgũkorwo Jehova
nĩathũire mũndũ mwaganu, no nĩagĩĩaga ndundu na
andũ arĩa arũngĩrĩru. **33** Nyũmba ya arĩa aaganu
ĩtũũraga na kĩrumi kĩa Jehova, no mũciĩ wa arĩa athingu
nĩaũrathimaga. **34** Jehova nĩanyũrũragia andũ arĩa
manyũrũranagia na mwĩtĩĩo, no arĩa menyiihagia
nĩamaheaga wega wake. **35** Andũ arĩa oogĩ magayaga
gĩtĩĩo, no andũ arĩa akĩĩgu magayaga njono.

4 Atĩrĩrĩ, inyuĩ ariũ akwa, ta thikĩrĩriai ũrũtani wa
thoguo; njiguai nĩguo mwĩgĩĩre na kũmenya maũndũ.
2 Tondũ ngũmũhe ũrutani mwega, nĩ ũndũ ũcio
mũtigatirike ũrutani wakwa. **3** Rĩrĩa ndaarĩ mwana
nyũmba-inĩ ya baba, ndĩ o mũndũ mwĩthĩ, na ndĩ mwana
wa mũmwe wa maitũ-rĩ, **4** baba nĩandutire, akĩnjĩĩra atĩrĩ,
"Wĩgwatĩre ciugo ciakwa na ngoro yaku yothe; rũmia
maathani makwa, na nĩũgũtũũra muoyo. **5** Gĩa na ũũgĩ,
gĩa na kũmenya maũndũ; ndũkanariganĩrwo nĩ ciugo
ciakwa, kana wahũke kuuma harĩ cio. **6** Ndũkanatirike
ũũgĩ, naguo nĩũrĩkũgitagĩra; **7** Ũũgĩ ũkĩrĩte indo ciothe;
nĩ ũndũ ũcio wĩgĩĩre na ũũgĩ. Ĩĩ, kaba kũruta indo ciaku
ciothe wĩgĩĩre na kũmenya maũndũ. **8** Tũũgagĩria ũũgĩ
mũno, naguo nĩũrĩkwambararagia; ũhĩmbagĩrie, naguo
nĩũrĩgũtĩĩithagia. **9** Nĩũgagwĩkĩra ithaga rĩa ũtugi mũtwe
waku, na ũkũhe thũmbĩ thaka mũno." **10** Thikĩrĩria, wee
mũrũ wakwa, na wĩtĩkĩre ũrĩa ngũkwĩra, nĩgeetha mĩaka
ya muoyo waku ĩingĩhe. **11** Nguonetie njĩra ya ũũgĩ, na
ngagũtongoria njĩra-inĩ iria nũngarũ. **12** Rĩrĩa ũgũthiĩ,
makinya maku matikahĩngĩcwo; rĩrĩa ũkũhanyũka-rĩ,
ndũkahĩngwo. **13** Rũmia ũrutani wakwa, na ndũkanareke
ũkweherere; ũgitagĩre wega, nĩgũkorwo nĩguo muoyo
waku. **14** Ndũkanagerere njĩra ya andũ arĩa aaganu,
kana ũthiĩre njĩra ya andũ arĩa ooru. **15** Mĩĩtheemage,
na ndũkanamĩgerere; mĩhutatĩre, na wĩthiĩre na njĩra
yaku. **16** Nĩgũkorwo andũ arĩa aaganu matingĩkoma
nginya meeke ũũru; mooragwo nĩ toro nginya matũme
mũndũ ahĩngwo, agwe. **17** Marĩĩaga irio iria monete na
ũmaramari, na makanyua ndibei matunyanĩte na hinya.
18 Mĩthiĩre ya andũ arĩa athingu ĩhaana ta ũtheri wa
gũgĩkĩa, ũrĩa ũthiiaga ũgĩthererũkaga nginya mũthenya
barigici. **19** No mĩthiĩre ya andũ arĩa aaganu ĩhaana ta
nduma ndumanu; o matimenyaga kĩrĩa kĩamahĩnga.
20 Mũrũ wakwa, ta thikĩrĩria ũrĩa ngũkwĩra; tega gũtũ
ũigue ciugo ciakwa. **21** Ndũkanareke ciehere maitho-
inĩ maku, ciigage ngoro-inĩ yaku; **22** nĩgũkorwo nĩcio
itũũragia arĩa maciĩgwatĩire muoyo, na igekĩra mwĩrĩ
wao wothe ũgima. **23** Makĩria ya macio mothe, rangagĩra
ngoro yaku, nĩgũkorwo nĩyo gĩthima kĩrĩa gĩtherũkaga
muoyo. **24** Eheria rũnano kanua-inĩ gaku; nacio ndeto
cia ũmaramari-rĩ, nĩciikare kũraya na iromo ciaku.
25 Maitho maku nĩmarorage na mbere, ũcũthagĩrĩrie
mbere yaku wega. **26** Aragania njĩra iria magũrũ maku
marĩthiiagĩra, na ũthiiagĩre o njĩra iria ngiindĩrĩku. **27**
Ndũkanaahũke na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho;
eheria kũgũrũ gwaku kuuma ũũru-inĩ.

5 Mũrũ wakwa, thikĩrĩria ũũgĩ ũyũ wakwa, tega gũtũ
wega ũigue ciugo ciakwa cia ũtaũku, **2** nĩguo
ũtũũrie ũbaarĩrĩri, nayo mĩromo yaku ĩtũũrie ũmenyo.
3 Nĩgũkorwo mĩromo ya mũtumia mũtharia itaataga
ũũkĩ, na mĩario yake ĩnyorokete gũkĩra maguta; **4** no
marigĩrĩrio nĩmũrũrũ ta maaĩ ma nyongo, nĩ mũũgĩ
ta rũhiũ rwa njora rũrĩa rũũgĩ mbarĩ cierĩ. **5** Magũrũ
make maikũrũkaga gĩkuũ-inĩ; makinya make mathiiaga
merekeire o mbĩrĩra. **(Sheol h7585)** **6** Ndeciiragia ũhoro wa
njĩra ya muoyo; njĩra ciake nĩ njogomu, nowe ndooĩ ũguo.
7 Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, ta thikĩrĩriai; mũtikanatiganĩrie
ũrĩa ngũmwĩra. **8** Thiiagĩrai njĩra ĩrĩ kũraya nake,
mũtigakuhĩrĩrie mũrango wa nyũmba yake, **9** nĩguo
mũtikaheane hinya wanyu mwega kũrĩ andũ angĩ, na
mĩaka yanyu kũrĩ mũndũ ũtarĩ tha, **10** nĩguo ageni
matikehũũnie na ũtonga wanyu, na kĩrĩa ũnogeire
gĩtongie mũciĩ wa mũndũ wa kũngĩ. **11** Marigĩrĩrio-
inĩ ma muoyo waku nĩũgacaaya, hĩndĩ ĩrĩa nyama
cia mwĩrĩ waku na mwĩrĩ waku igaakorwo ithirĩte
hinya. **12** Ũkoiga atĩrĩ, "Hĩ, kaĩ nĩndathũũrire gũtaarwo-
ĩ! Hĩ, kaĩ ngoro yakwa nĩyamenete kũrũithio-ĩ! **13**
Ndingĩathĩkĩire arutani akwa, kana thikĩrĩrie ataarani
akwa. **14** Nĩnginyĩte hũgũrũrũ-inĩ cia mwanangĩko,
ndĩ o gatagatĩ-inĩ ga kĩũngano gĩothe." **15** Atĩrĩrĩ,

nyuuaga maaĩ ma itangi rĩaku we mwene, maaĩ marĩa
mathereraga moimĩte gĩthima-inĩ gĩaku mwene. **16** Nĩ
kwagĩrĩire ithima ciaku ciunagĩre maaĩ barabara-inĩ,
kana tũrũũĩ twaku tuunagĩre ihaaro-inĩ cia mũingĩ?
17 Nĩmagĩtũũre marĩ maku wiki, matigatuĩke maku na
mũndũ wa kũngĩ o na rĩ. **18** Gĩthima gĩaku kĩrorathimwo,
nawe ũkenagĩre mũtumia wa ũnini waku. **19** Athakarĩte
ta thwariga ya mũgoma, akaagĩra ta gathiiya ka mũgoma:
kĩiganagwo nĩ nyondo ciake hĩndĩ ciothe, ũkenagio
nĩ wendo wake hĩndĩ ciothe. **20** Mũrũ wakwa, nĩ
kĩĩ kĩngĩtũma ũkenio nĩ mũtumia mũtharia? Nĩ kĩĩ
kĩngĩtũma ũhĩmbĩrie gĩthũri kĩa mũtumia wa mũndũ
ũngĩ? **21** Nĩgũkorwo mĩthiĩre ya mũndũ nĩyonagwo nĩ
Jehova, nake nĩatuĩragia njĩra ciake ciothe. **22** Ciĩko
njũru cia mũndũ mwaganu nĩcio imũtegaga; nga cia
mehia make nĩcio imuohaga, ikamũrũmia biũ. **23** Mũndũ
ũcio nĩagaakua nĩ kwaga ũtaaro, akoora nĩ ũndũ wa
ũrimũ wake mũnene.

6 Mũrũ wakwa, ũngĩkorwo ũigĩte kĩndũ gĩa
kũrũgamĩrĩra thiirĩ wa mũndũ wa itũũra rĩaku,
ũkorwo atĩ nĩwe ũtuĩkĩte wa kũmũrĩhĩra thiirĩ harĩ
mũndũ ũngĩ-rĩ, **2** ũngĩkorwo ũtegeetwo nĩ ũrĩa uugĩte,
ũkagwatithio nĩ ciugo cia kanua gaku-rĩ, **3** gĩĩke atĩrĩ,
mũrũ wakwa, nĩguo wĩteithũre, kuona atĩ nĩũgwĩte
moko-inĩ ma mũndũ wa itũũra rĩaku: Thiĩ wĩnyiihie
wee mwene; mũthaithe mũno akuohere. **4** Ndũkareke
maitho maku mone toro, kana ũreke imone ciaku
icũnge. **5** Wĩteithũre o ta ũrĩa thwariga ĩĩteithũraga
kuuma moko-inĩ ma mũguĩmi, o na kana ta ũrĩa nyoni
ĩĩteithũraga kuuma mũtego-inĩ wa mũtegi. **6** Thiĩ harĩ
thigiriri, wee kĩgũũta gĩkĩ; ũcũũranie mĩtugo yayo nĩguo
ũũhĩge! **7** Ndĩrĩ mũnene, kana mũmĩrũgamĩrĩri, o na
kana mũmĩathi, **8** no nĩĩigagĩra mũthiithũ wa irio
hĩndĩ ya riũa, na ĩgacookanĩrĩria irio ciayo hĩndĩ ya
magetha. **9** Ũgũkoma hau nginya-rĩ, wee kĩgũũta gĩkĩ?
Ũrĩũkĩra rĩ, ũtige toro waku? **10** Komakoma gatoro
kanini, na ũcũngacũnge hanini, na ũkũnje moko hanini
nĩguo ũhurũke; **11** atĩrĩ, ũthĩĩni ũgaagũkorerera ta
mũitũ, ũkorererwo nĩ wagi ũhaana ta mũndũ wĩohete
indo cia mbaara. **12** Mũndũ kĩmaramari na mwaganu-
rĩ, ũrĩa ũthiiaga akĩaragia ndeto itarĩ nũngĩrĩru, **13**
ũcio uunagĩra andũ riitho, na akaheenereria andũ na
makinya make, o na akaheneria andũ na ciara ciake-rĩ,
14 ũcio ũthugundaga ũũru arĩ na maheeni ngoro-inĩ
yake: ũcio hĩndĩ ciothe ahuraga maũndũ ma nyamũkano.
15 Nĩ ũndũ ũcio mũtino ũkaamũhubanĩria o rĩmwe
aterĩgĩrĩire; mwanangĩko ũtarĩ kĩhonia nĩũkamũniina
biũ. **16** Kũrĩ maũndũ matandatũ mathũirwo nĩ Jehova,
ĩĩ, o na nĩ mũgwanja marĩa onaga marĩ magigi, nĩmo:
17 maitho ma mwĩtĩĩo, na rũrĩmĩ rũrĩa rũheenanagia,
na moko marĩa maitaga thakame ya andũ matehĩtie,
18 na ngoro ĩrĩa ĩthugundaga maũndũ ma waganu,
na magũrũ marĩa mateng'eraga gũthiĩ gwĩka ũũru,
19 na mũira ũtarĩ wa ma ũrĩa ũthothoraga ndeto
cia maheeni, o na mũndũ ũrĩa ũrehaga nyamũkano
gatagatĩ ka andũ a nyina ũmwe. **20** Mũrũ wakwa, tũũra
ũrũmĩtie maathani ma thoguo, na ndũgatirike ũrutani
wa maitũguo. **21** Moherere ngoro-inĩ yaku nginya tene;
makundĩke marigiicĩrie ngingo yaku. **22** Rĩrĩa ũgũthiĩ-rĩ,
nĩmarĩgũtongoragia; wakoma-rĩ, nĩmarĩkũmenyagĩrĩra;
na rĩrĩa warahũka-rĩ, nĩmarĩkwaragĩria. **23** Nĩgũkorwo
maathani maya nĩ tawa, na ũrutani ũyũ nĩ ũtheri,
namo mataaro ma kũrũnga mũndũ-rĩ, nĩmo njĩra
ya muoyo, **24** magakweheragia harĩ mũndũ-wa-nja
ũcio mwaganu, na magakũhonokia kuuma kũrĩ rũrĩmĩ
rũnyoroku rwa mũtumia ũcio ng'enyũ. **25** Ndũkerirĩrĩrie
ũthaka wake ngoro-inĩ yaku, kana ũreke akũguucĩrĩrie
na maitho make, **26** nĩgũkorwo mũmaraya atũmaga
mũndũ athĩĩne nginya ahooyage kenyũ ka mũgate,
na mũtumia mũtharia aguĩmaga muoyo waku guo
mwene. **27** Mũndũ no atahĩre mwaki gĩthũri-inĩ gĩake,
na nguo ciake itihĩe? **28** Mũndũ no agerere igũrũ rĩa
makara marĩ na mwaki, na makinya make matihĩe?
29 Ũguo no taguo mũndũ ũrĩa ũkomaga na mũtumia
wa mũndũ ũngĩ atariĩ; gũtirĩ mũndũ ũngĩmũhutia na
ndaherithio. **30** Andũ matimenaga mũici angĩkorwo
aiyĩte nĩguo eniinĩre ng'aragu rĩrĩa arĩ mũhũũtu. **31** No
rĩrĩ, angĩnyiitwo-rĩ, no nginya arĩhe maita mũgwanja,
o na angĩkorwo ekũrĩha na ũtonga wa nyũmba yake
wothe. **32** No mũndũ ũrĩa ũtharagia nĩagĩte wĩciirio;
ũrĩa wothe wĩkaga ũguo nĩwe mwene wĩyanangaga. **33**
Nguraro na kwĩnyararithia nĩcio igai rĩake, na cio thoni
icio ciake gũtirĩ hĩndĩ igaathario ithire; **34** nĩgũkorwo
ũiru nĩguo warahũraga mang'ũrĩ ma mũthuuri, na
ndakaigua tha akĩĩrĩhĩria. **35** Ndagetĩkĩra irĩhi o na
rĩrĩkũ; nĩakaarega ihaki o na rĩrĩ inene atĩa.

7 Mũrũ wakwa, tũũra ũrũmĩtie ciugo ciakwa, na wĩigĩre
maathani makwa thĩinĩ waku. **2** Rũmia maathani
makwa, na nĩũgatũũra muoyo; gitagĩra morutani makwa
o ta kĩũma kĩa riitho rĩaku. **3** Mohagĩrĩre ciara-inĩ
ciaku; ũmaandĩke kĩhengere-inĩ kĩa ngoro yaku. **4** Ĩra
ũũgĩ atĩrĩ, "Wee nĩwe mwarĩ wa maitũ," naguo ũtaũku
ũwĩtage mũndũ wa nyũmba yanyu; **5** nĩcirĩkweheragia
harĩ mũndũ-wa-nja ũcio mũtharia, o na kuuma kũrĩ
mũtumia ũcio ũtarĩ mwĩhokeku, hamwe na ciugo ciake
cia kũheenanĩrĩria. **6** Ndĩ ndirica-inĩ ya nyũmba yakwa-
rĩ, nĩndacũthĩrĩirie na nja kamwanya-inĩ, **7** ngĩona
kĩmwana gatagatĩ ka arĩa matarĩ oogĩ, na ngĩkũũrana
gatagatĩ ka aanake, mũndũ mwĩthĩ ũtaarĩ na ũũgĩ wa
gũkũũrana maũndũ. **8** Aikũrũkaga na njĩra ĩrĩa yarĩ
hakuhĩ na koine ya kwa mũndũ-wa-nja ũcio, agĩthiĩ
na njĩra ĩyo yerekeire na gwake mũciĩ, **9** na kwarĩ
na mairia o kahwaĩ-inĩ gũgĩtukatuka, gũkĩambĩrĩria
kũgĩa nduma ya ũtukũ. **10** Na rĩrĩ, hagĩũka mũndũ-
wa-nja kũmũtũnga, wehumbĩte nguo ta mũmaraya, arĩ
na wara ngoro-inĩ. **11** (Nĩ mũnegeni na mũng'athia,
na magũrũ make matikiragĩrĩria mũciĩ; **12** rĩmwe
arĩ njĩra-inĩ, na rĩrĩa rĩngĩ arĩ ihaaro-inĩ, ehithagĩre
andũ koine-inĩ ciothe cia njĩra.) **13** Nake akĩnyiita
mwanake ũcio, akĩmũmumunya, na akĩmwĩra atĩrĩ
ategũconoka, **14** "Ndĩ na maruta ma ngwatanĩro mũciĩ,
tondũ ũmũthĩ nĩhingirie mĩĩhĩtwa yakwa. **15** Nĩ ũndũ
ũcio ndoimagara, ndooka gũgũtũnga; ngũgũcarĩtie
mũno, na rĩu nĩndakuona! **16** Nĩnjarĩte ũrĩrĩ wakwa
na macuka ma gatani ma marangi kuuma Misiri. **17**
Ũrĩrĩ ũcio wakwa nĩndĩũitĩrĩirie indo nungi wega ta
manemane, na thubiri, o na mũndarathini. **18** Ũka
twĩhũũnie wendo nginya rũciinĩ; reke twĩkenie na

wendo! **19** Mũthuuri wakwa ndarĩ mũciĩ; nĩathiĩte
rũgendo rũraihu. **20** Nĩathiire na mũhuko wake ũiyũrĩte
mbeeca, na akainũka mũciĩ o rĩrĩa mweri ũkaiganana." **21**
Agĩkĩmũheenereria na ciugo, akĩmũhĩtithia; agĩkĩmuuha
na mĩario yake mĩnyoroku. **22** O rĩmwe akĩmũrũmĩrĩra
ta ndegwa ĩgĩthiĩ gũthĩnjwo, kana ta thwariga ĩgĩtoonya
kĩana-inĩ kĩa mũtego, **23** nginya akaaya gũtheecwo
ini nĩ mĩguĩ, akahaana ta nyoni ĩguthũkĩte mũtego-
inĩ, ĩtekũmenya o na hanini atĩ ũndũ ũcio no ũmĩrute
muoyo. **24** Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, ta thikĩrĩriai; tegai matũ
mũigue ũrĩa ngũmwĩra. **25** Mũtikanareke ngoro cianyu
ĩrũmĩrĩre mĩthiĩre yake, kana mũingĩre njĩra-inĩ ciake.
26 Nĩ andũ aingĩ arĩkĩtie kũrũnda; arĩa oragĩte nĩ kĩrĩndĩ
kĩingĩ mũno. **27** Nyũmba yake nĩ njĩra njariĩ ya gũthiĩ
mbĩrĩra, nayo yerekagĩria andũ nyũmba-inĩ cia gĩkuũ.
(Sheol h7585)

8 Githĩ ũũgĩ ndareetana? Githĩ ũtaũku ndaranĩrĩra
na mũgambo wake? **2** Njĩra-inĩ kũrĩa gũtũũgĩru, na
magomano-inĩ ma njĩra-rĩ, nĩho ũũgĩ arũgamĩte; **3** ningĩ
hakuhĩ na ihingo iria cierekeire itũũra inene, o hau
matoonyero-inĩ-rĩ, nĩho araanĩrĩra akoiga atĩrĩ: **4** "Inyuĩ
andũ nĩ inyuĩ ndĩreeta; ndĩraanĩrĩra na mũgambo wakwa
kũrĩ andũ othe a thĩ. **5** Inyuĩ arĩa mũtarĩ na ũũgĩ, gĩai na
ũbaarĩrĩri, inyuĩ arĩa akĩĩgu, gĩai na ũtaũku. **6** Thikĩrĩriai,
nĩgũkorwo ndĩ na maũndũ ma bata ngwaria; ngũtumũra
mĩromo yakwa njarie maũndũ marĩa magĩrĩire. **7** Kanua
gakwa kaaragia ũhoro wa ma, nĩgũkorwo mĩromo yakwa
nĩĩthũire waganu mũno ta kĩndũ kĩrĩ magigi. **8** Ciugo
ciothe cia kanua gakwa nĩ cia ũthingu; gũtirĩ o na kiugo
kĩmwe gĩacio kĩogomu kana gĩa kũhĩtithania. **9** Kũrĩ
arĩa makũũranaga maũndũ ciugo ciothe nĩciagĩrĩire;
itirĩ mahĩtia kũrĩ arĩa marĩ na ũmenyo. **10** Thuurai
mataaro makwa handũ ha betha, mũthuure ũmenyo
handũ ha thahabu ĩrĩa njega mũno, **11** nĩgũkorwo ũũgĩ
nĩ wa goro gũkĩra ruru iria ndune, na gũtirĩ kĩndũ
ũngĩĩririrĩria kĩngĩringithanio naguo. **12** "Niĩ ũũgĩ-rĩ,
ndũũranagia na ũbaarĩrĩri; nĩndĩgwatĩire ũmenyo o
na gũthugunda maũndũ mega. **13** Gwĩtigĩra Jehova
nĩgũthũũra ũũru; nĩthũire mwĩtĩĩo na mwĩtũũgĩrio, na
mĩtugo mĩũru na mĩario ya waganu. **14** Kĩrĩra na ũũgĩ
wa gũkũũrana maũndũ nĩ ciakwa; niĩ ndĩ na ũtaũku,
na ndĩ na ũhoti. **15** Athamaki mathamakaga nĩ ũndũ
wa hinya wakwa nao aathani magathondeka mawatho
ma kĩhooto; **16** anene mathamakaga nĩ ũndũ wa hinya
wakwa, o ũndũ ũmwe na arĩa othe marĩ igweta arĩa
maathanaga gũkũ thĩ. **17** Nĩnyendete arĩa manyendete,
nao arĩa manjaragia na kĩyo nĩmanyonaga. **18** Ũtonga
na gĩtĩĩo cionekaga harĩ niĩ, o hamwe na ũtonga wa
gũtũũra, na ũgaacĩru. **19** Maciaro makwa nĩ mega
gũkĩra thahabu ĩrĩa therie; uumithio wakwa nĩũkĩrĩte
betha ĩrĩa njega. **20** Niĩ thiiaga na njĩra ya ũthingu,
ngathiĩra o njĩra-inĩ cia kĩhooto, **21** ngĩheaga andũ
arĩa manyendete ũtonga, na ngaiyũragia igĩĩna ciao. **22**
"Jehova aanyũmbire o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wĩra wake,
mbere ya mawĩra make ma tene; **23** ndaathuurirwo
kuuma tene wa tene, kuuma o kĩambĩrĩria, thĩ ĩtarĩ yagĩa.
24 Rĩrĩa gũtaagĩte maria manene-rĩ, nĩguo ndaciarirwo,
o hĩndĩ ĩrĩa gũtaarĩ matherũkĩro maiyũrĩte maaĩ; **25**
ndaciarirwo irĩma itanahaandwo harĩa irĩ, na tũrĩma
tũtanagĩa, **26** we atanoomba thĩ kana ithaka ciayo, o
na kana rũkũngũ o ruothe rwa thĩ. **27** Niĩ ndaarĩ o
kuo hĩndĩ ĩrĩa aathondekire igũrũ na akĩrĩiga handũ
ha rĩo, hĩndĩ ĩrĩa eekĩrire rũkiriri rwa kũrĩa kũriku, **28**
rĩrĩa aahaandire matu kũu igũrũ, na akĩrũmia ithima
cia kũrĩa kũriku wega, **29** rĩrĩa eekĩrire mũhaka wa
iria nĩguo maaĩ matikanae kwagarara watho wake, na
rĩrĩa aahandire mĩthingi ya thĩ. **30** Hĩndĩ ĩyo ndaarĩ
o hakuhĩ nake ndĩ ta mũbundi mũũgĩ. Ndaaiyũrĩtwo
nĩ gĩkeno mũthenya o mũthenya, na ngakenaga hĩndĩ
ciothe ndĩ mbere yake, **31** ngakenagĩra thĩ yake yothe,
na ngakenagio nĩ andũ othe a thĩ. **32** "Atĩrĩrĩ ariũ
akwa, ta thikĩrĩriai; kũrathimwo nĩ arĩa marũmagia
njĩra ciakwa. **33** Ta thikĩrĩriai mataaro makwa nĩguo
mũhĩge; mũtikamarege. **34** Kũrathimwo nĩ mũndũ
ũrĩa ũnjiguaga, agacũthagĩrĩria mĩrango-inĩ yakwa
o mũthenya, akanjetagĩrĩra hingĩro-inĩ cia mĩrango
yakwa. **35** Nĩgũkorwo ũrĩa wothe ũgĩte na niĩ nĩ muoyo
agĩte naguo, nake akagĩa na agetĩkĩrĩka harĩ Jehova. **36**
No ũrĩa wothe ũhĩtanĩtie na niĩ nĩ ũũru eĩkaga; nao arĩa
othe maathũire nĩ gĩkuũ mendete."

9 Ũũgĩ nĩakĩte nyũmba yake; nĩaicũhĩtie itugĩ ciayo
mũgwanja. **2** Nĩahaarĩirie nyama, na akahaarĩria
ndibei, o na akaara metha yake. **3** Nĩatũmĩte ndungata
ciake cia airĩtu nja, na nĩaretana arĩ harĩa hatũũgĩru
mũno itũũra-inĩ rĩrĩa inene, akoiga atĩrĩ: **4** "Andũ
arĩa othe matarĩ na ũũgĩ nĩmoke gũkũ!" Ningĩ akeera
andũ arĩa maagĩĩte ũtaũku atĩrĩ, **5** Ũkai mũrĩe irio
ciakwa, na mũnyue ndibei ĩrĩa ndĩmũthondekeire. **6**
Tiganai na mĩthiĩre yanyu ĩtarĩ ya ũũgĩ, na nĩmũgũtũũra
muoyo; cookai gũthiiaga na njĩra ya ũtaũku. **7** "Ũrĩa
wothe ũtaaraga mũnyũrũrania eĩtagĩria irumi; na ũrĩa
wothe ũkaanagia mũndũ mwaganu egĩĩragĩra njono. **8**
Ndũkanataare mũnyũrũrania, nĩguo ndagagũthũũre;
kaania mũndũ mũũgĩ, nake nĩegũkwenda. **9** Taara
mũndũ mũũgĩ na nĩegũkĩrĩrĩria kũũhĩga; mũndũ
mũthingu mũrute, na nĩekuongerera ũũgĩ wake. **10**
"Kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ nĩ gwĩtigĩra Jehova, na kũmenya
Ũrĩa Mũtheru nĩkuo gũtaũkĩrwo. **11** Nĩgũkorwo
nĩ ũndũ wakwa matukũ maku nĩmakaingĩha, na
wongererwo mĩaka ya gũtũũra muoyo. **12** Ũngĩkorwo
ũrĩ mũũgĩ-rĩ, ũũgĩ waku nĩũgakũguna; na ũngĩkorwo
ũrĩ mũnyũrũrania-rĩ, we nowe ũkaanyariirĩka." **13**
Mũndũ-wa-nja ũrĩa wĩtagwo Mũkĩĩgu nĩ wa inegene;
we ndarĩ mũtugo, na ndarĩ ũmenyo. **14** Aikaraga thĩ
mũrango-inĩ wa nyũmba yake, agaikarĩra gĩtĩ harĩa
hatũũgĩru mũno itũũra-inĩ rĩrĩa inene, **15** ageetaga
arĩa marehĩtũkĩra, arĩa marethiĩra na njĩra ciao. **16**
Ameeraga atĩrĩ, "Andũ arĩa othe matarĩ na ũũgĩ nĩmoke
gũkũ!" Nao arĩa maagĩĩte ũtaũku akameera atĩrĩ: **17**
"Maaĩ ma kũiya marĩ mũrĩo; o na irio iria irĩĩagĩrwo
hitho-inĩ irĩ cama!" **18** No andũ acio matikoragwo
makĩmenya atĩ arĩa akuũ marĩ kũu, na atĩ ageni ake
marĩ o kũrĩa kũriku mbĩrĩra-inĩ. **(Sheol h7585)**

10 Mwana mũũgĩ atũmaga ithe akene, no
mwana mũkĩĩgu atũũragia nyina na kĩeha. **2**
Mĩthiithũ yumanĩte na ungumania ndĩrĩ kĩguni, no
ũthingu ũkũũraga mũndũ kuuma kũrĩ gĩkuũ. **3**

Jehova ndarekagĩrĩria mũndũ mũthingu ahũte, no
nĩamarigagĩrĩria merirĩria ma mũndũ mwaganu. **4**
Moko ma kĩgũũta matũmaga mũndũ athĩĩne, no
moko ma mũndũ ũrĩ kĩyo marehaga ũtonga. **5**
Ũrĩa ũcookanagĩrĩria irio hĩndĩ ya riũa nĩ mwana
mũũgĩ, no ũrĩa ũkomaga hĩndĩ ya magetha nĩ mwana
wa kũrehe thoni. **6** Mũtwe wa mũndũ mũthingu
ũikaraga ũhumbĩrĩtwo nĩ irathimo, no kanua ka mũndũ
mwaganu kaiyũraga ngũĩ. **7** Kĩririkano kĩa mũndũ
mũthingu gĩgatuĩka kĩrathimo, no rĩĩtwa rĩa mũndũ
mwaganu nĩrĩkabutha. **8** Mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũũgĩ wa
ngoro nĩetĩkagĩra mawatho, no mũndũ wa kũhũhũtĩka
nĩakanangĩka. **9** Mũndũ wa mĩthiĩre mĩrũngĩrĩru
athiiaga ategwĩtigĩra ũgwati, no mũndũ ũrĩa ũrĩ mĩthiĩre
mĩogomu nĩakamenyeka. **10** Mũndũ ũrĩa uunagĩra
ũngĩ riitho na rũnano nĩarehage kĩeha, na mwaria
mũkĩĩgu nĩakanangĩka. **11** Kanua ka mũndũ mũthingu
nĩ gĩthima kĩa muoyo, no kanua ka mũndũ mwaganu
kaiyũraga ngũĩ. **12** Rũmena rũrehaga nyamũkano, no
wendani ũhumbagĩra ũũru wothe. **13** Ũũgĩ ũkoragwo
mĩromo-inĩ ya mũndũ ũrĩa mũkũũrani maũndũ, no
mũndũ ũrĩa ũtooĩ gũkũũrana maũndũ aagĩrĩirwo nĩ
rũthanju ciande-inĩ ciake. **14** Andũ oogĩ meigagĩra
ũmenyo, no kanua ga kĩrimũ keĩtagĩria mwanangĩko.
15 Indo cia itonga nĩ gĩtũũro kĩao kĩirigĩre na hinya,
no ũkĩa nĩguo mwanangĩko wa andũ arĩa athĩĩni. **16**
Mũcaara wa andũ arĩa athingu ũmarehagĩra muoyo, no
indo iria cionagwo nĩ andũ arĩa aaganu imarehagĩra
iherithia. **17** Mũndũ ũrĩa ũiguaga agĩtaarwo arĩ njĩra-
inĩ ya muoyo, no mũndũ ũrĩa ũregaga kũrũithio-rĩ,
nĩahĩtithagia andũ arĩa angĩ. **18** Mũndũ ũrĩa ũhithaga
rũmena rwake aaragia na mĩromo ya maheeni, na ũrĩa
wothe ũcambanagia nĩ mũndũ mũkĩĩgu. **19** Rĩrĩa ciugo
ciaingĩha mehia matiagaga, no mũndũ ũrĩa ũkiraga
nĩ mũũgĩ. **20** Rũrĩmĩ rwa mũndũ mũthingu nĩ betha
njega, no ngoro ya mũndũ mwaganu ndĩrĩ bata. **21**
Mĩromo ya arĩa athingu ĩhũnagia andũ aingĩ, no andũ
akĩĩgu makuaga nĩ kwaga gũkũũrana maũndũ. **22**
Kĩrathimo kĩa Jehova nĩkĩo kĩrehaga ũtonga, na ndarĩ
kĩeha onganagĩrĩria nakĩo. **23** Mũndũ mũkĩĩgu akenagĩra
mĩtugo mĩũru, no mũndũ ũrĩ na ũtaũku akenagĩra ũũgĩ.
24 Kĩrĩa mũndũ mwaganu etigagĩra nĩkĩo gĩkaamũkora,
na kĩrĩa mũndũ mũthingu eriragĩria nĩkĩo akaaheo. **25**
Kĩhuhũkanio kĩahĩtũka andũ arĩa aaganu maticookaga
kuoneka, no andũ arĩa athingu mehaandaga wega
nginya tene. **26** Ta ũrĩa thiki ĩgagatagĩra magego, na
ndogo ĩkarũrĩra maitho-rĩ, noguo kĩgũũta kĩhaana kũrĩ
arĩa magĩtũmaga. **27** Gwĩtigĩra Jehova-rĩ, kuongagĩrĩra
mũndũ matukũ ma gũtũũra muoyo, no mĩaka ya mũndũ
mwaganu nĩkũnyiihio ĩnyiihagio. **28** Itanya rĩa mũndũ
mũthingu nĩ gĩkeno, no kĩĩrĩgĩrĩro kĩa mũndũ mwaganu
no gĩa tũhũ. **29** Njĩra ya Jehova nĩ rĩũrĩro rĩa andũ arĩa
athingu, no nĩ mwanangĩko harĩ arĩa mekaga ũũru. **30**
Mũndũ ũrĩa mũthingu ndarĩ hĩndĩ akaamunywo, no
ũrĩa mwaganu ndagatũũra thĩinĩ wa bũrũri. **31** Kanua
ka mũndũ ũrĩa mũthingu karehaga ũũgĩ, no rũrĩmĩ rwa
ũtũrĩka nĩrũkaniinwo. **32** Mĩromo ya mũndũ mũthingu
nĩyũũĩ kwaria ndeto iria ciagĩrĩire, no kanua ka ũrĩa
mwaganu kaaragia o rũtũrĩko.

11 Ratiri itarĩ cia ma nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ
Jehova, no nĩakenagĩra mahiga ma gũthima marĩa
maigananu. **2** Rĩrĩa mwĩtĩĩo woka, ũrũmagĩrĩrwo nĩ
thoni, no kwĩnyiihia kũrehaga ũũgĩ. **3** Ũrũngĩrĩru wa
arĩa marũgamĩte wega nĩũmonagĩrĩria njĩra, no andũ
arĩa matarĩ ehokeku, nĩmanangagwo nĩ ũhinga wao. **4**
Ũtonga ndũrĩ kĩguni mũthenya wa mang'ũrĩ, no ũthingu
nĩũkũũraga mũndũ kuuma kũrĩ gĩkuũ. **5** Ũthingu
wa andũ arĩa matarĩ na ũcuuke ũmathondekagĩra
njĩra nũngarũ, no andũ arĩa aaganu magũithagio
nĩ waganu wao ene. **6** Ũthingu wa andũ arĩa
arũngĩrĩru nĩũmahonokagia, no andũ arĩa matarĩ
ehokeku nĩmategagwo nĩ merirĩria mao mooru. **7**
Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ mwaganu aakua, kĩĩrĩgĩrĩro gĩake
nĩgũthira gĩthiraga; kĩrĩa gĩothe eerĩgĩrĩire kuuma kũrĩ
ũhoti wake gĩtuĩkaga o tũhũ. **8** Mũndũ ũrĩa mũthingu
nĩahonokagio kuuma thĩĩna-inĩ, naguo ũgaacookerera
ũrĩa mwaganu. **9** Mũndũ ũtetigĩrĩte Ngai nĩanangaga
mũndũ wa itũũra na kanua gake, no arĩa athingu
nĩmetharaga nĩ ũndũ wa ũmenyo. **10** Rĩrĩa andũ arĩa
athingu magaacĩra, itũũra nĩgũkena rĩkenaga; rĩrĩa andũ
arĩa aaganu maathira, nĩkũrũhio kũrũũhagio. **11** Itũũra
inene nĩrĩtũũgagĩrio nĩ ũndũ wa kĩrathimo kĩa andũ arĩa
arũngĩrĩru, no nĩrĩanangagwo nĩ kanua ka andũ arĩa
aaganu. **12** Mũndũ ũtarĩ ũũgĩ wa gũkũũrana maũndũ
anyũrũragia mũndũ wa itũũra rĩake, no mũndũ ũrĩ na
ũtaũku nĩ gwĩkirĩra ekiragĩra. **13** Mũndũ wa mũhuhu
nĩoimagia ndeto cia ndundu nja, no mũndũ mwĩhokeku
nĩaigaga hitho. **14** Bũrũri ũngĩaga ũtongoria mwega
nĩkũgũa ũgũũaga, no ataarani aingĩ matũmaga kũgĩe na
ũhootani kũna. **15** Mũndũ ũrĩa ũrũgamagĩrĩra thiirĩ
wa mũndũ ũngĩ ti-itherũ nĩagathĩĩnĩka, no mũndũ ũrĩa
wothe wagaga kũrũgamĩrĩra mũndũ thiirĩ atũũraga na
thayũ. **16** Mũndũ-wa-nja mũtaana nĩegĩagĩra gĩtĩĩo,
no arũme arĩa matarĩ tha no ũtonga magĩaga naguo.
17 Mũndũ mũtaana egunaga we mwene, no mũndũ
ũtarĩ tha erehagĩra thĩĩna we mwene. **18** Mũndũ
mwaganu athũkũmaga mũcaara wa kũmũheenia, no
ũrĩa ũhaandaga ũthingu nĩagethaga irĩhi rĩa ma. **19**
Mũndũ ũrĩa mũthingu kũna nĩagatũũra muoyo, no
mũndũ ũrĩa ũrũmagĩrĩra waganu nĩ gũkua agaakua. **20**
Andũ arĩa marĩ ngoro ya rũtũrĩko nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi
harĩ Jehova, no nĩakenagio nĩ andũ arĩa njĩra ciao
itarĩ ũcuuke. **21** Ti-itherũ mũndũ mwaganu ndakaaga
kũherithio, no andũ arĩa athingu nĩmakahonokio. **22**
Mũndũ-wa-nja mũthaka ũtarĩ ũgereri ahaana ta gĩcũhĩ
gĩa thahabu kĩrĩ iniũrũ-inĩ rĩa ngũrwe. **23** Wendi wa
mũndũ mũthingu ũrĩkagĩrĩria o wega-inĩ, no kĩĩrĩgĩrĩro
kĩa mũndũ ũrĩa mwaganu kĩrĩĩkagĩrĩria mang'ũrĩ-inĩ. **24**
Kũrĩ mũndũ ũheanaga na ũtaana, nake agakĩrĩrĩria kũgĩa
na indo; ũngĩ atuĩkaga mũkarĩ mũno, no agathiĩ o na
mbere gũthĩĩna. **25** Mũndũ mũtaana nĩakagaacĩra; ũrĩa
ũnyootoraga arĩa angĩ o nake mwene nĩakanyootorwo.
26 Mũndũ ũrĩa ũregaga kwenderia andũ mbembe iria
aigĩte nĩarumagwo nĩ andũ, no mũndũ ũrĩa ũciendagia,
kĩrathimo kĩrĩkoragwo mũtwe-inĩ wake. **27** Mũndũ
ũrĩa ũcaragia maũndũ mega arĩonaga o wega, no ũrĩa
ũcaragia maũndũ mooru no mo marĩmũkoraga. **28**
Mũndũ ũrĩa wothe wĩhokaga ũtonga wake nĩkũgũa
akaagũa, no arĩa athingu makaagaacĩra ta ithangũ

rĩrĩa iruru. **29** Mũndũ ũrĩa ũnyamaragia mũciĩ wake
akaagaya o rũhuho, nake mũndũ mũkĩĩgu agaatuĩka
ndungata ya ũrĩa mũũgĩ. **30** Maciaro ma andũ arĩa
athingu nĩ mũtĩ wa muoyo, nake mũndũ ũrĩa mũũgĩ
nĩaguucagĩrĩria ngoro cia andũ. **31** Angĩkorwo andũ
arĩa athingu nĩmarĩhagwo marĩ gũkũ thĩ-rĩ, githĩ arĩa
matetigĩrĩte Ngai na arĩa ehia matikarĩhwo makĩria!

12 Mũndũ ũrĩa wothe wendete ũtaaro nĩendete
ũmenyi, no ũrĩa ũthũire gũkaanio nĩ mũndũ
mũkĩĩgu. **2** Mũndũ ũrĩa mwega nĩatugagwo nĩ Jehova,
no mũndũ mwara Jehova amũtuaga mũndũ mwĩhia.
3 Mũndũ ndangĩhota kwĩhaanda na maũndũ ma
waganu, no ũrĩa mũthingu ndangĩenyenyeka. **4**
Mũtumia ũrĩa ngatha nĩwe thũmbĩ ya mũthuuri wake,
no mũtumia ũconorithagia mũthuuri wake atarĩĩ
ta ũbuthu mahĩndĩ-inĩ make. **5** Mĩbango ya andũ
arĩa athingu nĩ ya kĩhooto, no ũtaaro wa andũ arĩa
aaganu nĩ wa maheeni. **6** Ndeto cia andũ arĩa aaganu
nĩ cia kuohia andũ mamaite thakame, no mĩario
ya andũ arĩa arũngĩrĩru nĩĩmahonokagia. **7** Andũ
aaganu mang'aũranagio magathira biũ, no nyũmba ya
mũndũ ũrĩa mũthingu ĩtũũraga ĩrĩ nũmu. **8** Mũndũ
agaathagĩrĩrio kũringana na ũũgĩ wake, no andũ marĩ
meciiria mogomu nĩmamenagwo. **9** Kaba mũndũ ũrĩa
wonagwo ta atarĩ bata no nĩ arĩ ndungata, gũkĩra ũrĩa
wĩtuaga atĩ nĩ mũndũ wa bata, na ndarĩ gĩa kũrĩa. **10**
Mũndũ mũthingu nĩamenyagĩrĩra muoyo wa nyamũ
yake, no maũndũ marĩa ma tha ma ũrĩa mwaganu nĩ ma
kũnyariirana. **11** Mũndũ ũrĩa ũrĩmaga mũgũnda wake
nĩarĩkoragwo na irio nyingĩ, no ũrĩa ũhanyũkanagia
na maũndũ ma tũhũ nĩagĩte gũkũũrana maũndũ. **12**
Arĩa aaganu meriragĩria indo iria itahĩtwo nĩ andũ
arĩa ooru, no mĩri ya arĩa athingu nĩĩgaacagĩra. **13**
Mũndũ mũũru ategagwo nĩ mĩario ya wĩhia wake, no
mũndũ mũthingu nĩahonokaga kuuma thĩĩna-inĩ. **14**
Mũndũ nĩaiyũragwo nĩ maciaro mega ma kanua gake,
ti-itherũ, o ta ũrĩa agunagwo nĩ wĩra wa moko make. **15**
Njĩra ya mũndũ mũkĩĩgu yonekaga yagĩrĩire harĩ we,
no mũndũ mũũgĩ nĩathikagĩrĩria mataaro. **16** Mũndũ
mũkĩĩgu onanagia marakara make o rĩmwe, no mũndũ
mũbaarĩrĩri aarumwo ndatindanagĩrĩra. **17** Mũira wa
ma arutaga o ũira wa ma, no mũira ũtarĩ wa ma aaragia
maheeni. **18** Ciugo iteciirĩtio itheecaga ta rũhiũ rwa
njora, no rũrĩmĩ rwa mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩkũhonia
rũhonagia. **19** Mĩromo ĩrĩa yaragia ma ĩtũũraga nginya
tene, no rũrĩmĩ rwa maheeni nĩ rwa kahinda o kanini.
20 Ngoro cia arĩa mathugundaga gwĩka ũũru ciyũrĩtwo
nĩ maheeni, no gĩkeno nĩ kĩa andũ arĩa matũmaga
thayũ ũgaacĩre. **21** Gũtirĩ ũũru ũngĩkora andũ arĩa
athingu, no arĩa aaganu maiyũrĩtwo nĩ thĩĩna. **22**
Mĩromo ĩrĩa ĩheenanagia nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ
Jehova, no nĩakenagio nĩ andũ arĩa maaragia ma. **23**
Mũndũ mũbaarĩrĩri nĩahithaga ũmenyi wake, no ngoro
cia andũ arĩa akĩĩgu ĩmemerekagia ũrimũ. **24** Moko
ma mũndũ ũrĩ kĩyo nĩmo magaathana, no kĩgũũta
gĩkaarutithio wĩra wa ũkombo. **25** Ũritũ wa ngoro
nĩũhatagĩrĩria mũndũ, no ciugo njega nĩĩtũmaga akene.
26 Mũndũ mũthingu nĩataaraga arata ake, no njĩra ya
arĩa aaganu nĩ kũmahĩtithia ĩmahĩtithagia. **27** Mũndũ
kĩgũũta o na ndahĩhagia nyama cia ũguĩmi wake, no
mũndũ ũrĩ kĩyo onaga indo ciake irĩ cia goro. **28** Muoyo
wonekaga na njĩra ya ũthingu; na njĩra-inĩ ĩyo-rĩ, kũrĩ
muoyo ũtagaathira.

13 Mwana mũũgĩ nĩathikagĩrĩria ũrutani wa ithe,
no mũnyũrũrania ndathikagĩrĩria agĩkaanio. **2**
Mũndũ nĩakenagĩra maciaro mega ma kuuma kanua
gake, no mũndũ ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku eeriragĩria
haaro. **3** Mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩra kanua gake nĩ
muoyo wake amenyagĩrĩra, no ũrĩa ũhiũhaga kwaria
nĩakanangĩka. **4** Ngoro ya kĩgũũta ĩĩriragĩria na ndĩone
kĩndũ, no meririria ma mũndũ ũrĩ kĩyo nĩmakahingio.
5 Mũndũ mũthingu nĩathũire ũhoro ũtarĩ wa ma, no
mũndũ mwaganu ekaga maũndũ ma thoni na ma
njono. **6** Ũthingu ũgitagĩra mũndũ ũrĩa mũrũngĩrĩru, no
waganu nĩũng'aũranagia mũndũ mwĩhia. **7** Kũrĩ mũndũ
wĩtuaga gĩtonga, no ndarĩ kĩndũ; kũrĩ ũngĩ wĩtuaga
mũthĩĩni, no arĩ na ũtonga mũnene. **8** Ũtonga wa mũndũ
wahota gũkũũra muoyo wake, no mũndũ mũthĩĩni
ndaiguaga akĩĩhĩtĩrwo. **9** Ũtheri wa mũndũ mũthingu
waaraga ũgacangarara, no tawa wa mũndũ mwaganu
nĩkũhorio ũhoragio. **10** Mwĩtĩĩo ũciaraga njũgitano,
no ũũgĩ wonekaga harĩ arĩa metĩkagĩra gũtaarwo. **11**
Mbeeca itarĩ cia wĩhokeku ithiiaga igĩthiraga, no ũrĩa
ũcookanagĩrĩria mbeeca tũnini o tũnini nĩatũmaga
ciongerereke. **12** Ũndũ mũtaanye ũngĩikario mũno
nĩũrwaragia mũndũ ngoro, no kĩĩrĩgĩrĩro kĩhingĩtio
gĩtuĩkaga ta mũtĩ wa muoyo. **13** Mũndũ ũrĩa ũthũire
ũrutani nĩeyũnũhaga, no ũrĩa ũtĩĩaga maathani nĩakaheo
kĩheo. **14** Ũrutani wa mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩ gĩthima
kĩa muoyo, ũhũndũraga mũndũ kuuma mĩtego-inĩ ya
gĩkuũ. **15** Gũtaũkĩrwo wega nĩ maũndũ gũtũmaga
mũndũ endeke, no njĩra ya arĩa matarĩ ehokeku ti
hũthũ. **16** Mũndũ o wothe mwĩbaarĩrĩri ekaga maũndũ
make na ũmenyi, no mũndũ mũkĩĩgu aguũragia ũrimũ
wake. **17** Mũtũmwo mwaganu atoonyaga thĩĩna-inĩ, no
mũtũmwo mwĩhokeku nĩarehaga kĩhonia. **18** Mũndũ
ũrĩa ũregaga gũtaarwo anyiitagwo nĩ thĩĩna na thoni, no
mũndũ ũrĩa wĩtĩkagĩra gũkaanio atuĩkaga wa gũtĩĩo. **19**
Ũndũ mwĩririrĩrie wakinyanĩra ũiguithagia ngoro wega,
no andũ akĩĩgu monaga kũhutatĩra ũũru ta ũndũ ũrĩ
magigi. **20** Mũndũ ũrĩa ũceeraga na arĩa oogĩ akĩragĩrĩria
kũũhĩga, no ũrĩa ũtwaranaga na mũndũ mũkĩĩgu onaga
o ũũru. **21** Mũtino ũthingataga mũndũ ũrĩa mwĩhia, no
ũgaacĩru nĩ kĩheo kĩa arĩa athingu. **22** Mũndũ mwega
atigagĩra ciana cia ciana ciake igai, no ũtonga wa mũndũ
mwĩhia ũigagĩrwo andũ arĩa athingu. **23** Mũgũnda wa
mũndũ mũthĩĩni no ũciare irio nyingĩ, no kwaga kĩhooto
gũciniinaga ciothe. **24** Mũndũ ũrĩa ũigaga rũthanju
thĩ nĩ mwana wake athũire, no ũrĩa wendete mwana
wake nĩamũherithagia. **25** Andũ arĩa athingu marĩĩaga
makahũũna, no nda ya mũndũ mwaganu ĩikaraga o
ĩhũtĩĩ.

14 Mũtumia mũũgĩ nĩ gwaka akaga nyũmba yake, no
mũtumia mũkĩĩgu nĩgũtharia atharagia nyũmba
yake na moko make mwene. **2** Mũndũ ũrĩa ũthiiaga na
mĩthiĩre mĩrũngĩrĩru nĩwe mwĩtigĩri Jehova, no ũrĩa
mĩthiĩre yake ĩrĩ mĩhĩtanu nĩamũmenete. **3** Mĩario
ya mũndũ mũkĩĩgu nĩ rũthanju rwa kũmũhũũra, no

mĩromo ya arĩa oogĩ nĩĩmagitagĩra. **4** Kũrĩa gũtarĩ
ndegwa mĩharatĩ ĩkoragwo ĩrĩ mĩtheru, no maciaro
maingĩ moimanaga na hinya wa ndegwa. **5** Mũira
mwĩhokeku ndaheenanagia, no mũira wa maheeni
aaragia o maheeni. **6** Mũnyũrũrania acaragia ũũgĩ
na ndangĩwona, no kũgĩa na ũmenyo nĩ ũhũthũ kũrĩ
mũndũ ũrĩa ũkũũranaga maũndũ. **7** Ikara kũraya na
mũndũ mũkĩĩgu, nĩgũkorwo ndũrĩ ũmenyo ũngĩona
kuuma mĩromo-inĩ yake. **8** Ũũgĩ wa arĩa abaarĩrĩri
nĩũtũmaga mamenye ũhoro wa njĩra ciao, no ũrimũ wa
andũ arĩa akĩĩgu nĩũmahĩtithagia. **9** Andũ arĩa akĩĩgu
manyũrũragia horohio ya mehia, no ũtugi wonekaga
harĩ arĩa arũngĩrĩru. **10** Ngoro o yothe nĩyũũĩ ũrũrũ
wayo, o na gĩkeno-inĩ kĩayo gũtirĩ mũndũ ũngĩnyiitanĩra
nayo. **11** Nyũmba ya mũndũ mwaganu nĩĩkanangwo,
no hema ya mũndũ mũrũngĩrĩru nĩĩkagaacĩra. **12** Kũrĩ
njĩra mũndũ onaga ta yagĩrĩire, no marigĩrĩrio mayo
yerekagĩria mũndũ o gĩkuũ-inĩ. **13** O na hĩndĩ ya gũtheka
ngoro no ĩkorwo ĩgĩtuura, na gĩkeno no kĩrigĩrĩrie na
kĩeha. **14** Andũ arĩa matarĩ ehokeku nĩmakarĩhwo kũna
nĩ ũndũ wa mĩthiĩre yao, nake mũndũ mwega aheo
kĩheo kũringana na mĩthiĩre yake. **15** Mũndũ ũtarĩ
ũũgĩ etĩkagia ũndũ o wothe, no mũndũ mũbaarĩrĩri
nĩacũũranagia ũhoro wa makinya make. **16** Mũndũ
mũũgĩ nĩetigagĩra Jehova na akeherera ũũru, no mũndũ
mũkĩĩgu ekaga maũndũ na kwĩgerera atekũmenyerera
ũndũ. **17** Mũndũ ũhiũhaga kũrakara ekaga maũndũ
ma ũrimũ, nake mũndũ mwara nĩamenagwo. **18** Andũ
arĩa matarĩ ũũgĩ magayaga ũrimũ, no arĩa abaarĩrĩri
mahumbagwo thũmbĩ ya ũmenyo. **19** Andũ arĩa
ooru nĩmakainamĩrĩra harĩ arĩa ega, na arĩa aaganu
mainamĩrĩre ihingo-inĩ cia arĩa athingu. **20** Andũ arĩa
athĩĩni mathũũragwo o na nĩ andũ a itũũra rĩao, no
itonga irĩ arata aingĩ. **21** Mũndũ ũrĩa ũmenaga mũndũ
wa itũũra rĩake nĩ kwĩhia ehagia, no kũrathimwo nĩ ũrĩa
ũiguagĩra athĩĩni tha. **22** Andũ arĩa mathugundaga ũũru
githĩ ti njĩra mahĩtagia? No arĩa mabangaga maũndũ
mega monaga ũtugi na wĩhokeku. **23** Wĩra wothe wa
hinya ũrehaga uumithio, no mĩario mĩtheri ĩrehaga o
ũthĩĩni. **24** Ũtonga wa andũ arĩa oogĩ nĩguo thũmbĩ yao,
no ũrimũ wa andũ akĩĩgu ũciaraga ũrimũ. **25** Mũira
mwĩhokeku nĩahonokagia mĩoyo, no mũira wa maheeni
nĩ mũheenania. **26** Mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra Jehova arĩ na
kĩĩhitho kĩrũmu, o na ciana ciake nĩho irĩũragĩra. **27**
Gwĩtigĩra Jehova nĩ gĩthima kĩa muoyo, kũhũndũraga
mũndũ kuuma mĩtego-inĩ ya gĩkuũ. **28** Ũingĩ wa andũ
nĩguo riiri wa mũthamaki, no mũnene ũtarĩ andũ a
gwatha nĩ mwanangĩku. **29** Mũndũ mũkirĩrĩria arĩ
ũmenyo mũingĩ, no mũndũ ũhiũhaga kũrakara onanagia
ũrimũ. **30** Ngoro ĩrĩ na thayũ ĩheaga mwĩrĩ muoyo, no
ũiru ũbuthagia mahĩndĩ. **31** Mũndũ ũrĩa ũhinyagĩrĩria
athĩĩni nĩkũnyarara anyararaga Ũrĩa wamombire, no
ũrĩa wothe ũiguagĩra athĩĩni tha, nĩ Ngai atĩĩaga. **32** Rĩrĩa
mũtino woka, arĩa aaganu matungumanagio thĩ, no arĩa
athingu, o na gĩkuũ-inĩ makoragwo marĩ na rĩũrĩro.
33 Ũũgĩ nĩ ũikaraga ngoro-inĩ ya ũrĩa ũũĩ gũkũũrana
maũndũ, o na gatagatĩ ka irimũ nĩwĩmenyithanagia. **34**
Ũthingu nĩgũtũũgĩria ũtũũgagĩria rũrĩrĩ, no mehia nĩ
gĩconoko harĩ andũ o othe. **35** Mũthamaki nĩakenagio
nĩ ndungata njũgĩ, no nĩang'ũrĩkagio nĩ ndungata ĩrĩa
ĩmũconorithagia.

15 Icookio rĩa ũhooreri nĩrĩeheragia mang'ũrĩ, no
kiugo kĩa ũũru kĩarahũraga marakara. **2** Rũrĩmĩ
rwa mũndũ ũrĩa mũũgĩ rũgaathagĩrĩria ũmenyo, no
kanua ka mũndũ mũkĩĩgu gathothokaga ũrimũ. **3**
Maitho ma Jehova marĩ kũndũ guothe, magacũthagĩrĩria
andũ arĩa aaganu o na arĩa eega. **4** Rũrĩmĩ rũrĩa
rũrehaga kĩhonia nĩ ta mũtĩ wa muoyo, no rũrĩmĩ
rwa maheeni rũthuthaga ngoro. **5** Mũndũ mũkĩĩgu
aregaga ũtaaro wa ithe, no mũndũ ũrĩa wĩtĩkagĩra
kũrũngwo onanagia ũbaarĩrĩri. **6** Nyũmba ya mũndũ
mũthingu ĩkoragwo na kĩgĩĩna kĩnene, no uumithio
wa andũ aaganu ũmarehagĩra thĩĩna. **7** Mĩromo ya
andũ arĩa oogĩ ĩtambagia o ũũgĩ, no tiguo ngoro cia
andũ arĩa akĩĩgu ciĩkaga. **8** Igongona rĩa andũ arĩa
aaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova, no mahooya
ma mũndũ ũrĩa mũrũngĩrĩru nĩamakenagĩrĩra. **9** Njĩra
cia andũ arĩa aaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova, no
nĩendete andũ arĩa mathingataga ũthingu. **10** Iherithia
rĩtarĩ rĩa tha rĩetereire mũndũ ũrĩa ũtigĩte njĩra, na
mũndũ ũrĩa ũthũire kũrũngwo nĩagaakua. **11** Gĩkuũ na
Mwanangĩko ciikaraga ciĩyanĩkĩte mbere ya Jehova, ĩ
nacio ngoro cia andũ-rĩ, ikĩĩanĩkĩte atĩa! **(Sheol h7585)** **12**
Mũnyũrũrania nĩathũire kũrũngwo; ndangĩhooya kĩrĩra
kũrĩ ũrĩa mũũgĩ. **13** Ngoro ngenu ĩtũmaga gĩthiithi
gĩthere, no ruo rwa ngoro rũthuthaga roho. **14** Ngoro
ĩrĩ na gũkũũrana maũndũ nĩĩmaathaga ũmenyo, no
kanua ka mũndũ mũkĩĩgu kehũũnagia na ũrimũ. **15**
Matukũ mothe ma andũ arĩa ahatĩrĩrie nĩ ma thĩĩna,
no ngoro ĩrĩa njanjamũku ĩkoragwo na ndĩa hĩndĩ
ciothe. **16** Nĩ kaba kĩndũ kĩnini hamwe na gwĩtigĩra
Jehova, gũkĩra ũtonga mũnene ũrĩ na kĩnyariirĩko.
17 Nĩ kaba kũrĩa rwĩga rwa nyeni harĩa harĩ wendo,
gũkĩra kũrĩa njaũ noru harĩa harĩ na rũthũũro. **18**
Mũndũ ũhiũhaga kũrakara aarahũraga ngarari, no
mũndũ mũkirĩrĩria nĩkũhooreria ahooragĩria haaro.
19 Njĩra ya kĩgũũta nĩkũhingwo ĩhingĩtwo na mĩigua,
no njĩra ya mũndũ mũrũngĩrĩru nĩ njĩra njariĩ. **20**
Mwana mũũgĩ atũmaga ithe akene, no mũndũ mũkĩĩgu
nĩ nyina anyararaga. **21** Ũrimũ ũkenagia mũndũ ũrĩa
ũtooĩ gũkũũrana maũndũ, no mũndũ ũrĩa mũkuũku
nĩarũngagĩrĩria mĩthiĩre yake. **22** Mĩbango nĩĩthaataga
nĩ kwaga kĩrĩra, no kũrĩ na ataarani aingĩ mĩbango
nĩĩgaacagĩra. **23** Mũndũ nĩaiguaga gĩkeno agĩcookia
ũhoro ũrĩa wagĩrĩire, nakĩo kiugo kĩarĩtio ihinda rĩrĩa
rĩagĩrĩire, kaĩ nĩ kĩega-ĩ! **24** Harĩ mũndũ ũrĩa mũũgĩ
njĩra ya muoyo ĩrorete na igũrũ, ĩmũgirie gũikũrũka
mbĩrĩra-inĩ. **(Sheol h7585)** **25** Jehova nĩamomoraga
nyũmba ya mũndũ ũrĩa mwĩtĩĩi, no nĩamenyagĩrĩra
mĩhaka ya mũtumia wa ndigwa. **26** Meciiria ma
mũndũ mwaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no meciiria ma andũ arĩa atheru nĩmamũkenagia. **27**
Mũndũ mũkoroku arehagĩra nyũmba yake thĩĩna, no
ũrĩa ũthũire mahaki nĩagatũũra muoyo. **28** Ngoro ya
mũndũ mũthingu nĩĩthimaga macookio mayo, no kanua
ka mũndũ mwaganu gathothokaga ũũru. **29** Jehova
aikaraga haraaya na andũ arĩa aaganu, no nĩaiguaga
mahooya ma andũ arĩa athingu. **30** Gũtheria gĩthiithi

nĩkũrehagĩra ngoro gĩkeno, naguo ũhoro ũrĩa mwega
nĩwĩkĩraga mahĩndĩ hinya. **31** Mũndũ ũrĩa ũthikagĩrĩria
ikaanania rĩrĩa rĩrehaga muoyo nĩagatũũrania na andũ
arĩa oogĩ. **32** Mũndũ ũrĩa ũregaga kũigua agĩkaanio
nĩ kwĩnyarara enyararaga we mwene, no mũndũ ũrĩa
wothe wĩtĩkagĩra kũrũngwo agĩĩaga na ũtaũku. **33**
Gwĩtigĩra Jehova nĩkuo kũheaga mũndũ ũũgĩ, nakuo
kwĩnyiihia gũtongoragia gĩtĩĩo.

16 Mĩbango ya ngoro nĩ ya mũndũ, no icookio rĩa
rũrĩmĩ riumaga harĩ Jehova. **2** Mũndũ onaga
mĩthiĩre yake yothe ĩrĩ mĩega, no Jehova nĩwe ũthimaga
matanya. **3** Rekagĩrĩria Jehova maũndũ mothe marĩa
ũrĩĩkaga, nayo mĩbango yaku nĩĩrĩgaacagĩra. **4** Jehova
ombire indo ciothe irĩ na gĩtũmi gĩacio, ĩĩ-ni, o na
arĩa aaganu aamoombire nĩ ũndũ wa mũthenya wa
thĩĩna. **5** Mũndũ wothe wa ngoro ya mwĩtĩĩo nĩ kĩndũ
kĩrĩ magigi harĩ Jehova. Menyai na ma atĩrĩ, ndakaaga
kũherithio. **6** Mehia nĩmahorohagĩrio nĩ wendo na
wĩhokeku, na nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Jehova-rĩ, mũndũ
nĩeheragĩra ũũru. **7** Rĩrĩa mĩthiĩre ya mũndũ yakenia
Jehova-rĩ, atũmaga o na thũ ciake itũũranie nake na
thayũ. **8** Kaba indo nini cionekete na njĩra ya ũthingu,
gũkĩra uumithio mũnene ũtarĩ wa kĩhooto. **9** Mũndũ
nĩabangaga na ngoro mũthiĩre wake, no Jehova nĩwe
ũroragia makinya make kũrĩa ekũgerera. **10** Mĩromo ya
mũthamaki yaragia ũhoro taarĩ ndũmĩrĩri, na kanua
gake gatiagĩrĩirwo kuogomia kĩhooto. **11** Igeri na
ratiri cia ma nĩ cia Jehova; mahiga mothe ma gũthima
marĩa marĩ mũhuko-rĩ, o namo no wĩra wake. **12** Kũrĩ
athamaki-rĩ, gwĩka ũũru nĩ ũndũ ũrĩ magigi, nĩgũkorwo
gĩtĩ kĩa ũnene kĩĩhaandaga nĩ ũndũ wa ũthingu. **13**
Athamaki nĩmakenagĩra mĩromo ĩrĩa yaragia ma; nĩ
marĩ bata na mũndũ waragia ũhoro wa ma. **14** Mang'ũrĩ
ma mũthamaki nĩ ta mũtũmwo wa gĩkuũ, no mũndũ
mũũgĩ nĩakamahooreria. **15** Gũthererwo gĩthiithi nĩ
mũthamaki nĩ muoyo; ũtugi wake ũtariĩ ta itu rĩa mbura
ĩrĩa ĩkũragia irio. **16** Hĩ! Kaĩ kũgĩa ũũgĩ nĩ kwega gũkĩra
thahabu-ĩ, gũthuura ũtaũku gũgakĩra kũgĩa na betha! **17**
Njĩra njariĩ ya arĩa arũngĩrĩru yeheragĩra ũũru; mũndũ
ũrĩa ũmenyagĩrĩra mĩthiĩre yake nĩ muoyo wake mwene
agitagĩra. **18** Mwĩtĩĩo ũrũmagĩrĩrwo nĩ mwanangĩko,
roho wa mwĩtũũgĩrio ũkarũmĩrĩrwo nĩ kũgũa. **19** Nĩ
kaba roho wa kwĩnyiihia na gũkorwo hamwe na arĩa
ahinyĩrĩrie, gũkĩra kũgayana indo cia ndaho na arĩa etĩĩi.
20 Mũndũ ũrĩa ũrũmbũyagia mataaro nĩagaacagĩra,
na kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa wĩhokaga Jehova. **21**
Arĩa oogĩ ngoro-inĩ metagwo akũũrani maũndũ, na
ciugo njega itũũgagĩria ũtaaro. **22** Ũtaũku nĩ gĩthima
kĩa muoyo kũrĩ arĩa marĩ naguo, no ũrimũ ũrehaga
iherithia kũrĩ andũ arĩa akĩĩgu. **23** Ngoro ya mũndũ
mũũgĩ nĩyo ĩtongoragia kanua gake, nayo mĩromo yake
ĩtũũgagĩria ũtaaro. **24** Ndeto njega nĩ igua rĩa ũũkĩ, irĩ
mũrĩo ngoro-inĩ, na harĩ mahĩndĩ nĩ ũgima. **25** Kũrĩ
njĩra mũndũ onaga ta yagĩrĩire, no marigĩrĩrio mayo
yerekagĩra gĩkuũ-inĩ. **26** Kũhũũta kwa mũruti wa wĩra
nĩkuo kũmũteithagia, ng'aragu yake nĩyo ĩmũtindĩkaga.
27 Kĩmaramari gĩthugundaga ũũru, na mĩario yakĩo nĩ ta
mwaki wa gũcina. **28** Mũndũ mwaganu arehaga ngarari,
na mũhuhu ũtigithanagia andũ marĩ ũrata mũnene. **29**
Mũndũ wa haaro aheenagĩrĩria mũndũ wa itũũra rĩake,
akamũtongoria njĩra-inĩ ĩtarĩ njega. **30** Mũndũ ũrĩa
uunagĩra andũ riitho akoragwo agĩthugunda waganu,
ũrĩa ũtembanagia mĩromo akoragwo agĩthugunda ũũru.
31 Mbuĩ nĩ thũmbĩ ya riiri; cionekaga nĩ ũndũ wa
mũtũũrĩre wa ũthingu. **32** Nĩ kaba mũndũ mũkirĩrĩria
gũkĩra njamba ya ita, na nĩ kaba mũndũ ũrĩa ũrigagĩrĩria
marakara make gũkĩra ũrĩa wĩnyiitagĩra itũũra inene.
33 Mĩtĩ ĩcuukagĩrwo maru-inĩ, no itua o rĩothe riumaga
kũrĩ Jehova.

17 Nĩ kaba kĩenyũ kĩũmũ kĩa mũgate kũndũ kũrĩ na
thayũ na ũhooreri, gũkĩra nyũmba ĩiyũrĩte ndĩa
no ĩrĩ na ngũĩ. **2** Ndungata ĩrĩ na ũũgĩ ĩgaatuĩka ya
gwatha mũriũ wa mwene yo ũrĩa ũrehaga njono, na
nĩĩkegwatĩra igai ĩrĩ ta ũmwe wa ariũ a mwathi wayo. **3**
Nyũngũ nĩ ya gũthererio betha, na kĩrugutĩro nĩ gĩa
gũthererio thahabu, no Jehova nĩwe ũgeragia ngoro cia
andũ. **4** Mũndũ mwaganu athikagĩrĩria mĩromo ĩrĩa
yaragia waganu; nake mũndũ wa maheeni athikagĩrĩria
rũrĩmĩ rũrĩa rwaragia maũndũ ma gũthũkia. **5** Mũndũ
ũrĩa ũthekagĩrĩra athĩĩni nĩkũmena amenaga Ũrĩa
wamombire; mũndũ ũrĩa ũkenagĩra mũtino ndakaaga
kũherithio. **6** Ciana cia ciana nĩ thũmbĩ harĩ andũ
arĩa akũrũ, nao aciari nĩo riiri wa ciana ciao. **7**
Mĩario ya bata ndĩagĩrĩire kanua ka mũndũ mũkĩĩgu,
na makĩria mĩario ya maheeni ndĩagĩrĩire mũndũ
ũrĩa wathanaga! **8** Ihaki rĩhaana ta ihiga rĩa kũrehe
mũnyaka kũrĩ ũrĩa ũhakanaga; kũrĩa guothe athiiaga
nĩagaacagĩra. **9** Mũndũ ũrĩa ũhumbagĩra ihĩtia nĩ
wendo acaragia, no ũrĩa ũcookagĩra ũhoro atigithanagia
andũ marĩ ũrata mũnene. **10** Kũrũithio nĩgũkenagia
mũndũ ũrĩa ũkũũranaga maũndũ gũkĩra iboko igana
harĩ mũndũ mũkĩĩgu. **11** Mũndũ mũũru arongooragia o
ũremi; nĩ ũndũ ũcio nĩagatũmĩrwo mũnene ũtarĩ tha
amũũkĩrĩre. **12** Nĩ kaba gũcemania na nduba ĩtunyĩtwo
ciana ciayo gũkĩra gũcemania na mũndũ mũkĩĩgu na
ũrimũ wake. **13** Mũndũ angĩrĩha wega na ũũru, ũũru
ndũkeehera nyũmba-inĩ yake. **14** Kwambĩrĩria haaro
nĩ ta kũhingũrĩra maaĩ mahingĩrĩrie; nĩ ũndũ ũcio
tiganaga na ũhoro ũcio ngarari itaanagĩa. **15** Gũtuĩra
mũndũ mwaganu atĩ ndehĩtie na gũtuĩra ũrĩa ũtehĩtie
atĩ nĩ mwĩhia, maũndũ macio meerĩ nĩ marĩ magigi
harĩ Jehova. **16** Mbeeca nĩ cia bata ũrĩkũ irĩ guoko-
inĩ kwa mũndũ mũkĩĩgu, na ndangĩhota kũgũra ũũgĩ,
na ndarĩ ngoro ya kwenda gũtaũkĩrwo? **17** Mũrata
wa mũndũ amwendaga hĩndĩ ciothe, nake mũrũ wa
nyina na mũndũ aciaragwo nĩ ũndũ wa hĩndĩ ya
thĩĩna. **18** Mũndũ ũtooĩ gũkũũrana maũndũ atuĩkaga
wa kũrĩha thiirĩ wa mũndũ ũngĩ o na akaiga kĩndũ
gĩa kũrũgamĩrĩra thiirĩ wa mũndũ wa itũũra rĩake.
19 Mũndũ ũrĩa wendete haaro nĩ mehia endete; na
mũndũ ũrĩa wakaga kĩhingo kĩraihu na igũrũ eĩtagĩria
wanangĩki. **20** Mũndũ ũrĩ ngoro ya ũremi ndagaacagĩra;
nake mũndũ ũrĩa ũrĩ rũrĩmĩ rwa kũheenania agũũaga
thĩĩna-inĩ. **21** Kũgĩa na mũriũ mũkĩĩgu kũrehaga ihooru;
ithe wa mũndũ mũkĩĩgu ndarĩ hĩndĩ akenaga. **22** Ngoro
ngenu nĩ ndawa njega, no roho mũthuthĩku ũng'aragia
mahĩndĩ. **23** Mũndũ mwaganu amũkagĩra ihaki na hitho,
nĩguo ogomie ciira wa kĩhooto. **24** Mũndũ ũkũũranaga

maũndũ aikaraga arorete o ũũgĩ, no maitho ma mũndũ
mũkĩĩgu morũũraga nginya ituri cia thĩ. **25** Mwana
mũkĩĩgu arehagĩra ithe kĩeha, na marũrũ kũrĩ nyina
ũrĩa wamũciarire. **26** Ti wega kũherithia mũndũ ũtekĩte
mahĩtia, kana kũhũũra anene nĩ ũndũ wa ũrũngĩrĩru
wao. **27** Mũndũ ũrĩ na ũmenyo aragia ciugo athimĩte,
nake mũndũ ũrĩ na ũtaũku aikaraga ahooreire. **28** O
na mũndũ mũkĩĩgu angĩkira nĩonagwo arĩ mũũgĩ, na
akoneka arĩ mũtaũku angĩtumia kanua.

18 Mũndũ ũrĩa ũtendaga gũtũũrania na andũ
arũmagĩrĩra o merirĩria make; ningĩ areganaga
na matua mothe ma ũũgĩ ũrĩa mũkinyanĩru. **2** Mũndũ
mũkĩĩgu ndakenagĩra ũtaũku, no akenagĩra kwaria
woni wake mwene. **3** Rĩrĩa waganu woka, ũrehaga
ũirano, nacio njono irehaga thoni. **4** Ciugo cia kanua
ka mũndũ nĩ ta ndia ndiku, no gĩthima kĩa ũũgĩ nĩ
karũũĩ gatherũkaga. **5** Ti wega gũtĩĩra andũ arĩa aaganu
maũthĩ, kana kuogomia kĩhooto kĩa arĩa matehĩtie. **6**
Mĩromo ya mũndũ mũkĩĩgu ĩmũrehagĩra ngũĩ, nako
kanua gake geetagia rũthanju. **7** Kanua ka mũndũ
mũkĩĩgu nĩko kamũthũkagĩria maũndũ, nayo mĩromo
yake nĩ mũtego wa ngoro yake. **8** Ndeto cia mũndũ
wa mũhuhu nĩ ta twenyũ twega twa irio; tũmerũkaga
nginya tũturi-inĩ twa nda tũrĩa tũrĩ thĩinĩ mũno. **9**
Mũndũ kĩgũũta wĩra-inĩ wake nĩ wa nyina na ũrĩa
wanangaga. **10** Rĩĩtwa rĩa Jehova nĩ mũthiringo ũrĩ
hinya; arĩa athingu moragĩra ho, nao magaikara marĩ
agitĩre. **11** Ũtonga wa andũ arĩa atongu nĩguo itũũra
rĩao rĩa hinya; meciiragia nĩ rũthingo rũtangĩhaicĩka.
12 Mbere ya mwanangĩko, ngoro ya mũndũ ĩkoragwo na
mwĩtĩĩo, no kwĩnyiihia nĩkuo gũtongoragia gĩtĩĩo. **13**
Mũndũ ũrĩa ũcookagia ũhoro mbere ya kũũthikĩrĩria,
ũndũ ũcio nĩ ũrimũ na thoni ciake. **14** Roho wa
mũndũ nĩguo ũmũũmagĩrĩria rĩrĩa arĩ mũrũaru, no
roho mũthuthĩku nũũ ũngĩhota kũwĩtiiria? **15** Ngoro
ya mũndũ mũkũũrani maũndũ nĩĩgĩagĩra ũmenyo;
matũ ma arĩa oogĩ nĩmaũcaragĩrĩria. **16** Kĩheo mũndũ
aheanĩte kĩmuonagia njĩra ya kũhĩtũkĩra, gĩkamũkinyia
harĩ andũ arĩa anene. **17** Mũndũ ũrĩa ũrehaga ciira
wake mbere onekaga taarĩ we na ma, o nginya rĩrĩa
mũndũ ũrĩa maraciira nake ooka kũmũũria ciũria. **18**
Ũcuuki wa mĩtĩ nĩũniinaga ngarari, na ũgateithũrana
andũ eerĩ njamba. **19** Mũndũ mũrakarie nĩ mũrũ wa
nyina nĩ hinya kwĩiguithania nake gũkĩra kwĩgwatĩra
itũũra inene rĩirigĩre, nacio ngarari nĩ ta mĩgĩĩko ĩrĩa
ĩhingaga njeera. **20** Nda ya mũndũ nĩĩhũũnagio nĩ
maciaro ma kanua gake; nĩaiganagwo nĩ magetha ma
mĩromo yake. **21** Rũrĩmĩ rũrĩ na hinya wa gwathĩrĩra
mũndũ muoyo kana gĩkuũ, no arĩa marwendete no
marĩĩage maciaro maaruo. **22** Mũndũ ũrĩa wĩgĩĩagĩra
na mũtumia nĩegĩagĩra na kĩndũ kĩega, na nĩgũtugwo
atugĩtwo nĩ Jehova. **23** Mũndũ mũthĩĩni athaithanaga
aiguĩrwo tha, no gĩtonga gĩcookagia ũhoro na ũũru. **24**
Mũndũ mũceeri na andũ aingĩ aahota kwĩyũnũhithia,
no nĩ kũrĩ mũrata ũnyiitanaga na mũndũ gũkĩra mũrũ
wa nyina na mũndũ.

19 Nĩ kaba mũndũ mũthĩĩni ũrĩa ũthiiaga na mĩthiĩre
ĩtarĩ ũcuuke, gũkĩra mũndũ mũkĩĩgu waragia
waganu. **2** Ti wega kũgĩa na kĩyo hatarĩ na ũmenyo,
ningĩ kũhĩkĩka mũno gũtũmaga mũndũ ahĩtie njĩra. **3**
Ũrimũ wa mũndũ nĩguo wanangaga muoyo wake, nayo
ngoro yake ĩtetagia Jehova. **4** Ũtonga nĩwongagĩrĩra
mũndũ arata aingĩ, no mũndũ mũthĩĩni nĩeheragĩrwo nĩ
mũratawe. **5** Mũira wa maheeni ndakaaga kũherithio,
na ũrĩa ũitũrũraga maheeni ndageethara. **6** Andũ
aingĩ macaragia ũrĩa mangĩendwo nĩ mũnene, na
mũndũ mũheani iheo-rĩ, nĩ mũrata wa andũ othe. **7**
Angĩkorwo mũndũ mũthĩĩni nĩatiganagio nĩ andũ ao
othe-rĩ, ĩ nao arata ake mangĩkĩmwĩtheema atĩa! O na
angĩmathingata akĩmathaithaga, nĩmethiĩrĩire, matirĩ
ho. **8** Mũndũ ũrĩa wĩgĩĩagĩra na ũũgĩ nĩ ngoro yake
mwene endete; ũrĩa ũkenagĩra ũtaũku nĩagaacagĩra.
9 Mũira wa maheeni ndakaaga kũherithio, na ũrĩa
ũitũrũraga maheeni nĩakoorwo nĩ muoyo. **10** Gũtiagĩrĩire
mũndũ mũkĩĩgu gũikaraga egangarĩte; gũkĩrĩ ũũru
makĩria ngombo gwatha anene! **11** Ũũgĩ wa mũndũ
nĩũmũheaga ũkirĩrĩria, riiri wake nĩkũrekera andũ arĩa
angĩ mahĩtia mao. **12** Marakara ma mũthamaki nĩ ta
mũraramo wa mũrũũthi, no ũtugi wake nĩ ta ime rĩrĩ
nyeki-inĩ. **13** Mwana mũkĩĩgu nĩ mwanangĩko harĩ
ithe, na mũtumia wa haaro ahaana ta maaĩ maratata
ategũtigithĩria. **14** Nyũmba na ũtonga igayagwo
kuuma kũrĩ aciari, no mũtumia mũbaarĩrĩri maũndũ
oimaga kũrĩ Jehova. **15** Ũgũũta ũrehaga toro mũnene,
na mũndũ gĩthayo arĩĩagwo nĩ ng'aragu. **16** Mũndũ ũrĩa
wathĩkagĩra maathani-rĩ, nĩ muoyo wake amenyagĩrĩra,
no ũrĩa ũtoonaga bata wa kũmenyerera mĩthiĩre yake
nĩagaakua. **17** Mũndũ ũrĩa ũiguagĩra athĩĩni tha nĩ
Jehova akombagĩra indo, nake Jehova nĩakamũrĩha nĩ
ũndũ wa ũrĩa ekĩte. **18** Rũithagia mũrũguo hĩndĩ ĩrĩa
kũrĩ na kĩĩrĩgĩrĩro; tiga kwenda gũtũma akooragwo.
19 Mũndũ wa marakara mahiũ no nginya aherithio;
ũngĩmũteithũra rĩmwe no nginya ũkaamũteithũra rĩngĩ.
20 Thikĩrĩria mataaro na wĩtĩkĩre ũrutani, marigĩrĩrio-
inĩ nĩũgaatuĩka mũndũ mũũgĩ. **21** Mĩbango ya ngoro
ya mũndũ nĩ mĩingĩ, no muoroto wa Jehova noguo
ũkaahinga. **22** Kĩrĩa mũndũ eriragĩria nĩ wendo ũrĩa
ũtathiraga, nĩ kaba gũthĩĩna gũkĩra mũndũ wa maheeni.
23 Gwĩtigĩra Jehova gũkinyagia mũndũ muoyo-inĩ: Hĩndĩ
ĩyo mũndũ akahurũka aiganĩire, atarĩ na thĩĩna. **24**
Kĩgũũta kĩrikagia guoko gwakĩo thaani-inĩ; gĩgakĩremwo
o na nĩgũgũcookia kanua! **25** Hũũra mũnyũrũrania, nao
arĩa mateciiragia merute kũgĩa na ũbaarĩrĩri; kaania
mũkũũrani maũndũ, na nĩekuongerera ũmenyo. **26**
Mũndũ ũrĩa ũtunyaga ithe indo na akaingata nyina, nĩ
mwana wa kũrehe thoni na gĩconoko. **27** Mũrũ wakwa,
ũngĩtiga gũthikĩrĩria mataaro-rĩ, nĩũkoora njĩra ũtigane
na ciugo cia ũmenyo. **28** Mũira wa kũhakwo anyũrũragia
kĩhooto, na kanua ka mũndũ mwaganu kameragia o
ũũru. **29** Maherithia maigĩirwo anyũrũrania, nacio
iboko ikaigĩrwo mĩgongo ya andũ arĩa akĩĩgu.

20 Ndibei nĩ mũnyũrũrania, na njoohi nĩ mũndũ wa
ngũĩ; mũndũ ũrĩa ũhĩtithagio nĩcio ti mũũgĩ. **2**
Mang'ũrĩ ma mũthamaki nĩ ta mũraramo wa mũrũũthi;
ũrĩa ũmũrakaragia nĩ muoyo wake ateaga. **3** Gwĩtheema
ngũĩ kũrehagĩra mũndũ gĩtĩĩo, no mũndũ o wothe
mũkĩĩgu ahiũhaga kũũgitana. **4** Kĩgũũta gĩticimbaga

hĩndĩ ya irĩma; nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ ya magetha gĩathiĩ
kũmaatha gĩtirĩ kĩndũ kĩonaga. **5** Muoroto wa ngoro
ya mũndũ nĩ ta maaĩ ma ndia ndiku, no mũndũ ũrĩ
na ũtaũku nĩamatahaga. **6** Andũ aingĩ metuaga marĩ
na wendo ũtangĩthira, no mũndũ mwĩhokeku-rĩ, nũũ
ũngĩmuona? **7** Mũndũ mũthingu atũũraga mũtũũrĩre
ũtarĩ ũcuuke; kũrathimwo-rĩ, nĩ ciana ciake iria atigaga.
8 Rĩrĩa mũthamaki aikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene atue
ciira, maitho make mathũngũrũraga ũũru wothe. **9**
Nũũ ũngiuga atĩrĩ, "Nĩnjigĩte ngoro yakwa ĩrĩ theru;
ndĩ mũtheru, na ndirĩ na mehia"? **10** Mahiga ma ratiri
mataiganainie ũritũ, o na ithimi itaiganĩte: cierĩ nĩ indo
irĩ magigi harĩ Jehova. **11** O na kaana kamenyekaga nĩ
ũndũ wa ciiko ciako, gakamenyeka kana mĩtugo yako nĩ
mĩtheru, na kana nĩ mĩagĩrĩru. **12** Matũ marĩa maiguaga
na maitho marĩa monaga-rĩ, cierĩ nĩ Jehova waciũmbire.
13 Tiga kwenda toro, ndũkae gũthĩĩna; ikaraga wĩiguĩte,
na nĩũrĩrĩĩaga irio ũkahũũna. **14** Mũgũri akĩgũra oigaga
atĩrĩ, "Kĩndũ gĩkĩ ti kĩega, ti kĩega!" Agacooka agathiĩ
akĩrahaga ũrĩa oĩ kũgũra. **15** Thahabu nĩ kũrĩ, o
na ruru no nyingĩ, no mĩromo ĩrĩa yaragia ũmenyo
nĩ ithaga rĩa goro rĩrĩa rĩtonekaga. **16** Oya nguo ya
mũndũ ũrĩa ũngĩrũgamĩrĩra thiirĩ wa mũndũ wa kũngĩ;
mĩige ĩrũgamĩrĩre thiirĩ ũcio wa mũndũ wa kũngĩ. **17**
Irio cionekete na njĩra ya kũheenania irĩ cama harĩ
mũndũ, no thuutha kanua gake kaiyũraga o mũthanga.
18 Mĩbango ĩgaacagĩra nĩ ũndũ wa kũhooya kĩrĩra,
ũngĩtua gũthiĩ mbaara-inĩ, heo ũtaaro. **19** Mũndũ wa
mũhuhu nĩoimagia ndeto cia ndundu nja, nĩ ũndũ ũcio
wĩthemage mũndũ waragia mũno. **20** Mũndũ angĩruma
ithe kana nyina, tawa wake ũkaahorera nduma-inĩ ĩrĩa
ndumanu. **21** Igai rĩrĩa rĩoneka narua kĩambĩrĩria-inĩ,
marigĩrĩrio-inĩ rĩtituĩkaga rĩa kĩrathimo. **22** Ndũkoige
atĩrĩ, "Nĩngerĩhĩria ũũru ũyũ!" Eterera Jehova nake
nĩegũkũhonokia. **23** Mahiga ma ratiri mataiganainie
ũritũ nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova, nacio ratiri
itarĩ cia ma itimũkenagia. **24** Makinya ma mũndũ
matongoragio nĩ Jehova. Mũndũ-rĩ, angĩkĩhota atĩa
kũmenya njĩra yake mwene? **25** Nĩ mũtego harĩ mũndũ
kwamũrĩra Ngai kĩndũ na ihenya, acooke gwĩcũũrania
ũhoro wa mĩĩhĩtwa yake thuutha-inĩ. **26** Mũthamaki
mũũgĩ nĩathũngũrũraga andũ arĩa aaganu; ageragĩria
kĩgaragari gĩa gũkonyora ngano igũrũ rĩao. **27** Roho
wa mũndũ nĩ tawa wa Jehova, ũthuthuuragia o nginya
tũturi tũrĩ tũrĩ thĩinĩ mũno. **28** Wendo na wĩhokeku
nĩcigitagĩra mũthamaki; ũtugi nĩũtũmaga gĩtĩ gĩake
kĩa ũnene kĩrũme. **29** Hinya wa andũ ethĩ nĩguo riiri
wao, nacio mbuĩ nĩcio riiri wa arĩa akũrũ. **30** Mahũũra
na nguraro nĩitheragia ũũru wa mũndũ, nacio iboko
itheragia o nginya tũturi twa thĩinĩ mũno.

21 Ngoro ya mũthamaki ĩrĩ moko-inĩ ma Jehova;
amĩroragia o kũrĩa ekwenda, o ta ũrĩa maaĩ
moinithagĩrio mĩtaro-inĩ. **2** Mũndũ oonaga mĩthiĩre yake
yothe ĩrĩ mĩega, no Jehova athimaga ngoro. **3** Gwĩka ũrĩa
kwagĩrĩire na ũrĩa ũrĩ kĩhooto nĩ gwĩtĩkagĩrwo nĩ Jehova
gũkĩra kũruta igongona. **4** Maitho ma mwĩtũũgĩrio na
ngoro ya mwĩtĩĩo, o icio tawa wa arĩa aaganu-rĩ, nĩ
mehia! **5** Mĩbango ya arĩa marĩ kĩyo nĩĩrehaga uumithio,
o ta ũrĩa ti-itherũ ihenya inene rĩrehaga ũthĩĩni. **6**
Kũgĩa na ũtonga na njĩra ya rũrĩmĩ rwa maheeni nĩ
kĩbii gĩa gũthira, na nĩ mũtego wa gĩkuũ. **7** Haaro ya
andũ arĩa aaganu ĩkaamakururia, ĩmeherie, nĩgũkorwo
nĩmaregaga gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire. **8** Njĩra ya mũndũ
mũhĩtia nĩ njogomu, no mĩthiĩre ya mũndũ ũrĩa ũtarĩ
mahĩtia nĩ mĩrũngarũ. **9** Nĩ kaba gũtũũra nyũmba-
igũrũ, koine-inĩ, gũkĩra gũtũũra nyũmba thĩinĩ na
mũtumia wa haaro. **10** Mũndũ ũrĩa mwaganu eriragĩria
gwĩka o ũũru; ndaiguuagĩra mũndũ wa itũũra rĩake tha.
11 Hĩndĩ ĩrĩa mũnyũrũrania aaherithio, arĩa maagĩte
ũũgĩ nĩmohĩgaga; hĩndĩ ĩrĩa mũndũ mũũgĩ aataarwo
nĩagĩĩaga na ũmenyo. **12** Ũrĩa Mũthingu, o we Ngai,
nĩonaga nyũmba ya ũrĩa mwaganu, na akarehithĩria
ũcio mwaganu mwanangĩko. **13** Mũndũ angĩhinga matũ
ndakaigue kĩrĩro kĩa arĩa athĩĩni-rĩ, o nake agaakaya
na ndone wa kũmwĩtĩka. **14** Kĩheo kĩheanĩtwo na
hitho nĩkĩhooreragia marakara, na ihaki ihithe nguo-inĩ
rĩhooreragia mang'ũrĩ manene. **15** Ituĩro rĩa kĩhooto
rĩatuuo, rĩrehaga gĩkeno kũrĩ andũ arĩa athingu, no
rĩrehaga kĩmako kũrĩ arĩa mekaga ũũru. **16** Mũndũ ũrĩa
ũtiganaga na njĩra ya ũũgĩ, akaahurũkĩra kĩũngano-inĩ
kĩa arĩa akuũ. **17** Mũndũ ũrĩa mwendi ikeno nĩagathĩĩna;
ũrĩa wothe mwendi ndibei na maguta-rĩ, gũtirĩ hĩndĩ
agaatonga. **18** Mũndũ ũrĩa mwaganu atuĩkaga irĩhi
rĩa gũkũũra ũrĩa mũthingu, na ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku
agatuĩka irĩhi rĩa gũkũũra ũrĩa mũrũngĩrĩru. **19** Nĩ
kaba gũtũũra werũ-inĩ, gũkĩra gũtũũra na mũtumia
wa haaro na kũrakara narua. **20** Thĩinĩ wa nyũmba ya
mũndũ mũũgĩ nĩ kũrĩ mĩthemba yothe ya irio njega o
na maguta, no mũndũ mũkĩĩgu arĩĩaga kĩrĩa gĩothe arĩ
nakĩo. **21** Mũndũ ũrĩa ũthingataga ũthingu na wendani
nĩagĩĩaga na muoyo, na ũgaacĩru, na gĩtĩĩo. **22** Mũndũ
mũũgĩ atharĩkagĩra itũũra inene rĩa andũ arĩa njamba,
na akamomora kĩĩhitho kĩa hinya kĩrĩa mehokete.
23 Mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩra kanua gake na rũrĩmĩ
rwake nĩeyeheragia mũtino-inĩ. **24** Mũndũ mwĩtĩĩi na
mwĩgereri, etagwo "Mũnyũrũria"; ekaga maũndũ make
na mwĩtĩĩo mũnene. **25** Meririria ma mũndũ kĩgũũta
nĩmo makaamũũraga, tondũ moko make matiendaga
kũruta wĩra. **26** Mũthenya wothe eriragĩria o makĩria,
no arĩa athingu maheanaga mategũtara. **27** Igongona
rĩa mũndũ mwaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi: ĩ rĩtikĩrĩ
magigi makĩria hĩndĩ ĩrĩa rĩrehetwo na ũhinga ngoro-
inĩ! **28** Mũira wa maheeni nĩgũthira agaathira, nake ũrĩa
ũmũthikagĩrĩria akaanangwo nginya tene. **29** Mũndũ
mwaganu erũagĩrĩra na ũrũme, no mũndũ mũrũngĩrĩru
nĩeciiragia ũhoro wa mĩthiĩre yake. **30** Gũtirĩ ũũgĩ, kana
ũmenyi, kana kĩrĩra o na kĩrĩkũ kĩngĩhota gũũkĩrĩra
Jehova. **31** Mbarathi nĩĩharagĩrio nĩ ũndũ wa mũthenya
wa mbaara, no ũhootani uumaga kũrĩ Jehova.

22 Rĩĩtwa rĩega nĩrĩakwĩririrĩrio gũkĩra ũtonga
mũnene; gũtĩĩka nĩ kwega gũkĩra betha kana
thahabu. **2** Andũ arĩa atongu na arĩa athĩĩni harĩ ũndũ
ũmwe ũmanyiitithanĩtie; Jehova nĩwe Mũmbi wao othe.
3 Mũndũ mũbaarĩrĩri onaga ũgwati akehitha, no arĩa
matarĩ ũũgĩ mathiiaga o na mbere nao magatoonya
thĩĩna-inĩ. **4** Kwĩnyiihia na gwĩtigĩra Jehova kũrehaga
ũtonga, na gĩtĩĩo, na muoyo. **5** Njĩra cia andũ arĩa
aaganu irĩ mĩigua na mĩtego, no ũrĩa ũgitagĩra ngoro

yake aikaraga kũraya nacio. **6** Menyeria mwana njĩra
ĩrĩa agĩrĩirwo nĩkũgera, na ndarĩ hĩndĩ akaamiuma o na
aakũra. **7** Andũ arĩa atongu nĩ mathaga arĩa athĩĩni,
na ũrĩa ũkombaga nĩ ndungata ya mũmũkoomberi. **8**
Mũndũ ũrĩa ũhaandaga waganu agethaga thĩĩna, naruo
rũthanju rwa marakara make nĩrũkanangwo. **9** Mũndũ
mũtaana we mwene nĩakarathimwo, tondũ nĩagayagĩra
arĩa athĩĩni irio ciake. **10** Ingata mũnyũrũrania, nayo ngũĩ
nĩĩgũkweherera; inegene na irumi o nacio nĩcigũthira.
11 Mũndũ ũrĩa wendaga ngoro theru na akaaragia
maũndũ ma ũtugi, mũthamaki nĩagatuĩka mũrata wake.
12 Maitho ma Jehova nĩmamenyagĩrĩra ũmenyo, no
nĩathaahagia ciugo cia ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku. **13**
Kĩgũũta kiugaga, "Nja kũrĩ na mũrũũthi!" Kana gĩkoiga
atĩrĩ, "Nĩngũũragĩrwo njĩra-inĩ!" **14** Kanua ka mũtumia
mũtharia nĩ irima iriku, nake ũrĩa werekeirio mang'ũrĩ
ma Jehova agũũaga thĩinĩ wa rĩo. **15** Ngoro ya mwana
yohanĩtio na ũrimũ, no rũthanju rwa kũmũherithia
nĩrũkaũingata kũraya nake. **16** Mũndũ ũrĩa ũhinyagĩrĩria
arĩa athĩĩni nĩguo eyongerere ũtonga, na ũrĩa ũheaga
itonga iheo, eerĩ nĩmagathĩĩna. **17** Tega matũ, na
ũthikĩrĩrie mĩario ya andũ arĩa oogĩ; nyiita na ngoro
yaku maũndũ marĩa ngũrutana, **18** tondũ nĩ ũndũ
mwega hĩndĩ ĩrĩa ũkũmaiga ngoro-inĩ yaku, na ũkoragwo
namo mothe mĩromo-inĩ yaku. **19** Ndaakũmenyithia mo
nĩgeetha mwĩhoko waku ũkoragwo harĩ Jehova, wee nĩwe
ngũruta maũndũ macio ũmũthĩ, ĩĩ wee nĩwe ngũruta.
20 Githĩ ndikwandĩkĩire thimo mĩrongo ĩtatũ, thimo cia
ũtaarani na ũmenyo, **21** ngakũruta ciugo cia ma na cia
kwĩhokeka, nĩgeetha ũkaahota kũhe ũrĩa ũgũtũmĩte
macookio mega? **22** Ndũkanatunye arĩa athĩĩni indo ciao
tondũ wa ũthĩĩni wao, na ndũkanahinyĩrĩrie arĩa abatari
ciira-inĩ, **23** nĩgũkorwo Jehova nĩakamaciirĩrĩra, na
nĩagatunya arĩa mamatunyaga indo ciao. **24** Ndũkanagĩe
ũrata na mũndũ ũrĩa ũrĩ marakara mahiũ, ndũkanagĩe
thiritũ na mũndũ ũrĩa ũhiũhaga kũrakara, **25** tondũ
wahota kwĩruta mĩthiĩre yake, na ũnyiitwo nĩ mũtego.
26 Ndũgatuĩke mũndũ wa kũiga kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra
thiirĩ, kana ũtuĩke wee nĩwe wa kũrũgamagĩrĩra mathiirĩ
ma andũ angĩ; **27** ũngĩkaaga kĩndũ gĩa kũrĩha nakĩo-rĩ,
ũgaatunywo ũrĩrĩ waku o ũũkomeire. **28** Ndũkaneherie
ihiga rĩa tene rĩa mũhaka rĩrĩa rĩahaandirwo nĩ maithe
manyu ma tene. **29** Nĩwonaga mũndũ mũũgĩ na wĩra
wake? Ũcio agatungata o na mbere ya athamaki;
ndagatungata mbere ya andũ matooĩkaine.

23 Rĩrĩa waikara thĩ kũrĩĩanĩra na mwathi wa bũrũri-
rĩ, wĩmenyerere nũũ ũcio mũrĩ nake; **2** wĩigĩrĩre
kahiũ mũmero ũngĩkorwo ũrĩ mũndũ mũkoroku. **3**
Ndũkerirĩrie irio ciake irĩ mũrĩo, nĩgũkorwo nĩ irio cia
gũkũheenereria. **4** Tiga kwĩnogia na kwenda gwĩtongia;
gĩa na ũũgĩ wa kũhota kwĩrigĩrĩria. **5** No wone ũtonga,
ũcooke ũbuĩrie, nĩgũkorwo ti-itherũ ũtonga nĩwĩmeragia
mathagu, na ũkombũka ta nderi yerekeire matu-inĩ. **6**
Tiga kũrĩa irio cia mũndũ mũkarĩ, ndũkerirĩrie irio ciake
cia mũrĩo; **7** tondũ nĩ mũndũ wa arĩa meciiragia o ũhoro
wa thogora hĩndĩ ciothe. Akwĩraga atĩrĩ, "Rĩa na ũnyue,"
no ngoro yake ndĩrĩ hamwe nawe. **8** Nĩũgatahĩka kĩrĩa
kĩnini ũgaakorwo ũrĩĩte, nacio ngaatho ciaku nĩikoorĩra
thĩ. **9** Ndũkaarie na mũndũ mũkĩĩgu, nĩgũkorwo we no
anyararire ũũgĩ wa ciugo ciaku. **10** Ndũkaneherie ihiga
rĩa tene rĩa mũhaka, kana ũhatĩke mĩhaka ya mĩgũnda
ya ciana cia ngoriai, **11** tondũ Mũgitĩri wacio nĩ arĩ
na hinya; nĩakamaciirĩrĩra agũũkĩrĩre. **12** Ringĩrĩria
ngoro yaku gũthikĩrĩria ũrutani, na matũ maku kũigua
ciugo cia ũmenyo. **13** Ndũkanaage kũherithia mwana;
ũngĩmũhũũra na rũthanju-rĩ, ndangĩkua. **14** Mũhũũrage
na rũthanju nĩguo ũhonokie muoyo wake kuuma
kũrĩ gĩkuũ. **(Sheol h7585)** **15** Mũrũ wakwa, ngoro yaku
ĩngĩgĩa na ũũgĩ-rĩ, hĩndĩ ĩyo ngoro yakwa no ĩkene;
16 ngoro yakwa nĩĩgacanjamũka rĩrĩa mĩromo yaku
ĩkaaria maũndũ marĩa magĩrĩire. **17** Ndũkanareke
ngoro yaku ĩiguĩre ehia ũiru, no hĩndĩ ciothe gĩĩaga
na kĩyo gĩa gwĩtigĩra Jehova. **18** Tondũ ti-itherũ
wee ũrĩ na kĩĩrĩgĩrĩro thuutha-inĩ, na kĩĩrĩgĩrĩro gĩaku
gĩtigaathira. **19** Mũrũ wakwa, thikĩrĩria nĩgeetha ũgĩe
na ũũgĩ, na ũige ngoro yaku njĩra-inĩ ĩrĩa yagĩrĩire. **20**
Ndũkegwatanie na andũ arĩa manyuuaga njoohi, kana
arĩa makorokagĩra nyama, **21** nĩgũkorwo arĩĩu na andũ
arĩa akoroku matuĩkaga athĩĩni, naguo ũgũũta ũtũmaga
mũndũ ehumbe matangari. **22** Thikagĩrĩria thoguo,
we ũrĩa wagũciarire, na ndũkanyarare maitũguo, o na
aakorwo nĩ mũkũrũ. **23** Wĩgũrĩre ũhoro ũrĩa wa ma na
ndũkanawendie; wĩgĩĩre na ũũgĩ, na ũtaaro, na ũtaũku.
24 Ithe wa mwana mũthingu arĩ gĩkeno kĩnene mũno;
nake ũrĩa ũrĩ na mwana mũũgĩ nĩakenagio nĩwe. **25**
Thoguo na maitũguo marocanjamũka nĩ ũndũ waku;
mũtumia ũrĩa wagũciarire arokena! **26** Mũrũ wakwa,
heaga ngoro yaku, na ũreke maitho maku marũmagĩrĩre
njĩra ciakwa, **27** nĩgũkorwo mũmaraya nĩ irima iriku,
nake mũtumia mũtharia nĩ gĩthima gĩkunderu. **28**
Oohagĩria andũ njĩra-inĩ o ta njangiri, na nĩatũmaga
kuongerereke andũ matarĩ ehokeku kĩrĩndĩ-inĩ. **29** Nũũ
ũrĩ na haaro? Nũũ ũrĩ na kĩeha? Nũũ ũrĩ hatĩka-inĩ?
Nũũ ũrĩ na mateta? Nũũ ũgurarĩtio hatarĩ gĩtũmi? Nũũ
ũtunĩhĩtie maitho? **30** Nĩ arĩa matindaga marũmanĩrĩire
na ndibei, arĩa mathiiaga magĩcamaga mbakũri cia
ndibei ĩrĩa ndukanie. **31** Tiga kwĩrorera ndibei rĩrĩa
ĩtunĩhĩte, rĩrĩa ĩgũkenga ĩrĩ gĩkombe-inĩ, rĩrĩa ĩkũmerũka
wega! **32** Mũthia-inĩ ĩrũmanaga ta nyoka, ĩgagũtheeca
na thumu ta nduĩra. **33** Maitho maku makoonaga
maũndũ mageni, na meciiria maku meciirie maũndũ
ma waganu. **34** Ũgaatuĩka ta mũndũ ũkomete iria-inĩ
rĩrĩa inene gatagatĩ, o ta mũndũ ũkomete mũthia wa
gĩtugĩ kĩa macua. **35** Nĩũkoiga atĩrĩ, "Ngũthĩtwo, no
ndinatiihio! Nĩmahũũra, no ndinaigua ũndũ! Ngokĩra-
rĩ, nĩguo ngacarie ĩngĩ ya kũnyua?"

24 Tiga kũiguĩra andũ arĩa aaganu ũiru, na
ndũkanerirĩrie thiritũ yao, **2** nĩgũkorwo ngoro
ciao ithugundaga o haaro, na mĩromo yao yaragia ũhoro
wa kũrehere andũ thĩĩna. **3** Nyũmba yakagwo na ũũgĩ,
naguo ũtaũku nĩguo ũtũmaga ĩĩhaande; **4** ũmenyo
nĩguo ũiyũragia tũnyũmba twayo, ũgatũiyũria na indo
cia bata, na ũtonga mwega. **5** Mũndũ mũũgĩ arĩ ũhoti
mũnene, na mũndũ ũrĩ ũmenyo nĩakĩragĩrĩria kũgĩa na
hinya; **6** ũgĩthiĩ mbaara-inĩ nĩũbatarĩtio nĩgũtaarwo, na
nĩgeetha ũhootane nĩũbatarĩtio nĩ aheani kĩrĩra aingĩ.
7 Ũũgĩ ũrĩ igũrũ mũno, ndũngĩkinyĩrĩka nĩ mũndũ
mũkĩĩgu; rĩrĩa kwagomanwo kĩhingo-inĩ, ndangĩona

wa kuuga. **8** Mũndũ ũrĩa ũthugundaga ũũru-rĩ, andũ
mamwĩtaga mungumania. **9** Mathugunda ma ũrimũ
nĩ mehia, na mũnyũrũrania nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ
andũ. **10** Ũngĩtuĩka wa kũũrwo nĩ hinya hĩndĩ ya
thĩĩna, hinya waku kaĩ nĩ mũnini-ĩ! **11** Honokia arĩa
maratwarĩrĩrio gĩkuũ-inĩ; girĩrĩria arĩa maratũgũũga
merekeire gĩthĩnjĩro. **12** Ũngiuga atĩrĩ, "Ũhoro ũcio
tũtiraũmenyete," githĩ ũrĩa ũthimaga ngoro tiwe
ũmenyaga? Ũrĩa ũrangagĩra muoyo waku-rĩ, githĩ ndooĩ
kana nĩguo? Githĩ ndakaarĩha o mũndũ kũringana na
ũrĩa ekĩte? **13** Mũrũ wakwa, rĩa ũũkĩ, nĩgũkorwo nĩ
mwega; ũũkĩ uumĩte magua-inĩ ũrĩ mũrĩo ũkĩũcama. **14**
Ningĩ menya atĩ ũũgĩ ũrĩ mũrĩo harĩ ngoro yaku; ũngĩgĩa
naguo, nĩũkagĩa na kĩĩrĩgĩrĩro, na kĩĩrĩgĩrĩro gĩaku
gĩtigaathira. **15** Ndũkanoohie mũndũ mũthingu njĩra-
inĩ ũtharĩkĩre nyũmba yake ta mũitũ, ndũkanahithũkĩre
gĩikaro gĩake; **16** nĩgũkorwo mũndũ mũthingu o na
angĩgũa maita mũgwanja, agũũaga o agĩũkagĩra, no andũ
arĩa aaganu marũndagwo nĩ mũtino. **17** Hĩndĩ ĩrĩa thũ
yaku yagũa-rĩ, ndũkanamĩkenerere; hĩndĩ ĩrĩa yahĩngwo-
rĩ, ndũkareke ngoro yaku ĩkene, **18** nĩguo Jehova
ndakone ũndũ ũcio arakare, akĩhũndũre marakara make
kuuma kũrĩ thũ ĩyo. **19** Ndũkanathĩĩnĩke ngoro nĩ ũndũ
wa andũ arĩa ooru, kana wĩrirĩrie kũhaanana na arĩa
aaganu, **20** nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa mũũru ndarĩ na
mwĩhoko wa thuutha-inĩ, na tawa wa ũrĩa mwaganu
nĩũkahorio. **21** Mũrũ wakwa, wĩtigĩre Jehova na wĩtigĩre
mũthamaki, na ndũkagĩe na ngwatanĩro na andũ arĩa
aremi, **22** nĩgũkorwo acio eerĩ no mamũrehithĩrie
mwanangĩko wa narua, na nũũ ũngĩmenya nĩ mĩtino
ĩrĩkũ mangĩrehe? **23** O na ici no thimo cia andũ arĩa
oogĩ: Kwenda mwena ũmwe gũkĩra ũrĩa ũngĩ ciira-inĩ
ti ũndũ mwega: **24** Ũrĩa wothe wĩraga mũndũ ũrĩa
ũrĩ na mahĩtia atĩrĩ, "Wee ndũrĩ na mahĩtia," kĩrĩndĩ
nĩgĩkamũruma, na athũũrwo nĩ ndũrĩrĩ. **25** No arĩa
matuagĩra andũ arĩa aaganu ciira, nĩmakona wega, na
magĩe na kĩrathimo kĩega. **26** Icookio rĩa wĩhokeku nĩ ta
kĩmumunyano kĩa mĩromo. **27** Rĩĩkia wĩra wa gũtua
mwako na nja, na ũhaarĩrie mĩgũnda yaku; thuutha ũcio
cooka wĩakĩre nyũmba. **28** Ndũkanarute ũira ũigĩrĩre
mũndũ wa itũũra rĩaku kĩgeenyo, kana ũheenanie na
mĩromo yaku. **29** Ndũkanoige atĩrĩ, "Ngũmwĩka o ta
ũrĩa anjĩkĩte; ngwĩrĩhĩria harĩ mũndũ ũcio kũringana na
ũrĩa eekire." **30** Ndaahĩtũkĩire mũgũnda-inĩ wa kĩgũũta,
ngĩhĩtũkĩra mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ wa mũndũ ũtooĩ
gũkũũrana maũndũ; **31** na rĩrĩ, mĩigua yamerete kũndũ
guothe, na mũgũnda ũkaiyũra riya, naruo rũthingo
rwa mahiga rũkamomoka. **32** Nĩndacũũranirie na
ngoro yakwa maũndũ macio ndonire, na ngĩĩruta ũndũ
kuumana na ũrĩa ndonire: **33** Mũtugo wa gũkoma
hanini, gũcooka toro hanini, gũkũnja moko hanini
ũhurũke; **34** naguo ũthĩĩni ũgaagũkorerera ta mũitũ, na
wagi ũgũkorerere ta mũndũ wĩohete indo cia mbaara.

25 Ici nĩ thimo ingĩ cia Solomoni, iria ciacookanĩrĩirio
na ikĩandĩkwo nĩ andũ a Hezekia ũrĩa warĩ
mũthamaki wa Juda: **2** Kũhithĩrĩra ũndũ nĩ ũgooci
wa Ngai; nakuo gũtuĩria ũndũ nĩkuo kũgoocithagia
athamaki. **3** O ta ũrĩa igũrũ kũraihĩte na igũrũ,
nakuo thĩ gũkarika mũno-rĩ, ũguo noguo ngoro cia
athamaki itangĩtuĩrĩka. **4** Theria betha ĩthire gĩko,
na nĩhegũtigara kĩndũ kĩa mũturi wa betha; **5** eheria
andũ arĩa aaganu harĩ mũthamaki, na gĩtĩ gĩake kĩa
ũnene nĩgĩkũrũmio nĩ ũthingu. **6** Ndũgetũũgĩrie harĩ
mũthamaki, na ndũkerũgamie gatagatĩ ka anene; **7** kaba
mũthamaki we mwene akwĩre, "Ambata, ũũke haha,"
gũkĩra agũconorithie mbere ya mũndũ ũrĩ igweta. Ũndũ
ũrĩa wonete na maitho-rĩ, **8** ndũkahiũhe kũũtwara
igooti-inĩ, tondũ-rĩ, ũgeeka atĩa marigĩrĩrio-inĩ, mũndũ
wa itũũra rĩaku angĩkaaruta ũira agũconorithie? **9**
Ciirai na mũndũ wa itũũra rĩaku we mwene, nĩguo
ndũkoimie ndundu ya mũndũ ũcio ũngĩ nja, **10** kana
ũiguuo nĩ mũndũ ũngĩ agũconore, ũtũũre na ngumo
njũru ĩtagagũthira. **11** Kiugo kĩarĩtio hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire
nĩ ta matunda ma thahabu marĩ thaani-inĩ ya betha. **12**
Gĩcũhĩ gĩa gũtũ gĩa thahabu, kana ithaga rĩa thahabu
ĩrĩa therie, nĩ taguo irũithia rĩa mũndũ mũũgĩ rĩtariĩ
gũtũ-inĩ kwa mũndũ ũrĩa ũiguaga. **13** Ta ũhehu wa
tharunji hĩndĩ ya magetha, no taguo mũtwari ndũmĩrĩri
mwĩhokeku ahaana kũrĩ arĩa mamũtũmaga; nĩatũmaga
ngoro cia anene ake ikene. **14** O ta ũrĩa matu na rũhuho
matarĩ mbura ihaana, no taguo mũndũ ahaana ũrĩa
ũrahaga ũrĩa ekũheana iheo na ndaheane. **15** Ũkirĩrĩria
no ũguucĩrĩrie ũrĩa waathanaga etĩkĩre ũndũ, naruo
rũrĩmĩ ruororo no ruune ihĩndĩ. **16** Ũngĩona ũũkĩ-rĩ, rĩa
o wa gũkũigana, ũngĩrĩa mũingĩ mũno nĩũgũtahĩka. **17**
Nyiihia gũthiiaga kwa mũndũ wa itũũra, ũngĩthiĩ kaingĩ
no anogio nĩwe agũthũũre. **18** Mũndũ ũrĩa ũheanaga
ũira wa maheeni agookĩrĩra mũndũ wa itũũra, ahaana
ta njũgũma, kana rũhiũ rwa njora, kana mũguĩ mũũgĩ.
19 Kwĩhoka mũndũ ũtarĩ mwĩhokeku hĩndĩ ya thĩĩna,
no ta kwĩhoka igego ituĩku, kana kũgũrũ kũrathua.
20 Ũrĩa ũinagĩra mũndũ ũrĩ na ngoro ndũtũ nyĩmbo,
no ta mũndũ kwĩruta nguo mũthenya wa heho, kana
gũitĩrĩria thiki igata-inĩ. **21** Thũ yaku ĩngĩkorwo ĩhũtiĩ-
rĩ, mĩhe irio ĩrĩe; ĩngĩkorwo ĩnyootiĩ-rĩ, mĩhe maaĩ
ĩnyue. **22** Weka ũguo-rĩ, nĩũkũmĩigĩrĩra makara ma
mwaki mũtwe, nake Jehova nĩagakũrĩha. **23** O ta ũrĩa
rũhuho rwa gathigathini rũrehaga mbura, noguo rũrĩmĩ
rwa njuukũ rũrehaga ũhoro wa marakara. **24** Nĩ kaba
gũtũũra nyũmba-igũrũ koine-inĩ, gũkĩra gũtũũrania
nyũmba thĩĩnĩ na mũtumia wa haaro. **25** O ta ũrĩa
maaĩ mahehu manyootoraga mũndũ mũnyootu, no
taguo ũhoro mwega uumĩte bũrũri wa kũraya wĩkaga.
26 O ta gĩthima kĩiyũrĩte ndaka, kana itherũkĩro rĩa
maaĩ riunjuge, ũguo nĩguo mũndũ mũthingu ahaanaga
angĩĩrekereria harĩ andũ arĩa aaganu. **27** Ti wega kũrĩa
ũũkĩ mũingĩ mũno, o na ti ũndũ wa gũtĩĩka mũndũ
gwĩcarĩria gĩtĩĩo we mwene. **28** Mũndũ ũtangĩhota
gwatha ngoro yake atarĩĩ ta itũũra inene rĩmomoku, na
rĩtarĩ na thingo.

26 O ta ũrĩa tharunji ĩtaagĩrĩire kũgĩa hĩndĩ ya riũa,
kana mbura kuura hĩndĩ ya magetha-rĩ, noguo
gĩtĩĩo gĩtagĩrĩire mũndũ mũkĩĩgu. **2** Ta kanyoni-ka-nja
gekũbatabata, kana thũngũrũrũ ĩkũhiũka-hiũka, noguo
kĩrumi gĩtarĩ gĩtũmi gĩtarĩ ha kwĩgwatĩrĩra. **3** Kĩboko nĩ
kĩa mbarathi, matamu nĩ ma ndigiri, na rũthanju nĩ rwa
ciande cia andũ arĩa akĩĩgu! **4** Ndũkanacookerie mũndũ
mũkĩĩgu kũringana na ũrimũ wake, ndũkae gũtuĩka take.

5 Cookeria mũndũ mũkĩĩgu kũringana na ũrimũ wake,
nĩguo ndakeyone taarĩ mũndũ mũũgĩ maitho-inĩ make.
6 Gũtũma ndũmĩrĩri na guoko kwa mũndũ mũkĩĩgu-rĩ, nĩ
ta gwĩtinia magũrũ, kana kũnyua haaro. 7 O ta magũrũ
ma gĩthua ũrĩa mathiiaga maniginĩte, noguo thimo
ĩhaana ĩkĩario nĩ kanua ka mũndũ mũkĩĩgu. 8 Kũhe
mũndũ mũkĩĩgu gĩtĩĩo no ta kuoherera ihiga kĩgũtha-inĩ.
9 Thimo ĩkĩario nĩ kanua ka mũndũ mũkĩĩgu nĩ ta mũigua
ũrĩ guoko-inĩ kwa mũrĩĩu. 10 Mũndũ wandĩkaga mũndũ
mũkĩĩgu kana mwĩhĩtũkĩri nĩ ta ũrĩa ũikagia mĩguĩ o ro
ũguo agatiihia andũ. 11 Mũndũ mũkĩĩgu acookagĩra
ũrimũ wake o ta ũrĩa ngui ĩcookagĩrĩra matahĩko mayo.
12 Wanona mũndũ wĩonaga arĩ mũũgĩ maitho-inĩ make?
Mũndũ mũkĩĩgu arĩ na kĩĩrĩgĩrĩro gũkĩra mũndũ ũcio.
13 Kĩgũũta kiugaga atĩrĩ, "Njĩra-inĩ kũrĩ na mũrũũthi,
mũrũũthi mũrĩĩani ũrorũũra njĩra-inĩ cia itũũra!" 14 Ta
ũrĩa mũrango ũtindaga ũkĩgarũrũka ihocio-inĩ ciaguo,
noguo kĩgũũta gĩtindaga gĩkĩĩgarũra gĩkomete ũrĩrĩ-
inĩ wakĩo. 15 Kĩgũũta gĩikagia guoko gwakĩo o thaani-
inĩ; kĩnogagio nĩgũcooka gũkuoya gĩgũkinyie kanua-
inĩ. 16 Kĩgũũta kĩĩonaga kĩrĩ kĩũgĩ maitho-inĩ makĩo,
gũkĩra andũ mũgwanja arĩa macookagia ũhoro na ũũgĩ.
17 Mwĩhĩtũkĩri wĩtoonyagia inegene-inĩ rĩtamũkoniĩ
no ta mũndũ ũkũnyiita ngui matũ. 18 Ta mũgũrũki
ũgũikia icinga cia mwaki, kana agaikia mĩguĩ ya gĩkuũ,
19 no taguo mũndũ ahaana ũrĩa ũheenagia mũndũ
wa itũũra rĩake, agacooka kũmwĩra atĩrĩ, "Nĩ itherũ
nyuma narĩo!" 20 Mwaki ũngĩaga ngũ no kũhora
ũhoraga; ngarari cingĩaga mũhuhu no gũthira ithiraga.
21 O ta ũrĩa makara magwatagia marĩa mangĩ mwaki,
na o ta ũrĩa ngũ ciakanagia mwaki, noguo mũndũ
mũũgiti aakagĩrĩria haaro. 22 Ndeto cia mũndũ wa
mũhuhu nĩ ta twenyũ twega twa irio; tũmerũkaga
tũgathiĩ mwĩrĩ wa mũndũ o thĩinĩ biũ. 23 Ta ũrĩa indo
cia rĩũmba inyorokagio ikahenia na igũrũ, no taguo
mĩromo mĩnyoroku ĩhumbagĩra ngoro ĩrĩ na ũũru. 24
Mũndũ wa rũmena aaragia ũhinga na mĩromo yake, no
thĩinĩ wa ngoro yake aiyũrĩtwo no maheeni. 25 O na
gũtuĩka mĩario yake nĩ ya gũkenania, ndũkanamwĩtĩkie,
nĩgũkorwo ngoro yake ĩiyũrĩte maũndũ mũgwanja marĩ
magigi. 26 Rũmena rwake no rũhithwo na maheeni,
no waganu wake ũkaaguũrio kĩũngano-inĩ. 27 Mũndũ
angĩenja irima, nĩwe ũkaagũa rĩo; mũndũ angĩgaragaria
ihiga, rĩkaagaragara rĩmũcookerere. 28 Rũrĩmĩ rwa
maheeni nĩkũmena rũmenete arĩa rũtuuragia, nako
kanua ga kwĩyendithĩrĩria karehaga mwanangĩko.

27 Tiga kwĩraha nĩ ũndũ wa rũciũ, nĩgũkorwo ndũũĩ
kĩrĩa mũthenya ũngĩrehe. 2 Reke mũndũ ũngĩ
akũgaathĩrĩrie, no ti kanua gaku mwene; mũndũ ũngĩ
nĩakũgaathĩrĩrie, no ti mĩromo yaku mwene. 3 Ihiga nĩ
iritũ na mũthanga nĩ mũrigo, no kũrakario nĩ mũndũ
mũkĩĩgu nĩ kũritũ gũkĩra icio cierĩ. 4 Marakara matirĩ
tha, namo marũrũ moinaga ta mũiyũro; no ũiru-rĩ,
nũũ ũngĩhota kũwĩtiiria? 5 Kaba kũrũithio nĩ mũndũ
ũtekũhithĩrĩra ũndũ gũkĩra wendo mũhithe. 6 Nguraro
cia gũtihio nĩ mũrata no ciĩhokwo, no imumunyano
nyingĩ cia mũgũthũũri ti cia kwĩhokwo. 7 Mũndũ
mũhũũnu athũũraga o na ũũkĩ, no mũndũ mũhũũtu, o
na kĩndũ kĩrũrũ aiguaga kĩrĩ mũrĩo. 8 Mũndũ ũũrĩte
gwake mũciĩ ahaana ta nyoni ĩtiganĩirie gĩtara kĩayo. 9
Maguta manungi wega na ũbumba irehagĩra ngoro ya
mũndũ gĩkeno, na noguo wega wa mũrata wa mũndũ
wĩkaga akĩmũhe ũtaaro wake wa ma. 10 Ndũkanateanĩrie
mũrata waku kana mũrata wa thoguo, na ndũgathiĩ
kwa mũrũ wa maitũguo rĩrĩa mũtino wagũkora: nĩ kaba
mũndũ wa itũũra ũcio ũrĩ hakuhĩ, gũkĩra mũrũ wa
nyina na mũndũ ũrĩ kũraya. 11 Mũrũ wakwa, tuĩka
mũndũ mũũgĩ, ũgĩkenagie ngoro yakwa; na niĩ hotage
gũcookagĩria mũndũ o wothe ũngĩĩnyarara. 12 Mũndũ
mũũgĩ oonaga ũgwati ũgĩũka akehitha, no arĩa matarĩ
ũũgĩ mathiiaga o na mbere, nao magatoonya thĩĩna-
inĩ. 13 Oya nguo ya mũndũ ũrĩa ũrũgamagĩrĩra thiirĩ
wa mũndũ wa kũngĩ; mĩige ĩrũgamĩrĩre thiirĩ ũcio wa
mũndũ-wa-nja wa kũngĩ. 14 Mũndũ angĩrathima mũndũ
wa itũũra rĩake rũciinĩ tene anĩrĩire-rĩ, ũndũ ũcio
ũngĩtuĩka taarĩ kĩrumi. 15 Mũtumia wa haaro ahaanaine
na maaĩ maratata mategũtigithĩria hĩndĩ ya mbura; 16
kũgeria kũmũgirĩrĩria nĩ ta kũgeria kũgirĩrĩria rũhuho,
kana kũgeria gũkumbatĩria maguta na guoko. 17 O
ta ũrĩa kĩgera kĩnooraga kĩrĩa kĩngĩ, no taguo mũndũ
ohĩgagia ũrĩa ũngĩ. 18 Mũndũ ũrĩa ũrĩmagĩra mũkũyũ
nĩakaarĩa maciaro maguo, na mũndũ ũrĩa ũtungataga
mwathi wake nĩagatĩĩo. 19 O ta ũrĩa mũndũ onaga ũthiũ
wake maaĩ-inĩ, no taguo ngoro ya mũndũ yonanagia
ũrĩa mũndũ atariĩ. 20 Gĩkuũ na Mwanangĩko itiiganagia,
na o namo maitho ma mũndũ matiiganagia. **(Sheol h7585)**
21 Nyũngũ nĩ ya gũthererio betha, na kĩrugutĩro nĩ gĩa
gũthererio thahabu, no mũndũ athimagwo na igweta
rĩrĩa agwetagwo narĩo. 22 O na ũngĩhũũrĩra mũndũ
mũkĩĩgu ndĩrĩ-inĩ, ũmũhũũre na mũũthĩ ta ngano-rĩ,
ndangiumwo nĩ ũrimũ wake. 23 Thũũrimaga mahiũ
maku na kĩyo, ũmenyagĩrĩre wega ndũũru ciaku; 24
nĩgũkorwo ũtonga ndũtũũraga nginya tene, o nayo
thũmbĩ ti ya gũkinyĩra njiarwa na njiarwa. 25 Nyeki
ĩrĩa nyũmũ rĩrĩa yatũgũtwo na nyeki njerũ ĩkunũke-rĩ,
nayo ĩrĩa ya irĩma-inĩ yũnganio na ĩinũkio-rĩ, 26 hĩndĩ
ĩyo tũgondu nĩtũgaatũma ũgĩe na nguo, nacio mbũri
itũme ũgĩe na gĩa kũgũra mũgũnda. 27 Nĩũkagĩa na iria
rĩingĩ rĩa mbũri rĩa gũkũigana na rĩa kũnyuuo nĩ andũ a
nyũmba yaku, o na rĩa gũtũũria airĩtu aku a wĩra.

28 Andũ arĩa aaganu moraga o na gũtarĩ mũndũ
ũramathingata, no arĩa athingu momagĩrĩria ta
mũrũũthi. 2 Bũrũri ũngĩĩhia, nĩũgĩaga na aathani aingĩ,
no mũndũ ũrĩ na ũtaũku na akagĩa na ũmenyo nĩatũmaga
bũrũri ũkindĩrie. 3 Mwathani ũrĩa ũhatagĩrĩria andũ
arĩa athĩĩni ahaana ta mbura ya rũhuho ĩrĩa ĩtatigagia
irio. 4 Andũ arĩa matirikaga watho magaathagĩrĩria
andũ arĩa aaganu, no arĩa marũmagia watho magianaga
nao. 5 Andũ arĩa ooru matiiguaga maũndũ ma kĩhooto,
no arĩa marongoragia Jehova nĩmataũkagĩrwo nĩ mo
biũ. 6 Nĩ kaba mũndũ mũthĩĩni ũrĩa ũthiiaga na mĩthiĩre
ĩtarĩ ũcuuke, gũkĩra gĩtonga gĩthiiaga na mĩthiĩre
mĩogomu. 7 Mũndũ ũrĩa ũrũmagia watho nĩ mwana ũrĩ
na gũkũũrana, no mwana ũrĩa ũthiiaga na thiritũ ya arĩa
akoroku aconorithagia ithe. 8 Mũndũ ũrĩa ũingĩhagia
ũtonga wake na ũndũ wa gũkombithia mbeeca na gwĩtia
uumithio mũkĩru aũigagĩra mũndũ ũngĩ, ũrĩa ũkaiguĩra
athĩĩni tha. 9 Mũndũ ũrĩa ũregaga kũigua watho, o

na mahooya make nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi. **10** Mũndũ
ũrĩa ũngĩhĩtithia andũ arĩa arũngĩrĩru nĩguo magere
njĩra ya ũũru, akaagũa mũtego-inĩ wake we mwene,
no ũrĩa ũtarĩ ũcuuke, wega nĩguo ũgaatuĩka igai rĩake.
11 Mũndũ mũtongu no eyone taarĩ mũũgĩ maitho-inĩ
make, no mũndũ mũthĩĩni ũrĩa ũũĩ gũkũũrana maũndũ
amuonaga o ũrĩa atarĩĩ. **12** Hĩndĩ ĩrĩa arĩa athingu
maatoorania, nĩkũgĩaga na ndũhiũ nene; no rĩrĩa arĩa
aaganu maatũũgĩra, andũ nĩ kwĩhitha mehithaga. **13**
Mũndũ ũrĩa ũhithaga mehia make ndagaacagĩra, no
ũrĩa ũmoimbũraga na agatigana namo nĩaiguagĩrwo
tha. **14** Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra Jehova
hĩndĩ ciothe, no ũrĩa ũmagia ngoro yake nĩkũgũa
agũũaga thĩĩna-inĩ. **15** Mũndũ mwaganu agĩatha andũ
matarĩ na ũhoti, nĩ ta mũrũũthi ũkũrarama, kana nduba
ĩgũticũka. **16** Mũnene ũtarĩ na ũtaũku nĩahinyagĩrĩria
andũ mũno, no mũndũ ũrĩa ũthũire uumithio ũtagĩrĩire
nĩagakenera matukũ maingĩ ma muoyo wake. **17** Mũndũ
mũritũhĩre nĩ thakame ya mũndũ ooragĩte, egũtũũra
ehithaga nginya gũkua gwake; mũndũ o na ũrĩkũ
ndakanamũteithĩrĩrie. **18** Mũndũ ũrĩa mĩthiĩre yake
ĩtarĩ ũcuuke aikaraga arĩ mũgitĩre, no mũndũ ũrĩa
ũthiiaga na njĩra cia waganu akaagũa o rĩmwe, hubu!
19 Mũndũ ũrĩa ũrĩmaga mũgũnda wake arĩĩkoragwo
na irio nyingĩ, no ũrĩa ũhanyũkanagia na maũndũ
hatarĩ arĩhũũnaga o thĩĩna. **20** Mũndũ mwĩhokeku
arĩrathimagwo mũno, no ũrĩa wĩriragĩria kũhiũha
gũtonga ndakaaga kũherithio. **21** Gũtĩĩra mũndũ maũthĩ
ti wega: no mũndũ no eke ũũru nĩ ũndũ wa kenyũ ka
irio. **22** Mũndũ mũkarĩ nĩeriragĩria mũno gũtonga, na
ndooĩ atĩ etereirwo nĩ ũthĩĩni. **23** Mũndũ ũrĩa ũrũithagia
ũngĩ nĩagatuĩka wa kwendwo nĩwe thuutha-inĩ, gũkĩra
mũndũ wa rũrĩmĩ rwa kwĩyendithĩrĩria. **24** Mũndũ
ũrĩa ũtunyaga ithe kana nyina kĩndũ kĩao, agacooka
akoiga atĩrĩ, "Ti ũũru ndeka," ũcio marĩ rũmwe na
ũrĩa wanangaga. **25** Mũndũ mũkoroku aarahũraga
ngarari, no mũndũ wĩhokete Jehova nĩakagaacĩra. **26**
Mũndũ ũrĩa wĩĩhokaga we mwene nĩ mũndũ mũkĩĩgu,
no ũrĩa ũthiiaga na njĩra cia ũũgĩ aikaraga arĩ mũgitĩre.
27 Mũndũ ũrĩa ũheaga athĩĩni ndarĩ kĩndũ akaaga,
no mũndũ ũrĩa ũmahingagĩra maitho nĩarĩĩrumagwo
kaingĩ. **28** Rĩrĩa andũ arĩa aaganu maatuĩka a gwathana,
andũ nĩ kwĩhitha mehithaga; no rĩrĩa arĩa aaganu
mathira, arĩa athingu nĩmatheeremaga.

29 Mũndũ ũrĩa ũikaraga omĩtie ngingo thuutha wa
kũrũithio maita maingĩ, akaanangwo o rĩmwe, na
aage kĩhonia. **2** Rĩrĩa andũ arĩa athingu matheerema,
andũ nĩmakenaga; no rĩrĩa andũ arĩa aaganu maathana,
andũ nĩgũcaaya macaayaga. **3** Mũndũ ũrĩa wendete
ũũgĩ atũũragia ithe na gĩkeno, no mũndũ ũrĩa ũceeraga
na maraya nĩgũitanga aitangaga ũtonga wake. **4**
Mũthamaki ũrĩ matuĩro ma kĩhooto aikaragia bũrũri ũrĩ
mwĩkindĩru, no ũrĩa ũkorokagĩra mahaki nĩ kwananga
awanangaga. **5** Mũndũ ũrĩa wĩyendithagĩrĩria harĩ
mũndũ wa itũũra rĩake na maheeni, nĩ wabu aambagĩra
magũrũ make. **6** Mũndũ mwaganu ategagwo nĩ
mehia make we mwene, no mũndũ mũthingu ainaga
na agakena. **7** Andũ arĩa athingu nĩmamenyagĩrĩra
kĩhooto kĩa arĩa athĩĩni, no arĩa aaganu matirũmbũyagia
kĩhooto kĩao. **8** Anyũrũrania matũmaga itũũra inene
rĩrĩmbũke ta mwaki, no andũ oogĩ nĩkũniina maniinaga
marakara. **9** Mũndũ mũũgĩ angĩthiĩ igooti-inĩ na mũndũ
mũkĩĩgu, mũndũ mũkĩĩgu arĩrĩmbũkaga nĩ marakara
na akanyũrũrania, naguo thayũ ũkaaga. **10** Andũ arĩa
maitaga thakame nĩmathũire mũndũ mwĩhokeku, no
andũ arĩa arũngĩrĩru macaragia ũrĩa mangĩtiirĩrĩra
muoyo wake. **11** Mũndũ mũkĩĩgu aitũrũraga marakara
make mothe, no mũndũ mũũgĩ aikaraga amarigĩrĩirie,
akahoorera. **12** Mũndũ ũrĩa wathanaga angĩthikĩrĩria
maheeni-rĩ, anene ake othe matuĩkaga andũ aaganu. **13**
Mũndũ mũthĩĩni na mũndũ mũhinyanĩrĩria harĩ ũndũ
ũmwe ũmahaananĩtie: Jehova nĩwe ũtũmaga maitho
mao eerĩ moone. **14** Mũthamaki angĩtuĩra athĩĩni ciira
na kĩhooto-rĩ, gĩtĩ gĩake kĩa ũnene gĩtũũraga kĩrũmĩte
nginya tene. **15** Rũthanju na kũrũithio ciĩkagĩra mũndũ
ũũgĩ, no mwana wa kũrekererio aconorithagia nyina.
16 Hĩndĩ ĩrĩa andũ aaganu matheerema, noguo mehia
matheeremaga, no andũ arĩa athingu nĩmakerorera
igwa rĩao. **17** Herithagia mũrũguo, na nĩagatũma ũgĩe
na thayũ; nĩagatũma ũgĩe na gĩkeno ngoro-inĩ. **18** Kũrĩa
gũtarĩ na ũguũrio, kĩrĩndĩ gĩticookaga kwĩrigĩrĩria; no
gũkena nĩ mũndũ ũrĩa ũrũmagia watho. **19** Ndungata
ndĩngĩhera nĩ kwarĩrio gũtheri; o na ĩngĩtaũkĩrwo nĩ
ũhoro ndĩngĩũrũmbũiya. **20** Wanona mũndũ ũhiũhaga
kwaria? Mũndũ mũkĩĩgu arĩ na kĩĩrĩgĩrĩro kũmũkĩra. **21**
Mũndũ angĩnania ndungata yake kuuma wĩthĩ wayo,
marigĩrĩrio-inĩ nĩĩkamũrehera kĩeha. **22** Mũndũ wa
marakara aarahũraga ngarari, nake mũndũ wa marũrũ
agĩĩaga na mehia maingĩ. **23** Mwĩtĩĩo wa mũndũ
nĩũmũnyiihagia, no mũndũ ũrĩa wa ngoro ya kwĩnyiihia
nĩagatĩĩo. **24** Mũndũ wa kũgĩa thiritũ na mũici nĩ muoyo
wake mwene athũire; ehĩtithagio na ndangĩruta ũira. **25**
Gwĩtigĩra mũndũ gũtuĩkaga mũtego, no ũrĩa wĩhokaga
Jehova aikaraga arĩ mũgitĩre. **26** Andũ aingĩ nĩmacaragia
kũiguuo nĩ mũnene, no mũndũ oonaga kĩhooto kuuma
kũrĩ Jehova. **27** Andũ arĩa athingu monaga andũ arĩa
matarĩ ehokeku ta kĩndũ kĩrĩ magigi; nao andũ arĩa
aaganu moonaga andũ arĩa arũngĩrĩru ta kĩndũ kĩrĩ
magigi.

30 Ĩno nĩyo mĩario ya Aguri mũrũ wa Jake, na
nĩ ndũmĩrĩri nditũ: Mũndũ ũcio eerire Ithieli,
akĩĩra Ithieli na Ukali atĩrĩ: **2** "Niĩ ndĩ mũndũ mũriitu
gũkĩra andũ arĩa angĩ; ndirĩ na ũtaũku ta wa mũndũ.
3 Ndiĩrutĩte kũgĩa na ũũgĩ, o na kana ngamenya
Ũrĩa Mũtheru. **4** Nũũ wanambata igũrũ na agacooka
agaikũrũka gũkũ thĩ? Nũũ wanacookereria rũhuho
ngundi-inĩ ciake? Maaĩ namo-rĩ, nũũ ũrĩ wamoohania
na nguo yake ya igũrũ? Nũũ wahaandire ituri ciothe cia
thĩ? Etagwo atĩa, nake mũriũ etagwo atĩa? Akorwo nĩũũĩ-
rĩ, ndũkĩnjĩĩre! **5** "Kiugo gĩothe kĩa Ngai gĩtirĩ mahĩtia;
nĩwe ngo ya arĩa moragĩra harĩ we. **6** Ndũkanongerere
ciugo ciake, ndakae gũkũrũithia wonekane ũrĩ wa
maheeni. **7** "Nĩngũkũhooya maũndũ meerĩ, Wee Jehova;
ndũkanarege kũhe mo mbere ya ngue: **8** Atĩrĩrĩ,
njehereria maũndũ matarĩ ma ma, na ma maheeni,
cindaihĩrĩrie mũno; ningĩ ndũkaahe ũthĩĩni kana ũtonga,
no ũũheage irio cia o mũthenya. **9** Ndikaagĩe na
indo nyingĩ mũno, ngũkaane, njũũrie atĩrĩ, 'Jehova

nũũ?' Kana thĩĩne mũno, njiye, na nĩ ũndũ ũcio
ngĩmenererie rĩĩtwa rĩa Ngai wakwa. **10** "Ndũgacambie
ndungata kũrĩ mũnene wayo, ndĩgagĩkũrume, nawe
ũrĩhio ũũru ũcio. **11** "Nĩ kũrĩ andũ marumaga maithe
mao o na matangĩrathima manyina mao; **12** kũrĩ andũ
arĩa meyonaga marĩ atheru maitho-inĩ mao, o rĩrĩa
matathambĩtio gĩko kĩao; **13** nĩ arĩa marĩ maitho ma
mwĩtĩĩo, o arĩa maroraga andũ manyiira; **14** nĩo arĩa
magego mao mahaana ta hiũ cia njora, na ngambucu ciao
ihaana ta tũhiũ twa gũtambuura arĩa athĩĩni, mahuke
thĩ, na arĩa abatari, mathire andũ-inĩ. **15** "Thambara
ĩrĩ airĩtu eerĩ. Matitigithagĩria kuuga, 'Tũhei! Tũhei!'
"Kũrĩ indo ithatũ itarĩ hĩndĩ ihũũnaga, o na nĩ inya itarĩ
hĩndĩ ingiuga, 'Nĩndaigania!' **16** Nacio nĩ mbĩrĩra, na
nda thaata, na thĩ tondũ ndĩrĩ hĩndĩ ĩiganagia maaĩ, na
mwaki tondũ ndũrĩ hĩndĩ uugaga, 'Nĩndaigania!' **(Sheol
h7585)** **17** "Riitho rĩa mũndũ ũrĩa ũnyũrũragia ithe, na
akarurũka kũiguaga nyina, rĩgaakũũrwo nĩ mahuru
ma kĩanda-inĩ, na rĩkaarĩĩo nĩ nderi. **18** "Kũrĩ maũndũ
matatũ mangegagia mũno makĩria, o na nĩ mana marĩa
niĩ itakuũkagĩrwo nĩmo: **19** namo nĩ mũthiĩre wa
nderi rĩera-inĩ, na mũthiĩre wa nyoka rwaro-inĩ rwa
ihiga, na mũthiĩre wa marikabu ĩrĩ iria-inĩ gatagatĩ,
na mũthiĩre wa mũndũ makĩendana na mũirĩtu. **20**
"Ũyũ nĩguo mũthiĩre wa mũndũ-wa-nja mũtharia:
Arĩĩaga na akehuura mĩromo, akoiga atĩrĩ, 'Ndirĩ ũndũ
mũũru njĩkĩte.' **21** "Kũrĩ maũndũ matatũ matũmaga
thĩ ĩthingithe, o na nĩ mana ĩtangĩĩtiiria: **22** namo
nĩ ndungata ĩtuĩkĩte mũthamaki, na mũndũ mũkĩĩgu
ahũũnĩte irio, **23** na mũndũ-wa-nja ũtangĩendeka
ahikĩte, na ndungata ya mũirĩtu ĩtuĩkĩte mũtumia
wa mũthuuri wa mũmĩathi. **24** "Nĩ kũrĩ nyamũ inya
nini gũkũ thĩ, no nĩ njũgĩ mũno: **25** Thigiriri-rĩ, nĩ
ciũmbe itarĩ hinya, no nĩciĩigagĩra mũthiithũ wa irio
hĩndĩ ya riũa; **26** ikami nĩ ciũmbe itarĩ ũhoti, no
nĩciĩthondekagĩra ciikaro ciacio ndwaro-inĩ cia mahiga;
27 ngigĩ itirĩ mũthamaki wacio, no niĩtwaranaga hamwe
irĩ mbũtũ; **28** njagathi no inyiitwo na rũhĩ, no ĩtũũraga
thĩĩnĩ wa nyũmba cia athamaki. **29** "Kũrĩ indo ithatũ
irĩ mũkinyũkĩrie mũgaacĩru, o na nĩ inya ngaacĩru
rĩrĩa igũthiĩ: **30** nĩ mũrũũthi, arĩ guo ũrĩ hinya mũno
gatagatĩ ka nyamũ iria ingĩ ciothe, na ndũngĩeherera
nyamũ ĩrĩkũ kana ĩrĩkũ njĩra; **31** nĩ njamba ya ngũkũ
ĩrĩa ĩkinyũkagia na nguthi, na thenge, na mũthamaki
mũthiũrũrũkĩrie nĩ mbũtũ ciake cia ita. **32** "Angĩkorwo
nĩwĩtuĩte mũndũ mũkĩĩgu, na ũgetũũgĩria, kana ũkorwo
nĩũthugundĩte gwĩka ũũru-rĩ, humbĩra kanua gaku na
rũhĩ! **33** Nĩgũkorwo o ta ũrĩa iria rĩthũcagwo, rĩkoima
thiagĩ, na o ta ũrĩa iniũrũ rĩthioragwo rĩkoira thakame-
rĩ, ũguo noguo gũthogotha marakara kũrehaga ngũĩ."

31 Ĩno nĩyo mĩario ya Mũthamaki Lemueli: nĩ
ndũmĩrĩri ndĩtũ ĩrĩa aarutirwo nĩ nyina: **2**
"Atĩrĩrĩ, wee mũrũ wakwa, ngũkwĩra atĩa, o wee
mwana wa nda yakwa, ngũkwĩra atĩa o wee mwana
wa mĩĩhĩtwa yakwa, **3** atĩrĩ, ndũkanaitange hinya
waku na andũ-a-nja, kana ũhe ũhoti waku acio
manangaga athamaki. **4** "Atĩrĩrĩ, wee Lemueli, athamaki
matiagĩrĩirwo nĩkũnyua ndibei, ti mũtugo wa athamaki
kũnyua ndibei, anene matiagĩrĩirwo nĩ kwĩrirĩria njoohi,
5 nĩgeetha matikanyue mariganĩrwo nĩ ũrĩa watho
uugaga, nao magithie arĩa othe ahinyĩrĩrie kĩhooto kĩao.
6 Heaga arĩa marathira njoohi, na ndibei kũrĩ arĩa marĩ
na ruo rũnene rwa ngoro; **7** reke manyue mariganĩrwo
nĩ ũthĩĩni wao, na matige gũcooka kũririkana kĩeha
kĩao. **8** "Arĩrĩria arĩa matangĩhota kwĩyarĩrĩria, warĩrĩrie
kĩhooto kĩa arĩa othe anyamaarĩku. **9** Maarĩrĩrie, na
ũmatuĩre ciira na kĩhooto; rũĩrĩra kĩhooto kĩa arĩa athĩĩni
na arĩa abatari." **10** Mũtumia ngatha-rĩ, angĩoneka
kũ? Nĩgũkorwo thogora wake niũkĩrĩte mũno ũrĩa wa
ruru iria ndune. **11** Mũthuuri wake nĩamwĩhokete biũ,
na ndarĩ kĩndũ kĩa bata angĩaga. **12** Mũtumia ũcio,
matukũ mothe ma muoyo wake, no maũndũ mega ekaga
mũthuuriwe, na ndangĩmwĩka ũũru. **13** Ethaga guoya
wa ng'ondu na ndigi cia ũguta, agacirutĩra wĩra na kĩyo,
na moko make. **14** Ahaana ta marikabu cia wonjoria,
tondũ athũgũraga irio ciake kuuma kũraya. **15** Okĩraga
rũciinĩ kũrĩ o na nduma; akahe andũ a nyũmba yake
irio, na akagaĩra ndungata ciake cia airĩtu mawĩra mao.
16 Ecũũranagia ũhoro wa mũgũnda mũna, akaũgũra;
kuumana na ũthũkũmi wake, ahaandaga mũgũnda wa
mĩthabibũ. **17** Ehotoragĩra wĩra wake erutanĩirie; moko
make marĩ hinya wa kwĩrutĩra wĩra. **18** Nĩatigagĩrĩra atĩ
wonjoria wake nĩũrĩ na uumithio, naguo tawa wake
ũraaraga ũgĩakana. **19** Anyiitaga mũtĩ wa kuogotha
ndigi na guoko, nakĩo gĩcũni kĩa ndigi agakĩnyiitĩrĩra
na ciara ciake. **20** Nĩataanahagĩra andũ arĩa athĩĩni,
nao arĩa abatari akamatambũrũkĩria moko make. **21**
Rĩrĩa tharunji yagũa-rĩ, we ndamakaga atĩ nĩĩgũthĩĩnia
andũ a nyũmba yake; nĩgũkorwo othe nĩahumbe nguo
cia rangi mũtune. **22** Nĩatumaga indo cia kwara ũrĩrĩ
wake; nake ehumbaga nguo cia gatani ĩrĩa njega, na cia
rangi wa ndathi. **23** Mũthuuri wake nĩaheagwo gĩtĩĩo
kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene, harĩa aikaraga marĩ na
athuuri a bũrũri. **24** Mũtumia ũcio nĩatumaga nguo cia
gatani agaciendia, na agatwaragĩra onjoria mĩcibi. **25**
Hinya na ũtĩĩku nĩcio nguo iria ehumbaga; nĩakenaga
ategwĩtigĩra matukũ marĩa magooka. **26** Aaragia ciugo
cia ũũgĩ, naruo rũrĩmĩ rwake rũrutanaga maũndũ
ma ũtugi. **27** Nĩarũmbũyagia maũndũ ma nyũmba
yake, na ndarĩĩaga irio atanogeire. **28** Ciana ciake
ciarahũkaga, cikoiga arorathimwo; o nake mũthuuri
wake nĩamũgaathagĩrĩria, akamwĩra atĩrĩ: **29** "Andũ-a-
nja aingĩ manatuĩka ngatha, no wee niũmakĩrĩte othe."
30 Ngoga nĩ cia kũheenania, naguo ũthaka nĩ wa tũhũ;
no mũtumia ũrĩa mwĩtigĩri Jehova nĩ wa kũgaathĩrĩrio.
31 Mũrĩhei mũcaara wa wĩra ũrĩa arutĩte, naguo wĩra
wake ũrekwo ũmũgaathĩrĩrie kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩrĩa
inene.

Kohelethu

1 Ici nĩcio ciugo cia Mũrutani, mũrũ wa Daudi, ũrĩa
warĩ mũthamaki kũu Jerusalemu: **2** "Maũndũ mothe
nĩ ma tũhũ! Ĩĩ nĩ ma tũhũ!" Ũguo nĩguo Mũrutani
ekuuga. "Ti-itherũ nĩ ma tũhũ mũtheri! Maũndũ mothe
nĩ ma tũhũ." **3** Mũndũ-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ onaga
harĩ wĩra ũrĩa wothe arutaga gũkũ thĩ kwaraga riũa? **4**
Rũciaro rũmwe rwathira-rĩ, nĩ rũngĩ rũũkaga, no rĩrĩ, thĩ
ĩtũũraga o ho nginya tene na tene. **5** Riũa rĩrathaga na
rĩgathũa, ningĩ rĩgacooka na ihenya kũrĩa rĩrathagĩra. **6**
Rũhuho rũhurutanaga rwerekeire mwena wa gũthini,
na rũgacooka rũkeerekera mwena wa gathigathini;
rũthiiaga o rũgĩthiũrũrũkaga rũtegũtigithĩria, o
rũgĩcookaga njĩra-inĩ yaruo. **7** Njũũĩ ciothe ciĩitagĩrĩra
iria-inĩ, no rĩrĩ, iria rĩtirĩ hĩndĩ rĩiyũraga. O kũu
njũũĩ ciumaga, nokuo icookaga. **8** Maũndũ mothe
marehanagĩra mĩnoga ĩrĩa ĩtangĩgweteka. Riitho rĩtirĩ
hĩndĩ rĩiganagia kuona, o na kana gũtũ gũkaigania
kũigua. **9** Maũndũ marĩa maanakorwo kuo no mo
macookaga gũkorwo kuo rĩngĩ, naguo ũndũ ũrĩa
waneekwo noguo ũcookaga ũgeekwo rĩngĩ; gũtirĩ ũndũ
ũtarĩ woneka gũkũ thĩ kwaraga riũa. **10** Hihi nĩ harĩ
ũndũ mũndũ angiuga atĩrĩ: "Ta rora! Ũyũ nĩ ũndũ ũtarĩ
wonekana"? Ũndũ ũcio warĩ kuo hĩndĩ ndaaya hĩtũku;
warĩ kuo tũtarĩ twaciarwo. **11** Andũ arĩa maarĩ kuo
tene matiririkanagwo, na o na arĩa matarĩ maraciarwo
matikaaririkanwo nĩ arĩa magaaciarwo thuutha wao.
12 Niĩ Mũrutani-rĩ, ndaarĩ mũthamaki wathamakagĩra
Isiraeli kũu Jerusalemu. **13** Nĩnderutĩire na kĩyo kwĩruta,
na gũtuĩria na ũũgĩ maũndũ mothe marĩa mekagwo
gũkũ thĩ. Kaĩ Ngai nĩakuuithĩtie andũ mũrigo mũritũ-ĩ!
14 Nĩndĩĩoneire maũndũ marĩa mothe mekagwo gũkũ
thĩ kwaraga riũa; maũndũ mothe no ma tũhũ, na ũguo
no ta gũteng'eria rũhuho. **15** Kĩndũ kĩrĩa kĩogomu
gĩtingĩrũngĩka; nakĩo kĩrĩa gĩtarĩ ho gĩtingĩtarwo. **16**
Na niĩ ngĩĩciiria, ngiuga na ngoro yakwa atĩrĩ, "Ndĩ
mũkũrũ na ngagĩa na ũũgĩ mũingĩ gũkĩra andũ arĩa
othe manaathana Jerusalemu mbere yakwa; nĩmenyete
maũndũ maingĩ makoniĩ ũũgĩ na ũmenyo." **17** Ningĩ
nĩnderutire na ngoro yakwa kũmenya ũhoro wa ũũgĩ,
o na kũmenya ũhoro wa ũgũrũki na wa ũrimũ, no
ngĩmenya atĩ ũhoro ũcio, o naguo, no ta gũteng'eria
rũhuho. **18** Nĩgũkorwo o ũrĩa ũũgĩ waingĩha, noguo
ihooru rĩingĩhĩte; na ũrĩa ũmenyo waingĩha, noguo
kĩeha kĩingĩhĩte.

2 Ndeĩrire na ngoro yakwa atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ, ũka rĩu,
nĩngũkũgeria na ikeno nĩgeetha nyone nĩ ũndũ
ũrĩkũ mwega." No rĩrĩ, o naguo ũndũ ũcio warĩ o wa
tũhũ. **2** Ningĩ ngiuga atĩrĩ, "Mĩtheko o nayo nĩ ũrimũ.
Naguo ũhoro wa gwĩkenia-rĩ, ngĩĩyũria nĩ wa bata
ũrĩkũ?" **3** Ndaageririe ũrĩa ingĩkenia mwĩrĩ wakwa
na ndibei, o ndongoretio nĩ ngoro yakwa na ũũgĩ,
ngĩhĩmbĩria ũkĩĩgu, ngĩenda kũmenya nĩ ũndũ ũrĩkũ
andũ maagĩrĩirwo nĩ gwĩka gũkũ thĩ matukũ-inĩ o
macio manini ma muoyo wao. **4** Nĩndarutire mawĩra
manene: Ngĩĩyakĩra nyũmba, na ngĩĩhaandĩra mĩgũnda
ya mĩthabibũ. **5** Nĩndathondekire mĩgũnda na kũndũ
gwa kũhurũkwo, na ngĩhaanda mĩtĩ ya mĩthemba yothe
ya matunda kuo. **6** Ngĩcooka ngĩhingĩrĩria tũria twa
maaĩ twa kuunithagĩria maaĩ kũrĩa mĩtĩ ĩyo yakũragĩra.
7 Ningĩ ngĩgũra ngombo cia arũme na cia andũ-a-nja,
na nĩ ndaarĩ na ngombo ingĩ iria ciaciarĩirwo gwakwa
mũcĩĩ. O na nĩ ndaarĩ na ndũũru nyingĩ cia mbũri na
cia ng'ombe gũkĩra arĩa othe maarĩ Jerusalemu mbere
yakwa. **8** Nĩndacookanĩrĩirie betha na thahabu, na
indo cia bata iria cia athamaki o na cia mabũrũri.
Ningĩ ngĩgĩa na aini a arũme na a andũ-a-nja, o na
thuriya nyingĩ mũno: maũndũ marĩa makenagia ngoro
ya mũndũ. **9** Nĩ ũndũ ũcio ngĩneneha na ngĩtonga
mũno gũkĩra arĩa othe maarĩ Jerusalemu mbere yakwa.
Thĩinĩ wa maũndũ macio mothe-rĩ, ũũgĩ wakwa ndaarĩ
o naguo. **10** Naguo ũndũ o wothe ũrĩa maitho makwa
meriragĩria ndierigagĩrĩria kũwĩka; o na ningĩ ngoro
yakwa ndiamĩrigĩrĩirie gĩkeno o na kĩrĩkũ. Nĩgũkorwo
ngoro yakwa nĩyakenagĩra mawĩra makwa mothe, naguo
ũndũ ũcio nĩguo warĩ irĩhi rĩa wĩra wakwa wothe. **11** No
rĩrĩa ndaarorire mawĩra marĩa mothe ndaarutĩte na
moko makwa, o na ũrĩa ndetungumanĩtie ngĩmaruta,
ngĩona atĩ maũndũ mothe nĩ ma tũhũ, no ta gũteng'eria
rũhuho; gũtirĩ kĩndũ mũndũ angĩĩguna nakĩo gũkũ
thĩ. **12** Ningĩ ngĩcooka ngĩĩhũgũra nĩguo ndĩcũũranie
ũhoro wa ũũgĩ, o na wa ũgũrũki, na wa ũkĩĩgu. Atĩrĩrĩ,
nĩ atĩa ũngĩ mũthamaki ũrĩa ũcookagio ithenya rĩa
ũrĩa ũngĩ angĩĩka ũteekĩtwo? **13** Hĩndĩ ĩyo ngĩkĩona
atĩ ũũgĩ nĩ mwega gũkĩra ũkĩĩgu, o ta ũrĩa ũtheri ũrĩ
mwega gũkĩra nduma. **14** Mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩonaga
kũrĩa arathiĩ, no mũndũ mũkĩĩgu athiiagĩra nduma-
inĩ; no ngĩcooka ngĩmenya atĩ o eerĩ makoragwo nĩ
ũndũ o ro ũmwe. **15** Hĩndĩ ĩyo ngĩkiuga na ngoro yakwa
atĩrĩ, "Ũndũ ũrĩa ũkoraga mũndũ mũkĩĩgu o na niĩ no
ũkaangora. Ũũgĩ wakwa-rĩ, ũkĩng'unĩte na kĩ?" Ngĩkiuga
atĩrĩ na ngoro yakwa, "Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ."
16 Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa mũũgĩ, o ta mũndũ ũrĩa
mũkĩĩgu, ndagatũũra aririkanagwo; nĩgũkorwo matukũ-
inĩ marĩa magooka o eerĩ nĩmakariganĩra. Hĩ, mũndũ
ũrĩa mũũgĩ akuuaga o ta mũndũ ũrĩa mũkĩĩgu! **17** Nĩ
ũndũ ũcio ngĩthũũra gũtũũra muoyo, tondũ wĩra ũrĩa
ũrutagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa warĩ wa kũnjiguithia
kĩeha. Wothe warĩ wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho. **18**
Ngĩgĩthũũra maũndũ mothe marĩa ndenogeetie namo
gũkũ thĩ kwaraga riũa, tondũ no nginya ngaamatigĩra
ũrĩa ũgooka thuutha wakwa. **19** Ningĩ nũũ ũũĩ kana ũcio
ũgooka ithenya rĩakwa agaakorwo arĩ mũndũ mũũgĩ
kana arĩ mũndũ mũkĩĩgu? No rĩrĩ, nĩwe ũkaarũgamĩrĩra
wĩra ũrĩa ndaanetungumania naguo ngĩtũmagĩra ũũgĩ
wakwa gũkũ thĩ kwaraga riũa. Ũndũ ũcio o naguo no wa
tũhũ. **20** Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa ĩkĩambĩrĩria kũũrwo
nĩ hinya nĩ ũndũ wa wĩra wakwa wothe wa mĩnoga ũrĩa
ndaarutaga gũkũ thĩ kwaraga riũa. **21** Tondũ mũndũ
no arute wĩra wake na ũũgĩ, na ũmenyo, na kũũhĩgĩra
maũndũ, no rĩrĩ, no nginya acooke atige kĩrĩa gĩothe
agĩĩta nakĩo kũrĩ mũndũ ũngĩ ũtakĩnogeire. Ũndũ ũyũ o
naguo no wa tũhũ, na nĩ mũtino mũnene. **22** Mũndũ-rĩ,
nĩ uumithio ũrĩkũ oonaga harĩ wĩra ũrĩa wothe arutaga,
na mĩnoga, na gwĩtungumania kũrĩa anetungumania
nakuo gũkũ thĩ kwaraga riũa? **23** Nĩgũkorwo matukũ
make mothe, wĩra wake nĩ wa ruo na kĩeha; o na ũtukũ,

meciiria make matihurũkaga. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ. **24** Mũndũ-rĩ, ndarĩ ũndũ ũngĩ mwega angĩĩka ũkĩrĩte kũrĩa na kũnyua, na gũkenera wĩra wake. Ũndũ ũyũ o naguo ngĩona atĩ uumĩte guoko-inĩ kwa Ngai, **25** nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũrĩa kana gũkena Ngai atarĩ ho? **26** Ngai aheaga mũndũ ũrĩa ũmũkenagia maũndũ ma ũũgĩ, na ũmenyo, na gĩkeno, no mũndũ ũrĩa mwĩhia akamũhe wĩra wa gũcookanĩrĩria na kwĩigĩra ũtonga, nĩguo acooke aũnenganĩre kũrĩ mũndũ ũrĩa ũmũkenagia. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho.

3 Atĩrĩrĩ, o ũndũ nĩ ũrĩ ihinda rĩaguo, na o ũndũ o wothe wĩkagwo gũkũ thĩ nĩ ũrĩ mahinda maguo: **2** kũrĩ hĩndĩ ya gũciarwo na hĩndĩ ya gũkua, hĩndĩ ya kũhaanda na hĩndĩ ya kũmunya kĩrĩa kĩhaande, **3** hĩndĩ ya kũũraga na hĩndĩ ya kũhonia, hĩndĩ ya gũtharia na hĩndĩ ya gwaka, **4** hĩndĩ ya kũrĩra na hĩndĩ ya gũtheka, hĩndĩ ya gũcakaya na hĩndĩ ya kũina, **5** hĩndĩ ya kũhurunja mahiga na hĩndĩ ya kũmacookanĩrĩria, hĩndĩ ya kũhĩmbĩria na hĩndĩ ya kwaga kũhĩmbĩria, **6** hĩndĩ ya gũcaria na hĩndĩ ya kũũrĩrwo nĩ indo, hĩndĩ ya kũiga, na hĩndĩ ya gũte, **7** hĩndĩ ya gũtembũra na hĩndĩ ya gũtuma, hĩndĩ ya gũkira na hĩndĩ ya kwaria, **8** hĩndĩ ya kwenda na hĩndĩ ya gũthũũra, hĩndĩ ya mbaara na hĩndĩ ya thayũ. **9** Mũruti wa wĩra-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ oonaga harĩ gwĩtungumania gwake? **10** Nĩnyonete mathĩĩna marĩa Ngai aheete andũ nĩguo mathĩĩnĩkage nĩ mo. **11** Ngai oombire kĩndũ o gĩothe kĩrĩ gĩthaka hĩndĩ yakĩo. Ningĩ nĩekĩrĩte ũhoro wa tene na tene ngoro-inĩ cia andũ; no andũ matingĩhota kũmenya wĩra ũrĩa Ngai arutĩte kuuma kĩambĩrĩria nginya kĩrĩkĩrĩro. **12** Nĩnjũũĩ atĩ gũtirĩ ũndũ ũngĩ mwega andũ mangĩĩka ũkĩrĩte gũkena na gwĩka maũndũ mega rĩrĩa rĩothe megũtũũra muoyo. **13** O na ningĩ ngamenya atĩ mũndũ o wothe angĩrĩa na anyue, na akenere gwĩtungumania gwake, kĩu nĩ kĩheo kuuma kũrĩ Ngai. **14** Nĩnjũũĩ atĩ ũndũ ũrĩa wothe Ngai ekaga nĩ wagũtũũra nginya tene; ndũngĩongerereka kana ũnyihanyiihe. Ngai awĩkaga nĩgeetha andũ mamwĩtigagĩre. **15** Ũrĩa gũtarĩĩ rĩu noguo gwatariĩ tene, na ũrĩa gũgaatuĩka thuutha-inĩ noguo gwatariĩ mbere ĩyo; nake Ngai acaragia atĩ ũndũ ũrĩa wahĩtũkire ũcooke o ro ho. **16** O na ningĩ ngĩona ũndũ ũngĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa: Handũ harĩa haatuuagĩrwo ciira-rĩ, waganu warĩ ho, na ho handũ harĩa ha kĩhootorĩ, waganu warĩ ho. **17** Ngĩĩra atĩrĩ na ngoro yakwa, "Ngai nĩwe ũgaaciirithia andũ arĩa athingu na arĩa aaganu, tondũ nĩgũgakorwo ihinda rĩa o ũndũ o wothe wĩkagwo gũkũ thĩ, o na ihinda rĩa wĩra o wothe." **18** Ningĩ ngĩĩciiria atĩrĩ, "Ha ũhoro wa andũ-rĩ, Ngai amageragia nĩgeetha mone atĩ mahaana o ta nyamũ. **19** Maũndũ marĩa makoraga mũndũ no mo makoraga nyamũ; mũndũ na nyamũ makoragwo nĩ ũndũ o ro ũmwe: O ta ũrĩa mũndũ akuuaga, noguo nyamũ ĩkuaga. Mĩhũmũ ya mũndũ na nyamũ no ĩmwe; mũndũ ndarĩ handũ akĩrĩte nyamũ. Ũndũ o wothe nĩ wa tũhũ. **20** Mũndũ na nyamũ mathiiaga o kũndũ kũmwe; othe moimĩte tĩĩri-inĩ, na othe macookaga o tĩĩri-inĩ. **21** Nũũ ũũĩ kana hihi roho wa mũndũ wambataga na igũrũ, naguo roho wa nyamũ ũgaikũrũka na thĩ?" **22** Nĩ ũndũ ũcio ngĩona atĩ hatirĩ ũndũ mwega harĩ mũndũ ũkĩrĩte gũkenera wĩra wake, tondũ rĩu nĩrĩo igai rĩake. Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmũcookia rĩngĩ nĩguo one ũrĩa gũgeekĩka thuutha wake?

4 Ningĩ nĩndarorire na ngĩona kũhinyanĩrĩria kũrĩa gwathiiaga na mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa: Ngĩona maithori ma arĩa ahinyĩrĩrie, na matirĩ na mũndũ wa kũmahooreria; arĩa maamahinyagĩrĩria nĩo maarĩ na ũhoti, no acio maahinyagĩrĩrio matiarĩ na mũndũ wa kũmahooreria. **2** Tondũ ũcio ngiuga atĩ andũ arĩa akuũ, o acio marĩkĩtie gũkua, nĩmakenaga gũkĩra arĩa marĩ muoyo, o acio marĩ muoyo o na rĩu. **3** No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa mwega gũkĩra acio eerĩ nĩ ũrĩa ũtarĩ mũciare, o ũcio ũtoneete ũũru ũrĩa wĩkagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa. **4** Ningĩ ngĩona atĩ wĩra wothe na maũndũ marĩa mũndũ agĩĩaga namo moimanaga na mũndũ kũiguĩra mũndũ wa itũũra rĩake ũiru. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho. **5** Mũndũ mũkĩĩgu enyiitanagĩria moko, akeyananga we mwene. **6** Nĩ kaba mũndũ akorwo na kĩndũ kĩnini na akorwo na ũhooreri, gũkĩra gwĩtungumania agĩe na indo nyingĩ, na gũteng'eria rũhuho. **7** Ningĩ ngĩona ũndũ wa tũhũ gũkũ thĩ kwaraga riũa: **8** Kwarĩ na mũndũ watũũraga arĩ wiki; ndaarĩ na mũriũ kana mũrũ wa nyina. No rĩrĩ, aatũũraga etungumanagia, no maitho make matiaiganagwo nĩ ũtonga. Eyũririe atĩrĩ, "Nũũ ũratũma ndĩtungumanie ũũ, na noge, na nĩ kĩĩ kĩratũma ndĩiime ikeno?" Ũndũ ũcio o naguo nĩ wa tũhũ, no wĩra wa gũthĩĩnĩka! **9** Nĩ kaba andũ eerĩ gũkĩra ũmwe, tondũ nĩmoonaga uumithio mwega wa wĩra wao: **10** Ũmwe angĩgũa thĩ-rĩ, mũratawe no amuoe. No rĩrĩ, mũndũ angĩgũa thĩ na ndarĩ na wa kũmuoya-rĩ, kaĩ ũcio nĩ wa kũiguĩrwo tha-ĩ! **11** Ningĩ-rĩ, andũ eerĩ mangĩkoma hamwe nĩmaiguithanagia ũrugarĩ. No rĩrĩ, mũndũ angĩhota kũigua ũrugarĩ atĩa arĩ o wiki? **12** Mũndũ ũmwe no akĩrio hinya, no andũ eerĩ no mahote kwĩgitĩra. Mũhĩndo mũrame na ndigi ithatũ ndũngĩtuĩka narua. **13** Nĩ kaba mũndũ mwĩthĩ mũthĩĩni no nĩ mũũgĩ, gũkĩra mũthamaki mũkũrũ no nĩ mũkĩĩgu, ũrĩa ũtangĩtaarĩka. **14** Mũndũ mwĩthĩ ũcio no akorwo oimĩte njeera agatuuo mũthamaki, kana akorwo aaciarirwo arĩ mũthĩĩni o kũu ũthamaki-inĩ wake. **15** Ngĩkĩona atĩ andũ arĩa othe matũũraga na magathiiagĩra gũkũ thĩ kwaraga riũa maarũmĩrĩire mwanake ũcio mũthĩĩni, o ũcio wacookire ithenya rĩa mũthamaki. **16** Andũ arĩa othe maathagwo nĩwe matingĩtarĩka. No rĩrĩ, andũ arĩa mookire thuutha wake matiakenirio nĩ ũcio wacookire ithenya rĩa mũthamaki. Ũndũ ũyũ o naguo nĩ wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho.

5 Atĩrĩrĩ, ceemaga ũgĩtoonya nyũmba ya Ngai. Gũkuhĩrĩria na kũigua ndeto ciake nĩ kwega gũkĩra igongona rĩrĩa rĩrutagwo nĩ andũ arĩa akĩĩgu, tondũ matimenyaga nĩ ũũru mareeka. **2** Tiga kũhiũha kwaria ũtambĩte gwĩciiria, ndũgetĩkĩrie ngoro yaku ĩhiũhe kwaria ũndũ mbere ya Ngai. Ngai arĩ igũrũ, nawe ũrĩ gũkũ thĩ, nĩ ũndũ ũcio nyiihagia ciugo ciaku. **3** O ta ũrĩa mĩhang'o mĩingĩ ĩtũmaga mũndũ aroote-rĩ, ũguo no taguo mũndũ mũkĩĩgu aingĩhagia mĩario. **4** Hĩndĩ ĩrĩa wehĩta mwĩhĩtwa harĩ Ngai, ndũkanahũthĩrĩrie kũũhingia. Nĩ ũndũ we ndakenagio nĩ andũ akĩĩgu;

hingagia mwĩhĩtwa waku. **5** Nĩ kaba kwaga kwĩhĩta,
gũkĩra kwĩhĩta na kwaga kũhingia mwĩhĩtwa. **6**
Ndũkareke kanua gaku gatũme wĩhie. Ndũkanoigĩre
mbere ya mũtũmwo wa hekarũ atĩrĩ, "Mwĩhĩtwa wakwa
ndehĩtire na mahĩtia." Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma ũrakarie Ngai
na uuge waku, nake athũkie wĩra wa moko maku? **7**
Irooto nyingĩ na ciugo nyingĩ nĩ cia tũhũ. Nĩ ũndũ
ũcio ikaraga wĩtigĩrĩte Ngai. **8** Ũngĩkoona mũthĩĩni
akĩhinyĩrĩrio, na akaagithio ciira wa ma na kĩhooto
bũrũri-inĩ, ndũkanamakio nĩ maũndũ macio; nĩgũkorwo
mũnene ũmwe aroragwo nĩ mũnene ũngĩ, na igũrũ wa
acio eerĩ nĩ harĩ angĩ anene kũmakĩra. **9** Uumithio wa
bũrũri nĩ wa andũ othe; o na mũthamaki we mwene
oonaga uumithio kuuma mĩgũnda-inĩ. **10** Mũndũ ũrĩa
wothe wendeete mbeeca ndarĩ hĩndĩ aciiganagia; nake
ũrĩa wothe wendeete ũtonga ndaiganagwo nĩ kĩrĩa
oonaga. Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ. **11** O ũrĩa
indo ikĩragĩrĩria kuongerereka, noguo arĩa macirĩĩaga
mongererekaga. Mwene cio agunĩkaga nakĩ, tiga o
gũciĩrorera na maitho? **12** Toro wa mũndũ ũrĩa ũrutaga
wĩra nĩ mwega, o na angĩrĩa irio nini kana nyingĩ, no
ũingĩ wa indo cia gĩtonga ndũrekaga kĩone toro. **13**
Nĩnyonete ũndũ mũũru na wa kĩeha gũkũ thĩ kwaraga
riũa: ũtonga ũrĩa mũndũ eigagĩra ũkaya kũmũthũkia
we mwene, **14** kana ũtonga ũrĩa ũthiraga na njĩra ya
mũtino, atĩ angĩgaaciara kahĩĩ, gatirĩ kĩndũ kangĩgaya.
15 Mũndũ oimaga nda ya nyina arĩ njaga, na o ũguo
okaga, noguo athiiaga. Ndarĩ kĩndũ o nakĩ kiumanĩte
na wĩra wake agaakuua na moko make. **16** Ũndũ ũyũ
o naguo nĩ mũũru, na wa kĩeha: Atĩ o ũrĩa mũndũ
okaga, noguo athiiaga, nake-rĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ egunaga
naguo, kuona atĩ enogagĩria o rũhuho? **17** Matukũ-
inĩ make mothe arĩĩagĩra nduma-inĩ, arĩ na gũtangĩka
kũnene, na kũhinyĩrĩrĩka, o na marakara. **18** Ngĩcooka
ngĩmenya atĩ nĩ wega na nĩ kwagĩrĩire mũndũ arĩĩage na
anyuuage, na akenagĩre gwĩtungumania gwake arĩ gũkũ
thĩ kwaraga riũa matukũ-inĩ manini ma gũtũũra muoyo
marĩa aheetwo nĩ Ngai, tondũ rĩu nĩrĩo igai rĩake. **19** Na
ningĩ-rĩ, mũndũ o wothe angĩheo ũtonga na indo nĩ
Ngai, na amũhotithie gũcikenera, nake aamũkĩre igai
rĩake na akenio nĩ wĩra wake-rĩ, kĩu nĩ kĩheo aheetwo nĩ
Ngai. **20** Ti kaingĩ mũndũ ũcio ataranagia ũhoro wa
matukũ ma muoyo wake, tondũ Ngai nĩamũikaragia arĩ
na gĩkeno ngoro-inĩ.

6 Na rĩrĩ, nĩnyonete ũndũ ũngĩ mũũru gũkũ thĩ
kwaraga riũa, naguo nĩũritũhagĩra andũ mũno: **2**
Naguo nĩ atĩ Ngai aheaga mũndũ ũtonga, na indo, o
na gĩtĩĩo, agakoragwo na kĩndũ o kĩrĩa gĩothe ngoro
yake ĩngĩĩririrĩria, no rĩrĩ, Ngai akaaga kũmũhotithia
gũcikenera, no mũndũ ũngĩ mũgeni nĩwe ũcikenagĩra
handũ hake. Ũndũ ũyũ nĩ wa tũhũ, na nĩ ũndũ mũũru na
wa kĩeha. **3** Mũndũ no agĩe ciana igana rĩmwe na atũũre
mĩaka mĩingĩ; no rĩrĩ, o na angĩtũũra ihinda iraaya
atĩa, angĩkorwo ndangĩkenera ũgaacĩru wake na aage
gũthikwo wega-rĩ, nguuga atĩrĩ, mũndũ ũcio akĩrĩtwo
nĩ kĩhuno. **4** Kĩhuno kĩu gĩũkaga kĩrĩ tũhũ, na gĩgathiĩ
nduma-inĩ, na rĩĩtwa rĩakĩo rĩkahumbĩrwo nĩ nduma o
ro ĩyo. **5** O na gũtuĩka gĩtionire riũa kana gĩkĩmenya
ũndũ o na ũrĩkũ-rĩ, nĩkĩgĩaga na ũhurũko gũkĩra mũndũ
ũcio: **6** Ĩĩ, ti-itherũ o na angĩtũũra mĩaka ngiri ĩmwe
maita meerĩ, na aage gũkenera ũgaacĩru wake. Githĩ
othe matigĩthiiaga o handũ hamwe? **7** Mũndũ arutaga
wĩra wothe na kĩyo nĩguo aiyũrie kanua gake, no gũtirĩ
hĩndĩ ngoro yake ĩiganagia. **8** Mũndũ mũũgĩ-rĩ, akĩrĩte
mũndũ mũkĩĩgu na kĩ? Nake mũndũ mũthĩĩni ũrĩa
ũmenyete gũikarania na andũ arĩa angĩ-rĩ, egunaga na
kĩ? **9** Nĩ kaba kĩrĩa maitho marona, gũkĩra kwangangio
nĩ merirĩria. Ũndũ ũyũ o naguo nĩ wa tũhũ, o ta
gũteng'eria rũhuho. **10** Kĩndũ gĩothe kĩanakorwo kuo
kĩaheirwo rĩĩtwa, nake mũndũ nĩamenyekete ũrĩa atarĩĩ;
gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũkararania na ũrĩa ũrĩ hinya
kũmũkĩra. **11** O ũrĩa ciugo iraingĩha, noguo ituĩkaga
cia tũhũ, naguo ũndũ ũcio ũgunaga mũndũ na kĩ? **12**
Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmenya maũndũ marĩa magĩrĩire
mũndũ mũtũũrĩre-inĩ wake, matukũ mothe ma muoyo
wake manini na ma tũhũ marĩa aniinaga magathira o
ta kĩĩruru? Nũũ ũngĩmwĩra ũrĩa gũkaahaana gũkũ thĩ
kwaraga riũa aarĩkia kwehera?

7 Nĩ kaba rĩĩtwa rĩega gũkĩra maguta marĩa manungi
wega, na mũthenya wa gũkua gũkĩra mũthenya wa
gũciarwo. **2** Nĩ kaba gũthiĩ nyũmba ĩrĩ na macakaya
gũkĩra gũthiĩ nyũmba ĩrĩ na ndĩa, nĩgũkorwo gĩkuũ
nĩkĩo mũthia wa andũ othe; nao andũ arĩa marĩ muoyo
nĩmakĩige ũndũ ũcio ngoro-inĩ ciao. **3** Nĩ kaba kĩeha
gũkĩra mĩtheko, tondũ gũtuka gĩthiithi nĩgũtũmaga
ngoro yagĩre. **4** Ngoro cia andũ arĩa oogĩ irũmbũyagia
nyũmba ĩrĩ na macakaya, no ngoro cia andũ arĩa akĩĩgu
irũmbũyagia nyũmba ĩrĩ na ikeno. **5** Nĩ kaba kũigua
irũithia rĩa mũndũ ũrĩa mũũgĩ, gũkĩra gũthikĩrĩria
rwĩmbo rwa andũ arĩa akĩĩgu. **6** O ta ũrĩa mĩigua
ĩtũratũrĩkaga ĩrĩ rungu rwa nyũngũ, no taguo mĩtheko
ya andũ arĩa akĩĩgu ĩtariĩ. Ũndũ ũyũ o naguo no wa
tũhũ. **7** Ũhinyanĩrĩria ũtũmaga mũndũ mũũgĩ akĩĩge,
narĩo ihaki rĩgathũkia ngoro. **8** Nĩ kaba kĩrĩkĩrĩro
kĩa ũndũ gũkĩra kĩambĩrĩria kĩaguo, na gũkirĩrĩria nĩ
kwega gũkĩra mwĩtĩĩo. **9** Tigaga kũhiũha kũrakara
na ngoro yaku, nĩ ũndũ marakara maikaraga ngoro-
inĩ cia andũ arĩa akĩĩgu. **10** Ndũkoorie atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ
gĩatũmaga matukũ ma tene makorwo marĩ mega gũkĩra
maya?" Nĩgũkorwo ti ũũgĩ kũũria ũguo. **11** Ũũgĩ, o
ta igai, nĩ mwega na nĩũteithagia arĩa marĩ muoyo.
12 Ũũgĩ nĩ mwĩgitio, o ta ũrĩa mbeeca irĩ mwĩgitio,
no rĩrĩ, wega wa ũmenyi maũndũ nĩ ũyũ: atĩ ũũgĩ
nĩũtũũragia ũrĩa ũrĩ naguo muoyo. **13** Ta cũrania ũrĩa
Ngai ekĩte: Kĩrĩa ogometie-rĩ, nũũ ũngĩhota gũkĩrũnga?
14 Hĩndĩ ĩrĩa mahinda marĩ mega, kenaga; no rĩrĩ, rĩrĩa
mahinda magũthũũkĩra, ũririkanage atĩrĩ: Ngai nĩwe
ũtũmaga maũndũ macio meerĩ matwarane. Nĩ ũndũ
ũcio mũndũ ndarĩ ũndũ angĩmenya wĩgiĩ mũtũũrĩre
wake wa thuutha-inĩ. **15** Mũtũũrĩre-inĩ ũyũ wakwa wa
tũhũ, nĩnyonete maũndũ maya meerĩ: mũndũ mũthingu
no akue o na arĩ mũthingu, nake mũndũ mwaganu
agatũũra muoyo ihinda iraaya o na arĩ mwaganu. **16**
Tiga gũthinga makĩria, o na kana kũũhĩga makĩria:
ũkwenda kwĩniina nĩkĩ? **17** Tiga kwagana makĩria,
kana gũkĩĩga: ũkwenda gũkua hĩndĩ yaku ĩtakinyĩte
nĩkĩ? **18** Nĩ wega kũrũmia ũndũ ũmwe, na ndũkarekie
ũcio ũngĩ. Mũndũ ũrĩa mwĩtigĩri-Ngai nĩetheemaga

maũndũ macio meerĩ. **19** Ũũgĩ wĩkĩraga mũndũ mũũgĩ
hinya, agakĩra aathani ikũmi marĩ itũũra-inĩ inene.
20 Gũtirĩ mũndũ mũthingu gũkũ thĩ, ũrĩa wĩkaga o
wega mũtheri na ndehagia. **21** Ndũgathikagĩrĩrie ũrĩa
wothe andũ maraaria, tondũ wahota kũigua ndungata
yaku ĩgĩkũruma: **22** nĩgũkorwo ngoro-inĩ yaku nĩũũĩ
atĩ mahinda maingĩ wee mwene wanaruma andũ arĩa
angĩ. **23** Maũndũ macio mothe ndamatuĩririe na ũũgĩ,
ngiuga atĩrĩ, "Nĩnduĩte itua rĩa kũgĩa na ũũgĩ." No
rĩrĩ, ũndũ ũcio warĩ kũraya na niĩ. **24** O ũndũ ũrĩa
wothe ũngĩtuĩka nĩguo, ũũgĩ-rĩ, nĩũraihĩrĩirie mũno na
nĩmũhithe makĩria: nũũ ũngĩũmenya? **25** Nĩ ũndũ ũcio
ngĩhũndũra meciiria makwa harĩ ũmenyi, na gũtuĩria,
na kũmaatha ũũgĩ, na mũtabarĩre wa maũndũ na
ndaũkĩrwo nĩ ũkĩĩgu wa waganu, na ũgũrũki wa ũrimũ.
26 Ningĩ ngĩona ũndũ mũrũrũ gũkĩra gĩkuũ, naguo nĩ
mũndũ-wa-nja ũrĩa ũhaana ta mũtego, o ũrĩa ngoro
yake ĩhaana mũtego wa kũgwatia, namo moko make
makahaana ta mĩnyororo. Mũndũ ũrĩa ũkenagia Ngai
nĩakehonokia harĩ mũndũ-wa-nja ũcio, no mũndũ ũrĩa
mwĩhia nĩakagwatio nĩwe. **27** Mũrutani ekuuga atĩrĩ,
"Ũndũ ũyũ nĩguo menyete: "Ngĩringithania ũndũ ũmwe
na ũrĩa ũngĩ nĩguo menye mũtabarĩre wa maũndũ-rĩ,
28 o ngĩethaga ũguo na ndione-rĩ: Nĩndonire mũndũ
mũrũme ũmwe mũrũngĩrĩru harĩ arũme ngiri, no
ndionire mũndũ-wa-nja o na ũmwe mũrũngĩrĩru thĩinĩ
wao othe. **29** Ũndũ ũyũ noguo nyonete: Ngai oombire
mũndũ arĩ mũrũngĩrĩru, no andũ nĩmecarĩirie maũndũ
maingĩ ma wara."

8 Nũũ ũtariĩ ta mũndũ ũrĩa mũũgĩ? Ningĩ nũũ
ũngĩmenya gũtaũra maũndũ? Ũũgĩ nĩguo ũtũmaga
ũthiũ wa mũndũ ũkenge, na ũgatũma gũthita gĩthiithi
gwake kũgarũrũke. **2** Nguga atĩrĩ, athĩkagĩra rĩathani
rĩa mũthamaki, nĩ ũndũ nĩwehĩtire ũrĩ mbere ya
Ngai. **3** Ndũkahiũhage kwehera harĩ mũthamaki.
Ndũgekage ũndũ mũũru, nĩgũkorwo we ekaga ũndũ
ũrĩa ũngĩmũkenia. **4** Na tondũ uuge wa mũthamaki
ũrĩ hinya-rĩ, nũũ ũngĩhota kũmũũria kĩũria atĩrĩ, "Nĩ
atĩa ũreka?" **5** Mũndũ ũrĩa wothe wathĩkagĩra watho
wake ndakoona ũũru, nayo ngoro ya mũndũ mũũgĩ
ĩkũũranaga gwathĩkĩra mũthamaki ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire,
ningĩ na njĩra ĩrĩa yagĩrĩire. **6** Nĩgũkorwo ũndũ o wothe
nĩ ũrĩ ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire, na njĩra ĩrĩa yagĩrĩire ya
kũwĩka, o na gũtuĩka thĩĩna wa mũndũ nĩũmũritũhagĩra
mũno. **7** Tondũ gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya maũndũ
marĩa makaamũkora-rĩ, nũũ ũngĩmwĩra maũndũ marĩa
magooka? **8** Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gwatha rũhuho
agirie rũhurutane; ũguo noguo gũtarĩ mũndũ ũngĩhota
kũgirĩrĩria mũthenya wake wa gũkua. O ta ũrĩa gũtarĩ
mũndũ ũheagwo rũũtha hĩndĩ ya mbaara, ũguo noguo
waganu ũtangĩhonokia mũndũ ũrĩa ũwĩkaga. **9** Maũndũ
macio mothe nĩndamoonire, o ndĩĩrutanĩirie kũmenya
ũhoro wa maũndũ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ
kwaraga riũa. Nĩ kũrĩ hĩndĩ mũndũ agĩĩaga na ũhoti wa
gwathaga andũ arĩa angĩ, nake agethũkia we mwene. **10**
O na ningĩ ngĩona andũ arĩa aaganu magĩthikwo, o acio
maathiiaga na makoima handũ-harĩa-haamũre, nao
magakumagio kũu itũũra-inĩ inene kũrĩa meekagĩra
maũndũ macio. Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ. **11**
Rĩrĩa gwĩka ũũru kwaga kũherithio narua-rĩ, ngoro
cia andũ ikĩragĩrĩria gũthugunda gwĩka ũũru. **12** O
na mũndũ mwaganu angĩĩka maũndũ mooru maita
igana na atũũre muoyo ihinda iraaya-rĩ, nĩnjũũĩ na
ma atĩ andũ arĩa metigĩrĩte Ngai nĩmakona maũndũ
mega, o acio mahooyaga marĩ mbere ya Ngai. **13** No
rĩrĩ, tondũ andũ arĩa aaganu matiĩtigagĩra Ngai-rĩ,
matikoona maũndũ mega, na matukũ mao matikaraiha
ta kĩĩruru. **14** Na nĩ kũrĩ ũndũ ũngĩ wa tũhũ wĩkĩkaga
gũkũ thĩ: naguo nĩ atĩ andũ arĩa athingu nĩmakoragwo
nĩ maũndũ marĩa magĩrĩire gũkora andũ arĩa aaganu,
ningĩ atĩ andũ arĩa aaganu nĩmakoragwo nĩ maũndũ
marĩa magĩrĩire gũkora andũ arĩa athingu. Ũndũ ũyũ
o naguo, nguga atĩrĩ, no wa tũhũ. **15** Nĩ ũndũ ũcio
ngũgaathĩrĩria gĩkeno kĩa mũtũũrĩre, tondũ gũtirĩ ũndũ
ũngĩ mwega wa mũndũ gũkũ thĩ kwaraga riũa gũkĩra
kũrĩa, na kũnyua, na gũkena. Nakĩo gĩkeno gĩtũũre
kĩrũmanĩrĩire nake wĩra-inĩ wake matukũ mothe ma
muoyo marĩa Ngai amũheete gũkũ thĩ kwaraga riũa. **16**
Rĩrĩa ndeerutanĩirie kũmenya ũhoro wa ũũgĩ na kuona
wĩra ũrĩa mũndũ arutaga gũkũ thĩ, tondũ nĩ kũrĩ mũndũ
maitho make matoonaga toro mũthenya kana ũtukũ,
17 hĩndĩ ĩyo ngĩkĩona maũndũ marĩa mothe Ngai ekĩte.
Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũmenya ũrĩa gũthiiaga na
mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa. O na mũndũ angĩtuĩria na
kĩyo gĩake gĩothe, ndangĩhota kũmenya gĩtũmi kĩa ũndũ
ũcio. O na mũndũ mũũgĩ angĩĩtua atĩ nĩoĩ, ndangĩhota
gũtaũkĩrwo kũna nĩ ũndũ ũcio.

9 Nĩ ũndũ ũcio ngĩĩcũũrania ũhoro wa maũndũ macio
mothe na ngĩona atĩ andũ arĩa athingu na arĩa oogĩ,
o hamwe na mawĩra mao, marĩ moko-inĩ ma Ngai, no
rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya kana nĩ wendo, kana nĩ
rũmena rũmwetereire. **2** Andũ othe marĩĩkagĩrĩria o
ũndũ ũmwe: kĩrĩkĩrĩro kĩa andũ arĩa athingu na arĩa
aaganu, kĩa andũ arĩa ega na arĩa ooru, kĩa andũ arĩa
matethaahĩtie na arĩa methaahĩtie, na kĩa andũ arĩa
marutaga magongona na arĩa matarutaga gĩothe no
kĩmwe. O ta ũrĩa mũndũ mwega atariĩ, ũguo noguo
mũndũ mwĩhia atariĩ; o ta ũrĩa arĩa mehĩtaga na
mĩĩhĩtwa matariĩ, ũguo noguo arĩa metigagĩra kwĩhĩta
na mĩĩhĩtwa matariĩ. **3** Ũyũ nĩguo ũũru ũrĩa ũkoragwo
maũndũ-inĩ mothe marĩa mekĩkaga gũkũ thĩ kwaraga
riũa: Andũ othe marĩĩkagĩrĩria o ũndũ ũmwe. O na ningĩ
ngoro cia andũ ciyũrĩte ũũru, na ũgũrũki ũkaagĩa ngoro-
inĩ ciao rĩrĩa marĩ muoyo, na thuutha-inĩ magakua. **4**
Mũndũ ũrĩa wothe ũrĩ gatagatĩ ka arĩa marĩ muoyo arĩ
na kĩĩrĩgĩrĩro; na rĩrĩ, nĩ kaba ngui ĩrĩ muoyo gũkĩra
mũrũũthi mũkuũ! **5** Nĩ ũndũ andũ arĩa marĩ muoyo
nĩmooĩ nĩmagakua, no arĩa makuĩte matirĩ ũndũ mooĩ;
na matirĩ kĩheo kĩngĩ metereire, o na matiririkanagwo,
nĩmariganĩire. **6** Wendani wao, na rũmena rwao, o na
ũiru wao nĩithirĩte biũ; na gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ magaacooka
kũgĩa na handũ maũndũ-inĩ marĩa mothe mekagwo
gũkũ thĩ kwaraga riũa. **7** Thiĩ, ũrĩe irio ciaku ũkenete,
na ũnyue ndibei yaku ũcanjamũkĩte ngoro, nĩgũkorwo
ihinda rĩĩrĩ nĩrĩo Ngai etĩkĩrĩte wĩra waku. **8** Wĩhumbage
nguo cia rangi mwerũ hĩndĩ ciothe, na wĩhakage
maguta mũtwe hĩndĩ yothe. **9** Tũũranagiai na gĩkeno
na mũtumia ũcio waku wendeete, matukũ mothe ma

muoyo ũyũ wa tũhũ marĩa Ngai akũheete gũkũ thĩ
kwaraga riũa, o matukũ macio maku mothe ma tũhũ.
Nĩ ũndũ rĩĩrĩ nĩrĩo igai rĩaku mũtũũrĩre-inĩ waku, o
na gwĩtungumania-inĩ gwaku ũrĩ gũkũ thĩ kwaraga
riũa. **10** Ũndũ ũrĩa wothe ũngĩona wa gwĩka na guoko
gwaku-rĩ, wĩke na hinya waku wothe, tondũ mbĩrĩra-
inĩ kũrĩa ũrorete, gũtirĩ kũruta wĩra kana gwĩciiria,
kana kũmenya maũndũ, o na kana ũũgĩ. **(Sheol h7585)**
11 Nĩnyonete ũndũ ũngĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa: Atĩ
andũ arĩa marĩ ihenya tio mahootanaga ihenya-inĩ,
na arĩa marĩ hinya tio mahootanaga mbaara-inĩ, o
na arĩa oogĩ tio moonaga irio, na arĩa mooĩ maũndũ
mũno tio magĩaga na ũtonga, o na kana andũ arĩa oogĩ
makaheo gĩtĩĩo; no rĩrĩ, ihinda na mweke nĩ cia andũ
othe. **12** O na ningĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya rĩrĩa
mũtino ũngĩmũkora: Tondũ o ta ũrĩa thamaki inyiitagwo
na mũtego mũũru, o na ta ũrĩa nyoni inyiitagwo na
gĩkerenge, ũguo noguo andũ manyiitagwo nĩ mahinda
mooru marĩa mamakinyagĩrĩra materĩgĩrĩire. **13** Ningĩ
ngĩona ũũgĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa ũrĩa wamakirie
mũno, watariĩ ũũ: **14** Hĩndĩ ĩmwe nĩ kwarĩ itũũra inini,
na rĩarĩ na andũ o anini thĩinĩ warĩo. Na mũthamaki
warĩ na hinya mũno akĩrĩũkĩrĩra, akĩrĩthiũrũrũkĩria,
na agĩaka rũirigo rwa kũrĩrigiicĩria, arĩũkĩrĩre. **15** Na
rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ gwatũũraga mũndũ mũthĩĩni no
aarĩ mũũgĩ, nake akĩhonokia itũũra rĩu na ũũgĩ wake.
No rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ wacookire kũririkana mũndũ
ũcio mũthĩĩni. **16** Nĩ ũndũ ũcio ngĩkiuga atĩrĩ, "Ũũgĩ
nĩ mwega gũkĩra hinya." No ũũgĩ wa mũndũ mũthĩĩni
nĩũmenagwo, na ciugo ciake itithikagĩrĩrio. **17** Ciugo cia
ũhooreri cia mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩciagĩrĩire ithikagĩrĩrio,
gũkĩra rĩanĩrĩra rĩa mũndũ ũrĩa wathaga irimũ. **18**
Nĩ kaba ũũgĩ gũkĩra indo cia mbaara, no rĩrĩ, mũndũ
mwĩhia ũmwe nĩathũkagia maũndũ maingĩ mega.

10 O ta ũrĩa ngi nguũ itũmaga maguta manungi wega
magĩe na kĩheera kĩuru-rĩ, noguo ũkĩĩgu mũnini
ũkomagĩrĩria ũũgĩ na gĩtĩĩo. **2** Ngoro ya mũndũ ũrĩa
mũũgĩ yerekagĩra mwena wa ũrĩo, no ngoro ya mũndũ
mũkĩĩgu ĩkeerekera mwena wa ũmotho. **3** O na rĩrĩa
egũthiĩ na njĩra, mũndũ mũkĩĩgu nĩoragwo nĩ meciiria
make, na akoonia mũndũ o wothe ũrĩa arĩ mũkĩĩgu. **4**
Marakara ma mũndũ ũrĩa wathanaga mangĩarahũka
igũrũ rĩaku, ndũkoime harĩa ũrĩ; ũhooreri no ũhoorerie
mahĩtia manene. **5** Nĩ harĩ ũndũ mũũru nyonete
gũkũ thĩ kwaraga riũa, na nĩ ihĩtia rĩrĩa riumanaga na
mwathi wa andũ: **6** Atĩ andũ arĩa akĩĩgu nĩmatũũgagĩrio
mũno, nao andũ arĩa itonga makanyiihio. **7** Nĩnyonete
ngombo igĩthiĩ ihaicĩte mbarathi, nao ariũ a athamaki
magathiĩ na magũrũ ta ngombo. **8** Mũndũ ũrĩa wenjaga
irima-rĩ, nĩwe ũkaarĩgũa; nake ũrĩa ũtharagia rũthingo
nĩkũrũmwo akaarũmwo nĩ nyoka. **9** Mũndũ ũrĩa wenjaga
mahiga no agerwo ngero nĩmo; nake ũrĩa watũraga ngũ
no imũrehere ũgwati. **10** Ithanwa rĩngĩtuuha na rĩage
kũnoorwo-rĩ, mũndũ nĩatũmagĩra hinya mũingĩ, no
ũũgĩ wa wĩra ũrehaga ũhootani. **11** Nyoka îngĩrũma
mũndũ ĩtanathuuthĩrwo ĩhoorere-rĩ, hatirĩ bata kũrĩ
mũmĩthuuthĩri. **12** Ciugo cia kanua ka mũndũ mũũgĩ
nĩ cia ũtugi, no mũndũ mũkĩĩgu aniinagwo nĩ mĩromo
yake mwene. **13** Kĩambĩrĩria-inĩ ciugo ciake nĩ cia
ũrimũ; na kĩrĩkĩrĩro-inĩ nĩ cia ũgũrũki mũtheri: **14** nake
mũndũ mũkĩĩgu no ciugo aingĩhagia. Gũtirĩ mũndũ
ũũĩ ũrĩa gũkaahaana, ningĩ nũũ ũngĩmwĩra ũhoro wa
maũndũ marĩa mageekĩka thuutha wake? **15** Wĩra
wa mũndũ mũkĩĩgu nĩũmũnogagia; we ndamenyaga
njĩra ya gũthiĩ itũũra-inĩ. **16** Bũrũri ũrĩa mũthamaki
wakuo aarĩ ndungata, na anene akuo marokagĩra
kũrĩa o rũciinĩ kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ! **17** Kũrathimwo-
rĩ, nĩwe bũrũri ũrĩa mũthamaki waku aaciarĩtwo arĩ
mũndũ wa gũtĩĩka, na ũrĩa ariũ ake marĩĩaga irio
ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire: nĩgeetha magĩe na hinya, na
makanyua, no ti geetha marĩĩo. **18** Mũndũ angĩkorwo arĩ
kĩgũũta, mĩitĩrĩro ya nyũmba yake nĩĩhocagĩrĩra; namo
moko make mangĩregera, nyũmba no yure. **19** Iruga
rĩrugagwo nĩguo andũ makene, nayo ndibei ĩkenagia
muoyo, no mbeeca nĩcio ihingagia maũndũ mothe.
20 Ndũkanarume mũthamaki, o na meciiria-inĩ maku,
na ndũkanacuuke gĩtonga ũrĩ nyũmba yaku ya thĩinĩ,
tondũ nyoni ya rĩera-inĩ no ĩtware ciugo ciaku, o na
kana ĩrĩa ĩrĩ mathagu ĩheane ũhoro ũcio warĩtie.

11 Ikia irio ciaku igũrũ rĩa maaĩ, nĩ ũndũ thuutha
wa matukũ maingĩ nĩũgaaciona rĩngĩ. **2** He andũ
mũgwanja rwĩga, ĩĩ, o na ũhe andũ anana, nĩgũkorwo wee
ndũngĩmenya mũtino ũrĩa ũngĩũka bũrũri-inĩ. **3** Matu
mangĩiyũra mbura, mamiuragia gũkũ thĩ. Mũtĩ ũngĩgũa
na mwena wa gũthini, kana mwena wa gathigathini,
o harĩa ũgũũaga, hau no ho ũikaraga. **4** Mũndũ ũrĩa
wothe ũcũthagĩrĩria rũhuho, ndahaandaga; nake ũrĩa
ũroraga matu, ndagethaga. **5** Tondũ ndũũĩ njĩra ĩrĩa
rũhuho rũgeraga, o na kana ũrĩa mwana athondekagwo
nda-inĩ ya nyina, ũguo noguo ũtangĩmenya wĩra wa
Ngai, o we Mũũmbi wa indo ciothe. **6** Haanda mbeũ
ciaku rũciinĩ, na hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũkahurũkie moko maku,
nĩgũkorwo ndũũĩ iria ikaagĩra, kana nĩ ici, kana nĩ icio
ingĩ, kana hihi ikaagĩra o cierĩ. **7** Ũtheri nĩ mwega, namo
maitho nĩmakenagĩra kuona riũa. **8** Na rĩrĩ, mũndũ o na
angĩgĩtũũra muoyo mĩaka mĩingĩ atĩa-rĩ, nĩamĩkenagĩre
yothe. No nĩaririkanage matukũ ma nduma, tondũ
magaakorwo marĩ maingĩ. Maũndũ mothe magooka
nĩ ma tũhũ. **9** Atĩrĩrĩ, wee mwanake ũyũ, kenagĩra
ũnini waku, na ũreke ngoro yaku ĩgũkenagie matukũ-
inĩ ma wĩthĩ waku. Thiiaga na mĩthiĩre ĩrĩa wĩyendeire
na ngoro yaku, o na ĩrĩa yonagwo ĩrĩ mĩega nĩ maitho
maku, no ũmenye atĩrĩ, harĩ maũndũ macio mothe,
Ngai nĩagagũciirithia. **10** Nĩ ũndũ ũcio, eheria gwĩtanga
ngoro-inĩ yaku, na weherie mathĩĩna mwĩrĩ-inĩ waku,
tondũ wĩthĩ waku na hinya wa mwĩrĩ no cia tũhũ.

12 Ririkanaga Mũkũũmbi matukũ-inĩ ma ũnini waku,
mũiria wa matukũ ma thĩĩna makinye, na mĩaka
ĩkuhĩrĩrie rĩrĩa ũkoiga atĩrĩ, "Kaĩ ndikenagĩra mĩaka
ĩno-ĩ": **2** riũa na ũtheri, na mweri na njata ĩtanatuĩka
nduma, namo matu matanacooka ho mbura yathira; **3**
rĩrĩa aikaria a nyũmba makainaina, nao arĩa marĩ hinya
mainame, rĩrĩa ithĩi igaatiga gũthĩa nĩ ũndũ nĩ nini, nao
arĩa macũthagĩrĩria na ndirica matumanĩrwo nĩ nduma;
4 rĩrĩa mĩrango ya kuumĩra barabara ĩkaahingwo, na
mũgambo wa gũthĩa ũnyiihe; rĩrĩa andũ magookagĩrio
nĩ mĩgambo ya nyoni, no nyĩmbo ciao ciothe ikaaga
kũiguĩka; **5** rĩrĩa andũ marĩ na guoya wa kũhaica

igũrũ, na mageetigĩra mogwati ma mabarabara-inĩ;
rĩrĩa mũtĩ wa mũrothi ũrutĩte kĩro, nayo ndaahi ithiiage
ĩĩkururĩtie, namo meririria mage hinya. Hĩndĩ ĩyo
mũndũ ainũke kũrĩa agaatũũra tene na tene, nao acakai
mathiĩ magĩcakayaga njĩra-inĩ. **6** Ririkanaga Mũkũũmbi:
mbere ya mũhĩndo wa betha ũtanatuĩka, o na kana
mbakũri ya thahabu ĩtaanooragwo; mbere ya ndigithũ
gũthethererwo itherũkĩro-inĩ rĩa maaĩ, kana kũgũrũ
kwa ngaari kuunĩkĩre gĩthima-inĩ, **7** naruo rũkũngũ
rũcooke tĩĩri-inĩ kũrĩa ruoimire, naguo roho ũcooke kũrĩ
Ngai ũrĩa waũheanire. **8** "Maũndũ mothe nĩ ma tũhũ!
Nĩ ma tũhũ!" Ũguo nĩguo Mũrutani ekuuga. "Maũndũ
mothe nĩ ma tũhũ!" **9** Mũrutani to kũũhĩga aarĩ mũũgĩ,
no nĩ aarutire andũ maũndũ. **10** Nĩacũũranirie na
agĩtuĩria maũndũ, na agĩtabanĩria thimo nyingĩ na
mũbango. Mũrutani nĩatuĩririe nĩgeetha one ciugo o
iria ciagĩrĩire, na ũrĩa aandĩkire warĩ mũrũngĩrĩru na
wa ma. **11** Ciugo cia andũ arĩa oogĩ nĩ ta mĩcengi,
nayo mĩario yao ĩcookanĩrĩirio ĩhaana ta nyambo
ihũũrĩirwo wega ikarũma, iheanĩtwo nĩ Mũrĩithi ũmwe.
12 Ĩtĩkĩra gũtaarwo, mũrũ wakwa, ndũkaneeke ũndũ wa
gũciongerera. Ha ũhoro wa gũthondeka mabuku maingĩ-
rĩ, ndũrĩ mũthia, nakuo gũthoma mũno kũnogagia
mwĩrĩ. **13** Rĩu-rĩ, maũndũ mothe nĩmarĩkĩtie kũiguuo;
kĩrĩkĩrĩro kĩa ũhoro ũcio wothe nĩ gĩkĩ: Wĩtigĩre Ngai
na ũrũmagie maathani make, nĩ ũndũ gwĩka ũguo
nĩkũhingia maũndũ mothe marĩa mũndũ agĩrĩirũo nĩ
gwĩka. **14** Nĩgũkorwo Ngai nĩagaciirithanĩria ũndũ
o wothe wĩkĩtwo, hamwe na maũndũ mothe marĩa
mahithe, marĩ mega kana marĩ mooru.

Rwĩmbo

1 Rũrũ nĩruo rwĩmbo rwa Solomoni rũrĩa rwega gũkĩra
nyĩmbo ciothe. **2** Ta nĩamumunye na mamumunya
ma kanua gake: nĩ ũndũ wendo waku nĩ mwega gũkĩra
ndibei. **3** Mũtararĩko wa maguta macio wĩhakĩte nĩ
mwega; rĩĩtwa rĩaku no ta mũtararĩko wa maguta
manungi wega magĩitanĩrĩrio. Na nokĩo wendetwo nĩ
airĩtu! **4** Ndũkandige, nĩtũthiĩ nawe; reke twĩhĩke!
Mũthamaki nĩandoonyie nyũmba ciake cia thĩinĩ. Arata
Tũgũcanjamũka na tũkene nĩ ũndũ waku; tũrĩkumagia
wendo waku gũkĩra ndibei. Mwendwa Kaĩ marĩ na
kĩhooto gĩa gũkwenda-ĩ! **5** Niĩ ndĩ mũirũ, no ndĩ
mũthaka, inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, njirĩte o ta hema cia
Kedari, ngaagĩra o ta itambaya cia gũcuuria hema cia
Solomoni. **6** Tigai kũndora nĩ ũndũ ndĩ mũirũ, tondũ
njirĩte nĩ kũhĩa nĩ riũa. Ariũ a maitũ nĩmandakarĩire,
makĩndua mũrori wa mĩgũnda ya mĩthabibũ; no
mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ nĩndĩũrekereirie. **7**
Atĩrĩrĩ, wee nyendete, ta njĩra harĩa ũrarĩithĩria rũũru
rwaku rwa mbũri, njĩĩra harĩa ũkwarahia ng'ondu ciaku
mĩaraho. Ingĩikara atĩa ta mũtumia mũhumbe maitho
ndũũru-inĩ cia arata aku? **8** We mũthaka kũrĩ andũ-a-nja
othe, akorwo ndũũĩ-rĩ, umagara ũrũmĩrĩre makinya ma
ng'ondu, ũkarĩithĩrie tũũri twaku hakuhĩ na hema cia
arĩithi. **9** Wee, mwendwa wakwa-rĩ, ngũgerekanagia na
mbarathi ya mũgoma yohereirwo ngaari ĩmwe ya ngaari
cia ita rĩa Firaũni. **10** Makai maku-rĩ, mathakarĩirwo
mũno nĩ icũhĩ cia matũ, nayo ngingo yaku ĩkaagĩrĩrwo nĩ
mĩgathĩ ya tũhiga twa goro. **11** Tũgũgũthondekera icũhĩ
cia matũ cia thahabu, ciohanĩtio na tũbungo twa betha.
12 Rĩrĩa mũthamaki aarĩ metha-inĩ yake-rĩ, maguta
makwa manungi wega maiyũrĩtie mũtararĩko wamo
kũu. **13** Mwendwa wakwa harĩ niĩ-rĩ, ahaana ta koohe
ka manemane gakomeire gatagatĩ ka nyondo ciakwa.
14 Mwendwa wakwa harĩ niĩ-rĩ, nĩ ta kamanja ka mahũa
ma mũhanuni kuuma mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ ya Eni-
Gedi. **15** Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-
ĩ! Hĩ, ti-itherũ ũrĩ mũthaka! Maitho maku magĩrĩte o
ta ma ndutura. **16** Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ
mũthaka-ĩ! Kaĩ ũkĩrĩ wa kwendeka-ĩ! Na ũrĩrĩ witũ nĩ
ta nyeki ĩrĩa nduru. **17** Mĩratho ya nyũmba iitũ nĩ ya
mĩtarakwa; nayo mĩitĩrĩro yayo nĩ ya mĩkarakaba.

2 Niĩ ndĩ ihũa rĩa Sharoni, ningĩ gĩtoka gĩa ituamba-
inĩ. **2** O ta gĩtoka kĩrĩ mĩigua-inĩ-rĩ, nĩguo mwendwa
wakwa atariĩ arĩ gatagatĩ ka airĩtu arĩa angĩ. **3** O ta mũtĩ
wa mũtunda ũrĩ mĩtĩ-inĩ ya gĩthaka-rĩ, nĩguo mũnyendi
atariĩ arĩ gatagatĩ ka aanake arĩa angĩ. Ngenagĩra gũikara
kĩĩgunyĩ-inĩ gĩake, namo matunda make ngĩmacama
njiguaga marĩ mũrĩo. **4** Nĩandoonyetie nyũmba nene
ĩrĩa ĩrĩĩagĩrwo iruga, nayo bendera ĩrĩa ahaicĩtie igũrũ
rĩakwa nĩ wendo. **5** Njĩkĩrai hinya na thabibũ iria
nyũmithie, mũnjerũhĩrie hinya na matunda, nĩ ũndũ
ndĩ mũcuce nĩ wendo. **6** Guoko gwake kwa ũmotho
akũigĩte rungu rwa mũtwe wakwa, nakuo guoko gwake
kwa ũrĩo gũkaahĩmbĩria. **7** Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu,
ndamwĩhĩtithia na thiiya, na mĩgoma ya thwariga cia
werũ-inĩ atĩrĩ: Mũtikoimbuthũre wendo o na kana
mũwarahũre, o nginya wĩriririe kwarahũka guo mwene.
8 Ta thikĩrĩria, ũcio nĩ mwendwa wakwa! Ta rora! Ĩĩ
nĩwe ũyũ ũroka, akĩrũgaga akĩrĩire irĩma-inĩ, arooka
agĩtũrũhaga tũrĩma-inĩ. **9** Mwendwa wakwa ahaana ta
thiiya, kana ta thwariga ĩrĩa nyanake. Ta kĩrore! Nĩwe
ũũrĩa ũrũngiĩ thuutha wa rũthingo rwitũ, ararorera
ndirica-inĩ, agacũthĩrĩria mĩanya-inĩ. **10** Mwendwa
wakwa aaririe akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Mũrata wakwa, o wee
mũthaka, ũkĩra tũthiĩ. **11** Atĩrĩrĩ! Hĩndĩ ya heho nĩ thiru;
nayo mbura nĩĩkĩĩte ĩgatiga kuura. **12** Nĩ hĩndĩ mahũa
marakunũka thĩ; ihinda rĩa kũina nĩĩkinyu, mĩgambo
ya ndutura nĩĩraiguuo bũrũri-inĩ witũ. **13** Mũkũyũ-rĩ,
nĩũrutĩte ngũyũ cia mbere; mĩthabibũ ĩrĩa ĩratumũra
kĩro nĩĩraruta mũtararĩko wayo wega. Ũkĩra, ũka mũrata
wakwa; o wee wakwa mũthaka, ũkĩra tũthiĩ." **14** Ndutura
yakwa wee ũrĩ mĩatũka-inĩ ya rwaro rwa ihinga, kũu
ciĩhitho-inĩ cia hurũrũka cia irĩma, nyonia ũthiũ waku,
ta reke njigue mũgambo waku; nĩ ũndũ mũgambo waku
nĩ mwororo, na ũthiũ waku nĩ mũthaka. **15** Tũnyitĩrei
mbwe, o tũbwe tũu tũnini, tũrĩa tũthũkagia mĩgũnda
ya mĩthabibũ, o mĩthabibũ ĩyo iitũ ĩratumũra kĩro. **16**
Mwendwa wakwa nĩ wakwa na niĩ ndĩ wake; arĩithagia
kũrĩa kũrĩ itoka. **17** Hũndũka nginya rĩrĩa kũrĩĩrura,
nacio ciĩruru ciirĩrie. Hũndũka mwendwa wakwa, tuĩka
ta thiiya, kana ta thwariga nyanake, ĩrĩ irĩma-inĩ cia
Betheri.

3 Ũtukũ wothe ndĩ ũrĩrĩ-inĩ wakwa ndĩracaragia
ũcio ngoro yakwa yendete; ndĩramũcaririe, no
ndinamuona. **2** Nĩngũũkĩra thiĩ ngacangacange
itũũra-inĩ inene, hungure njĩra-inĩ ciarĩo na nja
ciarĩo; thiĩ ngeethe ũcio ngoro yakwa yendete. Nĩ
ũndũ ũcio ngĩmũcaria, no ndiigana kũmuona. **3**
Arangĩri nĩmanyonire, magĩthiũrũrũka itũũra-inĩ rĩu
inene. Ngĩmooria atĩrĩ, "Nĩmuonete ũrĩa ngoro yakwa
yendete?" **4** O ndamahĩtũka o ũguo, nĩguo ndonire ũrĩa
ngoro yakwa yendete. Ngĩmũnyiita na ndiamũrekirie, o
nginya ngĩmũtoonyia nyũmba ya maitũ, ngĩmũtoonyia
kanyũmba ga thĩinĩ ka ũrĩa wanjiarire. **5** Inyuĩ aarĩ a
Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia na thiiya, na mĩgoma ya
thwariga cia werũ-inĩ atĩrĩ: Mũtikoimbuthũre wendo o
na kana mũwarahũre, o nginya wĩriririe kwarahũka
guo mwene. **6** Nũũ ũyũ ũroka ambatĩte oimĩte werũ-inĩ
ahaana ta itu rĩa ndogo, arĩ mũtararĩko wa manemane
na ũbani, iria ithondeketwo na mahuti mothe manungi
wega ma mwonjoria? **7** Atĩrĩrĩ! Nĩ ngaari ya gũkuua
Solomoni, yumagarĩtio nĩ njamba cia ita mĩrongo
ĩtandatũ, iria ndĩĩe mũno cia Isiraeli, **8** othe meeohete
hiũ cia njora, na othe marĩ na ũũgĩ wa mbaara, o ũmwe
wao eyohete rũhiũ rwa njora, ehaarĩirie nĩ ũndũ wa
imakania iria ingĩũka ũtukũ. **9** Mũthamaki Solomoni
nĩethondekeire ngaari ya kũmũkuuaga; amĩakĩte na
mĩtĩ ya kuuma Lebanoni. **10** Itugĩ ciayo atumithĩtie cia
betha, naguo mwĩtiiro wayo nĩ wa thahabu, gĩtĩ kĩayo
kĩgemetio na gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi, mwena wa
thĩinĩ wayo ũgemetio na wendo nĩ aarĩ a Jerusalemu. **11**
Inyuĩ aarĩ a Zayuni ta kiumei, mwĩrorere Mũthamaki
Solomoni ekĩrĩte thũmbĩ, thũmbĩ ĩrĩa nyina aamwĩkĩrire
mũthenya wake wa kũhikania, mũthenya o ũrĩa ngoro
yake yakeneire.

4 Hĩ, kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ! Ĩĩ ti-itherũ ũrĩ mũthaka! Maitho maku mahaana ta ma ndutura makĩonerwo hau taama-inĩ ũcio ũkũhumbĩrĩte ũthiũ. Njuĩrĩ yaku no ta rũũru rwa mbũri rũgĩikũrũka Kĩrĩma-inĩ kĩa Gileadi. **2** Magego maku mahaana ta rũũru rwa ng'ondu ciarĩkia kũmurwo guoya o ũguo, ikĩambata ciumĩte gũthambio. O ĩmwe yacio ĩrĩ na ihatha rĩayo; hatirĩ o na ĩmwe yacio ĩrĩ iiki. **3** Mĩromo yaku ĩhaana ta uuthi mũtune; kanua gaku kagĩrĩte mũno. Thĩa ciaku ihaana ta ciatũ igĩrĩ cia itunda rĩa mũkomamanga, ikĩonerwo hau taama-inĩ ũcio ũkũhumbĩrĩte ũthiũ. **4** Ngingo yaku ĩhaana ta mũthiringo ũrĩa mũraihu wa Daudi, wakĩtwo wega mũno; nakuo gũgacuurio ngo ngiri, na ciothe nĩ ngo cia njamba cia ita. **5** Nyondo ciaku cierĩ ihaana ta ciana igĩrĩ cia thiiya, ikahaana ciana cia mahatha cia thiiya ikĩrĩa itoka-inĩ. **6** Nĩngũthiĩ kĩrĩma-inĩ kĩa manemane, na nginye karĩma-inĩ ka ũbani, njikare kuo nginya kũrĩĩrura, nacio ciĩruru ciirĩrie. **7** Wee mwendwa wakwa ũrĩ mũthaka biũ; ndũrĩ na kameni o na kanini. **8** Ũka tũthiĩ nawe, mũhiki wakwa, tuume Lebanoni, nĩtũthiĩ nawe tuume Lebanoni. Harũrũka uume gacũmbĩrĩ-inĩ ka Amana, ũkiume kĩrĩma gĩa Seniru, o gacũmbĩrĩ ka Herimoni, uume kũu imamo-inĩ cia mĩrũũthi, ũkiume irĩma-inĩ icio cia ngarĩ. **9** Niũtahĩte ngoro yakwa, wee mwarĩ wa maitũ, o wee mũhiki wakwa; nĩũtahĩte ngoro yakwa na irora o rĩmwe rĩa maitho maku, na ithaga rĩmwe rĩa mũgathĩ waku wa ngingo. **10** Wee mwarĩ wa maitũ, o we mũhiki wakwa, kaĩ wendo waku nĩ wa gũkenerwo-ĩ! Ĩĩ wendo waku nĩ wa gũkenania mũno gũkĩra ndibei, naguo mũtararĩko wa maguta maku nĩ mwega kũrĩ wa mahuti mothe marĩa manungi wega! **11** Wee mũhiki wakwa, mĩromo yaku ĩtaatagia mũrĩo ta magua ma ũũkĩ; iria na ũũkĩ irĩ rungu rwa rũrĩmĩ rwaku. Mũtararĩko mwega wa nguo ciaku no ta ũrĩa wa Lebanoni. **12** Wee mwarĩ wa maitũ, o wee mũhiki wakwa, ũhaana ta mũgũnda mũirigĩre, ũkahaana ta gĩthima kĩirigĩre, na ta itherũkĩro rĩa maaĩ ihingĩrĩrie. **13** Thuuna ciaku nĩ ta mũgũnda wa mĩtĩ ya mĩkomamanga ĩ na matunda mega mũno, ũrĩ na mĩhanuni, na mĩtĩ ĩrĩa yumaga uundi, **14** ĩkoima uundi na manjano, na irago na mĩndarathini, hamwe na mũtĩ o wothe wa ũbani, na manemane na thubiri, na mahuti mothe marĩa manungi wega mũno. **15** Wee-rĩ, ũrĩ itherũkĩro rĩa maaĩ rĩrĩ mũgũnda, ũrĩ gĩthima kĩa maaĩ megũtherera, maikũrũkĩte moimĩte Lebanoni. **16** Wee rũhuho rwa gathigathini ũkĩra, nawe rũhuho rwa gũthini-rĩ, ũka! Hurutanaai mũgũnda-inĩ wakwa, nĩguo mũtararĩko waguo ũhunje kũndũ kũraya. Mwendwa wakwa nĩatoonye mũgũnda-inĩ wake, na arĩe matunda maguo o macio mega mũno.

5 Wee mwarĩ wa maitũ o wee mũhiki wakwa, nĩndoka mũgũnda-inĩ wakwa; nĩnjookanĩrĩirie manemane makwa na mahuti makwa marĩa mangĩ manungi wega. Nĩndĩĩte magua makwa, o na ũũkĩ wakwa; nĩnyuĩte ndibei yakwa, o na iria rĩakwa. Arata Inyuĩ arata-rĩ, rĩai na mũnyue; inyuĩ mwendaine-rĩ, nyuai nginya mũiganie. **2** Ndĩrarĩ toro, no ngoro yakwa nĩĩreiguĩte. Ta thikĩrĩria! Mwendwa wakwa nĩararingaringa mũrango, akiugaga atĩrĩ: "Mwarĩ wa maitũ, wee mwendwa wakwa, wee ndutura yakwa, o wee wakwa ũtarĩ kaũcuukerĩ, hingũrĩra. Mũtwe wakwa nĩũihũgĩtio nĩ ime, njuĩrĩ yakwa ĩkaiyũra ireera rĩa ũtukũ." **3** Nĩndutĩte nguo yakwa ya igũrũ: no nginya ndĩmĩĩhumbe rĩngĩ? Ningĩ nĩndĩthambĩte magũrũ: no nginya ndĩmekĩre gĩko rĩngĩ? **4** Mwendwa wakwa araikirie guoko gwake kamwanya-inĩ ka mũrango, nayo ngoro yakwa ĩrambĩrĩria kũmwĩririria. **5** Ndĩrokĩra kũhingũrĩra mwendwa wakwa, moko makwa magĩtaataga manemane, nacio ciara ciakwa ikanyũrũrũkia manemane, nyiitĩro-inĩ ya mũrango. **6** Ndĩrahingũrĩire mwendwa wakwa, no mwendwa wakwa ndararĩ ho, nĩarathiĩte; Nayo ngoro yakwa ĩroorwo nĩ hinya nĩ ũndũ wake gũthiĩ. Ndĩramwethire, no ndinamuona. Ndĩramwĩtire, no ndananjĩtĩka. **7** Arangĩri maranyona magĩthiũrũrũka itũũra-inĩ rĩu inene. Nao marahũũrire, marandihangia; marandunya nguo yakwa ya igũrũ, arangĩri acio a thingo! **8** Inyuĩ aarĩ aya a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia atĩrĩ: mũngĩona mwendwa wakwa-rĩ, mũkũmwĩra atĩa? Mwĩrei atĩ ndĩ mũcuce nĩ wendo. **9** Wee mũthaka gũkĩra andũ-a-nja arĩa angĩ othe-rĩ, mwendwa waku aagĩrĩte agakĩra endwa arĩa angĩ na kĩ? Mwendwa waku akĩrĩte endwa arĩa angĩ nakĩ, nĩguo ũtwĩhĩtithie ũguo? **10** Mwendwa wakwa nĩ mũthaka na agatunĩha, nĩekũũranĩte harĩ arũme ngiri ikũmi. **11** Mũtwe wake ũhaana ta thahabu theru mũno; njuĩrĩ yake ĩrĩ na mĩkumba, na ĩkaira ta ihuru. **12** Maitho make mahaana ta ma ndutura ciũmbĩte tũrũũĩ-inĩ, mahaana ta mathambĩtio na iria, o ta maigĩtwo wega makaagĩrĩra ta mathaga. **13** Makai make namo mahaana ta tũmĩgũnda tũtumanĩte mahuti manungi wega magĩtararĩka. Mĩromo yake no ta itoka igũita manemane. **14** Moko make mahaana ta thanju cia thahabu, itheecereirwo tũhiga-inĩ tũrĩa twĩtagwo thumarati; mwĩrĩ wake ũhaana ta mũguongo ũrĩa mũnyorokie, ũgemetio na yakuti ĩrĩa theru. **15** Magũrũ make matariĩ ta itugĩ cia mahiga ma mũthemba wa marimari, ihaandĩrĩirwo itina-inĩ cia thahabu ĩrĩa therie. Maũthĩ make matariĩ ta Lebanoni, agathakara ta mĩtarakwa yakuo. **16** Kanua gake akĩaria karĩ mũrĩo mũno; we nĩ wa kwendeka biũ. Atĩrĩrĩ, ũyũ nĩwe mwendwa wakwa, ũyũ nĩwe mũrata wakwa, inyuĩ aarĩ a Jerusalemu.

6 Wee mũthaka gũkĩra andũ-a-nja arĩa angĩ otherĩ, mwendwa waku athiĩte kũ? Mwendwa waku arorire na kũ, nĩguo tũmũcarie nawe? **2** Mwendwa wakwa aikũrũkire mũgũnda-inĩ wake, o tũmĩgũnda-inĩ tũrĩa tũtumanĩte mahuti marĩa manungi wega, athiĩte kũrĩithia kũu mĩgũnda-inĩ, agĩtuaga mahũa ma itoka. **3** Niĩ ndĩ wa mwendwa wakwa, nake nĩ wakwa; we arĩithagia itoka-inĩ. **4** Wee mwendwa wakwa, ũrĩ mũthaka, o ta bũrũri wa Tiriza, ũrĩ wa kwendeka o ta Jerusalemu, na ũkamakania o ta ita rĩrĩ na bendera. **5** Wĩhũgũre na kũngĩ, ũtige kũndora; maitho maku nĩmarahoota. Njuĩrĩ yaku no ta rũũru rwa mbũri rũgĩikũrũka Kĩrĩma kĩa Gileadi. **6** Magego maku mahaana ta rũũru rwa ng'ondu ikĩambata ciumĩte gũthambio. O ĩmwe yacio ĩrĩ na ihatha rĩayo, hatirĩ o na ĩmwe yacio ĩrĩ iiki. **7** Thĩa ciaku ihaana ta ciatũ igĩrĩ cia itunda rĩa mũkomamanga, ikĩonerwo hau taama-inĩ ũcio

ũkũhumbĩrĩte ũthiũ. **8** No gũkorwo na atumia athamaki
mĩrongo ĩtandatũ, na thuriya mĩrongo ĩnana, na airĩtu
gathirange matangĩtarĩka; **9** no ndutura yakwa, ũcio
wakwa ũtarĩ ũcuuke-rĩ, gũtirĩ ũngĩ mahaanaine, nowe
mũirĩtu wa nyina wiki, o we gĩtũnio kĩa ũcio mũmũciari.
Airĩtu maamuonire makĩmwĩta mũrathime; nao atumia
athamaki o na thuriya makĩmũkumia. **10** Nũũ ũyũ
ũroimĩra ta ruoro rũgĩtema, athakarĩte ta mweri, na
agathera ta riũa, arĩ na ũkengu ta wa njata irũrũnganĩte?
11 Nĩndĩraikũrũkire mũgũnda wa mĩkombokombo,
ngarore tũmĩtĩ tũrĩa tũmerete kũu gĩtuamba-inĩ,
nĩguo nyone kana mĩthabibũ nĩĩthundũrĩte, o na kana
mĩkomamanga nĩĩrutĩte kĩro. **12** O na itanamenya
ũrĩa gũtariĩ-rĩ, merirĩria ma ngoro yakwa marandwara
gatagatĩ-inĩ ka ngaari cia mũthamaki cia ita cia andũ
aitũ. **13** Cooka, cooka, wee Mũshulamu; cooka, cooka,
nĩgeetha tũkwĩrorere! Mwendani Mũkwenda kwĩrorera
Mũshulamu ũyũ nĩkĩ, taarĩ rwĩmbo rwa Mahanaimu
mũreerorera?

7 We mwarĩ ũyũ wa mũnene, ĩ magũrũ maku mekĩrĩtwo
iraatũ ti mathaka! Magũrũ maku mathakarĩte
makahaana ta mathaga, marĩa mathondeketwo nĩ moko
ma mũbundi mũũgĩ. **2** Mũkonyo waku nĩ ta kaihũri ga
gĩthiũrũrĩ karĩa gataagaga ndibei ningie. Njohero yaku
ĩhaana ta kĩhumbu kĩa ngano ngonyore, gĩthiũrũrũkĩirio
nĩ itoka. **3** Nyondo ciaku ihaana ciana igĩrĩ cia thiiya,
ikahaana mahatha ma thiiya. **4** Ngingo yaku ĩhaana ta
mũthiringo mũraihu wakĩtwo na mĩguongo. Maitho
maku nĩ ta tũria twa Heshiboni, hakuhĩ na kĩhingo
kĩa Bathi-Rabimu. Iniũrũ rĩaku rĩhaana ta mũthiringo
mũraihu wa Lebanoni ũrĩa ũrorete na mwena wa
Dameski. **5** Mũtwe waku ũkũhumbaga tanji ta Kĩrĩma
gĩa Karimeli. Nacio njuĩrĩ ciaku ciirĩte ikahaana ta
rangi wa ndathi; mũthamaki aikaraga ta oohereirwo
tũmĩcuha-inĩ twacio. **6** Wee wendo, kaĩ wee ũrĩ mũthaka
na wa gũkenania-ĩ! Maũndũ maku nĩmagũkenania!
7 Kĩrũgamo gĩaku kĩrũngarĩte ta mũtĩ wa mũkĩndũ,
nacio nyondo ciaku ihaana ta imanjĩka cia matunda.
8 Ndoigire atĩrĩ, "Nĩngũhaica mũtĩ ũyũ wa mũkĩndũ;
nĩngũtua matunda maguo." Nyondo ciaku irotuĩka ta
imanjĩka cia thabibũ, nayo mĩhũmũ yaku ĩtararĩke wega
ta matunda, **9** nako kanua gaku gatuĩke ta ndibei ĩrĩa
njega mũno. Mwendwa Ndibei ĩyo ĩrokinyĩra mwendwa
wakwa, na ĩmerũke wega ĩrĩ gatagatĩ ka mĩromo na
magego. **10** Niĩ ndĩ wa mwendwa wakwa, nake nĩ niĩ
eriragĩria. **11** Mwendwa wakwa, ũka, nĩtũthiĩ mĩgũnda-
inĩ, nĩtũthiĩ tũkaaarĩrĩre tũtũũra-inĩ. **12** Nĩtũrooke
gũthiĩ tene mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ tũkarore kana
mĩthabibũ nĩmĩthundũku, na kana nĩĩcanũrĩte kĩro
kĩayo, o na kana mĩkomamanga nĩĩrutĩte kĩro: kũu nĩkuo
ngaakũheera wendo wakwa. **13** Matunda ma mandarĩki
nĩmaratararĩka, na mũrango-inĩ gwitũ kũrĩ na matunda
ma mĩthemba yothe marĩa mega mũno, ma mũgethano
o na mangĩ maikaru, marĩa ngũigĩire, wee mwendwa
wakwa.

8 Naarĩ korwo no ũtuĩke ta mũrũ wa maitũ, ũrĩa
wongire nyondo cia maitũ! Hĩndĩ ĩyo, ingĩgũtũnga
nja, ndaakũmumunya, na gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ
ũngĩĩmena. **2** Ingĩgũtongoria, ngũtware nyũmba ya
maitũ, ũcio wandutire maũndũ. Ingĩkũhe ndibei ĩrĩa
njamithie wega ũnyue, o yo ngogoyo ya mĩkomamanga
yakwa. **3** Guoko gwake kwa ũmotho akũigĩte
rungu rwa mũtwe wakwa, nakuo guoko gwake kwa
ũrĩo gũkaahĩmbĩria. **4** Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu,
ndamwĩhĩtithia atĩrĩ: Mũtikoimbuthũre wendo o na
kana mũwarahũre, o nginya wĩrirĩrie kwarahũka guo
mwene. **5** Nũũ ũyũ ũroka ambatĩte oimĩte werũ-inĩ,
etiiranĩtie na mwendwa wake? Mwendwa Rungu-inĩ rwa
mũtĩ wa matunda nĩho ndakwarahũrire ũrĩ toro; hau
nĩho nyũkwa aagĩĩrĩire nda yaku, o hau nĩho ũcio warĩ
na ruo rwa kũrũmwo aagũciarĩire. **6** Njĩkĩra ta mũhũũri
ngoro-inĩ yaku, ũũhũũre ta mũhũũri guoko-inĩ gwaku;
amu wendo ũrĩ hinya o ta gĩkuũ, ũiru waguo ũmĩtie
ngoro o ta mbĩrĩra. Ũcinaga o ta mwaki ũrakana, na o ta
rũrĩrĩmbĩ rũnene mũno rwa Jehova. **(Sheol h7585)** **7** Maaĩ
maingĩ matingĩhota kũhoria wendo; njũũĩ itingĩhota
kũũthereria. Korwo mũndũ no aheane ũtonga wothe
wa nyũmba yake nĩ ũndũ wa wendo-rĩ, no kũnyũrũrio
ũngĩnyũrũrio o biũ. **8** Nĩtũrĩ na kairĩtu ka maitũ, nako
gatiumĩtie nyondo. Tũgeka atĩa nĩ ũndũ wa kairĩtu
kau gaitũ, mũthenya ũrĩa gagaatuĩka ga kũũrio? **9**
Korwo nĩ rũthingo-rĩ, tũngĩaka mĩthiringo mĩraihu
na igũrũ ya betha igũrũ rĩako. Korwo nĩ mũrango-rĩ,
tũngĩkahingĩrĩria na mbaũ cia mũtarakwa. **10** Niĩ ndĩ
rũthingo, nacio nyondo ciakwa ihaana ta mĩthiringo
mĩraihu na igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio maitho-inĩ make-rĩ,
nduĩkĩte o ta mũndũ ũtũmaga aiganĩre. **11** Solomoni
aarĩ na mũgũnda wa mĩthabibũ kũu Baali-Hamoni;
mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ akĩũkomborithia kũrĩ
akombori. O mũndũ aarĩ arehage cekeri 1,000 cia betha
nĩ ũndũ wa maciaro maguo. **12** No mũgũnda wakwa
wa mĩthabibũ nĩ wakwa o niĩ nyiki; cekeri icio 1,000
nĩ ciaku wee Solomoni; nacio cekeri 200 nĩ cia arĩa
marĩmagĩra maciaro maguo. **13** Atĩrĩrĩ, wee ũikaraga
mĩgũnda-inĩ hamwe na arata a thiritũ yaku, reke o
na niĩ njigue mũgambo waku. **14** Umagara na ihenya
mwendwa wakwa, ũtuĩke ta thiiya, kana ta thwariga
nyanake ĩrĩ irĩma-inĩ iria ĩrĩ mahuti manungi wega.

Isaia

1 Maya nĩmo maũndũ marĩa maaguũrĩirio Isaia mũrũ
wa Amozu, makoniĩ Juda na Jerusalemu hĩndĩ ya
wathani wa Uzia, na wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa
Hezekia, arĩa maarĩ athamaki a Juda. **2** Atĩrĩrĩ, wee igũrũ,
ta thikĩrĩria! Nawe thĩ ta igua! Nĩgũkorwo Jehova nĩarĩtie
akoiga atĩrĩ: "Niĩ heete ciana irio, ngacirera igakũra,
no cio ikaanemera. **3** Ndegwa nĩyũũĩ mwene yo, nayo
ndigiri ĩkamenya mũharatĩ wa mwene yo, no Isiraeli
ndarĩ ũndũ ooĩ, andũ akwa nĩmagĩte ũmenyo." **4** Hĩ! Kaĩ
mũrĩ rũrĩrĩ rwĩhagia-ĩ. Mũrĩ andũ matitikĩte mahĩtia,
na rũruka rwa andũ mekaga ũũru, na ciana ciĩrutĩire
gũthũkia maũndũ! Nĩmatiganĩirie Jehova; nĩmamenete
Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli, makamũhutatĩra, magacooka
na thuutha. **5** Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mwende gũikara
mũkĩhũũragwo? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũthiĩ o na mbere
kũrema? Mũtwe wothe nĩmũtihangie, nayo ngoro yothe
ĩkanyamarĩka. **6** Kuuma ikinya rĩa kũgũrũ nginya mũtwe
gũtirĩ handũ hagima: no nguraro theri, na mĩtũnda,
na ironda cia ndĩĩra itarĩ thambie, kana ikoohwo,
kana ikororoiyo na maguta. **7** Bũrũri wanyu ũkirĩte
ihooru, matũũra manyu manene magacinwo na mwaki;
mĩgũnda yanyu ĩramathwo ĩgatigwo ũtheri nĩ andũ a
kũngĩ o mũkĩonaga, ĩkoonũhwo ta ĩng'aũranĩtio nĩ ageni.
8 Mwarĩ wa Zayuni atiganĩirio ta gĩthũnũ kĩrĩ mũgũnda
wa mĩthabibũ, agatiganĩrio ta kanyũmba karĩ mũgũnda
wa marenge, o na ta itũũra inene rĩthiũrũrũkĩirio
nĩ thũ ikĩenda kũrĩtunyana. **9** Tiga Jehova Mwene-
Hinya-Wothe aatũtigĩirie matigari manini ma andũ-rĩ,
tũngĩtuĩkĩte ta Sodomu, na tũkahaana ta Gomora! **10**
Thikĩrĩriai kiugo kĩa Jehova, inyuĩ mwathanaga Sodomu;
na mũigue watho wa Ngai witũ, inyuĩ andũ a Gomora!
11 "Magongona macio manyu mũndutagĩra maingĩ-
rĩ, nĩ ma kĩ kũrĩ niĩ?" Ũguo nĩguo Jehova ekũũria.
"Nĩnjiganĩtwo nĩ magongona ma njino, na magongona
ma ndũrũme, na maguta ma nyamũ noru; niĩ ndikenagĩra
thakame ya ndegwa, na ya tũtũrũme, o na ya mbũri. **12**
Nũũ ũkoragwo amwĩrĩte mũndutĩre magongona macio
rĩrĩa mũgũũka mbere yakwa kũũhooya, mũkĩrangaga
nja cia nyũmba yakwa? **13** Tigai gũcooka kũrehe maruta
ma tũhũ! Ũbumba wanyu nĩ kĩndũ kĩa magigi harĩ niĩ.
Ndingĩhota gũkirĩrĩria ciũngano cianyu cia waganu:
mĩcemanio yanyu ya Karũgamo ka Mweri, na Thabatũ,
o na ciathĩ iria njathane. **14** Ngoro yakwa nĩĩthũire
ciathĩ cianyu cia Karũgamo ka Mweri, o na ciathĩ
iria njathane. Maũndũ macio matuĩkĩte mũrigo harĩ
niĩ, nĩmanogetie. **15** Hĩndĩ ĩrĩa mwambararia moko
manyu na igũrũ mũkĩhooya, nĩndĩrĩmũhithaga maitho
makwa ndikamuone; o na mũngĩhooya mahooya maingĩ
ndirĩmũiguaga. Nĩgũkorwo moko manyu maiyũrĩtwo
nĩ thakame; **16** mwĩthambei mwĩtherie. Eheriai ciĩko
cianyu njũru maitho-inĩ makwa! Tigai gwĩka maũndũ
mooru, **17** mwĩrutei gwĩkaga wega! Thingatagai ciira wa
kĩhooto, na mũkoomĩrĩria arĩa ahinyĩrĩrie. Tuagai ciira
wa ciana cia ngoriai na kĩhooto, na mũthaithanagĩrĩre
mũtumia wa ndigwa." **18** Jehova ekuuga atĩrĩ, "Ũkai
tũciire. O na mehia manyu mangĩkorwo matunĩhĩte
ta gakarakũ-rĩ, nĩmagathera o ta ira; o na maatuĩka
matunĩhĩte ta thakame, nĩmakerũha o ta guoya wa
ng'ondu. **19** Mũngĩnjigua na mũnjathĩkĩre, nĩ mũrĩrĩĩaga
indo iria njega mũno cia bũrũri; **20** no mũngĩrema
na mũrege gwathĩka, mũkaaniinwo na rũhiũ rwa
njora." Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova koigĩte ũguo.
21 Hĩ! Kaĩ itũũra inene rĩrĩa rĩĩhokeku nĩrĩtuĩkĩte ta
mũmaraya-ĩ! Hĩndĩ ĩmwe rĩaiyũrĩte ũtuanĩri ciira wa
kĩhooto; ũthingu nĩguo watũũraga thĩinĩ warĩo, no rĩu
nĩ oragani matũũraga kuo! **22** Betha yanyu ĩtuĩkĩte gĩko,
ndibei yanyu ĩrĩa njega mũno ĩgatukanio na maaĩ. **23**
Andũ anyu arĩa mamwathaga nĩ kũrema maremete,
magatuĩka a thiritũ ya aici; othe nĩmendete mahaki,
nao mahanyũkanagia na indo cia kũheo. Maticiiragĩra
ciana cia ngoriai na kĩhooto; na matithikagĩrĩria ciira
wa mũtumia wa ndigwa. **24** Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, O we Mwene Hinya wa
Isiraeli, ekuuga atĩrĩ, "Hĩ! Nĩngaitĩrĩria amuku akwa
mang'ũrĩ makwa, na ndĩĩrĩhĩrie harĩ thũ ciakwa. **25**
Nĩngagũũkĩrĩra na guoko gwakwa; ngagũtheria gĩko
gĩaku gĩthire biũ, na maũndũ maku mothe marĩa matarĩ
matheru ndĩmatherie. **26** Aciirithania aku ngaatũma
matuĩke o ta ũrĩa maatariĩ matukũ-inĩ ma tene, na aheani
kĩrĩra aku o ta ũrĩa maatariĩ kĩambĩrĩria-inĩ. Thuutha
ũcio ũgeetagwo Itũũra Inene rĩa Ũthingu, o na Itũũra
Inene Rĩĩhokeku." **27** Itũũra rĩa Zayuni rĩgaakũũrwo
na ciira wa kĩhooto, nao andũ a rĩo arĩa meririte
makũũrwo na ũthingu. **28** No andũ arĩa aremi na
arĩa ehia makaaniinwo hamwe, nao arĩa matiganagĩria
Jehova nĩmagathira biũ. **29** "Nĩmũgaconoka nĩ ũndũ wa
mĩgandi ĩyo mĩamũre mũtũire mũkenagĩra; nĩmũkaigua
thoni nĩ ũndũ wa mĩgũnda ĩyo mwĩthuurĩire. **30**
Mũgaatuĩka ta mũgandi ũrahooha mathangũ, mũtuĩke
ta mũgũnda ũtarĩ maaĩ. **31** Mũndũ ũrĩa ũrĩ hinya
agaatuĩka maragara, naguo wĩra wake ũtuĩke thandĩ;
we na wĩra wake nĩmakahĩa hamwe, haage mũndũ wa
kũhoria mwaki ũcio."

2 Ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Isaia mũrũ wa Amozu onire
ũkoniĩ Juda na Jerusalemu: **2** Matukũ-inĩ ma
kũrigĩrĩria kĩrĩma kĩa hekarũ ya Jehova nĩgĩkahaandwo
kĩrĩ kĩo kĩnene gatagatĩ ka irĩma iria ingĩ; nĩgĩkambarario
igũrũ rĩa tũrĩma tũrĩa tũngĩ, nao andũ a ndũrĩrĩ
nĩkuo magaathiiaga. **3** Ndũrĩrĩ nyingĩ nĩigathiĩ kuo
ikiugaga atĩrĩ, "Ũkai, twambate tũthiĩ kĩrĩma-inĩ kĩa
Jehova, tũthiĩ nyũmba ya Ngai wa Jakubu. Nĩagatũruta
ũhoro wa mĩthiĩre yake, nĩgeetha tũgeragĩre njĩra
ciake." Nĩgũkorwo Zayuni nĩgũkoima ũtaarani, nakuo
Jerusalemu kuume ndũmĩrĩri ya Jehova. **4** Nake
nĩagatuithanagia ndũrĩrĩ ciira, na aiguithanie irĩndĩ
nyingĩ. Hiũ ciao cia njora magaacithondeka ituĩke mĩraũ
ya kũrĩma, namo matimũ mao mamathondeke matuĩke
hiũ cia gũceeha mĩtĩ. Gũtirĩ rũrĩrĩ rũgaacooka kũrũa
na rũrĩrĩ rũrĩa rũngĩ na rũhiũ rwa njora, o na kana
merute ũhoro wa mbaara hĩndĩ ĩngĩ. **5** Atĩrĩrĩ wee
nyũmba ya Jakubu, ũkaai tũthiiage tũmũrĩkĩirwo nĩ
ũtheri wa Jehova. **6** Wee nĩũtiganĩirie andũ aku, o acio
a nyũmba ya Jakubu. Nao marũmĩtie mũno mĩtugo
na irĩra cia andũ a mwena wa irathĩro; maragũraga
ta Afilisti, na makagĩa thiritũ na andũ matooĩ Ngai.
7 Bũrũri wao ũiyũrĩte betha na thahabu, igĩĩna ciao

itingĩthira. Bũrũri wao ũiyũrĩte mbarathi; na ngaari ciao
cia ita itingĩtarĩka. **8** Bũrũri wao ũiyũrĩte mĩhianano
ya kũhooywo; mainamagĩrĩra wĩra wa moko mao, o
indo iria mathondekete na ciara ciao. **9** Nĩ ũndũ
ũcio mũndũ nĩakaharũrũkio, nacio iruka cia andũ
iconorithio; ndũkanamarekere. **10** Toonyai rwaro-inĩ
rwa ihiga, mwĩhithe tĩĩri-inĩ mũũrĩre kĩmakania kĩa
Jehova na riiri wa ũnene wake! **11** Maitho ma mũndũ
mwĩtĩĩi nĩmagaconorithio, naguo mwĩtĩĩo wa andũ
nĩũkaharũrũkio; no Jehova we wiki nĩwe ũgaatũũgĩrio
mũthenya ũcio. **12** Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ
na mũthenya aigĩte wa gũũkĩrĩra andũ arĩa othe etĩĩi
na arĩa meĩkagĩrĩra, na arĩa othe metũũgagĩria (nao
othe nĩmakanyiihio), **13** na okĩrĩre mĩtarakwa yothe ya
Lebanoni, ĩrĩa mĩraihu na igũrũ na ĩkaneneha mũno,
o na mĩgandi yothe ya Bashani, **14** na okĩrĩre irĩma
iria ndaaya na igũrũ, na tũrĩma tuothe tũrĩa tũraihu.
15 na okĩrĩre mũthiringo o wothe mũraihu na igũrũ
na rũthingo o ruothe rwakĩtwo rwa hinya, **16** na
okĩrĩre marikabu ciothe cia Tarishishi, na marikabu
ciothe iria njega mũno. **17** Mwĩtũũgĩrio wa mũndũ
nĩũkaharũrũkio, na mwĩtĩĩo wa andũ ũconorithio; no
Jehova we wiki nĩwe ũgaatũũgĩrio mũthenya ũcio, **18**
nayo mĩhianano ya kũhooywo nĩĩgathira biũ. **19** Andũ
makoorĩra ngurunga-inĩ cia ndwaro cia mahiga, o na
marima-inĩ ma thĩ, moorĩre kĩmakania kĩa Jehova na
riiri wa ũnene wake, hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama athingithie
thĩ. **20** Mũthenya ũcio andũ makooya mĩhianano yao ya
betha, na mĩhianano yao ya thahabu, ĩrĩa methondekeire
mamĩhooyage, mamĩikĩrie huko na huhu. **21** Nao
makoorĩra ngurunga-inĩ cia ndwaro cia mahiga, na
mahiga-inĩ marĩa macunjurĩte morĩre kĩmakania kĩa
Jehova na riiri wa ũnene wake, hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama,
athingithie thĩ. **22** Tiga kwĩhoka mũndũ, ũrĩa mĩhũmũ
yake ĩrĩ o maniũrũ-inĩ make. Nĩ ũndũ-rĩ, akĩrĩ wa bata
ũrĩkũ?

3 Atĩrĩrĩ, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, arĩ
hakuhĩ kwehereria Jerusalemu na Juda ũteithio wao
na kĩrĩa kĩmatiiragĩrĩra, amehererie ũteithio wothe
wa irio na wa maaĩ, **2** o na amehererie mũndũ ũrĩa
njamba na mũrũi wa mbaara, na mũtuanĩri ciira na
mũnabii, na mũragũri na mũthuuri wa kĩama, **3** na
mũtongoria wa gĩkundi gĩa thigari mĩrongo ĩtano,
na mũheani kĩrĩra, na mũbundi mũũgĩ, o na mũndũ-
mũgo mũũgĩ. **4** Tũhĩĩ nĩtuo ngaatua anene ao; na
maathagwo nĩ tũkenge. **5** Andũ nĩmakahiinyanĩrĩria:
o mũndũ akaahinyĩrĩria ũrĩa ũngĩ, mũndũ wa itũũra
okĩrĩre mũndũ wa itũũra rĩake. Arĩa anini nĩmagookĩrĩra
arĩa akũrũ, nao arĩa matarĩ ngumo mokĩrĩre mũndũ
ũrĩa mũtĩĩku. **6** Mũndũ nĩakanyiita ũmwe wa ariũ a
nyina arĩ gwa ithe mũciĩ, amwĩre atĩrĩ, "Wee ũrĩ na
nguo ya igũrũ, tuĩka mũtongoria witũ; ũreke kũndũ
gũkũ kwanangĩtwo kũgĩe wathani-inĩ waku!" **7** Nowe
nĩakaanĩrĩra mũthenya ũcio oige atĩrĩ, "Niĩ ndirĩ na
kĩhonia. Nĩgũkorwo gwakwa mũciĩ gũtirĩ irio kana
nguo, tigai kũndua mũtongoria wa andũ." **8** Nĩgũkorwo
Jerusalemu nĩkũratũgũũga, nakuo Juda nĩkũragũa; ciugo
na ciĩko ciakuo nĩirokĩrĩra Jehova na makang'athĩria
thiithi wake ũrĩ riiri. **9** Ithiithi ciao nĩcio ciumbũraga
ũrĩa mahaana; maanĩkaga mehia mao o ta ma Sodomu;
o na matimahithaga. Kaĩ marĩ na haaro-ĩ! Nĩo mereheire
mwanangĩko. **10** Ha ũhoro wa andũ arĩa athingu, meerei
atĩ nĩmakagaacĩra; nĩgũkorwo nĩmakaarĩĩaga maciaro
ma maũndũ marĩa maaneka. **11** No andũ arĩa aaganu,
meerei atĩrĩ: kaĩ marĩ na haro-ĩ! Nĩgũkorwo mwanangĩko
ũrĩ igũrũ rĩao! Nao makaarĩhwo kũringana na wĩra wa
moko mao. **12** Andũ akwa mahinyagĩrĩrio nĩ ciana, nao
andũ-a-nja nĩo mamaathaga. Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ akwa,
atongoria anyu nĩo mamũhĩtithagia, magatũma muume
njĩra ĩrĩa yagĩrĩire. **13** Jehova nĩaikarĩire gĩtĩ gĩake
iciirĩro-inĩ; akarũgama nĩguo aciirithie andũ. **14** Jehova
nĩarĩkĩtie gũtuĩra athuuri na atongoria a andũ ake
ciira, akameera atĩrĩ: "Nĩ inyuĩ mwanangĩte mũgũnda
wakwa wa mĩthabibũ; o na indo iria mũtunyĩte athĩĩni
irĩ thĩĩinĩ wa nyũmba cianyu." **15** "Mũhehenjaga andũ
akwa, na mũkamemenda mothiũ ma athĩĩni nĩkĩ?"
nĩguo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria.
16 Jehova ekuuga atĩrĩ, "Andũ-a-nja a Zayuni nĩetĩĩi,
mathiiaga maguucĩtie ngingo, makiuhanaga na maitho
mao, na makinyaga na njacĩ magĩthiĩ, na makagambia
njingiri iria irĩ thũng'wa-inĩ ciao. **17** Nĩ ũndũ ũcio
Mwathani nĩagatũma andũ-a-nja acio a Zayuni magĩe
na ironda mĩtwe; Jehova nĩakoonania njaga yao." **18**
Mũthenya ũcio Jehova nĩakamaaũra mathaga mao: nĩmo
bangiri, na rũtamĩ rwa kuoha njuĩrĩ, na mĩgathĩ ĩrĩa
ĩĩhacĩte ta mweri, **19** na icũhĩ cia matũ, na mĩrĩnga ya
moko, na taama wa kwĩhumbĩra ũthiũ, **20** na itambaya
cia mũtwe, na irengeeri cia magũrũ, na mĩcibi, na cuba
cia maguta manungi wega, na ithiitũ **21** na icũhĩ cia
mũhũũri cia moko, na icũhĩ cia maniũrũ, **22** na nguo
ndaihu iria njega, na ngũbia, na tũbuti, na nguo cia
igũrũ, na tũmondo, **23** na icicio cia kwĩrora, na nguo cia
gatani ĩrĩa njega, na itambaya, na macuka ma ciande.
24 Handũ ha mũtararĩko mwega gũkaagĩa na mũnungo
mũũru; handũ ha mũcibi hagaakorwo mũkanda; handũ
ha njuĩrĩ thondeke wega hagĩe kĩhara; handũ ha nguo
njega hakaagĩa nguo ya ikũnia; naho handũ ha ũthaka
wa mwĩrĩ hagĩe gũcinanwo na ruoro. **25** Arũme anyu
makooragwo na rũhiũ rwa njora, nacio njamba cianyu
cia ita ikaaniinĩrwo mbaara-inĩ. **26** Ihingo cia Zayuni
nĩigacakaya na igirĩke, na itũũra rĩu rĩkire ihooru, na
rĩikare rĩmomoretwo, rĩkagũa thĩ.

4 Na rĩrĩ, mũthenya ũcio andũ-a-nja mũgwanja
makaanyiita mũndũ mũrũme ũmwe, mamwĩre atĩrĩ,
"Tũrĩrĩĩaga irio ciitũ ithuĩ ene, na twĩheage nguo; no
ũreke twĩtanagio nawe. Twehererie thoni ciitũ!" **2**
Mũthenya ũcio Thuuna ya Jehova nĩĩgathakara na ĩgĩe
riiri, namo maciaro ma bũrũri ũcio magaakorwo marĩ
mega, na marĩ mwĩraho na riiri wa arĩa magaakorwo
marĩ matigari kũu Isiraeli! **3** Na rĩrĩ, nĩgũgakinya atĩrĩ,
andũ arĩa magaatigwo Zayuni, na arĩa magaakorwo
matigaire Jerusalemu, mageetagwo atheru, nao nĩ arĩa
othe maandĩkĩtwo na magaathĩrĩrwo gũtũũra muoyo
kũu Jerusalemu. **4** Mwathani nĩagathambia gĩko kĩrĩa
kĩũru kĩa andũ-a-nja a Zayuni; nĩagatheria Jerusalemu
marooro ma thakame arĩ na roho wa gũtuanĩra ciira o
na roho wa gũcina na mwaki. **5** Ningĩ Jehova nĩagatũma
itu rĩa ndogo rĩgĩe kũndũ guothe mũthenya kũrĩa

gũikarĩtwo nĩ andũ kĩrĩma-inĩ kĩu gĩa Zayuni, na atũme
kũrĩa kũnganĩtwo gwakane rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki ũtukũ;
igũrũ rĩa riiri ũcio wothe gũgaakorwo taarĩ hema. **6**
Ĩgaatuĩka ta gĩthũnũ gĩa kũrehe kĩĩruru gĩa kwĩgitia
kuuma kũrĩ ũrugarĩ wa mũthenya, na handũ ha kũũrĩra
na ha kwĩgitia kuuma kũrĩ kĩhuhũkanio kĩa rũhuho na
kĩa mbura.

5 Nĩngũinĩra mwendwa wakwa ũrĩa nyendete rwĩmbo,
ndĩmũinĩre rwĩmbo rũkonii mũgũnda wake wa
mĩthabibũ: Mwendwa wakwa aarĩ na mũgũnda
wa mĩthabibũ kĩrĩma-inĩ handũ hanoru mũno. **2**
Akĩũthiũrũrũkĩria na mũtaro, na akĩũngania mahiga
marĩa mothe maarĩ kuo akĩmate, agĩcooka akĩũhaanda
mĩthabibũ ĩrĩa mĩega mũno. Nĩaakire mũthiringo
mũraihu na igũrũ kũu thĩinĩ waguo, o na ningĩ akĩenja
handũ ha kũhihagĩra thabibũ. Nake agĩeterera ũciare
thabibũ njega, no rĩrĩ, waciarire thabibũ cia gĩthaka.
3 "Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ aya mũtũũraga Jerusalemu o
na andũ a Juda, tũtuithaniei ciira, niĩ na mũgũnda
wakwa wa mĩthabibũ. **4** Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũngĩ ingĩekire
mũgũnda ũcio wakwa wa mĩthabibũ gũkĩra ũguo
ndawĩkire? Waciarire thabibũ cia gĩthaka nĩkĩ, o
hĩndĩ ĩrĩa ndetereire ũciare thabibũ njega? **5** Atĩrĩrĩ,
nĩngũmwĩra ũrĩa ngwĩka mũgũnda ũcio wakwa wa
mĩthabibũ: Nĩngũwehereria rũgiri rwaguo, nĩguo
wanangwo, njooke momore rũthingo rwaguo, nĩguo
ũrangĩrĩrio. **6** Ndĩũtiganĩrie wanangĩke, ũtegũcehwo
kana kũrĩmwo, naguo ũrĩmeraga cong'e na mĩigua.
Ningĩ njathe matu matikanaurĩrie mbura." **7** Mũgũnda
wa mĩthabibũ wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩguo
nyũmba ya Isiraeli, nao andũ a Juda nĩo mũgũnda wake
wa mĩthabibũ ũrĩa akenagĩra. Nake eethire ciira wa
kĩhooto, akĩona o ũiti wa thakame; agĩcaria ũthingu,
no akĩigua kĩrĩro kĩa mĩnyamaro. **8** Kaĩ, inyuĩ arĩa
mũikaraga mũkĩĩongagĩrĩra nyũmba mũrĩ na haro-ĩ! O
inyuĩ mũnyiitithanagia gĩthaka kĩmwe na kĩrĩa kĩngĩ
gĩgatuĩka kĩmwe, nginya hakaaga handũ ha gũtigĩria
andũ arĩa angĩ, nĩguo mũtũũre bũrũri-inĩ mũrĩ inyuiki.
9 Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigĩte atĩrĩ ngĩiguaga:
"Ti-itherũ nyũmba iria nene nĩigakira ihooru, nacio
nyũmba iria thaka ciage andũ a gũciikara. **10** Mũgũnda
wa ĩĩka ikũmi wa mĩthabibũ ũkaaruta bathi ĩmwe ya
ndibei, nayo homeri ĩmwe ya mbegũ yume eba ĩmwe
ya ngano." **11** Kaĩ arĩa marokaga gũũkĩra rũciinĩ tene,
makahang'ĩre njoohi marĩ na haaro-ĩ! o acio maikaraga
thĩ ũtukũ gũgakũra, nginya makarĩĩo nĩ ndibei. **12**
Maruga-inĩ mao makoragwo na inanda cia mũgeeto,
na cia inubi na tũhembe, na mĩtũririũ, o na ndibei, no
matirũmbũyagia ciĩko cia Jehova, na makaagĩra wĩra
wa moko make gĩtĩĩo. **13** Nĩ ũndũ ũcio andũ akwa
nĩmagatahwo matwarwo bũrũri ũngĩ nĩ ũndũ wa kwaga
ũmenyo; andũ ao arĩa atĩĩku magaakua nĩ ng'aragu,
nakĩo kĩrĩndĩ kĩao kĩhooteke nĩ nyoota. **14** Nĩ ũndũ ũcio
mbĩrĩra nĩĩnenehetie thuti nĩ ũndũ wao, na ĩgaathamia
kanua kayo gatarĩ gĩturi; kũu nĩkuo gũkaaharũrũka andũ
ao arĩa marĩ igweta na ikundi cia andũ, hamwe na andũ
arĩa manyuuaga makanegena, o na arĩĩu. **(Sheol h7585)**
15 Nĩ ũndũ ũcio mũndũ nĩakaharũrũkio, nakĩo kĩrĩndĩ
gĩconorithio, namo maitho ma arĩa etĩĩi maconorithio.
16 No Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩagatũũgĩrio nĩ
ũndũ wa ciira wake wa kĩhooto, nake Mũrungu, o we
ũcio mũtheru, nĩakeyonania nĩ mũtheru na ũndũ wa
ũthingu wake. **17** Hĩndĩ ĩyo ng'ondu ikaarĩĩaga ta irĩ
ũrĩithio-inĩ wacio; natuo tũgondu tũkaarĩithagio kũndũ
kũrĩa kwanangĩku gwa itonga. **18** Kaĩ arĩa maguucagia
mehia na mĩhĩndo ya maheeni marĩ na haaro-ĩ! o acio
maguucagia waganu na mĩkanda ta ĩrĩa ĩguucagia ngaari
cia ng'ombe, **19** o acio moigaga atĩrĩ, "Ngai nĩahiũhe
oke, nĩahĩke wĩra wake nĩguo tũwone. Nĩũkuhĩrĩrie,
mũbango wa Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩũũke, nĩguo
tũũmenye." **20** Kaĩ arĩa metaga ũũru wega, naguo wega
makawĩta ũũru marĩ na haaro-ĩ! o acio matuaga nduma
nĩyo ũtheri, na ũtheri makaũtua nduma, na magatua
kĩndũ kĩrũrũ nĩ kĩrĩ mũrĩo, nakĩo kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ mũrĩo
magagĩtua nĩ kĩrũrũ. **21** Hĩ! Kaĩ arĩa meyonaga marĩ oogĩ
maitho-inĩ mao, na makeyona marĩ na ũmenyi marĩ na
haaro-ĩ! **22** Hĩ! Kaĩ andũ arĩa marĩ ngumo ya kũnyua
ndibei, na njoorua cia kũriingia indo cia gũtũma andũ
marĩĩo marĩ na haaro-ĩ! **23** o arĩa marekagĩrĩria andũ
arĩa mehĩtie nĩ ũndũ wa ihaki, no makarega gũtua ciira
wa kĩhooto wa andũ arĩa matehĩtie. **24** Nĩ ũndũ ũcio, o
ta ũrĩa nĩnĩmbĩ cia mwaki icinaga itira cia mũgũnda,
na ta ũrĩa nyeki nyũmũ ĩniinũkagio nĩ rũrĩrĩmbĩ rwa
mwaki-rĩ, ũguo noguo mĩri yao ĩkaabutha, na kĩro
kĩao kĩũmbũrwo o ta rũkũngũ; nĩgũkorwo nĩmaregete
watho wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, na makamena
kiugo kĩa Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli. **25** Nĩ ũndũ ũcio
marakara ma Jehova maakanĩte mookĩrĩre andũ ake;
nake nĩatambũrũkĩtie guoko amagũthe magũe thĩ. Irĩma
nacio igathingitha, nacio ciimba ciao ikaaraganio njĩra-
inĩ ta mahuti. No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make
matirĩ maraahũahũa, guoko gwake no gũtambũrũkĩtio
o na rĩu. **26** Nake ahaicĩtie bendera handũ igũrũ eete
ndũrĩrĩ iria irĩ kũraya, nao arĩa marĩ ituri cia thĩ
ahuhaga biringi akĩmeeta. Nĩo aya mokĩte, mateng'erete
na ihenya. **27** Gũtirĩ o na ũmwe wao ũraanoga kana
akahĩngwo, gũtirĩ o na ũmwe ũracũũnga kana agakoma;
gũtirĩ ũraregeria mũcibi njohero, o na gũtirĩ rũrigi rwa
kĩraatũ rũtuĩkĩte. **28** Mĩguĩ yao nĩ mĩũgĩ, namo mota
mao mothe nĩmageete; mahũngũ ma mbarathi ciao
mahaana ta ihiga rĩa nyaigĩ, namo magũrũ ma ngaari
ciao cia ita mathiiaga ta rũhuho. **29** Mũraramo wao nĩ ta
wa mũrũũthi, nao mararamaga o ta njaũ cia mĩrũũthi;
marurumaga makĩnyiita ũguĩmi wao, na makaũkuua na
gũtirĩ ũngĩũteithũra. **30** Mũthenya ũcio makaararama
nĩ ũndũ wa kĩrĩa manyiitĩte, o ta ũrĩa iria rĩrurumaga
rĩgĩikia ndiihũ. Na mũndũ angĩgaacũthĩrĩria bũrũri-
inĩ, akoona no nduma ĩrĩ kuo na mĩnyamaro, o naguo
ũtheri nĩũgaathiĩkwo nĩ matu.

6 Na rĩrĩ, mwaka ũrĩa Mũthamaki Uzia aakuire-rĩ,
nĩguo ndonire Mwathani aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, kĩrĩ
igũrũ na gĩtũũgĩrĩtio, nayo nguo yake yaiyũrĩte hekarũ
nĩ ũndũ wa ũrĩa yaraihĩte. **2** Igũrũ wake kwarũgamĩte
aserafi, na o mũserafi ũmwe aarĩ na mathagu matandatũ:
nao makehumbĩra mothiũ mao na mathagu meerĩ,
namo meerĩ makehumbĩra magũrũ namo, na meerĩ
makombũka namo. **3** Nao metanaga makerana atĩrĩ:
"Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe mũtheru, ĩĩ nĩwe

mũtheru, ti-itherũ nĩwe mũtheru; thĩ yothe ĩiyũrĩtwo
nĩ riiri wake." 4 Nĩ ũndũ wa mũrurumo wa mĩgambo
yao, itugĩ cia mĩrango na hingĩro ciaguo ikĩenyenya,
nayo hekarũ ĩkĩiyũra ndogo. 5 Na niĩ ngĩanĩrĩra ngiuga
atĩrĩ, "Hĩ! Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ! Ndĩĩgũthira! Nĩgũkorwo
ndĩ mũndũ wa mĩromo ĩtarĩ mĩtheru, o na ningĩ
ndũũranagia na andũ matarĩ mĩromo mĩtheru, na
maitho makwa nĩmonete Mũthamaki, o we Jehova
Mwene-Hinya-Wothe." 6 Hĩndĩ ĩyo mũserafi ũmwe
akĩũmbũka, agĩũka harĩ niĩ akuuĩte ikara rĩa mwaki
na guoko, rĩrĩa aarutĩte na mĩĩhato kĩgongona-inĩ. 7
Mũserafi ũcio akĩĩhutia kanua na ikara rĩu, akiuga atĩrĩ,
"Kuona atĩ ikara rĩrĩ nĩrĩahutia mĩromo yaku, mahĩtia
maku nĩmeherio, o namo mehia maku nĩmahoroherio."
8 Ningĩ ngĩigua mũgambo wa Mwathani ũkĩũria atĩrĩ,
"Nũũ ngũtũma? Na nũũ ũgũthiĩ handũ haitũ?" Na
niĩ ngĩcookia atĩrĩ, "Niĩ ũyũ haha. Ndũma!" 9 Nake
akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Thiĩ ũkeere andũ aya atĩrĩ: '"Inyuĩ tũũrai
o mũiguaga no mũtikanamenye ũndũ; tũũrai muonaga
no mũtikanakuũke.' 10 Tũma ngoro cia andũ aya ciũme,
o na ũtũme matũ mao magĩe njiika mage kũigua, o
na ũhinge maitho mao matige kuona. Tondũ maahota
kuona na maitho mao, na maigue na matũ mao, na
ngoro ciao igĩe na ũmenyo, macooke magarũrũke
mahonio." 11 Na niĩ ngĩcooka ngĩũria atĩrĩ, "Mwathani,
nĩ nginya rĩ?" Nake akĩnjookeria atĩrĩ: "Nĩ nginya hĩndĩ
ĩrĩa matũũra marĩa manene magaakorwo maanangĩtwo
na matarĩ na wa kũmatũũra, nacio nyũmba ikorwo
ĩtiganĩirio, na mĩgũnda ĩkaanangwo na ĩgathũkio biũ,
12 o nginya rĩrĩa Jehova agaakorwo atwarĩte andũ othe
kũraya, naguo bũrũri ũgatiganĩrio biũ. 13 Na rĩrĩ, o na
kũngĩkorwo kũrĩ na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa andũ gĩtigaire
bũrũri-inĩ-rĩ, bũrũri ũcio no ũkaanangwo rĩngĩ. No rĩrĩ,
o ta ũrĩa mũceneni na mũgandi ĩtigagio ithukĩ yatemwo-
rĩ, ũguo noguo rũciaro rũrũ rwamũre rũgaatigario
gĩtina kĩaruo bũrũri-inĩ ũcio."

7 Hĩndĩ ĩrĩa Ahazu mũrũ wa Jothamu, mũrũ wa Uzia,
aarĩ mũthamaki wa Juda-rĩ, Rezini mũthamaki wa
Suriata marĩ na Peka mũrũ wa Remalia mũthamaki wa
Isiraeli, makĩambata mathiĩ magatharĩkĩre itũũra rĩa
Jerusalemu, no matiigana kũrĩtooria. 2 Na rĩrĩ, andũ a
nyũmba ya Daudi nĩ meerirwo atĩrĩ, "Andũ a Suriata
nĩmanyiitanĩte na andũ a Efiraimu"; nĩ ũndũ ũcio ngoro
ya Ahazu o na ngoro cia andũ ake ikĩinaina o ta ũrĩa
mĩtĩ ya mũtitũ ĩinainagio nĩ rũhuho. 3 Hĩndĩ ĩyo Jehova
akĩĩra Isaia atĩrĩ, "Umagara, wee mũrĩ na mũrũguo
Sheari-Jashubu, mũthiĩ mũgatũnge Ahazu mũthia-inĩ
wa mũtaro ũrĩa uumĩte Karia-inĩ ka Rũgongo, njĩra-
inĩ ya gũthiĩ Gĩthaka kĩa Mũthambia-Nguo. 4 Ũmwĩre
atĩrĩ, 'Wĩmenyerere, ũikare ũhooreire na ndũgetigĩre.
Ndũkareke ũũrwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa icinga icio igĩrĩ
iratooga ndogo; ndũgetigĩre marakara mahiũ ma Rezini,
na ma Suriata, o na ma mũrũ wa Remalia. 5 Suriata, na
Efiraimu, na mũrũ wa Remalia nĩmaciirĩire gũkwananga,
makoiga atĩrĩ, 6 "Nĩtũtharĩkĩre Juda, tũkũnyariire na
tũkũgayane, na tũtue mũrũ wa Tabeeli mũthamaki
wakuo." 7 No rĩrĩ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: "'Ũhoro
ũcio ndũgaakinyanĩra, na ndũgekĩka, 8 nĩgũkorwo
itũũra inene rĩa Suriata nĩ Dameski, na mũnene wa
Dameski no Rezini. Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩtandatũ
na ĩtano ĩtaanathira-rĩ, andũ a Efiraimu magaakorwo
maharaganĩtio ũndũ matangĩcooka gũtuĩka rũrĩrĩ. 9
Ningĩ itũũra inene rĩa Efiraimu nĩ Samaria, na mũnene
wa Samaria no mũrũ wa Remalia. Mũngĩaga kũrũgama
mũrũmĩte wega wĩtĩkio-inĩ wanyu-rĩ, mũtikehaanda
o na atĩa.'" 10 Ningĩ Jehova nĩarĩirie Ahazu o rĩngĩ,
akĩmwĩra atĩrĩ, 11 "Ĩtia kĩmenyithia kuuma kũrĩ Jehova
Ngai waku, o na kiumĩte kũndũ kũrĩa kũriku mũno,
kana kiumĩte igũrũ kũrĩa kũraihu mũno." **(Sheol h7585)**
12 No Ahazu akiuga atĩrĩ, "Niĩ ndigwĩtia; niĩ ndikũgeria
Jehova." 13 Ningĩ Isaia akiuga atĩrĩ, "Ta iguai rĩu, inyuĩ
andũ a nyũmba ya Daudi! Anga mũkuona arĩ ũndũ
mũnini kũgeria ũkirĩrĩria wa andũ? Anga nĩmũũkũgeria
ũkirĩrĩria wa Ngai wakwa o naguo? 14 Nĩ ũndũ ũcio-
rĩ, Mwathani we mwene nĩakamũhe kĩmenyithia:
Nĩgũkorwo mũirĩtu gathirange nĩakagĩa nda aciare
kahĩĩ, nake agatue Imanueli. 15 Iria imata na ũũkĩ
nĩcio gakarĩĩaga rĩrĩa gakaamenya kũrega ũũru na
gwĩthuurĩra maũndũ marĩa mega. 16 No mbere ya kahĩĩ
kau kũmenya kũrega ũũru na gwĩthuurĩra maũndũ
marĩa mega-rĩ, bũrũri ũcio wa athamaki acio eerĩ
wĩtigĩrĩte nĩũkanangwo. 17 Jehova nĩagakũrehithĩria
wee mwene na andũ aku, o na andũ a nyũmba ya thoguo
maũndũ matarĩ moneka kuuma rĩrĩa Efiraimu aatiganire
na Juda; Jehova akaarehera mũthamaki wa Ashuri." 18
Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakahuuhĩra ngi mĩrũri, aciĩte kuuma
tũrũũĩ-inĩ twa kũraya twa bũrũri wa Misiri, na eete
njũkĩ iria irĩ bũrũri wa Ashuri. 19 Nacio ciothe nĩcigooka
ciikare iharũrũka-inĩ cia mĩkuru, na mĩatũka-inĩ ya
ndwaro cia mahiga, na ihinga-inĩ ciothe cia mĩigua,
na marima-inĩ mothe ma maaĩ. 20 Mũthenya ũcio
Mwathani nĩakahũthĩra rwenji rũkomboretwo kuuma
mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Farati; naruo nĩruo mũthamaki wa
Ashuri; nake nĩakenja mĩtwe yanyu na njuĩrĩ cia magũrũ
manyu, o na ningĩ enje nderu cianyu. 21 Mũthenya ũcio,
mũndũ akaarĩithia o moori ĩmwe na ng'ondu igĩrĩ. 22
Na tondũ wa ũingĩ wa iria rĩrĩa igaakamagwo-rĩ, mũndũ
ũcio akaanyuuaga iria imata. Arĩa othe magaatigara kũu
bũrũri ũcio makaanyuuaga iria imata, na marĩĩage ũũkĩ.
23 Mũthenya ũcio, kũndũ kũrĩa guothe kwarĩ mĩthabibũ
1,000 ĩngĩendirio cekeri 1,000 ya betha, gũgaakũra
o cong'e na mĩtĩ ya mĩigua. 24 Andũ magaathiiaga
kuo marĩ na ũta na mĩguĩ, nĩgũkorwo bũrũri ũcio
ũkaiyũra cong'e, na mĩtĩ ya mĩigua. 25 Nakuo irĩma-
inĩ guothe kũrĩa kwanarĩmwo na icembe, mũtigacooka
gũthiĩ nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra cong'e, na mĩtĩ ya mĩigua;
kũndũ kũu gũgaatuĩka gwa kũrĩithagio ng'ombe, na
gwa kũrangagwo nĩ ndũũru cia ng'ondu.

8 Ningĩ Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Oya kĩbaũ kĩnene, na
ũkĩandĩke na karamu ka ndũire ũũ: Maheri-Shalali-
Hashi-Bazu. 2 Na niĩ nĩngwĩta Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai, na Zekaria mũrũ wa Jeberekia matuĩke aira akwa
ehokeku." 3 Hĩndĩ ĩyo ngĩthiĩ, ngĩkoma na mũtumia
wakwa, nake akĩgĩa nda, agĩciara kahĩĩ. Nake Jehova
akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Gatue Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. 4
Kahĩĩ kau gataanamenya gwĩtana koige 'Baba' kana
'Maitũ', ũtonga wa Dameski na indo iria itahĩtwo nĩ
Samaria nĩigakuuo nĩ mũthamaki wa Ashuri." 5 O rĩngĩ

Jehova akĩnjarĩria, akĩnjĩĩra atĩrĩ: **6** "Kuona atĩ andũ aya
nĩmaregete maaĩ marĩa mathereraga mahooreire ma
Siloamu, na magakenera Rezini o na mũrũ wa Remalia-rĩ,
7 nĩ ũndũ ũcio Mwathani akiriĩ kũmarehithĩria mũiyũro
mũnene wa Rũũĩ rwa Farati, naruo nĩruo mũthamaki
wa Ashuri arĩ na riiri wake wothe. Rũkaaiyũrĩrĩra
mĩkaro yaruo yothe, na ruune hũgũrũrũ ciaruo, **8** ningĩ
rũgaathiĩ rũhaatĩte Juda rũiyũre guothe, rũhĩtũkĩire
kuo na rũkinye nginya ngingo. Mathagu maaruo
matambũrũkĩtio makaahumbĩra wariĩ wa bũrũri waku,
wee Imanueli!" **9** Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ a ndũrĩrĩ, ugĩrĩriai
mbugĩrĩrio ya mbaara, na no mũgũthetherwo! Ta
thikĩrĩriai inyuĩ mabũrũri ma kũraya. Haarĩriai mbaara,
na no mũgũthetherwo! Haarĩriai mbaara, na no
mũgũthetherwo! **10** Thugundai mĩbango yanyu, no
ĩgaatuĩka ya tũhũ; ariai ũhoro wa matanya manyu,
no matikahinga, nĩgũkorwo Mũrungu arĩ hamwe na
ithuĩ. **11** Jehova nĩanjarĩirie ũhoro ũcio agwatĩirie
mũno, na akĩngaania ndikarũmĩrĩre njĩra cia andũ acio.
Akĩnjĩĩra atĩrĩ: **12** "Maũndũ marĩa mothe andũ aya
metaga ndundu ya gwĩka ũũru, wee ndũkamete ndundu
ya gwĩka ũũru; na ndũgetigĩre kĩrĩa metigagĩra, na
ndũkamakio nĩkĩo. **13** Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe
mũrĩtuaga mũtheru, we nĩwe mwagĩrĩirwo nĩ gwĩtigĩra,
o we nĩwe ũngĩtũma mũmake, **14** na nĩwe ũgaatuĩka
handũ hanyu harĩa haamũre; no kũrĩ nyũmba cierĩ cia
Isiraeli agaatuĩka ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,
na rwaro rwa ihiga rũrĩa rũtũmaga magũe. Na kũrĩ
andũ arĩa matũũraga Jerusalemu agaatuĩka mũtego na
gĩkerenge gĩa kũmanyiita. **15** Aingĩ ao nĩmakahĩngwo;
nao magũe na moinĩke, magwatio na manyiitwo."
16 Oha ũira ũcio na watho ũcio, ũũhũũre mũhũũri
ũtuĩke kĩrĩra harĩ arutwo akwa. **17** Niĩ ngweterera
Jehova, ũrĩa ũhithĩte nyũmba ya Jakubu ũthiũ wake.
Ndĩrĩikaraga ndĩmwĩhokete. **18** Niĩ hamwe na ciana
iria Jehova aheete-rĩ, nĩ ithuĩ marũũri na imenyithia
thĩinĩ wa Isiraeli kuuma kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ũrĩa ũtũũraga Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni. **19** Andũ
mangĩkwĩra ũgatuĩrie kĩrĩra kuuma kũrĩ aragũri na ago
arĩa mahehanaga na makang'ung'ura-rĩ, ũkaamoria
atĩrĩ, "Githĩ andũ matiagĩrĩirwo nĩgũtuĩria ũhoro harĩ
Ngai wao?" Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũtuĩrie ũhoro wa andũ arĩa
marĩ muoyo kuuma kũrĩ arĩa akuũ? **20** Nĩ kaba mũũtuĩrie
watho-inĩ wa Ngai o na ũira-inĩ wake! Angĩkorwo
ũhoro wao ndũkũringana na ciugo ici, o nao matirĩ
na ũtheri. **21** Andũ magaatuĩkanagĩria bũrũri-inĩ marĩ
anyamaarĩku na marĩ ahũtu; na rĩrĩ, rĩrĩa makahũũta
mũno, nĩmakarakara mũno na matiire maitho na igũrũ,
nao marume mũthamaki wao na Ngai wao. **22** Hĩndĩ ĩyo
makaarora thĩ mone o mĩnyamaro, na nduma, na kĩeha
gĩa kũmakania, nao nĩmagaikio nduma-inĩ ndumanu.

9 No rĩrĩ, andũ a bũrũri ũyũ arĩa makoretwo marĩ
na mĩnyamaro matigacooka kũgĩa na kĩeha. Mbere
ĩyo nĩanyararithirie bũrũri wa Zebuluni na bũrũri
wa Nafitali, no mahinda ma thuutha-inĩ nĩagatĩĩithia
bũrũri ũrĩa ũgereire iria-inĩ, ũikũrũkanĩtie na Rũũĩ rwa
Jorodani, nĩkuo gwĩtagwo Galili-kwa-Ndũrĩrĩ: **2** Andũ
arĩa matũũraga nduma-inĩ nĩmonete ũtheri mũnene;
nao arĩa matũũraga bũrũri ũrĩ nduma ta ya gĩkuũ-rĩ,
nĩmarĩirwo nĩ ũtheri. **3** Wee nĩũingĩhĩtie rũrĩrĩ rũu,
na ũkongerera gĩkeno kĩaruo; andũ aruo makenaga
marĩ mbere yaku, o ta ũrĩa andũ makenagĩra magetha,
magakena o ta ũrĩa andũ makenaga makĩgayana indo
cia ndaho. **4** Nĩgũkorwo o ta ũrĩa kwarĩ mũthenya ũrĩa
Amidiani maahootirwo, ũguo noguo unangĩte icooki
rĩrĩa rĩmaritũhagĩra, na ũkoinanga mũtĩ wa kũmoohania
ciande, na rũthanju rwa arĩa mamahinyagĩrĩria. **5** Iraatũ
ciothe cia njamba cia ita iria ihũthagĩrwo mbaara-inĩ,
na nguo ciothe ĩtoboketio thakame-inĩ, igaatuĩka cia
gũcinwo ta irĩ ngũ cia mwaki. **6** Nĩgũkorwo nĩtũciarĩirwo
kaana, tũkaheo kahĩĩ, naguo wathani ũgaakorwo
ciande-inĩ ciako. Nako gageetagwo Mũheani-Kĩrĩra-wa-
Kũgegania, Mũrungu Mwene-Hinya, Ithe-wa-Andũ-wa-
Tene-na-Tene, Mũnene-wa-Thayũ. **7** Naguo ũhoro wa
gũtheerema kwa ũthamaki wake na thayũ gũtirĩ hĩndĩ
igaathira. Agaathamakagĩra ũthamaki wake aikarĩire
gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Daudi, aũhaande na aũtiirĩrĩre na ciira
wa kĩhooto na ũthingu, kuuma rĩu nginya tene. Kĩyo kĩa
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩkĩo gĩgaatũma maũndũ
macio mekĩke. **8** Mwathani nĩatũmĩte ndũmĩrĩri ya
gũũkĩrĩra Jakubu; nayo nĩĩgakinyĩra Isiraeli. **9** Nao andũ
othe nĩmakamenya ũhoro wayo, andũ acio a Efiraimu,
na arĩa matũũraga Samaria, o acio moigaga na mwĩtĩĩo
na nguthi ngoro-inĩ atĩrĩ, **10** "Maturubarĩ nĩmagwĩte
thĩ, no ithuĩ tũgwaka rĩngĩ na mahiga maicũhie; mĩtĩ
ya mĩkũyũ nĩmĩteme, no ithenya rĩayo tũgwaka na
mĩtarakwa." **11** No rĩrĩ, Jehova nĩaheete andũ arĩa marĩ
muku na Rezini hinya mamookĩrĩre, na akaarahũra thũ
ciao. **12** Andũ a Suriata kuuma mwena wa irathĩro,
na Afilisti kuuma mwena wa ithũĩro nĩmathamĩtie
kanua, magatambuura Isiraeli. No o na kũrĩ ũguo-rĩ,
marakara make matirĩ maraahũahũa, guoko gwake
no gũtambũrũkĩtio o na rĩu. **13** No rĩrĩ, andũ acio
maticookereire ũcio wamahũũrire, kana makarongooria
Jehova Mwene-Hinya-Wothe. **14** Nĩ ũndũ ũcio Jehova
nĩagatinia mũtwe na mũting'oe wa Isiraeli, na arenge
rũhonge rwa mũkĩndũ na rwa ithanjĩ o mũthenya
ũmwe. **15** Athuuri na andũ arĩa marĩ igweta nĩo mũtwe,
nao anabii arĩa marutanaga ũhoro wa maheeni nĩo
mũting'oe. **16** Nĩgũkorwo atongoria a andũ aya nĩo
mamahĩtithagia, nao arĩa matongoragio makahĩtithio
njĩra. **17** Nĩ ũndũ ũcio Mwathani ndagakenio nĩ aanake,
kana aiguĩre ciana cia ngoriai na atumia a ndigwa tha,
nĩgũkorwo andũ othe matiĩtigĩrĩte Ngai na nĩ aaganu,
natuo tũnua twao tuothe twaragia maũndũ mooru. No
o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu. **18** Ti-itherũ
waganu ũrĩrĩmbũkĩte ta mwaki, ũgacina cong'e na
mĩigua, na ũgaakana ihinga-inĩ cia mũtitũ, nayo ndogo
yaguo ĩgeekonja yambatĩte na igũrũ ta itu ithimbu. **19**
Nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ ma Jehova Mwene-Hinya-Wothe
bũrũri nĩũgaacinwo biũ, nao andũ magaatuĩka ta ngũ
cia mwaki; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgacaaĩra mũrũ wa
nyina. **20** Magaathara irio cia mwena wao wa ũrĩo, na
makorwo marĩ o ahũtu; makaarĩa cia mwena wao wa
ũmotho, no matihũũne. O mũndũ akaarĩa nyama cia
ciana ciake mwene; **21** Manase akaarĩa Efiraimu, nake
Efiraimu arĩe Manase: nao marĩ hamwe nĩmagookĩrĩra
Juda. No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ

maraahũahũa, guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

10 Kaĩ arĩa mathondekaga mawatho matarĩ ma
kĩhooto marĩ na haaro-ĩ! o arĩa marutaga mawatho
ma kũhinyanĩrĩria, **2** nĩguo mahotomie ciira wa andũ
arĩa athĩĩni, na magirĩrĩrie kĩhooto kĩa andũ akwa arĩa
mahinyĩrĩirio, na magatua atumia a ndigwa iguĩma
rĩao, o na magatunya ciana cia ngoriai indo ciacio. **3**
Mũgeeka atĩa mũthenya wa ciira, rĩrĩa mũgaakorererwo
nĩ mwanangĩko uumĩte kũraya? Mũkoorĩra kũrĩ ũ
amũteithie? Ũtonga wanyu mũkaaũtiga kũ? **4** Gũtirĩ
ũndũ ũgaakorwo ũtigarĩte tiga kwĩnyiihia gatagatĩ ka
mĩgwate, kana mũgũe gatagatĩ ka arĩa makuĩte. No o
na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu. **5** "Kaĩ
andũ a Ashuri marĩ na haaro-ĩ! o acio rũthanju rwa
marakara makwa, na thimbũ ya mang'ũrĩ makwa!
6 Ndĩmatũmaga mookĩrĩre rũrĩrĩ rũrĩa rũtooĩ Ngai,
ngamatũma mookĩrĩre andũ arĩa mandakaragia, nĩguo
matunyane indo, na mahurie ndaho, na mamarangĩrĩrie
ta ndoro ya njĩra-inĩ. **7** No ũguo tiguo maciirĩire gwĩka,
ũndũ ũyũ tiguo ũrĩ meciiria-inĩ mao, muoroto wao nĩ
kwananga, na kũniina ndũrĩrĩ nyingĩ biũ. **8** Mũthamaki
wa Ashuri aaragia, akoiga atĩrĩ, 'Githĩ anene akwa a ita
othe ti athamaki? **9** Githĩ itũũra rĩa Kalino rĩtiekirwo o
ta Karikemishi? O narĩo Hamathu-rĩ, githĩ rĩtiekirwo o
ta Aripadi? Narĩo Samaria githĩ rĩtiekirwo o ta Dameski?
10 O ta ũrĩa guoko gwakwa gwatunyanire mothamaki
marĩa meigagĩra mĩhianano ya kũhooywo, o macio
maarĩ mĩhianano mĩingĩ mĩicũhie gũkĩra ya Jerusalemu
na ya Samaria-rĩ, **11** githĩ ndigeeka Jerusalemu na
mĩhianano yarĩo ya kũhooywo o ta ũrĩa ndeekire
Samaria na mĩhianano yarĩo?'" **12** Mwathani aarĩkia
wĩra wake wothe wa gũũkĩrĩra Kĩrĩma gĩa Zayuni na
Jerusalemu-rĩ, akoiga atĩrĩ, "Nĩngũherithia mũthamaki
wa Ashuri nĩ ũndũ wa mwĩtĩĩo wa ngoro yake na
mwĩtũũgĩrio wake, nĩ ũndũ wa ũrĩa oonaga ta ekĩrĩirwo.
13 Nĩgũkorwo oigaga atĩrĩ: "'Njĩkĩte ũguo na hinya
wa guoko gwakwa, o na ũũgĩ wakwa, tondũ ndĩ na
ũmenyo. Nĩndeheririe mĩhaka ya ndũrĩrĩ, na ngĩtaha
igĩĩna ciao, na ta mũndũ ũrĩ na hinya-rĩ, nĩndatooririe
athamaki ao. **14** O ta ũrĩa mũndũ akinyagĩra gĩtara,
ũguo noguo guoko gwakwa gwakinyĩrire ũtonga ũcio
wa ndũrĩrĩ; o ta ũrĩa andũ macookanagĩrĩria matumbĩ
marĩa maatiganĩirio, ũguo noguo na niĩ ndacookanĩrĩirie
mabũrũri mothe; gũtirĩ o na ũmwe wabatabatirie ithagu
rĩaguo, kana ũgĩathamia kanua kaguo ũkĩgamba.'"
15 Ithanwa-rĩ, rĩahota kwĩyambararia igũrũ rĩa ũrĩa
ũtemaga mũtĩ narĩo, kana mũthumeno wĩtĩĩre ũrĩa
ũũguucagia? Kaĩ rũthanju rũngĩkĩhiũria ũrĩa ũruoete
na igũrũ, kana thimbũ ĩhiũrie ũrĩa ũtarĩ mbaũ! **16** Nĩ
ũndũ ũcio Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩakarehera njamba ciake cia ita iria irĩ hinya mũrimũ
wa kũhĩnja; na handũ ha kũhumbĩrwo nĩ riiri wake-
rĩ, nĩ mwaki magaakĩrio ũrĩrĩmbũke ta rũrĩrĩmbĩ. **17**
Ũtheri wa Isiraeli agaatuĩka mwaki, nake Ũrĩa Mũtheru
wao atuĩke rũrĩrĩmbĩ. Ũgaakana na ũcine mĩigua yake
na cong'e wake o mũthenya ũmwe. **18** Nake nĩakaniina
biũ riiri wa mĩtitũ yake, o hamwe na wa mĩgũnda
yake ĩrĩa mĩnoru, o ta ũrĩa mũndũ mũrũaru ahĩnjaga
agathirĩrĩkĩra. **19** Nayo mĩtĩ ya mĩtitũ yake ĩgaatigara
o mĩnini, atĩ o na mwana no andĩke mũigana wayo.
20 Na rĩrĩ, mũthenya ũcio andũ arĩa magaatigara a
Isiraeli, o na arĩa makaahonoka a nyũmba ya Jakubu,
matigacooka kwĩgiritania na ũcio wamahũũrĩte, no
makegiritania na Jehova o ma, o we Ũrĩa Mũtheru wa
Isiraeli. **21** Matigari nĩmagacooka, o macio matigari ma
Jakubu-rĩ, nĩmagacookerera Mũrungu Mwene-Hinya.
22 O na gũtuĩka andũ aku, wee Isiraeli maingĩhĩte
ta mũthanga wa iria-inĩ-rĩ, no matigari magaacooka
kwao. Mwanangĩko naguo nĩwathanĩtwo, mwanangĩko
wa kuonania atĩ itua rĩake nĩ rĩa kĩhooto kũna. **23**
Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩwe
ũkaananga bũrũri ũcio wothe ta ũrĩa gwathanĩtwo. **24**
Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
ekuuga atĩrĩ: "Inyuĩ andũ akwa arĩa mũtũũraga Zayuni,
mũtigetigĩre andũ a Ashuri, arĩa mamũhũũraga na
rũthanju, na makamuoera njũgũma mamũũkĩrĩre ta
ũrĩa mwekagwo Misiri. **25** Nĩgũkorwo no ihinda inini
rĩtigaire marakara makwa igũrũ rĩanyu mathire, namo
mang'ũrĩ makwa mamacookerere mamaniine." **26** Ningĩ
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamahũũra na kĩboko,
o ta ũrĩa Amidiani mekirwo rĩrĩa mooragĩirwo rwaro-
inĩ rwa ihiga rĩa Orebu; na nĩakambararia mũthĩgi wake
igũrũ rĩa maaĩ, o ta ũrĩa eekire kũu bũrũri wa Misiri.
27 Mũthenya ũcio mũrigo wao nĩũkeherio ciande-inĩ
ciaku, narĩo icooki rĩao rĩeherio ngingo-inĩ cianyu;
icooki rĩu nĩrĩkoinangwo nĩ ũndũ wa ũrĩa wee ũitĩrĩirio
maguta. **28** Nĩmaratoonya Aiathu; maratuĩkanĩria
Migironi; o na maraiga igĩĩna ciao Mikimashi. **29**
Nao makĩhĩtũkĩra mũkuru-inĩ, makoiga atĩrĩ, "Ũtukũ
ũyũ tũkũraarĩrĩra Geba." Rama nĩkũinaina kũrainaina;
nakuo Gibea itũũra rĩa Saũlũ nĩ kũũra rĩroora. **30**
Atĩrĩrĩ, wee mwarĩ wa Galimu, uga mbu! Wee Laisha,
thikĩrĩria! Nawe Anathothu, wũi-ĩ! **31** Andũ a Madimena
nĩ kũũra maroora; nao andũ a Gebimu nĩ kwĩhitha
marehitha. **32** Mũthenya wa ũmũthĩ marĩrũgama kũu
Nobu; maramainainĩria ngundi marĩ kũu kĩrĩma-inĩ
kĩa Mwarĩ wa Zayuni, o kũu karĩma-inĩ ka Jerusalemu.
33 Atĩrĩrĩ, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩagaceeha honge na hinya mũnene. Mĩtĩ ĩrĩa mĩnene
mũno nĩĩgatemwo, ĩgũithio thĩ, na ĩrĩa mĩraihu ĩnyiihio.
34 Nĩagatema ihinga cia mũtitũ na ithanwa; Lebanoni
nĩĩkagũithio nĩ Ũrĩa-ũrĩ-Hinya.

11 Na rĩrĩ, kuuma gĩthukĩ-inĩ kĩa Jesii nĩhakoima
mũndũ ũhaana ta thuuna ĩrathundũka, na
Rũhonge rũrĩa rũkoima mĩri-inĩ yake nĩrũgaciara
maciaro. **2** Nake Roho wa Jehova agaakorwo igũrũ rĩake:
Roho wa ũũgĩ na wa ũmenyo, Roho wa ũtaarani na
wa hinya, Roho wa ũmenyo na wa gwĩtigĩra Jehova: **3**
naguo ũndũ ũrĩa ũkaamũkenagia nĩ gwĩtigĩra Jehova.
Ndagatuuaga ciira na ũndũ wa kũrora gĩthiithi kĩa
mũndũ, kana atue ciira na ũndũ wa kũigua njuukũ;
4 no rĩrĩ, nĩagaciirithia arĩa abatari arĩ na ũthingu,
nao arĩa athĩĩni a gũkũ thĩ amatuĩre ciira na kĩhooto.
Nĩakahũũra thĩ na rũthanju rwa kanua gake, na
oorage andũ arĩa aaganu na mĩhũmũ ya mĩromo
yake. **5** Ũthingu nĩguo ũgaatuĩka mũcibi wake, naguo

wĩhokeku ũtuĩke mwĩhotoro wake wa njohero. **6** Njũũi
ĩgaatũũranagia na kagondu, nayo ngarĩ ĩgaakomanagia
na mbũri, nayo njaũ, na mũrũũthi, na nyamũ ya gĩcegũ
igaaikaraga hamwe; nacio igaatongoragio nĩ kaana
kanini. **7** Ng'ombe na nduba ikaarĩĩaga hamwe, natuo
tũcaũ twacio tũgaakomanagia hamwe, naguo mũrũũthi
ũkaarĩĩaga nyeki ta ndegwa. **8** Mwana wa rũkenge
agathaakagĩra irima-inĩ rĩa gĩĩko, nake mwana mũnini
nĩagaikagia guoko irima-inĩ rĩa nduĩra. **9** Gũtikageranwo
ngero kana kũniinanwo, kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru,
nĩgũkorwo thĩ nĩĩkaiyũrwo nĩ ũmenyo wa Jehova, o ta
ũrĩa maaĩ maiyũrĩte iria-inĩ. **10** Na nĩgũgakinya atĩrĩ,
mũthenya ũcio mũndũ ũcio ũkoima Mũri-inĩ wa Jesii,
nĩakarũgama atuĩke ta bendera kũrĩ kĩrĩndĩ; ndũrĩrĩ
nĩikongana harĩ we, nakĩo gĩikaro gĩake gĩa kũhurũka
gĩgaakorwo kĩrĩ na riiri. **11** Mũthenya ũcio Mwathani
nĩagatambũrũkia guoko ihinda rĩa keerĩ, akũũre matigari
ma andũ ake marĩa magaakorwo matigaire, amarute
Ashuri, na kuuma Misiri ya Kĩanda, na kuuma Misiri ya
Rũgongo, na kuuma Kushi, na kuuma Elamu, na kuuma
Babuloni, na kuuma Hamathu, na kuuma icigĩrĩra cia
iria. **12** Nĩakahaandĩra ndũrĩrĩ bendera, na acookanĩrĩrie
andũ a Isiraeli arĩa maatahĩtwo; ningĩ acookanĩrĩrie
andũ a Juda arĩa maahurunjĩtwo kuuma ituri-inĩ iria
inya cia thĩ. **13** Ũiru wa Efiraimu nĩũgaathira, nacio
thũ cia Juda nĩikaaniinwo; Efiraimu ndakaiguĩra Juda
ũiru, kana Juda agĩe na ũthũ na Efiraimu. **14** Nao
nĩmagaikũrũka iharũrũka-inĩ cia Afilisti cia mwena wa
ithũĩro; na marĩ hamwe nĩmagataha andũ a mwena
wa irathĩro. Nĩmakenyiitĩra Edomu na Moabi, na nĩo
magaathaga andũ a Amoni. **15** Na harĩa iria rĩa Misiri
rĩcomokete ta rũrĩmĩ-rĩ, Jehova nĩakarĩhũithia biũ;
ningĩ nĩakahuruta rũhuho rũhiũ na guoko gwake
rũhũithie Rũũĩ rwa Farati. Nĩakarũgayania rũtuĩke
tũrũũĩ mũgwanja, nĩgeetha andũ mahote kũringaga
matekũruta iraatũ. **16** Nĩgũgakorwo na njĩra nene ya
kũgererwo nĩ matigari ma andũ ake arĩa magaakorwo
matigaire Ashuri, o ta ĩrĩa yagereirwo nĩ andũ a Isiraeli
rĩrĩa maambatire makiuma bũrũri wa Misiri.

12 Na rĩrĩ, mũthenya ũcio nĩũkoiga atĩrĩ,
"Nĩngũkũgooca, Wee Jehova. O na gũtuĩka
nĩwaandakarĩire-rĩ, nĩũnjehereirie marakara maku na
ũkaahooreria. **2** Ti-itherũ Mũrungu nĩwe ũhonokio
wakwa; nĩwe ndĩrĩĩhokaga na ndigage gwĩtigĩra. Jehova,
o we Jehova, nĩwe hinya wakwa na rwĩmbo rwakwa;
nĩatuĩkĩte ũhonokio wakwa." **3** Mũrĩtahaga maaĩ ithima-
inĩ cia ũhonokio mũkenete. **4** Mũthenya ũcio nĩmũkoiga
atĩrĩ: "Cookeriai Jehova ngaatho, kaĩrai rĩĩtwa rĩake;
menyithaniai ndũrĩrĩ-inĩ ũrĩa ekĩte, na mũhunjie muuge
atĩ rĩĩtwa rĩake nĩ itũũgĩrie mũno. **5** Inĩrai Jehova,
nĩgũkorwo nĩekĩte maũndũ marĩ riiri; na mũtũme ũndũ
ũcio ũmenywo nĩ thĩ yothe. **6** Anĩrĩrai mũine mũrĩ na
gĩkeno, inyuĩ andũ a Zayuni, nĩgũkorwo Ũrĩa Mũtheru
wa Isiraeli, o ũcio ũrĩ gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩ mũnene
mũno."

13 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Babuloni, ĩrĩa Isaia
mũrũ wa Amozu onire: **2** Atĩrĩrĩ, haandai bendera
kĩrĩma igũrũ kĩrĩa gĩtarĩ mĩtĩ, anĩrĩrai na mũmahenerie,
nĩguo matoonyere ihingo-inĩ cia arĩa marĩ igweta.
3 Nĩnjathĩte andũ akwa arĩa atheru, nĩndũmanĩire
njamba ciakwa, o icio ikenagĩra ũhootani wakwa, ciũke
ikinyanĩrie marakara makwa. **4** Ta thikĩrĩriai, mũigue
inegene rĩrĩ irĩma-inĩ igũrũ, inegene rĩhaana ta rĩa
kĩrĩndĩ kĩingĩ! Ta thikĩrĩriai mũigue ngũĩ gatagatĩ ka
mothamaki, taarĩ ndũrĩrĩ irarũrũngana hamwe! Jehova
Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũracookanĩrĩria ita rĩa kũrũa
mbaara. **5** Andũ acio marooka moimĩte mabũrũri ma
kũraya, makoima ituri-inĩ cia kũũrĩa igũrũ. Ti-itherũ
Jehova nĩarooka na indo cia mbaara cia mang'ũrĩ make,
nĩguo aanange bũrũri wothe. **6** Girĩkai, nĩgũkorwo
mũthenya wa Jehova nĩũkuhĩrĩirie; ũgooka ũtariĩ ta
mwanangĩko uumĩte kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe. **7**
Tondũ ũcio moko mothe nĩmakaregera, na ngoro ya
mũndũ o wothe ĩringĩke. **8** Andũ makaanyiitwo nĩ
kĩmako kĩnene, na magwatwo nĩ ruo na kĩeha, na
manyiitwo nĩ ruo o ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo. O
mũndũ akaagegio nĩ ũrĩa ũngĩ, na mothiũ mao mahaane
ta nĩnĩmbĩ cia mwaki. **9** Atĩrĩrĩ, mũthenya ũcio wa
Jehova nĩũrooka, na gũtikaiguanĩrwo tha; ũgaakorwo ũrĩ
mũthenya wa mang'ũrĩ na marakara mahiũ, ma gũtũma
thĩ ĩkire ihooru, na ũniine ehia arĩa magaakorwo kuo.
10 Nĩgũkorwo njata cia igũrũ na iria cionekaga irĩ
gĩtutu itigacooka kwara na ũtheri wacio. Narĩo riũa
rĩkĩratha rĩgaatuĩka nduma, naguo mweri ũtige gũcooka
kwara. **11** Nĩngaherithia thĩ nĩ ũndũ wa ũũru wayo,
na herithie andũ arĩa aaganu nĩ ũndũ wa mehia mao.
Nĩnganiina mwĩĩkĩrĩro wa andũ arĩa etĩĩi, na nyiihie
mwĩtĩĩo wa arĩa matarĩ tha. **12** Ũgaakorwo ũrĩ ũndũ
mũritũ mũno kuona mũndũ, gũkĩra kuona thahabu
therie, kana kuona thahabu ya ofiri. **13** Nĩ ũndũ ũcio
nĩngatũma igũrũ rĩĩnaine; nayo thĩ nĩĩgaathingitha,
yehere gĩikaro kĩayo, nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ ma Jehova
Mwene-Hinya-Wothe, mũthenya ũrĩa marakara make
makarĩrĩmbũka. **14** O ta thwariga ĩrĩa ĩkũguĩmwo, na o
ta ũrĩa ng'ondu itarĩ na mũrĩithi ciũraga, ũguo no taguo
mũndũ o mũndũ agaacookerera andũ ao kĩũmbe, na o
mũndũ oore acooke bũrũri wao kĩũmbe. **15** Mũndũ ũrĩa
wothe ũkaanyiitwo mũgwate agaathecwo atũrĩkanio;
nao arĩa othe makaanyiitwo makooragwo na rũhiũ
rwa njora. **16** Twana twao tũkaabacanio thĩ tũtuĩke
icunjĩ makĩĩonagĩra na maitho; indo ciao cia nyũmba
igaatahwo, na atumia ao manyiitwo na hinya. **17**
Atĩrĩrĩ, nĩngarahũra andũ a Amedi mamookĩrĩre, arĩa
matarĩ bata wa betha, na matakenagio nĩ thahabu. **18**
Nĩmakooraga aanake na mĩguĩ yao; o na matikaiguĩra
twana tha, kana macaĩre ciana. **19** Itũũra rĩa Babuloni,
o rĩo inagĩ rĩa mothamaki, na nĩrĩo rĩtũmaga andũ a
Babuloni metĩĩe nĩ ũndũ wa riiri warĩo, nĩrĩkang'aũranio
nĩ Ngai, o ta ũrĩa Sodomu na Gomora kwang'aũranirio.
20 Gũtirĩ hĩndĩ rĩgaacooka gũtũũrwo o na rĩ, kana
rĩikarwo nĩ andũ njiarwa na njiarwa; gũtirĩ Mũarabu
ũkaamba hema yake kuo, na gũtirĩ mũrĩithi ũkaarahia
mahiũ make kuo. **21** No rĩrĩ, gũgaakomagwo nĩ nyamũ
cia werũ, nacio nyũmba ciarĩo igaikaragwo nĩ mbwe; kũu
nĩkuo ndundu igaatũũraga, na nokuo mbũri cia gĩthaka-
inĩ igaatũũhagĩra. **22** Hiti ikaagambagĩra ciĩgitĩro-
inĩ ciakuo, na mbwe ciikarage nyũmba iria njega cia
ũthamaki. Na rĩrĩ, ihinda rĩa ituĩro rĩu nĩikinyu, na
matukũ marĩo matikongererwo.

14 No rĩrĩ, Jehova nĩakaiguĩra Jakubu tha;
nĩegwĩthuurĩra Isiraeli o rĩngĩ, na atũme maikare
bũrũri wao ene. Ageni nĩmakegwatania nao, na
manyiitane na nyũmba ya Jakubu. **2** Ndũrĩrĩ nĩikamooya,
imacookie kũndũ kwao. Nayo nyũmba ya Isiraeli
nĩĩkegwatĩra ndũrĩrĩ, ituĩke ndungata ciao cia arũme
na cia airĩtu kũu bũrũri wa Jehova. Nĩmagataha andũ
arĩa maamatahĩte tene, na macooke gwatha andũ
arĩa maamahinyagĩrĩria. **3** Mũthenya ũrĩa Jehova
akaamũhurũkia kuuma mathĩĩna-inĩ na mĩnyamaro-
inĩ, na ũkombo-inĩ wa kũhinyĩrĩrio-rĩ, **4** nĩmũgookĩrĩra
mũthamaki wa Babuloni na kĩnyũrũri, mũmwĩre atĩrĩ:
Kaĩ mũhinyanĩrĩria nĩakinyĩte mũthia-ĩ! Kaĩ marakara
make mahiũ nĩmathirĩte-ĩ! **5** Jehova nĩoinangĩte
rũthanju rwa andũ arĩa aaganu, o na akoinanga thimbũ
ya ũnene ya arĩa maathanaga, **6** ĩrĩa maahũũraga andũ
nayo mategũtigithĩria, marakarĩte, magaatha ndũrĩrĩ
marĩ na marakara, na magaciũgitaga matarĩ na tha. **7**
Mabũrũri mothe rĩu nĩmahurũkĩte na marĩ na thayũ;
nĩmambĩrĩirie kũina. **8** O nayo mĩtĩ ya mĩkarakaba
na mĩtarakwa ya Lebanoni ĩragũkenerera, ĩkoiga atĩrĩ:
"Kuuma hĩndĩ ĩrĩa wagũithirio thĩ, gũtirĩ mũtemi mĩtĩ
ũrĩ woka gũtũtema." **9** Mbĩrĩra kũu mũhuro wa thĩ
nĩyarahũkĩte, ĩgũtũnge ũgĩkinya kuo; nĩyarahũrĩte
maroho ma arĩa maanakua makũgeithie: arĩa othe
maarĩ atongoria gũkũ thĩ; ĩtũmaga mookĩrĩrie itĩ ciao
cia ũnene, o arĩa othe maarĩ athamaki a ndũrĩrĩ. **(Sheol
h7585)** **10** Nao othe magaacookia, makwĩre atĩrĩ, "O nawe
nĩwagĩte hinya o ta ithuĩ; ũhaanĩte o ta ithuĩ." **11** Riiri
wothe wa ũnene waku ũikũrũkĩtio o nginya mbĩrĩra-
inĩ, hamwe na mĩgambo ya inanda ciaku cia mũgeeto;
igunyũ nĩcio ũkomeire, na igunyũ nocio ikũhumbĩire.
(Sheol h7585) **12** Hĩ! Kaĩ wee njata ya kĩwariĩ nĩũgwĩte
ũkoima igũrũ-ĩ, o wee mũrũ wa rũciinĩ kĩroko gwakĩa!
Ũharũrũkĩtio ũgaikio gũkũ thĩ, o wee ũrĩa hĩndĩ ĩmwe
wahinyagĩrĩria ndũrĩrĩ! **13** Wee weĩraga atĩrĩ na ngoro
yaku, "Ngũhaica nginye igũrũ; na gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene
ndĩkĩambararie gĩkĩre njata cia Mũrungu; na njikarĩre
kĩrĩma-inĩ gĩa gũtũnganwo, o gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma kĩrĩa
kĩamũre. **14** Nĩngahaica nginya kũndũ kũraihu igũrũ
rĩa matu, ndĩĩhaananie na Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno." **15** No
rĩrĩ, wee ũharũrũkĩtio thĩ nginya mbĩrĩra-inĩ, ũgakinya
irima kũrĩa kũriku. **(Sheol h7585)** **16** Arĩa marĩkuonaga,
marĩgũkũũragĩra maitho, magecũũrania ũhoro waku,
makoorania atĩrĩ, "Ũyũ nĩwe mũndũ ũrĩa wenyenyagia
thĩ na agatũma mothamaki mainaine, **17** mũndũ ũrĩa
watũmire thĩ ĩtuĩke ta werũ, na akang'aũrania matũũra
mayo marĩa manene? Nĩwe ũrĩa ũtetĩkagĩria andũ
arĩa oohe mainũke kwao mĩciĩ?" **18** Athamaki othe
a ndũrĩrĩ makuĩte magakomio, o mũndũ mbĩrĩra-inĩ
yake. **19** No wee-rĩ, nĩgũteo ũtetwo kuuma mbĩrĩra-
inĩ yaku, o ta rũhonge rũrĩ magigi; ũkahumbĩrwo
nĩ ciimba cia arĩa moragĩtwo, arĩa matheecangĩtwo
na hiũ cia njora, o acio maikĩtio irima rĩrĩ mahiga.
Ũikarĩte ta kĩimba kĩrangĩrĩrie thĩ na magũrũ, **20** no
wee-rĩ, ndũgaathikwo tao, tondũ nĩwaanangire bũrũri
waku, na ũkĩũraga andũ aku. Rũciaro rwa andũ arĩa
aaganu rũtikaagwetwo rĩngĩ. **21** Haarĩriai handũ ha
kũũragĩra ciana ciake, nĩ ũndũ wa mehia ma maithe
mao ma tene; nĩguo itikanarahũke ciĩgaĩre bũrũri, na
ciĩyakĩre matũũra maiyũre thĩ. **22** Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga atĩrĩ, "Niĩ nĩngarahũka ndĩciũkĩrĩre,
nĩngeheria rĩĩtwa rĩacio kũu Babuloni, o na rĩa matigari
ma cio, o na njeherie ciana ciao na rũciaro rwao,"
nĩguo Jehova ekuuga. **23** "Nĩngatua kũndũ kũu gĩikaro
kĩa ndundu, na ndĩgũtue bũrũri wa maria ma maaĩ;
ngaakũhaata na kĩhato kĩa mwanangĩko," **24** Jehova
Mwene-Hinya-Wothe nĩehĩtĩte, akoiga atĩrĩ, "Ti-itherũ, o
ũrĩa thugundĩte, ũguo noguo gũgaatuĩka, na ũrĩa nduĩte,
ũguo noguo gũgaikara. **25** Nĩngahehenja Mũashuri ũcio
ũrĩ bũrũri-inĩ wakwa; ngaamũrangĩrĩria thĩ irĩma-inĩ
ciakwa. Nĩngehereria andũ akwa icooki rĩake, na mũrigo
wake ũmoime ciande-inĩ ciao." **26** Ũũ nĩguo thugundĩte
gwĩka thĩ yothe; nakuo guoko kũrĩa gũtambũrũkĩirio
ndũrĩrĩ ciothe nĩkuo gũkũ. **27** Nĩgũkorwo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe nĩguo atuĩte gwĩka, nũũ ũngĩhota
kũmũgirĩrĩria? Guoko gwake nĩgũtambũrũkĩtio, nũũ
ũngĩhota gũgũthuna? **28** Atĩrĩrĩ, mwaka ũrĩa Mũthamaki
Ahazu aakuire-rĩ, nĩguo ndũmĩrĩri ĩno yaguũranĩirio:
29 Inyuĩ Afilisti inyuothe tigai gũkena, nĩ atĩ rũthanju
rũrĩa rwamũhũũraga nĩrunĩkĩte; nĩgũkorwo kuuma
mũri-inĩ wa nyoka ĩyo nĩgũkoima nduĩra, namo maciaro
mayo magaatuĩka mũthemba wa nyoka ĩrĩ thumu ĩrĩa
ĩticũkaga. **30** Nao andũ arĩa athĩĩni biũ nĩmakona
gĩa kũrĩa, na mũbatari akomage atarĩ na ũgwati. No
rũciaro rwaku nĩngarũũraga na ng'aragu; nayo ĩkooraga
matigari maku. **31** Wee kĩhingo-rĩ, girĩka! Na wee itũũra
inene-rĩ, ugĩrĩria! Na inyuĩ Afilisti inyuothe mũniinwo
nĩ guoya, mũthire biũ! Itu rĩa ndogo rĩrooka riumĩte
mwena wa gathigathini, na gũtigakorwo na mũndũ
ũgaatigwo na thuutha mbũtũ-inĩ ciake nĩ ũndũ wa
kwaga hinya. **32** Nĩ icookio rĩrĩkũ rĩkaaheanwo kũrĩ
andũ arĩa matũmĩtwo a rũrĩrĩ rũu? Magaacookerio atĩrĩ,
"Jehova nĩahaandĩte Zayuni, na thĩinĩ wakuo andũ ake
arĩa anyamaarĩku nĩmakona rĩũrĩro."

15 Atĩrĩrĩ, ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Moabi:
Itũũra rĩa Ari kũu Moabi nĩrĩanange, rĩkaanangwo
ũtukũ o ro ũmwe! Itũũra rĩa Kiri kũu Moabi nĩrĩanange,
o narĩo rĩanangĩtwo ũtukũ o ro ũmwe! **2** Andũ a Diboni
nĩmambatĩte magathiĩ hekarũ-inĩ yao, mambatĩte kũrĩa
gũtũũgĩru makarĩrĩre kuo; andũ a Moabi maraagirĩka
nĩ ũndũ wa Nebo na Medeba. Mĩtwe yao yothe
nĩyenjetwo, na nderu ciao ciothe ikenjwo. **3** Marĩ njĩra-
inĩ marathiĩ mehumbĩte nguo cia makũnia; othe no
kũgirĩka maragirĩka marĩ nyũmba igũrũ na ihaaro-
inĩ, makagũa thĩ, magakoma na nda makĩrĩraga. **4**
Heshiboni na Eleale nĩkũrĩra maraarĩra maanĩrĩire,
mĩgambo yao ĩraiguuo o nginya Jahazu. Nĩ ũndũ ũcio
andũ a mbaara a Moabi nĩmararĩra maanĩrĩire, nacio
ngoro ciao ikaringĩka. **5** Ngoro yakwa nĩĩrarĩrĩra Moabi,
andũ arĩa maingatĩtwo kuo morĩire Zoari, magathiĩ
nginya Egilathu-Shelishiya. Mambatĩte na njĩra ya
gũthiĩ Luhithu, magathiĩ makĩrĩraga; o na ningĩ njĩra-
inĩ ya gũthiĩ Horonaimu, maracakaya nĩ ũndũ wa
mwanangĩko ũrĩa ũmakorete. **6** Maaĩ ma kũu Nimurimu
nĩmahũĩte, nayo nyeki nĩĩhoohete; namo mahuti mothe
maigũ nĩmomĩte, na gũtirĩ kĩndũ kĩĩruru gĩtigaire. **7**
Nĩ ũndũ ũcio ũtonga ũrĩa magĩte naguo na makeigĩra,
maũkuuĩte makaũringia mũrĩmo wa karũũĩ karĩa karĩ

mĩtĩ hũgũrũrũ-inĩ ciako. **8** Kayũ ka mũkayo wao
nĩkaiguĩtwo mĩhaka-inĩ ya Moabi; nakuo kũgirĩka kwao
gũgakinya Egilaimu, o namo macakaya mao magakinya
o Biri-Elimu. **9** Maaĩ ma Dimoni maiyũrĩtwo nĩ thakame,
no nĩngũrehe maũndũ mangĩ mooru makĩria kũu
Dimoni, mahaana ta mũrũũthi ũgũtharĩkĩra andũ arĩa
morĩte kuuma Moabi, o na ũtharĩkĩre arĩa matigaire
kũu bũrũri-inĩ.

16 Twarĩrai ũrĩa wathanaga bũrũri tũtũrũme twa
kũrĩha igooti, kuuma itũũra rĩa Sela, gũtuĩkanĩria
werũ-inĩ, nginya kĩrĩma-inĩ kĩa Mwarĩ wa Zayuni. **2**
O ta ũrĩa nyoni ciũrũũraga ciatharĩrio gĩtara gĩacio,
ũguo no taguo andũ-a-nja a Moabi magaikara marĩ
mariũko-inĩ ma Arinoni. **3** "Tũhei kĩrĩra, na mũtue
itua. Tũmai kĩĩruru kĩanyu gĩtuĩke ta ũtukũ, o kũrĩ
mũthenya barigici. Hithai arĩa maingatĩtwo kwao, na
mũtigakunyanĩre arĩa moorĩire kwanyu. **4** Rekei andũ a
Moabi arĩa mehithĩte kwanyu maikare na inyuĩ; tuĩkai
kĩĩgitio kĩao kuuma kũrĩ mwanangani." Mũhinyanĩrĩria
nĩagakinya mũthia, naguo mwanangĩko ũthire; nake
mũũgiti nĩakabuĩria kuuma bũrũri-inĩ. **5** Gĩtĩ kĩa ũnene
gĩkaahaandwo na wendo; na mũndũ mwĩhokeku nĩwe
ũgaagĩikarĩra, o mũndũ wa kuuma nyũmba ya Daudi,
mũndũ ũrĩa ũgaatuanagĩra ciira arũmĩrĩire o kĩhooto,
namo maũndũ ma ũthingu nĩmo akaahiũhaga gwĩka.
6 Nĩtũiguĩte ũhoro wa mwĩtĩĩo wa Moabi: tũkaigua
ũhoro wa mwĩtĩĩo wake mũkĩru na mwĩĩkĩrĩro wake,
tũkaigua ũhoro wa mwĩtĩĩo wake na rũng'athio rwake;
no rĩrĩ, mwĩgaatho ũcio wake no wa tũhũ. **7** Nĩ ũndũ
ũcio andũ a Moabi nĩkũgirĩka maragirĩka, maragirĩka
hamwe nĩ ũndũ wa Moabi. Cakayai na mũnyiitwo nĩ
kĩeha nĩ ũndũ wa andũ a Kiri-Haresethi. **8** Mĩgũnda
ya Heshiboni nĩĩrahooha, o na mĩthabibũ ya Sibima
o nayo nĩĩrahooha. Aathani a ndũrĩrĩ nĩmarangĩrĩirie
mĩthabibũ ĩrĩa mĩega mũno, ĩrĩa hĩndĩ ĩmwe yakinyĩte
Jazeri, na ĩgatheerema yerekeire werũ-inĩ. Thuuna
ciayo ciatambĩte igakinya o iria-inĩ. **9** Nĩ ũndũ ũcio
nĩndĩrarĩra, ngarĩra o ta Jazeri, ngĩrĩrĩra mĩthabibũ ya
Sibima. Wee Heshiboni, o nawe Eleale, ngũmũihũgia
na maithori! Tondũ mbugĩrĩrio cia gĩkeno kĩanyu nĩ
ũndũ wa matunda manyu marĩa meruĩte, na nĩ ũndũ wa
magetha manyu ma ngano nĩithirĩte. **10** Gũtirĩ gĩkeno
kana ndũhiũ mĩgũnda-inĩ ya matunda; gũtirĩ mũndũ
ũraina kana akoigĩrĩria mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ,
gũtirĩ mũndũ ũrahiha ndibei kĩhihĩro-inĩ, nĩgũkorwo
nĩndũmĩte ngemi cia magetha ciage kũiguuo. **11** Ngoro
yakwa nĩĩracakaĩra Moabi o ta kĩnanda kĩa mũgeeto,
nayo ngoro yakwa ĩgacaĩra Kiri-Heresethu. **12** Rĩrĩa andũ
a Moabi maathiĩ kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru makahooe, no
kwĩnogia menogagia; hĩndĩ ĩrĩa maathiĩ ihooero-inĩ rĩao
kũhooya, no wĩra wa tũhũ marutaga. **13** Ũyũ nĩguo
ũhoro ũrĩa Jehova aarĩtie ũkoniĩ Moabi. **14** No rĩrĩ, rĩu
Jehova ekuuga atĩrĩ: "Mĩaka ĩtatũ ĩtanathira, ĩtarĩtwo ta
ũrĩa mĩaka ya mũndũ wandĩkĩtwo wĩra ĩrĩkanagĩrwo-rĩ,
riiri wa Moabi hamwe na andũ ake othe nĩũkanyararwo,
namo matigari make makorwo marĩ manini mũno na
makahinyara."

17 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Dameski: "Atĩrĩrĩ,
itũũra rĩa Dameski rĩtigũcooka gũtuĩka itũũra
inene rĩngĩ, no rĩrĩ, rĩgaatuĩka hĩba ya mwanangĩko.
2 Matũũra marĩa manene ma Aroeri nĩmagatiganĩrio,
matigĩrwo ndũũru cia mbũri iria igaakomaga kũu,
gũtarĩ mũndũ wa gũcimakia. **3** Kĩigitĩro kĩrĩa kĩrũmu kĩa
Efiraimu nĩgĩkeherio, o na hinya wa ũthamaki weherio
Dameski; namo matigari ma Suriata makaahaana
o ta riiri wa andũ a Isiraeli," ũguo nĩguo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. **4** "Ihinda rĩu riiri
wa Jakubu nĩ ũgaatheũka; naguo mwĩrĩ ũcio wake
mũnoru ũhĩnje. **5** Gũkaahaana o ta rĩrĩa mũgethi
acookanagĩrĩria ngano ĩrĩa ĩtarĩ ngethe, akagetha
ngano na guoko gwake: gũkahaana ta mũndũ ũkũhaara
itira cia ngano Gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu. **6** No rĩrĩ,
nĩgũgatigwo ngano ĩngĩhaarwo, o ta ũrĩa maciaro ma
mũtamaiyũ matangiitĩka mothe mũtĩ ũcio ũngĩinainio,
no ndamaiyũ igĩrĩ kana ithatũ nĩitigaraga honge-
inĩ iria irĩ igũrũ gacũmbĩrĩ, o na inya kana ithano
igatigara honge-inĩ iria irĩ na maciaro maingĩ," ũguo
nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga. **7** Mũthenya
ũcio, andũ magaacũthĩrĩria Ũrĩa Mũũmbi wao, namo
maitho mao marore Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli. **8**
Matigacũthĩrĩria igongona iria mathondekete na moko
mao, na matikarũmbũiya itugĩ cia Ashera, na magongona
marĩa methondekeire ma gũcinĩra ũbumba. **9** Mũthenya
ũcio matũũra mao manene marĩa marĩ hinya, marĩa
maatiganĩirio makĩũrĩra andũ a Isiraeli, makahaana
ta kũndũ gũtiganĩrie gũgatuĩka gĩthaka, na gũgakũra
mahuti. Namo matũũra macio magaakira ihooru. **10**
Nĩmũriganĩirwo nĩ Ngai, Mũhonokia wanyu; nĩmwagĩte
kũririkana Rwaro rũu rwa Ihiga, o rũu kĩĩgitĩro kĩanyu.
Nĩ ũndũ ũcio o na mũngĩkahaanda mĩmera ĩrĩa mĩega
mũno, na mũhaande mĩthabibũ ya kuuma kũndũ kũngĩ,
11 o na mũngĩgaatũma ĩkũre mũthenya o ro ũcio
mũkaamĩhaanda, o na rũciinĩ rũrũ rũngĩ mũtũme ĩrute
kĩro-rĩ, gũtirĩ magetha mũkoona mũthenya ũcio wa
mũrimũ na ruo rũtangĩthira. **12** Ĩiya-ĩ, mũrururumo wa
ndũrĩrĩ nyingĩ, irururuma ta iria rĩkĩhuhũkania! Ĩiya-
ĩ, inegene rĩa kĩrĩndĩ kĩranegena, o ta mũrururumo wa
maaĩ maingĩ. **13** O na gũtuĩka ndũrĩrĩ iranegena na
mũrururumo ta wa ndiihũ cia maaĩ maingĩ-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa
we mwene aacikũũma, ciũraga igathiĩ kũndũ kũraya
mũno, ihurutĩtwo nĩ rũhuho ta ũrĩa mũũngũ ũrĩ irĩma-
inĩ ũmbũragwo, kana ta riya rĩgĩthiũrũrũkio nĩ rũhuho
rũnene. **14** Hwaĩ-inĩ, o rĩmwe gũkagĩa kĩmako kĩnene!
Gũtanakĩa-rĩ, andũ matirĩ ho! Rĩu nĩrĩo igai rĩa andũ arĩa
matũtunyaga indo ciitũ, ũcio nĩguo mũtĩ ũrĩa ũgwĩrĩire
andũ arĩa matũtahaga indo ciitũ.

18 Kaĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ ibatabata rĩa mathagu, o ũcio
ũrĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa njũũĩ cia Kushi, ũrĩ na
haaro-ĩ! **2** ũrĩa ũtũmaga arekio makagerera njĩra ya iria,
mahaicĩte tũtarũ twakĩtwo na marura, tũrĩa tũgeragĩra
maaĩ igũrũ. Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ aya mũtũmĩtwo na mũrĩ
mĩtũkĩ, thiĩi kũrĩ andũ araihu na anyoroku mĩĩrĩ, o
acio metigĩrĩtwo nĩ andũ a kũndũ gũkuhĩ na a kũraya,
rũrĩrĩ rũũgiti rwaragia rũthiomi rũgeni, na bũrũri wao
ũgayanĩtio nĩ njũũĩ. **3** Inyuĩ andũ arĩa mũtũũraga
mabũrũri mothe ma thĩ, o inyuĩ mũtũũraga gũkũ thĩ-rĩ,

rĩrĩa bendera ĩkaahaandwo irĩma-igũrũ, nĩmũkamĩona,
na rĩrĩa karumbeta gakaahuhwo, nĩmũgakaigua. **4**
Jehova anjĩĩrĩte ũũ: "Ngũikara ngirĩte ki ndĩĩrorere
maũndũ ndĩ o gĩikaro-inĩ gĩakwa, haana ta ũrugarĩ wa
riũa ũkũhenahenia, o na ta itu rĩa ime hĩndĩ ya ũrugarĩ
wa magetha." **5** Nĩgũkorwo mbere ya magetha, hĩndĩ
ĩrĩa kĩro gĩaitĩka na mahũa magatuĩka thabibũ irerua,
nĩguo agaaceeha thuuna na tũhiũ twa gũceeha, na
ateme honge iria ciaramĩte mũno acieherie. **6** Nacio
ciothe igaatigĩrwo nyoni cia irĩma-inĩ iria irĩĩaga nyama,
na nyamũ cia gĩthaka; nyoni icio igaacirĩa hĩndĩ ya
riũa, nacio nyamũ cia gĩthaka icirĩe hĩndĩ ya heho
yothe. **7** Hĩndĩ ĩyo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
akaareherwo iheo kuuma kũrĩ andũ araihu na anyoroku
mĩĩrĩ, na kuuma kũrĩ andũ metigĩrĩtwo nĩ andũ a kũndũ
gũkuhĩ na a kũraya, rũrĩrĩ rũũgiti rwaragia rũthiomi
rũgeni, arĩa bũrũri wao ũgayanĩtio nĩ njũũĩ: iheo icio
ikaarehwo Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni, harĩa haamũrĩirwo
Rĩĩtwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

19 Ĩno nĩ ndũmĩrĩri ndĩtũ ĩkoniĩ bũrũri wa Misiri:
Atĩrĩrĩ, Jehova ahaicĩte itu rĩhanyũkĩte mũno
athiĩte bũrũri wa Misiri. Mĩhianano ya bũrũri wa Misiri
irainaina mbere yake, nacio ngoro cia andũ a bũrũri wa
Misiri ikaringĩka thĩinĩ wao. **2** "Nĩngarahũra Mũmisiri
ookĩrĩre Mũmisiri ũrĩa ũngĩ: mũndũ nĩakarũa na mũrũ
wa ithe, nake mũndũ wa itũũra ookĩrĩre mũndũ wa
itũũra rĩake, narĩo itũũra inene rĩũkĩrĩre itũũra rĩrĩa
rĩngĩ, naguo ũthamaki ũũkĩrĩre ũthamaki ũrĩa ũngĩ.
3 Andũ a bũrũri wa Misiri nĩmagakua ngoro, nayo
mĩbango yao ndĩmĩtue ya tũhũ; makaahooya kĩrĩra
kũrĩ ngai cia mĩhianano na kũrĩ maroho ma andũ arĩa
makuĩte, o na kũrĩ ago na aragũri. **4** Nĩnganeana andũ
a bũrũri wa Misiri wathani-inĩ wa mwathi ũtarĩ tha,
na mũthamaki mũũru amathamakĩre," ũguo nĩguo
Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. **5** Maaĩ
ma Rũũĩ rwa Nili nĩmakaahũa, na mũkaro waruo ũng'are
na ũũme. **6** Mĩtaro ya maaĩ nĩĩkanunga; tũrũũĩ twa
Misiri nĩtũkaahũa tũũme biũ. Namo marura na mathanjĩ
nĩmakahooha, **7** o nayo mĩmera ĩrĩa ĩrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia
Rũũĩ rwa Nili, gĩtwe-inĩ kĩa rũũĩ rũu, nĩĩkahooha. Indo
iria ciothe ĩhaandĩtwo mĩgũnda ĩrĩa ĩrĩ gũkuhĩ na Rũũĩ
rwa Nili nĩikooma biũ, na ciũmbũrwo, na itigacooka
kuoneka kuo rĩngĩ. **8** Ategi a thamaki nĩmagacaaya
na marĩre, arĩa othe maikagia ndwano ciao Rũũĩ-inĩ
rwa Nili; nao arĩa othe maikagia mĩtego yao maaĩ-inĩ
macio nĩmakoorwo nĩ hinya. **9** Andũ arĩa marutaga
wĩra na ndigi cia ũguta ũrĩa mwega nĩmagakua ngoro,
na arĩa matumaga mataama marĩa mahoro nĩmakaaga
mwĩhoko. **10** Atumi a nguo nĩmagakorwo na kĩeha, na
arĩa othe maheagwo mĩcaara nĩmakaigua ũũru ngoro.
11 Anene a Zoani nĩmakĩĩgĩte o gũkĩĩga; nao andũ arĩa
oogĩ a Firaũni maheanaga kĩrĩra kĩa ũrimũ. Mwakĩhota
atĩa kwĩra Firaũni, "Niĩ ndĩ ũmwe wa andũ arĩa oogĩ, ndĩ
mũrutwo wa athamaki arĩa a tene?" **12** Andũ aku arĩa
oogĩ makĩrĩ ha rĩu? Ta nĩmagĩkuonie na makũmenyithie
ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe aciirĩire gwĩka bũrũri
wa Misiri. **13** Anene a Zoani makĩĩgĩte o gũkĩĩga, nao
atongoria a Nofu makaheeneka; namo mahiga ma
koine ma andũ ake nĩmahĩtithĩtie andũ a Misiri. **14**
Jehova nĩwe ũmaitĩrĩirie roho wa kĩrigiicano; matũmaga
andũ a Misiri matũgũũge mawĩra-inĩ mothe marĩa
marutaga, o ta ũrĩa mũrĩĩu atũgũũgaga matahĩko-inĩ
make. **15** Gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo bũrũri-inĩ wa Misiri:
gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo nĩ mũtwe kana mũting'oe, kana
rũhonge rwa mũnathi, kana ithanjĩ. **16** Mũthenya
ũcio-rĩ, andũ a Misiri makahaana o ta andũ-a-nja.
Makainaina nĩ guoya mona guoko kwa Jehova Mwene-
Hinya-Wothe kwambararĩtio kũmookĩrĩre. **17** Naguo
bũrũri wa Juda ũkaguoyohia andũ a Misiri; na mũndũ
o wothe ũkaagweterwo ũhoro wa Juda nĩagetigĩra,
nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa Jehova Mwene-Hinya-
Wothe aciirĩire gwĩka amokĩrĩre. **18** Mũthenya ũcio
matũũra matano ma bũrũri wa Misiri makaaragia
rũthiomi rwa Kaanani, makĩĩhĩtaga atĩ marĩtungatagĩra
Jehova Mwene-Hinya-Wothe. Na itũũra rĩmwe rĩamo
rĩgeetagwo Itũũra Inene rĩa Mwanangĩko. **19** Mũthenya
ũcio-rĩ, nĩgũkagĩa na kĩgongona kĩa Jehova o kũu
gatagatĩ ka bũrũri wa Misiri, na kũhaandwo ihiga rĩa
kĩririkano kĩa Jehova mĩhaka-inĩ yakuo. **20** Ihiga rĩu
rĩgaatuĩka kĩmenyithia na mũira wa maũndũ marĩa
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekĩte thĩinĩ wa bũrũri
ũcio wa Misiri. Rĩrĩa magaakaĩra Jehova amateithie nĩ
ũndũ wa andũ arĩa mamahinyagĩrĩria-rĩ, nĩakamatũmĩra
mũhonokia na mũmagitĩri, nake nĩakamahonokia. **21**
Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩakemenyithania kũrĩ andũ
a Misiri, na mũthenya ũcio nĩmagakũũrana Jehova.
Makaamũhooyaga makĩmũrutagĩra magongona na
maruta ma mũtu: na ningĩ makehĩtaga mĩĩhĩtwa
marĩ mbere ya Jehova na mamĩhingagie. **22** Jehova
nĩakahũũra bũrũri wa Misiri na mũthiro, amahũũre
acooke amahonie. Nao nĩmagacookerera Jehova, nake
nĩagathikĩrĩria gũthaithana kwao na amahonie. **23**
Mũthenya ũcio nĩgũkagĩa njĩra njariĩ yumĩte bũrũri wa
Misiri ĩgakinya Ashuri. Andũ a Ashuri nĩmagathiiaga
Misiri, na o andũ a Misiri mathiiage Ashuri. Andũ
a Misiri na andũ a Ashuri nĩmakahooyaga hamwe.
24 Mũthenya ũcio bũrũri wa Isiraeli ũgaatuĩka wa
gatatũ, hamwe na Misiri na Ashuri, nao nĩmagatũma
thĩ yothe ĩrathimwo. **25** Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩakamarathima akiugaga atĩrĩ, "Kũrathimwo-rĩ, nĩ
andũ akwa a Misiri, o na Aashuri arĩa ndeyũmbĩire, na
Isiraeli igai rĩakwa."

20 Atĩrĩrĩ, mwaka ũcio mũnene wa anene a ita rĩa
Ashuri aakinyire Ashidodi atũmĩtwo nĩ Sarigoni
mũthamaki wa Ashuri, aakinya kuo, na aarĩtharĩkĩra
na aarĩtunyana-rĩ, **2** hĩndĩ ĩyo nĩguo Jehova aaririe
na kanua ka Isaia mũrũ wa Amozu. Akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ruta nguo ĩyo ya ikũnia wĩhumbĩte, na ũrute iraatũ
ciaku magũrũ." Nake agĩĩka o ro ũguo, agĩthiĩ njaga
na arĩ magũrũ matheri. **3** Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ,
"O ta ũguo ndungata yakwa Isaia athiĩte njaga na arĩ
magũrũ matheri mĩaka ĩtatũ, arĩ rũũri na kĩmenyithia
kĩa maũndũ mooru marĩa magaakora bũrũri wa Misiri
na wa Kushi-rĩ, **4** ũguo noguo mũthamaki wa Ashuri
agaataha andũ a bũrũri wa Misiri na a bũrũri wa Kushi,
amoimagarie marĩ njaga na marĩ magũrũ matheri, arĩa
ethĩ na arĩa akũrũ, thũnũ ciao irĩ njaga; ũguo nĩguo
Misiri gũgaaconorithio. **5** Nao andũ arĩa mehokete

Kushi na makegooca nĩ ũndũ wa Misiri nĩmakamaka na maconorithio. **6** Hĩndĩ ĩyo nĩguo andũ arĩa maikaraga hũgũrũrũ-inĩ ici cia iria makoiga atĩrĩ, 'Onei ũrĩa kũhanĩte kũrĩ arĩa tũtũire twĩhokete, acio tuorĩire kũrĩ o atĩ nĩguo matũteithie na matũhonokie kuuma kũrĩ mũthamaki wa Ashuri! Rĩu tũngĩkĩhonoka atĩa?'"

21 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonii Werũ ũrĩa ũrĩ Hũgũrũrũ-inĩ cia Iria: Atĩrĩrĩ, o ta ũrĩa ihuhũkanio iria nene ihurutanaga ituĩkanĩirie bũrũri wa gũthini, ũguo noguo mũtharĩkĩri agooka oimĩte werũ-inĩ, kuuma bũrũri wa kũguoyohania. **2** Niĩ nĩnyonetio kĩoneki gĩa kũmakania mũno: Mũkunyanĩri no arakunyanĩra, nake mũtahani no aratahana. Wee Elamu tharĩkĩra! Nawe Media, thiũrũrũkĩria! Gũcaaya kũrĩa anagũcaaithia nĩngagũkinyia mũthia. **3** Nĩ ũndũ wa ũguo mwĩrĩ wakwa nĩũiyũrĩtwo nĩ ruo, ruo rũnene nĩrũũnyiitĩte, o ta ruo rwa mũtumia akĩrũmwo; ngagĩtururio nĩ maũndũ marĩa ndĩraigua, na ngagegeario nĩ maũndũ marĩa ndĩrona. **4** Ngoro yakwa nĩĩratumatuuma, na ngainaina nĩ guoya; hwaĩ-inĩ ũrĩa ndĩriragĩria ũtuĩkĩte ũndũ wa kũũmakia mũno. **5** Nao nĩmaarĩte metha, na makaara mĩgeka, nĩguo marĩe na manyue! Ũkĩrai inyuĩ anene, mũhake ngo maguta! **6** Jehova anjĩĩrĩte atĩrĩ: "Thiĩ, ũige mũrangĩri wa gũcũthĩrĩria na ũmwĩre amenyithanie ũrĩa aroona. **7** Rĩrĩa angĩona ngaari cia ita irĩ na mbarathi ihaanaine, na andũ magĩũka mahaicĩte ndigiri kana ngamĩĩrarĩ, nĩaikare eiguĩte, akeigua biũ." **8** Nake mũrangĩri akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, "Mũthenya o mũthenya, mwathi wakwa, ndũgamaga gĩtara-inĩ kĩa mũrangĩri; na ũtukũ o ũtukũ njikaraga handũ hakwa ha kũrangĩra. **9** Atĩrĩrĩ, nĩharooka mũndũ akuuĩtwo nĩ ngaari ya ita, ĩrĩ na mbarathi ihaanaine. Nake aracookia ũhoro akoiga atĩrĩ: 'Babuloni nĩrĩgũu, ĩĩ nĩrĩgwĩte! Mĩhianano yothe ya ngai ciakuo nĩmĩhehenje, ĩkaharagana thĩ!'" **10** Inyuĩ andũ akwa, o inyuĩ mũthuthĩirwo kĩhuhĩro-inĩ kĩa nganorĩ, ngũmwĩra ũrĩa njiguĩte kuuma kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, kuuma kũrĩ Ngai wa Isiraeli. **11** Ĩno nĩ ndũmĩrĩri nditũ ĩkonii Duma: Atĩrĩrĩ, nĩ harĩ mũndũ ũraanjĩta kuuma Seiru, akanjũũria atĩrĩ, "Mũrangĩri, ũtukũ ũkinyĩte ha? Mũrangĩri ũyũ, ũtukũ ũkinyĩte ha?" **12** Nake mũrangĩri akamũcookeria atĩrĩ, "Gũkiriĩ gũkĩa, no rĩrĩ, nĩgũgũcooka gũtuke. Angĩkorwo kũrĩ ũndũ ũkũũria-rĩ, ũria; ũcooke ũũke hĩndĩ ĩngĩ." **13** Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonii bũrũri wa Arabia: Inyuĩ ikundi cia agendi a Adedani, o inyuĩ mwambĩte hema ithakainĩ cia Arabia-rĩ, **14** twarĩrai andũ arĩa anyootu maaĩ; na inyuĩ mũtũũraga bũrũri wa Tema, tũngiai andũ acio maroora irio **15** Nĩgũkorwo maroorĩra rũhiũ rwa njora, o rũhiũ rwa njora rũrĩa rũcomoretwo, makoorĩra ũta mũgeete, na makoima kũrĩa mbaara ĩĩhĩire. **16** Mwathani aranjĩĩra atĩrĩ: "Mwaka ũmwe ũtanathira, ũtarĩtwo ta ũrĩa mĩaka ya mũndũ wa kwandĩkwo wĩra ĩrĩkanagĩrwo-rĩ, riiri wothe wa Kedari nĩũgaathira. **17** Andũ arĩa magaatigario nĩ thigari iria ciikagia mĩguĩ, o acio njamba cia ita cia Kedari-rĩ, magaakorwo marĩ o anini." Jehova Ngai wa Isiraeli nĩwe warĩtie ũhoro ũcio.

22 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonii Gĩtuamba gĩa Kĩoneki: Atĩrĩrĩ, nĩ kĩĩ kĩragũthĩĩnia rĩu, tondũ andũ aku othe marahaica nyũmba igũrũ, **2** wee itũũra rĩiyũrĩte ngũĩ, o wee itũũra inene rĩa mbugĩrĩrio na ũrĩĩu? Andũ aku arĩa makuĩte matiũragĩtwo na rũhiũ rwa njora, kana magakuĩra mbaara-inĩ. **3** Atongoria aku othe nĩmorĩte marĩ hamwe; maatahirwo o na hatarĩ mũguĩ ũikĩtio. Andũ aku othe arĩa maakorereirwo moohirwo hamwe, o acio mooraga thũ ĩrĩ o kũraya. **4** Nĩ ũndũ ũcio ngiuga atĩrĩ, "Njeherera; reke ndĩre ngĩgirĩkaga. Ndũkagerie kũũhooreria igũrũ rĩa mwanangĩko ũrĩa ũkorete andũ akwa." **5** Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, arĩ na mũthenya ũrĩa agaatũma ũtuĩke wa mbugĩrĩrio, na wa kũranganĩrĩria, o na wa kũguoyohia kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Kĩoneki. Mũthenya ũcio ũgaakorwo ũrĩ wa kũmomora thingo igwe thĩ, na wa gũkaĩra irĩma. **6** Andũ a Elamu nĩmakuuĩte thiaka wa mĩguĩ, marĩ na ngaari cia ita na andũ mahaicĩte mbarathi; o nao andũ a Kiri macuurũragia ngo. **7** Ituamba ciaku iria njega mũno ciyũrĩte ngaari cia ita, nao andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi maigĩtwo ihingo-inĩ cia itũũra inene; **8** naguo ũgitĩri wa Juda nĩweheretio. Mũthenya ũcio nĩmwacũthĩrĩirie indo cia mbaara iria ciarĩ Nyũmba-inĩ ya Ũnene ya Mũtitũ; **9** mũkĩona atĩ thingo cia ũgitĩri cia Itũũra Inene rĩa Daudi nĩciatharũkĩte kũndũ kũingĩ; na inyuĩ mũkĩhingĩrĩria maaĩ Karia ka Mũhuro. **10** Nĩmwatarire nyũmba kũu Jerusalemu, na mũgĩtharia nyũmba nĩguo muone mahiga ma gũcookereria rũthingo rũgĩe na hinya makĩria. **11** Nĩmwakire handũ ha kũhingĩrĩria maaĩ gatagatĩ ga thingo cierĩ, nĩgeetha maaĩ ma Karia ga Tene mathiiage ho, no mũtiigana kũrongooria Ũrĩa wagathondekire, kana mũrũmbũiye Ũrĩa watũmire kagĩe ho kuuma o tene. **12** Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩamwĩtire mũthenya ũcio nĩguo mũrĩre na mũgirĩke, na mwenjwo njuĩrĩ cianyu na mwĩhumbe nguo cia ikũnia. **13** No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ na gĩkeno na ũrĩĩu, mũrathĩnja ng'ombe na ng'ondu, mũkĩrĩĩaga nyama na mũkĩnyuuaga ndibei! Mũgakiuga atĩrĩ, "Nĩtũrĩe na tũnyue, nĩgũkorwo rũciũ nĩtũgaakua!" **14** Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩanguũrĩirie ũhoro ũyũ ndĩmũthikĩrĩirie, akoiga atĩrĩ, "Rĩĩhia rĩrĩ mũtikahoroherio nginya mũgaakua," ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga. **15** Na rĩrĩ, Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: "Thiĩ kũrĩ Shebina, ũrĩa mũramati na mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya ũthamaki, ũmwĩre atĩrĩ: **16** Ũreka atĩa gũkũ na nũũ ũgwĩtĩkĩrĩtie kwĩyenjera mbĩrĩra gũkũ, ũgetemera mbĩrĩra handũ hatũũgĩru, na ũkeyacũhĩria harĩa ũkaahurũkio rwaro-inĩ rwa ihiga? **17** "Wĩhũũge, tondũ Jehova akiriĩ gũkũnyiita akũrũmĩtie, acooke akũnyugute, wee mũndũ ũyũ ũrĩ hinya. **18** Nĩagagũkũnja akũrũmie o ta mũbira, agũikie bũrũri mwariĩ. Kũu nĩkuo ũgaakuĩra, na nokuo ngaari ciaku cia ita iria irĩ riiri igaikara: wee ũconorithagia nyũmba ya mwathi waku! **19** Nĩngakũingata wehere wĩra-inĩ waku na ũtunywo wĩra ũcio ũrũgamĩrĩire. **20** "Mũthenya ũcio nĩngeeta ndungata yakwa, Eliakimu mũrũ wa Hilikia. **21** Nĩngamũhumba nguo yaku ĩrĩa ndaaya na ndĩmũhotore mũcibi waku, na ndĩmũnengere wathani waku. Nĩagatuĩka ithe wa arĩa matũũraga Jerusalemu o na wa nyũmba ya Juda. **22** Kĩhingũro kĩa nyũmba ya Daudi ngaakĩigĩrĩra kĩande-inĩ gĩake; na rĩrĩ, kĩrĩa gĩothe akaahingũra gũtirĩ mũndũ ũkaahota kũhinga,

na kĩrĩa gĩothe akaahinga gũtirĩ mũndũ ũkaahota
kũhingũra. **23** Ngaamuoherera handũ harũmu aikare ho
ta higĩ hũũrĩrĩre; atuĩke gĩtĩ gĩa gĩtĩĩo thĩinĩ wa nyũmba
ya ithe. **24** Nĩwe ũgaacookererwo nĩ riiri wothe wa
nyũmba ya ithe ta ũcuurĩtio harĩ we: ciana ciake na iria
ikeyongerera thĩinĩ wa ciana icio, o indo ciothe ciayo
iria cionekaga ta itarĩ kĩene, kuuma mbakũri nginya
mĩthemba yothe ya ndigithũ." **25** Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga atĩrĩ, "Mũthenya ũcio higĩ ĩrĩa thecerere
handũ harũmu nĩĩkenyenya; nĩĩkamunyũka ĩgwe, na
indo iria njuurie harĩ yo nĩikaharagana." Jehova nĩwe
warĩtie ũhoro ũcio.

23 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ itũũra rĩa Turo:
Atĩrĩrĩ, inyuĩ marikabu cia Tarishishi, ta girĩkai.
Nĩgũkorwo itũũra rĩa Turo nĩrĩanange, rĩgatigwo rĩtarĩ
nyũmba kana gĩcukĩro kĩa marikabu. Ũhoro ũcio
nĩũmakinyĩire marĩ o kũu bũrũri wa Kitimu. **2** Atĩrĩrĩ,
inyuĩ andũ a gĩcigĩrĩra, na inyuĩ onjorithia a Sidoni,
ta kirai o inyuĩ mũtongetio nĩ andũ arĩa mageragĩra
iria-inĩ. **3** Kũu maaĩ-inĩ maingĩ nĩkuo kwageragĩrio
ngano ya Shihoru, namo magetha ma Nili nĩmo maarĩ
uumithio wa itũũra rĩa Turo, narĩo rĩgĩtuĩka ndũnyũ
ya ndũrĩrĩ. **4** Atĩrĩrĩ wee Sidoni, o nawe, kĩĩhitho
kĩrũmu kĩa iria-inĩ, conokai, nĩgũkorwo iria nĩrĩarĩtie
rĩkoiga atĩrĩ: "Niĩ ndirĩ ndagĩa na ruo rwa kũrũmwo,
kana ngaciara; ndirĩ ndaarera aanake, kana ngarera
airĩtu." **5** Hĩndĩ ĩrĩa ũhoro ũcio ũgaakinya bũrũri wa
Misiri, andũ akuo nĩmakaagĩa na ruo rũnene mũno
maigua ũhoro ũcio wa Turo. **6** Atĩrĩrĩ, ringai mũthiĩ
mũrĩmo wa Tarishishi, ta girĩkai inyuĩ mũtũũraga kũu
gĩcigĩrĩra-inĩ. **7** Ríĩrĩ nĩrĩo itũũra rĩanyu inene rĩa ikeno
cia ũrĩĩu, itũũra inene rĩa kuuma tene, o tene mũno,
itũũra rĩrĩa andũ aarĩo maathiĩte na magũrũ magatũũre
mabũrũri ma andũ a kũraya mũno? **8** Nũũ waciirĩire
atĩ itũũra rĩa Turo rĩũkĩrĩrwo, o itũũra rĩu rĩheanaga
tanji cia ũthamaki, o rĩo onjorithia a rĩo arĩ ariũ a
athamaki, na endia a rĩo marĩ igweta thĩ yothe? **9**
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe waciirĩire ũndũ ũcio,
nĩgeetha aniine mwĩtĩĩo wa riiri wothe, na aconorithie
andũ arĩa othe marĩ igweta a gũkũ thĩ. **10** Atĩrĩrĩ, wee
mwarĩ wa Tarishishi, thiĩ ũkarĩme bũrũri waku o ta
ũrĩa kũrĩmĩtwo hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Nili, tondũ
rĩu ndũrĩ na gĩcukĩro kĩa marikabu rĩngĩ. **11** Jehova
nĩatambũrũkĩtie guoko gwake igũrũ rĩa iria, na agatũma
mothamaki marĩo mainaine. Nĩathanĩte atĩ ciĩgitĩro iria
nũmu cia Foinike cianangwo. **12** Akoiga atĩrĩ, "Wee
mwarĩ gathirange wa Sidoni ikeno ciaku cia ũrĩĩu nĩ
thiru, rĩu ũrĩ mũhehenje! "Ũkĩra ũringe, ũthiĩ ũkinye
Kitimu; no rĩrĩ, o na kũu ndũkoona ũhurũko." **13** Ta
rora bũrũri wa Ababuloni, andũ acio rĩu maagĩĩte kĩene!
Ashuri magũtuĩte gĩikaro kĩa nyamũ cia werũ; nĩmaakire
mĩthiringo mĩraihu na igũrũ ya kũrĩthiũrũrũkĩria, na
magĩtiga ciĩgitĩro ciao itarĩ kĩndũ, magĩtũma bũrũri ũcio
wanangĩke biũ. **14** Atĩrĩrĩ, inyuĩ marikabu cia Tarishishi,
ta girĩkai; nĩgũkorwo gĩikaro kĩanyu nĩkĩanange. **15**
Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩa Turo nĩrĩkariganĩra mĩaka mĩrongo
mũgwanja, o ta ũrĩa matukũ ma mũthamaki ũmwe
maigana. No mĩaka mĩrongo mũgwanja yathira-rĩ, Turo
gũgaacooka kũhaana ta mũmaraya ũrĩa ũganagwo na
rwĩmbo ta ũũ: **16** "Oya kĩnanda kĩa mũgeeto, ũtuĩkanie
itũũra inene, wee mũmaraya ũyũ ũtũũrĩte ũriganĩire;
Hũũra kĩnanda kĩa mũgeeto wega, ũine nyĩmbo nyingĩ,
nĩgeetha ũririkanwo." **17** Mĩaka mĩrongo mũgwanja
yathira-rĩ, Jehova nĩagacookerera Turo. Itũũra rĩu
nĩrĩgacooka wĩra-inĩ warĩo ũcio ũrehaga uumithio ta
rĩkũhũũra ũmaraya, rĩonjorithanagie na mothamaki
mothe ma thĩ. **18** No rĩrĩ, wonjorithia warĩo na uumithio
warĩo nĩikamũrĩrwo Jehova; itikaigwo igĩĩna-inĩ kana
ihithwo. Uumithio warĩo ũgaatuĩka wa arĩa matũũraga
marongoragia Jehova, moonage irio nyingĩ na nguo
njega.

24 Atĩrĩrĩ, Jehova akirie kwananga thĩ, na atũme
ĩkire ihooru; nake nĩakamĩũnũha na ahurunje arĩa
matũũraga kuo: **2** gũgaakorwo kũrĩ ũndũ o ũmwe kũrĩ
mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ andũ, kũrĩ ndungata na kũrĩ
mũmĩathi, kũrĩ ndungata ya mũirĩtu na kũrĩ mũtumia
ũrĩa mũmĩathi, kũrĩ mwendia wa indo na kũrĩ mũgũri,
kũrĩ mũkoombi na kũrĩ mũkoombanĩri, kũrĩ mũndũ
ũrĩa ũrĩ na thiirĩ na kũrĩ ũrĩa ũrandũraga thiirĩ. **3** Thĩ nĩ
kwanangwo ĩkaanangwo na ĩtigwo ĩrĩ ũtheri biũ. Jehova
nĩwe warĩtie ũhoro ũcio. **4** Thĩ ĩng'arĩte ĩkahooha,
mabũrũri mothe magathirĩrĩkĩra na makahooha, andũ
arĩa marĩ ngumo a thĩ nĩmorĩtwo nĩ hinya. **5** Thĩ
nĩngwatie thaahu nĩ andũ ayo; nao maremeire mawatho,
na makaagarara irĩra, na magathũkia kĩrĩkanĩro kĩrĩa
gĩa gũtũũra tene na tene. **6** Nĩ ũndũ ũcio kĩrumi
nĩkĩrarĩa thĩ; na andũ arĩa matũũraga kuo makaherithio
nĩ ũndũ wa wĩhia wao. Nĩ ũndũ ũcio arĩa matũũraga
gũkũ thĩ nĩmacinĩtwo na mwaki, na nĩ anini mũno
matigaire. **7** Ndibei ĩrĩa ya mũhihano nĩ thiru, nayo
mĩthabibũ ĩkahooha; nao andũ arĩa marĩ ikeno-inĩ
no gũcaaya maracaaya. **8** Gĩkeno kĩrĩa kiumanaga na
kũhũũrwo gwa tũhembe nĩgĩtigĩte gũkenwo, narĩo
inegene rĩa andũ arĩa arĩĩu nĩrĩthirĩte, ningĩ gĩkeno
kĩrĩa gĩkenagwo gũkĩhũũrwo kĩnanda kĩa mũgeeto
nĩgĩkirĩtio. **9** Andũ arĩa manyuuaga ndibei matigacooka
kũnyua makĩinaga rwĩmbo, nayo njoohi nĩrũrĩire arĩa
mamĩnyuuaga. **10** Narĩo itũũra rĩrĩa inene rĩanangĩku
rĩkirĩte ihooru, namo matoonyero ma nyũmba ciothe
nĩmahinge. **11** Kũu njĩra-inĩ andũ nĩ kũrĩra mararĩra nĩ
kwaga ndibei, gĩkeno gĩothe gĩtuĩkĩte kĩeha, nacio ikeno
ciothe igathira thĩ. **12** Itũũra rĩrĩa inene nĩrĩanange biũ,
nakĩo kĩhingo kĩarĩo kiunangĩtwo gĩgatuĩka tũcunjĩ. **13**
O ta ũrĩa mũtĩ wa mũtamaiyũ ũikaraga wainainio, na o
ta ũrĩa mũtĩ wa mũthabibũ ũikaraga thabibũ ciahaarwo
hĩndĩ ya magetha, ũguo noguo ũhoro ũgaikara gũkũ
thĩ na ndũrĩrĩ-inĩ ciothe. **14** Maranĩrĩra, makoigĩrĩria
nĩ gũkena; kuuma mwena wa ithũĩro marakũngũĩra
ũnene wa Jehova. **15** Nĩ ũndũ ũcio inyuĩ andũ a
kuuma mwena wa irathĩro gocithiai Jehova; nenehiai
rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli, kũu icigĩrĩra-inĩ
cia iria. **16** Nĩtũiguĩte nyĩmbo ikĩinwo kuuma ituri
cia thĩ, ikainwo atĩrĩ: "Arogoocwo ũcio Mũthingu."
No niĩ ngiuga atĩrĩ, "Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ! nĩgũkorwo
nĩndĩrahiinyĩrĩrĩka, ĩĩ ti-itherũ nĩndĩrahiinyĩrĩrĩka! Andũ
arĩa akunyanĩri nĩmarakunyanĩra arĩa angĩ, o acio
akunyanĩri magakunyanĩra arĩa angĩ na ũkunyanĩri
mũnene mũno!" **17** Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ arĩa mũtũũraga

thĩ, iguoyohia, na irima, o na mũtego nĩcio imwetereire.
18 Mũndũ ũrĩa ũkoora nĩ ũndũ wa iguoyohia, akaagũa
irima, nake ũrĩa ũkoimĩra irima rĩu-rĩ, akaagwatio nĩ
mũtego ũcio. Ndirica cia mũiyũro wa maaĩ cia igũrũ
nĩhiingũre, nacio itina cia thĩ igathingitha. 19 Thĩ
nĩnjatũku, yatũkĩte ĩkarekania, ningĩ nĩĩrathingitha
mũno mũno. 20 Thĩ ĩratũgũga o ta mũrĩĩu, ĩgathũngũthio
ũũ na ũũ o ta gĩthũnũ hĩndĩ ya rũhuho; mehia ma
ũremi wayo nĩmamĩritũhĩire mũno, kũgũa nĩĩkũgũa na
ndĩgaacooka gwĩtiiria rĩngĩ. 21 Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova
nĩakaherithia maahinya ma kũu igũrũ, o kũu matu-inĩ,
na aherithie athamaki a thĩ ĩno. 22 Nĩmagacookanĩrĩrio
hamwe o ta ũrĩa andũ oohe macookanagĩrĩrio kĩoho-inĩ;
makaahingĩrwo njeera na thuutha wa matukũ maingĩ
nĩmakaherithio. 23 Mweri nĩũgaconorithio, na riũa
rĩconoke; nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe
ũgaathamaka arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni na Jerusalemu,
na mbere ya athuuri akuo, athamake arĩ na riiri.

25 Wee Jehova-rĩ, Wee nĩwe Ngai wakwa;
nĩngũgũtũũgĩria na ngooce rĩĩtwa rĩaku,
nĩgũkorwo nĩwĩkĩte maũndũ ma magegania, na maũndũ
marĩa maabangĩtwo kuuma o tene, ũkamahingia na
wĩhokeku waku mũkinyanĩru. 2 Nĩũtũmĩte itũũra rĩrĩa
inene rĩtuĩke hĩba ya mahiga, itũũra rĩu rĩirigĩre na hinya
ũgatũma rĩanangwo, itũũra inene rĩrĩa rĩarĩ kĩĩhitho kĩa
andũ a kũngĩ, ti itũũra rĩngĩ, na rĩtigaakwo rĩngĩ. 3 Nĩ
ũndũ ũcio andũ arĩa marĩ hinya nĩmagagũtĩĩa, namo
matũũra manene ma ndũrĩrĩ iria itarĩ tha magwĩtigĩre.
4 Wee ũkoretwo ũrĩ rĩũrĩro rĩa athĩĩni, na rĩũrĩro rĩa
abatari hĩndĩ ya mĩnyamaro yao, handũ ha kũũrĩra
hĩndĩ ya kĩhuhũkanio, o na ta kĩĩruru gĩa kwĩyũa
riũa. Nĩgũkorwo mĩhũmũ ya arĩa matarĩ tha ĩhaana
kĩhuhũkanio kĩrĩa kĩgũthaga rũthingo na nditi, 5 ningĩ
ĩhaana ta ũrugarĩ wa werũ-inĩ. Wee nĩwe ũkiragia
ngũĩ ya andũ a kũngĩ o ta ũrĩa ũrugarĩ ũnyiihagio
nĩ kĩĩruru gĩa itu, na nĩ ũndũ ũcio rwĩmbo rwa acio
matarĩ tha nĩrũtigĩte kũinwo. 6 Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkuo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe akaarugithĩria andũ othe
iruga rĩa irio iria njega mũno, na iruga rĩa ndibei
ĩrĩa njega mũno: iruga rĩa nyama iria njega mũno,
o na ndibei ĩrĩa njega mũno makĩria. 7 Kĩrĩma-inĩ
gĩkĩ nĩkĩo akaanangĩra taama ũrĩa wohanĩtie andũ
othe, na cuka ũrĩa ũhumbĩrĩte ndũrĩrĩ ciothe; 8 gĩkuũ
nĩkũniinwo gĩkaaniinwo nginya tene. Ningĩ Mwathani
Jehova nĩakagiria maithori, kuuma mothiũ mothe, na
rũmena rũrĩa andũ ake mamenetwo na ruo arũniine,
rũthire thĩ yothe. Jehova nĩwe warĩtie ũhoro ũcio. 9
Mũthenya ũcio nĩmakoiga atĩrĩ, "Ti-itherũ ũyũ nĩwe
Ngai witũ; nĩwe twehokire, nake agĩtũhonokia, ũyũ
nĩwe Jehova, nĩwe twehokire; nĩtũkene na tũcanjamũke
nĩ ũndũ wa ũhonokio wake." 10 Nĩgũkorwo guoko
kwa Jehova gũgaikaraga kĩrĩma-inĩ gĩkĩ; no Moabi
gũkaarangĩrĩrio rungu rwake, o ta ũrĩa nyeki nyũmũ
ĩrangagĩrĩrio thumu-inĩ. 11 Magaatambũrũkĩria moko
mao kuo, o ta ũrĩa mũthambĩri atambũrũkagia moko
agĩĩthambĩra. Ngai nĩwe ũkaaharũrũkia mwĩtĩĩo wao, o
na marĩ na wara wa wĩra ũrĩa marutaga na moko mao.
12 Nĩakamomora thingo cianyu iria ndaihu ciakĩtwo
na hinya, acigũithie thĩ; agaacimomora igwe thĩ, o
rũkũngũ-inĩ.

26 Na rĩrĩ, mũthenya ũcio rwĩmbo rũrũ nĩruo
rũkainwo bũrũri wa Juda: Tũrĩ na itũũra inene
rĩa hinya; Ngai atuuaga ũhonokio ũtuĩke thingo ciarĩo
na njirigo ciarĩo cia hinya. 2 Hingũrai ihingo nĩguo
rũrĩrĩ rũrĩa rũthingu rũtoonye, o rũrĩrĩ rũrĩa rũrũmagia
wĩtĩkio. 3 Mũndũ ũrĩa ũrĩ meciiria makindĩirie harĩwe-
rĩ, nĩwe ũgaatũũria na thayũ mũkinyanĩru tondũ
nĩakwĩhokete. 4 Tũũrai mwĩhokete Jehova nginya
tene, nĩgũkorwo Jehova, o we Jehova, nĩwe Rwaro
rwa Ihiga rwa tene na tene. 5 Nĩanyiihagia andũ
arĩa maikaraga kũrĩa gũtũũgĩru, o na itũũra rĩrĩa
itũũgĩru akarĩharũrũkia, akarĩharagania thĩ, agacooka
akarĩtungumania rũkũngũ-inĩ. 6 Magũrũ ma andũ
makarĩrangĩrĩria; magũrũ ma andũ arĩa ahinyĩrĩrie,
o na makinya ma arĩa athĩĩni. 7 Njĩra ya andũ arĩa
athingu nĩ nũngĩrĩru; nawe Jehova, Wee Mũthingu,
nĩwe ũnyorokagia njĩra cia arĩa athingu. 8 Ĩĩ, ti-
itherũ Jehova, nĩwe twetagĩrĩra o tũgĩthiiagĩra njĩra ya
mawatho maku; ngoro ciitũ ciĩriragĩria rĩĩtwa rĩaku na
ngumo yaku. 9 Ngoro yakwa nĩwe ĩĩriragĩria ũtukũ;
rũciinĩ roho wakwa ũgakũnyootera. Rĩrĩa watuanĩra
ciira wa kĩhooto gũkũ thĩ, andũ a mabũrũri mothe
nĩmerutaga ũhoro wa ũthingu. 10 O na andũ aaganu
mangĩiguĩrwo tha, matiĩrutaga ũhoro wa ũthingu; o
na marĩ bũrũri-inĩ wa arĩa arũngĩrĩru, mathiiaga o na
mbere gwĩka ũũru, makaaga gũtĩĩa ũnene wa Jehova. 11
Wee Jehova-rĩ, guoko gwaku nĩ kwambararĩtio na igũrũ,
no matingĩkuona o na atĩa. No rĩrĩ, reke mone kĩyo kĩrĩa
ũrĩ nakĩo nĩ ũndũ wa andũ aku, nĩgeetha maconoke;
mwaki ũrĩa ũigĩirwo thũ ciaku nĩũrekwo ũmacine. 12
Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũtũheaga thayũ; maũndũ marĩa
mothe tũhingĩtie, nĩwe ũtwĩkĩire. 13 Wee Jehova, o
Wee Ngai witũ, nĩ harĩ aathani angĩ manatwatha tiga
wee, no rĩrĩ, rĩĩtwa rĩaku riiki norĩo tũtĩĩte. 14 Na
rĩrĩ, acio rĩu nĩmakuĩte, matigacooka gũtũũra muoyo;
maroho macio matikariũka. Wee nĩwamaherithirie
ũkĩmaananga; ningĩ ũgĩtũma mariganĩre biũ. 15 Wee
Jehova nĩũtũmĩte rũrĩrĩ rũu ruongerereke; ti-itherũ
nĩwongereire rũrĩrĩ rũu, ũkarũingĩhia. Wee nĩwĩgĩĩrĩire
na riiri, ũkaaramia mĩhaka yothe ya bũrũri. 16 Atĩrĩrĩ
Jehova, mookire kũrĩ we rĩrĩa maarĩ na mathĩĩna; rĩrĩa
wamaherithagia-rĩ, maahotaga o kũhooya na mĩheehũ.
17 O ta ũrĩa mũndũ-wa-nja arĩ na nda akiriĩ gũciara
enyogondaga na agakaya nĩ ruo-rĩ, ũguo noguo twatariĩ
tũrĩ mbere yaku, Wee Jehova. 18 Ithuĩ twatariĩ ta twarĩ
nda, twenyogondaga nĩ ruo, no rĩrĩ, nĩ ta twaciarire o
rũhuho. Gũtirĩ ũndũ o na ũrĩkũ wa kũhonokania twĩkĩte
gũkũ thĩ, o na kana tũgaciara andũ arĩa maikaraga gũkũ
thĩ. 19 No rĩrĩ, andũ aku arĩa makuĩte nĩmagatũũra
muoyo; mĩĩrĩ yao nĩĩkariũka. Inyuĩ arĩa mũtũũraga
rũkũngũ-inĩ, ũkĩrai na mwanĩrĩre nĩ gũkena. Ime rĩanyu
rĩtariĩ ta ireera rĩa rũciinĩ; nayo thĩ nĩĩgacookia andũ
arĩa akuũ muoyo. 20 Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ akwa, thĩĩi
mũtoonye tũnyũmba twanyu na mwĩhingĩre; mwĩhithe
kuo gwa kahinda kanini nginya mang'ũrĩ make mathire.
21 Atĩrĩrĩ, Jehova nĩarooka oimĩte gĩikaro-inĩ gĩake,
nĩguo aherithie andũ a gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa mehia

mao. Nayo thĩ nĩĩkonania thakame ĩrĩa ĩitĩtwo kuo;
ndĩgaacooka kũhitha andũ ayo arĩa moragĩtwo.

27 Na rĩrĩ, mũthenya ũcio, Jehova nĩakaherithia na
rũhiũ rwake rwa njora, rũhiũ rũu rwake rwa njora
rũũgĩ, na rũnene, na rũrĩ hinya, aherithie Leviathani
nyoka ĩrĩa ĩnyororokaga na ihenya, o Leviathani nyoka
ĩrĩa ĩĩthioranagia; nĩakooraga ndamathia ĩrĩa ya iria-
inĩ. **2** Mũthenya ũcio-rĩ: "Inĩrai mũgũnda wa mĩthabibũ
ũrĩa ũciaraga maciaro maingĩ: **3** Niĩ Jehova, nĩ niĩ
ndĩũmenyagĩrĩra, na nĩ niĩ ndĩunithagĩria maaĩ hĩndĩ
ciothe. Ndĩũrangagĩra mũthenya na ũtukũ, nĩgeetha
mũndũ o na ũrĩkũ ndakaũthũkie. **4** Niĩ ndirakarĩte.
Naarĩ korwo nĩ cong'e na mĩigua iranjũkĩrĩra! No
thiĩ ngahũũrane mbaara nacio; Ingĩcicina ciothe na
mwaki. **5** Akorwo ti ũguo, nĩirekwo ciũke ciĩhithe kũrĩ
niĩ; nĩirekwo icarie thayũ na niĩ, ĩĩ ti-itherũ nĩicarie
thayũ na niĩ." **6** Matukũ marĩa magooka-rĩ, Jakubu
nĩakagĩa na mĩri, Isiraeli agaathundũka arute kĩro,
aiyũrie thĩ yothe maciaro. **7** Anga Jehova nĩahũũrĩte
Isiraeli, ta ũrĩa aahũũrire arĩa maamũhũũraga? Anga
nĩoragĩtwo ta ũrĩa arĩa maamũũragaga mooragirwo? **8**
Wamũrũithirie na mbaara na gũtahwo: amũingataga na
rũhuho rwake rwa hinya, ta mũthenya ũrĩa rũhuho
rwa mwena wa irathĩro rũhurutanaga. **9** Na rĩrĩ, nĩ
ũndũ wa ũguo, mahĩtia ma Jakubu nĩmakahoroherio
mathire, namo maciaro maya nĩmo makoonekana nĩ
ũndũ wa kwehererio mehia make: Atĩ mahiga mothe ma
kĩgongona akaamatua ta coka ũhehenjetwo ũgatuĩka
tũcunjĩ, na gũtirĩ itugĩ cia Ashera kana igongona cia
gũcinĩra ũbumba igaatigwo irũgamĩte. **10** Itũũra rĩrĩa
inene rĩirigĩre na hinya rĩkirĩte ihooru, kĩrĩ gĩikaro
gĩthaamĩtwo, gĩgatiganĩrio kĩrĩ ũtheri ta werũ; kũu nĩkuo
njaũ irĩithagio, na nokuo ikomaga; nacio ihũrũraga
honge ciakuo gũgatigwo ũtheri. **11** Hĩndĩ ĩrĩa tũrũhonge
tuoma-rĩ, nĩkunangwo tuunangagwo, nao andũ-a-nja
magooka magaakia mwaki natuo. Na tondũ aya nĩ andũ
matarĩ na ũmenyo-rĩ, ũcio Mũũmbi wao ndamaiguagĩra
tha, ũcio wamoombire ndamekaga wega. **12** Mũthenya
ũcio Jehova nĩagacookanĩrĩria maciaro marĩa agethete,
amarute kũrĩa guothe Rũũĩ rwa Farati rũthereraga,
o nginya Karũũĩ ka Misiri, na inyuĩ o inyuĩ andũ a
Isiraeli, nĩmũgacookanĩrĩrio ũmwe kwa ũmwe. **13** Na
mũthenya ũcio-rĩ, mũgambo mũnene wa karumbeta
nĩũkaiguuo. Nao andũ arĩa moorĩire bũrũri wa Ashuri,
na arĩa maatahĩtwo magatwarwo Misiri, nĩmagooka
na mahooe Jehova marĩ kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru kũu
Jerusalemu.

28 Kaĩ itũũra rĩrĩa rĩa arĩĩu a Efiraimu, o rĩu matuĩte
tanji yao ya mwĩtĩĩo, rĩrĩ na haaro-ĩ, o rĩu rĩrĩ riiri
mũnene ta wa mahũa marĩa macookaga kũhooha, o rĩu
rĩakĩtwo gĩtwe-inĩ gĩa kĩanda kĩrĩa kĩnoru, kĩa andũ acio
matooragio nĩ ndibei! **2** Atĩrĩrĩ, Jehova arĩ na njamba
ĩrĩ hinya na ũhoti. Ĩhaana ta mbura ya mbembe, na ta
rũhuho rũrĩa rwanangaga, kana rũhuho rũnene rũrĩa
rũniinanaga, o na kana mũiyũro wa mbura nene, nake
nĩakarĩtungumania thĩ na hinya. **3** Tanji ĩyo ya mwĩtĩĩo
ya arĩĩu a Efiraimu, nĩĩkarangĩrĩrio thĩ na magũrũ. **4**
Ihũa rĩu rĩraahooha, o rĩo ũthaka wa riiri wake, o rĩu
rĩakĩtwo gĩtwe-inĩ gĩa kĩanda kĩrĩa kĩnoru, itũũra rĩu
rĩkaahaana ta ngũyũ ĩĩruĩte mbere ya magetha, nayo
mũndũ aamĩona amĩnyiitaga na guoko gwake, nake no
kũmĩrĩa amĩrĩĩaga. **5** Mũthenya ũcio Jehova Mwene-
Hinya-Wothe agaatuĩka thũmbĩ ĩrĩ riiri, atuĩke tanji
thaka mũno ya mahũa harĩ matigari ma andũ ake. **6**
Agaatuĩka roho wa gũtuanĩra ciira na kĩhooto kũrĩ
andũ arĩa matuanagĩra ciira, o na atuĩke hinya wa andũ
arĩa mahũndũraga ita cia thũ ciakinya kĩhingo-inĩ. **7**
No rĩrĩ, andũ aya mathiiaga magĩtũgũũgaga nĩkũnyua
ndibei, na magatururio nĩ njoohi: athĩnjĩri-Ngai na
anabii nĩo mathiiaga magĩtũgũũgaga nĩ ũndũ wa njoohi,
ĩĩ ti-itherũ nĩmarĩtwo nĩ ndibei biũ, na magatururio nĩ
njoohi; nĩgũtũgũũga maratũgũũga makĩona cioneki, na
magaturuura magĩtuanĩra ciira. **8** Metha ciothe ciyũrĩte
matahĩko, na gũtirĩ handũ o na hamwe hataiyũrĩte gĩko.
9 Nao maroria atĩrĩ, "Nũũ ũcio arageria kũruta maũndũ?
Ningĩ nũũ arataarĩria ndũmĩrĩri yake? Hihi nĩ kũrĩ ciana
iria ciĩrĩgĩte gũtiga kuonga, o icio irutĩtwo nyondo-inĩ?
10 Nĩgũkorwo ũrutani wake nĩ ta ũũ: ĩka ũũ na ũũ, ĩka
ũũ na ũũ, ningĩ watho nĩũrũmĩrĩirwo nĩ watho, ĩĩ, watho
ũrũmĩrĩirwo nĩ watho; na kohoro kanini haha, na kohoro
kanini hau." **11** Atĩrĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩakaarĩria andũ
aya na tũnua twa andũ maaragia na mwarĩrie wa andũ a
kũngĩ na thiomi ng'eni, **12** andũ arĩa eerire atĩrĩ, "Haha
nĩho handũ ha kũhurũka, andũ arĩa anogu nĩmahurũke
ho"; o na akĩmeera atĩrĩ, "Haha nĩho kĩhurũko"; no
matiigana kũmũigua. **13** Nĩ ũndũ ũcio kiugo kĩa Jehova
harĩo gĩgaatuĩka ũũ: Ĩka ũũ na ũũ, ĩka ũũ na ũũ, ningĩ
watho nĩũrũmĩrĩirwo nĩ watho, ĩĩ, watho ũrũmĩrĩirwo
nĩ watho; na kohoro kanini haha, na kohoro kanini hau:
nĩguo mathiĩ magũe na ngara, matiihio, na magwatio
na mũtego, manyiitwo. **14** Nĩ ũndũ ũcio ta thikĩrĩriai
kiugo kĩa Jehova, inyuĩ anyũrũrania, o inyuĩ mwathaga
andũ aya marĩ gũkũ Jerusalemu. **15** Mwĩgaathaga
mũkoiga atĩrĩ, "Nĩtũgĩĩte na kĩrĩkanĩro na gĩkuũ,
tũkaiguana na mbĩrĩra. Hĩndĩ ĩrĩa gũkaaherithanio taarĩ
kĩguũ gĩa kũhubanĩria-rĩ, gĩtigaatũhutia, nĩgũkorwo
nĩtũtuĩte maheeni rĩũrĩro riitũ, naguo ũheenania
tũkaũtua kĩĩhitho giitũ." **(Sheol h7585)** **16** Nĩ ũndũ ũcio
Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: "Nĩnjigĩte ihiga rĩa
gĩtina kĩrũmu kũu Zayuni, ihiga rĩbaarĩrĩre wega, ihiga
rĩa goro rĩa koine; mũndũ ũrĩa ũrĩrĩĩhokaga ndarĩ
hĩndĩ akeenyenyeka. **17** Ũtuanĩri ciira na kĩhooto
nĩguo ũgaatuĩka rũrigi rwa gũthima naruo, naguo
ũthingu ũtuĩke kabirũ; mbura ya mbembe nĩĩgathereria
maheeni macio mũtuĩte kĩĩhitho kĩanyu, namo maaĩ
nĩmakoinĩra kũrĩa mwĩhithĩte. **18** Kĩrĩkanĩro kĩanyu kĩrĩa
mwarĩkanĩire na gĩkuũ nĩgĩgathario; ũiguano wanyu na
mbĩrĩra ndũkehaanda. Hĩndĩ ĩrĩa iherithia ta rĩa kĩguũ
rĩkaamũhubanĩria, nĩmũgatoorio nĩrĩo. **(Sheol h7585)**
19 Rĩrĩa rĩothe iherithia rĩu rĩoka nĩmũrĩkoragĩrĩrwo
nĩrĩo; rĩrĩmũkoragĩrĩra rũciinĩ o rũciinĩ, na mũthenya
o na ũtukũ nĩrĩkamũthereria." Nĩmũkamaka mũno
mwataũkĩrwo nĩ ndũmĩrĩri ĩno. **20** Nĩgũkorwo ũrĩrĩ
wanyu ndũngĩmũigana gwĩtambũrũkĩria ho nĩ gũkuhĩha,
naguo mũrĩngĩti nĩ mũceke mũno ndũngĩmũigana
kwĩhumbĩra. **21** Jehova nĩakarahũka o ta ũrĩa aarahũkire
kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Perazimu, arahũke arakarĩte o ta ũrĩa
aarakarĩte kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Gibeoni: nĩgeetha arute
wĩra wake ũrĩa atamenyerete kũruta, na ahingie ciĩko

ciake, ciĩko iria atatũire ahingagia. **22** Tondũ ũcio, tigai
inyũrũri cianyu, kana mĩnyororo yanyu ĩmũritũhĩre
makĩria; nĩgũkorwo Mwathani, o we Jehova Mwene-
Hinya-Wothe, nĩaheete ũhoro akanjĩĩra atĩ gũkũ thĩ
guothe nĩgũkwanangwo biũ. **23** Thikĩrĩriai mũigue
mũgambo wakwa; tegai matũ mũigue ũrĩa nguuga. **24**
Hĩndĩ ĩrĩa mũrĩmi ekũrĩma nĩguo ahaande-rĩ, atũũraga
o arĩmaga? Atũũraga aciimbaga na akĩhũũraga harũ?
25 Aarĩkia kwaragania mũgũnda-rĩ, githĩ ndacookaga
akahaanda mbegũ cia ndengũ, na akahura tũhĩndĩ
twa kumini? Nayo ngano githĩ ndamĩhaandaga handũ
hayo, na cairi akamĩhaanda karũhari kayo, nayo ngano
ĩrĩa njirũ akamĩhaanda mũgũnda wayo? **26** Ngai
wake nĩwe ũmuonagia ũrĩa egwĩka, na akamũruta
maũndũ marĩa magĩrĩire. **27** Ndengũ itihũũragwo na
mũgogo ũkururĩtio, kana kumini ĩkahũũrwo na kũgũrũ
kwa ngaari; ndengũ ihũũragwo na mũtĩ, na kumini
ĩkahũũrwo na rũthanju. **28** Ngano no nginya ĩthĩo nĩguo
ĩthondekwo mũgate; nĩ ũndũ ũcio mũndũ ndatũũraga
amĩhũũraga nginya tene. O na angĩtwarĩra magũrũ
ma ngaari ya kũhũũra igũrũ rĩayo-rĩ, mbarathi ciake
itingĩmĩthĩa. **29** Maũndũ maya mothe o namo moimaga
kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, mũheani kĩrĩra wa
kũgegania, na ũrĩa mwĩkĩrĩre mũno nĩ ũndũ wa ũũgĩ
wake mũnene.

29 Arieli, o wee Arieli, wee itũũra inene kũrĩa Daudi
aatũũraga, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ! Ongerera mwaka
kũrĩ mwaka ũngĩ, na mũreke ciathĩ cianyu ithiĩ o na
mbere. **2** No nĩngarigiicĩria itũũra rĩa Arieli; nĩrĩkarĩra
na rĩcakaye, na rĩgaatuĩka ta riiko rĩa kĩgongona
harĩ niĩ. **3** Nĩngamba hema ciakwa ngũrigiicĩrie;
nĩngagũthiũrũrũkĩria na mĩthiringo mĩraihu na igũrũ,
ngũrigiicĩrie na ihumbu cia tĩĩri, ngũtharĩkĩre. **4**
Nawe ũgaatungumanio thĩ, waragie ũrĩ thĩ; ũtuĩke wa
kũng'ung'ua ũrĩ hau tĩĩri-inĩ. Mũgambo waku ũgaatuĩka
ta wa roho wa ũragũri ũroima na thĩ; naguo mũgambo
waku ũkaaiguagwo ũrĩ wa mĩheehũ ũkiuma tĩĩri-
inĩ. **5** No rĩrĩ, thũ ciaku nyingĩ ĩgaatuĩka ta rũkũngũ
rũhinyu, na kĩrĩndĩ kĩa andũ arĩa matarĩ tha matuĩke
ta mũũngũ ũrĩa ũmbũragwo. Ũndũ ũcio ũkooneka na
ihenya, o rĩmwe, **6** amu Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩagooka na marurumĩ, na gĩthingithia, na mũrurumo
mũnene, hamwe na rũhuho rũnene, na kĩhuhũkanio
kĩnene, na nĩnĩmbĩ cia mwaki ũkũniinana. **7** Nakĩo
kĩrĩndĩ kĩa ndũrĩrĩ ciothe kĩrĩa kĩrũaga na Arieli, kĩrĩa
gĩtharĩkagĩra itũũra rĩu na ciĩhitho ciarĩo iria nũmu,
na gĩkarĩthiũrũrũkĩria-rĩ, gĩkaabuĩria o ta kĩroto, o ta
kĩoneki kĩa ũtukũ: **8** o ta ũrĩa mũndũ mũhũtu arootaga,
akeyona akĩrĩa irio, no rĩrĩa okĩra, agakora no mũhũtu;
ningĩ gũgaatuĩka o ta ũrĩa mũndũ mũnyootu arootaga,
akeyona akĩnyua maaĩ, no agokĩra arĩ mũringĩku, na
arĩ o mũnyootu. Ũguo noguo gũgaikara harĩ kĩrĩndĩ
kĩa ndũrĩrĩ ciothe iria irũaga na Kĩrĩma gĩa Zayuni. **9**
Gegearai na mũmake, mwĩtuei atumumu na mwage
kuona; mũnyue mũrĩĩo, no mũtikarĩĩo nĩ ndibei, ningĩ
mũtũgũũge, no mũtigatũgũũgio nĩ njoohi. **10** Jehova
nĩamũreheire toro mũnene: nĩahingĩte maitho manyu
(inyuĩ anabii); nĩahumbĩrĩte mĩtwe yanyu (inyuĩ oonimaũndũ). **11** Naguo ũhoro wa kĩoneki gĩkĩ gĩothe harĩ
inyuĩ ũtuĩkĩte kĩndũ gĩa tũhũ, ũgatuĩka ta ciugo irĩ ibukuinĩ rĩa gĩkũnjo, rĩtumĩtwo na rĩkahũũrwo mũhũũri. Na
mũngĩnengera mũndũ ũngĩhota gũthoma ibuku rĩu rĩa
gĩkũnjo na mũmwĩre atĩrĩ, "Twagũthaitha, tũthomere
ibuku rĩĩrĩ," nake akaamũcookeria atĩrĩ, "Ndingĩhota
gũthoma tondũ nĩitume na rĩkahũũrwo mũhũũri."
12 Kana mũngĩnengera mũndũ ũtangĩhota gũthoma
ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, mũmwĩre atĩrĩ, "Twagũthaitha,
tũthomere ibuku rĩĩrĩ," nake akaamũcookeria atĩrĩ, "Niĩ
ndiũĩ gũthoma." **13** Mwathani ekuuga atĩrĩ: "Andũ aya
manguhagĩrĩria na tũnua twao, na makaahe gĩtĩĩo na
mĩromo yao, no ngoro ciao irĩ kũraya na niĩ. Namo
mahooya marĩa mahooyaga nĩ kũringana na mawatho
marĩa marutĩtwo nĩ andũ. **14** Nĩ ũndũ ũcio, o rĩngĩ
nĩngagegia andũ aya, njĩke maũndũ ma kũgegania, o
ma kũgegania biũ; ũũgĩ wa andũ arĩa oogĩ nĩũgaathira,
naguo ũmenyo wa andũ arĩa moĩ gũkũũrana maũndũ
nĩũkabuĩria." **15** Kaĩ andũ acio mekagĩra kĩyo kĩnene
nĩguo mahithe Jehova mĩbango yao marĩ na haaro-ĩ! O
acio marutagĩra mawĩra mao nduma-inĩ, mageciiria
atĩrĩ, "Nũũ ũratuona?" ningĩ-rĩ, "Nũũ ũngĩmenya ũrĩa
tũreka?" **16** Inyuĩ mũinamanagia maũndũ, mũũmbi
ageciirĩrio nĩwe rĩũmba! Kĩrĩa kĩombirwo no kĩĩre
mũkĩũmbi atĩrĩ, "Wee tiwe wanyũũmbire"? Nyũngũ
no ĩĩre mũmĩũmbi atĩrĩ, "Wee ndũrĩ ũndũ ũũĩ"? **17**
Githĩ ti kahinda kanini gatigaire Lebanoni kũgarũrwo
gũtuĩke mũgũnda mũnoru, naguo mũgũnda ũcio
mũnoru ũtuĩke ta mũtitũ? **18** Mũthenya ũcio, andũ
arĩa mataiguaga nĩmakaigua ciugo cia ibuku rĩu rĩa
gĩkũnjo, namo maitho ma atumumu arĩa matũũraga
moonaga mairia na nduma nĩmakona. **19** Na o
rĩngĩ andũ arĩa ahooreri nĩmagakenera Jehova; nao
andũ arĩa athĩĩni nĩmagakenera Ũrĩa Mũtheru wa
Isiraeli. **20** Andũ arĩa matarĩ tha nĩmakabuĩria, nao arĩa
anyũrũrania nĩmagathira, na arĩa meriragĩria gwĩka
ũũru nĩmakaniinwo: **21** o acio mahũthagĩra kiugo kĩmwe
magatua mũndũ mũhĩtia, na makaigĩra mũciiranĩrĩri
mũtego iciirĩro-inĩ, na makahũthĩra ũira wa maheeni
nĩguo mũndũ ũtekĩte ũũru aage gũtuĩrwo ciira na
kĩhooto. **22** Nĩ ũndũ ũcio Jehova ũrĩa wahonokirie
Iburahĩmu ekwĩra nyũmba ya Jakubu atĩrĩ: "Jakubu
ndagaaconorithio rĩngĩ; na matigacooka gũtukia ithiithi
ciao rĩngĩ. **23** Rĩrĩa makoona ciana ciao iria ndombire na
moko makwa irĩ hamwe nao, nĩmakaiga rĩĩtwa rĩakwa
rĩrĩ itheru; nĩmakoimbũra ũtheru wa Ũrĩa Mũtheru
wa Jakubu, na maikarage metigĩrĩte Ngai wa Isiraeli.
24 Andũ arĩa ngoro ciao imahĩtithagia nĩmakaagĩa na
ũmenyo, nao arĩa matetaga nĩmagathikĩrĩria mataaro."

30 Jehova ekuuga atĩrĩ, "Kaĩ ciana iria nemi irĩ na
haaro-ĩ! o icio ihingagia mĩbango ĩtarĩ yakwa,
na igathondeka ngwatanĩro, no ti na Roho wakwa,
igakĩiganĩrĩra mehia igũrũ rĩa mehia; **2** o icio ciikũrũkaga
igathiĩ bũrũri wa Misiri itaahoete kĩrĩra; icio ciethaga
ũteithio wa kũgitĩrwo nĩ Firaũni, na ikehoka kĩĩruru
kĩa bũrũri wa Misiri gĩtuĩke rĩũrĩro rĩacio. **3** No ũgitĩri
ũcio wa Firaũni ũgaatuĩka wa kũmũconorithia, na
kwĩhoka kĩĩruru kĩa bũrũri wa Misiri gũkaamũrehera
thoni. **4** O na akorwo marĩ na anene kũu Zoani, na
mabarũthi mao nĩmakinyĩte Hanesi-rĩ, **5** andũ othe

nĩmagaconorithio nĩ ũndũ wa andũ matangĩmaguna
na ũndũ o na ũrĩkũ, arĩa matangĩmateithia kana
mamagune, tiga o kũmaconorithia na kũmarehera
thoni." **6** Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ndĩtũ ĩkonii̇ĩ nyamũ
cia Negevu: Mabarũthi mao makuuaga ũtonga wao
na ndigiri, na igĩĩna ciao magaaciigĩrĩra maguku-inĩ
ma ngamĩĩra, magatuĩkanĩria bũrũri wa thĩĩna na wa
mĩnyamaro, bũrũri ũrĩ mĩrũũthi ya njamba na ya nga,
na nduĩra na nyoka iria ĩticũkaga, macitware bũrũri
wa andũ matangĩmaguna o na atĩa. **7** Nĩgũkorwo
ũteithio wa Misiri nĩ wa tũhũ na ndũrĩ kĩguni. Nĩ ũndũ
bũrũri ũcio ndĩwĩtĩte Rahabu ũrĩa Ũtarĩ-ũndũ-Ekaga. **8**
Na rĩirĩ, rĩu thiĩ ũmakururĩre ũhoro ũyũ kĩbaũ-inĩ, na
ũwandĩke ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, nĩgeetha ũgaatuĩka ũira
wa gũtũũra matukũ marĩa magooka. **9** Nĩgũkorwo aya
nĩ andũ aremi na nĩ ciana itũire iheenanagia, ciana
itendaga gũthikĩrĩria ũtaaro wa Jehova. **10** Nacio ciĩraga
ooni-maũndũ atĩrĩ, "Mũtigatuonere maũndũ mangĩ!"
na ikeera anabii atĩrĩ, "Tigai gũtũrathĩra maũndũ ma
ũhoro wa ma! Twĩragei maũndũ marĩa mangĩtũkenia,
na mũtũrathagĩre maũndũ ma maheeni. **11** Eherai njĩra-
inĩ ĩno, muume gacĩra-inĩ gaka, na mũtige gũtwĩra
ũhoro wa Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli!" **12** Nĩ ũndũ
ũcio Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: "Tondũ
nĩmũregete ndũmĩrĩri ĩno, mũkehoka ũhinyanĩrĩria,
na mũgatua maheeni kĩndũ gĩa gwĩtiiranagia nakĩo,
13 rĩhia rĩĩrĩ rĩgũtuĩka ta rũthingo rũraihu na igũrũ,
rũrĩ na mwatũka ũrĩa ũikaraga o ũkĩaramaga, rũrĩa
rũmomokaga o narua, o rĩmwe. **14** Rũkoinĩkanga
tũcunjĩ ta nyũngũ, rũthethereke rũtegũcaĩrwo, ũndũ
hakaaga gacunjĩ o na kamwe gakoneka kangĩruta mwaki
riiko, kana kangĩtaha maaĩ kuuma gĩthima-inĩ." **15**
Mwathani Jehova Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli ekuuga
atĩrĩ: "Njĩra ĩrĩa ĩngĩtũma mũhonoke no ya kwĩrira na
gũikara mũtegwĩtanga, naguo hinya ũrĩa mũkaagĩa
naguo ũkooneka nĩ ũndũ wa gũikara mũhooreire na
kwĩhoka, no macio mothe nĩmũmaregete. **16** Mwoigire
atĩrĩ, 'Aca, nĩtũkoora tũhaicĩte mbarathi.' Nĩ ũndũ
ũcio nĩmũgakĩũra! Ningĩ mũkiuga atĩrĩ, 'Tũkaahaica
mbarathi iria irĩ ihenya mũno tũũre!' Nĩ ũndũ ũcio arĩa
makaamũteng'eria magaakorwo marĩ na ihenya mũno
o nao! **17** Andũ ngiri makoora nĩ kũmakio nĩ mũndũ
ũmwe; na inyuĩ inyuothe mũũre nĩ kũmakio nĩ andũ
atano, nginya mũtigwo mũhaana ta mũtĩ wa bendera
ũrĩ kĩrĩma-igũrũ, o na ta bendera ĩrĩ karĩma-igũrũ."
18 O na gũtariĩ ũguo-rĩ, Jehova eriragĩria kũmũtuga;
arahũkaga nĩguo amũiguĩre tha. Nĩgũkorwo Jehova
nĩ Ngai ũtuanagĩra ciira na kĩhooto. Kũrathimwo-rĩ,
nĩ arĩa othe mamwetagĩrĩra. **19** Inyuĩ andũ a Zayuni,
o inyuĩ mũtũũraga Jerusalemu, mũtigacooka kũrĩra.
Hĩ, kaĩ nĩakamũtuga rĩrĩa mũkaamũkaĩra amũteithie-ĩ!
Na rĩrĩa akaamũigua nĩakamwĩtĩka. **20** O na gũtuĩka
Mwathani nĩamũheaga irio cia thĩĩna na maaĩ ma
mĩnyamaro-rĩ, arutani anyu matigacooka kũhithwo
rĩngĩ; mũkaameyonera na maitho manyu. **21** O na
mũngĩkagarũrũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho,
matũ manyu nĩmakaiguaga mũgambo thuutha wanyu
ũkiuga atĩrĩ, "Ĩno nĩyo njĩra; gererai yo." **22** Ningĩ
nĩmũgathaahia mĩhianano yanyu ya kũhooywo ĩrĩa
ĩgemetio na betha igũrũ, na mĩhiano yanyu ĩrĩa ĩgemetio
na thahabu igũrũ; mũkaamĩte ta taama ũrĩ thaahu wa
mũndũ-wa-nja hĩndĩ ya mweri, mũmĩĩre atĩrĩ, "Thiĩi
na kũu muume haha!" **23** Ningĩ nĩakamuurĩria mbura
nĩ ũndũ wa mbeũ iria mũhaandĩte mĩgũnda, nacio
irio iria ikoima mĩgũnda ĩyo igaakorwo irĩ njega na
ikaingĩha. Hĩndĩ ĩyo ng'ombe cianyu ikaarĩithagio kũndũ
kũrĩ ũrĩithio mwarĩĩ mũno. **24** Ndegwa na ndigiri iria
ikaarĩmaga mĩgũnda ikaarĩĩaga mahuti mathuuranĩre
na irio huhe, ciaraganĩtio na hũũma na iciko cia
tĩĩri. **25** Mũthenya ũcio gũkooraganwo mũno, rĩrĩa
mĩthiringo ĩrĩa mĩraihu na igũrũ ĩkaamomoka, tũrũũĩ
nĩtũgaatherera kuuma kĩrĩma-inĩ o gĩothe kĩraihu na
karĩma o gothe gatũũgĩru. **26** Naguo mweri ũkaara
ta riũa, na ũtheri wa riũa ũnenehio maita mũgwanja,
ũhaane ta ũtheri wa mĩthenya mũgwanja mĩgima, rĩrĩa
Jehova akooha nguraro cia andũ ake na amahonie
ironda iria aamatiihirie. **27** Atĩrĩrĩ, Rĩĩtwa rĩa Jehova
rĩrooka riumĩte kũraya, rĩrĩ na marakara mahiũ na matu
mathimbu ma ndogo; nacio iromo ciake ciyũrĩtwo nĩ
mang'ũrĩ, na rũrĩmĩ rwake nĩ mwaki ũniinanaga. **28**
Mĩhũmũ yake nĩ ta rũũĩ rũratherera na hinya rũkambata
rũgakinya o nginya ngingo. Athũngũthagia ndũrĩrĩ
gĩcungi-inĩ kĩa mwanangĩko; ekagĩra andũ matamu
kanua nĩgeetha amahĩtithie. **29** Na inyuĩ nĩmũkaina, ta
ũrĩa mũinaga ũtukũ ũrĩa mũkũngũyagĩra gĩathĩ kĩrĩa
kĩamũre; nacio ngoro cianyu nĩigakena ta ũrĩa andũ
makenaga makĩambata kĩrĩma kĩa Jehova makĩhuhaga
mĩtũririũ, o ũcio Rwaro-rwa-Ihiga rwa Isiraeli. **30** Jehova
nĩagatũma mũgambo wake ũrĩ riiri ũiguuo nĩ andũ,
na nĩagatũma mone guoko gwake gũgĩikũrũka, arĩ
na marakara maingĩ na mwaki wa kũniinana, hamwe
na mbura ya marurumĩ, na kĩhuhũkanio, na mbura
ya mbembe. **31** Mũgambo wa Jehova nĩũgathethera
Ashuri; nĩakamagũtha na rũthanju rwake, amaniine
magũe. **32** Igũtha o rĩothe rĩrĩa Jehova akaamagũtha
na rũthanju rwake rwa kũherithania-rĩ, rĩkaahaana ta
rwĩmbo rũrainwo na tũhembe na inanda cia mũgeeto,
akĩrũa mbaara nao ategũtigithĩria kũmahũũra na guoko
gwake. **33** Tofeti gũtũũrĩĩte kũhaarĩirio; gũthondeketwo
nĩ ũndũ wa mũthamaki. Irima rĩakuo rĩa mwaki nĩirikie
na rĩkaaramio, narĩo rĩrĩ na mwaki mũingĩ na ngũ
nyingĩ, nayo mĩhũmũ ya Jehova nĩyo ĩraakia mwaki
ũcio, ĩhaana ta rũũĩ rwa ũbiriti.

31 Kaĩ arĩa maikũrũkaga magathiĩ bũrũri wa Misiri
gwetha ũteithio marĩ na haaro-ĩ, o acio mehokaga
hinya wa mbarathi, na makehoka ũingĩ wa ngaari
cia ita, na makehoka hinya mũnene wa andũ arĩa
mathiiaga mahaicĩte mbarathi, na makaaga gũcũthĩrĩria
Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli, o na makaaga gũcaria
ũteithio kuuma kũrĩ Jehova. **2** No rĩrĩ, o nake
Jehova nĩ mũũgĩ na no amarehithĩrie mwanangĩko,
nĩgũkorwo ndericũkagwo ũrĩa oigĩte. We nĩakarahũka
okĩrĩre nyũmba ya andũ arĩa aaganu, na okĩrĩre arĩa
mateithagĩrĩria andũ arĩa mekaga maũndũ mooru. **3** No
rĩrĩ, andũ a Misiri no andũ tu, na ti Mũrungu; nacio
mbarathi ciao no nyama na itirĩ roho thĩĩnĩ wacio. Rĩrĩa
Jehova aatambũrũkia guoko gwake, ũcio ũteithanagia
nĩahĩngagwo, na ũcio ũteithagio nĩagũũaga; nao eerĩ
makaaniinwo hamwe. **4** Jehova anjĩĩrĩte atĩrĩ: "O ta ũrĩa

mũrũũthi ũraramaga, mũrũũthi njamba ũkĩrĩa nyamũ
ĩrĩa ũnyiitĩte, na ndũmakagio nĩ mĩgambo ya arĩithi o
na mokĩte marĩ gĩkundi kĩnene metĩtwo hamwe nĩguo
maũũkĩrĩre, kana wĩtigĩre nĩ ũndũ wa inegene rĩao-rĩ,
ũguo noguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe agaikũrũka,
arũe arĩ kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni, o na ciambatĩro
ciakĩo. **5** O ta ũrĩa nyoni ĩreeraga rĩera-inĩ, ũguo
noguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe akaagitĩra itũũra rĩa
Jerusalemu; akaarĩgitĩra na arĩkũũre, 'akaahĩtũkĩra igũrũ
rĩa rĩo' nĩguo arĩhonokie." **6** Inyuĩ andũ a Isiraeli-rĩ,
cookererai ũcio mũtũire mũremeire mũno. **7** Nĩgũkorwo
mũthenya ũcio o mũndũ wanyu nĩagatee mĩhianano
ya betha na ya thahabu ĩrĩa mwĩthondekeire na moko
manyu ĩgatũma mwĩhie. **8** "Andũ a Ashuri makooragwo
na rũhiũ rwa njora no ti rwa mũndũ; rũhiũ rwa njora
nĩruo rũkaamaniina biũ, no ti rwa andũ. Nĩmakoorĩra
rũhiũ rũu rwa njora, na aanake ao makaanyiitwo,
marutithio wĩra na hinya. **9** Nacio ciĩhitho ciao cia
hinya nĩikaagũa nĩ ũndũ wa guoya; nao anene ao a ita
moona bendera ya ita nĩmakamaka mũno," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga, ũrĩa wakĩtie mwaki wake Zayuni, o na
icua rĩake rĩa mwaki rĩrĩ kũu Jerusalemu.

32 Atĩrĩrĩ, nĩgũkagĩa mũthamaki wa gũthamaka
na ũthingu, na kũgĩe na anene a gwathana na
kĩhooto. **2** O mũndũ agaatuĩka ta handũ ha kwĩgitia
rũhuho, na ha kwĩyũa mbura ya kĩhuhũkanio, o na
atuĩke ta tũrũũĩ twa maaĩ tũgũtherera werũ-inĩ, o na
ta kĩĩruru kĩa rwaro rũnene rwa ihiga bũrũri-inĩ ũrĩ
na nyoota. **3** Namo maitho ma andũ arĩa moonaga
matikaahingwo mage kuona, namo matũ ma arĩa
maiguaga nĩmagathikĩrĩria. **4** Mũndũ ũrĩa ũhĩkaga
gwĩka maũndũ ateciirĩtie wega, nĩakamenya maũndũ
na ataũkĩrwo nĩmo, naruo rũrĩmĩ rũrĩa rũtondoiraga
nĩrũkaaria o wega. **5** Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ mũndũ mũkĩĩgu
agaacooka kũgĩa igweta, kana kĩmaramari gĩcooke gũtĩĩo
mũno. **6** Nĩgũkorwo mũndũ mũkĩĩgu aragia ũrimũ, na
meciiria make mathugundaga maũndũ mooru: Mũndũ
ũcio ekaga maũndũ matarĩ ma ũ-ngai, na akamemerekia
maũndũ ma gũcambia Jehova; arĩa ahũtu amatigaga
matarĩ na gĩa kũrĩa, na arĩa anyootu akamaima maaĩ ma
kũnyua. **7** Mĩthiĩre ya mũndũ kĩmaramari no ya waganu,
athugundaga o maũndũ mooru ma kũniinithia andũ arĩa
athĩĩni na ũhoro wa maheeni, o na rĩrĩa mathaithana
ma mũbatari marĩ ma kĩhooto. **8** No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa
mũtaana eciiragia o maũndũ ma ũtugi, na maũndũ
macio ma ũtugi nĩmo egũtũũra ekaga. **9** Atĩrĩrĩ inyuĩ
andũ-a-nja aya mũtarĩ ũndũ ũmũthĩĩnagia, arahũkai
mũthikĩrĩrie mũgambo wakwa; o na inyuĩ airĩtu aya
mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra, ta iguai ũrĩa nguuga! **10**
Mwaka na matukũ matarĩ maingĩ maathira-rĩ, inyuĩ
mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra, nĩmũkainaina; nĩgũkorwo
gũtigakorwo na magetha ma thabibũ, o na kana gũkorwo
na magetha mangĩ. **11** Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ-a-nja aya
mũtarĩ ũndũ ũmũthĩĩnagia, inainai nĩ kũmaka; inainai
inyuĩ airĩtu aya mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra! Rutai nguo
cianyu mũtigwo njaga, mũcooke mwĩohe makũnia
njohero. **12** Mwĩhũũrei ithũri, mũrĩrĩre mĩgũnda yanyu
ĩrĩa mĩega, o na mĩthabibũ ĩrĩa ĩciaraga mũno, **13** na
mũrĩrĩre bũrũri wa andũ akwa, ũcio ũmerete mĩigua na
cong'e: ĩĩ ti-itherũ, cakaĩrai nyũmba ciothe cia ikeno, na
itũũra rĩrĩa inene rĩrĩ na ndũhiũ cia arĩĩu. **14** Nĩgũkorwo
ciĩgitĩro iria nũmu nĩigatiganĩrio, narĩo itũũra rĩu
inene rĩiyũrĩte andũ rĩtigwo ũtheri; o na nyũmba ya
mũthamaki na mũthiringo mũraihu igaatuĩka bũrũri
ũteanĩirio nginya tene, gũtuĩke bũrũri wa gũtũũhagwo
nĩ ndigiri, na ũrĩithio wa ndũũru cia mbũri, **15**
nginya rĩrĩa tũgaitĩrĩrio Roho kuuma igũrũ, naguo werũ
ũgarũrwo ũtuĩke mũgũnda mũnoru, na mũgũnda ũcio
mũnoru ũhaane ta mũtitũ. **16** Ciira ũgaatũũra ũtuagwo
na kĩhooto kũu werũ-inĩ, naguo ũthingu ũtũũre kũu
mũgũnda-inĩ ũcio mũnoru. **17** Maciaro ma ũthingu
ũcio nĩ thayũ; naguo uumithio wa ũthingu ũgaakorwo
ũrĩ ũhooreri na kwĩhoka Ngai nginya tene. **18** Andũ
akwa magaatũũraga ciikaro cia thayũ, matũũre kũndũ
gũtarĩ ũgwati, na mahurũkage kũndũ gũtarĩ na thĩĩna.
19 O na mbura ya mbembe ĩngĩgũithia mĩtĩ ya mũtitũ
thĩ, narĩo itũũra inene rĩaraganio biũ-rĩ, **20** kaĩ inyuĩ
nĩmũkarathimwo-ĩ, mũhaandage mbegũ cianyu gũkuhĩ
na tũrũũĩ, nacio ng'ombe na ndigiri cianyu irĩithagio
kũndũ guothe.

33 Atĩrĩrĩ wee mwanangi ũyũ, o wee ũtarĩ wanangwo,
kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ! Wee mũkunyanĩri ũyũ, o wee
ũtarĩ wakunyanĩrwo, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ! Rĩrĩa ũgaatiga
kwanangana, nĩguo nawe ũkaanangwo, na ningĩ rĩrĩa
ũgaatiga gũkunyanĩra, nĩguo nawe ũgaakunyanĩrwo.
2 Wee Jehova, tũiguĩre tha; wee nĩwe twetagĩrĩra.
Tuĩka hinya witũ rũciinĩ o rũciinĩ, na ũtuĩke ũhonokio
witũ hĩndĩ ya mĩnyamaro. **3** Andũ nĩ kũũra mooraga
maigua mũrurumo wa mũgambo waku; warahũka-rĩ,
ndũrĩrĩ nĩihurunjũkaga. **4** Indo cianyu iria igaakorwo
itahĩtwo, inyuĩ ndũrĩrĩ, ikoingũrũrio itahwo, o ta ũrĩa
ciana cia ngigĩ ciũngũrũragia; andũ magaacitharĩkĩra
ta ũrĩa mĩrumbĩ ya ngigĩ ĩtharĩkagĩra mĩgũnda. **5**
Jehova nĩatũũgĩrĩtio, nĩgũkorwo atũũraga igũrũ; nake
nĩakaiyũria Zayuni na ciira wa kĩhooto na ũthingu.
6 Nĩwe ũgaatuĩka gĩtina kĩrũmu matukũ-inĩ maku,
na atuĩke kĩgĩĩna kĩa ũhoro mũingĩ wa ũhonokio, na
ũũgĩ, na ũmenyi wa maũndũ; na ũhoro wa gwĩtigĩra
Jehova nĩguo ũgaakorwo ũrĩ mũthiithũ wa ma. **7** Atĩrĩrĩ,
andũ ao arĩa njamba mararĩrĩra njĩra-inĩ maanĩrĩire;
nao mabarũthi mao ma thayũ maraarĩra na kĩgirĩko
kĩnene. **8** Barabara iria njariĩ itigĩtwo itarĩ andũ, na
agendi magatiga kũgerera njĩra icio. Kĩrĩkanĩro kĩrĩa
maarĩkanĩire nĩgĩthũkie, na aira a kĩo makanyararwo,
gũtirĩ o na mũndũ ũmwe ũraheo gĩtĩĩo. **9** Bũrũri
nĩũracakaya na ũgathirĩrĩkĩra, nakuo kũu Lebanoni
nĩgũconorithĩtio na mĩtĩ yakuo ĩkahooha. Sharoni
nakuo kũhanĩte ta werũ wa Araba, nakuo Bashani
na Karimeli gũgaita mathangũ makuo. **10** Jehova
ekuuga atĩrĩ, "Rĩu nĩngwarahũka, rĩu nĩngũtũũgĩrio;
rĩu nĩngwambarario na igũrũ. **11** Inyuĩ mũkaagĩa nda
cia maragara, mũciare rũũa rwa ngano; nayo mĩhũmũ
yanyu ĩtuĩkĩte mwaki wa kũmũcina. **12** Andũ a ndũrĩrĩ
magaacinwo mahaane ta coka; magaacinwo na mwaki o
ta ihinga cia mĩigua itemetwo." **13** Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ
arĩa mũrĩ kũraya, ta thikĩrĩriai mũigue ũrĩa njĩkĩte; na
inyuĩ mũrĩ gũkuhĩ umbũrai ũhoro wa hinya wakwa. **14**
Ehia arĩa marĩ kũu Zayuni nĩmamakĩte; nao andũ arĩa

matooĩ Ngai nĩkũinaina marainaina, makoiga atĩrĩ, "Nũũ
witũ ũngĩtũũrania na mwaki ũrĩa ũcinanaga? Ningĩ nũũ
witũ ũngĩtũũrania na mwaki ũtakahora nginya tene?"
15 Nĩ mũndũ ũrĩa ũthiiaga na mĩthiĩre ya ũthingu na
akaaria ũhoro ũrĩa wagĩrĩire, o we ũtangĩoya uumithio
uumanĩte na ũhinyanĩrĩria, na akagĩrĩrĩria guoko gwake
kwamũkĩre mahaki, o ũcio ũgiragĩrĩria matũ make
kũigua ndeto cia gũciirĩra ũragani, na akahinga maitho
make matikerorere maũndũ mooru. **16** Ũcio nĩwe
mũndũ ũrĩa ũgaatũũra kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, ũrĩa
kĩĩhitho gĩake gĩgaakorwo kĩrĩ kĩirigo kĩrũmu kũu
kĩrĩma-inĩ. Nĩakaheagwo irio ciake, na maaĩ make
gũtirĩ hĩndĩ makaaga. **17** Maitho maku nĩmakeyonera
mũthamaki arĩ na riiri wake wothe, na wĩrorere bũrũri
waramĩte, ũgatambũrũka kũraya ma. **18** Meciiria-inĩ
maku nĩũgecũrania ũhoro wa kĩmakania kĩrĩa kĩarĩ ho
hau mbere, ũrie atĩrĩ: "Mũtongoria ũrĩa mũnene arĩ
ha? Nake mũndũ ũrĩa wamũkagĩra mbeeca cia igooti
rĩa bũrũri arĩ ha? Nake mũnene ũrĩa ũrũgamagĩrĩra
mĩthiringo ĩrĩa mĩraihu na igũrũ arĩ ha?" **19** Andũ acio
ndũrĩka ndũgacooka kũmona rĩngĩ, o acio maaragia
mĩario ĩtangĩiguĩka, na makaaria na rũthiomi rũgeni
rũtangĩmenyeka. **20** Ta rora Zayuni, itũũra rĩrĩa inene
rĩa maruga maitũ; maitho maku nĩmakona Jerusalemu,
gĩikaro gĩa thayũ, nĩyo hema ĩrĩa ĩtakenyenyeka; higĩ
ciayo itirĩ hĩndĩ ikaamunywo, o na kana mũkanda o na
ũmwe wayo ũtuĩke. **21** Kũu nĩkuo Jehova Mwene-Hinya
agaakorwo hamwe na ithuĩ. Nakuo kũu gũgaatuĩka ta
kũndũ kwa njũũĩ njarĩĩ, o na tũrũũĩ, njũũĩ itakagererio
marikabu cia mbaara, kana igererio marikabu iria nene
cia iria-inĩ. **22** Nĩgũkorwo Jehova nĩwe wa gũtua ciira,
Jehova nĩwe mũtwathi, Jehova nĩwe mũthamaki witũ:
we nĩwe ũgaatũhonokia. **23** Mĩkanda yaku nĩmĩregeru,
na mũtĩ ũrĩa mũraaya wa marikabu ti mũrũmu, naguo
taama wa kũmĩtwarithia timũtambũrũku. Hĩndĩ ĩyo
indo nyingĩ cia ndaho nĩ ikaagayanwo, o na andũ arĩa
mathuaga nĩmagekuuĩra indo cia ndaho. **24** Gũtirĩ
mũndũ ũtũũraga Zayuni ũkoiga atĩrĩ, "Niĩ ndĩ mũrũaru";
nao andũ arĩa matũũraga kuo nĩmakarekerwo mehia
mao.

34 Atĩrĩrĩ, inyuĩ ndũrĩrĩ, ũkai hakuhĩ mũthikĩrĩrie; o
na inyuĩ andũ a mabũrũri tegai matũ mũigue! Thĩ
o nayo nĩĩigue, o na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo, o hamwe na
mabũrũri, na kĩrĩa gĩothe kiumaga kuo! **2** Nĩgũkorwo
Jehova nĩarakarĩire ndũrĩrĩ ciothe; mang'ũrĩ make marĩ
kũrĩ mbũtũ ciao ciothe cia ita. Nĩagaciniina ithire
biũ, nĩagacineana ciũragwo. **3** Andũ arĩa moragĩtwo
magaateo o ro ũguo, na mũnungo wa ciimba ciao
wambate na igũrũ; nacio irĩma ihaane ta irindĩtwo nĩ
thakame yao. **4** Njata ciothe cia igũrũ nĩigathira, narĩo
igũrũ rĩkũnjwo o ta ibuku rĩa gĩkũnjo; nayo mbũtũ
ya njata cia matu-inĩ ĩgwe o ta ũrĩa mathangũ ma
mũthabibũ maahooha magũũaga, na o ta ũrĩa ngũyũ
ciahooha igũũaga kuuma mũkũyũ-inĩ. **5** Rũhiũ rwakwa
rwa njora rũnyuĩte rũkanyootoka rũrĩ o kũu matu-
inĩ; ta rora, rũraikũrũkĩra Edomu rũrĩ na ituĩro, o
andũ acio niinĩte biũ. **6** Rũhiũ rwa njora rwa Jehova
rũiyũrĩtwo nĩ thakame, na rũkahumbĩrwo nĩ maguta:
nĩ thakame ya tũtũrũme na ya mbũri, na maguta ma
higo cia ndũrũme. Nĩgũkorwo Jehova arĩ na igongona
kũu Bozara, na kũũragana kũnene kũu Edomu. **7** Nacio
mbogo nĩikooraganĩrio hamwe, o na tũtegwa na ndegwa
iria nene. Bũrũri wao nĩũgaacagacio nĩ thakame, naruo
rũkũngũ rũrindwo nĩ maguta. **8** Nĩgũkorwo Jehova
arĩ na mũthenya wa kwĩrĩhĩria, arĩ na mwaka wa
kũherithania, nĩguo arũĩrĩre kĩhooto gĩa Zayuni. **9**
Tũrũũĩ twa Edomu tũkaagarũrwo tũtuĩke rami, naruo
rũkũngũ rwakuo rũtuĩke mwaki wa ũbiriti; naguo bũrũri
wake ũtuĩke o ta rami ĩgwakana mwaki! **10** Naguo mwaki
ũcio ndũkahorio mũthenya na ũtukũ; ndogo yaguo
ĩgaatũũra ĩtoogaga igũrũ nginya tene. Gũgaakira ihooru
njiarwa nginya njiarwa, na gũtirĩ mũndũ ũgaacooka
gũtuĩkanĩria kuo rĩngĩ. **11** Ndundu ya werũ-inĩ na
ndundu ĩrĩa ĩgambaga nĩikegwatĩra kũndũ kũu; nayo
ndundu ĩrĩa nene na ihuru nĩkuo igaaka itara ciacio.
Ngai nĩagathima Edomu na gĩthimi gĩa kĩrigiicano,
na agũthime na kabirũ ka ihooru. **12** Gũtigakorwo
kĩndũ andũ akuo arĩa marĩ igweta mangĩĩta ũthamaki,
ariũ a mũthamaki a kũu othe nĩmagathira. **13** Mĩigua
nĩĩkamerera nyũmba ciakuo cia ũthamaki iria njirigĩre,
thabai na mĩtare ĩmere ciĩgitĩro-inĩ ciakuo cia hinya.
Gũgaatuĩka ũtũũro wa mbwe, na ciikaro cia ndundu.
14 Nyamũ cia werũ-inĩ nĩigacemania na hiti, nacio
mbũri cia gĩthaka nĩikananĩria; kũu nĩkuo nyamũ cia
ũtukũ igaakomaga, na ciĩyonere gwa kũhurũka. **15**
Ndundu nĩĩgaka gĩtara kũu, ĩrekagĩrie matumbĩ mayo
kuo, nĩĩkamatũrĩkia na ĩrere njui ciayo rungu rwa
mathagu mayo; ningĩ kũu nokuo hũngũ ikoongana igĩrĩ
igĩrĩ, o njamba na nga yayo. **16** Atĩrĩrĩ, tuĩriai ũhoro
ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo rĩa Jehova, na mũrĩthome: Gũtirĩ
nyamũ o na ĩmwe yacio ĩkaaga kuoneka kuo, na gũtirĩ
njamba ĩkaaga nga yayo. Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova
gaathanĩte ũguo, na Roho wake nĩwe ũgacicookanĩrĩria.
17 Nĩwe ũcigayagĩra igai rĩacio; guoko gwake gũciheaga
kĩrĩa acithimĩire. Nĩikegwatĩra igai rĩu rĩtuĩke rĩacio
nginya tene, na itũũre kuo nginya njiarwa na njiarwa.

35 Atĩrĩ, werũ ũtarĩ kĩndũ na bũrũri ũrĩa mũũmũ
nĩigakena; werũ nĩũgakena na ũcanũke. O ta
mahũa ma nyeki-inĩ, **2** werũ nĩũkaruta kĩro kĩingĩ;
nĩũgakena mũno, na wanĩrĩre nĩ gũkena. Nĩũkaheo riiri o
ta wa Lebanoni, na ũheo ũkengi o ta wa Karimeli, na wa
Sharoni; nĩmakona riiri wa Jehova, na mone ũkengi wa
Ngai witũ. **3** Ĩkĩrai hinya moko marĩa maregeru, na maru
marĩa maregerete mũtũme marũgame wega; **4** andũ
arĩa marĩ na guoya ngoro meerei atĩrĩ, "Mwĩyũmĩrĩriei,
tigai gwĩtigĩra; atĩrĩ, Ngai wanyu nĩagooka, na agooka na
ũhoro wa kũrĩhanĩria; nĩwe ũgooka na iherithia rĩa Ngai,
ooke kũmũhonokia." **5** Hĩndĩ ĩyo maitho ma atumumu
nĩmakahingũka, na matũ ma andũ arĩa mataiguaga
macooke kũigua. **6** Hĩndĩ ĩyo mũndũ ũrĩa ũthuaga
nĩakarũgarũga ta thwariga, na rũrĩmĩ rũrĩa rũtaaragia
rwanĩrĩre nĩ gũkena. Namo maaĩ nĩmagatherũka kuuma
werũ-inĩ, natuo tũrũũĩ tũtherere werũ-inĩ wa mũthanga.
7 Mũthanga ũrĩa mũhiũ ũgaatuĩka karia ka maaĩ, nayo
thĩ ĩyo ng'aru ĩtherũke ithima cia maaĩ. Imamo iria
cianakomwo nĩ mbwe-rĩ, igaakũra nyeki, na ithanjĩ,
o na marura. **8** Nakuo kũu nĩgũkagĩa barabara njarĩĩ;
nayo ĩgeetagwo Njĩra ĩrĩa Nyamũre. Andũ arĩa matarĩ

atheru matikamĩgera; ĩgaakorwo ĩrĩ Njĩra ya andũ
arĩa mamĩgeraga; nĩ ũndũ ũcio o na andũ akĩĩgu
matikamĩhĩtia. 9 Gũtirĩ mũrũũthi ũgaakorwo njĩra-
inĩ ĩyo, o na kana nyamũ o yothe ndĩani ĩmĩgerere;
nyamũ icio itikoonekana njĩra-inĩ ĩyo. No rĩrĩ, andũ arĩa
makũũrĩtwo nĩo oiki makaamĩgerera, 10 nao andũ arĩa
akũũre a Jehova nĩmagacooka. Magaatoonya Zayuni
makĩinaga; nao nĩmageekĩrwo thũmbĩ ya gĩkeno gĩa
tene na tene. Magaakena na macanjamũke, nakĩo kĩeha
o na mũcaayo nĩigathira biũ.

36 Mwaka wa ikũmi na ĩna wa wathani wa Mũthamaki
Hezekia, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri
nĩatharĩkĩire matũũra manene mothe marĩa mairigĩirwo
na thingo cia hinya ma Juda, na akĩmatunyana. 2 Ningĩ
mũthamaki wa Ashuri agĩtũma mũnene wa mbũtũ
ciake cia ita, kuuma Lakishi, arĩ na mbũtũ nene ya ita
athiĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia kũu Jerusalemu. Rĩrĩa
mũnene ũcio wa mbũtũ ya ita aarũgamire mũtaro-inĩ
wa Karia-ka-Rũgongo, njĩra-inĩ ya gũthiĩ Mũgũnda-
wa-Mũthambia-Nguo, 3 Eliakimu mũrũ wa Hilikia
ũrĩa warĩ mũrori wa nyũmba ya ũthamaki, na Shebina
ũrĩa mwandĩki-marũa, na Joa mũrũ wa Asafu ũrĩa
mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu, makiumagara
magĩthiĩ kũrĩ we. 4 Nake mũnene ũcio wa mbũtũ ya ita
akĩmeera atĩrĩ, "Ĩrai Hezekia atĩrĩ, "'Mũthamaki ũrĩa
mũnene o we mũthamaki wa Ashuri, ekũũria atĩrĩ:
Ũrutĩte ũũmĩrĩru ũcio ũrĩ naguo kũ? 5 Wee uugaga
nĩ ũũĩ kũrũa na ũrĩ na hinya wa mbũtũ cia ita, no
waragia o ciugo cia tũhũ. Nũũ ũcio wĩhokete nĩguo
ũnemere? 6 Atĩrĩrĩ, wee wĩhokete andũ a Misiri, acio
mahaana ta kamũrangi koinĩkangu, karĩa gatheecaga
mũndũ guoko, gakamũguraria etiirania nako! Ũguo
nĩguo Firaũni mũthamaki wa Misiri ahaana kũrĩ arĩa
othe mamwĩhokaga. 7 O na ũngĩnjĩĩra atĩrĩ, "Ithuĩ
twĩhokete Jehova Ngai witũ," githĩ ũcio tiwe Hezekia
aatharĩirie igongona na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na
akĩĩra andũ a Juda na a Jerusalemu atĩrĩ, "No nginya
mũhooyagĩre kĩgongona-inĩ gĩkĩ"? 8 "'Rĩu-rĩ, ũka
ũkeiguithanie na mwathi wakwa, mũthamaki wa Ashuri:
Nĩngũkũhe mbarathi ngiri igĩrĩ, angĩkorwo ũrĩ na andũ
a gũthiĩ macihaicĩte! 9 Wakĩhota atĩa gũtooria o na
mũnene ũrĩa mũnini mũno thĩinĩ wa anene a mwathi
wakwa, o na gũtuĩka wĩhokete ngaari cia ita na andũ
arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi a Misiri? 10 Na
ningĩ-rĩ, njũkĩte gũtharĩkĩra na kwananga bũrũri ũyũ
iterĩĩtwo nĩ Jehova? Jehova we mwene nĩwe wanjĩĩrire
njũke hũũre bũrũri ũyũ na ndĩwanange.'" 11 Nao
Eliakimu, na Shebina, na Joa makĩĩra mũnene ũcio wa
mbũtũ cia ita atĩrĩ, "Twagũthaitha arĩria ndungata
ciaku na rũthiomi rwa Asuriata, tondũ nĩtũrũũĩ. Tiga
gũtwarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania andũ aya marĩ
rũthingo-inĩ makĩiguaga." 12 No mũnene ũcio wa
mbũtũ cia ita agĩcookia atĩrĩ, "Kaĩ ndatũmirwo nĩ
mwathi wakwa kũrĩ o mwathi wanyu na kũrĩ o inyuĩ,
ndĩmwĩre maũndũ maya, na ti kũrĩ andũ aya maikarĩte
rũthingo igũrũ, o aya makaarĩa kĩoro kĩao na manyue
mathugumo mao o ene o ta ũrĩa inyuĩ mũgeeka?"
13 Ningĩ mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita akĩrũgama
akĩanĩrĩra na Kĩhibirania, akiuga atĩrĩ, "Thikĩrĩriai
ndũmĩrĩri ya mũthamaki ũrĩa mũnene, mũthamaki wa
Ashuri! 14 Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũtigetĩkĩre Hezekia
amũheenie. Ndangĩhota kũmũhonokia! 15 Mũtigetĩkĩre
Hezekia amũringĩrĩrie kwĩhoka Jehova hĩndĩ ĩrĩa ekuuga
atĩrĩ, 'Ti-itherũ Jehova nĩegũtũhonokia; itũũra rĩĩrĩ
inene rĩtikaaneanwo guoko-inĩ kwa mũthamaki wa
Ashuri.' 16 "Mũtigathikĩrĩrie Hezekia. Mũthamaki wa
Ashuri ekuuga atĩrĩ: Rekei tũiguane na mũũke kũrĩ niĩ.
Mweka ũguo, o ũmwe wanyu nĩakarĩĩaga maciaro ma
mũtĩ wake wa mũthabibũ na wa mũkũyũ na anyuuage
maaĩ ma gĩthima gĩake, 17 o nginya rĩrĩa ngooka
ndĩmũtware bũrũri ũhaana ta wanyu, bũrũri ũrĩ ngano
na ndibei ya mũhihano, bũrũri ũrĩ irio na mĩgũnda
ya mĩthabibũ. 18 "Mũtigetĩkĩre Hezekia amũhĩtithie,
rĩrĩa ekuuga atĩrĩ, 'Jehova nĩegũtũhonokia.' Nĩ kũrĩ
ngai ya rũrĩrĩ o na rũrĩkũ ĩrĩ yahonokia bũrũri wayo
kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri? 19 Ngai
cia Hamathu na Aripadi irĩ kũ? Ngai cia Sefarivaimu irĩ
kũ? Niĩhonoketie Samaria kuuma guoko-inĩ gwakwa?
20 Nĩ ngai ĩrĩkũ harĩ ngai ciothe cia mabũrũri macio
yanahonokia bũrũri wayo kuuma kũrĩ niĩ? Gwakĩhoteka
atĩa Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-inĩ
gwakwa?" 21 No rĩrĩ, andũ acio magĩkira ki na matirĩ
ũndũ maamũcookeirie, tondũ mũthamaki nĩamathĩte,
akameera atĩrĩ, "Mũtikamũcookerie ũndũ." 22 Hĩndĩ ĩyo
Eliakimu mũrũ wa Hilikia ũrĩa mũrori wa maũndũ ma
nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa,
na Joa mũrũ wa Asafu ũrĩa mwandĩki wa maũndũ ma
ihinda rĩu, magĩthiĩ kũrĩ Hezekia, matembũrangĩte nguo
ciao, makĩmwĩra ũrĩa mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita
oigĩte.

37 Rĩrĩa Mũthamaki Hezekia aaiguire ũhoro ũcio,
agĩtembũranga nguo ciake na akĩĩhumba nguo ya
ikũnia, agĩtoonya hekarũ ya Jehova thĩinĩ. 2 Agĩtũma
Eliakimu mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki,
na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa, na athĩnjĩri-Ngai arĩa
atongoria, othe mehumbĩte nguo cia makũnia, mathiĩ
kũrĩ mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu. 3 Makĩmwĩra atĩrĩ,
"Ũũ nĩguo Hezekia ekuuga: Mũthenya wa ũmũthĩ nĩ
mũthenya wa mĩnyamaro, na ngũmano, na gĩconoko
o ta ihinda rĩa ciana rĩa gũciarwo rĩakinya, naguo
hinya wa gũciara ũkaaga. 4 No gũkorwo Jehova Ngai
waku nĩekũigua ciugo ciothe cia mũnene ũcio wa
mbũtũ cia ita, ũrĩa mwathi wake, mũthamaki wa Ashuri
atũmĩte, nĩgeetha oke anyũrũrie Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo,
na amũkũũme nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio Jehova Ngai waku
aiguĩte. Nĩ ũndũ ũcio hoera matigari marĩa matigaire
muoyo." 5 Rĩrĩa anene a Mũthamaki Hezekia maakinyire
kũrĩ Isaia-rĩ, 6 Isaia akĩmeera atĩrĩ, "Ĩrai mwathi wanyu
atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Tiga gwĩtigĩra nĩ ciugo
iria ũiguĩte atungati a mũthamaki wa Ashuri makĩĩnuma
nacio. 7 Ta thikĩrĩria! Niĩ nĩngwĩkĩra roho wa mũthemba
mũna thĩinĩ wake, nĩguo rĩrĩa arĩigua ũhoro mũna,
acooke bũrũri wake, na arĩ kũu ndũme ooragwo na rũhiũ
rwa njora.'" 8 Rĩrĩa mũnene wa mbũtũ cia ita aaiguire
atĩ mũthamaki wa Ashuri nĩoimĩte Lakishi, akĩehera
Jerusalemu agĩthiĩ agĩkora mũthamaki akĩrũa mbaara
na Libina. 9 Na rĩrĩ, Senakeribu agĩkinyĩrwo nĩ ũhoro
wa atĩ Tirihaka, ũrĩa Mũkushi mũthamaki wa Misiri,

nĩoimagarĩte oke arũe nake. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma
andũ rĩngĩ kũrĩ Hezekia marĩ na ũhoro ũyũ: **10** "Ĩrai
Hezekia mũthamaki wa Juda atĩrĩ: Ndũgetĩkĩrie Ngai
ũcio wĩhokete akũheenie rĩrĩa ekuuga atĩrĩ, 'Jerusalemu
rĩtikũneanwo kũrĩ mũthamaki wa Ashuri.' **11** Ti-itherũ
nĩũiguĩte ũrĩa athamaki a Ashuri mekĩte mabũrũri-inĩ
mothe, ũrĩa maamaniinire biũ. Inyuĩ mũgũkĩhonoka
atĩa? **12** Na rĩrĩ, ngai cia ndũrĩrĩ iria cianiinirwo
nĩ maithe maitũ ma tene: ngai cia Gozani, na cia
Harani, na cia Rezefu, na andũ a Edeni arĩa maarĩ
Telasaru-rĩ, nĩciamahonokirie? **13** Mũthamaki wa itũũra
rĩa Hamathu arĩ ha, na mũthamaki wa Aripadi, na
mũthamaki wa itũũra rĩrĩa inene rĩa Sefarivaimu, na
wa Hena, na wa Iva, rĩu marĩ ha?" **14** Nake Hezekia
akĩnyiita marũa kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũmĩtwo na
akĩmathoma. Agĩcooka akĩambata hekarũ-inĩ ya Jehova,
akĩmatambũrũkia mbere ya Jehova. **15** Nake Hezekia
akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ: **16** "Wee Jehova Ngai
Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, o wee ũikarĩire
gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi, Wee wiki nowe
Ngai igũrũ rĩa mothamaki mothe ma thĩ. Nĩwe wombire
igũrũ na thĩ. **17** Tega matũ maku, Wee Jehova, ũigue;
hingũra maitho maku Wee Jehova wone, ũigue ciugo
ciothe cia Senakeribu iria atũmĩte cia kũruma Ngai
ũrĩa ũtũũraga muoyo. **18** "Ti-itherũ, Jehova, athamaki
a Ashuri nĩmanangĩte andũ a ndũrĩrĩ na mabũrũri
mao biũ. **19** Na nĩmaikĩtie ngai ciao mwaki-inĩ na
magacithũkangia, tondũ itiarĩ ngai no ciarĩ mĩtĩ na
mahiga, nacio ciathondeketwo na moko ma andũ. **20**
Rĩu-rĩ, Wee Jehova Ngai witũ, tũhonokie kuuma guoko-
inĩ gwake, nĩgeetha mothamaki mothe ma thĩ mamenye
atĩ Wee Jehova, o Wee wiki, nĩwe Ngai." **21** Hĩndĩ ĩyo
Isaia mũrũ wa Amozu agĩtũma ndũmĩrĩri kũrĩ Hezekia,
akĩmwĩra atĩrĩ: "Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli
ekuuga: Tondũ nĩũũhooete ũhoro wĩgiĩ Senakeribu
mũthamaki wa Ashuri-rĩ, **22** ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa
Jehova aarĩtie wa kũmũũkĩrĩra: "Mũirĩtu Gathirange,
Mwarĩ wa Zayuni nĩakũmenete na agakũnyarara. Mwarĩ
wa Jerusalemu arainia mũtwe rĩrĩa wee ũroora. **23** Ũcio
ũrumĩte na ũkamenereria nũũ? Nũũ ũgũthũkĩire na
mũgambo, na ũkamwambararĩria maitho na mwĩtĩĩo?
Wee nĩũũkĩrĩire Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli! **24** Ũtũmĩte
andũ aku moke marume Jehova. Na ũkoiga atĩrĩ, 'Nĩ ũndũ
wa ngaari ciakwa nyingĩ cia ita, nĩnyambatĩte ngakinya
tũcũmbĩrĩ twa irĩma, o kũu igũrũ mũno Lebanoni.
Nĩndemete mĩtarakwa yakuo ĩrĩa mĩraihu mũno, o na
mĩthengera ĩrĩa mĩega mũno. Nĩnginyĩte tũcũmbĩrĩ
twakuo kũrĩa kũraya mũno, o kũrĩa kũrĩ na mĩtitũ ĩrĩa
mĩega mũno. **25** Nĩnyenjete ithima mabũrũri ma kũngĩ
na nganyua maaĩ kuo. Nĩhũithĩtie tũrũũĩ twa Misiri
na makinya ma magũrũ makwa.' **26** "Kaĩ ũtaiguĩte?
Kuuma tene nĩndamũrĩte ũndũ ũcio. Matukũ-inĩ macio
ma tene nĩndabangĩte ũndũ ũcio: rĩu nĩndĩũhingĩtie, atĩ
wee nĩũtũmĩte matũũra manene marĩa mairigĩre na
thingo cia hinya matuĩke hĩba cia mahiga. **27** Andũ akuo
maagithĩtio hinya, nao makagegeare na magaconorithio.
Mahaana mĩmera ĩrĩ mũgũnda, makoororoa o ta thuuna
nduru, kana ta nyeki ĩmerete nyũmba igũrũ, ĩrĩa
yũmaga ĩtanakũra. **28** "No nĩnjũũĩ kũrĩa ũikaraga,
na ngamenya ũkiumagara na ũgĩcooka, o na ũrĩa
ũndakaragĩra. **29** Tondũ nĩũndakarĩire na rũng'athio
rwaku nĩrũkinyĩire matũ makwa, nĩngũgwĩkĩra gĩcũhĩ
gĩakwa iniũrũ, na matamu ndĩmoohe kanua-inĩ gaku,
na nĩngatũma ũcookere njĩra o ĩyo wokĩire. **30** "Gĩkĩ
nĩkĩo gĩgaakorwo kĩrĩ kĩmenyithia gĩaku, wee Hezekia:
"Mwaka ũyũ ũkũrĩa irio cia maitĩka, naguo mwaka wa
keerĩ ũrĩe kĩrĩa gĩgaathundũka harĩ mo. No mwaka wa
gatatũ-rĩ, nĩũkahaanda na ũgethe, ũhaande mĩgũnda ya
mĩthabibũ, na ũrĩe maciaro mayo. **31** O rĩngĩ matigari ma
nyũmba ya Juda nĩmagaikũrũkia mĩri na thĩ, na maciare
maciaro na igũrũ. **32** Nĩgũkorwo Jerusalemu nĩgũkoima
matigari ma andũ, nakuo Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni kuume
gĩkundi kĩa arĩa mahonokete. Kĩyo kĩa Jehova Mwene-
Hinya-Wothe nĩkĩo gĩkaahingia ũguo. **33** "Nĩ ũndũ ũcio
Jehova ekuuga ũũ igũrũ rĩa mũthamaki wa Ashuri:
"Ndagatoonya itũũra rĩĩrĩ inene kana arathũkie mũguĩ
kuo. Ndagooka mbere yarĩo na ngo kana arĩrigiicĩrie na
ihumbu cia tĩĩri, arĩũkĩrĩre. **34** Njĩra ĩrĩa agookĩra no
yo agaacookera; ndagatoonya itũũra rĩĩrĩ inene," ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. **35** "Nĩngagitĩra itũũra rĩĩrĩ inene
na ndĩrĩhonokie, nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa Daudi
ndungata yakwa!" **36** Hĩndĩ ĩyo mũraika wa Jehova
agĩthiĩ na akĩũraga andũ ngiri igana rĩmwe rĩa mĩrongo
ĩnana na atano kũu kambĩ-inĩ ya Ashuri. Rĩrĩa andũ
mookĩrire rũciinĩ tene, magĩkora kũu no ciimba theri!
37 Nĩ ũndũ ũcio Senakeribu mũthamaki wa Ashuri
agĩtharia kambĩ agĩthiĩ; agĩcooka Nineve, agĩikara kuo.
38 Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe rĩrĩa ahooyaga arĩ hekarũ-
inĩ ya ngai yake Nisiroku-rĩ, ariũ ake eerĩ Adarameleki
na Sharezeru makĩmũũraga na rũhiũ rũa njora, na
makĩũrĩra bũrũri wa Ararati. Nake mũriũ Esari-Hadoni
agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

38 Matukũ-inĩ macio Hezekia akĩrwara, hakuhĩ akue.
Mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu agĩthiĩ kũrĩ we,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ: Thondeka maũndũ
ma mũciĩ waku, tondũ nĩũgũkua, ndũkũhona." **2**
Hezekia akĩhũgũra ũthiũ wake, akĩrora rũthingo-inĩ, na
akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, **3** "Wee Jehova, ririkana
ũrĩa ngoretwo ngĩthiĩ na mĩthiĩre ya kwĩhokeka mbere
yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothe, na ngeeka
ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ maku." Nake Hezekia akĩrĩra
mũno. **4** Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Isaia,
akĩĩrwo atĩrĩ, **5** "Cooka ũkeere Hezekia atĩrĩ, 'Jehova Ngai
wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: Nĩnjiguĩte ihooya rĩaku na
ngoona maithori maku; nĩngũkuongerera mĩaka ikũmi
na ĩtano ya gũtũũra muoyo. **6** Nĩngũkũhonokia hamwe
na itũũra rĩĩrĩ inene kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki
wa Ashuri. Nĩngũgitĩra itũũra rĩĩrĩ inene. **7** "'Gĩkĩ nĩkĩo
kĩmenyithia kĩrĩa Jehova egũkũhe atĩ Jehova nĩegwĩka
ũndũ ũcio akwĩrĩire: **8** Nĩngatũma kĩĩruru kĩa riũa
gĩcooke na thuutha makinya ikũmi marĩa gĩikũrũkĩte
ngathĩ-inĩ ya Ahazu.'" Nĩ ũndũ ũcio ũtheri wa riũa
ũgĩcooka na thuutha makinya ikũmi marĩa waikũrũkĩte.
9 Maya nĩmo maandĩko ma Hezekia mũthamaki wa Juda
marĩa aandĩkire thuutha wa kũrũara na kũhona: **10**
Niĩ ndoigire atĩrĩ, "O rĩrĩa matukũ ma muoyo wakwa
magaacĩra-rĩ, no rĩo ngũthiĩ ndonye ihingo-inĩ cia gĩkuũ,
na ndunywo mĩaka yakwa ĩrĩa ĩtigarĩte?" **(Sheol h7585)** **11**
Ngĩkiuga atĩrĩ, "Niĩ ndikona Jehova rĩngĩ, ndikona Jehova

ndĩ bũrũri ũyũ wa arĩa matũũraga muoyo; gũtirĩ hĩndĩ
ĩngĩ ngona mũndũ wa thĩ, kana ngorwo hamwe na arĩa
marĩ gũkũ thĩ. 12 Nyũmba yakwa nĩĩtharĩĩtio, ĩkeherio
kũrĩ nii, o ta ũrĩa hema ya mũrĩithi yambũragwo.
Nĩngũnjĩte muoyo wakwa ta ũrĩ taama wa mũndũ ũrĩa
ũtumaga na mĩtambo, na rĩu nĩkũndinia ekũndinia
anjeherie mũtambo-inĩ ũcio wake; mũthenya na ũtukũ-
rĩ, ũtuĩkĩte o wa kũũniina. 13 Ndetereire ngirĩrĩirie
nginya gũgĩkĩa, na akiunanga mahĩndĩ makwa mothe
o ta mũrũũthi. Mũthenya na ũtukũ-rĩ, wee ũtuĩkĩte o
wa kũũniina. 14 Ngĩkaya ta hũngũrũrũ kana mũrũaru,
ngĩcaaya o ta ũrĩa ndutura ĩcaayaga. Maitho makwa
makĩaga hinya nĩgũcũthĩrĩria igũrũ. Ndĩ mũthĩĩnĩku;
Wee Mwathani ũka ũndeithie!" 15 No ingĩkiuga atĩa?
Nĩanjarĩirie, na nĩwe mwene wĩkĩte ũguo. Mĩaka yakwa
yothe ndĩrĩthiiaga ndĩnyiihĩtie, tondũ wa ruo rũrũ rwa
ngoro yakwa. 16 Mwathani, andũ matũũraga moonaga
maũndũ ta maya; o naguo roho wakwa ũtũũraga muoyo
wonaga maũndũ o ta macio. Wanjookeirie ũgima wa
mwĩrĩ, na ũkĩreka ndũũre muoyo. 17 Ti-itherũ ũhoro
ũcio warĩ wa kũng'una, nĩkĩo ndaiguire ruo rũnene ũguo.
Nĩ ũndũ wa wendo waku, nĩwagirĩrĩirie ndoonye irima
rĩa mwanangĩko; mehia makwa mothe nĩũriganĩirwo
nĩmo. 18 Nĩgũkorwo mbĩrĩra ndĩngĩhota gũkũgooca, o
nakĩo gĩkuũ gĩtingĩkũgooca; arĩa maharũrũkaga irima
rĩu matingĩgĩa na kĩĩrĩgĩrĩro kĩa wĩhokeku waku. (Sheol
h7585) 19 Arĩa marĩ muoyo, o acio matũũraga muoyo-rĩ,
nĩmakũgoocaga, ta ũrĩa ndĩreka ũmũthĩ; maithe ma
ciana nĩo meraga ciana ũhoro wa wĩhokeku waku. 20
Jehova nĩakahonokia, na nĩtũkaina tũrĩ na inanda cia
mũgeeto matukũ mothe ma muoyo witũ, tũrĩ hekarũ-
inĩ ya Jehova. 21 Isaia oigĩte atĩrĩ, "Thondekai ngũmba
ya ngũyũ, mũmĩigĩrĩre ihũha-inĩ, na nĩekũhona." 22
Hezekia oorĩtie atĩrĩ, "Kĩmenyithia gĩgaakorwo kĩrĩ
kĩrĩkũ atĩ nĩngambata thiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova?"

39 Na rĩrĩ, ihinda rĩu Merodaki-Baladani mũrũ wa
Baladani mũthamaki wa Babuloni nĩatũmĩire
Hezekia marũa na kĩheo, tondũ nĩaiguĩte ũhoro wa
ndwari yake na kũhona gwake. 2 Hezekia akĩamũkĩra
andũ arĩa maatũmĩtwo na gĩkeno, na akĩmoonia indo
ciothe iria aigĩte makũmbĩ make; akĩmoonia betha, na
thahabu na mahuti marĩa manungi wega na maguta
marĩa mega mũno, na indo ciake ciothe cia mbaara na
indo ciothe iria ciarĩ igĩĩna-inĩ ciake. Gũtirĩ kĩndũ o
na kĩmwe thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kana kĩarĩ
ũthamaki-inĩ wake wothe Hezekia ataamoonirie. 3
Hĩndĩ ĩyo mũnabii Isaia agĩthiĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia,
akĩmũũria atĩrĩ, "Andũ acio moiga atĩa, na mekuumĩte
kũ?" Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, "Moimĩte bũrũri wa
kũraya; megũkĩte kuuma bũrũri wa Babuloni." 4 Nake
mũnabii akĩũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ moonire nyũmba-inĩ yaku
ya ũthamaki." Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, "Moonire
indo ciothe cia nyũmba yakwa ya ũthamaki. Gũtirĩ
kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ igĩĩna-inĩ ciakwa itanamoonia." 5
Nake Isaia akĩĩra Hezekia atĩrĩ, "Ta igua kiugo kĩa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe: 6 Ti-itherũ ihinda nĩrĩgakinya,
rĩrĩa indo ciothe iria irĩ thĩinĩ wa nyũmba yaku ya
ũthamaki, na iria ciothe maithe maku matũire maigĩte
nginya ũmũthĩ, igaakuuo itwarwo Babuloni. Gũtirĩ
o na kĩmwe gĩgaatigara. Ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
7 Na andũ amwe a rũciaro rwaku, o arĩa moimĩte
mũthiimo waku, o arĩa wee ũgaaciara, nĩmagathaamio,
na nĩmakaahakũrwo nĩguo matungatage nyũmba-inĩ ya
mũthamaki wa Babuloni." 8 Nake Hezekia agĩcookia
atĩrĩ, "Kiugo kĩa Jehova kĩrĩa waria nĩ kĩega," tondũ
eeciiririe atĩrĩ, "Hĩndĩ ĩrĩa ngũtũũra muoyo nĩgũgũkorwo
kũrĩ na thayũ na ũgitĩri."

40 Atĩrĩrĩ, hooreriai, mũhoorerie andũ akwa, ũguo
nĩguo Ngai wanyu ekuuga. 2 Arĩriai itũũra
rĩa Jerusalemu na ũhooreri, na mwanĩrĩre, mũrĩĩre
atĩrĩ, wĩra warĩo mũritũ nĩũthirĩte, na nĩrĩrekeirwo
mehia marĩo, o na ningĩ atĩ nĩrĩherithĩtio nĩ guoko
kwa Jehova maita meerĩ nĩ ũndũ wa mehia marĩo
mothe. 3 Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra,
akoiga atĩrĩ: "Haarĩriai njĩra ya Jehova kũu werũ-inĩ
wa mũthanga, mũrũngarie njĩra nene ya Ngai witũ
kũu werũ-inĩ. 4 Mĩkuru yothe nĩĩgathikwo yambatĩre,
nacio irĩma ciothe na tũrĩma ciaraganio; nakuo kũrĩa
gũtarĩ kũiganani nĩgũkaigananio, nakuo kũrĩa gũtarĩ
kwaraganu kwaraganio wega. 5 Naguo riiri wa Jehova
nĩũkaguũranĩrio, na andũ othe nĩmakawĩonera marĩ
hamwe. Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova kaarĩtie ũhoro
ũcio." 6 Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũroiga atĩrĩ,
"Anĩrĩra." Na niĩ ngĩmũũria atĩrĩ, "Ngwanĩrĩra njuge
atĩa?" "Uga atĩrĩ: Andũ othe mahaana ta nyeki, na
ũthaka wao wothe ũhaana ta mahũa ma mũgũnda. 7
Nyeki nĩĩhoohaga, namo mahũa magaitĩka, nĩkũhurutwo
nĩ mĩhũmũ ya Jehova. Ti-itherũ andũ mahaana o ta
nyeki. 8 Nyeki nĩĩhoohaga namo mahũa magaitĩka,
no kiugo kĩa Ngai witũ gĩtũũraga nginya tene." 9
Inyuĩ andũ arĩa mũrehaga ũhoro mwega Zayuni,
ambatai mũthiĩ kĩrĩma-inĩ kĩrĩa kĩraihu na igũrũ. Inyuĩ
arĩa mũrehaga ũhoro mwega Jerusalemu, anĩrĩrai
na mũgambo mũnene, anĩrĩrai, na mũtigetigĩre; ĩrai
matũũra ma Juda atĩrĩ, "Ngai wanyu arĩ haha!" 10
Atĩrĩrĩ, Mwathani Jehova nĩarooka arĩ na ũhoti, na
guoko gwake nĩkuo gũgaathanaga. Atĩrĩrĩ, kĩheo gĩake
arĩ nakĩo, o na irĩhi rĩake arĩ narĩo. 11 Arĩithagia
mbũri ciake o ta mũrĩithi: Natuo tũgondu atuoyaga
na moko make na agatũkuuĩra gĩthũri-inĩ gĩake; nacio
ng'ondu iria irongithia acitongoragia o kahora. 12
Nũũ wanathima maaĩ na rũhĩ rwake, kana agĩthima
igũrũ na wariĩ wa guoko gwake? Nũũ wanekĩra rũkũngũ
rwa thĩ gĩkabũ-inĩ arũthime, kana agĩthima irĩma
na ithimi, o na agĩthima tũrĩma na ratiri? 13 Nũũ
wanamenya meciiria ma Jehova, kana akĩmũtaara taarĩ
we mũmũhei kĩrĩra? 14 Nũũ Jehova aahoire kĩrĩra nĩguo
amũmenyithie maũndũ, na nũũ wamũrutire gũthiĩ na
njĩra ĩrĩa yagĩrĩire? Nũũ wamũrutire maũndũ ma ũũgĩ,
kana akĩmuonia ũrĩa angĩhota gũkuũkĩrwo nĩ maũndũ?
15 Ti-itherũ ndũrĩrĩ ihaana ta itata rĩa maaĩ rĩrĩ ndoo-inĩ;
cionagwo ihaana ta karũkũngũ kanini karĩa gatigagwo
ratiri-inĩ; we athimaga icigĩrĩra cia iria-inĩ taarĩ rũkũngũ
rũhinyu. 16 Mũtitũ wa Lebanoni-rĩ, ndũngĩigania ngũ
cia mwaki wa kĩgongona, kana nyamũ ciakuo ciigane
kũmũrutĩra magongona ma njino. 17 Ndũrĩrĩ ciothe
ikĩonwo nĩwe, acionaga ihaana ta kĩndũ hatarĩ; we
acionaga ta itarĩ kĩene, o na ta irĩ tũhũ mũtheri. 18

Atĩrĩrĩ, ũngĩgerekania Mũrungu na ũ? Kana nĩ mũhianĩre
ũrĩkũ mũngĩmũgerekania naguo? **19** Mĩhianano ya
kũhooywo yacũhagio nĩ mũturi, nake mũturi wa thahabu
akamĩgemia na thahabu, na akamĩthondekera irengeeri
cia betha. **20** Mũndũ ũrĩa mũthĩĩni mũno ũtangĩhota
kuona indo ta icio cia kũrutwo, athuuraga mũtĩ ũrĩa
ũtangĩbutha. Agacaria bundi mũũgĩ wa kũmwacũhĩria
mũhianano wa kũhooywo mũrũmu wega ũtangĩgũa. **21**
Anga mũtirĩ mwamenya? Kaĩ mũtarĩ mwaigua ũhoro?
Mũtirĩ mwaheo ũhoro kuuma o kĩambĩrĩria? Kaĩ mũtarĩ
mwataũkĩrwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo? **22** Jehova
aikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene igũrũ rĩa gĩthiũrũrĩ gĩa thĩ,
nao andũ arĩa matũũraga thĩ akamoona mahaana o
ta ndaahi. Atambũrũkagia matu marĩa mairũ o ta
kĩandarũa, na akamaamba ta marĩ hema ya gũtũũrwo.
23 Nĩwe ũtũmaga anene matuĩke ta kĩndũ gũtarĩ, na
akanyiihia aathani a thĩ akamatua ta marĩ o tũhũ
mũtheri. **24** O mahaandwo o ũguo-rĩ, o mbeũ ciao
ciahurwo-rĩ, o mambĩrĩria gũikũrũkia mĩri yao tĩĩri-inĩ-
rĩ, amahuhaga na mĩhũmũ yake nao makahooha, nakĩo
kĩhuhũkanio kĩa rũhuho gĩkamahuruta o ta mahuti. **25**
Ũrĩa Mũtheru ekũũria atĩrĩ, "Niĩ-rĩ, mũngĩngerekania
na ũ? Kana nũũ tũngĩiganana?" **26** Tiirai maitho manyu
mũrore na igũrũ: Nũũ wombire njata icio ciothe? Ũcio
nĩwe ũrehaga mbũtũ icio cia igũrũ agĩcitaraga, na ageeta
o ĩmwe yacio na rĩĩtwa. Tondũ wa ũhoti wake mũnene
na hinya wake mũnene, gũtirĩ o na ĩmwe yacio yagaga
ho. **27** Wee Jakubu, nĩ kĩĩ gĩgũtũma warie, na wee Isiraeli
ũgateta, ũkooria atĩrĩ, "Mĩthiĩre yakwa nĩĩhithĩtwo
Jehova; naguo ciira wakwa wa kĩhooto ndũrũmbũyagio
nĩ Ngai wakwa"? **28** Anga mũtirĩ mwamenya? Kaĩ
mũtarĩ mwaigua ũhoro? Jehova nĩwe Ngai ũrĩa ũtũũraga
tene na tene, nĩwe Mũmbi wa ituri ciothe cia thĩ. We
ndooragwo nĩ hinya o na kana akanoga, naguo ũmenyo
wake wa maũndũ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũũtuĩria.
29 Mũndũ ũrĩa mũnogu nĩamũheaga hinya, nake ũrĩa
ũũrĩtwo nĩ hinya akamuongerera ũhoti. **30** Andũ ethĩ o
nao nĩmooragwo nĩ hinya na makanoga, nao andũ arĩa
matarĩ akũrũ nĩmahĩngagwo na makagũa; **31** no rĩrĩ,
andũ arĩa mehokaga Jehova nĩmakerũhĩrio hinya wao.
Makombũkaga na mathagu o ta nderi; magaateng'era
na matinoge, magaathiiaga na magũrũ na matiũrwo nĩ
hinya.

41 "Atĩrĩrĩ, inyuĩ icigĩrĩra, ta kirai ki mũrĩ mbere
yakwa! Nacio ndũrĩrĩ nĩcierũhie hinya wacio!
Nĩcikuhĩrĩrie ciarie; nĩtũcemaniei hamwe tũciire.
2 "Nũũ warahũrĩte mũndũ oime na mwena wa
irathĩro, akamwĩta amũtungatagĩre na ũthingu?
Aneanaga ndũrĩrĩ kũrĩ we, na agatooria athamaki
makamwathĩkagĩra. Amatuuaga o ta rũkũngũ na rũhiũ
rwake rwa njora, akamatua maragara na ũta wake
nao makombũrwo nĩ rũhuho. **3** Amateng'eragia,
akamahĩtũka atagurarĩtio, o na angĩkorwo nĩ njĩra atarĩ
agerera na magũrũ make mbere ĩyo. **4** Nũũ wĩkĩte
ũndũ ũcio na akaũhingia, ageeta njiarwa marĩĩtwa
kuuma o kĩambĩrĩria? Niĩ Jehova, nĩ niĩ wa mbere na
wa kũrigĩrĩria; niĩ nĩ niĩ we." **5** Icigĩrĩra nĩciĩoneire
ũndũ ũcio na igetigĩra; nacio ituri cia thĩ ikainaina.
Ikuhagĩrĩria na ikeyumĩria; **6** o ũmwe ateithagia ũrĩa
ũngĩ, na akeera mũrũ wa nyina atĩrĩ, "Wĩyũmĩrĩrie
mũno!" **7** Mũbundi ekagĩra mũturi wa thahabu hinya,
nake ũrĩa ũnyorokagia na nyondo ĩrĩa nene omagĩrĩria
ũrĩa ũturagĩra ihiga-inĩ rĩa ũturi. Nake akoiga atĩrĩ, "Wĩra
ũcio wa kũnyiitithania cuma nĩ mwega." Akanyiitithania
mũhianano ũcio wa kũhooywo na mĩcumarĩ, nĩguo
ndũkenyenye, ũgwe. **8** "No rĩrĩ, wee Isiraeli, ndungata
yakwa, o wee Jakubu ũrĩa thuurĩte, o inyuĩ njiaro
cia Iburahĩmu mũrata wakwa, **9** ndakũrutire kuuma
ituri cia thĩ, ngĩgwĩta kuuma koine ciayo iria irĩ
kũraya mũno. Ngĩkwĩra atĩrĩ, 'Wee ũrĩ ndungata yakwa;'
nĩngũthuurĩte na ndikũregete. **10** Nĩ ũndũ ũcio tiga
gwĩtigĩra, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe; tiga kũmaka,
nĩgũkorwo niĩ nĩ niĩ Ngai waku. Nĩndĩkuongagĩrĩra
hinya na ngũteithagie; na ti-itherũ nĩndĩrĩgũtiiragĩrĩra
na guoko gwakwa kwa ũrĩo kwa ũthingu. **11** "Andũ
arĩa othe makũrakaragĩra magagũũkĩrĩra ti-itherũ
nĩmagaconorithio na manyararithio; arĩa marũaga nawe
magaatuĩka o ta kĩndũ hatarĩ na mathire biũ. **12** O
na ũngĩgaacaria thũ ciaku, ndũgaaciona. Andũ arĩa
mahũũranaga mbaara nawe magaatuĩka o ta kĩndũ
hatarĩ. **13** Nĩgũkorwo niĩ nĩ niĩ Jehova, Ngai waku,
ũrĩa ũkũnyiitaga guoko kwa ũrĩo, na agakwĩra atĩrĩ,
Tiga gwĩtigĩra; nĩngũgũteithia. **14** Tiga gwĩtigĩra, wee
Jakubu kagunyũ gaka, o wee Isiraeli gakundi kanini,
niĩ mwene nĩ niĩ ngũgũteithia," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga, ũcio Mũkũũri waku, Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.
15 "Atĩrĩrĩ, nĩngagũtua kĩhũũri kĩa ngano, kĩhũũri
kĩerũ na kĩũgĩ, kĩna magego maingĩ. Nĩũkahũũra irĩma
na ũcihehenje, natuo tũrĩma ũtũtue mũũngũ. **16**
Wee nĩũgaacihuha, naruo rũhuho rũcigũrũkie, nakĩo
kĩhuhũkanio gĩcihurunje. No rĩrĩ, wee nĩũgakenera
Jehova, na wĩrahagĩre Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli. **17**
"Andũ arĩa athĩĩni na abatari methaga maaĩ ma kũnyua,
no gũtirĩ; nĩmĩ ciao nĩcing'arĩtio nĩ nyoota. No rĩrĩ, niĩ
Jehova nĩngamacookeria ũhoro; niĩ Ngai wa Isiraeli,
ndirĩ hĩndĩ ngaamatiganĩria. **18** Nĩngatũma njũũĩ
itherere kũu rũng'ũrĩ-inĩ kũrĩa gũtũũgĩru, nacio ithima
itherũke cianda-inĩ. Nĩngatũma kũu werũ-inĩ kũgĩe
tũria twa maaĩ, nakuo kũndũ kũrĩa kũng'aru ndũme
gũtherũke ithima cia maaĩ. **19** Nĩngahaanda mĩtarakwa
na mĩgaa, na mĩhandathi na mĩtamaiyũ kũu werũ-inĩ.
Na haande mĩbinde kũndũ kũrĩa gũtakũraga kĩndũ,
na mĩthengera, na mĩkarakaba o hamwe, **20** nĩgeetha
andũ mone na mamenye, mecũũranie na mataũkĩrwo,
atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwĩkĩte maũndũ macio, na
atĩ Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩwe wamĩũmbire." **21**
Jehova ekuuga atĩrĩ, "Rehei ciira wanyu ũrĩa mũrĩ
naguo. Onaniai ihooto cianyu cia hinya," ũguo nĩguo
Mũthamaki wa Jakubu ekuuga. **22** "Rehei ngai cianyu cia
mĩhianano ya kũhooywo itwĩre ũrĩa gũkaahaana. Twĩrei
ũrĩa maũndũ ma tene maatariĩ, nĩguo twĩcũũranie
ũhoro wamo, na tũmenye ũrĩa makaarigĩrĩria. Kana
mũtũmenyithie ũhoro wa maũndũ marĩa magooka
thuutha, **23** na mũtwĩre ũrĩa gũgaikara thuutha-
inĩ, nĩguo tũmenye atĩ mũrĩ ngai. Ĩkai ũndũ mwega
kana mũũru, nĩguo tũmake na tũiyũrwo nĩ guoya. **24**
No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ kĩndũ hatarĩ, na mawĩra manyu
matirĩ bata; mũndũ ũrĩa ũmwĩthuurĩire atariĩ o ta
kĩndũ kĩrĩ magigi. **25** "Nĩnjarahũrĩte mũndũ wa kuuma

gathigathini, na nĩarooka: mũndũ uumĩte irathĩro rĩa
riũa ũrĩa ũkayagĩra rĩĩtwa rĩakwa. Arangagĩrĩria aathani
a thĩ o ta marĩ ndaka, akamarangĩrĩria o ta ũrĩa mũmbi
akimaga rĩũmba. **26** Nũũ waheanire ũhoro ũcio kuuma
o kĩambĩrĩria, nĩguo tũũmenye; kana akĩũheana mbere
ĩyo, nĩguo tuuge atĩrĩ, 'Ũhoro ũcio aarĩtie nĩ wa ma'?
Gũtirĩ mũndũ weranire ũhoro ũyũ, na gũtirĩ mũndũ
waũheanĩte mbere ĩyo, gũtirĩ mũndũ waiguĩte ũhoro
ũyũ kuuma kũrĩ inyuĩ. **27** Nĩ niĩ ndaarĩ wa mbere kwĩra
Zayuni atĩrĩ, 'Atĩrĩrĩrĩ, aya marĩ haha!' Nĩ niĩ ndatũmire
mũndũ athiĩ Jerusalemu agatware ũhoro ũrĩa mwega.
28 Ndĩrarora no hatirĩ mũndũ; gũtirĩ mũndũ thĩinĩ
wao ũngĩheana kĩrĩra, gũtirĩ mũndũ wa kũnjookeria
ũhoro rĩrĩa ingĩmoria kĩũria. **29** Atĩrĩrĩrĩ, andũ othe nĩ
a maheeni! Ciĩko ciao no cia tũhũ; mĩhianano yao ya
gwacũhio ĩhaana o ta rũhuho, na nĩ ya tũhũ mũtheri.

42 "Atĩrĩrĩrĩ, ĩno nĩyo ndungata yakwa, ĩrĩa ndiiragĩrĩra,
ĩrĩa ndĩthuurĩire na nĩyo ĩkenagia ngoro yakwa;
nĩngamĩitĩrĩria Roho wakwa nayo nĩĩkarehithĩria ndũrĩrĩ
ciira wa kĩhooto. **2** Ndĩkaanĩrĩra kana ĩgũũthũke, kana
mũgambo wayo ũiguuo kũu njĩra-inĩ. **3** Kamũrangi
kagondoku ndĩgakoina, kana ĩhorie rũtambĩ rwa ũguta
rũrĩa rũratooga. Na nĩ ũndũ wa wĩhokeku nĩĩgatuanĩra
ciira na kĩhooto; **4** ndĩgaatithia kana ĩkue ngoro nginya
hĩndĩ ĩrĩa ĩgaatũma gũkũ thĩ kũgĩe ciira wa kĩhooto.
Andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ makehoka watho
wayo." **5** Jehova, Mũrungu witũ, ũrĩa wombire igũrũ
na akĩrĩtambũrũkia, o we ũrĩa waraganirie thĩ na
indo iria ciothe ciumaga kuo, na nĩwe ũheaga andũ
a thĩ mĩhũmũ, na akahe arĩa maikaraga kuo muoyo,
ekuuga atĩrĩ: **6** "Niĩ Jehova nĩ niĩ ngwĩtĩte na njĩra ya
ũthingu; nĩngakũnyiita guoko. Nĩngakũmenyagĩrĩra na
ngũheane ũtuĩke wa kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na andũ, o na
ũtuĩke ũtheri wa gũtherera andũ a Ndũrĩrĩ, **7** na nĩguo
ũhingũrage atumumu maitho, na wohorithagie arĩa
mohetwo ũmarute moime njeera, o nao arĩa maikarĩte
nduma-inĩ ũmarekererie, moime korokoro-inĩ. **8** "Nĩ
niĩ Jehova; rĩu nĩrĩo rĩĩtwa rĩakwa! Naguo riiri wakwa
ndikaũhe mũndũ ũngĩ, kana njĩtĩkĩre mĩhianano ya
kũhooywo ĩheo ũgooci wakwa. **9** Atĩrĩrĩrĩ, maũndũ
maarathirwo tene nĩmahingĩtio, na rĩu nĩ maũndũ
merũ ngwanĩrĩra; na maũndũ macio matanakinya-rĩ,
nĩndĩmũmenyithĩtie ũhoro wamo." **10** Inĩrai Jehova
rwĩmbo rwerũ, na mũmũgooce kuuma ituri-inĩ ciothe cia
thĩ, inyuĩ mũikũrũkaga kũu iria-inĩ, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ
thĩinĩ warĩo, o na inyuĩ icigĩrĩra, na arĩa othe matũũraga
thĩinĩ wacio. **11** Werũ na matũũra makuo nĩmanĩrĩre
na mĩgambo; o na tũtũũra tũrĩa Kedari atũũraga
nĩtũkũngũĩre. Andũ a Sela nĩmarekwo maine rwĩmbo
nĩ gũkena; o na mũreke maanĩrĩre marĩ kũu irĩma-
igũrũ. **12** Nĩmarekwo makumie Jehova, na maanĩrĩre
ũgooci wake kũu icigĩrĩra-inĩ. **13** Jehova nĩakoimagara
athiĩ o ta njamba ĩrĩ hinya, na aarahũre kĩyo gĩake ta
njamba ya ita; akaanĩrĩra na oigĩrĩrĩrie mbugĩrĩrĩrio ya
mbaara, na nĩagatooria thũ ciake. **14** "Ihinda iraaya
ngoretwo ngirĩte ki, ngegirĩrĩria gwĩka ũndũ. No rĩu-
rĩ, ndĩrakaya ta mũtumia ũrarũmwo, ngateeha na
ngahũma. **15** Nĩngananga irĩma na tũrĩma, na ndũme
mĩmera ĩrĩa yothe ĩkũraga kuo yũme; nĩngatũma njũũĩ
ituĩke icigĩrĩra na ndũme tũria tũhwe. **16** Nao atumumu
nĩngamagereria njĩra iria matooĩ, na ndĩmatoongorerie
tũcĩra tũrĩa mataahũthĩrĩte gũthiĩra; nayo nduma
nĩngamĩgarũra ĩtuĩke ũtheri mbere yao, nakuo kũndũ
kũrĩa gũtarĩ kũiganu ndĩkwaraganie. Maũndũ macio
nĩmo ngeeka, na ndikamatiganĩria. **17** No rĩrĩ, andũ
arĩa mehokete mĩhianano ya kũhooywo, o acio meraga
mĩhianano ya gwacũhio atĩrĩ, 'Inyuĩ nĩ inyuĩ ngai ciitũ,'
nĩmakahũndũrwo na nĩmagaconorithio kũna. **18** "Inyuĩ
mũtaiguaga, ta iguai, na inyuĩ atumumu-rĩ, ta cũthĩrĩriai,
nĩguo muone! **19** Nũũ mũtumumu tiga o ndungata
yakwa, o na kana nũũ ũtaiguaga ta mũtũmwo ũcio
ndũmĩte? Nũũ mũtumumu ta ũrĩa wĩheanĩte biũ kũrĩ niĩ,
na nũũ mũtumumu ta ndungata ya Jehova? **20** Nĩwonete
maũndũ maingĩ, no ndũmarũmbũyagia; matũ maku
nĩmahingũrĩtwo, no ndũrĩ ũndũ ũiguaga." **21** Jehova
nĩonire arĩ wega atũũgĩrie watho wake na ũgĩe riiri nĩ
ũndũ wa ũthingu wake. **22** No rĩrĩ, andũ aya nĩmatahĩtwo
na magatunywo indo, othe manyiitĩtwo na mĩtego
marima-inĩ, o na makahithwo njeera thĩinĩ. Matuĩkĩte ta
nyamũ cia kũguĩmwo, na gũtirĩ mũndũ ũngĩmahonokia;
maikarĩte marĩ atahe, na gũtirĩ mũndũ ũngiuga atĩrĩ,
"Nĩmacookio kwao." **23** Nũũ wanyu ũgũthikĩrĩria ũhoro
ũyũ, kana aũrũmbũiye mahinda marĩa magooka? **24**
Nũũ waneanire Jakubu atuĩke wa gũtahwo, na nũũ
waneanire Isiraeli kũrĩ atunyani? Githĩ ti Jehova, o ũrĩa
ithuĩ twĩhĩirie? Nĩgũkorwo andũ nĩmaregire gũthiĩ na
njĩra ciake; nĩmagire gwathĩkĩra watho wake. **25** Nĩ
ũndũ ũcio nĩamaitĩrĩirie marakara make mahiũ, na
akĩmatharĩkĩra na mbaara. Maarigiicĩirio nĩ marakara
mahaana ta nĩnĩmbĩ cia mwaki mĩena yothe, no-o
matiigana kũmenya. Marakara macio makĩmacina, no
matiigana kũrũmbũiya ũhoro ũcio ngoro-inĩ ciao.

43 No rĩrĩ, wee Jakubu, Jehova ũrĩa wakũũmbire, o we
ũcio watũmire ũgĩe ho, wee Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
"Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩ niĩ ngũkũũrĩte; Ngwĩtĩte
na rĩĩtwa rĩaku; wee ũrĩ wakwa. **2** Rĩrĩa ũkũgerera maaĩ-
inĩ ũkĩhĩtũkĩra kuo-rĩ, ndĩrĩkoragwo hamwe nawe; o na
rĩrĩa ũkũringa njũũĩ-rĩ, itigagũtwara. Rĩrĩa ũkũgerera
mwaki-inĩ-rĩ, ndũgaagũcina; ndũkarĩrĩmbũkĩrwo nĩ
rũrĩrĩmbĩ rwaguo. **3** Nĩgũkorwo nĩ niĩ Jehova, Ngai
waku, o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli, Mũhonokia waku;
nĩheanĩte bũrũri wa Misiri ũtuĩke kĩndũ gĩa gũgũkũũra,
nakuo Kushi na Seba ngakũheana ithenya rĩaku. **4**
Tondũ wee ũrĩ wa goro mũno, na ũgatĩĩka maitho-
inĩ makwa, na tondũ nĩngwendete-rĩ, nĩnganeana
andũ nĩ ũndũ waku, na neane ndũrĩrĩ nĩ ũndũ wa
muoyo waku. **5** Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo ndĩ hamwe
nawe; nĩngakũrehere ciana ciaku kuuma mwena wa
irathĩro, na ngũcookanĩrĩrie kuuma mwena wa ithũĩro.
6 Nĩngeera mwena wa gathigathini atĩrĩ, 'Marekererie!'
na njĩire mwena wa gũthini atĩrĩ, 'Tiga kũmagirĩrĩria.'
Ariũ akwa marehei moime kũndũ kũraya, o nao airĩtu
akwa marehei moime ituri-inĩ ciothe cia thĩ: **7** arĩa othe
metanĩtio na rĩĩtwa rĩakwa, o acio ndoombire nĩgeetha
riiri wakwa wonekage, acio ndoombire, o acio wĩra wa
moko makwa." **8** Tongoriai andũ arĩa marĩ na maitho, no
nĩ atumumu, na andũ arĩa marĩ na matũ, no matiiguaga.
9 Andũ a ndũrĩrĩ ciothe nĩmonganĩte hamwe, nao

andũ a mabũrũri makagomana. Nĩ mũndũ ũrĩkũ wao
warathire ũhoro ũyũ, na agĩtwĩra maũndũ marĩa maarĩ
ma tene? Nĩmarehe aira ao moonanie atĩ ũhoro ũcio
wao warĩ wa ma, nĩguo andũ maũigua moige atĩrĩ,
"Ũhoro ũcio nĩ wa ma." **10** "Inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "O na nĩ inyuĩ ndungata
ciakwa iria thuurĩte nĩgeetha mũmenye, na mũnjĩtĩkie,
na mũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ ũrĩa we. Mbere yakwa gũtirĩ
ũngĩ wombĩtwo, na gũtikagĩa ũngĩ thuutha wakwa. **11**
Niĩ-rĩ, o niĩ nĩ niĩ Jehova, na gũtirĩ mũhonokia ũngĩ tiga
niĩ. **12** Niĩ-rĩ, nĩnguũranĩirie ũhoro, na ngahonokania,
na ngoimbũra: Niĩ mwene, na ti ngai ng'eni ĩrĩ thĩinĩ
wanyu. Tondũ ũcio, inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa atĩ niĩ
nĩ niĩ Mũrungu," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **13** "Ĩĩ,
ti-itherũ, kuuma matukũ ma tene, niĩ nĩ niĩ ũrĩa we.
Gũtirĩ mũndũ o na ũ ũngĩhota kũhonokia mũndũ kuuma
guoko-inĩ gwakwa. Rĩrĩa ndeka ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota
kũũgarũra?" **14** Jehova, Mũhonokia wanyu, o Ũrĩa
Mũtheru wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ, "Nĩngatũma mbũtũ
ya ita yũkĩrĩre Babuloni nĩ ũndũ wanyu, na ndehe
andũ othe a Babuloni marĩ mĩgwate, maikũrũkĩtio na
marikabu iria makenagio nĩcio. **15** Niĩ nĩ niĩ Jehova, Ũrĩa
Mũtheru wanyu, Mũũmbi wa Isiraeli, na Mũthamaki
wanyu." **16** Ũũ nĩguo Jehova ekuuga, o ũcio watemire
njĩra iria-inĩ, na agĩtema gacĩra kũndũ kũrĩa kwarĩ maaĩ
marĩ hinya, **17** ũrĩa waguucĩrĩirie ngaari cia ita o na
mbarathi, na mbũtũ cia ita, hamwe na anene a cio, nao
magĩkoma hau na maticooke kwarahũka rĩngĩ, makĩhora
biũ ta rũtambĩ rũhoretio. **18** "Tigai kũririkana maũndũ
marĩa mahĩtũkĩte; o na tigai gwĩcũũrania maũndũ
marĩa ma tene. **19** Atĩrĩrĩ, nĩngwĩka ũndũ mwerũ!
Rĩu no hĩndĩ ũraakunũka; kaĩ inyuĩ mũtaraũmenya?
Ngwĩka atĩrĩ, nĩngũtema njĩra werũ-inĩ, nakuo rũng'ũrĩ-
inĩ ndũme gũtherũke tũrũũĩ. **20** Nyamũ cia gĩthaka,
ta mbwe na ndundu, nĩciiheaga gĩtĩĩo, tondũ nĩ niĩ
heanaga maaĩ werũ-inĩ o na rũng'ũrĩ-inĩ, ngatũma
kũgĩe na tũrũũĩ twa kũnyuuagwo nĩ andũ akwa, andũ
arĩa niĩ thuurĩte, **21** andũ arĩa ndeyũmbĩire, nĩguo
mahunjagie ũhoro wa ũgooci wakwa. **22** "No rĩrĩ, wee
Jakubu ndũrĩ wangaĩra, nawe Isiraeli-rĩ, nĩkũnogio
ũnogetio nĩ niĩ. **23** Inyuĩ mũtindeheire ng'ondu cia
maruta ma njino, kana mũkandĩĩithia na magongona
manyu. Ndimũhatĩrĩirie na magongona ma mũtu,
kana ngamũnogia na kũmwĩtia ũbumba. **24** Mũtirĩ
mwangũrĩra ũbumba ũrĩa ũrĩ mũtararĩko mwega, o
na kana mũkandutĩra maguta ma magongona manyu.
No rĩrĩ, mehia manyu nĩmanditũhĩire na mũkaanogia
na mawaganu manyu. **25** "Niĩ, o niĩ mwene, nĩ niĩ
tharagia mahĩtia maku, mathire biũ, nĩ ũndũ wakwa Niĩ
mwene, na ngaaga kũririkana mehia manyu rĩngĩ. **26**
Ta ndirikaniai maũndũ marĩa mahĩtũkĩte, na mũreke
tũmaarĩrĩrie tũrĩ hamwe; ningĩ mũciire muonanie atĩ
mũtiĩhĩtie. **27** Ithe wanyu wa mbere nĩehirie; nao
andũ arĩa maaragia ithenya rĩanyu makĩĩnemera. **28** Nĩ
ũndũ ũcio-rĩ, nĩngaconorithia anene a hekarũ yanyu,
na ndũme Jakubu anangĩke, o nake Isiraeli atuĩke wa
kũnyararwo.

44 "No rĩrĩ, ta thikĩrĩria, wee Jakubu, ndungata
yakwa, o we Isiraeli, ũrĩa niĩ thuurĩte. **2**
Jehova, ũrĩa wakũũmbire na agĩgũthondeka ũrĩ nda
ya maitũguo, o ũrĩa ũrĩgũteithagia, ekuuga atĩrĩ:
Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu, ndungata yakwa, o nawe
Jeshuruni, ũrĩa niĩ thuurĩte. **3** Nĩgũkorwo bũrũri
ũrĩa mũng'aru nĩngaũitĩrĩria maaĩ, nakuo kũndũ
kũrĩa kũmũ nĩgũgathereraga tũrũũĩ; naruo rũciaro
rwaku nĩngarũitĩrĩria Roho wakwa, nacio njiaro cianyu
ndĩciitĩrĩrie kĩrathimo gĩakwa. **4** Nĩmakaingĩha o ta
nyeki ya gĩtuamba ĩkunũkĩte, o na kana ta mĩtĩ ya
mĩribina ĩrĩa ĩkũraga hũgũrũrũ-inĩ cia njũũĩ. **5** Mũndũ
ũmwe nĩakoiga atĩrĩ, 'Niĩ ndĩ wa Jehova'; nake ũrĩa
ũngĩ akeĩtania na Jakubu; o nake ũngĩ eyandĩke guoko
gwake atĩrĩ, 'Ndĩ wa Jehova,' na eetue rĩĩtwa rĩĩtanĩtio
na Isiraeli. **6** "Atĩrĩrĩ, Mũthamaki wa Isiraeli na Mũkũũri
wao, o we Jehova-Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ:
Nĩ niĩ wa mbere na nĩ niĩ wa kũrigĩrĩria, gũtirĩ Ngai
ũngĩ tiga niĩ. **7** Nũũ ũkĩhaana ta niĩ? Nĩarekwo oimbũre
ũhoro ũcio. Nĩaheane ũhoro ũcio na oimbũre arĩ mbere
yakwa, ũrĩa gwatariĩ kuuma rĩrĩa ndoombire andũ
akwa a tene, na onanie ũrĩa gũgaikara thuutha-inĩ;
ĩĩ, nĩakĩrathe ũhoro wa maũndũ marĩa magooka. **8**
Tigai kũinaina, o na kana mwĩtigĩre. Githĩ ndioimbũrire
maũndũ maya, na ngĩratha ũhoro ũyũ kuuma o tene?
Inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa. Nĩ kũrĩ Ngai ũngĩ tiga niĩ? Aca,
gũtirĩ rwaro rũngĩ rwa Ihiga, niĩ ndirĩ ũngĩ njũũĩ." **9**
Andũ arĩa othe mathondekaga mĩhianano ya kũhooywo
nĩ a tũhũ, na indo iria meriragĩria mũno itirĩ bata. Andũ
arĩa mangĩaria ithenya rĩao nĩ atumumu; gũtirĩ ũndũ
mamenyaga, ũguo nĩguo ũmaconorithagia. **10** Nũũ
wacũhagia mũhianano wa kũhooywo, o na ageturĩra
mũhianano wa gũtwekio ũrĩa ũtangĩmũguna? **11** We
na arĩa macihooyaga nĩmagaconorithio; mabundi o
nao no andũ matarĩ kĩene. Othe nĩmongane hamwe
na matue itua; nao nĩmakanyiitwo nĩ guoya mũnene
na maconorithio. **12** Mũturi wa igera ooyaga kĩndũ
kĩa wĩra, na agakĩrutĩra wĩra agagĩcina na makara;
agathondeka ngai ya mũhianano na nyondo, akaũtura
na hinya wa guoko gwake. Mũndũ ũcio ahũũtaga,
akoorwo nĩ hinya; akaga kũnyua maaĩ, akaringĩka. **13**
Mũtharamara aigaga rũrigi rwa kũrũngaria mũhari,
agacooka agakurura na karamu; mũhianano ũcio
egũthondeka akaũhũũra randa, ningĩ akaũthima
gĩthiũrũrĩ, na agacooka kũwacũhia wega ũhaanane na
mũhianĩre wa mũndũ, o ta mũndũ ũrĩ na riiri wake
wothe, nĩgeetha ũtũũre ihooero-inĩ rĩaguo. **14** Mũndũ
aatemire mĩtarakwa, na agĩĩthuurĩra mũkarakaba kana
mũgandi. Akĩreka ũkũranĩre na mĩtĩ ĩrĩa ĩngĩ ya mũtitũ,
kana akĩhaanda mũthengera, nayo mbura ĩkĩũkũria.
15 Mũtĩ ũcio nĩ wa kuunwo ngũ; oyaga imwe agaakia
mwaki, agoota, no iria ingĩ agaakia mwaki, akaruga
mĩgate. Ningĩ gĩcunjĩ kĩmwe agethondekera ngai ya
mũhianano, akamĩhooyaga. Ĩĩ ti-itherũ, athondekaga
mũhianano mũicũhie akaũinamagĩrĩra. **16** Nuthu ya
ngũ agaakia mwaki nacio; akarugĩra irio ciake ho, na
akahĩhĩria nyama ciake ho, akarĩa, akahũũna. Ningĩ
agoota mwaki, akoiga atĩrĩ, "Hĩ! Nĩndaigua ũrugarĩ;
nĩndona mwaki." **17** Ngũ iria ciatigara agathondeka
ngai, mũhianano wake wa kũhooya; akaũinamĩrĩra na
akaũturĩria maru. Akaũhooya, akoiga atĩrĩ, "Honokia;
wee nĩwe ngai yakwa." **18** Matirĩ ũndũ mooĩ, na

matirĩ ũndũ mamenyaga; maitho mao nĩmahumbĩre, nĩ
ũndũ ũcio matingĩona, na meciiria mao nĩmahingĩtwo
makaaga kũmenya maũndũ. **19** Gũtirĩ mũndũ ũkiraga
ageciiria, gũtirĩ mũndũ ũrĩ na ũũgĩ kana ũmenyo oige
atĩrĩ, "Nuthu ya ngũ ndahũthĩrire na gwakia mwaki;
o na ngĩrugĩra mĩgate makara-inĩ macio, na ngĩcooka
ngĩhĩhia nyama na ngĩrĩa. Ti-itherũ no ngĩthondeke
kĩndũ kĩrĩ magigi kuuma kũrĩ ngũ iria itigaire? Ti-
itherũ no nyinamĩrĩre gĩcunjĩ kĩa mũtĩ?" **20** Arĩĩaga
mũhu, ahĩtithĩtio nĩ ngoro ĩrĩa ĩheenekete; ndangĩhota
kwĩhonokia, kana oige atĩrĩ, "Githĩ kĩndũ gĩkĩ kĩrĩ guoko
gwakwa kwa ũrĩo ti maheeni?" **21** "Ririkana maũndũ
maya, wee Jakubu, o wee Isiraeli, tondũ ũrĩ ndungata
yakwa. Nĩ niĩ ndakũũmbire, wee ũrĩ ndungata yakwa;
atĩrĩ, wee Isiraeli, ndikaariganĩrwo nĩwe. **22** Nĩnjeheretie
mahĩtia maku magathira biũ, o ta ũrĩa itu rĩa mbura
rĩthiraga, mehia maku ngamaniina ta kĩbii kĩa rũciinĩ.
Njookerera tondũ nĩngũkũũrĩte." **23** Wee igũrũ ina nĩ
gũkena, nĩgũkorwo nĩ Jehova wĩkĩte ũndũ ũcio; nawe
thĩ ũrĩ rungu rwa igũrũ-rĩ, anĩrĩra. Na inyuĩ irĩma-rĩ,
inai rwĩmbo, o na inyuĩ mĩtitũ na mĩtĩ yanyu yothe
inai, nĩgũkorwo Jehova nĩakũũrĩte Jakubu, na akoonania
riiri wake kũu Isiraeli. **24** "Jehova, Mũkũũri waku, ũrĩa
wakũũmbĩire nda ya maitũguo, ekuuga atĩrĩ: "Niĩ nĩ niĩ
Jehova ũrĩa wombire indo ciothe, ũrĩa watambũrũkirie
igũrũ ndĩ nyiki, ũrĩa waaraganirie thĩ ndĩ nyiki, **25**
nĩ niĩ ngiragĩrĩria ciama cia anabii a maheeni, nao
aragũri ngamatua irimũ, ningĩ ngagarũra ũũgĩ wa arĩa
oogĩ, ngaũtua ũrimũ mũtheri. **26** Nĩ niĩ njĩkagĩra ciugo
cia ndungata ciakwa hinya, na ngahingia ũrathi wa
atũmwo akwa, na ha ũhoro wa Jerusalemu ngoiga
atĩrĩ, 'Nĩrĩgatũũrwo,' na ha ũhoro wa matũũra ma
Juda ngoiga atĩrĩ, 'Nĩmagaakwo,' o na kũndũ gwakuo
kũrĩa kwanangĩtwo ngoiga atĩrĩ, 'Nĩngagũcookereria.'
27 Nĩ niĩ njĩĩraga maaĩ ma kũrĩa kũriku atĩrĩ, 'Hũai,
na nĩngahũithia tũrũũĩ twanyu.' **28** Nĩ niĩ njugaga
ũhoro wa Mũthamaki Kurusu atĩrĩ, 'Nĩwe mũrĩithi wa
mbũri ciakwa, na nĩwe ũkaahingia ũrĩa wothe nyendaga
wĩkwo; Nĩakoiga ũhoro wa Jerusalemu atĩrĩ, "Nĩrĩakwo,"
na ha ũhoro wa hekarũ oige atĩrĩ, "Mĩthingi yayo
nĩyakwo."'"

45 Atĩrĩrĩ, ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Jehova areera
Kurusu, ũrĩa wake mũitĩrĩrie maguta, o ũcio niĩ
nyitĩte guoko gwake kwa ũrĩo nĩguo ndoorie ndũrĩrĩ iria
irĩ mbere yake, na njaũre athamaki indo ciao cia mbaara,
nĩgeetha ndĩmũhingũrĩre mĩrango mbere yake, na nĩguo
ndakanakore ihingo ihingĩtwo: **2** Nĩngagũtongoria na
nĩngaragania irĩma; nĩngoinanga ihingo cia gĩcango,
na ndinangie mĩgĩĩko ya kĩgera. **3** Nĩngakũhe igĩĩna
iria ihithĩtwo nduma-inĩ, ngũhe ũtonga ũrĩa mũhithe,
nĩguo ũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, o we Ngai wa Isiraeli,
ũrĩa ũgwĩtĩte na rĩĩtwa rĩaku. **4** Nĩngwĩtĩte na rĩĩtwa
rĩaku, nĩ ũndũ wa ndungata yakwa Jakubu, o na nĩ
ũndũ wa Isiraeli ũcio niĩ ndĩthuurĩire, na ngakũhe
rĩĩtwa rĩa gĩtĩĩo, o na gũtuĩka wee ndũnjũũĩ. **5** Niĩ nĩ
niĩ Jehova, na gũtirĩ ũngĩ; tiga niĩ gũtirĩ Ngai ũngĩ.
Nĩndĩrĩkuongagĩrĩra hinya, o na gũtuĩka wee ndũnjũũĩ,
6 nĩgeetha kuuma irathĩro rĩa riũa nginya ithũĩro
rĩarĩo, andũ mamenye atĩ gũtirĩ ũngĩ tiga niĩ. Niĩ nĩ niĩ
Jehova, na gũtirĩ ũngĩ. **7** Nĩ niĩ ndũmaga kũgĩe ũtheri,
o na ngatũma kũgĩe nduma, nĩ niĩ ndehaga ũgaacĩru
na ngatũma kũgĩe mwanangĩko; Nĩ niĩ, Jehova, ũrĩa
wĩkaga maũndũ macio mothe. **8** "Atĩrĩrĩ inyuĩ matu ma
igũrũ, urĩriai thĩ ũthingu; o na inyuĩ matu ma mbura
itĩrĩriai thĩ ũthingu. Thĩ nayo nĩyathamie kanua, naguo
ũhonokio nĩũkunũke, ũmere, ũkũranĩre na ũthingu. Niĩ
Jehova-rĩ, nĩ niĩ ndũmĩte igĩe kuo. **9** "Ũrĩa ũgianaga na
Mũmũũmbi, kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Ũcio ahaana o ta rũgĩo
thĩĩinĩ wa ngĩĩo iria irĩ thĩ. Rĩũmba rĩahota kũũria ũrĩa
ũmbaga indo narĩo atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ kĩu ũromba?' O na kana
wĩra waku no uuge atĩrĩ, 'Ndarĩ na moko'? **10** Hĩ, kaĩ
ũrĩa ũragia ithe atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ kĩu wagĩire?' kana akooria
nyina atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ kĩu waciara?' Kaĩ arĩ na haaro-ĩ! **11**
"Jehova, Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli, na Mũũmbi wake,
ekuuga atĩrĩ: Ha ũhoro ũkoniĩ maũndũ marĩa magooka-
rĩ, anga no mũkĩnjũũrie ũhoro wa ciana ciakwa, kana
mũnjathĩre wĩra wa moko makwa? **12** Nĩ niĩ ndombire
thĩ, na ngĩũmba andũ arĩa marĩ kuo. Moko makwa
nĩmo maatambũrũkirie kũu igũrũ, na ngĩatha mbũtũ
cia igũrũ igĩe ho. **13** Nĩngarahũra Kurusu nĩ ũndũ wa
ũthingu wakwa: Nĩngatũma mĩthiĩre yake ĩrũngĩrĩre. We
nĩagaaka itũũra rĩakwa rĩrĩa inene rĩngĩ, na ohorithie
andũ akwa arĩa matahĩtwo, no rĩrĩ, matikarutĩrwo
kĩndũ gĩa kũmakũũra kana marutĩrwo kĩheo, ũguo
nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga." **14** Jehova
ekuuga atĩrĩ: "Maciaro ma bũrũri wa Misiri, na indo
cia wonjorithia cia Kushi, o na andũ acio araihu a
Sabea, nĩmagooka kũrĩ we matuĩke aku; nĩmagakuuma
thuutha, na moke kũrĩ we mohetwo na mĩnyororo.
Nĩmagakũinamĩrĩra, magũthaithe, makwĩre atĩrĩ, 'Ti-
itherũ Mũrungu arĩ hamwe nawe, na gũtirĩ ũngĩ tiga
we; ti-itherũ gũtirĩ ngai ĩngĩ.'" **15** Ti-itherũ wee ũrĩ
Mũrungu ũrĩa ũikaraga ehithĩte, Wee Ngai na Mũhonokia
wa Isiraeli. **16** Arĩa othe mathondekaga mĩhianano
ya kũhooywo nĩmagaconorithio na manyararithio;
makoimagara mathiĩ manyararithio othe hamwe. **17** No
rĩrĩ, Isiraeli nĩakahonokio nĩ Jehova na ũhonokio wake
ũrĩa ũtũũraga tene na tene; wee ndũgaconorithio kana
ũnyararithio nginya tene na tene. **18** Nĩgũkorwo Jehova
ekuuga atĩrĩ, ũcio wombire igũrũ, o we Ngai, o ũcio
wombire thĩ na akĩmĩthondeka, agĩcooka akĩmĩrũmia
wega; na ndaamĩũmbire ĩtũũre ĩrĩ ũtheri, no aamĩũmbire
ĩtũũragwo nĩ andũ; we ekuuga atĩrĩ: "Niĩ nĩ niĩ Jehova,
na gũtirĩ ũngĩ. **19** Ndirĩ ndaaria na hitho, ndĩ handũ
bũrũri-inĩ ũrĩ nduma; ndirĩ ndeera njiaro cia Jakubu
atĩrĩ, 'Nongoriai o ũguo tũhũ.' Niĩ Jehova, njaragia
ũhoro wa ma; nyumbũraga maũndũ marĩa magĩrĩire.
20 "Cookanĩrĩrai hamwe, mũũke; ũnganai, inyuĩ arĩa
mũũrĩte kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ. Kwaga ũmenyi-rĩ, nĩ andũ
arĩa makuuaga mĩhianano ya kũhooywo ya mĩtĩ, na
makahooya ngai itangĩhota kũmahonokia. **21** Umbũrai
ũhoro wa ũrĩa gũgaikara, na mũũheane, na andũ
marekwo maciire marĩ hamwe. Nũũ waheanire ũhoro
ũyũ kuuma o tene? Ningĩ nũũ waumbũrĩte matukũ-inĩ
macio ma tene mũno? Githĩ ti niĩ, niĩ Jehova? Gũtirĩ
Ngai ũngĩ tiga niĩ, Mũrungu mũthingu na Mũhonokia;
ti-itherũ gũtirĩ ũngĩ tiga niĩ. **22** "Atĩrĩrĩ, inyuĩ ituri
ciothe cia thĩ, njookererai mũhonokio, nĩgũkorwo niĩ
nĩ niĩ Mũrungu, na gũtirĩ ũngĩ tiga niĩ. **23** Nĩndĩhĩtĩte

ngĩĩgwetaga rĩĩtwa rĩakwa niĩ mwene, naguo ũhoro
ũkoima kanua gakwa na kĩhooto, naguo ndũkagarũrũka
o na atĩa: Maru mothe nĩmagaturio mbere yakwa; nacio
nĩmĩ ciothe nĩcikeehĩta na rĩĩtwa rĩakwa. **24** Nĩmakaaria
ũhoro wakwa, moige atĩrĩ, 'Ũthingu na hinya cionekaga
harĩ Jehova o we wiki.'" Andũ arĩa othe maarakarire
makĩmũũkĩrĩra, nĩmagooka harĩ we maconorithio. **25**
No njiaro ciothe cia Isiraeli nĩikoonekaga irĩ na ũthingu
nĩ ũndũ wa Jehova, na nĩigakena mũno.

46 Atĩrĩrĩ, Beli nĩĩinamĩrĩire, nayo Nebo ĩkahocerera;
mĩhianano yacio ya kũhooywo ĩkuuagwo nĩ nyamũ
cia mũtitũ o na ng'ombe. Mĩhianano ĩyo mĩacũhie
ĩkuuagwo kũndũ na kũndũ nĩĩtuĩkĩte mĩrigo mĩritũ,
mĩrigo ya kũnogia nyamũ iria imĩkuuaga. **2** Nyamũ icio
na ngai icio cia kũhooywo irainamĩrĩra hamwe; ciothe
ikaremwo nĩkũhonokia mĩhianano ĩyo ĩkuuĩtwo, nacio
nyene igatahwo igatwarwo ũkombo-inĩ. **3** "Atĩrĩrĩ, ta
thikĩrĩriai, inyuĩ nyũmba ya Jakubu, inyuothe matigari
ma nyũmba ya Isiraeli, o inyuĩ arĩa ndũire nditikĩte
kuuma rĩrĩa mwarĩ nda cia manyina manyu, na ngatũũra
ndĩmũkuuĩte kuuma rĩrĩa mwaciarirwo. **4** O na ũkũrũ-
inĩ wanyu, no niĩ, o na rĩrĩa mũgaakorwo mũrĩ na mbuĩ,
niĩ nĩ niĩ ngũmũtũũria muoyo. Nĩ niĩ ndaamũũmbire,
na nĩ niĩ ngũtũũra ndĩmũkuuaga, ĩĩ ti-itherũ nĩ niĩ
ngũmũtũũria muoyo na ndĩmũhonokagie. **5** "Niĩ-rĩ,
mũngĩngerekania na ũ kana nũũ mũngĩnjiganania nake?
Mũngĩĩhaanania na ũ nĩguo tũgerekanio nake? **6** Andũ
amwe maitũrũraga thahabu kuuma mondo-inĩ ciao,
na magathima betha na ratiri; magacooka makaandĩka
mũturi wa thahabu amĩthondeke ĩtuĩke mũhianano
wa ngai yao, nao magacooka makamĩinamĩrĩra,
makamĩhooya. **7** Mũhianano ũcio maũigagĩrĩra ciande
ciao, makaũkuua; makaũiga handũ haguo, ũgaikara
ũrũgamĩte o hau. No ndũngĩhota kuuma hau wĩtware. O
na mũndũ angĩũkaĩra-rĩ, ndũngĩcookia, kana ũhonokie
mũndũ ũcio kuuma mathĩĩna-inĩ make. **8** "Inyuĩ aremi
aya, ririkanai ũndũ ũyũ, na mũwĩkĩre meciiria-inĩ
manyu, mũũige ngoro-inĩ. **9** Ririkanai maũndũ marĩa
mahĩtũkĩte, marĩa ma tene; niĩ nĩ niĩ Mũrungu, na
gũtirĩ ũngĩ tiga niĩ; niĩ nĩ niĩ Ngai, na gũtirĩ ũngĩ
ũhaana ta niĩ. **10** Niĩ menyithanagia maũndũ marĩa
mageekĩka marigĩrĩrio-inĩ kuuma o kĩambĩrĩria, namo
maũndũ marĩa magooka ngamamenyithania kuuma
o tene. Ngoiga atĩrĩ: Ũrĩa nduĩte nĩũkahinga, namo
maũndũ mothe marĩa nyendaga gwĩka-rĩ, no mo ngeeka.
11 Nĩngeeta nyoni ndĩa nyama kuuma mwena wa
irathĩro; nĩngeeta mũndũ wa kũhingia maũndũ marĩa
nduĩte gwĩka kuuma bũrũri wa kũraya. Ũrĩa njugĩte
nĩngahingia; ũndũ ũrĩa ndĩciirĩtie gwĩka nĩngawĩka.
12 Ta thikĩrĩriai, inyuĩ andũ a ngoro nyũmũ, o inyuĩ
mũraihanĩrĩirie na ũhoro wa ũthingu. **13** Nĩngũreharehe
ũthingu wakwa hakuhĩ, ndũrĩ kũraya; o naguo ũhonokio
wakwa ũgũũka o narua. Ũhoro wa ũhonokio wakwa
ngũwathĩrĩra Zayuni, na njathĩrĩre riiri wakwa kũrĩ
Isiraeli.

47 "Atĩrĩrĩ, harũrũka ũikare thĩ rũkũngũ-inĩ, wee
Mũirĩtu Gathirange wa Babuloni; ikara thĩ
ũtaikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, wee Mwarĩ wa andũ a Babuloni.
Ndũgacooka gũtuĩka mũndũ wa kũmenyererwo, kana
mũndũ mũnyoroku ũtarĩ ũndũ angĩĩkĩra. **2** Oya mahiga
ma gĩthĩi, ũthĩe mũtu; eheria gĩtambaya gĩa kwĩhumbĩra
ũthiũ. Heta nguo ciaku na ũguũrie magũrũ maku,
ũtoboke maaĩ-inĩ ũringe tũrũũĩ. **3** Nĩũkarutwo nguo
ũtigwo njaga, ũikare ũconorithĩtio. Nĩngerĩhĩria, na
gũtirĩ mũndũ ngaiguĩra tha." **4** Mũkũũri witũ, Jehova
Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo Rĩĩtwa rĩake, nĩwe Ũrĩa
Mũtheru wa Isiraeli. **5** "Wee Mwarĩ wa andũ a
Babuloni, ikara thĩ ũkirĩte ki, ũthiĩ ũkinye nduma-
inĩ; ndũgacooka gwĩtwo mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa
gwatha mothamaki. **6** Nĩkũrakara ndaarakarĩĩtio nĩ andũ
akwa, na ngĩtũma igai rĩakwa rĩthaahe; ngĩmaneana
moko-inĩ maku, nawe ũkĩaga kũmaiguĩra tha. O na
andũ arĩa akũrũ ũkĩmaigĩrĩra icooki iritũ mũno. **7**
Nawe ũkiuga atĩrĩ, 'Ngũtũũra ndĩ mũthamaki-mũndũ-
wa-nja nginya tene!' No wee ndũigana gũcũũrania
maũndũ maya, o na kana wĩciirie ũrĩa ũhoro wamo
wa kũrigĩrĩria ũgaikara. **8** "Na rĩrĩ, ta thikĩrĩria, wee
wendete ikeno, na ũikaraga ũtarĩ ũgwati ũngĩĩtigĩra,
na ũkeĩraga atĩrĩ, 'Niĩ no niĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga niĩ.
Ndirĩ hĩndĩ ngaatuĩka mũtumia wa ndigwa, kana menye
ũhoro wa gũkuĩrwo nĩ ciana.' **9** Maũndũ macio meerĩ
nĩmagagũkorerera o rĩmwe, mũthenya o ro ũmwe:
nĩũgakuĩrwo nĩ ciana, na ũtuĩke mũtumia wa ndigwa.
Maũndũ macio magaagũkorerera na ũiyũru biũ, o na
gũtuĩka ũrĩ na ũrogi mũingĩ, na ũgo waku ũkaingĩha
mũno. **10** Ũtũire wĩhokete waganu waku, ũkoiga
atĩrĩ, 'Gũtirĩ mũndũ ũnyonaga.' Ũũgĩ na ũmenyo waku
nĩikũhĩtithagia rĩrĩa ũkwĩira atĩrĩ, 'Niĩ no niĩ, na gũtirĩ
ũngĩ tiga niĩ.' **11** Nĩ ũndũ ũcio mwanangĩko nĩũgagũkora,
na ndũkaamenya ũrĩa ũngĩũũrĩra. Nĩũgakorererwo nĩ
mũtino ũrĩa ũtangĩhota gwĩkũũra kuuma kũrĩ guo;
ningĩ nĩũgakorererwo o ro rĩmwe nĩ ihooru rĩa maũndũ
ũterĩgĩrĩire. **12** "Wee thiĩ na mbere na ciama ciaku cia
ũgo, na ũrogi waku mũingĩ ũrĩa ũtũire wĩkaga kuuma
ũrĩ mũnini. No gũkorwo hihi nĩũkona kĩguni kĩa mo,
kana hihi ũtũme kũgĩe na itua-nda inene. **13** Irĩra
iria ciothe ũheetwo no gũkũnogia ikũnogetie! Ago
aku arĩa maroraga igũrũ matu-inĩ nĩmeyumĩrie, acio
matuĩragia njata na makaratha mohoro o mweri, o
mweri-rĩ, nĩmagĩkũhonokie kuuma kũrĩ maũndũ marĩa
megũgũkorerera. **14** Ti-itherũ, andũ acio mahaana ta
itira iria itigĩtwo mũgũnda; nĩgũcinwo magaacinwo nĩ
mwaki mathire. Matikahota kwĩhonokia kuuma kũrĩ
hinya wa rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki, nĩgũkorwo hatigaakorwo
makara mangĩotwo mwaki; hatirĩ mwaki haha ũngĩotwo.
15 Ũguo noguo mangĩgwĩkĩra, aya mwanarutithania
wĩra na mũkonjorithia nao kuuma rĩrĩa warĩ mũnini. O
mũndũ wao athiiaga o na mbere kũhĩtia; gũtigakorwo
mũndũ o na ũmwe ũngĩgĩkũhonokia.

48 "Atĩrĩrĩ, we nyũmba ya Jakubu, ta thikĩrĩria
ũhoro ũyũ, o wee wĩtanagio na rĩĩtwa rĩa Isiraeli,
na uumĩte rũciaro-inĩ rwa Juda, o inyuĩ mwĩhĩtaga
mũkĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Jehova, na mũkahooya Ngai wa
Isiraeli, o na gũtuĩka mũtimũhooyaga na ma kana na
ũthingu, **2** nĩgũkorwo inyuĩ mwĩĩtaga atũũri a itũũra
rĩrĩa inene itheru, na mũkehoka Ngai wa Isiraeli, o
ũcio rĩĩtwa rĩake arĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe: **3** O

tene nĩndarathire ũhoro wa maũndũ marĩa magooka,
ngĩmaaria na kanua gakwa na ngĩtũma mamenyeke;
na o ro rĩmwe ngĩmahingia, namo magĩĩkĩka. **4**
Nĩgũkorwo nĩndamenyaga atĩ wee ũrĩ mũremi mũno,
nayo ngingo yaku ĩkahaana ta rũga rũmũ rwa kĩgera,
naguo thiithi waku ũgatuĩka ta gĩcango. **5** Nĩ ũndũ
ũcio ndakwĩrire maũndũ maya o tene; ngĩkwĩra
ũhoro wamo mataanekĩka, nĩgeetha ndũkanoige atĩrĩ,
'Mĩhianano yakwa ya kũhooywo nĩyo ĩĩkĩte maũndũ
macio; mũhianano wakwa wa gwacũhio, na ngai
yakwa ya kĩgera nĩcio ciathanire ũhoro wamo.' **6**
Kũigua nĩmũiguĩte maũndũ macio; ta kĩmarorei mothe.
Githĩ mũtikamoimbũra atĩ nĩguo matarĩĩ? "Kuuma rĩu
ndĩĩkwĩraga ũhoro wa maũndũ merũ, ngakwĩra ũhoro
wa maũndũ mahithe, o marĩa wee ũtooĩ. **7** Maũndũ
macio mathondeketwo o rĩu, na ti ma tene; ndũrĩ
waigua ũhoro ũcio, waũigua ũmũthĩ. Nĩ ũndũ ũcio
ndũngiuga atĩrĩ, 'Maũndũ macio nĩndamenyete ũhoro
wamo.' **8** Wee ndũrĩ waigua kana ũkamenya; kuuma
o tene matũ maku matirĩ mahingũka. Nĩnjũũĩ wega
ũrĩa ũrĩ mũndũ mũgarũ, o na atĩ kuuma waciarwo
wetirwo mũremi. **9** Nĩngwamba kũrũgamia mang'ũrĩ
makwa nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa; na tondũ wa ũgooci
wakwa ndigĩrĩirie mang'ũrĩ macio matigagũkore, nĩguo
ndigakũniine biũ. **10** Atĩrĩrĩ, nĩngũtheretie o na gũtuĩka
ti ta ũrĩa betha ĩtheragio; wee-rĩ, ngũgeretie thĩinĩ wa
icua rĩa mĩnyamaro. **11** Nĩ ũndũ wakwa niĩ mwene,
ĩĩ ti-itherũ, nĩ ũndũ wakwa niĩ mwene-rĩ, nĩngeeka
ũndũ ũcio. Niĩ mwene-rĩ, ndaahota atĩa gwĩtĩkĩria
rĩĩtwa rĩakwa rĩthaahio? Riiri wakwa ndikaũhe mũndũ
ũngĩ. **12** "Atĩrĩrĩ, wee Jakubu, ta thikĩrĩria, o na wee
Isiraeli ũrĩa niĩ njĩtĩĩte: Niĩ nĩ niĩ Ngai; nĩ niĩ wa
mbere, o na ningĩ nĩ niĩ wa kũrigĩrĩria. **13** Guoko
gwakwa kĩũmbe nĩkuo kwahaandire mĩthingi ya thĩ,
na guoko gwakwa kwa ũrĩo gũgĩtambũrũkia matu;
rĩrĩa ndaameta, mothe marũgamaga o hamwe. **14**
"Cookanĩrĩrai hamwe inyuothe na mũthikĩrĩrie: Nĩ
mĩhianano ĩrĩkũ ya kũhooywo ĩrĩ yoimbũranĩra maũndũ
macio? Mũndũ ũrĩa Jehova ethuurĩire manyiitanĩre
nake nĩwe ũkaahingia muoroto wake wa gũũkĩrĩra
bũrũri wa Babuloni; guoko gwake nĩkuo gũgookĩrĩra
andũ a Babuloni. **15** Niĩ, o niĩ-rĩ, nĩnjarĩtie; ĩĩ nĩguo,
nĩ niĩ ndĩmwĩtĩte, na nĩngamũrehe, na nĩakagaacĩra
wĩra-inĩ wake. **16** "Nguhĩrĩriai mũthikĩrĩrie ũhoro ũyũ:
"Kuuma o kĩambĩrĩrĩria ndirĩ ndaaria ũhoro na hitho;
maũndũ macio makĩoneka, niĩ ngoragwo ho." Na rĩu
Mwathani Jehova nĩwe ũndũmĩte, we mwene o na
Roho wake. **17** Jehova, o we Mũkũũri waku, o we
Mũtheru wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: "Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai
waku, ũrĩa ũkũrutaga maũndũ marĩa makwagĩrĩire,
na nowe ũkuonagĩrĩria njĩra ĩrĩa wagĩrĩirwo nĩkũgera.
18 Naarĩ korwo nĩmwaiguĩte maathani makwa, thayũ
wanyu ũngĩahaanire ta rũũĩ rũgũtherera, naguo ũthingu
wanyu ũhaane ta makũmbĩ ma iria-inĩ. **19** Njiaro
cianyu ingĩaingĩhire o ta mũthanga, nacio ciana cianyu
cingĩhe ta hĩndĩ cia mũthanga iria itangĩtarĩka; rĩĩtwa
rĩao rĩtingĩkaaniinwo, kana rĩanangwo, rĩeherio mbere
yakwa." **20** Umai bũrũri wa Babuloni, mwĩtharei,
muume kũrĩ andũ a Babuloni! Anĩrĩrai ũhoro ũyũ na
kayũ kanene mũkenete, na mũhunjie ndũmĩrĩri ĩno.
Mĩtũmei nginya ituri-inĩ cia thĩ; ugai atĩrĩ, "Jehova
nĩakũũrĩte ndungata yake Jakubu." **21** Matianyootire
hĩndĩ ĩrĩa aamatoongoreirie werũ-inĩ; nĩamarutĩire maaĩ
kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga; o na ningĩ agĩatũra rwaro
rwa ihiga, namo maaĩ makiuma ho. **22** Jehova ekuuga
atĩrĩ, "Andũ arĩa aaganu matikagĩa na thayũ o na rĩ."

49 Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũtũũraga icigĩrĩra-inĩ ta thikĩrĩriai;
o na inyuĩ andũ a mabũrũri ma kũraya ta iguai:
Jehova aanjĩtire itarĩ mũciare; ndĩ o nda ya maitũ
nĩguo aanjĩtire na rĩĩtwa rĩakwa. **2** Nĩatũmire kanua
gakwa gatuĩke ta rũhiũ rũũgĩ rwa njora, na akĩĩhitha
kĩĩruru-inĩ gĩa guoko gwake; agĩĩthondeka ta mũguĩ
mũnyoroku, na akĩĩhitha thiaka-inĩ wake. **3** Agĩcooka
akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Wee Isiraeli, nĩwe ndungata yakwa, andũ
nĩmarĩngoocaga nĩ ũndũ waku." **4** No ngiuga atĩrĩ, "Niĩ
ndutĩte wĩra wa tũhũ; hũthĩrĩte hinya wakwa wothe nĩ
ũndũ wa maũndũ matarĩ kĩguni na ma tũhũ. No rĩrĩ,
ũhoro wakwa wa gũtuĩrwo ciira na kĩhooto uumaga harĩ
Jehova, narĩo irĩhi rĩakwa rĩrĩ na Ngai wakwa." **5** Na rĩu-
rĩ, Jehova ũrĩa wanyũũmbire ndĩ nda ya maitũ nduĩke
ndungata yake, nĩguo hũndũre Jakubu, ndĩmũcookie
harĩ we, na njookanĩrĩrie Isiraeli harĩ we, nĩgũkorwo
ndĩ mũtĩĩku maitho-inĩ ma Jehova, na Ngai wakwa
agakorwo arĩ hinya wakwa, **6** Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Nĩ ũndũ mũhũthũ harĩwe gũtuĩka ndungata yakwa,
ya gũcookereria mĩhĩrĩga ya Jakubu, na kũhũndũra
matigari ma Isiraeli marĩa ndĩĩtigĩirie. Ningĩ nĩngatũma
ũtuĩke ũtheri wa gũtherera andũ a ndũrĩrĩ, nĩgeetha
ũtware ũhonokio wakwa ituri-inĩ ciothe cia thĩ." **7**
Jehova, Mũkũũri wa Isiraeli, o we Ũrĩa Mũtheru wa
Isiraeli, ekwarĩria ũrĩa mũnyarare na agathũũrwo
nĩ ndũrĩrĩ, akeera ũrĩa ndungata ya aathani atĩrĩ,
"Athamaki marĩkuonaga magakũrũgamĩra, aanake a
athamaki makuona magakũinamĩrĩra, nĩ ũndũ wa
Jehova, ũcio mwĩhokeku, o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
ũrĩa ũgũthuurĩte." **8** Jehova ekuuga atĩrĩ, "Hĩndĩ ya
gwĩtĩkĩrĩka, nĩngagũcookeria ũhoro, naguo mũthenya
wa kũhonokania, nĩngagũteithia; nĩndĩkũmenyagĩrĩra,
na nĩngũkũheana ũtuĩke wa kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro
na andũ anyu gĩa kũmacookeria bũrũri, na ũtũme
megwatĩre igai rĩa kũndũ kũrĩa gwatigirwo gũkirĩte
ihooru, **9** na ningĩ wĩre andũ arĩa mohetwo atĩrĩ,
'Thiĩi, nĩmuohorwo,' nao arĩa maikarĩte nduma-inĩ
ũmeere atĩrĩ, 'Umĩrai ũtheri-inĩ!' "Makaarĩithagio
mĩkĩra-inĩ ya njĩra, na moonage gĩa kũrĩa tũrĩma-
inĩ tuothe tũrĩa tũtarĩ kĩndũ. **10** Matikaahũũta kana
manyoote, kana macinwo nĩ ũrugarĩ wa werũ-inĩ o na
kana mahĩe nĩ riũa. Nĩgũkorwo ũrĩa ũmaiguagĩra tha
nĩwe ũkaamoonia njĩra na amatongoragie amatware
ithima-inĩ cia maaĩ. **11** Nĩngatũma kũgĩe njĩra irĩma-
inĩ ciakwa ciothe, nacio barabara ciakwa iria njariĩ
ciambatĩrio na igũrũ. **12** Atĩrĩrĩ, magooka moimĩte
kũndũ kũraya: amwe makoima gathigathini, na amwe
moime ithũĩro, na arĩa angĩ moime rũgongo rũa
Sinimu." **13** Wee igũrũ, anĩrĩra nĩ gũkena; nawe thĩ
ũcanjamũke, na inyuĩ irĩma-rĩ, inai rwĩmbo! Nĩgũkorwo
Jehova nĩahooreretie andũ ake, nao andũ ake arĩa
anyariire akamaiguĩra tha. **14** No rĩrĩ, Zayuni oigire
atĩrĩ, "Jehova nĩandiganĩirie, Mwathani nĩariganĩirwo

nĩ niĩ.” **15** “Nyina wa mwana-rĩ, no ariganĩrwo nĩ
mwana ũrĩa arongithia, na aage kũiguĩra tha mwana
ũrĩa aciarĩte? Hihi no kũhoteke ariganĩrwo, no niĩ
ndikaariganĩrwo nĩwe! **16** Atĩrĩrĩ, ngururĩte mũhiano
waku hĩ-inĩ ciakwa, nacio thingo ciaku ikoragwo mbere
yakwa hĩndĩ ciothe. **17** Ariũ aku mahiũhĩte magĩcookaga
kũrĩ we, nao arĩa makwanangĩte nĩmarakũũrĩra. **18**
Tiira maitho maku wĩrorere kũndũ guothe; ariũ aku
othe maracookanĩrĩra hamwe moke harĩwe.” Jehova
ekuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo-rĩ,
ũkaamehumba othe ta mathaga; ũkaamehumba o ta ũrĩa
mũhiki egemagia na mathaga make. **19** “O na gũtuĩka
nĩwanangĩtwo ũgakira ihooru, o naguo bũrũri waku
ũkonũhwo-rĩ, bũrũri ũcio nĩũkanyiiha wage kũiganĩra
andũ arĩa matũũraga kuo, nao arĩa magũtambuurangĩte
magaakorwo maingatĩtwo magathiĩ haraaya nawe. **20**
Ciana iria ciaciarĩirwo bũrũri ũrĩa watahĩirwo, ikoiga
ũkĩiguaga atĩrĩ, ‘Bũrũri ũyũ nĩ mũnini, ndũngĩtũigana,
tũhe kũndũ kũngĩ gwa gũtũũra.’ **21** Hĩndĩ ĩyo nĩũkeyũria
na ngoro yaku atĩrĩ, ‘Nũũ wanjiarĩire ciana ici, kuona atĩ
nĩndakuĩrĩirwo nĩ ciana ciakwa, ngĩtigwo ta ndĩ thaata;
ndaarĩ mũtahe na ngamenwo. Nũũ warerire ciana ici?
Niĩ ndatigirwo nyiki, no rĩrĩ, ciana ici ciumĩte nakũ?’”
22 Mwathani Jehova ekuuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, nĩngeeta
ndũrĩrĩ, njooke nyambararie bendera yakwa kũrĩ andũ
a mabũrũri; nao nĩmakarehe ariũ aku mamakuuĩte
na moko, na makuue airĩtu aku na ciande ciao. **23**
Athamaki nĩo magaatuĩka mathoguo ma gũkũrera,
na atumia ao matuĩke ta aa maitũguo a gũkũrera.
Nĩmagakũinamĩrĩra maturumithĩtie mothiũ mao thĩ, na
nĩmagacũna rũkũngũ rũrĩa rũrĩ magũrũ-inĩ maku. Hĩndĩ
ĩyo nĩũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova; arĩa manjĩhokaga
matigaaconoka.” **24** Anga njamba ĩrĩ hinya no ĩtunywo
indo iria itahĩte, o na kana andũ arĩa maanyiitĩtwo
mahonokio kuuma kũrĩ andũ karaũ? **25** No rĩrĩ, Jehova
ekuuga atĩrĩ: “Ĩĩ, njamba cia ita nĩigatunywo andũ
arĩa ciohete mĩgwate, na indo iria itahĩtwo itunyanwo
kuuma kũrĩ andũ arĩa karaũ; nĩngahũũrana na andũ arĩa
mahũũranaga nawe, na nĩngahonokia ciana cianyu. **26**
Nĩngatũma andũ arĩa makũhinyagĩrĩria marĩe nyama cia
mĩĩrĩ yao; makaarĩĩo nĩ thakame yao ene o ta marĩĩtwo
nĩ njoohi. Nao andũ othe nĩmakamenya, atĩ niĩ, Jehova,
nĩ niĩ Mũhonokia waku, na Mũkũũri waku, o niĩ Ũrĩa
Mwene-Hinya wa Jakubu.”

50 Jehova ekũũria atĩrĩ, “Marũa marĩa maitũguo
aaheirwo ma gũtigana nake, o macio monanagia
atĩ nĩndamũteire-rĩ, marĩ ha? Kana nĩ mũndũ ũrĩkũ
wa arĩa ndaarĩ thiirĩ nao ndakwendeirie? Nĩ ũndũ
wa mehia manyu-rĩ, nĩkĩo mwendirio; nĩ ũndũ wa
ũrĩa mwagararĩte watho, nĩkĩo nyina wanyu aateirwo.
2 Rĩrĩa ndokire-rĩ, nĩ kĩĩ gĩatũmire haage mũndũ o
na ũmwe? Ningĩ rĩrĩa ndetanire-rĩ, nĩ kĩĩ gĩatũmire
haage mũndũ o na ũmwe wanjĩtĩkire? Kaĩ guoko
gwakwa gwakuhĩhĩte, nĩguo kũremwo nĩkũmũkũũra?
Nĩ hinya njagĩte wa kũmũhonokia? Ikũũma rĩakwa riiki
nĩrĩtũmaga iria rĩhũe, o na ngatũma njũũĩ ituĩke werũ;
thamaki ciakuo ikabutha nĩ kwaga maaĩ, na igakua
nĩ nyoota. **3** Niĩ humbaga igũrũ nguo ya nduma, na
ngarĩkunĩkĩra na nguo ya ikũnia.” **4** Mwathani Jehova
nĩaahete rũrĩmĩ rwa andũ arĩa marutĩtwo maũndũ, nĩguo
menyage ũrĩa ciugo ciakwa ingĩhota gũteithia andũ
arĩa anogu. Anjarahũraga rũciinĩ o rũciinĩ, akaarahũra
matũ makwa thikĩrĩrie nĩguo ndĩĩrute ta andũ arĩa
marutagwo maũndũ. **5** Mwathani Jehova nĩahingũrĩte
matũ makwa, na niĩ ndirĩ ndamũremera; ndicookete
na thuutha. **6** Ndaneanire mũgongo wakwa kũrĩ andũ
arĩa maahũũraga, kĩreru gĩakwa ngĩkĩnengera arĩa
maangũũraga nderu; ndiahithire ũthiũ wakwa atĩ nĩguo
ndikanyũrũrio, kana ndige gũtuĩrwo mata. **7** Tondũ
Mwathani Jehova nĩwe ũndeithagia-rĩ, ndirĩ hĩndĩ
ngaaconorithio. Nĩ ũndũ ũcio ndũmĩte ũthiũ wakwa
ũikare ũũmĩte o ta ihiga rĩa nyaigĩ, na nĩnjũũĩ ndirĩ
hĩndĩ ngaaconorithio. **8** Ningĩ ũrĩa ũnduuaga mũthingu
arĩ hakuhĩ. Nũũ ũngĩgĩĩthitanga? Nĩoke tũrũgamane
nake! Ningĩ ũrĩa ũngĩnjiirithia akĩrĩ we ũ? Mũndũ ũcio
nĩarekwo akĩĩng’ethere! **9** Atĩrĩrĩ, Mwathani Jehova
nĩwe ũndeithagia. Ũrĩa ũngĩndua mwĩhia akĩrĩ ũũ?
Andũ acio othe magaathira o ta ũrĩa nguo ĩthiraga;
makaarĩĩo nĩ memenyi, mathire biũ. **10** Nũũ thĩinĩ
wanyu wĩtigĩrĩte Jehova, na wathĩkagĩra kiugo kĩa
ndungata yake? Mũndũ ũrĩa ũthiiagĩra nduma-inĩ,
ũrĩa ũtarĩ na ũtheri, nĩakĩĩhoke rĩĩtwa rĩa Jehova, na
egiritanie na Ngai wake. **11** No rĩrĩ, rĩu inyuĩ arĩa
othe mwakagia mwaki, na mũkeehe imũrĩ igwakana-
rĩ, thiĩi, mũgerere ũtheri-inĩ wa mwaki wanyu, na wa
imũrĩ cia mwaki ũrĩa mũgwatĩtie. Ũndũ ũyũ nĩguo
mũkaamũkĩra kuuma guoko-inĩ gwakwa: Mũgaakoma
thĩ na mĩnyamaro.

51 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũrũmagĩrĩra maũndũ ma ũthingu
ta thikĩrĩriai, o inyuĩ mũrongoragia Jehova: Rorai
rwaro rwa ihiga rũrĩa mwarutirwo, o na kĩenjero kĩa
mahiga kĩrĩa mwenjirwo; **2** ta rorai Iburahĩmu, o we ithe
wanyu, o na Sara, ũrĩa wamũciarire. Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩrĩa
aarĩ o wiki nĩguo ndamwĩtire, na ngĩmũrathima, ngĩtũma
aingĩhe. **3** Ti-itherũ Jehova nĩakahooreria Zayuni, o
na ahoorerie kũndũ gwakuo kũrĩa kwanangĩtwo; werũ
wakuo akaaũtua o ta Edeni, na rũng’ũrĩ rwakuo arũtue
o ta mũgũnda wa Jehova. Kũu guothe gũkaiyũra gĩkeno,
na gũcanjamũka ngoro, na gũcookagia ngaatho, o
gũkĩĩnagwo nyĩmbo. **4** “Inyuĩ andũ akwa ta thikĩrĩriai,
na inyuĩ rũrĩrĩ rwakwa, njiguai: Nĩgũkorwo watho
ũkoima harĩ niĩ; nakĩo kĩhooto gĩakwa nĩkĩo gĩgaatuĩka
ũtheri wa ndũrĩrĩ. **5** Ũhoro wakwa wa ũthingu nĩũrooka
o na ihenya, nakuo kũhonokania gwakwa kũrĩ hakuhĩ
kuoneka, o nakuo guoko gwakwa nĩkuo gũgaatuĩra
andũ a ndũrĩrĩ ciira wa kĩhooto. Andũ a icigĩrĩra-inĩ
nĩ niĩ magaacũthĩrĩria na meterere guoko gwakwa
marĩ na mwĩhoko. **6** Tiirai maitho manyu na igũrũ,
na mũrore thĩ ĩrĩa ĩrĩ mũhuro; igũrũ rĩkaabuĩria o ta
ndogo, nayo thĩ ĩthire o ta ũrĩa nguo ĩthiraga, nao
atũũri ao makuage o ũguo ta ngi. No rĩrĩ, ũhonokio
wakwa nĩwagũtũũra nginya tene, naguo ũthingu wakwa
ndũrĩ hĩndĩ ũgaathira. **7** “Ta njiguai, inyuĩ andũ arĩa
mũũĩ ũhoro wa ũthingu, o inyuĩ andũ arĩa mũrũmĩtie
watho wakwa ngoro-inĩ cianyu: Mũtigetigĩre kũmenwo
nĩ andũ, o na kana mũmakio nĩ irumi iria mamũrumaga
nacio. **8** Nĩgũkorwo makaarĩĩo nĩ memenyi mathire
biũ o ta nguo; na marĩĩo nĩ igunyũ o ta marĩ guoya wa

ng'ondu. No rĩrĩ, ũhoro wakwa wa ũthingu nĩ wa gũtũũra
nginya tene, naguo ũhonokio wakwa ũtũũre nginya
njiarwa-inĩ ciothe." **9** Arahũka, arahũka! Wĩĩkĩre hinya,
wee guoko kwa Jehova; arahũka o ta ũrĩa waarahũkire
matukũ marĩa ma tene, warahũke o ta hĩndĩ ya njiarwa
cia tene. Githĩ wee tiwe watinangirie Rahabu tũcunjĩ, o
wee watheecangire nyamũ ĩyo nene, ũkĩmĩtũrĩkania? **10**
Githĩ tiwe wahũithirie iria, maaĩ ma kũndũ kũrĩa kũriku
mũno, o wee watemire njĩra kũu iria-inĩ kũrĩa kũriku,
nĩgeetha andũ arĩa wakũũrĩte maringĩre yo? **11** Andũ
arĩa akũũre a Jehova nĩmagacooka. Nao magaatoonya
Zayuni makĩinaga; nĩmagekĩrwo thũmbĩ ya gĩkeno gĩa
tene na tene. Magaakena na macanjamũke, nakĩo kĩeha
na mũcaayo nĩigathira biũ. **12** "Niĩ, o niĩ mwene-rĩ, nĩ niĩ
ndĩmũhooreragia. Wee ũrĩ ũ, atĩ nĩguo wĩtigĩre andũ arĩa
makuuaga, na ũgetigĩra ariũ a andũ arĩa magaatuuo o ta
nyeki, **13** nawe ũkariganĩrwo nĩ Jehova ũrĩa wakũũmbire,
o we ũrĩa watambũrũkirie matu, na agĩaka mĩthingi
ya thĩ, atĩ nĩguo o ũtũũrage na guoya o mũthenya nĩ
ũndũ wa mang'ũrĩ ma mũhinyanĩrĩria rĩrĩa ekwĩhaarĩria
aniinane? Namo mang'ũrĩ ma mũhinyanĩrĩria ũcio-rĩ,
makĩrĩ ha? **14** Nao oohwo arĩa marainaina nĩ guoya
nĩmekuohorwo o narua; matigakuĩra kũu marima-inĩ
ma njeera, o na kana irio ciao ciage. **15** Nĩgũkorwo nĩ
niĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa ũtũmaga iria rĩikie ndiihũ
nĩguo makũmbĩ marĩo makaruruma; Jehova Mwene-
Hinya-Wothe nĩrĩo rĩĩtwa rĩake. **16** Nĩnjĩkĩrĩte ciugo
ciakwa kanua-inĩ gaku, na ngakũhumbĩra na kĩĩruru gĩa
guoko gwakwa, o niĩ ndatambũrũkirie matu harĩa marĩ,
na ngĩaka mĩthingi ya thĩ, o niĩ njĩĩraga andũ a Zayuni
atĩrĩ, 'Inyuĩ mũrĩ andũ akwa.'" **17** Arahũka, arahũka!
Wee Jerusalemu ũkĩra, o wee ũnyuĩrĩire gĩkombe kĩa
mang'ũrĩ ma Jehova, ũnengereirio kuuma guoko-inĩ
gwake, o wee ũnyuĩrĩire kuuma mbakũri ĩrĩa ĩtũmaga
andũ matũgũũge na ũkamĩinĩkĩrĩria. **18** Harĩ ariũ ake
othe arĩa aaciarire, gũtirĩ o na ũmwe ũngĩmũtongoria;
o na ningĩ ariũ ake othe arĩa aarerire-rĩ, gũtirĩ o na
ũmwe ũngĩmũnyiita guoko. **19** Mogwati maya meerĩ
nĩmo magũkorete; nũũ ũgaagĩkũhooreria? Mogwati
macio nĩ mwanangĩko na ũniinani, ningĩ nĩ ng'aragu
o na rũhiũ rwa njora; nũũ ũgaagĩkũhooreria? **20**
Ariũ aku nĩmaringĩkĩte; nao makomete macemanĩrio-
inĩ ma njĩra ciothe, magakoma o ta thiiya ĩnyiitĩtwo
nĩ mũtego. Maiyũrĩtwo nĩ mang'ũrĩ ma Jehova, na
ikũũma rĩa Ngai wanyu. **21** Nĩ ũndũ ũcio igua ũhoro
ũyũ, wee ũnyariirĩtwo, ũkarĩĩo, no ti ndibei ĩkũrĩĩte.
22 Mwathani Jehova Ngai waku ũrĩa ũgitagĩra andũ
ake, ekuuga ũũ: "Atĩrĩrĩ, nĩngwehereirie gĩkombe kĩrĩa
gĩatũmire ũtũgũge, ngakĩruta guoko-inĩ gwaku; o
na ngakwehereria mbakũri ya mang'ũrĩ makwa, na
ndũgacooka kũmĩnyuĩra rĩngĩ. **23** Nĩnganeana mbakũri
ĩyo moko-inĩ ma arĩa makũnyariiraga, o arĩa maakwĩrire
atĩrĩ, 'Wĩgũithie thĩ, nĩguo tũkũgerere igũrũ.' Nawe
ũgĩkoma, mũgongo waku ũgĩtuĩka taarĩ thĩ, na ũkĩũtua
taarĩ njĩra nĩguo andũ acio makũgeragĩre igũrũ."

52 Arahũka, arahũka, wee Zayuni, wĩĩkĩre hinya.
Ĩkĩra nguo ciaku iria irĩ riiri, o wee Jerusalemu,
itũũra rĩrĩa inene na rĩamũre. Nĩgũkorwo kuuma rĩu
thĩinĩ waku gũtigacooka gũtoonya mũndũ ũtarĩ mũruu
kana mũndũ ũrĩ na thaahu. **2** Wĩribaribe rũkũngũ;
ũkĩra, ũikarĩre gĩtĩ kĩa ũnene, wee Jerusalemu. Wĩohore
mĩnyororo ĩyo ĩrĩ ngingo yaku, wee mwarĩ wa Zayuni,
o wee ũtũire ũrĩ muohe. **3** Nĩgũkorwo Jehova ekuuga
atĩrĩ: "Wee wendirio ũtarutĩirwo kĩndũ, na ũgaakũũrwo
ũtarutĩirwo mbeeca." **4** Nĩgũkorwo Mwathani Jehova
ekuuga atĩrĩ: "Tene andũ akwa maikũrũkire bũrũri wa
Misiri magĩthiĩ gũtũũra marĩ ageni kuo; thuutha ũyũ
andũ a Ashuri nĩmamahinyĩrĩirie." **5** Jehova ekũũria
atĩrĩ, "Rĩu-rĩ, nĩ kĩĩ ndĩ nakĩo? "Nĩgũkorwo andũ akwa
maatahirwo o ũguo tũhũ, nao andũ arĩa mamaathaga
no kũmanyũrũria. Narĩo rĩĩtwa rĩakwa rĩcambagio hĩndĩ
ciothe," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **6** "Nĩ ũndũ ũcio
andũ akwa nĩmakamenya rĩĩtwa rĩakwa; mũthenya ũcio
nĩmakamenya atĩ nĩ niĩ ndaaririe ũhoro ũcio o tene. Ĩĩ
nĩguo, nĩ niĩ ndawaririe." **7** Kaĩ magũrũ ma mũndũ ũrĩa
ũrarehe ũhoro mwega, nĩmagĩrĩire kũu irĩma-inĩ igũrũ-ĩ,
o ũcio ũrahunjanĩria ũhoro wa thayũ, na akarehe ũhoro
mwega wa maũndũ magĩrĩru, o na akahunjanĩria ũhoro
wa kũhonokania, o we ũrĩa ũreera Zayuni atĩrĩ, "Ngai
waku nĩwe ũrathamaka!" **8** Atĩrĩrĩ, ta thikĩrĩria! Arangĩri
aku nĩmaranĩrĩra; maranĩrĩra nĩ gũkena marĩ hamwe.
Rĩrĩa Jehova agaacooka Zayuni, nĩmakeyonera na
maitho mao. **9** Atĩrĩrĩ, inyuĩ kũndũ kũrĩa kwanangĩtwo
kwa Jerusalemu, ambĩrĩriai kũina nyĩmbo cia gĩkeno,
nĩgũkorwo Jehova nĩahooreretie andũ ake, na agakũũra
Jerusalemu. **10** Jehova nĩakaguũria guoko gwake gũtheru
harĩ ndũrĩrĩ ciothe, ikuone na maitho mao, nacio ituri
ciothe cia thĩ nĩcikoona ũhonokanio wa Ngai witũ.
11 Eherai, eherai, umai kũu! Mũtikahutie kĩndũ kĩrĩ
thaahu! Umai kũu na mwĩtherie, inyuĩ mũkuuaga indo
cia Jehova. **12** No rĩrĩ, mũtikoima na ihenya, kana mũthiĩ
mũhanyũkĩte; nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũkaamũtongoria,
Ngai wa Isiraeli nĩwe ũkaamuuma thuutha, amũgitĩre.
13 Atĩrĩrĩ, ndungata yakwa ĩgeekaga maũndũ na ũũgĩ;
nĩĩkambarario na yambatĩrio, o na ĩtũũgĩrio mũno. **14** O
ta ũrĩa andũ aingĩ maagegirio mũno nĩ ũndũ wake, tondũ
gĩthiithi gĩake nĩgĩathũkĩtio mũno, gĩgakĩra kĩa mũndũ o
wothe, na mũhianĩre wake ũgathũkio gũkĩra mũhianĩre
wa andũ, **15** ũguo noguo akaamakia ndũrĩrĩ nyingĩ,
nao athamaki nĩmagatumia tũnua twao nĩ ũndũ wake.
Nĩgũkorwo maũndũ marĩa materĩtwo, nĩmakamoona,
na maũndũ marĩa mataiguĩte, nĩmakamenya ũhoro
wamo.

53 Nũũ wĩtĩkĩtie ũhoro witũ, nakuo guoko kwa
Jehova-rĩ, kũguũrĩirio ũ? **2** Nĩgũkorwo ndungata
ĩyo yakũrire ĩhaana ta mũtĩ mwĩthĩ, na ta mũri
ũmerete kũndũ kũmũ. Ndĩarĩ kĩĩrorerwa o na kana
ĩgathakara ũndũ tũngĩaguucĩrĩirio nĩyo, ĩkĩoneka-rĩ,
gũtirĩ kĩndũ kĩngĩatũmire tũmĩĩririrĩrie. **3** Ndungata ĩyo
nĩyanyararirwo na ĩkĩregwo nĩ andũ, aarĩ mũndũ wa
kĩeha kĩingĩ na wonete thĩĩna. O ta mũndũ ũrĩa andũ
mahithaga mothiũ mao matikamuone-rĩ, aanyararirwo,
na ithuĩ tũtiigana kũmũtĩĩa. **4** Ti-itherũ nĩwe woire
wonje witũ, na agĩkuua kĩeha giitũ; no ithuĩ twatuire
nĩkũhũũrwo aahũũrĩtwo nĩ Ngai, akamũgũtha na
akamũnyamaria. **5** No rĩrĩ, aatihangirio nĩ ũndũ wa
mahĩtia maitũ, o na akĩhehenjwo nĩ ũndũ wa waganu
witũ; nakuo kũherithio kũrĩa gwatũmire tũgĩe na thayũ

nĩwe waherithirio, na ithuĩ tũhonagio nĩ ũndũ wa
nguraro ciake. **6** Ithuothe, nĩtũhĩtĩtie njĩra, tũgaturuura
ta ng'ondu ciũrĩte, o mũndũ agathiĩ na njĩra yake mwene;
nake Jehova nĩamũigĩrĩire waganu witũ ithuothe. **7**
Nĩahinyĩrĩirio na agĩthĩĩnio, nowe ndaatumũrire kanua
gake; aakirire ki o ta ũrĩa gatũrũme gakiraga gagĩthiĩ
gũthĩnjwo, na o ta ũrĩa ng'ondu ĩkiraga ki ĩrĩ mbere
ya mũmĩenji guoya, noguo o nake ataatumũrire kanua
gake. **8** Eeheririo na ũndũ wa kũhinyĩrĩrio na gũtuĩrwo
ciira ũtarĩ wa kĩhooto. Ha ũhoro wa rũciaro rwake-
rĩ, nũũ ũngĩaria ũhoro waruo? Nĩgũkorwo eeheririo
kuuma bũrũri wa arĩa matũũraga muoyo; na nĩ ũndũ wa
mahĩtia ma andũ akwa nĩkĩo aahũũrirwo. **9** Rĩrĩa aakuire
aigirwo mbĩrĩra-inĩ ya andũ aaganu, o na agĩthikwo
mbĩrĩra-inĩ ya andũ arĩa itonga, o na harĩa atekĩte ũndũ
mũũru, kana kanua gake gakaaria maheeni. **10** No
rĩrĩ, Jehova nĩonire arĩ wega amũhehenje, na agĩtũma
athĩĩnĩke, na rĩrĩa Jehova agaatũma muoyo wake ũtuĩke
igongona rĩa mehia-rĩ, nĩakoona rũciaro rwake, na
amũingĩhĩrie matukũ make, naguo wendi wa Jehova
nĩũkagaacĩra guoko-inĩ gwake. **11** Thuutha wa ngoro
yake gũthĩĩnĩka, nĩakoona uumithio wa gũthĩĩnĩka
gwake, na aiganĩre; nĩ ũndũ wa ũmenyo wake, ndungata
ĩyo yakwa thingu nĩĩgatũma andũ aingĩ matuĩke athingu,
na nĩĩgakuua mawaganu mao, ĩmeherie. **12** Nĩ ũndũ
ũcio nĩngamĩgayanĩria igai hamwe na arĩa anene, o na
magayane indo cia gũtahwo na andũ arĩa marĩ hinya,
tondũ nĩarutire muoyo wake akue, na agĩtaranĩrio na
arĩa aagarari watho. Nĩgũkorwo nĩakuuire mehia ma
andũ aingĩ, o na arĩa maahĩtĩtie akĩmathaithanĩrĩra.

54 "Atĩrĩrĩ, wee mũndũ-wa-nja thaata ina rwĩmbo,
o wee ũtarĩ waciara mwana; ambĩrĩria kũina
rwĩmbo, na wanĩrĩre nĩ gũkena, wee ũtarĩ wanyiitwo nĩ
ruo rwa gũciara, tondũ ciana cia mũndũ-wa-nja ũrĩa
ũtiganĩirio nĩ nyingĩ, gũkĩra cia ũrĩa ũrĩ na mũthuuri,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **2** "Wĩyaramĩrie handũ ha
hema yaku, na ũtambũrũkie mataama ma hema yaku
maarame, maguucie ũtekũmacaaĩra; raihia mĩkanda
ya hema yaku, nacio higĩ ciayo ũcikiindĩre irũme biũ.
3 Nĩgũkorwo nĩũgatheerema mwena wa ũrĩo na wa
ũmotho; njiaro ciaku nĩikegwatĩra mabũrũri ma ndũrĩrĩ,
na itũũre matũũra manene ma cio marĩa matigĩtwo
matarĩ andũ. **4** "Ndũkanetigĩre; tondũ ndũgaaconoka. O
na ndũkanaigue guoya wa gũconorithio; nĩgũkorwo
ndũrĩ hĩndĩ ũkaanyararithio. Nĩukariganĩrwo nĩ thoni
cia ũnini waku, na ndũgacooka kũririkana rĩngĩ ũrĩa
wananyararwo nĩgũkorwo ũrĩ wa ndigwa. **5** Nĩgũkorwo
ũrĩa Mũũmbi waku nĩwe mũthuuri waku, nake etagwo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ũrĩa Mũtheru wa
Isiraeli nĩwe Mũkũũri waku; nake etagwo Ngai mwene thĩ
yothe. **6** Nĩgũkorwo Jehova nĩagagwĩta ũcooke, ũhaana
ta mũtumia ũtiganĩirio, na mũthĩĩnĩku ngoro, mũtumia
wahikire arĩ mũnini, agacooka agateo," ũguo nĩguo Ngai
waku ekuuga. **7** "Nĩgũkorwo ndĩragũtiganĩirie o gwa
kahinda kanini, no nĩngũgũcookia ndĩ na tha nyingĩ
mũno. **8** Hĩndĩ ya marakara maingĩ nĩndakũhithire
ũthiũ wakwa gwa kahinda kanini, no nĩ ũndũ wa ũtugi
ũrĩa ũtathiraga, nĩngakũiguĩra tha," ũguo nĩguo Jehova
Mũkũũri waku ekuuga. **9** "Kũrĩ niĩ matukũ maya no
ta marĩa ma hĩndĩ ya Nuhu, rĩrĩa ndehĩtire ngiuga
atĩ maaĩ ta macio ma hĩndĩ ya Nuhu matigacooka
kũiyũra thĩ. Nĩ ũndũ ũcio rĩu nĩndĩhĩtĩte atĩ ndigacooka
kũrakara nĩwe o na kana ngũkũũme rĩngĩ. **10** Nĩgũkorwo
irĩma no ithingithio, natuo tũrĩma tweherio, no rĩrĩ,
wendo wakwa ũrĩa ũtathiraga ũrĩa ngwendete naguo-
rĩ, ndũkeenyenyio, o na kana kĩrĩkanĩro gĩakwa gĩa
thayũ kĩeherio harĩwe," ũguo nĩguo Jehova ũrĩa
ũkũiguagĩra tha ekuuga. **11** "Atĩrĩrĩ, wee itũũra rĩĩrĩ
inene inyamarie, o wee ũthukathukĩtwo nĩ ihuhũkanio,
na ũkaaga wa gũkũhooreria, nĩngagwaka na mahiga
ma rangi wa mĩthemba mĩingĩ, nayo mĩthingi yaku
ndĩmĩake na mahiga ma yakuti. **12** Nĩngathondeka
ndirica ciaku na mahiga mega matune, na ihingo
ciaku ndĩcithondeke na mahiga ma goro me kũhenia,
nacio thingo ciaku ciothe ikorwo irĩ cia mahiga ma
goro mũno. **13** Ciana ciaku ciothe nĩikarutagwo
ũhoro nĩ Jehova, naguo thayũ wa ciana icio ciaku
nĩũkaingĩha mũno. **14** Nĩũgaikara ta ũhaandĩtwo wega
ũhoro-inĩ wa ũthingu: Ũnyamarania nĩũgakũraihĩrĩria;
ndũgakorwo ũrĩ na ũndũ ũngĩtũma wĩtigĩre. Nakĩo
kĩmako nĩgĩgakũraihĩrĩria; gĩtigagũkuhĩrĩria. **15** Na rĩrĩ,
andũ mangĩgaagũtharĩkĩra-rĩ, niĩ ndigakorwo ũhoro-
inĩ ũcio; na mũndũ o wothe ũgaagũtharĩkĩra-rĩ, ũcio
nĩ kwĩneana akeeneana harĩwe. **16** "Atĩrĩrĩ, niĩ nĩ niĩ
ndoombire mũturi, ũrĩa ũhurutagĩra mwaki wa makara,
na agatura kĩndũ kĩa mbaara o ũrĩa kĩagĩrĩire wĩra-
inĩ wakĩo. O na mũndũ ũrĩa wanangaga akaniinana-
rĩ, nĩ niĩ ndĩmũmbĩte; **17** na gũtirĩ kĩndũ kĩa mbaara
gĩthondeketwo gĩa gũgũũkĩrĩra gĩkaagaacĩra wĩra-inĩ
wakĩo, na nĩũkahoota mũndũ ũrĩa ũkaaria ciugo cia
gũgũthitanga. Rĩĩrĩ nĩrĩo igai rĩa ndungata cia Jehova, o
naguo ũhoro wacio wa gũtuuo thingu uumaga harĩ niĩ,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

55 "Atĩrĩrĩ, inyuĩ inyuothe arĩa mũnyootiĩ-rĩ, ũkaai
mũnyue maaĩ; na inyuĩ mũtarĩ na mbeeca-rĩ,
ũkaai mũgũre irio, mũrĩe! Ũkaai, mũgũre ndibei na iria
mũtarĩ na mbeeca mũkũruta, na hatarĩ na thogora. **2**
Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũtũmĩre mbeeca harĩ irio gũtarĩ, o
na mũnoge mũkĩrutĩra wĩra kĩndũ gĩtangĩmũhũũnia?
Thikĩrĩriai na mũnjigue, nĩguo mũrĩĩage indo iria
njega, nacio ngoro cianyu nĩĩrĩkenagĩra irio iria njega
mũno. **3** Tegai matũ mũthikĩrĩrie, na mũũke kũrĩ niĩ;
njiguai nĩgeetha mũtũũre muoyo. Na niĩ nĩngarĩĩkanĩra
na inyuĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene, arĩ
wendo wakwa wa kwĩhokeka ũrĩa nderĩire Daudi.
4 Atĩrĩrĩ ũcio nĩndĩmũtuĩte mũira kũrĩ ndũrĩrĩ, na
ngamũtua mũtongoria na mũnene wa ndũrĩrĩ. **5** Ti-
itherũ nĩũgeeta ndũrĩrĩ iria ũtooĩ, nacio ndũrĩrĩ iria
itakũũĩ iteng'ere ciũke kũrĩ we, nĩ ũndũ wa Jehova
Ngai waku, o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli, nĩgũkorwo
nĩakũhumbĩte ũkengu mũnene." **6** Mathaai Jehova
hĩndĩ ĩrĩa angĩoneka; mũkaĩrei hĩndĩ ĩrĩa arĩ hakuhĩ.
7 Mũndũ ũrĩa mwaganu nĩatigane na mĩthiĩre yake,
nake mũndũ ũrĩa ũtarĩ mũthingu atigane na meciiria
make mooru. Nĩacookerere Jehova, na nĩekũmũiguĩra
tha, na acookerere Ngai witũ, nĩgũkorwo nĩakĩragĩrĩria
kũrekanĩra. **8** "Nĩgũkorwo meciiria makwa timo meciiria
manyu, o na kana mĩthiĩre yanyu ĩgatuĩka ta mĩthiĩre

yakwa," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 9 "O ta ũrĩa matu
maraihanĩrĩirie na thĩ, ũguo noguo mĩthiĩre yakwa
ĩraihanĩrĩirie na mĩthiĩre yanyu, o na meciiria makwa
magakĩra meciiria manyu. 10 Nĩgũkorwo o ta ũrĩa
mbura yuraga, narĩo ira rĩkaharũrũka kuuma igũrũ,
na iticookaga kuo itaihũgĩtie thĩ na igatũma mĩmera
ĩthundũke na ĩciare, nĩguo mũhandi aheo mbeũ na ũrĩa
wendaga kũrĩa aheo irio ciake, 11 ũguo noguo kiugo
gĩakwa kĩrĩa kiumaga kanua gakwa gĩgaaikara: Kiugo
kĩu gĩtikanjookerera o ro ũguo tũhũ, no nĩgĩkahingia
ũrĩa nyendete wĩkwo, na gĩkinyanĩrie muoroto ũrĩa
watũmire ndĩgĩtũme. 12 Ũkoimagara na gĩkeno, na
ũthiiage ũtongoretio nĩ thayũ; irĩma o na tũrĩma nacio
nĩigaitĩka kũina rwĩmbo mbere yaku, nayo mĩtĩ yothe
ya gĩthaka nĩĩkahũũra hĩ. 13 Ithenya rĩa mĩigua-rĩ,
gũkaamera mĩthengera, na ithenya rĩa cong'e kũmere
mĩhandathi. Naguo ũndũ ũcio ũgaatuĩka wa gũtũma
Jehova agĩe igweta, na ũtuĩke kĩmenyithia gĩa gũtũũra
nginya tene, kĩrĩa gĩtagathũkio."

56 Jehova ekuuga atĩrĩ: "Tũũrai mũtuanagĩra
ciira wa kĩhooto, na mwĩkage maũndũ marĩa
magĩrĩire, nĩgũkorwo ũhonokio wakwa nĩũkuhĩrĩirie,
o naguo ũthingu wakwa ũrĩ hakuhĩ kũguũranĩrio. 2
Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio,
o mũndũ ũrĩa ũrũmagia maũndũ macio mũno, na ũrĩa
ũmenyagĩrĩra thabatũ atekũmĩthaahia, na akagirĩrĩria
guoko gwake gwĩka ũũru." 3 Mũndũ wa kũngĩ ũrĩa
wĩnyiitanĩtie na Jehova ndakanoige atĩrĩ, "Ti-itherũ
Jehova nĩakanyamũrania, andigithanie na andũ ake."
O na kana mũndũ ũrĩa mũhakũre arekwo oige atĩrĩ,
"Nĩĩ haana o ta mũtĩ mũũmũ." 4 Nĩgũkorwo Jehova
ekuuga atĩrĩ: "Ha ũhoro wa andũ arĩa ahakũre arĩa
mamenyagĩrĩra thabatũ ciakwa, na magathuura gwĩka
maũndũ marĩa mangenagia, na makarũmia kĩrĩkanĩro
gĩakwa-rĩ, 5 nĩngamahe handũ thĩinĩ wa hekarũ yakwa
na thingo-inĩ ciayo, na ndũme maririkanagwo na
magĩe igweta rĩega mũno gũkĩra andũ arĩa marĩ na
ciana cia aanake na cia airĩtu; o na ningĩ nĩngamahe
rĩĩtwa rĩrĩa magaatũũra meetagwo nginya tene na
tene, rĩrĩa rĩtagacooka kũriganĩra. 6 Andũ a kũngĩ arĩa
menyiitanĩtie na Jehova nĩguo mamũtungatagĩre, o
acio mendete rĩĩtwa rĩa Jehova, na mamũhooyaga, o na
arĩa othe mamenyagĩrĩra thabatũ matekũmĩthaahia,
na makarũmia kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ, 7 andũ acio
nĩo ngaatwara kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩamũre, na
ndĩmahe gĩkeno thĩinĩ wa nyũmba yakwa ya mahooya.
Maruta mao ma njino na magongona nĩmagetĩkĩrĩka
kĩgongona-inĩ gĩakwa; nĩgũkorwo nyũmba yakwa
ĩgeetagwo nyũmba ya mahooya ya kũhooyagĩrwo nĩ
ndũrĩrĩ ciothe." 8 Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, o we
ũrĩa ũcookanagĩrĩria andũ a Isiraeli arĩa matahĩtwo:
"Hamwe na acio ndĩkĩtie gũcookanĩrĩria no kũrĩ angĩ
ngaacookanĩrĩria meongerere harĩo." 9 Atĩrĩrĩ, ũkaai
inyuĩ nyamũ ciothe cia gĩthaka, o na inyuĩ nyamũ
ciothe cia mũtitũ ũkaai mũrĩe! 10 Arangĩri a Isiraeli
nĩ atumumu, othe nĩmagĩte ũmenyo; othe matariĩ ta
ngui itagambaga, ikaremwo nĩ gũkũga; makomaga thĩ
makaroota, na mendaga o gũkoma toro. 11 Matariĩ o
ta ngui ngoroku mũno; matirĩ hĩndĩ mahũũnaga. Nĩ
arĩithi matarĩ na ũtaũku; othe magarũrũkĩte magathiĩ
na njĩra ciao o ene, na o mũndũ acaragia maũndũ ma
kwĩguna we mwene. 12 O mũndũ aanagĩrĩra akoiga
atĩrĩ, "Ũnganai ndĩmũrehere ndibei! Nĩtũnyue njoohi
nginya tũrĩĩo! Naruo rũciũ rũkaahaana o ta ũmũthĩ,
kana rwagĩre mũno makĩria."

57 Atĩrĩrĩ, andũ arĩa athingu makuaga o ro ũguo,
na gũtirĩ mũndũ wĩciiragia ũhoro ũcio ngoro-
inĩ yake; andũ arĩa etigĩri-Ngai meheragio, na gũtirĩ
mũndũ ũmenyaga atĩ acio athingu meheretio nĩguo
matharwo, matikoone ũũru. 2 Andũ arĩa mathiiaga
na mĩthiĩre mĩagĩrĩru, matoonyaga thayũ-inĩ; ningĩ
nĩmonaga ũhurũko makua. 3 "No inyuĩ-rĩ, ũkaai haha,
inyuĩ ariũ a mũndũ-wa-nja mũragũri, o inyuĩ ciana cia
itharia na cia maraya! 4 Nũũ ũcio inyuĩ mũranyũrũria?
Nũũ ũcio mũratembanĩria mĩromo na mũkamũrutĩra
rũrĩmĩ? Githĩ inyuĩ ti inyuĩ ciana cia aremi, o na rũciaro
rwa aheenania? 5 Inyuĩ mũhĩahĩaga nĩ thuti cianyu
mũrĩ kũu mĩgandi-inĩ, na mũrĩ rungu rwa mũtĩ o
wothe mũruru; mũrutaga ciana cianyu magongona kũu
ituamba-inĩ, na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia mahiga. 6
"Mĩhianano ya kũhooywo ĩrĩa ĩrĩ mahiga-inĩ manyoroku
kũu ituamba-inĩ nĩyo rũgai rwanyu; ĩĩ, mĩhianano ĩyo
nĩyo igai rĩanyu. Ĩĩ, ĩyo nĩyo ũitĩire magongona maku ma
kĩndũ gĩa kũnyuuo, na ũkamĩrutĩra maruta ma mũtu.
Nĩĩ-rĩ, ingĩhota atĩa gũkirĩrĩria maũndũ ta macio? 7
Wee ũthondekete ũrĩrĩ waku karĩma-inĩ karĩa karaaya
na igũrũ, na gatũũgĩru; na kũu igũrũ nĩkuo waambatire,
ũgĩthiĩ kũrutĩra magongona maku kuo. 8 Thuutha
wa mĩrango yaku, na hingĩro-inĩ ciayo nĩkuo ũigĩte
imenyithia cia gũkũririkania ũhoro wa mĩhianano ya
andũ acio matooĩ Ngai. Nĩwahumbũririe gĩtanda gĩaku
nĩ ũndũ wa kũndirika, ũkĩhaica igũrũ rĩakĩo, o na
ũgĩkĩaramia makĩria; ũkĩrĩĩkanĩra na acio wendete itanda
ciao, na ũgĩcooka ũkĩĩrorera njaga yao. 9 Nĩwathiire
kũrĩ Moleku ũrĩ na maguta ma mũtĩ wa mũtamaiyũ,
na ũkĩongerera maguta maku marĩa manungaga wega.
Nĩwatũmire abarũthi aku mathiĩ kũndũ kũraya mũno;
ningĩ ũgĩikũrũka o nginya mbĩrĩra-inĩ! (Sheol h7585) 10
Nĩwanogirio nĩ mĩthiĩre yaku yothe, no rĩrĩ, ndũigana
kuuga atĩrĩ, 'Ũndũ ũyũ nĩ wa tũhũ.' Ũkĩgĩa na hinya
mwerũ, nĩ ũndũ ũcio ndũigana kũringĩka. 11 "Nũũ
wakũiguithirie guoya na ũkĩmwĩtigĩra, ũũ atĩ ũkoretwo
ũkĩaga gũtuĩka mwĩhokeku kũrĩ niĩ, na ũkaaga gũcooka
kũndirikana, o na kana wĩcũũranie ũhoro ũcio na
ngoro yaku? Githĩ ti tondũ ngoretwo ngirĩte ki ihinda
iraihu, nawe ũkaaga kũnjĩtigĩra? 12 Nĩngaumbũrania
ũthingu waku na ciĩko ciaku, nacio itigakũguna. 13
Rĩrĩa ũgaakaya ũkĩenda ũteithio-rĩ, mĩhianano ĩyo
ya kũhooywo ũnganĩtie-rĩ, nĩĩgagĩkũhonokia! Rũhuho
nĩrũkamĩkuua yothe, yũmbũrwo, yeherio nĩ mĩhũmũ
mĩtheri. No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũnduuaga rĩũrĩro rĩake-
rĩ, nĩwe ũkaagaya bũrũri, o na egwatĩre kĩrĩma gĩakwa
kĩrĩa kĩamũre." 14 Na nĩgũkeeranwo atĩrĩ: "Akaai,
akaai, na mũthondeke njĩra! Eheriai mĩhĩnga yehere
njĩra-inĩ ya andũ akwa." 15 Nĩgũkorwo Ũrĩa-Ũrĩ-Igũrũ
Mũno, o We ũtũũgĩrĩtio na ũtũũraga tene na tene, ũrĩa
wĩtagwo mũtheru; ekuuga atĩrĩ: "Ndũũraga o igũrũ
handũ hatheru, na ningĩ ngatũũrania na mũndũ ũrĩa ũrĩ

ngoro īthuthīkīte, na ũrĩa ũherete na wĩnyiihĩtie, nĩguo
njarahũre roho wa mũndũ ũcio wĩnyiihĩtie, na njarahũre
ngoro īyo īthuthīkīte. **16** Ndigũtũũra ndũithanagia
nginya tene, o na kana ndũũre ndakarĩte hĩndĩ ciothe,
tondũ roho wa mũndũ wahota kũringĩka mbere yakwa,
mĩhũmũ īyo ya mũndũ ũcio ndoombire ĩhwererekere.
17 Nĩndarakaririo mũno nĩ mehia make ma gũkoroka;
ngĩmũherithia na ngĩmũhitha ũthiũ wakwa nĩ kũrakara,
no agĩthiĩ o na mbere na mĩthiĩre yake ĩrĩa eyendeire.
18 Nĩnyonete njĩra ciake, no nĩngamũhonia; ningĩ
nĩngamũtongoria, na njooke ndĩmũũmĩrĩrie, **19** ndũme
kũgĩe na ũgooci tũnua-inĩ twa andũ arĩa macakayaga
kũu Isiraeli. Thayũ, thayũ kũrĩ arĩa marĩ kũraya, na kũrĩ
arĩa marĩ gũkuhĩ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Na nĩ niĩ
ngaamahonia." **20** No rĩrĩ, andũ arĩa aaganu mahaana
ta iria rĩgĩikia ndiihũ ciarĩo, rĩrĩa rĩtangĩhoorera, rĩrĩa
makũmbĩ marĩo mahurunjaga ndaka na ndooro. **21**
Ngai wakwa ekuuga atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa mwaganu-rĩ,
ndarĩ hĩndĩ angĩgĩa na thayũ."

58 "Atĩrĩrĩ, anĩrĩra mũno, na ndũgakire. Anĩrĩra na
mũgambo mũnene o taarĩ karumbeta karagamba.
Uumbũrĩre andũ akwa ũhoro wa ũremi wao, o na
andũ a nyũmba ya Jakubu ũmoimbũrĩre mehia mao.
2 Nĩgũkorwo manjaragia mũthenya o mũthenya;
makonekaga ta mangĩenda mũno kũmenya njĩra ciakwa,
ta marĩ rũrĩrĩ rwĩkaga ũrĩa kwagĩrĩire, na rũtatirikĩte
maathani ma Ngai waruo. Mendaga ndĩmatuagĩre
ciira wa kĩhooto, na makoneka makĩenda mũno
Ngai amakuhĩrĩrie. **3** Moragia atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
twĩhinge kũrĩa irio, nawe ũkaaga kuona? Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
twĩnyiihie, nawe ũkaaga kũrũmbũiya ũhoro ũcio?'
"No rĩrĩ, mũthenya wanyu wa kwĩhinga kũrĩa irio
mwĩkaga o ũrĩa mũkwenda, na aruti othe anyu a
wĩra mũkamahinyĩrĩria. **4** Kwĩhinga kũrĩa irio kwanyu
kũrĩĩkagĩrĩria na ngũĩ na njũgitano, na mũkahũũrana
na ngundi ta andũ aaganu. Kwĩhinga kũrĩa irio kwanyu
kwa matukũ maya gũtingĩtũma mĩgambo yanyu ĩiguo
kũu igũrũ. **5** Kwĩhinga kũrĩa irio kwa mũthemba ũcio
wa mũndũ kwĩnyiihia mũthenya o ũmwe tu-rĩ, nĩkuo
niĩ thuurĩte? Kwĩhinga no kũinamia mũtwe ta ithanjĩ,
na gũkomera nguo ya ikũnia, o na mũhu? Kũu nĩkuo
mwĩtaga kwĩhinga kũrĩa irio, na mũkawĩta mũthenya
wa gwĩtĩkĩrĩka nĩ Jehova? **6** "Githĩ mũthemba ũrĩa
thuurĩte wa kwĩhinga kũrĩa irio ti ũyũ: kuohora arĩa
moohetwo na njĩra ĩtarĩ ya kĩhooto, na kuohoraga
mĩkwa ya icooki rĩa ngingo, na kũrekereria arĩa
mahinyĩrĩirio, o na kuunanga macooki mothe ma
ngingo? **7** Githĩ ti kũgayanaga irio ciaku na andũ arĩa
ahũtu, na ũrehage athĩĩni arĩa matarĩ ũikaro gwaku
mũciĩ, na rĩrĩa wona mũndũ arĩ njaga ũkamũhumba
nguo, na ndũkanahutatĩre andũ arĩa mũrĩ a mũthiimo
ũmwe nao? **8** Hĩndĩ ĩyo ũtheri waku nĩũgaathera
o ta ũrĩa gũtherũrũkaga rũciinĩ, nakuo kũhonio
gwaku nĩgũkooneka o narua; ningĩ ũthingu waku
nĩũgagũtongoria, naguo riiri wa Jehova ũkuume thuutha,
ũkũgitĩre. **9** Ningĩ hĩndĩ ĩyo nĩũgeetana, nake Jehova
nĩagagwĩtĩka; nĩũgakaya ũteithio, nake nĩakoiga atĩrĩ: Ĩĩ
niĩ ũyũ haha. "Ũngĩeheria icooki rĩa kũhinyanĩrĩria,
na weherie kĩara kĩrĩa worotanaga nakĩo, na ndeto cia
rũmena-rĩ, **10** ningĩ ũngĩĩrutĩra kũhũũnia andũ arĩa
ahũtu, nao arĩa ahinyĩrĩrie ũmahingĩrie maũndũ marĩa
mamabatairie, hĩndĩ ĩyo ũtheri waku nĩũgaathera kũu
nduma-inĩ, naguo ũtukũ waku ũgaatuĩka o ta mũthenya
barigici. **11** Jehova nĩarĩgũtoongoragia hĩndĩ ciothe,
na nĩarĩkũhingagĩria mabataro maku ũrĩ bũrũri-inĩ
mũũmũ, o na mahĩndĩ maku amekagĩre hinya. Ũkahaana
ta mũgũnda unithĩirio maaĩ, ũtuĩke ta gĩthima kĩrĩa
gĩtahũaga. **12** Andũ aku nĩo magaacookereria kũrĩa
kwaanangĩtwo o tene, na maakĩrĩre mĩthingi ĩrĩa ya tene
mũno; nawe ũgeetagwo Mũcookereria wa Thingo iria
Momoku, na wĩtagwo Mũcookereria wa Njĩra cia Itũũro.
13 "Ũngĩgirĩrĩria magũrũ maku gũthũkia mũthenya
wa Thabatũ, na wage gwĩka maũndũ maku we mwene
mũthenya ũcio wakwa ũrĩa mwamũre, nayo Thabatũ
ĩyo ũmĩtue mũthenya wa gĩkeno, na mũthenya ũcio
mwamũre wa Jehova ũũtue wa gũtĩĩo-rĩ, na ũngĩũtĩĩa na
kwaga kũrũmĩrĩra njĩra ciaku, na kwaga gwĩka maũndũ
maku we mwene, o na kana kwaria ndeto cia tũhũ-
rĩ, **14** hĩndĩ ĩyo nĩũgakena nĩ ũndũ wa Jehova, na
nĩngatũma ũtũũgĩrio mũno gũkũ thĩ, na ngũheage igai
rĩa thoguo Jakubu, ũrĩrĩĩage." Nĩgũkorwo nĩ kanua ka
Jehova kaarĩtie ũhoro ũcio.

59 Atĩrĩrĩ, ti-itherũ guoko kwa Jehova ti kuonju
atĩ gũtingĩhota kũhonokania, o na kana gũtũ
gwake gũkagĩa njiika atĩ gũtingĩhota kũigua. **2** No
rĩrĩ, mawaganu manyu nĩmo mamũtigithanĩtie na Ngai
wanyu; namo mehia manyu nĩmo matũmĩte amũhithe
ũthiũ wake, akarega kũmũigua. **3** Nĩgũkorwo moko
manyu nĩmathaahĩte nĩ ũiti wa thakame, nacio ciara
cianyu ikaiyũra wĩhia. Tũnua twanyu nĩtwarĩtie ndeto
cia maheeni, na nĩmĩ cianyu ikang'ung'uaga o ndeto cia
waganu. **4** Gũtirĩ mũndũ wendaga ciira wa kĩhooto, o
na kana ageciirĩrĩra na njĩra ya ma. Mehokaga ngarari
cia tũhũ na makaaria ndeto cia maheeni; magĩaga
nda cia mathĩĩna na magaciara waganu. **5** Mahaana
ta makomeire matumbĩ ma nduĩra, na makaamba
mĩtego ya rũrenda rwa mbũmbũĩ. Mũndũ o wothe ũrĩa
ũngĩrĩa matumbĩ macio no gũkua akuaga, na o itumbĩ
rĩahehenjwo rĩtũrĩkaga nduĩra. **6** Rũrenda rũu rwao
nĩ rwa tũhũ rũtingĩtumwo nguo; matiingĩhumbĩra na
kĩrĩa mathondekaga naruo. Mawĩra mao nĩ mawĩra
ma waganu, na moko mao maiyũrĩte ciĩko cia haaro.
7 Magũrũ mao mahanyũkaga makehie; mahiũhaga
magaite thakame ya mũndũ ũtehĩtie. Meciiria mao
no meciiria ma ũũru; na kũrĩa guothe mathiiaga
matigaga gũkirĩte ihooru na mwanangĩko. **8** Njĩra
ya thayũ matimĩũĩ; na mĩthiĩre yao ti ya gũtuanĩra
ciira na kĩhooto. Metemeire njĩra njogomu; gũtirĩ
mũndũ ũcigeragĩra akagĩa na thayũ. **9** Nĩ ũndũ ũcio
ciira wa kĩhooto ũrĩ kũraya na ithuĩ, naguo ũthingu
ndũtũkinyagĩra. Tũcaragia ũtheri, no tuonaga o nduma;
tũgacaria ũkengu, no tũkagerera kũrĩa kũrĩ na mairia
matumanu. **10** Tũhambataga rũthingo ta mũtumumu, na
tũgeetherera njĩra ta andũ matarĩ maitho. Tũhĩngagwo
mũthenya barigici o ta rĩrĩa kũrĩ mairia; tũrĩ gatagatĩ
ka andũ arĩa marĩ hinya, tũhaanaga ta andũ akuũ.
11 Ithuothe tũraramaga o ta nduba; tũcakayaga na
kĩeha ta ndutura. Tũcaragia ũhoro wa gũtuĩrwo ciira na

kĩhooto, na tũtingĩwona o na atĩa; tũgacaria ũhoro wa
ũhonokanio, no ũgatũraihĩrĩria mũno. **12** Nĩgũkorwo
mahĩtia maitũ nĩ maingĩ maitho-inĩ maku, namo mehia
maitũ makoimbũra ũrĩa tũtarĩĩ. Hĩndĩ ciothe mahĩtia
maitũ makoragwo hamwe na ithuĩ, namo mehia maitũ
nĩtũmooĩ mothe: **13** namo nĩ ũremi na gũkaana
Jehova, na kũhutatĩra Ngai witũ, na kwaragia ndeto
cia kũhinyanĩrĩria, na kũregana na watho, na kwaria
ndeto cia maheeni iria ngoro ciitũ ithugundĩte. **14** Nĩ
ũndũ ũcio nĩtwagĩte ciira wa kĩhooto, naguo ũthingu
ũgatũraihĩrĩria; naguo ũhoro wa ma ũkagũa njĩra-
inĩ, naguo ũrũngĩrĩru ũkaagĩrwo mweke. **15** Ũhoro
wa ma ndũrĩ handũ ũngĩoneka, nake mũndũ ũrĩa
wĩthemaga ũũru agatuĩka mũndũ wa kũguĩmwo. Nake
Jehova akĩona ũndũ ũcio, ũkĩaga kũmũkenia, tondũ
gũtiatuanagĩrwo ciira na kĩhooto. **16** Ningĩ akĩona
atĩ gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe wagĩrĩire, na akĩgega
tondũ gũtiarĩ na mũteithũrani; nĩ ũndũ ũcio guoko
gwake mwene nĩkuo kwamũhonokirie, naguo ũthingu
wake mwene ũkĩmũtiirĩrĩra. **17** Agĩcooka akĩĩhumba
ũthingu taarĩ gako gake ga kũmũgitĩra gĩthũri, na
agĩĩkĩra ngũbia ya kĩgera ya ũhonokio mũtwe; naguo
ũhoro wa kũrĩhanĩria akĩwĩĩhumba taarĩ nguo, na
akĩĩhotora kĩyo taarĩ nguo ndaaya. **18** O ta ũrĩa ciĩko
ciao itariĩ, ũguo noguo akaarĩhana, arĩhe thũ ciake na
mang'ũrĩ, nao andũ arĩa marĩ muku nake amacookererie
ũũru wao; andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ-rĩ, erĩhĩrie
na kũmagera ngero o ũrĩa kwagĩrĩire. **19** Nĩ ũndũ
ũcio-rĩ, andũ nĩmagetigĩra rĩĩtwa rĩa Jehova kuuma
ithũĩro, na nĩmagatĩĩa riiri wake kuuma irathĩro rĩa
riũa. Nĩgũkorwo agooka ta rũũĩ ruunĩte, rũgatherera na
ihenya, rũtindĩkĩtwo nĩ mĩhũmũ ya Jehova. **20** "Mũkũũri
nĩagooka Zayuni, na akinye kũrĩ andũ a Jakubu arĩa
maherete mehia mao," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **21**
Ningĩ Jehova ekuuga atĩrĩ, "Ha ũhoro wakwa-rĩ, gĩkĩ
nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩire nao, atĩ Roho wakwa,
ũrĩa ũrĩ igũrũ rĩaku, na ciugo ciakwa iria njĩkĩrĩte
kanua gaku, itirĩ hĩndĩ ikehera kuuma kanua gaku, kana
ciehere kuuma tũnua twa ciana ciaku, o na kana ciehere
kuuma tũnua twa njiaro ciao, kuuma rĩu nginya tene na
tene," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

60 "Atĩrĩrĩ, arahũka ũcangarare, tondũ ũtheri waku
nĩũũkĩte, naguo riiri wa Jehova ũgakwarĩra. **2**
Atĩrĩrĩ, nduma nĩĩhumbĩrĩte thĩ, nayo nduma ndumanu
ĩkahumbĩra ndũrĩrĩ ciothe, no Jehova nĩakwarĩire, naguo
riiri wake ũgakwarĩra. **3** Ndũrĩrĩ nĩigooka kũrĩ ũtheri
waku, nao athamaki moke kũrĩa ũcangararĩte ta riũa
rĩkĩratha. **4** "Tiira maitho wĩrorere mĩena yothe: One
ũrĩa andũ othe monganĩte magooka harĩwe, nao ariũ
aku makoima kũndũ kũraya, nao airĩtu aku magooka
makuuĩtwo na moko. **5** Hĩndĩ ĩyo nĩũkona ũndũ ũcio,
nawe ũcangarare, ngoro yaku nayo ĩtuumatuume, na
ĩiyũrwo nĩ gĩkeno; ũtonga ũrĩa ũrĩ iria-inĩ nĩũkareherwo,
o naguo ũtonga wa ndũrĩrĩ ũrehwo kũrĩ we. **6** Ndũũru
cia ngamĩĩra nĩikaiyũra bũrũri waku, o nacio njaũ
cia ngamĩĩra cia kuuma Midiani, na cia Efa. Ngamĩĩra
ciothe cia kuuma Sheba ciũke, ikuuĩte thahabu na
ũbumba, nao andũ maanĩrĩre magooce Jehova. **7** Ndũũru
ciothe cia mbũri cia Kedari igaacookanĩrĩrio irehwo
kũrĩ we, ũtungatagĩrwo nĩ ndũrũme cia Nebaiothu;
nĩigetĩkĩrwo, ituĩke cia kũrutwo igongona-
inĩ gĩakwa, na niĩ nĩngagemia hekarũ yakwa ĩrĩa ĩrĩ
riiri. **8** "Atĩrĩrĩ, andũ aya mombũkĩte na igũrũ ta
matu, o na kana ta ndutura igĩcooka itara-inĩ ciacio
nĩ a? **9** Ti-itherũ andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-
inĩ nĩ niĩ metagĩrĩra; matongoretio nĩ marikabu cia
Tarishishi, ikĩrehe ariũ anyu kuuma kũndũ kũraya, marĩ
na betha na thahabu ciao nĩ ũndũ wa gũtĩĩa Jehova
Ngai wanyu, Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli, nĩgũkorwo
nĩakũheete riiri. **10** "Andũ a kũngĩ nĩo magaacookereria
thingo ciaku, nao athamaki ao magũtungatagĩre. O na
akorwo nĩndakũhũũrire na marakara-rĩ, nĩũgeetĩkĩrĩka
nĩ niĩ nĩguo ngũiguĩre tha. **11** Ihingo ciaku igũtũũra
irĩ hingũre, itirĩ hĩndĩ ikaahingwo mũthenya kana
ũtukũ, nĩgeetha andũ makũrehagĩre ũtonga wa ndũrĩrĩ,
athamaki ao marũmanĩrĩire mũtongoro wa ũhootani. **12**
Nĩgũkorwo rũrĩrĩ kana ũthamaki ũrĩa ũtagagũtungatĩra
nĩũkaniinwo; ũkaanangwo biũ. **13** "Riiri wa Lebanoni
ũgaatuĩka waku, naguo nĩ wa mĩtĩ ya mĩthengera,
mĩhuhu, na mĩkarakaba yothe hamwe, nĩguo ĩgemie
handũ hakwa harĩa haamũre; na niĩ nĩngagoocithia
handũ harĩa hakinyagwo nĩ magũrũ makwa. **14**
Ariũ a andũ arĩa makũhinyagĩrĩria nĩmagooka harĩwe
makũinamĩrĩre; na arĩa othe makũmenete, mainamĩrĩre
magũrũ-inĩ maku, nao magwĩtage Itũũra-Inene-rĩa-
Jehova, na Zayuni itũũra rĩa Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli. **15**
"O na akorwo nĩwatiganĩirio na ũkĩmenwo, na gũkĩaga
mũndũ o na ũmwe ũngĩtuĩkanĩria gwaku-rĩ, nĩngatũma
ũtũũre ũrĩ mũtĩĩku nginya tene, na ũrĩ gĩkeno kĩa
njiarwa ciothe. **16** Nĩũkanyuuaga iria rĩa ndũrĩrĩ na
wongithagio nyondo cia ũthamaki. Hĩndĩ ĩyo nĩguo
ũkaamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, nĩ niĩ Mũhonokia
waku, na Mũkũũri waku, Ũrĩa-ũrĩ-Hinya-Mũno wa
Jakubu. **17** Ngaakũrehera gĩcango handũ ha thahabu,
na ngũrehere betha handũ ha kĩgera. Handũ ha mbaũ
ngaakũrehera gĩcango, na ngũrehere kĩgera handũ ha
mahiga. Nĩngatũma thayũ ũtuĩke mũnene waku, naguo
ũthingu ũtuĩke mwathi waku. **18** Ngũĩ ndĩgaacooka
kũiguuo bũrũri-inĩ waku, o na kana mĩhaka-inĩ ya bũrũri
waku kũgĩe ũũnũhi kana mwanangĩko, no nĩũgeeta
thingo ciaku Ũhonokio, na ihingo ciaku ũciĩte Ũgooci.
19 Riũa ti rĩo rĩrĩkwaragĩra mũthenya, kana ũtheri wa
mweri ũgũtheragĩre ũtukũ, nĩgũkorwo Jehova agaatuĩka
ũtheri waku wa nginya tene na Ngai waku atuĩke riiri
waku. **20** Riũa rĩu rĩaku rĩtigacooka gũthũa rĩngĩ, o na
kana mweri waku ũtukĩrwo rĩngĩ; nĩgũkorwo Jehova
nĩwe ũgaatuĩka ũtheri wa gũgũtherera nginya tene, na
matukũ maku ma kĩeha nĩmagathira. **21** Hĩndĩ ĩyo nao
andũ aku othe magaatuĩka athingu, na megwatĩre bũrũri
nginya tene. Andũ acio nĩo thuuna ĩrĩa ndĩĩhaandĩire,
arĩ wĩra wa moko makwa, nĩgeetha monanagie ũkengu
wakwa mũnene. **22** Nyũmba ĩrĩa nini ĩkongerereka
ĩtuĩke andũ ngiri, nayo ĩrĩa ĩtarĩ andũ aingĩ ĩtuĩke rũrĩrĩ
rũrĩ hinya mũno. Niĩ nĩ niĩ Jehova. Nĩngeeka ũndũ ũcio
narua ihinda rĩaguo rĩakinya."

61 Atĩrĩrĩ, Roho wa Mwathani Jehova arĩ igũrũ
rĩakwa, nĩ ũndũ Jehova nĩanjitĩrĩirie maguta,
nĩguo hunjagĩrie andũ arĩa athĩĩni ũhoro-ũrĩa-mwega.

Nĩandũmĩte ngahonie arĩa athuthĩku ngoro, na
ngaanĩrĩre atĩ andũ arĩa mohetwo nĩmohorwo, nao
arĩa mohetwo njeera ndĩmeere nĩmarekererio, **2** na
hunjanagĩrie ũhoro wa mwaka ũrĩa Jehova akoonania
ũtugi wake, na mũthenya ũrĩa Ngai witũ akerĩhĩria, ningĩ
hooragĩrie arĩa othe marĩ na kĩeha, **3** na ndeithagie
andũ arĩa marĩ na kĩeha kũu Zayuni: ndĩmahumbe tanji
ya ũthaka handũ ha mũhu, na ndĩmaitĩrĩrie maguta ma
gĩkeno handũ ha kĩeha, na ndĩmahumbe nguo ya ũgooci
handũ ha ngoro ĩtarĩ mwĩhoko. Nĩgeetha meetagwo
mĩtĩ ya ũthingu, mĩtĩ ĩrĩa ĩhaandĩtwo nĩ Jehova nĩguo
monanagie riiri wake. **4** Nao nĩmagaka kũndũ kũrĩa
gũtũire kwanangĩtwo kuuma tene, na macookererie
kũndũ kũrĩa kuonũhirwo tene; nĩ magaacookereria
matũũra manene marĩa matũire marĩ manange njiarwa
na njiarwa. **5** Nao ageni nĩmakarĩithagia ndũũru cianyu;
nao andũ a kũngĩ marĩmage mĩgũnda yanyu, o na
maceehage mĩthabibũ yanyu. **6** No inyuĩ mũgeetagwo
athĩnjĩri-Ngai a Jehova, nao andũ mamwĩtage atungatĩri
a Ngai witũ. Mũkaarĩĩaga ũtonga wa ndũrĩrĩ, na
mwĩtĩĩage na indo icio ciao nyingĩ. **7** Nĩ ũndũ wa
ũrĩa andũ akwa manaconorithio, makaarĩhĩrio maita
meerĩ, na handũ ha thoni-rĩ, nĩmagakenera igai rĩao; na
nĩ ũndũ ũcio makaagaya igai maita meerĩ bũrũri-inĩ
wao, na magĩe na gĩkeno gĩtagathira nginya tene. **8**
"Nĩgũkorwo niĩ, Jehova, nĩnyendete ciira wa kĩhooto;
nĩthũire ũtunyani na waganu. Nĩ ũndũ wa wĩhokeku
wakwa-rĩ, nĩngamarĩha irĩhi rĩao, na ndĩĩkanĩre nao
kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene. **9** Njiaro ciao
nĩikaagĩa igweta ndũrĩrĩ-inĩ, na ciana ciao imenywo nĩ
andũ a ndũrĩrĩ. Arĩa othe makaamoona nĩmagetĩkĩra
atĩ acio nĩo andũ arĩa Jehova arathimĩte." **10** Niĩ
nĩngenagĩra Jehova mũno; ngoro yakwa ĩcanjamũkaga nĩ
ũndũ wa Ngai wakwa. Nĩgũkorwo nĩahumbĩte ũhonokio
ta nguo, na akaahumba nguo ndaaya ya ũthingu, o ta
ũrĩa mũhikania agemagia mũtwe wake na kĩremba taarĩ
mũthĩnjĩri-Ngai, na ta ũrĩa mũhiki egemagia na mathaga
make ma goro. **11** Nĩgũkorwo o ta ũrĩa tĩĩri ũtũmaga
mbegũ imere, na mũgũnda ũgatũma mbegũ ikũre-rĩ,
ũguo noguo Mwathani Jehova agaatũma ũthingu na
ũgooci ciumĩre cionekane nĩ ndũrĩrĩ ciothe.

62 Ha ũhoro wa kũrũĩrĩra Zayuni-rĩ, ndigakira, o
na kana ndigithĩrie gũtetera Jerusalemu, nginya
hĩndĩ ĩrĩa ũthingu wake ũkaara o ta ũtheri wa rũciinĩ,
naguo ũhoro wake wa kũhonokio wonekane o ta tawa
ũrĩa ũrĩrĩmbũkaga. **2** Ndũrĩrĩ nĩikoona ũthingu waku,
nao athamaki othe mone riiri waku; nawe ũgeetagwo
na rĩĩtwa rĩerũ, rĩrĩa rĩkaagwetwo na kanua ka Jehova.
3 Ningĩ ũgaatuĩka ta tanji ya ũthaka ũnyiitĩtwo guoko-
inĩ kwa Jehova, na ũhaana ta thũmbĩ ya ũthamaki
ĩnyiitĩtwo guoko-inĩ kwa Ngai waku. **4** Wee ndũgacooka
gwĩtwo Mũtiganĩrie, kana bũrũri waku wĩtwo Mũkiri-
Ihooru. No rĩrĩ, ũrĩĩtagwo Hefiziba, na bũrũri waku
wĩtagwo Beula; nĩgũkorwo Jehova nĩagakenagio nĩwe,
naguo bũrũri waku ũgaatuĩka o ta mũhiki ũhikĩtio.
5 O ta ũrĩa mwanake ahikagia mũirĩtu, ũguo noguo
ariũ aku magaakũhikia; na o ta ũrĩa mũhikania
akenagĩrĩra mũhiki wake, ũguo noguo Ngai waku
agaagũkenerera. **6** Nĩnjigĩte arangĩri a thingo ciaku,
wee Jerusalemu, nao matigakira mũthenya kana ũtukũ.
Inyuĩ arĩa mũkayagĩra Jehova-rĩ, mũtikanahurũke, **7**
o na kana mũmũhe ũhurũko nginya rĩrĩa akahaanda
Jerusalemu, na arĩtue itũũra rĩrĩ igweta thĩ yothe. **8**
Jehova nĩehĩtĩte ambararĩtie guoko gwake kwa ũrĩo,
na akehĩta na guoko gwake kũrĩ hinya, akoiga atĩrĩ:
"Ndigacooka kũhe thũ ciaku ngano yaku ĩtuĩke irio
ciao, na gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a kũngĩ makaanyua
ndibei ya mũhihano ĩrĩa wee ũrutũire wĩra; **9** no rĩrĩ,
andũ arĩa marĩgethaga ngano nĩo marĩmĩrĩĩaga, na
magoocage Jehova, nao arĩa monganagia thabibũ nĩo
marĩnyuuaga ndibei yacio maikarĩte nja ya handũ hakwa
harĩa haamũre." **10** Hĩtũkĩrai, mũhĩtũkĩre ihingo-inĩ,
mumagare! Thondekerai andũ njĩra. Akaai, mwake njĩra
njarĩĩ! Ũnganiai mahiga, mũmeherie kuo. Ambarariai
bendera na igũrũ nĩguo yonwo nĩ ndũrĩrĩ. **11** Jehova
nĩanĩrĩire ũhoro ũyũ ituri-inĩ ciothe cia thĩ, akoiga atĩrĩ:
"Ĩrai Mwarĩ wa Zayuni ũũ, 'Atĩrĩrĩ ũrĩa ũgaakũhonokia
nĩarooka! Arooka arĩ na kĩheo gĩake, na irĩhi rĩake arĩ o
narĩo.'" **12** Acio marĩĩtagwo Andũ arĩa Aamũre, o arĩa
Jehova Akũũrĩte; nawe ũrĩĩtagwo Wa Kwendeka, Itũũra-
Inene-rĩrĩa-Rĩtagacooka-Gũthaamwo.

63 Nũũ ũyũ ũroka oimĩte Edomu, akoima itũũra rĩa
Bozara ehumbĩte nguo ndune ta thakame? Nũũ
ũyũ wĩhumbĩte nguo irĩ na ũkengu, agĩkinyũkagia arĩ
na hinya wa ũnene wake? "Nĩ niĩ, ngĩaragia ndeto cia
ũthingu, na ndĩ na hinya wa kũhonokania." **2** Nĩ kĩĩ
gĩtũmĩte nguo ciaku itunĩhe, ta cia mũndũ ũraranga
kĩhihĩro kĩa ndibei? **3** "Niĩ-rĩ, nĩnangĩte kĩhihĩro kĩa
ndibei ndĩ nyiki; gũtirĩ mũndũ wa kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ o
na ũmwe twarĩ nake. Ndamakinyĩrĩirie ndĩ na marakara,
na ngĩmarangĩrĩria thĩ ndĩ na mang'ũrĩ; nayo thakame
yao ĩkĩminjũkĩra nguo ciakwa, nacio ciothe ikĩgĩa na
marooro mayo. **4** Nĩgũkorwo mũthenya wa kũrĩhanĩria
warĩ ngoro-inĩ yakwa, naguo mwaka wa gũkũũra andũ
akwa nĩmũkinyu. **5** Niĩ nĩndacũthĩrĩirie, ngĩona atĩ
hatiarĩ mũndũ wa kũndeithia, na ngĩgega tondũ gũtiarĩ
na mũndũ wa kũndiirĩrĩra; nĩ ũndũ ũcio guoko gwakwa
mwene nĩkuo kwahonokirie, namo mang'ũrĩ makwa
mwene makĩndiirĩrĩra. **6** Nĩndakinyĩrĩirie ndũrĩrĩ ndĩ
na marakara, ngĩtũma ituĩke ta irĩĩtwo nĩ njoohi nĩ
ũndũ wa mang'ũrĩ makwa, nayo thakame yao ngĩmĩita
thĩ." **7** Nĩngũheana ũhoro wa motugi ma Jehova, o
na ciĩko ciake iria itũmaga agoocwo, kũringana na
maũndũ mothe marĩa Jehova atwĩkĩire: ĩĩ, nĩngũheana
ũhoro wa maũndũ maingĩ mega marĩa eekĩire nyũmba
ya Isiraeli, kũringana na tha ciake, na motugi make
maingĩ. **8** Nĩ ũndũ oigire atĩrĩ, "Ti-itherũ acio nĩ andũ
akwa, na nĩ ciana iria itakaheenia," na nĩ ũndũ ũcio
agĩtuĩka Mũhonokia wao. **9** Mathĩĩna-inĩ mao mothe o
nake nĩathĩĩnĩkire, nake mũraika wake akĩmahonokia.
Akĩmakũũra nĩ ũrĩa aamendete na akamaiguĩra tha,
akĩmooya na agĩtũũra amakuuĩte matukũ mothe ma
tene. **10** No rĩrĩ, nĩmamũremeire na makĩiguithia Roho
wake Mũtheru ũũru. Nĩ ũndũ ũcio akĩmagarũrũka,
agĩtuĩka thũ yao, nake we mwene akĩrũa mbaara nao.
11 Ningĩ andũ acio ake makĩririkana matukũ ma tene,
o hĩndĩ ya Musa na andũ ake, makĩũria atĩrĩ: Ũrĩa
wamaringirie iria, hamwe na mũrĩithi wa rũũru rwake-

rĩ, akĩrĩ ha? Ĩ we ũrĩa wareehire Roho Mũtheru gatagatĩ
kao-rĩ, akĩrĩ ha? **12** Ũrĩa watũmire guoko gwake kwa
hinya na kũrĩ riiri gũikare mwena wa ũrĩo wa Musa, akĩrĩ
ha? O we ũrĩa wagayũkanirie maaĩ mbere yao, nĩguo
egĩire na igweta nginya tene, **13** ũrĩa wamatongoreirie
kũndũ kũu kũriku, akĩrĩ ha? O ta mbarathi igĩtwarĩrwo
werũ-inĩ-rĩ, matiahĩngirwo; **14** o ta ũrĩa ng'ombe
ithiiaga kwarahio gĩtuamba-inĩ, noguo o nao maaheirwo
ũhurũko nĩ Roho wa Jehova, Ũguo nĩguo watongoririe
andũ aku nĩgeetha wĩgĩire rĩĩtwa rĩ na riiri. **15** We
ta cũthĩrĩria thĩ ũrĩ o kũu igũrũ, wĩrorere, wone ũrĩa
gũtariĩ ũrĩ gĩtĩ-inĩ gĩaku kĩu gĩtũũgĩru kĩa ũnene, o kĩu
gĩtheru na kĩrĩ riiri. Kaĩ maũndũ maku marĩa wĩkaga
ma kĩyo o na ma hinya makĩrĩ ha? Ũhoro wa ũrĩa
ũtũiguagĩra tha na ũrĩa ũtũcakayagĩra ngoro-inĩ yaku-
rĩ, nĩũgirĩtie ũtũkinyĩre. **16** O na angĩkorwo Iburahĩmu
ndatũũĩ, nake Isiraeli nĩatũkaanĩte-rĩ, Wee nĩwe Ithe
witũ; Wee Jehova-rĩ, nĩwe Ithe witũ, narĩo rĩĩtwa rĩaku
nĩ Mũkũũri witũ kuuma tene. **17** Atĩrĩrĩ, Wee Jehova,
nĩ kĩĩ gĩtũmaga ũtũrekererie tuume njĩra-inĩ ciaku, na
ũkoomia ngoro ciitũ nĩguo twage gũgũtĩĩa? Garũrũka nĩ
ũndũ wa ndungata ciaku, o mĩhĩrĩga ĩyo ĩtuĩkĩte igai
rĩaku. **18** Andũ aku arĩa aamũre nĩmegwatĩire bũrũri
ũyũ wamaheire ũgĩtuĩka wao o ihinda inini, no rĩu
thũ ciitũ nĩcirangĩrĩirie handũ haku harĩa haamũre.
19 Ithuĩ tũrĩ andũ aku kuuma tene; no rĩrĩ, o ndũrĩ
wamathamakĩra, o na matirĩ metanio na rĩĩtwa rĩaku.

64 Atĩrĩrĩ, naarĩ korwo watarũranga matu ũikũrũke
gũkũ thĩ, nĩguo irĩma ithingithe irĩ mbere yaku!
2 O ta ũrĩa mwaki ũmundagia thari ikarĩrĩmbũka,
na ũgatũma maaĩ matherũke-rĩ, ikũrũka thĩ ũtũme
rĩĩtwa rĩaku rĩmenywo nĩ thũ ciaku, na ũtũme ndũrĩrĩ
ciinaine irĩ mbere yaku! **3** Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩrĩa Wee
wekire maũndũ ma kũmakania marĩa tũteerĩgĩrĩire-
rĩ, nĩwaikũrũkire, nacio irĩma igĩthingitha irĩ mbere
yaku. **4** Kuuma o tene gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ
waigua maũndũ ta macio, na gũtirĩ gũtũ kũrĩ kwaigua
ũhoro ta ũcio, o na kana riitho rĩkĩona Ngai ũngĩ tawe,
ũrĩa wĩkaga maũndũ nĩ ũndũ wa andũ arĩa maikaraga
mamwetereire. **5** Wee ũũkaga gũteithia andũ arĩa
mekaga maũndũ marĩa magĩrĩire makenete, o acio
maririkanaga njĩra ciaku. No rĩrĩa twagire gũcirũmĩrĩra
tũgĩthiĩ na mbere na kwĩhia-rĩ, wee nĩwarakarire. Ithuĩ-
rĩ, tũngĩkĩhonoka atĩa? **6** Ithuothe tũtuĩkĩte ta mũndũ
ũrĩ na thaahu, na ciĩko ciothe cia ũthingu witũ ihaana
ta ndangari irĩ magigi; ithuothe tũhohaga tũkahaana
ta ithangũ, namo mehia maitũ magatũhuruta o ta
ũrĩa rũhuho rũhuruutaga maragara. **7** Gũtirĩ mũndũ
o na ũmwe ũkayagĩra rĩĩtwa rĩaku, kana akageria
anyiitane nawe; nĩgũkorwo nĩũtũhithĩte ũthiũ waku,
ũgagĩtũma tũhinyĩrĩrĩke nĩ ũndũ wa mehia maitũ. **8**
No rĩrĩ, Wee Jehova, wee nĩwe ithe witũ. Ithuĩ tũrĩ
rĩũmba, nawe nĩwe mũtũũmbi; ithuothe tũrĩ wĩra wa
moko maku. **9** Wee Jehova-rĩ, tiga gũtũrakarĩra mũno
makĩria, o na kana ũtũũre ũririkanaga mehia maitũ.
Na rĩrĩ, ta tũrore twagũthaitha, wone atĩ ithuothe
tũrĩ andũ aku. **10** Matũũra maku marĩa manene
maamũre nĩmatuĩkĩte werũ; o na itũũra rĩa Zayuni
rĩtuĩkĩte werũ, narĩo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgakira
ihooru. **11** Hekarũ iitũ ĩrĩa nyamũre na ĩrĩ riiri, kũrĩa
maithe maitũ maakũgoocagĩra, nĩĩcinĩtwo na mwaki,
nacio indo ciitũ ciothe iria irĩ bata nĩcianangĩtwo. **12**
Thuutha wa maũndũ macio mothe, Wee Jehova-rĩ, anga
nĩũgũtũtiganĩria, wage gũtũteithia? Ũgũkira o ro ũguo
na ũkĩrĩrĩrĩie gũtũherithia makĩria?

65 "Niĩ ndeguũrĩirie andũ arĩa mataahooyaga kĩrĩra;
na andũ arĩa mataamaathaga niĩ, nĩo maanyonire.
Naruo rũrĩrĩ rũrĩa rũtarĩ rwahooya rũkĩgwetaga rĩĩtwa
rĩakwa, ngĩrwĩra atĩrĩ: 'Niĩ ũyũ haha, niĩ ũyũ haha.'
2 Mũthenya wothe ndindaga ndambũrũkĩirie moko
makwa kũrĩ andũ aremi, arĩa matathiiaga na mĩthiire
mĩega, no marũmagĩrĩra mathugunda mao: **3** o andũ
arĩa matũũraga maathirĩkagia o ũthiũ-inĩ wakwa,
makarutagĩra magongona mĩgũnda-inĩ, na magacinagĩra
ũbumba igongona-inĩ cia maturubarĩ; **4** arĩa matindaga
maikarĩte mbĩrĩra-inĩ, makarara meiguĩte na hitho
ũtukũ wothe; arĩa makĩrĩĩaga nyama cia ngũrwe, na
nyũngũ ciao ciyũrĩte thaathi wa nyama irĩ thaahu; **5**
andũ acio moigaga atĩrĩ, 'Njeherera, tiga kũnguhĩrĩria,
tondũ niĩ ndĩ mũtheru gũgũkĩra!' Andũ ta acio mahaana
ta ndogo maniũrũ-inĩ makwa, na ta mwaki wakanaga
mũthenya wothe. **6** "Atĩrĩrĩ, mbere yakwa gũtũire
kwandĩkĩtwo maũndũ macio: ndigũtũũra ngirĩte ki,
no rĩrĩ, nĩngarĩhanĩria kũna; ti-itherũ ngaarĩhanĩria o
ciero-inĩ ciao, **7** ndĩhanĩrie mehia manyu inyuĩ ene,
o na mehia ma maithe manyu," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. "Tondũ nĩmacinĩire ũbumba irĩma-igũrũ, na
makĩĩnuma marĩ kũu tũrĩma-igũrũ, nĩngerĩhĩria ciero-
inĩ ciao, ndĩmarĩhe irĩhi rĩothe nĩ ũndũ wa ciĩko ciao
cia mbere." **8** Jehova ekuuga atĩrĩ: "O ta ũrĩa ngogoyo
yonekaga kĩmanjĩka-inĩ gĩa thabibũ, nao andũ makoiga
atĩrĩ, 'Tiga gũkĩananga, hahota gũkorwo na kĩndũ
kĩega thĩinĩ wakĩo,' ũguo noguo ngeeka nĩ ũndũ wa
ndungata ciakwa; ndigaciniina ciothe. **9** Ngaaruta
njiaro kuuma kũrĩ Jakubu, nao agai a irĩma ciakwa
moime Juda; andũ akwa arĩa niĩ ndĩthuurĩire nĩo
magaacigaya, nacio ndungata ciakwa itũũre kuo. **10**
Sharoni gũgaatuĩka ũrĩithio wa ndũũru cia mbũri,
na Gĩtuamba-kĩa-Akori gĩtuĩke handũ ha kwarahagwo
nĩ mahiũ, nĩ ũndũ wa andũ akwa arĩa matũire
manjaragia. **11** "No rĩrĩ, inyuĩ arĩa mũtiganĩirie Jehova,
na mũkariganĩrwo nĩ kĩrĩma gĩakwa kĩrĩa kĩamũre, inyuĩ
arĩa mwaragĩra metha ngai ya maheeni ĩrĩa ĩtagwo
Mũreehi-mũnyaka, na mũkaiyũria mbakũri cia ndibei ya
mũtukanio mũgaitĩra ngai ĩrĩa ĩtagwo Mũreehi-mũtino
nĩguo mũmĩhoorerie-rĩ, **12** ngaamwathĩrĩria kũũragwo
na rũhiũ rwa njora, na inyuothe mũkegũithia thĩ
mũũragwo; nĩgũkorwo ndamwĩtire mũkĩaga kũnjĩtĩka,
na ndamwarĩirie mũkĩaga gũthikĩrĩria. Mwekire
maũndũ mooru maitho-inĩ makwa, na mũgĩthuura
maũndũ marĩa matangenagia." **13** Nĩ ũndũ ũcio
Jehova Mwathani ekuuga atĩrĩ: "Ndungata ciakwa
nĩikaarĩa irio, no inyuĩ nĩmũkahũũta; ndungata ciakwa
nĩikaanyua, no inyuĩ nĩmũkanyoota; ndungata ciakwa
nĩigakena, no inyuĩ nĩmũgaconorithio. **14** O na ningĩ
ndungata ciakwa nĩikaina nĩgũcanjamũka ngoro, no
inyuĩ nĩmũkarĩra nĩ ũndũ wa ruo rwa ngoro, na
mũgirĩke nĩ ũndũ wa gũthuthĩka ngoro. **15** Marĩĩtwa

manyu mũkaamatigĩra andũ akwa arĩa ndĩthuurĩire,
mamatũmagĩre rĩrĩa mekwenda kũruma andũ; Mwathani
Jehova nĩagakũũraga, no ndungata ciake agaaciĩtaga
marĩĩtwa mangĩ. **16** Mũndũ ũrĩa wothe ũkaahoera
bũrũri kĩrathimo, ageeka ũguo akĩgwetaga rĩĩtwa rĩa
Ngai ũrĩa wa ma; ningĩ ũrĩa ũkeehĩta na mwĩhĩtwa
bũrũri-inĩ, akeehĩta akĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Ngai ũrĩa wa
ma. Nĩgũkorwo mathĩĩna marĩa ma tene nĩmakariganĩra,
na mahithwo maitho-inĩ makwa. **17** "Atĩrĩrĩ, nĩngũmba
igũrũ rĩerũ o na thĩ njerũ. Maũndũ marĩa ma tene
matigacooka kũririkanwo, o na kana meciirio. **18** No
rĩrĩ, canjamũkai na mũkenere indo iria ngũmba tene na
tene, nĩgũkorwo nĩngũmba itũũra rĩa Jerusalemu rĩtuĩke
rĩa gũkenerwo, na andũ a rĩo matuĩke a gũkenania. **19**
Nĩngakenera Jerusalemu na njanjamũke nĩ ũndũ wa
andũ akwa; naguo mũgambo wa kĩgirĩko o na kana wa
kĩrĩro ndũkaiguuo kũu rĩngĩ. **20** "Kũu gũtirĩ mwana
wa rũkenge ũgaacooka gũkua arĩ na matukũ manini,
o na kana mũndũ mũkũrũ akue atatũũrĩte mĩaka
yake yothe; mũndũ ũrĩa ũgaakua arĩ na mĩaka igana
akoonagwo taarĩ mũndũ mwĩthĩ; nake ũrĩa ũtagaakinyia
mĩaka igana akoonagwo ta arumĩtwo na kĩrumi. **21**
Nao nĩmagaka nyũmba na macitũũre; makaahaanda
mĩgũnda ya mĩthabibũ na marĩiage maciaro mayo. **22**
Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ magaaka nyũmba ituĩke cia gũtũũrwo
nĩ andũ angĩ, o na kana mahaande irio irĩĩo nĩ andũ angĩ.
Nĩgũkorwo o ta ũrĩa matukũ ma mũtĩ maigana, ũguo
noguo matukũ ma andũ akwa magaakorwo maigana;
andũ akwa arĩa athuure magaatũũra makenagĩra wĩra
wa moko mao ihinda iraaya. **23** Nao matigacooka kũruta
wĩra wa tũhũ, o na kana maciare ciana ciathĩrĩirio
mũtino; nĩgũkorwo magaatuĩka andũ arathime nĩ
Jehova, o hamwe na njiaro ciao. **24** Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ,
o mbere mataananjĩta-rĩ, nĩngamacookeria ũhoro; ningĩ
o makĩaragia-rĩ, nĩngakorwo njiguĩte. **25** Nayo njũũi na
kagondu ikaarĩĩaga hamwe, naguo mũrũũthi ũkarĩĩaga
nyeki ta ndegwa, no rũkũngũ nĩruo rũgaatuĩka irio cia
nyoka. Itikagerana ngero kana cianangane kũu guothe
kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩamũre," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

66 Jehova ekuuga ũũ: "Igũrũ nĩrĩo gĩtĩ gĩakwa kĩa
ũnene, nayo thĩ nĩyo gĩturwa gĩakwa kĩa magũrũ.
Mũngĩkĩnjakĩra nyũmba ĩhaana atĩa? Naho handũ hakwa
ha kũhurũka hangĩkorwo hahaana atĩa? **2** Githĩ ti guoko
gwakwa gwathondekire indo ici ciothe, na gũgĩtũma igĩe
kuo?" ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Atĩrĩrĩ, mũndũ ũyũ
nowe ngaatĩĩa: nĩ mũndũ ũrĩa wĩnyiihagia na akagĩa na
ngoro ĩherete, na akainaina rĩrĩa ekũigua kiugo gĩakwa.
3 No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũrutaga ndegwa igongona ahaana
o ta ũrĩa ũragaga mũndũ, nake ũrĩa ũrutaga gatũrũme,
ahaana o ta mũndũ ũrĩa uunaga ngui ngingo; mũndũ
ũrĩa ũrutaga iruta rĩa mũtu, ahaana o ta mũndũ ũrĩa
ũrutaga thakame ya ngũrwe, nake ũrĩa ũcinaga ũbumba
wa kĩririkano, ahaana o ta mũndũ ũrĩa ũhooyaga
mũhianano. Andũ acio nĩmethuurĩire njĩra ciao o ene,
na ngoro ciao igakenagio nĩ maũndũ marĩa marĩ magigi;
4 nĩ ũndũ ũcio, niĩ o na niĩ nĩngathuura kũmeka ũndũ
mũũru na ndĩmarehithĩrie maũndũ marĩa matũmaga
metigĩrĩte. Nĩgũkorwo rĩrĩa ndetanire, gũtirĩ mũndũ o
na ũmwe wanjĩtĩkire, na rĩrĩa ndaaririe, gũtirĩ mũndũ
o na ũmwe wathikĩrĩirie. Andũ acio meekire maũndũ
mooru maitho-inĩ makwa, na magĩthuura maũndũ
marĩa matangenagia." **5** Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũinainaga nĩ
gũtĩĩa kiugo gĩake, ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova: "Ariũ a
thoguo arĩa mamũthũire, na makamũingata nĩ ũndũ wa
rĩĩtwa rĩakwa, moigĩte atĩrĩ, 'Jehova ta nĩagĩkumio nĩguo
tũkĩone gĩkeno kĩanyu!' No rĩrĩ, o nĩmagaconorithio.
6 Ta iguai mbugĩrĩrio ĩyo ĩroima kũu itũũra rĩrĩa
inene, mũigue inegene rĩu rĩroima kũu hekarũ-inĩ!
Ũcio nĩ mũgambo wa Jehova mũraigua akĩrĩha thũ
ciake kĩrĩa kĩmagĩrĩire. **7** "Atanambĩrĩria kũrũmwo-
rĩ, nĩaciarĩte: na ataanarũmwo nĩ ruo-rĩ, agagĩciara
mwana wa kahĩĩ. **8** Nũũ ũrĩ aigua ũndũ ta ũcio? Nũũ
ũrĩ wona maũndũ ta macio? Anga bũrũri wakĩhota
gũciarĩrwo andũ aguo mũthenya o ro ũmwe, o na kana
rũrĩrĩ rũkĩigane o ro rĩmwe? No rĩrĩ, o rĩrĩa Zayuni
yanyiitirwo nĩ ruo-rĩ, o hĩndĩ ĩyo nĩguo yaciarire ciana
ciayo o ro rĩmwe. **9** Anga no nginyie ihinda rĩa mwana
gũciarwo na ndikĩreke aciarwo?" ũguo nĩguo Jehova
ekũũria. "Anga no hingĩrĩrie mwana nda nginyĩtie
ihinda rĩake rĩa gũciarwo?" ũguo nĩguo Ngai wanyu
ekũũria. **10** "Inyuĩ inyuothe arĩa mwendete itũũra
rĩa Jerusalemu, kenanĩrai narĩo na mũcanjamũke nĩ
ũndũ warĩo; kenanĩrai mũno narĩo, inyuĩ inyuothe arĩa
mũtũire mũrĩcakayagĩra. **11** Nĩgeetha mũhaane ta andũ
mongete maũndũ mega marĩo, mũkahũũna mũhooreire
nyondo-inĩ ciake; ningĩ mũnyuuage mũkanyootoka, na
mũkenagĩre ũingĩ wa iria rĩake." **12** Nĩgũkorwo ũũ nĩguo
Jehova ekuuga: "Nĩngakinyĩria itũũra rĩa Jerusalemu
thayũ ũhaana ta rũũĩ, na ũtonga wa ndũrĩrĩ ũhaana
taarĩ rũũĩ rũiyũrĩte rũkoina; mũkahoorera ta kaana
gakĩongithio nĩ nyina, mũgaakuuo na moko make, na
mũcũgacũgagio mũrĩ maru-inĩ make. **13** O ta ũrĩa mwana
ahooreragio nĩ nyina, ũguo noguo ngaamũhooreria;
na nĩmũkahoorerio mũrĩ kũu Jerusalemu." **14** Rĩrĩa
mũkoona ũndũ ũcio, ngoro cianyu nĩigakena, nawe
ũririũke ta nyeki nduru; naguo hinya wa guoko kwa
Jehova nĩũkamenyeka nĩ ndungata ciake, no marakara
make nĩmakamenyeka nĩ thũ ciake. **15** Atĩrĩrĩ, Jehova
arooka arĩ na mwaki, na ngaari ciake cia ita ihaana ta
kĩhuhũkanio kĩnene; akaamũikũrũkĩria marakara make
arĩ na mang'ũrĩ, na amũkũũme na ikũũmana rĩhaana ta
nĩnĩmbĩ cia mwaki. **16** Nĩgũkorwo Jehova nĩagatuĩra
andũ othe ciira, arĩ na mwaki na rũhiũ rwake rwa njora,
na arĩa makooragwo nĩ Jehova magaakorwo marĩ aingĩ.
17 "Na rĩrĩ, andũ arĩa meamũrĩte na magetheria nĩguo
mathiĩ marũmĩrĩire ũrĩa ũrĩ gatagatĩ nĩguo makinye
magongona-inĩ marĩa marutagĩrwo mĩgũnda-inĩ, o
acio marĩĩaga nyama cia ngũrwe na mbĩa, na indo
ingĩ irĩ thaahu, magaathiranĩra hamwe," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. **18** "Na niĩ-rĩ, tondũ wa ciĩko ciao na
mecũũrania mao, ngirie gũũka njookanĩrĩrie ndũrĩrĩ
ciothe o na andũ a mĩario yothe, nao nĩmagooka
meyonere riiri wakwa. **19** "Nĩngekĩra kĩmenyithia
thĩinĩ wao, na amwe a arĩa makaahonoka nĩngamatũma
mathiĩ ndũrĩrĩ-inĩ: mathiĩ Tarishishi, na mathiĩ Putu
na Ludu kũrĩ andũ arĩa me ngumo ya gũikia mĩguĩ,
na mathiĩ Tubali na Javani, na mathiĩ kũrĩ andũ arĩa
matũũraga icigĩrĩra-inĩ cia kũndũ kũraya, kũrĩa gũtarĩ
kwaiguuo ngumo yakwa, kana gũkonwo riiri wakwa.

Nĩmakahunjia ũhoro wa riiri wakwa kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ.
20 Nao nĩmakarehe ariũ a thoguo othe, kuuma ndũrĩrĩ-
inĩ ciothe, marehwo makuuĩtwo nĩ mbarathi, na ngaari
cia ita, na makaari ma kũguucio, na mahaicĩte nyũmbũ
na ngamĩĩra, moke kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩamũre kũu
Jerusalemu, matuĩke ta igongona harĩ Jehova," ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. "Nao magaacirehe o ta ũrĩa andũ
a Isiraeli marehaga ngano yao ya maruta kũu hekarũ-inĩ
ya Jehova ĩkuuĩtwo na indo iria itarĩ thaahu. **21** Na niĩ
nĩngathuura amwe ao matuĩke athĩnjĩri-Ngai na Alawii,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **22** Jehova ekuuga atĩrĩ, "O
ta ũrĩa igũrũ rĩu rĩerũ na thĩ njerũ iria ngũthondeka
igatũũra mbere yakwa-rĩ, ũguo noguo rĩĩtwa rĩaku na
njiaro ciaku irĩtũũraga. **23** Kuuma Karũgamo ka Mweri
ũmwe nginya Karũgamo ka Mweri ũrĩa ũngĩ, na kuuma
Thabatũ ĩmwe nginya Thabatũ ĩrĩa ĩngĩ, andũ othe
nĩmagookaga kũhooya mainamĩrĩire mbere yakwa,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **24** "Nao nĩmakoimagara
makerorere ciimba cia andũ arĩa maanemeire; nĩ ũndũ
igunyũ ciao itigakua, o na kana mwaki ũrĩa wa kũmacina
ũhore, nao nĩmagatuĩka ta kĩndũ gĩthũirwo mũno nĩ
andũ othe."

Jeremia

1 Maya nĩmo maũndũ marĩa maaririo nĩ Jeremia, mũrũ
wa Hilikia, ũmwe wa athĩnjĩri-Ngai arĩa maatũũraga
itũũra rĩa Anathothu kũu bũrũri wa Benjamini. **2**
Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyamũkinyĩrĩire mwaka-inĩ wa
ikũmi na ĩtatũ wa wathani wa Josia, mũrũ wa Amoni,
mũthamaki wa Juda, **3** o na ningĩ matukũ-inĩ ma wathani
wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, o
nginya mweri wa gatano, mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe
wa wathani wa Zedekia mũrũ wa Josia, mũthamaki wa
Juda, rĩrĩa andũ a Jerusalemu maatahirwo. **4** Ndũmĩrĩri
ya Jehova nĩyanginyĩrire, ngĩĩrwo atĩrĩ, **5** "Mbere ya
gũkũũmba nda-inĩ ya maitũguo-rĩ, no ndaakũũĩ, o na
ũtanaciarwo-rĩ, nĩndakwamũrĩte; nĩndagũtuire mũnabii
wa kũrathagĩra ndũrĩrĩ." **6** Na niĩ ngĩmũcookeria, ngiuga
atĩrĩ: "Hĩ, Mwathani Jehova! Niĩ ndiũĩ kwaria; niĩ ndĩ o
mwana." **7** Nowe Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ: "Tiga kuuga
atĩrĩ, 'Niĩ ndĩ o mwana.' No nginya ũthiĩ kũrĩ mũndũ
o wothe ngũgũtũma kũrĩ we na ũmwĩre ũrĩa wothe
ngũgwatha. **8** Ndũkanametigĩre, nĩgũkorwo ndĩ hamwe
nawe, na nĩngakũhonokia," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **9**
Hĩndĩ ĩyo Jehova agĩtambũrũkia guoko, akĩĩhutia kanua,
akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Rĩu nĩndekĩra ndũmĩrĩri yakwa kanua
gaku. **10** One, ũmũthĩ nĩndagũtua mũnene wa ndũrĩrĩ o
na wa mothamaki, nĩgeetha ũmunyage na ũmomorage,
wanangage na ũng'aũranagie, na wakage na ũhaandage."
11 Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrire, ngĩũrio atĩrĩ:
"Jeremia, nĩ kĩĩ ũroona?" Na niĩ ngĩcookia atĩrĩ, "Ndĩrona
rũhonge rwa mũtĩ wa mũrothi." **12** Jehova akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩguo nĩwona wega, tondũ njũthĩrĩirie nyone
atĩ ndũmĩrĩri yakwa nĩyahingio." **13** Ningĩ ndũmĩrĩri
ya Jehova nĩyanginyĩrire o rĩngĩ ngĩũrio atĩrĩ: "Nĩ kĩĩ
kĩngĩ ũrona?" Na niĩ ngĩcookia atĩrĩ, "Ndĩrona nyũngũ
ĩgũtherũka, ĩinamĩte kuuma mwena wa gathigathini."
14 Nake Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Mwanangĩko uumĩte
na mwena wa gathigathini, nĩũgaitĩrĩrio andũ othe
arĩa matũũraga bũrũri ũyũ. **15** Ndĩ hakuhĩ gwĩta
andũ othe a mothamaki ma gathigathini," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. "Athamaki ao nĩmagooka mahaande
itĩ ciao cia ũthamaki matoonyero-inĩ ma ihingo cia
Jerusalemu; nĩmagooka mathiũrũrũkĩrie thingo ciothe
cia Jerusalemu, na mokĩrĩre matũũra mothe ma Juda.
16 Nĩngatuĩra andũ akwa matuĩro ma ciira, tondũ wa
waganu wao wa kũndirika, na wa gũcinĩra ngai ingĩ
ũbumba, na kũhooya indo iria methondekeire na moko
mao. **17** "Ũkĩra wĩhaarĩrie! Rũgama na ũmeere ũndũ o
wothe ũrĩa ngũgwatha. Ndũkamakio nĩo, kana na niĩ
ngũmakie ũrĩ mbere yao. **18** Ũmũthĩ-rĩ, nĩndagũtua
ta itũũra rĩirige na hinya, na ta gĩtugĩ gĩa kĩgera, na
ta rũthingo rwa gĩcango, nĩgeetha wĩyũmie ũũkĩrĩre
bũrũri wothe: ũũkĩrĩre athamaki a Juda, na anene,
na athĩnjĩri-Ngai akuo, o na andũ othe a bũrũri ũyũ.
19 Nĩmakarũa nawe no matigaakũhoota, nĩgũkorwo
ndĩ hamwe nawe na nĩndĩrĩkũhonokagia," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga.

2 Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrire, ngĩĩrwo
atĩrĩ: **2** "Thiĩ ũkaanĩrĩre ũkĩiguagwo nĩ andũ
a Jerusalemu, ũmeere atĩrĩ: "'Nĩndirikanaga ũrĩa
weheanĩte kũrĩ niĩ rĩrĩa warĩ mwĩthĩ, na ũrĩa wanyendete
rĩrĩa ndakũhikirie na ũkĩnũmĩrĩra kũu werũ-inĩ,
tũgĩtuĩkanĩria kũu bũrũri ũcio ũtaahandagwo irio. **3**
Isiraeli-rĩ, aatũũrĩte aamũrĩirwo Jehova, arĩ maciaro ma
mbere ma magetha make; arĩa othe maamũtambuuraga
maatuirwo ahĩtia, nao magĩkinyĩrĩrwo nĩ mwanangĩko,'"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **4** Thikĩrĩriai mũigue
ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ andũ a nyũmba ya Jakubu,
inyuĩ inyuothe andũ a mĩhĩrĩga yothe ya nyũmba ya
Isiraeli. **5** Jehova ekuuga atĩrĩ: "Nĩ mahĩtia marĩkũ
maithe manyu maanyonire namo, atĩ nĩkĩo maandirikire,
makĩndaihĩrĩria ũguo? Maarũmĩrĩire mĩhianano ĩtarĩ
kĩene, nao ene makĩaga kĩene. **6** Matiigana kũũria
atĩrĩ: 'Jehova arĩ ha, ũrĩa watũrutire bũrũri wa Misiri,
agĩtũgereria werũ-inĩ ũtaarĩ kĩndũ, tũkĩgerera bũrũri
warĩ wa werũ na iharũrũka, bũrũri ũtoiraga mbura,
na warĩ nduma ta ya gĩkuũ, bũrũri ũtaageragĩrwo na
ũtaatũũragwo nĩ mũndũ?' **7** Nĩndamũrehire bũrũri
mũnoru, nĩguo mũrĩĩage matunda maguo, na mwĩgune
na indo ciakuo iria njega. No inyuĩ muokire, mũgĩthaahia
bũrũri wakwa na mũgĩtũma igai rĩakwa rĩthũũrwo
mũno. **8** Athĩnjĩri-Ngai matiigana kũũria atĩrĩ: 'Jehova
arĩ ha?' Arĩa marũmbũyagia watho matiigana kũũmenya;
atongoria ao nĩmanemeire. Anabii maarathaga mohoro
makĩgwetaga Baali, marũmĩrĩire mĩhianano ĩtarĩ kĩene.
9 "Nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũciirithia o rĩngĩ," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. "Ningĩ nĩngaciirithia ciana cia ciana
cianyu. **10** Ringai mũthiĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Kitimu
mũkerorere, ningĩ mũtũmane gũthiio Kedari gũgatuĩrio
wega, muone kana kũrĩ kuoneka ũndũ ta ũyũ: **11** Atĩrĩrĩ,
nĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũrĩ rwatirika ngai ciaruo, rũkĩgarũrũkĩra
ngai ingĩ? (O na harĩa ngai icio itarĩ ngai.) No rĩrĩ,
andũ akwa nĩmakũũranĩtie Riiri wao na mĩhianano
ĩtarĩ kĩene. **12** Inyuĩ igũrũ-rĩ, makaai nĩ ũndũ wa
ũhoro ũcio, inainai mũrĩ na kĩeha kĩnene," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. **13** "Andũ akwa nĩmekĩte mehia meerĩ:
Nĩmandirikĩte, o niĩ gĩthima kĩa maaĩ ma muoyo, na
makeyenjera marima mangĩ ma maaĩ, namo nĩ marima
mamethũkangu, matangĩiga maaĩ. **14** Rĩu-rĩ, anga
Isiraeli nĩ ndungata, o mũndũ ũciarĩirwo ũkombo-
inĩ? Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte atuĩke mũndũ wa gũtahwo? **15**
Mĩrũũthi nĩĩraramĩte; nĩĩmũraramĩire. Nĩyanangĩte
bũrũri wake; matũũra make macinĩtwo na mwaki, na
magatigwo matarĩ mũndũ. **16** O na andũ a Memufisi, na
a Tahapanahesi nĩmagũtiihĩtie, magagwĩkĩra rũhara
ruototia rwa mũtwe. **17** Githĩ tiwe mwene wĩrehereire
maũndũ maya nĩ ũndũ wa gũtirika Jehova Ngai waku,
o rĩrĩa we aagũtongoragia na njĩra ĩrĩa wageraga?
18 Rĩu-rĩ, nĩ kĩĩ gĩgũtũma ũcooke bũrũri wa Misiri
ũkanyue maaĩ ma Shihoru? Na ningĩ-rĩ, ũgũthiĩ Ashuri
nĩkĩ, ũkanyue maaĩ ma Rũũĩ rwa Farati? **19** Waganu
waku nĩguo ũgaakũherithia, nakuo gũcooka na thuutha
gwaku nĩgũgakũrũithia. Tondũ ũcio wĩciirie wega
na ũmenye ũrĩa arĩ ũndũ mũũru mũno na ũrĩ ruo
harĩwe, rĩrĩa ũtirikĩte Jehova Ngai waku, na rĩrĩa
ũkwaga kwĩĩndigĩra," ũguo nĩguo Mwathani, o we
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga. **20** "Nĩwoinangire
icooki rĩaku rĩa ngingo o tene, na ũgĩtuuanga mĩhĩndo
yaku; woigire atĩrĩ, 'Ndigũcooka gũgũtungata!' Tondũ-

rĩ, tũrĩma-inĩ tũrĩa tuothe tũraihu na igũrũ, na rungu
rwa mũtĩ o wothe mũruru nĩkuo wakomaga ũkĩhũũra
ũmaraya. **21** Niĩ ndaakũhaandĩte ũrĩ ta mũthabibũ
mũthuuranĩre wa mũthemba ũrĩa mwega. Wagĩcookire
kũngarũrũka atĩa, ũgĩthũka, ũgĩtuĩka ta mũthabibũ
wa gĩthaka? **22** O na ũngĩĩthamba na igata, o na
ũhũthĩre thabuni mũingĩ mũno-rĩ, kĩmeni kĩa wĩhia
waku ndingĩtiga gũkĩona," ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga. **23** "Rĩu-rĩ, ũngĩhota atĩa kuuga atĩrĩ: 'Niĩ
ndiĩthaahĩtie; ndirũmĩrĩire kĩrĩra kĩa Mabaali'? Ta rora
wone mĩtugo yaku kũu gĩtuamba-inĩ; wĩcũũranie wega
maũndũ marĩa wĩkĩte. Wee ũhaana ta moori ya ngamĩĩra
ĩgĩcangacanga kũndũ na kũndũ, **24** ũkahaana ta njagĩ
ĩrĩa ĩmenyerete gũikara werũ-inĩ, ĩrĩa ĩnuhanuhaga rĩrĩa
ĩkwenda kũhaicwo; rĩrĩa ĩrĩ na mũrukĩ-rĩ, nũũ ũngĩhota
kũmĩrigĩrĩria? Njamba iria ingĩmĩenda, itingĩĩnogia
ikĩmĩcaria; mweri wayo wakinya, nĩikamĩona. **25**
Tiga kũhanyũka nginya ũthirĩrwo nĩ iraatũ magũrũ,
naguo mũmero waku ũng'are. No wee ũkiuga atĩrĩ,
'Hatirĩ bata! nĩnyendete ngai cia kũngĩ, na no nginya
ndĩciume thuutha.' **26** "O ta ũrĩa mũici aconorithagio
aanyiitwo, ũguo no taguo nyũmba ĩno ya Isiraeli
ĩconorithĩtio: o ene, na athamaki ao, na anene ao, na
athĩnjĩri-Ngai ao, na anabii ao. **27** Meeraga mũtĩ atĩrĩ,
'Wee nĩwe Baba,' na makeera ihiga atĩrĩ, 'Wee nĩwe
wanjiarire.' Nĩmahutatĩire, makaaga kũnyonia mothiũ
mao; no rĩrĩa marĩ thĩĩna-inĩ manjĩĩraga atĩrĩ, 'Ũka
ũtũhonokie!' **28** Ikĩrĩ kũ ngai icio mwethondekeire?
Kĩrekei ciũke, aakorwo no imũhonokie rĩrĩa mũrĩ thĩĩna-
inĩ! Nĩgũkorwo ngai ciaku cingĩhĩte o ta matũũra maku,
wee Juda. **29** "Mũgũkĩndũithia nĩ ũndũ kĩ? Inyuothe
nĩmũũnemeire," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **30** "Nĩ wĩra
wa tũhũ ndaarutire ngĩherithia andũ anyu; matiigana
kũigua maakaanio magarũrũke. Rũhiũ rwaku rwa njora
nĩrũniinĩte anabii anyu, o ta mũrũũthi ũrĩa mũrĩĩani.
31 "Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a rũciaro rũrũ, mwĩcũraniei wega
ũhoro wa ndũmĩrĩri ĩno ya Jehova: "Kaĩ nduĩkĩte ta
werũ harĩ Isiraeli, kana ta bũrũri ũrĩ nduma nene? Nĩ
kĩĩ gĩtũmaga andũ akwa moige atĩrĩ, 'Ithuĩ tũrĩĩkaga
ũrĩa tũkwenda; tũtigagũcookerera rĩngĩ'? **32** Rĩu-
rĩ, mũirĩtu ahota kũriganĩrwo nĩ mathaga make ma
kwĩgemia, kana mũhiki ariganĩrwo nĩ nguo ciake cia
ũhiki? No rĩrĩ, andũ akwa nĩmariganĩirwo nĩ niĩ, matukũ
maingĩ matangĩtarĩka. **33** Kaĩ nĩ ũrĩ ũũgĩ mũingĩ rĩrĩa
ũgũcaria wendo-ĩ! Nĩ ũndũ ũcio o na atumia arĩa aaganu
mũno no merute na mĩthiĩre yaku. **34** Nguo-inĩ ciaku-
rĩ, andũ nĩmoonaga thakame ya athĩĩni arĩa matarĩ
ũũru mekĩte, o na aakorwo ndwamanyiitire magĩtua
nyũmba. No rĩrĩ, o na gũtariĩ ũguo **35** wee uugaga
atĩrĩ, 'Niĩ ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte; we ndandaakarĩire.'
No niĩ nĩngũgũtuĩra ciira, tondũ uugaga atĩrĩ, 'Niĩ
ndiĩhĩtie.' **36** Ũriũngariũngaga nĩkĩ, ũkĩgarũraga mĩthiĩre
yaku? Nĩũgaconorithio nĩ bũrũri wa Misiri, o ta ũrĩa
waconorithirio nĩ Ashuri. **37** Ũgaacooka uume kũndũ
kũu ũigĩrĩire moko mũtwe, nĩgũkorwo Jehova nĩaregete
acio wĩhokete, o matigagũteithia.

3 "Mũndũ angĩtigana na mũtumia wake, nake mũtumia
ũcio athiĩ ahikĩre mũndũ ũngĩ-rĩ, mũthuuri ũcio
no amũcookerere? Githĩ bũrũri ũcio to ũthaahe biũ?
No wee-rĩ, ũtũũrĩte ũhũũraga ũmaraya na endwa aku
aingĩ mũno! Rĩu-rĩ, wee no ũnjookerere?" ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. **2** "Ta tiira maitho ũcũthĩrĩrie tũcũmbĩrĩ
twa irĩma kũrĩa gũtigĩtwo ũtheri. Nĩ kũrĩ handũ ũtarĩ
wakomwo nawe? Mĩkĩra-inĩ ya njĩra-rĩ, nĩkuo wetagĩrĩra
endwa aku, kũu nĩkuo waikaraga thĩ ũkameterera, o ta
Mũarabu arĩ werũ-inĩ. Wee nĩũthaahĩtie bũrũri ũyũ na
ũmaraya waku na waganu waku. **3** Tondũ wa ũguo-rĩ,
mbura ya maguna-ng'ombe nĩĩgirĩtio yure, o na ĩrĩa ya
gũkũria irio nayo ĩkaaga kuura. No rĩrĩ, wee nĩũmĩtie
gĩthiithi ta kĩa mũmaraya, ũkaaga thoni o na hanini. **4**
Githĩ to rĩu wanjĩta ũkiugaga: 'Baba, wee mũrata wakwa
kuuma ndĩ o mũnini, **5** kaĩ ũgũgĩtũũra ũrakarĩte?
Mang'ũrĩ macio maku-rĩ, megũgĩthiĩ na mbere nginya
tene?' Ũguo nĩguo waragia, no ũgacooka ũgeeka ũũru
wothe ũrĩa ũngĩhota." **6** Matukũ-inĩ ma wathani wa
Mũthamaki Josia, Jehova nĩanjũririe atĩrĩ: "Ĩĩ nĩwonete
ũrĩa Isiraeli aahutatĩire? Nĩahaicĩte gĩthũngũri-inĩ
gĩothe kĩrĩa kĩraihu na igũrũ, na agathiĩ rungu rwa mũtĩ
o wothe ũrĩa mũruru na akahũũrĩra ũmaraya kuo. **7**
Ndeciirĩtie atĩ nĩakanjookerera aarĩkia gwĩka maũndũ
macio mothe, nowe ndaigana kũnjookerera, nake mwarĩ
wa nyina, Juda, ũrĩa ũtaarĩ mwĩhokeku, agĩkĩĩonera
maũndũ macio. **8** Nĩndaheire Isiraeli ũcio wahutatĩire
marũa ma gũtigana nake, ngĩmũingata nĩ ũndũ wa
ũtharia ũcio wake wothe. No rĩrĩ, nĩndonire atĩ o na
Juda, mwarĩ wa nyina ũcio ũtaarĩ mwĩhokeku, ndaarĩ
na guoya; o nake nĩoimagarire, agĩthiĩ gũtharia. **9**
Tondũ wa ũrĩa Isiraeli oonaga ũmaraya wake ũtarĩ ũndũ
mũnene harĩ we, nĩathaahirie bũrũri ũcio, agĩkĩrĩrĩria
kũhũũra ũmaraya na ũndũ wa kũhooya mahiga na mĩtĩ.
10 O na kũrĩ ũguo-rĩ, Juda, mwarĩ wa nyina ũcio ũtaarĩ
mwĩhokeku, ndaanjookereire na ngoro yake yothe, no
aanjookereire na ũhinga," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
11 Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ: "Isiraeli, ũrĩa waahuutatĩire-
rĩ, nĩ mũthingu gũkĩra Juda, ũcio ũtaarĩ mwĩhokeku.
12 Thiĩ ũkahunjanĩrie ndũmĩrĩri ĩno werekeire mwena
wa gathigathini, uuge ũũ: "'Njookerera, wee Isiraeli,
o wee ũũhutatĩire,' ũguo nĩguo Jehova ekuuga, 'na
niĩ ndigacooka gũkũhetera gĩthiithi na marakara, nĩ
ũndũ njiyũrĩtwo nĩ tha,' ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
'Ndigũtũũra ndakarĩte nginya tene. **13** Wee ũndũ ũrĩa
ũgwĩka-rĩ, no kuumbũra mahĩtia maku, nĩ ũndũ wa ũrĩa
ũremeire Jehova Ngai waku, nĩ ũndũ wa ũrĩa waneitanga,
ũkĩĩheanaga kũrĩ ngai cia kũngĩ, rungu rwa mũtĩ o wothe
mũruru, na ũkaaga kũnjathĩkĩra,'" ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **14** Jehova ekuuga atĩrĩ: "Njookererai, inyuĩ andũ
aya mũũhutatĩire, nĩgũkorwo nĩ niĩ mũthuuri wanyu;
nĩngamũcookanĩrĩria, ndute mũndũ ũmwe itũũra-
inĩ rĩmwe, na angĩ eerĩ ndĩmarute mũhĩrĩga ũmwe,
ndĩmũtware Zayuni. **15** Nĩngacooka ndĩmũhe arĩithi arĩa
ndĩthuurĩire na ngoro yakwa, arĩa makaamũtongoragia
marĩ na ũũgĩ o na ũmenyo." **16** Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Matukũ-inĩ macio, rĩrĩa mũgaakorwo mũingĩhĩte mũno
gũkũ bũrũri ũyũ-rĩ, andũ matigacooka kuuga, 'Ithandũkũ
rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.' Ũhoro ũcio ndũgatoonya
meciiria-inĩ mao kana ũririkanwo; rĩtigeciirio ũhoro
warĩo o na kana rĩthondekwo rĩngĩ. **17** Hĩndĩ ĩyo
mageetaga itũũra rĩa Jerusalemu Gĩtĩ kĩa Ũthamaki
kĩa Jehova, nacio ndũrĩrĩ ciothe nĩikongana kũu itũũra

rĩa Jerusalemu nĩ ũndũ wa gũtĩĩa rĩĩtwa rĩa Jehova.
Matigacooka kũrũmĩrĩra ũremi wa ũũru wa ngoro ciao.
18 Matukũ-inĩ macio nyũmba ya Juda nĩĩkanyiitana
na nyũmba ya Isiraeli, na o eerĩ nĩmagooka moimĩte
bũrũri wa mwena wa gathigathini, makinye bũrũri
ũrĩa ndaaheire maithe manyu ũtuĩke igai rĩao. **19**
"Niĩ mwene ngiuga atĩrĩ, "'Ingĩakenire atĩa ngĩmũtua
ta ariũ akwa, na ndĩmũhe bũrũri mwega, igai rĩrĩa
rĩega rĩkĩrĩte magai ma ndũrĩrĩ ciothe.' Ndeciiragia
mũrĩnjĩtaga 'Baba' na mwage kũũhutatĩra nĩguo mũtige
kũnũmĩrĩra. **20** No rĩrĩ, o ta mũtumia ũtarĩ mwĩhokeku
harĩ mũthuuriwe, ũguo noguo mũkoretwo mũtarĩ
ehokeku harĩ niĩ, inyuĩ nyũmba ya Isiraeli," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. **21** Kĩrĩro nĩkĩiguĩtwo kũndũ kũrĩa
gũtũũgĩru gũtarĩ kĩndũ, kũgirĩka na gũthaithana kwa
andũ a Isiraeli, nĩ ũndũ nĩmogometie njĩra ciao, na
makariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao. **22** "Njookererai,
inyuĩ andũ aya mũũhutatĩire; nĩngũmũhonia nĩguo
mũtigacooke gũcooka na thuutha." Magĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ
nĩguo, nĩtũgũũka harĩwe, nĩgũkorwo wee nĩwe Jehova
Ngai witũ. **23** Ti-itherũ inegene rĩa ũhooi mĩhianano
kũu tũrĩma-inĩ o na kũu irĩma-inĩ nĩ rĩa maheeni; ti-
itherũ, ũhonokio wa Isiraeli ũrĩ na Jehova Ngai witũ. **24**
Kuuma o ũnini-inĩ witũ, ngai icio cia mĩhianano cia
thoni nĩcio ciananiina maciaro ma mawĩra ma maithe
maitũ: ndũũru ciao cia mbũri na cia ng'ombe, aanake
ao na airĩtu ao. **25** Nĩtwĩgũithiei thĩ tũconokete, nacio
njono ciitũ itũhumbĩre. Nĩ twĩhĩirie Jehova Ngai witũ,
ithuĩ o hamwe na maithe maitũ; kuuma rĩrĩa twarĩ
anini nginya ũmũthĩ ũyũ-rĩ, tũtũũrĩte tũtarĩ twathĩkĩra
Jehova Ngai witũ."

4 "Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, ũngĩkorwo nĩũgũcooka-rĩ,
njookerera," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Ũngĩeheria
mĩhianano ĩyo yaku ĩrĩ magigi, na ũtige gũcooka
kũũrũũra rĩngĩ, **2** ningĩ ũngĩrũmia ũhoro wa ma, na
ũtuanĩri ciira wa kĩhooto, na wa ũthingu, na wĩhĩte
ũkiugaga atĩrĩ, 'Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga
muoyo,' hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ nĩĩkarathimwo nĩwe, na
thĩinĩ wake nĩikaagĩa na riiri." **3** Atĩrĩrĩ, Jehova areera
andũ a Juda, o na andũ a Jerusalemu ũũ: "Cimbai
mĩgũnda yanyu ĩrĩa ĩrĩ ngamba, na mũtikahaande
irio mĩigua-inĩ. **4** Mwĩamũrĩrei Jehova, na ũndũ wa
kũruithia ngoro cianyu inyuĩ andũ aya a Juda, na
inyuĩ mũtũũraga Jerusalemu, nĩgeetha mang'ũrĩ makwa
matigaakane ta mwaki, nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa mwĩkĩte,
maakane mage mũndũ wa kũmahoria. **5** "Anĩrĩrai kũu
Juda, na mũhunjie ũhoro kũu Jerusalemu, muuge ũũ:
'Huhai tũrumbeta bũrũri-inĩ guothe!' Anĩrĩrai na kayũ
muuge atĩrĩ: 'Mwĩcookanĩrĩriei! Nĩtũũrĩrei matũũra-inĩ
marĩa manene mairigĩre!' **6** Haandai bendera mũthiĩ
mwerekeire Zayuni! Mwĩtharei narua mwĩhonokie!
Nĩgũkorwo nĩndĩrarehithia mwanangĩko uumĩte mwena
wa gathigathini, o na kũniinanwo kũnene." **7** Mũrũũthi
nĩumĩte kĩmamo-inĩ kĩaguo; mũniinani wa kũniina
ndũrĩrĩ nĩoimagarĩte. Oimĩte gwake oke aanange bũrũri
waku. Matũũra maku makaanangĩka, mage mũndũ
wa gũtũũra kuo. **8** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhumbei
nguo cia makũnia, cakayai na mũrĩre, nĩ ũndũ tũtirĩ
tũrehererwo nĩ mang'ũrĩ macio mahiũ ma Jehova. **9**
Jehova ekuuga atĩrĩ, "Mũthenya ũcio-rĩ, mũthamaki
na anene ake nĩmagakua ngoro, nao athĩnjĩri-Ngai
nĩmakagegeara, nao anabii mamake." **10** Hĩndĩ ĩyo
ngiuga atĩrĩ: "Hĩ! Mwathani Jehova, ti-itherũ nĩ ta
ũkĩheenetie andũ aya biũ, o na ũkaheenia Jerusalemu,
nĩ ũndũ wa kũmeera atĩrĩ, 'Nĩmũkaagĩa na thayũ,' o
rĩrĩa tũigĩrĩirwo rũhiũ rwa njora mĩmero." **11** Ihinda rĩu
andũ aya o hamwe na Jerusalemu nĩmakeerwo atĩrĩ,
"Rũhuho rũhiũ ruumĩte kũndũ kũrĩa gũtarĩ kĩndũ kũu
gũtũũgĩru werũ-inĩ nĩrũkahurutana rwerekeire kũrĩ
andũ akwa, no rĩrĩ, ti ta rũrĩa rwa kũhuha irio kana
rwa gũcitheria; **12** nĩ rũhuho rũrĩ na hinya kũrĩ rũu
ruumĩte kũrĩ niĩ. Rĩu nĩngũmatuĩra matuĩro ma ciira."
13 Ta rorai muone! Mũndũ ũcio aroka ta matu, ngaari
ciake cia ita irooka ta kĩhuhũkanio, nacio mbarathi
ciake ihanyũkaga gũkĩra nderi. Ĩiya witũ-ĩ! Tũrĩ aniine
biũ. **14** Wee Jerusalemu-rĩ, theria ũũru kuuma ngoro-
inĩ yaku nĩguo ũhonoke. Ũgũtũũra ũthugundaga ũũru
meciiria-inĩ maku nginya-rĩ? **15** Nĩ kũrĩ na mũgambo
wa mũndũ ũranĩrĩra kũu Dani, ũkaanĩrĩra ũhoro wa
mwanangĩko kũu irĩma-inĩ cia Efiraimu. **16** "Ĩrai
ndũrĩrĩ ũhoro ũcio, hunjĩriai Jerusalemu muuge atĩrĩ:
'Ita inene rĩa gũgũũkĩrĩra nĩrĩroka riumĩte bũrũri wa
kũraya, na rĩroka na mbugĩrĩrio ya mbaara ya gũũkĩrĩra
matũũra mothe manene ma Juda. **17** Marĩrigiicĩirie
o ta andũ marangĩire mũgũnda, tondũ itũũra rĩu
nĩrĩnemeire, rĩkanjũkĩrĩra,'" ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
18 "Mĩthiĩre yaku mwene na ciĩko ciaku nĩcio ikũreheire
maũndũ macio. Rĩĩrĩ nĩrĩo iherithia rĩaku. Na kaĩ nĩ
irũrũ-ĩ! Kaĩ nĩrĩgũtheeca ngoro-ĩ!" **19** Wũi, ruo-ĩ,
wũi ruo-ĩ! Ndĩrenyogonda nĩ ruo. Wũi, ruo rũnene
ngoro-inĩ yakwa-ĩ! Ngoro yakwa nĩĩratumatuuma,
ndingĩhota gũkirĩrĩria. Nĩgũkorwo nĩnjiguĩte mũgambo
wa karumbeta; nĩnjiguĩte mbugĩrĩrio ya mbaara.
20 Mwanangĩko ũrarũmanĩrĩra na mwanangĩko;
bũrũri wothe nĩwanangĩtwo. O rĩmwe hema ciakwa
nĩthũkangie, o kahinda gatarĩ cooho kĩĩgitio gĩakwa
gĩgathũkangio. **21** Nĩ nginya rĩ ngũtũũra nyonaga
bendera ya mbaara, na ngaigua mũgambo wa
karumbeta? **22** "Andũ akwa nĩ irimũ; matinjũũĩ. Nĩ
ciana iteciiragia, na ikaaga ũmenyo. Ũũgĩ ũrĩa marĩ
naguo no wa gwĩka ũũru; matiũĩ gwĩka wega." **23**
Ndaacũthĩrĩirie thĩ, ngĩkĩona atĩ ndĩarĩ ũrĩa yatariĩ na
ndĩarĩ na kĩndũ; ningĩ ngĩcũthĩrĩria matu-inĩ, ngĩona
atĩ gũtiarĩ na ũtheri. **24** Ndaacũthĩrĩria irĩma, ngĩona
atĩ nĩgũthingitha ciathingithaga; natuo tũrĩma tuothe
nĩ kwereera twereeraga. **25** Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona atĩ
gũtiarĩ na andũ; nyoni ciothe cia rĩera-inĩ nĩciombũkĩte
ikoora. **26** Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona bũrũri ũrĩa waciaraga
maciaro maingĩ, watuĩkĩte o werũ mũtheri, matũũra
makuo mothe nĩmamomokeire hau mbere ya Jehova,
makagũa thĩ nĩ ũndũ wa marakara make mahiũ. **27** Ũũ
nĩguo Jehova ekuuga: "Bũrũri wothe nĩũkanangwo, o na
gũtuĩka ndikaũniina biũ. **28** Nĩ ũndũ ũcio thĩ nĩĩgacakaya,
narĩo igũrũ rĩgĩe nduma, tondũ ũguo nĩguo njugĩte,
na ndingĩĩricũkwo. Nĩnduĩte itua na ndikũgarũrũka."
29 Rĩrĩa kwaiguuo mũrurumo wa andũ arĩa mathiiaga
mahaicĩte mbarathi na wa andũ arĩa maikagia mĩguĩ-rĩ,
andũ a matũũra mothe no makoora. Amwe ao makoorĩra
ihinga-inĩ, nao amwe ao makahaica ndwaro-inĩ cia

mahiga. Matũũra macio mothe nĩmathaamĩtwo; gũtirĩ
mũndũ ũikaraga kuo. **30** Ũreka atĩa, wee ũnũhĩtwo?
Ũkwĩhumba nguo ndune na ũkegemia na mathaga ma
thahabu nĩkĩ? Ũrahaka mbutu ciaku cia maitho rangi
nĩkĩ? Atĩrĩrĩ, kwĩgemia gwaku no gwa tũhũ. Endwa aku
nĩmakwagĩire bata; rĩu maracaria ũrĩa mangĩkũruta
muoyo. **31** Nĩndĩraigua kĩrĩro ta kĩa mũndũ-wa-nja
akĩrũmwo, arĩ na mũcaayo ta wa mũtumia agĩciara
mwana wake wa irigithathi: nĩ kĩrĩro kĩa Mwarĩ wa
Zayuni agĩteeha, atambũrũkĩtie moko make, akiugaga
atĩrĩ, "Wũi-ĩ-iya-wakwa-ĩ! Nĩndĩraringĩka; muoyo wakwa
nĩmũneane kũrĩ oragani."

5 "Ta ambatai na mũikũrũke barabara-inĩ ciothe cia
Jerusalemu, mũrore na mũcarie, na mũtuĩrie ihaaro-
inĩ ciakuo. Hihi mwahota kuona mũndũ o na ũmwe
wĩkaga maũndũ ma kĩhooto kana akarũmbũiya ũhoro
wa ma; muona mũndũ ta ũcio, nĩngarekera itũũra rĩa
Jerusalemu. **2** O na gũtuĩka nĩmehĩtaga makoigaga atĩrĩ,
'Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo,' kwĩhĩta
kwao no kwa maheeni." **3** Wee Jehova, githĩ maitho
maku ti ũhoro ũrĩa wa ma macaragia? Wamaringire
iringa, no matiigana kũigua ruo; wamahehenjire, no
makĩrega ũtaarani ũcio. Momirie ithiithi ciao gũkĩra
ihiga, makĩrega kwĩrira. **4** Ngĩĩciiria atĩrĩ: "Aya nĩ andũ
athĩĩni; nĩ andũ akĩigu, nĩgũkorwo matiũĩ njĩra ya Jehova,
kana makamenya ũrĩa Ngai wao endaga. **5** Nĩ ũndũ ũcio
nĩngũthiĩ kũrĩ atongoria ngaaranĩrie nao; ti-itherũ acio
nĩmoĩ njĩra ya Jehova, na makamenya ũrĩa Ngai wao
endaga." No rĩrĩ, othe marĩ hamwe, nĩmoinangĩte icooki
rĩao rĩa ngingo, na magatua mĩkwa. **6** Nĩ ũndũ wa ũguo-
rĩ, mũrũũthi nĩũkoima mũtitũ-inĩ ũmatharĩkĩre, na njũũi
yume werũ-inĩ ĩmatambuurange, nayo ngarĩ ĩmooherie
njĩra-inĩ cia matũũra mao, nĩguo ĩtambuurange mũndũ
wothe ũrĩa ũngĩgeria kuuma nja, nĩ ũndũ ũremi ũcio
wao nĩũingĩhĩte mũno, na ũhoro wao wa gũcooka
na thuutha nĩ mũingĩ. **7** "Ngũmũrekera nĩkĩ? Ciana
cianyu nĩciindirikĩte, na ikeehĩta ikĩgwetaga marĩĩtwa
ma ngai cia tũhũ. Niĩ ndaamaheaga o kĩrĩa gĩothe
mabataragio nĩkĩo, no-o no gũtharia maatharagia,
makahatĩkana nĩguo matoonye nyũmba cia maraya. **8**
Mahũũnĩte magatuĩka ta mbarathi cia njamba cikĩĩririria
cia mĩgoma, o ũmwe wao akeriragĩria mũtumia wa
mũndũ ũrĩa ũngĩ. **9** Githĩ ndikĩagĩrĩirwo nĩkũmaherithia
nĩ ũndũ wa maũndũ macio?" ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. "Githĩ ndikĩagĩrĩirwo nĩ kwĩrĩhĩria harĩ rũrĩrĩ
ta rũu? **10** "Tuĩkanĩriai mĩgũnda yao ya mĩthabibũ
mũmĩharaganie, no mũtikamĩanange biũ. Hũrũrai
honge ciayo, nĩgũkorwo andũ aya ti a Jehova. **11** Andũ a
nyũmba ya Isiraeli na andũ a nyũmba ya Juda nĩmagĩte
wĩhokeku harĩ niĩ biũ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
12 Nĩmaheenanĩtie ũhoro wĩgiĩ Jehova; moigĩte atĩrĩ,
"Ndarĩ ũndũ egwĩka! Gũtirĩ ũũru tũkuona; tũtikoona
tũtharĩkĩirwo na rũhiũ rwa njora kana tuone ng'aragu.
13 Anabii nĩ a tũhũ ta rũhuho, nakĩo kiugo kĩa Jehova
gĩtirĩ thĩinĩ wao; nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũguo moigĩte nĩguo
mageekwo." **14** Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Ngai Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: "Tondũ wa andũ acio kwaria
ndeto ta icio, ndũmĩrĩrĩri yakwa ĩrĩa ngwĩkĩra kanua-
inĩ gaku ngaamĩtua ta mwaki, nao andũ aya ndĩmatue
ta ngũ, mwaki ũcio ũmacine ũmaniine. **15** Atĩrĩrĩ,
inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli," ũũ nĩguo Jehova
ekũmwĩra, "nĩngũtũma mũũkĩrĩrwo nĩ rũrĩrĩ ruumĩte
kũndũ kũraya: naruo nĩ rũrĩrĩ rũtũũrĩte kuuma o
tene, andũ mũtangĩmenya rũthiomi rwao, o na kana
mũigue mwarĩrie wao. **16** Mathiaka ma mĩguĩ yao
matariĩ ta mbĩrĩra iria ĩtathikĩtwo; othe nĩ njamba
irĩ hinya. **17** Nao nĩmakaarĩa na maniine magetha
manyu o na irio cianyu, na marĩe na maniine aanake
na airĩtu anyu; nĩmakaarĩa ndũũru cianyu cia mbũri
na cia ng'ombe maciniine, ningĩ marĩe mĩthabibũ na
mĩkũyũ yanyu. Nĩmakananga matũũra marĩa mairigĩre
na rũhiũ rwa njora, o macio mwĩhokaga. **18** "No
rĩrĩ, o na matukũ-inĩ macio, ndigakwananga ngũniine
biũ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **19** "Na rĩrĩa andũ
makooria atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova Ngai witũ
atwĩke maũndũ maya mothe?' Ũkamacookeria, ũmeere
atĩrĩ: 'O ta ũrĩa inyuĩ mwandirikire na mũgĩtungatĩra
ngai cia kũngĩ mũrĩ bũrũri-inĩ wanyu-rĩ, ũguo noguo
mũgaatungatagĩra andũ a kũngĩ mũrĩ bũrũri ũtarĩ
wanyu.' **20** "Anĩrĩra ũhoro ũyũ kũrĩ andũ a nyũmba
ya Jakubu, na ũũhunjie kũu Juda, uuge atĩrĩ: **21** Ta
thikĩrĩriai inyuĩ andũ aya akĩĩgu na mũtarĩ mbuguĩro, o
inyuĩ mũrĩ na maitho na mũtionaga, na mũrĩ na matũ na
mũtiiguaga: **22** Githĩ inyuĩ mũtiagĩrĩirwo nĩkũnjĩtigĩra?"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Githĩ inyuĩ mũtiagĩrĩirwo
nĩkũinaina mũrĩ mbere yakwa? Ndaatũmire mũthanga
ũtuĩke mũhaka wa iria rĩrĩa inene, ngĩũtua rũirigo rwa
gũtũũra, rũtangĩagararwo nĩ iria rĩu. Makũmbĩ ma
maaĩ no moyane, no matingĩrũtooria, no mahũyũke, no
matingĩrwagarara. **23** No andũ aya-rĩ, marĩ ngoro cia
rũng'athio na nemi; nĩmahĩtĩtie njĩra na makoora. **24**
Nao matingĩĩra atĩrĩ, 'Nĩtwĩtigĩrei Jehova Ngai witũ, ũrĩa
ũheanaga mbura ya kũmeria hĩĩra, na ya gũkũria irio
o kĩmera gĩakinya, o we ũrĩa ũtũheaga mwĩhoko wa
kũgetha mahinda maakinya.' **25** Mahĩtia manyu nĩmo
matũmĩte mũraihĩrĩrio nĩ maũndũ macio; mehia manyu
matũmĩte mwage maũndũ marĩa mega. **26** "Thĩinĩ
wa andũ akwa-rĩ, nĩ kũrĩ andũ aaganu arĩa maikaraga
moheirie ta andũ arĩa mategaga nyoni, na ta andũ
arĩa mambaga mĩtego ya kũgwatia andũ. **27** O ta ũrĩa
gĩkerenge kĩiyũraga nyoni, ũguo nĩguo nyũmba ciao
ciyũrĩte ũheenania; matongete na makagĩa na hinya, **28**
ningĩ manorete na makanyoroka mwĩrĩ. Waganu wao
nĩũingĩhĩte mũno; maticiiragĩrĩra mwana wa ndigwa
nĩguo ahootane ciira-inĩ, na matirũagĩrĩra kĩhooto kĩa
mũndũ mũkĩa. **29** Githĩ ndikĩagĩrĩirwo nĩkũmaherithia
nĩ ũndũ wa maũndũ macio?" ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
"Githĩ ndikĩagĩrĩirwo nĩ kwĩrĩhĩria harĩ rũrĩrĩ ta rũrũ? **30**
"Ũndũ mũũru mũno na wa kũmakania nĩwĩkĩkĩte bũrũri-
inĩ ũyũ: **31** Anabii marathaga mohoro ma maheeni, nao
athĩnjĩri-Ngai magaathana ũrĩa mekwenda, nao andũ
akwa ũguo nĩguo mendaga. No inyuĩ-rĩ, kĩrĩkĩrĩro-inĩ
kĩa maũndũ macio mũgeeka atĩa?

6 "Mwĩtharei mwĩhonokie, inyuĩ andũ a Benjamini!
Mwĩtharei muume Jerusalemu! Huhai karumbeta
mũrĩ kũu Tekoa! Ĩkĩrai kĩmenyithia kũu Bethi-Hakeremu!
Nĩgũkorwo ũũru nĩũũkĩte uumĩte na mwena wa
gathigathini, na nĩ ũũru wa kũniinanwo kũnene mũno.

2 Nĩngananga Mwarĩ wa Zayuni, o ũcio mũthaka na
mwĩbacĩrĩri mũno. **3** Arĩithi marĩ na ndũũru ciao cia
mbũri nĩmagooka nĩguo mamũũkĩrĩre; nĩmakaamba
hema ciao imũthiũrũrũkĩirie mĩena yothe, o mũndũ
o mũndũ akarangĩra handũ hake." **4** "Mwĩhaarĩriei
tũrũe nake! Arahũkai, rekei tũmũtharĩkĩre mĩaraho!
No rĩrĩ, wũi-ĩiya-ĩ! Nĩkũratuka, nacio ciĩruru cia hwaĩ-
inĩ nĩiraraiha. **5** Nĩ ũndũ ũcio, arahũkai, tũtharĩkĩre
kũrĩ ũtukũ, tũharaganie ciĩgitio ciake iria nũmu!" **6**
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: "Temai mĩtĩ
mũmĩige ihũba nene ing'etheire Jerusalemu. Itũũra rĩrĩ
inene no nginya rĩherithio; nĩ ũndũ rĩiyũrĩte ũhoro
wa kũhinyanĩrĩria. **7** O ta ũrĩa gĩthima gĩtherũkaga
maaĩ-rĩ, ũguo noguo itũũra rĩu rĩtherũkaga waganu.
Maũndũ ma ũhinya na wanangi no mo maiguagwo kuo;
ndwari ciakuo na nguraro nĩcio ndũũraga nyonaga. **8**
Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu, ĩtĩkĩra gũtaarwo, kwaga ũguo
nĩngũkũhutatĩra na ndũme bũrũri waku ũkire ihooru,
nginya kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo." **9** Ũũ nĩguo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: "Atĩrĩrĩ, andũ
nĩmarekwo mahaare matigari ma Isiraeli mahinyĩtie,
o ta ũrĩa mũthabibũ ũhaaragwo; cookerithia guoko
honge-inĩ rĩngĩ, o ta ũrĩa mũcookereria wa thabibũ
ekaga." **10** Nũũ ingĩkĩarĩria ndĩmũkaanie na anjigue?
Nũũ ũngĩĩthikĩrĩria? Matũ mao nĩmahinge, nĩ ũndũ ũcio
matiingĩigua. Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩĩmahĩtagĩria, na
matingĩmĩkenera. **11** No rĩrĩ, niĩ njiyũrĩtwo nĩ mang'ũrĩ
ma Jehova, ndingĩhota kũmahingĩrĩria. "Maitĩrĩrie
ciana iria irĩ barabara-inĩ, na ũmaitĩrĩrie aanake
arĩa monganĩte hamwe; mũthuuri na mũtumia wake,
maitĩkĩrwo nĩmo, o ũndũ ũmwe na andũ arĩa akũrũ,
arĩa maingĩhĩtie mĩaka. **12** Nyũmba ciao igaatuĩka
cia andũ angĩ, o hamwe na mĩgũnda yao na atumia
ao, rĩrĩa ngaatambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre
andũ arĩa matũũraga bũrũri ũcio," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **13** "Kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene,
othe nĩmakoroketio nĩ kwenda kwĩguna; anabii o
hamwe na athĩnjĩri-Ngai, othe nĩmaheenanagia. **14**
Mohaga kĩronda kĩa andũ akwa taarĩ kĩronda kĩa andũ
matagurarĩtio mũno, makĩmeeraga atĩrĩ: 'Gwĩ thayũ,
gwĩ thayũ,' o rĩrĩa gũtarĩ thayũ. **15** Hihi nĩmaconokaga
nĩ mũtugo ũcio wao ũrĩ magigi? Aca, maticonokaga
o na hanini; o na matirĩ rũkobe. Nĩ ũndũ ũcio o
nao makaagũanĩra na arĩa makaagũa; nĩmakarũndwo
rĩrĩa ngaamaherithia," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **16**
Jehova ekuuga atĩrĩ: "Rũgamai magomano-inĩ ma njĩra,
mũtuĩrie ũhoro; ũrĩrĩriai njĩra iria ciageragwo tene,
mũũrie harĩa njĩra ĩrĩa njega ĩrĩ, nĩguo mũmĩgerere,
nacio ngoro cianyu nĩikahurũka. No inyuĩ mũkiuga atĩrĩ,
'Ithuĩ tũtikũmĩgerera.' **17** Nĩndaigire arangĩri nĩguo
mamũrangĩre, ngiuga atĩrĩ, 'Ta thikĩrĩriai karumbeta!'
No inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, 'Ithuĩ tũtigũthikĩrĩria.' **18** Nĩ
ũndũ ũcio, thikĩrĩriai inyuĩ ndũrĩrĩ; rorai wega inyuĩ aira,
nĩguo mũmenye ũrĩa gũgekĩka kũrĩ andũ akwa. **19** Ta
thikĩrĩria, wee thĩ: nĩngũrehere andũ aya mwanangĩko,
ũrĩ maciaro ma maũndũ marĩa mathugundaga, tondũ
nĩmagĩte gũthikĩrĩria ndũmĩrĩri yakwa, na nĩmaregete
watho wakwa. **20** Ngĩrĩ na bata ũrĩkũ na ũbumba ũcio
wa kuuma Sheba, kana igwa cia mũrĩo cia kuuma bũrũri
wa kũraya? Maruta manyu ma njino matingĩĩtĩkĩrĩka;
magongona manyu matingenagia." **21** Nĩ ũndũ ũcio,
Jehova ekuuga atĩrĩ: "Nĩngwĩkĩra mĩhĩnga mbere ya
andũ aya. Maithe na ariũ ao nĩmakahĩngagwo nĩyo;
andũ a itũũra hamwe na arata ao nĩmagakua." **22**
Jehova ekuuga atĩrĩ: "Ta rorai muone, nĩ harĩ na ita
rĩroka riumĩte bũrũri wa mwena wa gathigathini; rũrĩrĩ
rũnene nĩ rwarahũrĩtwo kuuma ituri-inĩ cia thĩ. **23**
Manyiitĩte mĩguĩ na matimũ; nĩ andũ ooru matarĩ tha.
Mũrurumo wao magĩũka mahaicĩte mbarathi, nĩ ta
wa ndiihũ cia iria rĩrĩa inene; maroka mehaarĩirie ta
andũ moka mbaara nĩguo magũtharĩkĩre, wee Mwarĩ
wa Zayuni." **24** Nĩtũiguĩte ũhoro wa andũ acio, namo
moko maitũ nĩmorĩtwo nĩ hinya. Nĩtũnyiitĩtwo nĩ ruo
rũnene, ruo rũhaana ta rwa mũtumia ũkũrũmwo. **25**
Mũtikoimagare mũthiĩ mĩgũnda, kana mũthiĩ na njĩra,
nĩ ũndũ thũ ĩyo ĩrĩ na rũhiũ rwa njora, na kũrĩ na
imakania irigiicĩirie mĩena yothe. **26** Inyuĩ andũ akwa,
mwĩhumbei nguo ya ikũnia, na mwĩgaragarie mũhu-
inĩ; rĩrai na kĩgi, ta ũrĩa mwana wa mũmwe arĩragĩrwo,
nĩgũkorwo mwanangi ũcio agaatũhithũkĩra o rĩmwe.
27 "Wee nawe nĩngũtuĩte mũgeria wa cuuma, nao
andũ akwa matariĩ ta kĩgera, nĩguo wee ũrorage na
ũthimage mĩthiĩre yao. **28** Nĩ aremi momĩtie ngoro,
mathiiaga magĩcambanagia. Mahaana o ta gĩcango na
kĩgera; othe mekaga maũndũ mathũku mũno. **29** Ihuruti
nĩirahurutĩra mwaki na hinya nĩguo ũcine ngocorai, no
rĩrĩ, wĩra ũcio ũrarutwo wa kũmatheria no wa tũhũ; arĩa
aaganu matirathera. **30** Andũ acio marĩĩtagwo betha-
ĩrĩa-ĩregetwo, nĩ ũndũ Jehova nĩamaregeete."

7 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte
kũrĩ Jehova, akĩĩrwo atĩrĩ: **2** "Thiĩ ũrũgame kĩhingo-
inĩ kĩa nyũmba ya Jehova na ũrĩ hau wanĩrĩre ũhoro
ũyũ, uuge atĩrĩ: "'Thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova,
inyuothe andũ a Juda, inyuĩ mũtoonyagĩra ihingo-inĩ
ici nĩguo mũgathathaiye Jehova. **3** Jehova Mwene-
Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Garũrĩrai
mĩthiĩre yanyu o na ciĩko cianyu, na niĩ nĩngareka
mũtũũre kũndũ gũkũ. **4** Tigai gũikaraga mwĩhokete
ndeto cia maheeni, muge atĩrĩ, "Ĩno nĩ hekarũ ya Jehova,
ti-itherũ nĩ hekarũ ya Jehova, nĩ hekarũ ya Jehova
ki!" **5** Nĩ ũndũ-rĩ, mũngĩagĩria mĩthiĩre yanyu na ciĩko
cianyu biũ, na mũtuanagĩre ciira na kĩhooto mũndũ
na ũrĩa ũngĩ-rĩ, **6** mũngĩaga kũhinyĩrĩria mũndũ wa
kũngĩ, kana mwana wa ngoriai, kana mũtumia wa
ndigwa-rĩ, na mwage gũitithia thakame ya mũndũ
ũteehĩtie kũndũ gũkũ-rĩ, o na ningĩ mwage kwĩgerithia
ngero nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra ngai ingĩ-rĩ, **7** hĩndĩ
ĩyo nĩngareka mũtũũre kũndũ gũkũ, o gũkũ bũrũri
ũyũ ndaheire maithe manyu nginya tene na tene. **8**
No rĩrĩ, mwĩhokete ndeto cia maheeni itarĩ kĩene. **9**
"'Anga mũrĩiyaga na mũkooragana, na mũgatharia, na
mũkehĩta na maheeni, mũgĩcinagĩra Baali ũbumba,
na mũkarũmĩrĩra ngai ingĩ iria mũtooĩ, **10** na ningĩ
mũgacooka mũgooka mũkarũgama mbere yakwa thĩinĩ
wa nyũmba ĩno ĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa, mũkoiga
atĩrĩ, "Tũrĩ agitĩre"; mũgitĩirwo nĩguo mwĩkage maũndũ
macio mothe marĩ magigi? **11** Nyũmba ĩno ĩtanĩtio na
Rĩĩtwa rĩakwa mũmĩtuĩte ngurunga ya atunyani? No niĩ
nĩndĩĩoneire maũndũ macio! Ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

12 "'Rĩu ũkĩrai mũthiĩ Shilo, kũndũ kũrĩa ndambire gũtua
gĩikaro kĩa Rĩĩtwa rĩakwa, nĩguo mwĩonere ũrĩa ndeekire
kuo nĩ ũndũ wa waganu wa andũ akwa a Isiraeli. 13
Jehova ekuuga atĩrĩ: Rĩrĩa inyuĩ mwekaga maũndũ
macio mothe, niĩ nĩndamwaragĩria kaingĩ kaingĩ, no
mũtiigana kũnjigua; ndamwĩtire no mũtiigana kũnjĩtĩka.
14 Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa ndeekire kũu Shilo noguo ngeeka
nyũmba ĩno ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa, o hekarũ ĩno
mwĩhokete, kũndũ gũkũ ndamũheire inyuĩ o na ngĩhe
maithe manyu. 15 Nĩngamũingata mwehere mbere
yakwa, o ta ũrĩa ndeekire ariũ a ithe wanyu othe, nĩo
andũ a Efiraimu.' 16 "Nĩ ũndũ ũcio, tiga kũhoera andũ
aya, kana ũmathaithanĩrĩre, kana ũmaarĩrĩrie, o na
kana ũhooe ndĩmekĩre ũndũ tondũ ndingĩgũthikĩrĩria.
17 Kaĩ wee ũtarona ũrĩa mareka kũu matũũra-inĩ ma
Juda, o na kũu njĩra-inĩ cia itũũra rĩa Jerusalemu?
18 Ciana iroina ngũ, namo maithe mao magaakia
mwaki, nao atumia magakanda mũtu, makarugĩra
ngai ĩrĩa ĩĩtagwo Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa
Igũrũ tũmĩgate, na maitĩre ngai ingĩ maruta ma indo
cia kũnyuuo nĩguo maathirĩkie ndaakare. 19 Jehova
egũkĩũria atĩrĩ: Nĩ niĩ maraathirĩkia? Githĩ andũ aya ti o
ene marethũkia meconorithie? 20 "'Nĩ ũndũ ũcio-rĩ,
Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Marakara na mang'ũrĩ
makwa nĩmagaitĩrĩrio kũndũ gũkũ, magaaitĩrĩrio mũndũ
na nyamũ, na mĩtĩ ya gĩthaka o na maciaro ma thĩ,
namo nĩmagaakana na matikahoreka. 21 "'Ũũ nĩguo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli,
ekuuga: Thiĩi na mbere na kuongerera maruta ma
magongona manyu ma njino harĩ magongona manyu
marĩa mangĩ, na mũrĩe nyama icio inyuĩ ene! 22 Nĩ ũndũ
rĩrĩa ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri na
ngĩmaarĩria, ndiamaheire o mawatho makoniĩ maruta
ma njino na magongona, 23 no nĩndamaheire rĩathani
rĩrĩ: Atĩrĩ, njathĩkagĩrai, na niĩ nĩngũtuĩka Ngai wanyu
na inyuĩ mũtuĩke andũ akwa. Thiiagai na mĩthiĩre ĩrĩa
yothe ndĩrĩmwathaga, nĩguo muonage maũndũ mega.
24 No rĩrĩ, matiigana kũnjigua kana kũrũmbũiya ũhoro
ũcio; handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, maarũmĩrĩirie ũremi wa
ngoro ciao njũru. Nao maacookire na thuutha, makĩaga
gũthiĩ na mbere. 25 Kuuma hĩndĩ ĩrĩa maithe manyu
moimire bũrũri wa Misiri nginya rĩu, ndĩmũtũmagĩra
ndungata ciakwa cia anabii, mũthenya o mũthenya,
na hĩndĩ o hĩndĩ. 26 No rĩrĩ, o matiigana gũũthikĩrĩria
kana kũrũmbũiya ũhoro ũcio. No nĩmoomirie ngoro
ciao na makĩagana gũkĩra maithe mao.' 27 "Wameera
maũndũ macio mothe-rĩ, matigaagũthikĩrĩria; o na
rĩrĩa ũkaameeta, matigaagwĩtĩka. 28 Nĩ ũndũ ũcio,
meere atĩrĩ, 'Rũrũ nĩruo rũrĩrĩ rũrĩa rũregete gwathĩkĩra
Jehova Ngai waruo, o na rũkarega gũtaarwo. Ũhoro-wa-
ma nĩũthirĩte; nĩũmehereire ũkoima mĩromo-inĩ yao
biũ. 29 Enjwoi njuĩrĩ cianyu mũcite, mũcooke mũcakae
mũrĩ kũu tũrĩma-igũrũ kũrĩa gũtigĩtwo gũtarĩ kĩndũ,
nĩ ũndũ Jehova nĩaregete na agatiganĩria rũciaro rũrũ
arakarĩire. 30 "'Jehova ekuuga atĩrĩ, andũ aya a Juda
nĩmekĩte maũndũ mooru maitho-inĩ makwa. Nĩmaigĩte
mĩhianano ĩyo yao ĩrĩ magigi kũu thĩinĩ wa nyũmba ĩyo
ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa, makamĩthaahia. 31 Nĩmakĩte
kũndũ gũtũũgĩru gwa Tofethi, kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa
Beni-Hinomu, nĩguo macinagĩre aanake na airĩtu ao
na mwaki kuo, ũndũ niĩ itaathanire wĩkagwo, o na
ũndũ ũtarĩ wagĩa meciiria-inĩ makwa. 32 Nĩ ũndũ ũcio
Jehova ekuuga atĩrĩ, mwĩmenyererei, tondũ matukũ
nĩmarooka, rĩrĩa andũ matagacooka gwĩta kũndũ gũkũ
Tofethi kana Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, no gũgeetagwo
Gĩtuamba gĩa Kũũraganĩrwo. Nĩgũkorwo kũu Tofethi
nĩkuo magaathikaga andũ arĩa akuũ nginya kwage
handũ hangĩthikanwo. 33 Hĩndĩ ĩyo ciimba cia andũ acio
nĩigatuĩka nyama cia kũrĩĩo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ, o na
nyamũ cia gĩthaka, na gũtigakorwo o na mũndũ ũmwe
wa gũcirira. 34 Ningĩ nĩnganiina mĩgambo ya gĩkeno
na ya kũrũũhia, na mĩgambo ya gĩkeno kĩa mũhiki na
mũhikania kũu matũũra-inĩ ma Juda, o na njĩra-inĩ cia
Jerusalemu, nĩ ũndũ bũrũri ũcio nĩũgakira ihooru.

8 "'Jehova ekuuga atĩ ihinda rĩu, mahĩndĩ ma athamaki
na ma anene a Juda, na mahĩndĩ ma athĩnjĩri-Ngai
na ma anabii, o na mahĩndĩ ma andũ a Jerusalemu
nĩmakarutwo mbĩrĩra-inĩ ciao. 2 Makaanĩkĩrwo riũa,
na mweri, na njata ciothe cia igũrũ, icio mendete na
magacitungatĩra, o icio maarũmĩrĩire, na magatuĩria
kĩrĩra harĩ cio, na magacihooya. Mahĩndĩ macio
matikoonganio kana mathikwo, no magaatuĩka ta
rũrua rũharaganĩtio gũkũ thĩ. 3 Kũrĩa guothe
ngaamathaamĩria, matigari mothe ma rũrĩrĩ rũrũ
rwaganu, makeeriragĩria gũkua handũ ha gũtũũra
muoyo, ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga.' 4 "Meere atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Jehova ekuuga,
"'Andũ mangĩgũa thĩ-rĩ, githĩ maticookaga gũũkĩra?
Mũndũ angĩhĩtia njĩra-rĩ, githĩ ndamĩcookagĩrĩra? 5 Nĩ
kĩĩ gĩtũmĩte andũ aya mathiĩ na mbere kũũhutatĩra?
Andũ a Jerusalemu maahutatagĩra nĩkĩ? Matũũrĩte
marũmĩtie maũndũ ma maheeni, makarega gũcooka.
6 Nĩndĩmathikĩrĩirie wega mũno, no matiaragia ũndũ
ũrĩa wagĩrĩire. Gũtirĩ o na ũmwe wao wĩriraga waganu
wake, akoiga atĩrĩ, "Njĩkĩte ũguo nĩkĩ?" O mũndũ
wao arũmagĩrĩra njĩra yake o ta mbarathi ĩteng'erete
ĩtoonye mbaara-inĩ. 7 Mũrũaru ũrĩ rĩera-inĩ nĩũmenyaga
mahinda maguo ma gũcooka, o nacio ndirahũgĩ, na
thũngũrũrũ, na nyamĩndigi nĩcimenyaga mahinda
ma cio ma gũcooka. No andũ akwa matiũĩ maũndũ
marĩa Jehova endaga mekwo. 8 "'Mwakĩhota atĩa
kuuga atĩrĩ, "Tũrĩ oogĩ, nĩ ũndũ tũrĩ na watho wa
Jehova," o rĩrĩa karamu ka maheeni ka aandĩki-marũa
kaũgarũrĩte gakaũtua wa maheeni? 9 Andũ arĩa oogĩ
nĩmagaconorithio; nĩmakagega na magwatio nĩ mũtego.
Kuona atĩ nĩmareganĩte na ndũmĩrĩri ya Jehova, ũũgĩ
ũrĩa makĩrĩ naguo nĩ ũrĩkũ? 10 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, atumia
ao nĩngamaheana kũrĩ arũme angĩ, nayo mĩgũnda yao
ndĩmĩheane kũrĩ andũ ageni. Kuuma ũrĩa mũnini nginya
ũrĩa mũnene, othe nĩmakoroketio nĩ kwenda kwĩguna;
anabii o hamwe na athĩnjĩri-Ngai, othe nĩmaheenanagia.
11 Mohaga kĩronda kĩa andũ akwa taarĩ kĩronda kĩa
andũ matagurarĩtio mũno. Moigaga atĩrĩ, "Gwĩ thayũ,
gwĩ thayũ," o rĩrĩa gũtarĩ thayũ. 12 Hihi nĩmaconokaga
nĩ mũtugo ũcio wao ũrĩ magigi? Aca, maticonokaga
o na hanini; o na matirĩ rũkobe. Nĩ ũndũ ũcio o nao
makaagũanĩra na arĩa makaagũa; nĩmakarũndwo rĩrĩa
makaaherithio, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 13 "'Jehova
ekuuga atĩrĩ, nĩnganina magetha mao, mĩthabibũ

ndĩgaakorwo ĩrĩ na thabibũ. Gũtikagĩa na ngũyũ mĩkũyũ-inĩ, namo mathangũ mayo nĩmakahooha. Kĩndũ kĩrĩa gĩothe ndĩmaheete nĩmagatunywo.'" **14** "Tũikarĩte haha nĩkĩ? Cookanĩrĩrai hamwe! Nĩtũũrei, tũtoonye matũũra marĩa mairigĩirwo na hinya tũgakuĩre kuo! Nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩwe ũtwathĩrĩirie gĩkuũ, agatũhe maaĩ maroge tũnyue, nĩ ũndũ nĩtũmwĩhĩirie. **15** Tũtũũrĩte twĩrĩgĩrĩire atĩ nĩgũkũgĩa thayũ, no gũtirĩ ũndũ mwega ũtũkorete, tũkerĩgĩrĩra ihinda rĩa kũhonio, no rĩrĩ, no kĩmako kĩonekaga. **16** Mũtiihĩre wa mbarathi cia thũ ũraiguuo kuuma Dani; mbarathi ciao cia njamba iraania bũrũri wothe ũkainaina. Mookĩte kũrĩa bũrũri na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo, na marĩe itũũra inene na arĩa othe matũũraga kuo." **17** "Atĩrĩrĩ, nĩngamũrehithĩria nyoka irĩ thumu gatagatĩ kanyu, ndĩmũrehithĩrie nduĩra iria itangĩhoorereka, nacio nĩikamũrũma," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **18** Wee ũũhooreragia rĩrĩa ndĩ na kĩehaarĩ, ngoro yakwa nĩĩringĩkĩte. **19** Ta thikĩrĩria kĩrĩro kĩa andũ akwa marĩ bũrũri wa kũraya: "Atĩrĩrĩ, githĩ Jehova ndarĩ kũu Zayuni? Mũthamaki wakuo-rĩ, kaĩ atatũũraga kuo?" "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte maathirĩkie nĩguo ndaakare na ũndũ wa mĩhianano ĩyo yao methondekeire, makandakaria na mĩhianano ĩyo yao ya kũngĩ ĩtarĩ kĩene?" **20** "Ihinda rĩa magetha nĩrĩhĩtũku, nayo hĩndĩ ya riũa ĩgathira, na tũtihonoketio." **21** Kuona atĩ andũ akwa nĩmahehenjetwo-rĩ, o na niĩ ndĩmũhehenje; nĩndĩracaaya na nĩnyiitĩtwo nĩ kĩmako kĩnene. **22** Kaĩ gũtarĩ ndawa kũu Gileadi? Gũtirĩ mũthondekani kuo? Ironda cia andũ akwa cikĩagĩte kũhona nĩkĩ?

9 Naarĩ korwo mũtwe wakwa nĩ itherũkĩro rĩa maaĩ, namo maitho makwa nĩ gĩthima kĩa maithori! Ingĩrĩraga mũthenya na ũtukũ, ngĩrĩrĩrĩra andũ akwa arĩa moragĩtwo. **2** Naarĩ korwo ndĩ na nyũmba ya kũrarĩrĩrwo nĩ agendi kũu werũ-inĩ, nĩgeetha ndige andũ akwa, thiĩ ndĩmeherere; nĩ ũndũ othe nĩ itharia, othe nĩ gĩkundi kĩa andũ matangĩĩhokeka. **3** "Mahacaga nĩmĩ ciao magacitua ta ũta wa gũikia ndeto cia maheeni. Ũhootani ũrĩa marĩ naguo bũrũri-inĩ, nduumanĩte na ũhoro wa ma. Moimaga rĩĩhia-inĩ rĩmwe magatoonya rĩĩhia-inĩ rĩrĩa rĩngĩ; na matinjũũĩ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **4** "Mwĩhũgei arata anyu; mũndũ ndakehoke mũrũ wa nyina. Nĩgũkorwo mũrũ wa nyina na mũndũ nĩ mũheenania, na mũrata wa mũndũ nĩ mũcambania. **5** Mũrata aheenagia mũratawe, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe waragia ũhoro wa ma. Maarutĩte nĩmĩ ciao kwaria ndeto cia maheeni; menogagia na mĩhang'o o ya kwĩhia. **6** Wee ũtũũraga ũrigiicĩirio nĩ maheeni, nao aheenania acio nĩmaregete kũmenyana na niĩ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **7** Tondũ ũcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: "Atĩrĩrĩ, nĩngamageria, na ndĩmatherie na mwaki, nĩ ũndũ-rĩ, nĩatĩa ũngĩ ingĩĩka nĩ ũndũ wa mehia ma andũ akwa? **8** Nĩmĩ ciao itariĩ ta mĩguĩ ya kũũragana; no ndeto cia maheeni ciaragia. O mũndũ aragĩria ũrĩa ũngĩ ndeto cia thayũ na kanua gake, no ngoro-inĩ yake-rĩ, aikaraga amwambĩire mũtego." **9** Jehova ekũũria atĩrĩ, "Anga ndakĩaga kũmaherithia nĩ ũndũ wa maũndũ macio? Anga ndakĩaga kwĩrĩhĩria harĩ rũrĩrĩ ta rũrũ?" **10** Nĩngũrĩra na ngirĩke nĩ ũndũ wa irĩma, o na njakaye nĩ ũndũ wa ũrĩithio wa werũ. Nĩgũkirĩte ihooru na gũkaaga mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo, na mwanio wa ng'ombe ndũraiguĩka kuo. Nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka nĩciũrĩte, igeethiĩra. **11** "Ngaatua itũũra rĩa Jerusalemu hĩba ya mahiga, gũtuĩke kũndũ gwa gũtũũrwo nĩ mbwe; namo matũũra ma Juda nĩngamaharagania, kwage mũndũ o na ũmwe ũngĩtũũra kuo." **12** Rĩu-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ mũũgĩ ũngĩtaũkĩrwo nĩ ũhoro ũyũ? Nũũ hihi ũtaarĩtwo nĩ Jehova nĩguo atũtaarĩrie? Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte bũrũri ũyũ wanangwo na ũgakira ihooru, ũgatuĩka ta werũ mũtheri nginya gũkaaga mũndũ ũngĩtuĩkania kuo? **13** Jehova ekuuga atĩrĩ, "Gĩtũmi nĩ tondũ nĩmatirikire watho wakwa ũrĩa ndaamaheire; matinjathĩkĩire, o na kana makarũmĩrĩra watho wakwa. **14** Handũ ha ũguo, o maarũmĩrĩire ũremi wa ngoro ciao, na makarũmĩrĩra Mabaali, o ta ũrĩa maithe mao maamonereirie." **15** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: "Atĩrĩrĩ, nĩngũtũma andũ aya marĩe irio ndũrũ, na manyue maaĩ marĩ na thumu. **16** Nĩngũmahurunja ndũrĩrĩ-inĩ iria o ene matooĩ, o na kana maithe mao, njooke ndĩmaingatithie na rũhiũ rwa njora nginya ndĩmaniine biũ." **17** Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: "Mwĩcũraniei rĩu! Ĩtai atumia arĩa marĩraga makĩgirĩkaga moke; tũmanĩrai atumia arĩa oogĩ mũno thĩinĩ wao moke. **18** Nĩmeerwo moke narua, matũrĩrĩre nginya maitho maitũ maiyũre maithori, nacio imone cia maitho maitũ inyũrũrũkie maithori ta tũrũũĩ. **19** Mũgambo wa andũ maragirĩka nĩũraiguuo kuuma Zayuni: 'Hĩ, kaĩ rĩu tũrĩ aanange-ĩ! Kaĩ nĩtũconorithĩtio mũno-ĩ! No nginya tuume bũrũri witũ, tondũ nyũmba ciitũ nĩcimomoretwo.'" **20** No rĩrĩ, inyuĩ atumia aya, ta thikĩrĩriai kiugo kĩa Jehova; hingũrai matũ manyu mũigue ciugo cia kanua gake. Oniai airĩtu anyu kũgirĩka; o mũndũ nĩarute ũrĩa ũngĩ gũcakaya. **21** Gĩkuũ kĩambatĩte gĩgaatoonyera ndirica-inĩ ciitũ, na gĩgatoonya nyũmba ciitũ iria ciirigĩirwo na hinya, nĩkĩnĩinĩte ciana ciitũ kũu barabara-inĩ cia itũũra, o na aanake aitũ makaniinwo kuuma kũu ihaaro-inĩ. **22** Meere ũũ, "Jehova ekuuga atĩrĩ: "'Ciimba cia andũ nĩikaragana ta rũrua rũrĩ mũgũnda, na ta itira iria itinĩtio igatigwo na thuutha nĩ mũgethi, itarĩ na mũndũ wa gũcicookanĩrĩria.'" **23** Jehova ekuuga atĩrĩ: "Mũndũ ũrĩa mũũgĩ-rĩ, nĩatige kwĩgaatha nĩ ũndũ wa ũũgĩ wake, kana mũndũ ũrĩa ũrĩ na hinya egaathe nĩ ũndũ wa hinya ũrĩa arĩ naguo, o na kana gĩtonga kĩĩgathe nĩ ũndũ wa ũtonga wakĩo, **24** no rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũkwĩgaatha, nĩegaathe nĩ ũndũ wa ũhoro ũyũ: atĩ we nĩataũkĩirwo na akamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, ũrĩa wĩkaga maũndũ ma ũtugi, na ngatuanĩra ciira kĩhooto na ngarũmia ũthingu gũkũ thĩ, nĩ ũndũ maũndũ macio nĩmo ngenagio nĩmo," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **25** Jehova ekuuga atĩrĩ, "Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaaherithia andũ othe arĩa maruĩte o mĩĩrĩ yao iiki, **26** nao nĩ andũ a bũrũri wa Misiri, na a Juda, na a Edomu, na a Amoni, na a Moabi, na arĩa othe matũũraga werũ-inĩ kũndũ kũraya. Nĩgũkorwo andũ a ndũrĩrĩ ici ciothe ti aruu kũna, o na andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli matiruĩte ngoro."

10 Ta thikĩrĩriai mũigue ũhoro ũrĩa Jehova ekũmwĩra, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli. **2** Jehova

ekuuga atĩrĩ: "Tigai kwĩruta mĩthiĩre ya ndũrĩrĩ, kana
mũguoyohio nĩ morirũ ma kũũrĩa igũrũ, o na gũtuĩka
ndũrĩrĩ icio nĩiguoyohetio nĩmo. **3** Nĩgũkorwo mĩtugo
ya andũ acio ndĩrĩ kĩene: matemaga mũtĩ mũtitũ,
ũkarutĩrwo wĩra nĩ bundi, akawacũhia na ithanwa rĩake.
4 Maũgemagia na betha na thahabu; maũhũũragĩrĩra
na mĩcumarĩ na nyondo ndũkae kwenyenya. **5** Ũtarĩĩ
ta kĩndũ gĩa kũhahũra nyamũ gĩthecereirwo mũtĩ
mũgũnda-inĩ wa marenge, mĩhianano yao ndĩngĩhota
kwaria; ningĩ no nginya ĩkuuo, tondũ ndĩngĩhota
gwĩtwara. Mũtikanamĩĩtigĩre; ndĩngĩhota gwĩka ũũru o
na kana gwĩka wega o na ũrĩkũ." **6** Atĩrĩrĩ, gũtirĩ ũngĩ
ũtarĩĩ tawe, Wee Jehova; Wee ũrĩ mũnene, narĩo rĩĩtwa
rĩaku nĩ rĩrĩ ũhoti mũnene. **7** Nũũ ũtangĩgwĩtigĩra,
Wee mũthamaki wa ndũrĩrĩ? Wee nowe wagĩrĩire
gwĩtigĩrwo. Thĩinĩ wa andũ arĩa othe oogĩ a ndũrĩrĩ, o
na mothamaki-inĩ mao mothe, gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe.
8 Acio othe-rĩ, matiĩciiragia, no nĩ akĩĩgu; mataaragwo
nĩ mĩhianano ĩtarĩ kĩene o ĩrĩa ĩthondeketwo na mĩtĩ. **9**
Ĩgemagio na betha ĩrĩa hũũre ĩrutĩtwo Tarishishi, na
thahabu ĩrutĩtwo Ufazu. Kĩndũ kĩu gĩthondeketwo na
moko ma bundi, na ma mũturi wa thahabu gĩcookaga
gĩkahumbĩrwo na rangi wa bururu na wa ndathi, ciothe
ithondeketwo nĩ andũ arĩa oogĩ na wĩra ũcio. **10** No
Jehova nĩwe Ngai ũrĩa wa ma; nĩwe Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo,
o na mũthamaki ũrĩa ũtũũraga tene na tene. Rĩrĩa
arakarĩte-rĩ, thĩ nĩĩthingithaga, nacio ndũrĩrĩ itingĩĩtiiria
mang'ũrĩ make. **11** "Meerei atĩrĩ, 'Ngai icio itoombire
igũrũ na thĩ, nĩigathira gũkũ thĩ, na ithire kũrĩa guothe
gũtambũrũkĩirio matu mairũ.'" **12** No rĩrĩ, nĩ Ngai
wombire thĩ na hinya wake; akĩhaanda thĩ na ũũgĩ wake,
na agĩtambũrũkia matu mairũ na ũndũ wa ũmenyo
wake. **13** Hĩndĩ ĩrĩa we agũũthũka-rĩ, maaĩ marĩa marĩ
igũrũ matu-inĩ nĩmarurumaga; nĩwe ũtũmaga thaatũ
waambate na igũrũ uumĩte ituri ciothe cia thĩ. Atũmaga
rũheni rũũke rũrehanĩte na mbura, na akarehithia
rũhuho ruumĩte makũmbĩ-inĩ make. **14** Andũ othe
nĩmagĩte meciiria na makaaga ũũgĩ; nake mũturi wa
thahabu o wothe nĩaconorithĩtio nĩ mĩhianano ĩyo
yake. Nĩ ũndũ mĩhianano ĩyo yake ya gwĩturĩra nĩ ya
maheeni; ndĩrĩ mĩhũmũ thĩinĩ wayo. **15** Ndĩrĩ kĩene,
nĩ ya kũnyararwo; narĩo ihinda rĩayo rĩa gũciirithio
rĩakinya-rĩ, nĩĩgathira biũ. **16** We ũcio Rũgai rwa Jakubu
ndatariĩ tayo, nĩgũkorwo nĩwe Mũũmbi wa indo ciothe,
o hamwe na Isiraeli mũhĩrĩga ũrĩa, eegwatĩire ũtuĩke
igai rĩake, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩrĩo rĩĩtwa
rĩake. **17** Ohai mĩrigo yanyu mũthaame bũrũri ũyũ,
inyuĩ arĩa mũtũũrĩte mũrigiicĩirio nĩ thũ. **18** Nĩgũkorwo
Jehova ekuuga atĩrĩ: "Ihinda rĩĩrĩ nĩrĩo ngũikia andũ
arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ ta maikĩtio na kĩgũtha;
Nĩngũmarehithĩria mĩnyamaro, nĩgeetha manyiitwo
mĩgwate." **19** Wũi-ĩiya-wakwa, nĩ ũndũ wa itihia rĩrĩa
ndiihĩtio-ĩ! Ironda ciakwa itingĩhona! No ngĩĩcookeria
ũhoro ngiuga atĩrĩ, "Ũyũ nĩ mũrimũ wakwa, na no
nginya ndĩũkirĩrĩrĩie." **20** Hema yakwa nĩyanangĩtwo,
nayo mĩkanda yayo yothe ĩgatuĩkanga. Ariũ akwa
nĩmanjehereire magethiĩra na rĩu matikĩrĩ ho; rĩu
gũtirĩ mũndũ mũtigaru wa kwamba hema yakwa, o
na kana wa gũtambũrũkia mataama mayo. **21** Arĩithi
matiĩciiragia, na matituĩragia ũhoro harĩ Jehova; nĩ ũndũ
ũcio matigaacagĩra, nacio ndũũru ciao ciothe cia mbũri
nĩihurunjũkĩte. **22** Ta thikĩrĩriai! Nĩtũrakinyĩrio ũhoro,
tũkeerwo atĩrĩ, kũrĩ na gacagaca nene kuuma bũrũri
wa mwena wa gathigathini! Gacagaca ĩyo nĩĩgatũma
matũũra ma Juda makire ihooru, ĩtũme matuĩke ma
gũtũũragwo nĩ mbwe. **23** Atĩrĩrĩ Wee Jehova, nĩnjũũĩ
atĩ muoyo wa mũndũ ti wake we mwene; mũndũ
we mwene ti we ũrũngagĩrĩria makinya make. **24**
Atĩrĩrĩ Wee Jehova, herithia, no ũherithie na kĩhooto;
ndũkaherithie ũrĩ na marakara, ndũkae kũniina nduĩke
kĩndũ hatarĩ. **25** Itũrũrĩra ndũrĩrĩ iria itakũũĩ mang'ũrĩ
maku, ũmaitũrũrĩre andũ arĩa matakayagĩra rĩĩtwa
rĩaku. Nĩ ũndũ-rĩ, nĩmahukĩtie Jakubu; mamũhukĩtie
biũ, naguo bũrũri wake makawananga.

11 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte
harĩ Jehova: **2** "Ta thikĩrĩria mohoro ma kĩrĩkanĩro
gĩkĩ, ũcooke ũhe andũ a Juda o na andũ arĩa matũũraga
Jerusalemu ũhoro wamo. **3** Meere atĩrĩ, ũũ nĩguo Jehova,
Ngai wa Isiraeli ekuuga: 'Atĩrĩrĩ, kũgwatwo nĩ kĩrumi,
nĩ mũndũ o wothe ũrĩa ũtaathĩkagĩra mohoro marĩa
marĩ kĩrĩkanĩro-inĩ gĩkĩ; **4** namo nĩ mohoro marĩa
ndaathire maithe manyu rĩrĩa ndaamarutire bũrũri
wa Misiri, ngĩmaruta kũu icua-inĩ rĩa gũtwekia igera.'
Ngĩmeera atĩrĩ, 'Njathĩkagĩrai na mũhingagie maũndũ
marĩa mothe ndĩmwathĩte, na inyuĩ nĩmũgũtuĩka andũ
akwa, na niĩ nduĩke Ngai wanyu. **5** Hĩndĩ ĩyo, niĩ
na Niĩ nĩngahingia mwĩhĩtwa ũrĩa ndehĩtĩire maithe
manyu, atĩ nĩngamahe bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na
ũũkĩ,' na nĩguo bũrũri ũyũ mwĩgwatĩire ũmũthĩ." Na
niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, "Kũrotuĩka ũguo, Jehova."
6 Jehova aanjĩĩrire atĩrĩ, "Hunjanĩriai mohoro macio
mothe matũũra-inĩ ma Juda o na kũu barabara-inĩ
cia Jerusalemu, ũmeere atĩrĩ: 'Thikĩrĩriai mohoro ma
kĩrĩkanĩro gĩkĩ na mũmarũmagĩrĩre. **7** Kuuma hĩndĩ
ĩrĩa ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri,
nginya ũmũthĩ, ndũũrĩte ndĩmakaanagia o hĩndĩ o
hĩndĩ, ngameera atĩrĩ, "Njathĩkagĩrai." **8** No matiigana
kũnjigua kana kũrũmbũiya ũhoro ũcio; handũ ha gwĩka
ũguo, o maarũmĩrĩire ũremi wa ngoro ciao thũku.
Nĩ ũndũ ũcio na niĩ ngĩmarehithĩria irumi ciothe
cia kĩrĩkanĩro kĩu ndaamaathĩte marũmagĩrĩre no-o
makĩaga gũkĩhingia.'" **9** Ningĩ Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Nĩ
harĩ ndundu ya njũkanĩrĩro ĩthugundĩtwo thĩinĩ wa andũ
a Juda, o na thĩinĩ wa andũ arĩa matũũraga Jerusalemu.
10 Nĩmacookereire mehia ma maithe mao ma tene, arĩa
maaregire kũigua ndeto ciakwa. Nĩmarũmĩrĩire ngai
ingĩ nĩgeetha macitungatĩre. Nyũmba cierĩ, ya Isiraeli
na ya Juda, nĩithũkĩtie kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na
maithe mao ma tene. **11** Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga
atĩrĩ: 'Nĩngũmarehithĩria mwanangĩko matangĩhota
kũũrĩra. O na mangĩkaangaĩra, ndikamathikĩrĩria. **12**
Andũ a matũũra ma Juda na arĩa matũũraga Jerusalemu
nĩmagathiĩ gũkaĩra ngai icio macinagĩra ũbumba, no
itikamateithia o na hanini hĩndĩ ĩrĩa magaakorwo nĩ
mwanangĩko. **13** Wee Juda-rĩ, ũrĩ na ngai nyingĩ o ta ũrĩa
matũũra maku maigana, na igongona iria ũhaandĩte
cia gũcinĩra ngai ĩyo ya thoni ĩtagwo Baali ũbumba nĩ
nyingĩ o ta barabara cia Jerusalemu.' **14** "Tiga kũhoera
andũ aya, kana ũmathaithanĩrĩre, o na kana ũmaarĩrĩrie,

tondũ ndikamathikĩrĩria hĩndĩ ĩrĩa makaangaĩra marĩ
mĩnyamaro-inĩ. **15** "Mwendwa wakwa nĩ atĩa areka thĩinĩ
wa hekarũ yakwa, o agĩthugundaga maũndũ mooru na
andũ aingĩ? Anga nyama iria nyamũre cia kĩgongona-inĩ
ciahota kũgirĩrĩria iherithia rĩaku? Amu ũgĩkenaga rĩrĩa
ũgwĩka maũndũ maku ma waganu." **16** Jehova, akũheete
rĩĩtwa atĩrĩ: Mũtamaiyũ mũruru mwega ũrĩ na maciaro
mathaka makĩoneka. No rĩrĩ, nĩekũũgwatia mwaki,
aũcine na mũrurumo wa kĩhuhũkanio kĩnene, nacio
honge ciaguo ciunĩkange. **17** Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, o ũcio wakũhaandire wee, nĩwe ũgũtuĩrĩire
ũkorwo nĩ mwanangĩko, tondũ rĩrĩ, andũ a nyũmba ya
Isiraeli na andũ a nyũmba ya Juda nĩmekĩte maũndũ
mooru, makaandakaria nĩ ũndũ wa gũcinĩra Baali
ũbumba. **18** Nĩndamenyire ndundu yao njũru nĩ
ũndũ Jehova nĩanguũrĩirie, nĩgũkorwo o ihinda rĩu
nĩanyonirie ũrĩa meekaga. **19** Niĩ ndatariĩ ta gatũrũme
kahooreri koimagarĩtio gagathĩnjwo; ndiamenyaga
atĩ nĩmathugundĩte kũnjĩka ũũru, makiugaga atĩrĩ,
"Nĩtwanangei mũtĩ ũyũ na maciaro maguo; nĩtũmũniinei
oime bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo, nĩgeetha rĩĩtwa
rĩake rĩtikanacooke kũririkanwo o rĩ, o rĩ." **20** No rĩrĩ,
Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o wee ũtuaga ciira na
kĩhooto na ũkoiruuria maũndũ ma ngoro na ma meciiria-
rĩ, reke ndĩĩonere wee mwene ũkĩndĩhĩria harĩ andũ
aya, nĩgũkorwo wee nĩwe ndekereirie maũndũ makwa
mothe. **21** "Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũhoro-
inĩ ũkoniĩ andũ a Anathothu, acio marenda gũkũruta
muoyo, makoiga atĩrĩ, 'Tiga gũcooka kũratha mohoro
ũkĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Jehova, nĩgeetha tũtigakũũrage
na moko maitũ'; **22** nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: 'Nĩngamaherithia. Aanake ao
makooragwo na rũhiũ rwa njora, nao ariũ ao na aarĩ ao
mooragwo nĩ ng'aragu. **23** Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wao
ũgaatigara, tondũ nĩngarehithĩria andũ a Anathothu
mwanangĩko mwaka-inĩ ũrĩa makaaherithio.'"

12 Atĩrĩrĩ, Wee Jehova ũtũũraga ũnduagĩra ciira na
kĩhooto rĩrĩa rĩothe ndarehe ciira mbere yaku. No
rĩrĩ, no nyende twaranĩrie nawe ũndũ ũkoniĩ kĩhooto
gĩaku: Nĩ kĩĩ gĩtũmaga mũthiĩre wa mũndũ ũrĩa mwaganu
ũgaacĩre? Nĩ kĩĩ gĩtũmaga andũ arĩa matarĩ wĩtĩkio
matũũre megangarĩte? **2** Ũmahaandĩte, nao makagĩa
na mĩri; makũraga na magaciara maciaro. Ũgwetagwo
hĩndĩ ciothe nĩ tũnua twao, no meciiria ma ngoro ciao
marĩ haraaya nawe. **3** No rĩrĩ, Wee Jehova nĩũnjũũĩ;
nĩwe ũnyonaga na ũkoiruuria meciiria makwa ũndũ
ũgũkoniĩ. Maguucũrũrie ta ng'ondu irathiĩ gũthĩnjwo!
Maamũre ũmetererie mũthenya wao wa kũũragwo! **4**
Nĩ ihinda rĩigana atĩa bũrũri ũgũtũũra ũng'arĩte, nayo
nyeki mĩgũnda-inĩ yothe ĩikare ĩhoohete? Tondũ andũ
arĩa matũũraga kuo nĩ andũ aaganu-rĩ, nyamũ na nyoni
nĩithirĩte. Ningĩ, andũ acio maroiga atĩrĩ, "Ndakoona
ũrĩa tũkaarĩkĩrĩria." **5** "Angĩkorwo nĩũteng'eranĩtie
na andũ marathiĩ na magũrũ nao magakũhũmia-rĩ,
wakĩhota atĩa gũcindana na mbarathi? Angĩkorwo
nĩũhĩngagwo ũkĩgerera bũrũri ũrĩ thayũ-rĩ, ũgaakĩhota
atĩa gũtũrĩkania ihinga iria irĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Jorodani?
6 Ariũ a maitũguo, na andũ a nyũmba ya thoguo-rĩ,
o nao nĩmagũkunyanĩire; nĩmanĩrĩire na mũgambo
magũũkĩrĩre. Ndũkae kũmeehoka, o na mangĩaria
wega waku atĩa. **7** "Niĩ nĩngũtirika nyũmba yakwa, na
ndiganĩrie igai rĩakwa; nĩngũneana ũrĩa nyendete moko-
inĩ ma thũ ciake. **8** Igai rĩakwa rĩtuĩkĩte ta mũrũũthi
ũrĩ gĩthaka-inĩ harĩ niĩ. Nĩkũrarama ũndaramĩire, nĩ
ũndũ ũcio ngaũthũũra. **9** Githĩ igai rĩakwa rĩtituĩkĩte
ta nyoni ndĩa-nyama ĩrĩ maroro harĩ niĩ, ĩrĩa nyoni
iria ingĩ ndĩa-nyama ĩthiũrũrũkagĩria ikamĩtharĩkĩra?
Thiĩ ũkonganie nyamũ ciothe cia gĩthaka; cirehe
imatambuure. **10** Arĩithi aingĩ nĩmakananga mũgũnda
wakwa wa mĩthabibũ, na marangĩrĩrie mũgũnda wakwa;
nĩmagatũma mũgũnda wakwa ũrĩa mwega ũtuĩke
rũng'ũrĩ rũkirĩte ihooru. **11** Magaatũma gũkire ihooru,
gũtuĩke kũndũ kũng'aru na gũkirĩte ihooru maitho-
inĩ makwa; bũrũri ũcio wothe nĩũgathũkangio nĩ ũndũ
gũtirĩ mũndũ wakũũrũmbũiya. **12** Werũ-inĩ guothe kũrĩa
gũtũũgĩru aniinani nĩkuo makaiyũra, nĩgũkorwo rũhiũ
rwa njora rwa Jehova nĩrũkaniinana kuuma gĩturi kĩmwe
kĩa bũrũri nginya kĩrĩa kĩngĩ; gũtigakorwo mũndũ o na
ũrĩkũ ũgaakorwo na thayũ. **13** Makaahandaga ngano,
makagetha mĩigua; makeenogia na matione kĩndũ. Nĩ
ũndũ ũcio-rĩ, conokerai magetha manyu, tondũ wa
marakara mahiũ ma Jehova." **14** Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Ha ũhoro wa andũ acio aaganu maandigiicĩirie, o acio
matunyaga andũ akwa a Isiraeli igai rĩrĩa ndaamaheire-
rĩ, nĩngamamunya kuuma mabũrũri mao, na munye
nyũmba ya Juda yume gatagatĩ kao. **15** No rĩrĩ, thuutha
wa kũmamunya nĩngacooka ndĩmaiguĩre tha na njookie
o ũmwe wao igai-inĩ rĩake mwene, bũrũri-inĩ wake
kĩũmbe. **16** Ningĩ mangĩkeruta wega mĩthiĩre ya andũ
akwa na mehĩte makĩgwetaga rĩĩtwa rĩakwa moige atĩrĩ,
'Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo,' o ta ũrĩa
maarutire andũ akwa hĩndĩ ĩmwe kwĩhĩta makĩgwetaga
rĩĩtwa rĩa Baali-rĩ, hĩndĩ ĩyo nao nĩmakahaandwo
marũme wega gatagatĩ ka andũ akwa. **17** No rĩrĩ, rũrĩrĩ
o na rũrĩkũ rũngĩkaaga kũnjigua-rĩ, nĩngarũmunya na
mĩri na ndĩrũniine biũ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

13 Jehova aanjĩĩrire atĩrĩ: "Thiĩ wĩgũrĩre mũcibi wa
gatani, wĩohe njohero, no ndũkareke ũhutanie
na maaĩ." **2** Nĩ ũndũ ũcio ngĩgũra mũcibi, o ta ũrĩa
Jehova aanjathĩte njĩke, ngĩwĩoha njohero. **3** Ningĩ
ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩnginyĩrĩra hĩndĩ ya keerĩ ngĩĩrwo
atĩrĩ, **4** "Oya mũcibi ũcio ũraagũrire, o ũcio wĩohete
njohero, ũũkĩre o rĩu ũthiĩ ũkinye Rũũĩ rwa Farati,
ũũhithe mwatũka-inĩ wa rwaro rwa ihiga." **5** Nĩ ũndũ
ũcio ngĩthiĩ ngĩũhitha kũu Rũũĩ-inĩ rwa Farati, o ta
ũrĩa Jehova anjĩĩrĩte njĩke. **6** Matukũ maingĩ maathira
Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Rĩu ũkĩra ũthiĩ ũkinye Rũũĩ-
inĩ rwa Farati, woe mũcibi ũrĩa ndakwĩrire ũkaũhithe
kuo." **7** Nĩ ũndũ ũcio ngĩthiĩ kũu rũũĩ-inĩ rwa Farati,
ngĩthikũria mũcibi ũcio ngĩũruta harĩa ndaaũhithĩte,
no rĩrĩ, nĩwabuthĩte ũkaaga kĩene biũ. **8** Hĩndĩ ĩyo
ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩnginyĩrĩra, ngĩĩrwo atĩrĩ, **9**
"Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Ũguo nĩguo ngaaniina rũtũrĩko
rwa Juda o na rũtũrĩko rũnene rwa Jerusalemu. **10** Andũ
aya aaganu, aya maregete kũigua ũhoro wakwa, o aya
marũmagĩrĩra ũremi wa ngoro ciao, makoima ngai ingĩ
thuutha macitungatĩre na macihooye-rĩ, magaatuĩka
ta mũcibi ũcio, mage kĩene biũ! **11** Nĩgũkorwo o ta

ũrĩa mũcibi wĩohagwo njohero ya mũndũ, ũguo nĩguo
ndeohire nyũmba yothe ya Isiraeli na nyũmba yothe
ya Juda, nĩgeetha matuĩke andũ akwa kũna, nĩguo
ndĩgĩĩre na ngumo, na ngumagio na ngaheagwo gĩtĩĩo.
No rĩrĩ, matiigana gũthikĩrĩria,' ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **12** "Meere atĩrĩ: 'Ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa
Isiraeli ekuuga: Mondo o yothe ya ndibei yagĩrĩire
nĩkũiyũrio ndibei.' Nao mangĩgaakũũria atĩrĩ, 'Ithuĩ
tũtiũĩ atĩ mondo o yothe ya ndibei nĩyagĩrĩire kũiyũrio
ndibei?' **13** Hĩndĩ ĩyo ũmeere atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Jehova
ekuuga: Nĩngũiyũria arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ na
ũrĩĩu, o hamwe na athamaki acio maikaragĩra gĩtĩ kĩa
ũthamaki kĩa Daudi, na athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na arĩa
othe matũũraga Jerusalemu. **14** Nĩngamahũũrithania
mũndũ na ũrĩa ũngĩ, hũũrithanie maithe na ciana o
ũndũ ũmwe, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Ndikamaiguĩra
tha, kana ndĩmacaaĩre o na kana ngĩe na kĩeha atĩ
nĩguo njage kũmaniina.'" **15** Thikĩrĩriai na mũtege
matũ, tigai gwĩtĩĩa, nĩgũkorwo Jehova nĩarĩtie. **16**
Goocai Jehova Ngai wanyu atanarehe nduma, na mbere
ya magũrũ manyu mahĩngwo kũu irĩma-inĩ kũragĩa
nduma. Inyuĩ mwĩrĩgĩrĩire ũtheri, nowe-rĩ, nĩakaũgarũra
ũtuĩke nduma ndumanu, aũgarũre ũtuĩke ta kĩeha
kĩnene. **17** No rĩrĩ, mũngĩaga kũigua, ndĩrĩĩrĩragĩra
hitho-inĩ nĩ ũndũ wa mwĩtĩĩo wanyu; maitho makwa
makaarĩra na ruo, ngĩitaga maithori, nĩ ũndũ rũũru
rwa Jehova nĩrũgũtahwo. **18** Ĩra mũthamaki o na
nyina wa mũthamaki atĩrĩ, "Harũrũkai mume itĩ-inĩ
cianyu cia ũthamaki, nĩgũkorwo tanji icio cianyu irĩ
riiri nĩcikũgũa kuuma mĩtwe-inĩ yanyu." **19** Matũũra
manene ma kũu Negevu nĩmakahingwo, na gũtikagĩa
mũndũ ũkaamahingũra. Andũ othe a Juda nĩmagatahwo
matwarwo bũrũri ũngĩ, magaatahwo matwarwo othe
biũ. **20** Tiirai maitho muone andũ acio marooka moimĩte
mwena wa gathigathini. Rũũru rũrĩa wehokeirwo rwa
ng'ondu rũrĩa ũretĩĩaga naruo-rĩ, rũkĩrĩ ha? **21** Ũkoiga
atĩa rĩrĩa Jehova akaanenehia andũ arĩa watuĩte athiritũ
aku nĩguo matuĩke a gũgwathaga? Githĩ ndũkanyiitwo
nĩ ruo rũnene, ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo? **22**
Nawe ũngĩkeyũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte maũndũ macio
mangore?" Nĩũkamenya atĩ magũkorete nĩ ũndũ wa
mehia maku maingĩ, na nĩkĩo ũtarũrĩirwo nguo ciaku,
naguo mwĩrĩ waku ũgathũkio. **23** Mũkushi ahota
kũgarũra gĩkonde kĩa mwĩrĩ wake, o na kana ngarĩ
ĩgarũre maroro mayo? O na inyuĩ mũtingĩhota gwĩka
wega, nĩ ũndũ nĩ mwamenyerire gwĩka ũũru. **24**
"Niĩ ngaakũhurunja o ta ũrĩa mũũngũ ũmbũragwo nĩ
rũhuho rwa werũ-inĩ. **25** Rĩu nĩrĩo igai rĩaku, rũgai
rũrĩa ngũtuĩrĩire," ũguo nĩguo Jehova ekuuga, "tondũ
nĩũriganĩirwo nĩ niĩ, ũkehoka ngai cia maheeni. **26**
Nĩngakũguũria nguo ikũhumbĩre ũthiũ nĩguo njaga
yaku yoneke: **27** ũtharia waku o na mĩĩto ĩrĩa wanagĩria,
o na ũmaraya waku ũrĩa ũtarĩ thoni! Nĩndĩĩoneire cĩĩko
ciaku cia ũũra-thoni kũu tũrĩma-inĩ na mĩgũnda-inĩ. Kaĩ
ũrĩ na haaro, wee Jerusalemu-ĩ! Ũgũtũũra wĩthaahĩtie
nginya-rĩ?"

14 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire
Jeremia ĩkoniĩ ihinda rĩrĩa kwagĩte mbura: **2**
"Bũrũri wa Juda nĩũracakaya, namo matũũra makuo
makoorwo nĩ hinya; nĩmararĩrĩra bũrũri, nakĩo kĩrĩro
nĩkĩambatĩte na igũrũ kiumĩte Jerusalemu. **3** Andũ
arĩa marĩ igweta maratũma ndungata ciao igatahe
maaĩ; irathiĩ marima-inĩ ikaaga maaĩ. Iracooka na
ndigithũ itarĩ kĩndũ; ikehumbĩra mĩtwe iconokete na
ikuĩte ngoro. **4** Thĩ nĩyatũkangĩte, nĩ ũndũ gũtirĩ
mbura yurĩte bũrũri-inĩ, arĩmi nao magakua ngoro,
makehumbĩra mĩtwe. **5** O nayo thwariga nĩĩteete gacaũ
kayo gaaciarwo o ro ũguo kũu werũ-inĩ, nĩ ũndũ gũtirĩ
nyeki. **6** Njagĩ nacio irũgamĩte tũrĩma-igũrũ kũrĩa
gũtakũraga kĩndũ, ikĩhũmahũmaga ta mbwe; nĩciũrĩte
maitho nĩ kwaga mahuti ma kũrĩa." **7** O na gũtuĩka
mehia maitũ nĩmaroimbũra ũũru ũrĩa twĩkĩte, Wee
Jehova-rĩ, ĩka ũndũ nĩ tondũ wa rĩĩtwa rĩaku. Nĩgũkorwo
gũcooka na thuutha gwitũ nĩ kũnene; nĩtũkwĩhĩirie.
8 Wee Kĩĩrĩgĩrĩro gĩa Isiraeli, o wee Mũhonokia wao
hĩndĩ ĩrĩa marĩ na mĩnyamaro, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtuĩke ta
mũgeni bũrũri-inĩ, kana ta mũgendi ũraarĩrĩire ũtukũ o
ũmwe? **9** Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũikare ta mũndũ mũmaku,
ũgaikara ta njamba ĩrĩ hinya ĩtangĩhota kũhonokania?
Wee Jehova-rĩ, ũrĩ gatagatĩ gaitũ, na ithuĩ tũgeetanio
na rĩĩtwa rĩaku; ndũkanatũtirike! **10** Jehova ekuuga
atĩrĩ ũhoro ũkoniĩ andũ aya: "Nĩmendete kũũrũũra
mũno; nĩmaregete kũgirĩrĩria magũrũ mao. Nĩ ũndũ
ũcio nake Jehova ndangĩmetĩkĩra; rĩu nĩekũririkana
waganu wao, na amaherithie nĩ ũndũ wa mehia mao."
11 Ningĩ Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Tiga kũhoera andũ aya
atĩ nĩguo mone wega. **12** O na mangĩĩhinga kũrĩa irio,
ndigathikĩrĩria kĩrĩro kĩao; o na mangĩndutĩra maruta
ma njino na maruta ma mũtu-rĩ, ndikametĩkĩra. Nĩ
kũniina ngaamaniina na rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, o
na mũthiro." **13** No ngiuga atĩrĩ, "Wũi, Mwathani Jehova,
anabii mameeraga atĩrĩ, 'Mũtikoona rũhiũ rwa njora
kana mũhatĩrĩrio nĩ ng'aragu. Ti-itherũ, nĩngamũhe
thayũ wa gũtũũra kũndũ gũkũ.'" **14** Hĩndĩ ĩyo Jehova
akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Anabii acio mararatha ũhoro wa maheeni
makĩgwetaga rĩĩtwa rĩakwa. Niĩ ndimatũmĩte, kana
ngamathuura, o na kana ngamaarĩria. Maramũrathĩra
mohoro ma cioneki cia maheeni, na ũragũri wa tũhũ,
na kũhooya mĩhianano, na maũndũ ma maheeni marĩa
methugundĩire na meciiria mao. **15** Nĩ ũndũ ũcio,
ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũhoro ũkoniĩ anabii arĩa
mararatha maũndũ makĩgwetaga rĩĩtwa rĩakwa: Niĩ
ndiamatũmĩte, no-o moigaga atĩrĩ, 'Gũtirĩ rũhiũ rwa
njora kana ng'aragu ikaahutia bũrũri ũyũ.' Anabii o
acio makaaniinwo na rũhiũ rwa njora, na ng'aragu. **16**
Nao andũ acio marathagĩrwo mohoro nĩo, magaikanio
na kũu njĩra-inĩ cia itũũra rĩa Jerusalemu tondũ wa
ng'aragu na rũhiũ rwa njora. Gũtikoneka mũndũ wa
kũmathika, kana wa gũthika atumia ao, o na kana wa
gũthika ariũ ao na airĩtu ao. Nĩngamaitĩrĩria mũtino
ũrĩa ũmagĩrĩire. **17** "Maarĩrie ũhoro ũyũ, ũmeere
atĩrĩ: "'Rekei maitho makwa maite maithori ũtukũ
na mũthenya mategũtigithĩria; nĩgũkorwo mũirĩtu
wakwa gathirange, o acio andũ akwa, nĩmũgurarie ũũru,
akagũthwo igũtha rĩa kũmũhehenja. **18** Ingĩtoonya
bũrũri-inĩ, nyonaga arĩa moragĩtwo na rũhiũ rwa njora;
ingĩtoonya itũũra inene, nyonaga arĩa manyariirĩtwo nĩ
ng'aragu. Mũnabii na mũthĩnjĩri-Ngai, eerĩ nĩmathiĩte
bũrũri matooĩ.'" **19** Rĩu-rĩ, kaĩ ũregete Juda biũ? Anga

nĩũnyararĩte Zayuni? Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtũhũũre, nginya
tũkaaga kĩhonia? Twerĩgĩrĩire thayũ, no gũtirĩ wega
tuonete, tũgeterera ihinda rĩa kũhonanio, no rĩrĩ, no
maũndũ ma kũmakania tuonete. **20** Nĩtũkumbũra
waganu witũ, Wee Jehova, o na wĩhia wa maithe maitũ;
nĩ ũndũ ti-itherũ nĩtũkwĩhiirie. **21** Twagũthaitha ũtige
gũtũthũũra, nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩaku; ndũgaaconorithie
gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene kĩrĩa kĩrĩ riiri. Ririkana kĩrĩkanĩro
kĩrĩa warĩkanĩire na ithuĩ, na ndũgagĩthũkie. **22** Nĩ kũrĩ
mũhianano o na ũmwe wa ĩyo ĩtarĩ kĩene ya ndũrĩrĩ
ũngiuria mbura? Matu mo mene nĩmoiragia mbura?
Aca, nĩwe, Wee Jehova Ngai witũ, uuragia mbura. Nĩ
ũndũ ũcio, kĩĩrĩgĩrĩro giitũ kĩrĩ harĩwe, nĩgũkorwo wee
nĩwe wĩkaga maũndũ macio mothe.

15 Ningĩ Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ: "O na korwo Musa na
Samũeli maarũgama mbere yakwa-rĩ, ngoro yakwa
ndĩngĩerekera kũrĩ andũ aya. Maingatei mehere mbere
yakwa! Nĩmarekwo mathiĩ! **2** Nao mangĩkũũria atĩrĩ,
'Tũgũgĩthiĩ kũ?' Ũmeere atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Jehova ekuuga:
"'Arĩa maathĩrĩirio gũkua-rĩ, magakue; arĩa maathĩrĩirio
kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, makooragwo na rũhiũ
rwa njora; arĩa maathĩrĩirio ng'aragu-rĩ, makooragwo
nĩ ng'aragu; arĩa maathĩrĩirio gũtahwo-rĩ, matahwo
matwarwo bũrũri ũngĩ.' **3** "Nĩngamarehithĩria mĩthemba
ĩna ya aniinani mamookĩrĩre." ũguo nĩguo Jehova
ekuuga, "Rũhiũ rwa njora rũgooka rũũrage andũ,
namo magui mamakururie, nacio nyoni cia rĩera-inĩ,
o na nyamũ cia gũkũ thĩ imatambuure, imaniine. **4**
Nĩngatũma matuĩke andũ a gũthũũrwo nĩ mothamaki
mothe ma gũkũ thĩ, nĩ ũndũ wa ũrĩa Manase mũrũ
wa Hezekia mũthamaki wa Juda eekire gũkũ itũũra-
inĩ rĩa Jerusalemu. **5** "Nũũ ũgaakũiguĩra tha, wee
Jerusalemu? Nũũ ũgaagũcakaĩra? Nũũ ũgaakerũra
gwaku oke akũũrie ũrĩa ũhoro waku ũtariĩ?" **6** Jehova
ekuuga atĩrĩ, "Wee nĩũndegete, wee ũtũũrĩte ũcookaga
na thuutha. Nĩ ũndũ ũcio nĩngũgũtambũrũkĩria moko
ngũniine; ndingĩĩricũkwo rĩngĩ. **7** Nĩngamahuha ta
mahuti makĩhuhwo na gĩtarũrũ ihingo-inĩ cia itũũra
inene rĩa bũrũri. Nĩngarehe gĩkuũ na mwanangĩko
kũrĩ andũ akwa, nĩgũkorwo nĩmagĩte kũgarũrĩra
mĩthiĩre yao. **8** Nĩngatũma atumia ao a ndigwa
maingĩhe, makĩre mũthanga wa iria-inĩ. Nĩngarehithia
mũniinani hĩndĩ ya mĩaraho okĩrĩre manyina ma aanake
ao; ngaamarehera ruo rũnene na makorererwo nĩ
kĩeha kĩnene o rĩmwe. **9** Nyina wa ciana mũgwanja
nĩakaringĩka, akue. Nĩagathũĩrĩrwo nĩ riũa kũrĩ o
mũthenya barigici; nĩagaconorithio na anyararwo. Arĩa
magaatigara ngaamaneana kũrĩ thũ ciao, maniinwo na
rũhiũ rwa njora," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **10** Wũi-
ĩiya-wakwa maitũ-ĩ, wee wanjiarire! Nduĩkĩte mũndũ wa
kũgianagwo na kũhũũranagwo na niĩ nĩ bũrũri wothe!
Niĩ ndikombithĩtie kana ngakomberwo kĩndũ nĩ mũndũ,
no numagwo nĩ andũ othe. **11** Jehova oigĩte atĩrĩ, "Ti-
itherũ nĩngagũkũũra ndĩ na muoroto mwega harĩwe; ti-
itherũ nĩngatũma thũ ciaku igũthaithe mahinda ma
mwanangĩko na mahinda ma mĩnyamaro. **12** "Mũndũ no
oine kĩgera: kĩgera kĩrĩa kiumĩte gathigathini, kana oine
gĩcango? **13** Nĩnganeana ũtonga waku na igĩĩna ciaku
itahwo hatarĩ irĩhi, nĩ ũndũ wa mehia maku mothe marĩa
maneekwo bũrũri-inĩ waku wothe. **14** Nĩngamũtua
ngombo cia thũ cianyu thĩinĩ wa bũrũri mũtooĩ, nĩ ũndũ
marakara makwa nĩmagaakana ta mwaki, ũmũcine." **15**
Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũũĩ; ndirikana na ũũmenyagĩrĩre.
Ndĩhĩria kũrĩ arĩa maanyariiraga. Wee nĩũkiragĩrĩria;
ndũkanjeherie; ririkana ũrĩa ndananyariirĩka nĩ ũndũ
waku. **16** Rĩrĩa ciugo ciaku cianginyĩrĩire-rĩ, nĩndacirĩire;
ciarĩ gĩkeno gĩakwa, na igĩcanjamũra ngoro yakwa,
nĩgũkorwo nĩnjĩtanĩtio na rĩĩtwa rĩaku, Wee Jehova
Ngai-Mwene-Hinya-Wothe. **17** Ndirĩ ndaikara thiritũ-
inĩ ya arĩa mekenagia, o na kana ngĩĩkenia magĩĩkenia;
ndaikarire ndĩ wiki nĩ ũndũ guoko gwaku kwarĩ
igũrũ rĩakwa, nawe nĩwanjiyũrĩtie marakara. **18** Nĩ
kĩĩ gĩtũmĩte ruo rwakwa rwage gũthira, na kĩronda
gĩakwa gĩkeeha, gĩkaaga kũhona? Anga ũgũtuĩka harĩ
niĩ ta karũũĩ gatangĩĩhokwo, kana ta gĩthima kĩa maaĩ
kĩrĩa kĩhũũaga? **19** Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Ũngĩĩrira, nĩngũgũcookereria nĩgeetha ũndungatagĩre;
akorwo nĩũrĩaragia maũndũ marĩa marĩ bata, no ti
marĩa matarĩ bata, nĩũgũtuĩka wa kũnjarĩrĩria. Andũ
aya nĩmagũcookerere, no wee ndũkamacookerere.
20 Nĩngagũtua ta rũthingo harĩ andũ aya, ngũtue
rũthingo rũrũmu rwa gĩcango; nĩmakarũa nawe, no
matigagũtooria, nĩgũkorwo niĩ ndĩ hamwe nawe, nĩguo
ngũteithũre na ngũhonokie," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
21 "Nĩngakũhonokia kuuma moko-inĩ ma andũ arĩa
aaganu, na ngũkũũre ngũrute moko-inĩ ma andũ arĩa
matarĩ tha."

16 Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrire,
ngĩĩrwo atĩrĩ: **2** "Ndũkanahikanie ũgĩe na aanake
kana airĩtu kũndũ gũkũ." **3** Nĩgũkorwo ũũ nĩguo
Jehova ekuuga ũndũ ũkoniĩ aanake na airĩtu arĩa
maciarĩirwo bũrũri ũyũ na ũkoniĩ atumia arĩa marĩ
manyina mao na arũme arĩa marĩ maithe mao, atĩrĩ:
4 "Nĩmagakua gĩkuũ kiumanĩte na mĩrimũ mĩũru.
Matigaacakaĩrwo kana mathikwo, no magaatuĩka ta
rũrua rũharaganĩtio gũkũ thĩ. Makaaniinwo na rũhiũ
rwa njora na ng'aragu, nacio ciimba ciao igatuĩka,
irio cia nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka."
5 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ: "Ndũkanatoonye
mũciĩ ũrĩ na ndĩa ya mathiko; ndũgathiĩ gũcakaya kana
gũcaayanĩra, nĩ ũndũ nĩnjeheretie kĩrathimo gĩakwa,
na wendo wakwa, o na tha ciakwa harĩ andũ aya,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **6** "Andũ othe, anene na
arĩa anini, nĩmagakuĩra bũrũri-inĩ ũyũ. Matigaathikwo
kana macakaĩrwo, na gũtirĩ mũndũ ũgetiihangia kana
enjwo mũtwe nĩ ũndũ wao. **7** Gũtirĩ mũndũ ũkaaheana
irio cia kũhooreria acio maracakaĩra arĩa makuĩte,
o na akorwo nĩ ithe kana nyina, o na gũtirĩ mũndũ
ũkaaheana kĩndũ gĩa kũnyua nĩguo amagirie maithori.
8 "Ningĩ ndũkanatoonye mũciĩ ũrĩ na gĩathĩ, atĩ nĩguo
ũikare thĩ nao mũrĩe na mũnyue. **9** Nĩgũkorwo Jehova,
Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
'Matukũ-inĩ manyu nĩmũkeonera na maitho manyu
ngakinyia mĩgambo ya ndũrũhĩ na ya gĩkeno mũthia
o na niine mĩgambo ya mũhiki na mũhikania kũndũ
gũkũ.' **10** "Rĩrĩa ũkeera andũ aya maũndũ macio mothe
nao makũũrie atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova atũtuĩre
mwanangĩko mũnene ũguo? Kaĩ twĩkĩte ihĩtia rĩrĩkũ?

Nĩ mehia marĩkũ twĩhĩirie Jehova Ngai witũ?' **11**
Hĩndĩ ĩyo ũmeere atĩrĩ: Jehova ekuuga atĩrĩ, 'Nĩ tondũ
maithe manyu nĩmandirikire, makĩrũmĩrĩra ngai ingĩ,
magĩcitungatagĩra na magĩcihooyaga. Nĩmandirikire na
makĩaga kũrũmia watho wakwa. **12** No inyuĩ nĩmwĩkĩte
maũndũ ma waganu mũgakĩra maithe manyu. Ta rorai
muone ũrĩa o ũmwe wanyu arũmĩrĩire ũremi wa ngoro
yake thũku, handũ ha kũnjathĩkĩra. **13** Nĩ ũndũ ũcio
nĩngũmũrutũrũra muume bũrũri ũyũ mũthiĩ bũrũri
mũtooĩ inyuĩ ene, o na kana ũkamenywo nĩ maithe
manyu, na mũrĩ kũu nĩmũgatungatagĩra ngai ingĩ
mũthenya na ũtukũ, nĩgũkorwo ndigũcooka kũmwĩka
maũndũ mega.'" **14** Jehova ekuuga atĩrĩ, "O na kũrĩ ũguo,
matukũ nĩmarooka rĩrĩa andũ matagacooka kuuga atĩrĩ,
'Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire
andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,' **15** no makoigaga
atĩrĩ, 'Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa
warutire andũ a Isiraeli bũrũri ũrĩa ũrĩ mwena wa
gathigathini, na akĩmaruta mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa
aamathaamĩirie.' Nĩgũkorwo nĩngamacookia bũrũri-
inĩ ũrĩa ndaaheire maithe mao." **16** Jehova ekuuga
atĩrĩ, "No rĩrĩ, nĩngũtũmana gwĩtwo ategi a thamaki
aingĩ, nao nĩmakamatega. Thuutha wa ũguo njooke
ndũmanĩre aguĩmi aingĩ, nao nĩmakamaguĩma irĩma-
inĩ, na tũrĩma-inĩ tuothe, na mĩatũka-inĩ ya ndwaro
cia mahiga. **17** Maitho makwa nĩmoonaga mĩthiĩre
yao yothe; ndĩngĩhithĩka harĩ niĩ, o namo mehia mao
matingĩhithwo atĩ nĩguo maitho makwa mage kũmona.
18 Ngaamarĩhia maita meerĩ nĩ ũndũ wa waganu
wao na mehia mao, nĩ ũndũ nĩmathaahĩtie bũrũri
wakwa na mĩhaano ĩtarĩ muoyo mĩmeneku mũno, na
makaiyũria igai rĩakwa na mĩhianano ĩrĩ magigi." **19**
Atĩrĩrĩ Wee Jehova, o wee hinya wakwa, na kĩirigo
gĩakwa kĩrũmu, o wee rĩũrĩro rĩakwa hĩndĩ ya mathĩĩna,
ndũrĩrĩ igooka harĩwe ciumĩte ituri-inĩ cia thĩ, ciuge
atĩrĩ, "Maithe maitũ matiarĩ na kĩndũ tiga ngai cia
maheeni, o mĩhianano ĩyo ĩtarĩ kĩene na ĩtarĩ ũndũ
mwega yamekĩire. **20** Andũ nĩmethondekagĩra ngai ciao
ene? Ĩĩ, no rĩrĩ, icio ti ngai!" **21** "Tondũ ũcio nĩngamaruta
maamenye, ihinda-inĩ rĩĩrĩ nĩguo ngaamaruta ũhoro
wa ũhoti na hinya wakwa. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ
rĩĩtwa rĩakwa nĩ Jehova.

17 "Atĩrĩrĩ, mehia ma Juda makururĩtwo na karamu
ga kĩgera, magakururwo na mũthia mũũgĩ wa
kahiga ka nyaigĩ, ihengere-inĩ cia ngoro ciao, o na
magakururwo hĩa-inĩ cia igongona ciao. **2** O na ciana
ciao nĩiririkanaga igongona ciao na itugĩ cia Ashera
iria ciahaandĩtwo rungu rwa mĩtĩ ĩrĩa mĩruru, o na
tũrĩma-inĩ tũrĩa tũraihu na igũrũ. **3** Kĩrĩma gĩakwa kĩrĩa
kĩrĩ bũrũri-inĩ, o hamwe na ũtonga waku, na mĩthiithũ
yaku yothe-rĩ, nĩngacirekereria itahwo, o hamwe na
kũndũ gwaku kũrĩa gũtũũgĩru, nĩ ũndũ wa mehia marĩa
maiyũrĩte guothe bũrũri-inĩ waku. **4** Nĩ ũndũ wa kwĩhia
gwaku wee mwene, nĩũkoorwo nĩ igai rĩrĩa ndaakũheire.
Nĩngagũtua ngombo ya thũ ciaku thĩinĩ wa bũrũri ũtooĩ,
nĩgũkorwo nĩũtũmĩte marakara makwa maakane, na
megũtũũra makanaga nginya tene." **5** Jehova ekuuga
atĩrĩ: "Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ ũrĩa wĩhokaga
mũndũ, o ũcio wĩhokaga mũndũ nĩ ũndũ wa hinya wake,
ngoro yake ĩkahutatĩra Jehova. **6** Agaatuĩka o ta kĩhinga
kĩrĩ werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ; ndakoona ũgaacĩru ihinda
rĩakinya. Agaatũũra kũndũ kũmũ na kũrĩ nyoota werũ-
inĩ, o kũu bũrũri-inĩ wa cumbĩ gũtatũũraga mũndũ. **7**
"No kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa wĩhokaga Jehova, o
ũrĩa ũigĩte mwĩhoko wake harĩ we. **8** Agaatuĩka ta mũtĩ
ũhaandĩtwo hũgũrũrũ-inĩ cia maaĩ, ũrĩa ũtaambagia
mĩri yaguo ĩgakinya rũũĩ-inĩ. Ndwĩtigagĩra hĩndĩ ya
ũrugarĩ wa riũa wakinya; mathangũ maguo makoragwo
marĩ maruru. Ndũngĩũma mwaka ũrĩa gũtarĩ mbura,
na ndwagaga gũciara maciaro maguo." **9** Ngoro ya
mũndũ nĩĩheenanagia gũkĩra ciũmbe iria ingĩ ciothe,
na nĩ njaganu mũno. Nũũ ũngĩhota gũthuuthuuria
ũhoro wayo? **10** "Niĩ Jehova thuthuuragia ngoro,
na ngoiruuria maũndũ marĩa mahithe meciiria-inĩ,
nĩgeetha ndaathime mũndũ o mũndũ kũringana na
maũndũ marĩa ekaga, o na kũringana na ũrĩa ciĩko ciake
itariĩ." **11** O ta ũrĩa ngware ĩkomagĩrĩria matumbĩ marĩa
ĩtareketie-rĩ, ũguo noguo mũndũ ũrĩa wĩtongagia na
njĩra itarĩ cia kĩhooto atariĩ. O matukũ ma muoyo wake
magĩthiĩ kũigananĩria-rĩ, ũtonga ũcio nĩũkamweherera,
nake marigĩrĩrio-inĩ nĩakeyonania arĩ mũkĩĩgu. **12**
Handũ haitũ harĩa haamũre, hahaanaine na gĩtĩ gĩa
ũthamaki kĩrĩa kĩrĩ riiri, kĩrĩa gĩtũũrĩte gĩtũũgĩrĩtio
kuuma o kĩambĩrĩria, **13** Wee Jehova, o wee mwĩhoko
wa Isiraeli, arĩa othe magũtirikaga nĩmagaconorithio.
Arĩa makũhutatagĩra makoima harĩwe-rĩ, makaandĩkwo
marĩĩtwa mao rũkũngũ-inĩ rwa thĩ, nĩ ũndũ nĩmatirikĩte
Jehova, o we gĩthima kĩa maaĩ ma muoyo. **14** Wee Jehova-
rĩ, honia na nĩngũhona; honokia na nĩngũhonoka, nĩ
ũndũ wee nowe ngoocaga. **15** Andũ manjũũragia atĩrĩ,
"Kaĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩrĩ kũ? Nĩĩkĩhingio rĩu!" **16**
Niĩ ndiũrĩte ngatiga gũtuĩka mũrĩithi waku; wee nĩũũĩ atĩ
ndiĩririĩirie mũthenya wa mũtino. Ũrĩa wothe njaragia na
kanua gakwa ndũhithĩtwo harĩwe. **17** Ndũgatuĩke itua-
nda harĩ niĩ; wee nĩwe kĩĩhitho gĩakwa mũthenya wa
mwanangĩko. **18** Arĩa maanyariiraga maroconorithio,
no niĩ-rĩ, ndũkanareke njonoke; maronyiitwo nĩ kĩmako,
no niĩ-rĩ, ndũkanareke nyiitwo nĩ kĩmako. Makinyĩrĩrie
mũthenya wa mwanangĩko; maniine na iniinana inene
maita meerĩ. **19** Jehova aanjĩĩrire atĩrĩ: "Thiĩ ũrũgame
kĩhingo-inĩ kĩrĩa gĩĩtagwo kĩhingo kĩa andũ, kĩrĩa
athamaki a Juda mageraga magĩtoonya itũũra-inĩ na
makiuma; ningĩ ũrũgame ihingo-inĩ iria ingĩ ciothe cia
Jerusalemu. **20** Mũmeere atĩrĩ, 'Ta thikĩrĩriai ndũmĩrĩri
ya Jehova, inyuĩ athamaki a Juda, na andũ othe a Juda,
na mũndũ o wothe ũrĩa ũtũũraga Jerusalemu, ũrĩa
ũtoonyagĩra ihingo-inĩ ici. **21** Jehova ekuuga atĩrĩ:
Mwĩmenyererei mũtikanakuue mũrigo mũthenya wa
Thabatũ, kana mũũtoonyerie ihingo-inĩ cia Jerusalemu.
22 Mũtikanakuue mũrigo mũũrute nyũmba-inĩ cianyu,
kana mũrute wĩra o na ũrĩkũ mũthenya wa Thabatũ,
no rĩrĩ, mũthenya wa Thabatũ mũwamũrage, o ta ũrĩa
ndaathire maithe manyu mekage. **23** No matiigana
gũthikĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoro ũcio: moomirie
ngingo, makĩaga gũthikĩrĩria, o na makĩrega gũtaarwo.
24 Jehova ekuuga atĩrĩ, mũngĩmenyerera mũnjathĩkĩre
na mwage gũkuua mĩrigo mũmĩtoonyerie ihingo-
inĩ cia itũũra rĩĩrĩ inene mũthenya wa Thabatũ, no
mũmenyerere mũthenya wa Thabatũ mũwamũre na

ũndũ wa kwaga kũruta wĩra mũthenya ũcio-rĩ **25** hĩndĩ
ĩyo athamaki arĩa maikarĩire gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi
nĩmagatoonyera ihingo cia itũũra rĩĩrĩ inene marĩ na
anene ao. O, hamwe na anene ao, nĩmagooka makuuĩtwo
nĩ ngaari cia ita, na mahaicĩte mbarathi, marĩ hamwe
na andũ a Juda, na andũ arĩa matũũraga Jerusalemu,
narĩo itũũra rĩu-rĩ, nĩrĩgatũũrwo nĩ andũ nginya tene.
26 Andũ nĩmagooka moimĩte matũũra-inĩ ma Juda, o na
tũtũũra-inĩ tũrĩa tũrigiicĩirie Jerusalemu, na moime
bũrũri wa Benjamini na bũrũri ũrĩa ũrĩ magũrũ-inĩ ma
irĩma cia mwena wa ithũĩro, na moime bũrũri ũrĩa ũrĩ
irĩma o na wa Negevu, moke marehe indo cia maruta
ma njino na cia magongona, na maruta ma mũtu, na
ũbumba, na maruta ma gũcookia ngaatho nyũmba-
inĩ ya Jehova. **27** No rĩrĩ, mũngĩrega kũnjathĩkĩra, na
mwage kwamũra mũthenya wa Thabatũ na ũndũ wa
kwaga gũkuua mũrigo o na ũrĩkũ rĩrĩa mũgũtoonyera
ihingo-inĩ ici cia Jerusalemu mũthenya wa Thabatũ-rĩ,
hĩndĩ ĩyo nĩngaakia mwaki ũtangĩhoreka ihingo-inĩ cia
Jerusalemu nĩguo ũcine ciikaro ciao iria njirigĩre.'"

18 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia
yumĩte harĩ Jehova, akĩĩrwo atĩrĩ: **2** "Ikũrũka
ũthiĩ nyũmba-inĩ ya mũũmbi wa nyũngũ, na wakinya
kũu nĩkuo ngũkũheera ndũmĩrĩri yakwa." **3** Nĩ ũndũ
ũcio ngĩikũrũka ngĩthiĩ kũu nyũmba-inĩ ya mũũmbi wa
nyũngũ, ngĩkora akĩruta wĩra na ngaari yake ya kũũmba
nyũngũ. **4** No rĩrĩ, nyũngũ ĩrĩa ombaga na rĩũmba
nĩyathũkire ĩrĩ o moko-inĩ make; nĩ ũndũ ũcio mũũmbi
ũcio agĩcooka akĩũmba nyũngũ ĩngĩ na rĩũmba o rĩu,
akĩmĩthondeka o ta ũrĩa onire yagĩrĩire gũthondekwo.
5 Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩnginyĩrĩra, ngĩĩrwo
atĩrĩ: **6** "Inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, githĩ to njĩke
na inyuĩ o ta ũrĩa mũũmbi ũyũ wa nyũngũ ekaga?"
Ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "O ta rĩũmba rĩrĩ guoko-inĩ
kwa mũũmbi-rĩ, ũguo nĩguo mũtariĩ mũrĩ guoko-inĩ
gwakwa, inyuĩ andũ aya a nyũmba ya Isiraeli. **7** Hĩndĩ o
yothe ingĩkaanĩrĩra, njuge rũrĩrĩ kana ũthamaki mũna
ũmunyũrwo na mĩri, na unangwo, o na ũniinwo, **8**
naruo rũrĩrĩ rũu ngaanĩtie rũngĩĩrira, rũtigane na ũũru
waruo, nĩngaigua tha, njage kũrũĩka ũũru ũcio njiirĩire
kũrũĩka. **9** Ningĩ ihinda rĩngĩ ingĩkaanĩrĩra njuge rũrĩrĩ
kana ũthamaki mũna wakwo nĩguo wĩhaande, **10** naruo
rũrĩrĩ rũu rũcooke rwĩke maũndũ marĩa nyonaga marĩ
mooru na rwage kũnjathĩkĩra-rĩ, nĩngericũkwo, njage
kũrũĩka wega ũcio njugĩte nĩngũrũĩka. **11** "Nĩ ũndũ ũcio,
rĩu ĩra andũ a Juda na arĩa matũũraga Jerusalemu atĩrĩ,
'Jehova ekuuga atĩrĩ: Ta rorai muone! Nĩndĩrahaarĩria
kũmũrehera mwanangĩko na ngathugunda njĩra ya
kũmũũkĩrĩra. Nĩ ũndũ ũcio, garũrũkai mũtigane na
mĩthiĩre yanyu mĩũru, mũndũ o mũndũ wanyu, na
mũgarũrĩre mĩthiĩre yanyu na ciĩko cianyu.' **12** No-
o magaacookia moige atĩrĩ, 'Hatirĩ bata wa gũtaarwo.
Tũgũthiĩ na mbere na mĩbango iitũ; mũndũ o mũndũ
witũ ekũrũmĩrĩra ũremi wa ngoro yake thũku.'" **13** Nĩ
ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ: "Tuĩriai harĩ ndũrĩrĩ:
Nũũ ũrĩ waigua ũndũ ta ũyũ? Ũndũ ũrĩ magigi mũno
nĩwĩkĩtwo nĩ Isiraeli, ũrĩa mũirĩtu gathirange! **14**
Tharunji ya Lebanoni-rĩ, ĩrĩ yaaga hurũrũka-inĩ ciakĩo
cia mahiga? Maaĩ mahehu makĩo marĩa moimaga
matherũkĩro-inĩ ma kũraya-rĩ, marĩ maga gũtherera?
15 No rĩrĩ, andũ akwa nĩmariganĩirwo nĩ niĩ; macinagĩra
mĩhianano ĩtarĩ kĩene ũbumba, ĩrĩa yatũmire mahĩngwo
mĩthiĩre-inĩ yao, makĩaga kũrũmĩrĩra mĩthiĩre ĩrĩa
ya tene. Yatũmire magerere tũcĩra twa mĩkĩra, o na
barabara iria itarĩ thondeke. **16** Bũrũri wao ũgaatigwo ũrĩ
mwanangĩku, ũgaatuĩka kũndũ gwa kũnyararwo nginya
tene; arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo-rĩ, nĩmakagega
makĩinagia mĩtwe. **17** O ta rũhuho rũkĩhurutana kuuma
mwena wa irathĩro, noguo ngaamahurunja mbere ya
thũ ciao; ngaamahutatĩra na njage kũmoonia ũthiũ
wakwa mũthenya ũrĩa magaakorwo nĩ mwanangĩko."
18 Nao makiuga atĩrĩ, "Ũkai tũciirĩre ũrĩa tũgũũkĩrĩra
Jeremia; nĩ ũndũ ũrutani wa watho ũrĩa athĩnjĩri-Ngai
marutanaga ndũkoora, kana kĩrĩra kĩa andũ arĩa oogĩ
kĩũre, o na kana ndũmĩrĩri ya anabii yũre. Nĩ ũndũ ũcio
ũkai, tũmũtharĩkĩre na nĩmĩ ciitũ, na tũtikarũmbũiye
ũndũ o wothe ekuuga." **19** Ta thikĩrĩria, Wee Jehova;
igua ũrĩa aya aathitangi maroiga! **20** Wega-rĩ, no ũrĩhwo
na ũũru? No rĩrĩ, andũ acio nĩmanyenjeire irima. Ta
ririkana ũrĩa ndaarũgamire mbere yaku, na ngĩmarĩrĩria,
nĩguo ngirĩrĩrie marakara maku matikamakore. **21**
Nĩ ũndũ ũcio rekereria ciana ciao ng'aragu; cineane,
iniinwo na rũhiũ rwa njora. Reke atumia ao matigwo
matarĩ ciana, na marĩ a ndigwa; rekereria arũme ao
mooragwo, o nao aanake ao mooragĩrwo mbaara-inĩ na
rũhiũ rwa njora. **22** Kĩrĩro kĩroiguuo kuuma nyũmba-
inĩ ciao rĩrĩa ũkaarehe andũ a kũmatharĩkĩra hi na
hi, nĩ ũndũ nĩmanyenjeire irima nĩguo maanyite, na
makanyumbĩkĩra mĩtego ya kũnyiita magũrũ makwa.
23 No wee nĩũũĩ, Wee Jehova, ũrĩa wothe manjiirĩire
nĩguo manjũrage. Tiga kũmarekera mahĩtia mao, kana
kũhuura mehia macio mao mehere ũthiũ-inĩ waku.
No marong'aũranĩrio thĩ mbere yaku; meeke maũndũ
macio rĩrĩa ũgaakorwo ũrakarĩte.

19 Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: "Thiĩ ũgũre gatigithũ ka
rĩũmba harĩ mũũmbi. Ũcooke woe athuuri amwe
a kĩrĩndĩ na athĩnjĩri-Ngai amwe, **2** mumagare mũthiĩ
Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, hakuhĩ na itoonyero rĩa
Kĩhingo-kĩa-Ngĩo. Wakinya hau wanĩrĩre ũhoro ũrĩa
ngũkwĩra, **3** uuge atĩrĩ, 'Ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova,
inyuĩ athamaki a Juda, na andũ a Jerusalemu. Jehova
Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli ekuuga
atĩrĩ: Ta thikĩrĩriai! Nĩngũrehithia mwanangĩko kũndũ
gũkũ ũrĩa ũgaatũma mũndũ o wothe ũrĩa ũkaũigua
ararakwo nĩ matũ. **4** Nĩgũkorwo nĩmandirikĩte na
magatũma haha hatuĩke handũ ha ngai cia kũndũ
kũngĩ; nĩmacinĩĩre magongona kũrĩ ngai iria o ene,
kana maithe mao, o na kana athamaki a Juda matooĩ,
na makaiyũria kũndũ gũkũ thakame ya andũ arĩa
matarĩ ũũru mekĩte. **5** Nĩmakĩĩte kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru
gwa kũhooerwo Baali, na gwa gũcinagĩrwo ariũ ao
na mwaki matuĩke maruta ma kũrutĩrwo Baali, ũndũ
ũrĩa niĩ itaathanire wĩkagwo, kana ngĩũgweta, o na
ũndũ ũtarĩ wagĩa meciiria-inĩ makwa. **6** Nĩ ũndũ ũcio,
Jehova ekuuga atĩrĩ, Mwĩmenyererei, tondũ matukũ
nĩmarooka rĩrĩa andũ matagacooka gwĩtaga kũndũ
gũkũ Tofethi, kana Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, no
gũgeetagwo Gĩtuamba gĩa Kũũraganĩrwo. **7** "'Kũndũ

gũkũ nĩkuo ngathũkĩria mĩbango yothe ya Juda na ya
Jerusalemu. Nĩngatũma mooragwo na hiũ cia njora nĩ
thũ ciao, moko-inĩ ma andũ arĩa mendaga kũmaruta
muoyo, nacio ciimba ciao ndĩciheane ituĩke nyama
cia kũrĩĩo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka.
8 Nĩnganang a itũũra rĩĩrĩ ndũme rĩtuĩke kũndũ gwa
kũnyararwo; arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo nĩmakagega
na mamanyũrũrie moona ũrĩa nguraro ciao cingĩhĩte.
9 Nĩngatũma marĩe nyama cia mĩĩrĩ ya ariũ na aarĩ
ao, na o mũndũ arĩe nyama cia mwĩrĩ wa mũndũ ũrĩa
ũngĩ hĩndĩ ĩrĩa magaakorwo marĩ na mĩnyamaro nĩ
ũndũ wa gũthiũrũrũkĩrio nĩ thũ ciao iria ciendaga
kũmaruta muoyo.' **10** "Ũcooke ũũrage gatigithũ kau,
acio mũgaathiĩ nao makĩonaga, **11** ũmeere atĩrĩ, 'Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: Nĩngahehenja rũrĩrĩ
rũrũ, o na itũũra rĩĩrĩ, o ta ũrĩa mũndũ oragaga nyũngũ
ya mũũmbi na ndĩcookaga gũthondekeka ĩtuĩke ng'ima
rĩngĩ. Magaathika arĩa makuĩte kũu Tofethi nginya
kwage handũ ha gũthikanwo. **12** Ũguo nĩguo ngeeka
kũndũ gũkũ, o na andũ arĩa matũũraga kuo, ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. Nĩngatũma itũũra rĩĩrĩ inene
rĩhaane o ta Tofethi. **13** Nyũmba iria irĩ Jerusalemu, o
na cia athamaki a Juda nĩigathaahio o ta gũkũ Tofethi:
nyũmba ciothe iria maacinĩire ũbumba igũrũ rĩacio,
makĩũcinĩra mbũtũ ciothe cia njata, na magĩitagĩra ngai
ingĩ maruta ma indo cia kũnyuuo.'" **14** Jeremia agĩcooka
akĩhũndũka kuuma Tofethi, o kũu Jehova aamũtũmĩte
akarathĩre andũ ũhoro, nake akĩrũgama nja ya hekarũ
ya Jehova, akĩĩra andũ othe atĩrĩ, **15** "Jehova Mwene-
Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,
'Ta thikĩrĩriai! Nĩngũrehithĩria itũũra rĩĩrĩ inene, o na
tũtũũra tũrĩa tũrĩrigiicĩirie tuothe mwanangĩko ũrĩa
wothe ngwetete igũrũ rĩao, nĩ ũndũ nĩmoomirie ngingo,
makĩaga gũthikĩrĩria ciugo ciakwa.'"

20 Rĩrĩa Pashuri ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Imeri,
o ũcio warĩ mũnene wa arĩa angĩ kũu hekarũ-inĩ
ya Jehova, aiguire Jeremia akĩratha maũndũ macio-rĩ, **2**
agĩathana Jeremia ũcio mũnabii ahũũrwo na oohererwo
magũrũ ndungu-inĩ hau Kĩhingo-inĩ kĩa Rũgongo kĩa
Benjamini, o kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. **3** Mũthenya
ũcio warũmĩrĩire, rĩrĩa Pashuri aamuohorithirie ndungu
magũrũ, Jeremia akĩmwĩra atĩrĩ, "Rĩĩtwa rĩrĩa Jehova
agũtuĩte ti Pashuri, no ũrĩĩtagwo Magori-Misabibu. **4**
Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Nĩngũtũma ũtuĩke ta
ũndũ wa kũguoyohia kũrĩ wee mwene o na wa kũmakia
arata aku othe; nĩũkeyonera na maitho maku rĩrĩa
andũ acio makooragwo na rũhiũ rwa njora rwa thũ
ciao. Nĩnganeana andũ a Juda othe kũrĩ mũthamaki
wa Babuloni, nake amatahe amatware Babuloni, kana
amooragithie na rũhiũ rwa njora. **5** Nĩnganeana ũtonga
wothe wa itũũra rĩĩrĩ inene kũrĩ thũ ciao: maciaro marĩo
mothe, indo ciothe ciarĩo cia bata, o na mĩthithũ yothe
ya athamaki a Juda. Nĩmagacitaha macitware Babuloni. **6**
Nawe Pashuri, na arĩa othe matũũraga gwaku nyũmba, nĩ
mũgaatahwo mũtwarwo Babuloni. Kũu nĩkuo ũgaakuĩra
na ũthikwo o kuo, wee hamwe na arata aku othe
arĩa ũrathagĩra ũhoro wa maheeni.'" **7** Wee Jehova,
nĩwaheenereirie, na niĩ ngĩheeneka, wangĩririe hinya
ũkĩĩhoota. Ndindaga ngĩthekererwo mũthenya wothe;
nyũrũragio nĩ mũndũ o wothe. **8** Rĩrĩa rĩothe ngwaria-
rĩ, nyanagĩrĩra ngĩhunjanagĩria ũhoro wa maũndũ ma
ũhinya, na ma mwanangĩko. Nĩ ũndũ ũcio ndũmĩrĩri ya
Jehova ĩndeeheire o kũrumwo na kũnyararwo mũthenya
wothe. **9** No ingiuga atĩrĩ, "Ndigũcooka kũmũgweta
kana kwaria ngĩgwetaga rĩĩtwa rĩake," ndũmĩrĩri yake
ĩrĩa ĩrĩ ngoro-inĩ yakwa ĩhaana ta mwaki, o ta mwaki
ũhingĩrĩirio mahĩndĩ-inĩ makwa. Nĩnogetio nĩkũmĩiga
thĩinĩ wakwa, na ti-itherũ ndingĩhota. **10** Nĩnjiguaga
andũ aingĩ makĩheehana atĩrĩ, "Itua-nda rĩrĩ mĩena
yothe! Nĩacukanĩrĩrwo! Nĩtũmũcuukanĩrĩre!" Arata
akwa othe metereire ndenderũke, makiugaga atĩrĩ, "Hihi
nĩekũheeneka; hĩndĩ ĩyo nĩtũkũmũtooria, twĩrĩhĩrie
harĩ we." **11** No rĩrĩ, Jehova arĩ hamwe na niĩ ta
njamba ĩrĩ hinya; nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa maanyariiraga
nĩmakahĩngwo na matikahootana. Nĩmagaconorithio
mũno nĩgũkorwo matigaatooria; kũnyararwo kwao
gũtikariganĩra o na rĩ. **12** Wee Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, wee ũtuĩragia andũ arĩa athingu, na ũkoiruuria
maũndũ ma ngoro na ma meciiria, reke ndĩĩonere
wee ũkĩndĩhĩria harĩ andũ aya, nĩgũkorwo wee nĩwe
ndekereirie maũndũ makwa mothe. **13** Inĩrai Jehova!
Goocai Jehova! Nĩgũkorwo nĩahonokagia mĩoyo ya
arĩa abatari, akamĩruta moko-inĩ ma arĩa aaganu. **14**
Mũthenya ũrĩa ndaciarirwo ũrogwatwo nĩ kĩrumi!
Mũthenya ũrĩa maitũ aanjiarire-rĩ, ũroaga kũrathimwo!
15 Mũndũ ũrĩa waheire baba ũhoro ũcio arogwatwo
nĩ kĩrumi, ũrĩa watũmire akene mũno, rĩrĩa aamwĩrire
atĩrĩ, "Nĩũciarĩirwo mwana wa kahĩĩ!" **16** Mũndũ ũcio-rĩ,
arotuĩka o ta matũũra marĩa Jehova aang'aũranirie atarĩ
na tha. Arotũũra aiguaga mũkayo o rũciinĩ, na akaigua
mbu ya mbaara mĩaraho. **17** Nĩ ũndũ ndanjũragire ndĩ
nda ya maitũ, nĩguo maitũ atuĩke o taarĩ mbĩrĩra yakwa,
nayo nda yake ĩtũũre ĩimbĩte nginya tene. **18** Rĩu-rĩ,
ndoimire nda ya maitũ nĩkĩ, nyonage o thĩĩna na kĩeha,
na ndĩkĩrĩrie matukũ makwa njonokete?

21 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia
yumĩte harĩ Jehova, hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki Zedekia
amũtũmĩire Pashuri mũrũ wa Malikija, na Zefania
mũrũ wa Maaseia mũthĩnjĩri-Ngai. Makĩmwĩra atĩrĩ: **2**
"Tũtuĩrĩrie ũhoro harĩ Jehova, nĩ ũndũ Nebukadinezaru,
mũthamaki wa Babuloni, nĩatũtharĩkĩire. Hihi Jehova
nĩegũtwĩkĩra maũndũ ma magegania o ta ũrĩa anatwĩkĩra
mahinda ma tene, nĩguo mũthamaki ũcio atweherere."
3 No Jeremia akĩmacookeria atĩrĩ, "Ĩrai Zedekia atĩrĩ,
4 'Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Ngirie
gũtũma indo icio cia mbaara, o icio irĩ moko-inĩ manyu,
iria mũrahũthĩra mũkĩrũa mbaara na mũthamaki wa
Babuloni na andũ a Babuloni arĩa marĩ nja ya rũthingo
mamũrigiicĩirie, imũcookerere imũhũũre inyuĩ ene.
Andũ acio nao nĩngamacookanĩrĩria thĩinĩ wa itũũra
rĩĩrĩ inene. **5** Niĩ mwene nĩngahũũrana na inyuĩ
ndambũrũkĩtie guoko gwakwa, o na njĩkĩrĩte njora
yakwa hinya, ndaakarĩte, na ndĩ na mang'ũrĩ na marũrũ
maingĩ. **6** Nĩngahũũra kĩrĩa gĩothe gĩtũũraga itũũra rĩĩrĩ
inene, andũ na nyamũ, ciothe ciũragwo na mũthiro
mũũru mũno. **7** Ningĩ Jehova ekuuga atĩrĩ: Thuutha ũcio-
rĩ, nĩnganeana Zedekia, mũthamaki wa Juda, na anene
ake, o na andũ arĩa angĩ magaakorwo matigaire itũũra-

inĩ rĩĩrĩ inene, arĩa matooragirwo nĩ mũthiro ũcio,
kana rũhiũ rwa njora, kana ng'aragu, ndĩmaneane kũrĩ
Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni, na kũrĩ thũ
ciao iria ciendaga kũmaruta muoyo. Nĩakamooragithia
na rũhiũ rwa njora; ndakamaiguĩra tha, kana amacaaĩre,
o na kana amaiguĩre kĩeha.' **8** "O na ningĩ wĩre andũ acio
atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Atĩrĩrĩ, nĩngũiga njĩra
ya muoyo, o na njĩra ya gĩkuũ mbere yanyu. **9** Mũndũ
ũrĩa wothe ũgũikara itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene, akooragwo
na rũhiũ rwa njora, kana ng'aragu, kana mũthiro.
No ũrĩa wothe ũgaathiĩ eneane kũrĩ andũ a Babuloni
arĩa mamũrigiicĩirie nĩagatũũra muoyo; nĩakahonokia
muoyo wake. **10** Nĩnduĩte atĩ nĩngũgera itũũra rĩĩrĩ
inene ngero njũru, na ndirĩ wega ingĩrĩika, ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. Nĩrĩkũneanwo moko-inĩ ma mũthamaki
wa Babuloni, nake arĩniine na mwaki.' **11** "Ningĩ wĩre
nyũmba ya ũthamaki wa Juda atĩrĩ, 'Iguai ndũmĩrĩri
ya Jehova; **12** atĩrĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Daudi, ũũ
nĩguo Jehova ekuuga: "'Tuithanagiai ciira na kĩhooto
rũciinĩ o rũciinĩ; teithũrai mũndũ ũrĩa ũtunyĩtwo indo
ciake kuuma guoko-inĩ kwa mũmũhinyĩrĩria, kana
mang'ũrĩ makwa mamũũkĩrĩre maakanĩte ta mwaki
nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa mwĩkĩte, maakane ta mwaki
ũtangĩhoreka nĩ mũndũ. **13** Nĩngũmũũkĩrĩra, inyuĩ
andũ a Jerusalemu, o inyuĩ mũtũũraga rũgongo igũrũ
rwa gĩtuamba gĩkĩ, kũrĩa kwaraganu ndwaro-inĩ cia
mahiga, ũguo nĩguo Jehova ekuuga, o wee uugaga atĩrĩ,
"Nũũ ũngĩhota gũtũũkĩrĩra? Nũũ ũngĩkĩhota gũtoonya
kĩũrĩro-inĩ giitũ?" **14** Nĩngamũherithia kũringana na
ciĩko cianyu, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Nĩngaakia
mwaki mĩtitũ-inĩ yanyu, ũrĩa ũkaaniina kĩrĩa gĩothe
kĩmũrigiicĩirie.'"

22 Jehova ekuuga atĩrĩ, "Ikũrũka ũthiĩ nginya nyũmba
ya ũthamaki ya mũthamaki wa Juda ũhunjie
ndũmĩrĩri ĩno kuo, uuge atĩrĩ: **2** 'Ta thikĩrĩria ndũmĩrĩri
ya Jehova, wee mũthamaki wa Juda, o wee ũikarĩire gĩtĩ
kĩa ũthamaki kĩa Daudi: wee mwene, na anene aku, o
na andũ anyu arĩa matoonyagĩra ihingo-inĩ ici. **3** Ũũ
nĩguo Jehova ekuuga: Ĩkagai maũndũ marĩa magĩrĩire
na ma kĩhooto. Honokagiai mũndũ ũrĩa ũtunyĩtwo
indo ciake kuuma guoko-inĩ kwa mũmũhinyĩrĩria.
Mũtikaneeke ũndũ mũũru kana maũndũ ma kũhũthĩra
hinya harĩ mũndũ wa kũngĩ, kana harĩ mwana wa
ngoriai kana mũtumia wa ndigwa, na ningĩ kũndũ
gũkũ mũtikanaitithie thakame ya mũndũ ũtekĩte ũũru.
4 Nĩgũkorwo mũngĩmenyerera mwathĩkĩre mawatho
maya, hĩndĩ ĩyo athamaki arĩa maikarĩire gĩtĩ kĩa
Daudi gĩa ũthamaki nĩmarĩtoonyagĩra ihingo-inĩ cia
nyũmba ya ũthamaki, mahaicĩte ngaari cia ita na
mbarathi, marĩ hamwe na anene ao, o na andũ ao. **5** No
mũngĩkaaga gwathĩkĩra mawatho maya, Jehova ekuuga
atĩrĩ, Ndehĩta na Rĩĩtwa rĩakwa mwene atĩ nyũmba
ĩno ya ũthamaki nĩĩkanangwo.'" **6** Nĩ ũndũ Jehova
ekuuga atĩrĩ ũhoro ũkoniĩ nyũmba ya ũthamaki ya
mũthamaki wa Juda: "O na gũtuĩka ũhaana ta Gileadi
harĩ niĩ, ũkahaana ta gacũmbĩrĩ ka Lebanoni, ti-itherũ
nĩngatũma ũtuĩke ta werũ ũtarĩ kĩndũ, ũtuĩke ta matũũra
matatũũragwo. **7** Nĩngagũtũmĩra andũ magũũkĩrĩre,
makwanange, o ũmwe wao eyohete indo ciake cia
mbaara, na nĩmagatemanga mĩtarakwa yaku ĩrĩa mĩega
mũno, mamĩikie mwaki-inĩ. **8** "Andũ a ndũrĩrĩ nyingĩ
nĩmakahĩtũkĩra itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene na nĩmakooranagia
atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova eke itũũra rĩĩrĩ inene
maũndũ ta maya?' **9** Nao nĩmagacookerio atĩrĩ, 'Nĩ tondũ
nĩmatirikire ũhoro wa kũrũmĩrĩra kĩrĩkanĩro kĩa Jehova
Ngai wao, makĩhooya na magĩtungatĩra ngai ingĩ.'" **10**
Mũtikarĩrĩre mũthamaki ũcio ũkuĩte, kana mũcakae nĩ
ũndũ wa kũũrwo nĩwe; no rĩrĩ, rĩrai na mũgirĩke nĩ ũndũ
wa ũcio ũthaamĩtio, nĩ tondũ, ũcio ndagacooka kwao,
kana oone bũrũri ũrĩa aaciarĩirwo rĩngĩ. **11** Nĩ ũndũ
Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoro ũkoniĩ Shalumu mũrũ wa
Josia, ũrĩa wacookire ithenya rĩa ithe Josia, mũthamaki
wa Juda, no nĩacookire akiuma kũndũ gũkũ: "Ndarĩ
hĩndĩ agaacooka gũkũ gũthamaka. **12** Agaakuĩra kũu
aatwarirwo arĩ mũgwate; ndakoona bũrũri ũyũ rĩngĩ."
13 "Kaĩ ũrĩa wakaga nyũmba yake ya ũthamaki na
njĩra itarĩ cia ũthingu arĩ na haaro-ĩ! o ũcio wakaga
tũnyũmba twake twa ngoroba na maũndũ matarĩ ma
kĩhooto, na akarutithia andũ a bũrũri wake wĩra ũtarĩ
mũcaara, akaaga kũmarĩha kĩrĩa maagĩrĩirwo nĩ kũheo
nĩ ũndũ wa wĩra ũcio wao. **14** Oigaga atĩrĩ, 'Nĩngwĩyakĩra
nyũmba nene ya ũthamaki, ĩrĩ na tũnyũmba twa
ngoroba.' Nĩ ũndũ ũcio amĩakaga ĩrĩ na ndirica nene, na
akamĩhũũrĩrĩra mbaũ cia mũtarakwa, o na akamĩgemia
na rangi mũtune. **15** "Kũgĩa na mbaũ nyingĩ mũno
cia mĩtarakwa-rĩ, no gũtũme ũtuĩke mũthamaki? Githĩ
thoguo ndaarĩ o na gĩa kũrĩa na gĩa kũnyua? Ekaga
maũndũ marĩa maagĩrĩire na ma kĩhooto, nĩ ũndũ ũcio
maũndũ make mothe makĩgaacĩra. **16** Aaciiragĩrĩra andũ
arĩa athĩĩni na arĩa abatari, na nĩ ũndũ ũcio maũndũ
make mothe makĩgaacĩra. Githĩ ũguo tiguo kũmenyana
na niĩ?" ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **17** "No rĩrĩ, maitho
maku na ngoro yaku irorereirio o uumithio ũtarĩ wa
kwĩhokeka, cikeerekera gũitithia thakame ya andũ
matarĩ ũũru mekĩte, o na kũhinyanĩrĩria, na gwĩtia indo
na hinya." **18** Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoro
ũkoniĩ Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda:
"Andũ matikamũrĩrĩra makiugaga atĩrĩ: 'Wũi-ĩiya, mũrũ-
wa-Ithe-witũ-ĩ! Wũi-ĩiya mwarĩ-wa-ithe-witũ-ĩ!' Ningĩ
matikamũrĩrĩra makiugaga: 'Wũi-ĩiya mwathi-witũ-ĩ!
Wũi-ĩiya riiri-wake-ĩ!' **19** Agaathikwo o ta ũrĩa ndigiri
ĩthikagwo: agaakururio, aikio na kũu nja ya ihingo cia
Jerusalemu." **20** "Ambata, ũthiĩ Lebanoni, ũkanĩrĩre
kuo, ũreke mũgambo waku ũiguĩke kũu Bashani, na
ũkayũrũrũke kuuma Abarimu, nĩgũkorwo athiritũ aku
othe nĩahehenje. **21** Nĩndagũkaanirie rĩrĩa weiguaga
ũrĩ mũgitĩre, nowe ũkiuga atĩrĩ, 'Ndigũthikĩrĩria!' Ũyũ
ũkoretwo ũrĩ mũthiĩre waku kuuma ũrĩ o mũnini; wee
ndũrĩ wanjathĩkĩra. **22** Arĩithi aku othe makaahurutwo nĩ
rũhuho, nao athiritũ aku nĩmagathaamĩrio kũngĩ. Hĩndĩ
ĩyo nĩũgaconoka na ũnyararithio nĩ ũndũ wa waganu
waku wothe. **23** Inyuĩ mũtũũraga Lebanoni, o inyuĩ
mũikaraga nyũmba cia mĩtarakwa, kaĩ nĩmũgacakaya
rĩrĩa mũkanyiitwo nĩ ruo, o ruo ta rwa mũndũ-
wa-nja akĩrũmwo-ĩ!" **24** Jehova ekuuga atĩrĩ, "O ta
ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo-rĩ, wee Jekonia, mũrũ wa
Jehoiakimu mũthamaki wa Juda, o na ũngĩrĩ gĩcũhĩ kĩa
mũhũũri kĩrĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo-rĩ, no gũkũruta
ingĩkũruta ho. **25** Ngũkũneana kũrĩ arĩa magũcaragia

makũrute muoyo, o acio wĩtigagĩra, ngũneane kũrĩ
Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni na kũrĩ andũ a
Babuloni. **26** Wee hamwe na maitũguo ũrĩa wagũciarire,
ngamũnyuguta bũrũri ũngĩ kũrĩa mũtaciarĩirwo, na kũu
nĩkuo inyuĩ eerĩ mũgakuĩra. **27** Mũtirĩ hĩndĩ mũgaacooka
gũkũ bũrũri ũyũ mwĩriragĩria gũgaacooka." **28** Hĩ
anga mũndũ ũcio wĩtagwo Jekonia, nĩ nyũngũ nguũ
na nyarare, na kĩndũ gĩtarĩ mũndũ ũngĩkĩenda? Nĩ kĩĩ
gĩgũtũma we hamwe na ciana ciake manyugutwo, na
maikio bũrũri matooĩ? **29** Atĩrĩrĩ, wee bũrũri, bũrũri,
bũrũri ũyũ, ta thikĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jehova! **30** Ũũ nĩguo
Jehova ekuuga: "Mũndũ ũyũ nĩandĩkwo maandĩko-inĩ, ta
mũndũ ũtarĩ mwana, mũndũ ũtakagaacĩra mũtũũrĩre-inĩ
wake wothe, nĩgũkorwo gũtirĩ mwana wake ũkaagaacĩra,
gũtirĩ ũgaikarĩra gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩa Daudi kana
athamake rĩngĩ thĩinĩ wa Juda."

23 "Hĩ! Kaĩ arĩithi arĩa maniinaga na makahurunja
mbũri cia rũũru rwakwa marĩ na haaro-ĩ!" ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. **2** Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai wa
Isiraeli ekũũria arĩithi arĩa marĩithagia andũ akwa atĩrĩ:
"Tondũ nĩmũhurunjĩte mbũri ciakwa na mũgaciingata,
na nĩmwagĩte gũcimenyerera-rĩ, nĩngamũherithia nĩ
ũndũ wa ũũru ũcio mwĩkĩte," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **3** "Niĩ mwene nĩngacookereria matigari ma
rũũru rwa mbũri ciakwa kuuma mabũrũri mothe marĩa
ndaacitwarithirie, ndĩcicookie ũrĩithio-inĩ wacio, na
nĩigaciaranĩra kuo, cingĩhe. **4** Nĩngacirehera arĩithi a
gũcirĩithagia, na itigacooka gwĩtigĩra kana kũmaka,
na gũtirĩ o na ĩmwe yacio ĩkoora," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **5** Jehova ekuuga atĩrĩ, "Matukũ nĩmarooka
rĩrĩa ngaarahũrĩra Daudi mũndũ mũthingu ũgerekanĩtio
na Rũhonge rwa mũtĩ, na nĩwe Mũthamaki ũrĩa
ũgaathamakaga arĩ na ũũgĩ, na ageekaga maũndũ marĩa
magĩrĩire na ma kĩhooto bũrũri-inĩ. **6** Matukũ-inĩ make-
rĩ, Juda nĩakahonokio, nake Isiraeli atũũre arĩ mũgitĩre.
Nake ageetagwo rĩĩtwa rĩrĩ: Jehova-Ũthingu-Witũ." **7** Nĩ
ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ: "Matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa andũ matagacooka kuuga atĩrĩ, 'Ti-itherũ o ta ũrĩa
Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire andũ a Isiraeli
kuuma bũrũri wa Misiri,' **8** no makoigaga atĩrĩ, 'Ti-
itherũ, o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire
njiaro cia Isiraeli bũrũri ũrĩa ũrĩ mwena wa gathigathini,
na kuuma mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa aamathaamĩirie.'
Hĩndĩ ĩyo magaatũũra bũrũri wao ene." **9** Ũhoro ũkoniĩ
anabii nĩ atĩrĩ: Ngoro yakwa nĩthuthĩku; mahĩndĩ makwa
mothe nĩmarainaina. Haana ta mũndũ mũrĩĩu, ngahaana
ta mũndũ mũtoorie nĩ ndibei, nĩ ũndũ wa Jehova,
na nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ciake theru. **10** Bũrũri ũyũ
ũiyũrĩte itharia; bũrũri ũyũ ũikarĩte ũrĩ mũng'aru nĩ
ũndũ wa kĩrumi, naguo ũrĩithio wothe kũu werũ-inĩ
ũkahooha. Anabii marũmĩrĩire mĩtũũrĩre mĩũru, na
makahũthĩra hinya wao ũrĩa gũtagĩrĩire. **11** "Anabii
na athĩnjĩri-Ngai matiĩtigagĩra Ngai; o na thĩinĩ wa
hekarũ-inĩ yakwa, nĩndĩĩoneire waganu wao," ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. **12** "Nĩ ũndũ ũcio njĩra yao
nĩĩgũtuĩka ndenderũ; magaathaamĩrio nduma-inĩ, na
kũu nĩkuo makaagũĩra. Nĩngamarehithĩria mwanangĩko
mwaka-inĩ ũrĩa makaaherithio," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **13** "Thĩinĩ wa anabii a Samaria-rĩ, nĩndonire
ũndũ ũrĩ magigi, naguo nĩ ũyũ: Maarathaga mohoro na
rĩĩtwa rĩa Baali, nao makĩhĩtithia andũ akwa a Isiraeli.
14 Ningĩ thĩinĩ wa anabii a Jerusalemu-rĩ, nĩnyonete
ũndũ mũũru mũno, naguo nĩ ũyũ: Matharanagia, na
magatũũra maheenanagia. Mekagĩra moko ma eeki
naaĩ hinya, gũkaaga mũndũ ũngĩgarũrũka atigane na
waganu wake. Othe mahaanĩte ta Sodomu harĩ niĩ;
andũ a Jerusalemu mahaana o ta Gomora." **15** Nĩ ũndũ
ũcio, ũhoro ũkoniĩ anabii acio, Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga ũũ: "Nĩngatũma marĩe irio ndũrũ na
manyue maaĩ marĩ na thumu, nĩ ũndũ kuuma kũrĩ
anabii a Jerusalemu, wagi wa gwĩtigĩra Ngai ũhunjĩte
bũrũri-inĩ guothe." **16** Ũũ nĩguo Jehova Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga: "Mũtigathikĩrĩrie ũrĩa anabii acio
maramũrathĩra; nĩ ciĩrĩgĩrĩro cia tũhũ mamũheaga.
Maaragia ũhoro wa cioneki ciumĩte meciiria-inĩ mao
ene, no ti kuuma kanua ka Jehova. **17** Mathiiaga na
mbere na kwĩra andũ arĩa maathũire atĩrĩ, 'Jehova
ekuuga atĩrĩ: Nĩmũkũgĩa na thayũ.' Na kũrĩ arĩa othe
marũmagĩrĩra ũremi wa ngoro ciao, makameera atĩrĩ,
'Gũtirĩ ũũru ũkũmũkora.' **18** No rĩrĩ, nũũ wao ũrĩ
warũgama ciira-inĩ wa Jehova, akĩona kana akĩigua
kiugo gĩake. Nũũ wathikĩrĩirie kana akĩigua kiugo gĩake?
19 Atĩrĩrĩ, kĩhuhũkanio kĩa Jehova gĩgaatuthũka na
mang'ũrĩ, ta kĩhuhũkanio kĩnene gĩkĩharũrũka, nakĩo
kĩgũĩre mĩtwe ya andũ arĩa aaganu. **20** Marakara macio
ma Jehova matigaathira, o nginya rĩrĩa akaahingia
muoroto wa ngoro yake. Matukũ-inĩ marĩa magooka-
rĩ, nĩmũgataũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio wega. **21** Anabii
acio-rĩ, ti niĩ ndaamatũmire, no rĩrĩ, nĩmateng'erete na
ndũmĩrĩri ciao; niĩ ndiamaarĩirie, no-o no marathĩte
mohoro. **22** No korwo nĩmarũgamĩte ciira-inĩ wakwa-rĩ,
nĩmangĩahunjirie ndũmĩrĩri yakwa kũrĩ andũ akwa, na
nĩmangĩagarũrũkĩte, magatigana na mĩthiĩre yao mĩũru,
na magatigana na ciĩko ciao njũru. **23** "Kaĩ ndĩ Ngai wa
o gũkũ gũkuhĩ, na ndirĩ Ngai wa kũraya?" ũguo nĩguo
Jehova ekũũria. **24** "Kũrĩ mũndũ ũngĩhota kwĩhitha
kũrĩa kwĩhithĩte mũno, ũndũ itangĩhota kũmuona?"
ũguo nĩguo Jehova ekũũria. "Githĩ ndiyũrĩte kũndũ
guothe, igũrũ na thĩ?" ũguo nĩguo Jehova ekũũria.
25 "Nĩnjiguĩte ũrĩa anabii moigaga arĩa marathaga mohoro
ma maheeni makĩgwetaga rĩĩtwa rĩakwa. Moigaga
atĩrĩ, 'Nĩndĩrarootire! Nĩndĩrarootire!' **26** Nĩ nginya
rĩ ũhoro ũyũ ũgũthiĩ na mbere ngoro-inĩ cia anabii
acio maheenanagia, o acio marathaga maũndũ ma
matũhũhũ moimĩte meciiria-inĩ mao ene? **27** Meciiragia
atĩ irooto icio meranaga mũndũ na ũrĩa ũngĩ nĩigũtũma
andũ akwa mariganĩrwo nĩ rĩĩtwa rĩakwa, o ta ũrĩa
maithe mao mariganĩirwo nĩ rĩĩtwa rĩakwa makĩhooya
Baali. **28** Mũnabii ũrĩa ũrotete kĩroto-rĩ, nĩaheane ũhoro
wa kĩroto kĩu gĩake, no rĩrĩ, ũrĩa ũrĩ na ndũmĩrĩri yakwa
nĩaheane ũhoro wayo arĩ na wĩhokeku. Tondũ-rĩ, kaĩ
rũũwa rwa ngano rũrĩ na ũhoro ũrĩkũ na ngano?"
ũguo nĩguo Jehova ekũũria. **29** "Githĩ ndũmĩrĩri yakwa
ndĩhaana ta mwaki, o na ta kĩbũi kĩrĩa gĩthetheraga
rwaro rwa ihiga rũgatuĩka tũcere?" ũguo nĩguo Jehova
ekũũria. **30** "Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩndeganĩte na anabii
acio maiyaga ndeto mũndũ kuuma kũrĩ ũrĩa ũngĩ,
magaciaria ta ciumĩte kũrĩ niĩ," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **31** Ũũ nĩguo Jehova ekuuga, "Nĩngũũkĩrĩra

anabii acio maaragia ndeto ciao ene, na magacooka
makoiga atĩrĩ, 'Ũguo nĩguo Jehova oiga.' **32** Ĩĩ ti-itherũ,
nĩngũũkĩrĩra anabii acio marathaga mohoro ma irooto
cia maheeni," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Maheanaga
ũhoro wacio, makahĩtithia andũ akwa na maheeni na
mwĩtĩĩo wao, no ti niĩ ndĩmatũmĩte kana ngamaatha.
Matigunaga andũ aya o na hanini," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **33** "Rĩrĩa andũ aya, kana mũnabii, o na kana
mũthĩnjĩri-Ngai mangĩkũũria atĩrĩ, 'Ndũmĩrĩri ndĩtũ
kuuma kũrĩ Jehova nĩ ĩrĩkũ?' ũkameera atĩrĩ, 'Ndũmĩrĩri
ndĩtũ ya Jehova nĩ inyuĩ, na nĩngamũtiganĩria, ũguo
nĩguo Jehova ekuuga.' **34** Mũnabii, kana mũthĩnjĩri-Ngai,
o na kana mũndũ ũngĩ o wothe angiuga atĩrĩ, 'Ĩno nĩyo
ndũmĩrĩri ndĩtũ kuuma kũrĩ Jehova,' niĩ nĩngaherithia
mũndũ ũcio o hamwe na nyũmba yake. **35** Mũndũ
o mũndũ wanyu atiindaga akĩũria mũratawe kana
mũndũ wao atĩrĩ: 'Icookia rĩa Jehova nĩ rĩrĩkũ?' kana,
'Jehova oigĩte atĩa?' **36** No rĩrĩ, mũtigacooke kuuga rĩngĩ
atĩ 'ndũmĩrĩri ndĩtũ kuuma kũrĩ Jehova,' tondũ kiugo
kĩa mũndũ we mwene nĩkĩo gĩtuĩkaga ndũmĩrĩri yake
ndĩtũ, na ũguo nĩguo mũgarũraga ciugo cia ndũmĩrĩri
cia Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, o we Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, Ngai witũ. **37** Mũtindaga mũkĩũria mũnabii atĩrĩ:
'Jehova agũcookeirie ũhoro ũrĩkũ?' kana, 'Jehova aarĩtie
atĩa?' **38** O na gwatuĩka inyuĩ nĩmugaga atĩrĩ, 'Ĩno nĩyo
ndũmĩrĩri ndĩtũ kuuma kũrĩ Jehova,' ũũ nĩguo Jehova
ekuuga: Nĩmwahũthĩrire ciugo ici, 'Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri
ndĩtũ kuuma kũrĩ Jehova,' o na gũtuĩka nĩndamwĩrĩte
mũtikanoige atĩ 'Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ndĩtũ kuuma kũrĩ
Jehova.' **39** Nĩ ũndũ ũcio, ti-itherũ nĩngariganĩrwo nĩ
inyuĩ, ndĩmũingate mwehere mbere yakwa hamwe
na itũũra rĩĩrĩ inene rĩrĩa ndaamũheire inyuĩ ene o
na maithe manyu. **40** Nĩngamũrehithĩria thoni cia
gũtũũra tene na tene, ĩĩ, ndũme mũconorithio na njono
itakariganĩra."

24 Thuutha wa Jekonia mũrũ wa Jehoakimu
mũthamaki wa Juda na anene ake, na mabundi
na atũũri a Juda gũtahwo, makĩrutwo Jerusalemu
magĩtwarwo Babuloni nĩ Nebukadinezaru, mũthamaki
wa Babuloni-rĩ, Jehova nĩanyonirie ikabũ igĩrĩ cia ngũyũ
ciigĩtwo hau mbere ya hekarũ ya Jehova. **2** Gĩkabũ
kĩmwe kĩarĩ na ngũyũ njega mũno, ta ngũyũ iria
ciambaga kwĩrua; gĩkabũ kĩrĩa kĩngĩ kĩarĩ na ngũyũ
njũru mũno, itangĩrĩĩka nĩ ũndũ wa ũrĩa ciathũkĩte.
3 Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩnjũũria atĩrĩ, "Jeremia, nĩ kĩĩ
ũroona?" Ngĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ ngũyũ. Iria njega
nĩ njega mũno, no iria njũru nĩ njũru mũno ũndũ
itangĩrĩĩo." **4** Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩnginyĩra,
ngĩĩrwo atĩrĩ: **5** "Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ:
'O ta ngũyũ ici imwe njega-rĩ, ũguo noguo nyonaga
andũ a Juda marĩ ega arĩa maatahirwo, acio ndaarutire
gũkũ ngĩmatwara bũrũri wa Babuloni. **6** Maitho
makwa nĩmakamarora na ndĩmeeke maũndũ mega,
na nĩngamacookia gũkũ bũrũri ũyũ. Nĩngamarũgamia
na ndikamamomora; nĩngamahaanda na ndigacooka
kũmamunya. **7** Nĩngamahe ngoro ya gũtũma mamenye
atĩ nĩ niĩ Jehova. Nĩmagatuĩka andũ akwa na niĩ nduĩke
Ngai wao, nĩgũkorwo nĩmakanjookerera na ngoro ciao
ciothe. **8** "'No rĩrĩ, o ta ngũyũ icio njũru, icio itangĩrĩĩka
nĩ ũndũ wa ũrĩa ithũkĩte-rĩ,' Jehova ekuuga atĩrĩ, 'ũguo no
taguo ngeeka Zedekia mũthamaki wa Juda, na anene ake
o na matigari ma andũ a Jerusalemu, arĩa magaakorwo
matigaire gũkũ bũrũri ũyũ kana arĩa matũũraga bũrũri
wa Misiri. **9** Nĩngatũma mathũũrwo mũno, matuĩke
kĩndũ gĩa gũthirĩkia mothamaki mothe ma gũkũ thĩ,
na mameneke na matuĩke a kuunagwo thimo, na
matũũre mathekagĩrĩrwo na manyiitagwo nĩ kĩrumi
kũrĩa guothe ngaamathaamĩria. **10** Nĩngamarehithĩria
rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, na mũthiro imokĩrĩre,
nginya maniinwo mathire bũrũri-inĩ ũrĩa ndaamaheire
o na ngĩhe maithe mao.'"

25 Ndũmĩrĩri nĩyakinyĩrĩire Jeremia ĩkoniĩ andũ
othe a Juda, mwaka-inĩ wa kana wa gũthamaka
kwa Jehoiakimu mũrũ wa Josia mũthamaki wa Juda,
naguo nĩguo warĩ mwaka wa mbere wa gũthamaka
kwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni. **2** Nĩ
ũndũ ũcio Jeremia ũcio mũnabii akĩĩra andũ othe a
Juda na arĩa othe maatũũraga Jerusalemu atĩrĩ: **3**
Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ, kuuma mwaka-
inĩ wa ikũmi na ĩtatũ wa ũthamaki wa Josia mũrũ wa
Amoni mũthamaki wa Juda, nginya ũmũthĩ, ndũmĩrĩri
cia Jehova itũire inginyagĩrĩra, na niĩ ngamũhe ũhoro
wacio kaingĩ kaingĩ, no mũtithikĩrĩirie. **4** Na rĩrĩ, o na
gũtuĩka Jehova nĩamũtũmĩire ndungata ciake ciothe cia
anabii kaingĩ, kaingĩ, mũtiigana gũthikĩrĩria kana gũtega
matũ manyu nĩguo mũmaigue. **5** Maamwĩrĩte atĩrĩ,
"Garũrũkai rĩu o ũmwe wanyu, mũtigane na mĩthiĩre
yanyu mĩĩũru na ciĩko cianyu njũru, nĩguo mũtũũre
bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova aamũheire inyuĩ o na maithe
manyu nginya tene. **6** Mũtikanarũmĩrĩre ngai ingĩ
mũcitungatĩre kana mũcihooe; mũtikandakarie na ũndũ
wa kĩrĩa mwĩthondekeire na moko manyu. Mwathĩka
ũguo, hĩndĩ ĩyo ndikamũgera ngero." **7** Jehova ekuuga
atĩrĩ, "No inyuĩ mũtiathikĩrĩirie, no mũgĩĩthirĩkia nĩguo
ndaakare na ũndũ wa kĩrĩa mwethondekeire na moko
manyu, na inyuĩ nĩmũkĩĩgerithĩtie ngero." **8** Nĩ ũndũ
ũcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: "Tondũ
nĩmũregete gũthikĩrĩria ndũmĩrĩri yakwa, **9** nĩngwĩta
andũ othe a mwena wa gathigathini hamwe na ndungata
yakwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni," ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. "Nĩngũmarehe mookĩrĩre bũrũri
ũyũ na arĩa matũũraga kuo o na mookĩrĩre ndũrĩrĩ
ciothe iria iũrigiicĩirie. Nĩngamaniina biũ na ndũme
matuĩke ta kĩndũ kĩa ihooru na gĩa kũmeneka, na
manangĩke nginya tene. **10** Nĩngũmehereria mĩgambo
ya gĩkeno na ya kũrũũhia, o na mĩgambo ya mũhiki
na mũhikania, na mũrurumo wa ithĩi, o na ũtheri
wa tawa. **11** Bũrũri ũyũ wothe ũgaatuĩka bũrũri
ũtarĩ kĩndũ o na ũkirĩte ihooru, nacio ndũrĩrĩ icio
nĩigatungatĩra mũthamaki wa Babuloni mĩaka mĩrongo
mũgwanja. **12** "No rĩrĩ, mĩaka mĩrongo mũgwanja
yathira, nĩngaherithia mũthamaki wa Babuloni na rũrĩrĩ
rwake, herithie bũrũri ũcio wa andũ a Babuloni nĩ ũndũ
wa mahĩtia mao, na ningĩ nĩngatũma bũrũri ũcio ũtũũre
ũkirĩte ihooru nginya tene," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
13 "Nĩngarehithĩria bũrũri ũcio maũndũ mothe marĩa
ndanoiga atĩ nĩmakaũkora, marĩa mothe mandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩĩrĩ, o macio maarathĩirwo ndũrĩrĩ ciothe nĩ

Jeremia. **14** Nĩgũkorwo o ene nĩmagatuĩka ngombo cia
ndũrĩrĩ nyingĩ na athamaki anene; na niĩ nĩngerĩhĩria
harĩo kũringana na ciĩko ciao, o na kũringana na maũndũ
marĩa maneeka na moko mao." **15** Atĩrĩrĩ, Jehova Ngai
wa Isiraeli, aanjĩĩrire atĩrĩ: "Oya gĩkombe gĩkĩ kĩiyũrĩte
ndibei ya mang'ũrĩ makwa kuuma guoko-inĩ gwakwa,
na ũkĩnyuithie ndũrĩrĩ iria ciothe ngũgũtũma kũrĩ
cio. **16** Rĩrĩa ikaanyua-rĩ, nĩigatũgũũga na igũrũke nĩ
ũndũ wa rũhiũ rwa njora rũrĩa ngaarehithia gatagatĩ-
inĩ kao." **17** Nĩ ũndũ ũcio ngĩoya gĩkombe kĩu kuuma
guoko-inĩ kwa Jehova, na ngĩtũma ndũrĩrĩ iria ciothe
aandũmĩte kũrĩ cio ikĩnyuĩre: **18** itũũra rĩa Jerusalemu
na matũũra ma Juda, na athamaki akuo na anene akuo,
nĩguo manangĩke, na matuĩke ta kĩndũ kĩrĩ magigi na
gĩa kũmeneka, o na kĩndũ kĩgwatĩtwo nĩ kĩrumi, ta ũrĩa
matariĩ ũmũthĩ; **19** ningĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri,
na arĩa mamũtungataga, na anene ake na andũ ake
othe, **20** na ageni arĩa othe matũũraga kuo; na ningĩ
athamaki othe a Uzu; na ningĩ athamaki othe a Afilisti
(aya nĩ andũ a Ashikeloni, na Gaza, na Ekironi, o na
andũ arĩa maatigaire Ashidodi); **21** ningĩ andũ a Edomu,
na Moabi na Amoni; **22** ningĩ athamaki othe a Turo
na Sidoni; o na athamaki a icigĩrĩra iria irĩ mũrĩmo wa
iria; **23** ningĩ andũ a Dedani, na Tema, na Buzu, na arĩa
othe marĩ kũraya; **24** ningĩ athamaki othe a Arabia, na
athamaki othe a ndũrĩrĩ ng'eni arĩa matũũraga werũ-inĩ;
25 ningĩ athamaki othe a Zimuri, na Elamu na Media;
26 o na athamaki othe a mwena wa gathigathini, a
gũkuhĩ na a kũraya, marũmanĩrĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ:
moimĩte mothamaki-inĩ mothe ma thĩ. Na thuutha wao
othe, mũthamaki wa Sheshaki nĩagakĩnyuĩra o nake.
27 "Ũcooke ũmeere atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Jehova Mwene-
Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nyuai, mũrĩĩo na
mũtahĩke, mũcooke mũgũe na mũtikanacooke gũũkĩra,
nĩ ũndũ wa rũhiũ rwa njora rũrĩa ngaarehithia gatagatĩ-
inĩ kanyu.' **28** No rĩrĩ, mangĩkaarega kuoya gĩkombe kĩu
kuuma guoko-inĩ gwaku manyue-rĩ, ũkameera atĩrĩ, 'Ũũ
nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: No nginya
mũnyue! **29** Atĩrĩrĩ, nĩnyambĩrĩirie kũrehe mwanangĩko
itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene rĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa; anga
inyuĩ no mwage kũherithio? Mũtikaaga kũherithio,
nĩ ũndũ nĩndĩrarehithĩria andũ arĩa othe matũũraga
gũkũ thĩ rũhiũ rwa njora, ũguo nĩguo Jehova Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga.' **30** "Rĩu marathĩre mohoro maya
mothe, ũmeere atĩrĩ: "'Jehova akaararama arĩ o kũu
igũrũ; akaagamba ta ngwa arĩ gĩikaro-inĩ gĩake gĩtheru,
na ararame na hinya, okĩrĩre bũrũri wake. Akaanĩrĩra na
mũgambo mũnene mũno ta wa andũ arĩa marangagĩrĩria
thabibũ, agũthũkĩre andũ othe arĩa matũũraga gũkũ
thĩ. **31** Inegene rĩu nĩrĩkaiguĩka nginya ituri-inĩ ciothe
cia thĩ, nĩ ũndũ Jehova nĩagaciirithia ndũrĩrĩ; nĩagatuĩra
andũ othe ciira na oorage arĩa aaganu na rũhiũ rwa
njora,'" ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **32** Ũũ nĩguo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: "Atĩrĩrĩ! Mwanangĩko
nĩũrahunja kuuma rũrĩrĩ rũmwe nginya rũrĩa rũngĩ;
kĩhuhũkanio nĩkĩrahuhũkana kuuma ituri-inĩ cia thĩ."
33 Ihinda-inĩ rĩu andũ arĩa mooragithĩtio nĩ Jehova
magaakorwo maaraganĩte kũndũ guothe, kuuma gĩturi
kĩmwe gĩa thĩ nginya kĩrĩa kĩngĩ. Matikarĩrĩrwo, kana
monganio, kana mathikwo, no magaaikara ta rũrua,
mahurunjũkĩte thĩ. **34** Rĩrai na mũgirĩke, inyuĩ arĩithi
aya; mwĩgaragariei rũkũngũ-inĩ, inyuĩ atongoria a rũũru
rwa mbũri. Nĩgũkorwo ihinda rĩanyu rĩa gũthĩnjwo
nĩ ikinyu; mũkaagũa mũthuthĩke o ta rĩũmba rĩrĩa
rĩega mũno. **35** Arĩithi acio matikoona kũndũ gwa
kũũrĩra, na atongoria a rũũru rwa mbũri matikoona
gwa gwĩtharĩra. **36** Thikĩrĩriai mũigue kĩrĩro kĩa arĩithi,
o na kĩgirĩko kĩa atongoria a rũũru rwa mbũri, nĩ ũndũ
Jehova nĩaranangithia ũrĩithio wao. **37** Ũrĩithio ũcio
wa cianda-inĩ ũtarĩ ũgwati nĩũkanangwo tondũ wa
marakara mahiũ ma Jehova. **38** Akoimagara ta mũrũũthi
ũkiuma kĩmamo-inĩ kĩaguo, na bũrũri wao nĩũgaakira
ihooru nĩ tondũ wa rũhiũ rwa njora rwa mũhinyanĩrĩria,
na nĩ ũndũ wa marakara mahiũ ma Jehova.

26 Rĩrĩa Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki
wa Juda ambĩrĩirie gũthamaka-rĩ, ndũmĩrĩri
nĩyanginyĩrire yumĩte kũrĩ Jehova, ngĩĩrwo atĩrĩ: **2**
"Jehova ekuuga atĩrĩ: Rũgama nja ya nyũmba ya Jehova
warĩrie andũ othe a matũũra ma Juda, acio mokaga
kũhoera thĩinĩ wa nyũmba ĩno ya Jehova. Mahe ũhoro
ũrĩa wothe ngũgwatha; ndũgatige o na kiugo kĩmwe.
3 Hihi nĩmegũgũthikĩrĩria na mũndũ o mũndũ wao
agarũrũke atigane na mĩthiĩre yake mĩũru. Hĩndĩ ĩyo
na niĩ ndĩĩricũkwo ndige kũmarehera mwanangĩko
ũrĩa nduĩte atĩ nĩngũmarehera, nĩ ũndũ wa ciĩko ciao
njũru iria mekĩte. **4** Meere atĩrĩ, 'Jehova ekuuga atĩrĩ:
Mũngĩrega kũnjigua na kũrũmĩrĩra mawatho makwa
marĩa njigĩte mbere yanyu, **5** na mũngĩaga gũthikĩrĩria
ciugo cia ndungata ciakwa anabii, o icio ndĩmũtũmagĩra
kaingĩ kaingĩ (o na gwatuĩka mũticiiguaga), **6** hĩndĩ ĩyo
nĩngatũma nyũmba ĩno ĩtuĩke ta Shilo, o narĩo itũũra
rĩĩrĩ inene ndĩrĩtue rĩa kũgwetagwo ta kĩrumi nĩ andũ a
ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ.'" **7** Athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na
andũ acio angĩ othe makĩigua Jeremia akĩaria ndũmĩrĩri
ĩyo kũu nyũmba-inĩ ya Jehova. **8** No rĩrĩ, Jeremia aarĩkia
kwĩra andũ maũndũ marĩa mothe Jehova aamwathĩte
ameere-rĩ, athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na andũ acio angĩ
othe makĩmũnyiita, makĩmwĩra atĩrĩ, "Wee no nginya
ũkue! **9** Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũrathe mohoro ũkĩgwetaga rĩĩtwa
rĩa Jehova, ũkoiga atĩ nyũmba ĩno ĩgaatuĩka ta Shilo,
narĩo itũũra rĩĩrĩ inene rĩkire ihooru na rĩtiganĩrio?"
Nao andũ acio othe makĩũngana, makĩrigiicĩria Jeremia
kũu thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova. **10** Rĩrĩa anene a
Juda maaiguire maũndũ macio, makĩambata moimĩte
nyũmba ya ũthamaki, magĩthiĩ nyũmba-inĩ ya Jehova,
makĩrũgama o mũndũ handũ hake itoonyero-inĩ rĩa
Kĩhingo kĩrĩa Kĩerũ kĩa nyũmba ya Jehova. **11** Hĩndĩ ĩyo
athĩnjĩri-Ngai na anabii makĩĩra anene acio na andũ
othe atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ agĩrĩire atuĩrwo kũũragwo,
tondũ nĩarathĩte maũndũ mooru makoniĩ itũũra rĩĩrĩ
inene. Nĩmũmeiguĩrĩire na matũ manyu!" **12** Hĩndĩ ĩyo
Jeremia akĩĩra anene othe na andũ othe atĩrĩ: "Nĩ Jehova
wandũmire ngarathe maũndũ ma gũũkĩrĩra nyũmba
ĩno na itũũra rĩĩrĩ, o ta ũguo mũrĩkĩtie kũigua. **13** Rĩu
garũrĩrai mĩthiĩre yanyu na ciĩko cianyu na mwathĩkĩre
Jehova Ngai wanyu. Nake Jehova nĩekwĩricũkwo agĩe
kũrehe mwanangĩko ũcio aamũgweteire. **14** No niĩ-rĩ,
ndĩ moko-inĩ manyu; njĩkai o ũrĩa mũkuona arĩ wega na
kwagĩrĩire. **15** No rĩrĩ, menyai wega, atĩ mũngĩnjũraga

nĩmũgũcookererwo nĩ mahĩtia ma gũita thakame ya
mũndũ ũtarĩ ũũru ekĩte, inyuĩ ene ĩmũcookerere,
hamwe na itũũra rĩĩrĩ inene, na arĩa othe matũũraga
kuo, tondũ ti-itherũ nĩ Jehova ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ
njarie ũhoro ũyũ wothe mũkĩũiguaga." **16** Hĩndĩ ĩyo
anene na andũ acio angĩ othe makĩĩra athĩnjĩri-Ngai
na anabii atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ ndaagĩrĩire gũtuĩrwo
gũkua! Aatwarĩirie akĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai
witũ." **17** Athuuri amwe a bũrũri ũcio makĩrũgama hau
mbere, makĩĩra ũngano ũcio wa andũ othe atĩrĩ, **18**
"Mika ũrĩa Mũmoreshethu nĩarathire ũhoro matukũ-
inĩ ma Hezekia, mũthamaki wa Juda. Eerire andũ othe
a Juda atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga: "'Zayuni nĩgũkarĩmwo ta mũgũnda, Jerusalemu
gũgaatuĩka ta hĩba ya kagoto, nakĩo kĩrĩma gĩkĩ gĩakĩtwo
hekarũ gĩtuĩke ta kĩhumbu kĩmereirwo nĩ ithaka.' **19**
"Hezekia mũthamaki wa Juda kana mũndũ ũngĩ wothe
kũu Juda nĩamũũragire? Githĩ Hezekia ti gwĩtigĩra
eetigĩrire Jehova, na agĩcaria gwĩtĩkĩrĩka nĩwe? Na githĩ
Jehova ndeericũkirwo agĩtiga kũrehe mwanangĩko ũrĩa
oigĩte nĩekũmarehera? Tũrorete kwĩrehere mwanangĩko
mũũru mũno!" **20** (Ningĩ nĩ haarĩ mũndũ ũngĩ wetagwo
Uria mũrũ wa Shemaia, wa kuuma Kiriathu-Jearimu,
nake aarathire ũhoro akĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Jehova;
aarathire o maũndũ ta maya megiĩ itũũra rĩĩrĩ inene na
bũrũri ũyũ, o ta ũguo Jeremia aarathĩte. **21** No rĩrĩa
Mũthamaki Jehoiakimu, na atongoria ake a mbaara na
anene maiguire ndũmĩrĩri yake, mũthamaki agĩcaria
njĩra ya kũmũũraga. No Uria nĩaiguire ũhoro ũcio,
agĩĩtigĩra, na akĩũrĩra bũrũri wa Misiri. **22** Na rĩrĩ,
Mũthamaki Jehoiakimu agĩtũma Elinathani mũrũ wa
Akiboru athiĩ bũrũri wa Misiri, marĩ hamwe na andũ
angĩ. **23** Nao makĩgĩĩra Uria kuuma Misiri, makĩmũtwara
kũrĩ Jehoiakimu ũcio mũthamaki, nake akĩmũũragithia
na rũhiũ rwa njora, nakĩo kĩimba gĩake gĩgĩteeo mbĩrĩra-
inĩ harĩa haathikagwo andũ arĩa mataarĩ bata). **24** No
rĩrĩ, Ahikamu mũrũ wa Shafani akĩgitĩra Jeremia, na nĩ
ũndũ ũcio ndaaneanirwo kũrĩ andũ mamũũrage.

27 O kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wathani wa Zedekia mũrũ
wa Josia, mũthamaki wa Juda, ndũmĩrĩri ĩno
nĩyakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova: **2** Nake
Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Wĩthondekere icooki rĩa mĩkwa
na mĩtĩ mĩkĩranie, ũcooke ũmĩĩkĩre ngingo. **3** Ũcooke
ũtũme ndũmĩrĩri kũrĩ athamaki a Edomu, na Moabi, na
Amoni, na Turo na Sidoni ũmĩnengerete abarũthi ao
arĩa mokĩte Jerusalemu kũrĩ Zedekia mũthamaki wa
Juda. **4** Mahe ndũmĩrĩri matwarĩre anene ao, ũmeere
atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa
Isiraeli, ekuuga: "Ĩrai anene anyu atĩrĩ: **5** Niĩ nĩ niĩ
ndombire thĩ na andũ arĩa marĩ kuo o na nyamũ iria
irĩ kuo na hinya wakwa mũnene na ndambũrũkĩtie
guoko gwakwa, na ndĩmĩheaga o mũndũ ũrĩa ingĩenda
kũhe. **6** Na rĩu nĩngũneana mabũrũri manyu mothe
kũrĩ ndungata yakwa Nebukadinezaru, mũthamaki
wa Babuloni; nĩngũtũma o na nyamũ cia gĩthaka
imũtungatagĩre. **7** Ndũrĩrĩ ciothe nĩikamũtungatĩra we,
na mũriũ, o na mwana wa mũriũ, nginya rĩrĩa ihinda
rĩa bũrũri wake rĩgaakinya; hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ nyingĩ na
athamaki anene nĩmakamũtua wa kũmatungatagĩra
arĩ o. **8** ""'No rĩrĩ, rũrĩrĩ o ruothe kana ũthamaki
o wothe arĩa makaaga gũtungatĩra Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni, kana marege kũinamia ngingo
mekĩrwo icooki rĩake, nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu na
rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, na mũthiro, nginya rĩrĩa
ngarũniinithia na guoko gwake, ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **9** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tigai gũthikĩrĩria anabii
anyu, na arathi anyu, na ataũri-a-irooto, na aragũri,
kana andũ-ago, o acio mamwĩraga atĩrĩ: 'Inyuĩ mũtirĩ
hĩndĩ mũgaatungatĩra mũthamaki wa Babuloni.' **10**
Nĩ ũndũ ũcio nĩ ũhoro wa maheeni mamũrathagĩra,
marĩa magaatũma mũtahwo, mũtwarwo kũndũ kũraya
na bũrũri wanyu; ngamũingata, mũniinwo biũ. **11**
No rũrĩrĩ rũrĩa ruothe rũkainamia ngingo rwĩkĩrwo
icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni na rũmũtungatĩre-
rĩ, nĩngetĩkĩria rũrĩrĩ rũu rũtũũre bũrũri-inĩ wao
kĩũmbe, marĩmage na maikarage kuo, ũguo nĩguo
Jehova ekuuga.""" **12** Nĩndaheanire ndũmĩrĩri o ro
ĩyo kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda. Ngĩmwĩra atĩrĩ,
"Inamia ngingo yaku, wĩkĩrwo icooki rĩa mũthamaki
wa Babuloni; mũtungatĩre we mwene na andũ ake,
na nĩũgũtũũra muoyo. **13** Wee mwene mũrĩ na andũ
aku-rĩ, mũgũkĩĩninithia nĩkĩ na rũhiũ rwa njora, na
ng'aragu, o na mũthiro, o icio Jehova atuĩrĩire rũrĩrĩ o
ruothe rũrĩa rũtagatungatĩra mũthamaki wa Babuloni?
14 Tiga gũthikĩrĩria ũhoro wa anabii acio makwĩraga
atĩrĩ, 'Wee ndũrĩ hĩndĩ ũgaatungatĩra mũthamaki wa
Babuloni,' tondũ makũrathagĩra ũhoro wa maheeni. **15**
'Niĩ ndimatũmĩte,' nĩguo Jehova ekuuga. 'Mararatha
ũhoro wa maheeni, makĩgwetaga rĩĩtwa rĩakwa. Nĩ
ũndũ ũcio nĩngamũingata, na inyuĩ mũniinwo biũ, wee
hamwe na anabii acio makũrathagĩra mohoro.'" **16**
Ngĩcooka ngĩĩra athĩnjĩri-Ngai na andũ acio angĩ othe
atĩrĩ: "Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Tigai gũthikĩrĩria anabii
acio mamwĩraga atĩrĩ, 'Hatigairie o kahinda kanini,
nacio indo iria ciarutirwo nyũmba ya Jehova icookio
kuuma Babuloni.' Maramũrathĩra ũhoro wa maheeni.
17 Tigai kũmathikĩrĩria. Tungatĩrai mũthamaki wa
Babuloni, na nĩmũgũtũũra muoyo. Kaĩ itũũra rĩĩrĩ
rĩngĩkĩanangwo nĩkĩ? **18** Angĩkorwo acio nĩ anabii
marĩ na ndũmĩrĩri kuuma kũrĩ Jehova-rĩ, nĩmagĩthaithe
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩguo indo iria itigarĩte
gũkũ thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova, o na thĩinĩ wa
nyũmba ya mũthamaki wa Juda, o na kũu Jerusalemu
itigatwarwo Babuloni. **19** Nĩ ũndũ ũũ nĩguo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe oigĩte ũhoro ũkoniĩ itugĩ cia
hekarũ, na karia ka maaĩ, indo cia kũigĩrĩra iria ingĩ, na
indo ciothe cia nyũmba ingĩkorwo itigaire gũkũ itũũra-
inĩ rĩĩrĩ inene, **20** iria Nebukadinezaru mũthamaki
wa Babuloni ataakuuire hĩndĩ ĩrĩa aatahire Jekonia
mũrũ wa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda agĩthaamio
arutĩtwo Jerusalemu na agĩtwarwo Babuloni, we mwene
hamwe na andũ othe a Juda na a Jerusalemu arĩa maarĩ
igweta: **21** ĩĩ, ti-itherũ Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
Ngai wa Isiraeli oigĩte atĩrĩ ũhoro ũkoniĩ indo icio
itigaire thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova, o na thĩinĩ wa
gĩikaro kĩa mũthamaki wa Juda, o na kũu Jerusalemu:
22 'Nĩigatwarwo Babuloni, na igaikara kũu nginya
mũthenya ũrĩa ngooka gũcigĩĩra,' ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. 'Hĩndĩ ĩyo nĩngacirehe ndĩcicookie gũkũ.'"

28 Mweri-inĩ wa gatano mwaka-inĩ ũcio, nĩguo
mwaka wa kana, o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa ũthamaki wa
Zedekia mũthamaki wa Juda, mũnabii wetagwo Hanania
mũrũ wa Azuri, ũrĩa woimĩte Gibeoni, nĩanjĩĩrire atĩrĩ,
tũrĩ o kũu nyũmba ya Jehova mbere ya athĩnjĩri-Ngai na
andũ arĩa angĩ othe: **2** "Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: 'Nĩnyunangĩte icooki
rĩa mũthamaki wa Babuloni. **3** Mĩaka ĩĩrĩ ĩtanathira,
nĩngũcookithia indo cia nyũmba ya Jehova gũkũ, iria
Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aarutire
gũkũ agĩcitwara Babuloni. **4** Ningĩ Jekonia mũrũ wa
Jehoiakimu mũthamaki wa Juda, nĩngamũcookia marĩ
hamwe na andũ othe arĩa maatahĩtwo kuuma Juda
magĩtwarwo Babuloni, nĩ ũndũ nĩnyunangĩte icooki rĩa
mũthamaki wa Babuloni,'" ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **5**
Hĩndĩ ĩyo mũnabii Jeremia agĩcookeria mũnabii Hanania
ũhoro arĩ hau mbere ya athĩnjĩri-Ngai hamwe na andũ
arĩa angĩ othe marũgamĩte kũu nyũmba ya Jehova.
6 Akĩmwĩra atĩrĩ, "Kũrotuĩka guo! Jehova aroeka o
ũguo! Jehova arohingia ũhoro ũcio waratha na ũndũ
wa gũcookithia indo icio cia nyũmba ya Jehova, o na
andũ othe arĩa maatahirwo gũkũ amacookie kuuma
Babuloni. **7** No rĩrĩ, ta thikĩrĩria ũigue ũhoro ũrĩa
ngwaria ũkĩĩiguagĩra na matũ, o nao andũ aya othe
makĩiguaga: **8** Kuuma o mahinda ma tene, anabii
arĩa maarĩ mbere yaku o na yakwa-rĩ, maatũũrĩte
marathaga ũhoro wa mbaara, na mwanangĩko, na
mũthiro, gũũkĩrĩra mabũrũri maingĩ o na mothamaki
marĩ hinya. **9** No rĩrĩ, mũnabii ũrĩa ũrathagĩra andũ
ũhoro wa thayũ akaamenyeka wega atĩ ti-itherũ nĩ
Jehova wamũtũmĩte o rĩrĩa ũrathi wake ũkaahinga."
10 Hĩndĩ ĩyo mũnabii Hanania akĩruta icooki ngingo-
inĩ ya Jeremia na akĩriunanga, **11** agĩcooka akiuga
andũ acio othe marĩ ho atĩrĩ, "Jehova ekuuga atĩrĩ:
'Ũguo noguo ngoinanga icooki rĩa Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni, rĩehere ngingo-inĩ cia ndũrĩrĩ
ciothe mĩaka ĩĩrĩ ĩtanathira.'" Mũnabii Jeremia aigua
ũguo agĩĩthiĩra. **12** Kahinda kanini thuutha wa mũnabii
Hanania kuunanga icooki rĩu rĩarĩ ngingo-inĩ ya Jeremia
ũcio mũnabii, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Jeremia
akĩĩrwo atĩrĩ: **13** "Thiĩ wĩre Hanania atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo
Jehova ekuuga: Wee uunangĩte icooki rĩa mũtĩ, no
rĩrĩ, handũ harĩo ũgeekĩrwo icooki rĩa kĩgera. **14** Ũũ
nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli,
ekuuga: Nĩngekĩra ndũrĩrĩ icio ciothe icooki rĩa kĩgera
ngingo, nĩgeetha ndũme itungatĩre Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni, na nĩikamũtungatĩra. O na
nĩngamũhe wathani aathage nyamũ cia gĩthaka.'" **15**
Hĩndĩ ĩyo mũnabii Jeremia akĩĩra Hanania ũcio mũnabii
atĩrĩ, "Hanania, ta thikĩrĩria! Jehova ndagũtũmĩte, no
wee-rĩ, nĩũringĩrĩirie rũrĩrĩ rũrũ rwĩhoke ũhoro wa
maheeni. **16** Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Ndĩ
hakuhĩ gũkweheria thĩ. Mwaka-inĩ o ro ũyũ nĩũgũkua,
tondũ nĩũhunjĩtie ũremi wa gũũkĩrĩra Jehova.'" **17**
Mweri-inĩ wa mũgwanja wa mwaka o ro ũcio-rĩ, Hanania
ũcio mũnabii agĩkua.

29 Ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa waandĩkĩtwo marũa-inĩ
marĩa mũnabii Jeremia aatũmire arĩ Jerusalemu
kũrĩ athuuri arĩa maatigaire thĩinĩ wa arĩa maatahĩtwo,
na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai, na anabii, o na andũ acio angĩ
othe arĩa Nebukadinezaru aatahĩte kuuma Jerusalemu
akamatwara Babuloni. **2** (Hĩndĩ ĩno nĩ thuutha wa
Mũthamaki Jekonia, na nyina wa mũthamaki, na anene
a kwa mũthamaki, na atongoria a Juda na a Jerusalemu,
na mabundi na atũũri gũkorwo matahĩtwo kuuma
Jerusalemu.) **3** Ehokeire marũa macio Elasa mũrũ wa
Shafani, na Gemaria mũrũ wa Hilikia, arĩa Zedekia
mũthamaki wa Juda aatũmire kũrĩ Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni. Marũa macio moigĩte atĩrĩ: **4**
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekwĩra
andũ othe arĩa ndaarutire Jerusalemu ngĩmatwarithia
Babuloni atĩrĩ: **5** "Mwĩyakĩrei nyũmba na mũcitũũre;
haandai mĩgũnda mũcooke mũrĩe maciaro mayo. **6**
Hikaniai, mũciare aanake na airĩtu; carĩriai aanake
anyu atumia mahikie, nao airĩtu anyu mũreke mahikio,
nĩgeetha o nao maciare aanake na airĩtu. Ongererekai
na mũingĩhe mũrĩ kũu; mũtikanyihanyiihe. **7** Ningĩ-
rĩ, caragiai thayũ na ũgaacĩru wa itũũra rĩu inene
kũu ndĩmũthaamĩirie. Hooyagai Jehova nĩ ũndũ warĩo,
tondũ rĩngĩgaacĩra-rĩ, o na inyuĩ no mũkũgaacĩra." **8** Ĩĩ,
ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli,
ekuuga: "Mũtikareke anabii na aragũri arĩa marĩ gatagatĩ
kanyu mamũheenie. Mũtikanathikĩrĩrie irooto icio
inyuĩ mũmaringagĩrĩria mamũrotere. **9** Mamũrathagĩra
ũhoro wa maheeni, makĩgwetaga rĩĩtwa rĩakwa. Ti niĩ
ndĩmatũmĩte," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **10** Jehova
ekuuga atĩrĩ: "Mwaniina mĩaka mĩrongo mũgwanja kũu
Babuloni, nĩngooka kũrĩ inyuĩ ndĩmũhingĩrie kĩĩranĩro
gĩakwa kĩa ũtugi gĩa kũmũcookia gũkũ. **11** Nĩgũkorwo
nĩnjũũĩ meciiria marĩa ndĩciiragia ũhoro-inĩ wanyu, o
meciiria ma thayũ na ti ma kũmwĩka ũũru, meciiria
ma kũmũhe kĩĩrĩgĩrĩro atĩ ũhoro wanyu nĩũkaagĩrĩra
thuutha-inĩ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **12** "Hĩndĩ ĩyo
nĩmũkangaĩra na mũũhooe, na niĩ nĩngamũigua. **13**
Ningĩ nĩmũkanjaria na nĩmũkanyona rĩrĩa mũkaanjaria
na ngoro yanyu yothe. **14** Niĩ na niĩ nĩngonekana
nĩ inyuĩ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Nĩngamũruta
kũrĩa mũtũũrĩte mũrĩ andũ atahe, ndĩmũcookie gũkũ.
nĩngamũcookanĩrĩria kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe na kũndũ
guothe kũrĩa ndaamũhurunjĩire, na nĩngamũcookia
kũndũ kũrĩa ndaamũrutĩte ngĩmũtwara mabũrũri ma
kũngĩ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **15** Mwahota
kuuga atĩrĩ, "Jehova nĩatwarahũrĩire anabii gũkũ
Babuloni," **16** no rĩrĩ, ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũhoro
ũkoniĩ mũthamaki ũrĩa ũikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa
Daudi, marĩ hamwe na andũ othe arĩa maatigarire
itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene, na andũ a bũrũri wanyu, acio
mũtaakuuanĩirio nao mũgĩtahwo: **17** ĩĩ, Jehova Mwene-
Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ: "Nĩngamatwarithĩria rũhiũ
rwa njora, na ng'aragu, na mũthiro, na ndũme mahaane
ta ngũyũ njũru mũno, iria itangĩrĩĩka nĩ ũndũ wa
gũthũka. **18** Nĩngamaingatithia na rũhiũ rwa njora,
na ng'aragu, na mũthiro, na ndũme matuĩke kĩndũ
kĩmeneku harĩ mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, na
matuĩke ta kĩndũ kĩnyiite nĩ kĩrumi na kĩrĩ magigi,
na kĩndũ gĩa kũnyararwo na kũmeneka, manyararwo
ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa ngaamatwarithia. **19** Nĩgũkorwo
matiathikĩrĩirie ndũmĩrĩri ciakwa, ndũmĩrĩri iria
ndaamatũmĩire kaingĩ na tũnua twa ndungata ciakwa

cia anabii", ũguo nĩguo Jehova ekuuga "O na inyuĩ
arĩa mwatahirwo-rĩ, mũtiigana gũthikĩrĩria," ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. **20** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ta thikĩrĩriai
ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ arĩa mũtahĩtwo ngamũruta
Jerusalemu mũgatwarwo Babuloni. **21** Ũũ nĩguo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga
nĩ ũndũ wa Ahabu mũrũ wa Kolaia, na Zedekia
mũrũ wa Maaseia, o acio mamũrathagĩra mohoro ma
maheeni makĩgwetaga rĩĩtwa rĩakwa: "Nĩngamaneana
kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, nake
nĩakamooraga mũkĩĩonagĩra na maitho manyu. **22** Nĩ
ũndũ wa ũhoro ũcio wao-rĩ, andũ othe a Juda arĩa
maatahirwo na rĩu marĩ Babuloni nĩmakamoinaga thimo
makĩrumana, makoiga atĩrĩ, 'Jehova arotũma ũtuĩke ta
Zedekia na Ahabu, arĩa mũthamaki wa Babuloni aacinire
na mwaki.' **23** Nĩgũkorwo nĩmekĩte maũndũ mooru
mũno thĩinĩ wa Isiraeli; nĩ matharĩtie na atumia a andũ
angĩ, na makaaria ndeto cia maheeni, makĩgwetaga
rĩĩtwa rĩakwa, ũndũ itaameerĩte meke. Nĩnjũũĩ ũguo
nĩguo, na ndĩ mũira wamo," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
24 Ĩra Shemaia ũcio Mũnehelami atĩrĩ, **25** "Ũũ nĩguo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga:
Wee nĩwatũmire marũa na rĩĩtwa rĩaku mwene kũrĩ andũ
othe a Jerusalemu, na kũrĩ Zefania mũrũ wa Maaseia ũrĩa
mũthĩnjĩri-Ngai, o na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ othe.
Werire Zefania atĩrĩ, **26** 'Jehova nĩagũtuĩte mũthĩnjĩri-
Ngai ithenya rĩa Jehoiada nĩguo ũtuĩke mũrũgamĩrĩri
wa nyũmba ya Jehova; wee wagĩrĩirwo nĩkuoherera
mũgũrũki o wothe ũretua mũnabii ndungu magũrũ
na ũmuoherere igera cia ngingo. **27** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ,
nĩ kĩĩ kĩgirĩtie wee ũkaanie Jeremia ũcio wa kuuma
Anathothu, o ũcio wĩtuaga mũnabii gatagatĩ-inĩ kanyu?
28 Nĩatũtũmĩire ndũmĩrĩri ĩno gũkũ Babuloni akoiga
atĩrĩ: Nĩmũgũikara mũrĩ atahe ihinda iraaya. Nĩ ũndũ
ũcio akaai nyũmba na mũcitũũre, na mũrĩme mĩgũnda
na mũrĩe maciaro mayo.'" **29** No rĩrĩ, we Zefania ũcio
mũthĩnjĩri-Ngai agĩthomera mũnabii Jeremia marũa
macio. **30** Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra
Jeremia, akĩĩrwo ũũ: **31** "Tũma ndũmĩrĩri ĩno kũrĩ
andũ othe arĩa atahe: 'Ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũndũ
ũkoniĩ Shemaia ũcio Mũnehelami: Tondũ Shemaia
nĩamũrathĩire ũhoro, o na gũtuĩka ndiamũtũmĩte,
na nĩatũmĩte mwĩhoke ũhoro wa maheeni-rĩ, **32** ũũ
nĩguo Jehova ekuuga: Ti-itherũ nĩngaherithia Shemaia
ũcio Mũnehelami na njiaro ciake. Ndakagĩa na mũndũ
ũtigarĩte thĩinĩ wa andũ aya, o na kana eyonere maũndũ
mega marĩa ngeeka andũ akwa, tondũ nĩahunjĩtie ũremi
akaanjũkĩrĩra,'" ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

30 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte
kũrĩ Jehova: **2** "Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga
atĩrĩ: 'Andĩka ũhoro ũrĩa wothe ngwarĩirie ibuku-inĩ.' **3**
Tondũ Jehova ekuuga atĩrĩ, 'Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa
ngaarehe andũ akwa a Isiraeli na a Juda moime kũrĩa
maatwarirwo maatahwo na ndĩmacookie bũrũri ũrĩa
ndaheire maithe mao mawĩgwatĩre,' ũguo nĩguo Jehova
ekuuga." **4** Ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Jehova aaririe ũkoniĩ
Isiraeli na Juda: **5** "Jehova ekuuga atĩrĩ: "'Nĩtũiguĩte
mũkayũrũrũko wa kũmakania, wa itua-nda, no ti
wa thayũ. **6** Ta tuĩriai ũhoro, muone: Hihi mũndũ
mũrũme no ahote gũciara mwana? Nĩ kĩĩ kĩragĩtũma
nyone arũme othe arĩa marĩ hinya menyiitĩte nda
ta mũtumia ũkũrũmwo, na o mũndũ akagarũrũka
agatukia gĩthiithi? **7** Kaĩ mũthenya ũcio nĩũgakorwo
ũrĩ mũrũrũ-ĩ! Gũtirĩ ũngĩ ũkahaana taguo. Gũgaakorwo
kũrĩ ihinda rĩa kũnyariirĩka rĩa Jakubu, no nĩakahonokio
kuuma harĩ guo.' **8** "Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga atĩrĩ, 'Mũthenya ũcio nĩngoinanga icooki rĩu
ndĩrĩeherie ngingo-inĩ ciao, na nduuange nga iria
mohetwo nacio; nacio ndũrĩrĩ itigacooka kũmatua
ngombo ciao rĩngĩ. **9** Handũ ha ũguo, magaatungatagĩra
Jehova Ngai wao, na Daudi mũthamaki wao, ũrĩa niĩ
ngaamarahũrĩra. **10** "'Nĩ ũndũ ũcio tiga gwĩtigĩra, wee
Jakubu ndungata yakwa; tiga kũmaka, wee Isiraeli,' nĩguo
Jehova ekuuga. 'Ti-itherũ nĩngakũhonokia ngũrute
kũu kũraya, na njiaro ciaku ndĩcirute bũrũri ũrĩa
maathaamĩirio. Jakubu nĩagacookererwo nĩ thayũ o
na ũgitĩri, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgaatũma
etigĩre. **11** Ndĩ hamwe nawe na nĩngakũhonokia,' ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. 'O na ingĩniina ndũrĩrĩ ciothe
cia kũrĩa guothe ngũharaganĩirie, wee ndigakũniina
biũ. No nĩngakũherithia na kĩhooto; ndikaareka ũthiĩ o
ro ũguo itakũherithĩtie.' **12** "Nĩ ũndũ Jehova ekuuga
atĩrĩ: "'Kĩronda gĩaku gĩtingĩhona, nguraro ciaku itirĩ
kĩhonia. **13** Hatirĩ na wa gũgũthaithanĩrĩra, kana ndawa
ya kĩronda gĩaku, o na kana gĩa gũkũhonia. **14** Athiritũ
aku othe nĩmariganĩirwo nĩwe; ndũrĩ kĩene harĩo.
Ngũgũthĩte o ta ũrĩa thũ ĩngĩkũgũtha, na ngaakũherithia
o ta ũrĩa mũndũ ũtarĩ tha aherithanagia, nĩ ũndũ mahĩtia
maku nĩ manene mũno, namo mehia maku makaingĩha
makĩria. **15** Nĩ kĩĩ kĩratũma ũrĩrĩre kĩronda gĩaku,
ũkarĩrĩra ruo rwaku rũtarĩ na kĩhonia? Nĩ ũndũ wa ũrĩa
mahĩtia maku manenehete na mehia maku magakĩingĩha
rĩ, nĩkĩo ngwĩkĩte maũndũ macio. **16** "'No rĩrĩ, andũ arĩa
othe magaakũng'aũrania o nao nĩmakang'aũranio; thũ
ciaku ciothe nĩigatwarwo ithaamĩrio. Arĩa magũtahaga
indo ciaku nĩmagatahwo; arĩa othe magũtunyaga indo
na niĩ nĩngamatunya. **17** No nĩngagũcookeria ũgima
waku, na ngũhonie nguraro ciaku,' ũguo nĩguo Jehova
ekuuga, 'tondũ wĩtagwo mũndũ mũte, Zayuni itũũra
rĩtarĩ mũndũ ũrĩrũmbũyagia.' **18** "Ũũ nĩguo Jehova
ekuuga: "'Nĩngacookia ũgaacĩru wa Jakubu hema-
inĩ ciake, nacio ciikaro ciake ndĩciiguĩre tha; itũũra
rĩu inene nĩrĩgaakwo rĩngĩ o kũu rĩanangĩirwo, nayo
nyũmba ya ũthamaki nĩĩkarũgama harĩa hamĩagĩrĩire.
19 Kuuma kũu nĩgũkaiguuagwo gũkĩinĩrwo nyĩmbo cia
gũcookia ngaatho, na kũiguuagwo mĩgambo ya gĩkeno.
Nĩngamaingĩhia na matikanyihanyiiha; nĩngamaheithia
gĩtĩĩo, na matikaagithio kĩene. **20** Ciana ciao igaikaraga
o ta matukũ-inĩ marĩa ma tene, nakĩo kĩrĩndĩ kĩao
gĩtũũre kĩrũmĩte wega mbere yakwa; nĩngaherithia arĩa
othe mamahinyagĩrĩria. **21** Mũtongoria wao agaakorwo
arĩ ũmwe wa andũ ao kĩũmbe; o nake mwathi wao
akoima o kũu thĩinĩ wa andũ ao. Nĩngamũreharehe
nake oke hakuhĩ na niĩ, nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ
ũngĩĩrutĩra gũũka hakuhĩ na niĩ?' ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **22** 'Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgatuĩka andũ akwa,
na niĩ nduĩke Ngai wanyu.'" **23** Atĩrĩrĩ, mang'ũrĩ ma
Jehova nĩmagatuthũka mahaana ta kĩhuhũkanio; ti-
itherũ makaahaana ta rũhuho rũkũhurutana mũno,

igũrũ rĩa andũ arĩa aaganu. **24** Marakara mahiũ ma
Jehova matigaathira, o nginya rĩrĩa akaahingia muoroto
wa ngoro yake biũ. Matukũ-inĩ marĩa magooka-rĩ,
nĩmũgataũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio wega.

31 "Ihinda-inĩ rĩu ngaakorwo ndĩ Ngai wa mbarĩ
ciothe cia Isiraeli, nao nĩmagatuĩka andũ akwa,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **2** Jehova ekuuga atĩrĩ: "Andũ
arĩa makaahonoka kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ,
nĩmagetĩkĩrĩka kũu werũ-inĩ; nĩngooka kũhuurũkia
andũ a Isiraeli." **3** Jehova nĩatuumĩrĩire matukũ-inĩ
ma tene, agĩtwĩra atĩrĩ: "Niĩ ngwendete na wendo wa
tene na tene; nĩngũguucĩrĩirie na ũtugi. **4** Nĩngagwaka
rĩngĩ nawe nĩũgaakĩka, wee Isiraeli mũirĩtu ũyũ
gathirange. Nĩũkooya tũhembe twaku rĩngĩ, uume
ũthiĩ mũkaine hamwe na arĩa marakena. **5** Ningĩ
nĩũkahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ kũu irĩma-inĩ
cia Samaria; arĩmi nĩmakamĩhaanda, na makenere
maciaro mayo. **6** Nĩgũkaagĩa mũthenya ũmwe ũrĩa
arangĩri makaanĩrĩra marĩ tũrĩma-inĩ twa Efiraimu,
moige atĩrĩ, 'Ũkĩrai twambate tũkinye Zayuni, harĩ
Jehova Ngai witũ.'" **7** Jehova ekuuga atĩrĩ: "Inĩrai Jakubu
mũkenete, mũkũngũĩre rũrĩrĩ rũrĩa rũnene mũno.
Tũmai kũgooca kwanyu kũiguuo, mũkiugaga atĩrĩ, 'Wee
Jehova, honokia andũ aku, o acio matigari ma Isiraeli.' **8**
Atĩrĩrĩ, ngaamarehe, ndĩmarute bũrũri wa gathigathini,
ndĩmacookererie kuuma ituri ciothe cia thĩ. Na magooka
marĩ na atumumu ao, na ithua, o na atumia arĩa
marĩ na nda, o na arĩa mararũmwo; magaacooka marĩ
kĩrĩndĩ kĩnene mũno. **9** Nao magooka makĩrĩraga;
nĩmakahooyaga ngĩmacookia kwao. Nĩngamagereria
ndwere-inĩ cia tũrũũĩ twa maaĩ, njĩra-inĩ ĩrĩa njaraganu
kũndũ matangĩhĩngwo, nĩgũkorwo niĩ nĩ niĩ ithe wa
Isiraeli, nake Efiraimu nĩwe mũrũ wakwa wa irigithathi.
10 "Thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ ndũrĩrĩ;
hunjanĩriai ũhoro wayo ndwere-inĩ cia iria kũndũ
kũraya, atĩrĩ: 'We ũrĩa wahurunjire andũ a Isiraeli
nĩakamacookereria, na amamenyerere o ta ũrĩa mũrĩithi
arĩithagia mbũri cia rũũru rwake.' **11** Nĩ ũndũ Jehova
nĩagakũũra Jakubu, na amahonokie kuuma kũrĩ arĩa
marĩ hinya kũmakĩra. **12** Nĩmagooka maanĩrĩre nĩ
gũkena marĩ kũu irĩma-inĩ cia Zayuni; nĩmagakenagĩra
ũtaana wa Jehova: wa ngano, na wa ndibei ya mũhihano,
na wa maguta, na wa tũgondu tuumĩte ndũũru-
inĩ cia mbũri, na wa tũcaũ tuumĩte ndũũru-inĩ cia
ng'ombe. Magaatuĩka ta mũgũnda unithĩirio maaĩ,
na matigacooka kũnyiitwo nĩ ihooru rĩngĩ. **13** Hĩndĩ
ĩyo airĩtu nĩmakaina na makene, o na aanake na
athuuri o ũndũ ũmwe. Nĩngagarũra gũcakaya kwao
gũtuĩke gĩkeno; nĩngamahooreria, na ndĩmahe gĩkeno
handũ ha kĩeha. **14** Nĩngahũũnia athĩnjĩri-Ngai na
bũthi, nao andũ akwa nĩmakaiganwo nĩ ũtugi wakwa,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **15** Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Mũgambo nĩũiguĩtwo kũu Rama, gũcakaya kũnene
na kĩrĩro, Rakeli akĩrĩrĩra ciana ciake, na akarega
kũhoorerio, nĩgũkorwo ciana ciake itirĩ ho." **16** Jehova
ekuuga atĩrĩ: "Wĩgirĩrĩrie mũgambo waku ũtige kũiguuo
ũkĩrĩra, na ũgirĩrĩrie maitho maku gũita maithori,
nĩ ũndũ nĩũkarĩhwo wĩra waku," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. "Ciana icio ciaku nĩigacooka kuuma bũrũri wa
thũ. **17** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ harĩ kĩĩrĩgĩrĩro matukũ-
inĩ maku ma thuutha," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
"Ciana ciaku nĩigacooka gũkũ bũrũri wacio kĩũmbe.
18 "Ti-itherũ nĩnjiguĩte mũcaayo wa Efiraimu akiuga
atĩrĩ: 'Wee nĩũũherithĩtie o ta gacaũ gatamenyerete
gwĩkĩrwo icooki, na niĩ nĩnjathĩkĩte. Njokereria, na niĩ
nĩngũcooka, tondũ wee nĩwe Jehova Ngai wakwa. **19**
Thuutha wa gũturuura, nĩndacookire ngĩĩrira; thuutha
wa gũtaũkĩrwo, nĩndehũũrire gĩthũri. Nĩndaconokire na
ngĩĩnyarara, nĩ ũndũ nĩndakuuĩte thoni cia wĩthĩ wakwa.'
20 Githĩ Efiraimu tiwe mũrũ wakwa ũrĩa nyendete,
mwana ũrĩa niĩ ngenagĩra? O na gũtuĩka ndanamũũkĩrĩra
kaingĩ-rĩ, no ndirikanaga ũrĩa ndĩmwendete. Nĩ ũndũ
ũcio ngoro yakwa nĩĩmũnyootagĩra; nĩndĩmũiguagĩra tha
mũno," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **21** "Ĩkĩrai marũũri ma
barabara, na mũhaande itugĩ cia kuonania njĩra. Ta rorai
barabara ĩyo nene, o barabara ĩyo mwagereire mũgĩthiĩ.
Njookerera, wee Isiraeli mũirĩtu gathirange, cooka
matũũra-inĩ maku. **22** Ũgũtũũra ũrũũraga nginya-rĩ, wee
mwarĩ ũyũ ũtarĩ mwĩhokeku? Jehova nĩegũthondeka
ũndũ mwerũ gũkũ thĩ: mũndũ-wa-nja nĩakagitĩra
mũndũ mũrũme." **23** Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: "Rĩrĩa ngaamacookia
moime kũrĩa maatwarirwo maatahwo-rĩ, andũ arĩa
marĩ bũrũri-inĩ wa Juda o na matũũra-inĩ makuo
nĩmagacooka kwaria ciugo ici rĩngĩ, moige atĩrĩ: 'Jehova
arokũrathima, wee gĩikaro gĩkĩ kĩa ũthingu, wee kĩrĩma
gĩkĩ gĩtheru.' **24** Andũ nĩmagatũũrania hamwe kũu Juda
o na matũũra-inĩ makuo mothe, arĩmi o na andũ arĩa
Morũũraga na ndũũru ciao cia mbũri. **25** Nĩnganogora
arĩa anogu, nake ũrĩa ũũrĩtwo nĩ hinya nĩngamũhũũnia."
26 Ndaigua ũguo ngĩũkĩra, ngĩĩhũgũra mĩena yothe.
Ngĩigua toro ũcio warĩ mwega mũno harĩ niĩ. **27**
Jehova ekuuga atĩrĩ: "Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaiyũria
nyũmba ya Isiraeli na nyũmba ya Juda na njiaro cia
andũ na cia nyamũ. **28** O ta ũrĩa ndaarũgamĩrĩire
makĩmunywo na magĩtharũrio, na makĩng'aũranio, na
makĩniinwo, o na ngĩmarehera mwanangĩko-rĩ, ũguo
noguo ngarũgamĩrĩra nĩguo makwo na mahaandwo
wega," nĩguo Jehova ekuuga. **29** "Matukũ-inĩ macio
andũ matigacooka kuuga atĩrĩ, "'Maithe ma ciana
nĩmarĩĩte thabibũ irĩ rwagatha, namo magego ma
ciana nĩmo maiguĩte thiithi.' **30** No rĩrĩ, mũndũ o
wothe agaakua nĩ ũndũ wa mehia make we mwene;
ũrĩa wothe ũkaarĩa thabibũ irĩ rwagatha, nĩ magego
make mwene makaigua thithi." **31** Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngarĩkanĩra kĩrĩkanĩro kĩerũ
na nyũmba ya Isiraeli, o na nyũmba ya Juda. **32** Nakĩo
kĩrĩkanĩro kĩu gĩtihaana ta kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire
na maithe mao ma tene rĩrĩa ndaamanyiitire na guoko,
ngĩmatongoria ngĩmaruta bũrũri wa Misiri, tondũ
nĩmagararire kĩrĩkanĩro gĩakwa, o na harĩa ndaarĩ ta
ndĩ mũthuuri wao," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **33**
"Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra na nyũmba
ya Isiraeli ihinda rĩu rĩathira," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. "Nĩngekĩra watho wakwa meciiria-inĩ mao, na
ndĩwandĩke ngoro-inĩ ciao. Ngaatuĩka Ngai wao, nao
matuĩke andũ akwa. **34** Gũtigacooka gũkorwo na mũndũ
ũkũruta ũrĩa ũngĩ, kana mũndũ arute mũrũ wa ithe,
amwĩre atĩrĩ, 'Menyana na Jehova,' tondũ andũ othe

nĩmagakorwo maamenyete, kuuma ũrĩa mũnini mũno
wao nginya ũrĩa mũnene," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
"Nĩgũkorwo nĩngamarekera waganu wao, na ndigacooka
kũririkana mehia mao." **35** Jehova ekuuga atĩrĩ, o we
ũcio ũtũmaga riũa rĩare mũthenya, narĩo itua rĩake
rĩgatũma mweri na njata ciare ũtukũ, o we unjugaga iria
namo makũmbĩ marĩo makaruruma, Jehova Mwene-
Hinya-Wothe nĩrĩo rĩĩtwa rĩake: **36** "Mawatho ma
kũrũmĩrĩrwo mangĩkeherio maitho-inĩ makwa-rĩ, norĩo
njiaro cia Isiraeli ingĩtiga gũtuĩka rũrĩrĩ maitho-inĩ
makwa," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **37** Jehova ekuuga
atĩrĩ: "Angĩkorwo igũrũ matu-inĩ no gũthimĩke, nayo
mĩthingi ya thĩ ĩtuĩrio na kũu rungu-rĩ, niĩ na niĩ no
rĩo ingĩingata njiaro ciothe cia Isiraeli nĩ ũndũ wa ũrĩa
wothe mekĩte," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **38** Jehova
ekuuga atĩrĩ, "Matukũ nĩmarooka rĩrĩa itũũra rĩĩrĩ inene
rĩgaakwo rĩngĩ nĩ ũndũ wakwa, kuuma Mũthiringo ũrĩa
Mũraihu na igũrũ wa Hananeli nginya Kĩhingo-inĩ gĩa
Koine. **39** Naruo rũrigi rwa gũthima rũgaatambũrũka
kuuma hau rũringĩrĩire nginya karĩma-inĩ ka Garebi,
rũcooke rwĩhiũrie rwerekere Goa. **40** Gĩtuamba-inĩ
gĩothe kũrĩa ciimba iteagwo na gũgaitwo mũhu, na
mbenji-inĩ ciothe gũthiĩ nginya Karũũĩ ga Kidironi
mwena wa irathĩro o nginya koine-inĩ ya Kĩhingo kĩa
Mbarathi, kũu guothe gũgaatuĩka kũndũ kwamũrĩirwo
Jehova. Itũũra rĩu inene gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ rĩkamunywo
kana rĩmomorwo."

32 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte
kũrĩ Jehova mwaka-inĩ wa ikũmi wa wathani wa
Zedekia mũthamaki wa Juda, na nĩguo warĩ mwaka
wa ikũmi na ĩnana wa wathani wa Nebukadinezaru. **2**
Hĩndĩ ĩyo mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni
nĩciarigiicĩirie Jerusalemu irĩtunyane, nake Jeremia
ũrĩa mũnabii aahingĩrĩtwo kũu nja ya arangĩri thĩinĩ
wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda. **3** Nĩgũkorwo
Zedekia mũthamaki wa Juda nĩamuohithĩtie kũu, akoiga
atĩrĩ, "Ũtũrathagĩra ũguo nĩkĩ? uugaga atĩrĩ, 'Jehova
ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhĩ kũneana itũũra rĩĩrĩ inene kũrĩ
mũthamaki wa Babuloni, nake nĩakarĩĩnyitĩra. **4** Zedekia
mũthamaki wa Juda ndakehonokia kuuma moko-inĩ
ma andũ a Babuloni, nowe no nginya akaaneanwo
kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, na nĩakaranĩria nake
ũthiũ kwa ũthiũ, na nĩakamuona na maitho make
mwene. **5** Nĩagatwara Zedekia kũu Babuloni, kũrĩa
agaaikara nginya njĩke nake ũrĩa kwagĩrĩire, ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. O na mũngĩrũa na andũ a
Babuloni, mũtikamahoota.'" **6** Nake Jeremia akiuga
atĩrĩ, "Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrire ngĩĩrwo atĩrĩ:
7 Hanameli mũrũ wa Shalumu, ũrĩa mamaguo, nĩegũũka
kũrĩ we, akwĩre atĩrĩ, 'Wĩgũrĩre mũgũnda wakwa ũrĩa
ũrĩ Anathothu, nĩ ũndũ wee nĩwe mũndũ wa ndĩra
ciitũ wa hakuhĩ makĩria, na nĩwe ũrĩ na kĩhooto gĩa
kũũgũra.' **8** "Hĩndĩ ĩyo, o ta ũrĩa Jehova aakoretwo
anjĩĩra-rĩ, Hanameli mũrũ wa mama agĩũka kũrĩ niĩ kũu
nja ĩrĩa ĩikaragio nĩ arangĩri, akĩnjĩĩra atĩrĩ, 'Wĩgũrĩre
mũgũnda wakwa ũrĩa ũrĩ Anathothu, bũrũri-inĩ wa
Benjamini. Nĩgũkorwo wee nĩwe ũrĩ na kĩhooto gĩa
kũũkũũra ũtuĩke waku, wĩgũrĩre ũtuĩke waku.' "Hĩndĩ
ĩyo ngĩmenya ndũmĩrĩri ĩyo yoimĩte kũrĩ Jehova; **9** nĩ
ũndũ ũcio ngĩkĩgũra mũgũnda ũcio warĩ Anathothu
kuuma kũrĩ Hanameli mũrũ wa mama, na ngĩmũthimĩra
cekeri ikũmi na mũgwanja cia betha. **10** Ngĩcooka
ngĩĩkĩra kĩrore na ngĩcinĩrĩira mũhũũri wakwa marũa-inĩ
macio ma kuonania nũũ mwene gĩthaka, ningĩ ngĩkorwo
ndĩ na aira a ũhoro ũcio, nayo betha ĩgĩthimwo na ratiri.
11 Ngĩoya kobi ĩmwe ya marũa macio ma kuonania
nũũ mwene gĩthaka, ĩcinĩrĩirwo mũhũũri wakwa na
ĩkandĩkwo maũndũ ma ũrĩa kĩrĩkanĩro kĩu gĩatarĩĩ,
hamwe na kobi ya marũa macio mataarĩ macinĩrĩre
mũhũũri, **12** ngĩcineana kũrĩ Baruku mũrũ wa Neria,
mũrũ wa Maaseia, mbere ya Hanameli mũrũ wa mama,
na mbere ya aira arĩa meekĩrĩte kĩrore marũa-inĩ macio
ma ũgũri wa gĩthaka, o na Ayahudi othe arĩa maikarĩte
hau nja ĩrĩa ĩikaragio nĩ arangĩri. **13** "O marĩ hau-
rĩ, nĩndataarĩirie Baruku, ngĩmwĩra atĩrĩ, **14** 'Jehova
Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
Oya marũa maya ma kĩrĩĩko gĩa kuonania nũũ mwene
gĩthaka, kobi ĩyo njĩkĩrĩte mũhũũri wakwa, na ĩyo ĩngĩ
ĩtarĩ mũhũũri, ũthiĩ ũmekĩre thĩinĩ wa ndigithũ ya
rĩũmba nĩgeetha matũũre hĩndĩ ndaaya. **15** Nĩgũkorwo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli,
ekuuga atĩrĩ: Nyũmba, na mĩgũnda, na mĩgũnda ya
mĩthabibũ ciothe nĩigacooka kũgũrwo gũkũ bũrũri-
inĩ ũyũ.' **16** "Na rĩrĩ, ndaarĩkia kũnengera Baruku
wa Neria marũa macio ma kĩrĩkanĩro gĩa kuonania
nũũ mwene gĩthaka, ngĩhooya Jehova ngiuga ũũ: **17**
"Atĩrĩrĩ, wee Mwathani Jehova, we nĩwe wombire igũrũ
na thĩ na ũndũ wa hinya waku mũnene, o na ũndũ
wa gũtambũrũkia guoko gwaku. Wee-rĩ, gũtirĩ ũndũ
mũritũ harĩwe. **18** Wee wonanagia wendani waku kũrĩ
andũ ngiri na ngiri, no ũkaherithania nĩ ũndũ wa
mehia ma maithe, ũkaũkinyĩria ciero-inĩ cia njiarwa
ciao iria igooka thuutha wao. Wee Mũrungu mũnene
na ũrĩ hinya, o wee rĩĩtwa rĩaku arĩ Jehova Mwene-
Hinya-Wothe, **19** wee nowe mũnene wa ũheani kĩrĩra,
na ciĩko ciaku nĩ cia hinya. Maitho maku maikaraga
macũthĩrĩirie mĩthiĩre yothe ya andũ; wee ũrĩhaga
mũndũ o wothe kũringana na mĩthiĩre yake, ningĩ
kũringana na ũrĩa ciĩko ciake itariĩ. **20** Wee nĩwe
waringire ciama o na ũkĩonania morirũ kũu bũrũri
wa Misiri, na no wĩkaga ũguo nginya ũmũthĩ, gũkũ
Isiraeli o na gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa angĩ othe, namo
magatũma wĩgĩĩre igweta rĩrĩa rĩrĩ rĩaku. **21** Warutire
andũ aku a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri na ũndũ
wa kũringa ciama na kuonania morirũ, na ũndũ wa
guoko gwaku kũrĩ hinya, ũgũtambũrũkĩtie, o na ũgĩĩka
maũndũ manene ma kũguoyohia. **22** Nĩwamaheire
bũrũri ũyũ werĩire maithe mao na mwĩhĩtwa atĩ
nĩũkamahe, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ. **23**
Maatoonyire bũrũri ũcio makĩwĩgwatĩra ũgĩtuĩka wao,
no rĩrĩ, matiigana gũgwathĩkĩra kana kũrũmĩrĩra
mawatho maku; matiekire maũndũ marĩa wamaathĩte
meke. Nĩ ũndũ ũcio ũkĩmarehithĩria mwanangĩko ũyũ
ũmakorete. **24** "Atĩrĩrĩ, ta rora wone ũrĩa gwakĩtwo
ihumbu cia kũrigiicĩria itũũra rĩĩrĩ inene nĩgeetha
marĩtunyane nĩ ũndũ wa mbaara ya rũhiũ rwa njora,
na ng'aragu, na mũthiro, itũũra rĩĩrĩ nĩrĩkũneanwo
kũrĩ andũ a Babuloni acio mararĩtharĩkĩra. Ũndũ
ũrĩa wee woigire nĩũhingĩte, o ta ũrĩa we ũreyonera.

25 O na gũtuĩka itũũra nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a
Babuloni, wee, o wee Mwathani Jehova, ũnjĩĩrĩte atĩrĩ,
'Wĩgũrĩre mũgũnda na betha, naguo ũgũri ũcio wa
mũgũnda ũcio ũgĩe na aira.'" 26 Ningĩ ndũmĩrĩri ya
Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩĩrwo atĩrĩ: 27 "Niĩ nĩ niĩ
Jehova, Ngai wa andũ othe. Nĩ harĩ ũndũ o na ũmwe
mũritũ harĩ niĩ? 28 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ:
Ndĩ hakuhĩ kũneana itũũra rĩĩrĩ inene kũrĩ andũ a
Babuloni, ndĩrĩneane kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki
wa Babuloni, arĩtunyane. 29 Andũ acio a Babuloni
maraatharĩkĩra itũũra rĩĩrĩ inene nĩmagatoonya kuo
na marĩmundie mwaki; nĩ makaarĩcina rĩthire, hamwe
na nyũmba iria andũ maacinagĩra Baali ũbumba igũrũ
rĩacio, o na magaitagĩra ngai ingĩ indo cia kũnyuuo
nĩguo maathirĩkie ndaakare. 30 "Andũ a Isiraeli na
a Juda mekaga o maũndũ mooru maitho-inĩ makwa
kuuma ũnini-inĩ wao; ti-itherũ, andũ a Isiraeli matirĩ
ũndũ mekaga tiga gũũthirĩkia maathirĩkagia nĩguo
ndaakare na indo iria methondekeire na moko mao,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 31 Kuuma mũthenya
ũrĩa itũũra rĩĩrĩ rĩakirwo nginya ũmũthĩ, itũũra rĩĩrĩ
rĩtũũrĩte rĩarahũraga marakara makwa na mang'ũrĩ,
na nĩkĩo no nginya ndĩrĩeherie maitho-inĩ makwa. 32
Andũ a Isiraeli na a Juda nĩmathirĩkĩtie nĩguo ndakare
na maũndũ mothe ma waganu marĩa meekĩte: o, na
athamaki, na anene ao, na athĩnjĩri-Ngai na anabii ao,
na andũ a Juda na andũ a Jerusalemu. 33 Nĩmahutatĩire
makaaga kũhũgũra mothiũ mao kũrĩ niĩ; o na gũtuĩka
nĩndamarutire kaingĩ kaingĩ, matiathikĩrĩirie kana
magĩtĩkĩra gũtaarwo. 34 No maigire mĩhianano ĩyo
yao ĩrĩ magigi thĩinĩ wa nyũmba ĩrĩa ĩĩtanĩtio na
Rĩĩtwa rĩakwa, makĩmĩthaahia. 35 Ningĩ nĩmakĩire Baali
mahooero kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, kũu Gĩtuamba-inĩ
kĩa Beni-Hinomu, nĩguo marutagĩre Moleku ariũ ao na
airĩtu ao marĩ magongona, o na gũtuĩka niĩ ndiathanĩte
ũndũ ũcio wĩkagwo, o na kana ũgĩtoonya meciiria-
inĩ makwa, atĩ hihi no meeke ũndũ mũũru na ũrĩ
magigi ta ũcio, wa gũtũma andũ a Juda mehie. 36
"Ha ũhoro ũkoniĩ itũũra rĩĩrĩ inene, mũroiga atĩrĩ, 'na
ũndũ wa mbaara ya rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, na
mũthiro nĩrĩkaneanwo kũrĩ mũthamaki wa Babuloni';
no rĩrĩ, ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: 37 Ti-
itherũ nĩngamacookanĩrĩria kuuma mabũrũri-inĩ marĩa
ndaamathaamĩirie ndĩ na marakara mahiũ na mang'ũrĩ
maingĩ; ngaamacookia kũndũ gũkũ na ndũme matũũre
marĩ agitĩre. 38 Nĩmagatuĩka andũ akwa na niĩ nduĩke
Ngai wao. 39 Nĩngatũma o magĩe na ũrũmwe wa ngoro
o na mĩthiĩre-inĩ yao, nĩgeetha matũũre manjĩtigĩrĩte
nĩgeetha matũũre moonaga wega o ene na ciana ciao iria
igooka thuutha wao. 40 Nĩngarĩĩkanĩra nao kĩrĩkanĩro
gĩa gũtũũra nginya tene na tene: Ndirĩ hĩndĩ ngaatiga
kũmeka wega, na nĩngatũma manjĩtigagĩre, nĩguo
matikanae kũũhutatĩra. 41 Nĩngakenaga ngĩmeeka
wega, na ti-itherũ nĩngamahaanda gũkũ bũrũri ũyũ
ngwatĩirie na ngoro yakwa yothe o na muoyo wakwa
wothe. 42 "Jehova ekuuga atĩrĩ: O ta ũrĩa ndaarehithĩirie
andũ aya mathĩĩna manene, ũguo noguo ngaamahe
ũgaacĩru ũrĩa wothe ndĩmerĩire. 43 O rĩngĩ nĩgũkagũrwo
mĩgũnda bũrũri-inĩ ũyũ, o ũyũ inyuĩ mugaga atĩrĩ, 'Ũyũ
nĩ bũrũri mũkiru ihooru, ũtarĩ na andũ kana nyamũ,
nĩgũkorwo nĩwaneanirwo kũrĩ andũ a Babuloni.' 44
Mĩgũnda ĩkaagũragwo na betha, namo marũa ma ũgũri
nĩmakandĩkanĩrwo na mekĩrwo kĩrore na macinĩrĩrwo
mũhũũri aira marĩ ho, kũu bũrũri wa Benjamini, na
tũtũũra-inĩ tũrĩa tũriganĩtie na Jerusalemu, na matũũra
ma Juda, na matũũra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma na
matũũra marĩa marĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena
wa ithũĩro, o na ma Negevu, nĩ tondũ nĩngamacookeria
ũgaacĩru wao, ũguo nĩguo Jehova ekuuga."

33 O mahinda-inĩ macio Jeremia aarĩ muohe
kũu nja-inĩ ya arangĩri, ndũmĩrĩri ya Jehova
nĩyamũkinyĩire riita rĩa keerĩ, akĩĩrwo atĩrĩ: 2 "Ũũ
nĩguo Jehova ekuuga, o we ũrĩa wombire thĩ, Jehova
ũrĩa watũmire thĩ ĩgĩe ho, na akĩmĩhaanda, Jehova
nĩrĩo rĩĩtwa rĩake: 3 'Ta kĩngaĩre, na niĩ nĩngũgwĩtĩka
na ngwĩre maũndũ manene na matangĩtuĩrĩka, marĩa
ũtooĩ.' 4 Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli,
ekuuga ũhoro ũkoniĩ nyũmba iria irĩ itũũra rĩĩrĩ inene,
o na nyũmba cia ũthamaki wa Juda o icio ciatharirio
nĩguo indo iria ciakĩte kuo ihũthĩrwo kwĩgitĩra kuuma
kũrĩ ihumbu cia tĩĩri iria cikũrigiicĩirie o na kuuma
kũrĩ rũhiũ rwa njora, 5 makĩhũũrana na andũ a
Babuloni: 'Nyũmba icio ciothe nĩikaiyũrio ciimba cia
andũ arĩa ngooragithia ndĩ na marakara na mang'ũrĩ.
Nĩngahitha itũũra rĩĩrĩ inene ũthiũ wakwa nĩ ũndũ wa
waganu wao wothe. 6 "'No rĩrĩ, nĩngarĩrehera ũgima wa
mwĩrĩ na ndĩrĩhonie. Ningĩ nĩngahonia andũ akwa na
ndũme matũũre makenagĩra thayũ mũingĩ na ũgitĩri. 7
Nĩngacookia andũ a Juda na a Isiraeli gũkũ ndĩmarute
kũrĩa matũũrĩte marĩ atahe, njooke ndĩmaake rĩngĩ,
maikare o ta ũrĩa maatariĩ mbere. 8 Nĩngamatheria
mathirwo nĩ mehia mothe marĩa mananjĩhĩria na
ndĩmarekere mehia mao mothe ma kũrega kũnjathĩkĩra.
9 Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩĩrĩ inene nĩrĩkandehithĩria ngumo
na gĩkeno, na gĩtĩĩo, na ũgooci, o na gwĩkĩrĩrwo mbere
ya ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ rĩrĩa andũ akuo makaigua
ũhoro wa maũndũ mothe mega marĩa ndĩmekagĩra;
nĩkũgega makaagega na mainaine moona ũingĩ wa
ũgaacĩru na thayũ ũrĩa ngaahe itũũra rĩu.' 10 "Jehova
ekuuga atĩrĩ: 'Mwaragia ũhoro ũkoniĩ kũndũ gũkũ,
mũkoiga atĩrĩ, "Nĩ kũndũ kũnũhe gũtarĩ kĩndũ, na gũtarĩ
andũ kana nyamũ." No thĩinĩ wa matũũra ma Juda na
njĩra-inĩ iria nene cia Jerusalemu, o kũu gũthaamĩtwo
gũkaaga andũ kana nyamũ-rĩ, nĩgũgacooka kũiguuo 11
mĩgambo ya gĩkeno na ya gũcanjamũka, na mĩgambo
ya mũhiki na mũhikania, o na mĩgambo ya andũ
arĩa mararehe indo cia maruta ma gũcookia ngaatho
nyũmba-inĩ ya Jehova, makiugaga atĩrĩ, '"'"Cookeriai
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ngaatho, nĩ ũndũ Jehova nĩ
mwega; wendo wake ũtũũraga tene na tene." Nĩgũkorwo
nĩngacookeria bũrũri ũyũ ũgaacĩru waguo, o ta ũrĩa
warĩ kuo mbere,' nĩguo Jehova ekuuga. 12 "O na
ningĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: 'Kũndũ
gũkũ kũnũhe na gũtarĩ andũ kana nyamũ-rĩ, matũũra
makuo mothe nĩmagacooka kũgĩa ũrĩithio kũrĩa arĩithi
makaarahagia ndũũru ciao cia mbũri. 13 Thĩinĩ wa
matũũra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, o na marĩa marĩ
magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũĩro, o na ma
Negevu, bũrũri-inĩ wa Benjamini, o na tũtũũra-inĩ tũrĩa

tũrigiicĩirie Jerusalemu o na matũũra-inĩ ma Juda-rĩ,
ndũũru cia mbũri nĩigacooka kũhĩtũkĩra guoko-inĩ kwa
ũrĩa ũcitaraga,' ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **14** "Jehova
ekuuga atĩrĩ, 'Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaahingia
kĩĩranĩro gĩakwa kĩa wega kĩrĩa nderĩire nyũmba ya
Isiraeli na nyũmba ya Juda. **15** "'Matukũ-inĩ macio o na
ihinda rĩu-rĩ, nĩngarahũrĩra Daudi mũndũ mũthingu
ũgerekanĩtio na rũhonge rwa mũtĩ; nĩageekaga maũndũ
marĩa magĩrĩire na ma kĩhooto bũrũri-inĩ. **16** Matukũ-
inĩ macio, Juda nĩgũkahonokanio, nakuo Jerusalemu
gũtũũre kũrĩ kũgitĩre. Nake ageetagwo rĩĩtwa rĩĩrĩ
Jehova-Ũthingu-Witũ.' **17** Nĩgũkorwo Jehova ekuuga
atĩrĩ: 'Daudi ndarĩ hĩndĩ akaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ
kĩa ũnene kĩa nyũmba ya Isiraeli, **18** kana athĩnjĩri-
Ngai, arĩa Alawii, mage mũndũ wa gũikara mbere yakwa
hĩndĩ ciothe acinage maruta ma njino, na maruta ma
mũtu, o na arutage magongona marĩa ma o mũthenya.'"
19 Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia
akĩĩrwo atĩrĩ, **20** "Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Angĩkorwo inyuĩ
mwahota gũthũkia kĩrĩkanĩro gĩakwa na mũthenya,
na kĩrĩkanĩro gĩakwa na ũtukũ, nĩgeetha mũthenya
na ũtukũ itigacooke kũgĩa hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire-rĩ, **21**
nakĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na Daudi ndungata
yakwa, o na kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na Alawii
arĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga marĩ mbere yakwa,
kĩahota gũthũkio, nake Daudi akĩage gũcooka kũgĩa
na mũndũ wa rũciaro rwake wa gũthamakaga arĩ
gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene. **22** Nĩngatũma njiaro cia
Daudi ndungata yakwa, o na Alawii acio matungataga
marĩ mbere yakwa maingĩhe o ta njata cia igũrũ iria
itangĩtarĩka nĩ ũndũ wa kũingĩha, o na ta mũthanga
ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria ũrĩa ũtangĩthimĩka ũrĩa
ũigana.'" **23** O rĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire
Jeremia akĩĩrwo atĩrĩ, **24** "Kaĩ ũtamenyete andũ aya
maroiga atĩrĩ, 'Jehova nĩatete mothamaki marĩa meerĩ
ethuurĩire'? Nĩ ũndũ ũcio mamenaga andũ akwa na
matimoonaga ta marĩ rũrĩrĩ. **25** Jehova ekuuga atĩrĩ:
'Angĩkorwo ndiigĩte kĩrĩkanĩro gĩakwa na mũthenya
na ũtukũ, o na mawatho marĩa marũmu ma igũrũ na
thĩ-rĩ, **26** hĩndĩ ĩyo nĩngagĩteanĩria njiaro cia Jakubu
na cia Daudi ndungata yakwa, na njage gũthuura
ũmwe wa aanake ake atuĩke wa gũthamakĩra njiaro cia
Iburahĩmu, na cia Isaaka, na cia Jakubu. Nĩgũkorwo
nĩngamacookeria ũgaacĩru wao na ndĩmaiguĩre tha.'"

34 Rĩrĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni
aarũaga mbaara na Jerusalemu na matũũra marĩa
maarĩrigiicĩirie, arĩ na mbũtũ ciake cia ita, hamwe na
mothamaki marĩa maathagwo nĩwe, na ndũrĩrĩ ciothe
ciakuo, ndũmĩrĩri ĩno nĩyakinyĩrĩire Jeremia yumĩte
kũrĩ Jehova, akĩĩrwo atĩrĩ, **2** "Jehova Ngai wa Isiraeli
ekuuga atĩrĩ: Thiĩ kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda,
ũmwĩre atĩrĩ, 'Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhĩ kũneana
itũũra rĩĩrĩ inene kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, nake
nĩekũrĩcina na mwaki rĩthire. **3** Nawe ndũkahonoka atĩ
wĩeherie moko-inĩ make, tondũ ti-itherũ nĩũkanyiitwo
na ũneanwo kũrĩ we. Nĩũkeyonera mũthamaki wa
Babuloni na maitho maku, na nĩmũkaranĩria nake ũthiũ
kwa ũthiũ. Nawe nĩũgatwarwo Babuloni. **4** "'No rĩrĩ, ta
thikĩrĩria kĩĩranĩro kĩa Jehova, wee Zedekia mũthamaki
wa Juda. Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoro ũgũkoniĩ: Wee
ndũkooragwo na rũhiũ rwa njora; **5** ũgaakua gĩkuũ gĩa
thayũ. O ta ũrĩa andũ maakirie mwaki wa macakaya
nĩ ũndũ wa gũtĩĩa maithe maku, o acio athamaki arĩa
maarĩ mbere yaku-rĩ, ũguo noguo magaakia mwaki nĩ
ũndũ wa gũgũtĩĩa na magũcakaĩre, makiugaga atĩrĩ,
"Ĩiya, Mwathi witũ-ĩ!" Niĩ mwene nĩ niĩ ndakwĩrĩra
ũhoro ũcio, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.'" **6** Nake
Jeremia ũcio mũnabii akĩĩra Zedekia mũthamaki wa
Juda maũndũ macio mothe, arĩ kũu Jerusalemu, **7**
hĩndĩ ĩyo mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni
ciahũũranaga na Jerusalemu o na matũũra macio mangĩ
ma Juda marĩa meyũmĩrĩirie, nĩmo Lakishi na Azeka.
Macio moiki no mo matũũra marĩa matigaire harĩ
marĩa mairigĩirwo na hinya kũu Juda. **8** Ndũmĩrĩri
nĩyakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova thuutha wa
Mũthamaki Zedekia kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na andũ othe
arĩa maarĩ Jerusalemu maanĩrĩre ũhoro wa kuohorwo
kwa ngombo. **9** Mũndũ o wothe angĩtuĩka nĩekuohora
ngombo ciake cia Ahibirania, cia arũme na cia andũ-
a-nja; gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ wagĩrĩirwo nĩ kũiga
Mũyahudi ũrĩa ũngĩ arĩ ngombo. **10** Nĩ ũndũ ũcio anene
othe o na andũ arĩa maatoonyire kĩrĩkanĩro-inĩ kĩu,
magĩtĩkĩra atĩ nĩmekũrekereria ngombo ciao cia arũme
na cia andũ-a-nja, na atĩ matigũcooka kũmaiga ũkombo-
inĩ. Magĩgĩĩtĩkĩra ũhoro ũcio na makĩmarekereria. **11** No
rĩrĩ, thuutha-inĩ nĩmericũkirwo, makĩnyiita andũ acio
mohorete na makĩmatua ngombo rĩngĩ. **12** Hĩndĩ ĩyo
ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia, akĩĩrwo atĩrĩ:
13 "Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Nĩndarĩkanĩire
na maithe manyu ma tene rĩrĩa ndamarutire bũrũri wa
Misiri, ngĩmaruta bũrũri wa ũkombo, ngĩmeera atĩrĩ,
14 'Hĩndĩ ciothe mwaka-inĩ wa mũgwanja, o mũndũ
o mũndũ wanyu wothe no nginya arekagĩrĩrie mũrũ
wa ithe Mũhibirania o wothe ũrĩa wĩyendetie kũrĩ
we. Thuutha wa gũgũtungata mĩaka ĩtandatũ-rĩ, no
nginya ũmũrekererie.' No maithe manyu matiigana
gũũthikĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoro ũcio wakwa. **15**
Nĩmwĩrĩga kwĩrira, na mũgĩĩka maũndũ marĩa magĩrĩire
makĩonwo nĩ niĩ: Tondũ o ũmwe wanyu nĩanĩrĩire ũhoro
wa kuohorwo kwa mũndũ o mũndũ bũrũri-inĩ. O na
ningĩ mũkĩgĩa na kĩrĩkanĩro kĩu mũrĩ mbere yakwa
thĩinĩ wa nyũmba ĩrĩa ĩĩtanĩtio na rĩĩtwa rĩakwa. **16**
No rĩu nĩmũgarũrũkĩte mũgathaahia rĩĩtwa rĩakwa;
mũndũ o mũndũ wanyu nĩacooketie ngombo yake ya
mũndũ mũrũme na ya mũndũ-wa-nja ĩrĩa ararekereirie
ĩĩthiĩre o kũrĩa ĩngĩenda. Nĩmũmatuĩte ngombo cianyu
rĩngĩ. **17** "Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: Inyuĩ
nĩmwagĩte kũnjathĩkĩra: mũtianĩrĩire kuohorithio kwa
andũ a bũrũri wanyu. Nĩ ũndũ ũcio rĩu nĩngwanĩrĩra
'kuohorithio' kwanyu, ũguo nĩguo Jehova ekuuga, nakuo
nĩ 'kuohorithio' nĩguo mũũragwo na rũhiũ rwa njora,
na mũthiro, na ng'aragu. Nĩngatũma mũtuĩke kĩndũ gĩa
gũthũũrwo mũno mothamaki-inĩ mothe ma gũkũ thĩ.
18 Andũ arĩa magararĩte kĩrĩkanĩro gĩakwa, na makaaga
kũhingia mohoro ma kĩrĩkanĩro kĩu maarĩkanĩire marĩ
mbere yakwa, ngaameka o ta njaũ ĩrĩa maatinanirie
icunjĩ igĩrĩ, makĩgerera gatagatĩ ga icunjĩ icio ciayo.
19 Atongoria a Juda na a Jerusalemu, na andũ arĩa
mehokeirwo mawĩra ma kwa mũthamaki, na athĩnjĩri-

Ngai, na andũ othe a bũrũri arĩa magereire gatagatĩ
ga icunjĩ icio cierĩ cia njaũ ĩyo-rĩ, **20** nĩngamaneana
kũrĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta muoyo. Ciimba
ciao igaatuĩka irio cia nyoni cia rĩera-inĩ, na cia nyamũ
cia gĩthaka. **21** "Nĩnganeana Zedekia mũthamaki wa
Juda na anene ake kũrĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta
muoyo, ndĩmaneane kũrĩ mbũtũ cia ita cia mũthamaki
wa Babuloni, icio ciambĩte kũmweherera. **22** Nĩngũruta
watho, nĩguo Jehova ekuuga, na nĩngamacookia gũkũ
itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene. Nĩmakahũũrana narĩo, marĩtahe
na marĩcine. Ningĩ nĩngonũha matũũra ma Juda makire
ihooru, na kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo."

35 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte
kũrĩ Jehova hĩndĩ ya wathani wa Jehoiakimu
mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, akĩĩrwo atĩrĩ: **2**
"Thiĩ kũrĩ andũ a nyũmba ya Rekabu, ũmeere moke
kanyũmba-inĩ kamwe ga tũtũ tũrĩ rwere-inĩ rwa nyũmba
ya Jehova, nawe ũmahe ndibei manyue." **3** Nĩ ũndũ
ũcio ngĩthiĩ ngĩgĩĩra Jaazania mũrũ wa Jeremia mũrũ
wa Habazania, hamwe na ariũ a ithe, o na ariũ ake
othe, na andũ a nyũmba ĩyo yothe ya Rekabu. **4**
Ngĩmarehe thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova, ngĩmatoonyia
kanyũmba ka ariũ a Hanani mũrũ wa Igidalia, mũndũ
wa Ngai. Kanyũmba kau kaariganĩtie na kanyũmba ka
anene, karĩa kaarĩ hau igũrũ rĩa nyũmba ya Maaseia
mũrũ wa Shalumu, ũrĩa warĩ mũikaria wa mũrango. **5**
Ngĩcooka ngĩiga mbakũri ciyũrĩte ndibei, o na ngĩiga
ikombe mbere ya andũ acio a nyũmba ya Rekabu,
ngĩmeera atĩrĩ, "Nyuai ndibei ĩno." **6** No-o magĩcookia
atĩrĩ, "Ithuĩ tũtinyuuaga ndibei, nĩ ũndũ ithe witũ
wa tene, Jonadabu mũrũ wa Rekabu, nĩatũtigĩire
watho, akiuga atĩrĩ, 'Mũtikananyue ndibei, inyuĩ ene
kana njiaro cianyu. **7** Ningĩ-rĩ, mũtikanaake nyũmba,
kana mũhaande mbeũ, kana mũhaande mĩgũnda ya
mĩthabibũ; mũtikanagĩe na kĩndũ o na kĩmwe kĩa indo
icio, no rĩrĩ, mũgũtũũra mũikaraga hema-inĩ. Hĩndĩ ĩyo
nĩmũgatũũra matukũ maingĩ bũrũri ũyũ mũikaraga ta
mũrĩ ageni.' **8** Nĩtũtũũrĩte twathĩkĩire ũndũ o wothe
ũrĩa ithe witũ wa tene Jonadabu mũrũ wa Rekabu
aatwathire. Gũtirĩ mũndũ witũ ithuĩ, kana atumia aitũ,
kana ariũ na airĩtu aitũ, ũrĩ wanyua ndibei, **9** kana
agĩaka nyũmba ya gũtũũrwo, kana akĩgĩa mĩgũnda
ya mĩthabibũ, kana ithaka, o na kana akehaandĩra
irio. **10** Tũtũũrĩte hema-inĩ twathĩkagĩra ũrĩa wothe
ithe witũ wa tene Jonadabu aatwathire. **11** No rĩrĩa
Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aahithũkĩire
bũrũri ũyũ, nĩtwoigire atĩrĩ: 'Ũkĩrai, no nginya tũthiĩ
Jerusalemu tũũrĩre mbũtũ cia ita cia Babuloni na
cia Asuriata.' Nĩ ũndũ ũcio tũkoretwo tũgĩikara gũkũ
Jerusalemu." **12** Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra
Jeremia, akĩĩrwo atĩrĩ: **13** "Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Thiĩ ũkeere andũ a Juda
na arĩa othe matũũraga Jerusalemu atĩrĩ: 'Kaĩ inyuĩ
mũtangĩĩruta ũndũ nĩguo mwathĩkĩre ciugo ciakwa?'
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **14** 'Jonadabu mũrũ wa
Rekabu aathire ariũ ake matikananyue ndibei, naguo
watho ũcio wake matũũrĩte maũhingagia. O na nginya
ũmũthĩ matinyuuaga ndibei, nĩgũkorwo nĩmathĩkagĩra
watho ũcio wa ithe wao wa tene. No rĩrĩ, inyuĩ
ndĩmwarĩirie kaingĩ kaingĩ, no mũtirĩ mwanjathĩkĩra.
15 Ndĩmũtũmĩire ndungata ciakwa ciothe cia anabii
kaingĩ kaingĩ. Nao mamwĩraga atĩrĩ, "Mũndũ o wothe
wanyu no nginya atigane na mĩthiĩre yake ya waganu
na aagĩrie ciĩko ciake; tigai kũrũmĩrĩra ngai ingĩ kana
gũcitungatagĩra. Na inyuĩ nĩmũgatũũra bũrũri ũyũ
ndaamũheire inyuĩ o na maithe manyu." No inyuĩ
mũtiigana kũrũmbũiya ũhoro ũcio kana gũũthikĩrĩria.
16 Njiaro icio cia Jonadabu mũrũ wa Rekabu nĩihingĩtie
watho ũcio ithe wao wa tene aacitigĩire, no andũ
aya matinjathĩkĩire.' **17** "Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Ngai
Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
'Ta thikĩrĩriai! Nĩngũrehithĩria Juda o na mũndũ wothe
ũtũũraga Jerusalemu mwanangĩko ũrĩa wothe ndoigire
nĩngamarehere. Niĩ ndaamaarĩirie, no-o makĩrega
gũthikĩrĩria; ndaametire no-o makĩrega kũnjĩtĩka.'" **18**
Nake Jeremia agĩcooka akĩĩra andũ a nyũmba ya Rekabu
atĩrĩ, "Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli,
ekuuga atĩrĩ: 'Inyuĩ nĩmwathĩkĩire watho wa Jonadabu,
ithe wanyu wa tene, na mũkarũmĩrĩra mataaro make
mothe, na nĩmwĩkĩte ũrĩa wothe aamwathire.' **19** Nĩ
ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa
Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: 'Jonadabu mũrũ wa Rekabu ndarĩ
hĩndĩ akaaga mũndũ wa kũndungatĩra.'"

36 Mwaka-inĩ wa ĩna kuuma Jehoiakimu mũrũ wa
Josia atuĩka mũthamaki wa Juda-rĩ, ndũmĩrĩri
ĩno nĩyakinyĩire Jeremia yumĩte harĩ Jehova, akĩĩrwo
ũũ: **2** "Oya ibuku rĩa gĩkũnjo wandĩke thĩinĩ warĩo
mohoro marĩa mothe ngũheete makoniĩ Isiraeli na Juda,
o hamwe na ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, kuuma ihinda rĩrĩa
ndambĩrĩirie gũkwarĩria hĩndĩ ya wathani wa Josia, o
nginya ũmũthĩ. **3** Hihi rĩrĩa andũ a Juda makaigua ũhoro
wa mwanangĩko ũrĩa wothe njiirĩire kũmarehithĩria-
rĩ, mũndũ o mũndũ wao ahota kũgarũrũka atigane
na mĩthiĩre yake ya waganu; na niĩ nĩngamarekera
waganu wao na mehia mao." **4** Nĩ ũndũ ũcio Jeremia
agĩĩta Baruku mũrũ wa Neria, nake Jeremia akĩmwĩra
maũndũ marĩa mothe Jehova aamwarĩirie, nake Baruku
akamandĩka ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo. **5** Hĩndĩ ĩyo
Jeremia akĩĩra Baruku atĩrĩ, "Niĩ ndĩmuohe; ndingĩhota
gũthiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. **6** Nĩ ũndũ ũcio thiĩ
arĩ we kũu nyũmba-inĩ ya Jehova mũthenya ũmwe
ũrĩa kwĩhingagwo kũrĩa irio, nawe ũthomere andũ
acio kuuma ibuku-inĩ rĩĩrĩ rĩa gĩkũnjo maũndũ marĩa
maarĩtio nĩ Jehova, macio wee wandĩkire o ta ũrĩa
niĩ ndaakwĩraga wandĩke. **7** Hihi maahota kũrehe
mathaithana mao harĩ Jehova, na o mũndũ wao atigane
na mĩthiĩre yake ya waganu, nĩ ũndũ marakara na
mang'ũrĩ marĩa matuĩrĩirwo andũ aya nĩ Jehova nĩ
manene." **8** Nake Baruku mũrũ wa Neria nĩekire ũrĩa
wothe Jeremia ũrĩa mũnabii aamwĩrĩte eeke; agĩthoma
ndũmĩrĩri ĩyo ya Jehova kũu thĩinĩ wa hekarũ kuuma
ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo. **9** Na rĩrĩ, mweri-inĩ wa kenda
wa mwaka wa ĩtano wa wathani wa Jehoiakimu mũrũ
wa Josia mũthamaki wa Juda, ihinda rĩa kwĩhinga
kũrĩa irio mbere ya Jehova nĩrĩanĩrĩirwo kũrĩ andũ
othe a Jerusalemu, o na arĩa angĩ othe mookĩte kuuma
matũũra ma Juda. **10** Kuuma kanyũmba-inĩ ka Gemaria
mũrũ wa Shafani ũrĩa mwandĩki, karĩa kaarĩ o kũu

nja ya na igũrũ, itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩrĩa Kĩerũ
kĩa hekarũ, Baruku agĩthomera andũ othe ciugo cia
Jeremia kuuma ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo kũu hekarũ-inĩ
ya Jehova. **11** Rĩrĩa Mikaia mũrũ wa Gemaria, mũrũ wa
Shafani aiguire ndũmĩrĩri ĩyo ya Jehova yothe kuuma
ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, **12** agĩikũrũka agĩtoonya
kanyũmba-inĩ ka mwandĩki karĩa kaarĩ kũu nyũmba-
inĩ ya ũthamaki, harĩa anene othe maikarĩte, nao nĩo:
Elishama ũrĩa mwandĩki, na Delia mũrũ wa Shemaia,
na Elinathani mũrũ wa Akibori, na Gemaria mũrũ wa
Shafani, na Zedekia mũrũ wa Hanania, na anene arĩa
angĩ othe. **13** Mikaia aarĩkia kũmahe ũhoro wothe ũrĩa
aiguĩte Baruku agĩthomera andũ kuuma ibuku-inĩ rĩa
gĩkũnjo-rĩ, **14** anene acio othe magĩtũma Jehudi mũrũ
wa Nethania, mũrũ wa Shelemia, mũrũ wa Kushi, athiĩ
akeere Baruku atĩrĩ, "Oya ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, rĩu
ũthomeire andũ, ũũke narĩo." Nĩ ũndũ ũcio Baruku
mũrũ wa Neria agĩthiĩ hau maarĩ anyiitĩte ibuku rĩu
rĩa gĩkũnjo na guoko gwake. **15** Nao makĩmwĩra atĩrĩ,
"Rĩu ta ikara thĩ, ũtũthomere." Nĩ ũndũ ũcio Baruku
akĩmathomera. **16** Rĩrĩa maaiguire mohoro macio
mothe, makĩrorana marĩ na guoya, makĩĩra Baruku
atĩrĩ, "No nginya tũkinyĩrie mũthamaki ũhoro ũcio
wothe." **17** Ningĩ magĩcooka makĩũria Baruku atĩrĩ,
"Ta twĩre, maũndũ macio mothe wamandĩkire atĩa? Nĩ
Jeremia wakwĩraga nawe ũkamaandĩka?" **18** Baruku
akĩmacookeria atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩwe wanjĩĩraga mohoro macio
mothe, na niĩ ngamaandĩka na rangi ibuku-inĩ rĩĩrĩ rĩa
gĩkũnjo." **19** Nao anene acio makĩĩra Baruku atĩrĩ, "Wee
na Jeremia thiĩi mwĩhithe. Mũtikareke mũndũ o na
ũ amenye kũrĩa mũrĩ." **20** Maarĩkia kũiga ibuku rĩu
rĩa gĩkũnjo kanyũmba-inĩ ka Elishama, ũrĩa mwandĩki,
magĩtoonya harĩa mũthamaki aarĩ kũu nyũmba yake
ya thĩinĩ makĩmũhe ũhoro ũcio wothe. **21** Mũthamaki
nake agĩtũma Jehudi agĩĩre ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, nake
Jehudi akĩrĩrehe kuuma kanyũmba-inĩ ka Elishama,
ũrĩa mwandĩki, akĩrĩthomera mũthamaki na anene
acio othe marũgamĩte hau harĩ mũthamaki. **22** Kwarĩ
mweri wa kenda, nake mũthamaki aikarĩte nyũmba-
inĩ ĩrĩa aikaraga hĩndĩ ya kĩmera kĩa heho, na haarĩ
na mwaki waakanaga riiko-inĩ hau mbere yake. **23**
Jehudi aathoma icigo ithatũ kana inya cia ibuku rĩu
rĩa gĩkũnjo-rĩ, mũthamaki nake agacitinia na kahiũ
ka mwandĩki, agacikia riiko-inĩ, o nginya rĩrĩa ibuku
rĩu rĩa gĩkũnjo rĩacinirwo rĩothe. **24** Mũthamaki na
andũ arĩa othe maamũtungataga arĩa maiguire mohoro
macio matiigana gwĩtigĩra, o na kana magĩtembũranga
nguo ciao. **25** O na gũtuĩka Elinathani, na Delia, na
Gemaria nĩmathaithire mũthamaki ndagacine ibuku rĩu
rĩa gĩkũnjo-rĩ, nĩaregire kũmathikĩrĩria. **26** Handũ ha
ũguo, mũthamaki agĩatha Jerameeli, mũrũ ũmwe wa
mũthamaki, na Seraia mũrũ wa Azirieli, na Shelemia
mũrũ wa Abideli, nĩguo manyiite Baruku ũcio mwandĩki,
na Jeremia ũrĩa mũnabii. No rĩrĩ, Jehova nĩamahithĩte. **27**
Thuutha wa mũthamaki gũcina ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo rĩrĩa
rĩandĩkĩtwo mohoro nĩ Baruku ta ũrĩa eerĩtwo nĩ Jeremia
andĩke-rĩ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia,
akĩĩrwo atĩrĩ: **28** "Oya ibuku rĩngĩ rĩa gĩkũnjo wandĩke
thĩinĩ warĩo mohoro marĩa mothe maarĩ ibuku-nĩ rĩu
rĩa mbere, rĩu Jehoiakimu mũthamaki wa Juda aacinire.
29 Ningĩ wĩre Jehoiakimu mũthamaki wa Juda atĩrĩ,
'Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩwacinire ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo,
ũkĩũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte wandĩke atĩ, ti-itherũ
mũthamaki wa Babuloni nĩagooka kwananga bũrũri ũyũ
na eherie andũ na nyamũ kuo?" **30** Nĩ ũndũ ũcio, Jehova
ekuuga atĩrĩ ũndũ ũkonii Jehoiakimu mũthamaki wa
Juda: Ndakagĩa na mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene
kĩa Daudi; kĩimba gĩake gĩgaateeo, na kĩanĩkĩrwo riũa
mũthenya, na kĩhĩe nĩ mbaa ũtukũ. **31** Nĩngamũherithia
we hamwe na ciana ciake, na arĩa mamũtungataga,
nĩ ũndũ wa waganu wao; nĩngarehithĩria arĩa othe
matũũraga Jerusalemu na andũ a Juda mwanangĩko ũrĩa
wothe ndaaririe ũhoro waguo ũmakoniĩ, tondũ nĩmagĩte
gũthikĩrĩria.'" **32** Nĩ ũndũ ũcio Jeremia akĩoya ibuku
rĩngĩ rĩa gĩkũnjo, akĩrĩnengera Baruku mũrũ wa Neria
ũcio mwandĩki, nake akĩandĩka ibuku-inĩ rĩu mohoro
mothe marĩa aacookire kũheo nĩ Jeremia, o macio
maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩa Jehoiakimu mũthamaki
wa Juda aacinĩte na mwaki; na hakĩongererwo mohoro
mangĩ maingĩ maahaanaine na macio ma mbere.

37 Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Josia nĩatuirwo
mũthamaki wa Juda nĩ Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni, nake agĩthamaka ithenya rĩa
Jekonia mũrũ wa Jehoiakimu. **2** No rĩrĩ, we mwene
o na kana arĩa maamũtungatagĩra, na andũ a bũrũri
ũcio matiarũmbũirie ciugo iria Jehova aarĩtie na
kanua ka Jeremia ũcio mũnabii. **3** Nake Mũthamaki
Zedekia agĩtũma Jehukali mũrũ wa Shelemia marĩ
na Zefania mũrũ wa Maaseia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai
mathiĩ kũrĩ Jeremia ũcio mũnabii, mamũtwarĩre
ndũmĩrĩri ĩno: "Twagũthaitha ũtũhooere kũrĩ Jehova,
Ngai witũ." **4** Na rĩrĩ, ihinda rĩu Jeremia aarĩ na
wĩyathi wa gũceeranga gatagatĩ-inĩ ka andũ, nĩgũkorwo
ndaakoretwo aikĩtio njeera. **5** Hĩndĩ ĩyo mbũtũ cia ita cia
Firaũni nĩcioimagarĩte kuuma bũrũri wa Misiri, na rĩrĩa
andũ a Babuloni arĩa maarigiicĩirie Jerusalemu maiguire
ũhoro wacio, makĩhũndũka, makĩehera kũu Jerusalemu.
6 Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia ũcio
mũnabii, akĩĩrwo atĩrĩ, **7** "Jehova, Ngai wa Isiraeli,
ekuuga atĩrĩ: Ĩra mũthamaki wa Juda, ũcio ũgũtũmĩte
ũũke ũhooe kĩrĩra harĩ niĩ, atĩrĩ, 'Mbũtũ cia ita cia
Firaũni icio irooka gũgũteithia-rĩ, nĩigũcooka bũrũri
wacio, kũu bũrũri wa Misiri. **8** Hĩndĩ ĩyo nao andũ a
Babuloni nĩmagacooka gũkũ na matharĩkĩre itũũra rĩĩrĩ
inene, marĩtunyane na marĩcine na mwaki.' **9** "Jehova
ekuuga atĩrĩ: Tigai kwĩheenia, mũgĩĩciiria atĩrĩ, 'Andũ a
Babuloni ti-itherũ nĩmegũtigana na ithuĩ matweherere.'
Matigeeka ũguo! **10** O na mũngĩhoota mbũtũ ciothe
cia ita cia andũ a Babuloni icio iramũtharĩkĩra, na
gũtuĩke atĩ no andũ arĩa matiihangĩtio matigĩtwo hema-
inĩ ciao-rĩ, no moime kũu hema-inĩ na macine itũũra
rĩĩrĩ na mwaki." **11** Thuutha wa mbũtũ icio cia ita cia
andũ a Babuloni kwehera kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa
mbũtũ cia Firaũni, **12** Jeremia nĩoimagarire kuuma
itũũra-inĩ rĩu inene nĩguo athiĩ bũrũri wa Benjamini
akenyiitĩre igai rĩake rĩa gĩthaka gatagatĩ-inĩ ka andũ
arĩa maarĩ kuo. **13** No rĩrĩa aakinyire Kĩhingo-inĩ kĩa
Benjamini, mũnene wa arangĩri ũrĩa wetagwo Irija
mũrũ wa Shelemia, mũrũ wa Hanania, akĩmũnyiita,

akiuga atĩrĩ, "Wee nĩ kũũra ũroora ũthiĩ ũkeneane kũrĩ andũ a Babuloni!" **14** Jeremia akĩmwĩra atĩrĩ, "Aca ũguo tiguo! Niĩ ti kũũra ndĩroora ngeneane kũrĩ andũ a Babuloni." No Irija akĩrega kũmũthikĩrĩria; handũ ha ũguo akĩnyiita Jeremia, akĩmũtwara kũrĩ anene. **15** Anene acio nĩmarakarĩire Jeremia, na magĩathana ahũũrwo na ahingĩrwo nyũmba ya Jonathani ũrĩa mwandĩki, ĩrĩa maatuĩte njeera. **16** Nake Jeremia agĩtoonyio mungu-inĩ warĩ kanyũmba ga thĩinĩ mũno kũu kĩoho-inĩ, kũrĩa aikarire matukũ maingĩ. **17** Na thuutha ũcio Mũthamaki Zedekia agĩtũmana areehwo kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki. Arĩ kũu, mũthamaki akĩmũũria na hitho atĩrĩ, "Hihi nĩ harĩ ndũmĩrĩri yumĩte kũrĩ Jehova?" Nake Jeremia akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩ kũrĩ; wee nĩũkaneanwo moko-inĩ ma mũthamaki wa Babuloni." **18** Ningĩ Jeremia akĩĩra Mũthamaki Zedekia atĩrĩ, "Nĩ ũndũ ũrĩkũ ngwĩhĩtie we mwene, kana ndungata ciaku, o na kana andũ aya, nĩguo njikio njeera? **19** Marĩ ha anabii acio aku, acio maakũrathĩire ũhoro atĩrĩ, 'Mũthamaki wa Babuloni ndagagũtharĩkĩra wee o na kana bũrũri ũyũ'? **20** Na rĩu-rĩ, wee mũthamaki mwathi wakwa, ĩtĩkĩra gũthikĩrĩria. Njĩtĩkĩria ndeehe mathaithana makwa mbere yaku: Ndũkanjookie nyũmba ya Jonathani ũrĩa mwandĩki, ndigakuĩre kuo." **21** Nake Mũthamaki Zedekia akĩruta watho, akiuga atĩ Jeremia aigwo kũu nja ĩrĩa ya arangĩri, na aheagwo mũgate o mũthenya ũrutĩtwo barabara-inĩ ya arugi mĩgate, o nginya rĩrĩa mĩgate ĩgaathira kũu itũũra-inĩ inene. Nĩ ũndũ ũcio Jeremia agĩikara kũu nja ĩyo ya arangĩri.

38 Nao Shefatia mũrũ wa Matani, na Gedalia mũrũ wa Pashuri, na Jehukali mũrũ wa Shemalia, o na Pashuri mũrũ wa Malikija nĩmaiguire ũrĩa Jeremia eeraga andũ othe, rĩrĩa oigire atĩrĩ, **2** "Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Mũndũ ũrĩa wothe ũgũikara itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene nĩakooragwo na rũhiũ rwa njora, kana ng'aragu, kana mũthiro, no ũrĩa ũgwĩtwara kũrĩ andũ a Babuloni nĩagatũũra muoyo. Nĩakahonokia muoyo wake; nĩagatũũra muoyo.' **3** Ningĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Itũũra rĩĩrĩ inene no nginya rĩkaneanwo kũrĩ mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni, ũrĩa ũkaarĩtunyana.'" **4** Hĩndĩ ĩyo anene makĩĩra mũthamaki atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ aagĩrĩire ooragwo. Nĩaratũma thigari iria itigaire gũkũ itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene ciĩtigĩre, o ũndũ ũmwe na andũ aya othe, nĩ ũndũ wa maũndũ macio arameera. Mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ mwega areciirĩria andũ aya tiga o ũũru." **5** Mũthamaki Zedekia agĩcookia atĩrĩ, "Arĩ moko-inĩ manyu; mũthamaki ndangĩgirĩrĩria mwĩke ũrĩa inyuĩ mũkwenda." **6** Nĩ ũndũ ũcio makĩnyiita Jeremia makĩmũikia irima rĩa maaĩ rĩa Malikija, ũrĩa mũrũ wa mũthamaki, rĩrĩa rĩarĩ kũu nja ĩyo ya arangĩri. Magĩikũrũkia Jeremia irima rĩu rĩa maaĩ na mĩkanda; no rĩtiarĩ na maaĩ, no mũtondo rĩarĩ, nake Jeremia agĩtoonyerera kũu mũtondo-inĩ ũcio. **7** No rĩrĩ, Ebedi-Meleku ũrĩa Mũkushi, ũmwe wa arĩa mehokeirwo wĩra wa kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki, nĩaiguire atĩ nĩmaikĩtie Jeremia irima rĩu rĩa maaĩ. Hĩndĩ ĩyo mũthamaki aikarĩte Kĩhingo-inĩ kĩa Benjamini, **8** Ebedi-Meleku akiuma hau nja ya nyũmba ya ũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, **9** "Mũthamaki mwathi wakwa, andũ aya nĩmekĩte ũũru nĩ ũndũ wa maũndũ maya mothe mekĩte Jeremia ũrĩa mũnabii. Nĩmamũikĩtie irima rĩa maaĩ, akuĩre kuo nĩ ng'aragu, tondũ mĩgate ĩkirie gũthira gũkũ itũũra-inĩ inene." **10** Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Ebedi-Meleku ũcio Mũkushi, akĩmwĩra atĩrĩ: "Oya andũ mĩrongo ĩtatũ kuuma haha mũthiĩ nao mũkarute Jeremia ũcio mũnabii kuuma irima rĩu rĩa maaĩ atanakua." **11** Nĩ ũndũ ũcio Ebedi-Meleku akĩoya andũ acio, agĩthiĩ nao, nao magĩtoonya kanyũmba kaarĩ rungu rwa harĩa haaigagwo mũthiithũ wa indo cia bata kũu thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki. Akĩoya ndangari imwe cia nguo ngũrũ, na nguo iria nduĩku ciarĩ kuo, agĩciikũrũkĩria Jeremia na mĩkanda kũu irima rĩa maaĩ. **12** Ebedi-Meleku ũcio Mũkushi, akĩĩra Jeremia atĩrĩ: "Ĩkĩra nguo icio ngũrũ na ndangari icio njegeeke, wĩrigĩrĩrie gũkerwo nĩ mĩkanda ĩyo." Nake Jeremia agĩĩka o ũguo, **13** nao makĩmũguucia na mĩkanda ĩyo, makĩmũruta irima rĩu rĩa maaĩ. Nake Jeremia agĩikara kũu nja ĩyo ya arangĩri. **14** Mũthamaki Zedekia agĩtũmanĩra Jeremia ũcio mũnabii, akiuga areehwo itoonyero-inĩ rĩa gatatũ rĩa hekarũ ya Jehova. Mũthamaki akĩĩra Jeremia atĩrĩ, "Nĩngũkũũria ũndũ. Nawe ndũkaahithe ũhoro o na ũrĩkũ." **15** Jeremia akĩĩra Zedekia atĩrĩ, "Ingĩkuumburĩra ũhoro-rĩ, githĩ ndũkũnjũraga? O na ingĩgũtaara-rĩ, wee ndũngĩĩthikĩrĩria." **16** Nake Mũthamaki Zedekia akĩĩhĩta mwĩhĩtwa na hitho harĩ Jeremia, akiuga ũũ: "Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, o we ũrĩa watũheire muoyo ũyũ tũrĩ naguo-rĩ, niĩ ndigũkũũraga kana ngũneane moko-inĩ ma acio mendaga gũkũruta muoyo." **17** Nake Jeremia akĩĩra Zedekia atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga: 'Ũngĩĩneeana kũrĩ anene a mũthamaki wa Babuloni, muoyo waku nĩũkũhonokio, o na itũũra rĩĩrĩ inene rĩtigaacinwo; wee na andũ a nyũmba yaku nĩmũgũtũũra muoyo. **18** No ũngĩrega kwĩneana kũrĩ anene a mũthamaki wa Babuloni, itũũra rĩĩrĩ nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, nao marĩcine na mwaki rĩthire; na wee mwene ndũkahonoka kuuma moko-inĩ mao.'" **19** Mũthamaki Zedekia akĩĩra Jeremia atĩrĩ, "Nĩndĩretigĩra Ayahudi arĩa meneanĩte kũrĩ andũ a Babuloni, nĩ ũndũ andũ a Babuloni mahota kũũneana kũrĩ Ayahudi acio nao maanyamarie." **20** Nake Jeremia akĩmũcookeria atĩrĩ, "Matigaakũneana kũrĩ o. Wee athĩkĩra Jehova, wĩke ũguo ndĩrakwĩra. Hĩndĩ ĩyo nĩũkona wega, naguo muoyo waku nĩũkahonokio. **21** No rĩrĩ, warega kwĩneana, ũũ nĩguo Jehova anguũrĩirie: **22** Andũ-a-nja othe arĩa matigaire thĩinĩ wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda nĩmagatwarĩrwo anene a mũthamaki wa Babuloni. Andũ-a-nja acio nao magaakwĩra atĩrĩ: "'Arata acio aku wehokeete nĩmakũhĩtithirie na magĩgũkĩria hinya. Magũrũ maku nĩmatoonyereire mũtondo-inĩ; nao arata aku nĩmagũtiganĩirie.' **23** "Atumia aku othe na ciana ciaku nĩmakaneanwo kũrĩ andũ a Babuloni. Wee mwene ndũkehonokia moko-inĩ mao, no nĩũkanyiitwo nĩ mũthamaki wa Babuloni; narĩo itũũra rĩĩrĩ inene nĩrĩgacinwo rĩthire." **24** Hĩndĩ ĩyo Zedekia akĩĩra Jeremia atĩrĩ, "Ndũkareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoro wa mĩario ĩno, ndũkae kũũragwo. **25** Anene mangĩigua atĩ nĩtwaranĩirie nawe, nao moke kũrĩ we

makũũrie atĩrĩ, 'Twĩre ũrĩa wĩrĩte mũthamaki, na ũrĩa
nake mũthamaki akwĩrĩte; ndũgatũhithe ũndũ kana
tũkũũrage,' 26 hĩndĩ ĩyo nawe ũmeere atĩrĩ, 'Nĩgũthaitha
ndĩrathaithaga mũthamaki ndakae kũnjookia nyũmba-
inĩ kwa Jonathani, ndigakuĩre kuo.'" 27 Anene acio othe
nĩmookire kũrĩ Jeremia, makĩmũũria ũhoro ũcio, nake
akĩmeera ũrĩa wothe aathĩtwo nĩ mũthamaki oige. Nĩ
ũndũ ũcio matiamwĩrire ũndũ ũngĩ, nĩgũkorwo gũtirĩ
mũndũ waiguĩte ũrĩa maarĩtie na mũthamaki. 28 Nake
Jeremia agĩikara kũu kĩhingo-inĩ kĩa arangĩri nginya
mũthenya ũrĩa itũũra rĩa Jerusalemu rĩatunyanirwo.

39 Mwaka-inĩ wa kenda wa wathani wa Zedekia
mũthamaki wa Juda, mweri-inĩ wa ikũmi,
Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩathiire
gũtharĩkĩra itũũra rĩa Jerusalemu arĩ na mbũtũ ciake
ciothe cia ita, akĩrĩrigiicĩria arĩtunyane. 2 Ningĩ
mũthenya wa kenda wa mweri wa ĩna wa mwaka-
inĩ wa ikũmi na ũmwe wa wathani wa Zedekia,
nĩguo rũthingo rwa itũũra rĩu inene rwatũrĩkirio.
3 Hĩndĩ ĩyo anene othe a mũthamaki wa Babuloni
magĩtoonya na magĩikara Kĩhingo-inĩ gĩa Gatagatĩ: Nao
nĩ Nerigali-Sharezeru wa Samugari, na Nebo-Sarisekimu
mũtongoria ũmwe mũnene, na Nerigali-Sharezeru ũrĩa
warĩ mũnene wathani-inĩ, marĩ hamwe na anene arĩa
angĩ othe a mũthamaki wa Babuloni. 4 Rĩrĩa Zedekia
mũthamaki wa Juda na thigari ciothe maamonire,
makĩũra; makiuma itũũra-inĩ rĩu inene ũtukũ magerete
njĩra ya mũgũnda-inĩ wa mũthamaki, kĩhingo-inĩ kĩrĩa
kĩarĩ gatagatĩ ga thingo cierĩ, magĩthiĩ merekeire Araba.
5 No nayo mbũtũ ya andũ a Babuloni ĩkĩmateng'eria,
ĩgĩkorerera Zedekia werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa
Jeriko. Makĩmũnyiita, makĩmũtwarĩra Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni arĩ kũu Ribila bũrũri-inĩ wa
Hamathu, na kũu nĩkuo aamũtuĩrĩire ciira. 6 Kũu
Ribila nokuo mũthamaki wa Babuloni oragithĩirie ariũ a
Zedekia, maitho-inĩ make, na akĩũragithia andũ othe
arĩa maarĩ igweta kũu Juda. 7 Agĩcooka agĩkũũrithia
Zedekia maitho na akĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango nĩguo
atwarwo Babuloni. 8 Andũ acio a Babuloni magĩcina
nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba cia andũ arĩa angĩ,
na makĩmomora thingo cia Jerusalemu. 9 Nebuzaradani,
mũnene wa arangĩri a mũthamaki, agĩtaha andũ arĩa
maatigaire kũu itũũra-inĩ thĩinĩ, akĩmatwara Babuloni
marĩ hamwe na arĩa meneanĩte kũrĩ we o na andũ acio
angĩ othe. 10 No rĩrĩ, Nebuzaradani ũcio mũnene wa
arangĩri a mũthamaki, nĩatigirie andũ amwe arĩa maarĩ
athĩĩni kũu bũrũri wa Juda, arĩa mataarĩ na kĩndũ kĩao;
no hĩndĩ ĩyo akĩmahe mĩgũnda ya mĩthabibũ na mĩgũnda
ya kũrĩma. 11 Na rĩrĩ, Nebukadinezaru mũthamaki
wa Babuloni nĩarutĩte watho ũkoniĩ Jeremia, akeera
Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki
atĩrĩ: 12 "Muoe ũmũmenyerere; ndũkamwĩke ũũru,
no ũmũhingagĩrie ũndũ o wothe ũrĩa angĩkũũria." 13
Nĩ ũndũ ũcio Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri,
na Nebushazibani mũtongoria ũmwe mũnene na
Nerigali-Sharezeru ũrĩa warĩ mũnene wathani-inĩ, o
na anene acio angĩ othe a mũthamaki wa Babuloni 14
magĩtũmana, makiuga Jeremia arutwo kũu thĩinĩ wa
nja ĩrĩa ya arangĩri. Nao makĩmũneana harĩ Gedalia
mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, nĩguo amũinũkie
gwake mũciiĩ. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũũrania na andũ arĩa
angĩ ao. 15 Rĩrĩa Jeremia aatũũrĩte oheetwo kũu
thĩinĩ wa nja ĩrĩa ya arangĩri-rĩ, ndũmĩrĩri ya Jehova
nĩyamũkinyĩrĩire akĩĩrwo atĩrĩ: 16 "Thiĩ ũkeere Ebedi-
Meleku ũrĩa Mũkushi atĩrĩ, 'Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhĩ
kũhingia ũrĩa ndoigire atĩ nĩngarehere itũũra rĩĩrĩ inene
mwanangĩko, no ti ũgaacĩru. Hĩndĩ ĩyo, maũndũ macio
nĩmakahingio ũkĩmeyonagĩra na maitho. 17 No rĩrĩ, wee
nĩngakũhonokia mũthenya ũcio, ũguo nĩguo Jehova
ekuuga; wee ndũkaneanwo kũrĩ andũ acio wĩtigĩraga.
18 Niĩ nĩngakũhonokia; wee ndũkooragwo na rũhiũ
rwa njora no nĩũkahonokia muoyo waku, tondũ nĩ niĩ
ũtũũrĩte wĩhokete, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.'"

40 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia
yumĩte kũrĩ Jehova thuutha wa Nebuzaradani ũcio
mũnene wa arangĩri a mũthamaki kũmũrekereria oime
kũu Rama. Nĩakorete Jeremia arĩ muohe na mĩnyororo
arĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa othe maatahĩtwo kuuma
Jerusalemu na Juda rĩrĩa maatwaragwo Babuloni marĩ
ohe. 2 Nake mũnene ũcio wa arangĩri a mũthamaki
oona Jeremia, akĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova Ngai waku nĩwe
watuĩrĩire kũndũ gũkũ mwanangĩko ũyũ. 3 Na rĩu-rĩ,
Jehova nĩatũmĩte gwĩkĩke ũguo; ekĩte o ta ũrĩa oigire.
Maũndũ maya mothe meekĩkĩte nĩ ũndũ inyuĩ andũ
aya nĩmwehĩirie Jehova na mũkĩaga kũmwathĩkĩra. 4
No rĩrĩ, ũmũthĩ nĩngũkuohora mĩnyororo ĩno ũrĩ nayo
moko. Ũka tũthiĩ nawe Babuloni, akorwo nĩũkwenda,
na niĩ nĩndĩkũmenyagĩrĩra; no ũngĩkorwo ndũkwenda
tũthiĩ nawe, tiga gũũka. Atĩrĩrĩ, bũrũri ũyũ wothe
ũrĩ mbere yaku; thiĩ o harĩa hothe ũngĩenda." 5 No
rĩrĩ, Jeremia atanagarũrũka acooke-rĩ, Nebuzaradani
akĩmwarĩria rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Cooka kũrĩ Gedalia
mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, ũrĩa mũthamaki
wa Babuloni atuĩte mũrũgamĩrĩri wa matũũra ma Juda,
mũgatũũre nake kũu hamwe na andũ arĩa angĩ, kana
ũgĩthiĩ o harĩa hangĩ hothe ũngĩenda." Ningĩ mũnene
ũcio wa arangĩri akĩmũhe irio, o na akĩmũhe kĩheo,
akĩreka ethiĩre. 6 Nĩ ũndũ ũcio Jeremia agĩthiĩ kũrĩ
Gedalia, mũrũ wa Ahikamu kũu Mizipa, magĩtũũra nake
gatagatĩ-inĩ ka andũ acio angĩ maatigĩtwo bũrũri-inĩ
ũcio. 7 Rĩrĩa anene othe a mbũtũ cia ita na andũ ao
arĩa maarĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio mwaraganu maiguire
atĩ mũthamaki wa Babuloni nĩatuĩte Gedalia mũrũ wa
Ahikamu barũthi wa bũrũri ũcio, na atĩ nĩamũtuĩte
mũrũgamĩrĩri wa arũme, na andũ-a-nja, na ciana, o acio
maarĩ athĩĩni mũno kũu bũrũri ũcio, arĩa mataatahirwo
matwarwo Babuloni-rĩ, 8 magĩthiĩ kũrĩ Gedalia kũu
Mizipa: nao maarĩ Ishumaeli mũrũ wa Nethania, na
Johanani na Jonathani ariũ a Karea, na Seraia mũrũ
wa Tanihumethu, na ariũ a Efai ũrĩa Mũnetofathi, na
Jaazania mũrũ wa Mũmaakathi, marĩ na andũ ao. 9
Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani akĩĩhĩta
nĩguo amatĩtĩrithie marĩ hamwe na andũ ao, akĩmeera
atĩrĩ, "Tigai gwĩtigĩra gũtungatĩra andũ aya a Babuloni.
Tũũrai bũrũri ũyũ na mũtungatage mũthamaki wa
Babuloni, na nĩmũrĩonaga maũndũ mega. 10 Niĩ mwene
nĩngũtũũra gũkũ Mizipa nĩgeetha ndĩmwaragĩrĩrie

kũrĩ andũ a Babuloni arĩa marĩũkaga kũrĩ ithuĩ, no
inyuĩ-rĩ, thondekai ndibei, na mũgethage matunda
ma hĩndĩ ya riũa, o na maguta, mwĩigĩre ndigithũ-
inĩ cianyu cia mũthiithũ, na mũtũũre matũũra-inĩ
marĩa mwĩnyiitĩire." **11** Hĩndĩ ĩrĩa Ayahudi arĩa othe
maarĩ Moabi, na Amoni, na arĩa maarĩ Edomu, o na
arĩa maarĩ mabũrũri marĩa mangĩ mothe maiguire atĩ
mũthamaki wa Babuloni nĩatigĩtie matigari kũu Juda,
na atĩ nĩatuĩte Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa
Shafani, barũthi wao-rĩ, **12** othe magĩcooka bũrũri wa
Juda kũrĩ Gedalia kũu Mizipa, moimĩte mabũrũri-inĩ
mothe marĩa maahurunjũkĩire. Nao magĩithondekera
ndibei nyingĩ, o na makĩgetha matunda maingĩ ma
hĩndĩ ya riũa. **13** Johanani mũrũ wa Karea, marĩ na
anene othe a mbũtũ cia ita arĩa maarĩ o kũu bũrũri
ũcio mwaraganu, magĩũka kũrĩ Gedalia kũu Mizipa,
14 nao makĩmwĩra atĩrĩ, "Kaĩ ũtamenyete atĩ Balisi
mũthamaki wa andũ a Amoni nĩatũmĩte Ishumaeli mũrũ
wa Nethania oke akũrute muoyo?" No Gedalia mũrũ wa
Ahikamu ndaametĩkirie. **15** Hĩndĩ ĩyo Johanani mũrũ
wa Karea akĩarĩria Gedalia na hitho marĩ kũu Mizipa,
akĩmwĩra atĩrĩ: "Njĩtĩkĩria thiĩ ngoorage Ishumaeli mũrũ
wa Nethania, na gũtirĩ mũndũ ũkũmenya ũhoro ũcio.
Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ende gũkũruta muoyo, nĩguo atũme
Ayahudi aya othe mecookanĩrĩirie harĩwe mahurunjũke,
namo matigari ma Juda mathire biũ?" **16** Nowe Gedalia
mũrũ wa Ahikamu akĩĩra Johanani mũrũ wa Karea atĩrĩ,
"Ndũkae gwĩka ũndũ ta ũcio! Ũhoro ũcio ũraaria ũkoniĩ
Ishumaeli ti wa ma."

41 Mweri-inĩ wa mũgwanja Ishumaeli mũrũ wa
Nethania, mũrũ wa Elishama, ũrĩa warĩ wa rũciaro
rwa mũthamaki na mbere aakoretwo arĩ ũmwe wa
anene a mũthamaki, nĩookire arĩ na andũ ikũmi kũrĩ
Gedalia mũrũ wa Ahikamu kũu Mizipa. Na rĩrĩa maarĩ
hamwe makĩrĩa-rĩ, **2** Ishumaeli mũrũ wa Nethania
hamwe na andũ acio ikũmi mokĩte nake magĩũkĩra,
magĩtemanga Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa
Shafani na rũhiũ rwa njora, makĩũraga mũndũ ũcio
mũthamaki wa Babuloni aatuĩte barũthi wa bũrũri
ũcio. **3** Ishumaeli agĩcooka akĩũraga Ayahudi othe
arĩa maarĩ na Gedalia kũu Mizipa, o ũndũ ũmwe
na thigari cia Babuloni iria ciarĩ kuo. **4** Mũthenya
ũrĩa warũmĩrĩire kũũragwo kwa Gedalia, ũhoro ũcio
ũtamenyetwo nĩ mũndũ-rĩ, **5** andũ mĩrongo ĩnana
meyenjete nderu, na magatembũranga nguo ciao, o na
magetemanga mĩĩrĩ nĩmookire moimĩte Shekemu, na
Shilo, na Samaria, marĩ na ngano ya maruta na ũbumba,
magĩcirehe thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova. **6** Ishumaeli
mũrũ wa Nethania akiuma Mizipa, agĩthiĩ akĩrĩraga
akamatũnge. Rĩrĩa maacemanirie akĩmeera atĩrĩ, "Ũkaai
kũrĩ Gedalia mũrũ wa Ahikamu." **7** Rĩrĩa maatoonyire
thĩinĩ wa itũũra, Ishumaeli mũrũ wa Nethania na
andũ arĩa maarĩ nake, makĩmooraga, makĩmaikia irima
rĩa maaĩ. **8** No rĩrĩ, andũ ikũmi thĩinĩ wao makĩĩra
Ishumaeli atĩrĩ, "Tiga gũtũũraga! Tũrĩ na ngano na
cairi, na maguta na ũũkĩ iria tũhithĩte werũ-inĩ." Nĩ
ũndũ ũcio agĩtigana nao na ndaamooragire hamwe
na acio angĩ. **9** Na rĩrĩ, irima rĩu aikirie ciimba cia
andũ acio othe ooragĩte, hamwe na kĩimba kĩa Gedalia,
rĩenjithĩtio nĩ Mũthamaki Asa rĩtuĩke kĩĩhitho gĩake
rĩrĩa angĩtharĩkĩrwo nĩ Baasha mũthamaki wa Isiraeli.
Ishumaeli mũrũ wa Nethania akĩrĩiyũria ciimba cia
andũ acio moragĩtwo. **10** Ishumaeli nĩanyiitire mĩgwate
andũ acio angĩ othe arĩa maikaraga Mizipa, akĩmataha:
nao maarĩ airĩtu a mũthamaki, hamwe na andũ acio
angĩ othe arĩa maatigĩtwo kuo, arĩa Nebuzaradani ũcio
mũnene wa arangĩri a mũthamaki aatuĩte maroragwo
nĩ Gedalia mũrũ wa Ahikamu. Ishumaeli mũrũ wa
Nethania nĩamatahire akiumagara nao, agĩtuĩkania
erekeire mũrĩmo wa andũ a Amoni akeeneane kũrĩ o. **11**
Rĩrĩa Johanani mũrũ wa Karea, na anene othe a mbũtũ
cia ita arĩa maarĩ nake maiguire ũhoro wa ngero icio
ciothe Ishumaeli mũrũ wa Nethania aagerete-rĩ, **12**
makĩoya andũ ao othe na makiumagara makarũe na
Ishumaeli mũrũ wa Nethania. Nao makĩmũkorerera
hakuhĩ na handũ haarĩ maaĩ maingĩ kũu Gibeoni. **13**
Rĩrĩa andũ acio othe Ishumaeli aarĩ nao monire Johanani
mũrũ wa Karea na anene a mbũtũ cia ita acio maarĩ
nake-rĩ, othe magĩkena. **14** Andũ acio othe Ishumaeli
aatahĩte kũu Mizipa nĩmahũndũkire, magĩthiĩ kũrĩ
Johanani mũrũ wa Karea. **15** Nowe Ishumaeli mũrũ wa
Nethania na andũ ake anana nĩmetharire kuuma harĩ
Johanani, makĩũrĩra kũrĩ andũ a Amoni. **16** Hĩndĩ ĩyo
Johanani mũrũ wa Karea na anene othe a mbũtũ cia
ita acio maarĩ nake, magĩtongoria arĩa othe maatigaire
kuuma Mizipa, o acio aatunyanĩte harĩ Ishumaeli mũrũ
wa Nethania thuutha wake kũũraga Gedalia mũrũ wa
Ahikamu: Nao maarĩ thigari, na andũ-a-nja, na ciana,
o na andũ arĩa mehokeirwo mawĩra ma nyũmba ya
mũthamaki, arĩa aacooketie kuuma Gibeoni. **17** Nao
magĩthiĩ na mbere, makĩraarĩrĩra Geruthu-Kimuhamu
gũkuhĩ na Bethilehemu marĩ rũgendo-inĩ rwa gũthiĩ
bũrũri wa Misiri, **18** nĩguo moorĩre andũ a Babuloni.
Nĩmetigagĩra andũ a Babuloni tondũ Ishumaeli mũrũ
wa Nethania nĩooragĩte Gedalia mũrũ wa Ahikamu, ũrĩa
watuĩtwo barũthi nĩ mũthamaki wa Babuloni.

42 Hĩndĩ ĩyo anene othe a mbũtũ cia ita, hamwe
na Johanani mũrũ wa Karea, na Jezania mũrũ
wa Hoshaia, na andũ othe kuuma ũrĩa mũnini
nginya ũrĩa mũnene, magĩthiĩ harĩ **2** Jeremia ũcio
mũnabii, makĩmwĩra atĩrĩ: "Twagũthaitha ĩtĩkĩra kũigua
gũthaithana gwitũ, ũhooe Jehova Ngai waku nĩ ũndũ
wa matigari maya mothe. Nĩgũkorwo o ta ũrĩa ũroona,
o na gũtuĩka rĩmwe twarĩ aingĩ, rĩu tũtigaire o andũ
anini. **3** Tũhooere harĩ Jehova Ngai waku nĩguo atwĩre
kũrĩa twagĩrĩirwo nĩgũthiĩ, na ũndũ ũrĩa twagĩrĩirwo nĩ
gwĩka." **4** Jeremia ũcio mũnabii akĩmacookeria atĩrĩ,
"Nĩndamũigua, na no nginya ndĩmũhooere harĩ Jehova
Ngai wanyu o ta ũguo mũnjũũrĩtie njĩke; nĩngamwĩra
ũrĩa wothe Jehova ekuuga, na ndirĩ ũndũ o na ũmwe
ngaaga kũmwĩra." **5** Hĩndĩ ĩyo makĩĩra Jeremia atĩrĩ,
"Jehova arotuĩka mũira wa ma na mwĩhokeku wa
gũtũũkĩrĩra, tũngĩkaaga gwĩka kũringana na ũrĩa wothe
Jehova Ngai waku agaagũtũma ũtwĩre. **6** Ũndũ ũrĩa
ũgũtwĩra, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru, nĩtũgwathĩkĩra
Jehova Ngai witũ, o ũcio tũragũtũma kũrĩ we, nĩgeetha
na ithuĩ tuonage maũndũ mega, nĩ ũndũ nĩtũgwathĩkĩra
Jehova Ngai witũ." **7** Mĩthenya ikũmi yathira, ndũmĩrĩri

ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia. **8** Nĩ ũndũ ũcio
agĩĩta Johanani mũrũ wa Karea, marĩ na anene othe
a mbũtũ cia ita acio maarĩ nake, o na andũ acio
angĩ othe kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene,
makĩũngana hamwe. **9** Akĩmeera atĩrĩ, "Ũũ nĩguo
Jehova Ngai wa Isiraeli o ũcio mwandekirie kũrĩ
we ndĩmũtwarĩre mathaithana manyu, ekuuga: **10**
'Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũngĩikara gũkũ bũrũri ũyũ, nĩngatũma
mũikare mũgaacĩire, na ndigacooka kũmũhurunja;
nĩngamũhaanda na ndigacooka kũmũmunya, tondũ
nĩndĩraigua kĩeha nĩ ũndũ wa mwanangĩko ũrĩa
ndĩmũreheire. **11** Tigai gwĩtigĩra mũthamaki wa
Babuloni, ũcio mwĩtigĩrĩte. Jehova ekuuga atĩrĩ,
mũtikamwĩtigĩre, nĩgũkorwo ndĩ hamwe na inyuĩ,
nĩngamũhonokia ndĩmũrute moko-inĩ make. **12**
Nĩngamũiguĩra tha, nĩguo o nake ndũme amũiguĩre
tha, amũcookie bũrũri ũyũ wanyu kĩũmbe.' **13** "No rĩrĩ,
mũngĩkiuga atĩ, 'Ithuĩ tũtigũikara gũkũ bũrũri ũyũ,'
na nĩ ũndũ ũcio mũremere Jehova Ngai wanyu, **14** na
kana muuge atĩrĩ, 'Aca, ithuĩ tũgũthiĩ gũtũũra bũrũri wa
Misiri, kũrĩa tũtagacooka kuona mbaara, kana kũigua
karumbeta, kana ng'aragu nĩ ũndũ wa kwaga mũgate,'
15 Kĩiguei ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ matigari ma Juda.
Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli,
ekuuga: 'Mũngĩkorwo nĩmũtuĩte atĩ nĩmũgũthiĩ bũrũri
wa Misiri, na inyuĩ mũthiĩ mũgatũũre kuo-rĩ, **16** hĩndĩ
ĩyo rũhiũ rwa njora rũu mwĩtigĩrĩte, nĩrũkamũhĩta kuo,
na ng'aragu ĩyo ĩramũmakia nĩĩkamũrũmĩrĩra nginya
bũrũri wa Misiri, na kũu nĩkuo mũgaakuĩra. **17** Ti-
itherũ, arĩa othe matuĩte atĩ nĩmegũthiĩ bũrũri wa Misiri
magatũũre kuo, makooragwo na rũhiũ rwa njora, na
ng'aragu, o na mũthiro; gũtirĩ o na ũmwe wao ũgaatigara
kana orĩre mwanangĩko ũrĩa ngaamarehithĩria.' **18**
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli ekuuga
atĩrĩ: 'O ta ũrĩa marakara na mang'ũrĩ makwa maitĩrĩirio
andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu-rĩ, ũguo noguo
mũgaitĩrĩrio mang'ũrĩ makwa rĩrĩa mũgaathiĩ kũu bũrũri
wa Misiri. Mũgaatuĩka ta kĩndũ kĩrume, na mũtuĩke
kĩndũ kĩrĩ magigi, o na kĩndũ gĩa gũtuĩrwo ciira, na kĩa
njono; mũtikoona kũndũ gũkũ rĩngĩ.' **19** "Inyuĩ matigari
maya ma Juda, Jehova amwĩrĩte atĩrĩ, 'Mũtigaathiĩ
bũrũri wa Misiri.' Menyai wega ũndũ ũyũ: Ũmũthĩ
ũyũ nĩndamũmenyithia **20** atĩ nĩmweĩĩkire ũũru rĩrĩa
mwandũmire thiĩ kũrĩ Jehova Ngai wanyu, mũkĩnjĩĩra
atĩrĩ, 'Tũhooere kũrĩ Jehova Ngai witũ; twĩre ũrĩa wothe
ekuuga, na ithuĩ nĩtũkũwĩka.' **21** Niĩ nĩndamũcookeria
ũhoro ũcio ũmũthĩ, no rĩrĩ, mũtiathĩkĩire Jehova Ngai
wanyu harĩ maũndũ macio mothe aandũmĩte ndĩmwĩre.
22 Nĩ ũndũ ũcio, rĩu menyai wega ũũ: Nĩmũkooragwo na
rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, o na mũthiro mũrĩ kũndũ
kũu mũrenda gũthiĩ gũtũũra."

43 Rĩrĩa Jeremia aarĩkirie kũhe andũ acio ndũmĩrĩri
ya Jehova Ngai wao, ũhoro ũrĩa wothe Jehova
aamũtũmĩte akameere-rĩ, **2** Azaria mũrũ wa Hoshaia, na
Johanani mũrũ wa Karea, marĩ hamwe na andũ othe arĩa
etĩĩi, makĩĩra Jeremia atĩrĩ, "Wee nĩũraheenania! Jehova
Ngai witũ ndagũtũmĩte ũũke ũtwĩre atĩrĩ, 'Mũtikanathiĩ
bũrũri wa Misiri gũtũũra kuo.' **3** No rĩrĩ, Baruku mũrũ wa
Neria nĩwe ũkũringĩrĩirie ũtũũkĩrĩre, nĩguo tũneanwo
kũrĩ andũ a Babuloni, nĩguo matũũrage, kana matũtahe,
matũtware Babuloni." **4** Nĩ ũndũ ũcio Johanani mũrũ
wa Karea marĩ hamwe na anene othe a mbũtũ cia
ita, o na andũ othe, makĩrega gwathĩkĩra watho wa
Jehova wa gũikara kũu bũrũri wa Juda. **5** Handũ ha
ũguo, Johanani mũrũ wa Karea hamwe na anene othe a
mbũtũ cia ita magĩtongoria matigari mothe ma andũ a
Juda, o acio macookete nĩguo maikare kũu bũrũri wa
Juda moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa mahurunjĩtwo.
6 Ningĩ magĩtongoria arũme othe, na andũ-a-nja na
ciana, o na airĩtu a mũthamaki acio Nebuzaradani
mũnene wa arangĩri a mũthamaki aatigĩire Gedalia
mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, o na magĩtongoria
Jeremia ũcio mũnabii, na Baruku mũrũ wa Neria. **7**
Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ bũrũri wa Misiri, makĩremera
Jehova, na magĩthiĩ o nginya Tahapanahesi. **8** Na
marĩ kũu Tahapanahesi, ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra
Jeremia, akĩĩrwo atĩrĩ: **9** "Oya mahiga manene na
guoko gwaku, Ayahudi makwĩroreire, ũthiĩ ũmathike
na rĩũmba hau nja haarĩtwo maturubarĩ itoonyero-inĩ
rĩa nyũmba ya Firaũni kũu Tahapanahesi. **10** Hĩndĩ ĩyo
ũmeere atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nĩngũtũmanĩra ndungata
yakwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, na
nĩngahaanda gĩtĩ gĩake kĩa ũthamaki igũrũ rĩa mahiga
maya ndathika haha; nĩakamba hema yake ya ũnene
igũrũ rĩamo. **11** Nĩagooka atharĩkĩre bũrũri wa Misiri,
oragithie andũ arĩa maathĩrĩirio gũkua, na atũme arĩa
maathĩrĩirio gũtahwo matahwo, nao arĩa maathĩrĩirio
kũũragwo na rũhiũ rwa njora mooragwo naruo. **12**
Nĩagacina hekarũ cia ngai cia Misiri; agaacina hekarũ
ciao na atahe ngai ciao. O ta ũrĩa mũrĩithi ehumbaga
nguo yake, noguo akehumba bũrũri wa Misiri, acooke
oime kuo atarĩ mũhutie. **13** Nĩakoinanga itugĩ iria
ihooyagwo, iria irĩ thĩinĩ wa hekarũ ya riũa kũu bũrũri
wa Misiri, na acooke acine hekarũ cia ngai cia bũrũri
wa Misiri ithire.'"

44 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia ĩkoniĩ
Ayahudi othe arĩa matũũraga bũrũri wa Misiri ya
Mũhuro: kũu Migidoli, na Tahapanahesi, na Nofu, o na
kũu Misiri ya mwena wa rũgongo, akĩĩrwo atĩrĩ: **2** "Ũũ
nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli,
ekuuga: Inyuĩ nĩmweyoneire mwanangĩko mũnene ũrĩa
ndaarehithĩirie Jerusalemu o na matũũra mothe ma
Juda. Ũmũthĩ ũyũ nĩmatiganĩirio, magakira ihooru
na makaanangĩka **3** nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa mekĩte.
Nĩmathirĩkirie, magĩtũma ndakare nĩ ũndũ wa gũcinĩra
ngai ingĩ ũbumba, o na nĩ ũndũ wa kũhooya ngai ingĩ
iria matooĩ, kana ikamenywo nĩ inyuĩ, o na kana nĩ
maithe manyu. **4** Ndatũũrĩte ndĩmatũmagĩra ndungata
ciakwa cia anabii kaingĩ, o arĩa maameeraga atĩrĩ: 'Tigai
gwĩka ũndũ ũyũ ũrĩ magigi, o ũyũ niĩ thũire!' **5** No
rĩrĩ, matiigana gũthikĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoro
ũcio; matiagarũrũkire matigane na waganu wao, kana
matige gũcinĩra ngai ingĩ ũbumba. **6** Nĩ ũndũ ũcio,
marakara makwa mahiũ magĩitĩka; magĩakana matũũra-
inĩ ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu, nakuo gũgĩtigwo
gwatuĩka kũndũ kwanangĩku gũgakira ihooru, o ta ũguo
gũtariĩ ũmũthĩ. **7** "Rĩu-rĩ, Jehova Ngai Mwene-Hinya-

Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekũũria ũũ: Nĩ kĩĩ gĩgũtũma
mwĩrehere mwanangĩko mũnene ũguo na njĩra ya
kweheria arũme na andũ-a-nja, na ciana na ngenge
kuuma Juda, na inyuĩ mũkeniina, gũkaaga mũndũ o
na ũmwe ũtigarĩte? 8 Mũraathirĩkia nĩkĩ, mũgatũma
ndaakare nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũthondekete na moko
manyu na ũndũ wa gũcinĩra ngai ingĩ ũbumba gũkũ
bũrũri wa Misiri, kũrĩa mũũkĩte gũtũũra? Nĩmũkwĩniina
na mũtuĩke kĩndũ gĩa kũrumagwo na gĩa kũnyararwo
thĩinĩ wa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ. 9 Kaĩ mũriganĩirwo
nĩ maũndũ ma waganu marĩa mekirwo nĩ maithe
manyu, na athamaki na atumia-athamaki a Juda, na
maũndũ ma waganu marĩa inyuĩ na atumia anyu
mwekire bũrũri-inĩ wa Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu?
10 Nginya ũmũthĩ, matirĩ menyiihia, kana makaahe
gĩtĩĩo, kana makarũmĩrĩra watho wakwa, o na kana
uuge wa kũrũmagĩrĩrwo ũrĩa ndaamũheire inyuĩ na
maithe manyu. 11 "Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-
Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Nĩnduĩte
atĩ nĩngũmũrehithĩria mwanangĩko, na nyanangithie
Juda guothe. 12 Nĩngweheria matigari ma Juda macio
matuĩte atĩ nĩmegũthiĩ bũrũri wa Misiri magatũũre
kuo. Othe magaathirĩra bũrũri wa Misiri; makooragwo
na rũhiũ rwa njora, kana makue nĩ ng'aragu, kuuma
ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene, othe makaaniinwo
na rũhiũ rwa njora kana ng'aragu. Magaatuĩka o ta
kĩndũ kĩrume na kĩndũ kĩrĩ magigi, o na kĩndũ gĩa
kũmenwo na kĩa njono; 13 andũ arĩa matũũraga bũrũri
wa Misiri nĩngamaherithia na rũhiũ rwa njora, na
ndĩmaherithie na ng'aragu o na mũthiro, o ta ũrĩa
ndaaherithirie Jerusalemu. 14 Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
wa matigari ma Juda acio mathiĩte gũtũũra bũrũri wa
Misiri ũkaahonoka, kana atigare nĩguo acooke bũrũri
wa Juda, ũrĩa meriragĩria gũgaacooka magatũũre kuo;
gũtirĩ ũgaacooka, tiga o andũ anini arĩa mageethara."
15 Hĩndĩ ĩyo andũ othe arĩa maamenyete atĩ atumia
ao nĩmacinagĩra ngai ingĩ ũbumba, marĩ hamwe na
atumia arĩa othe maarĩ ho, marĩ kĩũngano kĩnene,
o hamwe na andũ arĩa othe maatũũraga Misiri ya
mũhuro na ya Rũgongo, makĩĩra Jeremia atĩrĩ, 16 "Ithuĩ
tũtingĩthikĩrĩria ndũmĩrĩri ĩyo ũtwarĩirie ũkĩgwetaga
rĩĩtwa rĩa Jehova! 17 Gũtirĩ nganja ithuĩ no tũgwĩka
ũrĩa wothe tuoigire atĩ nĩtũgwĩka: Nĩtũrĩcinagĩra
Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ ũbumba,
na tũmũitagĩre maruta ma indo cia kũnyuuo, o ta ũrĩa
ithuĩ ene, na maithe maitũ, na athamaki aitũ o na
anene aitũ, meekaga matũũra-inĩ ma Juda na njĩra-inĩ
cia Jerusalemu. Mahinda macio twarĩ na irio nyingĩ,
na tũkagaacĩra, na tũtioonaga ũũru. 18 No rĩrĩ, kuuma
twatiga gũcinĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa
Igũrũ ũbumba, na tũgĩtiga kũmũrutagĩra magongona
ma indo cia kũnyuuo-rĩ, tũtirĩ kĩndũ tũkoretwo tũrĩ
nakĩo, na tũniinagwo na rũhiũ rwa njora na ng'aragu."
19 Atumia nao magĩcooka makĩongerera atĩrĩ, "Rĩrĩa
twacinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ
ũbumba, na tũkamũrutagĩra magongona ma indo cia
kũnyuuo-rĩ, githĩ o nao athuuri aitũ matiamenyaga
atĩ nĩtwamũthondekagĩra tũmĩgate tũrĩ na mũhianano
wake, na tũkamũrutagĩra magongona ma indo cia
kũnyuuo?" 20 Hĩndĩ ĩyo Jeremia akĩarĩria andũ othe,
arũme na andũ-a-nja, acio maamũcookagĩria ũhoro,
akĩmeera atĩrĩ, 21 "Githĩ Jehova ndaaririkanire na
agĩĩciiria ũhoro wa ũbumba ũcio wacinagĩrwo matũũra-
inĩ macio ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu nĩ inyuĩ,
na maithe manyu, na athamaki anyu, na anene anyu,
o na andũ othe a bũrũri ũcio? 22 Na rĩrĩa Jehova
aaremirwo nĩ gũcooka gũkirĩrĩria ciĩko cianyu cia
waganu na maũndũ marĩ magigi macio mwekaga-
rĩ, bũrũri wanyu ũgĩtuĩka kũndũ gwa kũnyiitwo nĩ
kĩrumi, na ũgĩtuĩka kũndũ gũkirĩte ihooru, gũtarĩ
andũ matũũraga kuo, o ta ũguo gũtariĩ ũmũthĩ. 23
Nĩ ũndũ inyuĩ nĩmũcinĩte ũbumba mũkehĩria Jehova,
na nĩmũregete kũmwathĩkĩra, kana kũrũmĩrĩra watho
wake kana uuge wake wa kũrũmĩrĩrwo, o na kana
irĩra ciake-rĩ, nĩkĩo mwanangĩko ũyũ ũmũkorete rĩu, o
ta ũrĩa mũrona." 24 Ningĩ Jeremia akĩĩra andũ othe,
hamwe na andũ-a-nja acio, atĩrĩ, "Ta iguai ndũmĩrĩri ya
Jehova, inyuĩ andũ othe a Juda mũrĩ gũkũ bũrũri wa
Misiri. 25 Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli,
ekuuga atĩrĩ: Inyuĩ na atumia anyu nĩmuonanĩtie na
ciĩko cianyu ũrĩa mweranĩire rĩrĩa mwoigire atĩrĩ, 'Gũtirĩ
nganja, ithuĩ no nginya tũhingie mĩĩhĩtwa ĩrĩa twehĩtire
atĩ nĩtũrĩcinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa
Igũrũ ũbumba, na nĩtũrĩmũrutagĩra maruta ma indo
cia kũnyuuo.' "Thĩĩi na mbere, ĩkai ũrĩa mweranĩire!
Hingiai mĩĩhĩtwa yanyu! 26 No rĩrĩ, iguai ndũmĩrĩri
ya Jehova, inyuĩ Ayahudi othe arĩa mũtũũraga bũrũri
wa Misiri: Jehova ekuuga atĩrĩ, 'Nĩndĩhĩtĩte na rĩĩtwa
rĩakwa inene, ngoiga gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa
kuuma Juda ũtũũraga handũ o hothe thĩinĩ wa bũrũri
wa Misiri ũgaacooka kũgweta rĩĩtwa rĩakwa kana ehĩte
akiugaga atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta ũrĩa Mwathani Jehova
atũũraga muoyo." 27 Nĩgũkorwo nĩndĩmacũthĩrĩirie
ndĩmarehere ũũru, no ti ndĩmarehere wega; Ayahudi
arĩa marĩ bũrũri wa Misiri nĩmakaniinwo na rũhiũ
rwa njora na ng'aragu, nginya othe mathire biũ. 28
Arĩa makaahonoka kũũragwo na rũhiũ rwa njora
macooke bũrũri wa Juda moimĩte bũrũri wa Misiri
magaakorwo marĩ anini mũno. Hĩndĩ ĩyo matigari mothe
ma andũ a Juda arĩa mathiĩte gũtũũra bũrũri wa Misiri,
nĩmakamenya nĩ kiugo kĩa ũ gĩkaarũgama: nĩ gĩakwa
kana nĩ kĩao.' 29 "Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Ũndũ ũyũ nĩguo
ũgaatuĩka kĩmenyithia kĩanyu atĩ nĩngamũherithia mũrĩ
gũkũ, nĩguo mũmenye atĩ ti-itherũ uuge wakwa wa
kũmũrehithĩria ũũru nĩũkehaanda.' 30 Ũũ nĩguo Jehova
ekuuga: 'Nĩngũneana Firaũni Hofira mũthamaki wa
bũrũri wa Misiri kũrĩ thũ ciake iria icaragia kũmũruta
muoyo, o ta ũrĩa ndaaneanire Zedekia mũthamaki
wa Juda moko-inĩ ma Nebukadinezaru mũthamaki wa
Babuloni, thũ ĩrĩa yacaragia kũmũruta muoyo.'"

45 Ũũ nĩguo mũnabii Jeremia eerire Baruku mũrũ
wa Neria, mwaka-inĩ wa kana wa wathani wa
Jehoiakimu mũrũ wa Josia mũthamaki wa Juda, thuutha
wa Baruku kwandĩka ũhoro ũrĩa Jeremia aamwĩraga
andĩke ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo: 2 "Ũũ nĩguo Jehova, Ngai
wa Isiraeli, arakwĩra wee Baruku: 3 Woigire atĩrĩ, 'Kaĩ
ndĩ na haaro-ĩ! Jehova nĩanyongereire kĩeha igũrũ rĩa
ruo rũrĩa ndĩ naruo; nĩnogetio nĩ gũcaaya, na ngaaga
ũhurũko.'" 4 Jehova oigire atĩrĩ, "Mwĩre atĩrĩ: 'Ũũ

nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngang'aũrania kĩrĩa njakĩte,
na munye kĩrĩa haandĩte bũrũri-inĩ ũyũ wothe. **5** No
ũgĩcooke wĩcarĩrie maũndũ manene? Tiga kũmacaria.
Nĩgũkorwo nĩngarehithĩria andũ othe mwanangĩko,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga, no rĩrĩ, kũrĩa guothe
ũrĩthiiaga nĩngatũma wĩthare ũhonokie muoyo waku.'"

46 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkoniĩ ndũrĩrĩ ĩrĩa
yakinyĩrĩire mũnabii Jeremia: **2** Ha ũhoro ũkoniĩ
bũrũri wa Misiri: Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya gũũkĩrĩra mbũtũ
cia ita cia Firaũni Neko, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri,
iria ciahooteirwo kũu Karikemishi, Rũũĩ-inĩ rwa Farati,
nĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, mwaka-
inĩ wa kana wa wathani wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia,
mũthamaki wa Juda: **3** "Thagathagai ngo cianyu, iria
nene na tũrĩa tũnini, mũthiĩ mbaara-inĩ! **4** Tandĩkai
mbarathi, mũcihaice! Rũgamai o mũndũ handũ hake
mwĩkĩrĩte ngũbia cia igera! Kumuthai matimũ manyu,
na mwĩhumbe nguo cianyu cia mbaara. **5** Nĩ kĩĩ ndĩrona?
Nĩamaku mũno, nĩmaracooka na thuutha, njamba ciao
nĩndoorie. Nĩmetharĩte na ihenya matekwĩhũgũra, na
kũrĩ na itua-nda mĩena yothe," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **6** "Arĩa marĩ ihenya matingĩhota kũũra, kana
arĩa marĩ hinya meethare. Mwena wa gathigathini kũu
Rũũĩ-inĩ rwa Farati mahĩngagwo makagũa. **7** "Nũũ ũyũ
wĩyambararĩtie ta Rũũĩ rwa Nili, akaambarara ta njũũĩ irĩ
na ndiihũ cia maaĩ? **8** Bũrũri wa Misiri wĩyambararĩtie
ta Rũũĩ rwa Nili, ũkambarara ta njũũĩ irĩ na ndiihũ
cia maaĩ. Oigaga atĩrĩ, 'Nĩngũiyũra nginya humbĩre
thĩ; nĩngwananga matũũra marĩa manene na andũ
arĩa matũũraga kuo.' **9** Guthũkai, inyuĩ mbarathi ici!
Mateng'eriei hatarĩ itherũ, inyuĩ mũtwarithagia ngaari
cia ita. Umagarai, inyuĩ njamba ici cia ita: inyuĩ andũ a
Kushi na a Putu, inyuĩ mũũĩ kũrũmia ngo, na inyuĩ andũ
a Ludu, inyuĩ mũgeetaga ũta. **10** No rĩrĩ, mũthenya ũcio
nĩ wa Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe: nĩ
mũthenya wa kwĩrĩhĩria, erĩhĩrie harĩ thũ ciake. Rũhiũ
rwa njora rũkaarĩa nginya rũhũũne, rũkaanyua thakame
yao nginya rũnyootoke. Nĩgũkorwo Mwathani, o we
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩakarutĩra igongona kũu
bũrũri wa mwena wa gathigathini gũkuhĩ na Rũũĩ rwa
Farati. **11** "Ambata, ũkinye Gileadi, ũgĩĩre ndawa, wee
Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa bũrũri wa Misiri. No rĩrĩ,
ũingĩhagia ndawa icio mũno, o tũhũ; gũtirĩ ingĩkũhonia.
12 Ndũrĩrĩ nĩikaigua ũhoro wa gũconorithio gwaku;
kĩrĩro gĩaku gĩkaaiyũra thĩ. Njamba ĩkaahĩngagwo nĩ ĩrĩa
ĩngĩ; cierĩ ikaagũa thĩ hamwe." **13** Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa
Jehova aaheire Jeremia ũcio mũnabii ĩkoniĩ gũũka kwa
Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, gũtharĩkĩra
bũrũri wa Misiri: **14** "Anĩrĩrai ũhoro ũyũ bũrũri-inĩ wa
Misiri, na mũũhunjie kũu Migidoli; ningĩ mũũhunjanĩrie
kũu Nofu na Tahapanahesi: 'Rũgamai harĩa hamwagĩrĩire
na mwĩhaarĩrie, nĩgũkorwo rũhiũ rwa njora nĩrũrarĩa
arĩa mamũthiũrũrũkĩirie.' **15** Nĩ kĩĩ gĩgũtũma njamba
cianyu cia ita ciaraganio thĩ? Itingĩhota gwĩtiiria,
nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũgaacitindĩka acigũithie thĩ.
16 Nĩikahĩngwo rĩngĩ na rĩngĩ; ikaagũanĩra o mũndũ
igũrũ rĩa ũrĩa ũngĩ. Ikoiga atĩrĩ, 'Ũkĩrai, nĩtũcookei kũrĩ
andũ aitũ, kũrĩa twaciarĩirwo, tweherere rũhiũ rũrũ rwa
njora rwa mũtũhatĩrĩria.' **17** Marĩ kũu makaanagĩrĩra,
makoiga atĩrĩ, 'Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri,
nĩ inegene rĩa tũhũ; nĩorirwo nĩ mweke wake.'" **18**
Mũthamaki, o we ũrĩa wĩtagwo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, ekuuga atĩrĩ, "Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga
muoyo-rĩ, nĩ kũrĩ mũndũ ũroka, ũgaakorwo ahaana
ta Kĩrĩma gĩa Taboru kĩrĩ gatagatĩ-inĩ ka irĩma iria
ingĩ, o na ta ũrĩa Kĩrĩma gĩa Karimeli kĩhaana kĩrĩ
hakuhĩ na iria. **19** Oha mĩrigo yaku ya gũthiĩ nayo kũrĩa
ũgaatahwo, ũtwarwo, wee ũtũũraga bũrũri wa Misiri,
nĩgũkorwo Nofu gũkaanangwo, kwage kĩndũ, o na
gũkire ihooru, gũtarĩ mũndũ wa gũgũtũũra. **20** "Bũrũri
wa Misiri ũhaana moori njega mũno, no rĩrĩ, nĩ harĩ
mbogo kanyarare ĩrooka kũmĩũkĩrĩra, yumĩte mwena wa
gathigathini. **21** Thigari cia mũcaara iria irĩ kuo ihaana
ta njaũ cia gĩcegũ. O nao nĩmakagarũrũka more marĩ
hamwe, matikahota gwĩtiiria, nĩgũkorwo mũthenya wa
mwanangĩko nĩũkamakorerera, na nĩrĩo ihinda rĩao rĩa
kũherithio. **22** Mũrurumo wa andũ a Misiri ũgaatuĩka
ta wa nyoka rĩrĩa ĩrethara, rĩrĩa thũ ĩgooka ĩrĩ na hinya;
magaagũũkĩrĩra na mathanwa, o ta andũ maratema
mĩtĩ." **23** Jehova ekuuga atĩrĩ, "Nĩmagatema mũtitũ
wakuo, o na ũrĩ mũtumanu ũguo. Tondũ nĩ andũ aingĩ
mũno gũkĩra ngigĩ, na matingĩtarĩka. **24** Mwarĩ ũcio wa
bũrũri wa Misiri nĩagaconorithio, akaanenganĩrwo kũrĩ
andũ a mwena wa gathigathini." **25** Jehova Mwene-
Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: "Ndĩ hakuhĩ
kũherithia Amoni ngai ya Thebesi, na Firaũni, na
bũrũri wa Misiri na ngai ciakuo, na athamaki akuo, na
arĩa othe mehokaga Firaũni. **26** Nĩngamaneana kũrĩ
andũ arĩa mendaga kũmaruta muoyo, ndĩmaneane kũrĩ
Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni na anene ake.
No rĩrĩ, thuutha-inĩ bũrũri wa Misiri nĩgũgatũũrwo
nĩ andũ rĩngĩ o ta tene," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
27 "Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu ndungata yakwa: o
nawe Isiraeli-rĩ, ndũkamake. Ti-itherũ nĩngakũhonokia
ngũrutĩte kũndũ kũraya, njiaro ciaku ciume bũrũri ũrĩa
ciatahirwo igĩtwarwo. Jakubu nĩagakorwo na thayũ
na ũgitĩri rĩngĩ, na gũtirĩ mũndũ ũgaatũma acooke
gwĩtigĩra." **28** Jehova ekuuga atĩrĩ "Tiga gwĩtigĩra, wee
Jakubu ndungata yakwa, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe.
o na ingĩkaniinũkia ndũrĩrĩ ciothe kũrĩa ndarekire
mũtwarwo mũrĩ atahe-rĩ, wee ndigakũniina biũ, no rĩrĩ,
nĩngakũherithia na kĩhooto; ndigakũreka ũthiĩ o ũguo
ũtaherithĩtio."

47 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire
Jeremia ũrĩa mũnabii, ĩkoniĩ andũ a Filisti, Firaũni
atanatharĩkĩra Gaza: **2** Jehova ekuuga atĩrĩ: "Ta rora ũrĩa
kĩguũ kĩa maaĩ kĩroima na kũu mwena wa gathigathini;
nĩgĩgũtuĩka ta rũũĩ rũiyũru mũno, rũkoina. Megũtherera
moinĩre bũrũri na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo, na moinĩre
matũũra-inĩ na arĩa matũũraga kuo. Andũ nĩmagakaya;
arĩa othe maikaraga bũrũri ũcio makaarĩra na magirĩke,
3 maigua mũkubio wa mbarathi igĩteng'era, na inegene
rĩa ngaari cia ita cia thũ ciao, o na mũrurumo wa magũrũ
ma ngaari icio. Maithe ma ciana matikehũgũra mateithie
ciana ciao; moko mao magaikara o ũguo maregerete.
4 Nĩgũkorwo mũthenya nĩmũkinyu wa kũniina andũ
a Filisti othe, na wa kweheria matigari mothe ma
andũ arĩa mangĩteithia Turo na Sidoni. Jehova arĩ

hakuhĩ kwananga andũ a Filisti, acio maatigaire kuuma
hũgũrũrũ-inĩ cia Kafitori. **5** Andũ a Gaza makeenjwo
njuĩrĩ macakae; Ashikeloni nakuo gũgaakira ki. Atĩrĩrĩ,
inyuĩ matigari maya mũrĩ kũu werũ-inĩ, mũgũtũũra
mwĩtemangaga nginya-rĩ? **6** "Mũrarĩra mũkooria atĩrĩ,
'Wee, rũhiũ rwa njora rwa Jehova-rĩ, ũgũthiĩ na mbere
nginya rĩ ũngĩkaahurũka? Wĩcookie njora-inĩ; hurũka
na ũkire o ro ũguo.' **7** No rĩrĩ, rũngĩkĩhuurũka atĩa, o
rĩrĩa arĩ Jehova ũrwathĩte, o rĩrĩa arwĩrĩte rũtharĩkĩre
Ashikeloni, o na kũu ndwere-inĩ cia iria?"

48 Ha ũhoro ũkoniĩ bũrũri wa Moabi: Jehova
Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli ekuuga
atĩrĩ: "Wũi-ĩiya, nĩ ũndũ Nebo nĩgũkwanangwo-ĩ.
Kiriathaimu nĩgũgaconorithio na gũtunyanwo; kĩĩgitĩro
kĩrĩa kĩrũmu nĩgĩgaconorithio na kĩharaganio. **2** Moabi
gũtigacooka kũgaathĩrĩrio rĩngĩ; kũu Heshiboni andũ
nĩmagathugunda ũrĩa megũgũũkĩrĩra, makoiga atĩrĩ:
'Ũkai, nĩtũniinei rũrĩrĩ rũu.' O nawe itũũra rĩa Madimeni-
rĩ, nĩũgakirio ki; rũhiũ rwa njora nĩrũgagũteng'eria.
3 Ta thikĩrĩria mbu ĩyo ĩroigwo kũu Horonaimu, mbu
nĩ ũndũ wa kũniinanwo kũnene na mwanangĩko. **4**
Bũrũri wa Moabi nĩũkonũhwo: ciana ciakuo cia ngenge
nĩikaarĩra ciugĩrĩirie. **5** Marambata na njĩra ya gũthiĩ
Luhithu, makĩrĩraga na ruo rũnene o magĩthiiaga; marĩ
njĩra-inĩ ya gũikũrũka Horonaimu nĩmaiguĩte kĩrĩro kĩa
ruo ruumĩte ngoro nĩ ũndũ wa ũrĩa kwanangĩtwo. **6**
Mwĩtharei! Honokiai mĩoyo yanyu, tuĩkai ta kahinga
karĩ werũ-inĩ. **7** Tondũ wa ũrĩa wee wĩhokete ciĩko
ciaku o na ũtonga waku-rĩ, o nawe nĩũgatahwo, nayo
ngai ĩrĩa ĩtagwo Kemoshu nĩĩgatwarwo ithaamĩrio,
ĩrĩ hamwe na athĩnjĩri-ngai, o na anene a yo. **8**
Mũniinani nĩagookĩrĩra itũũra o itũũra, na gũtirĩ itũũra
rĩkahonoka. Gĩtuamba nĩgĩkaharaganio, naguo werũ
ũrĩa mwaraganu wanangwo, tondũ Jehova nĩwe ugĩte
ũguo. **9** Itĩrĩriai Moabi cumbĩ, tondũ nĩrĩkonũhwo;
matũũra makuo nĩmagakira ihooru, kwage mũndũ o
na ũmwe ũngĩmatũũra. **10** "Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ
ũrĩa ũkũruta wĩra wa Jehova arĩ na ũgũũta! Kũrumwo-
rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkũgirĩrĩria rũhiũ rwake rwa njora
gũita thakame! **11** "Moabi atũũrĩte agaacĩire kuuma
arĩ mwĩthĩ, ta ndibei ĩrĩa ĩĩkeerete, ĩkarika kĩnyita ĩtarĩ
nyonoranie; we ndarĩ aatahwo agatwarwo bũrũri ũngĩ.
Nĩ ũndũ ũcio mũcamo wake no ta ũrĩa warĩ tene, naguo
mũtararĩko wake ndũrĩ wagarũrũka. **12** No matukũ
nĩmarooka, rĩrĩa ngaatũma andũ arĩa monoranagia
moke, nao mamuonorerie thĩ; matige ndigithũ ciake
irĩ theri, na moragaange nyũngũ ciake," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. **13** "Hĩndĩ ĩyo Moabi nĩagaconoka nĩ
ũndũ wa ngai ĩrĩa ĩtagwo Kemoshu, o ta ũrĩa nyũmba
ya Isiraeli yaconokire, rĩrĩa meehokete Betheli. **14**
"Mwakĩhota atĩa kuuga atĩrĩ, 'Ithuĩ tũrĩ njamba irĩ hinya,
andũ marĩ ũrũme ita-inĩ'? **15** Moabi nĩgũkanangwo
na matũũra makuo matharĩkĩrwo; aanake ake arĩa
ega mũno magaikũrũka rĩũraganĩro-inĩ makooragwo,"
nĩguo Mũthamaki ekuuga, o we ũrĩa wĩtagwo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe. **16** "Kũgũa kwa Moabi nĩgũkinyu;
mũtino wake nĩũgũũka o na ihenya. **17** Mũcakaĩrei inyuĩ
arĩa othe mũtũũraga mũmũthiũrũrũkĩirie, inyuothe arĩa
mũũĩ ngumo yake; ugai atĩrĩ, 'Kaĩ rũthanju rwa ũnene
nĩrunĩkangu-ĩ! Kaĩ mũthĩgi ũrĩa ũrĩ riiri nĩmunangĩku-
ĩ!' **18** "Harũrũkai mwehere riiri-inĩ ũcio wanyu,
mũikare thĩ kũrĩa kũng'aru, inyuĩ atũũri a kũu kwa
Mwarĩ wa Diboni, nĩgũkorwo ũrĩa ũkaananga Moabi
nĩakamũũkĩrĩra, aharaganie matũũra manyu marĩa
mairigĩre na hinya. **19** Rũgamai mũkĩra-inĩ wa barabara
mwĩrorere, inyuĩ arĩa mũtũũraga Aroeri. Hooyai kĩrĩra
harĩ mũndũ ũcio ũrethara, o na harĩ mũndũ-wa-nja ũcio
ũroora, mũmoorie atĩrĩ, 'Kaĩ gwĩkĩkĩte atĩa?' **20** Moabi
nĩmũconorithie, nĩ ũndũ nĩmũhehenje. Kayũrũrũkai na
mũrĩre! Heanai ũhoro ũcio kũu Arinoni, atĩ Moabi nĩ
mwanange. **21** Matuĩro ma ciira nĩmakinyĩte bũrũri-
inĩ ũrĩa mwaraganu: magakinya Holoni, na Jahaza,
na Mefaathu, **22** na magakinya Diboni, na Nebo, na
Bethi-Dibilathaimu, **23** na magakinya Kiriathaimu,
na Bethi-Gamuli, na Bethi-Meoni, **24** na magakinya
Keriothu, na Bozara: ĩĩ, nginya matũũra mothe ma
Moabi, marĩ kũraya na marĩ gũkuhĩ. **25** Rũhĩa rwa
Moabi nĩrũrengetwo; guoko gwake nĩ kuunĩtwo,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **26** "Mũheei njoohi anyue
arĩĩo, tondũ nĩang'athĩirie Jehova. Moabi nĩarekwo
egaragarie matahĩko-inĩ make; nĩarekwo atuĩke kĩndũ
gĩa gũthekererwo. **27** Githĩ Isiraeli ndatuĩkĩte kĩndũ gĩa
gũthekererwo nĩwe? Kaĩ aanyiitirwo arĩ gatagatĩ ka aici,
atĩ nĩkĩo ũinagia kĩongo nĩkũmũnyarara, rĩrĩa rĩothe
ũkwaria ũhoro wake? **28** Tiganĩriai matũũra manyu
mũgatũũre ndwaro-inĩ cia mahiga, inyuĩ arĩa mũtũũraga
Moabi. Tuĩkai ta ndutura ĩrĩa ĩyakagĩra gĩtara mũromo-
inĩ wa ngurunga. **29** "Nĩtũiguĩte ũhoro wa mwĩtĩĩo wa
Moabi, ũrĩa aarĩ mwĩĩkĩrĩri na akeyona, tũkaigua ũhoro
wa mwĩtĩĩo wake o na mwĩtũũgĩrio, o na tũkaigua ũhoro
wa mwĩgaatho wa ngoro yake. **30** Nĩnjũũĩ rũng'athio
rwake, no nĩ rwa tũhũ, naguo mwĩraho wake ndũrĩ ũndũ
ũhingĩtie," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **31** "Nĩ ũndũ
ũcio nĩndĩrarĩrĩra Moabi, nĩ Moabi guothe ndĩrarĩrĩra,
ndĩracakaĩra andũ a Kiri-Haresethi. **32** Ndĩrarĩra nĩ
ũndũ wanyu, o ta ũrĩa Jazeri arĩraga, inyuĩ mĩthabibũ
ya Sibima. Honge cianyu itambũrũkĩte igakinya iria-
inĩ; itambũrũkĩte nginya iria-inĩ rĩa Jazeri. Mũniinani
nĩagũĩrĩire matunda maku marĩa meeru, o na akagwĩra
thabibũ. **33** Gĩkeno na gũcanjamũka nĩithirĩte kũu
mĩgũnda-inĩ ya matunda, o na kũu mĩgũnda-inĩ ya
Moabi. Nĩndũmĩte ndibei yage ihihĩro-inĩ ciayo; gũtirĩ
mũndũ ũhihaga thabibũ kuo arĩ na mbugĩrĩrio ya
gĩkeno. O na gũtuĩka nĩ kũrĩ na mbugĩrĩrio, ti mbugĩrĩrio
cia gĩkeno. **34** "Mĩgambo ya kĩrĩro kĩao ĩraiguuo kuuma
Heshiboni o nginya Eleale na Jahazu, na kuuma Zoari
o nginya Horonaimu na Egilathu-Shelishiya, tondũ
o na maaĩ ma Nimurimu nĩmahũĩte. **35** Kũu Moabi
nĩnganiina arĩa othe marutagĩra maruta kũndũ kũrĩa
gũtũũgĩru, na magacinĩra ngai ciao ũbumba," ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. **36** "Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa
nĩĩracakaĩra Moabi, nganĩrĩra o ta mũtũririũ; ĩracakaya
yanĩrĩire ta mũtũririũ nĩ ũndũ wa andũ a Kiri-Haresethi,
tondũ ũtonga ũrĩa megĩrĩire nĩmũthiru biũ. **37** Mĩtwe
yothe nĩmĩenje na nderu ciothe cikenjwo; guoko guothe
nĩgũteme, na njohero o yothe ĩhumbĩtwo na nguo ya
ikũnia. **38** Nyũmba-igũrũ guothe kũu Moabi, o na kũu
iwanja-inĩ cia mũingĩ, gũtirĩ ũndũ ũngĩ tiga o gũcakaya,
nĩgũkorwo nĩnjũragĩte Moabi o ta ndigithũ ya rĩũmba

ĩrĩa ĩtangĩendeka nĩ mũndũ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
39 “Hĩ! Kaĩ nĩkũmomore-ĩ! Kaĩ nĩmararĩra-ĩ! Kaĩ Moabi
nĩahũndũkĩte na thuutha nĩ thoni-ĩ! Moabi atuĩkĩte
kĩndũ gĩa gũthekererwo, na agatuĩka kĩndũ kĩrĩ magigi
harĩ arĩa othe mamũrigiicĩirie.” **40** Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Atĩrĩrĩ! Nderi nĩĩracuuhũka, ĩtambũrũkĩtie mathagu
mayo igũrũ rĩa Moabi. **41** Keriothu nĩgũgũtunyanwo,
nacio ciĩhitho iria cia hinya kuo itahwo. Mũthenya
ũcio-rĩ, ngoro cia njamba iria irĩ hinya cia Moabi
igaatuĩka ta ngoro ya mũndũ-wa-nja akĩrũmwo. **42**
Moabi nĩakaniinwo atige gũtuĩka rũrĩrĩ rĩngĩ, tondũ
nĩang’athiĩirie Jehova. **43** Inyuĩ andũ a Moabi, guoya,
na kũgũa marima, o na kũgwatio na mĩtego nĩcio
imwetereire,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **44** “Ũrĩa
wothe ũkoora nĩ ũndũ wa guoya, ũcio akaagũa irima,
nake ũrĩa ũkaahaica oime irima-rĩ, akaagwatio nĩ
mũtego; nĩ ũndũ nĩngũtũma Moabi akinyĩrwo nĩ mwaka
wa kũherithio,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **45** “Andũ
arĩa metharĩte makoorĩra ciĩruru-inĩ cia Heshiboni
matirĩ na ũteithio, nĩgũkorwo mwaki nĩumĩte Heshiboni,
rũrĩrĩmbĩ rũkoima gatagatĩ ka Sihoni; rũracina mothiũ
ma Moabi, na rũgacina ciongo cia acio merahaga
makarehe ngũĩ. **46** Wee Moabi, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
Andũ a Kemoshu nĩaniine; aanake aku manyiitĩtwo
mĩgwate magathaamio nao airĩtu aku magatahwo. **47**
“No rĩrĩ, nĩngacookia ũgaacĩru wa Moabi matukũ-inĩ
marĩa magooka,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Hau nĩho
mũthia wa ituĩro rĩa Moabi.

49 Ũhoro ũkoniĩ andũ a Amoni: Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Kaĩ Isiraeli atarĩ na aanake? Ndarĩ na andũ a
kũmũgaya? Nĩ kĩĩ gĩgĩtũmĩte Moleku egwatĩre bũrũri
wa Gadi? Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte andũ ake matũũre matũũra-
inĩ makuo?” **2** Jehova ekuuga atĩrĩ, “No rĩrĩ, matukũ
nĩmarooka rĩrĩa ngoigithia mbu ya mbaara ya gũũkĩrĩra
Raba kũu kwa andũ a Amoni; nakuo gũgaatuĩka hĩba
ya mwanangĩko, natuo tũtũũra tũrĩa tũkũrigiicĩirie
tũcinwo na mwaki. Hĩndĩ ĩyo nĩguo Isiraeli akaingata
andũ arĩa maamũingatĩte,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
3 “Wee Heshiboni, girĩka, nĩgũkorwo Ai nĩ kwanange!
Rĩrai, inyuĩ mũtũũraga Raba! Mwĩhumbei nguo cia
makũnia mũcakae; Teng’erai ũũ na ũũ kũu thingo-inĩ
ciakuo, nĩgũkorwo Moleku nĩegũtahwo atwarwo bũrũri
ũngĩ, hamwe na athĩnjĩri-ngai na anene ake. **4** Nĩ kĩĩ
gĩtũmaga wĩrahĩre ituamba ciaku, ũkeraha nĩ ũndũ
wa ituamba ciaku icio noru mũno? Wee mwarĩ ũyũ
ũtarĩ mwĩhokeku, wee ũtũũrĩte wĩhokete ũtonga waku
ũkiugaga atĩrĩ, ‘Nũũ ũngĩĩtharĩkĩra?’ **5** Nĩngakũrehithĩria
imakania kuuma kũrĩ arĩa othe makũrigiicĩirie,” nĩguo
Mwathani ekuuga, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe.
“Andũ othe anyu nĩmakaingatwo, na gũtikagĩa na
mũndũ wa gũcookereria andũ acio mahurunjũkĩte. **6**
“No rĩrĩ, thuutha-inĩ nĩngacookia ũgaacĩru wa andũ
a Amoni,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **7** Ha ũhoro
ũkoniĩ Edomu: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga
atĩrĩ: “Kaĩ gũtarĩ na ũũgĩ ũtigarĩte kũu Temani? Kaĩ
kĩrĩra gĩthirĩte harĩ andũ arĩa akuũku? Kaĩ ũũgĩ wao
ũbuthĩte biũ? **8** Garũrũkai mwĩthare, mũthiĩ mũkehithe
thĩinĩ wa ngurunga iria ndiku, inyuĩ arĩa mũtũũraga
kũu Dedani, tondũ nĩngarehithĩria Esaũ mwanangĩko
rĩrĩa ngaamũherithia. **9** Agethi a thabibũ mangĩũka kũrĩ
we-rĩ, githĩ to matigie tũthabibũ tũnini? Aici mangĩũka
ũtukũ-rĩ, githĩ matingĩiya o indo iria imabatarĩtie?
10 No rĩrĩ, niĩ nĩngaguũria Esaũ nguo atigwo njaga,
nĩngaguũria ciĩhitho ciake, nĩguo ndakanacooke kuona
gwa kwĩhitha. Ciana ciake, na andũ a nyũmba yao,
na andũ a itũũra rĩake nĩmakaniinwo, na o nake
ndagatigara. **11** Ndigĩrai ciana cianyu cia ngoriai;
nĩngagitĩra mĩoyo yacio. Atumia anyu a ndigwa mũreke
o nao manjĩhoke.” **12** Jehova ekuuga atĩrĩ: “Kũngĩkorwo
arĩa mataagĩrĩirwo kũnyuĩra gĩkombe kĩu no nginya
makĩnyuĩre-rĩ, wee ũngĩkĩaga kũherithio nĩkĩ? Ndũrĩ
hĩndĩ ũtakaherithio, no rĩrĩ, no nginya ũgaakĩnyuĩra.”
13 Jehova ekuuga atĩrĩ: “Ngwĩhĩta ngĩgwetaga rĩĩtwa
rĩakwa, njuge atĩ Bozara gũgaatuĩka kũndũ kwanangĩku
na kũrĩ magigi, gwa kũmenwo na gwa kũnyiitwo nĩ
kĩrumi; namo matũũra makuo mothe magatũũra marĩ
manangĩku nginya tene.” **14** Nĩnjiguĩte ndũmĩrĩri
kuuma kũrĩ Jehova: Atĩ nĩatũmire mũrekio athiĩ kũrĩ
ndũrĩrĩ, agaciĩre atĩrĩ, “Ũnganai mũrĩtharĩkĩre! Arahũkai
mũkarũe mbaara!” **15** “Rĩu nĩngũkũnyiihia mũno
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, ndũme ũmenwo nĩ andũ. **16**
Guoya ũrĩa ũtũmaga andũ magwĩtigĩre na mwĩtĩĩo wa
ngoro yaku-rĩ, nĩikũheenetie, o wee ũtũũraga thĩinĩ
wa ngurunga cia ndwaro cia mahiga, o na ũgaikaraga
tũcũmbĩrĩ igũrũ twa karĩma. O na ũngĩgaaka itara igũrũ
mũno ta cia nderi, ngaakũruta kuo, ngũharũrũkie,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **17** “Edomu gũgaatuĩka
kũndũ gwa kũmakania; arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo
nĩmakamaka na makũnyũrũrie, nĩ ũndũ wa ũrĩa
gũgaakorwo kwanangĩtwo. **18** O ta ũrĩa Sodomu na
Gomora kwang’aũranirio, hamwe na matũũra marĩa
maariganĩtie namo, atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩtũũra kuo;
gũtirĩ mũndũ ũgaacooka gũtũũra kuo,” ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. **19** “O ta mũrũũthi ũũkĩte kuuma ihinga-
inĩ cia Jorodani, ũgakinya ũrĩithio-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ,
noguo ngaingata Edomu oime bũrũri-inĩ wake o rĩmwe.
Nũũ ũthuurĩtwo wa kũruta wĩra ũcio nĩgeetha ndĩmũtue
wa kũũrũgamĩrĩra? Nũũ ũngĩ ũhaana ta niĩ, na nũũ
ũngĩhota kũngararia? Ningĩ nĩ mũrĩithi ũrĩkũ ũngĩkĩhota
kũregana na niĩ?” **20** Nĩ ũndũ ũcio, ta thikĩrĩriai, mũigue
ũrĩa Jehova athugundĩte gwĩka Edomu, o na ũrĩa atuĩte
gwĩka arĩa matũũraga Temani: Arĩa anini thĩinĩ wa
rũũru rũu rwa mbũri magaakururio matwarwo kũndũ
kũraya; nĩakaniina ũrĩithio wao ũthire biũ nĩ ũndũ wao.
21 Thĩ nĩĩkainainio nĩ mũrurumo wao makĩgũa thĩ; kayũ
ga kĩrĩro kĩao gakaiguuo o nginya Iria Itune. **22** Atĩrĩrĩ!
Nderi nĩĩkombũka na ĩcuuhũke, ĩtambũrũkĩtie mathagu
mayo igũrũ rĩa Bozara. Mũthenya ũcio-rĩ, ngoro cia
njamba iria irĩ hinya cia Edomu igaatuĩka ta ngoro ya
mũndũ-wa-nja akĩrũmwo. **23** Ha ũhoro ũkoniĩ Dameski:
“Hamathu na Aripadi nĩamaku, nĩ ũndũ nĩmaiguĩte
ndeto njũru. Nĩmorĩtwo nĩ hinya, makaagaaga ta maaĩ
ma iria. **24** Dameski nĩrĩũrĩtwo nĩ hinya, nao andũ a
rĩo makahũndũka meethare, rĩiyũrĩtwo nĩ kũinaina;
andũ a rĩo manyiitĩtwo nĩ ruo rwa ngoro na kĩeha, ruo
ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo. **25** Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
itũũra rĩrĩa rĩrĩ ngumo rĩage gũtiganĩrio, o itũũra rĩu
rĩngenagia? **26** Ti-itherũ, aanake a rĩo nĩmakarũndwo
barabara-inĩ ciarĩo; thigari ciakuo ciothe igaakirio ki

mũthenya ũcio," ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga. **27** "Nĩngacina thingo cia Dameski; naguo
mwaki ũcio nĩũgaacina ciĩgitĩro cia Beni-Hadadi." **28**
Ũhoro ũkoniĩ Kedari, o na mothamaki ma Hazoru, marĩa
Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aatharĩkĩire:
Jehova ekuuga atĩrĩ: "Arahũkai mũtharĩkĩre Kedari, na
mũniine andũ acio a mwena wa Irathĩro. **29** Hema ciao
na ndũũru ciao cia mbũri nĩigatahwo; ciandarũa ciao
nĩigakuuo, hamwe na indo ciao ciothe, na ngamĩĩra
ciao ciothe. Andũ nĩmakanĩrĩra, mameere atĩrĩ, 'Kĩmako
kĩnene kiumanĩte na mĩena yothe!' **30** "Mwĩtharei
narua! Ikarai thĩinĩ wa ngurunga iria ndiku, inyuĩ
mũtũũraga kũu Hazoru. Nebukadinezaru mũthamaki
wa Babuloni nĩaciirĩire kũmũũkĩrĩra; nĩathugundĩte
ũrĩa ekũmũũkĩrĩra," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **31**
"Arahũkai mũtharĩkĩre rũrĩrĩ rũu rũtũũrĩte rũgaacĩire
na rũhooreire, o rũu rũtũũrĩte rũrĩ na thayũ, rũrĩrĩ
rũteehingagĩra na ihingo kana rũkeirigĩra na igera;
andũ aruo matũũraga marĩ oiki," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **32** "Ngamĩĩra ciao igaatuĩka cia gũtahwo,
nacio ndũũru icio ciao nyingĩ cia ng'ombe ituĩke cia
ndaho. Arĩa marĩ kũndũ kũraya nĩngamahurunjĩra
mĩena yothe ĩrĩa yumaga rũhuho. na nĩngamarehithĩria
mwanangĩko kuuma mĩena yothe," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **33** "Hazoru gũgaatuĩka ũtũũro wa mbwe,
gũtũũre gũkirĩte ihooru nginya tene. Gũtirĩ mũndũ
ũgaatũũra kuo; gũtirĩ mũndũ ũgaikara kuo." **34** Ĩno
nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia ũcio
mũnabii ĩkoniĩ Elamu, o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wathani
wa Zedekia mũthamaki wa Juda: **35** Ũũ nĩguo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: "Atĩrĩrĩ, nĩngoinanga ũta
wa Elamu, ũrĩa arĩ guo kĩhumo kĩa hinya wao. **36**
Nĩngarehithĩria andũ a Elamu huho iria inya ciumaga
mĩena ĩrĩa ĩna ya igũrũ; ngaamahurunjĩra na kũu huho
icio inya ciumaga, na gũtirĩ rũrĩrĩ o na rũmwe andũ
acio aingate a Elamu matakoorĩra. **37** Nĩngahehenja
Elamu maitho-inĩ ma thũ ciao, marĩ o mbere ya andũ
arĩa macaragia kũmaruta muoyo; nĩngamarehithĩria
mwanangĩko, o na marakara makwa mahiũ," ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. "Ngaamateng'eria na rũhiũ rwa
njora nginya ndĩmaniine biũ. **38** Nĩngaiga gĩtĩ gĩakwa
kĩa ũnene kũu Elamu, na niine mũthamaki wakuo o
na anene akuo," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **39** "No
rĩrĩ, nĩngacookia ũgaacĩru wa Elamu matukũ-inĩ marĩa
magooka," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

50 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa Jehova aaririe na kanua ka
Jeremia ũcio mũnabii, ũhoro ũkoniĩ Babuloni na
andũ a bũrũri wa Babuloni: **2** "Anĩrĩrai na mũhunjanĩrie
ũhoro ndũrĩrĩ-inĩ, haandai kĩbebero na mũhunjanĩrie
ũhoro wakĩo; mũtikamahithe ũndũ, no mũmeere
atĩrĩ, 'Babuloni nĩgũgũtunyanwo; Beli nĩĩgũconorithio,
nayo Merodaki ĩiyũrwo nĩ kĩmako. Mĩhianano yakuo
nĩĩgaconorithio, na mĩhianano yao nĩĩkaiyũrwo nĩ
guoya.' **3** Tondũ rũrĩrĩ ruumĩte mwena wa gathigathini
nĩrũkamũtharĩkĩra, na rwanange bũrũri wake. Gũtirĩ
mũndũ ũgaatũũra kuo; andũ nĩmakoora o hamwe na
nyamũ. **4** "Matukũ-inĩ macio, na ihinda-inĩ rĩu, andũ
a Isiraeli na andũ a Juda hamwe nĩmagathiĩ macarie
Jehova Ngai wao makĩrĩraga," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **5** "Nĩmakoorĩrĩria njĩra ya gũthiĩ Zayuni, na
magarũrũke, merekeirie mothiũ mao kuo. Nĩmagooka
meeohanie na Jehova, na marĩkanĩre kĩrĩkanĩro gĩa
gũtũũra tene na tene kĩrĩa gĩtagacooka kũriganĩra. **6**
"Andũ akwa makoretwo marĩ ng'ondu ciũrĩte; arĩithi ao
nĩmamahĩtithĩtie njĩra, na magatũma morũũre irĩma
igũrũ. Nao morũũrĩte kuuma kĩrĩma-inĩ nginya karĩma-
inĩ, makariganĩrwo nĩ kũrĩa ũhurũko wao ũrĩ. **7** Ũrĩa
wothe wamoonire akĩmatambuura; thũ ciao ikiuga atĩrĩ,
'Ithuĩ tũtirĩ na ihĩtia, nĩ ũndũ nĩmehĩirie Jehova, ũrĩa arĩ
we ũrĩithio wao wa ma, o we Jehova, mwĩhoko wa maithe
mao.' **8** "Mwĩtharei muume Babuloni; eherai bũrũri wa
andũ a Babuloni, na mũtuĩke ta thenge iria itongoragia
rũũru rwa mbũri. **9** Nĩgũkorwo nĩngarahũra ũiguano wa
ndũrĩrĩ nene, ciumĩte bũrũri wa gathigathini ciũkĩrĩre
Babuloni. Nĩikarũgama handũ ha cio irĩũkĩrĩre na
igũtunyane, kuuma mwena ũcio wa gathigathini. Mĩguĩ
yao ĩgaatuĩka ta ĩrĩa ya njamba njoorua, iria itacookaga
moko matheri. **10** Nĩ ũndũ ũcio Babuloni nĩgũgatahwo;
andũ othe arĩa magaagũtaha nĩmagakuua indo cia
kũmaigana," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **11** "Tondũ
nĩmũkenete na mũkarũũhia, inyuĩ arĩa mũtahaga igai
rĩakwa, tondũ mũgũtũũha ta moori ĩkĩraanga ngano
ĩkĩmĩhũũra, na mũkaania ta mbarathi cia njamba, **12**
nyina wanyu nĩagaconoka mũno; we ũcio wamũciarire
nĩagaconorithio. Nĩwe ũgaakorwo arĩ mũnini mũno
ndũrĩrĩ-inĩ, atuĩke ta werũ, na ta bũrũri mũng'aru, o
na ta werũ wa mũthanga. **13** Tondũ wa marakara ma
Jehova, bũrũri ũcio ndũgacooka gũtũũrwo nĩ andũ,
no rĩrĩ, nĩgũkira gũgaakira ihooru biũ. Andũ arĩa othe
makaagerera kũu Babuloni nĩmakamaka, na manyũrũrie
kũndũ kũu tondũ wa ũrĩa gũgaakorwo kwanangĩtwo. **14**
"Mwĩhaarĩrie mũthiũrũrũkĩrie Babuloni, inyuothe arĩa
mũgeetaga ũta. Rĩrathei! Mũtigatigie mĩguĩ, nĩgũkorwo
nĩrĩĩhĩirie Jehova. **15** Riugĩrĩriei kuuma na mĩena
yothe! Nĩrĩĩneanĩte rĩo rĩene, mĩthiringo yarĩo nĩĩgwĩte,
na thingo ciarĩo nĩimomokete. Nĩgũkorwo rĩĩrĩ nĩrĩo
irĩhĩria rĩa Jehova-rĩ, mwĩrĩhĩriei harĩ rĩo; rĩĩkei o
ta ũrĩa rĩaneeka andũ arĩa angĩ. **16** Eheriai ũrĩa
ũhaandaga kũu Babuloni, na ũrĩa ũgethaga na rũhiũ
rwake hĩndĩ ya magetha. Tondũ wa rũhiũ rũu rwa
njora rwa mũhinyanĩrĩria-rĩ, o mũndũ nĩacooke kũrĩ
andũ ao, o mũndũ nĩorĩre bũrũri wao kĩũmbe. **17**
"Isiraeli ahaana ta rũũru rũhurunjũkĩte, rũteng'eretio
nĩ mĩrũũthi. Mũthamaki wa Ashuri nĩwe warĩ wa mbere
kũmũtambuura; wa kũrigĩrĩria kũmũhehenja mahĩndĩ-
rĩ, aarĩ Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni."
18 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai
wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: "Nĩngaherithia mũthamaki
wa Babuloni na bũrũri wake, o ta ũrĩa ndaaherithirie
mũthamaki wa Ashuri. **19** No nĩngacookia Isiraeli
ũrĩithio-inĩ wake mwene, nake akaarĩithagĩria kũu
Karimeli na Bashani; akaarĩĩaga akahũũna kũu irima-
inĩ cia Efiraimu, na cia Gileadi. **20** Matukũ-inĩ macio,
o ihinda-inĩ rĩu-rĩ, ihĩtia rĩa Isiraeli nĩrĩgathuthuurio,
no rĩtikoneka, o na mehia ma Juda mathuthuurio, no
matikooneka, nĩgũkorwo matigari marĩa ngaahonokia
nĩngamarekera," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **21**
"Tharĩkĩrai bũrũri wa Merathaimu, mũũkĩrĩre arĩa
matũũraga Pekodi. Mateng'eriei, na mũmoorage,

mũmaniine biũ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Ĩkai
ũrĩa wothe ndĩmwathĩte. **22** Kũrĩ na mbugĩrĩrio
ya mbaara bũrũri-inĩ ũcio, nayo nĩ mbugĩrĩrio ya
kũniinanwo kũnene! **23** Nyondo ĩrĩa ĩtũũrĩte ĩhũũraga
thĩ yothe-rĩ, kaĩ nĩyunangĩtwo, ĩgathethereka-ĩ! Kaĩ
Babuloni nĩgũkirĩte ihooru gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ-
ĩ! **24** Ndaakwambĩire mũtego, wee Babuloni, nawe
ũkĩgwatio nĩguo ũtekũmenya; wakorereirwo, ũkĩnyiitwo
tondũ wa gũkararia Jehova. **25** Jehova nĩahingũrĩte
harĩa aigaga indo ciake cia mbaara, akaruta indo icio
cia mbaara cia mang'ũrĩ make, nĩgũkorwo Mwathani
Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ na wĩra wa kũruta kũu
bũrũri-inĩ wa andũ a Babuloni. **26** Ũkaai mũgũtharĩkĩre
muumĩte kũndũ kũraya. Thariai makũmbĩ makuo;
gũcookanĩrĩriei irũndo ta cia hĩba cia ngano. Kwanangei
biũ, na mũtigatigie matigari kuo. **27** Ũragai tũtegwa
twakuo tuothe, tũikũrũkiei tũgathĩnjwo! Kaĩ marĩ
na haaro-ĩ! Nĩgũkorwo mũthenya watuo nĩmũkinyu,
ihinda rĩatuo rĩa kũherithio. **28** Ta thikĩrĩriai mũigue
arĩa moorĩte na arĩa metharĩte makoima bũrũri wa
Babuloni, makiumbũra marĩ kũu Zayuni ũrĩa Jehova
Ngai witũ erĩhĩirie, akerĩhĩria nĩ ũndũ wa hekarũ yake.
29 "Ĩtai aikia a mĩguĩ mokĩrĩre Babuloni, o arĩa othe
mageetaga ũta. Ambaai hema mũgũthiũrũrũkĩirie;
mũtikareke mũndũ o na ũmwe warĩo oore. Rĩrĩhei
kũringana na ciĩko ciarĩo; o ta ũrĩa rĩaneeka andũ angĩ-
rĩ, rĩĩkei o ta guo. Nĩgũkorwo nĩrĩng'athĩirie Jehova, o
we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli. **30** Nĩ ũndũ ũcio, aanake
aarĩo nĩmakaagũa njĩra-inĩ cia itũũra; thigari ciarĩo
ciothe nĩigakirio ki mũthenya ũcio," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **31** "Atĩrĩrĩ, nĩngũũkĩrĩire, wee mwĩtĩĩi ũyũ,
nĩgũkorwo mũthenya waku nĩmũkinyu, o rĩo ihinda
rĩaku rĩa kũherithio," ũguo nĩguo Mwathani, o we
Jehova-Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga. **32** "Mwĩtĩĩi ũcio
nĩakahĩngwo agwe, na gũtirĩ mũndũ ũkaamũũkĩria;
nĩngagwatia matũũra makuo mwaki, naguo nĩũgaacina
arĩa othe mamũrigiicĩirie, maniinwo biũ." **33** Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, "Andũ a Isiraeli
nĩmahinyĩrĩirio, o ũndũ ũmwe na andũ a Juda. Arĩa
othe maamatahire nĩmamarũmĩtie mũno, makarega
kũmarekia mathiĩ. **34** No rĩrĩ, Mũkũũri wao arĩ na
hinya; Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩĩtwa rĩake.
Nĩakamarũĩrĩra na kĩyo ciira-inĩ wao, nĩguo atũme
bũrũri wao ũgĩe na ũhurũko, no aagithie arĩa matũũraga
Babuloni ũhurũko." **35** Jehova ekuuga atĩrĩ: "Harĩ
na rũhiũ rwa njora rwa gũũkĩrĩra andũ a Baburoni,
rũũkĩrĩre arĩa matũũraga Babuloni, na rũũkĩrĩre anene
na andũ arĩa ogĩ akuo! **36** Rũhiũ rwa njora rũgookĩrĩra
anabii akuo a maheeni, nao matuĩke irimũ. Ningĩ rũhiũ
rwa njora nĩrũgookĩrĩra njamba ciakuo iria irĩ hinya,
nacio nĩikaiyũrwo nĩ kĩmako kĩnene. **37** Rũhiũ rwa
njora rũgookĩrĩra mbarathi, na ngaari cia ita, na andũ a
ndũrĩrĩ arĩa marĩ ita-inĩ rĩake, nao matuĩke ta andũ-
a-nja. Ningĩ rũhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra indo ciao
iria cia bata ciigĩtwo igĩĩna-inĩ ciao, nacio nĩigatahwo.
38 Nĩgũkaara riũa rĩa kũhũithia maaĩ makuo! Namo
nĩmakaahũa biũ. Nĩgũkorwo ũcio nĩ bũrũri ũiyũrĩte
ngai cia mĩhianano, nao andũ akuo nĩmagũrũkĩtio nĩyo.
39 "Nĩ ũndũ ũcio nyamũ cia werũ-inĩ na hiti nĩcio
igaatũũraga Babuloni, na kũu no kuo gũgaatũũrwo
nĩ ndundu. Gũtigacooka gũtũũrwo nĩ andũ o na kana
gũikarwo nĩ andũ, nginya njiarwa na njiarwa. **40** O
ta ũrĩa Ngai aang'aũranirie Sodomu, na Gomora, o
hamwe na matũũra marĩa maariganĩtie namo-rĩ, ũguo
noguo gũtarĩ mũndũ ũgaatũũra kuo; gũtirĩ mũndũ
ũgaikara kuo," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **41** "Atĩrĩrĩ,
mbũtũ ya ita nĩ ĩrooka yumĩte mwena wa gathigathini;
rũrĩrĩ rũnene, na athamaki aingĩ nĩmarahũrĩtwo kuuma
ituri-inĩ cia thĩ. **42** Marooka marĩ na mota na matimũ
mao; nao nĩ andũ ooru, na matarĩ tha. Mũrurumo
wao nĩ ta mũrurumo wa ndiihũ cia maaĩ ma iria,
magĩũka mahaicĩte mbarathi ciao; mokĩte meyarĩire
wega mbaara-inĩ nĩguo magũtharĩkĩre, wee Mwarĩ ũyũ
wa Babuloni. **43** Mũthamaki wa Babuloni nĩaiguĩte
ũhoro wao, namo moko make makoorwo nĩ hinya.
Nĩanyiitĩtwo nĩ ruo rũnene ngoro-inĩ yake, na ruo
ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo. **44** O ta mũrũũthi
ũũkĩte kuuma ihinga-inĩ cia Jorodani ũgakinya ũrĩithio-
inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ, ũguo noguo ngaingata Babuloni,
oime bũrũri-inĩ wake o rĩmwe. Nũũ ũcio ũthuurĩtwo
wĩra ũcio nĩgeetha ndĩmũtue wa kũũrũgamĩrĩra? Nũũ
ũngĩ ũhaana ta niĩ, ningĩ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũngararia?
Ningĩ nĩ mũrĩithi ũrĩkũ ũngĩhota kũregana na niĩ?"
45 Nĩ ũndũ ũcio, thikĩrĩriai mũigue ũndũ ũrĩa Jehova
athugundĩte wa gũũkĩrĩra bũrũri wa Babuloni, o na
ũrĩa atuĩte gwĩka bũrũri wa andũ a Babuloni: Arĩa anini
rũũru-inĩ magaakururio, matwarwo kũndũ kũraya;
nĩakananga ũrĩithio wao ũthire biũ nĩ ũndũ wao. **46**
Mũrurumo wa Babuloni gũgĩtahwo nĩũgathingithia thĩ;
kayũ ga kĩrĩro gĩakuo nĩgakaiguuo ndũrĩrĩ-inĩ.

51 Jehova ekuuga ũũ: "Atĩrĩrĩ, nĩngarahũra roho
wa mũniinani, ũũkĩrĩre Babuloni, o na andũ
a Lebi-Kamai. **2** Nĩngatũma andũ a kũngĩ mathiĩ
Babuloni magakũhurunje ta ũrĩa mũũngũ ũmbũragwo
ihuhĩro-inĩ, na manange bũrũri ũcio ũtigwo ũtarĩ kĩndũ;
makaũũkĩrĩra kuuma mĩena yothe, mũthenya ũcio
waguo wa mwanangĩko. **3** Mũtikanareke mũikia wa
mĩguĩ ageete ũta wake, kana ehumbe nguo ciake cia ita.
Mũtigacaĩre aanake akuo; anangai mbũtũ ciake cia ita,
mũciniine. **4** Makaagũa thĩ moragĩtwo kũu Babuloni,
magurarĩtio nguraro cia gĩkuũ kũu barabara-inĩ ciakuo.
5 Nĩgũkorwo Isiraeli na Juda matitirikĩtwo nĩ Ngai wao,
o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o na gũtuĩka bũrũri
wao ũiyũrĩtwo nĩ mahĩtia maitho-inĩ ma ũcio Mũtheru
wa Isiraeli. **6** "Mwĩtharei muume kũu Babuloni! Ũrai
mũhonokie mĩoyo yanyu! Mwĩtharei mũtikaniinanĩrio
nakuo nĩ ũndũ wa mehia makuo. Nĩ ihinda rĩa Jehova rĩa
kwĩrĩhĩria; agaakũrĩha o kĩrĩa gĩkwagĩrĩire. **7** Babuloni
kwahaanaga ta gĩkombe gĩa thahabu kĩrĩ guoko-inĩ
kwa Jehova; nakuo gũgĩtũma thĩ yothe ĩhaane ta
ĩrĩĩtwo nĩ njoohi. Ndũrĩrĩ nĩcianyuire ndibei yakuo;
nĩ ũndũ ũcio rĩu ihaana ta igũrũkĩte. **8** Babuloni
nĩgũkũgũa o rĩmwe na kũhehenjwo. Kũrĩrĩrei! Rehei
ndawa ya kũniina ruo rwakuo; hihi kwahota kũhona.
9 "'Nĩtũngĩahonirie Babuloni, no rĩrĩ, gũtingĩhonio.
Nĩtũgũtigei, na o mũndũ acooke bũrũri wake kĩũmbe,
nĩgũkorwo ituĩro rĩakuo rĩkinyĩte o matu-inĩ, rĩambatĩte
o nginya matu-inĩ marĩa mairũ.' **10** "'Jehova nĩonanĩtie
ũthingu witũ; ũkai tũthiĩ tũkoimbũrĩre Zayuni maũndũ

marĩa Jehova Ngai witũ ekĩte.' **11** "Noorai mĩguĩ,
oyai ngo! Nĩgũkorwo Jehova nĩarahũrĩte athamaki a
Amedi, nĩ ũndũ nĩaciirĩire kũniina Babuloni. Jehova
nĩekwĩrĩhĩria harĩo, erĩhĩrie maũndũ marĩa meekirwo
hekarũ yake. **12** Haandai bendera kũrigania na thingo
cia Babuloni! Ongererai agitĩri, igai arangĩri, mũhaarĩrie
andũ a kũhithũkĩra njĩra-inĩ! Jehova nĩekũhingia ũrĩa
aciirĩire gwĩka, ahingie uuge wake wa kũrũmĩrĩrwo, wa
gũũkĩrĩra andũ a Babuloni. **13** Wee ũtũũraga gũkuhĩ na
njũũĩ nyingĩ, na ũkeigĩra indo nyingĩ igĩĩna-inĩ ciaku-rĩ,
ithirĩro rĩaku nĩ ikinyu, nĩ ihinda rĩaku rĩa kweherio.
14 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩehĩtĩte akĩgwetaga
rĩĩtwa rĩake, akoiga atĩrĩ: Ti-itherũ nĩngatũma ũũkĩrĩrwo
nĩ andũ aingĩ o ta mĩrumbĩ ya ngigĩ, nao makuugĩrĩrie
nĩ ũndũ wa gũkũhoota. **15** "Nĩwe wombire thĩ na ũndũ
wa hinya wake; ningĩ akĩhaanda thĩ na ũũgĩ wake,
na agĩtambũrũkia matu mairũ na ũndũ wa ũmenyo
wake. **16** Hĩndĩ ĩrĩa agũũthũka-rĩ, maaĩ marĩa marĩ
igũrũ matu-inĩ nĩmarurumaga; nĩwe ũtũmaga thaatũ
wambate na igũrũ kuuma ituri ciothe cia thĩ. Atũmaga
rũheni rũũke rũrehanĩte na mbura, na akahingũrĩra
rũhuho ruume makũmbĩ-inĩ make. **17** "Andũ othe
nĩmagĩte meciiria na makaaga ũmenyo, nake mũturi
wa thahabu o wothe nĩaconorithĩtio nĩ mĩhianano
ĩyo yake. Nĩ ũndũ mĩhianano ĩyo yake nĩ ya maheeni;
ndĩrĩ mĩhũmũ thĩinĩ wayo. **18** Ndĩrĩ kĩene, nĩ indo
cia kũnyararwo; narĩo ihinda rĩayo rĩa gũciirithio
rĩakinya-rĩ, nĩĩgathira biũ. **19** We ũcio Rũgai rwa
Jakubu ndatariĩ tayo, nĩgũkorwo nĩwe Mũũmbi wa
indo ciothe, o hamwe na mũhĩrĩga ũrĩa eegwatĩire
ũtuĩke igai rĩake; Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo
rĩĩtwa rĩake. **20** "Nĩwe njũgũma yakwa ya ita, na nowe
kĩndũ gĩakwa kĩa mbaara: nĩwe hũthagĩra kũhehenja
ndũrĩrĩ, na ngatũmĩra hinya waku kũniina mothamaki.
21 Nĩwe hũthagĩra kũhehenja mbarathi na mũmĩhaici,
ngakũhũthĩra kũhehenja ngaari ya ita na mũmĩtwari,
22 ngakũhũthĩra kũhehenja mũndũ mũrũme na mũndũ-
wa-nja, ngakũhũthĩra kũhehenja mũndũ mũkũrũ na
ũrĩa mwĩthĩ, o na ngakũhũthĩra kũhehenja mwanake na
mũirĩtu, **23** Ngakũhũthĩra kũhehenja mũrĩithi na rũũru
rwake rwa mbũri, ngakũhũthĩra kũhehenja mũrĩmi na
ndegwa ciake cia kũrĩma, o na ngakũhũthĩra kũhehenja
abarũthi na anene. **24** "Na rĩrĩ, Babuloni na arĩa
othe matũũraga Kalidei, ngaamacookereria ũũru wao
mũkĩionagĩra, ũũru wothe ũrĩa maaneka kũu Zayuni,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **25** "Nĩngũgũũkĩrĩra wee
kĩrĩma gĩkĩ gĩa kũniinana, wee ũniinaga thĩ yothe."
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Nĩngũgũtambũrũkĩria
guoko ngũũkĩrĩre, ngũgaragarie ngũrute ndwaro-inĩ
cia mahiga, na ndũme ũtuĩke ta kĩrĩma gĩcinĩtwo nĩ
mwaki. **26** Gũtirĩ ihiga rĩkarutwo harĩwe rĩtuĩke rĩa
koine, o na kana ihiga o rĩothe rĩa mũthingi, nĩ ũndũ
ũgũtũũra ũkirĩte ihooru nginya tene," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. **27** "Haandai bendera bũrũri-inĩ, huhai
karumbeta ndũrĩrĩ-inĩ! Thagathagai ndũrĩrĩ ikahũũrane
nake; ĩtai mothamaki maya meturanĩre, mamũũkĩrĩre:
mothamaki ma Ararati, na Mini, na Ashikenazu. Mũigĩrei
mũnene wa ita wa kũmũũkĩrĩra; ambatiai mbarathi cia
ita nyingĩ ta mĩrumbĩ ya ngigĩ. **28** Thagathagai ndũrĩrĩ
ikahũũrane nake; thagathagai athamaki a Amedi, na
abarũthi, na anene ao othe, na andũ a mabũrũri mothe
marĩa maathagwo nĩo. **29** Bũrũri nĩũrathingitha na
ũkenyogonda nĩ ruo, nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa Jehova
aciirĩire gwĩka Babuloni nĩ mũrũmu: wa kũharagania
bũrũri wa Babuloni nĩguo kwage mũndũ ũngĩtũũra
kuo. **30** Njamba iria irĩ hinya cia Babuloni nĩitigĩte
kũrũa; ciikarĩte ciĩgitio-inĩ ciacio iria nũmu. Hinya
wacio nĩ mũthiru; ihaanĩte o ta andũ-a-nja. Ciikaro
ciakuo nĩicinĩtwo na mwaki; mĩgĩĩka ya ihingo ciakuo nĩ
miunange. **31** Mũtwari ndũmĩrĩri ũmwe ararũmĩrĩrwo
nĩ ũngĩ, nake mũrekio akarũmĩrĩrwo nĩ mũrekio ũrĩa
ũngĩ, makamenyithie mũthamaki wa Babuloni atĩ itũũra
rĩu rĩake inene rĩothe nĩrĩtunyane, **32** ningĩ mariũko ma
njũũĩ nĩmanyiite, na kũrĩa kũrĩ marura gũgaacinwo na
mwaki, nacio thigari ikanyiitwo nĩ guoya." **33** Jehova
Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga
atĩrĩ: "Mwarĩ wa Babuloni atariĩ ta kĩhuhĩro kĩa ngano
hĩndĩ ĩrĩa yaraganĩtio ĩkĩrangĩrĩrio; kahinda gake ga
kũgethwo nĩgegũkinya o narua." **34** "Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni nĩatũmeretie, nĩatũreheire
kĩrigiicano, agatũma tũtuĩke ta nyũngũ ya rĩũmba
ĩtarĩ kĩndũ. Nĩatũmerũkĩtie o ta ndamathia, nayo
nda yake akamĩiyũria na indo ciitũ iria irĩ mũrĩo, na
nĩacookete agatũtahĩka. **35** Maũndũ ma ũhinya marĩa
maanekwo nyama ciitũ-rĩ, marocookerera Babuloni,"
ũguo nĩguo atũũri a Zayuni mekuuga. "Thakame iitũ
ĩrocookerera acio maikaraga kũu Babuloni," ũguo nĩguo
Jerusalemu ĩkuuga. **36** Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, Jehova
ekuuga ũũ: "Atĩrĩrĩ, niĩ nĩngũkũrũĩrĩra na ngũrĩhĩrie;
nĩngahũithia iria rĩake, na ndũme ithima ciake ihũe.
37 Babuloni gũgaatuĩka hĩba ya kũndũ kwanangĩku,
na imamo cia mbwe, na kũndũ gwa kũmakania, na
gwa gũthekererwo, kũndũ gũtarĩ mũndũ ũngĩtũũra
kuo. **38** Andũ othe akuo makaararamaga ta mĩrũũthi
mĩĩthĩ, makaarurumaga ta njaũ cia mĩrũũthi. **39**
No rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa magaakorwo macinĩtwo nĩ thuti-
rĩ, nĩrĩo ngaamarugithĩria iruga, na ndũme marĩĩo
nĩ njoohi, nĩguo magaatheka maanĩrĩire, macooke
makome toro nginya tene, na maticooke gũũkĩra,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **40** "Ngaamaikũrũkia ta
tũgondu tũgĩthiĩ gũthĩnjwo, o na ta ndũrũme irĩ hamwe
na thenge. **41** "Hĩ, kaĩ Sheshaki nĩrĩkeegwatĩrwo-
ĩ, itũũra rĩu rĩĩrahagwo nĩ thĩ yothe kaĩ nĩinyiite-
ĩ! Babuloni gũgaatuĩka kũndũ gwa kũmakania thĩinĩ
wa ndũrĩrĩ ciothe! **42** Iria rĩrĩa inene nĩrĩkaiyũra
Babuloni guothe; mũrurumo wa ndiihũ ciarĩo nĩguo
ũgaakũhubanĩria. **43** Matũũra makuo nĩmakirĩte ihooru,
matuĩke bũrũri mũũmũ na werũ ũtarĩ kĩndũ, bũrũri
ũtarĩ mũndũ ũngĩũtũũra, kũndũ gũtarĩ mũndũ ũgeragĩra
kuo. **44** Nĩngaherithĩria Beli kũu Babuloni na ndũme
ĩtahĩke kĩndũ kĩrĩa gĩothe ĩmeretie. Ndũrĩrĩ itigacooka
kũhatĩkana igĩthiĩ kũrĩ yo. Naruo rũthingo rwa Babuloni
nĩrũkaagũa. **45** "Umai kũu thĩinĩ warĩo, inyuĩ andũ
akwa! Mwĩtharei, mũhonokie mĩoyo yanyu! Mwĩtharei,
mweherere marakara marĩa mahiũ ma Jehova. **46**
Mũtikanareke ngoro cianyu ciũrwo nĩ hinya, kana
mwĩtigĩre hĩndĩ ĩrĩa ndeto cia mũhuhu ikaiguuo bũrũri-
inĩ; ũhoro ũmwe wa mũhuhu nĩũkaiguuo mwaka ũyũ,
na ũngĩ ũiguuo mwaka ũcio ũngĩ ũrũmĩrĩire, mũhuhu
ũkoniĩ ndeto cia haaro bũrũri-inĩ, na wa mwathani ũmwe

agĩũkĩrĩra mwathani ũrĩa ũngĩ. **47** Nĩgũkorwo ti-itherũ
ihinda nĩrĩgooka rĩrĩa ngaaherithia ngai cia mĩhianano
ya Babuloni; bũrũri ũcio wothe nĩũgaconorithio,
nao andũ akuo arĩa othe moragĩtwo nĩmakaaragana
kuo. **48** Hĩndĩ ĩyo igũrũ na thĩ na kĩrĩa gĩothe
kĩrĩ kuo nĩikanĩrĩra nĩ gũkena igĩkenerera Babuloni,
nĩgũkorwo aniinani nĩmakarĩtharĩkĩra, moimĩte mwena
wa gathigathini," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **49**
"Babuloni no nginya gũkaagũa nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli
arĩa maanooraga, ũguo noguo andũ a mabũrũri mothe
makaagũa thĩ, moragĩtwo nĩ ũndũ wa Babuloni. **50** Inyuĩ
mũhonokete kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, mwĩtharei
na mũtikagonderere! Ririkanagai Jehova mũrĩ bũrũri
wa kũraya, na mwĩciiragie ũhoro wa Jerusalemu."
51 "Nĩtũconorithĩtio, nĩgũkorwo nĩtũrumĩtwo, na
tũkahumbwo thoni mothiũ maitũ, tondũ andũ a kũngĩ
nĩmatoonyete kũndũ kũrĩa kwamũre thĩĩnĩ wa nyũmba
ya Jehova." **52** Jehova ekuuga atĩrĩ, "Matukũ nĩmagooka
rĩrĩa ngaaherithia mĩhianano yake, nao andũ arĩa
agurarie kũu bũrũri-inĩ ũcio guothe nĩmagacaaya. **53** O
na kũngĩtuĩka Babuloni gwĩtũũgĩrĩtie gũgakinya o matu-
inĩ, na ciĩhitho ciakuo ikairigĩrwo na hinya mũno-rĩ, no
ngaakũrehithĩria aniinani magũũkĩrĩre," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. **54** "Mũgambo wa kĩrĩro nĩũraiguuo
kũu Babuloni; nĩ mũgambo wa kũniinanwo ũraiguuo
kũu bũrũri wa andũ a Babuloni. **55** Jehova nĩakaniina
Babuloni; nĩagakiria inegene rĩu inene rĩakuo. Makũmbĩ
ma thũ makaahũũyũka taarĩ mũrurumo wa maaĩ
maingĩ. Mũrurumo wa mĩgambo yao nĩĩkaiguuagwo. **56**
Mũniinani nĩagookĩrĩra Babuloni; njamba ciakuo iria irĩ
hinya nĩikaanyiitwo, namo mota mao moinangwo. Nĩ
ũndũ Jehova nĩ Mũrungu ũrĩhanagĩria; we akaarĩhanĩria
biũ. **57** Anene akuo, na andũ arĩa ogĩ, o na abarũthi akuo,
o ũndũ ũmwe na anene akuo, o na njamba ciakuo iria
irĩ hinya, othe nĩngatũma marĩĩo nĩ njoohi; magaakoma
nginya tene, na matiũkĩre," nĩguo Mũthamaki ekuuga,
o we ũrĩa rĩĩtwa rĩake arĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe.
58 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: "Rũthingo
rwa Babuloni rũrĩa rwariĩ nĩrũkang'aũranio biũ, nacio
ihingo ciakuo iria ndaaya na igũrũ icinwo na mwaki;
andũ menogagia tũhũ, naguo wĩra wa ndũrĩrĩ no ngũ cia
gũcinwo na mwaki." **59** Ĩno nĩo ndũmĩrĩri ĩrĩa Jeremia
aaheire Seraia mũrũ wa Neria, mũrũ wa Maaseia, o ũcio
warĩ mũnene ũrĩa mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya
mũthamaki, rĩrĩa aathiire Babuloni marĩ na Zedekia
mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki
wake. **60** Jeremia nĩandĩkĩte ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũhoro
wothe ũkoniĩ mwanangĩko ũrĩa ũgaakinyĩrĩra Babuloni:
maũndũ marĩa mothe maandĩkĩtwo makoniĩ Babuloni.
61 Jeremia akĩĩra Seraia atĩrĩ, "Wakinya Babuloni-
rĩ, ũgaatigĩrĩra atĩ nĩwathoma mohoro maya mothe
wanĩrĩire. **62** Ũcooke uuge atĩrĩ, 'Wee Jehova, nĩugĩte
nĩũkũniina kũndũ gũkũ, nĩgeetha gũtikanatũũrwo nĩ
mũndũ, o na kana nyamũ; gũgũtũũra gũkirĩte ihooru
nginya tene.' **63** Warĩkia gũthoma ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo-
rĩ, ũrĩoherere ihiga, ũrĩikie Rũũĩ rwa Farati. **64** Ũcooke
uuge atĩrĩ, 'Ũguo noguo Babuloni gũkaarikĩra kũũrĩre
biũ, na gũtigacooka kuumĩra na igũrũ, nĩ ũndũ wa
mwanangĩko ũrĩa ngaakũrehithĩria. Nao andũ akuo
nĩmakaagũa.'" Ũhoro wa Jeremia ũkinyĩte hau.

52 Zedekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ũmwe
rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ
Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. Nyina eetagwo
Hamutali mwarĩ wa Jeremia; nake oimĩte Libina. **2**
Nake agĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta
ũrĩa Jehoiakimu eekĩte. **3** Na nĩ ũndũ wa marakara ma
Jehova-rĩ, nĩkĩo maũndũ macio mothe meekĩkire kũu
Jerusalemu na Juda, na mũthia-inĩ akĩmaingata mehere
mbere yake. Na rĩrĩ, Zedekia akĩremera mũthamaki wa
Babuloni, akĩaga gwathĩka. **4** Nĩ ũndũ ũcio mwaka-inĩ
wa kenda wa ũthamaki wa Zedekia, mũthenya wa ikũmi
wa mweri wa ikũmi-rĩ, Nebukadinezaru mũthamaki
wa Babuloni agĩthiĩ kũhũũrana na Jerusalemu arĩ na
ita rĩake rĩothe, nao makĩamba hema nja ya itũũra
rĩu inene, na magĩaka ihumbu cia tĩĩri mĩena yothe
yarĩo cia kũmateithia gũtharĩkĩra itũũra rĩu. **5** Narĩo
itũũra rĩu inene rĩgĩikara rĩrĩ irigiicĩrie nginya mwaka
wa ikũmi na ũmwe wa ũthamaki wa Zedekia. **6** Na
rĩrĩ, mũthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng'aragu
ĩkĩneneha mũno kũu itũũra-inĩ, o nginya gũkĩaga
irio cia kũrĩĩo nĩ andũ a bũrũri ũcio. **7** Hĩndĩ ĩyo
rũthingo rwa itũũra rĩu inene rũkĩmomorwo, nacio
mbũtũ ciothe cia ita ikĩũra. Moimire itũũra-inĩ ũtukũ
magereire kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagatĩ ga thingo
cierĩ hakuhĩ na mũgũnda wa mũthamaki, o na gũtuĩka
andũ a Babuloni nĩmarigiicĩirie itũũra rĩu inene rĩothe.
Nao makĩũra merekeire Araba, **8** no mbũtũ ya ita
ya Babuloni ĩgĩteng'eria Mũthamaki Zedekia nginya
ĩkĩmũkinyĩra werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Jeriko.
Thigari ciake ciothe ikĩamũranio nake ikĩhurunjwo. **9**
Nayo mbũtũ ya ita ya Babuloni ĩkĩnyiita Mũthamaki
Zedekia. Makĩmũtwara kũrĩ mũthamaki wa Babuloni
ũrĩa warĩ kũu Ribila, bũrũri-inĩ wa Hamathu, na kũu
nĩkuo aamũtuĩrĩire ciira. **10** Mũthamaki wa Babuloni arĩ
kũu Ribila nĩoragithirie ariũ a Zedekia o hau maitho-
inĩ ma ithe wao; agĩcooka akĩũragithia anene othe a
Juda. **11** Nĩacookire agĩkũũrithia Zedekia maitho, na
akĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango, akĩmũtwara Babuloni,
na kũu akĩmũikia njeera nginya mũthenya ũrĩa aakuire.
12 Mũthenya wa ikũmi wa mweri wa ĩtano, mwaka-inĩ
wa ikũmi na kenda wa gũthamaka kwa Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni-rĩ, Nebuzaradani mũnene wa
arangĩri a mũthamaki wa Babuloni, ũrĩa watungataga
mũthamaki wa Babuloni, agĩũka Jerusalemu, **13** agĩcina
hekarũ ya Jehova, na nyũmba ya ũthamaki, o na
nyũmba ciothe cia Jerusalemu. Ningĩ agĩcina nyũmba
o yothe yarĩ ya bata kuo. **14** Nayo mbũtũ yothe
ya ita ya Babuloni, ĩtongoretio nĩ mũnene ũcio wa
arangĩri a mũthamaki, ĩkĩmomora thingo ciothe iria
ciathiũrũrũkĩirie Jerusalemu. **15** Nebuzaradani ũcio warĩ
mũnene wa arangĩri a mũthamaki nĩatahire andũ amwe
arĩa maarĩ athĩĩni mũno, na andũ arĩa maatigaire kũu
itũũra-inĩ rĩu inene, hamwe na mabundi marĩa mangĩ,
o na andũ arĩa metwarĩte o ene kũrĩ mũthamaki wa
Babuloni. **16** No Nebuzaradani nĩatigire andũ amwe arĩa
maarĩ athĩĩni mũno a bũrũri ũcio kuo, nĩguo marutage
wĩra mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ na mĩgũnda-inĩ ĩrĩa
ĩngĩ. **17** Andũ a Babuloni makiunanga itugĩ cia gĩcango,
na metha cia kũigĩrĩrwo indo, na Karia karĩa kaarĩ ga
gĩcango, iria ciarĩ thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, magĩkuua

gĩcango kĩu gĩothe magĩgĩtwara Babuloni. **18** Ningĩ
magĩkuua nyũngũ, na icakũri, na magathĩ ma gũtinia
ndaambĩ, na mbakũri cia kũminjaminjĩria maaĩ, na
thaani, o na indo ciothe cia gĩcango iria ciahũthagĩrwo
wĩra-inĩ wa hekarũ, magĩthiĩ nacio. **19** Mũnene ũcio wa
thigari cia mũthamaki nĩakuuire mbakũri iria nene,
na Ngĩo, na mbakũri cia kũminjaminjĩria maaĩ, na
nyũngũ, na mĩtĩ ya matawa, na thaani, o na mbakũri
iria ciahũthagĩrwo na kũruta maruta ma kũnyuuo,
iria ciothe ciathondeketwo na thahabu ĩrĩa therie
kana betha. **20** Gĩcango kĩrĩa kĩarutirwo itugĩ-inĩ icio
cierĩ, na Karia kau, na ndegwa iria ikũmi na igĩrĩ
cia gĩcango iria ciarĩ rungu rwako, na metha, iria
Mũthamaki Solomoni aathondekete cia hekarũ ya
Jehova, gĩtingĩathimĩkire nĩ kũingĩha. **21** O gĩtugĩ
kĩmwe gĩacio kĩarĩ kĩa mĩkono ikũmi na ĩnana kũraiha,
na mĩkono ikũmi na ĩĩrĩ gũthiũrũrũka; na o kĩmwe
gĩacio kĩarĩ na ũtungu wa ciara inya, na kĩarĩ na
irima gatagatĩ. **22** Kĩongo gĩa gĩcango kĩrĩa kĩarĩ hau
gĩtugĩ-igũrũ, o kĩmwe kĩarĩ kĩa mĩkono ĩtano kũraiha,
na gĩkagemio na rũgara rũrĩ na makomamanga ma
gĩcango gũthiũrũrũkĩria. Gĩtugĩ kĩu kĩngĩ gĩa keerĩ,
kĩrĩ na makomamanga makĩo nĩkĩahaanaine biũ na
kĩu kĩngĩ kĩa mbere. **23** Na haarĩ na makomamanga
mĩrongo kenda na matandatũ maacuuhĩte mĩena-inĩ;
makomamanga mothe marĩa maathiũrũrũkĩirie igũrũ
wa magemio macio ma rũgara maarĩ igana rĩmwe. **24**
Mũnene ũcio wa arangĩri nĩanyiitire Seraia mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa mũnene, na Zefania mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
wa keerĩ harĩ we, o na andũ arĩa atatũ maarangagĩra
mũrango. **25** Harĩ andũ arĩa maatigaire kũu itũũra-inĩ
inene, akĩnyiita mũnene ũrĩa warũgamĩrĩire andũ a
mbaara, na akĩnyiita andũ mũgwanja arĩa maataaraga
mũthamaki. Ningĩ akĩnyiita karani ũrĩa mũnene, ũrĩa
wandĩkithagia andũ a gũthiĩ ita a bũrũri ũcio, na
andũ ake mĩrongo ĩtandatũ arĩa maakorirwo itũũra-
inĩ rĩu inene. **26** Nebuzaradani ũcio mũnene wa
arangĩri akĩmakuua othe, akĩmatwarĩra mũthamaki
wa Babuloni kũu Ribila. **27** Kũu Ribila, bũrũri-inĩ
wa Hamathu, nĩkuo mũthamaki ũcio wa Babuloni
aamoragithĩirie. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Juda magĩtahwo,
magĩtwarwo bũrũri ũngĩ, makĩrutwo bũrũri wao. **28** Ũyũ
nĩguo mũigana wa andũ arĩa Nebukadinezaru aatahire
akĩmatwara bũrũri ũngĩ: mwaka-inĩ wa mũgwanja
aatahire Ayahudi 3,023; **29** naguo mwaka wa ikũmi
na ĩnana wa ũthamaki wa Nebukadinezaru, agĩtaha
andũ 832 kuuma Jerusalemu; **30** o naguo mwaka-inĩ
wake wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ, agĩtaha Ayahudi 745
magĩtwarwo bũrũri ũngĩ nĩ Nebuzaradani ũcio mwathi
wa arangĩri a mũthamaki. Andũ acio othe maarĩ 4,600.
31 Na gũgĩkinya atĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na
mũgwanja kuuma rĩrĩa Jekonia, mũthamaki wa Juda,
aatwarirwo bũrũri ũngĩ, mwaka-inĩ ũrĩa Evili-Merodaki
aatuĩkire mũthamaki wa Babuloni-rĩ, nĩohorithirie
Jekonia mũthamaki wa Juda, akĩmũrekereria oime
njeera mũthenya wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano wa mweri wa
ikũmi na ĩĩrĩ. **32** Nĩamwarĩirie na ũhooreri, na akĩmũhe
gĩtĩ gĩa kũmũtũgĩria gũkĩra athamaki acio angĩ maarĩ
nao kũu Babuloni. **33** Nĩ ũndũ ũcio Jekonia akĩruta
nguo ciake cia njeera, na agĩtũũra arĩĩanagĩra irio na
mũthamaki matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo. **34**
Mũthamaki ũcio wa Babuloni nĩaheaga Jekonia indo
cia kũmũteithia o mũthenya matukũ mothe marĩa
aatũũrire muoyo, nginya mũthenya ũrĩa aakuire.

Macakaya

1 Hĩ! Kaĩ itũũra rĩu inene nĩrĩikarĩte rĩtiganĩirio, o
rĩu rĩratũire rĩiyũrĩte andũ-ĩ! Kaĩ rĩĩkũhaana o ta
mũtumia wa ndigwa, ũcio ũraarĩ mũnene gatagatĩ ka
ndũrĩrĩ-ĩ! O we ũratũire arĩ mũthamaki-mũndũ-wa-nja
ng'ongo-inĩ cia bũrũri-rĩ, rĩu atuĩkĩte ngombo. **2** Ũtukũ
araaraga akĩrĩra na ruo, maithori makanyũrũrũkĩra
makai-inĩ make. Arĩa othe marendanĩte nake-rĩ,
hatirĩ o na ũmwe wa kũmũhooreria. Arata ake othe
nĩmamũkunyanĩire; othe matuĩkĩte thũ ciake. **3**
Thuutha wa thĩĩna na mawĩra maritũ, Juda nĩatwarĩtwo
ithaamĩrio. Atũũraga gatagatĩ ka ndũrĩrĩ; agakĩaga
handũ ha kũhurũka. Arĩa othe mamũingatithagia
nĩmamũkinyĩrĩire arĩ hatĩka-inĩ ciake. **4** Njĩra cia
gũthiĩ Zayuni no macakaya, nĩ ũndũ gũtirĩ andũ
mookaga ciathĩ ciake iria njathane. Matoonyero make
mothe makirĩte ihooru, athĩnjĩri-Ngai ake no gũcaaya
maracaaya, airĩtu ake no kũgirĩka, nake arĩ na ruo
rũnene. **5** Amuku ake matuĩkĩte nĩo mamwathaga; thũ
ciake nĩcio igaacĩire. Jehova nĩamũrehithĩirie kĩeha
nĩ ũndũ wa mehia make maingĩ. Ciana ciake itahĩtwo
igatwarwo bũrũri ũngĩ, igatuĩka mĩgwate ya thũ. **6**
Mwarĩ wa Zayuni nĩehereirwo nĩ riiri wake. Anene ake
mahaanĩte ta thwariga ciagĩte ũrĩithio; moorĩte matarĩ
na hinya, moimĩtwo thuutha nĩ arĩa mamaingatithĩtie. **7**
Matukũ-inĩ ma thĩĩna na kũũrũũra gwake-rĩ, Jerusalemu
aririkanaga igĩĩna ciothe iria ciarĩ ciake matukũ ma tene.
Rĩrĩa andũ ake maagũire moko-inĩ ma thũ-rĩ, gũtiarĩ
mũndũ o na ũmwe wa kũmũteithia. Thũ ciake ikĩmũrora,
igĩthekerera mwanangĩko wake. **8** Jerusalemu nĩehĩtie
mũno, na nĩ ũndũ ũcio akanyiitwo nĩ thaahu. Arĩa
othe maamũtĩĩte-rĩ, rĩu nĩmamũnyararĩte, nĩ ũndũ
nĩmonete njaga yake; we mwene no gũcaaya aracaaya,
na akamahutatĩra. **9** Gĩko gĩake nĩkĩnyiitĩte nguo ciake;
nake ndaigana gwĩcũũrania mũtũũrĩre wake wa thuutha.
Kũgũa gwake kwarĩ gwa kũmakania; gũtiarĩ mũndũ
o na ũmwe wa kũmũhooreria. "Wee Jehova, ta kĩone
mathĩĩna makwa, nĩgũkorwo thũ yakwa nĩhootanĩte."
10 Thũ ĩyo nĩyegwatĩire igĩĩna-inĩ ciake ciothe; nake
akĩĩonera ndũrĩrĩ iria itooĩ Ngai igĩtoonya handũ harĩa
hake haamũre: o arĩa wee wathanĩte matikanatoonye
kĩũngano-inĩ gĩaku. **11** Andũ ake othe nĩgũcaaya
maracaaya magĩetha gĩa kũrĩa; magagĩkũũrania igĩĩna
ciao na irio nĩguo matũũre muoyo. "Wee Jehova,
ta cũrania wone, nĩgũkorwo ndĩ mũmeneku." **12**
"Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũrahĩtũka, anga mũkuona ũndũ ũyũ ta
ũtamũkonĩĩ? Ta rorai muone. Nĩ kũrĩ thĩĩna ũiganaine na
thĩĩna ũyũ wakwa, thĩĩna ũrĩa njigĩrĩirwo, o ũcio Jehova
aandehithĩirie mũthenya wa marakara make mahiũ? **13**
"We aandũmĩire mwaki uumĩte igũrũ, akĩũikũrũkia,
ũgĩtoonya nginya mahĩndĩ-inĩ makwa. Aambĩire magũrũ
makwa wabu wa kũmatega, akĩĩhũndũra. Nake agĩtũma
nyiitwo nĩ ihooru, ngĩkĩringĩka mũthenya wothe. **14**
"Mehia makwa mohanĩtio, magatuĩka icooki. Moko
make mamogothanĩtie hamwe. Magagĩĩkĩrwo ngingo-
inĩ yakwa, nake Mwathani agakĩĩniina hinya. Akaaneana
moko-inĩ ma arĩa itangĩhota gwĩtiiria. **15** "Mwathani
nĩaregete njamba ciothe cia ita iria ndĩ nacio, akanjĩtĩra
ita nĩguo rĩnjũkĩrĩre, rĩmemende aanake akwa. Kĩhihĩro-
inĩ gĩake kĩa ndibei-rĩ, Mwathani nĩarangĩrĩirie Mwarĩ
Gathirange wa Juda. **16** "Maũndũ macio nĩmo maratũma
ndĩre, namo maitho makwa makanyũrũrũkia maithori.
Gũtirĩ mũndũ ũrĩ hakuhĩ wa kũũhooreria, gũtirĩ mũndũ
wa kũnyũmĩrĩria ngoro. Ciana ciakwa ituĩkĩte cia
kũnyamarĩka tondũ thũ nĩyo ĩhootanĩte." **17** Zayuni
atambũrũkĩtie moko, no gũtirĩ mũndũ wa kũmũhooreria.
Jehova nĩathanĩte ũhoro wa Jakubu atĩ arĩa mariganĩtie
nake matuĩke thũ ciake; Jerusalemu nĩatuĩkĩte kĩndũ
kĩrĩ thaahu gatagatĩ-inĩ kao. **18** "Jehova nĩ mũthingu,
no rĩrĩ, nĩndaremeire watho wake. Thikĩrĩriai, inyuĩ
andũ othe, na mũrore gũthĩĩnĩka gwakwa. Aanake
akwa na airĩtu akwa nĩmatahĩtwo magatwarwo thĩ
ng'eni. **19** "Ndaatũmanĩire arĩa twarĩ ngwatanĩro, no-o
makĩngunyanĩra. Athĩnjĩri-Ngai akwa, na athuuri akwa
marakuĩrĩire itũũra-inĩ rĩu inene, o magĩcaragia irio
cia kũmatũũria muoyo. **20** "Wee Jehova, ta rora wone
ũrĩa ndĩ hatĩka-inĩ! Nĩndĩratangĩka thĩinĩ wakwa, na
ngathĩĩnĩka thĩinĩ wa ngoro yakwa, nĩ ũndũ ngoretwo
ndĩ mũremi mũno. Na kũu nja, hiũ cia njora nĩirooraga
andũ, nakuo thĩinĩ no gĩkuũ kũrĩ. **21** "Andũ nĩmaiguĩte
mũcaayo wakwa, no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa
kũũhooreria. Thũ ciakwa ciothe nĩciguĩte ũhoro wa
hatĩka ciakwa, nacio igakena nĩ ũndũ wa ũguo wĩkĩte.
Nawe gĩkinyie mũthenya ũrĩa wanĩrĩire nĩguo nao
mahaane ta niĩ. **22** "Waganu wao wothe nĩũgĩkinye
mbere yaku, nawe ũmeke o ta ũrĩa ũnjĩkĩte nĩ ũndũ wa
mehia makwa mothe. Mĩcaayo yakwa nĩ mĩingĩ, nayo
ngoro yakwa nĩĩringĩkĩte."

2 Hĩ! Kaĩ Mwathani nĩakĩhumbĩrĩte Mwarĩ wa Zayuni
na itu rĩa marakara make-ĩ! Nĩatungumanĩtie riiri
wa Isiraeli, akaũharũrũkia kuuma igũrũ nginya thĩ;
ndaaririkanire gaturwa ka magũrũ make, mũthenya
ũrĩa aarakarire. **2** Mwathani-rĩ, nĩameretie itũũro ciothe
cia Jakubu atarĩ na tha; nĩamomorete ciĩhitho iria
nũmu cia Mwarĩ wa Juda arĩ na marakara. Nĩagũithĩtie
ũthamaki wa Mwarĩ wa Juda, na akagũithia anene ake,
akamaconorithia. **3** Rũhĩa rwa Isiraeli ruothe arũrengete
arĩ na marakara mahiũ. Nĩeheretie guoko gwake
kwa ũrĩo, gũkameeherera o rĩrĩa thũ ciamakuhĩrĩria.
Nĩgũcina acinĩte Jakubu ta mwaki ũkũrĩrĩmbũka, ũrĩa
ũcinaga kĩrĩa gĩothe kĩrĩ hakuhĩ naguo. **4** Ageetete ũta
wake o ta thũ; guoko gwake kwa ũrĩo nĩ kwĩhaarĩirie.
Arĩa othe maatũire makenagia maitho-rĩ, amooragĩte
o ta marĩ thũ; hema ya Mwarĩ wa Zayuni amĩitĩrĩirie
mang'ũrĩ make mahaana ta mwaki. **5** Mwathani-
rĩ, atuĩkĩte ta thũ; nĩameretie Isiraeli. Nĩameretie
nyũmba ciake ciothe cia ũthamaki, na akaananga
ciĩhitho ciake iria nũmu. Nĩaingĩhĩirie Mwarĩ wa Juda
gũcakaya na kũgirĩka. **6** Nĩonũhĩte gĩikaro gĩake ta
mũgũnda; nĩanangĩte handũ hake ha gũtũnganĩrwo.
Jehova nĩatũmĩte Zayuni ariganĩrwo nĩ ciathĩ ciake
iria njathane, o hamwe na Thabatũ ciake; nĩ ũndũ
wa marakara make mahiũ-rĩ, akanyarara mũthamaki,
o hamwe na mũthĩnjĩri-Ngai. **7** Mwathani nĩaregete
kĩgongona gĩake, na agatiganĩria handũ hake harĩa
haamũre. Nĩaneanĩte thingo cia nyũmba ciake cia
ũthamaki kũrĩ thũ; iraanĩrĩra irĩ thĩinĩ wa nyũmba

ya Jehova, o taarĩ mũthenya wa gĩathĩ kĩrĩa gĩathane.
8 Jehova nĩatuire itua rĩa kũmomora rũthingo rũrĩa
rũthiũrũrũkĩirie Mwarĩ wa Zayuni. Nĩatambũrũkirie
rũrigi rwa gũthima, na ndaagiririe guoko gwake gũtige
kũrwananga. Nĩatũmire njirigo na thingo icakaye; o cierĩ
igĩgĩtuĩka cia kwanangĩka. **9** Ihingo ciakuo nĩihorokeire
na thĩ; mĩgĩĩko yacio nĩamiunangĩte, akamĩananga.
Mũthamaki na anene akuo nĩmatahĩtwo magatwarwo
ndũrĩrĩ-inĩ, watho rĩu ndũrutanagwo, na anabii akuo
nĩmatigire kuona cioneki ciumĩte kũrĩ Jehova. **10** Athuuri
a kũu kwa Mwarĩ wa Zayuni maikarĩte thĩ makirĩte
ki; nao nĩmehurĩirie rũkũngũ mĩtwe, na makehumba
nguo cia makũnia. Airĩtu a Jerusalemu mainamĩrĩire
maturumithĩtie mĩtwe yao thĩ. **11** Maitho makwa
nĩmaroora nĩ kũrĩra, ngatangĩka thĩinĩ wakwa, naguo
roho wakwa nĩũitũrũrĩirwo thĩ nĩ ũndũ wa andũ akwa
kwanangwo, nĩgũkorwo twana na tũkenge tũraringĩkĩra
njĩra-inĩ cia itũũra rĩrĩa inene. **12** Tũrooria manyina
atĩrĩ, "Irio na ndibei irĩ ha?" o tũkĩringĩkaga ta andũ
matiihĩirio njĩra-inĩ cia itũũra rĩrĩa inene, o mĩoyo yatuo
ĩgĩthiragĩra moko-inĩ ma manyina. **13** Ingĩkiuga atĩa nĩ
ũndũ waku? Ingĩkũgerekania nakĩ, wee Mwarĩ ũyũ wa
Jerusalemu? Ingĩkũhaanania nakĩ, nĩguo ngũhoorerie,
wee Mwarĩ ũyũ Gathirange wa Zayuni? Kĩronda gĩaku
kĩrikĩte o ta iria. Nũũ ũngĩhota gũkũhonia? **14** Cioneki
iria anabii aku moonaga ciarĩ cia tũhũ na cia maheeni;
matiigana kũmũguũrĩria mehia manyu nĩguo magirĩrĩrie
gũtahwo kwanyu. Ndũmĩrĩri iria maamũheire ciarĩ
cia maheeni, na cia kũmũhĩtithia. **15** Ehĩtũkĩri othe
mahũũraga hĩ; mathekaga makĩinainagĩria Mwarĩ ũyũ
wa Jerusalemu mĩtwe, makĩũragia atĩrĩ: "Ĩĩ rĩĩrĩ nĩrĩo
itũũra inene rĩrĩa rĩetagwo ũthaka ũrĩa mũkinyanĩru
biũ, na rĩgeetwo gĩkeno gĩa thĩ yothe?" **16** Thũ ciaku
ciothe ciathamagia tũnua igũũkĩrĩre; igũthekagĩrĩra na
ikahagarania magego, ikoiga atĩrĩ, "Ithuĩ nĩtũmũmeretie.
Ũyũ nĩguo mũthenya ũrĩa tũtũire twetereire, na
rĩu nĩtũwonete." **17** Jehova nĩarĩkĩtie gwĩka ũrĩa
aathugundĩte; we nĩahingĩtie kiugo gĩake, kĩrĩa aathanire
o matukũ ma tene. Akũng'aũranĩtie ategũkũiguĩra tha,
atũmĩte thũ igũkenerere, rũhĩa rwa amuku aku nĩruo
atũgĩrĩtie. **18** Ngoro cia andũ nĩirakaĩra Mwathani.
Atĩrĩrĩ, wee rũthingo rũrũ rwa Mwarĩ wa Zayuni,
reke maithori maku manyũrũrũke ta rũũĩ mũthenya
na ũtukũ; ndũkahurũke, kana ũreke maitho maku
mahurũke. **19** Arahũka, ũkayũrũrũke ũtukũ, rĩrĩa
ũrangĩri wa ũtukũ wambagĩrĩria; itũrũraga ngoro yaku
ta maaĩ mbere ya Mwathani. Ambararia moko maku na
igũrũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa mĩoyo ya ciana ciaku, o icio
iraringĩka nĩ ng'aragu magomano-inĩ ma njĩra ciothe.
20 "Wee Jehova, ta rora, na ũcũũranie: Nũũ ũngĩ wee ũrĩ
weka ũguo? Andũ-a-nja nĩmagĩrĩirwo nĩ kũrĩa maciaro
mao, o ciana iria marerete? Mũthĩnjĩri-Ngai na mũnabii
nĩmagĩrĩire kũũragagĩrwo handũ-harĩa-haamũre ha
Mwathani? **21** "Andũ ethĩ o na arĩa akũrũ makomete
hamwe rũkũngũ-inĩ rwa njĩra, aanake akwa na airĩtu
moragĩtwo na rũhiũ rwa njora. Ũmoragĩte mũthenya
ũrĩa ũrakarĩte; ũmoragĩte ũtekũmaiguĩra tha. **22** "O ta
ũrĩa wĩtanaga mũthenya wa gĩathĩ-rĩ, noguo ũnjĩtĩire
maũndũ ma kũnguoyohia, makandigiicĩria mĩena yothe
o taarĩ mũthenya wa gĩathĩ. Mũthenya wa marakara ma
Jehova-rĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire kana
agĩtigara; arĩa ndarũmbũirie na ngĩrera-rĩ, thũ yakwa
nĩĩmanangĩte."

3 Niĩ ndĩ mũndũ wonete thĩĩna nĩ ũndũ wa kũhũũrwo
na rũthanju rwa mang'ũrĩ make. **2** Andwarĩte
akangereria nduma-inĩ handũ ha ũtheri-inĩ; **3** ti-
itherũ, atũmĩte guoko gwake kũnjũkĩrĩre rĩngĩ na rĩngĩ,
mũthenya wothe. **4** Nĩatũmĩte nyama cia mwĩrĩ wakwa
na gĩkonde kĩaguo ihinyare, na akoinanga mahĩndĩ
makwa. **5** Nĩandigiicĩirie, na agaathiũrũrũkĩria na
marũrũ, na thĩĩna. **6** Atũmĩte ndũũre nduma-inĩ o ta
andũ arĩa maakuire tene. **7** Nĩanjirigĩire na rũthingo
nĩguo ndikae kũũra; mĩnyororo yakwa nĩamĩritũhĩtie
mũno. **8** O na rĩrĩa ndetana kana ndakaya ngĩenda
ũteithio-rĩ, nĩ kũhingĩrĩria ahingagĩrĩria mahooya
makwa. **9** Nĩahingĩte njĩra yakwa na mahiga maicũhie;
atũmĩte tũcĩra twakwa tuogome. **10** Kũrĩ niĩ aatuĩkĩte o
ta nduba rĩrĩa yoheirie, kana ta mũrũũthi rĩrĩa wĩhithĩte,
11 akĩngururia kuuma gacĩra-inĩ, akĩndambuura,
akĩndiganĩria itarĩ na ũteithio. **12** Ageetete ũta wake,
akangereka, nduĩke cabaa ya kũrathagwo nĩ mĩguĩ yake.
13 Nĩatheecire ngoro yakwa na mĩguĩ kuuma thiaka-inĩ
wake. **14** Ngĩgĩtuĩka wa gũthekagĩrĩrwo nĩ andũ akwa
othe; maanyũrũragia na rwĩmbo mũthenya wothe. **15**
Anjiyũrĩtie maũndũ marũrũ, na akaahũũnia na maaĩ
ma nyongo. **16** Nĩang'ethũrangĩte magego makwa
na kagoto; anangĩrĩirie rũkũngũ-inĩ. **17** Nĩnjagithĩtio
thayũ; nĩndiganĩirwo ũgaacĩru nĩ kĩĩ. **18** Nĩ ũndũ ũcio
nguuga atĩrĩ, "Riiri wakwa nĩũthirĩte, o hamwe na
maũndũ marĩa mothe ndũire njĩrĩgĩrĩire kuuma kũrĩ
Jehova." **19** Nĩngũririkana thĩĩna wakwa, na kũũrũũra
gwakwa, na ngaririkana maũndũ marũrũ, o na maaĩ
ma nyongo. **20** Ngoro yakwa no ĩraririkana maũndũ
macio, nayo ĩkaringĩka thĩĩnĩ wakwa. **21** O na gũtariĩ
ũguo nĩndirikanaga ũndũ ũyũ, na tondũ wa ũguo
ngagĩa na kĩĩrĩgĩrĩro: **22** Tondũ wa wendo mũnene
wa Jehova, nĩkĩo tũtaniinĩtwo biũ, nĩgũkorwo tha
ciake itirĩ hĩndĩ ithiraga. **23** Tha ciaku ikoragwo irĩ
njerũ rũciinĩ o rũciinĩ, wĩhokeku waku nĩ mũnene
mũno. **24** Ngoro yakwa yugaga atĩrĩ, "Jehova nĩwe igai
rĩakwa; tondũ ũcio nĩwe ndĩrĩetagĩrĩra." **25** Jehova
nĩ mwega kũrĩ arĩa mamwĩhokaga, kũrĩ ngoro ĩyo
ĩmũrongoragia; **26** nĩ wega mũndũ gweterera ũhonokio
wa Jehova o akirĩte. **27** Nĩ wega mũndũ gũkuua icooki
hĩndĩ ĩrĩa arĩ mũnini. **28** Nĩaikare arĩ wiki akirĩte,
nĩgũkorwo nĩ Jehova ũmũigĩrĩire rĩo. **29** Nĩaturumithie
ũthiũ wake rũkũngũ-inĩ, no gũkorwo aahota kũgĩa na
kĩĩrĩgĩrĩro. **30** Nĩerekererie rũthĩa kũrĩ mũndũ ũrĩa
ũkũmũgũtha, na aiyũrwo nĩ thoni. **31** Nĩgũkorwo
Jehova ndateanagĩria andũ nginya tene. **32** O na
gũtuĩka nĩarehaga kĩeha-rĩ, we nĩaiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo wendo ũcio wake ũtathiraga nĩ mũnene
mũno. **33** Nĩgũkorwo ndarehagĩra andũ mĩnyamaro,
kana akarehere ciana cia andũ kĩeha akĩendaga. **34**
Rĩrĩa andũ a bũrũri arĩa othe mohetwo maarangĩrĩrio
na makinya-rĩ, **35** rĩrĩa mũndũ aagithio kĩhooto gĩake
mbere ya Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno-rĩ, **36** o na rĩrĩa mũndũ
atuĩrwo ciira hatarĩ kĩhooto-rĩ, githĩ Mwathani ndonaga
maũndũ macio? **37** Nũũ ũngĩaria na atũme ũndũ

ũcio ũhinge, Mwathani ataathanĩte gũtuĩke ũguo? **38**
Githĩ kanua-inĩ ka Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno tiho hoimaga
maũndũ mooru, na hakoima maũndũ mega? **39** Mũndũ
o wothe ũrĩ muoyo-rĩ, atetaga nĩkĩ rĩrĩa ekũherithio nĩ
ũndũ wa mehia make? **40** Nĩtũthuthuurie-i mĩthiĩre iitũ
na tũmĩtuĩrie, tũcokerere Jehova. **41** Nĩtwambararie
ngoro ciitũ na moko maitũ na igũrũ kũrĩ Mũrungu
ũrĩa ũrĩ igũrũ, tuuge atĩrĩ: **42** "Ithuĩ-rĩ, nĩtwĩhĩtie na
tũgakũremera, wee nawe ũkaaga gũtũrekera. **43** "Wee
wĩhumbĩrĩte na marakara, ũgatũingatithia; ũũraganĩte
ũtekũiguanĩra tha. **44** Wee wĩhumbĩrĩte na itu nĩgeetha
gũtikagĩe na ihooya rĩngĩgũkinyĩra. **45** Wee ũtũmĩte
tũtuĩke ta gĩko, na ta mahuti gatagatĩ ka ndũrĩrĩ.
46 "Thũ ciitũ ciothe itwathamĩirie tũnua itũũkĩrĩre.
47 Nĩtũkorereirwo nĩ kĩmako kĩnene, na tũkenjerwo
marima, tũgakorwo nĩ ũniinani, na mwanangĩko." **48**
Maitho makwa maranyũrũrũkia tũrũũĩ twa maithori
nĩ ũndũ andũ akwa nĩmanangĩtwo. **49** Maitho
makwa marĩnyũrũrũkagia maithori mategũtigithĩria,
magaikara o makĩnyũrũrũkaga, **50** nginya rĩrĩa Jehova
agaacũthĩrĩria arĩ igũrũ oone. **51** Maũndũ marĩa
ndĩrona nĩmaranjiguithia kĩeha ngoro, tondũ wa andũ-
a-nja othe a itũũra rĩakwa inene. **52** Andũ arĩa
maatuĩkĩte thũ ciakwa hatarĩ gĩtũmi nĩo maanguĩmaga
ta nyoni. **53** Maanjikirie irima makĩenda kũnjũraga,
na makĩĩhũũra na mahiga; **54** ndaahubanĩirio nĩ maaĩ
maingĩ, magĩikũrũkĩra igũrũ rĩa mũtwe wakwa, na niĩ
ngĩĩciiria ndĩ hakuhĩ kũniinwo. **55** Ngĩkaĩra rĩĩtwa rĩaku
Wee Jehova, ndĩ kũu irima-inĩ rĩu iriku. **56** Na we ũkĩigua
ithaithana rĩakwa, ngĩkwĩra atĩrĩ, "Tiga kũhinga matũ
maku ngĩgũkaĩra ũndeithie." **57** Nawe ũkĩnguhĩrĩria
rĩrĩa ndagũkaĩire, ũkĩnjĩĩra atĩrĩ, "Tiga gwĩtigĩra." **58**
Wee Mwathani-rĩ, nĩwe wanjiirĩrĩire; nawe ũgĩgĩkũũra
muoyo wakwa. **59** Wee Jehova, nĩwonete ũũru ũrĩa
njĩkĩtwo. Tua ciira wakwa arĩ we! **60** Wee nĩwonete
kwĩrĩhĩria kwao guothe, o na mathugunda mao mothe
ma kũnjũkĩrĩra. **61** Wee Jehova-rĩ, nĩũiguĩte irumi iria
manumĩte nacio, o na mathugunda mao mothe ma
kũnjũkĩrĩra: **62** maũndũ marĩa thũ ciakwa ciaragia
na mĩheehũ ikĩng'ung'uanaga injũkĩrĩre mũthenya
wothe. **63** Ta kĩmarore! Magĩikara thĩ kana magĩũkĩra,
maanyũrũragia na nyĩmbo ciao. **64** Wee Jehova-rĩ,
marĩhe kũringana na ũrĩa mekĩte, kũringana na wĩra
wa moko mao. **65** Ũmia ngoro ciao, nakĩo kĩrumi gĩaku
kĩroikara nao! **66** Maingatithie ũrĩ na marakara, na
ũmaniine mathire gũkũ mũhuro wa igũrũ rĩa Jehova.

4 Hĩ! Kaĩ thahabu ĩyo nĩĩthirĩte ũkengu wayo-ĩ,
thahabu ĩrĩa therie kaĩ ĩrĩ gũthita-ĩ! Tũhiga twa
goro tũrĩa twamũre nĩtũhurunjĩtwo magomano-inĩ
ma njĩra ciothe. **2** Ariũ a Zayuni arĩa me bata, arĩa
rĩmwe mangĩaringithanirio na thogora wa thahabu,
kaĩ rĩu moonagwo ta nyũngũ cia rĩũmba-ĩ, o ta wĩra
wa moko ma mũũmbi! **3** O na mbwe nĩciongithagia
ciana ciacio, no andũ akwa matuĩkĩte andũ matarĩ
tha, o ta nyaga cia werũ-inĩ. **4** Rũrĩmĩ rwa gakenge
rũnyiitanĩte na karakara nĩ ũndũ wa kũnyoota; twana
tũhooyaga irio, no gũtirĩ mũndũ ũtũheaga. **5** Andũ
arĩa rĩmwe maarĩĩaga irio njega, rĩu maikaraga njĩra-
inĩ mekonotete, arĩa maarerirwo makĩhumbagwo nguo
cia rangi wa ndathi-rĩ, rĩu makomaga ciara-inĩ cia
mũhu. **6** Iherithia rĩa andũ akwa nĩ inene gũkĩra rĩa
itũũra rĩa Sodomu, rĩrĩa rĩang'aũranirio o rĩmwe, gũtarĩ
guoko kwarĩteithirie. **7** Anene akuo maatherete gũkĩra
tharunji, na makeerũha gũkĩra iria, maarĩ atune mĩĩrĩ
gũkĩra ruru ĩrĩa ndune, magakĩhaana ta kahiga ka goro
karĩa getagwo yakuti. **8** No rĩu mairĩte o na gũkĩra
mbiro; matikũũrĩkanaga marĩ njĩra-inĩ. Ikonde cia mĩĩrĩ
yao ciũmanĩrĩire na mahĩndĩ; ciumĩte o ta rũthanju.
9 Kaba arĩa mooragagwo na rũhiũ rwa njora, kũrĩ
arĩa makuuaga nĩ ng'aragu; matooragio nĩkũhũũta,
makamoca nĩ ũndũ wa kwaga irio cia kuuma mũgũnda.
10 Moko ma andũ-a-nja arĩa marĩ tha nĩmarugire
ciana ciao ene, igĩtuĩka irio ciao hĩndĩ ĩyo andũ akwa
manangirwo. **11** Jehova nĩarekereirie mang'ũrĩ make
biũ; aitũrũrĩte marakara make mahiũ. Nĩakĩtie mwaki
kũu Zayuni ũrĩa ũcinĩte mĩthingi yakuo. **12** Athamaki a
thĩ matingĩetĩkirie, o na kana kĩrĩndĩ o na kĩmwe gĩa
gũkũ thĩ, atĩ thũ na amuku nĩmangĩahotire gũtoonya
ihingo cia Jerusalemu. **13** No ũndũ ũcio wekĩkire nĩ
ũndũ wa mehia ma anabii akuo, na mawaganu ma
athĩnjĩri-Ngai akuo arĩa manaita thakame ya andũ arĩa
athingu kũu thĩinĩ. **14** Rĩu maturuuraga njĩra-inĩ ta andũ
atumumu. Mathaahĩtio nĩ thakame ũũ atĩ gũtirĩ mũndũ
o na ũmwe ũngĩgeria kũhutia nguo ciao. **15** Andũ
mamakayagĩrĩria, makoiga atĩrĩ, "Thiĩi nakũu! Mũrĩ
na thaahu! Thiĩi! Thiĩi! Mũtigatũhutie!" Ningĩ moora
na maatuĩka orũũri, makeerwo atĩrĩ kũu ndũrĩrĩ-inĩ,
"Matingĩikara gũkũ rĩngĩ." **16** Jehova we mwene nĩwe
ũmahurunjĩte; nĩatigĩte kũmarũmbũiya. Athĩnjĩri-Ngai
matiheagwo gĩtĩĩo, o na makarega gũtuga athuuri. **17**
Makĩria ma ũguo-rĩ, maitho maitũ nĩmathirire hinya, o
tũcũthĩrĩirie ũteithio ũrĩa tũtoonire; kuuma mĩthiringo
iitũ ĩrĩa mĩraihu-rĩ, twetereire rũrĩrĩ rũtangĩahotire
gũtũhonokia. **18** Andũ maatũcemaga ikinya gwa ikinya,
nĩ ũndũ ũcio tũtingĩathiĩrĩire njĩra-inĩ ciitũ. Ithirĩro
riitũ rĩgĩkuhĩrĩria, namo matukũ maitũ maarĩ matare,
nĩgũkorwo ithirĩro riitũ nĩrĩakinyĩte. **19** Andũ arĩa
matũingatithĩtie-rĩ, maarĩ na ihenya gũkĩra nderi irĩ
rĩera-inĩ; maatũhanyũkagĩria irĩma-inĩ, na magatuoheria
werũ-inĩ. **20** Mũndũ ũrĩa mũitĩrĩrie maguta nĩ Jehova, o
we ũrĩa warĩ ta mĩhũmũ iitũ-rĩ, nĩagwatirio nĩ mĩtego
yao. Tweciiragia atĩ tũrĩ kĩĩruru-inĩ gĩake-rĩ, no tũtũũre
gatagatĩ ka ndũrĩrĩ. **21** Kena na ũcanjamũke, wee Mwarĩ
wa Edomu, o wee ũtũũraga bũrũri wa Uzu. No rĩrĩ, o
nawe gĩkombe gĩkĩ nĩgĩgagũkora; ũgaakĩnyuĩra ũrĩĩo, na
ũrutwo nguo, ũtigwo njaga. **22** Wee Mwarĩ wa Zayuni-
rĩ, iherithia rĩaku nĩrĩgathira; ndakoongerera ihinda
rĩaku rĩa gũikara ũrĩ mũtahe. No wee, Mwarĩ wa Edomu-
rĩ, nĩagakũherithĩria mehia maku na aguũrie waganu
waku.

5 Wee Jehova-rĩ, ririkana maũndũ marĩa matũkorete; ta
rora wone gũconoka gwitũ. **2** Igai riitũ nĩrĩneanĩtwo
kũrĩ ageni, nayo mĩciĩ iitũ ĩgakĩneanwo kũrĩ andũ a
kũngĩ. **3** Nĩtũtuĩkĩte ciana cia ngoriai na ciana itarĩ
na maithe, nao manyina maitũ magatuĩka ta atumia
a ndigwa. **4** Maaĩ marĩa tũnyuuaga no tũgũrire; o na
ngũ nĩkũgũra tũragũra. **5** Arĩa matũingatithagia marĩ o
magũrũ-inĩ maitũ; nĩtũnogete, na tũkaaga ũhurũko.

6 Twĩneanĩte kũrĩ andũ a Misiri na a Ashuri nĩgeetha
tuone irio cia gũtũigana. **7** Maithe maitũ nĩmehirie
na rĩu matirĩ ho, na ithuĩ nĩ ithuĩ tũraherithio handũ
hao. **8** Ngombo nĩcio itwathaga, na gũtirĩ mũndũ wa
gũtũteithũra kuuma moko-inĩ ma cio. **9** Tuonaga irio
na ũndũ wa gũtwarĩrĩria mĩoyo iitũ ũgwati-inĩ, nĩ ũndũ
wa rũhiũ rwa njora rũrĩa rũrĩ werũ-inĩ. **10** Gĩkonde giitũ
kĩhiũhĩte o ta riiko rĩa kũruga mĩgate, tũkainaina nĩ ũndũ
wa kũhũũta. **11** Andũ-a-nja nĩmanyiitĩtwo na hinya gũkũ
Zayuni, nao airĩtu gathirange makanyiitwo na hinya
matũũra-inĩ ma Juda. **12** Anene akuo nĩ macuurĩtio na
moko mao; athuuri nao matiheagwo gĩtĩĩo. **13** Aanake
marutithagio wĩra wa hinya ithĩi-inĩ; tũmwana natuo
tũtũgũũgaga nĩgũkuuithio mĩrigo ya ngũ. **14** Athuuri
nĩmatigĩte gũikara kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene; aanake
nao nĩmatigĩte kũina nyĩmbo ciao. **15** Ngoro ciitũ
nĩithirĩte gĩkeno; ndũrũhĩ ciitũ igarũrũkĩte igatuĩka
macakaya. **16** Thũmbĩ ya ũnene nĩĩgwĩte, ĩgatuuma
mũtwe, kaĩ tũrĩ na haaro-ĩ, nĩgũkorwo nĩtwĩhĩtie! **17**
Tondũ ũcio ngoro ciitũ nĩiringĩkĩte; na tondũ wa maũndũ
macio maitho maitũ makaira, **18** tondũ wa Kĩrĩma gĩa
Zayuni, kĩrĩa gĩkirĩte ihooru, nacio mbwe rĩu nĩkuo
iceeraga. **19** Wee Jehova-rĩ, wathanaga nginya tene;
gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩtũũraga kuuma njiarwa nginya
njiarwa. **20** Ũriganagĩrwo nĩ ithuĩ hĩndĩ ciothe nĩkĩ?
Ũtũtiganĩirie hĩndĩ ndaaya ũguo nĩkĩ? **21** Wee Jehova-
rĩ, tũcookererie harĩwe, nĩguo tũhote gũgũcookerera;
erũhia matukũ maitũ macooke o ta ũrĩa matariĩ tene,
22 tiga ũkorirwo nĩũtũregeete biũ, ũgagĩtũrakarĩra o
mũno makĩria.

Ezekieli

1 Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ, mũthenya wa gatano
wa mweri wa kana, hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ hũgũrũrũ-
inĩ cia Rũũĩ rwa Kebari tũrĩ hamwe na andũ arĩa
maatahĩtwo magatwarwo kuo, igũrũ nĩrĩahingũkire,
na niĩ ngĩona cioneki cia Ngai. **2** Mũthenya wa gatano
wa mweri ũcio, naguo nĩguo mwaka wa ĩtano kuuma
Mũthamaki Jehoiakini athaamio, **3** kiugo kĩa Jehova
nĩgĩakinyĩrĩire Ezekieli ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa
Buzi, kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Kebari, o kũu bũrũri
wa Babuloni. Nakuo guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ
rĩake. **4** Ngĩcũthĩrĩria ngĩona rũhuho rwa kĩhuhũkanio
rũgĩũka ruumĩte na mwena wa gathigathini, naruo
rwarĩ itu inene rĩrĩ na rũheni rũkũhenũka narĩo
rĩarigiicĩirio nĩ ũtheri mũcangararu. Gatagatĩ ka mwaki
ũcio haahaanaga ta kĩgera kĩraakana, **5** na thĩinĩ wa
mwaki ũcio nĩ haarĩ kĩndũ kĩahaanaga ciũmbe inya irĩ
muoyo, nacio cionekaga irĩ na mũhianĩre wa mũndũ, **6**
na o kĩmwe gĩacio kĩarĩ na mothiũ mana na mathagu
mana. **7** Magũrũ ma cio maarĩ marũngarũ; namo
makinya ma cio maatariĩ ta ma gacaũ, na maakengaga
ta gĩcango gĩkumuthe. **8** Rungu rwa mathagu ma cio,
mĩena ĩna yacio, ciarĩ na moko ma mũndũ. Ciothe inya
ciarĩ na mothiũ na mathagu, **9** namo mathagu ma cio,
nĩmahutanĩtie. O kĩmwe gĩa cio gĩathiiaga kĩerekeire o
mbere; itiehũgũraga igĩthiĩ. **10** Mothiũ ma cio maatariĩ
ta ũũ: O kĩmwe gĩa icio inya kĩarĩ na ũthiũ wa mũndũ,
na mwena wa ũrĩo o kĩmwe kĩarĩ na ũthiũ wa mũrũũthi,
naguo mwena wa ũmotho kĩarĩ na ũthiũ wa ndegwa; o
na ningĩ, o kĩmwe gĩa cio kĩarĩ na ũthiũ wa nderi. **11**
Ũguo nĩguo mothiũ ma cio maatariĩ. Mathagu ma cio
maatambũrũkĩtio na igũrũ; o kĩmwe kĩarĩ na mathagu
meerĩ, o ithagu rĩhutanĩtie na ithagu rĩa kĩũmbe kĩrĩa
kĩngĩ mĩena yeerĩ, namo mathagu meerĩ makahumbĩra
mwĩrĩ wakĩo. **12** O kĩmwe gĩa cio gĩathiiaga kĩrũngĩrĩirie
o mbere. O kũrĩa guothe Roho aacierekagĩria, no kuo
ciathiiaga itekwĩhũgũra. **13** Ciũmbe icio irĩ muoyo
cionagwo ihaana ta makara megwakana mwaki kana
ta imũrĩ. Mwaki ũcio wathiiaga thuutha na mbere
gatagatĩ-inĩ ga ciũmbe icio; warĩ mũcangararu, na
rũheni rwahenũkaga kuuma harĩ guo. **14** Ciũmbe icio
ciaguthũkaga na thuutha na ikaguthũka na mbere ta
ũrĩa rũheni rũhenũkaga. **15** Rĩrĩa ndacũthĩrĩirie ciũmbe
icio irĩ muoyo, nĩndonire harĩ na kũgũrũ kwa ngaari
gũkinyĩte thĩ kũrĩ mwena-inĩ wa o kĩũmbe kĩu kĩrĩ na
mothiũ mana. **16** Naguo mũhianĩre na mũthondekere
wa magũrũ macio ma ngaari warĩ ta ũũ: Maahenagia ta
thumarati, na mothe mana nĩmahaanaine. O kũmwe
kuonekaga gũthondeketwo ta kũgũrũ kwa ngaari,
gũtoonyetio gatagatĩ ga kũgũrũ kũrĩa kũngĩ. **17** Namo
magĩthiĩ maathiiaga na mwena o wothe wa ĩyo ĩna kũrĩa
ciũmbe icio cierekeirie ũthiũ; magũrũ macio ma ngaari
matiagarũrũkaga rĩrĩa ciũmbe icio igũthiĩ. **18** Mĩbara ya
mo yarĩ mĩraihu na igũrũ na yarĩ ya kũmakania, nayo
mĩbara ĩyo yothe ĩna yaiyũrĩte maitho mĩena yothe.
19 Hĩndĩ ĩrĩa ciũmbe icio irĩ muoyo ciathiĩ, magũrũ
macio maarĩ mwena-inĩ wacio magathiĩ; na rĩrĩa ciũmbe
icio irĩ muoyo ciambata na igũrũ ciumĩte thĩ, magũrũ
macio o namo makaambata. **20** O kũrĩa guothe Roho
aacierekagĩria, nokuo ciathiiaga, namo magũrũ macio
magookĩra magatwarana nacio, tondũ roho wa ciũmbe
icio irĩ muoyo warĩ thĩinĩ wa magũrũ macio. **21** Hĩndĩ
ĩrĩa ciũmbe icio ciathiĩ, o namo magũrũ ma cio magathiĩ;
rĩrĩa ciũmbe icio ciarũgama, o namo makarũgama; na
rĩrĩa ciũmbe icio ciambata na igũrũ ciumĩte thĩ, magũrũ
macio makambatania nacio, tondũ roho wa ciũmbe icio
irĩ muoyo warĩ thĩinĩ wa magũrũ macio. **22** Igũrũ rĩa
mĩtwe ya ciũmbe icio irĩ muoyo nĩ haarĩ kĩndũ kĩaraganu
kĩahaanaga ta wariĩ wakengaga ta mbarabu, na warĩ wa
kũmakania. **23** Rungu rwa wariĩ ũcio, mathagu ma cio
maatambũrũkĩtio o rĩmwe rĩerekeire harĩ rĩrĩa rĩngĩ, na
o kĩũmbe kĩarĩ na mathagu meerĩ marĩa maakĩhumbĩrĩte
mwĩrĩ. **24** Hĩndĩ ĩrĩa ciũmbe icio ciathiiaga, ngĩigua
mũgambo wa mathagu ma cio, taarĩ mũrurumo wa
maaĩ magĩtherera, na taarĩ mũgambo wa Mwene-Hinya-
Wothe, taarĩ mbugĩrĩrio ya thigari cia ita. Na rĩrĩa
ciũmbe icio ciarũgamire, igĩthuna mathagu ma cio.
25 Ningĩ ngĩigua mũgambo uumĩte na igũrũ rĩa wariĩ
ũcio warĩ igũrũ rĩa mĩtwe yacio hĩndĩ ĩyo ciarũgamĩte
ithunĩte mathagu. **26** Igũrũ rĩa wariĩ ũcio warĩ igũrũ
rĩa mĩtwe yacio nĩ haarĩ kĩndũ kĩahaanaga ta gĩtĩ kĩa
ũnene gĩakĩtwo na kahiga ka yakuti ĩrĩa ya bururu,
na hau igũrũ rĩa gĩtĩ kĩu kĩa ũnene nĩ haarĩ na kĩndũ
kĩonekaga kĩrĩ na mũhianĩre ta wa mũndũ. **27** Ndaarora
ngĩona kuuma harĩa honekaga taarĩ ho njohero yake
gũcooka na igũrũ, oonekaga ahaana ta kĩgera kĩraakana,
kana ta kĩgera kĩiyũrĩtwo nĩ mwaki, ningĩ kuuma hau
njohero gũcooka na thĩ oonekaga ahaana ta mwaki;
naguo ũtheri mũcangararu ũkamũrigiicĩria. **28** Ũtheri
ũcio wamũrigiicĩirie watariĩ ta mũkũnga-mbura ũrĩ
itu-inĩ rĩa mbura mũthenya ũrĩa kũroira, ũguo noguo
ũtheri ũrĩa mũnene wamũrigiicĩirie watariĩ. Ũtheri
ũcio wonekaga ũhaanaine na riiri wa Jehova. Na rĩrĩa
ndawonire-rĩ, ngĩĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ,
ngĩigua mũgambo wa mũndũ ũkwaria.

2 Nake mũndũ ũcio akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ,
wĩrũgamie na magũrũ maku, ngwarĩrie." **2** O hĩndĩ
ĩyo aanjaragĩria, Roho agĩtoonya thĩinĩ wakwa, akĩnjoya
akĩndũgamia, na niĩ ngĩigua akĩnjarĩria. **3** Nake akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ, nĩngũgũtũma kũrĩ andũ a
Isiraeli, ũthiĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũu rũremu, o rũu rũnemeire;
ruo rwene o na maithe maaruo rũtũũrĩte rũregete
kũnjathĩkĩra nginya ũmũthĩ. **4** Andũ acio ndĩragũtũma
kũrĩ o-rĩ, nĩmanyũmĩirie ngoro na makaang'athĩria.
Meere atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Mwathani Jehova aroiga.' **5** Na
rĩrĩ, andũ acio mangĩthikĩrĩria kana marege gũthikĩrĩria,
nĩgũkorwo nĩ andũ a nyũmba ya ũremi, nĩmakamenya
atĩ nĩhakoretwo na mũnabii gatagatĩ-inĩ kao. **6** Nawe
mũrũ wa mũndũ-rĩ, ndũkametigĩre kana wĩtigĩre ciugo
ciao. Ndũgetigĩre, o na akorwo cong'e na mĩigua
nĩcigũthiũrũrũkĩirie, na ũikaraga gatagatĩ ga tũng'aurũ.
Ndũgetigĩre ũrĩa mekuuga kana ũmakio nĩo, o na
akorwo nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. **7** No nginya
ũmaarĩrie na ciugo ciakwa, kana nĩmegũthikĩrĩria kana
matigũthikĩrĩria, nĩ ũndũ nĩ aremi. **8** No wee mũrũ
wa mũndũ-rĩ, thikĩrĩria ũrĩa ngũkwĩra. Ndũkareme
ta nyũmba ĩyo ya ũremi; athamia kanua gaku na

ũrĩe kĩrĩa ngũkũhe.” **9** Ngĩcooka ngĩcũthĩrĩria, ngĩona
ndaambũrũkĩirio guoko. Guoko kũu kwanyiitĩte ibuku
rĩa gĩkũnjo, **10** nake akĩrĩkũnjũrĩra hau mbere yakwa.
Narĩo rĩandĩkĩtwo ciugo cia macakaya mĩena yeerĩ, na
cia kĩrĩro, o na cia kĩeha.

3 Nake mũndũ ũcio akĩnjĩĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ,
rĩa kĩrĩa kĩrĩ mbere yaku, rĩa ibuku rĩĩrĩ rĩa gĩkũnjo;
ũcooke ũthiĩ ũkaarĩrie andũ a nyũmba ya Isiraeli.” **2**
Nĩ ũndũ ũcio ngĩathamia kanua, nake akĩĩhe ibuku rĩu
rĩa gĩkũnjo ndĩrĩrĩe. **3** Ningĩ akĩnjĩĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa
mũndũ, rĩa ibuku rĩĩrĩ rĩa gĩkũnjo ndĩrakũhe ũiyũrie
nda yaku.” Nĩ ũndũ ũcio ngĩrĩrĩa, na rĩrĩ kanua-inĩ
gakwa rĩarĩ na mũrĩo ta ũũkĩ. **4** Ningĩ agĩcooka akĩnjĩĩra
atĩrĩ: “Mũrũ wa mũndũ, thiĩ o rĩu kũrĩ andũ a nyũmba
ya Isiraeli ũmaarĩrie ciugo ciakwa. **5** Ndũratũmwo
kũrĩ andũ a mwarĩrie ũtooĩ kana rũthiomi rũritũ, no
nĩ kũrĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli; **6** ti kũrĩ ndũrĩrĩ
nyingĩ iria ciaragia mwarĩrie ũtooĩ kana rũthiomi rũritũ,
kana rũrĩ na ciugo iria ũtangĩmenya. Ti-itherũ, korwo
nĩndagũtũmĩte kũrĩ o, nĩmangĩagũthikĩrĩirie. **7** No
rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Isiraeli matingĩenda gũkũigua,
nĩ ũndũ matiendaga kũnjigua, nĩgũkorwo nyũmba
yothe ya Isiraeli nĩyũmĩtie ngoro na ĩkang’athia. **8**
No rĩrĩ, niĩ ngũtũma wage kuororoa na ũũmie ngoro
o ta o. **9** Nĩngũtũma gĩthiithi gĩaku kĩũme ta ihiga
rĩrĩa rĩũmũ mũno, rĩrĩa rĩũmũ gũkĩra ihiga rĩa nyaigĩ.
Ndũkametigĩre kana ũmakio nĩo, o na akorwo nĩ a
nyũmba ya ũremi.” **10** Ningĩ akĩnjĩĩra atĩrĩ, “Mũrũ
wa mũndũ, thikĩrĩria wega na wĩkĩre ciugo iria ciothe
ngũkwarĩria ngoro-inĩ. **11** Thiĩ o rĩu kũrĩ andũ anyu
arĩa matahĩtwo warie nao. Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga,’ kana nĩmegũthikĩrĩria kana
matigũthikĩrĩria.” **12** Ningĩ Roho akĩnjoya na igũrũ, na
ngĩigua mũgambo mũnene thuutha wakwa ũkĩruruma.
(Riiri wa Jehova ũrogoocwo arĩ o kũu gĩikaro-inĩ gĩake!)
13 Naguo warĩ mũgambo wa mathagu ma ciũmbe icio irĩ
muoyo makĩhutania mo mene, na wa magũrũ ma ngaari
marĩa maarĩ mĩena yacio, naguo warĩ mũgambo mũnene
warurumaga. **14** Roho agĩcooka akĩnjoya na igũrũ
akĩnjeheria, na niĩ ngĩthiĩ ndĩ na marũrũ na marakara
ngoro-inĩ, nakuo guoko kwa Jehova kũrĩa kwa hinya
kwarĩ igũrũ rĩakwa. **15** Ngĩkinya kũrĩ arĩa maatahĩtwo,
arĩa maatũũraga kũu Teli-Abibu, gũkuhĩ na Rũũĩ rwa
Kebari, na ngĩikarania nao kwa ihinda rĩa mĩthenya
mũgwanja, makĩte mũno. **16** Thuutha wa mĩthenya ĩyo
mũgwanja-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩĩrwo
atĩrĩ, **17** “Mũrũ wa mũndũ, nĩngũtuĩte mũrangĩri wa
andũ a nyũmba ya Isiraeli, nĩ ũndũ ũcio igua kiugo
kĩrĩa ngwaria, na ũmeere ũrĩa ndĩramakaania. **18** Rĩrĩa
ngwĩra mũndũ mwaganu atĩrĩ, ‘Ti-itherũ, nĩũgaakua,’
nawe wage kũmũkaania, kana kũmwarĩria atigane
na mĩthiĩre yake ya waganu nĩguo ahonokie muoyo
wake-rĩ, mũndũ ũcio mwaganu nĩagaakua nĩ ũndũ wa
mehia make, nawe nĩwe ngooria thakame yake. **19**
No wee ũngĩkaania mũndũ ũcio mwaganu, nake arege
kũgarũrũka atigane na waganu wake kana mĩthiĩre yake
mĩũru-rĩ, we nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make; no wee-
rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku. **20** “Ningĩ-rĩ,
mũndũ mũthingu angĩgarũrũka atigane na ũthingu wake
eke maũndũ mooru, na niĩ ndĩmwĩkĩrĩre mũhĩnga mbere
yake-rĩ, nĩagaakua. Kũngĩkorwo ndwamũkaanirie-rĩ,
nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make. Maũndũ marĩa
aneeka ma ũthingu matikaaririkanwo, nawe nĩwe
ngooria thakame yake. **21** No rĩrĩ, wee ũngĩkaania
mũndũ ũcio mũthingu atige kwĩhia, nake aage kwĩhia-
rĩ, ti-itherũ nĩagatũũra muoyo nĩ ũndũ nĩathikĩrĩirie
ũguo wamũkaanirie, nawe-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie
muoyo waku.” **22** Guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩakwa
ndĩ o kũu, nake akĩnjĩĩra atĩrĩ, “Ũkĩra ũthiĩ werũ-inĩ ũrĩa
mwaraganu, na kũu nĩkuo ngũkwarĩria.” **23** Nĩ ũndũ ũcio
ngĩũkĩra ngĩthiĩ werũ-inĩ ũcio mwaraganu, naguo riiri
wa Jehova warũngiĩ kuo, ũhaana ta riiri ũrĩa ndoonete
hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Kebari, na niĩ ngĩĩgũithia,
ngĩturumithia ũthiũ thĩ. **24** Hĩndĩ ĩyo Roho agĩtoonya
thĩinĩ wakwa, akĩnjoya akĩndũgamia na magũrũ makwa.
Akĩnjarĩria, akĩnjĩĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũkehingĩre gwaku
nyũmba. **25** No rĩrĩ, wee mũrũ-wa-mũndũ, nĩmagakuoha
na mĩhĩndo; ũgaikara ũrĩ muohe nĩguo ndũkoime ũthiĩ
gatagatĩ-inĩ ka andũ. **26** Niĩ nĩngatũma rũrĩmĩ rwaku
rũnyiitane na karakara nĩguo ũkire wage kũmanegenia,
o na akorwo o nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. **27** No
rĩrĩa ngaakwarĩria-rĩ, nĩngakũhingũra kanua, nawe
nĩũkameera ũũ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ.’ Ũrĩa
wothe ũngĩthikĩrĩria nĩathikĩrĩrie, nake ũrĩa wothe
ũkũrega nĩarege; nĩgũkorwo o nĩ andũ a nyũmba ya
ũremi.

4 “Wee, mũrũ wa mũndũ, rĩu oya iturubarĩ ũrĩige
mbere yaku, ũcooke ũkurure itũũra inene rĩa
Jerusalemu igũrũ rĩarĩo; **2** Ũcooke ũrĩrigiicĩrie: Rĩakĩrĩre
indo cia mbaara cia gũteithia gũtharĩkĩra itũũra, na wake
kĩhumbu gĩkinyĩte itũũra, na ũrĩakĩrĩre kambĩ na nja, na
ũigithie mĩgogo mĩtungu ya kũrĩmomora ĩrĩrigiicĩirie. **3**
Cooka woe rũgĩo rwa kĩgera, ũrũige rũtuĩke taarĩ rũgiri
rwa kĩgera gatagatĩ gaku na itũũra rĩu inene, na ũhũgũre
ũthiũ waku na kũu rĩrĩ. Narĩo rĩrigiicĩrio, na nĩwe
ũkaarĩrigiicĩria. Ũndũ ũcio nĩũgaatuĩka kĩmenyithia
harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli. **4** “Ningĩ ũkome na
mwena waku wa ũmotho, ũcooke wĩigĩrĩre mehia ma
andũ a nyũmba ya Isiraeli. Nĩwe ũgaakuua mehia mao
matukũ marĩa mothe ũgaakoma na mwena ũcio. **5**
Nĩngũtuĩrĩire ũkome matukũ maiganaine na mĩaka
ya mehia mao. Nĩ ũndũ ũcio matukũ magana matatũ
na mĩrongo kenda nĩmo ũgaakuua mehia ma andũ a
nyũmba ya Isiraeli. **6** “Warĩkia gwĩka ũguo, ũkome
rĩngĩ, ihinda rĩĩrĩ na mwena waku wa ũrĩo, ũkuue
mehia ma nyũmba ya Juda. Nĩngũtuĩrĩire matukũ
mĩrongo ĩna, o mũthenya ũkarũgamĩrĩra mwaka ũmwe.
7 Hũgũra ũthiũ waku ũwerekerie itũũra rĩa Jerusalemu
rĩu rĩrigiicĩirio, ũrĩtambũrũkĩrie guoko kũhumbũrĩtio,
ũrĩrathĩre ũhoro wa gũũkĩrĩrwo. **8** Nĩngakuoha na
mĩhĩndo nĩguo ndũkanahote kwĩgarũra na mwena
ũmwe kana ũrĩa ũngĩ nginya rĩrĩa matukũ maku ma
kũrigiicĩrio magaathira. **9** “Oya ngano na cairi, na
mboco na ndengũ, na mwere na ngano njirũ; cĩĩkĩre
thĩinĩ wa ndigithũ ũcihũthagĩre gwĩthondekera mũgate.
Mũgate ũcio nĩguo ũrĩrĩĩaga ihinda rĩa matukũ magana
matatũ na mĩrongo kenda macio ũgũkorwo ũkomete
na mwena. **10** Thima cekeri mĩrongo ĩĩrĩ cia irio iria

ũrĩrĩĩaga o mũthenya na ũcirĩĩage mahinda marĩa
mabange. **11** Ningĩ ũthime maaĩ gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa
hini ĩmwe, na ũmanyuuage mahinda o marĩa mabange.
12 Rĩĩaga irio icio o ta ũrĩa ũngĩrĩa mũgate wa cairi;
ũũruge andũ makĩonaga, ũhũthĩrĩte mwaki wakĩtio na
mai ma mũndũ." **13** Jehova akiuga atĩrĩ, "Ũguo nĩguo
andũ a Isiraeli makaarĩĩaga irio irĩ na thaahu marĩ
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, kũrĩa ngaamatwarithia." **14** Na
niĩ ngiuga atĩrĩ, "Ũguo ti guo, Mwathani Jehova! Niĩ
ndirĩ ndethaahia. Kuuma ũnini wakwa nginya rĩu, ndirĩ
ndarĩa nyama ya nyamũ ĩkuĩte kana ĩtambuurĩtwo nĩ
nyamũ cia gĩthaka. Gũtirĩ nyama ĩrĩ mũgiro ĩrĩ yatoonya
kanua gakwa." **15** Nake akiuga atĩrĩ, "Ũguo nĩ wega;
nĩngũreke ũruge mũgate waku na mai ma ng'ombe,
handũ ha mwaki wa mai ma mũndũ." **16** Nake agĩcooka
akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ, nĩngagirĩrĩrĩria irio
itigatoonye Jerusalemu. Andũ acio makaarĩĩaga irio
cia gĩthimo magĩtangĩkaga, na manyuuage maaĩ ma
gĩthimo matarĩ na kĩĩrĩgĩrĩro, **17** nĩ ũndũ nĩgũgakorwo
na ũnyiihu wa irio na wa maaĩ. Nĩmakamakaga moona
o mũndũ ũrĩa atariĩ na nĩmakahĩnja nĩ ũndũ wa mehia
mao.

5 "Na rĩrĩ, mũrũ wa mũndũ, oya rũhiũ rwa njora
rũũgĩ, ũrũhũthĩre ta rwenji rwa mwenjani, wĩyenje
naruo mũtwe na nderu. Ningĩ ũcooke woe ratiri ya
gũthima, ũgayanie njuĩrĩ ĩyo. **2** Rĩrĩa matukũ marĩa
mũrigiicĩirio magaathira-rĩ, ũgaacinĩra gĩcunjĩ gĩa ithatũ
kĩa njuĩrĩ ĩyo na mwaki kũu thĩinĩ wa itũũra inene. Oya
gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩayo ũthiũrũrũke itũũra rĩu inene
ũkĩmĩgũthagũthaga na rũhiũ rwa njora. Nakĩo gĩcunjĩ gĩa
ithatũ kĩayo ũkĩhurunje gĩtwarwo nĩ rũhuho. Nĩgũkorwo
nĩngamaingatithia na rũhiũ rwa njora ndĩrũcomorete.
3 No rĩrĩ, oya gakundi ka njuĩrĩ ũthinĩkĩre ruuno-inĩ rwa
nguo yaku. **4** Cooka woe gakundi kayo ũgaikie mwaki-
inĩ ũgacine. Mwaki nĩũgatheerema kuuma hau ũiyũre
nyũmba yothe ya Isiraeli. **5** "Ũũ nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga: Rĩĩrĩ nĩrĩo itũũra inene rĩa Jerusalemu, rĩrĩa
haandĩte gatagatĩ ka ndũrĩrĩ rĩthiũrũkĩirio nĩ mabũrũri.
6 No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa waganu warĩo, nĩrĩremeire
mawatho makwa o na watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo
gũkĩra ndũrĩrĩ na mabũrũri macio marĩthiũrũrũkĩirie.
Nĩrĩregete mawatho makwa na rĩtirũmĩrĩire watho
wakwa wa kũrũmĩrĩrwo. **7** "Nĩ ũndũ ũcio ũũ nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga: Wee ũkoretwo ũrĩ mũremi
gũkĩra ndũrĩrĩ ici igũthiũrũrũkĩirie, ũkaaga kũrũmĩrĩra
watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo kana kũhingia mawatho
makwa. Wee o na ndwĩkĩte maũndũ maringaine na
irĩra cia ndũrĩrĩ icio igũthiũrũrũkĩirie. **8** "Nĩ ũndũ
ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Niĩ mwene
nĩngũgũũkĩrĩra, wee Jerusalemu, ngũherithie ũkĩonagwo
nĩ ndũrĩrĩ icio. **9** Tondũ wa mĩhianano ĩyo yaku yothe ĩrĩ
magigi, niĩ nĩngũgwĩka ũrĩa itarĩ ndeeka mbere ĩyo na
itageeka rĩngĩ. **10** Nĩ ũndũ ũcio, gatagatĩ-inĩ gaku maithe
nĩmakaarĩa ciana ciao, o nacio ciana irĩe maithe ma
cio. Nĩngakũherithia, na hurunje matigari maku mothe
matwarwo nĩ rũhuho. **11** Nĩ ũndũ ũcio, ti-itherũ ta ũrĩa
niĩ ndũũraga muoyo, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ,
tondũ nĩũthaahĩtie gĩikaro gĩakwa kĩamũre na ũndũ
wa mĩhianano yaku yothe mĩbuthu na ciĩko thũũrĩku-
rĩ, nĩngakwehereria wendo wakwa, na ndigacooka
gũkũrora na tha, kana ngũcaaĩre. **12** Gĩcunjĩ gĩa ithatũ
kĩa andũ aku makooragwo nĩ mũthiro, kana maniinwo
nĩ ng'aragu o kũu thĩinĩ waku; gĩcunjĩ gĩa ithatũ
gĩkooragwo na rũhiũ rwa njora nja ya thingo ciaku;
nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ ngaakĩhurunja gĩtwarwo nĩ
rũhuho, na gĩteng'erio na rũhiũ rwa njora rũcomoretwo.
13 "Hĩndĩ ĩyo marakara makwa nĩmagathira, na mang'ũrĩ
makwa harĩo manyiihe, na niĩ nĩngarĩhĩrio. Ndaarĩkia
kũmaitũrũrĩra mang'ũrĩ makwa, nĩmakamenya atĩ niĩ
Jehova, nĩ niĩ ndoiga ũguo ndĩĩrutanĩirie. **14** "Nĩngagũtua
mwanangĩko, na ngũtue kĩndũ gĩa kũnyararwo gatagatĩ-
inĩ ka ndũrĩrĩ iria igũthiũrũrũkĩirie, o na maitho-inĩ
ma ahĩtũki. **15** Wee ũgaatuĩka wa kũmenwo, na wa
kũnyararwo, na kĩndũ gĩa gũkaanania nakĩo, na kĩndũ
kĩrĩ magigi harĩ ndũrĩrĩ icio igũthiũrũrũkĩirie, hĩndĩ
ĩrĩa ngaakũherithia ndĩ na marakara na mang'ũrĩ, na
ngũkaanie na mathũgũta manene. Niĩ Jehova nĩ niĩ
ndoiga ũguo. **16** Rĩrĩa ngaakũratha na mĩguĩ yakwa
ya ũragani na ya ng'aragu, ngaakũratha ngũniine.
Nĩngakũrehere ng'aragu makĩria, na hinge njĩra ĩrĩa
irio ciaku ciũkagĩra. **17** Nĩngakũrehere ng'aragu na
nyamũ cia gĩthaka igũtharĩkĩre, nacio nĩigakũniinĩra
ciana. Mũthiro na ũiti wa thakame nĩigakũhaata, na
nĩngarehithia rũhiũ rwa njora rũgũũkĩrĩre. Niĩ Jehova
nĩ niĩ ndoiga ũguo."

6 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ,
2 "Mũrũ wa mũndũ, ng'ethera irĩma cia Isiraeli;
cirathĩre ũhoro wa gũciũkĩrĩra, **3** ũciĩre atĩrĩ: 'Inyuĩ
irĩma cia Isiraeli, iguai kiugo kĩa Mwathani Jehova. Ũũ
nĩguo Mwathani Jehova ekwĩra irĩma na tũrĩma, na
mĩkuru na cianda: Niĩ ngirie kũmũũkĩrĩra na rũhiũ rwa
njora, na nyanange kũndũ kwanyu kũrĩa gũtũũgĩru. **4**
Igongona cianyu nĩikamomorwo, na igongona cianyu
cia gũcinĩrwo ũbumba ihehenjwo; na nĩngooragĩra
andũ anyu hau mbere ya mĩhianano ĩyo yanyu. **5**
Nĩngaragania ciimba cia andũ a Isiraeli hau mbere ya
mĩhianano ĩyo yao, na nĩngahurunja mahĩndĩ manyu
gũthiũrũrũkĩria igongona cianyu. **6** Kũndũ kũrĩa
guothe mũtũũraga, matũũra macio nĩmakanangwo, na
kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũmomorwo, nĩguo igongona
cianyu ithũkio na cianangwo, nayo mĩhianano yanyu
ĩhehenjwo na yũnũhwo, o na igongona cianyu cia
gũcinĩrwo ũbumba imomorwo, na kĩrĩa mũthondekete
kĩniinwo. **7** Andũ anyu nĩmakooragĩrwo gatagatĩ-inĩ
kanyu, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. **8**
"'No rĩrĩ, nĩ kũrĩ amwe ngaatigia, nĩgũkorwo amwe
anyu nĩmakahonoka kũũragwo na rũhiũ rwa njora
rĩrĩa mũgaakorwo mũhurunjũkĩire mabũrũri-inĩ na
ndũrĩrĩ-inĩ. **9** Ningĩ marĩ ndũrĩrĩ-inĩ kũu matwarĩtwo
marĩ atahe-rĩ, arĩa makaahonoka nĩmakandirikana.
Nĩmakaririkana ũrĩa njiguithĩtio ũũru nĩ ngoro ciao
cia ũtharia, iria iihutatĩire, na maitho mao marĩa
makoretwo makĩĩririrĩria mĩhianano yao. Nĩmakemena
nĩ ũndũ wa waganu ũrĩa mekĩte, na nĩ ũndũ wa ciĩko
ciao ciothe irĩ magigi. **10** Nao nĩmakamenya atĩ niĩ
nĩ niĩ Jehova; niĩ ndiamamakagia tũhũ ngiuga atĩ
nĩngamarehere mũtino ũyũ. **11** "'Mwathani Jehova
ekuuga atĩrĩ: Hũũra hĩ, na ũhũũrithie makinya thĩ,

uugĩrĩrie uuge atĩrĩ, "Wũi!" Tondũ wa waganu wothe
na cĩĩko irĩ magigi cia nyũmba ya Isiraeli, nĩgũkorwo
nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, na
mũthiro. **12** Mũndũ ũrĩa ũtũũraga kũraya akooragwo
nĩ mũthiro, nake ũrĩa ũrĩ gũkuhĩ ooragwo na rũhiũ
rwa njora, nake ũrĩa ũkaahonoka atigare, akooragwo nĩ
ng'aragu. Ũguo nĩguo ngeeruta mang'ũrĩ makwa nao.
13 Nao nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa andũ
magaakorwo moragĩtwo marĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩhianano
ĩyo yao mathiũrũrũkĩirie igongona ciao, na handũ
hothe hatũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ tuothe twa irĩma, na
rungu rwa mũtĩ o wothe waraganĩtie honge, na rungu
rwa mũgandi o wothe mũruru, kũndũ guothe kũrĩa
maarutagĩra mĩhianano yao mahuti manungi wega.
14 Na niĩ nĩngamatambũrũkĩria guoko ndĩmookĩrĩre,
na ndũme bũrũri wanangĩke ũtiganĩrio, kuuma werũ-
inĩ ũcio nginya Dibila, kũndũ guothe kũrĩa matũũrĩte.
Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.'"

7 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **2**
"Mũrũ wa mũndũ, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekwĩra
bũrũri wa Isiraeli: Ithirĩro! Ithirĩro nĩrĩkinyĩrĩire ituri
icio inya cia bũrũri. **3** Rĩu ithirĩro nĩrĩgũkinyĩrĩire,
na nĩngũrekereria marakara makwa magũũkĩrĩre.
Nĩngagũtuĩra ciira kũringana na mĩthiĩre yaku
na ngũrĩhe kũringana na mĩtugo yaku yothe ĩrĩ
magigi. **4** Ndigakũiguĩra tha kana ngũcaaĩre; ti-itherũ,
nĩngakũrĩha nĩ ũndũ wa mĩthiĩre yaku na mĩtugo yaku ĩrĩ
magigi gatagatĩ-inĩ kanyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ
niĩ nĩ niĩ Jehova. **5** "Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga:
'Mwanangĩko! Mwanangĩko ũtarĩ waiguuo nĩũrooka.
6 Ithirĩro nĩrĩkinyu! Ithirĩro nĩrĩkinyu! Rĩarahũkĩte
rĩgũũkĩrĩire. Nĩrĩkinyu! **7** Nĩũkoretwo nĩ mũtino, wee
ũtũũraga bũrũri-inĩ. Ihinda nĩrĩkinyu, mũthenya ũcio
nĩũkuhĩrĩirie; nĩ kũrĩ na guoya mũnene, na gũtirĩ gĩkeno
kũu irĩma-inĩ. **8** Niĩ ndĩ hakuhĩ gũgũitĩrĩria mang'ũrĩ
makwa, na ndĩĩrute marakara nawe; nĩngagũtuĩra ciira
kũringana na mĩthiĩre yaku, na ngũrĩhe nĩ ũndũ wa
mĩtugo yaku yothe ĩrĩ magigi. **9** Ndigakũiguĩra tha kana
ngũcaaĩre; nĩngakũrĩha kũringana na mĩthiĩre yaku
na mĩtugo yaku ĩrĩ magigi gatagatĩ-inĩ kanyu. Hĩndĩ
ĩyo nĩũkamenya atĩ nĩ niĩ Jehova ndĩrahũũrana. **10**
"'Mũthenya nĩguo ũyũ! Nĩmũkinyu! Mũtino nĩmũkinyu,
rũthanju nĩrũthundũkĩte, naguo mwĩtĩĩo nĩũcanũkĩte!
11 Maũndũ ma ũhinya nĩmakũrĩte magatuĩka rũthanju
rwa kũherithia waganu; gũtirĩ andũ magaatigara, gũtirĩ
o na ũmwe wa kĩrĩndĩ kĩu; gũtirĩ ũtonga, na gũtirĩ kĩndũ
kĩa bata gĩgaatigara. **12** Ihinda rĩu nĩrĩkinyu, mũthenya
ũcio nĩũkinyĩte. Mũgũri nĩatige gũkena kana mwendia
aigue kĩeha, nĩgũkorwo mang'ũrĩ nĩmakinyĩrĩire kĩrĩndĩ
kĩu gĩothe. **13** Mwendia ndagakũũra gĩthaka kĩrĩa
endetie rĩrĩa rĩothe acio eerĩ marĩ muoyo, nĩgũkorwo
kĩoneki kĩu gĩkonii kĩrĩndĩ kĩu gĩothe gĩtikagarũrwo.
Tondũ wa mehia mao, gũtirĩ o na ũmwe wao ũgaatũũria
muoyo wake. **14** O na mangĩhuha karumbeta, na magĩe
na maũndũ mothe, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgaathiĩ
ita-inĩ, nĩgũkorwo mang'ũrĩ makwa nĩmakinyĩrĩire
kĩrĩndĩ kĩu gĩothe. **15** "'Mwena wa na nja kũrĩ na
rũhiũ rwa njora, mwena wa na thĩinĩ kũrĩ na mũthiro
na ng'aragu; arĩa marĩ kũu mĩgũnda-inĩ makooragwo
na rũhiũ rwa njora, nao arĩa marĩ thĩinĩ wa itũũra
inene makaaniinwo nĩ ng'aragu na mũthiro. **16** Arĩa
othe magaatigara na mahonoke magaakorwo irĩma-inĩ,
magĩcaaya ta ndutura cia ituamba-inĩ, o mũndũ tondũ
wa mehia make. **17** Guoko o guothe nĩgũkaregera, na iru
o rĩothe nĩrĩkaaga hinya o ta maaĩ. **18** Nĩmakahumbwo
nguo cia makũnia, na mahumbwo kĩmako kĩnene.
Mothiũ mao nĩmakahumbwo thoni, na menjwo mĩtwe
yao. **19** Nĩmakahurunja betha yao barabara, nayo
thahabu yao ĩtuuo kĩndũ kĩrĩ thaahu. Betha yao na
thahabu itikahota kũmahonokia mũthenya wa mang'ũrĩ
ma Jehova. Itikamaniinĩra ng'aragu kana ihũũnie nda
ciao, nĩgũkorwo nĩcio itũmĩte mahĩngwo magatuĩka a
kwĩhia. **20** Nĩmetĩĩagĩra ũgemu wa mathaga mao, na
makamahũthĩra gũthondeka mĩhianano yao ĩrĩ magigi,
na mĩhiano ĩtarĩ kĩene. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngatũma indo
icio ituĩke kĩndũ kĩrĩ thaahu harĩo. **21** Nĩngacineana
ciothe kũrĩ andũ a kũngĩ ituĩke ndaho, na ndĩcineane
kũrĩ andũ arĩa aaganu a gũkũ thĩ ituĩke ta itunyanĩtwo,
nao nĩmagacithaahia. **22** Nĩngamahutatĩra ndige
kũmona, nao nĩmagathaahia handũ harĩa nyendete
mũno; atunyani nĩmagatoonya ho mahathaahie. **23**
"'Haarĩria mĩnyororo, tondũ bũrũri wothe ũiyũrĩte
ũiti wa thakame, narĩo itũũra inene rĩkaiyũra maũndũ
ma ũhinya. **24** Nĩngarehe ndũrĩrĩ iria njaganu mũno
ciĩgwatĩre nyũmba ciao ituĩke ciao; nĩngatũma mwĩtĩĩo
wa andũ arĩa marĩ hinya ũthire, nakuo kũndũ kwao
kũrĩa kwamũre nĩgũgathaahio. **25** Kĩmakania gĩoka-
rĩ, magaacaragia thayũ, no ndũkooneka. **26** Mũtino
ũgooka ũrũmanĩrĩire na ũngĩ, naguo mũhuhu ũũke
ũrũmanĩrĩire na ũngĩ. Nĩmakageria kũgĩa na kĩoneki
kuuma kũrĩ mũnabii; ũrutani wa mũthĩnjĩri-Ngai ũkoniĩ
watho nĩũgaathira, o ta ũrĩa kĩrĩra gĩa athuuri o nakĩo
gĩgaathira. **27** Mũthamaki nĩagacakaya, nake mũrũ
wa mũthamaki nĩakahumbwo gũkua ngoro, namo
moko ma andũ a bũrũri ũcio nĩmakainaina. Na niĩ
nĩngameka kũringana na mĩthiĩre yao, na ndĩmatuĩre
ciira kũringana na ũrĩa magĩrĩire gũtuĩrwo. Hĩndĩ ĩyo
nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.'"

8 Mwaka-inĩ wa ĩtandatũ, mweri wa ĩtandatũ,
mũthenya wa gatano, rĩrĩa ndaikarĩte gwakwa
nyũmba nao athuuri a Juda magaikara mbere yakwa-rĩ,
guoko kwa Mwathani Jehova gũgĩũka igũrũ rĩakwa. **2**
Ngĩrora, ngĩona mũhiano ta wa mũndũ. Kuuma harĩa
honekaga taarĩ njohero yake gũcooka na thĩ aahaanaga
ta mwaki, na kuuma hau gũcooka na igũrũ oonekaga
akĩhenia ta kĩgera kĩraakana. **3** Nĩatambũrũkirie kĩndũ
kĩahaanaga ta guoko na akĩnjoya anyiitĩte njuĩrĩ cia
mũtwe wakwa. Roho akĩnjoya na-igũrũ rĩera-inĩ, na
akĩndwara Jerusalemu, ndĩ cioneki-inĩ cia Ngai, nginya
mũrango-inĩ wa kĩhingo gĩa gathigathini kĩa nja ya
na thĩinĩ, harĩa mũhianano ũrĩa ũtũmaga Ngai aigue
ũiru warũngiĩ. **4** Na hau mbere yakwa nĩho riiri wa
Ngai wa Isiraeli warĩ, o ta ũrĩa ndoonete kĩoneki-inĩ
werũ-inĩ. **5** Ningĩ akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ, rora
mwena wa gathigathini." Nĩ ũndũ ũcio ngĩrora, na hau
itoonyero-inĩ rĩa mwena wa gathigathini wa kĩhingo
gĩa kĩgongona, ngĩona mũhianano ũcio ũtũmaga Ngai
aigue ũiru. **6** Nake akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ,

nĩũrona ũrĩa mareeka; maũndũ marĩ magigi biũ marĩa
andũ a nyũmba ya Isiraeli marekĩra haha, maũndũ ma
kũndindĩka kũraya na handũ-hakwa-harĩa-haamũre? No
wee-rĩ, nĩũkuona maũndũ o na marĩ magigi makĩria." **7**
Ningĩ akĩndehe itoonyero-inĩ rĩa nja ĩyo. Ngĩrora ngĩona
irima rũthingo-inĩ. **8** Akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ,
aramia irima rĩu rĩrĩ rũthingo-inĩ." Rĩrĩa ndaaramirie
irima rĩu, ngĩona nĩ haarĩ na mũrango. **9** Ningĩ akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Toonya thĩinĩ wĩonere maũndũ marĩ magigi marĩa
mareka kuo." **10** Nĩ ũndũ ũcio ngĩtoonya kuo, ngĩrora
ngĩona thingo-inĩ gũkururĩtwo mĩthemba yothe ya indo
iria ikurumaga, na ya nyamũ ciothe iria irĩ mũgiro,
na ya mĩhianano yothe ya andũ a nyũmba ya Isiraeli.
11 Hau mbere yacio nĩ haarũgamĩte athuuri mĩrongo
mũgwanja a nyũmba ya Isiraeli, nake Jazania mũrũ
wa Shafani akarũgama gatagatĩ-inĩ kao. O ũmwe wao
aanyiitĩte rũgĩo rwa gũcinĩra ũbumba, nayo ndogo ĩrĩ na
mũtararĩko mwega wa ũbumba nĩyatoogaga na igũrũ. **12**
Nake akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ, nĩwona maũndũ
marĩa athuuri a nyũmba ya Isiraeli marekĩra nduma-
inĩ, o ũmwe wao arĩ ihooero-inĩ rĩa mũhianano wake?
Moigaga atĩrĩ, 'Jehova ndatuonaga; Jehova nĩatiganĩirie
bũrũri ũyũ.'" **13** Ningĩ akiuga atĩrĩ, "Wee-rĩ, nĩũkũmona
magĩĩka maũndũ o na marĩ magigi makĩria." **14** Ningĩ
akĩndehe itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa gathigathini kĩa
nyũmba ya Jehova, na niĩ ngĩona andũ-a-nja maikarĩte
thĩ ho magĩcakaĩra Tamuzu. **15** Nake akĩnjĩĩra atĩrĩ,
"Mũrũ wa mũndũ, nĩũrona maũndũ maya? Nĩũkuona
maũndũ o na marĩ magigi mũno gũkĩra maya." **16** Ningĩ
akĩndoonyia nja ya na thĩinĩ ya nyũmba ya Jehova, na
hau itoonyero-inĩ rĩa hekarũ, gatagatĩ ga gĩthaku na
kĩgongona-rĩ, haarĩ arũme ta mĩrongo ĩĩrĩ na atano.
Maahutatĩire hekarũ ya Jehova, makaroria mothiũ mao
mwena wa irathĩro, makainamagĩrĩra riũa marĩhooe
marorete na kũu mwena wa irathĩro. **17** Nake akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ, nĩwona ũguo? Anga ũcio nĩ
ũndũ mũhũthũ andũ acio a nyũmba ya Juda gwĩka
maũndũ marĩ magigi ta macio marekĩra haha? No nginya
maiyũrie maũndũ ma ũhinya bũrũri na mandakaragie
hĩndĩ ciothe? Ta marore magĩĩkĩra tũhonge maniũrũ
mao! **18** Nĩ ũndũ ũcio niĩ nĩngameka maũndũ na
marakara; ndikamaiguĩra tha kana ndĩmacaaĩre. O na
mangĩkaanĩrĩra matũ-inĩ makwa, ndikamathikĩrĩria."

9 Ningĩ ngĩigua agĩĩtana na mũgambo mũnene, akiuga
atĩrĩ, "Rehei arangĩri a itũũra inene haha, o mũndũ
arĩ na itharaita rĩa mbaara guoko-inĩ." **2** Na niĩ ngĩona
andũ atandatũ magĩũka moimĩte mwena wa kĩhingo kĩa
rũgongo, kĩrĩa kĩrorete mwena wa gathigathini, o mũndũ
arĩ na kĩndũ gĩa kũũragana guoko-inĩ. Makĩrehane
na mũndũ ũngĩ ũmwe wehumbĩte nguo cia gatani na
eyohete indo cia kwandĩka njohero. Nao magĩtoonya
makĩrũgama mwena-inĩ wa kĩgongona kĩrĩa gĩa gĩcango.
3 Na rĩrĩ, riiri wa Ngai wa Isiraeli ũkĩambata uumĩte
igũrũ rĩa makerubi, harĩa warĩ mbere, ũgĩthiĩ hingĩro-inĩ
ya hekarũ. Ningĩ Jehova agĩĩta mũndũ ũcio wehumbĩte
nguo cia gatani, o ũcio weyohete indo cia kwandĩka
njohero, **4** akĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ ũtuĩkanie itũũra inene
rĩa Jerusalemu, na wĩkĩre rũũri ithiithi cia arĩa marĩ na
kĩeha, na magacakaya nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩ
magigi marĩa mekagwo kũu thĩinĩ warĩo." **5** O thikĩrĩirie
ũguo, akĩĩra acio angĩ atĩrĩ, "Mũrũmĩrĩrei, mũtuĩkanĩrie
itũũra rĩu inene mũũragane mũtekũiguanĩra tha kana
gũcaayanĩra. **6** Ũragai athuuri, na aanake na airĩtu,
na andũ-a-nja na ciana, no mũtikahutie mũndũ o na
ũrĩkũ mwĩkĩre rũũri rũu. Ambĩrĩriai o haha hakwa
haamũre." Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩrĩria na athuuri
arĩa maarĩ hau mbere ya hekarũ. **7** Ningĩ akĩmeera
atĩrĩ, "Thaahiai hekarũ ĩno na mũiyũrie nja ciayo andũ
arĩa moragĩtwo. Thiĩi!" Nĩ ũndũ ũcio makiumagara,
makĩambĩrĩria kũũragana kũu itũũra-inĩ inene. **8** Hĩndĩ
ĩrĩa mooraganaga niĩ ngĩtigwo ndĩ nyiki, ngĩĩgũithia,
ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩrĩra, ngĩũria atĩrĩ, "Hĩ,
Mwathani Jehova! Anga nĩũkũniina matigari mothe
ma Isiraeli hĩndĩ ĩno ya gũitĩrĩria Jerusalemu mang'ũrĩ
maku?" **9** Nake akĩnjookeria atĩrĩ, "Mehia ma nyũmba
ya Isiraeli na ya Juda nĩ maingĩ magakĩra; bũrũri ũiyũrĩte
ũiti wa thakame, narĩo itũũra inene rĩiyũrĩte ũhotomia
wa kĩhooto. Moigaga atĩrĩ, 'Jehova nĩatiganĩirie bũrũri
ũyũ; Jehova ndarona.' **10** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Niĩ ndigacooka
kũmaiguĩra tha kana kũmacaaĩra, no nĩngamacookereria
ũrĩa mekĩte." **11** Ningĩ mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia
gatani, na akeoha indo cia wandĩki njohero, agĩcookia
ndũmĩrĩri, akiuga atĩrĩ, "Nĩnjĩkĩte o ta ũrĩa wathanire."

10 Na rĩrĩ, nĩndarorire ngĩona hau rĩera-inĩ igũrũ
rĩa mĩtwe ya akerubi kĩndũ kĩahaanaga ta gĩtĩ kĩa
ũnene ta ihiga rĩa yakuti. **2** Nake Jehova akĩĩra mũndũ
ũcio wehumbĩte nguo cia gatani atĩrĩ, "Thiĩ ũtoonye
gatagatĩ-inĩ ka magũrũ macio marathiũrũrũka rungu
rwa harĩa akerubi marĩ. Iyũria hĩ ciaku cierĩ makara ma
mwaki kuuma gatagatĩ ka akerubi ũcooke ũmahurunje
kũu itũũra-inĩ inene." Nake agĩthiĩ agĩtoonya thĩinĩ, o
ngĩĩonagĩra na maitho makwa. **3** Na rĩrĩ, mũndũ ũcio
aatoonya thĩinĩ, akerubi acio magĩkorwo marũgamĩte
mwena wa gũthini wa hekarũ, narĩo itu rĩkaiyũra nja
ĩrĩa ya na thĩinĩ. **4** Naguo riiri wa Jehova ũkĩambata
uumĩte igũrũ rĩa akerubi, na ũgĩthiĩ hingĩro-inĩ ya
hekarũ. Itu rĩu rĩkĩiyũra hekarũ, nayo nja ĩkĩiyũra
ũkengi wa riiri wa Jehova. **5** Naguo mũrurumo wa
mathagu ma akerubi acio nĩwaiguĩkaga o nginya kũu nja
ya nyumĩrĩra, o taarĩ mũgambo wa Mũrungu Mwene-
Hinya-Wothe rĩrĩa ekwaria. **6** Na rĩrĩa Jehova aathire
mũndũ ũcio warĩ na nguo cia gatani, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Oya mwaki kuuma gatagatĩ ka magũrũ macio, kuuma
gatagatĩ-inĩ ka akerubi," mũndũ ũcio agĩtoonya thĩinĩ
na akĩrũgama mwena-inĩ wa kũgũrũ kũmwe kwamo.
7 Ningĩ ũmwe wa akerubi acio agĩtambũrũkia guoko
gwake mwaki-inĩ ũcio warĩ gatagatĩ-inĩ kao. Akĩoya
mwaki ũmwe waguo, akĩwĩkĩra hĩ-inĩ cia mũndũ ũcio
warĩ na nguo cia gatani, nake mũndũ ũcio akĩwoya
akiuma nja. **8** (Rungu rwa mathagu ma akerubi acio
nĩkuonekaga kĩndũ kĩahaanaga ta moko ma mũndũ.)
9 Nĩndarorire, ngĩona magũrũ mana ma ngaari hau
mĩena-inĩ ya akerubi acio, o kũmwe gũkagĩa mwena-inĩ
wa o ũmwe wa akerubi acio; magũrũ macio maahenagia
ta rangi wa thumarati. **10** Makĩoneka-rĩ, mothe mana
nĩmahaanaine; o kũgũrũ kuonekaga ta gũtoonyanĩte
na kũgũrũ kũngĩ. **11** Magĩthiĩ, maathiiaga na mwena
o wothe wa ĩyo ĩna, o kũrĩa akerubi acio merekeirie

ũthiũ; magũrũ macio ma ngaari matiagarũrũkaga rĩrĩa akerubi acio megũthiĩ. Akerubi acio maathiiaga na kũrĩa guothe mũtwe werekera, matekũgarũrũka rĩrĩa marathiĩ. **12** Mĩĩrĩ yao yothe, o hamwe na mĩgongo yao, na moko mao na mathagu mao, maiyũrĩte maitho kũndũ guothe, na magũrũ macio mana na ngaari o namo. **13** Na rĩrĩ, nĩndaiguire magũrũ macio magĩĩtwo atĩrĩ, "Magũrũ marĩa mathiũrũrũkaga." **14** O ũmwe wa akerubi aarĩ na mothiũ mana: Ũthiũ ũmwe warĩ wa kerubi, na wa keerĩ warĩ wa mũndũ, na wa gatatũ warĩ wa mũrũũthi, na wa kana warĩ wa nderi. **15** Ningĩ akerubi acio makĩambata na igũrũ. Ici ciarĩ ciũmbe irĩ muoyo iria ndoonete hau Rũũĩ-inĩ rwa Kebari. **16** Hĩndĩ ĩrĩa akerubi acio maathiiaga, magũrũ macio maarĩ mĩena-inĩ yao namo magathiĩ; na hĩndĩ ĩrĩa akerubi acio maambararia mathagu mao mombũke, magũrũ macio matioimaga mĩena-inĩ yao. **17** Rĩrĩa akerubi acio marũgama, o namo makarũgama o ũguo; na rĩrĩa akerubi mombũka, namo makombũkania nao, tondũ roho wa ciũmbe icio irĩ muoyo warĩ thĩinĩ wamo. **18** Ningĩ riiri wa Jehova ũkĩehera hau igũrũ rĩa hingĩro ya hekarũ na ũkĩrũgama igũrũ rĩa akerubi acio. **19** O ndĩĩroreire ũguo, akerubi acio makĩambararia mathagu mao makĩũmbũka, na rĩrĩa maathiiaga, magũrũ macio maatwaranaga nao. Nao makĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo kĩa mwena wa irathĩro wa nyũmba ya Jehova; naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ igũrũ rĩao. **20** Icio nĩ ciũmbe irĩ muoyo iria ndoonete irĩ rungu rwa Ngai wa Isiraeli hau Rũũĩ-inĩ rwa Kebari, na niĩ ngĩmenya atĩ maarĩ akerubi. **21** O ũmwe aarĩ na mothiũ mana, na mathagu mana, na rungu rwa mathagu mao nĩ haarĩ na kĩndũ gĩatarĩĩ ta moko ma mũndũ. **22** Mothiũ mao maahaanaga ta marĩa ndoonete hau Rũũĩ-inĩ rwa Kebari. O ũmwe wao aathiiaga arũngĩrĩirie na mbere.

11 Hĩndĩ ĩyo Roho akĩnjoya na igũrũ, akĩndwara kĩhingo-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova kĩrĩa kĩerekeire mwena wa irathĩro. Hau itoonyero-inĩ rĩu rĩa kĩhingo kĩu nĩ haarĩ arũme mĩrongo ĩĩrĩ na atano, na gatagatĩ-inĩ kao ngĩona Jazania mũrũ wa Azuri, na Pelatia mũrũ wa Benaia, arĩa maarĩ atongoria a kĩrĩndĩ. **2** Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ, aya nĩo arũme arĩa marathugunda waganu, na makaheana kĩrĩra kĩa waganu itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene. **3** Moigaga atĩrĩ, 'Githĩ ihinda rĩtigũkinya o narua rĩa gwaka nyũmba? Itũũra rĩĩrĩ inene nĩ nyũngũ ya kũruga, na ithuĩ nĩ ithuĩ nyama.' **4** Nĩ ũndũ ũcio marathĩre ũhoro wa kũmookĩrĩra; marathĩre ũhoro, wee mũrũ wa mũndũ." **5** Ningĩ Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩakwa, akĩnjĩĩra njuge atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Ũguo nĩguo mũroiga, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, no niĩ-rĩ, nĩnjũũĩ ũrĩa ũrĩ meciiria-inĩ manyu. **6** Nĩmũũragĩte andũ aingĩ itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene, na mũkaiyũria ciimba njĩra-inĩ ciarĩo. **7** "Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Ciimba icio mũikĩtie kũu nĩcio nyama, narĩo itũũra rĩĩrĩ inene nĩrĩo nyũngũ, no Niĩ nĩngũmũingata muume kuo. **8** Inyuĩ nĩmwĩtigĩrĩte rũhiũ rwa njora, na rũhiũ rũu rwa njora no ruo ngaamũũkĩrĩra naruo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. **9** Nĩngamũrutũrũra muume itũũra-inĩ inene, na ndĩmũneane moko-inĩ ma andũ a kũngĩ, na ndĩmũherithie. **10** Inyuĩ mũkooragwo na rũhiũ rwa njora, na nĩngamũtuĩra ciira kũu mĩhaka-inĩ ya Isiraeli. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. **11** Itũũra rĩĩrĩ inene rĩtigatuĩka nyũngũ harĩ inyuĩ, kana inyuĩ mũtuĩke nyama thĩinĩ warĩo; nĩngamũtuĩra ciira kũu mĩhaka-inĩ ya Isiraeli. **12** Na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ niĩ Jehova, nĩ ũndũ mũtirũmĩrĩire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, kana mũkarũmia mawatho makwa, no mwĩkĩte maũndũ maringaine na ma ndũrĩrĩ iria imũrigiicĩirie." **13** Na rĩrĩa ndaarathaga, Pelatia mũrũ wa Benaia agĩkua. Hĩndĩ ĩyo ngĩĩgũithia ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, ngĩũria atĩrĩ, "Hĩ, Mwathani Jehova! Nĩũkũniina matigari ma Isiraeli biũ?" **14** Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ, **15** "Mũrũ wa mũndũ, ariũ a thoguo, ariũ a thoguo arĩa marĩ a rũrĩra rwanyu na nyũmba yothe ya Isiraeli, acio nĩo andũ a Jerusalemu maarĩtie ũhoro wao makoiga atĩrĩ, 'Marĩ haraaya mũno na Jehova; bũrũri ũyũ nĩ ithuĩ twaheirwo ũtuĩke witũ.' **16** "Nĩ ũndũ ũcio uga atĩrĩ: 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: O na gũtuĩka nĩndamatwarithirie kũraya gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, na ngĩmahurunjĩra mabũrũri-inĩ, no niĩ nduĩkĩte handũ-hao-harĩa-haamũre, mabũrũri-inĩ kũu mathiĩte, gwa kahinda kanini.' **17** "Nĩ ũndũ ũcio uga atĩrĩ: 'Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngamũcookanĩrĩria kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmũrute mabũrũri-inĩ kũrĩa mwahurunjirwo, na ndĩmũcookerie bũrũri wa Isiraeli rĩngĩ.' **18** "Nĩmagacooka kuo, na meeherie mĩhiano ĩyo yakuo mĩthũku yothe, na mĩhianano ĩyo ĩrĩ magigi. **19** Nĩngamahe ũũrũmwe wa ngoro, na njĩkĩre roho mwerũ thĩinĩ wao; nĩngeheria ũmũ wa ngoro thĩinĩ wao ndĩmahe ngoro njororo ta nyama. **20** Ningĩ nĩmakarũmagĩrĩra kĩrĩra gĩakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo, na marũmagie mawatho makwa. Nĩmagatuĩka andũ akwa, na niĩ nduĩke Ngai wao. **21** No rĩrĩ, ha ũhoro wa andũ arĩa ngoro ciao ciĩyamũrĩire mĩhiano ĩyo mĩũru na mĩhianano ĩyo ĩrĩ magigi, nĩngatũma o ene macookererwo nĩ ũũru ũrĩa mekĩte, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga." **22** Hĩndĩ ĩyo akerubi acio, marĩ na magũrũ ma ngaari mĩena-inĩ, magĩtambũrũkia mathagu mao, naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ igũrũ rĩao. **23** Riiri ũcio wa Jehova ũkĩambata uumĩte thĩinĩ wa itũũra rĩu inene na ũgĩikara igũrũ rĩa kĩrĩma kĩrĩa kĩarĩ mwena wa irathĩro warĩo. **24** Roho akĩnjoya na igũrũ, akĩndwara kũrĩ andũ arĩa maatahĩtwo magatwarwo bũrũri wa Babuloni, o ndĩ thĩinĩ wa kĩoneki kĩu ndoonetio nĩ Roho ũcio wa Ngai. Hĩndĩ ĩyo kĩoneki kĩu ndoonetio gĩkĩnjeherera, **25** na niĩ ngĩĩra andũ acio maatahĩtwo ũhoro wothe ũrĩa Jehova aanyonetie.

12 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **2** "Mũrũ wa mũndũ, wee ũtũũranagia na andũ aremi. Nĩ marĩ na maitho ma kuona no mationaga, na nĩ marĩ na matũ ma kũigua no matiiguaga, nĩgũkorwo nĩ andũ aremi. **3** "Nĩ ũndũ ũcio wee mũrũ wa mũndũ-rĩ, oha mĩrigo yaku ya gũthaama, na kũrĩ mũthenya barigici magĩkuonaga-rĩ, umagare uume gũkũ, ũthiĩ kũndũ kũngĩ. Hihi nĩmagataũkĩrwo, o na gũtuĩka nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. **4** Kũrĩ mũthenya barigici, o magĩkuonaga-rĩ, ruta mĩrigo yaku nja ĩrĩ mĩohe nĩ ũndũ

wa gũthiĩ bũrũri wa ithaamĩrio. Ningĩ hwaĩ-inĩ, umagare
ũthiĩ o magĩkuonaga, o ta ũrĩa andũ mathaamaga.
5 O makwĩroreire, tũrĩkia rũthingo, ũgererie mĩrigo
yaku ho. **6** Oya mĩrigo ĩyo ũmĩigĩrĩre ciande o
makwĩroreire, ũmiumagarie na mairia. Wĩhumbĩre
ũthiũ nĩguo ndũkone bũrũri, nĩgũkorwo nĩngũtuĩte
kĩmenyithia harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli." **7** Nĩ ũndũ
ũcio niĩ ngĩĩka o ta ũrĩa ndaathĩtwo. Ngĩruta mĩrigo
yakwa nja kũrĩ mũthenya barigici, yoheetwo nĩ ũndũ
wa gũthaama. Ningĩ hwaĩ-inĩ ngĩtũrĩkia rũthingo na
moko makwa. Ngiumia mĩrigo yakwa nja kũrĩ na mairia,
ngĩmiumagaria ndĩmĩkuuĩte na ciande o manjĩndoreire.
8 Rũciinĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩũrio atĩrĩ,
9 "Mũrũ wa mũndũ, githĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli
o acio aremi matiakũũririe atĩrĩ, 'Nĩ atĩa ũreka?' **10**
"Meere atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndũmĩrĩri
ĩno nditũ ĩkoniĩ mũnene ũrĩa ũrĩ Jerusalemu, o na andũ
a nyũmba yothe ya Isiraeli arĩa marĩ kuo.' **11** Meere
atĩrĩ, 'Niĩ ndĩ kĩmenyithia harĩ inyuĩ.' "O ta ũguo niĩ
njĩkĩte, noguo o nao mageekwo. Nĩmagatwarwo bũrũri
wa kũngĩ marĩ atahe. **12** "Mũthamaki ũcio ũrĩ gatagatĩ-
inĩ kao nĩagakuua mĩrigo yake na ciande kũrĩ mairia
oimagare, naruo rũthingo nĩrũgatũrĩkio irima oimĩre
ho. Nake nĩakehumbĩra ũthiũ nĩguo ndakone bũrũri. **13**
Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake nĩakanyiitwo
nĩ mũtego wakwa; nĩngamũtwarithia Babuloni, kũu
bũrũri wa Akalidei, no rĩrĩ, we ndakawona, nakuo
kũu nĩkuo agaakuĩra. **14** Arĩa othe mamũrigiicĩirie,
nĩngamahurunja huho-inĩ, o acio aruti ake a wĩra
na thigari ciake ciothe, na ndĩmateng'erie na rũhiũ
rwa njora rũrĩ rũcomore. **15** "Nĩmakamenya atĩ
niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa ngaamahurunjĩra ndũrĩrĩ-
inĩ na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. **16** No rĩrĩ,
nĩngahonokia amwe ao matikaniinwo na rũhiũ rwa
njora, kana ng'aragu, kana mũthiro, nĩgeetha kũu
magaathiĩ ndũrĩrĩ-inĩ makoimbũraga maũndũ mao
marĩa meekaga marĩ magigi. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ
niĩ nĩ niĩ Jehova." **17** Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire,
ngĩĩrwo atĩrĩ: **18** "Mũrũ wa mũndũ, inainaga rĩrĩa ũkũrĩa
irio, na wĩthithimũkagwo nĩ guoya ũkĩnyua maaĩ. **19** Ĩra
andũ a bũrũri ũyũ atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga igũrũ rĩkoniĩ andũ arĩa matũũraga Jerusalemu
na arĩa matũũraga bũrũri wothe wa Isiraeli: Makaarĩĩaga
irio ciao marĩ na mĩtangĩko, na manyuuage maaĩ
moorĩtwo nĩ hinya nĩgũkorwo bũrũri wao nĩũkaniinwo
indo ciothe iria irĩ kuo, nĩ ũndũ wa maũndũ ma
ũhinya ma andũ arĩa othe matũũraga kuo. **20** Matũũra
marĩa matũũragwo nĩ andũ nĩmakanangwo, naguo
bũrũri ũkirio ihooru. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ
nĩ niĩ Jehova.'" **21** Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire,
ngĩĩrwo atĩrĩ: **22** "Mũrũ wa mũndũ, nĩ thimo ĩrĩkũ ĩno
yunanagwo thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli, ĩno yugaga
atĩrĩ: 'Matukũ nĩmathiraga, nakĩo kĩoneki o gĩothe
gĩgatuĩka gĩa tũhũ'? **23** Meere atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Mwathani
Jehova ekuuga: Nĩngũniina thimo ĩno, na matigacooka
kũmĩgweta rĩngĩ gũkũ Isiraeli.' Meere atĩrĩ, 'Matukũ
nĩmakuhĩrĩirie rĩrĩa kĩoneki o gĩothe gĩkaahingio. **24**
Nĩgũkorwo gũtigacooka kũgĩa cioneki cia maheeni,
kana ũragũri wa kũheenanĩrĩria gatagatĩ-inĩ ka andũ
a Isiraeli. **25** No niĩ Jehova-rĩ, nĩngoiga ũrĩa ngeenda,
naguo nĩũkahingio ũtegũcererwo. Nĩgũkorwo matukũ-
inĩ manyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya ũremi, nĩngahingia
ũrĩa wothe ndĩroiga, ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga.'" **26** Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo
atĩrĩ: **27** "Mũrũ wa mũndũ, andũ a nyũmba ya Isiraeli
maroiga atĩrĩ, 'Kĩoneki kĩrĩa onaga gĩgũtũũra mĩaka
mĩingĩ gĩgĩkahingio, na araratha ũhoro wa ihinda iraaya
rĩgooka.' **28** "Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, 'Mwathani
Jehova ekuuga atĩrĩ: Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe gĩakwa
gĩgaacooka gũcererwo; ũhoro ũrĩa wothe niĩ ngaaria
nĩũkahingio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.'"

13 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ:
2 "Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoro wa gũũkĩrĩra
anabii a Isiraeli arĩa mararatha ũhoro rĩu. Ĩra acio
marathaga ũhoro ũrĩa megereirie na ngoro ciao ene
atĩrĩ: 'Iguai ndũmĩrĩri ya Jehova! **3** Mwathani Jehova
ekuuga atĩrĩ: Kaĩ anabii acio akĩĩgu marĩ na haro-ĩ,
o acio marũmagĩrĩra roho wao ene na matirĩ ũndũ
monete! **4** Anabii aku, wee Isiraeli-rĩ, matariĩ ta mbwe
irĩ kũndũ kũrĩa kwanangĩku. **5** Inyuĩ mũtiambatĩte
mũthiĩ rũthingo-inĩ kũrĩa gũtharũkĩte, mũrũcookererie
nĩ ũndũ wa nyũmba ya Isiraeli nĩgeetha rũgetiiria hĩndĩ
ya mbaara mũthenya ũrĩa wa Jehova. **6** Cioneki ciao nĩ
cia maheeni, na ũragũri wao o naguo no wa maheeni.
Moigaga atĩrĩ, "Jehova oigĩte atĩrĩ," o rĩrĩa Jehova
atamatũmĩte; merĩgagĩrĩra atĩ ciugo ciao nĩikahinga!
7 Githĩ ti cioneki cia maheeni muonete, na mũkaaria
ũragũri wa maheeni, rĩrĩa mũkuuga atĩrĩ, "Jehova oigĩte
atĩrĩ," o rĩrĩa niĩ itarĩĩtie? **8** "'Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ wa ciugo cianyu cia
maheeni na cioneki cia kũheenania-rĩ, nĩngũmũũkĩrĩra,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.' **9** Guoko gwakwa
nĩgũgookĩrĩra anabii arĩa moonaga cioneki cia maheeni,
na makagweta ũragũri wa kũheenania. Matigakorwo
marĩ a kĩama kĩa andũ akwa, kana maandĩkwo ibuku-
inĩ rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli, o na kana matoonye
bũrũri wa Isiraeli. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ
nĩ niĩ Mwathani Jehova. **10** "'Tondũ mahĩtithagia
andũ akwa, makiugaga atĩrĩ, "Kũrĩ na thayũ," o rĩrĩa
gũtarĩ thayũ; tondũ rĩrĩa rũthingo rũhũthũ rwakwo
marũhakaga coka, **11** nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ arĩa
marũhakaga coka atĩ no rũkũgũa. Nĩngoiria mbura
nene mũno, na ndũme kũgĩe na mbura ya mbembe,
nacio huho irĩ na hinya nĩikarũmomora. **12** Rĩrĩa
rũthingo rũu rũkaaga-rĩ, githĩ andũ matigakũũria atĩrĩ,
"Coka ũrĩa ũrarũhakĩte ũkĩrĩ ha?" **13** "'Nĩ ũndũ ũcio
Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩngarekereria rũhuho
rũrĩ na hinya ndĩ na mang'ũrĩ, na kũgĩe mbura ya
mbembe na mbura ya kĩboboto ndĩ na mathũgũta ma
kwananga. **14** Nĩngamomora rũthingo rũu mũhakĩte
coka na ndĩrũharaganie tĩĩri-inĩ nginya mũthingi wa
ruo ũguũranio. Rĩrĩa rũkaagũa, mũkaanangĩrwo kuo;
na nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. **15** Ũguo nĩguo
ngeeruta mang'ũrĩ makwa na rũthingo rũu, na njũkĩrĩre
acio maarũhakire coka. Ngaakwĩra atĩrĩ, "Rũthingo nĩ
rweherete, o na arĩa maarũhakire coka, **16** o anabii
acio a Isiraeli, arĩa maarathĩire itũũra rĩa Jerusalemu
makĩrĩonera cioneki cia thayũ, gũtaarĩ na thayũ, ũguo
nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.'" **17** "Rĩu mũrũ wa

mũndũ-rĩ, hũgũra ũthiũ waku kũrĩ airĩtu a andũ anyu
arĩa marathaga mohoro moimĩte meciiria-inĩ mao
ene, ũmarathĩre ũhoro wa kũmookĩrĩra, **18** ũmeere
atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kaĩ andũ-a-nja
arĩa matumagĩrĩra ithitũ nyunĩro-inĩ ciao cia moko na
magathondekaga mataama ma kwĩhumbĩra ũthiũ nĩguo
magwatagie andũ marĩ na haaro-ĩ. Anga mũrĩgwatagia
mĩoyo ya andũ akwa nĩguo mũhonokie mĩoyo yanyu
inyuĩ ene? **19** Nĩmũũthaahĩtie kũrĩ andũ akwa nĩ
ũndũ wa ngundi ya cairi na twenyũ twa mũgate. Nĩ
ũndũ wanyu kũheenia andũ akwa, arĩa mathikagĩrĩria
maheeni, nĩmũũragĩte arĩa mataagĩrĩire gũkua, na
mũkahonokia arĩa mataagĩrĩire gũtũũra muoyo. **20** "'Nĩ
ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩnjũkĩrĩire
ithitũ icio cianyu, icio mũgwatagia andũ akwa nacio
ta marĩ nyoni, na niĩ nĩngũcituanga kuuma moko-inĩ
manyu. Nĩngohorithia andũ acio mũgwatagia ta marĩ
nyoni. **21** Nĩngatembũranga mataama macio manyu na
honokie andũ akwa ndĩmarute moko-inĩ manyu, nao
matigacooka kũgwatio nĩ inyuĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya
atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. **22** Tondũ nĩmwatũmire arĩa athingu
morwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa kũmaheenia o rĩrĩa niĩ
itaamareheire kĩeha, na mũgĩteithĩrĩria arĩa aaganu
mage gũtiga njĩra ciao cia waganu nĩguo mahonokie
mĩoyo yao, **23** nĩ ũndũ ũcio, mũtigacooka kuona cioneki
cia maheeni kana kũragũra. Nĩngahonokia andũ akwa,
ndĩmarute moko-inĩ manyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya
atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.'"

14 Athuuri amwe a Isiraeli nĩmookire harĩ niĩ,
magĩikara thĩ hau mbere yakwa. **2** Hĩndĩ ĩyo
kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩĩrwo atĩrĩ, **3** "Mũrũ
wa mũndũ, andũ aya nĩmeigĩire mĩhianano ngoro-
inĩ ciao, na makeigĩra mĩhĩnga ya waganu mbere ya
maitho mao. Nĩnjagĩrĩirwo kũreka matuĩrie ũndũ o na
ũrĩkũ harĩ niĩ? **4** Nĩ ũndũ ũcio maarĩrie, ũmeere ũũ,
'Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hĩndĩ ĩrĩa Mũisiraeli
o wothe angĩgĩa mĩhianano ngoro-inĩ yake, na eigĩre
waganu wa kũmũhĩngithia mbere ya maitho make,
angĩcooka athiĩ harĩ mũnabii-rĩ, niĩ Jehova nĩ niĩ mwene
ngaamũcookeria ũhoro kũringana na ũrĩa ũhooi wake
wa mĩhianano ũigana, **5** Ngeeka ũguo nĩguo ndĩnyiitĩre
ngoro cia andũ a Isiraeli rĩngĩ, arĩa othe mandiganĩirie
nĩ ũndũ wa mĩhianano ĩyo yao.' **6** "Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ
a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga
atĩrĩ: Mwĩririei! Garũrũkai mũtigane na mĩhianano
ĩyo yanyu, na mũregane na maũndũ marĩa mothe
mwĩkaga marĩ magigi! **7** "'Hĩndĩ ĩrĩa Mũisiraeli o
wothe, kana mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtũũraga Isiraeli
angĩehera harĩ niĩ, na eigĩre mĩhianano ngoro-inĩ yake,
na agĩe na waganu wa kũmũhĩngithia mbere ya maitho
make, angĩcooka athiĩ harĩ mũnabii agatuĩrie ũhoro
kũrĩ niĩ-rĩ, niĩ Jehova nĩ niĩ mwene ngaamũcookeria
ũhoro. **8** Nĩngatũma ũthiũ wakwa ũũmĩre mũndũ
ũcio, na ndũme atuĩke kĩonereria harĩ arĩa angĩ, o na
ndũme atuĩke wa kuunagwo thimo. Nĩngamweheria
harĩ andũ akwa. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ
Jehova. **9** "'Mũnabii angĩkaaheenererio nĩguo aarie
ũhoro wakwa, niĩ Jehova nĩ niĩ ngaakorwo heenereirie
mũnabii ũcio, na nĩngamũtambũrũkĩria guoko gwa
kũmũũkĩrĩra, ndĩmũniine ehere gatagatĩ-inĩ ka andũ
akwa a Isiraeli. **10** Andũ acio nĩmakaherithĩrio wĩhia
wao; mũnabii ũcio agaatuuo mwĩhia o ta mũndũ
ũcio ũtuĩrĩtie ũhoro harĩ we. **11** Hĩndĩ ĩyo andũ a
Isiraeli matigacooka kũhĩtia njĩra mehere harĩ niĩ,
kana macooke gwĩthaahia na mehia macio mao mothe.
Nĩmagatuĩka andũ akwa, na niĩ nduĩke Ngai wao, ũguo
nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.'" **12** Kiugo kĩa Jehova
nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **13** "Mũrũ wa mũndũ,
bũrũri ũngĩnjĩhĩria nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka, na
ndambũrũkie guoko ndĩũũkĩrĩre, na ndĩũniinĩre kĩhumo
kĩa irio, na ndĩũrehere ng'aragu, na njũrage andũ aguo
na mahiũ mao, **14** andũ aya atatũ, Nuhu, na Danieli,
na Ayubu, o na mangĩkorwo maarĩ thĩinĩ wa bũrũri
ũcio, no mehonokirie o oiki nĩ ũndũ wa ũthingu wao,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. **15** "Ningĩ korwo
ndarekereria nyamũ cia gĩthaka igerere bũrũri ũcio
nacio ciũtige ũtarĩ ciana, naguo ũkire ihooru kwage
mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo nĩ ũndũ wa nyamũ icio, **16**
Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ
ndũũraga muoyo, o na andũ acio atatũ mangĩgakorwo
marĩ kuo, matikahota kũhonokia ariũ ao kana aarĩ ao. O
oiki no mahonoke, no bũrũri ũcio no ũkire ihooru. **17**
"O na kana ingĩrehithia rũhiũ rwa njora njũkĩrĩre bũrũri
ũcio, njuge atĩrĩ, 'Rũhiũ rwa njora nĩrũtuĩkanĩrie bũrũri
ũyũ wothe,' na njũrage andũ akuo na mahiũ mao-rĩ,
18 Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ
ndũũraga muoyo, o na andũ acio atatũ mangĩgakorwo
marĩ kuo, matikahota kũhonokia ariũ ao kana aarĩ
ao. O oiki no-o mangĩhonokio. **19** "O na ningĩ korwo
ndarehithia mũthiro bũrũri ũcio, na niĩ ndĩũitĩrĩrie
mang'ũrĩ makwa na ũndũ wa gũitithia thakame, na
njũragithie andũ akuo na mahiũ mao, **20** Mwathani
Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga
muoyo, o na Nuhu, na Danieli, na Ayubu, mangĩgakorwo
marĩ kuo, matikahonokia mũriũ kana mwarĩ. O oiki no
mehonokie nĩ ũndũ wa ũthingu wao. **21** "Nĩgũkorwo
Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Gũtigagĩkorwo kũrĩ
kũũru makĩria hĩndĩ ĩrĩa ngaarehera Jerusalemu matuĩro
makwa mana ma ciira ma kũguoyohithia: namo nĩmo
rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, na nyamũ cia gĩthaka, o
na mũthiro, nĩguo njũrage andũ akuo na mahiũ mao!
22 No rĩrĩ, kũrĩ amwe magaatigara; nao nĩo ariũ na aarĩ
arĩa magaatharwo marutwo kuo. Nĩmagooka kũrĩ inyuĩ,
na rĩrĩa mũkoona mĩtugo na ciĩko ciao, nĩmũkahoorerio
ngoro igũrũ rĩa mwanangĩko ũcio ndeheire Jerusalemu,
naguo nĩ mwanangĩko o wothe ndĩrĩrehithĩirie. **23**
Nĩmũkahoorerio ngoro rĩrĩa mũkoona mĩtugo yao na
ciĩko ciao, nĩgũkorwo nĩmũkamenya atĩ gũtirĩ ũndũ
o na ũmwe njĩkĩte kuo ũtarĩ na gĩtũmi, ũguo nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga."

15 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ:
2 "Mũrũ wa mũndũ, mũtĩ wa mũthabibũ ũkĩrĩte
rũhonge rwa mũtĩ o wothe wa mĩtĩ ya mũtitũ na kĩ? **3**
Mbaũ ciaguo irĩ ciathondekwo kĩndũ kĩa bata? Andũ no
mathondeke tũhocio twa gũcuurio indo kuuma kũrĩ
guo? **4** Ũngĩikio riiko ũtuĩke rũkũ, na mwaki ũũcine
mĩena yeerĩ ũũcurie gatagatĩ-rĩ, no ũgĩe bata ũngĩ?
5 Angĩkorwo rĩrĩa warĩ mũgima ndwagĩire bata o na

atĩa-rĩ, wakĩhota atĩa gũthondekwo kĩndũ kĩa bata rĩrĩa
wacinwo nĩ mwaki, wacura? 6 “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani
Jehova ekuuga atĩrĩ: O ta ũrĩa heanĩte mũtĩ wa mũthabibũ
gatagatĩ-inĩ ka mĩtĩ ĩrĩa ĩngĩ ya mũtitũ, ngaũtua rũkũ
rwa gũcinwo na mwaki-rĩ, ũguo noguo ngeeka andũ
arĩa matũũraga Jerusalemu. 7 Nĩngatũma ũthiũ wakwa
ũmoomĩre. O na angĩkorwo nĩmoimĩte mwaki-inĩ-rĩ,
no nginya mwaki ũcio ũkaamacina ũmaniine. Hĩndĩ
ĩyo nĩguo inyuĩ mũkaamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa
ngatũma ũthiũ wakwa ũmoomĩre. 8 Nĩngatũma bũrũri
ũkire ihooru nĩ ũndũ nĩmagĩte kwĩhokeka, ũguo nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga.”

16 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ,
2 “Mũrũ wa mũndũ, ng’ethanĩra na itũũra rĩa
Jerusalemu, ũrĩonie mĩtugo yarĩo ĩyo ĩrĩ magigi, 3 uuge
atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova areera Jerusalemu:
Kĩhumo gĩaku na gũciarwo gwaku cioimanire na
bũrũri wa andũ a Kaanani; thoguo aarĩ Mũamori, nake
maitũguo aarĩ Mũhiti. 4 Mũthenya ũrĩa waciarirwo-rĩ,
ndwatinirio rũrĩra, o na kana ũgĩthambio na maaĩ nĩguo
ũthere, o na kana ũkĩhakwo cumbĩ, kana ũgĩthaywo na
nguo cia mwana. 5 Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wakũrorire,
agĩkũiguĩra tha, kana agĩgũcaaĩra o kũigana nĩguo
agwĩke ũndũ o na ũmwe wa macio. No rĩrĩ, wateirwo
na kũu werũ-inĩ, nĩ ũndũ wamenirwo o mũthenya o
ro ũcio waciarirwo. 6 “‘Hĩndĩ ĩyo nĩndahĩtũkĩire hau
warĩ ngĩkuona ũkĩĩgaragaria thakame-inĩ yaku, na rĩrĩa
wakomete hau thakame-inĩ yaku-rĩ, ngĩkwĩra atĩrĩ,
“Tũũra muoyo!” 7 Nĩndatũmire ũkũre o ta mũtĩ wa
mũgũnda. Nawe ũgĩkũra, ũkĩneneha, o na ũgĩtuĩka ithaga
ithaka mũno gũkĩra marĩa mangĩ. Nyondo ciaku nacio
ikĩĩhaanda, na njuĩrĩ yaku ĩgĩkũra, o wee ũrĩa warĩ njaga
na ũkaaga nguo. 8 “‘Thuutha ũcio nĩndahĩtũkĩire hau, na
rĩrĩa ndaakũrorire ngĩona atĩ warĩ mũgima wa kwendeka,
ngĩgũtambũrũkĩria gĩcũrĩ kĩa nguo yakwa, ngĩhumbĩra
njaga yaku. Na niĩ ngĩkwĩhĩtĩra mwĩhĩtwa mũrũmu, na
tũkĩgĩa kĩrĩkanĩro nawe, ũgĩtuĩka wakwa, ũguo nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga. 9 “‘Nĩndagũthambirie na
maaĩ, ngĩkũgiria thakame, na ngĩkũhaka maguta. 10
Nĩndakũhumbire nguo ng’emie na ngĩgwĩkĩra nyamũga
cia rũũa. Nĩndakũhumbire nguo njega ya gatani na
ngĩkũhumba nguo cia goro. 11 Nĩndakũgemirie na
mathaga: ngĩgwĩkĩra bangiri moko, na mũgathĩ ngingo,
12 ngĩcooka ngĩgwĩkĩra gĩcũhĩ iniũrũ, na icũhĩ matũ,
na tanji thaka mũtwe. 13 Nĩ ũndũ ũcio ũkĩgemio na
thahabu na betha: nacio nguo ciaku ciarĩ cia gatani ĩrĩa
njega, na itambaya cia goro, na nguo ng’emie. Irio ciaku
ciarĩ mũtu mũhinyu, na ũũkĩ, na maguta ma mũtamaiyũ.
Wee nawe ũgĩthakara mũno na ũkĩambatĩrio ũgĩtuĩka
mũthamaki-mũndũ-wa-nja. 14 Nayo ngumo yaku
ĩgĩtheerema ndũrĩrĩ-inĩ nĩ ũndũ wa ũthaka waku,
nĩ ũndũ riiri ũrĩa ndaagwĩkĩrĩte nĩwatũmire ũthaka
waku wagĩrĩre kũna, ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga. 15 “‘No rĩrĩ, wee nĩwehokire ũthaka waku,
na ũkĩhũthĩra ngumo yaku ĩgĩtũma ũtuĩke mũmaraya.
Nĩwahũũrire ũmaraya na mwĩhĩtũkĩri o wothe, naguo
ũthaka waku ũgĩtuĩka wake. 16 Woire nguo imwe
ciaku, ũkĩgemia mahooero ma kũndũ gũtũũgĩru kũrĩa
wahũũragĩra ũmaraya. Maũndũ ta macio matiagĩrĩirwo
nĩ gwĩkĩka, kana magĩe kuo o na rĩ. 17 Ningĩ ũgĩcooka
ũkĩoya mathaga macio mega ndaakũheire, o mathaga
macio mathondeketwo na thahabu yakwa na betha
yakwa, ũgĩĩthondekera mĩhianano ya arũme, ũgĩcooka
ũkĩhũũra ũmaraya nayo. 18 Ningĩ ũkĩoya nguo icio ciaku
ciarĩ ng’emie, ũgĩcihumba mĩhianano ĩyo, ũgĩcooka
ũkĩmĩrutĩra maguta makwa na ũbumba. 19 O nacio
irio iria ndaakũheete ũrĩe, nacio nĩ mũtu mũhinyu, na
maguta ma mũtamaiyũ, na ũũkĩ, wacirutĩire mĩhianano
ĩyo ĩtuĩke ũbumba ũrĩ na mũtararĩko mwega. Ũguo
nĩguo gwekĩkire, Mwathani Jehova nĩwe ugĩte ũguo.
20 “‘Na rĩrĩ, woire ariũ na aarĩ aku arĩa wanjiarĩire,
ũkĩmaruta igongona matuĩke ta irio cia mĩhianano
ĩyo. Ũhũũri waku wa ũmaraya-rĩ, kaĩ ũtaarĩ mũiganu?
21 Nĩwathĩnjire ciana ciakwa ũgĩciruta igongona harĩ
mĩhianano ĩyo. 22 Mĩtugo-inĩ yaku yothe ĩrĩ magigi ĩrĩa
wekire, na ũhũũri-inĩ waku wa ũmaraya, ndwaririkanire
matukũ ma ũnini waku, rĩrĩa warĩ njaga na ũtaarĩ na
nguo, o rĩrĩa wegaragaragia thakame-inĩ yaku. 23 “‘Hĩ,
kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ! ũguo nĩguo Jehova ekuuga. O na
wĩkĩte mawaganu macio mangĩ mothe, 24 nĩweyakĩire
kĩhumbu, na ũgĩaka ihooero itũũgĩru handũ harĩa hothe
haarĩ na kĩhaaro gĩa kũgomanagwo. 25 Gĩturi-inĩ kĩa o
njĩra nĩweyakĩire mahooero matũũgĩru, na ũkĩagithia
ũthaka waku gĩtĩĩo, ũgakĩrĩrĩria kũneana mwĩrĩ waku
kũrĩ mwĩhĩtũkĩri o wothe atharie nawe. 26 Nĩwahũũrire
ũmaraya na andũ a Misiri arĩa mwariganĩtie nao,
o acio maiyũrĩtwo nĩ merirĩria ma mwĩrĩ, ũgĩtũma
ndakare nĩ ũndũ waku gũkĩrĩrĩria gũtharia. 27 Nĩ ũndũ
ũcio ngĩgũtambũrũkĩria guoko ngĩgũũkĩrĩra, ngĩnyiihia
bũrũri waku; nĩndakũneanire moko-inĩ ma thũ ciaku, o
acio airĩtu a Afilisti, arĩa maamakirio nĩ mĩtugo yaku ya
ũũra-thoni. 28 Nĩwahũũrire ũmaraya na andũ a Ashuri
o nao, nĩ ũndũ ndũngĩaiganirie; o na thuutha ũcio-rĩ,
ndwaiganirie. 29 Ningĩ ũgĩkĩrĩrĩria gũtharia o nginya
ũgĩkinya Babuloni, bũrũri wa onjoria, no-o na weka
ũguo ndwaiganirie. 30 “‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ,
Hĩ! Kaĩ wee ũrĩ wa ngoro hũthũ-ĩ! Wĩkaga maũndũ
macio mothe, o ta mũmaraya ũtarĩ thoni! 31 Rĩrĩa
weyakĩire ihumbu gĩturi-inĩ kĩa o njĩra, na ũkĩĩakĩra
mahooero matũũgĩru harĩa hothe haarĩ kĩhaaro gĩa
kũgomanwo-rĩ, we wetuire ta ũtarĩ mũmaraya, nĩ ũndũ
nĩwaregire irĩhi. 32 “‘Wee mũtumia ũyũ mũtharia! Wee
wendaga ageni handũ ha mũthuuriguo! 33 Mũmaraya o
wothe nĩamũkagĩra irĩhi, no wee-rĩ, nĩwe ũheaga endwa
aku othe iheo, ũkamahaka nĩguo mokage kũrĩ we kuuma
kũndũ guothe nĩguo megwatĩre ikeno ciaku itaagĩrĩire.
34 Nĩ ũndũ ũcio wee ndũtariĩ ta arĩa angĩ ũmaraya-
inĩ waku; gũtirĩ mũndũ ũkwĩringagĩrĩria ũmwĩtĩkĩre.
Wee-rĩ, ũrĩ na ũtiganu mũno na arĩa angĩ, nĩgũkorwo
wee nĩwe ũrĩhanaga, no gũtirĩ kĩndũ ũrĩhagwo. 35
“‘Nĩ ũndũ ũcio, wee mũmaraya ũyũ, igua kiugo kĩa
Jehova! 36 Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Tondũ
nĩwaitangire ũtonga waku, na ũkĩguũria njaga yaku
ũgĩtharia na endwa aku, o na tondũ wa mĩhianano ĩyo
yothe yaku ĩrĩ magigi, na tondũ nĩwamaheire thakame
ya ciana ciaku, 37 nĩ ũndũ ũcio nĩngũcookanĩrĩria
endwa aku othe arĩa wanekenia nao, arĩa wendete o na
arĩa ũthũire. Nĩngũmacookanĩrĩria magũũkĩrĩre kuuma
mĩena yothe, na niĩ ngũguũrie nguo mbere yao, nao

mone njaga yaku yothe. **38** Nĩngagũtuĩra ciira o ta
ũrĩa andũ-a-nja arĩa matharagia na arĩa maitithagia
thakame matuuagĩrwo; na ndũme ũkorwo nĩ mang'ũrĩ
makwa na ũiguĩrwo ũiru nĩguo ũcookererwo nĩ thakame
ĩyo. **39** Ningĩ nĩngakũneana moko-inĩ ma endwa aku,
nao nĩmakaharagania ihumbu icio ciaku, na manange
mahooero macio maku matũũgĩru. Nao nĩmagakũruta
nguo, na moe mathaga maku ma goro, magũtige njaga
na ũrĩ ũtheri. **40** Nĩmakarehe kĩrĩndĩ gĩgũũkĩrĩre, nao
nĩmagakũhũũra na mahiga nyuguto, na magũtinangie
na hiũ ciao cia njora. **41** Nĩmagacina nyũmba ciaku
na makũherithie wĩroreirwo nĩ andũ-a-nja aingĩ.
Nĩngakinyia ũmaraya waku mũthia, nawe ndũgacooka
kũrĩha endwa acio aku. **42** Hĩndĩ ĩyo mathũgũta makwa
ma gũgũũkĩrĩra nĩmakahũahũa, namo marakara makwa
maiyũrĩtwo nĩ ũiru makweherere. Nĩngahoorera na
ndigacooka kũrakara. **43** "'Na tondũ ndwaririkanire
matukũ ma ũnini waku, no kũndakaria wandakaririe
na maũndũ macio mothe-rĩ, ti-itherũ nĩngatũma
ũcookererwo nĩ ũrĩa wĩkĩte, ũguo nĩguo Mwathani
Jehova ekuuga. Githĩ nduongereire ũũra-thoni harĩ
maũndũ marĩa mangĩ wĩkaga marĩ magigi? **44** "'Mũndũ
o wothe waragia na thimo-rĩ, nĩagakuuna thimo ĩno,
oige atĩrĩ: "O ta ũrĩa nyina ahaana, no taguo mwarĩ
ahaana." **45** Wee ũrĩ mwarĩ wa nyũkwa kũna, ũrĩa
wanyararire mũthuuriwe na ciana ciake; na ũrĩ wa nyina
kũna na aarĩ a maitũguo, arĩa maanyararire athuuri
ao na ciana ciao. Maitũguo aarĩ Mũhiti, nake thoguo
aarĩ Mũamori. **46** Mwarĩ wa nyũkwa ũrĩa mũkũrũ aarĩ
Samaria ũrĩa watũũraga mwena waku wa gathigathini
marĩ na airĩtu ake; nake mwarĩ wa nyũkwa ũrĩa mũnini
aarĩ Sodomu, ũrĩa watũũraga mwena waku wa gũthini
hamwe na airĩtu ake. **47** Wee-rĩ, to gũthiĩ wathiire na
mĩthiĩre yao na ũkĩrũmĩrĩra mĩtugo yao ĩrĩ magigi, no
mĩthiĩre-inĩ yaku yothe nĩwahiũhire gũthũka kũmakĩra.
48 Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa
Niĩ ndũũraga muoyo-rĩ, mwarĩ wa nyũkwa Sodomu na
airĩtu ake matiekire ta ũrĩa wee na airĩtu aku mwĩkĩte.
49 "'Maya nĩmo maarĩ mehia ma mwarĩ wa nyũkwa
Sodomu: We marĩ na airĩtu ake maarĩ andũ etĩĩi, a
kwĩhũũnĩrĩria, na matiarũmbũyagia ũhoro wa andũ arĩa
angĩ; matiateithirie andũ arĩa athĩĩni o na arĩa abatari.
50 Nĩmeĩkĩrĩire na magĩĩka maũndũ marĩ magigi maitho-
inĩ makwa. Nĩ ũndũ ũcio nĩndamaingatire, o ta ũguo
muonete. **51** Samaria ndehirie nuthu ya mehia marĩa
wee wehirie. Wee wĩkĩte maũndũ marĩ magigi maingĩ
kũmakĩra, na nĩũtũmĩte aarĩ a maitũguo moneke ta marĩ
athingu nĩ ũndũ wa maũndũ macio mothe wĩkĩte. **52**
Ũrokĩrĩrĩria gũconorithio, nĩgũkorwo nĩũtũmĩte aarĩ a
maitũguo moneke ta marĩ athingu. Tondũ mehia maku
maarĩ mooru gũkĩra mao, o mekuoneka marĩ athingu
gũgũkĩra. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, igua thoni na ũconoke,
nĩgũkorwo nĩũtũmĩte aarĩ a nyũkwa moneke marĩ
athingu. **53** "'No rĩrĩ, nĩngacookeria Sodomu ũgaacĩru
wake marĩ na airĩtu ake, o na Samaria marĩ na airĩtu
ake, na nĩngagũcookeria ũgaacĩru waku o hamwe nao,
54 nĩguo ũigue thoni na ũconoke nĩ ũndũ wa maũndũ
macio mothe wekire nĩ ũndũ wa kũmahe ũhurũko.
55 Nao aarĩ acio a maitũguo, Sodomu marĩ na airĩtu ake,
na Samaria marĩ na airĩtu ake-rĩ, nĩmagacooka o ta ũrĩa
maarĩ mbere; nawe ũrĩ na airĩtu aku nĩmũgacooka o ta
ũrĩa mwarĩ mbere. **56** O na ndũngĩagwetire rĩĩtwa rĩa
mwarĩ wa nyũkwa Sodomu mũthenya ũcio wetĩĩaga, **57**
mbere ya waganu waku kũguũrio. O na kũrĩ ũguo-rĩ, rĩu
ũrĩ mũnyarare nĩ airĩtu a Edomu, marĩ hamwe na andũ
othe arĩa mariganĩtie nao, o na nĩ airĩtu a Afilisti, acio
othe magũthũire na magakũrigiicĩria na mĩena yothe.
58 Wee nĩwe ũgaacookererwo nĩ maciaro ma ũũra-thoni
waku, na ma maũndũ marĩa wĩkaga marĩ magigi, ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. **59** "'Ũũ nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga: Nĩngagwĩka o ta ũrĩa wagĩrĩire nĩ gwĩkwo, tondũ
nĩũmenete mwĩhĩtwa wakwa na ũndũ wa gũthũkia
kĩrĩkanĩro kĩu. **60** No rĩrĩ, nĩngaririkana kĩrĩkanĩro
kĩrĩa ndarĩkanĩire nawe matukũ-inĩ ma ũnini waku, na
nĩngahaanda kĩrĩkanĩro giitũ nawe gĩa gũtũũra. **61** Hĩndĩ
ĩyo nĩũkaririkana mĩthiĩre yaku, nawe ũconoke rĩrĩa
ũkaamũkĩra aarĩ a maitũguo arĩa akũrũ gũgũkĩra na arĩa
anini gũgũkĩra. Nĩngamaneana kũrĩ we marĩ ta aarĩ aku,
no ti kũringana na kĩrĩkanĩro giitũ nawe. **62** Nĩ ũndũ
ũcio nĩngahaanda kĩrĩkanĩro giitũ nawe, na nĩũkamenya
atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. **63** Ningĩ rĩrĩa ngaakũhoroheria nĩ
ũndũ wa maũndũ mothe marĩa wĩkĩte-rĩ, nĩũkaririkana
na ũconoke, na ndũgacooka gũtumũra kanua gaku rĩngĩ
nĩ ũndũ wa ũrĩa ũconorithĩtio, ũguo nĩguo Mwathani
Jehova ekuuga.'"

17 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ,
2 "Mũrũ wa mũndũ, gwatania ndaĩ na warĩrie
andũ a nyũmba ya Isiraeli na ngerekano. **3** Meere
atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nderi nene ĩrĩ na
mathagu marĩ hinya, na njoya ndaaya, na macoya ma
marangi maingĩ nĩyokire Lebanoni. Ĩkĩnyiita gacũmbĩrĩ
ka mũtarakwa, **4** ĩkiuna thuuna ya gacũmbĩrĩ kau,
na ĩkĩmĩtwara bũrũri wa onjoria, nayo ĩkĩmĩhaanda
thĩinĩ wa itũũra inene rĩa onjoria. **5** "'Ĩgĩcooka ĩgĩkuua
mbeũ imwe cia bũrũri wanyu, na ĩgĩcihaanda tĩĩri-inĩ
mũnoru. Ĩgĩcihaanda ta mũtĩ ũrĩa ũkũraga hakuhĩ na
maaĩ maingĩ, **6** naguo ũkĩringũra, ũgĩtuĩka mũthabibũ
mũkuhĩ ũtheeremete. Honge ciaguo ikĩmĩhũgũkĩra,
no mĩri yaguo ĩgĩkorwo ĩthiĩte na thĩ rungu rwayo.
Nĩ ũndũ ũcio ũgĩtuĩka mũthabibũ, ũkĩruta honge irĩ
na tũhwang'a tũrĩ na mathangũ. **7** "'No nĩ kwarĩ na
nderi ĩngĩ nene yarĩ na mathagu maarĩ na hinya, na
maiyũrĩte njoya. Hĩndĩ ĩyo mũthabibũ ũcio ũgĩtwara
mĩri yaguo yerekeire na kũrĩ nderi ĩyo uumĩte hau
wahaandĩtwo, naguo ũgĩtambũrũkia honge ciaguo harĩ
yo nĩguo wone maaĩ. **8** Nĩwahaandĩtwo tĩĩri-inĩ mwega
handũ harĩ na maaĩ maingĩ nĩguo ũrute honge, na
ũciare maciaro, na ũtuĩke mũthabibũ ũrĩ na riiri.'
9 "Meere atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga:
Hihi nĩũgatheerema? Githĩ ndũkamunywo, na maciaro
maguo mahũrũrwo nĩguo ũhoohe? Mathangũ maguo
mothe ma mũringũrano nĩmakahooha. Ndũkabatara
guoko kũrĩ na hinya, kana andũ aingĩ a kũũmunya na
mĩri. **10** O na ũngĩmunywo, ũhaandwo handũ hangĩ-rĩ,
hihi nĩũgatheerema? Githĩ ndũkahooha biũ rĩrĩa rũhuho
rwa mwena wa irathĩro rũkaũhuruta, naguo ũhoohere
o hau wakũrĩire?'" **11** Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova
gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩĩrwo atĩrĩ, **12** "Ũria andũ a nyũmba
ĩno ya ũremi atĩrĩ, 'Mũtiramenya gĩtũmi kĩa maũndũ

macio?' Meere atĩrĩ, 'Mũthamaki wa Babuloni nĩathiire
Jerusalemu, agĩtaha mũthamaki wakuo na andũ arĩa
maarĩ igweta akuo, akĩmatwara nginya Babuloni. **13**
Ningĩ akĩoya mũndũ ũmwe wa nyũmba ya ũthamaki
akĩrĩkanĩra kĩrĩkanĩro nake, na akĩmwĩhĩtithia. Ningĩ
agĩcooka akĩoya atongoria a bũrũri ũcio agĩthiĩ nao, **14**
nĩguo ũthamaki ũcio wagithio hinya, ndũkanehaande
rĩngĩ, no ũtũũragio nĩ gwathĩkĩra kĩrĩkanĩro kĩu gĩake.
15 No rĩrĩ, mũthamaki ũcio akĩmũremera na ũndũ
wa gũtũma abarũthi ake mathiĩ bũrũri wa Misiri
makamũrehere mbarathi na mbũtũ nene ya ita. Hihi
nĩekũhootana? Mũndũ ũrĩa wĩkaga ciĩko ta icio no
ehonokie? Mũndũ ũcio aakĩhota gũthũkia kĩrĩkanĩro
na acooke ehonokie? **16** "'Mwathani Jehova ekuuga
atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo, mũndũ
ũcio agaakuĩra kũu Babuloni, bũrũri wa mũthamaki
ũcio wamũikarĩirie gĩtĩ kĩa ũthamaki, ũcio aanyararire
mwĩhĩtwa wake na agĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩake. **17**
Firaũni hamwe na mbũtũ yake ya hinya ya ita o na
kĩrĩndĩ kĩingĩ, matikamũteithia mbaara-inĩ, rĩrĩa ihumbu
ĩgaakwo na gũthiũrũrũkĩrio na rũirigo nĩguo mĩoyo
mĩingĩ ĩniinwo. **18** Nĩanyararire mwĩhĩtwa ũcio na ũndũ
wa gũthũkia kĩrĩkanĩro kĩu. Tondũ nĩanyiitanĩire na
kĩrĩkanĩro kĩu, no agĩcooka gwĩka maũndũ macio mothe-
rĩ, ndakahonoka. **19** "'Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova
ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo,
nĩngatũma acookererwo nĩ mwĩhĩtwa ũcio wakwa
aanyararire o na kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩu aathũkirie. **20**
Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake agwatio nĩ
mũtego wakwa. Nĩngamũrehe Babuloni ndĩmũciirithĩrie
kuo, tondũ nĩagire kwĩhokeka harĩ niĩ. **21** Nacio mbũtũ
ciake cia thigari ciothe iria ikoora nĩĩkooragwo na
rũhiũ rwa njora, namo matigari mao mahurunjĩrwo
huho-inĩ ciothe. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ Jehova
nĩ niĩ njarĩtie. **22** "'Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
Niĩ mwene nĩngatua karũhonge kuuma gacũmbĩrĩ ka
mũtarakwa ndĩkahaande. Ngaatua karũhonge koororo
ka mũthunano kuuma gacũmbĩrĩ kaguo, na ndĩkahaande
kĩrĩma-inĩ kĩraihu na gĩtũũgĩru na igũrũ. **23** Kũu kĩrĩma-
igũrũ gĩa Isiraeli nĩkuo ngakahaanda; nĩgakaruta honge
na gaciare maciaro, naguo nĩũgatuĩka mũtarakwa ũrĩ
na riiri. Nyoni cia mĩthemba yothe nĩĩgaaka itara ciacio
honge-inĩ ciaguo; nĩigatũũra kĩĩruru-inĩ kĩa honge
ciaguo. **24** Mĩtĩ yothe ya mũgũnda nĩĩkamenya atĩ niĩ
Jehova nĩ niĩ nyiihagia mũtĩ ũrĩa mũraihu na ngatũma
mũtĩ ũrĩa mũkuhĩ ũkũre ũraihe. Nĩnyũmagia mũtĩ ũrĩa
mũruru, naguo mũtĩ ũrĩa mũũmũ ngatũma ũrure. "'Niĩ
Jehova nĩ niĩ njarĩtie, na nĩngwĩka ũguo.'"

18 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩũrio atĩrĩ:
2 "Inyuĩ andũ aya, mũkoragwo mũkiuga atĩa
rĩrĩa mũkwaria thimo ĩno igũrũ rĩa bũrũri wa Isiraeli:
"'Maithe ma ciana marĩĩaga thabibũ ngagatu, namo
magego ma ciana makaigua thithi'? **3** "Mwathani
Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga
muoyo-rĩ, mũtigacooka kũgweta thimo ĩno thĩinĩ wa
Isiraeli. **4** Nĩgũkorwo roho o wothe ũrĩ muoyo nĩ
wakwa; roho wa ithe nĩ wakwa o na wa mũriũ no
wakwa. Roho ũrĩa wĩhagia nĩguo ũgaakua. **5** "Mũndũ
aahota gũkorwo nĩ mũthingu, na ekaga maũndũ ma
kĩhooto na marũngĩrĩru. **6** We ndarĩĩaga irio iria
irutagĩrwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma igũrũ, kana
agatiirĩra maitho mĩhianano ya andũ a nyũmba ya
Isiraeli. We ndathaahagia mũtumia wa mũndũ ũrĩa
ũngĩ, kana agakoma na mũndũ-wa-nja rĩrĩa arĩ na
ihinda rĩa mweri. **7** Ndahinyagĩrĩria mũndũ o na ũrĩkũ,
no nĩacookagĩria mũndũ ũrĩa marĩ thiirĩ nake kĩrĩa
ooete kĩrĩ gĩa kũrũgamĩrĩra thiirĩ. We ndatunyanaga
indo, no arĩa ahũtu nĩamaheaga irio ciake, na arĩa
marĩ njaga akamahe nguo. **8** Ningĩ ndakombanagĩra
nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kĩhooto, kana agetia
uumithio mũkĩru. We nĩagiragia guoko gwake gũtigeeke
ũũru, na nĩatuithanagia ciira na kĩhooto gatagatĩ ka
mũndũ na ũrĩa ũngĩ. **9** Mũndũ ũcio nĩarũmagĩrĩra
watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na akahingia watho
wakwa na wĩhokeku. Mũndũ ũcio nĩ mũthingu; ti-
itherũ nĩagatũũra muoyo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga. **10** "Mũndũ ũcio angĩkorwo arĩ na mwanake
mũtunyani, mũitithia wa thakame kana wĩkaga ũndũ
o na ũmwe wa maũndũ macio mangĩ mooru **11** (o
na harĩa ithe ateekire ũndũ o na ũmwe wa mo): "We
nĩarĩĩaga irio iria irutĩirwo mahooero-inĩ marĩa marĩ
irĩma-igũrũ. Nĩathũkagia mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ.
12 Nĩahinyagĩrĩria mũthĩĩni na mũbatari. Nĩatunyanaga
indo. Ndacookagia kĩrĩa oete gĩa kũrũgamĩrĩra thiirĩ.
Nĩatiiragĩra mĩhianano maitho. Nĩekaga maũndũ marĩa
marĩ magigi. **13** We nĩakombanagĩra nĩguo etie uumithio
ũtarĩ wa kĩhooto, na agetia uumithio mũkĩru. Mũndũ
ta ũcio-rĩ, nĩagatũũra muoyo? Ndangĩtũũra muoyo!
Nĩ ũndũ nĩekĩte maũndũ macio mothe marĩ magigi-
rĩ, ti-itherũ no nginya akooragwo na thakame yake
ĩmũcookerere we mwene. **14** "No rĩrĩ, mũriũ ũcio
angĩkorwo arĩ na mwana ũrĩa wonaga mehia macio
mothe ithe ekaga, na o na gũtuĩka nĩamoonaga, we
ndekaga maũndũ macio mooru: **15** "We ndarĩĩaga irio
iria irutĩirwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma igũrũ,
kana agatiirĩra maitho mĩhianano ya andũ a nyũmba ya
Isiraeli. Ndathaahagia mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ.
16 Ndahinyagĩrĩria mũndũ o na ũrĩkũ, na ndeetagia
kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thiirĩ. Ndatunyanaga indo, no
irio ciake aciheaga arĩa ahũtu, na akahe arĩa marĩ njaga
nguo. **17** Nĩarigagĩrĩria guoko gwake gũtikehie, na
ndakombanagĩra nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kĩhooto,
kana etie uumithio mũkĩru. Nĩahingagia watho wakwa,
na akarũmĩrĩra watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo. Ũcio-
rĩ, ndagakua nĩ ũndũ wa mehia ma ithe; ti-itherũ
nĩagatũũra muoyo. **18** No rĩrĩ, ithe nĩagaakua nĩ ũndũ
wa mehia make mwene, tondũ we nĩekire maũndũ
ma ũrĩa-ng'ũũrũ, na agĩtunya mũrũ wa ithe indo, na
agĩĩka maũndũ marĩa mooru gatagatĩ-inĩ ka andũ ao. **19**
"No inyuĩ mũũragia atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ gĩkũgiria mũriũ agae
mahĩtia ma ithe?' Kuona atĩ mũriũ ũcio nĩekĩte maũndũ
marĩa marĩ kĩhooto na magĩrĩru, na akamenyerera
watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na akaũhingia-rĩ, ti-
itherũ nĩegũtũũra muoyo. **20** Roho ũrĩa wĩhagia nĩguo
ũgaakua. Mwana ndakagaya waganu wa ithe, kana
ithe agae waganu wa mwana. Ũthingu wa mũndũ ũrĩa
mũthingu nowe mwene ũgaacookererwo nĩguo, naguo
waganu wa mũndũ ũrĩa mwaganu nowe ũgaacookererwo
nĩguo. **21** "No rĩrĩ, mũndũ mwaganu angĩgarũrũka

atigane na mehia mothe marĩa ekĩte, na arũmie watho
wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na ekage maũndũ ma kĩhooto
na marĩa magĩrĩire, ti-itherũ nĩegũtũũra muoyo; we
ndagakua. **22** Gũtirĩ ihĩtia o na rĩmwe rĩa marĩa aaneka
rĩgaacooka kũririkanwo. Tondũ wa maũndũ ma ũthingu
marĩa ekĩte-rĩ, nĩegũtũũra muoyo. **23** Mwathani Jehova
ekũũria atĩrĩ: Anga niĩ nĩngenagio nĩ gĩkuũ kĩa andũ
arĩa aaganu? Githĩ ti kwenda ingĩenda magarũrũke
matigane na mĩthiĩre ĩyo yao nĩguo matũũre muoyo?
24 "No angĩkorwo mũndũ mũthingu no agarũrũke
atigane na ũthingu wake, na ehie na eke maũndũ
marĩ magigi ta marĩa mekagwo nĩ mũndũ mwaganu-
rĩ, anga nĩagagĩtũũra muoyo? Hatirĩ ũndũ o na ũmwe
wa maũndũ ma ũthingu marĩa aaneka ũkaaririkanwo.
Tondũ wa mahĩtia ma kwaga kwĩhokeka na tondũ
wa mehia marĩa ekĩte-rĩ, no agaakua. **25** "No inyuĩ
muugaga atĩrĩ, 'Njĩra ya Mwathani ti ya kĩhooto.' Ta
thikĩrĩriai inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli: Njĩra yakwa-
rĩ, ti ya kĩhooto? Atĩrĩrĩ, githĩ njĩra cianyu ticio itarĩ cia
kĩhooto? **26** Mũndũ mũthingu angĩgarũrũka atigane na
ũthingu wake ehie, agaakua nĩ ũndũ wa mehia make;
agaakua nĩ ũndũ wa mehia macio ekĩte. **27** No mũndũ
mwaganu angĩgarũrũka atigane na waganu ũrĩa ekĩte,
na eke maũndũ ma kĩhooto na marĩa magĩrĩire-rĩ, we
nĩakahonokia muoyo wake. **28** Nĩ ũndũ nĩeciiragia
ũhoro wa mahĩtia make mothe marĩa aneeka, na
akagarũrũka agatigana namo-rĩ, ti-itherũ nĩagatũũra
muoyo; we ndagakua. **29** No andũ a nyũmba ĩno ya
Isiraeli mekuuga atĩrĩ, 'Njĩra ya Mwathani ti ya kĩhooto.'
Anga njĩra ciakwa ti cia kĩhooto, inyuĩ andũ a nyũmba
ya Isiraeli? Githĩ njĩra cianyu ticio itarĩ cia kĩhooto?
30 "Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli,
nĩngũmũtuĩra ciira, o mũndũ o mũndũ kũringana na
mĩthiĩre yake, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.
Mwĩririrei! Tiganai na mahĩtia manyu mothe; namo
mehia manyu matigatũma mwanangwo. **31** Tiganai
na waganu wothe ũrĩa mwĩkĩte, mũgĩe na ngoro njerũ
na roho mwerũ. Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũkue, inyuĩ andũ a
nyũmba ya Isiraeli? **32** Nĩgũkorwo ndikenagio nĩ gĩkuũ
kĩa mũndũ o na ũrĩkũ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga. Mwĩririrei mũtũũre muoyo!

19 "Ningĩ ambĩrĩria macakaya makoniĩ athamaki
a Isiraeli, **2** ũmeere atĩrĩ: "'Atĩrĩrĩ, maitũguo
ahaanaga ta mũrũũthi wa mũgoma arĩ gatagatĩ ka
mĩrũũthi ĩrĩa ĩngĩ! Wakomire kĩmamo-inĩ kĩa mĩrũũthi
mĩĩthĩ, na ũkĩrera ciana ciaguo. **3** Warerire kĩana
kĩmwe kĩaguo, gĩgĩtuĩka mũrũũthi ũrĩ hinya. Mũrũũthi
ũcio ũkĩmenyera gũtambuuranga kĩrĩa wanyiita, na
ũkarĩĩaga andũ. **4** Nacio ndũrĩrĩ ikĩigua ũhoro waguo,
naguo ũkĩgwatĩrio irima-inĩ rĩao. Ũgĩtwarwo bũrũri
wa Misiri ũguucĩtio na icũhĩ cia maniũrũ. **5** "'Na
rĩrĩa nyina ya mũrũũthi ũcio yoonire mwĩhoko wayo
ndũnahinga, na itanya rĩayo nĩrĩatuĩka rĩa tũhũ-rĩ,
ĩkĩoya kĩana kĩngĩ kĩayo, ĩgĩgĩtua mũrũũthi ũrĩ hinya. **6**
Naguo ũgĩcangacanga gatagatĩ ka mĩrũũthi ĩrĩa ĩngĩ,
nĩgũkorwo nĩwatuĩkĩte mũrũũthi ũrĩ hinya. Mũrũũthi
ũcio ũkĩmenyera gũtambuuranga kĩrĩa wanyiita, na
ũkarĩĩaga andũ. **7** Nĩwamomorire ciĩhithio ciao iria
nũmu, na ũkĩananga matũũra mao. Bũrũri ũcio na andũ
arĩa othe maatũũraga kuo, makĩiyũrwo nĩ guoya wa
mũraramo waguo. **8** Hĩndĩ ĩyo, ndũrĩrĩ ikĩũũkĩrĩra,
ndũrĩrĩ iria cioimĩte ng'ongo iria ciagũthiũrũrũkĩirie.
Ikĩwambĩra mũtego, naguo mũrũũthi ũcio ũkĩgwatĩrio
irima-inĩ rĩao. **9** Makĩũguucũrũria na icũhĩ cia maniũrũ,
makĩũingĩria kĩaga-ini, makĩũtwarĩra mũthamaki wa
Babuloni. Makĩũikia njeera, na nĩ ũndũ ũcio mũraramo
waguo ndwacookire kũiguuo kũu irĩma-inĩ cia Isiraeli
rĩngĩ. **10** "'Maitũguo aatariĩ ta mũthabibũ ũhaandĩtwo
thĩinĩ wa mũgũnda waku wa mĩthabibũ hakuhĩ na
maaĩ; nĩwaciarĩte mũno, na ũkagĩa na honge nyingĩ
tondũ wa maaĩ kũingĩha. **11** Honge ciaguo ciarĩ hinya,
igakĩagĩrĩra gũtuuo mũthĩgi wa mũthamaki. Mũthabibũ
ũcio ũkĩraiha na igũrũ, ũgĩkĩra mahuti marĩa matumanu,
na nĩwonekaga wega nĩ ũndũ wa ũrĩa waraihĩte na
igũrũ, na nĩ ũndũ wa honge ciaguo nyingĩ. **12** No
nĩwamunyirwo na mĩri yaguo nĩ ũndũ wa marakara,
na ũgĩikanio thĩ. Naruo rũhuho rũrĩa ruumaga mwena
wa irathĩro rũgĩtũma ũhoohe, na maciaro maguo
makĩhũrũrwo; honge ciaguo iria ciarĩ hinya ikĩũma,
ikĩhĩa nĩ mwaki, ũgĩciniina. **13** Na rĩrĩ, rĩu ũhaandĩtwo
werũ-inĩ wa mũthanga, bũrũri ũrĩa mũũmũ, ũrĩ nyoota.
14 Mwaki woimire rũhonge-inĩ rũmwe rwa iria nene,
ũgĩcina maciaro maguo, magĩthira. Gũtirĩ rũhonge
rũrĩ hinya rũtigaire harĩ guo rũngĩtuuo mũthĩgi wa
mũthamaki.' Maya nĩ macakaya, na nĩmo maũndũ marĩa
marĩcakayanagĩrwo namo."

20 Mwaka-inĩ wa mũgwanja, mũthenya wa ikũmi
wa mweri wa gatano, athuuri amwe a Isiraeli
magĩũka gũtuĩria ũhoro harĩ Jehova, nao magĩikara
thĩ hau mbere yakwa. **2** Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova
gĩkĩnginyĩrĩra ngĩĩrwo atĩrĩ: **3** "Mũrũ wa mũndũ, arĩria
athuuri a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, 'Mwathani Jehova
ekũũria atĩrĩ: Anga mũũkĩte gũtuĩria ũhoro harĩ niĩ?
Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo-rĩ, ndingĩreka
mũtuĩrie ũhoro harĩ niĩ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga.' **4** "Nĩũkũmatuĩra ciira? Nĩũkũmatuĩra ciira,
wee mũrũ wa mũndũ? Nĩ ũndũ ũcio marũithie, ũmeere
maũndũ marĩ magigi marĩa meekagwo nĩ maithe mao,
5 ũmeere atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya
ũrĩa ndethuurĩire Isiraeli-rĩ, nĩndehĩtire harĩ njiaro
cia andũ a nyũmba ya Jakubu njoete guoko na igũrũ,
na ngĩmeguũrĩria kũu bũrũri wa Misiri. Ngĩmeera
njoete guoko na igũrũ atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai
wanyu." **6** Mũthenya ũcio ndehĩtire ngĩmeera atĩ
nĩngamaruta bũrũri wa Misiri, ndĩmatware bũrũri ũrĩa
niĩ ndĩmacarĩirie, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, bũrũri
mũthaka gũkĩra mabũrũri mothe. **7** Na niĩ ngĩmeera
atĩrĩ, "O ũmwe wanyu-rĩ, nĩatigane na mĩhiano ĩyo
mĩũru mũikaraga mũcũthĩrĩirie, na mũtige gwĩthaahia
na mĩhianano ĩyo ya bũrũri wa Misiri. Niĩ nĩ niĩ Jehova
Ngai wanyu." **8** "'No rĩrĩ, nĩmanemeire, makĩaga
gũũthikĩrĩria; matiatiganire na mĩhiano ĩyo mĩũru
ĩrĩa maikaraga macũthĩrĩirie, o na matiatiganire na
mĩhianano ĩyo ya bũrũri wa Misiri. Nĩ ũndũ ũcio ngiuga
nĩngũmaitĩrĩria mang'ũrĩ makwa, na ndĩĩrute marakara
nao marĩ o kũu bũrũri wa Misiri. **9** No ngĩĩka ũndũ,
nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa nĩguo rĩtigathaahio maitho-
inĩ ma ndũrĩrĩ icio maatũũranagia nacio, o icio cionire

ngĩĩonithania kũrĩ andũ a Isiraeli na ũndũ wa kũmaruta
bũrũri wa Misiri. **10** Nĩ ũndũ ũcio ndaamatongoririe
ngĩmaruta bũrũri wa Misiri, ngĩmarehe werũ-inĩ. **11**
Nĩndamaheire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo
na ngĩmamenyithia mawatho makwa, nĩgũkorwo mũndũ
ũrĩa ũrĩmaathĩkagĩra nĩagatũũrio nĩmo. **12** Ngĩcooka
ngĩmahe Thabatũ ciakwa irĩ kĩmenyithia gatagatĩ gakwa
nao, nĩgeetha mamenyage atĩ niĩ Jehova nĩndamatuire
atheru. **13** "'No rĩrĩ, andũ acio a Isiraeli nĩmanemeire
kũu werũ-inĩ. Matiarũmĩrĩire kĩrĩra kĩa watho wakwa
wa kũrũmĩrĩrwo, na nĩmaregire mawatho makwa, o na
gũtuĩka mũndũ ũrĩa ũmathĩkagĩra nĩagatũũrio nĩmo,
na magĩthaahia Thabatũ ciakwa biũ. Nĩ ũndũ ũcio niĩ
na niĩ ngiuga atĩrĩ, nĩngũmaitĩrĩria mang'ũrĩ makwa,
ndĩmaniinĩre kũu werũ-inĩ. **14** No ngĩĩka ũndũ nĩ
ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa, nĩguo rĩtigathaahio maitho-
inĩ ma ndũrĩrĩ icio cieyoneire na maitho ngĩmaruta
kuo. **15** Ningĩ nĩndehĩtire njoete guoko na igũrũ
o kũu werũ-inĩ, ngiuga ndikamakinyia bũrũri ũrĩa
ndaamaheete, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, na bũrũri
ũrĩa mwega gũkĩra mabũrũri mothe; **16** Ndeekire ũguo
tondũ nĩmaregire mawatho makwa, na matiarũmĩrĩire
watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na nĩmathaahirie
Thabatũ ciakwa. Nĩgũkorwo ngoro ciao nĩcieheanĩte
kũrĩ mĩhianano ĩyo yao. **17** No rĩrĩ, nĩndamaiguĩrĩire
tha, ngĩaga kũmaananga kana kũmaniinĩra kũu werũ-
inĩ. **18** Nĩnderire ciana ciao irĩ kũu werũ-inĩ atĩrĩ,
"Tigai kũrũmĩrĩra irĩra cia watho wa maithe manyu,
kana mũrũmĩrĩre mawatho mao, kana mwĩthaahie
na mĩhianano yao. **19** Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu;
rũmagĩrĩrai kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo,
na mũmenyagĩrĩre mawatho makwa. **20** Ikaragiai
Thabatũ ciakwa irĩ theru, nĩguo ituĩke kĩmenyithia
gatagatĩ gakwa na inyuĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ
niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu." **21** "'No rĩrĩ, ciana icio
nĩcianemeire: Itiarũmĩrĩire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa
kũrũmĩrĩrwo, o na kana ikĩmenyerera kũrũmia mawatho
makwa, o na gwakorwo mũndũ ũrĩa ũmathĩkagĩra
nĩagatũũrio nĩmo, nĩciathaahirie Thabatũ ciakwa. Nĩ
ũndũ ũcio ngiuga nĩngũciitĩrĩria mang'ũrĩ makwa,
na ndũme marakara makwa maciũkĩrĩre kũu werũ-
inĩ. **22** No nĩndagirĩrĩirie guoko gwakwa, na ngĩĩka
ũndũ, nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa nĩguo rĩtigathaahio
maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ icio cieyoneire ngĩmaruta kuo.
23 Ningĩ nĩndehĩtire harĩo njoete guoko na igũrũ kũu
werũ-inĩ, ngiuga atĩ nĩngamahurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ, na
ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ, **24** tondũ matiathĩkĩire
mawatho makwa, no nĩ kũrega maaregire kĩrĩra kĩa
watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na magĩthaahia Thabatũ
ciakwa, namo maitho mao makĩĩririrĩria mĩhianano ya
maithe mao. **25** Ngĩcooka ngĩmarekereria irĩra-inĩ
iria itaarĩ njega, na mawatho marĩa matangĩmatũũria;
26 nĩndarekire mathaahio nĩ ũndũ wa iheo ciao, irĩ
igongona rĩa mwana o wothe wa irigithathi, nĩguo
ndũme maiyũrwo nĩ guoya mũnene, na mamenye atĩ
niĩ nĩ niĩ Jehova.' **27** "Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa
mũndũ, arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, 'Mwathani
Jehova ekuuga ũũ: Thĩinĩ wa ũndũ ũyũ o naguo, maithe
manyu nĩmanumire na ũndũ wa kũndirika: **28** Rĩrĩa
ndaamareehire bũrũri ũrĩa ndeehĩtire atĩ nĩngamahe,
rĩrĩa moonire kĩrĩma o gĩothe kĩraihu kana mũtĩ o wothe
warĩ na mathangũ, hau nĩho maarutĩire magongona
mao, makĩruta magongona marĩa maatũmire ndakare,
na makĩruta ũbumba wao ũrĩa mũnungi wega, o na
magĩitanga maruta mao ma kũnyuuo. **29** Hĩndĩ ĩyo
ngĩmooria atĩrĩ: Gĩtũmi gĩa kũndũ kũu gũtũũgĩru
mũthiiaga nĩ kĩĩ?'" (Nakuo gwĩtagwo Bama nginya
ũmũthĩ.) **30** "Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ a nyũmba ya
Isiraeli atĩrĩ: 'Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Anga
nĩmũgwĩthaahia o ta ũrĩa maithe manyu meekire, na
makĩĩririrĩria mĩhiano yao mĩũru? **31** Rĩrĩa mũkũruta
iheo cianyu, mũkaruta igongona rĩa kũhĩtũkithĩria ariũ
anyu mwaki-inĩ-rĩ, mũthiiaga na mbere na gwĩthaahia
na mĩhianano yanyu yothe o nginya ũmũthĩ. Niĩ no
ndĩmwĩtĩkĩrie mũtuĩrie ũhoro harĩ niĩ, inyuĩ andũ a
nyũmba ya Isiraeli? Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-
itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo, ndingĩmwĩtĩkĩria
mũtuĩrie ũhoro harĩ niĩ. **32** "'Inyuĩ mugaga atĩrĩ, "Ithuĩ
tũkwenda gũtuĩka ta andũ a ndũrĩrĩ, ta kĩrĩndĩ kĩa
mabũrũri ma gũkũ thĩ, arĩa matungatagĩra mĩtĩ na
mahiga." No maũndũ marĩa mwĩciirĩtie gũtirĩ hĩndĩ
makaahinga. **33** Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ
o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo, ngaamwathaga na guoko
kũrĩ hinya, na guoko gũtambũrũkĩtio, na mang'ũrĩ
maitanĩrĩirio. **34** Nĩngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ na guoko
kũrĩ hinya, na guoko gũtambũrũkĩtio, o na mang'ũrĩ
maitanĩrĩirio, ndĩmũcookererie kuuma mabũrũri-inĩ
marĩa mwahurunjirwo. **35** Nĩngamũrehe werũ-inĩ wa
ndũrĩrĩ, na kũu nĩkuo ngaamũtuĩra ciira tũkĩonanaga
ũthiũ kwa ũthiũ. **36** O ta ũrĩa ndaatuĩrĩire maithe
manyu ciira kũu werũ-inĩ wa bũrũri wa Misiri-rĩ, ũguo
noguo ngaamũtuĩra ciira, ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga. **37** Nĩngamũrũmbũiya ngĩmũhĩtũkĩria rungu
rwa rũthanju rwakwa, na nĩngamũrehe ndĩmuohanie na
kĩrĩkanĩro gĩakwa. **38** Nĩngamũtheria, ndĩmwehererie
andũ arĩa aremi na arĩa manjũkagĩrĩra. O na gũtuĩka
nĩngamaruta bũrũri ũrĩa matũũraga-rĩ, matigatoonya
bũrũri wa Isiraeli. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ
Jehova. **39** "'No inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli-rĩ, ũũ
nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Thiĩi mũndũ o mũndũ
mũgatungatĩre mĩhianano yanyu! Ti-itherũ thuutha
ũcio, nĩmũgathikĩrĩria na mũtigacooka gũthaahia rĩĩtwa
rĩakwa itheru na iheo cianyu na mĩhianano yanyu. **40**
Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩgũkorwo kĩrĩma-
inĩ gĩakwa gĩtheru, kĩrĩma kĩrĩa kĩraihu gĩa Isiraeli, kũu
bũrũri ũcio nĩkuo andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli
makaandungatagĩra, na kũu nĩkuo ngaametĩkĩrĩra.
Kũu nĩkuo ngaabatario nĩ maruta manyu na iheo
cianyu iria njega, o hamwe na magongona manyu
mothe marĩa maamũre. **41** Nĩngamwĩtĩkĩra ta mũrĩ
ũbumba ũrĩ na mũtararĩko mwega, rĩrĩa ngamũruta
ndũrĩrĩ-inĩ, ndĩmũcookererie kuuma mabũrũri-inĩ marĩa
mwahurunjirwo, na nĩngeyonania atĩ ndĩ mũtheru
gatagatĩ kanyu maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ. **42** Hĩndĩ ĩyo
nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa ngaamũcookia
bũrũri wa Isiraeli, bũrũri ũrĩa ndehĩtire njoete guoko
na igũrũ atĩ nĩngaũhe maithe manyu. **43** Mũrĩ kũu
nĩmũkaririkana mĩtugo yanyu na ciĩko ciothe iria
mwĩthaahĩtie nacio, na inyuĩ nĩmũkeemena nĩ ũndũ
wa ũũru ũrĩa wothe mwaneeka. **44** Nĩmũkamenya atĩ

niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa ngaamwĩka maũndũ macio nĩ
ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa, no ti kũringana na mĩthiĩre
yanyu mĩũru, na mĩtugo yanyu mĩũru, na maũndũ
manyu mooru marĩa mwĩkaga, inyuĩ andũ a nyũmba
ya Isiraeli, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.'" **45**
Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩĩrwo atĩrĩ,
46 "Mũrũ wa mũndũ, roria ũthiũ waku mwena wa
gũthini; hunjia ũhoro wa gũũkĩrĩra mwena wa gũthini,
na ũrathe ũhoro wa gũũkĩrĩra mũtitũ wa bũrũri ũcio
wa mwena wa gũthini. **47** Ĩra mũtitũ ũcio wa mwena
wa gũthini atĩrĩ: 'Igua kiugo kĩa Jehova. Ũũ nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga: Ndĩ hakuhĩ gwakia mwaki
thĩĩnĩ waku, naguo nĩũkaniina mĩtĩ yaku yothe, ĩrĩa
mĩigũ nginya ĩrĩa mĩũmũ. Rũrĩrĩmbĩ rũu rũtikahoreka,
na ũthiũ o wothe kuuma mwena wa gũthini nginya
mwena wa gathigathini nĩũgaacinwo nĩruo. **48** Mũndũ
o wothe nĩakoona atĩ niĩ Jehova nĩ niĩ ndĩwakĩtie;
ndũkahoreka.'" **49** Hĩndĩ ĩyo ngiuga atĩrĩ, "Hĩ! Mwathani
Jehova. Maraaria ũhoro wakwa, makoiga atĩrĩ, 'Githĩ to
kwaria araaria na ngerekano?'"

21 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ:
2 "Mũrũ wa mũndũ, roria ũthiũ waku Jerusalemu,
na ũhunjie ũhoro wa gũũkĩrĩrwo kwa handũ-harĩa-
haamũre. Ratha ũhoro wa gũũkĩrĩrwo kwa bũrũri
ũcio wa Isiraeli, **3** ũwĩre atĩrĩ, 'Jehova ekuuga ũũ:
Nĩngũgũũkĩrĩra. Nĩngũcomora rũhiũ rwakwa rwa njora
kuuma njora-inĩ, na ngwehererie andũ arĩa athingu
na arĩa aaganu. **4** Tondũ nĩngũkwehereria andũ arĩa
athingu na arĩa aaganu-rĩ, rũhiũ rwakwa rwa njora
nĩrũgacomorerwo mũndũ o wothe kuuma mwena wa
gũthini nginya mwena wa gathigathini. **5** Hĩndĩ ĩyo,
andũ othe nĩmakamenya atĩ niĩ Jehova nĩ niĩ njomorete
rũhiũ rwakwa rwa njora kuuma njora-inĩ; rũtigacookio
rĩngĩ njora-inĩ.' **6** "Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mũndũ
caaya! Caaĩra mbere yao, ũrĩ mũthĩĩnĩku ngoro na
ũrĩ na kĩeha kĩnene. **7** Na rĩrĩa magaakũũria atĩrĩ,
'Ũracaaya nĩkĩ?' ũkameera atĩrĩ, 'Nĩ ũndũ wa ũhoro
ũrĩa ũroka. Ngoro o yothe nĩĩkaringĩka, na guoko o
guothe kwage hinya; roho o wothe nĩũkaringĩka na
iru o rĩothe nĩrĩkaregera o ta ũrĩa maaĩ mereeraga.'
Ũhoro ũcio nĩũrooka! Ti-itherũ, ũhoro ũcio nĩũgekĩka,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga." **8** Nakĩo kiugo
kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩĩrwo atĩrĩ: **9** "Mũrũ wa
mũndũ, ratha ũhoro, uuge atĩrĩ, 'Mwathani ekuuga
ũũ: "'Harĩ rũhiũ rwa njora, harĩ rũhiũ rwa njora,
rũnooretwo rũkohĩga, na rũgathũũo rũkahenia, **10**
rũnooretwo rũrĩ rwa kũũragana, na rũgathũũo nĩguo
rũhenagie ta rũheni! "'Anga nĩtũgagĩkenera mũthĩgi wa
ũthamaki wa mũrũ wakwa Juda? Rũhiũ rũu rwa njora
nĩrũiraga mũthĩgi o wothe ta ũcio. **11** "'Rũhiũ rũu rwa
njora rũthuurĩtwo nĩguo rũthũũo, nĩguo rũnyiitagwo
na guoko; nĩrũnoore na rũgathũũo, na nĩrũhaarĩirio
nĩguo rũneanwo guoko-inĩ kwa mũũragani. **12** Rĩra na
ũgirĩke, wee mũrũ wa mũndũ, nĩgũkorwo nĩrũũkĩrĩire
andũ akwa, o na rũgookĩrĩra athamaki othe a Isiraeli.
Nĩmaneanĩtwo rũhiũ-inĩ rwa njora marĩ hamwe na
andũ akwa. Nĩ ũndũ ũcio wĩhũũre gĩthũri. **13** "'Ti-itherũ
kũgeranio nĩgũgooka. Gũgaagĩikara atĩa angĩkorwo
mũthĩgi ũcio wa ũthamaki wa Juda, ũrĩa ũiragwo nĩ
rũhiũ rũu rwa njora ndũgathiĩ na mbere? Ũguo nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga.' **14** "Nĩ ũndũ ũcio, wee
mũrũ wa mũndũ-rĩ, ratha ũhoro, na ũhũũre hĩ. Naruo
rũhiũ rũu rwa njora ũreke rũringe maita meerĩ, o
na nĩrũringe maita matatũ. Nĩ rũhiũ rwa njora rwa
kũũragana, nĩ rũhiũ rwa njora rwa kũũragana kũnene,
rũramahatĩrĩria na mĩena yothe. **15** Nĩgeetha ngoro
iringĩke, nao arĩa magwĩte maingĩhe, nĩnjigĩte rũhiũ
rwa njora rwa kũũragana ihingo-inĩ ciao ciothe. Hĩ!
Rũthondeketwo rũhenagie ta rũheni, rũnyiitĩtwo nĩguo
rũũragane. **16** Wee rũhiũ rwa njora, temanga mwena
wa ũrĩo, na ningĩ ũtemange mwena wa ũmotho, na
ũtemange kũrĩa guothe ũũgĩ waku ũngĩerekerio. **17**
Niĩ o na niĩ-rĩ, nĩngahũũra hĩ, namo mang'ũrĩ makwa
mahũahũe. Nĩ niĩ Jehova njugĩte ũguo." **18** Kiugo kĩa
Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ, **19** "Mũrũ wa
mũndũ, tema njĩra igĩrĩ cia kũgererwo nĩ rũhiũ rwa
njora rwa mũthamaki wa Babuloni, cierĩ ciumĩte bũrũri
o ũmwe. Haanda rũũri harĩa njĩra yahũkĩire ĩrorete
itũũra inene. **20** Tema njĩra ĩmwe ĩrĩa rũhiũ rũu rwa
njora rũkaagerera rũgĩthiĩ gũũkĩrĩra Raba kũu kwa
Aamoni, na ĩngĩ ya kũgerwo nĩruo rũgĩthiĩ gũũkĩrĩra
Juda hamwe na Jerusalemu kũu kũirigĩre. **21** Nĩgũkorwo
mũthamaki wa Babuloni akaarũgama maahũkanĩro
ma njĩra ĩyo, harĩa njĩra icio cierĩ ciahũkanĩire, nĩguo
aragũrie: Akaahũthĩra mĩguĩ agĩcuuka mĩtĩ, na ahooe
kĩrĩra harĩ mĩhianano yake, na arorithie ini. **22** Guoko-
inĩ gwake kwa ũrĩo, mũtĩ nĩũkagwĩra Jerusalemu, kũrĩa
akaigithia mĩgogo ya kũmomora rũirigo, na arute watho
wa kũũraganwo, na kuugĩrĩrio mbugĩrĩrio ya mbaara,
nayo mĩgogo ya kũmomora ĩigwo ĩhingĩrĩirie ihingo,
na aigithie kĩhumbu, na gwakwo ngathĩ ndaaya cia
mbaara cia gũteithia gũtharĩkĩra itũũra. **23** Ũndũ ũcio
nĩũkoneka ta ũtarĩ wa ma kũrĩ andũ arĩa mehĩtĩte atĩ
nĩmarĩmwathĩkagĩra, nowe nĩakamaririkania mahĩtia
mao, acooke amanyiite mĩgwate. **24** "Nĩ ũndũ ũcio,
Mwathani Jehova ekuuga ũũ: 'Tondũ inyuĩ andũ aya
nĩmũtũmĩte mahĩtia manyu maririkanwo nĩ ũndũ
wa ũrĩa ũremi wanyu wonekanĩte, ũkaguũria mehia
manyu makoneka maũndũ-inĩ mothe marĩa mwĩkaga;
nĩ ũndũ nĩmwĩkĩte ũguo-rĩ, nĩmũkanyiitwo mĩgwate.
25 "'Wee mũthamaki ũyũ wa Isiraeli, o wee mwaganu
na ndũrĩka, mũthenya waku nĩmũkinyu, na ihinda
rĩaku rĩa kũherithio rĩgakinya mũthia. **26** Mwathani
Jehova ekuuga ũũ: Ruta kĩremba, na weherie tanji.
Maũndũ matigacooka gũikara ta ũrĩa maatarĩĩ: Arĩa anini
nĩmagatũũgĩrio, nao arĩa atũũgĩrie nĩmakanyiihio. **27**
Nĩ mwanangĩko! Ĩĩ nĩ mwanangĩko! Nĩngarĩanangithia!
Rĩtigacookererio nginya hĩndĩ ĩrĩa ũcio mwene rĩo
agooka; ũcio nĩwe ngaarĩneana kũrĩ we.' **28** "Nawe
mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoro, uuge atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga ũhoro-inĩ ũkonĩĩ Aamoni
na irumi ciao: "'Harĩ rũhiũ rwa njora, harĩ rũhiũ rwa
njora, rũcomoretwo rũũragane, na rũthũũĩtwo rũrĩ rwa
kũniinana, na rwakũhenia ta rũheni! **29** O na gũkorwo
nĩ kũrĩ cioneki cia maheeni igũkonĩĩ, na ũragũri wa
maheeni ũgũkonĩĩ-rĩ, nĩrũkaigĩrĩrwo ngingo cia arĩa
aaganu, arĩa marĩ a kũũragwo, arĩa mũthenya wao
ũkinyĩte, o acio ihinda rĩao rĩa kũherithio rĩkinyĩte
mũthia. **30** Cookia rũhiũ njora thĩĩnĩ. Ũrĩ kũu wee

wombĩirwo, o kũu bũrũri-inĩ ũcio wa maithe manyu,
nĩkuo ngaagũtuĩra ciira. **31** Nĩngagũitĩrĩria mang'ũrĩ
makwa, na ngũũkĩrĩre na mĩhũmũ ya marakara makwa
mahiũ; nĩngakũneana moko-inĩ ma andũ matarĩ tha,
andũ ohĩgĩrĩru na kũniinana. **32** Wee ũgaatuĩka ngũ cia
gwakia mwaki ũcio, nayo thakame yaku ĩgaitĩrwo kũu
bũrũri waku, ndũgacooka kũririkanwo; nĩgũkorwo niĩ
Jehova nĩ niĩ njarĩtie.'"

22 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **2**
"Mũrũ wa mũndũ, nĩũkũrĩtuĩra ciira? Nĩũgũtuĩra
ciira itũũra rĩĩrĩ inene rĩitithagia thakame? Nĩ ũndũ
ũcio rĩonie maũndũ marĩa mothe rĩĩkaga marĩ magigi,
3 ũrĩĩre atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Wee
itũũra inene rĩrĩa rĩĩrehithagĩria mũtino nĩ ũndũ wa
gũitithia thakame kũu thĩinĩ warĩo, na rĩgethaahia nĩ
ũndũ wa gũthondeka mĩhianano, **4** nĩũhĩtĩtie nĩ ũndũ
wa thakame ĩrĩa ũitĩte, na nĩũthaahĩtio nĩ mĩhianano
ĩrĩa ũthondekete. Nĩũtũmĩte matukũ maku makinye
mũthia, o naguo mũthia wa mĩaka yaku nĩmũkinyu.
Nĩ ũndũ ũcio nĩngatũma ũtuĩke kĩndũ kĩmeneku harĩ
ndũrĩrĩ, na kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩ mabũrũri macio
mothe. **5** Andũ arĩa marĩ gũkuhĩ na arĩa marĩ kũraya
nĩmagakũnyũrũragia, wee itũũra rĩĩrĩ inene ũrĩ ngumo
njũru, na ũkaiyũra ngũĩ. **6** "'Ta rora ũrĩa o ũmwe wa
athamaki a Isiraeli arĩa marĩ thĩinĩ waku ahũthagĩra
hinya wake ũũru agĩitithia thakame. **7** Nĩmagithĩtie
ithe wa ciana o na nyina gĩtĩĩo marĩ kũu thĩinĩ waku; na
marĩ thĩinĩ waku nĩmahinyĩrĩirie ageni na makanyariira
mwana ũrĩa ũkuĩrĩirwo nĩ ithe, o na mũtumia wa ndigwa.
8 Wee-rĩ, nĩũnyararĩte indo ciakwa iria nyamũre, o
na ũgathaahia Thabatũ ciakwa. **9** Kũu thĩinĩ waku nĩ
kũrĩ andũ maiganagĩrĩra igenyo, na mendete ũiti wa
thakame; na thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ marĩĩaga irio
mahooero ma irĩma-igũrũ, na mageeka ciĩko cia ũũra-
thoni. **10** Nĩ kũrĩ andũ thĩinĩ waku mataheaga ũrĩrĩ
wa maithe mao gĩtĩĩo; na thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ
mathũkagia atumia nĩ ũndũ wa gũthiĩ nao mahinda-
inĩ mao ma mweri, ihinda-inĩ rĩrĩa marĩ na thaahu.
11 Kũu thĩinĩ waku nĩ kũrĩ mũndũ wĩkaga maũndũ
marĩ magigi na mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ, nake
ũngĩ ndangĩconoka agĩthũkia mũtumia wa mũriũ,
ũngĩ nake agathũkagia mwarĩ wa nyina, o ũcio mwarĩ
wa ithe. **12** Andũ maamũkagĩra mahaki marĩ thĩinĩ
waku nĩguo maite thakame; wee ũrĩ mũrĩa-ng'ũũrũ, na
nĩwamũkagĩra uumithio mũkĩru, na ũkoona uumithio
ũtarĩ kĩhooto kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ na njĩra
ya ũhahanyi. Wee nĩũriganĩirwo nĩ niĩ, ũguo nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga. **13** "'Ti-itherũ nĩngahũũra hĩ
nĩ ũndũ wa uumithio ũcio wonete ũtarĩ wa kĩhooto,
na nĩ ũndũ wa thakame ĩrĩa ũitithĩtie kũu thĩinĩ waku.
14 Mũthenya ũrĩa ngaakũherithia-rĩ ũmĩrĩru waku
nĩũgetiiria, kana moko maku magĩe na hinya? Niĩ
Jehova nĩ niĩ njarĩtie ũhoro ũcio, na nĩ niĩ ngaawĩka.
15 Nĩngakũharaganĩria ndũrĩrĩ-inĩ, na ngũhurunjĩre
mabũrũri-inĩ; na nĩngakinyia thaahu waku mũthia.
16 Hĩndĩ ĩrĩa wee ũgaakorwo ũthaahĩte maitho-inĩ
ma ndũrĩrĩ, nĩũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.'" **17**
Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩĩrwo atĩrĩ: **18**
"Mũrũ wa mũndũ, harĩ niĩ-rĩ, andũ a nyũmba ĩno ya
Isiraeli matuĩkĩte o ta gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa cuuma
ĩratherio na mwaki wa ũturi; acio othe matuĩkĩte o ta
gĩcango, na ibati, na kĩgera, o na ngocorai marĩ mwaki-
inĩ wa ũturi. O no ta gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa betha
ĩratherio na mwaki wa ũturi. **19** Nĩ ũndũ ũcio Mwathani
Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Tondũ inyuothe nĩmũtuĩkĩte gĩko
kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa cuuma ĩratherio na mwaki wa
ũturi, nĩngamũcookanĩrĩria kũu Jerusalemu. **20** O ta
ũrĩa andũ macookanagĩrĩria betha, na gĩcango, na
kĩgera, na ngocorai, o na ibati icua-inĩ rĩa mwaki
nĩguo itwekio na mwaki mũhiũ-rĩ, ũguo nĩguo o na niĩ
ngaamũcookanĩrĩria ndĩ na marakara na mang'ũrĩ, na
ndĩmũikie kũu thĩinĩ wa itũũra inene ndĩmũtwekerie
kuo. **21** Nĩngamũcookanĩrĩria na ndĩmũhurutĩre na
mang'ũrĩ makwa mahiũ, na inyuĩ nĩmũgatwekerio o
kũu thĩinĩ warĩo. **22** O ta ũrĩa betha ĩtwekagĩrio icua-inĩ
rĩa mwaki, ũguo noguo o na inyuĩ mũgaatwekerio kũu
thĩinĩ warĩo, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ niĩ Jehova nĩ
niĩ ndĩmũitĩrĩirie mang'ũrĩ makwa.'" **23** O rĩngĩ kiugo
kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **24** "Mũrũ
wa mũndũ, ĩra bũrũri ũcio atĩrĩ, 'Wee-rĩ, ũrĩ bũrũri
ũkoretwo wagĩte mbura kana rũthuthuũ, mũthenya ũrĩa
wa mang'ũrĩ.' **25** Nĩ kũrĩ na ndundu ya gũũkanĩrĩra ya
anene akuo marĩ thĩinĩ waguo, nao matariĩ ta mũrũũthi
ũkũrarama ũgĩtambuura kĩrĩa ũnyiitĩte; marĩĩaga andũ,
na magakuua mĩthithũ na indo cia goro, na magatũma
kũgĩe na atumia aingĩ a ndigwa thĩinĩ waguo. **26**
Athĩnjĩri-Ngai akuo mahũthagĩra hinya makiuna watho
wakwa, na magathaahia indo ciakwa iria nyamũre;
matikũũranaga indo iria nyamũre na iria itarĩ nyamũre;
marutanaga atĩ gũtirĩ ngũũrani ya indo irĩ thaahu na iria
itarĩ thaahu; na mahingaga maitho matikamenyerere
Thabatũ ciakwa, nĩguo ngarumagwo gatagatĩ-inĩ kao. **27**
Anene akuo arĩa marĩ kuo matariĩ ta njũũi igĩtambuura
kĩrĩa inyiitĩte; maitaga thakame na makooraga andũ,
nĩguo megwatĩre uumithio ũrĩa ũtagĩrĩire. **28** Anabii
akuo mamahakagĩra ciĩko icio coka mwerũ, na njĩra
ya kũmoonera cioneki cia maheeni, na ũragũri wa
maheeni. Moigaga atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ',
o rĩrĩa Jehova atarĩ ũndũ oigĩte. **29** Andũ a bũrũri ũcio
mahũthagĩra ũhahanyi na ũtunyani; mahinyagĩrĩria
athĩĩni na abatari, na makanyariira andũ a kũngĩ,
makamaagithia kĩhooto. **30** "Ndaacaririe mũndũ thĩinĩ
wao ũngĩaka rũthingo na arũgame mbere yakwa
mwanya-inĩ, agitĩre bũrũri ũcio, nĩguo ndikaũniine o
kũũniina, no ndiigana kuona o na ũmwe. **31** Nĩ ũndũ
ũcio nĩngamaitĩrĩria mang'ũrĩ makwa, na ndĩmaniine na
marakara makwa mahiũ, na ndĩmacookererie maũndũ
marĩa mothe mekĩte, ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga."

23 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ:
2 "Mũrũ wa mũndũ, nĩ kwarĩ na andũ-a-nja eerĩ,
airĩtu a nyina ũmwe. **3** Nĩmatuĩkire ahũũri maraya kũu
bũrũri wa Misiri, makĩambĩrĩria ũmaraya kuuma marĩ
ethĩ. Marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio nĩmahutagio nyondo, na
makahambatwo ithũri cia ũirĩtu wao. **4** Ũrĩa mũkũrũ
eetagwo Ohola, nake mwarĩ wa nyina eetagwo Oholiba.
Maarĩ akwa, nao magĩciara aanake na airĩtu. Ohola
nĩwe Samaria, nake Oholiba nĩwe Jerusalemu. **5** "Ohola

nĩahũũraga ũmaraya o na arĩ wakwa; nake nĩeriragĩria
endwa ake, na nĩo andũ a Ashuri, o acio maarĩ njamba
cia ita **6** mehumbĩte nguo cia rangi wa bururu, na
aathani na anene a ita, acio othe maarĩ andũ ethĩ
ciĩrorerwa, o arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi. **7**
Nĩeneanire ta mũmaraya harĩ andũ othe arĩa atĩĩku
thĩĩinĩ wa Ashuri, na agĩĩthaahia na mĩhianano yothe
ya mũndũ o wothe ũrĩa eeriragĩria. **8** Ndaatiganire na
ũmaraya ũcio aambĩrĩirie arĩ bũrũri wa Misiri, rĩrĩa
andũ maakomaga nake arĩ mwĩthĩ na makahambataga
gĩthũri kĩa ũirĩtu wake, o na magĩkĩrĩrĩria kũhũũra
ũmaraya nake. **9** "Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũneana harĩ
endwa ake, nĩo andũ a Ashuri o acio eeriragĩria. **10**
Nĩmamũrutire nguo, makĩmũtunya ariũ na aarĩ ake,
na makĩmũũraga na rũhiũ rwa njora. Nĩatuĩkire wa
kuunagwo thimo gatagatĩ-inĩ ka andũ-a-nja, nake nĩ
aaherithirio. **11** "Mwarĩ wa nyina Oholiba nĩeyoneire
maũndũ macio, no meririria-inĩ make o na ũmaraya-inĩ
wake nĩeekire mĩtugo mĩaganu gũkĩra mwarĩ wa nyina.
12 O nake nĩeriragĩria andũ a Ashuri, arĩa maarĩ aathani
na anene a ita, na njamba cia ita ciĩhumbĩte nguo irĩ
riiri, o arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi, acio othe
maarĩ andũ ethĩ ciĩrorerwa. **13** Nĩndonire atĩ o nake
nĩethaahĩtie; eerĩ maathiiaga na mĩthiĩre ĩhaanaine. **14**
"No rĩrĩ, we nĩakĩrĩrĩirie kũhũũra ũmaraya. Nĩoonire
arũme makururĩtwo rũthingo-inĩ, nayo yarĩ mĩhiano
ya Akalidei ĩkururĩtwo na rangi mũtune, **15** meeohete
mĩcibi njohero na iremba mĩtwe icunjuurĩte; othe
monekaga mahaana ta atwarithia a ngaari cia mbarathi
cia ita a Babuloni, andũ a gũciarĩrwo Kalidei. **16** O
rĩrĩa aamoonire, nĩamerirĩirie, akĩmatũmĩra andũ kũu
Kalidei. **17** Ningĩ andũ a Babuloni magĩũka kũrĩ we, kũu
kĩrĩrĩ-inĩ kĩa wendo, nao makĩmũthaahia nĩ ũndũ wa
meririria mao. Thuutha wa gũthaahio nĩo, agĩtigana
nao, akĩira ngoro nĩo. **18** Rĩrĩa aathiire na mbere na
ũmaraya wake atekũhitha, na akĩguũria njaga yake, niĩ
na niĩ nĩndatiganire nake ngĩmũmena, ngĩtigana nake o
ta ũrĩa ndaatiganire na mwarĩ wa nyina. **19** No rĩrĩ,
we aakĩrĩrĩirie kũhũũra ũmaraya aaririkana matukũ
marĩa aarĩ mwĩthĩ, rĩrĩa aarĩ mũmaraya kũu bũrũri
wa Misiri. **20** Arĩ kũu, akĩĩririria endwa ake, arĩa ciĩga
ciao ciatariĩ ta cia ndigiri, na hinya wao wa ũndũrũme
woimaga ta wa mbarathi. **21** Nĩ ũndũ ũcio ũkĩĩririria
ũũra-thoni wa wĩthĩ waku, rĩrĩa wahambatagwo gĩthũri
na ũkahutio nyondo ciaku cia ũirĩtu ũrĩ kũu bũrũri wa
Misiri. **22** "Nĩ ũndũ ũcio, wee Oholiba, Mwathani Jehova
ekuuga ũũ: Nĩngarahũra endwa aku magũũkĩrĩre, acio
watiganire nao ũkĩmamena, ndĩmarehe magũũkĩrĩre
kuuma mĩena yothe, **23** andũ a Babuloni na Akalidei
othe, na andũ a kuuma Pekodi, na Shoa, na Koa,
marĩ hamwe na andũ a Ashuri othe, aanake arĩa
ciĩrorerwa, arĩa othe matuĩtwo abarũthi na anene a
ita, na anene a ngaari cia mbarathi cia ita na andũ
arĩa marĩ igweta inene, nao othe mathiiaga mahaicĩte
mbarathi. **24** Nĩmagagũũkĩrĩra marĩ na matharaita,
na ngaari cia mbarathi cia ita, na makaari, na marĩ
na kĩrĩndĩ kĩingĩ; nao mabange magũũkĩrĩre kuuma
mĩena yothe, marĩ na ngo iria nene na iria nini,
na mekĩrĩte ngũbia cia kĩgera mĩtwe. Nĩngakũneana
kũrĩ o ũherithio, nao nĩmagakũherithia kũringana na
ũrĩa matuuanagĩra ciira. **25** Nĩngerekeria marakara
makwa ndĩ na ũiru ngũũkĩrĩre, nao nĩmagakũherithia
marĩ na marakara manene. Nĩmagagũtinia maniũrũ na
matũ, nao andũ anyu arĩa magaatigara nĩmakaniinwo
na rũhiũ rwa njora. Magaataha ariũ anyu na aarĩ
anyu, nao arĩa anyu magaatigara nĩmakaniinwo na
mwaki. **26** Ningĩ nĩmagakũruta nguo na makuue
mathaga maku marĩa mega. **27** Nĩ ũndũ ũcio nĩnganiina
ũũra-thoni na ũmaraya ũrĩa wee waambĩrĩirie ũrĩ
kũu bũrũri wa Misiri. Ndũkarora maũndũ macio
ũmeriririe, kana ũririkane bũrũri wa Misiri rĩngĩ. **28**
"Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ndĩ hakuhĩ
gũkũneana kũrĩ acio ũthũire, ngũneane kũrĩ acio
wamenire ũkĩmahutatĩra. **29** Magaakũherithia marĩ na
rũthũũro, na magũtunye indo ciaku ciothe iria ũnogeire.
Magaagũtiga njaga, ũrĩ ũtheri, nacio thoni cia ũmaraya
waku nĩikaguũrio. Naguo ũũra-thoni na ũmaraya
waku. **30** nĩcio ikũreheire maũndũ macio, nĩgũkorwo
nĩwerirĩirie ndũrĩrĩ icio, na ũgĩĩthaahia na mĩhianano
yacio. **31** Wee ũrũmĩrĩire mĩthiĩre ya mwarĩ wa nyũkwa;
nĩ ũndũ ũcio nĩngakũnengera gĩkombe gĩake ũkĩnyiite
na guoko gwaku. **32** "Mwathani Jehova ekuuga ũũ: "Wee
ũkaanyuĩra gĩkombe kĩa mwarĩ wa nyũkwa, gĩkombe
kĩnene na kĩriku; nĩgĩkarehe kĩnyararo na itheko,
nĩgũkorwo nĩkĩiyũrĩrĩru mũno. **33** Wee nĩũkaiyũrwo
nĩ ũrĩĩu na kĩeha, gĩkombe kĩu kĩa mwanangĩko na
ihooru, gĩkombe kĩu kĩa mwarĩ wa nyũkwa Samaria.
34 Ũgaakĩnyuĩra na ũkĩinĩkĩrĩre; ũgaakĩringithia thĩ,
kĩenyũkange icere, na wĩtarũrange nyondo. Nĩ niĩ
njarĩtie ũhoro ũcio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga. **35** "Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga
ũũ: Kuona atĩ wee nĩũriganĩirwo nĩ niĩ na ũkanjikia
na thuutha waku, no nginya ũcookererwo nĩ maciaro
ma ũũra-thoni waku na ũmaraya waku." **36** Jehova
aanjĩĩrire atĩrĩ: Mũrũ wa mũndũ, nĩũgũtuĩra Ohola na
Oholiba ciira? Nĩ ũndũ ũcio marũithie nĩ ũndũ wa
mĩtugo yao ĩrĩ magigi, **37** nĩgũkorwo nĩmatharĩtie, namo
moko mao maiyũrĩte thakame. Matharĩtie na mĩhianano
yao; o na makamĩrutĩra ciana ciao magongona, iria
manjiarĩire, ituĩke irio ciayo. **38** O na ningĩ ũndũ ũngĩ
manjĩkĩte nĩ ũyũ: Ihinda o rĩu nĩmathaahirie handũ-
hakwa-harĩa-haamũre, na magĩthũkia Thabatũ ciakwa.
39 Mũthenya o ro ũcio maarutire ciana ciao igongona
kũrĩ mĩhianano yao-rĩ, noguo maatoonyire handũ-
hakwa-harĩa-haamũre na makĩhathaahia. Ũguo nĩguo
meekire thĩĩinĩ wa nyũmba yakwa. **40** "O na ningĩ
magĩtũmanĩra arũme arĩa mookire kuuma kũraya, na
hĩndĩ ĩrĩa maakinyire, mũgĩĩthamba nĩ ũndũ wao, na
mũkĩĩhaka rangi maitho, na mũkĩĩgemia na mathaga.
41 Ningĩ mũgĩikarĩra ũrĩrĩ warĩtwo na ũkagemio mũno,
na hau mbere yaguo hakaigwo metha ĩrĩa mwaigagĩrĩra
ũbumba na maguta marĩa maarĩ makwa. **42** "Nake
nĩarigiicĩirio nĩ kĩrĩndĩ kĩingĩ kĩanegenaga gĩtekũmaka;
andũ a Sabea makĩrehwo kuuma werũ-inĩ, marĩ hamwe
na gĩkundi kĩa andũ matarĩ igweta, nao magĩĩkĩra
mũtumia ũcio na mwarĩ wa nyina bangiri moko, na
makĩmekĩra tanji thaka mĩtwe. **43** Ningĩ ngĩaria ũhoro
wa ũcio waniinĩtwo hinya nĩ ũtharia, ngiuga atĩrĩ, 'Rĩu
nĩmarekwo mamũhũthĩre ta mũmaraya, nĩgũkorwo
ũguo nĩguo atariĩ.' **44** Nao magĩkoma nake. O ta ũrĩa

arũme makomaga na mũmaraya, ũguo nĩguo maakomire
na andũ-a-nja acio maagĩte thoni, nao nĩo Ohola na
Oholiba. **45** No andũ arĩa athingu nĩmakamaherithia na
iherithia rĩa andũ-a-nja arĩa matharagia na magaitithia
thakame, tondũ nĩmatharagia, na moko mao maiyũrĩte
thakame. **46** "Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mareherei
kĩrĩndĩ kĩmookĩrĩre, na mũmaneane maguoyohithio na
matahwo. **47** Kĩrĩndĩ kĩu nĩgĩkamahũũra na mahiga
nyuguto na kĩmatemange na hiũ ciao cia njora; gĩkooraga
aanake na airĩtu ao, na gĩcine nyũmba ciao. **48** "Nĩ
ũndũ ũcio nĩnganiina ũũra-thoni kũu bũrũri ũcio nĩguo
andũ-a-nja othe makaanio, matikaneke maũndũ ma
ũtharia ta inyuĩ. **49** Inyuĩ nĩmũkaherithio nĩ ũndũ wa
ũũra-thoni wanyu, na mũcookererwo nĩ maciaro ma
mehia manyu ma kũhooya mĩhianano. Na inyuĩ hĩndĩ
ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Mwathani Jehova."

24 Mwaka-inĩ wa kenda, mũthenya wa ikũmi wa
mweri wa ikũmi, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire,
ngĩĩrwo atĩrĩ: **2** "Mũrũ wa mũndũ, andĩka mũthenya
wa ũmũthĩ nĩ tarĩki ciigana, o ũyũ wa ũmũthĩ, tondũ
mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ mũthamaki wa Babuloni
nĩarigiicĩirie Jerusalemu. **3** Arĩria andũ aya a nyũmba
ĩno nemi na ngerekano, ũmeere atĩrĩ, 'Mwathani Jehova
ekuuga atĩrĩ: "'Hagĩra nyũngũ ya kũruga; mĩhagĩre
na ũmĩitĩrĩre maaĩ. **4** Ĩkĩra icunjĩ cia nyama thĩinĩ
wayo, icunjĩ ciothe iria njega, ta cia kũgũrũ na guoko.
Mĩiyũrie na mahĩndĩ marĩa mega mũno; **5** oya nyamũ
ĩrĩa njega mũno rũũru-inĩ. Igĩrĩra ngũ rungu rwayo
nĩ ũndũ wa mahĩndĩ; reke ĩtherũke, namo mahĩndĩ
mahĩĩre o kũu thĩinĩ wayo. **6** "'Nĩgũkorwo Mwathani
Jehova ekuuga atĩrĩ: "'Kaĩ itũũra rĩu inene rĩitithagia
thakame rĩrĩ na haro-ĩ, o na nyũngũ ĩyo ĩrĩ na mũcura,
ĩrĩa gĩkũrĩ kĩayo gĩtangĩthira! Mĩonorie kĩrung'o, o
kĩrung'o, itegũcuukĩrwo mĩtĩ. **7** "'Nĩgũkorwo thakame
ĩrĩa rĩitithĩtie ĩrĩ o thĩinĩ warĩo: Rĩamĩitire o kũu rwaro-
inĩ rwa ihiga itheri; rĩtiamĩitire tĩĩri-inĩ, harĩa rũkũngũ
rũngĩamĩthikire. **8** Nĩgeetha njarahũre mang'ũrĩ na
ndĩĩrĩhĩrie-rĩ, ndaitire thakame yarĩo rwaro-inĩ rwa
ihiga itheri, nĩguo ndĩgathikwo. **9** "'Nĩ ũndũ ũcio,
ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: "'Kaĩ itũũra rĩu
inene rĩitithagia thakame rĩrĩ na haaro-ĩ! O na niĩ
nĩngacookanĩrĩria ngũ hĩba ndaaya na igũrũ. **10** Nĩ
ũndũ ũcio iganĩrĩra ngũ, na wakie mwaki. Ruga nyama
icio wega, na ũtukanie na indo cia gũcamia wega;
namo mahĩndĩ ũreke macure. **11** Ningĩ ũhagĩre nyũngũ
ĩyo theri makara-inĩ, nginya ĩhiũhe na gĩcango kĩayo
gĩtunĩhe, nĩguo gĩko kĩayo gĩtweke, na gĩkũrĩ kĩayo
gĩcinwo, gĩthire. **12** Nĩkĩremete njĩra ciothe; gĩkũrĩ kĩu
kĩayo ti kĩrute, o na gĩacinwo na mwaki. **13** "'Rĩu-rĩ,
gĩko gĩaku nĩ ũũra-thoni. Tondũ ngeretie gũgũtheria,
no wee ndũngĩthera gĩko gĩaku, wee ndũngĩthera rĩngĩ
nginya mang'ũrĩ makwa ma gũgũũkĩrĩra makahũahũa.
14 "'Niĩ Jehova nĩnjarĩtie. Ihinda niĩkinyu njĩke ũndũ.
Ndikerigĩrĩria; na ndikaiguanĩra tha kana ndĩĩricũkwo.
Ũgaatuĩrwo ciira kũringana na mĩtugo yaku, na ciĩko
ciaku, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.'" **15**
Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **16**
"Mũrũ wa mũndũ, atĩrĩ, ndĩ hakuhĩ gũkwehereria kĩrĩa
gĩkenagia maitho maku mũno na igũtha o rĩmwe. No rĩrĩ,
ndũgacakae kana ũrĩre, o na kana ũite maithori. **17** Caaya
ũkirĩte; tiga kũrĩrĩra ũcio ũkuĩte. Ikara wĩohete kĩremba
mũtwe na wĩkĩrĩte iraatũ magũrũ; ndũkehumbĩre kanua
kana ũrĩe irio cia mũtugo wa hĩndĩ ya macakaya." **18** Nĩ
ũndũ ũcio ngĩrooka kwarĩria andũ rũciinĩ, na hwaĩ-inĩ
ũcio mũtumia wakwa agĩkua. Rũciinĩ rũrũ rũngĩ ngĩĩka o
ta ũrĩa ndaathĩtwo njĩke. **19** Nao andũ acio makĩnjũũria
atĩrĩ, "Kaĩ ũtangĩtwĩra ũhoro wa maũndũ maya na ũrĩa
matũkoniĩ?" **20** Nĩ ũndũ ũcio ngĩmeera atĩrĩ, "Kiugo
kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **21** Ĩra andũ a
nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga: Ngirie gũthaahia handũ-hakwa-harĩa-haamũre,
hau gĩikaro kĩa hinya kĩrĩa mwĩtĩĩaga nakĩo, o kĩu
gĩkenagia maitho manyu, kĩrĩa mwendete. Ariũ na aarĩ
anyu arĩa mwatigire na thuutha makaaniinwo na rũhiũ
rwa njora. **22** Na inyuĩ nĩmũgeeka o ta ũguo niĩ njĩkĩte.
Mũtikehumbĩra kanua kana mũrĩe irio cia mũtugo wa
hĩndĩ ya macakaya. **23** Nĩmũgaikara mwĩohete iremba
mĩtwe na mwĩkĩrĩte iraatũ magũrũ. Mũtigacakaya kana
mũrĩre, no nĩmũkahwererekera tondũ wa mehia manyu
na mũcaayage thĩinĩ wanyu. **24** Ezekieli agaatuĩka rũũri
harĩ inyuĩ; mũgeeka o ta ũguo we ekĩte. Hĩndĩ ĩrĩa
maũndũ macio mageekĩka-rĩ, nĩrĩo mũkaamenya atĩ niĩ
nĩ niĩ Mwathani Jehova.' **25** "Nawe mũrũ wa mũndũ,
mũthenya ũrĩa ngeeheria gĩikaro kĩao kĩa hinya, gĩkeno
kĩao na riiri wao, na kĩndũ kĩrĩa gĩkenagia maitho mao,
na wendi wa ngoro ciao, na aanake na airĩtu ao o nao,
26 mũthenya ũcio mũndũ ũũrĩte kwao nĩagakũrehera
ũhoro. **27** Hĩndĩ ĩyo kanua gaku nĩgagatumũka;
niĩũkaria
nake, na ndũgacooka gũkira. Nĩ ũndũ ũcio wee ũgaatuĩka
rũũri harĩo, nao nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova."

25 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire ngĩĩrwo atĩrĩ:
2 "Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku harĩ
Aamoni, na ũmarathĩre ũhoro wa kũmookĩrĩra. **3**
Meere atĩrĩ, 'Iguai kiugo kĩa Mwathani Jehova. Ũũ nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ nĩmuoigire, "Aha!"
Igũrũ rĩa harĩa-hakwa-haamũre hĩndĩ ĩrĩa haathaahirio,
o na igũrũ rĩa bũrũri wa Isiraeli rĩrĩa wanangirwo, na
ningĩ igũrũ rĩa andũ a Juda hĩndĩ ĩrĩa maatahirwo-rĩ, **4**
nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũneana kũrĩ andũ a kũu irathĩro
mũtuĩke kĩndũ kĩao. Nĩmagaaka kambĩ ciikaro ciao na
mambe hema ciao, thĩinĩ wanyu; nĩmakaarĩa matunda
manyu, na manyue iria rĩanyu. **5** Nĩngagarũra Raba
gũtuĩke ũrĩithio wa ngamĩĩra, nakuo Amoni gũtuĩke gwa
kwarahwo nĩ ng'ondu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ
nĩ niĩ Jehova. **6** Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga: Tondũ inyuĩ nĩmũhũũrĩte hĩ na mũkaringithia
makinya manyu thĩ, mũgĩkenagĩrĩra bũrũri wa Isiraeli
mũrĩ na rũmena ruothe rwa ngoro cianyu, **7** nĩ ũndũ ũcio
nĩngamũtambũrũkĩria guoko gwakwa, ndĩmũũkĩrĩre na
ndĩmũneane mũtahwo nĩ ndũrĩrĩ. Nĩngamweherania na
ndũrĩrĩ, na ndĩmũniine mabũrũri-inĩ. Nĩngamwananga,
na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.'" **8**
"Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Tondũ Moabi na Seiru
moigire atĩrĩ, "Ta rora, nyũmba ya Juda ĩtuĩkĩte o ta
ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe," **9** nĩ ũndũ ũcio nĩngaguũria
rũbaru rwa Moabi, nyambĩrĩirie na matũũra makuo ma
mĩhaka-inĩ, na nĩmo Bethi-Jeshimothu, na Baali-Meoni,
na Kiriathaimu, na nĩmo monagwo marĩ riiri wa bũrũri

ũcio. **10** Nĩnganeana Moabi hamwe na Aamoni mokoinĩ ma andũ a Irathĩro matuĩke indo ciao, nĩgeetha
Aamoni acio matikanaririkanwo ndũrĩrĩ-inĩ; **11** na niĩ
nĩngaherithia Moabi. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ
niĩ Jehova.'" **12** "Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Tondũ
Edomu nĩerĩhĩirie harĩ nyũmba ya Juda na agĩtuĩka
mũhĩtia mũno nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo-rĩ, **13** nĩ ũndũ
ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩngatambũrũkia
guoko gwakwa njũkĩrĩre Edomu na njũrage andũ akuo
na mahiũ mao. Nĩngakwananga, na kuuma Timani
nginya Dedani, nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora. **14**
Nĩngerĩhĩria harĩ Edomu na guoko kwa andũ akwa
Isiraeli, nao nĩmageeka Edomu kũringana na marakara
makwa na mang'ũrĩ makwa; nĩmakamenya kwĩrĩhĩria
gwakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.'" **15**
"Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ; 'Tondũ Afilisti nĩmekire
maũndũ ma kwĩrĩhĩria, na makĩĩrĩhĩria marĩ na rũmena
ngoro-inĩ ciao na marĩ na muku wa matukũ maingĩ
magĩtua atĩ nĩmekwananga Juda, **16** nĩ ũndũ ũcio
Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ngirie gũtambũrũkia
guoko gwakwa njũkĩrĩre Afilisti, na nĩngeheria Akerethi
na nyanange arĩa matigaire ndwere-inĩ cia iria. **17**
Nĩngerĩhĩria harĩo na rĩĩrĩhĩria inene na ndĩmaherithie
ndĩ na mang'ũrĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ
Jehova, hĩndĩ ĩrĩa ngeerĩhĩria harĩo.'"

26 Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya
wa mbere wa mweri, kiugo kĩa Jehova
nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **2** "Mũrũ wa mũndũ,
tondũ Turo riugĩte atĩrĩ ũhoro wa Jerusalemu, 'Aha!
Kĩhingo gĩa gũtoonya kwa ndũrĩrĩ nĩkiunange, na
niĩ ngahingũrĩrwo mĩrango yarĩo; rĩu tondũ nĩ
kwanangĩtwo-rĩ, nĩngũgaacĩra,' **3** nĩ ũndũ ũcio Mwathani
Jehova oigĩte ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra wee Turo, na nĩngarehe
ndũrĩrĩ nyingĩ igũũkĩrĩre, ta iria rĩgĩikia makũmbĩ
marĩo na igũrũ. **4** Nĩmakananga thingo cia Turo, na
mamomore mĩthiringo yarĩo ĩrĩa mĩraihu na igũrũ;
nĩngate kagoto karĩo na ndĩgũtue rwaro rwa ihiga itheri.
5 Kũu iria-inĩ gũgaatuĩka kũndũ gwa gũtambũrũkĩria
nga cia gũtega thamaki, nĩgũkorwo ũhoro ũcio nĩ
niĩ njarĩtie, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.
Narĩo itũũra rĩu rĩgaatuĩka rĩa gũtahwo nĩ ndũrĩrĩ, **6**
nakuo kũndũ kwarĩo kũrĩa gũtũũragwo kũu bũrũri-
thĩinĩ nĩgũkaniinwo na rũhiũ rwa njora. Hĩndĩ ĩyo
nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. **7** "Nĩgũkorwo
Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuuma mwena wa
gathigathini nĩngarehe Nebukadinezaru, mũthamaki
wa Babuloni, mũthamaki wa athamaki, okĩrĩre Turo arĩ
na mbarathi, na ngaari cia ita, na ahaici a mbarathi,
na mbũtũ nene ya ita. **8** Nĩakananga kũndũ gwaku
gwa gũtũũrwo kũu bũrũri-inĩ na rũhiũ rwa njora,
na arute wĩra wa gũkũrigiicĩria, agũũkĩrĩre, aakithie
ihumbu nginya thingo-inĩ ciaku, na ambararie ngo ciake
agũũkĩrĩre. **9** Nĩakoonereria nditi ya mĩgogo amomore
thingo ciaku, na amomore mĩthiringo yaku ĩrĩa mĩraihu
na igũrũ na indo ciake cia mbaara. **10** Mbarathi ciake
igaakorwo irĩ nyingĩ ũũ atĩ nĩigagũthika na rũkũngũ.
Thingo ciaku nĩikainaina nĩ ũndũ wa inegene rĩa
mbarathi cia mbaara, na makaari, na ngaari cia ita
hĩndĩ ĩrĩa agaatoonyera ihingo-inĩ ciaku ta ũrĩa andũ
matoonyaga itũũra inene rĩrĩa thingo imomoretwo. **11**
Mahũngũ ma mbarathi ciake nĩmakaranga njĩra ciaku
ciothe; nĩakooraga andũ aku na rũhiũ rwa njora, nacio
itugĩ ciaku cia hinya nĩikaagũa thĩ. **12** Nĩmagagũtaha
ũtonga waku na magũtunye indo ciaku cia wonjoria;
nĩmakamomora thingo ciaku na matharie nyũmba
ciaku iria njega, na maikie mahiga maku, na mbaũ, o na
kagoto iria-inĩ. **13** Nĩngakinyia inegene rĩa nyĩmbo ciaku
mũthia, na mũgambo wa inanda ciaku cia mũgeeto
ndũkaiguuo rĩngĩ. **14** Nĩngatũma ũtuĩke rwaro rwa
ihiga itheri, na nĩũgatuĩka handũ ha gũtambũrũkĩrio
nga cia gũtega thamaki. Ndũgacooka gwakwo rĩngĩ,
nĩ ũndũ niĩ Jehova nĩ niĩ njarĩtie ũhoro ũcio, ũguo
nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. **15** "Mwathani Jehova
ekwĩra Turo atĩrĩ: Mabũrũri marĩa marĩ ndwere-inĩ cia
iria githĩ matikainaina nĩ mũrurumo wa kũgũa gwaku,
hĩndĩ ĩrĩa arĩa magurarĩtio magaacaaya, nayo njũragano
yũraganwo thĩinĩ waku? **16** Ningĩ anene othe arĩa marĩ
ndwere-inĩ cia iria nĩmakehera itĩ-inĩ ciao cia ũnene,
na marute nguo ciao iria ndaaya, na marute nguo
ciao iria ng'emie. Mahumbĩtwo kĩmako, magaikara thĩ
makĩinainaga mahinda mothe, maguoyohetio nĩwe.
17 Hĩndĩ ĩyo nĩmakoerera icakaya rĩgũkonii, makwĩre
atĩrĩ: "'Kaĩ ũrĩ mwanange-ĩ, o wee itũũra rĩrĩ igweta,
o wee watũũragwo nĩ andũ arĩa maathiiaga iria-inĩ-
ĩ! Wee nĩwe warĩ na ũhoti kũu iria-inĩ, wee na atũũri
aku; nĩwatũmaga arĩa othe maatũũraga kuo manyiitwo
nĩ guoya. **18** Rĩu-rĩ, mabũrũri marĩa marĩ ndwere-
inĩ cia iria nĩmakainaina mũthenya wa kũgũa gwaku;
icigĩrĩra cia iria-inĩ nĩikamakio nĩ kũmomoka gwaku.'
19 "Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hĩndĩ ĩrĩa ngaatũma
ũtuĩke itũũra inene rĩtiganĩirio, ũhaane ta matũũra
manene marĩa matatũũragwo, na hĩndĩ ĩrĩa ngaareka
ũriku wa iria ũkũhumbĩre, naguo ũingĩ wa maaĩ marĩo
ũgũthike-rĩ, **20** hĩndĩ ĩyo nĩguo ngaagũikũrũkia hamwe
na arĩa maikũrũkagio irima-inĩ harĩ andũ arĩa a tene.
Nĩngatũma ũtũũre mũhuro wa thĩ, ta kũndũ kũrĩa
gũtũũrĩte gũkirĩte ihooru o kuuma tene, hamwe na arĩa
maikũrũkagio irima-inĩ, nawe ndũgacooka kana ũikare
gũkũ bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo. **21** Nĩngatũma
ũrĩkĩrĩrie na kĩmako kĩnene, nawe ndũgacooka kuonwo
rĩngĩ. Ũgaacaragio na ndũgacooka kuoneka, ũguo nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga."

27 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ,
2 "Mũrũ wa mũndũ, cakaya nĩ ũndũ wa Turo.
3 Ĩra Turo, itũũra rĩu rĩrĩ itoonyero-inĩ rĩa iria, rĩu
rĩonjoranagia na andũ a ndwere-inĩ nyingĩ cia iria
atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: "'Uugaga atĩrĩ,
wee Turo, "Niĩ thakarĩte ngarĩkia." **4** Wathani waku
warĩ o kũu iria gatagatĩ; aaki aku nĩo maatũmire
ũthaka waku ũkinyanĩre. **5** Maagũthondekeire mbaũ
ciaku ciothe na mĩkarakaba kuuma Seniru; nĩmooire
mĩtarakwa ya kuuma Lebanoni nĩguo magũthondekere
mũtĩ wa kĩbebero. **6** Nayo mĩtĩ ya gũtwarithia marikabu
makĩmĩthondeka na mĩgandi kuuma Bashani; nacio
mbaũ cia mĩthithinda cioimĩte ndwere-inĩ cia iria rĩa
Kitimu, magĩgwakĩra nacio marikabu thĩinĩ, igemetio
na mĩguongo. **7** Taama mwega wa gatani ũrĩa mũgemie
wa kuuma bũrũri wa Misiri nĩguo warĩ gĩtama gĩaku

gĩa gũtwara marikabu, na noguo warĩ bendera yaku;
ciandarũa ciaku cia kũhumbĩra igũrũ na cio ciarĩ cia
rangi wa bururu na wa ndathi, kuuma ndwere-inĩ cia
iria mwena wa Elisha. **8** Andũ a Sidoni na Arivadi nĩo
maatwarithagia marikabu ciaku; nao andũ aku arĩa oogĩ,
wee Turo, nĩo maarutaga wĩra marikabu-inĩ. **9** Mabundi
arĩa akũrũ a Gebali nĩo maarutaga wĩra wa gũthinga
mĩanya kũu marikabu-inĩ. Marikabu ciothe cia iria-inĩ
na atwarithia a cio mookĩte kũu nĩguo mũthogorane
nao indo ciaku. **10** "'Andũ a Perisia, na Ludu, na Putu
nĩo maatungataga marĩ thigari mbũtũ-inĩ ciaku cia ita.
Maacuuragia ngo na ngũbia ciao cia kĩgera thingo-inĩ
ciaku, igakũrehagĩra riiri. **11** Andũ a Arivadi na Heleki
nĩo maarangagĩra thingo ciaku mĩena yothe; nao andũ a
Gamadi nĩo maakoragwo marĩ mĩthiringo-inĩ yaku ĩrĩa
mĩraihu na igũrũ. Maacuuragia ngo ciao gũthiũrũrũkĩria
thingo ciaku; magĩtũma ũthaka waku ũkinyanĩre. **12**
"'Andũ a Tarishishi nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria
nawe nĩ ũndũ wa ũrĩa warĩ na ũtonga mũnene wa
indo; nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria na betha,
na kĩgera, na mabati, na ngocorai. **13** "'Ningĩ andũ a
Javani, na Tubali, na Mesheki nĩmoonjorithanagia nawe;
maakũũranagia indo ciaku na ngombo, na indo ciao cia
gĩcango. **14** "'Andũ a Bethi-Togarima nĩmakũũranagia
indo ciaku cia wonjoria na mbarathi cia wĩra, na
mbarathi cia ita, o na nyũmbũ ciao. **15** "'Ningĩ andũ a
Dedani nĩmoonjorithanagia nawe, na mabũrũri maingĩ
ma ndwere-inĩ cia iria maarĩ agũri a indo ciaku;
maakũrĩhaga na mĩguongo na mĩbĩngũ. **16** "'Ningĩ andũ
a Suriata nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria nawe tondũ
wa indo ciaku kũingĩha; nĩmakũũranirie indo ciaku cia
wonjoria na tũhiga twa thumarati, na mataama ma rangi
wa ndathi, na nguo iria ng'emie, na gatani ĩrĩa njega, na
maricani, o na tũhiga twa goro tũrĩa tũtune. **17** "'Juda
na Isiraeli nĩmoonjorithanagia nawe; magĩkũũrania
indo ciaku cia wonjoria na ngano ya kuuma Minithu,
na theremende, na ũũkĩ, na maguta, na ũbani. **18**
"'Ningĩ andũ a Dameski, tondũ wa indo ciaku nyingĩ na
ũtonga waku mũnene wa indo, nĩmarutithanirie wĩra
wa kwonjorithia nawe wa wendia wa ndibei ya kuuma
Helibona, na guoya wa ng'ondu wa kuuma Zaharu.
19 "'Ningĩ andũ a Avedani, na Ajavani moimĩte Uzali
nĩmagũraga indo ciaku cia wonjoria; nĩmakũũranagia
indo ciaku cia wonjoria na igera iria ndure, na mahuti
marĩa manungi wega, o na mũtarathini. **20** "'Ningĩ
andũ a Dedani nĩo mwonjorithanagia nao matandĩko
ma mbarathi. **21** "'Ningĩ andũ a Arabia na anene othe
a Kedari maarĩ agũri a indo ciaku; nĩmarutithanirie
wĩra wa wonjoria nawe wa tũgondu, na ndũrũme,
na mbũri. **22** "'Nao onjoria a kuuma Sheba na Rama
nĩmoonjorithanagia nawe; nĩ ũndũ indo ciaku cia
wonjoria maacikũũranagia na indo iria njega mũno
cia mĩthemba yothe ya mahuti manungi wega, na
tũhiga twa goro, na thahabu. **23** "'Ningĩ andũ a Harani,
na Kane, na Edeni, marĩ hamwe na onjoria a Sheba,
na Ashuri, na Kilimadi nĩmoonjorithanagia nawe. **24**
Kũu ndũnyũ-inĩ yaku-rĩ, nĩmoonjorithanagia nawe
nguo iria thaka, na itambaya cia bururu, na nguo iria
ng'emie, na mĩgeka ya marangi maingĩ ĩtumĩtwo na
ndigi njogothe ikundĩkĩtwo ikanyiitio. **25** "'Marikabu
cia Tarishishi nĩcio igũkuuagĩra indo ciaku cia wonjoria.
Ũiyũrĩrĩirio mĩrigo mĩritũ o kũu iria gatagatĩ. **26** Andũ
aku arĩa matwarithagia marikabu magũtwaraga maria-
inĩ gatagatĩ. No rĩrĩ, rũhuho rwa mwena wa irathĩro
nĩrũgakuunanga ũtuĩkange icunjĩ ũrĩ kũu iria gatagatĩ.
27 Ũtonga waku, na indo ciaku cia wonjoria, na cia
wendia, na thigari ciaku cia iria-inĩ, na arĩa marutaga
wĩra marikabu-inĩ, na arĩa marutaga wĩra wa gũthinga,
na onjorithia aku, na thigari ciaku ciothe, na mũndũ
ũngĩ o wothe ũrĩ marikabu-inĩ, nĩmagatoonyerera iria
gatagatĩ mũthenya ũrĩa marikabu yaku ĩkoinĩkanga. **28**
Mabũrũri marĩa mariganĩtie na iria nĩmagathingitha
hĩndĩ ĩrĩa aruti wĩra aku a marikabu-inĩ magaakaya.
29 Arĩa othe mahutanagia na mĩiko ya gũtwarithia
marikabu nĩmagatiganĩria marikabu ciao; thigari cia
iria-inĩ na arĩa othe marutaga wĩra marikabu-inĩ
makaarũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria. **30** Makaanĩrĩra,
makũrĩrĩre marĩ na ruo; makeitĩrĩria rũkũngũ mĩtwe, na
megaragarie mũhu-inĩ. **31** Makenja mĩtwe yao nĩ ũndũ
waku, na mehumbe nguo cia makũnia. Nĩmagakũrĩrĩra
marĩ na ruo rwa ngoro, na macakae nĩ kĩeha. **32** Na hĩndĩ
ĩyo maragirĩka magĩgũcakayagĩra-rĩ, nĩmakambĩrĩria
macakaya magũkonii, makiugaga atĩrĩ: "Nũũ ũrĩ wakirio
ta Turo, athiũrũrũkĩirio nĩ iria?" **33** Hĩndĩ ĩrĩa indo ciaku
cia wonjoria ciatwaragwo iria-inĩ-rĩ, nĩwaiganithirie
mabataro ma ndũrĩrĩ nyingĩ; nĩ ũndũ wa ũtonga waku
mũnene, na ũingĩ wa indo ciaku cia wonjoria, ũgĩtongia
athamaki a thĩ. **34** Rĩu nĩwanangĩtwo nĩ iria o kũu maaĩ-
inĩ marĩa mariku; nĩũtoonyereire hamwe na indo ciaku
cia wonjoria, o na arĩa othe mũtwaranaga nao. **35** Arĩa
othe matũũraga mabũrũri-inĩ marĩa marĩ ndwere-inĩ cia
iria nĩmamakĩte nĩ ũndũ waku; athamaki ao mainainaga
nĩ kũmaka, na magathita ithiithi nĩ guoya. **36** Nao onjoria
marĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ nĩmarakũnyũrũria; nĩũkinyĩte
mũthia wa kũguoyohithania, nawe ndũgacooka kuonwo
rĩngĩ.'"

28 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ:
2 "Mũrũ wa mũndũ, ĩra mũnene wa Turo atĩrĩ,
'Mwathani Jehova oigĩte ũũ: "'Nĩ ũndũ ngoro yaku
nĩĩyambararĩtie, uugaga atĩrĩ, "Niĩ ndĩ ngai; njikaragĩra
gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩa ngai kũu iria gatagatĩ." No wee
ũrĩ mũndũ na ndũrĩ ngai, o na watuĩka wĩciiragia atĩ
ũrĩ mũũgĩ o ta ngai. **3** Wee-rĩ, ũkĩrĩ mũũgĩ gũkĩra
Danieli? Anga gũtirĩ hitho ũngĩhithwo? **4** Tondũ wa
ũũgĩ waku na ũmenyo waku, nĩwĩgĩĩrĩire na ũtonga,
na ũkehaĩra thahabu na betha mĩthiithũ-inĩ yaku.
5 Tondũ wa ũmenyi waku mũnene wa wonjoria,
nĩwĩongereire ũtonga, na nĩ tondũ wa ũtonga waku,
ngoro yaku nĩĩgĩĩte na mwĩtĩĩo. **6** "'Nĩ ũndũ ũcio
Mwathani Jehova ekuuga ũũ: "'Tondũ wĩciiragia ũrĩ
mũũgĩ, ũkohĩga o ta ngai-rĩ, **7** nĩngũkũrehithĩria andũ
a kũngĩ magũũkĩrĩre, nacio nĩ ndũrĩrĩ iria itarĩ tha o
na hanini; nĩigacomora hiũ ciacio cia njora ciũkĩrĩre
ũthaka waku na ũũgĩ waku, na itheecange riiri waku
mũcangararu. **8** Nĩmagagũikũrũkia magũkinyie irima-
inĩ, na nĩũgaakua gĩkuũ kĩa ũhinya kũu gatagatĩ ka
iria. **9** Hĩndĩ ĩyo nĩũkoiga atĩ, "Niĩ ndĩ ngai," ũrĩ
mbere ya acio magaakũũraga? Ũgaakorwo ũrĩ o mũndũ,
no ti ngai, ũrĩ moko-inĩ ma acio magaakũũraga. **10**

Ũgaakua gĩkuũ ta kĩa andũ arĩa mataruaga, moko-
inĩ ma andũ a kũngĩ. Nĩ niĩ njugĩte ũguo, ũguo nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga.'" **11** Kiugo kĩa Jehova
nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **12** "Mũrũ wa mũndũ,
ambĩrĩria macakaya makonii mũthamaki wa Turo,
ũmwĩre atĩrĩ: 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: "'Wee
warĩ kĩonereria kĩa ũkinyanĩru, ũkaiyũrwo nĩ ũũgĩ, na
ũgathakara o biũ. **13** Wee watũũrĩte Edeni, mũgũnda wa
Ngai; wagemetio na kahiga gothe ka goro ta: wakiki ĩrĩa
ndune, na yakuti ĩrĩa ya rangi wa ngoikoni, na arimathi,
na thumarati ĩrĩa theru, na onigithi, na njathibi, na
yakuti ĩrĩa ya rangi wa bururu, na thumarati ĩrĩa
nduru, na baregethu. Magemio maku maathondeketwo
na thahabu; mũthenya ũrĩa wee wombirwo noguo
maahaarĩirio. **14** Waitĩrĩirio maguta ũtuĩke ta kerubi
mũgitanĩri, na nĩkĩo ndaakwamũrire. Wee warĩ kĩrĩma-
igũrũ kĩrĩa gĩtheru kĩa Ngai; waceeragĩra mahiga-inĩ
ma mwaki. **15** Ndwarĩ na ũcuuke mĩthiĩre-inĩ yaku,
kuuma mũthenya ũrĩa wombirwo, nginya rĩrĩa waganu
wonekire thĩinĩ waku. **16** Tondũ wa wonjoria waku
kũingĩha, nawe ũkĩĩhia. Nĩ ũndũ ũcio ngĩkũrutũrũra
kuuma kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai ũnyararĩkĩte, na wee kerubi,
wee ũgitanagĩra, ngĩkũingata wehere mahiga-inĩ macio
ma mwaki. **17** Ngoro yaku nĩyanyiitirwo nĩ mwĩtĩĩo
nĩ ũndũ wa ũthaka waku, nawe ũgĩthũkia ũũgĩ waku
nĩ ũndũ wa riiri waku. Nĩ ũndũ ũcio ngĩgũikia thĩ;
ndaagũtuire kĩnyararo ũrĩ mbere ya athamaki. **18**
Nĩ ũndũ wa mehia maku maingĩ na wonjoria ũtarĩ
wa ma, nĩũthaahĩtie kũndũ gwaku kũrĩa-gũtheru. Nĩ
ũndũ ũcio ngĩtũma mwaki uume thĩinĩ waku, naguo
ũgĩkũniina, na ngĩgũtua mũhu hau thĩ, maitho-inĩ
ma arĩa meeroragĩra. **19** Ndũrĩrĩ ciothe iria ciakũũĩ,
nĩcigegetio nĩwe; nĩũkinyĩte mũthia wa kũguoyohithia,
nawe ndũgacooka kuonwo rĩngĩ.'" **20** Kiugo kĩa
Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **21** "Mũrũ wa
mũndũ, erekeria ũthiũ waku Sidoni; rĩrathĩre ũhoro wa
kũrĩũkĩrĩra, **22** ũrĩĩre atĩrĩ: 'Mwathani Jehova ekuuga
ũũ: "'Wee Sidoni, nĩngũgũũkĩrĩra, na nĩngegĩĩra na
riiri thĩinĩ waku. Nao nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ
Jehova, hĩndĩ ĩrĩa ngaarĩrehere iherithia, na ndĩĩonanie
atĩ ndĩ mũtheru thĩinĩ warĩo. **23** Nĩngarĩrehithĩria
mũthiro, na ndũme thakame ĩtherere njĩra-inĩ ciarĩo.
Arĩa oorage nĩmakaagũa thĩinĩ warĩo, naruo rũhiũ rwa
njora rũrĩũkĩrĩre mĩena yothe. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya
atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. **24** "'Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a Isiraeli
makaagĩa na thũ mariganĩtie nacio, nĩguo ituĩke cong'e
ũrĩ ruo, na mĩigua mĩũgĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ
niĩ nĩ niĩ Mwathani Jehova. **25** "'Mwathani Jehova
ekuuga ũũ: Hĩndĩ ĩrĩa ngaacookanĩrĩria andũ a Isiraeli
moime ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maahurunjirwo, hĩndĩ ĩyo
nĩngonania maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ atĩ ndĩ mũtheru ndĩ
thĩinĩ wao. Hĩndĩ ĩyo nĩmagatũũra bũrũri wao kĩũmbe
ũrĩa ndaaheire ndungata yakwa Jakubu. **26** Magaatũũra
kuo marĩ agitĩre, na nĩmagaka nyũmba, na mahaande
mĩgũnda ya mĩthabibũ; nao magaatũũra marĩ agitĩre
rĩrĩa ngaarehe iherithia kũrĩ andũ arĩa othe mariganĩtie
nao arĩa maamacambagia. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ
niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wao.'"

29 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi, mweri wa ikũmi,
mũthenya wa ikũmi na ĩĩrĩ wa mweri wa ikũmi,
kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **2**
"Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku kũrĩ Firaũni
mũthamaki wa Misiri, ũmũũkĩrĩre, na ũmũrathĩre ũhoro
wa kũmũũkĩrĩra na wa gũũkĩrĩra bũrũri wothe wa
Misiri. **3** Mwarĩrie ũmwĩre atĩrĩ, 'Mwathani Jehova
ekuuga ũũ: "'Nĩngũgũũkĩrĩra, wee Firaũni mũthamaki
wa Misiri, o wee nyamũ ĩno nene ũkomete tũrũũĩ-
inĩ twaku. Uugaga atĩrĩ, "Nili nĩ rũũĩ rwakwa; nĩ niĩ
ndarũthondekire nĩ ũndũ wakwa." **4** No nĩngagwĩkĩra
ndwano thĩa-inĩ ciaku, na ndũme thamaki cia tũrũũĩ
twaku ciĩgwatĩrĩre ngũcĩ-inĩ ciaku. Nĩngakũguucia
ngũrute tũrũũĩ-inĩ twaku, hamwe na thamaki ciothe
iria ciĩgwatĩrĩire ngũcĩ-inĩ ciaku. **5** Nĩngagũtiga werũ-
inĩ, wee, hamwe na thamaki ciothe cia tũrũũĩ twaku.
Nĩũkagũa kũu werũ-inĩ, na ndũkoererwo kana ũnganio.
Ngaakũneana ũtuĩke irio cia nyamũ cia gĩthaka, na
nyoni cia rĩera-inĩ. **6** Hĩndĩ ĩyo arĩa othe matũũraga
bũrũri wa Misiri nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.
"'Wee ũkoretwo ũrĩ mũthĩgi wa kamũrangi wa gũtiira
nyũmba ya Isiraeli. **7** Hĩndĩ ĩrĩa maakũnyiitire na moko
mao-rĩ, nĩwatũkangire, na ũgĩtarũranga ciande ciao;
hĩndĩ ĩrĩa meetiiranirie nawe-rĩ, nĩwoinĩkangire, nayo
mĩgongo yao ĩkĩgonyoka. **8** "'Nĩ ũndũ ũcio Mwathani
Jehova ekuuga ũũ: Nĩngakũrehithĩria rũhiũ rwa njora
rũgũũkĩrĩre na rũũrage andũ aku na mahiũ mao. **9** Misiri
gũgaatuĩka bũrũri mũtiganĩrie, ũgakira ihooru. Hĩndĩ ĩyo
nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. "'Tondũ wee woigire
atĩrĩ, "Rũũĩ rwa Nili nĩ rwakwa; nĩ niĩ ndarũthondekire,"
10 nĩ ũndũ ũcio nĩngũgũũkĩrĩra na njũkĩrĩre tũrũũĩ
twaku, na nĩngatũma bũrũri wa Misiri wanangĩke na
ũkire ihooru, kuuma Migidoli nginya Aswani, o na
nginya mũhaka-inĩ wa Kushi. **11** Gũtirĩ ikinya rĩa
mũndũ kana rĩa nyamũ rĩgaatuĩkanĩria kuo; gũtirĩ
mũndũ ũgaatũũra kuo ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna. **12**
Nĩngatũma bũrũri wa Misiri ũkire ihooru gatagatĩ-inĩ ka
mabũrũri marĩa manangĩku, na matũũra maguo manene
matiganĩrio mĩaka mĩrongo ĩna gatagatĩ ka matũũra
manene marĩa manangĩku. Na nĩngahurunjĩra andũ
a Misiri ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-
inĩ. **13** "'No rĩrĩ, Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ: Mĩaka
mĩrongo ĩna yathira-rĩ, nĩngacookanĩrĩria andũ a Misiri
moime ndũrĩrĩ-inĩ iria maahurunjirwo. **14** Nao andũ arĩa
maatahĩtwo a Misiri nĩngamacookia bũrũri wa Pathirosi,
bũrũri ũrĩa wa maithe mao. Marĩ kũu magaatuĩka
ũthamaki wĩnyiihĩtie. **15** Ũgaakorwo wĩnyiihĩtie gũkĩra
mothamaki mothe, na ndũgacooka rĩngĩ gwĩtũũgĩria
igũrũ rĩa ndũrĩrĩ iria ingĩ. Nĩ niĩ ngaawagithia hinya
ũũ atĩ ndũrĩ hĩndĩ ĩngĩ ũgaatha ndũrĩrĩ. **16** Bũrũri
wa Misiri ndũgacooka gũtuĩka mwĩhoko wa andũ a
Isiraeli, no ũgaatũĩka kĩririkania kĩa mehia mao ma
gũcaria ũteithio kuo. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ
nĩ niĩ Mwathani Jehova.'" **17** Mwaka-inĩ wa mĩrongo
ĩĩrĩ na mũgwanja, mũthenya wa mbere wa mweri wa
mbere, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ:
18 "Mũrũ wa mũndũ, Nebukadinezaru, mũthamaki
wa Babuloni, nĩatũmire mbũtũ ciake cia ita ciũkĩrĩre
Turo na ihũũra inene; o mũtwe nĩwamunyirwo njuĩrĩ,
na o kĩande gĩgĩcũnũrwo. No rĩrĩ, we mwene o na

ita rĩake matiarĩhirwo kĩndũ nĩ ũndũ wa mbaara
ĩyo aarũithirie ya gũũkĩrĩra Turo. **19** Nĩ ũndũ ũcio
Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũneana bũrũri wa
Misiri harĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni,
na nĩagakuua ũtonga wakuo. Agaatunyana na atahe
indo cia bũrũri ũcio, itutĩike cia kũrĩha mbũtũ ciake cia
ita. **20** Nĩndĩmũheete bũrũri wa Misiri ũtutĩike kĩheo gĩa
kĩyo gĩake, tondũ we na mbũtũ ciake cia ita meekire
ũguo nĩ ũndũ wakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga. **21** "Mũthenya ũcio, nĩngatũma nyũmba ya
Isiraeli ĩmerie rũhĩa, na ndumũre kanua gaku thĩinĩ
wao. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova."

30 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ
2 "Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoro, uuge atĩrĩ:
'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: "'Girĩkai, muuge atĩrĩ, "Kaĩ
mũthenya ũcio ũrĩ na haaro-ĩ!" **3** Nĩgũkorwo mũthenya
ũcio nĩũkuhĩrĩirie, mũthenya wa Jehova nĩũkuhĩrĩirie,
mũthenya ũrĩ na matu, mũthenya ũrĩ na mũthiro harĩ
ndũrĩrĩ. **4** Rũhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra bũrũri wa
Misiri, naruo ruo rwa ngoro rũkinyĩrĩre Kushi. Rĩrĩa
arĩa moragĩtwo makaagũa kũu bũrũri wa Misiri, ũtonga
wakuo nĩũgakuuo, nayo mĩthingi yakuo ĩmomorwo. **5**
Andũ a Kushi na Putu, na Ludu, na Arabia guothe, na
Lubia, na andũ a bũrũri wa kĩrĩkanĩro, makooragwo na
rũhiũ rwa njora marĩ hamwe na andũ a Misiri. **6** "'Jehova
ekuuga ũũ: "'Arata a Misiri nĩmakooragwo, naguo hinya
wake ũrĩa etĩĩaga naguo nĩũgaathira. Kuuma Migidoli
o nginya Aswani, makooragĩrwo kuo thĩinĩ na rũhiũ
rwa njora, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. **7**
"'Nĩmagakira ihooru, marĩ gatagatĩ-inĩ ka mabũrũri
marĩa manangĩtwo, magakira ihooru, namo matũũra
mao manene magaakorwo marĩ thĩinĩ wa matũũra
manene marĩa manangĩku. **8** Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya
atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa ngaacina bũrũri wa Misiri na
mwaki, nao arĩa othe maamateithagia mahehenjwo. **9**
"'Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngatũma andũ moime harĩ niĩ
marĩ na marikabu, mathiĩ makahahũre andũ a Kushi,
moime mwĩcaaro-inĩ wao. Nĩmakanyiitwo nĩ ruo rwa
ngoro mũthenya ũcio bũrũri wa Misiri ũkaaniinwo,
nĩgũkorwo ti-itherũ nĩũgakinya. **10** "'Mwathani Jehova
ekuuga ũũ: "'Nĩnganiina kĩrĩndĩ kĩa Misiri, hũthĩrĩte
guoko kwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni.
11 We na mbũtũ ciake cia ita, o mbũtũ icio ikĩrĩtie
ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe kwaga tha, nĩcio ikaarehwo,
iniine bũrũri ũcio. Nĩigacomora hiũ ciao cia njora,
ciũkĩrĩre bũrũri wa Misiri na ciyũrie bũrũri ũcio andũ
arĩa moragĩtwo. **12** Nĩngatũma tũrũũĩ tuothe twa
Rũũĩ rwa Nili tũhwe, naguo bũrũri ũcio ndĩwenderie
andũ aaganu; ngaawananga na moko ma andũ a kũngĩ,
guo mwene, o hamwe na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo. Niĩ
Jehova nĩ niĩ njarĩtie. **13** "'Mwathani Jehova ekuuga
ũũ: "'Nĩngathũkangia ngai cia mĩhianano na niine
mĩhiano ĩrĩa ĩrĩ Nofu. Gũtigacooka kũgĩa mũthamaki
kũu bũrũri wa Misiri, na nĩngaiyũria bũrũri ũcio wothe
guoya. **14** O nakuo Pathirosi nĩngakwananga, na ngwatie
mwaki kũu Zoani, o na herithanie kũu Thebesi. **15** O
nakuo Pelusiumu nĩngagũitĩrĩria mang'ũrĩ makwa, o
kũu kĩĩgitĩro kĩa hinya kĩa bũrũri wa Misiri, na njeherie
kĩrĩndĩ gĩa kũu Thebesi. **16** Nĩngagwatia mwaki kũu
bũrũri wa Misiri, nakuo Pelusiumu nĩgũkeehũũrithania
nĩ ruo. Thebesi nĩgũgatharĩkĩrwo. Nofu nĩgũgakorwo
na mĩnyamaro ĩtegũtigithĩria. **17** Aanake a Heliopoli
na a Bubasiti makooragwo na rũhiũ rwa njora,
nao andũ a matũũra macio manene matahwo. **18**
Mũthenya nĩũkagĩa nduma kũu Tehafunehasu rĩrĩa
ngoinanga icooki rĩa Misiri; kũu nĩkuo hinya wake ũcio
etĩĩaga naguo ũgaathirĩra. Nĩakahumbĩrwo nĩ matu,
namo matũũra make nĩmagatahwo. **19** Nĩ ũndũ ũcio
nĩngaherithia bũrũri wa Misiri, nao nĩmakamenya atĩ
niĩ nĩ niĩ Jehova.'" **20** Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe,
mũthenya wa mũgwanja wa mweri wa mbere, kiugo
kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **21** "Mũrũ
wa mũndũ, nĩnyunĩte guoko kwa Firaũni, mũthamaki
wa Misiri. Gũtiohetwo na taama ũrĩ na ndawa nĩguo
kũhone, kana gũkoohanio na mĩtĩ nĩguo kũgwate kũgĩe
na hinya wa kuoya rũhiũ rwa njora. **22** Nĩ ũndũ
ũcio, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Niĩ nĩngũũkĩrĩra
Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri. Nĩngũmuuna
moko meerĩ, kũrĩa kũgima na kũrĩa kuunĩku, na
ndũme rũhiũ rwa njora ruume guoko-inĩ gwake rũgwe
thĩ. **23** Nĩngahurunja andũ a Misiri ndũrĩrĩ-inĩ, na
ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. **24** Nĩngekĩra moko ma
mũthamaki wa Babuloni hinya, na ndĩmũnengere rũhiũ
rwakwa rwa njora arũnyiite na guoko, no nĩngoina
moko ma Firaũni, nake acaaĩre hau mbere yake, o ta
mũndũ ũgurarĩtio nguraro ya gĩkuũ. **25** Nĩngekĩra moko
ma mũthamaki wa Babuloni hinya, no moko ma Firaũni
nĩmakaaga hinya. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ
Jehova, rĩrĩa ngaanengera mũthamaki wa Babuloni rũhiũ
rwakwa rwa njora arũnyiite na guoko, nake arũhiũrie
okĩrĩre bũrũri wa Misiri. **26** Nĩngahurunja andũ a Misiri
ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. Hĩndĩ
ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova."

31 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya
wa mbere wa mweri wa gatatũ, kiugo kĩa Jehova
nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **2** "Mũrũ wa mũndũ,
arĩria Firaũni mũthamaki wa Misiri na kĩrĩndĩ gĩake,
ũmeere atĩrĩ: "'Nũũ ũngĩgerekanio nawe ũhoro-inĩ
ũkoniĩ ũnene? **3** Cũrania ũhoro wa bũrũri wa Ashuri,
ũrĩa hĩndĩ ĩmwe warĩ mũtarakwa wa Lebanoni, warĩ na
honge thaka, ciahumbĩrĩte mũtitũ ũcio; waraihĩte na
igũrũ, gacũmbĩrĩ kaguo gakagĩa igũrũ rĩa mathangũ
marĩa matumanu. **4** Wakũragio nĩ maaĩ, ithima iria
ndiku nĩciatũmaga ũraihe; tũrũũĩ twa ithima icio
twathereraga, tũgathiũrũrũkĩria gĩtina kĩaguo mĩena
yothe, na tũgathereria maaĩ mĩtĩ-inĩ yothe ya gĩthaka.
5 Nĩ ũndũ ũcio ũgĩkĩrĩrĩria kũraiha gũkĩra mĩtĩ yothe
ya gĩthaka; mathĩgĩ maguo makĩongerereka, na honge
ciaguo ikĩraiha, igĩtheerema nĩ ũndũ wa maaĩ kũingĩha.
6 Nyoni ciothe cia rĩera-inĩ igĩaka itara mathĩgĩ-inĩ
maguo, nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka ciaciaragĩra
rungu rwa honge ciaguo; ndũrĩrĩ ciothe iria nene
ciatũũraga kĩĩruru-inĩ kĩaguo. **7** Ũthaka waguo warĩ
mũkaru, na mathĩgĩ maguo magatheerema, nĩgũkorwo
mĩri yaguo nĩyatoonyete thĩ tĩĩri-inĩ kũrĩa kwarĩ na
maaĩ maingĩ. **8** Mĩtarakwa ĩrĩa yarĩ mũgũnda wa Ngai
ndĩngĩaigananire naguo, kana mĩthengera ĩiganane
na mathĩgĩ maguo, o na kana mĩraraciĩ ĩgerekanio

na honge ciaguo, gũtiarĩ mũtĩ thĩinĩ wa mũgũnda
wa Ngai ũngĩaigananire naguo gũthakara. 9 Nĩ niĩ
ndaũthakarĩtie na honge nyingĩ, o nginya mĩtĩ yothe
ya Edeni ĩrĩa yarĩ kũu mũgũnda wa Ngai ĩgĩtuĩka ya
kũũiguĩra ũiru. 10 "'Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova
ekuuga ũũ: Kuona atĩ nĩwaraihĩte na igũrũ, na ũkaraihia
mũthia waguo igũrũ rĩa mathangũ marĩa matumanu, na
tondũ nĩwetĩĩagĩra kũraiha kwaguo-rĩ, 11 nĩndaũneanire
kũrĩ mwathi wa ndũrĩrĩ, nĩguo aũherithie kũringana
na ũrĩa waganu waguo watariĩ. Nĩndaũteanirie, 12
naruo rũrĩrĩ rũtarĩ tha o na hanini, rũgakĩria iria ingĩ
gũthũka, rũkĩũtema, rũkĩũtiga wagũa. Mathĩgĩ maguo
makĩgũa irĩma-igũrũ na mĩkuru-inĩ guothe; nacio honge
ciaguo ikĩgũa ciunĩkangĩire kũu ituamba-inĩ ciothe
cia bũrũri. Ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ ikĩehera kĩĩruru-inĩ
kĩaguo, igĩtigana naguo. 13 Nyoni ciothe cia rĩera-inĩ
igĩtũũra mũtĩ-inĩ ũcio wagwĩte, nacio nyamũ ciothe
cia gĩthaka igĩtũũra kũu honge-inĩ ciaguo. 14 Nĩ ũndũ
ũcio gũtirĩ mĩtĩ îngĩ îrĩ kũu gũkuhĩ na maaĩ îgaacooka
gwĩtĩĩa nĩ ũndũ wa kũraiha na igũrũ, îraihie mĩthia
yayo igũrũ rĩa mathangũ marĩa matumanu. Gũtirĩ mĩtĩ
îngĩ înyuĩte maaĩ wega ũguo îkaaraiha ta guo; yothe
yorotereirio gĩkuũ-inĩ, kũndũ kũriku thĩ, kũrĩa andũ
arĩa makuuaga matũũrĩte, o arĩa maikũrũkaga irima. 15
"'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũrĩa mũtĩ ũcio
waikũrũkirio mbĩrĩra-inĩ, nĩndahingire ithima iria ciarĩ
ndiku nĩ ũndũ wa kũũcakaĩra; nĩndarũgamirie tũrũũĩ
twakuo, namo maaĩ maingĩ makuo makĩhingĩrĩrio. Nĩ
ũndũ waguo ngĩhumba Lebanoni nduma, nayo mĩtĩ
yothe ya gĩthaka îkĩhooha. (Sheol h7585) 16 Nĩndatũmire
ndũrĩrĩ ciinainio nĩ mũrurumo waguo ũkĩgũa rĩrĩa
ndaũikũrũkirie mbĩrĩra-inĩ hamwe na arĩa maikũrũkaga
kũu irima. Hĩndĩ îyo mĩtĩ yothe ya Edeni, o îrĩa mĩega
mũno gũkĩra îrĩa îngĩ ya Lebanoni, mĩtĩ yothe îrĩa
yanyuithĩtio maaĩ wega, îkĩhoorerio ngoro îrĩ thĩ kũu
kũriku. (Sheol h7585) 17 Arĩa othe maatũũraga kĩĩruru-
inĩ kĩaguo, arĩa maarĩ ngwatanĩro naguo gatagatĩ-inĩ
ka ndũrĩrĩ, o nao nĩmaikũrũkĩtio mbĩrĩra-inĩ hamwe
naguo, mageturanĩra na arĩa maanooragwo na rũhiũ
rwa njora. (Sheol h7585) 18 "'Nĩ mũtĩ ũrĩkũ harĩ mĩtĩ
ya Edeni ũngĩgerekanio nawe ũhoro-inĩ ũkoniĩ riiri na
ũnene? No rĩrĩ, o nawe nĩũgaikũrũkio hamwe na mĩtĩ
ya Edeni nginya kũu thĩ kũriku; ũgaakoma gatagatĩ ka
andũ arĩa mataruaga, hamwe na arĩa mooragirwo na
rũhiũ rwa njora. "'Ũcio nĩwe Firaũni na kĩrĩndĩ gĩake
gĩothe, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.'"

32 Mwaka-inĩ wa ikũmi na îîrĩ, mũthenya wa mbere
wa mweri wa ikũmi na îîrĩ, kiugo kĩa Jehova
nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: 2 "Mũrũ wa mũndũ,
ambĩrĩria gũcakaĩra Firaũni, mũthamaki wa Misiri,
ũmwĩre atĩrĩ: "'Wee ũtariĩ ta mũrũũthi gatagatĩ-inĩ ka
ndũrĩrĩ; ũtariĩ o ta nyamũ nene ya iria-inĩ, ũkĩhũũra maaĩ
kũu tũrũũĩ-inĩ twaku, na ũkiunjuga maaĩ na makinya
maku-rĩ, ũgekĩra tũrũũĩ tũu ndooro. 3 "'Mwathani
Jehova ekuuga ũũ: "'Nĩngagũikĩria wabu wakwa, ndĩ
hamwe na kĩrĩndĩ kĩingĩ, nakĩo nĩgĩgakũguucũrũria
na wabu ũcio wakwa. 4 Nĩngagũikia kũu bũrũri-inĩ,
ngũnyugute werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ. Nĩngatũma nyoni
ciothe cia rĩera-inĩ ikũũmbĩrĩre, nacio nyamũ ciothe cia
gĩthaka ciĩhũũnĩrĩrie nawe. 5 Nĩngaragania nyama ciaku
irĩma igũrũ, namo matigari maku ndĩmaiyũrie mĩkuru-
inĩ. 6 Nĩngaiyũria thĩ na thakame yaku îyo îratherera
o nginya irĩma-inĩ, nayo mĩkuru îiyũre nyama ciaku.
7 Hĩndĩ îrĩa ngaakũhuhũkia-rĩ, nĩngahumbĩra igũrũ,
nacio njata ndĩciĩkĩre nduma; nĩngahumbĩra riũa na itu,
naguo mweri wage gũcooka kũruta ũtheri waguo. 8
Motheri mothe marĩa maaraga marĩ igũrũ nĩngatũma
magũtuĩkĩre nduma; nĩngaiyũria bũrũri waku nduma,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 9 Nĩngathĩĩnia
ngoro cia andũ aingĩ, rĩrĩa ngaakũrehera wanangĩku
ũrĩ kũu gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, o kũu mabũrũri-inĩ
marĩa ũtooĩ. 10 Nĩngatũma ndũrĩrĩ nyingĩ imakio nĩwe,
nao athamaki a cio mainaine nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra
nĩ ũndũ waku, rĩrĩa ngaamahiũrĩria rũhiũ rwa njora.
Mũthenya ũrĩa ũkaagũa, o mũndũ o mũndũ nĩakainaina
ategũtigithĩria gwĩtigĩra nĩ ũndũ wa muoyo wake. 11
"'Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: "'Rũhiũ rwa
njora rwa mũthamaki wa Babuloni nĩrũgagũũkĩrĩra. 12
Nĩngatũma kĩrĩndĩ gĩaku kĩũragwo na hiũ cia njora cia
andũ arĩa marĩ hinya, o acio a rũrĩrĩ rũtarĩ tha gũkĩra
ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe. Nĩmakahehenja mwĩtĩĩo wa
bũrũri wa Misiri, nakĩo kĩrĩndĩ gĩakuo nĩgĩkang'aũranio.
13 Nĩnganiina mahiũ mao mothe marĩa marĩ ndwere-
inĩ cia maaĩ maingĩ, marĩa matagacooka kunjugwo nĩ
kũgũrũ kwa mũndũ, kana mekĩrwo ndooro nĩ mahũngũ
ma mahiũ. 14 Hĩndĩ îyo nĩngatũma maaĩ makuo
mahoorere, na ndũme tũrũũĩ twakuo tũtherere ta
maguta, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 15
Rĩrĩa ngaatũma bũrũri wa Misiri ũkire ihooru, na
njeherie kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kũu bũrũri-inĩ, na hũũre arĩa
othe matũũraga kuo-rĩ, hĩndĩ îyo nĩmakamenya atĩ
niĩ nĩ niĩ Jehova.' 16 "Macio nĩmo macakaya marĩa
makaamũcakaĩra. O nao airĩtu a ndũrĩrĩ magaacakaya o
ũguo; ũguo nĩguo magaacakaĩra bũrũri wa Misiri na
kĩrĩndĩ gĩakuo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga."
17 Mwaka-inĩ wa ikũmi na îîrĩ, mũthenya wa ikũmi na
îtano wa mweri ũcio, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire,
ngĩĩrwo atĩrĩ: 18 "Mũrũ wa mũndũ, girĩka nĩ ũndũ wa
kĩrĩndĩ kĩa bũrũri wa Misiri, na ũkĩharũrũkie kũu thĩ
kũriku, hamwe na airĩtu a ndũrĩrĩ iria irĩ hinya, o hamwe
na arĩa maikũrũkagio kũu irima-inĩ. 19 Moorie atĩrĩ:
'Inyuĩ mũrĩ ende gũkĩra arĩa angĩ? Ikũrũkai mũgakomio
hamwe na arĩa mataruĩte.' 20 Nao makaagũa hamwe
na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora. Rũhiũ
rwa njora nĩrũcomore; rekei akururio arĩ hamwe na
kĩrĩndĩ gĩake gĩothe. 21 Kuuma kũu thĩinĩ wa mbĩrĩra,
atongoria arĩa marĩ hinya nĩmakaaragia ũhoro ũkoniĩ
bũrũri wa Misiri na arĩa marĩ ngwatanĩro naguo, moige
atĩrĩ, 'Nĩmaikũrũkĩtio, na makometio hamwe na arĩa
mataruĩte, o hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ
rwa njora.' (Sheol h7585) 22 "Ashuri arĩ kũu hamwe na
mbũtũ ciake ciothe cia ita; arigiicĩirio nĩ mbĩrĩra cia
arĩa ake othe maanooragwo, o acio othe moragĩtwo
na rũhiũ rwa njora. 23 Mbĩrĩra ciao irĩ irima kũrĩa
kũriku, nacio mbũtũ ciake cia ita igũĩte irigiicĩirie
mbĩrĩra yake. Arĩa othe maiyũrĩtie guoya thĩinĩ wa
bũrũri wa arĩa marĩ muoyo nĩmoragĩtwo, makooragwo
na rũhiũ rwa njora. 24 "Elamu arĩ o kũu, na kĩrĩndĩ gĩake
gĩothe kĩrigiicĩirie mbĩrĩra yake. Othe nĩmoragĩtwo,

makooragwo na rũhiũ rwa njora. Arĩa othe maiyũrĩtie
bũrũri wa arĩa marĩ muoyo guoya maaharũrũkirio thĩ
kũrĩa kũriku matarĩ aruu. Maikaraga maconokete marĩ
hamwe na arĩa maharũrũkĩtio irima. **25** Nĩarĩirwo ũrĩrĩ
gatagatĩ-inĩ ka arĩa maanakua, kĩrĩndĩ gĩake kĩrigiicĩirie
mbĩrĩra yake. Acio othe ti aruu, na mooragirwo na
rũhiũ rwa njora. Tondũ nĩo maaguoyohithanagia bũrũri
wa arĩa marĩ muoyo, maikaraga maconokete marĩ
hamwe na arĩa maharũrũkĩtio irima; magakomio hamwe
na arĩa maanooragwo. **26** "Mesheki na Tubali marĩ
kũu, nacio irĩndĩ ciao ciothe irigiicĩirie mbĩrĩra ciao.
Acio othe matiruĩte, na mooragirwo na rũhiũ rwa
njora tondũ nĩmaiyũrĩtie bũrũri wa arĩa marĩ muoyo
guoya. **27** Githĩ matikomete hamwe na njamba iria
ingĩ cia ita iria itaruĩte iria ikuĩte, iria ciaharũrũkirio
mbĩrĩra-inĩ hamwe na matharaita ma cio, o icio hiũ
ciacio cia njora ciakomeirio mĩtwe yacio? Iherithia rĩa
mehia mao rĩacookereire mahĩndĩ mao, o na akorwo
kũguoyohithania kwa njamba icio cia ita nĩ kwaiyũrĩte
bũrũri wa arĩa marĩ muoyo. **(Sheol h7585)** **28** "O nawe
Firaũni-rĩ, nĩũkoinangwo na ũkomio gatagatĩ-inĩ ka arĩa
mataruĩte, o hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ
rwa njora. **29** "Edomu arĩ kũu, hamwe na athamaki ake,
na anene ake othe; o na maarĩ na hinya-rĩ, makometio
hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora.
Makomete hamwe na arĩa mataruĩte, o hamwe na arĩa
maharũrũkagio irima. **30** "Anene othe a gathigathini, na
andũ othe a Sidoni marĩ kũu; maaharũrũkirio hamwe
na arĩa maanooragwo maconokete, o na kwarĩ na
kũguoyohania kwarehetwo nĩ ũhoti wao. Makometio
matarĩ aruu, marĩ hamwe na arĩa maanooragwo na
rũhiũ rwa njora, na maikaraga maconokete marĩ hamwe
na arĩa maharũrũkagio irima. **31** "Firaũni, we hamwe
na mbũtũ yake yothe ya ita rĩake, nĩakameyonera, nake
ahoorerio ngoro nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ gĩake gĩothe kĩrĩa
kĩanooragwo na rũhiũ rwa njora, ũguo nĩguo Mwathani
Jehova ekuuga. **32** O na gũtuĩka nĩ niĩ ndatũmire aiyũrie
guoya bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo-rĩ, Firaũni hamwe
na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe nĩmagakomio hamwe na arĩa
matarĩ aruu, hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ
rwa njora, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga."

33 Ningĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo
atĩrĩ: **2** "Mũrũ wa mũndũ, arĩria andũ anyu,
ũmeere atĩrĩ: 'Hĩndĩ ĩrĩa ngaarehithia rũhiũ rwa njora
rũũkĩrĩre bũrũri, nao andũ a bũrũri ũcio methuurĩre
mũndũ ũmwe wao mamũtue mũrangĩri wao, **3** nake
one rũhiũ rwa njora rũgĩũka gũũkĩrĩra bũrũri ũcio, nake
ahuhe karumbeta nĩgeetha amenyithie andũ mehũũge-
rĩ, **4** hĩndĩ ĩyo mũndũ wothe ũrĩa ũkaigua karumbeta
kau no aage kwĩhũga, naruo rũhiũ rũu rwa njora
rũũke rũmũũrage-rĩ, nĩagacookererwo nĩ thakame yake
mwene. **5** Kuona atĩ nĩaiguire mũgambo wa karumbeta
na akĩaga kwĩhũga-rĩ, nĩagacookererwo nĩ thakame
yake mwene. Korwo nĩehũũgire-rĩ, nĩangĩehonokirie we
mwene. **6** No rĩrĩ, mũrangĩri ũcio angĩona rũhiũ rũu rwa
njora rũgĩũka, na aage kũhuha karumbeta nĩgeetha andũ
mehũũge, naruo rũhiũ rũu rwa njora rũũke rũũrage
ũmwe wao, mũndũ ũcio agaakua tondũ wa wĩhia wake,
no niĩ-rĩ, nĩngooria mũrangĩri ũcio thakame ya mũndũ
ũcio.' **7** "Mũrũ wa mũndũ, nĩngũtuĩte mũrangĩri wa
andũ a nyũmba ya Isiraeli; nĩ ũndũ ũcio, igua kiugo
kĩrĩa ngwaria na ũmahe ũhoro kuuma harĩ niĩ atĩ
mehũũge. **8** Hĩndĩ ĩrĩa ndeera mũndũ mwaganu atĩrĩ,
'Wee mũndũ ũyũ mwaganu, ti-itherũ nĩũgũkua,' nawe
wage kũmũringĩrĩria atigane na mĩthiĩre ĩyo yake-rĩ,
mũndũ ũcio mwaganu nĩagaakua tondũ wa wĩhia wake,
no wee nĩwe ngooria thakame yake. **9** No rĩrĩ, ũngĩĩra
mũndũ ũcio mwaganu ehũũge atigane na mĩthiĩre ĩyo
yake, nake aage gwĩka ũguo-rĩ, nĩagaakua nĩ ũndũ
wa wĩhia wake, no wee nĩũkahonokia muoyo waku.
10 "Mũrũ wa mũndũ, ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli
atĩrĩ, 'Inyuĩ mũroiga atĩrĩ: "Mahĩtia na mehia maitũ
nĩmatũritũhĩire, na ithuĩ tũkahwererekera nĩ ũndũ
wamo. Twakĩhota atĩa gũtũũra muoyo?"' **11** Meere ũũ,
'Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ
ndũũraga muoyo-rĩ, ndikenagio nĩ gĩkuũ kĩa andũ arĩa
aaganu, no nĩ kaba magarũrũke matigane na mĩthiĩre
ĩyo yao, nĩguo matũũre muoyo. Garũrũkai! Garũrũkai,
mũtigane na mĩthiĩre ĩyo yanyu mĩũru! Mũgũgĩkua nĩkĩ,
inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli?' **12** "Nĩ ũndũ ũcio,
wee mũrũ wa mũndũ, ĩra andũ anyu atĩrĩ, 'Ũthingu wa
mũndũ ũrĩa mũthingu ndũkamũhonokia rĩrĩa akaaga
gwathĩka, naguo waganu wa mũndũ ũrĩa mwaganu-rĩ,
ndũgatũma agwe rĩrĩa akaagarũrũka atigane naguo.
Mũndũ ũrĩa mũthingu angĩĩhia-rĩ, ndagetĩkĩrio atũũre
muoyo nĩ ũndũ wa ũthingu ũrĩa ararĩ naguo.' **13** Ingĩĩra
mũndũ ũrĩa mũthingu atĩ ti-itherũ nĩegũtũũra muoyo,
no hĩndĩ ĩyo we mwene ehie ehokete ũthingu ũcio
wake, gũtirĩ gĩĩko kĩa ũthingu o na kĩmwe kĩa iria
aneeka gĩkaaririkanwo; agaakua nĩ ũndũ wa ũũru ũcio
ekĩte. **14** Ningĩ ingĩĩra mũndũ ũrĩa mwaganu atĩrĩ, 'Ti-
itherũ nĩũgũkua,' nowe agarũrũke atigane na mehia
make, eke maũndũ marĩa marĩ ma kĩhooto na magĩrĩire,
15 angĩcookia kĩrĩa ooete gĩa kũrũgamĩrĩra thiirĩ, na
acookie kĩrĩa aiyĩte, na arũmagĩrĩre irĩra cia watho wa
kũrũmĩrĩrwo iria iheanaga muoyo, na ndageke ũndũ
mũũru-rĩ, ti-itherũ nĩagatũũra muoyo; ndagakua. **16**
Gũtirĩ rĩĩhia o na rĩmwe ekĩte rĩgaacooka kũririkanwo
nĩguo orio. Nĩekĩte maũndũ marĩa marĩ ma kĩhooto na
magĩrĩire; ti-itherũ nĩagatũũra muoyo. **17** "No andũ
anyu moigaga atĩrĩ, 'Njĩra ya Mwathani ti ya kĩhooto.'
No nĩ njĩra yao ĩtarĩ ya kĩhooto. **18** Mũndũ mũthingu
angĩtigana na ũthingu wake eeke maũndũ mooru-rĩ,
nĩagaakua nĩ ũndũ wamo. **19** Nake mũndũ mwaganu
angĩgarũrũka atigane na waganu wake, eeke maũndũ
marĩa marĩ ma kĩhooto na magĩrĩire-rĩ, nĩagatũũra
muoyo nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo. **20** No rĩrĩ, inyuĩ
andũ a nyũmba ya Isiraeli, mugaga atĩrĩ, 'Njĩra ya
Mwathani ti ya kĩhooto.' No rĩrĩ, niĩ ngaatuĩra o mũndũ
wanyu ciira kũringana na mĩthiĩre yake we mwene."
21 Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩĩrĩ kuuma twathaamio,
mũthenya wa ĩtano wa mweri wa ikũmi-rĩ, mũndũ
worĩte kuuma Jerusalemu agĩũka kũrĩ niĩ, akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Itũũra rĩrĩa inene nĩrĩgwĩte!" **22** Na rĩrĩ, hwaĩ-
wa-ira, mũndũ ũcio ataanakinya, guoko kwa Jehova
kwarĩ igũrũ rĩakwa, nake akĩhingũra kanua gakwa,
mũndũ ũcio atanooka kũrĩ niĩ rũciinĩ. Nĩ ũndũ ũcio
ngĩtumũrwo kanua, na ndiacookire gũkira. **23** Ningĩ
kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩĩrwo atĩrĩ: **24** "Mũrũ

wa mũndũ, andũ acio matũũraga kũu kwanangĩku
bũrũri-inĩ wa Isiraeli maroiga atĩrĩ, 'Iburahĩmu aarĩ o
mũndũ ũmwe, no nĩegwatĩire bũrũri ũyũ. No ithuĩ tũrĩ
aingĩ; ti-itherũ bũrũri ũyũ nĩ ithuĩ tũheetwo ũtuĩke
igai riitũ.' **25** Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, 'Mwathani
Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ inyuĩ mũrĩĩaga nyama irĩ o
na thakame, na mũkainamĩrĩra mĩhianano yanyu, na
mũgaitithia thakame-rĩ, inyuĩ no mũkĩĩgwatĩre bũrũri
ũyũ ũtuĩke wanyu? **26** Inyuĩ mwĩhokaga rũhiũ rwanyu
rwa njora, na mũgeeka maũndũ marĩ magigi, na o
mũndũ wanyu agathaahia mũtumia wa mũndũ ũrĩa
ũngĩ. Inyuĩ no mũkĩĩgwatĩre bũrũri ũyũ ũtuĩke wanyu?'
27 "Meere atĩrĩ: 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ti-itherũ
o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo, acio matigaire kũu
kwanangĩku makaaniinwo na rũhiũ rwa njora, nao
arĩa marĩ mĩgũnda-inĩ ngaamaneana kũrĩ nyamũ cia
gĩthaka imatambuurange, nao arĩa marĩ ciĩhitho-inĩ
nũmu na ngurunga-inĩ makooragwo nĩ mũthiro. **28**
Nĩngatũma bũrũri ũcio wanangĩke ũkire ihooru, naguo
hinya ũrĩa wĩtĩĩagĩra nĩũgaathira, na irĩma icio cia
Isiraeli nĩigakirio ihooru, kwage mũndũ ũngĩtuĩkanĩria
kuo. **29** Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova,
rĩrĩa ngaananga bũrũri ũcio ũkire ihooru, nĩ ũndũ
wa maũndũ marĩa mothe marĩ magigi maneeka.' **30**
"No wee mũrũ wa mũndũ-rĩ, andũ anyu maraaranĩria
ũhoro waku marĩ thingo-inĩ, na mĩrango-inĩ ya nyũmba,
makeerana atĩrĩ, 'Ũkaai mũigue ndũmĩrĩri ĩrĩa yũkĩte
kuuma kũrĩ Jehova.' **31** Andũ akwa mokaga kũrĩ we, o
ta ũrĩa mamenyerete gwĩka, na magaikara thĩ mbere
yaku mathikĩrĩrie ciugo ciaku, no rĩrĩ, matiĩkaga ũrĩa
ciugĩte. Merutagĩra na tũnua twao, no ngoro ciao
ikorokagĩra uumithio ũtarĩ wa kĩhooto. **32** Ti-itherũ
harĩ o-rĩ, wee ũtuĩkĩte o ta mũndũ ũrĩa ũinaga nyĩmbo
cia wendo arĩ na mũgambo mwega, na akahũũra
kĩnanda wega, nĩgũkorwo nĩmaiguaga ciugo ciaku no
matiĩkaga ũrĩa ciugĩte. **33** "Hĩndĩ ĩrĩa maũndũ macio
mothe makaahinga, na ti-itherũ nĩmakahinga, hĩndĩ ĩyo
nĩmakamenya atĩ thĩinĩ wao nĩ kwarĩ na mũnabii."

34 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: **2**
"Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoro wa gũũkĩrĩra arĩithi
a Isiraeli; ratha ũhoro, ũmeere atĩrĩ: 'Mwathani Jehova
ekuuga ũũ: Kaĩ arĩithi a Isiraeli, o acio merĩithagia o
ene, marĩ na haaro-ĩ! Githĩ arĩithi ti a kũrĩithagia rũũru?
3 Inyuĩ mũrĩĩaga ng'ondu iria noru, na mũkehumba
nguo cia guoya wacio, na mũgathĩnja iria njega,
no mũtirĩithagia rũũru rũu. **4** Inyuĩ mũtiĩkĩrĩte iria
hinyaru hinya, kana mũkahonia iria ndwaru, o na kana
mũkooha iria ndiihie. Mũtihũndũrĩte iria itururĩte, kana
mũgacaria iria ciũrĩte. Mũciathĩte na hinya, o na mũtarĩ
na tha. **5** Nĩ ũndũ ũcio ciahurunjũkire tondũ itiarĩ
na mũrĩithi, na rĩrĩa ciahurunjũkire ĩgĩtuĩka irio cia
nyamũ ciothe cia gĩthaka. **6** Ng'ondu ciakwa ciorũũrire
kũu irĩma-inĩ guothe o na tũrĩma-igũrũ. Ciahurunjirwo
thĩ yothe, na gũtirĩ mũndũ worĩrĩirie kũrĩa irĩ, kana
agĩcicaria. **7** "'Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arĩithi-rĩ, iguai kiugo
kĩa Jehova: **8** Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ
o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo, tondũ rũũru rwakwa
nĩ rwagĩte mũrĩithi, na nĩrũtahĩtwo rũgatuĩka irio
cia nyamũ ciothe cia gĩthaka, na ningĩ tondũ arĩithi
akwa matiigana gũcaria rũũru rwakwa, no nĩo ene
meemenyereire handũ ha kũmenyerera rũũru rwakwa-
rĩ, **9** nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arĩithi, iguai kiugo kĩa Jehova: **10**
Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũũkĩrĩra arĩithi acio,
na nĩo ngooria rũũru rwakwa. Nĩngameheria matige
kũrĩithia rũũru rũu, nĩguo arĩithi acio matigacooke
kũrĩa ng'ondu. Nĩngateithũra rũũru rwakwa kuuma
tũnua-inĩ twao, nĩguo rũtigatuĩke irio cia kũrĩĩo nĩo. **11**
"'Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Niĩ mwene,
nĩ niĩ ngaacaria ng'ondu ciakwa ndĩcirĩithagie. **12**
O ta ũrĩa mũrĩithi amenyagĩrĩra rũũru rwake rũrĩa
rũhurunjũkĩte rĩrĩa arĩ hamwe naruo-rĩ, ũguo nĩguo o na
niĩ ngaamenyagĩrĩra ng'ondu ciakwa. Nĩngaciteithũra
ndĩcirute kũrĩa guothe ciahurunjirwo mũthenya ũrĩa
kwarĩ matu na nduma. **13** Nĩngaciruta ndũrĩrĩ-inĩ, na
ndĩcicookanĩrĩrie kuuma mabũrũri-inĩ, na ndĩcirehe
bũrũri ũrĩa ũrĩ wacio kĩũmbe. Nĩngacirĩithagia kũu
irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli, na tũmĩkuru-inĩ, o na
kũu bũrũri-inĩ ũcio kũrĩa gũtũũragwo nĩ andũ. **14**
Nĩngacirĩithagia kũrĩa kũrĩ na ũrĩithio mwega, na irĩma-
inĩ cia bũrũri wa Isiraeli nĩkuo gũgaatuĩka bũrũri wacio
wa ũrĩithio. Kũu nĩkuo ikaarahaga, bũrũri ũrĩ ũrĩithio
mwega, na irĩĩage ũrĩithio-inĩ mũnoru, kũu irĩma-inĩ cia
bũrũri wa Isiraeli. **15** Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ,
Niĩ mwene nĩ niĩ ngerĩithagĩria ng'ondu ciakwa, na
ndũme ciarahage kũu. **16** Nĩngacaria iria ciũrĩte, na
njookie iria itururĩte. Nĩngooha iria ndiihie nacio iria
hinyaru ndĩciĩkĩre hinya, no iria noru na iria irĩ na
hinya-rĩ, nĩkũniina ngaaciniina. Nĩngarĩithagia rũũru
rũu na kĩhooto. **17** "'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: "Ha
ũhoro wanyu inyuĩ rũũru rwakwa-rĩ, nĩngatuithania
ciira gatagatĩ ka ng'ondu ĩmwe na ĩrĩa ĩngĩ, na gatagatĩ
ka ndũrũme na thenge. **18** Anga ti ũndũ mũiganu
harĩ inyuĩ kũrĩa kũu ũrĩithio-inĩ ũcio mwega? Ningĩ
no nginya mũrangĩrĩrie ũrĩithio ũcio ũngĩ wanyu na
makinya? Anga ti ũndũ mũiganu harĩ inyuĩ kũnyua
maaĩ makembu? No nginya mũcooke munjuge maaĩ
macio mangĩ na makinya manyu? **19** No nginya rũũru
rwakwa rũrĩĩage kĩrĩa mũrangĩrĩirie, na rũnyuuage
kĩrĩa munjugĩte na makinya manyu?" **20** "'Nĩ ũndũ
ũcio, Mwathani Jehova ekũmeera ũũ: Atĩrĩrĩ, niĩ mwene
nĩ niĩ ngaatuithania ciira gatagatĩ ka ng'ondu iria
noru na iria hĩnju. **21** Tondũ mũcithinĩkanagia na
rwere, o na kĩande, nacio ng'ondu iria itarĩ na hinya
mũgacitiindĩka na hĩa cianyu o nginya mũgaciingata,
22 nĩngahonokia rũũru rwakwa, naruo rũtigaacooka
gũtahwo rĩngĩ. Nĩngatuithania ciira gatagatĩ ka ng'ondu
ĩmwe na ĩrĩa ĩngĩ. **23** Nĩngaciarahũrĩra mũrĩithi ũmwe,
nake nĩ Daudi ndungata yakwa, na nĩwe ũgaacirĩithagia;
agaacirĩithagia na atuĩke mũrĩithi wacio. **24** Niĩ Jehova
nĩ niĩ ngaatuĩka Ngai wacio, nake Daudi ndungata
yakwa nĩagatuĩka mũthamaki gatagatĩ-inĩ ga cio. Niĩ
Jehova nĩ niĩ njarĩtie ũhoro ũcio. **25** "'Nĩngathondeka
kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nacio, nacio nyamũ cia gĩthaka
ndĩcieherie kũu bũrũri-inĩ ũcio, nĩgeetha itũũre werũ-
inĩ na ikomage mĩtitũ-inĩ irĩ na thayũ. **26** Nĩngacirathima
na ndaathime kũrĩa gũthiũrũkĩirie kĩrĩma gĩakwa.
Nĩngoiragia mbura hĩndĩ ya kĩmera yakinya; nĩgũkaagĩa
mbura ya kĩrathimo. **27** Mĩtĩ ya mũgũnda nĩĩgaciaraga
maciaro mayo, nayo mĩgũnda ĩgĩe na magetha mayo;

andũ nao nĩmagaikaraga na thayũ thĩinĩ wa bũrũri wao.
Nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa ngoinanga mĩtĩ
ya macooki kuuma ngingo-inĩ ciao, na ndĩmateithũre
kuuma moko-inĩ ma arĩa maamatuire ngombo. 28
Matigacooka gũtahwo nĩ ndũrĩrĩ, kana kũrĩĩo nĩ nyamũ
cia gĩthaka. Magaatũũraga na thayũ, na gũtirĩ mũndũ
ũkaamamakagia. 29 Nĩngamahe bũrũri ũĩkaine nĩ ũndũ
wa kũgĩa magetha, nao matigacooka kũhũũta marĩ kũu
bũrũri-inĩ ũcio kana maconorithio nĩ ndũrĩrĩ icio. 30
Nao nĩmakamenya atĩ niĩ, Jehova Ngai wao, ndĩ hamwe
nao, na atĩ nĩo andũ akwa, o andũ a nyũmba ya Isiraeli,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 31 Inyuĩ ng'ondu
ciakwa, o inyuĩ ng'ondu cia rũũru rwakwa-rĩ, inyuĩ mũrĩ
andũ, na niĩ ndĩ Ngai wanyu, ũguo nĩguo Mwathani
Jehova ekuuga.'"

35 Ningĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo
atĩrĩ: 2 "Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku
Kĩrĩma gĩa Seiru: kĩrathĩre ũhoro wa gũgĩũkĩrĩra, 3 ũkĩĩre
atĩrĩ: 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Wee Kĩrĩma gĩa Seiru,
nĩngũgũũkĩrĩra, na ngũtambũrũkĩrie guoko gwakwa
nginya ndũme wanangĩke ũkire ihooru. 4 Nĩngatũma
matũũra maku manangwo nawe nĩũgaakira ihooru.
Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. 5 "'Tondũ
wee-rĩ, kuuma o matukũ ma tene nĩũtũũrĩtie muku na
andũ a Isiraeli na ũkĩmaneana mooragwo na rũhiũ rwa
njora, rĩrĩa maarĩ na mũtino, o hĩndĩ ĩrĩa iherithia rĩao
rĩehĩrĩire, 6 nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ,
ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo-rĩ, nĩngakũneana
ũitwo thakame, nayo nĩĩgathingatana nawe. Kuona
atĩ ndwamenire ũiti wa thakame-rĩ, ũiti wa thakame
nĩũgaathingatana nawe. 7 Nakĩo Kĩrĩma gĩa Seiru
nĩngatũma kĩanangwo gĩkire ihooru, na njũrage arĩa
othe mokaga kuo na makoimagara. 8 Nĩngaiyũria irĩma
ciaku na arĩa moragĩtwo; arĩa moragĩtwo na rũhiũ
rwa njora makaagũa tũrĩma-inĩ twaku, na ituamba-
inĩ ciaku, o na mĩkuru-inĩ yaku yothe. 9 Nĩngatũma
ũtũũre ũkirĩte ihooru nginya tene, namo matũũra maku
matigatũũrwo. Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ
Jehova. 10 "'Tondũ uugĩte atĩrĩ, "Ndũrĩrĩ ici cierĩ na
mabũrũri maya nĩigatuĩka ciitũ, na tũciĩgwatĩre," o na
gwatuĩka atĩ niĩ Jehova ndaarĩ kuo, 11 nĩ ũndũ ũcio,
Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ
ndũũraga muoyo-rĩ, nĩngagwĩka maũndũ maringaine
na marakara maku na ũiru waku, iria wonanirie ũrĩ na
rũmena harĩo, na nĩngatũma menyeke gatagatĩ-inĩ kao
hĩndĩ ĩrĩa ngaamũtuĩra ciira. 12 Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya
atĩ niĩ Jehova nĩnjiguĩte maũndũ mothe ma kĩnyararo
marĩa warĩtie ma gũũkĩrĩra irĩma cia bũrũri wa Isiraeli.
Woigire atĩrĩ, "Nĩcianangĩtwo na ikaneanwo kũrĩ ithuĩ
tũcitambuure." 13 Nĩmwerahire na mũkĩaria maũndũ
ma kũnjũkĩrĩra mũtekwĩgirĩrĩria na niĩ ngĩigua maũndũ
macio. 14 Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Rĩrĩa thĩ yothe
ĩgaakorwo ĩgĩcanjamũka, nĩngatũma ũkire ihooru. 15
Tondũ nĩwakenire rĩrĩa igai rĩa andũ a nyũmba ya
Isiraeli rĩanangirwo rĩgĩkira ihooru-rĩ, ũguo noguo
ngagwĩka o nawe. Wee Kĩrĩma gĩa Seiru, nĩũgakirio
ihooru, wee mwene o na bũrũri wa Edomu wothe. Hĩndĩ
ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.'"

36 "Atĩrĩrĩ, wee mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoro ũkoniĩ
irĩma cia Isiraeli, ũciĩre atĩrĩ, 'Inyuĩ irĩma cia
Isiraeli, iguai kiugo kĩa Jehova. 2 Mwathani Jehova
ekuuga ũũ: Thũ nĩyaaririe ũhoro waku, ĩkiuga atĩrĩ,
"Aha! Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwa tene nĩgũtuĩkĩte
gwitũ gwa kwĩgwatĩra."' 3 Nĩ ũndũ ũcio ratha ũhoro
uuge atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ
nĩmakwanangire na magĩkũguĩma na mĩena yothe
nĩguo wĩgwatĩrwo nĩ ndũrĩrĩ icio ingĩ ũtuĩke kĩndũ
kĩmene na gĩa gũcambio nĩ andũ-rĩ, 4 nĩ ũndũ ũcio
inyuĩ irĩma cia Isiraeli, iguai kiugo kĩa Mwathani Jehova:
Mwathani Jehova ekwĩra irĩma na tũrĩma, na mĩkuru
na ituamba, na kũndũ kũrĩa kwanangĩtwo gũgakira
ihooru, na matũũra marĩa mathaamĩtwo, na matũũra
marĩa matahĩtwo indo na makanyararwo nĩ ndũrĩrĩ
icio ingĩ iria imũthiũrũrũkĩirie atĩrĩ, 5 Mwathani
Jehova ekuuga ũũ: Nĩnjarĩtie ũhoro wa gũũkĩrĩra ndũrĩrĩ
icio ingĩ ndĩ na kĩyo kĩnene gĩakanĩte ta mwaki, na
ngaaria ũhoro wa gũũkĩrĩra bũrũri wa Edomu wothe,
nĩgũkorwo nĩmegwatĩire bũrũri wakwa ũtuĩke wao,
makĩngenagĩrĩra na marĩ na rũmena ngoro-inĩ ciao,
nĩguo matunyane ũrĩithio wakuo.' 6 Nĩ ũndũ ũcio
ratha ũhoro ũkoniĩ bũrũri wa Isiraeli, na wĩre irĩma na
tũrĩma, na mĩkuru na ituamba, atĩrĩ: 'Mwathani Jehova
ekuuga ũũ: Ngwaria ndĩ na mang'ũrĩ marĩ na ũiru tondũ
nĩũnyararĩtwo nĩ ndũrĩrĩ icio. 7 Nĩ ũndũ ũcio Mwathani
Jehova ekuuga ũũ: Ndehĩta njoete guoko na igũrũ ndoiga
atĩ ndũrĩrĩ icio imũthiũrũrũkĩirie o nacio nĩikanyararwo.
8 "'No rĩrĩ, inyuĩ irĩma cia Isiraeli nĩmũkaruta honge,
na mũciarĩre andũ akwa a Isiraeli maciaro, nĩgũkorwo
marĩ hakuhĩ kũinũka. 9 Nĩndĩrarũmbũiya ũhoro wanyu
na nĩngũmũkinyĩria wega wakwa; nĩmũgacimbwo na
mũhaandwo, 10 na nĩngamũingĩhĩria andũ, o acio a
nyũmba ya Isiraeli yothe. Matũũra nĩmagatũũrwo, nakuo
kũrĩa kwanange nĩgũgacookererio. 11 Nĩngamũingĩhĩria
andũ na mahiũ, nao nĩmagaciarana na maingĩhe.
Nĩngatũma mũtũũrwo nĩ andũ ta ũrĩa mwatũũrĩtwo
mbere, na ndũme mũgaacĩre gũkĩra mbere. Hĩndĩ ĩyo
nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. 12 Nĩngatũma
andũ, o acio andũ akwa a Isiraeli magere igũrũ rĩaku.
Nĩmakamwĩgwatĩra, na inyuĩ nĩmũgatuĩka igai rĩao;
mũtigacooka kũmatunya ciana ciao rĩngĩ. 13 "'Mwathani
Jehova ekuuga ũũ: Tondũ andũ maramwĩra atĩrĩ, "Inyuĩ
mũniinũkagia andũ, na mũgatunya rũrĩrĩ rwanyu ciana
ciaruo," 14 nĩ ũndũ ũcio mũtigacooka kũniina andũ,
kana gũtũma rũrĩrĩ rwanyu rwage ciana, ũguo nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga. 15 Ndigacooka gũtũma
mũigue kĩnyũrũri kĩa ndũrĩrĩ, o na kana mũcooke
kũnyararwo nĩ kĩrĩndĩ, kana ndũme rũrĩrĩ rwanyu
rũgwe, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.'" 16 Ningĩ
kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: 17
"Mũrũ wa mũndũ, hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maatũũraga
bũrũri wao kĩũmbe-rĩ, nĩmaũthaahirie na mĩtugo yao
na ciĩko ciao. Mĩtugo yao yatariĩ ta thaahu wa mũndũ-
wa-nja wa o mweri maitho-inĩ makwa. 18 Nĩ ũndũ ũcio
nĩndamaitĩrĩirie mang'ũrĩ makwa, tondũ nĩmaitithĩtie
thakame kũu bũrũri ũcio na tondũ nĩmaũthaahĩtie
na mĩhianano yao. 19 Nĩndamahurunjire ndũrĩrĩ-
inĩ, na makĩharaganĩrio mabũrũri-inĩ; ndaamatuĩrĩire
ciira kũringana na mĩtugo yao na ciĩko ciao. 20 Na

kũrĩa guothe maathiire ndũrĩrĩ-inĩ nĩmathaahirie rĩĩtwa
rĩakwa itheru, nĩgũkorwo kweragwo atĩrĩ igũrũ rĩao,
'Aya nĩ andũ a Jehova, no no nginya maangĩeherire
bũrũri wake.' 21 Nĩndarũmbũyagia ũhoro wa rĩĩtwa
rĩakwa itheru, rĩrĩa rĩathaahirio nĩ nyũmba ya Isiraeli
ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maathiĩte. 22 "Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ
a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga
ũũ: Ndigwĩka maũndũ macio nĩ ũndũ wanyu, inyuĩ
andũ a nyũmba ya Isiraeli, no ngũmeeka nĩ ũndũ
wa rĩĩtwa rĩakwa itheru, rĩrĩa mũthaahĩtie ndũrĩrĩ-inĩ
kũrĩa mũthiĩte. 23 Nĩngonania ũtheru wa rĩĩtwa rĩakwa
inene, rĩrĩa rĩthaahĩtio ndũrĩrĩ-inĩ icio, rĩĩtwa rĩu inyuĩ
mũthaahĩtie gatagatĩ-inĩ ga cio. Hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ icio
nĩikamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, hĩndĩ ĩrĩa ngeyonania
atĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ mao kũhĩtũkĩra harĩ inyuĩ,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 24 "'Nĩgũkorwo
nĩngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ icio; nĩngamũcookanĩrĩria
kuuma mabũrũri macio mothe, na ndĩmũcookie
bũrũri wanyu kĩũmbe. 25 Nĩngamũminjaminjĩria maaĩ
matheru, na inyuĩ nĩmũgathera; nĩ niĩ ngaamũtheria
mũthirwo nĩ thaahu wanyu wothe, na ndĩmũtherie
kuuma kũrĩ mĩhianano yanyu yothe. 26 Nĩngamũhe
ngoro njerũ, na njĩkĩre roho mwerũ thĩinĩ wanyu;
nĩngamwehereria ngoro yanyu ya ihiga, ndĩmũhe
ngoro ya nyama. 27 Na nĩngekĩra Roho wakwa thĩinĩ
wanyu, na ndũme mũrũmagĩrĩre watho wakwa wa
kũrũmĩrĩrwo, na mũmenyagĩrĩre kũrũmia mawatho
makwa. 28 Mũgaatũũra thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa ndaaheire
maithe manyu ma tene; nĩmũgatuĩka andũ akwa, na niĩ
nduĩke Ngai wanyu. 29 Nĩngamũhonokia kuuma thaahu-
inĩ wanyu wothe. Nĩngoiga kũgĩe ngano, na ndũme
ĩingĩhe, na ndikamũrehithĩria ng'aragu. 30 Nĩngaingĩhia
maciaro ma mĩtĩ na maciaro ma mũgũnda, nĩgeetha
mũtikanacooke kũnyararwo mũrĩ thĩinĩ wa ndũrĩrĩ
tondũ wa ng'aragu. 31 Hĩndĩ ĩyo nĩmũkaririkana mĩthiĩre
yanyu mĩũru na ciĩko cia waganu, na nĩmũgethũũra
inyuĩ ene nĩ ũndũ wa mehia manyu na mĩtugo yanyu
ĩrĩ magigi. 32 Nĩngwenda mũmenye atĩ ndireeka
ũndũ ũyũ nĩ ũndũ wanyu, ũguo nĩguo Mwathani
Jehova ekuuga. Iguai thoni, na mũnyararithio nĩ ũndũ
wa mĩtugo yanyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli!
33 "'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũrĩa
ngaamũtheria mũthirwo nĩ mehia manyu mothe-rĩ,
nĩngatũma matũũra manyu macooke gũtũũrwo, na
kũrĩa kwanangĩku nĩgũgacookererio. 34 Bũrũri ũrĩa
ũkirĩte ihooru niĩũkarĩmwo handũ ha gũikaraga ũkirĩte
ihooru maitho-inĩ ma arĩa othe mahĩtũkagĩra kuo.
35 Nao nĩmakoiga atĩrĩ, "Bũrũri ũyũ watũũrĩte ũrĩ
mũteanĩrie rĩu ũtuĩkĩte o ta mũgũnda wa Edeni; matũũra
manene marĩa maanangĩtwo, na magakirio ihooru, na
makaniinwo-rĩ, rĩu nĩmairigĩre na magatũũrwo." 36
Hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ iria imũthiũrũrũkĩirie, iria igaatigara,
nĩikamenya atĩ niĩ Jehova nĩ niĩ njookereirie kũrĩa
kwanangĩtwo, na ngahaanda rĩngĩ kũrĩa gwakirĩtio
ihooru. Niĩ Jehova nĩ niĩ njarĩtie, na nĩ niĩ ngeeka ũguo.'
37 "Mwathani Jehova ekuuga ũũ: O rĩngĩ nĩngetĩkĩra
kũigua ithaithana rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli na
ndĩmekĩre ũũ: Nĩngatũma andũ ao maingĩhe o ta
rũũru rwa ng'ondu, 38 maingĩhe o ta ndũũru cia
kũrutwo magongona kũu Jerusalemu hĩndĩ ya ciathĩ
iria nyamũre. Ũguo nĩguo matũũra macio manene
manangĩtwo makaiyũrio ndũũru cia andũ. Hĩndĩ ĩyo
nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova."

37 Na rĩrĩ, guoko kwa Jehova nĩ kwagĩire igũrũ
rĩakwa, ngĩoywo nĩ Roho wa Jehova akĩndwara
handũ gĩtuamba-inĩ gatagatĩ; nakĩo kĩaiyũrĩte mahĩndĩ.
2 Nake akĩndongoria akĩnjeeria kũu maarĩ, na ngĩona
mahĩndĩ maingĩ mũno maaraganĩte kũu gĩtuamba-inĩ
kĩu, na mahĩndĩ macio maarĩ momũ mũno. 3 Nake
akĩnjũũria atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ, mahĩndĩ maya-
rĩ, no macooke muoyo?" Na niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ,
"Mwathani Jehova, wee nowe wiki ũũĩ." 4 Ningĩ agĩcooka
akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Rathĩra mahĩndĩ maya ũhoro, ũmeere
atĩrĩ, 'Mahĩndĩ maya momũ, iguai kiugo kĩa Jehova! 5
Mwathani Jehova ekwĩra mahĩndĩ maya ũũ: Nĩngũtũma
mũgĩe na mĩhũmũ, na inyuĩ nĩmũgũcooka muoyo. 6
Nĩngũmwĩkĩra mĩkiha, na ndũme mũgĩe na nyama na
ndĩmũhumbĩre na gĩkonde; nĩngũmwĩkĩra mĩhũmũ,
na nĩmũgũcooka muoyo. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ
niĩ nĩ niĩ Jehova.'" 7 Nĩ ũndũ ũcio ngĩratha ũhoro o
ta ũrĩa ndaathĩtwo. Na rĩrĩa ndaarathaga, hakĩgĩa na
inegene, mũgambo wa gũkaragacana, namo mahĩndĩ
macio magĩcookanĩrĩra, o ihĩndĩ rĩgĩcookerera ihĩndĩ
rĩrĩa rĩagĩrĩire. 8 Na niĩ ngĩcũthĩrĩria, ngĩona maagĩa
mĩkiha na nyama, nakĩo gĩkonde gĩkĩmahumbĩra, no
matiarĩ na mĩhũmũ. 9 Ningĩ akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Rathĩra
mĩhũmũ ũhoro; mũrũ wa mũndũ, mĩrathĩre ũhoro
ũmĩĩre atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ũkai inyuĩ
mĩhũmũ ya muoyo muumĩte mĩena ĩna ĩrĩa yumaga
rũhuho, na mwĩkĩre mĩhũmũ thĩinĩ wa aya moragĩtwo,
nĩguo macooke muoyo.'" 10 Nĩ ũndũ ũcio ngĩratha
ũhoro o ta ũrĩa aanjathĩte, nayo mĩhũmũ ĩkĩmatoonya;
nao makĩgĩa muoyo, makĩĩrũgamia na magũrũ mao, nao
magĩkorwo marĩ mbũtũ nene ya ita. 11 Nake akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ, mahĩndĩ maya nĩmo andũ
a nyũmba yothe ya Isiraeli. Moigaga atĩrĩ, 'Mahĩndĩ
maitũ nĩmomũ, naguo mwĩhoko witũ nĩmũthiru; na
ithuĩ nĩtũeheretio.' 12 Nĩ ũndũ ũcio, marathĩre ũhoro,
ũmeere atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ andũ
akwa, nĩngũhingũra mbĩrĩra cianyu ndĩmwambatie
muume kũu; nĩngũmũcookia bũrũri ũcio wa Isiraeli.
13 Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa
ngaahingũra mbĩrĩra cianyu ndĩmwambatie muume
kuo, inyuĩ andũ aya akwa. 14 Nĩngamwĩkĩra Roho
wakwa, na inyuĩ nĩmũgatũũra muoyo, na nĩngamũtwara
bũrũri ũrĩa ũrĩ wanyu kĩũmbe mũgatũũre kuo. Hĩndĩ
ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ Jehova nĩ niĩ njarĩtie, na nĩ niĩ
njĩkĩte ũguo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.'" 15 Kiugo
kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: 16 "Mũrũ wa
mũndũ, oya gathanju ka mũtĩ wandĩke igũrũ rĩako atĩrĩ,
'Gaka nĩ ka Juda na andũ a Isiraeli arĩa makuruhanĩte
nake.' Ningĩ woe gathanju kangĩ ka mũtĩ wandĩke igũrũ
rĩako atĩrĩ, 'Gathanju ka Efiraimu, karĩa ka Jusufu na
andũ othe a nyũmba ya Isiraeli arĩa makuruhanĩte nake.'
17 Tũnyiitithanie tũtuĩke rũthanju rũmwe nĩguo tũtuĩke
rũthanju rũmwe guoko-inĩ gwaku. 18 "Rĩrĩa andũ
anyu magaakũũria atĩrĩ, 'Kaĩ ũtangĩtwĩra gĩtũmi kĩa
maũndũ maya ũreka?' 19 ũkaamacookeria, ũmeere atĩrĩ,
'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩnguoya gathanju kau

ka Jusufu na mĩhĩrĩga ya Isiraeli ĩyo ĩkuruhanĩte nake, o
kau karĩ guoko-inĩ kwa Efiraimu, ndĩkoohanie hamwe
na gathanju ka Juda, tũtuĩke rũthanju rũmwe, natuo
tũtuĩke rũthanju rũmwe guoko-inĩ gwakwa.' **20** Nyiita
tũthanju tũu wandĩkĩte maitho-inĩ mao, **21** ũmeere atĩrĩ,
'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngaruta andũ a Isiraeli
kuuma ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maathiĩte. Nĩngamacookanĩrĩria
ndĩmarute kũrĩa guothe marĩ, na ndĩmacookie bũrũri
wao kĩũmbe. **22** Nĩngamatua rũrĩrĩ rũmwe marĩ kũu
bũrũri ũcio, o kũu irĩma-igũrũ cia Isiraeli. Gũkaagĩa
mũthamaki ũmwe igũrũ rĩao othe, na matigacooka
rĩngĩ gũtuĩka ndũrĩrĩ igĩrĩ, kana magayũkanio matuĩke
mothamaki meerĩ. **23** Matigethaahia rĩngĩ na mĩhianano
yao, kana mĩhiano mĩũru, kana waganu wao o wothe,
nĩgũkorwo nĩngamahonokia matige gũcooka na thuutha
nĩ ũndũ wa mehia mao, na nĩngamatheria. Magaatuĩka
andũ akwa, na niĩ nduĩke Ngai wao. **24** "'Daudi
ndungata yakwa nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki wao,
nao othe magĩe na mũrĩithi ũmwe. Nĩmakarũmĩrĩra
mawatho makwa na mamenyerere watho wakwa wa
kũrũmĩrĩrwo. **25** Magaatũũra bũrũri ũcio ndaaheire
ndungata yakwa Jakubu, bũrũri ũrĩa maithe manyu
maatũũraga. O ene, hamwe na ciana ciao, o na ciana
cia ciana ciao, magaatũũra kuo nginya tene, nake
Daudi ndungata yakwa atuĩke mũnene wao nginya
tene. **26** Nĩngarĩĩkanĩra kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nao;
nakĩo gĩgaatuĩka kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene.
Nĩngamahaanda na ndũme maingĩhe, na nĩngahaanda
handũ-hakwa-harĩa-haamũre gatagatĩ-inĩ kao nginya
tene. **27** Ningĩ gĩikaro gĩakwa gĩgaatũũra hamwe nao;
nĩngatuĩka Ngai wao, nao matuĩke andũ akwa. **28** Hĩndĩ
ĩyo ndũrĩrĩ nĩikamenya atĩ niĩ Jehova nĩ niĩ nduuaga
andũ a Isiraeli atheru, hĩndĩ ĩrĩa handũ-hakwa-harĩa-
haamũre hagaatũũra hamwe nao nginya tene.'"

38 Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo
atĩrĩ: **2** "Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku
harĩ Gogu wa kũu bũrũri wa Magogu, ũcio mũnene
wa anene a Mesheki na Tubali; mũrathĩre ũhoro wa
kũmũũkĩrĩra, **3** ũmwĩre atĩrĩ: 'Mwathani Jehova ekuuga
ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra, wee Gogu, mũnene wa anene a
Mesheki na Tubali. **4** Nĩngakũhũgũra, ngwĩkĩre ndwano
thĩa-inĩ ciaku, na ngũrute na nja hamwe na mbũtũ
ciaku ciothe cia ita: nĩcio mbarathi ciaku, na andũ aku
arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi meeohete indo cia
mbaara, na kĩrĩndĩ kĩnene kĩrĩ na ngo iria nene na iria
nini, othe makĩhiũragia hiũ ciao cia njora. **5** Nao andũ a
Perisia, na Kushi, na Putu magaakorwo hamwe nao,
othe manyiitĩte ngo na magekĩra ngũbia cia kĩgera, **6** o
na Gomeri na thigari ciakuo ciothe, o na andũ a Bethi
Togarima moimĩte kũraya mwena wa gathigathini marĩ
na mbũtũ cia ita ciakuo ciothe, o ndũrĩrĩ icio nyingĩ irĩ
hamwe nawe. **7** "'Wĩthagathage; wĩhaarĩrie, wee mwene
hamwe na kĩrĩndĩ kĩrĩa gĩothe gĩgũthiũrũrũkĩirie, nawe
ũgĩathe. **8** Thuutha wa matukũ maingĩ, nĩmũgetwo
mũthiĩ ita-inĩ. Mĩaka-inĩ ya thuutha nĩmũgatharĩkĩra
bũrũri ũgaakorwo ũhonoketio kuuma mbaara-inĩ, ũrĩa
andũ aguo maacookanĩrĩirio kuuma ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ
magĩtwarwo irĩma-inĩ icio cia bũrũri wa Isiraeli, kũrĩa
gũtũũrĩte gũkirĩte ihooru. Acio marutĩtwo ndũrĩrĩ-inĩ
icio, na rĩu acio othe maikaraga na thayũ. **9** Wee hamwe
na mbũtũ ciaku ciothe cia ita na ndũrĩrĩ icio nyingĩ mũrĩ
nacio nĩmũkambata, mũmaguthũkĩre ta kĩhuhũkanio;
mũgaatuĩka ta itu rĩhumbĩrĩte bũrũri. **10** "'Mwathani
Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũcio wee nĩũkagĩa na
meciiria, nawe nĩũgathugunda ũndũ mũũru. **11** Nawe
nĩũkoiga atĩrĩ, "Nĩngũtharĩkĩra bũrũri ũrĩa wa matũũra
matarĩ mairigĩre; nĩngũhithũkĩra andũ marĩ na thayũ
na matarekũũa ũndũ, arĩa othe maikaraga matũũra
matarĩ mairigĩre, na matarĩ ihingo na mĩgĩĩko. **12**
Nĩngũtaha, na ndunyane, o na njũkĩrĩre matũũra marĩa
maanangĩtwo na magacooka gũtũũrwo, na njũkĩrĩre
andũ arĩa marĩ kuo arĩa monganĩtio kuuma ndũrĩrĩ-
inĩ, andũ marĩ na ũtonga wa mahiũ, na wa indo, nao
matũũrĩte gatagatĩ ka bũrũri ũcio." **13** Andũ a Sheba,
na a Dedani, na onjorithia a Tarishishi na matũũra
mothe makuo magaakũũria atĩrĩ, "Ũũkĩte gũtaha indo?
Ũnganĩtie kĩrĩndĩ gĩaku mũũke mũtunyane indo, na
mũkuue betha na thahabu, na mũkuue mahiũ na
indo, o na mũtahe indo nyingĩ mũno?"' **14** "Nĩ ũndũ
ũcio, mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoro wĩre Gogu atĩrĩ:
'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ihinda rĩu, rĩrĩa andũ
akwa Isiraeli magaakorwo maikarĩte marĩ na thayũ-
rĩ, githĩ o nawe ndũkarĩmenya? **15** Nĩũkoima gwaku
kũndũ kũraya, o kũu mwena wa gathigathini, wee mũrĩ
hamwe na ndũrĩrĩ nyingĩ, othe mahaicĩte mbarathi,
marĩ kĩrĩndĩ kĩingĩ, mbũtũ ya ita ĩrĩ hinya. **16** Nĩũgathiĩ
na mbere na gũũkĩrĩra andũ akwa a Isiraeli ũtariĩ ta
itu rĩhumbĩrĩte bũrũri. Matukũ-inĩ marĩa magooka,
wee Gogu-rĩ, nĩngagũtwara ũgookĩrĩre bũrũri wakwa,
nĩguo ndũrĩrĩ ikaamenya rĩrĩa ngeyonania kũhĩtũkĩra
harĩwe atĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ mao. **17** "'Mwathani
Jehova ekuuga ũũ: Githĩ wee tiwe ndaaririe ũhoro waku
matukũ-inĩ ma mbere, ngĩaria na anabii a Isiraeli, o
acio ndungata ciakwa? Ihinda-inĩ rĩu nĩmarathire ũhoro
mĩaka mĩingĩ, makiuga atĩ nĩngagũtwara ũkamookĩrĩre.
18 Ũũ nĩguo gũkaahaana ihinda-inĩ rĩu: Rĩrĩa Gogu
agaatharĩkĩra bũrũri wa Isiraeli, marakara makwa mahiũ
nĩmakarahũrwo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.
19 Nguuga ndĩ na kĩyo kĩnene na mang'ũrĩ mahiũ ta
mwaki atĩ ihinda rĩu nĩgũkagĩa gĩthingithia kĩnene kũu
bũrũri-inĩ wa Isiraeli. **20** Thamaki cia iria-inĩ, na nyoni
cia rĩera-inĩ, na nyamũ cia gĩthaka, na kanyamũ o gothe
karĩa gathiiagĩra thĩ, o na andũ othe arĩa marĩ gũkũ
thĩ nĩmakainaina maanyona. Irĩma nĩikang'aũranio,
na hurũrũka nĩikaragana, o na rũthingo o ruothe
nĩrũkamomoka. **21** Nĩngarehithia rũhiũ rwa njora
rũũkĩrĩre Gogu kũu irĩma-inĩ ciakwa ciothe, ũguo nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga. Naruo rũhiũ rwa njora rwa
o mũndũ nĩrũgookĩrĩra mũrũ wa ithe. **22** Nĩngatuĩra
Gogu ciira, ndĩmũrehere mũthiro na ũiti wa thakame;
nĩngoiria mbura nene mũno, ndĩmuurĩrie we mwene
na thigari ciake, o na ndũrĩrĩ icio nyingĩ irĩ hamwe
nake, ndĩmoirĩrie mbura ya mbembe na ũbiriti. **23**
Ũguo nĩguo ngoonania ũnene o na ũtheru wakwa, na
ndũme menyeke maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ nyingĩ. Hĩndĩ
ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.'

39 "Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoro wa gũũkĩrĩra
Gogu, ũmwĩre atĩrĩ: 'Mwathani Jehova ekuuga

ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra, wee Gogu, o wee mũnene wa anene a Mesheki na Tubali. **2** Nĩngakũhũgũrania na ngũguucũrũrie. Nĩngakũruta kũndũ kũraya mwena wa gathigathini, ngũtware ũgookĩrĩre irĩma cia bũrũri wa Isiraeli. **3** Ningĩ nĩngagũtha ũta waku uume guoko-inĩ gwaku kwa ũmotho, na ndũme mĩguĩ yaku ĩgwe yume guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo. **4** Kũu irĩma-igũrũ cia bũrũri wa Isiraeli nĩkuo ũkaagũa, wee, na mbũtũ ciaku ciothe cia ita, na ndũrĩrĩ iria igaakorwo hamwe nawe. Nĩngakũneana kũrĩ nyoni cia mĩthemba yothe iria irĩĩaga nyama, na kũrĩ nyamũ cia gĩthaka, ũrĩĩo nĩcio. **5** Nĩũkagũa werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ, nĩgũkorwo nĩ niĩ njarĩtie ũhoro ũcio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. **6** Nĩngatwarithĩria Magogu mwaki, o na ndwarithĩrie andũ arĩa matũũraga marĩ na thayũ kũu ndwere-inĩ cia iria, nao nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. **7** "'Nĩngatũma rĩĩtwa rĩakwa itheru rĩmenyeke gatagatĩ-inĩ ka andũ akwa a bũrũri wa Isiraeli. Ndigacooka kũreka rĩĩtwa rĩu rĩakwa itheru rĩthaahio, nacio ndũrĩrĩ nĩikamenya atĩ niĩ Jehova nĩ niĩ Ũrĩa Mũtheru thĩinĩ wa Isiraeli. **8** Mũthenya ũcio nĩũrooka! Ti-itherũ nĩũgakinya, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Ũcio nĩguo mũthenya ũrĩa njarĩtie ũhoro waguo. **9** "'Hĩndĩ ĩyo arĩa maikaraga matũũra manene ma bũrũri wa Isiraeli nĩmakoimagara, nao mahũthĩre indo icio ciao cia mbaara taarĩ ngũ, macicine ihĩe, macine ngo iria nini na iria nene, na mota na mĩguĩ, na ndotono o na matimũ. Magaacihũthagĩra taarĩ ngũ ihinda rĩa mĩaka mũgwanja. **10** Matikabatario nĩkũngania ngũ werũ-inĩ kana maciune mĩtitũ, tondũ nĩmagakagia mwaki kuuma indo-inĩ icio cia mbaara. Nao nĩmagataha arĩa maamatahĩte na matunye arĩa maamatunyĩte indo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. **11** "'Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngaahe Gogu handũ ha gũthikanwo kũu bũrũri-inĩ wa Isiraeli, gĩtuamba-inĩ kĩa agendi arĩa mathiiaga mwena wa irathĩro werekeire Iria rĩa Cumbĩ. Nao agendi magirĩrĩrio gũcooka kũgera njĩra ĩyo, tondũ Gogu na kĩrĩndĩ gĩake nĩkuo magaathikwo. Nĩ ũndũ ũcio hageetagwo Gĩtuamba kĩa Hamoni-Gogu. **12** "'Andũ a nyũmba ya Isiraeli makaaniina mĩeri mũgwanja magĩthika andũ acio, nĩguo matherie bũrũri ũcio. **13** Magaathikwo nĩ andũ othe a bũrũri ũcio, na mũthenya ũcio ngaagoocithio ũgaatuĩka mũthenya wao wa kũririkanagwo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. **14** "'Nao andũ nĩmakaheagwo wĩra wa gũtheragia bũrũri ũcio. Amwe magaathiĩ bũrũri ũcio kũndũ guothe, na mongererwo angĩ a gũthikaga ciimba iria igaakorwo itigaire kũu. Mĩeri ĩyo mũgwanja yathira-rĩ, nĩguo makaambĩrĩria gũcaria matigari macio. **15** Nao rĩrĩa magaakorwo magĩtuĩkanĩria bũrũri ũcio, ũmwe wao angĩkoona ihĩndĩ rĩa mũndũ, nĩagekĩra rũũri hakuhĩ narĩo o nginya rĩrĩa athikani makaarĩthika kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Hamoni-Gogu. **16** (Ningĩ kũu nĩgũgakorwo itũũra rĩĩtagwo Hamona.) Ũguo nĩguo magaatheria bũrũri ũcio.' **17** "Mũrũ wa mũndũ, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ĩta nyoni cia mĩthemba yothe, na nyamũ ciothe cia gĩthaka, ũciĩre atĩrĩ: 'Ũnganai mũcookanĩrĩre hamwe kuuma kũndũ guothe, mũũke igongona-inĩ inene rĩrĩa ndĩrahaarĩria nĩ ũndũ wanyu, igongona inene kũu irĩma-igũrũ cia bũrũri wa Isiraeli. Kũu nĩkuo mũkaarĩĩra nyama na mũnyuĩre thakame. **18** Mũkaarĩa nyama cia andũ arĩa marĩ hinya, na mũnyue thakame ya andũ arĩa anene a thĩ taarĩ ndũrũme na tũtũrũme, na mbũri na ndegwa, ciothe irĩ nyamũ iria noru cia kuuma Bashani. **19** Igongona rĩu ndĩrahaarĩria nĩ ũndũ wanyu, mũkaarĩa maguta nginya mwĩhũũnĩrĩrie, na mũnyue thakame nginya mũrĩĩo. **20** Metha-inĩ yakwa mũkaarĩa mũhũũne nyama cia mbarathi, o na cia arĩa mathiiaga macihaicĩte, na cia andũ marĩ hinya na thigari cia mĩthemba yothe', ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. **21** "Nĩngonania riiri wakwa ndũrĩrĩ-inĩ, nacio ndũrĩrĩ ciothe nĩikoona iherithia rĩrĩa ngaarehe, o na guoko kũrĩa ngaamaigĩrĩra. **22** Kuuma mũthenya ũcio gũthiĩ na mbere, andũ a nyũmba ya Isiraeli nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wao. **23** Nacio ndũrĩrĩ nĩikamenya atĩ andũ a Isiraeli maatahĩtwo nĩ ũndũ wa wĩhia wao, tondũ nĩmagire kũnjĩhoka. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmahitha ũthiũ wakwa, ngĩmaneana kũrĩ thũ ciao, nao othe makĩũragwo na rũhiũ rwa njora. **24** Kũringana na ũrĩa thaahu wao watariĩ na mahĩtia mao, ũguo noguo ndaamaherithirie na ngĩmahitha ũthiũ wakwa. **25** "Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Rĩu nĩngũcookia Jakubu kuuma kũrĩa aatwarĩtwo aatahwo, na njiguĩre andũ othe a Isiraeli tha, o na ndũũgamĩrĩre rĩĩtwa rĩakwa itheru na kĩyo. **26** Nĩmakariganĩrwo nĩ thoni ciao na kwaga kwĩhokeka kwao guothe kũrĩa maanyonirie rĩrĩa maatũũraga na thayũ bũrũri-inĩ wao gũtarĩ mũndũ ũngĩmamakia. **27** Hĩndĩ ĩrĩa ngaakorwo ndĩmacooketie kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, na ngaamongania kuuma mabũrũri-inĩ ma thũ ciao, nĩngeyonania atĩ ndĩ mũtheru kũgerera harĩo maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ nyingĩ. **28** Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wao, tondũ o na gũtuĩka nĩndatũmire matahwo magĩtwarwo thĩinĩ wa ndũrĩrĩ, nĩngamacookanĩrĩria bũrũri-inĩ wao kĩũmbe, na hatirĩ o na ũmwe ngaatiga na thuutha. **29** Ndigacooka kũmahitha ũthiũ wakwa, nĩgũkorwo nĩngaitĩrĩria andũ a nyũmba ya Isiraeli Roho wakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga."

40 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano wa gũtahwo gwitũ, kĩambĩrĩria-inĩ kĩa mwaka ũcio, mũthenya wa ikũmi wa mweri ũcio, naguo nĩ mwaka wa ikũmi na ĩna kuuma rĩrĩa itũũra inene rĩatunyanirwo, mũthenya o ũcio-rĩ, guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩakwa, nake akĩndwara itũũra-inĩ rĩu inene. **2** Ndĩ thĩinĩ wa cioneki cia Ngai nĩandwarire bũrũri wa Isiraeli, akĩnjiga kĩrĩma-igũrũ kĩraaya mũno, na mwena wakĩo wa gũthini kwarĩ na mĩako yoonekaga ĩtariĩ ta itũũra inene. **3** Nake akĩndwara ho, na niĩ ngĩona mũndũ, na mũhianĩre wake watariĩ ta gĩcango; nake aarũngiĩ itoonyero-inĩ arĩ na rũrigi rwa gatani, na rũthanju rwa gũthima guoko-inĩ gwake. **4** Nake mũndũ ũcio akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ, ta rora na maitho maku, na ũigue na matũ maku, na ũrũmbũiye wega maũndũ mothe marĩa ngũkuonia, nĩgũkorwo nĩkĩo gĩtũmĩte wee ũrehwo gũkũ. Ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli maũndũ mothe marĩa ũkuona." **5** Ningĩ nĩndonire rũthingo rwathiũrũrũkĩirie hekarũ mĩena yothe. Rũthanju rwa gũthima rũrĩa rwarĩ guoko-inĩ kwa mũndũ ũcio rwarĩ na ũraihu wa mĩkono ĩtandatũ. Nake nĩathimire rũthingo;

wariĩ waruo warĩ wa mĩkono ĩtandatũ, na mĩkono
ĩtandatũ kũraiha na igũrũ. **6** Agĩcooka agĩthiĩ kĩhingo-
inĩ kĩrĩa kĩang'etheire mwena wa irathĩro. Akĩambata
na ngathĩ ciakĩo, na agĩthima hingĩro ya kĩhingo;
yarĩ ya mĩkono ĩtandatũ gũtoonya na thĩinĩ. **7** Natuo
tũnyũmba twa arangĩri twarĩ twa mĩkono ĩtandatũ
kũraiha, na mĩkono ĩtandatũ kwarama, na itĩĩna rĩa
kuuma kanyũmba kamwe nginya karĩa kangĩ rĩarĩ rĩa
mĩkono ĩtano. Nayo hingĩro ya kĩhingo kĩu kĩariganĩtie
na gĩthaku kĩrĩa kĩang'etheire hekarũ, nakĩo kĩarĩ kĩa
mĩkono ĩtandatũ gũtoonya na thĩinĩ. **8** Ningĩ agĩthima
gĩthaku kĩrĩa kĩang'etheire hekarũ; **9** nakĩo kĩarĩ kĩa
mĩkono ĩnana gũtoonya na thĩinĩ. Gĩthaku kĩu kĩarĩ na
itugĩ igĩrĩ, O gĩtugĩ kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩĩrĩ. Nakĩo
gĩthaku kĩu kĩang'etheire hekarũ. **10** Thĩinĩ wa kĩhingo
kĩa mwena wa irathĩro haarĩ na tũnyũmba tũtatũ twa
arangĩri o mwena; na tuothe tũtatũ twarĩ na ithimo
ciiganaine, naguo mwena wa na mbere wa thingo cia
tũnyũmba twa arangĩri warĩ wa ithimo ciiganaine. **11**
Ningĩ agĩthima wariĩ wa njĩra ĩyo ya itoonyero rĩu, nayo
yarĩ ya mĩkono ikũmi, na ũraihu wayo warĩ wa mĩkono
ikũmi na ĩtatũ. **12** Mwena wa na mbere wa o kanyũmba
ka arangĩri haarĩ na rũthingo rwarĩ rwa mũkono ũmwe
kũraiha na igũrũ, natuo tũnyũmba tũu twa arangĩri
twarĩ twa mĩkono ĩtandatũ mĩena yothe ĩna. **13** Ningĩ
agĩthima itoonyero rĩu arutĩtie kuuma mũthia wa na
thuutha wa rũthingo rwa kanyũmba kamwe ka arangĩri
nginya mũthia wa na thuutha wa kanyũmba karĩa
kaang'ethanĩire nako; itĩĩna rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono mĩrongo
ĩĩrĩ na ĩtano kuuma mwanya ũmwe wa karũthingo
nginya mwanya ũrĩa waringanĩte naguo. **14** Ningĩ
agĩthima mĩena ya na mbere ya thingo gũthiũrũrũka
mĩena yeerĩ ya na thĩinĩ ya itoonyero, na yarĩ ya mĩkono
mĩrongo ĩtandatũ. Gĩthimo kĩu gĩakinyĩte gĩthaku-inĩ
kĩrĩa kĩang'etheire nja ĩyo. **15** Itĩĩna rĩa kuuma itoonyero
rĩa kĩhingo nginya mũthia ũrĩa ũngĩ wa gĩthaku kĩarĩo
warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano. **16** Tũnyũmba tũu twa
arangĩri hamwe na thingo icio ciarĩ thĩinĩ wa itoonyero
rĩu nĩ gwatũrĩkĩtio mĩanya mĩceke karũthingo-inĩ ka
igũrũ mĩena yothe, o ũndũ ũmwe na gĩthaku; tũmĩanya
tũu tuothe twerekeire na thĩinĩ. Ũthiũ wa thingo icio
nĩwagemetio na mĩkĩndũ. **17** Ningĩ akĩndwara nja ĩrĩa
ya nyumĩrĩra. Ngĩona hau nĩ haarĩ na tũnyũmba, na nĩ
haarĩtwo mahiga makarigiicĩria nja ĩyo yothe; nĩ haarĩ
na tũnyũmba mĩrongo ĩtatũ twakĩtwo tũtwaranĩte na
hau haarĩtwo mahiga. **18** Handũ hau haarĩtwo mahiga
haarĩ mĩena-inĩ ya matoonyero macio, naguo wariĩ waho
na ũraihu nĩciaiganaine; hau nĩho haarĩtwo mahiga
mwena wa mũhuro. **19** Ningĩ agĩthima itĩĩna rĩa kuuma
mwena wa na thĩinĩ wa kĩhingo kĩa mũhuro nginya
mwena wa na nja wa nja ya na thĩinĩ; yarĩ mĩkono
igana mwena wa irathĩro, o ũndũ ũmwe na mwena wa
gathigathini. **20** Ningĩ agĩthima ũraihu na wariĩ wa
kĩhingo kĩrĩa kĩerekeire mwena wa gathigathini, gĩa
gũthiĩ nja ĩyo ya nyumĩrĩra. **21** Tũnyũmba twakĩo twa
arangĩri, tũtatũ o mwena, na thingo ciakĩo, o na gĩthaku
gĩakĩo ciarĩ na ithimo ciaiganaine na cia itoonyero rĩu
rĩa mbere. Kĩarĩ kĩa ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩtano,
na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano. **22** Mĩanya
yakĩo, na gĩthaku gĩakĩo na magemio ma mĩkĩndũ ciarĩ
na ithimo o ta cia kĩhingo kĩrĩa kĩerekeire mwena
wa irathĩro. Ngathĩ ya makinya mũgwanja yaambatĩte
nginya ho, nakĩo gĩthaku gĩakĩo gĩkang'ethanĩra nayo.
23 Nĩ haarĩ na kĩhingo gĩa gũtoonya nja ya na thĩinĩ,
kũng'ethanĩra na kĩhingo gĩa gathigathini o ta ũrĩa kwarĩ
na kĩhingo mwena wa irathĩro. Nake agĩthima itĩĩna
rĩa kuuma kĩhingo kĩmwe nginya kĩrĩa kĩang'ethanĩire
nakĩo; narĩo itĩĩna rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono igana. **24** Ningĩ
akĩndongoria na mwena wa gũthini, na niĩ ngĩona
kĩhingo kĩerekeire mwena wa gũthini. Nake agĩthima
itingĩ ciakĩo na gĩthaku gĩakĩo, nacio nĩciaiganainie
ithimo na icio ingĩ. **25** Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩarĩo
ciarĩ na tũmĩanya tũceke mĩena yothe, twatariĩ ta
mĩanya ya ihingo icio ingĩ. Itoonyero rĩu rĩarĩ rĩa
mĩkono mĩrongo ĩtano kũraiha, na mĩkono mĩrongo
ĩĩrĩ na ĩtano kwarama. **26** Ningĩ ngathĩ ya makinya
mũgwanja nĩyaambatĩte ĩgakinya kĩhingo-inĩ kĩu, nakĩo
gĩthaku gĩakĩo kĩang'ethanĩire na nja ya hekarũ; thingo
ciakĩo iria ciarĩ o mwena wa njĩra ĩyo nĩciagemetio na
mĩkĩndũ. **27** Hau nja ya na thĩinĩ o na ho nĩ haarĩ kĩhingo
kĩerekeire mwena wa gũthini, nake agĩthima kuuma
kĩhingo-inĩ kĩu nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra kĩa
mwena wa gũthini; itĩĩna rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono igana. **28**
Ningĩ akĩnginyia nja ya na thĩinĩ tũtoonyeire kĩhingo kĩa
mwena wa gũthini, nake agĩthima kĩhingo kĩa mwena
ũcio; nakĩo nĩkĩaiganainie ithimo na ihingo icio ingĩ.
29 Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo,
na gĩthaku gĩakĩo nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ.
Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩarĩo ciarĩ na mĩanya mĩena
yothe. Itoonyero rĩu rĩarĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo
ĩtano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano. **30**
Ithaku cia matoonyero marĩa maarĩ hakuhĩ na nja ya
na thĩinĩ ciarĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na
ĩtano, na wariĩ wa mĩkono ĩtano. **31** Gĩthaku gĩakĩo
kĩang'etheire nja ĩyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ ciakĩo
nĩciagemetio na mĩkĩndũ, na ngathĩ ya makinya manana
nĩyaambatĩte ĩgakinya ho. **32** Ningĩ akĩnginyia nja ya
na thĩinĩ mwena wa irathĩro, nake agĩthima itoonyero
rĩu; narĩo nĩrĩaiganainie ithimo na matoonyero macio
mangĩ. **33** Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo
ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo nĩciaiganainie ithimo na icio
ingĩ. Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩarĩo ciarĩ na mĩanya
mĩena yothe. Narĩo itoonyero rĩarĩ rĩa ũraihu wa
mĩkono mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo
ĩĩrĩ na ĩtano. **34** Gĩthaku gĩakĩo kĩang'etheire nja ĩyo ya
nyumĩrĩra; nacio itingĩ ciakĩo nĩciagemetio na mĩkĩndũ
mĩena yeerĩ, na ngathĩ ya makinya manana yaambatĩte
ĩgakinya ho. **35** Ningĩ agĩcooka akĩnginyia kĩhingo-inĩ
kĩa mwena wa gathigathini, nake agĩthima kĩhingo kĩu.
Nakĩo nĩkĩaiganainie ithimo na ihingo icio ingĩ, **36** o
ũndũ ũmwe na tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo
ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo, nakĩo kĩarĩ na mĩanya mĩena
yothe. Kĩhingo kĩu kĩarĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo
ĩtano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano. **37**
Gĩthaku gĩakĩo kĩang'etheire nja ĩyo ya nyumĩrĩra; nacio
itingĩ icio ciakĩo nĩciagemetio na mĩkĩndũ mĩena yeerĩ,
na ngathĩ ya makinya manana yaambatĩte ĩgakinya ho.
38 Ningĩ hau gĩthaku-inĩ, o itoonyero-inĩ rĩa na thĩinĩ,
nĩ haarĩ na kanyũmba kaarĩ na mũromo, na hau nĩho
maruta ma njino maathambagĩrio. **39** Hau gĩthaku-

inĩ gĩa itoonyero nĩ haarĩ metha igĩrĩ o mwena, na
igũrũ rĩacio nĩho haathĩnjagĩrwo nyamũ cia magongona
ma njino, na magongona ma mehia, o na magongona
ma mahĩtia. **40** Mwena-inĩ wa rũthingo rwa na nja
rwa gĩthaku kĩu gĩa itoonyero rĩu, hakuhĩ na ngathĩ
ya kwambata itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo kĩa mwena wa
gathigathini nĩ haarĩ na metha igĩrĩ, na mwena ũcio
ũngĩ wa ngathĩ naho nĩ haarĩ na metha ingĩ igĩrĩ. **41**
Nĩ ũndũ ũcio haarĩ na metha inya mwena ũmwe wa
itoonyero, na inya mwena ũcio ũngĩ, ciothe ciarĩ metha
inyanya, na igũrũ rĩacio nĩho haathĩnjagĩrwo nyamũ cia
magongona. **42** Ningĩ haarĩ na metha inya cia mahiga
maicũhie nĩ ũndũ wa maruta ma njino, o ĩmwe ũraihu
wa mũkono ũmwe na nuthu, na wariĩ wa mũkono ũmwe
na nuthu, na mũkono ũmwe kũraiha na igũrũ. Igũrũ
rĩacio nĩho haigagĩrĩrwo indo cia wĩra wa gũthĩnja
nyamũ cia maruta ma njino, na magongona marĩa
mangĩ. **43** Tũhocio twa njibe igĩrĩ, o kamwe karĩ na
ũraihu wa wariĩ wa rũhĩ, twathecereirio rũthingo-inĩ
mĩena yothe. Metha icio ciarĩ cia kũigĩrĩrwo nyama cia
maruta macio. **44** Hau nja ya kĩhingo gĩa thĩinĩ, kũu
nja-inĩ ya na thĩinĩ, nĩ kwarĩ na tũnyũmba twĩrĩ, kamwe
mwena wa kĩhingo gĩa gathigathini kerekeire mwena
wa gũthini, na kangĩ mwena wa kĩhingo gĩa gũthini
kerekeire mwena wa gathigathini. **45** Nake akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Kanyũmba kau karorete mwena wa gũthini-rĩ,
nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia hekarũ, **46** nako
kanyũmba kau karorete gathigathini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-
Ngai arĩa maikaragia kĩgongona. Aya nĩo ariũ a Zadoku,
na no-o Alawii arĩa mangĩthengerera Jehova nĩguo
matungatage marĩ mbere yake." **47** Ningĩ agĩthima nja
ĩyo: Mĩena yothe ĩna nĩyaiganaine, yarĩ na mĩkono igana
kũraiha, na mĩkono igana kwarama. Nakĩo kĩgongona
kĩarĩ hau mbere ya hekarũ. **48** Ningĩ akĩnginyia gĩthaku-
inĩ kĩa hekarũ, na agĩthima itingĩ icio cia gĩthaku kĩu;
o mwena ciarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtano. Wariĩ wa
itoonyero rĩu warĩ na mĩkono ikũmi na ĩna, na thingo
ciarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtatũ o mwena. **49** Gĩthaku
kĩu kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, na mĩkono
ikũmi na ĩĩrĩ kuuma mbere nginya thuutha. Ningĩ hau
nĩ haarĩ na ngathĩ cia kwambata ho, na nĩ haarĩ na
itugĩ, o kĩmwe mwena ũmwe wa itingĩ icio.

41 Mũndũ ũcio agĩcooka akĩndwara nja ya handũ-
harĩa-haamũre ha nyumĩrĩra, agĩthima itingĩ
ciaho; wariĩ wa itingĩ icio warĩ mĩkono ĩtandatũ o
mwena. **2** Wariĩ wa itoonyero warĩ wa mĩkono ikũmi,
nacio thingo iria ciarĩ o mwena wa itoonyero rĩu ciarĩ
cia mĩkono ĩtano kwarama. Nĩacookire agĩthima nja
ya handũ-hau-haamũre; handũ hau haarĩ na ũraihu
wa mĩkono mĩrongo ĩna, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo
ĩĩrĩ. **3** Ningĩ agĩtoonya na thĩinĩ wa handũ-harĩa-
haamũre, agĩthima itingĩ cia itoonyero; o kĩmwe kĩarĩ
na wariĩ wa mĩkono ĩĩrĩ. Itoonyero rĩu rĩarĩ na wariĩ
wa mĩkono ĩtandatũ, nacio thingo iria ciarĩ o mwena
ciarĩ na wariĩ wa mĩkono mũgwanja. **4** Ningĩ agĩthima
ũraihu wa handũ-harĩa-haamũre kũu thĩinĩ; naho
haarĩ ha mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, naguo wariĩ waho warĩ
wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ gũtuĩkania nginya mũthia
wa nja ya handũ-harĩa-haamũre. Nake akĩnjĩĩra atĩrĩ,
"Haha nĩho Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno." **5** Ningĩ
agĩthima rũthingo rwa hekarũ; naruo rwarĩ na ũtungu
wa mĩkono ĩtandatũ, natuo tũnyũmba tũrĩa twarĩ
mĩena-inĩ yothe ya hekarũ, o kamwe kaarĩ na wariĩ wa
mĩkono ĩna. **6** Tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ twakĩtwo
ngoroba ithatũ, kamwe gagakwo karĩ igũrũ wa karĩa
kangĩ, o ngoroba tũnyũmba mĩrongo ĩtatũ. Nĩ haarĩ
na mĩgamba yohanĩtio gũthiũrũrũkĩria rũthingo rwa
hekarũ, ya gũtiirĩrĩra tũnyũmba twa mĩena-inĩ; nĩ ũndũ
ũcio mĩgamba ĩyo ndĩatoonyetio rũthingo-inĩ rũu rwa
hekarũ. **7** Tũnyũmba tũu twathiũrũrũkĩirie hekarũ
twakĩtwo tũkĩararamaga o ũrĩa ngoroba yathiiaga na
igũrũ. Mwako wa gũthiũrũrũkĩria hekarũ ĩyo waakĩtwo
wambatĩtio na matĩĩna, nĩ ũndũ ũcio, tũnyũmba tũu
tũkaaraarama o ũrĩa mũndũ aambataga. Nayo ngathĩ
yambatĩte kuuma ngoroba ĩrĩa yarĩ thĩ mũno nginya ĩrĩa
ĩrĩ igũrũ biũ ĩgereire ngoroba ya gatagatĩ. **8** Nĩndonire
atĩ hekarũ nĩ yarĩ na gĩtina kĩambatĩrie mĩena yothe,
gĩgatuĩka mũthingi wa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ.
Mũthingi ũcio warĩ na ũraihu wa rũthanju rũu rwa
mĩkono ĩtandatũ ĩrĩa mĩraihu. **9** Rũthingo rwa na nja
rwa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ rwarĩ rwa ũtungu
wa mĩkono ĩtano. Ithenya rĩrĩa rĩatigĩtio gatagatĩ ga
tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ ya hekarũ **10** na tũnyũmba
twa athĩnjĩri-Ngai rĩarĩ rĩa wariĩ wa mĩkono mĩrongo
ĩĩrĩ gũthiũrũrũkĩria hekarũ yothe. **11** Nĩ haarĩ na
matoonyero mĩena ya tũnyũmba tũu hau haatigĩtio
ithenya, rĩmwe rĩrĩ mwena wa gathigathini na rĩu rĩngĩ
rĩrĩ mwena wa gũthini; nakĩo gĩtina kĩu kĩambatĩrie na
igũrũ kũnyiitana na ithenya rĩu kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono
ĩtano gũthiũrũrũkĩria. **12** Nyũmba ĩrĩa yang'etheire nja
ya hekarũ mwena wa ithũĩro yarĩ ya wariĩ wa mĩkono
mĩrongo mũgwanja. Naruo rũthingo rwa nyũmba ĩyo
rwarĩ na ũtungu wa mĩkono ĩtano gũthiũrũrũkĩria,
na ũraihu waruo warĩ wa mĩkono mĩrongo kenda. **13**
Ningĩ agĩthima hekarũ ĩyo; yarĩ na ũraihu wa mĩkono
igana, nayo nja ya hekarũ, na nyũmba hamwe na thingo
ciayo o nacio ciarĩ cia ũraihu wa mĩkono igana. **14**
Wariĩ wa nja ĩyo ya hekarũ wa mwena wa irathĩro, o
hamwe na mwena wa na mbere wa hekarũ, warĩ wa
mĩkono igana. **15** Ningĩ agĩthima ũraihu wa nyũmba ĩyo
yang'etheire nja ya mwena wa na thuutha wa hekarũ, o
hamwe na ithaku ciayo cia o mwena; naguo warĩ wa
mĩkono igana. Mwena wa nja ya handũ-harĩa-haamũre,
na mwena wa na thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, na
gĩthaku kĩrĩa kĩang'etheire nja ĩyo, **16** o ũndũ ũmwe
na hingĩro icio, na tũtirica tũu tũceke, hamwe na
ithaku icio ciathiũrũrũkĩirie ngoroba icio ithatũ: kĩrĩa
gĩothe kĩarĩ mbere ya hingĩro, o na nginya hingĩro ĩyo
nĩciahumbĩrĩtwo na mbaũ. Nyũmba nĩyahumbĩrĩtwo
na mbaũ thĩ, na thingo ikahumbĩrwo nginya tũtirica-
inĩ, o na tũtirica twarĩ na mbaũ. **17** Ningĩ hau igũrũ
rĩa mwena wa nja ya itoonyero rĩa gũtoonya thĩinĩ
wa handũ-harĩa-haamũre, na igũrũ rĩa thingo matĩĩna
maiganaine kũrigiicĩria mwena wa thĩinĩ na wa nja ya
handũ-harĩa-haamũre **18** nĩ gwakururĩtwo makerubi
na mĩkĩndũ. Mĩkĩndũ yahakanĩtio nĩ makerubi; na o
ikerubi rĩarĩ na mothiũ meerĩ: **19** ũthiũ wa mũndũ
warorete mũkĩndũ mwena ũmwe, naguo ũthiũ wa
mũrũũthi ũkarora mũkĩndũ mwena ũcio ũngĩ. Namo

magakururwo kũrigiicĩria ndwere cia hekarũ ĩyo yothe.
20 Kuuma nyũmba thĩ nginya hau igũrũ rĩa itoonyero,
nĩ ha kururĩtwo makerubi na mĩkĩndũ rũthingo-inĩ
rwa nja ya handũ-harĩa-haamũre. **21** Nja ya handũ-
harĩa-haamũre nĩ yarĩ na buremu ya mũrango, nayo
buremu ĩrĩa yarĩ hau mbere ya Harĩa-Hatheru-Mũno
yatariĩ o tayo. **22** Ningĩ nĩ haarĩ na kĩgongona kĩa
mbaũ kĩrĩa kĩarĩ kĩa mĩkono ĩtatũ kũraiha na igũrũ, na
mĩkono ĩĩrĩ o mwena, mĩena yothe ĩna; koine ciakĩo, na
njikarĩro yakĩo, o na mĩena yakĩo ciarĩ cia mbaũ. Nake
mũndũ ũcio akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Ĩno nĩyo metha ĩrĩa ĩrĩ hau
mbere ya Jehova." **23** Handũ-harĩa-haamũre na Handũ-
harĩa-Hatheru-Mũno, o handũ haarĩ na mĩrango ĩĩrĩ.
24 O mũrango wathondeketwo na mĩrango ĩĩrĩ ya wa
mbaũ, na o mũrango wahingũkaga na gatagatĩ. **25** Nayo
mĩrango ya nja ya handũ-harĩa-haamũre nĩyakururĩtwo
makerubi na mĩkĩndũ, ta ũrĩa gwakururĩtwo thingo-inĩ,
na nĩ haarĩ na membea ma mbaũ hau mbere ya gĩthaku
kĩu. **26** Thingo-inĩ icio cia mwena wa gĩthaku kĩu nĩ
haarĩ na tũtirica tũceke twarĩ na mĩkĩndũ ĩkururĩtwo o
mwena o mwena. Tũnyũmba twa mĩena-inĩ ya hekarũ o
na tuo nĩtwarĩ na membea ma mbaũ.

42 Ningĩ mũndũ ũcio akĩndongoria, akĩndwara
mwena wa gathigathini o nginya nja ĩyo ya
nyumĩrĩra, akĩnginyia tũnyũmba-inĩ tũrĩa twang'etheire
nja ya hekarũ na tũkang'ethera rũthingo rwa na nja
rwa mwena wa gathigathini. **2** Nyũmba ĩrĩa mũrango
wayo werekeire mwena wa gathigathini yarĩ ya ũraihu
wa mĩkono igana na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano. **3**
Gĩcigo kĩrĩa kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ kuuma nja ya
na thĩinĩ, na gĩcigo kĩrĩa kĩang'etheire harĩa haarĩtwo
mahiga nja ya nyumĩrĩra-rĩ, nĩ kwarĩ na ithaku ciakĩtwo
ngoroba ithatũ, na o gĩthaku kĩang'etheire kĩrĩa kĩngĩ.
4 Hau mbere ya tũnyũmba tũu nĩ haarĩ na gacĩra ga
thĩinĩ karĩ na wariĩ wa mĩkono ikũmi, na ũraihu wa
mĩkono igana. Mĩrango yatuo yekĩrĩtwo mwena wa
gathigathini. **5** Na rĩrĩ, tũnyũmba tũu twarĩ igũrũ
twarĩ tũkundakundeeru, nĩ ũndũ ithaku nĩcioete handũ
hanene gũkĩra tũnyũmba tũrĩa twakĩtwo ngoroba ĩyo
yarĩ mũhuro na ya gatagatĩ. **6** Tũnyũmba twa ngoroba
ya gatatũ tũtiekĩrĩtwo itugĩ ta iria ciekĩrĩtwo nja; nĩ ũndũ
ũcio tũnyũmba tũu tũgakĩnyiiha thĩ gũkĩra twa ngoroba
ĩrĩa yarĩ thĩ, na ya gatagatĩ. **7** Nĩ haarĩ na rũthingo rwa
mwena wa na nja rwathiĩte rũigananíirie na tũnyũmba
tũu na kũu nja ya nyumĩrĩra; rwatambũrũkĩte mbere
ya tũnyũmba tũu mĩkono mĩrongo ĩtano. **8** Mũhari
wa tũnyũmba twa mwena ũrĩa wariganĩtie na nja ya
nyumĩrĩra warĩ wa ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩtano,
naguo mũhari ũrĩa wakuhĩrĩirie handũ-harĩa-hatheru
warĩ wa ũraihu wa mĩkono igana. **9** Tũnyũmba tũrĩa
twarĩ mũhuro mwena wa irathĩro nĩ twarĩ na itoonyero
mũndũ agĩtoonya kuo oimĩte nja ya nyumĩrĩra. **10** Ningĩ
mwena wa gũthini, gũtwarana na mwena ũrĩa mũraihu
wa rũthingo rũu rwa nja ya nyumĩrĩra, kũnyiitana na
mwena wa nja ya hekarũ, na kũng'ethera rũthingo
rwa nja, nĩ haarĩ na tũnyũmba **11** twarĩ na gacĩra
mbere yatuo. Tũnyũmba tũu twahaanaga o ta tũrĩa
twarĩ mwena wa gathigathini; twarĩ na ũraihu na wariĩ
waiganaine, nacio nyumĩrĩra ciatuo nĩciaringaine na
ikaiganania ithimo. Namo matoonyero ma mwena
wa gathigathini **12** nĩmahaanaine na matoonyero ma
tũnyũmba twa mwena wa gũthini. Ningĩ nĩ haarĩ na
itoonyero kĩambĩrĩria-inĩ gĩa gacĩra karĩa gaatwaranĩte
na rũthingo rũu rwerekeire mwena wa irathĩro, na
nĩko mũndũ aageraga agĩtoonya tũnyũmba tũu. **13**
Agĩcooka akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Tũnyũmba tũu tũrĩ mwena
wa gathigathini na tũu tũrĩ mwena wa gũthini, tũu
tũng'etheire nja ya hekarũ, nĩtuo twa athĩnjĩri-Ngai,
na nĩkuo athĩnjĩri-Ngai arĩa megũkuhĩrĩria Jehova
makarĩĩagĩra indo cia maruta marĩa matheru mũno.
Kũu nĩkuo makaigaga indo cia maruta iria theru
mũno, nacio nĩ maruta ma ngano, o na maruta ma
mehia, na maruta ma mahĩtia, nĩgũkorwo handũ hau
nĩ hatheru. **14** Athĩnjĩri-Ngai rĩrĩa maatoonya handũ
hau haamũre-rĩ, matingĩcooka kuuma nja ya mwena
wa nyumĩrĩra, nginya marute nguo icio cia ũtungata,
nĩ ũndũ nĩ nyamũre. No nginya mehumbe nguo ingĩ
matanakuhĩrĩria kũrĩa andũ maikaraga." **15** Rĩrĩa
aarĩkirie gũthima kĩrĩa kĩarĩ mwena wa na thĩinĩ wa
hekarũ, akĩnyumia na nja tũgereire kĩhingo kĩa mwena
wa irathĩro, agĩthima mũigana wa handũ hau mĩena
yothe: **16** Nĩathimire mwena wa irathĩro na rũthanju
rwa gũthima; mũigana waho warĩ mĩkono magana
matano. **17** Ningĩ agĩthima mwena wa gathigathini;
mũigana waho warĩ mĩkono magana matano ũthimĩtwo
na rũthanju rũu rwa gũthima. **18** O na agĩthima mwena
wa gũthini; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano
ũthimĩtwo na rũthanju rũu rwa gũthima. **19** Ningĩ
agĩcooka agĩthima mwena wa ithũĩro; mũigana waho
warĩ mĩkono magana matano ũthimĩtwo na rũthanju rũu
rwa gũthima. **20** Ũguo nĩguo aathimire handũ hau mĩena
ĩyo yothe ĩna. Handũ hau haarigiicĩirio na rũthingo,
naruo rwarĩ na ũraihu wa mĩkono magana matano,
na wariĩ wa mĩkono magana matano, rwa kũhakania
handũ harĩa hatheru na harĩa hatarĩ haamũre.

43 Ningĩ mũndũ ũcio akĩnginyia kĩhingo-inĩ kĩrĩa
kĩang'etheire mwena wa irathĩro, **2** na niĩ ngĩona
riiri wa Ngai wa Isiraeli ũgĩũka uumĩte mwena wa
irathĩro. Mũgambo wake watariĩ ta mũrurumo wa maaĩ
maingĩ magĩtherera, naguo bũrũri ũgacangarara nĩ
riiri wake. **3** Kĩoneki kĩu ndonire gĩatariĩ ta kĩoneki
kĩrĩa ndoonete rĩrĩa ookĩte kwananga itũũra rĩrĩa inene,
na ningĩ gĩatariĩ ta cioneki iria ndoonete hau Rũũĩ-
inĩ rwa Kebari; na niĩ ngĩĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ
thĩ. **4** Naguo riiri wa Jehova ũgĩtoonya hekarũ ũgereire
kĩhingo kĩrĩa kĩerekeire mwena wa irathĩro. **5** Ningĩ
Roho akĩnjoya na igũrũ akĩndwara nja ĩyo ya na thĩinĩ,
naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra kũu hekarũ. **6** Mũndũ
ũcio o arũgamĩte hau hakuhĩ na niĩ-rĩ, ngĩigua mũndũ
akĩnjarĩria kuuma thĩinĩ wa hekarũ. **7** Akĩnjĩĩra atĩrĩ,
"Mũrũ wa mũndũ, haha nĩho handũ ha gĩtĩ gĩakwa gĩa
ũthamaki, o na nĩho handũ ha gũkinyithia makinya
makwa. Haha nĩho ngũtũũra ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ a
Isiraeli nginya tene. Nyũmba ya Isiraeli ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩ
ĩgaacooka gũthaahia rĩĩtwa rĩakwa itheru, o ene o na
kana athamaki ao marĩthaahie na ũndũ wa ũmaraya
wao na kũhooya mĩhianano ĩtarĩ muoyo ya athamaki ao
kũndũ kwao kũrĩa gũtũũgĩru. **8** Rĩrĩa meekĩrire hingĩro

ciao hau hingĩro-inĩ ciakwa, na itugĩ cia mĩrango yao
magĩciĩkĩra itugĩ-inĩ cia mĩrango yakwa, na no rũthingo
rwarĩ gatagatĩ gakwa na o-rĩ, nĩmathaahirie rĩĩtwa
rĩakwa itheru na mĩtugo ĩyo yao ĩrĩ magigi. Nĩ ũndũ ũcio
ngĩmaniina ndĩ na marakara. **9** Na rĩrĩ, ta nĩmatigane
na ũmaraya wao wa kũhooya mĩhianano ĩtarĩ muoyo
ya athamaki ao, na niĩ nĩngũtũũra gatagatĩ-inĩ kao
nginya tene. **10** "Mũrũ wa mũndũ, taarĩria ũhoro wa
hekarũ ĩyo kũrĩ andũ a Isiraeli, nĩguo maconoke nĩ
ũndũ wa mehia mao. Reke maroranie mũcoro ũcio
wayo, **11** na angĩkorwo nĩmegũconoka nĩ ũndũ wa
ũrĩa wothe mekĩte-rĩ, mamenyithie mũhianĩre wa
hekarũ ĩyo, ũmamenyithie mũthondekere wayo, na
nyumĩro ciayo, na matoonyero mayo, ningĩ ũmoonie
mũhianĩre wayo wothe, na mĩtugo yayo yothe ya
kũrũmĩrĩrwo, na mawatho mothe. Andĩka maũndũ maya
mothe makĩonaga, nĩgeetha matĩĩe mũhianĩre wayo,
na mahingie mĩtugo yayo yothe ya kũrũmĩrĩrwo. **12**
"Ũyũ nĩguo watho wa hekarũ: Kũrĩa guothe kũrigiicĩirie
kĩrĩma gĩkĩ igũrũ gũgũikara kũrĩ gũtheru mũno. Ũcio
nĩguo watho wa hekarũ. **13** "Ici nĩcio ithimo cia
kĩgongona, ithimĩtwo na mĩkono ĩrĩa mĩraihu, mũkono
ũrĩa wa ũraihu wa mũkono ũmwe na wariĩ wa rũhĩ:
Mũberethi wakĩo ũrĩ na ũriku wa mũkono ũmwe,
na wariĩ wa mũkono ũmwe, naguo mũgũkũ ũrĩa
ũkũrigiicĩirie nĩ wa irata rĩmwe mũthia-inĩ. Kĩu nĩkĩo
kĩrũgamo gĩa kĩgongona. **14** Kuuma mũberethi ũrĩa ũrĩ
gĩtina-inĩ nginya mũthia-inĩ wa mũhuro kĩrĩ na mĩkono
ĩĩrĩ kũraiha na igũrũ, na wariĩ wa mũkono ũmwe, na
kuuma mũthia-inĩ ũrĩa mũnini nginya mũthia-inĩ ũrĩa
mũnenanene, kĩrĩ na mĩkono ĩna kũraiha na igũrũ, na
wariĩ wa mũkono ũmwe. **15** Narĩo riiko rĩa kĩgongona-rĩ,
nĩ mĩkono ĩna kũraiha na igũrũ, nacio hĩa inya irorete na
igũrũ ikoimĩrĩra kuuma hau riiko-inĩ. **16** Narĩo riiko rĩu
rĩa kĩgongona rĩiganaine mĩena yothe ĩna, rĩrĩ na ũraihu
wa mĩkono ikũmi na ĩĩrĩ, na wariĩ wa mĩkono ikũmi na
ĩĩrĩ. **17** Mũthia ũrĩa ũrĩ na igũrũ o naguo nĩũiganaine
mĩena yothe, na ũrĩ na ũraihu wa mĩkono ikũmi na
ĩna, na wariĩ wa mĩkono ikũmi na ĩna, naguo mũgũkũ
ũrĩa ũũthiũrũrũkĩirie nĩ wa nuthu ya mũkono, ningĩ
ũkarigiicĩrio nĩ mũberethi wa mũkono ũmwe. Ngathĩ
cia kĩgongona kĩu ing'etheire mwena wa irathĩro."
18 Nake akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ, Mwathani
Jehova ekuuga atĩrĩ: Maya nĩmo magaatuĩka maũndũ
ma kũrũmĩrĩrwo gũkĩrutwo magongona ma njino,
na ma kũminjaminjĩria thakame kĩgongona-inĩ rĩrĩa
gĩgaakwo: **19** Nĩũkaneana ndegwa ĩtarĩ ngũrũ ĩtuĩke ya
kũrutwo iruta rĩa mehia, ũmĩneane kũrĩ athĩnjĩri-Ngai,
arĩa Alawii, a nyũmba ya Zadoku, arĩa manguhagĩrĩria
makĩndungatĩra, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.
20 Nĩũkooya thakame ĩmwe ya yo ũmĩhake hĩa-inĩ icio
inya cia kĩgongona, na mĩthia-inĩ ĩyo ĩna ya metha
ĩyo ĩrĩ igũrũ, na ũthiũrũrũkĩrie mũgũkũ ũcio, nĩguo
ũtherie kĩgongona na ũkĩhoroherie. **21** Nĩũkooya
ndegwa ĩyo ya kũrutwo iruta rĩa mehia, ũmĩcinĩre
handũ harĩa hathuurĩtwo hekarũ-inĩ kũu nja ya handũ-
harĩa-haamũre. **22** "Mũthenya wa keerĩ nĩũkaruta
thenge ĩtarĩ na kaũũgũ, ĩtuĩke ya kũrutwo iruta rĩa
mehia, nakĩo kĩgongona gĩtherio o ta ũrĩa gĩatheretio
na ndegwa. **23** Warĩkia gũgĩtheria, nĩũkaruta ndegwa
ĩtarĩ ngũrũ, na ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, cierĩ ikorwo
itarĩ na kaũũgũ. **24** Nĩũgaciruta igongona hau mbere
ya Jehova, nao athĩnjĩri-Ngai nĩmagaciminjaminjĩria
cumbĩ, rĩtuĩke igongona rĩa njino rĩrutĩirwo Jehova. **25**
"Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja nĩũkarutaga thenge
o mũthenya ya kũrutwo iruta rĩa mehia; na ningĩ
nĩũkaruta ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na ndũrũme kuuma
rũũru-inĩ, cierĩ ikorwo itarĩ na kaũũgũ. **26** Ihinda rĩa
mĩthenya ĩyo mũgwanja, nĩmakahoroheria kĩgongona
na magĩtherie; ũguo nĩguo magaakĩamũra. **27** Mĩthenya
ĩyo yarĩkia gũthira, kuuma mũthenya wa ĩnana gũthiĩ
na mbere, athĩnjĩri-Ngai nĩo makaaheana maruta
manyu ma njino, na maruta ma ũiguano, hau igũrũ
rĩa kĩgongona. Hĩndĩ ĩyo nĩngamwĩtĩkĩra, ũguo nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga."

44 Ningĩ mũndũ ũcio akĩnjookia nginya kĩhingo-
inĩ kĩa nyumĩrĩra ya handũ-harĩa-haamũre,
kĩrĩa kĩang'etheire mwena wa irathĩro, nakĩo kĩarĩ
kĩhinge. **2** Nake Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Kĩhingo gĩkĩ
kĩrĩikaraga kĩrĩ kĩhinge. Gĩtikanahingũrwo; gũtirĩ mũndũ
ũgaagĩtoonyera. Kĩrĩikaraga kĩhingĩtwo tondũ nĩkĩo
Jehova, Ngai wa Isiraeli, aatoonyeire. **3** Mũthamaki
we mwene nowe wiki ũngĩikara mwena wa thĩinĩ wa
itoonyero rĩu na arĩĩre irio hau mbere ya Jehova.
Arĩĩtoonyagĩra gĩthaku gĩa itoonyero rĩu, na akiuma
na nja akoimĩra njĩra o ro ĩyo." **4** Ningĩ mũndũ
ũcio akĩndwara na njĩra ya kĩhingo kĩa mwena wa
gathigathini nginya hau mbere ya hekarũ. Ngĩcũthĩrĩria,
ngĩona riiri wa Jehova ũiyũrĩte hekarũ ĩyo ya Jehova,
na niĩ ngĩĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ. **5** Nake
Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ, rora wega, na
ũthikĩrĩrie wega, na ũrũmbũiye maũndũ mothe marĩa
ngũkwĩra makoniĩ mawatho mothe megiĩ hekarũ ya
Jehova. Rũmbũiya ũhoro wa itoonyero rĩa hekarũ, na
njĩra ciothe cia kuuma handũ-harĩa-haamũre. **6** Ĩra andũ
aya aremi a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, 'Mwathani Jehova
ekuuga ũũ: Inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, maũndũ
manyu ma magigi nĩmaiganĩte! **7** Hamwe na maũndũ
marĩa mothe marĩ magigi mwekire, nĩmwatoonyirie
andũ a kũngĩ matarĩ aruu ngoro na mwĩrĩ handũ-
hakwa-harĩa-haamũre, mũgĩthaahia hekarũ yakwa
rĩrĩa mwandutĩire irio, na maguta, na thakame, na
mũgĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩakwa. **8** Handũ ha kũruta
wĩra wanyu ũrĩa wagĩrĩire ũkoniĩ maũndũ makwa
marĩa matheru, mwatuire andũ angĩ arũgamĩrĩri a
handũ-hakwa-harĩa-haamũre. **9** Mwathani Jehova
ekuuga ũũ: Gũtirĩ mũndũ wa kũngĩ ũtarĩ mũruu ngoro
na mwĩrĩ ũngĩtoonya handũ-hakwa-harĩa-haamũre,
o na angĩkorwo nĩ andũ a kũngĩ arĩa matũũranagia
na andũ a Isiraeli. **10** "'Alawii arĩa maanjehereire
makĩndaihĩrĩria hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maaturuurire
na makĩehera harĩ niĩ makĩrũmĩrĩra mĩhianano yao-rĩ,
no nginya magaacookererwo nĩ mehia mao. **11** Andũ
acio no matungatage handũ-hakwa-harĩa-haamũre,
na maikaragie ihingo cia hekarũ o na matungatage
thĩinĩ wayo; no mathĩnje nyamũ cia maruta ma njino,
na marutagĩre andũ magongona mao, na marũgamage
mbere ya andũ makamatungatĩra. **12** No rĩrĩ, tondũ nĩo
maamatungatĩire marĩ mbere ya mĩhianano yao, na

magĩtũma andũ a nyũmba ya Isiraeli magũe mehia-
inĩ-rĩ, nĩ ũndũ ũcio na niĩ nĩndĩhĩtĩte njoete guoko na
igũrũ atĩ no nginya magaacookererwo nĩ mehia mao,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. **13** Andũ acio
matigacooka kũnguhĩrĩria mandungatagĩre ta athĩnjĩri-
Ngai, kana makuhĩrĩrie kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa indo ciakwa
iria theru, kana maruta makwa marĩa matheru mũno; no
nginya magaacookererwo nĩ gĩconoko kĩa maũndũ marĩa
marĩ magigi maneeka. **14** No nĩngamatua arũgamĩrĩri a
maũndũ ma hekarũ, na mawĩra mothe marĩa mabataire
kũrutwo kũu thĩinĩ. **15** "'No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai, acio
marĩ Alawii na a rũciaro rwa Zadoku, o acio maarutire
mawĩra ma handũ-hakwa-harĩa-haamũre na wĩhokeku
rĩrĩa andũ a Isiraeli meeherire makiuma harĩ niĩ,
nĩo marĩnguhagĩrĩria makandungatĩra; marĩrũgamaga
mbere yakwa makaruta magongona ma maguta na
ma thakame, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.
16 Acio oiki nĩo marĩtoonyaga handũ-hakwa-harĩa-
haamũre; acio oiki nĩo marĩĩkuhagĩrĩria metha yakwa
makandungatĩra na makaruta wĩra wakwa. **17** "'Hĩndĩ
ĩrĩa megũtoonya ihingo-inĩ cia nja ya na thĩinĩ,
marĩĩhumbaga nguo cia gatani; matikanehumbe nguo o
na ĩmwe ya guoya wa ng'ondu hĩndĩ ĩrĩa megũtungata
ihingo-inĩ cia nja ĩrĩa ya na thĩinĩ, kana kũu hekarũ
thĩinĩ. **18** Nĩmeyohage iremba cia gatani mĩtwe, na
nguo cia gatani cia thĩinĩ njohero-inĩ. Matikanehumbe
kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩngĩtũma mathigine. **19** Hĩndĩ
ĩrĩa mekuuma matoonye nja ya nyumĩrĩra kũrĩa andũ
marĩ-rĩ, makaruta nguo iria megũtungataga nacio, na
magacitiga tũnyũmba-inĩ tũrĩa twamũre, na makehumba
nguo ingĩ, nĩgeetha matikae kwamũra andũ acio na
ũndũ wa nguo icio ciao. **20** "'Matikanenjwo njuĩrĩ
ĩthire mĩtwe, kana mareke njuĩrĩ ciao iraihe mũno,
no nĩ maigage njuĩrĩ ciao cia mĩtwe irĩ nenge. **21**
Ningĩ gũtikanagĩe na mũthĩnjĩri-Ngai ũkũnyua ndibei
rĩrĩa egũtoonya nja ya na thĩinĩ. **22** Matikanahikie
atumia a ndigwa, kana mahikie atumia arĩa matiganĩte
na athuuri ao; no rĩrĩ, no mahikie airĩtu gathirange
a rũciaro rwa andũ a Isiraeli, kana atumia a ndigwa
a athĩnjĩri-Ngai. **23** No nginya marutage andũ akwa
ũtiganu wa maũndũ marĩa matheru na marĩa ma
ndũire, na mamoonagie gũkũũrana maũndũ marĩa
marĩ thaahu na marĩa matarĩ thaahu. **24** "'Kũngĩgĩa
ngarari-rĩ, athĩnjĩri-Ngai no nginya matuithanagie
ciira, na maũtue kũringana na matuĩro makwa ma
ciira. Nĩmarĩmenyagĩrĩra mawatho makwa na kĩrĩra kĩa
watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo igũrũ rĩa ciathĩ ciakwa
ciothe iria njathane, na maikaragie Thabatũ ciakwa irĩ
theru. **25** "'Mũthĩnjĩri-Ngai ndakanethaahie na ũndũ
wa gũkuhĩrĩria kĩimba; no rĩrĩ, ũrĩa ũkuĩte angĩkorwo nĩ
ithe kana nyina, kana mũriũ kana mwarĩ, kana mũrũ
wa nyina kana mwarĩ wa nyina ũtahikĩte-rĩ, hĩndĩ ĩyo
no ethaahie. **26** Aarĩkia gũtherio-rĩ, no nginya eterere
mĩthenya mũgwanja. **27** Mũthenya ũrĩa agaacooka
gũtoonya nja ĩrĩa ya na thĩinĩ ya handũ-harĩa-haamũre
nĩguo agatungate thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre-rĩ, no
nginya erutĩre iruta rĩa mehia, ũguo nĩguo Mwathani
Jehova ekuuga. **28** "'Niĩ no niĩ igai rĩa athĩnjĩri-Ngai.
Mũtikanamagaĩre igai gũkũ bũrũri wa Isiraeli; Nĩ niĩ
ngũtuĩka igai rĩao. **29** Marĩĩrĩĩaga maruta ma ngano, na
maruta ma mehia, na maruta ma mahĩtia; nakĩo kĩndũ
o gĩothe kĩrĩa kĩrutĩirwo Jehova gũkũ bũrũri wa Isiraeli
gĩgaatuĩka kĩao. **30** Maciaro mothe ma mbere marĩa
mega, na iheo cianyu ciothe cia mwanya, igaatuĩka cia
athĩnjĩri-Ngai. No nginya mũmaheage gĩcunjĩ kĩa mbere
kĩa mũtu ũrĩa mũhinyu nĩgeetha kĩrathimo gĩtũũre
kwanyu mĩciĩ. **31** Athĩnjĩri-Ngai matikanarĩe nyamũ o
na ĩrĩkũ ĩngĩkorwo ĩkuĩte, ĩrĩ nyoni, kana matigari ma
nyamũ yũragĩtwo nĩ nyamũ ĩngĩ.

45 "'Hĩndĩ ĩrĩa mũkaagaya bũrũri ũtuĩke magai-rĩ,
nĩmũkarutĩra Jehova gĩcigo kĩa bũrũri ũcio gĩtuĩke
rũgongo rwamũre, gĩkorwo na mĩkono 25,000 kũraiha,
na mĩkono 20,000 kwarama; gĩcigo kĩu gĩothe gĩgaatuĩka
gĩtheru. **2** Gĩcigo-inĩ kĩu, nĩhakagaywo gĩcigo kĩa mĩena
ĩna ĩigananíte, gĩkorwo kĩrĩ na mĩkono 500 o mwena,
hatuĩke handũ-harĩa-haamũre, hacooke hathiũrũrũkĩrio
nĩ njĩra ya mĩkono mĩrongo ĩtano. **3** Rũgongo-inĩ rũu
rwamũre, nĩmũgathima gĩcunjĩ kĩa ũraihu wa mĩkono
25,000, na wariĩ wa mĩkono 10,000. Gĩcigo-inĩ kĩu nĩho
hagaakwo handũ-harĩa-haamũre, na nĩho Handũ-harĩa-
Hatheru-Mũno. **4** Handũ hau hagaatuĩka haamũre thĩinĩ
wa bũrũri nĩ ũndũ wa athĩnjĩri-Ngai, arĩa matungataga
handũ-harĩa-haamũre, arĩa marĩĩkuhagĩrĩria ho nĩguo
matungatagĩre Jehova. No ho hagaatuĩka ha nyũmba
ciao o na hatuĩke harĩa hatheru ha handũ-harĩa-
haamũre. **5** Gĩcigo kĩa mũigana wa ũraihu wa mĩkono
25,000, na wariĩ wa 10,000 gĩgaatuĩka kĩa Alawii, arĩa
matungataga thĩinĩ wa hekarũ, gĩtuĩke igai rĩao rĩa
gwakwo matũũra ma gũtũũrwo. **6** "'Nĩmũkagaya gĩcigo
gĩakwo itũũra inene, gĩcigo kĩa wariĩ wa mĩkono 5,000,
na ũraihu wa mĩkono 25,000, kĩhakane na gĩcigo kĩrĩa
kĩamũre; gĩcigo kĩu gĩgaatuĩka kĩa andũ a nyũmba
yothe ya Isiraeli. **7** "'Gĩthaka kĩrĩa gĩgaatuĩka kĩa
mũnene ũcio gĩkaahakana mbarĩ cierĩ na rũgongo rũrĩa
rwamũrĩirwo Jehova, hamwe na gĩthaka gĩa itũũra
rĩrĩa inene. Kuuma mwena wa ithũĩro gĩgaatambũrũka
kĩrorete mwena wa ithũĩro, na kuuma mwena wa
irathĩro gĩtambũrũke kĩrorete mwena wa irathĩro,
naguo ũraihu wakĩo ũgaakĩĩgama kuuma mũhaka wa
ithũĩro nginya wa irathĩro, gĩtwaranĩte na mĩhaka ya
magai ma Benjamini na Juda. **8** Gĩthaka kĩu nĩkĩo
gĩgaatuĩka igai rĩake thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli. Nao
anene acio akwa matigacooka kũhinyĩrĩria andũ akwa,
no nĩmagetĩkĩria andũ a nyũmba ya Isiraeli megwatĩre
bũrũri ũcio kũringana na mĩhĩrĩga yao. **9** "'Mwathani
Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ anene aya a Isiraeli, ũguo
mwĩkĩte nĩ mũiganu! Eheriai maũndũ ma ũhinya na ma
kũhinyanĩrĩria, mwĩkage ũndũ ũrĩa ũrĩ wa kĩhooto na
wagĩrĩire. Tigai gũtunyaga andũ akwa indo, ũguo nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga. **10** No nginya mũhũthagĩre
ithimo iria iringaine wega, na mũhũthagĩre eba ĩrĩa
ĩringaine wega, o na bathi ĩrĩa ĩringaine wega. **11** Eba
na bathi ikorwo irĩ kĩgeri kĩmwe kĩiganaine, bathi ĩmwe
ĩiganagĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa homeri o ĩmwe, o nayo
eba ĩmwe ĩiganagĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa homeri o
ĩmwe; homeri ĩmwe ituĩke nĩyo kĩgeri kĩrĩa gĩĩtĩkĩrĩku
gĩa gũcithima cierĩ. **12** Cekeri ĩmwe ĩrĩkoragwo ĩrĩ ya
gera mĩrongo ĩĩrĩ. Cekeri mĩrongo ĩĩrĩ, kuonganĩrĩria na
cekeri ingĩ mĩrongo ĩĩrĩ na ithano, kuonganĩrĩria na

ingĩ ikũmi na ithano, nĩ ũndũ ũmwe na mina ĩmwe.
13 "'Gĩkĩ nĩkĩo kĩheo kĩa mwanya kĩrĩa mũrĩĩrutaga:
Nakĩo nĩ gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa eba ĩmwe kuuma
harĩ o homeri ĩmwe ya ngano, na gĩcunjĩ gĩa ithathatũ
kĩa eba ĩmwe kuuma harĩ o homeri ĩmwe ya cairi. **14**
Gĩcunjĩ kĩrĩa gĩtue kĩa maguta, mathimĩtwo na gĩthimi
kĩa bathi, nĩ gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa bathi kuuma harĩ
o kori ĩmwe (nayo kori ĩmwe ĩrĩ na bathi ikũmi kana
homeri ĩmwe, nĩgũkorwo bathi ikũmi nĩcio homeri
ĩmwe). **15** Ningĩ ng'ondu ĩmwe nĩĩkarutwo kuuma harĩ
o rũũru rwa ng'ondu magana meerĩ kuuma ũrĩithio-
inĩ ũrĩa mwega ũrĩ maaĩ kũu bũrũri wa Isiraeli. Icio
nĩcio igaatuĩka cia maruta ma mũtu, na maruta ma
njino, o na cia maruta ma ngwatanĩro, nĩguo andũ
mahorohagĩrio nacio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga. **16** Andũ othe a bũrũri nĩmakanyiitanĩra ũhoro-
inĩ ũcio wa kũruta iheo cia mwanya cia kũhũthĩrwo nĩ
mũnene thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli. **17** Mũnene ũcio
nĩwe ũkaarutaga maruta ma njino, na maruta ma mũtu,
na maruta ma kũnyuuo ciathĩ-inĩ, na Tũrũgamo twa
Mweri, na Thabatũ, o na ciathĩ-inĩ ciothe iria njathane
cia andũ a nyũmba ya Isiraeli. Nĩakaruta maruta ma
mehia, na maruta ma mũtu, na maruta ma njino, na
maruta ma ngwatanĩro ma kũhoroheria andũ a nyũmba
ya Isiraeli. **18** "'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mweri
wa mbere, o mũthenya wa mbere wa mweri ũcio,
nĩmũkaruta gategwa gatarĩ na kaũũgũ nĩguo mũtherie
handũ-harĩa-haamũre. **19** Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakooya
thakame ĩmwe ya maruta ma mehia amĩhake itingĩ-inĩ
cia mĩrango ya hekarũ, na amĩhake koine ciothe inya
cia metha ya kĩgongona, o na amĩhake itingĩ-inĩ cia
itoonyero rĩa nja ya na thĩinĩ. **20** Ũguo noguo mũgeeka
mũthenya wa mũgwanja wa mweri ũcio nĩ ũndũ wa
mũndũ o wothe ũngĩĩhia atekwenda kana ehie nĩ ũndũ
wa kũrigwo; ũguo nĩguo mũkaahoroheria hekarũ ĩyo.
21 "'Mweri wa mbere, mũthenya wa ikũmi na ĩna wa
mweri o ũcio nĩguo mũrĩgĩaga na gĩathĩ kĩa Bathaka,
ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, ihinda rĩrĩa mũrĩrĩĩaga
mĩgate ĩtarĩ mĩĩkĩre ndawa ya kũimbia. **22** Mũthenya
ũcio-rĩ, mũnene akaaruta ndegwa irĩ iruta rĩa mehia
nĩ ũndũ wake mwene, o na nĩ ũndũ wa andũ othe a
bũrũri ũcio. **23** O mũthenya, ihinda rĩa mĩthenya ĩyo
mũgwanja ya Gĩathĩ kĩu, mũnene ũcio nĩakaruta ndegwa
mũgwanja, na ndũrũme mũgwanja itarĩ na kaũũgũ,
cia kũrutĩra Jehova maruta ma njino, na arute thenge
cia iruta rĩa mehia. **24** Ningĩ arute mũtu wa eba ĩmwe
ũtuĩke iruta rĩa mũtu harĩ o ndegwa, na eba ĩmwe harĩ
o ndũrũme, na hini ĩmwe ya maguta harĩ eba ĩmwe. **25**
"'Ihinda-inĩ rĩu rĩa mĩthenya ĩyo mũgwanja ya Gĩathĩ
kĩu, kĩrĩa gĩkaambĩrĩria mweri wa mũgwanja, mũthenya
wa ikũmi na ĩtano, nĩakaruta indo ta icio nĩ ũndũ wa
maruta ma mehia, na maruta ma njino, na maruta ma
mũtu, o na ma maguta.

46 "'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kĩhingo kĩa nja
ya na thĩinĩ kĩrĩa kĩrorete irathĩro kĩrĩikaraga
kĩhingĩtwo mĩthenya ĩtandatũ ĩrĩa ya kũrutwo wĩra, no
mũthenya wa Thabatũ na mũthenya wa Karũgamo ka
Mweri nĩkĩrĩhingũragwo. **2** Nake mũnene arĩĩtoonyaga
kuo na njĩra ya gĩthaku kĩrĩa gĩa itoonyero, na akarũgama
hau gĩtugĩ-inĩ gĩa kĩhingo. Nao athĩnjĩri-Ngai marute
igongona rĩa maruta make ma njino, na maruta
make ma ngwatanĩro. Arĩĩhooyagĩra hau hingĩro-inĩ
ya itoonyero, agacooka akoima nja, no kĩhingo kĩu
gĩtikahingwo nginya o hwaĩ-inĩ. **3** Nao andũ a bũrũri
ũcio nĩmarĩĩhooyagĩra hau mũromo-inĩ wa kĩhingo
kĩu marĩ mbere ya Jehova mĩthenya ya Thabatũ na ya
Tũrũgamo twa Mweri. **4** Namo maruta ma njino marĩa
mũnene ũcio arĩĩrutagĩra Jehova mũthenya wa Thabatũ
nĩ tũtũrũme tũtandatũ, na ndũrũme ĩmwe, ciothe
ikorwo itarĩ na kaũũgũ. **5** Narĩo iruta rĩa ngano rĩrĩa
rĩakũrutanĩrio na ndũrũme ĩyo rĩrĩkoragwo rĩrĩ rĩa eba
ĩmwe, na iruta rĩa ngano rĩa kũrutanĩrio na tũtũrũme
tũu rĩrĩkoragwo rĩrĩ rĩingĩ o ta ũrĩa angĩyendera, hamwe
na hini ĩmwe ya maguta harĩ o eba ĩmwe. **6** Naguo
mũthenya wa Karũgamo ka Mweri arĩĩrutaga ndegwa
ĩtarĩ ngũrũ, na tũtũrũme tũtandatũ, na ndũrũme ĩmwe,
ciothe itarĩ na kaũũgũ. **7** Ningĩ nĩarĩĩrutaga iruta rĩa
ngano, akaruta eba ĩmwe hamwe na ndegwa ĩyo, na eba
ĩmwe hamwe na ndũrũme ĩyo, na akaruta tũtũrũme
tũingĩ o ta ũrĩa angĩenda kũruta, hamwe na hini ĩmwe ya
maguta harĩ o eba ĩmwe. **8** Na rĩrĩa mũnene egũtoonya-
rĩ, arĩĩtoonyagĩra gĩthaku gĩa itoonyero, na akiuma
akoimĩra njĩra o ĩyo. **9** "'Hĩndĩ ĩrĩa andũ a bũrũri ũcio
marĩũkaga mbere ya Jehova mĩthenya ya ciathĩ iria
njathane, mũndũ o wothe ũrĩa ũgaatoonyera kĩhingo kĩa
mwena wa gathigathini akahooe-rĩ, akiuma akoimagĩra
kĩhingo gĩa gũthini; na mũndũ o wothe ũgaatoonyera
kĩhingo kĩa mwena wa gũthini, akiuma akoimagĩra
kĩhingo gĩa gathigathini. Gũtirĩ mũndũ ũgaacookera
kĩhingo kĩrĩa atoonyeire, no mũndũ ariumagĩra kĩhingo
kĩrĩa kĩng'etheire kĩu atoonyeire. **10** Mũnene ũcio
arĩkoragwo arĩ hamwe nao, agatoonyaga magĩtoonya,
na akoimaga makiuma. **11** "'Hĩndĩ ya ciathĩ na ya
maruga marĩa matuĩtwo, iruta rĩa ngano rĩrĩkoragwo
rĩrĩ eba ĩmwe hamwe na ndegwa, na eba ĩmwe hamwe
na ndũrũme, na akaruta tũtũrũme tũingĩ o ta ũrĩa
angĩyendera, hamwe na hini ĩmwe ya maguta harĩ o
eba ĩmwe. **12** Hĩndĩ ĩrĩa mũnene ũcio ekũrutĩra Jehova
iruta rĩa kwĩyendera, o na rĩngĩkorwo rĩrĩ iruta rĩa
njino kana maruta ma ngwatanĩro, nĩarĩhingũragĩrwo
kĩhingo kĩrĩa kĩrorete mwena wa irathĩro. Arĩĩrutaga
iruta rĩake rĩa njino kana maruta make ma ngwatanĩro
o ta ũrĩa ekaga mũthenya wa Thabatũ. Aarĩkia kũruta
oime nja na aarĩkia kuuma, kĩhingo kĩu gĩkaahingwo.
13 "'O mũthenya nĩũrĩrutaga gatũrũme ka ũkũrũ wa
mwaka ũmwe gatarĩ na kaũũgũ nĩ ũndũ wa kũrutĩra
Jehova iruta rĩa njino; ũrĩkarutaga rũciinĩ o rũciinĩ.
14 Ningĩ hamwe nako nĩũrĩrutaga iruta rĩa ngano rĩa
gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa eba ĩmwe, na gĩcunjĩ gĩa ithatũ
kĩa hini ĩmwe ya maguta ma kũringia mũtu ũcio rũciinĩ
o rũciinĩ. Iruta rĩĩrĩ rĩa ngano rĩrĩĩrutagĩrwo Jehova
rĩrĩ watho wa gũtũũra. **15** Nĩ ũndũ ũcio gatũrũme kau,
na iruta rĩu rĩa ngano, na maguta macio nĩirĩrutagwo
rũciinĩ o rũciinĩ rĩrĩ iruta rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe. **16**
"'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũnene ũcio angĩkaahe
mwanake ũmwe wake kĩheo kuuma kũrĩ igai rĩake,
o na kĩo gĩgaatuĩka kĩa njiaro ciake; gĩgaatuĩka indo
ciao iria magaĩirwo. **17** No rĩrĩ, angĩkaahe ndungata
ĩmwe yake kĩheo kuuma igai-inĩ rĩake, ndungata ĩyo

ĩgaatũũra nakĩo o nginya mwaka wayo wa kuohorwo;
hĩndĩ ĩyo kĩheo kĩu nĩgĩgacookerera mũnene ũcio.
Igai rĩu rĩake nĩ rĩa ariũ ake oiki; nĩ igai rĩao. **18**
Mũthamaki ũcio ndangĩtunya andũ acio magai mao na
njĩra ya kũmaingata mehere indo-inĩ ciao. Nĩakahe ariũ
ake magai mao kuuma indo-inĩ ciake mwene, nĩguo
gũtikanagĩe mũndũ o na ũrĩkũ gatagatĩ-inĩ ka andũ
akwa ũkeeherio indo-inĩ ciake.'" **19** Thuutha wa ũguo
mũndũ ũcio akĩngereria itoonyero-inĩ rĩa mwena wa
kĩhingo gĩa tũnyũmba tũu twamũre tũrĩa twarĩ twa
athĩnjĩri-Ngai, tũrĩa twarorete mwena wa gathigathini,
na akĩnyonia handũ haarĩ mũthia-inĩ wa mwena wa
ithũĩro. **20** Nake akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Haha nĩho handũ
harĩa athĩnjĩri-Ngai marĩrugagĩra iruta rĩa mahĩtia, na
iruta rĩa mehia, na nĩho marĩĩhĩhagĩria iruta rĩa ngano,
nĩgeetha matikanamoimie na kũu nja ya nyumĩrĩra,
matigatherie andũ namo." **21** Ningĩ agĩcooka akĩndwara
nja ĩyo ya nyumĩrĩra, na agĩĩthiũrũrũkia koine-inĩ ciayo
inya, na nĩĩ ngĩona atĩ o koine-inĩ nĩ haarĩ na nja ĩngĩ.
22 Koine-inĩ icio inya cia nja ya nyumĩrĩra nĩ haarĩ
na nja ciarĩ njirigĩre. Ciarĩ na gĩthimo kĩaiganaine kĩa
ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩna, na wariĩ wa mĩkono
mĩrongo ĩtatũ; o nja ĩmwe ya nja icio ciarĩ koine-inĩ
icio inya nĩyaiganaine na ĩrĩa ĩngĩ. **23** Gũthiũrũrũka
mwena wa na thĩinĩ wa nja icio inya nĩ haarĩ na mwako
wa mahiga warĩ na mariiko maakĩtwo mathiũrũrũkĩirie
hau rungu rwa mwako ũcio. **24** Nake akĩnjĩĩra atĩrĩ,
"Maya nĩmo mariiko marĩa andũ arĩa matungataga
thĩinĩ wa hekarũ marĩrugagĩra indo cia magongona iria
irutĩtwo nĩ andũ."

47 Mũndũ ũcio nĩanjookirie itoonyero-inĩ rĩa hekarũ,
na niĩ ngĩona maaĩ magĩtherũka kuuma rungu rwa
hingĩro ya hekarũ, magatherera na mwena wa irathĩro
(tondũ hekarũ yarorete mwena wa irathĩro). Maaĩ macio
moimaga na kũu rungu rwa mwena wa gũthini wa
hekarũ, o mwena ũcio wa gũthini wa kĩgongona. **2**
Ningĩ agĩcooka akĩndwara nja angereirie kĩhingo kĩa
mwena wa gathigathini, na agĩĩthiũrũrũkĩria mwena
wa nja akĩndwara nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra
kĩrĩa kĩang'etheire mwena wa irathĩro, namo maaĩ
macio maathereraga kuuma mwena wa gũthini. **3**
Rĩrĩa mũndũ ũcio aathiiaga arorete mwena wa irathĩro
anyiitĩte rũrigi rwa gũthima na guoko-rĩ, agĩthima
mĩkono 1,000, agĩcooka akĩngereria maaĩ-inĩ macio,
namo makĩnginya thũng'wa-inĩ. **4** Ningĩ agĩthima
mĩkono ĩngĩ ngiri ĩmwe, na akĩnduĩkanĩria maaĩ-inĩ
macio, namo makĩnginya maru-inĩ. Agĩcooka agĩthima
mĩkono ĩngĩ ngiri ĩmwe, na akĩngereria maaĩ-inĩ macio,
namo makĩnginya njohero-inĩ. **5** Ningĩ agĩthima mĩkono
ĩngĩ ngiri ĩmwe, rũgĩkorwo rũrĩ rũũĩ itangĩahotire
kũringa, nĩ ũndũ maaĩ macio maarĩ maiyũru na rũkarika
ũndũ rũngĩthambĩrwo, rũgatuĩka rũũĩ rũtangĩringĩka
nĩ mũndũ. **6** Nake akĩnjũũria atĩrĩ, "Mũrũ wa mũndũ,
nĩũrona ũndũ ũyũ?" Hĩndĩ ĩyo akĩĩhũndũra, akĩnjookia
nginya hũgũrũrũ-inĩ cia rũũĩ rũu. **7** Rĩrĩa ndaakinyire
ho, ngĩona mĩtĩ mĩingĩ ĩrĩa yarĩ mĩrĩmo yeerĩ ya rũũĩ rũu.
8 Nake akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Maaĩ maya mathereraga marorete
bũrũri ũrĩa ũrĩ mwena wa irathĩro, magaikũrũka
nginya Araba, magacooka magathiĩ makeitĩrĩra Iria-
inĩ rĩa Cumbĩ. Maarĩkia kwĩitĩrĩra iria-inĩ rĩu, namo
maaĩ marĩo makaagĩra. **9** Mĩrumbĩ ya ciũmbe iria
irĩ muoyo nĩĩgatũũra muoyo kũrĩa guothe rũũĩ rũu
rũgaathereragĩra. Nĩgũkaagĩa thamaki nyingĩ, tondũ
maaĩ macio nĩkuo mathereragĩra, magatũma maaĩ macio
marĩ na cumbĩ magĩre; nĩ ũndũ ũcio kũrĩa rũũĩ rũu
rũthereragĩra, ciũmbe ciothe nĩigatũũra muoyo. **10** Ategi
a thamaki makaarũgamaga hũgũrũrũ-inĩ ciaruo; kuuma
Eni-Gedi nginya Eni-Egilaimu nĩgũgakorwo na kũndũ
gwa gũtambũrũkĩrio wabu. Thamaki igaakorwo irĩ cia
mĩthemba mĩingĩ, o ta thamaki cia Iria Rĩrĩa Inene. **11** No
matindiri makuo na njabacabi ciakuo itikagĩra; igaatigwo
irĩ cia cumbĩ. **12** Mĩtĩ ya matunda ma mĩthemba yothe
nĩĩgakũra hũgũrũrũ-inĩ cierĩ cia rũũĩ rũu. Mathangũ
mayo matikooma, o na kana mĩtĩ ĩyo yaage gũciara. O
mweri nĩĩgaciaraga, tondũ maaĩ moimĩte handũ-harĩa-
haamũre magaathereraga nginya kũu ĩrĩ. Maciaro mayo
magaatuĩka irio namo mathangũ mayo matuĩke ma
kũhonania." **13** Mwathani Jehova ekuuga ũũ: "Ĩno nĩyo
mĩhaka ĩrĩa mũkaarũmĩrĩra mũkĩgaya bũrũri ũcio ũtuĩke
igai gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩĩrĩ ya Isiraeli.
Jusufu akaaheo icunjĩ igĩrĩ. **14** Nawe nĩũkamagayania
bũrũri ũcio icunjĩ ciiganaine. Tondũ nĩndehĩtire njoete
guoko na igũrũ ngiuga atĩ nĩngaũhe maithe manyu
ma tene-rĩ, bũrũri ũyũ nĩũgaatuĩka igai rĩanyu. **15**
"Ũyũ nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa bũrũri ũcio: Mũhaka
wa mwena wa gathigathini ũkoima Iria Rĩrĩa Inene
ũgereire njĩra ya Hethiloni, ũhĩtũkĩre Lebo-Hamathu,
nginya Zedadi, **16** na ũgerere Berotha na Sibiraimu
(kũu mũhaka-inĩ ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ka Dameski na
Hamathu), ũthiĩ nginya Hazeri-Hatikoni, kũu mũhaka-
inĩ wa Haurani. **17** Naguo mũhaka ũcio ũtambũrũke
kuuma iria-inĩ ũkinye Hazari-Enani, mũhaka-inĩ wa
mwena wa gathigathini wa Dameski, naguo mũhaka
wa Hamathu ũkorwo ũrĩ mwena wa gathigathini. Ũcio
nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa mwena wa gathigathini.
18 Naguo mũhaka wa mwena wa irathĩro ũkaagerera
gatagatĩ ka Haurani na Dameski, ũtwaranĩte na Rũũĩ
rwa Jorodani gatagatĩ ka Gileadi na bũrũri ũcio wa
Isiraeli, ũrorete o iria-inĩ rĩa mwena wa irathĩro, ũthiĩ
nginya Tamaru. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa
mwena wa irathĩro. **19** Naguo mũhaka wa mwena wa
gũthini ũkoima Tamaru o nginya kũu maaĩ-inĩ ma
Meriba-Kadeshi, ũtwarane na Karũũĩ ka Misiri o nginya
Iria Rĩrĩa Inene. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa
mwena wa gũthini. **20** Naguo mũhaka wa mwena wa
ithũĩro, Iria Rĩrĩa Inene nĩrĩo rĩgaatuĩka mũhaka, ũthiĩ
nginya harĩa hang'etheire Lebo-Hamathu. Ũcio nĩguo
ũgaatuĩka mũhaka wa mwena wa ithũĩro. **21** "Inyuĩ nĩ
inyuĩ mũkeegayania bũrũri ũyũ kũringana na mĩhĩrĩga
ya Isiraeli. **22** Mũkaũgayana ũtuĩke igai rĩanyu inyuĩ
ene, na rĩa andũ a kũngĩ arĩa matũũraga gatagatĩ-inĩ
kanyu na nĩ marĩ na ciana. Nĩmũkamatua ta marĩ andũ
a Isiraeli maciarĩirwo bũrũri ũcio; acio makaagaĩrwo
igai hamwe na inyuĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya Isiraeli.
23 Mũhĩrĩga-inĩ o ũrĩa mũndũ angĩkorwo atũũrĩte arĩ
mũgeni-rĩ, kũu nĩkuo mũkaamũgaĩra igai rĩake," ũguo
nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

48 “Na rĩrĩ, maya nĩmo marĩĩtwa ma mĩhĩrĩga ĩyo:
Mũhaka-inĩ wa mwena wa gathigathini, Dani
nĩakaheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩgaatwarana na njĩra ya
Hethiloni ya gũthiĩ nginya Lebo-Hamathu; Hazari-Enani
na mũhaka wa mwena wa gathigathini wa Dameski
kũrigania na Hamathu gũgaakorwo kũrĩ mũhaka wakuo
kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro. **2**
“Nake Asheri aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na
rũgongo rwa Dani kuuma mwena wa irathĩro nginya
mwena wa ithũĩro. **3** “Nake Nafitali aheo gĩcigo kĩmwe;
nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Asheri kuuma
mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro. **4** “Nake
Manase aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na
rũgongo rwa Nafitali kuuma mwena wa irathĩro nginya
mwena wa ithũĩro. **5** “Efiraimu aheo gĩcigo kĩmwe;
nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Manase kuuma
mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro. **6** “Nake
Rubeni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na
rũgongo rwa Efiraimu kuuma mwena wa irathĩro nginya
mwena wa ithũĩro. **7** “Nake Juda aheo gĩcigo kĩmwe;
nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Rubeni kuuma
mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro. **8** “Ningĩ
kũhakana na rũgongo rwa Juda kuuma mwena wa
irathĩro nginya mwena wa ithũĩro, nĩmũkaruta gĩcigo
mũkĩneane gĩtuĩke kĩheo kĩa mwanya. Gĩgaakorwo kĩrĩ
na wariĩ wa mĩkono 25,000 kwarama, naguo ũraihu
wakĩo ũkaiganana na gĩcigo kĩmwe kĩa iria igaĩirwo
mĩhĩrĩga kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa
ithũĩro; naho handũ-harĩa-haamũre hagaakorwo harĩ
gatagatĩ ga kĩo. **9** “Gĩcigo kĩu kĩa mwanya mũkaarutĩra
Jehova-rĩ, gĩgaakorwo kĩrĩ na ũraihu wa mĩkono 25,000,
na wariĩ wa mĩkono 10,000. **10** Gĩcigo kĩu gĩgaatuĩka
gĩcigo kĩamũre kĩa athĩnjĩri-Ngai. Gĩgaakorwo kĩrĩ kĩa
ũraihu wa mĩkono 25,000 mwena wa gathigathini
na wariĩ wa mĩkono 10,000 mwena wa ithũĩro, na
wariĩ wa mĩkono 10,000 mwena wa irathĩro, na ũraihu
wa mĩkono 25,000 mwena wa gũthini. Handũ-harĩa-
haamũre hagaakorwo harĩ gatagatĩ ga kĩo. **11** Gĩcigo kĩu
gĩgaatuĩka kĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa aamũre, nao nĩ andũ a
Zadoku arĩa matũũrĩte marĩ ehokeku makĩndungatĩra,
na matiigana gũturuura ta ũrĩa Alawii meekire hĩndĩ ĩrĩa
andũ a Isiraeli maaturuurire. **12** Gĩcigo kĩu gĩgaatuĩka
kĩheo kĩao kĩa mwanya kĩrutĩtwo kuuma gĩcigo-inĩ
kĩu kĩamũre kĩa bũrũri, nakĩo gĩgaatuĩka igai itheru
mũno, na gĩkaahakana na rũgongo rwa Alawii. **13**
“Gũtwarana na rũgongo rũu rwa athĩnjĩri-Ngai-rĩ,
Alawii nĩmakagaya gĩcigo kĩa mĩkono 25,000, na wariĩ
wa mĩkono 10,000. Ũraihu wakĩo wothe ũgaakorwo
ũrĩ mĩkono 25,000, naguo wariĩ wakĩo ũkorwo ũrĩ wa
mĩkono 10,000. **14** Nao matikanendie kana makũũranie
o na kĩmwe gĩa cio. Gĩkĩ nĩkĩo gĩcigo kĩrĩa kĩega mũno
bũrũri-inĩ ũyũ, na gĩtikananengerwo mũndũ ũngĩ,
tondũ nĩkĩamũrĩre Jehova. **15** “Gĩcigo kĩrĩa gĩgaatigara
kĩa wariĩ wa mĩkono 5,000, na ũraihu wa mĩkono 25,000,
gĩgaatuĩka gĩa kũhũthagĩrwo na maũndũ ma itũũra rĩu
inene, kĩhũthĩrwo na gwakwo nyũmba cia gũtũũrwo, na
ithaka cia ũrũithio. Itũũra rĩu inene rĩgaakorwo gatagatĩ
ga gĩcigo kĩu, **16** narĩo itũũra rĩu rĩgaakorwo na ithimo
ici: mwena wa gathigathini nĩ mĩkono 4,500, na mwena
wa gũthini nĩ mĩkono 4,500, na mwena wa irathĩro
nĩ mĩkono 4,500, na mwena wa ithũĩro nĩ 4,500. **17**
Gĩthaka kĩa ũrĩithio wa itũũra rĩu inene gĩgaakorwo
kĩrĩ na mĩkono 250 mwena wa gathigathini, na mĩkono
250 mwena wa gũthini, na mĩkono 250 mwena wa
irathĩro, na mĩkono 250 mwena wa ithũĩro. **18** Gĩcigo
kĩrĩa gĩgaatigara, kĩhakanĩte na gĩcigo kĩu kĩamũre,
na gĩtwaranĩte na ũraihu wakĩo, gĩgaakorwo kĩrĩ kĩa
mĩkono 10,000 mwena wa irathĩro, na mĩkono 10,000
mwena wa ithũĩro. Maciaro makĩo nĩmo makaarĩĩagwo
nĩ aruti wĩra a itũũra rĩu inene. **19** Aruti wĩra acio
a itũũra rĩu inene arĩa makaarĩmaga kũu makoima
mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli. **20** Gĩcigo kĩu gĩothe
gĩgaakorwo kĩiganaine mĩena yothe ĩna, na gĩkorwo
kĩrĩ na mĩkono 25,000 o mwena. Nĩmũkaruta gĩcigo
kĩu kĩamũre kĩrĩ kĩheo kĩa mwanya, gĩtuĩke gĩcigo
kĩamũre, mũkĩrutanĩrie na gĩthaka gĩa itũũra rĩu inene.
21 “Kũndũ kũrĩa gũgaatigara mĩena yeerĩ ya gĩcigo kĩu
kĩamũre na gĩthaka gĩa itũũra rĩrĩa inene gũgaatuĩka
kwa mũthamaki. Kũndũ kũu gũgaatambũrũka mwena
wa irathĩro wa kũrĩa gwathimĩtwo mĩkono 25,000 ya
gĩcigo kĩu kĩamũre gũkinye nginya mũhaka-inĩ wa
mwena wa irathĩro, naguo mwena wa ithũĩro uume hau
haathimĩtwo mĩkono 25,000, gũkinye nginya mũhaka-
inĩ wa mwena wa ithũĩro. Icigo icio cierĩ itwaranĩte
na ũraihu wa icigo icio ingĩ cia mĩhĩrĩga igaatuĩka cia
mũthamaki, nakĩo gĩcunjĩ kĩrĩa kĩamũre, hamwe na
handũ-harĩa-haamũre ha hekarũ igaakorwo gatagatĩ ga
kũndũ kũu. **22** Nĩ ũndũ ũcio ithaka cia Alawii na ithaka
cia itũũra inene igaakorwo irĩ gatagatĩ ga gĩcigo kĩu
kĩa mũthamaki. Gĩcigo kĩu kĩa mũnene gĩgaakorwo kĩrĩ
gatagatĩ ka mũhaka wa Juda na mũhaka wa Benjamini.
23 “Ha ũhoro wa mĩhĩrĩga ĩyo ĩngĩ ĩtigarĩte: Benjamini
akaaheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩgaatambũrũka kuuma
mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro. **24** “Nake
Simeoni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na
rũgongo rwa Benjamini kuuma mwena wa irathĩro
nginya mwena wa ithũĩro. **25** “Nake Isakaru aheo
gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa
Simeoni kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa
ithũĩro. **26** “Nake Zebuluni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo
gĩkaahakana na rũgongo rwa Isakaru kuuma mwena wa
irathĩro nginya mwena wa ithũĩro. **27** “Gadi nĩakagaya
gĩcigo kĩmwe; gĩkaahakana na rũgongo rwa Zebuluni
kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.
28 “Mũhaka wa mwena wa gũthini wa Gadi ũgaathiĩ
ũrorete mwena wa gũthini kuuma Tamaru nginya maaĩ
ma Meriba-Kadeshi, ningĩ ũtwarane na Karũũĩ ka Misiri
nginya Iria Rĩrĩa Inene. **29** “Ũcio nĩguo bũrũri ũrĩa
mũkaagayania ũtuĩke igai rĩa mĩhĩrĩga ya Isiraeli, nacio
icio nĩcio igaatuĩka icigo ciao,” ũguo nĩguo Mwathani
Jehova ekuuga. **30** “Ici nĩcio igaatuĩka njĩra cia kuuma
itũũra rĩu inene: Kwambĩrĩria mwena wa gathigathini,
ũrĩa ũrĩ na ũraihu wa mĩkono 4,500, **31** ihingo cia
itũũra rĩu inene igeetanio na mĩhĩrĩga ya Isiraeli. Ihingo
icio ithatũ irĩ mwena wa gathigathini-rĩ, kĩmwe nĩ kĩa
Rubeni, kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Juda, na kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Lawi.
32 “Naguo mwena wa irathĩro, ũrĩa ũrĩ na ũraihu wa
mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe
nĩ kĩa Jusufu, kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Benjamini, na kĩu kĩngĩ
nĩ kĩa Dani. **33** “Ningĩ mwena wa gũthini, ũrĩa ũrĩ na

gĩthimo kĩa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo
ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Simeoni, kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Isakaru,
na kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Zebuluni. **34** "O na ningĩ mwena wa
ithũĩro, ũrĩa ũrĩ na ũraihu wa mĩkono 4,500, ũgaakorwo
ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Gadi, kĩu kĩngĩ nĩ
kĩa Asheri, na kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Nafitali. **35** "Itĩĩna rĩa
gũthiũrũrũkĩria itũũra rĩu rĩothe rĩgaakorwo na mĩkono
18,000. "Narĩo itũũra rĩu inene kuuma hĩndĩ ĩyo gũthiĩ
na mbere rĩgeetagwo ũũ:

Danieli

1 Atĩrĩrĩ, mwaka-inĩ wa gatatũ wa ũthamaki wa
Jehoiakimu, mũthamaki wa Juda-rĩ, Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni nĩokire itũũra rĩa Jerusalemu,
akĩrĩrigiicĩria nĩguo arĩtunyane. **2** Nake Mwathani
akĩrekereria Jehoiakimu, mũthamaki wa Juda, guoko-
inĩ gwake, hamwe na indo imwe kuuma hekarũ-inĩ
ya Ngai. Nake Nebukadinezaru agĩkuua indo icio,
agĩcitwara hekarũ-inĩ ya ngai yake kũu Babuloni, na
agĩciiga nyũmba-inĩ ĩrĩa yaigagwo igĩĩna cia ngai yake.
3 Ningĩ mũthamaki ũcio agĩatha Ashipenazi, ũrĩa warĩ
mũrori mũnene wa anene a nyũmba yake ya ũthamaki,
amũrehere andũ amwe arĩa moimĩte Isiraeli a nyũmba
ya ũthamaki na a rũciaro rwa andũ arĩa maarĩ igweta,
4 nao makorwo marĩ aanake matarĩ kaũũgũ o na
karĩkũ, na athaka makĩonwo, na andũ mekuoneka
marĩ na ũtaũku maũndũ-inĩ mothe ma kwĩrutwo,
na andũ mooĩ maũndũ wega, na ahũthũ kũnyiita
maũndũ, na magĩrĩire gũtungata thĩinĩ wa nyũmba ya
ũthamaki. Ashipenazi aarĩ arute andũ acio rũthiomi na
maandĩko ma Ababuloni. **5** Nake mũthamaki agĩtua
maheagwo irio na ndibei mũthenya o mũthenya iria we
mwene aarĩĩaga; maarĩ mathomithio maũndũ ihinda
rĩa mĩaka ĩtatũ, na thuutha ũcio matoonye wĩra-inĩ wa
gũtungatĩra mũthamaki. **6** Thĩinĩ wa acio maathuurirwo
nĩ haarĩ na aanake amwe maarutĩtwo Juda: Na nĩo
Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria. **7** Nake
mũrori ũcio wa anene arĩa angĩ nĩamaheire marĩĩtwa
mangĩ: Danieli akĩmwĩta Beliteshazaru, nake Hanania
agĩĩtwo Shadiraka, nake Mishaeli agĩĩtwo Meshaki, nake
Azaria agĩĩtwo Abedinego. **8** No rĩrĩ, Danieli agĩtua na
ngoro yake atĩ ndegwĩthaahia na irio na ndibei ĩyo ya
mũthamaki, na akĩũria mũrori ũcio wa anene etĩkĩrio
ndakae gwĩthaahia na ũndũ wa kũrĩa irio icio. **9** Nake
Ngai nĩatũmĩte Danieli etĩkĩrĩke na aiguĩrwo tha nĩ
mũnene ũcio, **10** no mũnene ũcio akĩĩra Danieli atĩrĩ,
"Nĩndĩretigĩra mũthamaki mwathi wakwa, ũrĩa ũtuĩte
kĩrĩa mũrĩheagwo gĩa kũrĩa na gĩa kũnyua. Aangĩmuona
mũrĩ ahĩnju gũkĩra aanake arĩa angĩ a riika rĩanyu-
rĩ, angiuga nĩ kĩĩ gĩtũmĩte? Hĩndĩ ĩyo mũthamaki no
aanengithie mũtwe nĩ ũndũ wanyu." **11** Danieli agĩcooka
akĩarĩria mũrangĩri ũrĩa waheetwo wĩra nĩ mũrori wa
anene arĩa angĩ wa kũroraga Danieli, na Hanania, na
Mishaeli, na Azaria, akĩmwĩra atĩrĩ, **12** "Ndagũthaitha,
amba ũgerie ndungata ciaku handũ ha mĩthenya ikũmi:
Ndũgaatũhe kĩndũ o nakĩ tiga o nyeni cia kũrĩa na
maaĩ ma kũnyua. **13** Matukũ macio maathira ũcooke
ũtũroranie na aanake acio angĩ marĩĩaga irio icio cia
mũthamaki, na thuutha ũcio ũcooke gwĩka ndungata
ciaku o ta ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire." **14** Nĩ ũndũ ũcio
agĩĩtĩkĩra ũhoro ũcio, nake akĩmageria matukũ macio
ikũmi. **15** Matukũ macio ikũmi maathira-rĩ, mothiũ
mao makĩoneka maagĩrĩte, nao magatunguha gũkĩra
aanake acio angĩ maarĩĩaga irio cia mũthamaki. **16**
Nĩ ũndũ ũcio mũmarangĩri akĩeheria irio ciao iria
ciarĩ njega mũno na ndibei ĩrĩa maarĩ manyuuage na
agĩcooka kũmaheaga o nyeni tu handũ ha irio icio.
17 Na rĩrĩ, Ngai nĩaheire aanake acio ana ũmenyo na
ũtaũku wa maandĩko ma mĩthemba yothe, na wĩruti
wa maũndũ. Nake Danieli nĩataũkagĩrwo nĩ cioneki na
irooto cia mĩthemba yothe. **18** Ihinda rĩrĩa mũthamaki
aatuĩte atĩ andũ acio magaatwarwo nyũmba yake thĩinĩ
rĩathira-rĩ, mũrori wa anene arĩa angĩ agĩkĩmatwara
harĩ Nebukadinezaru. **19** Mũthamaki akĩaria nao, na
ndonire mũndũ ũngĩaigananirio na Danieli, na Hanania,
na Mishaeli na Azaria; na nĩ ũndũ ũcio magĩtoonyio
wĩra-inĩ wa gũtungatagĩra mũthamaki. **20** Ũndũ-inĩ
o wothe ũkoniĩ ũũgĩ na ũtaũku wa maũndũ marĩa
mũthamaki aamoragia-rĩ, agĩkora makĩrĩte ago othe
na aragũri a ũthamaki wake wothe maita ikũmi. **21**
Nake Danieli agĩtũũra kũu nginya mwaka wa mbere wa
wathani wa Mũthamaki Kurusu.

2 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wake-
rĩ, Nebukadinezaru nĩarootire irooto; agĩtangĩka
meciiria na akĩũrwo nĩ toro. **2** Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki
agĩĩta ago na aragũri, na arogi na arori a njata
nĩguo moke mamwĩre ũrĩa aarootete. Rĩrĩa mookire
makĩrũgama mbere ya mũthamaki, **3** akĩmeera atĩrĩ,
"Nĩ harĩ kĩroto ndootete kĩrĩa kĩrathĩĩnia, na nĩngwenda
kũmenya ũrĩa kiugĩte." **4** Hĩndĩ ĩyo arori a njata acio
magĩcookeria mũthamaki na rũthiomi rwa Asuriata,
makĩmwĩra atĩrĩ, "Wee mũthamaki, ũrotũũra tene na
tene! Ta kĩĩre ndungata ciaku kĩroto kĩrĩa ũrotete, nacio
itaũre kĩroto kĩu." **5** Nake mũthamaki agĩcookeria
arori a njata acio, akĩmeera atĩrĩ, "Ũndũ ũyũ nĩguo
nduĩte ngwatĩirie mũno: Mũngĩaga kũnjĩĩra kĩroto
kĩrĩa ndootete na mũgĩtaũre-rĩ, nguuga mũtemangwo
mũkue, nacio nyũmba cianyu imomorwo ituĩke hĩba cia
mahiga. **6** No mũngĩnjĩĩra kĩroto kĩu na mũgĩtaarĩrie-rĩ,
nĩngũmũhe iheo, na marĩhi, o na ndũmũtĩithie mũno.
Nĩ ũndũ ũcio njĩĩrai ũrĩa ndootete na mũndaũrĩre ũhoro
wa kĩroto kĩu." **7** Makĩmũcookeria o rĩngĩ makĩmwĩra
atĩrĩ, "Mũthamaki nĩetĩkĩre kwĩra ndungata ciake ũrĩa
arotete, na ithuĩ nĩtũkũmũtaũrĩra kĩroto kĩu." **8** Nake
mũthamaki akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩndĩramenya kũna
atĩ mũrenda o kũraiharaihia ihinda, tondũ nĩmũramenya
atĩ ũndũ ũyũ nĩguo nduĩte ngwatĩirie mũno: **9** Mũngĩaga
kũnjĩĩra kĩroto kĩu ndootete-rĩ, iherithia rĩanyu no
rĩmwe. Mũciirĩire kũnjĩĩra maũndũ ma kũũhĩtithia na
ma waganu, mũgĩĩciiria atĩ ũrĩa nduĩte nĩũkũgarũrũka.
Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, njĩĩrai kĩroto kĩu, na nĩngũmenya
atĩ no mũhote gũgĩtaũra." **10** Nao arori a njata acio
magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, "Gũtirĩ mũndũ o na
ũmwe gũkũ thĩ ũngĩhota gwĩka ũguo mũthamaki aroiga!
Gũtirĩ mũthamaki, o na arĩ mũnene na arĩ na hinya atĩa,
ũrĩ wooria mũndũ-mũgo, kana mũragũri, kana mũrori
wa njata eke ũndũ ta ũcio. **11** Ũndũ ũcio mũthamaki
arooria ndũngĩhoteka. Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kwĩra
mũthamaki kĩroto kĩrĩa arootete, tiga o ngai ciiki, na
ititũũranagia na andũ a gũkũ thĩ." **12** Mũthamaki
aigua ũhoro ũcio akĩrakara na akĩng'ũrĩka mũno nginya
agĩathana atĩ andũ arĩa othe oogĩ a Babuloni mooragwo.
13 Nĩ ũndũ ũcio gũkĩrutwo watho andũ acio oogĩ
mooragwo, na andũ magĩtũmwo magacarie Danieli na
arata ake nĩguo mooragwo. **14** Rĩrĩa Arioku, mũnene
wa arangĩri a mũthamaki, aathiiaga kũũraga andũ
acio oogĩ a Babuloni-rĩ, Danieli akĩmwarĩria na ũũgĩ,

o na eciirĩtie wega ũrĩa ekũmwĩra. **15** Akĩũria ũcio
warĩ mũnene wa arangĩri a mũthamaki atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ
gĩatũma mũthamaki atue itua rĩũru ũguo?" Nake Arioku
agĩtaarĩria Danieli ũrĩa ũhoro ũcio wothe watariĩ. **16**
Danieli aigua ũguo agĩthiĩ harĩ mũthamaki, akĩmũũria
amũhe ihinda, nĩgeetha ahote kũmũtaũrĩra kĩroto kĩu.
17 Nake Danieli akĩinũka gwake mũciĩ na akĩmenyithia
arata ake ũhoro ũcio, nao nĩo Hanania, na Mishaeli,
na Azaria. **18** Akĩmaringĩrĩria mathaithe Ngai wa
igũrũ nĩguo amaiguĩre tha, amaguũrĩrie ũhoro ũcio
warĩ mũhithe, nĩgeetha we hamwe na arata acio ake
matikooraganĩrio hamwe na andũ acio angĩ oogĩ a
Babuloni. **19** Na rĩrĩ, ũtukũ ũndũ ũcio warĩ mũhithe
ũkĩguũrĩrio Danieli na kĩoneki. Nake Danieli akĩgooca
Ngai wa igũrũ, **20** akiuga atĩrĩ: **21** Nĩwe ũgarũranagia
mahinda na imera; **22** Nĩwe ũguũragia maũndũ marĩa
marikĩru, o na marĩa marĩ hitho-inĩ; **23** Nĩndagũcookeria
ngaatho na ndakũgooca, o Wee Ngai wa maithe makwa:
24 Hĩndĩ ĩyo Danieli agĩthiĩ kũrĩ Arioku, ũcio mũthamaki
aamũrĩte athiĩ akooragithie andũ acio oogĩ a Babuloni,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndũkooragithie andũ acio oogĩ a
Babuloni. Ndwara kũrĩ mũthamaki, na nĩngũmũtaũrĩra
kĩroto gĩake." **25** O hĩndĩ ĩyo Arioku agĩtwara Danieli
kũrĩ mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩnyonete mũndũ
ũmwe wa arĩa maatahĩtwo kuuma Juda ũngĩhota
kwĩra mũthamaki ũrĩa kĩroto gĩake kiugĩte." **26** Nake
mũthamaki akĩũria Danieli (na nowe Beliteshazaru) atĩrĩ,
"No ũhote kũnjĩĩra kĩroto kĩrĩa ndootete na ũgĩtaũre?"
27 Nake Danieli akĩmũcookeria atĩrĩ, "Gũtirĩ mũndũ o
na ũmwe wa arĩa oogĩ, kana mũragũri, kana mũndũ-
mũgo o na kana mũrathi ũngĩhota kwĩra mũthamaki
ũhoro ũcio wa hitho, **28** no nĩ kũrĩ Ngai ũrĩ igũrũ
ũguũranagĩria maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ. Nĩwe
wonetie Mũthamaki Nebukadinezaru ũrĩa gũgaikara
matukũ-inĩ ma thuutha. Kĩroto gĩaku na cioneki iria
irahĩtũkĩire meciiria-inĩ maku ũkomete ũrĩrĩ iraarĩ
ici: **29** "Hĩndĩ ĩyo wakomete ũrĩrĩ-inĩ, wee mũthamaki,
meciiria maku nĩmecũũranirie ũhoro wa maũndũ marĩa
magooka thuutha-inĩ, nake ũrĩa mũguũria wa maũndũ
marĩa marĩ hitho-inĩ agĩkũguũrĩria ũrĩa gũkaahaana
thuutha-inĩ. **30** Niĩ-rĩ, ndiguũrĩirio ũhoro ũcio ũrĩ
hitho-inĩ atĩ tondũ ndĩ na ũũgĩ gũkĩra andũ arĩa
angĩ matũũraga muoyo, no nĩgeetha wee mũthamaki
ũmenye ũrĩa kĩroto kĩu kiugĩte, nĩguo ũtaũkĩrwo nĩ
maũndũ macio ũrecũũranagia meciiria-inĩ maku. **31**
"Wee mũthamaki, warora nĩwonire mũhianano mũnene
warũngiĩ mbere yaku: mũhianano ũcio warĩ mũnene
mũno na nĩwahenahenagia, na warĩ wa kũmakania
ũkĩonwo. **32** Mũtwe wa mũhianano ũcio warĩ wa
thahabu ĩrĩa therie, nakĩo gĩthũri kĩaguo na moko ciarĩ
cia betha, nayo nda na ciero ciaguo ciarĩ cia gĩcango, **33**
magũrũ maguo maarĩ ma kĩgera, namo makinya maarĩ
ma kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba rĩcine. **34** Hĩndĩ o ĩyo
wawĩroreire, ihiga inene rĩkĩenjwo, no rĩtienjirwo nĩ
moko ma mũndũ. Rĩkĩgũtha makinya ma mũhianano
ũcio marĩa maarĩ ma kĩgera gũtukanĩte na rĩũmba,
rĩkĩmahehenja. **35** Nakĩo kĩgera kĩu, na rĩũmba, na
gĩcango, na betha, na thahabu igĩthetherwo tũcunjĩ
tũcunjĩ, igĩtuĩka ta mũũngũ ũrĩa ũmbũragwo kĩhuhĩro-
inĩ hĩndĩ ya riũa. Ikĩhuhũkanio nĩ rũhuho, igĩthira
biũ na itiacookire kuoneka rĩngĩ. No rĩrĩ, ihiga rĩu
rĩagũthire mũhianano ũcio rĩkĩneneha, rĩgĩtuĩka kĩrĩma
kĩnene, rĩkĩiyũra thĩ yothe. **36** "Kĩu nĩkĩo kĩroto kĩrĩa
warootire, na rĩu nĩtũgũgĩtaũrĩra mũthamaki. **37** Wee
mũthamaki-rĩ, nĩwe mũthamaki wa athamaki. Nake
Ngai wa igũrũ nĩakũheete ũthamaki, na ũhoti, na hinya,
na riiri; **38** nĩaigĩte andũ a ndũrĩrĩ ciothe moko-inĩ
maku, na nyamũ cia gĩthaka, o na nyoni cia rĩera-inĩ.
Kũrĩa guothe itũũraga-rĩ, nĩagũtuĩte mwathi wacio
ciothe. Wee nĩwe mũtwe ũcio wa thahabu. **39** "Thuutha
waku, nĩgũkarahũka ũthamaki ũngĩ ũtagaakorwo na
hinya ta waku. Thuutha ũcio nĩgũkagĩa na ũthamaki
ũngĩ wa gatatũ, nĩguo ũgerekanĩtio na gĩcango, naguo
nĩũgaatha thĩ yothe. **40** Marigĩrĩrio-inĩ nĩgũkarahũka
ũthamaki ũngĩ wa kana ũrĩ hinya ta kĩgera, nĩgũkorwo
kĩgera kiunangaga na gĩkahehenja indo ciothe, na o
ta ũrĩa kĩgera kiunangaga indo igatuĩka tũcunjĩ ũguo
noguo ũkaahehenja na uunange mothamaki macio
mangĩ mothe. **41** O ta ũguo wonire atĩ makinya na
ciara ciarĩ cia rĩũmba rĩcine rĩtukanĩte na kĩgera-rĩ,
noguo ũthamaki ũyũ ũgaakorwo ũrĩ mũgayũkanu; no
rĩrĩ, nĩũgakorwo ũrĩ na hinya wa kĩgera thĩinĩ waguo, o
ta ũguo wonire kĩgera kĩu gĩtukanĩte na rĩũmba. **42** O
ũguo ciara ciarĩ cia kĩgera gĩtukanĩte na cia rĩũmba-
rĩ, noguo ũthamaki ũcio ũgaakorwo kũmwe ũrĩ na
hinya na kũrĩa kũngĩ ũgathuthĩkanga. **43** Na o ta ũguo
wonire kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba rĩcine-rĩ, noguo
andũ nao magaakorwo matukanĩte, na matigaatũũra
marĩ rũmwe rĩngĩ, o ta ũrĩa kĩgera gĩtangĩtukana na
rĩũmba. **44** "Na rĩrĩ, ihinda-inĩ rĩa athamaki acio, Ngai wa
igũrũ nĩakahaanda ũthamaki ũtagacooka kwanangwo,
kana ũtigĩrwo andũ angĩ. Nĩũkahehenja mothamaki
macio mangĩ mothe ũmaniine, noguo mwene ũgaatũũra
wĩhaandĩte tene na tene. **45** Ũcio nĩguo ũtaũri wa
kĩoneki kĩa ihiga rĩu rĩenjetwo kuuma kĩrĩma-inĩ, no
rĩtienjetwo na moko ma andũ, na nĩrĩo rĩathetherire
kĩgera, na gĩcango, na rĩũmba, na betha na thahabu
igĩtuĩka tũcunjĩ. "Ngai ũcio mũnene nĩamenyithĩtie
mũthamaki ũrĩa gũkaahaana thuutha-inĩ. Kĩroto kĩu
nĩ kĩa ma, naguo ũtaũri wakĩo nĩ wa kwĩhokeka."
46 Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Nebukadinezaru akĩĩgũithia,
agĩturumithia ũthiũ thĩ mbere ya Danieli, na akĩmũhe
gĩtĩĩo kĩnene, na agĩathana atĩ arutĩrwo igongona na
ũbumba. **47** Mũthamaki akĩĩra Danieli atĩrĩ, "Ti-itherũ
Ngai waku nĩwe Ngai wa ngai iria ingĩ, na Mwathani
wa athamaki na mũguũria wa maũndũ marĩa marĩ
hitho-inĩ, nĩgũkorwo nĩwahota kũguũria ũndũ ũyũ ũrĩ
hitho-inĩ." **48** Nake mũthamaki agĩtũũgĩria Danieli, na
akĩmũtuga na iheo nyingĩ mũno. Akĩmũtua mwathi wa
bũrũri wothe wa Babuloni, na akĩmũtua mũrũgamĩrĩri
wa andũ arĩa othe oogĩ a bũrũri ũcio. **49** Nake Danieli
agĩthaitha mũthamaki atue Shadiraka, na Meshaki, na
Abedinego arori a mawĩra marĩa maarutagwo bũrũri-
inĩ ũcio wa Babuloni, no Danieli we mwene agĩikara kũu
mũciĩ wa ũthamaki.

3 Na rĩrĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru
nĩathondekithirie mũhianano wa thahabu, wa
mĩkono mĩrongo ĩtandatũ kũraiha na igũrũ, na mĩkono
ĩtandatũ kwarama, na akĩũhaandithia werũ-inĩ wa Dura

kũu bũrũri wa Babuloni. **2** Nebukadinezaru agĩcooka
agĩĩta anene, na anyabara, na abarũthi, na ataari a
mũthamaki, na aigi kĩgĩĩna, na aciirithania, na mawakiri,
na anene a mabũrũri make mothe moke kĩamũro-
inĩ gĩa kwamũra mũhianano ũcio aahandithĩtie. **3** Nĩ
ũndũ ũcio, anene, na anyabara, na abarũthi, na ataari a
mũthamaki, na aigi kĩgĩĩna, na aciirithania, na mawakiri,
na anene othe a mabũrũri makĩgomana nĩ ũndũ wa
kwamũra mũhianano ũcio Mũthamaki Nebukadinezaru
aahaandithĩtie, nao makĩrũgama mbere yaguo. **4**
Nake mũhuhi coro akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene,
akiuga atĩrĩ, "Inyuĩ andũ a iruka ciothe na a ndũrĩrĩ
ciothe, na a mĩario yothe ta thikĩrĩriai ũrĩa mũthamaki
aathanĩte mwĩke. **5** Rĩrĩa mũrĩigua mũgambo wa
coro, na mĩtũrirũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi,
na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mĩtũrirũ ĩrĩa mĩarĩĩ,
o hamwe na ũini wa mĩthemba yothe-rĩ, o rĩmwe
mwĩgũithie thĩ mũhooe mũhianano ũcio wa thahabu
ũrĩa Mũthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩtie. **6**
Mũndũ ũrĩa wothe ũtekwĩgũithia thĩ na ahooe, o hĩndĩ
ĩyo nĩegũikio icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno." **7**
Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa andũ acio maiguire mũgambo wa
coro, na mĩtũrirũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na
kĩnanda kĩa mũgeeto, na ũini wa mĩthemba yothe, andũ
othe, na ndũrĩrĩ, na andũ a mĩario yothe makĩĩgũithia
thĩ, makĩhooya mũhianano ũcio wa thahabu ũrĩa
Mũthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩtie. **8** Ihinda
o rĩu arori a njata amwe makĩyumĩria, magĩcuuka
Ayahudi, **9** makĩĩra Mũthamaki Nebukadinezaru atĩrĩ,
"Wee mũthamaki ũrotũũra tene na tene! **10** Atĩrĩrĩ,
wee mũthamaki nĩũrutĩte uuge waku, ũkoiga atĩ
rĩrĩa mũndũ o wothe akaigua mũgambo wa coro,
na mĩtũrirũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na
kĩnanda kĩa mũgeeto, na mĩtũrirũ ĩrĩa mĩarĩĩ, na ũini
wa mĩthemba yothe no nginya egũithie thĩ, ahooe
mũhianano ũcio wa thahabu, **11** na ũkoiga atĩ mũndũ
ũrĩa wothe ũtekwĩgũithia thĩ aũhooe, nĩagaikio icua-inĩ
rĩa mwaki ũgwakana mũno. **12** No rĩrĩ, nĩ harĩ Ayahudi
amwe arĩa wee ũigĩte a kũrora maũndũ ma bũrũri wa
Babuloni, na nĩo Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego,
arĩa matakũiguaga, wee mũthamaki. Matitungatagĩra
ngai ciaku, kana makahooya mũhianano wa thahabu
ũcio ũhandithĩtie." **13** Nĩ ũndũ ũcio Nebukadinezaru
agĩcinwo nĩ marakara, nake agĩtũmanĩra Shadiraka, na
Meshaki, na Abedinego mareehwo harĩ we. Nĩ ũndũ
ũcio andũ acio makĩreehwo mbere ya mũthamaki,
14 nake Nebukadinezaru akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ ũhoro
wa ma wee Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, atĩ
mũtitungatagĩra ngai ciakwa, o na kana mũkahooya
mũhianano wa thahabu ũcio handithĩtie? **15** Rĩu-rĩ,
mũngĩihaarĩria nĩgeetha rĩrĩa mũrĩigua mũgambo wa
coro, na mĩtũrirũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi,
na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mĩtũrirũ ĩrĩa mĩarĩĩ, na
ũini wa mĩthemba yothe, mwĩgũithie thĩ, mũhooe
mũhianano ũcio niĩ thondekithĩtie, nĩ wega mũno. No
rĩrĩ, mũngĩrega kũhooya mũhianano ũcio-rĩ, nĩmũgũikio
o ro rĩmwe icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno. Na
rĩrĩ, hihi nĩ ngai ĩrĩkũ ĩngĩhota kũmũhonokia kuuma
guoko-inĩ gwakwa?" **16** Nao Shadiraka, na Meshaki, na
Abedinego magĩcookeria mũthamaki, makĩmwĩra atĩrĩ,
"Wee Nebukadinezaru, ithuĩ tũtibataire kwĩyarĩrĩria
tũrĩ mbere yaku igũrũ rĩa ũhoro ũyũ. **17** Tũngĩikio
icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno-rĩ, Ngai ũrĩa ithuĩ
tũtungataga e na ũhoti wa gũtũruta thĩinĩ warĩo, na
nĩwe ũgũtũhonokia kuuma guoko-inĩ gwaku, wee
mũthamaki. **18** No rĩrĩ, o na angĩaga gũtũhonokia-
rĩ, nĩtũkwenda ũmenye, wee mũthamaki, atĩ ithuĩ
tũtingĩtungatĩra ngai ciaku, kana tũhooe mũhianano
wa thahabu ũcio wee ũhandithĩtie." **19** Hĩndĩ ĩyo
Nebukadinezaru akĩrakara mũno nĩ ũndũ wa Shadiraka,
na Meshaki, na Abedinego, na agĩtukia gĩthiithi nĩ ũndũ
wao. Agĩcooka agĩathana, akiuga icua rĩu rĩongererwo
ngũ nĩguo rĩhiũhe maita mũgwanja ma ũrĩa rĩakoragwo
rĩhiũhĩte. **20** Nebukadinezaru agĩatha thigari imwe
iria ciarĩ na hinya mũno ita-inĩ rĩake ciohe Shadiraka,
na Meshaki, na Abedinego, imaikie icua-inĩ rĩu rĩa
mwaki wakanĩte mũno. **21** Nĩ ũndũ ũcio andũ acio,
mehumbĩte kanjũ ciao, na thuruarĩ, na iremba, o na
nguo icio ingĩ-rĩ, makĩohwo na magĩikio icua-inĩ rĩu rĩa
mwaki wakanĩte mũno. **22** Watho ũcio wa mũthamaki
warĩ wa ihenya mũno, narĩo icua rĩkahiũha mũno,
ũũ atĩ nĩnĩmbĩ cia mwaki ũcio cioragire thigari iria
cianyiitĩte Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, **23**
nao andũ acio atatũ, moohetwo makarũmio, makĩgũa
icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno. **24** Hĩndĩ
ĩyo Mũthamaki Nebukadinezaru akĩgega, akĩrũgama
na igũrũ o rĩmwe, akĩũria andũ arĩa maamũheaga
kĩrĩra atĩrĩ, "Githĩ ti andũ atatũ tuohire na twamaikia
mwaki-inĩ?" Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩ ma ũguo
nĩguo, mũthamaki." **25** Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ,
"Hĩ, ta rorai! Niĩ ndĩrona andũ ana magĩcangacanga
mwaki-inĩ, matarĩ ohe kana makahutio nĩ mwaki,
nake ũcio wa kana ahaana ta ũmwe wa ariũ a ngai."
26 Nebukadinezaru agĩkuhĩrĩria mũromo-inĩ wa icua
rĩu rĩakanaga mwaki, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, "Inyuĩ
Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, inyuĩ ndungata
cia Ngai-Ũrĩa-ũrĩ Igũrũ-Mũno, umĩrai, mũũke haha!"
Nĩ ũndũ ũcio Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego
makiumĩra mwaki-inĩ ũcio, **27** nao anene, na anyabara,
na abarũthi, na arĩa maataaraga mũthamaki othe
makĩmarigiicĩria, makĩĩonera atĩ mwaki ndwamekĩte
ũũru mĩĩrĩ yao, kana rũcuĩrĩ rwa mĩtwe yao rũkahĩa, o
na nguo iria mehumbĩte itiahĩte, na matianungaga
mwaki o na atĩa. **28** Nake Nebukadinezaru akiuga
atĩrĩ, "Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego
arogoocwo, ũrĩa ũtũmĩte mũraika wake, ateithũre
ndungata ciake! Mamwĩhokire, magĩkararia watho wa
mũthamaki, na nĩmekwĩhaarĩirie kũruta mĩoyo yao
handũ ha gũtungatĩra kana kũhooya ngai ingĩ, tiga Ngai
ũcio wao. **29** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩndaruta watho atĩ andũ
a rũrĩrĩ o ruothe kana rwario arĩa makaaria ũndũ o
wothe wa gũũkĩrĩra Ngai wa Shadiraka, na Meshaki,
na Abedinego magatinangio icunjĩ, na nyũmba ciao
imomorwo ituĩke hĩba ya mahiga, nĩgũkorwo gũtirĩ ngai
ĩngĩ ĩngĩhonokania na njĩra ĩno." **30** Nake mũthamaki
agĩtũũgĩria Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego kũu
bũrũri wa Babuloni.

4 Nĩ niĩ Mũthamaki Nebukadinezaru, Ndĩramwandĩkĩra
marũa maya inyuĩ andũ a iruka ciothe, na ndũrĩrĩ,

na andũ a rwario o ruothe arĩa matũũraga thĩ yothe:
Mũrogaacĩra makĩria! **2** Ndĩ na gĩkeno ngĩmũmenyithia
morirũ na maũndũ ma kũgegania marĩa Ngai-ũrĩa-ũrĩ-
Igũrũ mũno anjĩkĩire. **3** Kaĩ morirũ make nĩ manene-
ĩ! **4** Atĩrĩrĩ, niĩ Nebukadinezaru ndarĩ gwakwa mũciĩ,
njiganĩire na ngagaacĩra nyũmba-inĩ yakwa ya ũthamaki.
5 Na rĩrĩ, ũtukũ ũmwe ndarootire kĩroto kĩrĩa kĩamakirie
mũno. Ngomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa-rĩ, maũndũ marĩa
mahĩtũkagĩra meciiria-inĩ makwa na cioneki ikĩndua
nda. **6** Nĩ ũndũ ũcio ngĩathana ngiuga atĩ andũ arĩa
othe oogĩ a Babuloni mareehwo mbere yakwa nĩguo
mandaũrĩre kĩroto kĩu. **7** Rĩrĩa ago, na aragũri, na
arori a njata na arathi mohoro mookire, ngĩmeera ũrĩa
ndarooteete, no nĩmaremirwo nĩ kũndaũrĩra kĩroto
kĩu. **8** No thuutha wao, Danieli agĩũka mbere yakwa,
na niĩ ngĩmwĩra ũrĩa ndarooteete. (Nĩwe wĩtagwo
Beliteshazaru tondũ etanĩtio na ngai yakwa, nake
akoragwo na roho wa ngai iria theru thĩinĩ wake.)
9 Ngĩĩra Beliteshazaru, mũnene wa ago othe atĩrĩ,
"Nĩnjũũĩ atĩ roho wa ngai iria theru ũrĩ thĩinĩ waku,
na gũtirĩ ũndũ ũrĩ hitho-inĩ ũngĩkũrema. Gĩkĩ nĩkĩo
kĩroto gĩakwa; nawe he ũtaũri wakĩo. **10** Ici nĩcio
cioneki iria ndonire rĩrĩa ndaakomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa:
Ndarorire ngĩona hau mbere yakwa harũngiĩ mũtĩ ũrĩ
bũrũri gatagatĩ. Naguo warĩ mũraihu mũno. **11** Mũtĩ
ũcio ũkĩneneha ũkĩgĩa na hinya nako gacũmbĩrĩ kaguo
gakahutia matu mairũ; naguo wonekaga nginya ituri
ciothe cia thĩ. **12** Mathangũ maguo maarĩ mathaka, na
maciaro maguo makaingĩha warĩ na irio cia kũhũũnia
andũ othe. Nyamũ cia gĩthaka ciaikaraga kĩĩruru-inĩ
kĩaguo, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igaikaraga honge-inĩ
ciaguo; indo ciothe iria irĩ muoyo ciarĩĩaga maciaro
maguo. **13** "Ningĩ o ngomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa ngĩrora
ngĩona cioneki-inĩ icio, na hau mbere yakwa harĩ na
mũrangĩri, mũndũ mũtheru, agĩikũrũka oimĩte igũrũ.
14 Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ: Temai
mũtĩ ũcio na mũhũrũre honge ciaguo; itithiai mathangũ
maguo, na mũhurunje maciaro maguo. Nyamũ nacio
ciũre ciehere rungu waguo, o na nyoni ciume honge-
inĩ ciaguo. **15** No rĩrĩ, mũreke gĩthukĩ na mĩri yakĩo
ciohwo na kĩgera na gĩcango, nacio itigwo tĩĩri-inĩ, kũu
nyeki-inĩ ya gĩthaka. "Nĩaihũgagio nĩ ime rĩa igũrũ,
na atũũranagie na nyamũ kũu nyeki-inĩ ĩrĩa nduru ya
gĩthaka. **16** Meciiria make nĩmagarũrwo matige gũtuĩka
ta ma mũndũ, nake agĩe na meciiria ta ma nyamũ, ihinda
ta rĩa mĩaka mũgwanja. **17** "'Itua rĩu rĩanĩrĩirwo nĩ
arangĩri, narĩo rĩgekĩrwo hinya nĩ arĩa atheru, nĩgeetha
arĩa marĩ muoyo mamenye atĩ Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
nĩwe wathaga mothamaki ma andũ, naguo ũthamaki
aũheaga o ũrĩa angĩenda kũũhe, na agatũũgĩria mũndũ
ũtarĩ igweta o na hanini nĩguo ũtuĩke wake.' **18** "Kĩu
nĩkĩo kĩroto kĩrĩa niĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru
ndarootire. Atĩrĩrĩ, wee Beliteshazaru, ta njĩĩra ũrĩa
kiugĩte kuona atĩ andũ arĩa angĩ othe oogĩ a ũthamaki
wakwa nĩmaremetwo nĩkũndaũrĩra. No rĩrĩ, wee no
ũhote tondũ roho wa ngai iria theru ũrĩ thĩinĩ waku."
19 Hĩndĩ ĩyo Danieli (na nowe wĩtagwo Beliteshazaru)
akĩamba gũtangĩka mũno kwa ihinda, na akĩmaka
mũno meciiria-inĩ make. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki
akĩmwĩra atĩrĩ, "Beliteshazaru, tiga kũmakio nĩ kĩroto
kĩu kana ũtaũri wakĩo." Beliteshazaru agĩcookia atĩrĩ,
"Mwathi wakwa, naarĩ korwo kĩroto kĩu kĩerekererio
thũ ciaku, o na ũtaũri wakĩo wathĩrĩrio andũ arĩa
magũthũire! **20** Mũtĩ ũcio wonire, ũrĩa wanenehire
na ũkĩgĩa na hinya, nako gacũmbĩrĩ kaguo gakahutia
matu mairũ, na ũkoonekaga nĩ thĩ yothe, **21** ũrĩ na
mathangũ mathaka na maciaro maingĩ, na ũkaheaga
andũ othe irio, na nyamũ cia gĩthaka cikaarahaga
kĩĩruru-inĩ kĩaguo, na ũkagĩa na itara honge-inĩ ciaguo
cia nyoni cia rĩera-inĩ-rĩ, **22** wee mũthamaki, nĩwe
mũtĩ ũcio! Nĩũnenehete na ũkagĩa na hinya; ũnene
waku ũgakũra nginya ũkahutia matu mairũ, naguo
wathani waku ũgatambũrũka ũgakinya kũndũ kũraya
gũkũ thĩ. **23** "Wee, mũthamaki-rĩ, Nĩwonire mũrangĩri,
mũndũ mũtheru, agĩikũrũka oimĩte matu-inĩ, akiugaga
atĩrĩ, 'Temai mũtĩ ũcio na mũwanange, no mũtige
gĩthukĩ kĩohetwo na kĩgera na gĩcango, kũu nyeki-
inĩ ya gĩthaka nayo mĩri yakĩo ĩtigwo tĩĩri-inĩ. Nake
nĩaihũgagio nĩ ime rĩa matu-inĩ; nĩaikarage ta nyamũ
cia gĩthaka ihinda rĩa mĩaka mũgwanja.' **24** "Atĩrĩrĩ,
wee mũthamaki, ũtaũri wa kĩroto kĩu nĩguo ũyũ, narĩo
ituĩro rĩrĩa rĩtuĩtwo nĩ Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩguo
rĩgũkore wee, mũthamaki, mwathi wakwa, nĩrĩo rĩĩrĩ:
25 Atĩrĩrĩ, niũkaingatwo weherio kuuma kũrĩ andũ,
ũgatũũranagie na nyamũ cia gĩthaka; ũkaarĩĩaga nyeki
ta ng'ombe, na ũihũgagio nĩ ime rĩa kuuma igũrũ. Mĩaka
mũgwanja nĩĩgathira, o nginya ũmenye atĩ Ũrĩa-ũrĩ-
Igũrũ-Mũno nĩwe ũthamakagĩra mothamaki mothe ma
andũ, na akamaheana kũrĩ o ũrĩa angĩenda. **26** Watho
ũrĩa woigire gĩthukĩ na mĩri yakĩo gĩtigwo, nĩ kuuga
atĩ nĩũgacookerio ũthamaki waku rĩrĩa ũkaamenya
atĩ wathani uumaga Igũrũ. **27** Nĩ ũndũ ũcio, wee
mũthamaki, ĩtĩkĩra kũigua ũtaaro wakwa: Tigana na
mehia maku, wĩkage maũndũ marĩa magĩrĩire, na ũtige
waganu waku, na ũndũ wa kũiguĩra arĩa ahinyĩrĩrie tha.
Hihi kwahoteka ũgaacĩru waku ũthiĩ na mbere." **28**
Na rĩrĩ, maũndũ macio mothe nĩmakorire Mũthamaki
Nebukadinezaru. **29** Thuutha wa mĩeri ikũmi na ĩĩrĩ,
rĩrĩa mũthamaki aaceerangaga arĩ nyũmba igũrũ ya
ũthamaki kũu Babuloni, **30** akiuga atĩrĩ, "Githĩ ĩno
tiyo Babuloni, itũũra inene rĩrĩa njakĩte rĩrĩ gĩikaro kĩa
mũthamaki, na ũndũ wa ũhoti wakwa mũingĩ, na nĩ ũndũ
wa riiri wa ũnene wakwa?" **31** Kahinda o kau aaragia,
mũgambo ũkiuma igũrũ, ũkiuga atĩrĩ, "Rĩĩrĩ nĩrĩo ituĩro
rĩrĩa ũtuĩrĩirwo, Mũthamaki Nebukadinezaru: Atĩrĩrĩ,
nĩwehererio ũhoti wa ũthamaki waku. **32** Nĩũkũingatwo
weherio kuuma kũrĩ andũ, ũgatũũranagie na nyamũ cia
gĩthaka; ũrĩrĩĩaga nyeki ta ng'ombe. Mĩaka mũgwanja
nĩĩgũthira, o nginya ũmenye atĩ, Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
nĩwe ũthamakagĩra mothamaki mothe ma andũ, na
akamaheana kũrĩ o ũrĩa angĩenda." **33** O hĩndĩ ĩyo ituĩro
rĩrĩa rĩatuĩrĩirwo Nebukadinezaru rĩkĩhinga. Akĩingatwo,
akĩeherio kuuma kũrĩ andũ, na akĩrĩa nyeki ta ng'ombe.
Mwĩrĩ wake waihũgagio nĩ ime rĩa igũrũ, o nginya njuĩrĩ
yake ĩkĩraiha o ta njoya cia nderi, na ndwara ciake
ikĩraiha o ta cia nyoni. **34** Na rĩrĩ, mĩaka ĩyo yathira-rĩ,
niĩ, Nebukadinezaru, ngĩtiira maitho makwa na igũrũ,
na ngĩcookererwo nĩ ũgima wa meciiria makwa. Ningĩ
ngĩgooca Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno; ngĩmũtĩĩa na ngĩkumia
ũcio ũtũũraga muoyo tene na tene. **35** Andũ othe

a gũkũ thĩ **36** O ihinda-inĩ o rĩu ndaacookereirwo
nĩ ũgima wa meciiria makwa-rĩ, norĩo ndaacookeirio
gĩtĩĩo gĩakwa na ũkaru wakwa nĩgeetha ũthamaki
wakwa ũgĩe na riiri. Ningĩ ataari akwa na andũ arĩa
maarĩ igweta makĩĩnyamũkĩra, ngĩcookio gĩtĩ-inĩ gĩakwa
kĩa ũnene, na ngĩneneha gũkĩra mbere. **37** Na rĩrĩ,
niĩ Nebukadinezaru-rĩ, nĩngũkumia, na ndũũgĩrie, na
ngooce Mũthamaki wa igũrũ, nĩgũkorwo maũndũ marĩa
mothe ekaga nĩmagĩrĩire, na mĩthiĩre yake yothe nĩ ya
kĩhooto. Nao arĩa mathiiaga na mwĩgaatho nĩahotaga
kũmanyiihia.

5 Atĩrĩrĩ, Mũthamaki Belishazaru nĩarugithĩirie andũ
ake ngiri ĩmwe arĩa maarĩ igweta iruga inene, nake
akĩnyuuanĩra ndibei nao. **2** Rĩrĩa Belishazaru aanyuuaga
ndibei yake, agĩathana ikombe cia thahabu na cia betha,
iria ithe Nebukadinezaru aatahĩte akaruta hekarũ-inĩ
Jerusalemu, irehwo nĩgeetha mũthamaki, na andũ ake
arĩa maarĩ igweta, na atumia ake na thuriya ciake
manyue nacio. **3** Nĩ ũndũ ũcio makĩrehe ikombe icio cia
thahabu iria ciatahĩtwo ikarutwo hekarũ-inĩ ya Ngai
kũu Jerusalemu. Nake mũthamaki, na andũ ake acio
maarĩ igweta, na atumia ake, na thuriya ciake makĩnyua
nacio. **4** Nao maanyuuaga ndibei, makĩgoocaga ngai cia
thahabu, na cia betha, na cia gĩcango, na cia kĩgera, na
cia mĩtĩ, na cia mahiga. **5** Na rĩrĩ, o rĩmwe hakĩoneka
ciara cia guoko kwa mũndũ ikĩandĩka rũthingo-inĩ
rwa nyũmba ĩyo ya ũthamaki hakuhĩ na mũtĩ ũrĩa wa
kũigĩrĩra tawa. Nake mũthamaki akĩona guoko kũu
gũkĩandika. **6** Nake mũthamaki agĩthita gĩthiithi na
akĩmaka mũno, nginya maru make makĩgũthana, na
akĩremwo nĩkũrũgama na magũrũ make. **7** Mũthamaki
akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga aragũri, na
arori a njata, na arathi a mohoro mareehwo nake akĩĩra
andũ acio oogĩ a Babuloni atĩrĩ, "Ũrĩa wothe ũngĩthoma
maandĩko maya na anjĩĩre ũrĩa moigĩte, nĩekũhumbwo
nguo cia rangi wa ndathi, na ekĩrwo kĩrengeeri gĩa
thahabu ngingo, na nĩegũtuuo mwathani wa gatatũ
ũthamaki-inĩ ũyũ." **8** Nao andũ a mũthamaki arĩa
oogĩ othe magĩtoonya kuo, no matiahotire gũthoma
maandĩko macio kana kwĩra mũthamaki ũrĩa moigĩte.
9 Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Belishazaru agĩkĩrĩrĩria
kũmaka, na gĩthiithi gĩake gĩgĩthita makĩria. Andũ
ake acio maarĩ igweta makĩrigwo nĩ ũrĩa mangĩĩka.
10 Mũtumia wa mũthamaki rĩrĩa aiguire inegene rĩa
mũthamaki na andũ acio ake maarĩ igweta agĩtoonya
nyũmba ĩyo yarĩ na iruga. Akĩĩra mũthamaki atĩrĩ,
"Wee mũthamaki, ũrotũũra nginya tene! Tiga kũmaka
o na kana ũtukie gĩthiithi nĩ ũndũ wa ũhoro ũyũ! **11**
Ũthamaki-inĩ waku nĩ kũrĩ mũndũ ũkoragwo na roho
wa ngai iria theru thĩinĩ wake. Matukũ-inĩ ma thoguo-
rĩ, nĩonekire arĩ na meciiria marĩ na ũtaũku na ũmenyi
o ta wa ngai icio. Thoguo, Mũthamaki Nebukadinezaru,
(ndĩrakwĩra ũhoro wa thoguo mũthamaki,) nĩamũtuire
mũnene wa aragũri, na arori a njata, na arathi a mohoro.
12 Mũndũ ũcio Danieli, na nĩwe mũthamaki eetire
Beliteshazaru, nĩonekire arĩ na meciiria makuũku, na
ũmenyo, na ũtaũku, o na ningĩ ũhoti wa gũtaũra irooto,
na gũtaarĩria ndaĩ, na gũtuithania maũndũ marĩa maritũ.
Tũmana Danieli etwo na nĩegũkwĩra ũrĩa maandĩko
macio moigĩte." **13** Nĩ ũndũ ũcio Danieli akĩrehwo
mbere ya mũthamaki, nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ,
"Wee nĩwe Danieli, ũmwe wa andũ arĩa baba, ũrĩa warĩ
mũthamaki aarehire gũkũ matahĩtwo kuuma Juda? **14**
Nĩnjiguĩte atĩ ũrĩ na roho wa ngai iria theru thĩinĩ waku
na atĩ ũrĩ na ũtaũku, na ũhoti wa gwĩciiria na ũũgĩ wa
mwanya. **15** Andũ arĩa oogĩ na aragũri nĩmekũrehetwo
harĩ niĩ mathome maandĩko maya manjĩĩre ũrĩa moigĩte,
no matinahota kũmataarĩria. **16** Rĩu nĩnjiguĩte atĩ wee
no ũhote gũtaũra na kũhĩngĩcanũra maũndũ marĩa
maritũ. Ũngĩhota gũthoma maandĩko maya na ũnjĩĩre
ũrĩa moigĩte-rĩ, nĩũkũhumbwo nguo ya rangi wa ndathi,
na wĩkĩrwo kĩrengeeri gĩa thahabu ngingo, na ũtuuo
mwathani wa gatatũ ũthamaki-inĩ ũyũ." **17** Nake Danieli
agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, "Iheo icio ciaku ikara
nacio arĩ we, namo marĩhi maku ũmahe mũndũ ũngĩ.
No o na gũkĩrĩ ũguo-rĩ, nĩngũthomera mũthamaki
maandĩko macio, na ndĩmwĩre ũrĩa moigĩte. **18** "Atĩrĩrĩ,
wee mũthamaki, Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩaheire
thoguo Nebukadinezaru wathani, na ũnene, na riiri, na
ũkaru. **19** Nĩ ũndũ wa kũmũtũgĩria ũguo-rĩ, andũ othe,
na ndũrĩrĩ ciothe, na andũ a mĩario yothe nĩmainainaga
marĩ mbere yake na makamwĩtigĩra. Andũ arĩa
mũthamaki angĩendire mooragwo nĩamooragithagia;
arĩa angĩendire kũhonokia mĩoyo yao, nĩamahonokagia;
arĩa angĩendire gũtũũgĩria, nĩamatũgagĩria; nao arĩa
angĩendire kũnyiihia, nĩamanyiihagia. **20** No rĩrĩa
ngoro yake yanyiitirwo nĩ mwĩgaatho na akĩũmio ngoro
nĩ mwĩtĩĩo, nĩarutirwo gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene na
akĩaũrwo riiri wake. **21** Akĩingatwo akĩeherio kuuma
kũrĩ andũ, na akĩgarũrwo akĩgĩa na meciiria ta ma
nyamũ, agĩtũũrania na njagĩ cia werũ-inĩ, na akĩrĩa
nyeki ta ng'ombe; naguo mwĩrĩ wake waihũgagio nĩ
ime riumĩte igũrũ, nginya rĩrĩa aamenyire atĩ Ngai-
Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe wathaga mothamaki ma
andũ, na nĩwe ũmaheanaga kũrĩ o ũrĩa angĩenda kũhe.
22 "No wee nawe Belishazaru, mũrũ-we-rĩ, ndũigana
kwĩnyiihia, o na gũkorwo nĩwooĩ maũndũ macio mothe.
23 Handũ ha ũguo-rĩ, wee nĩwĩnenehetie makĩria,
ũgakararia Mwathani-wa-Igũrũ. Wetirie ikombe iria
ciarutĩtwo hekarũ-inĩ yake, ũkĩreherwo, nawe na andũ
aku arĩa marĩ igweta, na atumia aku na thuriya ciaku,
mũkĩnyua ndibei nacio. Na inyuĩ mũkĩgooca ngai cia
betha na cia thahabu, na cia gĩcango, na cia kĩgera,
na cia mĩtĩ, o na cia mahiga, iria itoonaga, kana
ikaigua, kana igakũũrana ũndũ. No rĩrĩ, wee ndũigana
gũtĩĩa Ngai ũrĩa ũgwete muoyo waku guoko-inĩ gwake,
na akamenya mĩthiĩre yaku yothe. **24** Nĩ ũndũ ũcio
agĩtũma guoko kũu gũũke kwandĩke maandĩko macio.
25 "Maandĩko macio mandĩkĩtwo maroiga ũũ: MENE,
MENE, TEKEL, UPHARSIN **26** "Naguo ũtaũri wa ciugo
ici nĩguo ũyũ: **27** TEKEL nĩ ta kuuga: Wee nĩũthimĩtwo
na ratiri, ũkoneka nĩũtigairie. **28** PERES nĩ ta kuuga:
Ũthamaki waku nĩ mũgayanie, ũkaheanwo kũrĩ Amedi
na Aperisia." **29** Hĩndĩ ĩyo Belishazaru agĩatha andũ ake,
nao makĩhumba Danieli nguo ya rangi wa ndathi, na
agĩĩkĩrwo kĩrengeeri gĩa thahabu ngingo, naguo ũhoro
wake ũkĩmenyithanio atĩ nĩwe mwathani wa gatatũ
ũthamaki-inĩ ũcio. **30** Ũtukũ o ro ũcio, Belishazaru
mũthamaki wa Babuloni akĩũragwo, **31** nake Dario ũrĩa

Mũmedia akĩoya ũthamaki ũcio, arĩ na ũkũrũ ta wa mĩaka mĩrongo ĩtandatũ na ĩĩrĩ.

6 Na rĩrĩ, Dario nĩonire athuure anene 120 nĩguo matuĩke a gwathanaga ũthamaki-inĩ wake wothe. **2** Ningĩ agĩcooka akĩiga atongoria atatũ matuĩke anene a acio angĩ, na ũmwe wa acio atatũ aarĩ Danieli. Anene acio atatũ maigirwo nĩgeetha marehagĩrwo ũhoro nĩ anene acio angĩ a bũrũri, nĩgeetha indo cia mũthamaki itikoore. **3** Nake Danieli akĩoneka arĩ wa mwanya harĩ atongoria acio angĩ othe o na anene nĩ ũndũ wa ũrĩa aarĩ kĩyo mũrutĩre-inĩ wake wa wĩra, na nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩtanya kũmũtua mwathi wa ũthamaki ũcio wake wothe. **4** Nĩ ũndũ ũcio atongoria na anene acio angĩ magĩcaria ũndũ mangĩcuukĩra Danieli wĩra-inĩ wake wa gwathana, no makĩaga ihĩtia. Nĩmagire ũndũ mangĩmũcuukĩra, tondũ aarĩ mwĩhokeku, akaaga ũcuuke kana ihĩtia mĩthiĩre-inĩ yake. **5** Marigĩrĩrio-inĩ andũ acio makĩĩrana atĩrĩ, "Gũtirĩ hĩndĩ tũkoona ũndũ tũngĩcuukĩra Danieli, tiga ũkorirwo nĩ ũndũ ũkoniĩ watho wa Ngai wake." **6** Nĩ ũndũ ũcio atongoria na anene a bũrũri magĩthiĩ marĩ gĩkundi kũrĩ mũthamaki, makĩmwĩra atĩrĩ: "Wee Mũthamaki Dario, ũrotũũra nginya tene! **7** Ithuĩ tũrĩ atongoria a ũthamaki ũyũ, na anyabara, na anene a bũrũri, na andũ arĩa mataaraga mũthamaki o na abarũthi othe, nĩtũciirĩte tũkoona arĩ wega we mũthamaki ũrute watho naguo ũhinyĩrĩrio atĩ mũndũ o wothe ũrĩa ũngĩhooya ngai o na ĩrĩkũ kana mũndũ o na ũrĩkũ, tiga akũhooire wee mũthamaki, ihinda rĩa matukũ mĩrongo ĩtatũ rĩtanathira, no nginya aikio irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. **8** Na rĩrĩ, wee mũthamaki, athana watho ũcio ũgĩe ho na wandĩkwo, nawe ũwĩkĩre mũhũũri nĩgeetha ndũkagarũrwo, kũringana na mawatho ma Amedi na ma Aperisia marĩa matagarũragwo." **9** Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Dario akĩandĩka watho ũcio na agĩĩkĩra mũhũũri. **10** Rĩrĩa Danieli aamenyire atĩ watho ũcio nĩ wandĩkĩtwo-rĩ, akĩinũka gwake, akĩhaica kanyũmba gake ka igũrũ harĩa ndirica cia nyũmba yake ciahingũragwo irorete mwena wa Jerusalemu. O mũthenya, nĩatuuragia ndu maita matatũ akahooya Ngai, akĩmũcookagĩria ngaatho o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka hau kabere. **11** Nao andũ acio magĩthiĩ marĩ hamwe, magĩkora Danieli akĩhooya agĩthaitha Ngai amũteithie. **12** Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ harĩ mũthamaki na makĩaria nake igũrũ rĩa uuge ũcio wa mũthamaki: Makĩmũũria atĩrĩ, "Githĩ ndwandĩkithirie watho atĩ handũ ha matukũ mĩrongo ĩtatũ, mũndũ ũngĩhooya ngai o na ĩrĩkũ kana ahooe mũndũ o na ũrĩkũ tiga o we mũthamaki, no nginya aikio irima-inĩ rĩa mĩrũũthi?" Mũthamaki agĩcookia atĩrĩ, "Watho ũcio ũrĩ o ho, kũringana na mawatho ma Amedi na Aperisia, marĩa matagarũragwo." **13** Nao magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, "Danieli, ũmwe wa andũ arĩa maatahĩtwo kuuma Juda, ndagwathĩkagĩra wee mũthamaki, kana agaathĩkĩra watho ũrĩa wee mwene wandĩkithĩtie. O na rĩu no ahooyaga Ngai wake maita matatũ o mũthenya." **14** Rĩrĩa mũthamaki aaiguire ũhoro ũcio, akĩigua kĩeha mũno; agĩtua itua rĩa kũhonokia Danieli, na mũthenya ũcio wothe aatindire akĩgeria ũrĩa angĩhonokia Danieli o nginya riũa rĩgĩthũa. **15** Hĩndĩ ĩyo andũ acio makĩũngana rĩngĩ magĩthiĩ harĩ mũthamaki na makĩmwĩra atĩrĩ, "Ririkana, wee mũthamaki, atĩ kũringana na watho wa Amedi na Aperisia, watho ũrĩa mũrute kana mwandĩke nĩ mũthamaki ndũngĩgarũrwo." **16** Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩathana, nao makĩrehe Danieli na makĩmũikia irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. Mũthamaki akĩĩra Danieli atĩrĩ, "Ngai waku ũrĩa ũtungatagĩra hĩndĩ ciothe-rĩ, arogũteithũra!" **17** Ihiga rĩkĩreehwo, rĩkĩigwo mũromo-inĩ wa irima rĩu, nake mũthamaki agĩĩkĩra mũhũũri na gĩcũhĩ gĩake mwene na icũhĩ cia andũ ake arĩa marĩ igweta, nĩgeetha gũtikagĩe ũndũ ũngĩgarũrwo ũkoniĩ Danieli. **18** Nake Mũthamaki agĩcooka nyũmba yake ya ũthamaki, nake akĩraara ehingĩte kũrĩa irio na atarĩ na maũndũ ma gwĩkenia. Na ũtukũ ũcio wothe ndaigana kuona toro. **19** Na kwarooka gũkĩa-rĩ, mũthamaki agĩũkĩra tene, agĩthiĩ ahiũhĩte erekeire irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. **20** Na aakuhĩrĩria irima rĩu, agĩĩta Danieli na mũgambo ũrĩ na ruo rũnene, akĩmũũria atĩrĩ, "Danieli, wee ndungata ya Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, Ngai waku ũrĩa ũtungatagĩra hĩndĩ ciothe nĩakũhonoketie kuuma kũrĩ mĩrũũthi?" **21** Nake Danieli agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, "Wee mũthamaki, ũrotũũra nginya tene! **22** Ngai wakwa nĩarandũmĩire mũraika wake, nake arahinga mĩrũũthi tũnua. Ndĩrĩ ũndũ mũũru ĩnjĩkĩte, tondũ nĩnyonetwo itarĩ na mahĩtia njĩkĩte maitho-inĩ make. Ningĩ o na wee mũthamaki ndirĩ ndaakũhĩtĩria." **23** Nake mũthamaki agĩkena mũno na agĩathana Danieli arutwo irima rĩu rĩa mĩrũũthi. Nake Danieli aarutwo irima-inĩ rĩu rĩa mĩrũũthi, ndaarĩ na handũ aagurarĩtio, tondũ we nĩehokete Ngai wake. **24** Nake Mũthamaki agĩathana, akiuga atĩ andũ arĩa maathitangĩte Danieli manyiitwo, macooke marehwo na maikio irima-inĩ rĩu rĩa mĩrũũthi, hamwe na atumia ao, na ciana ciao. Na rĩrĩ, o na matanakinya irima gĩtina-rĩ, mĩrũũthi ĩyo ĩkĩmakĩria hinya, na ĩkĩhehenja mahĩndĩ mao mothe. **25** Mũthamaki Dario agĩcooka akĩandĩkĩra andũ othe, na ndũrĩrĩ, na andũ a mĩario yothe bũrũri-inĩ guothe marũa, akĩmeera atĩrĩ: "Mũrogaacĩra mũno makĩria! **26** "Nĩndahĩtũkia watho, atĩ kũrĩa guothe ũthamaki ũyũ wakwa wakinya-rĩ, andũ no nginya metigagĩre na matĩĩage Ngai wa Danieli. **27** Nĩwe ũteithũranaga na akahonokania; **28** Nĩ ũndũ ũcio Danieli akĩgaacĩra hĩndĩ ya wathani wa Dario, o na wathani-inĩ wa Kurusu ũrĩa Mũperisia.

7 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Belishazaru mũthamaki wa bũrũri wa Babuloni, Danieli nĩarootire kĩroto, na akĩona cioneki meciiria-inĩ make akomete ũrĩrĩ-inĩ wake. Nake akĩandĩka ũhoro wa kĩroto kĩu. **2** Danieli akiuga atĩrĩ: "Niĩ Danieli-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, na hau mbere yakwa ngĩona huho inya cia igũrũ ikĩhurutanĩra igũrũ wa iria rĩrĩa inene. **3** Naho hau hakiumĩra nyamũ inya ciarĩ nene kuuma iria-inĩ rĩu, na gũtirĩ yahanaga ĩrĩa ĩngĩ. **4** "Nyamũ ya mbere yahaanaga ta mũrũũthi, na yarĩ na mathagu ta ma ndiiyũ. Ngĩikara ndorete nginya rĩrĩa njoya ciayo ciamunyirwo, nayo ĩgĩcooka ĩkĩoywo na igũrũ ĩkĩrũgamio na magũrũ mayo meerĩ ta mũndũ, na ĩkĩheo ngoro ta ya mũndũ. **5** "Na hau mbere yakwa nĩ haarĩ na nyamũ ĩngĩ ya keerĩ, nayo

yahaanaga ta nduba. Nayo nyamũ ĩyo nĩyambararĩtie
mwena ũmwe wayo, na ĩkarũma mbaru ithatũ na kanua
gatagatĩ ka magego mayo. Nayo ĩkĩĩrwo atĩrĩ, 'Ũkĩra ũrĩe
nyama nginya ũiganie!' 6 "Thuutha ũcio ngĩrora na
ngĩona hau mbere yakwa nyamũ ĩngĩ, nayo yahaanaga
ta ngarĩ. Mũgongo-inĩ wayo yarĩ na mathagu mana
maahaanaga ta ma nyoni. Nyamũ ĩyo yarĩ na mĩtwe
ĩna, na nĩyahetwo ũhoti wa gwathana. 7 "Thuutha
ũcio niĩ Danieli-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, na hau
mbere yakwa ngĩona nyamũ ya kana, nayo yarĩ ya
kũmakania na ya gũtua mũndũ nda, na nĩ yarĩ na
hinya mũno. Nyamũ ĩyo yarĩ na magego manene ma
kĩgera; na yahehenjaga na ĩgatambuura kĩrĩa yooraga,
na kĩrĩa gĩatigara ĩkarangĩrĩria na magũrũ. Yarĩ na
ngũũrani na nyamũ icio ingĩ cionekete mbere yayo,
na yarĩ na hĩa ikũmi. 8 "Rĩrĩa ndeciiragia ũhoro wa
hĩa icio-rĩ, ngĩona hau mbere yakwa harĩ na rũhĩa
rũngĩ, na rwarĩ rũnini, rũkĩmera gatagatĩ ka icio ingĩ;
nacio hĩa ithatũ cia iria ciarĩ cia mbere ikĩmunyũka
biũ, ikĩrweherera. Naruo rũhĩa rũu rwarĩ na maitho
ta ma mũndũ na kanua kaaragia ndeto cia mwĩtĩĩo. 9
"O ndorete ngĩona, "itĩ cia ũnene ikĩigwo handũ ha
cio, nake Ũrĩa-Ũtũire-ho-kuuma-o-Tene agĩikarĩra gĩtĩ
gĩake. Nacio nguo ciake cierũhĩte ta ira; na njuĩrĩ cia
mũtwe wake ikerũha ta guoya wa ng'ondu. Gĩtĩ gĩake
kĩa ũnene kĩarĩrĩmbũkaga nĩnĩmbĩ cia mwaki, namo
magũrũ makĩo maarĩ ma mwaki ũgwakana. 10 Rũũĩ
rwa mwaki nĩ rwathereraga ruumĩte hau mbere yake.
Nake agatungatĩrwo nĩ ndungata ngiri maita ngiri; na
andũ ngiri ikũmi maita ngiri ikũmi makarũgama mbere
yake. Igooti rĩgĩikara thĩ rĩciirithanie, namo mabuku
makĩhingũrwo. 11 "Ningĩ ngĩthĩĩ na mbere gũcũthĩrĩria
nĩ ũndũ wa ciugo cia mwĩgaatho iria rũhĩa rũu rwaragia.
Ngĩikara ndorete nginya nyamũ ĩyo ĩkĩũragwo, na
mwĩrĩ wayo ũkĩanangwo na ũgĩikio thĩinĩ wa mwaki
ũcio wakanaga. 12 (Nyamũ icio ingĩ nĩciatuunyĩtwo
ũhoti wacio wa gwathana, no nĩcietĩkĩrĩtio ciikarange
muoyo kwa ihinda.) 13 "Ningĩ-rĩ, ũtukũ nĩndonire
kĩoneki, ngĩona hau mbere yakwa harĩ na mũndũ
wahaanaga ta mũrũ wa mũndũ, agĩũka arĩ igũrũ rĩa
matu. Nake agĩkuhĩrĩria Ũcio-Ũtũire-ho-kuuma-o-Tene
na agĩtwarwo harĩa aarĩ. 14 Nake akĩheo wathani, na riiri,
na hinya wa gwathana; nacio iruka ciothe, na ndũrĩrĩ,
na andũ a mĩario yothe makĩmũhooya. Wathani wake
nĩ wathani wa gũtũũra tene na tene, na ndũgaathira,
naguo ũthamaki wake ndũrĩ hĩndĩ ũkaanangwo. 15
"Niĩ Danieli nĩndatangĩkire roho-inĩ, nacio cioneki iria
ciahĩtũkĩire meciiria-inĩ makwa igĩĩthĩĩnia mũno. 16
Ngĩkuhĩrĩria ũmwe wa acio maarũngiĩ hau, ngĩmũũria
andaarĩrie ma ya ũhoro ũcio wothe. "Nĩ ũndũ ũcio
akĩndaũrĩra maũndũ macio mothe, akĩnjĩĩra atĩrĩ: 17
'Nyamũ icio inya nene nĩ mothamaki mana marĩa
makaarahũka gũkũ thĩ. 18 No rĩrĩ, andũ arĩa atheru a
Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩo makaamũkĩra ũthamaki na
matũũre naguo nginya tene, ĩĩ, ti-itherũ, matũũre naguo
nginya tene na tene.' 19 "Ningĩ ngĩenda kũmenya gĩtũmi
kĩa nyamũ ĩyo ya kana ĩrĩa yarĩ na ngũũrani na icio ingĩ
na yarĩ ya kũmakania mũno, ĩrĩ na magego mayo ma
kĩgera na ndwara cia gĩcango, nyamũ ĩyo yahehenjaga
na ĩgatambuuranga kĩrĩa yooraga, na ĩkarangĩrĩria na
magũrũ kĩrĩa gĩatigara. 20 O na ningĩ ngĩenda kũmenya
ũhoro wa hĩa icio ikũmi ciarĩ mũtwe wayo na wa rũhĩa
rũu rũngĩ rwacookire kũmera, o na wa hĩa icio ithatũ
ciamunyũkire rũu rũngĩ rwamera, menye ũhoro wa
rũhĩa rũu ruonagwo ta rwarĩ rũnene gũkĩra icio ingĩ, na
rwarĩ na maitho na kanua kaaragia ndeto cia mwĩgaatho.
21 O njũũthĩrĩirie-rĩ, rũhĩa rũu rũgĩtharĩkĩra andũ arĩa
atheru, rũkĩrũa nao na rũkĩmahoota, 22 o nginya rĩrĩa
Ũcio-Ũtũire-ho-kuuma-o-Tene ookire na agĩtuĩra andũ
acio atheru a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ciira wa kĩhooto,
narĩo ihinda rĩgĩkinya makĩĩgwatĩra ũthamaki. 23
"Ningĩ akĩndaarĩria akĩnjiguithia atĩrĩ: 'Nyamũ ĩyo ya
kana nĩ ũthamaki wa kana ũrĩa ũkaagĩa gũkũ thĩ.
Ũgaakorwo ũrĩ na ngũũrani na mothamaki marĩa
mangĩ mothe, na nĩũkaniina thĩ yothe, ũmĩrangĩrĩrie na
ũmĩhehenje. 24 Nacio hĩa icio ikũmi nĩ athamaki ikũmi
arĩa makoima thĩinĩ wa ũthamaki ũcio. Na thuutha
wao mũthamaki ũngĩ nĩakarahũka, ũrĩ na ngũũrani na
arĩa angĩ maarĩ mbere yake; na nĩagatooria athamaki
acio atatũ. 25 Nĩakaaria ndeto cia gũcambia Ũrĩa-ũrĩ-
Igũrũ-Mũno, na ahinyĩrĩrie andũ ake arĩa atheru, o na
agerie kũgarũra mahinda na mawatho marĩa matue.
Nao andũ arĩa atheru nĩmakaneanwo moko-inĩ make
kwa ihinda rĩmwe, na mahinda meerĩ, na nuthu ya
ihinda. 26 "'No igooti nĩrĩgaikara thĩ rĩciirithanie, na
thuutha wa ũguo acooke atunywo wathani wake, na
wanangwo biũ nginya tene. 27 Ningĩ wathani, na ũhoti,
na ũnene wa mothamaki marĩa marĩ gũkũ thĩ guothe
cinengerwo andũ arĩa atheru, andũ a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-
Mũno. Ũthamaki wake nĩ ũthamaki wa gũtũũra nginya
tene na tene, nao aathani othe nĩmakamũhooyaga na
mamwathĩkagĩre.' 28 "Ũhoro ũcio ũgĩthirĩra hau. Niĩ
Danieli-rĩ, nĩndatangĩkire mũno meciiria-inĩ makwa, na
ngĩtukia gĩthiithi, no ngĩikara ngĩĩcũũranagia ũhoro
ũcio ngoro-inĩ yakwa."

8 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa gatatũ wa wathani wa
Mũthamaki Belishazaru-rĩ, niĩ Danieli nĩndonire
kĩoneki kĩngĩ, thuutha wa kĩrĩa ndoonete mbere. 2
Kĩoneki-inĩ kĩu gĩakwa ndeyonire ndĩ itũũra-inĩ igitĩre
rĩa Shushani bũrũri-inĩ wa Elamu; kĩoneki-inĩ kĩu
ndeyonire ndĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Ulai. 3 Na rĩrĩ,
ngĩcũthĩrĩria, na hau mbere yakwa ngĩona ndũrũme
ĩrũngiĩ hũgũrũrũ-inĩ cia rũũĩ, na yarĩ na hĩa igĩrĩ,
nacio ciarĩ ndaaya. Rũhĩa rũmwe rwarĩ rũraihu gũkĩra
rũrĩa rũngĩ, o na gũtuĩka nĩruo rwamerete thuutha.
4 Ngĩcooka ngĩona ndũrũme ĩyo yaguthũka ĩrorete
mwena wa ithũĩro na wa gathigathini na wa gũthini,
no gũtirĩ nyamũ o na ĩmwe ĩngĩahotire kũmĩĩtiiria, na
gũtirĩ ĩngĩahotire kwĩhonokia kuuma harĩ hinya wayo.
Yekaga o ta ũrĩa ĩngĩendire gwĩka, nayo ĩkĩgĩa na hinya
mũno. 5 Na rĩrĩa ndacũũranagia ũhoro ũcio, o rĩmwe
hagĩũka thenge yumĩte mwena wa ithũĩro, ĩtuĩkanĩirie
thĩ yothe ĩtekũhutia thĩ, nayo thenge ĩyo yarĩ na rũhĩa
rũmwe rũnene thiithi-inĩ. 6 Ĩgĩũka yerekeire harĩ
ndũrũme ĩrĩa yarĩ na hĩa igĩrĩ, ĩyo ndoonete ĩrũngiĩ
hũgũrũrũ-inĩ cia rũũĩ, ĩkĩmĩguthũkĩra ĩrĩ na mang'ũrĩ
manene. 7 Ngĩona yatharĩkĩra ndũrũme ĩyo ĩrakarĩte
mũno, ĩkĩringa ndũrũme ĩyo na ĩkiunanga hĩa ciayo
cierĩ. Nayo ndũrũme ĩyo ndĩarĩ na hinya wa kũmĩĩtiiria,

nĩ ũndũ ũcio thenge ĩyo ĩkĩmĩgũtha, ĩkĩmĩgũithia thĩ na
ĩkĩmĩrangĩrĩria, na gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kũhonokia
ndũrũme ĩyo kuuma harĩ hinya wa thenge ĩyo. **8** Thenge
ĩyo ĩkĩgĩa na hinya mũno, no rĩrĩa hinya wayo waingĩhire
mũno-rĩ, rũhĩa rũu rwayo rũnene rũkiunĩka, na ithenya
rĩaruo hakĩmera hĩa ingĩ inya nene, irorete mĩena ĩna
ĩrĩa huho iria cia igũrũ ihurutanaga. **9** Na rĩrĩ, rũmwe
rwacio rũkĩmerererwo nĩ rũhĩa rũngĩ, rũrĩa rwambĩrĩirie
rũrĩ rũnini, no rũgĩkũra rũkĩgĩa na hinya rwerekeire
mwena wa gũthini, na wa irathĩro, na wa Bũrũri ũrĩa
Mũthaka. **10** Rũkĩraiha nginya rũgĩkinyĩra mbũtũ cia
igũrũ, na rũkĩrutũrũra mbũtũ imwe rũgĩcigũithia thĩ na
rũgĩcirangĩrĩria. **11** Rũgĩĩtũũgĩria rũnenehe rũiganane
na Mũtongoria wa mbũtũ icio cia igũrũ; rũkĩeheria
magongona marĩa maacinagwo o mũthenya kuuma harĩ
we, nakĩo gĩikaro gĩake kĩrĩa kĩamũre gĩkĩng'aũranio.
12 Nĩ ũndũ wa ũremi, mbũtũ cia andũ arĩa atheru
na magongona ma o mũthenya makĩneanwo harĩ
ruo. Rũkĩgaacĩra maũndũ-inĩ mothe marĩa rwekire,
naguo ũhoro wa ma ũgĩteanĩrio. **13** Ningĩ ngĩcooka
ngĩigua ũmwe wa andũ arĩa atheru akĩaria, nake ũngĩ
mũtheru akĩmũũria atĩrĩ, "Kĩoneki gĩkĩ-rĩ, gĩgũikara
ihinda rĩigana atĩa gĩgĩkahingio: kĩoneki kĩu gĩkoniĩ
magongona ma o mũthenya, na ũremi ũcio wa kũrehe
ihooru, na kũneanwo gwa gĩikaro kĩrĩa gĩtheru, na
kũrangĩrĩrio thĩ kwa mbũtũ?" **14** Nake akĩnjookeria atĩrĩ:
"Ũhoro ũcio ũgũikara matukũ 2,300; na thuutha ũcio
gĩikaro kĩu gĩtheru nĩgĩkaamũrwo rĩngĩ." **15** Rĩrĩa niĩ
Danieli nderoragĩra kĩoneki kĩu o ngĩgeragia kũmenya
gĩtũmi gĩakĩo-rĩ, hau mbere yakwa hakĩrũgama ũmwe
wahaanaga ta mũndũ. **16** Na ngĩigua mũgambo wa
mũndũ ũgĩĩtana kuuma Rũũĩ rwa Ulai, ũkiuga atĩrĩ,
"Wee Gaburieli, ta taũrĩra mũndũ ũyũ gĩtũmi gĩa kĩoneki
kĩu onete." **17** Na rĩrĩa aakuhĩrĩirie harĩa ndarũgamĩte,
ngĩtuĩka nda, ngĩgwa ngĩturumithia ũthiũ thĩ. Nake
akĩnjĩĩra atĩrĩ: "Mũrũ wa mũndũ, nĩ wega ũmenye atĩ
kĩoneki kĩu gĩkoniĩ mahinda ma ithirĩro." **18** Hĩndĩ
ĩyo aanjaragĩria-rĩ, ndaarĩ toro mũnene, ngakoma
ndurumithĩtie ũthiũ thĩ. Nake akĩĩhutia na akĩnjũkĩria,
akĩndũgamia na igũrũ. **19** Akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Nĩngũkwĩra
ũrĩa gũkaahaana thuutha-inĩ hĩndĩ ya mang'ũrĩ, tondũ
rĩrĩ, kĩoneki gĩkĩ gĩkoniĩ mahinda marĩa maathĩrĩirio
ma ithirĩro. **20** Ndũrũme ĩyo wonire ĩrĩ na hĩa igĩrĩ,
hĩa icio irũgamĩrĩire athamaki a Media na Perisia. **21**
Nayo thenge ĩyo ĩrĩ na maguoya maingĩ mwĩrĩ nĩo
mũthamaki wa Ũyunani, na rũhĩa rũu rũnene rũrĩ
thiithi nĩruo mũthamaki wakuo wa mbere. **22** Hĩa
icio inya ciamerire ithenya rĩa rũhĩa rũu ruoinĩkire
irũgamĩrĩire mothamaki mana marĩa makoima thĩinĩ wa
bũrũri wake, no matigaakorwo marĩ na ũhoti ta wake. **23**
"Ningĩ mahinda ma kũrigĩrĩria ma ũthamaki wao, rĩrĩa
andũ aremi magaakorwo maaganĩte biũ, nĩgũkarahũka
mũthamaki ũngĩ ũtarĩ tha, mũndũ mwara na mũũgĩ
na maũndũ ma ungumania. **24** Nĩakagĩa na hinya
mũno, no ti ũndũ wa ũhoti wake mwene. Nĩakarehithia
mwanangĩko wa kũmakania, ningĩ nĩakagaacĩra ũndũ-
inĩ wothe ageeka. Nĩakaniina andũ arĩa marĩ hinya na
andũ arĩa a Ngai. **25** Nĩagatũma maũndũ ma maheeni
magaacĩre, na nĩakeyona arĩ mũnene gũkĩra andũ
arĩa angĩ. Rĩrĩa makaigua ta kũrĩ thayũ nĩguo nake
akooragithia andũ aingĩ, o na okĩrĩre Mũnene wa
anene. No rĩrĩ, nĩakanangwo, no ti hinya wa mũndũ
ũkaamwananga. **26** "Kĩoneki kĩu wonirio kĩa mahwaĩ-
inĩ na ma rũciinĩ-rĩ, nĩ kĩa ma, no rĩrĩ, hingĩrĩria ũhoro
wa kĩoneki kĩu tondũ gĩkoniĩ mahinda marĩ kũraya
gĩgĩkahingio." **27** Nĩ ũndũ ũcio, niĩ Danieli ngĩthirwo
nĩ hinya, na ngĩikara ndĩ mũrũaru mĩthenya mĩingĩ.
Ngĩcooka ngĩũkĩra, na ngĩthiĩ na mbere kũruta wĩra
wa mũthamaki. Nĩndainainirio nĩ kĩoneki kĩu, tondũ
ndiahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoro wakĩo.

9 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Dario mũrũ wa
Ahasuerusu (wa rũciaro rwa Amedi), ũrĩa watuĩtwo
mũthamaki wa bũrũri wa Babuloni, **2** mwaka-inĩ wa
mbere wa wathani wake-rĩ, niĩ Danieli nĩndataũkĩirwo
kuuma maandĩko-inĩ matheru nĩ kiugo kĩrĩa Jehova
eerĩte mũnabii Jeremia atĩ Jerusalemu nĩgũgakira
ihooru mĩaka mĩrongo mũgwanja. **3** Nĩ ũndũ ũcio
ngĩĩhũgũrĩra Jehova Ngai, ngĩmũhooya, ngĩmũthaithaga
ndĩhingĩte kũrĩa irio, na ndĩhumbĩte nguo ya ikũnia,
na ngehurĩria mũhu mũtwe. **4** Ngĩhooya Jehova Ngai
wakwa, na ngiumbũra mehia, ngĩmwĩra atĩrĩ: "Wee
Mwathani Ngai mũnene na wa gwĩtigĩrwo, o Wee
ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ andũ othe
arĩa mamwendete na magaathĩkĩra maathani make, **5**
nĩtwĩhĩtie na tũgeka ũũru. Nĩtũkoretwo tũrĩ aaganu na
tũkarema, tũkahutatĩra maathani maku na mawatho
maku. **6** Na tũkarega kũigua anabii acio ndungata ciaku,
arĩa maaragia makĩgwetaga rĩĩtwa rĩaku makĩarĩria
athamaki aitũ, na anene aitũ, o na maithe maitũ, o
na andũ othe a bũrũri witũ. **7** "Wee Mwathani-rĩ,
ũrĩ mũthingu, no ithuĩ-rĩ, ũmũthĩ ũyũ tũiyũirwo nĩ
thoni, ithuĩ andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na
andũ othe a Isiraeli, arĩa marĩ gũkuhĩ na arĩa marĩ
kũraya, mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa ũtũhurunjĩire nĩ
ũndũ wa kwaga kwĩhokeka harĩwe. **8** Atĩrĩrĩ Wee Jehova,
ithuĩ na athamaki aitũ, na anene aitũ na maithe maitũ
tũiyũrĩtwo nĩ thoni nĩ ũndũ wa mehia marĩa tũkwĩhĩirie.
9 Jehova Ngai witũ nĩ wa tha na nĩarekanagĩra, o
na gũkorwo ithuĩ nĩtũmũremeire; **10** tũtiathĩkĩire
Jehova Ngai witũ kana tũkarũmia mawatho make marĩa
aatũheire na tũnua twa anabii, ndungata ciake. **11**
Bũrũri wothe wa Isiraeli nĩwagararĩte watho waku na
ũgakũhutatĩra, na ũkarega gũgwathĩkĩra. "Nĩ ũndũ ũcio
nĩtũkinyĩrĩirwo nĩ irumi na tũgacookererwo nĩ mwĩhĩtwa
ũrĩa wandĩkĩtwo watho-inĩ wa Musa, ndungata ya
Ngai, tondũ nĩtũkwĩhĩirie. **12** Na rĩu nĩũhingĩtie ciugo
iria waririe cia gũtũũkĩrĩra ithuĩ na anene aitũ na
ũndũ wa gũtũrehithĩria mwanangĩko mũnene. Gũkũ thĩ
guothe gũtirĩ gwekwo ũndũ mũnene ta ũrĩa wĩkĩtwo
Jerusalemu. **13** O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo watho-inĩ wa
Musa-rĩ, mwanangĩko ũyũ wothe nĩũtũkinyĩrĩire. No
rĩrĩ, tũtirĩ tũramaatha gwĩtĩkĩrĩka nĩ Jehova Ngai
witũ, nĩguo tũtigane na mehia maitũ na tũcũũranie
ũhoro waku wa ma. **14** Jehova ndaatithirie gũtũrehere
mwanangĩko ũcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩ
mũthingu maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga; no, ithuĩ
tũtiigana kũmwathĩkĩra. **15** "Na rĩrĩ, Wee Mwathani
Ngai witũ, o Wee warutire andũ aku bũrũri wa Misiri na
guoko kwa hinya, na ũkĩĩgĩĩra igweta rĩrĩa rĩtũũraga

ho nginya ũmũthĩ, ithuĩ Nĩtwĩhĩtie, na tũgeka ũũru.
16 Atĩrĩrĩ Wee Mwathani, kũringana na ciĩko ciaku cia
ũthingu, ehereria Jerusalemu, itũũra rĩu rĩaku inene, na
kĩrĩma gĩaku gĩtheru marakara na mang'ũrĩ maku. Mehia
maitũ na mawaganu ma maithe maitũ nĩmo matũmĩte
Jerusalemu hamwe na andũ aku matuĩke kĩndũ gĩa
gũconorithio harĩ andũ arĩa othe matũthiũrũrũkĩirie.
17 "Na rĩrĩ, Ngai witũ, ĩtĩkĩra kũigua mahooya na
mathaithana ma ndungata ĩno yaku. Nĩ ũndũ wa rĩĩtwa
rĩaku Wee Mwathani, iguĩra handũ haku hatheru tha, o
hau hakirĩte ihooru. 18 Atĩrĩrĩ, Wee Ngai thikĩrĩria, na
ũtũigue, ũhingũre maitho maku wone ihooru rĩa itũũra
inene rĩrĩa rĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩaku. Tũtiragũthaitha nĩ
ũndũ tũrĩ athingu, no nĩ ũndũ wa tha ciaku nyingĩ. 19
Wee Mwathani, tũthikĩrĩrie! Wee Mwathani tũrekere!
Wee Mwathani, tũigue na ũtũteithie! Nĩ ũndũ waku,
Wee Ngai wakwa, ndũkagonderere nĩ ũndũ wa itũũra
rĩaku inene na andũ aku metanĩtio na Rĩĩtwa rĩaku." 20
Na rĩrĩ, rĩrĩa niĩ ndaaragia ngĩhooyaga na ngiumbũraga
mehia makwa na ma andũ akwa a Isiraeli, na ngĩthaitha
Jehova Ngai wakwa nĩ ũndũ wa kĩrĩma gĩake gĩtheru, 21
o ndĩ o mahooya-inĩ-rĩ, Gaburieli, mũndũ ũrĩa ndonire
kĩoneki-inĩ kĩa mbere, agĩũka harĩ niĩ ombũkĩte na
ihenya ihinda rĩrĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ rĩrutagwo. 22
Nake akĩndaarĩria atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ Danieli, rĩu ndoka ngũhe
ũmenyo na ũtaũku. 23 O rĩrĩa wambĩrĩirie kũhooya-
rĩ, noguo icookio rĩheanirwo, na niĩ ndatũmwo njũke
ngwĩre, tondũ ũrĩ mũndũ mwende mũno. Nĩ ũndũ
ũcio, cũrania ũhoro wa ndũmĩrĩri ĩno ngũkwĩra, na
ũtaũkĩrwo nĩ kĩoneki kĩu: 24 "Atĩrĩrĩ, ihinda rĩa ciumia
mĩrongo mũgwanja nĩrĩo rĩtuĩrĩirwo andũ aku, na
rĩgatuĩrwo itũũra rĩaku itheru, nĩgeetha hagĩe na ihinda
rĩa kũniina ũmaramari, na rĩa gũtigana na mehia, na
rĩa kũhooroheria waganu, nĩguo ũhoro wa ũthingu
ũrĩa ũtathiraga ũgĩe, nakĩo kĩoneki na ũrathi ciĩkĩrwo
mũhũũri, nake ũrĩa mũtheru mũno aitĩrĩrio maguta.
25 "Atĩrĩrĩ, menya na ũtaũkĩrwo atĩrĩ, 'Kuuma rĩrĩa
gwatuirwo atĩ itũũra rĩa Jerusalemu rĩcookererio na
rĩakwo rĩngĩ, nginya rĩrĩa mũtongoria ũrĩa Mũitĩrĩrie
Maguta agooka-rĩ, nĩgũkagĩa na ciumia mũgwanja
na ciumia ingĩ mĩrongo ĩtandatũ na igĩrĩ. Itũũra rĩu
nĩrĩgaakwo rĩngĩ, hamwe na njĩra ciarĩo na mũtaro, no
gũgaakorwo kũrĩ mahinda ma thĩĩna. 26 Thuutha wa
ciumia mĩrongo ĩtandatũ na igĩrĩ, ũcio Mũitĩrĩrie Maguta
nĩakooragwo na atigwo atarĩ na kĩndũ. Ningĩ andũ a
mũtongoria ũrĩa ũgooka thuutha wake nĩmagathũkangia
itũũra rĩu inene o na handũ-harĩa-haamũre. Ithirĩro
rĩgooka ta mũiyũro wa maaĩ: Nayo mbaara ĩgaathiĩ na
mbere o nginya ithirĩro, na nĩgũtuĩtwo atĩ nĩgũgacooka
gũkire ihooru. 27 Nĩakagĩa na kĩrĩkanĩro kĩrũmu na
andũ aingĩ handũ ha kiumia kĩmwe. Gatagatĩ-inĩ ga
kiumia kĩu nĩagatũma magongona na maruta matige
kũrutwo. Na handũ ha mo, mwena ũmwe wa hekarũ-rĩ,
nĩakarũgamia kĩndũ kĩrĩ magigi na thaahu, o nginya
ithirĩro rĩrĩa rĩtuĩtwo rĩgaakinya, nake atũũre aitagĩrĩrio
mang'ũrĩ.'"

10 Atĩrĩrĩ, mwaka-inĩ wa ĩtatũ wa Kurusu
mũthamaki wa Perisia, Danieli (na nĩwe watuĩtwo
Beliteshazaru) nĩaguũrĩirio maũndũ. Ndũmĩrĩri ya
ũguũrio ũcio yarĩ ya ma, na yakoniĩ ũhoro wa mbaara
nene. Gũtaũkĩrwo kwa ndũmĩrĩri ĩyo guokire kũrĩ we
na njĩra ya kĩoneki. 2 Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, niĩ Danieli
ndaakoretwo ngĩcakaya handũ ha ciumia ithatũ. 3
Nĩndehingĩte kũrĩa irio njega; kanua gakwa gatiacamire
nyama kana ndibei; ningĩ ndiehakaga maguta o na
hanini, o nginya ciumia icio ithatũ igĩthira. 4 Mũthenya
wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩna wa mweri wa mbere, ndũgamĩte
hũgũrũrũ-inĩ cia, rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Tigirisi, 5
ngĩtiira maitho, na hau mbere yakwa ngĩona mũndũ
wehumbĩte nguo cia gatani, na akehotora mũcibi wa
thahabu ĩrĩa therie mũno. 6 Mwĩrĩ wake watariĩ ta inagĩ
rĩrĩa rĩĩtagwo thumarati, na ũthiũ wake wahenagia ta
rũheni, maitho make maahaanaga ta imũrĩ cia mwaki,
na moko make na magũrũ maahaanaga ta gĩcango
gĩkumuthe gĩkahenia, naguo mũgambo wake watariĩ
ta mũgambo wa andũ aingĩ. 7 Niĩ Danieli-rĩ, no niĩ
nyiki ndonire kĩoneki kĩu; nĩgũkorwo andũ arĩa twarĩ
nao matiakĩonire, no nĩmaiyũrirwo nĩ guoya, makĩũra
magĩthiĩ kwĩhitha. 8 Nĩ ũndũ ũcio ngĩtigwo ndĩ o nyiki
ndĩĩroreire kĩoneki kĩu kĩnene. Ngĩcooka ngĩthirwo nĩ
hinya, ngĩthitia gĩthiithi ta ngũkua, na gũtirĩ ũndũ
ingĩahotire gwĩka. 9 Ngĩcooka ngĩigua akĩaria, na rĩrĩa
ndamũthikagĩrĩria, ngĩnyiitwo nĩ toro mũnene, ngĩgwa
ndurumithĩtie ũthiũ wakwa thĩ. 10 Na rĩrĩ, ngĩhutio
na guoko, gũkĩnjoya na igũrũ, gũkĩnjiga ndũrĩtie ndu
ndĩnyiitĩrĩire thĩ na moko, ngĩinainaga. 11 Nake akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Danieli, wee mũtĩĩe mũno, cũrania wega ciugo ici
ngirie gũkwarĩria, na ũũkĩre na igũrũ, nĩgũkorwo rĩu
nĩgũtũmwo ndatũmwo kũrĩ we." Na aarĩkia kũnjĩĩra
ũguo, ngĩrũgama o ngĩinainaga. 12 Agĩcooka agĩthiĩ na
mbere akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Danieli, tiga gwĩtigĩra. Kuuma
mũthenya wa mbere rĩrĩa wambĩrĩirie gũtuĩria ũhoro
ũyũ na ũkĩĩnyiihia mbere ya Ngai waku-rĩ, ciugo ciaku
nĩciaiguirwo, na rĩu ndoka nĩgeetha ngũhe ũhoro wacio.
13 No rĩrĩ, mũnene wa ũthamaki wa Perisia nĩangirĩrĩirie
mĩthenya mĩrongo ĩĩrĩ na ũmwe. Hĩndĩ ĩyo nĩrĩo Mikaeli,
ũmwe wa araika arĩa anene, okire kũndeithia, tondũ
nĩndahingĩrĩirio kũu hamwe na mũthamaki wa Perisia.
14 Rĩu ndoka ngũtaarĩrie maũndũ marĩa magaakora
andũ anyu matukũ ma thuutha, tondũ kĩoneki kĩu
gĩkoniĩ ihinda rĩrĩa rĩgooka." 15 Na rĩrĩa aanjĩĩraga
ũhoro ũcio, ngĩinamia ũthiũ thĩ, ngĩremwo nĩ kwaria.
16 Ningĩ ũngĩ wahaanaga ta mũndũ akĩhutia iromo
ciakwa, ngĩtumũra kanua na ngĩambĩrĩria kwaria. Ngĩĩra
ũcio warũngiĩ mbere yakwa atĩrĩ, "Mwathi wakwa,
niĩ ndĩmũhoote nĩ ruo rũnene tondũ wa kĩoneki kĩu,
na ndirĩ na ũndũ ingĩhota gwĩka. 17 Niĩ ndungata
yaku-rĩ, ndaakĩhota atĩa kwaria nawe mwathi wakwa?
Nĩgũkorwo nĩthirĩtwo nĩ hinya o na mĩhũmũ yakwa."
18 Ningĩ ngĩcooka ngĩigua ndaahutio rĩngĩ nĩ ũcio
wahaanaga ta mũndũ, akĩnjĩkĩra hinya. 19 Akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Tiga gwĩtigĩra, wee mũndũ ũyũ mũtĩĩe mũno,
ũrogĩa na thayũ! Wĩyũmĩrĩrie; wĩĩkĩre hinya." Na rĩrĩa
aanjarĩirie ũguo, ngĩcookwo nĩ hinya, na niĩ ngiuga
atĩrĩ, "Rĩu mwathi wakwa aria tondũ nĩwanjĩkĩra hinya."
20 Nake akĩnjũũria atĩrĩ, "Wee nĩũũĩ kĩrĩa gĩtũmĩte
njũke kũrĩ we? Nĩngũcooka o narua ngarũe na mũnene
wa Perisia, na ndathiĩ-rĩ, nake mũnene wa Ũyunani
nĩegũka; 21 no nĩngwamba gũkwĩra ũrĩa kwandĩkĩtwo

Ibuku-inĩ-rĩa-Ma. (Ndirĩ mũndũ ũndeithagia ngĩrũa nao tiga Mikaeli, mũnene wanyu.

11 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Dario, ũcio Mũmedia, nĩndarũgamire nake ndĩmũteithĩrĩrie na ndĩmwĩkĩre hinya.) **2** "Na rĩu, nĩngũkwĩra ũhoro wa ma: Athamaki angĩ atatũ nĩmakarahũka a kũu Perisia, na thuutha ũcio kwarahũke ũngĩ wa kana, ũrĩa ũgaatonga gũkĩra acio angĩ othe. Na rĩrĩa akaagĩa na hinya mũnene nĩ ũndũ wa ũtonga ũcio wake, nĩakarahũra andũ othe mokĩrĩre ũthamaki wa Ũyunani. **3** Ningĩ nĩgũkarahũka mũthamaki ũngĩ ũrĩ na hinya makĩria, ũrĩa ũgaathanaga na hinya mũingĩ na ekage o ũrĩa angĩenda gwĩka. **4** Aarĩkia kwarahũka-rĩ, ũthamaki wake nĩũgatũkana na ũgayanĩrio mĩena ĩna kũrĩa huho iria inya cia matu-inĩ ihurutanagĩra. Naguo ũthamaki wake ndũkagaywo nĩ andũ a rũciaro rwake, kana ũgĩe na hinya ta ũrĩa aarĩ naguo, tondũ ũthamaki wake nĩũgathengio uume harĩo na ũheo andũ angĩ. **5** "Mũthamaki wa mwena wa gũthini nĩakagĩa na hinya, no ũmwe wa atongoria ake a ita nĩakagĩa na hinya kũmũkĩra, acooke gwathana ũthamaki-inĩ wake na hinya mũnene. **6** Na rĩrĩ, mĩaka yathirathira, nĩmagacooka kũiguana. Mwarĩ wa mũthamaki ũcio wa gũthini nĩagathiĩ kũrĩ mũthamaki wa gathigathini, nĩguo magĩe na kĩrĩko kĩa ũiguano, no mũtumia ũcio ndagatũũra arĩ na hinya, o na mũthamaki ũcio na hinya wake matigaatũũra. Matukũ-inĩ macio mũtumia ũcio nĩagakunyanĩrwo ooragwo hamwe na ndungata ciake cia ũthamaki, na ithe, o na mũndũ ũrĩa wamũteithagĩrĩria. **7** "Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa rũciaro rwake nĩakarahũka ithenya rĩake. Nake nĩagatharĩkĩra ita rĩa mũthamaki wa gathigathini, na atoonye itũũra rĩake rĩrĩa rĩirigĩre; nĩakarũa nao na amatoorie. **8** Ningĩ nĩagataha ngai ciao cia mĩhianano, na mĩhianano yao ya kĩgera, na indo ciao cia goro cia betha na cia thahabu acikuue acitware bũrũri wa Misiri. Nĩagatigana na mũthamaki ũcio wa gathigathini ihinda rĩa mĩaka ĩigana ũna. **9** Nake mũthamaki wa gathigathini nĩagatharĩkĩra mũthamaki ũcio wa bũrũri wa gũthini, no nĩagacooka ahũndũke nginya bũrũri-inĩ wake. **10** No ariũ ake nĩmakehaarĩria kũrũa mbaara, macookanĩrĩrie mbũtũ nene ya ita hamwe ĩrĩa ĩkaahaata ta kĩguũ kĩa maaĩ kĩrĩa gĩtangĩhingĩrĩrio, na makinyie mbaara ĩyo nginya itũũra-inĩ rĩake rĩrĩa rĩirigĩre. **11** "Hĩndĩ ĩyo mũthamaki wa gũthini nĩakoimagara arĩ na marũrũ akahũũrane na mũthamaki ũcio wa gathigathini, ũrĩa ũkaarahũra ita inene, no nĩakahootwo. **12** Aarĩkia gũtaha mbũtũ ĩyo, mũthamaki ũcio wa gũthini nĩakaiyũrwo nĩ mwĩtĩĩo, na ooragithie andũ ngiri nyingĩ, no rĩrĩ, ũhootani wake ndũgatũũra. **13** Nĩgũkorwo mũthamaki wa gathigathini nĩagacookanĩrĩria mbũtũ ĩngĩ ya ita nene gũkĩra ya mbere; na thuutha wa mĩaka mĩingĩ nĩakoimagara erekeire kuo arĩ na mbũtũ nene mũno na ĩrĩ na indo ciothe cia mbaara. **14** "Mahinda-inĩ macio-rĩ, andũ aingĩ nĩmagookĩrĩra mũthamaki ũcio wa gũthini. Andũ a haaro gatagatĩ-inĩ ka andũ anyu nĩmakarema atĩ nĩgeetha kĩoneki gĩkĩ kĩhinge, no matikahootana. **15** Nake mũthamaki wa gathigathini nĩagooka aitithie ihumbu cia tĩĩri, irigiicĩrie itũũra inene nĩguo arĩtunyane. Mbũtũ icio cia ita cia kuuma gũthini itikahota kũmwĩtiiria; o na thigari ciao iria njega mũno itigaakorwo na hinya wa gwĩtiiria. **16** Nake ũcio ũkaamatharĩkĩra nĩageeka o ta ũrĩa ekwĩendera; gũtirĩ ũkaahota kũmwĩtiiria. Nĩakehaanda kũu Bũrũri-inĩ ũcio Mũthaka na akorwo arĩ na hinya wa kũwananga. **17** Nĩagatua itua kwerekeria hinya wa ũthamaki wake wothe bũrũri-inĩ ũcio, acooke athondeke kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano na mũthamaki wa gũthini. Nake nĩakamũhe mũirĩtu wake amũhikie nĩguo ahote kũgũithia ũthamaki ũcio, no mĩbango ĩyo yake ndĩkahinga kana ĩmũteithie. **18** Hĩndĩ ĩyo nĩakerekeria meciiria make mabũrũri-inĩ marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria na atahe maingĩ mamo, no rĩrĩ, mũnene ũmwe wa ita rĩake nĩakaniina mwĩgaatho ũcio wake, na aũgarũre ũmũcookerere. **19** Thuutha wa ũguo, nĩagacooka erekere matũũra marĩa mairigĩre ma bũrũri wake mwene, no nĩakahĩngwo na agwe ũndũ atagacooka kuonwo rĩngĩ. **20** "Na rĩrĩ, ũrĩa ũgooka ithenya-inĩ rĩake nĩagatũma mwĩtia wa mbeeca cia igooti atuĩkanĩrie bũrũri ũcio wothe agĩĩtagia igooti, nĩguo atũũrie riiri wa ũthamaki wake. No thuutha wa mĩaka mĩnini nĩakaniinwo, no ndakooragwo na marakara kana ooragĩrwo mbaara-inĩ. **21** "Na rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũgooka ithenya rĩake agaakorwo arĩ mũndũ wa kũnyararwo mũndũ ũtangĩheo gĩtĩĩo kĩa mũthamaki. Nake nĩakahithũkĩra ũthamaki ũcio rĩrĩa andũ akuo mageciiria atĩ nĩ kũrĩ thayũ, aũtunyane na waara. **22** Hĩndĩ ĩyo ningĩ, ita rĩrĩ na hinya mũno nĩrĩkahaatwo rĩeherio mbere yake; ita rĩu hamwe na mũnene wa kĩrĩkanĩro nĩmakaniinwo biũ. **23** Thuutha wa kũgĩa na kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano nake, nĩagacooka aheenanie, na arĩ na andũ o anini nĩakarahũka agĩe na hinya. **24** Rĩrĩa mabũrũri marĩa matongu mũno magakorwo marĩ na thayũ, nĩguo akaamatharĩkĩra na eke maũndũ marĩa maithe make o na kana maithe make ma tene matekire. Nĩakagaĩra arũmĩrĩri ake ũtonga wa ndaho, o na wa kũiya. Nĩagathugunda kũng'aũrania matũũra marĩa mairigĩre, no nĩ kwa ihinda. **25** "Nĩagacookanĩrĩria ita inene agĩe na hinya na ũcamba okĩrĩre mũthamaki wa gũthini. Mũthamaki wa gũthini nĩakarũa nake arĩ na ita inene na rĩa hinya, no ndagetiiria nĩ ũndũ wa mĩbango ĩrĩa agaakorwo aciirĩirwo. **26** Andũ arĩa marĩĩanagĩra na mũthamaki nĩo makaamũkunyanĩra; ita rĩake nĩrĩgathererio ta andũ megũtwarwo nĩ kĩguũ, na aingĩ ao mooragĩrwo mbaara-inĩ. **27** Athamaki acio eerĩ, marĩ na ngoro iciirĩire gwĩka ũũru-rĩ, nĩmagaikara metha-inĩ ĩmwe maaranĩrie ndeto cia maheeni, no ndeto icio ciao itigakinyanĩra, amu ithirĩro rĩa maũndũ macio rĩgaakinya o hĩndĩ ĩrĩa rĩtuĩtwo. **28** Mũthamaki wa gathigathini nĩagacooka bũrũri wake arĩ na ũtonga mũingĩ, no ngoro yake ĩgaakorwo ĩreganĩte na kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩtheru. Nĩagookĩrĩra kĩrĩkanĩro kĩu, na thuutha ũcio acooke ainũke bũrũri wake. **29** "Ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo rĩakinya, nĩagatharĩkĩra bũrũri wa gũthini riita rĩngĩ, no rĩrĩ, itharĩkĩra rĩa ihinda rĩĩrĩ nĩrĩgakorwo rĩrĩ na ũtiganu na rĩa ihinda rĩa mbere. **30** Andũ a kuuma Kitimu nĩmagooka na marikabu ciao mamũũkĩrĩre, nake nĩagaakua ngoro. Nake nĩakahũndũka arakarĩte mũno na okĩrĩre kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩtheru. Nĩagacooka eke maũndũ ma ũtugi kũrĩ andũ arĩa othe magaatirika kĩrĩkanĩro kĩu gĩtheru. **31** "Ita rĩake rĩrĩ na indo cia mbaara

nĩrĩkarahũka nĩguo rĩthaahie handũ harĩa hairigĩre na hinya ha hekarũ, rĩcooke rĩeherie magongona marĩa marutagwo o mũthenya nĩguo matikarutagĩrwo ho. Thuutha ũcio macooke marũgamie kĩndũ kĩrĩ thaahu ho, kĩrĩa kĩngĩtũma bũrũri ũkire ihooru. **32** Nĩakaheenereria na ndeto cia waara andũ arĩa mathũkĩtie kĩrĩkanĩro kĩu gĩtheru, no andũ arĩa mooĩ Ngai wao nĩmakeĩkĩra hinya na maregane nake magwatĩirie. **33** "Andũ arĩa oogĩ nĩmagathomithia andũ aingĩ, o na gũtuĩka kwa ihinda nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, kana macinwo na mwaki, kana manyiitwo mĩgwate na matunywo indo ciao cia bata. **34** Maagũa-rĩ, nĩmakaheo ũteithio mũnini, na andũ aingĩ arĩa matarĩ a ma nĩmakegwatania nao. **35** Andũ amwe arĩa oogĩ nĩmakaagũa, nĩguo makumuthwo, na mathambio mage imeni nginya mahinda ma ithirĩro, amu ihinda rĩu rĩtuĩtwo no rĩgaakinya. **36** "Mũthamaki ũcio ageekaga o ũrĩa ekwenda. Nĩagetũũgĩria na enenehie gũkĩra ngai ciothe na nĩakaaragia ndeto itarĩ ciaiguuo cia gũũkĩrĩra Ngai wa ngai ciothe. Nake nĩakagaacĩra nginya rĩrĩa ihinda rĩa mang'ũrĩ rĩgaathira, nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa ũtuĩtwo no nginya ũkaahinga. **37** Ningĩ ndakarũmbũiya ũhoro wa ngai cia maithe make, kana ngai ĩrĩa ĩĩriragĩrio nĩ andũ-a-nja, kana arũmbũiye ũhoro wa ngai o na ĩrĩkũ, no nĩ gwĩtũũgĩria ageetũũgĩria gũkĩra ngai icio ciothe. **38** Handũ ha cio, agaatĩĩa ngai ya kũndũ kũrĩa kũirigĩtwo na hinya; ngai ĩtoĩkaine nĩ maithe make, nĩyo agaatĩĩa na amĩrutagĩre thahabu na betha, hamwe na tũhiga twa goro na iheo cia thogora mũnene. **39** Nĩagatharĩkĩra kũndũ kũrĩa kũirigĩre na hinya mũno ateithĩrĩirio nĩ ngai ng'eni, na nĩagatĩĩithia mũno andũ arĩa othe makamwĩnyiihĩria. Acio nĩo agaatua aathani maathage andũ aingĩ, na agayanie ithaka cia bũrũri ũcio, aciheane na thogora. **40** "Ihinda rĩa ithirĩro rĩakinya-rĩ, mũthamaki ũcio wa gũthini nĩakamũtharĩkĩra mbaara-inĩ, no nake mũthamaki ũcio wa gathigathini amũũkĩrĩre na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi, o na marikabu nyingĩ. Nĩagatharĩkĩra mabũrũri maingĩ, na atuĩkanĩrie kuo ta kĩguũ kĩa maaĩ. **41** Ningĩ nĩagatharĩkĩra Bũrũri ũrĩa Mũthaka. Mabũrũri maingĩ nĩmakaagũa, no bũrũri wa Edomu na wa Moabi, hamwe na atongoria a Amoni nĩmakahonokio kuuma guoko-inĩ gwake. **42** Nĩagatambũrũkia guoko gwake mabũrũri-inĩ maingĩ; o naguo bũrũri wa Misiri ndũkahonoka. **43** Nĩakenyiitĩra igĩĩna ciothe cia thahabu na cia betha, o na ũtonga wa bũrũri wa Misiri wothe na hinya, nao andũ a Libia na a Kushi mamwĩnyiihĩrie. **44** No rĩrĩ, ndũmĩrĩri iria ikaamũkinyĩra ciumĩte mwena wa irathĩro na wa gathigathini nĩikamũmakia, nake oimagare arĩ na marakara maingĩ athiĩ akaanange na aniine andũ aingĩ biũ. **45** Akaamba hema ciake cia ũthamaki gatagatĩ ka iria rĩrĩa inene kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru na gĩthaka mũno. No rĩrĩ, nĩagakinya mũthia wake, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkaamũteithia.

12 "Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo Mikaeli, mũnene ũrĩa ũgitagĩra andũ anyu, nĩakarahũka. Nĩgũkaagĩa ihinda rĩa mĩnyamaro mĩingĩ ĩtarĩ yoneka ĩngĩ tayo kuuma rĩrĩa andũ mambĩrĩrie gũtuĩka ndũrĩrĩ nginya hĩndĩ ĩyo. No rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo nĩguo andũ anyu makaahonokio, mũndũ o wothe ũrĩa ũgaakorwo aandĩkĩtwo ibuku-inĩ. **2** Kĩrĩndĩ kĩingĩ kĩa arĩa makomete rũkũngũ-inĩ rwa thĩ nĩmakariũkio: amwe mariũkĩre muoyo-inĩ ũrĩa ũtagaathira, nao arĩa angĩ mariũke nĩgeetha maconorithio na matũũre marĩ amene tene na tene. **3** Arĩa oogĩ magaacangarara ta ũtheri wa igũrũ, nao arĩa macookagia andũ njĩra-inĩ cia ũthingu magaakenga ta njata tene na tene. **4** No wee, Danieli, hinga ibuku na ũhũũre mũhũũri ciugo icio nyandĩke ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo, nginya rĩrĩa ithirĩro rĩgaakinya. Amu andũ aingĩ nĩmakorũũraga kũndũ na kũndũ nĩguo mongerere ũmenyo." **5** Thuutha wa maũndũ macio, niĩ Danieli ngĩrora, ngĩona hau mbere yakwa harũngiĩ andũ angĩ eerĩ, ũmwe wao arũngiĩ hũgũrũrũ-inĩ cia mũrĩmo ũyũ wa rũũĩ nake ũcio ũngĩ akarũgama hũgũrũrũ-inĩ cia mũrĩmo ũrĩa ũngĩ. **6** Ũmwe wao akĩarĩria mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, o ũcio warũgamĩte igũrũ rĩa maaĩ ma rũũĩ, akĩmũũria atĩrĩ, "Maũndũ macio ma kũgegania megũikara ihinda rĩigana atĩa magĩkahinga?" **7** Mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, o ũcio warũgamĩte igũrũ rĩa maaĩ ma rũũĩ, akĩambararia guoko gwake kwa ũrĩo o na ningĩ kwa ũmotho amerekeirie na igũrũ, ngĩcooka ngĩigua ehĩta na rĩĩtwa rĩa ũrĩa ũtũũraga tene na tene, akiuga atĩrĩ, "Maũndũ macio megũikara ihinda rĩmwe, na mahinda meerĩ, na nuthu ya ihinda. Rĩrĩa hinya wa andũ arĩa atheru ũgaakorwo ũrĩ mũniine biũ-rĩ, nĩguo maũndũ macio mothe makaahingio." **8** Niĩ ngĩĩiguĩra maũndũ macio, no ndiigana gũtaũkĩrwo nĩ mo. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũũria atĩrĩ, "Mwathi wakwa, kĩrĩkĩrĩro kĩa maũndũ macio mothe-rĩ, gĩgaakorwo kĩrĩ kĩĩ?" **9** Nake akĩnjookeria, akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Wee Danieli wĩthiĩre, tondũ ciugo icio nĩhingĩre na ikahũũrwo mũhũũri nginya ihinda rĩa ithirĩro. **10** Andũ aingĩ nĩmagatherio, mathirwo nĩ gĩko merũhio, taarĩ gũkumuthwo makumuthĩtwo magathera, no arĩa aaganu nĩmagakĩrĩrĩria kwagana, na gũtirĩ o na ũmwe wao ũkaamenya gĩtũmi kĩa maũndũ macio, no arĩa oogĩ nĩmakamamenya. **11** "Kuuma ihinda rĩrĩa magongona ma o mũthenya makaniinwo, na ithenya rĩamo harũgamio kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ thaahu, kĩrĩa kĩngĩtũma bũrũri ũkire ihooru, gũgaakorwo kũrĩ mĩthenya 1,290. **12** Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũrĩa ũgweterera na akinyĩrie mũthia wa mĩthenya 1,335. **13** "No wee-rĩ, wĩthiĩre nginya hĩndĩ ĩrĩa ithirĩro rĩgaakinya. Nĩũkahurũka, na ningĩ marigĩrĩrio ma mĩthenya ĩyo nĩũkariũka nĩgeetha wamũkĩre igai rĩaku."

Hosea

1 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Hosea
mũrũ wa Beeri hĩndĩ ya wathani wa Uzia, na wa
Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia athamaki a Juda,
na hĩndĩ ya wathani wa Jeroboamu mũrũ wa Joashu
mũthamaki wa Isiraeli: **2** Rĩrĩa Jehova aambĩrĩirie
kwaria na kanua ka Hosea, Jehova aamwĩrire atĩrĩ,
"Thiĩ, ũkahikie mũtumia mũmaraya na ũgĩe na ciana
cia ũmaraya, tondũ andũ a bũrũri nĩmehĩtie, na ũndũ
wa ũtharia mũũru mũno wa gũtirika Jehova." **3** Nĩ
ũndũ ũcio Hosea akĩhikia Gomeri mwarĩ wa Dibilaimu,
nake akĩgĩa nda na akĩmũciarĩra mwana wa kahĩĩ. **4**
Nake Jehova akĩĩra Hosea atĩrĩ, "Gatue Jezireeli, tondũ
nĩngũherithia nyũmba ya Jehu o narua nĩ ũndũ wa
ũragani mũnene ooraganire kũu Jezireeli, na niine
ũthamaki wa Isiraeli. **5** Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngoinanga
ũta wa Isiraeli Gĩtuamba-inĩ kĩa Jezireeli." **6** Gomeri
akĩgĩa nda rĩngĩ na agĩciara mwana wa kairĩtu. Nake
Jehova akĩĩra Hosea atĩrĩ, "Gatue Lo-Ruhama, nĩgũkorwo
ndigacooka kuonania wendo rĩngĩ kũrĩ nyũmba ya
Isiraeli, atĩ ndĩmarekere o na atĩa. **7** No nĩngonania
wendo kũrĩ nyũmba ya Juda; na nĩngamahonokia, na ti
na ũndũ wa ũta, kana rũhiũ rwa njora kana mbaara,
kana na mbarathi na ahaici acio, no nĩ ũndũ wa Jehova
Ngai wao." **8** Thuutha wa gũtigithia Lo-Ruhama kuongarĩ, Gomeri agĩciara kahĩĩ kangĩ. **9** Nake Jehova akĩmwĩra
atĩrĩ, "Gatue Lo-Ammi, nĩ ũndũ inyuĩ mũtirĩ andũ akwa,
na niĩ ndirĩ Ngai wanyu. **10** "No rĩrĩ, andũ a Isiraeli
magaatuĩka ta mũthanga wa hũgũrũrũ-inĩ cia iria, ũrĩa
ũtangĩthimĩka kana ũtarĩke. O handũ harĩa merĩirwo
atĩrĩ, 'Inyuĩ mũtirĩ andũ akwa', no ho mageetwo 'ariũ
a Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo'. **11** Nao andũ a Juda na andũ
a Isiraeli nĩmagacookanĩrĩra rĩngĩ, na nĩmagathuura
mũndũ ũmwe amatongorie, nao nĩmakoima bũrũri
ũcio, nĩgũkorwo mũthenya wa Jezireeli nĩũgaatuĩka
mũthenya mũnene.

2 "Ha ũhoro wa ariũ a thoguo, meere atĩrĩ, 'Inyuĩ
mũrĩ andũ akwa', na ha ũhoro wa aarĩ a thoguo,
ũmeere atĩrĩ, 'Inyuĩ mũrĩ endwa akwa'. **2** "Thaithai
nyina wanyu, mũthaithei, nĩgũkorwo we ti mũtumia
wakwa, na niĩ ndirĩ mũthuuriwe. Nĩeherie maũndũ ma
ũtharia ũthiũ-inĩ wake, na athengie ũmaraya gatagatĩ-inĩ ka nyondo ciake. **3** Akorwo ti ũguo ndĩmũrute nguo
aikare arĩ njaga, na ndũme aikare njaga o ta mũthenya
ũrĩa aaciarirwo; ngaamũtua ta werũ, na ndĩmũgarũre
atuĩke bũrũri mũng'aru, na ndĩmũũrage na nyoota. **4**
Ndikaiguĩra ciana ciake tha, tondũ nĩ ciana cia ũtharia.
5 Nyina wao akoretwo akĩhũũra ũmaraya, na aagĩire
nda ciao na njĩra cia ũũra-thoni. Nĩ ũndũ oigĩte atĩrĩ,
'Nĩngũrũmĩrĩra endwa akwa, arĩa maaheaga irio ciakwa
na maaĩ makwa, na guoya wakwa wa ng'ondu o na gatani
yakwa, maguta makwa o na kĩrĩa nyuuaga.' **6** Nĩ ũndũ
wa ũguo nĩngũhinga njĩra yake na mĩigua, ndĩmũirigĩre
thĩinĩ, aage njĩra ya kuumĩra. **7** Nĩagateng'eria endwa ake
na ndakamakinyĩra. Akaamacaria na ndakamona. Hĩndĩ
ĩyo nĩagacooka oige atĩrĩ, 'Nĩngũcooka kũrĩ mũthuuri
wakwa wa mbere, nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo nĩndaikarĩte
wega gũkĩra rĩu.' **8** Mũtumia ũcio nĩagire kũmenya atĩ
nĩ niĩ ndaamũheaga ngano, na ndibei ya mũhihano, o
na maguta, na ngamũingĩhĩria betha na thahabu, iria
maahũthagĩra gũthondeka ngai ĩrĩa ĩĩtagwo Baali. **9**
"Tondũ ũcio nĩngoya ngano yakwa yakũra, na ndibei
yakwa ya mũhihano yagĩrĩra, na ndĩmũtunye guoya
wakwa wa ng'ondu na gatani yakwa, o iria ciarĩ cia
kũmũhumbĩra njaga yake. **10** Nĩ ũndũ ũcio, nĩngaguũria
maũndũ make ma waganu endwa ake mamwĩroreire;
gũtirĩ mũndũ ũkaamũteithũra moko-inĩ makwa. **11**
Nĩnganiina ikeno ciake ciothe, arĩ cio: ciathĩ ciake cia
mwaka o mwaka, na Tũrũgamo twake twa mweri, na
mĩthenya yake ya Thabatũ, na ciathĩ ciake ciothe iria
nyamũre. **12** Nĩngathũkangia mĩthabibũ yake na mĩkũyũ
yake, ĩrĩa oigire nĩ irĩhi rĩake kuuma kũrĩ endwa ake;
nĩngamĩtua ihinga, na nyamũ cia gĩthaka nĩĩkamĩrĩa."
13 Jehova ekuuga atĩrĩ, "Nĩngamũherithia nĩ ũndũ wa
mĩthenya ĩrĩa acinĩire Baali ũbumba; rĩrĩa eegemagia
na icũhĩ, na mathaga ma goro, na akĩrũmĩrĩra endwa
ake, no akĩriganĩrwo nĩ niĩ. **14** "Nĩ ũndũ wa ũguo
nĩngũmũguucĩrĩria na waara; ngũmũtongoria nginya
werũ-inĩ, na ndĩmwarĩrie na ciugo cia wendo. **15** Kũu
nĩkuo ngaamũcookeria mĩgũnda yake ya mĩthabibũ,
na ndue Kĩanda kĩa Akori mũrango wa mwĩhoko. Kũu
nĩkuo akaina o ta ũrĩa ainaga matukũ-inĩ ma ũnini wake,
aine ta ũrĩa ainire mũthenya ũrĩa aambatire kuuma
bũrũri wa Misiri." **16** Jehova ekuuga atĩrĩ, "Mũthenya
ũcio-rĩ, nĩũkanjĩta 'Mũthuuri wakwa'; ndũkanjĩta rĩngĩ
'Mwathi wakwa'. **17** Nĩngeheria marĩĩtwa ma Baali
kuuma mĩromo-inĩ yake; marĩĩtwa macio matikagwetwo
rĩngĩ. **18** Mũthenya ũcio nĩngathondeka kĩrĩkanĩro
na nyamũ cia gĩthaka, o na nyoni cia rĩera-inĩ, na
ciũmbe iria ithiiagĩra gũkũ thĩ nĩ ũndũ wao. Ũta, na
rũhiũ rwa njora, na mbaara nĩngaciniina bũrũri-inĩ,
nĩgeetha othe makomage marĩ na thayũ. **19** Nĩngakũũria
ũtuĩke mũtumia wakwa nginya tene; ngaakũũria ũtuĩke
wakwa ũhoro-inĩ wa ũthingu na wa kĩhooto, ngũũrie
ndĩ na wendo na tha. **20** Nĩngakũũria ũtuĩke wakwa
na wĩhokeku, nawe nĩũgetĩkĩra Jehova." **21** Jehova
ekuuga atĩrĩ, "Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngacookia ũhoro;
nĩngacookeria matu ũhoro, namo matu macookerie
thĩ ũhoro; **22** nayo thĩ ĩcookerie ngano, na ndibei
ya mũhihano, na maguta ũhoro, nacio nĩigacookeria
Jezireeli ũhoro. **23** Nĩngamũhaanda bũrũri-inĩ nĩ ũndũ
wakwa mwene; nĩngonania wendo wakwa harĩ ũrĩa
nderĩte atĩrĩ, 'Niĩ ndikwendete'. Arĩa nderĩte atĩrĩ, 'Inyuĩ
mũtirĩ andũ akwa', nĩngameera atĩrĩ, 'Inyuĩ mũrĩ andũ
akwa'; na mũndũ o mũndũ oige atĩrĩ, 'Wee nĩwe Ngai
wakwa.'"

3 Ningĩ Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Thiĩ, wonie mũtumia
waku wendo rĩngĩ, o na gũtuĩka nĩendetwo nĩ mũndũ
ũngĩ na nĩ mũtharia. Mwende o ta ũrĩa Jehova endete
andũ a Isiraeli, o na gũtuĩka nĩmagarũrũkagĩra ngai ingĩ
na makenda keki iria nyamũre cia thabibũ nyũmũ." **2**
Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũgũra na thogora wa cekeri ikũmi
na ithano cia betha, na ta homeri na letheku ĩmwe
ya cairi. **3** Ngĩcooka ngĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩũgũtũũrania
na niĩ matukũ maingĩ, na no nginya ũtige ũmaraya
na ndũkendane na mũndũ ũngĩ, na niĩ nĩngũtũũrania

nawe." **4** Nĩgũkorwo andũ a Isiraeli nĩmegũtũũra
matukũ maingĩ matarĩ na mũthamaki kana mũnene, na
matarĩ na igongona kana mahiga maamũre, na matarĩ
na ebodi kana mũhianano. **5** Thuutha ũcio andũ a
Isiraeli nĩmagacooka na marongorie Jehova Ngai wao na
Daudi mũthamaki wao. Nĩmagooka makĩinainaga kũrĩ
Jehova na kũrĩ irathimo ciake matukũ-inĩ ma mũthia.

4 Iguai ũhoro wa Jehova, inyuĩ andũ a Isiraeli, tondũ
Jehova nĩekũmũthitanga, inyuĩ mũtũũraga thĩinĩ
wa bũrũri ũyũ: "Nĩ ũndũ-rĩ, gũtirĩ na wĩhokeku kana
wendo, kana kũmenya Ngai thĩinĩ wa bũrũri ũyũ. **2**
Kĩrĩa kũrĩ no kũrumana, na kũheenania, na ũragani,
na ũici, na ũtharia; maũndũ macio makaingĩha mũno,
na ũiti wa thakame ũkarũmĩrĩra ũiti wa thakame. **3**
Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩu bũrũri nĩũracakaya, na arĩa
othe matũũraga thĩinĩ waguo makahinyara; nyamũ
cia gĩthaka, na nyoni cia rĩera-inĩ, na thamaki cia
iria-inĩ nĩgũkua irakua. **4** "No rĩrĩ, ndũkareke mũndũ
arehe thitango, mũndũ ndagathitange ũrĩa ũngĩ,
nĩgũkorwo andũ anyu mahaana andũ arĩa mathitangaga
mũthĩnjĩri-Ngai. **5** Mũhĩngagwo mũthenya na ũtukũ,
na anabii makahĩngwo hamwe na inyuĩ. Nĩ ũndũ ũcio
nĩnganiina maitũguo. **6** Andũ akwa maniinagwo nĩ
ũndũ wa kwaga ũmenyo. "Tondũ nĩmũregete ũmenyo,
o na niĩ nĩndĩmũregete mũtuĩke athĩnjĩri-Ngai akwa;
tondũ nĩmũtiganĩirie watho wa Ngai wanyu, o na
niĩ nĩngatiganĩria ciana cianyu. **7** O ũrĩa athĩnjĩri-
Ngai maingĩhaga, noguo maakĩragĩrĩria kũnjĩhĩria;
nao magĩkũũrania riiri wao na kĩndũ gĩa thoni. **8**
Mehũũnagia na mehia ma andũ akwa, na magakenera
waganu wao. **9** Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ: O ta ũrĩa andũ
makaahaana, no taguo athĩnjĩri-Ngai makaahaana.
Nĩngamaherithia othe nĩ ũndũ wa mĩthiĩre yao, na
ndĩmarĩhe kũringana na ciĩko ciao. **10** "Makaarĩĩaga no
matikahũũna, makaahũũraga ũmaraya no matikaingĩha,
tondũ nĩmatiganĩirie Jehova nĩguo meheane **11** kũrĩ
ũmaraya, na kũnyua ndibei ĩrĩa ngũrũ na ya mũhihano,
iria cieheragia ũmenyo **12** wa andũ akwa. Mahooyaga
kĩrĩra kuuma kũrĩ mũhianano mũicũhie, naruo rũthanju
rwa ũragũri rũkamacookeria ũhoro. Roho wa ũmaraya
nĩũmahĩtithagia njĩra; makaaga kwĩhokeka kũrĩ Ngai
wao. **13** Marutagĩra igongona irĩma igũrũ, na magacinĩra
maruta ma njino tũrĩma-inĩ, na rungu rwa mũtĩ wa
mũgandi, na wa mũribina, o na mũceceni, tondũ kĩĩruru
kĩayo nĩ kĩega. Nĩkĩo airĩtu anyu mahũũraga ũmaraya,
na atumia a ariũ anyu magatharia. **14** "Ndikaherithia
airĩtu anyu maahũũra ũmaraya, kana herithie atumia
a ariũ anyu maatharia, tondũ arũme o ene mathiiaga
thiritũ na maraya, na makarutaga igongona hamwe
na maraya ma mahooero-inĩ: nĩ ũndũ ũcio andũ
matarĩ ũmenyo nĩmakanangĩka! **15** "Atĩrĩ wee Isiraeli,
o na gũtuĩka nĩũtharagia-rĩ, Juda nĩagĩtige kwĩhia.
"Ndũgathiĩ Giligali; o na ndũkambate Bethi-Aveni.
Na ndũkehĩte uuge atĩrĩ, 'Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova
atũũraga muoyo!' **16** Andũ a Isiraeli mang'athĩtie o ta
moori ng'athia. Kũngĩhoteka atĩa Jehova amarĩithie ta
tũgondu tũrĩ nyeki-inĩ nduru? **17** Efiraimu nĩegwatanĩtie
na mĩhianano; tiganai nake! **18** O na rĩrĩa kĩndũ kĩao gĩa
kũnyua gĩthirĩte-rĩ, no mathiiaga na mbere na ũmaraya
wao; aathani ao nĩmendete mũno njĩra cia thoni. **19**
Kĩhuhũkanio kĩnene gĩkaamahaata kĩmombũkie, na
magongona mao nĩmakamaconorithia.

5 "Iguai ũhoro ũyũ, inyuĩ athĩnjĩri-Ngai! Tegai matũ,
inyuĩ andũ a Isiraeli! Thikĩrĩria, wee nyũmba ya
ũthamaki! Nĩ inyuĩ mũgũtuĩrwo ciira ũyũ: Mũkoretwo
mũrĩ mũtego kũu Mizipa, na mũrĩ wabu ya gũtegana
yarĩtwo kũu Taboru. **2** Aregi a watho nĩmarikĩire
ũragani-inĩ. Niĩ nĩngamaherithia othe. **3** Niĩ nĩnjũũĩ
maũndũ mothe ma Efiraimu; Isiraeli ndahithĩtwo
kuuma kũrĩ niĩ. Wee Efiraimu, rĩu nĩũhũrĩte ũmaraya;
Isiraeli nake nĩathũkĩte. **4** "Ciĩko ciao itingĩmetĩkĩria
gũcookerera Ngai wao. Roho wa ũmaraya ũrĩ ngoro-
inĩ ciao, nao makaaga kũmenya Jehova. **5** Mwĩtĩĩo wa
Isiraeli nĩũrutaga ũira wa kũmookĩrĩra; andũ a Isiraeli
na Efiraimu mahĩngagwo nĩ mehia mao; Juda o nake
akahĩngwo hamwe nao. **6** Hĩndĩ ĩrĩa magaathiĩ na
ndũũru ciao cia mbũri na cia ng'ombe kũrongooria
Jehova-rĩ, matikamuona; we nĩamehereire. **7** Nĩmagĩte
kwĩhokeka harĩ Jehova; nao magaciara ciana itarĩ na
ũngai. Na rĩrĩ, ciathĩ ciao cia Karũgamo ka Mweri
nĩikaamameria, o hamwe na mĩgũnda yao. **8** "Huhai
karumbeta kũu Gibea, na mũhuhe coro kũu Rama.
Muuge mbu ya gwĩtana mbaara kũu Bethi-Aveni; wee
Benjamini, wĩhũũge. **9** Efiraimu nĩgũgakira ihooru
mũthenya ũcio wa ituĩro. Gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya
Isiraeli-rĩ, niĩ ngwanĩrĩra ũrĩa kũrĩ. **10** Atongoria a Juda
mahaana andũ arĩa meheragia mahiga ma mĩhaka.
Nĩngamaitĩrĩria mang'ũrĩ makwa, taarĩ kĩguũ kĩa maaĩ.
11 Efiraimu nĩmũhinyĩrĩrie, akarangĩrĩrio ituĩro-inĩ rĩa
ciira, nĩ ũndũ wa kwenda kũrũmĩrĩra mĩhianano. **12** Niĩ
haana memenyi kũrĩ Efiraimu, na ngahaana ta ũbuthu
kũrĩ andũ a Juda. **13** "Rĩrĩa Efiraimu oonire ndwari yake,
nake Juda akĩona ironda ciake-rĩ, hĩndĩ ĩyo Efiraimu
agĩthiĩ kũrĩ Ashuri, na agĩtũmana kũrĩ mũthamaki ũcio
mũnene nĩguo amũteithie. Nowe ndangĩhota gũkũhonia,
o na kana ahonie ironda ciaku. **14** Niĩ ngaatuĩka
ta mũrũũthi kũrĩ Efiraimu, nduĩke ta mũrũũthi ũrĩ
hinya kũrĩ Juda. Ngaamatambuuranga, njooke ndĩthiĩre;
ngaamataha, na gũtirĩ mũndũ ũkaamahonokia. **15** Ningĩ
niĩ nĩngacooka gwakwa, nginya rĩrĩa magetĩkĩra mahĩtia
mao. Nao nĩmakarongooria ũthiũ wakwa; nao mona
mathĩĩna nĩmakanongoria na kĩo."

6 "Ũkai, rekei tũcookerere Jehova.
Nĩatũtambuurangĩte, no nĩegũtũhonia;
nĩatũtihangĩtie, no nĩegũtuoha ironda ciitũ. **2** Thuutha
wa matukũ meerĩ, nĩagatwarahũra; mũthenya wa
ĩtatũ nĩagatũcookereria nĩguo tũtũũre muoyo mbere
yake. **3** Nĩtũmenyei Jehova, na tũkĩrĩrĩrie kũmũmenya.
Ti-itherũ o ta ũrĩa riũa rĩrathaga-rĩ, noguo o nake
akooneka; agooka kũrĩ ithuĩ ta mbura ya hĩndĩ ya heho,
kana ta mbura ya gũkũria irio ĩrĩa yuraga thĩ." **4** "Wee
Efiraimu-rĩ, ingĩgwĩka atĩa? Na wee Juda-rĩ, ngũgwĩka
atĩa? Wendo waku ũhaana ta kĩbii kĩa rũciinĩ, ũkahaana
ta ime rĩa rũciinĩ rĩrĩa rĩcookaga rĩgathira. **5** Nĩkĩo
ndaagũtinangirie icunjĩ na tũnua twa anabii akwa,
ngĩkũũraga na ciugo cia kanua gakwa; matuĩro makwa
magĩkĩhenũka ta rũheni igũrũ rĩaku. **6** Nĩgũkorwo

nyendaga tha no ti igongona, na kũmenya Ngai gũkĩra
maruta ma njino. **7** O ta ũrĩa Adamu aathũkirie
kĩrĩkanĩro gĩakwa, noguo maagire kwĩhokeka ũndũ-
inĩ ũcio. **8** Gileadi nĩ itũũra inene rĩa andũ aaganu,
rĩhakĩtwo imeni nĩ makinya marĩ na thakame. **9** O ta
ũrĩa ikundi cia atunyani ciĩhithagĩra mũndũ, no taguo
ikundi cia athĩnjĩri-Ngai ciĩkaga; moraganagĩra njĩra-inĩ
ya gũthiĩ Shekemu, makagera ngero cia thoni. **10** Niĩ
nĩnyonete ũndũ mũũru mũno nyũmba-inĩ ya Isiraeli.
Kũu nĩkuo Efiraimu eheanĩte ahũũre ũmaraya, nake
Isiraeli nĩakanyiitwo nĩ thaahu. **11** "O na kũrĩ we, wee
Juda, nĩwathĩrĩirio ihinda rĩa magetha. "O hĩndĩ ĩrĩa
ndaacookeria andũ akwa maũndũ ma kũmaguna,

7 o rĩrĩa ndenda kũhonia Isiraeli-rĩ, mehia ma Efiraimu
makonanio, nacio ngero cia Samaria ikaguũrio.
Maaragia maũndũ ma maheeni, na aici magatua
nyũmba, magatoonya, nacio njangiri igatunyana indo
njĩra-inĩ; **2** no rĩrĩ, matimenyaga atĩ nĩndirikanaga ciĩko
icio ciao njũru ciothe. Mehia mao nĩmamarigiicĩirie;
makoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe. **3** "Makenagia
mũthamaki na waganu wao, magakenia anene na
maheeni mao. **4** Othe nĩ itharia, maakanaga ta riiko rĩa
kũrugĩra mĩgate, rĩrĩa mũrugi wa mĩgate atabataragio
nĩ gwakĩrĩria kuuma gũkanda mũtu nginya ũimbe. **5**
Mũthenya wa gĩathĩ kĩa mũthamaki witũ-rĩ, we na anene
ake manyuuaga ndibei makarĩĩo, nake akanyiitana
moko na arĩa manyũrũranagia. **6** Ngoro ciao nĩ ta
riiko rĩa kũrugĩra mĩgate; mathiiaga harĩ we marĩ na
waara. Thuti ciao ciakanaga kahora ũtukũ wothe; nakuo
gwakĩa rũciinĩ igaakana ta mwaki wa rũrĩrĩmbĩ. **7**
Othe mahiũhĩte ta riiko rĩa kũrugĩra mĩgate; moragaga
aathani ao. Athamaki ao othe maniinagwo, na gũtirĩ o
na ũmwe wao ũngayagĩra. **8** "Efiraimu nĩetukanĩtie na
ndũrĩrĩ; Efiraimu nĩ mũgate ũtarĩ mũgarũre. **9** Andũ a
kũngĩ marĩĩaga hinya wake, nowe ndamenyaga ũguo.
Njuĩrĩ ciake irĩ na mbuĩ, nowe ndoonaga ũguo. **10**
Mwĩtĩĩo wa Isiraeli nĩũrutaga ũira wa kũmũũkĩrĩra,
no o na kũrĩ ũguo-rĩ, we ndacookagĩrĩra Jehova Ngai
wake, kana akamũrongooria. **11** "Efiraimu ahaana ta
ndutura, ĩrĩa ĩheenekaga narua, ĩtarĩ ũmenyo; rĩmwe
akayagĩra bũrũri wa Misiri na rĩrĩa rĩngĩ agathiĩ Ashuri.
12 Rĩrĩa magaathiĩ-rĩ, nĩngaikia wabu yakwa igũrũ rĩao;
nĩngamaharũrũkia ta nyoni cia rĩera-inĩ. Rĩrĩa ngaigua
nĩmaracookanĩrĩra-rĩ, nĩngamanyiita. **13** Kaĩ marĩ na
haaro-ĩ, tondũ nĩmandiganĩirie! Maroniinwo, tondũ
nĩmanemeire! Niĩ nĩnyendaga kũmahonokia, no-o no
igenyo manjigagĩrĩra. **14** Matingayagĩra kuuma ngoro-
inĩ ciao, no kũgirĩka magirĩkaga marĩ marĩrĩ-inĩ mao.
Monganaga hamwe nĩ ũndũ wa ngano, na ndibei ya
mũhihano, no niĩ makaahutatĩra. **15** Ndaamathomithirie
na ngĩmekĩra hinya, no-o mathugundaga kũnjĩka ũũru.
16 Maticookagĩrĩra Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno; mahaana ta
ũta ũrĩa ũhĩtagia wathi. Atongoria ao makooragwo na
rũhiũ rwa njora, nĩ ũndũ wa ciugo ciao cia rũtũrĩko. Nĩ
ũndũ wa ũguo nĩmakanyũrũrio kũu bũrũri wa Misiri.

8 "Huhai karumbeta mwĩhũge! Thũ ĩrerete igũrũ
rĩa nyũmba ya Jehova ta nderi, tondũ andũ
nĩmathũkĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa, na makarega watho
wakwa. **2** Isiraeli nĩarangaĩra, akoiga atĩrĩ, 'Wee Ngai
witũ, nĩtũkũmenyete!' **3** No Isiraeli nĩaregete ũndũ
ũrĩa mwega; nĩ ũndũ ũcio thũ nĩĩkamũingatithia.
4 Marũgamagia athamaki matarĩ na rũtha rwakwa,
magathuura anene itametĩkĩrĩtie. Methondekagĩra
mĩhianano na betha na thahabu ciao, nayo ĩgatuĩka
ya kũmaniina. **5** Wee Samaria-rĩ, te mũhianano wa
ngai ĩyo ya njaũ! Marakara makwa nĩmakanĩte harĩ
yo. Nĩ nginya-rĩ megũtũũra maremetwo nĩgũikara
marĩ atheru? **6** Acio moimĩte Isiraeli! Njaũ ĩno nĩ
mũturi ũmĩthondekete; yo ti Ngai. Njaũ ĩyo ya Samaria-
rĩ, nĩĩkoinangwo icunjĩ. **7** "Mahaandaga rũhuho,
makagetha kĩhuhũkanio; ngano ndĩrĩ na magira,
ndĩngiumia mũtu; korwo no ĩciare ngano, andũ a kũngĩ
nĩo mangĩmĩrĩra. **8** Isiraeli nĩameretio; rĩu arĩ gatagatĩ
ka ndũrĩrĩ ahaana ta kĩndũ gĩtarĩ bata. **9** Nĩgũkorwo
nĩmambatĩte, magathiĩ Ashuri, ta ndigiri ya gĩthaka
ĩkĩũrũra ĩrĩ iiki. Efiraimu nĩeyendetie kũrĩ endwa ake.
10 O na gũtuĩka nĩmeyendetie gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
rĩu nĩngũmacookanĩrĩria hamwe. Mekwambĩrĩria
kũhinyara, mahinyĩrĩirio nĩ mũthamaki ũrĩa ũrĩ hinya.
11 "O na gũtuĩka Efiraimu nĩakĩte igongona nyingĩ cia
kũrutagĩrwo maruta ma kũhoroherio mehia, icio ituĩkĩte
igongona cia kwĩhagĩria. **12** Ndaamandĩkĩire maũndũ
maingĩ watho-inĩ wakwa, no makĩmatua taarĩ maũndũ
mageni. **13** Marutaga magongona marĩa ndeheirwo,
magacooka makarĩa nyama icio, no Jehova ndakenagio
nĩmo. Na rĩrĩ, nĩekũririkana waganu wao, na aherithie
mehia mao. Nao nĩmagacooka bũrũri wa Misiri. **14**
Isiraeli nĩariganĩirwo nĩ ũrĩa wamũmbire, na agaaka
nyũmba cia ũnene; Juda nĩairigĩire matũũra maingĩ
na thingo cia hinya. No nĩngarehere matũũra mao
manene mwaki ũrĩa ũgaacina ciikaro ciao iria ciirigĩtwo
na hinya."

9 Wee Isiraeli-rĩ, tiga gũkena; tiga gũkũngũĩra
ta ndũrĩrĩ iria ingĩ. Nĩgũkorwo ũkoretwo ũtarĩ
mwĩhokeku harĩ Ngai waku; wee nĩwendete mũcaara
wa maraya, ũkaũcaragia kũrĩa guothe kũhuhagĩrwo
ngano. **2** Ihuhĩro cia ngano na ihihĩro cia ndibei
itikahũũnia andũ, o na gũtigakorwo na ndibei ya
mũhihano. **3** Matigaatũũra bũrũri wa Jehova; Efiraimu
agaacooka bũrũri wa Misiri, na arĩe irio irĩ thaahu
kũu Ashuri. **4** Matigaitĩra Jehova maruta ma ndibei,
kana magongona mao mamũkenie. Kũrĩo magongona
ta macio makaahaana ta mũgate wa andũ megũcakaya;
arĩa othe makaamarĩa nĩmakanyiitwo nĩ thaahu. Irio
icio igaakorwo irĩ ciao o ene; itikareehwo hekarũ-inĩ ya
Jehova. **5** Mũgeeka atĩa mũthenya ũrĩa mwamũre wa
ciathĩ cianyu, mĩthenya ĩyo ya gĩathĩ kĩa Jehova? **6** O na
mangĩkaahonoka kwanangwo, andũ a bũrũri wa Misiri
nĩmakamacookereria, nao andũ a Memufisi mamathike.
Cong'e nĩguo ũgaacooka handũ ha igĩĩna ciao cia
betha, nayo mĩigua ĩhumbĩre hema ciao. **7** Matukũ
ma kũherithio nĩmakinyu, ĩĩ, matukũ ma kũrĩhania
nĩmakinyĩte. Isiraeli nĩamenye ũguo. Tondũ mehia
manyu nĩ maingĩ mũno, na rũmena rwanyu rũkaneneha
mũno, mũnabii akoonagwo arĩ mũndũ mũkĩĩgu, na
mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũrathi akonwo arĩ mũgũrũki. **8**
Mũnabii nĩwe ũtuĩtwo mũrangĩri wa Efiraimu nĩ Ngai
wakwa; no rĩrĩ, mĩtego ĩmwetereire njĩra-inĩ ciake

ciothe, na rũmena rũkamweterera nyũmba-inĩ ya Ngai
wake. **9** Nĩmatoonyereire, makarikĩra mũno ũũru-inĩ,
o ta ũrĩa meekire matukũ-inĩ ma Gibea. Nake Ngai
nĩakaririkana waganu wao, na amaherithie nĩ ũndũ wa
mehia mao. **10** "Rĩrĩa ndaamenyire Isiraeli, kwarĩ ta
mũndũ onete thabibũ werũ-inĩ; rĩrĩa ndonire maithe
manyu-rĩ, kwarĩ ta mũndũ onete matunda ma mũtĩ
wa mũkũyũ marĩa maambaga kwĩrua. No rĩrĩa Isiraeli
mookire Baali-Peoru, nĩmeyamũrĩire mũhianano ũcio
wa gĩconoko, na magĩthũka, magĩtuĩka o ta kĩndũ kĩu
mendete. **11** Riiri wa Efiraimu ũkoombũka ta nyoni
ũũre: gũtigakorwo ũhoro wa gũciara, kana gũkuua nda,
o na kana kũgĩa nda. **12** O na mangĩkaarera ciana-rĩ,
nĩngaciũraga ciothe. Rĩrĩa ngaagarũrũka ndĩmatige,
kaĩ nĩmagakorwo na haaro-ĩ! **13** Nĩnyonete Efiraimu,
ahaandĩtwo handũ hega, o ta Turo. No rĩrĩ, Efiraimu
akaaruta ciana ciake, acineane kũrĩ mũũragani." **14**
Mahe, Wee Jehova; no nĩ kĩĩ ũkũmahe? Mahe nda
iria ihunaga, na ũmahe nyondo iria itarĩ iria. **15** "Nĩ
ũndũ wa waganu wao wothe marĩ kũu Giligali, nĩkĩo
ndamamenire marĩ o kũu. Nĩ ũndũ wa ciiko ciao cia
mehia-rĩ, nĩngamarutũrũra moime nyũmba yakwa,
na ndigacooka kũmenda rĩngĩ; atongoria ao othe nĩ
aremi. **16** Andũ a Efiraimu nĩacine nĩ mbaa, naguo mũri
wao nĩũhoohete, maticiaraga maciaro. O na mangĩciara
ciana-rĩ, nĩngooraga ciana icio ciao mendete." **17** Ngai
wakwa nĩakamarega, nĩgũkorwo matiamwathĩkĩire;
magaatuĩka andũ a kũũrũũraga ndũrĩrĩ-inĩ.

10 Isiraeli aarĩ ta mũthabibũ watheeremaga, nake
agĩĩciarĩra maciaro. O ũrĩa maciaro make
maingĩhaga-rĩ, noguo nake aakaga igongona nyingĩ;
o ũrĩa bũrũri wake wagaacagĩra-rĩ, noguo aagemagia
mahiga make marĩa maamũre ma kũhooyagwo. **2** Ngoro
ciao nĩ cia maheeni, na rĩu no nginya marĩhio wĩhia
wao. Jehova nĩakamomora igongona ciao, na athũkangie
mahiga macio mao maamũre ma kũhooyagwo. **3** Ningĩ
nĩmakoiga atĩrĩ, "Tũtirĩ na mũthamaki, tondũ tũtiigana
gũtĩĩa Jehova. No o na korwo twarĩ na mũthamaki-
rĩ, nĩ atĩa angĩahotire gũtwĩkĩra?" **4** Meranagĩra
ciĩranĩro nyingĩ, na makehĩta mĩĩhĩtwa ya maheeni,
na magathondeka irĩkanĩro; nĩ ũndũ ũcio maciira
makunũkaga ta mahuti marĩ ũrogi marĩa mameraga
hianyũ-inĩ. **5** Andũ arĩa matũũraga Samaria metangaga
nĩ ũndũ wa mũhianano wa njaũ ĩrĩa ya Bethi-Aveni. Amu
andũ akuo nĩmakamĩcakaĩra, na noguo athĩnjĩri-ngai a
mĩhianano ĩyo mageeka arĩa makenagĩra riiri wayo,
tondũ nĩyeheretio kuuma kũrĩ o, ĩgathaamĩrio kũndũ
kũngĩ. **6** Nayo ĩgaatwarwo Ashuri, ĩtuĩke kĩheo kũrĩ
mũthamaki ũcio mũnene. Efiraimu nĩagaconorithio;
Isiraeli nake nĩagaconoka nĩ ũndũ wa mĩhianano
ĩyo yake ya mĩtĩ. **7** Samaria na mũthamaki wakuo
magaathererio ta karũhonge karĩ igũrũ wa maaĩ,
maniinwo. **8** Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwĩkagĩrwo waganu
nĩgũkanangwo, na nĩkuo kwene wĩhia wa Isiraeli.
Mĩigua na mahiũ ma nyeki-inĩ nĩcio igaakũra kuo, nacio
ihumbĩre igongona ciao. Nao andũ nĩmakeera irĩma
atĩrĩ, "Tũhumbĩrei!" na macooke meere tũrĩma atĩrĩ,
"Tũgwĩrei!" **9** "Wee Isiraeli-rĩ, kuuma o matukũ-inĩ
ma Gibea ũtũũrĩte wĩhagia, na ũguo noguo ũtũũraga.
Githĩ mbaara ndĩakinyĩire eeki ũũru kũu Gibea? **10** Rĩrĩa
niĩ ngenda, nĩngamaherithia; ndũrĩrĩ nĩigacookanĩrĩra,
imokĩrĩre nĩguo imoohe imatahe nĩ ũndũ wa mehia
mao kũingĩha. **11** Efiraimu nĩ moori menyerie wĩra ĩrĩa
yendete gũkonyora ngano; nĩ ũndũ ũcio nĩngamĩoha
icooki ngingo-inĩ yayo thaka. Nĩngatwarithia Efiraimu,
Juda no nginya agaacimba na mũraũ, nake Jakubu
no nginya agaacimba gĩtira. **12** Rĩu-rĩ, mwĩhaandĩrei
ũhoro wa ũthingu, nĩguo mwĩgethere maciaro ma
wendo ũtathiraga, na mũciimbe mĩgũnda yanyu ya
ngamba; nĩgũkorwo ihinda nĩ ikinyu rĩa kũrongooria
Jehova, nginya rĩrĩa agooka, oirie mbura ya ũthingu
igũrũ rĩanyu. **13** No rĩrĩ, inyuĩ mũhaandĩte waganu,
mũkagetha ũũru; inyuĩ mũrĩĩte maciaro ma maheeni.
Tondũ mwĩhokaga hinya wanyu inyuĩ ene, o na wa
njamba cianyu nyingĩ cia ita-rĩ, **14** mũrurumo wa
mbaara nĩũgokĩrĩra andũ aku. Nĩ ũndũ ũcio ciikaro
ciaku iria nũmu nĩikaanangwo, o ta ũrĩa Shalimani
aanangire Bethi-Arabeli mũthenya ũrĩa wa mbaara,
rĩrĩa manyina ma twana maatungumanirio thĩ hamwe
na twana twao. **15** Ũguo noguo ũgeekwo wee Betheli, nĩ
ũndũ wa waganu waku mũnene. Rĩrĩa mũthenya ũcio
ũgaakĩa-rĩ, mũthamaki wa Isiraeli nĩakaniinwo biũ.

11 "Rĩrĩa Isiraeli aarĩ kaana-rĩ, nĩndamwendete,
ngĩgĩĩta mũrũ ũcio wakwa oime bũrũri wa
Misiri. **2** No o ũrĩa ndaakĩragĩrĩria gwĩta Isiraeli,
noguo maakĩragĩrĩria kũnjũrĩra. Nao makĩrutĩra Baali
magongona, na magĩcinĩra mĩhianano ũbumba. **3** Niĩ nĩ
niĩ ndaarutire andũ a Efiraimu gwĩtwara na magũrũ,
ndĩmanyiitĩte moko; no matiigana kũmenya atĩ nĩ niĩ
ndamahonagia. **4** Nĩndamatongoragia na mĩkanda
ya ũtugi wa ũmũndũ, ngamaguucĩrĩria na mĩhĩndo
ya wendo; ngĩmaruta icooki ngingo, na ngĩinamĩrĩra
kũmahe irio. **5** "Githĩ matigagĩcooka o kũu bũrũri
wa Misiri, o na githĩ matigaathwo nĩ Ashuri, tondũ
nĩmaregete kwĩrira, manjookerere? **6** Hiũ cia njora
ikaahenũkaga matũũra-inĩ mao manene, ikaananga
mĩgĩĩko ya ihingo ciao, na ikinyie mĩbango yao mũthia.
7 Andũ akwa nĩmatuĩte itua maahuutatĩre. O na
mangĩgaakaĩra Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno-rĩ, ndakamatũgĩria
o na atĩa. **8** "Ndahota atĩa gũgũtirika, wee Efiraimu?
Ndahota atĩa gũkũrekereria, wee Isiraeli? Ndahota atĩa
gũtũma ũtuĩke ta Adima? Ndahota atĩa gũgũtua ta
Zeboimu? Ngoro yakwa nĩĩreganĩte na ũhoro ũcio, nacio
tha ciakwa ciothe nĩciarahũkĩte. **9** Ndikamũkinyĩria
marakara makwa mahiũ, o na kana hũgũkĩre Efiraimu
ndĩmũniine. Nĩgũkorwo niĩ nĩ niĩ Ngai, ndirĩ mũndũ,
Ngai Ũrĩa Mũtheru gatagatĩ-inĩ kanyu. Ndigooka kũrĩ
we ndĩ na mang'ũrĩ. **10** Nĩmakarũmĩrĩra Jehova; nake
nĩakararama ta mũrũũthi. Hĩndĩ ĩrĩa akaararama-rĩ,
ciana ciake nĩigooka ikĩinainaga ciumĩte mwena wa
ithũĩro. **11** Igooka ikĩinainaga ta nyoni ikiuma bũrũri
wa Misiri, na ta ndutura ikiuma bũrũri wa Ashuri.
Nĩngatũma matũũre mĩcĩĩ-inĩ yao ene," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. **12** Efiraimu andigiicĩirie na maheeni,
nyũmba ya Isiraeli ĩkandigiicĩria na kũheenania. Nake
Juda akaremera Ngai, o na agookĩrĩra Ũrĩa Mũtheru
mwĩhokeku.

12 Efiraimu arĩĩaga rũhuho; ahanyũkagia rũhuho
rwa mwena wa irathĩro mũthenya wothe, na
akaingĩhia maheeni na haaro. Agĩĩaga na kĩrĩkanĩro na
Ashuri, na agatũmana maguta ma mĩtamaiyũ matwarwo
bũrũri wa Misiri. **2** Jehova arĩ na thitango ekũrehe ya
gũũkĩrĩra Juda; nĩakaherithia Jakubu kũringana na njĩra
ciake, na amũrĩhe kũringana na ciĩko ciake. **3** Arĩ nda
ya nyina nĩanyiitire ndiira ya mũrũ wa nyina; aatuĩka
mũndũ mũgima-rĩ, nĩagianire na Ngai. **4** Nĩagianire
na mũraika, na akĩmũtooria; akĩrĩra na akĩmũthaitha
amũrathime. Aamũkorire Betheli na makĩaranĩria nake
kũu: **5** Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Jehova nĩrĩo
rĩĩtwa rĩake rĩrĩa rĩrĩ ngumo. **6** No rĩrĩ, wee no nginya
ũcookerere Ngai waku, na ũtũũrie wendo na kĩhooto,
na wetagĩrĩre Ngai waku hĩndĩ ciothe. **7** Mwonjorithia
ahũthagĩra gĩthimi gĩtarĩ kĩa ma; endaga kũiya na wara.
8 Efiraimu eganaga, akoiga atĩrĩ, "Niĩ ndĩ mũtongu
mũno; niĩ nĩnduĩkĩte gĩtonga. No o na ndĩ na ũtonga
ũcio wothe, matingĩona waganu kana wĩhia o na ũrĩkũ
thĩinĩ wakwa." **9** "Nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa
wamũrutire bũrũri wa Misiri; nĩngatũma mũtũũre
hema-inĩ rĩngĩ, o ta ũrĩa mwatũũraga matukũ-inĩ ma
ciathĩ cianyu iria nyamũre. **10** Nĩndarĩirie anabii,
ngĩmahe cioneki nyingĩ, na ngĩheana ngerekano na
tũnua twao." **11** Gileadi-rĩ, nĩ kũrĩ waganu? Andũ akuo
nĩ a tũhũ! Nĩmarutagĩra igongona rĩa ndegwa kũu
Giligali? Igongona ciao igaatuĩka ta hĩba cia mahiga irĩ
mũgũnda-inĩ mũciimbe. **12** Jakubu nĩorĩire bũrũri wa
Aramu; Isiraeli aatungatire nĩguo egĩĩre na mũtumia,
na nĩgeetha amũgũre-rĩ, aarĩithirie ng'ondu. **13** Jehova
aahũthĩrire mũnabii kũruta Isiraeli kuuma bũrũri wa
Misiri, na akĩmũmenyerera na guoko kwa mũnabii. **14**
No Efiraimu nĩatũmĩte Jehova arakare mũno. Mwathani
wake nĩagatũma acookererwo nĩ ihĩtia rĩake rĩa ũiti wa
thakame, na amũrĩhe nĩ ũndũ wa rũmena rwake.

13 Efiraimu-rĩ, aaragia andũ makainaina; aarĩ
mũtũgĩrie thĩinĩ wa Isiraeli. No rĩrĩ, nĩehirie nĩ
ũndũ wa kũhooya Baali, nake agĩkua. **2** Na rĩrĩ, rĩu
no gũkĩrĩrĩria makĩragĩrĩria kwĩhia; methondekagĩra
mĩhianano yao ene na betha ciao, mĩhianano
ĩthondeketwo na ũũgĩ mũingĩ, yothe ĩrĩ wĩra wa
mabundi. Kwĩragwo atĩrĩ, ũhoro wa andũ aya, "Marutaga
andũ magongona, na makamumunya mĩhianano ya
njaũ." **3** Nĩ ũndũ ũcio makahaana ta kĩbii kĩa rũciinĩ,
na ta ime rĩa kĩrooko rĩrĩa rĩcookaga gũthira, na
ta mũũngũ ũrĩa ũmbũragwo kuuma kĩhuhĩro-inĩ
kĩa ngano, o na ta ndogo ĩgĩtoga yumĩire ndirica-
inĩ. **4** "No rĩrĩ, niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa
wamũrutire bũrũri wa Misiri. Ndũkanetĩkie atĩ nĩ
kũrĩ Ngai ũngĩ tiga niĩ, na gũtirĩ Mũhonokia ũngĩ
tiga niĩ. **5** Nĩ niĩ ndaakũmenyagĩrĩra werũ-inĩ, kũu
bũrũri-inĩ ũrĩ ũrugarĩ mũingĩ. **6** Rĩrĩa ndamaheire irio,
nĩmahũũnire; na rĩrĩa maahũũnire, magĩtĩĩa; magĩcooka
makĩriganĩrwo nĩ niĩ. **7** Nĩ ũndũ ũcio ngaamahithũkĩra
ta mũrũũthi, na ndĩmehithĩre njĩra-inĩ ta ngarĩ. **8**
O ta ũrĩa nduba ĩĩkaga rĩrĩa ĩtunyĩtwo twana twayo-
rĩ, ngaamatharĩkĩra na ndĩmatarũrange. Ngaamarĩa
ta mũrũũthi, ndĩmatambuure o ta ũrĩa nyamũ ya
gĩthaka ĩĩkaga. **9** "Wee Isiraeli-rĩ, ũrĩ mwanange, nĩ
ũndũ nĩũnjũkĩrĩire, ũgookĩrĩra mũteithia waku. **10**
Mũthamaki waku akĩrĩ ha, atĩ nĩguo akũhonokie?
Aathani aku a matũũra maku mothe marĩ ha, o arĩa
woigire atĩrĩ, 'He mũthamaki, na ũhe anene'? **11** Nĩ ũndũ
ũcio, ndaakũheire mũthamaki ndakarĩte, na ngĩcooka
ngĩmweheria ndĩ na mang'ũrĩ. **12** Wĩhia wa Efiraimu
nĩmũige, mehia make nĩmandĩkĩtwo makaigwo. **13**
Ruo ta rwa mũtumia ũkũrũmwo nĩrũramũnyiita, nowe
nĩ mwana ũtarĩ na ũũgĩ; ihinda rĩakinya-rĩ, akarega
gũikũrũka nĩguo aciarwo. **14** "Nĩngamahonokia kuuma
kũrĩ hinya wa mbĩrĩra; nĩngamakũũra kuuma kũrĩ gĩkuũ.
Wee gĩkuũ-rĩ, mĩthiro yaku ĩrĩ ha? Wee mbĩrĩra-rĩ,
kũniinana gwaku gũkĩrĩ ha? "Ndikaiguanĩra tha, **(Sheol
h7585)** **15** o na angĩkaagaacĩra arĩ gatagatĩ-inĩ ka ariũ
a ithe. Rũhuho rwa mwena wa irathĩro ruumĩte harĩ
Jehova nĩrũgooka, rũhurutanĩte kuuma werũ-inĩ; narĩo
itherũkĩro rĩake rĩa maaĩ rĩkooma, nakĩo gĩthima gĩake
kĩhũe. Nyũmba yake ya mũthiithũ nĩĩgatahwo indo
ciayo ciothe cia goro. **16** Andũ a Samaria no nginya
marĩhio wĩhia wao, nĩ tondũ nĩmaremeire Ngai wao.
Nao nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora; natuo tũkenge
twao tũgaatungumanio thĩ, na atumia ao arĩa marĩ na
nda itarũrwo."

14 Wee Isiraeli-rĩ, cookerera Jehova Ngai waku.
Mehia maku nĩmo makũgũithĩtie! **2** Thiĩ na
ciugo ũcookerere Jehova, ũmwĩre atĩrĩ, "Tũrekere
mehia maitũ mothe, na ũtwamũkĩre na wega waku,
nĩguo tũhote gũkũrutĩra igongona rĩa gũkũgooca
na mĩromo iitũ. **3** Ashuri ndangĩhota gũtũhonokia;
tũtikũhaica mbarathi cia ita. Tũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ tũgaacooka
gwĩta kĩrĩa tũthondekete na moko maitũ 'ngai ciitũ,'
nĩgũkorwo thĩinĩ waku ciana cia ngoriai nĩciiguagĩrwo
tha." **4** "Nĩngamahonia kũrĩa maanoora njĩra, na
ndĩmende ndĩyendeire; nĩgũkorwo marakara makwa
nĩmamehereire. **5** Ngaatuĩka ta ime harĩ Isiraeli; nake
akaarirũka ta gĩtoka. Agaikũrũkia mĩri yake ehaande o
ta mĩtarakwa ya Lebanoni. **6** Thuuna ciake nĩigakũra.
Ũthaka wake ũgaatuĩka ta wa mũtĩ wa mũtamaiyũ, naguo
mũtararĩko wake ũtuĩke ta mũtarakwa wa Lebanoni. **7**
Andũ nĩmagatũũra rĩngĩ kĩĩruru-inĩ gĩake. Nake akaarura
ta ngano. Akaarirũka ta mũthabibũ, nayo ngumo yake
ĩtuĩke ta ya ndibei ya kuuma Lebanoni. **8** Wee Efiraimu,
ndĩ na ũhoro ũngĩ ũrĩkũ na mĩhianano ya kũhooywo?
Nĩngamũcookeria ũhoro na ndĩmũmenyerere. Haana ta
mũkarakaba mũruru; gũciara gwaku kuumaga harĩ niĩ."
9 Nũũ mũũgĩ? Ũcio nĩakamenya maũndũ macio. Nũũ
ũkũũranaga maũndũ? Ũcio nĩakamamenya. Njĩra cia
Jehova nĩ njagĩrĩru; arĩa athingu nĩcio mathiiagĩra, no
arĩa aremi mahĩngagwo marĩ o njĩra-inĩ icio.

Joeli

1 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova, ĩrĩa yakinyĩrĩire
Joeli mũrũ wa Pethueli. **2** Ta iguai ũhoro, inyuĩ
athuuri; o na inyuĩ inyuothe arĩa mũtũũraga bũrũri
ũyũ thikĩrĩriai. Kũrĩ gwekĩka ũndũ ta ũyũ matukũ-
inĩ manyu, o na kana matukũ-inĩ ma maithe manyu
ma tene? **3** Heei ciana cianyu ũhoro ũcio, na mũreke
ciana cianyu ciĩre ciana ciacio, nacio ciana ciacio ikeera
rũciaro rũrĩa rũkaarũmĩrĩra. **4** Kĩndũ kĩrĩa gĩtigĩtio
nĩ mũrumbĩ wa ngigĩ-rĩ, nĩkĩrĩtwo nĩ ngigĩ iria nene;
kĩrĩa gĩtigĩtio nĩ ngigĩ iria nene-rĩ, nĩkĩrĩtwo nĩ itono;
kĩrĩa itono icio itigĩtie-rĩ, nĩkĩrĩtwo nĩ ngigĩ ingĩ. **5**
Arahũkai, inyuĩ arĩĩu aya mũrĩre! Girĩkai, inyuothe
anyui a ndibei; girĩkai nĩ ũndũ wa ndibei ya mũhihano,
nĩgũkorwo nĩĩhurĩtio kuuma tũnua-inĩ twanyu. **6** Harĩ
rũrĩrĩ rũtharĩkĩire bũrũri wakwa, rũrĩrĩ rũrĩ hinya na
rũtangĩtarĩka; rũrĩ na magego mahaana ta ma mũrũũthi,
magego manene ta ma mũrũũthi wa mũgoma. **7** Nĩ
rwanangĩte mĩthabibũ yakwa, na rũgathũkia mĩkũyũ
yakwa. Nĩrũmĩũnũrĩte makoni rũkamate, rũgatiga honge
ciayo irĩ nyũnũre. **8** Cakayai ta mũirĩtu gathirange
ehumbĩte nguo ya ikũnia, akĩrĩrĩra mũthuuriwe wa
wĩthĩ wake. **9** Maruta ma ngano, o na maruta ma
kũnyuuo nĩmatigĩte kũrehwo nyũmba-inĩ ya Jehova.
Athĩnjĩri-Ngai nĩmaracakaya, o acio matungatagĩra
Jehova. **10** Mĩgũnda nĩmĩthũkie, nayo thĩ ĩkooma;
ngano nĩnyanange, ndibei ya mũhihano nĩĩniarĩte, o
namo maguta magathira. **11** Ũrwoi nĩ hinya, inyuĩ
arĩmi, na mũgirĩke, inyuĩ arĩa mũkũragia mĩthabibũ;
mwĩthikĩrei nĩ ũndũ wa ngano na cairi, tondũ magetha
ma mĩgũnda nĩmanangĩtwo. **12** Mĩthabibũ nĩyũmĩte,
nayo mĩkũyũ ĩkahooha; mĩkomamanga, na mĩtende,
na mĩcungwa: ĩĩ, mĩtĩ yothe ya mũgũnda nĩyũmĩte. Ti-
itherũ gĩkeno kĩa andũ a thĩ nĩgĩthirĩte. **13** Mwĩhumbei
nguo cia makũnia, inyuĩ athĩnjĩri-Ngai, na mũcakae;
girĩkai, inyuĩ mũtungataga kĩgongona-inĩ. Ũkai, mũraare
mwĩhumbĩte nguo cia makũnia, inyuĩ mũtungatagĩra
Ngai wakwa; nĩgũkorwo maruta ma ngano, na maruta
ma kũnyuuo-rĩ, nĩmagĩte gũtwarwo nyũmba-inĩ ya Ngai
wanyu. **14** Anĩrĩrai gĩathĩ kĩamũre gĩa kwĩhinga kũrĩa
irio; ĩtanai kĩũngano gĩtheru. Tũmanĩrai athuuri na
andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ moke nyũmba
ya Jehova Ngai wanyu, nĩguo mũkaĩre Jehova. **15**
Wũi, kaĩ mũthenya ũcio ũrĩ na haaro-ĩ! Nĩgũkorwo
mũthenya wa Jehova ũrĩ hakuhĩ; mũthenya ũcio ũgooka
ta mwanangĩko uumĩte kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe. **16**
Githĩ irio itithirĩte o tũkĩĩonagĩra na maitho maitũ:
gĩkeno na gũcanjamũka igathira kuuma kũu nyũmba
ya Ngai witũ? **17** Mbeũ nĩkũbutha irabuthĩra tĩĩri-inĩ
kũrĩa ihaandĩtwo. Nyũmba cia kũigwo indo nĩnyanange,
namo makũmbĩ ma irio makamomorwo, nĩgũkorwo
ngano nĩyũmĩte. **18** Kaĩ ng'ombe nĩicaaĩte-ĩ. Ndũũru cia
ng'ombe iroorũũra o ũguo, tondũ itirĩ na gwa kũrĩithio;
o nacio ndũũru cia ng'ondu nĩirathĩĩnĩka. **19** Wee
Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra, nĩgũkorwo mwaki nĩũniinĩte
ũrĩithio wa werũ-inĩ, nacio nĩnĩmbĩ igacina mĩtĩ yothe
ya gĩthaka. **20** O na nyamũ cia gĩthaka nĩirakwanĩria;
tũrũũĩ nĩtũhwĩte, naguo mwaki nĩũniinĩte ũrĩithio wa
werũ-inĩ.

2 Huhai karumbeta kũu Zayuni, na muuge mbu kũu
kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru! Andũ arĩa othe matũũraga
bũrũri ũyũ nĩmainaine, nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova
nĩũrooka. Mũthenya ũcio nĩ ta mũkinyu: **2** nĩ mũthenya
wa nduma na wa mairia, mũthenya wa matu na nduma
ndumanu. Mbũtũ nene na ĩrĩ hinya ya ngigĩ nĩĩroka ta
ruoro rũgĩtema irĩma-inĩ, na gũtirĩ kwagĩa ĩngĩ tayo
kuuma tene, na gũtikagĩa ĩngĩ tayo matukũ marĩa
magooka. **3** Mbere yacio nĩ mwaki wa kũniina, na
thuutha wacio nĩ rũrĩrĩmbĩ rũracina bũrũri. Bũrũri
ũrĩa ũrĩ mbere yacio ũhaana ta mũgũnda wa Edeni, no
thuutha wacio ũgaatigwo ũhaana ta werũ mwanangĩku:
gũtirĩ kĩndũ kĩngĩĩhonokia harĩ cio. **4** Mũhianĩre
wacio nĩ ta wa mbarathi cia ita; ihanyũkaga ta thigari
ihaicĩte mbarathi. **5** Irĩ na mũrurumo ta wa ngaari cia
ita; irũgaga tũcũmbĩrĩ twa irĩma ta mwaki ũracarĩka
ũgĩcina itira cia ngano, ihaana ta mbũtũ ya ita ĩrĩ
hinya ĩthagathagĩtwo nĩ ũndũ wa mbaara. **6** Na rĩrĩa
cionwo-rĩ, ndũrĩrĩ nĩinyiitagwo nĩ ruo rũnene; andũ
othe magatukia ithiithi. **7** Itharĩkagĩra ta njamba
cia ita; ihaicaga thingo ta thigari. Ithiiaga ciothe na
mĩhari, itekũhĩtia kũrĩa cierekeire. **8** Itihatĩkanaga
ĩmwe na ĩrĩa ĩngĩ; o ĩmwe ĩthiiaga yerekeire mbere.
Itoonyaga kũrĩa kũgitĩre, gũtirĩ kĩndũ kĩngĩcigiria. **9**
Iguthũkagĩra itũũra inene, igateng'erera rũthingo-
inĩ. Ikahaica, igatoonya nyũmba, igatoonyera ndirica
ta aici. **10** Thĩ ĩthingithaga mbere yacio, na igũrũ
rĩkainaina, riũa na mweri ikagĩa nduma, na njata igatiga
kwara. **11** Jehova araruruma ta ngwa atongoretie ita;
thigari ciake itingĩtarĩka, arĩa maathĩkagĩra watho
wake marĩ hinya. Mũthenya wa Jehova nĩ mũnene,
na nĩ wa gwĩtigĩrwo. Nũũ ũngĩkĩhota kũwĩtiiria? **12**
Jehova aroiga atĩrĩ, "O na rĩu-rĩ, njokererai na ngoro
cianyu ciothe, mwĩhingĩte kũrĩa irio, mũkĩrĩraga na
mũgĩcakayaga." **13** Tembũrangai ngoro cianyu no ti
nguo cianyu. Cookererai Jehova Ngai wanyu, nĩgũkorwo
nĩ mũtugi na nĩ mũigua-tha, ndahiũhaga kũrakara, na
aiyũrĩtwo nĩ wendo, na nĩericũkagwo, akaaga gwĩka
andũ ũũru. **14** Nũũ ũngĩmenya? Hihi no agarũrũke na
aigue tha, atige atũrathima: atũhe indo iria irutagwo
magongona ma mũtu, na iria irutagwo magongona
ma kũnyuuo, cia kũrutĩrwo Jehova Ngai wanyu. **15**
Huhai karumbeta kũu Zayuni, anĩrĩrai gĩathĩ kĩamũre
gĩa kwĩhinga kũrĩa irio, ĩtanai kĩũngano gĩtheru. **16**
Cookanĩrĩriai andũ, amũrai kĩũngano kĩu; rehei athuuri
hamwe, na mũcookanĩrĩrie ciana, o na tũkenge tũrĩa
tũronga. Mũhikania nĩoime kanyũmba gake, nake
mũhiki nĩoime kĩrĩrĩ gĩake. **17** Athĩnjĩri-Ngai, arĩa
matungataga mbere ya Jehova, nĩmarĩrĩre gatagatĩ
ga gĩthaku kĩa Hekarũ na kĩgongona. Nĩmoige atĩrĩ,
"Kĩhonokie andũ aku, Wee Jehova. Ndũkareke igai
rĩaku rĩtuĩke kĩndũ gĩa kũnyũrũrio, kana tuunagwo
thimo gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ. Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma ndũrĩrĩ
ciũranagie atĩrĩ, 'Kaĩ Ngai wao akĩrĩ ha?'" **18** Ningĩ
Jehova nĩakaigua ũiru nĩ ũndũ wa bũrũri wake, na
aiguĩre andũ ake tha. **19** Jehova nĩakamacookeria atĩrĩ:
"Nĩngũmũrehithĩria ngano, na ndibei ya mũhihano,

na maguta, indo cia kũmũigana biũ; na ndigacooka
kũreka mũtuĩke kĩndũ gĩa kũnyũrũrio nĩ ndũrĩrĩ rĩngĩ.
20 "Nĩngaingata mbũtũ ĩyo ya ita ya kuuma gathigathini
ĩthiĩ kũraya na inyuĩ, ndĩmĩtindĩkĩrĩrie bũrũri mũũmũ
na mũhĩnju, ũtangĩgĩa irio. Mbũtũ yao ĩrĩa ĩtoongoretie
ndĩmĩitĩrĩre iria-inĩ rĩa mwena wa irathĩro, na ĩrĩa ĩrĩ
thuutha ndĩmĩitĩrĩre iria-inĩ rĩa mwena wa ithũĩro. Nakĩo
kĩheera gĩa ciimba ciayo kĩambate na igũrũ; mũnungo
wayo naguo ũiguĩke." Ti-itherũ nĩekĩte maũndũ manene.
21 Wee bũrũri, tiga gwĩtigĩra; kena na ũcanjamũke. Ti-
itherũ Jehova nĩekĩte maũndũ manene. **22** Inyuĩ nyamũ
cia gĩthaka, tigai gwĩtigĩra, nĩgũkorwo ũrũithio wa werũ-
inĩ nĩũramera nyeki. Mĩtĩ nĩĩraciara maciaro mayo, nayo
mĩkũyũ na mĩthabibũ ĩgaciara mũno. **23** Inyuĩ andũ
a Zayuni, canjamũkai, mũkenere Jehova Ngai wanyu,
nĩgũkorwo nĩamũheete mbura ya mbere nĩ ũndũ wa
ũthingu wake. Nĩamuurĩirie mbura nyingĩ ya mbere na
ya thuutha, o ta mbere. **24** Nacio ihuhĩro cia ngano
nĩikaiyũra ngano; mĩtũngi nayo nĩĩkaiyũrĩrĩra ndibei
ya mũhihano na maguta. **25** "Nĩngamũrĩha mĩaka ĩrĩa
yothe irio cianyu ciarĩirwo nĩ ngigĩ: ngigĩ iria nene, na
itono cia ngigĩ, na ngigĩ iria ingĩ, na mĩrumbĩ ya ngigĩ;
icio nĩ mbũtũ ciakwa nene cia ita iria ndaatũmĩte thĩinĩ
wanyu. **26** Nĩmũkagĩa na irio nyingĩ cia kũrĩa, o nginya
mũhũũne, na inyuĩ nĩmũkagoocaga rĩĩtwa rĩa Jehova
Ngai wanyu, ũrĩa ũmwĩkĩire maũndũ ma magegania;
andũ akwa matigacooka gũconorithio rĩngĩ. **27** Hĩndĩ
ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ ndĩ thĩinĩ wa Isiraeli, na atĩ niĩ
nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu, na atĩ gũtirĩ ũngĩ; andũ akwa
matigacooka gũconorithio rĩngĩ. **28** "Na thuutha wa
maũndũ macio-rĩ, nĩngaitĩrĩria andũ othe Roho wakwa.
Ariũ anyu na airĩtu anyu nĩmakarathaga mohoro, nao
athuuri anyu nĩmakarootaga irooto, nao aanake anyu
monage cioneki. **29** O na ningĩ ndungata ciakwa cia
arũme, na cia andũ-a-nja, nĩngaciitĩrĩria Roho wakwa
matukũ-inĩ macio. **30** Nĩngonania morirũ kũu igũrũ, o
na gũkũ thĩ, namo nĩ ma thakame, na ma mwaki, o na
ma ndogo ĩkwambata na igũrũ. **31** Riũa nĩrĩkagarũrwo
rĩtuĩke nduma, naguo mweri ũtuĩke ta thakame, mbere
ya mũthenya ũcio mũnene na wa kũmakania wa Jehova
ũtanakinya. **32** Na nĩgũgakinya atĩrĩ, atĩ mũndũ o wothe
ũgaakaĩra rĩĩtwa rĩa Jehova nĩakahonoka; nĩgũkorwo
kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni na Jerusalemu nĩgũgakorwo na
ũhonokio, o ta ũrĩa Jehova oigĩte, atĩ gatagatĩ-inĩ ka
matigari nĩgũgakorwo na arĩa Jehova eĩtĩire.

3 "Matukũ-inĩ macio, na ihinda rĩu, rĩrĩa ngaacookeria
Juda na Jerusalemu ũgaacĩru wacio-rĩ, **2**
nĩngacookanĩrĩria ndũrĩrĩ ciothe, na ndĩciikũrũkie
nginya Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu. Kũu nĩkuo
ngaamatuĩra ciira ũkoniĩ igai rĩakwa, nĩo andũ akwa a
Isiraeli, nĩgũkorwo nĩmahurunjire andũ akwa ndũrĩrĩ-
inĩ, na makĩgayana bũrũri wakwa. **3** Nĩmacuukĩire andũ
akwa mĩtĩ. Maaheanire tũmwana twao tũrĩ irĩhi kũrĩ
maraya; na makĩendia airĩtu ndibei nĩguo mamĩnyue. **4**
"Na rĩrĩ, nĩ kĩĩ mũranjũria, inyuĩ Turo na Sidoni o na
inyuĩ ng'ongo ciothe cia Filistia? Anga nĩmũkwĩrĩhĩria
ũndũ ndanamwĩka? Akorwo nĩmũkwĩrĩhĩria-rĩ, na niĩ
nĩngatũma mũcookererwo nĩ kwĩrĩhĩria kũu kwanyu
o narua na ihenya. **5** Nĩgũkorwo nĩmuoire betha
na thahabu ciakwa, na mũgĩkuua mĩthiithũ ya indo
ciakwa iria njega mũno mũgĩcitwara hekarũ-inĩ cianyu.
6 Nĩmwendirie andũ a Juda na a Jerusalemu kũrĩ
Ayunani nĩguo mũmatware kũndũ kũraya na bũrũri
wao. **7** "Atĩrĩrĩ, nĩngũmarahũra moime kũndũ kũrĩa
guothe mwamendirie, na nĩngamũcookereria ũndũ ũcio
mwĩkĩte. **8** Niĩ nĩngendia ariũ anyu na airĩtu anyu kũrĩ
andũ a Juda, nao mamenderie andũ a Sheba, rũrĩrĩ
rwa kũraya mũno." Nĩ Jehova warĩtie ũndũ ũcio. **9**
Hunjanĩriai ũhoro ũyũ ndũrĩrĩ-inĩ: Mwĩhaarĩriei gũthiĩ
mbaara-inĩ! Arahũrai njamba cia ita! Andũ othe a ita
nĩmakuhĩrĩrie, matharĩkĩre. **10** Turai mĩraũ yanyu
ĩtuĩke hiũ cia njora, o nacio hiũ cianyu cia gũceeha
mĩtĩ ituĩke matimũ. Mũndũ ũrĩa ũtarĩ hinya nĩoige
atĩrĩ, "Niĩ ndĩ na hinya!" **11** Ũkai na ihenya, inyuĩ
ndũrĩrĩ cia kũndũ guothe, mũngane, mwĩcookanĩrĩrie
hamwe. Wee Jehova, tũma njamba ciaku cia ita ciikũrũke
kuo. **12** "Ndũrĩrĩ nĩciarahũrwo; nĩcithiĩ Gĩtuamba kĩa
Jehoshafatu, nĩgũkorwo kũu nĩkuo ngaikarĩra gĩtĩ,
nduĩre ndũrĩrĩ ciothe cia mĩena yothe ciira. **13** Hiũria-i
rũhiũ rwa kũgetha, nĩgũkorwo magetha nĩ makinyu.
Ũkai, rangĩrĩriai thabibũ, nĩgũkorwo kĩhihĩro kĩa ndibei
nĩkĩiyũru, na mĩtũngi ĩkaiyũra, ĩgaitĩkĩrĩra thĩ: ũguo
noguo waganu wao ũnenehete!" **14** Gũgaakorwo irĩndĩ
na irĩndĩ, kũu gĩtuamba gĩa ituĩro! Nĩgũkorwo mũthenya
wa Jehova wa gũkinya kũu gĩtuamba gĩa ituĩro ũrĩ
hakuhĩ. **15** Riũa na mweri nĩikaagĩa nduma, nacio njata
itigacooka kwara rĩngĩ. **16** Jehova nĩakararama arĩ
kũu Zayuni na arurume ta ngwa arĩ Jerusalemu; thĩ
na igũrũ nĩikainaina. No rĩrĩ, Jehova nĩwe ũgaatuĩka
rĩũrĩro rĩa andũ ake, na atuĩke kĩĩhitho kĩrũmu kĩa
andũ a Isiraeli. **17** "Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũkaamenya
atĩ niĩ, Jehova Ngai wanyu, ndũũraga Zayuni, kĩrĩma-
inĩ gĩakwa kĩrĩa gĩtheru. Narĩo itũũra rĩa Jerusalemu
rĩgaakorwo rĩrĩ rĩamũre; gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a kũngĩ
magaacooka kũrĩtharĩkĩra. **18** "Mũthenya ũcio-rĩ, irĩma-
inĩ nĩgũgatataga ndibei ya mũhihano, na tũrĩma-
inĩ nĩgũgathereraga iria, natuo tũrũũĩ tuothe twa
Juda nĩtũgathereraga maaĩ. Nakuo nyũmba ya Jehova
nĩgũgakunũka gĩthima, na maaĩ makĩo maikũrũkage
o kũu Gĩtuamba gĩa Shitimu. **19** No bũrũri wa Misiri
nĩgũkira ũgaakira ihooru, nakuo Edomu gũtuĩke werũ
ũtarĩ kĩndũ, nĩ ũndũ wa maũndũ ma ũhinya marĩa
meekire andũ a Juda, ma gũitithia thakame ĩtarĩ na ũũru
kũu bũrũri wao. **20** Juda gũgaatũũrwo tene na tene,
nakuo Jerusalemu gũtũũrwo njiarwa na njiarwa. **21**
Wĩhia wao wa ũiti wa thakame, ũcio itarĩ ndaamarekera-
rĩ, nĩngamarekera." Jehova atũũraga Zayuni!

Amosi

1 Ũyũ nĩguo ũhoro wa Amosi, ũmwe wa arĩithi arĩa
maarĩithagia Tekoa, wa ũndũ ũrĩa onire ũkonii
Isiraeli mĩaka ĩĩrĩ mbere ya gĩthingithia, hĩndĩ ĩrĩa Uzia
aarĩ mũthamaki wa Juda nake Jeroboamu mũrũ wa
Joashu aarĩ mũthamaki wa Isiraeli. **2** Oigire atĩrĩ: "Jehova
araramaga arĩ Zayuni, na akaruruma arĩ Jerusalemu;
ũrĩithio wa arĩithi a mbũri nĩũkooma, nako gacũmbĩrĩ
ga Karimeli kahoohe." **3** Jehova ekuuga atĩrĩ: "Nĩ
ũndũ wa mehia matatũ ma Dameski, o na mana-rĩ,
niĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa. Tondũ nĩahũũrire
Gileadi na ibũi irĩ na magego ma kĩgera, **4** nĩngaitĩrĩria
nyũmba ya Hazaeli mwaki ũrĩa ũgaacina ciĩhitho
iria nũmu cia Beni-Hadadi. **5** Nĩngoinanga kĩhingo
kĩa Dameski; nĩngananga mũthamaki ũrĩa ũtũũraga
Gĩtuamba kĩa Aveni, na niine ũrĩa ũnyiitĩte njũgũma ya
wathani kũu Bethi-Edeni. Andũ a Suriata nĩmagatahwo
matwarwo Kiri," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **6** Jehova
ekuuga atĩrĩ: "Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Gaza, o
na mana-rĩ, niĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa. Tondũ
nĩanyiitire kĩrĩndĩ gĩothe mĩgwate, agĩkĩendia kũu
Edomu. **7** Nĩngaitĩrĩria thingo cia Gaza mwaki ũrĩa
ũgaacina ciĩhitho iria nũmu ciakuo. **8** Nĩngananga
mũthamaki wa Ashidodi, na niine ũrĩa ũnyiitĩte njũgũma
ya wathani kũu Ashikeloni. Guoko gwakwa nĩgũgokĩrĩra
Ekironi, o nginya hĩndĩ ĩrĩa Mũfilisti wa mũthia agaakua,"
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. **9** Ningĩ Jehova
ekuuga atĩrĩ: "Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Turo,
o na mana-rĩ, niĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa.
Tondũ nĩendirie kĩrĩndĩ gĩothe kĩa mĩgwate kũu Edomu,
akĩaga gũtĩĩa kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano kĩa ariũ a ithe.
10 Nĩngaitĩrĩria thingo cia Turo mwaki ũrĩa ũgaacina
ciĩhitho iria nũmu ciakuo." **11** Jehova ekuuga atĩrĩ: "Nĩ
ũndũ wa mehia matatũ ma Edomu, o na mana-rĩ, niĩ
ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa. Tondũ nĩateng'eririe
mũrũ wa nyina na rũhiũ rwa njora, atarĩ na tha, tondũ
marakara make mahiũ matiathiraga, na mang'ũrĩ make
makĩrĩrĩmbũka matekũhoreka, **12** nĩĩngaitĩrĩria Temani
mwaki ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu cia Bozara."
13 Jehova ekuuga atĩrĩ: "Nĩ ũndũ wa mehia matatũ
ma Amoni, o na mana-rĩ, niĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ
makwa. Tondũ nĩatarũrire nda cia andũ-a-nja a Gileadi
arĩa maarĩ na nda, nĩgeetha aaramie mĩhaka ya gwake.
14 Nĩngaitĩrĩria thingo cia Raba mwaki ũrĩa ũgaacina
ciĩhitho iria nũmu ciakuo, gatagatĩ-inĩ ka mbugĩrĩrio ya
mbaara mũthenya ũcio wa mbaara, ũhaana ta rũhuho
rũnene mũthenya wa kĩhuhũkanio. **15** Mũthamaki
wakuo nĩagatahwo, athaamio, we mwene, hamwe na
anene ake," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

2 Jehova ekuuga atĩrĩ: "Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma
Moabi, o na mana-rĩ, niĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ
makwa. Tondũ nĩacinire mahĩndĩ ma mũthamaki wa
Edomu, magĩtuĩka ta coka, **2** nĩngaitĩrĩria Moabi mwaki
ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu cia Keriothu. Moabi
nĩakagũa thĩ na mũrurumo mũnene, gatagatĩ-inĩ ka
mbugĩrĩrio ya mbaara, na kũhuhwo kwa mũgambo wa
karumbeta. **3** Nĩngananga mwathi wakuo, na njũrage
anene ake othe hamwe nake," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
4 Jehova ekuuga atĩrĩ: "Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma
Juda, o na mana-rĩ, niĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa.
Tondũ nĩmaregete watho wa Jehova, na makaaga
kũrũmia irĩra ciake cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, tondũ
nĩmahĩtithĩtio nĩ ngai cia maheeni, ngai iria maithe mao
ma tene maarũmagĩrĩra. **5** Nĩngaitĩrĩria Juda mwaki ũrĩa
ũgaacina ciĩhitho iria nũmu cia Jerusalemu." **6** Jehova
ekuuga atĩrĩ; "Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Isiraeli,
o na mana-rĩ, niĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa.
Mendagia andũ arĩa athingu betha, na arĩa abatari-rĩ,
makamendia nyamũga igĩrĩ. **7** Marangagĩrĩria mĩtwe
ya arĩa athĩĩni taarĩ rũkũngũ rwa thĩ, na makaagithia
kĩhooto arĩa ahinyĩrĩrie. Mũndũ na ithe makomaga na
mũirĩtu ũmwe, nĩ ũndũ ũcio magathaahia rĩĩtwa rĩakwa
itheru. **8** Makomaga harĩa hothe harĩ na kĩgongona,
magakomera nguo iria irutĩtwo irũgamĩrĩre thiirĩ. Kũu
thĩinĩ wa nyũmba ya ngai yao, nĩkuo manyuuagĩra
ndibei ĩrĩa ĩrutĩtwo ya ndooco. **9** "Nĩndanangire Aamori
mehere mbere yao, o na gũtuĩka maarĩ araihu ta mĩtĩ
ya mĩtarakwa, na marĩ na hinya ta mĩtĩ ya mĩgandi.
Nĩndanangire matunda make kuuma na igũrũ, na
ngĩananga mĩri yake kuuma na thĩ. **10** "Ndakwambatirie
ngĩkũruta bũrũri wa Misiri, na ngĩgũtongoria mĩaka
mĩrongo ĩna kũu werũ-inĩ, nĩguo ngũhe bũrũri wa
Aamori. **11** Ningĩ nĩndarahũrire anabii kuuma kũrĩ ariũ
aku, na ngĩarahũra Anaziri kuuma kũrĩ aanake aku.
Githĩ ũcio ti ũhoro wa ma, inyuĩ andũ a Isiraeli?" ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. **12** "No inyuĩ nĩmwaheire Anaziri
ndibei manyue, na mũgĩatha anabii matikanarathe
ũndũ. **13** "Na rĩrĩ, niĩ nĩngamũhehenja o ta ũrĩa ngaari
ĩiyũrĩte ngano ĩhehenjaga. **14** Mũndũ ũrĩa ũrĩ ihenya
ndakahota kwĩhonokia. Ũrĩa ũrĩ hinya ndagateithio
nĩ hinya ũcio wake, nayo njamba ya ita ndĩkahonokia
muoyo wayo. **15** Mũrathi na mĩguĩ ndakeyũmĩrĩria,
na mũthigari ũrĩa ũhiũkaga ndakahota kũũra, na ũrĩa
ũhaicĩte mbarathi ndakahonokia muoyo wake. **16** O
nacio njamba cia ita iria nyũmĩrĩru mũno, ikoora irĩ
njaga mũthenya ũcio," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

3 Ta iguai ũhoro ũyũ Jehova aarĩtie wa kũmũũkĩrĩra,
inyuĩ andũ a Isiraeli, ũira wa gũũkĩrĩra nyũmba
yothe ĩrĩa ndaarutire bũrũri wa Misiri: **2** "Inyuĩ no
inyuĩ ndĩthuurĩire kuuma harĩ nyũmba ciothe cia thĩ;
nĩ ũndũ ũcio nĩngamũherithia tondũ wa mehia manyu
mothe." **3** Andũ eerĩ maahota gũtwarana atĩa matarĩ
na karĩĩko? **4** Mũrũũthi-rĩ, nĩũraramaga kĩhinga-inĩ
ũtarĩ kĩndũ ũnyiitĩte? Nĩũraramaga ũrĩ kĩmamo-inĩ
ũtanyiitĩte kĩndũ? **5** Nyoni-rĩ, no ĩgwe thĩ mũtego-
inĩ hatarĩ kĩndũ gĩa kũmĩheenereria? Mũtego-rĩ, no
ũtegũke, uume thĩ ũtagwatĩtie kĩndũ? **6** Karumbeta no
kahuhwo itũũra-inĩ inene, na andũ mage gwĩtigĩra?
Mũtino no ũũke itũũra-inĩ inene, na gũtuĩke ti Jehova
ũũrehete? **7** Ti-itherũ Mwathani Jehova ndarĩ ũndũ
angĩĩka atamenyithĩtie anabii, ndungata ciake, ũrĩa
atuĩte gwĩka. **8** Mũrũũthi nĩũraramĩte, nũũ ũtangĩĩtigĩra?
Mwathani Jehova nĩarĩtie, nũũ ũtangĩratha maũndũ?
9 Anĩrĩrai mwĩre ciĩhitho iria nũmu cia Ashidodi, na
ciĩhitho iria nũmu cia bũrũri wa Misiri ũciĩre atĩrĩ:
"Ũnganai irĩma igũrũ cia Samaria, mwĩonere inegene

inene rĩrĩa rĩrĩ kuo, na ũhinyanĩrĩria ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa
andũ." 10 Jehova ekuuga atĩrĩ: "Andũ arĩa mahĩbaga
indo cia gũtunyana na indo cia ndaho kũu ciĩhitho-inĩ
nũmu ciao, matiũĩ gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire." 11 Nĩ ũndũ
ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, "Thũ nĩĩkaharagania
bũrũri; nĩĩgatharia ciĩgitĩro cianyu cia hinya, na ciĩhitho
cianyu nũmu nĩigatahwo." 12 Jehova ekuuga atĩrĩ:
"O ta ũrĩa mũrĩithi angĩteithũra magũrũ meerĩ kana
gacunjĩ ga gũtũ kuuma kanua ka mũrũũthi, ũguo noguo
andũ a Isiraeli makaahonokio, acio maikaraga Samaria
maikarĩire mĩthia ya marĩrĩ mao, o na arĩa maikarĩire
itanda ciao marĩ Dameski." 13 Mwathani Jehova, Ngai
Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ: "Ta iguai ũhoro
ũyũ, na inyuĩ mũrute ũira wa gũũkĩrĩra nyũmba ya
Jakubu. 14 "Mũthenya ũrĩa ngaaherithia Isiraeli nĩ
ũndũ wa mehia make-rĩ, nĩnganang a igongona cia
Betheli; na ndinie hĩa cia kĩgongona kĩu igwe thĩ. 15
Nĩngatharia nyũmba ya hĩndĩ ya gathano, o hamwe
na nyũmba ya hĩndĩ ya riũa; nyũmba iria ng'emie na
mĩguongo nĩikaanangwo, nacio nyũmba iria nene mũno
nĩikamomorwo," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

4 Ta iguai ũhoro ũyũ, inyuĩ ng'ombe cia Bashani mũrĩ
kũu igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Samaria, o inyuĩ andũ-a-
nja arĩa mũhinyagĩrĩria athĩĩni na mũkahehenja arĩa
abatari, na mũkeeraga athuuri anyu atĩrĩ: "Tũreherei
ndibei tũnyue!" 2 Mwathani Jehova nĩehĩtĩte na ũtheru
wake, akoiga atĩrĩ, "Ti-itherũ ihinda nĩrĩroka rĩrĩa
mũkaguucũrũrio na mboorio, na ũrĩa wanyu ũgaatigara
aguucũrũrio na ndwano. 3 Mũkoimio nja ũmwe kwa
ũmwe, muumĩrio mĩanya-inĩ ya rũthingo, na mũikanio
na kũu Harimoni," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 4 "Thiĩi
Betheli mũkeehie; o na thiĩi Giligali mũgakĩrĩrĩrie
kwĩhia. Rutagai magongona manyu o rũciinĩ, mũrutage
gĩcunjĩ kĩanyu gĩa ikũmi o mĩaka ĩtatũ. 5 Cinagai mĩgate
ĩĩkĩrĩtwo ndawa ya kũimbia, ĩtuĩke igongona rĩa gũcookia
ngaatho, na mwĩrahage nĩ ũndũ wa maruta manyu ma
kwĩyendera, na mwĩtĩĩage nĩ ũndũ wamo, inyuĩ andũ a
Isiraeli, nĩgũkorwo ũguo nĩguo mwendaga gwĩka," ũguo
nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 6 "Ndaatũmire mũhũte
mũrĩ matũũra-inĩ manyu manene, na ngĩtũma mwage
irio matũũra-inĩ, no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 7 "O na ningĩ ngĩmũiima
mbura, hĩndĩ ĩrĩa magetha maatigĩtie o mĩeri ĩtatũ.
Nĩndoiririe mbura itũũra rĩmwe, no ngĩaga kuuria
itũũra rĩrĩa rĩngĩ. Mũgũnda ũmwe ũkiurĩrwo; ũrĩa ũngĩ
ũkĩaga kuurĩrwo, ũkĩũma. 8 Andũ magĩtũgũũga kuuma
itũũra rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ magĩcaria maaĩ, no
mationire maaĩ maiganu ma kũnyua, no rĩrĩ, inyuĩ
mũtiigana kũnjookerera," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 9
"Mahinda maingĩ nĩndahũũrire mĩgũnda yanyu ya irio
na ya mĩthabibũ, ngĩmĩhũũra na mbaa, na mbuu. Ngigĩ
nĩciarĩire mĩtĩ yanyu ya mĩkũyũ na ya mĩtamaiyũ, no
rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. 10 "Nĩndamũrehithĩirie mĩthiro ta ũrĩa ndeekire
bũrũri wa Misiri. Aanake anyu ngĩmoragithia na rũhiũ
rwa njora, na ngĩmũtunya mbarathi cianyu. Ngĩtũma
mũnungo wa ciimba kuuma kambĩ yanyu ũnungĩrĩre
maniũrũ manyu, no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 11 "Nĩndang'aũranirie
amwe anyu ta ũrĩa ndang'aũranirie Sodomu na Gomora.
Mwahaanaga ta gĩcinga kĩraakana kĩrutĩtwo mwaki-
inĩ, no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. 12 "Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo ngũgwĩka
wee Isiraeli, na tondũ nĩngũgwĩka ũguo-rĩ, wĩhaarĩrie
gũtũngana na Ngai waku, wee Isiraeli." 13 Ũrĩa ũmbaga
irĩma nowe ũmbaga rũhuho, na akaguũrĩria mũndũ
meciiria make, o we ũtũmaga rũciinĩ kũgĩe nduma, na
agathiĩra thĩ kũrĩa gũtũũgĩru, rĩĩtwa rĩake nĩ Jehova
Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

5 Ta iguai ũhoro ũyũ, inyuĩ nyũmba ya Isiraeli,
mũigue ngĩcakaya nĩ ũndũ wanyu: 2 "Mũirĩtu
gathirange, nĩwe Isiraeli, nĩagwĩte, na ndagookĩra rĩngĩ,
atiganĩirio bũrũri-nĩ wake mwene, hatarĩ na mũndũ wa
kũmũũkĩria." 3 Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: "Itũũra
inene rĩrĩa rĩatũmaga thigari ngiri cia Isiraeli-rĩ, no
thigari igana igaatigara; narĩo itũũra rĩrĩa rĩatũmaga
thigari igana-rĩ, no thigari ikũmi igaatigara." 4 Jehova
ekwĩra nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ: "Njariai mũtũũre
muoyo; 5 tigai kũrongooria Betheli, tigai gũthiĩ Giligali,
na mũtikanyiite rũgendo rwa gũthiĩ Birishiba. Tondũ
andũ a Giligali ti-itherũ nĩmagatahwo, na andũ a Betheli
matuuo kĩndũ hatarĩ." 6 Rongoriai Jehova, mũtũũre
muoyo, ndakae gũtuthũkĩra nyũmba ya Jusufu ta mwaki;
naguo mwaki ũcio nĩũkaniinana, nakuo Betheli kwage
mũndũ ũngĩhota kũũhoria. 7 Inyuĩ arĩa mũgarũraga
kĩhooto gĩgatuĩka ũrũrũ, na mũkarangĩrĩria ũthingu thĩ
8 (we ũrĩa wombire njata iria ciĩtagwo Kĩrĩmĩra na Karaũ,
o we ũrĩa ũgarũraga nduma ndumanu ĩgatuĩka rũciinĩ,
na agatumania mũthenya ũgatuĩka ũtukũ, ũrĩa wĩtaga
maaĩ ma iria rĩrĩa inene akamaitũrũra gũkũ thĩ-rĩ:
Jehova nĩrĩo rĩĩtwa rĩake; 9 areehagĩra kĩĩhitho kĩrũmu
mwanangĩko o rĩmwe ta rũheni, narĩo itũũra inene rĩrĩa
rĩirigĩre akarĩanangithia), 10 inyuĩ mũthũũraga ũrĩa
ũkananagia maũndũ iciirĩro-inĩ, nake ũrĩa waragia ũhoro
wa ma mũkamũmena. 11 Mũrangagĩrĩria mũthĩĩni,
na mũkamũtunya ngano na hinya. Nĩ ũndũ ũcio, o
na gũtuĩka nĩmwakĩte nyũmba nene cia mahiga-rĩ,
mũtigacitũũra; o na gũtuĩka nĩmũhaandĩte mĩgũnda
mĩega ya mĩthabibũ-rĩ, mũtikanyua ndibei yayo. 12
Tondũ niĩ nĩnjũũĩ ũrĩa mahĩtia manyu maigana, na
ngamenya ũrĩa mehia manyu marĩ manene. Inyuĩ
mũhinyagĩrĩria andũ arĩa athingu, na mũkaamũkĩra
mahaki, na mũkaagithia athĩĩni kĩhooto maciirĩro-inĩ.
13 Tondũ ũcio mũndũ ũrĩa mũbacĩrĩri no gũkira akiraga
ki mahinda ta macio, tondũ nĩ mahinda mooru. 14
Rongoriai maũndũ marĩa mega, no ti marĩa mooru,
nĩguo mũtũũre muoyo. Nake Jehova Ngai Mwene-
Hinya-Wothe nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ, o ta ũrĩa
mũtũire muugaga. 15 Thũũrai maũndũ marĩa mooru,
mwendage marĩa mega; tũũriai kĩhooto maciirĩro-
inĩ. Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe ahota kũiguĩra
matigari ma Jusufu tha. 16 Tondũ ũcio-rĩ, Jehova Ngai
Mwene-Hinya-Wothe, o we Mwathani, ekuuga atĩrĩ:
"Nĩgũkaagĩa na mũcakayo njĩra-inĩ ciothe iria nene,
na kĩrĩro kĩa ruo rwa ngoro ihaaro-inĩ ciothe. Arĩmi
nĩmagatũmanĩrwo moke marĩre, nao arĩa macakayaga
moke macakae. 17 Nĩgũkaagĩa mũcakayo mĩgũnda-
inĩ yothe ya mĩthabibũ, nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria

gatagatĩ-inĩ kanyu," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **18**
Kaĩ inyuĩ mwĩriragĩria mũthenya wa Jehova mũrĩ na
haaro-ĩ! Nĩ kĩĩ gĩtũmaga mwĩrirĩrie mũthenya ũcio
wa Jehova? Mũthenya ũcio ũgaatuĩka nduma, no ti
ũtheri. **19** Ũgaatuĩka ta mũndũ akĩũrĩra mũrũũthi,
agatũngana na nduba, kana atoonye nyũmba yake,
nake aigĩrĩra guoko gwake rũthingo-inĩ, arũmwo nĩ
nyoka. **20** Githĩ mũthenya ũcio wa Jehova ndũgaagĩtuĩka
nduma, no ti ũtheri; ĩĩ, nduma ndumanu, gũtarĩ na
mũrũri wa ũtheri? **21** "Niĩ nĩthũire na nganyarara
ciathĩ cianyu; ndingĩkirĩrĩria ciũngano cianyu. **22** O
na mũngĩndehera maruta ma njino, na maruta ma
ngano-rĩ, ndikametĩkĩra. O na mũngĩkarehe maruta
marĩa mega ma ũiguano-rĩ, ndikamarũmbũiya. **23**
Thengiai inegene rĩu rĩa nyĩmbo cianyu! Ndigathikĩrĩria
mĩgambo ya inanda cianyu cia mũgeeto. **24** No kĩhooto
nĩkĩrekwo gĩthererage ta rũũĩ, na ũthingu ũthererage
ta karũũĩ gatahũũaga. **25** "Inyuĩ nyũmba ya Isiraeli-rĩ,
nĩmwandutagĩra magongona na maruta mĩaka mĩrongo
ĩna mũrĩ kũu werũ-inĩ? **26** Nĩmũtũũgĩrĩtie ihooero rĩa
mũthamaki wanyu, o na njikarĩro ya mĩhianano yanyu,
o njata ĩyo ya ngai yanyu, ĩrĩa mwethondekeire inyuĩ
ene. **27** Tondũ ũcio-rĩ, nĩngatũma mũtahwo mũtwarwo
mbere ya Dameski," ũguo nĩguo Jehova ekuuga, ũrĩa
wĩtagwo Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

6 Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! inyuĩ mũikaraga mwĩgangarĩte
mũrĩ kũu Zayuni, na inyuĩ mũiguaga mũrĩ agitĩre
mũrĩ kĩrĩma-igũrũ gĩa Samaria; o inyuĩ mũrĩ igweta
thĩinĩ wa rũrĩrĩ rũrĩa rũrĩ mbere ya iria ingĩ, kũrĩa andũ a
Isiraeli mathiiaga. **2** Thiĩi Kaline mũkeyonere kuo, ningĩ
muume kuo mũthiĩ nginya Hamathu, itũũra rĩu inene,
mũcooke mũikũrũke mũkinye Gathu kwa Afilisti. Anga
acio nĩega magakĩra mothamaki manyu meerĩ? Bũrũri
wao-rĩ, nĩ mũnene gũkĩra wanyu? **3** Inyuĩ mũtĩĩragia
mũthenya wa ũũru, na mũkareharehe wathani wa
ũhinya ũkuhĩrĩrie. **4** Mũkomagĩra marĩrĩ magemetio
na mĩguongo, na mũgetambũrũkia itanda-inĩ cianyu.
Mũrĩĩaga tũgondu tũrĩa twega mũno, na tũcaũ tũrĩa
tũnoru. **5** Mũtiindaga mũkĩhũũra inanda cianyu cia
mũgeeto o ta Daudi, na mũgethondekera inanda ingĩ
cia kũina nacio. **6** Mũnyuuaga ndibei mbakũri riita, na
mũkehakaga maguta marĩa mega mũno, no mũtiiguaga
kĩeha nĩ ũndũ wa mwanangĩko wa Jusufu. **7** Tondũ
ũcio-rĩ, mũgaatuĩka a mbere gũtahwo; ndĩa cianyu na
gũikara mwĩtambũrũkĩtie ithire. **8** Mwathani Jehova
nĩehĩtĩte akĩĩgwetaga we mwene, o we Jehova Ngai
Mwene-Hinya-Wothe, akoiga atĩrĩ: "Nĩthũire mwĩtĩĩo
wa Jakubu, na ngamena ciĩhitho ciake iria nũmu;
nĩngarekereria itũũra rĩu inene na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ
thĩinĩ warĩo kũrĩ thũ." **9** Andũ ikũmi mangĩgatigara
thĩinĩ wa nyũmba ĩmwe-rĩ, o nao no magaakua. **10**
Nake mũndũ wao ũrĩa wa gũcina mĩĩrĩ ĩyo angĩũka
kũmiumia nja ya nyũmba na orie mũndũ ũrĩa wĩhithĩte
kuo thĩinĩ atĩrĩ, "Kũrĩ mũndũ ũngĩ ũtakuĩte mũrĩ nake?"
Nake oige atĩrĩ, "Aca." Nake acookie oige atĩrĩ, "Kira ki!
Tũtikagwete rĩĩtwa rĩa Jehova." **11** Nĩgũkorwo Jehova
nĩathanĩte, nake nĩagathutha nyũmba ĩrĩa nene ĩtuĩke
icunjĩ, na nyũmba ĩrĩa nini ituĩke tũcunjĩ. **12** Kaĩ
mbarathi ingĩhota gũteng'era nyanjara-inĩ cia mahiga?
Kũrĩ mũndũ ũngĩrĩma kuo na mũraũ wa ndegwa? No
inyuĩ mũgarũrĩte kĩhooto gĩgatuĩka ũrogi, na matunda
ma ũthingu magatuĩka ũrũrũ, **13** inyuĩ arĩa mũkenagĩra
ũhootani ũrĩa ũtarĩ ho, na mũkoigaga atĩrĩ, "Githĩ
tũtiatunyanire Karinaimu na hinya witũ ithuĩ ene?" **14**
Nĩgũkorwo Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe ekuuga
atĩrĩ, "Nĩngarahũra rũrĩrĩ rũgũũkĩrĩre, wee nyũmba ya
Isiraeli, rũrĩa rũgakũhinyĩrĩria kuuma itoonyero rĩa
Hamathu, o nginya mũkuru wa Araba."

7 Mwathani Jehova aanyonirie ũũ: Nĩkũhaarĩria
aharagĩria mĩrumbĩ ya ngigĩ thuutha wa magetha
marĩa maagethagĩrwo mũthamaki, o ihinda rĩrĩa
kĩmera gĩa keerĩ kĩambagĩrĩria. **2** Ciarĩkia kũrĩa tũhuti
tuothe, bũrũri ũgĩthera biũ, ngĩkaya ngiuga atĩrĩ,
"Mwathani Jehova, marekere! Jakubu-rĩ, angĩhonoka
gĩkuũ atĩa? Nĩgũkorwo nĩ mũnini mũno!" **3** Nĩ ũndũ
ũcio Jehova akĩigua tha. Jehova akiuga atĩrĩ, "Ũndũ ũcio
ndũgwĩkĩka." **4** Ningĩ Mwathani Jehova akĩnyonia ũũ:
Mwathani Jehova nĩ gwĩtia eetagia mwaki amaciirithie
naguo; mwaki ũcio ũkĩniaria maaĩ ma kũrĩa kũriku
mũno, na ũkĩniina bũrũri. **5** Ningĩ ngĩkaya, ngiuga
atĩrĩ, "Mwathani Jehova ndagũthaitha, tiga! Jakubu-rĩ,
angĩhonoka gĩkuũ atĩa? Nĩgũkorwo nĩ mũnini mũno!"
6 Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩigua tha. Mwathani Jehova
akiuga atĩrĩ, "Ũndũ ũcio o naguo ndũgwĩkĩka." **7**
Ningĩ akĩnyonia ũũ: Mwathani aarũgamĩte rũthingo-inĩ
rwakĩtwo na rũgathimwo wega na kabirũ nake anyiitĩte
rũrigi rwa kabirũ na guoko. **8** Nake Jehova akĩnjũũria
atĩrĩ, "Amosi, nĩ kĩĩ ũroona"? Na niĩ ngĩmũcookeria
atĩrĩ: "Nĩ kabirũ ndĩrona." Ningĩ Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ,
nĩ kabirũ ndĩracuuria gatagatĩ ka andũ akwa a Isiraeli,
ndigacooka kũmaiguĩra tha rĩngĩ. **9** "Kũndũ kũrĩa
gũtũũgĩru kwa Isaaka nĩgũkaniinwo, na kũndũ kũrĩa
kwamũre kwa Isiraeli nĩgũkanangwo; na nĩngokĩrĩra
nyũmba ya Jeroboamu na rũhiũ rwakwa rwa njora."
10 Nake Amazia mũthĩnjĩri-ngai wa Betheli agĩtũmana
kũrĩ Jeroboamu, mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Amosi nĩagũciirĩire agũũkĩrĩre arĩ o gũkũ thĩinĩ wa
Isiraeli. Bũrũri ndũngĩhota gũkirĩrĩria ndeto ciake
ciothe. **11** Nĩgũkorwo Amosi aroiga atĩrĩ: "'Jeroboamu
akooragwo na rũhiũ rwa njora, na ti-itherũ andũ a
Isiraeli nĩmagatahwo, matwarwo kũraya na bũrũri
wao.'" **12** Ningĩ Amazia akĩĩra Amosi atĩrĩ, "Umagara wee
muoni-maũndũ ũyũ! Cooka bũrũri wa Juda. Wĩcaragĩrie
gĩa kũrĩa kuo, na ũrathage maũndũ ũrĩ kuo. **13**
Ndũkaarathĩre ũhoro rĩngĩ gũkũ Betheli tondũ gũkũ
nĩkuo kwamũrĩirwo gĩikaro kĩa mũthamaki na hekarũ
ya ũthamaki." **14** Amosi agĩcookeria Amazia atĩrĩ, "Niĩ-
rĩ, ndiarĩ mũnabii kana mũrũ wa mũnabii, no ndaarĩ
mũrĩithi wa mahiũ na ningĩ mũmenyereri wa mĩkũyũ.
15 No Jehova akĩnduta rũũru-inĩ rwa mahiũ akĩnjĩĩra
atĩrĩ, 'Thiĩ ũkarathĩre andũ akwa a Isiraeli ũhoro.'
16 Na rĩrĩ, kĩigue ũhoro wa Jehova. Wee ũroiga atĩrĩ,
"'Ndũkarathĩre Isiraeli ũndũ mũũru, na ũtige kũhunjia
maũndũ ma gũũkĩrĩra nyũmba ya Isaaka.' **17** "Nĩ ũndũ
ũcio Jehova ekuuga ũũ: "'Mũtumia waku nĩagatuĩka
mũmaraya itũũra-inĩ inene, nao aanake aku na airĩtu
aku makooragwo na rũhiũ rwa njora. Bũrũri waku
ũgaathimwo na ũgayanio, na wee mwene-rĩ, ũgaakuĩra

bũrũri wa andũ matooĩ Ngai. Na ti-itherũ andũ a Isiraeli
no nginya magaatahwo, matwarwo kũraya na bũrũri
wao.'"

8 Mwathani Jehova aanyonirie ũũ: aanyonirie gĩkabũ
kĩrĩ na matunda meeru. **2** Nake akĩnjũũria atĩrĩ,
"Amosi, nĩ kĩĩ kĩu ũroona?" Ngĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ndĩrona gĩkabũ kĩrĩ na matunda meeru." Ningĩ Jehova
akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Ihinda rĩa mũthia nĩ ikinyu rĩa andũ
akwa a Isiraeli; ndigacooka kũmaiguĩra tha rĩngĩ." **3**
Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, "Mũthenya ũcio-rĩ,
nyĩmbo iria ciinagwo kũu hekarũ-inĩ ikaagarũrũka
ituĩke kĩrĩro. Ciimba nyingĩ mũno igaateagwo kũndũ
guothe gũkirĩtwo ki!" **4** Iguai ũndũ ũyũ inyuĩ arĩa
mũrangagĩrĩria abatari na mũkaniina athĩĩini a bũrũri, **5**
mũkĩũragia atĩrĩ, "Karũgamo ka Mweri gagaathira-rĩ,
nĩguo twendie irio, na Thabatũ ĩthire, nĩguo twendie
ngano, tũkĩnyiihagia ithimi, tũkĩongagĩrĩra thogora,
na tũkĩheenanagia na ratiri itarĩ cia ma; **6** tũgũrage
athĩĩni na betha, nao arĩa abatari tũkamagũra na
nyamũga igĩrĩ, o na twendagie magira hamwe na
ngano." **7** Jehova o we ũrĩa Jakubu etĩĩagĩra, ehĩtĩte
akoiga atĩrĩ, "Ndirĩ hĩndĩ ngariganĩrwo nĩ ciĩko ciothe
iria maneeka. **8** "Githĩ bũrũri ndũkainaina nĩ ũndũ wa
ũguo, na arĩa othe matũũraga kuo macakae? Bũrũri
wothe nĩkũiyũra ũkaiyũra ta Rũũĩ rwa Nili, ũhũũrane,
na ũcooke ũhũũcũke ta rũũĩ rwa Misiri." **9** Mwathani
Jehova ekuuga atĩrĩ, "Mũthenya ũcio-rĩ, "nĩngatũma riũa
rĩthũe mĩaraho, na ndũme thĩ kũgĩe nduma mũthenya
barigici. **10** Nĩngagarũra ciathĩ cianyu ituĩke macakaya,
na kũina kwanyu guothe gũtuĩke kĩrĩro. Nĩngatũma
inyuothe mwĩhumbe makũnia, na ndĩmwenje mĩtwe.
Nĩngatũma ihinda rĩu rĩhaane ta hĩndĩ ya macakaya
ma mwana wa mũmwe, naguo mũthia warĩo ũtuĩke
ta mũthenya mũrũrũ." **11** Mwathani Jehova ekuuga
atĩrĩ: "Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaatũma ng'aragu
bũrũri-inĩ, na ti ng'aragu ya irio kana nyoota wa
maaĩ, no nĩ ng'aragu ya kũigua ciugo cia Jehova. **12**
Andũ magaatũgũũgaga kuuma iria-inĩ rĩmwe nginya
rĩrĩa rĩngĩ, na morũũrage kuuma gathigathini nginya
irathĩro, magĩcaria kiugo kĩa Jehova, no matigakĩona.
13 "Mũthenya ũcio-rĩ, "airĩtu arĩa ciĩrorerwa na aanake
arĩa marĩ hinya nĩmakaringĩka nĩ nyoota. **14** Acio
mehĩtaga na thoni cia Samaria, kana makoiga atĩrĩ, 'Ti-
itherũ o ta ũrĩa ngai ĩyo yaku ĩtũũraga muoyo wee Dani',
o na kana makoiga atĩrĩ, 'Ti-itherũ o ta ũrĩa ngai ĩyo ya
Birishiba itũũraga muoyo': nĩmakaagũa, na maticooke
gũũkĩra rĩngĩ."

9 Nĩndonire Mwathani arũgamĩte kĩgongona-inĩ, nake
akiuga atĩrĩ: "Gũtha ciongo cia itugĩ, nĩgeetha hingĩro
cia nyũmba cienyenye. Hingĩro icio nĩigwĩre mĩtwe ya
andũ othe, na arĩa magatigara nĩngamooraga na rũhiũ
rwa njora. Gũtirĩ o na ũmwe ũkoora; gũtirĩ ũkaahonoka.
2 O na mangĩkenja thĩ makinye kwa ngoma, guoko
gwakwa no gũkaamaruta kuo. O na mangĩkaahaica
igũrũ, nĩngamaharũrũkia kuuma kuo. **(Sheol h7585)**
3 O na mangĩkehitha igũrũ rĩa kĩrĩma gĩa Karimeli,
nĩngamaguĩma kuo ndĩmanyiite. O na mangĩkehitha
mathiĩ rungu rwa iria-rĩ, o nakuo nĩngatha nyoka
ĩmarũme. **4** O na mangĩgaatwarwo ithaamĩrio nĩ thũ
ciao, nĩngathana mooragĩrwo kuo na rũhiũ rwa njora.
Ngamakũũrĩra maitho makwa, maitho ma ũũru, no ti ma
wega." **5** Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
ũrĩa ũhutagia thĩ, ĩgatweka, nao arĩa othe matũũraga
kuo magacakaya, bũrũri wothe nĩkũiyũra ũiyũrĩte ta
Rũũĩ rwa Nili, ningĩ ũkahũcũka ta rũũĩ rwa Misiri, **6** we
ũrĩa wakaga gĩikaro gĩake kĩa ũthamaki kĩraihu kũu
igũrũ, na akahaanda gĩtina gĩakĩo gũkũ thĩ, ũrĩa wĩtaga
maaĩ ma iria rĩrĩa inene, na akamaitũrũra gũkũ thĩ-
rĩ, Jehova nĩrĩo rĩĩtwa rĩake. **7** Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Githĩ inyuĩ andũ a Isiraeli mũtihaana andũ a Kushi
harĩ niĩ? Githĩ ti niĩ ndaarutire na ngĩambatia andũ
a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, na Afilisti kuuma
Kafitori, na Asuriata ngĩmaruta Kiri? **8** "Ti-itherũ,
maitho ma Mwathani Jehova nĩmacũthagĩrĩria makona
ũthamaki ũrĩa wĩhagia. Nĩngawananga, ũthire gũkũ
thĩ, no ndikaananga nyũmba ya Jakubu biũ," ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. **9** "Nĩgũkorwo nĩngathana, na
nĩngainainia nyũmba ya Isiraeli gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ
ciothe, o ta ũrĩa ngano ĩinainagio ĩrĩ gĩcungi-inĩ, na
gũkaaga kahĩndĩ kangĩgũa thĩ. **10** Andũ arĩa othe ehia
thĩinĩ wa andũ akwa makooragwo na rũhiũ rwa njora, o
arĩa othe moigaga atĩrĩ, 'Tũtingĩkorererwo nĩ mũtino,
kana ũtũtũnge.' **11** "Mũthenya ũcio nĩngacookereria
hema ya Daudi ĩrĩa ĩgwĩte, thondeke kũrĩa yunĩkangĩte,
na njookererie kũrĩa yanangĩtwo, na ndĩmĩake o ta
ũrĩa yatariĩ mbere, **12** nĩgeetha makegwatĩra matigari
ma Edomu, na ndũrĩrĩ ciothe iria ciĩtanagio na rĩĩtwa
rĩakwa," ũguo nĩguo Jehova ekuuga, ũrĩa ũgeeka maũndũ
macio. **13** Jehova ekuuga atĩrĩ, "Matukũ nĩmarooka,
"rĩrĩa mũgethi agaakorererwo nĩ mũciimbi, nake
mũhaandi akorererwo nĩ mũndũ ũrĩa ũhihaga thabibũ.
Ndibei ya mũhihano ĩgaatataga kuuma irĩma-inĩ, na
ĩthererage kuuma tũrĩma-inĩ tuothe. **14** Nĩngacookia
andũ akwa a Isiraeli arĩa maatahĩtwo, nao macookererie
matũũra manene marĩa maanangĩtwo, matũũre kuo;
ningĩ marĩme mĩgũnda ya mĩthabibũ na manyuuage
ndibei yayo. Magathondeka mĩgũnda ya irio na marĩĩage
maciaro mayo. **15** Niĩ ngaahaanda Isiraeli bũrũri wao
ene, na matigacooka kũrutwo rĩngĩ bũrũri ũcio niĩ
ndĩmaheete," ũguo nĩguo Jehova Ngai wanyu ekuuga.

Obadia

1 Kĩoneki kĩa Obadia. Mwathani Jehova ekuuga ũũ
ũhoro ũkoniĩ Edomu: Nĩtũiguĩte ũhoro uumĩte
kũrĩ Jehova. Mũtũmwo nĩatũmirwo kũrĩ ndũrĩrĩ oige
atĩrĩ, "Arahũkai, tũthiĩ tũmũũkĩrĩre, tũrũe nake":
2 "Atĩrĩrĩ, nĩngakũnyiihia maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ;
nawe nĩũkameneka biũ. **3** Mwĩtĩĩo wa ngoro yaku
nĩũkũheenetie, wee ũtũũraga kũu ngurunga-inĩ cia
mahiga, na ũgathondeka gĩikaro gĩaku kũrĩa gũtũũgĩru, o
wee wĩĩraga na ngoro atĩrĩ, 'Nũũ ũngĩhota kũũharũrũkia
andehe nginya thĩ?' **4** O na ũngĩkorwo ũmbũkaga na
igũrũ ta nderi, na ũgaaka gĩtara gĩaku o kũu njata irĩ,
nĩngakũharũrũkia thĩ ngũrute kuo," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. **5** "Ũngĩkorwo nĩ aici, o na kana ũkorwo nĩ
atunyani ũtukũ-rĩ, kaĩ mwanangĩko nĩũgwetereire-ĩ!
Githĩ matingĩiya o nginya maiganie? Atui a thabibũ
mangĩũka gwaku-rĩ, githĩ to matigie tũthabibũ tũnini
tũngĩhaarwo? **6** No kaĩ Esaũ nĩakongũrũrio-ĩ, nakĩo
kĩgĩĩna gĩake kĩrĩa kĩhithe gĩgĩtahwo-ĩ! **7** Andũ othe arĩa
mũgwatanagĩra nao nĩmagakũingata nginya mũhaka-
inĩ; arata aku nĩmagakũheenia na magũtoorie; arĩa
marĩĩaga irio ciaku nĩmagakũigĩra mũtego, no wee
ndũkamenya." **8** Jehova ekuuga atĩrĩ, "Githĩ mũthenya
ũcio ndikaananga andũ arĩa oogĩ a Edomu, na nyanange
andũ arĩa marĩ ũmenyo kũu irĩma-inĩ cia Esaũ? **9** Atĩrĩrĩ,
wee Temani, njamba ciaku cia ita nĩikaamaka, na andũ
othe arĩa matũũraga irĩma-inĩ cia Esaũ mooragwo,
maniinwo. **10** Nĩ ũndũ wa ngũĩ ya gũũkĩrĩra mũrũ wa
nyũkwa Jakubu, nĩũgaconorithio; nĩũkaniinwo nginya
tene. **11** Mũthenya ũrĩa wamũtiganĩirie, rĩrĩa andũ a
kũngĩ maatahire ũtonga wake, nao ageni magĩtoonyera
ihingo-inĩ ciake, na magĩcuukĩra Jerusalemu mĩtĩ-rĩ, we
watariĩ o ta ũmwe wao. **12** No wee ndũngĩanyararire
mũrũ wa nyũkwa mũthenya wake wa mũtino, kana
ũkenerere andũ a Juda mũthenya ũrĩa maaniinagwo, o na
kana wĩtĩĩe mũno mũthenya ũrĩa maarĩ na thĩĩna. **13** Wee
ndũngĩatuĩkanĩirie ihingo-inĩ cia andũ akwa mũthenya
wao wa mwanangĩko, kana ũmanyarare hĩndĩ ĩrĩa maarĩ
na mũnyarirĩko mũthenya wao wa kwanangwo, kana
ũtahe ũtonga wao mũthenya ũcio wa mwanangĩko.
14 Wee ndwagĩrĩirwo kũmooheria magomano-inĩ ma
njĩra nĩguo ũũrage arĩa mooraga, kana ũneane matigari
mao mũthenya ũcio maarĩ na thĩĩna. **15** "Mũthenya wa
Jehova ũrĩ hakuhĩ gũkinyĩra ndũrĩrĩ ciothe. O ũrĩa wĩkĩte,
noguo nawe ũgeekwo; ciĩko ciaku nĩigagũcookerera.
16 O ta ũrĩa inyuĩ mwanyuĩrĩire gĩkombe gĩakwa kĩa
iherithia kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru-rĩ, ũguo noguo
ndũrĩrĩ ciothe igaakĩnyuĩra itegũtigithĩria. Ikaanyua
ikĩhũhũte, ininũkio, nacio ihaane ta itarĩ ciakorwo kuo.
17 No rĩrĩ, kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni nĩgũgakorwo na
ũhonokio; nakĩo kĩrĩma kĩu gĩgaakorwo kĩrĩ gĩtheru,
nayo nyũmba ya Jakubu nĩĩkegwatĩra igai rĩayo. **18**
Nyũmba ya Jakubu ĩgaatuĩka ta mwaki, nayo nyũmba
ya Jusufu ĩtuĩke ta rũrĩrĩmbĩ; nayo nyũmba ya Esaũ
ĩgaatuĩka ta maragara ma mahuti, na nĩmakamĩmundia
mwaki, ũmĩniine biũ. Gũtirĩ mũndũ ũgaatigara wa
kuuma nyũmba ya Esaũ." Jehova nĩwe uugĩte ũguo. **19**
Andũ a Negevu nĩmagaikara irĩma-inĩ cia Esaũ, nao
andũ arĩa maikaraga magũrũ-inĩ ma tũrĩma megwatĩre
bũrũri wa Afilisti. Nĩmagaikara mĩgũnda-inĩ ya Efiraimu,
na ya Samaria, nake Benjamini egwatĩre Gileadi. **20**
Gĩkundi kĩrĩa gĩatahĩtwo kĩa andũ a Isiraeli kĩrĩa kĩrĩ kũu
Kaanani, gĩkeegwatĩra bũrũri ũcio o nginya Zarefathu;
nao andũ arĩa maatahirwo kuuma Jerusalemu, acio marĩ
kũu Sefaradi, nĩo makegwatĩra matũũra ma Negevu.
21 Andũ a kũhonokania nĩmakambata Kĩrĩma-inĩ gĩa
Zayuni nĩguo maathanage kũu irĩma-inĩ cia Esaũ. Naguo
ũthamaki ũgaatuĩka wa Jehova.

Jona

1 Na rĩrĩ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Jona mũrũ
wa Amitai, akĩĩrwo atĩrĩ: **2** "Ũkĩra, ũthiĩ itũũra
rĩrĩa inene rĩa Nineve, na ũrĩhunjĩrie ũkĩrĩkaanagia,
nĩgũkorwo waganu warĩo nĩwambatĩte ũgakinya o harĩ
niĩ." **3** No Jona agĩũkĩra nĩguo orĩre Jehova, akĩerekera
Tarishishi. Agĩikũrũka nginya Jopa na agĩkorerera
marikabu yathiiaga Tarishishi. Aarĩkia kũrĩha thogora
wa rũgendo, akĩingĩra marikabu nĩguo athiĩ Tarishishi,
orĩre Jehova. **4** No rĩrĩ, Jehova akĩrehe rũhuho rũnene
kũu iria-inĩ, gũkĩgĩa kĩhuhũkanio kĩnene mũno, hakuhĩ
marikabu ĩyo yunĩkange. **5** Atwari ayo othe makĩmaka
na o mũndũ agĩkaĩra ngai yake; magĩcooka magĩikia
mĩrigo iria-inĩ, nĩgeetha marikabu ĩhũthe. No Jona
nĩaikũrũkĩte kũu marikabu thĩinĩ, na agakoma toro
mũnene. **6** Tondũ ũcio mũnene wa marikabu agĩthiĩ harĩ
we, akĩmũũria atĩrĩ, "Wee ũngĩhota gũkoma atĩa? Ũkĩra
ũkaĩre ngai yaku! No gũkorwo yahota gũtũigua twage
gũthira." **7** Ningĩ atwari a marikabu makĩĩrana atĩrĩ,
"Ũkai tũcuuke mĩtĩ nĩguo tũmenye nũũ ũrehete mũtino
ũyũ." Magĩcuuka mĩtĩ naguo mũtĩ ũkĩgwĩra Jona. **8** Nĩ
ũndũ ũcio, makĩmũũria atĩrĩ, "Ta twĩre, nũũ ũtũmĩte
thĩĩna ũyũ wothe ũtũkore? Wee-rĩ, ũrutaga wĩra ũrĩkũ?
Uumĩte kũ? Wĩ wa bũrũri ũrĩkũ? Wĩ wa rũrĩrĩ rũrĩkũ?"
9 Nake Jona akĩmacookeria atĩrĩ, "Niĩ ndĩ Mũhibirania
na ndĩ mũhooi Jehova, Ngai wa igũrũ, ũrĩa wombire
iria na thĩ nyũmũ." **10** Ũndũ ũcio ũkĩmeekĩra guoya,
makĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ atĩa wĩkĩte?" (Nĩmamenyete atĩ nĩ
kũũra ooragĩra Jehova, tondũ nĩameerĩte ũguo.) **11** Narĩo
iria rĩgĩkĩrĩrĩria kũhuhũkania. Nĩ ũndũ ũcio makĩmũũria
atĩrĩ, "Ũkwenda tũgwĩke atĩa nĩgeetha tũhoorererwo nĩ
iria?" **12** Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Njoyai mũnjikie iria-
inĩ na nĩrĩkũhoorera. Niĩ nĩnjũũĩ atĩ nĩ mahĩtia makwa
matũmĩte kĩhuhũkanio gĩkĩ kĩnene kĩmũkore." **13** No
andũ acio makĩĩrutanĩria mũno gũcookia marikabu yao
hũgũrũrũ-inĩ cia iria. No makĩremwo, nĩgũkorwo iria
nĩrĩakĩrĩrĩirie kũhuhũkania makĩria ma ũrĩa rĩarĩ mbere.
14 Nao magĩkaĩra Jehova makiuga atĩrĩ, "Twagũthaitha
Wee Jehova, ndũkareke tũkue nĩ ũndũ wa muoyo wa
mũndũ ũyũ. Ndũgatũcookererie mahĩtia ma kũũraga
mũndũ ũtehĩtie, nĩgũkorwo Wee Jehova, wĩkĩte ũrĩa
wonete arĩ wega." **15** Makĩoya Jona makĩmũikia iria-
inĩ, narĩo iria rĩu rĩahurutanaga rĩkĩhoorera. **16** Mona
ũguo andũ acio magĩĩtigĩra Jehova mũno; na makĩrutĩra
Jehova igongona, na makĩĩhĩta mĩĩhĩtwa mbere yake. **17**
Nake Jehova agĩathĩrĩria thamaki nene mũno ĩmerie
Jona, nake Jona agĩikara nda ya thamaki ĩyo matukũ
matatũ, mũthenya na ũtukũ.

2 Na rĩrĩ, Jona arĩ kũu nda ya thamaki ĩyo nene
mũno akĩhooya Jehova Ngai wake. **2** Akiuga atĩrĩ:
"Ndakaĩire Jehova ndĩ mĩnyamaro-inĩ, nake akĩnjĩtĩka.
Ngĩhooya ũteithio ndĩ o kũu mbĩrĩra-inĩ kũrĩa kũriku,
nawe ũkĩigua gũkaya gwakwa. **(Sheol h7585)** **3** Wee
wathinĩkanirie nginya kũrĩa kũriku, o gatagatĩ ka iria
rĩrĩa inene, naguo mũiyũro wa maaĩ ũgĩĩthiũrũrũkĩria;
makũmbĩ maku mothe na ndiihũ cia maaĩ ikĩĩhubanĩria.
4 Ngiuga atĩrĩ, 'Ndĩ mũingate, ngeherio maitho-inĩ
maku; no rĩrĩ, nĩngerorera hekarũ yaku theru hĩndĩ
ĩngĩ.' **5** Maaĩ macio maandigiicĩirie makenda kũnjũraga,
nakuo kũu kũriku gũgaathiũrũrũkĩria; riya rĩa iria-
inĩ rĩeohereire mũtwe wakwa. **6** Ngĩrikĩra o nginya
itina-inĩ cia irĩma; thĩ ya kũu rungu ĩkĩĩhingĩrĩria
nginya tene. No Wee Jehova, Ngai wakwa, nĩwarutire
muoyo wakwa kuuma irima rĩu. **7** "Hĩndĩ ĩrĩa muoyo
wakwa wathiraga, nĩndakũririkanire Wee Jehova, namo
mahooya makwa magĩkinya o harĩwe, o thĩinĩ wa hekarũ
yaku theru. **8** "Andũ arĩa mahooyaga mĩhianano ya
tũhũ, nĩmoragĩrwo nĩ ũtugi ũrĩa ũngĩkorwo ũrĩ wao. **9**
No niĩ-rĩ, ndĩrĩkũrutagĩra igongona ngĩinaga rwĩmbo
rwa gũcookia ngaatho. Nĩngahingia mĩĩhĩtwa yakwa ĩrĩa
niĩ ndanehĩta. Ũhonokio uumaga kũrĩ Jehova." **10** Nake
Jehova agĩatha thamaki ĩyo nene, nayo ĩgĩtahĩka Jona
thĩ nyũmũ.

3 Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jona hĩndĩ ya
keerĩ, akĩĩrwo atĩrĩ: **2** "Ũkĩra, ũthiĩ itũũra rĩrĩa inene
rĩa Nineve, na ũrĩhunjĩrie ũhoro ũrĩa ngũkwĩra." **3** Nake
Jona agĩathĩkĩra ndũmĩrĩri ya Jehova, agĩthiĩ Nineve.
Na rĩrĩ, Nineve rĩarĩ itũũra inene na rĩa bata mũno.
Kũrĩthiũrũrũka rĩothe kũngĩaninire mĩthenya ĩtatũ.
4 Mũthenya wa mbere Jona akĩambĩrĩria gũtoonya
itũũra rĩu. Akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, "Gwatigia mĩthenya
mĩrongo ĩna Nineve kũharaganio." **5** Nao andũ a
Nineve magĩĩtĩkia Ngai. Makĩanĩrĩra kũgĩe na ihinda
rĩa kwĩhinga kũrĩa irio, nao othe makĩĩhumba nguo
cia makũnia, kuuma ũrĩa mũnene mũno o nginya ũrĩa
mũnini mũno. **6** Hĩndĩ ĩrĩa mũthamaki wa kũu Nineve
aakinyĩirwo nĩ ũhoro ũcio-rĩ, agĩũkĩra akiuma gĩtĩ-
inĩ gĩake kĩa ũnene, akĩruta nguo ciake cia ũthamaki,
akĩĩhumba nguo ya ikũnia, na agĩikara thĩ rũkũngũ-inĩ.
7 Ningĩ akĩanĩrĩrithia ũhoro ũyũ kũu Nineve: "Kuumana
na uuge wa mũthamaki na andũ ake arĩa marĩ igweta:
"Mũtikareke mũndũ o wothe, kana nyamũ cia rũũru
rwa ng'ombe kana rwa mbũri, irũme kĩndũ; itikarekwo
irĩe kana inyue. **8** No rĩrĩ, andũ nĩmehumbe nguo cia
makũnia o nacio nyamũ nĩihumbwo makũnia. O mũndũ
nĩakaĩre Ngai narua. Andũ nĩmatige mĩthiĩre yao mĩũru
na ngũĩ ciao. **9** Nũũ ũngĩmenya kana Ngai aahota
kwĩricũkwo, aigue tha atigane na marakara make mahiũ
nĩgeetha tũtikaniinwo." **10** Hĩndĩ ĩrĩa Ngai onire ũrĩa
meekire, na ũrĩa maagarũrũkĩte magatiga mĩthiĩre yao
mĩũru-rĩ, akĩmaiguĩra tha akĩaga kũmaniina ta ũrĩa
oigĩte nĩekũmaniina.

4 No rĩrĩ, Jona nĩaiguire ũũru mũno na akĩrakara. **2**
Akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, "Wee Jehova-rĩ, githĩ
ũũ toguo ndoigĩte itoimĩte mũciĩ? Nĩkĩo ndaahiũhaga
kũũrĩra Tarishishi. Nĩndoĩ atĩ wee wĩ Mũrungu mũtugi
na ũrĩ tha, na ndũhiũhaga kũrakara, na ũiyũrĩtwo nĩ
wendani, Ngai ũiguaga tha akericũkwo akaaga gwĩka
ũũru. **3** No rĩrĩ, Wee Jehova, ndagũthaitha ũndute
muoyo; nĩgũkorwo nĩ kwagĩrĩire ngue, gũkĩra ndũũre
muoyo." **4** No Jehova akĩmũũria atĩrĩ, "Ũrĩ na kĩhooto
o na kĩrĩkũ gĩa gũtũma ũrakare?" **5** Jona akiuma
kũu, agĩthiĩ agĩikara thĩ handũ mwena wa irathĩro
wa itũũra rĩu inene. Akĩĩakĩra gĩthũnũ hau, agĩikara
kĩĩruru-inĩ gĩakĩo, agĩeterera one ũrĩa itũũra rĩu inene

rĩgwĩkwo. **6** Nake Jehova Ngai akĩrehe rũũngũ na
agĩtũma rũtambe igũrũ rĩa hau Jona aarĩ, nĩguo rũmũhe
kĩĩruru, kĩmũhumbĩre atige gũthiĩnĩka. Nake Jona
agĩkenera rũũngũ rũu mũno. **7** No rĩrĩ, kwarooka
gũkĩa mũthenya ũyũ ũngĩ, Ngai akĩrehe kĩgunyũ gĩkĩrĩa
rũũngũ rũu, nĩ ũndũ ũcio rũkĩhooha. **8** Hĩndĩ ĩrĩa riũa
rĩarathire, Ngai akĩrehithia rũhuho ruumĩte na irathĩro
rũrĩ na ũrugarĩ mũnene, narĩo riũa rĩgĩcina Jona mũtwe,
o nginya akĩringĩka. Akĩĩririrĩria gũkua, akiuga atĩrĩ,
"Nĩ wega ngue gũkĩra ndũũre muoyo." **9** Nake Ngai
akĩũria Jona atĩrĩ, "Ũrĩ na kĩhooto gĩa kũrakara nĩ ũndũ
wa rũũngũ rũu?" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ, ndĩ nakĩo;
ndakarĩte o ũndũ ingĩkua." **10** No Jehova akĩmwĩra
atĩrĩ, "Wee-rĩ, ũraiguĩra rũũngũ rũrũ tha, o na harĩa
ũtarũrutĩire wĩra kana ũgatũma rũkũre. Rũrakũrire
na ũtukũ ũmwe, na rũrathira na ũtukũ ũmwe. **11** No
Nineve nĩ kũrĩ na andũ makĩria ma ngiri igana rĩa
mĩrongo ĩĩrĩ arĩa matangĩkũũrana guoko kwa ũrĩo kana
guoko kwa ũmotho, o na ningĩ rĩrĩ na mahiũ maingĩ.
Githĩ o na niĩ ndiagĩrĩirwo nĩkũiguĩra tha itũũra rĩu
inene?"

Mika

1 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Mika
ũrĩa warĩ wa itũũra rĩa Moreshethu, ĩkoniĩ Samaria
na Jerusalemu, hĩndĩ ya ũthamaki wa Jothamu, na wa
Ahazu, na wa Hezekia, athamaki a Juda. **2** Atĩrĩrĩ, ta
thikĩrĩriai inyuĩ andũ aya inyuothe; o nawe thĩ ta igua,
na arĩa othe matũũraga kuo, nĩgeetha Mwathani Jehova
arute ũira wa kũmũũkĩrĩra, o we Mwathani arĩ thĩinĩ wa
hekarũ yake theru. **3** Atĩrĩrĩ! Jehova nĩarooka oimĩte
gĩikaro gĩake; araikũrũka arangĩrĩrie kũrĩa gũtũũgĩru
gũkũ thĩ. **4** Irĩma itwekaga irĩ rungu rwake, nayo
mĩkuru ĩgaatũkana; itwekaga ta mũhũra ũrĩ mwaki-inĩ,
igaikũrũka ta maaĩ maikũrũkĩte na ihenya kĩgaragaro-
inĩ. **5** Ũndũ ũyũ wonekete nĩ ũndũ wa ũremi wa Jakubu,
na nĩ ũndũ wa mehia ma nyũmba ya Isiraeli. Ũremi
wa Jakubu-rĩ, nĩ ũrĩkũ? Githĩ ti Samaria? Kũndũ kũrĩa
gũtũũgĩru kwa Juda-rĩ, nĩ kũ? Githĩ ti Jerusalemu?
6 "Nĩ ũndũ ũcio, ngaatua Samaria hĩba ya mahiga,
gũtuĩke kũndũ gwa kũhaandagwo mĩthabibũ. Nĩngaita
mahiga marĩo mũkuru-inĩ na thikũrie mĩthingi yarĩo. **7**
Mĩhianano yarĩo yothe nĩĩkoinangwo icunjĩ; nacio iheo
ciothe cia hekarũ yarĩo icinwo na mwaki. Nĩngananga
mĩhianano yothe yarĩo. Tondũ rĩonganirie iheo ciarĩo
kuuma mũcaara wa ũmaraya, na igaatũmĩrwo rĩngĩ irĩ
mũcaara wa kũrĩha maraya." **8** Tondũ ũcio-rĩ, ngũrĩra
na ngirĩke, na thiĩ ndĩ magũrũ matheri na ndĩ njaga.
Ngũgirĩka o ta mbwe, na ndĩre ta ndundu. **9** Nĩgũkorwo
kĩronda kĩarĩo gĩtingĩhona; gĩũkĩte gĩgakinya Juda.
Nĩgĩkinyĩte o kĩhingo-inĩ kĩa andũ akwa, gĩgakinya
Jerusalemu kuo kwene. **10** Mũtikaheane ũhoro ũcio
kũu Gathu, mũtikarĩre o na hanini. Ningĩ kũu Bethi-
Ofara mwĩgaragariei rũkũngũ-inĩ. **11** Inyuĩ andũ arĩa
mũtũũraga Shafiri, thiĩi mũrĩ njaga na mũconokete.
Andũ arĩa matũũraga Zaanani matingiuma itũũra rĩao.
Narĩo itũũra rĩa Bethi-Ezeli no gũcaaya rĩracaaya, itũũra
rĩu rĩtingĩhota gũkũgitĩra. **12** Andũ arĩa matũũraga
Marothu-rĩ, menyogondaga nĩ ruo, o metereire ũteithio,
nĩ ũndũ mwanangĩko ũikũrũkĩte kuuma kũrĩ Jehova,
ũgakinya o kĩhingo-inĩ kĩa Jerusalemu. **13** Inyuĩ
mũtũũraga Lakishi, ngaari cianyu cia ita ciohererei
mbarathi. Nĩ inyuĩ mwatoonyirie Mwarĩ wa Zayuni
mehia-inĩ, nĩgũkorwo ũremi wa Isiraeli woimanire
na inyuĩ. **14** Nĩ ũndũ ũcio nĩmũkahe Moreshethu-
Gathu iheo cia kuuganĩra ũhoro. Itũũra rĩa Akizibu
no rĩa kũheenereria athamaki a Isiraeli. **15** Inyuĩ
mũtũũraga Maresha nĩngamũrehithĩria mũndũ wa
kũmũũkĩrĩra, amũtoorie. Ũrĩa we ũrĩ Riiri wa Isiraeli
nĩagooka Adulamu. **16** Enjwoi mĩtwe mũcakaĩre ciana
cianyu iria mũkenagĩra; mwĩenjei kĩhara mũhaane ta
nderi, nĩgũkorwo ciana icio cianyu nĩigatahwo.

2 Kaĩ andũ arĩa mathugundaga waganu, o acio
meciiragia maũndũ mooru marĩ ũrĩrĩ, marĩ na
haaro-ĩ! Rũciinĩ gwakĩa mekaga o ũguo, tondũ
hinya wa gwĩka ũguo marĩ naguo. **2** Macumĩkagĩra
mĩgũnda makamĩtunyana, na makeeririria nyũmba
magacioya na hinya. Maheenagia mũndũ makamũtunya
mũciĩ wake, makaheenia mũndũ wao, makamũtunya
igai rĩake. **3** Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Nĩndĩrathugunda mwanangĩko wa gũũkĩrĩra andũ aya,
ũrĩa mũtakahota kwĩhonokia. Mũtigacooka gũthiiaga na
mwĩtĩĩo, nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩ rĩa mũtino. **4** Mũthenya
ũcio andũ nĩmakamũthekerera; na mamũnyũrũrie na
rwĩmbo rũrũ rwa kĩrĩro, maine atĩrĩ, 'Tũrĩ anange
biũ; indo cia andũ akwa nĩngayane. Nĩacieheretie
kuuma kũrĩ niĩ! Aragaya mĩgũnda iitũ kũrĩ andũ arĩa
matũkunyanagĩra.'" **5** Nĩ ũndũ mũtigakorwo na mũndũ
o na ũmwe kĩũngano-inĩ kĩa Jehova wa kũgaya ithaka
na ũndũ wa gũcicuukĩra mĩtĩ. **6** Anabii ao moigaga
atĩrĩ, "Mũtikarathe ũhoro. Tigagai kũratha ũhoro ũkoniĩ
maũndũ maya; gĩconoko gĩtigatũkinyĩrĩra." **7** Ningĩ nĩ
kwagĩrĩire kũũranagio atĩrĩ, wee nyũmba ya Jakubu:
"Kaĩ Roho wa Jehova arĩ mũrakaru? We no eke maũndũ
ta macio?" "Githĩ ciugo ciakwa itigunaga mũndũ ũrĩa
ũthiiaga na mĩthiĩre mĩrũngĩrĩru? **8** Ica-ikuhĩ-rĩ, andũ
akwa maarahũkĩte magatuĩka ta thũ. Mũtunyaga andũ
arĩa mahooreire nguo ciao cia goro, mũgatunya ehĩtũkĩri
arĩa marahĩtũka matekũmaka, o acio matakoragwo na
meciiria ma mbaara na inyuĩ. **9** Mũingataga andũ-a-nja a
andũ akwa kuuma mĩciĩ yao ĩrĩa mĩega. Mũgatunya ciana
ciao kĩrathimo gĩakwa nginya tene. **10** Ũkĩrai mũthiĩ,
mwehere! Nĩgũkorwo gĩikaro gĩkĩ ti kĩo kĩhurũko kĩanyu,
tondũ nĩgĩthaahie, kĩanangĩtwo ũndũ gĩtangĩcookererio.
11 Mũndũ wa maheeni na ũtaaragia ma angĩũka oige
atĩrĩ, 'Ndaamũrathĩra gũkorwo na ndibei na njoohi
nyingĩ,' ũcio nĩwe ũngĩtĩkĩrĩka nĩ andũ aya! **12** "Atĩrĩrĩ,
inyuĩ andũ a Jakubu, ti-itherũ nĩngamũcookanĩrĩria,
inyuothe, o na inyuĩ matigari ma Isiraeli nĩngamũrehe
hamwe. Ngamarehe hamwe ta ng'ondu irĩ kiugũ,
matuĩke ta rũũru rwa mbũri rũrĩ ũrĩithio-inĩ waruo;
nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ kĩiyũre kuo. **13** Mũhingũri njĩra,
nĩakambata arĩ mbere yao; nao nĩmakamomora kĩhingo
moime nja. Mũthamaki wao nĩakoimagara arĩ mbere
yao, Jehova amatongoretie."

3 Ningĩ ngiuga atĩrĩ, "Ta iguai, inyuĩ atongoria a
Jakubu, o inyuĩ aathani a nyũmba ya Isiraeli. Githĩ
mũtiagĩrĩirwo nĩkũmenya ũhoro wa gũtuanĩra ciira
na kĩhooto. **2** No inyuĩ mũthũire maũndũ mega
no mũkenda marĩa mooru; inyuĩ mũnũraga andũ
akwa ikonde, na mũgathoora nyama mahĩndĩ-inĩ
mao. **3** Inyuĩ mũrĩĩaga nyama cia mĩĩrĩ ya andũ
akwa, mũkamonũra ikonde na mũkoinanga mahĩndĩ
mao tũcunjĩ; O inyuĩ mũmatinangagia ta nyama cia
gũkarangwo na rũgĩo, o na ta nyama cia gũtherũkio
na nyũngũ." **4** Hĩndĩ ĩyo magaakaĩra Jehova, nowe
ndakamacookeria. Hĩndĩ ĩyo nĩakahitha ũthiũ wake
kuuma kũrĩ o, tondũ wa ũũru ũrĩa mekĩte. **5** Jehova
ekuuga atĩrĩ, "Ha ũhoro wa anabii acio mahĩtithagia
andũ akwa, mũndũ aamahe irio, maanagĩrĩra makiugaga
'thayũ,' no angĩmaima irio, makahaarĩria mbaara ya
kũmũũkĩrĩra. **6** Tondũ ũcio, ũtukũ nĩũkamũhubanĩria,
mwage kuona cioneki, mũhubanĩrio nĩ nduma mwage
ũguũrio. Riũa nĩrĩgathũĩra anabii, naguo mũthenya
ũmatuĩkĩre nduma. **7** Ooni-maũndũ nĩmagaconoka, nao
aragũri maconorithio. Othe nĩmakahumbĩra mothiũ
mao, tondũ gũtirĩ ũhoro magaacookerio nĩ Ngai." **8**
No hakwa-rĩ, niĩ njiyũrĩtwo nĩ hinya, na ngaiyũrwo nĩ

Roho wa Jehova, o na ngaiyũrwo nĩ kĩhooto na ũhoti,
nĩguo nyumbũrĩre Jakubu ũremi wake, na nyumbũrĩre
Isiraeli mehia make. 9 Ta thikĩrĩriai, inyuĩ atongoria
a nyũmba ya Jakubu, o inyuĩ aathani a nyũmba ya
Isiraeli, inyuĩ mũmenaga kĩhooto, na mũkoogomia
maũndũ marĩa ma ma; 10 inyuĩ mwakaga Zayuni na ũiti
wa thakame, na mũgaaka Jerusalemu na waganu. 11
Atongoria akuo matuaga ciira maahakwo, athĩnjĩri-Ngai
akuo marutanaga maarĩhwo, na anabii akuo marathaga
mohoro maheo mbeeca. No rĩrĩ, megiritanagia na
Jehova makoiga atĩrĩ, "Githĩ Jehova ndakĩrĩ gatagatĩ-inĩ
gaitũ? Gũtirĩ ũũru ũngĩtũkora." 12 Nĩ tondũ wanyu-rĩ,
Zayuni gũgaaciimbwo ta mũgũnda, Jerusalemu gũtuĩke
hĩba ya mahiga, nakĩo kĩrĩma kĩrĩa gĩakĩtwo hekarũ
gĩtuĩke kĩhumbu kĩmereirwo nĩ ihinga.

4 Matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria, kĩrĩma kĩrĩa kĩa hekarũ
ya Jehova nĩgĩkahaandwo kĩrĩ kĩo kĩnene gatagatĩ
ka irĩma iria ingĩ; nĩgĩkambarario igũrũ rĩa tũrĩma
tũrĩa tũngĩ, nao andũ a ndũrĩrĩ nĩkuo magaathiiaga.
2 Ndũrĩrĩ nyingĩ igaathiĩ kuo, ikiugaga atĩrĩ, "Ũkai
twambate tũthiĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova, tũthiĩ nyũmba
ya Ngai wa Jakubu. Nĩagatũruta ũhoro wa mĩthiĩre
yake, nĩgeetha tũgeragĩre njĩra ciake." Nĩgũkorwo
Zayuni nĩgũkoima ũtaarani, nakuo Jerusalemu kuume
ndũmĩrĩri ya Jehova. 3 Nĩagatuithania ndũrĩrĩ nyingĩ
ciira, nacio ndũrĩrĩ iria irĩ hinya cia kuuma kũraya
aciiguithanie. Magaatura hiũ ciao cia njora ituĩke hiũ
cia mĩraũ, namo matimũ mao maturwo hiũ cia gũceeha
mĩtĩ. Gũtirĩ rũrĩrĩ rũgaacooka kũrũa na rũrĩa rũngĩ
na hiũ cia njora, kana rũcooke kwĩruta ũhoro wa
mbaara rĩngĩ. 4 O mũndũ agaikaraga gĩtina-inĩ kĩa
mũthabibũ wake na aikarage gĩtina-inĩ kĩa mũkũyũ
wake, na gũtirĩ mũndũ ũkaamamakia, nĩgũkorwo ũguo
nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigĩte. 5 Andũ a
ndũrĩrĩ ciothe no marũmĩrĩre kĩrĩra kĩa ngai ciao; no
ithuĩ tũrĩrũmagĩrĩra kĩrĩra kĩa Jehova Ngai witũ nginya
tene na tene. 6 Jehova ekuuga atĩrĩ: "Mũthenya ũcio-
rĩ, nĩngacookanĩrĩria ithua; na nĩngacookanĩrĩria arĩa
matahĩtwo, o na arĩa nyariirithĩtie. 7 Ithua nĩngacitua
matigari, na arĩa maingatĩtwo ndĩmatue rũrĩrĩ rũrĩ
hinya. Jehova nĩwe ũkamaathaga arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa
Zayuni, kuuma mũthenya ũcio nginya tene. 8 Ha
ũhoro waku, wee mũthiringo ũyũ mũraihu na igũrũ
wa kũrangĩra rũũru rwa mbũri, o wee kĩĩhitho kĩrũmu
kĩa Mwarĩ wa Zayuni-rĩ, wathani ũrĩa warĩ naguo
mbere nĩũgagũcookerera; naguo ũthamaki wa Mwarĩ
wa Jerusalemu ũmũcookerere." 9 Atĩrĩrĩ, nĩkĩ kĩratũma
ũrĩre wanĩrĩire, kaĩ ũtarĩ na mũthamaki? Kaĩ ũkuĩrĩirwo
nĩ mũkũhei kĩrĩra, tondũ wanyiitwo nĩ ruo rũhaana
ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo? 10 Wĩnyogonde
nĩ ruo, wee Mwarĩ wa Zayuni, o ta mũndũ-wa-nja
akĩrũmwo, nĩgũkorwo rĩu no nginya uume itũũra inene
ũgaikare nja werũ-inĩ. Nĩũgathiĩ Babuloni; kũu nĩkuo
ũkaahonokerio. Kũu nĩkuo Jehova agaagũkũũra kuuma
guoko-inĩ gwa thũ ciaku. 11 No rĩrĩ, ndũrĩrĩ nyingĩ
nĩicookanĩrĩire, igũũkĩrĩre. Iroiga atĩrĩ, "Rekei anyiitwo
nĩ thaahu, rekei maitho maitũ mathekerere Zayuni!"
12 No cio itingĩmenya meciiria ma Jehova; o na itiũĩ
mũbango wake, o we ũrĩa ũcicookanagĩrĩria ta itĩĩa cia
ngano kĩhũrĩro-inĩ. 13 "Arahũka, wee Mwarĩ wa Zayuni,
ũhũũre ngano ĩyo, nĩgũkorwo nĩngakũhe hĩa cia kĩgera;
nĩngakũhe mahũngũ ma gĩcango nawe nĩũkahehenja
ndũrĩrĩ nyingĩ." Uumithio ũcio meyoeire na njĩra ĩtarĩ ya
kĩhooto nĩũkawamũrĩra Jehova, ũtonga wao ũwamũrĩre
Mwathani wa thĩ yothe.

5 Thagathaga mbũtũ ciaku cia mbaara, wee
itũũra inene rĩa mbũtũ cia mbaara, nĩgũkorwo
matũrigiicĩirie matũũkĩrĩre. Nĩmakaringa mwathi wa
Isiraeli rũthĩa-inĩ na rũthanju. 2 "No rĩrĩ, wee
Bethilehemu Efiratha, o na harĩa arĩ we mũnini mũno
mĩhĩrĩga-inĩ ya Juda, thĩĩinĩ waku nĩkuo gũkoima ũrĩa
ũgaatuĩka mwathi wa Isiraeli, ũrĩa kĩhumo gĩake nĩ
gĩa kuuma tene, kuuma mĩndĩ na mĩndĩ." 3 Tondũ
ũcio, Isiraeli nĩagatiganĩrio nginya ihinda rĩkinye,
rĩrĩa ũrĩa ũraarũmwo agaaciara, nao ariũ-a-ithe arĩa
angĩ magaacookerera andũ a Isiraeli. 4 Nĩagookĩra
arĩithie rũũru rwa mbũri ciake arĩ na hinya wa
Jehova, na ũnene wa rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wake. Nao
nĩmagatũũra marĩ agitĩre, nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo ũnene
wake ũgaakinya o nginya ituri ciothe cia thĩ. 5 Nake
nĩagatuĩka thayũ wao. Hĩndĩ ĩrĩa Ashuri makaahithũkĩra
bũrũri witũ, na matuĩkanĩrie ciĩhitho ciitũ nũmu,
nĩtũkamaarahũrĩra arĩithi mũgwanja, o na anene anana
mamokĩrĩre. 6 Nĩmagaatha bũrũri wa Ashuri na rũhiũ
rwa njora; maathe bũrũri wa Nimurodi na hiũ cia
njora icomoretwo. Nĩagatũhonokia kuuma kũrĩ Aashuri
hĩndĩ ĩrĩa magaatharĩkĩra bũrũri witũ na matuĩkanĩirie
mĩhaka-inĩ iitũ. 7 Matigari ma Jakubu magaatuĩka
ta ime riumĩte harĩ Jehova gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ
nyingĩ, o na ta mbura ya rũthuthuũ yurĩte nyeki-inĩ,
ĩrĩa ĩtarehagwo nĩ mũndũ kana ĩkoirio nĩ andũ. 8
Matigari ma Jakubu magaakoragwo gatagatĩ ka ndũrĩrĩ,
o gatagatĩ ka ndũrĩrĩ nyingĩ, ta mũrũũthi ũrĩ thĩĩinĩ
wa nyamũ cia mũtitũ, na ta kĩana kĩa mũrũũthi
kĩrĩ thĩĩinĩ wa ndũũru cia ng'ondu, kĩrĩa gĩthiiaga
gĩgĩcitihangagia na gĩgĩcitambuuraga na gũtirĩ mũndũ
ũngĩcihonokia. 9 Guoko gwaku nĩgũkambarario na igũrũ
kuonanie ũhootani harĩ thũ ciaku, na amuku aku othe
nĩmakaniinwo. 10 Jehova ekuuga atĩrĩ, "Mũthenya ũcio-
rĩ, "nĩngananga mbarathi ciaku ikweherere biũ, nacio
ngaari ciaku cia ita ndĩcitharie. 11 Nĩngananga matũũra
marĩa manene ma bũrũri wanyu, na tharũrie ciĩhitho
iria nũmu cianyu ciothe. 12 Nĩngananga ũgo wanyu, na
mũtigacooka kũragũra rĩngĩ. 13 Nĩngananga mĩhianano
yanyu ya gwacũhio, na nyanange mahiga manyu marĩa
maamũre mũrĩ namo; mũtigacooka kũinamĩrĩra wĩra wa
moko manyu rĩngĩ. 14 Itugĩ cia Ashera iria mũrĩ nacio
nĩngacimunya na momore matũũra manyu manene. 15
Nĩngerĩhĩria ndĩ na marakara na mang'ũrĩ kũrĩ ndũrĩrĩ
iria itanjathĩkagĩra."

6 Ta thikĩrĩriai ũrĩa Jehova ekuuga: "Ũkĩrai mwĩciirĩrĩre
mbere ya irĩma; mũreke tũrĩma tũigue ũrĩa mũkuuga.
2 Inyuĩ irĩma ici, iguai thitango ya Jehova; thikĩrĩriai
inyuĩ mĩthingi ya thĩ ĩrĩa ĩtũũraga tene na tene.
Nĩgũkorwo Jehova arĩ na ciira na andũ ake, nĩarathitanga
andũ a Isiraeli. 3 "Andũ akwa, kaĩ ndĩmwĩkĩte atĩa?
Ndĩmũnogetie na kĩ? Njookeriai. 4 Ndaamũrutire bũrũri
wa Misiri, ngĩmũkũũra kuuma bũrũri wa ũkombo.

Ngĩtũma Musa amũtongorie, marĩ na Harũni na
Miriamu. **5** Andũ akwa, ririkanai ũrĩa Balaki mũthamaki
wa Moabi aamũciirĩire, na ũrĩa Balamu mũrũ wa
Beori aamũcookeirie. Ririkanai rũgendo rwanyu kuuma
Shitimu nginya Giligali, nĩgeetha mũmenye ciĩko cia
ũthingu iria Jehova aaneka." **6** Nĩ kĩĩ ingĩtwara mbere
ya Jehova, ngĩinamĩrĩre mbere ya Ngai ũcio ũrĩ igũrũ
mũno? Hihi no ngĩthiĩ mbere yake na maruta ma njino,
kana thiĩ na tũcaũ twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe? **7** Anga
Jehova no akenio nĩ ndũrũme ngiri nyingĩ, kana akenio
nĩ maguta maingĩ ta ma njũũĩ ngiri ikũmi? Hihi no
ndute mwana wakwa wa irigithathi nĩ ũndũ wa ũremi
wakwa, kana ndute maciaro ma mwĩrĩ wakwa nĩ ũndũ
wa mehia ma ngoro yakwa? **8** Atĩrĩrĩ, wee mũndũ ũyũ,
githĩ Jehova ndakuonetie maũndũ marĩa mega. Na nĩ
ũndũ ũrĩkũ Jehova agwathaga wĩke? Githĩ to wĩkage
maũndũ ma kĩhooto, na wendage ũhoro wa kũiguanĩra
tha, na ũtwaranage na Ngai waku wĩnyiihĩtie. **9** Ta
thikĩrĩriai! Jehova nĩaretana kũu itũũra inene, mũndũ
ũrĩa mũũgĩ nĩetigĩre rĩĩtwa rĩaku. "Rũmbũiya rũthanju,
o na ũrĩa ũrũnyitĩte. **10** Wee nyũmba ya waganu-rĩ,
no ndiganĩrwo nĩ igĩĩna iria mwĩigĩire na njĩra ĩtarĩ ya
kĩhooto, kana ndiganĩrwo nĩ eba ya gũthima ĩrĩa ĩtarĩ
ya kĩhooto, ĩrĩa nume? **11** No njuge mũndũ ndehĩtie
akĩhũthagĩra ratiri itarĩ cia ma, arĩ na mondo ya mahiga
ma gũthima ma maheeni? **12** Itonga ciakuo nĩ cia ngũĩ;
andũ akuo nĩ a maheeni, na nĩmĩ ciao nĩkũheenania
iheenanagia. **13** Tondũ ũcio, nĩnyambĩrĩirie gũkũniina,
na ngambĩrĩria gũkwananga nĩ ũndũ wa mehia manyu.
14 Mũrĩrĩĩaga irio na mũtihũũne, nda cianyu irĩkoragwo
o ihũtiĩ. Mũrĩigaga mĩthiithũ, no mũtikahonokia kĩndũ,
tondũ kĩrĩa gĩothe mwahonokia nĩngakĩniinithia na
rũhiũ rwa njora. **15** Mũrĩhaandaga no mũtikaagetha;
mũrĩĩhihaga ndamaiyũ no mũtikehaka maguta ma cio;
mũrĩĩhihaga thabibũ no mũtikanyua ndibei yacio. **16**
Nĩmũrũmĩrĩire irĩra cia watho wa Omuri na mĩtugo
yothe ya nyũmba ya Ahabu, mũkarũmĩrĩra irĩra ciao
cia ndũire. Tondũ ũcio nĩngamũrekereria mwanangwo,
na ndekererie andũ anyu matuĩke a gũthekererwo;
mũgaatũũra mũnyararĩtwo nĩ ndũrĩrĩ icio."

7 Hĩ, kaĩ ndĩ mũnyamarĩku-ĩ! Ndariĩ ta mũndũ
ũrongania maciaro maarĩkia kũgethwo hĩndĩ ya riũa,
o ta mũndũ ũrahaara thabibũ thuutha wa magetha;
gũtirĩ kĩmanjĩka gĩa thabibũ kĩngĩrĩĩo, o na kana ngũyũ
iria ciambaga kwĩrua iria ngoro yakwa ĩĩriragĩria. **2**
Andũ arĩa eetigĩri Ngai nĩmathirĩte bũrũri-inĩ, gũtirĩ
mũndũ o na ũmwe mũrũngĩrĩru ũtigarĩte. Andũ othe
maikarĩte metereire gũita thakame; o mũndũ araguĩma
mũrũ wa nyina na wabu. **3** Mahũthagĩra moko mao
meerĩ gwĩka ũũru; mũtongoria etagia iheo na hinya,
nake mũciirithania aamũkagĩra mahaki; arĩa marĩ hinya
nĩo moigaga kĩrĩa mekwenda: othe makagĩa ndundu
ya gwĩka ũũru. **4** Ũrĩa mwega mũno wao ahaana
ta cong'e, ũrĩa mũrũngĩrĩru mũno nĩ mũũru gũkĩra
rũgiri rwa mĩigua. Mũthenya ũrĩa arangĩri aku matũire
makwĩraga ũhoro waguo nĩmũkinyu, mũthenya ũrĩa
Ngai agaagũceerera. Rĩĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩa kĩrigiicano
kĩao. **5** Ndũkanehoke mũndũ wa itũũra; ndũkanehoke
o na mũrataguo. Menyerera ciugo cia kanua gaku,
ndũkaanahe mũtumia waku ũcio ũkomaga gĩthũri-inĩ
gĩaku ũhoro. **6** Nĩgũkorwo mũriũ nĩagĩte gũtĩĩa ithe,
nake mũirĩtu akaremera nyina, o nake mũtumia wa
mũriũ akaremera nyaciarawe, thũ cia mũndũ igaatuĩka
andũ a nyũmba yake mwene. **7** No rĩrĩ, niĩ hakwa-rĩ,
ndĩcũthagĩrĩria Jehova ndĩ na kĩĩrĩgĩrĩro, njetereire
Ngai Mũhonokia wakwa; Ngai wakwa-rĩ, nĩakanjigua.
8 Atĩrĩrĩ, wee thũ yakwa-rĩ, tiga kũngenerera! O na
ingĩgũa gũtirĩ hĩndĩ itagookĩra! O na ingĩikara nduma-
inĩ-rĩ, Jehova nĩwe ũrĩtuĩkaga ũtheri wakwa. **9** Tondũ nĩ
niĩ ndĩmwĩhĩirie, nĩngũkirĩrĩria mang'ũrĩ ma Jehova
nginya rĩrĩa we akaanjiirĩrĩra, na onanie kĩhooto
gĩakwa. Nĩakanduta nduma-inĩ, andehe ũtheri-inĩ, na
niĩ nĩngeyonera ũthingu wake. **10** Hĩndĩ ĩyo thũ yakwa
nĩĩkeyonera ũguo, na ĩhumbwo thoni, o ĩyo yanjũũragia
atĩrĩ, "Jehova Ngai waku akĩrĩ ha?" Rĩu nĩ hĩndĩ maitho
makwa mekwĩonera kũgũa kwayo, o na ĩkarangĩrĩrio
thĩ ta ndooro ya njĩra-inĩ. **11** Mũthenya wa gwaka
thingo ciaku nĩũgakinya, o guo mũthenya wa kwaramia
mĩhaka yaku. **12** Mũthenya ũcio, andũ nĩmagooka kũrĩ
we moimĩte Ashuri na matũũra manene ma Misiri, na
bũrũri ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ka bũrũri wa Misiri na Rũũĩ rwa
Farati, na kuuma iria rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ, na kuuma
kĩrĩma kĩmwe nginya kĩrĩa kĩngĩ. **13** Thĩ nĩĩkanangĩka
ĩkire ihooru nĩ ũndũ wa andũ arĩa matũũraga kuo, marĩ
maciaro ma ciĩko ciao. **14** Rĩithia andũ aku na mũthĩgi
waku, nĩo rũũru rwa igai rĩaku, rũrĩa rwĩrĩithagia rũrĩ
rwiki mũtitũ-inĩ, kũrĩa kũrĩ ũrĩithio mũnoru. Reke irĩe
o kũu Bashani na Gileadi, o ta ũrĩa ciarĩĩaga matukũ
ma tene. **15** "Ta ũrĩa gwatariĩ matukũ marĩa mwoimire
bũrũri wa Misiri, nĩngamoonia morirũ makwa." **16**
Ndũrĩrĩ nĩikoona na iconoke, itunyĩtwo hinya wacio
wothe. Nĩikenyiita tũnua twacio, na ihingare matũ ciage
kũigua. **17** Igaacũnaga rũkũngũ ta nyoka, ta ciũmbe
iria ikurumaga thĩ. Nĩikoimĩra kuuma imamo-inĩ ciacio
ikĩinainaga; nĩigacookerere Jehova Ngai witũ na guoya,
na nĩigagwĩtigĩra. **18** Nĩ Ngai ũrĩkũ ũhaana tawe, ũrĩa
ũrekagĩra matigari ma igai rĩake mehia na ũremi wao?
Ndũtũũraga ũrakarĩte nginya tene, no nĩũkenagio nĩ
kũiguanĩra tha. **19** Nĩũgatũiguĩra tha rĩngĩ, mehia
maitũ nĩũkamarangĩrĩria na makinya, na waganu witũ
wothe ũũnyugute iria-inĩ kũrĩa kũriku. **20** Nĩũgatũũria
kĩrĩkanĩro gĩaku kũrĩ Jakubu, na ũiguĩre Iburahĩmu tha,
o ta ũrĩa werĩire maithe maitũ na mwĩhĩtwa matukũ-inĩ
macio ma tene.

Nahumu

1 Īno nīyo ndūmīrīri nditū īkoniī Nineve. Rīīrī nīrīo ibuku rīa kīoneki kīa Nahumu, ūrīa Mūelikoshi. **2** Jehova nī Mūrungu ūrī ūiru na mwīrīhīria; Jehova nīerīhagīria na akaiyūrwo nī mang'ūrī. Jehova nīerīhagīria harī thū ciake, na agatūūria mang'ūrī make harī amuku ake. **3** Jehova ndahiūhaga kūrakara na nīarī hinya mūnene; Jehova ndakaaga kūherithia mūndū mwaganu. Njīra yake īrī thīinī wa rūhuho rūnene na thīinī wa kīhuhūkanio, matu namo nī rūkūngū rwa makinya make. **4** Akūūmaga iria, agatūma rīhūe; ahūithagia njūūī ciothe. Bashani na Karimeli nīkūhoohete, na kīro kīa Lebanoni gīkaragatha. **5** Irīma ithingithaga mbere yake, natuo tūrīma tūgatweka. Thī īinainaga īrī mbere yake, o na mabūrūri mothe makainaina, na arīa othe matūūraga kuo. **6** Nūū ūngīītiiria mathirī make? Nūū ūngīkīūmīrīria marakara make mahiū? Mang'ūrī make-rī, maitīkaga ta mwaki; ndwaro cia mahiga igathethereka mbere yake. **7** Jehova nī mwega, nī kīīhitho hīndī ya thīīna. Arīa mamwīhokete-rī, nīamamenyagīrīra, **8** no rīrī, nīakaniina Nineve na kīguū kīnene kīa maaī; nīakaingata thū ciake nginya nduma-inī. **9** Ūrīa wothe magaaciirīra gwīka Jehova-rī, we nīakaūniina; o na thīīna ndūgooka hīndī ya keerī. **10** Makaarigiicwo mīigua-inī na marīīo nī ndibei yao; nao magaacinwo ta maragara momū. **11** Nī harī ūmwe wīyumīrītie thīinī waku wee Nineve, ūrīa ūthugundaga ūūru wa gūūkīrīra Jehova, na akaheanaga irīra cia waganu. **12** Jehova ekuuga atīrī: "O na aakorwo marī na arata, na nī aingī mūno-rī, nīmakaniinwo, meherio. O na aakorwo nīngūnyariirīte, wee Juda-rī, ndigacooka gūkūnyariira rīngī. **13** Na rīrī, nīnguunanga icooki rīao riume ngingo-inī yaku, na nduange mīnyororo īrīa woheetwo nayo." **14** Jehova nīarutīte watho ūgūkoniī, wee Nineve, akoiga atīrī, "Ndūkagīa na njiaro cia gūtūūria rīītwa rīaku. Nīngananga mīhianano īyo mīicūhie o na īyo ya gūtwekio īrīa īrī kūu hekarū ya ngai ciaku. Nīngūhaarīria mbīrīra yaku, nīgūkorwo ūrī kīndū kīūru biū." **15** Ta cūthīrīriai kūūrīa irīma-igūrū, muone magūrū ma mūndū ūrīa ūrarehe ūhoro mwega, ūrīa wanagīrīra thayū! Wee Juda-rī, kūngūīra ciathī ciaku, na ūhingie mīīhītwa yaku. Andū aaganu matigagūtharīkīra rīngī, nīgūkorwo nīmakaniinwo biū.

2 Atīrīrī, wee Nineve, mūgūtharīkīri nīokīte gūgūtharīkīra. Rangīra kīīgitīro kīa hinya, na ūgitīre njīra; wīhotore, na wīīkīre hinya mūno! **2** Jehova nīagacookeria Jakubu riiri wake, ūhaane ta riiri wa Isiraeli, o na aakorwo aanangi nīmamonūhīte, na makaananga mīthabibū yao. **3** Ngo cia thigari ciake nī cia rangi mūtune, njamba cia ita ciīhumbīte nguo ndune ta gakarakū. Igera cia ngaari cia ita irahenia mūthenya ūrīa ciahaarīrio; matimū mahangīrītwo mītī ya mīkarakaba namo makahenūka maahiūrio. **4** Ngaari cia ita iraguthūka ituīkanīirie njīra cia itūūra, irahanyūka na mbere, ningī na thuutha, ituīkanīirie ihaaro-inī cia itūūra. Ihaana ta imūrī irakana; irahiūka ta rūheni. **5** Acookanīrīirie mbūtū cia thigari iria njamba, no ciūkaga ikīhīngagwo. Iguthūkaga nginya rūthingo-inī rwa itūūra inene; ituīkaga ta ngo ya kūrīgitīra. **6** Hingīrīrio cia rūūī nī hingūre, naguo mūciī wa ūthamaki ūkamomoka. **7** Nī gwathanītwo itūūra rīu inene rītahwo na rīthaamio. Ngombo ciarīo cia airītu iragirīka na mīgambo ta ya ndutura, na ikehūūra ithūri. **8** Nineve kūhaana ta ndia, na maaī makuo nīkūhwa marahwa. Kūraanīrīrwo, gūkeerwo atīrī, "Ta rūgamai! Ta rūgamai!" No gūtirī mūndū ūngīīhūgūra. **9** Tahai betha! Tahai thahabu! Ūtonga ūrīa ūrī igīīna-inī ciao ciothe ndūngīthira! **10** Nineve nīgūtahe, na indo igatunyanwo gūgatigwo ūtheri! Ngoro nīikuīte, na maru makaregera, na mīīrī īkainaina, o na andū othe magathita ithiithi. **11** Atīrīrī, imamo cia mīrūūthi irī ha, kūndū kūrīa yarereire ciana ciayo, kūrīa mīrūūthi ya njamba na ya nga yathiiaga na ciana ciayo ītegwītigīra? **12** Mūrūūthi wa njamba nīwatambuurīire ciana ciaguo nyama cia gūciigana, na ūgīitīra mūgoma waguo gīa kūrīa, ūkīiyūria imamo ciaguo na kīrīa woragīte, na ūkīiyūria ngurunga ciaguo na kīrīa waguīmīte. **13** Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, "Niī nīngūūkīrīire. Nīngacina ngaari ciaku cia ita na mwaki, naruo rūhiū rwa njora nīrūkaniina mīrūūthi yaku īrīa mīīthī. Ndigagūtigīria kīndū gīa kūguīma gūkū thī. Nayo mīgambo ya andū arīa ūtūmaga ndīgaacooka kūiguuo rīngī."

3 Kaī itūūra inene rīa Nineve rīrīa rīitaga thakame rīrī na haaro-ī! Itūūra rīu rīiyūrītwo nī maheeni na indo cia ūtunyani, na rītiagaga andū moragītwo. **2** Rī na mwanūko wa mīcaarica, na mūrurumo wa magūrū ma ngaari, na mbarathi iteng'erete, na ngaari cia ita ikūrūgarūga! **3** Thigari cia mbarathi irahithūka, ikahenūkia hiū cia njora na matimū marahenia! Andū aingī nīmooragītwo, gūkagīa na hība cia arīa makuīte, na ciimba itangītarīka, nao andū makahīngwo nī ciimba icio: **4** maūndū maya mothe marekīka nī ūndū wa ūingī wa meririria ma mūmaraya, ūrīa ūguucīrīirie mūndū-wa-nja ūcio mūrogi, ūrīa watuire ndūrīrī ngombo na ūmaraya wake, na agītua kīrīndī ngombo na ūragūri wake. **5** Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, "Niī nīngūgūūkīrīra. Ngūkūheta nguo ikūhumbīre ūthiū. Nguonia ndūrīrī njaga yaku, na ngūconorithie mbere ya mothamaki. **6** Ngūgūikīria gīko kīrī magigi, ngūnyarare ūtuīke kīndū gīa kūmakania gīkīonwo nī andū. **7** Arīa othe magaakuona nīmakoora makiugaga atīrī, 'Hī, Nineve nīrīanange, nūū ūkaarīcakaīra?' Mūndū wa gūkūhooreria-rī, ingīmūruta kū?" **8** Wee-rī, ūkīrī mwega gūkīra Thebesi, itūūra rīrīa rīakītwo Rūūī-inī rwa Nili, o rīo rīrigiicīirio nī maaī? Rūūī rūu nīruo rūrīgitagīra, naruo rūthingo rwarīo nī maaī macio. **9** Kushi na Misiri nīcio ciarī hinya warīo ūtangīathirire; Putu na Lubimu maarī amwe a thiritū narīo. **10** No rīrī, nīrīatahirwo, na andū aarīo magīthaamio. Tūkenge twarīo twatungumanirio, tūgītuīka icunjī magomano-inī mothe ma njīra. Mītī nīyacuukīirwo andū aarīo arīa maarī igweta, anene othe aarīo makīohwo na mīnyororo. **11** Wee nawe nīūkarīīo, na nīūkoora, wīhithe, wethe kīīhitho ūūrīre thū ciaku. **12** Ciīhitho

ciaku nũmu ciothe ihaana ta mĩtĩ ya mĩkũyũ, ĩrĩ na
ngũyũ iria ciambĩte kwĩrua, yainainio-rĩ, ngũyũ ikagũa
kanua-inĩ ka mũrĩi. **13** Tarora, mbũtũ ciaku cia ita, hĩ,
ciothe ihaana ta andũ-a-nja! Ihingo cia bũrũri waku
nĩ hingũrĩre thũ ciaku biũ, mĩgĩĩko yacio ĩgacinwo na
mwaki. **14** Taha maaĩ ũige, ũgaakorwo namo hĩndĩ ya
kũrigiicĩrio, ciĩgitĩro ciaku cia hinya ũcirũmie wega!
Haarĩria rĩũmba, kia ndoro, ũthondeke maturubarĩ. **15**
Kũu nĩkuo mwaki ũgaakũniinĩra, na rũhiũ rwa njora
rũgũtemenge ũthire biũ, rũkũrĩe o ta ũrĩa ũngĩrĩĩo
nĩ itono. Ciaranai ta itono, mũciarane, mũingĩhe ta
ngigĩ! **16** Onjoria aku ũmaingĩhĩtie, makaingĩha gũkĩra
njata cia igũrũ, no mahaana ta ngigĩ iria cianangaga
bũrũri, igacooka ikeyũmbũkĩra. **17** Arangĩri aku matariĩ
ta ngigĩ, anene aku nao nĩ ta mĩrumbĩ ya ngigĩ, ĩrĩa
yũmbaga thingo-inĩ ciaku mũthenya wa heho, no riũa
rĩara, ĩkombũka ĩgathiĩ, na gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya
kũrĩa yathiĩ. **18** Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki wa Ashuri,
arĩithi aku nĩmakomete; andũ aku arĩa marĩ igweta
nĩmahuurũkĩte. Andũ aku othe mahurunjũkĩire irĩma-
inĩ, na gũtirĩ wa kũmacookanĩrĩria. **19** Kĩronda gĩaku
gĩtingĩhona; nguraro yaku nĩ ya gũkũũraga. Mũndũ o
wothe ũiguĩte ũhoro waku arahũũra hĩ tondũ nĩũgwĩte,
nũũ ũtarĩ wahutio nĩ kĩnyariirano gĩaku gĩtarĩ mũthia?

Habakuku

1 Īno nīyo ndūmīrīri nditū īrĩa yakinyīrīire mũnabii Habakuku. **2** Wee Jehova-rĩ, nĩ nginya rĩ ngũtũũra ngũkayagĩra ũndeithie, no wee ũkaaga kũnjigua? Githĩ ndigũkayagĩra ngiugaga, "Haaro! Haaro!" no wee ũkaaga kũhonokania? **3** Ũtũmaga ndĩrorere wagi wa kĩhooto nĩkĩ? Ũkiragĩrĩria maũndũ mooru nĩkĩ? Mwanangĩko na haaro irĩ mbere yakwa; kũrĩ na njũgitano, nayo mbaara nĩ nyingĩ. **4** Nĩ ũndũ ũcio, watho nĩmwagithie hinya, na kĩhooto gĩtihootanaga. Andũ arĩa aaganu marigiicaga arĩa athingu, na nĩ ũndũ ũcio kĩhooto gĩkoogomio. **5** "Atĩrĩrĩ, ta rorai ndũrĩrĩ na mwĩrorere ũhoro wacio, na mũmake biũ. Nĩgũkorwo matukũ-inĩ maku nĩngwĩka ũndũ ũrĩa ũtangĩĩtĩkia o na ũngĩĩrwo. **6** Nĩngwarahũra andũ a Babuloni, andũ a haaro, na matarĩ tha, arĩa matuĩkanagia thĩ yothe, na makegwatĩra ciikaro itarĩ ciao. **7** Nĩ andũ a kũmakania, na a gwĩtigĩrwo; nĩo meyathaga, na magetũũgĩria. **8** Mbarathi ciao irĩ ihenya gũkĩra ngarĩ, na nĩ ooru mũno gũkĩra njũũi iria icangacangaga kĩhwaĩ-inĩ. Thigari ciao iria ithiiaga ihaicĩte mbarathi iteng'eraga ta ciũmbũkĩte; ahaici acio a mbarathi moimaga kũndũ kũraya. Mombũkaga ta nderi ĩgĩcuuhũkĩra gĩa kũrĩa; **9** othe mokaga mehaarĩirie kũruta haaro. Thigari icio ciao nyingĩ mũno ithiiaga ihaatĩte ta rũhuho rwa werũ-inĩ, igathiĩ itahĩte andũ aingĩ mũno ta mũthanga. **10** Manyararaga athamaki, na makanyũrũria andũ arĩa maathanaga. Mathekagĩrĩra matũũra mothe manene marĩa mairigĩre; maakaga ihumbu cia tĩĩri, magatunyana matũũra macio. **11** Ningĩ mahĩtũkagĩra kuo na ihenya o ta rũhuho mathiĩte na mbere: andũ maagararaga watho, magatuĩka ehia, magatua atĩ hinya wao nĩguo ngai yao." **12** Wee Jehova-rĩ, githĩ ndũtũũraga kuuma tene o na tene? O Wee Ngai wakwa, ũrĩa wakwa mũtheru, tondũ ũcio tũtigakua. Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũthuurĩte andũ a Babuloni mahingie ituĩro rĩaku; wee Rwaro rwa Ihiga-rĩ, ũkamaamũra matũherithie. **13** Maitho maku nĩ matheru mũno, matingĩĩrorera ũmaramari; wee-rĩ, ndũngĩkirĩrĩria maũndũ mooru. Ũgĩkiragĩrĩria andũ arĩa oingumania nĩkĩ? Ũkiraga nĩkĩ rĩrĩa andũ arĩa aaganu mekũmeria andũ arĩa athingu kũmakĩra? **14** Ũtuĩte andũ ta thamaki cia iria, ũkamatua ta ciũmbe cia iria-inĩ, iria itarĩ mũciathi. **15** Thũ ĩyo njaganu ĩmaguucagia othe na ndwano, ĩkamagwatia na wabu wayo, ĩkamacookereria thĩĩinĩ wa mũtego wayo; nĩ ũndũ ũcio ĩgakena na ĩgacanjamũka. **16** Nĩ ũndũ ũcio, ĩrutagĩra wabu wayo igongona, na ĩgacinĩra mũtego wayo ũbumba, nĩgũkorwo wabu wayo nĩguo ũtũmaga ĩtũũre ĩĩkenagia, na ĩkarĩĩaga irio iria njega mũno. **17** Ĩĩgũtũũra ĩtahaga na wabu wayo, ĩkaniinaga ndũrĩrĩ ingĩ ĩtegũciguĩra tha?

2 Nĩngũrũgama handũ hakwa ha kũrangĩra, na njikare o hau rũthingo igũrũ. Njetereire njigue ũrĩa ekũnjĩĩra, nĩguo menye ũrĩa ingĩcookia nĩ ũndũ wa iteta rĩĩrĩ. **2** Nake Jehova akĩnjookeria atĩrĩ, "Andĩka ũguũrio ũyũ, ũwandĩke wega ihengere-inĩ na ndemwa nene, nĩgeetha ũthomeke wega, o na mũndũ angĩkorwo ateng'erete. **3** Nĩgũkorwo ũguũrio ũyũ wetereire ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo; waragia ũhoro wa matukũ ma mũthia, na ndũngĩtuĩka wa maheeni. O na ũngĩikara mũno-rĩ, weterere. Ti-itherũ nĩũkahingio, na ndũgatĩĩrio. **4** "Atĩrĩrĩ, mũndũ mwĩtĩĩi-rĩ, meririria maake ti marũngĩrĩru; no mũndũ ũrĩa mũthingu agatũũra muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia gwake; **5** ti-itherũ, mũndũ ũcio mwĩtĩĩi nĩakunyanagĩrwo nĩ ndibei; nĩ mwĩtĩĩi na ndarĩ hĩndĩ ahurũkaga. Tondũ akorokete ta mbĩrĩra, na o ta ũrĩa gĩkuũ gĩtaiganagia, o nake ndaiganagia; acookanagĩrĩria ndũrĩrĩ ciothe harĩ we, na agataha andũ a ndũrĩrĩ ciothe. **(Sheol h7585)** **6** "Githĩ andũ othe matikamũthekerera makĩmũnyũrũragia, na mamũnyarare, makiugaga atĩrĩ, "'Kaĩ mũndũ ũrĩa wĩigagĩra indo cia ũici, na agetongia na indo cia ũtunyani arĩ na haaro-ĩ! Egũtũũra ekaga ũguo nginya-rĩ?' **7** Andũ arĩa ũrĩ na thiirĩ wao githĩ matigagũũkĩrĩra o rĩmwe? Githĩ matikaarahũka, na matũme ũinaine, macooke makũnyamarie? **8** Tondũ nĩũtahĩte ndũrĩrĩ nyingĩ indo ciao, matigari ma ndũrĩrĩ icio, nĩmagagũtaha indo o nawe. Nĩ ũndũ nĩũiitĩte thakame ya andũ, na ũkaananga mabũrũri, na matũũra manene, o na arĩa othe marĩ kuo. **9** "Mũndũ ũrĩa wakaga wathani wake, na agetongia na uumithio ũtarĩ wa kĩhooto, nĩgeetha aake nyũmba yake handũ igũrũ nĩguo ehonokie ndakanyiitwo nĩ mwanangĩko, kaĩ arĩ na haaro-ĩ! **10** Wee wanaciirĩra kũniinwo kwa ndũrĩrĩ nyingĩ, ũgaconorithia nyũmba yaku mwene, na ũkoorwo nĩ muoyo waku. **11** Mahiga ma rũthingo nĩmakanĩrĩra, na mĩgamba ya mbaũ nĩĩkamũkĩria. **12** "Mũndũ ũrĩa wakithagia itũũra inene na ũiti wa thakame, na akahaanda itũũra na njĩra cia ũmaramari, kaĩ arĩ na haaro-ĩ! **13** Githĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ndatuĩte atĩ wĩra wa andũ no ngũ cia gwakĩrĩria mwaki, na atĩ ndũrĩrĩ ciĩnogagia o tũhũ? **14** Nĩgũkorwo thĩ nĩĩkaiyũrwo nĩ ũmenyo wa riiri wa Jehova, o ta ũrĩa maaĩ maiyũrĩte iria-inĩ. **15** "Mũndũ ũrĩa ũheaga andũ a itũũra rĩake njoohi, akamatahĩria mondo-inĩ ya rũũa ya ndibei nginya makarĩĩo, nĩgeetha erorere njaga yao, kaĩ arĩ na haaro-ĩ! **16** Ũkaiyũrwo nĩ thoni, handũ ha kũgĩa na riiri. Rĩĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩaku! Nyua, ũrĩĩo, nayo njaga yaku yoneke! Gĩkombe kuuma guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Jehova nĩkĩragũkora, na njono nĩikũhumbĩra riiri waku. **17** Haaro ĩrĩa ũrutĩire Lebanoni-rĩ, nĩĩgakũhubĩkania, na wanangi waku wa nyamũ-rĩ, nĩũgakũmakia mũno. Nĩ ũndũ nĩũiitĩte thakame ya andũ, na ũkaananga mabũrũri, na matũũra manene, na arĩa othe marĩ kuo. **18** "Mũhianano mũicũhie nĩ wa bata ũrĩkũ mũndũ aarĩkia kũwacũhia? O naguo mũhianano wa gũtwekio ũrĩa ũtũmaga andũ maheeneke nĩ wa bata ũrĩkũ? Nĩgũkorwo ũrĩa ũũthondekaga ehokaga kĩrĩa ombĩte; athondekaga mĩhianano ĩtaaragia. **19** Mũndũ ũrĩa wĩraga rũbaũ atĩrĩ, 'Gĩa na muoyo!' Kana akeera ihiga rĩtarĩ muoyo atĩrĩ, 'Arahũka!' Kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Indo ta icio ciakĩhota kuonia mũndũ njĩra? Ihumbĩtwo thahabu na betha; no itirĩ na mĩhũmũ thĩĩinĩ wacio. **20** No rĩrĩ, Jehova arĩ hekarũ-inĩ yake theru; thĩ yothe nĩĩkire ki ĩrĩ mbere yake."

3 Rĩrĩ nĩ ihooya rĩa mũnabii Habakuku, rĩa kũinwo ta rwĩmbo. **2** Atĩrĩrĩ Jehova, nĩnjiguĩte ũhoro wa

ngumo yaku, nganyiitwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa ciĩko
ciaku. Rurumũkia ciĩko ciaku matukũ-inĩ maya maitũ,
ũtũme imenyeke matukũ-inĩ maitũ; o na hĩndĩ ĩrĩa ũrĩ
mũrakaru, iguanagĩra tha. **3** Ngai ookire oimĩte Temani,
ũcio Mũtheru agĩũka oimĩte Kĩrĩma kĩa Parani. Riiri
wake ũkĩhumbĩra igũrũ, naguo ũgooci wake ũkĩiyũra
thĩ. **4** Ũkengi wake wahaanaga ta riũa rĩkĩratha;
mĩrũri yahenũkaga kuuma guoko-inĩ gwake, naho
hau nĩho hinya wake wahithĩtwo. **5** Mũthiro nĩguo
wamũtongoragia; mũrimũ wa mũthiro ũkamuuma
thuutha. **6** Aarũgamire, agĩthingithia thĩ; agĩcũthĩrĩria
agĩtũma ndũrĩrĩ ciinaine. Irĩma cia tene ikĩmumuthũka,
natuo tũrĩma twa tene tũkĩmomoka. Mĩthiĩre yake-rĩ, nĩ
ya tene na tene. **7** Nĩndonire andũ arĩa matũũraga hema
cia Kushani marĩ na mĩnyamaro, nao arĩa matũũraga
Midiani maiyũrĩtwo nĩ ruo rũnene. **8** Wee Jehova-
rĩ, nĩ njũũĩ warakarĩire? Mang'ũrĩ maku-rĩ, nĩ tũrũũĩ
mokĩrĩire? Wee-rĩ, wokĩrĩire iria na mang'ũrĩ maku rĩrĩa
wahaicĩte mbarathi ciaku na ngaari ciaku cia ũhootani
cia ita? **9** Nĩwarutire ũta waku, ũkĩwoya na igũrũ, na
ũgĩĩtia mĩguĩ mĩingĩ. Nayo thĩ ũkĩmĩgayania na njũũĩ;
10 irĩma ciakuonire ikĩĩnyogonda. Kĩguũ kĩa maaĩ nakĩo
gĩgĩtherera; maaĩ ma kũrĩa kũriku makĩhũũyũka, na
makĩambararia makũmbĩ mamo na igũrũ taarĩ moko. **11**
Riũa na mweri nĩciarũgamire o ro ũguo kũu igũrũ, ciona
ũtheri wa mĩguĩ yaku ĩkĩrathũka, na ciona kũhenia
gwa itimũ rĩaku rĩkĩmenũka. **12** Watuĩkanĩirie thĩ na
mang'ũrĩ, na ũkĩhũũra ndũrĩrĩ ũrĩ na marakara. **13**
Wokire kũhonokia andũ aku, na ũhonokie ũrĩa waku
mũitĩrĩrie maguta. Wahehenjire kĩongo kĩa nyũmba
ya waganu, ũkĩmĩtharia nginya itina-inĩ ciayo. **14**
Wamũtheecire mũtwe na itimũ rĩake mwene, rĩrĩa
njamba ciake cia ita ciatũtharĩkĩire itũharaganie;
cigakenagĩrĩra ta igũtambuura athĩĩni arĩa mehithĩte.
15 Wee wakinyire iria igũrũ na mbarathi ciaku, ũgĩthuka
maaĩ macio maingĩ, magĩtuĩka makũmbĩ manene. **16**
Ndaiguire ũhoro ũcio, ngoro yakwa ĩgĩtumatuuma,
nacio iromo ciakwa ikĩinaina nĩ mũgambo ũcio; mahĩndĩ
makwa makĩonja, namo magũrũ makwa makĩinaina.
No niĩ nĩngweterera ngirĩrĩirie, nginya mũthenya
ũrĩa wa kũnyariirĩka ũgaakinya, ũkore rũrĩrĩ rũrĩa
rũtũtharĩkagĩra. **17** Atĩrĩrĩ, o na mũkũyũ ũngĩaga kũruta
kĩro, nayo mĩthabibũ yaage thabibũ, o naguo mũtamaiyũ
wage maciaro, nayo mĩgũnda yaage irio; o na kũngĩaga
ng'ondu gĩcegũ na kwage ng'ombe ciugũ-inĩ-rĩ, **18** niĩ
no ndĩrĩkenagĩra Jehova, njanjamũkage nĩ ũndũ wa
Ngai Mũhonokia wakwa. **19** Mwathani Jehova nĩwe
hinya wakwa, atũmaga magũrũ makwa magĩe ihenya ta
magũrũ ma thwariga, nake aahotithagia kũhaica kũrĩa
gũtũũgĩru. Kũrĩ mũtongoria wa nyĩmbo. Rwĩmbo rũrũ
nĩ rwa kũinwo na inanda cia mũgeeto.

Zefania

1 Atĩrĩrĩ, ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire
Zefania mũrũ wa Kushi, mũrũ wa Gedalia, mũrũ
wa Amaria, mũrũ wa Hezekia, rĩrĩa Mũthamaki Josia
mũrũ wa Amoni aathamakaga Juda. **2** Atĩrĩrĩ, Jehova
ekuuga ũũ: "Nĩnganiina indo ciothe ithire biũ, ithire
kũndũ guothe gũkũ thĩ. **3** Nĩnganiina andũ o na nyamũ;
njooke niine nyoni cia rĩera-inĩ, na thamaki cia iria-
inĩ. Andũ arĩa aaganu magaatigĩrio o hĩba cia mahuti,
hĩndĩ ĩrĩa ngaaniina andũ mathire kũndũ guothe gũkũ
thĩ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **4** "Nĩngatambũrũkia
guoko gwakwa njũkĩrĩre Juda, na njũkĩrĩre andũ othe
arĩa matũũraga Jerusalemu. Nĩnganiina mĩhianano ya
Baali ĩrĩa ĩtigarĩte gũkũ, na niine marĩĩtwa ma andũ
arĩa matooĩ Ngai, na athĩnjĩri-ngai cia mĩhianano, **5**
o acio mainamagĩrĩra, makahooya mbũtũ cia igũrũ
marĩ nyũmba igũrũ, o na makainamĩrĩra, makehĩta na
rĩĩtwa rĩa Jehova, na magacooka makehĩta na rĩĩtwa
rĩa Milikomu, **6** o acio matigaga kũrũmĩrĩra Jehova
magacooka na thuutha, na maticaragia Jehova, o na
kana makamũrongooria. **7** Atĩrĩrĩ, kirai ki mũrĩ mbere ya
Mwathani Jehova, nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova ũrĩ
hakuhĩ. Jehova nĩahaarĩirie igongona; ningĩ nĩamũrĩte
andũ arĩa etĩte. **8** Mũthenya ũcio wa igongona rĩa Jehova-
rĩ, nĩngaherithia anene, o na herithie ariũ a mũthamaki,
hamwe na arĩa othe magaakorwo mehumbĩte nguo
cia bũrũri ũngĩ. **9** Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngaherithia
ataagarari othe a hingĩro, o acio maiyũragia hekarũ ya
ngai ciao na haaro na maheeni." **10** Jehova ekuuga atĩrĩ,
"Mũthenya ũcio nĩgũkaiguuo mũkayo uumĩte Kĩhingo-
inĩ gĩa Thamaki, o na kũgirĩka kuumĩte Itũũra Rĩerũ,
naguo mũrurumo mũnene wa mũmomoko uume tũrĩma-
inĩ. **11** Girĩkai, inyuĩ mũtũũraga rũgongo rwa ndũnyũ;
mũgirĩke tondũ onjorithia anyu othe nĩmekũniinwo,
na arĩa othe monjorithanagia na betha manangwo. **12**
Hĩndĩ ĩyo nĩngoya matawa njethe andũ Jerusalemu, na
herithie arĩa meiganĩtie, arĩa mahaana ndibei ĩtiganĩirio
na kĩnyita kĩayo, arĩa meciiragia atĩrĩ, 'Jehova ndarĩ
ũndũ angĩĩka, mwega kana mũũru.' **13** Ũtonga wao
nĩũgatahwo, na nyũmba ciao imomorwo. Nĩmagaka
nyũmba, no matigacitũũra; nĩmakahaanda mĩgũnda ya
mĩthabibũ, no matikanyua ndibei yayo. **14** "Mũthenya
ũrĩa mũnene wa Jehova ũrĩ hakuhĩ, ũrĩ hakuhĩ na
nĩũrooka narua. Ta thikĩrĩriai! Kĩrĩro kĩa mũthenya
ũcio wa Jehova gĩgaakorwo kĩrĩ kĩnene, nacio njamba
cia ita nĩikaarĩra mũno irĩ kũu. **15** Mũthenya ũcio-rĩ,
ũgaakorwo ũrĩ wa mang'ũrĩ, mũthenya wa mĩnyamaro
na ruo rũnene, mũthenya wa mathĩĩna na mwanangĩko,
mũthenya wa nduma na mairia, mũthenya wa matu na
nduma ndumanu, **16** mũthenya wa kũhuhwo karumbeta
na mbugĩrĩrio ya mbaara ya gũũkĩrĩra matũũra marĩa
mairigĩirwo na hinya, na gũũkĩrĩra mĩthiringo ĩrĩa
mĩraihu na igũrũ. **17** Nĩngarehere andũ mĩnyamaro, nao
magaathiiaga ta andũ atumumu, nĩ ũndũ nĩmehĩirie
Jehova. Thakame yao nĩĩgaitwo ta rũkũngũ, nacio
nyama cia nda ciao iteo ta irĩ rũrua. **18** Betha kana
thahabu ciao itikahota kũmahonokia, mũthenya ũcio
wa mang'ũrĩ ma Jehova. Thĩ yothe ĩkaaniinwo na mwaki
wa ũiru wake, nĩgũkorwo arĩa othe matũũraga gũkũ thĩ
nĩakamaniina o rĩmwe."

2 Mwĩcookanĩrĩriei hamwe, mwĩcookanĩrĩriei hamwe
inyuĩ rũrĩrĩ rũrũ rũtarĩ thoni. **2** Mwĩcookanĩrĩriei
mbere ya ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo gũkinya, mũthenya ũcio
ũmũkorerere ta ũrĩa mũũngũ ũmbũragwo nĩ rũhuho,
mbere ya marakara mahiũ ma Jehova mamũkore, mbere
ya mũthenya ũcio wa mang'ũrĩ ma Jehova kũmũkora. **3**
Cariai Jehova, inyuĩ andũ othe arĩa enyiihia a bũrũri,
inyuĩ arĩa mwĩkaga ũrĩa aathanĩte. Mwĩcarĩriei ũthingu,
mwĩcarĩriei kwĩnyiihia; no gũkorwo nĩmũkagitĩrwo
mũthenya ũcio wa marakara ma Jehova. **4** Itũũra
rĩa Gaza nĩrĩgatiganĩrio, narĩo itũũra rĩa Ashikeloni
rĩanangwo. Andũ a Ashidodi makaarutũrũrwo mũthenya
barigici, narĩo itũũra rĩa Ekironi rĩthario ta mũtĩ
ũkũmunywo. **5** Inyuĩ arĩa mũtũũraga ndwere-inĩ cia
iria, o inyuĩ Akerethi, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Ndũmĩrĩri
ya Jehova nĩ ĩgũũkĩrĩire, wee Kaanani, bũrũri wa
Afilisti. "Nĩngakũniina, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
ũgaatigara." **6** Bũrũri ũcio ũrĩ ndwere-inĩ cia iria, o kũu
Akerethi matũũraga, gũgaatuĩka kũndũ gwa gwakwo
ithũnũ cia arĩithi, na ciugũ cia ng'ondu. **7** Bũrũri ũcio
ũgaatuĩka wa matigari ma nyũmba ya Juda; kũu nĩkuo
makoona ũrĩithio. Hwaĩ-inĩ magaakomaga nyũmba cia
Ashikeloni. Nake Jehova Ngai wao nĩakamamenyerera,
na atũme magaacĩre rĩngĩ. **8** "Nĩnjiguĩte irumi cia
Moabi na inyũrũri cia Aamoni, acio maarumire andũ
akwa na makĩĩhĩta gũũkĩrĩra bũrũri wao." **9** Jehova
Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,
"Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo-rĩ, Moabi
gũgaatuĩka o ta Sodomu, naguo bũrũri wa Aamoni
ũtuĩke ta Gomora, kũndũ kwa riya, na marima ma
cumbĩ, kũndũ gũtakũraga kĩndũ kuuma tene. Matigari
ma andũ akwa nĩmakaamataha; nao andũ a rũrĩrĩ
rwakwa arĩa makaahonoka nĩmakagaya bũrũri wao."
10 Maũndũ macio nĩmakamakora nĩ ũndũ wa mwĩtĩĩo
wao, na nĩ ũndũ wa kũruma na kũnyũrũria andũ a
Jehova Mwene-Hinya-Wothe. **11** Jehova nĩagetigĩrwo
nĩo rĩrĩa akaananga ngai ciothe cia bũrũri ũcio. Ndũrĩrĩ
iria irĩ hũgũrũrũ-inĩ ciothe cia iria nĩikamũhooya,
o rũrĩrĩ rũrĩ bũrũri waruo kĩũmbe. **12** "O na inyuĩ,
andũ a Kushi, nĩmũkooragwo na rũhiũ rwakwa rwa
njora." **13** Nĩagatambũrũkia guoko gwake okĩrĩre
andũ a gathigathini na aniine Ashuri, atige Nineve
gũkirĩte ihooru, na kũũmagarĩte o ta werũ. **14** Ndũũru
cia mbũri na ng'ombe igaakoma kuo, hamwe na
ciũmbe cia mĩthemba yothe. Ndundu cia werũ na
ndundu iria ng'ambi nĩikomba itugĩ-inĩ ciakuo. Kayũ
ka mĩgambo yacio gakaiguuagwo ndirica-inĩ, hĩba
cia mahiga igaakorwo mĩrango-inĩ, nayo mĩgamba
ya mĩtarakwa ĩtigwo ũtheri. **15** Rĩĩrĩ nĩrĩo itũũra
rĩrĩa rĩratũire na gĩkeno, o na rĩtarĩ na ũgwati. Rĩrĩa
rĩeĩĩraga atĩrĩ, "Niĩ no niĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga niĩ."
Kaĩ nĩrĩkĩanangĩtwo, rĩgatuĩka o kĩmamo kĩa nyamũ
cia gĩthaka-ĩ! Arĩa othe mahĩtũkagĩra harĩ rĩo no
kũrĩnyũrũria na kũrĩorota.

3 Kaĩ itũũra rĩĩrĩ inene rĩa andũ aremi, na rĩgwatĩtio
thaahu, o na rĩiyũrĩte maũndũ ma kũhinyanĩrĩria

rĩrĩ na haaro-ĩ! **2** Rĩtirĩ mũndũ rĩathĩkagĩra, rĩtiĩtĩkagĩra
gũtaarwo. Rĩtiĩhokaga Jehova, na rĩtikuhagĩrĩria Ngai
warĩo. **3** Anene aarĩo mahaana ta mĩrũũthi ĩkũrarama,
aathani aarĩo mahaana ta njũũi iria icangacangaga hwaĩ-
inĩ, gũtirĩ kĩndũ matigagia gĩkinyie rũciinĩ. **4** Anabii
aarĩo nĩ etĩĩi; nĩ andũ a ungumania. Athĩnjĩri-Ngai aarĩo
mathaahĩtie handũ-harĩa-haamũre, na magathũkia
watho. **5** Jehova ũrĩa ũrĩ thĩinĩ warĩo nĩ mũthingu; we
ndeekaga ũũru. Rũciinĩ o rũciinĩ nĩatuanagĩra ciira na
kĩhooto, mũthenya o mũthenya ndagaga gwĩka ũguo, no
arĩa matarĩ athingu matirĩ thoni. **6** "Nĩniinĩte ndũrĩrĩ;
ciĩgitĩro ciao cia hinya nĩ momore. Nacio barabara ciao
ndũmĩte itiganĩrio, gũtirĩ mũndũ ũracigerera. Matũũra
mao manene nĩmanange; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
ũtigarĩte, gũtirĩ o na ũmwe. **7** Ndeerire itũũra rĩu inene
atĩrĩ, 'Ti-itherũ nĩũkanjĩtigĩra, na wĩtĩkĩre gũtaarwo!'
Hĩndĩ ĩyo itũũro ciake itikaniinwo, o na kana maherithia
makwa mamũkore." No o meeriragĩria o gwĩka ũũru
maũndũ-inĩ mao mothe. **8** Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga
atĩrĩ, "Ikarai mũnjetereire, mweterere mũthenya ũrĩa
ngaarũgama ndute ũira. Nĩnduĩte atĩ nĩngacookanĩrĩria
ndũrĩrĩ hamwe, na nyũnganie mothamaki, nĩguo
ndĩmaitĩrĩrie mang'ũrĩ makwa, nĩmo marakara makwa
mahiũ. Thĩ yothe nĩĩkaniinwo nĩ mwaki wa marakara
ma ũiru wakwa. **9** "Hĩndĩ ĩyo nĩngatheria mĩromo ya
ndũrĩrĩ, nĩguo othe makayagĩre rĩĩtwa rĩa Jehova, na
mamũtungatagĩre marĩ na ũrũmwe. **10** Andũ akwa arĩa
mahurunjũkĩire mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa njũũĩ cia Kushi, o
acio maahooyaga, nĩmakandehera maruta. **11** Mũthenya
ũcio wee ndũgaconorithio nĩ ũndũ wa maũndũ mothe
marĩa mooru wananjĩka, tondũ nĩngeheria arĩa othe
makenagĩra mwĩtĩĩo wao, ndĩmarute kuuma itũũra-
inĩ rĩĩrĩ inene. Ndũgacooka gwĩtũũgĩria ũrĩ kĩrĩma-
inĩ gĩakwa gĩtheru. **12** No rĩrĩ, nĩngatigia gatagatĩ-inĩ
kanyu andũ arĩa ahooreri na enyiihia, arĩa mehokete
rĩĩtwa rĩa Jehova. **13** Matigari ma Isiraeli matigekaga
ũũru; matikaheenanagia, kana ũhinga woneke tũnua-
inĩ twao. Makaarĩĩaga na magakoma, na gũtirĩ mũndũ
ũkaamamakia." **14** Atĩrĩrĩ, wee Mwarĩ wa Zayuni,
ina rwĩmbo; o nawe, Isiraeli anĩrĩra! Nawe Mwarĩ
wa Jerusalemu kena na ũcanjamũke na ngoro yaku
yothe! **15** Jehova nĩeheretie ihũũra rĩaku, nacio thũ
ciaku nĩacingatĩte. Jehova mũthamaki wa Isiraeli arĩ
hamwe nawe; ndũgacooka gwĩtigĩra mwanangĩko rĩngĩ.
16 Mũthenya ũcio nĩmakeera Jerusalemu atĩrĩ, "Wee
Zayuni, ndũgacooke gwĩtigĩra na ndũkaregerie moko
maku. **17** Jehova Ngai waku arĩ hamwe nawe, o we
ũrĩa ũrĩ hinya wa kũhonokania. Nĩarĩgũkenagĩra mũno,
na nĩarĩkũhooragĩria na wendo wake, agũkũngũĩre
akĩinaga nyĩmbo." **18** "Kĩeha gĩa ciathĩ iria njathane
nĩngamwehereria; icio ikoretwo irĩ mũrigo na cia
thoni harĩ inyuĩ. **19** Hĩndĩ ĩyo nĩngaherithia arĩa
othe maamũhinyagĩrĩria; nĩngahonokia arĩa ithua,
na njookererie arĩa mahurunjĩtwo. Nĩngatũma magĩe
igweta na ndĩmagoocithie mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa
manaconorithio. **20** Ihinda rĩu nĩngamũcookanĩrĩria;
hĩndĩ ĩyo nĩngamũcookia mũciĩ. Nĩngatũma mũgĩe
igweta na ndĩmũgoocithie gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ
ciothe cia thĩ, hĩndĩ ĩrĩa ngaatũma mũgaacĩre rĩngĩ, o
mũkĩĩonagĩra na maitho manyu," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga.

Hagai

1 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa gũthamaka kwa
Dario, mũthenya wa mbere wa mweri wa gatandatũ,
ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Zerubabeli mũrũ wa
Shealitieli, mwathi wa bũrũri wa Juda, na kũrĩ Joshua
mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene,
na kanua ka mũnabii Hagai makĩĩrwo atĩrĩ, **2** Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, "Andũ aya moigaga
atĩrĩ, 'Ihinda ti ikinyu rĩa gwakĩra Jehova nyũmba.'" **3**
Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩũka na kanua ka mũnabii
Hagai ĩkĩũria atĩrĩ, **4** "Anga nĩ ihinda rĩanyu inyuĩ ene
rĩa gũikara nyũmba iria ng'emie na mbaũ rĩrĩa nyũmba
ĩno yakwa ĩikarĩte ĩrĩ nyanangĩku?" **5** Na rĩrĩ, Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, "Mwĩcũraniei wega
ũrĩa mĩthiĩre yanyu ĩtariĩ. **6** Mũhaandĩte irio nyingĩ,
no mũkagetha o tũnini. Mũrĩĩaga no mũtihũũnaga.
Mũnyuuaga no mũtinyootokaga. Mwĩhumbaga nguo no
mũtiiguaga ũrugarĩ. Ningĩ ũrĩa ũthũkũmaga, aanyiita
mũcaara wake awĩkagĩra mũhuko ũrĩ na marima." **7**
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, "Mwĩcũraniei
wega ũrĩa mĩthiĩre yanyu ĩtariĩ. **8** Ambatai irĩma-inĩ
mũgĩĩre mbaũ, mũũke mũnjakĩre nyũmba, nĩgeetha niĩ
ndĩmĩkenagĩre na nduĩke wa gũtĩĩagwo," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. **9** Mwerĩgagĩrĩra uumithio mũingĩ,
no rĩrĩ, mũkĩona o kĩndũ kĩnini. Kĩrĩa mwainũkirie,
ngĩkĩũmbũra na mĩhũmũ yakwa. Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekũũria atĩrĩ, "Ndeekire ũguo nĩkĩ? Ndeekire
ũguo nĩ ũndũ wa nyũmba yakwa, ĩrĩa iikarĩte ĩrĩ
nyanangĩku, rĩrĩa o ũmwe wanyu arahang'ĩra maũndũ
ma nyũmba yake mwene. **10** Nĩ ũndũ wanyu, igũrũ
nĩrĩregete gũita ime, nayo thĩ ĩkarega na maciaro mayo.
11 Nĩndatũmire bũrũri wage mbura mĩgũnda-inĩ na
irĩma-inĩ, o na ngĩũmia ngano, na ngĩniina ndibei ya
mũhihano na maguta na kĩrĩa gĩothe thĩ ĩciaraga, na
ngĩnyiihia andũ na mahiũ, na ngĩthũkia wĩra wa moko
manyu." **12** Ningĩ Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli,
na Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũnene, na matigari mothe ma andũ, magĩathĩkĩra
mũgambo wa Jehova Ngai wao, o na ndũmĩrĩri ya
mũnabii Hagai, tondũ nĩ Jehova Ngai wao wamũtũmĩte.
Nao andũ acio magĩĩtigĩra Jehova. **13** Ningĩ Hagai
mũtũmwo wa Jehova akĩheana ndũmĩrĩri ĩno ya Jehova
kũrĩ andũ, akĩmeera atĩrĩ: Jehova ekuuga atĩrĩ, "Niĩ ndĩ
hamwe na inyuĩ." **14** Nake Jehova akĩarahũra roho wa
Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, mwathi wa Juda, na
roho wa Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai
ũrĩa mũnene, o na roho wa andũ othe arĩa maatigarĩte,
nao magĩũka, makĩambĩrĩria kũruta wĩra wa nyũmba
ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wao. **15** Kwarĩ
mũthenya wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩna, mweri wa gatandatũ,
mwaka-inĩ wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario.

2 Na rĩrĩ, mũthenya wa mĩrongo ĩĩrĩ na ũmwe, mweri
wa mũgwanja, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire
mũnabii Hagai, akĩĩrwo atĩrĩ, **2** "Arĩria Zerubabeli mũrũ
wa Shealitieli, mwathi wa bũrũri wa Juda, na Joshua
mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene,
na andũ othe arĩa matigaire, ũmoorie atĩrĩ, **3** 'Nũũ
wanyu ũtigarĩte wonire nyũmba ĩno na riiri wayo wa
mbere? Mũrona ĩhaana atĩa rĩu? Githĩ mũtiramĩona
ĩhaana ta kĩndũ gĩa tũhũ?' **4** Jehova ekuuga atĩrĩ, 'Gĩa
na hinya, wee Zerubabeli, na ũgĩe na hinya, wee Joshua
mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene,
gĩai na hinya inyuĩ andũ othe a bũrũri, na mũrute
wĩra, nĩgũkorwo ndĩ hamwe na inyuĩ.' Ũguo nĩguo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. **5** 'Ũguo nĩguo
ndaarĩkanĩire na inyuĩ, rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri,
na Roho wakwa egũtũũra thĩinĩ wanyu. Tigai gwĩtigĩra.'
6 "Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ; 'Thuutha
wa kahinda kanini nĩngathingithia igũrũ na thĩ rĩngĩ,
na thingithie iria na thĩ nyũmũ. **7** Nĩngathingithia
ndũrĩrĩ ciothe, nake ũrĩa wĩriragĩrio nĩ ndũrĩrĩ ciothe
nĩagooka, na niĩ nĩngaiyũria nyũmba ĩno riiri,' ũguo
nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. **8** Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, 'Betha nĩ yakwa, o
na thahabu nĩ yakwa. **9** Riiri wa nyũmba ĩno ũgaakorwo
ũrĩ mũnene gũkĩra riiri wa nyũmba ĩrĩa ya mbere,' ũguo
nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. 'Na handũ
haha nĩngaheana thayũ,' ũguo nĩguo Jehova Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga." **10** Mũthenya wa mĩrongo ĩĩrĩ na
ĩna, mweri wa kenda, mwaka wa keerĩ wa gũthamaka
kwa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii
Hagai akĩĩrwo atĩrĩ, **11** "Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga atĩrĩ, 'Ũriai athĩnjĩri-Ngai ũrĩa watho ugĩte:
12 Mũndũ angĩkuua nyama nyamũre ruuno-inĩ rwa
nguo yake, naruo ruuno rũhutie mũgate, kana thubu,
kana ndibei, kana maguta, o na kana irio ingĩ-rĩ, irio
icio ciatuĩka nyamũre?'" Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcookia
atĩrĩ, "Aca." **13** Ningĩ Hagai akĩmooria atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩ
na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutania na kĩimba, angĩhutia
kĩndũ kĩmwe gĩa icio-rĩ, kĩndũ kĩu no kĩnyiitwo nĩ
thaahu?" Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ, no
kĩnyiitwo nĩ thaahu." **14** Ningĩ Hagai akĩmeera atĩrĩ,
"Jehova ekuuga atĩrĩ, 'Ũguo noguo andũ aya na rũrĩrĩ
rũrũ matariĩ maitho-inĩ makwa; ũrĩa wothe meekaga na
kĩrĩa gĩothe marutaga kũu, kĩrĩ na thaahu. **15** "'Na rĩrĩ,
mwĩcũraniei wega ũhoro ũyũ kuuma ũmũthĩ, mũtaranie
ũrĩa maũndũ maatariĩ mbere ya rĩrĩa gũtaarĩ ihiga
rĩaigĩrĩirwo igũrũ wa rĩngĩ mwako-inĩ wa hekarũ ĩno ya
Jehova. **16** Mũndũ o wothe angĩathiire hĩba-inĩ ya ngano
ya ithimi mĩrongo ĩĩrĩ, aakoraga no ithimi ikũmi. Mũndũ
o wothe angĩathiire itangi-inĩ rĩa ndibei erĩgĩrĩire
gũtahia ithimi mĩrongo ĩtano, aakoraga o mĩrongo ĩĩrĩ.
17 Ndathũkirie wĩra wothe wa moko manyu na mbaa,
na mbuu na mbura ya mbembe, no inyuĩ mũtiigana
kũnjookerera,' ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **18** Kuuma
ũmũthĩ na gũthiĩ na mbere, kuuma mũthenya ũyũ
wa mweri mĩrongo ĩĩrĩ na inya, mweri wa kenda,
mwĩcũraniei wega ũhoro wa mũthenya ũrĩa mũthingi
wa hekarũ ya Jehova wakirwo. Ta mwĩcũraniei wega: **19**
Nĩ hakĩrĩ o na mbeũ ĩtigarĩte ikũmbĩ-inĩ? Nginyagia
rĩu, mĩthabibũ, na mĩkũyũ, na mĩkomamanga, o na
mĩtamaiyũ ndĩrĩ ĩragĩa na maciaro. "'Kuuma ũmũthĩ
nĩndĩrĩmũrathimaga.'" **20** Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova
nĩyakinyĩire Hagai hĩndĩ ya keerĩ, mweri mĩrongo ĩĩrĩ na
inya wa mweri ũcio, akĩĩrwo atĩrĩ, **21** "Arĩria Zerubabeli
mwathi wa Juda, ũmwĩre atĩ nĩngathingithia igũrũ
na thĩ. **22** Nĩngang'aũrania itĩ cia ũnene, na hehenje

hinya wa mothamaki ma thĩ ng'eni. Nĩngakurumania
ngaari cia ita, na atwarithia a cio; na ndungumanie
mbarathi hamwe na ahaici a cio, o mũndũ arũndwo
na rũhiũ rwa njora rwa mũrũ wa nyina. **23** "Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, 'Mũthenya ũcio-
rĩ, nĩngakwamũkĩra, wee ndungata yakwa Zerubabeli
mũrũ wa Shealitieli,' ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 'Ningĩ
nĩngagũtua ta gĩcũhĩ gĩakwa gĩa kĩara, gĩkurure rũũri
rwakwa, nĩgũkorwo nĩngũthuurĩte,' ũguo nĩguo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga."

Zekaria

1 Na rĩrĩ, mweri wa ĩnana wa mwaka wa keerĩ wa
ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire
mũnabii Zekaria, mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Ido,
akĩĩrwo atĩrĩ: **2** "Jehova nĩarakaririo mũno nĩ maithe
manyu ma tene. **3** Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ atĩrĩ,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: 'Njookererai,
nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga, na niĩ
nĩngũmũcookerera,' ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga. **4** Mũtikahaane ta maithe manyu ma
tene arĩa maahunjagĩrio nĩ anabii a tene, makeerwo
atĩrĩ: Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:
'Garũrũkai mũtige mĩthiĩre yanyu mĩũru o na mĩtugo
yanyu mĩũru.' No makĩaga kũnjigua kana kũrũmbũiya
uuge wakwa, nĩguo Jehova ekuuga. **5** Maithe manyu ma
tene makĩrĩ kũ rĩu? Nao anabii-rĩ, nĩmatũũraga nginya
tene? **6** No rĩrĩ, githĩ ndũmĩrĩri yakwa na irĩra ciakwa
cia kũrũmĩrĩrwo, iria ndaathĩte ndungata ciakwa cia
anabii itiahingĩirio maithe manyu ma tene? "Hĩndĩ ĩyo
makĩĩrira makiuga atĩrĩ, 'Jehova Mwene-Hinya-Wothe
atwĩkĩte kũringana na ũrĩa mĩthiĩre na mĩtugo iitũ ĩtarĩĩ,
o ta ũrĩa aatuĩte nĩegwĩka.'" **7** Mũthenya wa mĩrongo
ĩĩrĩ na ĩna wa mweri wa ikũmi na ũmwe, mweri ũcio wa
Shebati, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wa Dario,
ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Zekaria,
mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Ido. **8** Nĩndonire kĩoneki
ũtukũ, na rĩrĩ, mbere yakwa ngĩona mũndũ wahaicĩte
mbarathi ndune! Mũndũ ũcio aarũgamĩte mĩtĩ-inĩ ya
mĩhandathi yarĩ handũ mũkuru-inĩ. Thuutha wake nĩ
haarĩ mbarathi ĩmwe ndune, na ingĩ cia gĩĩtĩĩri na ingĩ
njerũ. **9** Na niĩ ngĩũria atĩrĩ, "Mwathi wakwa, ici nacio
nĩ cia kĩ?" Mũraika ũcio waaragia na niĩ akĩnjookeria
atĩrĩ, "Nĩngũkwĩra nĩ cia kĩ." **10** Nake mũndũ ũcio
warũngiĩ mĩtĩ-inĩ ya mĩhandathi akĩndaarĩria akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Aya nĩo Jehova atũmĩte mathiĩ thĩ yothe." **11**
Nao magĩcookia ũhoro kũrĩ mũraika wa Jehova, ũrĩa
warũngiĩ mĩtĩ-inĩ ya mĩhandathi, makĩmwĩra atĩrĩ,
"Nĩtũthiĩte thĩ yothe na tũkoona atĩ thĩ nĩĩhooreire
na ĩrĩ na thayũ." **12** Ningĩ mũraika ũcio wa Jehova
akĩũria atĩrĩ, "Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, ũkwaga kũiguĩra Jerusalemu na matũũra ma
Juda tha, marĩa ũkoretwo ũrakarĩire mĩaka mĩrongo
mũgwanja?" **13** Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩkĩarĩria mũraika
ũcio twaragia nake na ciugo njega na cia kũhoorerania.
14 Nake mũraika ũcio wanjaragĩria akĩnjĩĩra atĩrĩ,
"Anĩrĩra ndũmĩrĩri ĩno: Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga atĩrĩ, 'Nĩnjiguaga ũiru nĩ ũndũ wa Jerusalemu
na Zayuni, **15** no rĩrĩ, nĩndakarĩtio mũno nĩ ndũrĩrĩ
iria ciĩiguaga irĩ ngitĩre. Ndaarakarĩire andũ akwa o
hanini, no ndũrĩrĩ icio igĩkĩrĩrĩria kũmanyamaria.' **16**
"Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga ũũ: 'Nĩngacooka itũũra rĩa
Jerusalemu ndĩrĩiguĩre tha, nayo nyũmba yakwa yakwo
kuo rĩngĩ. Naruo rũrigi rũa gũthima nĩrũgatambũrũkio
Jerusalemu,' ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga. **17** "Ningĩ ũthiĩ na mbere na kwanĩrĩra uuge
atĩrĩ: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, 'Matũũra
makwa nĩmakaiyũrĩrĩra ũgaacĩru rĩngĩ, nake Jehova
nĩakahooreria Zayuni rĩngĩ na ethuurĩre Jerusalemu.'"
18 Ningĩ ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, mbere yakwa ngĩona
hĩa inya! **19** Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ,
"Ici nacio nĩ cia kĩ?" Nake akĩnjookeria atĩrĩ, "Ici nĩcio
hĩa iria ciaharaganirie Juda, na Isiraeli, na Jerusalemu."
20 Nake Jehova agĩcooka akĩnyonia mabundi mana. **21**
Na niĩ ngĩmũũria atĩrĩ, "Aya-rĩ, marooka gwĩka atĩa?"
Nake akĩnjookeria atĩrĩ, "Ici nĩcio hĩa iria ciaharaganirie
Juda nĩguo gũtigacooke kuoneka mũndũ ũkwĩhaanda,
no mabundi maya, mokĩte kũmamakia na magũithie
hĩa icio cia ndũrĩrĩ, iria ciambararirie hĩa ciao igĩũkĩrĩra
bũrũri wa Juda, nĩguo andũ akuo maharaganio."

2 Ningĩ ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa
ngĩona mũndũ wanyiitĩte rũrigi rũa gũthima na
guoko gwake. **2** Ngĩmũũria atĩrĩ, "Wee-rĩ, wathiĩ kũ?"
Nake akĩnjookeria atĩrĩ, "Ndathiĩ gũthima itũũra rĩa
Jerusalemu, nĩguo menye wariĩ o na ũraihu warĩo." **3**
Na rĩrĩ, mũraika ũcio wanjaragĩria agĩthiĩ, nake mũraika
ũngĩ agĩũka kũmũtũnga, **4** akĩmwĩra atĩrĩ, "Teng'era
wĩre mwanake ũcio atĩrĩ, 'Jerusalemu rĩgaatuĩka itũũra
inene rĩtarĩ thingo, nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ na
mahiũ marĩa magaakorwo kuo.' **5** Jehova ekuuga ũũ,
'Niĩ mwene nĩ niĩ ngaatuĩka rũthingo rwa mwaki
ndĩrĩthiũrũrũkĩrie, na nduĩke riiri thĩinĩ wa itũũra rĩu.'"
6 Jehova ekuuga ũũ, "Ũkai, ũkai! Ũrai muume bũrũri wa
mwena wa gathigathini, nĩgũkorwo ndĩmũharaganĩirie
mĩena yothe ĩna ĩrĩa yumaga huho cia igũrũ," ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. **7** "Ũka, wee Zayuni! Wĩthare, o
wee ũtũũraga kwa Mwarĩ wa Babuloni!" **8** Nĩgũkorwo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, "Thuutha
wa kũũhe gĩtĩĩo, akĩndũma ngahũũrane na ndũrĩrĩ
iria ciatahĩte indo cianyu. Nĩgũkorwo ũrĩa wothe
ũmũhutagia inyuĩ nĩ kĩũma kĩa riitho rĩa Ngai ahutagia.
9 Ti-itherũ nĩngambararia guoko gwakwa ndĩmookĩrĩre,
nacio ngombo ciao itahe indo ciao. Hĩndĩ ĩyo nĩguo
mũkaamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe
ũndũmĩte. **10** "Wee Mwarĩ wa Zayuni-rĩ, anĩrĩra na
ũkene, nĩgũkorwo nĩndĩrooka gũtũũra gatagatĩ-inĩ
kanyu," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. **11** "Mũthenya
ũcio-rĩ, ndũrĩrĩ nyingĩ nĩĩkanyiitithanio na Jehova, na
nĩmagatuĩka andũ akwa. Ngaatũũra gatagatĩ-inĩ kanyu
na nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe
ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ." **12** Jehova nĩakagaya Juda gũtuĩke
igai rĩake bũrũri-inĩ ũrĩa mũtheru, na nĩagethuurĩra
Jerusalemu o rĩngĩ. **13** Hoorerai harĩ Jehova inyuĩ kĩrĩndĩ
gĩa thĩ tondũ nĩeyarahũrĩte kuuma gĩikaro-ini gĩake
gĩtheru.

3 Ningĩ akĩnyonia Joshua, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũnene, arũgamĩte mbere ya mũraika wa Jehova,
nake Shaitani arũgamĩte mwena wake wa ũrĩo nĩguo
amũcuuke. **2** Nake Jehova akĩĩra Shaitani atĩrĩ, "Jehova
arogũkũũma, wee Shaitani! Jehova ũrĩa ũthuurĩte
Jerusalemu arogũkũũma wee! Githĩ mũndũ ũyũ ti
gĩcinga gĩtharĩtwo kuuma mwaki-inĩ?" **3** Na rĩrĩ, Joshua
eehumbĩte nguo irĩ gĩko hĩndĩ ĩyo aarũgamĩte mbere ya
mũraika. **4** Mũraika ũcio akĩĩra arĩa maarũngiĩ mbere
yake atĩrĩ, "Mũrutei nguo icio ciake irĩ na gĩko." Agĩcooka
akĩĩra Joshua atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ, nĩnjeheretie mehia maku,
na nĩngũkũhumba nguo cia goro." **5** Ngĩcooka ngiuga

atĩrĩ, "Muohei kĩremba gĩtheru mũtwe." Nĩ ũndũ ũcio
makĩmuoha kĩremba gĩtheru mũtwe, na makĩmũhumba
nguo, mũraika wa Jehova arũgamĩte o hau. **6** Mũraika wa
Jehova agĩatha Joshua, akĩmwĩra atĩrĩ, **7** "Jehova Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga ũũ, 'Ũngĩrũmĩrĩra mĩthiĩre yakwa
na ũmenyagĩrĩre maũndũ marĩa nyendaga mekwo,
nĩũgaathaga nyũmba yakwa, o na ũtuĩke mũrũgamĩrĩri
wa nja ciayo, na ngwĩtĩkĩrie ũtuĩke ũmwe wa andũ
aya marũngiĩ haha. **8** "'Ta thikĩrĩria, wee Joshua,
mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, hamwe na athiritũ aku
aya maikarĩte thĩ mbere yaku, o acio kĩmenyithia kĩa
maũndũ marĩa magooka: Nĩngarehe ndungata yakwa, o
we Rũhonge.' **9** Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga
ũũ, 'Atĩrĩrĩ, nĩnjigĩte ihiga mbere ya Joshua! Ihiga rĩu rĩrĩ
na maitho mũgwanja, na nĩngakurura maandĩko igũrũ
warĩo, na njeherie mehia ma bũrũri ũyũ na mũthenya
ũmwe. **10** "'Mũthenya ũcio-rĩ, o mũndũ wanyu nĩageeta
mũndũ wa itũũra rĩake maikare rungu rwa mũtĩ wake
wa mũthabibũ na wa mũkũyũ,'" ũguo nĩguo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

4 Hĩndĩ ĩyo mũraika ũrĩa twaranagĩria nake
akĩhũndũka, akĩnjarahũra, ta ũrĩa mũndũ
aarahũragwo kuuma toro. **2** Nake akĩnjũũria atĩrĩ,
"Nĩ kĩĩ ũroona?" Na niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndĩrona
mũtĩ wa thahabu theri wa kũigĩrĩrwo tawa, ũrĩ na
mbakũri igũrũ rĩaguo, na ũigĩrĩirwo matawa mũgwanja
na mĩberethi mũgwanja ya gũtwara maguta matawa-inĩ
macio. **3** Ningĩ harĩ na mĩtĩ ĩĩrĩ ya mĩtamaiyũ ĩriganĩtie
naguo, ũmwe ũrĩ mwena wa ũrĩo wa mbakũri, na ũrĩa
ũngĩ mwena wayo wa ũmotho." **4** Ngĩũria mũraika ũrĩa
twaranagĩria atĩrĩ, "Mwathi wakwa, ici nacio nĩ ndũũ?"
5 Nake akĩnjũũria atĩrĩ, "Wee-rĩ, ndũũĩ ici nĩ ndũũ?" Na
niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, "Aca, Mwathi wakwa, ndiũĩ." **6**
Nĩ ũndũ ũcio akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya
Jehova kũrĩ Zerubabeli, nayo ĩkuuga ũũ: 'Ti ũndũ wa
hinya kana wa ũhoti, no nĩ ũndũ wa Roho wakwa,'
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. **7**
"Wee kĩrĩma gĩkĩ kĩnene-rĩ, ũkĩrĩ ũ? Ũgaatuĩka kũndũ
kwaraganu mbere ya Zerubabeli. Ningĩ nĩwe ũkaarehe
ihiga rĩa kũrĩĩkia mwako o gũkĩanagĩrĩrwo atĩrĩ, 'Ngai
rĩrathime! Ngai rĩrathime!'" **8** Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova
ĩkĩnginyĩrĩra ngĩĩrwo atĩrĩ: **9** "Moko ma Zerubabeli
nĩmo maakĩte mũthingi wa hekarũ ĩno, na moko
make no mo makaamĩrĩkia. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya
atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ
inyuĩ. **10** "Nũũ ũmenaga mũthenya wa kĩambĩrĩria kĩa
maũndũ manini? Andũ nĩmagakena moona kabirũ
karĩ guoko-inĩ gwa Zerubabeli. (Maya nĩmo maitho
mũgwanja ma Jehova, marĩa moonaga thĩ yothe.)" **11**
Ningĩ ngĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, "Mĩtamaiyũ ĩno ĩĩrĩ ĩrĩ
mwena wa ũrĩo na wa ũmotho wa mũtĩ wa kũigĩrĩra
tawa nĩ mĩtũũ?" **12** Ningĩ ngĩmũũria atĩrĩ, "Honge ici
igĩrĩ cia mĩtamaiyũ irũgamanĩte na mĩberethi ĩno ya
thahabu iraita maguta mahaana ta thahabu nĩ ndũũ?"
13 Nake agĩcookia atĩrĩ, "Wee-rĩ, ndũũĩ ici nĩ ndũũ?"
Na niĩ ngiuga atĩrĩ, "Aca, Mwathi wakwa, ndiũĩ." **14**
Nĩ ũndũ ũcio akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Aya eerĩ nĩo maitĩrĩirio
maguta nĩguo matungatage Mwathani wa thĩ yothe."

5 Ningĩ ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere
yakwa ngĩona ibuku-rĩa-gĩkũnjo rĩombũkaga rĩera-
inĩ. **2** Nake akĩnjũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ ũroona?" Na
niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndĩrona ibuku-rĩa-gĩkũnjo
rĩrombũka rĩera-inĩ, rĩrĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo
ĩĩrĩ na warĩĩ wa mĩkono ikũmi." **3** Nake akĩnjĩĩra atĩrĩ,
"Gĩkĩ nĩ kĩrumi kĩrĩa gĩgũtambũrũka bũrũri wothe;
nĩgũkorwo kũringana na ũrĩa mwena ũmwe warĩo
wandĩkĩtwo, mũici o wothe no nginya agaathaamio,
naguo mwena ũcio ũngĩ warĩo ũkandĩkwo atĩrĩ, ũrĩa
wothe wĩhĩtaga na maheeni nĩagathaamio. **4** Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, 'Nĩngatũma kĩrumi
kĩu, nakĩo nĩgĩgatoonya nyũmba ya mũici na nyũmba
ya ũrĩa wĩhĩtaga na maheeni akĩgwetaga rĩĩtwa rĩakwa.
Gĩgaikara nyũmba yake na kĩmĩanange yothe, kĩanange
mbaũ ciayo na mahiga mayo.'" **5** Ningĩ mũraika ũrĩa
wanjaragĩria akiumĩra akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Tiira maitho
wone nĩ kĩĩ gĩkĩ kĩroimĩra." **6** Ngĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ
gĩkĩ?" Nake akĩnjookeria atĩrĩ, "Nĩ gĩkabũ gĩa gũthima."
Agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Ũyũ nĩguo waganu wa andũ,
ũrĩa ũrĩ bũrũri wothe." **7** Nakĩo gĩkunĩko gĩa kĩgera
gĩgĩkunũrwo, na rĩrĩ, hau thĩinĩ wa gĩkabũ ngĩona
mũndũ-wa-nja waikarĩte thĩ ho. **8** Nake akiuga atĩrĩ,
"Ũyũ nĩwe Nyawaganu," nake akĩmũcookia thĩinĩ wa
gĩkabũ na agĩgĩkunĩka na gĩkunĩko kĩu gĩa kĩgera. **9**
Ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa
ngĩona andũ-a-nja eerĩ, mareretio nĩ rũhuho; tondũ
maarĩ na mathagu ta ma njũũ, makĩoya gĩkabũ
kĩu magĩgĩtwara rĩera-inĩ. **10** Ngĩũria mũraika ũcio
wanjaragĩria atĩrĩ, "Maratwara gĩkabũ kĩu kũ?" **11** Nake
akĩnjookeria atĩrĩ, "Maragĩtwara bũrũri wa Babuloni
magagĩakĩre nyũmba kuo. Yarĩka-rĩ, gĩkabũ kĩu makĩige
kuo handũ hakĩo."

6 Ningĩ ngĩtiira maitho rĩngĩ, na rĩrĩ, ngĩona ngaari
inya cia ita igĩũka ciumĩte gatagatĩ ka irĩma igĩrĩ,
irĩma icio ciarĩ cia gĩcango! **2** Ngaari ya mbere yaguucĩtio
nĩ mbarathi ndune, na ya keerĩ ĩkaguucio nĩ mbarathi
njirũ, **3** na ya gatatũ ĩkaguucio nĩ mbarathi njerũ, nayo
ya kana ĩkaguucio nĩ mbarathi cia marooro; ciothe
ciarĩ mbarathi ciarĩ na hinya. **4** Ngĩũria mũraika ũcio
wanjaragĩria atĩrĩ, "Mwathi wakwa, ici nacio nĩ ndũũ?"
5 Nake mũraika ũcio akĩnjookeria atĩrĩ, "Maya nĩ maroho
marĩa mana ma igũrũ, maroima harĩa marũgamaga
mbere ya Mwathani wa thĩ yothe. **6** Ngaari ĩyo ĩguucĩtio
nĩ mbarathi njirũ yerekeire bũrũri wa gathigathini,
nayo ĩyo ĩguucĩtio nĩ mbarathi njerũ yerekeire bũrũri
wa ithũĩro, nayo ĩyo ĩguucĩtio nĩ mbarathi irĩ na
maroro yerekeire bũrũri wa gũthini." **7** Rĩrĩa mbarathi
icio irĩ hinya cioimagarire-rĩ, nĩciageragia mũno ũrĩa
ingĩthiĩ thĩ yothe. Nake agĩciĩra atĩrĩ, "Thiĩi mũcange
thĩ yothe!" Nĩ ũndũ ũcio igĩthiĩ thĩ yothe. **8** Ningĩ
agĩcooka akĩnjĩta akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Ta rora, icio cierekeire
bũrũri wa gathigathini nĩitũmĩte Roho wakwa ũgĩe na
ũhurũko kũu bũrũri wa gathigathini." **9** Ndũmĩrĩri
ya Jehova nĩyanginyĩrire ngĩĩrwo atĩrĩ, **10** "Amũkĩra
betha na thahabu kuuma kũrĩ andũ arĩa maatahĩtwo,
na nĩo Helidai, na Tobija, na Jedaia, arĩa mokĩte kuuma
Babuloni. Thiĩ o ũmũthĩ mũciĩ kwa Josia mũrũ wa
Zefania. **11** Oya betha na thahabu icio ũthondeke

thũmbĩ, ũcooke ũmĩigĩrĩre mũtwe wa Joshua mũrũ wa
Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. 12 Mwĩre
atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: 'Ũyũ nĩwe
mũndũ ũrĩa wĩtagwo Rũhonge, nake nĩakaruta honge
arĩ handũ haake na ake hekarũ ya Jehova. 13 Ũcio
nĩwe ũgaaka hekarũ ya Jehova, na nĩakahumbwo riiri,
na nĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene aathane. O na
nĩagatungata arĩ mũthĩnjĩri-Ngai aikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa
ũnene; na maũndũ macio meerĩ nĩmakaganĩrĩra wega.'
14 Nayo thũmbĩ ĩyo ĩigwo thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, ĩrĩ
kĩririkano kĩa Helidai, na Tobija, na Jedaia, na Heni mũrũ
wa Zefania. 15 Arĩa marĩ kũraya nĩmagooka gũteithia
gwaka hekarũ ya Jehova, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ.
Ũndũ ũyũ nĩũgekĩka mũngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai
wanyu mũrĩ na kĩyo."

7 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki wa Dario,
ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Zekaria, mũthenya
wa kana wa mweri wa kenda, na nĩguo mweri wa
Kiselevu. 2 Andũ a Betheli nĩmatũmĩte Sharezeru
na Regemu-Meleku hamwe na andũ ao magathaithe
Jehova 3 na kũũria athĩnjĩri-Ngai a nyũmba ya Jehova
Mwene-Hinya-Wothe na anabii atĩrĩ, "Nĩnjagĩrĩirwo nĩ
gũcakaya na kwĩhinga kũrĩa irio mweri wa gatano, ta
ũrĩa njĩkĩte mĩaka mĩingĩ?" 4 Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova
Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrire akĩnjĩĩra atĩrĩ, 5
"Ũria andũ othe a bũrũri o na athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, 'Rĩrĩa
mwehingaga kũrĩa irio mũgĩcakayaga mweri-inĩ wa
gatano na wa mũgwanja ihinda rĩa mĩaka mĩrongo
mũgwanja-rĩ, ti-itherũ mwehingaga kũrĩa irio nĩ ũndũ
wakwa? 6 Na rĩrĩa mwarĩĩaga na mũkanyua-rĩ, githĩ
mũtiarĩĩaga ndĩa ĩyo nĩ ũndũ wa inyuĩ ene? 7 Githĩ
ici ticio ciugo cia Jehova iria cianĩrĩirwo igereire harĩ
anabii a tene, rĩrĩa Jerusalemu na matũũra marĩa
maarĩthiũrũrũkĩirie maarĩ na ũhurũko na makaagaacĩra,
nakuo Negevu na hũgũrũrũ-inĩ cia irĩma cia mwena
wa ithũĩro nĩ gwatũũragwo nĩ andũ?'" 8 Ndũmĩrĩri
ya Jehova nĩyakinyĩire Zekaria o rĩngĩ akĩĩrwo atĩrĩ: 9
"Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: 'Tuagai ciira
na kĩhooto; iguanagĩrai tha na mũcaayanagĩre mũndũ
na ũrĩa ũngĩ. 10 Mũtikanahinyĩrĩrie mũtumia wa ndigwa
kana mwana wa ngoriai, kana mũndũ wa kũngĩ, kana
mũthĩĩni. Mũtikaneciiranĩrie ũũru ngoro-inĩ cianyu.' 11
"No nĩmaregire kũigua; makĩng'athia, na makĩhũgũka
na magĩthinga matũ mao. 12 Nao makĩũmia ngoro ciao
o ta ihiga rĩa nyaigĩ, na matingĩathikĩrĩirie watho kana
ndũmĩrĩri ĩrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe aamatũmĩire
na Roho wake, aarĩtie na tũnua twa anabii a tene.
Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe akĩrakara
mũno. 13 "Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
'Rĩrĩa ndeetanire, matiathikĩrĩirie; nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa nao
maanjĩtire, ndiamathikĩrĩirie. 14 Nĩndamaharaganirie
na kĩhuhũkanio kĩnene ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, magĩtũũra
kuo marĩ ageni. Bũrũri wao watigirwo ũkirĩte ihooru,
na nĩ ũndũ ũcio gũkĩaga mũndũ ũngĩũtuĩkania kana
acooke kuo. Ũguo nĩguo maatũmire bũrũri ũcio mwega
ũkire ihooru.'"

8 O rĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩyanginyĩrire, ngĩĩrwo atĩrĩ: 2 Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga ũũ: "Nĩnjiguaga ũiru mũno nĩ ũndũ wa
Zayuni; nĩndĩracinwo nĩ ũiru nĩ ũndũ wake." 3 Jehova
ekuuga ũũ: "Nĩngacooka Zayuni, ndũũre Jerusalemu.
Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgeetagwo Itũũra Inene
rĩa Ũhoro-wa-Ma, nakĩo kĩrĩma kĩa Jehova Mwene-
Hinya-Wothe gĩgeetagwo Kĩrĩma Gĩtheru." 4 Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: "Athuuri na atumia
arĩa akũrũ mũno nĩmagaikara njĩra-inĩ cia Jerusalemu
rĩngĩ, o mũndũ anyiitĩte mũtirima wake na guoko nĩ
ũndũ wa gũkũra mũno. 5 Njĩra cia itũũra rĩu inene
ikaiyũra tũhĩĩ na tũirĩtu tũgĩthaaka." 6 Jehova Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga ũũ: "Hĩndĩ ĩyo ũndũ ũcio no
woneke ũrĩ wa magegania nĩ matigari ma andũ acio, no
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, harĩ niĩ-rĩ,
ũndũ ũcio no woneke ũrĩ wa magegania?" 7 Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: "Nĩngahonokia andũ
akwa kuuma mabũrũri ma mwena wa irathĩro na wa
ithũĩro. 8 Nĩngamacookia matũũre Jerusalemu; nao
magaatuĩka andũ akwa na niĩ nduĩke Ngai wao wa
kwĩhokeka na mũthingu." 9 Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga ũũ: "Inyuĩ arĩa mũraigua ciugo ici ciaririo
nĩ anabii arĩa maarĩ kuo rĩrĩa mũthingi wa nyũmba ya
Jehova Mwene-Hinya-Wothe wahaandirwo-rĩ, gĩai na
hinya nĩgeetha hekarũ yakwo. 10 Mbere ya hĩndĩ ĩyo
gũtiarĩ irĩhi rĩa mũndũ kana rĩa nyamũ. Gũtirĩ mũndũ
ũngĩarutire wĩra wake na thayũ nĩ ũndũ wa thũ ciake,
tondũ nĩndatũmĩte o mũndũ o mũndũ okĩrĩre ũrĩa
ũngĩ. 11 No rĩrĩ, rĩu ndigũcooka kũherithia matigari ma
andũ aya ta ũrĩa ndeekaga tene." Ũguo nĩguo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. 12 "Mbeũ nĩĩgakũra
wega, naguo mũthabibũ nĩũgaciara matunda maguo, na
tĩĩri nĩũkaruta magetha maguo, narĩo igũrũ nĩrĩgatatia
ime. Ngaaheana maũndũ maya mothe matuĩke igai
rĩa matigari ma andũ aya. 13 O ta ũrĩa mũkoretwo
mũkĩonwo ta mũrĩ arume mũrĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
wee Juda na Isiraeli-rĩ, noguo ngaamũhonokia, na
nĩmũgatuĩka kĩrathimo. Mũtigetigĩre, no gĩai na hinya."
14 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: "O ta ũrĩa
ndaatuĩte atĩ nĩngũmũrehere mwanangĩko, na ndiigana
kũigua tha rĩrĩa maithe manyu mandakaririe-rĩ," Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, 15 "nĩ ũndũ ũcio
rĩu nĩnduĩte nĩngwĩka Jerusalemu na Juda maũndũ
mega rĩngĩ. Nĩ ũndũ ũcio tigai gwĩtigĩra. 16 Maya nĩmo
maũndũ marĩa mũgwĩka: aranagĩriai ũhoro wa ma
mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mũtuage ciira wa ma na wa
kĩhooto maciirĩro-inĩ manyu; 17 mũtikanaciirĩre gwĩka
mũndũ wa itũũra rĩanyu ũũru, na mũtikanende kwĩhĩta
na maheeni. Niĩ nĩthũire maũndũ macio mothe," ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. 18 Ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-
Hinya-Wothe nĩyanginyĩrire rĩngĩ, ngĩĩrwo atĩrĩ: 19
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: "Mahinda ma
kwĩhinga kũrĩa irio mweri wa kana, na wa gatano, na
wa mũgwanja na wa ikũmi-rĩ, magaatuĩka mahinda
ma gũcanjamũka na kũrũũhia, na ma maruga ma
gĩkeno harĩ Juda. Nĩ ũndũ ũcio endagai ũhoro wa
ma na wa thayũ." 20 Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga ũũ: "Andũ aingĩ na atũũri a matũũra maingĩ
manene nĩ magooka, 21 nao atũũri a itũũra rĩmwe

inene magaathiĩ itũũra rĩngĩ inene moige atĩrĩ, ‘Rekei
tũthiĩ o rĩu tũgathaithe Jehova na tũkarongoorie Jehova
Mwene-Hinya-Wothe. Niĩ mwene nĩngũthiĩ.’ 22 Irĩndĩ
na ndũrĩrĩ irĩ hinya nĩ igooka Jerusalemu kũrongooria
Jehova Mwene-Hinya-Wothe na kũmũthaitha.” 23
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Matukũ-inĩ
macio andũ ikũmi kuuma thiomi-inĩ ciothe na ndũrĩrĩ-
inĩ ciothe nĩmakanyiita Mũyahudi ũmwe, marũmie
gĩcũrĩ gĩa kanjũ yake na mamwĩre atĩrĩ, ‘Reke tũthiĩ
nawe, tondũ nĩtũiguĩte atĩ Ngai arĩ hamwe na inyuĩ.’”

9 Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyũkĩrĩire bũrũri wa Hadaraka,
na ĩgakinyĩrĩra Dameski: nĩgũkorwo maitho ma
andũ, na ma mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli macũthĩrĩirie
Jehova, 2 na ĩgakinyĩrĩra Hamathu o nakuo, itũũra rĩrĩa
rĩhakanĩte nakuo, o na ĩgakinyĩrĩra Turo na Sidoni, o na
gũtuĩka andũ akuo maarĩ oogĩ mũno. 3 Andũ a Turo
nĩmeyakĩire kĩĩgitĩro kĩrũmu, na makeigĩra hĩba cia
betha nyingĩ ta rũkũngũ, na thahabu nyingĩ ta mahuti
ma njĩra-inĩ. 4 No rĩrĩ, Mwathani nĩakarĩtunya ũtonga
warĩo, na aanange ũhoti warĩo wa iria-inĩ, narĩo itũũra
rĩu nĩrĩgacinwo na mwaki. 5 Ashikeloni nĩrĩkeyonera
ũhoro ũcio na rĩĩtigĩre, Gaza nĩrĩkehũũrithania nĩ ruo
rũnene, o na Ekironi o narĩo, nĩgũkorwo mwĩhoko warĩo
nĩũkahooha. Gaza nĩrĩkoorwo nĩ mũthamaki warĩo,
narĩo Ashikeloni nĩrĩgathaamwo. 6 Andũ a bũrũri ũngĩ
nĩmagatũũra Ashidodi, na niĩ nĩnganiina mwĩtĩĩo wa
Afilisti. 7 Nĩngaruta thakame tũnua-inĩ twao, na irio
iria ngaananie ndĩcirute gatagatĩ ka magego mao. Andũ
arĩa magaatigara magaatuĩka a Ngai witũ, na matuĩke
atongoria a Juda, nao andũ a Ekironi makahaana ta
andũ a Jebusi. 8 Na rĩrĩ, nĩngagitĩra nyũmba yakwa
kuuma kũrĩ mbũtũ iria imarehagĩra mbaara. Gũtirĩ
hĩndĩ ĩngĩ mũhinyanĩrĩria agaacooka gũtooria andũ
akwa, nĩgũkorwo rĩu nĩndĩĩoneire ũrĩa maanahinyĩrĩrio.
9 Kena mũno, wee Mwarĩ wa Zayuni! Anĩrĩra, wee Mwarĩ
wa Jerusalemu! Atĩrĩrĩ, mũthamaki waku nĩarooka kũrĩ
we, nĩ mũthingu na arĩ na ũhonokio, nĩ mũhooreri
na akuuĩtwo nĩ ndigiri, agaikarĩra njaũ ya ndigiri. 10
Nĩngeheria ngaari cia ita kuuma Efiraimu, na njeherie
mbarathi cia mbaara kuuma Jerusalemu, naguo ũta
wa mbaara-rĩ, nĩũkoinangwo. Nake aanĩrĩre thayũ
ndũrĩrĩ-inĩ. Wathani wake-rĩ, ũgaatambũrũka kuuma
iria rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ, na kuuma Rũũĩ rwa
Farati o nginya ituri cia thĩ. 11 No ha ũhoro waku-rĩ,
nĩ ũndũ wa thakame ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩire
nawe, nĩngoohorithia andũ aku arĩa mohetwo, moime
irima rĩu rĩtarĩ maaĩ. 12 Cookai kĩĩhitho-inĩ kĩanyu
kĩrĩa kĩrũmu, inyuĩ muohetwo mũrĩ na mwĩhoko; o
na rĩu nguuga atĩrĩ, nĩngamũcookeria indo cianyu
maita meerĩ. 13 Ngaagonya Juda o taarĩ ũta wakwa,
nake Efiraimu atuĩke ta mĩguĩ ya ũta ũcio, ndĩmaiyũrie
kuo. Nĩngarahũra ariũ aku, wee Zayuni, mokĩrĩre
ariũ aku wee Mũyunani, na ngũtue ta rũhiũ rwa
njora rwa njamba ĩrĩ hinya. 14 Hĩndĩ ĩyo Jehova
nĩakoonwo arĩ igũrũ rĩao; mũguĩ wake ũkaarathũka
ta rũheni. Mwathani Jehova nĩakahuha karumbeta;
agaathiĩ arĩ ihuhũkanio-inĩ cia mwena wa gũthini,
15 nake Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamagitĩra.
Nao makaamaniina biũ, na matooranie na kũmahũũra
na mahiga ma kĩgũtha. Makaanyua na manegene ta
marĩĩtwo nĩ ndibei; makaiyũrĩrĩrio ta mbakũri ĩrĩa
ĩhũthagĩrwo kũminjaminjĩria koine cia kĩgongona. 16
Jehova Ngai wao nĩakamahonokia mũthenya ũcio, marĩ
andũ a rũũru rwake. Nĩmagakengaga bũrũri-inĩ wake,
ta mahiga ma goro marĩ thũmbĩ-inĩ ya mũthamaki. 17
Kaĩ nĩmagakorwo marĩ a kwendeka, na mathakarĩte-ĩ!
Irio cia mĩgũnda nĩigatũma aanake magaacĩre, nayo
ndibei ya mũhihano ĩtũme airĩtu o nao magaacĩre.

10 Hooyai Jehova oirie mbura hĩndĩ ya kĩmera
kĩa mbere; Jehova nĩwe ũtũmaga kũgĩe matu
ma mbura ya kĩhuhũkanio. Nĩoiragĩria andũ mbura,
na akahe mũndũ o wothe irio cia mũgũnda. 2
Mĩhianano ya kũhooywo yaragia maheeni, ago moonaga
cioneki itarĩ cia ma, maaragia ũhoro wa irooto itarĩ
cia ma; kũhoorerania kwao no gwa tũhũ. Nĩ ũndũ
ũcio andũ maturuuraga ta ng’ondu, makahinyĩrĩrĩka
nĩ ũndũ wa kwaga mũrĩithi. 3 “Marakara makwa
nĩmakanĩte nĩ ũndũ wa arĩithi, na niĩ nĩngaherithia
atongoria acio; nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩakamenyerera rũũru rwake, nĩruo andũ a nyũmba ya
Juda, na atũme matuĩke ta mbarathi ĩgwĩtĩĩa ĩrĩ mbaara-
inĩ. 4 Thĩinĩ wa Juda nĩgũkoima ũrĩa ũgaatuĩka ihiga rĩa
koine, na kuuma kũrĩ we kuume higĩ cia kwamba hema,
ningĩ kuume ũta wa mbaara, o na kuume mũndũ o wothe
wa gwathana. 5 Marĩ hamwe magaatuĩka ta njamba
cia ita irĩ hinya, marangĩrĩrie thũ ciao ndoro-inĩ ya
njĩra hĩndĩ ya mbaara. Tondũ Jehova agaakorwo hamwe
nao, makaarũa na mang’aũranie ahaici a mbarathi. 6
“Nĩngekĩra nyũmba ya Juda hinya, na honokie nyũmba
ya Jusufu. Nĩngamacookia kwao, tondũ nĩndĩmaiguĩrĩire
tha. Nao magaikara ta itarĩ ndaamarega, nĩgũkorwo
niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wao, na nĩngamacookeria
mahooya mao. 7 Andũ a Efiraimu magaatuĩka ta
njamba cia ita, nacio ngoro ciao icanjamũke ta
andũ manyuĩte ndibei. Ciana ciao nĩikoona ũndũ
ũcio ikene; nacio ngoro ciao nĩigakenera Jehova. 8
Nĩngameta ndĩmacookanĩrĩrie. Ti-itherũ nĩngamakũũra;
nao nĩmakaingĩha o ta ũrĩa maarĩ mbere. 9 O na
ingĩkamaharaganĩria ndũrĩrĩ-inĩ, marĩ o kũu mabũrũri
ma kũraya no makaandirikana. O, hamwe na ciana ciao
nĩmakahonoka na macooke kwao. 10 Nĩngamacookia
kuuma Misiri, na ndĩmacookanĩrĩrie kuuma Ashuri.
Nĩngamarehe bũrũri wa Gileadi na wa Lebanoni, o
nginya mage ũikaro ũngĩmaigana. 11 Magaatuĩkanĩria
iria rĩa thĩĩna; makũmbĩ ma iria nĩmakahoorerio, nakuo
kũrĩa Rũũĩ rwa Nili rũrikĩte nĩgũkahũa. Mwĩtĩĩo wa
Ashuri nĩũkaharũrũkio, nayo thimbũ ya ũthamaki wa
Misiri nĩĩkeherio. 12 Nĩngamekĩra hinya ndĩmomĩrĩrie
thĩinĩ wa Jehova, na thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩake nĩmagetwara,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

11 Wee, Lebanoni-rĩ, hingũra mĩrango yaku, nĩgeetha
mwaki ũcine mĩtarakwa yaku, ũmĩniine! 2 Rĩra,
wee mũthithinda, nĩgũkorwo mũtarakwa nĩũgwĩte; mĩtĩ
ĩrĩa mĩrũngarũ nĩmĩanange! Rĩrai inyuĩ mĩgandi ya
Bashani; nĩgũkorwo mĩtĩ ya mũtitũ ũrĩa mũtumanu
nĩĩtemetwo. 3 Ta thikĩrĩriai ũrĩa arĩithi maraarĩra,
makĩgirĩkaga: ũrĩithio wao ũrĩa mũnoru nĩwanangĩtwo!

Ta thikĩrĩriai mũraramo wa mĩrũũthi; gĩthaka kĩrĩa
kĩruru kĩa Jorodani nĩkĩanange! **4** Jehova Ngai wakwa
ekuuga ũũ: "Rĩithia rũũru rũrĩa rũtuĩrĩirwo gũthĩnjwo.
5 Arĩa macigũraga nĩo macithĩnjaga na matione
wa kũmaherithia. Arĩa maciendagia moigaga atĩrĩ,
'Jehova arogoocwo, niĩ ndĩ mũtongu!' Arĩithi ene cio
maticiiguagĩra tha. **6** Nĩgũkorwo ndikaiguĩra andũ
a bũrũri ũcio tha rĩngĩ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
"Nĩnganeana mũndũ o kũrĩ mũndũ wa itũũra rĩake
na kũrĩ mũthamaki wake. Nĩmakahinyĩrĩria bũrũri
ũcio, na ndikamahonokia kuuma moko-inĩ mao." **7** Nĩ
ũndũ ũcio ngĩrĩithia rũũru rũu rwatuĩrĩirwo gũthĩnjwo,
na makĩria iria ciahinyĩrĩirio cia rũũru rũu. Ngĩcooka
ngĩoya thanju igĩrĩ, rũmwe ngĩrwĩta Ũtugi na rũrĩa
rũngĩ ngĩrwĩta Ũiguano, na niĩ ngĩrĩithia rũũru rũu.
8 Ihinda rĩa mweri ũmwe nĩndeheririe arĩithi acio
atatũ. Naruo rũũru rũgĩĩthũũra mũno, na niĩ ngĩnogio
nĩo, **9** ngiuga atĩrĩ, "Ndigũcooka gũtuĩka mũrĩithi
wanyu. Iria cia gũkua nĩikue, na iria cia gũthira nĩithire.
Iria igũtigara-rĩ, nĩĩrĩane cio nyene." **10** Ningĩ ngĩoya
rũthanju rwakwa rũrĩa rwetagwo Ũtugi, ngĩruunania
icunjĩ igĩrĩ, ngĩtharia kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩire na
ndũrĩrĩ ciothe. **11** Gĩatharirio o ro mũthenya ũcio,
na nĩ ũndũ ũcio arĩa maahinyĩrĩirio a rũũru rũu, arĩa
maanjũũthĩrĩirie, makĩmenya atĩ ĩyo yarĩ ndũmĩrĩri
ya Jehova. **12** Ngĩcooka ngĩmeera atĩrĩ, "Mũngĩona nĩ
kwagĩrĩire, Heei mũcaara wakwa, na aakorwo ti ũguo-rĩ,
ikarai naguo." Nĩ ũndũ ũcio makĩndĩha mũcaara wa
icunjĩ mĩrongo ĩtatũ cia betha. **13** Hĩndĩ ĩyo Jehova
akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Ikĩria mũũmbi wa nyũngũ mbeeca icio": ĩ
thogora ũcio mwega moonire nĩũnjiganĩte! Nĩ ũndũ ũcio
ngĩoya icunjĩ icio mĩrongo ĩtatũ cia betha, ngĩciikĩria
mũũmbi kũu nyũmba-inĩ ya Jehova. **14** Ningĩ ngiunania
rũthanju rwakwa rwa keerĩ rũrĩa rwetagwo Ũiguano,
ngĩthũkia ũrũmwe gatagatĩ ka Juda na Isiraeli. **15** Ningĩ
Jehova akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Oya o rĩngĩ indo cia mũrĩithi
mũkĩĩgu. **16** Nĩgũkorwo nĩngwarahũra mũrĩithi bũrũri-
inĩ ũyũ, ũrĩa ũtakarũmbũiya ng'ondu iria ciũrĩte, kana
acarie tũgondu, kana ohe iria ndiihie, o na kana arĩithie
iria ng'ima, we no kũrĩa arĩrĩĩaga nyama cia ng'ondu
iria noru, agĩcikũũraga mahũngũ. **17** "Kaĩ mũrĩithi ũcio
wa tũhũ, ũrĩa ũtiganagĩria rũũru, arĩ na haaro-ĩ! Guoko
gwake na riitho rĩake rĩa ũrĩo irotemwo na rũhiũ rwa
njora! Guoko gwake nĩgũkonja biũ, na riitho rĩake rĩa
ũrĩo rĩtuĩke itumumu biũ."

12 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkoniĩ Isiraeli. Jehova,
ũrĩa watambũrũkirie igũrũ, na akĩhaanda gĩtina
gĩa thĩ ĩno, o na akĩũmba roho thĩinĩ wa mũndũ, ekuuga
ũũ: **2** "Nĩngũtua Jerusalemu ta gĩkombe kĩa ndibei
gĩa gũtũma arĩa othe magũthiũrũrũkĩirie matũgũũge.
Juda o ũndũ ũmwe na Jerusalemu nĩgũkarigiicĩrio
nĩ thũ. **3** Mũthenya ũcio, rĩrĩa ndũrĩrĩ ciothe cia
thĩ igaacookanĩrĩra irĩũkĩrĩre, nĩngatua Jerusalemu
ihiga rĩtangĩenyenyeka kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe. Arĩa othe
makaageria kũrĩenyenyia nĩmakeguraria mũno. **4**
Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngamakia mbarathi o yothe
ĩhahũke, nake mũmĩhaici ndũme agũrũke," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. "Nĩngarangĩra nyũmba ya Juda, no
mbarathi ciothe cia ndũrĩrĩ ndĩcitue ndumumu. **5** Hĩndĩ
ĩyo atongoria a Juda makeĩĩra na ngoro atĩrĩ, 'Andũ
a Jerusalemu nĩmagĩte na hinya nĩ ũndũ wa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wao.' **6** "Mũthenya ũcio
nĩngatũma atongoria a Juda mahaane ta nyũngũ ĩiyũrĩte
mwaki ĩrĩ riiko, na ndũme mahaane ta gĩcinga gĩgwakana
kĩrĩ thĩinĩ wa itĩĩa cia ngano. Makaaniina andũ arĩa
othe marĩthiũrũrũkĩirie mwena wa ũrĩo na mwena wa
ũmotho, no rĩrĩ, andũ a Jerusalemu matigaakorwo na
ũgwati o na hanini marĩ kũu Jerusalemu. **7** "Jehova
akaamba kũhonokia andũ arĩa matũũraga Juda, nĩgeetha
gĩtĩĩo kĩa nyũmba ya Daudi na kĩa aikari a Jerusalemu
gĩtikananenehe gũkĩra kĩa andũ a Juda. **8** Mũthenya ũcio
Jehova nĩakagitĩra andũ arĩa matũũraga Jerusalemu,
nĩgeetha arĩa maagĩte hinya mũno gatagatĩ-inĩ kao
makahaana ta Daudi, nayo nyũmba ya Daudi ĩkahaana o
ta Ngai, ĩhaane ta mũraika wa Jehova amatongoretie. **9**
Mũthenya ũcio nĩngoimagara nganiine ndũrĩrĩ ciothe
iria igookĩrĩra itũũra rĩa Jerusalemu. **10** "Na nĩngaitĩrĩria
nyũmba ya Daudi na arĩa othe matũũraga itũũra rĩa
Jerusalemu roho wa gũtugana na wagũthaithana. Nao
nĩmakerorera ũrĩa maathecire, na nĩmakamũrĩrĩra marĩ
na ruo o ta ũrĩa mũndũ arĩragĩra mwana wa mũmwe,
na magĩe na kĩeha kĩnene o ta ũrĩa mũndũ ethikagĩra
akuĩrĩirwo nĩ mwana wake wa irigithathi. **11** Mũthenya
ũcio nĩgũgakorwo kĩrĩro kĩnene kũu Jerusalemu, o ta
kĩrĩro kĩrĩa kĩarĩ Hadadi-Rimoni o kũu werũ-inĩ wa
Megido. **12** Bũrũri ũcio nĩũkagĩa na kĩrĩro, o mbarĩ o
mbarĩ ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki: mbarĩ ya
nyũmba ya Daudi ĩrĩre ĩrĩ iiki na atumia ao marĩ oiki,
mbarĩ ya nyũmba ya Nathani ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao
marĩ oiki, **13** na mbarĩ ya nyũmba ya Lawi ĩrĩre ĩrĩ iiki,
na atumia ao marĩ oiki, mbarĩ ya Shimei ĩrĩre ĩrĩ iiki, na
atumia ao marĩ oiki, **14** na mbarĩ icio ingĩ ciothe itigaire
o mbarĩ o mbarĩ ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki.

13 "Mũthenya ũcio gĩthima nĩgĩgathikũrio nĩ ũndũ
wa nyũmba ya Daudi o na nĩ ũndũ wa andũ
arĩa matũũraga Jerusalemu, gĩthima gĩa kũmatheria
mehia o na thaahu." **2** Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga atĩrĩ, "Mũthenya ũcio nĩnganiina marĩĩtwa
ma mĩhianano ya kũhooywo mathire bũrũri-inĩ, na
matigacooka kũririkanwo rĩngĩ. Nĩngeheria anabii
hamwe na roho ũcio wa thaahu, mathire bũrũri-inĩ. **3**
Na rĩrĩ, kũngĩgaakorwo na mũndũ ũrathiĩ na mbere na
kũratha mohoro-rĩ, ithe na nyina, arĩa mamũciarĩte, nĩ
makaamwĩra atĩrĩ, 'No nginya ũkue, nĩ ũndũ nĩwarĩtie
maheeni ũkĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Jehova.' Rĩrĩa akaaratha
mohoro-rĩ, aciari ake mwene nĩmakamũtheeca na rũhiũ.
4 "Mũthenya ũcio mũnabii o wothe nĩagaconoka nĩ
ũndũ wa kĩoneki kĩa ũrathi wake. Ndakehumba nguo ya
maguoya ya mũnabii nĩguo aheenie andũ. **5** Akoigaga
atĩrĩ, 'Niĩ ndirĩ mũnabii, ndĩ mũrĩmi, ndũũragio nĩ
mũgũnda kuuma ũnini-inĩ wakwa.' **6** Nake mũndũ
angĩkamũũria atĩrĩ, 'Ironda ici irĩ mwĩrĩ waku nĩ cia kĩ?'
we agaacookia atĩrĩ, 'Ironda ici ndagĩĩrĩire nyũmba-inĩ ya
arata akwa.' **7** "Arahũka, wee rũhiũ rwa njora, ũũkĩrĩre
mũrĩithi wakwa, ũkĩrĩra mũndũ ũcio wa hakuhĩ na niĩ!"
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. "Ringa
mũrĩithi, nacio ng'ondu nĩikũhurunjũka, nakuo guoko
gwakwa ndĩkwerekerie kũrĩ tũgondu, ndĩtũũkĩrĩre." **8**

Jehova ekuuga atĩrĩ, "Bũrũri-inĩ guothe, andũ icunjĩ
igĩrĩ thĩinĩ wa ithatũ nĩmakooragwo, mathire; no rĩrĩ,
gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ithatũ nĩgĩgatigara kuo. **9** Gĩcunjĩ
kĩu gĩa ithatũ kĩa andũ nĩngakĩhĩtũkĩria mwaki-inĩ;
ngaamatheria ta betha, na ndĩmagerie ta ũrĩa thahabu
igeragio. Nĩmagakaĩra rĩĩtwa rĩakwa, na niĩ nĩngametĩka;
Nĩngoiga atĩrĩ, 'Aya nĩ andũ akwa,' nao moige atĩrĩ,
'Jehova nĩwe Ngai witũ.'"

14 Atĩrĩrĩ, mũthenya wa Jehova nĩũrooka, rĩrĩa
indo cianyu igaatahwo na igayanĩrwo gatagatĩ-
inĩ kanyu. **2** Nĩngongania ndũrĩrĩ ciothe ciũkĩrĩre
itũũra rĩa Jerusalemu, ihũũrane narĩo; itũũra rĩu inene
nĩrĩkanyiitwo nĩ thũ, na indo cia nyũmba ciũngũrũrio
nao andũ-a-nja manyiitwo na hinya. Andũ nuthu ya
itũũra nĩmagathaamio, no andũ acio angĩ matikeherio
itũũra-inĩ rĩu. **3** Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakoimagara,
okĩrĩre ndũrĩrĩ icio arũe nacio, o ta ũrĩa arũaga
mũthenya wa mbaara. **4** Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova
nĩakarũgama Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, mwena wa
irathĩro wa Jerusalemu. Nakĩo Kĩrĩma kĩu kĩa Mĩtamaiyũ
nĩgĩgatũkana maita meerĩ kuuma mwena wa irathĩro
nginya mwena wa ithũĩro; naho hagĩe mũkuru mũnene,
nuthu ĩmwe ya kĩrĩma ĩthiĩ mwena wa gathigathini, nayo
nuthu ĩyo ĩngĩ ĩthiĩ mwena wa gũthini. **5** Mũkoorĩra
mũkuru-inĩ ũcio wa kĩrĩma gĩakwa tondũ ũgaakinya o
Azeli. Mũkoora o ta ũrĩa mworĩire gĩthingithia matukũ-
inĩ ma Uzia, mũthamaki wa Juda. Nake Jehova Ngai
wakwa nĩagooka, arĩ hamwe na andũ arĩa atheru othe.
6 Mũthenya ũcio gũtigakorwo na ũtheri kana heho o
na kana mbaa. **7** Ũcio ũgaakorwo ũrĩ mũthenya wa
mwanya, ũtarĩ mũthenya kana ũtukũ, mũthenya ũũĩo
nĩ Jehova. Hwaĩ-inĩ wakinya, nĩgũkagĩa na ũtheri. **8**
Mũthenya ũcio maaĩ ma muoyo nĩmagatherera moimĩte
Jerusalemu; nuthu yamo yerekere iria-inĩ rĩa mwena wa
irathĩro, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ yerekere iria-inĩ rĩa mwena
wa ithũĩro. Maaĩ macio magathereraga hĩndĩ ya ũrugarĩ
na hĩndĩ ya heho. **9** Jehova nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki
wa thĩ yothe. Mũthenya ũcio gũgaakorwo Jehova arĩ o
we wiki, narĩo rĩĩtwa rĩake rĩkorwo no rĩo riiki. **10** Bũrũri
wothe kuuma Geba nginya Rimoni, mwena wa gũthini
wa Jerusalemu, ũkaahaana ta Araba. No rĩrĩ, itũũra rĩa
Jerusalemu nĩrĩgatũũgĩrio na rĩtũũre o hau rĩrĩ, kuuma
Kĩhingo-inĩ kĩa Benjamini nginya harĩa Kĩhingo kĩa
Mbere kĩrĩ, o nginya Kĩhingo-inĩ gĩa Koine, na kuuma
mũthiringo ũrĩa mũraaya na igũrũ wa Hananeli gũthiĩ
nginya ihihĩro-inĩ cia ndibei cia mũthamaki. **11** Itũũra
rĩu rĩgaatuĩka rĩa gũtũũrwo; rĩtikaanangwo hĩndĩ ĩngĩ.
Itũũra rĩa Jerusalemu rĩgaatũũra rĩtarĩ na ũgwati. **12**
Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo mũthiro ũrĩa Jehova akaahũũra
ndũrĩrĩ ciothe naguo, iria cianarũa na Jerusalemu:
Mĩĩrĩ yao ĩkaabuthaga o marũgamĩte na magũrũ mao,
maitho mao namo mabuthĩre marima-inĩ mamo, nacio
nĩmĩ ciao ikaabutha irĩ tũnua-inĩ twao. **13** Mũthenya
ũcio-rĩ, Jehova nĩakahũũra andũ na kĩmako kĩnene. O
mũndũ nĩakaguthũkĩra guoko kwa mũndũ ũrĩa ũngĩ
akũnyiite, nao matharĩkanĩre marũe. **14** Andũ a Juda o
nao nĩmakarũĩra kũu Jerusalemu. Ũtonga wa ndũrĩrĩ iria
irigiicĩirie kũu nĩũkonganio, naguo nĩ ũtonga mũingĩ
wa thahabu, na wa betha na wa nguo. **15** Mũthiro o
ta ũcio nĩũkaniina mbarathi na nyũmbũ, na ngamĩĩra
na ndigiri, na nyamũ ciothe iria igaakorwo kambĩ-
inĩ icio. **16** Ningĩ-rĩ, matigari ma ndũrĩrĩ icio ciothe
iria cianatharĩkĩra Jerusalemu makaambataga mwaka
o mwaka kũhooya Mũthamaki, o we Jehova Mwene-
Hinya-Wothe, na gũkũngũĩra Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. **17**
Kũngĩkaagĩa andũ gũkũ thĩ matakaambata Jerusalemu
kũhooya Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe-
rĩ, kwao gũtikoira mbura. **18** Andũ a Misiri mangĩkaaga
gũthiĩ kũnyiitanĩra na arĩa angĩ-rĩ, kwao gũtikoira
mbura. Jehova nĩakamarehera mũthiro ũrĩa ahũũraga
ndũrĩrĩ naguo iria itaambataga gũkũngũĩra Gĩathĩ kĩu gĩa
Ithũnũ. **19** Rĩĩrĩ nĩrĩo rĩgaakorwo rĩrĩ iherithia rĩa bũrũri
wa Misiri, o na rĩa ndũrĩrĩ ciothe iria itaambataga igathiĩ
gũkũngũĩra Gĩathĩ kĩu gĩa Ithũnũ. **20** Mũthenya ũcio-
rĩ, mbugi cia mbarathi ikaandĩkwo, ICI CIAMŨRĨIRWO
JEHOVA, nacio nyũngũ cia kũruga iria irĩ nyũmba
ya Jehova thĩinĩ igaatuĩka ta mbakũri iria nyamũre
irĩ mbere ya kĩgongona. **21** Nyũngũ o yothe ĩrĩ kũu
Jerusalemu na Juda ĩkaamũrĩrwo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, nao arĩa othe magookaga kũruta igongona-rĩ,
makooyaga nyũngũ imwe cia cio makaruga nacio. Na
mũthenya ũcio-rĩ, gũtigacooka kũgĩa na mwonjorithia
thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

Malaki

1 Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩrĩa Jehova aarĩirie andũ
a Isiraeli na kanua ka mũnabii Malaki. **2** Jehova
ekuuga atĩrĩ, "Niĩ nĩndĩmwendete. "No inyuĩ mũũragia
atĩrĩ, 'Ũtwendete atĩa?'" Nake Jehova akamũũria atĩrĩ,
"Githĩ Esaũ ndaarĩ mũrũ wa nyina na Jakubu? No
niĩ ndendire Jakubu, **3** ngĩrega Esaũ, bũrũri wake
wa irĩma ngĩwananga ũgĩtuĩka tũhũ, narĩo igai rĩake
ngĩrĩtua werũ wa gũikaragwo nĩ mbwe." **4** Andũ a
Edomu no moige atĩrĩ, "O na gũtuĩka tũrĩ ahehenje-
rĩ, no tũgaaka kũrĩa kwanangĩku rĩngĩ." No Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, "No maake rĩngĩ,
no nĩngakũmomora. Mageetagwo Bũrũri Mwaganu,
andũ matũũraga marakarĩirwo nĩ Jehova hĩndĩ ciothe.
5 Nĩmũkeyonera ũhoro ũcio, muuge atĩrĩ, 'Jehova nĩwe
mũnene, o na akaneneha na kũu mbere ya mĩhaka ya
Isiraeli!'" **6** Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ,
"Mwanake atĩĩaga ithe, nayo ndungata ĩgatĩĩa mũmĩathi.
Angĩkorwo ndĩ mũciari-rĩ, gĩtĩĩo kĩrĩa kĩnjagĩrĩire gĩkĩrĩ
ha? Angĩkorwo ndĩ mwathani-rĩ, gwĩtigĩrwo kũrĩa
kũnjagĩrĩire gũkĩrĩ ha? Inyuĩ, athĩnjĩri-Ngai, nĩinyuĩ
mũmenagĩrĩria rĩĩtwa rĩakwa. "No mũũragia atĩrĩ,
'Tũmenagĩrĩria rĩĩtwa rĩaku atĩa?' **7** "Mũigagĩrĩra irio irĩ
na thaahu kĩgongona-inĩ gĩakwa. "No mũũragia atĩrĩ,
'Tũgũthaahĩtie atĩa?' "Nĩ kuuga muugaga atĩ metha
ya Jehova nĩ ya kũmeneka. **8** Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekũũria atĩrĩ, 'Rĩrĩa mũkũrehe nyamũ ndumumu
cia igongona-rĩ, gwĩka ũguo ti ũũru? Rĩrĩa mũkũruta
igongona rĩa nyamũ nyonju kana ndwaru-rĩ, gwĩka
ũguo ti ũũru? Ta geriai gũcirutĩra mwathi wanyu! No
akenio nĩinyuĩ? No amwĩtĩkĩre?' **9** "Na rĩrĩ, ta thaithai
Ngai nĩguo atũtuge. Rĩrĩa mũkũrehe maruta ta macio-
rĩ, no amwĩtĩkĩre?" Ũguo nĩguo Jehova Mwene Hinya
Wothe ekũũria. **10** Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga
atĩrĩ: "Naarĩ korwo ũmwe wanyu aahinga mĩrango ya
hekarũ nĩguo mũtikanaakie mĩaki ya tũhũ kĩgongona-
inĩ gĩakwa! Ndikenetio nĩ inyuĩ na ndingĩĩtĩkĩra iruta
o na rĩrĩkũ kuuma kũrĩ inyuĩ. **11** Rĩĩtwa rĩakwa
nĩrĩgatũũgĩrio ndũrĩrĩ-inĩ, kuuma riũa rĩkĩratha o nginya
riũa rĩgĩthũa. Kũndũ guothe ũbumba nĩũgacinagwo
na maruta matheru marutagĩrwo rĩĩtwa rĩakwa, tondũ
rĩĩtwa rĩakwa nĩrĩgatũũgĩrio ndũrĩrĩ-inĩ," ũguo nĩguo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. **12** "No inyuĩ
mũrĩthaahagia na kwaria ũhoro wa metha ya Mwathani
mũkoiga atĩrĩ, 'Nĩĩthaahie,' na ha ũhoro wa irio ciayo
mũkoiga atĩrĩ, 'Nĩ cia kũmeneka.'" **13** Jehova Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, "Muugaga atĩrĩ, 'Kaĩ ũhoro
ũcio nĩ mũritũ-ĩ!' Na mũgatembania iromo." Jehova
ekũũria atĩrĩ, "Rĩrĩa mũkũrehe nyamũ iria ndiihangie,
na iria iigũthua, kana iria ndwaru mũgaaciruta irĩ
magongona-rĩ, no ndĩgĩciĩtĩkĩre kuuma harĩ inyuĩ?" **14**
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, "Kũgwatwo
nĩ kĩrumi nĩ mũheenania ũrĩa wĩranĩire kũruta nyamũ
ya njamba ĩngĩĩtĩkĩrĩka kuuma rũũru-inĩ rwake rwa
mbũri, no agacooka akarutĩra Mwathani igongona rĩa
nyamũ ĩrĩ na ũũgũ. Nĩgũkorwo ndĩ Mũthamaki mũnene,
narĩo rĩĩtwa rĩakwa nĩ rĩa gwĩtigĩrwo ndũrĩrĩ-inĩ.

2 "Na rĩrĩ, rĩathani rĩrĩ nĩ rĩanyu, inyuĩ athĩnjĩri-
Ngai." **2** Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
"Mũngĩaga gũũthikĩrĩria na mwage gũtua itua na ngoro
cianyu gũtĩĩa rĩĩtwa rĩakwa-rĩ, niĩ nĩngamũtũmĩra kĩrumi
o na irathimo iria ndĩmũrathimaga nacio ndĩcirume.
Ĩĩ, o na rĩu nĩndĩcirumĩte, tondũ mũtituĩte itua na
ngoro cianyu kũndĩĩa. **3** "Nĩngarũithia njiaro cianyu nĩ
ũndũ wanyu; nĩngamũminjĩria taatha wa nyamũ cia
magongona ma ciathĩ cianyu na mũgaatahwo mũrĩ o
naguo. **4** Na nĩmũkamenya atĩ nĩ niĩ ndĩmũtũmĩire
rĩathani rĩrĩ, nĩgeetha kĩrĩkanĩro gĩakwa na Lawi gĩtũũre
kĩrũmĩte," ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga. **5** "Kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩarĩ giitũ nake, nakĩo kĩarĩ
kĩrĩkanĩro kĩa muoyo na gĩa thayũ, na niĩ ngĩmũhe cio;
ũndũ ũcio warĩ wa gũtũma eĩndigĩre, nake akĩndĩĩa na
agĩtũũra etigĩrĩte rĩĩtwa rĩakwa. **6** Ũrutani wa ma warĩ
kanua-inĩ gake, na gũtirĩ maheeni moonirwo mĩromo-
inĩ yake. Aatwaranire na niĩ na thayũ na mĩthiĩre
mĩrũngĩrĩru, na akĩgarũra andũ aingĩ moime mehia-
inĩ. **7** "Tondũ mĩromo ya mũthĩnjĩri-Ngai yagĩrĩirwo
nĩgũtũũria ũũgĩ, nao andũ magĩrĩirwo nĩgũcaria ũrutani
kuuma kanua gake tondũ nĩwe mũtũmwo wa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe. **8** No inyuĩ nĩmũgarũrũkĩte
mũgatiga njĩra, naguo ũrutani wanyu ũgatũma andũ
aingĩ mahĩngwo; nĩmũthũkĩtie kĩrĩkanĩro giitũ na Lawi,"
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. **9** "Nĩ
ũndũ ũcio-rĩ, nĩndũmĩte mũmenwo na mũconorithio
mbere ya andũ othe, tondũ mũtirũmagĩrĩra njĩra ciakwa
no nĩmũthuuranagia andũ mũgĩtua ciira." **10** Githĩ
ithuothe tũtirĩ a ithe ũmwe? Githĩ ti Ngai ũmwe
watũũmbire? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma tũthaahie kĩrĩkanĩro kĩa
maithe maitũ na ũndũ wa kwaga kwĩhokana mũndũ na
ũrĩa ũngĩ? **11** Andũ a Juda nĩmatigĩte gũtuĩka ehokeku.
Ũndũ wa magigi nĩwĩkĩtwo Isiraeli na Jerusalemu: Andũ
a Juda nĩmathaahĩtie handũ harĩa hatheru harĩa Jehova
endete, nĩ ũndũ wa kũhikia airĩtu a andũ arĩa mahooyaga
ngai ng'eni. **12** Mũndũ o wothe wĩkaga ũguo-rĩ, arĩ
ũ kana ũ, Jehova aromweheria hema-inĩ cia Jakubu,
o na angĩkorwo nĩarehage maruta make kũrĩ Jehova
Mwene-Hinya-Wothe. **13** Kũrĩ ũndũ ũngĩ mwĩkaga.
Mũiyũragia kĩgongona kĩa Jehova na maithori. Mũrĩraga
na mũkagirĩka tondũ nĩatigire kũrũmbũiya maruta
manyu, kana kũmaamũkĩra na gĩkeno kuuma harĩ inyuĩ.
14 Mũũragia atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmi?" Nĩ tondũ Jehova
nĩwe mũira gatagatĩ gaku na mũtumia wa ũnini waku,
tondũ ndũrĩ mwĩhokeku harĩ we, o na gũtuĩka nĩwe
mũrata waku, o we mũtumia wa kĩrĩkanĩro kĩa ũhiki
waku. **15** Githĩ Jehova ndamatuĩte ũmwe? Matuĩkĩte ake
mwĩrĩ na roho. Amatuĩte ũmwe nĩkĩ? Tondũ nĩacaragia
rũciaro rwa etigĩri Ngai. Nĩ ũndũ ũcio, gitagĩra roho
waku, na ũtũũre ũrĩ mwĩhokeku kũrĩ mũtumia ũcio wa
ũnini waku. **16** Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ,
"Nĩthũire ndigano ya mũthuuri na mũtumia wake,
na nĩthũire mũndũ wĩhumbaga haaro ta nguo," ũguo
nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. Nĩ ũndũ
ũcio gitĩra roho waku, na ndũkaage kwĩhokeka. **17**
Inyuĩ nĩmũnogetie Jehova na ciugo cianyu. No mũrooria
atĩrĩ, "Tũmũnogetie atĩa?" Mũmũnogetie na kuuga atĩrĩ,
"Othe arĩa mekaga ũũru nĩmagĩrĩire maitho-inĩ ma

Jehova, na nĩakenagio nĩo.” Ningĩ mũkooria atĩrĩ, “Ngai
wa kĩhooto-rĩ, akĩrĩ ha?”

3 Na rĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Nĩngũtũma mũtũmwo wakwa, ũrĩa ũgaathondeka
njĩra mbere yakwa. Hĩndĩ ĩyo Mwathani ũcio mũcaragia
nĩagooka o rĩmwe thĩinĩ wa hekarũ yake; mũtũmwo
ũcio wa kĩrĩkanĩro ũrĩa mwĩriragĩria nĩagooka.” **2**
No nũũ ũgetiiria mũthenya wa gũũka gwake? Nũũ
ũkomĩrĩria rĩrĩa akooneka? Nĩgũkorwo akahaana ta
mwaki wa mũturi ũrĩa ũtheragia cuuma, kana thabuni
ũrĩa ũtheragia nguo. **3** Agaikara thĩ ta mũturi wa betha
na mũtheria wacio; nĩagatheria Alawii, amatherie ta ũrĩa
thahabu na betha itheragio. Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩagakorwo
na andũ arĩa makamũrehere maruta ma ũthingu; **4**
namo maruta ma Juda na Jerusalemu nĩmagetĩkĩrĩka
nĩ Jehova, o ta matukũ marĩa mathirĩte, o na ta mĩaka
ĩrĩa ya mbere. **5** “Nĩ ũndũ ũcio nĩngamũkuhĩrĩria
ndĩmũciirithie na ndĩmũtuĩre. Nĩngahiũha gũtuĩka
mũira wa gũtuĩra ciira arogi, na itharia, na arĩa
mehĩtaga na maheeni, na njũkĩrĩre arĩa matunyaga
aruti wĩra mĩcaara yao, na arĩa mahinyagĩrĩria atumia a
ndigwa na ciana iria itarĩ maithe, na arĩa maagithagia
ageni kĩhooto na makaaga kwĩĩndigĩra,” ũguo nĩguo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. **6** “Niĩ Jehova
ndigarũrũkaga. Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ njiaro cia Jakubu
nĩkĩo mũtarĩ mwaniinwo. **7** O na kuuma hĩndĩ ya
maithe manyu-rĩ, mũtũire mũtiganĩirie irĩra ciakwa cia
kũrũmĩrĩrwo na mũkaaga gũcirũmia. Njookererai na niĩ
nĩngũmũcookerera.” Ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga. “No mũũragia atĩrĩ, ‘Tũgũgũcookerera
atĩa?’ **8** “Mũndũ-rĩ, aahota gũtunya Ngai indo ciake? No
inyuĩ nĩmũndunyĩte indo ciakwa. “No mũũragia atĩrĩ,
‘Nĩ kĩĩ tũgũtunyĩte?’ “Mũnduunyĩte maruta na icunjĩ cia
ikũmi. **9** Rũrĩrĩ rwanyu ruothe rũgwatĩtwo nĩ kĩrumi,
tondũ nĩmũndunyaga indo ciakwa. **10** Jehova Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, rehei gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩothe
thĩinĩ wa ikũmbĩ, nĩgeetha nyũmba yakwa ĩkoragwo na
irio. Ngeriai na njĩra ĩno muone kana ndikũmũhingũrĩra
ndirica cia igũrũ, ndĩmuurĩrie irathimo nyingĩ mũno
nginya mwage handũ ingĩiganĩra. **11** Ningĩ nĩngagiria
cianangi ithũkie irio cia mĩgũnda yanyu, nayo mĩthabibũ
ya mĩgũnda yanyu ndĩgaacooka gũiita maciaro mayo
matarĩ makũrũ.” Ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga. **12** Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga
atĩrĩ, “Ndũrĩrĩ ciothe nĩikamwĩtaga andũ arathime,
nĩgũkorwo bũrũri wanyu ũgaakorwo ũrĩ wa gĩkeno.” **13**
Jehova ekuuga atĩrĩ, “Nĩmwarĩtie maũndũ mooru ma
kũnjambia. “No mũũragia atĩrĩ, ‘Tũgũcambĩtie atĩa?’ **14**
“Inyuĩ muugĩte atĩrĩ, ‘Gũtungatĩra Ngai nĩ ũndũ wa tũhũ.
Nĩ uumithio ũrĩkũ tuonire nĩkũhingia kwenda gwake,
na gũthiiaga mbere ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe ta
andũ maracakaya? **15** No rĩrĩ, andũ etĩĩi nĩo twĩtaga
arathime. Ti-itherũ arĩa aaganu nĩo magaacagĩra, na
arĩa makararagia Ngai matiherithagio.’” **16** Nao arĩa
meetigĩrĩte Jehova nĩmaranĩirie o mũndũ na ũrĩa ũngĩ,
nake Jehova agĩthikĩrĩria na akĩigua ũhoro ũcio. Ibuku rĩa
kĩririkano nĩrĩandĩkirwo ũhoro wa andũ acio metigĩrĩte
Jehova na magatĩĩa rĩĩtwa rĩake, rĩkĩigwo hau mbere yake.
17 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Acio nĩo
magaatuĩka andũ akwa mũthenya ũrĩa ngaacookereria
indo ciakwa cia bata. Nĩngamaiguĩra tha, o ta ũrĩa
mũndũ aiguagĩra mũriũ tha ũrĩa ũmũtungatagĩra. **18** Na
inyuĩ nĩmũkona rĩngĩ ngũũrani gatagatĩ ka arĩa athingu
na arĩa aaganu, na gatagatĩ ka arĩa matungatagĩra Ngai
na arĩa matamũtungatagĩra.

4 “Ti-itherũ mũthenya wa ituĩro nĩũrooka, naguo
ũgaakana ta icua rĩa mwaki. Arĩa othe etĩĩi, na
arĩa aaganu, magaatuĩka maragara ma mahuti, naguo
mũthenya ũcio wakinya magaacinwo, maniinwo biũ.
Gũtirĩ mũri kana rũhonge rwao rũgaatigara,” ũguo
nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. **2** “No
inyuĩ mwĩtigĩrĩte rĩĩtwa rĩakwa-rĩ, riũa-rĩa-ũthingu
rĩkaamwarĩra rĩrĩ na ũhoro wa kũhonania mathagu-
inĩ marĩo. Na inyuĩ nĩmũkoima nja mũtũũhe ta tũcaũ
tũhingũrĩirwo tũkoima kiugũ. **3** Na nĩmũkarangĩrĩria
arĩa aaganu matuĩke mũhu rungu rwa makinya manyu
mũthenya ũrĩa ngeeka maũndũ macio,” ũguo nĩguo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. **4** “Ririkanai
watho wa ndungata yakwa Musa, na irĩra ciakwa
cia kũrũmĩrĩrwo, o na mawatho marĩa ndaamũheire
kũu Horebu marĩ ma andũ a Isiraeli othe. **5** “Atĩrĩrĩ,
nĩngamũtũmĩra mũnabii Elija mbere ya mũthenya ũcio
mũnene na wa kũmakania wa Jehova ũtanakinya. **6**
Nĩakagarũra ngoro cia maithe icookerere ciana ciao,
na agarũre ngoro cia ciana icookerere maithe mao,
nĩgeetha ndigooke hũũre bũrũri na kĩrumi.”

NEW TESTAMENT

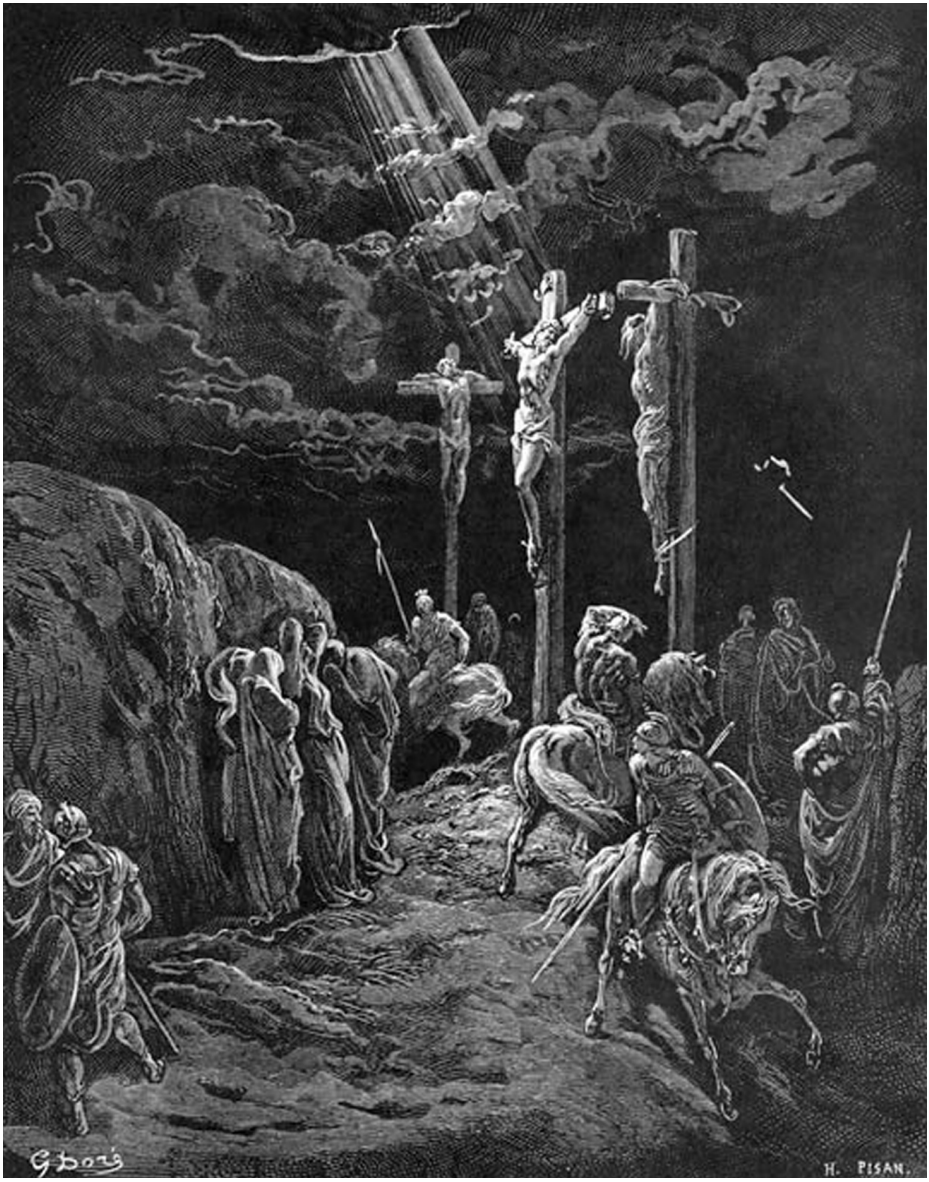

Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, "Baba mohere, nĩgũkorwo matiũĩ ũrĩa mareeka."
Nao magĩcuukĩra nguo ciake mĩtĩ, magĩcigayana.
Luka 23:34

Mathayo

1 Maya nĩ maandĩko makoniĩ rũciaro rũrĩa Jesũ Kristũ,
mũrũ wa Daudi, mũrũ wa Iburahĩmu oimire: **2**
Iburahĩmu aarĩ ithe wa Isaaka, nake Isaaka aarĩ ithe wa
Jakubu, nake Jakubu aarĩ ithe wa Juda na ariũ a ithe,
3 nake Juda aarĩ ithe wa Perezu na Zera, arĩa nyina
wao aarĩ Tamaru, nake Perezu aarĩ ithe wa Hezironi,
nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu, **4** nake Ramu aarĩ
ithe wa Aminadabu, nake Aminadabu aarĩ ithe wa
Nahashoni, nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,
5 nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ũrĩa nyina aarĩ
Rahabu, nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi, ũrĩa nyina aarĩ
Ruthu, nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii, **6** nake Jesii aarĩ
ithe wa Mũthamaki Daudi. Daudi aarĩ ithe wa Solomoni,
ũrĩa nyina aarĩ mũtumia wa Uria, **7** nake Solomoni
aarĩ ithe wa Rehoboamu, nake Rehoboamu aarĩ ithe wa
Abija, nake Abija aarĩ ithe wa Asa, **8** nake Asa aarĩ ithe
wa Jehoshafatu, nake Jehoshafatu aarĩ ithe wa Joramu,
nake Joramu aarĩ ithe wa Uzia, **9** nake Uzia aarĩ ithe wa
Jothamu, nake Jothamu aarĩ ithe wa Ahazu, nake Ahazu
aarĩ ithe wa Hezekia, **10** nake Hezekia aarĩ ithe wa
Manase, nake Manase aarĩ ithe wa Amoni, nake Amoni
aarĩ ithe wa Josia, **11** nake Josia aarĩ ithe wa Jekonia na
ariũ a ithe, hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo, magĩtwarwo
Babuloni. **12** Thuutha wa gũtahwo, magĩtwarwo kũu
Babuloni: Jekonia aarĩ ithe wa Shealitieli, nake Shealitieli
aarĩ ithe wa Zerubabeli, **13** nake Zerubabeli aarĩ ithe
wa Abihudu, nake Abihudu aarĩ ithe wa Eliakimu, nake
Eliakimu aarĩ ithe wa Azoro, **14** nake Azoro aarĩ ithe
wa Zadoku, nake Zadoku aarĩ ithe wa Akimu, nake
Akimu aarĩ ithe wa Eliudi, **15** nake Eliudi aarĩ ithe wa
Eleazaru, nake Eleazaru aarĩ ithe wa Maathani, nake
Maathani aarĩ ithe wa Jakubu, **16** nake Jakubu aarĩ ithe
wa Jusufu, mũthuuri wa Mariamu, ũrĩa waciarire Jesũ,
ũrĩa wĩtagwo Kristũ. **17** Ũguo nĩ kuuga njiaro ciothe
ciarĩ ikũmi na inya kuuma Iburahĩmu nginya Daudi, na
njiaro ikũmi na inya kuuma Daudi nginya hĩndĩ ĩrĩa
andũ maatahirwo magĩtwarwo kũu Babuloni, na ningĩ
njiaro ikũmi na inya kuuma hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo
nginya hĩndĩ ya Kristũ. **18** Ũhoro wa gũciarwo kwa
Jesũ Kristũ watariĩ ũũ: Nyina Mariamu nĩ oorĩtio nĩ
Jusufu atuĩke mũtumia wake, no matanaikarania-rĩ,
nĩamenyekire atĩ arĩ na nda ya Roho Mũtheru. **19** Nake
Jusufu mũthuuri wake tondũ aarĩ mũndũ mũthingu
na ndangĩendire kũmũconorithia kũrĩ andũ, agĩĩciiria
amũtige na hitho. **20** No thuutha wa gwĩciiria ũndũ
ũcio, mũraika wa Mwathani akĩmuumĩrĩra kĩroto-
inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Jusufu, mũrũ wa Daudi, ndũkae
gwĩtigĩra kũhikia Mariamu atuĩke mũtumia waku, tondũ
nda ĩyo arĩ nayo nĩ ya Roho Mũtheru. **21** Nĩagaciara
kahĩĩ, nawe nĩũgagatua Jesũ, tondũ nĩwe ũkaahonokia
andũ ake kuuma mehia-inĩ mao." **22** Na rĩrĩ, maũndũ
macio mothe meekĩkire nĩguo ũrĩa Mwathani aarĩtie
na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, **23**
"Mũirĩtu gathirange nĩakagĩa nda na nĩagaciara kahĩĩ,
nao magaagatua Imanueli" ũguo naguo ũgĩtaũrwo nĩ
kuuga, "Ngai hamwe na ithuĩ." **24** Rĩrĩa Jusufu ookĩrire,
agĩĩka o ta ũrĩa mũraika wa Mwathani aamwathĩte, nake
akĩinũkia Mariamu gwake mũciĩ, agĩtuĩka mũtumia
wake. **25** No matiigana kũmenyana nginya rĩrĩa aaciarire
mwana ũcio wa kahĩĩ. Nake Jusufu agĩtua mwana ũcio
Jesũ.

2 Na rĩrĩ, thuutha wa Jesũ gũciarwo kũu itũũra-inĩ rĩa
Bethilehemu bũrũri wa Judea, hĩndĩ ya mũthamaki
wetagwo Herode, andũ Oogĩ-a-Njata moimĩte irathĩro
magĩũka Jerusalemu, **2** makĩũria atĩrĩ, "Ũrĩa ũciarĩtwo
arĩ mũthamaki wa Ayahudi-rĩ, arĩ ha? Nĩtuonire njata
yake mwena wa irathĩro, na nĩtũũkĩte kũmũhooya."
3 Rĩrĩa Mũthamaki Herode aiguire ũguo, agĩtangĩka
ngoro, o hamwe na andũ Jerusalemu othe. **4** Na aarĩkia
gwĩta athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe, na arutani a
watho hamwe, akĩmooria kũrĩa Kristũ aarĩ aciarĩrwo.
5 Makĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ Bethilehemu, bũrũri wa
Judea, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo nĩ mũnabii, akoiga
atĩrĩ: **6** "'Nawe Bethilehemu, kũu bũrũri wa Juda, tiwe
ũrĩa mũnini mũno wa aathani a Juda; tondũ thĩinĩ waku
nĩgũkoima ũrĩa ũgaathanaga, ũrĩa ũgaatuĩka mũrĩithi wa
andũ akwa a Isiraeli.'" **7** Nake Herode agĩĩta andũ acio
Oogĩ-a-Njata na hitho, na agĩtuĩria kuuma kũrĩ o ihinda
rĩrĩa njata ĩyo yoonekete. **8** Akĩmatũma Bethilehemu
akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi mũgatuĩrie wega ũhoro wa
kaana kau. Mwarĩkia gũkoona mũũke mũũmenyithie,
nĩgeetha o na niĩ thiĩ ngagaturĩrie ndu ndĩkahooe." **9**
Nao maarĩkia kũigua ciugo cia mũthamaki magĩthiĩ,
nayo njata ĩrĩa moonete irathĩro ĩkĩmatongoria nginya
ĩkĩrũgama igũrũ rĩa harĩa kaana kau kaarĩ. **10** Rĩrĩa
moonire njata ĩyo, magĩkena gĩkeno kĩnene mũno.
11 Nao magĩtoonya nyũmba, na makĩona kaana karĩ
na nyina Mariamu, magĩkainamĩrĩra, magĩkahooya.
Magĩcooka makĩohora indo ciao cia goro, magĩkahe
iheo cia thahabu, na ũbumba, na manemane. **12** Na
nĩ ũndũ wa gũkaanio na kĩroto matigacookere kwa
Herode, magĩcooka bũrũri wao magereire njĩra ĩngĩ. **13**
Maarĩkia gũthiĩ-rĩ, mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra
Jusufu kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũkĩra woe kaana
gaka na nyina mũũrĩre Misiri. Ikarai kũu nginya rĩrĩa
ngaakwĩra, nĩgũkorwo Herode nĩegũcaria kaana kau
akoorage." **14** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, agĩũkĩra, akĩoya kaana
na nyina ũtukũ, magĩthiĩ Misiri, **15** kũrĩa maikarire
nginya rĩrĩa Herode aakuire. Na nĩ ũndũ ũcio, ũhoro
ũrĩa Mwathani oigĩte na kanua ka mũnabii ũkĩhinga,
rĩrĩa oigire atĩrĩ, "Ndeetire mũrũ wakwa oime bũrũri wa
Misiri." **16** Hĩndĩ ĩrĩa Herode aamenyire atĩ nĩaheenirio
nĩ Oogĩ-a-Njata, akĩrakara mũno, akĩruta watho wa
kũũraga tũhĩĩ tuothe kũu Bethilehemu na kũrĩa gũkuhĩ
nakuo, tũrĩa twarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ĩĩrĩ gũcooka na
thĩ, kũringana na ihinda rĩrĩa eerĩtwo nĩ Oogĩ-a-Njata.
17 Hĩndĩ ĩyo ũhoro ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii
Jeremia ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ: **18** "Mũgambo
nĩwaiguirwo kũu Rama, kĩrĩro na gũcakaya kũnene,
Rakeli akĩrĩrĩra ciana ciake, na akarega kũhoorerio,
tondũ itirĩ ho." **19** Na rĩrĩ, Herode akua-rĩ, mũraika
wa Mwathani akiumĩrĩra Jusufu kĩroto-inĩ kũu Misiri,
20 akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũkĩra, woe kaana gaka na nyina,
mũthiĩ bũrũri wa Isiraeli, nĩgũkorwo arĩa maageragia
gũkooraga nĩmakuĩte." **21** Nĩ ũndũ ũcio, agĩũkĩra, akĩoya
kaana na nyina, magĩthiĩ bũrũri wa Isiraeli. **22** Rĩrĩa

aiguire atĩ Arikelau nĩwe wathamakaga Judea handũ ha
ithe Herode, agĩĩtigĩra gũthiĩ kuo. Na aarĩkia gũkaanio
kĩroto-inĩ-rĩ, agĩthiĩ bũrũri wa Galili, **23** agĩthiĩ gũtũũra
itũũra rĩĩtagwo Nazarethi. Nĩ ũndũ ũcio ũhoro ũrĩa
waarĩtio na tũnua twa anabii ũkĩhinga, rĩrĩa moigire
atĩrĩ, "Nĩageetagwo Mũnazari."

3 Matukũ-inĩ macio Johana ũrĩa Mũbatithania nĩokire,
akĩhunjagia kũu Werũ-inĩ wa Judea, **2** akiugaga atĩrĩ,
"Mwĩrirei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩirie."
3 Ũyũ nĩwe ũrĩa ũhoro wake waarĩtio nĩ mũnabii
Isaia rĩrĩa oigire atĩrĩ: "Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ
ũkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ: 'Haarĩriai njĩra ya
Mwathani, rũngariai njĩra ciake.'" **4** Johana eekagĩra
Nguo ya guoya wa ngamĩĩra, na nĩeyohaga mũcibi
wa rũũa njohero. Irio ciake ciarĩ ngigĩ na ũũkĩ wa
gĩthaka. **5** Nao andũ nĩmathiiaga kũrĩ we moimĩte
Jerusalemu, na mĩena yothe ya Judea, na bũrũri wothe
ũrĩa wariganĩtie na Jorodani. **6** Moimbũraga mehia mao,
nake akamabatithĩria Rũũĩ-inĩ rwa Jorodani. **7** Na rĩrĩa
oonire Afarisai na Asadukai aingĩ magĩũka hau nĩgeetha
amabatithie, akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ rũciaro rũrũ rwa
nduĩra! Nũũ ũmũheete ũhoro atĩ mũũrĩre marakara
marĩa makiriĩ gũũka? **8** Ciarai maciaro maringaine
na kwĩrira. **9** Na mũtikeĩĩre na ngoro cianyu atĩrĩ,
'Ithe witũ nĩ Iburahĩmu.' Ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no
atũme mahiga maya matuĩke ciana cia Iburahĩmu. **10**
Ithanwa nĩrĩige itina-inĩ cia mĩtĩ, na mũtĩ o wothe
ũtaciaraga maciaro mega nĩũgatemwo, ũikio mwaki-
inĩ. **11** "Niĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ mwerira. No
thuutha wakwa nĩgũgũũka mũndũ ũngĩ ũrĩ na hinya
kũrĩ niĩ, na ndiagĩrĩire o na kũmũkuuĩra iraatũ ciake.
We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru na mwaki. **12**
Gĩtarũrũ gĩake akĩnyiitĩte na guoko, na nĩagatheria
kĩhuhĩro gĩake, na acookanĩrĩrie ngano yake ikũmbĩ,
acooke acine mahuti na mwaki ũtangĩhoreka." **13**
Hĩndĩ ĩyo Jesũ akiuma Galili agĩthiĩ Rũũĩ-inĩ rwa
Jorodani akabatithio nĩ Johana. **14** Nowe Johana akĩgeria
kũmũgiria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Niĩ njagĩrĩirwo nĩkũbatithio
nĩwe, nawe wagĩũka kũrĩ niĩ atĩa?" **15** Nake Jesũ
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Reke gũtuĩke ũguo rĩu; tondũ
nĩtwagĩrĩirwo twĩke ũndũ ũyũ nĩguo tũhingie maũndũ
mothe ma ũthingu." Hĩndĩ ĩyo Johana agĩĩtĩkĩra. **16** Jesũ
aarĩkia kũbatithio o ũguo-rĩ, akiumĩra maaĩ-inĩ. Kahinda
o kau igũrũ rĩkĩhingũka, nake akĩona Roho wa Ngai
agĩikũrũka ta ndutura, akĩũmba igũrũ rĩake. **17** Naguo
mũgambo ũkiuma igũrũ, ũkiuga atĩrĩ, "Ũyũ nĩwe Mũrũ
wakwa, ũrĩa nyendete; na nĩngenaga mũno nĩ we."

4 Hĩndĩ ĩyo Jesũ nĩatongoririo nĩ Roho agĩtwarwo
werũ-inĩ akagerio nĩ mũcukani. **2** Na aniina mĩthenya
mĩrongo ĩna, ũtukũ na mũthenya, ehingĩte kũrĩa irio-rĩ,
akĩigua ahũtiĩ. **3** Nake mũgerania akĩmũkora, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, ĩra mahiga
maya matuĩke mĩgate." **4** Nake Jesũ akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: 'To mũgate wiki ũngĩtũũria
mũndũ muoyo, no nĩ kiugo gĩothe kĩrĩa kiumaga
kanua ka Ngai.'" **5** Hĩndĩ ĩyo mũcukani akĩmũtwara
itũũra rĩrĩa itheru, akĩmũrũgamia gathũrũmũndũ ka
hekarũ, **6** akĩmwĩra atĩrĩ, "Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ
wa Ngai-rĩ, wĩgũithie thĩ. Nĩgũkorwo kwandĩkĩtwo
atĩrĩ: "'Nĩagaatha araika ake nĩ ũndũ waku, nao
nĩmagakwanĩrĩria na moko mao, nĩguo ndũkanahĩngwo
kũgũrũ nĩ ihiga.'" **7** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ningĩ nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: 'Ndũkanagerie Mwathani
Ngai waku.'" **8** Ningĩ mũcukani akĩmũtwara kĩrĩma-inĩ
kĩraaya mũno, akĩmuonia mothamaki mothe ma thĩ na
riiri wamo. **9** Akĩmwĩra atĩrĩ, "Maũndũ maya mothe
nĩngũkũhe, ũngĩĩtĩkĩra kũnyinamĩrĩra ũũhooe." **10** Nake
Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ Shaitani ndiga! Nĩgũkorwo nĩ
kwandĩkĩtwo atĩrĩ: 'Hooyaga Mwathani Ngai waku, na
ũmũtungatagĩre o we wiki.'" **11** Hĩndĩ ĩyo mũcukani
akĩmũtiga, nao araika magĩũka makĩmũtungatĩra. **12**
Na rĩrĩa Jesũ aiguire atĩ Johana nĩaikĩtio njeera-rĩ,
agĩthiĩ Galili. **13** Akiuma Nazarethi, agĩthiĩ gũtũũra
Kaperinaumu. Itũũra rĩu rĩarĩ hakuhĩ na iria, bũrũri-inĩ
wa Zebuluni na Nafitali. **14** Ũndũ ũcio wekĩkire nĩguo
ũhoro ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia ũhinge,
rĩrĩa oigire atĩrĩ: **15** "Bũrũri wa Zebuluni, o na bũrũri
wa Nafitali, njĩra ya gũthiĩ iria-inĩ, gũikũrũkania na
Rũũĩ rwa Jorodani, kũu gwĩtagwo Galili-kwa-Ndũrĩrĩ:
16 andũ arĩa matũũraga nduma-inĩ nĩmonete ũtheri
mũnene; nao arĩa matũũraga bũrũri ũrĩ kĩĩruru gĩa
gĩkuũ-rĩ, nĩmarĩirwo nĩ ũtheri." **17** Kuuma hĩndĩ ĩyo Jesũ
akĩambĩrĩria kũhunjia ũhoro akiugaga atĩrĩ, "Mwĩrirei,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩirie." **18** Rĩrĩa
Jesũ aaceeraga hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩa Galili, nĩonire
andũ eerĩ a nyina ũmwe, nao nĩ Simoni ũrĩa wetagwo
Petero, na mũrũ wa nyina Anderea. Maikagia neti iria-
inĩ, nĩgũkorwo maarĩ ategi a thamaki. **19** Nake Jesũ
akĩmeera atĩrĩ, "Ũkai, mũnũmĩrĩre, na nĩngũmũtua
ategi a andũ." **20** Nao o rĩmwe magĩtiganĩria neti ciao,
makĩmũrũmĩrĩra. **21** Na aathiathia akĩona andũ angĩ
eerĩ a nyina ũmwe, Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ
wa nyina Johana. Maarĩ thĩinĩ wa gatarũ hamwe na ithe
wao Zebedi makĩhaarĩria neti ciao. Nake Jesũ akĩmeeta,
22 na o rĩmwe magĩtiganĩria gatarũ na magĩtiga ithe
wao, makĩmũrũmĩrĩra. **23** No rĩrĩ, Jesũ nĩathiire Galili
guothe, akĩrutanaga thunagogi-inĩ ciao, akĩhunjagia
Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai, na akĩhonagia
andũ mĩrimũ yothe na ndwari ciothe iria maarĩ nacio.
24 Nayo ngumo yake ĩkĩhunjio bũrũri wothe wa Suriata,
nao andũ makĩmũrehera andũ arĩa othe maarĩ arũaru
ndwari cia mĩthemba mĩingĩ, na arĩa maarĩ na ruo
rũingĩ, na arĩa maarĩ na ndaimono, na arĩa maarĩ na
mũrimũ wa kũgũũaga, o na arĩa maarĩ na mũrimũ wa
gũkua ciĩga, nake akĩmahonia othe. **25** Nao andũ aingĩ
mũno kuuma Galili, na Dekapoli, na Jerusalemu, na
Judea, na mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani
makĩmũrũmĩrĩra.

5 Na rĩrĩa Jesũ oonire andũ aingĩ mũno-rĩ, akĩambata
kĩrĩma-igũrũ, agĩikara thĩ. Arutwo ake magĩthiĩ
harĩ we. **2** Nake akĩambĩrĩria kũmaruta ũhoro,
akĩmeera atĩrĩ: **3** "Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa athĩĩni ngoro,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao. **4** Kũrathimwo-
rĩ, nĩ arĩa marĩ na kĩeha, nĩgũkorwo nĩmakaniinĩrwo
kĩeha. **5** Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa ahooreri, nĩgũkorwo
nĩmakagaya thĩ. **6** Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa mahũũtagĩra
na makanyootera ũthingu, nĩgũkorwo nĩmakahũũnio. **7**
Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa maiguanagĩra tha, nĩgũkorwo

nĩmakaiguĩrwo tha. **8** Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa atheru
ngoro, nĩgũkorwo nĩmakona Ngai. **9** Kũrathimwo-rĩ,
nĩ arĩa macaragia thayũ, nĩgũkorwo nĩmagetwo ariũ a
Ngai. **10** Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa manyariiragwo nĩ ũndũ
wa ũthingu, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao. **11**
"Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ ĩrĩa andũ mekũmũruma,
na makamũnyariira, na makamũigĩrĩra maũndũ mothe
mooru nĩ ũndũ wakwa. **12** Kenai na mũcanjamũke,
tondũ kĩheo kĩanyu nĩ kĩnene igũrũ, nĩgũkorwo ũguo
noguo maanyariirire anabii arĩa maarĩ kuo mbere
yanyu. **13** "Inyuĩ nĩ inyuĩ cumbĩ wa thĩ. No cumbĩ
ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka
gũcamithio ta cumbĩ nĩ kĩĩ? Ndũngĩcooka kũgĩa kĩene
rĩngĩ, tiga no ũteirwo ũrangwo nĩ andũ. **14** "Inyuĩ nĩ
inyuĩ ũtheri wa thĩ. Itũũra inene rĩakĩtwo kĩrĩma igũrũ
rĩtingĩhithĩka. **15** O na ningĩ andũ matiakagia tawa
magacooka kũũkunĩkĩra na mbakũri; handũ ha ũguo,
maũigagĩrĩra igũrũ handũ haguo, naguo ũkamũrĩkĩra
andũ othe arĩa marĩ thĩinĩ wa nyũmba. **16** O ũguo naguo,
na inyuĩ rekei ũtheri wanyu ũmũrĩkagĩre andũ, nĩguo
mone ciĩko cianyu njega, nao magoocage Ithe wanyu
ũrĩa ũrĩ igũrũ. **17** "Mũtikae gwĩciiria njũkĩte kweheria
Watho kana Mohoro ma Anabii; ndiũkĩte kũmeeheria,
no njũkĩte kũmahingia. **18** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma,
nginya hĩndĩ ĩrĩa thĩ na igũrũ ikeehera, gũtirĩ kairia
ka maandĩko, o na gũtirĩ gakururo kanini ga karamu
gakeehera o na atĩa kuuma Watho-inĩ, nginya maũndũ
mothe makaahingio. **19** Ũrĩa wothe ũkoina rĩathani o na
rĩmwe rĩa marĩa manini, na arute arĩa angĩ gwĩka ũguo,
nĩagatuuo mũnini makĩria thĩinĩ wa ũthamaki wa igũrũ,
no ũrĩa wothe wĩkaga na akarutana maathani maya-
rĩ, nĩagatuuo mũnene ũthamaki-inĩ wa igũrũ. **20** Nĩ
ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthingu wanyu waga gũkĩra
ũrĩa wa Afarisai na wa arutani a watho, mũtigatoonya
ũthamaki wa igũrũ o na atĩa. **21** "Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya
tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, 'Ndũkanoragane, na mũndũ
o na ũrĩkũ ũkooragana no nginya agaatuĩka wa gũtuĩrwo
ciira.' **22** No niĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe ũkarakarĩra
mũrũ wa ithe nĩagatuĩka wa gũtuĩrwo ciira. Na ningĩ-
rĩ, mũndũ ũrĩa wothe wĩraga mũrũ wa ithe atĩrĩ, 'Wee
ndũrĩ bata,' nĩagaciirithio nĩ Kĩama. No ũrĩa wothe
ũngiuga atĩrĩ, 'Wee wĩ mũkĩĩgu!' Nĩagakorwo arĩ ũgwati-
inĩ wa gũikio mwaki-inĩ wa Jehanamu. **(Geenna g1067)** **23**
"Nĩ ũndũ ũcio, angĩkorwo nĩwĩhaarĩirie kũruta kĩheo
gĩaku kĩgongona-inĩ, na hĩndĩ ĩyo ũrĩ hau ũririkane
atĩ mũrũ wa thoguo arĩ na ũndũ nawe-rĩ, **24** tiga
kĩheo gĩaku o hau mbere ya kĩgongona. Amba ũthiĩ
ũkaiguane na mũrũ wa thoguo; ũcooke ũũke ũrutĩre
Ngai kĩheo gĩaku. **25** "Hiũha kwĩiguithania na thũ yaku
ĩrĩa ĩragũtwara igooti-inĩ. Ĩka ũguo mũrĩ o njĩra-inĩ,
kwaga ũguo nĩĩgũgũtwara kũrĩ mũtuanĩri-ciira, nake
mũtuanĩri-ciira akũneane kũrĩ mũnene wa thigari, ũikio
njeera. **26** Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ndũkoima kuo ũtarĩhĩte
thiirĩ wothe hatarĩ gathendi ũgũtigia. **27** "Nĩmũiguĩte
atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerirwo atĩrĩ, 'Ndũkanatharanie.'
28 No niĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe ũkaarora mũndũ-
wa-nja na amwĩririrĩrie, nĩarĩkĩtie gũtharia nake ngoro-
inĩ yake. **29** Riitho rĩaku rĩa ũrĩo rĩngĩtũma wĩhie-rĩ,
rĩkũũre, ũrĩte. Nĩ kaba kĩĩga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku
kĩũre gũkĩra mwĩrĩ waku wothe ũikio Jehanamu. **(Geenna
g1067)** **30** Na guoko gwaku kwa ũrĩo kũngĩtũma wĩhie-rĩ,
gũtinie ũgũte. Nĩ kaba kĩĩga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kĩũre
gũkĩra mwĩrĩ waku wothe ũikio Jehanamu. **(Geenna g1067)**
31 "Ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, 'Ũrĩa wothe ũngĩtigana na
mũtumia wake no nginya amũhe marũa ma kuonania
nĩmatigana nake.' **32** No ngũmwĩra atĩ mũndũ ũrĩa
wothe ũtiganaga na mũtumia wake, o tiga nĩ ũndũ wa
ũtharia-rĩ, nĩatũmaga atuĩke mũtharia, na ũrĩa wothe
ũhikagia mũtumia ũrĩa ũtiganĩte na mũthuuriwe, nĩ
gũtharia atharagia. **33** "Ningĩ, nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ
ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, 'Ndũkanehĩte tũhũ, no
hingagĩria Mwathani mĩĩhĩtwa ĩrĩa wĩhĩtĩte.' **34** No
ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanehĩte o na atĩa; mũtikanehĩte
na igũrũ tondũ nĩkuo gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai; **35** kana
mwĩhĩte na thĩ, nĩgũkorwo nĩkuo gĩturwa gĩa kũigĩrĩra
magũrũ make; o na kana mwĩhĩte na Jerusalemu,
nĩgũkorwo nĩrĩo itũũra inene rĩa Mũthamaki mũnene. **36**
Na ndũkanehĩte na mũtwe waku, nĩgũkorwo ndũngĩhota
gũtũma rũcuĩrĩ o na rũmwe rwerũhe kana rũire. **37**
Reke 'Ĩĩ' yaku ĩtuĩke 'Ĩĩ', na 'Aca' yaku ĩtuĩke 'Aca'; ũndũ o
wothe makĩria ma ũguo-rĩ, uumaga kũrĩ ũrĩa mũũru. **38**
"Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerirwo atĩrĩ: 'Riitho
rĩrĩhagwo na riitho, narĩo igego rĩrĩhagwo na igego.'
39 No niĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanagiane na mũndũ
ũrĩa mũũru. No rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rwa
ũrĩo-rĩ, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. **40** Na mũndũ
angĩenda gũgũthitanga oe kanjũ yaku-rĩ, mũnengere o
na igooti rĩaku. **41** Mũndũ angĩkũhatĩrĩria ũthiĩ itĩĩna
rĩmwe-rĩ, thiĩ nake matĩĩna meerĩ. **42** Mũndũ ũrĩa
ũngĩkũhooya kĩndũ, mũhe, na mũndũ ũrĩa ũngĩenda
ũmũkombere kĩndũ, ndũkarege kũmũkombera. **43**
"Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerirwo atĩrĩ, 'Endaga
mũndũ wa itũũra rĩaku, na ũthũũrage thũ yaku.' **44** No
niĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Endagai thũ cianyu, na mũhooyagĩre
arĩa mamũnyariiraga, **45** nĩgeetha mũtuĩke ariũ a Ithe
wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ. Atũmaga riũa rĩake rĩrathĩre arĩa
ooru na arĩa ega, na akoiria mbura kũrĩ arĩa athingu
na kũrĩ arĩa matarĩ athingu. **46** Angĩkorwo mwendete
o arĩa mamwendete-rĩ, mũgaakĩrĩhwo kĩ? Githĩ o na
etia mbeeca cia igooti matiĩkaga o ũguo? **47** Na ningĩ
angĩkorwo mũgeithagia o ariũ na aarĩ a ithe wanyu-rĩ,
mũgĩkĩrĩte arĩa angĩ na kĩ? Githĩ o na arĩa matetĩkĩtie
Ngai matiĩkaga o ũguo? **48** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkai
aagĩrĩru kũna, o ta ũrĩa Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ arĩ
mwagĩrĩru kũna.

6 "Mwĩmenyererei mũtigekage ciĩko cianyu cia
ũthingu mbere ya andũ nĩguo mamuone. Mũngĩĩka
ũguo-rĩ, mũtirĩ kĩheo mũkaaheo nĩ Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ
igũrũ. **2** "Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa
abatari, ndũkae kwanĩrĩra ũrĩa ũreka na tũrumbeta,
ta ũrĩa hinga ciĩkaga thunagogi-inĩ na njĩra-inĩ, nĩguo
itĩĩagwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, acio nĩmarĩkĩtie
kwamũkĩra kĩheo kĩao gĩothe. **3** No hĩndĩ ĩrĩa ũkũheana
kĩndũ kũrĩ arĩa abatari-rĩ, ndũkareke guoko gwaku kwa
ũmotho kũmenye ũrĩa guoko gwaku kwa ũrĩo kũreeka,
4 nĩgeetha ũheani ũcio waku ũtuĩke wa hitho-inĩ. Nake
Ithe wanyu, ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo
hitho-inĩ, nĩakamũhe kĩheo. **5** "Na rĩrĩa mũkũhooya-rĩ,
mũtikanatuĩke ta hinga, nĩgũkorwo ciendaga kũhooya

irũgamĩte thĩinĩ wa thunagogi na macemanĩrio ma
njĩra nĩguo cionwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio
nĩĩrĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe. **6** No hĩndĩ
ĩrĩa ũkũhooya, toonya nyũmba yaku, ũhinge mũrango
na ũhooye Thoguo ũrĩa ũtoonekaga. Nake Thoguo ũrĩa
wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe
mũcaara waku. **7** Na ningĩ hĩndĩ ĩrĩa mũkũhooya-
rĩ, tigagai kũhũhũtĩka ta andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai,
nĩgũkorwo meciiragia nĩ mekũiguuo nĩ ũndũ wa kũraihia
mahooya. **8** Mũtigatuĩke tao, nĩgũkorwo Ithe wanyu
nĩoĩ kĩrĩa kĩmũbatairie o na mũtanamũhooya. **9** "Nĩ
ũndũ ũcio mwagĩrĩirwo nĩkũhooyaga atĩrĩ: "'Ithe witũ
ũrĩ igũrũ, rĩĩtwa rĩaku nĩrĩamũrwo, **10** ũthamaki waku
nĩũũke, ũrĩa wendete Wee nĩwĩkagwo gũkũ thĩ ta ũrĩa
wĩkagwo kũu igũrũ. **11** Tũhe ũmũthĩ irio ciitũ cia
gũtũigana. **12** Na ũtũrekere mahĩtia maitũ, ta ũrĩa o na
ithuĩ tũrekagĩra arĩa matũhĩtagĩria. **13** Na ndũgatũtware
magerio-inĩ, no ũtũhonokagie kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru.'
14 Nĩgũkorwo mũngĩrekera andũ hĩndĩ ĩrĩa mamũhĩtĩria,
o nake Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩarĩmũrekagĩra. **15**
No mũngĩaga kũrekera andũ mehia mao-rĩ, o nake
Ithe wanyu ndarĩmũrekagĩra mehia manyu. **16** "Ningĩ
rĩrĩa mũkwĩhinga kũrĩa irio-rĩ, tigagai gũtukia mothiũ
manyu ta ũrĩa hinga ciĩkaga, nĩgũkorwo nĩĩtukagia
mothiũ macio nĩguo cionie andũ atĩ nĩcĩĩhingĩte kũrĩa
irio. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩĩrĩkĩtie kwamũkĩra
mũcaara wacio wothe. **17** No rĩrĩa wĩhingĩte kũrĩa,
wĩhakage maguta mũtwe na wĩthambage ũthiũ, **18**
nĩguo andũ matikamenye atĩ nĩwĩhingĩte kũrĩa, tiga o
Thoguo ũrĩa ũtoonekaga amenye; nake Thoguo ũrĩa
wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe
mũcaara. **19** "Tigagai kwĩigĩra mĩthiithũ gũkũ thĩ, kũrĩa
indo irĩĩagwo nĩ mememyi na ikaroota, na kũrĩa aici
mabunjaga makaiya. **20** No mwĩigagĩrei mĩthiithũ igũrũ,
kũrĩa ĩtangĩrĩĩo nĩ mememyi kana ĩroote, na kũrĩa aici
matangĩbunja maiye. **21** Nĩgũkorwo kũrĩa mĩthiithũ
yanyu ĩrĩ, nokuo ngoro cianyu o nacio irĩĩkoragwo irĩ. **22**
"Riitho nĩrĩo tawa wa mwĩrĩ. Maitho maku mangĩkorwo
marĩ mega, mwĩrĩ waku wothe nĩũrĩiyũragwo nĩ ũtheri.
23 No rĩrĩ, maitho maku mangĩkorwo nĩ mathũku, mwĩrĩ
waku wothe ũrĩiyũragwo nĩ nduma. Naguo ũtheri ũrĩa
ũrĩ thĩinĩ waku ũngĩkorwo nĩ nduma-rĩ, nduma ĩyo
kaĩ nĩ nene-ĩ! **24** "Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũtungatĩra
aathani eerĩ. Nĩ ũndũ no athũũrire ũmwe, na ende
ũcio ũngĩ; kana eheane harĩ ũmwe, na anyarare ũcio
ũngĩ. Mũtingĩtungatĩra Ngai na mũtungatĩre mbeeca.
25 "Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, tigagai gũtangĩkĩra
mĩoyo yanyu, nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩĩaga kana kĩrĩa
mũrĩnyuuaga; kana kĩrĩa mũrĩĩhumbaga mĩĩrĩ yanyu.
Githĩ muoyo ndũrĩ bata gũkĩra irio, naguo mwĩrĩ ũkagĩa
bata gũkĩra nguo? **26** Ta rorai nyoni cia rĩera-inĩ;
itihaandaga, kana ikagetha, kana ikaiga magetha ikũmbĩ,
no Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ nĩaciheaga irio. Githĩ
inyuĩ mũtikĩrĩ a bata mũno gũkĩra icio? **27** Nũũ wanyu
ũngĩhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rĩmwe nĩ
ũndũ wa gwĩtanga? **28** "Na nĩ kĩĩ gĩtũmaga mwĩtange nĩ
ũndũ wa nguo? Ta rorai itoka cia gĩthaka ũrĩa ikũraga.
Itirutaga wĩra kana ikogotha ndigi, **29** no ngũmwĩra
atĩrĩ, o na Solomoni arĩ na riiri wake wothe ndagemete ta
kĩmwe gĩacio. **30** Angĩkorwo ũguo nĩguo Ngai ahumbaga
nyeki ya gĩthaka ĩrĩa ĩrĩ ho ũmũthĩ na rũciũ ĩgaikio
mwaki-inĩ-rĩ, githĩ inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga wega
makĩria, inyuĩ mwĩtĩkĩtie o hanini? **31** Nĩ ũndũ ũcio-
rĩ, tigagai gwĩtanga, mũkĩũria atĩrĩ: 'Tũkũrĩa kĩĩ?' kana
'Tũkũnyua kĩĩ?' kana 'Tũkwĩhumba kĩĩ?' **32** Nĩgũkorwo
maũndũ maya mothe nĩmo macaragio nĩ andũ arĩa
matetĩkĩtie Ngai. No Ithe wanyu wa igũrũ nĩoĩ atĩ
nĩmũbataragio nĩmo. **33** No ambai mũcarie ũthamaki
wake na ũthingu wake, na maũndũ maya mangĩ mothe
o namo nĩarĩmũheaga. **34** Nĩ ũndũ ũcio tigagai gwĩtanga
nĩ ũndũ wa rũciũ, nĩgũkorwo rũciũ nĩrũgetangĩkĩra
ruo rwene. O mũthenya ũrĩ na mathĩĩna maguo ma
kũũigana.

7 "Mũtigaciirithanagie nĩgeetha na inyuĩ
mũtikanaciirithio. **2** Nĩgũkorwo o ta ũrĩa mũtuagĩra
andũ arĩa angĩ ciira, noguo na inyuĩ mũgaatuĩrwo
ciira, na gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo
mũrĩthimagĩrwo nakĩo. **3** "Nĩ kĩĩ gĩtũmaga wone
kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga
kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ riitho rĩaku wee mwene? **4**
Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, 'Reke ngũrute
kĩhuti kĩu kĩrĩ riitho rĩaku,' o rĩrĩa wee mwene ũrĩ na
mũgogo riitho rĩaku? **5** Wee hinga ĩno, amba ũrute
mũgogo ũcio ũrĩ riitho rĩaku, nĩguo wone wega na
ũhote kũruta kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa
thoguo. **6** "Mũtikanahe magui kĩndũ kĩrĩa kĩamũre,
na mũtikanaikĩrie ngũrwe ruru cianyu. Mũngĩĩka
ũguo-rĩ, ingĩrangĩrĩria ruru na magũrũ ma cio, icooke
imũgarũrũke, imũtiihangie. **7** "Hooyai na nĩmũkũheo;
mathaai na nĩmũkuona; ringaringai mũrango na
nĩmũkũhingũrĩrwo. **8** Nĩgũkorwo ũrĩa wothe ũhooyaga
nĩaheagwo, na ũrĩa ũmaathaga nĩonaga, na ũrĩa
ũringaringaga mũrango, nĩahingũragĩrwo. **9** "Na rĩrĩ,
nũũ wanyu ũngĩĩtio mũgate nĩ mwana wake amũhe
ihiga? **10** Kana amwĩtie thamaki nake amũhe nyoka?
11 Angĩkorwo inyuĩ, o na mũrĩ ooru, nĩmũũĩ kũhe
ciana cianyu iheo njega-rĩ, githĩ Ithe wanyu ũrĩa
ũrĩ igũrũ ndagakĩrĩrĩria kũhe iheo njega kũrĩ arĩa
mamũhooyaga! **12** Nĩ ũndũ ũcio, maũndũ-inĩ mothe,
ĩkagai andũ arĩa angĩ ũrĩa mũngĩenda mamwĩkage,
nĩgũkorwo ũcio nĩguo Watho wa Musa na Ũrutani
wa Anabii. **13** "Toonyerai mũromo ũrĩa mũceke.
Nĩgũkorwo mũromo nĩ mwariĩ na njĩra nĩ njariĩ ĩrĩa
yerekeire rĩũrĩro, na andũ arĩa matoonyagĩra ho nĩ
aingĩ. **14** No mũromo nĩ mũkunderu na njĩra nĩ njeke
ĩrĩa ĩkinyaga muoyo-inĩ, na andũ arĩa mamĩonaga nĩ
anini. **15** "Mwĩhũgagei anabii a maheeni. Mokaga
kũrĩ inyuĩ mehumbĩte njũa cia ng'ondu, no thĩinĩ wao
nĩ njũũi ndĩani. **16** Nĩmũrĩmamenyaga na maciaro
mao. Kaĩ thabibũ igĩtuuagwo mĩtĩ-inĩ ya mĩigua, kana
ngũyũ igatuuo kuuma mahiũ-inĩ ma nyeki? **17** Ũguo
noguo, mũtĩ wothe mwega ũciaraga maciaro mega,
no mũtĩ mũũru ũciaraga maciaro mooru. **18** Mũtĩ
mwega ndũngĩciara maciaro mooru, naguo mũtĩ mũũru
ndũngĩciara maciaro mega. **19** Mũtĩ o wothe ũtaciaraga
maciaro mega nĩgũtemwo ũtemagwo ũgaikio mwaki-
inĩ. **20** Ũguo nĩguo mũrĩmamenyaga nĩ ũndũ wa
maciaro mao. **21** "To mũndũ ũrĩa ũnjĩtaga, 'Mwathani,
Mwathani,' ũgaatoonya ũthamaki wa igũrũ, no nĩ ũrĩa

wĩkaga ũrĩa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ endaga. **22** Mũthenya
ũcio aingĩ makanjĩĩra atĩrĩ, 'Mwathani, Mwathani, githĩ
tũtiarathaga maũndũ na rĩĩtwa rĩaku, na thĩinĩ wa
rĩĩtwa rĩaku tũkaingata ndaimono na tũkaringa ciama
nyingĩ?' **23** Hĩndĩ ĩyo nĩngameera wega atĩrĩ, 'Niĩ ndirĩ
hĩndĩ ndaamũũĩ o na rĩ. Eherai harĩ niĩ, inyuĩ mwĩkaga
ũũru!' **24** "Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ o wothe ũiguaga
ciugo ici ciakwa na ageeka ũrĩa ciugĩte, ahaana ta
mũndũ mũũgĩ ũrĩa wakire nyũmba yake igũrũ rĩa rwaro
rwa ihiga. **25** Nayo mbura ĩkiura, na njũũĩ ikĩiyũra,
naruo rũhuho rũkĩhurutana nacio ikĩhũũra nyũmba ĩyo
na nditi, no nyũmba ĩyo ndĩagũire, tondũ mũthingi
wayo wakĩtwo igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. **26** No mũndũ
o wothe ũiguaga ciugo ici ciakwa na ndekaga ũrĩa
ciugĩte ahaana ta mũndũ mũkĩĩgu ũrĩa wakire nyũmba
yake mũthanga igũrũ. **27** Nayo mbura ĩkiura, njũũĩ
ikĩiyũra, naruo rũhuho rũkĩhurutana nacio ikĩhũũra
nyũmba ĩyo na nditi, nayo nyũmba ĩyo ĩkĩmomoka na
kũgũa kũnene." **28** Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ
macio, kĩrĩndĩ kĩu gĩkĩgega nĩ ũndũ wa ũrutani wake, **29**
tondũ aarutanaga ta mũndũ warĩ na ũhoti, na ti ta ũrĩa
arutani ao a watho maarutanaga.

8 Hĩndĩ ĩrĩa aikũrũkire kuuma kĩrĩma-inĩ, ikundi nene
cia andũ ikĩmuuma thuutha. **2** Na mũndũ warĩ
na mangũ agĩthiĩ harĩ we, agĩturia maru mbere yake,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathani, ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie."
3 Nake Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia
mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩngwenda. Therio!"
O hĩndĩ ĩyo akĩhonio mangũ make. **4** Jesũ agĩcooka
akĩmwĩra atĩrĩ, "Menya ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ.
No thiĩ ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute
kĩheo kĩrĩa Musa aathanire gĩtuĩke ũira kũrĩ o." **5**
Na Jesũ aarĩkia gũtoonya Kaperinaumu, mũnene-wa-
thigari-igana agĩũka kũrĩ we, akĩmũhooya ũteithio. **6**
Akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathani, ndungata yakwa ĩkomete
mũciĩ ĩrũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga na ĩrĩ na ruo
rũingĩ mũno." **7** Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩngũthiĩ
kũmĩhonia." **8** No mũnene ũcio wa thigari igana
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mwathani, niĩ ndiagĩrĩire atĩ
wee ũũke gwakwa. No uga o kiugo, na ndungata
yakwa nĩĩkũhona. **9** Nĩgũkorwo niĩ mwene ndĩ mũndũ
wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ũmwe
'Thiĩ,' nĩathiiaga, na ndeera ũngĩ atĩrĩ, 'Ũka,' nĩokaga.
Na ningĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, 'Ĩka ũna,'
nĩĩkaga." **10** Rĩrĩa Jesũ aiguire ũguo-rĩ, akĩgega, akĩĩra
arĩa maamumĩte thuutha atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma,
ndionete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ Isiraeli ũrĩ na wĩtĩkio
mũnene ũũ. **11** Ngũmwĩra atĩrĩ, aingĩ nĩmagooka kuuma
mwena wa irathĩro na wa ithũĩro, na nĩmagaikara
iruga-inĩ hamwe na Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu,
ũthamaki-inĩ wa igũrũ. **12** No arĩa marĩ a ũthamaki
ũcio nĩmagaikio nja, kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo
kĩrĩro na kũhagarania magego." **13** Nake Jesũ agĩcooka
akĩĩra mũnene ũcio wa thigari igana atĩrĩ, "Thiĩ!
Nĩũgwĩkĩrwo o ũguo wĩtĩkĩtie." Nayo ndungata yake
ĩkĩhonio o ithaa rĩu. **14** Rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba
ya Petero, akĩona atĩ nyina wa mũtumia wa Petero aarĩ
mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ, agakoma gĩtanda-
inĩ. **15** Akĩmũhutia guoko, nake agĩtiga kũhiũha mwĩrĩ,
akĩarahũka, akĩambĩrĩria kũmũtungatĩra. **16** Hwaĩ-inĩ
ũcio, andũ aingĩ arĩa maarĩ na ndaimono makĩrehwo
kũrĩ we, nake akĩingata maroho macio na kuuga o kiugo,
na akĩhonia arĩa othe maarĩ arũaru. **17** Ũhoro ũyũ warĩ
wa kũhingia ũrĩa kwaarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia,
rĩrĩa oigire atĩrĩ: "We mwene nĩoire wonje witũ, na
akĩeheria mĩrimũ iitũ." **18** Rĩrĩa Jesũ oonire gĩkundi
kĩa andũ arĩa maamũthiũrũrũkĩirie, agĩathana maringe
mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria. **19** Hĩndĩ ĩyo mũrutani ũmwe
wa watho agĩũka harĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũrutani,
nĩndĩkũrũmagĩrĩra kũrĩa guothe ũrĩthiiaga." **20** Nake
Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mbwe nĩ irĩ marima, na
nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ
handũ angĩigĩrĩra mũtwe wake." **21** Nake mũrutwo ũngĩ
akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathani, reke nyambe thiĩ ngathike
baba." **22** Nowe Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Nũmĩrĩra, na
ũreke arĩa akuũ mathike akuũ ao ene." **23** Hĩndĩ ĩyo
agĩtoonya gatarũ, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra. **24**
Na rĩrĩ, gũkĩgĩa kĩhuhũkanio kĩnene gĩteerĩgĩrĩirwo kũu
iria-inĩ, gĩgĩtũma gatarũ kende kũhubwo nĩ makũmbĩ
ma maaĩ. No Jesũ aarĩ toro. **25** Nao arutwo magĩthiĩ,
makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathani, tũhonokie!
Nĩtũkũũrĩra maaĩ-inĩ!" **26** Nake agĩcookia atĩrĩ, "Inyuĩ
mũrĩ a wĩtĩkio mũnini, nĩ kĩĩ gĩgũtũma mwĩtigĩre ũguo?"
Thuutha ũcio agĩũkĩra, agĩkũũma rũhuho na makũmbĩ
macio, nakuo gũkĩhoorera biũ. **27** Andũ acio makĩgega,
makĩũria atĩrĩ, "Kaĩ mũndũ ũyũ akĩrĩ ũ atĩ o na rũhuho
na makũmbĩ ma maaĩ nĩimwathĩkagĩra?" **28** Rĩrĩa
aakinyire rũgongo rwa bũrũri wa Agadari-rĩ, agĩtũngwo
nĩ andũ eerĩ maarĩ na ndaimono, moimĩte mbĩrĩra-
inĩ. Maarĩ na ũũru mũingĩ mũno, atĩ gũtirĩ mũndũ
ũngĩagerire njĩra ĩyo. **29** Nao makĩanĩrĩra, makĩũria atĩrĩ,
"Ũrenda atĩa na ithuĩ, wee Mũrũ wa Ngai. Woka gũkũ
gũtũnyariira ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩtanakinya?" **30** Nĩ
haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩithagio handũ
hataarĩ haraaya na hau maarĩ. **31** Nacio ndaimono
igĩthaitha Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, "Akorwo nĩũgũtũingata-
rĩ, tũtũme kũrĩ rũũru rũũrĩa rwa ngũrwe." **32** Nake
agĩciĩra atĩrĩ, "Thiĩi!" Nĩ ũndũ ũcio ikiuma, igĩtoonya
ngũrwe, naruo rũũru ruothe rũgĩikũrũka kĩharũrũka-
inĩ na ihenya, rũkĩgũa iria thĩinĩ, rũgĩkuĩra maaĩ-inĩ.
33 Arĩa maarĩithagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthiĩ
itũũra-inĩ, makĩheana maũndũ macio mothe o na ũrĩa
gwekĩkĩte kũrĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono. **34** Hĩndĩ
ĩyo itũũra rĩothe rĩkiumagara rĩgatũnge Jesũ. Na hĩndĩ
ĩrĩa maamuonire, makĩmũthaitha oime rũgongo rwao.

9 Nake agĩtoonya gatarũ, akĩringa iria, agĩkinya itũũra
rĩa kwao. **2** Andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ
na mũrimũ wa gũkua ciĩga, akuuĩtwo na kĩbarĩ. Rĩrĩa
Jesũ oonire wĩtĩkio wao, akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga
atĩrĩ, "Mũriũ, wĩyũmĩrĩrie, nĩwarekerwo mehia maku."
3 Nĩ ũndũ wa ũguo, arutani amwe a watho makĩĩra
na ngoro atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ nĩaruma Ngai!" **4** Jesũ
aamenya ũrĩa meeciiragia, akĩmooria atĩrĩ, "Mũreciiria
ũũru ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ? **5** Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ:
nĩ kwĩra mũndũ, 'Nĩwarekerwo mehia maku,' kana
kũmwĩra, 'Ũkĩra wĩtware?' **6** No nĩgeetha mũmenye atĩ
Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra
mehia-rĩ ...." Na o hĩndĩ ĩyo akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte

ciĩga atĩrĩ, "Ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũciĩ." **7** Nake
mũndũ ũcio agĩũkĩra, akĩinũka mũciĩ. **8** Rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩu
kĩonire ũguo, gĩkĩmaka na gĩkĩgooca Ngai, ũrĩa waheete
andũ ũhoti ta ũcio. **9** Na rĩrĩa Jesũ oimaga kũu, akĩona
mũndũ wetagwo Mathayo aikarĩte harĩa heetagĩrio
mbeeca cia igooti. Akĩmwĩra atĩrĩ, "Nũmĩrĩra," nake
Mathayo agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩra. **10** Na rĩrĩa Jesũ
aarĩ kwa Mathayo mũciĩ makĩrĩa irio cia hwaĩ-inĩ, etia
mbeeca cia igooti aingĩ na andũ ehia magĩũka kũrĩanĩra
hamwe nake na arutwo ake. **11** Rĩrĩa Afarisai moonire
ũguo, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, "Mũrutani wanyu
arĩĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia
nĩkĩ?" **12** Jesũ aigua ũguo, akĩmeera atĩrĩ, "Andũ arĩa
agima mĩĩrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa
arũaru. **13** No rĩrĩ, thiĩi mũkeerute ũrĩa ciugo ici ciugĩte:
'Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona.'
Nĩgũkorwo niĩ ndiokire gũcaria arĩa athingu, no ndokire
nĩ ũndũ wa arĩa ehia." **14** Hĩndĩ ĩyo arutwo a Johana
magĩũka kũrĩ we makĩmũũria atĩrĩ, "Ithuĩ na Afarisai
nĩtwĩhingaga kũrĩa, no nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutwo aku
mage kwĩhinga kũrĩa irio?" **15** Nake Jesũ akĩmacookeria
atĩrĩ, "Ageni a mũhikania mangĩhota atĩa kũigua kĩeha
rĩrĩa mũhikania arĩ hamwe nao? Ihinda nĩrĩgakinya
rĩrĩa mũhikania akeeherio kũrĩ o; hĩndĩ ĩyo nĩguo
makeehinga kũrĩa irio. **16** "Gũtirĩ mũndũ ũtumagĩrĩra
nguo ngũrũ kĩraka kĩa nguo njerũ, nĩgũkorwo kĩraka
kĩu no kĩguucie nguo ĩyo gĩtũme ĩtarũke makĩria. **17**
Ningĩ andũ matiĩkagĩra ndibei ya mũhihano mondo-inĩ
ngũrũ. Mangĩĩka ũguo, mondo icio no itarũke, nayo
ndibei ĩitĩke, na mondo icio cia ndibei cianangĩke o
biũ. No andũ mekagĩra ndibei ya mũhihano mondo-
inĩ njerũ, nacio cierĩ igaikara irĩ njega." **18** Na rĩrĩa
aaragia maũndũ macio, hagĩũka mũndũ warĩ mũnene,
akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũirĩtu wakwa no
hĩndĩ aakua; no ũka ũkamũigĩrĩre guoko, na nĩekũriũka."
19 Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩthiĩ nake, arĩ na arutwo ake.
20 O hĩndĩ ĩyo mũtumia watũire oiraga thakame mĩaka
ikũmi na ĩĩrĩ agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ
kĩa nguo yake. **21** Tondũ eĩĩraga atĩrĩ, "Ingĩhutia o nguo
yake, no hone." **22** Nake Jesũ akĩĩhũgũra, akĩmuona,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwarĩ ũyũ, wĩyũmĩrĩrie gwĩtĩkia gwaku
nĩkuo gwatũma ũhone." Nake mũtumia ũcio akĩhonio
o hĩndĩ ĩyo. **23** Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya
mũnene ũcio, akĩona ahuhi mĩtũrirũ na gĩkundi kĩa andũ
kĩrĩa kĩanegenaga, **24** akĩmeera atĩrĩ, "Eherai. Mũirĩtũ
ũyũ ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete." Nao andũ acio
makĩmũthekerera. **25** Thuutha wa andũ acio kuumio
nja, agĩtoonya thĩinĩ, akĩnyiita mũirĩtu ũcio guoko, nake
agĩũkĩra. **26** Ũhoro ũcio ũkĩhunja bũrũri ũcio wothe.
27 Na rĩrĩa Jesũ oimire kũu, aathianga-rĩ, andũ eerĩ
atumumu makĩmũrũmĩrĩra, makĩanagĩrĩra, makiugaga
atĩrĩ, "Tũiguĩre tha, wee Mũrũ wa Daudi!" **28** Na hĩndĩ
ĩrĩa aatoonyire nyũmba, atumumu acio magĩũka kũrĩ
we, nake akĩmooria atĩrĩ, "Nĩmwĩtĩkĩtie atĩ no hote gwĩka
ũguo?" Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩĩ-ni, Mwathani." **29**
Hĩndĩ ĩyo akĩmahutia maitho, akiuga atĩrĩ, "Mũroĩkwo o
ũguo mwĩtĩkĩtie;" **30** namo maitho mao makĩhingũka
magĩcooka kuona. Nake Jesũ akĩmakaania na hinya,
akĩmeera atĩrĩ, "Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye
ũhoro ũyũ." **31** No-o makiumagara na makĩhunjia ũhoro
wake bũrũri ũcio wothe. **32** Na hĩndĩ ĩrĩa moimaga
hau, Jesũ akĩreherwo mũndũ warĩ na ndaimono, na
ndaaragia. **33** Nayo ndaimono yaingatwo, mũndũ ũcio
ũtaaragia, akĩaria. Kĩrĩndĩ gĩkĩgega, gĩkiuga atĩrĩ, "Ũndũ
ta ũyũ ndũrĩ woneka Isiraeli." **34** No Afarisai makiuga
atĩrĩ, "Aingataga ndaimono na hinya wa mũnene wa
ndaimono." **35** Nake Jesũ agĩtuĩkania matũũra-inĩ mothe
na mĩciĩ-inĩ yothe, akĩrutanaga thĩinĩ wa thunagogi
ciao, akĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki, na
akĩhonagia mĩrimũ na ndwari cia mĩthemba yothe. **36**
Na rĩrĩa oonire ũrĩa kĩrĩndĩ kĩu kĩaiganaga, agĩkĩiguĩra
tha tondũ kĩarĩ gĩthĩĩnĩku na gĩkaaga ũteithio, ta
ng'ondu itarĩ na mũrĩithi. **37** Hĩndĩ ĩyo akĩĩra arutwo
ake atĩrĩ, "Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini.
38 Nĩ ũndũ ũcio, hooyai Mwathani wa magetha atũme
aruti wĩra mathiĩ magetha-inĩ make."

10 Nake Jesũ nĩetire arutwo ake ikũmi na eerĩ moke
harĩ we, nake akĩmahe ũhoti wa kũingata ngoma
thũku na kũhonia mĩrimũ yothe na ndwari ciothe. **2**
Maya nĩmo marĩĩtwa ma arutwo acio ikũmi na eerĩ: Wa
mbere nĩ Simoni (ũrĩa wĩtagwo Petero), na mũrũ wa
nyina Anderea; na Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ
wa nyina Johana; **3** na Filipu, na Baritholomayo; na
Toma, na Mathayo ũrĩa mwĩtia wa mbeeca cia igooti; na
Jakubu mũrũ wa Alifayo, na Thadayo; **4** na Simoni ũrĩa
Mũzelote, na Judasi Mũisikariota, ũrĩa wamũkunyanĩire.
5 Aya ikũmi na eerĩ nĩo Jesũ aatũmire na akĩmataara ũũ:
"Mũtigathiĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ kana mũtoonye itũũra
rĩa Asamaria. **6** Nĩ kaba mũthiĩ kũrĩ ng'ondu iria ciũrĩte
cia Isiraeli. **7** Mwathiĩ-rĩ, hunjagiai ndũmĩrĩri ĩno:
'Ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩirie.' **8** Honagiai andũ arĩa
arũaru, na mũriũkagie arĩa akuũ, na mũtheragie arĩa
marĩ na mangũ, na mũingatage ndaimono. Mũheetwo
tũhũ, heanagai tũhũ. **9** Mũtigekuuĩre thahabu, kana
betha, kana gĩcango mĩcibi-inĩ yanyu; **10** O na ningĩ
mũtigekuuĩre mũhuko rũgendo-inĩ, kana nguo igĩrĩ,
kana iraatũ, kana mũtirima; nĩgũkorwo mũruti wa
wĩra nĩabataire kũheo gĩa kũmũtũũria muoyo. **11**
"Itũũra o rĩothe kana gatũũra karĩa mũngĩtoonya-rĩ,
tuĩriai mũmenye mũndũ ũrĩa mwagĩrĩru kuo, mũikare
gwake nginya rĩrĩa mũkoima kuo. **12** Mwatoonya mũciĩ
ũcio-rĩ, geithagiai ene kuo. **13** Angĩkorwo mũciĩ ũcio
nĩwagĩrĩire-rĩ, ũrathimei na thayũ wanyu; angĩkorwo
ndwagĩrĩire-rĩ, rekei kĩrathimo kĩanyu kĩmũcookerere.
14 Mũndũ o wothe angĩrega kũmũnyiita ũgeni kana
arege gũthikĩrĩria ciugo cianyu-rĩ, mũkiuma mũciĩ ũcio
kana itũũra rĩu-rĩ, mũkaaribariba magũrũ manyu nĩguo
rũkũngũ rũitĩke. **15** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma ituĩro rĩa
itũũra rĩu rĩgaakorwo rĩrĩ inene gũkĩra rĩa Sodomu na
Gomora mũthenya ũrĩa wa ciira. **16** Atĩrĩrĩ ndamũtũma
o ta ng'ondu gatagatĩ ka njũũi. Nĩ ũndũ ũcio, gĩai
na ũũgĩ ta nyoka, na mwage ũũru ta ndutura. **17**
"Mwĩmenyererei andũ; tondũ nĩmakamũneana ciama-
inĩ, na mamũhũũre na iboko thunagogi-inĩ ciao. **18**
Nĩ ũndũ wa ũhoro wakwa-rĩ, nĩmũgatwarwo mbere
ya aathani na athamaki nĩgeetha mũtuĩke aira kũrĩ o
na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. **19** No rĩrĩa makaamũnyiita-
rĩ, mũtikanetange nĩ ũndũ wa ũrĩa mũkoiga kana ũrĩa
mũgaacookia. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkeerwo ũrĩa mũkoiga,

20 nĩgũkorwo ti inyuĩ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ
Roho wa Ithe wanyu ũkaaria arĩ thĩinĩ wanyu. 21
"Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo,
na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana wake; ciana
nĩikaremera aciari a cio na imoragithie. 22 Andũ othe
nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũrĩa ũgaakirĩrĩria
nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka. 23 Hĩndĩ ĩrĩa
mwanyariirwo itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ, ũrĩrai rĩrĩa rĩngĩ.
Ngũmwĩra na ma atĩ, mũtigaakorwo mũthiĩte matũũra
mothe ma Isiraeli, Mũrũ wa Mũndũ atookĩte. 24
"Mũrutwo ti mũnene kũrĩ mũrutani wake, o na ndungata
ti nene kũrĩ mũmĩathi. 25 Nĩkũiganĩire mũrutwo
aiganane na mũrutani wake, o na ndungata ĩiganane
na mũmĩathi. Angĩkorwo mwene nyũmba nĩetĩtwo
Beelizebuli-rĩ, githĩ andũ a nyũmba yake matigetwo
marĩĩtwa mooru gũkĩra rĩu! 26 "Nĩ ũndũ ũcio-rĩ,
mũtikametigĩre. Gũtirĩ ũndũ mũhithanie ũtakaguũrio,
kana ũndũ mũhithe ũtakamenyeka. 27 Ũrĩa ngũmwĩra
nduma-inĩ-rĩ, wariei mũthenya barigici, na ũrĩa warĩtio
na mĩheehũ matũ-inĩ manyu-rĩ, wanĩrĩrei mũrĩ nyũmba-
igũrũ. 28 Mũtigetigĩre arĩa moragaga o mwĩrĩ, no
matingĩhota kũũraga ngoro. Nĩ kaba gwĩtigĩra Ũrĩa
ũngĩananga ngoro na mwĩrĩ kũu Jehanamu. (Geenna
g1067) 29 Githĩ tũnyoni twĩrĩ tũtiendagio thendi ĩmwe?
No gũtirĩ o na kamwe gatuo kangĩgũa thĩ Ithe wanyu
atetĩkĩrĩte. 30 O na njuĩrĩ cianyu cia mũtwe nĩndare. 31
Nĩ ũndũ ũcio mũtigetigĩre; mũrĩ a bata gũkĩra tũnyoni
tũingĩ. 32 "Ũrĩa wothe ũkaanyumbũra mbere ya andũ,
o na niĩ nĩngamumbũra mbere ya Baba ũrĩa ũrĩ kũu
igũrũ. 33 No ũrĩa wothe ũkangaana mbere ya andũ,
na niĩ nĩngamũkaana mbere ya Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ.
34 "Mũtigeciirie atĩ njũkĩte kũrehe thayũ gũkũ thĩ.
Ndiokire kũrehe thayũ, no ndookire kũrehe rũhiũ
rwa njora. 35 Nĩgũkorwo njũkĩte gũtũma "'mũndũ
okanĩrĩre na ithe, na mũirĩtu okanĩrĩre na nyina, nake
mũtumia okanĩrĩre na nyaciarawe; 36 thũ cia mũndũ
igaakorwo irĩ andũ a nyũmba yake kĩũmbe.' 37 "Ũrĩa
wothe wendete ithe kana nyina kũngĩra ndagĩrĩire
gũtuĩka wakwa; na ũrĩa wothe wendete mũriũ kana
mwarĩ kũngĩra ndagĩrĩire gũtuĩka wakwa; 38 nake
ũrĩa wothe ũtagakuua mũtharaba wake wa kwambĩrwo
aanũmĩrĩre ndagĩrĩire gũtuĩka wakwa. 39 Ũrĩa wothe
ũgeragia gũtũũria muoyo wake nĩakoorwo nĩguo; no
ũrĩa wothe ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa
nĩakaũtũũria. 40 "Mũndũ ũrĩa ũmwamũkagĩra, nĩ niĩ
amũkagĩra. Nake ũrĩa ũnyamũkagĩra, amũkagĩra ũrĩa
wandũmire. 41 Ũrĩa wothe ũkaamũkĩra mũnabii tondũ
nĩ mũnabii, nĩakamũkĩra kĩheo kĩrĩa kĩheagwo mũnabii,
nake ũrĩa wothe ũkaamũkĩra mũndũ mũthingu tondũ nĩ
mũthingu-rĩ, nĩakamũkĩra kĩheo kĩrĩa kĩheagwo mũndũ
mũthingu. 42 Nake ũrĩa wothe ũheaga ũmwe wa aya
anini o na gĩkombe kĩa maaĩ mahehu tondũ nĩ mũrutwo
wakwa-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndakaaga kũheo kĩheo
gĩake."

11 Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwatha arutwo acio ake
ikũmi na eerĩ-rĩ, akiuma kũu agĩthiĩ kũrutana
na kũhunjia matũũra-inĩ ma Galili. 2 Na rĩrĩa Johana
aiguĩre arĩ njeera maũndũ marĩa Kristũ eekaga-rĩ,
agĩtũma arutwo ake, 3 makamũũrie atĩrĩ, "Wee nĩwe
warĩ ũũke, kana tweterere mũndũ ũngĩ?" 4 Nake
Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Cookai mũkeere Johana
maũndũ marĩa mwaigua na marĩa muona: 5 Atumumu
nĩmaroona, na arĩa mathuaga nĩmaretwara, na arĩa
marĩ na mangũ nĩmarahonio magathera, na arĩa
mataiguaga nĩ maraigua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio,
na Ũhoro-ũrĩa-Mwega nĩũrahunjĩrio arĩa athĩĩni. 6
Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtekũhĩngwo arakare
nĩ ũndũ wakwa." 7 Rĩrĩa arutwo a Johana moimaga
hau, Jesũ akĩambĩrĩria kwarĩria kĩrĩndĩ ũhoro wa
Johana, akĩmooria atĩrĩ: "Mwathiĩte werũ-inĩ kuona kĩ?
Mwathiĩte kuona kamũrangi kainainagio nĩ rũhuho? 8
Akorwo ti ũguo-rĩ, mwathiĩte kuona kĩ? Hihi nĩ mũndũ
wehumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo
njega makoragwo thĩinĩ wa nyũmba cia ũthamaki. 9
Mwagĩthiĩte kuona kĩ? Hihi mwathiĩte kuona mũnabii?
Ĩĩ, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ũkĩrĩte mũnabii. 10
Ũyũ nĩwe ũhoro wake waandĩkĩtwo atĩrĩ: "'Nĩngũtũma
mũtũmwo wakwa athiĩ mbere yaku, agagũthondekere
njĩra yaku.' 11 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma: Harĩ andũ arĩa
manaciarwo nĩ andũ-a-nja, gũtirĩ kuoneka mũndũ
mũnene gũkĩra Johana Mũbatithania; no rĩrĩ mũndũ
ũrĩa mũnini mũno ũthamaki-inĩ wa igũrũ-rĩ, nĩ
mũnene kũmũkĩra. 12 Kuuma matukũ ma Johana
Mũbatithania gwata rĩu, ũthamaki wa igũrũ nĩũkoretwo
ũkĩĩhatĩrĩria gũtheerema, nao andũ arĩa mehatagĩrĩria
nĩo mawĩgwatagĩra na hinya. 13 Nĩgũkorwo Anabii
othe, hamwe na Watho wa Musa, nĩmatũire marathaga
ũhoro nginya hĩndĩ ya Johana. 14 Na angĩkorwo no
mwende kwamũkĩra ũhoro ũcio-rĩ, ũcio nĩwe Elija ũrĩa
werĩtwo nĩagooka. 15 Ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua
nĩaigue. 16 "Rĩu-rĩ, ingĩgerekania rũciaro rũrũ na kĩ?
Rũhaana ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igĩĩtaga iria ingĩ,
igaciĩra atĩrĩ: 17 "'Twamũhuhĩire mũtũrirũ, mũkĩaga
kũina; o na twamũinĩire nyĩmbo cia macakaya, no
mũtiacakaire.' 18 Nĩgũkorwo Johana ookire atekũrĩa na
atekũnyua, nao andũ makiuga atĩrĩ, 'Arĩ na ndaimono.'
19 Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩĩaga na akĩnyuuaga, nao
makiuga atĩrĩ, 'Onei mũndũ mũkoroku na mũrĩĩu, nĩ
mũrata wa etia mbeeca cia igooti na "andũ ehia".' No
ũũgĩ wonekaga nĩ wa ma nĩ ũndũ wa ciĩko ciaguo." 20
Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtetia matũũra manene
marĩa maaringĩirwo ciama ciake iria nyingĩ, tondũ
andũ akuo matiigana kwĩrira, akiuga atĩrĩ, 21 "Inyuĩ
andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ
a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Nĩ ũndũ korwo
ciama iria mwaringĩirwo nĩcio ciaringĩirwo andũ a
Turo na Sidoni, mangĩeririre tene, mehumbĩte nguo cia
makũnia na mehurĩrie mũhu mĩtwe. 22 No ngũmwĩra
atĩrĩ, andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ
mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ. 23 Na inyuĩ, andũ
a Kaperinaumu, nĩmũkambarario nginya matu-inĩ? Aca,
mũkaaharũrũkio mũkinye kũrĩa kũriku mũno. Ciama iria
mwaringĩirwo ingĩaringĩirwo Sodomu, nĩkũngĩtũũraga
nginya ũmũthĩ. (Hadēs g86) 24 No ngũmwĩra atĩrĩ na
ma, Sodomu nĩgũgakorwo murũ mũthenya ũcio wa
ciira kũmũkĩra." 25 Hĩndĩ ĩyo Jesũ akiuga atĩrĩ, "Baba,
wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ
nĩũhithĩte andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ
maya, na ũkamaguũrĩria tũkenge. 26 Ĩĩ, Baba, nĩgũkorwo

ũyũ nĩ wendi waku. **27** "Nĩnengeretwo maũndũ mothe
nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũĩ Mũriũ tiga Ithe, na gũtirĩ
mũndũ ũũĩ Ithe tiga Mũriũ, na arĩa Mũriũ, endaga
kũguũrĩria. **28** "Ũkai kũrĩ niĩ, inyuothe anogu na
mũkuuĩte mĩrigo mĩritũ, na nĩngũmũhurũkia. **29** Oyai
icooki rĩakwa mwĩigĩrĩre na mwĩrute na niĩ, nĩgũkorwo
ndĩ mũhooreri na mwĩnyiihia ngoro-inĩ, nacio ngoro
cianyu nĩikũhurũkio. **30** Nĩgũkorwo icooki rĩakwa nĩ
ihũthũ, na mũrigo wakwa nĩ mũhũthũ."

12 Ihinda rĩu Jesũ nĩatuĩkanĩirie mĩgũnda-inĩ ya
ngano mũthenya wa Thabatũ, na arutwo ake
maarĩ ahũtu, na makĩambĩrĩria gũtua ngira cia ngano,
magĩcirigitha, makĩrĩa ngano. **2** Rĩrĩa Afarisai moonire
ũguo, makĩmwĩra atĩrĩ, "Ta rora! Arutwo aku nĩmareeka
ũrĩa watho ũtetĩkĩrĩtie gwĩkwo mũthenya wa Thabatũ."
3 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Kaĩ mũtathomete ũrĩa
Daudi eekire rĩrĩa we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu?
4 Aatoonyire nyũmba ya Ngai, na arĩ hamwe na arĩa
maarĩ nake, makĩrĩa mĩgate ĩrĩa yamũrĩirwo Ngai ĩrĩa
mateetĩkĩrĩtio kũrĩa nĩ watho, tiga no athĩnjĩri-Ngai
meetĩkĩrĩtio kũmĩrĩa. **5** O na ningĩ kaĩ mũthomete
Watho-inĩ atĩ mũthenya wa Thabatũ, athĩnjĩri-Ngai arĩa
marĩ thĩinĩ wa hekarũ nĩmathaahagia mũthenya ũcio na
matituagwo ahĩtia? **6** Ngũmwĩra atĩrĩ, ũmwe mũnene
gũkĩra hekarũ arĩ haha. **7** Korwo nĩmwamenyete
gĩtũmi gĩa ciugo ici, atĩrĩ, 'Kũiguanĩra tha nĩkuo
nyendaga, no ti magongona,' mũtingĩatuĩrĩire andũ
mateehĩtie mahĩtia. **8** Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ
nĩwe Mwathani wa mũthenya wa Thabatũ." **9** Oima
kũu-rĩ, agĩthiĩ agĩtoonya thunagogi yao, **10** na nĩ haarĩ
mũndũ wonjete guoko. Na tondũ nĩmacaragia gĩtũmi
gĩa gũthitangĩra Jesũ-rĩ, makĩmũũria atĩrĩ, "Watho
nĩwĩtĩkĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ?" **11**
Nake akĩmooria atĩrĩ, "Nũũ wanyu ũngĩkorwo na
ng'ondu, nayo ĩgwe irima mũthenya wa Thabatũ-
rĩ, ũtangĩmĩruta irima? **12** Kaĩ mũndũ atakĩrĩ wa
bata mũno gũkĩra ng'ondu! Nĩ ũndũ ũcio watho
nĩwĩtĩkĩrĩtie gwĩka wega mũthenya wa Thabatũ." **13**
Agĩcooka akĩĩra mũndũ ũcio atĩrĩ, "Tambũrũkia guoko
gwaku." Nake agĩtambũrũkia guoko, nakuo gũgĩtuĩka
kũgima, o ta kũu kũngĩ. **14** No Afarisai makiuma nja,
magĩcookania ndundu ya ũrĩa mangĩũragithia Jesũ. **15**
Nake Jesũ aamenya ũhoro ũcio, akĩehera kũu. Andũ
aingĩ makĩmũrũmĩrĩra, nake akĩhonia arũaru ao othe,
16 agĩcooka akĩmakaania atĩ matikoige we nĩwe ũ. **17**
Ũndũ ũyũ nĩguo wahingirie ũhoro ũrĩa waarĩtio na
kanua ka mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ: **18** "Ĩno nĩyo
ndungata yakwa ĩrĩa ndĩĩthuurĩire, ĩrĩa nyendete, na
nĩyo ĩkenagia ngoro yakwa; nĩngamĩitĩrĩria Roho wakwa,
nayo nĩĩkamenyithia ndũrĩrĩ ciira wa kĩhooto. **19**
Ndĩgaatetania kana ĩgũũthũke; na gũtirĩ mũndũ ũkaigua
mũgambo wayo njĩra-inĩ. **20** ndĩkoina kamũrangi
kagondoku, kana ĩhorie rũtambĩ rũrĩa rũgũtooga,
nginya rĩrĩa ĩgaatũma itua rĩakwa rĩhootane. **21** Thĩinĩ
wa rĩĩtwa rĩayo ndũrĩrĩ nĩikaagĩa na kĩĩrĩgĩrĩro." **22**
Magĩcooka makĩmũrehera mũndũ warĩ na ndaimono, na
aarĩ mũtumumu, na ndaaragia, nake Jesũ akĩmũhonia,
akĩhota kwaria na kuona. **23** Andũ othe makĩgega,
makĩũrania atĩrĩ, "Ũyũ no akorwo arĩ we Mũrũ
wa Daudi?" **24** No rĩrĩa Afarisai maaiguire ũguo,
makiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ aingataga ndaimono na
hinya wa Beelizebuli ũrĩa mũnene wa ndaimono." **25**
Nake Jesũ aamenya ũrĩa meciiragia, akĩmeera atĩrĩ,
"Ũthamaki o wothe ũngĩgayũkana ũũkanĩrĩre guo
mwene no ũharagane, narĩo itũũra o rĩothe kana
nyũmba ĩngĩgayũkana ndĩngĩĩhaanda. **26** Angĩkorwo
Shaitani nĩwe ũingataga Shaitani-rĩ, nĩagayũkanĩte
we mwene. Ũthamaki wake ũngĩkĩĩhaanda atĩa? **27**
Na angĩkorwo niĩ nyiingataga ndaimono na hinya wa
Beelizebuli-rĩ, nao andũ anyu maingataga ndaimono na
hinya wa ũ? Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, acio nĩo makaamũtuĩra
ciira. **28** No niĩ ingĩkorwo nyiingataga ndaimono
na Roho wa Ngai-rĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkinyĩte
kũrĩ inyuĩ. **29** "Ningĩ-rĩ, mũndũ aahota atĩa gũtoonya
nyũmba ya mũndũ njamba na amũtunye indo ciake
ataambĩte kuoha mũndũ ũcio njamba? Hĩndĩ ĩyo no rĩo
angĩhota kũmũtunya indo cia nyũmba yake. **30** "Mũndũ
ũrĩa ũtarĩ hamwe na niĩ, ũcio nĩ thũ yakwa, nake ũrĩa
ũtacookanagĩrĩria hamwe na niĩ, ũcio nĩkũhurunja
ahurunjaga. **31** Ningĩ ngũmwĩra atĩ, rĩĩhia o rĩothe o
na kũruma Ngai, andũ no marekerwo, no mũndũ ũrĩa
ũkaaruma Roho, ũcio ndakarekerwo. **32** Mũndũ o wothe
ũrĩa ũgacaambia Mũrũ wa Mũndũ nĩakarekerwo, no ũrĩa
wothe ũgaacambia Roho Mũtheru, ũcio ndakaarekerwo,
ihinda rĩrĩ tũrĩ kana ihinda rĩrĩa rĩgooka. **(aiōn g165)** **33**
"Agĩriai mũtĩ na maciaro maguo nĩmekwagĩra, kana
mũthũkie mũtĩ na mũthũkie maciaro maguo mooru,
nĩgũkorwo mũtĩ ũmenyekaga na maciaro maguo. **34**
Inyuĩ rũciaro rũrũ rwa nduĩra, mwahota atĩa kwaria
maũndũ mega, na mũrĩ ooru? Nĩgũkorwo kanua kaaragia
maũndũ marĩa maiyũrĩte ngoro-inĩ. **35** Mũndũ mwega
aaragia maũndũ mega moimĩte mũthiithũ-inĩ wake
mwega, nake mũndũ mũũru aaragia maũndũ mooru
moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mũũru. **36** No ngũmwĩra
atĩrĩ, mũthenya wa itua rĩa ciira, andũ nĩmakaheana
ũhoro wa ciugo ciothe cia tũhũ iria manaaria. **37**
Nĩgũkorwo ciugo ciaku nĩcio igaatũma ũtuuo ndũrĩ
na mahĩtia, na ciugo ciaku no cio igaatũma ũtuuo
mũhĩtia." **38** Hĩndĩ ĩyo Afarisai amwe na arutani a
watho makĩmwĩra atĩrĩ, "Mũrutani, tũkwenda ũtũringĩre
kĩama." **39** Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Rũciaro rwaganu
na rwa ũtharia rũrenda rũringĩrwo kĩama! No gũtirĩ
kĩama rũkũringĩrwo tiga o kĩama kĩrĩa kĩa mũnabii
Jona. **40** Nĩ gũkorwo o ta ũrĩa Jona aikarire matukũ
matatũ, mũthenya na ũtukũ, arĩ nda ya thamaki ĩrĩa
nene, ũguo noguo Mũrũ wa Mũndũ agaikara matukũ
matatũ, mũthenya na ũtukũ, arĩ tĩĩri-inĩ. **41** Andũ
a Nineve nĩmakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na
rũciaro rũrũ marũtuĩre ciira; nĩgũkorwo nĩmeririre
rĩrĩa maahunjĩirio nĩ Jona, na rĩu ũmwe mũnene
gũkĩra Jona arĩ haha. **42** Mũthamaki mũndũ-wa-nja wa
mwena wa Gũthini nĩakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe
na rũciaro rũrũ arũtuĩre ciira; nĩgũkorwo nĩoimire
ituri cia thĩ oke athikĩrĩrie ũũgĩ wa Solomoni, na rĩu
ũmwe mũnene gũkĩra Solomoni arĩ haha. **43** "Na rĩrĩ,
roho mũũru woima thĩinĩ wa mũndũ, ũtuĩkanagĩria
werũ-inĩ ũgĩcaria ũhurũko, na ũkaaga. **44** Hĩndĩ ĩyo
ũkoiga atĩrĩ, 'Nĩngũcooka nyũmba ĩrĩa ndoimire.' Na
wacooka-rĩ, ũgakora nyũmba ĩyo ĩrĩ theri, ĩrĩ haate,

ĩgathera na ĩgathondekwo wega. **45** Hĩndĩ ĩyo roho
ũcio ũkagĩĩra maroho mangĩ mũgwanja mooru makĩria
maguo mwene, magatoonya magaikara kũu. Naguo
mũikarĩre wa mũndũ ũcio ũgathũka gũkĩra wa mbere.
Ũguo nĩguo gũkahaana kũrĩ rũciaro rũrũ rwaganu." **46**
O hĩndĩ ĩyo Jesũ aaragĩria andũ-rĩ, nyina na ariũ a nyina
makĩrũgama nja makĩenda kwaria nake. **47** Nake mũndũ
ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, "Maitũguo na ariũ a maitũguo
marũngiĩ haha nja, makĩenda kwaria nawe." **48** Nake
Jesũ akĩmũcookeria akĩmũũria atĩrĩ, "Maitũ nũũ, na ariũ
a maitũ nĩ a?" **49** Agĩcooka akĩorota arutwo ake, akiuga
atĩrĩ, "Aya nĩo maitũ na ariũ a maitũ. **50** Nĩgũkorwo
mũndũ wothe wĩkaga ũrĩa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ endaga,
ũcio nĩwe mũrũ na mwarĩ wa maitũ, na nĩ we maitũ."

13 Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Jesũ nĩoimire nyũmba
agĩthiĩ agĩĩkara thĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. **2** Ikundi
cia andũ aingĩ mũno ikĩũngana harĩa aarĩ nginya ĩgĩtũma
atoonye gatarũ na agĩĩkara thĩ thĩinĩ wayo, nao andũ
acio othe makĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria. **3** Nake
akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, akĩmeera
atĩrĩ: "Mũrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. **4**
Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio-rĩ, imwe ikĩgũa mũkĩra-
inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka ĩgĩcirĩa. **5** Ingĩ ikĩgũa
rũnyanjara-inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tĩĩri mũingĩ. Nacio
ikĩmera o narua tondũ tĩĩri ndwarĩ mũriku. **6** Na hĩndĩ
ĩrĩa riũa rĩarire, rĩgĩcina mĩmera ĩyo, nayo ĩkĩũma
tondũ ndĩarĩ na mĩri. **7** Na mbeũ ingĩ ikĩgũa mĩiigua-
inĩ, nayo mĩigua ĩgĩkũra, ĩgĩthararia mbeũ icio rĩrĩa
ciamerire. **8** Ingĩ nacio ikĩgũa tĩĩri-inĩ ũrĩa mũnoru,
ikĩgĩa na maciaro imwe ĩgĩciara maita igana, iria ingĩ
igĩciara maita mĩrongo ĩtandatũ, na iria ingĩ igĩciara
maita mĩrongo ĩtatũ ma iria ciahaandirwo. **9** Ũrĩa
ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩaigue." **10** Nao arutwo ake
magĩũka kũrĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, "Waragĩria andũ na
ngerekano nĩkĩ?" **11** Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Inyuĩ
nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki
wa igũrũ, no-o matiheetwo. **12** Ũrĩa wothe ũrĩ na indo
nĩakoongererwo nyingĩ aingĩhie makĩria. Nake ũrĩa
wothe ũtarĩ, nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo. **13** Gĩkĩ
nĩkĩo gĩtũmaga ndĩmaarĩrie na ngerekano: "Nĩ ũndũ o
na gũkorwo nĩmoonaga-rĩ, mationaga; o na gũkorwo
nĩmaiguaga-rĩ, matiiguaga kana makamenya. **14** Nĩo
makinyĩirwo nĩ ũhoro ũrĩa warathirwo nĩ mũnabii Isaia,
rĩrĩa oigire atĩrĩ: "'Kũigua mũgũtũũra mũiguaga, no
mũtikaamenya ũndũ; kuona mũgũtũũra muonaga, no
mũtigakuũkĩrwo. **15** "'Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya
nĩ ngingitaru; matũ mao matiiguaga, na nĩmahingĩte
maitho mao. Tondũ maahota kuona na maitho mao, na
maigue na matũ mao, o na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
manjookerere, na nĩĩ ndĩmahonie.' **16** No kũrathimwo nĩ
maitho manyu tondũ nĩmoonaga, na matũ manyu tondũ
nĩmaiguaga. **17** Tondũ ngũmwĩra atĩrĩ na ma, anabii
na andũ aingĩ athingu nĩmeririĩrie kuona maũndũ
marĩa mũrona no-o matiamonire, na nĩmeririĩrie kũigua
maũndũ marĩa mũraigua no matiamaiguire. **18** "Nĩ
ũndũ ũcio, ta iguai ngĩtaarĩria ũhoro wa ngerekano
ĩyo ya mũhuri wa mbeũ: **19** Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wothe
aigua ndũmĩrĩri ya ũthamaki na akaaga kũmĩmenya-rĩ,
hĩndĩ ĩyo ũrĩa mũũru okaga akamũtunya kĩrĩa kĩhaande
ngoro-inĩ yake. Ĩno nĩyo mbeũ ĩrĩa yahurirwo mũkĩra-
inĩ wa njĩra. **20** Ũrĩa wamũkĩrire mbeũ ĩrĩa yagũire
rũnyanjara-inĩ nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na o
rĩmwe agakĩamũkĩra arĩ na gĩkeno. **21** No tondũ ndarĩ
mĩri-rĩ, aikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ ĩrĩa thĩĩna
woka, kana kwagĩa na kĩnyariirano nĩ ũndũ wa kiugo-
rĩ, agagĩtiganĩria o narua. **22** Nake ũrĩa wamũkagĩra
mbeũ ĩrĩa yagũire mĩigua-inĩ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga
kiugo, no mĩhang'o ya mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio
nĩ ũtonga, igagĩthararia, ikagiria kĩgĩe na maciaro. **(aiōn g165)** **23** No ũrĩa wamũkĩrire mbeũ ĩrĩa yagũire tĩĩri-
inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na
agakĩmenya. Nake agaciara maciaro, ũmwe akaruta
maita igana, ũngĩ maita mĩrongo ĩtandatũ, na ũngĩ maita
mĩrongo ĩtatũ ma mbeũ ĩrĩa yahaandĩtwo." **24** Ningĩ
Jesũ akĩmahe ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: "Ũthamaki
wa igũrũ ũhaana ta mũndũ ũrĩa wahaandire mbeũ njega
mũgũnda wake. **25** No rĩrĩa andũ othe maakomete-rĩ, thũ
yake ĩgĩũka, ĩkĩhura itindiĩ thĩinĩ wa ngano, na ĩgĩĩthiĩra.
26 Hĩndĩ ĩrĩa ngano yamerire na igĩciara-rĩ, hĩndĩ ĩyo
itindiĩ o narĩo rĩkĩonekana. **27** "Ndungata cia mwene
mũgũnda igĩũka kũrĩ we, ikĩmwĩra atĩrĩ, 'Mwathi witũ,
githĩ ndwahaandire mbeũ njega mũgũnda waku? Kaĩ
itindiĩ rĩkiumĩte kũ?' **28** "Agĩcookia atĩrĩ, 'Nĩ mũndũ ũrĩ
ũthũ na niĩ wekire ũguo.' "Ndungata icio ikĩmũũria atĩrĩ,
'Nĩũkwenda tũthiĩ, tũkarĩmunye?' **29** "Nake agĩcookia
atĩrĩ, 'Aca, tondũ mũkĩmunya itindiĩ rĩu, mwahota
kũrĩmunyanĩria na ngano. **30** Rekei ikũranĩre nginya
hĩndĩ ya magetha. Hĩndĩ ĩyo-rĩ, nĩngeera agethi atĩrĩ:
Ambai mũmunye itindiĩ na mũrĩohe itĩĩa, nĩguo rĩcinwo;
mũcooke mũcookanĩrĩrie ngano, mũmĩige ikũmbĩ
rĩakwa.'" **31** Nĩamaheire ngerekano ĩngĩ, akĩmeera
atĩrĩ: "Ũthamaki wa igũrũ ũtariĩ ta mbeũ ya karatarĩ,
ĩrĩa mũndũ oire akĩhaanda mũgũnda wake. **32** O na
akorwo mbeũ ĩyo nĩyo nini mũno kũrĩ mbeũ ciothe-
rĩ, rĩrĩa yakũra, nĩĩnenehaga kũrĩ mĩmera ĩrĩa ĩngĩ ya
mũgũnda na ĩgatuĩka mũtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ
igooka igaaka itara honge-inĩ ciaguo." **33** Agĩcooka
akĩmahe ngerekano o ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: "Ũthamaki
wa igũrũ ũhaana ta ndawa ya kũimbia mĩgate ĩrĩa
mũndũ-wa-nja oire na akĩmĩtukania na mũtu mũingĩ
o nginya mũtu ũcio wothe ũkĩimbio nĩyo." **34** Jesũ
aaragĩria kĩrĩndĩ maũndũ macio mothe na ngerekano
na ndaamaragĩria ũndũ o na ũmwe atekũhũthĩra
ngerekano. **35** Nĩguo ũhoro ũrĩa waaririo na kanua ka
mũnabii ũhinge rĩrĩa oigire atĩrĩ: "Ngaatumũra kanua
gakwa njarie na ngerekano, nĩngaaria maũndũ marĩa
matũire marĩ mahithe kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo." **36**
Hĩndĩ ĩyo agĩtiga kĩrĩndĩ, agĩtoonya nyũmba. Arutwo
ake magĩũka kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũtaarĩrie
ngerekano ya itindiĩ rĩrĩa rĩarĩ thĩinĩ wa mũgũnda."
37 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Ũrĩa wahaandire mbeũ
njega nĩ Mũrũ wa Mũndũ. **38** Mũgũnda nĩ thĩ, nayo
mbeũ njega nĩcio ciana cia ũthamaki. Itindiĩ nĩ ciana
cia ũrĩa mũũru, **39** nayo thũ ĩrĩa ĩrĩhaandaga nĩ ũrĩa
mũũru. Magetha nĩ ithirĩro rĩa mahinda maya, na
agethi nĩ araika. **(aiōn g165)** **40** "Nĩ ũndũ ũcio o ta
ũrĩa itindiĩ rĩmunyagwo rĩgacinwo na mwaki-rĩ, ũguo
noguo gũkahaana hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya.
(aiōn g165) **41** Mũrũ wa Mũndũ nĩagatũma araika

ake, na nĩmakeheria maũndũ mothe marĩa marehaga
mehia na andũ arĩa othe mekaga ũũru ũthamaki-inĩ
wake. **42** Nĩmakamaikia thĩinĩ wa icua rĩa mwaki, kũrĩa
gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego. **43** Hĩndĩ ĩyo
arĩa athingu magaakenga ta riũa thĩinĩ wa ũthamaki wa
Ithe wao. Ũrĩa ũrĩ na matũ nĩ aigue. **44** "Ũthamaki wa
igũrũ ũhaanaine na mũthiithũ wahithĩtwo mũgũnda.
Na rĩrĩa mũndũ aawoonire, akĩũhitha rĩngĩ, na nĩ ũndũ
wa ũrĩa akenete, agĩthiĩ akĩendia indo ciothe iria arĩ
nacio akĩgũra mũgũnda ũcio. **45** "Ningĩ ũthamaki wa
igũrũ ũhaanaine na mwonjorithia wacaragia ruru njega.
46 Hĩndĩ ĩrĩa oonire ĩmwe ya thogora mũnene-rĩ, agĩthiĩ
akĩendia indo ciake ciothe iria aarĩ nacio, akĩmĩgũra.
47 "O rĩngĩ, ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na neti ĩrĩa
yaikirio iria-inĩ, nayo ĩgĩtega thamaki cia mĩthemba
yothe. **48** Hĩndĩ ĩrĩa yaiyũrire, ategi acio a thamaki
makĩmĩguucia hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Hĩndĩ ĩyo magĩikara
thĩ, magĩthuura thamaki iria njega, magĩciĩkĩra ikabũ-
inĩ, no iria njũru magĩcite. **49** Ũguo nĩguo gũgaakorwo
hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya. Araika nĩmagooka
maamũranie arĩa aaganu kuuma kũrĩ arĩa athingu, **(aiōn g165)** **50** na maikie arĩa aaganu icua-inĩ rĩa mwaki,
kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego."
51 Jesũ akĩmooria atĩrĩ, "Nĩmwataũkĩrwo nĩ maũndũ
macio mothe?" Magĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩtwataũkĩrwo."
52 Akĩmeera atĩrĩ, "Nĩ ũndũ ũcio, mũrutani wa watho o
wothe ũrĩa ũrutĩtwo ũhoro wa ũthamaki wa igũrũ-rĩ,
ahaanaine na mwene nyũmba ũrĩa ũrutaga mũthiithũ-
inĩ wake indo iria njerũ o na iria ngũrũ." **53** Nake
Jesũ aarĩkia kũheana ngerekano icio-rĩ, akiuma kũu.
54 Aakinya itũũra rĩa kwao-rĩ, akĩambĩrĩria kũrutana
thunagogi-inĩ ciao, nao makĩgega. Makĩũrania atĩrĩ,
"Mũndũ ũyũ arutĩte kũ ũũgĩ ũyũ na ciĩko ici cia hinya?
55 Githĩ ũyũ ti we mũrũ wa mũtharamara? Githĩ rĩĩtwa
rĩa nyina ti Mariamu, na githĩ ariũ a nyina ti Jakubu, na
Jusufu, na Simoni, na Juda? **56** Na githĩ aarĩ a nyina
othe tũtirĩ nao? Mũndũ ũyũ akĩrutĩte maũndũ maya
mothe kũ?" **57** Nao makĩmũrega. No Jesũ akĩmeera
atĩrĩ, "Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtĩĩo no itũũra-inĩ
rĩake na gwake mũciĩ." **58** Nake ndaaringire ciama
nyingĩ kũu, tondũ wa ũrĩa maagĩte gwĩtĩkia.

14 Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo, Mũthamaki Herode nĩaiguire
ngumo ya Jesũ, **2** nake akĩĩra arĩa maamũtungataga
atĩrĩ, "Ũcio nĩ Johana Mũbatithania; nĩ ariũkĩte kuuma
kũrĩ arĩa akuũ! Nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ũguo wa
kũringa ciama." **3** Na rĩrĩ, Herode nĩanyiitĩte Johana
akamuoha, na akamũikia njeera nĩ ũndũ wa Herodia,
ũrĩa warĩ mũtumia wa mũrũ wa nyina Filipu, **4**
tondũ Johana nĩamwĩrĩte atĩrĩ: "Watho ndũgwĩtĩkĩrĩtie
ũmũhikie." **5** Herode nĩendaga kũũraga Johana, no
nĩetigagĩra andũ, tondũ nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ
mũnabii. **6** Mũthenya wa gũkũngũĩra gũciarwo kwa
Herode-rĩ, mwarĩ wa Herodia nĩainĩire andũ, na agĩkenia
Herode mũno. **7** Nĩ ũndũ ũcio Herode akĩĩhĩta na
mwĩhĩtwa atĩ nĩekũmũhe kĩrĩa gĩothe angĩendire. **8**
Nake mũirĩtu ũcio aarĩkia gũtaarwo nĩ nyina, akiuga
atĩrĩ, "He mũtwe wa Johana Mũbatithania o rĩu ũrĩ
thĩinĩ wa kiuga." **9** Mũthamaki nĩataangĩkire mũno,
no nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa wake, na ageni arĩa maarĩ
iruga-inĩ rĩake-rĩ, agĩathana atĩ mũirĩtu ũcio aheo kĩrĩa
eetĩtie. **10** Nĩ ũndũ ũcio agĩtũmana kũu njeera na
Johana akĩrengwo mũtwe. **11** Naguo mũtwe ũcio wake
ũkĩrehwo na kiuga, ũkĩnengerwo mũirĩtu ũcio, nake
akĩũtwarĩra nyina. **12** Nao arutwo a Johana magĩthiĩ
makĩoya kĩimba gĩake, magĩgĩthika, magĩcooka magĩthiĩ
makĩĩra Jesũ. **13** Na rĩrĩa Jesũ aiguire ũhoro ũcio, akiuma
kũu ahaicĩte gatarũ andũ matekũmenya, agĩthiĩ handũ
hataarĩ na andũ. Nakĩo kĩrĩndĩ kĩaigua ũguo-rĩ, gĩkiuma
matũũra-inĩ gĩkĩmũrũmĩrĩra na magũrũ. **14** Rĩrĩa Jesũ
oimire gatarũ na akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha,
na akĩhonia arũaru ao. **15** Na gwakuhĩrĩria gũtuka-rĩ,
arutwo ake magĩthiĩ harĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, "Gũkũ
nĩ kũndũ gũtarĩ mĩciĩ, na nĩkũratuka. Ĩra andũ aya
mathiĩ, nĩgeetha makegũrĩre irio tũtũũra-inĩ." **16** Jesũ
akĩmacookeria atĩrĩ, "Hatirĩ bata wa mathiĩ. Mahei gĩa
kũrĩa inyuĩ ene." **17** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Haha
tũrĩ na mĩgate ĩtano tu na thamaki igĩrĩ." **18** Akĩmeera
atĩrĩ, "Ndeherai haha." **19** Nake agĩathana andũ maikare
thĩ nyeki-inĩ. Akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio
igĩrĩ, akĩrora igũrũ, agĩcookia ngaatho, akĩenyũranga
mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo, nao arutwo
makĩhe andũ. **20** Othe makĩrĩa makĩhũũna, nao arutwo
makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo
ikũmi na igĩrĩ. **21** Mũigana wa andũ arĩa maarĩire
maarĩ ta arũme ngiri ithano, andũ-a-nja na ciana
matatarĩtwo. **22** O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩĩra arutwo ake
matoonye gatarũ, mathiĩ mbere yake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ
wa iria mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoro. **23** Thuutha wa
kũmoigĩra ũhoro-rĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki nĩguo
akahooe. Na gũgĩtuka aarĩ o ho wiki, **24** no gatarũ
nĩkarĩkĩtie gũthiĩ itĩĩna iraiharaihu kuuma thĩ nyũmũ,
gakĩhũũragwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ tondũ kerekeire na
kũrĩa rũhuho ruoimaga. **25** Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia
ũtukũ-rĩ, Jesũ agĩthiĩ kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ. **26**
Hĩndĩ ĩrĩa arutwo maamuonire agĩthiĩ agereire maaĩ
igũrũ, makĩnyiitwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, "Ĩrĩa nĩ
ngoma," na magĩkaya nĩ gwĩtigĩra. **27** No hĩndĩ o ĩyo Jesũ
akĩmeera atĩrĩ, "Ũmĩrĩriai! Nĩ niĩ. Tigai gwĩtigĩra." **28**
Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mwathani, akorwo nĩwe-rĩ,
njĩĩra njũke kũrĩ we ngereire maaĩ igũrũ." **29** Nake Jesũ
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũka." Hĩndĩ ĩyo, Petero akiuma gatarũ,
agĩthiĩ agereire maaĩ igũrũ erekeire harĩ Jesũ. **30** No rĩrĩa
oonire rũhuho, agĩĩtigĩra, na akĩambĩrĩria gũtoonyerera
maaĩ-inĩ, agĩkaya, akiuga atĩrĩ, "Mwathani, honokia!"
31 O rĩmwe, Jesũ agĩtambũrũkia guoko, akĩmũnyiita,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee kaĩ ũrĩ na wĩtĩkio mũnini-ĩ! Wagĩa
na nganja nĩkĩ?" **32** Na hĩndĩ ĩrĩa maahaicire gatarũ-rĩ,
rũhuho rũgĩtiga kũhurutana. **33** Hĩndĩ ĩyo arĩa maarĩ
thĩinĩ wa gatarũ makĩmũgooca, makiuga atĩrĩ, "Nĩ ma
wee nĩwe Mũrũ wa Ngai." **34** Na maarĩkia kũringa
mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkinya bũrũri wa Genesareti.
35 Na hĩndĩ ĩrĩa andũ a kũu maamenyire atĩ nĩ Jesũ,
makĩhunjia ũhoro ng'ongo ciothe iria ciamarigiicĩirie.
Nao makĩmũrehera andũ othe arĩa maarĩ arũaru, **36** na
makĩmũthaitha areke arũaru mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo
yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhonio.

15 Na rĩrĩ, thuutha ũcio Afarisai amwe na arutani
a watho magĩũka kũrĩ Jesũ moimĩte Jerusalemu,

makĩmũũria atĩrĩ, **2** "Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutwo aku
mathũkie kĩrĩra gĩa athuuri? Matiĩthambaga moko rĩrĩa
mekũrĩa irio!" **3** Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, "Na inyuĩ
mũthũkagia watho wa Ngai nĩ ũndũ wa irĩra cianyu nĩkĩ?
4 Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩrĩ, 'Tĩĩa thoguo na nyũkwa'
na 'Mũndũ wa kũruma ithe kana nyina no nginya
ooragwo.' **5** No inyuĩ muugaga atĩ mũndũ angĩĩra ithe
kana nyina atĩrĩ, 'Ũteithio ũrĩa ingĩagũteithia naguo, nĩ
kĩheo kĩamũrĩre Ngai,' **6** mũndũ ũcio ndarĩ bata wa
'gũtĩĩa ithe' naguo. Nĩ ũndũ ũcio mũgagĩtua kiugo kĩa
Ngai gĩa tũhũ nĩ ũndũ wa kĩrĩra kĩanyu. **7** Inyuĩ hinga ici!
Isaia nĩamenyete wega hĩndĩ ĩrĩa aarathire ũhoro wanyu,
akiuga atĩrĩ: **8** "'Andũ aya maaheaga gĩtĩĩo na mĩromo, no
ngoro ciao irĩ kũraya na niĩ. **9** Nao maahooyaga o tũhũ;
morutani marĩa marutanaga no mawatho ma andũ.'"
10 Nake Jesũ agĩĩta kĩrĩndĩ kĩu gĩũke harĩ we, agĩkĩĩra
atĩrĩ, "Thikĩrĩriai na mũtaũkĩrwo. **11** Kĩrĩa gĩtoonyaga
na kanua ka mũndũ ti kĩo 'kĩmũthaahagia', no kĩrĩa
kiumaga kanua gake nĩkĩo 'kĩmũthaahagia.'" **12** Na
hĩndĩ ĩyo arutwo ake magĩthiĩ harĩ we, makĩmũũria atĩrĩ,
"Nĩũĩ atĩ Afarisai nĩmararakarire rĩrĩa maraiguire ũhoro
ũcio?" **13** Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Mũmera o wothe
ũtaahandĩtwo nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩũkamunywo
na mĩri. **14** Tiganai nao; acio nĩ atongoria atumumu.
Mũtumumu angĩtongoria mũtumumu ũngĩ, eerĩ no
kũgũa mangĩgũa irima." **15** Nake Petero akiuga atĩrĩ,
"Tũtaũrĩre ngerekano ĩyo." **16** Nake Jesũ akĩmooria
atĩrĩ, "O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu?
17 Kaĩ mũtooĩ atĩ kĩndũ kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua
gĩthiiaga nda, gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ? **18** No
maũndũ marĩa moimaga kanua moimaga ngoro-inĩ,
na nĩmo 'mathaahagia' mũndũ. **19** Nĩ ũndũ ngoro-
inĩ nĩkuo kuumaga meciiria mooru, na ũragani, na
ũtharia, na ũhũũri maraya, na ũici, na kũiganĩrĩra
igenyo, na njambanio. **20** Macio nĩmo maũndũ marĩa
'mathaahagia' mũndũ; no kũrĩa irio na moko matarĩ
mathambie matingĩtũma mũndũ agĩe na 'thaahu'." **21**
Ningĩ Jesũ akiuma kũu, agĩthiĩ ndeere-inĩ cia Turo na
Sidoni. **22** Mũndũ-wa-nja Mũkaanani woimĩte gũkuhĩ
na kũu agĩũka kũrĩ we, akĩmũkayagĩra, akiugaga atĩrĩ,
"Mwathani, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha! Mũirĩtu
wakwa nĩarathĩĩnio mũno nĩ ndaimono." **23** No Jesũ
ndarĩ ũndũ o na ũmwe oigire. Nĩ ũndũ ũcio arutwo
ake magĩthiĩ kũrĩ we makĩmũringĩrĩria, makĩmwĩra
atĩrĩ, "Mwĩre athiĩ, tondũ nĩaratũrũmĩrĩra agĩkayaga."
24 Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, "Ndaatũmirwo o kũrĩ
ng'ondu cia nyũmba ya Isiraeli iria ciũrĩte tu." **25**
Nake mũndũ-wa-nja ũcio agĩũka, akĩmũturĩria ndu,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathani, ndeithia!" **26** Nake Jesũ
agĩcookia atĩrĩ, "Gũtiagĩrĩire kuoya mũgate wa ciana
ũikĩrie ngui." **27** Nake mũndũ-wa-nja ũcio akiuga
atĩrĩ, "Ĩĩ nĩguo Mwathani; no o na ngui nĩirĩĩaga
rũitĩki rũrĩa rũgũaga kuuma metha-inĩ ya mwene
cio." **28** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũtumia ũyũ,
wĩtĩkio waku nĩ mũnene! Ihooya rĩaku nĩrĩahingio."
Nake mwarĩ akĩhonio ithaa o rĩu. **29** Jesũ akiuma
kũu, agĩthiĩ agereire hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Galili,
agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩikara thĩ. **30** Nakĩo
kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, gĩkĩmũrehera andũ arĩa
maathuaga, na atumumu, na arĩa maarĩ onju na arĩa
mataaragia, na angĩ aingĩ, makĩmaiga magũrũ-inĩ make;
nake akĩmahonia. **31** Nao andũ makĩgega rĩrĩa moonire
arĩa mataaragia makĩaria, na arĩa onju mahonetio, na
arĩa maathuaga magĩĩtwara, na atumumu makĩona.
Nao makĩgooca Ngai wa Isiraeli. **32** Nake Jesũ agĩĩta
arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, "Nĩndĩraiguĩra
andũ aya tha tondũ makoretwo hamwe na niĩ mĩthenya
ĩtatũ, na matirĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa. Ndikwenda mathiĩ
marĩ ahũtu, tondũ maahota kũringĩkĩra njĩra." **33** Nao
arutwo ake magĩcookia atĩrĩ, "Tũngĩruta kũ mĩgate
ya kũhũũnia kĩrĩndĩ ta gĩkĩ, gũkũ werũ-inĩ?" **34** Nake
Jesũ akĩmooria, atĩrĩ, "Mũrĩ na mĩgate ĩigana?" Nao
makĩmũcookeria atĩrĩ, "Tũrĩ na mĩgate mũgwanja, na
tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ." **35** Nake akĩĩra kĩrĩndĩ
kĩu gĩikare thĩ. **36** Agĩcooka akĩoya mĩgate ĩyo mũgwanja
na tũthamaki tũu, na aarĩkia gũcookia ngaatho-rĩ,
akĩmĩenyũranga, akĩmĩnengera arutwo nao makĩhe
andũ. **37** Othe makĩrĩa makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo
makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo
mũgwanja. **38** Mũigana wa andũ arĩa maarĩire maarĩ
andũ ngiri inya, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo. **39**
Jesũ aarĩkia kuugĩra kĩrĩndĩ ũhoro, agĩtoonya gatarũ,
agĩthiĩ mwena wa Magadani.

16 Na rĩrĩ, Afarisai na Asadukai magĩũka kũrĩ Jesũ,
makĩmũgeria na kũmwĩra amaringĩre kĩama
kiumĩte igũrũ makĩone. **2** Nake akĩmacookeria atĩrĩ,
"Hĩndĩ ĩrĩa gwatuka, muugaga atĩrĩ, 'Kaĩ nĩgũkaara-
ĩ, tondũ igũrũ nĩ gũtune'. **3** Ningĩ rũciinĩ muugaga
atĩrĩ, 'Ũmũthĩ nĩgũkũgĩa kĩhuhũkanio, tondũ igũrũ
nĩ gũtune na gũgathimba.' Nĩmũũĩ gũtaũra ũrĩa
igũrũ rĩtariĩ, no mũtingĩhota gũtaũra imenyithia cia
mahinda maya tũrĩ. **4** Rũciaro rũrũ rwaganu na rwa
ũtharia rũũragia rũringĩrwo kĩama, no gũtirĩ kĩama
rũkũringĩrwo tiga kĩama kĩrĩa kĩa Jona." Nake Jesũ
akĩmatiga, agĩĩthiĩra. **5** Rĩrĩa maaringire iria, arutwo ake
magĩkorwo nĩmariganĩirwo nĩgũkuua mĩgate. **6** Nake
Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Mwĩmenyererei, na mwĩhũgage
ndawa ya kũimbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai."
7 Nao makĩaranĩria, makiuga atĩrĩ, "Hihi nĩ tondũ
tũtinoka na mĩgate." **8** Nake Jesũ aamenya ũrĩa
meeranaga, akĩmooria atĩrĩ, "Inyuĩ a wĩtĩkio mũnini, nĩ
kĩĩ kĩratũma mwaranĩrie ũhoro wa kwaga mĩgate? **9** Kaĩ
mũtarĩ mwataũkĩrwo? Mũtingĩririkana mĩgate ĩtano
ĩrĩa yarĩirwo nĩ andũ ngiri ithano, na nĩ ciondo ciigana
muonganirie? **10** Kana mĩgate mũgwanja ĩrĩa yarĩirwo
nĩ andũ ngiri inya, na nĩ ciondo ciigana muonganirie?
11 Nĩ kĩĩ kĩragiria mũmenye atĩ ndikwaragia ũhoro wa
mĩgate? No mwĩhũgagei ndawa ĩyo ya kũimbia mĩgate
ya Afarisai na Asadukai." **12** Hĩndĩ ĩyo makĩmenya atĩ
ndaameeraga mehũũge nĩ ũndũ wa ndawa ya kũimbia
mĩgate, no nĩ memenyagĩrĩre ũrutani wa Afarisai na
Asadukai. **13** Na rĩrĩa Jesũ aakinyire rũgongo rwa
Kaisarea-Filipi, nĩoririe arutwo ake atĩrĩ, "Andũ moigaga
Mũrũ wa Mũndũ nũũ?" **14** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ,
"Amwe moigaga atĩ nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ
makoiga nĩwe Elija, o na angĩ makoiga nĩwe Jeremia,
kana ũmwe wa anabii." **15** Nake akĩmooria atĩrĩ, "Inyuĩ
na inyuĩ muugaga atĩa? Muugaga niĩ nĩ niĩ ũ?" **16**
Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, "Wee nĩwe Kristũ,

Mũrũ wa Ngai ũrĩa wĩ muoyo." **17** Nake Jesũ akĩmwĩra
atĩrĩ, "Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Simoni mũrũ wa Jona,
nĩgũkorwo ndũguũrĩirio ũndũ ũyũ nĩ mũndũ, no nĩ
Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ. **18** Na niĩ ngũkwĩra atĩrĩ, wee nĩwe
Petero, na igũrũ rĩa ihiga rĩrĩ nĩngaka kanitha wakwa,
nacio ihingo cia kwa ngoma itikaũtooria. **(Hadēs g86)** **19**
Nĩngakũnengera cabi cia ũthamaki wa igũrũ; na kĩrĩa
gĩothe ũkooha gũkũ thĩ nĩgĩkoohwo igũrũ, na kĩrĩa
gĩothe ũkoohora gũkũ thĩ, nĩgĩkoohorwo igũrũ." **20**
Agĩcooka agĩkaania arutwo ake matikeere mũndũ o
na ũrĩkũ atĩ we nĩwe Kristũ. **21** Kuuma hĩndĩ ĩyo Jesũ
akĩambĩrĩrĩria gũtaarĩria arutwo ake atĩ no nginya athiĩ
Jerusalemu, na athĩĩnio mũno nĩ athuuri, na athĩnjĩri-
Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atĩ no nginya
ooragwo, na thuutha wa mĩthenya ĩtatũ ariũke. **22** Nake
Petero akĩmũtwara keheri-inĩ, akĩmũkaania, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Mwathani, kũroaga gũtuĩka ũguo! Ũndũ ũcio
ndũkanagũkore!" **23** Nake Jesũ akĩĩhũgũrĩra Petero,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee
wĩ mũhĩnga harĩ niĩ; wee ndwĩciiragia maũndũ moimĩte
kũrĩ Ngai, tiga maũndũ moimĩte kũrĩ andũ." **24** Hĩndĩ ĩyo
Jesũ akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, "Mũndũ o wothe ũngĩenda
kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, oe mũtharaba
wake aanũmĩrĩre. **25** Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe
wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoorwo nĩguo; no
ũrĩa wothe ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa
nĩakaũhonokia. **26** Nĩ ũndũ-rĩ, mũndũ angĩĩguna nakĩ o
na angĩĩgwatĩra thĩ yothe, na orwo nĩ muoyo wake?
Kana nĩ kĩĩ mũndũ angĩkũũrania muoyo wake nakĩo? **27**
Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩagooka na riiri wa Ithe
hamwe na araika ake, na hĩndĩ ĩyo nĩakahe o mũndũ
kĩheo gĩake kũringana na ciiko ciake. **28** Ngũmwĩra
atĩrĩ na ma, amwe marũngiĩ haha matigacama gĩkuũ
matonete Mũrũ wa Mũndũ agĩũka na ũthamaki wake."

17 Thuutha wa mĩthenya ĩtandatũ, Jesũ nĩathiire
na Petero, na Jakubu, na mũrũ wa nyina Johana,
akĩmatwara kĩrĩma-inĩ kĩraaya handũ hataarĩ na andũ.
2 Arĩ hau mbere yao akĩgarũrũka ũrĩa aahaanaga. Ũthiũ
wake ũkĩara ta riũa, na nguo ciake ikĩerũha cua, ta
ũtheri. **3** O hĩndĩ ĩyo hau mbere yao makiumĩrĩrwo
nĩ Musa na Elija makĩaranĩria na Jesũ. **4** Nake Petero
akĩĩra Jesũ atĩrĩ, "Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ;
ũngĩenda-rĩ, no njake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku,
na kĩmwe kĩa Musa, na kĩrĩa kĩngĩ kĩa Elija." **5** O
akĩaragia-rĩ, itu ikengu rĩgĩũka rĩkĩmahumbĩra, na
mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu ũkiuga atĩrĩ, "Ũyũ nĩwe
Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete; na nĩngenagio mũno
nĩwe. Mũiguagei!" **6** Rĩrĩa arutwo maiguire ũguo-
rĩ, makĩinamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ
mamakĩte mũno. **7** No Jesũ agĩũka, akĩmahutia na
akĩmeera atĩrĩ, "Arahũkai, tigai gwĩtigĩra." **8** Na rĩrĩa
maatiirire maitho-rĩ, mationire mũndũ ũngĩ tiga o
Jesũ wiki. **9** Rĩrĩa maikũrũkaga kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ
akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, "Mũtikae kwĩra mũndũ o
na ũrĩkũ ũrĩa muona, nginya rĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ
akaariũkio oime kũrĩ arĩa akuũ." **10** Nao arutwo
makĩmũũria atĩrĩ, "Nĩkĩ gĩtũmaga arutani a watho
moige atĩ Elija no nginya aambe ooke?" **11** Nake Jesũ
akĩmacookeria atĩrĩ, "Ti-itherũ, Elija no nginya aambe
ooke, ahaarĩrie maũndũ mothe. **12** No ngũmwĩra atĩrĩ,
Elija nĩarĩkĩtie gũũka, no andũ makĩaga kũmũmenya,
no nĩmamwĩkire ũrĩa wothe meendaga kũmwĩka. O
ũguo noguo nake Mũrũ wa Mũndũ akaanyariirwo
nĩo." **13** Hĩndĩ ĩyo arutwo makĩmenya atĩ aamaheaga
ũhoro wa Johana Mũbatithania. **14** Rĩrĩa maakinyire
harĩa kĩrĩndĩ kĩarĩ, mũndũ ũmwe agĩthiĩ harĩ Jesũ,
akĩmũturĩria ndu, **15** akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathani
iguĩra mũrũ wakwa tha, arĩ na mũrimũ wa kĩbaba na
nĩũmũthĩĩnagia mũno. Kaingĩ nĩagũũaga mwaki-inĩ kana
akagũa maaĩ-inĩ. **16** Nĩndĩramũreheire arutwo aku, no
matinahota kũmũhonia." **17** Nake Jesũ akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Rũciaro rũrũ rũtetĩkĩtie na rũremi, nĩ nginya rĩ
ngũikara na inyuĩ? Ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai
kamwana kau." **18** Jesũ agĩkũũma ndaimono ĩyo,
nayo ĩkiuma kamwana kau, na gakĩhonio o hĩndĩ
ĩyo. **19** Nao arutwo magĩthiĩ kũrĩ Jesũ keheri-inĩ,
makĩmũũria atĩrĩ, "Tũremirwo nĩkũingata ndaimono
ĩyo nĩkĩ?" **20** Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩ tondũ
wĩtĩkio wanyu nĩ mũnini. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma,
mũngĩkorwo na wĩtĩkio mũnini ta mbeũ ya karatarĩ,
no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, 'Ehera haha, ũthiĩ
haarĩa' na gĩthiĩ. Gũtirĩ ũndũ ũkaamũrema." (**21** No
ndaimono mũthemba ũcio ndĩngĩingatĩka na kĩndũ
kĩngĩ, tiga mahooya na kwĩhinga kũrĩa irio.") **22** Hĩndĩ
ĩrĩa macookanĩrĩire kũu Galili, akĩmeera atĩrĩ, "Mũrũ wa
Mũndũ nĩegũkunyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ.
23 Nĩmakamũũraga, na mũthenya wa ĩtatũ nĩakariũkio."
Nao arutwo makĩiyũrwo nĩ kĩeha. **24** Na rĩrĩ, Jesũ
na arutwo ake maarĩkia gũkinya Kaperinaumu, arĩa
meetagia andũ daraki igĩrĩ cia igooti rĩa hekarũ magĩthiĩ
kũrĩ Petero, makĩmũũria atĩrĩ, "Kaĩ mũrutani wanyu
atarutaga igooti rĩa hekarũ?" **25** Nake akĩmacookeria
atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩarutaga." Rĩrĩa Petero aatoonyire nyũmba,
Jesũ akĩmũhĩta kwaria akĩmũũria atĩrĩ, "Ũgwĩciiria
atĩa, wee Simoni? Athamaki a thĩ-rĩ, metagia igooti
kuuma kũrĩ a? Metagia ariũ ao, kana metagia andũ
arĩa angĩ?" **26** Nake Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ
kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ." Nake Jesũ akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Nĩ ũndũ ũcio ariũ ao matirĩhaga. **27** No nĩguo
tũtikamarakarie-rĩ, thiĩ iria-inĩ ũikie ndwano kuo, na
thamaki ĩrĩa ũkũnyiita mbere, ũmĩtumũre kanua kayo,
na nĩũkuona mbeeca, daraki inya; cioe ũthiĩ ũrĩhe igooti
rĩakwa na rĩaku."

18 Ihinda o rĩu arutwo magĩũka kũrĩ Jesũ,
makĩmũũria atĩrĩ, "Nũũ mũnene gũkĩra arĩa
angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ?" **2** Nake agĩĩta kaana,
agĩkarũgamia gatagatĩ kao. **3** Agĩcooka akiuga atĩrĩ,
"Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga mũgarũrũkire mũtuĩke
o ta twana, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ. **4** Nĩ
ũndũ ũcio, ũrĩa wothe wĩnyiihagia ta kaana gaka nĩwe
mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ. **5**
"Nake ũrĩa wothe wamũkagĩra kaana ta gaka thĩinĩ
wa rĩĩtwa rĩakwa, nĩ niĩ aamũkagĩra. **6** No ũrĩa wothe
ũngĩhĩtithia kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtĩkĩtie keehie,
nĩ kaba mũndũ ũcio aharũkio ihiga rĩa gĩthĩi ngingo
aikio iria-inĩ kũrĩa kũriku. **7** "Kaĩ gũkũ thĩ kũrĩ na
haaro-ĩ, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa matũmaga andũ
mehie! Maũndũ ta macio no nginya moke, no mũndũ

ũrĩa ũtũmaga moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! **8** Guoko gwaku
kana kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte.
Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ gĩthua kana wĩ kĩonje,
gũkĩra ũkorwo na moko meerĩ kana magũrũ meerĩ na
ũikio mwaki-inĩ wa tene na tene. **(aiōnios g166)** **9** Narĩo
riitho rĩaku rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ũrĩte. Nĩ kaba
ũtoonye muoyo-inĩ na riitho rĩmwe, gũkĩra ũkorwo
na maitho meerĩ na ũikio mwaki-inĩ wa kwa ngoma.
(Geenna g1067) **10** "Menyererai mũtikae kũnyarara o na
kamwe ga twana tũtũ tũnini. Nĩgũkorwo ngũmwĩra
atĩrĩ, araika a tuo nĩmonaga ũthiũ wa Baba ũrĩa ũrĩ
igũrũ, hĩndĩ ciothe." (**11** Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ
ookire kũhonokia kĩrĩa kĩorĩte.) **12** "Rĩu-rĩ, mũgwĩciiria
atĩa? Mũndũ angĩkorwo arĩ na ng'ondu igana rĩmwe,
na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndangĩtiga icio mĩrongo
kenda na kenda kũu irĩma-inĩ, athiĩ agacarie ĩyo yũrĩte?
13 Na angĩmĩona-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, akenagĩra
ng'ondu ĩyo ĩmwe ĩrorĩte kũrĩ ũrĩa akenagĩra icio
mĩrongo kenda na kenda itaroorĩte. **14** Ũguo noguo
Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ atangĩenda o na kamwe
ga twana tũtũ tũnini koore. **15** "Mũrũ kana mwarĩ
wa thoguo angĩkũhĩtĩria-rĩ, thiĩ ũmuonie ihĩtia rĩake
mũrĩ o inyuĩ eerĩ. Angĩgũthikĩrĩria-rĩ, nĩmwacookanwo
nake. **16** No angĩrega gũgũthikĩrĩria, oya mũndũ ũngĩ
ũmwe kana eerĩ mũthiĩ nao, nĩguo ũndũ o wothe
ũrũgamagĩrĩrwo nĩ ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. **17**
Angĩrega kũmathikĩrĩria-rĩ, ĩra kanitha ũndũ ũcio; na
angĩkĩrega gũthikĩrĩria o na kanitha-rĩ, mũtue o ta
mũndũ ũtetĩkĩtie kana ta mwĩtia wa mbeeca cia igooti.
18 "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ o wothe mũkooha gũkũ
thĩ, o na igũrũ nĩũkoohwo, na ũrĩa wothe mũkoohora
gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkohorwo. **19** "O rĩngĩ ngũmwĩra
atĩrĩ, andũ eerĩ anyu mangĩiguanĩra gũkũ thĩ ũndũ o
wothe ũrĩa marahooya, nĩmakahingĩrio nĩ Baba ũrĩa
ũrĩ igũrũ. **20** Nĩgũkorwo harĩa andũ eerĩ kana atatũ
monganĩte thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩakwa-rĩ, ngoragwo ndĩ
ho gatagatĩ kao." **21** Ningĩ Petero agĩũka harĩ Jesũ,
akĩmũũria atĩrĩ, "Mwathani, mũrũ kana mwarĩ wa baba
angĩhĩtĩria maita maigana ngĩmũrekagĩra? Hihi nĩ maita
mũgwanja?" **22** Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ngũkwĩra
atĩrĩ, ti maita mũgwanja, no nĩ mĩrongo mũgwanja,
maita mũgwanja. **23** "Nĩ ũndũ ũcio, ũthamaki wa
igũrũ ũhaananĩtio na mũthamaki ũrĩa wendaga kuonio
mathabu ma mbeeca ciake nĩ ndungata ciake. **24**
Aambĩrĩria kũrora mathabu-rĩ, mũndũ warĩ na thiirĩ
wake wa taranda ngiri ikũmi akĩrehwo kũrĩ we. **25** Na
tondũ nĩaremetwo nĩ kũrĩha-rĩ, mwathi wake agĩathana
atĩ mũndũ ũcio, endio hamwe na mũtumia wake, na
ciana ciake, na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo nĩguo thiirĩ
ũrĩhĩke. **26** "Ndungata ĩyo ĩkĩĩgũithia mbere yake,
ĩkĩmũthaitha, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, 'Ngirĩrĩria, na nĩndĩĩkũrĩha
thiirĩ wothe.' **27** Nake mwathi ũcio wa ndungata ĩyo
akĩmĩiguĩra tha, akĩmĩrekera thiirĩ ũcio akĩreka ĩthiĩ. **28**
"No ndungata ĩyo yoima nja, ĩgĩcemania na ndungata
ĩngĩ yarutaga wĩra nayo yarĩ na thiirĩ wayo wa dinari
igana rĩmwe. Ĩkĩmĩnyiita mũmero ĩmĩite, ĩkĩmĩĩra na
hinya atĩrĩ, 'Ndĩha thiirĩ wakwa ũrĩa ũrĩ naguo!' **29**
"Ndungata ĩyo ĩkĩĩgũithia thĩ, ĩkĩmĩthaitha, ĩkĩmĩĩra
atĩrĩ, 'Ngirĩrĩria, na nĩndĩĩkũrĩha.' **30** "Nowe akĩrega.
Handũ ha ũguo, agĩthiĩ ĩkĩmĩikithia njeera nginya
rĩrĩa ĩkaarĩha thiirĩ ũcio. **31** Rĩrĩa ndungata iria ingĩ
cioonire ũrĩa gwekĩka-rĩ, ikĩigua ũũru mũno, igĩthiĩ
ikĩĩra mwathi wacio ũrĩa wothe gwekĩkĩte. **32** "Nake
mwathi wao agĩĩta ndungata ĩyo, akĩmĩĩra atĩrĩ, 'Wee
ndungata ĩno njaganu, ngũrekeire thiirĩ waku wothe
tondũ nĩũũthaithire. **33** Githĩ nawe ndũkwagĩrĩirwo
ũiguĩre ndungata ĩrĩa ĩngĩ tha o ta ũrĩa niĩ ngũiguĩrĩire
tha?' **34** Nĩ ũndũ wa kũrakara, mwathi wayo akĩmĩneana
kũrĩ anene a njeera nĩguo ĩkaherithio o nginya rĩrĩa
ĩkaarĩha thiirĩ wothe. **35** "Ũguo nĩguo Baba ũrĩa ũrĩ
igũrũ ageeka o ũmwe wanyu, mũngĩaga kũrekera mũrũ
kana mwarĩ wa ithe wanyu na ma kuuma ngoro-inĩ
cianyu."

19 Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia kũmeera maũndũ macio-
rĩ, akiuma Galili, agĩthiĩ rũgongo rwa Judea
mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani. **2** Nao andũ
aingĩ makĩmũrũmĩrĩra, nake akĩmahoneria kuo. **3** Na
Afarisai amwe magĩthiĩ kũrĩ we nĩguo mamũgerie.
Makĩmũũria atĩrĩ, "Watho nĩwĩtĩkĩrĩtie mũndũ atigane
na mũtumia wake nĩ ũndũ wa gĩtũmi o na kĩrĩkũ?"
4 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Kaĩ mũtathomete, atĩ
o kĩambĩrĩria Mũũmbi 'ombire mũndũ-mũrũme na
mũndũ-wa-nja', **5** na akiuga atĩrĩ, 'Nĩ ũndũ wa gĩtũmi
kĩu mũndũ mũrũme nĩagatigana na ithe na nyina, na
anyiitane na mũtumia wake, nao eerĩ matuĩke mwĩrĩ
ũmwe'? **6** Na nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ eerĩ rĩngĩ, no nĩ
mũndũ ũmwe. Nĩ ũndũ ũcio, arĩa Ngai anyiitithanĩtie,
mũndũ ndakanamatigithanie." **7** Nao makĩmũũria atĩrĩ,
"Nĩ kĩĩ gĩatũmire Musa aathane atĩ mũndũ no ahe
mũtumia wake marũa ma gũtigana nake, amũte?" **8**
Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Musa aamwĩtĩkĩririe
mũtiganage na atumia anyu tondũ wa ũmũ wa ngoro
cianyu. No gũtiarĩ ũguo kuuma kĩambĩrĩria. **9** Ngũmwĩra
atĩrĩ, mũndũ o wothe angĩtigana na mũtumia wake, tiga
amũteire nĩ ũndũ wa ũtharia, nake ahikie mũtumia ũngĩ-
rĩ, mũndũ ũcio nĩatharĩtie." **10** Nao arutwo makĩmwĩra
atĩrĩ, "Angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ gatagatĩ ka mũthuuri
na mũtumia-rĩ, nĩ kaba kwaga kũhikania." **11** Nake
Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Ti mũndũ o wothe ũngĩhota
gwĩtĩkĩra ũhoro ũyũ, tiga no arĩa maheetwo ũhoti ũcio.
12 Nĩgũkorwo andũ amwe maaciarirwo mahaana ta marĩ
ahakũre; angĩ maahakũrirwo nĩ andũ; na angĩ makarega
kũhikania nĩ ũndũ wa ũthamaki wa igũrũ. Mũndũ ũrĩa
ũngĩhota gwĩtĩkĩra ũndũ ũyũ, nĩawĩtĩkĩre." **13** Hĩndĩ
ĩyo Jesũ akĩreherwo twana nĩguo atũigĩrĩre moko na
atũhooere. No arutwo magĩkũũma arĩa maatũrehete.
14 Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, "Rekei twana tũũke kũrĩ
niĩ, tigai gũtũgiria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Igũrũ
nĩ wa arĩa mahaana ta tuo." **15** Aarĩkia gũtũigĩrĩra
moko, akiuma kũu. **16** Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe nĩokire
kũrĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, "Mũrutani, nĩ ũndũ ũrĩkũ
mwega ingĩĩka nĩgeetha ngĩe na muoyo wa tene na
tene?" **(aiōnios g166)** **17** Nake Jesũ akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ũkũnjũũria ũhoro wa ũndũ ũrĩa mwega nĩkĩ?
Kũrĩ o Ũmwe mwega. Ũngĩenda gũtoonya muoyo-inĩ-
rĩ, athĩkagĩra maathani." **18** Mũndũ ũcio akĩmũũria
atĩrĩ, "Nĩ maathani marĩkũ?" Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ,
"'Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye,
na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyo, **19** na tĩĩa

thoguo na nyũkwa,' o na 'endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta
ũrĩa wĩyendete wee mwene.'" **20** Mwanake ũcio akiuga
atĩrĩ, "Maũndũ macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie, nĩ
kĩĩ kĩngĩ ndigairie?" **21** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ũngĩenda kwagĩrĩra kũna, thiĩ wendie indo ciaku ũhe
athĩĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na mũthiithũ igũrũ.
Ũcooke ũũke ũnũmĩrĩre." **22** Rĩrĩa mwanake ũcio aiguire
ũguo-rĩ, agĩthiĩ arĩ na kĩeha, tondũ aarĩ na ũtonga
mũingĩ. **23** Nake Jesũ akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, "Ngũmwĩra
atĩrĩ na ma, nĩ ũndũ ũrĩ hinya gĩtonga gũtoonya
ũthamaki-inĩ wa igũrũ. **24** O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, nĩ
ũhũthũ ngamĩĩra ĩhungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra
gĩtonga gũtoonya ũthamaki wa Ngai." **25** Rĩrĩa arutwo
maiguire ũguo-rĩ, makĩmaka mũno, makĩũrania atĩrĩ,
"Rĩu-rĩ, nũũ ũngĩkĩhonoka?" **26** Nake Jesũ akĩmarora
akĩmeera atĩrĩ, "Ũndũ ũcio ndũngĩhoteka nĩ andũ, no
maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩ Ngai." **27** Petero
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ithuĩ nĩtũtigĩte maũndũ mothe,
tũgakũrũmĩrĩra! Ithuĩ-rĩ, nĩ kĩĩ tũkaaheo?" **28** Nake Jesũ
akĩmeera atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, hĩndĩ ĩrĩa Mũrũ
wa Mũndũ agaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kĩrĩ riiri,
thĩinĩ wa thĩ njerũ, inyuĩ arĩa mũnũmagĩrĩra nĩ inyuĩ
mũgaikarĩra itĩ ikũmi na igĩrĩ cia ũnene, na nĩmũgatuĩra
mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩĩrĩ ya Isiraeli ciira. **29** Na ũrĩa
wothe ũtigĩte nyũmba, kana ariũ a nyina, kana aarĩ a
nyina, kana ithe, kana nyina, kana ciana, kana mĩgũnda
nĩ ũndũ wakwa nĩakamũkĩra maita igana ma iria atigĩte,
na agae muoyo wa tene na tene. **(aiōnios g166)** **30** No rĩrĩ,
andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩo makaarigia thuutha, na
aingĩ arĩa marĩ thuutha nĩo magaatongoria.

20 "Nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta mũndũ
warĩ na gĩthaka, ũrĩa woimagarire rũciinĩ tene
akaandĩke andũ a kũruta wĩra mũgũnda wake wa
mĩthabibũ. **2** Na aarĩkanĩra nao atĩ nĩekũmarĩha
dinari mũthenya ũcio, akĩmatũma makarute wĩra
mũgũnda-inĩ wake wa mĩthabibũ. **3** "Ta thaa ithatũ
nĩoimagarire na akĩona andũ angĩ marũngiĩ thoko-
inĩ matarĩ ũndũ meekaga. **4** Akĩmeera atĩrĩ, 'O na
inyuĩ-rĩ, thiĩi mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa
wa mĩthabibũ, na nĩngũmũrĩha o kĩrĩa kĩagĩrĩire.' **5**
Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ. "Ningĩ akiumagara rĩngĩ ta
thaa thita, na thaa kenda agĩĩka o ũguo. **6** Na ta
thaa ikũmi na ĩmwe, akiumagara na akĩona andũ
angĩ marũngiĩ o hau. Akĩmooria atĩrĩ, 'Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
mũtinde mũrũngiĩ haha mũthenya mũgima mũtarĩ
ũndũ mũreka?' **7** "Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, 'Tondũ
gũtirĩ mũndũ ũtwandĩkire.' "Akĩmeera atĩrĩ, 'O na inyuĩ
thiĩi mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabibũ.'
8 "Gwatuka-rĩ, mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ
akĩĩra mũrũgamĩrĩri wa wĩra wake atĩrĩ, 'Ĩta aruti a wĩra
ũmarĩhe mũcaara, wambĩrĩirie na arĩa maandĩkirwo
thuutha, ũrĩkie na arĩa maandĩkirwo mbere.' **9** "Aruti
a wĩra arĩa maandĩkĩtwo thaa ikũmi na ĩmwe moka,
makĩrĩhwo dinari ĩmwe o mũndũ. **10** Nĩ ũndũ ũcio,
rĩrĩa arĩa maandĩkĩtwo mbere mookire-rĩ, meeciirĩtie
mekũrĩhwo makĩria. No rĩrĩ, o nao maarĩhirwo dinari
ĩmwe o mũndũ. **11** Maarĩkia kũrĩhwo, makĩambĩrĩria
kũnugunĩkĩra mwene mũgũnda. **12** Makiuga atĩrĩ, 'Andũ
arĩa marigirie kwandĩkwo-rĩ, marutire wĩra o ithaa
rĩmwe, na wamaiganania na ithuĩ arĩa twatinda wĩra
na mĩnoga na kũhĩa nĩ riũa.' **13** "Nake agĩcookeria
ũmwe wao atĩrĩ, 'Mũrata wakwa, ndinagwĩka ũũru.
Githĩ tũtirĩkanĩire atĩ ngũrĩhe dinari ĩmwe? **14** Kĩoe
mũcaara waku ũthiĩ. Nĩ niĩ ndenda kũrĩha mũndũ ũcio
wandĩkirwo thuutha o ta ũguo ndakũrĩha. **15** Githĩ
ndirĩ na kĩhooto gĩa gwĩka ũrĩa ngwenda na mbeeca
ciakwa? Kana ũraigua ũiru tondũ ndĩ mũtaana?' **16**
"Nĩ ũndũ ũcio arĩa marĩ thuutha, magaatuĩka a mbere,
na arĩa marĩ mbere magaatuĩka a thuutha." **17** Na
rĩrĩa Jesũ aambataga Jerusalemu-rĩ, nĩetire arutwo
ake arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ, **18**
"Twerekeire kwambata Jerusalemu, na kũu Mũrũ wa
Mũndũ nĩagakunyanĩrwo aneanwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai
arĩa anene na arutani a watho. Nao nĩmakamũtuĩra
kũũragwo **19** na nĩmakamũneana kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ
anyũrũrio na ahũũrwo na kĩboko na mamwambe mũtĩ
igũrũ. Na mũthenya wa gatatũ nĩakariũkio!" **20** Thuutha
ũcio, nyina wa ciana cia Zebedi nĩokire kũrĩ Jesũ arĩ
na ariũ ake, agĩturia ndu, akĩmũthaitha amũhingĩrie
ũndũ mũna. **21** Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ ũndũ
ũrĩkũ ũkwenda?" Akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩtĩkĩra atĩ ũmwe
wa aanake aya akwa eerĩ magaikara ũmwe mwena
waku wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena waku wa ũmotho
ũthamaki-inĩ waku." **22** Nake Jesũ akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Mũtiũĩ ũrĩa mũrahooya. No mũhote kũnyuĩra
gĩkombe kĩrĩa ngũnyuĩra?" Nao magĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ,
no tũhote." **23** Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Ti-itherũ
nĩ mũkaanyuĩra gĩkombe gĩakwa, no gũikara mwena
wakwa wa ũrĩo kana wa ũmotho ti niĩ heanaga. Itĩ
icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo cio nĩ Baba." **24**
Rĩrĩa arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ũhoro ũcio,
makĩrakarĩra arutwo acio eerĩ a nyina ũmwe. **25** Nake
Jesũ akĩmeeta hamwe, akĩmeera atĩrĩ, "Nĩmũũĩ atĩ
aathani a Ndũrĩrĩ nĩ metũũgagĩria igũrũ rĩa andũ ao,
na anene ao nĩmamaathaga na hinya. **26** No rĩrĩ,
gũtikanahaane ũguo gatagatĩ kanyu. Handũ ha ũguo,
ũrĩa ũngĩenda gũtuĩka mũnene thĩinĩ wanyu-rĩ, nĩ atuĩke
ndungata yanyu, **27** na ũrĩa ũngĩenda gũtuĩka wa mbere
thĩinĩ wanyu nĩatuĩke ngombo yanyu, **28** o ta ũrĩa Mũrũ
wa Mũndũ atookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata,
na arute muoyo wake ũtuĩke thogora wa gũkũũra andũ
aingĩ." **29** Na rĩrĩa Jesũ na arutwo ake moimaga Jeriko-rĩ,
andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra. **30** Nao andũ eerĩ atumumu
maikarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra, na rĩrĩa maiguire atĩ
nĩ Jesũ wahĩtũkaga-rĩ, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ,
"Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguĩre tha!" **31** Gĩkundi
kĩu kĩa andũ gĩkĩmakaania, gĩkĩmeera makire, no-o
magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, "Mwathani,
Mũrũ wa Daudi, tũiguĩre tha!" **32** Nake Jesũ akĩrũgama,
akĩmeeta. Akĩmooria atĩrĩ, "Mũrenda ndĩmwĩkĩre atĩa?"
33 Makĩmũcookeria atĩrĩ, "Mwathani, tũrakũhooya
o tũcooke kuona." **34** Nake Jesũ akĩmaiguĩra tha,
akĩmahutia maitho. Na kahinda o kau makĩambĩrĩria
kuona, makĩmũrũmĩrĩra.

21 Na rĩrĩa maakuhĩrĩirie Jerusalemu, maakinya
itũũra rĩa Bethifage kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-
rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, **2** akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi
itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mwaingĩra o ũguo

nĩmũgũkora ndigiri yohetwo, ĩrĩ na njaũ yayo. Ciohorei
mũndehere. 3 Na mũndũ o na ũrĩkũ angĩmũũria
ũndũ-rĩ, mwĩrei atĩ Mwathani nĩabatarĩtio nĩcio, na
nĩegũcicookia o narua." 4 Ũndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha
ũrathi ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa
oigire atĩrĩ: 5 "Ĩrai Mwarĩ wa Zayuni atĩrĩ, 'Mũthamaki
waku nĩarooka kũrĩwe, nĩ mũhooreri na akuuĩtwo nĩ
ndigiri, o njaũ ya ndigiri.'" 6 Nao arutwo magĩthiĩ
magĩĩka o ũrĩa Jesũ aamerĩte. 7 Makĩrehe ndigiri na
njaũ yayo, na makĩara nguo ciao igũrũ rĩayo, nake
Jesũ agĩkuuo nĩyo. 8 Na andũ gĩkundi kĩnene mũno
makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ magĩtua
mathĩgĩ ma mĩtĩ makĩmaara njĩra-inĩ. 9 Nacio ikundi cia
andũ arĩa maamũtongoretie na arĩa maamũrũmĩrĩire
maanagĩrĩra makoiga atĩrĩ, "Hosana, Mũrũ wa Daudi!"
"Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩĩtwa rĩa
Mwathani!" "Hosana igũrũ, o igũrũ mũno!" 10 Rĩrĩa
Jesũ aatoonyire Jerusalemu, andũ a itũũra rĩu inene
rĩothe makĩambũrũrũka, makĩũrania atĩrĩ, "Ũyũ nake
nũũ?" 11 Nakĩo kĩrĩndĩ kĩu gĩgĩcookia atĩrĩ, "Ũyũ
nĩwe Jesũ ũrĩa mũnabii wa kuuma Nazarethi itũũra
rĩa Galili." 12 Nake Jesũ agĩtoonya kũu hekarũ-inĩ
akĩrutũrũra andũ othe arĩa maagũraga na meendagia
indo kuo, akĩng'aũrania metha cia arĩa maakũũranagia
mbeeca, na akĩng'aũrania itĩ cia arĩa meendagia ndutura.
13 Akĩmeera atĩrĩ, "Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, 'Nyũmba
yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo,' no inyuĩ
mũmĩtuĩte 'ngurunga ya atunyani.'" 14 Nao atumumu
na cionje magĩthiĩ kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ, nake
akĩmahonia. 15 No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na
arutani a watho moonire maũndũ ma magegania marĩa
eekaga, na maigua ũrĩa ciana cianagĩrĩra kũu hekarũ-inĩ
ikiugaga atĩrĩ, "Hosana Mũrũ wa Daudi," makĩrakara.
16 Makĩmũũria atĩrĩ, "Niũraigua ũrĩa ciana ici iroiga?"
Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩndĩraigua. Kaĩ
inyuĩ mũtathomete ciugo iria ciugĩte atĩrĩ, "'Kuuma
tũnua-inĩ twa twana na twa ngenge nĩũtũmĩte hoime
ũgooci'?" 17 Agĩcooka akĩmatiga, akiuma itũũra rĩu
inene, agĩthiĩ Bethania, akĩraara kuo. 18 Na rũciinĩ
tene, arĩ njĩra agĩcooka kũu itũũra inene, akĩigua arĩ
mũhũũtu. 19 Nake akĩona mũkũyũ mũkĩra wa njĩra,
agĩthiĩ harĩ guo, no ndaigana kuona kĩndũ thĩinĩ waguo
tiga o mathangũ. Nake akĩwĩra atĩrĩ, "Ũroaga gũgaaciara
maciaro rĩngĩ!" O hĩndĩ ĩyo mũtĩ ũcio ũkĩhoha. (aiōn
g165) 20 Rĩrĩa arutwo ake moonire ũguo makĩgega,
makĩũrania atĩrĩ, "Kaĩ mũkũyũ ũyũ wahooha narua
atĩa?" 21 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ
na ma, mũngĩkorwo na wĩtĩkio na mũtigathanganie-rĩ,
to ũguo mũkũyũ ũyũ wĩkĩtwo mũngĩhota gwĩka, no rĩrĩ,
o na no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, 'Ũrokũũrũka
ũikio iria-inĩ,' na gwĩkĩke ũguo. 22 Maũndũ mothe
marĩa mũrĩhooyaga mwĩtĩkĩtie nĩmũkaheo." 23 Na rĩrĩa
Jesũ aatoonyire hekarũ-inĩ-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene
na athuuri a andũ makĩmũkora akĩrutana, makĩmũũria
atĩrĩ, "Ũreka maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ
ũkũheete ũhoti ũcio?" 24 Nake Jesũ akĩmacookeria
atĩrĩ, "O na niĩ nĩngũmũũria kĩũria. Mwanjookeria-rĩ,
nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. 25
Ũbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte kũ? Woimĩte igũrũ-ĩ,
kana woimĩte kũrĩ andũ?" Makĩaranĩria o ene ũhoro
ũcio, makĩĩrana atĩrĩ, "Tũngiuga atĩ, 'Woimĩte igũrũ',
egũtũũria atĩrĩ, 'Mwakĩregire kũmwĩtĩkia nĩkĩ?' 26 No
tũngiuga atĩ, 'Woimĩte kũrĩ andũ', nĩtũgwĩtigĩra andũ,
nĩgũkorwo othe nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii."
27 Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, "Ithuĩ tũtiũĩ."
Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "O na niĩ ndikũmwĩra njĩkaga
maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. 28 "Na rĩrĩ, mũgwĩciiria
atĩa? Nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ariũ eerĩ. Agĩthiĩ harĩ
ũrĩa wa mbere, akĩmwĩra atĩrĩ, 'Mũriũ, thiĩ ũkarute
wĩra ũmũthĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ.' 29 "Nake
agĩcookia, akiuga, 'Ndigũthiĩ,' no thuutha akĩĩricũkwo,
agĩthiĩ. 30 "Ningĩ mũthuuri ũcio agĩthiĩ kũrĩ mũriũ
ũcio ũngĩ akĩmwĩra o ũguo. Nake agĩcookia akiuga, 'Ĩĩ
baba, nĩngũthiĩ,' no ndaathiire. 31 "Acio eerĩ-rĩ, nũũ
wekire ũrĩa ithe eendaga?" Magĩcookia atĩrĩ, "Nĩ ũrĩa
wa mbere." Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ
na ma, etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmaratoonya
ũthamaki-inĩ wa Ngai mbere yanyu. 32 Nĩgũkorwo
Johana ookire kũrĩ inyuĩ amwonie njĩra ya ũthingu, no
mũtiamwĩtĩkirie, no etia mbeeca cia igooti na maraya
nĩmamwĩtĩkirie. Na inyuĩ o na muona ũguo, mũtiigana
kwĩrira mũmwĩtĩkie. 33 "Ta thikĩrĩriai ngerekano ĩngĩ:
Mũndũ warĩ mwene mũgũnda nĩahaandire mũgũnda
ũcio wake mĩthabibũ. Agĩaka rũgiri rũgĩthiũrũrũkĩria
mũgũnda ũcio, akĩenja kĩhihĩro gĩa thabibũ o kũu
thĩinĩ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri.
Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ
kũrĩ arĩmi na agĩthiĩ rũgendo. 34 Hĩndĩ ya kũgetha
yakuhĩrĩria-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ akombori
acio nĩguo ikanengerwo maciaro make. 35 "Akombori
acio makĩnyiita ndungata ciake; makĩhũũra ĩmwe, na
makĩũraga ĩrĩa ĩngĩ, na ya gatatũ makĩmĩhũũra na
mahiga nyuguto. 36 Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata
ingĩ nyingĩ kũrĩ iria aatũmĩte mbere, nao akombori
acio magĩciika o ro ũguo. 37 Mũthia-inĩ akĩmatũmĩra
mũrũwe, akiuga atĩrĩ, 'Nĩmagatĩĩa mũrũ wakwa.' 38 "No
rĩrĩa akombori acio moonire mũriũ, makĩĩrana atĩrĩ, 'Ũyũ
nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Ũkai tũmũũrage, twĩyoere
igai rĩake.' 39 Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, makĩmũikia
nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ, na makĩmũũraga.
40 "Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mwene mũgũnda ũcio wa
mĩthabibũ agooka-rĩ, ageeka akombori acio atĩa?" 41
Nao magĩcookia atĩrĩ, "Nĩakaniina andũ acio aaganu, na
acooke akomborithie andũ angĩ mũgũnda ũcio, arĩa
marĩmũgayagĩra maciaro hĩndĩ ya magetha yakinya." 42
Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, "Kaĩ mũtathomete thĩinĩ wa
Maandĩko atĩ: "'Ihiga rĩrĩa aaki maaregire nĩrĩo rĩtuĩkĩte
ihiga inene rĩa koine; Mwathani nĩ we wĩkĩte ũndũ
ũcio, na nĩ wa magegania tũkĩwona'? 43 "Nĩ ũndũ ũcio
ngũmwĩra atĩrĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkeeherio kũrĩ
inyuĩ, ũheo andũ angĩ arĩa magaaciaraga maciaro maguo.
44 Mũndũ ũrĩa ũkaagwĩra ihiga rĩrĩ nĩagathuthĩka,
no ũrĩa ũkaagwĩrwo nĩrĩo nĩrĩkamũthethera." 45
Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai maaiguire
ngerekano icio cia Jesũ, makĩmenya atĩ aaragia ũhoro
wao. 46 Magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyiita, no nĩmetigagĩra
kĩrĩndĩ kĩu, tondũ andũ nĩmeetĩkĩtie atĩ aarĩ mũnabii.

22 Nake Jesũ akĩmaarĩria rĩngĩ na ngerekano,
akĩmeera atĩrĩ, 2 "Ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine

na mũthamaki warugire iruga nĩ ũndũ wa ũhiki wa mũriũ. **3** Agĩcooka agĩtũma ndungata ciake kũrĩ andũ
arĩa meetĩtwo iruga-inĩ, ikameere moke, nao makĩrega
gũũka. **4** "Ningĩ agĩtũma ndungata ingĩ agĩciĩra atĩrĩ, 'Ĩrai
acio metĩtwo atĩ nĩndĩkĩtie kũhaarĩria iruga: Ndegwa
ciakwa na ng'ombe iria noru nĩĩrĩkĩtie gũthĩnjwo na
maũndũ mothe nĩmahaarĩrie. Ũkai iruga-inĩ rĩa ũhiki.'
5 "No andũ acio matiarũmbũirie ũhoro ũcio magĩĩthiĩra,
ũmwe agĩthiĩ mũgũnda wake, na ũrĩa ũngĩ agĩthiĩ
wonjoria-inĩ wake. **6** Acio angĩ magĩtharĩkĩra ndungata
ciake, magĩcinyariira na magĩciũraga. **7** Mũthamaki ũcio
nĩarakarire mũno, agĩtũma mbũtũ yake ĩkaniine oragani
acio, na ĩgĩcina itũũra rĩao inene. **8** "Hĩndĩ ĩyo akĩĩra
ndungata ciake atĩrĩ, 'Iruga rĩa ũhiki nĩrĩhaarĩrie no
rĩrĩ, arĩa ndĩretire-rĩ, matiraagĩrĩirwo nĩ gũũka. **9** Thiĩi
magomano-inĩ ma njĩra mwĩre mũndũ o wothe mũkuona
oke iruga-inĩ rĩa kĩhikanio.' **10** Nĩ ũndũ ũcio ndungata
icio ikiumagara, igĩthiĩ njĩra-inĩ, igĩcookanĩrĩria andũ
othe arĩa ciahotire kuona, igĩĩta arĩa ega o na arĩa ooru,
nayo nyũmba ya kĩhikanĩrio ĩkĩiyũra ageni. **11** "No rĩrĩa
mũthamaki aatoonyire nĩguo one ageni-rĩ, akĩona kuo
mũndũ ũmwe ũtehumbĩte nguo cia ũhiki. **12** Akĩmũũria
atĩrĩ, 'Mũrata wakwa, ũtoonyire atĩa gũkũ ũtarĩ na nguo
cia kĩhikanio?' Mũndũ ũcio agĩkira ki. **13** "Hĩndĩ ĩyo
mũthamaki ũcio akĩĩra ndungata ciake atĩrĩ, 'Muohei
moko na magũrũ, mũmũikie nja kũu nduma-inĩ, kũu
nĩkuo gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.' **14**
"Nĩgũkorwo aingĩ nĩmetĩtwo, no arĩa athuure nĩ anini."
15 Hĩndĩ ĩyo Afarisai makiuma nja, magĩthugunda ũrĩa
mangĩmũtega na ciugo ciake. **16** Magĩtũma arutwo
ao hamwe na Aherodia kũrĩ we. Magĩthiĩ makĩmwĩra
atĩrĩ, "Mũrutani, nĩtũũĩ atĩ wee wĩ mũndũ wa ma, na
ũrutanaga ũhoro wa Ngai na ma. Wee ndwĩtigagĩra
andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũrĩa mahaana. **17** Rĩu-
rĩ, ta gĩtwĩre ũrĩa ũgwĩciiria. Nĩ kwagĩrĩire tũrutagĩre
Kaisari igooti, kana aca?" **18** No Jesũ, nĩ ũndũ wa
kũmenya meciiria mao mooru, akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ
hinga ici, mũrenda kũngeria nĩkĩ? **19** Nyoniai mbeeca
ĩrĩa ĩhũthagĩrwo ya kũrĩha igooti." Nao makĩmũtwarĩra
dinari, **20** nake akĩmooria atĩrĩ, "Mbica ĩno na rĩĩtwa
rĩĩrĩ nĩ cia ũ?" **21** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ cia
Kaisari." Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, "Rutagĩrai Kaisari
kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake."
22 Rĩrĩa maiguire ũguo-rĩ, makĩgega. Nĩ ũndũ ũcio
magĩtigana nake, magĩĩthiĩra. **23** Mũthenya o ro ũcio
Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoro wa kũriũka,
magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, **24** "Mũrutani,
Musa aatwĩrire atĩ mũndũ angĩkua atarĩ na ciana, mũrũ
wa nyina no nginya ahikie mũtumia ũcio wa ndigwa,
nĩguo aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. **25** Na rĩrĩ, kwarĩ
aanake mũgwanja a nyina ũmwe gatagatĩ-inĩ gaitũ.
Nake ũrĩa mũkũrũ akĩhikania na agĩkua, na tondũ
ndaarĩ na ciana, agĩtigĩra mũrũ wa nyina mũtumia. **26**
Na gũkĩhaana o ũguo kũrĩ mũrũ wa nyina wa keerĩ, na
wa gatatũ, makĩrũmanĩrĩra, magĩkua othe mũgwanja.
27 Marigĩrĩrio-rĩ, mũtumia ũcio nake agĩkua. **28** Rĩu-rĩ,
hĩndĩ ya kũriũka-rĩ, mũtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ
harĩ acio mũgwanja, tondũ othe nĩmamũhikĩtie?" **29**
Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Inyuĩ mũhĩtĩtie tondũ
mũtiũĩ Maandĩko o na kana hinya wa Ngai. **30** Hĩndĩ ya
kũriũka andũ matikahikania kana mahike; magaatuĩka
ta araika arĩa marĩ kũu igũrũ. **31** No ha ũhoro wa
kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, kaĩ mũtathomete ũrĩa Ngai
oigire atĩrĩ, **32** 'Niĩ nĩ niĩ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai
wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu?' We ti Ngai wa arĩa akuũ,
no nĩ Ngai wa arĩa marĩ muoyo." **33** Rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩu
kĩaiguire ũguo, gĩkĩgegio nĩ ũrutani wake. **34** Hĩndĩ
ĩrĩa Afarisai maaiguire atĩ Jesũ nĩahootete Asadukai,
magĩcookanĩrĩra hamwe. **35** Ũmwe wao, warĩ njorua
ya watho, akĩmũgeria na kũmũũria kĩũria gĩkĩ: **36**
"Mũrutani, nĩ rĩathani rĩrĩkũ inene thĩinĩ wa Watho?" **37**
Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "'Endaga Mwathani Ngai waku
na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na meciiria
maku mothe.' **38** Rĩĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩa mbere na rĩrĩa
inene. **39** Narĩo rĩa keerĩ no ta rĩu: 'Endaga mũndũ ũrĩa
ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.' **40** Watho wothe
na ũrutani wa Anabii ũhingĩtio nĩ maathani macio
meerĩ." **41** Na hĩndĩ ĩyo Afarisai monganĩte hamwe-
rĩ, Jesũ akĩmooria atĩrĩ, **42** "Mwĩciiragia atĩa ũhoro wa
Kristũ? Muugaga nĩ mũrũ wa ũ?" Nao makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Nĩ mũrũ wa Daudi." **43** Nake akĩmooria atĩrĩ,
"Nĩ kĩĩ gĩagĩtũmire Daudi akĩaria arĩ na Roho amwĩte
'Mwathani'? Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, **44** "'Mwathani
eerire Mwathani wakwa atĩrĩ: "Ikara guoko-inĩ gwakwa
kwa ũrĩo, nginya ngaiga thũ ciaku rungu rwa makinya
maku."' **45** Angĩkorwo Daudi amwĩtaga 'Mwathani-
rĩ', angĩgĩtuĩka mũriũ wake atĩa?" **46** Gũtirĩ mũndũ
wahotire kũmũcookeria, na kuuma mũthenya ũcio
gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria kũmũũria ciũria ingĩ.

23 Ningĩ Jesũ akĩĩra ikundi cia andũ o hamwe na
arutwo ake atĩrĩ: **2** "Arutani a watho na Afarisai
maikaragĩra gĩtĩ kĩa Musa. **3** Nĩ ũndũ ũcio, maathĩkagĩrei
na mwĩkage ũrĩa wothe marĩmwĩraga. No mũtigekage
ũrĩa mekaga, nĩgũkorwo matiĩkaga ũrĩa mahunjagia.
4 Mohaga mĩrigo mĩritũ mũno makamĩigĩrĩra ciande
cia andũ, no-o ene matiendaga o na kũmĩhutia na
kaara. **5** "Ũrĩa wothe mekaga, mekaga nĩguo monwo
nĩ andũ: Maaraaramagia tũthandũkũ tũrĩa meyohaga
thiithi tũrĩ na maandĩko thĩinĩ, na makaraihia ciohe cia
ndigi cia nguo ciao, **6** na nĩmendete gũikara handũ ha
gũtĩĩo maruga-inĩ, na gũikarĩra itĩ cia mbere thĩinĩ wa
thunagogi; **7** na nĩmendete kũgeithio ndũnyũ-inĩ, na
gwĩtwo nĩ andũ 'Rabii'. **8** "No inyuĩ mũtikanetwo 'Rabii',
nĩgũkorwo Mũnene wanyu no ũmwe, na inyuothe mũrĩ
a ithe ũmwe. **9** Na mũtikaneete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ
thĩ 'baba', nĩgũkorwo mũrĩ na Ithe o ũmwe, nake arĩ
igũrũ. **10** O na mũtikanetwo 'mũrutani', nĩgũkorwo
mũrĩ na 'Mũrutani' o ũmwe, nake nĩwe Kristũ. **11** Ũrĩa
mũnene thĩinĩ wanyu nĩatuĩkage ndungata yanyu. **12**
Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyiihio, na
ũrĩa wothe wĩnyiihagia nĩagatũũgĩrio. **13** "Kaĩ mũrĩ na
haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici!
Mũhingagĩrĩria andũ gũtoonya ũthamaki wa igũrũ, na
inyuĩ-ene mũtitoonyaga, o na mũtirekaga arĩa marenda
gũtoonya matoonye. (**14** "Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ
arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũtoonyagĩrĩra
nyũmba cia atumia a ndigwa, mũkamatunya indo ciao,
na mũkahooyaga mahooya maraihu ma kwĩonania.
Nĩ ũndũ ũcio nĩmũkaherithio makĩria ma andũ arĩa

angĩ.) **15** "Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na
Afarisai hinga ici! Mũtuĩkanagia bũrũri na mũkaringa
iria mũgĩcaria mũndũ ũmwe mũmũgarũre amũrũmĩrĩre,
na aamũrũmĩrĩra mũkamũtua mũrũ wa Jehanamu maita
meerĩ manyu. **(Geenna g1067)** **16** "Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ,
inyuĩ atongoria atumumu! Muugaga atĩrĩ, 'Mũndũ o
na ũrĩkũ angĩĩhĩta na hekarũ, ũcio ti ũndũ; no mũndũ
angĩĩhĩta na thahabu ya hekarũ-rĩ, ũcio nĩekuohwo
nĩ mwĩhĩtwa wake.' **17** Inyuĩ atumumu aya akĩĩgu!
Nĩ kĩĩ kĩnene? Nĩ thahabu ĩyo, kana nĩ hekarũ ĩrĩa
ĩtũmaga thahabu ĩtuĩke nyamũre? **18** Ningĩ muugaga
atĩrĩ, 'Mũndũ o na ũrĩkũ angĩĩhĩta na kĩgongona-rĩ,
ũcio ti ũndũ; no mũndũ angĩĩhĩta na kĩheo kĩrĩa kĩrĩ
kĩgongona-igũrũ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.'
19 Inyuĩ andũ aya atumumu! Nĩ kĩĩ kĩnene? Nĩ kĩheo
kĩu, kana nĩ kĩgongona kĩrĩa gĩtũmaga kĩheo kĩu gĩtuĩke
kĩamũre? **20** Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa wĩhĩtaga na kĩgongona,
ehĩtaga nakĩo na akehĩta na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kĩgongona-
igũrũ. **21** Nake ũrĩa wĩhĩtaga na hekarũ, ehĩtaga nayo
na akehĩta na ũrĩa ũikaraga thĩinĩ wayo. **22** Nake
ũrĩa wĩhĩtaga na igũrũ, ehĩtaga na gĩtĩ kĩa ũnene kĩa
Ngai, na akehĩta na ũrĩa ũgĩikaragĩra. **23** "Kaĩ mũrĩ
na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga
ici! Mũrutaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa nyeni; na nĩcio
terere, na bitharĩ, na thuu. No nĩmũtiganĩirie maũndũ
marĩa ma bata makĩria marĩa makoniĩ watho na nĩmo
kĩhooto, na kũiguanĩra tha, na wĩhokeku. Maya-rĩ, nĩmo
mwagĩrĩirwo nĩ gwĩka mũtegũtiganĩria macio mangĩ.
24 Inyuĩ atongoria aya atumumu! Inyuĩ mũcungaga
rũmuru, no mũkameria ngamĩĩra. **25** "Kaĩ mũrĩ na
haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici!
Mũthambagia gĩkombe na mbakũri mwena wa nja,
no thĩinĩ-rĩ, kũiyũrĩte ũkoroku na kwenda kwĩhũũnia.
26 Wee Mũfarisai ũyũ mũtumumu! Amba ũthambie
gĩkombe na mbakũri mwena wa thĩinĩ, naguo mwena
wa nja o naguo nĩũgũthera. **27** "Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ,
inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhaana
mbĩrĩra hake mũnyũ mwerũ, iria cionekaga irĩ thaka
mwena wa nja, no thĩinĩ ciyũrĩte mahĩndĩ ma andũ
akuũ, na gĩko kĩa mĩthemba yothe. **28** No taguo andũ
mamuonaga mũrĩ athingu mwena wa nja, no mwena wa
thĩinĩ mũiyũirwo nĩ ũhinga na waganu. **29** "Kaĩ mũrĩ na
haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici!
Mwakagĩra anabii mbĩrĩra na mũkagemia mbĩrĩra cia
arĩa athingu. **30** Mũgacooka mũkoiga atĩrĩ, 'Tũngĩarĩ
muoyo hĩndĩ ya maithe maitũ-rĩ, tũtingĩagwatanĩire
nao gũita thakame ya anabii.' **31** Nĩ ũndũ ũcio mũkaruta
ũira wa atĩ inyuĩ mũrĩ njiaro cia arĩa mooragire anabii.
32 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kĩiyũrĩrĩriei kĩgeri kĩa mehia ma
maithe manyu ma tene. **33** "Inyuĩ nyoka ici! Inyuĩ
ciana cia nduĩra! Mũgaagĩtheema atĩa gũtuĩrwo ciira
wa gũikio Jehanamu? **(Geenna g1067)** **34** Nĩ ũndũ ũcio-
rĩ, ngũmũtũmĩra anabii, na andũ arĩa oogĩ, o na
arutani. Amwe ao nĩmũkamooraga na mwambe amwe
ao mũtĩ-igũrũ, na arĩa angĩ mũmahũũre na iboko thĩinĩ
wa thunagogi cianyu na mũmaingate kuuma itũũra
rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ. **35** Na nĩmũgagĩcookererwo
nĩ thakame yothe ya andũ arĩa athingu, ĩrĩa ĩrĩkĩtie
gũitwo gũkũ thĩ, kuuma thakame ya Habili ũrĩa warĩ
mũthingu, nginya thakame ya Zekaria mũrũ wa Barakia,
ũrĩa mworagĩire gatagatĩ ka Handũ-harĩa-Hatheru na
kĩgongona. **36** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, maũndũ maya
mothe nĩmagakinyĩra rũciaro rũrũ. **37** "Wee Jerusalemu,
Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra arĩa
matũmĩtwo kũrĩ wee na mahiga nyuguto, nĩ maita
maingĩ atĩa ndanenda gũcookanĩrĩria ciana ciaku
hamwe, ta ũrĩa ngũkũ ĩcookanagĩrĩria tũcui twayo
rungu rwa mathagu mayo, no ndũnjĩtĩkagĩria! **38** Atĩrĩrĩ,
nyũmba yaku ĩtigĩtwo ĩkirĩte ihooru. **39** Ngũmwĩra atĩrĩ,
kuuma rĩu mũtikanyona rĩngĩ nginya rĩrĩa mũkoiga
atĩrĩ, 'Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩĩtwa rĩa
Mwathani.'"

24 Nake Jesũ akiuma hekarũ, na rĩrĩa aathiiaga
arutwo ake magĩũka kũrĩ we nĩguo mamuonie
mĩako ya hekarũ. **2** Akĩmooria atĩrĩ, "Nĩmũkuona indo
ici ciothe? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ ihiga o na rĩmwe
rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe
nĩmakamomorwo." **3** Na rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ Kĩrĩma-
inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, arutwo ake magĩũka harĩ we hatarĩ
andũ angĩ, makĩmũũria atĩrĩ, "Ta twĩre, maũndũ macio
mageekĩka rĩ, na kĩmenyithia gĩa gũcooka gwaku na
kĩa mũthia wa mahinda maya nĩ kĩrĩkũ?" **(aiōn g165)**
4 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Mwĩmenyagĩrĩrei
mũtikanaheenio nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. **5** Nĩgũkorwo
andũ aingĩ nĩmagooka na rĩĩtwa rĩakwa, makiugaga
atĩrĩ, 'Niĩ nĩ niĩ Kristũ,' na nĩ makaheenia andũ aingĩ.
6 Nĩmũkaigua ũhoro wa mbaara, na mũhuhu ũkoniĩ
mbaara, no inyuĩ mũtikanamake. Maũndũ ta macio
no nginya mageekĩka, no ithirĩro ti rĩkinyu. **7** Rũrĩrĩ
nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa
ũngĩ. Nĩgũkaagĩa ng'aragu na ithingithia kũndũ na
kũndũ. **8** Maũndũ macio mothe nĩ kĩambĩrĩria kĩa
ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo agĩe mwana. **9**
"Ningĩ nĩmũkaneanwo mũnyariirwo na mũũragwo, na
mũmenwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe nĩ ũndũ wakwa. **10** Hĩndĩ ĩyo-
rĩ, andũ aingĩ nĩmagatiganĩria wĩtĩkio na makunyananĩre
mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mamenane. **11** Na anabii aingĩ
a maheeni nĩmakoimĩra na nĩmakaheenia andũ aingĩ.
12 Na tondũ waganu nĩũkaingĩha mũno-rĩ, wendani
wa andũ aingĩ nĩũkanyiiha, **13** no ũrĩa ũgaakirĩrĩria
nginya hĩndĩ ya ithirĩro-rĩ, ũcio nĩakahonoka. **14** Naguo
Ũhoro-ũyũ-Mwega wa ũthamaki nĩũkahunjio thĩ yothe
ũtuĩke ũira kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe, na thuutha ũcio ithirĩro
rĩkinye. **15** "Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa mũkoona 'kĩndũ kĩrĩa
kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru' kĩrũgamĩte Handũ-
harĩa-Hatheru, o kĩrĩa kĩarĩtio na kanua ka mũnabii
Danieli (ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoro ũcio), **16** hĩndĩ
ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ. **17** Mũndũ ũrĩa
ũrĩ nyũmba yake igũrũ ndakaharũrũke atĩ akarute
kĩndũ kuuma nyũmba yake. **18** Nake ũrĩa wĩ mũgũnda
ndagacooke mũciĩ kũgĩĩra nguo ciake. **19** Kaĩ atumia arĩa
magaakorwo na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia
hĩndĩ ĩyo nĩmagakorwo na thĩĩna-ĩ! **20** Hooyai nĩguo
gwĩthara kwanyu gũtikanakorwo kũrĩ hĩndĩ ya heho
kana mũthenya wa Thabatũ. **21** Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo
nĩgũkagĩa na mĩnyamaro mĩnene, ĩtarĩ yoneka kuuma
kĩambĩrĩria gĩa thĩ nginya rĩu, na ĩtakooneka rĩngĩ. **22**
Na tiga matukũ macio makuhĩhirio-rĩ, gũtirĩ mũndũ
ũngĩkaahonoka, no nĩ tondũ wa andũ arĩa aamũre,

matukũ macio nĩmagakuhĩhio. **23** Hĩndĩ ĩyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ na haha!’ kana, ‘Arĩ harĩa!’ Mũtikanetĩkie ũhoro ũcio. **24** Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morirũ manene na maringe ciama, nĩguo maheenie o na arĩa aamũre, korwo no kũhoteke. **25** Na rĩrĩ, inyuĩ ndaamũmenyithia ũhoro ũcio mbere ya hĩndĩ ĩyo. **26** “Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ werũ-inĩ,’ mũtikanathiĩ kuo; kana angĩmwĩra, ‘Arĩ nyũmba thĩiinĩ,’ mũtikanetĩkie ũhoro ũcio. **27** Nĩgũkorwo o ta ũrĩa rũheni ruumĩte irathĩro ruonekaga ithũĩro-rĩ, ũguo noguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũgaakorwo kũhaana. **28** Harĩa hothe harĩ kĩimba, hau nĩho nderi ciũnganaga. **29** “Na rĩrĩ, o rĩmwe thuutha wa mĩnyamaro ya matukũ macio, “‘riũa nĩrĩkagĩa nduma, naguo mweri ũtige kwara; nacio njata nĩikaagũa kuuma igũrũ, namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.’ **30** “Hĩndĩ ĩyo kĩmenyithia kĩa Mũrũ wa Mũndũ nĩgĩkooneka kũu igũrũ, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩigacakaya. Nĩikoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu, na arĩ na hinya na riiri mũingĩ. **31** Nake nĩagatũma araika ake na mũgambo mũnene wa karumbeta, nao nĩmakoongania arĩa ake aamũre moimĩte mĩena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ. **32** “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa honge ciaguo ciarĩkia gũthundũka na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya riũa ĩrĩ hakuhĩ. **33** Ũguo noguo rĩrĩa mũkoona maũndũ macio mothe, mũkaamenya atĩ ihinda rĩrĩ hakuhĩ, rĩrĩ o ta mũrango-inĩ. **34** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe mahinge. **35** Igũrũ na thĩ nĩigathira, no ciugo ciakwa itigathira. **36** “Gũtirĩ mũndũ ũũĩ ũhoro wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araika a igũrũ matiũĩ, o na Mũriũ ndooĩ, tiga no Ithe wiki. **37** O ta ũrĩa gwatariĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. **38** Nĩgũkorwo o ta ũrĩa gwatariĩ matukũ marĩa maarĩ mbere ya kĩguũ, andũ nĩmarĩĩaga na makanyua, na nĩmahikanagia na makahika, o nginya mũthenya ũrĩa Nuhu aatoonyire thabina; **39** nao matiamenyire nginya rĩrĩa kĩguũ gĩokire, gĩkĩmaniina othe. Ũguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. **40** Hĩndĩ ĩyo arũme eerĩ magaakorwo marĩ mũgũnda; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo. **41** Andũ-a-nja eerĩ magaakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo. **42** “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩiguĩte, tondũ mũtiũĩ mũthenya ũrĩa Mwathani wanyu agooka. **43** No menyai atĩrĩ, korwo mwene nyũmba nĩamenyete thaa cia ũtukũ iria mũici angĩũka, angĩaikarire eiguĩte, nyũmba yake ĩtuuo. **44** Nĩ ũndũ ũcio o na inyuĩ no nginya mũikarage mwĩhaarĩirie, tondũ Mũrũ wa Mũndũ agooka ithaa rĩrĩa mũtamwĩrĩgĩrĩire. **45** “Ningĩ-rĩ, ndungata ya kwĩhokeka na njũgĩ nĩĩrĩkũ, ĩrĩa mwathi wayo angĩĩhokera kũroraga ndungata iria ingĩ cia nyũmba yake, na ĩciheage irio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire? **46** Kaĩ nĩũgaakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata ĩyo, rĩrĩa mwathi wayo agooka akore ĩgĩĩka o ũguo-ĩ! **47** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamĩĩhokera indo ciake ciothe. **48** No rĩrĩ, ndungata ĩyo ĩngĩkorwo nĩ njaganu, na ĩĩre na ngoro atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa nĩegũikara ihinda iraaya atacookete,’ **49** na ĩkĩambĩrĩrie kũhũũra ndungata iria ingĩ, na kũrĩa na kũnyua hamwe na arĩĩu. **50** Mwathi wa ndungata ĩyo agooka mũthenya ũrĩa ĩtamwĩrĩgĩrĩire, na ithaa rĩrĩa ĩtooĩ. **51** Nake nĩakamĩherithia mũno, na amĩikie hamwe na andũ arĩa hinga, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.

25 “Hĩndĩ ĩyo-rĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaananio na airĩtu ikũmi arĩa mooire matawa mao, makiumagara nĩguo magatũnge mũhikania. **2** Atano ao maarĩ akĩĩgu, na atano maarĩ oogĩ. **3** Acio akĩĩgu nĩmakuuire matawa mao, no matiakuuire maguta. **4** No rĩrĩ, acio oogĩ, nĩmakuuire maguta na cuba, o hamwe na matawa mao. **5** Na rĩrĩ, Mũhikania nĩaikarire angĩgooka, na othe magĩcũnga, magĩkoma. **6** “Na ũtukũ gatagatĩ gũkĩanĩrĩrwo atĩrĩ: ‘Mũhikania nĩ mũũku! Umai mũkamũtũnge!’ **7** “Hĩndĩ ĩyo airĩtu othe magĩũkĩra, magĩthondeka matawa mao. **8** Acio akĩĩgu makĩĩra acio oogĩ atĩrĩ, ‘Tũgaĩrei maguta manyu tondũ; matawa maitũ nĩmarahora.’ **9** “No acio oogĩ makĩmacookeria atĩrĩ, ‘Aca, matingĩtũigana na mamũigane. Handũ ha ũguo-rĩ, thiĩi kũrĩ arĩa mendagia maguta mũkegũrĩre manyu.’ **10** “No rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ magĩthiĩ kũgũra maguta-rĩ, mũhikania agĩkinya. Airĩtu arĩa mehaarĩirie magĩtoonya kĩhikanio-inĩ hamwe na mũhikania. Naguo mũrango ũkĩhingwo. **11** “Thuutha ũcio airĩtu acio angĩ o nao magĩũka. Makiuga atĩrĩ, ‘Mwathani! Mwathani! Tũhingũrĩre mũrango!’ **12** “Nowe agĩcookia atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, niĩ ndimũũĩ.’ **13** “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhũgagei, tondũ mũtiũĩ mũthenya kana thaa. **14** “Ningĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaananio na mũndũ wathiiaga rũgendo, nake agĩĩta ndungata ciake, agĩciĩhokera indo ciake. **15** Akĩnengera ĩmwe yacio taranda ithano cia mbeeca, na ĩngĩ taranda igĩrĩ, na ĩrĩa ĩngĩ taranda ĩmwe, o ndungata kũringana na ũhoti wayo. Agĩcooka agĩthiĩ rũgendo. **16** Ndungata ĩrĩa yaneetwo taranda ithano ĩgĩthiĩ o hĩndĩ ĩyo, ĩkĩonjorithia mbeeca ciayo, na ĩkĩona uumithio wa taranda ingĩ ithano. **17** O nayo ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ ĩkĩonjorithia ĩkĩona uumithio wa ingĩ igĩrĩ. **18** No ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe ĩgĩthiĩ, ĩkĩenja irima, ĩkĩhitha mbeeca cia mwathi wayo. **19** “Thuutha wa ihinda iraaya, mwathi wa ndungata icio nĩacookire na agĩciĩta nĩguo iheane ũhoro wa mathabu ma mbeeca ciake. **20** Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ithano ĩkĩrehe ingĩ ithano, ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, waheire taranda ithano. Atĩrĩrĩ, nĩĩthũkũmĩte ingĩ ithano.’ **21** “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. Ũka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa mwathi waku!’ **22** “Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ o nayo ĩgĩũka. Ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa waheire taranda igĩrĩ! Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ igĩrĩ.’ **23** “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩ ngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. Ũka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa Mwathi waku!’ **24** “Nayo ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe o nayo ĩgĩũka. Ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, nĩ ndooĩ atĩ wee wĩ mũndũ

mwĩĩ, ũgethaga kũrĩa ũtahandĩte, na ũkongania kũrĩa
ũtaahandire mbeũ. **25** Nĩ ũndũ ũcio nĩndetigĩrire, ngĩthiĩ
ngĩhitha taranda yaku thĩ. Atĩrĩrĩ, ĩno no ĩrĩa yaku
ndagũcookeria.' **26** "Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria
atĩrĩ, 'Wee ndungata ĩno njaganu na ngũũtaru! Ũguo nĩ
wooĩ atĩ ngethaga kũrĩa itahaandĩte, na ngongania kũrĩa
itaahurĩte mbeũ? **27** Gũkĩrĩ ũguo-rĩ, wagĩrĩirwo nĩ kũiga
mbeeca ciakwa bengi, na ndacooka-rĩ, nĩingĩacookerio
mbeeca ciakwa irĩ hamwe na uumithio wacio. **28** "'Nĩ
ũndũ ũcio, mĩtunyei taranda ĩyo, mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ
na taranda ikũmi. **29** Nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũrĩ
na indo nĩwe ũkoongererwo ingĩ nyingĩ na akĩrĩrĩrĩrio.
Nake ũrĩa ũtarĩ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo.
30 Oyai ndungata ĩyo ĩtarĩ bata mũmĩĩkie nja kũu
nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania
magego.' **31** "Hĩndĩ ĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agooka
arĩ na riiri wake, na araika othe marĩ hamwe nake,
nĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene na kĩrĩ riiri wa igũrũ.
32 Ndũrĩrĩ ciothe nĩigacookanĩrĩrio mbere yake, nake
nĩakamũrania andũ kuuma kũrĩ arĩa angĩ, o ta ũrĩa
mũrĩithi aamũranagia ng'ondu na mbũri. **33** Nĩakaiga
ng'ondu mwena wake wa ũrĩo, na mbũri aciige mwena
wake wa ũmotho. **34** "Ningĩ Mũthamaki nĩakeera
arĩa marĩ mwena wake wa ũrĩo atĩrĩ, 'Ũkai, inyuĩ
mũrathimĩtwo nĩ Baba; oyai igai rĩa ũthamaki ũrĩa
mwathondekeirwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo. **35**
Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũũtu mũkĩĩhe gĩa kũrĩa, na
ndaarĩ mũnyootu mũkĩĩhe gĩa kũnyua, na ndaarĩ mũgeni
mũkĩĩnyiita ũgeni, **36** na ndaarĩ njaga mũkĩĩhe nguo,
na ndaarĩ mũrũaru na inyuĩ mũkĩĩmenyerera, o na
ndaarĩ njeera na mũgĩũka kũndora.' **37** "Hĩndĩ ĩyo arĩa
athingu nĩmakamũcookeria mamũũrie atĩrĩ, 'Mwathani,
nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũhũũtu tũgĩkũhe gĩa kũrĩa,
kana ũrĩ mũnyootu tũgĩkũhe gĩa kũnyua? **38** Na nĩ rĩ
twakuonire ũrĩ mũgeni tũgĩkũnyiita ũgeni, kana ũrĩ
njaga tũgĩkũhe nguo? **39** O na nĩ rĩ twakuonire ũrĩ
mũrũaru kana ũrĩ njeera na tũgĩũka gũkũrora?' **40**
"Nake Mũthamaki nĩagacookia, ameere atĩrĩ, 'Ngũmwĩra
atĩrĩ na ma, ũndũ wothe mwekĩire ariũ a Baba o na arĩa
anini mũno, nĩ niĩ mwekĩire.' **41** "Ningĩ nĩakeera arĩa
marĩ mwena wake wa ũmotho atĩrĩ, 'Njehererai, inyuĩ
mũrumĩtwo, mũthiĩ mwaki-inĩ wa tene na tene ũrĩa
ũthondekeirwo mũcukani na araika ake. **(aiōnios g166)**
42 Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũũtu na mũtiaheire gĩa kũrĩa,
na ndaarĩ mũnyootu na mũtiaheire gĩa kũnyua, **43** na
ndaarĩ mũgeni na mũtianyiitire ũgeni, ndaarĩ njaga na
mũtiaheire nguo, ndaarĩ mũrũaru na ndaarĩ njeera na
mũtiokire kũnyona.' **44** "Nao nĩmagacookia, mamũũrie
atĩrĩ, 'Mwathani, nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũhũũtu, kana
ũrĩ mũnyootu, kana ũrĩ mũgeni, kana ũrĩ njaga, kana
ũrĩ mũrũaru, o na kana ũrĩ njeera na tũtiagũteithirie?'
45 "Nake nĩakamacookeria atĩrĩ, 'Ngũmwĩra atĩrĩ na ma,
ũndũ o wothe mũteekire ũmwe wa aya anini mũno, nĩ
niĩ mũteekĩire.' **46** "Hĩndĩ ĩyo nĩmagathiĩ kũrĩa andũ
maherithagio tene na tene, no arĩa athingu mathiĩ
muoyo-inĩ wa tene na tene." **(aiōnios g166)**

26 Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio mothe-
rĩ, akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, **2** "O ta ũrĩa mũũĩ, Gĩathĩ
kĩa Bathaka gĩtigairie matukũ meerĩ gĩkinye, nake Mũrũ
wa Mũndũ nĩakaneanwo nĩgeetha aambwo mũtĩ-igũrũ."
3 Hĩndĩ ĩyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a
kĩrĩndĩ makĩgomana kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene,
wetagwo Kaiafa, **4** nĩguo maciire ũrĩa mangĩnyiitithia
Jesũ na njĩra ya wara, na mamũũragithie. **5** No makiuga
atĩrĩ, "Tũtingĩmũnyiita hĩndĩ ya Gĩathĩ, nĩguo andũ
matikarute haaro." **6** Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Jesũ aarĩ
Bethania, mũciĩ wa mũndũ wetagwo Simoni ũrĩa warĩ
na mũrimũ wa mangũ, **7** na mũndũ-wa-nja warĩ na
cuba ya maguta ma goro mũno na manungi wega,
agĩũka kũrĩ Jesũ, akĩmũitĩrĩria maguta mũtwe arĩ metha-
inĩ akĩrĩa. **8** Rĩrĩa arutwo moonire ũguo, makĩrakara,
makĩũrania atĩrĩ, "Ũitangi ũyũ nĩ wakĩ? **9** Maguta macio
manungi wega nĩmangĩendio goro na mbeeca icio iheo
athĩĩni." **10** Nake Jesũ aamenya ũguo, akĩmooria atĩrĩ,
"Mũrathĩĩnia mũndũ-wa-nja ũyũ nĩkĩ? We nĩanjĩka
ũndũ mwega. **11** Arĩa athĩĩni mũrĩkoragwo nao hĩndĩ
ciothe, no niĩ-rĩ, mũtirĩkoragwo na niĩ hĩndĩ ciothe.
12 Hĩndĩ ĩrĩa aitĩrĩirie mwĩrĩ wakwa maguta macio
manungi wega, eekire ũguo nĩgeetha aathagathage
ũrĩa ngaathikwo. **13** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩa
guothe Ũhoro-ũyũ-Mwega ũkaahunjio thĩinĩ wa thĩ
yothe-rĩ, ũndũ ũcio eeka nĩũkeeragwo andũ nĩgeetha
aririkanagwo." **14** Hĩndĩ ĩyo ũmwe wa acio ikũmi na eerĩ,
ũrĩa wetagwo Judasi Mũisikariota, agĩthiĩ kũrĩ athĩnjĩri-
Ngai arĩa anene, **15** akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ mũkũũhe
ingĩmũneana kũrĩ inyuĩ?" Nao makĩmũtarĩra icunjĩ cia
betha mĩrongo ĩtatũ, makĩmũnengera. **16** Kuuma hĩndĩ
ĩyo Judasi akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũmũneana.
17 Mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kũrĩa Mĩgate ĩrĩa
ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũimbia-rĩ, arutwo magĩthiĩ kũrĩ
Jesũ makĩmũũria atĩrĩ, "Ũkwenda tũkahaarĩrie irio cia
Bathaka kũ?" **18** Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Thĩĩi itũũra-
inĩ kũrĩ mũndũ mũna mũmwĩre atĩrĩ, 'Mũrutani oiga
atĩrĩ: Ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩtuĩtwo rĩrĩ hakuhĩ. Ngũrĩĩra
irio cia Bathaka nyũmba gwaku tũrĩ na arutwo akwa.'"
19 Nĩ ũndũ ũcio arutwo magĩĩka o ũrĩa Jesũ aamathĩte,
na makĩhaarĩria irio cia Bathaka. **20** Gwakinya hwaĩ-inĩ-
rĩ, Jesũ agĩikara metha-inĩ ya irio hamwe na arutwo ake
acio ikũmi na eerĩ. **21** Na rĩrĩa maarĩĩaga, akiuga atĩrĩ,
"Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyanĩra."
22 Nao makĩnyiitwo nĩ kĩeha mũno, makĩambĩrĩria
kũmũũria o mũndũ atĩrĩ, "Mwathani, ti-itherũ nĩ niĩ?"
23 Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Ũrĩa waikanĩria guoko na
niĩ mbakũri-inĩ nĩwe ũrĩngunyanĩra. **24** Mũrũ wa Mũndũ
nĩegũthiĩ o ta ũrĩa ũhoro wake wandĩkĩtwo. No mũndũ
ũrĩa ũgũkunyanĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ
kaba mũndũ ũcio atangĩaciarirwo." **25** Hĩndĩ ĩyo Judasi,
ũrĩa mũmũkunyanĩri, akiuga atĩrĩ, "Rabii, ti-itherũ nĩ
niĩ?" Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩwe." **26** Na
rĩrĩa maarĩĩaga, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho,
akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, "Oyai
mũrĩe; ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa." **27** Agĩcooka akĩoya
gĩkombe, agĩcookia ngaatho, akĩmanengera, akĩmeera
atĩrĩ, "Nyuanĩrai inyuothe. **28** Ĩno nĩyo thakame yakwa
ya kĩrĩkanĩro, ĩrĩa ĩgũitwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ nĩ
ũndũ wa kũrekanĩrwo kwa mehia. **29** Ngũmwĩra atĩrĩ,
ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ
kuuma rĩu nginya mũthenya ũrĩa ngaamĩnyuanĩra na
inyuĩ ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Baba." **30** Na maarĩkia

kũina rwĩmbo-rĩ, makiumagara magĩthiĩ Kĩrĩma-inĩ
kĩa Mĩtamaiyũ. **31** Ningĩ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ,
"Ũtukũ wa ũmũthĩ inyuothe nĩmũrĩĩndirika nĩgũkorwo
nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "'Nĩngaringa mũrĩithi, nacio
ng'ondu cia rũũru ihurunjũke.' **32** No ndariũkio-
rĩ, nĩngamũtongoria gũthiĩ Galili." **33** No Petero
akĩmũcookeria atĩrĩ, "O na arĩa angĩ othe mangĩgũtirika,
niĩ ndigagũtirika." **34** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, ũtukũ o ũyũ ngũkũ
ĩtanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ." **35** No
Petero akiuga atĩrĩ, "O na angĩkorwo nĩgũkua ndĩkuanĩra
nawe, niĩ ndingĩgũkaana." Nao arutwo arĩa angĩ othe
makiuga o ũguo. **36** Ningĩ Jesũ agĩcooka agĩthiĩ na
arutwo ake handũ heetagwo Gethisemane, akĩmeera
atĩrĩ, "Ikarai haha, na niĩ thiĩ haarĩa ngahooe." **37**
Agĩthiĩ na Petero, na ariũ arĩa eerĩ a Zebedi, nake
akĩambĩrĩria kũigua kĩeha na gũthĩĩnĩka ngoro. **38**
Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, "Ngoro yakwa ĩrĩ na kĩeha
mũno, o hakuhĩ gũkua. Ikarai haha mwĩiguĩte hamwe
na niĩ." **39** Agĩthiiathiia, agĩturumithia ũthiũ thĩ,
akĩhooya, akiuga atĩrĩ, "Baba, kũngĩhoteka-rĩ, njehereria
gĩkombe gĩkĩ. No ti ũrĩa niĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee
ũkwenda." **40** Hĩndĩ ĩyo agĩcooka kũrĩ arutwo ake,
agĩkora makomete, akĩũria Petero atĩrĩ, "Mũtingĩhota
gũikara ithaa rĩmwe mwĩiguĩte hamwe na niĩ? **41**
Mwĩhũgei na mũhooe nĩguo mũtikagwe magerio-inĩ.
Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya." **42** Jesũ agĩthiĩ
riita rĩa keerĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, "Baba, angĩkorwo
gũtingĩhoteka njehererio gĩkombe gĩkĩ itakĩnyuĩrĩire-rĩ,
wendi waku ũrohingio." **43** Aacooka rĩngĩ akĩmakora
makomete, tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro. **44** Nĩ ũndũ ũcio
akĩmatiga, agĩthiĩ, akĩhooya rĩngĩ riita rĩa gatatũ, akiuga
ciugo o ro icio. **45** Ningĩ agĩcooka kũrĩ arutwo akĩmooria
atĩrĩ, "O na rĩu mũrĩ o toro mũhurũkĩte? Atĩrĩrĩ, ihinda
rĩ hakuhĩ, na Mũrũ wa Mũndũ nĩakunyanĩirwo moko-
inĩ ma andũ ehia. **46** Ũkĩrai, tũthiĩ! Ũrĩa ũkũngunyanĩra
nĩarooka!" **47** O akĩaragia-rĩ, Judasi, ũmwe wa arutwo
arĩa ikũmi na eerĩ, agĩkinya. Ookire na gĩkundi kĩnene
kĩa andũ, marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmĩtwo
nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a kĩama. **48**
Na rĩrĩ, ũcio wamũkunyanĩire nĩamaheete kĩmenyithia
gĩkĩ: "Ũrĩa ndĩmumunya, ũcio nĩwe, mũnyiitei." **49**
Nake Judasi agĩthiĩ harĩ Jesũ o rĩmwe, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Rabii, ũrĩ mũhoro!" na akĩmũmumunya. **50** Nake Jesũ
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũrata wakwa, ĩka ũrĩa ũũkire
gwĩka." Nao andũ acio makĩmũguthũkĩra, makĩmũnyiita.
51 Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa arĩa maarĩ na Jesũ agĩcomora
rũhiũ rwake rwa njora, agĩtinia gũtũ kwa ndungata ya
mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. **52** Nake Jesũ akĩmwĩra
atĩrĩ, "Cookia rũhiũ rwaku njora nĩgũkorwo arĩa othe
macomoraga rũhiũ makaaniinwo na rũhiũ. **53** Kana
ũgwĩciiria ndingĩhota kũhooya Baba, na o rĩmwe
andũmĩre araika makĩria ya mbũtũ ikũmi na igĩrĩ? **54**
No rĩrĩ, Maandĩko mangĩkĩhinga atĩa marĩa moigĩte atĩ
ũndũ ũyũ no nginya ũhinge na njĩra ĩno?" **55** Hĩndĩ ĩyo
Jesũ akĩũria kĩrĩndĩ kĩu atĩrĩ, "Kaĩ ndĩ mũtongoria wa
akararia a watho, atĩ nĩkĩo muoka mũũnyiite mũrĩ na
hiũ cia njora na njũgũma? O mũthenya ndĩrakoragwo
hekarũ-inĩ ngĩrutana, na mũtingĩĩnyiita. **56** No ũndũ
ũyũ wothe wĩkĩkĩĩte nĩguo ũhoro ũrĩa waandĩkĩtwo
nĩ anabii ũhinge." Nao arutwo othe makĩmũtiganĩria,
makĩũra. **57** Nao acio maanyiitire Jesũ makĩmũtwara
gwa Kaiafa, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, kũrĩa arutani
a watho na athuuri moonganĩte. **58** Nowe Petero
akĩmũrũmĩrĩra arĩ haraaya, o nginya agĩkinya nja ya kwa
mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. Agĩtoonya agĩikarania na
arangĩri nĩguo amenye ũrĩa ũhoro ũgũthiĩ. **59** Na rĩrĩ,
athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Kĩama kĩrĩa Kĩnene gĩothe
nĩmacarĩrĩirie ũira wa maheeni nĩguo mamũũragithie.
60 No makĩaga ũira ta ũcio, o na gũkorwo andũ aingĩ
nĩmarutĩte ũira wa maheeni. Thuutha-inĩ andũ eerĩ
makĩrũgama, **61** makiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ nĩoigire
atĩrĩ, 'No hote gũtharia hekarũ ya Ngai, na ndĩmĩake
rĩngĩ na mĩthenya ĩtatũ.'" **62** Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai
ũrĩa mũnene akĩrũgama, akĩũria Jesũ atĩrĩ, "Kaĩ wee
ũtarĩ na ũndũ ũgũtũcookeria? Nĩ ũhoro ũrĩkũ ũyũ
ũrathitangĩrwo?" **63** No Jesũ agĩkira ki. Mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa mũnene akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndakwĩhĩtithia na
Ngai ũrĩa wĩ muoyo: Twĩre kana wee nĩwe Kristũ, Mũrũ
wa Ngai." **64** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩĩ, wee
nĩwoiga, no ngũmwĩra atĩrĩ, inyuĩ inyuothe nĩmũkona
Mũrũ wa Mũndũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ũrĩa-
ũrĩ-Hinya, agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu." **65** Hĩndĩ ĩyo
mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene agĩtembũranga nguo
ciake, akiuga atĩrĩ, "Nĩaruma Ngai! Tũgũkĩbatario nĩ
aira angĩ aakĩ? Atĩrĩrĩ, inyuĩ nĩmweiguĩra akĩruma Ngai.
66 Mũgwĩciiria atĩa?" Magĩcookia atĩrĩ, "Aagĩrĩirwo nĩ
kũũragwo." **67** Magĩcooka makĩmũtuĩra mata ũthiũ,
na makĩmũhũũra na ngundi. Angĩ makĩmũhũũra na
hĩ, **68** makĩmwĩra atĩrĩ, "Wee Kristũ, tũrathĩre ũhoro
ũtwĩre, nũũ wakũgũtha!" **69** Na rĩrĩ, Petero aikarĩte
nja, nake mũirĩtu warĩ ndungata akĩmũkora, akĩmwĩra
atĩrĩ, "O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Galili."
70 Nowe agĩkaana ũhoro ũcio mbere yao othe, akiuga
atĩrĩ, "Niĩ ndiũĩ ũrĩa ũroiga." **71** Ningĩ akiumagara,
agĩthiĩ kĩhingo-inĩ, harĩa mũirĩtu ũngĩ aamuonire, akĩĩra
andũ arĩa maarĩ hau atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ moima na
Jesũ wa Nazarethi." **72** Agĩkaana ũhoro ũcio o rĩngĩ,
na akĩĩhĩta, akiuga atĩrĩ, "Niĩ ndiũĩ mũndũ ũcio!" **73**
Thuutha wa kahinda kanini, arĩa maarũgamĩte hau
magĩthiĩ harĩ Petero, makĩmwĩra atĩrĩ, "Ti-itherũ wee
ũrĩ ũmwe wao, tondũ mwarĩrie waku nĩũrakumbũra."
74 Nake akĩambĩrĩria kwĩhĩta, akiuga atĩrĩ, "Niĩ mũndũ
ũcio ndimũũĩ!" Kahinda o kau ngũkũ ĩgĩkũga. **75** Nake
Petero akĩririkana ũhoro ũrĩa Jesũ aamwĩrĩte atĩrĩ,
"Ngũkũ ĩtanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ."
Akiuma nja, akĩrĩra mũno.

27 Na rĩrĩ, rũciinĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe
na athuuri a andũ makĩiguithania atĩ matuĩre Jesũ
kũũragwo. **2** Makĩmuoha na mĩnyororo; makĩmũruta
kũu, makĩmũtwara kũrĩ Pilato, ũrĩa warĩ barũthi. **3** Rĩrĩa
Judasi, ũcio wamũkunyanĩire oonire atĩ Jesũ nĩatuĩrwo
gũkua-rĩ, akĩĩrira na agĩcookeria athĩnjĩri-Ngai arĩa
anene na athuuri mbeeca icio cia betha mĩrongo ĩtatũ.
4 Akiuga atĩrĩ, "Nĩnjĩhĩtie, nĩgũkorwo nĩngunyanĩire
thakame ĩtarĩ na mahĩtia." Nao makĩmũcookeria
makĩmũũria atĩrĩ, "Ũcio ũkĩrĩ ũhoro witũ? Ũcio nĩ
ũhoro waku." **5** Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩikania mbeeca
icio thĩinĩ wa hekarũ, agĩĩthiĩra. Agĩcooka agĩthiĩ

akĩĩita. **6** Athĩnjĩri-Ngai acio anene makĩoya mbeeca
icio makiuga atĩrĩ, "Kũiga mbeeca ici kĩgĩĩna-inĩ nĩ
kuuna watho, nĩgũkorwo nĩ mbeeca cia thakame." **7**
Nĩ ũndũ ũcio makĩiguithania mahũthĩre mbeeca icio
na kũgũra gĩthaka kĩrĩa kĩa mũũmbi nyũngũ gĩtuĩke
gĩa gũthikagwo ageni. **8** Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga gĩthaka
kĩu gĩĩtwo Gĩthaka gĩa Thakame nginya ũmũthĩ. **9**
Hĩndĩ ĩyo nĩguo ũhoro ũrĩa waarĩtio nĩ Jeremia ũrĩa
Mũnabii wahingire, rĩrĩa oigire atĩrĩ: "Nao nĩmoire
icunjĩ icio mĩrongo ĩtatũ cia betha, thogora ũrĩa andũ a
Isiraeli maatuĩte wa kũmũgũra, **10** nao magĩcihũthĩra na
kũgũra gĩthaka kĩa mũũmbi nyũngũ, o ta ũrĩa Mwathani
aanjathire gwĩkwo." **11** Na rĩrĩ, Jesũ akĩrũgama mbere
ya barũthi, nake barũthi ũcio akĩmũũria atĩrĩ, "Wee
nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?" Jesũ agĩcookia atĩrĩ. "Ĩĩ,
wee nĩwoiga." **12** No rĩrĩa aathitangirwo nĩ athĩnjĩri-
Ngai arĩa anene na athuuri, ndarĩ ũndũ aacookirie. **13**
Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria atĩrĩ, "Kaĩ ũtaraigua ũira
wa maũndũ marĩa maragũthitangĩra?" **14** Nowe Jesũ
ndaigana gũcookia ũndũ o na ũmwe wa macio; nake
barũthi akĩgega mũno. **15** Na rĩrĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa
Bathaka, barũthi ũcio nĩamenyerete kuohora mũndũ
ũmwe wa arĩa oohe, o ũrĩa kĩrĩndĩ kĩngĩathuurire. **16**
Hĩndĩ ĩyo nĩ maarĩ na mũndũ kĩmaramari wohetwo
na woĩkaine mũno, wetagwo Baraba. **17** Nĩ ũndũ ũcio,
hĩndĩ ĩrĩa kĩrĩndĩ kĩagomanire, Pilato agĩkĩũria atĩrĩ,
"Nũũ mũkwenda ndĩmuohorere; nĩ Baraba, kana nĩ Jesũ
ũrĩa wĩtagwo Kristũ?" **18** Nĩgũkorwo we nĩamenyaga
atĩ maatwarĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru. **19** Na
hĩndĩ ĩyo Pilato aikarĩire gĩtĩ gĩa ciira, mũtumia wake
akĩmũtũmĩra mũndũ, akĩmwĩra atĩrĩ: "Ndũkae gwĩka
mũndũ ũcio ũndũ tondũ ndarĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo
ũmũthĩ nĩthĩĩnĩtio nĩ kĩroto mũno nĩ ũndũ wake." **20** No
rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri makĩringĩrĩria
kĩrĩndĩ gĩĩtie Baraba, nake Jesũ ooragwo. **21** Barũthi
ũcio akĩmooria atĩrĩ, "Andũ aya eerĩ nĩ ũrĩkũ mũkwenda
ndĩmuohorere?" Nao makiuga atĩrĩ, "Tũkwenda Baraba."
22 Pilato akĩmooria atĩrĩ, "Ngũgĩĩka atĩa na Jesũ ũyũ
wĩtagwo Kristũ?" Othe magĩcookia atĩrĩ, "Mwambe mũtĩ-
igũrũ." **23** Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, "Nĩkĩ? Nĩ ngero
ĩrĩkũ agerete?" Nao magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga
atĩrĩ, "Mwambe mũtĩ-igũrũ!" **24** Rĩrĩa Pilato oonire atĩ
matiraiguithania, na akĩona atĩ nĩ ngũĩ yambagĩrĩria-rĩ,
akĩoya maaĩ, agĩĩthamba moko hau mbere ya kĩrĩndĩ,
akiuga atĩrĩ, "Nĩĩ ndikoorio thakame ya mũndũ ũyũ ũtarĩ
na mahĩtia. Ũcio nĩ ũhoro wanyu!" **25** Nao andũ acio
othe magĩcookia atĩrĩ, "Thakame yake ĩrotũcookerera
hamwe na ciana ciitũ!" **26** Pilato akĩmohorera Baraba.
No akĩhũũrithia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana
akaambwo mũtĩ-igũrũ. **27** Ningĩ thigari cia barũthi
cigĩtwara Jesũ thĩĩnĩ wa gĩikaro kĩa barũthi, nacio
cigĩcookanĩrĩria mbũtũ yothe ya thigari, cikĩmũrigiicĩria.
28 Cikĩmũruta nguo ciake, cikĩmũhumba nguo ndune,
29 cigĩcooka cigĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, cikĩmwĩkĩra
mũtwe. Cikĩmũnengera kamũrangi guoko-inĩ gwake kwa
ũrĩo, cikĩmũturĩria ndu, na cikĩmũnyũrũria, cikiuga atĩrĩ,
"Wĩ mũhoro, mũthamaki wa Ayahudi!" **30** Cikĩmũtuĩra
mata, cikĩoya kamũrangi kau, na cikĩmũhũũra nako
mũtwe. **31** Ciarĩkia kũmũnyũrũria, cikĩmũruta nguo
ĩyo, na cikĩmũhumba nguo ciake mwene. Cigĩcooka
cikĩmumagaria cikamwambe mũtĩ-igũrũ. **32** Na hĩndĩ
ĩrĩa moimagaraga-rĩ, magĩcemania na mũndũ woimĩte
Kurene, wetagwo Simoni, nacio thigari cikĩmũkuuithia
mũtharaba ũcio na hinya. **33** Magĩthiĩ, magĩkinya
handũ heetagwo Gologotha (ũguo nĩ kuuga Handũ
hahaana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe). **34** Nacio cikĩhe Jesũ
ndibei anyue, ĩtukanĩtio na kĩndũ kĩrũrũ ta maaĩ ma
nyongo; no aamĩcama akĩrega kũmĩnyua. **35** Ciarĩkia
kũmwamba mũtĩ-igũrũ, cikĩgayana nguo ciake na
njĩra ya gũcicuukĩra mĩtĩ. **36** Nacio cigĩikara thĩ hau,
cikĩmũrangĩra. **37** Na hau igũrũ rĩa mũtwe wake,
nĩhandĩkĩtwo maũndũ marĩa aathitangĩirwo, atĩrĩ: ŨYŨ
NĨWE JESŨ, MŨTHAMAKI WA AYAHUDI. **38** Na rĩrĩ,
atunyani eerĩ nĩmambirwo mĩtĩ-igũrũ hamwe nake,
ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena
wake wa ũmotho. **39** Nao andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau
makamũrumaga, makĩinagia mĩtwe yao, **40** makiugaga
atĩrĩ, "Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũcooke ũmĩake
na mĩthenya ĩtatũ-rĩ, kĩĩhonokie! Harũrũka uume
mũtharaba-inĩ, aakorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!" **41**
O ũndũ ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani
a watho, na athuuri o nao makĩmũnyũrũria. **42**
Makiuga atĩrĩ, "Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, no
ndangĩhota kwĩhonokia we mwene! Nĩwe Mũthamaki
wa Isiraeli! Nĩakiume rĩu mũtharaba-inĩ, na ithuĩ
nĩtũkũmwĩtĩkia. **43** Nĩehokete Ngai, nĩakĩmũhonokie
rĩu aakorwo nĩamwendete, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ,
'Niĩ ndĩ Mũrũ wa Ngai.'" **44** O na atunyani arĩa
maambanĩirio hamwe nake o nao makĩmũruma. **45**
Na rĩrĩ, kuuma thaa thita cia mũthenya nginya thaa
kenda bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma. **46** Na ta thaa
kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga
atĩrĩ, "Eli, Eli, lama sabakithani?" (Ũguo nĩ kuuga,
"Ngai wakwa, Ngai wakwa, ũndiganĩirie nĩkĩ?") **47**
Nao andũ amwe a arĩa maarũngiĩ hau rĩrĩa maiguire
ũguo, makiuga atĩrĩ, "Areeta Elija." **48** Na o rĩmwe,
ũmwe wao agĩteng'era akĩoya thibũnji. Akĩmĩtobokia
thiki-inĩ, akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ, akĩhe Jesũ
anyue. **49** Arĩa angĩ nao makiuga atĩrĩ, "Tiganai nake.
Nĩtũkuona kana Elija nĩegũũka kũmũhonokia." **50**
Nake Jesũ akĩgũthũka rĩngĩ na mũgambo mũnene,
agĩtuĩkana. **51** Na rĩrĩ, ihinda o rĩu gĩtambaya kĩa
hekarũ gĩgĩatũkana icunjĩ igĩrĩ kuuma igũrũ nginya
thĩ. Nayo thĩ ĩgĩthingitha, nacio ndwaro cia mahiga
igĩatũkana. **52** Mbĩrĩra nacio ikĩhingũka, nao andũ
aingĩ arĩa atheru arĩa maarĩkĩtie gũkua makĩriũka, **53**
makiuma thĩinĩ wa mbĩrĩra. Na thuutha wa kũriũka kwa
Jesũ, magĩthiĩ itũũra rĩu inene itheru, na makiumĩrĩra
andũ aingĩ. **54** Rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana na arĩa
maarĩ nake makĩrangĩra Jesũ moonire gĩthingithia na
maũndũ mothe marĩa meekĩkire-rĩ, makĩnyiitwo nĩ
guoya, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ mũndũ
ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!" **55** Na nĩ haarĩ andũ-a-nja
aingĩ meeroragĩra marĩ o haraaya. Maarũmĩrĩire Jesũ
kuuma Galili nĩguo mamũtungatagĩre. **56** Thĩinĩ wao
haarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu ũrĩa nyina
wa Jakubu na Jose, na nyina wa ariũ a Zebedi. **57** Na
hwaĩ-inĩ wakinya-rĩ, mũndũ warĩ gĩtonga wa kuuma
Arimathea, wetagwo Jusufu, ũrĩa watuĩkĩte mũrutwo
wa Jesũ agĩũka. **58** Nake agĩthiĩ kũrĩ Pilato, na akĩhooya

aheo mwĩrĩ wa Jesũ, nake Pilato agĩathana anengerwo
mwĩrĩ ũcio. **59** Jusufu akĩoya mwĩrĩ ũcio, akĩwoha
na taama mũtheru wa gatani, **60** akĩũiga thĩinĩ wa
mbĩrĩra yake njerũ ĩrĩa eenjithĩtie rwaro-inĩ rwa ihiga.
Akĩgaragaria ihiga inene mũromo-inĩ wa mbĩrĩra ĩyo,
na agĩĩthiĩra. **61** Mariamu Mũmagidali na Mariamu
ũcio ũngĩ maikarĩte hau mang'etheire mbĩrĩra. **62**
Na mũthenya ũyũ ũngĩ ũrĩa ũrũmagĩrĩra Mũthenya
wa Ihaarĩria, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai
magĩthiĩ kwa Pilato. **63** Makĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathi witũ,
nĩtũkũririkana atĩ rĩrĩa mũheenania ũcio aarĩ muoyo.
nĩoigire atĩrĩ, 'Thuutha wa matukũ matatũ nĩngariũka.'
64 Nĩ ũndũ ũcio ruta watho nĩguo mbĩrĩra ĩyo ĩrangĩrwo
nginya mũthenya wa gatatũ. Kwaga ũguo, arutwo ake
maahota gũthiĩ maiye mwĩrĩ ũcio macooke meere andũ
atĩ nĩariũkĩtio kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Maheeni macio
maahota gũtuĩka mooru gũkĩra marĩa ma mbere." **65**
Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, "Oyai arangĩri, mũthiĩ
mũrangĩre mbĩrĩra ĩyo wega o ta ũrĩa mũngĩhota." **66** Nĩ
ũndũ ũcio magĩthiĩ, makĩhinga ihiga rĩa mbĩrĩra ĩyo biũ,
na makĩrĩĩkĩra rũũri rwa mũhũra, na makĩiga arangĩri
ho.

28 Thuutha wa Thabatũ, gwatua gũkĩa mũthenya
wa mbere wa kiumia, Mariamu Mũmagidali na
Mariamu ũcio ũngĩ magĩthiĩ kũrora mbĩrĩra. **2** Na rĩrĩ, nĩ
kwagĩire na gĩthingithia kĩnene, nĩgũkorwo mũraika wa
Mwathani nĩaikũrũkire oimĩte igũrũ na agĩthiĩ mbĩrĩra-
inĩ, akĩgaragaria ihiga akĩrĩeheria na akĩrĩikarĩra. **3**
Oonekaga ahaana ta rũheni, na nguo ciake cierũhĩte
o ta ira. **4** Nao arangĩri acio makĩmwĩtigĩra mũno
nginya makĩinaina makĩhaana, ta andũ akuũ. **5** Nake
mũraika ũcio akĩĩra andũ-a-nja acio atĩrĩ, "Inyuĩ-rĩ, tigai
gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩnjũũĩ atĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũraambirwo
mũtĩ-igũrũ mũracaria. **6** Ndarĩ haha, nĩariũkĩte, o ta
ũrĩa oigire. Ũkai muone harĩa arakomete. **7** Na rĩrĩ, thiĩi
narua mũkeere arutwo ake atĩrĩ, 'Nĩariũkĩte akoima
kũrĩ arĩa akuũ, na nĩegũthiĩ Galili mbere yanyu. Kũu
nĩkuo mũrĩmuona.' Ririkanai ũguo ndaamwĩra." **8**
Nĩ ũndũ ũcio, andũ-a-nja acio makiuma mbĩrĩra-inĩ
mahiũhĩte marĩ na guoya, no ningĩ maiyũrĩtwo nĩ
gĩkeno, makĩhanyũka makeere arutwo ake ũhoro ũcio.
9 Na o rĩmwe Jesũ agĩtũngana nao, akĩmeera atĩrĩ,
"Nĩndamũgeithia." Nao magĩthiĩ harĩ we, makĩmũnyiita
nyarĩrĩ, makĩmũhooya. **10** Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ,
"Tigai gwĩtigĩra. Thiĩ mũkeere ariũ na aarĩ a Baba
mathiĩ Galili; kũu nĩkuo marĩnyona." **11** Na rĩrĩa
andũ-a-nja acio maathiiaga-rĩ, arangĩri amwe a arĩa
maarangĩrĩte mbĩrĩra magĩtoonya itũũra inene na
makĩĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maũndũ mothe marĩa
mekĩkĩte. **12** Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcemania
na athuuri, magĩthugunda ũrĩa megwĩka; makĩhe thigari
icio mbeeca nyingĩ, **13** magĩciĩra atĩrĩ, "Inyuĩ mũkuuga
atĩrĩ, 'Arutwo ake marookire ũtukũ maramũiya twĩ toro.'
14 Ũhoro ũyũ ũngĩkinyĩra barũthi, nĩtũkamũiguithia, na
tũmũgitĩre mũtikone ũũru." **15** Nĩ ũndũ ũcio thigari
ikĩoya mbeeca icio, igĩĩka o ta ũrĩa cierĩtwo. Naguo
ũhoro ũcio ũkĩhunjio kũrĩ Ayahudi, na nĩũhunjagio
o nginya ũmũthĩ. **16** Hĩndĩ ĩyo arutwo arĩa ikũmi na
ũmwe magĩthiĩ Galili, kĩrĩma-inĩ kĩrĩa Jesũ aamerĩte
mathiĩ. **17** Na rĩrĩa maamuonire-rĩ, makĩmũhooya, no
amwe maarĩ na nganja. **18** Nake Jesũ agĩthiĩ kũrĩ o
akĩmeera atĩrĩ, "Nĩheetwo ũhoti wothe igũrũ na gũkũ
thĩ. **19** Nĩ ũndũ ũcio thiĩi mũgatũme andũ a ndũrĩrĩ
ciothe matuĩke arutwo akwa, mũkĩmabatithagia thĩinĩ
wa rĩĩtwa rĩa Ithe na rĩa Mũriũ na rĩa Roho Mũtheru,
20 na mũkĩmarutaga gwathĩkĩra maũndũ marĩa mothe
ndĩmwathĩte. Na ti-itherũ ndĩ hamwe na inyuĩ hĩndĩ
ciothe, o nginya mũthia wa mahinda maya." **(aiõn g165)**

Mariko

1 Kĩambĩrĩria kĩa Ũhoro-ũrĩa-Mwega ũkoniĩ Jesũ Kristũ
Mũrũ wa Ngai. **2** O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa
Isaia ũrĩa mũnabii atĩrĩ: "Nĩngũtũma mũtũmwo wakwa
athiĩ mbere yaku, ũrĩa ũgũgũthondekera njĩra yaku." **3**
"Kũrĩ mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra werũ-inĩ akoiga
atĩrĩ, 'Haarĩriai njĩra ya Mwathani, rũngariai njĩra
ciake.'" **4** Nĩ ũndũ ũcio Johana ookire akĩhunjagia, na
akĩbatithanagĩria werũ-inĩ. Aahunjagia atĩ andũ merire,
nĩguo marekerwo mehia mao, nĩgeetha mabatithio.
5 Nao andũ othe a bũrũri wa Judea na andũ othe a
Jerusalemu magĩthiĩ kũrĩ we. Moimbũraga mehia mao,
nake akamabatithĩria rũũĩ-inĩ rwa Jorodani. **6** Johana
ehumbaga nguo ciathondeketwo na guoya wa ngamĩĩra,
na nĩehotoraga mũcibi wa rũũa njohero, na aarĩĩaga
ngigĩ na ũũkĩ wa gĩthaka. **7** Nayo ndũmĩrĩri yake yarĩ
ĩno: "Thuutha wakwa nĩgũgũũka mũndũ ũngĩ ũrĩ na
hinya kũngĩra, ũrĩa niĩ itagĩrĩire kũinamĩrĩra njohore
ndigi cia iraatũ ciake. **8** Niĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ,
nowe arĩmũbatithagia na Roho Mũtheru." **9** Na rĩrĩ,
ihinda o rĩu Jesũ agĩũka oimĩte Nazarethi kũu Galili, na
akĩbatithio nĩ Johana rũũĩ-inĩ rwa Jorodani. **10** Na rĩrĩa
Jesũ oimĩraga maaĩ-inĩ akĩona igũrũ rĩahingũka, nake
Roho Mũtheru akĩmũikũrũkĩra ahaana ta ndutura. **11**
Mũgambo ũkiuma igũrũ ũkiuga atĩrĩ, "We nĩwe Mũrũ
wakwa ũrĩa nyendete, na nĩngenaga mũno nĩwe." **12** Na
o rĩmwe Roho akĩmuoya akĩmũtwara werũ-inĩ, **13** na
agĩikara kũu werũ-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, akĩgeragio
nĩ Shaitani. Nake aikaranagia na nyamũ cia gĩthaka,
nao araika makamũtungatagĩra. **14** Thuutha wa Johana
gũikio njeera, Jesũ agĩthiĩ Galili akĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-
Mwega wa Ngai, **15** akiuga atĩrĩ, "Ihinda nĩikinyu, naguo
ũthamaki wa Ngai nĩũkuhĩrĩirie. Mwĩrirei mwĩtĩkie
Ũhoro-ũrĩa-Mwega!" **16** Na rĩrĩa Jesũ aathiiagĩra
hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Galili, nĩonire Simoni na mũrũ
wa nyina Anderea magĩikia neti ciao iria-inĩ, nĩgũkorwo
maarĩ ategi a thamaki. **17** Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ,
"Ũkai, mũnũmĩrĩre, na nĩngamũtua ategi a andũ." **18**
O rĩmwe magĩtiganĩria neti ciao makĩmũrũmĩrĩra. **19**
Na aathiathia hanini, akĩona Jakubu mũrũ wa Zebedi
hamwe na mũrũ wa nyina Johana marĩ gatarũ-inĩ
makĩhaarĩria neti ciao. **20** O rĩmwe akĩmeeta, nao
magĩtiga ithe wao Zebedi gatarũ-inĩ hamwe na aruti
ake a wĩra na makĩmũrũmĩrĩra. **21** Nao magĩthiĩ
Kaperinaumu, na rĩrĩa mũthenya wa Thabatũ wakinyire,
Jesũ agĩtoonya thunagogi na akĩambĩrĩria kũrutana.
22 Na andũ makĩgegio nĩ ũrutani wake, nĩgũkorwo
aamarutaga ta mũndũ warĩ na ũhoti, no ti ta arutani a
watho. **23** Na rĩrĩ, hĩndĩ o ĩyo kũu thunagogi yao, nĩ
kwarĩ na mũndũ warĩ na ngoma thũku, nake akĩanĩrĩra,
akiuga atĩrĩ, **24** "Ũrenda atĩa na ithuĩ, wee Jesũ wa
Nazarethi? Ũũkĩte gũtũniina? Nĩnjũũĩ wee nĩwe ũ! Wee
nĩwe Ũrĩa-Mũtheru-wa-Ngai." **25** Nake Jesũ akĩmĩkũma
na hinya, akiuga atĩrĩ, "Kira na uume thĩinĩ wake!" **26**
Ngoma ĩyo thũku ĩkĩmũthukathuka na hinya na ĩkiuma
thĩinĩ wake ĩgĩkayaga. **27** Andũ acio othe makĩgega
mũno nginya makĩũrania atĩrĩ, "Ũndũ ũyũ nĩ ũrĩkũ? Ũyũ
nĩ ũrutani mwerũ, wĩ na ũhoti! Nĩ araatha o na ngoma
thũku na ikamwathĩkĩra." **28** Nayo ngumo yake ĩkĩhunja
na ihenya bũrũri wothe wa Galili. **29** Na maarĩkia
kuuma thunagogi, magĩthiĩ na Jakubu na Johana mũciĩ
gwa Simoni na Anderea. **30** Na rĩrĩ, nyina wa mũtumia
wa Simoni aarĩ gĩtanda-inĩ arĩ mũrũaru mũrimũ wa
kũhiũha mwĩrĩ, nao makĩĩra Jesũ ũhoro wake. **31** Nĩ
ũndũ ũcio Jesũ agĩthiĩ harĩa aarĩ, akĩmũnyiita guoko
akĩmũũkĩria. Mũrimũ ũcio wa kũhiũha mwĩrĩ ũkĩmũtiga
na akĩambĩrĩria kũmatungatĩra. **32** Hwaĩ-inĩ ũcio thuutha
wa riũa gũthũa, andũ makĩrehera Jesũ andũ arĩa othe
maarĩ arũaru na arĩa maarĩ na ndaimono. **33** Nao andũ
a itũũra othe makĩũngana hau mũrango-inĩ wa nyũmba,
34 nake Jesũ akĩhonia andũ aingĩ arĩa maarĩ na mĩrimũ
mĩthemba mĩingĩ. Ningĩ akĩingata ndaimono nyingĩ,
no ndetĩkĩririe ndaimono ciarie tondũ nĩciamũũĩ. **35**
Rũciinĩ kĩroko tene kũrĩ o na nduma, Jesũ agĩũkĩra
akiuma nyũmba agĩthiĩ handũ keheri-inĩ, akĩhoera ho.
36 Nake Simoni na arĩa maarĩ nao magĩthiĩ kũmwetha,
37 na rĩrĩa maamuonire, makĩanĩrĩra, makĩmwĩra atĩrĩ:
"Andũ othe nĩwe maracaria!" **38** Jesũ akĩmacookeria
atĩrĩ, "Rekei tuume gũkũ tũthiĩ kũndũ kũngĩ, matũũra-
inĩ marĩa me hakuhĩ, nĩguo hunjie o nakuo. Tondũ
nĩkĩo ndokire." **39** Nĩ ũndũ ũcio agĩthiũrũrũka Galili
guothe akĩhunjagia thunagogi-inĩ ciao na akĩingataga
ndaimono. **40** Na mũndũ ũmwe warĩ na mangũ agĩũka
kũrĩ we na akĩmũthaitha aturĩtie maru, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie." **41** Nake Jesũ akĩringwo nĩ
tha nyingĩ, agĩtambũrũkia guoko gwake akĩhutia mũndũ
ũcio. Akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ ngwenda. Therio." **42** Na o
hĩndĩ ĩyo mũndũ ũcio agĩthirwo nĩ mangũ, akĩhonio. **43**
Nake Jesũ akĩmũkaania na hinya na akĩmwĩra athiĩ, **44**
ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, "Menya ndũkeere mũndũ o na
ũrĩkũ ũhoro ũyũ. No thiĩ ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-
Ngai, na ũrute magongona marĩa Musa aathanĩte nĩ
ũndũ wa gũtherio gwaku, ũtuĩke ũira kũrĩ o." **45**
No handũ ha ũguo agĩthiĩ, akĩambĩrĩria kwaria na
kũmemerekia ũhoro ũcio. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndacookire
kũhota gũtoonya itũũra thĩinĩ akĩonagwo nĩ andũ,
no aikaraga na nja kũndũ gũtaarĩ andũ. No andũ no
mookaga kũrĩ we moimĩte kũndũ guothe.

2 Matukũ manini maathira, Jesũ agĩcooka
Kaperinaumu rĩngĩ, nao andũ makĩigua atĩ nĩoka
mũciĩ. **2** Nĩ ũndũ ũcio andũ aingĩ makĩũngana nginya
hakĩaga handũ ha gũikarwo, o na nginya nja ya
mũrango, nake akĩmahunjĩria ũhoro. **3** Nĩhookire andũ,
makĩmũrehera mũndũ warũarĩte mũrimũ wa gũkua
ciĩga, akuuĩtwo nĩ andũ ana. **4** Na tondũ matingĩahotire
kũmũkinyia harĩa Jesũ aarĩ nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ-
rĩ, magĩtharũria nyũmba igũrũ wa hau Jesũ aarĩ na
maarĩkia kũhatharia, makĩharũrũkia mũndũ ũcio
wakuĩte ciĩga arĩ kĩbarĩ-inĩ kĩu aakomeire. **5** Rĩrĩa Jesũ
oonire wĩtĩkio wao, akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga
atĩrĩ, "Mũriũ, nĩwarekerwo mehia maku." **6** Na rĩrĩ,
arutani amwe a watho maarĩ ho, nao makĩĩyũria na
ngoro atĩrĩ, **7** "Mũndũ ũyũ ekwaria ũguo nĩkĩ? Nĩ
araruma Ngai! Nũũ ũngĩ ũngĩhota kũrekanĩra mehia
tiga Ngai wiki?" **8** O rĩmwe Jesũ akĩmenya thĩinĩ
wa roho wake atĩ ũguo nĩguo meciiragia ngoro-inĩ
ciao, nake akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mwĩciirie

maũndũ macio ngoro-inĩ cianyu? **9** Nĩ ũndũ ũrĩkũ
mũhũthũ: kwĩra mũndũ ũyũ ũkuĩte ciĩga atĩrĩ, 'Nĩ
warekerwo mehia maku,' kana kũmwĩra atĩrĩ, 'Ũkĩra
woe kĩbarĩ gĩaku wĩtware'? **10** No nĩgeetha mũmenye
atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra
mehia-rĩ ...." Akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, **11**
"Ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũciĩ."
12 Nake agĩũkĩra, akĩoya kĩbarĩ gĩake, agĩĩthiĩra andũ
othe mamwĩroreire. Ũndũ ũcio ũgĩtũma andũ othe
magege, nao makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, "Kaĩ tũtirĩ
tuona ũndũ ta ũyũ-ĩ!" **13** O rĩngĩ Jesũ nĩoimagarire
agĩthiĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria; nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene
gĩgĩũka kũrĩ we, nake akĩambĩrĩria gũkĩruta ũhoro.
14 Na hĩndĩ ĩrĩa aahĩtũkaga, akĩona Lawi mũrũ wa
Alufayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti.
Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Nũmĩrĩra," nake Lawi agĩũkĩra
akĩmũrũmĩrĩra. **15** Na rĩrĩa Jesũ aarĩĩaga irio cia hwaĩ-
inĩ nyũmba kwa Lawi, etia mbeeca cia igooti aingĩ na
ehia nĩmarĩĩanĩire nake na arutwo ake, tondũ maarĩ
aingĩ nĩmamũrũmĩrĩire. **16** Rĩrĩa arutani a watho arĩa
maarĩ Afarisai moonire akĩrĩĩanĩra na andũ ehia na
etia mbeeca cia igooti, makĩũria arutwo ake atĩrĩ,
"Arĩĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na ehia nĩkĩ?" **17**
Nake Jesũ aigua ũguo akĩmeera atĩrĩ, "Andũ arĩa agima
mĩĩrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru.
Ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia."
18 Na rĩrĩ, arutwo a Johana na Afarisai nĩmehingĩte
kũrĩa irio. Andũ amwe magĩũka makĩũria Jesũ atĩrĩ,
"Nĩkĩ gĩtũmaga arutwo a Johana na arutwo a Afarisai
mehinge kũrĩa irio, no arutwo aku matiĩhingaga?" **19**
Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Ageni a mũhikania
mangĩihinga kũrĩa irio atĩa rĩrĩa arĩ hamwe nao?
Matingĩhinga rĩrĩa rĩothe marĩ hamwe nake. **20** No
ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeeherio kuuma
kũrĩ o, na hĩndĩ ĩyo nĩmakehinga kũrĩa irio." **21** "Gũtirĩ
mũndũ wĩkagĩra nguo ngũrũ kĩraka kĩerũ. Angĩĩka
ũguo, kĩraka kĩu kĩerũ no kĩguucie nguo ĩyo ngũrũ,
nakĩo gĩtũme hau hatarũku hatũrĩke makĩria. **22** Ningĩ
gũtirĩ mũndũ wĩkĩraga ndibei ya mũhihano mondo-
inĩ ngũrũ. Angĩĩka ũguo, ndibei ĩyo no ĩtarũre mondo
icio, nayo ndibei ĩyo ĩitĩke, nacio mondo ithũke. No
rĩrĩ, ndibei ya mũhihano ĩĩkĩragwo thĩinĩ wa mondo
njerũ." **23** Na mũthenya ũmwe warĩ wa Thabatũ-rĩ, Jesũ
nĩatuĩkanĩirie mĩgũnda-inĩ ya ngano. Na rĩrĩa aathiiaga
arĩ hamwe na arutwo ake, arutwo makĩambĩrĩrĩria
gũtua ngira cia ngano. **24** Nao Afarisai makĩmwĩra
atĩrĩ, "Ta rora, nĩ kĩĩ kĩratũma arutwo aku meke ũrĩa
watho ũtetĩkĩrĩtie mũthenya wa Thabatũ?" **25** Nake
akĩmacookeria atĩrĩ, "Kaĩ mũtarĩ mwathoma ũrĩa Daudi
we mwene na arĩa maarĩ nake meekire rĩrĩa maarĩ
ahũtu na makabatario nĩ gĩa kũrĩa? **26** Aatoonyire
nyũmba ya Ngai rĩrĩa Abiatharu aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai
ũrĩa mũnene, akĩrĩa mĩgate ĩrĩa yamũrĩirwo Ngai, o ĩrĩa
yetĩkĩrĩtio kũrĩĩagwo nĩ athĩnjĩri-Ngai oiki. Na agĩcooka
akĩhe arĩa maarĩ nake ĩmwe yayo." **27** Ningĩ akĩmeera
atĩrĩ, "Mũthenya wa Thabatũ wekĩrirwo ho nĩ ũndũ wa
mũndũ, no mũndũ ndombirwo nĩ ũndũ wa Thabatũ. **28**
Nĩ ũndũ ũcio, Mũrũ wa Mũndũ nĩ Mwathani o na wa
mũthenya wa Thabatũ."

3 Ningĩ nĩatoonyire thunagogi rĩngĩ, na thĩinĩ nĩ
kwarĩ na mũndũ wonjete guoko. **2** Andũ amwe ao
nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio
makĩmũrora mũno mone kana nĩekũhonia mũndũ ũcio
mũthenya wa Thabatũ. **3** Nake Jesũ akĩĩra mũndũ ũcio
warĩ mwonju guoko atĩrĩ, "Rũgama haha mbere ya andũ
othe." **4** Ningĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ ũndũ ũrĩkũ
mwĩtĩkĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ; nĩ gwĩka
wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ
kũũraga?" No-o magĩkira ki. **5** Akĩmarora arakaire, na
aiguĩte ũũru nĩ ũndũ wa ũremi wa ngoro ciao, akĩĩra
mũndũ ũcio atĩrĩ, "Tambũrũkia guoko gwaku." Nake
agĩgũtambũrũkia, nakuo guoko gũkĩhona biũ. **6** Hĩndĩ
ĩyo Afarisai makiumagara na makĩambĩrĩria gũthugunda
me hamwe na Aherodia ũrĩa mangĩũraga Jesũ. **7** Nake
Jesũ na arutwo ake makiuma kũu magĩthiĩ iria-inĩ, nakĩo
gĩkundi kĩnene kĩa andũ kuuma Galili gĩkĩmũrũmĩrĩra.
8 Na rĩrĩa maiguire ũrĩa wothe eekaga, andũ aingĩ
magĩũka kũrĩ we moimĩte Judea, na Jerusalemu na
Idumea o na mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, o na kuuma
kũrĩa gwakuhĩrĩirie Turo na Sidoni. **9** Na tondũ wa
gĩkundi kĩu, akĩĩra arutwo ake mamũhaarĩrĩrie gatarũ
nĩguo gĩkundi kĩu gĩtige kũmũhatĩka. **10** Nĩgũkorwo
nĩahonetie andũ aingĩ, nĩ ũndũ ũcio arĩa maarĩ na
mĩrimũ nĩmatindĩkanaga nĩguo mamũhutie. **11** Na
rĩrĩa rĩothe ngoma thũku ciamuonaga, ciegũithagia thĩ
mbere yake, igakaya ikiugaga atĩrĩ, "Wee nĩwe Mũrũ
wa Ngai." **12** Nowe agĩcikaania na hinya mũno itikoige
we nĩwe ũ. **13** Jesũ agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ
na agĩĩta arĩa eyendeire, nao magĩũka harĩ we. **14**
Akĩamũra ikũmi na eerĩ, akĩmatua atũmwo, nĩgeetha
makoragwo nake, na nĩguo amatũmage makahunjie,
15 na magĩe na ũhoti wa kũingata ndaimono. **16**
Andũ acio ikũmi na eerĩ aathuurire nĩ Simoni (ũrĩa
aatuire Petero); **17** na Jakubu wa Zebedi na mũrũ wa
nyina Johana (nao acio akĩmatua Boanerigesi, ũguo nĩ
kuuga Ariũ a Marurumĩ); **18** na Anderea, na Filipu na
Baritholomayo, na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa
Alufayo na Thadayo, na Simoni ũrĩa Mũzelote **19** na
Judasi Mũisikariota, ũrĩa wamũkunyanĩire. **20** Ningĩ
Jesũ agĩtoonya nyũmba, na o rĩngĩ kĩrĩndĩ gĩkĩũngana o
nginya we na arutwo ake makĩremwo nĩ kũrĩa irio. **21**
Rĩrĩa andũ ao maiguire ũhoro ũcio, magĩthiĩ kũmũnyiita,
nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, "Nĩagũrũkĩte." **22** Nao arutani
a watho arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makiuga
atĩrĩ, "Aiyũrĩtwo nĩ Beelizebuli! Araingata ndaimono
na hinya wa mũnene wa ndaimono." **23** Nĩ ũndũ ũcio
Jesũ akĩmeeta, na akĩmarĩria na ngerekano, akĩmeera
atĩrĩ: "Shaitani angĩhota atĩa kũingata Shaitani? **24**
Ũthamaki ũngĩamũkana guo mwene, ũthamaki ũcio
ndũngĩtũũra. **25** Nyũmba ĩngĩamũkana na andũ ayo
mokanĩrĩre, nyũmba ĩyo ndĩngĩtũũra. **26** Nake Shaitani
angĩĩyũkĩrĩra we mwene na aamũkane-rĩ, ndangĩtũũra;
nĩ gũthira egũthira. **27** Na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota
gũtoonya nyũmba ya mũndũ njamba na amũtunye indo
ciake, tiga ambire kuoha mũndũ ũcio njamba. Hĩndĩ
ĩyo no rĩo angĩhota kũmũtunya indo cia nyũmba yake.
28 Ndamwĩra atĩrĩ na ma, andũ nĩmakarekerwo mehia
mao mothe o na irumi ciao ciothe iria magaakorwo
marumĩte Ngai nacio. **29** No ũrĩa wothe ũkaaruma

Roho Mũtheru ndarĩ hĩndĩ akarekerwo, nĩehĩtie rĩĩhia
rĩa gũtũũra tene na tene." **(aiōn g165, aiōnios g166)** **30**
Oigire ũguo tondũ moigaga atĩrĩ, "Arĩ na ngoma thũku."
31 Hĩndĩ ĩyo, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ
magĩũka. Makĩrũgama nja, magĩtũma mũndũ atoonye
akamwĩte. **32** Nakĩo gĩkundi kĩa andũ nĩgĩaikarĩte thĩ hau
kĩmũrigiicĩirie, nao makĩmwĩra atĩrĩ, "Maitũguo na ariũ
a maitũguo marĩ nja magĩgũcaria." **33** Nake akĩmooria
atĩrĩ, "Maitũ na ariũ a maitũ nĩ a?" **34** Agĩcooka akĩrora
arĩa maikarĩte mamũrigiicĩirie, akĩmeera atĩrĩ, "Maitũ
na ariũ a maitũ nĩ aya! **35** Ũrĩa wothe wĩkaga maũndũ
marĩa Ngai endaga, ũcio nĩwe mũrũ wa maitũ, na mwarĩ
wa maitũ, o na maitũ."

4 Nake Jesũ akĩambĩrĩria kũrutana o rĩngĩ arĩ kũu
hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Na rĩrĩ, gĩkundi kĩa andũ
kĩrĩa kĩonganĩte gĩkamũrigiicĩria kĩarĩ kĩnene nginya
gĩgĩtũma atoonye gatarũ-inĩ, agĩikara thĩinĩ wako kũu
iria-inĩ; nao andũ acio angĩ othe magĩikara hũgũrũrũ-inĩ
cia iria. **2** Na akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano,
na akĩrutana akĩmeera atĩrĩ, **3** "Ta thikĩrĩriai! Mũrĩmi
ũmwe nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. **4** Na rĩrĩa
aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra,
nacio nyoni igĩũka igĩcirĩa. **5** Iria ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-
inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tĩĩri mũingĩ. Nacio ikĩmera narua
tondũ tĩĩri ndwarĩ mũriku. **6** No rĩrĩa riũa rĩaarire
rĩgĩcina mĩmera ĩyo, nayo ĩkĩũma tondũ ndĩarĩ na mĩri.
7 Mbeũ iria ingĩ ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua ĩgĩkũra,
ĩgĩthararia mbeũ icio ikĩaga gũciara. **8** Ingĩ nacio ikĩgũa
tĩĩri-inĩ mũnoru. Ikĩmera, igĩkũra na igĩciara maciaro,
imwe ikiumia maita mĩrongo ĩtatũ, ingĩ maita mĩrongo
ĩtandatũ, o na ingĩ maita igana." **9** Jesũ agĩcooka akiuga
atĩrĩ, "Ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩigue." **10** Na
rĩrĩa aarĩ wiki, arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, o na arĩa angĩ
maarĩ hamwe nake, makĩmũũria ũhoro wa ngerekano
icio. **11** Nake akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo
wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa Ngai. No arĩa marĩ
na kũu nja maaragĩrio maũndũ mothe na ngerekano
12 nĩgeetha, "'matũũre maroraga no makaaga kuona,
na matũũre maiguaga na matimenye ũndũ; nĩguo hihi
matikae kũgarũrũka marekerwo mehia mao!'" **13** Ningĩ
Jesũ akĩmooria atĩrĩ, "Kaĩ mũtanataaũkĩrwo nĩ ngerekano
ĩyo? Mũngĩkĩmenya atĩa ngerekano iria ingĩ? **14** Mũrĩmi
ahuraga kiugo kĩa Ngai. **15** Andũ amwe matariĩ ta
mbeũ iria ciagũire njĩra-inĩ harĩa ũhoro ũhuragwo.
Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoro, na maarĩkia kũigua-
rĩ, Shaitani agooka akeheria ũhoro ũcio wahaandwo
thĩinĩ wao. **16** Angĩ nao matariĩ ta mbeũ iria ciagũire
rũnyanjara-inĩ. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoro na o rĩmwe
makawamũkĩra na gĩkeno. **17** No tondũ matirĩ na
mĩri-rĩ, maikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ ĩrĩa thĩĩna
woka kana maanyariirwo nĩ ũndũ wa ũhoro wa Ngai,
magũũaga o narua. **18** Angĩ nao matariĩ ta mbeũ
iria ciagũire mĩigua-inĩ. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoro,
19 no mĩhang'o ya maũndũ ma mũtũũrĩre ũyũ, na
kũheenererio nĩ ũtonga, na merirĩria ma maũndũ mangĩ,
magathararia ũhoro ũcio, magatũma wage maciaro. **(aiōn g165)** **20**
Angĩ matariĩ ta mbeũ iria ciagũire tĩĩri-inĩ ũrĩa
mũnoru. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoro, makawĩtĩkĩra,
na magaciara maciaro, amwe maita mĩrongo ĩtatũ, na
angĩ maita mĩrongo ĩtandatũ, o na angĩ maita igana
ma kĩrĩa kĩahaandirwo." **21** Jesũ agĩcooka akĩmooria
atĩrĩ, "No anga tawa wakagio ũgacooka ũgakunĩkĩrio
na irebe, kana ũkaigwo rungu rwa ũrĩrĩ? Handũ ha
ũguo githĩ ndũigagĩrĩrwo handũ igũrũ? **22** Nĩgũkorwo
kĩrĩa gĩothe kĩrĩ hitho-inĩ nĩgĩkaguũrio, nakĩo kĩrĩa
gĩothe kĩhithĩtwo nĩgĩkareehwo ũtheri-inĩ. **23** Akorwo
mũndũ arĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩigue." **24** Agĩthiĩ
na mbere, akĩmeera atĩrĩ, "Menyagĩrĩrai wega ũrĩa
mũiguaga. Gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo
mũrĩthimagĩrwo nakĩo, na nĩmũrĩkĩragĩrĩrio. **25** Ũrĩa
wothe wĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ũrĩa wothe
ũtarĩ nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo." **26** Jesũ
agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Ũthamaki wa Ngai ũtariĩ ta
mũndũ ũrĩa ũhaandaga mbeũ tĩĩri-inĩ. **27** Akomaga
ũtukũ na agokĩra mũthenya, nacio mbeũ ikamera
na igakũra, nowe ndamenyaga ũrĩa ikũraga. **28** Tĩĩri
guo mwene nĩguo ũtũmaga iciare. Ciambaga kũruta
nguha igacooka ikaruta igira, na thuutha ũcio igira
thĩinĩ hakagĩa na hĩndĩ ĩrĩa njiganu. **29** Na maciaro
macio maarĩkia kũũma, mũrĩmi ũcio akoya rũhiũ rwa
igetha, akagetha tondũ hĩndĩ ya magetha nĩ yakinya."
30 Agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Tũngĩhaanania ũthamaki
wa Ngai na kĩ? Kana nĩ ngerekano ĩrĩkũ tũngĩheana
ũhoro waguo nayo? **31** Ũhaana ta mbeũ ya karatarĩ,
arĩ yo mbeũ ĩrĩa nini mũno mũhaandaga tĩĩri-inĩ. **32**
No yahaandwo-rĩ, ĩkũraga ĩgatuĩka mũmera mũnene
gũkĩra mĩmera ĩrĩa ĩngĩ yothe ya mũgũnda, na ũkagĩa
na honge nene nginya nyoni cia rĩera-inĩ igooka
igaaka itara na ikahurũka kĩĩruru-inĩ kĩaguo." **33** Jesũ
nĩamaheaga ũhoro na ngerekano ingĩ nyingĩ ta icio o ta
ũrĩa mangĩahotire kũigua. **34** Gũtirĩ ũndũ aameeraga
atekwaria na ngerekano. No rĩrĩa maarĩ na arutwo ake
oiki, nĩamataragĩria maũndũ mothe. **35** Na mũthenya
o ũcio gwakinya hwaĩ-inĩ-rĩ, akĩĩra arutwo ake atĩrĩ,
"Nĩtũringei tũthiĩ mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ." **36** Na maarĩkia
gũtiga gĩkundi kĩa andũ na thuutha, makĩhaica gatarũ-
inĩ o harĩa Jesũ aarĩ. Na nĩ kwarĩ na tũtarũ tũngĩ
twatwaranire hamwe nake. **37** Na rĩrĩ, kũu iria-inĩ
gũkĩgĩa na kĩhuhũkanio kĩnene, namo makũmbĩ ma
maaĩ magĩtoonya gatarũ thĩinĩ, o nginya gakĩenda
kũũrĩra. **38** Jesũ aarĩ toro akomeire muto mũthia-inĩ wa
gatarũ. Nao arutwo makĩmũũkĩria makĩmũũria atĩrĩ,
"Mũrutani, kaĩ wee ũtaramaka tũkĩũrĩra maaĩ-inĩ?" **39**
Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩkaania rũhuho na akĩĩra makũmbĩ
macio ma iria atĩrĩ, "Kira! Na ũhoorere!" Naruo rũhuho
rũgĩtiga kũhurutana, gũkĩhoorera biũ. **40** Jesũ akĩũria
arutwo ake atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũmake ũguo? O na
rĩu mũtirĩ mũretĩkia?" **41** Nao magĩĩtigĩra mũno na
makĩũrania atĩrĩ, "Kaĩ mũndũ ũyũ akĩrĩ ũũ? Tondũ o na
rũhuho na makũmbĩ ma iria nĩiramwathĩkĩra!"

5 Jesũ na arutwo ake magĩkinya mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ
wa iria, magĩthiĩ bũrũri wa Agerasi. **2** Na Jesũ aarĩkia
kuuma gatarũ-inĩ, agĩtũngwo nĩ mũndũ warĩ na ngoma
thũku oimĩte mbĩrĩra-inĩ. **3** Mũndũ ũcio aatũũraga kũu
mbĩrĩra-inĩ, na gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kũmuoha
na kĩndũ, o na mũnyororo. **4** Nĩgũkorwo nĩohagwo
kaingĩ na mĩnyororo moko na magũrũ, no akamĩtuanga
icunjĩ na akoinanga igera iria ciamuohaga magũrũ.

Na gũtirĩ mũndũ warĩ na hinya wa kũmũhooreria. **5**
Aatũũraga akayaga ũtukũ na mũthenya, kũu mbĩrĩra-inĩ
na irĩma-inĩ agĩĩtemangaga na mahiga. **6** Rĩrĩa oonire
Jesũ arĩ o haraaya akĩhanyũka, akĩĩgũithia thĩ mbere
yake. **7** Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ,
"Ũrenda atĩa na nĩĩ, wee Jesũ, Mũrũ wa Ngai-Ũrĩa-Ũrĩ-
Igũrũ-Mũno? Ndagũthaitha na Ngai ndũkaanyariire!"
8 Nĩgũkorwo Jesũ aamwĩrĩte atĩrĩ, "Wee ngoma ĩno
thũku uma thĩinĩ wa mũndũ ũyũ!" **9** Jesũ agĩcooka
akĩmũũria atĩrĩ, "Wĩtagwo atĩa?" Nake akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Njĩtagwo Legioni, nĩgũkorwo tũrĩ aingĩ." **10** Nake
agĩkĩrĩrĩria gũthaitha Jesũ mũno ndagacingate ciume
bũrũri ũcio. **11** Na rĩrĩ, haarĩ na rũũru rũnene rwa
ngũrwe rwarĩĩaga harũrũka-inĩ cia kĩrĩma kĩarĩ hakuhĩ
na hau. **12** Ndaimono icio igĩthaitha Jesũ, ikĩmwĩra
atĩrĩ, "Twĩtĩkĩrie tũthiĩ kũrĩ ngũrwe iria, tũtoonye thĩinĩ
wacio." **13** Nake agĩciĩtĩkĩria. Nacio ndaimono icio
ikiuma igĩthiĩ igĩtoonya thĩinĩ wa ngũrwe. Rũũru rũu
ruothe rwa mũigana na ngũrwe ngiri igĩrĩ, rũkĩharũrũka
kĩhurũrũka-inĩ na ihenya rũgĩtoonya iria-inĩ, rũkĩũrĩra.
14 Arĩa maarĩithagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthiĩ
kũheana ũhoro ũcio itũũra-inĩ na mĩgũnda-inĩ, nao andũ
magĩũka kuona ũrĩa gwekĩkĩte. **15** Na rĩrĩa mookire harĩ
Jesũ, makĩona mũndũ ũrĩa warĩ na Legioni ya ndaimono
aikarĩte thĩ hau, ehumbĩte nguo na arĩ na meciiria
mega; nao magĩĩtigĩra. **16** Andũ arĩa moonete ũndũ
ũcio ũgĩĩkwo makĩĩra andũ acio angĩ maũndũ marĩa
mekĩkire kũrĩ mũndũ ũcio waiyũrĩtwo nĩ ndaimono,
o na makĩmahe ũhoro wa ngũrwe. **17** Nao andũ acio
makĩambĩrĩria gũthaitha Jesũ oime bũrũri ũcio wao. **18**
Rĩrĩa Jesũ aatoonyaga gatarũ, mũndũ ũcio warutĩtwo
ndaimono agĩthaitha Jesũ etĩkĩre mathiĩ nake. **19** No
Jesũ akĩmũgiria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Inũka mũciĩ kũrĩ
andũ anyu, ũmeere ũrĩa wothe Mwathani agwĩkĩire,
o na ũrĩa akũiguĩrĩire tha." **20** Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ
ũcio agĩthiĩ akĩambĩrĩria kũheana ũhoro kũu Dekapoli
wa maũndũ marĩa mothe Jesũ aamwĩkĩire. Nao andũ
othe makĩgega. **21** Nake Jesũ aarĩkia kũringa rĩngĩ na
gatarũ na aakinya mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, kĩrĩndĩ
kĩingĩ gĩkĩũngana harĩ we o hau aarĩ hũgũrũrũ-inĩ cia
iria. **22** Na hĩndĩ o ĩyo mũnene ũmwe wa thunagogi
wetagwo Jairũ agĩũka hau. Oona Jesũ, akĩĩgũithia thĩ
magũrũ-inĩ make **23** akĩmũthaitha mũno, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Kairĩtu gakwa gakirie gũkua. Ndagũthaitha ũũke,
ũgakaigĩrĩre moko nĩgeetha kahone, gatũũre muoyo."
24 Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthiĩ nake. Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene
gĩkĩmũrũmĩrĩra, na gĩkamũhatĩkaga na mĩena yothe.
25 Na rĩrĩ, hau nĩ haarĩ na mũtumia watũire oiraga
thakame mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ. **26** Nĩathĩĩnĩkĩte mũno
agĩthondekwo nĩ mandagĩtarĩ aingĩ, na akahũthĩra
kĩrĩa gĩothe aakoretwo nakĩo, no handũ ha kũhona
aakĩragĩrĩria o kwĩhĩrwo. **27** Rĩrĩa aiguire ũhoro wa Jesũ,
agĩũka na thuutha wake gatagatĩ-inĩ ga kĩrĩndĩ, akĩhutia
nguo yake, **28** tondũ eeciiririe atĩrĩ, "Ingĩhutia nguo
ciake, no hone." **29** O rĩmwe agĩtiga kuura, na akĩigua
nĩehererio thĩĩna mwĩrĩ-inĩ wake. **30** Nake Jesũ o rĩmwe
akĩigua atĩ hinya nĩwoima harĩ we. Akĩĩhũgũrĩra kĩrĩndĩ
kĩu akĩũria atĩrĩ, "Nũũ ũcio wahutia nguo ciakwa?" **31**
Nao arutwo ake makĩmũcookeria atĩrĩ, "Woria 'Nũũ
wahutia?' ũkĩonaga ũrĩa andũ aya marakũhatĩka?" **32** No
Jesũ akĩroranga one nũũ wamũhutĩtie. **33** Nake mũtumia
ũcio, aamenya ũrĩa eekĩtwo, agĩũka, akĩĩgũithia magũrũ-
inĩ make akĩinainaga nĩ guoya, akĩmũhe ũhoro wothe
ũrĩa watarĩĩ. **34** Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwarĩ ũyũ,
wĩtĩkio waku nĩguo watũma ũhone; thiĩ na thayũ na
ũhone mũrimũ waku." **35** O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩaragia-
rĩ, hagĩũka andũ moimĩte kwa Jairũ ũrĩa warĩ mũnene
wa thunagogi, makĩmwĩra atĩrĩ, "Mwarĩguo nĩakua.
Ũgũgĩthĩĩnia mũrutani rĩngĩ nĩkĩ?" **36** Nake Jesũ akĩaga
gũthikĩrĩria ũguo moigaga, akĩĩra mũnene ũcio wa
thunagogi atĩrĩ, "Wee ĩtĩkia na ndũgetigĩre." **37** Jesũ
ndetĩkĩririe mũndũ o na ũrĩkũ amũrũmĩrĩre, o tiga
Petero na Jakubu na Johana mũrũ wa nyina na Jakubu. **38**
Na maakinya mũciĩ kwa mũnene ũcio wa thunagogi, Jesũ
akĩona andũ magagaĩte makĩrĩraga na makiugagĩrĩria.
39 Agĩtoonya thĩinĩ akĩmeera atĩrĩ, "Kĩagago gĩkĩ gĩothe
na kĩrĩro nĩ cia kĩ? Mwana ti mũkuũ, no nĩ gũkoma
akomete." **40** Nao makĩmũthekerera. Na thuutha wa
kũmoimia nja othe, akĩoya ithe na nyina wa mwana
na arutwo arĩa aarĩ nao magĩtoonya harĩa mwana
ũcio aarĩ. **41** Akĩnyiita mwana guoko, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Talitha kumi!" (naguo wataũrwo nĩ ta kuuga, "Kairĩtu
gaka, ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra!") **42** O rĩmwe kairĩtu kau
gagĩũkĩra, gakĩambĩrĩria gũthiĩ (nako kaarĩ na ũkũrũ wa
mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ). Nao mona ũguo makĩgega mũno.
43 Nake akĩmakaania mũno matikareke mũndũ o na
ũrĩkũ amenye ũhoro ũcio, na akĩmeera makahe kĩndũ
gĩa kũrĩa.

6 Thuutha ũcio Jesũ akiuma kũu agĩthiĩ itũũra rĩao,
arĩ hamwe na arutwo ake. **2** Mũthenya wa Thabatũ
wakinya, Jesũ akĩambĩrĩria kũruta andũ ũhoro arĩ
thĩinĩ wa thunagogi, na andũ aingĩ arĩa maamũiguire
makĩgega. Nao makĩũrania atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ aarutire
maũndũ maya kũ? Nĩ ũũgĩ wa mũthemba ũrĩkũ ũyũ
aheetwo, atĩ o na nĩaringaga ciama! **3** Githĩ ũyũ ti ũrĩa
bundi wa mbaũ? Githĩ ũyũ ti mũrũ wa Mariamu, o we
mũrũ wa nyina na Jakubu na Jusufu na Judasi na Simoni.
Na aarĩ a nyina githĩ matirĩ gũkũ hamwe na ithuĩ?"
Nao makĩmũrakarĩra. **4** Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Kũndũ
mũnabii ataheagwo gĩtĩĩo no itũũra-inĩ rĩake, na kwa
andũ a nyũmba yao, na gwake mũciĩ." **5** Nake Jesũ
ndaahotire kũringa ciama kũu, o tiga atĩ nĩaigĩrĩire andũ
mataarĩ aingĩ moko arĩa maarĩ arũaru nao makĩhona.
6 Nake akĩgega nĩ ũndũ wa ũrĩa maagĩte wĩtĩkio. Jesũ
agĩcooka agĩthiĩ akĩrutanaga itũũra gwa itũũra. **7**
Agĩcooka agĩĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, akĩmatũma
mathiĩ eerĩ eerĩ na akĩmahe ũhoti wa kũingata ngoma
thũku. **8** Na akĩmeera atĩrĩ, "Mũtigekuuĩre kĩndũ o nakĩ
rũgendo-inĩ tiga o mũtirima; na mũtigakuue mũgate,
kana mondo, kana mbeeca ibeeti-inĩ cianyu. **9** Ĩkĩrai
iraatũ no mũtigakuue nguo cia kũgarũrĩra. **10** Rĩrĩa
rĩothe mwatoonya nyũmba, ikarai kuo nginya rĩrĩa
mũkoima itũũra rĩu. **11** Na kũrĩa andũ matakamũnyiita
ũgeni kana marege kũmũthikĩrĩria-rĩ, mũkiuma kuo
mũkaaribariba magũrũ manyu rũkũngũ rũitĩke, rũtuĩke
ũira wa kũmatuĩra ciira." **12** Nao makiumagara magĩthiĩ
makĩhunjagia atĩ andũ merire. **13** Ningĩ makĩingata
ndaimono nyingĩ na magĩitĩrĩria andũ aingĩ arĩa maarĩ
arũaru maguta nao makĩhona. **14** Mũthamaki Herode

nĩaiguire ũhoro ũcio, nĩgũkorwo rĩĩtwa rĩa Jesũ nĩrĩagĩte igweta mũno. Andũ amwe moigaga atĩrĩ, "Johana Mũbatithania nĩariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ, na nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ũguo wa kũringa ciama." **15** Angĩ nao makoiga atĩrĩ, "Ũyũ nĩ Elija." Angĩ nao makoiga atĩrĩ, "Ũyũ nĩ mũnabii ta ũmwe wa arĩa a tene." **16** Nowe Herode rĩrĩa aiguire ũhoro ũcio, akiuga atĩrĩ, "Johana, mũndũ ũrĩa ndaatinithirie mũtwe-rĩ, nĩariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ!" **17** Nĩgũkorwo, Herode we mwene nĩanyiitithĩtie Johana na akamũikithia njeera. Eekĩte ũguo nĩ ũndũ wa Herodia, ũrĩa warĩ mũtumia wa mũrũ wa nyina Filipu, nĩgũkorwo Herode nĩamũhikĩtie. **18** Nake Johana nĩeraga Herode atĩrĩ, "Ndũrĩ na rũtha kũhikia mũtumia wa mũrũ wa maitũguo." **19** Nĩ ũndũ ũcio Herodia agĩtuma Johana ũthũ na akĩenda kũmũũragithia. No ndangĩahotire gwĩka ũguo, **20** nĩgũkorwo Herode nĩetigĩrĩte Johana na akamũgitagĩra, tondũ nĩoĩ atĩ aarĩ mũndũ mũthingu na mũtheru. Herode nĩathikagĩrĩria Johana, no nĩatangĩkaga mũno amũigua; no nĩendaga mũno kũmũthikĩrĩria. **21** Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Herodia nĩagĩire na mweke. Herode nĩarugithirie iruga inene rĩa kũririkana mũthenya wa gũciarwo gwake, nake agĩĩta anene arĩa maamũteithagia na atongoria ake a mbũtũ cia ita, na andũ arĩa maarĩ igweta kũu Galili. **22** Na rĩrĩa mwarĩ wa Herodia aatoonyire kũu maarĩ na akĩina-rĩ, agĩkenia Herode na ageni ake arĩa meetĩtwo iruga rĩu. Mũthamaki akĩĩra mũirĩtu ũcio atĩrĩ, "Hooya o kĩrĩa gĩothe ũngĩenda na nĩngũkũhe." **23** Akĩĩhĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, "Kĩrĩa gĩothe ũngĩhooya nĩngũkũhe, o na angĩkorwo nĩ nuthu ya ũthamaki wakwa." **24** Mũirĩtu ũcio agĩthiĩ akĩũria nyina atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ ngwĩtia?" Nyina akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩtia mũtwe wa Johana Mũbatithania." **25** O rĩmwe mũirĩtu ũcio akĩhiũha, agĩtoonya he mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ngwenda ũũhe o rĩu mũtwe wa Johana Mũbatithania ũrĩ thĩĩinĩ wa kiuga." **26** Mũthamaki akĩigua kĩeha mũno, no tondũ wa mwĩhĩtwa wake na nĩ ũndũ wa ageni ake, ndangĩaregire gwĩka ũguo orĩtio. **27** Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma mũthigari ũmwe wa arĩa maamũrangagĩra, o hĩndĩ ĩyo akĩmwatha athiĩ arehe mũtwe wa Johana. Mũndũ ũcio agĩthiĩ njeera agĩtinia Johana mũtwe **28** akĩũrehe na kiuga, akĩnengera mũirĩtu ũcio, nake akĩũnengera nyina. **29** Nao arutwo a Johana maigua ũhoro ũcio, magĩũka, makĩoya mwĩrĩ wake, magĩthiĩ, makĩũthika. **30** Atũmwo nĩmagomanire harĩ Jesũ, makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe meekĩte, na marĩa maarutĩte andũ. **31** Na tondũ wa ũrĩa andũ aingĩ mookaga magĩthiiaga-rĩ, matingĩahotire kuona o na hĩndĩ ya kũrĩa irio, nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Ũkai inyuĩ oiki, tũthiĩ handũ hatarĩ inegene, tũkahurũke." **32** Nĩ ũndũ ũcio makĩingĩra gatarũ marĩ oiki, magĩthiĩ handũ hataarĩ andũ. **33** Nao andũ aingĩ arĩa maamonire magĩthiĩ, makĩmamenya, magĩteng'era na magũrũ moimĩte matũũra-inĩ mothe, magĩkinya mbere yao. **34** Na rĩrĩa Jesũ oimire gatarũ, akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, tondũ maatariĩ ta ng'ondu itarĩ na mũrĩithi. Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria kũmaruta maũndũ maingĩ. **35** Na gwatua gũtuka, arutwo ake magĩthiĩ kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, "Gũkũ nĩ werũ-inĩ na rĩu gũkirĩĩ gũtuka. **36** Ĩra andũ aya mathiĩ nĩguo makinye mĩgũnda-inĩ na matũũra-inĩ marĩa me hakuhĩ makegũrĩre kĩndũ gĩa kũrĩa." **37** Nowe akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, "Maheei kĩndũ gĩa kũrĩa arĩ inyuĩ." Nao makĩmũũria atĩrĩ, "Ũrenda tũthiĩ tũkagũre mĩgate ya dinari magana meerĩ tũmahe marĩe?" **38** Nake akĩmooria atĩrĩ, "Mũrĩ na mĩgate ĩigana? Thiĩi mũrore." Hĩndĩ ĩrĩa maarorire makĩmwĩra atĩrĩ, "Harĩ na mĩgate ĩtano, na thamaki igĩrĩ." **39** Nake Jesũ agĩathana andũ othe maikare thĩ ikundi ikundi kũu nyeki-inĩ ĩrĩa yarĩ ho nduru. **40** Nĩ ũndũ ũcio magĩikara thĩ marĩ ikundi cia andũ igana na cia andũ mĩrongo ĩtano. **41** Nake akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora na igũrũ, agĩcookia ngaatho na akĩenyũranga mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo ake mahe andũ. Ningĩ akĩoya thamaki icio igĩrĩ akĩmagayania othe. **42** Nao othe makĩrĩa makĩhũũna, **43** nao arutwo makĩũngania cienyũ cia mĩgate na cia thamaki iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. **44** Mũigana wa arũme arĩa othe maarĩire irio icio maarĩ ngiri ithano. **45** Na hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩĩra arutwo ake matoonye gatarũ mathiiage mbere yake makinye Bethisaida, mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoro. **46** Thuutha wa kũmoigĩra ũhoro, akĩambata kĩrĩma-inĩ agĩthiĩ kũhooya. **47** Na gũgĩkinya hwaĩ-inĩ, gatarũ kaarĩ gatagatĩ ka iria, nake Jesũ aarĩ thĩ nyũmũ arĩ wiki. **48** Nake akĩona arutwo makĩĩgũmĩra gũtwara gatarũ, tondũ rũhuho rwerekeire na kũrĩa moimaga. Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ, Jesũ agĩthiĩ kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ. Nake aarĩ o hakuhĩ kũmahĩtũka, **49** no-o mamuona agereire maaĩ igũrũ magĩĩciiria nĩ ngoma moonaga. Magĩkaya **50** tondũ othe nĩmamuonire na magĩĩtigĩra mũno. O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Ũmĩrĩriai! Nĩ niĩ. Tigai gwĩtigĩra." **51** Agĩcooka agĩtoonya gatarũ kau maarĩ, naruo rũhuho rũgĩtuĩka. Nao makĩgega mũno, **52** tondũ matiataũkĩirwo nĩ ũhoro wa mĩgate ĩyo; ngoro ciao ciarĩ o nyũmũ. **53** Na maarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkinya Genesareti, makĩoha gatarũ kao hũgũrũrũ-inĩ cia iria. **54** Maarĩkia kuuma gatarũ-inĩ, o rĩmwe andũ makĩmenya Jesũ. **55** Magĩtuĩkania bũrũri-inĩ ũcio wothe magakuuaga andũ arĩa maarĩ arũaru na ibarĩ, makĩmatwaraga kũrĩa guothe maiguaga atĩ nĩkuo arĩ. **56** Na kũrĩa guothe aathiiaga, mĩciĩ-inĩ, na tũtũũra-inĩ o na kana mĩgũnda-inĩ, o maigaga arĩa arũaru ndũnyũ-inĩ, na makamũthaitha ametĩkĩrie naarĩ mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhona.

7 Na rĩrĩ, Afarisai na arutani amwe a watho arĩa moimĩte Jerusalemu makĩũngana harĩ Jesũ na **2** makĩona arutwo ake amwe makĩrĩa irio na moko maarĩ na thaahu, ũguo nĩ ta kuuga, matethambĩte moko. **3** (Afarisai na Ayahudi othe matirĩĩaga irio matethambĩte moko mao wega kũringana na kĩrĩra gĩa athuuri. **4** Rĩrĩa moima ndũnyũ matingĩrĩa matambĩte gwĩthamba. Na nĩ marũmagia irĩra ingĩ, ta gũthambia ikombe, na nyũngũ o na mbirika). **5** Nĩ ũndũ ũcio Afarisai na Arutani a watho makĩũria Jesũ atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutwo aku mage gũtũũra kũringana na irĩra cia athuuri, na makarĩĩaga irio na moko marĩ na thaahu?" **6** Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Isaia aririe ma rĩrĩa aarathire ũhoro wanyu, inyuĩ hinga ici; o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo

atĩrĩ: "'Andũ aya maaheaga gĩtĩĩo na mĩromo, no ngoro
ciao ikoragwo irĩ kũraya na niĩ. 7 Nao maahooyaga o
tũhũ; morutani marĩa marutanaga no mawatho ma
andũ.' 8 Mũtiganĩirie maathani ma Ngai, mũkarũmia
irĩra cia andũ." 9 Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, "Ti-itherũ
nĩmũgĩĩte na njĩra njega ya gũtiganĩria maathani ma
Ngai atĩ nĩguo mũrũmie irĩra cianyu ene! 10 Nĩgũkorwo
Musa oigire atĩrĩ, 'Tĩĩa thoguo na nyũkwa,' na, 'Ũrĩa
wothe ũkaaruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.'
11 No inyuĩ muugaga atĩ mũndũ angĩĩra ithe kana nyina
atĩrĩ, 'Kĩrĩa ingĩagũteithia nakĩo nĩ Korubani' (ũguo nĩ
kuuga, nĩ kĩheo kĩamũrĩre Ngai), 12 na mũticookaga
kũmwĩtĩkĩria ekĩre ithe kana nyina ũndũ. 13 Nĩ ũndũ
ũcio mũkaagithia kiugo kĩa Ngai kĩene na ũndũ wa kĩrĩra
kĩanyu kĩrĩa mũthiiaga mũgĩtiganagĩra. Na nĩmwĩkaga
maũndũ maingĩ ta macio." 14 O rĩngĩ Jesũ agĩĩta
kĩrĩndĩ harĩ we agĩkĩĩra atĩrĩ, "Inyuĩ andũ aya othe,
thikĩrĩriai na mũigue. 15 Gũtirĩ kĩndũ kĩrĩ nja ya mũndũ
kĩngĩmũgwatia 'thaahu' nĩ ũndũ wa gũtoonya thĩinĩ
wake. No rĩrĩ, kĩrĩa kiumaga thĩinĩ wa mũndũ nĩkĩo
kĩmũgwatagia 'thaahu'." 16 (Aakorwo mũndũ arĩ na
matũ ma kũigua, nĩakĩigue). 17 Thuutha wa gũtigana na
kĩrĩndĩ na gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũũria
ũhoro wa ngerekano ĩyo. 18 Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ,
"O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu? Kaĩ mũtooĩ
atĩ gũtirĩ kĩndũ gĩtoonyaga thĩinĩ wa mũndũ kuuma na
nja kĩngĩmũgwatia thaahu? 19 Nĩgũkorwo gĩtitoonyaga
ngoro-inĩ yake, no gĩtoonyaga nda yake gĩgacooka
gĩkoima mwĩrĩ-inĩ wake." (Akiuga ũguo-rĩ, Jesũ nĩgũtua
aatuaga atĩ irio ciothe itirĩ thaahu). 20 Agĩthiĩ na
mbere na kwaria, akiuga atĩrĩ, "Kĩrĩa kiumaga thĩinĩ
wa mũndũ nĩkĩo kĩmũgwatagia thaahu. 21 Nĩgũkorwo
ngoro-inĩ cia andũ nĩkuo kuumaga meciiria mooru,
ũhũũri maraya, na ũici, na ũragani, na ũtharia, 22
na ũkoroku, na rũmena, na maheeni, na ũũra-thoni,
na ũiru, na njambanio, na mwĩtĩĩo, o na ũrimũ. 23
Maũru maya mothe moimaga thĩinĩ wa mũndũ na
makamũgwatia thaahu." 24 Nake Jesũ akiuma kũu
agĩthiĩ gũkuhĩ na Turo. Agĩtoonya nyũmba ĩmwe na
ndeendaga mũndũ o na ũrĩkũ amenye atĩ arĩ kũu; no
ndangĩahotire kwĩhitha. 25 Na rĩrĩ, mũtumia warĩ na
kairĩtu kaarĩ na ngoma thũku rĩrĩa aiguire ũhoro wake,
agĩũka akĩĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ make. 26 Mũtumia
ũcio aarĩ Mũyunani, waciarĩirwo Foinike ya Suriata.
Nake agĩthaitha Jesũ aingate ngoma ĩyo thũku yume
thĩinĩ wa kairĩtu gake. 27 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ,
"Reke ciana ciambe irĩe ihũũne, nĩgũkorwo ti wega
kuoya mĩgate ya ciana na kũmĩikĩria ngui." 28 Nake
mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, "Noguo Mwathani,
no o na ngui irĩ rungu rwa metha nĩ irĩĩaga rũitĩki rũrĩa
rũitagwo nĩ ciana." 29 Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ
ũndũ wa ũguo wacookia-rĩ, wĩthiĩre; ndaimono nĩyoima
thĩinĩ wa mwarĩguo." 30 Mũtumia ũcio akĩinũka mũciĩ
agĩkora kaana gake gakomete ũrĩrĩ-inĩ na ndaimono
ĩrĩkĩtie gũthiĩ. 31 Ningĩ Jesũ akiuma kũu gũkuhĩ na
Turo agĩtuĩkanĩria Sidoni, agĩikũrũka nginya iria-inĩ rĩa
Galili, agĩtoonya bũrũri wa Dekapoli. 32 Arĩ kũu andũ
amwe makĩmũrehere mũndũ ũtaiguaga na ũtaaragia,
makĩmũthaitha amũigĩrĩre guoko. 33 Na thuutha wa
kũmũtwara handũ keheri-inĩ, haraaya na kĩrĩndĩ, Jesũ
agĩtoonyia ciara ciake matũ ma mũndũ ũcio. Agĩcooka
agĩtua mata na akĩhutia rũrĩmĩ rwa mũndũ ũcio namo.
34 Akĩrora na igũrũ, akĩhũmũka na hinya, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Efatha!" (ũguo nĩ kuuga, "Hingũka!"). 35 Aarĩkia
kuuga ũguo matũ ma mũndũ ũcio makĩhingũka na
rũrĩmĩ rwake rũkĩregera akĩambĩrĩria kwaria o wega.
36 Nake Jesũ akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũrĩkũ.
No ũrĩa akĩragĩrĩria kũmakaania, noguo makĩragĩrĩria
kwaria mũno ũhoro ũcio. 37 Nao andũ makĩgega mũno
makĩria, makiuga atĩrĩ, "Nĩekĩte maũndũ mothe wega. O
na agatũmaga andũ arĩa mataiguaga maigue na arĩa
mataaragia maarie."

8 Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio kĩrĩndĩ kĩingĩ gĩkĩũngana
rĩngĩ. Na tondũ gĩtiarĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa-rĩ, Jesũ
agĩĩta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, 2
"Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha Nĩgũkorwo makoretwo
hamwe na niĩ rĩu mĩthenya ĩtatũ na matirĩ na kĩndũ gĩa
kũrĩa. 3 Ingĩmeera mainũke mahũũtiĩ mekũringĩkĩra
njĩra, tondũ amwe ao moimĩte kũraya." 4 Nao
arutwo makĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũndũ angĩruta irio cia
kũmahũũnia kũ gũkũ werũ-inĩ ũyũ?" 5 Jesũ akĩmooria
atĩrĩ, "Mũrĩ na mĩgate ĩigana?" Nao makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Tũrĩ na mĩgate mũgwanja." 6 Akĩĩra kĩrĩndĩ
gĩikare thĩ. Nake akĩoya mĩgate ĩyo mũgwanja, na
aarĩkia gũcookia ngaatho akĩenyũranga mĩgate ĩyo,
akĩmĩnengera arutwo ake mahe andũ, nao magĩĩka o
ũguo. 7 O na nĩ maarĩ na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ;
agĩcookia ngaatho nĩ ũndũ watuo, na akĩĩra arutwo
magaĩre andũ. 8 Nao makĩrĩa makĩhũũna. Thuutha ũcio
arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte, ikĩiyũra
ciondo mũgwanja. 9 Andũ arũme arĩa maarĩire
maarĩ ta ngiri inya. Na aarĩkia kũmeera mathiĩ, 10
agĩtoonya gatarũ me na arutwo ake, magĩthiĩ bũrũri wa
Dalumanutha. 11 Nao Afarisai magĩũka na makĩambĩrĩria
kũũria Jesũ ciũria. Makĩmwĩra aringe kĩama kuuma igũrũ
no nĩkũmũgeria maamũgeragia. 12 Nake akĩhũmũka
ihũmũka inene, akĩũria atĩrĩ, "Nĩkĩ gĩgũtũma rũciaro
rũrũ rũũrie rũringĩrwo kĩama? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma
gũtirĩ kĩama rũkũringĩrwo." 13 Agĩcooka akĩmatiga,
agĩtoonya gatarũ akĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ. 14
Na rĩrĩ, arutwo nĩmariganĩirwo nĩ gũkuua mĩgate,
tiga o mũgate ũmwe marĩ naguo gatarũ-inĩ. 15
Nake Jesũ akĩmataara akĩmeera atĩrĩ, "Mwĩmenyererei.
Mwĩhũgagei ndawa ya kũimbia mĩgate ya Afarisai na
ya Herode." 16 Nao makĩaranĩria ũhoro ũcio mũndũ
na ũrĩa ũngĩ, makĩĩrana atĩrĩ, "Aratwĩra ũguo tondũ
tũtirĩ na mĩgate." 17 Jesũ aamenya ũrĩa meeranaga
akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ kĩratũma mwaranĩrie ũhoro
wa kwaga mĩgate? Nginya rĩu mũtirĩ mũrataũkĩrwo
o na kana mũkamenya? Nĩ kũũmia mũũmĩtie ngoro
cianyu? 18 Anga mũrĩ na maitho na mũtionaga, na
mũrĩ na matũ na mũtiiguaga? Kaĩ mũtararirikana? 19
Rĩrĩa ndenyũrangĩire andũ arĩa ngiri ithano mĩgate
ĩrĩa ĩtano-rĩ, nĩ ciondo ciigana muonganirie ciiyũrĩte
cienyũ cia mĩgate?" Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ciarĩ
ciondo ikũmi na igĩrĩ." 20 "Na rĩrĩa ndenyũrangĩire
andũ arĩa ngiri inya mĩgate ĩrĩa mũgwanja-rĩ, nĩ ciondo
ciigana muonganirie ciiyũrĩte cienyũ cia mĩgate?" Nao
makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ciarĩ ciondo mũgwanja." 21

Akĩmooria atĩrĩ, "Kaĩ mũtarĩ mũrataũkĩrwo nĩ ũhoro
nginya rĩu?" 22 Na maakinya Bethisaida, andũ amwe
makĩmũrehera mũndũ warĩ mũtumumu, na magĩthaitha
Jesũ amũhutie. 23 Akĩnyiita mũndũ ũcio mũtumumu
guoko, akĩmuumia na nja ya itũũra. Na aarĩkia kũmũtuĩra
mata maitho na kũmũigĩrĩra moko, Jesũ akĩmũũria
atĩrĩ, "Nĩ kũrĩ kĩndũ ũroona?" 24 Nake agĩtiira maitho,
akiuga atĩrĩ, "Nĩndĩrona andũ; no ngoona mahaana ta
mĩtĩ magĩthiĩ." 25 O rĩngĩ Jesũ akĩigĩrĩra mũndũ ũcio
moko maitho. Hĩndĩ ĩyo maitho make makĩhingũka,
agĩcooka kuona na akĩona indo ciothe wega. 26 Jesũ
akĩmwĩra atĩrĩ, "Inũka, na ndũgatoonye itũũra-inĩ."
27 Jesũ na arutwo ake magĩthiĩ na mbere o nginya
tũtũũra-inĩ tũrĩa twarigiicĩirie Kaisarea-Filipi. Na me
njĩra-inĩ akĩmooria atĩrĩ, "Andũ moigaga niĩ nĩ niĩ ũ?"
28 Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Amwe moigaga wee nĩwe
Johana Mũbatithania; angĩ makoiga wee nĩwe Elija; o
na angĩ moigaga wee ũrĩ ũmwe wa anabii." 29 Nake
akĩmooria atĩrĩ, "Inyuĩ na inyuĩ muugaga atĩa? Muugaga
niĩ nĩ niĩ ũ?" Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, "Wee nĩwe
Kristũ." 30 Nake Jesũ akĩmakaania matikeere mũndũ
o na ũrĩkũ ũhoro wake. 31 Ningĩ Jesũ akĩambĩrĩria
kũmaruta atĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya one mathĩĩna
maingĩ na aregwo nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa
anene o na arutani a watho, na atĩ no nginya ooragwo,
na thuutha wa mĩthenya ĩtatũ ariũke. 32 Aaririe ũhoro
ũcio atekũhitha, nake Petero akĩmũtwara keheri-inĩ,
akĩambĩrĩria kũmũkaania. 33 No Jesũ akĩĩhũgũra akĩrora
arutwo ake, na agĩkũũma Petero, akiuga atĩrĩ, "Cooka
thuutha wakwa, Shaitani! Wee ndwĩciiragia maũndũ
moimĩte kũrĩ Ngai, tiga o maũndũ marĩa moimĩte kũrĩ
andũ." 34 Agĩcooka agĩĩta kĩrĩndĩ hamwe na arutwo
ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, "Mũndũ o wothe
ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene,
na akuue mũtharaba wake anũmĩrĩre. 35 Nĩgũkorwo
ũrĩa wothe wendaga kũhonokia muoyo wake nĩ kũũrwo
akoorwo nĩguo, no ũrĩa wothe ũkoorwo nĩ muoyo wake
nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega,
nĩakaũhonokia. 36 Mũndũ angĩĩguna nakĩ angĩĩgwatĩra
thĩ yothe, no orwo nĩ muoyo wake? 37 Kana nĩ kĩĩ
mũndũ angĩkũũrania na muoyo wake? 38 Mũndũ o
wothe ũngĩconoka nĩ ũndũ wakwa na aconoke nĩ ũndũ
wa ciugo ciakwa hĩndĩ ĩno ya rũciaro rũrũ rwa ũtharia na
rwa mehia, o nake Mũrũ wa Mũndũ nĩakamũconokera
rĩrĩa agaacooka arĩ na riiri wa Ithe, arĩ na araika arĩa
atheru."

9 Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma,
amwe marũngiĩ haha matigacama gĩkuũ matonete
ũthamaki wa Ngai ũgĩũka wĩ na hinya!" 2 Thuutha wa
mĩthenya ĩtandatũ, Jesũ nĩmathiire na Petero na Jakubu
na Johana, akĩmatwara kĩrĩma-inĩ kĩraaya, marĩ oiki. Na
rĩrĩ, arĩ hau mbere yao akĩgarũrũka ũrĩa aahaanaga.
3 Nguo ciake ikĩerũha cua; gũtirĩ mũndũ gũkũ thĩ
ũngĩahotire gũcithambia cierũhe ũguo. 4 Na marĩ o hau
makiumĩrĩrwo nĩ Elija na Musa, makĩaranĩria na Jesũ. 5
Nake Petero akĩĩra Jesũ atĩrĩ, "Rabii, nĩtwagĩrĩirwo nĩ
gũikara gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku,
na kĩmwe kĩa Musa, na kĩmwe kĩa Elija." 6 (Petero oigire
ũguo tondũ nĩarigĩtwo nĩ ũrĩa ekuuga, nĩ tondũ wa ũrĩa
maamakĩte.) 7 Ningĩ hagĩũka itu, rĩkĩmahumbĩra, na
mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu, ũkiuga atĩrĩ, "Ũyũ nĩwe
Mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete. Mũiguagei!" 8 Na kahinda
o kau makĩĩhũgũra, no mationire mũndũ ũngĩ arĩ
hamwe nao, tiga o Jesũ. 9 Na rĩrĩa maikũrũkaga kuuma
kĩrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũrĩkũ
ũrĩa monete, nginya rĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agaakorwo
ariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ. 10 Nao magĩkira na
ũhoro ũcio, no makooranagia o ene atĩrĩ, "kũriũka
kuuma kũrĩ akuũ nĩ kuuga atĩa." 11 Nao makĩmũũria
atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elija
no nginya ambe ooke?" 12 Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ,
"Ti-itherũ Elija no nginya ambe ooke ahaarĩrie maũndũ
mothe. Ningĩ nĩ kĩĩ gĩgĩtũmĩte kwandĩkwo atĩ Mũrũ wa
Mũndũ no nginya athĩĩnĩke mũno na aregwo nĩ andũ?
13 No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka na andũ
makamwĩka o ũrĩa wothe meendaga kũmwĩka, o ta ũrĩa
ũhoro wake wandĩkĩtwo." 14 Na rĩrĩa maakinyire harĩ
arutwo arĩa angĩ, makĩona kĩrĩndĩ kĩnene kĩmarigiicĩirie,
na arutani a watho magĩkararania nao. 15 Na rĩrĩa
andũ othe moonire Jesũ, makĩgega mũno magĩteng'era
makamũgeithie. 16 Nake akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ
mũrakararanĩria nao?" 17 Mũndũ ũmwe warĩ kĩrĩndĩ-inĩ
kĩu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũrutani, ngũkũreheire mũrũ
wakwa, ũkoragwo arĩ na ngoma thũku na ndaaragia. 18
Hĩndĩ ĩrĩa yothe yamũnyiita, ĩmũtungumanagia thĩ na
akarutaga mũhũyũ na kanua, akahagarania magego na
akomagara. Njũũririe arutwo aku maingate ngoma ĩyo
thũku, no matinahota." 19 Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ,
"Inyuĩ rũciaro rũrũ rũtetĩkagia, nĩ nginya rĩ ngũikarania
na inyuĩ? Ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana
kau." 20 Nĩ ũndũ ũcio magĩgatwarĩra Jesũ. Rĩrĩa
ngoma ĩyo thũku yoonire Jesũ, ĩgĩgathiorania o rĩmwe.
Gagĩtungumana thĩ, gakĩgaragara, gakĩrutaga mũhũyũ
na kanua. 21 Nake Jesũ akĩũria ithe wa kamwana kau
atĩrĩ, "Nĩ hĩndĩ ĩigana atĩa gakoretwo kahaana ũguo?"
Nake agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ kuuma arĩ o kaana. 22 Na maita
maingĩ yanagaikia mwaki-inĩ o na maaĩ-inĩ ĩkoorage. No
akorwo nĩ harĩ ũndũ ũngĩka, tũiguĩre tha ũtũteithie."
23 Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Atĩ 'korwo ndahota'? Maũndũ
mothe nĩmahotekaga kũrĩ mũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie." 24
O rĩmwe ithe wa kamwana kau akĩanĩrĩra, akiuga
atĩrĩ, "Nĩndetĩkia, ndeithia harĩa njagĩte gwĩtĩkia."
25 Rĩrĩa Jesũ oonire atĩ kĩrĩndĩ nĩgĩateng'erete gĩũke
hau, agĩkũũma ngoma ĩyo thũku. Akĩmĩĩra atĩrĩ, "Wee
ngoma ĩno thũku ũtaiguaga na ũtaaragia, nĩndagwatha
uume thĩinĩ wa kamwana gaka, na ndũkanacooke
gũtoonya thĩinĩ wako rĩngĩ." 26 Ngoma ĩyo thũku
ĩgĩkayũrũrũka, ĩgĩgathiorania na hinya, na ĩkiuma.
Kamwana kau gakĩhaana ta karĩ gakuũ, o nginya andũ
aingĩ makiuga atĩrĩ, "Nĩ gakuũ." 27 No Jesũ agĩkanyiita
guoko, agĩgokĩria, nako gakĩrũgama. 28 Thuutha wa Jesũ
gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũũrĩria keheri-
inĩ atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmire ithuĩ tũremwo nĩ kũingata
ngoma ĩyo?" 29 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Ngoma
ya mũthemba ta ũcio ndĩngiuma na njĩra ĩngĩ tiga o
ya mahooya (o na kwĩima irio)." (Nĩ harĩ maandĩko
mangĩ matakoragwo na ũhoro ũyũ wa kwĩima irio).
30 Nao makiuma kũu magĩtuĩkanĩria bũrũri wa Galili,
na Jesũ ndeendaga mũndũ o na ũrĩkũ amenye kũrĩa

marĩ, **31** tondũ nĩarutaga arutwo ake. Nake akĩmeera
atĩrĩ, "Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyanĩrwo aneanwo
moko-inĩ ma andũ, nao nĩmakamũũraga, no thuutha
wa mĩthenya ĩtatũ nĩakariũka." **32** No matiigana
gũtaũkĩrwo nĩ ũrĩa oigaga, na magĩĩtigĩra kũmũũria
ũhoro ũcio. **33** Nao magĩkinya Kaperinaumu. Na rĩrĩa
aarĩ nyũmba thĩinĩ akĩmooria atĩrĩ, "Mũgũkararanagĩria
kĩĩ tũrĩ njĩra-inĩ?" **34** No-o magĩkira tondũ marĩ njĩra-
inĩ nĩmakararanagia makĩũranagia nũũ mũnene kũrĩ
arĩa angĩ. **35** Na aikara thĩ, Jesũ agĩĩta arutwo arĩa
ikũmi na eerĩ akĩmeera atĩrĩ, "Ũrĩa wothe ũngĩenda
gũtuĩka wa mbere, no nginya akorwo arĩ wa thuutha wa
arĩa angĩ na atuĩke ndungata ya andũ othe." **36** Nake
akĩrehe kaana agĩkarũgamia gatagatĩ kao. Na aarĩkia
gũkaiyũkia moko-inĩ make, akĩmeera atĩrĩ, **37** "Ũrĩa
wothe ũngĩamũkĩra kaana kamwe ta gaka thĩinĩ wa
rĩĩtwa rĩakwa, nĩ niĩ aamũkagĩra; na ũrĩa ũngĩnyamũkĩra
niĩ to niĩ aamũkagĩra, no nĩamũkagĩra ũrĩa wandũmire."
38 Johana akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũrutani, nĩtũronire mũndũ
akĩingata ndaimono thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩaku tũramwĩra
atige, tondũ ti ũmwe witũ." **39** Nake Jesũ akĩmeera
atĩrĩ, "Mũtikamũgirie! Gũtirĩ mũndũ ũngĩringa kĩama
thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩakwa na thuutha ũcio ahote gũcooka
kwaria ũũru wakwa, **40** Nĩgũkorwo ũrĩa ũtarĩ ũthũ
na ithuĩ nĩ ũmwe witũ. **41** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma,
mũndũ o wothe ũrĩa ũkaamũhe gĩkombe kĩa maaĩ thĩinĩ
wa rĩĩtwa rĩakwa nĩ ũndũ mũrĩ a Kristũ, ndarĩ hĩndĩ
akoorwo nĩ igai rĩake." **42** "Na mũndũ ũrĩa wothe
ũgaatũma kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtĩkĩtie kehie, wega
nĩ mũndũ ũcio ohererwo ihiga rĩa gĩthĩi ngingo na
aikio thĩinĩ wa iria. **43** Guoko gwaku kũngĩtũma wĩhie,
gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ kĩonje, **44** gũkĩra
ũthiĩ Jehanamu kũrĩa kũrĩ mwaki ũtahoraga ũrĩ na
moko meerĩ. **(Geenna g1067)** **45** Nakuo kũgũrũ gwaku
kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-
inĩ ũrĩ gĩthua, gũkĩra ũikio Jehanamu ũrĩ na magũrũ
meerĩ. **(Geenna g1067)** **46** Kũu kĩgunyũ kĩrĩa kĩmarĩĩaga
gĩtikuaga, naguo mwaki ũrĩa ũmacinaga ndũhoraga.
47 Na riitho rĩaku rĩngĩtũma wĩhie, rĩkũũre. Nĩ kaba
ũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai ũrĩ na riitho rĩmwe
gũkĩra ũikio Jehanamu ũrĩ na maitho meerĩ, **(Geenna
g1067)** **48** kũu "'kĩgunyũ kĩrĩa kĩmarĩĩaga gĩtikuaga,
naguo mwaki ũrĩa ũmacinaga ndũhoraga.' **49** Mũndũ
o wothe agekĩrwo mũcamo wa cumbĩ nĩ mwaki, (na
igongona o rĩothe rĩĩkĩrwo mũcamo na cumbĩ). **50**
"Cumbĩ nĩ mwega, no cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte
mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na
kĩ? Tuĩkai cumbĩ, na mũikaranagie na thayũ."

10 Jesũ agĩcooka akiuma kũu agĩthiĩ bũrũri wa
Judea na mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani. O rĩngĩ
andũ ikundi magĩũka kũrĩ we, nake akĩmaruta ũhoro
o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka. **2** Na Afarisai amwe
magĩũka kũrĩ we makĩenda kũmũgeria, makĩmũũria
atĩrĩ, "Watho nĩwĩtĩkĩrĩtie mũndũ atigane na mũtumia
wake?" **3** Nake agĩcookia ũhoro, akĩmooria atĩrĩ, "Musa
aamwathire mwĩkage atĩa?" **4** Nao makĩmwĩra atĩrĩ,
"Musa nĩetĩkagĩria mũndũ aandĩkĩre mũtumia wake
marũa ma gũtigana nake, amũte." **5** Jesũ akĩmacookeria
atĩrĩ, "Musa aamwandĩkĩire watho ũcio tondũ wa ũrĩa
muomĩtie ngoro cianyu. **6** No kuuma o kĩambĩrĩria,
Ngai 'ombire mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja'. **7**
'Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na
nyina na anyiitane na mũtumia wake, **8** nao eerĩ
magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.' Nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ
eerĩ rĩngĩ, no nĩ mũndũ ũmwe. **9** Nĩ ũndũ ũcio, arĩa
Ngai anyiitithanĩtie, mũndũ ndakanamatigithanie."
10 Na maatoonya nyũmba thĩinĩ, arutwo makĩũria
Jesũ ũhoro ũcio o rĩngĩ. **11** Nake akĩmacookeria atĩrĩ,
"Mũndũ o wothe angĩtigana na mũtumia wake acooke
ahikie mũtumia ũngĩ, mũndũ ũcio nĩ atharĩtie. **12**
Nake mũtumia angĩtigana na mũthuuriwe, ahikĩre
mũndũ mũrũme ũngĩ, o nake nĩ atharĩtie." **13** Nao
andũ makĩrehera Jesũ twana tũnini nĩguo atũhutie, no
arutwo ake makĩmakaania. **14** Rĩrĩa Jesũ oonire ũguo,
akĩrakara, akĩmeera atĩrĩ, "Rekei twana tũu tũũke kũrĩ
niĩ, tigai gũtũgiria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wa
arĩa matariĩ ta tuo. **15** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe
ũtakamũkĩra ũthamaki wa Ngai ta kaana ndakaũtoonya
o na atĩa." **16** Nake akĩoya twana tũu, agĩtũigĩrĩra
moko, agĩtũrathima. **17** Na rĩrĩa Jesũ oimagaraga,
mũndũ ũmwe nĩateng'erire harĩ we, agĩturia ndu mbere
yake, akĩmũũria atĩrĩ, "Mũrutani mwega, ingĩĩka atĩa
nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?" **(aiōnios g166)**
18 Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Ũkũnjĩta mwega nĩkĩ?
Gũtirĩ o na ũmwe mwega, tiga o Ngai we wiki. **19**
Wee nĩ ũũĩ ũrĩa maathani moigĩte: 'Ndũkanoragane, na
ndũkanatharanie, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre
mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyo, na ndũkanaheenanie, na tĩĩa
thoguo na nyũkwa.'" **20** Nake akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũrutani,
macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie kuuma ndĩ mũnini."
21 Nake Jesũ amũrora, akĩmwenda, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ
kũrĩ ũndũ ũmwe ũtigairie: Thiĩ wendie indo ciaku ciothe
iria ũrĩ nacio ũhe athĩĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na
mũthithũ igũrũ. Ũcooke ũũke, ũnũmĩrĩre." **22** Mwanake
ũcio agĩtukia gĩthiithi. Agĩthiĩ arĩ na kĩeha, tondũ aarĩ na
ũtonga mũingĩ. **23** Nake Jesũ akĩĩhũgũra, akĩĩra arutwo
ake atĩrĩ, "Kaĩ nĩ ũndũ wĩ hinya gĩtonga gũtoonya
ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ!" **24** Nao arutwo makĩgega
maigua ciugo ciake. No Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, "Ciana,
kaĩ nĩ ũndũ wĩ hinya gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ!
25 Nĩ ũhũthũ ngamĩĩra kũhungura irima rĩa cindano
gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai." **26**
Arutwo ake magĩkĩrĩrĩria kũgega, makĩũrania atĩrĩ, "Nũũ
ũngĩkĩhonoka?" **27** Nake Jesũ akĩmarora, akĩmeera
atĩrĩ, "Harĩ mũndũ ũndũ ũyũ ndũngĩhoteka, no harĩ
Ngai tiguo; maũndũ mothe nĩ mahotekaga nĩ Ngai." **28**
Petero akĩmwĩra atĩrĩ, "Ithuĩ tũtigĩte maũndũ mothe
tũgakũrũmĩrĩra!" **29** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigĩte mũciĩ
kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana nyina, kana
ithe, kana ciana, o na kana ithaka nĩ ũndũ wakwa, na
nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega, **30** ũtakaheo ũtonga
maita igana matukũ maya tũrĩ, na aheo maita igana ma
nyũmba, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, na manyina,
na ciana o na ithaka, na hamwe na macio, mĩnyamaro.
Na ihinda rĩrĩa rĩgooka aheo muoyo wa tene na tene.
(aiōn g165, aiōnios g166) **31** No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ
mbere nĩmagatuĩka a thuutha, na a thuutha matuĩke
a mbere." **32** Na rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ makĩambata

merekeire Jerusalemu, Jesũ amatongoretie, arutwo ake
nĩmagegire, nao arĩa maamarũmĩrĩire magĩĩtigĩra. O
rĩngĩ Jesũ agĩtwara arutwo arĩa ikũmi na eerĩ keheri-
inĩ, akĩambĩrĩria kũmeera maũndũ marĩa maakirie
kũmũkora. **33** Akĩmeera atĩrĩ, "Nĩtũkwambata tũthiĩ
Jerusalemu, nake Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyanĩrwo
kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ arutani a watho.
Nao mamũtuĩre kũũragwo na mamũneane kũrĩ andũ-a-
Ndũrĩrĩ, **34** nao mamũnyũrũrie na mamũtuĩre mata, na
mamũhũũre iboko o na mamũũrage. No thuutha wa
mĩthenya ĩtatũ nĩakariũka." **35** Na rĩrĩ, Jakubu na Johana,
ariũ a Zebedi, magĩũka kũrĩ Jesũ. Makĩmwĩra atĩrĩ,
"Mũrutani, tũkwenda ũtwĩkĩre o ũrĩa tũgũkũhooya." **36**
Nake akĩmooria atĩrĩ, "Mũkwenda ndĩmwĩkĩre atĩa?" **37**
Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ũtwĩtĩkĩrie tũgaikara ũmwe
guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo na ũrĩa ũngĩ guoko-inĩ gwaku
kwa ũmotho riiri-inĩ waku." **38** Jesũ akĩmacookeria
atĩrĩ, "Mũtiũĩ kĩrĩa mũrahooya. Mwahota kũnyuĩra
gĩkombe kĩrĩa niĩ ngũnyuĩra, kana mũbatithio na
ũbatithio ũrĩa ngũbatithio naguo?" **39** Nao magĩcookia
atĩrĩ, "Ĩĩ no tũhote." Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Gĩkombe
kĩrĩa ngũnyuĩra nĩ mũkaanyuĩra, o na mũbatithio na
ũbatithio ũrĩa ngũbatithio naguo. **40** No ha ũhoro wa
gũikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo kana kwa ũmotho
ti niĩ heanaga. Itĩ icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo
cio." **41** Rĩrĩa arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ũhoro
ũcio, makĩrakarĩra Jakubu na Johana. **42** Nake Jesũ
akĩmeeta hamwe akĩmeera atĩrĩ, "Nĩ mũũĩ atĩ andũ arĩa
matuuagwo aathani a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmetũũgagĩria
igũrũ rĩao, nao anene ao nĩmamaathaga. **43** No rĩrĩ,
ũnyuĩ mũtitariĩ ũguo. Handũ ha ũguo, ũrĩa wothe
ũngĩenda gũtuĩka mũnene thĩinĩ wanyu no nginya
atuĩke ndungata yanyu, **44** nake ũrĩa wothe ũkwenda
gũtuĩka wa mbere thĩinĩ wanyu, no nginya atuĩke
ngombo ya andũ othe. **45** Nĩgũkorwo o na Mũrũ wa
Mũndũ ndookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata na
arute muoyo wake nĩguo arĩhe thogora wa gũkũũra
andũ aingĩ." **46** Nao magĩkinya Jeriko. Na rĩrĩa Jesũ na
arutwo ake, hamwe na kĩrĩndĩ kĩnene moimaga itũũra-
inĩ rĩu, mũndũ warĩ mũtumumu wetagwo Baritimayo
(ũguo nĩ kuuga mũrũ wa Timayo), aikarĩte thĩ mũkĩra-
inĩ wa njĩra akĩhooya thendi. **47** Na rĩrĩa aiguire atĩ
nĩ Jesũ wa Nazarethi, akĩambĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga
atĩrĩ, "Jesũ, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!" **48** Andũ aingĩ
makĩmũkaania, makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩria
kwanĩrĩra, akiugaga atĩrĩ, "Mũrũ wa Daudi, njiguĩra
tha!" **49** Nake Jesũ akĩrũgama, akiuga atĩrĩ, "Mwĩtei."
Nĩ ũndũ ũcio magĩĩta mũndũ ũcio warĩ mũtumumu,
makĩmwĩra atĩrĩ, "Wĩyũmĩrĩrie! Rũgama! Nĩaragwĩta."
50 Agĩteania nguo yake ya igũrũ, agĩũkĩra na ihenya
agĩthiĩ harĩ Jesũ. **51** Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Ũkwenda
ngwĩkĩre atĩa?" Nake mũndũ ũcio warĩ mũtumumu
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũrutani, ngwenda o njooke
kuona." **52** Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Wĩthiĩre, wĩtĩkio
waku nĩguo watũma ũhone." O rĩmwe akĩambĩrĩria
kuona, nake akĩrũmĩrĩra Jesũ.

11 Na rĩrĩ, maakuhĩrĩria itũũra rĩa Jerusalemu,
maakinya matũũra ma Bethifage na Bethania
hau Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo
ake eerĩ, **2** akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi itũũra rĩĩrĩa rĩrĩ
mbere yanyu, na mwatoonya o ũguo, nĩmũkuona njaũ
ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakuua mũndũ.
Mĩohorei mũmĩrehe. **3** Na mũngĩũrio nĩ mũndũ atĩrĩ,
'Mũreka ũguo nĩkĩ?' Mwĩrei atĩrĩ, 'Mwathani nĩabatarĩtio
nĩyo na nĩekũmĩcookia haha o narua.'" **4** Nao magĩthiĩ
magĩkora njaũ ya ndigiri yohetwo mũromo-inĩ handũ
nja, hakuhĩ na njĩra. Na rĩrĩa maamĩohoraga-rĩ, **5** andũ
arĩa maarũngiĩ ho makĩmooria atĩrĩ, "Mũrohora njaũ
ĩyo nĩkĩ?" **6** Nao makĩmacookeria o ũrĩa Jesũ aamerĩte,
nao andũ acio makĩmetĩkĩria mathiĩ nayo. **7** Rĩrĩa
maatwarĩire Jesũ njaũ ĩyo, makĩmĩtandĩka nguo ciao
nake Jesũ agĩkuuo nĩyo. **8** Andũ aingĩ makĩara nguo
ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ makĩara mathĩgĩ marĩa
maatuĩte mĩgũnda-inĩ. **9** Andũ arĩa maatongoretie na
arĩa maamumĩte thuutha makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ,
"Hosana!" "Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũrĩa ũgũũka na rĩĩtwa
rĩa Mwathani!" **10** "Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũthamaki ũrĩa
ũgũũka, ũrĩa wa ithe witũ Daudi!" "Hosana igũrũ o
igũrũ!" **11** Nake Jesũ aatoonya Jerusalemu, agĩthiĩ
hekarũ-inĩ. Na aarĩkia kwĩrorangĩra maũndũ mothe,
akiumagara agĩthiĩ Bethania hamwe na arutwo arĩa
ikũmi na eerĩ, tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ. **12** Mũthenya ũyũ
ũngĩ rĩrĩa moimaga Bethania, Jesũ akĩigua ahũtiĩ. **13**
Nake akĩona mũkũyũ warĩ haraaya ũrĩ na mathangũ
maruru agĩthiĩ kũrora kana warĩ na ngũyũ. Aakinya
harĩ guo, agĩkora ndwarĩ na ngũyũ tiga o mathangũ,
tondũ ndĩarĩ hĩndĩ ya mĩkũyũ gũciara. **14** Nake akĩĩra
mũkũyũ ũcio atĩrĩ, "Mũndũ ndakanarĩe maciaro maku
nginya tene." Nao arutwo ake makĩigua akiuga ũguo.
(aiōn g165) **15** Na maakinya Jerusalemu, Jesũ agĩtoonya
hekarũ thĩinĩ, akĩambĩrĩria kũrutũrũra arĩa maagũraga,
na arĩa meendanagĩria kuo. Akĩng'aũrania metha
cia arĩa maakũũranagia mbeeca, o na itĩ cia arĩa
meendagia ndutura, **16** na ndangĩetĩkĩririe mũndũ
o na ũrĩkũ ahĩtũkĩrie kĩndũ gĩa kwendia kũu nja
cia hekarũ. **17** Na rĩrĩa aamarutaga, akĩmooria atĩrĩ,
"Githĩ ũhoro ndwandĩkĩtwo atĩrĩ, "'Nyũmba yakwa
ĩgeetagwo nyũmba ya mahooya ya kũhooyagĩrwo nĩ
ndũrĩrĩ ciothe'? No inyuĩ mũmĩtuĩte 'ngurunga ya
atunyani'." **18** Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani
a watho maigua ũguo, makĩambĩrĩria gũcaria ũrĩa
mangĩmũũraga, nĩ ũndũ nĩmamwĩtigagĩra, tondũ kĩrĩndĩ
gĩothe nĩkĩagegetio nĩ ũrutani wake. **19** Gwakinya hwaĩ-
inĩ, Jesũ na arutwo ake makiuma itũũra rĩu. **20** Rũciinĩ,
makĩhĩtũka makĩona mũkũyũ ũrĩa Jesũ aarumĩĩte
ũũmĩte wothe nginya mĩri. **21** Petero akĩririkana
ũhoro wa mũkũyũ ũcio, akĩĩra Jesũ atĩrĩ, "Rabii, ta
rora! Mũkũyũ ũrĩa ũrarumire-rĩ, nĩũũmĩte!" **22** Nake
Jesũ akĩmacookeria, akĩmeera atĩrĩ, "Ĩtĩkiai Ngai. **23**
Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ angĩkeera kĩrĩma gĩkĩ
atĩrĩ, 'Thiĩ, wĩikie iria-inĩ,' na ndagathanganie ngoro-inĩ
yake, no etĩkie atĩ ũrĩa oiga nĩũgwĩkĩka-rĩ, nĩagekĩrwo
ũndũ ũcio. **24** Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa
wothe mũrĩhooyaga mũheo, ĩtĩkagiai atĩ nĩ mũrĩkĩtie
kũwamũkĩra, naguo nĩũrĩtuĩkaga wanyu. **25** Na rĩrĩa
mwarũgama mũhooe, mũrekanagĩre angĩkorwo mũrĩ
ũthũ na mũndũ, nĩgeetha Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ o
nake amũrekagĩre mehia manyu." (**26** No mũngĩkorwo
mũtirekanagĩra mehia, nake Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ

ndarĩmũrekagĩra mehia manyu.) **27** Magĩkinya o rĩngĩ
Jerusalemu, na rĩrĩa Jesũ aaceeraga kũu nja cia hekarũ,
athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, o na
athuuri magĩũka kũrĩ we. **28** Makĩmũũria atĩrĩ, "Wĩkaga
maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ wakũheire ũhoti
wa gwĩka maũndũ maya?" **29** Nake Jesũ akĩmacookeria
atĩrĩ, "Nĩngũmũũria kĩũria kĩmwe. Mwanjookeria, na
niĩ nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.
30 Ũbatithio wa Johana-rĩ, woimire igũrũ kana kũrĩ
andũ? Njookeriai!" **31** Makĩaranĩria o ene ũhoro
ũcio, makĩĩrana atĩrĩ, "Tũngiuga atĩ, 'Woimire igũrũ',
egũtũũria atĩrĩ, 'Mwakĩregire kũmwĩtĩkia nĩkĩ?' **32** No
tũngiuga atĩrĩ, 'Woimire kũrĩ andũ' ...." (Nĩmetigagĩra
andũ, tondũ andũ othe mooĩ kũna atĩ Johana aarĩ
mũnabii.) **33** Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, "Ithuĩ
tũtiũĩ." Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "O na niĩ ndikũmwĩra
njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ."

12 Nake akĩambĩrĩria kũmahe ũhoro na
ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, "Mũndũ ũmwe
nĩahaandire mũgũnda wake mĩthabibũ. Agĩaka rũgiri
rũgĩthiũrũrũkĩria mũgũnda ũcio, na akĩenja irima rĩa
kũhihĩra thabibũ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ
ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio
kũrĩ arĩmi angĩ, na agĩthiĩ rũgendo. **2** Na rĩrĩ, hĩndĩ
ya magetha yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake kũrĩ
akombori acio ĩgĩĩre maciaro mamwe ma mũgũnda ũcio
wa mĩthabibũ. **3** Nao makĩmĩnyiita makĩmĩhũũra, na
makĩmĩingata ĩtarĩ na kĩndũ. **4** Agĩcooka akĩmatũmĩra
ndungata ĩngĩ; nao magĩtiihia ndungata ĩyo mũtwe na
makĩmĩĩka maũndũ ma thoni. **5** Na o rĩngĩ agĩtũma
ndungata ĩngĩ, nayo makĩmĩũraga. Nĩatũmire ndungata
ingĩ nyingĩ, imwe ciacio magĩcihũũra, na iria ingĩ
magĩciũraga. **6** "Mũndũ ũcio ndaarĩ na mũndũ ũngĩ
watigaire wa gũtũma, tiga o mũriũ wake ũrĩa eendete
mũno. Akĩmũtũma thuutha wa acio angĩ othe, akiuga
atĩrĩ, 'Nĩmegũtĩĩa mũrũ wakwa.' **7** "No akombori acio
makĩĩrana atĩrĩ, 'Ũyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ.
Ũkai, rekei tũmũũrage, nĩguo igai rĩake rĩgaatuĩka
riitũ.' **8** Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, makĩmũũraga,
makĩmũikia nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ. **9**
"Rĩu-rĩ, mwene mũgũnda ũcio ageeka atĩa? Agooka
oorage akombori acio, acooke ahe andũ angĩ mũgũnda
ũcio. **10** Kaĩ mũtarĩ mwathoma maandĩko maya: "'Ihiga
rĩrĩa aaki maaregire, nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa
koine; **11** Mwathani nĩwe wĩkĩte ũndũ ũcio, naguo
nĩ wa magegania tũkĩwona'?" **12** Magĩcaria ũrĩa
mangĩmũnyiita tondũ nĩmamenyire aaragia ũhoro
wao na ngerekano ĩyo, no nĩmetigagĩra kĩrĩndĩ; nĩ
ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthiĩ. **13** Thuutha
ũcio magĩtũma Afarisai amwe na Aherodia kũrĩ Jesũ
nĩguo mamũtege na mĩario yake. **14** Magĩũka kũrĩ we
makĩmwĩra atĩrĩ, "Mũrutani, nĩtũũĩ atĩ ũrĩ mũndũ wa
ma. Ndwĩtigagĩra andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũrĩa
mahaana; no ũrutanaga ũhoro wa Ngai na ma. Rĩu-rĩ, nĩ
kwagĩrĩire kũrutĩra Kaisari mbeeca cia igooti, kana
aca? **15** Tũrutage kana tũtikarutage?" No tondũ Jesũ
nĩamenyaga ũhinga wao, akĩmooria atĩrĩ, "Mũrenda
kũngeria nĩkĩ? Ta ndeherai dinari ndĩmĩone." **16**
Makĩmũrehera dinari ĩyo, nake akĩmooria atĩrĩ, "Mbica
ĩno na rĩĩtwa rĩĩrĩ nĩ cia ũ?" Nao makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Nĩ cia Kaisari." **17** Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ,
"Rutagĩrai Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre
Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake." Nao makĩgegio nĩwe. **18** Ningĩ
Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoro wa kũriũka
magĩũka kũrĩ Jesũ na makĩmũũria atĩrĩ, **19** "Mũrutani,
Musa aatwandĩkĩire atĩ mũrũ wa nyina na mũndũ
angĩkua atige mũtumia atarĩ na ciana-rĩ, mũndũ ũcio
no nginya ahikie mũtumia ũcio watigwo, aciarĩre mũrũ
wa nyina ciana. **20** Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja
a nyina ũmwe. Wa mbere akĩhikania na agĩkua, na
ndatige ciana. **21** Nake wa keerĩ akĩhikia mũtumia ũcio
wa ndigwa, no o nake agĩkua na ndatige ciana. O na
wa gatatũ nake agĩĩka o ũguo. **22** Ũhoro wa ma nĩ atĩ,
gũtirĩ o na ũmwe wa acio mũgwanja watigire ciana.
Thuutha wao othe, mũtumia ũcio o nake agĩkua. **23**
Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka mũtumia ũcio agaakorwo arĩ
wa ũ, nĩgũkorwo othe mũgwanja nĩmamũhikĩtie?" **24**
Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩmũhĩtĩtie tondũ
mũtiũĩ Maandĩko kana hinya wa Ngai? **25** Rĩrĩa akuũ
makaariũka, matikahikania kana mahike; magaatuĩka ta
araika arĩa marĩ kũu igũrũ. **26** Naguo ha ũhoro wa akuũ
kũriũka-rĩ, kaĩ mũtathomete ibuku-inĩ rĩa Musa, ũhoro
ũkoniĩ kĩhinga kĩrĩa kĩahĩaga, na ũrĩa Ngai aamwĩrire
atĩrĩ, 'Niĩ nĩ niĩ Ngai wa Iburahĩmu na Ngai wa Isaaka,
o na Ngai wa Jakubu?' **27** We ti Ngai wa arĩa akuũ,
no nĩ wa arĩa marĩ muoyo. Inyuĩ mũhĩtĩtie mũno."
28 Na rĩrĩ, mũrutani ũmwe wa watho nĩokire akĩigua
makĩaria. Aamenya atĩ Jesũ nĩamacookeirie icookio
rĩega-rĩ, akĩmũũria atĩrĩ, "Harĩ maathani marĩa mangĩ
mothe-rĩ, nĩ rĩrĩkũ rĩa bata mũno?" **29** Jesũ agĩcookia
atĩrĩ, "Rĩathani rĩrĩa rĩa bata mũno nĩ rĩĩrĩ: 'Thikĩrĩria,
inyuĩ Isiraeli, Mwathani Ngai witũ, Mwathani nĩ ũmwe.
30 Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe,
na muoyo waku wothe, na meciiria maku mothe, na
hinya waku wothe.' **31** Narĩo rĩa keerĩ nĩ rĩrĩ: 'Endaga
mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩendete wee mwene.' Gũtirĩ
rĩathani rĩngĩ inene kũrĩ macio." **32** Nake mũndũ ũcio
agĩcookia atĩrĩ, "Mũrutani, ti-itherũ nĩwoiga wega atĩ
Ngai nĩ ũmwe na gũtirĩ ũngĩ tiga we! **33** Ningĩ ũmwende
na ngoro yaku yothe, o na ũmenyo waku wothe, o
na hinya waku wothe; o nakuo kwenda mũndũ ũrĩa
ũngĩ o ta ũrĩa wĩendete wee mwene, ũcio nĩ ũndũ ũrĩ
bata gũkĩra maruta mothe ma njino na magongona."
34 Rĩrĩa Jesũ oonire nĩacookia wega, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Wee-rĩ, ndũrĩ haraaya na ũthamaki wa Ngai." Na
kuuma hĩndĩ ĩyo gũtirĩ mũndũ wacookire kũũmĩrĩria
kũmũũria ciũria ingĩ. **35** Na rĩrĩ, Jesũ akĩrutana nja-inĩ
cia hekarũ akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutani a
watho moige atĩ Kristũ nĩ mũrũ wa Daudi? **36** Daudi
we mwene, akĩaria arĩ na Roho Mũtheru, oigire atĩrĩ:
"'Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ: "ikara guoko-
inĩ gwakwa kwa ũrĩo nginya ngaiga thũ ciaku rungu
rwa makinya maku."' **37** Daudi we mwene aramwĩta
'Mwathani.' Angĩgĩtuĩka mũrũwe atĩa?" Na nĩ haarĩ na
gĩkundi kĩnene kĩa andũ kĩamũthikagĩrĩria gĩkenete. **38**
Ningĩ Jesũ akĩrutana, akiuga atĩrĩ, "Mwĩmenyagĩrĩrei
arutani a watho. Mendete gũthiĩ mehumbĩte nguo iria
ndaaya na kũgeithagio nĩ andũ othe rĩrĩa mekũgera
ndũnyũ-inĩ, **39** na makenda gũikaragĩra itĩ iria cia bata

thunagogi-inĩ, na gũikara handũ ha andũ arĩa atĩĩku
maruga-inĩ. **40** Na no-o matoonyagĩrĩra nyũmba cia
atumia a ndigwa makamatunya indo ciao, na nĩguo
meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andũ ta acio
nĩ makaaherithio mũno makĩria." **41** Jesũ agĩikara thĩ
ang'etheire harĩa heekagĩrwo maruta, akĩĩrorera ũrĩa
gĩkundi kĩu kĩahothaga. Andũ aingĩ itonga makĩhotha
mbeeca nyingĩ. **42** No mũtumia ũmwe wa ndigwa
warĩ mũthĩĩni agĩũka akĩhotha tũthendi twĩrĩ tũnini
mũno twa gĩcango tũrĩa twarĩ mũigana wa mbeeca
ĩmwe. **43** Jesũ agĩĩta arutwo ake harĩ we, akĩmeera
atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtumia ũyũ wa ndigwa
mũthĩĩni nĩekĩra mbeeca nyingĩ kĩgĩĩna-inĩ gũkĩra andũ
arĩa angĩ othe. **44** Acio angĩ othe maheana kũringana
na ũingĩ wa ũtonga wao, no mũtumia ũyũ aheana
kĩrĩa gĩothe oima nakĩo, o na arĩ mũthĩĩni-rĩ, aheana
mũthithũ wake wothe."

13 Na rĩrĩa Jesũ oimaga hekarũ-inĩ, ũmwe wa arutwo
ake akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũrutani, ta rora! Mahiga
maya kaĩ nĩ manene-ĩ! Kaĩ nyũmba ici nĩ thaka-ĩ!" **2**
Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩũrona nyũmba ici
nene ũũ? Gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo
rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo."
3 Rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ
ang'etheire hekarũ-rĩ, Petero na Jakubu na Johana
na Anderea makĩmũũria marĩ keheri-inĩ atĩrĩ, **4** "Ta
twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ? Na kĩmenyithia atĩ
maũndũ macio marĩ hakuhĩ gwĩkĩka nĩ kĩrĩkũ?" **5** Nake
Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanaheenio
nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. **6** Andũ aingĩ nĩ magooka na
rĩĩtwa rĩakwa makiugaga atĩrĩ, 'Niĩ nĩ niĩ Kristũ,' na
nĩmakaheenia andũ aingĩ. **7** Rĩrĩa mũkaigua mbaara
na mũhuhu wa mbaara mũtikanamake. Maũndũ ta
macio no nginya mekĩke, no rĩrĩ, ithirĩro ti rĩkinyu. **8**
Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre
ũthamaki ũrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagĩa na ithingithia kũndũ
na kũndũ, o na kũgĩe ng'aragu. Maũndũ maya nĩ
kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.
9 "No inyuĩ-rĩ, ikaragai mwĩiguĩte. Nĩmũkaneanwo
kũrĩ ciama cia athuuri na mũhũũrwo iboko thĩinĩ
wa thunagogi. Nĩmũkarũgama mbere ya aathani na
athamaki nĩ ũndũ wakwa, mũtuĩke aira akwa kũrĩ o. **10**
Naguo Ũhoro-ũrĩa-Mwega no nginya wambe ũhunjio
kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe. **11** Rĩrĩa rĩothe mũkaanyiitwo
mũtwarwo mũgaciirithio, mũtikanetange mũgĩĩciiria
ũrĩa mũkoiga. Inyuĩ mũkoiga o ũrĩa mũkaahotithio
hĩndĩ ĩyo, nĩgũkorwo ti inyuĩ mũgaakorwo mũkĩaria, no
nĩ Roho mũtheru. **12** "Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa
nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana
wake, o na ciana nĩikaremera aciari a cio na imoragithie.
13 Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũrĩa
ũgaakirĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka.
14 "Rĩrĩa mũkoona kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe
ihooru kĩarũgama harĩa gĩtagĩrĩirwo nĩ kũrũgama-rĩ,
(ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoro ũcio), hĩndĩ ĩyo arĩa
marĩ Judea nĩmoorĩre irĩma-inĩ. **15** Mũndũ ũrĩa wothe
ũgaakorwo arĩ nyũmba yake igũrũ ndakanaharũrũke
kana atoonye kũruta kĩndũ nyũmba. **16** Nake mũndũ
ũrĩa ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩĩra
nguo ciake. **17** Kaĩ atumia arĩa magaakorwo marĩ
na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia hĩndĩ ĩyo
nĩmagakorwo marĩ na haaro-ĩ! **18** Hooyagai Ngai
atĩ maũndũ macio matikanakinye hĩndĩ ya heho, **19**
nĩ ũndũ matukũ macio gũgaakorwo na mĩnyamaro
ĩtarĩ yoneka ĩngĩ tayo kuuma kĩambĩrĩria rĩrĩa Ngai
ombire thĩ nginya rĩu, na gũtikoneka ĩngĩ tayo. **20** Tiga
Mwathani anyihanyiihirie matukũ macio, gũtirĩ mũndũ
ũngĩgatigara. No tondũ wa andũ ake arĩa aamũre,
matukũ macio nĩmagakuhĩhio. **21** Hĩndĩ ĩyo mũndũ
o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, 'Kristũ arĩ haha!' kana
amwĩre atĩrĩ, 'Kristũ arĩ haarĩa!' mũtikanetĩkie ũhoro
ũcio. **22** Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a
maheeni nĩmakeyumĩria monanie morirũ na maringe
ciama nĩguo mahĩtithie andũ arĩa aamũre, korwo no
kũhoteke. **23** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ikaragai mwĩiguĩte
tondũ nĩndamwĩra maũndũ mothe mbere ya ihinda
rĩtanakinya. **24** "No ihinda-inĩ rĩu, thuutha wa maũndũ
macio ma mĩnyamaro, "'riũa nĩrĩkagĩa nduma, naguo
mweri ndũkaara; **25** njata nacio nĩikaagũa kuuma igũrũ,
namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.' **26** "Hĩndĩ
ĩyo andũ nĩ makoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ thĩinĩ
wa matu, arĩ na hinya mũingĩ mũno o na riiri. **27**
Nake nĩagatũma araika ake macookanĩrĩrie andũ ake
arĩa aamũre kuuma mĩena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho,
o na kuuma ituri ciothe cia thĩ na cia igũrũ. **28** "Na
rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa honge ciaguo ciarĩkia
gũthundũra na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga
atĩ hĩndĩ ya riũa ĩrĩ hakuhĩ. **29** Ũguo noguo, rĩrĩa
mũkoona maũndũ macio magĩĩkĩka mũkaamenya ihinda
rĩrĩ hakuhĩ, rĩrĩ o mũromo-inĩ. **30** Ngũmwĩra atĩrĩ na
ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio
mothe makaahingio. **31** Igũrũ na thĩ nĩigathira, no
ciugo ciakwa itigathira. **32** "Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ
ũũĩ ũhoro wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araika
a igũrũ matiũĩ, o na Mũriũ ndooĩ, tiga Ithe wiki! **33**
Ikaragai mwĩiguĩte! Ikaragai mwĩhũgĩte! Mũtiũĩ rĩrĩa
ihinda rĩu rĩgaakinya. **34** Gũkahaana ta mũndũ ũgũthiĩ
rũgendo ũrĩa atigaga egaĩra ndungata ciake irorage
mũciĩ, o ndungata akamĩhe wĩra wayo, na agatiga
atha mũikaria wa mũrango o nake aikarage ehũũgĩte.
35 "Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩiguĩte tondũ mũtiũĩ
rĩrĩa mwene mũciĩ agacooka, kana agooka hwaĩ-inĩ,
kana ũtukũ gatagatĩ, kana ngũkũ ĩkĩgamba, o na kana
gũgĩthererũka. **36** O rĩrĩa angĩũka-rĩ, mũtikanareke
amũkore mwĩrigĩtwo. **37** Ũguo ngũmwĩra, noguo ngwĩra
andũ othe, atĩrĩ, 'Ikaragai mwĩiguĩte'."

14 Na rĩrĩ, gwatigaire o mĩthenya ĩĩrĩ nĩguo kũgĩe
na Gĩathĩ kĩa Bathaka na kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre
Ndawa ya Kũimbia, nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na
arutani a watho nĩmacaragia ũrĩa mangĩnyiitithia Jesũ
na njĩra ya wara nĩguo mamũũrage. **2** Makiuga atĩrĩ, "No
tũtingĩmũnyiita hĩndĩ ya Gĩathĩ, tondũ andũ mahota
kũruta haaro." **3** Na rĩrĩa arĩ itũũra-inĩ rĩa Bethania kwa
mũndũ wetagwo Simoni ũrĩa warĩ na mangũ, aikarĩte
metha-inĩ akĩrĩa irio-rĩ, nĩhookire mũndũ-wa-nja arĩ
na cuba ya maguta ma goro mũno na manungi wega.
Akĩũraga cuba ĩyo na akĩmũitĩrĩria maguta macio mũtwe.
4 Andũ amwe arĩa maarĩ kuo makĩigua ũũru, makĩũrania

atĩrĩ, "Maguta maya maitangwo ũguo nĩkĩ? **5** Maguta
macio nĩmangĩendio mbeeca ikĩrĩte mũcara wa mũndũ
wa mwaka mũgima nacio mbeeca icio iheo athĩĩni."
Magĩkũũma mũndũ-wa-nja ũcio marĩ na ũũru. **6** Nowe
Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Tiganai nake, mũramũtanga nĩkĩ?
Nĩanjĩka ũndũ mwega mũno. **7** Athĩĩni marĩkoragwo
na inyuĩ hĩndĩ ciothe na no mũmateithie hĩndĩ ĩrĩa
yothe mũngĩenda. No niĩ mũtirĩkoragwo na niĩ hĩndĩ
ciothe. **8** Anjĩka o ũrĩa angĩahota. Aitĩrĩria mwĩrĩ wakwa
maguta o mbere nĩ ũndũ wa kũhaarĩria gũthikwo
gwakwa. **9** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩa guothe Ũhoro-
ũyũ-Mwega ũkaahunjagio thĩinĩ wa thĩ, ũguo eka
nĩũkeeragwo andũ nĩgeetha aririkanagwo." **10** Hĩndĩ
ĩyo Judasi Mũisikariota, ũmwe wa arĩa ikũmi na eerĩ,
agĩthiĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene agakunyanĩre
Jesũ kũrĩ o. **11** Nao magĩkena mũno maigua ũguo na
makĩmwĩra nĩmekũmũhe mbeeca. Nĩ ũndũ ũcio Judasi
agĩcaria mweke wa kũmũneana kũrĩ o. **12** Mũthenya
wa mbere wa Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya
Kũimbia, o ũrĩa wathĩnjagwo gatũrũme ka Bathaka-
rĩ, arutwo a Jesũ makĩmũũria atĩrĩ, "Ũkwenda tũthiĩ
kũ tũkahaarĩrie nĩguo ũkarĩĩre irio cia Bathaka kuo?"
13 Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma arutwo ake eerĩ akĩmeera
atĩrĩ, "Thĩĩi mũtoonye itũũra, na nĩ mũgũcemania na
mũndũ ũkuuĩte ndigithũ ya maaĩ. Mũrũmĩrĩrei. **14** Kũrĩa
egũtoonya mwĩre mwene nyũmba ĩyo atĩrĩ, 'Mũrutani
arooria atĩrĩ, nyũmba yakwa ya ageni ĩrĩ ha, harĩa
ingĩrĩĩra irio cia Bathaka na arutwo akwa?' **15** Nake
nĩekũmuonia nyũmba nene ya igũrũ ĩkĩrĩtwo indo na
ĩgathondekwo wega. Haarĩriai irio cia Bathaka iitũ
kuo." **16** Arutwo acio makiumagara, magĩtoonya itũũra,
magĩkora maũndũ mahaana o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. Nĩ
ũndũ ũcio makĩhaarĩria irio cia Bathaka. **17** Na gwakinya
hwaĩ-inĩ, Jesũ agĩkinya kuo marĩ na arutwo arĩa ikũmi
na eerĩ. **18** Maikarĩte metha-inĩ makĩrĩa akĩmeera atĩrĩ,
"Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyanĩra,
ũmwe wa arĩa mararĩĩanĩra na niĩ." **19** Makĩnyiitwo nĩ
kĩeha mũno, na o ũmwe akamũũria atĩrĩ, "Ti-itherũ
hihi nĩ niĩ?" **20** Jesũ akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, "Nĩ
ũmwe wanyu inyuĩ ikũmi na eerĩ, ũrĩa ũgũtobokanĩria
mũgate mbakũri-inĩ hamwe na niĩ. **21** Mũrũ wa Mũndũ
egũthiĩ o ta ũrĩa ũhoro wake wandĩkĩtwo. No mũndũ
ũrĩa ũgaakunyanĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-
ĩ! Nĩ kaba mũndũ ũcio atangĩaciarirwo." **22** Ningĩ o
makĩrĩĩaga-rĩ, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho,
agĩcooka akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akiuga
atĩrĩ, "Oyai; ũyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa." **23** Agĩcooka
akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho akĩmanengera,
nao othe magĩkĩnyuĩra. **24** Akĩmeera atĩrĩ, "Ĩno nĩyo
thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, ĩrĩa ĩitĩtwo nĩ ũndũ wa
andũ aingĩ. **25** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndikũnyua rĩngĩ
ndibei ya maciaro ma mũthabibũ, nginya mũthenya
ũrĩa ngaamĩnyua ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Ngai." **26** Na
maarĩkia kũina rwĩmbo, makiumagara magĩthiĩ kĩrĩma-
inĩ kĩa Mĩtamaiyũ. **27** Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ
inyuothe nĩmũrĩndirika, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo
atĩrĩ: "'Nĩngaringa mũrĩithi, nacio ng'ondu ihurunjũke.'
28 No ndaariũka, nĩngamũtongoria gũthiĩ Galili." **29**
Petero akĩmwĩra atĩrĩ, "O na othe mangĩgũtirika, niĩ
ndingĩgũtirika." **30** Nake Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, o ũtukũ ũyũ,
ngũkũ ĩtanakũga keerĩ, nĩũrĩngaana maita matatũ."
31 No Petero akĩaria ahinyĩrĩirie, akiuga atĩrĩ, "O na
angĩkorwo ndĩrĩkuanĩra nawe, niĩ ndingĩgũkaana!" O na
acio angĩ othe makiuga o ũguo. **32** Nao magĩkinya handũ
heetagwo Gethisemane, nake Jesũ akĩĩra arutwo ake
atĩrĩ, "Ikarai haha thiĩ ngahooe." **33** Akĩoya Petero na
Jakubu na Johana agĩthiĩ nao, na o hĩndĩ ĩyo akĩnyiitwo
nĩ kĩeha kĩnene na agĩthĩĩnĩka mũno. **34** Akĩmeera
atĩrĩ, "Ngoro yakwa nĩĩraigua kĩeha mũno o ta ingĩkua,
ikarai haha na mwĩhũge." **35** Na aathiathia hanini,
akĩĩgũithia thĩ, akĩhooya atĩ korwo kwahoteka, ihinda
rĩu rĩmweherere. **36** Akiuga atĩrĩ, "Abba, Baba, maũndũ
mothe nĩmahotekaga nĩwe. Njehereria gĩkombe gĩkĩ.
No ti ũrĩa ngwenda niĩ, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda." **37**
Ningĩ agĩcooka harĩ arutwo ake akĩmakora makomete.
Akĩũria Petero atĩrĩ, "Simoni, kaĩ ũkomete? Ndũngĩhota
gũikara ithaa rĩmwe wĩiguĩte? **38** Mwĩhũgagei na
mũhooyage nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro
nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya." **39** O rĩngĩ agĩthiĩ
akĩhooya o ũguo. **40** Na acooka rĩngĩ harĩo, agĩkora
makomete tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro. Nao makĩrigwo
nĩ ũrĩa mangĩmwĩra. **41** Ningĩ agĩũka ihinda rĩa gatatũ
akĩmooria atĩrĩ, "O na rĩu mũrĩ o toro, o mũhurũkĩte?
Kinyiai hau! Ithaa nĩrĩakinya. Atĩrĩrĩ, Mũrũ wa Mũndũ
nĩakunyanĩirwo akaneanwo moko-inĩ ma andũ ehia.
42 Ũkĩrai, tũthiĩ! Ũrĩa ũkũngunyanĩra nĩarooka." **43**
O akĩaragia-rĩ, Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi
na eerĩ, agĩkinya. Ookire arĩ na gĩkundi kĩnene kĩa
andũ marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmĩtwo
nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho na
athuuri. **44** Judasi ũcio wamũkunyanĩire nĩamaheete
kĩmenyithia akameera atĩrĩ, "Ũrĩa ndĩmumunya nĩwe;
mũmũnyiite na mũmũtware arangĩirwo." **45** Judasi
o rĩmwe agĩthiĩ harĩ Jesũ, akĩmwĩta atĩrĩ, "Rabii!" na
akĩmũmumunya. **46** Nao andũ acio makĩguthũkĩra Jesũ
makĩmũnyiita. **47** Na ũmwe wa arĩa maarũngiĩ hakuhĩ
agĩcomora rũhiũ rwake rwa njora agĩtinia gũtũ kwa
ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. **48** Nake
Jesũ akĩmooria atĩrĩ, "Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia
a watho atĩ nĩkĩo muoka kũũnyiita mũrĩ na hiũ cia
njora na njũgũma? **49** Ndĩratũũraga na inyuĩ hekarũ-inĩ
ngĩrutanaga mũthenya o mũthenya na mũtingĩĩnyiita.
No rĩrĩ, Maandĩko no nginya mahiinge." **50** Hĩndĩ ĩyo
arutwo ake othe makĩmũtiganĩria, makĩũra. **51** Na
mwanake ũmwe ũteehumbĩte kĩndũ tiga taama wa
gatani akĩrũmĩrĩra Jesũ. Na rĩrĩa maamũnyiitire, **52**
agĩtiga taama wake nao, akĩũra e njaga. **53** Nao andũ acio
magĩtwara Jesũ kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, nao
athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe, na athuuri na arutani a
watho makĩgomana hamwe. **54** Petero akĩmũrũmĩrĩra arĩ
haraaya o nginya agĩkinya nja ya mũciĩ wa mũthĩnjĩri-
Ngai ũcio mũnene. Agĩikarania na thigari kũu agĩota
mwaki. **55** Na rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, o na
Kĩama kĩu gĩothe, magĩcaria ũira wa kũũragithia Jesũ,
no mationire. **56** Na andũ aingĩ nĩmarutire ũira wa
maheeni, no ũira wao ũkĩaga kũiguana. **57** Gũgĩcooka
gũkĩrũgama andũ amwe, nao makĩruta ũira wa maheeni
makiuga atĩrĩ, **58** "Nĩtwaiguire akiuga atĩrĩ, 'Nĩngatharia
hekarũ ĩno yakĩtwo nĩ andũ, na njake ĩngĩ ĩtakĩtwo

nĩ mũndũ na ihinda rĩa mĩthenya ĩtatũ.'" **59** No o na
moiga ũguo, ũira wao ũkĩaga kũiguana. **60** Hĩndĩ ĩyo
mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩrũgama gatagatĩ kao,
akĩũria Jesũ atĩrĩ, "Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũngĩcookia?
Nĩ ũhoro ũrĩkũ ũyũ ũrathitangwo naguo?" **61** No Jesũ
agĩkira ki, na ndacookie ũndũ. O rĩngĩ mũthĩnjĩri-Ngai
ũcio mũnene akĩmũũria atĩrĩ, "Wee nĩwe Kristũ, Mũrũ
wa Ũrĩa Mũrathime?" **62** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ĩĩ nĩ niĩ. Na nĩmũkona Mũrũ wa Mũndũ aikarĩte guoko-
inĩ kwa ũrĩo kwa Ũrĩa-ũrĩ-Hinya, na agĩũka arĩ igũrũ rĩa
matu." **63** Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene agĩtembũranga
nguo ciake. Akĩũria atĩrĩ, "Tũgũkĩbatario nĩ aira angĩ a
kĩ? **64** Nĩmweiguĩra akĩruma Ngai. Mũgwĩciiria atĩa?"
Nao othe makĩmũtuĩra atĩ aagĩrĩirwo nĩ kũũragwo.
65 Hĩndĩ ĩyo amwe makĩambĩrĩria kũmũtuĩra mata,
na makĩmũhumbĩra ũthiũ, makĩmũringa na ngundi
makĩmwĩraga atĩrĩ, "Ta kĩrathe ũhoro." Nacio thigari
ikĩmuoya, ikĩmũhũũra. **66** Na hĩndĩ ĩyo Petero aikarĩte o
hau nja-rĩ, ũmwe wa ndungata cia airĩtu cia mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa mũnene akĩgerera ho. **67** Rĩrĩa oonire Petero
agĩota mwaki, akĩmũrora wega. "Akĩmwĩra atĩrĩ, 'O nawe
uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Nazarethi'." **68** Nowe
Petero agĩkaana ũhoro ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndiũĩ ũhoro
ũcio, o na ndiramenya nĩ atĩa ũroiga," na akiumagara
agĩthiĩ itoonyero-inĩ. **69** Na rĩrĩa ndungata ĩyo ya
mũirĩtu yamuonire ho, o rĩngĩ ĩkĩĩra arĩa maarũngiĩ
ho atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ nĩ ũmwe wao." **70** No Petero
agĩkaana ũhoro ũcio rĩngĩ. Thuutha wa kahinda kanini,
arĩa maarũgamĩte hakuhĩ makĩĩra Petero atĩrĩ, "Ti-
itherũ ũrĩ ũmwe wao, nĩ ũndũ wĩ Mũgalili." **71** Nake
akĩambĩrĩria kwĩhĩta akiugaga atĩrĩ, "Niĩ ndiũĩ mũndũ
ũyũ mũraaria ũhoro wake." **72** O hĩndĩ ĩyo ngũkũ ĩgĩkũga
hĩndĩ ya keerĩ. Nake Petero akĩririkana ũhoro ũrĩa Jesũ
aamwĩrĩte atĩrĩ, "Ngũkũ ĩtanakũga keerĩ nĩũrĩngaana
maita matatũ." Nake akĩambĩrĩria kũrĩra.

15 Na rĩrĩ, rũciinĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene
na athuuri, na arutani a watho, na Kĩama gĩothe
magĩtua ũrĩa megwĩka. Makĩoha Jesũ, makĩmũtwara,
makĩmũneana kũrĩ Pilato. **2** Nake Pilato akĩmũũria
atĩrĩ, "Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?" Nake Jesũ
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩĩ, ũguo woiga nĩguo." **3** Nao
athĩnjĩri-Ngai arĩa anene makĩmũthitangĩra maũndũ
maingĩ. **4** Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria o rĩngĩ atĩrĩ, "Kaĩ
wee ũtarĩ na ũndũ ũgũcookia? Ta rora maũndũ marĩa
mothe maragũthitangĩra." **5** No Jesũ ndaigana gũcookia
ũndũ, nake Pilato akĩgega. **6** Na rĩrĩ, kwarĩ mũtugo
hĩndĩ ya Iruga rĩu rĩa Bathaka, Pilato nĩamohoragĩra
mwohwo ũmwe, o ũrĩa andũ mangĩetirie. **7** Na nĩ
kwarĩ mũndũ ũmwe wetagwo Baraba woohetwo hamwe
na arĩa maambĩrĩirie ngũĩ ya gũũkĩrĩra thirikari na
makooraga andũ thĩinĩ wa mbũkĩrĩra ĩyo. **8** Nakĩo
kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩthiĩ harĩ Pilato, gĩkĩmũũria eeke o
ũrĩa aamenyerete gwĩka. **9** Pilato akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ
mũkwenda ndĩmuohorere mũthamaki wa Ayahudi?" **10**
Nĩgũkorwo nĩamenyaga atĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene
maaneanĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru. **11** No rĩrĩ,
athĩnjĩri-Ngai arĩa anene makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ kĩu
kĩĩre Pilato ohore Baraba handũ ha Jesũ. **12** Pilato
akĩmooria atĩrĩ, "Mũgũkĩenda njĩke atĩa na mũndũ ũyũ
mwĩtaga mũthamaki wa Ayahudi?" **13** Nao makĩanĩrĩra,
makiuga atĩrĩ, "Mwambe mũtĩ igũrũ!" **14** Nake Pilato
akĩmooria atĩrĩ, "Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?" No-
o magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, "Mwambe
mũtĩ igũrũ!" **15** Na tondũ nĩendaga gũkenia kĩrĩndĩ kĩu,
Pilato akĩmohorera Baraba. Akĩhũũrithia Jesũ iboko,
agĩcooka akĩmũneana akambwo mũtĩ igũrũ. **16** Nacio
thigari igĩtwara Jesũ gĩikaro-inĩ kĩa barũthi (na nĩkĩo
gĩetagwo Puratoria); igĩcookanĩrĩria mbũtũ yothe ya
thigari. **17** Ikĩmũhumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi,
igĩcooka igĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, ikĩmwĩkĩra mũtwe.
18 Ikĩambĩrĩria kũmũnyũrũria, ikĩmwĩraga atĩrĩ, "Ũkĩrĩ
mũhoro, wee mũthamaki wa Ayahudi?" **19** Ikĩmũhũũra
na rũthanju mũtwe maita maingĩ ikĩmũtuagĩra mata.
Ikĩĩgũithia thĩ mbere yake, ikĩmũturagĩria ndu ta
ikũmũhooya. **20** Na ciarĩkia kũmũnyũrũria-rĩ, ikĩmũruta
nguo ĩyo ndaaya ya rangi wa ndathi, ikĩmũhumba nguo
ciake mwene. Igĩcooka ikĩmuumagaria ikamwambe
mũtĩ igũrũ. **21** Na marĩ njĩra thigari ikĩnyiita mũndũ
wahĩtũkaga akiuma mĩgũnda-inĩ, wetagwo Simoni
wa kuuma Kurene, ithe wa Alekisandero na Rufusi,
na ikĩmũkuuithia mũtharaba wa Jesũ na hinya. **22**
Igĩgĩkinyia Jesũ handũ harĩa heetagwo Gologotha (ũguo
nĩ kuuga Handũ hahaana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe). **23**
Ningĩ igĩcooka ikĩmũhe ndibei ĩtukanĩtio na manemane,
nake Jesũ akĩrega kũmĩnyua. **24** Igĩkĩmwamba mũtĩ
igũrũ. Ikĩgayana nguo ciake, na ũndũ wa gũcicuukĩra
mĩtĩ nĩguo imenye o ĩrĩa mũndũ egũkuua. **25** Kwarĩ
thaa ithatũ cia rũciinĩ rĩrĩa ciamwambire mũtĩ igũrũ.
26 Ũndũ ũrĩa aathitangĩirwo wandĩkĩtwo atĩrĩ, "Ũyũ
nĩwe MŨTHAMAKI WA AYAHUDI." **27** Ningĩ ikĩamba
atunyani eerĩ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa
ũrĩo, nake ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho. **28**
(Namo Maandĩko makĩhingio marĩa moigaga atĩrĩ,
"Aataranĩirio na andũ arĩa aagarari watho.") **29** Andũ
arĩa maahĩtũkagĩra hau nĩmamũrumaga makĩinagia
mĩtwe yao, makoiga atĩrĩ, "Hĩ! Wee ũngĩrathariri e
hekarũ na ũmĩake na mĩthenya ĩtatũ-rĩ, **30** harũrũka
uume mũtharaba-inĩ ũcio, wĩhonokie!" **31** O ũndũ
ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho
nĩmamũnyũrũragia, makerana atĩrĩ, "Nĩarahonokagia
arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene. **32**
Kristũ ũyũ, Mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, ta nĩakĩharũrũke
rĩu oime mũtharaba-inĩ, nĩguo tuone twĩtĩkie." O nao
arĩa maambanĩirio hamwe nake, makĩmũruma. **33** Na
rĩrĩ, thaa thita cia mũthenya ciakinya, bũrũri wothe
ũkĩgĩa nduma nginya thaa kenda. **34** Na thaa kenda
Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ,
"Eloi, Eloi, lama sabakithani?" naguo ũguo nĩ kuuga
atĩrĩ, "Ngai wakwa, Ngai wakwa, wandiganĩria nĩkĩ?"
35 Rĩrĩa andũ amwe a arĩa marũngiĩ hau maiguire
ũguo, makiuga atĩrĩ, "Ta thikĩrĩriai agĩĩta Elija." **36**
Mũndũ ũmwe agĩteng'era, agĩtobokia thibũnji thiki-inĩ
akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ akĩhe Jesũ anyue. Akiuga
atĩrĩ, "Tiganai nake. Rekei tuone kana Elija nĩegũũka
kũmũcuurũria mũtharaba-inĩ." **37** Nake Jesũ agĩkaya
aanĩrĩire, agĩtuĩkana. **38** Nakĩo gĩtambaya kĩa hekarũ
gĩgĩatũkana icunjĩ igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ. **39**
Na rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana, ũrĩa warũngiĩ hau
mang'ethanĩire, aiguire ũrĩa akaya na akĩona ũrĩa akua,

akiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ mũndũ ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!"
40 Nĩ haarĩ na atumia meeroragĩra marĩ haraaya. Ũmwe
wao aarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu nyina wa
Jakubu ũrĩa warĩ Mũnini na wa Jose, na Salome. **41**
Rĩrĩa aarĩ Galili, atumia aya nĩo maamũrũmagĩrĩra na
makamũtungatagĩra. Ningĩ hau nĩ haarĩ na atumia angĩ
aingĩ arĩa mookĩte nake Jerusalemu. **42** Na tondũ kwarĩ
Mũthenya wa Kwĩhaarĩria (nĩguo mũthenya ũrĩa wĩ
mbere ya Thabatũ), gwakuhĩrĩria hwaĩ-inĩ-rĩ, **43** Jusufu
wa Arimathea, mũndũ warĩ igweta mũno Kĩama-inĩ gĩa
athuuri, na we mwene nĩeetagĩrĩra ũthamaki wa Ngai,
agĩthiĩ kũrĩ Pilato na ũcamba, akĩhooya etĩkĩrio akuue
mwĩrĩ wa Jesũ. **44** Nake Pilato akĩgega aigua atĩ Jesũ
nĩarĩkĩtie gũkua. Agĩĩta mũthigari ũrĩa mũnene-wa-
thigari-igana, akĩmũũria kana Jesũ nĩarĩkĩtie gũkua. **45**
Rĩrĩa aamenyithirio nĩ mũnene ũcio wa thigari igana atĩ
nĩguo kwarĩ, agĩĩtĩkĩria Jusufu akuue mwĩrĩ ũcio. **46** Nĩ
ũndũ ũcio Jusufu akĩgũra taama wa gatani, agĩcuurũria
mwĩrĩ ũcio. Akĩũkũnja na taama ũcio wa gatani, agĩthiĩ
akĩũiga thĩinĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga.
Agĩcooka akĩgaragaria ihiga rĩkĩhinga mũromo wa
mbĩrĩra ĩyo. **47** Nake Mariamu Mũmagidali na Mariamu
ũrĩa nyina wa Jose makĩona harĩa aigirwo.

16 Na rĩrĩ, Thabatũ yathira, Mariamu Mũmagidali, na
Mariamu nyina wa Jakubu, na Salome makĩgũra
indo nungi wega nĩgeetha mathiĩ makahake mwĩrĩ wa
Jesũ. **2** Mũthenya wa mbere wa kiumia, rũciinĩ tene
thuutha wa riũa kũratha, marĩ njĩra magĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ,
3 nĩmoranagia atĩrĩ, "Nũũ ũgũtũgaragarĩria ihiga rĩehere
mũromo-inĩ wa mbĩrĩra?" **4** No rĩrĩa maatiirire maitho,
makĩona ihiga rĩu nĩrĩagaragarĩtio rĩkehera, nĩgũkorwo
rĩarĩ inene mũno. **5** Na rĩrĩa maatoonyaga mbĩrĩra-
thĩinĩ, makĩona mwanake wehumbĩte nguo njerũ ndaaya
aikarĩte thĩ mwena wao wa ũrĩo, nao makĩmaka. **6** Nake
akĩmeera atĩrĩ, "Tigai kũmaka. Mũracaria Jesũ ũrĩa wa
Nazarethi, ũrĩa ũrambirwo mũtĩ igũrũ. Nĩariũkĩte! Ndarĩ
haha. Onei harĩa maramũigĩte. **7** No thiĩi mwĩre arutwo
ake o na Petero atĩrĩ, 'Nĩekũmũtongoria gũthiĩ Galili. Kũu
nĩkuo mũkaamuona, o ta ũrĩa aamwĩrire'." **8** Atumia acio
makiuma hau mbĩrĩra-inĩ makĩinainaga na magegete.
Matirĩ mũndũ meerire ũndũ, tondũ nĩmetigagĩra. **9**
(note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Mũthenya wa mbere wa kiumia
rũciinĩ tene Jesũ ariũka-rĩ, aambire kuumĩrĩra Mariamu
Mũmagidali ũrĩa aarutĩte ndaimono mũgwanja. **10**
Nake Mariamu agĩthiĩ akĩĩra arĩa maatũire na Jesũ,
akĩmakora magĩcakaya na makĩrĩra. **11** Nao maigua atĩ
Jesũ nĩariũkĩte, na atĩ Mariamu nĩamuonete, makĩrega
gwĩtĩkia. **12** Thuutha ũcio Jesũ akiumĩrĩra andũ angĩ eerĩ
ao, ahaana ũndũ ũngĩ, rĩrĩa maathiiaga mĩgũnda-inĩ. **13**
Andũ acio makĩhũndũka, magĩthiĩ makĩĩra arutwo arĩa
angĩ; no-o nao makĩrega kũmetĩkia. **14** Thuutha ũcio
Jesũ akiumĩrĩra arutwo arĩa ikũmi na ũmwe makĩrĩa
irio; akĩmatetia nĩ ũndũ wa kwaga gwĩtĩkia na nĩ ũndũ
wa ũmũ wa ngoro ciao, nĩ ũndũ wa kũrega gwĩtĩkia
arĩa maamuonete thuutha wa kũriũka gwake. **15**
Akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi thĩ yothe mũkahunjĩrie andũ othe
Ũhoro-ũrĩa-Mwega. **16** Na mũndũ o wothe ũgetĩkia
na abatithio nĩakahonoka, no ũrĩa wothe ũtagetĩkia
nĩagatuĩrwo ciira. **17** Nacio ciama ici nĩ igatwaranaga
na arĩa metĩkĩtie: Nĩmakaingata ndaimono thĩinĩ wa
rĩĩtwa rĩakwa; na nĩmakaaria na thiomi njerũ; **18** na
nĩmakanyiita nyoka na moko mao; na rĩrĩa makaanyua
thumu, ndũkamathũkia o na hanini; nĩmakaigagĩrĩra
andũ arĩa arũaru moko, nao mahone." **19** Mwathani
Jesũ aarĩkia kũmaarĩria ũhoro ũcio, agĩtwarwo igũrũ
na agĩikara thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. **20** Nao
arutwo magĩcooka makiumagara na makĩhunjia ũhoro
kũndũ guothe, nake Mwathani akĩrutithania wĩra nao,
na agekĩraga ũhoro wake hinya na ũndũ wa ciama iria
ciatwaranaga na ũhoro ũcio.

Luka

1 Andũ aingĩ nĩmarĩkĩtie kwandĩka ũhoro wa maũndũ
marĩa mahingĩtio gatagatĩ-inĩ gaitũ, **2** o ta ũrĩa
twaheirwo ũhoro wamo nĩ arĩa meyoneire maũndũ
macio kuuma o kĩambĩrĩria marĩ aira na ndungata cia
ũhoro ũcio. **3** Nĩ ũndũ ũcio, tondũ niĩ mwene nĩnduĩrĩtie
maũndũ macio mothe wega kuuma kĩambĩrĩria-rĩ,
ngakĩona arĩ wega o na niĩ ngwandĩkĩre mũtaratara
mwega wa maũndũ macio, wee mũnene mũgaathe
Theofilo, **4** nĩgeetha ũmenye na ma maũndũ marĩa
warutirwo. **5** Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Herode aarĩ mũthamaki
wa Judea, nĩ kwarĩ mũthĩnjĩri-Ngai wetagwo Zakaria,
warĩ wa gĩkundi kĩa athĩnjĩri-Ngai kĩa Abija; mũtumia
wake eetagwo Elizabethi na aarĩ wa rũciaro rwa Harũni.
6 O eerĩ maarĩ arũngĩrĩru maitho-inĩ ma Ngai, na
nĩmathĩkagĩra maathani ma Mwathani na mawatho
mothe matarĩ na ũcuuke. **7** Nao matiarĩ na twana tondũ
Elizabethi aarĩ thaata; na eerĩ maarĩ akũrũ mũno. **8**
Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Zakaria nĩarutaga wĩra wa
mũthĩnjĩri-Ngai arĩ mbere ya Ngai, tondũ rĩarĩ ihinda
rĩa gĩkundi gĩake gũtungata-rĩ, **9** nĩathuurirwo na
njĩra ya gũcuukĩrwo mĩtĩ, kũringana na mũtugo wa
ũthĩnjĩri-Ngai, athiĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Mwathani
agacine ũbumba. **10** Na rĩrĩa ihinda rĩa gũcina ũbumba
rĩakinyire, kĩrĩndĩ gĩothe kĩrĩa kĩonganĩte nĩ ũndũ wa
kũhooya, nĩ kĩahooyagĩra na kũu nja. **11** Hĩndĩ ĩyo
mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Zakaria, na akĩrũgama
mwena wa ũrĩo wa kĩgongona kĩrĩa gĩa gũcinĩra ũbumba.
12 Rĩrĩa Zakaria aamuonire, akĩhahũka na akĩiyũrwo nĩ
guoya. **13** No mũraika ũcio akĩmwĩra atĩrĩ: "Zakaria,
tiga gwĩtigĩra; mahooya maku nĩmaiguĩtwo. Mũtumia
waku Elizabethi nĩagagũciarĩra mwana wa kahĩĩ, nawe
nĩũkamũtua Johana. **14** Nĩũgakena na ũcanjamũke,
nĩ ũndũ wake na andũ aingĩ nĩmagakenio nĩgũciarwo
gwake, **15** nĩgũkorwo nĩagatuĩka mũndũ mũnene
maitho-inĩ ma Mwathani. Ndarĩ hĩndĩ akaanyua ndibei o
na kana kĩndũ o kĩngĩ kĩgagatu kĩngĩtũma mũndũ arĩĩo,
na nĩakaiyũrwo nĩ Roho Mũtheru kuuma o gũciarwo
gwake. **16** Nake nĩakagarũra andũ aingĩ a Isiraeli
macookerere Mwathani Ngai wao. **17** Na nĩagathiĩ
mbere ya Mwathani arĩ na roho na hinya wa Elija,
nĩguo agarũre ngoro cia maithe mendane na ciana
ciao, nao arĩa aremi amagarũre magĩe na ũũgĩ wa
andũ arĩa athingu, nĩgeetha ahaarĩrie andũ mahote
gweterera Mwathani." **18** Zakaria akĩũria mũraika
ũcio atĩrĩ, "Ingĩmenya ma ya ũhoro ũcio atĩa? Niĩ ndĩ
mũthuuri mũkũrũ o na mũtumia wakwa arĩ na mĩaka
mĩingĩ." **19** Mũraika ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, "Niĩ nĩ
niĩ Gaburieli, ũrĩa ũrũgamaga mbere ya Ngai, na nĩ
gũtũmwo ndũmĩtwo ngwarĩrie na ngwĩre ũhoro ũyũ
mwega. **20** Na rĩu nĩũgũkira ũremwo nĩ kwaria nginya
mũthenya ũrĩa ũndũ ũcio ũkaahinga, tondũ ndũnetĩkia
ciugo ciakwa, o icio ikaahinga ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire
rĩakinya." **21** Hĩndĩ ĩyo yothe, andũ nĩmetereire Zakaria
na makarigagwo nĩ kĩrĩa gĩatũmĩte aikare mũno ũguo
thĩinĩ wa hekarũ. **22** Rĩrĩa oimire, ndaigana kũhota
kũmaarĩria; magĩkĩmenya atĩ nĩonete kĩoneki arĩ thĩinĩ
wa hekarũ, nĩgũkorwo no kũmaheneria aamahenagĩria
na guoko, agĩikara o ũguo atekũhota kwaria. **23** Rĩrĩa
ihinda rĩake rĩa gũtungata rĩathirire-rĩ, akĩinũka gwake
mũciĩ. **24** Thuutha ũcio Elizabethi mũtumia wake
akĩgĩa nda, na handũ ha mĩeri ĩtano agĩikara ehithĩte.
25 Akiuga atĩrĩ, "Nĩ Mwathani ũnjĩkĩire ũũ. Matukũ-
inĩ maya nĩanjĩkĩte wega na akanjehereria thoni cia
kũmenwo nĩ andũ." **26** Naguo mweri wa ĩtandatũ
wa Elizabethi gũkorwo arĩ na nda-rĩ, Ngai nĩatũmire
mũraika Gaburieli athiĩ Nazarethi itũũra rĩarĩ kũu
Galili, **27** akĩmũtũma kũrĩ mũirĩtu gathirange worĩtio nĩ
mũndũ wetagwo Jusufu, wa rũciaro rwa Daudi. Mũirĩtu
ũcio gathirange eetagwo Mariamu. **28** Mũraika ũcio
akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩndakũgeithia, wee
ũrathimĩtwo mũno! Mwathani arĩ hamwe nawe." **29**
Nake Mariamu agĩthiĩnĩka mũno nĩ ũndũ ũcio, na
akĩgega akĩrigwo nĩ ũhoro wa ngeithi icio. **30** Nowe
mũraika ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Mariamu tiga gwĩtigĩra,
nĩgũkorwo nĩũkinyĩirwo nĩ wega wa Ngai. **31** Nawe
nĩũkũgĩa nda na nĩũgaaciara mwana wa kahĩĩ, nawe
nĩũkamũtua Jesũ. **32** Nake nĩagatuĩka mũnene na
ageetagwo Mũrũ-wa-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Mwathani
Ngai nĩakamũhe gĩtĩ kĩa ũnene kĩrĩa gĩa ithe Daudi,
33 nake nĩagathamakĩra nyũmba ya Jakubu nginya
tene; ũthamaki wake ndũgaathira o na rĩ." **(aiōn g165)**
34 Mariamu akĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, "Ũndũ ũyũ
ũngĩhoteka atĩa, kuona atĩ ndĩ o mũirĩtu gathirange?"
35 Nake mũraika ũcio akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Roho Mũtheru nĩagooka igũrũ rĩaku naguo hinya wa
Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩũgakũhumbĩra, nĩ ũndũ ũcio
mwana ũrĩa ũgaaciarwo nĩ mũtheru na ageetagwo Mũrũ
wa Ngai. **36** O na Elizabethi, ũrĩa wa mbarĩ cianyu, o
nake nĩekũgĩa kaana arĩ mũkũrũ, o ũcio weragwo atĩ
nĩ thaata, nĩgũkorwo rĩu arĩ na nda ya mĩeri ĩtandatũ.
37 Nĩgũkorwo gũtirĩ ũndũ ũngĩrema Ngai." **38** Nake
Mariamu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Niĩ ndĩ ndungata ya
Mwathani. Ndĩrogĩĩkwo o ta ũguo woiga." Hĩndĩ ĩyo
mũraika akĩmũtiga agĩthiĩ. **39** Matukũ-inĩ o ro macio,
Mariamu akĩĩhaarĩria, agĩthiĩ ahiũhĩte nginya itũũra
rĩarĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Judea, **40** agĩtoonya mũciĩ
gwa Zakaria, na akĩgeithia Elizabethi. **41** Rĩrĩa Elizabethi
aiguire ngeithi cia Mariamu-rĩ, kaana gake gakĩambarara
karĩ nda yake, nake Elizabethi akĩiyũrwo nĩ Roho
Mũtheru. **42** Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga
atĩrĩ, "Wee wĩ mũrathime gatagatĩ ka atumia othe, nako
kaana karĩa ũgaaciara nĩkarathime! **43** No nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
njĩkwo wega ũũ, atĩ nyina wa Mwathani wakwa no ooke
kũnjeerera? **44** Ndaigua mũgambo wa ngeithi ciaku
wakinya matũ-inĩ makwa, nako kaana karĩa karĩ nda
yakwa kambarara nĩ ũndũ wa gũkena. **45** Kũrathimwo-
rĩ, nĩ mũndũ ũcio wĩtĩkĩtie atĩ maũndũ marĩa Mwathani
amwĩrĩte nĩmakahingio!" **46** Nake Mariamu akiuga
atĩrĩ: "Ngoro yakwa nĩĩragooca Mwathani, **47** naguo
roho wakwa nĩũrakenera Ngai Mũhonokia wakwa, **48**
nĩgũkorwo nĩaririkanĩte kwĩnyiihia kwa ndungata yake.
Kuuma rĩu njiarwa ciothe irĩĩnjĩtaga mũrathime, **49**
nĩgũkorwo Ũcio ũrĩ Hinya nĩanjĩkĩire maũndũ manene,
narĩo rĩĩtwa rĩake nĩ rĩtheru. **50** Tha ciake nĩikinyagĩra
arĩa mamwĩtigagĩra, kuuma njiarwa nginya njiarwa. **51**
Nĩekĩte maũndũ ma hinya na guoko gwake; na arĩa etĩĩi
aharaganagia meciiria ma ngoro ciao. **52** Nĩaharũrũkĩtie

aathani kuuma itĩ-inĩ ciao cia ũnene, no agatũũgĩria
arĩa menyiihagia. **53** Nĩahũũnĩtie arĩa ahũtu na maũndũ
mega, no arĩa itonga akamaingata matarĩ na kĩndũ. **54**
Nĩateithĩtie Isiraeli ndungata yake, akaririkana ũhoro
wake wa kũiguanĩra tha, **55** o ta ũrĩa eerire maithe
maitũ, atĩ nĩakaiguĩra Iburahĩmu hamwe na njiaro ciake
tha, nginya tene." **(aiōn g165)** **56** Nake Mariamu agĩikara
na Elizabethi ta mĩeri ĩtatũ, agĩcooka akĩinũka kwao.
57 Na rĩrĩ, ihinda rĩa Elizabethi rĩakinya rĩa gũciara,
agĩciara kahĩĩ. **58** Andũ a itũũra rĩake na a mbarĩ ciao
makĩigua atĩ Mwathani nĩakĩrĩrĩirie kũmũiguĩra tha,
nao magĩkena hamwe nake. **59** Mũthenya wa ĩnana
wakinya, magĩũka nĩguo maruithie kaana kau, nao
meendaga gũgatua Zakaria o ta ũrĩa ithe eetagwo, **60**
no nyina akĩaria, akiuga atĩrĩ, "Aca! Gegwĩtwo Johana."
61 Nao andũ makĩmwĩra atĩrĩ, "Gũtirĩ mũndũ wa mbarĩ
cianyu wĩtagwo rĩĩtwa rĩu!" **62** Nao makĩũria ithe
ũrĩa angĩenda gatuuo na ũndũ wa kũmũheneria na
moko. **63** Akĩmeetia kahengere ga kwandĩkwo, nake
akĩandika atĩrĩ, "Rĩĩtwa rĩako nĩ Johana." Naguo ũndũ
ũcio ũkĩgegia andũ othe. **64** O hĩndĩ ĩyo akĩhingũka
kanua, naruo rũrĩmĩ rwake rũkĩregera, akĩambĩrĩria
kwaria, akĩgooca Ngai. **65** Nao andũ othe a itũũra
makĩiyũrwo nĩ guoya, makaaragia ũhoro wa maũndũ
macio mothe, namo makĩhunja bũrũri-inĩ ũcio wothe
wa irĩma wa Judea. **66** Nao arĩa othe maiguire ũhoro
ũcio makĩgegio nĩguo makĩũria atĩrĩ, "Kaĩ kaana gaka
gagaatuĩka ũ? Nĩgũkorwo guoko kwa Mwathani kwarĩ
hamwe nako." **67** Nake ithe Zakaria akĩiyũrwo nĩ Roho
Mũtheru, akĩratha ũhoro, akiuga atĩrĩ, **68** "Mwathani
Ngai wa Isiraeli arogoocwo, tondũ nĩokĩte na agakũũra
andũ ake. **69** Nĩatwambararĩirie rũhĩa rwa ũhonokio
thĩinĩ wa nyũmba ya Daudi, ndungata yake **70** (o ta ũrĩa
aarĩtie matukũ ma tene na tũnua twa anabii ake atheru),
(aiōn g165) **71** rwa gũtũhonokia kuuma kũrĩ thũ ciitũ,
na kuuma kũrĩ guoko kwa arĩa othe matũmenaga, **72**
nĩguo aiguĩre maithe maitũ tha, na aririkane kĩrĩkanĩro
gĩake gĩtheru, **73** o mwĩhĩtwa ũrĩa eehĩtĩire ithe
witũ Iburahĩmu: **74** atĩ nĩagatũhonokia kuuma guoko-
inĩ gwa thũ ciitũ, na atũhotithie kũmũtungatagĩra
tũtarĩ na guoya, **75** tũrĩ atheru na athingu mbere
yake matukũ-inĩ maitũ mothe. **76** "O nawe, kaana
gakwa, nĩũgetagwo mũnabii wa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;
nĩgũkorwo nĩũgaathiiaga mbere ya Mwathani nĩguo
ũmũthondekagĩre njĩra ciake, **77** na ũmenyithie andũ
ake ũhoro wa ũhonokio nĩ ũndũ wa kũrekerwo mehia
mao, **78** na tondũ wa tha nyingĩ cia Ngai witũ, tha icio
nĩigatũma riũa rĩtũrathĩre kuuma igũrũ, **79** nĩgeetha
rĩarĩre arĩa matũũraga nduma-inĩ, o na arĩa matũũraga
kĩĩruru-inĩ gĩa gĩkuũ, nĩguo rĩtongorie magũrũ maitũ
njĩra-inĩ ya thayũ." **80** Nako kaana kau gagĩkũra, na
gakĩgĩa hinya roho-inĩ wako; nake agĩtũũra werũ-inĩ
nginya hĩndĩ ĩrĩa eyumĩririe kũrĩ andũ a Isiraeli.

2 Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio, Kaisari Augusito nĩarutire
watho atĩ andũ othe a mabũrũri mothe marĩa
maathanagwo nĩ Aroma matarwo. **2** (Rĩĩrĩ nĩrĩo
rĩarĩ itarana rĩa mbere rĩrĩa rĩataranirwo hĩndĩ ĩrĩa
Kuirinio aarĩ barũthi wa Suriata.) **3** Nao andũ magĩthiĩ
kwĩyandĩkithia o mũndũ itũũra-inĩ rĩake mwene. **4** Nĩ
ũndũ ũcio Jusufu o nake akĩambata kuuma itũũra rĩa
Nazarethi kũu Galili, agĩthiĩ Judea, agĩkinya Bethilehemu
itũũra rĩa Daudi, tondũ we aarĩ wa nyũmba o na wa mbarĩ
ya Daudi. **5** Nake aathiire kuo nĩgeetha makeyandĩkithie
marĩ na Mariamu, mũirĩtu ũrĩa endaga kũhikia, nake aarĩ
mũritũ. **6** Na hĩndĩ ĩrĩa maarĩ o kũu, ihinda rĩa mwana
gũciarwo rĩgĩkinya, **7** Nake Mariamu akĩrigithatha
kaana ga kahĩĩ. Agĩkooha na taama, agĩgakomia thĩinĩ
wa mũharatĩ tondũ nĩmagĩte handũ ha kũraara thĩinĩ wa
nyũmba ya ageni. **8** Na kũu bũrũri ũcio, nĩ kwarĩ arĩithi
maikaraga mĩgũnda-inĩ, maikarĩtie mahiũ mao ũtukũ.
9 Mũraika wa Mwathani akĩmoimĩrĩra, naguo riiri wa
Mwathani ũkĩmatherera hau maarĩ, nao makĩnyiitwo
nĩ guoya. **10** No mũraika ũcio akĩmeera atĩrĩ, "Tigai
gwĩtigĩra. Ndamũrehera ũhoro mwega na wa gĩkeno
kĩnene, ũrĩa ũgaatuĩka wa andũ othe. **11** Ũmũthĩ itũũra-
inĩ rĩa Daudi, nĩmũciarĩirwo mũhonokia; nake nĩwe
Kristũ ũrĩa Mwathani. **12** Na rĩrĩ, kĩrĩa kĩrĩmũmenyithia
ũhoro ũcio nĩ gĩkĩ: Nĩmũrĩona gakenge koheetwo na
taama gakometio thĩinĩ wa mũharatĩ." **13** Na o rĩmwe
hakiumĩra gĩkundi kĩnene kĩa araika a igũrũ hamwe na
mũraika ũcio, makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, **14** "Ngai
arokumio kũu igũrũ mũno, naguo thayũ ũrogĩa gũkũ
thĩ kũrĩ andũ arĩa akenagĩra." **15** Na rĩrĩa araika acio
maamatigire magĩcooka igũrũ-rĩ, arĩithi acio makĩĩrana
atĩrĩ, "Nĩtũthiĩ Bethilehemu tũkoone ũndũ ũcio wĩkĩkĩte,
ũcio Mwathani aatũhe ũhoro waguo." **16** Nĩ ũndũ ũcio
magĩthiĩ mahiũhĩte, magĩkora Mariamu na Jusufu o
na gakenge kau gakometio thĩinĩ wa mũharatĩ. **17**
Na maarĩkia gũkoona, makĩmemerekia ũhoro ũrĩa
maaheetwo ũkoniĩ kaana kau, **18** nao arĩa othe
maũiguire makĩgegio mũno nĩ maũndũ marĩa arĩithi acio
maameeraga. **19** Nowe Mariamu akĩiga maũndũ macio
mothe ngoro-inĩ yake, na agĩikara akĩmeciiragia. **20** Nao
arĩithi acio makĩhũndũka, magĩkumagia na makĩgoocaga
Ngai nĩ ũndũ wa maũndũ macio mothe maiguĩte na
makoona, o ta ũrĩa meerĩĩtwo. **21** Mũthenya wa kanana
wakinya, rĩrĩa ihinda rĩako rĩa kũrua rĩakinyire-rĩ, kaana
kau gagĩtuuo Jesũ, rĩĩtwa rĩrĩa mũraika aakaheete mbere
ya nyina kũgĩa nda yako. **22** Na rĩrĩ, rĩrĩa ihinda rĩao
rĩa gũtherio rĩakinyire kũringana na Watho wa Musa-
rĩ, Jusufu na Mariamu magĩgatwara Jerusalemu nĩguo
magakaneane harĩ Mwathani **23** (o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo
Watho-inĩ wa Mwathani atĩrĩ, "Irigithathi rĩothe rĩa
kahĩĩ nĩ rĩrĩamũragĩrwo Mwathani"), **24** na marute
igongona kũringana na ũrĩa Watho wa Mwathani
uugĩte: "Nĩ ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ." **25**
Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mũndũ kũu Jerusalemu wetagwo
Simeoni, warĩ mũthingu na mwĩtigĩri Ngai. Nake aatũire
etereire kũhonokio kwa Isiraeli, nake Roho Mũtheru
aarĩ hamwe nake. **26** Nĩaguũrĩirio nĩ Roho Mũtheru atĩ
ndagakua atoneete Kristũ ũrĩa wa Mwathani. **27** Nake
agĩtoonya thĩinĩ wa hekarũ atongoretio nĩ Roho. Na
rĩrĩa aciari a kaana kau ti Jesũ, maagatwarire hekarũ
thĩinĩ nĩguo mahingie ũrĩa mũtugo wa watho watuĩte-
rĩ, **28** Simeoni agĩkaiyũkia moko-inĩ make na akĩgooca
Ngai, akiuga atĩrĩ: **29** "Mwathani Mwene-Hinya, rĩu
rekereria ndungata yaku ĩthiĩ na thayũ, o ta ũrĩa
wanjĩĩrĩire. **30** Nĩgũkorwo maitho makwa nĩmonete
ũhonokio waku, **31** ũrĩa ũhaarĩirie mbere ya andũ

othe, **32** ũrĩ ũtheri wa kũguũrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ, o na
riiri kũrĩ andũ aku a Isiraeli.” **33** Nake ithe na nyina
makĩgega mũno nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maaririo
igũrũ rĩako. **34** Simeoni agĩcooka akĩmarathima akĩĩra
Mariamu, nyina wa kaana kau atĩrĩ, “Kaana gaka nĩ
gatuĩtwo ga kũgũithia na gũũkĩria andũ aingĩ thĩinĩ wa
Isiraeli, na gatuĩke kĩmenyithia kĩrĩa kĩrĩmenagĩrĩrio,
35 nĩgeetha meciiria ma ngoro nyingĩ maguũrio. O na
ngoro yaku o nayo nĩĩgatheecwo na rũhiũ rwa njora.”
36 Ningĩ nĩ kwarĩ na mũtumia mũnabii, wetagwo Anna
mwarĩ wa Fanueli, wa mũhĩrĩga wa Asheri. Mũtumia
ũcio aarĩ mũkũrũ mũno; aikarire na mũthuuriwe mĩaka
mũgwanja kuuma ahika, **37** agĩcooka agĩikara arĩ wa
ndigwa na hĩndĩ ĩyo aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩnana
na ĩna. Nake ndoimaga hekarũ-inĩ, no aatũire kuo
ahooyaga Ngai ũtukũ na mũthenya, na akehiingaga
kũrĩa irio na akahooyaga. **38** Hĩndĩ o ĩyo agĩũka harĩo,
agĩcookeria Ngai ngaatho, na akĩaria ũhoro wa kaana
kau kũrĩ arĩa othe meetagĩrĩra kuona gũkũũrwo kwa
Jerusalemu. **39** Rĩrĩa Jusufu na Mariamu maarĩkirie
gwĩka maũndũ marĩa mothe maathanĩtwo nĩ watho wa
Mwathani-rĩ, magĩcooka Galili, makĩinũka itũũra rĩao
kũu Nazarethi. **40** Nako kaana kau gagĩkũra, gakĩgĩa na
hinya; gakĩiyũrwo nĩ ũũgĩ, naguo wega wa Ngai warĩ
hamwe nako. **41** Mwaka o mwaka aciari ake nĩmathiiaga
Jerusalemu nĩ ũndũ wa Gĩathĩ kĩa Bathaka. **42** Jesũ
aakinyia mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ, makĩambata nake magĩthiĩ
Gĩathĩ-inĩ kĩu kũringana na mũtugo. **43** Na Gĩathĩ
kĩu gĩathira, rĩrĩa aciari ake mainũkaga-rĩ, kamwana
kau ti Jesũ, gagĩtigwo na thuutha kũu Jerusalemu, no
matiamenyire. **44** Nao magĩthiĩ rũgendo rwa mũthenya
mũgima, magĩĩciiragia atĩ aarĩ gĩkundi-inĩ kĩao. Thuutha
ũcio makĩambĩrĩria kũmũcaria kũrĩ andũ a mbarĩ yao o
na kũrĩ arata. **45** Hĩndĩ ĩrĩa mamwaagire, magĩcooka
Jerusalemu makamũcarie. **46** Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ
makĩmũkora hekarũ-inĩ aikarĩte gatagatĩ ka arutani,
amathikĩrĩirie na akĩmooragia ciũria. **47** Ũrĩa wothe
waiguaga akĩaria nĩagegagio nĩ ũmenyo wake na ũrĩa
aacookagia. **48** Rĩrĩa aciari ake maamuonire, makĩgega.
Nyina akĩmũũria atĩrĩ, “Mũriũ, ũgũtwĩka ũguo nĩkĩ?
Niĩ na thoguo nĩ tũgũcarĩtie tũrĩ na kĩeha mũno.” **49**
Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũnjarie?
Kaĩ mũtooĩ atĩ njagĩrĩirwo gũkorwo ndĩ nyũmba-inĩ
ya Baba?” **50** No-o matiataũkĩirwo nĩ ũrĩa aameeraga.
51 Nake agĩcooka hamwe nao nginya Nazarethi, na
nĩamathĩkagĩra. No nyina nĩaigaga maũndũ macio
mothe ngoro-inĩ yake. **52** Nake Jesũ agĩkũra, akĩũhĩgaga,
na akĩnenehaga, akĩendagwo nĩ Ngai, o na andũ.

3 Na rĩrĩ, mwaka wa ikũmi na ĩtano wa ũthamaki wa
Tiberio Kaisari, hĩndĩ ĩrĩa Pontio Pilato aarĩ barũthi
wa Judea, nake Herode aathanaga Galili, na Filipu mũrũ
wa ithe aathanaga Iturea na Tarokoniti, nake Lusania
agaathana Abilene, **2** hĩndĩ ĩyo Anasi na Kaiafa maarĩ
athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, ũhoro wa Ngai nĩwakinyĩire
Johana mũrũ wa Zakaria arĩ werũ-inĩ. **3** Nake agĩthiĩ
bũrũri wothe ũrĩa warĩ hakuhĩ na Rũũĩ rwa Jorodani,
akĩhunjagia atĩ andũ merire nĩguo marekerwo mehia
mao nĩgeetha mabatithio. **4** O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩa mũnabii Isaia atĩrĩ: “Nĩ mũgambo wa
mũndũ ũkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ, ‘Haarĩriai njĩra
ya Mwathani, rũngariai tũcĩra twake. **5** Mĩkuru yothe
nĩĩgathikwo, nacio irĩma ciothe na tũrĩma nĩikaaraganio.
Njĩra iria njogomu nĩikarũngario, nacio njĩra iria itarĩ
njaraganu nĩikaaraganio. **6** Nao andũ othe nĩmakona
ũhonokio wa Ngai.’” **7** Andũ aingĩ nĩmathiire kũrĩ Johana
akamabatithie, nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ rũciaro rũrũ
rwa nduĩra! Nũũ ũmũtaarĩte mũũrĩre marakara marĩa
makiriĩ gũũka? **8** Ciarai maciaro maringaine na kwĩrira.
Na mũtikambĩrĩrie kwĩĩra na ngoro cianyu atĩrĩ, ‘Ithe
witũ nĩ Iburahĩmu,’ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no
atũme mahiga maya matuĩke ciana cia Iburahĩmu. **9**
Ithanwa nĩrĩigĩtwo itina-inĩ cia mĩtĩ, na mũtĩ o wothe
ũtaciaraga maciaro mega ũrĩtemagwo ũgaikio mwaki-
inĩ.” **10** Nao andũ acio makĩmũũria atĩrĩ, “Tũkĩagĩrĩirwo
nĩ gwĩka atĩa?” **11** Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ,
“Mũndũ ũrĩa ũrĩ na nguo igĩrĩ nĩagaĩre ũrĩa ũtarĩ, nake
ũrĩa ũrĩ na irio nĩeke o ta ũguo.” **12** Nao etia mbeeca cia
igooti o nao magĩũka mabatithio, makĩmũũria atĩrĩ,
“Mũrutani, twagĩrĩirwo nĩ gwĩkaga atĩa?” **13** Nake
akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtigetagie mbeeca makĩria ya
ũrĩa mwathĩtwo mwĩtagie.” **14** Nacio thigari ikĩmũũria
atĩrĩ, “Na ithuĩ-rĩ, twagĩrĩirwo nĩ gwĩkaga atĩa?” Nake
agĩcicookeria atĩrĩ, “Mũtigatunyage andũ mbeeca na
mũtikamaigagĩrĩre igenyo; na ningĩ iganagwoi nĩ
mũcaara wanyu.” **15** Na rĩrĩ, andũ nĩmaikaraga metereire
marĩ na mwĩhoko, na othe magecũũranagia ngoro-inĩ
ciao kana hihi Johana ahota gũkorwo nĩwe Kristũ. **16**
Nowe Johana akĩmacookeria akĩmeera othe atĩrĩ, “Niĩ-
rĩ, ndĩmũbatithagia na maaĩ. No nĩ kũrĩ mũndũ ũgũũka
ũrĩ na hinya kũngĩra, ũrĩa niĩ itagĩrĩire kuohora ndigi
cia iraatũ ciake. We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru
o na mwaki. **17** Gĩtarũrũ gĩake akĩnyiitĩte na guoko
nĩguo atherie kĩhuhĩro gĩake, na acookanĩrĩrie ngano
amĩĩkie ikũmbĩ rĩake, no nĩagacina mahuti na mwaki
ũtangĩhoreka.” **18** Johana nĩataarire andũ na ciugo
nyingĩ na akamahunjagĩria Ũhoro-ũrĩa-Mwega. **19** Na
rĩrĩ, rĩrĩa Johana aatetirie Herode ũrĩa warĩ mũthamaki
tondũ wa kũhikia Herodia, mũtumia wa mũrũ wa ithe na
nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mangĩ mothe mooru eekĩte,
20 Herode nĩongereire ũndũ ũngĩ mũũru makĩria; naguo
nĩ wa kũnyiitithia Johana na kũmuohithia njeera. **21**
Hĩndĩ ĩrĩa andũ othe maarĩkirie kũbatithio, o nake Jesũ
nĩabatithirio. Na rĩrĩa aahooyaga, Igũrũ rĩkĩhingũka, **22**
nake Roho Mũtheru agĩikũrũka akĩũmba igũrũ rĩake arĩ
na mwĩrĩ wahaanaga ta wa ndutura. Naguo mũgambo
ũkiuma Igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe mũrũ wakwa ũrĩa
nyendete; na nĩngenaga mũno nĩwe.” **23** Na rĩrĩ, Jesũ
akĩambĩrĩria ũtungata wake aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka
ta mĩrongo ĩtatũ. Nao andũ meeciiragia atĩ aarĩ mũrũ
wa Jusufu, mũrũ wa Heli, **24** mũrũ wa Mathati, mũrũ
wa Lawi, mũrũ wa Meliki, mũrũ wa Janai, mũrũ wa
Jusufu, **25** mũrũ wa Matathia, mũrũ wa Amosi, mũrũ
wa Nahumu, mũrũ wa Esili, mũrũ wa Nagai, **26** mũrũ
wa Maathi, mũrũ wa Matathia, mũrũ wa Semeini, mũrũ
wa Joseki, mũrũ wa Joda, **27** mũrũ wa Joanani, mũrũ wa
Resa, mũrũ wa Zerubabeli, mũrũ wa Shelathieli, mũrũ
wa Neri, **28** mũrũ wa Meliki, mũrũ wa Adi, mũrũ wa
Kosamu, mũrũ wa Elimadami, mũrũ wa Eri, **29** mũrũ wa
Joshua, mũrũ wa Eliezeri, mũrũ wa Jorimu, mũrũ wa

Mathati, mũrũ wa Lawi, **30** mũrũ wa Simeoni, mũrũ
wa Juda, mũrũ wa Jusufu, mũrũ wa Jonamu, mũrũ wa
Eliakimu, **31** mũrũ wa Melea, mũrũ wa Mena, mũrũ wa
Matatha, mũrũ wa Nathani, mũrũ wa Daudi, **32** mũrũ
wa Jesii, mũrũ wa Obedi, mũrũ wa Boazu, mũrũ wa
Salimoni, mũrũ wa Nahashoni, **33** mũrũ wa Aminadabu,
mũrũ wa Aruni, mũrũ wa Hezironi, mũrũ wa Perezu,
mũrũ wa Juda, **34** mũrũ wa Jakubu, mũrũ wa Isaaka,
mũrũ wa Iburahĩmu, mũrũ wa Tera, mũrũ wa Nahoru,
35 mũrũ wa Serugu, mũrũ wa Reu, mũrũ wa Pelegu,
mũrũ wa Eberi, mũrũ wa Shela, **36** mũrũ wa Kainani,
mũrũ wa Arafakasadi, mũrũ wa Shemu, mũrũ wa Nuhu,
mũrũ wa Lameku, **37** mũrũ wa Methusela, mũrũ wa
Enoku, mũrũ wa Jaredi, mũrũ wa Mahalaleli, mũrũ wa
Kenani, **38** mũrũ wa Enoshu, mũrũ wa Sethi, mũrũ wa
Adamu, mũrũ wa Ngai.

4 Nake Jesũ akiuma kũu Jorodani aiyũrĩtwo nĩ Roho
Mũtheru, agĩtwarwo nĩ Roho werũ-inĩ, **2** kũrĩa
aagereirio nĩ mũcukani matukũ mĩrongo ĩna. Ndaarĩĩaga
kĩndũ matukũ-inĩ macio, namo maathira agĩkorwo arĩ
mũhũũtu. **3** Nake mũcukani akĩmwĩra atĩrĩ, "Angĩkorwo
wee nĩwe Mũrũ wa Ngai, ĩra ihiga rĩrĩ rĩtuĩke mũgate."
4 Nake Jesũ akĩmĩcookeria atĩrĩ, "Nĩ kwandĩkĩtwo
atĩrĩ: 'To mũgate wiki ũngĩtũũria mũndũ muoyo.'" **5**
Ningĩ mũcukani akĩmũtwara handũ hatũũgĩru mũno,
na gwa kahinda kanini mũno akĩmuonia mothamaki
mothe ma gũkũ thĩ. **6** Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ,
"Nĩngũkũhe wathani wa kũu guothe na riiri wakuo
wothe, nĩgũkorwo nĩiheanĩtwo kũrĩ niĩ, na no ndĩciheane
kũrĩ mũndũ o wothe ũrĩa ingĩenda kũhe. **7** Nĩ ũndũ ũcio
ũngĩnyinamĩrĩra ũhooe, mothe megũtuĩka maku." **8** Jesũ
akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:
'Hooyaga Mwathani Ngai waku na ũmũtungatagĩre o we
wiki.'" **9** Nake mũcukani akĩmũtwara Jerusalemu, na
akĩmũrũgamia gathũrũmũndũ-inĩ ka hekarũ, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai, wĩgũithie
thĩ kuuma haha. **10** Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:
"'Nĩagaatha araika ake nĩ ũndũ waku makũmenyerere
wega; **11** ningĩ nĩmagakwanĩrĩria na moko mao,
nĩgeetha ndũkaringwo kũgũrũ nĩ ihiga.'" **12** Nake
Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Maandĩko moigĩte atĩrĩ:
'Ndũkanagerie Mwathani Ngai waku.'" **13** Rĩrĩa
mũcukani aarĩkirie kũmũgeria na njĩra ciothe-rĩ,
akĩmũtiga nginya ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩkoneka. **14**
Nake Jesũ agĩcooka Galili arĩ na hinya wa Roho, nayo
ngumo yake ĩkĩhunja kũu bũrũri ũcio wothe. **15**
Nake nĩarutanaga thunagogi-inĩ ciao, nao andũ othe
makĩmũkumia. **16** Na rĩrĩ, nĩathiire Nazarethi, kũrĩa
aarereirwo, na agĩtoonya thunagogi mũthenya wa
Thabatũ, o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka. Nake akĩrũgama
na igũrũ athome Maandĩko. **17** Akĩnengerwo ibuku
rĩa gĩkũnjo rĩa mũnabii Isaia. Akĩrĩkũnjũra, akĩona
harĩa handĩkĩtwo atĩrĩ: **18** "Roho wa Mwathani arĩ
igũrũ rĩakwa, nĩ ũndũ nĩanjitĩrĩirie maguta nĩguo
hunjagĩrie arĩa athĩĩni Ũhoro-ũrĩa-Mwega. Nĩandũmĩte
thiĩ nyanĩrĩre kuohorwo kwa arĩa moheetwo, na atĩ
arĩa atumumu nĩmegũcooka kuona, na njohorithie
arĩa mahinyĩrĩirio, **19** ningĩ nyanĩrĩre mwaka wa
gwĩtĩkĩrĩka wa Mwathani." **20** Agĩcooka agĩkũnja
ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, agĩcookeria mũmenyereri wa
thunagogi, agĩikara thĩ. Nao andũ arĩa othe maarĩ
thunagogi makĩmũrora. **21** Nake akĩambĩrĩria kwaria,
akĩmeera atĩrĩ, "Ũmũthĩ maandĩko maya nĩ mahingio
mũkĩĩiguagĩra." **22** Nao andũ othe makĩmũgaatha
na makĩgegio mũno nĩ ciugo njega iria cioimaga
kanua gake. Makĩũrania atĩrĩ, "Githĩ ũyũ ti mũrũ wa
Jusufu?" **23** Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Ti-itherũ nĩ
mũkũnjĩĩra thimo ĩrĩa yugaga atĩrĩ, 'Ndagĩtarĩ, wĩĩhonie
wee mwene! Maũndũ marĩa tũiguĩte atĩ nĩ wekire kũu
Kaperinaumu meeke gũkũ itũũra-inĩ rĩaku.'" **24** Agĩthiĩ
na mbere kuuga atĩrĩ, "Ngũmwĩra na ma, gũtirĩ mũnabii
wĩtĩkagĩrwo itũũra-inĩ rĩake. **25** Ngũmwĩra atĩrĩ na
ma, nĩ kwarĩ atumia aingĩ a ndigwa Isiraeli matukũ-
inĩ ma Elija, rĩrĩa igũrũ rĩarĩ ihinge mĩaka ĩtatũ na
nuthu, na ng'aragu nene ĩkĩiyũra bũrũri wothe. **26** No
Elija ndaigana gũtũmwo kũrĩ o na ũmwe wao, tiga kũrĩ
mũtumia wa ndigwa ũrĩa watũire itũũra rĩa Zarefathu
kũu bũrũri wa Sidoni. **27** Ningĩ nĩ kwarĩ andũ aingĩ
maarĩ na mangũ thĩinĩ wa Isiraeli ihinda rĩa Elisha ũrĩa
mũnabii, no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wao wahonirio
tiga Naamani ũrĩa Mũsuriata." **28** Andũ othe arĩa maarĩ
thĩinĩ wa thunagogi nĩmarakarire mũno rĩrĩa maiguire
ũguo. **29** Magĩũkĩra makĩmũrutũrũra kuuma itũũra-inĩ
rĩu, makĩmũtwara rwere-inĩ rwa karĩma harĩa itũũra rĩu
rĩakĩtwo, nĩguo mamũikie na kũu kĩharũrũka-inĩ. **30**
Nowe Jesũ akĩgerera gatagatĩ-inĩ ka andũ, agĩĩthiĩra. **31**
Agĩcooka agĩikũrũka, agĩthiĩ Kaperinaumu, itũũra rĩarĩ
Galili, na mũthenya wa Thabatũ akĩambĩrĩria kũruta
andũ. **32** Nao andũ makĩgega nĩ ũndũ wa ũrutani
wake, tondũ ndũmĩrĩri yake yarĩ ya wathani. **33** Na
rĩrĩ, kũu thĩinĩ wa thunagogi nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ
na ndaimono, nĩyo ngoma thũku. Nake akĩanĩrĩra na
mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, **34** "Hĩ! Ũrenda atĩa
na ithuĩ, wee Jesũ wa Nazarethi? Ũũkĩte gũtũniina?
Nĩngũũĩ, we nĩwe ũrĩa Mũtheru wa Ngai!" **35** Nake
Jesũ akĩmĩkũma, akĩmĩĩra atĩrĩ, "Kira, na uume thĩinĩ
wake!" Nayo ndaimono ĩyo ĩkĩgũithia mũndũ ũcio thĩ
hau mbere yao othe, ĩkiuma na ndĩamũtihirie. **36** Nao
andũ othe makĩgega makĩũrania atĩrĩ, "Kaĩ ũrutani ũyũ
ũhaana atĩa? Araatha ngoma thũku arĩ na wathani na
hinya, nacio ikoima!" **37** Nayo ngumo yake ĩkĩhunja
kũrĩa guothe kwariganĩtie na kũu. **38** Nake Jesũ akiuma
thunagogi, agĩthiĩ mũciĩ gwa Simoni. Na rĩrĩ, nyina wa
mũtumia wa Simoni aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha
mwĩrĩ mũno, nao magĩthaitha Jesũ nĩ ũndũ wake. **39** Nĩ
ũndũ ũcio, akĩinamĩrĩra harĩ we, na agĩatha mũrimũ
ũcio uume mwĩrĩ wake, naguo ũkiuma. Nake mũtumia
ũcio agĩũkĩra o rĩmwe na akĩambĩrĩria kũmatungatĩra.
40 Na rĩrĩa riũa rĩathũaga, andũ makĩrehera Jesũ andũ
arĩa othe maarĩ na mĩrimũ ngũrani, nake akĩmaigĩrĩra
moko o mũndũ o mũndũ, akĩmahonia. **41** O na ningĩ
ndaimono ikiuma andũ aingĩ, ikĩanagĩrĩra atĩrĩ, "Wee
nĩwe Mũrũ wa Ngai!" Nowe agĩcikaania na agĩcigiria
ciarie, tondũ nĩcioĩ atĩ nĩwe Kristũ. **42** Na gwakĩa-
rĩ, Jesũ akiumagara agĩthiĩ kũndũ gũtaarĩ andũ. Nao
andũ makĩmũcaria, na rĩrĩa maakinyire harĩa aarĩ,
makĩgeria kũmũgirĩrĩria ndakoime kũu amatige. **43**
Nowe akĩmeera atĩrĩ, "No nginya hunjie Ũhoro-ũrĩa-
Mwega wa ũthamaki wa Ngai matũũra-inĩ marĩa mangĩ

o namo, nĩ ũndũ nĩkĩo ndaatũmirwo.” **44** Nake agĩthiĩ
na mbere na kũhunjia thĩinĩ wa thunagogi cia Judea.

5 Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Jesũ arũngiĩ hũgũrũrũ-inĩ
cia iria rĩa Genesareti, nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ aingĩ
nĩkĩahatĩkanaga kĩmũkuhĩrĩrie nĩguo gĩthikĩrĩrie ũhoro
wa Ngai, **2** nake akĩona tũtarũ twĩrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria
rĩu, tũtigĩtwo ho nĩ ategi a thamaki, arĩa maathambagia
neti ciao cia gũtega. **3** Agĩtoonya gatarũ kamwe,
nako kaarĩ ga Simoni, akĩmũthaitha agatoonyatoonyie
maaĩ-inĩ, kehere hũgũrũrũ-inĩ. Agĩcooka agĩikara thĩ,
akĩambĩrĩria kũruta andũ ũhoro arĩ gatarũ-inĩ kau. **4** Na
aarĩkia kwaria, akĩĩra Simoni atĩrĩ, “Twara gatarũ haarĩa
hariku, mũikũrũkie neti maaĩ-inĩ, mũtege thamaki.”
5 Nake Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathi witũ,
tũrutĩte wĩra mũritũ ũtukũ wothe, na tũtinanyiita kĩndũ
o na kĩ. No tondũ nĩwoiga ũguo-rĩ, nĩngũikũrũkia neti.”
6 Maarĩkia gwĩka ũguo, makĩnyiita thamaki nyingĩ
mũno, nginya neti ciao ikĩambĩrĩria gũtuĩka. **7** Nĩ ũndũ
ũcio makĩheneria arĩa maarutithanagia wĩra nao, arĩa
maarĩ gatarũ kau kangĩ moke mamateithie, nao magĩũka
makĩiyũria tũtarũ twerĩ ki, o nginya tũkĩambĩrĩria
gũtoonyerera maaĩ-inĩ. **8** Hĩndĩ ĩrĩa Simoni Petero
onire ũguo, akĩĩgũithia maru-inĩ ma Jesũ, akĩmwĩra
atĩrĩ, “Njeherera Mwathani; niĩ ndĩ mũndũ mwĩhia!”
9 Nĩgũkorwo we na arĩa othe maarĩ nao nĩmagegire
mũno nĩ ũndũ wa thamaki iria maanyiitĩte, **10** o na
Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, arĩa maarutithanagia
wĩra na Simoni nĩmagegire. Nake Jesũ akĩĩra Simoni
atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra; kuuma rĩu ũrĩtegaga andũ.” **11** Nĩ
ũndũ ũcio makiumĩria tũtarũ twao hũgũrũrũ-inĩ cia
iria, magĩtiga indo ciao ciothe, makĩmũrũmĩrĩra. **12**
Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe rĩrĩa Jesũ aarĩ itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ,
nĩguokire mũndũ waiyũrĩtwo nĩ mangũ mwĩrĩ wothe.
Na rĩrĩa onire Jesũ, akĩĩgũithia, agĩturumithia ũthiũ
wake thĩ, akĩmũthaitha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani,
ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.” **13** Jesũ agĩtambũrũkia
guoko gwake, akĩhutia mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩĩ,
nĩngwenda. Therio!” Na o hĩndĩ ĩyo akĩhonio mangũ. **14**
Jesũ agĩcooka akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeere
mũndũ o na ũ, no thiĩ, ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-
Ngai, na ũrute magongona marĩa Musa aathanire nĩ
ũndũ wa gũtherio gwaku, arĩ ũira kũrĩ o.” **15** Na rĩrĩ,
ngumo yake ĩgĩkĩrĩrĩria kũhunja makĩria, o nginya
kĩrĩndĩ kĩingĩ ma kĩa andũ gĩgĩũka kũmũthikĩrĩria na
kũhonio mĩrimũ yao. **16** No Jesũ nĩeheragĩra andũ,
agathiĩ kũndũ gũtarĩ andũ kũhoera Ngai kuo. **17**
Mũthenya ũmwe nĩ kũrutana aarutanaga, nao Afarisai
na arutani a watho arĩa mookĩte kuuma matũũra mothe
ma Galili, na Judea, na Jerusalemu, maikarĩte thĩ hau.
Naguo hinya wa Ngai wa kũhonania warĩ hamwe na
Jesũ. **18** Na rĩrĩ, nĩhookire andũ makuuĩte mũndũ na
kĩbarĩ, warũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga, nao makĩgeria
kũmũtoonyia nyũmba mamũige harĩ Jesũ. **19** Na rĩrĩa
maagire njĩra ya gwĩka ũguo nĩ ũndũ wa ũingĩ wa
andũ, makĩhaica nyũmba-igũrũ magĩtharia maturubarĩ,
makĩmũikũrũkĩria mwanya-inĩ ũcio o arĩ kĩbarĩ-inĩ,
nginya gatagatĩ-inĩ ka andũ acio makĩmũiga o hau Jesũ
aarĩ. **20** Rĩrĩa Jesũ onire wĩtĩkio wao, akĩmwĩra atĩrĩ,
“Mũrata, nĩwarekerwo mehia maku.” **21** Nao Afarisai
na arutani a watho makĩambĩrĩria gwĩciiria ngoro-inĩ
ciao, makiuga atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ arĩ ũ, ũkũruma
Ngai? Nũũ ũngĩhota kũrekanĩra mehia, tiga Ngai we
wiki?” **22** Nowe Jesũ nĩamenyaga ũrĩa meeciiragia na
akĩmooria atĩrĩ, “Mũreciiria maũndũ macio ngoro-inĩ
cianyu nĩkĩ? **23** Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ; nĩ kwĩra
mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana nĩ kũmwĩra,
‘Ũkĩra wĩtware’? **24** No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa
Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ ....”
Akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Ndakwĩra atĩrĩ,
ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku, ũinũke.” **25** O hau hau akĩrũgama
mbere yao, akĩoya kĩbarĩ kĩrĩa akomeire, na akĩinũka
mũciĩ akĩgoocaga Ngai. **26** Nao andũ othe nĩmagegire
na magĩkumia Ngai. Makĩiyũrwo nĩ guoya, makiuga
atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩtuonete maũndũ tũtarĩ tuona.” **27**
Thuutha wa ũguo, Jesũ akiumagara na akĩona mũndũ
warĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti wetagwo Lawi aikarĩte
harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ,
“Nũmĩrĩra.” **28** Nake Lawi agĩũkĩra, agĩtiga indo ciake
ciothe, akĩmũrũmĩrĩra. **29** Lawi agĩcooka akĩrugithĩria
Jesũ iruga inene gwake mũciĩ, na gĩkundi kĩnene kĩa etia
mbeeca cia igooti o na andũ angĩ nĩmarĩĩanagĩra nao. **30**
No Afarisai na arutani a watho arĩa maarĩ a gĩkundi kĩao
magĩtetia arutwo ake makĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩĩanagĩra
na mũkanyuuanĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ
ehia nĩkĩ?” **31** Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Andũ
arĩa agima mĩĩrĩ tio mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa
arũaru. **32** Niĩ ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no
nĩ arĩa ehia, nĩguo merire.” **33** Nao makĩmwĩra atĩrĩ,
“Arutwo a Johana nĩ meehingaga kũrĩa irio kaingĩ kaingĩ
makahooya, o nao arutwo a Afarisai nĩmekaga o ũguo,
no aku marĩĩaga na makanyua hĩndĩ ciothe.” **34** Nake
Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “No mwĩre ageni a mũhikania
mehinge kũrĩa rĩrĩa e hamwe nao? **35** No rĩrĩ, ihinda
nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeeherio kuuma kũrĩ o;
matukũ-inĩ macio-rĩ, nĩ makeehinga kũrĩa irio.” **36**
Ningĩ Jesũ akĩmahe ũhoro na ngerekano ĩno, akĩmeera
atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ ũngĩtinia kĩraka kuuma harĩ nguo
njerũ, agĩĩkĩre nguo ngũrũ. Angĩĩka ũguo, angĩkorwo
atarũrĩte nguo njerũ, nakĩo kĩraka kĩu kĩa nguo ĩyo njerũ
kĩage kwagĩrĩra nguo ĩyo ngũrũ. **37** Ningĩ gũtirĩ mũndũ
wĩkagĩra ndibei ya mũhihano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩka
ũguo, ndibei ĩyo ya mũhihano no ĩtarũre mondo icio,
ndibei ĩyo ĩitĩke, nacio mondo icio itarũkange. **38** Aca, ti
ta ũguo, ndibei ya mũhihano no nginya ĩĩkĩrwo mondo-
inĩ njerũ. **39** O na gũtirĩ mũndũ thuutha wa kũnyua
ndibei ngũrũ ũcookaga kwenda ndibei ĩyo ya mũhihano,
nĩ ũndũ oigaga atĩrĩ, ‘Ĩrĩa ngũrũ nĩyo njega.’”

6 Mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ akĩgerera
mĩgũnda-inĩ ya ngano, nao arutwo ake makĩambĩrĩria
gũtua ngira imwe cia ngano, magĩcirigitha na moko,
makĩrĩa ngano. **2** Afarisai amwe makĩmooria atĩrĩ,
“Nĩ kĩĩ kĩratũma mwĩke ũrĩa gũtetĩkĩrĩtio nĩ watho
mũthenya wa Thabatũ?” **3** Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ,
“Kaĩ mũtathomete ũrĩa Daudi eekire, rĩrĩa we na arĩa
maarĩ nake maarĩ ahũtu? **4** Aatoonyire Nyũmba ya
Ngai, akĩoya na akĩrĩa mĩgate ĩrĩa yamũrĩirwo Ngai,
ĩrĩa ateetĩkĩrĩtio kũrĩa nĩ watho tiga no athĩnjĩri-Ngai
meetĩkĩrĩtio kũmĩrĩa, na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake

ĩmwe yayo.” **5** Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ
wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ.” **6** Na rĩrĩ,
mũthenya ũngĩ wa Thabatũ nĩathiire thunagogi-inĩ,
akĩrutana, nakuo nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ mwonju
guoko gwake kwa ũrĩo. **7** Nao Afarisai na arutani a
watho nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ
ũcio makĩmũrora mũno, mone kana nĩekũhonania
mũthenya wa Thabatũ. **8** Nowe Jesũ, tondũ nĩamenyaga
ũrĩa meeciiragia, akĩĩra mũndũ ũcio wonjete guoko
atĩrĩ, “Ũkĩra ũrũgame mbere ya andũ othe.” Nĩ ũndũ
ũcio agĩũkĩra akĩrũgama hau. **9** Jesũ agĩcooka akĩmeera
atĩrĩ, “Ngũmũũria atĩrĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtĩkĩrie nĩ
watho mũthenya wa Thabatũ: nĩ gwĩka wega kana nĩ
gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũniina?” **10**
Akĩĩhũgũra, akĩmarora othe, agĩcooka akĩĩra mũndũ ũcio
atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩĩka o ro ũguo;
nakuo guoko gwake gũkĩhonio biũ. **11** Nao makĩrakara
mũno, makĩambĩrĩria kũũrania ũrĩa mangĩĩka Jesũ.
12 Mũthenya ũmwe Jesũ nĩoimagarire agĩthiĩ kĩrĩma-
inĩ akahooe, akĩraara akĩhooya Ngai ũtukũ wothe. **13**
Gwakĩa-rĩ, agĩĩta arutwo ake moke harĩ we, agĩthuura
andũ ikũmi na eerĩ ao, akĩmatua atũmwo, nao nĩ: **14**
Simoni (ũrĩa aatuire Petero), na Anderea mũrũ wa nyina,
na Jakubu, na Johana, na Filipu, na Baritholomayo,
15 na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo, na
Simoni ũrĩa wetagwo Zelote, **16** na Judasi wa Jakubu,
na Judasi Mũisikariota ũrĩa wamũkunyanĩire. **17** Nake
Jesũ agĩikũrũka hamwe nao, makĩrũgama handũ haarĩ
haraganu. Gĩkundi kĩnene kĩa arutwo ake kĩarĩ ho, o na
andũ aingĩ mũno kuuma Judea guothe, na Jerusalemu,
o na kuuma ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni, **18** nao
mookĩte nĩguo mamũigue na mahonio mĩrimũ yao.
Nao arĩa maanyamaragio nĩ ngoma thũku makĩhonio,
19 nao andũ othe makĩgeria kũmũhutia, tondũ hinya
nĩwoimaga thĩinĩ wake na ũkamahonia othe. **20** Nake
akĩrora arutwo ake, akiuga atĩrĩ: “Kũrathimwo-rĩ, nĩ
inyuĩ athĩĩni, nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wanyu.
21 Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũhũũtaga rĩu, nĩgũkorwo
nĩmũkahũũnio. Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũrarĩra rĩu,
nĩgũkorwo nĩmũgatheka. **22** Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ
hĩndĩ ĩrĩa andũ mekũmũmena, na meyamũre kũrĩ inyuĩ,
na mamũrume, na mathũkĩrĩrie rĩĩtwa rĩanyu, nĩ ũndũ
wa Mũrũ wa Mũndũ. **23** “Mũthenya ũcio nĩmũgakena
na mũrũgarũge, tondũ mũcaara wanyu nĩ mũingĩ
Igũrũ. Nĩgũkorwo ũguo noguo maithe mao meekire
anabii. **24** “No rĩrĩ, kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ itonga-
ĩ, nĩgũkorwo nĩmũrĩkĩtie kwamũkĩra kũnyamarũrwo
kwanyu. **25** Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ arĩa mũhũũniĩ
rĩu-ĩ, nĩgũkorwo nĩmũkahũũta. Kaĩ mũrĩ na haaro
arĩa mũratheka rĩu-ĩ, nĩgũkorwo nĩmũgacakaya na
mũrĩre. **26** Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ hĩndĩ ĩrĩa andũ othe
mekũmũgaathĩrĩria-ĩ, nĩgũkorwo ũguo noguo maithe
mao meekaga anabii a maheeni. **27** “No ngũmwĩra
atĩrĩ inyuĩ arĩa mũũthikĩrĩirie: endagai thũ cianyu,
na mwĩkage wega arĩa mamũthũire, **28** na ningĩ
mũrathimage arĩa mamũrumaga, na mũhooyagĩre arĩa
mamwĩkaga ũũru. **29** Na rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa
rũmwe, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. Na mũndũ
angĩgũtunya igooti rĩaku, ndũkamũgirie kuoya o na
kanjũ yaku. **30** Mũndũ o wothe angĩkũhooya kĩndũ mũhe,
na mũndũ o wothe angĩoya kĩndũ gĩaku, ndũkamwĩtie.
31 Ĩkagai andũ arĩa angĩ o ũrĩa mũngĩenda mamwĩkage.
32 “Rĩu-rĩ, angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-
rĩ, mwakĩĩguna na kĩ? O na ‘ehia’ nĩmendaga arĩa
mamendete. **33** Na mũngĩkorwo mwĩkaga wega o arĩa
mamwĩkaga wega-rĩ, mwakĩĩguna na kĩ? Nĩgũkorwo
ehia o nao nĩmekaga o ũguo. **34** Na ningĩ mũngĩkorwo
mũkombithagia o arĩa mwĩhokete nĩmakamũrĩha-rĩ,
mwakĩĩguna na kĩ? O na ehia nĩmakombagĩra ehia arĩa
angĩ, mehokete nĩmakarĩhwo ciothe. **35** No rĩrĩ, endagai
thũ cianyu, na mũciĩkage wega, o na mũkombithagie
mũtekwĩhoka gũcookerio kĩndũ. Hĩndĩ ĩyo irĩhi rĩanyu
nĩrĩkaneneha, na inyuĩ nĩmũgatuĩka ariũ a Ũrĩa-ũrĩ-
Igũrũ-Mũno, nĩgũkorwo we nĩaiguagĩra arĩa matarĩ
ngaatho tha o na arĩa aaganu. **36** Iguanagĩrai tha, o ta ũrĩa
Ithe wanyu aiguanagĩra tha. **37** “Mũtigaciirithanagie
nĩgeetha na inyuĩ mũtikanaciirithio. Mũtigatuanagĩre,
nĩgeetha na inyuĩ mũtikanatuĩrwo. Rekanagĩrai, na inyuĩ
nĩmũkarekerwo. **38** Heanagai, na inyuĩ nĩmũrĩheagwo na
gĩthimi kĩega, gĩkindĩrĩtwo, kĩinainĩtio na gĩgaitĩkĩrĩra,
nĩkĩo mũgaitĩrĩrwo nakĩo nguo-inĩ. Nĩgũkorwo gĩthimi
kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo
nakĩo.” **39** Agĩcooka akĩmahe ngerekano ĩno, akĩmooria
atĩrĩ, “Mũtumumu no atongorie mũtumumu ũrĩa ũngĩ?
Githĩ eerĩ to magũe irima? **40** Mũrutwo ti mũnene
kũrĩ mũmũruti, no ũrĩa wothe mũrute wega, no atuĩke
ta mũmũruti. **41** “Nĩ kĩĩ gĩgũtũma wone kĩhuti kĩrĩa
kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kũrũmbũiya
mũgogo ũrĩa ũrĩ riitho rĩaku we mwene? **42** Wahota
atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Mũrũ wa baba,
reke ngũrute kĩhuti kĩu kĩrĩ riitho rĩaku,’ o rĩrĩa wee
wagĩte kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ naguo riitho rĩaku?
Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ naguo
riitho, nĩguo wone wega ũhote kũruta kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ
riitho rĩa mũrũ wa thoguo. **43** “Gũtirĩ mũtĩ mwega
ũciaraga maciaro mooru, kana mũtĩ mũũru ũgaciara
maciaro mega. **44** O mũtĩ ũmenyekaga na maciaro
maguo mwene. Andũ matituaga ngũyũ kuuma mĩtĩ-inĩ
ya mĩigua, o na kana magatua thabibũ kuuma cong’e-
inĩ. **45** Mũndũ ũrĩa mwega aragia maũndũ mega kuuma
mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake, nake mũndũ ũrĩa mũũru
aragia maũndũ mooru kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro
yake. Nĩgũkorwo kanua gake kaaragia o maũndũ marĩa
maiyũrĩte ngoro yake. **46** “Atĩrĩrĩ, mũnjĩtaga ‘Mwathani,
Mwathani,’ nĩkĩ, na mũtĩĩkaga ũrĩa ndĩmwĩraga? **47**
Nĩngũmuonia ũrĩa mũndũ ũrĩa ũũkaga kũrĩ niĩ, na
akaigua ciugo ciakwa, na ageeka ũrĩa ciugĩte ahaana.
48 Ahaana ta mũndũ waakaga nyũmba, ũrĩa wenjire
mũthingi, akĩũrikia na akĩwamba igũrũ rĩa ihiga. Hĩndĩ
ĩrĩa kwagĩire mũiyũro wa maaĩ, kĩguũ gĩkĩgũtha nyũmba
ĩyo na nditi, no gĩtiamĩenyenyirie, tondũ nĩyaakĩtwo
wega. **49** No mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo ciakwa, na
ndekaga ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ ũrĩa waakire
nyũmba ĩtarĩ na mũthingi. Na rĩrĩa kĩguũ kĩagũthire
nyũmba ĩyo, ĩkĩmomoka, naguo mwanangĩko wayo warĩ
mũnene.”

7 Nake Jesũ aarĩkia kwaria maũndũ macio mothe
andũ makĩmũiguaga, agĩtoonya Kaperinaumu. **2**
No kũu nĩ kwarĩ na ndungata ya mũnene-wa-thigari-

igana, ĩrĩa mũmĩathi eendete mũno, nayo yarĩ ndwaru
hakuhĩ gũkua. **3** Nake mũnene ũcio wa thigari igana
aigua ũhoro wa Jesũ, agĩtũma athuuri a Ayahudi kũrĩ
we makamũũrie oke ahonie ndungata yake. **4** Nao
maakinya kũrĩ Jesũ, makĩmũthaitha magwatĩirie mũno,
makĩmwĩra atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ nĩagĩrĩirwo gwĩkwo ũguo
nĩwe, **5** tondũ nĩendete rũrĩrĩ rwitũ na nĩatwakĩire
thunagogi." **6** Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthiĩ nao. Na marĩ
hakuhĩ gũkinya mũciĩ, mũnene ũcio wa thigari igana
akĩmũtũmĩra arata makamwĩre atĩrĩ, "Mwathani, tiga
gwĩthĩĩnia tondũ ndiagĩrĩire wee ũũke gwakwa mũciĩ. **7**
O na nokĩo itanona njagĩrĩire gũũka kũrĩ we. No uga
o kiugo, na ndungata yakwa nĩĩkũhona. **8** Nĩgũkorwo
niĩ mwene ndĩ mũndũ wathagwo, na ndĩ na thigari
njathaga. Ndeera ũmwe 'Thiĩ,' nĩathiiaga, na ndeera
ũngĩ atĩrĩ, 'Ũka,' nĩokaga. Na ningĩ ndeera ndungata
yakwa atĩrĩ, 'Ĩka ũna,' nĩĩkaga." **9** Rĩrĩa Jesũ aiguire
ũguo, akĩgega, akĩhũgũkĩra kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩamũrũmĩrĩire,
agĩkĩĩra atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ, ndionete mũndũ ũrĩ na
wĩtĩkio mũnene ũũ Isiraeli guothe!" **10** Nao andũ arĩa
maatũmĩtwo magĩcooka mũciĩ magĩkora ngombo ĩyo
ĩrĩ honu. **11** Ihinda inini rĩathira, Jesũ agĩthiĩ itũũra
rĩetagwo Naini, nao arutwo ake na andũ gĩkundi kĩnene
magĩthiĩ nake. **12** Na rĩrĩa akuhĩrĩirie kĩhingo gĩa itũũra
rĩu, mũndũ wakuĩte nĩarutagwo kuo na aarĩ mwana
wa mũmwe, nake nyina aarĩ mũtumia wa ndigwa.
Nao andũ aingĩ a itũũra rĩu maarĩ hamwe nake. **13**
Rĩrĩa Mwathani onire mũtumia ũcio, akĩmũiguĩra tha,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga kũrĩra." **14** Agĩcooka agĩthiĩ,
akĩhutia ithandũkũ, nao arĩa maarĩkuuĩte makĩrũgama.
Agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Mwanake, ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra!"
15 Mũndũ ũcio wakuĩte agĩũkĩra, akĩambĩrĩria kwaria,
nake Jesũ akĩmũnengerana kũrĩ nyina. **16** Andũ othe
makĩiyũrwo nĩ guoya na makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ,
"Mũnabii mũnene nĩokĩte gatagatĩ gaitũ. Ngai nĩokĩte
gũteithia andũ ake." **17** Nayo ngumo ya Jesũ ĩkĩhunja
Judea guothe o na bũrũri ũrĩa wagũthiũrũrũkĩirie.
18 Nao arutwo a Johana nĩmamũheire ũhoro wa
maũndũ macio mothe. Nake Johana agĩĩta arutwo
ake eerĩ, **19** akĩmatũma kũrĩ Mwathani makamũũrie
atĩrĩ, "Wee nĩwe ũrĩa werĩtwo nĩagooka kana tweterere
mũndũ ũngĩ?" **20** Nao arutwo acio maakinya kũrĩ Jesũ
makĩmwĩra atĩrĩ, "Johana Mũbatithania aatũtũma kũrĩ
we tũkũũrie atĩrĩ, 'Wee nĩwe ũrĩa werĩtwo nĩagooka
kana tweterere mũndũ ũngĩ?'" **21** Ihinda-inĩ o rĩu
Jesũ akĩhonia andũ aingĩ arĩa maarĩ na mĩrimũ, na
ndwari, na akĩingata ngoma thũku o na agĩtũma andũ
aingĩ arĩa maarĩ atumumu macooke kuona. **22** Nĩ
ũndũ ũcio agĩcookeria arĩa maatũmĩtwo atĩrĩ, "Cookai
mũkeere Johana maũndũ marĩa muonete na mũkaigua:
atĩ atumumu nĩ marona, na ithua nĩiretwara, na arĩa
marĩ na mangũ nĩ marahonio, na andũ arĩa mataiguaga
nĩmaraigua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na Ũhoro-ũrĩa-
Mwega nĩũrahunjĩrio arĩa athĩĩni. **23** Kũrathimwo nĩ
mũndũ ũrĩa ũtarahĩngwo nĩ ũndũ wakwa." **24** Andũ
acio maatũmĩtwo nĩ Johana moima harĩ Jesũ, Jesũ
akĩambĩrĩria kwarĩria andũ aingĩ ũhoro wa Johana,
akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ mwathiĩte kuona werũ-inĩ? Hihi
mwathiĩte kuona kamũrangi kainainagio nĩ rũhuho?
25 Angĩkorwo ti guo-rĩ, mwathiĩte kuona kĩ? Hihi nĩ
mũndũ wĩhumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga
nguo cia goro na magekenia na mĩago ya thĩ maikaraga
nyũmba cia ũthamaki. **26** Mwagĩthiĩte kuona kĩ? Hihi
mwathiĩte kuona mũnabii? Ĩĩ, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire
mũndũ ũkĩrĩte mũnabii. **27** Ũyũ nĩwe ũrĩa ũhoro
wake wandĩkĩtwo atĩrĩ: "'Nĩngatũma mũtũmwo wakwa
athiĩ mbere yaku, nake nĩagagũthondekera njĩra.' **28**
Ngũmwĩra atĩrĩ, harĩ andũ arĩa manaciarwo nĩ atumia-
rĩ, gũtirĩ o na ũmwe mũnene gũkĩra Johana; no mũndũ
ũrĩa mũnini mũno ũthamaki-inĩ wa Ngai, nĩ mũnene
kũmũkĩra." **29** (Andũ othe, o na etia mbeeca cia igooti,
rĩrĩa maiguire ciugo cia Jesũ, magĩtĩkĩra atĩ njĩra ya Ngai
nĩ ya ma, tondũ maabatithĩtio nĩ Johana. **30** No Afarisai
na arutani a watho makĩregana na ũrĩa Ngai endaga
meke, tondũ o matiabatithĩtio nĩ Johana.) **31** Nake Jesũ
akiuga atĩrĩ, "Andũ a rũciaro rũrũ ingĩmagerekania na
kĩ? Matariĩ ta kĩ? **32** Matariĩ ta ciana ciikarĩte ndũnyũ
igĩĩta iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ: "'Twamũhuhĩire mũtũrirũ,
mũkĩaga kũina; twamũinĩire rwĩmbo rwa macakaya, no
mũtiarĩrire.' **33** Nĩgũkorwo Johana Mũbatithania ookire
atekũrĩa na atekũnyua ndibei, na inyuĩ mũkiuga atĩrĩ,
'Arĩ na ndaimono.' **34** Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩĩaga
na akĩnyuuaga, na inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, 'Onei mũndũ
mũkoroku na mũrĩĩu, mũrata wa etia mbeeca cia igooti
na "ehia".' **35** No ũũgĩ nĩũmenyekaga nĩ wa kĩhooto nĩ
ciana ciaguo ciothe." **36** Na rĩrĩ, Mũfarisai ũmwe nĩetire
Jesũ gwake makarĩanĩre irio cia hwaĩ-inĩ nake, nĩ ũndũ
ũcio Jesũ agĩthiĩ nyũmba ya Mũfarisai ũcio, agĩikara
metha-inĩ. **37** Rĩrĩa mũndũ-wa-nja watũũrĩte mũtũũrĩre
wa mehia itũũra-inĩ rĩu aamenyire atĩ Jesũ nĩararĩa irio
nyũmba ya Mũfarisai ũcio-rĩ, agĩũka na cuba wa maguta
manungi wega, **38** na akĩrũgama thuutha wake, o hau
magũrũ-inĩ make, akĩrĩraga, na akĩambĩrĩria kũmũihũgia
nyarĩrĩ na maithori make. Agĩcooka akĩmũgiria nyarĩrĩ
na njuĩrĩ yake, agĩcimumunya, na agĩciitĩrĩria maguta
manungi wega. **39** Rĩrĩa Mũfarisai ũrĩa wamwĩtĩte onire
ũndũ ũcio, akĩĩra na ngoro atĩrĩ, "Korwo mũndũ ũyũ nĩ
mũnabii, nĩangĩamenya ũrĩa ũramũhutia nĩ mũndũ-
wa-nja wa mũthemba ũrĩkũ, na atĩ nĩ mwĩhia." **40** Jesũ
akĩmwĩra atĩrĩ, "Simoni, ndĩ na ũndũ wa gũkwĩra." Nake
akiuga atĩrĩ, "Mũrutani, njĩĩra." **41** "Kũrĩ andũ eerĩ
maarĩ na thiirĩ wa mũndũ wakombithanagia mbeeca.
Ũmwe aarĩ na thiirĩ wa dinari magana matano, na
ũrĩa ũngĩ dinari mĩrongo ĩtano. **42** Na rĩrĩ, gũtirĩ
o na ũmwe wao warĩ na mbeeca cia kũmũrĩha, nĩ
ũndũ ũcio marĩ o eerĩ akĩmarekera thiirĩ ũcio. Rĩu-
rĩ, acio eerĩ nũũ ũngĩmwenda makĩria?" **43** Simoni
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ngwĩciiria nĩ ũrĩa warekeirwo
thiirĩ ũrĩa mũnene." Jesũ akiuga atĩrĩ, "Nĩwatua wega."
44 Agĩcooka akĩĩhũgũrĩra mũndũ-wa-nja ũcio, akĩĩra
Simoni atĩrĩ, "Nĩũkuona mũndũ-wa-nja ũyũ? Njũkire
nyũmba gwaku, no ndũnaahe maaĩ ma gwĩthamba
nyarĩrĩ, no nĩanjihũgia nyarĩrĩ na maithori make, na
acigiria na njuĩrĩ yake. **45** Wee-rĩ, ndũnaamumunya,
no mũndũ-wa-nja ũyũ, kuuma rĩrĩa ndonyire ndarĩ
aratigithĩria kũmumunya nyarĩrĩ ciakwa. **46** Wee-rĩ,
ndũnanjitĩrĩria maguta mũtwe, no ũyũ nĩanjitĩrĩirie
maguta manungi wega nyarĩrĩ. **47** Nĩ ũndũ ũcio ngũkwĩra
atĩrĩ, nĩarekeirwo mehia make maingĩ. Nĩgũkorwo
nĩendanĩte mũno. No ũrĩa ũrekeirwo mehia manini,

endanaga o hanini.” **48** Jesũ agĩcooka akĩĩra mũndũ-wa-
nja ũcio atĩrĩ, “Nĩwarekerwo mehia maku.” **49** Ageni
arĩa angĩ makĩambĩrĩria kwĩrana atĩrĩ, “Kaĩ ũyũ akĩrĩ ũ,
ũrarekanĩra o na mehia?” **50** Jesũ akĩĩra mũndũ-wa-nja
ũcio atĩrĩ, “Gwĩtĩkia gwaku nĩ gwakũhonokia; thiĩ na
thayũ.”

8 Na rĩrĩ, thuutha wa ũguo, Jesũ agĩthiĩ matũũra-inĩ
o na tũtũũra-inĩ akĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa
ũthamaki wa Ngai. Arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ maarĩ
hamwe nake, **2** o na atumia amwe a arĩa maarutĩtwo
ngoma thũku na arĩa maahonetio mĩrimũ: nao nĩ
Mariamu (ũrĩa wetagwo Mũmagidali), nĩwe warutĩtwo
ndaimono mũgwanja; **3** na Joana mũtumia wa Husa,
ũrĩa warĩ mũrori wa indo cia Herode; na Susana; na angĩ
aingĩ. Atumia aya nĩmamũtungatagĩra na indo ciao ene.
4 Andũ aingĩ nĩmathiire na mbere kũngana harĩ Jesũ
moimĩte matũũra-inĩ, na rĩrĩa andũ maingĩhire mũno
akĩmahe ũhoro na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, **5** Mũrĩmi
nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. Na rĩrĩa aahuraga
mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra; ikĩrangĩrĩrio
na magũrũ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka igĩcirĩa. **6**
Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ, na rĩrĩa ciamerire, mĩmera
ĩyo ĩkĩhooha tondũ wa kwaga ũigũ. **7** Nacio mbeũ ingĩ
ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua ĩgĩkũranĩra nacio na
ĩgĩcithararia. **8** Mbeũ ingĩ nacio ikĩgũa tĩĩri-inĩ mũnoru.
Agĩkũra, igĩciara maita igana ma iria ciahaandĩtwo.
Aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ũrĩa
ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩaigue.” **9** Nao arutwo ake
makĩmũũria ũrĩa ngerekano ĩyo yoigaga. **10** Akĩmeera
atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho
cia ũthamaki wa Ngai, no arĩa angĩ ndĩmaaragĩria na
ngerekano, nĩgeetha, “‘maarora, makaaga kuona; na
maigua, makaaga gũtaũkĩrwo.’ **11** “Ngerekano ĩyo yugĩte
atĩrĩ: Mbeũ icio nĩ ũhoro wa Ngai. **12** Mbeũ iria ciagũire
mũkĩra-inĩ wa njĩra nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoro wa
Ngai, nake mũcukani agooka akeheria ũhoro ũcio ngoro-
inĩ ciao, nĩguo matigetĩkie mahonoke. **13** Nacio iria
ciagũire rũnyanjara-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoro
wa Ngai, na makawamũkĩra na gĩkeno, no makaaga
mĩri. Metĩkagia o gwa kahinda kanini, no magerio moka
makaũtiganĩria. **14** Mbeũ iria ciagũire mĩigua-inĩ nĩ andũ
arĩa maiguaga ũhoro, no o magĩthiiaga-rĩ, magatharario
nĩ mĩhang’o, na ũtonga, na mĩago, nao makaaga gũkũra.
15 No rĩrĩ, mbeũ iria ciagũire tĩĩri-inĩ ũrĩa mũnoru nĩ
andũ arĩa maiguaga ũhoro marĩ na ngoro ya ma na njega,
makaũtũũria, na nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩria, magaciaraga
maciaro. **16** “Na rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ ũgwatagia tawa
akaũkunĩkĩria na irebe, kana akaũiga rungu rwa ũrĩrĩ.
No aũigaga handũ igũrũ, nĩguo andũ arĩa megũtoonya
nyũmba mathererwo nĩ ũtheri. **17** Nĩgũkorwo gũtirĩ
ũndũ mũhithe ũtakaguũrio, na gũtirĩ ũndũ ũrĩ hitho-
inĩ ũtakamenyeka kana ũtakanĩkwo ũtheri-inĩ. **18**
Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyagĩrĩrei ũrĩa mũthikagĩrĩria.
Ũrĩa wothe ũrĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ũrĩa
wothe ũtarĩ nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo.” **19** Na
rĩrĩ, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka
kũmuona, no matingĩahotire gũthiĩ hakuhĩ nake nĩ
ũndũ wa andũ kũingĩha. **20** Mũndũ ũmwe akĩmwĩra
atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũgamĩte nja
makĩenda gũkuona.” **21** Nake akĩmũcookeria atĩrĩ,
“Maitũ na ariũ a maitũ nĩ arĩa maiguaga ũhoro wa
Ngai na makaũhingia.” **22** Mũthenya ũmwe Jesũ nĩerire
arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũringei tũthiĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ
wa iria.” Nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya gatarũ magĩthiĩ.
23 Na rĩrĩa maathiiaga Jesũ akĩhĩtwo nĩ toro. Na rĩrĩ,
kũu iria-inĩ nĩ kwagĩire na kĩhuhũkanio kĩnene, nako
gatarũ kau kaarĩ hakuhĩ kũũrĩra maaĩ-inĩ, na magĩkorwo
marĩ ũgwati-inĩ mũnene. **24** Nao arutwo magĩthiĩ
makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ “Mwathani! Mwathani!
Nĩtũkũũrĩra maaĩ-inĩ!” Nake Jesũ agĩũkĩra agĩkaania
rũhuho na maaĩ macio maahũũranaga; namo makũmbĩ
macio ma maaĩ makĩnyihanyiiha na gũkĩhoorera. **25**
Akĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Wĩtĩkio wanyu ũrĩ ha?”
Nao makĩiyũrwo nĩ guoya na makĩgega, makĩũrania
atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ arĩ ũ? Aathaga huho o na maaĩ,
nacio ikamwathĩkĩra.” **26** Makĩringa mũrĩmo ũrĩa
ũngĩ wa iria, magĩkinya rũgongo rwa Agerasi rũrĩa
rũng’ethanĩire na Galili. **27** Jesũ aarĩkia kuuma gatarũ,
aakinya thĩ agĩtũngwo nĩ mũndũ warĩ na ndaimono
oimĩte itũũra-inĩ. Mũndũ ũcio nĩaikarĩte ihinda inene
ategwĩkĩra nguo kana agatũũra nyũmba, no aatũũraga
mbĩrĩra-inĩ. **28** Rĩrĩa mũndũ ũcio onire Jesũ, agĩkaya na
akĩĩgũithia magũrũ-inĩ make, akĩanĩrĩra na mũgambo
mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Ũrenda atĩa na niĩ, wee Jesũ,
Mũrũ wa Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno? Ndagũthaitha,
ndũkaanyariire!” **29** Nĩgũkorwo Jesũ nĩathĩte ngoma
ĩyo thũku yume thĩinĩ wa mũndũ ũcio. Nĩyamũnyiitaga
kaingĩ, na o na gũtuĩka nĩoohagwo moko na magũrũ na
mĩnyororo, na akarangĩrwo-rĩ, nĩatuangaga mĩnyororo
ĩyo yamuohaga, na ndaimono ĩyo ĩgatũma athiĩ kũndũ
gũtarĩ andũ. **30** Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”
Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Legioni,” nĩgũkorwo aarĩ
na ndaimono nyingĩ. **31** Nacio ndaimono igĩkĩrĩrĩria
gũthaitha Jesũ ndagaciathe ithiĩ Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-
Gĩturi. **(Abyssos g12)** **32** Na rĩrĩ, nĩ haarĩ na rũũru rũnene
rwa ngũrwe rwarĩithagio harũrũka-inĩ cia kĩrĩma kĩarĩ
hakuhĩ na hau. Ndaimono icio igĩthaitha Jesũ aciĩtĩkĩrie
itoonye thĩinĩ wacio, nake agĩciĩtĩkĩria. **33** Ndaimono
cioima thĩinĩ wa mũndũ ũcio, igĩthiĩ igĩtoonya ngũrwe,
naruo rũũru rũu rũkĩharũrũka kĩhurũrũka kĩu na
ihenya, rũkĩgũa iria-inĩ, rũkĩũrĩra kuo. **34** Rĩrĩa andũ
arĩa maarĩithagia ngũrwe icio moonire ũrĩa gwekĩka,
makĩũra, magĩthiĩ kũheana ũhoro ũcio itũũra-inĩ na
mĩgũnda-inĩ, **35** nao andũ makiumagara makone ũndũ
ũcio wekĩkĩte. Rĩrĩa maakinyire harĩ Jesũ na makĩona
mũndũ ũcio woimĩtwo nĩ ndaimono aikarĩte magũrũ-inĩ
ma Jesũ, arĩ na nguo na arĩ na meciiria mega, magĩĩtigĩra
mũno. **36** Andũ arĩa meyoneire ũndũ ũcio makĩĩra
andũ acio angĩ ũrĩa mũndũ ũcio warĩ na ndaimono
aahonetio. **37** Nao andũ othe a rũgongo rũu rwa Agerasi
magĩthaitha Jesũ oime kũu kwao amatige, nĩgũkorwo
nĩmanyiitĩtwo nĩ guoya. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩtoonya
gatarũ agĩthiĩ. **38** Nake mũndũ ũcio warutĩtwo ndaimono
akĩmũthaitha mathiĩ nake, no Jesũ akĩmwatha athiĩ,
akĩmwĩra atĩrĩ, **39** “Cooka mũciĩ ũkoige ũrĩa wothe
Ngai agwĩkĩire.” Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩthiĩ akĩĩra
andũ othe a itũũra ũrĩa Jesũ aamwĩkĩire. **40** Na rĩrĩ, Jesũ
aacooka kuuma mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa iria, andũ aingĩ
nĩmamwamũkĩrire tondũ nĩmamwetereire. **41** Hĩndĩ

ĩyo mũndũ wetagwo Jairũ warĩ mũnene wa thunagogi
agĩũka, akĩĩgũithia magũrũ-inĩ ma Jesũ, akĩmũthaitha
athiĩ gwake, **42** nĩ ũndũ mũirĩtu wake wa mũmwe
warĩ wa ta mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ aarĩ hakuhĩ gũkua. Na
Jesũ arĩ njĩra-inĩ agĩthiĩ-rĩ, andũ nĩmamũhatĩkaga. **43**
Gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ haarĩ na mũtumia ũmwe
watũire oiraga thakame mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ, na gũtirĩ
mũndũ ũngĩamũhonirie. **44** Mũtumia ũcio agĩũka na
thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na
o rĩmwe agĩtiga kuura. **45** Nake Jesũ akĩũria atĩrĩ,
"Nũũ ũcio wahutia?" Rĩrĩa othe maakaanire, Petero
akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathani, andũ nĩmagũthiũrũrũkĩirie
na magakũhatĩka." **46** Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, "Nĩ harĩ
mũndũ waahutia, tondũ nĩndaigua hinya woima thĩinĩ
wakwa." **47** Nake mũtumia ũcio, ona atĩ ndangĩhota
kwĩhitha, agĩũka akĩinainaga, akĩĩgũithia magũrũ-inĩ
make. Arĩ hau mbere ya andũ othe akĩheana gĩtũmi
kĩrĩa gĩatũmĩte amũhutie na ũrĩa aahonirio o ro rĩmwe.
48 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwarĩ ũyũ, gwĩtĩkia gwaku
nĩkuo gwatũma ũhone. Thiĩ na thayũ." **49** Na o hĩndĩ
ĩyo Jesũ akĩaragia, hagĩkinya mũndũ woimĩte mũciĩ
kwa Jairũ ũrĩa mũnene wa thunagogi, akiuga atĩrĩ,
"Mwarĩguo nĩarĩkĩtie gũkua, tiga gũthiĩnia Mũrutani."
50 Jesũ aigua ũguo, akĩĩra Jairũ atĩrĩ, "Tiga gwĩtigĩra,
wee ĩtĩkia tu, na nĩekũhona." **51** Rĩrĩa aakinyire kwa
Jairũ, ndaarekire mũndũ o na ũmwe atoonye hamwe
nake, tiga o Petero, na Jakubu, na Johana, na ithe na
nyina a mwana ũcio. **52** Hĩndĩ ĩyo andũ othe no kũrĩra
maarĩraga magĩcakayaga nĩ ũndũ wa mwana ũcio. Jesũ
akĩmeera atĩrĩ, "Tigai kũrĩra, ti mũkuũ, nĩ gũkoma
akomete." **53** Nao makĩmũthekerera, tondũ nĩmooĩ
atĩ aarĩ mũkuũ. **54** Nowe Jesũ akĩnyiita mwana ũcio
guoko, akiuga atĩrĩ, "Mwana wakwa, ũkĩra!" **55** Na
hĩndĩ o ĩyo agĩcookererwo nĩ muoyo wake, na o rĩmwe
akĩrũgama. Jesũ agĩcooka akĩmeera mahe mwana ũcio
kĩndũ gĩa kũrĩa. **56** Nao aciari ake makĩgega mũno,
nowe akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũ ũndũ ũcio
wekĩkĩte.

9 Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ
hamwe, nĩamaheire hinya na ũhoti wa kũingata
ndaimono ciothe na kũhonia mĩrimũ, **2** na akĩmatũma
mathiĩ makahunjie ũhoro wa ũthamaki wa Ngai na
mahonagie andũ arĩa arũaru. **3** Nake akĩmeera atĩrĩ,
"Mũtigakuue kĩndũ o nakĩ kĩa rũgendo; mũtigakuue
mũtirima, kana mũhuko, kana irio, kana mbeeca o na
kana nguo tiga o iria mwĩhumbĩte. **4** Nyũmba ĩrĩa
yothe mũrĩtoonyaga ikaragai kuo nginya rĩrĩa mũkoima
itũũra rĩu. **5** Andũ mangĩkaarega kũmũnyiita ũgeni-
rĩ, mũkaaribariba magũrũ manyu rũkũngũ rũiitĩke
mũkiuma itũũra rĩao arĩ ũira wa kũmatuĩra ciira." **6** Nĩ
ũndũ ũcio makiumagara magĩthiĩ kuuma gatũũra kamwe
nginya karĩa kangĩ makĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega na
makĩhonagia andũ kũrĩa guothe maathiiaga. **7** Na rĩrĩ,
rĩrĩa Herode ũrĩa mũthamaki aiguire ũhoro wa maũndũ
mothe marĩa maathiiaga na mbere, nĩataangĩkire ngoro
mũno tondũ andũ amwe moigaga atĩ Johana nĩariũkĩte
kuuma kũrĩ arĩa akuũ, **8** na angĩ makoiga atĩ Elija
nĩonekanĩte, o na angĩ makoiga atĩ mũnabii ũmwe
wa arĩa a tene nĩariũkĩte. **9** No Herode akiuga atĩrĩ,
"Johana nĩndamũrengithirie mũtwe. Ũyũ ndĩraigua
ũhoro wake-rĩ, nĩwe ũ?" Nake akĩĩrirĩria kũmuona. **10**
Nao atũmwo maacooka, makĩĩra Jesũ maũndũ marĩa
mekĩte. Nake akĩehera kuo, agĩthiĩ nao itũũra rĩetagwo
Bethisaida, **11** no andũ aingĩ makĩmenya ũhoro ũcio na
makĩmũrũmĩrĩra. Nake akĩmaamũkĩra na akĩmahe ũhoro
wa ũthamaki wa Ngai, na akĩhonia arĩa maabatarĩtio nĩ
kũhonio. **12** Hwaĩ-inĩ arutwo arĩa ikũmi na eerĩ magĩũka
kũrĩ we makĩmwĩra atĩrĩ, "Ingata andũ aya nĩguo mathiĩ
mĩciĩ ĩrĩa ĩrĩ hakuhĩ o na mĩgũnda-inĩ mageethe irio na
gwa gũkoma, tondũ haha tũrĩ nĩ werũ ũtarĩ andũ." **13**
Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Maheei kĩndũ gĩa kũrĩa." Nao
makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũrĩ o na mĩgate ĩtano na thamaki
igĩrĩ, no tũthiire tũkagũrĩre andũ aya othe irio." **14**
(Handũ hau haarĩ na arũme ta ngiri ithano.) Nowe
akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, "Maikariei thĩ marĩ ikundi cia
andũ mĩrongo ĩtano ĩtano." **15** Nao arutwo magĩĩka
o ũguo, magĩikaria andũ othe thĩ. **16** Nake akĩoya
mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora na
igũrũ, agĩcookia ngaatho na agĩcienyũranga. Agĩcooka
agĩcinengera arutwo ake magaĩre andũ. **17** Othe makĩrĩa
makĩhũũna, nao arutwo makĩiyũria ciondo ikũmi na
igĩrĩ cia cienyũ iria ciatigarire. **18** Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe
Jesũ akĩhooya arĩ keheri-inĩ, arutwo ake magĩkorwo
marĩ hamwe nake. Akĩmooria atĩrĩ, "Andũ moigaga
niĩ nĩ niĩ ũ?" **19** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Amwe
moigaga nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga nĩwe
Elija; angĩ nao makoiga atĩ mũnabii ũmwe wa arĩa a
tene nĩariũkĩte." **20** Nake akĩmooria atĩrĩ, "Inyuĩ na
inyuĩ-rĩ, mugaga atĩa? Mugaga niĩ nĩ niĩ ũ?" Petero
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Wee nĩwe Kristũ ũrĩa wa Ngai."
21 Nake Jesũ akĩmakaania na hinya, akĩmeera matikeere
mũndũ o na ũrĩkũ ũhoro ũcio. **22** Nake akiuga atĩrĩ,
"Mũrũ wa Mũndũ no nginya one mathĩĩna maingĩ, na
aregwo nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, o na
arutani a watho, na no nginya ooragwo na thuutha
wa mĩthenya ĩtatũ ariũkio." **23** Agĩcooka akĩmeera
othe atĩrĩ, "Mũndũ o wothe ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no
nginya eerege we mwene, na oyage mũtharaba wake o
mũthenya, aanũmagĩrĩre. **24** Nĩgũkorwo ũrĩa wothe
wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoorwo nĩguo, no
ũrĩa wothe ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa
nĩakaũhonokia. **25** Mũndũ angĩĩguna nakĩ angĩĩgwatĩra
thĩ yothe, no ate muoyo wake kana orwo nĩguo? **26**
Mũndũ o wothe ũngĩconoka nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ
wa ciugo ciakwa, o nake nĩagaconokerwo nĩ Mũrũ wa
Mũndũ rĩrĩa agacooka arĩ na riiri wake, na riiri wa Ithe,
o na wa araika arĩa atheru. **27** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma,
amwe a aya marũngiĩ haha matigacama gĩkuũ matonete
ũthamaki wa Ngai." **28** Mĩthenya ta ĩnana thuutha wa
Jesũ kwaria ũhoro ũyũ nĩathiire na Petero, na Johana na
Jakubu akĩambata nao kĩrĩma igũrũ makahooe. **29** Na
rĩrĩa ahooyaga, mũhaanĩre wa ũthiũ wake ũkĩgarũrũka,
nacio nguo ciake ikĩerũha igĩkenga o ta rũheni. **30** Na
rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Musa na Elija, **31** makiumĩrĩra Jesũ
marĩ na riiri mũnene makĩaria nake. Maaragia ũhoro wa
gũkua gwake, kũrĩa aakirie kũhingia akinya Jerusalemu.
32 Petero hamwe na arĩa maarĩ nake nĩmahĩtĩtwo nĩ
toro, na rĩrĩa mookĩrire, makĩona riiri wake na andũ
acio eerĩ maarũngiĩ hamwe nake. **33** Na rĩrĩa andũ acio

maatiganaga na Jesũ, Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani,
nĩ wega tũikare gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kĩmwe
gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩmwe kĩa Elija.” (Nowe
ndaamenyaga ũrĩa oigaga.) **34** Na o akĩaragia-rĩ, itu
rĩkiumĩra na rĩkĩmahumbĩra, nao magĩĩtigĩra mũno nĩ
kũhumbĩrwo nĩ itu rĩu. **35** Mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu,
ũkiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa ndĩĩthuurĩire;
mũiguagei.” **36** Thuutha wa mũgambo ũcio kũiguĩka,
makĩona atĩ Jesũ aarĩ wiki. Nao arutwo magĩkira ki na
ũhoro ũcio, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe meerire matukũ-
inĩ macio maũndũ marĩa moonete. **37** Mũthenya ũyũ
ũngĩ, maikũrũka kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ agĩtũngwo nĩ
andũ aingĩ. **38** Na rĩrĩ, mũndũ warĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ
acio akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mũrutani, ndagũthaitha
ũrore mũriũ wakwa, nĩgũkorwo nĩ mwana wakwa
wa mũmwe. **39** na ngoma thũku nĩĩmũnyiitaga na
agakaya o rĩmwe; ningĩ ĩkamũrũnda na ĩkamũthiorania,
ĩgatũma arute mũhũyũ na kanua. Ndĩmũrekagia o na
hanini, na nĩĩramwananga. **40** Ndĩrathaithire arutwo
aku maingate ngoma ĩyo, no mararemwo.” **41** Nake
Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtetĩkagia
na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara hamwe na inyuĩ, na
ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Rehe mũrũguo haha.” **42**
Rĩrĩa kamwana kau gaathiiaga harĩ Jesũ, ndaimono
ĩyo ĩgĩgatungumania thĩ, na ĩgĩgathiorania. No Jesũ
agĩkũũma roho ũcio mũũru, akĩhonia kamwana kau,
agĩgacookeria ithe. **43** Nao othe makĩgegio nĩ ũnene wa
Ngai. Hĩndĩ ĩrĩa andũ othe maagegetio nĩ ũrĩa wothe
Jesũ eekĩte, akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, **44** “Thikĩrĩriai wega
ũrĩa ngũmwĩra: Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyanĩrwo
aneanwo moko-inĩ ma andũ.” **45** No-o matiamenyire
ũguo nĩ kuuga atĩa. Nĩmahithĩtwo ũhoro ũcio, nĩ ũndũ
ũcio makĩaga kũũmenya, na magĩĩtigĩra kũmũũria
ũhoro ũcio. **46** Na gũkĩgĩa na ngarari gatagatĩ ka
arutwo makĩũrania nũũ wao ũngĩtuĩka mũnene kũrĩ
arĩa angĩ. **47** Nake Jesũ, tondũ nĩamenyaga meciiria
mao, akĩoya kaana kanini agĩkarũgamia hakuhĩ nake.
48 Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ũrĩa wothe wamũkagĩra
kaana gaka thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩakwa, nĩ niĩ aamũkagĩra;
na ũrĩa ũnyamũkagĩra ti niĩ aamũkagĩra, no nĩ ũrĩa
wandũmire. Nĩgũkorwo ũrĩa mũnini gatagatĩ-inĩ kanyu
inyuothe, ũcio nĩwe mũnene kũmũkĩra.” **49** Nake
Johana akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi, nĩtũronire mũndũ
akĩingata ndaimono na rĩĩtwa rĩaku, na ithuĩ tũrageria
kũmũgiria tondũ ti ũmwe witũ.” **50** Nake Jesũ akĩmeera
atĩrĩ, “Mũtikamũgirie, nĩgũkorwo ũrĩa ũtarĩ ũthũ na
inyuĩ, ũcio nĩ ũmwe wanyu.” **51** Na rĩrĩ, kahinda
gake gaakuhĩrĩria ga kwambata matu-inĩ, Jesũ nĩatuire
itua rĩa gũthiĩ Jerusalemu. **52** Nake agĩtũma andũ
mathiĩ mbere yake kũhaarĩria maũndũ nĩ ũndũ wake,
magĩthiĩ magĩtoonya gatũũra kamwe ga Samaria; **53**
no andũ a kũu matiamũnyiitire ũgeni, tondũ aathiiaga
Jerusalemu. **54** Rĩrĩa arutwo ake, Jakubu na Johana
monire ũguo makĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩũkwenda
twĩtie mwaki uume igũrũ ũmaniine?” **55** Nowe Jesũ
akĩĩhũgũra akĩmakaania, **56** nao magĩthiĩ gatũũra kangĩ.
57 Rĩrĩa maathiiaga na njĩra, mũndũ ũmwe akĩmwĩra
atĩrĩ, “Nĩndĩkũrũmagĩrĩra kũrĩa guothe ũrĩthiiaga.” **58**
Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima na
nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no rĩrĩ, Mũrũ wa Mũndũ
ndarĩ handũ angĩigĩrĩra mũtwe wake.” **59** Akĩĩra mũndũ
ũngĩ atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.” No mũndũ ũcio akĩmũcookeria
atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thiĩ ngathike baba.” **60**
Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke arĩa akuũ mathikage akuũ
ao ene, no wee thiĩ ũkahunjie ũhoro wa ũthamaki wa
Ngai.” **61** Na mũndũ ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani,
niĩ nĩngũkũrũmĩrĩra, no reke nyambe thiĩ ngoigĩre andũ
aitũ ũhoro.” **62** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gũtirĩ
mũndũ o na ũrĩkũ ũnyiitaga mũraũ na guoko gwake
na agacooka kũrora na thuutha wagĩrĩire gũtungata
ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

10 Thuutha wa ũguo Mwathani agĩthuura andũ
angĩ mĩrongo mũgwanja na eerĩ, akĩmatũma eerĩ
eerĩ, mathiĩ mbere yake matũũra-inĩ mothe na kũndũ
kũrĩa we aakirie gũthiĩ. **2** Akĩmeera atĩrĩ, “Magetha
nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. Nĩ ũndũ ũcio,
thaithai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathiĩ
magetha-inĩ make. **3** Thiĩĩi! Ndamũtũma ta tũgondu
gatagatĩ-inĩ ka njũũi. **4** Mũtigakuue kĩbeti, kana mũhuko,
o na kana iraatũ; na mũtikageithie mũndũ o na ũrĩkũ
njĩra-inĩ. **5** “Nyũmba o yothe ĩrĩa mũrĩtoonyaga-rĩ,
ambagai kuuga atĩrĩ, ‘Thayũ ũrogĩa nyũmba ĩno.’ **6**
Na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ mũndũ mwendi thayũ kuo,
thayũ ũcio wanyu nĩũrĩikaraga nake; na kũngĩkorwo
gũtirĩ, thayũ ũcio wanyu nĩ ũrĩmũcookagĩrĩra. **7**
Ikarai nyũmba ĩyo, mũrĩĩage na mũkanyua kĩrĩa gĩothe
marĩmũheaga, nĩgũkorwo mũruti wĩra nĩagĩrĩirwo
kũheagwo mũcaara wake. Mutikoimage nyũmba ĩmwe
mũgathiĩ ĩrĩa ĩngĩ. **8** “Mũngĩgatoonya itũũra mũnyiitwo
ũgeni-rĩ, rĩĩagai o kĩrĩa mũngĩheo. **9** Honagiai arĩa
arũaru kuo, na mũmeerage atĩrĩ, ‘Ũthamaki wa Ngai
nĩũmũkuhĩrĩirie.’ **10** No mũngĩgatoonya itũũra o rĩothe
mwage kũnyiitwo ũgeni-rĩ, umagarai, mũthiĩ njĩra-inĩ
ciarĩo muuge atĩrĩ, **11** ‘Nĩtwaribariba o na rũkũngũ
rwa itũũra rĩanyu rũrĩa rwĩnyiitĩrĩire magũrũ maitũ,
rũmũcookerere. No rĩrĩ, menyai wega ũũ: ũthamaki
wa Ngai nĩũmũkuhĩrĩirie.’ **12** Ngũmwĩra atĩrĩ, Sodomu
nĩgũgakirĩrĩrio mũthenya ũcio gũkĩra itũũra rĩu. **13**
“Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ
andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ korwo
ciama iria mwaringĩirwo nĩcio ciaringĩirwo andũ a
Turo na Sidoni, mangĩeririre tene mehumbe nguo cia
makũnia na mehurĩrie mũhu. **14** No andũ a Turo na
Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira
gũkĩra inyuĩ. **15** Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu, mũũĩ atĩ
nĩmũgatũũgĩrio nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũrũkio
mũkinye kũrĩa kũriku mũno. **(Hadēs g86)** **16** “Mũndũ
ũrĩa ũmũthikagĩrĩria inyuĩ nĩ niĩ athikagĩrĩria, na ũrĩa
ũmũregaga nĩ niĩ aregaga, na ũrĩa ũrĩndegaga nĩ ũrĩa
wandũmire arĩĩregaga.” **17** Nao andũ acio mĩrongo
mũgwanja na eerĩ magĩcooka makenete, makiuga
atĩrĩ, “Mwathani, o na ndaimono nĩĩratwathĩkagĩra
thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩaku.” **18** Nake akĩmacookeria atĩrĩ,
“Nĩndĩronire Shaitani akĩgũa kuuma igũrũ ta rũheni. **19**
Inyuĩ nĩndĩmũheete ũhoti wa kũrangĩrĩria nyoka na
tũng’aurũ, na wa gũtooria hinya wothe wa thũ; gũtirĩ
kĩndũ gĩkamwĩka ũũru. **20** No rĩrĩ, mũtigakene tondũ
ngoma nĩimwathĩkagĩra, no kenagai tondũ marĩĩtwa
manyu nĩmandĩkĩtwo kũũrĩa Igũrũ.” **21** Na ihinda o rĩu,

Jesũ akĩiyũrwo nĩ gĩkeno kĩa Roho Mũtheru, akiuga atĩrĩ,
"Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha
tondũ nĩũhithĩte andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo
maũndũ maya, no ũkamaguũrĩria tũkenge. Baba, wĩkĩte
ũguo tondũ nĩguo wendi waku. 22 "Nĩnengeretwo
maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũĩ Mũriũ nũũ,
tiga Ithe witũ, na gũtirĩ mũndũ ũũĩ Ithe witũ nũũ o
tiga Mũriũ na arĩa othe Mũriũ endaga kũguũrĩria."
23 Agĩcooka akĩhũgũkĩra arutwo ake, akĩmeera marĩ
oiki atĩrĩ, "Kũrathimwo nĩ maitho marĩa marona kĩrĩa
mũrona. 24 Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, anabii aingĩ na
athamaki nĩmerirĩirie kuona maũndũ marĩa mũrona,
no matiamonire na nĩmerirĩire kũigua maũndũ marĩa
mũraigua, no matiamaiguire." 25 Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe
mũrutani ũmwe wa watho nĩarũgamire nĩguo agerie
Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, "Mũrutani, njagĩrĩirwo nĩ gwĩka
atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?" (aiōnios
g166) 26 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Kwandĩkĩtwo
atĩa Watho-inĩ? Wee-rĩ, kaĩ ũthomaga atĩa?" 27 Mũndũ
ũcio akĩmũcookeria, akiuga atĩrĩ, "'Endaga Mwathani
Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe,
na hinya waku wothe, o na meciiria maku mothe'; na
'Endaga mũndũ wa itũũra rĩanyu o ta ũrĩa wĩyendete
wee mwene.'" 28 Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ wacookia
wega; ĩkaga ũguo, na nĩũgatũũra muoyo." 29 No mũndũ
ũcio nĩeendaga gwĩtua mwega, nĩ ũndũ ũcio akĩũria
Jesũ atĩrĩ, "Nake mũndũ wa itũũra nũũ?" 30 Nake Jesũ
akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ kwarĩ na mũndũ
ũmwe waikũrũkaga oimĩte Jerusalemu arorete Jeriko,
na akĩnyiitwo nĩ atunyani. Nao makĩmũruta nguo,
makĩmũhũũra, magĩcooka magĩthiĩ, makĩmũtiga arĩ
hakuhĩ gũkua. 31 Mũthĩnjĩri-Ngai ũmwe nĩagereire
njĩra ĩyo, na rĩrĩa onire mũndũ ũcio, akĩhĩtũkĩra mũkĩra-
inĩ ũrĩa ũngĩ wa njĩra. 32 Ũguo noguo Mũlawii eekire,
hĩndĩ ĩrĩa aakinyire hau, o nake, amuona akĩhĩtũkĩra
mũkĩra ũũrĩa ũngĩ wa njĩra. 33 No rĩrĩ, Mũsamaria
ũmwe warĩ rũgendo-inĩ nĩakinyire harĩa mũndũ ũcio
aarĩ, amuona akĩmũiguĩra tha. 34 Agĩthiĩ harĩ we,
akĩmuoha ironda, na akĩmũitĩrĩria maguta na ndibei.
Agĩcooka akĩmuoya, akĩmũhaicia igũrũ rĩa ndigiri yake,
akĩmũtwara nyũmba ya ageni, akĩmũmenyerera. 35
Kwarooka gũkĩa Mũsamaria ũcio akĩruta dinari igĩrĩ,
agĩcinengera mwene nyũmba ĩyo ya ageni, akĩmwĩra
atĩrĩ, 'Mũmenyagĩrĩre, na ndacooka nĩngagũcookeria
kĩrĩa kĩngĩ ũgaakorwo ũhũthĩrĩte.' 36 "Ũgwĩciiria nĩ
mũndũ ũrĩkũ wa acio atatũ watuĩkire mũndũ wa itũũra
harĩ mũndũ ũcio wanyiitĩtwo nĩ atunyani?" 37 Nake
mũrutani ũcio wa watho akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ ũrĩa
wamũiguĩriire tha." Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ ũgeeke o
ta ũguo." 38 Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake marĩ njĩra-inĩ
magĩthiĩ, nĩatoonyire gatũũra kamwe kũrĩa aanyiitirwo
ũgeni mũciĩ kwa mũtumia wetagwo Maritha. 39 Maritha
aarĩ na mwarĩ wa nyina wetagwo Mariamu, nake aikarĩte
magũrũ-inĩ ma Mwathani athikĩrĩirie ũrĩa oigaga. 40
Nowe Maritha nĩarĩ na mĩhang'o nĩ ũndũ wa maũndũ
marĩa mothe magĩrĩire kũhaarĩrio. Agĩũka harĩ Jesũ,
akĩmũũria atĩrĩ, "Mwathani, kaĩ ũtarona ũrĩa mwarĩ
wa maitũ andekereirie wĩra? Mwĩre oke andeithie!" 41
Nake Mwathani akĩmũcookeria atĩrĩ, "Maritha, Maritha,
nĩũtangĩkĩte, na ũgethĩĩnia na maũndũ maingĩ, 42
no nĩ harĩ ũndũ ũmwe tu ũbataranĩtie. Mariamu
nĩethuurĩire ũndũ ũrĩa mwega makĩria, naguo ũndũ
ũcio ndangĩtunywo."

11 Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Jesũ aarĩ handũ akĩhooya.
Rĩrĩa aarĩkirie kũhooya, mũrutwo ũmwe wake
akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathani, tũrute kũhooya o ta ũrĩa
Johana aarutire arutwo ake." 2 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ,
"Rĩrĩa mũkũhooya, ugagai atĩrĩ: "'Ithe witũ (ũrĩ Igũrũ),
rĩĩtwa rĩaku nĩrĩamũrwo, ũthamaki waku nĩũũke. (Ũrĩa
wendete nĩwĩkagwo gũkũ thĩ, o ta ũrĩa gwĩkagwo kũu
igũrũ.) 3 Tũheage o mũthenya irio ciitũ cia gũtũigana. 4
Na ũtũrekere mehia maitũ, o ta ũrĩa o na ithuĩ tũrekagĩra
arĩa othe matwĩhagĩria. Na ndũgatũtware magerio-inĩ
(no kũhonokia ũtũhonokagie ũũru-inĩ).'" 5 Agĩcooka
akĩmeera atĩrĩ, "Mũndũ ũmwe wanyu angĩkorwo arĩ
na mũrata nake athiĩ gwake ũtukũ gatagatĩ amwĩre
atĩrĩ, 'Mũrata wakwa, he mĩgate ĩtatũ, 6 nĩgũkorwo
ndĩ na mũrata wakwa wanjeerera, na ndirĩ na kĩndũ
gĩa kũmũhe arĩe.' 7 "Nake mũndũ ũcio ũrĩ nyũmba
thĩinĩ amũcookerie atĩrĩ, 'Tiga gũũthĩĩnia. Nĩndĩkĩtie
kũhinga mũrango na tũrĩ toro hamwe na ciana ciakwa.
Ndingĩhota gũũkĩra ngũhe mĩgate.' 8 Ngũmwĩra atĩrĩ,
o na angĩkorwo ndangĩũkĩra amũhe mĩgate ĩyo nĩ
ũndũ wa ũrata-rĩ, no nĩ ũndũ wa ũrĩa amũringĩrĩirie-rĩ,
mũndũ ũcio nĩegũũkĩra amũhe kĩrĩa gĩothe abatairio
nĩkĩo." 9 "Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ: Hooyai
na nĩmũkũheo; mathaai na nĩmũkuona; ringaringai
mũrango na nĩmũkũhingũrĩrwo. 10 Nĩgũkorwo ũrĩa
wothe ũhooyaga nĩaheagwo; na ũrĩa ũmaathaga nĩonaga;
na ũrĩa ũringaringaga mũrango nĩahingũragĩrwo. 11
"Nĩ mũciari ũrĩkũ thĩinĩ wanyu ũngĩĩtio thamaki nĩ
mwana wake, nake amũhe nyoka? 12 Kana eetio itumbĩ
amũhe kang'aurũ? 13 Angĩkorwo inyuĩ, o na mũrĩ ooru,
nĩmũũĩ kũhe ciana cianyu iheo njega-rĩ, Ithe wanyu
ũrĩa ũrĩ Igũrũ githĩ ndarĩkĩragĩrĩria kũhe Roho Mũtheru
kũrĩ arĩa mamũhooyaga!" 14 Na rĩrĩ, Jesũ nĩaingataga
ndaimono yume thĩinĩ wa mũndũ ũtaaragia. Rĩrĩa
ndaimono ĩyo yoimire, mũndũ ũcio ũtaaragia akĩaria,
nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ gĩkĩgega. 15 No amwe ao makiuga
atĩrĩ, "Aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli ũrĩa
mũnene wa ndaimono." 16 Nao andũ angĩ makĩmũgeria,
makĩmũũria amaringĩre kĩama kiumĩte igũrũ. 17
Jesũ nĩamenyire ũrĩa meciiragia, nake akĩmeera atĩrĩ:
"Ũthamaki o wothe ũngĩgayũkana ũũkanĩrĩre guo
mwene no ũharagane, nayo nyũmba ĩngĩgayũkana
yũkanĩrĩre yo nyene no ĩgwe. 18 Angĩkorwo Shaitani
nĩagayũkanĩte akeyũkĩrĩra we mwene-rĩ, ũthamaki wake
ũngĩkĩĩhaanda atĩa? Ndoiga ũguo tondũ mũroiga atĩ
niĩ nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli. 19
Ningĩ angĩkorwo niĩ nyingataga ndaimono na hinya wa
Beelizebuli-rĩ, arũmĩrĩri anyu maingataga ndaimono na
hinya wa ũ? Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, acio nĩo makaamũtuĩra
ciira. 20 Na rĩrĩ, ingĩkorwo nyingataga ndaimono
na hinya wa kĩara kĩa Ngai-rĩ, ũthamaki wa Ngai
nĩũũkĩte kũrĩ inyuĩ. 21 "Rĩrĩa mũndũ njamba oya
indo ciake ciothe cia mbaara, arangĩre nyũmba yake
mwene, indo ciake ciikaraga irĩ ngitĩre. 22 No rĩrĩ,
mũndũ ũngĩ ũrĩ na hinya kũmũkĩra angĩmũtharĩkĩra
amũtoorie, nĩamũtunyaga indo ciake cia mbaara iria

ehokete, na akagaĩra andũ indo iria akoragwo atahĩte.
23 “Mũndũ ũrĩa ũtarĩ hamwe na niĩ, ũcio nĩ thũ
yakwa, na ũrĩa ũtacookanagĩrĩria hamwe na niĩ, ũcio nĩ
kũhurunja ahurunjaga. 24 “Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa ngoma
thũku yoima thĩinĩ wa mũndũ, ĩtuĩkanagĩria werũ-inĩ
ĩgĩcaria ũhurũko na ĩkawaga. Hĩndĩ ĩyo ĩkoiga atĩrĩ,
‘Nĩngũcooka nyũmba ĩrĩa ndoimire.’ 25 Na yacooka
ĩgakora nyũmba ĩyo ĩrĩ haate, ĩgathondekwo wega.
26 Hĩndĩ ĩyo ngoma ĩyo thũku ĩkagĩĩra ngoma ingĩ
mũgwanja thũku makĩria mayo, igatoonya, igaikara
kuo. Naguo mũikarĩre wa mũndũ ũcio ũgathũka gũkĩra
wa mbere.” 27 Rĩrĩa Jesũ aaragia maũndũ maya-rĩ,
mũndũ-wa-nja warĩ gatagatĩ-inĩ ga kĩrĩndĩ akĩanĩrĩra
na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ
maitũguo ũrĩa wagũciarire na agĩkuongithia.” 28 Nake
Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ arĩa maiguaga
kiugo kĩa Ngai na magagĩathĩkĩra.” 29 Na rĩrĩa kĩrĩndĩ
kĩa andũ kĩongererekire-rĩ, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rũrũ nĩ
rũciaro rwaganu. Rũũragia rũringĩrwo kĩama, no gũtirĩ
kĩama rũkaringĩrwo tiga o kĩrĩa kĩaringĩirwo Jona. 30
Nĩgũkorwo o ta ũrĩa Jona aarĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ
a Nineve, ũguo noguo Mũrũ wa Mũndũ egũkorwo arĩ
kĩmenyithia kũrĩ rũciaro rũrũ. 31 Mũtumia-mũthamaki
ũrĩa wa mwena wa Gũthini nĩakarũgama hĩndĩ ya ciira
hamwe na andũ a rũciaro rũrũ arũtuĩre ciira, nĩgũkorwo
oimire ituri cia thĩ oke athikĩrĩrie ũũgĩ wa Solomoni,
na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Solomoni arĩ haha. 32
Andũ a Nineve nĩmakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe
na rũciaro rũrũ marũtuĩre ciira; nĩgũkorwo nĩmeririre
maahunjĩirio nĩ Jona, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Jona
arĩ haha. 33 “Gũtirĩ mũndũ ũgwatagia tawa agacooka
akaũiga handũ ũtangĩoneka kana akaũiga rungu rwa
irebe, no aũigaga handũ igũrũ nĩguo arĩa megũtoonya
nyũmba mathererwo nĩ ũtheri. 34 Riitho rĩaku nĩrĩo
tawa wa mwĩrĩ waku. Rĩrĩa maitho maku marĩ mega,
mwĩrĩ waku wothe o naguo ũkoragwo ũiyũrĩte ũtheri.
No rĩrĩa matarĩ mega-rĩ, mwĩrĩ waku o naguo ũkoragwo
ũiyũrĩte nduma. 35 Hakĩrĩ ũguo-rĩ, menyerera ũtheri
ũrĩa ũrĩ thĩinĩ waku ndũgatuĩke nduma. 36 Nĩ ũndũ
ũcio-rĩ, mwĩrĩ waku wothe ũngĩiyũrwo nĩ ũtheri, na
ndũrĩ handũ harĩ nduma, nĩũrĩtheragĩrwo nĩ ũtheri
biũ, o ta ũrĩa ũtheri wa tawa ũkũmũrĩkagĩra.” 37 Hĩndĩ
ĩrĩa Jesũ aarĩkirie kwaria, Mũfarisai ũmwe akĩmũnyiita
ũgeni gwake makarĩanĩre; nĩ ũndũ ũcio agĩthiĩ, agĩikara
metha-inĩ. 38 No Mũfarisai ũcio ona ũguo akĩgega
nĩ ũndũ Jesũ ndaambire gwĩthamba moko atanarĩa
irio. 39 Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ Afarisai
mũthambagia gĩkombe na thaani mwena wa na igũrũ,
no thĩinĩ wanyu mũiyũrĩtwo nĩ ũkoroku na waganu.
40 Inyuĩ irimũ ici! Githĩ ũrĩa wombire mwena wa na
nja to we wombire mwena wa na thĩinĩ? 41 No rĩrĩ,
heagai athĩĩni kĩrĩa kĩrĩ thĩinĩ wa thaani, na hĩndĩ
ĩyo indo ciothe nĩigũtuĩka theru harĩ inyuĩ.” 42 “Kaĩ
mũrĩ na haaro inyuĩ Afarisai-ĩ! Tondũ mũrutagĩra Ngai
gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa terere, na togotia na nyeni cia
mĩthemba yothe no mũkaaga kũrũmbũiya kĩhooto na
wendani wa Ngai. Mwaagĩrĩirwo nĩ gwĩkaga maũndũ
macio mũtegũtiganĩria macio mangĩ ma mbere. 43
“Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ Afarisai-ĩ! Tondũ mwendaga
gũikarĩra itĩ iria cia mbere thunagogi-inĩ na mũgeithagio
mũrĩ ndũnyũ-inĩ. 44 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, tondũ
mũtariĩ ta mbĩrĩra itarĩ rũũri iria andũ mageragĩra
igũrũ rĩacio matekũmenya.” 45 Mũrutani ũmwe wa
Watho akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, rĩrĩa
ũkwaria maũndũ macio-rĩ, nĩũratũruma o na ithuĩ.” 46
Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na inyuĩ arutani a
Watho kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ mũkuuithagia andũ
mĩrigo mĩritũ ĩrĩa matangĩhota gũkuua, na inyuĩ ene
mũtingĩmĩhutia o na kaara kamwe mũmateithie. 47
“Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ mwakagĩra anabii mbĩrĩra,
o arĩa mooragirwo nĩ maithe manyu ma tene. 48 Nĩ
ũndũ ũcio mũgakĩruta ũira atĩ nĩmwĩtĩkanĩtie na ũrĩa
maithe manyu meekire; atĩ nĩo mooragire anabii, na
inyuĩ mũkamaakĩra mbĩrĩra. 49 Tondũ wa ũguo ũũgĩ wa
Ngai uugĩte atĩrĩ, ‘Nĩngamatũmĩra anabii na atũmwo,
moorage amwe ao na manyariire arĩa angĩ.’ 50 Nĩ ũndũ
ũcio rũciaro rũrũ nĩrũgaciirithĩrio thakame ya anabii
othe ĩrĩa yanaitwo kuuma o kĩambĩrĩria gĩa thĩ, 51
kuuma thakame ya Habili nginya thakame ya Zekaria
ũrĩa woragĩirwo gatagatĩ-inĩ ga kĩgongona na handũ
harĩa hatheru. Ĩĩ nĩguo, ngũmwĩra atĩrĩ, rũciaro rũrũ
nĩrũkaherithĩrio thakame ĩyo. 52 “Kaĩ mũrĩ na haaro
inyuĩ arutani a watho-ĩ! Tondũ nĩmweheretie kĩhingũro
kĩa ũmenyo. Inyuĩ ene mũtiigana gũtoonya, na arĩa
marenda gũtoonya mũkamagiria.” 53 Jesũ aarĩkia
kuuma kũu, Afarisai na arutani a watho makĩambĩrĩria
kũmũkararia marĩ na ũũru mũno na kũmũũgita na
kũmũũria ciũria nĩguo aarie maũndũ maingĩ, 54
makĩgeria kũmũtega maigue kana nĩ harĩ ũndũ mũũrũ
angĩaria.

12 O hĩndĩ ĩyo, rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩa andũ ngiri nyingĩ
kĩonganĩte hamwe, nginya makarangana-rĩ,
Jesũ akĩamba kwarĩria arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ,
“Mwĩmenyererei ndawa ya kũimbia mĩgate ya Afarisai,
na nĩyo ũhinga. 2 Gũtirĩ ũndũ mũhithanie ũtakaguũrio,
o na kana ũndũ mũhithe ũtakamenyeka. 3 Maũndũ
marĩa mwarĩirie nduma-inĩ, makaiguuo mũthenya
barigici, na ũrĩa wothe mwanahehanĩrĩra matũ-inĩ mũrĩ
tũnyũmba twa thĩinĩ, nĩũkanĩrĩrwo kuuma nyũmba
igũrũ. 4 “Ngũmwĩra atĩrĩ arata akwa, tigagai gwĩtigĩra
arĩa mooragaga mwĩrĩ na thuutha ũcio gũtirĩ ũndũ
mangĩhota gwĩka. 5 No nĩ ngũmuonia ũrĩa inyuĩ
mwagĩrĩirwo nĩ gwĩtigĩra: Mwĩtigagĩrei ũrĩa ũngĩũraga
mwĩrĩ na thuutha wa ũguo arĩ na ũhoti wa gũikia
mũndũ Jehanamu. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mwĩtigagĩrei
ũcio. (Geenna g1067) 6 Githĩ tũnyoni tũtano tũtiendagio
tũthendi twĩrĩ? No rĩrĩ, gũtirĩ o na kamwe gatuo Ngai
ariganagĩrwo nĩko. 7 No ti-itherũ, o na njuĩrĩ cianyu cia
mũtwe nĩ ndare. Tigagai gwĩtigĩra, inyuĩ mũrĩ a bata
gũkĩra tũnyoni tũingĩ. 8 “Ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe
ũkanyumbũra mbere ya andũ, o nake Mũrũ wa Mũndũ
nĩakamumbũra mbere ya araika a Ngai. 9 No ũrĩa
ũkangaana mbere ya andũ ũcio nĩagakaanwo mbere ya
araika a Ngai. 10 Nake mũndũ o wothe ũrĩa ũgaacambia
Mũrũ wa Mũndũ nĩakarekerwo, no ũrĩa wothe ũkaruma
Roho Mũtheru ndakarekerwo. 11 “Rĩrĩa mũgaatwarwo
mbere ya thunagogi, na mbere ya aathani na anene
mũciirithio-rĩ, mũtikanetange na ũrĩa mũgacookia kana
ũrĩa mũkoiga, 12 nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo Roho Mũtheru

nĩakamũruta ũrĩa mwagĩrĩirwo nĩ kuuga.” **13** Mũndũ
ũmwe warĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ acio akĩmwĩra atĩrĩ,
“Mũrutani, ĩra mũrũ wa maitũ tũgayane nake igai
riitũ.” **14** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ
ũyũ, nũũ ũnduĩte wa kũmũtuithania ciira kana wa
kũmũgayania indo cianyu?” **15** Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ,
“Mwĩmenyererei! Mũtigakorokere maũndũ; nĩgũkorwo
muoyo wa mũndũ ndũthimagwo na mũigana wa indo iria
arĩ nacio.” **16** Agĩcooka akĩmahe ũhoro na ngerekano,
akĩmeera atĩrĩ, “Mũgũnda wa mũndũ ũmwe gĩtonga
nĩwaciarire mũno. **17** Nake akĩĩyũria na ngoro yake atĩrĩ,
‘Ngwĩka atĩa? Ndirĩ na handũ ha kũiga magetha makwa.’
18 “Agĩcooka akiuga atĩrĩ, ‘Nĩndamenya ũrĩa ngwĩka.
Ngũtharia makũmbĩ makwa, njake mangĩ manene kũrĩ
mo, njige magetha makwa mothe na indo ciakwa
ciothe kuo. **19** Njooke njĩĩre ngoro yakwa atĩrĩ, “Ũrĩ na
indo nyingĩ njega wĩigĩire cia gũkũigana mĩaka mĩingĩ.
Wĩhuurũkĩre, ũrĩe na ũnyue, na ũcanjamũke.”’ **20** “No
Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Wee kĩrimũ gĩkĩ! Ũtukũ ũyũ wa
ũmũthĩ nĩũgwĩtio muoyo waku. Indo icio wĩigĩire-rĩ,
igaatuĩka cia ũ?’ **21** “Ũguo nĩguo gũgaatuĩka harĩ mũndũ
o wothe ũrĩa wĩigagĩra mĩthithũ, no akaaga gwĩtongia na
ũhoro wa Ngai.” **22** Jesũ agĩcooka akĩĩra arutwo ake atĩrĩ,
“Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, mũtigetangage nĩ ũndũ
wa mĩoyo yanyu nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩĩaga, kana kĩrĩa
mũrĩhumbaga mĩĩrĩ yanyu. **23** Muoyo-rĩ, ũrĩ bata gũkĩra
irio, naguo mwĩrĩ ũrĩ bata gũkĩra nguo. **24** Ta mwĩciiriei
ũhoro wa mahuru: Matihaandaga kana makagetha, o na
matirĩ kũndũ gwa kũiga irio kana makũmbĩ, no Ngai
nĩamaheaga irio. Inyuĩ githĩ mũtirĩ a bata mũno gũkĩra
nyoni! **25** Nũũ wanyu ũngĩhota kuongerera muoyo
wake ithaa o na rĩmwe nĩ ũndũ wa gwĩtanga? **26** Rĩu-
rĩ, angĩkorwo mũtingĩhota gwĩka ũndũ mũnini ũguo-
rĩ, mũgĩtangĩkaga na maũndũ macio mangĩ nĩkĩ?” **27**
Ta mwĩcũraniei ũrĩa itoka ikũraga. Itirutaga wĩra kana
ikogotha ndigi. No ngũmwĩra atĩrĩ, o na Solomoni arĩ
na riiri wake wothe, ndaagemete ta kĩmwe gĩacio. **28**
Angĩkorwo ũguo nĩguo Ngai ahumbaga nyeki ya gĩthaka,
ĩrĩa ĩrĩ ho ũmũthĩ na rũciũ igaikio mwaki-inĩ-rĩ, githĩ
inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga makĩria, inyuĩ mwĩtĩkĩtie o
hanini! **29** Tigagai gũthĩĩnĩka ngoro-inĩ cianyu nĩ ũndũ
wa kĩrĩa mũrĩrĩĩaga kana mũrĩnyuuaga; mũtigatangĩkage
nĩ ũndũ wa ũguo. **30** Nĩgũkorwo maũndũ maya mothe
nĩmo andũ a gũkũ thĩ arĩa matetĩkĩtie Ngai macaranagia
namo, no Ithe wanyu nĩoĩ atĩ nĩmũbatarĩtio nĩmo. **31** No
rĩrĩ, caragiai ũthamaki wake, na maũndũ maya mangĩ
mothe nĩmũrĩheagwo o namo. **32** “Tigagai gwĩtigĩra,
inyuĩ rũũru rũrũ rũnini, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩonete
arĩ wega kũmũhe ũthamaki ũcio. **33** Endiai indo iria
mũrĩ nacio mũcooke mũteithie athĩĩni. Mwĩthondekerei
ibeeti cia mbeeca iria itangĩtarũka, na mwĩgĩĩre na
kĩgĩĩna igũrũ kĩrĩa gĩtangĩthira, kũrĩa gũtarĩ mũici
ũngĩkuhĩrĩria na gũtirĩ memenyi cia gũkĩananga **34**
Nĩgũkorwo o kũrĩa mĩthiithũ wanyu ĩrĩ, nokuo ngoro
cianyu o nacio irĩkoragwo irĩ. **35** “Ikaragai mwĩhotorete,
mwĩhaarĩirie gũtungata, na mũige matawa manyu
magĩakanaga, **36** o ta andũ metereire mwathi wao acooke
kuuma iruga-inĩ rĩa kĩhikanio, nĩguo rĩrĩa agaacooka,
aaringaringa mũrango mamũhingũrĩre o narua. **37**
Nĩũgakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata iria mwathi
wacio agaakora ciĩiguĩte rĩrĩa agacooka. Ngũmwĩra
atĩrĩ na ma, nĩakehotora acitungatĩre, aciikarie metha-
inĩ, na acooke acirehere irio irĩe. **38** Nĩũgakorwo
ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata iria mwathi wacio
agaakora ciĩhaarĩirie, o na angĩgooka ũtukũ gatagatĩ
kana thaa kenda gũgĩkĩa. **39** No rĩrĩ, menyai ũũ: Korwo
mwene nyũmba nĩamenyete ithaa rĩrĩa mũici egũũka-
rĩ, ndangĩarekire nyũmba yake ĩtuuo. **40** O na inyuĩ
no nginya mũikarage mwĩhaarĩirie, tondũ Mũrũ wa
Mũndũ agooka ithaa rĩrĩa mũtamwĩrĩgĩrĩire.” **41** Petero
akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ ithuĩ ũrahe ũhoro na
ngerekano ĩno kana ũreera mũndũ o wothe?” **42** Nake
Mwathani agĩcookia akĩmũũria atĩrĩ, “Ndungata ya
kwĩhokwo na njũgĩ, o ĩrĩa mwathi wayo angĩĩhokera
kũroraga ndungata ciake, na ĩciheage irio hĩndĩ ĩrĩa
yagĩrĩire, nĩĩrĩkũ? **43** Nĩũgakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ
ndungata ĩyo, ĩrĩa mwathi wayo agooka akore ĩgĩĩka
ũguo. **44** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamĩĩhokera indo
ciake ciothe. **45** No rĩrĩ, ĩ ndungata ĩyo ĩngĩĩra na ngoro
yayo atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa ndaracooka narua,’ nayo
yambĩrĩrie kũhũũra ndungata cia arũme na cia andũ-a-
nja, na kũrĩa na kũnyua na kũrĩĩo-rĩ, **46** Mwathi wa
ndungata ĩyo agooka mũthenya ũrĩa ĩtamwĩrĩgĩrĩire
o na ithaa rĩrĩa ĩtooĩ, nake nĩakamĩherithia mũno, na
amĩtuĩre ciira ta wa andũ arĩa matarĩ ehokeku. **47**
“Ndungata ĩrĩa ĩmenyaga ũrĩa mwathi wayo endaga na
ndĩĩhaaragĩria kana ĩgeeka ũrĩa Mwathi wayo endaga,
ĩkaahũũrwo mahũũra maingĩ. **48** No ĩrĩa ĩtooĩ na nĩĩkaga
maũndũ marĩa magĩrĩire kũherithanĩrio, ĩkaahũũrwo
mahũũra matarĩ maingĩ. Ũrĩa wothe ũheetwo indo
nyingĩ, ageetio indo nyingĩ; nake ũrĩa wĩhokeirwo nyingĩ
makĩria nĩageetio nyingĩ makĩria. **49** “Njũkĩte kũrehe
mwaki gũkũ thĩ, naarĩ korwo mwaki ũcio nĩwambĩrĩirie
gwakana! **50** No ndĩ na ũbatithio ndĩrĩbatithio naguo, no
kaĩ nĩngũthĩĩnĩka mũno ũngĩgaakinya-ĩ! **51** Mũgwĩciiria
ndokire kũrehe thayũ gũkũ thĩ? Ngũmwĩra atĩrĩ,
ũguo tiguo, ndookire kũrehe nyamũkano. **52** Kuuma
rĩu gũthiĩ na mbere, andũ atano a mũciĩ ũmwe
marĩkoragwo magayũkanĩte, atatũ magookĩrĩra eerĩ,
nao eerĩ magookĩrĩra atatũ. **53** Nao marĩkoragwo
magayũkanĩte ũũ, ithe agookĩrĩra mũriũ nake mũriũ
agookĩrĩra ithe, nyina agookĩrĩra mwarĩ nake mwarĩ
agookĩrĩra nyina, nyaciarawe agookĩrĩra mũtumia wa
mũriũ nake mũtumia wa mũriũ agookĩrĩra nyaciarawe.”
54 Jesũ akĩĩra kĩrĩndĩ kĩu atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa muona itu
rĩkĩambata riumĩte ithũĩro, o rĩmwe muugaga atĩrĩ,
‘Nĩgũkuura mbura,’ na gũkoira. **55** Hĩndĩ ĩrĩa rũhuho
rwahurutana ruumĩte gũthini muugaga atĩrĩ, ‘Nĩgũkũgĩa
na ũrugarĩ,’ na gũkagĩa. **56** Inyuĩ hinga ici! Nĩmũũĩ wega
gũkũũrana ũrĩa igũrũ na thĩ gũtariĩ. Mũkĩremagwo
nĩgũkũũrana ũhoro wa mahinda maya tũrĩ nĩkĩ? **57**
“Mwagaga gwĩtuĩra inyuĩ ene ũrĩa kwagĩrĩire nĩkĩ? **58**
Na rĩrĩ, rĩrĩa mũrathiĩ na thũ yaku kũrĩ mũciirithania-
rĩ, geria mũno wĩiguithanie nayo mũrĩ o njĩra-inĩ,
ndĩgagũkururie ĩgũtware kũrĩ mũciirithania, nake
mũciirithania akũneane kũrĩ mũnene, nake mũnene
ũcio agũikie njeera. **59** Ngũkwĩra atĩrĩ, ndũkoima kuo
ũtarĩhĩte thiirĩ wothe, hatarĩ gathendi ũgũtigia.”

13 Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe maarĩ ho hĩndĩ
ĩyo, arĩa meerire Jesũ ũhoro wa andũ a Galili
arĩa mooragĩtwo nĩ Pilato makĩruta magongona, nayo
thakame yao igĩtukana na ya nyamũ cia magongona
mao. **2** Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Anga mũgwĩciiria
atĩ andũ acio maanyariirirwo ũguo tondũ acio maarĩ
ehia gũkĩra andũ acio angĩ othe a Galili? **3** Ngũmwĩra
atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyuothe
mũkaniinwo o tao. **4** Kana andũ arĩa ikũmi na anana,
arĩa magwĩrĩirwo nĩ nyũmba ĩrĩa ndaaya kũu itũũra rĩa
Siloamu ĩkĩmooraga-rĩ, anga mũgwĩciiria atĩ maarĩ na
mahĩtia maingĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe maatũũraga
kũu Jerusalemu? **5** Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga
kwĩrira, o na inyuĩ inyuothe mũkaaniinwo o tao."
6 Agĩcooka akĩmaarĩria na ngerekano, akiuga atĩrĩ,
"Mũndũ ũmwe aarĩ na mũkũyũ wahandĩtwo thĩinĩ wa
mũgũnda wake wa mĩthabibũ, nake agĩthiĩ gũcaria
maciaro mũtĩ-inĩ ũcio, no ndaigana kuona ngũyũ o
na ĩmwe. **7** Nĩ ũndũ ũcio, akĩĩra mũruti wa wĩra
wa mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ atĩrĩ, 'Rĩu nĩ mĩaka
ĩtatũ njũkaga gũcaria maciaro mũkũyũ-inĩ, ũyũ na
ndirĩ ndoona ngũyũ o na ĩmwe. Ũteme! Ũũthũkagĩria
mũgũnda nĩkĩ?' **8** "No mũndũ ũcio akĩmũcookeria,
akĩmwĩra atĩrĩ, 'Mwathi ũyũ, nĩtũreke ũikare mwaka
ũngĩ ũmwe, ndĩũrĩmĩre na ndĩwĩkĩre thumu. **9** Naguo
ũngĩciara hĩndĩ ĩyo, nĩ wega! No ũngĩaga gũciara, no
ũtemwo.'" **10** Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe wa Thabatũ,
Jesũ nĩkũrutana aarutanaga thĩinĩ wa thunagogi ĩmwe,
11 nakuo gũgĩkorwo nĩ kwarĩ na mũtumia wonjetio nĩ
ngoma thũku mĩaka ikũmi na ĩnana. Atũire ainamĩrĩire
atekũhota gwĩtiira o na hanini. **12** Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ
aamuonire, akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũtumia ũyũ
nĩwohorwo kuuma kũrĩ wonje waku." **13** Agĩcooka
akĩmũigĩrĩra moko, na kahinda o kau agĩĩtiira, na
akĩgooca Ngai. **14** Nake mũnene wa thunagogi akĩrakara
mũno nĩ ũndũ wa Jesũ kũhonania mũthenya wa Thabatũ.
Nake akĩĩra andũ atĩrĩ, "He na mĩthenya ĩtandatũ ya
kũruta wĩra. Nĩ ũndũ ũcio, ũkagai kũhonio mĩthenya
ĩyo, no ti mũthenya wa Thabatũ." **15** Nowe Mwathani
akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Inyuĩ hinga ici! Githĩ o
mũndũ wanyu ndohoraga ndegwa yake kana ndigiri
yake yume kiugũ mũthenya wa Thabatũ, amĩtware
ĩthiĩ ĩkanyue maaĩ? **16** Nake mũtumia ũyũ mwarĩ
wa Iburahĩmu, ũrĩa ũtũire ohetwo nĩ Shaitani mĩaka
ikũmi na ĩnana; ndakĩagĩrĩrwo nĩ kuohorwo o na kũrĩ
mũthenya wa Thabatũ?" **17** Rĩrĩa oigire ũguo, thũ ciake
ciothe igĩconoka, no kĩrĩndĩ kĩu kĩa andũ gĩgĩkena nĩ
ũndũ wa maũndũ ma magegania marĩa eekaga. **18** Ningĩ
Jesũ akĩũria atĩrĩ, "Ũthamaki wa Ngai ũhaanaine na
kĩ? Na ngũũgerekania na kĩĩ? **19** Ũhaana ta mbeũ ya
karatarĩ ĩrĩa mũndũ oire akĩhaanda mũgũnda wake.
Igĩkũra ĩgĩtuĩka mũtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka
igĩaka itara honge-inĩ ciaguo." **20** Ningĩ akĩũria atĩrĩ,
"Ingĩgerekania ũthamaki wa Ngai na kĩĩ? **21** Ũhaana
ta ndawa ya kũimbia mĩgate ĩrĩa mũndũ-wa-nja ooire
na akĩmĩtukania na mũtu mũingĩ, o nginya wothe
ũkĩimba." **22** Nake Jesũ agĩthiĩ ahĩtũkĩire matũũra-
inĩ na tũtũũra-inĩ akĩrutanaga erekeire Jerusalemu.
23 Nake mũndũ ũmwe akĩmũũria atĩrĩ, "Mwathani
anga no andũ anini tu makahonokio?" Nake akĩmeera
atĩrĩ, **24** "Geragiai na hinya gũtoonyera mũrango ũrĩa
mũceke; tondũ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ aingĩ nĩ makaageria
gũtoonya, no matikahota. **25** Rĩrĩa mwene nyũmba
agaakorwo okĩrĩte na ahinge mũrango-rĩ, mũkaarũgama
hau nja mũkĩringaringaga mũrango mũkĩmũthaithaga,
mũkoiga atĩrĩ, 'Mwathi witũ, tũhingũrĩre mũrango.'
"Nake nĩakamũcookeria amwĩre atĩrĩ, 'Niĩ ndimũũĩ o
na ndiũĩ kũrĩa muumĩte.' **26** "Hĩndĩ ĩyo nĩmũkoiga
atĩrĩ, 'Nĩtwarĩĩanagĩra na tũkanyuuanĩra nawe, o na
nĩwarutanaga njĩra-inĩ cia matũũra maitũ.' **27** "Nowe
nĩakamacookeria atĩrĩ, 'Niĩ ndimũũĩ, o na ndiũĩ kũrĩa
muumĩte. Njehererai, inyuĩ inyuothe mwĩkaga ũũru!' **28**
"Kũu nĩgũkagĩa na kĩrĩro, na kũhagarania magego, rĩrĩa
mũkoona Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, na anabii
othe marĩ ũthamaki-inĩ wa Ngai, no inyuĩ mũkorwo
mũikĩtio nja. **29** Nao andũ nĩmagooka kuuma mwena
wa irathĩro, na wa ithũĩro, na wa gathigathini, na wa
gũthini, maikare thĩ iruga-inĩ kũu ũthamaki-inĩ wa Ngai.
30 No ti-itherũ, nĩ kũrĩ andũ marĩ thuutha magaatuĩka a
mbere, na nĩ kũrĩ a mbere magaatuĩka a thuutha." **31** O
hĩndĩ ĩyo Afarisai amwe magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra
atĩrĩ, "Uma gũkũ ũthiĩ kũndũ kũngĩ. Herode nĩarenda
gũkũũragithia." **32** Nake agĩcookia atĩrĩ, "Thiĩi mũkeere
mbwe ĩyo atĩrĩ, 'Ũmũthĩ na rũciũ ngũkorwo ngĩingata
ndaimono na ngĩhonia andũ, na mũthenya wa ĩtatũ
ndĩĩkie wĩra wakwa.' **33** O na kũrĩ ũguo, ũmũthĩ na
rũciũ o na oke no nginya ngorwo ngĩthiĩ o na mbere,
nĩgũkorwo ti-itherũ gũtirĩ mũnabii ũngĩkuĩra nja ya
Jerusalemu! **34** "Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu, Jerusalemu,
wee ũragaga anabii, na ũkahũũra na mahiga nyuguto
arĩa matũmĩtwo kũrĩ we, nĩ maita maingĩ atĩa ndanenda
gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe o ta ũrĩa ngũkũ
ĩcookanagĩrĩria tũcui twayo mathagu-inĩ mayo, no
ndũnjĩtĩkagĩria! **35** Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku ĩiyũrĩte ihooru.
Ngũmwĩra atĩrĩ, mũtikanyona rĩngĩ o nginya rĩrĩa
mũkoiga atĩrĩ, 'Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na
rĩĩtwa rĩa Mwathani.'"

14 Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ
nĩathiire kũrĩa irio nyũmba ya mũnene ũmwe
wa Afarisai, nao andũ maikarĩte mamũrorete mũno.
2 Na hau mbere yake nĩ haarĩ na mũndũ warũarĩte
mũrimũ wa kũimba mwĩrĩ. **3** Jesũ akĩũria Afarisai na
arutani a watho atĩrĩ, "Watho nĩwĩtĩkĩrĩtie kũhonania
mũthenya wa Thabatũ, kana ndwĩtĩkĩrĩtie?" **4** No-o
magĩkira ki. Nake akĩnyiita mũndũ ũcio, akĩmũhonia
na akĩmwĩra athiĩ. **5** Agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, "Nũũ
wanyu ũngĩaga kũruta mũriũ irima, kana ndegwa yake
ĩgwĩte irima rĩa maaĩ mũthenya wa Thabatũ?" **6** Nao
makĩaga ũndũ wa kũmũcookeria. **7** Rĩrĩa Jesũ oonire
ũrĩa ageni maathuuraga itĩ iria ciaikaragĩrwo nĩ ageni a
gũtĩĩo maikarĩre cio-rĩ, akĩmahe ngerekano ĩno, akiuga
atĩrĩ: **8** "Mũndũ angĩgwĩta iruga-inĩ rĩa kĩhikanio-rĩ,
ndũgaikarĩre itĩ iria ciigĩirwo ageni a gũtĩĩo, tondũ
no hakorwo mũndũ ũngĩ mũtĩĩe gũgũkĩra wĩtĩtwo nĩ
mwene iruga. **9** Kũngĩkĩhaana ũguo-rĩ, mwene iruga
ũrĩa ũmwĩtĩte inyuĩ eerĩ no ooke, akwĩre atĩrĩ, 'Eherera
mũndũ ũyũ gĩtĩ kĩu.' Hĩndĩ ĩyo, nĩũgaaikara thuutha biũ
ũconokete. **10** No hĩndĩ ĩrĩa ũngĩtwo-rĩ, ikaragĩra itĩ
cia thuutha, nĩgeetha ũrĩa ũgwĩtĩte ooka, akwĩre atĩrĩ,

‘Mũrata wakwa, thiĩ ũgaikare harĩa mbere.’ Hĩndĩ ĩyo
nĩũkaheo gĩtĩĩo maitho-inĩ ma ageni arĩa angĩ othe. **11**
Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyiihio,
na ũrĩa wothe wĩnyiihagia nĩagatũũgĩrio.” **12** Jesũ
agĩcooka akĩĩra mũndũ ũcio wamwĩtĩte atĩrĩ, “Waruga
iruga rĩa mũthenya kana rĩa hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũgetage o
arata aku kana ariũ a thoguo, kana andũ anyu, o na
kana andũ arĩa atongu a itũũra rĩanyu; ũngĩka ũguo-
rĩ, nao nĩmagagwĩta na nĩ ũndũ ũcio makũrĩhe ũguo
ũmekĩte. **13** No hĩndĩ ĩrĩa waruga iruga ĩtaga athĩĩni, na
cionje, na ithua, na atumumu, **14** nawe nĩũkarathimwo.
O na gũtuĩka matingĩhota gũkũrĩha, nĩũkarĩhwo hĩndĩ
ĩrĩa andũ arĩa athingu makaariũkio.” **15** Na rĩrĩa mũndũ
ũmwe wa arĩa maikarĩte metha-inĩ hamwe nake aiguire
ũguo, akĩĩra Jesũ atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
ũkaarĩa irio iruga-inĩ rĩa ũthamaki wa Ngai.” **16** Nake
Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaarĩirie
iruga inene na agĩĩta ageni aingĩ. **17** Nacio thaa cia
kũrĩa ciakinya, agĩtũma ndungata yake ĩkeere andũ
arĩa meetĩtwo atĩrĩ, ‘Ũkai, nĩgũkorwo maũndũ mothe
nĩmahaarĩrie.’ **18** “Nao othe, o mũndũ akĩambĩrĩria
kũheana ciĩgwatio. Wa mbere akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ
ndĩragũrire mũgũnda na no nginya thiĩ ngawone. Thiĩ
ũmwĩre andekere.’ **19** “Ũrĩa ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ
ndĩragũrire ndegwa ikũmi cia kũrĩma, na nĩndĩrathiĩ
gũcigeria. Thiĩ ũmwĩre andekere.’ **20** “Nake ũngĩ akiuga
atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩrahikanirie, nĩ ũndũ ũcio ndiihota
gũũka.’ **21** “Ndungata ĩyo ĩgĩthiĩ, ĩkĩmenyithia mwathi
wayo ũhoro ũcio. Hĩndĩ ĩyo mwene mũciĩ akĩrakara na
agĩatha ndungata ĩyo akĩmĩĩra atĩrĩ, ‘Umagara narua
ũthiĩ njĩra-inĩ iria nene, o na tũcĩra-inĩ twa itũũra,
ũrehe athĩĩni, na cionje, na arĩa atumumu, o na ithua.’
22 “Nayo ndungata ĩyo ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa,
ũrĩa wathanire nĩwĩkĩtwo, na no hatigaire handũ.’ **23**
“Hĩndĩ ĩyo Mwathi wayo akĩĩra ndungata ĩyo atĩrĩ,
‘Umagara ũthiĩ rĩu njĩra-inĩ na ndeere-inĩ cia mĩgũnda,
ũkaringĩrĩrie andũ moke nĩgeetha nyũmba yakwa ĩiyũre.
24 Ngũmwĩra atĩrĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa acio
metĩtwo ũgaacama iruga rĩakwa.’” **25** Na rĩrĩ, andũ aingĩ
nĩmatwaranire na Jesũ, nake akĩmahũgũkĩra, akĩmeera
atĩrĩ, **26** “Mũndũ o wothe angĩũka kũrĩ niĩ na aage
gũthũũra ithe na nyina, na mũtumia wake, na ciana
ciake, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, o na muoyo wake
we mwene-rĩ, ndangĩhota gũtuĩka mũrutwo wakwa.
27 Nake mũndũ o wothe ũtegwĩkuuĩra mũtĩ wake wa
kwambĩrwo anũmĩrĩre, ndangĩhota gũtuĩka mũrutwo
wakwa. **28** “Atĩrĩrĩ, mũndũ ũmwe wanyu angĩenda
gwaka nyũmba ndaaya na igũrũ-rĩ, githĩ ndangĩamba
gũikara thĩ atare thogora nĩguo one kana wĩra na
mbeeca cia kũmĩrĩkia? **29** Nĩgũkorwo angĩremwo nĩ
kũmĩrĩkia thuutha wa gwaka mũthingi, andũ arĩa othe
marĩmĩonaga nĩmarĩmũthekagĩrĩra, **30** makoiga atĩrĩ,
‘Mũndũ ũyũ aambĩrĩirie gwaka nyũmba akĩremwo nĩ
kũmĩrĩkia.’ **31** “Kana mũthamaki angĩkorwo akiriĩ gũthiĩ
kũrũa mbaara na mũthamaki ũngĩ-rĩ, githĩ ndangĩamba
gũikara thĩ ecũũranie kana ahota kũrũa arĩ na andũ
ngiri ikũmi na mũthamaki ũrĩa ũroka kũmũũkĩrĩra arĩ
na andũ ngiri mĩrongo ĩĩrĩ? **32** Angĩona atĩ ndangĩhota
kũmũtooria, angĩtũmĩra mũthamaki ũcio ũngĩ andũ
arĩ o kũraya mathiĩ makamũũrie kũgĩe na thayũ. **33**
Ũguo noguo, mũndũ o wothe wanyu angĩaga kũrekia
indo ciothe iria arĩ nacio, ndangĩtuĩka mũrutwo wakwa.
34 “Na rĩrĩ, cumbĩ nĩ mwega, no cumbĩ ũngĩkorwo
nĩũthirĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta
cumbĩ na kĩ? **35** Cumbĩ ũcio ndũrĩ bata gũitwo tĩĩri-inĩ
o na kana gũitwo kĩara-inĩ, nĩgũteeo ũteagwo. “Ũrĩa ũrĩ
na matũ ma kũigua, nĩakĩigue.”

15 Na rĩrĩ, etia mbeeca cia igooti na “ehia” othe
nĩmoonganaga harĩ we nĩguo mamũigue. **2** No
Afarisai na arutani a watho magĩteta makiuga atĩrĩ,
“Mũndũ ũyũ nĩamũkagĩra ehia na akarĩĩanĩra nao.” **3**
Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmahe ngerekano ĩno akĩmeera
atĩrĩ: **4** “Mũndũ ũmwe wanyu angĩkorwo na ng’ondu
igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndatigaga icio
mĩrongo kenda na kenda kũu werũ-inĩ, athiĩ agacarie
ĩyo ĩmwe yũrĩte, nginya amĩone? **5** Na aarĩkia kũmĩona,
akamĩigĩrĩra ciande ciake akenete, **6** akainũka mũciĩ.
Agacooka ageeta arata ake na andũ a itũũra hamwe,
akameera atĩrĩ, ‘Ũkai tũkenanĩre nĩ ũndũ nĩnyonete
ng’ondu yakwa ĩrĩa ĩrorĩte.’ **7** Ngũmwĩra atĩrĩ, ũguo
noguo kũgĩaga gĩkeno kĩnene igũrũ nĩ ũndũ wa mũndũ
ũmwe mwĩhia wĩrirĩte, gũkĩra ũrĩa gũkenagwo nĩ
ũndũ wa andũ mĩrongo kenda na kenda athingu arĩa
matabatarĩtio nĩ kwĩrira. **8** “Kana mũtumia angĩkorwo
arĩ na icunjĩ ikũmi cia betha, ĩmwe yacio yũre-rĩ,
githĩ ndagwatagia tawa, akahaata nyũmba yothe, na
akamĩcaria na kĩyo o nginya amĩone? **9** Na amĩona-rĩ,
ageeta arata ake o na andũ a itũũra hamwe, akameera
atĩrĩ, ‘Ũkai tũkenanĩre tondũ nĩnyonete mbeeca yakwa
ĩrĩa ĩrorĩte.’ **10** Ngũmwĩra atĩrĩ, ũguo noguo gũkoragwo
na gĩkeno harĩ araika a Ngai nĩ ũndũ wa mwĩhia ũmwe
wĩrirĩte.” **11** Jesũ agĩthiĩ na mbere akĩmeera atĩrĩ,
“Nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe warĩ na ariũ eerĩ. **12**
Ũrĩa mũnini akĩĩra ithe atĩrĩ, ‘Baba ngaĩra igai rĩrĩa
rĩngĩgatuĩka rĩakwa.’ Nĩ ũndũ ũcio ithe akĩmagayania
indo ciake. **13** “Na matukũ manini mathira, mũriũ ũcio
mũnini agĩcookanĩrĩria indo ciake ciothe, akiumagara
agĩthiĩ bũrũri warĩ kũraya, na arĩ kũu agĩitanga indo
ciake na mũtũũrĩre wa ũmaramari. **14** Nake aarĩkia
kũhũthĩra indo ciake ciothe, gũkĩgĩa na ng’aragu nene
kũu bũrũri ũcio wothe, nake akĩambĩrĩria gũthĩĩnĩka. **15**
Nĩ ũndũ ũcio agĩthiĩ kũũria wĩra kũrĩ mũndũ ũmwe
wa bũrũri ũcio, nake akĩmũtwara akarĩithagie ngũrwe
gĩthaka-inĩ gĩake. **16** Nĩeriragĩria kwĩhũũnia na makoro
marĩa maarĩĩagwo nĩ ngũrwe icio tondũ gũtirĩ mũndũ
wamũheaga kĩndũ gĩa kũrĩa. **17** “Na rĩrĩa ecookerire,
akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndungata ciigana atĩa cia baba irĩ na
irio cia gũciigana o na igatigara, na niĩ nguagĩre gũkũ nĩ
ng’aragu! **18** Nĩngũũkĩra thiĩ kũrĩ baba ngamwĩre atĩrĩ:
Baba, nĩnjĩhĩirie Ngai na ngakwĩhĩria. **19** Ndĩagĩrĩirwo
nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ; ndua ta ndungata
ĩmwe yaku.’ **20** Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra, agĩthiĩ kũrĩ ithe.
“No arĩ o haraaya, ithe akĩmuona, nake akĩringwo nĩ tha
nĩ ũndũ wake; agĩteng’era kũrĩ mũrũwe, akĩmũhĩmbĩria
na akĩmũmumunya. **21** “Nake mũriũ akĩmwĩra atĩrĩ,
‘Baba, nĩnjĩhĩirie Ngai o na ngakwĩhĩria. Ndiagĩrĩirwo
nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ.’ **22** “No ithe
akĩĩra ndungata ciake atĩrĩ, ‘Thiĩi narua mũrehe nguo
ĩrĩa njega mũno mũmũhumbe, na mũmwĩkĩre gĩcũhĩ

kĩara, na iraatũ magũrũ. **23** Ningĩ mũrehe njaũ ya gĩcegũ ĩrĩa noru mũmĩthĩnje. Mũreke tũgĩe na iruga
na tũkũngũĩre. **24** Nĩgũkorwo mũriũ ũyũ wakwa ararĩ
mũkuũ na nĩariũkĩte; nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.' Nĩ
ũndũ ũcio makĩambĩrĩria gũkũngũĩra. **25** "Na rĩrĩ,
hĩndĩ ĩyo mũriũ ũrĩa mũkũrũ aarĩ mũgũnda. Na rĩrĩa
aakuhĩrĩirie mũciĩ akĩinũka-rĩ, akĩigua gũkĩinwo nyĩmbo
na ndũhiũ. **26** Nĩ ũndũ ũcio mũriũ ũcio agĩĩta ndungata
ĩmwe ya mũciĩ, akĩmĩũria gĩtũmi kĩa maũndũ macio. **27**
Nayo ndungata ĩyo ĩkĩmwĩra atĩrĩ, 'Mũrũ wa maitũguo
nĩokĩte, nake thoguo nĩamũthĩnjĩire njaũ ya gĩcegũ
ĩrĩa noru, tondũ nĩamũcookereire arĩ mwega na arĩ
mũgima.' **28** "Mũrũ wa nyina ũcio mũkũrũ akĩrakara na
akĩrega gũtoonya nyũmba. Nĩ ũndũ ũcio ithe akiuma
nja, akĩmũthaitha atoonye thĩinĩ. **29** No akĩĩra ithe
atĩrĩ, 'Ta thikĩrĩria! Ndũire ngũrutagĩra wĩra mĩaka ĩyo
yothe, na ndirĩ ndarega gũgwathĩkĩra. No rĩrĩ, ndũrĩ
waahe o na koori nĩguo tũkũngũĩre na arata akwa. **30**
No rĩrĩa mũrũguo ũyũ ũitangĩte indo ciaku na maraya
ainũka, ũkamũthĩnjĩra njaũ ya gĩcegũ ĩrĩa noru!' **31**
"Ithe akĩmwĩra atĩrĩ, 'Mũrũ wakwa, wee tũtũũraga nawe
hĩndĩ ciothe, na indo ciothe iria ndĩ nacio nĩ ciaku. **32**
No nĩtwagĩrĩirwo gũkũngũĩra na gũcanjamũka, tondũ
mũrũ wa maitũguo ũyũ ararĩ mũkuũ na rĩu nĩariũkĩte;
nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.'"

16 Nake Jesũ akĩĩra arutwo ake atĩrĩ: "Nĩ kwarĩ
na mũndũ ũmwe warĩ gĩtonga, nake nĩ aarĩ na
mũrori wa indo ciake mũrori ũcio nĩathitangirwo kũrĩ
gĩtonga kĩu atĩ nĩaitangaga indo ciake. **2** Nĩ ũndũ ũcio
agĩĩta mũrori ũcio wa indo, akĩmwĩra atĩrĩ, 'Ũhoro ũcio
ndĩraigua ũgũkoniĩ nĩ ũrĩkũ? Heana ũhoro wa ithabu
rĩa ũrũgamĩrĩri waku, tondũ ndũgũcooka kũndorera
indo ciakwa rĩngĩ.' **3** "Nake mũrori wa indo icio
akĩĩyũria na ngoro atĩrĩ, 'Ngwĩka atĩa rĩu? Mwathi
wakwa nĩekũndigithia wĩra. Ndirĩ na hinya mũiganu wa
kũrĩma, na nĩngũconoka kũhooya. **4** Rĩu nĩndamenya
ũrĩa ngwĩka nĩgeetha rĩrĩa ngaatigithio wĩra gũkũ, andũ
makaanyamũkagĩra kwao mĩciĩ.' **5** "Nĩ ũndũ ũcio agĩĩta
mũndũ o wothe warĩ na thiirĩ wa mwathi wake. Akĩũria
mũndũ wa mbere atĩrĩ, 'Wee ũrĩ na thiirĩ ũigana atĩa
wa mwathi wakwa?' **6** "Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, 'Ndĩ
na thiirĩ wa marebe magana meerĩ ma maguta ma
mĩtamaiyũ.' "Mũrori ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, 'Oya marũa
maku ma thiirĩ ũikare thĩ narua wandĩke atĩ ũrĩ na
thiirĩ wa marebe igana rĩmwe.' **7** "Agĩcooka akĩũria
mũndũ wa keerĩ atĩrĩ, 'Na we ũrĩ na thiirĩ ũigana atĩa?'
"Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, 'Ndĩ na thiirĩ wa makũnia
igana rĩmwe ma ngano.' "Mũrori ũcio akĩmwĩra atĩrĩ,
'Oya marũa maku ma thiirĩ wandĩke ũrĩ na thiirĩ wa
makũnia mĩrongo ĩnana.' **8** "Mwathi ũcio nĩagathĩrĩirie
mũrũgamĩrĩri ũcio wa indo ciake ũtaarĩ mwĩhokeku nĩ
ũndũ wa kũgĩa na ũũgĩ. Nĩgũkorwo andũ a gũkũ thĩ nĩ
oogĩ na maũndũ mao gũkĩra andũ a ũtheri. **(aiōn g165)**
9 Ngũmwĩra atĩrĩ, hũthagĩrai ũtonga wa gũkũ thĩ na
gũthondeka ũrata na andũ, nĩguo rĩrĩa ũtonga ũcio
ũgaathira, mũkaamũkĩrwo ciikaro-inĩ iria cia tene na
tene. **(aiōnios g166)** **10** "Mũndũ ũrĩa wothe ũngĩĩhokerwo
indo nini no ehokerwo o na indo nyingĩ, na ũrĩa wothe
ũtangĩĩhokeka na indo nini o na nyingĩ ndangĩĩhokerwo.
11 Nĩ ũndũ ũcio mũngĩkorwo mũtarĩ ehokeku na ũtonga
wa gũkũ thĩ-rĩ, nũũ ũngĩmwĩhokera ũtonga ũrĩa wa
ma? **12** Ningĩ mũngĩkorwo mũtarĩ ehokeku na indo cia
andũ arĩa angĩ-rĩ, nũũ ũngĩmũhe indo cianyu ene? **13**
"Gũtirĩ ndungata ĩngĩhota gũtungatĩra aathani eerĩ.
Nĩ ũndũ no ĩthũũrire ũmwe yende ũcio ũngĩ, kana
ĩĩheane harĩ ũmwe, ĩnyarare ũcio ũngĩ. Mũtingĩtungatĩra
Ngai na mũtungatĩre mbeeca." **14** Nao Afarisai, arĩa
meendete mbeeca, rĩrĩa maiguire maũndũ macio mothe,
makĩambĩrĩria gũtemba Jesũ. **15** Nake akĩmeera atĩrĩ,
"Inyuĩ mwĩtuuaga ega maitho-inĩ ma andũ, no Ngai nĩoĩ
ngoro cianyu, nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa ũtuagwo wa bata
mũno harĩ andũ, nĩguo ũrĩ magigi maitho-inĩ ma Ngai.
16 "Ũhoro wa Watho na ũrutani wa Anabii watũire
ũhunjagio nginya hĩndĩ ya Johana ũrĩa Mũbatithania.
Kuuma hĩndĩ ĩyo, Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki-wa-
Ngai nĩ ũhunjagio, na mũndũ o wothe nĩehatagĩrĩria
aũtoonye. **17** Nĩ ũhũthũ igũrũ na thĩ gũthira, gũkĩra
gaturumo karĩa kanini mũno ka Watho keherio watho-
inĩ. **18** "Mũndũ ũrĩa wothe ũngĩtigana na mũtumia
acooke ahikie mũtumia ũngĩ, ũcio nĩatharĩtie, nake
mũndũ mũrũme ũrĩa ũngĩhikia mũtumia ũtiganĩte na
mũthuuri-we, nĩatharĩtie." **19** "Nĩ kwarĩ mũndũ warĩ
gĩtonga wehumbaga nguo cia rangi wa ndathi na cia
mũthemba wa gatani ĩrĩa njega, nake nĩeekenagia o
mũthenya. **20** Na rĩrĩ, kĩhingo-inĩ gĩake nĩhaigagwo
mũndũ wahooyaga thendi wetagwo Lazaro, waiyũrĩtwo
nĩ ironda mwĩrĩ, **21** nake nĩeeriragĩria kũrĩa rũitĩki
rũrĩa rwagũũaga kuuma metha-inĩ ya gĩtonga kĩu. O
na ngui nacio nĩciokaga na igacũna ironda ciake. **22**
"Ihinda nĩrĩakinyire mũhooi thendi ũcio agĩkua, nao
araika makĩmũkuua makĩmũtwara harĩ Iburahĩmu.
Gĩtonga kĩu o nakĩo nĩgĩakuire na gĩgĩthikwo. **23** Kĩrĩ
kũu icua-inĩ, kĩna ruo rũnene, gĩgĩtiira maitho, gĩkĩona
Iburahĩmu arĩ haraaya, na Lazaro arĩ hau nake. **(Hadēs g86)**
24 Nĩ ũndũ ũcio gĩtonga gĩkĩmwĩta gĩkĩmwĩra atĩrĩ,
'Iburahĩmu, Baba, njiguĩra tha, ũtũme Lazaro atobokie
mũthia wa kĩara gĩake maaĩ-inĩ ooke aahehie rũrĩmĩ,
tondũ ndĩ na ruo rũnene gũkũ mwaki-inĩ ũyũ.' **25** "Nowe
Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, 'Mũrũ wakwa, ririkana
rĩrĩa watũire muoyo woonaga o maũndũ mega, hĩndĩ
ĩyo Lazaro nake oonaga o maũndũ mooru, no rĩu we
nĩmũnyamarũre, nawe ũrĩ ruo-inĩ. **26** Hamwe na ũguo-
rĩ, gatagatĩ gaitũ nawe harĩ na mũkuru mũriku mũno
wĩkĩrĩtwo, nĩguo arĩa mangĩenda kuuma gũkũ tũrĩ moke
kũrĩ we matikaahote, o na gũtirĩ mũndũ ũngiuma kũu
akĩre ooke gũkũ tũrĩ.' **27** "Nakĩo gĩtonga kĩu gĩgĩcookia
atĩrĩ, 'Ndagĩgũthaitha, baba, ũtũme Lazaro kũrĩ andũ a
nyũmba ya baba, **28** nĩgũkorwo ndĩ na ariũ a baba atano.
Reke athiĩ akamahe ũhoro, nĩguo matikanooke gũkũ
kũrĩ na ruo rũnene ũũ.' **29** "Iburahĩmu akĩmũcookeria
atĩrĩ, 'Marĩ na Musa na Anabii; nĩmamathikĩrĩrie.' **30**
"Nakĩo gĩtonga gĩkĩmwĩra atĩrĩ, 'Iburahĩmu, baba, acio
ti aiganu; mũndũ angĩthiĩ kũrĩ o oimĩte kũrĩ arĩa akuũ,
no merire.' **31** "Agĩkĩmũcookeria atĩrĩ, 'Angĩkorwo
matingĩigua Musa na Anabii, o na mũndũ angĩriũka
kuuma kũrĩ arĩa akuũ matingĩmũigua.'"

17 Nake Jesũ akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, "Maũndũ marĩa
matũmaga andũ mehie no nginya moke, no mũndũ

ũrĩa ũtũmaga maũndũ macio moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! **2**
Nĩ kaba mũndũ ta ũcio ohererwo ihiga rĩa gĩthĩi ngingo
aikio iria-inĩ, gũkĩra atũme kamwe ga twana tũtũ tũnini
keehie. **3** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ikaragai mwĩiguĩte. "Mũrũ wa
thoguo kana mwarĩ wa thoguo angĩĩhia, mũkaanie, na
angĩĩrira-rĩ, mũrekere. **4** Angĩkwĩhĩria maita mũgwanja
o mũthenya ũmwe, na maita macio mothe mũgwanja
agooka harĩ we agakwĩra atĩrĩ, 'Nĩndahera,' nĩ wega
ũmũrekere." **5** Nao atũmwo makĩĩra Mwathani atĩrĩ,
"Tuongerere wĩtĩkio!" **6** Nake akĩmacookeria atĩrĩ,
"Mũngĩkorwo na wĩtĩkio o mũnini ta kabegũ ga karatarĩ-
rĩ, mwera mũkũyũ ũyũ atĩrĩ, 'Kũũrũka, ũkehaande
iria-inĩ,' naguo no ũmwathĩkĩre. **7** "Nĩ mũndũ ũrĩkũ
wanyu ũngĩkorwo arĩ na ndungata ya kũmũrĩmĩra na
mũraũ kana ya kũmũrĩithĩria ng'ondu, na ndungata ĩyo
yoimĩra mũgũnda amĩĩre atĩrĩ, 'Ũka ũikare thĩ ũrĩe?' **8**
Githĩ to amĩĩrire atĩrĩ, 'Thondekera irio cia hwaĩ-inĩ, na
wĩhaarĩrie ũnjikarie ngĩrĩa na ngĩnyua; na thuutha ũcio
no ũrĩe na ũnyue'? **9** Ningĩ no agĩcookerie ndungata
ĩyo ngaatho nĩ gwĩka ũrĩa ĩĩrĩtwo ĩĩke? **10** Ũguo noguo
o na inyuĩ, rĩrĩa mweka ũrĩa wothe mwĩrĩtwo mwĩke,
ugagai atĩrĩ, 'Tũrĩ o ndungata itarĩ kĩene; twaruta o wĩra
witũ tu.'" **11** Na rĩrĩ, Jesũ arĩ rũgendo-inĩ rwa gũthiĩ
Jerusalemu nĩagereire mũhaka-inĩ wa Samaria na Galili.
12 Na rĩrĩa aatoonyaga gatũũra kamwe, agĩtũngwo nĩ
andũ ikũmi maarĩ na mũrimũ wa mangũ. Makĩrũgama o
haraaya, **13** makĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, makiuga
atĩrĩ, "Jesũ, Mwathi witũ, tũiguĩre tha!" **14** Hĩndĩ ĩrĩa
aamoonire, akĩmeera atĩrĩ, "Thiĩi mũkeyonanie kũrĩ
athĩnjĩri-Ngai." Na rĩrĩa maathiiaga-rĩ, magĩtherio. **15**
Rĩrĩa ũmwe wao onire nĩahonio, akĩhũndũka akĩgooca
Ngai na mũgambo mũnene, **16** Akĩĩgũithia thĩ magũrũ-
inĩ ma Jesũ, akĩmũcookeria ngaatho. Mũndũ ũcio aarĩ
Mũsamaria. **17** Jesũ akĩũria atĩrĩ, "Githĩ othe ikũmi
matiatherio? Acio angĩ kenda marĩ ha? **18** Gũtirĩ o na
ũmwe ũngĩcooka kũhe Ngai ũgooci tiga o mũgeni ũyũ?"
19 Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũkĩra wĩthiĩre; gwĩtĩkia
gwaku nĩkuo gwatũma ũhone." **20** Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe
Afarisai nĩmoririe Jesũ rĩrĩa ũthamaki wa Ngai ũgooka.
Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Ũthamaki wa Ngai ndũũkaga
na imenyithia iria mũngĩĩrorera, **21** kana andũ moige
atĩrĩ, 'Ũrĩ haha,' kana 'Ũrĩ harĩa,' tondũ ũthamaki wa
Ngai ũrĩ thĩinĩ wanyu." **22** Agĩcooka akĩĩra arutwo
ake atĩrĩ, "Ihinda nĩrĩroka rĩrĩa mũkeriragĩria kuona
mũthenya ũmwe wa Mũrũ wa Mũndũ, no mũtikawona.
23 Andũ nĩmakamwĩra atĩrĩ, 'Arĩ harĩa!' kana 'Arĩ
haha!' Mũtikanateng'ere mũmarũmĩrĩre. **24** O ta ũrĩa
rũheni rũhenũkaga rũkamũrĩka matu kuuma mũthia
ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ, no taguo gũũka kwa Mũrũ wa
Mũndũ gũkahaana mũthenya ũcio wake. **25** No rĩrĩ,
no nginya ambe one mathĩĩna maingĩ na aregwo nĩ
andũ a rũciaro rũrũ. **26** "O ta ũrĩa gwatariĩ matukũ-
inĩ ma Nuhu, noguo gũkaahaana matukũ-inĩ ma Mũrũ
wa Mũndũ. **27** Andũ acio maakorirwo makĩrĩa, na
makĩnyua, na makĩhikania, na makĩhikio, o nginya
mũthenya ũrĩa Nuhu aatoonyire thabina. Hĩndĩ ĩyo
kĩguũ kĩnene gĩgĩũka gĩkĩmaniina othe. **28** "Ningĩ
ũguo noguo gwatariĩ matukũ-inĩ ma Loti. Andũ acio
maakorirwo makĩrĩa na makĩnyua, na makĩgũra na
makĩendia, na makĩhaanda na magĩaka nyũmba. **29** No
mũthenya ũrĩa Loti oimire Sodomu, mwaki na ũbiriti
ikiura ta mbura kuuma igũrũ, ikĩmaniina othe. **30** "Ũguo
noguo gũkahaana mũthenya ũrĩa Mũrũ wa Mũndũ
akaaguũranĩrio. **31** Mũthenya ũcio, mũndũ o wothe
ũgaakorwo arĩ nyũmba igũrũ, na indo ciake irĩ nyũmba
thĩinĩ, ndakanaharũrũke gũcigĩĩra. Ningĩ o na mũndũ
ũrĩa ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndakanahũndũke agĩĩre
kĩndũ. **32** Ta ririkanai mũtumia wa Loti! **33** Mũndũ ũrĩa
wothe ũgeragia gũtũũria muoyo wake nĩakoorwo nĩguo,
nake ũrĩa wothe ũũragwo nĩ muoyo wake nĩakaũtũũria.
34 Ngũmwĩra atĩrĩ, ũtukũ ũcio andũ eerĩ nĩmagakorwo
makomete ũrĩrĩ ũmwe, nake ũmwe wao akuuo, na ũrĩa
ũngĩ atigwo. **35** Atumia eerĩ nĩmagakorwo magĩthĩa
hamwe; ũmwe wao akuuo, na ũrĩa ũngĩ atigwo. **36** (Ningĩ
arũme eerĩ nĩmagakorwo makĩruta wĩra hamwe, ũmwe
wao akuuo, ũrĩa ũngĩ atigwo.)" **37** Nao makĩmũũria
atĩrĩ, "Kũu nĩ kũ Mwathani?" Nake akĩmacookeria atĩrĩ,
"Nderi ciũnganaga harĩa hothe harĩ kĩimba."

18 Nake Jesũ akĩhe arutwo ake ngerekano ya
kũmaruta atĩ nĩmagĩrĩirwo nĩkũhooyaga hĩndĩ
ciothe mategũkua ngoro. **2** Akĩmeera atĩrĩ: "Itũũra-inĩ
rĩmwe nĩ kwarĩ na mũtuanĩri ciira ũteetigagĩra Ngai
kana agatĩĩa andũ. **3** Na itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ mũtumia
ũmwe wa ndigwa wathiiaga kũrĩ we kaingĩ akamwĩra
atĩrĩ, 'Ndĩhĩria harĩ thũ ciakwa.' **4** "No mũtuanĩri ciira
ũcio akĩrega kũmũteithia kwa ihinda. No marigĩrĩrio
akĩĩra na ngoro atĩrĩ, 'O na gũtuĩka ndiĩtigĩrĩte Ngai
kana ngatĩĩa andũ-rĩ, **5** no tondũ wa ũrĩa mũtumia
ũyũ wa ndigwa atiindaga agĩĩthĩĩnia, nĩngũtigĩrĩra ciira
wake nĩwatuuo na kĩhooto nĩguo atige kũũnogagia na
gũtindaga agĩũka!'" **6** Nake Mwathani akiuga atĩrĩ,
"Nĩmwaigua ũrĩa mũtuanĩri ciira ũcio ũtarĩ kĩhooto
oigire? **7** Githĩ o nake Ngai ndagatua ciira na kĩhooto
wa arĩa ake ethuurĩire, o arĩa mamũkayagĩra mũthenya
na ũtukũ? No aage kũmateithia na ihenya? **8** Ngũmwĩra
atĩrĩ, agaatigĩrĩra atĩ nĩmaciirĩrwo na kĩhooto, o na
ningĩ na ihenya. O na kũrĩ ũguo-rĩ, rĩrĩa Mũrũ wa
Mũndũ agooka-rĩ, nĩagakora andũ metĩkĩtie gũkũ thĩ?"
9 Ningĩ Jesũ akĩarĩria andũ amwe arĩa meĩhokaga o
ene, magetuaga athingu na makahũthagia andũ arĩa
angĩ othe, akĩmahe ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: **10**
"Andũ eerĩ nĩmambatire hekarũ-inĩ kũhooya. Ũmwe
aarĩ Mũfarisai na ũcio ũngĩ aarĩ mwĩtia wa mbeeca
cia igooti. **11** Mũfarisai ũcio akĩrũgama akĩĩhooera we
mwene, akiuga atĩrĩ, 'Ngai, nĩndagũcookeria ngaatho
nĩgũkorwo ndihaana ta andũ arĩa angĩ, arĩa atunyani, na
arĩa mekaga ũũru, na itharia, o na kana ta mwĩtia ũyũ
wa mbeeca cia igooti. **12** Nĩndĩĩhingaga kũrĩa irio maita
meerĩ o kiumia, na ngaruta gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo
ciothe iria nyonaga.' **13** "No rĩrĩ, mwĩtia wa mbeeca cia
igooti ũcio akĩrũgama o haraaya; na ndaigana gũtiira
maitho make na igũrũ, no nĩ kwĩgũtha eegũthaga gĩthũri
enyiihĩtie, akoiga atĩrĩ, 'Ngai, njiguĩra tha, niĩ mũndũ
mwĩhia.' **14** "Ngũmwĩra atĩrĩ, mwĩtia mbeeca cia igooti
nĩainũkire atuĩtwo mũthingu mbere ya Ngai gũkĩra ũcio
ũngĩ. Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyiihio
nake ũrĩa wĩnyiihagia nĩagatũũgĩrio." **15** Na rĩrĩ, andũ
nao nĩmarehagĩra Jesũ twana nĩguo atũhutie. Arutwo
ake mona ũguo, makĩmakaania. **16** Nowe Jesũ agĩĩta

twana tũu harĩ we, akiuga atĩrĩ, "Rekei twana tũu tũũke
kũrĩ niĩ, tigai gũtũgiria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai
nĩ wa arĩa matariĩ ta tuo. 17 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma,
ũrĩa wothe ũtakamũkĩra ũthamaki wa Ngai ta kaana
ndakaũtoonya." 18 Mũnene ũmwe akĩmũũria atĩrĩ,
"Mũrutani mwega, ingĩĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo
wa tene na tene?" (aiōnios g166) 19 Nake Jesũ akĩmũũria
atĩrĩ, "Ũkũnjĩta mwega nĩkĩ? Gũtirĩ o na ũmwe mwega
tiga Ngai we wiki. 20 We nĩũĩ ũrĩa maathani moigĩte,
'Ndũkanatharanie, na ndũkanoragane, na ndũkanaiye,
na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyo, na tĩĩa
thoguo na nyũkwa.'" 21 Nake akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Maathani macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie kuuma
ndĩ o mũnini." 22 Jesũ aigua ũguo, akĩmwĩra atĩrĩ, "Harĩ
ũndũ ũmwe ũtigarĩtie gwĩka. Thiĩ wendie kĩrĩa gĩothe ũrĩ
nakĩo ũhe athĩĩni mbeeca icio, na nĩũkũgĩa na mũthiithũ
igũrũ. Ũcooke ũũke ũnũmĩrĩre." 23 Rĩrĩa mũnene ũcio
aiguire ũguo, akĩigua kĩeha mũno, tondũ aarĩ mũtongu
mũno. 24 Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, "Kaĩ nĩ hinya
andũ arĩa atongu gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! 25
Nĩ ũhũthũ ngamĩĩra ĩhungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra
gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai." 26 Nao arĩa
maiguire ũhoro ũcio makĩũria atĩrĩ, "Nũũ ũngĩkĩhota
kũhonoka?" 27 Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Maũndũ marĩa
matahotekaga nĩ andũ nĩmahotekaga nĩ Ngai." 28 Nake
Petero akĩmwĩra atĩrĩ, "Ithuĩ tũtigĩte maũndũ maitũ
mothe tũgakũrũmĩrĩra!" 29 Jesũ akĩmeera, "Ngũmwĩra
atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigĩte mũciĩ wake, kana
mũtumia wake, kana ariũ a nyina, kana aciari ake, o na
kana ciana ciake, nĩ ũndũ wa ũthamaki wa Ngai, 30
ũtakaheo maita maingĩ ma kĩrĩa atigĩte ihinda-inĩ rĩĩrĩ
tũrĩ, na ihinda rĩrĩa rĩgooka aheo muoyo wa tene na
tene." (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Na rĩrĩ, Jesũ agĩtwara
arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ handũ keheri-inĩ akĩmeera
atĩrĩ, "Nĩtũkwambata tũthiĩ Jerusalemu, na maũndũ
mothe marĩa maandĩkirwo nĩ anabii makoniĩ Mũrũ wa
Mũndũ no nginya mahingio. 32 Nake nĩakaneanwo
kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. Nao nĩ makaamũnyũrũria, na
mamũrume, na mamũtuĩre mata, na mamũhũũre iboko,
o na mamũũrage. 33 Naguo mũthenya wa gatatũ
nĩakariũka." 34 Nao arutwo ake makĩaga kũmenya ũndũ
o na ũmwe wa macio. Nĩmahithĩtwo ũhoro ũcio na
matiamenyire ũrĩa aameeraga. 35 Nake Jesũ akuhĩrĩria
Jeriko, mũndũ warĩ mũtumumu nĩaikarĩte mũkĩra-
inĩ wa njĩra akĩhooya mbeeca. 36 Rĩrĩa aiguire andũ
aingĩ makĩhĩtũka, akĩũria ũrĩa gwekĩkaga. 37 Andũ
makĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ Jesũ wa Nazarethi ũrahĩtũka." 38
Nake akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, "Jesũ, mũrũ wa Daudi,
njiguĩra tha." 39 Arĩa maatongoretie makĩmũkaania
makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga
atĩrĩ, "Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!" 40 Nake Jesũ
akĩrũgama, agĩathana, mũndũ ũcio atwarwo harĩ we.
41 Rĩrĩa aakuhĩrĩirie, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Ũkwenda
ngwĩkĩre atĩa?" Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mwathani,
ngwenda njooke kuona." 42 Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Cooka
kuona, gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone." 43
O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmĩrĩra Jesũ,
akĩgoocaga Ngai. Rĩrĩa andũ othe moonire ũguo, o nao
makĩgooca Ngai.

19 Na rĩrĩ, Jesũ nĩatoonyire Jeriko, akĩhĩtũkĩra kuo.
2 Nakuo kũu Jeriko nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo
Zakayo; warĩ mũnene wa etia mbeeca cia igooti na aarĩ
gĩtonga. 3 Nĩendaga kuona Jesũ aarĩ ũ, no ndangĩahotire
kũmuona nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ, na tondũ aarĩ
mũndũ mũkuhĩ. 4 Nĩ ũndũ ũcio akĩhanyũka mbere
yao, akĩhaica mũkũyũ nĩguo amuone, nĩgũkorwo Jesũ
aageragĩra njĩra ĩyo. 5 Nake Jesũ aakinya hau, agĩtiira
maitho na igũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Zakayo, harũrũka
narua, tondũ ũmũthĩ no nginya thiĩ gwaku mũciĩ." 6
Nĩ ũndũ ũcio akĩharũrũka narua, akĩmũnyiita ũgeni
akenete. 7 Nao andũ moona ũguo makĩambĩrĩria
kũnuguna, makiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ aathiĩ gũceera
kwa mũndũ mwĩhia." 8 Nowe Zakayo akĩrũgama, akĩĩra
Mwathani atĩrĩ, "Mwathani, rĩu nĩngũheana nuthu ya
indo ciakwa kũrĩ athĩĩni, na hangĩkorwo harĩ mũndũ o
na ũrĩkũ ndunyĩte kĩndũ, nĩngũmũrĩha kĩndũ kĩu maita
mana." 9 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũmũthĩ ũhonokio
nĩũkinyĩte nyũmba ĩno, tondũ mũndũ ũyũ o nake nĩ
mũrũ wa Iburahĩmu. 10 Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ
ookire gũcaria na kũhonokia kĩrĩa kĩũrĩte." 11 Na o
mathikĩrĩirie maũndũ macio, agĩthiĩ na mbere kũmahe
ũhoro na ngerekano, tondũ nĩakuhĩrĩirie Jerusalemu,
na andũ acio meciiragia atĩ ũthamaki wa Ngai warĩ o
hakuhĩ gũkinya. 12 Akĩmeera atĩrĩ: "Mũndũ ũmwe warĩ
igweta nĩathiire bũrũri wa kũraya agatuuo mũthamaki,
na thuutha wa ũguo acooke. 13 Nĩ ũndũ ũcio agĩĩta
ndungata ciake ikũmi, agĩcihe mina ikũmi, agĩciĩra atĩrĩ,
'Onjorithagiai mbeeca ici nginya rĩrĩa ngacooka.' 14 "No
andũ a bũrũri wake nĩmamũthũire, nao magĩtũma andũ
mamuume thuutha makoige atĩrĩ, 'Tũtikwenda mũndũ
ũyũ atuĩke mũthamaki witũ.' 15 "Na rĩrĩ, rĩrĩa acookire
arĩkĩtie gũtuuo mũthamaki, agĩtũmanĩra ndungata iria
aaneete mbeeca, nĩguo amenye uumithio ũrĩa cionete.
16 "Ndungata ya mbere ĩgĩũka, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, 'Mwathi,
mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ikũmi.' 17 "Nake
Mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, 'Nĩwĩkĩte wega, wee
ndungata yakwa njega! Na tondũ wa kwĩhokeka na ũndũ
mũnini ũguo, tuĩka mũrori wa matũũra manene ikũmi.'
18 "Nayo ndungata ya keerĩ ĩgĩũka, ĩkĩmwĩra atĩrĩ,
'Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ithano.'
19 "Nake mwathi wayo akĩmĩĩra atĩrĩ, 'Tuĩka mũrori
wa matũũra manene matano.' 20 "Nayo, ndungata
ya gatatũ ĩgĩũka, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, 'Mwathi, mina yaku
nĩyo ĩno; ndaamĩohire na gĩtambaya ngĩmĩhitha. 21
Nĩndagwĩtigĩrire, tondũ ũrĩ mũndũ mũũru. Nĩwoyaga
kĩrĩa ũtarutĩire wĩra, na ũkagetha kĩrĩa ũtahandĩte.' 22
"Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, 'Wee ndungata
ĩno njaganu! Ngũgũtuĩra ciira kũringana na ciugo ciaku.
Githĩ nĩwooĩ atĩ ndĩ mũũru, na atĩ njoyaga kĩrĩa itarutĩire
wĩra na ngagetha kĩrĩa itahaandĩte? 23 Wakĩagire kũiga
mbeeca ciakwa bengi nĩkĩ, nĩgeetha rĩrĩa ngaacooka
ndĩcioye irĩ na uumithio?' 24 "Agĩcooka akĩĩra arĩa
maarũgamĩte hau atĩrĩ, 'Mũtunyei mina ĩyo arĩ nayo,
mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ na mina ikũmi.' 25 "Makĩmwĩra
atĩrĩ, 'Mwathi, githĩ ndarĩ na mina ikũmi!' 26 "Nake
akĩmacookeria atĩrĩ, 'Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ ũrĩa wothe
ũrĩ na kĩndũ, nĩakongererwo ingĩ nyingĩ, no ũrĩa ũtarĩ
na kĩndũ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo. 27 No
rĩrĩ, andũ acio marĩ ũthũ na niĩ, o acio mateendaga

nduĩke mũthamaki wao-rĩ, marehei, mũmooragĩre o
haha ndĩ.'" **28** Nake Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, agĩthiĩ na
mbere kwambata erekeire Jerusalemu. **29** Aakuhĩrĩria
Bethifage na Bethania, o kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ,
agĩtũma arutwo ake eerĩ, akĩmeera atĩrĩ, **30** "Thiĩi itũũra
rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mũgĩtoonya, nĩmũkuona najaũ
ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakuua mũndũ;
mĩohorei mũmĩrehe. **31** Mũndũ angĩmũũria atĩrĩ, 'Nĩ
kĩĩ kĩratũma mũmĩohore?' Mwĩrei atĩrĩ, 'Mwathani
nĩabatarĩtio nĩyo.'" **32** Nao acio maatũmirwo magĩthiĩ,
magĩkora maũndũ matariĩ o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. **33**
Na rĩrĩa moohoraga njaũ ĩyo, eene yo makĩmooria atĩrĩ,
"Mũroohora njaũ ĩyo nĩkĩ?" **34** Nao magĩcookia atĩrĩ,
"Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo." **35** Makĩmĩtwarĩra Jesũ,
magĩcooka makĩigĩrĩra nguo ciao igũrũ rĩa njaũ ĩyo, na
magĩikarĩria Jesũ igũrũ rĩayo. **36** Na rĩrĩa aathiiaga, andũ
makĩara nguo ciao njĩra-inĩ. **37** Rĩrĩa aakinyire hakuhĩ
na njĩra ĩrĩa ĩikũrũkagĩra Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ,
gĩkundi gĩothe kĩa arutwo gĩkĩambĩrĩria kũgooca Ngai,
andũ makĩanĩrĩra makenete nĩ ũndũ wa ciama iria
ciothe moonete makiuga atĩrĩ: **38** "Kũrathimwo-rĩ,
nĩ mũthamaki ũrĩa ũgũũka na rĩĩtwa rĩa Mwathani!"
"Thayũ ũrogĩa kũu igũrũ, naguo riiri ũgĩe kũu igũrũ
mũno!" **39** Afarisai amwe maarĩ gĩkundi-inĩ kĩu makĩĩra
Jesũ atĩrĩ, "Mũrutani, kaania arutwo aku!" **40** Nowe
akĩmacookeria atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ, aya maangĩkira,
mahiga no maanĩrĩre." **41** Na rĩrĩa aakuhĩrĩirie itũũra
rĩu inene rĩa Jerusalemu, aarĩona akĩrĩra nĩ ũndũ warĩo,
42 akiuga atĩrĩ, "Naarĩ korwo ũmũthĩ wee mwene
nĩũkũmenyete kĩrĩa kĩngĩkũrehere thayũ! No rĩu, ũhoro
ũcio nĩũhithĩtwo maitho maku. **43** Hĩndĩ nĩĩgakinya
rĩrĩa thũ ciaku igaaka ihumbu cia tĩĩri ikũrigiicĩrie, na
ikũhingĩrĩrie na mĩena yothe. **44** Nĩigagũtungumania
thĩ, wee hamwe na ciana ciaku iria irĩ kũu thĩinĩ waku.
Matigatiga ihiga o na rĩmwe rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ,
tondũ ndũigana gũkũũrana ihinda rĩrĩa Ngai ookire
gũgũceerera." **45** Agĩcooka agĩtoonya hekarũ thĩinĩ, na
akĩambĩrĩria kũrutũrũra andũ arĩa meendagĩria indo
kuo. **46** Akĩmeera atĩrĩ, "Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, 'Nyũmba
yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo' no inyuĩ
mũmĩtuĩte 'ngurunga ya atunyani.'" **47** Na o mũthenya,
nĩarutanaga kũu thĩinĩ wa hekarũ. No athĩnjĩri-Ngai
arĩa anene, na arutani a watho, na atongoria arĩa
maarĩ gatagatĩ ka andũ nĩmageragia kũmũũraga. **48**
No matingĩonire njĩra ya kũmũũraga, tondũ andũ othe
nĩmaikaraga mathikĩrĩirie ciugo ciake.

20 Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe akĩruta andũ kũu
hekarũ-inĩ na akĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega-
rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho,
hamwe na athuuri magĩũka kũrĩ we. **2** Makĩmũũria
atĩrĩ, "Twĩre wĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.
Nũũ wakũheire ũhoti ũcio?" **3** Nake akĩmacookeria
atĩrĩ, "O na niĩ nĩngũmũũria kĩũria. **4** Ta njĩĩrai,
ũbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte igũrũ kana woimire
kũrĩ andũ?" **5** Makĩaranĩria o ene ũhoro ũcio, makĩĩrana
atĩrĩ, "Tũngiuga atĩ 'Woimĩte igũrũ' egũtũũria atĩrĩ,
'Mwakĩregire kũmwĩtĩkia nĩkĩ?' **6** Ningĩ tuoiga atĩ
'Woimĩte kũrĩ andũ', andũ othe nĩmegũtũhũũra na
mahiga nyuguto, nĩ ũndũ nĩmetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ
mũnabii." **7** Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, "Ithuĩ
tũtiũĩ woimĩte kũ." **8** Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "O na niĩ
ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ." **9**
Agĩcooka akĩhe andũ ũhoro na ngerekano akĩmeera atĩrĩ,
"Mũndũ ũmwe nĩahaandire mũgũnda wake mĩthabibũ,
na akĩũkomborithia arĩmi angĩ, agĩcooka agĩthiĩ kũndũ
kũraya na agĩikara kuo ihinda iraaya. **10** Na rĩrĩ,
hĩndĩ ya magetha yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake
kũrĩ akombori acio nĩgeetha mamĩnengere maciaro
mamwe ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ. No akombori
acio makĩmĩhũũra na makĩmĩingata ĩtarĩ na kĩndũ.
11 Agĩcooka agĩtũma ndungata ĩngĩ, ĩyo o nayo
makĩmĩhũũra makĩmĩconorithia na makĩmĩingata ĩtarĩ
na kĩndũ. **12** O rĩngĩ agĩtũma ndungata ya gatatũ, nao
makĩmĩtiihangia na makĩmĩingata. **13** "Nake mwene
mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ akĩĩyũria atĩrĩ, 'Ngwĩka
atĩa? Ngũtũma mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete; hihi mahota
kũmũhe gĩtĩĩo'. **14** "No rĩrĩa akombori acio maamuonire,
makĩarĩrĩria ũhoro ũcio. Makĩĩrana atĩrĩ, 'Ũyũ nĩwe
ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Nĩtũmũũragei nĩguo igai rĩake
rĩtuĩke riitũ.' **15** Nĩ ũndũ ũcio makĩmũruta nja ya
mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ, makĩmũũraga. "Rĩu-rĩ,
mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ-rĩ, akaameka atĩa?
16 Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andũ angĩ
mũgũnda ũcio." Rĩrĩa andũ maiguire ũguo, makiuga
atĩrĩ, "Kũroaga gũtuĩka ũguo!" **17** Jesũ akĩmarora,
akĩmooria atĩrĩ, "Maandĩko marĩa mandĩkĩtwo atĩrĩ:
"'Ihiga rĩrĩa aaki maaregire, nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene
rĩa koine', ũguo nĩ kuuga atĩa? **18** Mũndũ ũrĩa wothe
ũkaagwĩra ihiga rĩu, nĩrĩkamuunanga, no ũrĩa rĩkaagwĩra
nĩrĩkamũhehenja." **19** Arutani a watho na athĩnjĩri-Ngai
arĩa anene magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyiitithia o na ihenya
tondũ nĩmamenyire aaheanire ngerekano ĩyo akĩaria
ũhoro wao. No nĩmetigagĩra andũ. **20** O makĩmũtuĩragia-
rĩ, makĩmũtũmĩra andũ a kũmũthigaana metuĩte andũ
ega. Nao magĩthiĩ nĩgeetha mamũnyiite akiuga ũndũ
mũũru, nĩguo mamũneane moko-inĩ ma wathani wa
barũthi. **21** Nĩ ũndũ ũcio athigaani acio makĩmũũria
atĩrĩ, "Mũrutani, nĩtũũĩ wee waragia na ũkarutana
maũndũ marĩa magĩrĩire, na atĩ ndũtĩagĩra andũ maũthĩ,
no wee ũrutanaga ũhoro wa Ngai na ma, ũrĩa kwagĩrĩire.
22 Atĩrĩrĩ, nĩtwagĩrĩirwo nĩ kũrutĩra Kaisari igooti kana
ca?" **23** Nowe Jesũ akĩona ũhinga ũrĩa maarĩ naguo
akĩmeera atĩrĩ, **24** "Ta nyoniai mbeeca cianyu. Mbica
ĩno na rĩĩtwa rĩĩrĩ nĩ cia ũ?" **25** Makĩmũcookeria atĩrĩ,
"Nĩ cia Kaisari." Akĩmeera atĩrĩ, "Kĩrutagĩrei Kaisari
kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake." **26**
Nao makĩaga ũndũ wa kũmũnyiita naguo harĩ maũndũ
marĩa aaririe arĩ mbere ya andũ. Na tondũ wa ũrĩa
maagegirio nĩ ũrĩa aamacookeirie ũhoro-rĩ, magĩkira
ki. **27** Na rĩrĩ, andũ amwe a Asadukai, arĩa moigaga atĩ
gũtirĩ ũhoro wa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria
atĩrĩ, **28** "Mũrutani, Musa aatwandĩkĩire atĩ mũrũ wa
nyina na mũndũ angĩkua atige mũtumia atarĩ na ciana-
rĩ, mũndũ ũcio no nginya ahikie mũtumia ũcio watigwo
nĩguo aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. **29** Na rĩrĩ, kwarĩ
aanake mũgwanja a nyina ũmwe. Wa mbere akĩhikania
na agĩkua, agĩtiga mũtumia atarĩ na ciana. **30** Nake wa
keerĩ, **31** na wa gatatũ makĩmũhikia, na makĩrũmanĩrĩra
ũguo nginya wa mũgwanja; othe magĩkua, makĩmũtiga

atarĩ na ciana. **32** Marigĩrĩrio-inĩ, mũtumia ũcio o
nake agĩkua. **33** Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka agaakorwo arĩ
mũtumia wa ũ harĩ acio mũgwanja, nĩgũkorwo othe
nĩmamũhikĩtie?" **34** Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Andũ a
ihinda rĩĩrĩ nĩo mahikaga na makahikania. **(aiōn g165)** **35**
No rĩrĩ, arĩa magaatuuo aagĩrĩru a gũkinya ihinda rĩu
o na gũkinyanĩrio ihinda rĩa kũriũka kwa arĩa akuũ-
rĩ, acio matikahikanagia o na kana mahikanagie. **(aiōn
g165)** **36** Andũ acio matigacooka gũkua; nĩgũkorwo
makahaana ta araika. Andũ acio magakorwo marĩ ciana
cia Ngai, nĩgũkorwo nĩ ciana cia ũhoro ũcio wa kũriũka.
37 Naguo ũhoro wa atĩ andũ arĩa akuũ nĩmariũkagio-
rĩ, Musa o nake nĩawonanirie harĩa haarĩ kĩhinga kĩrĩa
gĩakanaga mwaki na gĩtihĩe, rĩrĩa eetire Mwathani
'Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa
Jakubu.' **38** We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ wa arĩa
marĩ muoyo, nĩgũkorwo harĩ we andũ othe arĩa marĩ
muoyo matũũragio nĩwe." **39** Nao andũ amwe a arutani
a watho makĩmwĩra atĩrĩ, "Mũrutani, nĩwoiga wega!"
40 Na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wageririe kũmũũria
ciũria ingĩ. **41** Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, "Andũ
moigaga Kristũ nĩ mũriũ wa Daudi nĩ ũndũ wa kĩĩ?
42 Daudi we mwene nĩoigĩte ibuku-inĩ rĩa Thaburi
atĩrĩ: "'Mwathani nĩerire Mwathani wakwa atĩrĩ: "Ikara
guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo, **43** nginya ngaatũma thũ
ciaku ituĩke gaturwa ka makinya maku."' **44** Atĩrĩrĩ,
Daudi aamwĩtire 'Mwathani'. Angĩgĩcooka gũtuĩka
mũriũ wake atĩa?" **45** O andũ acio othe mathikĩrĩirie,
Jesũ akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, **46** "Mwĩmenyererei arutani
a watho. O mendaga gũthiĩ mehumbĩte nguo ndaaya,
na makenda kũgeithagio ndũnyũ-inĩ, na gũikaragĩra
itĩ iria cia bata thunagogi-inĩ, o na gũikara handũ na
andũ arĩa atĩĩku maruga-inĩ. **47** No nĩo matoonyagĩrĩra
atumia a ndigwa makamatunya nyũmba ciao, na nĩguo
meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andũ ta
acio nĩmakaherithio mũno makĩria."

21 Na rĩrĩ, aatiira maitho, Jesũ akĩona itonga igĩĩkĩra
mĩhothi yao harĩa heekagĩrwo kĩgĩĩna kĩa hekarũ.
2 Agĩcooka akĩona mũtumia mũthĩĩni, warĩ wa ndigwa,
agĩĩkĩra tũthendi twĩrĩ o ho thĩiinĩ. **3** Akiuga atĩrĩ,
"Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtumia ũyũ mũthĩĩni wa
ndigwa nĩahotha mbeeca nyingĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ
othe. **4** Andũ acio angĩ othe maaheana kũringana
na ũtonga wao; no mũtumia ũyũ o na arĩ mũthĩĩni,
ahotha kĩrĩa gĩothe oima nakĩo gĩa kũmũtũũria."
5 Na rĩrĩ, arutwo amwe ake nĩmaragia ũhoro wa
hekarũ, ũrĩa yagemetio na mahiga mathaka na iheo
iria ciarutĩirwo Ngai. No Jesũ akiuga atĩrĩ, **6** "Ha
ũhoro wa mĩako ĩno mũrona-rĩ, hĩndĩ nĩĩroka rĩrĩa
gũtagakorwo ihiga rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe
nĩmakamomorwo." **7** Nao makĩmũũria atĩrĩ, "Mũrutani,
nĩ rĩ maũndũ macio magekĩka? Na kĩmenyithia kĩa atĩ
marĩ hakuhĩ gwĩkĩka nĩ kĩrĩkũ?" **8** Nake akĩmacookeria
atĩrĩ, "Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanaheenio. Nĩgũkorwo
andũ aingĩ nĩmagooka na rĩĩtwa rĩakwa makiugaga
atĩrĩ, 'Nĩ niĩ We,' na ningĩ mamwĩre atĩrĩ, 'Ihinda
nĩrĩkuhĩrĩirie.' Mũtikanamarũmĩrĩre. **9** Rĩrĩa mũkaigua
ũhoro wa mbaara na wa ngũĩ, mũtikanetigĩre. Maũndũ
macio no nginya mekĩke mbere, no ũguo ti kuuga
ithirĩro nĩikinyu." **10** Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, "Rũrĩrĩ
nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa
ũngĩ. **11** Nĩgũkaagĩa na ithingithia nene mũno, na
ng'aragu, na mĩrimũ mĩũru kũndũ na kũndũ, na maũndũ
ma kũmakania na imenyithia nene kuuma igũrũ. **12** "No
maũndũ macio mothe matanakinya-rĩ, nĩmũkanyiitwo,
na mũnyariirwo na mũneanwo thunagogi-inĩ na njeera
o na mũtwarwo mbere ya athamaki na aathani. Maũndũ
macio mothe mũgeekwo nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa. **13**
Ũndũ ũyũ ũgaakorwo ũrĩ mweke wanyu wa kũmarutĩra
ũira. **14** No rĩrĩ, mũtikanatangĩke mũgĩĩciiria o mbere,
ũrĩa mũgeeciirĩrĩra. **15** Nĩgũkorwo nĩngamũhe ciugo na
ũũgĩ iria thũ cianyu itakahota gwĩtiiria kana gũkararia.
16 Nĩmũgakunyanĩrwo o na nĩ aciari anyu, na arĩa
mũciaranĩirwo nao, na andũ a mbarĩ cianyu, o na
arata, na nĩmakooragithia amwe anyu. **17** Andũ othe
nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa. **18** No rĩrĩ, gũtirĩ rũcuĩrĩ
o na rũmwe rwa mũtwe wanyu rũkoora. **19** Kũũmĩrĩria
kwanyu nĩkuo gũgaatũma mũhonokie mĩoyo yanyu. **20**
"Rĩrĩa mũkoona Jerusalemu kũrigiicĩirio nĩ thigari cia
mbaara, hĩndĩ ĩyo mũkaamenya atĩ kũniinwo kwarĩo
kũrĩ hakuhĩ. **21** Hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre
irĩma-inĩ, na arĩa marĩ thĩinĩ wa itũũra rĩu inene
nĩmoime kuo, nao arĩa marĩ ng'ongo-inĩ matikarĩtoonye.
22 Nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩrĩo rĩgaakorwo rĩrĩ rĩa
kũherithanio, nĩguo maũndũ marĩa mothe mandĩkĩtwo
mahingio. **23** Kaĩ atumia arĩa magaakorwo marĩ na nda,
na arĩa magaakorwo makĩongithia twana matukũ macio
nĩmagathĩĩnĩka-ĩ! Nĩgũkorwo bũrũri ũyũ nĩũkagĩa na
kĩnyariirĩko kĩnene na mang'ũrĩ ma gũũkĩrĩra andũ
aya. **24** Nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, o na
matahwo matwarwo mabũrũri mothe ma thĩ. Itũũra rĩa
Jerusalemu nĩrĩkarangĩrĩrio nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nginya
mahinda ma andũ-a-Ndũrĩrĩ mahingio. **25** "Na nĩgũkagĩa
imenyithia thĩinĩ wa riũa na mweri-inĩ na njata-inĩ.
Nakuo gũkũ thĩ, ndũrĩrĩ nĩikaigua ruo na igegio nĩ
mũrururumo wa iria na makũmbĩ ma maaĩ makĩhũũrana.
26 Andũ nĩmakaringĩka nĩ ũndũ wa kũmaka, na guoya
wa maũndũ marĩa magooka thĩ, nĩgũkorwo maahinya
ma igũrũ nĩmakenyenyio. **27** Hĩndĩ ĩyo nĩmakona Mũrũ
wa Mũndũ agĩũka arĩ thĩinĩ wa itu arĩ na hinya na riiri
mũingĩ. **28** Hĩndĩ ĩrĩa maũndũ macio makaambĩrĩria
gwĩkĩka-rĩ, mũkaarũgama mũtiire mĩtwe yanyu na igũrũ,
nĩgũkorwo hĩndĩ yanyu ya gũkũũrwo nĩĩkuhĩrĩirie."
29 Ningĩ akĩmahe ngerekano ĩno: "Ta rorai mũtĩ wa
mũkũyũ na mĩtĩ ĩyo ĩngĩ yothe. **30** Rĩrĩa yathundũra
mathangũ, mũmĩonaga na mũkamenya atĩ ihinda rĩa
riũa rĩrĩ hakuhĩ. **31** Ũguo noguo hĩndĩ ĩrĩa mũkoona
maũndũ macio mothe magĩkĩka, mũkaamenya o wega
atĩ ũthamaki wa Ngai nĩũkuhĩrĩirie. **32** "Ngũmwĩra
atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigathira maũndũ macio
mothe matahingĩtio. **33** Igũrũ na thĩ nĩigathira, no ciugo
ciakwa itigathira. **34** "Mwĩmenyererei, ngoro cianyu
itikanakorwo itahĩtwo nĩ ndĩa, na ũrĩĩu na metanga
ma muoyo ũyũ, naguo mũthenya ũcio ũmũkorerere ta
mũtego o rĩrĩa mũtangĩĩgereria. **35** Nĩgũkorwo ũndũ
ũyũ ũgaakorerera andũ arĩa othe matũũraga thĩ-ĩno. **36**
Ikaragai mwĩiguĩte hĩndĩ ciothe, na mũhooyage nĩguo
mũkaahota kũũrĩra maũndũ marĩa makiriĩ gwĩkĩka,
na nĩguo mũkaahota kũrũgama mbere ya Mũrũ wa

Mũndũ.” **37** Na o mũthenya Jesũ nĩarutanaga hekarũ-inĩ, na hwaĩ-inĩ agathiĩ gũkoma kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩĩtagwo Kĩrĩma kĩa Mĩtamaiyũ. **38** Nao andũ othe nĩmathiiaga hekarũ-inĩ rũciinĩ tene kũmũthikĩrĩria.

22 Na rĩrĩ, Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩrĩa Ĩtekĩrĩtwo Ndawa ya Kũimbia, kĩrĩa gĩĩtagwo Bathaka, nĩgĩakuhĩrĩirie, **2** nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho nĩmacaragia ũrĩa mangĩũragithia Jesũ, nĩgũkorwo nĩmetigagĩra mũingĩ wa andũ. **3** Hĩndĩ ĩyo Shaitani agĩtoonya thĩinĩ wa Judasi ũrĩa Mũisikariota, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ. **4** Nake Judasi agĩthiĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ anene a arangĩri a hekarũ makarĩkanĩre ũrĩa angĩkunyanĩra Jesũ. **5** Nao magĩkena na magĩtĩkĩra kũmũhe mbeeca. **6** Nake agĩĩtĩkĩra, na akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũneana Jesũ kũrĩ o rĩrĩa hatarĩ na andũ. **7** Naguo mũthenya wa kũrĩa Mĩgate ĩrĩa Ĩtekĩrĩtwo Ndawa ya Kũimbia ũgĩkinya, rĩrĩa gatũrũme ka Bathaka kaarutagwo igongona. **8** Jesũ agĩtũma Petero na Johana, akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩi mũgatũhaarĩrie irio cia Bathaka, tũrĩe.” **9** Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda tũgacihaarĩrie kũ?” **10** Akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũgĩtoonya itũũra-inĩ inenerĩ, nĩmũgũcemania na mũndũ ũkuuĩte ndigithũ ĩrĩ na maaĩ. Mũmũrũmĩrĩre o nginya nyũmba ĩrĩa egũtoonya. **11** Mwatoonya mwĩre mũndũ ũrĩa mwene nyũmba ĩyo atĩrĩ, ‘Mũrutani aroria atĩrĩ: Nyũmba ya ageni ĩrĩ ha, harĩa ingĩrĩĩra Bathaka na arutwo akwa?’ **12** Nake nĩekũmuonia nyũmba nene ya igũrũ ĩrĩ na indo kuo. Haarĩriai irio cia Bathaka kuo.” **13** Nao magĩthiĩ, magĩkora maũndũ matariĩ o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria irio cia Bathaka. **14** Rĩrĩa ihinda rĩakinyire, Jesũ na atũmwo ake magĩikara metha-inĩ. **15** Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngoretwo ndĩĩrirĩirie mũno kũrĩanĩra Bathaka ĩno na inyuĩ itananyariirwo. **16** Nĩ ũndũ ngũmwĩra atĩrĩ, ndikamĩrĩa rĩngĩ nginya rĩrĩa ĩgaakinyanĩrio ũthamaki-inĩ wa Ngai.” **17** Jesũ agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookeria Ngai ngaatho, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai, mũnyuanĩre. **18** Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩ kuuma rĩu ndikanyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mĩthabibũ, o nginya rĩrĩa ũthamaki wa Ngai ũgooka.” **19** Agĩcooka akĩoya mũgate, na aarĩkia gũcookeria Ngai ngaatho, akĩwenyũranga akĩmahe akĩmeera atĩrĩ, “Ũyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa ũrĩa ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu, ĩkagai ũũ nĩguo mũndirikanage.” **20** Maarĩkia kũrĩa agĩĩka o ũguo, akĩoya gĩkombe, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ thĩinĩ wa thakame yakwa ĩrĩa ĩgũitwo nĩ ũndũ wanyu. **21** No rĩrĩ, guoko kwa ũrĩa ũrĩngunyanĩra kũrĩ hamwe na niĩ metha-inĩ ĩno. **22** Mũrũ wa Mũndũ nĩegwĩkwo o ta ũrĩa gũtuĩtwo, no mũndũ ũrĩa ũkũmũkunyanĩra kaĩ arĩ na haaroĩ!” **23** Nao makĩambĩrĩria kũũrania gatagatĩ-inĩ kao nĩ ũrĩkũ wao ũngĩka ũguo. **24** Ningĩ nĩmagĩire na ngarari makĩũrania nũũ gatagatĩ-inĩ kao ũngĩtuuo mũnene. **25** Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Athamaki a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmenenehagia igũrũ rĩa andũ ao; nao acio maathanaga nĩo meĩĩtaga Ateithania. **26** No inyuĩ mũtiagĩrĩirwo nĩkũhaana ũguo. Handũ ha ũguo, ũrĩa mũnene gatagatĩ-inĩ kanyu agĩrĩirwo kũhaana ta ũrĩa mũnini mũno, nake ũrĩa wathanaga atuĩke ta ũrĩa ũtungataga. **27** Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ mũnene, nĩ ũrĩa ũikaraga metha-inĩ kũrĩa kana nĩ ũrĩa ũramũtungata? Githĩ ti ũrĩa ũikaraga metha-inĩ? No niĩ ndũire na inyuĩ, haana ta ũrĩa ũmũtungatagĩra. **28** Inyuĩ nĩ inyuĩ mũkoretwo mũrĩ hamwe na niĩ hĩndĩ ya magerio makwa. **29** Na o ta ũrĩa Baba aheete ũthamaki, o na niĩ nĩndamũhe ũthamaki, **30** nĩguo mũkarĩĩagĩra na mũkanyuuagĩra metha-inĩ yakwa ũthamaki-inĩ wakwa, na ningĩ mũikarĩire itĩ-cia-ũnene, mũtuagĩre mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩĩrĩ ya Isiraeli ciira. **31** “Simoni, Simoni, atĩrĩ, Shaitani nĩahooete rũtha nĩguo agũthũngũthie o ta ũrĩa ngano ĩthũngũthagio. **32** No wee, Simoni nĩngũhooeire nĩgeetha wĩtĩkio waku ndũgathire. Na warĩkia kũnjookerera, ũũmagĩrĩrie ariũ na aarĩ a thoguo.” **33** Nowe agĩcookia atĩrĩ, “Mwathani, nĩndĩhaarĩirie gũikio njeera o na gũkuanĩra hamwe nawe.” **34** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Petero, ngũkwĩra atĩrĩ, ũmũthĩ ngũkũ ĩtanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ uuge atĩ ndũnjũũĩ.” **35** Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Rĩrĩa ndamũtũmire mũtarĩ na kabeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ-rĩ, nĩ harĩ kĩndũ mwagire?” Nao magĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ kĩndũ twagire.” **36** Nake akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu akorwo ũrĩ na kabeti kana mũhuko-rĩ, kuua; na akorwo ndũrĩ na rũhiũ rwa njora-rĩ, endia nguo yaku ya igũrũ, ũrũgũre. **37** Na ngũmwĩra atĩrĩ, ũhoro ũrĩa wandĩkĩtwo atĩ, ‘Nĩataranĩirio hamwe na arĩa aagarari watho’ no nginya ũhinge harĩ niĩ. Nĩgũkorwo maũndũ marĩa maandĩkĩtwo igũrũ rĩakwa nĩ hĩndĩ marahinga.” **38** Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ta rora haha tũrĩ na hiũ cia njora igĩrĩ.” Nake akĩmeera atĩrĩ, “Icio nĩ njiganu.” **39** Nake Jesũ akiumagara agĩthiĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ o ta ũrĩa amenyerete gwĩkaga, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra. **40** Na aakinya ho akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai mũtikagwe magerio-inĩ.” **41** Akĩehera ho, agĩthiĩ ta itĩĩna rĩa harĩa mũndũ angĩhota gũikia ihiga, agĩturia ndu akĩhooya, **42** akiuga atĩrĩ, “Baba, ũngĩenda-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ; no ti ũrĩa niĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.” **43** Na mũraika akĩmuumĩrĩra oimĩte igũrũ, akĩmuongerera hinya. **44** Nake agĩkĩrĩrĩria kũhooya, arĩ na ruo rũnene ngoro-inĩ, nayo thithino yake yahaanaga ta matata manene ma thakame magĩtaata thĩ. **45** Aatiga kũhooya agĩcooka harĩ arutwo, akĩmakora makomete, moorĩtwo nĩ hinya nĩ kĩeha. **46** Akĩmooria atĩrĩ, “Mũkomete nĩkĩ? Ũkĩrai mũhooe nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ.” **47** O hĩndĩ ĩyo aragia, hagĩũka gĩkundi kĩa andũ, nake mũndũ ũrĩa wetagwo Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, nĩwe wamatongoretie. Agĩkuhĩrĩria Jesũ amũmumunye, **48** nowe Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Judasi, ũgũkunyanĩra Mũrũ wa Mũndũ na kũmũmumunya?” **49** Hĩndĩ ĩrĩa arũmĩrĩri a Jesũ monire ũrĩa kwerekeire gwĩkĩka, makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, tũmahũũre na hiũ ciitũ cia njora?” **50** Nake ũmwe wao agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. **51** Nowe Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũhoro ũcio nĩũkinye hau!” Agĩcooka akĩhutia gũtũ kwa mũndũ ũcio, akĩmũhonia. **52** Ningĩ Jesũ akĩũria athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene, na anene a arangĩri a hekarũ, o na athuuri, arĩa mookĩte kũmũnyiita atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkĩo muoka kũũnyiita mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? **53** Ndĩratũũraga na inyuĩ

hekarũ-inĩ o mũthenya, na mũtirĩ mwageria kũnyiita.
No rĩrĩ, rĩĩrĩ nĩrĩo ithaa rĩanyu, ithaa rĩrĩa wathani
wa nduma ũraathana." **54** Hĩndĩ ĩyo makĩmũnyiita,
makĩmũruta hau makĩmũtwara kwa mũthĩnjĩri-Ngai
ũrĩa mũnene, nake Petero akĩmũrũmĩrĩra arĩ o haraaya.
55 Nao maarĩkia gwakia mwaki o nja gatagatĩ na
gũikara thĩ hamwe, Petero nake agĩikara thĩ hamwe
nao. **56** Ndungata ĩmwe ya mũirĩtu ĩkĩmuona na
ũtheri wa mwaki aikarĩte hau, ĩkĩmũrora wega, ĩkiuga
atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ oima hamwe nake." **57** Nowe
agĩkaana ũhoro ũcio, akiuga atĩrĩ, "Mũirĩtu ũyũ, niĩ
ndimũũĩ." **58** Thuutha wa kahinda kanini mũndũ
ũngĩ akĩmuona, akiuga atĩrĩ, "O nawe ũrĩ ũmwe wao."
Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ, niĩ ndirĩ
wao!" **59** Thuutha wa ithaa rĩmwe, mũndũ ũngĩ akiuga
agwatĩirie atĩrĩ, "Hatirĩ nganja mũndũ ũyũ moima
hamwe nake, nĩgũkorwo o nake nĩ Mũgalili." **60** Petero
agĩcookia atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ, niĩ ndiũĩ ũrĩa ũroiga!" Na
hĩndĩ o ĩyo oigaga ũguo, ngũkũ ĩgĩkũga. **61** Mwathani
akĩĩhũgũra akĩrora Petero. Nake Petero akĩririkana ũrĩa
Mwathani aamwĩrĩte atĩ, "Ũmũthĩ ngũkũ ĩtanakũga
nĩũrĩngaana maita matatũ." **62** Nake agĩthiĩ nja, akĩrĩra
arĩ na ruo rũingĩ. **63** Andũ arĩa maarangĩrĩte Jesũ
makĩambĩrĩria kũmũnyũrũria makĩmũhũũraga. **64**
Makĩmuoha maitho na gĩtambaya makĩmwĩra atĩrĩ,
"Toiga nũũ wakũgũtha." **65** Na nĩmamwĩrire maũndũ
mangĩ maingĩ ma kũmũruma. **66** Rũciinĩ gwakĩa, kĩama
gĩa athuuri arĩa atongoria a andũ, hamwe na athĩnjĩri-
Ngai arĩa anene, na arutani a watho, gĩgĩcemania,
nake Jesũ akĩrehwo mbere yao. **67** Makĩmwĩra atĩrĩ,
"Akorwo nĩwe Kristũ, twĩre." Nake Jesũ akĩmacookeria
atĩrĩ, "Ingĩmwĩra, mũtingĩnjĩtĩkia, **68** na ingĩmũũria
kĩũria, mũtingĩnjokeria. **69** No kuuma rĩu, Mũrũ wa
Mũndũ arĩkoragwo aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa
Ngai ũrĩa Mwene-Hinya." **70** Othe makĩmũũria atĩrĩ,
"Wee ũkĩrĩ Mũrũ wa Ngai?" Nake Jesũ akĩmacookeria
atĩrĩ, "Nĩmwamenya nĩ kuuga atĩ nĩ niĩ we." **71** Makĩũria
atĩrĩ, "Tũgũkĩenda ũira ũngĩ wakĩ? Nĩtweiguĩra ũhoro
kuuma kanua gake mwene."

23 Hĩndĩ ĩyo kĩũngano kĩu gĩothe gĩgĩũkĩra,
gĩkĩmũtwara kũrĩ Pilato. **2** Nakĩo gĩkĩambĩrĩria
kũmũthitanga gĩkiuga atĩrĩ, "Nĩtuonete mũndũ ũyũ
akĩhĩtithia rũrĩrĩ rwitũ. Nĩakararagia ũhoro wa kũrutĩra
Kaisari igooti na agetuaga atĩ nĩwe Kristũ, na nĩ
mũthamaki." **3** Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria atĩrĩ, "Wee
nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?" Nake Jesũ akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ĩĩ, ũguo woiga nĩguo." **4** Nake Pilato akĩĩra
athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na andũ acio angĩ atĩrĩ,
"Ndikuona ũndũ ingĩthitangĩra mũndũ ũyũ." **5** Nao
magĩthiĩ na mbere kuuga magwatĩirie atĩrĩ, "Nĩatũmĩte
andũ mookanĩrĩre Judea guothe nĩ ũndũ wa ũrutani
wake. Aambĩrĩirie Galili na nĩokĩte nginya o gũkũ."
6 Pilato aigua ũguo, akĩũria kana mũndũ ũcio nĩ wa
kuuma Galili. **7** Rĩrĩa aamenyire atĩ Jesũ aarĩ wa
bũrũri ũrĩa wathanagwo nĩ Herode, akiuga atwarwo
kũrĩ Herode, ũrĩa wakoretwo arĩ Jerusalemu ihinda-
inĩ rĩu. **8** Rĩrĩa Herode oonire Jesũ, nĩakenire mũno,
tondũ kwa ihinda iraaya nĩakoretwo akĩenda kũmuona.
Kũringana na ũrĩa aiguĩte ũhoro wake, aarĩ na mwĩhoko
wa kũmuona akĩringa ciama. **9** Akĩũria Jesũ ciũria
nyingĩ, nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria o na kĩmwe.
10 Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho
maarũgamĩte hau, makĩmũthitanga magwatĩirie mũno.
11 Nake Herode na thigari ciake makĩmũthekerera
na makĩmũnyũrũria. Makĩmũhumba nguo yarĩ thaka,
na makĩmũcookia kũrĩ Pilato. **12** Nao Herode na
Pilato magĩtuma ũrata mũthenya ũcio, tondũ mbere
ĩyo maatũũrĩte marĩ ũthũ. **13** Pilato agĩĩta athĩnjĩri-
Ngai arĩa anene, na aathani, na andũ hamwe, **14**
akĩmeera atĩrĩ, "Mũndeheire mũndũ ũyũ atĩ nĩ mũndũ
ũhĩtithagia andũ. Na niĩ ndatuĩria ũhoro wake mũrĩ
ho, no ndirĩ ũndũ mũũru ndoona wa maũndũ marĩa
mũmũthitangĩire. **15** O nake Herode ndanamuona arĩ
na mahĩtia, nĩgũkorwo nĩamũcookia kũrĩ ithuĩ; nĩ ũndũ
ũcio, ndarĩ ũndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo. **16** Nĩ ũndũ
ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmũrekererie." (**17**
Nĩgũkorwo, kwarĩ mũtugo amohorere mũndũ ũmwe
hĩndĩ ĩyo ya Iruga.) **18** No andũ acio makĩanĩrĩra na
mũgambo ũmwe, makiuga atĩrĩ, "Twehererie mũndũ
ũyũ! Tuohorere Baraba!" (**19** Baraba aikĩtio njeera nĩ
ũndũ wa kũrutithia ngũĩ itũũra-inĩ rĩu inene, na nĩ
ũndũ wa kũũragana.) **20** Nake Pilato, tondũ nĩeendaga
kũrekereria Jesũ, akĩmaarĩria o rĩngĩ. **21** No-o magĩthiĩ
na mbere kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, "Mwambe mũtĩ-
igũrũ! Mwambe mũtĩ-igũrũ!" **22** Nake akĩmooria riita
rĩa gatatũ atĩrĩ, "Nĩkĩ? Nĩ ũũru ũrĩkũ mũndũ ũyũ
eekĩte? Ndionete gĩtũmi gĩa gũtũma ooragwo. Nĩ ũndũ
ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmuohore." **23** No-
o makĩanĩrĩra mategũtigithĩria makiugaga aambwo
mũtĩ-igũrũ, nayo mĩgambo ĩyo yao ĩkĩhootana. **24**
Nĩ ũndũ ũcio Pilato agĩtua nĩekũmahingĩria o ũguo
moorĩtie. **25** Akĩohora mũndũ ũcio waikĩtio njeera nĩ
ũndũ wa kũrutithia ngũĩ na kũũragana, o ũcio moigĩte
mohorerwo, nake Pilato akĩneana Jesũ ekwo kũringana
na ũrĩa mendaga. **26** Na rĩrĩa thigari cioimagaragia Jesũ,
ikĩnyiita mũndũ woimaga mĩgũnda-inĩ wetagwo Simoni
wa kuuma Kurene. Nacio ikĩmũigĩrĩra mũtharaba wa
Jesũ aũkuue na amuume thuutha. **27** Andũ gĩkundi
kĩnene makĩmũrũmĩrĩra, hamwe na atumia maagirĩkaga
na makarĩra mũno. **28** Nake Jesũ akĩĩhũgũra na kũrĩ
o, akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, tigai
kũndĩrĩra; mwĩrĩrĩrei inyuĩ ene na ciana cianyu. **29**
Nĩgũkorwo kũrĩ hĩndĩ ĩgooka rĩrĩa mũkoigaga atĩrĩ,
'Kũrathimwo-rĩ, nĩ atumia arĩa thaata, na nda iria itarĩ
ciaciara, o na nyondo iria itarĩ ciongwo!' **30** Hĩndĩ
ĩyo "'nĩmakeera irĩma atĩrĩ, "Tũgwĩrei!" o na macooke
meere tũrĩma atĩrĩ, "Tũhumbĩrei!"' **31** Nĩ ũndũ-rĩ, andũ
mangĩkorwo nĩmareeka maũndũ maya rĩrĩa mũtĩ ũrĩ
mũigũ-rĩ, gũgakĩhaana atĩa woma?" **32** Na rĩrĩ, andũ
angĩ eerĩ ageri ngero, o nao nĩmatwarirwo hamwe nake
makooragwo. **33** Rĩrĩa maakinyire karĩma-inĩ handũ
heetagwo Ihĩndĩ-rĩa-Mũtwe, makĩmwamba ho hamwe
na ageri ngero acio, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na
ũrĩa ũngĩ mwena wake wa ũmotho. **34** Nake Jesũ akiuga
atĩrĩ, "Baba mohere, nĩgũkorwo matiũĩ ũrĩa mareeka."
Nao magĩcuukĩra nguo ciake mĩtĩ, magĩcigayana. **35** Nao
andũ nĩmarũgamĩte hau makĩmwĩrorera: Nao anene
nĩmamũnyũrũragia makoiga atĩrĩ, "Nĩarahonokagia
andũ arĩa angĩ, nĩehonokie aakorwo nĩwe Kristũ wa

Ngai, Ũrĩa wake Mũthuure." **36** Thigari o nacio igĩũka,
ikĩmũnyũrũria. Ikĩmũkundia thiki, **37** ikĩmwĩra atĩrĩ,
"Akorwo nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi, wĩhonokie."
38 Na nĩ haarĩ maandĩko maandĩkĩtwo igũrũ rĩake
atĩrĩ: ŨYŨ NĨWE MŨTHAMAKI WA AYAHUDI. **39** Ũmwe
wa ageri ngero acio maambanĩirio nake akĩmũruma,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Githĩ wee tiwe Kristũ? Wĩhonokie,
na ũtũhonokie!" **40** No mũgeri ngero ũcio ũngĩ
akĩmũkaania, akĩmũũria atĩrĩ, "Ndũngĩĩtigĩra Ngai,
kuona atĩ ũtuĩrĩirwo o ũrĩa atuĩrĩirwo? **41** Ithuĩ
tũherithĩtio na kĩhooto, nĩgũkorwo tũraherithĩrio ũrĩa
twĩkĩte. No rĩrĩ, mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ mũũru ekĩte."
42 Agĩcooka akĩĩra Jesũ atĩrĩ, "Ĩtĩkĩra gũkandirikana rĩrĩa
ũgooka ũthamaki-inĩ waku." **43** Nake Jesũ akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ngũkwĩra na ma, ũmũthĩ nĩũrĩkorwo hamwe
na niĩ ikenero." **44** Na rĩrĩ, kwarĩ ta thaa thita cia
mũthenya, naguo bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma nginya
thaa kenda, **45** tondũ riũa nĩrĩatigire kwara. Nakĩo
gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana maita meerĩ. **46**
Nake Jesũ akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ,
"Baba, roho wakwa ndaũiga moko-inĩ maku." Aarĩkia
kuuga ũguo, agĩtuĩkana. **47** Rĩrĩa mũnene wa gĩkundi gĩa
thigari igana oonire ũrĩa gwekĩka, akĩgooca Ngai, akiuga
atĩrĩ, "Ti-itheru ũyũ oima mũndũ mũthingu." **48** Rĩrĩa
andũ arĩa othe maarũgamĩte hau kwĩrorera moonire
ũrĩa gwekĩka, makĩinũka methikĩire, na makĩĩhũũraga
ithũri nĩ kĩeha. **49** No arĩa othe maamũũĩ, o hamwe na
atumia arĩa maamũrũmĩrĩire kuuma Galili, makĩrũgama
o haraaya, meroreire maũndũ macio. **50** Na rĩrĩ, nĩ haarĩ
na mũndũ wetagwo Jusufu, mũthuuri wa Kĩama, na aarĩ
mũndũ mwega na mũrũngĩrĩru, **51** nake ndetĩkanĩtie na
ũguo maatuĩte na mageeka. Oimĩte itũũra rĩa Arimathea,
bũrũri wa Judea, na nĩetagĩrĩra ũthamaki wa Ngai. **52**
Nake agĩthiĩ kũrĩ Pilato, akĩhooya etĩkĩrio akuue mwĩrĩ
wa Jesũ. **53** Nake agĩcuurũria mwĩrĩ wa Jesũ mũtharaba-
inĩ, akĩũkũnja na taama wa gatani, agĩcooka akĩũiga
thĩinĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga, nayo
ndĩakoretwo ĩigĩtwo mũndũ. **54** Na mũthenya ũcio warĩ
wa Ihaarĩria, nayo Thabatũ yarĩ hakuhĩ kwambĩrĩria. **55**
Nao atumia arĩa moimĩte na Jesũ Galili makĩrũmĩrĩra
Jusufu, makĩona mbĩrĩra na makĩona ũrĩa mwĩrĩ wake
waigirwo ho. **56** Magĩcooka makĩinũka, makĩhaarĩria
mahuti manungi wega na maguta manungi wega. No
rĩrĩ, mũthenya wa Thabatũ makĩhurũka kũringana na
ũrĩa gwathanĩtwo.

24 Na rĩrĩ, mũthenya wa kwambĩrĩria kiumia, rũciinĩ
tene, atumia magĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ makuuĩte indo
nungi wega iria maathondekete. **2** Nao magĩkora
ihiga rĩgaragarĩtio rĩkeherio mũromo-inĩ wa mbĩrĩra,
3 no rĩrĩa maatoonyire, matiigana gũkora mwĩrĩ wa
Mwathani Jesũ. **4** Na rĩrĩa maagegete nĩ ũhoro ũcio,
makiumĩrĩrwo o rĩmwe nĩ arũme eerĩ mehumbĩte
nguo njerũ ciakengaga mũno, makĩrũgama hakuhĩ nao.
5 Nao atumia acio metigĩrĩte mũno, makĩinamĩrĩra,
magĩturumithia mothiũ mao thĩ, no arũme acio
makĩmooria atĩrĩ, "Mũracaria ũrĩa ũrĩ muoyo kũrĩ arĩa
akuũ nĩkĩ? **6** Ndarĩ haha; nĩariũkĩte! Ririkanai ũrĩa
aamwĩrire hĩndĩ ĩrĩa aarĩ na inyuĩ Galili atĩ: **7** 'Mũrũ
wa Mũndũ no nginya aneanwo moko-inĩ ma andũ
ehia, aambwo mũtĩ-igũrũ, na mũthenya wa gatatũ
ariũke.'" **8** Hĩndĩ ĩyo makĩririkana ciugo ciake. **9** Na rĩrĩ,
maacooka kuuma mbĩrĩra-inĩ, makĩhe arutwo arĩa ikũmi
na ũmwe na arĩa angĩ othe ũhoro ũcio. **10** Mariamu
Mũmagidali, na Joana, na Mariamu nyina wa Jakubu, na
atumia arĩa angĩ maarĩ nao, nĩo meerire atũmwo ũhoro
ũcio. **11** No-o matiigana gwĩtĩkia atumia acio, tondũ
ũhoro ũcio wahaanaga ta ũrimũ kũrĩ o. **12** No rĩrĩ,
Petero agĩũkĩra, agĩteng'era mbĩrĩra-inĩ. Na ainamĩrĩra
akĩona mataama ma gatani maigĩtwo thĩ marĩ moiki,
agĩĩthiĩra agegearĩte nĩ ũndũ wa ũguo gwekĩkĩte. **13**
Na rĩrĩ, mũthenya o ro ũcio arutwo eerĩ a Jesũ maarĩ
rũgendo-inĩ magĩthiĩ itũũra rĩetagwo Emau, rĩarĩ ta
kilomita ikũmi kuuma Jerusalemu. **14** Nao nĩmaragia
ũhoro wa maũndũ marĩa mothe meekĩkĩte. **15** Na rĩrĩa
maathiiaga makĩaragia ũhoro ũcio, Jesũ akĩmoimĩrĩra,
agĩtwarana nao; **16** no matiigana kũrekwo mamũmenye.
17 Nake akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ ũhoro ũrĩkũ ũcio mũrathiĩ
mũkĩaragia?" Nao makĩrũgama matukĩte mothiũ. **18**
Ũmwe wao, wetagwo Kileopa akĩmũũria atĩrĩ, "Wee
kaĩ ũrĩ mũgeni Jerusalemu ũtamenyete maũndũ marĩa
mekĩkĩte kuo matukũ-inĩ maya?" **19** Nake akĩmooria
atĩrĩ, "Nĩ maũndũ marĩkũ?" Nao makĩmũcookeria atĩrĩ,
"Nĩ ũhoro wa Jesũ wa Nazarethi, ũrĩa ũraarĩ mũnabii ũrĩ
na ũhoti wa ciugo iria araaragia na ciĩko iria areekaga
arĩ mbere ya Ngai o na mbere ya andũ othe. **20** Athĩnjĩri-
Ngai arĩa anene na aathani aitũ maramũneanire atuĩrwo
kũũragwo, na maramwambithia mũtĩ-igũrũ. **21** No
ithuĩ-rĩ, tũrehokaga atĩ ũcio nĩwe ũgũkũũra andũ
Isiraeli. Makĩria ma ũguo, rĩu nĩ mũthenya wa ĩtatũ
kuuma maũndũ maya mothe mekĩka. **22** Hamwe na
ũguo atumia amwe aitũ nĩmatũmakirie mũno tondũ
megũthiĩte mbĩrĩra-inĩ rũciinĩ tene, **23** no matinona
mwĩrĩ wake. Mokire matwĩra atĩ nĩmonire kĩoneki
kĩa araika, arĩa mameerire atĩ arĩ muoyo. **24** Nao
amwe a thiritũ iitũ nĩmathiire mbĩrĩra-inĩ, na makora
o ũguo atumia acio mekuugĩte, no rĩrĩ, we mwene
matinamuona." **25** Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ andũ
aya mwagĩte ũũgĩ na mũtihiũhaga gwĩtĩkia maũndũ
mothe marĩa anabii moigĩte! **26** Githĩ to mũhaka
Kristũ ambe anyariirwo na acooke atoonye riiri-inĩ
wake?" **27** Jesũ akĩmataarĩria ũhoro wothe ũrĩa waarĩtio
Maandĩko-inĩ ũmũkoniĩ, ambĩrĩirie na maandĩko ma
Musa na ma Anabii othe. **28** Na maakuhĩrĩria itũũra
rĩrĩa maathiiaga, Jesũ agĩtua taarĩ kũhĩtũka arahĩtũka.
29 No makĩmũringĩrĩria na hinya, makĩmwĩra atĩrĩ,
"Raarĩrĩra gũkũ na ithuĩ, nĩkũratuka na gũkirĩĩ kũgĩa
nduma." Nĩ ũndũ ũcio agĩtoonya aikaranie nao. **30**
Rĩrĩa aikarire metha-inĩ hamwe nao, akĩoya mũgate,
agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩmahe. **31** Hĩndĩ
ĩyo makĩhingũka maitho, makĩmũmenya, nake akĩbuĩria,
makĩaga kũmuona rĩngĩ. **32** Nao makĩũrania atĩrĩ, "Githĩ
ngoro ciitũ itiikũhĩahĩaga hĩndĩ ĩrĩa ekwaragia na ithuĩ
njĩra-inĩ, na agĩtũtaarĩria ũrĩa Maandĩko moigĩte?" **33**
Nao magĩũkĩra o hĩndĩ ĩyo magĩcooka Jerusalemu. Kũu
magĩkora arutwo arĩa ikũmi na ũmwe, hamwe na arĩa
maarĩ nao monganĩte, **34** makiugaga atĩrĩ, "Nĩ ma!
Mwathani nĩariũkĩte na nĩoimĩrĩire Simoni." **35** Hĩndĩ
ĩyo acio eerĩ makĩmeera maũndũ marĩa meekĩkĩte marĩ
njĩra-inĩ, na ũrĩa maamenyire Jesũ hĩndĩ ĩrĩa eenyũrire

mũgate. **36** O makĩaragia ũhoro ũcio, Jesũ akĩrũgama
gatagatĩ kao akĩmeera atĩrĩ, "Thayũ ũrogĩa na inyuĩ."
37 Nao makĩhahũka na makĩmaka, magĩĩciiria atĩ nĩ
ngoma moonaga. **38** Nake akĩmooria atĩrĩ, "Mũratangĩka
nĩkĩ, na nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũgĩe na nganja meciiria-inĩ
manyu? **39** Ta rorai moko makwa na nyarĩrĩ ciakwa.
Nĩ niĩ mwene! Huutiai muone; roho ndũrĩ nyama na
mahĩndĩ, ta ũrĩa mũrona ndĩ nacio." **40** Aarĩkia kuuga
ũguo, akĩmoonia moko make na nyarĩrĩ ciake. **41** Nao
magĩkorwo matarĩ maretĩkia nĩ ũndũ wa ũrĩa makenete
na makagega. Nake akĩmooria atĩrĩ, "Mũrĩ na kĩndũ gĩa
kũrĩa?" **42** Nao makĩmũnengera gĩcunjĩ gĩa thamaki hĩu.
43 Nake agĩkĩoya, akĩrĩa makĩĩonagĩra. **44** Akĩmeera atĩrĩ,
"Ũũ nĩguo ndamwĩrire hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ na inyuĩ atĩ:
Maũndũ mothe marĩa mandĩkĩtwo ũhoro wakwa Watho-
inĩ wa Musa, na Maandĩko-inĩ ma Anabii, na Thaburi, no
nginya mahingio." **45** Hĩndĩ ĩyo akĩhingũra meciiria mao
nĩguo mamenye Maandĩko. **46** Akĩmeera atĩrĩ, "Ũũ nĩguo
kwandĩkĩtwo: Kristũ nĩakanyariirwo na ariũkio kuuma
kũrĩ arĩa akuũ mũthenya wa gatatũ, **47** naguo ũhoro wa
kwĩrira na kũrekerwo kwa mehia ũkaahunjĩrio ndũrĩrĩ
ciothe thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩake, wambĩrĩirie Jerusalemu.
48 Inyuĩ mũrĩ aira a maũndũ macio. **49** Na rĩrĩ,
nĩngũmũtũmĩra kĩrĩa Baba eranĩire; no ikarai thĩinĩ wa
itũũra rĩĩrĩ inene nginya rĩrĩa mũkaaheo hinya kuuma
Igũrũ." **50** Agĩcooka akĩmatongoria kuuma kũu magĩthiĩ
magĩkinya hakuhĩ na Bethania; akĩoya moko na igũrũ,
akĩmarathima. **51** Na o akĩmarathimaga, akĩmatiga,
akĩiyũkio akĩambata igũrũ. **52** Nao makĩmũgooca
na magĩcooka Jerusalemu makenete mũno. **53** Nao
nĩmaikaraga hekarũ-inĩ mahinda mothe makĩgoocaga
Ngai.

Johana

1 Kĩambĩrĩria-inĩ Ũhoro aarĩ o kuo, nake Ũhoro
aatũũrĩte na Ngai, na Ũhoro aarĩ Ngai. **2** We aatũũrĩte
na Ngai kuuma o kĩambĩrĩria. **3** Indo ciothe ciombirwo
na ũndũ wake; gũtirĩ kĩndũ kĩa iria ciombirwo kĩagĩire
atarĩ ho. **4** Thĩinĩ wake kwarĩ muoyo, naguo muoyo ũcio
nĩguo warĩ ũtheri wa andũ. **5** Ũtheri ũcio nĩũtheraga
nduma-inĩ, nayo nduma ndĩigana kũũhoota. **6** Nĩguokire
mũndũ watũmĩtwo nĩ Ngai; eetagwo Johana. **7** We okire
arĩ mũira oimbũre ũhoro ũkoniĩ ũtheri ũcio, nĩgeetha
andũ othe metĩkie nĩ ũndũ wake. **8** We mwene tiwe
warĩ ũtheri ũcio, no okire arĩ o ta mũira tu nĩgeetha
oimbũre ũhoro wa ũtheri ũcio. **9** Ũtheri ũcio wa ma,
ũrĩa ũtheragĩra o mũndũ o wothe, nĩwokaga thĩ. **10** We
Ũhoro aarĩ gũkũ thĩ, no o na gũtuĩka thĩ yombirwo na
ũndũ wake-rĩ, andũ a thĩ matiigana kũmũmenya. **11**
Okire gwake mwene, no andũ ake mwene matiigana
kũmwĩtĩkĩra. **12** No andũ arĩa othe maamwĩtĩkĩrire,
o acio metĩkirie rĩĩtwa rĩake, nĩamahotithirie gũtuĩka
ciana cia Ngai **13** ciana itaciarĩtwo nĩ thakame, kana
igaciarwo nĩ kwenda kwa mwĩrĩ kana kwenda kwa
mũndũ, no iciarĩtwo nĩ kwenda kwa Ngai. **14** We Kiugo
agĩtuĩka mũndũ na agĩtũũrania na ithuĩ. Nĩtuonete riiri
wake, riiri wa Mũrũ wake wa Mũmwe, ũrĩa woimire
kũrĩ Ithe aiyũrĩtwo nĩ ũtugi na ũhoro wa ma. **15**
Johana nĩoimbũraga ũhoro wake. Aanagĩrĩra akoiga
atĩrĩ, "Ũyũ nĩwe ũrĩa ndaaragia ũhoro wake ngiuga
atĩrĩ, 'Ũrĩa ũgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũngĩra,
tondũ aarĩ mbere yakwa.'" **16** Na kuuma ũiyũrĩrĩru
wa ũtugi wake-rĩ, ithuothe nĩtwamũkĩrĩte irathimo
nyingĩ mũno. **17** Tondũ watho wokire na Musa, no
ũtugi na ũhoro ũrĩa wa ma ciokire na Jesũ Kristũ. **18**
Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩ ona Ngai, o tiga Mũrũ
wake wa Mũmwe ũrĩa ũikarĩte hamwe na Ithe, na
nĩwe ũtũmĩte amenyeke. **19** Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo ũira wa
Johana hĩndĩ ĩrĩa Ayahudi a Jerusalemu maamũtũmĩire
athĩnjĩri-Ngai na Alawii makamũũrie we aarĩ ũ. **20** We
ndaagire kuumbũra, no oimbũrire atekũhitha, akiuga
atĩrĩ, "Niĩ ti niĩ Kristũ." **21** Nao makĩmũũria atĩrĩ,
"Wee ũkĩrĩ ũ? Wee nĩwe Elija?" Nake akĩmacookeria
atĩrĩ, "Aca, ti niĩ." Ningĩ makĩmũũria atĩrĩ, "Nĩwe
Mũnabii ũrĩa?" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Aca." **22** Mũthia-
inĩ makĩmũũria atĩrĩ, "Wee ũkĩrĩ ũ? Tũhe macookio
nĩguo tũcookerie arĩa matũtũmire. Ũkuuga atĩa ha
ũhoro waku mwene?" **23** Johana akĩmacookeria na
ciugo iria ciarĩtio nĩ mũnabii Isaia, akĩmeera atĩrĩ, "Niĩ
ndĩ mũgambo wa mũndũ ũranĩrĩra werũ-inĩ akoiga atĩrĩ,
'Rũngariai njĩra ya Mwathani.'" **24** Na rĩrĩ, Afarisai amwe
arĩa maatũmĩtwo **25** makĩmũũria atĩrĩ, "Angĩkorwo we
tiwe Kristũ, na tiwe Elija, o na kana Mũnabii ũrĩa-rĩ,
ũkĩbatithanagia nĩkĩ?" **26** Nake Johana akĩmacookeria
atĩrĩ, "Niĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ. No gatagatĩ-inĩ
kanyu nĩ harĩ na ũmwe mũtooĩ. **27** Ũcio nĩwe ũgũũka
thuutha wakwa, o we ũrĩa itaagĩrĩire kuohora ndigi cia
iraatũ ciake." **28** Maũndũ maya mothe mekĩkire itũũra-
inĩ rĩa Bethania, mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Jorodani, kũrĩa
Johana aabatithanagĩria. **29** Mũthenya ũyũ ũngĩ, Johana
akĩona Jesũ agĩũka na kũrĩ we, akiuga atĩrĩ, "Onei!
Gatũrũme ka Ngai karĩa keheragia mehia ma kĩrĩndĩ! **30**
Ũyũ nĩwe ndaaragia ũhoro wake rĩrĩa ndoigire atĩrĩ,
'Mũndũ ũrĩa ũgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũrĩ
niĩ tondũ we aarĩ kuo mbere yakwa.' **31** Niĩ mwene
ndiamũũĩ, no ndokire ngĩbatithanagia na maaĩ nĩgeetha
aguũrĩrio andũ a Isiraeli." **32** Ningĩ Johana akĩheana ũira
ũyũ: "Nĩndonire Roho agĩikũrũka kuuma igũrũ atariĩ ta
ndutura, agĩikara igũrũ rĩake. **33** Niĩ ndingĩamũmenyire,
tiga ũrĩa wandũmire mbatithanagie na maaĩ aanjĩĩrire
atĩrĩ, 'Mũndũ ũrĩa ũkoona Roho agĩikũrũkĩra na aikare
igũrũ rĩake-rĩ, ũcio nĩwe ũkaabatithanagia na Roho
Mũtheru.' **34** Niĩ nĩnyonete ũguo na ngoimbũra atĩ ũyũ
nĩwe Mũrũ wa Ngai." **35** Ningĩ mũthenya ũyũ ũngĩ,
Johana agĩkorwo arĩ kũu o rĩngĩ marĩ na arutwo ake
eerĩ. **36** Na rĩrĩa onire Jesũ akĩhĩtũka, akiuga atĩrĩ, "Onei
Gatũrũme ka Ngai!" **37** Hĩndĩ ĩrĩa arutwo acio eerĩ
maiguire oiga ũguo, makĩrũmĩrĩra Jesũ. **38** Jesũ ehũgũra
akĩmoona mamumĩte thuutha, akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ atĩa
mũrenda?" Nao makĩmwĩra atĩrĩ, "Rabii" (ũguo nĩ kuuga
Mũrutani), "ũikaraga kũ?" **39** Nake akĩmacookeria
atĩrĩ, "Ũkai na nĩmũkuona." Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ
makĩona kũrĩa aikaraga, na magĩikara nake mũthenya
ũcio. Na kwarĩ ta thaa ikũmi. **40** Na rĩrĩ, ũmwe wa
arutwo acio eerĩ arĩa maiguĩte ũrĩa Johana oigĩte na
makĩrũmĩrĩra Jesũ aarĩ Anderea, mũrũ wa nyina na
Simoni Petero. **41** Ũndũ wa mbere ũrĩa Anderea eekire
nĩgũcaria mũrũ wa nyina Simoni, na kũmwĩra atĩrĩ,
"Nĩtuonete Mesia" (nĩwe Kristũ). **42** Nake akĩmũtwara
kũrĩ Jesũ. Nake Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, "Wee nĩwe
Simoni mũrũ wa Johana. Ũgũcooka gwĩtwo Kefa" (na
rĩo rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Petero). **43** Mũthenya ũyũ
ũngĩ Jesũ agĩtua itua rĩa gũthiĩ Galili. Agĩkora Filipu,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Nũmĩrĩra." **44** Filipu, o ta Petero na
Anderea, aarĩ wa itũũra rĩa Bethisaida. **45** Filipu agĩkora
Nathanieli, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩtuonete mũndũ ũrĩa
Musa aandĩkire ũhoro wake Ibuku-inĩ rĩa Watho, na
nowe anabii maandĩkire ũhoro wake, nake nĩwe Jesũ
wa Nazarethi, mũrũ wa Jusufu." **46** Nake Nathanieli
akĩmũũria atĩrĩ, "Kũrĩ kĩndũ kĩega kĩngiuma Nazarethi?"
Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ũka ũkoone." **47**
Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ onire Nathanieli agĩũka kũrĩ we, akĩaria
ũhoro wake, akiuga atĩrĩ, "Onei Mũisiraeli kũna ũtarĩ
ũhinga." **48** Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, "Ũnjũũĩ
atĩa?" Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩngũkuonete o na
rĩrĩa uuma rungu rwa mũkũyũ, Filipu atanagwĩta." **49**
Hĩndĩ ĩyo Nathanieli akiuga atĩrĩ, "Rabii, wee nĩwe Mũrũ
wa Ngai; wee nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli." **50** Nake Jesũ
akiuga atĩrĩ, "Wetĩkia tondũ nĩndakwĩra atĩ nĩnguonire
ũrĩ rungu rwa mũkũyũ. Niũkuona maũndũ manene
kũrĩ macio." **51** Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ
na ma, nĩmũkona igũrũ rĩhingũkĩte na araika a Ngai
makĩambata na magĩikũrũka, harĩ Mũrũ wa Mũndũ."

2 Na rĩrĩ, mũthenya wa gatatũ nĩ kwagĩire na kihikanio
kũu Kana ya Galili. Nyina wa Jesũ aarĩ kuo, **2** nake
Jesũ na arutwo ake o nao nĩmetĩtwo kĩhikanio-inĩ kĩu. **3**
Rĩrĩa ndibei yathirire, nyina wa Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ,
"Matirĩ na ndibei ĩngĩ." **4** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Mũtumia ũyũ, ndĩ na ũhoro ũrĩkũ nawe? Ihinda rĩakwa
rĩtirĩ rĩrakinya." **5** Nake nyina akĩĩra ndungata atĩrĩ,

"Ĩkai ũrĩa wothe ekũmwĩra." **6** Hau hakuhĩ nao nĩ haarĩ
na ndigithũ ithathatũ cia maaĩ ciathondeketwo na ihiga,
mũthemba ũrĩa wahũthagĩrwo nĩ Ayahudi magongona-
inĩ mao ma gwĩtheria, na o ĩmwe yaiyũragio nĩ ngeereni
kuuma mĩrongo ĩĩrĩ nginya mĩrongo ĩtatũ. **7** Nake Jesũ
akĩĩra ndungata icio atĩrĩ, "Iyũriai ndigithũ maaĩ"; nacio
ikĩiyũria riita. **8** Agĩcooka agĩciĩra atĩrĩ, "Rĩu tahiai
ĩmwe mũtwarĩre mũtabania wa iruga." Nacio igĩĩka
o ũguo, **9** nake mũtabania wa iruga agĩcama maaĩ
macio maagarũrĩtwo magatuĩka ndibei. Ndaamenyaga
kũrĩa yoimĩte, o na gũtuĩka ndungata iria ciatahĩte
maaĩ nĩciamenyaga. Hĩndĩ ĩyo agĩĩta mũhikania keheri-
inĩ **10** akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũndũ aambaga kũruta ndibei
ĩrĩa njega, na ageni maarĩkia kũnyua mũno, agacooka
akaruta ĩrĩa ĩtarĩ njega; no wee ũkũigĩte ĩrĩa njega
nginya rĩu." **11** Kĩu nĩkĩo kĩama kĩa mbere kĩrĩa Jesũ
aaringire, na aakĩringĩire kũu Kana ya Galili. Akĩonania
riiri wake, nao arutwo ake makĩmwĩtĩkia. **12** Thuutha
ũcio agĩikũrũka Kaperinaumu, marĩ na nyina, na ariũ
a nyina, o na arutwo ake. Magĩikara kuo matukũ
manini. **13** Rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩirie-rĩ,
Jesũ akĩambata, agĩthiĩ Jerusalemu. **14** Kũu hekarũ-inĩ
nĩakorire andũ makĩendia ng'ombe, na ng'ondu, na
ndutura, o na angĩ maikarĩte metha-inĩ magĩceenjia
mbeeca. **15** Nĩ ũndũ ũcio agĩthondeka mũcarica wa
mĩkanda, na akĩmarutũrũra othe kuuma hekarũ-inĩ,
hamwe na ng'ondu, na ng'ombe; akĩhurunja mbeeca
cia arĩa maacenjagia mbeeca na akĩng'aũrania metha
ciao. **16** Nao arĩa meendagia ndutura akĩmeera atĩrĩ,
"Eheriai ici gũkũ! Mwahota atĩa gũtua nyũmba ya
Baba ndũnyũ!" **17** Nao arutwo ake makĩririkana nĩ
kwandĩkĩtwo atĩrĩ, "Kĩyo kĩrĩa ndĩ nakĩo kĩa nyũmba
yaku nĩkĩo gĩkaandĩa." **18** Hĩndĩ ĩyo Ayahudi makĩmũũria
atĩrĩ, "Nĩ kĩama kĩrĩkũ ũngĩtũringĩra gĩa gũtuonia ũhoti
ũrĩa ũrĩ naguo wa gwĩka maũndũ macio mothe?" **19**
Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Thariai hekarũ ĩno,
na nĩngũmĩaka rĩngĩ na mĩthenya ĩtatũ." **20** Nao
Ayahudi magĩcookia atĩrĩ, "Hekarũ ĩno yakirwo na
mĩaka mĩrongo ĩna na ĩtandatũ, nawe ũkũmĩaka na
mĩthenya ĩtatũ?" **21** No rĩrĩ, hekarũ ĩrĩa aaragia ũhoro
wayo nĩ mwĩrĩ wake. **22** Na thuutha wake kũriũkio
kuuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, arutwo ake makĩririkana ũrĩa
oigĩte. Nao magĩĩtĩkia Maandĩko, o na ciugo icio Jesũ
aarĩtie. **23** Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa aarĩ Jerusalemu hĩndĩ
ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, andũ aingĩ makĩona ciama iria
aaringaga, nao magĩĩtĩkia rĩĩtwa rĩake. **24** No Jesũ
ndaigana kũmeĩhokera, nĩgũkorwo nĩooĩ andũ othe.
25 Ndaabataragio nĩ ũira wa mũndũ, ũkoniĩ mũndũ
ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo nĩamenyaga kĩrĩa kĩrĩ thĩinĩ wa
mũndũ.

3 Na rĩrĩ, kwarĩ na mũndũ wa Afarisai wetagwo
Nikodemo, warĩ wa kĩama kĩrĩa gĩathanaga kĩa
Ayahudi. **2** Nĩokire kũrĩ Jesũ ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Rabii, nĩtũũĩ we ũrĩ mũrutani uumĩte kũrĩ Ngai.
Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũringa ciama
iria ũringaga Ngai atarĩ hamwe nake." **3** Nake Jesũ
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ
ũngĩona ũthamaki wa Ngai atangĩciarwo rĩngĩ." **4** Nake
Nikodemo akĩmũũria atĩrĩ, "Mũndũ angĩciarwo atĩa arĩ
mũkũrũ? Ti-itherũ ndangĩhota gũtoonya nda ya nyina
hĩndĩ ya keerĩ nĩguo aciarwo!" **5** Jesũ akĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũngĩtoonya
ũthamaki-inĩ wa Ngai atangĩciarwo na maaĩ na Roho.
6 Mwĩrĩ ũciaraga mwĩrĩ, no Roho aciaraga roho. **7**
Ndũkagegio nĩ ũguo ndoiga atĩ, 'No nginya ũciarwo
rĩngĩ.' **8** Rũhuho rũhurutanaga na kũrĩa rũngĩenda.
Ũiguaga rũkĩhurutana, no ndũmenyaga kũrĩa rumĩte
kana kũrĩa rũrorete. Ũguo noguo gũtariĩ harĩ mũndũ
ũrĩa wothe ũciarĩtwo nĩ Roho." **9** Nake Nikodemo
akĩmũũria atĩrĩ, "Ũndũ ũcio ũngĩhoteka atĩa?" **10** Nake
Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Wee ũrĩ mũrutani wa Isiraeli
na ndũrataũkĩrwo nĩ maũndũ maya? **11** Ngũkwĩra
atĩrĩ na ma, twaragia ũrĩa tũũĩ, na tũkoimbũra ũrĩa
tuonete, no inyuĩ, mũtiĩtĩkagĩra ũira witũ. **12** Ndakwĩra
maũndũ ma gũkũ thĩ, waga gwĩtĩkia; ũngĩtĩkia atĩa
ingĩkwĩra maũndũ ma na igũrũ? **13** Gũtirĩ mũndũ ũrĩ
wathiĩ igũrũ tiga ũrĩa woimire igũrũ, na nĩwe Mũrũ
wa Mũndũ." **14** Na o ta ũrĩa Musa aambararire nyoka
ya gĩcango werũ-inĩ, ũguo no taguo Mũrũ wa Mũndũ
akaambarario, **15** nĩguo ũrĩa wothe ũmwĩhokete agĩe
na muoyo wa tene na tene. **(aiōnios g166)** **16** "Nĩgũkorwo
Ngai nĩendire kĩrĩndĩ, akĩruta Mũrũ wake wa mũmwe,
nĩgeetha mũndũ o wothe ũmwĩtĩkĩtie ndakoore, no agĩe
na muoyo wa tene na tene. **(aiōnios g166)** **17** Nĩgũkorwo
Ngai ndaatũmire Mũrũwe gũkũ thĩ aciirithie kĩrĩndĩ,
no nĩguo kĩrĩndĩ kĩhonoke nĩ ũndũ wake. **18** Ũrĩa
wothe ũmwĩtĩkĩtie ti wa gũciirithio, no ũrĩa wothe
ũtamwĩtĩkĩtie ũcio nĩarĩkĩtie gũtuĩrwo ciira, nĩgũkorwo
ndehokete rĩĩtwa rĩa Mũrũ wa Ngai wa mũmwe. **19**
Rĩĩrĩ nĩrĩo ituĩro: Ũtheri nĩwokire gũkũ thĩ, no andũ
makĩenda nduma gũkĩra ũtheri, nĩ ũndũ ciĩko ciao ciarĩ
njũru. **20** Mũndũ o wothe wĩkaga ũũru nĩathũire ũtheri,
na ndangiumĩra ũtheri-inĩ nĩ gwĩtigĩra ciĩko ciake
itikoimbũke. **21** No mũndũ ũrĩa wothe wĩkaga maũndũ
ma ma nĩoimagĩra ũtheri-inĩ, nĩguo kuonekane kũna atĩ
ũguo ekĩte nĩ Ngai ũmũhotithĩtie." **22** Thuutha wa ũguo,
Jesũ na arutwo ake nĩmoimagarire magĩthiĩ bũrũri
wa Judea, kũrĩa aikarangire nao, na akabatithanagia.
23 O nake Johana nĩabatithanagĩria Ainoni gũkuhĩ na
Salimu, nĩgũkorwo kũu nĩ kwarĩ maaĩ maingĩ, nao andũ
nĩmookaga kuo kaingĩ kaingĩ mabatithio. **24** (Hĩndĩ
ĩyo Johana ndaakoretwo aikĩtio njeera.) **25** Nĩ kwagĩire
na ngarari gatagatĩ-inĩ ka arutwo amwe a Johana na
Mũyahudi ũmwe ũhoro-inĩ wa mĩtugo yao ya gwĩtheria.
26 Magĩũka kũrĩ Johana makĩmwĩra atĩrĩ, "Rabii, mũndũ
ũrĩa mũraarĩ nake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, ũrĩa
wee warutire ũira ũmũkoniĩ-rĩ, nĩarabatithania, nao
andũ othe nĩmarathiĩ kũrĩ we." **27** Ũhoro-inĩ ũcio
Johana agĩcookia atĩrĩ, "Mũndũ ndarĩ ũndũ angĩamũkĩra
o tiga ũrĩa aheetwo kuuma igũrũ. **28** Inyuĩ ene no
mũheane ũira muuge atĩ nĩndoigire atĩrĩ, 'Niĩ ti niĩ
Kristũ, no ndũmĩtwo njũke mbere yake.' **29** Mũhiki
nĩ wa mũhikania. No rĩrĩ, mũrata wa mũhikania ũrĩa
ũmũrũgamĩrĩire nĩamũthikagĩrĩria, na akaiyũrwo nĩ
gĩkeno rĩrĩa aigua mũgambo wa mũhikania. Gĩkeno ta
kĩu nĩkĩo ndĩ na kĩo, na rĩu nĩgĩkinyanĩru. **30** We no
nginya akĩrĩrĩrie kũneneha, na niĩ ngĩrĩrĩrie kũnyiiha.
31 "Ũrĩa uumĩte igũrũ nĩ mũnene kũrĩ andũ othe; nake
ũrĩa uumĩte thĩ nĩ wa gũkũ thĩ, na maũndũ marĩa aragia

no ma gũkũ thĩ. Ũrĩa uumĩte igũrũ arĩ igũrũ rĩa andũ
arĩa angĩ othe. **32** We oimbũraga maũndũ marĩa onete
na akaigua no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩtĩkagĩra ũira
wake. **33** Mũndũ ũrĩa wĩtĩkĩrĩte ũira ũcio nĩahũũrĩte
mũhũũri atĩ Ngai nĩ wa ma. **34** Nĩgũkorwo ũrĩa Ngai
atũmĩte aragia ciugo cia Ngai nĩ ũndũ Ngai aheanaga
Roho hatarĩ gĩthimi. **35** Ithe nĩendete Mũriũ na nĩ aigĩte
indo ciothe moko-inĩ make. **36** Ũrĩa wothe wĩtĩkĩtie
Mũriũ, arĩ na muoyo wa tene na tene, no ũrĩa wothe
ũregete Mũriũ ndakona muoyo, nĩgũkorwo egũtũũra
arakarĩirwo nĩ Ngai.” **(aiōnios g166)**

4 Afarisai nĩmaiguire atĩ Jesũ nĩagĩĩaga na arutwo
aingĩ gũkĩra Johana na akamabatithia, **2** o na
gũtuĩka, ti Jesũ wabatithanagia, no nĩ arutwo ake. **3**
Hĩndĩ ĩrĩa Mwathani aamenyire ũhoro ũcio, akiuma
Judea na agĩcooka Galili o rĩngĩ. **4** Na rĩrĩ, no nginya
angĩatuĩkanĩirie bũrũri wa Samaria. **5** Nĩ ũndũ ũcio,
agĩkinya itũũra rĩarĩ Samaria rĩetagwo Sukaru, hakuhĩ
na gĩthaka kĩrĩa Jakubu aaheete mũriũ Jusufu. **6**
Nakĩo gĩthima kĩa Jakubu nĩkuo kĩarĩ, nake Jesũ, tondũ
wa kũnoga nĩ rũgendo, agĩikara thĩ hau gĩthima-inĩ.
Na kwarĩ ta thaa thita. **7** Na rĩrĩa mũtumia ũmwe
Mũsamaria okire gũtaha maaĩ-rĩ, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ,
“No ũũhe maaĩ ma kũnyua?” **8** (Hĩndĩ ĩyo arutwo ake
nĩmathiĩte kũgũra irio itũũra-inĩ.) **9** Nake mũtumia
ũcio Mũsamaria akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ Mũyahudi
na niĩ ndĩ mũtumia Mũsamaria. Ũngĩkĩĩhooya gĩa
kũnyua atĩa?” (Nĩgũkorwo Ayahudi matirĩ ngwatanĩro
na Asamaria.) **10** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo
nĩũũĩ kĩheo kĩa Ngai na ũkamenya nũũ ũrakũhooya maaĩ
ma kũnyua, wee nĩwe ũngĩamũhooya nake nĩangĩakũhe
maaĩ ma muoyo.” **11** Nake mũtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ,
“Mũthuuri ũyũ, ndũrĩ na kĩndũ gĩa gũtaha maaĩ nakĩo,
na gĩthima gĩkĩ nĩ kĩriku. Ũngĩkĩruta kũ maaĩ macio ma
muoyo? **12** Anga ũkĩrĩ mũnene gũkĩra ithe witũ Jakubu
ũrĩa watũheire gĩthima gĩkĩ, na we mwene aatũũrĩte
anyuuaga maaĩ kuuma kĩo o hamwe na ariũ ake na
ndũũru ciake cia mbũri na cia ng’ombe?” **13** Nake Jesũ
akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũnyuuaga maaĩ
maya nĩanyootaga rĩngĩ, **14** no ũrĩa wothe ũkũnyua
maaĩ marĩa ngaamũhe ndarĩ hĩndĩ akaanyoota. Ti-
itherũ, maaĩ marĩa ngũmũhe megũtuĩka gĩthima kĩa
maaĩ thĩinĩ wake, gĩtherũkage muoyo wa tene na
tene.” **(aiōn g165, aiōnios g166)** **15** Nake mũtumia ũcio
akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, he maaĩ macio nĩguo
ndikananyoote rĩngĩ, na ndige gũũkaga haha gũtaha
maaĩ.” **16** Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ wĩte mũthuuriguo
mũũke nake.” **17** Nake mũtumia ũcio akĩmũcookeria
atĩrĩ, “Niĩ ndirĩ na mũthuuri.” Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ,
“Nĩ waria ma rĩrĩa woiga atĩ ndũrĩ na mũthuuri. **18**
Ũhoro wa ma nĩ atĩ ũkoretwo ũrĩ na athuuri atano,
na mũndũ mũrũme ũrĩa ũrĩ nake rĩu ti mũthuuriguo.
Ũguo woiga nĩ ũhoro wa ma.” **19** Nake mũtumia ũcio
akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, nĩndĩrona atĩ wee ũrĩ
mũnabii. **20** Maithe maitũ maahooyagĩra Ngai kĩrĩma-
inĩ gĩkĩ, no inyuĩ Ayahudi muugaga atĩ Jerusalemu
nokuo kũndũ kũrĩa twagĩrĩirwo nĩkũhooyagĩra Ngai.”
21 Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, njĩtĩkia, kũrĩ
ihinda rĩroka rĩrĩa mũtakaahooyagĩra Baba kĩrĩma-
inĩ gĩkĩ o na kana Jerusalemu. **22** Inyuĩ Asamaria
mũhooyaga kĩrĩa mũtooĩ; no ithuĩ tũhooyaga kĩrĩa
tũũĩ, nĩgũkorwo ũhonokio uumĩte kũrĩ Ayahudi. **23** No
ihinda nĩrĩroka na rĩu nĩrĩkinyu, rĩrĩa arĩa mahooyaga
na ma makaahooyaga Baba na roho, na mamũhooyage
na ma, nĩgũkorwo nĩ andũ ta acio Baba acaragia a
kũmũhooyaga. **24** Ngai nĩ roho, nao arĩa mamũhooyaga
no nginya mamũhooyage na roho, na mamũhooyage na
ma.” **25** Nake mũtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩnjũũĩ
atĩ Mesia” (ũrĩa wĩtagwo Kristũ) “nĩarooka. Hĩndĩ ĩrĩa
agooka nĩagatũtaarĩria maũndũ mothe.” **26** Nake Jesũ
akiuga atĩrĩ, “Niĩ ndĩrakwarĩria nĩ niĩ we.” **27** O ihinda-
inĩ rĩu arutwo ake magĩũka, na makĩgega maakora
akĩaranĩria na mũtumia. No gũtirĩ o na ũmwe woririe
atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ ũrenda?” kana akĩũria, “Ũraaranĩria nake
nĩkĩ?” **28** O hĩndĩ ĩyo mũtumia ũcio agĩtiga ndigithũ
yake ya maaĩ, agĩcooka itũũra-inĩ, akĩĩra andũ atĩrĩ,
29 “Ũkai, mũkone mũndũ wanjĩĩra maũndũ marĩa
mothe ndaaneka. Ũcio no akorwo nĩwe Kristũ?” **30**
Nao makiuma kũu itũũra-inĩ, magĩthiĩ harĩa Jesũ aarĩ.
31 Mũira wa makinye, arutwo ake makĩmũringĩrĩria
makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, rĩa irio.” **32** Nowe akĩmeera
atĩrĩ, “Ndĩ na irio cia kũrĩa, iria mũtarĩ ũndũ wacio
mũũĩ.” **33** Nao arutwo ake makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ hihi
harĩ mũndũ ũmũreheire irio?” **34** Nake Jesũ akiuga
atĩrĩ, “Irio ciakwa nĩ gwĩka wendi wa ũrĩa wandũmire
na kũrĩĩkia wĩra wake. **35** Githĩ mũtiugaga atĩ, ‘Nĩ
mĩeri ĩna ĩtigarĩte magetha makinye’? Ngũmwĩra atĩrĩ,
hingũrai maitho manyu muone mĩgũnda! Magetha
nĩmakinyu. **36** O na rĩu mũgethi nĩagĩĩaga na mũcaara
wake, o na nĩagethaga magetha ma muoyo wa tene
na tene, nĩgeetha mũhaandi na mũgethi makenanĩre
hamwe. **(aiōnios g166)** **37** Amu nĩ ũhoro wa ma ũrĩa
uugaga atĩ, ‘Ũmwe ahaandaga, nake ũngĩ akagetha.’ **38**
Niĩ ndaamũtũmire mũkagethe kĩrĩa mũtarutĩire wĩra.
Angĩ nĩo marutĩte wĩra mũritũ, na inyuĩ mũkagetha
uumithio wa wĩra wao.” **39** Nao Asamaria aingĩ kuuma
itũũra rĩu makĩmwĩtĩkia nĩ ũndũ wa ũira wa mũtumia
ũcio, tondũ nĩameerire atĩrĩ, “Nĩanjĩĩrire maũndũ marĩa
mothe ndaneeka.” **40** Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ĩrĩa Asamaria
mokire kũrĩ Jesũ, makĩmũringĩrĩria aikaranie nao, nake
agĩikara mĩthenya ĩĩrĩ. **41** Na tondũ wa ciugo ciake,
andũ angĩ aingĩ magĩĩtĩkia. **42** Magĩkĩĩra mũtumia ũcio
atĩrĩ, “Ithuĩ tũtiretĩkia no ũndũ wa ũrĩa ũratwĩrire; rĩu
nĩtwĩiguĩrĩire ithuĩ ene na tũkamenya atĩ mũndũ ũyũ
ti-itherũ nĩwe Mũhonokia wa kĩrĩndĩ.” **43** Thuutha wa
mĩthenya ĩyo ĩĩrĩ, akiumagara agĩthiĩ Galili. **44** (Amu
Jesũ we mwene nĩoigĩte atĩ mũnabii ndatĩĩagwo bũrũri-
inĩ wake mwene.) **45** Rĩrĩa aakinyire Galili, andũ a
Galili makĩmũnyiita ũgeni. Nĩmonete ũrĩa wothe ekĩte
Jerusalemu hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Bathaka, nĩgũkorwo o
nao maarĩ kuo. **46** O rĩngĩ agĩceera Kana ya Galili, kũrĩa
aagarũrĩte maaĩ magatuĩka ndibei. Na kũu Kaperinaumu
nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe mũnene warĩ na mũriũ
mũrũaru. **47** Rĩrĩa mũndũ ũcio aaiguire atĩ Jesũ nĩoimĩte
Judea agooka Galili, agĩthiĩ kũrĩ we, akĩmũthaitha athiĩ
akahonie mũriũ, ũrĩa warĩ hakuhĩ gũkua. **48** Jesũ
akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũtangĩona ciama na morirũ,
mũtingĩtĩkia.” **49** Nake mũnene ũcio akĩmwĩra atĩrĩ,
“Mũthuuri ũyũ, nĩtũikũrũke mwana wakwa atanakua.”

50 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Inũka. Mũrũguo
nĩekũhona." Mũndũ ũcio agĩĩtĩkia ũguo Jesũ aamwĩrire,
na akĩinũka. **51** Naarĩ njĩra akĩinũka, ndungata ciake
ikĩmũtũnga na ndũmĩrĩri atĩ mũrũwe arĩ o muoyo. **52**
Rĩrĩa aamooririe nĩ ta thaa ciigana mũriũ aambĩrĩirie
kũigua wega, makĩmwĩra atĩrĩ, "Ira thaa mũgwanja
nĩguo araahonire." **53** Nake ithe akĩmenya atĩ thaa icio
nocio Jesũ aramwĩrĩte atĩrĩ, "Mũrũguo nĩekũhona." Nĩ
ũndũ ũcio we na nyũmba yake yothe magĩĩtĩkia. **54**
Gĩkĩ nĩkĩo kĩarĩ kĩama gĩa keerĩ kĩrĩa Jesũ aaringire kũu
Galili, oimĩte Judea.

5 Thuutha wa maũndũ macio Jesũ nĩambatire
Jerusalemu tondũ nĩ kwarĩ na gĩathĩ kĩa Ayahudi. **2**
Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu hakuhĩ na Kĩhingo-kĩa-Ng'ondu
nĩ kwarĩ na karia geetagwo na Kĩhibirania Bethesida,
nako gaathiũrũrũkĩirio nĩ ithaku ithano ciarĩ ngite. **3**
Kũu nĩkuo gwakomagwo nĩ ikundi nene cia andũ arĩa
maarĩ arũaru, ta atumumu, na cionje, na arĩa maakuĩte
ciĩga (meetereire maaĩ moinjugwo. **4** Nĩgũkorwo nĩ
kũrĩ hĩndĩ mũraika wa Mwathani aikũrũkaga akoinjuga
maaĩ karia-inĩ kau; na mũndũ wa mbere kũrika kuo
maaĩ moinjugwo, nĩahonagio mũrimũ o wothe ũrĩa aarĩ
naguo.) **5** Na hau nĩ haarĩ mũndũ ũmwe watũũrĩte arĩ
mũrũaru mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩnana. **6** Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ
aamuonire akomete hau, na akĩmenya atĩ atũũrĩte ũguo
ihinda iraaya, akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩũkwenda kũhonio?" **7**
Nake mũndũ ũcio warũarĩte akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũthuuri
ũyũ, ndirĩ na mũndũ wa kũndikia thĩĩnĩ wa karia
rĩrĩa maaĩ moinjugwo. Ngĩgeria gũtoboka thĩĩnĩ-rĩ,
mũndũ ũngĩ agatoboka mbere yakwa." **8** Nake Jesũ
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku, wĩtware!" **9**
Na o rĩmwe mũndũ ũcio akĩhona, akĩoya kĩbarĩ gĩake,
na agĩĩtwara. Na rĩrĩ, mũthenya ũcio gwekĩkire ũguo
warĩ wa Thabatũ, **10** na nĩ ũndũ ũcio Ayahudi makĩĩra
mũndũ ũcio wahonetio atĩrĩ, "Ũmũthĩ nĩ mũthenya wa
Thabatũ; watho ndũgwĩtĩkĩrĩtie ũkuue kĩbarĩ gĩaku."
11 Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa ũũhonirie
anjĩĩrire atĩrĩ, 'Oya kĩbarĩ gĩaku, wĩtware.'" **12** Nĩ
ũndũ ũcio makĩmũũria atĩrĩ, "Mũndũ ũcio ũkwĩrire
woe kĩbarĩ wĩtware nũũ?" **13** Mũndũ ũcio wahonetio
ndaamenyaga nũũ wamũhonetie, tondũ Jesũ aakoretwo
orĩire kĩrĩndĩ-inĩ kĩrĩa kĩarĩ hau. **14** Thuutha ũcio
Jesũ akĩmũkora hekarũ-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "One, rĩu
nĩũhonete. Ndũgacooke kwĩhia ndũkae gũkorwo nĩ
ũndũ mũũru kũrĩ ũcio." **15** Nake mũndũ ũcio agĩthiĩ na
akĩĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe wamũhonetie. **16** Nĩ ũndũ
ũcio, Ayahudi makĩnyariira Jesũ, tondũ ekĩte maũndũ
macio mũthenya wa Thabatũ. **17** Nake Jesũ akĩmeera
atĩrĩ, "Baba atũũrĩte o arĩ wĩra-inĩ wake nginya rĩu, na o
na niĩ no ndĩraruta wĩra." **18** Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩu,
Ayahudi magĩkĩrĩrĩria kũgeria kũmũũraga; nĩgũkorwo
to mũthenya wa Thabatũ aathũkagia, no o na nginya
nĩetaga Ngai ithe wake mwene, na ũguo akeiganania
na Ngai. **19** Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Ngũmwĩra
atĩrĩ na ma, Mũriũ ndarĩ ũndũ angĩĩka we mwene, tiga
o ũrĩa onaga Ithe agĩĩka, nĩgũkorwo maũndũ marĩa
Ithe ekaga no mo Mũriũ o nake ekaga. **20** Nĩgũkorwo
Ithe nĩendete Mũriũ, na nĩamuonagia maũndũ mothe
marĩa ekaga, Ĩĩ, na nĩakamuonia maũndũ manene o
na gũkĩra maya, nĩgeetha o na inyuĩ mũgege. **21** O ta
ũrĩa Ithe ariũkagia andũ arĩa akuũ akamahe muoyo,
noguo o nake Mũriũ aheaga muoyo o ũrĩa angĩenda
kũhe. **22** Na ningĩ-rĩ, ithe ndarĩ mũndũ atuagĩra ciira,
no ehokeire Mũriũ ũtuanĩri wothe wa ciira, **23** nĩgeetha
andũ othe matĩĩage Mũriũ o ta ũrĩa matĩĩaga Ithe.
Ũrĩa ũtatĩĩaga Mũriũ ndatĩĩaga Ithe ũrĩa wamũtũmire.
24 "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe ũiguaga kiugo
gĩakwa na agetĩkia ũrĩa wandũmire, arĩ na muoyo wa
tene na tene; na ti wa gũciirithio nĩarĩkĩtie kuuma gĩkuũ-
inĩ agatoonya muoyo-inĩ. **(aiōnios g166)** **25** Ngũmwĩra
atĩrĩ na ma, kũrĩ ihinda rĩrooka, na rĩu nĩĩkinyu rĩrĩa
akuũ makaigua mũgambo wa Mũrũ wa Ngai, nao arĩa
makaũigua nĩ magaatũũra muoyo. **26** Nĩgũkorwo o ta
ũrĩa Ithe arĩ na muoyo thĩĩnĩ wake mwene, no taguo
ahotithĩtie Mũriũ kũgĩa na muoyo thĩĩnĩ wake mwene.
27 Na nĩamũheete ũhoti wa gũtuanĩra ciira nĩ tondũ
nĩ Mũrũ wa Mũndũ. **28** "Mũtikagegio nĩ ũhoro ũcio,
nĩgũkorwo ihinda nĩrĩroka rĩrĩa andũ arĩa othe marĩ
mbĩrĩra-inĩ makaigua mũgambo wake **29** na moime
kuo, arĩa mekĩte wega mariũke nĩguo matũũre muoyo,
nao arĩa mekĩte ũũru mariũke nĩguo matuĩrwo ciira.
30 Ndirĩ ũndũ ingĩhota gwĩka niĩ mwene; nduanagĩra
ciira kũringana na ũrĩa njiguaga, na itua rĩakwa nĩ rĩa
kĩhooto, nĩgũkorwo ndicaragia gwĩkenia niĩ mwene, tiga
gũkenia ũrĩa wandũmire. **31** "Ingĩheana ũira ũngoniĩ
niĩ mwene-rĩ, ũira ũcio wakwa ndũngĩtuĩka wa ma.
32 Nĩ kũrĩ na ũngĩ ũrĩa uumbũraga ũhoro wakwa,
na nĩnjũũĩ atĩ ũira wake igũrũ rĩakwa nĩ wa ma. **33**
"Inyuĩ nĩmwatũmanire kũrĩ Johana, nake nĩaheanire
ũira wa ma. **34** Ti atĩ nĩnjĩtĩkagĩra ũira wa mũndũ; no
nĩndĩũgwetaga nĩgeetha mũhonokio. **35** Johana aarĩ
tawa ũrĩa wakanire na ũkĩmũrĩka, na inyuĩ mũgĩthuura
gũkenera ũtheri wake kwa ihinda. **36** "Niĩ ndĩ na
ũira mũnene gũkĩra ũcio wa Johana. Nĩgũkorwo wĩra
ũrĩa Baba aaheete ndĩĩkie, na noguo ndĩraruta, nĩguo
uumbũraga atĩ Baba nĩwe ũndũmĩte. **37** Nake Baba
ũrĩa wandũmire nĩaheanĩte ũira ũngoniĩ we mwene.
Inyuĩ mũtirĩ mwaigua mũgambo wake kana mũkona
ũrĩa atariĩ, **38** o na kiugo gĩake gĩtitũũraga thĩĩnĩ
wanyu, tondũ mũtiĩtĩkĩtie ũrĩa aatũmire. **39** Inyuĩ
mũtuĩragia Maandĩko tondũ mwĩciiragia atĩ na ũndũ
wamo nĩmwĩgwatĩire muoyo wa tene na tene. Maandĩko
macio nĩmo moimbũraga ũhoro ũrĩa ũngoniĩ, **(aiōnios
g166)** **40** no nĩmũregaga gũũka kũrĩ niĩ mũgĩe na muoyo.
41 "Niĩ ndiĩtĩkagĩra ũgooci kuuma kũrĩ andũ, **42** no
inyuĩ nĩndĩmũũĩ. Ngamenya atĩ inyuĩ mũtirĩ na wendo
wa Ngai ngoro-inĩ cianyu. **43** Njũkĩte thĩĩnĩ wa rĩĩtwa
rĩa Baba na mũtinjĩtĩkagĩra; no mũndũ ũngĩ angĩũka na
rĩĩtwa rĩake mwene, nĩmũkũmwĩtĩkĩra. **44** Mũngĩtĩkia
atĩa angĩkorwo mwĩtĩkagĩra ũgooci kuuma kũrĩ andũ
arĩa angĩ, no mũticaragia ũgooci ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai
o ũcio ũmwe? **45** "No mũtigeciirie atĩ nĩngamũthitanga
mbere ya Baba. Musa ũrĩa inyuĩ mwĩhokeete nĩwe
mũmũthitangi. **46** Korwo nĩmwĩtĩkĩtie Musa-rĩ, no
mũnjĩtĩkie, nĩgũkorwo nĩ ũhoro wakwa aandĩkire. **47**
No kuona atĩ mũtiĩtĩkĩtie ũrĩa aandĩkire-rĩ, mũngĩgĩtĩkia
atĩa ũrĩa njugaga?"

6 Thuutha wa maũndũ macio, Jesũ akĩringa mũrĩmo
ũrĩa ũngĩ wa Iria rĩa Galili (na norĩo rĩĩtagwo Iria rĩa
Tiberia), **2** nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ gĩkĩmũrũmĩrĩra
tondũ nĩkĩoneete ciama iria aaringĩire andũ arĩa maarĩ
arũaru. **3** Nake Jesũ akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩĩkara
thĩ marĩ hamwe na arutwo ake. **4** Nakĩo Gĩathĩ gĩa
Bathaka ya Ayahudi nĩgĩakuhĩrĩirie. **5** Rĩrĩa Jesũ aarorire
akĩona kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, akĩũria Filipu
atĩrĩ, "Tũkũgũra mĩgate kũ andũ aya marĩe?" **6** Oririe
ũguo nĩguo amũgerie, nĩgũkorwo we nĩooĩ ũrĩa egwĩka.
7 Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũcara wa mĩeri
ĩnana ndũngĩgũra mĩgate ya kũigana nĩguo o mũndũ
arũme kenyũ!" **8** Nake mũrutwo ũngĩ wake wetagwo
Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero, akiuga atĩrĩ,
9 "Haha harĩ kahĩĩ karĩ na mĩgate ĩtano ya mũtu wa
cairi na thamaki igĩrĩ nini, no ingĩkĩigana atĩa andũ
marĩ aingĩ ũũ?" **10** Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, "Ĩraai andũ
maikare thĩ." Hau maarĩ haarĩ na nyeki nyingĩ, nao
arũme magĩikara thĩ, na maarĩ ta arũme ngiri ithano. **11**
Jesũ agĩcooka akĩoya mĩgate ĩyo, agĩcookia ngaatho na
akĩgaĩra arĩa maikarĩte thĩ kũringana na mũigana ũrĩa o
mũndũ angĩendire. Agĩcooka agĩĩka o ũguo na thamaki.
12 Rĩrĩa othe maarĩire na makĩhũũna, akĩĩra arutwo ake
atĩrĩ, "Ũnganiai cienyũ iria ciatigara. Mũtikareke kĩndũ
o na kĩrĩkũ kĩũrĩre." **13** Nĩ ũndũ ũcio magĩciũngania,
makĩiyũria ikabũ ikũmi na igĩrĩ na icunjĩ cia mĩgate ĩrĩa
ĩtano ya cairi, iria ciatigirio nĩ andũ acio maarĩkia kũrĩa.
14 Thuutha wa andũ kuona ciama iria Jesũ aaringĩte,
makĩambĩrĩria kuuga atĩrĩ, "Ti-itherũ ũyũ nĩwe mũnabii
ũrĩa ũgooka gũkũ thĩ." **15** Nake Jesũ akĩmenya atĩ
nĩmendaga mamũtue mũthamaki wao na hinya, nĩ ũndũ
ũcio akĩmeherera o rĩngĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki.
16 Rĩrĩa gwakinyire hwaĩ-inĩ arutwo ake magĩikũrũka
nginya iria-inĩ, **17** magĩtoonya marikabu, makĩringa iria
marorete Kaperinaumu. Hĩndĩ ĩyo kwarĩ nduma, na Jesũ
ndaathiĩte kũrĩ o. **18** Nĩ kwarĩ na makũmbĩ ma maaĩ
tondũ wa rũhuho rũnene rũrĩa rwahurutanaga. **19** Na
hĩndĩ ĩrĩa maatwarithĩtie marikabu ta kilomita ithano
kana ithathatũ, makĩona Jesũ agĩũka kũrĩ marikabu-inĩ
agereire maaĩ igũrũ; nao makĩmaka. **20** Nowe akĩmeera
atĩrĩ, "Nĩ niĩ; tigai gwĩtigĩra." **21** Magĩtĩkĩra atoonye
thĩinĩ wa marikabu, na kahinda o kau marikabu ĩgĩkinya
hũgũrũrũ-inĩ cia kũrĩa maathiiaga. **22** Mũthenya ũcio
ũngĩ, kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩarĩ mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa iria
gĩkĩmenya atĩ no marikabu ĩmwe yarĩ ho, na atĩ Jesũ
ndaamĩingĩrĩte hamwe na arutwo ake no maathiĩte marĩ
oiki. **23** No ningĩ gũgĩũka marikabu ingĩ ciumĩte Tiberia
ikĩrũgama hakuhĩ na harĩa andũ maarĩĩrĩire mĩgate
thuutha wa Mwathani gũcookeria Ngai ngaatho. **24** Na
rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩamenyire atĩ Jesũ kana arutwo ake gũtirĩ
warĩ ho, gĩkĩingĩra marikabu icio, gĩgĩthiĩ Kaperinaumu
gũcaria Jesũ. **25** Rĩrĩa maamũkorire mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ
wa iria makĩmũũria atĩrĩ, "Rabii, ũkinyire gũkũ rĩ?" **26**
Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma,
inyuĩ mũtiranjaria nĩ ũndũ wa ciama iria mũronire, no
nĩ ũndũ nĩmũrarĩire mĩgate mũrahũũna. **27** Tigagai
gũtangĩkĩra irio iria ithũkaga, no mwĩtangagei nĩ ũndũ
wa irio iria cia gũtũũra nginya muoyo-inĩ wa tene na
tene, iria Mũrũ wa Mũndũ akaamũhe. Ũcio nĩwe Ngai
Ithe ahũũrĩte mũhũũri wa gwĩtĩkĩrĩka." **(aiōnios g166)** **28**
Magĩcooka makĩmũũria atĩrĩ, "Twagĩrĩirwo nĩ gwĩka
atĩa nĩgeetha tũrutage mawĩra marĩa Ngai endaga?"
29 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Wĩra wa Ngai nĩ
ũyũ: nĩ mwĩtĩkie ũrĩa we atũmĩte." **30** Nĩ ũndũ ũcio
makĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ ciama irĩkũ ũgũtũringĩra tuone
nĩguo tũgwĩtĩkie? Ũgwĩka atĩa? **31** Maithe maitũ ma tene
maarĩĩaga mana kũu werũ-inĩ; o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo
atĩrĩ: 'Aamaheire mĩgate kuuma igũrũ marĩe.'" **32** Nake
Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ti Musa
wamũheire mũgate kuuma igũrũ, no nĩ Baba ũmũheaga
mũgate ũrĩa wa ma kuuma igũrũ. **33** Nĩgũkorwo mũgate
wa Ngai nĩ ũrĩa ũikũrũkaga kuuma igũrũ akahe kĩrĩndĩ
gĩa thĩ muoyo wa tene na tene." **34** Nao makĩmwĩra
atĩrĩ, "Mũthuuri ũyũ, kuuma rĩu tũheage mũgate ũcio."
35 Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ mũgate wa muoyo.
Mũndũ ũrĩa ũũkaga kũrĩ niĩ ndakahũũta o na rĩ, na ũrĩa
ũnjĩtĩkĩtie ndakanyoota o na rĩ. **36** No rĩrĩ, o ta ũrĩa
ndĩmwĩrĩte, nĩmũnyonete, no mũtirĩ mũretĩkia. **37** Arĩa
othe Baba ahee nĩmarĩũkaga kũrĩ niĩ, na ũrĩa wothe
ũgooka kũrĩ niĩ ndikamũingata o na rĩ. **38** Nĩgũkorwo
ndiikũrũkĩte kuuma igũrũ njũke gwĩka wendi wakwa niĩ
mwene, no njũkĩte gwĩka wendi wa ũrĩa wandũmire. **39**
Naguo ũyũ nĩguo wendi wa ũrĩa wandũmire, atĩ ndigaate
o na ũmwe wa arĩa othe aaheete, no ngaamariũkia
mũthenya wa kũrigĩrĩria. **40** Nĩgũkorwo wendi wa
Baba nĩ atĩ ũrĩa wothe wonete Mũriũ na akamwĩtĩkia
nĩakagĩa na muoyo wa tene na tene, na nĩngamũriũkia
mũthenya wa kũrigĩrĩria." **(aiōnios g166)** **41** Ayahudi
maigua ũguo makĩambĩrĩria kũng'ong'ora nĩ ũndũ wake
tondũ nĩoigĩte atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ mũgate ũrĩa waikũrũkire
kuuma igũrũ." **42** Makiuga atĩrĩ, "Githĩ ũyũ ti Jesũ mũrũ
wa Jusufu, ũrĩa ithe na nyina tũũĩ? Rĩu angĩhota atĩa
kuuga atĩ, 'Niĩ ndaikũrũkire kuuma igũrũ'?" **43** Nake Jesũ
akĩmeera atĩrĩ, "Tigai kũng'ong'ora gatagatĩ-inĩ kanyu.
44 Gũtirĩ mũndũ ũngĩũka kũrĩ niĩ ataguucĩrĩirio nĩ Baba
ũrĩa wandũmire, na niĩ nĩngamũriũkia mũthenya wa
kũrigĩrĩria. **45** Nĩ kwandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma Anabii
atĩrĩ, 'Nao othe makaarutwo ũhoro nĩ Ngai.' Nake ũrĩa
wothe ũthikagĩrĩria Baba na akeeruta ũhoro kuuma
kũrĩ we, nĩokaga kũrĩ niĩ. **46** Gũtirĩ mũndũ ũrĩ ona Baba,
tiga o ũrĩa uumĩte kũrĩ Ngai; we wiki nowe wonete
Baba. **47** Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie
arĩ na muoyo wa tene na tene. **(aiōnios g166)** **48** Niĩ
nĩ niĩ mũgate wa muoyo. **49** Maithe manyu ma tene
maarĩĩaga mana marĩ werũ-inĩ, na no maakuire. **50** No
ũyũ nĩguo mũgate ũrĩa ũikũrũkĩte kuuma igũrũ, ũrĩa
mũndũ angĩrĩa na ndakue. **51** Niĩ nĩ niĩ mũgate ũrĩa
ũrĩ muoyo ũrĩa waikũrũkire kuuma igũrũ. Mũndũ o
wothe ũngĩrĩa mũgate ũyũ, nĩagatũũra tene na tene.
Mũgate ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa ũrĩa ngũheana nĩ ũndũ
wa muoyo wa andũ a gũkũ thĩ." **(aiōn g165)** **52** Hĩndĩ
ĩyo nao Ayahudi makĩambĩrĩria gũkararania mũno
o ene, makoorania atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ angĩhota atĩa
gũtũhe mwĩrĩ wake tũrĩe?" **53** Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ,
"Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtangĩrĩa mwĩrĩ wa Mũrũ wa
Mũndũ na mũnyue thakame yake, mũtirĩ na muoyo
thĩinĩ wanyu. **54** Ũrĩa wothe ũrĩĩaga mwĩrĩ wakwa
na akanyua thakame yakwa arĩ na muoyo wa tene
na tene, na nĩngamũriũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria.
(aiōnios g166) **55** Nĩgũkorwo mwĩrĩ wakwa nĩ irio kũna,

nayo thakame yakwa nĩ kĩndũ gĩa kũnyua kũna. **56**
Ũrĩa wothe ũrĩĩaga mwĩrĩ wakwa na akanyua thakame
yakwa aikaraga thĩinĩ wakwa na niĩ ngaikara thĩinĩ
wake. **57** O ta ũrĩa Baba mũtũũra muoyo aandũmire
na o ta ũrĩa na niĩ ndũũraga muoyo nĩ ũndũ wa Baba,
noguo mũndũ ũrĩa ũndĩĩaga agaatũũra muoyo nĩ ũndũ
wakwa. **58** Ũyũ nĩguo mũgate ũrĩa waikũrũkire kuuma
igũrũ. Maithe manyu maarĩire mana na nĩmakuire, no
ũrĩa ũrĩĩaga mũgate ũyũ egũtũũra tene na tene." **(aiōn
g165)** **59** Maũndũ macio aamaaririe rĩrĩa aarutanaga
thunagogi-inĩ kũu Kaperinaumu. **60** Arutwo ake aingĩ
maigua ũguo makiuga atĩrĩ, "Ũyũ nĩ ũrutani mũritũ
mũno, nũũ ũngĩhota kũwĩtĩkĩra?" **61** Jesũ amenya atĩ
arutwo ake nĩmang'ong'oraga nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio
akĩmeera atĩrĩ, "Kaĩ ũhoro ũcio wamũrakaria? **62** Ĩ
mũngĩkĩona Mũrũ wa Mũndũ akĩambata igũrũ kũrĩa
aarĩ mbere! **63** Roho aheanaga muoyo; mwĩrĩ ndũrĩ
kĩene. Ciugo iria ndamwarĩria nĩ roho na nĩcio muoyo.
64 No nĩ kũrĩ amwe anyu matarĩ maretĩkia." Nĩgũkorwo
kuuma o kĩambĩrĩria Jesũ nĩooĩ arĩa matetĩkĩtie, na
ũrĩa ũkaamũkunyanĩra. **65** Agĩthiĩ na mbere, akiuga
atĩrĩ, "Nĩkĩo ndamwĩrire atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota
gũũka kũrĩ niĩ atahotithĩtio nĩ Baba." **66** Kuuma hĩndĩ
ĩyo, arutwo ake aingĩ makĩhũndũka, na matiacookire
kũmũrũmĩrĩra. **67** Jesũ akĩũria arĩa ikũmi na eerĩ atĩrĩ,
"O na inyuĩ kaĩ mũrenda gũthiĩ?" **68** Nake Simoni Petero
akĩmũcookeria, atĩrĩ, "Mwathani, tũngĩthiĩ kũrĩ ũ? Wee
nĩwe ũrĩ na ciugo cia muoyo wa tene na tene. **(aiōnios
g166)** **69** Nĩtwĩtĩkĩtie na tũkamenya atĩ wee nĩwe ũrĩa
Mũtheru wa Ngai." **70** Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩmacookeria
akĩmeera atĩrĩ, "Githĩ ti niĩ ndĩmũthuurĩte mũrĩ ikũmi
na eerĩ? No ũmwe wanyu nĩ ndaimono!" **71** (Aaragia
ũhoro wa Judasi mũrũ wa Simoni Isikariota, tondũ o na
aakorwo aarĩ ũmwe wa acio ikũmi na eerĩ, nĩwe warĩ
amũkunyanĩre thuutha ũcio.)

7 Thuutha ũcio, Jesũ nĩaceerangire Galili, nĩ ũndũ
ndendaga gũthiĩ Judea tondũ Ayahudi akuo
nĩmamũcaragia mamũũrage. **2** No hĩndĩ ĩrĩa Gĩathĩ gĩa
Ithũnũ kĩa Ayahudi gĩakuhĩrĩirie-rĩ, **3** ariũ a nyina na
Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩwagĩrĩirwo uume gũkũ ũthiĩ
Judea, nĩguo arutwo aku mone ciama iria ũringaga. **4**
Gũtirĩ mũndũ wendaga kũmenyeka nĩ andũ ũhithaga
ũrĩa areeka. Na tondũ nĩũreeka maũndũ maya-rĩ,
wĩonanie kũrĩ kĩrĩndĩ." **5** Nĩgũkorwo o na ariũ a
nyina matiamwĩtĩkĩtie. **6** Nĩ ũndũ ũcio, Jesũ akĩmeera
atĩrĩ, "Ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩtirĩ rĩrakinya;
no harĩ inyuĩ ihinda o rĩothe nĩrĩagĩrĩire. **7** Andũ a
gũkũ thĩ matingĩmũthũũra, no niĩ nĩmathũire tondũ
nĩnyumbũraga atĩ ũrĩa mekaga nĩ ũũru. **8** Inyuĩ thiĩi
Gĩathĩ-inĩ. Niĩ ndikwamba kwambata Gĩathĩ-inĩ kĩu,
nĩgũkorwo ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩagĩrĩru rĩtirĩ rĩrakinya."
9 Na aarĩkia kuuga ũguo, agĩikara kũu Galili. **10** No
rĩrĩ, thuutha wa ariũ a nyina gũthiĩ Gĩathĩ-inĩ kĩu, o
nake agĩcooka agĩthiĩ, no ndaathiire akĩmenyekaga, no
aathiire na hitho. **11** Na rĩrĩ, kũu Gĩathĩ-inĩ-rĩ, Ayahudi
nĩmamũcaragia, makĩũranagia atĩrĩ, "Mũndũ ũcio arĩ
ha?" **12** Kũu mũingĩ-inĩ guothe andũ nĩmaragia na
mĩheehũ ũhoro wake. Amwe makoiga atĩrĩ, "Mũndũ ũcio
nĩ mũndũ mwega." Nao arĩa angĩ makoiga atĩrĩ, "Aca,
mũndũ ũcio nĩaheenagia andũ." **13** No gũtirĩ mũndũ
ũngĩaririe ũhoro wake akĩiguagwo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra
Ayahudi. **14** Gĩathĩ gĩakinya gatagatĩ-rĩ, Jesũ akĩambata
agĩthiĩ nja-inĩ cia hekarũ, akĩambĩrĩria kũrutana. **15**
Nao Ayahudi makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ
aamenyeire maũndũ maya kũ, na ndathomete?" **16**
Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Ũrutani ũrĩa ndutanaga
ti wakwa niĩ mwene. Uumaga kũrĩ ũrĩa wandũmire.
17 Mũndũ o wothe angĩenda gwĩka wendi wa Ngai,
ũcio nĩarĩĩmenyaga kana ũrutani wakwa uumaga kũrĩ
Ngai, kana njaragia ũhoro wakwa mwene. **18** Mũndũ
ũrĩa waragia ũhoro wake we mwene eekaga ũguo
nĩgeetha egoocithie we mwene, no ũrĩa ũrutaga wĩra
nĩgeetha agoocithie ũrĩa ũmũtũmĩte nĩ mũndũ wa
ma; gũtirĩ ũndũ wa maheeni ũmũkoniĩ. **19** Githĩ Musa
ndaamũheire watho? No gũtirĩ o na ũmwe wanyu
ũmenyagĩrĩra watho. Mũrageria kũnjũraga nĩkĩ?" **20**
Naguo mũingĩ wa andũ ũkĩmũcookeria atĩrĩ, "Wee ũrĩ
na ndaimono. Nũũ ũrageria gũkũũraga?" **21** Nake Jesũ
akĩmeera atĩrĩ, "Ndaaringire kĩama kĩmwe, na inyuĩ
inyuothe mũkĩgega. **22** No rĩrĩ, tondũ Musa nĩamũheire
ũhoro wa kũrua (o na gũtuĩka ũhoro ũcio ndwoimire
kũrĩ Musa, no woimĩte kũrĩ maithe manyu ma tene-rĩ),
inyuĩ nĩ mũruithagia mwana mũthenya wa Thabatũ.
23 Rĩu angĩkorwo mwana no aruithio mũthenya wa
Thabatũ nĩgeetha watho wa Musa ndũgathaahio-rĩ,
mũrakĩndakarĩra nĩkĩ nĩkũhonia mũndũ mũthenya wa
Thabatũ? **24** Tigai gũtuanagĩra ciira na ũrĩa mũndũ
atariĩ, tuanagĩrai ciira na kĩhooto." **25** Tondũ ũcio andũ
amwe a kũu Jerusalemu makĩambĩrĩria kũũrania atĩrĩ,
"Githĩ ũyũ tiwe mũndũ ũrĩa marageria kũũraga? **26** Na
rĩu araaria atekwĩhitha, na matirĩ ũndũ maramwĩra.
Kaĩ anene mamenyete kũna atĩ ũyũ nĩwe Kristũ? **27**
No ithuĩ nĩtũũĩ kũrĩa mũndũ ũyũ oimĩte; rĩrĩa Kristũ
agooka, gũtirĩ mũndũ ũkaamenya kũrĩa agaakorwo
oimĩte." **28** Tondũ ũcio Jesũ, o akĩrutanaga kũu hekarũ-
inĩ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ; "Ĩĩ nĩguo, nĩmũnjũũĩ, na
mũkamenya kũrĩa nyumĩte. Ndiũkĩte gũkũ nĩ ũndũ
wakwa niĩ mwene, no ũrĩa wandũmire nĩ wa ma. Inyuĩ
mũtimũũĩ, **29** no niĩ nĩndĩmũũĩ, tondũ nyumĩte kũrĩ
we, na nĩwe wandũmire." **30** Maigua ũguo makĩgeria
kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie, tondũ
ihinda rĩake rĩtiarĩ ikinyu. **31** O na kũrĩ o ũguo, andũ aingĩ
makĩmwĩtĩkia. Makiuga atĩrĩ, "Hĩndĩ ĩrĩa Kristũ agooka-
rĩ, nĩakaringa ciama nyingĩ gũkĩra mũndũ ũyũ?" **32**
Afarisai makĩigua andũ makĩheehana maũndũ ta macio
mamũkoniĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai
magĩtũma thigari cia hekarũ ikamũnyiite. **33** Nake Jesũ
akiuga atĩrĩ, "Niĩ ngũkorwo na inyuĩ o ihinda inini,
njooke thiĩ kũrĩ ũrĩa wandũmire. **34** Inyuĩ mũkaanjaria,
no mũtikanyona; na kũrĩa ngaakorwo, mũtikahota
gũkinya." **35** Ayahudi makĩĩrana atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ
nĩ kũ arenda gũthiĩ, kũu tũtangĩhota kũmuona? Hihi
egũthiĩ kũrĩa andũ aitũ matũũraga mahurunjũkĩte
gatagatĩ ka Ayunani, akarute Ayunani ũhoro? **36** Nĩ
atĩa ekwendaga kuuga, rĩrĩa oigire atĩ, 'Mũkaanjaria
no mũtikanyona' na 'kũrĩa ngaakorwo mũtikahota
gũkinya'?" **37** Mũthenya wa mũthia, na ũrĩa warĩ
mũnene wa Gĩathĩ kĩu-rĩ, Jesũ akĩrũgama, akĩanĩrĩra na
mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa ũnyootiĩ-

rĩ, nĩoke harĩ niĩ anyue. **38** Ũrĩa wothe ũnjĩtĩkĩtie, thĩinĩ
wake nĩkũriumaga njũũĩ cia maaĩ marĩ muoyo, o ta ũrĩa
Maandĩko moigĩte." **39** Akĩaria ũguo aaragia ũhoro wa
Roho, ũrĩa arĩa maamwĩtĩkĩtie makaheo thuutha-inĩ.
Amu hĩndĩ ĩyo Roho ndaaheanĩtwo, nĩgũkorwo Jesũ
ndaagoocithĩtio. **40** Hĩndĩ ĩrĩa andũ maiguire ciugo
ciake, amwe makiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ mũndũ ũyũ nĩ we
Mũnabii ũrĩa." **41** Arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, "Ũyũ nĩwe
Kristũ." Nao angĩ makĩũria atĩrĩ, "Kwahoteka atĩa Kristũ
oime Galili? **42** Githĩ Maandĩko matiugĩte atĩ Kristũ
akoima rũciaro-inĩ rwa Daudi, na oime Bethilehemu
itũũra rĩrĩa Daudi aatũũraga?" **43** Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa
na nyamũkano gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ ũndũ wa
Jesũ. **44** Amwe nĩmendaga kũmũnyiita, no gũtirĩ o
na ũmwe wamũhutirie. **45** Marigĩrĩrio-inĩ arangĩri a
hekarũ magĩcooka kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na
Afarisai, nao makĩmooria atĩrĩ, "Mwaga kũmũrehe
nĩkĩ?" **46** Arangĩri acio magĩcookia atĩrĩ, "Gũtirĩ mũndũ
o na ũmwe ũrĩ waria ta ũrĩa mũndũ ũcio aragia." **47**
Nao Afarisai makĩmooria atĩrĩ, "Mũroiga atĩ o na inyuĩ
nĩamũheenetie? **48** Nĩ kũrĩ mũnene o na ũmwe kana
Mũfarisai ũmwĩtĩkĩtie? **49** Aca! No gĩkundi gĩkĩ kĩa andũ
matooĩ watho-rĩ, nĩkĩnyiite nĩ kĩrumi." **50** Nikodemo,
ũrĩa wathiĩte kũrĩ Jesũ mbere ĩyo na aarĩ ũmwe wa
gĩkundi kĩao, akĩũria atĩrĩ, **51** "Watho witũ nĩũtuagĩra
mũndũ ciira ataambĩte gũthikĩrĩrio nĩguo akamenyeka
ũrĩa ekĩte?" **52** Nao makĩmũũria atĩrĩ, "O nawe kaĩ
uumĩte Galili? Tuĩria ũhoro, na nĩũkũmenya atĩ mũnabii
ndangiuma Galili." **53** (O mũndũ akĩinũka gwake mũciĩ.

8 No rĩrĩ, Jesũ agĩthiĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ. **2** Na
rũciinĩ tene akĩroka o rĩngĩ kũu nja cia hekarũ, kũrĩa
andũ othe maamũrigiicĩirie. Nake agĩikara thĩ kũmaruta.
3 Arutani a watho hamwe na Afarisai makĩrehe mũtumia
wanyiitĩtwo agĩtharia. Makĩmũrũgamia hau mbere ya
gĩkundi, **4** na makĩĩra Jesũ atĩrĩ, "Mũrutani, mũtumia
ũyũ aanyiitwo agĩtharia. **5** Thĩinĩ wa watho-rĩ, Musa
aatwathire tũhũũrage atumia ta aya na mahiga nyuguto.
Rĩu we ũkuuga atĩa?" **6** Maahũthagĩra kĩũria gĩkĩ kĩrĩ ta
mũtego, nĩgeetha magĩe na ũndũ wa kũmũthitangĩra. No
Jesũ akĩinamĩrĩra, na akĩambĩrĩria kwandĩka thĩ na kĩara
gĩake. **7** Na rĩrĩa maathiire na mbere kũmũũria ũhoro
ũcio, akĩinamũka, akĩmeera atĩrĩ, "Angĩkorwo harĩ na
ũmwe wanyu ũtarĩ ehia-rĩ, nĩatuĩke wa mbere kũmũikĩria
ihiga." **8** Agĩcooka akĩinamĩrĩra rĩngĩ, akĩandĩka thĩ na
kĩara. **9** Rĩrĩa maiguire ũguo, makĩambĩrĩria kwehera
hau ũmwe kwa ũmwe, maambĩrĩirie na arĩa akũrũ,
nginya hagĩtigara o Jesũ na mũtumia ũcio arũngĩĩ o hau.
10 Jesũ akĩinamũka, akĩmũũria atĩrĩ, "Mũtumia ũyũ,
agũthitangi marĩ ha? Hatirĩ o na ũmwe wao wagũtuĩra?"
11 Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũthuuri ũyũ, gũtirĩ o na
ũmwe." Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, "O na niĩ ndigũgũtuĩra.
Thiĩ, na ndũkanacooke kwĩhia.") **12** Rĩrĩa Jesũ aarĩirie
andũ rĩngĩ, akiuga atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ ũtherĩ wa thĩ. Ũrĩa
wothe ũnũmagĩrĩra ndarĩ hĩndĩ arĩthiiaga na nduma,
no arĩgĩaga na ũtherĩ wa muoyo." **13** Nao Afarisai
makĩmũkararia, makĩmwĩra atĩrĩ, "We ũraheana ũira
waku wee mwene; ũira waku ti wa ma." **14** Nake Jesũ
agĩcookia atĩrĩ, "O na ingĩruta ũira wakwa niĩ mwene-rĩ,
ũira wakwa nĩ wa ma, nĩgũkorwo nĩnjũũĩ kũrĩa ndoimire
o na kũrĩa ndĩrathiĩ. No inyuĩ mũtiũĩ kũrĩa nyumĩte kana
kũrĩa ndĩrathiĩ. **15** Inyuĩ mũtuanagĩra ciira na ũmũndũ;
niĩ ndirĩ mũndũ nduagĩra ciira. **16** No o na ingĩtuanĩra
ciira-rĩ, itua rĩakwa nĩrĩagĩrĩire, nĩgũkorwo ndituanagĩra
ndĩ nyiki. No niĩ ndĩ na Baba, ũrĩa wandũmire. **17** Thĩinĩ
wa watho wanyu nĩ kwandĩkĩtwo atĩ ũira wa andũ
eerĩ nĩ wa ma. **18** Niĩ ndĩraruta ũira wakwa mwene;
nake mũira wakwa ũcio ũngĩ nĩ Baba ũrĩa wandũmire."
19 Ningĩ makĩmũũria atĩrĩ, "Thoguo arĩ kũ?" Nake
Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Inyuĩ mũtinjũũĩ, o na Baba
mũtimũũĩ. Korwo nĩmũnjũũĩ, o na Baba nĩmũngĩmũũĩ."
20 Nake aaragia ciugo icio akĩrutana hekarũ-inĩ hakuhĩ
na harĩa mũhothi warutagĩrwo. No gũtirĩ mũndũ
wamũnyiitire nĩ tondũ ihinda rĩake rĩtiarĩ ikinyu. **21**
O rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Nĩngwĩthiĩra, na inyuĩ
nĩmũkanjaria no mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu.
Kũrĩa ngũthiĩ inyuĩ mũtingĩhota gũũka." **22** Ũhoro ũcio
ũgĩtũma Ayahudi morie atĩrĩ, "Kaĩ ekwĩyũraga? Hihi
nĩkĩo aroiga atĩ, 'Kũrĩa ngũthiĩ mũtingĩhota gũũka'?" **23**
Nowe akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ mũrĩ a gũkũ thĩ, niĩ nyumĩte
Igũrũ. **24** Inyuĩ mũrĩ a thĩ-ĩno; no niĩ ndirĩ wa thĩ-ĩno.
Ndamwĩrire atĩ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu;
mũngĩrega gwĩtĩkia ũrĩa njugaga atĩ niĩ nĩ niĩ we, ti-
itherũ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu." **25** Nao
makĩmũũria atĩrĩ, "Wee nĩwe ũ." Nake Jesũ akĩmeera
atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ o ũrĩa ndũũrĩte ndĩmwĩraga kuuma
o kĩambĩrĩria. **26** Ndĩ na maũndũ maingĩ ingiuga ma
kũmũciirithia namo. No ũrĩa wandũmire nĩ mwĩhokeku,
naguo ũrĩa njiguĩte kuuma kũrĩ we nĩguo njĩĩraga
kĩrĩndĩ." **27** Nao matiigana kũmenya atĩ aameeraga
ũhoro wa Ithe. **28** Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeera atĩrĩ,
"Mwarĩkia kwambararia Mũrũ wa Mũndũ-rĩ, nĩguo
mũkamenya ũrĩa njugaga atĩ niĩ nĩ niĩ we, na atĩ
gũtirĩ ũndũ njĩkaga ndĩĩrĩte, no njaragia o ũrĩa Baba
andutĩte. **29** Nake ũrĩa wandũmire arĩ hamwe na niĩ;
ndandigĩte ndĩ nyiki, nĩgũkorwo hĩndĩ ciothe njĩkaga
maũndũ o marĩa mamũkenagia." **30** O akĩaragia-rĩ,
andũ aingĩ makĩmwĩtĩkia. **31** Nake Jesũ akĩĩra Ayahudi
arĩa maamwĩtĩkĩtie atĩrĩ, "Mũngĩrũmia ũrutani wakwa-
rĩ, mũrĩ arutwo akwa kũna. **32** Nĩ mũkaamenya ũhoro
wa ma, naguo ũhoro ũcio wa ma nĩ ũkaamũkũũra." **33**
Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, "Ithuĩ tũrĩ a
rũciaro rwa Iburahĩmu, na tũtirĩ twatuĩka ngombo cia
mũndũ o na ũ. Ũngĩkiuga atĩa atĩ nĩtũgakũũrwo?" **34**
Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ o ma,
mũndũ o wothe wĩhagia nĩ ngombo ya mehia. **35** No
rĩrĩ, ngombo ti ya gũtũũra mũciĩ nginya tene no mũriũ
wa mwene mũciĩ nĩ wa gũtũũra mũciĩ nginya tene. **(aiõn
g165)** **36** Nĩ ũndũ ũcio Mũrũ wa Ngai angĩkamũkũũra-rĩ,
nĩmũgakũũrwo kũna. **37** Nĩnjũũĩ mũrĩ a rũciaro rwa
Iburahĩmu, no nĩmwĩharĩirie kũnjũraga, tondũ ũhoro
wakwa ndũrĩ na ũikaro thĩinĩ wanyu. **38** Niĩ ndĩramwĩra
maũndũ marĩa nyonete harĩ Baba, na inyuĩ mwĩkaga
maũndũ marĩa mũiguĩte kuuma kũrĩ ithe wanyu." **39**
Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Iburahĩmu nĩwe ithe witũ."
Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Mũngĩrĩ ciana cia Iburahĩmu-
rĩ, nĩ mũngĩĩkaga maũndũ marĩa Iburahĩmu eekaga. **40**
Ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ, inyuĩ nĩmũtuĩte itua rĩa kũnjũraga, o
niĩ mũndũ ũrĩa ũmũheete ũhoro ũrĩa wa ma, o ũrĩa
ndaiguire kuuma kũrĩ Ngai. Ũguo tiguo Iburahĩmu

eekaga. **41** Inyuĩ mũreka maũndũ marĩa ithe wanyu
ekaga.” Nao makĩmũkararia makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ
tũtirĩ ciana ciumanĩte na ũtharia. Ithuĩ tũrĩ na Baba
ũmwe tu, na nĩwe Ngai.” **42** Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngai
angĩrĩ Ithe wanyu-rĩ, no mũnyende, nĩgũkorwo ndoimire
kũrĩ Ngai, na rĩu ndĩ gũkũ. Ti niĩ mwene ndĩĩtũmĩte,
no nĩwe wandũmire. **43** Mũraga gũtaũkĩrwo nĩ ũrĩa
ndĩroiga nĩkĩ? Tondũ mũtirahota kũmenya ũhoro ũrĩa
ndĩraria. **44** Inyuĩ mũrĩ ciana cia ithe wanyu, Mũcukani,
na mwendaga kũhingia merirĩria ma ithe wanyu. We
aarĩ mũũragani kuuma o kĩambĩrĩria. Ndathingataga
ũhoro wa ma, nĩgũkorwo gũtirĩ ũhoro wa ma thĩinĩ
wake. Rĩrĩa ekũheenania, aaragia rũthiomi rwake, tondũ
we nĩ mũheenania, na nĩwe ithe wa maheeni. **45**
No tondũ njaragia ũhoro wa ma-rĩ, mũtinjĩtĩkagia.
46 Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe wanyu ũngĩonania atĩ ndĩ
mwĩhia? Angĩkorwo ndĩraria ũhoro wa ma-rĩ, mũregaga
kũnjĩtĩkia nĩkĩ? **47** Ũrĩa ũrĩ wa Ngai nĩaiguaga ũrĩa Ngai
oigaga. Kĩrĩa kĩgiragia mũmũigue nĩ tondũ mũtirĩ a
Ngai.” **48** Nao Ayahudi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Githĩ
tũtirĩ na kĩhooto gĩa kuuga atĩ wee ũrĩ Mũsamaria na ũrĩ
na ndaimono?” **49** Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Niĩ ndirĩ
na ndaimono, no nĩndĩĩte Baba, no inyuĩ mũtindĩĩte.
50 Ndirecarĩria ũgooci wakwa niĩ mwene, no nĩ harĩ
na ũmwe ũrĩa ũũcaragia, na nĩwe mũtuanĩri ciira. **51**
Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ o wothe angĩrũmia
kiugo gĩakwa, ndarĩ hĩndĩ akona gĩkuũ.” **(aiōn g165)**
52 Ayahudi maigua ũguo, makĩgũthũka makĩmwĩra
atĩrĩ, “Rĩu nĩtwamenya atĩ ũrĩ na ndaimono. Iburahĩmu
nĩakuire o na anabii magĩkua, no wee ũroiga atĩ mũndũ
o wothe angĩrũmia kiugo gĩaku, ndagacama gĩkuũ.
(aiōn g165) **53** Wee ũkĩrĩ mũnene gũkĩra ithe witũ
Iburahĩmu? We nĩakuire o na anabii magĩkua. Kaĩ
ũreciiria we ũrĩ ũ?” **54** Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ,
“Ingĩĩgooca-rĩ, kwĩgooca gwakwa nĩ gwa tũhũ. Baba,
ũrĩa muugaga atĩ nĩwe Ngai wanyu nĩwe ũngoocithagia.
55 O na gũtuĩka mũtimũũĩ, niĩ nĩndĩmũũĩ. Ingiuga atĩ
ndimũũĩ, ingĩtuĩka wa maheeni ta inyuĩ, no nĩndĩmũũĩ
na nĩnũmĩtie kiugo gĩake. **56** Ithe wanyu Iburahĩmu
nĩakenaga atĩ nĩakona mũthenya wakwa; na nĩawonire
na agĩcanjamũka.” **57** Nao Ayahudi makĩmwĩra atĩrĩ,
“Wee o na ndũkinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩtano, na ũkoiga
atĩ nĩwonete Iburahĩmu!” **58** Nake Jesũ akĩmacookeria
atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Iburahĩmu atanaciarwo, Niĩ
ndũire!” **59** Maigua ũguo makĩoya mahiga mamũhũũre
namo nyuguto, no Jesũ akĩĩhitha, akiuma kũu hekarũ-
inĩ.

9 Na rĩrĩa aathiiaga na njĩra-rĩ, akĩona mũndũ
waciarĩtwo arĩ mũtumumu. **2** Nao arutwo ake
makĩmũũria atĩrĩ, “Rabii, nũũ wehirie, nĩ mũndũ ũyũ
kana nĩ aciari ake, nĩgeetha aciarwo arĩ mũtumumu?”
3 Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Ti mũndũ ũyũ kana aciari
ake mehirie. No ũndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha wĩra wa
Ngai wonanio mũtũũrĩre-inĩ wake. **4** Rĩrĩa rĩothe arĩ
mũthenya-rĩ, no nginya tũrute wĩra wa ũrĩa wandũmire.
Ũtukũ nĩũrooka rĩrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kũruta
wĩra. **5** Rĩrĩa ndĩ gũkũ thĩ, nĩ niĩ ũtheri wa thĩ.” **6**
Na aarĩkia kuuga ũguo, agĩtua mata thĩ, akĩringia
ndoro na mata macio, na akĩmĩhaka mũndũ ũcio
maitho. **7** Akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũgethambe Karia-inĩ ga
Siloamu” (narĩo rĩĩtwa Siloamu nĩ kuuga Gũtũmwo.)
Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩthiĩ na agĩĩthamba, na
agĩũka mũciĩ akĩonaga. **8** Nao andũ a itũũra rĩake
na arĩa maamuonete mbere ĩyo akĩhooya ũteithio
makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ ti ũrĩa ũraikaraga
thĩ ahooyage ũteithio?” **9** Andũ amwe makiuga atĩ
aarĩ we. Nao arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Aca, no kũhaana
amũhaana.” Nowe agĩkĩrĩrĩria kuuga atĩrĩ, “Nĩ niĩ
mũndũ ũcio.” **10** Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Maitho maku
makĩhingũkire atĩa?” **11** Nake akĩmacookeria atĩrĩ,
“Mũndũ ũrĩa metaga Jesũ nĩwe ũringirie ndoro aahaka
maitho, anjĩĩra thiĩ ngeethambe Karia-inĩ ga Siloamu.
Nĩ ũndũ ũcio ndathiĩ na ndeethamba, na ndahota
kuona.” **12** Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio arĩ ha?”
Nake akĩmeera atĩrĩ, “Niĩ ndiũũĩ.” **13** Nao magĩtwara
mũndũ ũcio warĩ mũtumumu kũrĩ Afarisai. **14** Na rĩrĩ,
mũthenya ũcio Jesũ aaringirie ndoro na akĩhingũra
maitho ma mũndũ ũcio warĩ wa Thabatũ. **15** Nĩ ũndũ
ũcio Afarisai o nao makĩmũũria ũrĩa aahotete kuona.
Nake mũndũ ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Aahakire ndoro
maitho, na niĩ ndeethamba na rĩu nĩndĩrona.” **16** Nao
Afarisai amwe makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndoimĩte
kũrĩ Ngai, nĩgũkorwo ndamenyagĩrĩra Thabatũ.” No
arĩa angĩ makĩũria atĩrĩ, “Mũndũ mwĩhia ahota atĩa
kũringa ciama ta ici?” Nĩ ũndũ ũcio makĩamũkana. **17**
Mũthia-inĩ Afarisai acio makĩhũgũkĩra mũndũ ũcio warĩ
mũtumumu, makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũkuuga atĩa ha
ũhoro wake? Nĩwe araahingũrire maitho.” Nake mũndũ
ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ mũnabii.” **18** O na kũrĩ ũguo
Ayahudi matiigana gwĩtĩkia ũhoro wa mũndũ ũcio atĩ
aarĩ mũtumumu na atĩ nĩacookete kuona, nginya rĩrĩa
maatũmanĩire aciari ake. **19** Makĩmooria atĩrĩ, “Ũyũ
nĩ mwana wanyu? Ũyũ nĩwe mũroiga aaciarirwo arĩ
mũtumumu? Rĩu ahotete atĩa kuona?” **20** Nao aciari
ake magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũũĩ nĩ mwana witũ na tũũĩ
aaciarirwo arĩ mũtumumu. **21** No ũrĩa ahotete kuona,
kana ũrĩa ũmũhingũrire maitho make, ithuĩ tũtiũĩ.
Mũũriei nĩ mũgima, nĩekwĩyarĩrĩria.” **22** Aciari ake
moigire ũguo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, nĩgũkorwo
Ayahudi nĩmarĩkĩtie gũtua atĩ mũndũ o wothe ũngiuga
atĩ Jesũ nĩwe Kristũ nĩegũikio nja ya thunagogi. **23**
Nĩkĩo aciari ake moigire atĩrĩ, “Nĩ mũgima; mũũriei.”
24 Magĩĩta mũndũ ũcio warĩ mũtumumu hĩndĩ ya
keerĩ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Goocithia Ngai. Nĩtũũĩ mũndũ
ũyũ nĩ mwĩhia.” **25** Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ndiũĩ
kana nĩ mwĩhia kana ti mwĩhia. No njũũĩ ũndũ ũyũ
ũmwe; ndĩraarĩ mũtumumu na rĩu nĩndĩrona!” **26** Ningĩ
makĩmũũria atĩrĩ, “Agwĩkire atĩa? Akũhingũrire maitho
atĩa?” **27** Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndamwĩra ũhoro
o rĩu na inyuĩ mũtinathikĩrĩria. Mũrenda kũigua rĩngĩ
nĩkĩ? O na inyuĩ nĩmũkwenda gũtuĩka arutwo ake?” **28**
Nao makĩmũruma, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũrutwo
wa mũndũ ũyũ! Ithuĩ tũrĩ arutwo a Musa! **29** Ithuĩ
nĩtũũĩ atĩ Ngai nĩarĩirie Musa, no ha ũhoro wa mũndũ
ũyũ-rĩ, tũtiũĩ o na kũrĩa oimĩte.” **30** Nake mũndũ
ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ ũcio nĩ ũrirũ-ĩ! Inyuĩ
mũtiũĩ kũrĩa oimĩte, na nĩwe ũũhingũrire maitho. **31**
Nĩtũũĩ atĩ Ngai ndathikagĩrĩria andũ ehia. Athikagĩrĩria
mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũngai na ũrĩa wĩkaga wendi wake. **32**

Gũtirĩ mũndũ ũrĩ waigua ũhoro wa mũndũ ũhingũrĩtwo
maitho aciarĩtwo arĩ mũtumumu. **(aiōn g165)** **33** Korwo
mũndũ ũyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai ndarĩ ũndũ angĩhota
gwĩka." **34** Igũrũ rĩa ũhoro ũcio magĩcookia atĩrĩ, "Wee
waciarirwo ũrĩ na mehia. Ũngĩkĩgeria atĩa gũtũruta!"
Nao makĩmũikania na kũu nja. **35** Jesũ nĩaiguire
atĩ nĩmaikĩtie mũndũ ũcio nja, na rĩrĩa aamuonire
akĩmũũria atĩrĩ, "Wee nĩwĩtĩkĩtie Mũrũ wa Mũndũ?"
36 Nake mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, "Mũthuuri ũyũ,
ũcio nĩwe ũ? Njĩĩra, nĩgeetha ndĩmwĩtĩkie." **37** Nake
Jesũ akiuga atĩrĩ, "Rĩu nĩũmuonete; nĩwe ũyũ ũraaria
nawe." **38** Nake mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, "Mwathani,
nĩndetĩkia," na akĩmũthathaiya. **39** Ningĩ Jesũ akiuga
atĩrĩ, "Njũkĩte gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa gũtuanĩra ciira,
nĩgeetha arĩa atumumu mahote kuona, nao arĩa monaga
matuĩke atumumu." **40** Afarisai amwe arĩa maarĩ nake
makĩigua akiuga ũguo, nao makĩmũũria atĩrĩ, "Atĩ atĩa?
O na ithuĩ tũrĩ atumumu?" **41** Nake Jesũ akĩmacookeria
atĩrĩ, "Mũngĩrĩ atumumu-rĩ, mũtingĩrĩ na mehia; no
rĩu tondũ muugaga atĩ nĩmuonaga-rĩ, mũgũikara o na
wĩhia wanyu."

10 "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa ũtatoonyaga
gĩcegũ kĩa ng'ondu agereire kĩhingo-inĩ, no
akahaicĩra handũ hangĩ-rĩ, ũcio nĩ mũici na nĩ
mũtunyani. **2** Mũndũ ũrĩa ũtoonyaga na kĩhingo
nĩwe mũrĩithi wa ng'ondu ciake. **3** Mũrangĩri
nĩamũhingũragĩra kĩhingo, nacio ng'ondu nĩithikagĩrĩria
mũgambo wake. Eetaga ng'ondu ciake na marĩĩtwa, na
agaciumagaria. **4** Aarĩkia kuumia iria irĩ ciake ciothe-
rĩ, acitongoragia, nacio ng'ondu ciake ikamũrũmĩrĩra,
tondũ nĩciũĩ mũgambo wake. **5** No itirĩ hĩndĩ
ingĩrũmĩrĩra mũgeni; ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ nĩikũmũũrĩra,
tondũ itiũĩ mũgambo wa mũgeni." **6** Jesũ aahũthĩrire
ngerekano ĩyo, no matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũrĩa
aameeraga. **7** Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ,
"Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Niĩ nĩ niĩ kĩhingo kĩa ng'ondu.
8 Arĩa othe mookire mbere yakwa maarĩ aici na
atunyani, no ng'ondu itiigana kũmathikĩrĩria. **9** Niĩ nĩ niĩ
kĩhingo; ũrĩa wothe ũtoonyagĩra harĩ niĩ nĩakahonoka.
Agaatoonyaga na akoima, na onage gĩa kũrĩa. **10** Mũici
okaga tu nĩgeetha aiye, na orage, na anange; niĩ njũkĩte
nĩguo magĩe na muoyo, na magĩe naguo kũna. **11** "Niĩ nĩ
niĩ mũrĩithi ũrĩa mwega. Mũrĩithi ũrĩa mwega arutaga
muoyo wake nĩ ũndũ wa ng'ondu. **12** Mũrĩithi wa
mũcaara tiwe mũrĩithi ũrĩa mwene ng'ondu. Nĩ ũndũ
ũcio rĩrĩa ona njũũi ĩgĩũka, atiganagĩria ng'ondu, akoora.
Hĩndĩ ĩyo nayo njũũi ĩgatharĩkĩra rũũru, ĩkarũhurunja.
13 Mũndũ ũcio oraga tondũ we nĩ wa kwandĩkwo, na
ndarũmbũyanagia na ũhoro wa ng'ondu. **14** "Niĩ nĩ niĩ
mũrĩithi ũrĩa mwega; nĩnjũũĩ ng'ondu ciakwa, nacio
ng'ondu ciakwa nĩcinjũũĩ, **15** o ta ũrĩa Baba anjũũĩ,
na niĩ ngamenya Baba, na nĩndutĩte muoyo wakwa nĩ
ũndũ wa ng'ondu. **16** Ndĩ na ng'ondu ingĩ iria itarĩ
cia gĩcegũ gĩkĩ. No nginya o nacio ndĩcirehe. O nacio
nĩigathikĩrĩria mũgambo wakwa, na gũgaakorwo na
rũũru rũmwe, na mũrĩithi ũmwe. **17** Gĩtũmi kĩa Baba
kũnyenda nĩ ũndũ nĩndutĩte muoyo wakwa nĩgeetha
njooke ndĩwoe rĩngĩ. **18** Gũtirĩ mũndũ ũngĩndunya
guo, no niĩ ngũũruta na kwĩyendera. Ndĩ na ũhoti
wa kũũruta, o na ũhoti wa kũwoya rĩngĩ. Watho ũyũ
ndaamũkĩrire kuuma kũrĩ Baba." **19** Maigua ciugo icio,
Ayahudi makĩamũkana o rĩngĩ. **20** Aingĩ ao makiuga
atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ arĩ na ndaimono na akagũrũka.
Mũkũmũthikĩrĩria nĩkĩ?" **21** No angĩ makiuga atĩrĩ, "Ĩno
ti mĩario ya mũndũ ũrĩ na ndaimono. Ndaimono no
ĩhingũre maitho ma mũtumumu?" **22** Ningĩ gũkĩgĩa na
Gĩathĩ gĩa Kwamũrwo kũu Jerusalemu. Kwarĩ kĩmera kĩa
heho, **23** nake Jesũ aarĩ hekarũ-inĩ agĩceraceera gĩthaku-
inĩ gĩa Solomoni. **24** Nao Ayahudi makĩmũrigiicĩria
makĩmwĩra atĩrĩ, "Ũgũtũũra ũtũigĩte na nganja nginya
rĩ? Angĩkorwo nĩwe Kristũ-rĩ, twĩre ũtekũhitha." **25**
Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩndĩmwĩrĩte, no
mũtiĩtĩkagia. Ciama iria ningaga na rĩĩtwa rĩa Baba
nĩcinjaragĩrĩria, **26** no inyuĩ mũtiĩtĩkagia tondũ mũtirĩ
ng'ondu ciakwa. **27** Ng'ondu ciakwa nĩithikagĩrĩria
mũgambo wakwa; nĩndĩciũĩ, nacio nĩcinũmagĩrĩra.
28 Nĩndĩciheaga muoyo wa tene na tene, na gũtirĩ
hĩndĩ ikoora; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩcigutha
kuuma moko-inĩ makwa. **(aiōn g165, aiōnios g166)** **29** Baba
ũrĩa waheire cio, nĩ mũnene kũrĩ othe; gũtirĩ mũndũ
ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ ma Baba. **30** Niĩ na Baba
tũrĩ ũmwe." **31** O rĩngĩ Ayahudi makĩoya mahiga nĩguo
mamũhũũre namo nyuguto, **32** nake Jesũ akĩmeera
atĩrĩ, "Nĩndĩmuonetie ciama nyingĩ nene kuuma kũrĩ
Baba. Nĩ kĩama kĩrĩkũ gĩacio mũrenda kũũhũrĩra na
mahiga nyuguto?" **33** Nao Ayahudi makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Tũtirakũhũũra na mahiga nyuguto nĩ ũndũ
wa o na kĩmwe gĩacio, no nĩ ũndũ wa kũruma Ngai,
tondũ wĩtuĩte Ngai na wee ũrĩ o mũndũ." **34** Nake Jesũ
akĩmacookeria atĩrĩ, "Githĩ gũtiandĩkĩtwo Watho-inĩ
wanyu atĩrĩ, 'Ndoigire inyuĩ mũrĩ ngai'? **35** Angĩkorwo
aametire 'ngai', o acio kiugo kĩa Ngai gĩokire kũrĩ
o, (na Maandĩko matheru matingĩaga kũhingio) **36** ĩ
mũndũ ũrĩa Baba aamũrire arĩ wake kũna na akĩmũtũma
gũkũ thĩ, ũhoro wake nĩ atĩa? Mũragĩĩthitanga nĩkĩ atĩ
nĩndaruma Ngai tondũ nĩndoiga, 'Ndĩ Mũrũ wa Ngai'?
37 Ingĩaga gwĩka ũrĩa Baba ekaga mũtikanjĩtĩkie. **38** No
o na ingĩĩka ũrĩa ekaga-rĩ, o na gũtuĩka mũtinjĩtĩkĩtie,
ĩtĩkiai ciama icio, nĩguo mũmenye na mũtaũkĩrwo atĩ
Baba arĩ thĩinĩ wakwa, na niĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba." **39**
Na o rĩngĩ makĩgeria kũmũnyiita, nowe akĩĩhonokia
kuuma moko-inĩ mao. **40** Ningĩ Jesũ agĩcooka mũrĩmo
ũũrĩa ũngĩ wa Jorodani, harĩa Johana aabatithanagĩria
matukũ-inĩ ma mbere. Agiĩkara kũu, **41** nao andũ aingĩ
magĩũka kũrĩ we. Nao makiuga atĩrĩ, "O na gũtuĩka
Johana ndarĩ kĩama aaringire, ũhoro ũrĩa wothe Johana
oigire ũkoniĩ mũndũ ũyũ warĩ wa ma." **42** Na andũ
aingĩ a kũu magĩĩtĩkia Jesũ.

11 Na rĩrĩ, kwarĩ na mũndũ wetagwo Lazaro, nake
aarĩ mũrũaru. Aarĩ wa Bethania, itũũra rĩa
Mariamu na mwarĩ wa nyina Maritha. **2** Mariamu
ũyũ nowe waitĩrĩirie Mwathani maguta manungi wega
na akĩmũgiria nyarĩrĩ na njuĩrĩ yake, na aarĩ mwarĩ
wa nyina na Lazaro ũcio warĩ mũrũaru. **3** Nĩ ũndũ
ũcio aarĩ acio a nyina magĩtũmanĩra Jesũ akeerwo
atĩrĩ, "Mwathani, ũrĩa wendete nĩmũrũaru." **4** Rĩrĩa
Jesũ aiguire ũhoro ũcio, akiuga atĩrĩ, "Ndwari ĩno
ndĩkũrĩĩkĩrĩra na gĩkuũ. Aca, nĩ ya kũgoocithia Ngai,

nĩgeetha Mũrũ wa Ngai agoocithio nĩyo.” **5** Jesũ
nĩendete Maritha na mwarĩ wa nyina, o na Lazaro. **6**
No o na thuutha wa kũigua atĩ Lazaro aarĩ mũrũaru-
rĩ, aikarire kũu aarĩ mĩthenya ĩngĩ ĩĩrĩ. **7** Agĩcooka
akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũcookei Judea.” **8** Nao
makĩmwĩra atĩrĩ, “No rĩrĩ Rabii, o rĩu ica ikuhĩ Ayahudi
marageragia gũkũhũũra na mahiga nyuguto, na rĩu
ũrenda gũcooka kuo?” **9** Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ,
“Githĩ mũthenya ti wa mathaa ikũmi na meerĩ? Mũndũ
ũrĩa ũthiiaga mũthenya ndangĩhĩngwo, nĩgũkorwo
onaga na ũtheri wa gũkũ thĩ. **10** Ahĩngagwo rĩrĩa
egũthiĩ ũtukũ, nĩ ũndũ ndarĩ na ũtheri.” **11** Aarĩkia
kuuga ũguo, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrata witũ
Lazaro nĩakomete; no nĩngũthiĩ kũu ngamũũkĩrie.” **12**
Arutwo ake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo
nĩ gũkoma akomete-rĩ, nĩekũhona.” **13** Jesũ aaragia
ũhoro wa gĩkuũ gĩake, no arutwo ake meciiragia aaragia
ũhoro wa toro wa ndũire. **14** Nĩ ũndũ ũcio akĩmeera na
njĩra ĩgũtaũka, atĩrĩ, “Lazaro nĩmũkuũ, **15** no nĩ ũndũ
wanyu nĩngenete nĩgũkorwo ndiraarĩ kuo, nĩgeetha
mwĩtĩkie. No rĩrĩ, nĩtũthiĩi kũrĩ we.” **16** Nake Toma
(ũrĩa wetagwo Wa-mahatha) akĩĩra arutwo arĩa angĩ
atĩrĩ, “Nĩtũthiĩi o na ithuĩ, tũgakuanĩre nake.” **17** Jesũ
aakinya-rĩ, agĩkora Lazaro nĩaniinĩte mĩthenya ĩna thĩinĩ
wa mbĩrĩra. **18** Na rĩrĩ, itũũra rĩa Bethania rĩtiakinyĩtie
kilomita ithatũ kuuma Jerusalemu, **19** nao Ayahudi aingĩ
nĩmokĩte kũu kwa Maritha na Mariamu kũmomĩrĩria
nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo nĩ mũrũ wa nyina wao. **20**
Rĩrĩa Maritha aiguire atĩ Jesũ nĩarooka, akiuma, agĩthiĩ
kũmũtũnga, no Mariamu agĩikara kũu mũciĩ. **21** Maritha
akĩĩra Jesũ atĩrĩ, “Mwathani ũngĩraarĩ gũkũ-rĩ, mũrũ wa
maitũ ndangĩrakuire. **22** No rĩrĩ, nĩnjũũĩ atĩ o na rĩu
Ngai nĩegũkũhe o kĩrĩa gĩothe ũngĩhooya.” **23** Nake Jesũ
akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa maitũguo nĩekũriũka.” Nake
Maritha akĩmũcookeria atĩrĩ, **24** “Nĩnjũũĩ nĩakariũka
hĩndĩ ya iriũkĩro mũthenya wa mũthia.” **25** Nake Jesũ
akĩmwĩra atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ kũriũka na nĩ niĩ muoyo. Nake
ũrĩa wothe ũnjĩtĩkĩtie, o na aakua, nĩagatũũra muoyo; **26**
nake ũrĩa wothe ũtũũraga muoyo na nĩanjĩtĩkĩtie, ndarĩ
hĩndĩ agaakua. Wee nĩwĩtĩkĩtie ũguo?” **(aiōn g165)** **27** Nake
Maritha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩĩ Mwathani, nĩnjĩtĩkĩtie atĩ
wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, ũrĩa wĩrĩtwo nĩagooka
gũkũ thĩ.” **28** Nake aarĩkia kuuga ũguo, agĩcooka
agĩthiĩ agĩĩta mwarĩ wa nyina Mariamu keeheri-inĩ,
akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani arĩ gũkũ na nĩarakũũria.”
29 Rĩrĩa Mariamu aiguire ũguo, akĩrũgama na ihenya
agĩthiĩ kũrĩ we. **30** Na hĩndĩ ĩyo Jesũ ndaakoretwo
atoonyete itũũra, no aarĩ o harĩa Maritha aamũtũngĩte.
31 Rĩrĩa Ayahudi acio maarĩ na Mariamu kũu nyũmba
makĩmũũmĩrĩria monire ũrĩa okĩra na ihenya oimĩte nja,
makĩmũrũmĩrĩra, magĩĩciiria atĩ aathiiaga mbĩrĩra-inĩ
akarĩrĩre ho. **32** Hĩndĩ ĩrĩa Mariamu aakinyire harĩa Jesũ
aarĩ na akĩmuona, akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, akĩmwĩra
atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩraarĩ gũkũ, mũrũ wa maitũ
ndangĩrakuire.” **33** Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire akĩrĩra,
na Ayahudi arĩa mokĩte hamwe nake o nao makĩrĩra-rĩ,
agĩcaaya mũno roho-inĩ thĩinĩ na agĩtangĩka ngoro. **34**
Akĩmooria atĩrĩ, “Mũmũigĩte ha?” Nao makĩmũcookeria
atĩrĩ, “Mwathani, ũka wone.” **35** Jesũ akĩrĩra. **36** Nao
Ayahudi makiuga atĩrĩ, “Onei ũrĩa aramwendete!” **37** No
amwe ao makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ũrahingũrire
mũtumumu maitho-rĩ, ndangĩrahotire kũgiria akue?”
38 Nake Jesũ, o rĩngĩ acaaĩte mũno, agĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ.
Mbĩrĩra ĩyo yarĩ ngurunga na yahingĩtwo na ihiga. **39**
Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ihiga.” No Maritha,
mwarĩ wa nyina na mũndũ ũcio wakuĩte, akĩmwĩra
atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩmũnungu nĩ ũndũ nĩaniinĩte
mĩthenya ĩna ho.” **40** Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ
ndikwĩrire atĩ wetĩkia nĩũkuona riiri wa Ngai?” **41**
Nĩ ũndũ ũcio makĩeheria ihiga. Jesũ agĩcooka agĩtiira
maitho, akiuga atĩrĩ, “Baba, nĩndagũcookeria ngaatho
nĩ ũndũ nĩũnjiguaga. **42** Nĩnjũũĩ atĩ nĩũnjiguaga hĩndĩ
ciothe, no ndoiga ũguo nĩ ũndũ wa andũ aya marũgamĩte
haha, nĩguo metĩkie atĩ nĩwe wandũmire.” **43** Jesũ
aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene,
akiuga atĩrĩ, “Lazaro, uma!” **44** Nake mũndũ ũcio
warĩ mũkuũ akiuma, ohetwo na ndaamĩ cia gatani
moko na magũrũ, na akarigiicĩrio taama ũthiũ. Jesũ
akĩmeera atĩrĩ, “Muohorei mataama macio ma mbĩrĩra,
mũreke athiĩ.” **45** Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi aingĩ arĩa
mokĩte gũceerera Mariamu, moona ũrĩa Jesũ eekire,
makĩmwĩtĩkia. **46** No amwe ao magĩthiĩ kũrĩ Afarisai,
makĩmeera ũrĩa Jesũ ekĩte. **47** Hĩndĩ ĩyo athĩnjĩri-
Ngai arĩa anene hamwe na Afarisai magĩĩta Kĩama.
Makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ tũreka? Onei ũrĩa mũndũ ũyũ
araringa ciama nyingĩ. **48** Twareka athiĩ na mbere ũguo,
andũ othe nĩmekũmwĩtĩkia, nao Aroma moke meyoere
hekarũ iitũ, o na rũrĩrĩ rwitũ.” **49** Hĩndĩ ĩyo ũmwe wao
wetagwo Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene
mwaka ũcio, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ mũtirĩ ũndũ mũũĩ o na
atĩa! **50** Inyuĩ mũtiũĩ atĩ nĩ kaba mũndũ ũmwe akue nĩ
ũndũ wa kĩrĩndĩ, handũ ha rũrĩrĩ ruothe rũthire.” **51**
Ũndũ ũcio ndaaririe etaarĩte we mwene, no aarathire
ũguo arĩ ta mũthĩnjĩri-Ngai mũnene wa mwaka ũcio, atĩ
Jesũ nĩagakuĩra rũrĩrĩ rwa Ayahudi, **52** na to rũrĩrĩ rũu
rwiki, no o na ningĩ akue nĩ ũndũ wa ciana cia Ngai
iria ciahurunjũkĩte, nĩgeetha acicookanĩrĩrie atũme
ituĩke kĩndũ kĩmwe. **53** nĩ ũndũ ũcio kuuma mũthenya
ũcio magĩciirĩra kũmũũraga. **54** Nĩ ũndũ ũcio Jesũ
ndaacookire gũthiĩ akĩĩonithanagia kũrĩ Ayahudi. Handũ
ha ũguo, akĩehera agĩthiĩ kũndũ kwarĩ hakuhĩ na werũ,
gatũũra geetagwo Efiraimu, agĩikara kuo na arutwo ake.
55 Na rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩirie, andũ aingĩ
makĩambata kuuma matũũra-inĩ, magĩthiĩ Jerusalemu
nĩ ũndũ wa igongona rĩa gwĩtheria Bathaka ĩtanakinya.
56 Andũ acio magĩikara magĩcaragia Jesũ, na rĩrĩa
maarũngiĩ nja ya hekarũ, makĩũrania atĩrĩ, “Mũgwĩciiria
atĩa? Kaĩ hihi ategũũka Gĩathĩ-inĩ?” **57** No athĩnjĩri-Ngai
arĩa anene na Afarisai nĩmarutĩte watho atĩ mũndũ o
wothe ũngĩamenyire harĩa Jesũ aarĩ, amarehere ũhoro
nĩgeetha mamũnyiite.

12 Mĩthenya ĩtandatũ mbere ya Gĩathĩ kĩa Bathaka
gũkinya, Jesũ agĩthiĩ Bethania, kũrĩa Lazaro ũrĩa
aariũkĩtie aatũũraga. **2** Nĩ kwarugirwo irio cia hwaĩ-
inĩ nĩ ũndũ wa Jesũ. Maritha nĩwe watungataga, nake
Lazaro aarĩ ũmwe wa arĩa maikarĩte metha-inĩ na Jesũ.
3 Nake Mariamu akĩoya cuba ya maguta manungi wega
na ma goro mũno, akĩhaka Jesũ magũrũ, agĩcooka
akĩmũgiria na njuĩrĩ yake. Nayo nyũmba ĩkĩiyũra

mũtararĩko mwega wa maguta macio. **4** No mũrutwo
ũmwe wa Jesũ wetagwo Judasi Isikariota, ũrĩa wacookire
kũmũkunyanĩra, akĩregana na ũndũ ũcio, akiuga atĩrĩ,
5 "Nĩkĩ kĩragiririe maguta macio mendio na mbeeca
icio iheo athĩĩni? Nĩmaraiganĩte mũcaara wa mwaka
mũgima." **6** Ndoigire ũguo nĩ ũndũ wa gũcaĩra athĩĩni,
no oigire ũguo nĩ ũndũ aarĩ mũici, tondũ nĩwe wakuuaga
mũhuko wa mbeeca, na nĩaiyaga imwe akahũthĩra we
mwene. **7** Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, "Tiganai nake,
araigĩte maguta macio nĩ ũndũ wa mũthenya ũrĩa
ngaathikwo. **8** Athĩĩni mũrĩ nao hĩndĩ ciothe, no niĩ
mũtirĩkoragwo na niĩ hĩndĩ ciothe." **9** Ihinda-inĩ o
rĩu gĩkundi kĩnene kĩa Ayahudi gĩkĩmenya atĩ Jesũ
aarĩ kũu na gĩgĩũka, na gĩtiokire nĩ ũndũ wa Jesũ tu,
no ningĩ nĩgeetha kĩone o na Lazaro ũcio aariũkĩtie
kuuma kũrĩ arĩa akuũ. **10** Nĩ ũndũ ũcio athĩnjĩri-Ngai
arĩa anene magĩthugunda kũũraga Lazaro o nake, **11**
nĩgũkorwo nĩ ũndũ wake Ayahudi aingĩ nĩmathiiaga
kũrĩ Jesũ na makamwĩtĩkia. **12** Mũthenya ũcio ũngĩ
andũ aingĩ arĩa mokĩte nĩ ũndũ wa Gĩathĩ kĩu makĩigua
atĩ Jesũ aarĩ njĩra-inĩ agĩthiĩ Jerusalemu. **13** Magĩkuua
mĩkĩndũ, magĩthiĩ namo kũmũtũnga, makĩanagĩrĩra
atĩrĩ, "Hosana!" "Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka
na rĩĩtwa rĩa Mwathani!" "Kũrathimwo-rĩ, nĩ Mũthamaki
wa Isiraeli!" **14** Nake Jesũ akĩona njaũ ya ndigiri,
akĩmĩikarĩra, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ, **15** "Tiga
gwĩtigĩra, wee Mwarĩ wa Zayuni; ta rora, mũthamaki
waku nĩarooka, aikarĩire njaũ ya ndigiri." **16** Arutwo ake
matiambĩte gũtaũkĩrwo nĩ gĩtũmi kĩa maũndũ macio.
No Jesũ aarĩkia kũgoocithio nĩguo maataũkĩirwo atĩ
maũndũ macio maandĩkĩtwo nĩ ũndũ wake, na atĩ ũguo
noguo maamwĩkĩte. **17** Nakĩo gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩarĩ
nake rĩrĩa eetire Lazaro oime mbĩrĩra-inĩ na akĩmũriũkia
kuuma kũrĩ arĩa akuũ gĩgĩthiĩ na mbere kũmemerekia
ũhoro ũcio. **18** Andũ aingĩ magĩũka gũtũnga Jesũ nĩ
ũndũ nĩmaiguĩte atĩ nĩaringĩte kĩama kĩu. **19** Nĩ ũndũ
ũcio Afarisai makĩĩrana atĩrĩ, "Ta kĩonei tũtirĩ ũndũ
tũreeka. Onei ũrĩa andũ othe mamũrũmĩrĩire!" **20** Na
rĩrĩ, nĩ kwarĩ na Ayunani gatagatĩ-inĩ ka arĩa maathiĩte
gũthathaiya Ngai Gĩathĩ-inĩ kĩu. **21** Nao magĩũka kũrĩ
Filipu, ũrĩa woimĩte itũũra rĩa Bethisaida kũu Galili,
marĩ na ihooya, makĩmwĩra atĩrĩ, "Mũthuuri ũyũ, no
twende kuona Jesũ." **22** Nake Filipu agĩthiĩ akĩĩra
Anderea ũhoro ũcio, nao eerĩ magĩthiĩ makĩĩra Jesũ.
23 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Ihinda nĩrĩkinyu
Mũrũ wa Mũndũ agoocithio. **24** Ngũmwĩra atĩrĩ na
ma, tiga hĩndĩ ya ngano yambire kũgũa tĩĩri-inĩ ĩkue-
rĩ, ĩtũũraga ĩrĩ iiki. No ĩngĩkua, nĩĩciaraga maciaro
maingĩ. **25** Mũndũ ũrĩa wendete muoyo wake nĩakoorwo
nĩguo, na mũndũ ũrĩa ũthũire muoyo wake arĩ gũkũ thĩ,
nĩakaũtũũria nginya muoyo wa tene na tene. **(aiōnios
g166)** **26** Ũrĩa wothe ũndungatagĩra no nginya anũmĩrĩre,
nĩgeetha harĩa ndĩ o nayo ndungata yakwa ĩgaakorwo
ho. Ũrĩa ũndungatagĩra-rĩ, nake Baba nĩarĩmũtĩĩaga.
27 "Rĩu ngoro yakwa nĩĩratangĩka, na niĩ ngũkiuga
atĩa? Njuge, 'Baba honokia harĩ ihinda rĩĩrĩ'? Aca,
gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmĩte nginyie ihinda rĩĩrĩ. **28**
Baba, goocithia rĩĩtwa rĩaku!" Hĩndĩ ĩyo mũgambo
ũkiuma igũrũ ũkiuga atĩrĩ, "Nĩndĩrĩgoocithĩtie na no
ngũrĩgoocithia o rĩngĩ." **29** Nakĩo gĩkundi kĩa andũ
kĩrĩa kĩarĩ ho na gĩkĩigua ũguo, gĩkiuga atĩ mũgambo
ũcio nĩwarurumaga; nao arĩa angĩ makiuga atĩ nĩ
mũraika wamwarĩria. **30** Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ,
"Mũgambo ũcio ndũnaaria nĩ ũndũ wakwa, no waria
nĩ ũndũ wanyu. **31** Hĩndĩ nĩ nginyu thĩ ĩno ĩtuĩrwo
ciira; nake mũnene wa thĩ ĩno nĩekũingatwo. **32** No niĩ
ndaarĩkia kũhaicio igũrũ kuuma thĩ, nĩngaguucĩrĩria
andũ othe harĩ niĩ." **33** Oigire ũguo nĩgeetha onanie
gĩkuũ kĩrĩa agaakua. **34** Gĩkundi kĩu gĩkiuga atĩrĩ,
"Nĩtũiguĩte kuuma Watho-inĩ atĩ Kristũ egũtũũra tene
na tene, nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ atĩa ũguo woiga atĩ 'Mũrũ
wa Mũndũ no nginya ahaicio igũrũ'? Ũcio 'Mũrũ wa
Mũndũ' nũũ?" **(aiōn g165)** **35** Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ,
"Nĩmũgũkorwo na ũtheri ihinda rĩngĩ inini. Thiiagai
rĩrĩa mũrĩ na ũtheri, nduma ĩtanamũtumanĩra. Mũndũ
ũrĩa ũthiiaga na nduma ndamenyaga kũrĩa arathiĩ. **36**
Mwĩhokagei ũtheri hĩndĩ ĩrĩa mũrĩ naguo, nĩgeetha
mũtuĩke ciana cia ũtheri." Nake Jesũ aarĩkia kwaria,
akĩmehitha, agĩĩthiĩra. **37** O na thuutha wa Jesũ kũringa
ciama icio ciothe makĩonaga-rĩ, matiigana kũmwĩtĩkia.
38 Ũndũ ũcio warĩ wa kũhingia kiugo kĩa Isaia ũrĩa
mũnabii kĩrĩa kĩũragia atĩrĩ: "Mwathani, nũũ wĩtĩkĩtie
ũhoro witũ, nakuo guoko kwa Mwathani kũguũrĩirio
ũ?" **39** Nĩ ũndũ ũcio matingĩetĩkirie, nĩ tondũ Isaia
nĩoigĩte handũ hangĩ atĩrĩ: **40** "Nĩamatuĩte atumumu,
na akoomia ngoro ciao, nĩgeetha matikoone na maitho
mao, kana mataũkĩrwo ngoro-inĩ ciao, o na kana
magarũrũke, na niĩ ndĩmahonie." **41** Isaia oigire ũguo
nĩ ũndũ nĩooneete riiri wa Jesũ, na akĩaria ũhoro wake.
42 No o na gũtariĩ o ũguo, aingĩ o na gatagatĩ ka
atongoria a Ayahudi nĩmamwĩtĩkirie. No nĩ ũndũ wa
Afarisai, matingĩoimbũrire wĩtĩkio wao nĩ gwĩtigĩra
matikaingatwo thunagogi; **43** nĩgũkorwo nĩmendete
kũgoocwo nĩ andũ gũkĩra kũgoocwo nĩ Ngai. **44** Jesũ
agĩcooka akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga
atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa ũnjĩtĩkĩtie, to niĩ nyiki etĩkĩtie, no
etĩkĩtie o na ũrĩa wandũmire. **45** Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ
ũcio andora, onaga ũrĩa wandũmire. **46** Niĩ njũkĩte
gũkũ thĩ ndĩ ũtheri, nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe
ũnjĩtĩkĩtie ũngĩikara nduma-inĩ. **47** "Ha ũhoro wa
mũndũ ũrĩa ũiguaga ũhoro wakwa no akaaga kũũhingia,
ndikũmũtuĩra ciira; nĩgũkorwo ndiokire gũtuĩra andũ a
thĩ ciira, no ndokire kũmahonokia. **48** Mũtuanĩri ciira
arĩ ho, harĩ mũndũ ũrĩa ũndegaga na akaaga gwĩtĩkĩra
ciugo ciakwa; kiugo kĩu ndaaririe nĩkĩo gĩkaamũtuĩra
ciira mũthenya wa mũthia. **49** Nĩgũkorwo ndiaririe
ndĩĩrĩte niĩ mwene, no Baba ũrĩa wandũmire nĩwe
wanjathire ũrĩa ingiuga, na ũrĩa ingĩaria. **50** Nĩnjũũĩ atĩ
rĩathani rĩake rĩkinyagia mũndũ muoyo-inĩ wa tene na
tene. Nĩ ũndũ ũcio ũhoro ũrĩa wothe njaragia no ũrĩa
Baba anjĩĩrĩte njarie." **(aiōnios g166)**

13 Na rĩrĩ, gwatigĩtie o hanini Gĩathĩ kĩa Bathaka
gĩkinye. Jesũ nĩamenyete atĩ ihinda rĩake rĩa
kuuma gũkũ thĩ athiĩ kũrĩ Ithe nĩrĩakinyĩte. Na tondũ
nĩendete arĩa maarĩ ake gũkũ thĩ, akĩmoonia ũrĩa
aamendete nginya kĩrĩkĩrĩro. **2** Na rĩrĩa maarĩĩaga irio cia
hwaĩ-inĩ, Mũcukani nĩarĩkĩtie gwĩkĩra ngoro-inĩ ya Judasi
Isikariota, mũrũ wa Simoni, meciiria ma gũkunyanĩra
Jesũ, **3** Jesũ nĩamenyete atĩ Ithe nĩamũheete ũhoti wa

maũndũ mothe, na atĩ oimĩte kũrĩ Ngai, na acookaga
kũrĩ o Ngai; **4** nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩũkĩra, akiuma
hau maarĩĩagĩra, akĩruta nguo yake ya igũrũ, akĩoya
taurũ, akĩĩoha njohero. **5** Thuutha wa ũguo, agĩitĩrĩra
maaĩ kĩraĩ-inĩ na akĩambĩrĩria gũthambia arutwo ake
nyarĩrĩ, akĩmagiragia na taurũ ĩyo eyohete njohero. **6**
Na aakinya harĩ Simoni Petero, Petero akĩmũũria atĩrĩ,
"Hĩ, Mwathani, wee nĩwe ũgũũthambia nyarĩrĩ?" **7**
Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ndũngĩmenya ũrĩa ndĩreka
rĩu, no thuutha-inĩ nĩũrĩmenya." **8** Petero akĩmwĩra
atĩrĩ, "Aca, wee ndũrĩ hĩndĩ ũngĩthambia nyarĩrĩ
ciakwa." Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Itangĩgũthambia,
ndũngĩgĩa ngwatanĩro na niĩ." **(aiōn g165)** **9** Simoni
Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mwathani, ndũgaathambie
o nyarĩrĩ ciiki, no gĩĩthambie moko o na mũtwe!" **10**
Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũndũ wĩthambĩte mwĩrĩ
abatairio nĩ gwĩthamba o nyarĩrĩ ciiki; mwĩrĩ wake
wothe nĩ mũtheru. Na inyuĩ mũrĩ atheru, o na
gũtuĩka ti inyuothe." **11** Nĩgũkorwo nĩamenyete ũrĩa
ũkaamũkunyanĩra, na nĩkĩo oigire atĩ ti othe maarĩ
atheru. **12** Aarĩkia kũmathambia nyarĩrĩ, akĩĩhumba
nguo yake ya igũrũ, na agĩcooka harĩa aikarĩte.
Akĩmooria atĩrĩ, "Nĩmwataũkĩrwo nĩ ũguo ndamwĩka?
13 Mũnjĩtaga 'Mũrutani' na 'Mwathani', na ũguo nĩguo
kũrĩ, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ndĩ. **14** Na rĩrĩ, kuona atĩ
Niĩ, Mwathani na Mũrutani wanyu, nĩndamũthambia
nyarĩrĩ-rĩ, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩirwo mũthambanagie
nyarĩrĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ. **15** Nĩndamuonia kĩonereria
nĩguo mwĩkage o ta ũguo ndamwĩka. **16** Ngũmwĩra
atĩrĩ na ma, gũtirĩ ndungata nene gũkĩra mwathi wayo,
kana mũtũmwo agakĩra ũrĩa ũmũtũmĩte. **17** Kuona atĩ
rĩu nĩmũmenyete maũndũ maya, nĩmũrĩrathimagwo
mwameka. **18** "Ndiraaria ũhoro wanyu inyuothe;
nĩnjũũĩ arĩa thuurĩte. No ũhoro ũyũ nĩ wa kũhingia
maandĩko marĩa moigĩte atĩrĩ, 'O ũrĩa tũrĩĩanagĩra
irio nake nĩangarũrũkĩte.' **19** "Ndĩramwĩra maũndũ
maya rĩu matanekĩka, nĩgeetha hĩndĩ ĩrĩa marĩĩkĩka
mũrĩnjĩtĩkia atĩ niĩ nĩ niĩ we. **20** Ngũmwĩra atĩrĩ na
ma, ũrĩa wothe wamũkagĩra mũndũ ũrĩa ndũmĩte nĩ
niĩ mwene aamũkagĩra; na ũrĩa wothe ũnyamũkagĩra,
aamũkagĩra ũrĩa wandũmire." **21** Jesũ aarĩkia kuuga
ũguo, agĩtangĩka ngoro na akiumbũra atĩrĩ, "Ngũmwĩra
atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyanĩra." **22** Nao
arutwo ake makĩambĩrĩria kũrorana marigĩtwo nũũ
gatagatĩ-inĩ kao aaragia ũhoro wake. **23** Ũmwe wao,
mũrutwo ũrĩa Jesũ endete, aikarĩte thĩ etiiranĩtie na
Jesũ. **24** Nake Simoni Petero akĩheneria mũrutwo ũcio,
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta mũũrie araaria ũhoro wa ũ." **25** Nake
mũrutwo ũcio, agĩĩtiirania na Jesũ na akĩmũũria atĩrĩ,
"Mwathani, ũcio nũũ ũraaria ũhoro wake?" **26** Jesũ
agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ ũrĩa ngũhe kĩenyũ gĩkĩ kĩa mũgate
ndaarĩkia gũgĩtobokia thubu-inĩ." Na aarĩkia gũtobokia
kĩenyũ kĩa mũgate thubu-inĩ, agĩkĩhe Judasi Isikariota
mũrũ wa Simoni. **27** Judasi aarĩkia kũrĩa mũgate ũcio,
Mũcukani akĩmũingĩra. Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũrĩa
ũkiriĩ gwĩka-rĩ, ĩka narua." **28** No gũtirĩ o na ũmwe warĩ
metha-inĩ wataũkĩirwo nĩ gĩtũmi kĩa Jesũ kũmwĩra ũguo.
29 Na tondũ Judasi nĩwe waigaga mbeeca-rĩ, amwe
magĩĩciiria Jesũ aamwĩraga agũre kĩrĩa kĩabataranĩtie nĩ
ũndũ wa Gĩathĩ, kana aheane kĩndũ nĩ ũndũ wa arĩa
athĩĩini. **30** Nake Judasi aarĩkia kwamũkĩra mũgate ũcio,
akiuma nja. Na kwarĩ ũtukũ. **31** Na Judasi aarĩkia gũthiĩ,
Jesũ akiuga atĩrĩ, "Rĩu Mũrũ wa Mũndũ nĩagoocithĩtio,
nake Ngai nĩagoocithĩtio arĩ thĩinĩ wake. **32** Angĩkorwo
Ngai nĩagoocithĩtio thĩinĩ wake, Ngai nĩekũgoocithia
Mũriũ arĩ thĩinĩ wake mwene, na amũgoocithie o narua.
33 "Ciana ciakwa, ngũkorwo na inyuĩ o gwa kahinda
kanini. Nĩmũkanjaria, na o ta ũrĩa ndeerire Ayahudi, no
taguo ngũmwĩra: Kũrĩa ndĩrathiĩ, inyuĩ mũtingĩhota
gũũka. **34** "Ngũmũhe rĩathani rĩerũ: Endanagai mũndũ
na ũrĩa ũngĩ. O ta ũrĩa ndĩmwendete, o na inyuĩ no
nginya mwendanage mũndũ na ũrĩa ũngĩ. **35** Ũndũ
ũyũ nĩguo ũrĩmenyithagia andũ othe atĩ mũrĩ arutwo
akwa, mũngĩendana mũndũ na ũrĩa ũngĩ." **36** Simoni
Petero akĩmũũria atĩrĩ, "Mwathani nĩ kũ ũgũthiĩ?" Nake
Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Kũrĩa ngũthiĩ, mũtingĩhota
kũnũmĩrĩra rĩu, no nĩmũrĩnũmĩrĩra thuutha-inĩ." **37**
Petero akĩmũũria atĩrĩ, "Mwathani nĩ kĩĩ kĩngĩgiria
ngũrũmĩrĩre rĩu? Niĩ nĩngũruta muoyo wakwa nĩ ũndũ
waku." **38** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Atĩ no ũrute
muoyo waku nĩ ũndũ wakwa? Ngũkwĩra atĩrĩ na ma,
ngũkũ ĩtanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ!

14 "Mũtigatangĩke ngoro, mwĩhokei Ngai; o na niĩ
mũnjĩhoke. **2** Thĩinĩ wa nyũmba ya Baba kũrĩ
na ciikaro nyingĩ; gũtangĩrĩ ũguo ingĩrĩ kũmwĩra.
Nĩngũthiĩ kuo kũmũthondekera handũ. **3** Na ndathiĩ na
ndamũthondekera handũ-rĩ, nĩngacooka ndĩmũgĩĩre
nĩgeetha o na inyuĩ mũkoragwo harĩa ndĩ. **4** Njĩra
ya kũrĩa ndĩrathiĩ inyuĩ nĩmũmĩũĩ." **5** Nake Toma
akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathani, ithuĩ tũtiũĩ kũrĩa ũgũthiĩ, nĩ
ũndũ ũcio-rĩ, njĩra tũngĩkĩmĩmenya atĩa?" **6** Nake Jesũ
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ njĩra, na nĩ niĩ ũhoro
ũrĩa wa ma, na nĩ niĩ muoyo. Gũtirĩ mũndũ ũkinyaga
kũrĩ Baba atagereire harĩ niĩ. **7** Korwo nĩmũũmenyete
kũna, no mũmenye Baba o nake. Kuuma rĩu, nĩmũmũĩ
na nĩ mũmuonete!" **8** Filipu akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathani,
tuonie Baba na ithuĩ nĩtũkũiganĩra." **9** Nake Jesũ
akĩmũcookeria atĩrĩ, "Filipu, ndũrĩ wamenya o na
thuutha wa gũkorwo na inyuĩ ihinda iraihu ũguo?
Mũndũ ũrĩa wothe ũnyonete nĩonete Baba. Ũngĩkiuga
atĩa atĩ, 'Tuonie Baba'? **10** Kaĩ ũtetĩkĩtie atĩ niĩ ndĩ
thĩinĩ wa Baba, na atĩ Baba arĩ thĩinĩ wakwa? Ciugo
iria ndĩmwĩraga ti ciakwa niĩ mwene; no Baba ũrĩa
ũtũũraga thĩinĩ wakwa, nĩwe ũraruta wĩra wake. **11**
Njĩtĩkiai rĩrĩa nguuga atĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, nake
Baba arĩ thĩinĩ wakwa; kana mũgĩĩtĩkie nĩ ũndũ wa
ũira wa ciama iria ningaga. **12** Ngũmwĩra atĩrĩ na
ma, mũndũ ũrĩa wothe ũnjĩtĩkĩtie, nĩarĩĩkaga maũndũ
marĩa njĩkaga. Na nĩageeka o na maũndũ manene kũrĩ
macio, tondũ ndĩrathiĩ kũrĩ Baba. **13** Na ũrĩa wothe
mũkahooya, nĩngawĩka thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩakwa, nĩgeetha
Mũriũ arehere Baba riiri. **14** Mwahooya ũndũ o wothe
thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩakwa, nĩndĩrĩwĩkaga. **15** "Angĩkorwo
nĩmũnyendete, nĩmũrĩathĩkagĩra ũrĩa ndĩmwathĩte. **16**
Na niĩ nĩngahooya Baba, nake nĩakamũhe Mũteithia ũngĩ
aikarage na inyuĩ nginya tene, **(aiōn g165)** **17** nake nĩwe
Roho ũrĩa wa ma. Nao andũ a gũkũ thĩ matingĩmwĩtĩkĩra
tondũ matimuonaga na matimũũĩ. No inyuĩ nĩmũmũĩ
nĩgũkorwo atũũranagia na inyuĩ, na aikaraga thĩinĩ

wanyu. **18** Ndikũmũtiga ta ciana cia ngoriai, nĩngũũka
kũrĩ inyuĩ. **19** Thuutha wa ihinda inyinyi, thĩ ndĩgũcooka
kũnyona, no inyuĩ nĩmũrĩnyonaga. Tondũ nĩndũũraga
muoyo, o na inyuĩ nĩmũgũtũũra muoyo. **20** Mũthenya
ũcio nĩmũkamenya atĩ niĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, na inyuĩ
mũrĩ thĩinĩ wakwa, na niĩ ndĩ thĩinĩ wanyu. **21** Ũrĩa
wothe ũiguaga maathani makwa na akamaathĩkĩra, ũcio
nĩwe ũnyendete. Nake ũcio ũnyendete nĩarĩendagwo nĩ
Baba, o na niĩ nĩndĩmwendaga na ndĩĩonithanagie kũrĩ
we." **22** Nake Judasi (no ti Isikariota) akiuga atĩrĩ, "No
rĩrĩ Mwathani, nĩ kĩĩ gĩgũtũma wĩonithanie kũrĩ ithuĩ na
ti kũrĩ andũ a gũkũ thĩ?" **23** Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ,
"Mũndũ o wothe ũnyendete nĩarĩathĩkagĩra ũrutani
wakwa. Baba nake nĩarĩmwendaga, na nĩtũrĩũkaga kũrĩ
we tũtũũranagie nake. **24** Ũrĩa ũtanyendete ndathĩkagĩra
ũrutani wakwa. Ciugo icio mũiguaga ti ciakwa niĩ
mwene; nĩ cia Baba ũrĩa wandũmire. **25** "Maũndũ maya
mothe ndamwarĩria tũrĩ o na inyuĩ. **26** No rĩrĩ, we
Mũteithia, na nĩwe Roho Mũtheru, ũrĩa Baba agaatũma
thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩakwa, nĩakamũruta maũndũ mothe
na amũririkanie ũrĩa wothe ndĩmwĩrĩte. **27** Thayũ
nĩguo ngũmũtigĩra; thayũ wakwa nĩguo ndaamũhe.
Ndikũmũhe thayũ ta ũrĩa ũheanagwo nĩ andũ a gũkũ
thĩ. Mũtigatangĩke ngoro kana mwĩtigĩre. **28** "Inyuĩ
nĩmwaiguire ngiuga atĩrĩ, 'Nĩngũthiĩ na nĩngacooka
njũke kũrĩ inyuĩ rĩngĩ.' Angĩkorwo nĩmũnyendete-rĩ, no
mũkene tondũ ndĩrathiĩ kũrĩ Baba, nĩgũkorwo Baba nĩ
mũnene kũrĩ niĩ. **29** Ndamwĩra maũndũ macio o rĩu
matanekĩka nĩgeetha rĩrĩa magekĩka mũgeetĩkia. **30**
Ndikũmwarĩria ũhoro ũyũ ihinda iraaya, nĩgũkorwo
mũnene wa gũkũ thĩ nĩarooka. We ndarĩ na hinya wa
kũnjatha, **31** no andũ a gũkũ thĩ no nginya mamenye atĩ
nĩnyendete Baba, na atĩ njĩkaga o ũrĩa Baba anjathĩte.
"Ũkai rĩu; nĩtũthiĩi.

15 "Niĩ nĩ niĩ mũthabibũ ũrĩa wa ma nake Baba
nĩwe mũrĩmĩri. **2** Rũhonge o ruothe rũrĩ thĩinĩ
wakwa rũtaciaraga nĩarũtemaga akarweheria. Naruo
rũhonge o ruothe rũrĩa rũciaraga nĩarũceehaga nĩguo
rũciare maciaro maingĩ makĩria. **3** Inyuĩ o na rĩu
mũrĩ atheru nĩ ũndũ wa ũhoro ũrĩa ndĩmũheete.
4 Ikaragai thĩinĩ wakwa na niĩ nĩndĩrĩikaraga thĩinĩ
wanyu. Gũtirĩ rũhonge rũngĩciara maciaro rũrĩ rwiki;
no nginya rũikare thĩinĩ wa mũthabibũ. O na inyuĩ
mũtingĩciara maciaro mũtangĩikara thĩinĩ wakwa. **5** "Nĩ
niĩ mũthabibũ, na inyuĩ mũrĩ honge. Mũndũ angĩikara
thĩinĩ wakwa na niĩ njikare thĩinĩ wake, nĩarĩciaraga
maciaro maingĩ; tondũ mũtarĩ hamwe na niĩ mũtirĩ
ũndũ mũngĩhota gwĩka. **6** Mũndũ o wothe angĩaga
gũikara thĩinĩ wakwa-rĩ, atariĩ o ta rũhonge rũrĩa
rũteagwo rũkooma; honge icio nĩkũnganio ciũnganagio,
igaikio mwaki-inĩ ikahĩa. **7** Mũngĩikara thĩinĩ wakwa,
nacio ciugo ciakwa ciikare thĩinĩ wanyu, hooyai o kĩrĩa
gĩothe mũngĩenda, na nĩmũkũheo kĩo. **8** Ũndũ ũrĩa
ũngĩgoocithia Baba nĩ atĩ, mũciarage maciaro maingĩ
nĩguo mwĩonanie mũrĩ arutwo akwa. **9** "O ta ũrĩa
Baba anyendete, ũguo noguo na niĩ ndĩmwendete.
Rĩu-rĩ, ikaragai o wendo-inĩ wakwa. **10** Mũngĩathĩkĩra
maathani makwa-rĩ, nĩmũrĩikaraga wendo-inĩ wakwa o
ta ũrĩa niĩ njathĩkĩire maathani ma Baba na ngaikara
wendo-inĩ wake. **11** Ndamwĩra maũndũ macio nĩguo
gĩkeno gĩakwa kĩgĩe thĩinĩ wanyu, nakĩo gĩkeno kĩanyu
gĩkinyanĩre. **12** Rĩathani rĩakwa nĩ rĩĩrĩ: Endanagai
inyuĩ ene, o ta ũrĩa niĩ ndĩmwendete. **13** Gũtirĩ mũndũ
ũrĩ wendo mũnene kũrĩ ũyũ, atĩ mũndũ no arute
muoyo wake nĩ ũndũ wa arata ake. **14** Inyuĩ mũrĩ
arata akwa, mũngĩĩka ũrĩa ndĩmwathĩte. **15** Ndigũcooka
kũmwĩta ndungata, tondũ ndungata ndĩmenyaga ũrĩa
mũmĩathi areeka; no inyuĩ ndĩmwĩtĩte arata nĩgũkorwo
maũndũ marĩa mothe ndĩĩrutĩte kuuma kũrĩ Baba
nĩndĩmũmenyithĩtie. **16** Ti inyuĩ mwathuurire, no nĩ
niĩ ndamũthuurire, na ngĩmwamũra mũthiĩ mũgaciare
maciaro, namo maciaro macio matũũre. Nake Baba
nĩakamũhe kĩrĩa gĩothe mũkahooya thĩinĩ wa rĩĩtwa
rĩakwa. **17** Rĩĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩakwa: Endanagai.
18 "Andũ a thĩ mangĩmũthũũra, menyai atĩ nĩ niĩ
maambire gũthũũra. **19** Korwo mũrĩ a gũkũ thĩ, andũ
a thĩ no mamwende ta mũrĩ ao. No rĩrĩ, inyuĩ mũtirĩ
a gũkũ thĩ, no nĩndĩmũthuurĩte kuuma kũrĩ andũ
a thĩ. Nĩkĩo andũ a thĩ mamũthũire. **20** Ririkanai
ũhoro ũrĩa ndamwĩrire atĩrĩ, 'Gũtirĩ ndungata nene
gũkĩra mũmĩathi.' Angĩkorwo niĩ nĩmanyariirire, o
na inyuĩ nĩmakamũnyarira. Angĩkorwo nĩmathĩkĩire
ũrutani wakwa o na wanyu nĩmakawathĩkĩra. **21** Nao
makaamwĩka ũguo nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa, nĩgũkorwo
matiũĩ ũrĩa wandũmire. **22** "Korwo ndiokire ngĩmahe
ũhoro, matingĩamenyire nĩ ehia. No rĩu matirĩ na
kĩĩgwatio nĩ ũndũ wa mehia mao. **23** Mũndũ ũrĩa
ũũthũũrĩte, nĩathũũire Baba o nake. **24** Korwo ndiĩkĩte
gatagatĩ-inĩ kao maũndũ marĩa matarĩ mekwo nĩ mũndũ
ũngĩ matingĩamenyire nĩ ehia. No rĩu nĩmonete ciama
ici, no no maathũire na magathũũra Baba. **25** No
nĩgeetha kũhingio ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wao
atĩrĩ, 'Nĩmathũũrire hatarĩ gĩtũmi.' **26** "Hĩndĩ ĩrĩa
Mũteithia agooka, ũrĩa ngaamũtũmĩra kuuma kũrĩ
Baba, na nĩwe Roho wa ma ũrĩa uumaga kũrĩ Baba, we
nĩakaheana ũira wakwa. **27** Na o na inyuĩ no nginya
mũkaaruta ũira, tondũ mũtũũrĩte na niĩ kuuma o
kĩambĩrĩria.

16 "Ndamwĩra maũndũ macio mothe nĩgeetha
mũtikanae gũtiganĩria wĩtĩkio. **2** Nĩmakamũingata
thunagogi-inĩ; na ũhoro wa ma nĩ atĩ, kũrĩ hĩndĩ ĩgũũka
rĩrĩa mũndũ o wothe ũkaamũũraga ageciiragia atĩ nĩ
Ngai aratungatĩra. **3** Mageekaga maũndũ macio nĩ
ũndũ matimenyete Baba o na kana makaamenya. **4**
Ndamwĩra maũndũ macio nĩgeetha hĩndĩ ĩyo yakinya
mũkaaririkana atĩ nĩndamwĩrĩte. Ndiamwĩrire maũndũ
macio kĩambĩrĩria-inĩ tondũ ndaarĩ hamwe na inyuĩ. **5**
"Rĩu nĩngũthiĩ kũrĩ ũrĩa wandũmire. No gũtirĩ o na ũmwe
wanyu ũranjũũria atĩrĩ, 'Ũrathiĩ kũ?' **6** Mwaiyũrwo
nĩ kĩeha nĩ tondũ nĩndamwĩra maũndũ macio. **7** No
ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ kwagĩrĩire niĩ thiĩ nĩ ũndũ
wanyu. Tondũ ndaaga gũthiĩ, Mũteithia ndagooka kũrĩ
inyuĩ. No ndaathiĩ, nĩngamũtũma oke kũrĩ inyuĩ. **8**
Nake oka, nĩakaiguithia andũ a gũkũ thĩ ũrĩa mahĩtĩtie
ũhoro-inĩ wa mehia, na ũhoro-inĩ wa ũthingu, o na
ũhoro-inĩ wa ciira: **9** Nĩmahĩtĩtie ũhoro-inĩ wa mehia,
nĩgũkorwo andũ matinjĩtĩkĩtie; **10** nĩmahĩtĩtie ũhoro-
inĩ wa ũthingu, nĩgũkorwo ndĩrathiĩ kũrĩ Baba kũrĩa

mũtangĩcooka kũnyona; **11** na nĩmahĩtĩtie ũhoro-inĩ wa
ciira tondũ mũnene wa gũkũ thĩ nĩarĩkĩtie gũtuĩrwo
ciira. **12** "Ndĩ na maũndũ mangĩ maingĩ ma kũmwĩra,
makĩria ya marĩa mũngĩhota kũũmĩrĩria rĩu. **13** No
rĩrĩ, Roho Mũtheru ũcio wa ma oka, nĩakamũtongoria
ũhoro-inĩ ũrĩa wa ma wothe. Ndakaaragia ũhoro
wake mwene; akaaragia ũhoro wa maũndũ marĩa
aiguĩte, ningĩ nĩakamwĩra ũhoro wa maũndũ marĩa
magooka thuutha. **14** Nĩakangoocithia nĩgũkorwo
nĩakamũmenyithia ũhoro wakwa ũrĩa arutĩte kuuma
kũrĩ niĩ. **15** Maũndũ mothe ma Baba nĩ makwa. Nĩkĩo
ndamwĩra atĩ Roho nĩakamũmenyithia ũhoro wakwa
ũrĩa arutĩte kuuma kũrĩ niĩ, mũũmenye. **16** "Thuutha
wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na ningĩ thuutha
wa kahinda kanini nĩmũkũnyona." **17** Amwe a arutwo
ake makĩũrania atĩrĩ, "Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga
atĩ, 'Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na
ningĩ atĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona',
ningĩ atĩ 'Tondũ ndĩrathiĩ kũrĩ Baba?'" **18** Magĩthiĩ
na mbere kũũrania atĩrĩ, "Arenda kuuga atĩa rĩrĩa
aroiga atĩ, 'Kahinda kanini'? Ithuĩ tũtiramenya ũrĩa
aroiga." **19** Nake Jesũ akĩona atĩ nĩmendaga kũmũũria
ũhoro ũcio, nĩ ũndũ ũcio akĩmeera atĩrĩ, "Nĩ kũũrania
mũrorania ũrĩa ngwendaga kuuga rĩrĩa njugire atĩ
'Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ, na
ningĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona'? **20**
Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũkaarĩra na mũcakae rĩrĩa
andũ a thĩ marakena. Inyuĩ mũkanyiitwo nĩ kĩeha, no
kĩeha, kĩanyu nĩgĩkagarũrũka gĩtuĩke gĩkeno. **21** Mũndũ-
wa-nja agĩciara nĩakoragwo na ruo tondũ hĩndĩ yake nĩ
nginyu; no aarĩkia gũciara kaana, akariganĩrwo nĩ ruo
nĩ ũndũ wa gũkena nĩgũkorwo kaana nĩ gaaciarwo gũkũ
thĩ. **22** O na inyuĩ noguo: Rĩu nĩ ihinda rĩanyu rĩa kĩeha,
no nĩngamuona rĩngĩ na nĩmũgakena, na gũtirĩ mũndũ
o na ũmwe ũkaamũtunya gĩkeno kĩu. **23** Mũthenya
ũcio wakinya mũtigacooka kũnjũũria ũndũ o na ũrĩkũ.
Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Baba nĩakamũhe kĩrĩa gĩothe
mũkaahooya thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩakwa. **24** Nginyagia
rĩu mũtirĩ mwahooya ũndũ thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩakwa.
Hooyai na nĩmũkũheo, nĩguo gĩkeno kĩanyu gĩkinyanĩre.
25 "O na gũtuĩka ngoretwo ngĩaria na ngerekano-rĩ,
hĩndĩ nĩĩroka rĩrĩa itagacooka kũmwarĩria na njĩra ĩyo,
no ngaamwĩraga ũhoro wa Baba itekũhithĩrĩra. **26**
Mũthenya ũcio nĩmũkahooyaga thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩakwa.
Ndiroiga atĩ nĩngahooyaga Baba ithenya rĩanyu. **27** No
rĩrĩ, Baba we mwene nĩamwendete, nĩgũkorwo inyuĩ
nĩmũnyendete, na nĩmwĩtĩkĩtie atĩ ndoimire kũrĩ Ngai.
28 Niĩ ndoimire kũrĩ Baba, ngĩũka gũkũ thĩ; na rĩu
nĩnguuma gũkũ thĩ, njooke kũrĩ Baba." **29** Hĩndĩ ĩyo
arutwo a Jesũ makiuga atĩrĩ, "Rĩu nĩũratũhe ũhoro wega,
ũtekwaria na ngerekano. **30** Rĩu nĩtwamenya atĩ wee
nĩũũĩ maũndũ mothe, na atĩ o na ndũbataire mũndũ o
na ũrĩkũ akũũrie ciũria. Ũhoro ũcio nĩwatũma twĩtĩkie
atĩ woimĩte kũrĩ Ngai." **31** Nake Jesũ akĩmacookeria
atĩrĩ, "Rĩu nĩmwetĩkia! **32** No hĩndĩ nĩĩroka, na nĩnginyu,
rĩrĩa mũkahurunjũka, o mũndũ athiĩ gwake mũciĩ.
Mũkaandiga ndĩ nyiki, no ndirĩ nyiki, nĩgũkorwo Baba
arĩ hamwe na niĩ. **33** "Ndamwĩra maũndũ macio nĩgeetha
mũgĩe na thayũ thĩinĩ wakwa. Gũkũ thĩ nĩmũrĩonaga
thĩĩna. No ũmĩrĩriai! Niĩ nĩndooretie thĩ."

17 Jesũ aarĩkia kuuga maũndũ macio, agĩtiira maitho
akĩrora na igũrũ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ: "Baba
hĩndĩ nĩ nginyu. Goocithia Mũrũguo, nĩguo nake
Mũrũguo akũgoocithie. **2** Nĩgũkorwo nĩũmũheete ũhoti
wa gwatha andũ othe, nĩguo arĩa othe ũmũheete amahe
muoyo wa tene na tene. **(aiōnios g166)** **3** Na rĩu ũyũ
nĩguo muoyo wa tene na tene: Atĩ makũmenye, o Wee
Ngai ũrĩa wa ma, na mamenye Jesũ Kristũ, ũrĩa ũtũmĩte.
(aiōnios g166) **4** Nĩngũgoocithĩtie gũkũ thĩ na ũndũ
wa kũrĩĩkia wĩra ũrĩa waheire ndute. **5** Na rĩu Baba,
ngoocithia ndĩ mbere yaku na riiri ũrĩa ndaarĩ naguo
hamwe nawe o mbere thĩ ĩtaanagĩa. **6** "Nĩnguũrĩirie
andũ arĩa waheire gũkũ thĩ rĩĩtwa rĩaku. Acio maarĩ aku;
nawe ũkĩĩhe o, nao nĩmathĩkĩire kiugo gĩaku. **7** Na rĩu
nĩmamenyete atĩ indo iria ciothe ũheete ciumĩte kũrĩ
wee. **8** Nĩgũkorwo nĩndamaheire ciugo iria waheire, nao
magĩciitĩkĩra. Nĩmamenyire hatarĩ nganja atĩ ndoimire
kũrĩ wee, na magĩĩtĩkia atĩ wee nĩwe wandũmire. **9**
Acio nĩo ndĩrahoera. Ndirahoera andũ a gũkũ thĩ, no
ndĩrahoera arĩa ũũheete, nĩgũkorwo nĩ aku. **10** Kĩrĩa
gĩothe ndĩ nakĩo nĩ gĩaku, na kĩrĩa gĩothe ũrĩ nakĩo nĩ
gĩakwa. Naguo ũgooci nĩũũkĩte kũrĩ niĩ nĩ ũndũ wao.
11 Ndigũikara gũkũ thĩ rĩngĩ, no-o marĩ o gũkũ thĩ, na
niĩ ndĩroka kũrĩ wee. Baba Mũtheru, magitĩre na ũhoti
wa rĩĩtwa rĩaku, rĩĩtwa rĩrĩa waheire, nĩgeetha matuĩke
ũmwe o ta ũrĩa ithuĩ tũrĩ ũmwe. **12** Rĩrĩa ndĩraarĩ nao,
nĩndĩramagitagĩra na ngamamenyerera na rĩĩtwa rĩu
waheire. Gũtirĩ o na ũmwe ũũrĩte o tiga ũrĩa wathĩrĩirwo
kwanangwo nĩguo Maandĩko mahingio. **13** "Rĩu ndĩroka
kũrĩ wee, no maũndũ maya ndĩroiga ndĩ o gũkũ thĩ,
nĩguo maiyũrwo nĩ gĩkeno gĩakwa kĩrĩ gĩkinyanĩru kũna
thĩĩinĩ wao. **14** Nĩndĩmaheete kiugo gĩaku, nao andũ
a gũkũ thĩ makamathũũra, nĩgũkorwo o ti a gũkũ thĩ
rĩngĩ, o ta ũrĩa niĩ itarĩ wa gũkũ thĩ. **15** Ihooya rĩakwa ti
ũmarute gũkũ thĩ, no nĩ atĩ ũmagitagĩre kuuma kũrĩ ũrĩa
mũũru. **16** O ti a gũkũ thĩ, o ta ũrĩa o na niĩ itarĩ wakuo.
17 Maamũre, ũmatherie na ũhoro ũrĩa wa ma; ũhoro
waku nĩguo ũhoro wa ma. **18** O ta ũrĩa wandũmire gũkũ
thĩ, na niĩ noguo ndamatũma kũrĩ andũ a gũkũ thĩ. **19**
Ndĩĩtheretie nĩ ũndũ wao, nĩguo o nao matherio kũna
nĩ ũhoro ũrĩa wa ma. **20** "Ningĩ to aya oiki ndĩrahoera.
Ndĩrahoera o na arĩa angĩ makaanjĩtĩkia nĩ ũndũ wa
ndũmĩrĩri ya aya, **21** nĩguo othe matuĩke ũmwe Baba, o
ta ũrĩa we ũrĩ thĩĩinĩ wakwa na niĩ ndĩ thĩĩinĩ waku. O nao
marogĩa thĩĩinĩ witũ nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ metĩkie
atĩ nĩwe ũndũmĩte. **22** Nĩndĩmaheete riiri ũrĩa waheire,
nĩguo matuĩke ũmwe o ta ũrĩa ithuĩ tũrĩ ũmwe, **23** niĩ
ndĩ thĩĩinĩ wao, nawe ũrĩ thĩĩinĩ wakwa. Marotuĩka ũmwe
kũna, nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ mamenye atĩ nĩwe
wandũmire, na atĩ nĩũmendete o ta ũrĩa ũnyendete. **24**
"Baba, ngwenda arĩa ũũheete makorwo na niĩ harĩa
ndĩ na mone riiri wakwa, riiri ũrĩa ũũheete nĩ ũndũ
nĩwanyendete thĩ ĩtanombwo. **25** "Baba Mũthingu, o na
gũtuĩka andũ a gũkũ thĩ matikũũĩ-rĩ, niĩ nĩngũũĩ, nao nĩ
moĩ atĩ nĩwe ũndũmĩte. **26** Nĩngũmenyithanĩtie kũrĩ o,
na nĩngũkĩrĩrĩria gũkũmenyithania, nĩgeetha wendani
ũrĩa ũnyendete naguo ũikarage thĩĩinĩ wao na nĩguo o
na niĩ mwene ngoragwo thĩĩinĩ wao."

18 Jesũ aarĩkia kũhooya, agĩthiĩ arĩ na arutwo ake, makĩringa mũkuru wa Karũũĩ ga Kidironi. Mũrĩmo ũcio ũngĩ nĩ haarĩ na mũgũnda wa mĩtamaiyũ, agĩtoonya ho na arutwo ake. **2** Na rĩrĩ, Judasi, ũrĩa wamũkunyanĩire, nĩooĩ handũ hau, nĩ ũndũ Jesũ nĩacemanagĩria ho kaingĩ na arutwo ake. **3** Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩthiĩ hau mũgũnda-inĩ ũcio, atongoretie mbũtũ ya thigari na anene amwe kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai. Nao nĩmakuuĩte icinga, na matawa, na indo cia mbaara. **4** Nake Jesũ nĩ ũndũ nĩamenyaga maũndũ marĩa mothe maakirie kũmũkora-rĩ, akiumĩra akĩmooria atĩrĩ, "Nũũ mũracaria?" **5** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ Jesũ wa Nazarethi." Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ we." (Nake Judasi ũcio wamũkunyanĩire aarũngiĩ hau hamwe nao.) **6** Rĩrĩa Jesũ aameerire atĩrĩ, "Niĩ nĩ niĩ we," magĩcooka na thuutha makĩgũa thĩ. **7** O rĩngĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, "Nũũ mũracaria?" Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ Jesũ wa Nazarethi." **8** Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Ndamwĩra atĩ nĩ niĩ we. Akorwo nĩ niĩ mũracaria-rĩ, rekei andũ aya mathiĩ." **9** Gwekĩkire ũguo nĩgeetha ũhoro ũrĩa aarĩtie ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, "Andũ arĩa waheire gũtirĩ o na ũmwe wao ndeete." **10** Hĩndĩ ĩyo Simoni Petero, tondũ aarĩ na rũhiũ rwa njora, akĩrũcomora na agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. (Ndungata ĩyo yetagwo Maliku.) **11** Nake Jesũ agĩatha Petero atĩrĩ, "Cookia rũhiũ rwaku rwa njora! Gĩkombe kĩrĩa Baba aaheete-rĩ, nĩngwaga gũkĩnyuĩra?" **12** Nayo mbũtũ ĩyo ya thigari na mũnene wayo, hamwe na anene acio a Ayahudi makĩnyiita Jesũ. Makĩmuoha na **13** makĩamba kũmũtwara kwa Anasi, ũrĩa warĩ mũthoniwe wa Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene mwaka ũcio. **14** Kaiafa nĩwe wataarĩte Ayahudi atĩ no gũkorwo arĩ wega mũndũ ũmwe akuĩre andũ othe. **15** Simoni Petero marĩ na mũrutwo ũngĩ makĩrũmĩrĩra Jesũ. Na tondũ mũrutwo ũcio nĩoĩo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩtwarana na Jesũ kũu nja ya mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. **16** No Petero agĩtigwo etereire hau nja ya kĩhingo. Nake mũrutwo ũcio ũngĩ, woĩo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩcooka, akĩaria na mũirĩtu ũrĩa warĩ kĩhingo-inĩ agĩtoonyia Petero. **17** Nake mũirĩtu ũcio warĩ kĩhingo-inĩ akĩũria Petero atĩrĩ, "Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?" Nake agĩcookia agĩkiuga atĩrĩ, "Aca, ndirĩ ũmwe wao." **18** Na rĩrĩ, ndungata na thigari ciarũgamĩte irigiicĩirie mwaki ũrĩa ciakĩtie ikĩwota, tondũ kwarĩ na heho. Petero o nake aarũgamĩte hamwe nao agĩota mwaki. **19** Ihinda-inĩ o rĩu, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene oragia Jesũ ũhoro wa arutwo ake na ũhoro wa ũrutani wake. **20** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Niĩ njarĩirie andũ othe a thĩ itarĩ ũndũ ngũhitha, na ngarutana hĩndĩ ciothe thunagogi-inĩ o na hekarũ-inĩ, kũrĩa Ayahudi othe macemanagia. Ndirĩ ũndũ njaragia na hitho. **21** Ũranjũria ũguo nĩkĩ? Ũria arĩa mananjigua ngĩaria. Ti-itherũ nĩmoĩ ũrĩa ndanoiga." **22** Rĩrĩa Jesũ oigire ũguo, ũmwe wa thigari iria ciarĩ hau akĩmũgũtha rũhĩ, akĩmũũria atĩrĩ, "Ũguo nĩguo ũgũcookeria mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene?" **23** Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Angĩkorwo nĩndoiga ũũru-rĩ, heana ũira wa ũũru ũcio. No angĩkorwo ndaaria ũhoro wa ma-rĩ, wangũthĩra kĩ?" **24** Nake Anasi akĩmũneana atwarwo arĩ o muohe kũrĩ Kaiafa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. **25** O hĩndĩ ĩyo Simoni Petero arũgamĩte agĩota mwaki, akĩũrio atĩrĩ, "Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?" Nake agĩkaana, akiuga atĩrĩ, "Aca, ndirĩ ũmwe wao!" **26** Ndungata ĩmwe ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na yarĩ ya mbarĩ ya mũndũ ũrĩa Petero aatinĩtie gũtũ, ĩkĩmũũria atĩrĩ, "Na githĩ niĩ ndirakuonire mũrĩ nake hau mũgũnda-inĩ wa mĩtamaiyũ?" **27** O rĩngĩ Petero agĩkaana, na o hĩndĩ ĩyo ngũkũ ĩgĩkũga. **28** Ningĩ Ayahudi makĩruta Jesũ gwa Kaiafa makĩmũtwara gĩikaro-inĩ kĩa Barũthi wa Kĩroma. Hĩndĩ ĩyo kwarĩ rũciinĩ tene, na nĩgeetha matikagwatwo nĩ thaahu, Ayahudi matiatoonyire gĩikaro kĩu; nĩ ũndũ nĩmendaga mahote kũrĩa gĩathĩ kĩa Bathaka. **29** Nĩ ũndũ ũcio Pilato akiuma akĩmakora kũu nja akĩmooria atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ mũramũthitangĩra kĩ?" **30** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Atangĩrĩ muuni watho-rĩ, tũtingĩmũrehe kũrĩ we." **31** Nake Pilato akĩmeera atĩrĩ, "Kĩmuoei inyuĩ ene mũkamũciirithie kũringana na watho wanyu." Nao Ayahudi makĩregana na ũhoro ũcio, makiuga atĩrĩ, "Ithuĩ tũtirĩ na rũũtha rwa kũũraga mũndũ o na ũ." **32** Maũndũ maya mekĩkire nĩgeetha ciugo iria Jesũ aarĩtie akĩonania mũthemba wa gĩkuũ kĩrĩa agaakua ihingio. **33** Pilato agĩcooka agĩtoonya gĩikaro kĩu kĩa Barũthi, agĩĩta Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?" **34** Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Ũcio nĩ woni waku, kana nĩ andũ makwĩrĩte ũhoro wakwa?" **35** Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, "Niĩ ndĩkĩrĩ Mũyahudi? Andũ anyu na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene nĩo makũneanĩte kũrĩ niĩ. Nĩ atĩa wĩkĩte?" **36** Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ũthamaki wakwa ti wa gũkũ thĩ. Korwo nĩ ũguo-rĩ, ndungata ciakwa nicingĩndũĩrĩire ndikanyiitwo nĩ Ayahudi. No ũthamaki wakwa nĩ wa kuuma kũndũ kũngĩ." **37** Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, "nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, wee ũkĩrĩ Mũthamaki!" Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩwaria ma kuuga atĩ niĩ ndĩ Mũthamaki. Ma nĩ atĩrĩ, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmire njiarwo, na nĩkĩo ndokire gũkũ thĩ atĩ nyumbũrage ũhoro ũrĩa wa ma. Mũndũ o wothe ũrĩ mwena wa ũhoro wa ma nĩathikagĩrĩria." **38** Nake Pilato akĩmũũria atĩrĩ, "Ũhoro wa ma nĩ ũrĩkũ?" Aarĩkia kũũria ũguo akiuma nja o rĩngĩ agĩthiĩ kũrĩ Ayahudi akĩmeera atĩrĩ, "Ndirona gĩtũmi gĩa kũmũthitangĩra. **39** No ningĩ nĩ mũtugo wanyu hĩndĩ ya Bathaka ndĩmuohorere mũndũ ũmwe. Nĩmũkwenda ndĩmuohorere 'mũthamaki wa Ayahudi'?" **40** Nao makĩanĩrĩra, magĩcookia atĩrĩ, "Aca, tũtikwenda ũcio! Tuohorere Baraba!" Na rĩrĩ, Baraba ũcio aarĩ mũtunyani.

19 Hĩndĩ ĩyo Pilato akĩoya Jesũ, akĩmũhũũrithia iboko. **2** Nacio thigari igĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, ikĩmwĩkĩra mũtwe, na ikĩmũhumba kanjũ ya rangi wa ndathi, **3** igathiiaga harĩ we o ihinda kwa ihinda, ikamũnyũrũragia ikiugaga atĩrĩ, "Ngeithi, mũthamaki wa Ayahudi!" Nacio ikamũgũthaga ũthiũ na hĩ. **4** O rĩngĩ Pilato akiuma nja, akĩĩra Ayahudi atĩrĩ, "Ta onei ngũmũruta nja ndĩmũrehe kũrĩ inyuĩ, nĩguo mũmenye atĩ niĩ ndionete ũndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo." **5** Rĩrĩa Jesũ oimire nja ekĩrĩte thũmbĩ ĩyo ya mĩigua na ehumbĩte kanjũ ĩyo ya rangi wa ndathi-rĩ, Pilato

akĩmeera atĩrĩ, "Mũndũ nĩ ũyũ!" 6 Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai
arĩa anene o na atongoria a Ayahudi maamuonire,
makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, "Mwambithie mũtĩ-igũrũ!
Mwambithie mũtĩ-igũrũ!" No Pilato akĩmacookeria atĩrĩ,
"Muoei mũmwambe mũtĩ igũrũ arĩ inyuĩ. Ha ũhoro
wakwa, ndirona ũndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo." 7
Nao Ayahudi makiuga magwatĩirie atĩrĩ, "Ithuĩ nĩtũrĩ
watho; na kũringana na watho ũcio no nginya akue,
tondũ nĩetuĩte Mũrũ wa Ngai." 8 Rĩrĩa Pilato aiguire
ũguo, agĩĩtigĩra mũno makĩria, 9 agĩcooka thĩinĩ wa
nyũmba ĩyo ya ũthamaki. Ningĩ akĩũria Jesũ atĩrĩ, "Wee-
rĩ, uumĩte kũ?" Nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria. 10
Pilato akĩmũũria atĩrĩ, "Kaĩ ũkũrega kũnjarĩria? Kaĩ ũtooĩ
ndĩ na ũhoti wa gũkuohorithia, kana wa gũkwambithia
mũtĩ igũrũ?" 11 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Wee
ndũngĩrĩ na ũhoti igũrũ rĩakwa korwo ndũheetwo guo
kuuma igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio ũrĩa ũũneanire kũrĩwe nĩwe
ũrĩ na mehia marĩa manene." 12 Kuuma hĩndĩ ĩyo, Pilato
akĩgeria kuohora Jesũ, no Ayahudi magĩthiĩ na mbere
kwanĩrĩra atĩrĩ, "Ũngĩrekereria mũndũ ũyũ, wee ndũrĩ
mũrata wa Kaisari. Mũndũ o wothe wĩtuaga mũthamaki
nĩamenete Kaisari." 13 Rĩrĩa Pilato aiguire ũguo-
rĩ, akiumia Jesũ nja, na agĩikarĩra gĩtĩ kĩa mũtuanĩri
ciira handũ hoĩkaine ta "Harĩa-haare-Mahiga" (na
heetagwo na Kĩhibirania Gabatha). 14 Kwarĩ mũthenya
wa Ihaarĩria rĩa Kiumia gĩa Gĩathĩ kĩa Bathaka; na kwarĩ
ta thaa thita. Nake Pilato akĩĩra Ayahudi atĩrĩ, "Ũyũ
mũthamaki wanyu." 15 No-o makĩanĩrĩra, makiuga
atĩrĩ, "Mweherie! Mweherie! Mwambithie mũtĩ-igũrũ!"
Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, "Nyambithie Mũthamaki
wanyu?" Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcookia
atĩrĩ, "Ithuĩ tũtirĩ mũthamaki ũngĩ tiga Kaisari." 16
Mũthia-inĩ Pilato akĩmũneana kũrĩ o nĩguo akambwo
mũtĩ-igũrũ. Nacio thigari ikĩnyiita Jesũ. 17 Na ekuuĩire
mũtharaba wake agĩthiĩ nginya harĩa heetagwo "Ha
Ihĩndĩ rĩa Mũtwe" (na no ho hetagwo na Kĩhibirania,
Gologotha.) 18 Hau nĩho maamwambire, na hamwe nake
makĩamba andũ angĩ eerĩ, ũmwe mwena ũmwe na ũcio
ũngĩ mwena ũcio ũngĩ; nake Jesũ arĩ gatagatĩ. 19 Nake
Pilato akĩandĩkithia kĩbaũ na gĩkĩhũũrĩrwo mũtharaba-
inĩ. Nakĩo kĩandĩkĩtwo atĩrĩ, JESŨ WA NAZARETHI,
MŨTHAMAKI WA AYAHUDI. 20 Nao Ayahudi aingĩ
magĩthoma maandĩko macio, nĩgũkorwo handũ harĩa
Jesũ aambĩirwo haarĩ hakuhĩ na itũũra rĩu inene, nakĩo
kĩbaũ kĩu kĩandĩkĩtwo na Kĩhibirania, na Kĩlatini, na
Kĩyunani. 21 Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene a Ayahudi
makĩĩra Pilato atĩrĩ, "Tiga kwandĩka 'Mũthamaki wa
Ayahudi', no andĩka atĩ mũndũ ũyũ nĩ kuuga oigire
atĩ nĩwe mũthamaki wa Ayahudi." 22 Nake Pilato
akĩmacookeria atĩrĩ, "Ũguo ndandĩka nĩndandĩka." 23
Rĩrĩa thigari ciarĩkirie kwamba Jesũ, ikĩoya nguo ciake,
igĩcigayania maita mana, o mũndũ yake, no kanjũ
yatigarire. Nguo ĩyo ndĩarĩ na rũtumo, yatumĩtwo
kuuma igũrũ nginya thĩ ĩrĩ o taama ũmwe. 24 Nacio
ikĩĩrana atĩrĩ, "Nĩtũtigei kũmĩtarũra; rekei tũmĩcuukĩre
mĩtĩ nĩguo tũmenye ũrĩa ũgũthiĩ nayo." Gwekĩkire
ũguo nĩguo Maandĩko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ,
"Maagayanire nguo ciakwa, na magĩcuukĩra kanjũ
yakwa mĩtĩ." Ũguo nĩguo thigari ciekire. 25 Hakuhĩ na
mũtharaba wa Jesũ nĩho nyina aarũgamĩte, na mwarĩ
wa nyina na nyina, na Mariamu mũtumia wa Kiliopa,
na Mariamu Mũmagidali. 26 Rĩrĩa Jesũ onire nyina na
mũrutwo ũrĩa endete marũngiĩ hakuhĩ nake, akĩĩra
nyina atĩrĩ, "Mũtumia ũyũ, ũcio mũrũguo," 27 agĩcooka
akĩĩra mũrutwo ũcio atĩrĩ, "Ũcio maitũguo." Kuuma
hĩndĩ ĩyo mũrutwo ũcio akĩoya nyina wa Jesũ, agĩthiĩ
gũtũũra mũciĩ kwa mũrutwo ũcio. 28 Thuutha ũcio,
Jesũ amenya atĩ maũndũ mothe nĩmathira, na nĩguo
Maandĩko mahinge, akiuga atĩrĩ, "Nĩnyootiĩ." 29 Hau
nĩ haarĩ na cuba yarĩ na thiki, nĩ ũndũ ũcio thigari
igĩtobokia thibũnji ho, igĩcooka igĩthecerera thibũnji
ĩyo rũthanju-inĩ rwa mũthobi, ikĩmĩtwarĩrĩria kanua-inĩ
ka Jesũ. 30 Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamĩkundire, akiuga atĩrĩ,
"Ũhoro nĩwathira." Na oiga ũguo, akĩinamia mũtwe,
agĩtuĩkana. 31 Na rĩrĩ, kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa
Ayahudi, nĩguo marokere Thabatũ ya mwanya. Na tondũ
Ayahudi matiendaga mĩĩrĩ ĩyo ĩtigwo mĩtharaba-inĩ
hĩndĩ ya Thabatũ, makĩũria Pilato aathane atĩ andũ acio
maambĩtwo moinwo magũrũ, na mĩĩrĩ yao ĩcuurũrio. 32
Nĩ ũndũ ũcio thigari igĩthiĩ ikiuna magũrũ ma mũndũ
wa mbere ũrĩa mambanĩirio na Jesũ na igĩcooka ikiuna
ma ũcio ũngĩ. 33 No rĩrĩa maakinyire harĩ Jesũ na
makĩona atĩ nĩarĩkĩtie gũkua, makĩaga kuuna magũrũ
make. 34 Handũ ha ũguo-rĩ, mũthigari ũmwe agĩtheeca
Jesũ mbaru na itimũ, na o rĩmwe hakiura thakame
na maaĩ. 35 Nake mũndũ ũrĩa wonire maũndũ macio
nĩarutĩte ũira, naguo ũira wake nĩ wa ma. We nĩooĩ
atĩ aaragia ũhoro wa ma, na oimbũraga nĩgeetha o na
inyuĩ mwĩtĩkie. 36 Namo maũndũ macio meekĩkire
nĩgeetha Maandĩko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ, "Gũtirĩ
ihĩndĩ o na rĩmwe rĩake rĩkoinwo." 37 O na ningĩ
no harĩ Maandĩko mangĩ moigĩte atĩrĩ, "Makeerorera
mũndũ ũrĩa maathecire." 38 Thuutha ũcio, Jusufu
wa Arimathea akĩhooya Pilato mwĩrĩ wa Jesũ. Na rĩrĩ,
Jusufu aarĩ mũrutwo wa Jesũ, no amũrũmagĩrĩra na
hitho tondũ wa gwĩtigĩra Ayahudi. Nake Pilato akĩmũhe
rũtha, nake agĩthiĩ agĩkuua mwĩrĩ ũcio. 39 Maathiire na
Nikodemo, ũrĩa wathiĩte kũrĩ Jesũ ũtukũ. Nikodemo
agĩtwara mũtukanio wa manemane na thubiri ingĩkinya
o ta ratiri mĩrongo mũgwanja na ithano. 40 Nao
eerĩ makĩoya mwĩrĩ wa Jesũ, makĩwoha na mataama
ma gatani hamwe na mĩtukanio ĩyo mĩnungi wega,
kũringana na mĩtugo ya Ayahudi ya gũthikana. 41 Hau
Jesũ aambĩirwo nĩ haarĩ na mũgũnda, na thĩinĩ wa
mũgũnda ũcio nĩ kwarĩ na mbĩrĩra njerũ, ĩrĩa ĩtakoretwo
ĩigĩtwo mwĩrĩ wa mũndũ o na ũmwe. 42 Tondũ kwarĩ
mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi nĩguo marokere
Thabatũ, na ningĩ nĩ ũndũ mbĩrĩra ĩyo yarĩ o hakuhĩ-rĩ,
makĩiga Jesũ ho.

20 Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria
kiumia rũciinĩ tene, kũrĩ o na nduma, Mariamu
Mũmagidali nĩathiire mbĩrĩra-inĩ na akĩona ihiga rĩrĩa
rĩarĩ mũromo-inĩ rĩrĩ rĩeherie. 2 Nĩ ũndũ ũcio agĩthiĩ
ateng'erete kũrĩ Simoni Petero na mũrutwo ũrĩa ũngĩ,
ũrĩa Jesũ endete, akĩmeera atĩrĩ, "Nĩmarutĩte Mwathani
mbĩrĩra-inĩ, na tũtiũĩ harĩa mamũigĩte!" 3 Nĩ ũndũ ũcio
Petero na mũrutwo ũcio ũngĩ makiumagara marorete
mbĩrĩra-inĩ. 4 Marĩ o eerĩ magĩteng'era, no mũrutwo
ũcio ũngĩ agĩkĩria Petero ihenya, agĩkinya mbĩrĩra-

inĩ mbere. **5** Akĩinamĩrĩra, na akĩrora thĩĩinĩ, akĩona
mataama ma gatani marĩ maige thĩ, no ndaatoonyire. **6**
Nake Simoni Petero, ũrĩa warĩ thuutha wake, agĩkinya
na agĩtoonya mbĩrĩra thĩĩinĩ. Akĩona mataama ma
gatani maigĩtwo hau, **7** o hamwe na gĩtambaya kĩrĩa
Jesũ ohetwo mũtwe agĩthikwo. Nakĩo gĩakũnjĩtwo
gĩkaigwo kĩrĩ giiki, gĩtarĩ hamwe na mataama macio
ma gatani. **8** Thuutha ũcio mũrutwo ũcio ũngĩ, ũrĩa
wakinyĩte mbĩrĩra-inĩ mbere, o nake agĩtoonya thĩĩinĩ.
Akĩona na agĩĩtĩkia. **9** (Nĩgũkorwo nginyagia hĩndĩ ĩyo
matiakoretwo mataũkĩirwo nĩ Maandĩko atĩ Jesũ nĩarĩ
ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ.) **10** Arutwo acio magĩcooka
makĩinũka kwao, **11** no Mariamu akĩrũgama hau nja ya
mbĩrĩra akĩrĩraga. O akĩrĩraga-rĩ, akĩinamĩrĩra, akĩrora
mbĩrĩra thĩĩinĩ, **12** akĩona araika eerĩ marĩ na nguo
njerũ, maikarĩte thĩ harĩa mwĩrĩ wa Jesũ waigĩtwo,
ũmwe agaikara mũtwe-inĩ nake ũcio ũngĩ agaikara
magũrũ-inĩ. **13** Nao makĩmũũria atĩrĩ, "Mũtumia ũyũ,
nĩ kĩĩ kĩrakũrĩria?" Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩ ũndũ
nĩmeheretie Mwathani wakwa mbĩrĩra-inĩ, na ndiũĩ
harĩa mamũigĩte." **14** O hĩndĩ ĩyo akĩĩhũgũra, akĩona
Jesũ arũgamĩte hau, no ndaigana kũmenya atĩ aarĩ
Jesũ. **15** Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Mũtumia ũyũ,
nĩ kĩĩ kĩrakũrĩria? Nũũ ũracaria?" Mariamu agĩĩciiria
atĩ ũcio aarĩ mũrĩmi wa mũgũnda, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Mũthuuri ũyũ, akorwo nĩwe ũmweheretie njĩĩra
harĩa ũmũigĩte nĩguo thiĩ ngamuoe." **16** Nake Jesũ
akĩmwĩta, "Mariamu!" Nake akĩĩhũgũra akĩmwĩtĩka na
Kĩhibirania atĩrĩ, "Raboni!" (naguo nĩ kuuga Mũrutani).
17 Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndũkae kũnyiita, nĩ ũndũ
ndirĩ ndĩrambata thiĩ kũrĩ Baba! No rĩrĩ, thiĩ kũrĩ
arutwo akwa, ũmeere atĩrĩ, 'Nĩndĩracooka thiĩ kũrĩ
Baba, na nowe Ithe wanyu, njooke kũrĩ Ngai wakwa,
na nowe Ngai wanyu.'" **18** Mariamu Mũmagidali
agĩthiĩ kũrĩ arutwo, akĩmatwarĩra ũhoro, akĩmeera
atĩrĩ, "Nĩnyonete Mwathani!" Na akĩmeera atĩ nĩwe
wamwĩrĩte maũndũ macio. **19** Hwaĩ-inĩ wa mũthenya o
ũcio wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia, rĩrĩa arutwo
maarĩ hamwe, na mĩrango ĩrĩ mĩhinge nĩ ũndũ wa
gwĩtigĩra Ayahudi, Jesũ agĩũka akĩrũgama gatagatĩ-
inĩ kao, akĩmeera atĩrĩ, "Gĩai na thayũ!" **20** Aarĩkia
kuuga ũguo akĩmoonia moko make na mbaru ciake.
Nao arutwo makĩiyũrwo nĩ gĩkeno nĩ ũndũ wa kuona
Mwathani. **21** Na o rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Gĩai
na thayũ! O ta ũrĩa Baba aandũmire, noguo o na niĩ
ndamũtũma." **22** Na oiga ũguo, akĩmahuhĩrĩria mĩhũmũ
yake, akĩmeera atĩrĩ, "Amũkĩrai Roho Mũtheru. **23** Arĩa
othe mwarekera mehia mao, nĩmarĩrekagĩrwo, na arĩa
othe mũtarĩrekagĩra, matirĩrekagĩrwo." **24** Na rĩrĩ, Toma
(ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), ũmwe wa arĩa ikũmi na
eerĩ, ndaarĩ hamwe na arutwo rĩrĩa Jesũ okire. **25** Tondũ
ũcio arutwo arĩa angĩ makĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩtuonete
Mwathani." Nowe akĩmeera atĩrĩ, "Itoonete irema cia
mĩcumarĩ moko-inĩ make, na ndoonyie kĩara gĩakwa
hau irema-inĩ cia mĩcumarĩ, na njooke ndoonyie guoko
mbaru-inĩ ciake, ndingĩĩtĩkia ũhoro ũcio." **26** Thuutha
wa kiumia kĩmwe, arutwo ake maarĩ kũu nyũmba rĩngĩ,
na Toma aarĩ hamwe nao. O na gũtuĩka mĩrango yarĩ
mĩhinge-rĩ, Jesũ agĩũka, akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao,
akiuga atĩrĩ, "Gĩai na thayũ!" **27** Agĩcooka akĩĩra Toma
atĩrĩ, "Toonyia kĩara gĩaku haha; rora moko makwa.
Tambũrũkia guoko gwaku ũgũikie mbaru-inĩ ciakwa.
Tiga kũgĩa na nganja, ĩtĩkia." **28** Nake Toma akĩmwĩra
atĩrĩ, "Mwathani wakwa na Ngai wakwa!" **29** Nake Jesũ
akĩmwĩra atĩrĩ, "Wetĩkia tondũ nĩwanyona. Kũrathimwo
nĩ arĩa metĩkagia matonete." **30** Jesũ nĩaringire ciama
ingĩ nyingĩ akĩonagwo nĩ arutwo ake, iria itaandĩkĩtwo
Ibuku-inĩ rĩĩrĩ. **31** No rĩrĩ, ici ciandĩkĩtwo nĩgeetha
mwĩtĩkie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, na atĩ
na ũndũ wa gwĩtĩkia mũgĩe na muoyo thĩĩinĩ wa rĩĩtwa
rĩake.

21 Thuutha ũcio Jesũ nĩacookire akiumĩrĩra arutwo
ake iria-inĩ rĩa Tiberia. Ũũ nĩguo kwahaanire: **2**
Simoni Petero, na Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha),
na Nathanieli wa kuuma Kana ya Galili, na ariũ a
Zebedi, o na arutwo angĩ eerĩ maarĩ hamwe. **3** Simoni
Petero akĩmeera atĩrĩ, "Niĩ ndathiĩ gũtega thamaki." Nao
makĩmũcookeria atĩrĩ, "Tũgũthiĩ nawe." Nĩ ũndũ ũcio
makiumagara, magĩtoonya marikabu, no ũtukũ ũcio
matirĩ kĩndũ maagwatirie. **4** Rũciinĩ tene, Jesũ akĩrũgama
hũgũrũrũ-inĩ cia iria, no arutwo matiamenyaga atĩ nĩ
Jesũ. **5** Nake akĩmeeta akĩmooria atĩrĩ, "Arata akwa,
nĩmũgwatĩtie thamaki?" Nao magĩcookia makiuga atĩrĩ,
"Aca." **6** Nake akĩmeera atĩrĩ, "Ikiai wabu mwena wa
ũrĩo wa marikabu na nĩmũkũgwatia." Rĩrĩa meekire
ũguo, makĩremwo nĩ kũguucia wabu ũcio nĩ ũrĩa
thamaki icio ciarĩ nyingĩ. **7** Nake mũrutwo ũrĩa Jesũ
eendete akĩĩra Petero atĩrĩ, "Nĩ Mwathani!" Na rĩrĩa
Simoni Petero aiguire mũrutwo ũcio aamwĩra atĩ,
"Nĩ Mwathani", akĩĩoha nguo yake ya igũrũ (tondũ
nĩamĩrutĩte), na akĩrũga maaĩ-inĩ. **8** Nao arutwo acio angĩ
makĩmũrũmĩrĩra na marikabu maguucĩtie wabu ũiyũrĩte
thamaki tondũ matiarĩ haraaya, maarĩ ta itĩĩna rĩa
makinya igana rĩmwe kuuma hũgũrũrũ-inĩ. **9** Maarĩkia
kuumĩria marikabu, makĩona mwaki wa makara wakĩtio
hau, na thamaki irĩ njĩkĩre riiko, na mũgate. **10**
Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Rehei thamaki imwe cia
iria mwagwatia." **11** Nake Simoni Petero akĩhaica
marikabu akĩguucia wabu ũcio nginya hũgũrũrũ-inĩ.
Naguo waiyũrĩte thamaki iria nene, 153, no o na irĩ
nyingĩ ũguo, wabu ũcio ndwatuĩkire. **12** Nake Jesũ
akĩmeera atĩrĩ, "Ũkai mwĩgagũre." Hatirĩ o na ũmwe wa
arutwo acio wamũũririe atĩrĩ, "Nĩwe ũ?" Nĩmamenyire
atĩ nĩ Mwathani. **13** Nake Jesũ agĩthiĩ, akĩoya mũgate
akĩmahe, agĩcooka akĩmahe thamaki o nacio. **14** Rĩĩrĩ
nĩrĩo rĩarĩ ihinda rĩa gatatũ rĩa Jesũ kuumĩrĩra arutwo
ake thuutha wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ. **15** Nao
maarĩkia kũrĩa, Jesũ akĩũria Simoni Petero atĩrĩ, "Simoni
mũrũ wa Jona, na ma ti-itherũ nĩũnyendete gũkĩra
aya?" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ Mwathani, wee nĩũũĩ
atĩ nĩngwendete." Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Heaga
tũgondu twakwa gĩa kũrĩa." **16** Ningĩ Jesũ akĩmũũria
atĩrĩ, "Simoni mũrũ wa Jona, ti-itherũ nĩũnyendete?"
Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩĩ Mwathani, wee nĩũũĩ atĩ
nĩngwendete." Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Rĩithagia
ng'ondu ciakwa." **17** Agĩcooka akĩmũũria hĩndĩ ya
gatatũ atĩrĩ, "Simoni mũrũ wa Jona, nĩũnyendete?"
Nake Petero akĩigua ũũru ngoro nĩ ũndũ wa ũrĩa Jesũ
aamũũririe hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, "Nĩũnyendete?" Nake

akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũĩ maũndũ mothe;
wee nĩũũĩ atĩ nĩngwendete.” Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ,
“Heaga ng’ondu ciakwa gĩa kũrĩa.” **18** “Ngũkwĩra atĩrĩ
na ma, rĩrĩa warĩ mwĩthĩ nĩwehumbaga nguo, ũgathiĩ
kũrĩa ũkwenda; no rĩrĩa ũgaakũra, nĩũgatambũrũkia
moko, nake mũndũ ũngĩ nĩagakũhumba nguo, acooke
agũtware kũrĩa ũtekwenda gũthiĩ.” **19** Jesũ oigire
ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa Petero agaakua,
agoocithie Ngai. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra!”
20 Nake Petero eehũgũra akĩona mũrutwo ũrĩa Jesũ
endete amarũmĩrĩire. (Ũcio nĩ ũrĩa wetiranĩtie na Jesũ
rĩrĩa marĩĩaga irio cia hwaĩ-inĩ, na nowe wamũũrĩtie
atĩrĩ, “Mwathani, nũũ ũcio ũgũgũkunyanĩra?”) **21** Na
rĩrĩa Petero aamuonire-rĩ, akĩũria atĩrĩ, “Mwathani,
nake mũndũ ũyũ ũhoro wake nĩ atĩa?” **22** Nake Jesũ
akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya
rĩrĩa ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhoro waku? Wee no nginya
ũnũmĩrĩre.” **23** Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũhuhu ũkĩhunja
thĩinĩ wa ariũ na aarĩ a Ithe witũ gũkĩĩrwo atĩ mũrutwo
ũcio ndagakua. No Jesũ ndoigĩte atĩ ndagakua; ũrĩa
oigĩte no atĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩrĩa
ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhoro waku?” **24** Mũrutwo
ũcio nĩwe ũrĩ na ũira wa maũndũ maya mothe, na
nowe ũmaandĩkĩte. Na ithuĩ nĩtũũĩ atĩ ũira wake nĩ
wa ma. **25** Jesũ nĩekire maũndũ mangĩ maingĩ. Korwo
mothe nĩmandĩkirwo-rĩ, ngwĩgereria atĩ o na thĩ yothe
ndĩngĩiganĩra mabuku marĩa mangĩandĩkwo.

Atũmwo

1 Thĩinĩ wa ibuku rĩakwa rĩa mbere, wee Theofilo-
rĩ, nĩndakwandĩkĩire maũndũ mothe marĩa Jesũ
aambĩrĩirie gwĩka na kũrutana **2** nginya mũthenya ũrĩa
oirwo agĩtwarwo igũrũ thuutha wa kũhe atũmwo arĩa
aathuurĩte mawatho na ũndũ wa Roho Mũtheru. **3**
Thuutha wa kũnyariirĩka gwake, akĩĩonania kũrĩ andũ
acio na akĩheana imenyithia nyingĩ cia kuonania atĩ aarĩ
muoyo. Nĩamoimĩrĩire ihinda rĩa mĩthenya mĩrongo
ĩna, na akĩaria ũhoro ũkoniĩ ũthamaki wa Ngai. **4** Hĩndĩ
ĩmwe, rĩrĩa aarĩĩanagĩra nao, nĩamathire, akĩmeera
atĩrĩ: "Mũtikoime Jerusalemu, no etererai kĩheo kĩrĩa
Ithe witũ eeranĩire, o kĩrĩa inyuĩ mwanaigua ngĩaria
ũhoro wakĩo. **5** Nĩgũkorwo Johana aabatithanagia
na maaĩ, no inyuĩ mũrĩbatithio na Roho Mũtheru
mĩthenya mĩingĩ ĩtaanathira." **6** Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa
maagomanire hamwe makĩmũũria atĩrĩ, "Mwathani,
ihinda rĩĩrĩ nĩrĩo ũgũcookeria andũ a Isiraeli ũthamaki
wao?" **7** Nake akĩmeera atĩrĩ: "Ti ũhoro wanyu kũmenya
ciathĩ o na kana mahinda marĩa Ithe witũ atuĩte na
ũhoti wake mwene. **8** No nĩmũrĩheo hinya rĩrĩa Roho
Mũtheru arĩũka igũrũ rĩanyu; na inyuĩ nĩmũgatuĩka
aira akwa thĩinĩ wa Jerusalemu, na Judea guothe, na
Samaria, na nginya ituri ciothe cia thĩ." **9** Aarĩkia
kuuga ũguo, akĩoywo na igũrũ o meroreire, narĩo
itu rĩkĩmũhumbĩra magĩtiga kũmuona rĩngĩ. **10** O
hĩndĩ ĩyo maikarĩte macũthĩrĩirie mũno akĩambata
matu-inĩ-rĩ, o rĩmwe andũ eerĩ mehumbĩte nguo
njerũ makĩrũgama o hau maarĩ. **11** Makĩmooria atĩrĩ,
"Andũ aya a Galili, mũrũgamĩte haha mũcũthĩrĩirie
igũrũ nĩkĩ? Jesũ o ro ũcio, ũrĩa weherio harĩ inyuĩ
aatwarwo igũrũ-rĩ, agaacooka o ro ũguo mwamuona
agĩthiĩ." **12** Hĩndĩ ĩyo magĩcooka Jerusalemu moimĩte
Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, mũigana wa rũgendo rũrĩa
rũngĩathiirwo mũthenya wa Thabatũ kuuma itũũra
inene. **13** Rĩrĩa maakinyire, makĩambata nyũmba ya
igũrũ ĩrĩa maikaraga. Nao andũ arĩa maarĩ ho maarĩ
Petero, na Johana, na Jakubu na Anderea; Filipu na Toma,
na Baritholomayo na Mathayo; Jakubu mũrũ wa Alufayo,
na Simoni Mũzelote, na Judasi mũrũ wa Jakubu. **14**
Othe makĩnyiitanĩra hamwe, makĩrũmanĩrĩria kũhooya,
hamwe na atumia, na Mariamu nyina wa Jesũ, o na
ariũ a nyina na Jesũ. **15** Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio
Petero akĩrũgama gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa meetĩkĩtie
(gĩkundi kĩa andũ ta igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ), **16** akiuga
atĩrĩ, "Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, Maandĩko no nginya
mangĩahingire marĩa Roho Mũtheru aaririe tene na
kanua ka Daudi ũhoro ũkoniĩ Judasi, ũrĩa watongoririe
andũ arĩa maanyiitire Jesũ. **17** Aarĩ ũmwe witũ na
nĩagwatanagĩra na ithuĩ ũtungata-inĩ ũyũ." **18** (Judasi
nĩagũrire gĩthaka na kĩheo kĩrĩa aamũkĩrire nĩ ũndũ wa
waganu wake. Nake akĩgũa gĩthaka-inĩ kĩu na mũnduru,
nayo nda yake ĩgĩtathũka, namo mara mothe makiuma.
19 Andũ othe a kũu Jerusalemu makĩigua ũhoro ũcio,
na nĩ ũndũ ũcio magĩĩta gĩthaka kĩu na rũthiomi rwao
Ekiladama, ũguo nĩ kuuga, Gĩthaka kĩa Thakame.) **20**
"Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Thaburi
atĩrĩ, "'Mũciĩ wake ũrokira ihooru; kũroaga mũndũ wa
gũtũũra kuo,' ningĩ gũkaandĩkwo atĩrĩ, "'Ũtongoria
wake ũrooywo nĩ mũndũ ũngĩ.' **21** Nĩ ũndũ ũcio nĩ
kwagĩrĩire gũthuurwo mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ
arĩa makoretwo marĩ hamwe na ithuĩ ihinda rĩothe rĩrĩa
Mwathani Jesũ aaceeraga na ithuĩ, **22** kwambĩrĩria hĩndĩ
ya ũbatithio wa Johana nginya hĩndĩ ĩrĩa Jesũ oirwo
akĩambata akĩehera harĩ ithuĩ. Nĩgũkorwo mũndũ ũmwe
wa aya no nginya atuĩke mũira hamwe na ithuĩ ũhoro-
inĩ wa kũriũka gwake." **23** Nĩ ũndũ ũcio makĩrũgamia
andũ eerĩ, Jusufu ũrĩa wetagwo Barasaba (na no oĩkaine
ta Jusito), na Mathia. **24** Magĩcooka makĩhooya makiuga
atĩrĩ, "Mwathani, wee nĩũũĩ ngoro ya mũndũ wothe.
Tuonie nũũ wa aya eerĩ ũthuurĩte **25** nĩguo oe ũtungata
ũyũ wa gũtuĩka mũtũmwo, ũrĩa Judasi aatigire nĩguo
athiĩ kũrĩa kũrĩ gwake." **26** Magĩcooka magĩcuuka mĩtĩ,
naguo mũtĩ ũkĩgwĩra Mathia; nĩ ũndũ ũcio akĩongererwo
harĩ atũmwo acio ikũmi na ũmwe.

2 Hĩndĩ ĩrĩa mũthenya wa Bendegothito wakinyire-rĩ,
acio othe magĩkorwo maarĩ handũ hamwe. **2** Na o
rĩmwe mũgambo ta wa rũhuho rũnene rũkũhurutana
na hinya ũgĩũka kuuma igũrũ, ũkĩiyũra nyũmba yothe
ĩrĩa maaikarĩte. **3** Makĩona kĩndũ gĩatariĩ ta nĩnĩmbĩ
cia mwaki iria ciagayũkanĩte igĩikara igũrũ rĩa mũndũ
o mũndũ. **4** Othe makĩiyũrio Roho Mũtheru na
makĩambĩrĩria kwaria na thiomi ingĩ o ta ũrĩa Roho
aamahotithirie. **5** Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu nĩ gwaikaraga
Ayahudi etigĩri Ngai kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ.
6 Rĩrĩa maiguire mũgambo ũcio, gĩkundi kĩa andũ
gĩgĩcookanĩrĩra kĩgegete, tondũ o mũndũ aamaiguaga
makĩaria na rũthiomi rwake kĩũmbe. **7** Nao makĩgega
mũno, makĩũrania atĩrĩ, "Githĩ andũ aya othe maraaria
ti andũ a Galili? **8** Nĩ kĩĩ kĩratũma mũndũ o mũndũ witũ
amaigue makĩaria na rũthiomi rwa kũrĩa aaciarĩirwo?
9 Andũ a Parithi, na a Media, na a Elamu; o na andũ
arĩa matũũraga Mesopotamia, na Judea, na Kapadokia,
na Ponto, na Asia, **10** na Firigia, na Pamufilia, na
Misiri, na mĩena ya Libia ĩrĩa ĩrĩ gũkuhĩ na Kurene,
na ageni a kuuma Roma, **11** (Ayahudi hamwe na
andũ arĩa meegarũrĩte magatuĩka Ayahudi); na andũ
a Kirete, na a Arabia, tũramaigua makĩaria na thiomi
ciitũ ũhoro wa magegania ma Ngai!" **12** Mamakĩte na
makagega makĩũrania atĩrĩ, "Ũũ nĩ kuuga atĩa?" **13**
Amwe ao, o na kũrĩ ũguo, nĩmamathirĩkirie, makiuga
atĩrĩ, "Aya nĩkũrĩĩo marĩĩtwo nĩ ndibei." **14** Hĩndĩ ĩyo
Petero akĩrũgama hamwe na arĩa ikũmi na ũmwe,
akĩanĩrĩra na akĩarĩria gĩkundi kĩu kĩa andũ akĩmeera
atĩrĩ, "Inyuĩ andũ aitũ Ayahudi o na inyuĩ inyuothe
mũtũũraga Jerusalemu, rekei ndĩmũtaarĩrie ũhoro ũyũ;
thikĩrĩriai wega ũrĩa nguuga. **15** Andũ aya ti arĩĩu,
ta ũrĩa mũreciiria. Rĩu nĩ thaa ithatũ tu cia rũciinĩ!
16 Aca gũtitariĩ ta ũguo, ũhoro ũyũ nĩguo warĩtio nĩ
mũnabii Joeli, akiuga atĩrĩ: **17** "'Ngai ekuuga atĩrĩ,
matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria nĩngaitĩrĩria andũ othe Roho
wakwa. Ariũ na aarĩ anyu nĩmakarathaga mohoro,
Aanake anyu nĩmakonaga cioneki, nao athuuri anyu
marootage irooto. **18** O na ningĩ nĩngaitĩrĩria ndungata
ciakwa cia arũme na cia andũ-a-nja Roho wakwa
matukũ-inĩ macio, nacio nĩikarathaga mohoro. **19**
Nĩngonania morirũ kũu igũrũ matu-inĩ, na nyonanie

ciama gũkũ thĩ, cia thakame, na cia mwaki, na cia ndogo
ĩkwambata. **20** Riũa nĩrĩkagarũrwo rĩtuĩke nduma,
naguo mweri ũtuĩke ta thakame, mbere ya mũthenya
ũcio mũnene wa Mwathani ũrĩa ũrĩ riiri gũkinya. **21** Na
nĩgũgakinya atĩrĩ, atĩ mũndũ wothe ũgaakaĩra rĩĩtwa
rĩa Mwathani nĩakahonokio.' **22** "Inyuĩ andũ aya a
Isiraeli, thikĩrĩriai ũhoro ũyũ: Jesũ wa Nazarethi aarĩ
mũndũ waheanĩtwo nĩ Ngai kũrĩ inyuĩ na ũndũ wa
ciama, na morirũ, na cionereria, iria Ngai aaringire
gatagatĩ-inĩ kanyu agereire harĩ we, o ta ũrĩa inyuĩ ene
mũũĩ. **23** Mũndũ ũyũ aaneanirwo moko-inĩ manyu,
kũringana na ũrĩa Ngai aatuĩte na ũrĩa aamenyete o
mbere; na inyuĩ, mũteithĩrĩirio nĩ andũ arĩa aaganu,
mũkĩmũũraga na njĩra ya kũmwambithia mũtharaba-
inĩ. **24** No Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ,
akĩmuohora ruo-inĩ rwa gĩkuũ, tondũ gũtingĩahotekire
atũũre anyiitĩtwo nĩkĩo. **25** Tondũ Daudi oigire atĩrĩ
ũhoro wake: "'Nĩndonaga Mwathani arĩ mbere yakwa
hĩndĩ ciothe. Tondũ arĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo-
rĩ, ndingĩenyenyeka. **26** Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa
nĩnjanjamũku, naruo rũrĩmĩ rwakwa rũgakena; o naguo
mwĩrĩ wakwa nĩũgũtũũra ũrĩ na mwĩhoko, **27** tondũ
ndũkandiganĩria mbĩrĩra-inĩ, o na kana ũreke ũrĩa waku
Mũtheru abuthe. **(Hadēs g86)** **28** Nĩũũmenyithĩtie njĩra
cia muoyo; nĩũkanjiyũria gĩkeno ndĩ harĩa ũrĩ.' **29** "Ariũ
na aarĩ a Ithe witũ, no ndĩmwĩre ndĩ na ũũmĩrĩru atĩ
ithe witũ Daudi nĩakuire na agĩthikwo, na mbĩrĩra yake
ĩrĩ o gũkũ nginya ũmũthĩ ũyũ. **30** Nowe aarĩ mũnabii
na nĩamenyete atĩ Ngai nĩamwĩrire na mwĩhĩtwa atĩ
nĩagaikarĩria ũmwe wa rũciaro rwake gĩtĩ gĩake kĩa
ũnene. **31** Nĩ ũndũ nĩamenyete ũhoro ũcio mbere,
nĩaririe ũhoro wa kũriũka gwa Kristũ, atĩ ndaatiganĩirio
mbĩrĩra-inĩ, o na kana mwĩrĩ wake ũkĩbutha. **(Hadēs
g86)** **32** Ngai nĩariũkĩtie Jesũ ũcio, na ithuĩ ithuothe tũrĩ
aira a ũhoro ũcio. **33** Kuona atĩ nĩatũũgĩrĩtio guoko-
inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai, na nĩamũkĩrire kĩĩranĩro kĩa
Roho Mũtheru kuuma kũrĩ Ithe, nake nĩatũitĩrĩirie
Roho ta ũrĩa mũrona rĩu na mũkaigua. **34** Nĩgũkorwo
Daudi ndaambatire agĩthiĩ igũrũ, no nĩoigire atĩrĩ,
"'Mwathani nĩeerire Mwathani wakwa atĩrĩ: "Ikara
guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo, **35** o nginya rĩrĩa ngaatua
thũ ciaku gaturwa ka makinya maku."' **36** "Nĩ ũndũ
ũcio andũ othe a Isiraeli nĩmamenye atĩrĩ: Ngai nĩ
atuĩte Jesũ, o ũcio mwambire, Mwathani na Kristũ." **37**
Rĩrĩa andũ maiguire ũhoro ũcio, ũkĩmatheeca ngoro,
makĩũria Petero na atũmwo acio angĩ atĩrĩ, "Ariũ a
Baba, twagĩrĩirwo nĩ gwĩka atĩa?" **38** Nake Petero
akĩmacookeria atĩrĩ, "Mwĩrirei na mũbatithio mũndũ o
mũndũ thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jesũ Kristũ, nĩguo mũrekerwo
mehia manyu. Na inyuĩ nĩ mũkwamũkĩra kĩheo kĩa Roho
Mũtheru. **39** Kĩĩranĩro gĩkĩ nĩ kĩanyu na ciana cianyu, na
andũ arĩa othe marĩ kũraya, na andũ arĩa othe Mwathani
Ngai witũ ageeta moke harĩ we." **40** Akĩmataara na
ciugo ingĩ nyingĩ, akĩmakaanagia; na akĩmathaitha,
akĩmeera atĩrĩ, "Mwĩhonokiei kuuma kũrĩ rũciaro
rũrũ ruogomu." **41** Andũ arĩa meetĩkĩrire ndũmĩrĩri
yake makĩbatithio, na mũthenya ũcio makĩongerereka
andũ ta ngiri ithatũ. **42** Nao nĩmerutĩire kũgwatĩria
ũrutani wa atũmwo, na ngwatanĩro-inĩ, na ũhoro-
inĩ wa kwenyũrana mũgate, na kũhooya. **43** Andũ
othe makĩiyũrwo nĩ guoya, nao atũmwo magĩĩka
morirũ maingĩ, na makĩringa ciama. **44** Andũ arĩa
othe meetĩkĩtie maarĩ hamwe, na nĩmagwatanagĩra
indo ciothe. **45** Makĩendia ithaka ciao na indo ciao,
makaheaga mũndũ o wothe kũringana na bata wake. **46**
O mũthenya nĩmagomanaga hekarũ-inĩ. Nĩmenyũraga
mũgate marĩ mĩciĩ-inĩ yao, na makarĩĩanĩra marĩ na
gĩkeno, na marĩ na ngoro theru, **47** makagoocaga
Ngai, na magetĩkĩrĩka kũrĩ andũ othe. Nake Mwathani
nĩongagĩrĩra thiritũ-inĩ yao andũ arĩa maahonokaga o
mũthenya.

3 Mũthenya ũmwe Petero na Johana nĩmambatire
magĩthiĩ hekarũ-inĩ ihinda rĩa mahooya, na kwarĩ
thaa kenda cia mũthenya. **2** Na rĩrĩ, mũndũ waciarĩtwo
arĩ mwonju nĩakuuagwo agatwarwo kĩhingo-inĩ kĩa
hekarũ kĩrĩa gĩetagwo Gĩthaka, akaigwo ho o mũthenya
nĩguo ahooe mbeeca kũrĩ andũ arĩa maatoonyaga
hekarũ. **3** Na rĩrĩa onire Petero na Johana marĩ
hakuhĩ gũtoonya-rĩ, akĩmahooya mbeeca. **4** Nao Petero
na Johana makĩmũkũũrĩra maitho. Hĩndĩ ĩyo Petero
akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta tũrore!" **5** Nĩ ũndũ ũcio mũndũ
ũcio akĩmarora, erĩgĩrĩire atĩ nĩmekũmũhe kĩndũ. **6**
Petero agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, "Betha na thahabu
ndirĩ nacio, no kĩrĩa ndĩ nakĩo nĩkĩo ngũkũhe. Thĩinĩ
wa rĩĩtwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ũkĩra wĩtware."
7 Akĩmũnyiita guoko gwake kwa ũrĩo, akĩmũrũgamia
na igũrũ, na o hĩndĩ ĩyo magũrũ na thũng'wa cia
mũndũ ũcio ikĩgĩa na hinya. **8** Nake akĩrũga na igũrũ,
akĩambĩrĩria gwĩtwara. Agĩcooka agĩthiĩ nao hekarũ-
inĩ, etwarĩte na magũrũ, akĩrũgarũgaga na akĩgoocaga
Ngai. **9** Rĩrĩa andũ othe monire agĩĩtwara na magũrũ
akĩgoocaga Ngai, **10** makĩmenya atĩ nĩ mũndũ ũrĩa
watũũraga aikarĩte kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ kĩrĩa gĩetagwo
Gĩthaka akĩhooya mbeeca. Nao makĩgega mamakĩte
nĩkuona ũrĩa kwahanĩkĩte harĩ mũndũ ũcio. **11** Mũndũ
ũcio watũũrĩte ahooyaga mbeeca-rĩ, o enyiitĩrĩire
Petero na Johana, andũ othe makĩgega na magĩũka
mateng'erete nginya hau maarĩ, naho heetagwo Gĩthaku
gĩa Solomoni. **12** Rĩrĩa Petero onire ũguo, akĩmeera
atĩrĩ, "Andũ aya a Isiraeli, ũndũ ũyũ ũramũgegia nĩkĩ?
Mũratũrora atĩa taarĩ hinya witũ kana ũthingu witũ
watũma mũndũ ũyũ etware na magũrũ? **13** Ngai
wa Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu, o we Ngai wa
maithe maitũ, nĩagoocithĩtie ndungata yake Jesũ. Inyuĩ
nĩmwamũneanire ooragwo, na mũkĩmũkaana mbere ya
Pilato, o na gũtuĩka nĩatuĩte itua rĩa kũmũrekereria.
14 Mwakaanire Ũrĩa Mũtheru na Mũthingu mũkiuga
muohorerwo mũũragani. **15** Mworagire ũrĩa mũheani
wa muoyo, no Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ.
Ithuĩ tũrĩ aira a ũhoro ũcio. **16** Nĩ ũndũ wa wĩtĩkio
thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jesũ, mũndũ ũyũ mũrona na mũũĩ,
nĩagĩĩte na hinya. Nĩ rĩĩtwa rĩa Jesũ na wĩtĩkio ũrĩa
uumanaga nake watũma mũndũ ũyũ ahone o ta ũrĩa
inyuothe mũreyonera. **17** "Na rĩrĩ, ariũ a Ithe witũ,
nĩnjũũĩ atĩ mwekire ũguo nĩ ũndũ wa kũrigwo, o ta
ũrĩa atongoria anyu o nao meekire. **18** No rĩrĩ, ũguo
nĩguo Ngai aahingirie ũrĩa aarĩtie o mbere na tũnua
twa anabii othe, akiuga atĩ Kristũ wake nĩakanyariirĩka.
19 Nĩ ũndũ ũcio mwĩrirei na mũgarũrũke kũrĩ Ngai,

nĩgeetha mehia manyu meherio, nĩguo mũgĩe na
mahinda ma kũrurumũkio moimĩte kũrĩ Mwathani,
na **20** nĩguo atũme Kristũ, o we ũrĩa wamũrĩtwo nĩ
ũndũ wanyu, nake nĩwe Jesũ. **21** We no nginya aikare
igũrũ o nginya ihinda rĩkinye rĩa Ngai rĩa gũcookereria
maũndũ mothe, o ta ũrĩa eranĩire o tene na tũnua
twa anabii aake atheru. **(aiōn g165)** **22** Nĩgũkorwo Musa
oigire atĩrĩ, 'Mwathani Ngai wanyu nĩakamwarahũrĩra
mũnabii o ta niĩ kuuma kũrĩ andũ anyu. Na no nginya
mũgaathikĩrĩria ũrĩa wothe akaamwĩra. **23** Na rĩrĩ,
mũndũ o wothe ũrĩa ũtakamũthikĩrĩria, nĩakeherio
biũ kuuma kũrĩ andũ ao.' **24** "Ti-itherũ, anabii othe
kuuma hĩndĩ ya Samũeli, arĩa manaaria, nĩ maaririe
ũhoro wa matukũ maya. **25** Na inyuĩ mũrĩ ariũ a
anabii, na a kĩrĩkanĩro kĩrĩa Ngai aarĩkanĩire na maithe
manyu. Eerire Iburahĩmu atĩrĩ, 'Na nĩ ũndũ wa rũciaro
rwaku, andũ othe a thĩ nĩmakarathimwo.' **26** Rĩrĩa Ngai
aariũkirie ndungata yake, aambire kũmĩtũma kũrĩ inyuĩ
nĩgeetha amũrathime na ũndũ wa kũgarũra o ũmwe
wanyu kuuma kũrĩ mĩtũũrĩre yanyu ya waganu."

4 Nao athĩnjĩri-Ngai, na mũnene wa arangĩri a hekarũ,
o na Asadukai magĩthiĩ harĩ Petero na Johana rĩrĩa
maaragĩria andũ. **2** Nĩmaiguĩte ũũru mũno tondũ
atũmwo nĩmarutaga andũ na makahunjia ũhoro wa
kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ thĩinĩ wa Jesũ. **3**
Makĩnyiita Petero na Johana, na tondũ kwarĩ hwaĩ-
inĩ, makĩmaikia njeera nginya mũthenya ũyũ ũngĩ
warũmĩrĩire. **4** No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa maiguire
ndũmĩrĩri ĩyo nĩmetĩkirie, naguo mũigana wa arũme
ũkĩongerereka magĩkinya ta 5,000. **5** Mũthenya ũyũ
ũngĩ, aathani ao na athuuri, na arutani a watho
makĩgomana kũu Jerusalemu. **6** Nake Anasi, mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa mũnene, aarĩ ho, marĩ na Kaiafa, na Johana,
na Alekisandero, na andũ arĩa angĩ maarĩ a nyũmba ya
mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. **7** Magĩathana atĩ Petero
na Johana mareehwo mbere yao, na makĩambĩrĩria
kũmooria ciũria. Makĩmooria atĩrĩ, "Mũrahotire gwĩka
ũndũ ũcio na hinya ũrĩkũ, kana na rĩĩtwa rĩrĩkũ?" **8**
Nake Petero, aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, akĩmeera
atĩrĩ, "Inyuĩ aathani na athuuri a andũ! **9** Angĩkorwo
twĩtĩtwo ũmũthĩ nĩgeetha tũtaarĩrie ũhoro wa gĩĩko
kĩega kĩrĩa gĩĩkĩirwo mũndũ ũcio ũratũũrĩte arĩ mwonju,
na tũũrio ũrĩa arahonirio-rĩ, **10** kĩmenyei inyuĩ, o na
andũ othe a Isiraeli atĩrĩ: Mũndũ ũyũ arũngiĩ mbere
yanyu arĩ mũhonu nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩa Jesũ Kristũ wa
Nazarethi, ũrĩa mwambithirie, nake Ngai akĩmũriũkia
kuuma kũrĩ arĩa akuũ. **11** We nĩwe "'ihiga rĩrĩa inyuĩ
aaki mwaregire, na nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga rĩrĩa inene rĩa
koine.' **12** Naguo ũhonokio ndũngĩoneka harĩ mũndũ
ũngĩ o wothe, nĩ ũndũ gũtirĩ rĩĩtwa rĩngĩ gũkũ thĩ
rĩheanĩtwo kũrĩ andũ rĩngĩtũhonokia." **13** Rĩrĩa monire
ũũmĩrĩru wa Petero na Johana, na makĩmenya atĩ
matiarĩ athomu, na atĩ maarĩ andũ o ũguo-rĩ, makĩgega
na makĩmenya atĩ andũ acio maakoreetwo marĩ na Jesũ.
14 No rĩrĩ, mona mũndũ ũcio wahonetio arũgamĩte
hamwe nao-rĩ, matingĩahotire kuuga ũndũ. **15** Nĩ
ũndũ ũcio makĩmaatha mehere Kĩama-inĩ, nao athuuri
magĩciira marĩ oiki. **16** Makĩũrania atĩrĩ, "Andũ aya
tũkũmeeka atĩa? Andũ othe arĩa matũũraga Jerusalemu
nĩmooĩ atĩ nĩmaringĩte kĩama kĩnene na tũtingĩhota
gũkaana ũhoro wakĩo. **17** No nĩguo tũgirie ũndũ ũyũ
gũthiĩ na mbere makĩria gatagatĩ-inĩ ka andũ-rĩ, no
nginya tũkaanie andũ aya kwarĩria mũndũ o na ũrĩkũ
na rĩĩtwa rĩu." **18** Magĩcooka makĩmeeta thĩinĩ rĩngĩ na
makĩmaatha atĩ matikaarie kana marutane o na atĩa na
rĩĩtwa rĩa Jesũ. **19** No Petero na Johana makĩmacookeria
atĩrĩ, "Tuai ciira inyuĩ ene kana nĩ kwagĩrĩire maitho-inĩ
ma Ngai tũmwathĩkĩre inyuĩ gũkĩra gwathĩkĩra Ngai. **20**
Nĩgũkorwo tũtingĩhota gũtiga kwaria ũrĩa tuonete na
tũkaigua." **21** Na thuutha wa kũmakaania, maamehĩire
mũno, makĩmarekereria mathiĩ. Matingĩahotire gũtua
ũrĩa mangĩamaherithirie, tondũ andũ othe nĩmagoocaga
Ngai nĩ ũndũ wa ũrĩa gwekĩkĩte. **22** Nĩgũkorwo mũndũ
ũcio wahonetio na njĩra ya kĩama aarĩ na ũkũrũ wa
makĩria ma mĩaka mĩrongo ĩna. **23** Na rĩrĩa Petero na
Johana maarekereirio, magĩthiĩ kũrĩ andũ a thiritũ yao,
na makĩmeera ũrĩa wothe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene
na athuuri maameerĩte. **24** Rĩrĩa maiguire ũhoro ũcio,
makĩanĩrĩra marĩ ngoro ĩmwe makĩhooya Ngai, makiuga
atĩrĩ, "Mwathani Jehova, nĩwe wombire igũrũ na thĩ na
iria, o na indo ciothe iria irĩ kuo. **25** Nawe nĩwaririe na
ũndũ wa Roho Mũtheru na kanua ka ndungata yaku,
o we ithe witũ Daudi, ũkiuga atĩrĩ: "'Nĩ kĩĩ gĩtũmaga
ndũrĩrĩ irakare mũno, na andũ mathugunde mĩbango
ya tũhũ? **26** Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua, na aathani
magacookania ndundu, nĩguo mokĩrĩre Mwathani, na
mokĩrĩre Ũrĩa wake Mũitĩrĩrie Maguta.' **27** Ti-itherũ,
Herode na Pontio Pilato nĩmoonganire hamwe na andũ-
a-Ndũrĩrĩ, na andũ a Isiraeli, itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene nĩguo
mathugunde ũrĩa megũũkĩrĩra Jesũ ndungata yaku
theru, o ĩrĩa wee waitĩrĩirie maguta. **28** O mekire ũrĩa
hinya waku na wendi waku watuĩte o mbere atĩ nĩguo
gũgaatuĩka. **29** Na rĩrĩ, Mwathani, kĩone ũrĩa matwĩhĩire,
na ũkĩhotithie ndungata ciaku kwaria kiugo gĩaku irĩ
na ũũmĩrĩru mũingĩ. **30** Tambũrũkia guoko gwaku
ũhonanie, na ũringe ciama na morirũ na ũndũ wa
rĩĩtwa rĩa Jesũ, ndungata yaku theru." **31** Nao maarĩkia
kũhooya, handũ hau moonganĩte hagĩthingitha. Nao
othe makĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru, makĩaria kiugo kĩa
Ngai marĩ na ũcamba. **32** Nao andũ arĩa othe meetĩkĩtie
maarĩ na ngoro ĩmwe na meciiria o mamwe. Gũtiarĩ
mũndũ woigaga atĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa indo ciake
nĩ gĩake we mwene, no maahũthagĩra indo ciothe iria
maarĩ nacio hamwe. **33** Nao atũmwo, marĩ na hinya
mũingĩ, magĩthiĩ na mbere kũheana ũira wa kũriũka
kwa Mwathani Jesũ, na wega mũingĩ wa Ngai warĩ
igũrũ rĩao. **34** Gũtiarĩ andũ maagaga kĩndũ gatagatĩ-inĩ
kao. Nĩgũkorwo ihinda kwa ihinda andũ arĩa maarĩ na
ithaka kana nyũmba nĩmaciendagia, makarehe mbeeca
icio mendetie, **35** magaciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo,
nacio ikagaĩrwo mũndũ o mũndũ kũringana na bata
wake. **36** Jusufu, Mũlawii wa kuuma Kuporo, ũrĩa
atũmwo meetaga Baranaba (ũguo nĩ kuuga Mũrũ wa
Ũũmanĩrĩria), **37** nĩendirie gĩthaka gĩake na akĩrehe
mbeeca icio, agĩciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo.

5 Na rĩrĩ, mũndũ wetagwo Anania, marĩ hamwe na
mũtumia wake Safira o nao nĩmendirie gĩcunjĩ gĩa
gĩthaka kĩao. **2** Anania agĩĩtigĩria mbeeca imwe, no icio

ingĩ agĩcirehe na agĩciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo, nake
mũtumia wake Safira agĩkorwo nĩooĩ ũhoro ũcio wega.
3 Nowe Petero akĩmũũria atĩrĩ, "Anania, nĩ kĩĩ ngoro
yaku ĩiyũrĩtwo nĩ Shaitani ũguo, agatũma ũheenie Roho
Mũtheru, na ũgetigĩria mbeeca imwe cia iria wendetie
gĩthaka? 4 Rĩrĩa ũtarakĩendetie-rĩ, githĩ gĩtirarĩ gĩaku?
Na thuutha wa gũkĩendia-rĩ, githĩ mbeeca itirakĩrĩ o
ciaku wĩke nacio o ũrĩa ũkwenda? Ũreciiririe gwĩka
ũguo nĩkĩ? Ti andũ ũheenetie, no nĩ Ngai." 5 Rĩrĩa
Anania aiguire ũguo-rĩ, akĩgũa thĩ na agĩkua. Nao andũ
arĩa othe maiguire ũrĩa kwahaana makĩiyũrwo nĩ guoya.
6 Nao aanake magĩũka, makĩoha mwĩrĩ wake na cuka,
makĩuumia nja na makĩũthika. 7 Thuutha wa ta mathaa
matatũ-rĩ, mũtumia wake agĩtoonya atekũmenya ũrĩa
gwekĩkĩte. 8 Petero akĩmũũria atĩrĩ, "Ta njĩĩra atĩrĩ, ici
nĩcio mbeeca iria wee na Anania mũrendirie gĩthaka?"
Nake mũtumia ũcio agĩcookia atĩrĩ, "Ĩĩ, nĩcio tũrendirie."
9 Petero akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũrĩĩkanĩre
mũgerie Roho wa Mwathani? Atĩrĩrĩ, magũrũ ma
andũ arĩa maathika mũthuuriguo marĩ mũromo-inĩ,
nĩmegũkuumia nja o nawe." 10 O kahinda kau akĩgũa
thĩ magũrũ-inĩ make, agĩkua. Nao aanake magĩtoonya,
makĩmũkora akuĩte, makĩmuoya, magĩthiĩ, makĩmũthika
hakuhĩ na mũthuuriwe. 11 Naguo kanitha wothe,
hamwe na andũ arĩa othe maiguire maũndũ macio
makĩnyiitwo nĩ guoya mũnene. 12 Na rĩrĩ, atũmwo
nĩmaringire ciama nyingĩ, na makĩonania morirũ
gatagatĩ-inĩ ka andũ. Nao andũ arĩa othe metĩkĩtie
nĩmagomanaga hamwe Gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. 13
Gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria gwĩturanĩra nao, o
na gũtuĩka andũ nĩmamaheete gĩtĩĩo mũno. 14 O na
kũrĩ ũguo-rĩ, arũme na andũ-a-nja aingĩ nĩmetĩkirie
Mwathani, naguo mũigana wao ũkĩongerereka. 15 Nĩ
ũndũ wa ũguo, andũ nĩmareehaga andũ arĩa arũaru
njĩra-inĩ, makamakomeria itanda na ibarĩ, nĩguo naarĩ
amwe ao mahutio nĩ kĩĩruru gĩa Petero. 16 Ningĩ andũ
aingĩ nĩmonganaga hamwe moimĩte matũũra-inĩ marĩa
maathiũrũrũkĩirie Jerusalemu, makareehaga andũ ao
arĩa arũaru, na arĩa maanyariiragwo nĩ ngoma thũku,
nao othe makahonio. 17 Na rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũnene na andũ arĩa othe maakoragwo nake, arĩa
maarĩ a thiritũ ya Asadukai, makĩiyũrwo nĩ ũiru. 18
Makĩnyiita atũmwo, makĩmaikia njeera ĩrĩa ya mũingĩ.
19 No ũtukũ-rĩ, mũraika wa Mwathani akĩhingũra
mĩrango ya njeera, na akĩmoimia nja. 20 Akĩmeera
atĩrĩ, "Thiĩi mũrũgame hekarũ-inĩ, mwĩre andũ ũhoro
wothe wa muoyo ũyũ mwerũ." 21 Na rĩrĩ, ruoro
rũgĩtema magĩtoonya hekarũ-inĩ, na makĩambĩrĩria
kũruta andũ o ta ũrĩa meerĩĩtwo. Rĩrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa mũnene na andũ arĩa maakoragwo nake
maakinyire-rĩ, magĩcookanĩrĩria Kĩama, kĩũngano gĩa
athuuri othe a Isiraeli, na magĩtũmana njeera atũmwo
magĩĩrwo. 22 No rĩrĩa thigari ciakinyire njeera-rĩ,
itiamakorire kuo. Nĩ ũndũ ũcio, magĩcookia ũhoro
makĩmeera atĩrĩ, 23 "Twakora mĩrango ya njeera ĩrĩ
mĩhinge wega, nao arangĩri marũgamĩte mĩrango-inĩ;
no twamĩhingũra, tũtinakora mũndũ kũu thĩinĩ." 24
Rĩrĩa mũnene wa arangĩri a hekarũ na athĩnjĩri-Ngai arĩa
anene maiguire ũhoro ũcio makĩmaka na makĩrigwo nĩ
ũrĩa gũgũikara. 25 Hĩndĩ ĩyo hagĩũka mũndũ, akiuga
atĩrĩ, "Ta rorai! Andũ arĩa mũraikirie njeera marũgamĩte
hekarũ-inĩ makĩruta andũ." 26 Maigua ũguo, mũnene
wa arangĩri a hekarũ agĩthiĩ na anene a thigari ciake na
makĩrehe atũmwo. Matiigana kũhũthĩra hinya, tondũ
nĩmetigagĩra andũ matikamahũũre na mahiga nyuguto.
27 Maarĩkia kũrehe atũmwo-rĩ, makĩmarũgamia mbere
ya Kĩama nĩguo morio ciũria nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũnene. 28 Nake akĩmeera atĩrĩ, "Githĩ tũtiramũkaanirie
biũ mũtikarutane na rĩĩtwa rĩĩrĩ, no rĩu mũiyũrĩtie
Jerusalemu ũrutani wanyu, na nĩmwĩrutanĩirie gũtũma
tũcookererwo nĩ thakame ya mũndũ ũcio." 29 Petero
na atũmwo acio angĩ magĩcookia atĩrĩ, "Ithuĩ no nginya
twathĩkĩre Ngai gũkĩra gwathĩkĩra andũ! 30 Ngai wa
maithe maitũ nĩariũkirie Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ,
ũrĩa mworagire na ũndũ wa kũmwamba mũtĩ-igũrũ.
31 Ngai nĩamũtũgĩririe akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa
ũrĩo arĩ Mũthamaki na Mũhonokia nĩguo Isiraeli merire
na marekerwo mehia. 32 Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ
macio, nake Roho Mũtheru, ũrĩa Ngai aheete andũ
arĩa mamwathĩkagĩra-rĩ, o nake nĩ mũira." 33 Rĩrĩa
maiguire ũguo makĩrakara mũno makĩenda kũmooraga.
34 No rĩrĩ, Mũfarisai wetagwo Gamalieli, mũrutani wa
watho na watĩĩtwo nĩ andũ othe akĩrũgama Kĩama-
inĩ, agĩathana atĩ andũ acio mambe moimio nja gwa
kahinda kanini. 35 Nake akĩĩra Kĩama atĩrĩ, "Andũ aya a
Isiraeli, cũraniai wega ũrĩa mũratanya gwĩka andũ aya.
36 Ihinda rĩhĩtũku mũndũ wetagwo Theuda nĩeyumĩririe
agĩĩtuuaga atĩ we nĩ mũndũ ma, na akĩgĩa na arũmĩrĩri
ta magana mana. Nĩooragirwo, nao arũmĩrĩri aake othe
makĩhurunjwo na ũhoro ũcio wothe ũgĩtuĩka wa tũhũ.
37 Thuutha wake, Judasi ũrĩa woimĩte Galili akĩĩyumĩria
matukũ-inĩ ma kwĩyandĩkithia na agĩtongoria mbũtũ ya
andũ nĩguo makararie watho. O nake akĩũragwo, na
arũmĩrĩri aake othe makĩhurunjwo. 38 Nĩ ũndũ ũcio-
rĩ, igũrũ rĩkoniĩ ũhoro ũyũ ngũmũtaara atĩrĩ, tiganai
na andũ aya! Marekeei mathiĩ! Nĩ ũndũ angĩkorwo
muoroto kana ciĩko ciao ciumanĩte na ũmũndũ-rĩ, ũndũ
ũcio nĩũgũthira. 39 No angĩkorwo ũndũ ũyũ uumanĩte
na Ngai, mũtingĩhota kũgirĩrĩria andũ aya; mũgwĩkora
mũkĩhũũrana na Ngai." 40 Nao magĩĩtĩkania na mĩario
yake. Nao magĩĩta atũmwo matoonye makĩmahũũrithia
iboko. Magĩcooka makĩmaatha matikaarie thĩinĩ wa
rĩĩtwa rĩa Jesũ, magĩcooka makĩmarekereria mathiĩ. 41
Nao atũmwo makiuma Kĩama-inĩ makenete tondũ wa
ũrĩa maatuĩtwo aagĩrĩru a gũconorithio nĩ ũndũ wa
Rĩĩtwa rĩu. 42 Mũthenya o mũthenya, marĩ hekarũ-
inĩ o na marĩ mĩciĩ-inĩ, matiigana gũtiga kũrutana na
kũhunjia ũhoro ũcio mwega atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

6 Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio rĩrĩa mũigana wa arutwo
wongererekaga-rĩ, Ayahudi amwe arĩa maaciarĩirwo
kwa Ayunani nĩmatetirie Ayahudi a Kĩhibirania
tondũ atumia ao a ndigwa matiagayagĩrwo irio rĩrĩa
ikũgayanwo o mũthenya. 2 Nĩ ũndũ ũcio, atũmwo acio
ikũmi na eerĩ magĩcookanĩrĩria arutwo othe hamwe na
makĩmeera atĩrĩ, "Gũtiagĩrĩire tũtiganĩrie ũtungata wa
kiugo kĩa Ngai nĩguo tũtungatage metha-inĩ. 3 Ariũ
na aarĩ a Ithe witũ, thuurai andũ mũgwanja kuuma
gatagatĩ-inĩ kanyu, andũ arĩa moĩkaine atĩ nĩ maiyũrĩtwo
nĩ Roho, o na ũũgĩ, na nĩtũkũmehokera wĩra ũcio, 4 na

ithuĩ tũrũmbũiye ũhoro wa mahooya na ũtungata wa
kiugo.” **5** Ũndũ ũcio moigire nĩwakenirie gĩkundi kĩu
gĩothe. Nao magĩthuura Stefano, mũndũ waiyũrĩtwo
nĩ wĩtĩkio na Roho Mũtheru, na Filipu, na Porokoro,
na Nikanora, na Timoni, na Paramena, na Nikola,
mũndũ wa kuuma Antiokia ũrĩa wagarũrũkĩte agatuĩka
Mũyahudi. **6** Makĩneana andũ acio kũrĩ atũmwo, nao
atũmwo makĩmahoera na makĩmaigĩrĩra moko. **7** Nĩ
ũndũ ũcio kiugo kĩa Ngai gĩkĩhunja. Mũigana wa arutwo
kũu Jerusalemu ũkĩongerereka mũno, nakĩo gĩkundi
kĩnene kĩa athĩnjĩri-Ngai gĩgĩathĩkĩra ũhoro wa wĩtĩkio.
8 Na rĩrĩ, Stefano, mũndũ waiyũrĩtwo nĩ wega wa Ngai
na ũhoti, nĩekire morirũ manene na akĩringa ciama
gatagatĩ-inĩ ka andũ. **9** No rĩrĩ, nĩ kuoimĩrire ngarari
kuuma kũrĩ andũ a Thunagogi ya Andũ arĩa Oohore
(ta ũrĩa yetagwo), nao nĩ Ayahudi a kuuma Kurene na
Alekisanderia o hamwe na mabũrũri ma Kilikia na Asia.
Andũ aya makĩambĩrĩria gũkararania na Stefano, **10**
no matingĩetiirire ũũgĩ wake kana Roho ũrĩa aaragia
naguo. **11** Hĩndĩ ĩyo makĩringĩrĩria andũ amwe na hitho
moige atĩrĩ, “Nĩtũiguĩte Stefano akĩaria ciugo cia kũruma
Musa, o na Ngai.” **12** Nĩ ũndũ ũcio magĩtũma okĩrĩrwo nĩ
andũ, na athuuri, na arutani a watho. Makĩnyiita Stefano
makĩmũrehe mbere ya Kĩama. **13** Magĩcooka makĩrehe
aira a maheeni, arĩa maarutire ũira makiuga atĩrĩ,
“Mũndũ ũyũ ndatigithagĩria kwaria agĩũkagĩrĩra handũ
haha hatheru, o na gũũkĩrĩra watho. **14** Nĩgũkorwo
nĩtũiguĩte akiuga atĩ Jesũ ũyũ wa Nazarethi nĩagatharia
handũ haha, na agarũre mĩtugo ĩrĩa Musa aatũtigĩire.”
15 Andũ arĩa othe maarĩ Kĩama-inĩ magĩkũũrĩra Stefano
maitho, nao makĩona ũthiũ wake ũtarĩi ta ũthiũ wa
mũraika.

7 Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩmũũria atĩrĩ,
“Thitango ici nĩ cia ma?” **2** Nake Stefano agĩcookia
atĩrĩ, “Ariũ a Baba na maithe maitũ, ta thikĩrĩriai! Ngai
mwene riiri nĩoimĩrĩire ithe witũ Iburahĩmu hĩndĩ ĩrĩa
aatũũraga bũrũri wa Mesopotamia, atanathiĩ gũtũũra
bũrũri wa Harani. **3** Akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Thaama uume
bũrũri wanyu na ũtige andũ anyu, ũthiĩ bũrũri ũrĩa
ngaakuonia.’ **4** “Nĩ ũndũ ũcio Iburahĩmu akiuma bũrũri
wa Akalidei agĩthiĩ gũtũũra Harani. Thuutha wa gĩkuũ
gĩa ithe, Ngai akĩmũruta kuo na agĩũka bũrũri ũyũ,
mũtũũraga. **5** Ndaamũheire igai gũkũ, o na ikinya
rĩmwe. No Ngai nĩamwĩrire atĩ we hamwe na njiaro
ciake nĩmakegwatĩra bũrũri ũyũ, o na gũtuĩka hĩndĩ ĩyo
Iburahĩmu ndaarĩ na mwana. **6** Ngai eerire Iburahĩmu
atĩrĩ: ‘Njiaro ciaku igaatũũra irĩ ng’eni bũrũri ũtarĩ
wacio, kũrĩa igaatuuo ngombo na inyariirwo ihinda rĩa
mĩaka magana mana.’ **7** Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, ‘No
nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu igaatungata irĩ ngombo; na
thuutha ũcio-rĩ, nĩikoima bũrũri ũcio, nacio nĩikaahooya
irĩ kũndũ gũkũ.’ **8** Hĩndĩ ĩyo nĩarĩkanĩire na Iburahĩmu
kĩrĩkanĩro kĩa ũhoro wa kũrua. Nake Iburahĩmu agĩtuĩka
ithe wa Isaaka na akĩmũruithia thikũ ya kanana thuutha
wa gũciarwo gwake. Thuutha-inĩ Isaaka agĩtuĩka ithe
wa Jakubu, nake Jakubu agĩtuĩka ithe wa athuuri
arĩa ikũmi na eerĩ. **9** “Na tondũ wa maguuka maitũ
kũiguĩra Jusufu ũiru, nĩmamwendirie bũrũri wa Misiri
agatuĩke ngombo kuo. No Ngai aarĩ hamwe nake **10**
na akĩmũhonokia mathĩĩna-inĩ make mothe. Nĩaheire
Jusufu ũũgĩ na akĩmũhotithia atuĩke wa kwendeka nĩ
Firaũni mũthamaki wa Misiri; nĩ ũndũ ũcio akĩmũtua wa
gwathaga Misiri o na nyũmba yake yothe ya ũthamaki.
11 “Thuutha ũcio gũkĩgĩa ng’aragu bũrũri-inĩ wothe
wa Misiri, na Kaanani, na ĩkĩrehe gũthĩĩnĩka kũingĩ
mũno, namo maithe maitũ makĩaga irio. **12** Rĩrĩa Jakubu
aiguire atĩ Misiri nĩ kwarĩ na ngano, agĩtũma maithe
maitũ kuo hĩndĩ ya mbere. **13** Na rĩrĩa maathiire riita
rĩa keerĩ-rĩ, Jusufu akĩĩmenyithania kũrĩ ariũ a ithe,
nake Firaũni akĩmenya ũhoro wa nyũmba ya Jusufu. **14**
Thuutha wa ũguo-rĩ, Jusufu agĩtũmanĩra ithe Jakubu na
nyũmba yake yothe moke, nao othe maarĩ andũ mĩrongo
mũgwanja na atano. **15** Nake Jakubu agĩikũrũka, agĩthiĩ
Misiri, kũrĩa we na maithe maitũ maakuĩrĩire. **16** Mĩĩrĩ
yao nĩyacookirio Shekemu na ĩgĩthikwo mbĩrĩra-inĩ
ĩrĩa Iburahĩmu aagũrĩte na mbeeca kuuma kũrĩ ariũ a
Hamori kũu Shekemu. **17** “Rĩrĩa ihinda rĩakuhĩrĩirie
rĩa Ngai kũhingia kĩĩranĩro gĩake kũrĩ Iburahĩmu-rĩ,
mũigana wa andũ aitũ kũu Misiri nĩwongererekete
mũno. **18** Hĩndĩ ĩyo mũthamaki ũngĩ ũtooĩ ũhoro
wa Jusufu agĩtuĩka wa gũthamaka Misiri. **19** Agĩĩka
andũ aitũ ũũru mũno na akĩhinyĩrĩria maithe maitũ na
ũndũ wa kũmaringĩrĩria na hinya mate tũkenge twao
nĩgeetha tũkue. **20** “Ihinda-inĩ rĩu Musa nĩaciarirwo,
nake aarĩ mwana mũthaka mũno. Akĩrererwo mũciĩ
gwa ithe ihinda rĩa mĩeri ĩtatũ. **21** Rĩrĩa aigirwo nja-
rĩ, mwarĩ wa Firaũni akĩmuoya akĩmũrera ta mwana
wake. **22** Musa agĩthomithio na ũũgĩ wothe wa andũ a
Misiri na aarĩ na hinya wa mĩario na ciĩko. **23** “Rĩrĩa
Musa aakinyirie mĩaka mĩrongo ĩna-rĩ, agĩtua itua rĩa
gũceerera andũ ao a Isiraeli. **24** Nĩonire mũndũ ũmwe
wao akĩnyariirwo nĩ mũndũ wa Misiri. Nĩ ũndũ ũcio
agĩthiĩ kũmũũrĩria na akĩmũrĩhĩria na ũndũ wa kũũraga
mũndũ ũcio Mũmisiri. **25** Musa eeciirĩtie atĩ andũ
ao nĩmangĩonire atĩ Ngai nĩamũhũthagĩra nĩgeetha
amahonokie, no-o matiamenyire ũguo. **26** Mũthenya
ũyũ ũngĩ Musa agĩthiĩ agĩkora andũ eerĩ a Isiraeli
makĩrũa. Akĩgeria kũmaiguithania akĩmeeraga atĩrĩ,
‘Andũ aya, inyuĩ mũrĩ a ithe ũmwe; nĩ kĩĩ kĩratũma
mwende gwĩkana ũũru?’ **27** “No mũndũ ũrĩa wekĩte
ũcio ũngĩ ũũru agĩikania Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Nũũ
wagũtuire mwathi na mũtuithania wa maciira maitũ?
28 Ũrenda kũnjũraga o ta ũrĩa ũrooragire Mũmisiri
ira?’ **29** Rĩrĩa Musa aiguire ũguo akĩũra agĩthiĩ bũrũri
wa Midiani, kũrĩa aatũũrire arĩ ta mũgeni na akĩgĩa
na ariũ eerĩ. **30** “Na rĩrĩ, mĩaka mĩrongo ĩna yarĩkia
gũthira-rĩ, mũraika akiumĩrĩra Musa arĩ nĩnĩmbĩ-inĩ cia
mwaki iria ciakanaga kĩhinga-inĩ kũu werũ-inĩ hakuhĩ
na Kĩrĩma gĩa Sinai. **31** Rĩrĩa onire ũguo, akĩgega nĩ
kĩrĩa onire. Na rĩrĩa aakuhagĩrĩria nĩguo one wega-rĩ,
akĩigua mũgambo wa Mwathani ũkiuga atĩrĩ: **32** ‘Niĩ
nĩ niĩ Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahĩmu, na
Isaaka, o na Jakubu.’ Musa akĩinaina nĩ gwĩtigĩra na
ndaigana kũrora. **33** “Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ,
‘Ruta iraatũ ciaku, nĩgũkorwo hau ũrũgamĩte nĩ handũ
hatheru. **34** Ti-itherũ nĩnyonete kũhinyĩrĩrio kwa andũ
akwa kũu bũrũri wa Misiri. Nĩnjiguĩte gũcaaya kwao,
na nĩnjikũrũkĩte thĩ nĩguo ndĩmohorithie. Rĩu ũka
nĩngũgũtũma ũcooke Misiri.’ **35** “Ũyũ nowe Musa ũrĩa

maaregete makiuga atĩrĩ, 'Nũũ ũgũtuĩte mwathi witũ na
mũtũciirithia?' Ngai we mwene nĩamũtũmire atuĩke
mũnene na mũkũũri wao, na ũndũ wa mũraika ũrĩa
wamuumĩrĩire kĩhinga-inĩ. 36 Akĩmatongoria makiuma
Misiri na agĩĩka morirũ na akĩringa ciama arĩ kũu Misiri,
o na Iria-inĩ Itune, na ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna kũu
werũ-inĩ. 37 "Ũyũ nowe Musa ũrĩa werire andũ a Isiraeli
atĩrĩ, 'Ngai nĩakamũtũmĩra mũnabii ta niĩ kuuma kũrĩ
andũ anyu kĩũmbe.' 38 We aarĩ kĩũngano-inĩ kũu werũ-
inĩ, arĩ hamwe na mũraika ũrĩa wamwarĩirie Kĩrĩma-
inĩ gĩa Sinai, na aarĩ hamwe na maithe maitũ; nake
nĩamũkĩrire ciugo irĩ muoyo nĩgeetha atũkinyĩrie. 39
"No rĩrĩ, maithe maitũ nĩmaregire kũmwathĩkĩra. Handũ
ha ũguo-rĩ, o makĩmũrega, na thĩinĩ wa ngoro ciao
makĩĩririrĩria gũcooka Misiri. 40 Nao makĩĩra Harũni atĩrĩ,
'Tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Nĩgũkorwo
mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũrĩa watũtongoririe tũkiuma
bũrũri wa Misiri, tũtiũĩ ũrĩa onete!' 41 Hĩndĩ ĩyo nĩguo
maathondekire mũhianano watarĩĩ ta njaũ. Makĩũrutĩra
magongona, na makĩgĩa na hĩndĩ ya gũkũngũĩra kĩrĩa
maathondekete na moko mao. 42 No Ngai akĩmahutatĩra,
na akĩmarekereria mahooyage ciũmbe cia igũrũ. Ũhoro
ũyũ ũtwaranĩte na ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa
anabii, atĩrĩ: "'Nĩmwandutĩire magongona na maruta
mĩaka mĩrongo ĩna kũu werũ-inĩ, inyuĩ nyũmba ya
Isiraeli? 43 Nĩmũtũũgĩrĩtie ihooero rĩa Moleku, na
njata ya ngai yanyu ĩrĩa ĩĩtagwo Refani, mĩhianano ĩrĩa
mwathondekire ya kũhooyaga. Tondũ ũcio, nĩngatũma
mũtahwo mũtwarwo' kũhĩtũka Babuloni. 44 "Maithe
maitũ maarĩ na hema ĩrĩa yetagwo gĩikaro kĩa Ũira kũu
werũ-inĩ. Nayo yathondeketwo o ta ũrĩa Ngai eerĩte
Musa, kũringana na mũhianĩre ũrĩa onete. 45 Maarĩkia
kwamũkĩra hema-rĩ, maithe maitũ, matongoretio nĩ
Joshua magĩũka nayo rĩrĩa menyiitĩire bũrũri kuuma
kũrĩ ndũrĩrĩ iria Ngai aarutũrũrire ciehere mbere yao.
Nayo ĩgĩtũũra kũu bũrũri ũcio o nginya hĩndĩ ya Daudi,
46 ũrĩa wakenire nĩ gwĩtĩkĩrĩka nĩ Ngai, na akĩhooya
etĩkĩrio aakĩre Ngai wa Jakubu gĩikaro. 47 No Solomoni
nĩwe wamwakĩire nyũmba. 48 "No rĩrĩ, Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-
Mũno ndaikaraga nyũmba ciakĩtwo nĩ andũ. O ta ũrĩa
mũnabii oigĩte atĩrĩ: 49 "'Igũrũ nĩkuo gĩtĩ gĩakwa
kĩa ũnene, nayo thĩ nĩ gaturwa ka makinya makwa.
Ũngĩkĩnjakĩra nyũmba ya mũthemba ũrĩkũ? Ũguo nĩguo
Mwathani ekũũria. Kana kĩhurũko gĩakwa kĩngĩkorwo
kũ? 50 Githĩ ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici
ciothe?' 51 "Inyuĩ andũ aya aremi, o inyuĩ mũtarĩ aruu
ngoro na matũ! Inyuĩ mũtariĩ o ta maithe manyu: Inyuĩ
mũtũũraga mũreganĩte na Roho Mũtheru! 52 Nĩ kũrĩ
mũnabii ũtaanyariirirwo nĩ maithe manyu? Mooragire
o na andũ arĩa maarathire ũhoro wa gũũka kwa Ũrĩa
Mũthingu. Na rĩu nĩmũmũkunyanĩire na mũkamũũraga;
53 o inyuĩ mwamũkĩrire watho ũrĩa waathanirwo
kũgerera araika no mũkĩaga kũwathĩkĩra." 54 Rĩrĩa
maiguire maũndũ macio-rĩ, makĩrakara mũno, na
makĩmũhagaranĩria magego. 55 No Stefano, aiyũrĩtwo
nĩ Roho Mũtheru, Agĩcũthĩrĩria igũrũ akĩona riiri
wa Ngai, na Jesũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo
kwa Ngai. 56 Akiuga atĩrĩ, "Onei, nĩndĩrona igũrũ
rĩhingũkĩte nake Mũrũ wa Mũndũ arũgamĩte guoko-
inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai." 57 Maigua ũguo makĩhumbĩra
matũ mao, makĩhanyũka harĩ we makiugagĩrĩria na
mũgambo mũnene. 58 makĩmũkururia, makĩmumia
nja ya itũũra, na makĩambĩrĩria kũmũhũũra na mahiga
nyuguto. Nao, aira makĩiga nguo ciao magũrũ-inĩ ma
mwanake wetagwo Saũlũ. 59 Rĩrĩa maamũhũũraga na
mahiga nyuguto, Stefano nĩahooire Ngai, akiuga atĩrĩ,
"Mwathani Jesũ, amũkĩra roho wakwa." 60 Agĩcooka
agĩturia ndu, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, "Mwathani,
ndũkamoorie rĩĩhia rĩĩrĩ." Na aarĩkia kuuga ũguo,
agĩkoma.

8 Nake Saũlũ aarĩ ho, na agĩĩtĩkĩra atĩ ooragwo.
Mũthenya ũcio kanitha ũkĩnyariirwo mũno
kũu Jerusalemu, nao andũ othe o tiga atũmwo
makĩhurunjũkĩra Judea na Samaria. 2 Andũ etigĩri
Ngai magĩthika Stefano na makĩmũcakaĩra mũno. 3
No Saũlũ akĩambĩrĩria kwananga kanitha. Aathiiaga
nyũmba o nyũmba, akĩrutũrũraga arũme na andũ-a-nja,
akĩmaikagia njeera. 4 Nao andũ arĩa maahurunjĩtwo
nĩmahunjirie kiugo kĩa Ngai o kũrĩa guothe maathiiaga.
5 Filipu agĩikũrũka agĩthiĩ itũũra rĩarĩ Samaria, akĩhunjia
ũhoro wa Kristũ kuo. 6 Rĩrĩa ikundi cia andũ ciaiguire
Filipu na ikĩona ciama iria aaringaga, othe magĩthikĩrĩria
ũrĩa oigaga. 7 Ngoma thũku nĩcioimaga andũ aingĩ
igĩkayũrũrũkaga, na andũ aingĩ maarũarĩte mũrimũ wa
gũkua ciĩga, na andũ arĩa maarĩ onju makĩhonio. 8 Nĩ
ũndũ ũcio gũkĩgĩa na gĩkeno kĩnene itũũra-inĩ rĩu. 9 Na
rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ na mũndũ wetagwo Simoni,
nake nĩaragũrĩte kwa ihinda na akagegia andũ othe
a Samaria. Nake nĩetĩĩaga na ageetua atĩ aarĩ mũndũ
mũnene mũno, 10 nao andũ othe, arĩa anini na arĩa
anene, makamũthikagĩrĩria na makoiga na mũgambo
mũnene atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ nĩwe hinya wa ũngai ũrĩa
ũĩkaine ta Hinya Mũnene." 11 Maatũũrĩte mamuumaga
thuutha tondũ nĩamagegetie hĩndĩ ndaaya na ũragũri
wake. 12 No rĩrĩa meetĩkirie Filipu akĩhunjia Ũhoro-
ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai na wa rĩĩtwa rĩa Jesũ
Kristũ-rĩ, makĩbatithio, arũme o hamwe na andũ-a-
nja. 13 Simoni we mwene agĩĩtĩkia na akĩbatithio. Nake
akĩrũmĩrĩra Filipu kũrĩa guothe aathiiaga, agegetio nĩ
imenyithia cia hinya na ciama iria onaga. 14 Rĩrĩa
atũmwo arĩa maarĩ kũu Jerusalemu maiguire atĩ andũ a
Samaria nĩmetĩkĩrĩte kiugo kĩa Ngai-rĩ, makĩmatũmĩra
Petero na Johana. 15 Nao maakinya kuo, makĩmahoera
nĩguo maamũkĩre Roho Mũtheru, 16 tondũ nginya hĩndĩ
ĩyo Roho Mũtheru ndaakoretwo aikũrũkĩire mũndũ o
na ũmwe wao; tiga o kũbatithio maabatithĩtio thĩinĩ wa
rĩĩtwa rĩa Mwathani Jesũ. 17 Hĩndĩ ĩyo Petero na Johana
makĩmaigĩrĩra moko, nao makĩamũkĩra Roho Mũtheru.
18 Rĩrĩa Simoni onire atĩ Roho aaheanagwo na ũndũ wa
kũigĩrĩrwo moko nĩ atũmwo-rĩ, akĩenda amahe mbeeca,
19 akiuga atĩrĩ, "Heei ũhoti ũyũ o na niĩ nĩgeetha
ũrĩa wothe ndaigĩrĩra moko makwa akaamũkĩra Roho
Mũtheru." 20 Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mbeeca
ciaku irothiranĩra hamwe nawe, nĩgũkorwo wĩciirĩtie no
ũgũre kĩheo kĩa Ngai na mbeeca. 21 Wee ndũrĩ na handũ,
o na ndũrĩ na igai ũtungata-inĩ ũyũ, tondũ ngoro yaku ti
njagĩrĩru mbere ya Ngai. 22 Wĩrire waganu ũyũ na ũhooe
Mwathani. Hihi nĩegũkũrekera nĩ ũndũ wa gũkorwo na
rĩciiria ta rĩu ngoro-inĩ yaku. 23 Nĩgũkorwo nguona

ũiyũrĩtwo nĩ marũrũ na ũgatuĩka ngombo ya mehia.”
24 Hĩndĩ ĩyo Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hooerai
harĩ Mwathani nĩgeetha ndikae gũkorwo nĩ ũndũ o
na ũmwe wa macio mwagweta.” **25** Rĩrĩa maarĩkirie
kũheana ũira na kũhunjia kiugo kĩa Mwathani-rĩ, Petero
na Johana magĩcooka Jerusalemu, o makĩhunjagia
Ũhoro-ũrĩa-Mwega tũtũũra-inĩ tũingĩ twa Samaria.
26 Na rĩrĩ, mũraika wa Mwathani akĩĩra Filipu atĩrĩ,
“Thiĩ werekeire gũthini, ũkinye njĩra-inĩ, njĩra ĩrĩa
ya werũ-inĩ, ĩrĩa ĩikũrũkĩte kuuma Jerusalemu ĩgathiĩ
nginya Gaza.” **27** Nĩ ũndũ ũcio akiumagara, na arĩ
njĩra-inĩ agĩcemania na Mũhabashi warĩ mũhakũre,
mũndũ mũnene warĩ igweta ũrĩa warũgamĩrĩire kĩgĩĩna
gĩa Kandake, mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Ahabashi.
Mũndũ ũyũ aathiĩte Jerusalemu kũhooya Ngai; **28**
na arĩ njĩra-inĩ akĩinũka, aaikarĩte ngaari-inĩ yake ya
mbarathi agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũrĩa mũnabii. **29**
Roho akĩĩra Filipu atĩrĩ, “Thiĩ ngaari-inĩ ĩĩrĩa ya mbarathi
ũikare hakuhĩ nayo.” **30** Hĩndĩ ĩyo Filipu akĩhanyũka
nginya ngaari-inĩ ĩyo ya mbarathi, akĩigua mũndũ
ũcio agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũrĩa mũnabii, akĩmũũria
atĩrĩ, “Nĩũrataũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio ũrathoma?” **31**
Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ingĩtaũkĩrwo atĩa, tiga hagĩire
mũndũ wa kũndaarĩria?” Nĩ ũndũ ũcio akĩĩra Filipu
ahaice ngaari ĩyo ya mbarathi, aikaranie nake. **32**
Mũndũ ũcio warĩ mũhakũre aathomaga gacunjĩ gaka
ka Maandĩko: “Aatwarirwo o ta ng’ondu gĩthĩnjĩro-
inĩ, na o ta ũrĩa gatũrũme gakiraga ki karĩ mbere ya
mũndũ ũrĩa ũrakenja guoya, noguo o nake ataatumũrire
kanua gake. **33** Nĩaconorithirio na ndaigana gũtuĩrwo
ciira na kĩhooto. Nũũ ũngĩaria ũhoro wa njiaro ciake?
Nĩgũkorwo muoyo wake nĩwehererio ũkiuma gũkũ
thĩ.” **34** Mũndũ ũcio mũhakũre akĩũria Filipu atĩrĩ,
“Ndagũthaitha, ta njĩĩra atĩrĩ, mũnabii araaria ũhoro wa
ũ, nĩ ũhoro wake we mwene kana nĩ ũhoro wa mũndũ
ũngĩ?” **35** Hĩndĩ ĩyo Filipu akĩrutia ũhoro hau, akĩmũhe
Ũhoro-ũrĩa-Mwega ũkoniĩ Jesũ. **36** Na marĩ njĩra-inĩ
magĩthiĩ-rĩ, magĩkinya handũ haarĩ na maaĩ, nake
mũndũ ũcio warĩ mũhakũre akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora,
maaĩ nĩmo maya. Nĩ kĩĩ kĩngĩgiria mbatithio?” **37** (Nake
Filipu akiuga atĩrĩ, “Ũngĩĩtĩkia na ngoro yaku yothe, no
ũbatithio.” Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩnjĩtĩkĩtie atĩ Jesũ
Kristũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.)” **38** Nake agĩathana ngaari
ĩyo ya mbarathi ĩrũgame. Hĩndĩ ĩyo Filipu na mũndũ
ũcio mũhakũre magĩikũrũka, magĩtoonya maaĩ-inĩ, nake
Filipu akĩmũbatithia. **39** Na rĩrĩa moimĩrire maaĩ-inĩ,
Roho wa Mwathani o rĩmwe akĩoya Filipu, akĩmweheria,
nake mũndũ ũcio mũhakũre akĩaga kũmuona rĩngĩ,
no agĩthiĩ na mbere na rũgendo akenete. **40** No Filipu
nĩonekanire Azota, na agĩthiĩ akĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-
Mwega matũũra-inĩ mothe nginya agĩkinya Kaisarea.

9 Ihinda-inĩ o rĩu Saũlũ no eehĩtagĩra kũũraga arutwo a
Mwathani. Agĩthiĩ kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene,
2 na akĩmũhooya marũa athiĩ namo thunagogi-inĩ
iria ciarĩ Dameski, nĩgeetha angĩkora andũ a Njĩra
ĩyo kuo, marĩ arũme kana andũ-a-nja, amanyiite
amatware Jerusalemu marĩ ohe. **3** Naarĩ rũgendo-
inĩ aakuhĩrĩria Dameski-rĩ, o rĩmwe ũtheri ũkiuma
na igũrũ, ũkĩmwarĩra mĩena yothe. **4** Akĩgũa thĩ,
na akĩigua mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, Saũlũ,
ũũnyariiraga nĩkĩ?” **5** Saũlũ akĩũria atĩrĩ, “Nĩwe ũ,
Mwathani?” Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ niĩ Jesũ ũrĩa
ũnyariiraga. **6** No rĩrĩ, rĩu ũkĩra ũtoonye itũũra rĩĩrĩ
inene, na nĩũkwĩrwo ũrĩa wagĩrĩirwo nĩ gwĩka.” **7** Nao
andũ arĩa maatwaranaga hamwe na Saũlũ makĩrũgama
hau maagĩte ũrĩa mangiuga; o nĩmaiguire mũgambo
no matiigana kuona mũndũ o na ũrĩkũ. **8** Nake Saũlũ
agĩũkĩra, akĩrũgama, no rĩrĩa aahingũririe maitho
ndoonaga o na hanini. Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita
guoko makĩmũtwara Dameski. **9** Ihinda rĩa matukũ
matatũ aarĩ mũtumumu, na ndarĩ kĩndũ aarĩĩaga kana
akanyua. **10** Na rĩrĩ, kũu Dameski nĩ kwarĩ na mũrutwo
wetagwo Anania. Mwathani akĩmwarĩria na kĩoneki,
akĩmwĩra atĩrĩ, “Anania!” Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ũyũ
Mwathani.” **11** Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ
kwa Judasi o kũu njĩra ĩrĩa ĩtagwo Nũngarũ, ũrie mũndũ
uumĩte Tariso wĩtagwo Saũlũ, nĩ ũndũ nĩkũhooya
arahooya. **12** Nĩonete mũndũ kĩoneki-inĩ wĩtagwo
Anania agĩũka kũmũigĩrĩra moko, nĩguo acooke kuona.”
13 Anania akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩnjiguĩte
ũhoro mũingĩ ũkoniĩ mũndũ ũcio, na maũndũ maingĩ
mooru marĩa aaneka andũ aku arĩa aamũre kũũrĩa
Jerusalemu. **14** Na okĩte gũkũ arĩ na wathani kuuma
kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, nĩgeetha anyiite andũ
arĩa othe makayagĩra rĩĩtwa rĩaku.” **15** No Mwathani
akĩĩra Anania atĩrĩ, “Thiĩ, tondũ ũndũ ũcio nĩ kĩndũ
gĩakwa kĩrĩa ndĩĩthuurĩire gĩa gũtwara ũhoro wa rĩĩtwa
rĩakwa kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, na athamaki, o na kũrĩ
andũ a Isiraeli. **16** Nĩngũmuonia ũrĩa arĩ o nginya
anyamaarĩke nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa.” **17** Hĩndĩ ĩyo
Anania agĩthiĩ na agĩtoonya nyũmba ĩyo. Akĩigĩrĩra
Saũlũ moko, akĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, mũrũ wa Ithe witũ,
Mwathani, o we Jesũ ũrĩa ũrakuumĩrĩire ũrĩ njĩra-
inĩ ũgĩũka gũkũ, nĩandũmĩte nĩguo ũcooke kuona, na
ũiyũrio na Roho Mũtheru.” **18** O hĩndĩ ĩyo, tũnyamũ
twahaanaga ta ngaracũ tũkiuma maitho-inĩ ma Saũlũ,
tũkĩgũa thĩ, nake akĩhota kuona rĩngĩ. Agĩũkĩra na
akĩbatithio, **19** na aarĩkia kũrĩa irio, akĩgĩa na hinya.
Saũlũ agĩikara mĩthenya ĩigana ũna marĩ hamwe na
arutwo kũu Dameski. **20** Na hĩndĩ ĩyo akĩambĩrĩria
kũhunjia thunagogi-inĩ atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai. **21**
Andũ othe arĩa maamũiguire makĩgega makĩũria atĩrĩ,
“Githĩ mũndũ ũyũ tiwe ũraagithĩtie andũ thayũ kũu
Jerusalemu gatagatĩ-inĩ ka arĩa makayagĩra rĩĩtwa rĩu?
Na githĩ ndokĩte gũkũ nĩgeetha amanyiite amatware
marĩ ohe kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene?” **22** Nowe Saũlũ
agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya, na akĩgegia Ayahudi arĩa
maatũũrĩte kũu Dameski na ũndũ wa kũmaiguithia na
ma atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. **23** Thuutha wa mĩthenya mĩingĩ
gũthira, Ayahudi magĩcookania ndundu mamũũrage,
24 no Saũlũ akĩmenya mũbango ũrĩa maarĩ naguo.
Mũthenya na ũtukũ maaikaraga mamuoheirie ihingo-inĩ
cia itũũra inene nĩguo mamũũrage. **25** No arũmĩrĩri aake
makĩmuoya ũtukũ, makĩmũharũrũkia arĩ gĩkabũ-inĩ
mamũgereirie mwanya warĩ rũthingo-inĩ. **26** Hĩndĩ ĩrĩa
aakinyire Jerusalemu, akĩgeria kwĩgwatania na arutwo,
no othe nĩmamwĩtigagĩra, tondũ matietĩkagia atĩ kũna
aarĩ mũrutwo. **27** No Baranaba akĩmuoya akĩmũtwara
kũrĩ atũmwo. Akĩmeera ũrĩa Saũlũ oonire Mwathani

arĩ rũgendo-inĩ rwake, na ũrĩa Mwathani aamwarĩirie,
na ũrĩa aahunjirie kũu Dameski thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa
Jesũ ategwĩtigĩra. **28** Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩikara na
atũmwo, na agaceeraga kũu Jerusalemu, akĩaragia na
ũcamba thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Mwathani, ategwĩtigĩra.
29 Ningĩ nĩaaragia na agakararanagia na Ayahudi arĩa
maaciarĩirwo kwa Ayunani, no nao makageria ũrĩa
mangĩmũũraga. **30** Rĩrĩa ariũ na aarĩ a Ithe witũ
maamenyire ũguo, makĩmuoya, makĩmũikũrũkia nginya
Kaisarea, makĩmũtũma Tariso. **31** Hĩndĩ ĩyo kanitha wa
Judea guothe, na Galili, na Samaria ũgĩkenera ihinda
rĩa thayũ. Nĩwongereirwo hinya; na ũkĩũmĩrĩrio nĩ
Roho Mũtheru, na ũkĩongererwo andũ, nao magĩtũũra
metigĩrĩte Mwathani. **32** Na rĩrĩ, rĩrĩa Petero aaceeraga
kũndũ na kũndũ bũrũri-inĩ, nĩathiire gũceerera andũ
arĩa aamũre a kũu Lida. **33** Arĩ kũu agĩkora mũndũ
wetagwo Ainea warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga,
na aatũũrĩte akomete gĩtanda-inĩ ihinda rĩa mĩaka
ĩnana. **34** Petero akĩmwĩra atĩrĩ, "Ainea, Jesũ Kristũ
nĩakũhonia. Ũkĩra ũkũnje kĩbarĩ gĩaku." O hĩndĩ ĩyo
Ainea akĩrũgama. **35** Andũ othe arĩa maatũũraga Lida
na Sharoni makĩmuona na makĩgarũrũkĩra Mwathani.
36 Kũu Jopa nĩ kwarĩ mũrutwo wetagwo Tabitha (narĩo
rĩĩtwa rĩu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Dorokasi), nake aatũũrĩte
ekaga maũndũ mega, na agateithagia athĩĩni. **37**
O ihinda-inĩ rĩu nĩarũarire na agĩkua, naguo mwĩrĩ
wake ũgĩthambio, ũkĩigwo nyũmba ya igũrũ. **38** Lida
kwarĩ hakuhĩ na Jopa; nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa arutwo
maaiguire atĩ Petero aarĩ kũu Lida, magĩtũma andũ
eerĩ makamũringĩrĩrie mamwĩre atĩrĩ, "Twagũthaitha
ũka narua!" **39** Nake Petero agĩthiĩ hamwe nao, na
aakinya agĩtwarwo nyũmba ya igũrũ. Atumia othe a
ndigwa makĩrũgama, makĩmũthiũrũrũkĩria makĩrĩraga,
na makĩmuonagia kanjũ na nguo ingĩ iria Dorokasi
aatumĩte rĩrĩa aarĩ nao. **40** Nake Petero akĩmeera
othe moime nja ya nyũmba; agĩcooka agĩturia maru
akĩhooya Ngai. Agĩcooka akĩgarũrũkĩra mũtumia ũcio
wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, "Tabitha, ũkĩra," nake Tabitha
akĩhingũra maitho, na oona Petero, agĩĩtiira. **41** Nake
Petero akĩmũnyiita guoko, akĩmũrũgamia. Agĩcooka
agĩĩta andũ arĩa meetĩkĩtie, na atumia acio a ndigwa,
akĩmũneana kũrĩ o arĩ muoyo. **42** Naguo ũhoro ũcio
ũkĩmenyeka Jopa guothe, nao andũ aingĩ magĩĩtĩkia
Mwathani. **43** Nake Petero agĩikara Jopa mĩthenya mĩingĩ
kwa mũndũ wetagwo Simoni, ũrĩa warĩ mũtanduki wa
njũũa.

10 Na rĩrĩ, kũu Kaisarea nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo
Korinelio, ũrĩa warĩ mũnene-wa-thigari-igana
rĩmwe cia mbũtũ ĩrĩa yoĩkaine ta Mbũtũ ya Italia. **2**
Mũndũ ũcio na andũ othe a nyũmba yake nĩmeyamũrĩire
Ngai na makamwĩtigagĩra; nake nĩaheanaga indo ciake
na ũtaana kũrĩ andũ arĩa maarĩ abatari na nĩahooyaga
Ngai kaingĩ. **3** Mũthenya ũmwe ta thaa kenda cia
mĩaraho-rĩ, akĩona kĩoneki. Akĩona mũraika wa Ngai
wega, ũrĩa wokire harĩ we na akĩmwĩra atĩrĩ, "Korinelio!"
4 Korinelio akĩmũrora aiyũrĩtwo nĩ guoya, akĩũria atĩrĩ,
"Nĩ kĩĩ Mwathani?" Nake mũraika akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Mahooya maku na indo iria ũheete andũ arĩa athĩĩini
nĩikinyĩte igũrũ kũrĩ Ngai rĩrĩ iruta rĩa kũririkanwo. **5**
Na rĩrĩ, tũma andũ mathiĩ Jopa magĩĩre mũndũ wĩtagwo
Simoni, na nowe wĩtagwo Petero. **6** Araikara gwa Simoni
ũria mũtanduki wa njũũa, o ũrĩa nyũmba yake ĩrĩ rũtere-
inĩ rwa iria." **7** Rĩrĩa mũraika ũcio wamwarĩirie aathiire,
Korinelio agĩĩta ndungata ciake igĩrĩ na mũthigari
ũmwe weamũrĩire Ngai, na aarĩ ũmwe wa andũ arĩa
maamũtungatagĩra. **8** Akĩmeera ũrĩa wothe kwahanĩte
agĩcooka akĩmatũma Jopa. **9** Mũthenya ũcio ũngĩ
warũmĩrĩire ta thaa thita cia mũthenya marĩ njĩra-inĩ
makuhĩrĩirie itũũra rĩu-rĩ, Petero akĩhaica nyũmba-
igũrũ nĩgeetha akahooe Ngai. **10** Nake akĩigua aahũũta
na akĩbatario nĩ kĩndũ gĩa kũrĩa, na rĩrĩa irio ciarugagwo-
rĩ, akĩgocerera. **11** Nake akĩona igũrũ rĩhingũrĩtwo
na kĩndũ gĩatariĩ ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio thĩ
kĩnyiitĩtwo mĩthia ĩna. **12** Nakĩo kĩarĩ na nyamũ cia
mĩthemba yothe ya iria irĩ magũrũ mana, o na nyamũ
iria itaambaga thĩ, o na nyoni cia rĩera-inĩ. **13** Hĩndĩ
ĩyo mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, "Petero, ũkĩra. Thĩnja na
ũrĩe." **14** Petero agĩcookia atĩrĩ, "Aca, Mwathani! Ndirĩ
ndarĩa kĩndũ gĩtarĩ kĩamũre, kana kĩndũ kĩrĩ thaahu."
15 Mũgambo ũkĩmwarĩria riita rĩa keerĩ ũkĩmwĩra atĩrĩ,
"Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre." **16** Ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ,
na o rĩmwe gĩtama kĩu gĩgĩcookio na igũrũ. **17** Na
rĩrĩa Petero eeyũragia gĩtũmi gĩa kĩoneki kĩu oonete-
rĩ, andũ arĩa maatũmĩtwo nĩ Korinelio makĩona harĩa
nyũmba ya Simoni yarĩ, na makĩrũgama hau kĩhingo-
inĩ. **18** Magĩĩtana, makĩũria kana Simoni ũrĩa wĩtagwo
Petero aaikaraga kũu. **19** Na rĩrĩa Petero eeciiragia
ũhoro wa kĩoneki kĩu, Roho akĩmwĩra atĩrĩ, "Simoni,
harĩ na andũ atatũ maragũcaria. **20** Nĩ ũndũ ũcio, ũkĩra
ũikũrũke, ũthiĩ nao na ndũkagĩe na nganja nĩgũkorwo
nĩ niĩ ndĩmatũmĩte." **21** Petero agĩikũrũka, akĩĩra andũ
acio atĩrĩ, "Nĩ niĩ mũndũ ũcio mũracaria. Mũũkĩte
nĩkĩ?" **22** Nao andũ acio magĩcookia atĩrĩ, "Tuumĩte
gwa Korinelio, ũrĩa mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe. Nĩ
mũndũ mũthingu na mwĩtigĩri-Ngai, na nĩatĩĩtwo nĩ
Ayahudi othe. Mũraika mũtheru aramwĩrire atũmane
ũthiĩ gwake mũciĩ nĩgeetha aigue ũrĩa ũrenda kuuga."
23 Hĩndĩ ĩyo Petero akĩĩra andũ acio matoonye nyũmba
matuĩke ageni aake. Mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩrĩire
Petero agĩthiĩ nao, na ariũ a Ithe witũ amwe kuuma
Jopa magĩthiĩ nake. **24** Naguo mũthenya ũcio ũngĩ
warũmĩrĩire magĩkinya Kaisarea. Korinelio agĩkorwo
ametereire na eetĩte andũ a nyũmba yake na arata
a hakuhĩ. **25** Na rĩrĩa Petero aatoonyaga nyũmba,
Korinelio akĩmũtũnga na akĩĩgũithia magũrũ-inĩ make
amwĩnyiihĩrie. **26** No Petero akĩmũũkĩria, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Rũgama, niĩ ndĩ o mũndũ o na niĩ." **27** O makĩaragia-
rĩ, Petero agĩtoonya thĩinĩ na agĩkora gĩkundi kĩnene
kĩa andũ. **28** Akĩmeera atĩrĩ: "Inyuĩ nĩmũũĩ wega
atĩ Mũyahudi ndetĩkĩrĩtio nĩ watho kũgwatanĩra na
mũndũ wa Ndũrĩrĩ o na kana kũmũceerera. No Ngai
nĩanyonetie atĩ ndiagĩrĩirwo nĩ kuuga atĩ mũndũ o na
ũrĩkũ ti mwamũre kana atĩ arĩ na thaahu. **29** Nĩ ũndũ
ũcio rĩrĩa ndĩratũmanĩirwo, ndĩrokire itegũkararia.
Njĩtĩkĩria ngũũrie kĩrĩa kĩratũmire ũndũmanĩre?" **30**
Nake Korinelio akĩmũcookeria atĩrĩ: "Matukũ mana
mahĩtũku, ndaarĩ thĩinĩ wa nyũmba yakwa ngĩhooya
ithaa-inĩ ta rĩĩrĩ rĩa thaa kenda cia mĩaraho. Mũndũ warĩ

na nguo ciahenagia akĩrũgama o rĩmwe mbere yakwa,
31 akĩnjĩĩra atĩrĩ, ‘Korinelio, Ngai nĩaiguĩte mahooya
maku, na nĩaririkanĩte iheo ciaku iria wanahe athĩĩni. 32
Nĩ ũndũ ũcio tũmana Jopa wĩtĩrwo Simoni ũrĩa wĩtagwo
Petero, nake nĩ mũgeni gwa Simoni ũrĩa mũtanduki wa
njũũa, ũrĩa ũikaraga rũtere-inĩ rwa iria.’ 33 Nĩ ũndũ
ũcio nĩndagũtũmanĩire o hĩndĩ ĩyo, na nĩ weka wega nĩ
ũndũ wa gũũka. Rĩu ithuĩ ithuothe tũrĩ haha mbere
ya Ngai nĩgeetha tũthikĩrĩrie ũrĩa wothe Mwathani
agwathĩte ũtwĩre.” 34 Nake Petero akĩambĩrĩria kwaria,
akiuga atĩrĩ: “Rĩu nĩndamenya kũna ũrĩa arĩ ma atĩ Ngai
ndarĩ mũthutũkanio. 35 no atĩ nĩetĩkagĩra andũ kuuma
ndũrĩrĩ-inĩ ciothe arĩa mamwĩtigagĩra na mageeka
ũrĩa kwagĩrĩire. 36 Inyuĩ nĩmũũĩ ndũmĩrĩri ĩrĩa Ngai
aatũmĩire andũ a Isiraeli, akĩaria ũhoro mwega wa thayũ
na ũndũ wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ we Mwathani wa andũ
othe. 37 Inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa gwekĩkire kũu Judea guothe,
kwambĩrĩria Galili thuutha wa ũbatithio ũrĩa Johana
aahunjagia, 38 ũrĩa Ngai aaitĩrĩire Jesũ wa Nazarethi
Roho Mũtheru o na hinya, na ũrĩa aathiiaga agĩĩkaga
wega na akĩhonagia andũ arĩa maahatĩrĩirio nĩ hinya wa
mũcukani, tondũ Ngai aarĩ hamwe nake. 39 “Ithuĩ tũrĩ
aira a maũndũ marĩa mothe eekire thĩinĩ wa bũrũri wa
Ayahudi o na Jerusalemu. Nĩmamũũragire na njĩra ya
kũmwamba mũtĩ-igũrũ. 40 No mũthenya wa gatatũ Ngai
akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ na agĩtũma onekane
kũrĩ andũ. 41 We ndonirwo nĩ andũ othe, o tiga aira arĩa
Ngai aathuurĩte: akĩonwo nĩ ithuĩ, o ithuĩ twarĩĩanĩire
na tũkĩnyuuanĩra nake aarĩkia kũriũka kuuma kũrĩ arĩa
akuũ. 42 Nĩatwathire tũhunjĩrie andũ na tũrute ũira
atĩ we nĩ we Ngai aamũrire atuĩke mũtuanĩri-ciira wa
andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. 43 Anabii othe
nĩmaheanaga ũira wa ũhoro wake atĩ mũndũ ũrĩa wothe
ũkaamwĩtĩkia nĩakamũkĩra ũrekeri wa mehia na ũndũ
wa rĩĩtwa rĩake.” 44 Na Petero o akĩaragia ciugo icio-rĩ,
Roho Mũtheru agĩikũrũkĩra andũ arĩa othe maiguire
ndũmĩrĩri ĩyo. 45 Nao andũ arĩa meetĩkĩtie, a thiritũ ya
arĩa maruaga, arĩa mokĩte na Petero makĩgega mona atĩ
kĩheo kĩa Roho Mũtheru nĩgĩaitĩrĩirio andũ-a-Ndũrĩrĩ o
nao. 46 Nĩgũkorwo nĩmamaiguire makĩaria na thiomi
makĩgoocaga Ngai. Hĩndĩ ĩyo Petero akĩũria atĩrĩ, 47
“Harĩ mũndũ ũngĩgiria andũ aya mabatithio na maaĩ?
Andũ aya nĩmamũkĩra Roho Mũtheru o ta ithuĩ.” 48 Nĩ
ũndũ ũcio agĩathana mabatithio thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa
Jesũ Kristũ. Magĩcooka makĩũria Petero aikaranie nao
ihinda rĩa mĩthenya mĩnini.

11 Na rĩrĩ, atũmwo, na ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa
maarĩ Judea guothe makĩigua atĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ
o nao nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kiugo kĩa Ngai. 2 Nĩ ũndũ
ũcio rĩrĩa Petero aambatire agĩthiĩ Jerusalemu, andũ
arĩa meetĩkĩtie a thiritũ ya arĩa maruaga makĩmũrũithia
3 makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwatoonyire nyũmba ya andũ
arĩa mataruaga, na ũkĩrĩĩanĩra nao.” 4 Nowe Petero
akĩambĩrĩria kũmataarĩria maũndũ mothe wega o ta
ũrĩa meekĩkĩte, akĩmeera atĩrĩ: 5 “Ndaarĩ itũũra-inĩ
rĩa Jopa ngĩhooya Ngai, na rĩrĩa ndaagoocereire-rĩ,
ngĩona kĩoneki. Ngĩona kĩndũ gĩatariĩ ta gĩtama kĩnene
gĩkĩharũrũkio kuuma igũrũ na mĩthia yakĩo ĩna, na
gĩgĩikũrũka o harĩa ndaarĩ. 6 Ndaacũthĩrĩria thĩinĩ
wakĩo ngĩona nyamũ cia thĩ iria irĩ magũrũ mana,
na nyamũ cia gĩthaka, na nyamũ iria itambaga thĩ
na nyoni cia rĩera-inĩ. 7 Ngĩcooka ngĩigua mũgambo
ũkĩnjĩĩra atĩrĩ, ‘Petero, ũkĩra. Thĩnja, na ũrĩe!’ 8 “Na
niĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, Mwathani! Gũtirĩ kĩndũ gĩtarĩ
kĩamũre kana kĩrĩ thaahu kĩrĩ gĩatoonya kanua gakwa.’
9 “Naguo mũgambo ũcio ũkĩaria riita rĩa keerĩ kuuma
igũrũ ũkĩnjĩĩra atĩrĩ, ‘Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa
Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre.’ 10 Ũndũ ũyũ wekĩkire
maita matatũ, nakĩo gĩtama kĩu gĩkĩguucio na igũrũ.
11 “O hĩndĩ ĩyo andũ atatũ arĩa maatũmĩtwo kũrĩ niĩ
kuuma Kaisarea magĩkinya nyũmba-inĩ ĩrĩa ndaikaraga.
12 Nake Roho akĩnjĩĩra thiĩ nao na ndikagĩe na ngaanja.
Nao ariũ a Ithe witũ aya atandatũ tũgĩthiĩ nao na
tũgĩtoonya nyũmba ya mũndũ ũcio. 13 Nake agĩtwĩra
ũrĩa oimĩrĩirwo nĩ mũraika arĩ gwake nyũmba, akĩmwĩra
atĩrĩ, ‘Tũmana Jopa wĩtĩrwo Simoni ũrĩa wĩtagwo
Petero. 14 Nĩegũkũrehera ndũmĩrĩri ĩrĩa ĩgũtũma
wee na nyũmba yaku yothe mũhonoke.’ 15 “Na rĩrĩa
ndaambĩrĩirie kwaria-rĩ, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra
o ta ũrĩa aatũikũrũkĩire hĩndĩ ya mbere. 16 Hĩndĩ
ĩyo ngĩririkana ũrĩa Mwathani oigĩte atĩrĩ, ‘Johana
aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũkaabatithio na
Roho Mũtheru.’ 17 Angĩkorwo Ngai nĩamaheire kĩheo o
kĩrĩa aatũheire ithuĩ andũ arĩa twetĩkirie Mwathani Jesũ
Kristũ-rĩ, niĩ ndaarĩ ũũ nĩguo ndĩciirie atĩ no ngararie
Ngai?” 18 Rĩrĩa maaiguire ũguo, magĩtiga ngarari na
makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Gwakorwo nĩ ũguo-
rĩ, Ngai nĩakinyĩirie andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao ũhoro wa
kwĩrira nĩguo magĩe na muoyo.” 19 Na rĩrĩ, andũ arĩa
maahurunjũkire nĩ ũndũ wa kũnyariirwo thuutha wa
kũũragwo gwa Stefano magĩthiĩ o nginya Foinike, na
Kuporo, na Antiokia, no matiahunjagĩria andũ angĩ
ũhoro tiga o Ayahudi oiki. 20 O na kũrĩ o ũguo, andũ
amwe ao, arĩa moimĩte Kuporo, na Kurene, magĩthiĩ
Antiokia na makĩambĩrĩria kwarĩria Ayunani o nao,
makĩmahunjĩria ũhoro mwega ũkoniĩ Mwathani Jesũ.
21 Guoko kwa Mwathani kwarĩ hamwe nao; na andũ
aingĩ magĩĩtĩkia makĩgarũrũkĩra Mwathani. 22 Nayo
ngumo ya maũndũ macio igĩkinyĩra andũ a kanitha
ũrĩa warĩ kũu Jerusalemu; nao magĩtũma Baranaba
athiĩ Antiokia. 23 Rĩrĩa aakinyire na akĩona ũira wa
wega wa Ngai, agĩkena na akĩmomĩrĩria marĩ othe, atĩ
maikarage maathĩkĩire Mwathani na ngoro ciao ciothe.
24 Baranaba aarĩ mũndũ mwega waiyũrĩtwo nĩ Roho
Mũtheru na warĩ na wĩtĩkio, nao andũ aingĩ magĩĩtĩkia
Mwathani. 25 Nake Baranaba agĩthiĩ Tariso gũcaria
Saũlũ, 26 na rĩrĩa aamuonire akĩmũrehe Antiokia. Nĩ
ũndũ ũcio kwa ihinda rĩa mwaka ũmwe Baranaba na
Saũlũ makĩgomana na kanitha na makĩruta andũ aingĩ.
Kũu Antiokia nĩkuo arutwo meetirwo Akristiano riita
rĩa mbere. 27 Ihinda-inĩ rĩu anabii amwe magĩikũrũka
kuuma Jerusalemu nginya Antiokia. 28 Ũmwe wao
wetagwo Agabo akĩrũgama, na nĩ ũndũ wa kũmenyithio
nĩ Roho Mũtheru, akĩratha atĩ nĩ gũkũgĩa ng’aragu nene
Roma guothe. (Ũndũ ũcio wekĩkire hĩndĩ ya wathani wa
Kilaudio.) 29 Nao arutwo, magĩĩciiria kũheana ũteithio
nĩ ũndũ wa ariũ a Ithe witũ arĩa maatũũraga kũu Judea,
o ta ũrĩa mũndũ aahotithĩtio. 30 Nĩmekire ũndũ ũcio,

makĩnengera Baranaba na Saũlũ iheo ciao matwarĩre athuuri a kanitha.

12 Na rĩrĩ, ihinda-inĩ rĩu nĩguo Mũthamaki Herode aanyiitire andũ amwe a kanitha, arĩ na muoroto wa kũmanyariira. **2** Akĩũragithia Jakubu, mũrũ wa nyina na Johana na rũhiũ rwa njora. **3** Na rĩrĩa oonire ũhoro ũcio nĩwakenia Ayahudi-rĩ, akĩnyiitithia Petero o nake. Ũndũ ũcio wekĩkire hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Mĩgate Ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũimbia. **4** Aarĩkia kũmũnyiitithia, akĩmũikia njeera akĩmũneana arangĩrwo nĩ ikundi inya cia thigari, o gĩkundi kĩrĩ gĩa thigari inya. Herode eendaga amũrehe mbere ya mũingĩ thuutha wa Gĩathĩ gĩa Bathaka. **5** Nĩ ũndũ ũcio Petero akĩhingĩrwo njeera, no kanitha nĩwahooyaga Ngai ũtegũtigithĩria nĩ ũndũ wake. **6** Na ũtukũ ũrĩa Herode aarokaga kũmũtwara agaciirithio, Petero aakomete gatagatĩ ga thigari igĩrĩ, ohetwo na mĩnyororo ĩĩrĩ, nacio thigari igĩrĩ ikarũgama kĩhingo-inĩ irangĩrĩte. **7** Na rĩrĩ, o rĩmwe mũraika wa Mwathani akĩmuumĩrĩra naguo ũtheri ũkĩara kanyũmba kau aarĩ. Mũraika ũcio akĩringaringa Petero mwena na akĩmũũkĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũkĩra narua!" Nayo mĩnyororo ĩrĩa oohetwo nayo moko ĩkĩgũa thĩ. **8** Mũraika ũcio agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, "Wĩhumbe nguo ciaku na wĩkĩre iraatũ." Nake Petero agĩĩka o ũguo. Mũraika ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Wĩhotore nguo yaku na ũnũmĩrĩre." **9** Petero akĩmũrũmĩrĩra, makiuma nja ya njeera, no ndaamenyaga atĩ ũndũ ũcio mũraika eekaga warĩ ũndũ wa ma; eeciiragia atĩ nĩ kĩoneki oonaga. **10** Makĩhĩtũka arangĩri a mbere na a keerĩ na magĩkinya kĩhingo-inĩ gĩa kĩgera kĩrĩa gĩa gũtoonya itũũra inene. Nakĩo kĩhingo kĩu gĩkĩĩhingũra nĩ ũndũ wao, nao makĩgerera ho. Rĩrĩa maathiire ũraihu wa gacĩra kamwe-rĩ, o rĩmwe mũraika ũcio akĩmũtiga. **11** Nake Petero akĩĩigua, na akiuga atĩrĩ, "Rĩu nĩndamenya hatarĩ nganja atĩ Mwathani nĩegũtũmĩte mũraika wake aahonokie kuuma moko-inĩ ma Herode na kuuma kũrĩ maũndũ marĩa mothe andũ a Ayahudi matanyĩte kuona." **12** Na rĩrĩa aguũkĩirwo nĩ ũhoro ũcio, agĩthiĩ kwa Mariamu ũrĩa warĩ nyina wa Johana, na nowe wetagwo Mariko, na nĩkuo andũ aingĩ monganĩte makĩhooya Ngai. **13** Petero akĩringaringa mũrango wa nja, nake mũirĩtu warutaga wĩra kuo wetagwo Roda agĩũka kũhingũra. **14** Rĩrĩa aaiguire mũgambo wa Petero, akĩiyũrwo nĩ gĩkeno kĩnene akĩaga kũhingũra mũrango akĩhũndũka ateng'erete, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, "Petero arĩ mũrango-inĩ!" **15** Nao makĩmwĩra atĩrĩ, "Wee nĩ kũgũrũka ũgũrũkĩte." Rĩrĩa aakĩrĩrĩirie agwatĩirie kuuga atĩ ũguo nĩguo kwarĩ, makiuga atĩrĩ, "No nginya akorwo nĩ mũraika wake." **16** Nowe Petero agĩthiĩ na mbere kũringaringa mũrango, na rĩrĩa maahingũrire makĩona nĩwe, makĩgega. **17** Petero akĩmakiria na guoko na akĩmataarĩria ũrĩa Mwathani aamũrutĩte njeera. Akĩmeera atĩrĩ, "Ĩrai Jakubu na ariũ na aarĩ a Ithe witũ ũhoro ũcio," agĩcooka agĩthiĩ kũndũ kũngĩ. **18** Rũciinĩ gwakĩa, nĩ kwagĩire na ngũĩ nene gatagatĩ-inĩ ga thigari nĩ kũrigwo nĩ ũrĩa gwekĩkĩte ũhoro ũkoniĩ Petero. **19** Thuutha wa Herode gũcaria Petero na kũmwaga-rĩ, agĩciirithia thigari, na agĩathana atĩ ciũragwo. Herode agĩcooka akiuma Judea agĩthiĩ Kaisarea, agĩikara kuo kwa ihinda inini. **20** Na rĩrĩ, nĩatũũrĩte ahaaranĩte na andũ a Turo na a Sidoni, no o magĩcookanĩrĩra hamwe magĩetha ũrĩa mangĩaranĩirie nake. Na maarĩkia kũnyiitwo mbaru nĩ Bulasito, ũrĩa warĩ ndungata njĩhokeku ya mũthamaki-rĩ, makĩhooya kũgĩe na thayũ, tondũ bũrũri wa mũthamaki ũcio nĩguo wamaheaga irio. **21** Na mũthenya ũrĩa waraarĩirio wakinya-rĩ, Herode akĩĩhumba nguo ciake cia ũthamaki, na agĩikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, akĩarĩria andũ acio. **22** Nao makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, "Ũcio nĩ mũgambo wa ngai, ti mũgambo wa mũndũ." **23** O rĩmwe mũraika wa Mwathani akĩringa Herode nĩ ũndũ wa kwaga kũgoocithia Ngai, nake akĩrĩĩo nĩ igunyũ, agĩkua. **24** No kiugo kĩa Ngai gĩgĩkĩrĩrĩria kuongerereka na gũtheerema. **25** Rĩrĩa Baranaba na Saũlũ maarĩkirie ũtungata wao-rĩ, magĩcooka kuuma Jerusalemu, na magĩcooka na Johana, na nowe wetagwo Mariko.

13 Na rĩrĩ, kanitha-inĩ wa Antiokia nĩ kwarĩ na anabii na arutani: nao nĩo Baranaba, na Simeoni ũrĩa wetagwo na rĩĩtwa rĩngĩ Nigeri, na Lukio ũrĩa woimĩte Kurene, na Manaeni (ũrĩa wareranĩirio na Herode ũrĩa mũthamaki), o na Saũlũ. **2** Rĩrĩa mahooyaga Mwathani mehingĩte kũrĩa irio, Roho Mũtheru akiuga atĩrĩ, "Nyamũrĩrai Baranaba na Saũlũ nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa ndĩmetĩire." **3** Nĩ ũndũ ũcio thuutha wa kwĩhinga kũrĩa irio na kũhooya Ngai, makĩmaigĩrĩra moko, na makĩmatũma mathiĩ. **4** Andũ acio eerĩ, matũmĩtwo nĩ Roho Mũtheru, magĩthiĩ nginya Seleukia na makĩhaica marikabu makiuma kũu magĩthiĩ nginya Kuporo. **5** Rĩrĩa maakinyire Salamisi, makĩhunjia kiugo kĩa Ngai thunagogi-inĩ cia Ayahudi. Nake Johana aarĩ hamwe nao arĩ ta mũteithia wao. **6** Magĩthiĩ matuĩkanĩirie gĩcigĩrĩra kĩu gĩothe nginya magĩkinya Pafo. Kũu magĩkora Mũyahudi warĩ mũragũri na mũnabii wa maheeni wetagwo Bari-Jesũ, **7** nake aatungatagĩra barũthi ũrĩa wetagwo Serigio Paũlũ. Barũthi ũcio warĩ mũndũ mũũgĩ, agĩtũmanĩra Baranaba na Saũlũ tondũ nĩendaga kũigua kiugo kĩa Ngai. **8** No rĩrĩ, Elumo ũcio mũragũri (amu ũguo nĩguo rĩĩtwa rĩake riugĩte) akĩmakararia na akĩgeria kũgarũra barũthi ũcio nĩgeetha ndagetĩkie. **9** Hĩndĩ ĩyo Saũlũ, ũrĩa wetagwo na rĩĩtwa rĩngĩ Paũlũ aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, agĩkũũrĩra Elumo maitho, akĩmwĩra atĩrĩ, **10** "Wee ũrĩ mwana wa mũcukani na ũrĩ thũ ya maũndũ marĩa mothe mega! Ũiyũrĩtwo nĩ mĩthemba yothe ya maheeni na waara. Ndũrĩ hĩndĩ ũgaatiga kuogomia njĩra iria ciagĩrĩire cia Mwathani? **11** Na rĩrĩ, guoko kwa Mwathani nĩgũgũũkĩrĩire. Nĩũgũtuĩka mũtumumu na kwa ihinda ndũgũkorwo ũkĩona ũtheri wa riũa." O hĩndĩ ĩyo akĩona marundurundu, na akĩgĩĩo nĩ nduma, akĩambĩrĩria kũhambahambata, agĩcaragia mũndũ wa kũmũnyiita guoko amũtongorie. **12** Nake barũthi oona ũrĩa gwekĩka, agĩĩtĩkia, nĩgũkorwo nĩagegirio nĩ ũrutani ũcio ũkoniĩ Mwathani. **13** Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao, moima Pafo makĩhaica marikabu magĩthiĩ Periga kũu bũrũri wa Pamufilia, kũrĩa Johana aamatigire agĩcooka Jerusalemu. **14** Moima Periga, magĩthiĩ na mbere magĩkinya Antiokia ya bũrũri wa Pisidia. Na mũthenya wa Thabatũ magĩtoonya thunagogi magĩikara thĩ. **15** Thuutha wa gũthomwo kwa Maandĩko ma Watho na ma Anabii, anene a thunagogi makĩmatũmanĩra makĩmeera

atĩrĩ; "Ariũ a Ithe witũ, angĩkorwo mũrĩ na ũhoro wa
kũũmĩrĩria andũ-rĩ, maarĩriei." **16** Paũlũ akĩrũgama, na
aarĩkia kũmakiria na guoko akĩmeera atĩrĩ: "Andũ aya a
Isiraeli o na inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa mũhooyaga Ngai,
ta thikĩrĩriai! **17** Ngai wa andũ a Isiraeli nĩathuurire
maithe maitũ; agĩtũma andũ acio matheereme hĩndĩ
ĩrĩa maatũũraga Misiri, na akĩmaruta bũrũri ũcio na
hinya mũnene, **18** nĩakirĩrĩirie mĩtugo yao ihinda rĩa ta
mĩaka mĩrongo ĩna marĩ werũ-inĩ, **19** akĩniina ndũrĩrĩ
mũgwanja kũu Kaanani naguo bũrũri wacio akĩũhe andũ
aake ũtuĩke igai rĩao. **20** Ũhoro ũcio wothe wekĩkire
ihinda-inĩ rĩa ta mĩaka magana mana ma mĩrongo ĩtano.
"Thuutha wa ũguo, Ngai akĩmahe atiirĩrĩri bũrũri o
nginya hĩndĩ ya Samũeli ũrĩa warĩ mũnabii. **21** Hĩndĩ ĩyo
andũ makiuga maheo mũthamaki, nake Ngai akĩmahe
Saũlũ mũrũ wa Kishu, wa mũhĩrĩga wa Benjamini, nake
agĩathana mĩaka mĩrongo ĩna. **22** Thuutha wa kweheria
Saũlũ, agĩtua Daudi mũthamaki wao. Akĩruta ũira
ũmũkoniĩ, akiuga atĩrĩ, 'Nĩnyonete Daudi mũrũ wa Jesii
arĩ mũndũ ũkenagia ngoro yakwa; we nĩarĩĩkaga ũrĩa
wothe ngwenda eke.' **23** "Kuuma rũciaro-inĩ rwa mũndũ
ũyũ, Ngai nĩareheire andũ a Isiraeli Mũhonokia, na
nĩwe Jesũ, o ta ũrĩa eeranĩire. **24** Jesũ atanooka, Johana
nĩahunjagĩria andũ othe a Isiraeli ũhoro wa kwĩrira
mehia na ũhoro wa kũbatithio. **25** Na rĩrĩa Johana
aarĩkagia wĩra wake nĩoririe atĩrĩ: 'Mwĩciiragia niĩ nĩ niĩ
ũũ? Niĩ ti niĩ we. Aca niĩ ti niĩ, nowe nĩegũũka thuutha
wakwa, o we ũrĩa niĩ itagĩrĩirwo kuohora ndigi cia iraatũ
ciake.' **26** "Ariũ a Ithe witũ, o inyuĩ ciana cia Iburahĩmu,
o na inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa mwĩtigĩrĩte Ngai, ũhoro
ũyũ wa ũhonokio nĩ ithuĩ tũtũmĩirwo. **27** Andũ a
Jerusalemu na anene ao matiakũũranire Jesũ, no nĩ
ũndũ wa ũrĩa maamũtuĩrĩire ciira, makĩhingia ciugo cia
anabii iria ithomagwo o mũthenya wa Thabatũ. **28** O na
gũtuĩka mationire gĩtũmi kĩiganu gĩa gũtũma ooragwo,
nĩmathaithire Pilato aathane ooragwo. **29** Na maarĩkia
kũhingia maũndũ mothe marĩa maandĩkĩtwo ũhoro
wake, makĩmũcurũria kuuma mũtĩ-igũrũ, makĩmũiga
mbĩrĩra. **30** No rĩrĩ, Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ
arĩa akuũ, **31** na kwa ihinda rĩa mĩthenya mĩingĩ
nĩonirwo nĩ andũ arĩa moimĩte nao Galili, magathiĩ
Jerusalemu. Na rĩu acio nĩo aira aake kũrĩ andũ aitũ.
32 "Tũramwĩra ũhoro mwega: Ũhoro ũrĩa Ngai eerĩire
maithe maitũ, **33** nĩatũhingĩirie ithuĩ ciana ciao, na
ũndũ wa kũriũkia Jesũ. O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo thĩinĩ wa
Thaburi ya keerĩ atĩrĩ: "'Wee ũrĩ Mũrũ wakwa; ũmũthĩ
nĩndatuĩka Thoguo.' **34** Naguo ũhoro wa ma wa atĩ Ngai
nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩguo ndakabuthe-
rĩ, nĩ warĩtio na ciugo ici: "'Nĩngakũhe irathimo iria
theru na iria itarĩ hĩndĩ ingĩaga iria cierĩirwo Daudi.' **35**
Ũndũ ũcio nĩwarĩtio handũ hangĩ atĩrĩ: "'Wee ndũkareka
ũrĩa waku Mũtheru abuthe.' **36** "Nĩgũkorwo rĩrĩa Daudi
aarĩkirie gũtungatĩra Ngai rũciaro-inĩ rwake, nĩakuire;
agĩthikwo hamwe na maithe make naguo mwĩrĩ wake
ũkĩbutha. **37** No ũrĩa Ngai aariũkirie kuuma kũrĩ arĩa
akuũ ndaabuthire. **38** "Nĩ ũndũ ũcio, ariũ a Ithe witũ,
ngwenda mũmenye atĩ ũhoro wa kũrekerwo kwa mehia
nĩũhunjĩtio kũrĩ inyuĩ na ũndũ wa Jesũ. **39** Na mũndũ
wothe ũmwĩtĩkĩtie nĩatuuagwo mũthingu maũndũ-
inĩ mothe marĩa watho wa Musa ũtangĩamũtuire
mũthingu. **40** Mwĩmenyererei, nĩgeetha ũhoro ũrĩa
anabii maaririe ndũkanamũkore, rĩrĩa moigire atĩrĩ:
41 "'Ta rorai, inyuĩ anyũrũrania, gegaai na mũthire,
nĩgũkorwo nĩngwĩka ũndũ matukũ-inĩ manyu, ũrĩa
mũtangĩtĩkia, o na mũngĩĩrwo nĩ mũndũ.'" **42** Rĩrĩa Paũlũ
na Baranaba moimaga thunagogi, andũ makĩmeera
moke mũthenya ũrĩa warũmĩrĩire wa Thabatũ nĩguo
mathiĩ na mbere kwaria ũhoro ũcio. **43** Hĩndĩ ĩrĩa
mũcemanio wathirire, Ayahudi aingĩ na andũ arĩa
meegarũrĩte magatuĩka Ayahudi makĩrũmĩrĩra Paũlũ na
Baranaba, nao makĩmaarĩria na makĩmaringĩrĩria mathiĩ
na mbere gũikara wega-inĩ wa Ngai. **44** Mũthenya ũcio
ũngĩ warũmĩrĩire wa Thabatũ, hakuhĩ andũ othe a
itũũra rĩu inene magĩũka kũigua kiugo kĩa Mwathani.
45 Hĩndĩ ĩrĩa Ayahudi moonire kĩrĩndĩ kĩu, makĩnyiitwo
nĩ ũiru na makĩaria ciugo njũru cia gũũkĩrĩra ũrĩa Paũlũ
oigaga. **46** Nao Paũlũ na Baranaba makĩmacookeria marĩ
na ũcamba makĩmeera atĩrĩ, "No nginya tũngĩrambire
kũheana kiugo kĩa Ngai kũrĩ inyuĩ. No rĩrĩ, kuona
nĩmũraũrega na mũgetuĩra atĩ mũtiagĩrĩirwo nĩ muoyo
wa tene na tene-rĩ, rĩu nĩtũkũgarũrũka tũthiĩ kũrĩ
andũ-a-Ndũrĩrĩ. **(aiōnios g166)** **47** Nĩgũkorwo Mwathani
atwathĩte agatwĩra atĩrĩ: "'Nĩndĩmũtuĩte ũtheri wa
gũtherera andũ-a-Ndũrĩrĩ, nĩguo mũtware ũhoro wa
ũhonokio nginya ituri-inĩ cia thĩ.'" **48** Hĩndĩ ĩrĩa andũ-a-
Ndũrĩrĩ maaiguire ũguo magĩkena na magĩtĩĩa kiugo kĩa
Mwathani, nao andũ arĩa othe maathĩrĩirio muoyo-inĩ
wa tene na tene magĩĩtĩkia. **(aiōnios g166)** **49** Nakĩo kiugo
kĩa Mwathani gĩkĩhunja kũndũ guothe kũu bũrũri-inĩ.
50 No Ayahudi magĩakĩrĩria atumia arĩa meyamũriire
Ngai na maarĩ igweta, o na anene a itũũra inene.
Makĩrutithia ngũĩ ya gũũkĩrĩra Paũlũ na Baranaba nĩguo
manyariirwo, na makĩmaingata moime bũrũri-inĩ wao.
51 Nĩ ũndũ ũcio makĩribariba rũkũngũ kuuma magũrũ
mao kuonania, atĩ nĩmatigana nao na magĩthiĩ Ikonia.
52 Nao arutwo makĩiyũrwo ni gĩkeno, na makĩiyũrwo nĩ
Roho Mũtheru.

14 Na rĩrĩ, Paũlũ na Baranaba marĩ kũu Ikonia,
magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi o ta mũtugo.
Marĩ kũu makĩaria na ũhoti mũingĩ mũno o nginya
Ayahudi aingĩ na andũ-a-Ndũrĩrĩ magĩĩtĩkia. **2** No
Ayahudi arĩa maaregire gwĩtĩkia nĩmathogothire andũ-
a-Ndũrĩrĩ, makĩmathũkia meciiria nĩgeetha mookĩrĩre
ariũ na aarĩ a Ithe witũ. **3** Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na
Baranaba magĩikara kũu ihinda iraaya, makĩaria marĩ
na ũcamba nĩ ũndũ wa Mwathani, o we wekĩrire
ndũmĩrĩri ya wega wake hinya na ũndũ wa kũmahotithia
kũringa ciama na morirũ. **4** Andũ a itũũra rĩu inene
makĩgayũkana; amwe magĩĩtĩkania na Ayahudi, nao
arĩa angĩ magĩĩtĩkania na atũmwo. **5** Nĩ kwarĩ na
ndundu yathugundĩtwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ na Ayahudi,
hamwe na atongoria ao, nĩguo mameeke ũũru, na
mamahũũre na mahiga nyuguto. **6** No nao makĩmenya
ũhoro ũcio, na makĩũrĩra matũũra manene ma bũrũri
wa Likaonia, na nĩmo Lisitera, na Deribe, o na bũrũri
ũrĩa wagũthiũrũrũkĩirie, **7** kũrĩa maathiire na mbere
kũhunjia ũhoro mwega. **8** Nakuo kũu Lisitera nĩ kwarĩ
mũndũ warĩ mwonju magũrũ, na aatũũrĩte arĩ mwonju
kuuma gũciarwo na ndetwarĩte na magũrũ o narĩ. **9**

Nake agĩthikĩrĩria Paũlũ akĩaria. Paũlũ aamũrora, akĩona
atĩ aarĩ na wĩtĩkio wa kũhonio, **10** akĩmwĩta na mũgambo
mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, "Rũgama na magũrũ maku!" Na
o hĩndĩ ĩyo, mũndũ ũcio akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria
gwĩtwara. **11** Rĩrĩa gĩkundi kĩu kĩa andũ kĩonire ũrĩa
Paũlũ eekĩte, gĩkĩanĩrĩra na rũthiomi rwa Likaonia
gĩkiuga atĩrĩ, "Ngai nĩciikũrũkĩte kũrĩ ithuĩ itariĩ ta
andũ!" **12** Magĩĩta Baranaba Zeu, nake Paũlũ makĩmwĩta
Herime tondũ nĩwe warĩ mwaria ũrĩa mũnene. **13**
Mũthĩnjĩri-ngai ya Zeu, ũrĩa hekarũ yake yarĩ o hau
nja ya itũũra, akĩrehe ndegwa na mahũa maatumĩtwo
ta thũmbĩ hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene, tondũ
we na gĩkundi kĩu kĩa andũ nĩmendaga kũmarutĩra
magongona. **14** No rĩrĩa atũmwo acio Baranaba na
Paũlũ maaiguire ũguo, magĩtembũranga nguo ciao,
makĩhanyũka, magĩtoonya kũrĩ kĩrĩndĩ, makĩanagĩrĩra
atĩrĩ, **15** "Andũ aya, mũreka ũguo nĩkĩ? Ithuĩ tũrĩ o
andũ ta inyuĩ. Tũmũreheire ũhoro mwega, wa kũmwĩra
mũgarũrũke mũtigane na maũndũ marĩa matarĩ kĩene,
mũcookerere Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo, o we ũrĩa
wombire igũrũ na thĩ na iria na indo ciothe iria irĩ
kuo. **16** Tene, nĩarekereirie ndũrĩrĩ ciothe ithiiage na
mĩthiĩre yacio nyene, **17** no ndaigana gwĩtiga atarĩ na
ũira wa kuonania atĩ arĩ kuo: nĩamuonetie ũtugi na
ũndũ wa kũmuurĩria mbura yumĩte igũrũ na kũmũhe
magetha hĩndĩ ya kĩmera; nĩamũheaga irio nyingĩ
na akaiyũria ngoro cianyu na gĩkeno." **18** No o na
maarĩtie ciugo icio, nĩ maarĩ na wĩra mũritũ wa kũgiria
gĩkundi kĩu kĩa andũ kĩmarutĩre igongona. **19** Na rĩrĩ,
hĩndĩ ĩyo Ayahudi angĩ magĩũka moimĩte Antiokia
na Ikonia, nao makĩguucĩrĩria gĩkundi kĩu kĩa andũ,
gĩgĩcooka mwena wao. Gĩkundi kĩu gĩkĩhũũra Paũlũ na
mahiga nyuguto, na gĩkĩmũkururia, gĩkĩmũruta nja ya
itũũra, gĩĩciirĩtie nĩ mũkuũ. **20** No arutwo maarĩkia
kũmũrigiicĩria, agĩũkĩra agĩcooka itũũra-inĩ. Mũthenya
ũcio ũngĩ warũmĩrĩire, we na Baranaba makiuma kũu
magĩthiĩ Deribe. **21** Paũlũ wa Baranaba makĩhunjia
ũhoro mwega itũũra-inĩ rĩu na magĩtũma andũ aingĩ
matuĩke arutwo. Magĩcooka makĩhũndũka magĩthiĩ
Lisitera, na Ikonia, na Antiokia, **22** magĩĩkagĩra arutwo
hinya na kũmomĩrĩria nĩgeetha matũũre marũmĩtie
wĩtĩkio. Makameeraga atĩrĩ, "No nginya ithuĩ tũgerere
mathĩĩna-inĩ maingĩ nĩguo tũtoonye ũthamaki-inĩ wa
Ngai." **23** Paũlũ na Baranaba makĩmaamũrĩra athuuri
a kanitha na makĩhooya Ngai mehingĩte kũrĩa irio,
makĩmaneana kũrĩ Mwathani, o we ũrĩa meehokete. **24**
Thuutha wa gũtuĩkanĩria Pisidia, magĩkinya Pamufilia,
25 na maarĩkia kũhunjia kiugo kũu Periga, magĩikũrũka
magĩthiĩ Atalia. **26** Moima Atalia makĩhaica marikabu,
magĩcooka Antiokia, o kũrĩa maahoeirwo wega wa Ngai
mbere nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa maarĩkĩtie kũruta. **27**
Maakinya kũu magĩcookanĩrĩria andũ a kanitha hamwe,
makĩmeera ũrĩa wothe Ngai ekĩte agereire harĩo na ũrĩa
aahingũrĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ mũrango wa gwĩtĩkia. **28**
Nao magĩikara na arutwo kũu ihinda iraaya.

15 Na rĩrĩ, andũ amwe magĩikũrũka kuuma Judea
magĩthiĩ Antiokia, na nĩmarutaga ariũ a Ithe
witũ makameera atĩrĩ: "Mũngĩaga kũrua kũringana na
mũtugo ũrĩa warutanirwo nĩ Musa, mũtingĩhonoka." **2**
Ũndũ ũyũ ũgĩtũma Paũlũ na Baranaba macookanĩrie
na makararanie mũno nao. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na
Baranaba makĩamũrwo, marĩ na etĩkia angĩ, maambate
mathiĩ Jerusalemu makone atũmwo na athuuri nĩ ũndũ
wa ũhoro ũcio. **3** Naguo kanitha ũkĩmoimagaria, na
rĩrĩa maatuĩkanagĩria Foinike na Samaria, nĩmaheanaga
ũhoro wa ũrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maagarũrũkire kũrĩ Ngai.
Ũhoro ũcio ũgĩkenia ariũ a Ithe witũ mũno. **4** Na
maakinya Jerusalemu, makĩamũkĩrwo nĩ kanitha, na
atũmwo, na athuuri, nao makĩmeera maũndũ mothe
marĩa Ngai eekĩte agereire harĩo. **5** Hĩndĩ ĩyo andũ
amwe a arĩa meetĩkĩtie a thiritũ ya Afarisai makĩrũgama,
makiuga atĩrĩ, "Andũ a Ndũrĩrĩ no nginya marue na
maathwo atĩ marũmagie watho wa Musa." **6** Nao
atũmwo na athuuri magĩcemania nĩgeetha maarĩrĩrie
ũhoro ũcio. **7** Thuutha wa mĩario mĩingĩ, Petero
akĩrũgama, akĩmarĩria, akĩmeera atĩrĩ, "Ariũ na aarĩ a
Ithe witũ, nĩmũũĩ atĩ ihinda rĩhĩtũku, Ngai nĩathuurire
kuuma gatagatĩ kanyu nĩguo andũ-a-Ndũrĩrĩ maigue
ndũmĩrĩri ya Ũhoro-ũrĩa-Mwega kuuma kũrĩ nĩĩ na
nĩguo metĩkie. **8** Nake Ngai, ũrĩa ũũĩ ngoro, akĩonania
atĩ nĩametĩkĩrĩte na ũndũ wa kũmahe Roho Mũtheru, o
ta ũrĩa aatũhete. **9** Ndeekĩrire ngũũrani gatagatĩ gaitũ
nao, nĩgũkorwo maatheririe ngoro ciao na ũndũ wa
wĩtĩkio. **10** Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩ kĩĩ kĩratũma mwende
kũgeria Ngai na ũndũ wa gwĩkĩra arutwo icooki ngingo
rĩrĩa ithuĩ o na kana maithe maitũ tũtarĩ twahota
gũkuua? **11** Aca! Twĩtĩkĩtie atĩ tũhonokete nĩ ũndũ
wa wega wa Mwathani witũ Jesũ, o ta ũrĩa o nao
mahonokete." **12** Nakĩo kĩũngano gĩothe gĩgĩkira ki
gĩgĩthikĩrĩria Baranaba na Paũlũ makĩheana ũhoro wa
ciama na morirũ iria Ngai eekĩte kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ
agereire harĩo. **13** Rĩrĩa maarĩkirie kwaria, Jakubu
akĩaria akĩmeera atĩrĩ, "Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta
thikĩrĩriai. **14** Simoni nĩatũtaarĩria ũrĩa Ngai oonanirie
wendo wake hĩndĩ ya mbere na ũndũ wa gwĩthuurĩra
andũ kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩguo matuĩke aake.
15 Nacio ciugo cia anabii ikaringana na ũhoro ũcio,
o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: **16** "'Thuutha wa ũguo
nĩngacooka, na njake rĩngĩ hema ya Daudi ĩrĩa ĩgwĩte.
Nĩngaka iganjo rĩayo rĩngĩ, na ndĩmĩcookie harĩa yarĩ,
17 nĩgeetha matigari marongoragie Mwathani, o na
andũ othe a Ndũrĩrĩ arĩa metanagio na rĩĩtwa rĩakwa,
ũguo nĩguo Mwathani ũrĩa wĩkaga maũndũ macio
ekuuga' **18** marĩa moĩkaine kuuma o tene. **(aiōn g165)** **19**
"Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩĩ ngũtua atĩrĩ, tũtige kũritũhĩria
ũhoro andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa maragarũrũka kũrĩ Ngai. **20**
Handũ ha ũguo-rĩ, twagĩrĩirwo tũmaandĩkĩre marũa,
tũmeere metheemage kuumana na irio iria ithaahĩtio nĩ
mĩhianano, ningĩ metheemage kuumana na ũmaraya,
na kuumana na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na
kuumana na thakame. **21** Nĩgũkorwo ũhoro wa Musa
nĩwahunjagio matũũra-inĩ mothe o kuuma mahinda ma
tene mũno, na nĩũthomagwo thunagogi-inĩ mĩthenya
yothe ya Thabatũ." **22** Hĩndĩ ĩyo atũmwo na athuuri,
hamwe na kanitha wothe, magĩtua itua mathuure
andũ amwe ao mamatũme Antiokia marĩ na Paũlũ na
Baranaba. Magĩthuura Judasi (ũrĩa wetagwo Barasaba)
na Sila, nao andũ aya eerĩ maarĩ atongoria thĩĩinĩ wa
ariũ a Ithe witũ. **23** Makĩmatũma na marũa maya: Nĩ

ithuĩ atũmwo na athuuri, o ithuĩ ariũ a Ithe wanyu, Kũrĩ
andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa metĩkĩtie kũu Antiokia, na Suriata,
na Kilikia: Amũkĩrai ngeithi. **24** Nĩtũiguĩte atĩ andũ
amwe nĩmooimire kũrĩ ithuĩ matarĩ na rũũtha rwitũ,
na makĩmũthĩĩnia, na makĩnyariira meciiria manyu nĩ
ũndũ wa maũndũ marĩa maaririe. **25** Nĩ ũndũ ũcio,
ithuothe nĩtũiguanĩire tũthuure andũ amwe tũmatũme
kũrĩ inyuĩ marĩ na arata aitũ endwa, Baranaba na
Paũlũ, **26** andũ arĩa matwarĩrĩirie mĩoyo yao ũgwati-
inĩ nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.
27 Nĩ ũndũ ũcio nĩtwatũma Judasi na Sila nĩgeetha
makindĩre ũhoro ũyũ tũramwandĩkĩra na ciugo cia
tũnua twao. **28** Nĩkuonekete arĩ wega kũrĩ Roho
Mũtheru o na kũrĩ ithuĩ twage kũmũkuuithia mũrigo
ũkĩrĩte maũndũ maya: **29** Na rĩrĩ, mũtikarĩĩage irio
iria irutĩirwo mĩhianano, na mũtikanyuuage thakame,
na mũtikarĩĩage nyama cia nyamũ cia gũitwo, na
mũtigane na ũmaraya. Mwetheema maũndũ macio-
rĩ, nĩmũgwĩka wega. Tigwoi ũhoro. **30** Nao andũ acio
makiugĩrwo ũhoro, na makĩharũrũka magĩthiĩ Antiokia,
kũrĩa maacookanĩrĩirie kanitha hamwe, na makĩneana
marũa macio. **31** Rĩrĩa andũ maathomire marũa macio,
magĩkena nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ya kũmoomĩrĩria ĩrĩa
yaandĩkĩtwo marũa-inĩ macio. **32** Nao Judasi na Sila,
arĩa o ene maarĩ anabii, makĩaria maũndũ maingĩ ma
kũũmĩrĩria na kuongerera ariũ a Ithe witũ hinya. **33**
Thuutha wa gũikara kũu kwa ihinda-rĩ, makiugĩrwo
ũhoro na irathimo cia thayũ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe
witũ, nĩguo macooke kũrĩ andũ arĩa maamatũmĩte.
34 (Nowe Sila akĩona arĩ wega aikare kũu.) **35** No
Paũlũ na Baranaba magĩtigwo kũu Antiokia, kũrĩa o, na
andũ angĩ aingĩ maarutanaga na makahunjia kiugo kĩa
Mwathani. **36** Thuutha wa mĩthenya ĩigana ũna, Paũlũ
akĩĩra Baranaba atĩrĩ, "Reke tũcooke tũgaceerere ariũ
na aarĩ a Ithe witũ matũũra-inĩ mothe marĩa tũhunjĩtie
kiugo kĩa Mwathani, tũkamenye ũrĩa matariĩ." **37**
Baranaba nĩeendaga kuoya Johana, ũrĩa wetagwo Mariko
mathiĩ nake, **38** no Paũlũ ndonaga arĩ wega mathiĩ
nake, tondũ nĩamatiganĩirie rĩrĩa maarĩ Pamufilia
na akĩaga gũthiĩ kũruta wĩra nao. **39** Makĩgĩa na
gũkararania kũnene o nginya makĩamũkana. Baranaba
akĩoya Mariko, makĩhaica marikabu, magĩthiĩ Kuporo,
40 no Paũlũ agĩthuura Sila, na maarĩkia kũhooerwo
wega wa Mwathani nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, magĩthiĩ.
41 Agĩtuĩkanĩria Suriata na Kilikia, agĩĩkagĩra makanitha
hinya.

16 Na rĩrĩ, Paũlũ agĩkinya Deribe agĩcooka akiuma
kuo agĩthiĩ Lisitera, kũrĩa mũrutwo wetagwo
Timotheo aatũũraga, ũrĩa nyina aarĩ Mũyahudi mũtumia
wetĩkĩtie Ngai, no ithe aarĩ Mũyunani. **2** Ariũ na aarĩ a
Ithe witũ a kũu Lisitera na Ikonia nĩmaragia wega igũrũ
rĩake. **3** Paũlũ nĩendaga mathiĩ nake rũgendo, no nĩ
tondũ wa Ayahudi arĩa maatũũraga kũu, akĩmũruithia
nĩgũkorwo nĩmooĩ atĩ ithe aarĩ Mũyunani. **4** Na rĩrĩa
maathiiaga kuuma itũũra nginya rĩrĩa rĩngĩ, nĩmeeraga
andũ matua marĩa maatuĩtwo nĩ atũmwo na athuuri kũu
Jerusalemu nĩguo andũ mamaathĩkagĩre. **5** Nĩ ũndũ ũcio
makanitha makĩgĩa na hinya ũhoro-inĩ wa gwĩtĩkia na
makongererekaga mũigana o mũthenya. **6** Paũlũ na andũ
arĩa maarĩ nao magĩtuĩkanĩria bũrũri wothe wa Firigia
na Galatia, nĩgũkorwo nĩmagirĩtio nĩ Roho Mũtheru
kũhunjia kiugo kũu bũrũri wa Asia. **7** Rĩrĩa maakinyire
mũhaka-inĩ wa Misia, makĩgeria gũtoonya Bithinia, no
Roho wa Jesũ ndaigana kũmetĩkĩria gũtoonya. **8** Nĩ
ũndũ ũcio makĩhĩtũka Misia, magĩikũrũka magĩkinya
Teroa. **9** Ũtukũ ũcio-rĩ, Paũlũ akĩona kĩoneki kĩa mũndũ
wa Makedonia arũgamĩte akĩmũthaitha, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ũka gũkũ Makedonia ũtũteithie." **10** Paũlũ
aarĩkia kuona kĩoneki kĩu, tũkĩĩhaarĩria o hĩndĩ ĩyo
nĩgeetha tũthiĩ Makedonia, tũgĩtua atĩ Ngai nĩatwĩtĩte
tũkamahunjĩrie Ũhoro-ũrĩa-Mwega. **11** Twaarĩkia kuuma
Teroa, tũgĩthiĩ na marikabu twerekeire Samotherake,
na mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩthiĩ Neapoli. **12** Kuuma
kũu tũgĩthiĩ Filipi, kũrĩa gwathagwo nĩ andũ a Roma,
na nĩrĩo rĩarĩ itũũra rĩrĩa inene rĩa bũrũri ũcio wa
Makedonia. Na tũgĩikara kũu mĩthenya ĩtaarĩ mĩingĩ. **13**
Mũthenya wa Thabatũ wakinya tũkiuma nja ya kĩhingo
gĩa itũũra, tũgĩthiĩ rũũĩ-inĩ, tũtaanyĩte kuona handũ
ha kũhooerwo Ngai. Tũgĩikara thĩ na tũkĩambĩrĩria
kwarĩria andũ-a-nja arĩa monganĩte hau. **14** Na rĩrĩ,
ũmwe wa andũ-a-nja acio maathikĩrĩirie eetagwo Lidia,
ũrĩa warĩ mwonjoria wa nguo cia rangi wa ndathi,
na oimĩte itũũra rĩa Thuatira, na aarĩ mũhooi Ngai.
Nake Mwathani akĩhingũra ngoro yake, akĩamũkĩra
ndũmĩrĩri ya Paũlũ. **15** Rĩrĩa we na andũ a nyũmba
yake maabatithirio-rĩ, nĩatũnyiitire ũgeni gwake mũciĩ
agĩtwĩra atĩrĩ, "Angĩkorwo nĩmuonete atĩ nĩnjĩtĩkĩtie
Mwathani-rĩ, ũkai mũgaikare nyũmba gwakwa." Nake
agĩtũringĩrĩria tũthiĩ. **16** Hĩndĩ ĩmwe tũgĩthiĩ harĩa
haahooyagĩrwo Ngai, nĩtwatũngirwo nĩ mũirĩtu warĩ
ngombo na nĩarĩ na roho wa kũragũra. Nake nĩatũmaga
ene we meonere mbeeca nyingĩ mũno nĩ ũndũ wa
ũragũri wake **17** Mũirĩtu ũcio akĩrũmĩrĩra Paũlũ hamwe
na ithuĩ, akĩanagĩrĩra atĩrĩ, "Andũ aya nĩ ndungata cia
Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, na maramũhe ũhoro wa njĩra
ya ũrĩa mũngĩhonokio." **18** Mũirĩtu ũcio agĩthiĩ na mbere
na gwĩka ũguo mĩthenya mĩingĩ. Marigĩrĩrio-inĩ Paũlũ
agĩthirĩka mũno nginya akĩhũgũkĩra roho ũcio akĩwĩĩra
atĩrĩ, "Ndagwatha thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jesũ Kristũ uume
thĩinĩ wake!" O hĩndĩ ĩyo roho ũcio ũkĩmuuma. **19** Rĩrĩa
ene mũirĩtu ũcio ngombo maamenyire atĩ mwĩhoko wao
wa kuona mbeeca nĩwathira, makĩnyiita Paũlũ na Sila
makĩmaguucũrũria makĩmatoonyia ndũnyũ mbere ya
aathani. **20** Makĩmarehe mbere ya aciirithania, makiuga
atĩrĩ, "Andũ aya nĩ Ayahudi, na nĩmararehe ngũĩ itũũra-
inĩ riitũ **21** nĩ ũndũ wa kũrutana mĩtugo ĩrĩa ithuĩ andũ
a Roma tũtagĩrĩirwo nĩ gwĩtĩkĩra o na kana kũmĩĩka."
22 Nakĩo kĩrĩndĩ gĩgĩũkĩrĩra Paũlũ na Sila kĩmeeke ũũru
no aciirithania makĩruta watho atĩ marutwo nguo na
mahũũrwo iboko. **23** Thuutha wa kũhũũrwo mũno
magĩikio njeera, na mũrangĩri wa njeera agĩathwo
amarangĩre wega. **24** Aarĩkia kwamũkĩra watho ũcio,
akĩmaikia kanyũmba ka na thĩinĩ na akĩohithania
magũrũ mao na ndungu. **25** Na rĩrĩ, ta ũtukũ gatagatĩ,
Paũlũ na Sila nĩkũhooya maahooyaga makĩinagĩra Ngai
nyĩmbo, nao andũ arĩa angĩ mohetwo makamathikĩrĩria.
26 Na o rĩmwe gũkĩgĩa gĩthingithia kĩnene o nginya
mĩthingi ya njeera ĩgĩthingitha. Nayo mĩrango yothe ya
njeera ikĩhingũka o rĩmwe, na mĩnyororo ya mũndũ o

mũndũ ĩkĩregera. **27** Mũrangĩri wa njeera akĩarahũka, na
rĩrĩa aarorire akĩona mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhingũku,
akĩruta rũhiũ rwake rwa njora akĩenda kwĩyũraga tondũ
eeciiririe atĩ andũ arĩa moohetwo nĩmoorĩte. **28** No
Paũlũ akĩanĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndũkeegere ngero!
Ithuothe tũrĩ ho!" **29** Nake mũrangĩri ũcio wa njeera
agĩĩtia matawa, agĩcooka akĩhanyũka thĩinĩ akĩinainaga,
akĩĩgũithia mbere ya Paũlũ na Sila. **30** Agĩcooka
akĩmoimia na nja, akĩũria atĩrĩ, "Athuuri aya, njagĩrĩirwo
nĩ gwĩka atĩa nĩguo honoke?" **31** Nao makĩmũcookeria
atĩrĩ, "Ĩtĩkia Mwathani Jesũ, na nĩũkũhonoka, wee,
o hamwe na andũ a nyũmba yaku." **32** Magĩcooka
makĩmwarĩria ũhoro wa kiugo kĩa Mwathani, hamwe na
andũ arĩa angĩ othe maarĩ gwake nyũmba. **33** O ihinda
rĩu rĩa ũtukũ, mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmooya,
akĩmathambia ironda, na o hĩndĩ ĩyo we na andũ othe a
nyũmba yake makĩbatithio. **34** Mũrangĩri ũcio wa njeera
akĩmatwara gwake nyũmba, na akĩmahe irio. Akĩiyũrwo
nĩ gĩkeno tondũ nĩeetĩkirie Ngai, we o hamwe na andũ
a nyũmba yake yothe. **35** Na rĩrĩ, gwakĩa aciirithania
magĩtũma thigari ikeere mũrangĩri ũcio wa njeera atĩrĩ,
"Rekereria andũ acio mathiĩ." **36** Nake mũrangĩri ũcio
wa njeera akĩĩra Paũlũ atĩrĩ, "Aciirithania maathana,
moiga atĩ wee na Sila mũrekererio. Rĩu no mũthiĩ.
Thĩĩi na thayũ." **37** No Paũlũ akĩĩra thigari icio atĩrĩ,
"Maratũhũũrire mbere ya mũingĩ tũtaciirithĩtio, o na
gũtuĩka ithuĩ tũrĩ raiya a Roma, na maratũikia njeera.
Rĩu marakĩenda gũtũruta na hitho? Aca! Reke mooke o
ene matũrute nja, matuumagarie." **38** Nacio thigari
igĩcookeria aciirithania ũhoro ũcio, na rĩrĩa maaiguire
atĩ Paũlũ na Sila maarĩ raiya a Roma, makĩmaka. **39** Nao
magĩũka kũmahooreria, na makĩmoimagaria kuuma
njeera, makĩmathaitha moime itũũra rĩu mathiĩ. **40**
Paũlũ na Sila maarĩkia kuuma njeera, magĩthiĩ mũciĩ
kwa Lidia, kũrĩa maakorire ariũ na aarĩ a Ithe witũ, na
makĩmoomĩrĩria. Magĩcooka magĩĩthiĩra.

17 Na rĩrĩ, maarĩkia gũtuĩkanĩria Amufipoli na
Apolonia, magĩkinya Thesalonike, kũrĩa kwarĩ na
thunagogi ya Ayahudi. **2** Paũlũ agĩtoonya thunagogi,
o ta ũrĩa aamenyerete, na mĩthenya ĩtatũ ya Thabatũ
akĩaranĩria nao kuuma Maandĩko-inĩ, **3** akĩmataarĩria na
akĩmaiguithia atĩ kwarĩ o nginya Kristũ anyariirĩke na
ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Akĩmeera atĩrĩ, "Jesũ ũyũ
ndĩramũhe ũhoro wake-rĩ, nĩwe Kristũ." **4** Ayahudi amwe
magĩtĩkĩra ũhoro ũcio na magĩtuĩka a thiritũ ya Paũlũ na
Sila, o ũndũ ũmwe na gĩkundi kĩnene kĩa Ayunani etigĩri-
Ngai, o na atumia aingĩ arĩa maarĩ igweta. **5** No Ayahudi
makĩigua ũiru; nĩ ũndũ ũcio magĩcaria andũ arĩa maarĩ
mĩtugo mĩũru kuuma ndũnyũ, makĩmacookanĩrĩria
gĩkundi, na makĩambĩrĩria kũruta ngũĩ kũu itũũra-
inĩ. Nao makĩhanyũka kwa Jasoni gwetha Paũlũ na
Sila nĩgeetha mamoimie nja kũrĩ kĩrĩndĩ. **6** No rĩrĩa
maamaagire, magĩkururia Jasoni na ariũ a Ithe witũ
amwe, makĩmarehe kũrĩ anene a itũũra, makĩanagĩrĩra
atĩrĩ: "Andũ aya nĩo marehete thĩĩna thĩ yothe, na rĩu
nĩmookĩte gũkũ, **7** na Jasoni nĩamanyiitĩte ũgeni thĩinĩ
wa nyũmba yake. Othe nĩmarakararia watho wa Kaisari,
makoiga atĩ nĩ kũrĩ na mũthamaki ũngĩ wĩtagwo Jesũ."
8 Rĩrĩa maaiguire ũguo, kĩrĩndĩ kĩu na anene a itũũra
magĩtangĩka mũno. **9** Hĩndĩ ĩyo magĩĩtia Jasoni na andũ
arĩa angĩ maarĩ nao irĩhi rĩa kũmarũgamĩrĩra, magĩcooka
makĩmarekereria mathiĩ. **10** Na kwarĩĩkia gũtuka-rĩ,
ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtũma Paũlũ na Sila mathiĩ
Berea. Nao maakinya kuo, magĩtoonya thunagogi ya
Ayahudi. **11** Na rĩrĩ, Ayahudi a Berea maarĩ a ngoro njega
gũkĩra Ayahudi a Thesalonike, nĩgũkorwo nĩmamũkĩrire
ndũmĩrĩri marĩ na wendo mũingĩ, na magathuthuuragia
Maandĩko o mũthenya, nĩgeetha moone kana ũrĩa
Paũlũ aameeraga warĩ ũhoro wa ma. **12** Ayahudi aingĩ
nĩmetĩkirie, o ũndũ ũmwe na atumia aingĩ a Ayunani
arĩa maarĩ igweta, o na andũ arũme aingĩ Ayunani.
13 Rĩrĩa Ayahudi a Thesalonike maamenyire atĩ Paũlũ
nĩahunjagia kiugo kĩa Ngai kũu Berea-rĩ, magĩthiĩ kũu o
nakuo, magĩthogotha kĩrĩndĩ na magĩgĩthũkia ngoro. **14**
Hĩndĩ o ĩyo ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtũma Paũlũ
athiĩ ndwere-inĩ cia iria, no Sila na Timotheo magĩtigwo
kũu Berea. **15** Nao andũ arĩa moimagaririe Paũlũ,
makĩmũkinyia Athene, na magĩcooka marĩ na ndũmĩrĩri
ya Sila na Timotheo atĩ mathiĩ kũrĩ Paũlũ narua o ta
ũrĩa kũngĩhoteka. **16** Paũlũ o ametereire kũu Athene-
rĩ, nĩatangĩkire ngoro mũno nĩkuona ũrĩa itũũra rĩu
rĩaiyũrĩte mĩhianano. **17** Nĩ ũndũ ũcio nĩaranagĩria
na Ayahudi o na Ayunani arĩa meeyamũrĩire Ngai
kũu thunagogi-inĩ, o na ningĩ akaaragia ndũnyũ-inĩ
o mũthenya na andũ arĩa maakoragwo ho. **18** Nakĩo
gĩkundi kĩa Aepikurio na Asitoiko, arutani a ũũgĩ,
makĩambĩrĩria gũkararania nake. Amwe ao makĩũria
atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ wa mũhuhu arageria kuuga atĩa?" Nao
andũ arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, "Nĩ ta mũndũ ũrahunjia
ũhoro wa ngai ng'eni." Moigaga ũguo tondũ Paũlũ
aahunjagia Ũhoro Mwega wa Jesũ o na wa kũriũka
gwake. **19** Hĩndĩ ĩyo makĩmuoya na makĩmũtwara mbere
ya mũcemanio wa Areopago, makĩmwĩra atĩrĩ, "No
twende kũmenya atĩrĩ, ũrutani ũyũ mwerũ ũrarutana
nĩ ũrĩkũ? **20** Tũraigua ũgĩtwarĩria maũndũ mageni,
na nĩtũkwenda kũmenya ũrĩa moigĩte." **21** (Andũ
othe a Athene na andũ a kũngĩ arĩa maatũũraga kuo
matirĩ ũndũ ũngĩ meekaga tiga kwaria na gũthikĩrĩria
ũhoro wa maũndũ marĩa mageni). **22** Hĩndĩ ĩyo Paũlũ
akĩrũgama mũcemanio-inĩ wa kĩama kĩu gĩetagwo
Areopago akĩmeera atĩrĩ: "Andũ aya a Athene, nĩnguona
atĩ maũndũ-inĩ mothe mũrĩ andũ a ndini mũno. **23**
Nĩgũkorwo o na nĩnyonete kĩgongona kĩandĩkĩtwo
maandĩko maya: KŨRĨ NGAI ĨRĨA ĨTOÍO, rĩrĩa ngoretwo
ngĩceera na ngarora wega indo cianyu iria nyamũre
cia kũhooywo. Na rĩrĩ, kĩrĩa mũhooyaga mũtooĩ nĩkĩo
ngũmũhe ũhoro wakĩo. **24** "Ngai ũrĩa wombire thĩ na
indo ciothe iria irĩ kuo nĩwe Mwathani wa igũrũ na
thĩ, na ndatũũraga hekarũ ciakĩtwo na moko. **25** Na
ndatungatagwo na moko ma andũ, ta abataire kĩndũ,
tondũ we mwene nĩwe ũheaga andũ muoyo na mĩhũmũ
o na indo iria ingĩ ciothe. **26** Kuuma harĩ mũndũ ũmwe,
nĩathondekire ndũrĩrĩ ciothe cia andũ nĩguo matũũre
kũndũ guothe thĩ; na agĩtua mahinda mao o na kũndũ
kũrĩa megũtũũra. **27** Ngai eekire ũguo nĩgeetha andũ
mamũmaathe na hihi mamũhambatĩrie mamuone, o na
gũtuĩka ndarĩ haraaya na o ũmwe witũ. **28** 'Nĩgũkorwo
nĩ thĩinĩ wake tũtũũraga na tũgetwara, na tũgakorwo
tũrĩ muoyo.' O ta ũrĩa aandĩki amwe a nyĩmbo cianyu

moigĩte atĩrĩ, 'Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwake.' **29** "Nĩ ũndũ
ũcio, kuona atĩ tũrĩ a rũciaro rwa Ngai, tũtiagĩrĩirwo nĩ
gwĩciiria atĩ Ngai ahaana ta mũhianano wa thahabu
kana wa betha, o na kana wa ihiga, ũrĩa ũthondeketwo
na mũthugundĩre na ũũgĩ wa mũndũ. **30** Mahinda ma
tene Ngai ndaigana kũrũmbũiya ũhoro ũcio wa kwaga
ũmenyo, no rĩu nĩathĩte andũ othe a kũndũ guothe
merire. **31** Nĩgũkorwo nĩatuĩte mũthenya ũrĩa agaatuĩra
thĩ ciira na kĩhooto na ũndũ wa mũndũ ũrĩa athuurĩte.
Nĩamenyithanĩtie ũndũ ũyũ kũrĩ andũ othe na ũndũ
wa kũriũkia Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ." **32** Hĩndĩ
ĩrĩa maiguire ũhoro wa kũriũka kwa arĩa akuũ, amwe
ao magĩtheka, no angĩ makiuga atĩrĩ, "Nĩtũkwenda
gũkũigua ũkĩaria ũhoro ũcio hĩndĩ ĩngĩ." **33** Maarĩkia
kuuga ũguo, Paũlũ akĩehera Kĩama-inĩ kĩu. **34** Andũ
mataarĩ aingĩ magĩtuĩka arũmĩrĩri a Paũlũ na magĩĩtĩkia.
Ũmwe wao aarĩ Dionisio, mũndũ warĩ wa thiritũ ya
Areopago, o na mũtumia wetagwo Damari, na angĩ
maigana ũna.

18 Thuutha ũcio, Paũlũ akiuma Athene agĩthiĩ
Korinitho. **2** Aakinya kũu agĩkora Mũyahudi
wetagwo Akula, mũndũ waciarĩirwo Ponto, na aakoretwo
oka kuuma Italia marĩ na mũtumia wake Pirisila, tondũ
Kilaudio nĩathanĩte Ayahudi othe moime Roma. Nake
Paũlũ agĩthiĩ kũmona, **3** na tondũ Paũlũ aarĩ mũtumi
wa hema o tao-rĩ, agĩikarania na akĩrutithania wĩra
nao. **4** O mũthenya wa Thabatũ nĩaheanaga ũhoro
thunagogi-inĩ, akĩgeria kũiguithia Ayahudi na Ayunani.
5 Rĩrĩa Sila na Timotheo mookire kuuma Makedonia,
Paũlũ akĩĩrutĩra gũkorwo akĩhunjia mahinda mothe,
na akoimbũragĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. **6** No
rĩrĩa Ayahudi maakararirie Paũlũ na makĩmũruma,
akĩribariba nguo ciake nĩ ũndũ wa kũng'ũrĩka na
akĩmeera atĩrĩ, "Thakame yanyu ĩromũcookerera!
Niĩ ndirĩ ũndũ ingĩũrio nĩ ũndũ wanyu. Kuuma rĩu
ngũcooka gũthiĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ." **7** Hĩndĩ ĩyo Paũlũ
akiuma kũu thunagogi-inĩ, agĩthiĩ kwa mũndũ wetagwo
Titio Jusito, warĩ mũhooi Ngai, nayo nyũmba yake
yariganĩtie na thunagogi. **8** Nake Kirisipo, ũrĩa warĩ
mũtongoria wa thunagogi, agĩĩtĩkia Mwathani hamwe
na nyũmba yake yothe; na andũ aingĩ a Korinitho arĩa
maamũiguire akĩaria magĩĩtĩkia na makĩbatithio. **9**
Ũtukũ ũmwe Mwathani akĩĩra Paũlũ na kĩoneki atĩrĩ,
"Ndũkae gwĩtigĩra; thiĩ na mbere na kũheana ũhoro,
na ndũgaakire. **10** Nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe, na
gũtirĩ mũndũ ũgũgũtharĩkĩra agwĩke ũũru, tondũ ndĩ na
andũ aingĩ gũkũ itũũra-inĩ rĩĩrĩ." **11** Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ
agĩikara kũu mwaka ũmwe na nuthu, akĩmarutaga kiugo
kĩa Ngai. **12** Rĩrĩa Galio aarĩ barũthi wa Akaia, Ayahudi
makĩnyiitana magĩtharĩkĩra Paũlũ na makĩmũtwara
igooti-inĩ. **13** Makiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ araringĩrĩria
andũ kũhooya Ngai na njĩra ĩrĩa ĩreganĩte na watho."
14 Na rĩrĩa Paũlũ endaga kwaria, Galio akĩĩra Ayahudi
atĩrĩ, "Korwo inyuĩ Ayahudi mũrateta nĩ ũndũ wa ũndũ
mũũru kana ngero njũru-rĩ, nĩ hangĩrĩ na gĩtũmi gĩa
kũmũthikĩrĩria inyuĩ. **15** No kuona atĩ nĩ ũhoro wa
ciũria ikoniĩ ciugo na marĩĩtwa na watho wanyu inyuĩ
ene-rĩ, menyai ũrĩa mũgwĩka. Niĩ ndigũtuĩka mũtui
ciira wa maũndũ ta macio." **16** Nĩ ũndũ ũcio akiuga
marutũrũrwo kuuma igooti-inĩ. **17** Hĩndĩ ĩyo Ayahudi
acio othe makĩgarũrũkĩra Sosithene mũtongoria wa
thunagogi, na makĩmũhũũrĩra hau mbere ya igooti.
No Galio ndaigana kũrũmbũyania na ũhoro ũcio o na
atĩa. **18** Paũlũ nĩaikarire kũu Korinitho kwa ihinda.
Agĩcooka agĩtiga ariũ na aarĩ a Ithe witũ kuo, akĩhaica
marikabu agĩthiĩ Suriata, marĩ hamwe na Pirisila na
Akula. Atanahaica marikabu, aambire akĩenjwo njuĩrĩ
yake arĩ kũu Kenikirea, tondũ wa mwĩhĩtwa eehĩtĩte.
19 Nao maakinya Efeso, Paũlũ agĩtiga Pirisila na Akula
kuo. We mwene agĩtoonya thunagogi na akĩaranĩria
na Ayahudi. **20** Nao makĩmũũria aikaranganie nao
kuo, nowe akĩrega. **21** No rĩrĩa oimaga kuo, akĩmeera
atĩrĩ, "Aakorwo nĩ wendi wa Ngai, nĩndĩrĩcooka." Nake
akĩhaica marikabu akiuma Efeso. **22** Rĩrĩa aakinyire
Kaisarea, akĩambata agĩthiĩ kũgeithia Kanitha, agĩcooka
agĩikũrũka agĩthiĩ nginya Antiokia. **23** Na thuutha
wa Paũlũ gũikaranga kũu Antiokia, akiuma kuo, na
agĩthiĩ kũndũ na kũndũ bũrũri wothe wa Galatia na
Firigia, akĩũmagĩrĩria arutwo othe. **24** O ihinda-inĩ rĩu,
Mũyahudi wetagwo Apolo, waciarĩirwo Alekisanderia,
agĩũka Efeso. Aarĩ mũndũ mũthomu, na aarĩ na ũũgĩ
mũingĩ mũno wa Maandĩko. **25** Nĩarutĩtwo na njĩra
ĩrĩa ya Mwathani, na akaaragia na kĩyo kĩnene, na
akarutanaga ũhoro wa Jesũ atekũhĩtia, o na gũtuĩka
ũbatithio ũrĩa ooĩ warĩ o wa Johana. **26** Nake akĩambĩrĩria
kwaria na ũcamba kũu thunagogi-inĩ. Rĩrĩa Pirisila na
Akula maamũiguire akĩaria, makĩmũnyiita ũgeni kwao
mũciĩ na makĩmũtaarĩria ũhoro wa njĩra ya Ngai wega
makĩria. **27** Na rĩrĩa Apolo eendaga gũthiĩ Akaia, ariũ
na aarĩ a Ithe witũ makĩmũũmĩrĩria na makĩandĩkĩra
arutwo akuo marũa makĩmeera mamwamũkĩre. Na
aakinya kuo agĩtuĩka ũteithio mũnene kũrĩ andũ arĩa
meetĩkĩtie nĩ ũndũ wa wega wa Ngai. **28** Nĩgũkorwo arĩ
na ũhoti mũingĩ, nĩahootire Ayahudi biũ mbere ya andũ
othe, akĩonanagia kuuma kũrĩ Maandĩko atĩ Jesũ nĩwe
Kristũ.

19 Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo Apolo arĩ kũu Korinitho,
Paũlũ akĩgerera njĩra ĩrĩa yatuĩkanĩirie mwena
wa rũgongo agĩthiĩ nginya Efeso. Aakinya kũu
agĩkora arutwo amwe kuo. **2** Akĩmooria atĩrĩ,
"Nĩmwamũkĩrire Roho Mũtheru rĩrĩa mwetĩkirie?" Nao
makĩmũcookeria atĩrĩ, "Aca, ithuĩ o na tũtirĩ twaigua
atĩ nĩ kũrĩ Roho Mũtheru." **3** Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ
akĩmooria atĩrĩ, "Mwakĩbatithirio ũbatithio ũrĩkũ?"
Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Twabatithirio ũbatithio
wa Johana." **4** Paũlũ akĩmeera atĩrĩ, "Ũbatithio wa
Johana warĩ ũbatithio wa kwĩrira kwa mehia. Eeraga
andũ metĩkie ũrĩa ũgũũka thuutha wake, nake nĩwe
Jesũ." **5** Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩbatithio thĩinĩ wa
rĩĩtwa rĩa Mwathani Jesũ. **6** Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ aamaigĩrĩire
moko, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra, nao makĩaria na
thiomi ingĩ na makĩratha mohoro. **7** Nao othe maarĩ ta
andũ ikũmi na eerĩ. **8** Paũlũ agĩtoonya thunagogi, na
ihinda rĩa mĩeri ĩtatũ akĩaria na ũcamba kuo, akĩgeragia
kũringĩrĩria andũ ũhoro wa ũthamaki wa Ngai. **9**
No amwe ao makĩũmia ngoro; makĩaga gwĩtĩkia na
magĩcambia Njĩra ĩyo mbere ya kĩrĩndĩ. Nĩ ũndũ ũcio
Paũlũ akĩmeherera. Akĩoya arutwo agĩthiĩ nao nyũmba

ĩrĩa yathomithagĩrio andũ ya Turano, akaaranagĩria na
andũ o mũthenya arĩ kuo. **10** Ũndũ ũyũ nĩwathiire na
mbere ihinda ta rĩa mĩaka ĩĩrĩ, o nginya Ayahudi na
Ayunani othe arĩa maatũũraga bũrũri wa Asia makĩigua
kiugo kĩa Mwathani. **11** Ngai nĩaringire ciama cia
mwanya agereire harĩ Paũlũ, **12** o nginya itambaya
na nguo iria ciahutagia mwĩrĩ wake igatwarĩrwo andũ
arĩa maarĩ arũaru, nao makahona mĩrimũ yao na
ngoma thũku ikamatiga. **13** Na rĩrĩ, Ayahudi amwe
arĩa maathiiaga makĩingataga ngoma thũku makĩgeria
kũhũthĩra rĩĩtwa rĩa Mwathani Jesũ harĩ andũ arĩa
maarĩ na ndaimono. Moigaga atĩrĩ, "Thĩinĩ wa rĩĩtwa
rĩa Jesũ, ũrĩa ũhunjagio nĩ Paũlũ, ndagwatha uume."
14 Ariũ mũgwanja a Mũyahudi wetagwo Sikeva, warĩ
mũthĩnjĩri-Ngai mũnene, nĩmekaga ũguo. **15** Mũthenya
ũmwe, ngoma thũku ĩkĩmacookeria ĩkĩmeera atĩrĩ,
"Jesũ nĩndĩmũũĩ na nĩnjũũĩ ũhoro wa Paũlũ, no inyuĩ
mũrĩ a?" **16** Hĩndĩ ĩyo mũndũ ũcio warĩ na ngoma
thũku akĩmarũgĩrĩra akĩmatooria othe. Akĩmahũũra
mũno nginya makiuma nyũmba ĩyo makĩũra marĩ njaga
makiuraga thakame. **17** Rĩrĩa Ayahudi na Ayunani
arĩa maatũũraga Efeso maamenyire ũhoro ũcio, othe
makĩiyũrwo nĩ guoya, narĩo rĩĩtwa rĩa Mwathani Jesũ
rĩgĩtũũgĩrio. **18** Andũ aingĩ a arĩa meetĩkirie makĩyumĩria
na makiumbũra waganu wao matekũhitha. **19** Andũ
aingĩ arĩa maaragũraga, magĩcookanĩrĩria mabuku mao
na makĩmacinĩra mbere ya andũ othe. Rĩrĩa maatarire
thogora wa mabuku macio, magĩkinyia durakima ngiri
mĩrongo ĩtano. **20** Kiugo kĩa Mwathani gĩkĩhunja mũno
na njĩra ĩyo na gĩkĩgĩa na hinya. **21** Thuutha wa maũndũ
macio mothe gwĩkĩka, Paũlũ agĩtua itua rĩa gũthiĩ
Jerusalemu, atuĩkanĩirie Makedonia na Akaia. Akiuga
atĩrĩ, "Ndaarĩkia gũkinya kũu, no nginya ngaacooka thiĩ
Roma." **22** Agĩtũma andũ eerĩ a arĩa maamũteithagĩrĩria,
na nĩo Timotheo na Erasito, mathiĩ Makedonia, nake
agĩikaranga kũu bũrũri wa Asia gwa kahinda kanini. **23**
Ihinda-inĩ rĩu nĩ kwagĩire na thogothogo nene ĩkoniĩ
ũhoro wa Njĩra ĩyo. **24** Mũturi wa indo cia betha wetagwo
Demeterio, ũrĩa wathondekaga tũmĩhianano twa betha
twa Aritemi, nĩatũmaga andũ arĩa maaturaga indo icio
magĩe na wonjoria mũnene. **25** Nake agĩcookanĩrĩria
andũ acio maaturaga indo icio, hamwe na aruti a wĩra
arĩa maarutaga wĩra ũhaanaine na wao, akĩmeera atĩrĩ,
"Andũ aya, inyuĩ nĩmũũĩ nĩtuonaga uumithio mũnene
kuuma kũrĩ wonjoria ũyũ. **26** Na nĩmũrona na mũkaigua
ũrĩa mũndũ ũyũ ũretwo Paũlũ aiguithĩtie na akahĩtithia
andũ aingĩ gũkũ Efeso, na makĩria bũrũri wothe wa Asia
akiugaga atĩ ngai iria ithondeketwo nĩ mũndũ ti ngai o
na hanini. **27** Ũgwati ũrĩa ũrĩ ho nĩ atĩ to wonjoria witũ
wiki ũkũmenererio, no o na hekarũ ya ngai ya mũndũ-
wa-nja ĩrĩa nene ĩĩtagwo Aritemi nĩĩkwagithio kĩene, na
ngai ĩyo ya mũndũ-wa-nja yo nyene, ĩrĩa ĩhooyagwo
bũrũri-inĩ wothe wa Asia, na thĩ yothe, nĩĩkũimwo ũkaru
wayo." **28** Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩng'ũrĩka mũno
na makĩanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ: "Aritemi wa Aefeso
nĩ mũnene!" **29** Na thuutha wa kahinda kanini itũũra
rĩu rĩkĩiyũra inegene. Andũ acio othe makĩnyiita Gayo
na Arisitariko arĩa moimĩte Makedonia na Paũlũ, nao
makĩhanyũka marĩ ngoro ĩmwe magĩtoonya nyũmba
ĩrĩa yagomanagwo nĩ ũndũ wa kuona mĩago. **30** Paũlũ
nĩendaga kwĩyumĩria mbere ya kĩrĩndĩ kĩu, no arutwo
makĩmũgiria. **31** O na anene amwe a bũrũri wa Asia arĩa
maarĩ arata a Paũlũ makĩmũtũmanĩra, makĩmũthaitha
ndakagerie gũtoonya nyũmba ĩyo yagomanagwo nĩ
ũndũ wa kuona mĩago. **32** Kĩũngano kĩu gĩkĩaga ũiguano:
Amwe maanagĩrĩra makoiga ũũ, na arĩa angĩ makoiga
ũũ. Andũ arĩa aingĩ o na matiamenyaga gĩtũmi gĩa
gũkorwo hau. **33** Ayahudi makiumĩria Alekisanda mbere
ya kĩrĩndĩ, na andũ amwe a kĩrĩndĩ kĩu makĩanĩrĩra
makĩmwĩra ũrĩa egwĩka. Nake akĩmakiria na moko
nĩgeetha eyarĩrĩrie mbere yao. **34** No rĩrĩa maamenyire
atĩ aarĩ Mũyahudi, othe makĩanĩrĩra na mũgambo
ũmwe ihinda ta rĩa mathaa meerĩ makiugaga atĩrĩ,
"Aritemi wa Aefeso nĩ mũnene!" **35** Karani wa kĩama
gĩa itũũra rĩu agĩkiria kĩrĩndĩ kĩu, agĩcooka akĩmeera
atĩrĩ: "Andũ aya a Efeso, githĩ thĩ yothe ndĩũĩ atĩ itũũra
rĩa Efeso nĩrĩo rĩene hekarũ ĩrĩa ĩtũũragwo nĩ Aritemi
ũrĩa mũnene, na mũhianano wake ũrĩa waharũrũkire
kuuma igũrũ? **36** Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ maũndũ
macio matingĩkaanĩka-rĩ, mwagĩrĩirwo nĩ gũkira, na
mũtikae gwĩka ũndũ wa ihenya. **37** Inyuĩ mwarehe
andũ aya haha, o na gũtuĩka ti kũiya maiyĩte indo cia
hekarũ, kana makaruma ngai iitũ ya mũndũ-wa-nja. **38**
Hakĩrĩ ũguo-rĩ, angĩkorwo Demeterio na andũ acio angĩ
marutaga wĩra nake marĩ na mateta igũrũ rĩa mũndũ o
wothe, maciirĩro nĩmahingũre na aciirithania marĩ ho.
No mamathitange. **39** Angĩkorwo harĩ na ũndũ ũngĩ
mũngĩenda kuuga makĩria ma ũguo, ũcio no ũciirĩirwo
kĩama-inĩ kĩa watho. **40** Ũrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ, tũrĩ ũgwati-
inĩ wa gũthitangĩrwo ngũĩ ĩno ya ũmũthĩ. Na kũrĩ ũguo
tũtingĩhota kũheana ũhoro wa thogothogo ĩno, tondũ
hatirĩ na gĩtũmi kĩa yo." **41** Aarĩkia kuuga ũguo, akĩĩra
kĩũngano kĩu gĩthiĩ, akĩniina mũcemanio.

20 Na rĩrĩ, ngũĩ ĩyo yarĩkia gũthira, Paũlũ agĩtũmanĩra
arutwo, na aarĩkia kũmomĩrĩria, akĩmoigĩra
ũhoro agĩthiĩ Makedonia. **2** Agĩtuĩkanĩria mĩena ya
kuo, akĩaragia ciugo nyingĩ cia kũũmĩrĩria andũ, na
marigĩrĩrio agĩkinya bũrũri wa Ũyunani, **3** kũrĩa
aaikarire mĩeri ĩtatũ. Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ eeharagĩria
kũhaica marikabu athiĩ Suriata, agĩtua itua gũcookera
Makedonia, tondũ Ayahudi nĩmaciirĩire kũmwĩka ũũru.
4 Paũlũ aathiire marĩ hamwe na Sopatiro mũrũ wa
Puro, mũndũ wa kuuma Berea, na Arisitariko, na
Sekundo, andũ a kuuma Thesalonike, na Gayo wa
kuuma Deribe, o hamwe na Timotheo, ningĩ na Tikiko,
na Tirofimo, andũ a kuuma bũrũri wa Asia. **5** Andũ
acio magĩthiĩ mbere magĩtweterera kũu Teroa. **6** No
ithuĩ tũkĩhaica marikabu, tũkiuma Filipi thuutha wa
Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũimbia, na
thuutha wa mĩthenya ĩtano, tũgĩkora andũ arĩa angĩ
kũu Teroa, nakuo tũgĩikara mĩthenya mũgwanja. **7**
Mũthenya wa mbere wa kiumia nĩtwagomanire hamwe
nĩguo twenyũre mũgate. Paũlũ akĩarĩria andũ, na tondũ
nĩatanyĩte gũthiĩ mũthenya ũcio warũmĩrĩire-rĩ, agĩthiĩ
na mbere kwaria nginya ũtukũ gatagatĩ. **8** Nĩ kwarĩ
na matawa maingĩ maakanaga kũu nyũmba ya igũrũ
kũrĩa twagomanĩte. **9** Nake mwanake wetagwo Eutiko
aikarĩte ndirica-inĩ, na o ũrĩa Paũlũ aathiaga na mbere
na kwaria-rĩ, noguo mwanake ũcio akĩragĩrĩria gũtoorio

nĩ toro. Rĩrĩa aakomire, akĩgũa thĩ kuuma ngoroba ya gatatũ nao mamuoya magĩkora nĩ mũkuũ. **10** Paũlũ agĩikũrũka, agĩkomera mwanake ũcio akĩmũkumbatĩria akĩmeera atĩrĩ, "Tigai kũmaka, arĩ muoyo!" **11** Agĩcooka akĩambata nyũmba ya igũrũ, akĩenyũra mũgate na akĩrĩa. Na thuutha wa kũmaarĩria nginya gũgĩkĩa-rĩ, akiuma kũu, agĩthiĩ. **12** Nao andũ makĩinũkia mwanake ũcio arĩ muoyo, na mahooreire ngoro mũno. **13** No ithuĩ tũgĩthiĩ mbere tũgĩtoonya marikabu tũgĩthiĩ nginya Aso, kũrĩa twathiire tũkĩoyaga Paũlũ. Aathondekete mũbango ũyũ mbere tondũ we athiĩte kũu magũrũ. **14** Hĩndĩ ĩrĩa aatũtũngire kũu Aso, tũkĩmũkuua na marikabu, tũgĩthiĩ nginya Mitilene. **15** Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire tũkĩhaica marikabu, tũgĩthiĩ tũgĩkinya harĩa haaringaine na Kio, na thuutha wa mũthenya ũcio tũgĩkinya Samo, naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire, tũgĩkinya Mileto. **16** Paũlũ nĩatuĩte itua rĩa gũthiĩ ahĩtũkĩte Efeso na marikabu nĩguo ndagate mahinda kũu bũrũri wa Asia, nĩ ũndũ nĩehĩkaga nĩguo kwahoteka akinye Jerusalemu, mũthenya wa Bendegothito. **17** Paũlũ arĩ kũu Mileto, agĩtũmana Efeso, agĩĩta athuuri a kanitha moke harĩ we. **18** Nao maakinya, akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ nĩ mũũĩ ũrĩa ndaatũũraga ihinda rĩrĩa rĩothe ndaaikarire na inyuĩ, kuuma o mũthenya wa mbere ũrĩa ndookire bũrũri wa Asia. **19** Nĩndatungatĩire Mwathani ndĩnyiihĩtie mũno na ndĩ na maithori, o na gũtuĩka nĩndageririo mũno nĩ ũndũ Ayahudi nĩmaathugundaga kũnjĩka ũũru. **20** Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ndirĩ ndatithia kũhunjia ũndũ o wothe ũngĩmũguna no ndĩmũrutagĩra mbere ya andũ othe na ngathiiaga o nyũmba o nyũmba. **21** Na ngoimbũrĩra Ayahudi o hamwe na Ayunani atĩ no nginya magarũrũke kũrĩ Ngai na ũndũ wa kwĩrira na magĩe na wĩtĩkio thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ. **22** "Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa kũringĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, ndĩrathiĩ Jerusalemu itekũmenya maũndũ marĩa makaangora ndĩ kũu. **23** Ũndũ ũrĩa njũũĩ tu nĩ atĩ, Roho Mũtheru nĩandaaraga atĩ matũũra-inĩ mothe, njeera na mathĩĩna nĩcio injetereire. **24** No rĩrĩ, ndirona gũtũũra muoyo kũrĩ na bata harĩ niĩ, korwo no ndĩĩkie ihenya na ndĩĩkie wĩra ũrĩa Mwathani Jesũ aaheete, na nĩguo wĩra wa kuumbũra Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa wega wa Ngai. **25** "Na rĩu nĩnjũũĩ gũtirĩ o na ũmwe thĩinĩ wanyu wa andũ arĩa ndanathiĩ ngĩhunjagĩria ũhoro wa ũthamaki ũgacooka kũnyona rĩngĩ. **26** Nĩ ũndũ ũcio, ngũmwĩra ũmũthĩ atĩ gũtirĩ thakame ya mũndũ o na ũmwe ngoorio. **27** Nĩ ũndũ niĩ ndirĩ ndatithia kũmũhunjĩria wendi wa Ngai ũrĩ wothe. **28** Mwĩmenyererei inyuĩ ene, na mũmenyerere rũũru ruothe rũrĩa Roho Mũtheru amũtuĩte arori aruo. Tuĩkai arĩithi a kanitha wa Ngai, ũrĩa aagũrire na thakame yake mwene. **29** Nĩnjũũĩ atĩ ndaarĩkia gũthiĩ, njũũi ndĩĩani nĩigooka gatagatĩ-inĩ kanyu na itigacaaĩra rũũru rũrũ. **30** O na ningĩ kuuma harĩ inyuĩ nĩgũkoimĩra andũ, na mogomie ũhoro-wa-ma nĩgeetha maguucĩrĩrie arutwo mamarũmĩrĩre. **31** Nĩ ũndũ ũcio ikaragai mwĩhũgĩte! Ririkanai atĩ ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ ndirĩ ndatigithĩria gutaara o ũmwe wanyu ũtukũ na mũthenya ngĩitaga maithori. **32** "Na rĩu ngũmũneana kũrĩ Ngai o na kũrĩ ũhoro wa wega wake, ũrĩa ũngĩhota kũmwaka wega mũrũme na mũgĩe na igai hamwe na andũ arĩa othe matheretio. **33** Niĩ ndirĩ ndacuumĩkĩra betha kana thahabu, o na kana nguo ya mũndũ o wothe. **34** Inyuĩ ene nĩmũũĩ atĩ ndaarutaga wĩra na moko makwa nĩ ũndũ wa mabata makwa niĩ mwene, na mabata ma andũ arĩa ndakoragwo nao. **35** Maũndũ-inĩ marĩa mothe ndeekire, nĩndamuonirie atĩ no nginya tũteithagie andũ arĩa matarĩ hinya, na ũndũ wa kũruta wĩra mũritũ ta ũcio, tũkĩririkanaga ciugo iria ciaririo nĩ Mwathani Jesũ we mwene rĩrĩa oigire atĩrĩ, 'Kũheana nĩ kũrĩ irathimo nyingĩ gũkĩra kũheo.'" **36** Aarĩkia kuuga ũguo, agĩturia ndu hamwe nao othe makĩhooya. **37** Nao othe makĩrĩra makĩmũhĩmbagĩria na makĩmũmumunya. **38** Ũndũ ũrĩa wamekĩrire kĩeha mũno makĩria, nĩ ũrĩa aameerire atĩ matigacooka kũmuona ũthiũ rĩngĩ. Magĩcooka makĩmumagaria nginya marikabu-inĩ.

21 Na rĩrĩ, thuutha wa gwĩtigithũkania nao, tũkĩhaica marikabu tũgĩthiĩ tũrũngĩrĩirie tũgĩkinya Kosi. Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire tũgĩkinya Rodo, na twoima kũu tũgĩthiĩ nginya Patara. **2** Tũgĩkora marikabu yaringaga ĩthiĩ Foinike, na ithuĩ tũkĩmĩhaica tũgĩthiĩ. **3** Na rĩrĩa tuonire Kuporo, tũkĩhĩtũkĩra mwena wa gũthini wakuo, tũgĩthiĩ nginya Suriata. Tũgĩkinya Turo, kũrĩa marikabu iitũ yarutagĩrwo mĩrigo ĩrĩa yarĩ nayo. **4** Tũgĩkora arutwo kuo, na tũgĩĩkara nao mĩthenya mũgwanja. Nao arutwo acio na ũndũ wa kũmenyithio nĩ Roho Mũtheru magĩthaitha Paũlũ ndagathiĩ Jerusalemu. **5** No ihinda riitũ rĩathira, tũkiuma kũu, tũgĩthiĩ na mbere na rũgendo rwitũ. Arutwo othe, hamwe na atumia ao na ciana ciao, magĩtuumagaria, magĩtũkinyia nja ya itũũra, na tũrĩ hau hũgũrũrũ-inĩ cia iria, tũgĩturia ndu, tũkĩhooya Ngai. **6** Twaarĩkia kuganĩra ũhoro, tũkĩhaica marikabu, nao makĩinũka. **7** Twoima Turo, tũgĩthiĩ na mbere na rũgendo rwitũ, tũgĩkinya Putolemai, tũkĩgeithia ariũ na aarĩ a Ithe witũ kuo na tũgĩikarania nao mũthenya ũmwe. **8** Mũthenya ũyũ ũngĩ tũkiuma kuo, tũgĩthiĩ, tũgĩkinya Kaisarea, na tũgĩikara mũciĩ kwa Filipu ũrĩa warĩ mũhunjia ũmwe wa arĩa Mũgwanja. **9** Nake nĩarĩ na airĩtu aake ana matarĩ ahiku, nao nĩmarathaga mohoro. **10** Na thuutha wa gũkorwo kuo matukũ maingĩ-rĩ, gũgĩũka mũnabii wetagwo Agabo oimĩte Judea. **11** Rĩrĩa aakinyire harĩ ithuĩ, akĩoya mũcibi wa Paũlũ, akĩwĩĩoha moko na magũrũ, akiuga atĩrĩ, "Roho Mũtheru aroiga atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Ayahudi a Jerusalemu marĩoha mwene mũcibi ũyũ, na macooke mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.'" **12** Hĩndĩ ĩrĩa twaiguire ũguo, ithuĩ na andũ arĩa angĩ maarĩ ho tũgĩthaitha Paũlũ ndakae kwambata Jerusalemu. **13** Hĩndĩ ĩyo Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ kĩratũma mũrĩre, na mũkanjũraga ngoro? To kuohwo gwiki ndĩĩhaarĩirie, no nĩndĩhaarĩirie o na gũkua ndĩ kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩa Mwathani Jesũ." **14** Hĩndĩ ĩrĩa aaregire kũigua ũrĩa twamwĩraga-rĩ, tũgĩtigana nake tũkiuga atĩrĩ, "Wendo wa Mwathani ũrohinga." **15** Thuutha wa ũguo, tũkĩĩhaarĩria tũkĩambata Jerusalemu. **16** Arutwo amwe a kuuma Kaisarea magĩthiĩ hamwe na ithuĩ, na magĩtũtwara kwa mũndũ wetagwo Mũnasoni, tũgaikare kuo. Aarĩ mũndũ woimĩte Kuporo, na aarĩ ũmwe wa arutwo arĩa a mbere. **17** Hĩndĩ ĩrĩa twakinyire Jerusalemu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtwamũkĩra na gĩkeno. **18** Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ, na andũ arĩa twarĩ

nao tũgĩthiĩ kuona Jakubu, nao athuuri othe maarĩ ho.
19 Nake Paũlũ akĩmageithia na akĩmeera ũrĩa wothe
Ngai eekĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire ũtungata-inĩ wake.
20 Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩgooca Ngai. Magĩcooka
makĩĩra Paũlũ atĩrĩ, "Mũrũ wa ithe witũ, nĩwonete ũrĩa
Ayahudi ngiri nyingĩ metĩkĩtie, na othe marĩ na kĩyo
gĩa kũhingia watho. **21** Nao nĩmamenyithĩtio atĩ nĩ
ũrutaga Ayahudi othe arĩa matũũranagia na andũ-a-
Ndũrĩrĩ atĩ magarũrũke matigane na watho wa Musa,
ũkĩmeeraga matikaruithie ciana ciao na matigaikare
kũringana na mĩtugo iitũ. **22** Tũgwĩka atĩa? Hatirĩ
ngaanja nĩmekũigua atĩ nĩũũkĩte. **23** Nĩ ũndũ ũcio ĩka
ũrĩa tũgũkwĩra. Tũrĩ na andũ ana mehĩtĩte mwĩhĩtwa.
24 Thiĩ na andũ aya, ũgwatanĩre nao igongona-inĩ rĩao
rĩa gwĩtheria, na ũmarĩhĩre mahũthĩro mao, nĩgeetha
menjwo mĩtwe. Hĩndĩ ĩyo andũ othe nĩmekũmenya atĩ
ũhoro ũrĩa maiguĩte ũgũkoniĩ ti wa ma, no atĩ wee mwene
nĩwathĩkĩire watho. **25** Ha ũhoro wa andũ-a-Ndũrĩrĩ
arĩa metĩkĩtie-rĩ, nĩtwamandĩkĩire, tũkĩmamenyithia
itua riitũ, atĩ o metheeme kũrĩa irio iria irutĩirwo
mĩhianano, na thakame, na nyama cia nyamũ cia
gũitwo, o na ũmaraya." **26** Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ
agĩthiĩ na andũ acio, na agĩĩtheria hamwe nao. Agĩcooka
agĩthiĩ hekarũ-inĩ akamenyithanie rĩrĩa mĩthenya ya
gwĩtheria ĩkaarĩka, na o ũmwe wao arutĩrwo igongona.
27 Rĩrĩa matukũ macio mũgwanja maakuhĩrĩirie gũthira-
rĩ, Ayahudi amwe moimĩte bũrũri wa Asia makĩona
Paũlũ hekarũ-inĩ. Magĩthogotha kĩrĩndĩ gĩothe na
makĩmũnyiita, **28** makĩanagĩrĩra atĩrĩ, "Andũ a Isiraeli,
tũteithiei! Mũndũ ũyũ nĩ we ũrutaga andũ kũndũ guothe
ũhoro wa gũũkĩrĩra andũ aitũ, na watho witũ, na handũ
haha. Na hamwe na ũguo-rĩ, nĩarehete Ayunani hekarũ-
inĩ, agathaahia handũ haha hatheru." **29** (Nĩmonete
Tirofimo ũrĩa Mũefeso marĩ na Paũlũ kũu itũũra-inĩ, no
magĩĩciiria atĩ Paũlũ nĩamũtoonyetie hekarũ-inĩ.) **30**
Narĩo itũũra rĩothe rĩkĩambũrũrũka nao andũ magĩũka
mahanyũkĩte moimĩte mĩena yothe. Makĩnyiita Paũlũ,
makĩmũguucũrũria makĩmũruta hekarũ, na o hĩndĩ
ĩyo ihingo ikĩhingwo. **31** Na rĩrĩ, rĩrĩa maageragia
kũmũũraga ũhoro ũgĩkinya harĩ mũnene wa mbũtũ
ya thigari cia Roma atĩ itũũra rĩothe rĩa Jerusalemu
rĩarĩ na ngũĩ. **32** Nake o rĩmwe akĩoya anene na thigari
magĩikũrũka harĩ kĩrĩndĩ mateng'erete. Rĩrĩa andũ acio
maarutaga ngũĩ moonire mũnene ũcio na thigari ciake
magĩtiga kũhũũra Paũlũ. **33** Mũnene ũcio wa thigari
agĩũka akĩmũnyiita na agĩathana ohwo na mĩnyororo
ĩĩrĩ. Agĩcooka akĩũria aarĩ ũ na nĩ atĩa ekĩte. **34** Andũ
amwe thĩinĩ wa kĩrĩndĩ maanagĩrĩra makoiga ũũ na arĩa
angĩ makoiga ũũ; na tondũ mũnene ũcio wa thigari
ndangĩamenyire ma ya ũhoro nĩ ũndũ wa mbugĩrĩrio,
agĩathana Paũlũ ahingĩrwo nyũmba ya thigari. **35** Hĩndĩ
ĩrĩa Paũlũ aakinyire ngathĩ-inĩ kĩrĩndĩ kĩu gĩgĩthũka
mũno o nginya Paũlũ agĩkuuo nĩ thigari. **36** Kĩrĩndĩ
kĩrĩa kĩamuumĩte thuutha kĩanagĩrĩra gĩkoiga atĩrĩ,
"Mweheriei!" **37** Rĩrĩa thigari ciarĩ o hakuhĩ gũtoonyia
Paũlũ nyũmba ya thigari-rĩ, akĩũria mũnene wacio
atĩrĩ, "Nĩũkũnjĩtĩkĩria ngwĩre ũndũ?" Nake mũnene ũcio
akĩmũũria atĩrĩ, "Wee anga nĩwaragia Kĩyunani? **38**
Githĩ we tiwe Mũmisiri ũrĩa wambĩrĩirie ngũĩ hĩndĩ
ĩmwe, na ũgĩtongoria itoi ngiri inya, mũkiumagara nacio
mũgĩthiĩ werũ-inĩ?" **39** Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Niĩ
ndĩ Mũyahudi wa kuuma Tariso, bũrũri wa Kilikia, na
itũũra rĩrĩa ndaciarĩirwo rĩrĩ igweta. Ndagũthaitha, reke
njarĩrie andũ aya." **40** Paũlũ aarĩkia kũheo rũũtha nĩ
mũnene ũcio wa thigari, akĩrũgama ngathĩ-inĩ agĩkiria
kĩrĩndĩ kĩu na moko. Rĩrĩa kĩrĩndĩ gĩakirire, agĩkĩarĩria
na rũthiomi rwa Kĩhibirania. Agĩkĩĩra atĩrĩ:

22 "Ariũ a Baba, o na inyuĩ maithe makwa, thikĩrĩriai
ngĩĩyarĩrĩria." **2** Rĩrĩa maaiguire akĩmaarĩria na
rũthiomi rwa Kĩhibirania-rĩ, magĩkira ki. Hĩndĩ ĩyo Paũlũ
akiuga atĩrĩ, **3** "Niĩ ndĩ Mũyahudi, wa gũciarĩrwo Tariso
itũũra rĩa bũrũri wa Kilikia, no ndaarereirwo itũũra-
inĩ rĩĩrĩ. Nĩndathomithirio wega nĩ Gamalieli ũhoro wa
watho wa maithe maitũ, na ndaarĩ na kĩyo kĩa maũndũ
ma Ngai o ta ũrĩa inyuĩ inyuothe mũtariĩ ũmũthĩ. **4**
Nĩndanyariiraga arũmĩrĩri a Njĩra ĩno o nginya magakua
na nganyiita arũme na andũ-a-nja ngamaikia njeera,
5 o ta ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na Kĩama
gĩothe gĩa athuuri o nao mangĩheana ũira ũcio. O na
nĩmaheire marũa ndwarĩre andũ ao kũu Dameski, na niĩ
ngĩthiĩ kuo nganyiite andũ acio ndĩmarehe Jerusalemu
nĩguo maherithio. **6** "Ta thaa thita ndĩ hakuhĩ gũkinya
Dameski-rĩ, o rĩmwe gũkĩgĩa ũtheri mũnene woimire
igũrũ, naguo ũkĩnjarĩra mĩena yothe. **7** Ngĩgwa thĩ, na
ngĩigua mũgambo mũnene ũkĩnjarĩria, ũkĩnjĩĩra atĩrĩ,
'Saũlũ! Saũlũ! Ũũnyariiraga nĩkĩ?' **8** "Na niĩ ngĩũria atĩrĩ,
'Wee nĩ we ũ, Mwathani?' "Nake akĩnjookeria atĩrĩ, 'Nĩ
niĩ Jesũ wa Nazarethi, ũrĩa ũranyariira.' **9** Nao andũ arĩa
twarĩ nao nĩmoonire ũtheri ũcio, no matiataũkĩirwo nĩ
mũgambo wa ũcio wanjaragĩria. **10** "Na niĩ ngĩũria atĩrĩ,
'Mwathani ngwĩka atĩa?' "Nake Mwathani akĩnjĩĩra atĩrĩ,
'Ũkĩra ũtoonye Dameski. Kũu nĩkuo ũrĩĩrĩrwo maũndũ
marĩa mothe wathĩrĩirwo gwĩka.' **11** Na rĩrĩ, andũ arĩa
twarĩ nao makĩĩnyiita guoko makĩndwara Dameski,
tondũ ũkengu wa ũtheri ũcio nĩwanduĩte mũtumumu.
12 "Mũndũ wetagwo Anania nĩookire kũnyona, na aarĩ
mũndũ weamũrĩire Ngai na ũndũ wa kũrũmia watho,
na nĩaheetwo gĩtĩĩo nĩ Ayahudi othe arĩa maatũũraga
kũu. **13** Agĩũka na akĩrũgama hakuhĩ na niĩ akĩnjĩĩra
atĩrĩ, 'Mũrũ wa ithe witũ Saũlũ, cooka kuona!' Na hĩndĩ
o ro ĩyo ngĩhota kũmuona. **14** "Agĩcooka akĩnjĩĩra atĩrĩ,
'Ngai wa maithe maitũ nĩagũthuurĩte nĩguo ũmenye
wendi wake na wone Ũrĩa Mũthingu, o na ũigue ciugo
kuuma kanua gake. **15** Nĩũgũtuĩka mũira wake kũrĩ andũ
othe wa kũmoimbũrĩra ũrĩa wonete na ũrĩa ũiguĩte.
16 Rĩu nĩ kĩĩ wetereire? Ũkĩra, ũbatithio na ũthambio
mehia maku, ũgĩkayagĩra rĩĩtwa rĩake.' **17** "Hĩndĩ
ĩrĩa ndaacookire Jerusalemu, ndĩ hekarũ-inĩ ngĩhooya
nĩndagĩire na iringi, **18** ngĩkĩona Mwathani akĩaria,
nake akĩnjĩĩra atĩrĩ, 'Ũkĩra narua uume Jerusalemu,
tondũ matiigwĩtĩkĩra kumbũrĩrwo ũhoro wakwa nĩwe.'
19 "Na niĩ ngĩcookia atĩrĩ, 'Mwathani, andũ aya nĩmooĩ
atĩ ndoimaga thunagogi ĩmwe ngathiĩ ĩrĩa ĩngĩ nĩguo
nyiitithie na hũũre andũ arĩa magwĩtĩkĩtie. **20** Na rĩrĩa
Stefano mũira waku aaitirwo thakame, ndaarũngiĩ
ho ngĩĩtĩkĩra ũndũ ũcio wĩkwo, na ngaikaria nguo cia
andũ arĩa maamũũragire.' **21** "Nake Mwathani akĩnjĩĩra
atĩrĩ, 'Thiĩ, tondũ nĩngũgũtũma kũndũ kũraya kwa
andũ-a-Ndũrĩrĩ.'" **22** Kĩrĩndĩ kĩu gĩgĩthikĩrĩria Paũlũ o

nginya rĩrĩa oigire ũguo. Hĩndĩ ĩyo gĩkĩaria na mũgambo
mũnene kĩanĩrĩire, atĩrĩ, "Mweheriei thĩ! Ndagĩrĩirwo
nĩgũtũũra muoyo!" **23** Na rĩrĩa kĩanagĩrĩra gĩgĩteaga
nguo ciakĩo na gĩkĩũmbũraga rũkũngũ, **24** mũnene ũcio
wa mbũtũ agĩathana Paũlũ aingĩrio nyũmba ya thigari.
Ningĩ agĩathana atĩ Paũlũ ahũũrwo iboko na orio ciũria
nĩguo kũmenyeke kĩrĩa gĩatũmaga andũ mamugĩrĩrie
ũguo. **25** Na rĩrĩa maamũkomagia mamũhũũre-rĩ, Paũlũ
akĩũria mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe warũngiĩ
hau atĩrĩ, "Watho nĩwĩtĩkĩrĩtie mũhũũre raiya wa Roma
na kĩboko atanyiitĩkanĩte na ihĩtia?" **26** Rĩrĩa mũnene
ũcio wa thigari igana rĩmwe aaiguire ũguo, agĩthiĩ
kũrĩ mũnene wa mbũtũ, akĩmũhe ũhoro ũcio. Nake
akĩmũũria atĩrĩ, "Rĩu ũgwĩka atĩa? Mũndũ ũyũ nĩ raiya
wa Roma." **27** Mũnene ũcio wa mbũtũ agĩthiĩ kũrĩ
Paũlũ, akĩmũũria atĩrĩ, "Ta njĩĩra atĩrĩ, wee ũrĩ raiya
wa Roma?" Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ĩĩ, ndĩ raiya
wa Roma." **28** Nake mũnene ũcio wa mbũtũ akĩmwĩra
atĩrĩ, "Ndarĩhire thogora mũnene nĩgeetha nduĩke
raiya wa Roma." Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "No
niĩ ndaaciarirwo ndĩ raiya wa Roma." **29** Nao andũ
arĩa meendaga kũmũũria ciũria magĩtigana nake o
rĩmwe. Mũnene ũcio wa mbũtũ we mwene akĩmaka
aamenya atĩ nĩoheete Paũlũ na mĩnyororo, na aarĩ
raiya wa Roma. **30** Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩrĩire,
nĩgũkorwo mũnene ũcio wa mbũtũ nĩeendaga kũmenya
wega kĩrĩa Ayahudi maathitangagĩra Paũlũ, akĩmuohora
na agĩathana athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri
othe a Kĩama magomane. Agĩcooka akĩrehe Paũlũ, na
akĩmũrũgamia mbere yao.

23 Nake Paũlũ agĩkũũrĩra athuuri a Kĩama kĩu
maitho akĩmeera atĩrĩ, "Ariũ a Baba, nĩndungatĩire
Ngai ndĩ na thamiri ĩtarĩ ũcuuke nginya mũthenya
wa ũmũthĩ." **2** Nake Anania mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũnene, agĩatha andũ arĩa maarũgamĩte hakuhĩ na
Paũlũ mamũringe kanua. **3** Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akĩmwĩra
atĩrĩ, "Wee rũthingo rũrũ rũhakĩtwo mũnyũ mwerũ, we
nĩwe ũkũringwo nĩ Ngai! Ũikarĩte hau ũnduĩre ciira
kũringana na watho, no wee ũkaregana na watho,
ũgaathana atĩ ningwo!" **4** Nao andũ arĩa maarũgamĩte
hakuhĩ na Paũlũ makĩmũũria atĩrĩ, "Anga nĩũkũũmĩrĩria
kũruma mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene?" **5** Nake Paũlũ
akĩmacookeria atĩrĩ, "Ariũ a Baba, ndikũmenyete atĩ
ũcio nĩwe mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene; nĩgũkorwo
nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: 'Ndũkanaarie ũũru igũrũ rĩa
mũnene wa andũ anyu.'" **6** Na rĩrĩ, Paũlũ aamenya
atĩ amwe ao maarĩ Asadukai, na arĩa angĩ Afarisai,
akĩanĩrĩra Kĩama-inĩ kĩu, akiuga atĩrĩ, "Ariũ a Baba, niĩ
ndĩ Mũfarisai, na njiarĩtwo nĩ Mũfarisai. Ndĩraciirithio
nĩ ũndũ wa kĩĩrĩgĩrĩro gĩakwa gĩa kũriũkio kwa arĩa
akuũ." **7** Rĩrĩa oigire ũguo, gũkĩgĩa na ngarari gatagatĩ ka
Afarisai na Asadukai, nakĩo kĩũngano kĩu gĩkĩamũkana.
8 (Asadukai moigaga gũtirĩ ũriũkio, na gũtirĩ araika, o
na kana maroho, no Afarisai nĩmetĩkĩtie maũndũ macio
mothe.) **9** Gũkĩgĩa na ngũĩ nene, nao arutani a watho
amwe arĩa maarĩ Afarisai makĩrũgama na makĩaria
megũmĩire mũno, makiuga atĩrĩ, "Ithuĩ tũtirona ũũru
wa mũndũ ũyũ. Ĩ kũngĩkorwo nĩ roho kana mũraika
ũmwarĩirie?" **10** Nacio ngarari ikĩneneha mũno, o
nginya mũnene wa mbũtũ akĩigua guoya nĩkuona ta
Paũlũ angĩtarũrangwo tũcunjĩ nĩo. Agĩatha mbũtũ
cia thigari ciikũrũke, imweherie harĩo na hinya, na
imũtware nyũmba ya thigari. **11** Ũtukũ ũrĩa warũmĩrĩire,
Mwathani akĩrũgama hakuhĩ na Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Wĩyũmĩrĩrie! O ũguo ũheanĩte ũhoro wakwa gũkũ
Jerusalemu, noguo ũkaũheana kũu Roma." **12** Rũciinĩ
rũrũ rũngĩ, Ayahudi makĩgĩa na ndundu na makĩĩhĩta
mwĩhĩtwa matikaarĩe kana manyue matooragĩte Paũlũ.
13 Andũ arĩa maathugundĩte ndundu ĩyo maarĩ makĩria
ya mĩrongo ĩna. **14** Magĩthiĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa
anene na athuuri makĩmeera atĩrĩ, "Ithuĩ nĩtwĩhĩtĩte
mwĩhĩtwa wa kwaga kũrĩa kĩndũ kana kũnyua nginya
tũũrage Paũlũ. **15** Na rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ hamwe na Kĩama
gĩa Athuuri ũriai mũnene wa mbũtũ amũrehe mbere
yanyu, mwĩtuĩte ta mũrenda gũtuĩria wega ũhoro wa
ciira wake. Ithuĩ nĩtwĩhaarĩirie kũmũũraga atanakinya
haha." **16** No rĩrĩa mwanake wa mwarĩ wa nyina na
Paũlũ aaiguire ũhoro wa ithugunda rĩu, agĩthiĩ nyũmba
ya thigari akĩĩra Paũlũ. **17** Hĩndĩ ĩyo Paũlũ agĩĩta
ũmwe wa anene a thigari igana rĩmwe, akĩmwĩra atĩrĩ,
"Twara mwanake ũyũ kũrĩ mũnene wa mbũtũ; arĩ na
ũndũ arenda kũmwĩra." **18** Nĩ ũndũ ũcio mũnene ũcio
akĩmuoya, akĩmũtwara kũrĩ mũnene wa mbũtũ. Mũnene
ũcio wa thigari igana rĩmwe akĩmwĩra atĩrĩ, "Paũlũ,
ũrĩa muohe nĩandũmanĩire anjĩĩra ndeehe mwanake
ũyũ kũrĩ we tondũ arĩ na ũndũ arenda gũkwĩra." **19**
Mũnene ũcio wa mbũtũ akĩnyiita mwanake ũcio guoko,
akĩmũtwara keeheri-inĩ, akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ atĩa ũrenda
kũnjĩĩra?" **20** Nake mwanake ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ,
"Ayahudi nĩmaiguanĩire makũũrie ũmarehere Paũlũ
nĩguo arũgame mbere ya kĩama rũciũ, metuĩte ta
marenda gũtuĩria ũhoro wake wega. **21** Ndũgetĩkĩre
ũguo marenda, tondũ andũ makĩria ya mĩrongo ĩna
ao mamuoheirie njĩra-inĩ. Nĩmehĩtĩte mwĩhĩtwa wa
kwaga kũrĩa kana kũnyua nginya mamũũrage. Na rĩrĩ,
nĩmehaarĩirie, metereire wĩtĩkĩre ihooya rĩao." **22** Nake
mũnene ũcio wa mbũtũ akĩĩra mwanake ũcio athiĩ, na
akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndũkeere mũndũ o na
ũrĩkũ atĩ nĩũnginyĩirie ũhoro ũcio." **23** Mũnene ũcio
wa mbũtũ agĩcooka agĩĩta anene aake eerĩ a thigari
igana rĩmwe akĩmaatha atĩrĩ, "Haarĩriai gĩkundi gĩa
thigari magana meerĩ, na thigari mĩrongo mũgwanja
iria ithiiaga ihaicĩte mbarathi, na thigari magana meerĩ
iria ithiiaga ikuuĩte matimũ, nĩguo mathiĩ Kaisarea thaa
ithatũ cia ũtukũ. **24** Na ningĩ mũhaarĩrie mbarathi
cia gũkuua Paũlũ atwarwo kũrĩ Felike ũrĩa barũthi
hatarĩ na ũgwati." **25** Agĩcooka akĩandika marũa ũũ:
26 Nĩ niĩ Kilaudio Lisia, Kũrĩ mũgaathe Barũthi Felike:
Nĩndakũgeithia. **27** Mũndũ ũyũ aranyiitĩtwo nĩ Ayahudi
na mararĩ hakuhĩ kũmũũraga, no ndĩrathiĩ na thigari
ciakwa ndĩramũthara, nĩgũkorwo nĩndĩramenyete atĩ
nĩ raiya wa Roma. **28** Nĩndĩrendaga kũmenya kĩrĩa
maramũthitangagĩra, na nĩ ũndũ ũcio ndĩramũtwara
Kĩama-inĩ kĩao. **29** Ndĩrakora atĩ athitangĩirwo maũndũ
makoniĩ watho wao, no hatirarĩ ũndũ acuukĩirwo
ũngĩratũmire atuĩrwo kũũragwo kana kuohwo. **30**
Rĩrĩa ndĩramenyithirio atĩ kũraarĩ na ithugunda rĩa
kũũraga mũndũ ũcio, ndĩramũtũma kũrĩ we o hĩndĩ
ĩyo. Ndĩracooka ndĩraatha andũ acio mamũthitangĩte

makũrehere thitango ĩrĩa mamũthitangĩire. **31** Nĩ ũndũ
ũcio thigari ikĩoya Paũlũ ũtukũ o ta ũrĩa ciaathĩtwo,
ikĩmũtwara o nginya Antipatiri. **32** Naguo mũthenya ũyũ
ũngĩ igĩtiga thigari iria ciathiiaga ihaicĩte mbarathi ithĩĩ
nake, nacio igĩcooka nyũmba ciao. **33** Thigari icio cia
mbarathi ciakinya Kaisarea, ikĩnengera barũthi marũa
na ikĩneana Paũlũ kũrĩ we. **34** Nake barũthi aathoma
marũa, akĩũria kũrĩa Paũlũ oimĩte. Rĩrĩa aamenyire
atĩ oimĩte Kilikia, **35** akĩmwĩra atĩrĩ, "Ngaathikĩrĩria
ciira waku andũ arĩa magũthitangĩte mooka." Agĩcooka
agĩathana Paũlũ aikare arangĩrĩtwo kũu nyũmba-inĩ ya
ũthamaki ya Herode.

24 Na rĩrĩ, thuutha wa mĩthenya ĩtano, Anania,
mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩikũrũka agĩthiĩ
Kaisarea marĩ na athuuri amwe na wakiri wetagwo
Teritulo, na makĩrehe thitango ciao cia gũũkĩrĩra Paũlũ
kũrĩ barũthi. **2** Rĩrĩa Paũlũ eetirwo thĩinĩ, Teritulo
akĩambĩrĩria kũmũthitanga mbere ya Felike, akiuga
atĩrĩ: "Nĩtũkeneire ihinda iraaya rĩa thayũ tũrĩ rungu
rwaku, na ũũgĩ waku wa kuona na kabere nĩũgarũrĩte
maũndũ marĩa mooru magatuĩka mega bũrũri-inĩ ũyũ.
3 Kũndũ guothe na maũndũ-inĩ mothe, wee mũgaathe
Felike, nĩtwamũkĩrĩte ũndũ ũyũ tũrĩ na ngaatho nene.
4 No nĩgeetha ndigakũnogie makĩria, nĩngũkũũria
na gĩtĩĩo ũtũthikĩrĩrie hanini. **5** "Nĩtuonete mũndũ
ũyũ arĩ mũndũ wa kũrehe thĩĩna, na nĩarehete ngũĩ
gatagatĩ-inĩ ka Ayahudi kũndũ guothe thĩinĩ wa thĩ. We
nĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩrĩa gĩĩtagwo Anazari, **6**
na ningĩ nĩageragia gũthaahia hekarũ; nĩ ũndũ ũcio
tũkĩmũnyiita. (Na nĩtũngĩamũtuĩrĩire kũringana na
watho witũ. **7** No Lisia, mũnene ũcio wa mbũtũ agĩũka
akĩmũruta moko-inĩ maitũ na hinya akĩmweheria, na
agĩathana athitangi aake moke kũrĩ wee.) **8** Wee mwene
wamũũrangia nĩũkũmenya ma ya ũhoro ũyũ wothe
tũmũthitangĩire." **9** Nao Ayahudi makĩnyiitanĩra na
thitango ĩyo, makiuga atĩ maũndũ macio maarĩ ma ma.
10 Rĩrĩa barũthi aaheneirie Paũlũ na moko aarie-rĩ,
Paũlũ oigire atĩrĩ, "Nĩnjũũĩ atĩ nĩũkoretwo ũrĩ mũtui
ciira wa rũrĩrĩ rũrũ ihinda rĩa mĩaka mĩingĩ, nĩ ũndũ
ũcio nĩngwĩyarĩrĩria ngenete. **11** Nĩ ũndũ mũhũthũ
harĩwe kũmenya atĩ ti makĩria ma mĩthenya ikũmi na
ĩĩrĩ ĩthirĩte kuuma ndambata Jerusalemu kũhooya Ngai.
12 Andũ arĩa maathitangĩte matianyonire ngĩkararania
na mũndũ o na ũrĩkũ hekarũ-inĩ, kana ngĩtũma kĩrĩndĩ
kĩgĩe na ngũĩ thunagogi-inĩ, o na kana handũ hangĩ o
hothe itũũra-inĩ. **13** Na matingĩhota kuonania ihooto
harĩwe cia thitango icio maathitangĩire. **14** No rĩrĩ,
nĩngwĩtĩkĩra atĩ nĩhooyaga Ngai wa maithe maitũ ndĩ
mũrũmĩrĩri wa Njĩra ĩyo, o ĩyo metaga ya gĩkundi
kĩa nyamũkano. Niĩ nĩnjĩtĩkĩtie maũndũ mothe marĩa
megĩĩ Watho na marĩa mandĩkĩtwo mabuku-inĩ ma
Anabii, **15** na ndĩ na kĩĩrĩgĩrĩro thĩinĩ wa Ngai o ta kĩrĩa
andũ aya marĩ nakĩo, atĩ nĩgũgakorwo na kũriũka kwa
andũ arĩa athingu na arĩa aaganu. **16** Nĩ ũndũ ũcio
nĩndĩĩrutanagĩria hĩndĩ ciothe kũiga thamiri yakwa
ĩtarĩ na ũcuuke mbere ya Ngai na mbere ya andũ. **17**
"Thuutha wa gũkorwo itarĩ kuo mĩaka mĩingĩ, nĩndokire
Jerusalemu nĩgeetha ndeehere andũ akwa iheo nĩ ũndũ
wa athĩĩni na ndute maruta nĩ ũndũ wa Ngai. **18** Na
rĩrĩa ndarũmbũyanagia na maũndũ macio nĩmangorire
kũu hekarũ-inĩ ndĩtheretie. Gũtiarĩ na gĩkundi kĩa andũ
ndaarĩ na kĩo, o na kana ngĩkorwo ngĩruta thĩĩna. **19** No
nĩ kũrĩ Ayahudi a kuuma bũrũri wa Asia arĩa magĩrĩirwo
nĩgũkorwo marĩ haha mbere yaku na maathitange
angĩkorwo nĩ marĩ ũndũ mangĩnjuukĩra. **20** Akorwo ti
ũguo, aya marĩ haha nĩmagĩrĩirwo moige ihĩtia rĩrĩa
maanyonire narĩo rĩrĩa ndaarũgamire mbere ya Kĩama,
21 tiga ũkorirwo nĩ ũndũ ũyũ ũmwe ndanĩrĩire rĩrĩa
ndaarũngiĩ mbere yao ngiuga atĩrĩ: 'Ũmũthĩ ndũgamĩte
mbere yanyu njiirithio nĩ ũndũ nĩnjĩrĩgĩrĩire ũhoro
wa kũriũka kwa arĩa akuũ.'" **22** Nake Felike, nĩ ũndũ
nĩamenyete wega ũhoro wa Njĩra ĩyo, agĩtĩĩria ciira.
Akiuga atĩrĩ, "Hĩndĩ ĩrĩa Lisia, ũcio mũnene wa mbũtũ
agooka-rĩ, nĩguo ngaatua ciira waku." **23** Agĩatha
mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe aige Paũlũ arĩ
mũrangĩre, no amũhe wĩyathi mũnini na etĩkĩrie arata
aake marũmbũiye mabata make. **24** Na rĩrĩ, thuutha wa
mĩthenya mĩnini, Felike agĩũka marĩ na mũtumia wake
Dirusila, ũrĩa warĩ Mũyahudi mũtumia. Agĩtũmanĩra
Paũlũ, na akĩmũthikĩrĩria akĩaria ũhoro wa wĩtĩkio
thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. **25** Rĩrĩa Paũlũ aaragia ũhoro
wa ũthingu, na wa kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, o
na wa ciira ũrĩa ũgooka, Felike akĩigua etigĩra, akiuga
atĩrĩ, "Nĩ ũguo! Rĩu no ũthiĩ. Rĩrĩa ndĩrĩgĩa na ihinda
rĩagĩrĩire, nĩndĩgũtũmanĩra ũũke." **26** Ihinda-inĩ o rĩu
no ehokaga atĩ Paũlũ nĩangĩamũheire ihaki, na nĩ ũndũ
ũcio nĩaikaraga akĩmũtũmanagĩra, akaaria nake. **27**
Hĩndĩ ĩrĩa mĩaka ĩĩrĩ yathirire-rĩ, Porikio Fesito agĩcooka
ithenya rĩa Felike, no tondũ Felike nĩendaga gũkenia
Ayahudi, agĩtiga Paũlũ njeera.

25 Na rĩrĩ, mĩthenya ĩtatũ yathira thuutha wa
Fesito gũkinya kũu bũrũri-inĩ, akiuma Kaisarea
akĩambata agĩthiĩ Jerusalemu. **2** Nao athĩnjĩri-Ngai
arĩa anene na atongoria a Ayahudi magĩũka harĩ we,
makĩmwĩra maũndũ marĩa Paũlũ aathitangĩirwo. **3**
Nĩmahĩkire gũthaitha Fesito atĩ nĩ ũndũ wa wega wake
kũrĩ o etĩkĩre Paũlũ atwarwo Jerusalemu, nĩgũkorwo
nĩmahaaragĩria kũmuoheria njĩra-inĩ mamũũrage. **4**
Nake Fesito akĩmacookeria atĩrĩ, "Paũlũ ahingĩirwo
Kaisarea, na niĩ nĩngũcooka kuo o narua. **5** Tondũ ũcio
no tũthiĩ na atongoria amwe anyu nĩgeetha mathiĩ
magathitangĩre mũndũ ũcio kuo, angĩkorwo nĩ harĩ
ũndũ mũũru ekĩte." **6** Thuutha wa gũikarania nao kũu
ihinda ta rĩa mĩthenya ĩnana kana ikũmi, agĩikũrũka,
agĩthiĩ Kaisarea, na mũthenya ũyũ ũngĩ akĩgomithania
igooti, na agĩathana Paũlũ areehwo mbere yake. **7**
Rĩrĩa Paũlũ aakinyire, Ayahudi arĩa maikũrũkĩte kuuma
Jerusalemu makĩmũrigiicĩria, na makĩmũthitangĩra
maũndũ maingĩ mooru, marĩa matangĩahotire kuonania
atĩ nĩ ma ma. **8** Nake Paũlũ akĩĩyarĩrĩria, akiuga atĩrĩ:
"Niĩ ndirĩ ũndũ njĩkĩte ũreganĩte na watho wa Ayahudi, o
na kana wa hekarũ o na kana wa Kaisari." **9** Nake Fesito,
akĩenda gũkenia Ayahudi akĩũria Paũlũ atĩrĩ, "Wee nĩ
ũkwenda kwambata ũthiĩ Jerusalemu ngagũciirithĩrie
kuo nĩ ũndũ wa maũndũ maya ũthitangĩirwo?" **10**
Nake Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, "Rĩu ndũgamĩte igooti-
inĩ rĩa Kaisari, harĩa njagĩrĩirwo nĩ gũciirithĩrio. Niĩ
ndihĩtĩirie Ayahudi, o ta ũrĩa wee mwene ũmenyete o

wega. **11** No rĩrĩ, angĩkorwo ndĩ na ihĩtia rĩa gwĩka ũndũ
o wothe wa gũtũma njũragwo-rĩ, ndingĩrega gũkua.
No angĩkorwo maũndũ marĩa thitangĩirwo nĩ Ayahudi
aya ti ma ma-rĩ, gũtikĩrĩ mũndũ ũrĩ na gĩtũmi gĩa
kũũneana kũrĩ o. Ndacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari!"
12 Thuutha wa Fesito gũcookania ndundu na kĩama
gĩake, akiuga atĩrĩ, "Wacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari
na kũrĩ Kaisari nĩkuo ũgũthiĩ!" **13** Mĩthenya mĩnini
yathira Mũthamaki Agiripa na Berinike magĩũka kũu
Kaisarea kũnyiita Fesito ũgeni. **14** Na tondũ nĩmaikaraga
kũu mĩthenya mĩingĩ-rĩ, Fesito akĩhe mũthamaki ũcio
ũhoro wa ciira wa Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Gũkũ kũrĩ
na mũndũ watigirwo nĩ Felike arĩ muohe. **15** Rĩrĩa
ndaathiire Jerusalemu-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na
athuuri a Ayahudi nĩmamũthitangire, na makĩnjũũria
ndĩmũtuĩre. **16** "Na niĩ ngĩmeera atĩ ti mũtugo wa
andũ a Roma kũneana mũndũ o wothe ataambĩte
kũng'ethanĩra na andũ arĩa mamũthitangĩte na kũheo
mweke wa kwĩyarĩrĩria ũhoro-inĩ ũrĩa athitangĩirwo.
17 Rĩrĩa tuokire nao gũkũ, ndiaikaririe ciira ũcio, no
ndaarookire kũgomithania igooti na ngĩathana mũndũ
ũcio areehwo. **18** Rĩrĩa andũ arĩa maamũthitangĩte
maarũgamire kwaria, matiamũthitangĩire ũndũ o na
ũmwe mũũru ta ũrĩa nderĩgĩrĩire. **19** No handũ ha
ũguo, o maarĩ na maũndũ mamwe maakararanagia
nake makoniĩ ũhoro wa ndini yao na makoniĩ ũhoro
wa mũndũ wakuĩte wetagwo Jesũ ũrĩa Paũlũ oigaga
atĩ arĩ muoyo. **20** Nĩndarigirwo nĩ ũrĩa ingĩtuĩria
maũndũ ta macio; nĩ ũndũ ũcio ngĩmũũria kana no
eende gũthiĩ Jerusalemu agaciirithĩrio maũndũ macio
aathitangĩirwo kuo. **21** Rĩrĩa Paũlũ aacookirie ciira riiko
etererio itua rĩa Mũthamaki-rĩ, ngĩathana ahingĩrwo
nginya rĩrĩa ingĩahotire kũmũtwarithia kũrĩ Kaisari."
22 Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩĩra Fesito atĩrĩ, "No nyende
kwĩiguĩra mũndũ ũcio akĩaria." Nake Fesito agĩcookia
atĩrĩ, "Nĩũkamũigua rũciũ." **23** Mũthenya ũyũ ũngĩ,
Agiripa na Berinike magĩũka marĩ na mwago mũnene
na magĩtoonya nyũmba ya gũciirĩrwo marĩ hamwe na
anene a thigari o na athuuri a itũũra arĩa maarĩ igweta.
Nake Fesito agĩathana Paũlũ areehwo. **24** Fesito akiuga
atĩrĩ, "Mũthamaki Agiripa na andũ arĩa othe mũrĩ
na ithuĩ haha, nĩmũkuona mũndũ ũyũ! Nĩwe mũingĩ
wothe wa Ayahudi wanjũũririe, ndĩ kũu Jerusalemu
na ndĩ gũkũ Kaisarea, ngaciire ũhoro wake, ũkĩanĩrĩra
ũkiugaga atĩ ndagĩrĩirwo nĩgũtũũra muoyo rĩngĩ. **25** No
niĩ nĩndonire atĩ ndarĩ ũndũ eekĩte wa gũtũma ooragwo,
no tondũ nĩacookirie ciira riiko kũrĩ Mũthamaki, ngĩtua
itua rĩa kũmũtũma Roma. **26** No ndirĩ na ũndũ mũna
ingĩandĩkĩra Mũthamaki Mũgaathe igũrũ rĩake. Nĩ ũndũ
ũcio-rĩ, ndamũrehe mbere yanyu inyuothe, na makĩria
mbere yaku wee Mũthamaki Agiripa, nĩgeetha ũhoro
ũyũ warĩkia gũtuĩrio, ngĩe na ũndũ ingĩandĩka. **27**
Nĩgũkorwo ndikuona kwagĩrĩire gũtũma mũndũ muohe
itekuonania maũndũ marĩa athitangĩirwo."

26 Nake Agiripa akĩĩra Paũlũ atĩrĩ, "Ũrĩ na rũũtha rwa
kwĩyarĩrĩria." Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ agĩtambũrũkia
guoko, akĩambĩrĩria kwĩyarĩrĩria, akiuga atĩrĩ, **2**
"Mũthamaki Agiripa, nĩngũigua ndĩ mũtĩĩku kũrũgama
mbere yaku ũmũthĩ ndĩyarĩrĩrie igũrũ rĩa maũndũ
mothe marĩa thitangĩirwo nĩ Ayahudi, **3** na makĩria nĩ
tondũ wee nĩũũĩ mĩtugo yothe ya Ayahudi na maũndũ
marĩa makararanagĩria. Nĩ ũndũ ũcio nĩndakũhooya
ũũthikĩrĩrie ũtegũthethũka. **4** "Ayahudi othe nĩmooĩ
ũrĩa ndũũrĩte kuuma ndĩ mwana, kuuma kĩambĩrĩria
kĩa mũtũũrĩre wakwa ndĩ bũrũri-inĩ wakwa kĩũmbe,
o na ndĩ Jerusalemu. **5** Nĩmanjũũĩ hĩndĩ ndaaya, na
mangĩenda, no maheane ũira wakwa, atĩ kũringana
na watho ndaatũũrĩte ndĩ Mũfarisai, ndĩĩrutanĩirie
na kĩyo kũrũmia maũndũ mothe ma ndini iitũ. **6** Na
rĩrĩ, ndũgamĩte haha ũmũthĩ njiirithio nĩ ũndũ wa
kwĩrĩgĩrĩra kĩĩranĩro kĩrĩa Ngai eerĩire maithe maitũ.
7 Kĩĩranĩro kĩu no kĩo mĩhĩrĩga ĩrĩa iitũ ikũmi na ĩĩrĩ
ĩĩrĩgagĩrĩra kuona gĩkĩhingio, rĩrĩa ĩtungatagĩra Ngai
na kĩyo ũtukũ na mũthenya. Na rĩrĩ, wee Mũthamaki,
Ayahudi maathitangĩte nĩ ũndũ wa kĩĩrĩgĩrĩro kĩu.
8 Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma mũndũ o na ũrĩkũ wanyu atue
atĩ nĩ ũndũ ũtangĩĩtĩkio, atĩ Ngai nĩariũkagia arĩa
akuũ? **9** "O na niĩ nĩndaiguithĩtio atĩ nĩndagĩrĩirwo nĩ
gwĩka ũrĩa wothe ingĩahotire ndegane na rĩĩtwa rĩa
Jesũ wa Nazarethi. **10** Na ũguo nĩguo ndeekire kũu
Jerusalemu. Ngĩikia andũ aingĩ a arĩa aamũre njeera,
heetwo rũũtha nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na rĩrĩa
andũ acio mooragagwo, nĩndetĩkanagia na ituĩro rĩu.
11 Mahinda maingĩ nĩndathiiaga kuuma thunagogi-inĩ
ĩmwe nginya ĩrĩa ĩngĩ nĩgeetha ndĩmaneane maherithio,
na ngageria kũmahatĩrĩria marume Ngai. Na tondũ wa
ũrĩa ndaamarakarĩire mũno nĩndathiiaga kũmanyariira
o na matũũra-inĩ marĩa manene ma kũngĩ. **12** "Hĩndĩ
ĩmwe ndĩ rũgendo-inĩ ta rũu-rĩ, ndaathiiaga Dameski
heetwo ũhoti na ngatũmwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene.
13 Kũrĩ thaa thita cia mũthenya, wee Mũthamaki,
ndĩ njĩra-inĩ ngĩona ũtheri mũnene woimĩte igũrũ
ũkengete gũkĩra riũa, ũkĩnjarĩra mĩena yothe, niĩ na
andũ arĩa twarĩ nao. **14** Ithuothe tũkĩgũa thĩ, na
niĩ ngĩigua mũgambo ũkĩnjĩĩra atĩrĩ na rwario rwa
Kĩhibirania, 'Saũlũ, Saũlũ, ũũnyariiraga nĩkĩ? Nĩ ũndũ
ũrĩ hinya harĩwe kũhũũra mĩcengi na haati.' **15** "Na
niĩ hĩndĩ ĩyo ngĩũria atĩrĩ, 'Wee nĩwe ũ, Mwathani?'
"Nake Mwathani akĩnjookeria atĩrĩ, 'Nĩ niĩ Jesũ ũrĩa
ũnyariiraga. **16** Rĩu ũkĩra ũrũgame na magũrũ maku.
Ndaakuumĩrĩra ngwamũre ũtuĩke ndungata na ũtuĩke
mũira wa maũndũ marĩa wonete mangoniĩ na marĩa
ngũkuonia. **17** Nĩngũkũhonokia kuuma kũrĩ andũ anyu
na kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa ndĩragũtũma kũrĩ o,
18 ũkamahingũre maitho, na ũmagarũre moime nduma-
inĩ mathiĩ ũtheri-inĩ, na ũmarute hinya-inĩ wa Shaitani
ũmatware kũrĩ Ngai, nĩgeetha maamũkĩre ũrekanĩri wa
mehia, na magĩe na handũ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa
matheretio na ũndũ wa kũnjĩtĩkia.' **19** "Nĩ ũndũ ũcio,
Mũthamaki Agiripa, ndiigana kwaga gwathĩkĩra kĩoneki
kĩu kĩoimĩte igũrũ. **20** Ngĩambĩrĩria kũhunjĩria andũ
arĩa maarĩ Dameski, ngĩcooka ngĩhunjĩria andũ a kũu
Jerusalemu o na a Judea guothe, na andũ-a-Ndũrĩrĩ
o nao. Ndaahunjagia atĩ nĩmagĩrĩirwo nĩ kwĩrira na
magarũrũke kũrĩ Ngai, na moonanie kwĩrira kwao na
ũndũ wa ciiko ciao. **21** Kĩu nĩkĩo gĩatũmire Ayahudi
maanyiitĩre hekarũ-inĩ, na magerie kũnjũraga. **22** No
nĩngoretwo ndĩ na ũteithio wa Ngai nginya ũmũthĩ
ũyũ, na nĩkĩo nũngiĩ haha nĩguo heane ũira kũrĩ andũ

arĩa anini na arĩa anene o ũndũ ũmwe. Ndirĩ ũndũ
njugaga makĩria ma ũrĩa anabii na Musa moigĩte atĩ
nĩũgekĩka, 23 atĩ Kristũ nĩakanyariirwo, na atuĩke wa
mbere kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩguo ahunjie
ũhoro wa ũtheri kũrĩ andũ aake kĩũmbe o na kũrĩ
andũ-a-Ndũrĩrĩ." 24 Fesito aigua ũguo, akĩmũgũthũkĩra
akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee Paũlũ nĩkũgũrũka ũgũrũkĩte!
Gĩthomo kĩu gĩaku kĩingĩ nĩgĩtũmĩte ũgũrũke." 25 Nake
Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ mũgaathe Fesito, niĩ
ndigũrũkĩte. Ũndũ ũrĩa ndĩroiga nĩ wa ma na ti ũgũrũki.
26 Mũthamaki nĩoĩ maũndũ maya, na no ndĩmwarĩrie
itegwĩtigĩra. Nĩ njũũĩ atĩ gũtirĩ ũndũ o na ũmwe wa
maũndũ maya aagĩte kũmenya, tondũ matiekĩirwo
hitho-inĩ. 27 Mũthamaki Agiripa, wee nĩwĩtĩkĩtie anabii?
Nĩnjũũĩ atĩ nĩũmetĩkĩtie." 28 Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩũria
Paũlũ atĩrĩ, "Nĩũgwĩciiria atĩ kahinda-inĩ kanini ũguo
no ũnjiguithie nduĩke Mũkristiano?" 29 Nake Paũlũ
akĩmũcookeria atĩrĩ, "kahinda kanyiihe kana karaihe,
ndĩrahooya Ngai atĩ to wee wiki, no o na andũ aya angĩ
othe maraathikĩrĩria ũmũthĩ, ndenda matuĩke ta niĩ,
tiga o mĩnyororo ĩno." 30 Mũthamaki ũcio agĩũkĩra
marĩ hamwe na barũthi, na Berinike, na andũ arĩa
maikarĩte hamwe nao. 31 Makiuma nyũmba ĩyo, na
rĩrĩa maaranagĩria, makiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ ndarĩ
ũndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo kana ohwo." 32 Agiripa
akĩĩra Fesito atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ nĩangĩarekererio korwo
ndaracooketie ciira riiko kũrĩ Kaisari."

27 Na rĩrĩa gwatuirwo atĩ nĩtũkũhaica marikabu
tũthiĩ Italia, Paũlũ na andũ arĩa angĩ mooheetwo
makĩneanwo kũrĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe,
warĩ wa mbũtũ ya Agusito, wetagwo Juliasi. 2 Tũkĩhaica
marikabu yoimĩte Aduramutio ĩrĩa yakirie gũthiĩ
icukĩro-inĩ cia marikabu iria ciarĩ ndwere-inĩ cia iria
rĩrĩa inene bũrũri-inĩ wa Asia, na ithuĩ tũkĩambĩrĩria
rũgendo tũgĩthiĩ. Nake Arisitariko, Mũmakedonia
woimĩte Thesalonike, aarĩ hamwe na ithuĩ. 3 Mũthenya
ũyũ ũngĩ tũgĩkinya Sidoni; nake Juliasi, nĩ ũndũ wa
kũiguĩra Paũlũ tha, akĩmwĩtĩkĩria athiĩ kũrĩ arata aake
nĩguo mamũhe kĩrĩa angĩabatarire. 4 Twoima kũu
tũkĩambĩrĩria rũgendo rĩngĩ, tũgereire mwena ũrĩa
ũtaarĩ rũhuho wa Kuporo, tondũ huho cioimaga na
mwena ũrĩa twathiiaga. 5 Twaarĩkia gũtuĩkania iria
rĩrĩa inene rĩrĩa rĩarĩ gũkuhĩ na mabũrũri ma Kilikia
na Pamufilia tũgĩkinya itũũra rĩa Mira, bũrũri-inĩ
wa Likia. 6 Tũrĩ kũu mũnene ũcio wa thigari igana
rĩmwe akĩona marikabu ya Alekisanderia yathiiaga
Italia, nake agĩtũhaicia yo. 7 Tũgĩthiĩ kahora ihinda
rĩa mĩthenya mĩingĩ na tũrĩ na thĩĩna mũingĩ nginya
tũgĩkinya gũkuhĩ na Kinido. Na rĩrĩa rũhuho rwagiririe
tũthiĩ ũrĩa twendaga-rĩ, tũgĩthiĩ tũgereire mwena ũrĩa
ũtaarĩ rũhuho wa Kirete, kũng'ethera Salimone. 8
Nĩtwathiire na thĩĩna mũingĩ tũgereire ndwere-inĩ
cia iria rĩrĩa inene na tũgĩkinya handũ heetagwo
Gĩcukĩro Kĩega, hakuhĩ na itũũra rĩa Lasea. 9 Mahinda
maingĩ nĩmathirĩte, na gũthiĩ na marikabu kwarĩ na
ũgwati tondũ ihinda rĩa Gĩathĩ gĩa Kwĩhinga kũrĩa Irio
nĩrĩahĩtũkĩte. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmataara akĩmeera
atĩrĩ, 10 "Athuuri aya, nĩnguona atĩ rũgendo rwitũ nĩ
rũgũkorwo na mũtino na rũrehe hathara nene kũrĩ
marikabu na mĩrigo o na nginya kũrĩ mĩoyo iitũ yo
mĩene." 11 No mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe,
handũ ha gũthikĩrĩria ũrĩa Paũlũ oigaga, aarũmĩrĩire
ũtaari wa mũtwarithia wa marikabu o na wa mwene
marikabu ĩyo. 12 Tondũ gĩcukĩro kĩu gĩtiarĩ kĩega gĩa
gũikarwo hĩndĩ ya heho-rĩ, andũ aingĩ magĩtua itua
tũthiĩ na mbere, twĩhokete gũkinya Foinike, tũikare
kuo hĩndĩ ĩyo ya heho. Gĩkĩ kĩarĩ gĩcukĩro kĩa meeri
gĩa Kirete, nakĩo kĩang'etheire mwena wa gũthini wa
ithũĩro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathini wa
ithũĩro. 13 Rĩrĩa rũhuho rumĩte mwena wa gũthini
rwambĩrĩirie kũhurutana kahora-rĩ, magĩĩciiria nĩmona
kĩrĩa mendaga, na nĩ ũndũ ũcio makĩohora marikabu
magĩthiĩ magereire hũgũrũrũ-inĩ cia Kirete. 14 Na ihinda
rĩtanathiĩ mũno, rũhuho rwa hinya wa kĩhuhũkanio
kĩnene rwetagwo "Eurakilo," rũkĩhurutana ruumĩte
gĩcigĩrĩra-inĩ kĩu. 15 Nayo marikabu ĩkĩnyiitwo nĩ
kĩhuhũkanio kĩu ĩkĩremwo nĩgũthiĩ na kũrĩa rũhuho
rwoimaga, nĩ ũndũ ũcio tũkĩmĩrekereria ĩtwarwo nĩ
rũhuho. 16 Na rĩrĩa twahĩtũkagĩra gacigĩrĩra-inĩ kanini
geetagwo Kauda, nĩtwarĩ na thĩĩna wa kũhaicia gatarũ
ga kũhonokia andũ igũrũ wa marikabu. 17 Hĩndĩ ĩrĩa
andũ acio maakahaicirie marikabu-inĩ, makĩhĩtũkĩria
mĩkanda rungu rwa marikabu yo nyene nĩgeetha
mamĩohe wega. Nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra kũhata mũthanga-
inĩ wa handũ heetagwo Siriti-rĩ, makĩharũrũkia matanga
na makĩrekereria marikabu ĩyo ĩtwarwo o kũrĩa
ĩngĩatwarirwo nĩ rũhuho. 18 Nĩtwanyariirĩkire mũno
nĩ ũndũ wa kĩhuhũkanio kĩu o nginya mũthenya ũyũ
ũngĩ makĩambĩrĩria gũikia mĩrigo iria-inĩ. 19 Naguo
mũthenya wa gatatũ makĩambĩrĩria gũikia indo cia
wĩra cia marikabu iria-inĩ na moko mao ene. 20 Na
rĩrĩa kwaagire kuoneka riũa kana njata ihinda rĩa
mĩthenya mĩingĩ, nakĩo kĩhuhũkanio gĩgĩthiĩ na mbere
kũhuhũkania-rĩ, tũkĩrigĩrĩria na kwaga mwĩhoko o
wothe wa kũhonoka. 21 Thuutha wa andũ gũikara ihinda
iraaya matekũrĩa, Paũlũ akĩrũgama mbere yao akĩmeera
atĩrĩ: "Andũ aya, nĩ kaba mũngĩetĩkĩrire ũtaaro wakwa
mwage kuuma Kirete, hĩndĩ ĩyo nĩmũngĩehonokirie
kuumana na ũgwati ũyũ o na hathara ĩno. 22 No rĩrĩ,
nĩngũmũthaitha mũthiĩ na mbere kũũmĩrĩria, tondũ
gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũkũũra; tiga marikabu iiki
ĩkwanangĩka. 23 Ũtukũ ũyũ, mũraika wa Ngai ũrĩa niĩ
ndĩ wake na ũrĩa ndungataga nĩarũgamire hakuhĩ na
niĩ na 24 aanjĩĩra atĩrĩ, 'Paũlũ ndũkae gwĩtigĩra. No
nginya ũrũgame mbere ya Kaisari ũciirithio; na rĩrĩ,
Ngai tondũ wa wega wake, nĩekũhonokia mĩoyo ya andũ
arĩa othe ũrĩ nao.' 25 Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ andũ aya, thiĩi
na mbere kũũmĩrĩria, nĩgũkorwo ndĩ na wĩtĩkio thĩinĩ
wa Ngai atĩ nĩgũkũhaana o ta ũguo aanjĩĩrĩte. 26 No o
na kũrĩ ũguo no nginya tũhate gĩcigĩrĩra-inĩ kĩna." 27
Na rĩrĩ, ũtukũ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wakinya,
o tũgĩtwarithagio ũũ na ũũ nĩ rũhuho tũtuĩkanĩirie
iria rĩrĩa rĩĩtagwo Adiria-rĩ, ũtukũ gatagatĩ atwarithia a
marikabu makĩgereria nĩmakuhĩrĩirie thĩ nyũmũ. 28
Nao makĩoya kĩgeri kĩa ũriku wa maaĩ makĩona atĩ
maaĩ maarĩ na ũriku wa buti igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ.
Thuutha wa kahinda kanini magĩthima rĩngĩ makĩona
atĩ maaĩ maarĩ na ũriku wa buti mĩrongo kenda. 29 Nĩ
ũndũ wa gwĩtigĩra tũtikaagũthithio rwaro rwa ihiga,

makĩrekia nanga inya kuuma mwena wa na thuutha wa marikabu, na makĩhooya gũkĩe. **30** Na rĩĩrĩa maageragia kũũra moime marikabu-inĩ, atwarithia a marikabu makĩharũrũkia gatarũ ga kũhonokia andũ iria-inĩ, metuĩte atĩ marenda kũharũrũkia nanga imwe kuuma mũthia wa na mbere wa marikabu. **31** Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akĩĩra mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe hamwe na thigari atĩrĩ, "Andũ aya maga gũikara marikabu-inĩ, inyuĩ mũtingĩhonoka." **32** Nĩ ũndũ ũcio thigari igĩtinia mĩkanda ĩrĩa yanyiitĩte gatarũ ga kũhonokia andũ, makĩreka koore. **33** Gwakuhĩrĩria gũkĩa, Paũlũ akĩmathaitha othe marĩe irio, akĩmeera atĩrĩ, "Kwa ihinda rĩa mĩthenya ikũmi na ĩna mĩthiru, mũkoretwo mũikarĩte o ũguo mwĩimĩte irio, mũteekũrĩa kĩndũ. **34** Rĩu ndamũthaitha mũrĩe irio. Nĩmũbatarĩte kũrĩa irio nĩguo imũige muoyo. Gũtirĩ rũcuĩrĩ rwa mũtwe wa mũndũ o na ũmwe wanyu rũkũũra." **35** Aarĩkia kuuga ũguo, akĩoya mũgate, agĩcookeria Ngai ngaatho mbere yao othe. Agĩcooka akĩwenyũranga, akĩambĩrĩria kũrĩa. **36** Nao othe makĩigua momĩrĩria, makĩoya irio makĩrĩa. **37** Ithuothe twarĩ andũ 276 arĩa twarĩ marikabu-inĩ. **38** Rĩrĩa maarĩire makĩhũũna, maacookire magĩikia ngano iria-inĩ nĩgeetha marikabu ĩhũthe. **39** Kwarooka gũkĩa-rĩ, atwarithia matiigana kũmenya bũrũri ũcio, no makĩona gĩcongoco kĩarĩ na mũthanga hũgũrũrũ-inĩ, magĩĩciiria magerie kũhatithia marikabu ho. **40** Nao makĩrenga nanga, igĩtigwo iria-inĩ, na o hau makĩohora mĩkanda ĩrĩa yohete thukani. Magĩcooka makĩhaicia taama ũrĩa wĩkagĩrwo mbere ya marikabu nĩguo ũnyiite rũhuho, magĩthiĩ meerekeire hũgũrũrũ-inĩ. **41** No rĩrĩ, marikabu ĩkĩgũtha mũthanga na ĩkĩhata. Mũthia wa na mbere wayo ũkĩhata na ũkĩrũma biũ, naguo mũthia wa na thuutha ũkiunĩkanga nĩ ũndũ wa kũhũũrwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ. **42** Thigari ikĩbanga ciũrage ohwo nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe wao ũngĩthambĩra oore. **43** No tondũ mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe nĩendaga kũhonokia muoyo wa Paũlũ, agĩcigiria ciĩke ũguo ciabangĩte. Agĩathana atĩ andũ arĩa mangĩahotire gũthambĩra mambe marũũge maaĩ-inĩ mathiĩ thĩ nyũmũ. **44** Nao andũ acio angĩ makinye kuo menyiitĩrĩire mbaũ kana icunjĩ cia marikabu. Ũguo nĩguo andũ othe maakinyire thĩ nyũmũ matarĩ na ũũru.

28 Twaarĩkia gũkinya hũgũrũrũ-inĩ tũtarĩ na ũũru, nĩguo twamenyire atĩ gĩcigĩrĩra kĩu gĩetagwo Malita. **2** Nao atũũri a gĩcigĩrĩra kĩu magĩtuonia ũtugi wa mwanya. Magĩtwakĩria mwaki tondũ nĩ kuoiraga na kwarĩ na heho na magĩtũnyiita ũgeni ithuothe. **3** Nake Paũlũ akĩoya gĩkundi gĩa tũkũ, na rĩrĩa aatũĩkagĩra riiko-rĩ, nduĩra ĩkiumĩra nĩ ũndũ wa ũrugarĩ wa mwaki, ĩkĩĩoherera guoko-inĩ gwake. **4** Rĩrĩa andũ a gĩcigĩrĩra kĩu moonire nduĩra ĩcuuhĩte guoko-inĩ gwake makĩĩrana atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ no nginya akorwo nĩ mũũragani, nĩgũkorwo o na gũtuĩka nĩahonokire kuuma iria-inĩ, kĩhooto gĩtimwĩtikĩrĩtie atũũre muoyo." **5** Nowe Paũlũ akĩribaribĩra nyoka ĩyo mwaki-inĩ na ndaigana kuona ũndũ mũũru. **6** Andũ maataanyaga kuona akĩimba kana agwe o rĩmwe akue, no thuutha wa gweterera hĩndĩ ndaaya, makĩona gũtirĩ ũndũ ũtarĩ wa ndũire ũrekĩka harĩ we, makĩĩricũkwo makiuga atĩ aarĩ ngai. **7** Na rĩrĩ, hakuhĩ na hau maarĩ, nĩ kwarĩ na gĩthaka kĩarĩ kĩa mũndũ wetagwo Pabulio, ũrĩa warĩ mũnene wa gĩcigĩrĩra kĩu. Nake nĩatũnyiitire ũgeni gwake, na kwa ihinda rĩa mĩthenya ĩtatũ agĩtũtuga wega arĩ na ũtaana. **8** Nake ithe aarĩ ũrĩrĩ arĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ na kũharwo thakame. Paũlũ agĩtoonya nyũmba kũmuona, na thuutha wa kũmũhoera akĩmũigĩrĩra moko akĩmũhonia. **9** Rĩrĩa gwekĩkire ũguo, andũ arĩa angĩ maarĩ arũaru gĩcigĩrĩra-inĩ kĩu magĩũka, makĩhonio. **10** Nĩmatuonirie gĩtĩĩo na njĩra nyingĩ, na rĩrĩa twehaarĩirie gũthiĩ magĩtũhe kĩrĩa gĩothe twabataire. **11** Thuutha wa mĩeri ĩtatũ tũkĩhaica marikabu yaikarĩte kũu gĩcigĩrĩra-inĩ hĩndĩ ya heho. Nayo yarĩ marikabu ya kuuma Alekisanderia na yarĩ na rũũri rwa ngai cia mahatha iria cietagwo Kasitori na Poluke. **12** Twakinya Sirakusi tũgĩikara kuo ihinda rĩa thikũ ithatũ. **13** Twoima kũu tũgĩthiĩ tũgĩkinya Regio. Mũthenya ũyũ ũngĩ gũkĩgĩa na rũhuho rwa kuuma mwena wa gũthini, naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire tũgĩkinya Puteoli. **14** Kũu tũgĩkora ariũ na aarĩ a Ithe witũ amwe, arĩa maatũnyiitire ũgeni, na magĩtũũria tũikaranie nao ihinda rĩa kiumia kĩgima. Ũguo noguo twacookire tũgĩkinya Roma. **15** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ kũu nĩmaiguĩte atĩ nĩtuokaga, nao magĩũka o nginya ndũnyũ ya Apio, na handũ hetagwo Nyũmba Ithatũ cia Ageni gũtũthaagaana. Nake Paũlũ ona andũ acio, agĩcookeria Ngai ngaatho na akĩigua omĩrĩria. **16** Rĩrĩa twakinyire Roma, Paũlũ nĩetĩkĩririo aikare arĩ wiki, arĩ na mũthigari wa kũmũrangĩra. **17** Thuutha wa thikũ ithatũ, Paũlũ agĩĩta atongoria a Ayahudi mongane hamwe. Rĩrĩa maagomanire, Paũlũ akĩmeera atĩrĩ, "Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o na gũtuĩka ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte andũ aitũ kana ngathũkia mĩtugo ya maithe maitũ-rĩ, nĩndanyiitĩirwo Jerusalemu na ngĩneanwo kũrĩ andũ a Roma. **18** Nao magĩĩthuthuuria na makĩenda kũndekia tondũ ndiarĩ na ihĩtia rĩa ũgeri wa ngero rĩa gũtũma njũragwo. **19** No rĩrĩa Ayahudi maareganire na itua rĩu, ndirĩ ũndũ ũngĩ ingĩekire tiga gũcookia ciira riiko gwa Kaisari, no ti atĩ ndaarĩ na ũndũ wagũthitangĩra andũ akwa. **20** Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte njũũrie tuonane na inyuĩ na twaranĩrie. Njohetwo na mũnyororo ũyũ nĩ ũndũ wa kĩĩrĩgĩrĩro kĩa andũ a Isiraeli." **21** Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ithuĩ tũtirĩ twanyiita marũa magũkoniĩ kuuma Judea, na gũtirĩ mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũũkĩte kuuma kuo agatũkinyĩria ũhoro kana akaaria ũndũ mũũru waku. **22** No nĩtũkwenda kũigua woni waku nĩ ũrĩkũ, nĩgũkorwo nĩtũũĩ atĩ kũndũ guothe andũ nĩmararia magokĩrĩra gĩkundi gĩkĩ." **23** Nao makĩbanga gũcemania na Paũlũ mũthenya mũna, na magĩũka kũrĩa aaikaraga marĩ gĩkundi kĩnene gũkĩra mbere. Kuuma rũciinĩ nginya hwaĩ-inĩ akĩmataara na akĩmoimbũrĩra ũhoro wa ũthamaki wa Ngai, na akĩgeria kũmaiguithia ũhoro wa Jesũ kuuma Watho-inĩ wa Musa na kuuma Maandĩko-inĩ ma Anabii. **24** Amwe magĩĩtĩkia ũrĩa aameerire, no angĩ makĩaga gwĩtĩkia. **25** Nao makĩaga kũiguithania o ene, na makĩambĩrĩria gũthiĩ rĩrĩa maaiguire mũthia-inĩ Paũlũ oiga atĩrĩ, "Roho Mũtheru nĩeerire maithe manyu ũhoro wa ma rĩrĩa aaririe na kanua ka Isaia ũrĩa mũnabii, akiuga atĩrĩ: **26** "'Thiĩ kũrĩ andũ aya, ũmeere

atĩrĩ, "Inyuĩ mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikamenya ũndũ; mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo." **27** Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya itirĩ tha; matũ mao matingĩhota kũigua, na nĩmahingĩte maitho mao. Tondũ maahota kuona na maitho mao, na maigue na matũ mao, nacio ngoro ciao igĩe na ũmenyo, nao manjookerere, na niĩ ndĩmahonie.' **28** "Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ ũhonokio wa Ngai nĩũtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, nao nĩmegũthikĩrĩria!" **29** (Na aarĩkia kuuga ũguo-rĩ, Ayahudi magĩthiĩ magĩkararanagia mũno o ene.) **30** Na kwa ihinda rĩa mĩaka ĩĩrĩ mĩgima, Paũlũ agĩikara kũu, arĩ nyũmba yake ya gũkombora, na akanyiitaga ũgeni andũ arĩa othe mokaga kũmuona. **31** Nĩahunjagia ũhoro wa ũthamaki wa Ngai, na akarutana ũhoro ũkoniĩ Mwathani Jesũ Kristũ arĩ na ũcamba, na hatarĩ na ũndũ ũngĩmũrigĩrĩria.

Aroma

1 Nĩ niĩ Paũlũ, ndungata ya Kristũ Jesũ, o niĩ njĩtĩĩtwo
nduĩke mũtũmwo, na ngaamũrwo hunjagie Ũhoro-
ũrĩa-Mwega wa Ngai, **2** o Ũhoro-ũrĩa-Mwega eeranĩire
o mbere na tũnua twa anabii ake thĩinĩ wa Maandĩko
marĩa Matheru, **3** ũrĩa ũkoniĩ Mũrũwe, ũrĩa ta mũndũ
warĩ wa rũciaro rwa Daudi. **4** Na rĩrĩ, Roho wa ũtheru
nĩonanirie na ũhoti atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mũrũ wa Ngai
tondũ wa ũrĩa aariũkire akiuma kũrĩ arĩa akuũ: o
we Jesũ Kristũ Mwathani witũ. **5** kũgerera we Ngai
nĩatũheete wega wake, na agatũhe ũhoti ta atũmwo
nĩguo twĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ ciothe kũndũ guothe ũrĩa
Ngai amekĩire, nĩguo mamwĩtĩkie na mamwathĩkĩre,
nĩguo matũme rĩĩtwa rĩake rĩgoocagwo. **6** O na inyuĩ
mũrĩ amwe a acio metĩtwo matuĩke a Jesũ Kristũ.
7 Ndĩramwandĩkĩra marũa maya inyuothe arĩa mũrĩ
kũu Roma, o inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, na mũgetwo
mũtuĩke andũ aamũre: Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai
Ithe witũ, na kuuma kũrĩ Mwathani Jesũ Kristũ, iroikara
na inyuĩ. **8** O mbere nĩngũcookeria Ngai wakwa ngaatho
thĩinĩ wa Jesũ Kristũ nĩ ũndũ wanyu inyuothe, tondũ
ũhoro wa wĩtĩkio wanyu nĩũmenyithanĩtio thĩ yothe. **9**
Ngai, ũrĩa niĩ ndungatagĩra na ngoro yakwa yothe na
ũndũ wa kũhunjia Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Mũrũwe-rĩ,
nĩwe mũira wakwa wa ũrĩa ndũũraga ndĩmũririkanaga
10 mahooya-inĩ makwa hĩndĩ ciothe; na nĩndĩrahooya
atĩ rĩu nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai no hingũrĩrwo njĩra
nĩguo njũke kũrĩ inyuĩ. **11** Nĩndĩrerirĩria mũno tuonane
na inyuĩ nĩgeetha ndĩmũgaĩre iheo cia kĩĩroho nĩguo
muongererwo hinya, **12** ũguo nĩ kuuga atĩ inyuĩ na niĩ
tũgĩe na ũhoro wa kũũmanĩrĩria, o mũndũ omĩrĩrie
mũndũ ũrĩa ũngĩ na wĩtĩkio wake. **13** Ariũ na aarĩ a
Ithe witũ, ndikwenda mwage kũmenya atĩ nĩ mahinda
maingĩ ndanabanga kũmũceerera (no ndanagirĩrĩrio
gwĩka ũguo nginya rĩu) nĩgeetha ngĩe na maciaro thĩinĩ
wanyu, o ta ũrĩa ngĩĩte na maciaro thĩinĩ wa andũ-
a-Ndũrĩrĩ iria ingĩ. **14** Niĩ haana ta ndĩ na thiirĩ na
Ayunani o na arĩa matarĩ Ayunani, ningĩ ngagĩa na thiirĩ
wa andũ arĩa oogĩ o na arĩa matarĩ oogĩ. **15** Nĩ ũndũ
ũcio nĩkĩo ndĩriragĩria mũno kũhunjia Ũhoro-ũrĩa-
Mwega o na kũrĩ inyuĩ arĩa mũtũũraga Roma. **16** Niĩ
ndingĩconokera Ũhoro-ũrĩa-Mwega, tondũ nĩguo hinya
wa Ngai wa gũtũma mũndũ o wothe ũrĩa ũwĩtĩkĩtie
ahonoke: O mbere Ayahudi, na thuutha wao nĩ andũ-a-
Ndũrĩrĩ. **17** Nĩgũkorwo thĩinĩ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega,
ũthingu ũrĩa uumĩte kũrĩ Ngai nĩũguũrĩtio, na nĩguo
ũthingu ũrĩa wonekaga na ũndũ wa gwĩtĩkia kuuma o
kĩambĩrĩria nginya kĩrĩkĩro, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:
"Mũndũ ũrĩa mũthingu arĩtũũraga muoyo nĩ ũndũ wa
gwĩtĩkia." **18** Mang'ũrĩ ma Ngai nĩmaguũrĩtio kuuma
igũrũ mokĩrĩre ũhoro wothe wa andũ kũregana na
Ngai, na waganu wa andũ arĩa magiragĩrĩria ũhoro-
ũrĩa-wa-ma na ũndũ wa waganu wao, **19** nĩgũkorwo
maũndũ ma Ngai marĩa mangĩmenyeka nĩo matiagĩte
kũmenyeka nĩo, tondũ Ngai nĩwe wamamenyithirie. **20**
Nĩgũkorwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo, maũndũ ma Ngai
marĩa matonekaga, na nĩmo hinya wake wa tene na
tene, o na ũngai wake, nĩmarĩkĩtie kuoneka o wega, na
makamenyeka nĩ ũndũ wa indo iria ciombirwo, nĩgeetha
andũ matikagĩe na kĩĩgwatio. **(aïdios g126)** **21** Tondũ
o na harĩa maamenyete Ngai, matiigana kũmũgooca
taarĩ Ngai, kana makĩmũcookeria ngaatho, no meciiria
mao maatuĩkire ma tũhũ, nacio ngoro ciao ngĩĩgu
ikĩgĩa nduma. **22** Na o rĩrĩa moigaga atĩ o nĩ oogĩ-rĩ,
noguo maatuĩkire irimũ, **23** nao magĩkũũrania riiri wa
Ngai ũrĩa mũtũũra muoyo na mĩhianano ĩthondeketwo
ĩkahaana ta andũ arĩa makuuaga, na nyoni, na nyamũ
cia magũrũ mana, o na nyamũ iria itaambaga thĩ. **24** Nĩ
ũndũ ũcio Ngai akĩmarekereria marũmagĩrĩre meririria
mao mooru marĩa ngoro ciao cieriragĩria, o na mekage
maũndũ ma ũmaraya ma kwagithia mĩĩrĩ yao gĩtĩĩo,
mũndũ na ũrĩa ũngĩ. **25** Nĩmakũũranirie ũhoro-ũrĩa-wa-
ma wa Ngai na maheeni, makĩhooya na magĩtungatĩra
indo iria ciombirwo handũ ha gũtungatĩra Mũciũmbi, o
ũcio wa kũgoocagwo nginya tene. Ameni. **(aiōn g165)** **26**
Tondũ wa ũguo-rĩ, Ngai nĩamarekereirie marũmagĩrĩre
meririria mao mooru ma maũndũ ma thoni. O na andũ-
a-nja ao nĩmakũũranirie mũtugo wao ũrĩa wa ndũire na
ũrĩa ũtarĩ wa ndũire. **27** O nao arũme o ũndũ ũmwe
nĩmatiganĩirie mũtugo wao ũrĩa wa ndũire na andũ-a-
nja, magaakanagwo nĩ meririria mooru ma kwĩriranĩria
o ene. Arũme magĩĩka ciĩko cia ũra-thoni na arũme
arĩa angĩ, nao nĩmegwatĩire thĩinĩ wa mĩĩrĩ yao ene
iherithia rĩrĩa rĩmagĩrĩire nĩ ũndũ wa waganu ũcio wao.
28 Na makĩria ma ũguo-rĩ, tondũ mationire bata wa
gũtũũra mamenyete Ngai, nake akĩmarekereria magĩe
na meciiria ma ũmaramari, mekage maũndũ marĩa
mataagĩrĩirwo nĩ gwĩkwo. **29** Nao makĩiyũrwo nĩ waganu
wa mĩthemba yothe, ũũru, na ũkoroku, na meciiria ma
ũmaramari. Makaiyũrwo nĩ ũiru, na ũragani, na ngũĩ,
na maheeni, na rũmena. Magatuĩka andũ a mũhuhu,
30 na acambania, na athũũri Ngai, na aciinũrani, na
egaathi, na etĩĩi, mathugundaga njĩra cia gwĩka ũũru,
na andũ matangĩathĩkĩra aciari ao; **31** nao ti akuũku
wega, na matitĩĩaga ũhoro ũrĩa mũrĩĩkanĩre, na nĩ ooru
mũno, na matirĩ tha. **32** Na o na gwatuĩka nĩmooĩ watho
wa ũthingu wa Ngai atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta
macio maagĩrĩirwo nĩ gũkua, to gũthiĩ mathiiaga na
mbere na gwĩka maũndũ macio tu, no nĩmetĩkanagia na
andũ arĩa mekaga maũndũ macio.

2 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, wee mũndũ ũyũ ndũrĩ na kĩĩgwatio,
wee ũtuagĩra mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira, nĩgũkorwo
rĩrĩa ũgũtuĩra mũndũ ũngĩ ciira, nĩwe mwene ũretuĩra
ciira, tondũ wee ũratuanĩra ciira wĩkaga maũndũ o
macio ekaga. **2** Na nĩtũũĩ atĩ Ngai agaatuĩra andũ
arĩa mekaga maũndũ ta macio ciira na kĩhooto.
3 Tondũ rĩrĩa wee mũndũ ũyũ, ũtuagĩra arĩa angĩ
ciira na ũgacooka ũgeeka maũndũ o macio mekaga-
rĩ, wee ũgwĩciiria nĩũkahonoka ciira wa Ngai? **4**
Kana nĩkũnyarara ũnyararĩte ũtugi wake mũnene, na
ũkirĩrĩria, na wetereri wake, ũkaaga kũmenya atĩ ũtugi
wa Ngai nĩguo ũkũguucagĩrĩria nĩguo wĩrire? **5** No
rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũrĩa ũmĩtie ngoro yaku, na ũkarega
kwĩrira-rĩ, nĩ mang'ũrĩ ũreigĩra marĩa magagũũkĩrĩra.
Nĩgũkorwo mũthenya wa mang'ũrĩ nĩũrooka, rĩrĩa
matuĩro ma Ngai ma kĩhooto makaaguũranĩrio. **6** Nĩ
ũndũ Ngai akaarĩha o mũndũ kũringana na maũndũ

marĩa aaneka. **7** Arĩa macaragia kũheo riiri, na gĩtĩĩo, na ũhoro wa kwaga kũbutha, nĩ ũndũ wa gwĩka wega matekũnoga-rĩ, acio nĩakamahe muoyo wa tene na tene. **(aiōnios g166)** **8** No arĩa eyendi, na nĩmaregaga ũhoro-wa-ma na makarũmagĩrĩra maũndũ mooru-rĩ, acio nĩmagakinyĩrwo nĩ mang'ũrĩ na marakara. **9** Nĩgũkaagĩa na thĩĩna na mĩnyamaro kũrĩ andũ othe arĩa mekaga ũũru; mbere kũrĩ Ayahudi, na thuutha kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ; **10** no riiri, na gĩtĩĩo, na thayũ ikaaheo mũndũ o wothe ũrĩa wĩkaga wega: mbere kũrĩ Ayahudi, na thuutha kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. **11** Nĩgũkorwo Ngai ndatĩĩagĩra andũ maũthĩ. **12** Andũ arĩa othe mehagia matarĩ watho-inĩ makaaniinwo matarĩ watho-inĩ, nao arĩa othe mehagia marĩ rungu rwa watho magaatuĩrwo ciira kũringana na watho ũcio. **13** Nĩgũkorwo ti arĩa maiguaga watho matuagwo athingu maitho-inĩ ma Ngai, no arĩa maathĩkagĩra watho nĩo magaatuuo athingu. **14** (Ti-itherũ, rĩrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa matarĩ na watho mekaga maũndũ marĩa watho uugĩte nĩ ũndũ wa ũhoro wao wa mũciarĩre-rĩ, o ene nĩmonanagia nĩmooĩ watho ũcio, o na gũtuĩka matirĩ maũigua **15** tondũ nĩmonanagia atĩ maũndũ marĩa mabataranagia thĩĩnĩ wa watho nĩmandĩke ngoro-inĩ ciao, nacio thamiri ciao o nacio ikaruta ũira, namo meciiria mao rĩmwe makamaciirithagia na rĩrĩa rĩngĩ makamaciirĩrĩra.) **16** Ũndũ ũyũ ũkooneka mũthenya ũrĩa Ngai, na ũndũ wa Jesũ Kristũ agaatuĩra ciira meciiria ma hitho marĩa marĩ ngoro-inĩ cia andũ, o ta ũrĩa Ũhoro-ũrĩa-Mwega uugĩte, ũrĩa niĩ hunjagia. **17** Atĩrĩrĩ, angĩkorwo wee wĩĩtaga Mũyahudi; na ũngĩkorwo wĩhocagia ũhoro-inĩ wa watho na nĩwĩĩrahagĩra ngwatanĩro yaku na Ngai; **18** angĩkorwo nĩũmenyete ũrĩa endaga, na ũgakũũrana maũndũ marĩa marĩ bata gũkĩra marĩa mangĩ tondũ wa ũrĩa ũrutĩtwo maũndũ ma watho; **19** angĩkorwo nĩwĩtĩkĩtie atĩ wee ũrĩ mũtongoria wa andũ arĩa atumumu, o na ũtheri wa gũtherera arĩa marĩ nduma-inĩ, **20** o na mũtaari wa andũ arĩa akĩĩgu, na mũrutani wa tũkenge, tondũ thĩĩnĩ wa watho ũrĩ na mũhianĩre wa ũrĩa ũmenyo wa ũhoro-wa-ma ũtariĩ; **21** hakĩrĩ ũguo-rĩ, wee ũrutaga andũ arĩa angĩ-rĩ, ndũngĩkĩĩruta wee mwene? Wee ũhunjagia atĩ andũ matikaiye-rĩ, wee nĩũiyaga? **22** Wee uugaga atĩ andũ matikanatharanie-rĩ, wee nĩũtharanagia? Wee ũthũire mĩhianano-rĩ, wee nĩũiyaga indo cia hekarũ cia andũ arĩa matooĩ Ngai? **23** Wee wĩrahagĩra watho-rĩ, nĩũconorithagia Ngai na ũndũ wa kwagarara watho ũcio? **24** O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ, "Rĩĩtwa rĩa Ngai nĩrĩcambagio thĩĩnĩ wa andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩ ũndũ wanyu." **25** Ũhoro wa kũrua nĩ ũrĩ kĩguni ũngĩrũmia ũrĩa watho uugĩte, no ũngĩagarara watho ũcio-rĩ, ũhoro ũcio waku wa kũrua ũtuĩkĩte ta ũtaruĩte. **26** Angĩkorwo arĩa matarĩ aruu nĩmahingagia maũndũ marĩa mabataranagia thĩĩnĩ wa watho-rĩ, githĩ acio matiagĩrĩire gũtuuo ta maruĩte? **27** Mũndũ ũrĩa ũtarĩ mũruu mwĩrĩ na nĩahingagia ũrĩa watho uugĩte-rĩ, nĩakamũtuĩra ciira, inyuĩ mwagararaga watho ũcio o na mwakorwo nĩmũruĩte na mũrĩ na watho ũrĩa mwandĩke. **28** Tondũ-rĩ, Mũyahudi ti ũrĩa wonanagia atĩ nĩ Mũyahudi na igũrũ, nakuo kũrua to kũrĩa gwa kuoneka mwĩrĩ-inĩ. **29** Aca, Mũyahudi kũna nĩ ũrĩa Mũyahudi ngoro; nakuo kũrua nĩ kũrua kwa ngoro, ũguo nĩ kuuga atĩ nĩ ũhoro wa Roho, no ti wa watho ũrĩa mwandĩke. Kũganwo kwa mũndũ ta ũcio-rĩ, gũtiumaga kũrĩ andũ, no kuumaga kũrĩ Ngai.

3 Gwatuĩka ũguo-rĩ, Mũyahudi agĩkĩrĩte andũ arĩa angĩ na kĩ? Kana bata wa kũrua ũkĩrĩ ũrĩkũ? **2** Hĩ! Ũguni no mũnene na njĩra ciothe! Mbere ya maũndũ mothe, Ayahudi nĩo mehokeirwo ũramati wa ciugo cia Ngai. **3** Ĩ kũngĩkorwo amwe ao nĩmagire kwĩhokeka, kwaga kwĩhokeka kwao, nĩkũngĩatũmire Ngai aage gũtuĩka mwĩhokeku? **4** Kũroaga gũtuĩka ũguo! Ngai arotuĩka wa ma, na mũndũ o wothe atuĩke wa maheeni, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Nĩguo kuonekage atĩ rĩrĩa ũkwaria, wee waragia maũndũ ma kĩhooto, na ũhootanage rĩrĩa ũgũciirithania." **5** No rĩrĩ, angĩkorwo wagi witũ wa ũthingu nĩũtũmaga ũthingu wa Ngai ũguũrio mũno makĩria-rĩ, tũkiuge atĩa? No tuuge atĩ Ngai ti wa kĩhooto rĩrĩa egũtũkinyĩria mang'ũrĩ make? (Ndĩraaria o ta ũrĩa mũndũ wa gũkũ thĩ angĩaria.) **6** Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Ngai angĩgĩtuĩra thĩ ciira atĩa? **7** No mũndũ ahota kuuga atĩrĩ, "Angĩkorwo kũheenania gwakwa no kũingĩhie ũhoro-wa-ma wa Ngai, na nĩ ũndũ ũcio gũtũme riiri wake wongerereke-rĩ, niĩ ngĩtuagĩrwo ciira ta ndĩ mwĩhia nĩkĩ?" **8** Nĩ kĩĩ kĩgiragia tuuge, ta ũrĩa tũcambagio atĩ nĩguo tuugaga, o na ta ũrĩa andũ amwe moigaga atĩ nĩguo tuugaga, "Nĩtũtũũre twĩkaga ũũru nĩguo wega woneke"? Acio-rĩ, gũtuĩrwo ciira kwao nĩ gwa kĩhooto. **9** Tũkiuge atĩa? Ithuĩ Ayahudi tũkĩrĩ ega gũkĩra andũ arĩa angĩ? Aca, tiguo! Nĩtũrĩkĩtie kuonania hau mbere atĩ Ayahudi o hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe nĩmagwĩte hinya-inĩ wa mehia. **10** O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Gũtirĩ mũndũ mũthingu, gũtirĩ o na ũmwe; **11** gũtirĩ mũndũ ũmenyaga ũndũ, gũtirĩ mũndũ ũrongoragia Ngai. **12** Othe nĩmagarũrũkĩte, makoora, othe hamwe magatuĩka kĩndũ gĩtarĩ bata; gũtirĩ mũndũ wĩkaga wega, gũtirĩ o na ũmwe." **13** "Mĩmero yao ĩhaana ta mbĩrĩra hingũre; nĩmĩ ciao ciaragia o maheeni." "Mĩromo yao yaragia maũndũ marũrũ ta thumu wa nduĩra." **14** "Tũnua twao tũiyũrĩte irumi na ũrũrũ." **15** "Mahanyũkaga na magũrũ magaite thakame; **16** mwanangĩko na kĩeha nĩcio cionanagia kũrĩa magereire, **17** nayo njĩra ya thayũ matimĩũĩ." **18** "Hatirĩ wĩtigĩri Ngai maitho-inĩ mao." **19** Na rĩu-rĩ, nĩtũũĩ atĩ maũndũ marĩa mothe watho uugĩte, merĩtwo andũ arĩa marĩ rungu rwa watho, nĩgeetha kanua o gothe gakirio, nao andũ a thĩ othe matuĩke a gũciirithio nĩ Ngai. **20** Tondũ wa ũguo-rĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũ ũngĩtuuo mũthingu maitho-inĩ ma Ngai nĩ ũndũ wa kũrũmia watho; no rĩrĩ, watho nĩguo ũtũmaga andũ mamenye atĩ nĩmehĩtie. **21** No rĩrĩ, rĩu ũthingu uumĩte kũrĩ Ngai nĩũmenyithanĩtio na njĩra ĩngĩ ĩtahutanĩtie na Watho wa Musa, o na gũtuĩka nĩyoimbũrĩtwo o tene nĩ Watho na Anabii. **22** Naguo ũthingu ũyũ nĩ ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai, na ũheagwo arĩa othe metĩkĩtie na ũndũ wa gwĩtĩkia Jesũ Kristũ. Gũtirĩ ũhoro wa gũthuurania andũ, **23** nĩgũkorwo andũ othe nĩmehĩtie na makanyiihĩrwo nĩ riiri wa Ngai, **24** na nĩ ũndũ wa wega wa Ngai magatuuo athingu o ũguo tũhũ, nĩ ũndũ wa ũrĩa maakũũrirwo nĩ Kristũ Jesũ. **25** Ngai aamũrutire arĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia na ũndũ wa wĩtĩkio thĩĩnĩ wa thakame yake. Ngai eekire ũguo

nĩgeetha onanie ũthingu wake, tondũ wa ũrĩa mehia ma
mbere ĩyo maarekeirwo andũ matekũherithio, nĩ ũndũ
wa gũkirĩrĩria kwa Ngai, **26** nake eekire ũguo nĩgeetha
onanie ũthingu wake mahinda-inĩ maya, na kũmenyeke
atĩ we nĩ mũthingu, na nĩwe ũtuaga andũ arĩa metĩkĩtie
Jesũ athingu. **27** Gwagĩtuĩka ũguo-rĩ, kwĩraha gũkĩrĩ ha?
Nĩ kweherie biũ. Kweheretio nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩrĩkũ?
Hihi nĩ ũndũ wa kũrũmia watho? Aca, no nĩ ũndũ wa
watho ũrĩa wa wĩtĩkio. **28** Nĩgũkorwo nĩtũrũmĩtie atĩ
mũndũ atuagwo mũthingu na ũndũ wa gwĩtĩkia no ti
ũndũ wa gwathĩkĩra watho. **29** Ngai-rĩ, akĩrĩ o Ngai wa
Ayahudi oikí? Githĩ Ngai ti wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao? Ĩĩ,
nĩ Ngai wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao, **30** nĩgũkorwo Ngai no
ũmwe, na nĩwe ũrĩĩtuaga andũ arĩa maruaga athingu,
na ũndũ wa gwĩtĩkia, na arĩa mataruaga nao amatuuage
athingu na ũndũ wa gwĩtĩkia o ro ũguo. **31** Rĩu-rĩ, no
twagithie ũhoro wa watho kĩene nĩ ũndũ wa ũhoro wa
wĩtĩkio ũcio? Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Handũ ha
ũguo-rĩ, nĩ watho tũgũkĩongerera hinya.

4 Iburahĩmu, o ũcio ithe witũ ũhoro-inĩ wa gũciarwo na
mwĩrĩ-rĩ, aamenyire atĩa ũhoro ũcio? **2** Angĩkorwo,
ti-itherũ, Iburahĩmu aatuirwo mũthingu na ũndũ wa
ciĩko iria ekaga-rĩ, nĩarĩ na ũndũ wa kwĩrahĩra, no ti
mbere ya Ngai. **3** Nĩgũkorwo Maandĩko marĩa matheru
moigĩte atĩa? "Iburahĩmu nĩetĩkirie Ngai, naguo ũndũ
ũcio ũgĩtũma atuuo mũthingu." **4** Atĩrĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa
mũndũ aruta wĩra-rĩ, mũcaara wake ũrĩa aheagwo
ndũkoragwo ũrĩ ta kĩheo, no nĩ ta thiirĩ ararĩhwo. **5**
No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũtehokaga maũndũ marĩa ekaga,
tiga o gwĩtĩkia Ngai ũrĩa ũtuaga andũ arĩa aaganu
athingu-rĩ, wĩtĩkio wa mũndũ ũcio nĩguo atuagĩrwo taarĩ
ũthingu. **6** Ũguo noguo Daudi oigaga rĩrĩa aaragia ũhoro
wa kĩrathimo kĩa mũndũ ũrĩa Ngai atuĩte mũthingu
hatarĩ ũhoro wa ciĩko, akoiga atĩrĩ: **7** "Kũrathimwo-
rĩ, nĩ arĩa marekeirwo mahĩtia mao, namo mehia
mao makahumbĩrwo. **8** Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ
ũrĩa Mwathani atatuaga mwĩhia." **9** Hihi kĩrathimo
gĩkĩ no kĩa andũ arĩa maruaga oiki, kana nĩ kĩa o na
arĩa mataruaga? Nĩtũkoretwo tũkiuga atĩ wĩtĩkio wa
Iburahĩmu nĩguo watũmire atuuo mũthingu. **10** No
aatuirwo mũthingu arĩ na ũhoro ũrĩkũ? Hihi nĩ thuutha
wa kũrua, kana nĩ mbere ĩyo? Ti thuutha wa kũrua, no
nĩ mbere ĩyo, hĩndĩ ĩrĩa ataaruĩte! **11** Nake agĩcooka
akĩamũkĩra rũũri rwa kũrua, rũrĩ mũhũri wa ũthingu
ũrĩa aarĩ naguo nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia o na hĩndĩ ĩrĩa
ataarĩ mũruu. Nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka ithe wa arĩa othe
metĩkagia o na matarĩ aruu, nĩgeetha o nao matuuagwo
athingu. **12** Na ningĩ nowe ithe wa andũ arĩa maruaga,
arĩa matarĩ atĩ no kũrua maruĩte, no nĩmathiiaga na
mũthiĩre wa wĩtĩkio ũrĩa ithe witũ Iburahĩmu aarĩ naguo
mbere ya kũrua. **13** Iburahĩmu ndeerĩirwo kĩĩranĩro
atĩ nĩagatuĩka mũgai wa thĩ hamwe na njiaro ciake nĩ
ũndũ wa gwathĩkĩra watho, no nĩ ũndũ wa ũthingu
ũrĩa uumanaga na wĩtĩkio. **14** Nĩgũkorwo kũngĩtuĩka atĩ
arĩa matũũragio nĩ watho nĩ agai-rĩ, wĩtĩkio ndũkĩrĩ
kĩene, nakĩo kĩĩranĩro nĩ gĩa tũhũ, **15** tondũ watho
ũrehaga mang'ũrĩ. Naho harĩa hatarĩ watho hatirĩ ũhoro
wa kwagarara watho. **16** Tondũ wa ũguo-rĩ, kĩĩranĩro
kiumanaga na wĩtĩkio, nĩgeetha wonekage na ũndũ
wa wega wa Ngai, na ũtuĩke wa kũheo kũna njiaro
ciothe cia Iburahĩmu, na to arĩa maaheirwo ũhoro
wa watho oiki, no nĩ kũrĩ arĩa othe metĩkĩtie ta ũrĩa
Iburahĩmu eetĩkĩtie. Nĩgũkorwo Iburahĩmu nĩwe ithe
wa arĩa othe metĩkĩtie. **17** Ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:
"Nĩngũtuĩte ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ." We nĩwe ithe witũ
maitho-inĩ ma Ngai, o ũcio Iburahĩmu eetĩkĩtie, o we
Ngai ũrĩa ũriũkagia arĩa makuĩte, na waragia ũhoro wa
maũndũ marĩa matarĩ ho ta marĩ ho. **18** Iburahĩmu
nĩagĩire na kĩĩrĩgĩrĩro o na harĩa hataarĩ kĩndũ gĩa
kwĩrĩgĩrĩra na agĩĩtĩkia, na nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka ithe
wa ndũrĩrĩ nyingĩ, o ta ũrĩa erĩtwo atĩrĩ, "Ũguo nĩguo
rũciaro rwaku rũkaigana." **19** Nake o na akĩmenyaga
atĩ mwĩrĩ wake watariĩ ta ũrĩ mũkuũ nĩgũkorwo ũkũrũ
wake warĩ ta mĩaka igana rĩmwe, na aamenya atĩ
nda ya Sara nĩyathirĩte hinya wa gũciara-rĩ, ndaigana
kũnyihanyiihĩrwo nĩ wĩtĩkio. **20** Nowe ndaigana kũgĩa
na nganja ũhoro-inĩ wa wĩtĩkio ũkoniĩ kĩĩranĩro kĩu
kĩa Ngai, no wĩtĩkio wake nĩ hinya wongereirwo, nake
akĩgooca Ngai, **21** tondũ nĩetĩkĩtie biũ atĩ Ngai arĩ na
hinya wa kũhingia ũrĩa eranĩire. **22** Ũndũ ũcio ũgĩtũma
atuuo mũthingu. **23** Na rĩrĩ, ciugo icio ciandĩkĩtwo atĩrĩ
"Nĩatuirwo mũthingu" itiandĩkirwo nĩ ũndũ wake wiki,
24 no ciandĩkirwo nĩ ũndũ witũ, ithuĩ arĩa Ngai agaatua
athingu, o ithuĩ arĩa twĩtĩkĩtie Ngai ũrĩa wariũkirie Jesũ
Mwathani witũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ. **25** We aaneanirwo
oragwo nĩ ũndũ wa mehia maitũ, na agĩcooka akĩriũkio
nĩgeetha tũtuuo athingu.

5 Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ nĩtũtuĩtwo andũ athingu
nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, tũrĩ na thayũ na Ngai
nĩ ũndũ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, **2** we ũrĩa
ũtũmĩte tũgĩe na mweke wa gũkinya wega-inĩ wa
Ngai, harĩa tũrũngiĩ rĩu nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia. Na ithuĩ
nĩtũkenaga nĩ ũndũ wa kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tũrĩ nakĩo gĩa
gũgaakinyĩra riiri wa Ngai. **3** Na to ũguo wiki, no rĩrĩa
tũrĩ mathĩĩna-inĩ nĩtũkenaga tondũ nĩtũũĩ atĩ gũthĩĩnĩka
gũtũmaga tũũmĩrĩrie; **4** nakuo kũũmĩrĩria gũtũmaga
tũgĩe na gwĩkindĩra; nakuo gwĩkindĩra gũtũmaga tũgĩe
na kĩĩrĩgĩrĩro. **5** Nakĩo kĩĩrĩgĩrĩro kĩu gĩtingĩtũũraga
ngoro, tondũ Ngai nĩaitĩrĩirie wendani wake ngoro-inĩ
ciitũ na ũndũ wa Roho Mũtheru, ũrĩa we aatũheire. **6**
Nĩ ũndũ-rĩ, o ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩakinya, o hĩndĩ
ĩrĩa tũtaarĩ na hinya, Kristũ nĩakuire nĩ ũndũ wa andũ
arĩa matatĩĩaga Ngai. **7** Nĩ hinya mũno mũndũ akue nĩ
ũndũ wa mũndũ mũthingu, no hihi kwahoteka kuoneka
mũndũ ũngĩkua nĩ ũndũ wa mũndũ mwega. **8** No Ngai
nĩonanĩtie wendo wake kũrĩ ithuĩ na njĩra ĩno: Atĩ hĩndĩ
ĩrĩa twatũire tũrĩ ehia-rĩ, Kristũ nĩatũkuĩrĩire. **9** Kuona
atĩ rĩu nĩtũtuĩtwo athingu na ũndũ wa thakame yake-
rĩ, githĩ tũtigakĩhonokio makĩria kuuma harĩ mang'ũrĩ
ma Ngai nĩ ũndũ wake! **10** Tondũ-rĩ, angĩkorwo hĩndĩ
ĩrĩa twarĩ thũ cia Ngai nĩtwaiguithanirio nake na ũndũ
wa gĩkuũ kĩa Mũriũ, na tondũ rĩu tũrĩ aiguithanie na
Ngai-rĩ, nĩtũrĩkĩragĩrĩria kũhonokio nĩ ũndũ Kristũ arĩ
muoyo. **11** Na to ũguo wiki, no o na nĩtũkenagĩra Ngai
thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o ũcio ũtũmĩte
tũiguithanio na Ngai. **12** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, o ta ũrĩa
kwĩhia kwa mũndũ ũmwe gwatũmire mehia matoonye
gũkũ thĩ, nakĩo gĩkuũ gĩgĩtoonya nĩ ũndũ wa mehia, nao

andũ othe magĩtuĩka a gũkuaga tondũ nĩmehirie, **13** nĩgũkorwo o na watho ũtanaheanwo, mehia maarĩ kuo
gũkũ thĩ. No gũtarĩ watho mũndũ ndangĩtuuo mwĩhia.
14 O na kũrĩ ũguo-rĩ, kuuma hĩndĩ ya Adamu o nginya
hĩndĩ ya Musa, gĩkuũ nĩkĩo gĩatũire gĩthamakagĩra
andũ, o na arĩa matehĩtie na ũndũ wa kwagarara watho
ta ũrĩa Adamu eekĩte, arĩ we mũhano wa Ũrĩa warĩ
wa gũũka thuutha. **15** No kĩheo kĩu gĩtihaanaine na
ihĩtia rĩa kwagarara watho. Tondũ angĩkorwo andũ
aingĩ nĩmakuire nĩ ũndũ wa ihĩtia rĩa mũndũ ũmwe-
rĩ, wega wa Ngai o na kĩheo kĩrĩa kĩarehirwo nĩ wega
wa mũndũ ũcio ũmwe, na nĩwe Jesũ Kristũ-rĩ, nĩcio
ciiyũrĩrĩire andũ aingĩ mũno makĩria! **16** O na ningĩ,
kĩheo kĩu kĩa Ngai gĩtiringaine na maciaro ma mehia
ma mũndũ ũcio ũmwe: Tondũ gũtuĩrwo kwa rĩĩhia rĩu
rĩmwe nĩkuo gwatũmire andũ matuĩrwo ciira, no kĩheo
kĩu kĩaheanirwo nĩ Ngai o ũguo tũhũ kĩarutirwo nĩ ũndũ
wa mehia maingĩ, nakĩo gĩgĩtũma matuuo athingu.
17 Tondũ-rĩ, angĩkorwo kwĩhia kwa mũndũ ũmwe
gwatũmire gĩkuũ gĩthamake nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio
ũmwe-rĩ, githĩ arĩa maamũkagĩra wega mũingĩ wa Ngai
na kĩheo kĩu kĩa ũthingu matigũtũũra mathamakaga
makĩria marĩ muoyo-inĩ nĩ ũndũ wa mũndũ ũmwe, o we
Jesũ Kristũ! **18** Nĩ ũndũ ũcio, o ta ũrĩa kwĩhia riita o
rĩmwe gwatũmire andũ othe matuĩrwo ciira-rĩ, ũguo
noguo gĩĩko kĩmwe kĩa ũthingu gĩatũmire andũ othe
matuuo athingu nĩguo magĩe na muoyo. **19** Nĩgũkorwo
o ta ũrĩa ũremi wa mũndũ ũmwe watũmire andũ aingĩ
matuuo ehia-rĩ, ũguo noguo gwathĩka kwa mũndũ ũcio
ũmwe gũgũtũma andũ aingĩ matuuo athingu. **20** Ũhoro
wa watho wongereirwo nĩguo mehia mongerereke. No
harĩa mehia mongererekire-rĩ, naguo wega wa Ngai
ũkĩongerereka makĩria, **21** nĩgeetha o ta ũrĩa mehia
maathamakire thĩĩnĩ wa gĩkuũ-rĩ, o naguo wega wa
Ngai ũthamakage nĩ ũndũ wa ũthingu, nĩguo ũtũkinyie
muoyo-inĩ wa tene na tene nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ
Mwathani witũ. **(aiōnios g166)**

6 Hakĩrĩ ũguo-rĩ, tũkiuge atĩa? Nĩ tũtũũre o twĩhagia
nĩgeetha wega wa Ngai ũingĩhage? **2** Hĩ! Kũroaga
gũtuĩka ũguo! Ithuĩ-rĩ, nĩtwakuire ũhoro-inĩ wa wĩhia;
twakĩhota atĩa gũcooka gũtũũra thĩĩnĩ waguo? **3** Kaĩ
inyuĩ mũtooĩ atĩ ithuĩ othe arĩa twabatithirio thĩĩnĩ
wa Kristũ Jesũ twabatithirio thĩĩnĩ wa gĩkuũ gĩake? **4**
Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, twabatithio nĩgũthikwo twathikirwo
hamwe nake gĩkuũ-inĩ gĩake, nĩgeetha o ta ũrĩa Kristũ
aariũkirio kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩ hinya wa riiri
wa Ithe, o na ithuĩ tũtũũre na mũtũũrĩre mwerũ. **5**
Angĩkorwo nĩtũnyiitithanĩtio nake ũguo thĩĩnĩ wa gĩkuũ
gĩake-rĩ, hatirĩ nganja nĩtũkanyiitithanio nake thĩĩnĩ
wa kũriũka gwake. **6** Nĩgũkorwo nĩtũũĩ atĩ mũndũ
witũ wa tene nĩambirwo hamwe nake nĩgeetha mwĩrĩ
ũyũ wa mehia weherio, nĩguo tũtikanacooke gũtuĩka
ngombo cia mehia, **7** tondũ mũndũ o wothe ũrĩa
ũrĩkĩtie gũkua nĩatigithanĩtio na mehia. **8** Na rĩrĩ,
angĩkorwo nĩtwakuire hamwe na Kristũ-rĩ, nĩtwĩtĩkĩtie
atĩ nĩtũgatũũra muoyo hamwe nake. **9** Nĩgũkorwo nĩtũũĩ
atĩ tondũ Kristũ nĩariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ,
ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkua; gĩkuũ gĩtirĩ na hinya
wa kũmwatha rĩngĩ. **10** Gĩkuũ kĩrĩa aakuire, aakuĩrĩire
ũhoro wa mehia o riita rĩmwe rĩa kũigana; no muoyo
ũrĩa atũũraga-rĩ, atũũraga nĩ ũndũ wa riiri wa Ngai.
11 O na inyuĩ, o ũndũ ũmwe mwĩonagei atĩ nĩmũkuĩte
ũhoro-inĩ wa mehia, na atĩ mũtũũraga muoyo mũrĩ
ngwatanĩro na Ngai thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ. **12** Tondũ
ũcio, mũtikanareke mehia mathamakage thĩĩnĩ wa mĩĩrĩ
yanyu ĩyo ĩkuaga, atĩ nĩguo mwathĩkagĩre merirĩria
mooru mayo. **13** Ningĩ mũtikananeane ciĩga cia mĩĩrĩ
yanyu mehia-inĩ, atĩ nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo
cia kwagana nacio, no nĩ kaba mwĩheanage kũrĩ Ngai,
mũhaana ta andũ marutĩtwo gĩkuũ-inĩ makarehwo
muoyo-inĩ na mũneanage ciĩga icio cia mĩĩrĩ yanyu
kũrĩ we nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo na gwĩka
maũndũ ma ũthingu. **14** Mũtigatuĩke a gwathagwo nĩ
mehia, tondũ inyuĩ mũtirĩ agũthamakagĩrwo nĩ watho,
no mũrĩ agũthamakagĩrwo nĩ wega wa Ngai. **15** Tũkiuge
atĩa? Kuona atĩ tũtirĩ rungu rwa watho no tũrĩ rungu
rwa wega wa Ngai-rĩ, nĩtũtũũre twĩhagia? Kũroaga
gũtuĩka ũguo! **16** Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ rĩrĩa mweheana
kũrĩ mũndũ nĩguo mũtuĩke ngombo mũmwathĩkagĩre-
rĩ, inyuĩ mũkĩrĩ o ngombo cia ũcio mwathĩkagĩra: mũrĩ
ngombo cia mehia marĩa merekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ,
kana mũrĩ ngombo cia wathĩki ũrĩa ũrehaga ũthingu?
17 No Ngai arocookerio ngaatho, tondũ o na gũtuĩka
inyuĩ mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, rĩu nĩmwathĩkĩire
na ngoro yothe ũrutani ũrĩa mwehokeirwo. **18** Inyuĩ
nĩmũrĩkĩtie kuohorwo mũkoima mehia-inĩ, mũgacooka
gũtuĩka ngombo cia ũthingu. **19** Ndĩraaria ũhoro ũyũ
ngĩũgerekanagia na maũndũ ma andũ tondũ inyuĩ
nĩmwagĩte hinya mũtũũrĩre-inĩ wanyu wa ndũire. O
ta ũrĩa mwatũire mũneanaga ciĩga cianyu cia mĩĩrĩ
ituĩke ngombo kũrĩ maũndũ marĩa matarĩ ma ũtheru
o na ma waganu ũrĩa ũtũire wongererekaga-rĩ, rĩu
kĩneanei ciĩga cianyu ituĩke ngombo cia ũthingu nĩguo
mũgaatuĩka andũ atheru. **20** Rĩrĩa mwarĩ ngombo
cia mehia-rĩ, mũtiathagwo nĩ ũthingu. **21** Hĩndĩ ĩyo
muonaga uumithio ũrĩkũ kuuma kũrĩ maũndũ marĩa
matũmaga rĩu mũconoke? Maũndũ macio marigĩrĩrio-
inĩ marehaga gĩkuũ! **22** No rĩu tondũ nĩmwohoretwo
mũkoima mehia-inĩ na mũgatuĩka ngombo cia Ngai-rĩ,
uumithio ũrĩa muonaga ũmwerekagĩria ũtheru-inĩ, na
maciaro maguo nĩ muoyo wa tene na tene. **(aiōnios g166)**
23 Nĩgũkorwo mũcaara wa mehia nĩ gĩkuũ, no kĩheo
kĩrĩa Ngai aheanaga nĩ muoyo wa tene na tene thĩĩnĩ wa
Kristũ Jesũ Mwathani witũ. **(aiōnios g166)**

7 Atĩrĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ (nĩgũkorwo ndĩraaria
na inyuĩ mũrĩ andũ arĩa mooĩ watho), kaĩ mũtooĩ
atĩ watho wathaga mũndũ o rĩrĩa arĩ muoyo? **2** Nĩ
ũndũ mũtũmia ũrĩ na mũthuuri aikaraga ohanĩtio na
mũthuuriwe nĩ watho ihinda rĩrĩa rĩothe mũthuuriwe
arĩ muoyo; no mũthuuriwe angĩkua-rĩ, mũtumia ũcio ti
muohe nĩ watho ũcio wa ũhiki. **3** Tondũ mũtumia ũcio
angĩhikĩra mũndũ ũngĩ rĩrĩa mũthuuriwe arĩ muoyo,
atuĩkaga mũtharia. No mũthuuriwe angĩkua, mũtumia
ũcio ti muohe nĩ watho ũcio, na ndangĩtuĩka gĩtharia o
na angĩhikio nĩ mũndũ ũngĩ. **4** Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na
aarĩ a Ithe witũ, o na inyuĩ nĩmwakuire ũhoro-inĩ wa
watho nĩ ũndũ wa mwĩrĩ wa Kristũ, nĩguo mũtuĩke a
mũndũ ũngĩ, o we ũrĩa wariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ,

nĩgeetha tũciaragĩre Ngai maciaro. **5** Nĩgũkorwo hĩndĩ
ĩrĩa twathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wa mehia-rĩ, merirĩria ma
mehia marĩa maarahũragwo nĩ watho nĩmarutaga wĩra
thĩinĩ wa mĩĩrĩ iitũ, magaciaragĩra gĩkuũ maciaro. **6** No
rĩu, nĩtuohoretwo tũkoima watho-inĩ, tondũ nĩtũkuĩte
ũhoro-inĩ ũrĩa watuohete nĩgeetha tũtungatage na
mũtungatĩre mwerũ wa Roho, no ti mũtungatĩre ũrĩa
mũkũrũ wa watho ũrĩa mwandĩke. **7** Rĩu rĩ, tũkiuge
atĩa? Watho ũkĩrĩ wĩhia? Aca ti ũguo! Ti-itherũ tiga nĩ
ũndũ wa watho ndingĩamenyire wĩhia nĩ kĩĩ. Nĩgũkorwo
ndingĩamenyire ũhoro wa gũcumĩkĩra korwo watho
ndwoigĩte, "Ndũkanacumĩkĩre kĩndũ kĩene." **8** No
wĩhia, tondũ wa kuona kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ
rĩathani rĩu, ũgĩtũma ngĩe na meririria ma mĩthemba
yothe thĩinĩ wakwa. Nĩgũkorwo hatarĩ watho, wĩhia
nĩ mũkuũ. **9** Kũrĩ hĩndĩ niĩ ndaarĩ muoyo itanamenya
watho; no hĩndĩ ĩrĩa rĩathani rĩokire, wĩhia ũkĩgĩa muoyo
na niĩ ngĩkua. **10** Ngĩmenya atĩ rĩathani o rĩu rĩarĩ
rĩa gũtũma mũndũ atũũre muoyo-rĩ, norĩo rĩarehire
gĩkuũ. **11** Nĩgũkorwo rĩrĩa wĩhia wonire kamweke
karĩa kaaheanĩtwo nĩ rĩathani rĩu-rĩ, nĩ kũũheenia
waheenirie, na ũkĩnjũraga narĩo. **12** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ,
watho nĩ mũtheru, o na rĩathani no rĩtheru, na nĩ rĩa
kĩhooto na nĩ rĩega. **13** Kaĩ ũndũ ũcio mwega ũgĩcookete
gũtuĩka gĩkuũ harĩ niĩ? Gũtikanatuĩke ũguo! No nĩgeetha
wĩhia ũkũũrĩkane atĩ nĩ wĩhia, nĩwarehire gĩkuũ thĩinĩ
wakwa na ũndũ wa kũhũthĩra ũndũ ũcio mwega, nĩguo
wĩhia ũtuĩke wĩhia kũna. **14** Nĩtũũĩ atĩ watho uumanĩte
na Roho; no niĩ ndĩ mũndũ ũrĩ na mwĩrĩ wendetio
agatuĩka ngombo ya wĩhia. **15** Ndimenyaga maũndũ
marĩa njĩkaga. Nĩgũkorwo ũrĩa nyendaga gwĩka tiguo
njĩkaga, no ũndũ ũrĩa thũire nĩguo njĩkaga. **16** O na
ingĩtuĩka njĩkaga ũrĩa itekwenda gwĩka-rĩ, nĩnjĩtĩkĩrĩte
atĩ watho nĩ mwega. **17** Tondũ ũcio nĩngũũranĩte atĩ
ti niĩ mwene njĩkaga maũndũ macio, no nĩ wĩhia ũrĩa
ũtũũraga thĩinĩ wakwa wĩkaga ũguo. **18** Nĩnjũũĩ atĩ
gũtirĩ ũndũ mwega ũtũũraga thĩinĩ wakwa, ũguo nĩ
kuuga thĩinĩ wa mwĩrĩ ũyũ wakwa wĩhagia. Nĩgũkorwo
nĩndĩriragĩria gwĩka wega, no hinya wa gwĩka ũguo
nĩguo itarĩ. **19** Nĩgũkorwo wega ũrĩa nyendaga gwĩka
tiguo njĩkaga, no ũũru ũrĩa itendaga gwĩka nĩguo thiiaga
na mbere gwĩka. **20** Na rĩrĩ, ingĩkorwo nĩnjĩkaga ũrĩa
itekwenda gwĩka-rĩ, ti niĩ mwene njĩkaga maũndũ
macio, no nĩ wĩhia ũrĩa ũtũũraga thĩinĩ wakwa wĩkaga
ũguo. **21** Ũndũ ũyũ nĩũtũmaga nyone atĩ watho ũyũ
nĩguo ũrutaga wĩra thĩinĩ wakwa: Rĩrĩa ngwenda gwĩka
wega-rĩ, ũũru ũkoragwo o hamwe na niĩ. **22** Nĩgũkorwo
ngoro-inĩ yakwa thĩinĩ, nĩngenagĩra watho wa Ngai;
23 no nĩnyonaga watho ũngĩ ũkĩruta wĩra thĩinĩ wa
ciĩga cia mwĩrĩ wakwa, ũkarehaga mbaara, na ũkarũaga
na watho wa meciiria makwa, na ũkandua mũndũ
muohe nĩ watho wa wĩhia ũrĩa ũrutaga wĩra thĩinĩ wa
ciĩga ciakwa. **24** Kaĩ niĩ ndĩkĩrĩ mũndũ mũthĩĩnĩku-
ĩ! Nũũ ũkũũhonokia harĩ mwĩrĩ ũyũ wa gĩkuũ? **25**
Nĩndacookeria Ngai ngaatho nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ
Mwathani witũ! Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, niĩ mwene thĩinĩ wa
meciiria makwa ndĩ ngombo ya watho wa Ngai, no ha
ũhoro wa mwĩrĩ ũyũ wa wĩhia, niĩ ndĩ ngombo ya watho
wa wĩhia.

8 Nĩ ũndũ wa maũndũ macio-rĩ, andũ arĩa marĩ thĩinĩ
wa Kristũ Jesũ o ti a kũherithio, **2** tondũ nĩ kũgerera
harĩ Jesũ Kristũ watho wa Roho ũrĩa ũheaga muoyo
wanjohorire kuuma kũrĩ wĩhia na gĩkuũ. **3** Nĩgũkorwo
ũndũ ũrĩa watho wa Musa ũtangĩahotire gwĩka nĩ
ũndũ wa kwagithio hinya nĩ mwĩrĩ ũyũ wĩhagia-rĩ,
Ngai nĩekire ũndũ ũcio na ũndũ wa gũtũma Mũriũ
wake mwene arĩ na mwĩrĩ ũhaanaine na mwĩrĩ ũyũ
wĩhagia, nĩgeetha atuĩke igongona rĩa kũhoroheria
mehia. Na nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩra wĩhia ũrĩa warĩ thĩinĩ
wa mũndũ ũrĩa wĩhagia ciira, **4** nĩgeetha maũndũ
ma ũthingu marĩa mathanĩtwo nĩ watho mahingio
thĩinĩ witũ, ithuĩ arĩa tũtatũũraga kũringana na mwĩrĩ
ũyũ wĩhagia, no tũtũũraga kũringana na Roho. **5**
Andũ arĩa matũũraga kũringana na mwĩrĩ ũyũ wĩhagia
meciiragia o maũndũ marĩa mwĩrĩ ũcio wendaga; no arĩa
matũũraga kũringana na Roho meciiragia o maũndũ
marĩa mendagwo nĩ Roho. **6** Meciiria ma mũndũ mwĩhia
marehaga gĩkuũ, no meciiria marĩa maathagwo nĩ Roho
marehaga muoyo na thayũ; **7** meciiria marĩa mehagia
marĩ ũthũ na Ngai. Meciiria macio matiathĩkagĩra
watho wa Ngai, o na matingĩhota gwĩka ũguo. **8** Andũ
arĩa maathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wĩhagia matingĩhota
gũkenia Ngai. **9** No rĩrĩ, inyuĩ mũtiathagwo nĩ mwĩrĩ
ũyũ wĩhagia, no mwathagwo nĩ Roho, angĩkorwo Roho
wa Ngai atũũraga thĩinĩ wanyu. No rĩrĩ, mũndũ o
wothe ũtarĩ na Roho wa Kristũ-rĩ, ũcio ti wa Kristũ. **10**
No angĩkorwo Kristũ arĩ thĩinĩ wanyu-rĩ, mĩĩrĩ yanyu
nĩmĩkuũ nĩ ũndũ wa mehia, no maroho manyu marĩ
muoyo nĩ ũndũ wa ũthingu. **11** Na ningĩ angĩkorwo
Roho wa Ngai ũrĩa wariũkirie Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ
atũũraga thĩinĩ wanyu-rĩ, o we ũcio wariũkirie Kristũ
kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩagatũma mĩĩrĩ ĩyo yanyu ĩkuaga
ĩgĩe na muoyo nĩ ũndũ wa Roho wake, ũcio ũtũũraga
thĩinĩ wanyu. **12** Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
ithuĩ tũrĩ na thiirĩ, no ti thiirĩ kũrĩ mwĩrĩ ũyũ wĩhagia,
atĩ nĩguo tũtũũrage kũringana na ũrĩa wendaga. **13**
Nĩgũkorwo mũngĩtũũra kũringana na ũrĩa mwĩrĩ ũyũ
wĩhagia wendaga-rĩ, nĩmũgakua, no mũngĩũraga ciĩko
icio njũru cia mwĩrĩ na hinya wa Roho-rĩ, nĩmũgatũũra
muoyo, **14** tondũ andũ arĩa othe matongoragio nĩ
Roho wa Ngai acio nĩo ciana cia Ngai. **15** Nĩgũkorwo
mũtiaheirwo roho wa kũmũtua ngombo rĩngĩ nĩguo
mwĩtigagĩre, no mwaheirwo Roho wa kũmũtua ciana
ciake cia kwĩrererwo. Na nĩguo ũtũmaga twanĩrĩre
tũkoiga atĩrĩ, "Abba, Baba." **16** Roho Mũtheru we mwene
nĩwe mũira hamwe na maroho maitũ atĩ ithuĩ tũrĩ ciana
cia Ngai. **17** Rĩu-rĩ, angĩkorwo tũrĩ ciana ciake-rĩ, tũkĩrĩ
agai, tũgatuĩka o agai a kũgaya Ngai, na agai hamwe
na Kristũ, angĩkorwo ti-itherũ nĩtũgwatanagĩra nake
mĩnyamaro yake nĩguo tũkaahota kũgwatanĩra riiri
wake o naguo. **18** Nguona atĩ mĩnyamaro ĩrĩa tũrĩ nayo
rĩu ndĩngĩringithanio na riiri ũrĩa tũkaaguũrĩrio. **19**
Indo iria ciombirwo itũũraga cietereire kũguũranĩrio
gwa ciana cia Ngai irĩ na gũthethũka kũnene. **20**
Nĩgũkorwo ciũmbe icio ciathĩrĩirio itũũre itarĩ kĩene
na ti ũndũ wa gwĩthuurĩra cio nyene, no nĩ ũndũ wa
kwenda kwa ũrĩa waciathĩrĩirie itũũre irĩ na kĩrĩgĩrĩro,
21 atĩ ciũmbe cio nyene nĩigakũũrwo kuuma ũkombo-
inĩ wa kũbutha, ikinye wĩyathi-inĩ wa riiri wa ciana cia

Ngai. **22** Nĩtũũĩ atĩ nginyagia rĩu ciũmbe icio ciothe
itũire icaayaga irĩ na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩheo
mwana. **23** Na to indo icio icaayaga, no o na ithuĩ arĩa
tũrĩ na maciaro ma mbere ma Roho, nĩtũcaayaga ngoro-
inĩ ciitũ thĩinĩ, twetereire hĩndĩ ĩkinye ya gũtuuo ciana
cia Ngai, na nĩkuo gũkũũrwo kwa mĩĩrĩ iitũ kuuma
ũkombo-inĩ. **24** Nĩgũkorwo twahonokirio nĩ ũndũ wa
kĩĩrĩgĩrĩro kĩu. No rĩrĩ, kwĩrĩgĩrĩra kĩndũ kĩoneku-rĩ,
kĩu ti kĩĩrĩgĩrĩro kũrĩ. Nũũ wĩrĩgagĩrĩra kĩrĩa arĩ nakĩo?
25 No rĩrĩ, tũngĩkorwo twĩrĩgĩrĩire kĩrĩa tũtarĩ nakĩo-
rĩ, tũgĩetagĩrĩra o tũkirĩrĩirie. **26** O ũndũ ũmwe, Roho
nake nĩatũteithagia nĩ ũndũ wa ũrĩa tũtarĩ hinya. Ithuĩ
tũtiũĩ kĩrĩa twagĩrĩirwo nĩkũhooya, no Roho we mwene
nĩatũthaithanagĩrĩra arĩ na mũcaayo ũtangĩgweteka na
ciugo. **27** Nake Ngai ũrĩa ũthuthuuragia ngoro ciitũ nĩoĩ
meciiria ma Roho, tondũ Roho nĩwe ũthaithanagĩrĩra
andũ arĩa aamũre kũringana na ũrĩa Ngai endete.
28 Ningĩ nĩtũũĩ atĩ harĩ andũ arĩa mendete Ngai, o
arĩa metĩtwo nĩwe kũringana na ũrĩa aathugundĩte-
rĩ, maũndũ mothe mateithanagia hamwe mamarehere
kĩrathimo. **29** Nĩgũkorwo acio Ngai aamenyete o tene-
rĩ, nĩo aathĩrĩirie matuĩke a kũhaananio na mũhianĩre
wa Mũrũwe, nĩguo atuĩke irigithathi harĩ andũ aingĩ a
Ithe ũmwe. **30** Nao acio aathĩrĩirie o mbere, nĩo eetire;
nao acio eetire, nĩo aatuire athingu; nao acio aatuire
athingu, nĩo aahumbire riiri. **31** Tũkiuge atĩa ũhoro
ũkoniĩ maũndũ macio? Angĩkorwo Ngai arĩ mwena witũ-
rĩ, nũũ ũngĩkĩhota gũtũtuma ũthũ? **32** Ũcio ũtaigana
gũcaĩra Mũriũ wake mwene, no akĩmũneana nĩ ũndũ
witũ ithuothe, na rĩrĩ, agĩtũheete ũcio-rĩ, angĩkĩrega atĩa
gũtũtaanahĩra na indo iria ingĩ ciothe? **33** Nũũ ũngĩona
ũndũ wa gũthitangĩra andũ arĩa Ngai ethuurĩire? Nĩ
Ngai ũmatuĩte atĩ matirĩ na mahĩtia. **34** Nũũ ũngĩhota
kũmatua ehia? Gũtirĩ! Kristũ Jesũ, o we ũrĩa wakuire, na
akĩriũka akiuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩwe ũikarĩte guoko-
inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai agĩtũthaithanĩrĩra. **35** Nũũ
ũngĩtũtigithania na wendani wa Kristũ? Anga nĩ kuona
thĩĩna, kana kwĩhĩrwo nĩ ruo, kana nĩkũnyariirwo,
kana ng'aragu, kana kwaga nguo, kana ũgwati, o na
kana rũhiũ rwa njora? **36** O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:
"Tũtindaga tũkĩũragwo o mũthenya wothe nĩ ũndũ
waku; tũtuuagwo ta ng'ondu cia gũthĩnjwo." **37** No
rĩrĩ, o na tũkĩonaga maũndũ macio mothe-rĩ, ithuĩ tũrĩ
makĩria ma atooria nĩ ũndũ wa ũcio watwendire. **38**
Nĩgũkorwo nĩndĩkĩtie kũmenya kũna atĩ o na kũngĩtuĩka
nĩ ũhoro wa gũkua kana gũtũũra muoyo, o na kana
araika kana ndaimono, o na kana ũhoro wa mahinda
maya kana marĩa magooka, o na kana maahinya o na
marĩkũ, **39** o na kana ũraihu wa na igũrũ kana ũriku, o
na kana kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩa iria ciombirwo: gũtirĩ
o na kĩmwe kĩngĩhota gũtũtigithania na wendani wa
Ngai, ũcio ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, Mwathani witũ.

9 Niĩ ngwaria ũhoro-wa-ma ndĩ thĩinĩ wa Kristũ, ti
maheeni ndĩraaria, o nayo thamiri yakwa nĩyo mũira
wakwa thĩinĩ wa Roho Mũtheru, **2** atĩ ndĩ na kĩeha
kĩnene na ruo rwa ngoro rũtarathira. **3** Nĩgũkorwo
ingĩendire niĩ mwene nyiitwo nĩ kĩrũmi na nyingatwo
ndigithanio na Kristũ handũ-inĩ ha ariũ na aarĩ a Ithe
witũ acio a rũrĩrĩ rwitũ kĩũmbe, **4** nĩo andũ a Isiraeli.
O nĩo Ngai aatuire ciana ciake; na nĩo maikaraga na
riiri wake, na no-o matuĩtwo andũ a kĩrĩkanĩro, na a
kwamũkĩra watho, na a kũhooyaga hekarũ-inĩ, o na
ningĩ nĩo merĩirwo ciĩranĩro. **5** Ningĩ maithe maitũ
marĩa ma tene maarĩ a kĩruka kĩu, nake Kristũ aarĩ wa
rũciaro rwao ha ũhoro wa mwĩrĩ, o we Ngai ũrĩa wathaga
maũndũ mothe, ũrĩa ũgoocagwo nginya tene! Ameni.
(aiōn g165) **6** Ũguo ti kuuga atĩ kiugo kĩa Ngai nĩkĩagĩte
kũhinga. Nĩgũkorwo ti andũ othe arĩa maciarĩirwo
Isiraeli marĩ andũ a Ngai a ma. **7** O na ningĩ ti othe
ciana cia Iburahĩmu, o na gũtuĩka nĩ a rũciaro rwake.
No rĩrĩ, eerirwo atĩrĩ, "Rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe
rũkoima harĩ Isaaka." **8** Ũguo nĩ ta kuuga atĩrĩ, ti ciana
iria iciarĩtwo na njĩra ya ndũire ingĩtuĩka ciana cia
Ngai, no nĩ ciana cia kĩĩranĩro ituuagwo cia mbeũ ya
Iburahĩmu. **9** Nĩgũkorwo kĩĩranĩro kĩoigĩte atĩrĩ: "Ihinda
rĩrĩa rĩamũre rĩakinya nĩngacooka, nake Sara nĩakagĩa
kaana ga kahĩĩ." **10** Na to ũguo wiki, o nacio ciana
cia Rebeka ciarĩ cia ithe o ũmwe, na nĩwe ithe witũ
Isaaka. **11** No rĩrĩ, ciana icio cia mahatha itanaciarwo,
o na itekĩte ũndũ o na ũrĩkũ mwega kana mũũru,
nĩguo mũbango ũrĩa Ngai aathugundĩte wa gwĩthuurĩra
andũ ũhinge: **12** ti na ũndũ wa ciĩko iria mekĩte, no nĩ
ũndũ wa wendi wa ũcio wĩtanaga, nĩerire Rebeka atĩrĩ,
"Ũrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra ũrĩa mũnini." **13** O ta
ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Nĩndendire Jakubu, no ngĩrega
Esaũ." **14** Tũkiuge atĩa nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio? Ngai
no atuanĩre ũndũ ũtarĩ wa kĩhooto? Kũroaga gũtuĩka
ũguo! **15** Nĩgũkorwo erire Musa atĩrĩ, "Nĩndĩiguagĩra
tha ũrĩa ndenda kũiguĩra tha, na ngacaĩra ũrĩa ndenda
gũcaĩra." **16** Tondũ ũcio-rĩ, ũndũ ũcio nduonekaga nĩ
ũndũ wa wendi wa mũndũ, kana nĩ ũndũ wa kĩyo gĩake,
no nĩ ũndũ wa tha cia Ngai. **17** Nĩgũkorwo Maandĩko-
inĩ Firaũni erĩtwo atĩrĩ: "Ndagũtũũgĩririe nĩ ũndũ wa
gĩtũmi gĩkĩ kĩũmbe, nĩguo nyonanie hinya wakwa thĩinĩ
waku, na nĩguo rĩĩtwa rĩakwa rĩhunjio thĩ yothe." **18** Nĩ
ũndũ ũcio Ngai aiguagĩra tha mũndũ ũrĩa enda kũiguĩra
tha, na akoomia ngoro ya ũrĩa enda kũũmia. **19** Ũmwe
wanyu ahota kũnjũũria atĩrĩ: "Ngai atũire atũtuagĩra
mahĩtia nĩkĩ? Tondũ nũũ ũngĩkĩhota kũregana na ũrĩa
Ngai ekwenda?" **20** No wee-rĩ, ũkĩrĩ ũ mũndũ ũyũ nĩguo
ũcookanĩrie na Ngai? "Kĩndũ kĩrĩa kĩombirwo-rĩ, no
kĩũrie ũcio wakĩũmbire, 'Wanyũmbire ũũ nĩkĩ?'" **21** Githĩ
mũũmbi wa nyũngũ ndarĩ na kĩhooto gĩa kũhũthĩra
rĩũmba o ũrĩa angĩenda; kĩenyũ kĩmwe kĩa rĩũmba
rĩu athondeke indo imwe cia kũhũthĩrwo na njĩra ya
gũtĩĩka na ingĩ nĩ ũndũ wa mahũthĩro ma ndũire? **22** Ĩ
kũngĩkorwo Ngai, tondũ nĩathuurĩte kuonania mang'ũrĩ
make na kũmenyithania hinya wake, nĩakirĩrĩirie mũno
arĩ na wetereri mũnene andũ arĩa mahaana to indo icio
cia kũrakarĩrwo, o icio ciahaarĩirio kwanangwo? **23** Ĩ
kũngĩkorwo ekaga ũguo nĩgeetha atũme ũingĩ wa riiri
wake ũmenyeke nĩ arĩa mahaana ta indo iria akaiguĩra
tha, arĩa aahaarĩirie o mbere matuĩke a kũgaya riiri ũcio,
24 na nĩo ithuĩ, ithuĩ arĩa eetire, na to arĩa moimĩte kũrĩ
Ayahudi, no nĩ kuuma o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ? **25** O ta
ũrĩa oigĩte Ibuku-inĩ rĩa Hosea, atĩrĩ: "Andũ arĩa matarĩ
akwa nĩo ngeeta 'andũ akwa'; nake mũndũ-wa-nja ũcio
ũtarĩ mwende nĩwe ngeeta 'mwendwa wakwa.'" **26** na
ningĩ, "Nĩgũgatuĩka atĩ, o handũ harĩa meerĩirwo atĩrĩ,

'Inyuĩ mũtirĩ andũ akwa,' no ho mageetĩrwo 'ariũ a Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo'." **27** Naguo ũhoro ũkoniĩ Isiraeli, Isaia nĩanĩrĩire, akiuga atĩrĩ: "O na gũtuĩka andũ a Isiraeli maigana ta mũthanga wa iria-inĩ-rĩ, no matigari mao makaahonoka. **28** Nĩgũkorwo Mwathani nĩagatuĩra andũ a gũkũ thĩ ciira o narua, na aũkinyie mũthia." **29** Na o ta ũrĩa Isaia oigĩte o mbere ũndũ ũcio ũtanakinya, atĩrĩ: "Tiga Mwathani Mwene-Hinya-Wothe aatũtigĩirie njiaro-rĩ, ithuĩ tũngĩatuĩkire ta Sodomu, na tũhaane o ta Gomora." **30** Tũkiuge atĩa ha ũhoro ũcio? Atĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, arĩa mataathingatire ũthingu, nĩmagĩire naguo, ũthingu ũrĩa ũgĩĩagwo naguo na ũndũ wa gwĩtĩkia; **31** no atĩ andũ a Isiraeli, arĩa maathingatire watho wa ũthingu-rĩ, matiigana kũgĩa na watho ũcio. **32** Maagire kũgĩa naguo nĩkĩ? Tondũ matiaũthiingatire na njĩra ya wĩtĩkio, no maũcaririe na njĩra ya gwĩka maũndũ. O nao nĩmahĩngirwo nĩ "ihiga rĩrĩa rĩhĩnganaga". **33** O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo: "Atĩrĩrĩ, kũu Zayuni nĩnjigĩte ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo, na ngaiga rwaro rwa ihiga rũrĩa rũtũmaga magũe, nake mũndũ ũrĩa ũmwĩhokete ndarĩ hĩndĩ agaaconorithio."

10 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũndũ ũrĩa ngoro yakwa yendete mũno na ũrĩa hooyaga Ngai nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli nĩ atĩ mahonokio. **2** Nĩgũkorwo niĩ ndĩ mũira wao atĩ nĩ marĩ kĩyo ũhoro-inĩ wa Ngai, no kĩyo kĩu kĩao gĩkaaga ũmenyi. **3** Na tondũ matiigana kũmenya ũthingu ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai no nĩ kũgeria maageririe kwĩhaandĩra ũthingu wao ene-rĩ, matiigana kwĩnyiihĩria ũthingu wa Ngai. **4** Nake Kristũ nĩwe wakinyirie ũhoro wa watho mũthia nĩgeetha kũgĩe na ũthingu kũrĩ mũndũ o wothe ũrĩa wĩtĩkĩtie. **5** Musa aataarĩirie ũhoro wa ũthingu ũrĩa uumanaga na watho na njĩra ĩno: "Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio arĩtũũragio muoyo nĩmo." **6** No rĩrĩ, ũthingu ũrĩa uumanaga na gwĩtĩkia uugaga atĩrĩ: "Ndũkaneyũrie na ngoro atĩrĩ, 'Nũũ ũkwambata akinye igũrũ?'" (ũguo nĩ kuuga, agĩĩre Kristũ amũrehe gũkũ thĩ) **7** "o na ndũkeyũrie, 'Nũũ ũkaaharũrũka irima rĩrĩa rĩtarĩ gĩturi?'" (ũguo nĩ kuuga, ambatie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ). **(Abyssos g12)** **8** No ũhoro ũcio uugaga atĩa? Uugaga atĩrĩ, "Ũhoro ũrĩ o hakuhĩ nawe; ũrĩ o kanua-inĩ gaku, na ngoro-inĩ yaku," naguo ũhoro ũcio nĩguo ũhoro wa wĩtĩkio ũrĩa tumbũraga: **9** Atĩ ũngiumbũra na kanua gaku atĩ, "Jesũ nĩ Mwathani," o na gwĩtĩkia wĩtĩkie na ngoro yaku atĩ Ngai nĩamũriũkirie oime kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, no ũhonoke. **10** Nĩgũkorwo mũndũ etĩkagia na ngoro yake, agatuuo mũthingu, na akoimbũra na kanua gake, agakĩhonokio. **11** Tondũ Maandĩko moigĩte atĩrĩ, "Ũrĩa wothe ũmwĩhokaga ndarĩ hĩndĩ agaaconorithio." **12** Nĩgũkorwo gũtirĩ ngũũrani gatagatĩ ka Mũyahudi na mũndũ-wa-Ndũrĩrĩ: tondũ Mwathani o ũcio nĩwe Mwathani wa andũ othe, na nĩarathimaga mũno arĩa othe mamũkayagĩra; **13** nĩgũkorwo nĩ kwandĩke atĩrĩ, "Mũndũ wothe ũrĩa ũgaakaĩra rĩĩtwa rĩa Mwathani nĩakahonoka." **14** No rĩrĩ, mangĩmũkaĩra atĩa matamwĩtĩkĩtie? Na mangĩmwĩtĩkia atĩa matarĩ maigua ũhoro wake? Na mangĩkĩigua atĩa matarĩ na mũndũ wa kũmahunjĩria? **15** Ningĩ andũ mangĩhota atĩa kũhunjia ũhoro matarĩ atũme? O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ, "Kaĩ magũrũ ma andũ arĩa mahunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega nĩmagĩrĩire-ĩ!" **16** No rĩrĩ, ti andũ othe Isiraeli meetĩkĩrire Ũhoro-ũrĩa-Mwega. Nĩgũkorwo Isaia oririe atĩrĩ, "Mwathani, nũũ wĩtĩkĩtie ũhoro witũ?" **17** Nĩ ũndũ ũcio, gwĩtĩkia kuumanaga na kũigua ũhoro, naguo ũhoro ũiguagwo na ũndũ wa kiugo gĩa Kristũ. **18** No ngũũria atĩrĩ: Matirĩ maigua Ũhoro? Hatirĩ nganja nĩmaiguĩte, tondũ Maandĩko mekuuga atĩrĩ: "Mũgambo wao nĩwahunjire thĩ yothe, nacio ciugo ciao igĩkinya ituri-inĩ ciothe cia thĩ." **19** Na ningĩ ngũũria atĩrĩ: Andũ a Isiraeli matiigana kũmenya ũguo? Atĩrĩ, Musa o mbere oigire atĩrĩ, "Nĩngatũma mũigue ũiru nĩ ũndũ wa rũrĩrĩ hatarĩ; nĩngatũma mũrakare nĩ ũndũ wa rũrĩrĩ rũtarĩ na ũmenyo!" **20** Nake Isaia akiuga omĩrĩirie mũno atĩrĩ, "Andũ arĩa mataanjaragia nĩo maanyonire; ndeeguũrĩirie arĩa mataanjũũragĩrĩria." **21** No ha ũhoro ũkoniĩ Isiraeli akoiga atĩrĩ, "Mũthenya wothe ndindaga ndambũrũkĩtie moko makwa kũrĩ andũ aremi, na a ngarari."

11 Ningĩ ngũũria atĩrĩ: Ngai nĩkũrega aaregire andũ ake? Kũroaga gũtuĩka ũguo! Niĩ mwene ndĩ Mũisiraeli, wa rũciaro rwa Iburahĩmu, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini. **2** Ngai ndaigana kũrega andũ ake arĩa aamenyete o mbere. Kaĩ mũtooĩ ũrĩa Maandĩko moigĩte harĩa handĩkĩtwo ũhoro wa Elija, ũrĩa aathaithire Ngai nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli, akiuga atĩrĩ: **3** "Mwathani, nĩmoragĩte anabii aku na nĩmatharĩtie igongona ciaku; no niĩ nyiki ndigarĩte, nao nĩkũnjaria maranjaria manjũrage"? **4** Ngai aamũcookeirie atĩrĩ, "Nĩndĩĩtigĩirie andũ ngiri mũgwanja arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu." **5** Nĩ ũndũ ũcio, o na hĩndĩ ĩno tũrĩ, nĩ kũrĩ na matigari marĩa Ngai ethuurĩire nĩ ũndũ wa wega wake. **6** Na angĩkorwo Ngai aamathuurire nĩ ũndũ wa wega wake-rĩ, gũtingĩgĩtuĩka atĩ maathuurirwo nĩ ũndũ wa ciĩko ciao; korwo nĩ ũguo-rĩ, wega wa Ngai ndũngĩgĩtuĩka nĩ wega rĩngĩ. **7** Rĩu tũkiuge atĩa? Nĩ atĩrĩ, ũndũ ũrĩa andũ a Isiraeli maatũire macaragia na kĩyo kĩnene matiawonire, no andũ arĩa athuure-rĩ, nĩmawonire. Acio angĩ nao nĩmoomirio ngoro, **8** o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Ngai nĩamaheire roho ta wa andũ magonetio nĩ toro, akĩmahe maitho matekuona, na matũ matekũigua, o nginya ũmũthĩ ũyũ." **9** Nake Daudi ekuuga atĩrĩ: "Metha yao ya kũrĩĩra ĩrotuĩka mũtego, na kĩndũ gĩa kũmagwatia, o na ĩtuĩke ya kũmahĩnga, na irĩhi rĩa ũũru wao. **10** Maitho mao marogĩa nduma, matige gũcooka kuona, na mathiiage mainamĩrĩire nginya tene." **11** Ningĩ ngũũria atĩrĩ: Ayahudi nĩkũhĩngwo maahĩngirwo makĩgũa ũndũ matangĩũkĩra? Kũroaga gũtuĩka ũguo! Aca ti guo o na atĩa! Ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ, tondũ wa mehia mao, ũhonokio nĩũkinyĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩgeetha andũ a Isiraeli maigue ũiru. **12** No angĩkorwo ũremi wao nĩũtuĩkĩte ũtonga kũrĩ kĩrĩndĩ gĩa thĩ, nayo hathara yao ĩgatuĩka ũtonga kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, githĩ kũiyũrĩrĩrwo kwao gũtingĩkĩrehe ũtonga mũingĩ makĩria! **13** Rĩu-rĩ, nĩ inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ ndĩraarĩria. Tondũ ndĩ mũtũmwo ũtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, ũtungata ũcio wakwa nĩndĩwĩkĩrĩire mũno, **14** ngĩĩgeragĩria kana hihi ndahota kwarahũra andũ a rũruka rwakwa kĩũmbe maigue ũiru, na ndũme amwe ao mahonokio. **15** Tondũ angĩkorwo kũregwo kwao nĩkuo gwa gũtũma kĩrĩndĩ gĩa thĩ

kĩiguithanio na Ngai-rĩ, ĩ gwĩtĩkĩrwo kwao kũngĩkĩrehe kĩĩ, tiga o kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ? **16** Angĩkorwo
kĩenyũ gĩa kĩmere kĩrĩa kĩrutĩirwo Ngai kĩrĩ maciaro
ma mbere nĩ gĩtheru-rĩ, o nakĩo kĩmere gĩothe no
gĩtheru; angĩkorwo mũri nĩ mũtheru-rĩ, o nacio honge
no theru. **17** Angĩkorwo honge imwe cia mũtamaiyũ
wa mũgũnda nĩciakahũrirwo, nawe, o na watuĩka ũrĩ
rũhonge rwa mũtamaiyũ wa gĩthaka-rĩ, ũgĩciarithanio
na honge icio ingĩ, na rĩu nĩũgayanaga ũnoru na icio
ingĩ kuuma mũri wa mũtamaiyũ ũcio-rĩ, **18** menya
ndũkae kwĩganĩra honge icio ingĩ. Ũngĩka ũguo-rĩ,
ririkana ũndũ ũyũ: Wee tiwe ũnyiitĩrĩire mũri ũcio,
no nĩ mũri ũcio ũkũnyiitĩrĩire. **19** No wee no ũkiuge
atĩrĩ, "Honge icio ciakahũrirwo nĩgeetha njiarithanio na
mũtĩ." **20** Ũguo noguo. No rĩrĩ, honge icio ciakahũrirwo
tondũ wa kwaga gwĩtĩkia, nawe wĩhaandĩte nĩ ũndũ
wa gwĩtĩkia. Ndũkae gwĩtĩĩa, no wĩtigagĩre. **21** Tondũ
angĩkorwo Ngai ndaacaĩire honge icio cia ndũire-rĩ,
o nawe ndangĩgũcaĩra. **22** Nĩ ũndũ ũcio, mwĩcũraniei
ũhoro wa ũtugi wa Ngai na kwaga tha gwake: harĩ
andũ acio maagũire, nĩagire kũmaiguĩra tha, no inyuĩ,
nĩkũmũtuga amũtugaga, angĩkorwo nĩmũgũtũũra thĩinĩ
wa ũtugi wake. Kwaga ũguo-rĩ, o na inyuĩ no mũtinio
mweherio. **23** Andũ acio nao mangĩtiga kũrũmia ũhoro
ũcio wa kwaga gwĩtĩkia-rĩ, nĩmagaciarithanio na mũtĩ,
nĩgũkorwo Ngai arĩ na ũhoti wa kũmaciarithania naguo
rĩngĩ. **24** Nĩ ũndũ-rĩ, angĩkorwo mwatinirio kuuma
mũtamaiyũ-inĩ wa kĩrĩti, na mũgĩcooka mũgĩciarithanio
na mũtamaiyũ wa mũgũnda, na ũcio nĩ ũhoro ũtarĩ wa
ndũire-rĩ, githĩ ti ũhũthũ makĩria honge ici, o ici ciarĩ
ciaguo, gũciarithanio na mũtamaiyũ wa mũgũnda o ũcio
warĩ wao kĩũmbe! **25** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda
mũikare mũrigĩtwo nĩ ũhoro ũyũ wa hitho, nĩgeetha
mũtikae kwĩona ta mũrĩ oogĩ: Hitho nĩ atĩ, andũ amwe
a Isiraeli nĩanyiite nĩ kũũmia ngoro, o nginya rĩrĩa
mũigana wa andũ-a-Ndũrĩrĩ ũkaahinga gũtoonya. **26**
Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ a Isiraeli othe nĩmakahonokio,
o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Mũhonokia nĩakoima
Zayuni; naguo ũhoro wa kũregana na Ngai nĩakaweheria
kuuma kũrĩ Jakubu. **27** Nakĩo gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro
kĩrĩa ngaarĩkanĩra nao, rĩrĩa ngaamehereria mehia
mao." **28** Ha Ũhoro-ũrĩa-Mwega-rĩ, andũ a Isiraeli
nĩmatuirwo thũ nĩ ũndũ wanyu, no ha ũhoro wa
gũthuurwo-rĩ, nĩmendetwo nĩ ũndũ wa maithe mao
ma tene, **29** nĩgũkorwo iheo iria Ngai aheanaga na
gwĩtana kũrĩa etanaga nakuo ndacookaga kwĩricũkwo.
30 O ta ũrĩa inyuĩ hĩndĩ ĩmwe mwaremeire Ngai, no
rĩu nĩamũiguĩrĩire tha nĩ ũndũ wa ũremi wao-rĩ, **31**
rĩu no taguo o nao matuĩkĩte aremi, nĩgeetha o nao
rĩu maiguĩrwo tha nĩ ũndũ wa ũrĩa Ngai amũiguĩrĩire
tha. **32** Nĩgũkorwo Ngai nĩatuĩte andũ othe aremi
nĩgeetha acooke amaiguĩre tha othe. **(eleēsē g1653)**
33 Hĩ! Ĩ ũũgĩ wa Ngai, o naguo ũmenyo wake, itikĩrĩ
nyingĩ na ndiku mũno! Matuĩro make gũtirĩ ũngĩhota
kũmatuĩria, na mĩthiĩre yake kaĩ ndĩngĩmenyeka-ĩ! **34**
"Nũũ ũmenyete meciiria ma Mwathani? Kana nũũ
ũkoretwo akĩmũtaara?" **35** "Nũũ wanahe Ngai kĩndũ, atĩ
nĩguo Ngai acooke amũrĩhe kĩndũ kĩu?" **36** Nĩgũkorwo
indo ciothe cioimire harĩ we, na nĩwe ũcitũũragia
ciothe, na ciothe-rĩ, no ciake. Nake arogoocagwo nginya
tene na tene! Ameni. **(aiōn g165)**

12 Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
ndamũthaitha tondũ wa ũrĩa Ngai anamũiguĩra
tha, mwĩrute mĩĩrĩ yanyu ĩtuĩke magongona marĩ
muoyo, na matheru mangĩkenia Ngai, arĩ guo ũtungata
ũrĩa wagĩrĩire na wa ma wa kũgoocithia Ngai. **2**
Mũtikanahaananie ũhoro wanyu na maũndũ marĩa
mekagwo nĩ andũ a thĩ ĩno; no garũrũkai na ũndũ
wa kwerũhio meciiria manyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũrĩhotaga
kũmenya na gwĩtĩkĩra wendi ũcio wa Ngai, o wendi ũcio
wake mwega ũrĩa wa kũmũkenagia, na mũkinyanĩru
kũna. **(aiōn g165)** **3** Nĩ ũndũ wa wega ũrĩa ndaaheirwo nĩ
Ngai-rĩ, ngwĩra o mũndũ wothe wanyu atĩrĩ: Mũndũ
ndakae gwĩtua mũnene gũkĩra ũrĩa aagĩrĩirwo nĩ gwĩtua,
no nĩ kaba mũndũ eciiragie ũhoro wake we mwene
na atue itua rĩagĩrĩru, kũringana na wĩtĩkio ũrĩa Ngai
amũheete. **4** O ta ũrĩa tũrĩ na ciĩga nyingĩ thĩinĩ
wa mwĩrĩ ũmwe, nacio ciĩga ici ciothe itirutaga wĩra
mũthemba ũmwe-rĩ, **5** no taguo o na ithuĩ, o na twatuĩka
tũrĩ aingĩ, tũrĩ mwĩrĩ ũmwe thĩinĩ wa Kristũ, na o kĩĩga
nĩkĩohanĩtio na iria ingĩ ciothe. **6** Ningĩ nĩtũheetwo
iheo itiganĩte, kũringana na wega ũrĩa tũheetwo.
Angĩkorwo kĩheo kĩa mũndũ nĩ kũratha mohoro-rĩ,
nĩahũthĩre kĩheo kĩu kũringana na ũrĩa wĩtĩkio wake
ũigana. **7** Angĩkorwo nĩ gũtungata, nĩatungatage; na
angĩkorwo nĩ kũrutana, nĩarutanage; **8** ningĩ angĩkorwo
nĩ kũũmĩrĩria andũ, nĩakĩũmanagĩrĩrie; na angĩkorwo nĩ
wa kũrũmbũiya mabata ma andũ arĩa angĩ, nĩakĩheanage
na ũtaana; angĩkorwo nĩ wa gũtongoria, nĩatongoragie
na kĩyo; ningĩ ũrĩa wa kũiguanĩra tha, nĩekage ũguo
akenete. **9** Wendani wanyu nĩũkoragwo nĩ ũrĩa ũtarĩ
ũhinga. Thũũragai ũndũ ũrĩa mũũru; naguo ũndũ ũrĩa
mwega mũkĩũrũmagie. **10** Endanagai mũndũ na ũrĩa
ũngĩ, mũrĩ na wendani ta wa ciana cia ithe ũmwe.
Na mũndũ nĩatĩĩage ũrĩa ũngĩ gũkĩra we mwene. **11**
Rutagai wĩra na kĩyo, na mũreke ngoro cianyu ihĩahĩage,
mũgĩtungatagĩra Mwathani. **12** Ikaragai mũkenete nĩ
ũndũ mũrĩ na kĩĩrĩgĩrĩro, na mũkiragĩrĩrie hĩndĩ ya
mathĩĩna, na mũikarage mũkĩhooyaga hĩndĩ ciothe.
13 Teithagiai andũ a Ngai mabataro-inĩ mao. Tũũrai
mũnyiitaga andũ ũgeni. **14** Rathimagai andũ arĩa
mamũnyariiraga; marathimagei na mũtikanamarume.
15 Kenagai hamwe na arĩa marakena; na mũcakae
na arĩa maracakaya. **16** Tũũrai mũiguanĩte mũndũ
na ũrĩa ũngĩ. Tigagai gwĩtĩĩa, no mwĩtĩkagĩre kũgĩa
ngwatanĩro na andũ arĩa matarĩ igweta. Tigagai kwĩona
ta mũrĩ oogĩ. **17** Mũtikaneke mũndũ ũũru nĩ ũndũ
wa ũũru ũrĩa amwĩkĩte. Menyagĩrĩrai nĩguo mwĩkage
maũndũ marĩa mangĩonwo magĩrĩire nĩ andũ othe. **18**
Inyuĩ-rĩ, geragiai gũikarania na mũndũ o wothe na
thayũ kũngĩhoteka. **19** Arata akwa, mũtikanerĩhĩrie,
no tigagĩriai mang'ũrĩ ma Ngai handũ, nĩgũkorwo
nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Kũrĩhanĩria nĩ gwakwa; nĩ niĩ
ngaarĩhanĩria," ũguo nĩguo Mwathani ekuuga. **20**
Handũ ha ũguo-rĩ: "Thũ yaku ĩngĩkorwo ĩhũtiĩ-rĩ, mĩhe
irio; ĩngĩkorwo nĩĩnyootiĩ-rĩ, mĩhe gĩa kũnyua. Gwĩka
ũguo-rĩ, nĩkũmĩigĩrĩra makara ma mwaki mũtwe." **21**
Mũtikanatoorio nĩ ũũru, no tooragiai ũũru na wega.

13 O mũndũ no nginya athĩkagĩre arĩa maathanaga,
nĩgũkorwo gũtirĩ hinya wa gwathana tiga ũrĩa
Ngai ahaandĩte. Aathani arĩa marĩ ho nĩ Ngai ũmatuĩte
a gwathana. **2** Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũndũ ũrĩa
ũremagĩra arĩa maathanaga, nĩkũrega aregaga ũndũ
ũrĩa Ngai atuĩte, nao arĩa mekaga ũguo nĩmagatuĩka a
gũtuĩrwo ciira. **3** Nĩgũkorwo aathani ti a kũmakia arĩa
mekaga ũrĩa kwagĩrĩire, no nĩ a kũmakia arĩa mekaga
ũũru. Nĩũkwenda wagage gwĩtigagĩra ũrĩa wathanaga?
Gĩĩkage ũrĩa kwagĩrĩire, nake nĩarĩkũgathagĩrĩria. **4**
Nĩgũkorwo we nĩ ndungata ya Ngai ya gũtũma wonage
maũndũ mega. No ũngĩka ũũru-rĩ, wĩtigĩre, nĩgũkorwo
ndakuuaga rũhiũ rwa njora tũhũ. We nĩ ndungata
ya Ngai, na mũrĩhania wake wa kũherithania na wa
gũkinyĩria mũndũ ũrĩa wĩkaga ũũru mang'ũrĩ ma
Ngai. **5** Nĩ ũndũ ũcio, nĩ kwagĩrĩire mwathĩkagĩre arĩa
maathanaga, ti tondũ wa gwĩtigĩra mang'ũrĩ macio,
no nĩ tondũ wa ũrĩa mwĩmenyeire na thamiri cianyu
ũrĩa arĩ wega gwĩka. **6** Ũndũ ũcio noguo ũtũmaga
mũrutage magooti, nĩgũkorwo arĩa maathanaga nĩ
ndungata cia Ngai, na maheanaga mahinda mao mothe
nĩ ũndũ wa wĩra ũcio kĩũmbe. **7** Rutagĩrai andũ
othe kĩrĩa mwagĩrĩirwo nĩ kũmarutĩra: Angĩkorwo
mũtirutĩte magooti, rutai magooti; na angĩkorwo nĩ
kũruta mbeeca cia kũrutithia wĩra wa bũrũri, rutai;
nao andũ arĩa a kũheo gĩtĩĩo, maheagei; na arĩa a
gwĩkĩrĩrwo, mekagĩrĩrei. **8** Mũtigaikare mũrĩ na thiirĩ
na mũndũ o na ũrĩkũ, tiga o mwendanage hĩndĩ ciothe
mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo mũndũ wendaga mũndũ
ũrĩa ũngĩ nĩahingĩtie watho. **9** Nĩ ũndũ maathani
maya, atĩ "Ndũkanatharanie," na "Ndũkanoragane," na
"Ndũkanaiye", na "Ndũkanacumĩkĩre kĩndũ kĩene," o
na rĩathani rĩngĩ o rĩothe rĩngĩkorwo ho, mohanĩtio
mothe maturanĩirwo thĩinĩ wa rĩathani rĩĩrĩ: "Enda
mũndũ ũrĩa ũngĩ ta ũrĩa wĩyendete wee mwene." **10**
Wendani-rĩ, ndũngĩĩka mũndũ ũrĩa ũngĩ ũũru. Nĩ ũndũ
ũcio kwendana nĩkuo kũhingia watho. **11** Na mwĩkage
ũguo nĩ ũndũ wa kũmenya mahinda maya tũrĩ ũrĩa
matarĩĩ. Ihinda nĩikinyu nĩgeetha mwarahũke mũtige
gũkoma, tondũ ũhonokio witũ rĩu ũrĩ hakuhĩ kũrĩ rĩrĩa
twambĩrĩirie gwĩtĩkia. **12** Ũtukũ ũrĩ hakuhĩ gũthira;
naguo mũthenya ũkiriĩ gũkinya. Nĩ ũndũ ũcio nĩtũtigane
na maũndũ ma nduma na twĩohe indo cia mbaara, o
iria cia ũtheri. **13** Nĩtũthiiage na mĩthiĩre mĩagĩrĩru, o
ĩrĩa yagĩrĩĩre gũikarwo nayo mũthenya, tũtigatoonye
maruga-inĩ mooru marĩ na nyĩmbo njũru na ũrĩĩu, na
tũtigatoonye ũtharia-inĩ kana maũndũ ma ũũra-thoni,
na tũtikagĩage na njũgitano na kũiguanĩra ũiru. **14** No
rĩrĩ, mwĩhumbei Mwathani Jesũ Kristũ, na mũtigatũũre
mwĩciiragia o ũrĩa mũngĩhingia merirĩria ma mĩĩrĩ ĩno
ya mehia.

14 Na rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũkoragwo arĩ na wĩtĩkio
mũhũthũ mwamũkĩrei, mũtekũmũtuĩra ciira nĩ
ũndũ wa maũndũ marĩa mataiguanĩirwo. **2** Wĩtĩkio
wa mũndũ ũmwe-rĩ, nĩũmwĩtĩkĩrĩtie kũrĩa irio cia
mĩthemba yothe, no mũndũ ũngĩ, ũrĩa ũrĩ wĩtĩkio
mũhũthũ, arĩĩaga o mĩthemba ya nyeni. **3** Mũndũ
ũrĩa ũrĩĩaga mĩthemba yothe ya irio ndakae kũmena
mũndũ ũrĩa ũtekaga ũguo, nake mũndũ ũrĩa ũtarĩĩaga
indo imwe-rĩ, ndakae gũtuĩra ciira mũndũ ũrĩa ũrĩĩaga
ciothe tondũ Ngai nĩamwĩtĩkĩrĩtie. **4** Wee ũkĩrĩ ũ
nĩguo ũtuĩre ndungata ya mũndũ ũngĩ ciira? Mwathi
wayo nĩwe ũmenyaga ĩrũngiĩ wega kana ĩgwĩte. Nayo
nĩĩrĩrũgamaga, tondũ Mwathani nĩwe ũrĩ na ũhoti
wa gũtũma ĩrũgame. **5** Mũndũ ũmwe-rĩ, onaga ta
kũrĩ mũthenya ũmwe mũtheru kũrĩ ĩrĩa ĩngĩ; nake
mũndũ ũngĩ akoona mĩthenya yothe no ũndũ ũmwe.
O mũndũ nĩemenyere wega na ngoro yake. **6** Mũndũ
ũrĩa wonaga mũthenya ũmwe ũrĩ wa mwanya-rĩ, ekaga
ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani. Nake ũrĩa ũrĩĩaga nyama-
rĩ, arĩĩaga nĩ ũndũ wa Mwathani, nĩgũkorwo nĩ Ngai
acookagĩria ngaatho; nake ũrĩa ũtacirĩĩaga-rĩ, ekaga
ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani, na nĩ Ngai acookagĩria
ngaatho. **7** Nĩgũkorwo gũtirĩ o na ũmwe witũ ũtũũraga
nĩ ũndũ wake mwene, na gũtirĩ o na ũmwe witũ ũkuaga
nĩ ũndũ wake mwene. **8** Nĩ ũndũ tũngĩtũũra muoyo-rĩ,
tũtũũraga nĩ ũndũ wa Mwathani; na tũngĩkua-rĩ, twakua
nĩ ũndũ wa Mwathani. Nĩ ũndũ ũcio tũngĩkorwo tũrĩ
muoyo kana tũkuĩte-rĩ, tũrĩ o a Mwathani. **9** Ũhoro ũyũ
nĩguo watũmire Kristũ akue na acooke ariũke, nĩguo
atuĩke Mwathani wa arĩa akuũ na arĩa marĩ muoyo.
10 Wee-rĩ, ũgũtuĩra mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu
ciira nĩkĩ? Kana ũkũmena mũrũ kana mwarĩ wa ithe
wanyu nĩkĩ? Nĩgũkorwo ithuothe nĩtũkarũgama mbere
ya gĩtĩ gĩa ciira kĩa Ngai. **11** O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo
atĩrĩ: "'Ti-itherũ, o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo, iru o
rĩothe nĩrĩgaturio mbere yakwa; naruo rũrĩmĩ o ruothe
nĩrũkoimbũrĩra Ngai,' ũguo nĩguo Mwathani ekuuga."
12 Hakĩrĩ ũguo-rĩ, o ũmwe witũ nĩakaheana ũhoro wake
mwene mbere ya Ngai. **13** Nĩ ũndũ ũcio nĩtũgĩtige
gũtuanĩra ciira ithuĩ ene. Handũ ha ũguo-rĩ, kaba mũtue
na meciiria manyu atĩ mũtigatũma mũrũ kana mwarĩ
wa ithe wanyu ahĩngwo kana agwe njĩra-inĩ. **14** Niĩ
nĩmenyete wega biũ ndĩ thĩinĩ wa Mwathani Jesũ, atĩ
gũtirĩ irio irĩ thaahu cio nyene. No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa
wonaga kĩndũ ta kĩrĩ thaahu-rĩ, ũcio harĩ we kĩndũ
kĩu nĩ kĩrĩ thaahu. **15** Angĩkorwo mũrũ kana mwarĩ
wa thoguo nĩekũigua ũũru tondũ wa kĩrĩa ũrĩĩaga-
rĩ, wee nĩũtigĩte gũthiĩ na mĩthiĩre ya wendani. Tiga
gũtũma mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ũcio Kristũ
aakuĩrĩire oore nĩ ũndũ wa kĩrĩa ũrarĩa. **16** Mũtikanareke
ũndũ ũrĩa muonaga ũrĩ mwega ũtuĩke wa gũcambio.
17 Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai ti ũhoro wa kũrĩa
na kũnyua, no nĩ wa ũthingu, na thayũ o na gĩkeno
iria ciumaga kũrĩ Roho Mũtheru, **18** tondũ mũndũ o
wothe ũrĩa ũtungatagĩra Kristũ na njĩra icio nĩakenagia
Ngai, o na akoonagwo arĩ mwega nĩ andũ. **19** Nĩ ũndũ
ũcio-rĩ, nĩtwĩkĩragei kĩyo gĩa gwĩkaga maũndũ marĩa
marehaga ũhoro wa thayũ na magatũma tuonganĩrĩre
hinya. **20** Mũtikanathũkie wĩra wa Ngai nĩ ũndũ wa
irio. Irio ciothe nĩ theru, no rĩrĩ, nĩ ũũru mũndũ kũrĩa
kĩndũ o gĩothe kĩrĩa kĩngĩhĩtithia mũndũ ũrĩa ũngĩ.
21 Nĩ kaba kwaga kũrĩa nyama, kana kũnyua ndibei o
na kana gwĩka ũndũ ũngĩ o na ũrĩkũ ũrĩa ũngĩtũma
mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ahĩtithio. **22** Nĩ ũndũ
ũcio-rĩ, ũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie ũkoniĩ maũndũ macio-rĩ,
nĩũmenyeke gatagatĩ gaku na Ngai. Kũrathimwo-rĩ,
nĩ mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũndũ angĩĩcuukĩra nĩ ũndũ wa
kĩndũ kĩrĩa onaga kĩrĩ kĩega agĩĩka. **23** No rĩrĩ, mũndũ

angĩkorwo arĩ na nganja, acooke arĩe irio iria arĩ na
nganja nacio, mũndũ ũcio nĩetuĩrĩire ciira, tondũ kũrĩa
gwake gũtiumanĩte na wĩtĩkio; naguo ũndũ o wothe
ũtoimanĩte na wĩtĩkio nĩ mehia.

15 Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa tũrĩ na hinya-rĩ, twagĩrĩirwo
nĩgũkuuanagĩra na arĩa matarĩ na hinya maũndũ
mao ma ũhinyaru na to gwĩkenagia ithuĩ ene. **2** O ũmwe
witũ nĩagĩrĩirwo nĩgũkenia mũndũ ũrĩa ũngĩ nĩ ũndũ
wa maũndũ make mega, nĩgeetha ongererwo hinya. **3**
Nĩgũkorwo o na Kristũ ndekenirie we mwene, no o ta
ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Irumi cia arĩa makũrumaga nĩ
niĩ ciagwĩrĩire." **4** Nĩgũkorwo maũndũ mothe marĩa
maandĩkirwo tene maandĩkirwo marĩ ma gũtũruta,
nĩgeetha tũgĩage na kĩĩrĩgĩrĩro nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩria na
kũũmĩrĩrio nĩ Maandĩko macio. **5** Ngai ũrĩa ũheanaga
ũkirĩrĩria na ũũmanĩrĩria aromũhe roho wa ũiguano o
mũndũ na ũrĩa ũngĩ rĩrĩa mũkũrũmĩrĩra Kristũ Jesũ, **6**
nĩgeetha mũgoocithagie Ngai o we Ithe wa Mwathani
witũ Jesũ Kristũ mũrĩ na ngoro ĩmwe na mũgambo
ũmwe. **7** Nĩ ũndũ ũcio, o mũndũ nĩagĩĩtĩkagĩre ũrĩa
ũngĩ, o ta ũrĩa mwetĩkĩrirwo nĩ Kristũ, nĩgeetha Ngai
agoocagwo. **8** Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Kristũ okire
arĩ ndungata ya Ayahudi nĩ ũndũ wa ũhoro wa ma wa
Ngai, nĩguo ahingie ciĩranĩro iria cierĩirwo maithe maitũ
ma tene, **9** nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magoocithagie
Ngai nĩ ũndũ wa tha ciake, ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:
"Nĩ ũndũ ũcio nĩngũkũgooca ndĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ;
nĩndĩrĩĩnaga nyĩmbo cia kũgooca rĩĩtwa rĩaku." **10**
Ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ: "Kenai, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ,
mũrĩ hamwe na andũ ake." **11** Na ningĩ nĩ kwĩrĩtwo
atĩrĩ, "Goocai Mwathani, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ othe, na
mũmũinĩre nyĩmbo cia kũmũgooca, inyuĩ andũ othe."
12 O na ningĩ, Isaia nĩoigĩte atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa wĩtagwo
Mũri wa Jesii nĩagooka, o we ũrĩa ũkaarahũka atuĩke wa
gwatha ndũrĩrĩ, nao andũ-acio-a-Ndũrĩrĩ nĩmakaagĩa
na kĩĩrĩgĩrĩro thĩinĩ wake." **13** Na rĩrĩ, Ngai ũrĩa arĩ we
mwĩhoko witũ aromũiyũria na gĩkeno gĩothe na thayũ
tondũ wa ũrĩa mũmwĩhokete, nĩgeetha mũkĩrĩrĩrĩrie
kũgĩa na kĩĩrĩgĩrĩro nĩ ũndũ wa hinya wa Roho Mũtheru.
14 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, niĩ mwene nĩnjĩtĩkĩrĩte
atĩ inyuĩ ene nĩmũiyũrĩtwo nĩ wega, na nĩ mũrĩ na
ũmenyo mũiganu, o na mũkahota gũtaarana inyuĩ
ene. **15** Ndĩmwandĩkĩire ũndũ ũyũ ndĩ na ũũmĩrĩru
mũingĩ ngĩmwĩra maũndũ mamwe, taarĩ kũmũririkania
maũndũ macio rĩngĩ, nĩ ũndũ wa wega ũrĩa Ngai
aaheire, **16** nĩguo nduĩke mũtungatĩri wa Kristũ Jesũ
kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ndutage wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai
wa kũhunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Ngai, nĩgeetha
andũ-a-Ndũrĩrĩ magaatuĩka igongona rĩĩtĩkĩrĩku nĩ Ngai,
o rĩrĩa rĩtherie nĩ Roho Mũtheru. **17** Nĩ ũndũ ũcio
nĩngwĩraha thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa ũtungata
wakwa ngĩtungatĩra Ngai. **18** Ndikũgeria kwaria ũndũ o
na ũrĩkũ tiga o ũrĩa Kristũ ahingĩtie na ũndũ wakwa
harĩ ũhoro wa gũtongoria andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoro-inĩ
wa gwathĩkĩra Ngai, nĩ ũndũ wakwa kũheana ũhoro
na maũndũ marĩa mekirwo, **19** na ũndũ wa hinya
ũrĩa watũmaga kũringwo ciama na kuonwo morirũ,
tondũ wa hinya wa Roho Mũtheru. Na nĩ ũndũ wa
ũguo kuuma Jerusalemu kũrigiicũka nginya Iluriko,
nĩhunjĩtie biũ Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Kristũ. **20** Na rĩrĩ,
ndũire ndĩĩririrĩirie kũhunjia Ũhoro-ũrĩa-Mwega kũrĩa
Kristũ atamenyekete, nĩgeetha ndikanatuĩke wa gwaka
igũrũ rĩa mũthingi wakĩtwo nĩ mũndũ ũngĩ. **21** No rĩrĩ,
nĩgũtuĩke o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo, atĩrĩ: "Arĩa matarĩ
meerwo ũhoro wake nĩo makaawona, na arĩa matarĩ
maigua nĩo magaataũkĩrwo nĩguo." **22** Kĩu nĩkĩo gĩtũmi
kĩrĩa kĩanagiria mahinda maingĩ njũke kũu kwanyu. **23**
No rĩu, tondũ hatirĩ handũ hangĩ ingĩruta wĩra ng'ongo-
inĩ ici, na tondũ mĩaka mĩingĩ nĩngoretwo ngĩĩririrĩria
kũmuona-rĩ, **24** nĩndĩrabanga gwĩka ũguo ngĩthiĩ
Sipania. Nĩndĩrehoka gũkaamũceerera ngĩhĩtũkĩra kũu
kwanyu, na atĩ nĩmũkandeithĩrĩria gũthiĩ rũgendo rũu,
thuutha wa gũkenanĩra na inyuĩ ihinda inini. **25** No rĩu
ndĩ rũgendo-inĩ ngĩthiĩ Jerusalemu ngatungatĩre andũ
arĩa aamũre marĩ kũu. **26** Nĩgũkorwo andũ a Makedonia
na a Akaia nĩmoonire arĩ wega kũhotha nĩguo mateithie
andũ arĩa athĩĩni a thiritũ ya andũ arĩa aamũre kũu
Jerusalemu. **27** Ũguo nĩguo moonire kwagĩrĩire, na ti-
itherũ nĩ marĩ na thiirĩ wa andũ acio. Tondũ wa rĩĩrĩ,
angĩkorwo andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmagwatanĩire na Ayahudi
irathimo cia kĩĩroho-rĩ, o nao marĩ na thiirĩ kũrĩ Ayahudi
wa kũmatungatĩra na indo iria marathimĩtwo nacio. **28**
Nĩ ũndũ ũcio ndaarĩkia kũruta wĩra ũcio, na menye wega
atĩ maciaro macio nĩ marĩkia kwamũkĩrwo-rĩ, hĩndĩ ĩyo
nĩngamũceerera ngĩthiĩ Sipania. **29** Nĩnjũũĩ atĩ ngĩũkĩra
kũu kwanyu, ngaakorwo njiyũrĩrĩirwo nĩ irathimo cia
Kristũ. **30** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩndamũthaitha
nĩ ũndũ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na nĩ ũndũ wa
wendani ũrĩa tũheetwo nĩ Roho, atĩ mũnyiitanĩre na niĩ
kĩgiano-inĩ gĩakwa na ũndũ wa kũhooya Ngai nĩ ũndũ
wakwa. **31** Hooyai nĩgeetha ngaahonokio kuuma kũrĩ
andũ arĩa matetĩkĩtie a kũu Judea, na ningĩ atĩ ũtungata
wakwa kũu Jerusalemu ũgetĩkĩrĩka nĩ andũ arĩa aamũre
akuo, **32** nĩgeetha ngooka kũrĩ inyuĩ ngenete, Ngai
enda, na tũcanjamũke tũrĩ hamwe. **33** Ngai mwene
thayũ aroikara hamwe na inyuĩ inyuothe. Ameni.

16 Nĩngũgaathĩrĩria mwarĩ wa Ithe witũ Fibi kũrĩ
inyuĩ, ũrĩa ũtungataga thĩinĩ wa kanitha wa
Kenikirea. **2** Nĩngũmũhooya mũmwamũkĩre thĩinĩ wa
Mwathani o ta ũrĩa mũngĩamũkĩra andũ arĩa aamũre,
na mũmũhe ũteithio o wothe angĩbatario nĩguo kuuma
kũrĩ inyuĩ, nĩgũkorwo o nake anakorwo arĩ ũteithio
mũnene kũrĩ andũ aingĩ, o hamwe na niĩ mwene. **3**
Geithiai Pirisila na Akula, arĩa tũrutaga wĩra nao tũrĩ
thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. **4** O nĩmendire kũũragwo nĩ ũndũ
wakwa. Na to niĩ nyiki ndĩramacookeria ngaatho, no
nĩmacookeirio ngaatho nĩ makanitha mothe ma andũ-
a-Ndũrĩrĩ. **5** Geithiai o na kanitha ũrĩa ũcemanagia
kwao mũciĩ. Geithiai mũrata wakwa Epeneto, ũrĩa warĩ
mwĩtĩkia wa Kristũ wa mbere kũu bũrũri wa Asia. **6**
Geithiai Mariamu, ũrĩa warutire wĩra na kĩyo kĩnene
mũno nĩ ũndũ wanyu. **7** Geithiai Anderoniko na Juniasi,
andũ a mũhĩrĩga witũ arĩa tuohetwo hamwe. Nao nĩ marĩ
igweta gatagatĩ-inĩ ka atũmwo, o na ningĩ nĩmatuĩkire
a Kristũ mbere yakwa. **8** Geithiai Ampiliato, ũrĩa
nyendete mũno thĩinĩ wa Mwathani. **9** Na mũgeithie
Urubano, ũrĩa tũrutithanagia wĩra wa Kristũ nake, o na
mũgeithie mũrata wakwa nyendete Sitakusi. **10** Geithiai

Apele, ũrĩa wageririo na akĩmenyeka atĩ nĩ wa Kristũ
kũna. Na mũgeithie andũ a nyũmba ya Arisitobulo. **11**
Ningĩ mũgeithie Herodioni, ũrĩa wa mũhĩrĩga witũ.
Geithiai andũ a nyũmba ya Narikiso arĩa marĩ thĩĩnĩ wa
Mwathani. **12** Geithiai Turufena na Turufosa, andũ-a-
nja acio marutaga wĩra na hinya thĩĩnĩ wa Mwathani.
Na mũgeithie mũrata wakwa Perisi, mũndũ-wa-nja
ũngĩ o nake ũrutĩte wĩra na hinya mũno thĩĩnĩ wa
Mwathani. **13** Geithiai Rufusi, ũrĩa mũthuure thĩĩnĩ
wa Mwathani, o na mũgeithie nyina, ũrĩa ũkoretwo
arĩ o ta maitũ. **14** Ningĩ mũgeithie Asunikirito, na
Felegoni, na Herime, na Pateroba, na Herima, o na ariũ
na aarĩ a Ithe witũ arĩa marĩ hamwe nao. **15** O na ningĩ
mũgeithie Filologo, na Julia, na Nerea na mwarĩ wa
nyina, na Olumpa, na arĩa othe aamũre makoragwo
hamwe nao. **16** Geithaniai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na
ngeithi theru cia kĩmumunyano. Makanitha mothe ma
Kristũ nĩmamũgeithia. **17** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
nĩngũmũthaitha mwĩmenyagĩrĩre andũ arĩa marehaga
nyamũkano na maũndũ ma kũmũhĩngithia, marĩa
mareganĩte na ũhoro ũrĩa mũrutĩtwo. Eheragĩrai andũ
ta acio. **18** Nĩgũkorwo andũ ta acio ti Mwathani witũ
Kristũ matungataga, no nĩ nda ciao ene matungataga.
Nĩmaheenagia ngoro cia andũ arĩa matooĩ ũũru na
ũndũ wa mĩario yao mĩnyoroku na ndeto ciao cia
kwĩyendithĩrĩria. **19** Andũ othe nĩmaiguĩte ngumo ya
wathĩki wanyu, nĩ ũndũ ũcio nĩnjiyũrĩtwo nĩ gĩkeno nĩ
ũndũ wanyu; no nĩngwenda mũgĩe na ũũgĩ harĩ maũndũ
marĩa mega, na mwage ũcuuke harĩ maũndũ marĩa
mooru. **20** Ngai mwene thayũ nĩarĩhehenja Shaitani o
narua, na inyuĩ mũmũrangĩrĩrie rungu rwa magũrũ
manyu. Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũroikara
na inyuĩ. **21** Nĩmwageithio nĩ Timotheo, ũrĩa tũrutaga
wĩra nake, o na Lukio, na Jasoni na Sosipatero, arĩa
a mũhĩrĩga witũ. **22** Niĩ Teritio, mwandĩki wa marũa
maya, nĩndamũgeithia thĩĩnĩ wa Mwathani. **23** Nake
Gayo, ũrĩa ũnyiitĩte ũgeni na ũrĩa ũtugaga andũ a
kanitha othe, nĩamũgeithia. Nĩmwageithio nĩ Erasito,
ũrĩa mũigi kĩgĩĩna gĩa itũũra, na mũrũ wa ithe witũ
Kwarito. (**24** Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ
ũrogĩa na inyuĩ inyuothe. Ameni.) **25** Na rĩu kũrĩ ũrĩa
ũngĩhota kũmũrũgamia wega nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũrĩa-
Mwega ũrĩa hunjagia, na kwanĩrĩra ũhoro wa Jesũ
Kristũ kũringana na ũguũrio wa maũndũ marĩa ma
hitho marĩa matũire mahithĩtwo kuuma tene, **(aiōnios g166)** **26**
no rĩu nĩmaguũrie na makamenyithanio thĩĩnĩ
wa Maandĩko marĩa ma ũnabii, nĩ ũndũ wa watho wa
Ngai, o we ũrĩa ũtũũraga tene na tene, nĩgeetha ndũrĩrĩ
ciothe imwĩtĩkie na imwathĩkagĩre: **(aiōnios g166)** **27**
nake Ngai, o we wiki mũũgĩ-rĩ, arotũũra agoocagwo
nginya tene na ũndũ wa Jesũ Kristũ! Ameni. **(aiōn g165)**

1 Akorinitho

1 Nĩ niĩ Paũlũ, o niĩ ndeetirwo nduĩke mũtũmwo wa
Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai, ndĩratũma
ngeithi ici tũrĩ hamwe na mũrũ wa Ithe witũ Sosithene,
2 Twandĩkĩra kanitha wa Ngai ũrĩa ũrĩ Korinitho,
kũrĩ arĩa othe maamũrĩtwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ na
magetwo matuĩke andũ atheru, o hamwe na arĩa othe
marĩ kũndũ guothe makayagĩra rĩĩtwa rĩa Mwathani
witũ Jesũ Kristũ, o we Mwathani wao na witũ: **3**
Wega na thayũ irogĩa kũrĩ inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai
Ithe witũ na Mwathani Jesũ Kristũ. **4** Nĩnjookagĩria
Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, nĩ ũndũ
wa wega wake ũrĩa mũheetwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.
5 Nĩgũkorwo thĩinĩ wake nĩmũtongetio maũndũ-inĩ
mothe, mũgatongio ũhoro-inĩ wa mĩario yanyu yothe o
na ũhoro-inĩ wothe wa kũmenya maũndũ, **6** tondũ-rĩ,
ũira witũ ũkoniĩ Kristũ nĩwekĩrirwo hinya thĩinĩ wanyu.
7 Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ kĩheo gĩa kĩĩroho o na kĩmwe
mũtarĩ nakĩo, o mũgĩetagĩrĩra na kĩyo kũguũranĩrio kwa
Mwathani witũ Jesũ Kristũ. **8** Nake nĩarĩmũikaragia
mũrĩ na hinya nginya mũthia, nĩguo mũtikanakorwo
mũrĩ na ũcuuke mũthenya ũrĩa wa Mwathani witũ Jesũ
Kristũ. **9** Ngai nĩ mwĩhokeku, o we ũrĩa wamwĩtire
nĩguo mũkorwo na ngwatanĩro na Mũriũ Jesũ Kristũ,
Mwathani witũ. **10** Atĩrĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
ndamũthaitha thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Mwathani witũ Jesũ
Kristũ, atĩ inyuothe mũiguane o mũndũ na ũrĩa ũngĩ,
nĩguo mũtikagĩe na nyamũkano gatagatĩ-inĩ kanyu, no
mũikare mũiguanĩte, na mũrĩ na meciiria o mamwe,
na ngoro o ĩmwe. **11** Tondũ rĩĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe
witũ, nĩmenyithĩtio nĩ andũ amwe a kuuma nyũmba
ya Kiloe atĩ nĩ kũrĩ na ngũĩ gatagatĩ-inĩ kanyu. **12**
Ũrĩa ndĩroiga nĩ atĩrĩ: Ũmwe wanyu oigaga atĩ, "Niĩ
nũmagĩrĩra Paũlũ"; ũngĩ akoiga atĩ, "Niĩ nũmagĩrĩra
Apolo"; nake ũngĩ akoiga atĩ, "Niĩ nũmagĩrĩra Kefa";
o na ningĩ ũngĩ akoiga atĩ, "Niĩ nũmagĩrĩra Kristũ."
13 Kaĩ Kristũ agayanĩtio? Paũlũ-rĩ, nĩwe waambirwo
mũtĩ igũrũ nĩ ũndũ wanyu? Mwabatithirio thĩinĩ wa
rĩĩtwa rĩa Paũlũ? **14** Nĩngũcookia ngaatho nĩ ũndũ gũtirĩ
o na ũmwe wanyu niĩ ndaabatithirie, o tiga Kirisipo
na Gayo. **15** Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
ũngiuga atĩ mwabatithirio thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩakwa. **16** Ĩĩ,
o na ningĩ nĩndabatithirie andũ a nyũmba ya Stefana;
no tiga acio, ndingĩririkana kana nĩ kũrĩ mũndũ ũngĩ
ndaabatithirie. **17** Nĩ gũkorwo Kristũ ndaandũmire
ngabatithanie, no aandũmire ngahunjie Ũhoro-ũrĩa-
Mwega, no ti ndĩũheane na ũũgĩ wa mũndũ, nĩgeetha
mũtharaba wa Kristũ ndũkae kwagithio kĩene. **18**
Nĩgũkorwo ndũmĩrĩri ya mũtharaba nĩ ũrimũ kũrĩ arĩa
maroora, no kũrĩ ithuĩ arĩa tũrahonokio-rĩ, ũndũ ũcio
nĩ hinya wa Ngai. **19** Nĩgũkorwo kwandĩkĩtwo atĩrĩ:
"Ũũgĩ wa andũ arĩa oogĩ nĩkũniina ngaaũniina; naguo
ũmenyo wa andũ arĩa imenyi ndĩkĩũtue wa tũhũ." **20**
Mũndũ ũrĩa mũũgĩ-rĩ, akĩrĩ kũ? Mũndũ ũrĩa mũthomu-
rĩ, akĩrĩ kũ? Arĩ ha mũciiri ũrĩa ũũĩ gũciira maũndũ
ma mahinda maya tũrĩ? Githĩ Ngai ndatuĩte ũũgĩ wa
thĩ ĩno ũrimũ? **(aiōn g165)** **21** Nĩgũkorwo Ngai na ũndũ
wa ũũgĩ wake nĩonire atĩ andũ a thĩ ĩno na ũũgĩ wao
matikaamũmenya, akĩona kwagĩrĩire ahũthĩre maũndũ
ma ũrimũ marĩa tũhunjagia nĩgeetha ahonokie arĩa
mamwĩtĩkagia. **22** Ayahudi metagia ciama, nao Ayunani
macaragia ũũgĩ, **23** no ithuĩ tũhunjagia ũhoro wa Kristũ
arĩ mwambe mũtĩ igũrũ: maũndũ macio nĩ mũhĩnga
kũrĩ Ayahudi na ũrimũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, **24** no kũrĩ
arĩa Ngai etĩte, Ayahudi o na Ayunani, Kristũ nĩwe hinya
wa Ngai na ũũgĩ wa Ngai. **25** Nĩgũkorwo ũrimũ wa Ngai
nĩ mũũgĩ gũkĩra ũũgĩ wa mũndũ, naguo ũhũthũ wa
Ngai nĩ mũritũ gũkĩra hinya wa mũndũ. **26** Ariũ na aarĩ
a Ithe witũ, ta gĩciiriei ũrĩa mwatariĩ rĩrĩa mwetirwo.
Ti aingĩ anyu oogĩ na ũũgĩ wa andũ a gũkũ thĩ; na ti
aingĩ mangĩaguucĩrĩirie andũ; o na ti aingĩ maciarĩirwo
mĩciĩ ĩrĩa ĩrĩ igweta. **27** No Ngai aathuurire maũndũ
marĩa ma ũrimũ ma thĩ ĩno nĩguo aconorithie andũ
arĩa oogĩ; ningĩ Ngai aathuurire maũndũ marĩa matarĩ
hinya ma thĩ ĩno nĩguo aconorithie arĩa marĩ hinya. **28**
Agĩthuura maũndũ marĩa mahũthũ ma thĩ ĩno, na marĩa
matarĩ ma gũtĩĩka, o gwata marĩa matarĩ maũndũ kũrĩ,
nĩgeetha amaagithie bata, **29** nĩgeetha mũndũ o na ũ
ndakanetĩĩe mbere ya Ngai. **30** No rĩrĩ, nĩwe ũtũmĩte
mũkorwo mũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũtuĩkĩte ũũgĩ
uumĩte kũrĩ Ngai nĩ ũndũ witũ, ũguo nĩ kuuga, ũthingu
witũ, na ũtheru, na gũkũũrwo. **31** Nĩ ũndũ ũcio, o ta ũrĩa
kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Mũndũ ũrĩa ũkwĩraha, nĩerahage nĩ
ũndũ wa Mwathani."

2 Hĩndĩ ĩrĩa ndookire kũrĩ inyuĩ, ngĩmũhunjĩria ũira
wa hitho ya ũhoro wa Ngai, ariũ na aarĩ a Ithe
witũ, ndiamwarĩirie na mĩario ya kanua kega kana ũũgĩ
mũnene. **2** Nĩgũkorwo nĩndatuĩte itua ndirĩ ũndũ ũngĩ
ngwenda kũmenya, rĩrĩa rĩothe ndaarĩ na inyuĩ, o tiga
ũhoro wa Jesũ Kristũ na kwambwo gwake mũtĩ-igũrũ. **3**
Ndookire kũrĩ inyuĩ itarĩ na hinya, na ndĩ na guoya, o
na ngĩinainaga mũno. **4** Ndũmĩrĩri yakwa na kũhunjia
gwakwa itiarĩ na ciugo cia kũguucanĩrĩria na ũũgĩ, no
nĩcionanagia hinya wa Roho, **5** nĩguo wĩtĩkio wanyu
ndũgakorwo ũtiirĩrĩirwo nĩ ũũgĩ wa andũ, o tiga hinya
wa Ngai. **6** No ningĩ ithuĩ-rĩ, tũrĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ
arĩa agima twaragia ũhoro wa ndũmĩrĩri ya ũũgĩ, no
tũtiaragia ũhoro wa ũũgĩ wa mahinda maya, kana wa
aathani a mahinda maya arĩa matarĩ kũrĩa merekeire.
(aiōn g165) **7** No ithuĩ-rĩ, twaragia ũhoro wa ũũgĩ wa Ngai
ũrĩa wa hitho, ũũgĩ ũrĩa watũire ũrĩ mũhithe, o ũrĩa Ngai
aathĩrĩire o mbere ya kũũmba thĩ nĩ ũndũ wa riiri witũ.
(aiōn g165) **8** Gũtirĩ o na ũmwe wa anene a mahinda maya
wamenyire ũhoro ũcio, nĩgũkorwo mangĩaũmenyete-
rĩ, matingĩaambire Mwathani wa riiri. **(aiōn g165)** **9**
Nĩgũkorwo no ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Maũndũ
marĩa matarĩ monwo na maitho, na matarĩ maiguuo
na matũ, o na matarĩ maatoonya ngoro ya mũndũ,
nĩmo Ngai athondekeire andũ arĩa mamwendete": **10**
no Ngai nĩatũguũrĩirie maũndũ macio na ũndũ wa
Roho wake. Roho nĩathuthuuragia maũndũ mothe, o na
maũndũ ma Ngai marĩa marikĩru mũno. **11** Tondũ-rĩ,
nũũ ũũĩ meciiria ma mũndũ, tiga o roho wa mũndũ
ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wake? O ta ũguo-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũũĩ
meciiria ma Ngai, o tiga Roho wa Ngai. **12** Tũtiamũkĩrĩte
roho wa thĩ ĩno, no tũheetwo Roho ũrĩa uumĩte kũrĩ
Ngai, nĩguo tũmenyage iheo iria Ngai atũheete o ũguo

tũhũ. **13** Maũndũ macio nĩmo twaragia, no tũtimaaragia
na ciugo iria tũrutĩtwo na ũũgĩ wa mũndũ, no nĩ na
ciugo iria tũrutagwo nĩ Roho, tũgataarĩria ũhoro wa
ma wa kĩĩroho na ciugo cia kĩĩroho. **14** Mũndũ ũtarĩ na
Roho ndetĩkagĩra maũndũ marĩa moimaga kũrĩ Roho
wa Ngai, tondũ maũndũ macio nĩ ũrimũ kũrĩ we, na
ndangĩmamenya, tondũ makũũrĩkanaga na njĩra ya
kĩĩroho. **15** Mũndũ wa kĩĩroho nĩakũũranaga maũndũ
mothe, nowe mwene gũtirĩ mũndũ ũngĩmũtuĩra: **16** "Nĩ
ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmenya meciiria ma Mwathani, nĩguo
akĩmũtaare?" No ithuĩ tũrĩ na meciiria ma Kristũ.

3 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndingĩahotire kũmwarĩria
ta mũrĩ andũ a kĩĩroho, no ndaamwarĩirie ta mũrĩ
andũ a thĩ, o ta twana tũnini thĩĩnĩ wa Kristũ. **2**
Ndaamũheire iria, no ti irio nyũmũ ndaamũheire,
nĩgũkorwo mũtiakinyĩte a gũcirĩa. Ti-itherũ o na rĩu
mũtikinyĩte a gũcirĩa. **3** O na rĩu mũrĩ andũ a thĩ.
Kuona atĩ kũrĩ na ũiru na ngũĩ thĩĩnĩ wanyu-rĩ, githĩ
mũtikĩrĩ andũ a thĩ? Githĩ mũtiragĩĩka o ta ũrĩa andũ
a ndũire mekaga? **4** Nĩ ũndũ-rĩ, rĩrĩa mũndũ ũmwe
ekuuga atĩrĩ, "Niĩ nũmagĩrĩra Paũlũ," nake ũrĩa ũngĩ
akoiga atĩrĩ, "Niĩ nũmagĩrĩra Apolo," githĩ mũtikĩrĩ o
andũ a ndũire? **5** Kaĩ Apolo akĩrĩ ũ? Nake Paũlũ akĩrĩ ũ?
Acio maarĩ o ndungata, iria ciatũmire mwĩtĩkie, o ta
ũrĩa Mwathani aagaĩire o mũndũ wĩra wake. **6** Niĩ nĩ
mbeũ ndahaandire, nake Apolo agĩciitĩrĩria maaĩ, no nĩ
Ngai watũmire ikũre. **7** Nĩ ũndũ ũcio ti mũndũ ũrĩa
ũhaandaga kana ũrĩa ũitagĩrĩria maaĩ ũrĩ bata, no ũrĩa
ũrĩ bata nĩ Ngai, ũrĩa ũtũmaga ikũre. **8** Mũndũ ũrĩa
ũhaandaga na mũndũ ũrĩa ũitagĩrĩria maaĩ makoragwo
na muoroto ũmwe, na o mũndũ akaarĩhwo kũringana na
wĩra wake we mwene. **9** Nĩgũkorwo tũrutithanagia wĩra
hamwe na Ngai; na inyuĩ mũrĩ mũgũndu wa Ngai, na
mwako wa Ngai. **10** Nĩ ũndũ wa wega ũrĩa Ngai aaheete,
niĩ nĩ gwaka ndaakire mũthingi haana ta mwakithia
ũrĩa mũũgĩ nake mũndũ ũngĩ nĩ gwaka araaka igũrũ
rĩa mũthingi ũcio. No o mũndũ nĩamenyagĩrĩre ũrĩa
egwaka igũrũ rĩaguo. **11** Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ
ũngĩaka mũthingi ũngĩ tiga ũrĩa ũrĩkĩtie gwakwo, na
nĩguo Jesũ Kristũ. **12** Angĩkorwo mũndũ o na ũ egwaka
igũrũ rĩa mũthingi ũyũ akĩhũthagĩra thahabu, kana
betha, kana mahiga ma goro, kana mbaũ, kana nyeki, o
na kana rũũa-rĩ, **13** wĩra wake nĩũkoneka ũrĩa ũtariĩ,
tondũ Mũthenya ũcio nĩũgaatũma woneke ũtheri-inĩ.
Wĩra ũcio ũkaaguũrio na mwaki, nĩgũkorwo wĩra wa o
mũndũ nĩũkagerio na mwaki ũcio. **14** Angĩkorwo kĩrĩa
mũndũ aakĩte mũthingi-igũrũ nĩgĩgetiiria mwaki ũcio-
rĩ, nĩakarĩhwo mũcaara wake. **15** Angĩkorwo nĩũkahĩa-
rĩ, nĩakoorwo nĩguo; nowe mwene nĩakahonoka, no
akaahonoka ta mũndũ ũgereire mwaki-inĩ. **16** Kaĩ inyuĩ
mũtooĩ atĩ inyuĩ ene mũrĩ hekarũ ya Ngai, na atĩ Roho
wa Ngai atũũraga thĩĩnĩ wanyu? **17** Mũndũ o wothe
angĩananga hekarũ ya Ngai-rĩ, Ngai nĩakamwananga;
nĩgũkorwo hekarũ ya Ngai nĩ theru, na nĩ inyuĩ hekarũ
ĩyo. **18** Mũtikae kwĩheenia. Mũndũ o na ũrĩkũ thĩĩnĩ
wanyu angĩkorwo nĩeciiragia nĩ mũũgĩ na ũũgĩ wa
mahinda maya tũrĩ-rĩ, nĩagĩtuĩke "kĩrimũ" nĩguo atuĩke
mũũgĩ. **(aiōn g165)** **19** Nĩgũkorwo ũũgĩ wa thĩ ĩno nĩ
ũrimũ maitho-inĩ ma Ngai. O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ,
"Nĩanyiitaga arĩa oogĩ waara-inĩ wao"; **20** o na ningĩ nĩ
kwandĩkĩtwo atĩrĩ, "Mwathani nĩoĩ atĩ meciiria ma arĩa
oogĩ nĩ ma tũhũ." **21** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ o na ũrĩkũ
ndakae kwĩraha na ũhoro wa andũ! Maũndũ mothe nĩ
manyu, **22** kana nĩ Paũlũ, kana nĩ Apolo, kana nĩ Kefa,
kana nĩ thĩ ĩno, kana nĩ muoyo, kana nĩ gĩkuũ, kana
nĩ maũndũ marĩa marĩ ho rĩu, kana nĩ maũndũ marĩa
magooka, mothe nĩ manyu, **23** na inyuĩ mũrĩ a Kristũ,
nake Kristũ nĩ wa Ngai.

4 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ magĩrĩirwo nĩgũtuonaga ta
ndungata cia Kristũ, na ta tũrĩ andũ arĩa mehokeirwo
maũndũ ma hitho ma Ngai. **2** Rĩu nĩkũbataranĩtie atĩ
andũ arĩa mehokeirwo maũndũ no nginya monanie atĩ
nĩ ehokeku. **3** Ndingĩmaka o na hanini ingĩtuĩrwo ciira
nĩ inyuĩ, kana nduĩrwo nĩ igooti rĩa andũ o na rĩrĩkũ; ti-
itherũ o na niĩ mwene ndingĩĩtuĩra ciira. **4** Niĩ mwene
ndirĩ na ũndũ ingĩĩcuukĩra, no ũndũ ũcio ndũngĩtũma
nduĩke atĩ ndirĩ na mahĩtia. Mwathani nĩwe ũnduagĩra
ciira. **5** Nĩ ũndũ ũcio ndũkae gũtua ciira ihinda rĩrĩa
rĩamũre rĩtakinyĩte; eterera nginya Mwathani ooke.
Maũndũ marĩa mahithe nduma-inĩ nĩakamoimĩria
ũtheri-inĩ, na nĩakaguũria meciiria ma ngoro cia andũ.
Ihinda rĩu o mũndũ nĩakamũkĩra ngaatho ciake kuuma
kũrĩ Ngai. **6** Rĩu-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, maũndũ
macio ndĩramaringithania na ũhoro wakwa mwene
na wa Apolo nĩguo mũgunĩke, nĩguo mwĩrute na ithuĩ
gĩtũmi kĩa ũrĩa kwĩragwo atĩrĩ, "Mũtikae kwagarara
ũrĩa kwandĩkĩtwo." Nĩgeetha mũtikae gwĩtĩĩa mũndũ
ũmwe makĩria ya ũrĩa ũngĩ. **7** Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũtũmĩte
wĩone ũrĩ na ngũũrani na mũndũ ũngĩ o wothe? Nĩ kĩĩ
ũrĩ nakĩo ũtaaheirwo? Na angĩkorwo nĩwaheirwo-rĩ,
ũragĩĩtĩĩa nĩkĩ ta atarĩ kũheo waheirwo? **8** Nĩmũrĩkĩtie
kũgĩa na kĩrĩa gĩothe mwendaga! Nĩmũrĩkĩtie gũtonga!
Nĩmũtuĩkĩte athamaki, ithuĩ tũtarĩ ho! Naarĩ korwo ti-
itherũ nĩmwatuĩkire athamaki kũna nĩguo tũtuĩke a
gũthamaka hamwe na inyuĩ! **9** Nĩgũkorwo ndĩrona atĩ
ithuĩ atũmwo Ngai atũigĩte handũ tũrĩonekaga tũrĩ
thuutha wa andũ arĩa angĩ othe, na ta andũ matuĩrĩirwo
kũũragĩrwo thĩĩnĩ wa kĩhaaro kĩa mathako. Nĩtũtuĩtwo
kĩndũ gĩa kwĩrorerwo nĩ thĩ yothe, kũrĩ araika o na
kũrĩ andũ. **10** Ithuĩ tũrĩ irimũ nĩ ũndũ wa Kristũ, no
inyuĩ mũrĩ andũ oogĩ mũno thĩĩnĩ wa Kristũ! Ithuĩ nĩ
kwaga twagĩte hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya! Inyuĩ
nĩmũheetwo gĩtĩĩo, no ithuĩ nĩtũimĩtwo gĩtĩĩo! **11** Nginya
ihinda rĩĩrĩ ithuĩ tũrĩ tũtũũrĩte tũhũũtaga na tũkanyoota,
na tũgatarũkĩrwo nĩ nguo, ningĩ nĩtũhũũrĩtwo mũno, o
na tũgaikara tũtarĩ na mĩciĩ. **12** Ningĩ nĩtũrutaga wĩra
na moko maitũ tũrĩ na kĩyo. Rĩrĩa twarumwo-rĩ, ithuĩ
tũkarathima; na rĩrĩa twanyariirwo, tũkomĩrĩria; **13**
o na rĩrĩa twacambio, tũcookagia ũhoro na ũhooreri.
Nginya ihinda rĩĩrĩ tũtuĩkĩte gĩko gĩa thĩ, tũgatuĩka
mahuti ma gũkũ thĩ. **14** Ndiraandĩka marũa maya
nĩguo ndĩmũconore, no nĩguo ndĩmũtaare mũrĩ ta ciana
ciakwa nyendete mũno. **15** O na mũngĩkorwo mũrĩ na
areri ngiri ikũmi thĩĩnĩ wa Kristũ, mũtirĩ na maithe
maingĩ, nĩgũkorwo thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ ndaatuĩkire
ithe wanyu ũndũ-inĩ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega. **16** Nĩ ũndũ
ũcio ndamũthaitha mwĩgerekanie na niĩ. **17** Nĩ ũndũ wa
gĩtũmi gĩkĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo, mũrũ wakwa

ũrĩa nyendete, na ũrĩa mwĩhokeku thĩinĩ wa Mwathani.
Nĩekũmũririkania mũtũũrĩre wakwa thĩinĩ wa Kristũ
Jesũ, ũrĩa ũringaine na ũrĩa ndutanaga makanitha-inĩ
kũndũ guothe. **18** Amwe anyu nĩmatuĩkĩte etĩĩi, makona
ta itarooka kũu kũrĩ inyuĩ. **19** No nĩngũũka kũrĩ inyuĩ
narua, akorwo nĩ kwenda kwa Mwathani, na hĩndĩ ĩyo
nĩngatuĩria ũrĩa andũ aya etĩĩi maaragia, o hamwe na
ũhoti ũrĩa marĩ naguo. **20** Nĩgũkorwo ũthamaki wa
Ngai ti ũhoro wa kwaria, no nĩ wa kũgĩa na ũhoti. **21**
Mũkwenda atĩa? Ngĩũke kũrĩ inyuĩ na kĩboko, kana
njũke na wendo hamwe na roho wa ũhoooreri?

5 Nĩ ma ndeto nĩiraario atĩ thĩinĩ wanyu kũrĩ na
ũtharia, na nĩ ũtharia mũthemba ũrĩa ũtangĩoneka o
na kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai: Naguo nĩ atĩ ũmwe
wanyu nĩakomete na mũtumia wa ithe. **2** Na inyuĩ
mũgakenera ũndũ ũcio! Githĩ mũtiagĩrĩirwo nĩgũkorwo
mũiyũrĩtwo nĩ kĩeha, nĩguo mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo
mũmũingate, ehere ngwatanĩro-inĩ yanyu? **3** O na
ndakorwo ndirĩ hamwe na inyuĩ kũu, ndĩ hamwe na
inyuĩ thĩinĩ wa roho, na nĩndĩkĩtie gũtuĩra mũndũ ũcio
wĩkĩte ũguo ciira, o ta ndĩ hamwe na inyuĩ. **4** Hĩndĩ ĩrĩa
mũrĩkorwo mũnganĩte thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Mwathani
witũ Jesũ, na niĩ ndĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa roho, o
na hinya wa Mwathani witũ Jesũ ũrĩ ho-rĩ, **5** mũndũ
ũcio mũneanei kũrĩ Shaitani, nĩgeetha mehia make
ma kĩĩmwĩrĩ maniinwo, naguo roho wake ũkaahonokio
mũthenya ũrĩa wa Mwathani. **6** Mwĩgaatho ũcio wanyu
ti mwega. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ ndawa nini ya kũimbia
mĩgate nĩĩtũmaga kĩmere gĩothe kĩimbe? **7** Eheriai
ndawa ĩyo ya kũimbia mĩgate ĩrĩa ya tene biũ nĩguo
mũtuĩke kĩmere kĩerũ gĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, tondũ
ũguo nĩguo mũtariĩ. Nĩgũkorwo Kristũ, o we gatũrũme
gaitũ ka Bathaka, nĩarĩkĩtie kũrutwo igongona. **8** Nĩ
ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũkũngũĩre Gĩathĩ, ti na ndawa ĩyo
ya tene ya kũimbia mĩgate, ĩyo ya rũmena na ya
waganu, no tũkũngũĩre na mũgate ũtarĩ na ndawa ya
kũimbia, o guo mũgate wa wĩhokeku na wa ũhoro wa
ma. **9** Nĩndĩmwandĩkĩire marũa-inĩ makwa ngamwĩra
mũtigage kũgĩaga thiritũ na andũ arĩa ahũũri maraya,
10 ũguo ti kuuga mweheranĩre na andũ a thĩ ĩno, arĩa
ahũũri maraya, kana arĩa akoroku, kana arĩa atunyani,
o na kana arĩa ahooi mĩhianano. Mũngĩĩka ũguo-rĩ, no
mũkiumire gũkũ thĩ. **11** No rĩu, ndĩramwandĩkĩra nĩguo
mũtikagĩe thiritũ na mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa wĩĩtaga
mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ, no nĩ mũhũũri maraya,
kana nĩ mũkoroku, kana nĩ mũhooi mĩhianano kana nĩ
mũndũ wa gũcambania, o na kana nĩ mũrĩĩu wa njoohi
kana nĩ mũtunyani. Mũndũ ta ũcio mũtikarĩĩanĩre nake.
12 Ũkĩrĩ wĩra wakwa gũciirithia arĩa matarĩ a kanitha?
Githĩ inyuĩ mũtikĩagĩrĩirwo nĩgũciirithia arĩa marĩ a
kanitha? **13** Ngai nĩwe ũgaaciirithia arĩa marĩ nja.
"Ingatai mũndũ ũcio mwaganu oime thĩinĩ wanyu."

6 Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũmwe wanyu ũhĩtĩirie ũrĩa
ũngĩ-rĩ, no akĩgerie gũthiĩ kũrĩ andũ arĩa matetigĩrĩte
Ngai nĩguo mamatuithanie ciira, handũ ha gũthiĩ mbere
ya andũ arĩa aamũre? **2** Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ
arĩa aamũre nĩo magaatuĩra andũ a gũkũ thĩ ciira? Na
angĩkorwo nĩ inyuĩ mũgaaciirithia andũ a gũkũ thĩ-rĩ,
githĩ mũtikĩrĩ na ũhoti wa gũtua maciira marĩa manini?
3 Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ nĩ ithuĩ tũgaatuĩra araika ciira?
Ĩ maũndũ ma mũtũũrĩre ũyũ-rĩ, githĩ tũtiagĩrĩirwo
nĩkũmaciira makĩria! **4** Nĩ ũndũ ũcio kũngĩkorwo na
mũndũ wanyu ũhĩtĩirio maũndũ-inĩ ta macio-rĩ, no
mũthuure o na andũ matangĩtĩĩka kanitha-inĩ matuĩke
a kũmũciirithia! **5** Ndoiga ũguo nĩguo ndĩmũconore.
Kwahoteka atĩa atĩ thĩinĩ wanyu gũtirĩ mũndũ mũũgĩ
ũngĩhota gũtuithania etĩkia eerĩ ciira mangĩhĩtania? **6**
No handũ ha ũguo-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ
atwaraga ũrĩa ũngĩ igooti-inĩ, na nĩ igooti-inĩ rĩa arĩa
matetĩkĩtie! **7** Gũkorwo mũrĩ na maciira gatagatĩ-inĩ
kanyu nĩkuonania atĩ nĩmũhootetwo biũ. Githĩ ti kaba
mwĩtĩkagĩre gwĩkwo ũũru? Githĩ ti kaba mwĩtĩkagĩre
kũheenio? **8** Handũ ha ũguo-rĩ, nĩmũheenanagia na
mũgekana ũũru, na acio mwĩkaga ũguo-rĩ, nĩ ariũ na aarĩ
a Ithe wanyu. **9** Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aaganu
matikagaya ũthamaki wa Ngai? Mũtikanaheeneke:
Gũtirĩ ahũũri maraya, kana ahooi mĩhianano, kana
itharia, kana arũme arĩa metuaga ta aka, kana arũme
arĩa makomaga na arũme arĩa angĩ, **10** kana aici, kana
andũ arĩa akoroku, kana arĩĩu, kana acambania, o na
kana atunyani makaagaya ũthamaki wa Ngai. **11** Na
ũguo nĩguo amwe anyu mwatariĩ. No nĩmwathambirio,
na mũgĩtherio, na mũgĩtuuo athingu thĩinĩ wa rĩĩtwa
rĩa Mwathani Jesũ Kristũ o na nĩ ũndũ wa Roho wa
Ngai witũ. **12** "Niĩ ndirigĩrĩirio gwĩka ũndũ o wothe,"
no ti ũndũ o wothe ũrĩ kĩguni. "Niĩ ndirigĩrĩirio gwĩka
ũndũ o wothe," no ndingĩathwo nĩ ũndũ o na ũrĩkũ. **13**
"Irio nĩ cia nda na nda nĩ ya irio," no Ngai nĩagaciniina
cierĩ. Mwĩrĩ ti wa kũhũthĩrwo na ũmaraya, no nĩ wa
gũtungata Mwathani, nake Mwathani aathage mwĩrĩ
ũcio. **14** Ngai nĩariũkirie Mwathani kuuma kũrĩ arĩa
akuũ nĩ ũndũ wa hinya wake, na o na ithuĩ nĩagatũriũkia
na hinya o ro ũcio. **15** Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mĩĩrĩ
yanyu nĩ ciĩga cia Kristũ we mwene? Nĩ ũndũ ũcio,
no ngĩoye ciĩga icio cia Kristũ nĩguo ndĩcinyiitithanie
na mũmaraya? Kũroaga gũtuĩka ũguo! **16** Kaĩ inyuĩ
mũtooĩ atĩ mũndũ ũrĩa wĩnyiitithanagia na mũmaraya,
matuĩkaga mwĩrĩ ũmwe nake? Nĩgũkorwo nĩ kwĩrĩtwo
atĩrĩ, "Acio eerĩ magaatuĩka mwĩrĩ ũmwe." **17** No mũndũ
ũrĩa wĩnyiitithanagia na Mwathani atuĩkaga ũmwe nake
thĩinĩ wa roho. **18** Ũragĩrai mehia ma ũmaraya. Mehia
marĩa mangĩ mothe mekagwo nĩ mũndũ marĩ nja ya
mwĩrĩ wake, no mũndũ ũrĩa ũhũũraga ũmaraya-rĩ, nĩ
mwĩrĩ wake mwene ehagĩria. **19** Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ
mĩĩrĩ yanyu nĩ hekarũ ya Roho Mũtheru ũrĩa ũrĩ thĩinĩ
wanyu, ũrĩa mwaheirwo nĩ Ngai? Inyuĩ mũtirĩ anyu
inyuĩ ene; **20** inyuĩ mwagũrirwo na thogora. Nĩ ũndũ
ũcio-rĩ, tĩĩithagiai Ngai na mĩĩrĩ yanyu.

7 Na rĩrĩ, ha ũhoro wa maũndũ marĩa mwanyandĩkĩire
marũa nĩ ũndũ wamo, ngũmwĩra atĩrĩ: Nĩ wega
mũndũ mũrũme kwaga kũhikania. **2** No tondũ wa ũrĩa
ũmaraya ũingĩhĩte-rĩ, o mũndũ mũrũme nĩagĩrĩirwo
nĩ kũgĩa na mũtumia wake mwene, na mũndũ-wa-
nja agĩe na mũthuuri wake mwene. **3** Mũthuuri
nĩagĩrĩirwo nĩ kũhingagĩria mũtumia wake bata wake
wa kĩhiko, o nake mũtumia ahingagĩrie mũthuuriwe
bata wake. **4** Mũtumia ndangĩĩathĩra mwĩrĩ wake

mwene, tondũ nĩ wake na mũthuuriwe. Ũguo no taguo
mũthuuri atangĩĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ
nĩ wake na mũtumia wake. **5** Tigagai kũimana, o
tiga rĩrĩa mũngĩkorwo mũiguanĩire, naguo gũkorwo nĩ
kwa ihinda, nĩgeetha mũgĩĩage na ihinda rĩa kũhooya.
Thuutha ũcio no mũcooke hamwe rĩngĩ, nĩguo Shaitani
ndakamũgerie tondũ wanyu kũremwo kwĩgirĩrĩria. **6**
Ũhoro ũcio ndawaaria taarĩ rũũtha ngũheana, no ti
gwathana ngwathana. **7** No nyende andũ othe mahaane
ta ũrĩa niĩ ndariĩ. No o mũndũ aheetwo kĩheo gĩake
mwene kuuma kũrĩ Ngai; mũndũ ũmwe aheetwo kĩheo
gĩkĩ, na ũrĩa ũngĩ akaheo kĩrĩa kĩngĩ. **8** Na rĩrĩ, nĩ
ũndũ wa andũ arĩa matahikanĩtie na atumia a ndigwa,
nguuga ũũ: Nĩ wega maikare o ũguo matahikanĩtie,
o ta ũrĩa niĩ ndariĩ. **9** No angĩkorwo matingĩhota
kwĩgirĩrĩria-rĩ, nĩmahike na mahikanie, tondũ nĩ kaba
kũhikania gũkĩra gũikara makĩhĩĩahĩaga. **10** Kũrĩ
andũ arĩa mahikĩte na makahikania-rĩ, ngwathana
ũũ, no ti niĩ, nĩ Mwathani ũgwathana: Mũtumia
ndakanatigane na mũthuuriwe. **11** No aangĩka ũguo-
rĩ, nĩagĩikare atarĩ mũhiku, kana akorwo ti ũguo,
acookerere mũthuuriwe. Ningĩ mũthuuri ndakanaingate
mũtumia wake. **12** Nĩ ũndũ wa acio angĩ nguuga ũũ, no
nĩ niĩ ndĩroiga, ti Mwathani: Angĩkorwo mũrũ wa Ithe
witũ arĩ na mũtumia ũtetĩkĩtie, na mũtumia ũcio etĩkĩre
matũũranie-rĩ, nĩatige kũmũingata. **13** Nake mũtumia
angĩkorwo arĩ na mũthuuri ũtetĩkĩtie, na mũthuuri
ũcio etĩkĩre matũũranie-rĩ, nĩatige kũmũingata. **14**
Nĩgũkorwo mũthuuri ũrĩa ũtetĩkĩtie nĩatheretio nĩ ũndũ
wa mũtumia wake, nake mũtumia ũrĩa ũtarĩ mwĩtĩkia
nĩatheretio nĩ ũndũ wa mũthuuri wake mwĩtĩkia.
Kũngĩaga gũtuĩka ũguo-rĩ, ciana cianyu no ituĩke ti
theru, no ũrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ nĩ theru. **15** No rĩrĩ, mũndũ
ũcio ũtetĩkĩtie angĩthiĩ-rĩ, nĩarekwo athiĩ. Nĩgũkorwo
mũndũ mũrũme, kana mũndũ-wa-nja ũrĩa wĩtĩkĩtie ti
muohe nĩ ũhoro ta ũcio; Ngai atwĩtĩte tũtũũranagie
na thayũ. **16** Wee mũtumia-rĩ, ũũĩ atĩa kana nĩwe
ũkaahonokia mũthuuri waku? O na wee mũthuuri-
rĩ, ũũĩ atĩa kana nĩwe ũkaahonokia mũtumia waku?
17 No rĩrĩ, mũndũ o mũndũ nĩaikare mũtũũrĩre ũrĩa
Mwathani aamũgaĩire, o ũrĩa Ngai aamwĩtĩire. Ũyũ
nĩguo watho ũrĩa ngwatha makanitha mothe. **18** Mũndũ
angĩkorwo eetirwo arĩ mũruu-rĩ, nĩatige gũikara ta atarĩ
mũruu. Mũndũ ũrĩa ũtaarĩ mũruu rĩrĩa eetirwo nĩatige
kũrua. **19** Kũrua gũtirĩ bata; o na kwaga kũrua gũtirĩ
bata. Ũndũ ũrĩa ũrĩ bata nĩ kũmenyerera maathani
ma Ngai. **20** O mũndũ nĩaikarage o ũrĩa aatariĩ rĩrĩa
Ngai aamwĩtire. **21** Wee warĩ ngombo rĩrĩa wetirwo?
Ũndũ ũcio ndũgagũtange, no korwo wahota kuona
njĩra ya kuuma ũkombo-inĩ-rĩ, gerera yo. **22** Nĩgũkorwo
mũndũ ũrĩa warĩ ngombo rĩrĩa Mwathani aamwĩtire-
rĩ, ũcio nĩ mũndũ wa Mwathani ũtarĩ ngombo; ningĩ
no taguo, ũrĩa warĩ mũndũ muohore rĩrĩa Mwathani
aamwĩtire-rĩ, ũcio nĩ ngombo ya Kristũ. **23** Inyuĩ
mwagũrirwo goro; mũtigatuĩke ngombo cia andũ. **24**
Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o ũndũ ũrĩa mũndũ eehokeirwo
nĩ Ngai-rĩ, nĩaikarage o ũguo ũndũ ũcio Ngai aamwĩtiire.
25 Rĩu-rĩ, ũhoro wĩgiĩ airĩtu nĩ ũyũ: Ndirĩ na watho
uumĩte kũrĩ Mwathani, no nĩngũheana itua rĩakwa
ta mũndũ mwĩhokeku nĩ ũndũ wa kũiguĩrwo tha nĩ
Mwathani. **26** Nĩ ũndũ wa mathĩĩna ma mahinda
maya-rĩ, nguona arĩ wega mũikarage o ũrĩa mũndũ
atariĩ. **27** Wee nĩũhikanĩtie? Ndũkaingate mũtumia
waku. Wee nawe hihi ndũhikanĩtie? Tiga kũhikania.
28 No ũngĩhikania-rĩ, wee ndwĩhĩtie; o na mũirĩtu
angĩhika-rĩ, o nake ndehĩtie. No andũ arĩa marahika
kana makahikania-rĩ, nĩmarĩonaga mathĩĩna maingĩ
mũtũũrĩre-inĩ ũyũ, na nĩmo ndĩrenda kũmũrigĩrĩria. **29**
Ũndũ ũrĩa ndĩrenda kuuga, ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
nĩ atĩ ihinda nĩ inini. Kuuma rĩu andũ arĩa marĩ na
atumia nĩ kwagĩrĩire maikarage ta matarĩ nao; **30**
arĩa maracakaya nĩmaikarage ta mataracakaya; nao
arĩa makenete nĩmaikarage ta matakenete; o na arĩa
mekũgũra indo, nĩmaikarage ta matarĩ kĩndũ marĩ. **31**
nao arĩa mahũthagĩra indo cia thĩ ĩno, nĩmaikarage ta
matohanĩtio nacio. Nĩgũkorwo ũrĩa thĩ ĩno ĩhaana rĩu-
rĩ, nĩgũthira ĩrathira. **32** Niĩ ingĩenda inyuĩ mũikarage
mũtegwĩtanga. Mũndũ ũrĩa ũtahikanĩtie etangaga na
maũndũ ma Mwathani, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia
Mwathani. **33** No mũndũ ũrĩa ũhikanĩtie etangaga na
maũndũ ma gũkũ thĩ, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia
mũtumia wake, **34** naguo wendi wa ngoro yake
nĩmũgayũkanu. Mũndũ-wa-nja ũtarĩ mũhiku kana
mũirĩtu etangaga na maũndũ ma Mwathani: Muoroto
wake nĩ kwĩheana harĩ Mwathani mwĩrĩ na roho.
No mũtumia mũhiku etangaga na maũndũ ma thĩ
ĩno, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia mũthuuriwe. **35**
Ndĩramwarĩria maũndũ maya nĩgeetha mũgunĩke, ti
atĩ nĩguo ndĩmũrigĩrĩrie, no nĩgeetha mũikarage na
mĩthiĩre ĩrĩa yagĩrĩire, mwĩheanĩte biũ harĩ Mwathani
mũtekũguucĩrĩrio nĩ maũndũ mangĩ. **36** Mũndũ o
wothe angĩona atĩ nĩarahĩtĩria mũirĩtu ũrĩa orĩtie, nake
mũirĩtu ũcio akorwo matukũ make ma ũirĩtu wake
nĩmarahĩtũka-rĩ, mũndũ ũcio angĩigua nĩagĩrĩirwo nĩ
kũhikania-rĩ, nĩeke o ũguo ekwenda. Ti kwĩhia ekwĩhia.
Nĩmagĩrĩirwo mahikanie. **37** No rĩrĩ, ũrĩa ũtuĩte na
ngoro yake atekũringĩrĩrio, no nĩwe mwene wĩyendeire,
na agatua itua atĩ ndekũhikia mũirĩtu ũcio-rĩ, mũndũ
ũcio o nake nĩekĩte ũrĩa kwagĩrĩire. **38** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ,
mũndũ ũrĩa ũhikagia mũirĩtu ũrĩa orĩtie nĩekaga ũrĩa
kwagĩrĩire, no ũrĩa ũngĩaga kũmũhikia nĩekaga wega
makĩria. **39** Mũtumia nĩohanĩtio na mũthuuriwe rĩrĩa
rĩothe mũthuuriwe arĩ muoyo. No mũthuuriwe angĩkua,
nĩmuohore na no ahikĩre mũndũ o ũrĩa angĩenda, no
mũndũ ũcio no nginya akorwo nĩetĩkĩtie Mwathani. **40**
No itua rĩakwa nĩ atĩrĩ, mũtumia ũcio angĩaga kũhika
rĩngĩ, no akorwo arĩ na gĩkeno makĩria. Na ngwĩciiria
atĩ niĩ o na niĩ ndĩ na Roho wa Ngai.

8 Na rĩrĩ, ũhoro wa irio iria ikoragwo irutĩirwo
mĩhianano-rĩ, nĩtũũĩ atĩ ithuothe tũrĩ na ũmenyo
ũhoro-inĩ ũcio. Ũmenyo nĩũtũmaga mũndũ etũũgĩrie,
no wendo nĩ gwaka wakaga. **2** Mũndũ ũrĩa wĩciiragia atĩ
nĩoĩ ũndũ-rĩ, ndooĩ ũndũ ũcio wega ta ũrĩa aagĩrĩirwo
nĩ kũũmenya. **3** No mũndũ ũrĩa wendete Ngai, ũcio
nĩwe ũũĩo nĩ Ngai. **4** Nĩ ũndũ ũcio, ha ũhoro ũkoniĩ
kũrĩa irio iria irutĩirwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũĩ atĩ gũkũ
thĩ mũhianano nĩ kĩndũ gĩa tũhũ, na atĩ gũtirĩ Ngai ũngĩ
tiga o ũrĩa ũmwe. **5** Tondũ o na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ indo
ciĩtagwo ngai, irĩ kũũrĩa igũrũ kana irĩ gũkũ thĩ-rĩ, amu

ti-itherũ nĩ kũrĩ na "ngai" nyingĩ na "aathani" aingĩ, **6** no harĩ ithuĩ-rĩ, Ngai no ũmwe, na nĩwe Ithe witũ, na indo ciothe cioimire kũrĩ we na tũtũũraga muoyo nĩ ũndũ wake; na kũrĩ na Mwathani o ũmwe, nake nĩwe Jesũ Kristũ, o we ũrĩa indo ciothe ciagĩire nĩ ũndũ wake, na nowe ũtũtũũragia muoyo. **7** No ti andũ othe mooĩ ũguo. Andũ amwe nĩ ũndũ wa ũrĩa matũũrĩte mamenyerete mĩhianano, o na hĩndĩ ĩrĩa mekũrĩa irio ta icio meciiragia atĩ nĩirutĩirwo mũhianano, na tondũ thamiri ciao itirĩ hinya-rĩ, makanyiitwo nĩ thaahu. **8** No irio iria tũrĩĩaga itingĩtũma tũkuhĩrĩrie Ngai; tũtingĩthũkio nĩ kwaga gũcirĩa, na tũtingĩagĩrio nĩgũcirĩa. **9** O na kũrĩ ũguo-rĩ, menyererai atĩ wĩyathi ũcio wanyu ndũgatuĩke mũhĩnga kũrĩ arĩa matarĩ na hinya. **10** Nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũrĩ na thamiri ĩtarĩ na hinya, angĩmuona inyuĩ mũrĩ na ũmenyo ũyũ mũkĩrĩĩra irio thĩinĩ wa hekarũ ya mũhianano-rĩ, githĩ ndangĩũmĩrĩria arĩe kĩrĩa kĩrutĩirwo mĩhianano? **11** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũcio thamiri yake ĩtarĩ na hinya, o ũcio Kristũ aakuĩrĩire-rĩ, agathũkio nĩ ũmenyo wanyu. **12** Hĩndĩ ĩrĩa mwehĩria ariũ na aarĩ a Ithe witũ na njĩra ĩyo, na mũgatiihia thamiri ciao icio itarĩ hinya-rĩ, nĩ Kristũ mwehĩria. **13** Nĩ ũndũ ũcio, angĩkorwo kĩrĩa ndĩrarĩa no gĩtũme mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ agwe mehia-inĩ-rĩ, ndikĩagĩrĩirwo nĩ kũrĩa nyama rĩngĩ, nĩguo ndigatũme agwe. **(aiōn g165)**

9 Githĩ niĩ ndirĩ na wĩyathi? Githĩ niĩ ndirĩ mũtũmwo? Githĩ niĩ ndionire Jesũ Mwathani witũ? Anga inyuĩ mũtirĩ maciaro ma wĩra wakwa thĩinĩ wa Mwathani? **2** O na angĩkorwo andũ arĩa angĩ mationaga ta ndĩ mũtũmwo-rĩ, ti-itherũ niĩ harĩ inyuĩ ndĩ mũtũmwo! Nĩgũkorwo nĩ inyuĩ kĩmenyithia kĩa ũtũmwo wakwa thĩinĩ wa Mwathani. **3** Gwĩtetera gwakwa harĩ arĩa manjiirithagia nĩ gũkũ: **4** Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooto gĩa kũrĩa na kũnyua? **5** Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooto kĩa mũndũ gũtwarana rũgendo-inĩ na mũtumia wake mwĩtĩkia, o ta ũrĩa atũmwo arĩa angĩ, na ariũ a nyina na Mwathani, o na Kefa mekaga? **6** Kana no niĩ tũrĩ na Baranaba arĩ o nginya tũrutage wĩra nĩguo tuone ũteithio witũ? **7** Nũũ ũtungataga ta mũthigari na akeerĩha na indo ciake we mwene? Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũhaandaga mũgũnda wa mĩthabibũ na ndarĩe thabibũ cia mũgũnda ũcio? Ningĩ-rĩ, nĩ kũrĩ mũndũ ũrĩithagia rũũru na ndanyue iria rĩa rũũru rũu? **8** Ndĩraaria ũhoro ũyũ ndĩ na meciiria ma ũ-mũndũ tu? Githĩ Watho o naguo nduugĩte o ũguo? **9** Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo watho-inĩ wa Musa atĩrĩ, "Ndũkanohe ndegwa kanua hĩndĩ ĩrĩa ĩkũranga ngano ĩkĩmĩhũũra." Ngai akiuga ũguo-rĩ, nĩ ndegwa aracaaĩra? **10** Ti-itherũ oigaga ũguo nĩ ũndũ witũ, githĩ tiguo? Ĩĩ-ni, ũndũ ũyũ waandĩkirũo nĩ ũndũ witũ, tondũ rĩrĩa mũrĩmi ekũrĩma, nake mũhũũri ngano amĩhũũrage-rĩ, nĩ kwagĩrĩire mekage ũguo marĩ na kĩĩrĩgĩrĩro atĩ nĩmakagayana magetha. **11** Tũngĩkorwo ithuĩ nĩtũhaandĩte mbeũ ya kĩĩroho thĩinĩ wanyu-rĩ, kaĩ akĩrĩ ũndũ mũnene ithuĩ tũngĩgetha indo cia gũtũũria mwĩrĩ kuuma kũrĩ inyuĩ? **12** Angĩkorwo andũ angĩ marĩ na kĩhooto gĩa gũteithio nĩ inyuĩ-rĩ, ithuĩ githĩ tũtikĩagĩrĩirwo nĩgũteithio makĩria? No ithuĩ tũtiahũthĩrire kĩhooto kĩu. Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ gũkirĩrĩria tũkiragĩrĩria ũndũ o wothe nĩguo tũtikae kũhĩngĩca Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Kristũ. **13** Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa marutaga wĩra thĩinĩ wa hekarũ marutaga irio ciao kuuma kũu hekarũ, nao arĩa matungataga kĩgongona-inĩ magayanaga kĩrĩa kĩrutĩtwo kĩgongona-inĩ? **14** O ta ũguo-rĩ, Mwathani nĩathanĩte atĩ arĩa mahunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega nĩmagĩrĩirwo kuonaga gĩa kũmatũũria kuuma kũrĩ Ũhoro-ũrĩa-Mwega. **15** No niĩ ndirĩ ndaahũthĩra kĩhooto o na kĩmwe gĩa cio. Ningĩ ndiraandĩka ũhoro ũyũ ndĩ na kĩĩrĩgĩrĩro atĩ nĩmũkũnjĩka maũndũ ta macio. Nĩ kaba ngue gũkĩra mũndũ o naũ agirie ndĩĩrahĩre ũndũ ũcio. **16** No rĩrĩ, ndingĩhota kwĩraha rĩrĩa ngũhunjia Ũhoro-ũrĩa-Mwega, nĩgũkorwo nĩhatagĩrĩrio mũno ndĩũhunjie. Na niĩ ingĩaga kũhunjia Ũhoro-ũrĩa-Mwega kaĩ ndagĩa na haaro-ĩ! **17** Ingĩhunjia nĩ ũndũ wa kwĩyendera-rĩ, ndaheo mũcaara; no angĩkorwo ti na ũndũ wa kwĩyendera-rĩ, niĩ no kũhingia ndĩrahingia ũndũ ũrĩa ndĩhokeirwo. **18** Hakĩrĩ ũguo-rĩ, mũcaara wakwa ũkĩrĩ kĩ? Nĩ atĩrĩ: Atĩ harĩ ũhoro wa kũhunjia Ũhoro-ũrĩa-Mwega-rĩ, hunjagie tũhũ itekũrĩhwo, na nĩ ũndũ ũcio njage gwĩtagia kĩhooto gĩakwa rĩrĩa ngũhunjia Ũhoro-ũrĩa-Mwega. **19** O na gũtuĩka ndĩ muohore na ndirĩ ngombo ya mũndũ-rĩ, niĩ ndĩĩtuaga ngombo ya o mũndũ wothe, nĩguo nguucĩrĩrie andũ aingĩ o ta ũrĩa kwahoteka. **20** Kũrĩ Ayahudi ndaatuĩkire ta Mũyahudi nĩguo nguucagĩrĩrie Ayahudi. Na kũrĩ arĩa marĩ rungu rwa watho-rĩ, ndaatuĩkire ta mũndũ ũrĩ rungu rwa watho, o na gũtuĩka niĩ mwene ndirĩ rungu rwa watho, nĩguo nguucagĩrĩrie arĩa marĩ rungu rwa watho. **21** Kũrĩ arĩa matarĩ watho-inĩ-rĩ, ndaatuĩkire ta mũndũ ũtarĩ watho-inĩ ũcio, o na gũtuĩka ndirĩ muohore kuuma kũrĩ watho wa Ngai, no ndĩ watho-inĩ wa Kristũ, nĩguo nguucagĩrĩrie arĩa matarĩ watho-inĩ ũcio. **22** Kũrĩ arĩa matarĩ hinya-rĩ, ndaatuĩkire ta itarĩ hinya nĩguo nguucagĩrĩrie arĩa matarĩ hinya. Nduĩkĩte maũndũ mothe kũrĩ andũ othe nĩgeetha kũngĩhoteka na njĩra ciothe ngerie kũhonokia amwe ao. **23** Njĩkaga maũndũ maya mothe nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega, nĩgeetha ngaagaĩrwo irathimo ciaguo. **24** Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa mahĩtahĩtanaga ihenya-inĩ mahanyũkaga othe, no rĩrĩ, no ũmwe wao ũheagwo kĩheo? Kĩhanyũkei na njĩra ĩrĩa ĩngĩtũma mũkaaheo kĩheo. **25** Mũndũ o wothe ũrĩa ũhĩtahĩtanaga thĩinĩ wa mathako-rĩ, ehataga na akemenyeria maũndũ-inĩ mothe hatarĩ itherũ. Mekaga ũguo nĩguo maheo thũmbĩ ĩtarĩ ya gũtũũra; no ithuĩ twĩkaga ũguo nĩguo tũkaaheo thũmbĩ ya gũtũũra nginya tene. **26** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, niĩ ndihanyũkaga ta mũndũ ũtooĩ gĩtũmi gĩa kũhanyũka; na ndirũaga ta mũndũ ũgũikia ngundi ciake o ũguo tũhũ. **27** Aca, nĩ mwĩrĩ wakwa hũũraga ngaũtua ngombo yakwa, nĩgeetha ndaarĩkia kũhunjĩria andũ arĩa angĩ-rĩ, niĩ mwene ndikanatuĩke wa kũregwo nyimwo kĩheo.

10 Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mũkorwo mũtooĩ ũndũ ũyũ, atĩ maithe maitũ ma tene othe maatongoragio nĩ itu, na atĩ othe nĩmaringire iria. **2** Othe nĩmabatithirio matuĩke andũ a Musa marĩ rungu rwa itu rĩu, o na marĩ iria-inĩ rĩu. **3** Na othe maarĩĩaga irio o imwe cia kĩĩroho, **4** na maanyuuaga maaĩ o mamwe ma kĩĩroho; nĩgũkorwo

maanyuire kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga rwa kĩĩroho rũrĩa
rwatwaranaga nao, naruo rwaro rũu rwarĩ Kristũ. **5**
O na kũrĩ ũguo-rĩ, aingĩ ao matiigana gũkenia Ngai;
nacio ciimba ciao ikĩhurunjwo werũ-inĩ. **6** Na rĩrĩ,
maũndũ macio meekĩkire marĩ ta cionereria, nĩgeetha
ngoro ciitũ itikerirĩrie gwĩka maũndũ mooru ta macio
meekire. **7** Mũtigatuĩke ahooi mĩhianano, ta ũrĩa amwe
ao maatarĩĩ; o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Andũ acio
magĩikara thĩ kũrĩa na kũnyua, magĩcooka magĩũkĩra
kũina na gwĩkenia." **8** Ningĩ tũtikahũũre ũmaraya,
ta ũrĩa amwe ao meekire, nao magĩkua andũ ngiri
mĩrongo ĩĩrĩ na ithatũ mũthenya ũmwe. **9** O na ningĩ
tũtikanagerie Mwathani, ta ũrĩa amwe ao meekire, nao
makĩniinwo nĩ nyoka. **10** Na mũtikae gũteta, ta ũrĩa
amwe ao meekire, nao makĩũragwo nĩ mũraika ũrĩa
mũniinani. **11** Maũndũ macio meekĩkire kũrĩ o marĩ
cionereria, na makĩandĩkwo marĩ ma gũtũkaania, ithuĩ
tũkinyĩrĩirwo nĩ kũhingio kwa mahinda. **(aiōn g165)** **12**
Nĩ ũndũ ũcio, ũngĩĩra nĩũrũgamĩte wega-rĩ, menyerera
ndũkae kũgũa! **13** Mũtirĩ mwagerio na magerio mangĩ
tiga o marĩa makoraga andũ. Nake Ngai nĩmwĩhokeku;
ndangĩtĩkĩra mũgerio na magerio marĩa mũtangĩhota
gwĩtiiria. No rĩrĩa mũkũgerio-rĩ, nĩarĩmuonagĩrĩria njĩra
ya kũũrĩra nĩguo mũhotage gwĩtiiria magerio macio.
14 Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa endwa, ũragĩrai ũhoro
wa kũhooya mĩhianano. **15** Ndĩraarĩria andũ oogĩ;
mwĩkũũranĩrei ũrĩa ndĩroiga. **16** Gĩkombe gĩa gũcookia
ngaatho kĩrĩa tũcookagia ngaatho nĩ ũndũ wakĩo-rĩ,
githĩ ti kũgwatanĩra thakame ya Kristũ? Na githĩ mũgate
ũrĩa twenyũraga ti kũgwatanĩra mwĩrĩ wa Kristũ? **17**
Na tondũ mũgate ũcio nĩ ũmwe-rĩ, ithuĩ, o na tũrĩ
aingĩ, tũrĩ o mwĩrĩ ũmwe, nĩgũkorwo ithuĩ othe tũrĩĩaga
mũgate o ũcio ũmwe. **18** Ta mwĩcũraniei ũhoro wa
andũ a Isiraeli: Arĩa marĩĩaga irio cia igongona-rĩ, githĩ
matigwatanagĩra kĩgongona kĩu? **19** Ndĩrenda kuuga
atĩa? Atĩ kĩrĩa kĩrutĩirwo mũhianano nĩ kĩndũ kũrĩ, kana
atĩ mũhianano guo mwene nĩ kĩndũ kũrĩ? **20** Aca! Ũrĩa
ndĩroiga nĩ atĩ magongona ma andũ arĩa matarĩ na ũngai
marutagĩrwo ndaimono, na ti Ngai, na ndikwenda mũgĩe
ngwatanĩro na ndaimono. **21** Mũtingĩhota kũnyuĩra
gĩkombe kĩa Mwathani, na mũnyuĩre gĩkombe kĩa
ndaimono o nakĩo; mũtingĩhota kũgwatanĩra metha-inĩ
ya Mwathani, na mũgwatanĩre metha-inĩ ya ndaimono.
22 Kaĩ tũrageria kwarahũra ũiru wa Mwathani? Kaĩ tũrĩ
na hinya kũmũkĩra? **23** "Niĩ ndirigĩrĩirio gwĩka ũndũ,"
no ti ũndũ o wothe ũrĩ na kĩguni. "Niĩ ndirigĩrĩirio gwĩka
ũndũ," no ti ũndũ o wothe ũrĩ na uumithio. **24** Gũtirĩ
mũndũ wagĩrĩirwo nĩgũcaragia maũndũ ma kwĩguna
we mwene, no nĩacaragie maũndũ ma kũguna andũ
arĩa angĩ. **25** Rĩĩagai kĩrĩa gĩothe kĩendagio thoko-inĩ
ya nyama mũtekwĩyũria ciũria nĩ ũndũ wa mwĩcuuko
wa thamiri, **26** nĩgũkorwo, "Thĩ nĩ ya Mwathani, na
kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo." **27** Mũndũ ũtarĩ mwĩtĩkia
angĩmwĩta mũkarĩe irio gwake, na inyuĩ mũkorwo
nĩ mũkwenda gũthiĩ-rĩ, rĩa irio ciothe iria mũngĩheo
mũtekwĩyũria ciũria cia mwĩcuuko wa thamiri. **28** No
mũndũ angĩmwĩra atĩrĩ, "Irio ici irutĩtwo irĩ igongona,"
mũtigacirĩe, nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio wamwĩra ũguo, o
na nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamiri; **29** ngiuga ũguo
ti thamiri yaku ndagweta, no nĩ thamiri ya mũndũ
ũcio ũngĩ. Nĩ ũndũ-rĩ, wĩyathi wakwa ũgũciirithio nĩkĩ
nĩ ũndũ wa thamiri ya mũndũ ũngĩ? **30** Ingĩrĩanĩra
irio na andũ angĩ ndĩ na ngaatho-rĩ, nĩ kĩĩ gĩgũtũma
njambio nĩ ũndũ wa kĩndũ kĩu njokeirie Ngai ngaatho nĩ
ũndũ wakĩo? **31** Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mũkũrĩa kana rĩrĩa
mũkũnyua, o na kana mũgĩĩka ũndũ o wothe-rĩ, wĩkagei
nĩ ũndũ wa kwenda kũgoocithia Ngai. **32** Tigai gwĩka
ũndũ ũngĩhĩngithia mũndũ, arĩ Mũyahudi, kana arĩ
Mũyunani, o na kana ũhĩngithie kanitha wa Ngai, **33** o
ta ũrĩa niĩ ngeragia gũkenia andũ othe na njĩra o yothe.
Nĩgũkorwo ndicaragia ũndũ wa kwĩguna niĩ mwene, no
njaragia ũrĩa ingĩguna andũ aingĩ, nĩguo mahonoke.

11 Mwĩgerekaniei na niĩ, ta ũrĩa ndĩgerekanagia
na Kristũ. **2** Nĩngũmũgaathĩrĩria nĩ ũndũ wa
kũndirikana maũndũ-inĩ mothe, na nĩ ũndũ wa gũtũũra
mũrũmĩtie morutani macio, o ta ũrĩa ndaamũrutire.
3 Rĩu-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ mũtwe wa mũndũ
mũrũme o wothe nĩ Kristũ, na mũtwe wa mũndũ-wa-
nja nĩ mũndũ mũrũme, na mũtwe wa Kristũ nĩ Ngai. **4**
Mũndũ mũrũme o wothe ũrĩa ũhooyaga kana akaratha
ehumbĩrĩte mũtwe-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia.
5 Nake mũndũ-wa-nja o wothe ũrĩa ũhooyaga kana
akaratha atahumbĩrĩte mũtwe wake-rĩ, nĩ mũtwe wake
aconorithagia, tondũ ũguo no ũndũ ũmwe na kwenjwo. **6**
Angĩkorwo mũndũ-wa-nja ndekũhumbĩra mũtwe wake-
rĩ, nĩakĩenje njuĩrĩ yake; na angĩkorwo kũrengarenga
njuĩrĩ kana kwenjwo nĩ ũndũ wa gũconora mũndũ-
wa-nja-rĩ, nĩakĩĩhumbĩre mũtwe. **7** Mũndũ mũrũme
ndaagĩrĩirwo nĩkũhumbĩra mũtwe wake, kuona atĩ nĩwe
mũhianĩre wa Ngai, na nĩ riiri wa Ngai; no mũndũ-
wa-nja nĩwe riiri wa mũndũ mũrũme. **8** Nĩgũkorwo
mũndũ mũrũme ndoimire harĩ mũndũ-wa-nja, no nĩ
mũndũ-wa-nja woimire harĩ mũndũ mũrũme. **9** Mũndũ
mũrũme-rĩ, tiwe wombirwo nĩ ũndũ wa mũndũ-wa-
nja, no nĩ mũndũ-wa-nja wombirwo nĩ ũndũ wa mũndũ
mũrũme. **10** Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ-rĩ, mũndũ-wa-nja
agĩrĩirwo nĩgũkorwo na rũũri mũtwe rwa kuonania atĩ nĩ
wa gwathwo nĩ ũndũ wa araika. **11** No ningĩ-rĩ, thĩinĩ wa
Mwathani, mũndũ-wa-nja ndeiganĩtie mũndũ mũrũme
atarĩ ho, nake mũndũ-mũrũme ndeiganĩtie mũndũ-wa-
nja atarĩ ho. **12** O ta ũrĩa mũndũ-wa-nja oimire harĩ
mũndũ mũrũme-rĩ, no taguo mũndũ-mũrũme aciaragwo
nĩ mũndũ-wa-nja. No rĩrĩ, indo ciothe ciumaga kũrĩ
Ngai. **13** Ta tuai arĩ inyuĩ: Nĩ kwagĩrĩire mũndũ-wa-nja
kũhooya Ngai atehumbĩrĩte mũtwe? **14** Kaĩ maũndũ ma
ndũire matamũrutaga atĩ mũndũ-mũrũme gũkorwo
arĩ na njuĩrĩ ndaaya nĩ ũndũ wa kũmũconorithia, **15**
no mũndũ-wa-nja gũkorwo na njuĩrĩ ndaaya, ũcio
nĩ riiri wake? Nĩgũkorwo aheetwo njuĩrĩ ndaaya arĩ
kĩndũ gĩa kũmũhumbĩra. **16** Angĩkorwo kũrĩ na mũndũ
ũrĩ na ngarari na ũhoro ũyũ-rĩ, nĩamenye atĩ ithuĩ
tũtirĩ mũtugo ũngĩ, o na makanitha ma Ngai matirĩ
mũtugo ũngĩ. **17** Ũhoro-inĩ ũrĩa ngũmũtaarĩria rĩu-rĩ,
ndirĩ na ũndũ wa kũmũgaathĩra, nĩgũkorwo kũngana
kwanyu ti gwa kũmũguna no nĩ gwa kũmũthũkia.
18 Ũndũ wa mbere, njiguaga atĩ rĩrĩa muongana ta
kanitha, nĩkũgĩaga na nyamũkano gatagatĩ kanyu,
na ũhoro ũcio ndingĩaga gwĩtĩkia ũmwe waguo. **19**
Hatarĩ nganja gũtingĩaga kũgĩa na ngarari gatagatĩ-inĩ

kanyu cia kuonania arĩa anyu metĩkĩrĩkĩte nĩ Ngai. **20** Rĩrĩa muongana hamwe, ti Irio cia Mwathani mũrĩĩaga, **21** nĩgũkorwo rĩrĩa mũkũrĩa, o mũndũ athiiaga na mbere kũrĩa ategweterera ũrĩa ũngĩ. Ũmwe aikaraga ahũtiĩ, nake ũrĩa ũngĩ agaikara arĩĩtwo. **22** Kaĩ mũtarĩ mĩciĩ mũngĩrĩĩra na mũnyuĩre kuo? Kana nĩ kanitha wa Ngai mũnyararĩte na mũkenda gũconoraga arĩa matarĩ kĩndũ? Ngũkĩmwĩra atĩa? No ndĩkĩmũgaathĩrĩrie nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio? Aca, ndingĩmũgaathĩrĩria! **23** Nĩgũkorwo ũhoro ũrĩa ndaamũkĩrire kuuma kũrĩ Mwathani noguo ndaamũkinyĩirie: Mwathani Jesũ, ũtukũ ũrĩa aakunyanĩirwo, nĩooire mũgate, **24** na aarĩkia gũcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akiuga atĩrĩ, "Ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa, ũrĩa ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu; ĩkagai ũũ nĩguo mũndirikanage." **25** Ningĩ o ũndũ ũmwe, thuutha wa kũrĩa irio, akĩoya gĩkombe, akiuga atĩrĩ, "Gĩkombe gĩkĩ nĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ thĩinĩ wa thakame yakwa; ĩkagai ũũ, rĩrĩa rĩothe mũrĩkĩnyuuagĩra, nĩguo mũndirikanage." **26** Nĩgũkorwo rĩrĩa rĩothe mũkũrĩa mũgate ũyũ na mũkanyuĩra gĩkombe gĩkĩ-rĩ, nĩkuumbũra mũkuumbũra gũkua kwa Mwathani o nginya hĩndĩ ĩrĩa agooka. **27** Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ o wothe ũkũrĩa mũgate ũcio kana akanyuĩra gĩkombe kĩu kĩa Mwathani ũrĩa gũtaagĩrĩire-rĩ, nĩ kwĩhia ehĩirie mwĩrĩ na thakame ya Mwathani. **28** Mũndũ nĩambage gwĩtuĩria mbere ya kũrĩa mũgate ũcio na kũnyuĩra gĩkombe kĩu. **29** Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe ũrĩĩaga na akanyua ategũkũũrana mwĩrĩ wa Mwathani, nĩ ituĩro rĩake we mwene etuagĩra. **30** Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte aingĩ anyu moorwo nĩ hinya, na marũare, na amwe anyu nĩmarĩkĩtie gũkua. **31** No tũngĩĩtuĩra ciira ithuĩ ene, tũtingĩtuĩka a gũciirithio. **32** Hĩndĩ ĩrĩa tũgũtuĩrwo ciira nĩ Mwathani-rĩ, nĩkũherithio tũherithagio nĩgeetha tũtikae gũtuĩrwo ciira hamwe na thĩ. **33** Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rĩrĩa mũnganĩte mũrĩĩanĩre-rĩ, etanagĩrĩrai. **34** Angĩkorwo mũndũ nĩahũũtiĩ-rĩ, agĩrĩirwo nĩ kũrĩa irio gwake mũciĩ, nĩgeetha rĩrĩa muongana gũtikagĩe ũhoro wa gũtuĩrwo ciira. Nĩngaheana ũhoro wa maũndũ macio mangĩ rĩrĩa ngooka.

12 Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoro wa iheo cia kĩĩroho-rĩ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩguo. **2** Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ hĩndĩ ĩrĩa mũteetĩkĩtie Ngai, nĩmwaguucagĩrĩrio na mũkerekerio kũrĩ mĩhianano ĩtangĩaria. **3** Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩ, gũtirĩ mũndũ waragia ahotithĩtio nĩ Roho wa Ngai ũngiuga atĩrĩ, "Jesũ aronyiitwo nĩ kĩrumi," na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kuuga atĩrĩ, "Jesũ nĩ Mwathani," atatongoretio nĩ Roho Mũtheru. **4** Na rĩrĩ, iheo iria iheanagwo nĩ mĩthemba mĩthemba, no Roho ũrĩa ũciheanaga no ũmwe. **5** O na njĩra cia gũtungata nĩ mĩthemba mĩthemba, no Mwathani ũrĩa ũtungatagwo no ũmwe. **6** Ningĩ kũrĩ mĩrutĩre ya wĩra mĩthemba mĩthemba, no Ngai no ũmwe ũrĩa ũhotithagia maũndũ mothe gwĩkĩka thĩinĩ wa andũ othe. **7** Na rĩrĩ, o mũndũ nĩaheagwo ũndũ wa kuonania atĩ arĩ na Roho, naguo ũndũ ũcio nĩ wa kũguna andũ othe. **8** Roho ũcio nĩwe ũheaga mũndũ ũmwe ndũmĩrĩri ya ũũgĩ, na ũngĩ akaheo ũmenyo nĩ Roho o ro ũcio, **9** nake ũngĩ akaheo wĩtĩkio nĩ Roho o ro ũcio, na ũngĩ akaheo iheo cia kũhonania nĩ Roho o ro ũcio, **10** nake ũngĩ akaheo hinya wa kũringa ciama, na ũngĩ akaheo ũrathi, na ũngĩ akaheo gũkũũrana maroho, na ũngĩ akaheo kwaria na thiomi mĩthemba mĩthemba, ningĩ ũngĩ akaheo ũhoti wa gũtaũra thiomi icio. **11** Maũndũ macio mothe nĩ wĩra wa Roho o ro ũcio ũmwe, nake agayagĩra o mũndũ o ũrĩa ekwenda. **12** Mwĩrĩ wa mũndũ nĩ ũmwe, o na gwatuĩka ũrĩ ciĩga nyingĩ; ningĩ o na gwatuĩka ciĩga ciaguo ciothe nĩ nyingĩ-rĩ, ciothe no mwĩrĩ o ũmwe. Ũguo noguo Kristũ atariĩ. **13** Nĩgũkorwo ithuothe twabatithirio na Roho ũmwe tũgĩtuĩka a mwĩrĩ ũmwe, o na tũrĩ Ayahudi kana tũrĩ Ayunani, tũrĩ ngombo o na kana tũtarĩ ngombo, na ithuothe tũkĩnyuithio Roho o ro ũcio ũmwe. **14** Na rĩrĩ, mwĩrĩ ndũkoragwo na kĩĩga kĩmwe, no nĩ wa ciĩga nyingĩ. **15** Kũgũrũ kũngiuga atĩ, "Tondũ ti niĩ guoko-rĩ, ndirĩ wa mwĩrĩ ũyũ," Ũndũ ũcio ndũngĩtũma gũtige gũtuĩka kĩĩga kĩa mwĩrĩ ũcio. **16** Nakuo gũtũ kũngiuga atĩ, "Tondũ ti niĩ riitho-rĩ, ndirĩ wa mwĩrĩ ũcio," nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩu gũtingĩtiga gũtuĩka kĩĩga kĩa mwĩrĩ ũcio. **17** Mwĩrĩ wothe ũngĩkorwo no riitho-rĩ, kũigua tũngĩiguaga na kĩ? Mwĩrĩ wothe ũngĩkorwo no gũtũ-rĩ, kũnungĩra tũngĩnungagĩra na kĩ? **18** No ũrĩa kũrĩ, nĩ atĩ Ngai nĩ eekĩrire ciĩga ciothe thĩinĩ wa mwĩrĩ, agĩciikĩra o ta ũrĩa eendaga ciikare. **19** Ciĩga ciothe ingĩtuĩka nĩ kĩĩga kĩmwe-rĩ, mwĩrĩ naguo ũngĩkorwo ha? **20** Ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ ciĩga nĩ nyingĩ, no mwĩrĩ nĩ ũmwe. **21** Riitho rĩtingĩhota kwĩra guoko atĩrĩ, "Niĩ ndirĩ na bata nawe!" Naguo mũtwe wĩre magũrũ atĩrĩ, "Niĩ ndirĩ na bata na inyuĩ!" **22** Handũ ha ũguo-rĩ, ciĩga cia mwĩrĩ iria cionekaga itarĩ hinya, nĩcio irĩ bata makĩria, **23** nacio ciĩga iria tuonaga ta itarĩ cia gũtĩĩo mũno-rĩ, nĩcio tũheaga gĩtĩĩo kĩa mwanya. Nacio ciĩga iria tuonaga ta itagĩrĩire kuoneka nĩĩmenyagĩrĩrwo mũno, **24** o rĩrĩa ciĩga ciitũ iria itarĩ cia kũhithwo itabataragio nĩkũmenyererwo mũno. No Ngai nĩanyiitithanĩtie ciĩga cia mwĩrĩ na agatĩĩithia makĩria ciĩga iria ciagĩte gĩtĩĩo, **25** nĩgeetha gũtikae kũgĩa na nyamũkano thĩinĩ wa mwĩrĩ, no nĩgeetha ciĩga ciaguo imenyanagĩrĩre o kĩĩga na kĩrĩa kĩngĩ. **26** Kĩĩga kĩmwe kĩngĩnyariirĩka, ciĩga iria ingĩ inyariirĩkaga hamwe nakĩo; nakĩo kĩĩga kĩmwe kĩngĩheo gĩtĩĩo-rĩ, o nacio ciĩga iria ingĩ nĩĩkenaga hamwe nakĩo. **27** Na rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ mwĩrĩ wa Kristũ, na o mũndũ wanyu nĩ kĩĩga kĩaguo. **28** Nakuo thĩinĩ wa kanitha, Ngai nĩathuurĩte mbere andũ amwe matuĩke atũmwo, a keerĩ anabii, a gatatũ arutani, o na ningĩ kũgĩe na aringi a ciama, o na arĩa marĩ na iheo cia kũhonania mĩrimũ, na arĩa marĩ na ũhoti wa gũteithia arĩa angĩ, na arĩa marĩ na iheo cia ũtabarĩri, na arĩa maaragia na thiomi mĩthemba mĩthemba. **29** Andũ othe nĩ atũmwo? Andũ othe nĩ anabii? Andũ othe nĩ arutani? Andũ othe nĩ aringi a ciama? **30** Andũ othe nĩmaheetwo iheo cia kũhonania? Andũ othe nĩmakĩaragia na thiomi? Andũ othe nĩmagĩtaũraga thiomi? **31** No rĩrĩ, mwĩriragĩriei iheo iria irĩ bata mũno. Na rĩu nĩngũmuonia njĩra ĩrĩa njega makĩria.

13 Atĩrĩrĩ, o na ingĩaria na thiomi cia andũ o na cia araika, no ngorwo itarĩ na wendani-rĩ, ingĩkorwo ndĩ o ta kĩndũ kĩa rũthuku kĩrĩa kĩgambaga kĩaringwo, kana o ta thaani ĩrĩa ĩhũũrithanagio ĩkagamba. **2**

Ingĩkorwo ndĩ na kĩheo gĩa kũratha ũhoro, na ngorwo
no hote kũmenya maũndũ mothe ma hitho na ngagĩa
na ũmenyo wothe, na ingĩkorwo ndĩ na wĩtĩkio ũrĩa
ũngĩhota gũthaamia irĩma, no ndirĩ na wendani-rĩ,
ndirĩ bata o na hanini. **3** Ingĩheana indo ciakwa
ciothe kũrĩ andũ arĩa athĩĩni, o na heane mwĩrĩ wakwa
ũcinwo, no ngorwo ndirĩ na wendani-rĩ, ndingĩgunĩka.
4 Wendani nĩũkiranagĩrĩria, na wendani nĩũtuganaga.
Ndũiguanagĩra ũiru, na ndwĩgaathaga, o na ndũrĩ
mwĩtĩĩo. **5** Wendani ndũrĩ rũtũrĩko, na ndũcaragia ũrĩa
ũngĩĩguna, o na ndũhiũhaga kũrakara, na ndũtaraga
maita marĩa ũhĩtĩirio. **6** Ningĩ wendani ndũkenagĩra
ũũru, no nĩũkenagĩra ũhoro wa ma. **7** Wendani
nĩũgitanagĩra hĩndĩ ciothe, na ũgetĩkia maũndũ mothe,
na nĩwĩrĩgagĩrĩra hĩndĩ ciothe, o na ũkomĩrĩria hĩndĩ
ciothe. **8** Wendani ndũthiraga. No akorwo nĩ morathi,
nĩmagathira; o na thiomi nĩigathira; na kũmenya
maũndũ o nakuo nĩgũgathira. **9** Nĩgũkorwo tũmenyaga
maũndũ o gĩcunjĩ, na tũrathaga maũndũ o gĩcunjĩ,
10 no hĩndĩ ĩrĩa ũndũ ũrĩa mũkinyanĩru ũgooka-rĩ,
ũndũ ũrĩa ũtarĩ mũkinyanĩru nĩũgaathira. **11** Hĩndĩ ĩrĩa
ndaarĩ kaana-rĩ, ndaaragia o ta kaana, na ndeeciiragia
o ta kaana, na ndaataranagia maũndũ o ta kaana. No
hĩndĩ ĩrĩa ndaatuĩkire mũndũ mũgima-rĩ, ngĩtigana
na maũndũ ma wana. **12** Rĩu tuonaga maũndũ na
mairia, ta kuona na gĩcicio; no hĩndĩ ĩyo tũkoonaga ta
andũ makĩonana ũthiũ kwa ũthiũ. Rĩu njũũĩ maũndũ o
gĩcunjĩ; hĩndĩ ĩyo nĩngamenya maũndũ wega, o ta ũrĩa
niĩ njũũĩo wega. **13** Na rĩu, maũndũ maya matatũ nĩ ma
gũtũũra: wĩtĩkio, na kĩĩrĩgĩrĩro, o na wendani. No ũrĩa
mũnene wamo nĩ wendani.

14 Rũmagĩrĩrai mĩthiĩre ya wendani, na mwĩriririe
mũno iheo cia kĩĩroho, na makĩria mwĩriragĩrie
kĩheo kĩa ũheani ũhoro wa Ngai. **2** Nĩgũkorwo mũndũ
ũrĩa wothe waragia na rũthiomi-rĩ, ti andũ aaragĩria no
nĩ Ngai aaragĩria. Ti-itherũ, gũtirĩ mũndũ ũtaũkagĩrwo
nĩ ũrĩa aroiga; no nĩ maũndũ ma hitho aaragia na
roho wake. **3** No mũndũ ũrĩa ũheanaga ũhoro wa Ngai
aaragĩria andũ akamekĩra hinya, na akamomĩrĩria, na
akamahooreria. **4** Mũndũ ũrĩa waragia na rũthiomi
nĩ we mwene wĩongagĩrĩra hinya, no ũrĩa ũheanaga
ũhoro wa Ngai nĩ kanitha ongagĩrĩra hinya. **5** No
nyende inyuothe mwaragie na thiomi, no makĩria
ingĩenda inyuothe mũrathage mohoro. Mũndũ ũrĩa
ũrathaga ũhoro nĩakĩrĩte ũrĩa waragia na thiomi, tiga
no akorirwo nĩegũtaũra thiomi icio, nĩguo kanitha
wongererwo hinya. **6** No rĩu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
ingĩũka kũrĩ inyuĩ na njarie na thiomi-rĩ, ingĩmũguna
nakĩ, tiga no ndĩmũreheire ũguũrio, kana ũmenyo,
kana ũrathi, o na kana kiugo kĩa ũrutani? **7** O na
ha ũhoro ũkoniĩ indo iria itarĩ muoyo iria igambaga,
indo ta mũtũrirũ kana kĩnanda kĩa mũgeeto-rĩ, mũndũ
angĩgĩkũũrana atĩa rwĩmbo rũrĩa rũrenda kũinwo,
tiga hakorirwo na ngũũrani njega ya mĩgambo? **8**
Ningĩ-rĩ, angĩkorwo karumbeta gatikũruta mũgambo
ũgũkũũrĩkana ũrĩa ũkuuga-rĩ, nũũ ũngĩkĩhaarĩria gũthiĩ
mbaara-inĩ? **9** Ũguo noguo ũhoro wanyu ũtariĩ. Tiga
mwaririe na ciugo ikũmenyeka na rũthiomi rwanyu-rĩ,
nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩmenya ũrĩa mũroiga? Mũngĩkorwo
o mũkĩarĩria rĩera. **10** Ti-itherũ nĩ kũrĩ mĩthemba mĩingĩ
ya thiomi gũkũ thĩ, no gũtirĩ rũthiomi o na rũmwe
rũtarĩ ũrĩa ruugaga. **11** No angĩkorwo ndingĩmenya
ũrĩa mũndũ aroiga-rĩ, niĩ ngĩrĩ mũrũrĩrĩ harĩ mũndũ
ũcio ũraaria, nake nĩ mũrũrĩrĩ harĩ niĩ. **12** Ũguo noguo
o na inyuĩ mũtariĩ. Kuona atĩ nĩmwĩrirĩirie mũno
iheo cia kĩĩroho-rĩ, kĩgeragiei kuongerera iheo iria
ciakaga kanitha ũkagĩa na hinya. **13** Na tondũ ũcio-rĩ,
mũndũ ũrĩa waragia na rũthiomi rũgeni nĩahooyage
nĩguo ahote gũtaũra ũrĩa aroiga. **14** Nĩ ũndũ-rĩ,
ingĩkorwo ndĩrahooya ngĩthiomaga-rĩ, roho wakwa
nĩguo ũrahooya, no meciiria makwa matirĩ na maciaro.
15 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ngũgĩĩka atĩa? Niĩ ndĩrĩhooyaga
Ngai na roho wakwa, na ningĩ hooyage na meciiria
makwa; o na kũina ndĩrĩinaga na roho wakwa, na
ningĩ nyinage na meciiria makwa o namo. **16** Ningĩ-
rĩ, ũngĩkorwo ũkĩgooca Ngai na roho waku tu-rĩ,
mũndũ wa arĩa marĩ gatagatĩ kanyu ũtarataũkĩrwo,
angĩkiuga "Ameni" atĩa mahooya-inĩ maku ma gũcookia
ngaatho, kuona atĩ ndaramenya ũrĩa ũroiga? **17** No
ũkorwo ũgĩcookia ngaatho wega mũno, no mũndũ
ũcio ũngĩ ndanongererwo hinya nĩ ũhoro ũcio. **18**
Nĩngũcookeria Ngai ngaatho nĩgũkorwo niĩ nĩnjaragia
na thiomi makĩria manyu inyuothe. **19** No kanitha-
inĩ-rĩ, nĩ kaba njarie ciugo ithano ndĩramenya wega
nĩguo ngĩrute andũ arĩa angĩ ũhoro nacio, gũkĩra njarie
ciugo ngiri ikũmi cia gũthioma. **20** Ariũ na aarĩ a
Ithe witũ, tigagai gwĩciiragia ta ciana. Harĩ ũhoro wa
maũndũ marĩa mooru-rĩ, tuĩkai tũkenge, no mwĩciirĩrie-
inĩ wanyu mũtuĩke andũ agima. **21** Thĩinĩ wa Watho
nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Nĩngaarĩria andũ aya na tũnua
twa andũ maaragia na thiomi ng'eni, ndĩmaarĩrie na
tũnua twa andũ maaragia na mwarĩrie wa kũngĩ, no o
na ndeeka ũguo matikanjigua," **22** Nĩ ũndũ ũcio, kwaria
na thiomi nĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie no
ti kĩmenyithia kũrĩ arĩa metĩkĩtie; no kũratha ũhoro nĩ
kwa arĩa metĩkĩtie, ti kwa arĩa matetĩkĩtie. **23** Tondũ
ũcio kanitha wothe ũngĩũngana na andũ othe maarie na
thiomi-rĩ, na hacooke hatoonye andũ matooĩ ũhoro wa
thiomi, kana andũ matetĩkĩtie-rĩ, githĩ matingiuga atĩ
mũrĩ agũrũki? **24** No mũndũ ũtarĩ mwĩtĩkia kana mũndũ
ũtarĩ mũtaũkĩre nĩ ũhoro ũcio angĩtoonya rĩrĩa andũ
othe mararatha mohoro-rĩ, mũndũ ũcio nĩekũiguithio
nĩ andũ othe atĩ nĩ mwĩhia na aciirithio nĩo othe, **25** na
maũndũ marĩa atũire ahithĩte ngoro-inĩ nĩmakoimbũka.
Nĩ ũndũ ũcio egũithie thĩ ahooe Ngai, akiugaga atĩrĩ, "Ti-
itherũ Ngai arĩ gatagatĩ-inĩ kanyu!" **26** Tũgũkiuga atĩa,
ariũ na aarĩ a Ithe witũ? Rĩrĩa muongana hamwe-rĩ, o
mũndũ ahota gũkorwo arĩ na rwĩmbo, kana arĩ na ũndũ
arenda kũrutana, kana arĩ na ũndũ aguũrĩirio, kana arĩ
na thiomi, kana arĩ na ũtaũri wa thiomi. Maũndũ macio
mothe no nginya mekagwo nĩ ũndũ wa gwĩkĩra kanitha
hinya. **27** Angĩkorwo nĩ gũkwario na rũthiomi-rĩ, nĩ
kwario nĩ andũ eerĩ, na makĩingĩha atatũ, na o mũndũ
aarie riita rĩake, na no nginya hagĩe na mũndũ ũngĩ
wa gũtaũra. **28** Angĩkorwo gũtirĩ mũtaũri-rĩ, mwaria
ũcio nĩagĩkire arĩ kũu kanitha-inĩ, na akĩĩarĩrie we
mwene, na aarĩrie Ngai. **29** Aheani ũhoro eerĩ kana
atatũ magĩrĩirwo maarie, nao andũ arĩa angĩ makũũrane
wega ũrĩa kũreerwo. **30** Na mũndũ ũikarĩte thĩ ho

angĩgĩa na ũguũrio-rĩ, mwaria ũcio wa mbere nĩakire. **31** Nĩgũkorwo inyuothe no mũrathe ũhoro o mũndũ riita rĩake nĩguo andũ othe marutwo maũndũ na momĩrĩrio. **32** Namo maroho ma anabii nĩmathĩkagĩra anabii o ene. **33** Nĩgũkorwo Ngai ti Ngai wa kĩrigiicano no nĩ wa thayũ. Ta ũrĩa kũrĩ thĩinĩ wa ciũngano ciothe cia andũ arĩa aamũre, **34** atumia magĩrĩirwo nĩgũikaraga makirĩte ki marĩ thĩinĩ wa kanitha. Matiĩtĩkĩrĩtio kwaria, no nĩmaikarage menyiihĩtie, o ta ũrĩa Watho uugĩte. **35** Angĩkorwo marĩ na ũndũ mangĩenda kũmenya-rĩ, nĩmoragie athuuri ao ene kwao mũciĩ; nĩgũkorwo nĩ ũndũ ũrĩ thoni atumia kwaragia thĩinĩ wa kanitha. **36** Hĩ! Anga kiugo kĩa Ngai kĩambĩrĩirie na inyuĩ? Kana hihi no inyuĩ inyuiki gĩakinyĩire? **37** Mũndũ o na ũ angĩĩciiria atĩ nĩ mũnabii, kana arĩ na iheo cia kĩĩroho-rĩ, nĩagĩtĩkĩre atĩ maũndũ maya ndĩramwandĩkĩra nĩ maũndũ marĩa maathanĩtwo nĩ Mwathani. **38** No angĩagĩra ũndũ ũcio kĩene-rĩ, o nake we mwene nĩakagĩrwo kĩene. **39** Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩririrĩriei kũrathaga mohoro, na mũtikagiragie ũhoro wa kwaria na thiomi. **40** No maũndũ mothe nĩmekagwo na mũtaratara ũrĩa wagĩrĩire, na mekagwo na kĩhaarĩro.

15 Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngwenda kũmũririkania Ũhoro-ũrĩa-mwega ũrĩa ndaamũhunjĩirie, na mũkĩwamũkĩra, na noguo mũtũũrĩte mũrũmĩtie. **2** Ũhoro ũcio mwega nĩguo ũtũmaga mũhonoke, mwaikara mũrũmĩtie wega ũhoro ũrĩa ndaamũhunjĩirie. Angĩkorwo ti ũguo-rĩ, ũhoro ũcio mwawĩtĩkirie o tũhũ. **3** Nĩgũkorwo ũhoro ũrĩa niĩ ndaamũkĩrire nĩguo ndaamũheire, ũrĩ wa mbere na wa bata mũno: atĩ Kristũ nĩakuire nĩ ũndũ wa mehia maitũ o ta ũrĩa Maandĩko moigĩte, **4** na atĩ nĩathikirwo, na atĩ mũthenya wa gatatũ akĩriũkio kũringana na ũrĩa Maandĩko macio moigĩte, **5** na atĩ akiumĩrĩra Petero, na agĩcooka akiumĩrĩra arĩa Ikũmi na Eerĩ. **6** Thuutha ũcio, nĩoimĩrĩire makĩria ma ariũ na aarĩ a Ithe witũ magana matano ihinda o rĩmwe, na aingĩ ao marĩ muoyo o na rĩu, o na gũtuĩka amwe ao nĩmarĩkĩtie gũkua. **7** Ningĩ agĩcooka akiumĩrĩra Jakubu na thuutha wa ũguo agĩcooka akiumĩrĩra atũmwo othe, **8** na thuutha wa acio angĩ othe akĩnyumĩrĩra o na niĩ, haana ta mũndũ waciarĩtwo atarĩ mũkinyu. **9** Nĩgũkorwo niĩ nĩ niĩ mũnini mũno harĩ atũmwo arĩa angĩ, o na ndiagĩrĩirwo nĩ gwĩtwo mũtũmwo, tondũ nĩndanyariirire kanitha wa Ngai. **10** No wega wa Ngai nĩguo ũtũmĩte nduĩke ũguo ndariĩ, naguo wega wake kũrĩ niĩ ndwarĩ wa tũhũ. No nĩndarutire wĩra na kĩyo gũkĩra acio angĩ othe, no ti niĩ ndaarutaga wĩra ũcio, no nĩ wega wa Ngai ũrĩa warĩ hamwe na niĩ warutaga wĩra ũcio. **11** Tondũ ũcio, o na kũngĩtuĩka nĩ niĩ kana nĩ o-rĩ, ũhoro ũyũ noguo tũhunjagia, na noguo inyuĩ mwetĩkirie. **12** Na rĩrĩ, kũngĩkorwo kũhunjagio atĩ Kristũ nĩariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmaga amwe anyu moige atĩ gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ? **13** Kũngĩkorwo gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ-rĩ, o nake Kristũ ndaakĩriũkirio. **14** Na angĩkorwo Kristũ ndaakĩriũkirio-rĩ, kũhunjia gwitũ no gwa tũhũ, nakuo gwĩtĩkia kwanyu no gwa tũhũ. **15** Makĩria ma ũguo-rĩ, ithuĩ no tũgĩkorwo tũrĩ aira a Ngai a maheeni, tondũ nĩtuumbũrĩte atĩ Ngai nĩariũkirie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ. No rĩrĩ, ndaakĩmũriũkirie angĩkorwo nĩ ma atĩ arĩa akuũ matiriũkagio. **16** Nĩgũkorwo kũngĩtuĩka atĩ arĩa akuũ matiriũkagio, o nake Kristũ ndaakĩriũkirio. **17** Na angĩkorwo Kristũ ndaariũkirio-rĩ, gwĩtĩkia kwanyu nĩ gwa tũhũ; mũgĩtũũraga o mehia-inĩ manyu. **18** Ningĩ andũ arĩa marĩkĩtie gũkoma marĩ thĩinĩ wa Kristũ-rĩ, o nao nĩ kũũra morĩte. **19** Na kũngĩkorwo kĩĩrĩgĩrĩro giitũ thĩinĩ wa Kristũ no kĩa muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ-rĩ, twagĩrĩirwo nĩkũiguĩrwo tha gũkĩra andũ othe. **20** No rĩrĩ, ti-itherũ Kristũ nĩariũkĩtio akoima kũrĩ arĩa akuũ, agatuĩka maciaro ma mbere ma arĩa makuĩte. **21** Tondũ-rĩ, o ũrĩa arĩ mũndũ watũmire gĩkuũ gĩũke thĩ, o nakuo kũriũkio kwa arĩa akuũ nĩ mũndũ watũmire gũũke. **22** Nĩgũkorwo o ta ũrĩa andũ othe makuaga nĩ ũndũ wa Adamu-rĩ, no taguo andũ othe magaacookio muoyo thĩinĩ wa Kristũ. **23** No o mũndũ akaariũka ihinda rĩake mwene: Kristũ arĩ we wariũkire mbere; na thuutha andũ arĩa marĩ ake hĩndĩ ĩrĩa agooka. **24** Thuutha ũcio nĩguo ihinda rĩa kũrigĩrĩria rĩgaakinya, hĩndĩ ĩrĩa akaaneana ũthamaki kũrĩ Ngai Ithe arĩkĩtie kũniina mothamaki mothe, na wathani, o na hinya wothe. **25** Nĩgũkorwo no nginya athamake nginya rĩrĩa agaakorwo aigĩte thũ ciake ciothe rungu rwa makinya make. **26** Na rĩrĩ, thũ ya mũthia kũniinwo nĩ gĩkuũ. **27** Nĩgũkorwo "nĩ aigĩte indo ciothe rungu rwa makinya make." Na rĩrĩa gũkwĩrwo atĩ "indo ciothe" nĩciigĩtwo rungu rwake, nĩgũkũmenyeka wega atĩ Ngai we mwene ti wa itari rĩu tondũ nĩ we waigire indo ciothe rungu rwa Kristũ. **28** Aarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, Mũriũ we mwene nĩagatuĩka wa gwathagwo nĩ ũcio waigire indo ciothe rungu rwake, nĩguo Ngai akorwo nĩ we maũndũ mothe thĩinĩ wa maũndũ mothe. **29** Na rĩrĩ, kũngĩkorwo gũtirĩ ũriũkio-rĩ, arĩa mabatithĩtio handũ-inĩ ha arĩa akuũ mageeka atĩa? Angĩkorwo arĩa akuũ matikaariũkio o na atĩa-rĩ, andũ makĩbatithagio handũ-inĩ hao nĩkĩ? **30** Na ithuĩ-rĩ, twĩtoonyagia ũgwati-inĩ o ithaa o ithaa nĩkĩ? **31** Ngũmwĩra na ma, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ti-itherũ, o ta ũrĩa ndĩĩrahaga nĩ ũndũ wanyu thĩinĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ, atĩ niĩ nguaga o mũthenya. **32** Angĩkorwo ndaahũũranire na nyamũ cia gĩthaka kũu Efeso nĩ ũndũ wa itũmi cia ũ-mũndũ-rĩ, ndaagunĩkire na kĩ? Angĩkorwo andũ arĩa akuũ matikaariũkio-rĩ, "Nĩtũrĩe na tũnyue, nĩgũkorwo rũciũ nĩgũkua tũgaakua." **33** Mũtikaheeneke: "Thiritũ njũru nĩĩthũkagia mĩtugo mĩega." **34** Arahũkai mwĩigue ta ũrĩa mwagĩrĩirwo, na mũtigage kwĩhia; nĩgũkorwo andũ amwe matiũĩ Ngai: ndoiga ũguo nĩgeetha ndĩmũconore. **35** No mũndũ ahota kũũria atĩrĩ, "Andũ arĩa akuũ mariũkagio atĩa? Magooka marĩ na mwĩrĩ ũhaana atĩa?" **36** Nĩ ũrimũ ũrĩkũ ũyũ! Kĩrĩa wahaanda-rĩ, gĩtimeraga gĩtambĩte gũkua. **37** Hĩndĩ ĩrĩa wahaanda-rĩ, ndũhaandaga mwĩrĩ ũrĩa ũgũcooka ũkorwo ho, no gũkorwo ũhaandaga mbeũ ya ngano kana ya kĩndũ kĩngĩ. **38** No Ngai amĩheaga mwĩrĩ o ũrĩa endaga ĩgĩe naguo, na o mũthemba wa mbegũ akaũhe mwĩrĩ waguo. **39** Mĩĩrĩ yothe ndĩhaanaine: Andũ marĩ mũthemba ũmwe wa mwĩrĩ, nacio nyamũ mũthemba ũngĩ, na nyoni mũthemba ũngĩ, o nacio thamaki irĩ mwĩrĩ wa mũthemba ũngĩ. **40** Ningĩ nĩ kũrĩ mĩĩrĩ ya igũrũ na

nĩ kũrĩ mĩĩrĩ ya gũkũ thĩ; no riiri wa mĩĩrĩ ya igũrũ
nĩ mũthemba ũmwe, na riiri wa mĩĩrĩ ya gũkũ thĩ nĩ
mũthemba ũngĩ. **41** Riũa rĩrĩ na riiri warĩo mwanya, na
mweri ũrĩ riiri waguo mwanya, na njata irĩ na riiri
wacio mwanya; na njata ĩmwe ĩrĩ riiri ũrĩ ngũũrani
na njata ĩrĩa ĩngĩ. **42** Ũguo nĩguo gũgaatuĩka hĩndĩ ya
kũriũkio kwa andũ arĩa akuũ. Mwĩrĩ ũrĩa ũhaandagwo
nĩ wa kũbutha, no ũriũkagio ũtarĩ wa kũbutha; **43** mwĩrĩ
ũhaandagwo ũrĩ mũmene, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na
riiri; ũhaandagwo ũtarĩ na hinya, ũgacooka ũkariũkio
ũrĩ na hinya; **44** ũhaandagwo ũrĩ mwĩrĩ wa ndũire,
ũgacooka ũkariũkio ũrĩ mwĩrĩ wa kĩĩroho. Angĩkorwo
nĩ kũrĩ mwĩrĩ wa ndũire-rĩ, o na mwĩrĩ wa kĩĩroho
ũrĩ kuo. **45** Nĩ ũndũ ũcio kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Adamu
ũrĩa warĩ mũndũ wa mbere-rĩ, aatuĩkire kĩũmbe kĩrĩ
muoyo"; nake Adamu ũrĩa wa kũrigĩrĩria-rĩ, agĩtuĩka
roho wa kũheana muoyo. **46** Mwĩrĩ wa kĩĩroho tiguo
waambire gũũka, no nĩ ũrĩa wa ndũire, na thuutha wa
ũguo ũgĩũka ũrĩa wa kĩĩroho. **47** Mũndũ wa mbere aarĩ
wa rũkũngũ rwa thĩ, no mũndũ wa keerĩ oimĩte igũrũ.
48 O ta ũrĩa mũndũ ũcio wa gũkũ thĩ aatarĩĩ, noguo arĩa
marĩ a tĩĩri matarĩĩ; na ta ũrĩa mũndũ wa kuuma igũrũ
aatarĩĩ, noguo o na arĩa a igũrũ matarĩĩ. **49** Na ta ũrĩa
twagĩire na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa tĩĩri-rĩ, noguo
tũkaagĩa na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa kuuma igũrũ.
50 Ngũmwĩra atĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrĩ na
thakame itingĩhota kũgaya ũthamaki wa Ngai, kana
kĩrĩa kĩbuthaga kĩgae kĩrĩa gĩtabuthaga. **51** Thikĩrĩriai,
ndĩmwĩre ũndũ wa hitho: Tũtigaakua ithuothe, no
nĩkũgarũrwo tũkaagarũrwo ithuothe, **52** o kahinda
kanini, o ta ibucia rĩa riitho, rĩrĩa karumbeta ka mũthia
gakaagamba. Nĩgũkorwo karumbeta nĩgakaahuhwo,
nao arĩa akuũ mariũkio matarĩ a kũbutha, na ithuĩ
tũgarũrwo mĩĩrĩ. **53** Nĩgũkorwo mwĩrĩ ũyũ ũbuthaga
no nginya wĩhumbe mwĩrĩ ũtarĩ wa kũbutha, naguo
mwĩrĩ ũyũ wa gũkua wĩhumbe mwĩrĩ ũtarĩ wa gũkua.
54 Hĩndĩ ĩrĩa kũbutha gũkeehumba kwaga kũbutha,
na gũkua kwĩhumbe kwaga gũkua-rĩ, hĩndĩ ĩyo ũhoro
nĩũkahinga ũrĩa wandĩkĩtwo atĩrĩ, "Gĩkuũ nĩkĩniinĩtwo
gĩgatoorio biũ." **55** "Wee gĩkuũ-rĩ, gũtoorania gwaku
gũkĩrĩ ha? Wee gĩkuũ-rĩ, rũboora rwaku rũkĩrĩ ha?"
(Hadēs g86) **56** Rũboora rwa gĩkuũ nĩ mehia, naguo
hinya wa mehia uumanaga na watho. **57** No rĩrĩ, Ngai
arogaathwo nĩgũkorwo nĩwe ũtũheaga ũtooria thĩinĩ wa
Mwathani witũ Jesũ Kristũ. **58** Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na
aarĩ a Ithe witũ arĩa nyenda, ikaragai mwĩhaandĩte
wega. Mũtikanenyenyio nĩ ũndũ o na ũrĩkũ. Tũũrai
mwĩheanĩte kũna wĩra-inĩ wa Mwathani, tondũ nĩmũũĩ
atĩ wĩra wanyu thĩinĩ wa Mwathani ti wa tũhũ.

16 Na rĩrĩ, ha ũhoro wa mũhothi nĩ ũndũ wa andũ
a Ngai ũtariĩ ũũ: Ĩkagai ũrĩa ndeerire makanitha
ma Galatia mekage. **2** Mũthenya wa mbere wa kiumia-
rĩ, o mũndũ wanyu nĩagĩrĩirwo nĩkũigaga mbeeca ta
ũrĩa ũthũkũmi wake ũigana, agaciigaga, nĩguo hĩndĩ ĩrĩa
ngooka kũu gũtikanagĩe na mũhothi. **3** Na ndaakinya-
rĩ, andũ arĩa mũgaakorwo mũgathĩrĩirie nĩngamahe
marũa ma kũmamenyithania na ndĩmatũme Jerusalemu
na iheo cianyu. **4** Na kũngĩkoneka kwagĩrĩire o na niĩ
thiĩ-rĩ, nĩngatwarana nao. **5** Ndaarĩkia gũtuĩkanĩria
Makedonia-rĩ, nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria kuo, nĩngooka
kũrĩ inyuĩ. **6** Hihi ngaikara na inyuĩ gwa kahinda, o na
kana njikare kũu hĩndĩ ya heho yothe, nĩguo mũkaahota
kũndeithĩrĩria gũthiĩ rũgendo-inĩ rwakwa kũrĩa guothe
ngaathiĩ. **7** Ndikwenda kuonana na inyuĩ hĩndĩ ĩno
ndĩrahĩtũkĩra kũu, tondũ ngwĩhoka atĩ nĩtũgaikarania
na inyuĩ kwa ihinda, Mwathani etĩkĩra. **8** No nĩngũikara
gũkũ Efeso nginya hĩndĩ ya Bendegothito, **9** tondũ
ndĩmũhingũrĩre mweke mũnene wa kũruta wĩra mwega
ũrĩ na uumithio, no nacio thũ nĩ nyingĩ. **10** Timotheo
angĩũka-rĩ, menyererai nĩguo aikare kũu na inyuĩ atarĩ
na guoya, nĩgũkorwo nĩ wĩra wa Mwathani araruta, o
ta ũrĩa ndĩraruta. **11** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gũtirĩ mũndũ
wagĩrĩirwo nĩ kwaga kũmwamũkĩra. Mumagariei na
thayũ nĩgeetha akinye kũrĩ niĩ. Nĩndĩmwetereire marĩ
hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ. **12** Na rĩrĩ, ha ũhoro
ũkoniĩ mũrũ wa Ithe witũ Apolo-rĩ: nĩndamũringĩrĩirie
mũno ooke kũrĩ inyuĩ arĩ hamwe na ariũ na aarĩ
a Ithe witũ. Nowe ndeendaga gũũka ihinda rĩu, no
nĩarĩũka aagĩa na mweke. **13** Ikaragai mwĩhũgĩte, na
mwĩhaande mũrũmĩte wega thĩinĩ wa wĩtĩkio; ningĩ
mũtuĩke andũ omĩrĩru; na mũgĩe na hinya. **14** Ĩkagai
maũndũ mothe mũrĩ na wendani. **15** Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ
andũ a nyũmba ya Stefana nĩo maarĩ a mbere gwĩtĩkia
kũu bũrũri wa Akaia, na nĩmerutĩire gũtungatagĩra
andũ arĩa aamũre. Nĩngũkĩmũringĩrĩria, ariũ na aarĩ a
Ithe witũ, **16** mwathĩkagĩre andũ ta acio, na mũndũ o
wothe ũrĩa ũrutithanagia wĩra na ithuĩ, akĩũnogagĩra.
17 Nĩndakenire rĩrĩa Stefana, marĩ na Fotunato, na
Akaiko maakinyire, nĩ ũndũ nĩo maahingĩirie ũndũ
ũrĩa itaarĩ naguo kuuma kũrĩ inyuĩ. **18** Nĩgũkorwo
nĩmacanjamũrire roho wakwa o na wanyu. Andũ ta
acio nĩmagĩrĩirwo kũheagwo gĩtĩĩo. **19** Makanitha
ma bũrũri wa Asia nĩmamũgeithia. Akula na Pirisila
nĩmamũgeithia mũno thĩinĩ wa Mwathani, o na kanitha
ũrĩa ũcemanagia kwao nyũmba nĩwamũgeithia. **20** Ariũ
na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ gũkũ nĩmamũgeithia.
O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia
kĩmumunyano. **21** Niĩ, Paũlũ, nĩ niĩ ndandĩka ngeithi
ici na guoko gwakwa. **22** Angĩkorwo he mũndũ o na
ũ ũtendete Mwathani-rĩ, arogwatwo nĩ kĩrumi. Ũka,
Mwathani! **23** Wega wa Mwathani Jesũ ũroikara na
inyuĩ. **24** Wendani wakwa ũromũkinyĩra inyuĩ inyuothe
mũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. Ameni.

2 Akorinitho

1 Nĩ niĩ Paũlũ, mũtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa
kwenda kwa Ngai, tũrĩ na Timotheo mũrũ wa Ithe
witũ, Twatũma marũa maya kũrĩ kanitha wa Ngai ũrĩa
ũrĩ Korinitho, o hamwe na andũ othe aamũre arĩa marĩ
Akaia guothe: **2** Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe
witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ iroikara na inyuĩ. **3**
Ngai na Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ arogoocwo,
o we Ithe witũ wa tha, na Ngai mwene ũhoro wothe
wa kũũmanĩrĩria, **4** ũrĩa ũtũũmagĩrĩria mathĩĩna-inĩ
maitũ mothe, nĩguo na ithuĩ tũhotage kũhooreragia
arĩa marĩ na thĩĩna o wothe na ũndũ wa kũũmĩrĩrio
kũrĩa ithuĩ ene tũũmĩrĩirio nakuo nĩ Ngai. **5** Nĩgũkorwo
o ta ũrĩa kũnyariirwo gwa Kristũ kũingĩhĩte thĩinĩ
witũ-rĩ, ũguo noguo kũũmanĩrĩria gwitũ kũingĩhĩte
nĩ ũndũ wa Kristũ. **6** Tũngĩthĩĩnio-rĩ, tũthĩĩnagio
nĩguo mũũmĩrĩrio na mũhonokio; tũngĩũmĩrĩrio-rĩ,
tũũmagĩrĩrio nĩguo na inyuĩ mũgĩe na ũũmĩrĩru, ũrĩa
ũciaraga gũkirĩrĩria mũkĩnyariirwo na mathĩĩna o ta
marĩa tũthĩĩnagio namo. **7** Nakĩo kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tũrĩ
nakĩo nĩ ũndũ wanyu nĩ kĩrũmu, tondũ nĩtũũĩ atĩ o
ta ũrĩa mũgwatanagĩra na ithuĩ maũndũ-inĩ marĩa
tũnyariiragwo namo-rĩ, no taguo mũgwatanagĩra na
ithuĩ ũhoro-inĩ wa kũũmanĩrĩria o naguo. **8** Ariũ
na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda mũkorwo mũtooĩ
mathĩĩna marĩa twarĩ namo bũrũri wa Asia. Twarĩ
hatĩka-inĩ nene mũno makĩria ma ũrĩa tũngĩahotire
gũkirĩrĩria, nginya ha ũhoro witũ wa gũtũũra muoyo
tũkĩyũũmĩra tha. **9** Ti-itherũ, ngoro-inĩ ciitũ twaiguaga
tũtuĩrĩirwo gũkua. No kwahanĩkire ũguo nĩguo tũtikae
kwĩĩhoka ithuĩ ene, no twĩhoke Ngai, ũrĩa ũriũkagia
arĩa akuũ. **10** Nĩwe watũhonokirie ũgwati-inĩ ũcio
wahaanaga wa gĩkuũ, na nowe ũgaatũhonokia. We
nĩwe twĩrĩgĩrĩire atĩ no egũthiĩ na mbere gũtũhonokia,
11 inyuĩ na inyuĩ mũgĩtũteithagia na gũtũhoera. Nao
andũ aingĩ nĩmarĩcookagia ngaatho nĩ ũndũ witũ,
tondũ wa wega ũcio tũtugĩĩtwo naguo arĩ macookio
ma mahooya ma andũ aingĩ. **12** Na rĩrĩ, ũndũ ũyũ
nĩguo twĩrahagĩra: Thamiri ciitũ nĩcio itũmenyithagia
atĩ mĩthiĩre iitũ ĩrĩa tũikaraga nayo gũkũ thĩ, na
makĩria ũrĩa tũikaranagia na inyuĩ, nĩ ya ũtheru na
ya ũhoro wa ma kuuma kũrĩ Ngai. Tũtiĩkaga ũguo
kũringana na ũũgĩ wa thĩ, no nĩ kũringana na wega
wa Ngai. **13** Nĩgũkorwo tũtiramwandĩkĩra ũndũ o na
ũrĩkũ mũtangĩhota gũthoma kana gũtaũkĩrwo nĩguo.
Na ngwĩhoka atĩ, **14** o ta ũrĩa mũtũmenyete hanini,
nĩmũrĩtaũkĩrwo biũ atĩ no mũhote kwĩraha nĩ ũndũ
witũ, o ta ũrĩa tũkeeraha nĩ ũndũ wanyu mũthenya
ũrĩa wa Mwathani Jesũ. **15** Na tondũ wa ũrĩa ndaarĩ na
mwĩhoko wa ũndũ ũcio-rĩ, nĩndabangĩte njũke kwanyu
mbere nĩguo mũgunĩke maita meerĩ. **16** Ndabangĩte
ndĩmũceerere ngĩthiĩ Makedonia, na njokere kũu
kwanyu ngiuma Makedonia, na inyuĩ nĩguo mũcooke
mũndũme Judea. **17** Hĩndĩ ĩrĩa ndaabangaga ũndũ ũcio-
rĩ, kaĩ ndeekaga ũguo na itherũ? Kana hihi haaragĩria
mĩbango yakwa na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ nĩguo rĩmwe
njugage, "Ĩĩ, ĩĩ," na rĩrĩa rĩngĩ ngoiga "Aca, aca"? **18** No
ti-itherũ, o ta ũrĩa Ngai arĩ mwĩhokeku-rĩ, ndũmĩrĩri
iitũ kũrĩ inyuĩ ti "Ĩĩ" na rĩngĩ "Aca." **19** Nĩgũkorwo
Mũrũ wa Ngai, Jesũ Kristũ, ũrĩa mwahunjĩirio ũhoro
wake nĩ niĩ, na Sila, na Timotheo, ũhoro wake ndwarĩ
wa kuuga, "Ĩĩ" ũgacooka ũkoiga "Aca," no thĩinĩ wake
gũtũũraga o "Ĩĩ." **20** Nĩgũkorwo ciĩranĩro cia Ngai, o na
cingĩhĩte atĩa-rĩ, ciothe nĩ "Ĩĩ" thĩinĩ wa Kristũ. Na nĩ
ũndũ ũcio thĩinĩ wake, ithuĩ tũkoigaga "Ameni" nĩgeetha
Ngai agoocagwo. **21** Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ũtũmaga ithuĩ
hamwe na inyuĩ twĩhaande wega thĩinĩ wa Kristũ.
Nĩwe watũitĩrĩirie maguta, **22** na agĩtwĩkĩra rũũri rwa
kuonania atĩ tũrĩ ake, na agĩtũhe Roho wake thĩinĩ wa
ngoro ciitũ arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩra maũndũ
marĩa magooka. **23** Ngai nĩwe mũira wakwa, na nĩoĩ atĩ
niĩ ndaagire gũcooka Korinitho nĩ ũndũ wa kũmũcaaĩra.
24 Ũguo ti kuuga atĩ nĩtũramwatha ũhoro-inĩ wa wĩtĩkio
wanyu, no nĩ atĩ tũrutithanagia wĩra na inyuĩ nĩgeetha
mũkenage, tondũ mũtũũrĩte mwĩhaandĩte wega nĩ ũndũ
wa wĩtĩkio wanyu.

2 Nĩ ũndũ ũcio nĩgũtua ndaatuire itua atĩ
ndikũmũceerera rĩngĩ ndĩmũiguithie kĩeha. **2**
Tondũ-rĩ, ingĩkĩmũiguithia kĩeha-rĩ, nũũ ũngĩgĩtigara
wa kũngenia, o tiga inyuĩ arĩa njiguithĩtie kĩeha?
3 Ndamwandĩkĩire ũguo nĩgeetha rĩrĩa ngooka
ndikanaiguithio kĩeha nĩ acio njagĩrĩirwo nĩgũkenio
nĩo. Nĩ ndaarĩ na ũũmĩrĩru harĩ inyuĩ inyuothe atĩ
nĩmũngĩagwatanĩire na niĩ gĩkeno-inĩ gĩakwa, nakĩo
gĩtuĩke kĩanyu. **4** Nĩgũkorwo ndamwandĩkĩire ndĩ
mũthĩĩnĩku mũno, na ndĩ na ruo rwa ngoro na
maithori maingĩ, ti atĩ nĩguo ndĩmũiguithie kĩeha,
no nĩguo ndĩmũmenyithie wendo ũrĩa ndĩmwendete
naguo. **5** Angĩkorwo nĩ kũrĩ mũndũ ũiguithĩtie
amwe anyu kĩeha-rĩ, ti niĩ aiguithĩtie, no nĩ inyuothe
aiguithĩtie kĩeha. Ndiroiga ũguo ngĩhatĩrĩria ũrĩa wĩkĩte
ũguo. **6** Iherithia rĩrĩa aherithĩtio nĩ andũ arĩa aingĩ
anyu, nĩrĩmũiganĩte. **7** Rĩu inyuĩ-rĩ, nĩmwagĩrĩirwo
nĩkũmũrekera na kũmũũmĩrĩria, nĩguo ndakae gũtoorio
nĩ kĩeha gĩkĩrĩte. **8** Nĩ ũndũ ũcio, ndamũthaitha
mũmuonie atĩ no mũmwendete. **9** Gĩtũmi kĩrĩa
gĩatũmire ndĩmwandĩkĩre marũa macio nĩndĩmũgerie,
na menye kana no mwĩtiirie magerio na mwathĩkage
maũndũ-inĩ mothe. **10** Mũndũ ũrĩa mũngĩrekera, o
na niĩ nĩndamũrekera. Naguo ũndũ ũrĩa ndekanĩire-rĩ
(hangĩkorwo nĩ haarĩ ũndũ o na ũrĩkũ wa kũrekanĩra),
ũndũ ũcio ndaũrekanĩra nĩ ũndũ wanyu ndĩ mbere ya
Kristũ, **11** nĩguo Shaitani ndakae gũtũhoota. Nĩgũkorwo
tũtirigĩtwo nĩ mawara make. **12** Na rĩrĩ, rĩrĩa ndaathiire
Teroa kũhunjia Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Kristũ, na ngĩkora
Mwathani ahingũrĩte mũrango-rĩ, **13** ndiigana kũgĩa
na thayũ ngoro-inĩ yakwa, tondũ ndiakorire mũrũ-wa-
Ithe witũ Tito kuo. Nĩ ũndũ ũcio ngiugĩra andũ akuo
ũhoro, ngĩcooka ngĩthiĩ nginya Makedonia. **14** No rĩrĩ,
Ngai arogoocwo, o we ũrĩa ũtũtongoragia hĩndĩ ciothe
na ũhootani thĩinĩ wa Kristũ, nake agatũhũthagĩra ta
tũrĩ mũtararĩko mwega wa kũmemerekia ũhoro wa
kũmenya Kristũ kũndũ guothe. **15** Tondũ ithuĩ tũrĩ
mũtararĩko wa Kristũ ũrĩa ũkinyaga harĩ Ngai, kũrĩ
arĩa marahonokio o na arĩa maroora. **16** Kũrĩ arĩa
maroora-rĩ, tũrĩ mũnungo mũũru wa gĩkuũ; no kũrĩ
arĩa marahonokio-rĩ, tũrĩ mũtararĩko wa muoyo. Nũũ

ũngĩhota wĩra ta ũcio? **17** Ithuĩ tũtiĩkaga ta ũrĩa andũ aingĩ mekaga; tũtionjorithagia kiugo kĩa Ngai nĩguo tuone uumithio. Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, ithuĩ twaragia tũrĩ na wĩhokeku thĩinĩ wa Kristũ mbere ya Ngai, ta andũ matũmĩtwo nĩ Ngai.

3 Anga nĩtũraambĩrĩria gũcooka kwĩgaathĩrĩria? Kana hihi nĩtũbataire kũheo marũa ma gũtũgaathĩrĩria kũrĩ inyuĩ kana moimĩte kũrĩ inyuĩ ta andũ arĩa angĩ? **2** Inyuĩ ene nĩ inyuĩ marũa maitũ, maandĩkĩtwo ngoro-inĩ ciitũ, mamenyekete na magathomagwo nĩ andũ othe. **3** Inyuĩ nĩmuonanagia atĩ mũrĩ marũa moimĩte kũrĩ Kristũ, inyuĩ mũrĩ maciaro ma ũtungata witũ, marũa mataandĩkĩtwo na rangi, no maandĩkĩtwo na Roho wa Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. Matiandĩkĩtwo ihengere-inĩ cia mahiga, no maandĩkĩtwo ihengere-inĩ cia ngoro cia andũ. **4** Ũcio nĩguo ũũmĩrĩru witũ harĩ Ngai nĩ ũndũ wa Kristũ. **5** Na ti atĩ tũrĩ na ũhoti ithuĩ ene tũngĩĩgaathĩra, no ũhoti witũ uumaga kũrĩ Ngai. **6** Nĩwe ũtũhotithĩtie tũtuĩke ndungata cia kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ, nakĩo ti kĩa ũhoro ũrĩa mwandĩke, no nĩ kĩa Roho; nĩgũkorwo ũhoro ũrĩa mwandĩke nĩ kũũraga ũragaga, no Roho aheanaga muoyo. **7** Na rĩrĩ, angĩkorwo ũtungata ũrĩa wa tene, ũrĩa wandĩkĩtwo na ndemwa ihengere-inĩ cia mahiga, wokire ũrĩ na riiri, o nginya andũ a Isiraeli makĩremwo nĩgũikara marorete ũthiũ wa Musa tondũ wa ũrĩa warĩ na riiri, o na gũtuĩka riiri ũcio nĩwathiraga-rĩ, **8** githĩ ũtungata wa Roho to ũgĩkorwo ũkĩrĩ na riiri makĩria? **9** Angĩkorwo ũtungata ũrĩa ũtuaga andũ ehia nĩ ũrĩ riiri-rĩ, githĩ ũtungata ũrĩa ũrehaga ũthingu ndũngĩgĩkorwo ũrĩ na riiri makĩria! **10** Nĩgũkorwo ũhoro ũrĩa warĩ na riiri mbere, rĩu ndũrĩ na riiri ũkĩringithanio na riiri ũcio ũngĩ ũũkĩrĩte. **11** Na angĩkorwo ũhoro ũcio wathiraga wokire na riiri-rĩ, ũcio ũngĩ wa gũtũũra ndũngĩgĩkorwo na riiri makĩria! **12** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, twaragia ũhoro tũũmĩrĩirie mũno, nĩ ũndũ wa kĩĩrĩgĩrĩro kĩu. **13** Ithuĩ tũtitarĩĩ ta Musa, ũrĩa wehumbagĩra ũthiũ na gĩtambaya nĩguo agirĩrĩrie andũ a Isiraeli gũcũthĩrĩria ũthiũ wake rĩrĩa ũkengi ũcio wathiraga. **14** No rĩrĩ, meciiria mao nĩmaritirio, nĩgũkorwo nginya ũmũthĩ gĩtambaya o kĩu gĩkoragwo o ho hĩndĩ ĩrĩa kĩrĩkanĩro kĩu gĩkũrũ kĩao gĩgũthomwo. Gĩtambaya kĩu gĩtirĩ kĩeherio, tondũ kĩeheragio nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia Kristũ. **15** O na nginya ũmũthĩ rĩrĩa watho wa Musa ũgũthomwo-rĩ, gĩtambaya kĩu no kĩhumbagĩra ngoro ciao. **16** No rĩrĩa rĩothe mũndũ o na ũ agarũrũkĩra Mwathani-rĩ, gĩtambaya kĩu nĩkĩeheragio. **17** Na rĩrĩ, Mwathani nĩwe Roho, na harĩa Roho wa Mwathani arĩ, hau nĩ harĩ na wĩyathi. **18** Na ithuĩ ithuothe arĩa tũtahumbĩrĩte mothiũ maitũ, nĩtũhenahenagia riiri wa Mwathani ta tũrĩ icicio, na nĩtũgarũragwo nĩguo tũhaanane nake tũrĩ na riiri wa gũtũũra ũrĩa ũthiiaga o ũkĩongererekaga, o uumĩte kũrĩ Mwathani, ũrĩa arĩ we Roho.

4 Tondũ ũcio, kuona atĩ nĩ tũrĩ na ũtungata ũcio nĩ ũndũ wa tha cia Ngai-rĩ, tũtiũragwo nĩ hinya. **2** No ithuĩ nĩtũreganĩte na mĩthiĩre ya hitho na ya thoni; ithuĩ tũtithiiaga na mĩthiĩre ya wara na tũtitukanagia kiugo kĩa Ngai na maheeni. Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ ũhoro wa ma tũheanaga hatarĩ ũndũ tũkuongerera, na tũrĩ mbere ya Ngai, nĩtũgeragia gũtũma thamiri cia o mũndũ itwĩtĩkĩre. **3** O na angĩkorwo ũhoro witũ ũrĩa tũhunjagia nĩmũhumbĩre-rĩ, ũhumbĩrĩtwo kũrĩ arĩa maroora. **4** Nayo ngai ya mahinda maya, nĩtũmĩte meciiria ma andũ arĩa matetĩkĩtie matumane, nĩgeetha matigathererwo nĩ ũtheri wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa riiri wa Kristũ, o we ũrĩa arĩ we mũhaanĩre wa Ngai. **(aiōn g165)** **5** Nĩgũkorwo ti ũhoro witũ ithuĩ ene tũhunjagia, no tũhunjagia Jesũ Kristũ arĩ we Mwathani, na ithuĩ tũrĩ ndungata cianyu nĩ ũndũ wa Jesũ. **6** Tondũ Ngai ũrĩa woigire, "Ũtheri nĩware nduma-inĩ," nĩwe watũmire ũtheri wake ware ngoro-inĩ ciitũ nĩguo tũheo ũtheri wa kũmenyithagia andũ riiri wa Ngai ũcio wonekaga ũthiũ-inĩ wa Kristũ. **7** No rĩrĩ, ithuĩ tũkuuĩte kĩgĩĩna kĩu tũhaana ta tũrĩ na nyũngũ cia rĩũmba nĩgeetha kũmenyeke atĩ ũhoti ũyũ mũnene uumĩte kũrĩ Ngai no nduumaga kũrĩ ithuĩ. **8** Ithuĩ tũhatĩkĩtwo mũno na mĩena yothe, no tũtihehenjetwo; nĩtũrigĩtwo nĩ wa gwĩka, no tũtikuĩte ngoro; **9** na nĩtũnyariirĩtwo, no tũtitiganĩirio; nĩtũrũndĩtwo, no tũtiniinĩtwo. **10** Hĩndĩ ciothe tũkoragwo tũkuuĩte gĩkuũ kĩa Jesũ na mĩĩrĩ iitũ, nĩguo muoyo wa Jesũ o naguo ũguũranagĩrio thĩinĩ wa mĩĩrĩ iitũ. **11** Nĩgũkorwo ithuĩ arĩa tũrĩ muoyo tũtũire tũneanagwo gĩkuũ-inĩ nĩ ũndũ wa Jesũ, nĩgeetha muoyo wake ũguũranagĩrio thĩinĩ wa mĩĩrĩ ĩno iitũ ĩkuuaga. **12** Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, gĩkuũ kĩrutaga wĩra thĩinĩ witũ, no muoyo ũkaruta wĩra thĩinĩ wanyu. **13** Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Tondũ nĩndetĩkirie; nĩkĩo ndaaririe." Nĩ ũndũ wa roho o ro ũcio wa wĩtĩkio-rĩ, o na ithuĩ nĩtwĩtĩkĩtie na nĩ ũndũ ũcio tũkaaria, **14** tondũ nĩtũũĩ atĩ ũrĩa wariũkirie Mwathani Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ, o na ithuĩ nĩagatũriũkia hamwe na Jesũ, na atũrũgamie mbere yake hamwe na inyuĩ. **15** Maũndũ maya mothe nĩmakũmũguna, nĩgeetha wega ũrĩa ũrakinyĩrĩra andũ aingĩ makĩria ũtũme ngaatho ciyũrĩrĩre nĩgeetha Ngai agoocagwo. **16** Tondũ ũcio tũtiũragwo nĩ hinya. O na gũtuĩka mwena wa nja nĩtũrathirĩrĩkĩra, no mũndũ wa thĩinĩ nĩ kwerũhio erũhagio o mũthenya. **17** Nĩgũkorwo mathĩĩna maitũ mahũthũ na ma ihinda inini maratũma tũreherwo riiri ũmakĩrĩte wa tene na tene. **(aiōnios g166)** **18** Nĩ ũndũ ũcio, tũticũthagĩrĩria kĩrĩa kĩroneka, no tũcũthagĩrĩria kĩrĩa gĩtonekaga. Nĩgũkorwo kĩrĩa kĩonekaga nĩ gĩa kahinda, no kĩrĩa gĩtonekaga nĩ gĩa gũtũũra tene na tene. **(aiōnios g166)**

5 Na rĩrĩ, nĩtũũĩ atĩ hema ĩno ya gũkũ thĩ, ĩno tũtũũraga thĩinĩ wayo, ĩngĩtharũrio-rĩ, nĩ tũrĩ na nyũmba ĩngĩ yumĩte kũrĩ Ngai, nyũmba ĩtaakĩtwo na moko ma andũ, ya gũtũũra tene na tene ĩrĩ kũu igũrũ. **(aiōnios g166)** **2** Rĩu nĩtũcaayaga, tũkĩĩriragĩria kũhumbwo na nyũmba ĩyo ĩngĩ iitũ ya kuuma igũrũ, **3** tondũ twahumbwo ũguo tũtigakorwo tũrĩ njaga. **4** Nĩgũkorwo rĩrĩa rĩothe tũrĩ thĩinĩ wa hema ĩno-rĩ, nĩtũcaayaga na tũkaritũhĩrwo, tondũ tũtiendaga kwaũrwo, no twendaga tũhumbwo na mwĩrĩ ũcio witũ wa kuuma igũrũ, nĩgeetha mwĩrĩ ũyũ wa gũkua ũmerio nĩ muoyo. **5** Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ũtũmbĩte nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩu kĩũmbe, na nĩatũheete Roho arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩra maũndũ marĩa magooka. **6** Tondũ ũcio tũikaraga hĩndĩ ciothe tũrĩ na ũũmĩrĩru, tũkĩmenyaga atĩ rĩrĩa rĩothe tũikaraga thĩinĩ

wa mwĩrĩ taarĩ guo mũciĩ witũ, tũikaraga tũraihanĩrĩirie
na Mwathani. **7** Tũtũũragio nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia, no
tũtitũũragio nĩ ũndũ wa kuona na maitho. **8** Nguuga
atĩrĩ, nĩ tũrĩ na ũũmĩrĩru atĩ ũndũ ũrĩa tũngĩenda nĩ
tũkorwo tũtarĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ, no tũkorwo tũrĩ mũciĩ
hamwe na Mwathani. **9** Nĩ ũndũ ũcio, nĩtũgeragia na
kĩyo muoroto witũ ũtuĩke wa kũmũkenia, twakorwo tũrĩ
mwĩrĩ-inĩ ũyũ witũ o na kana twakorwo tuumĩte thĩiinĩ
waguo. **10** Nĩgũkorwo no nginya ithuothe tũkaarũgama
mbere ya gĩtĩ gĩa ciira gĩa Kristũ, nĩguo o mũndũ
akaaheo kĩrĩa kĩmwagĩrĩire kũringana na maũndũ marĩa
aaneka arĩ thĩiinĩ wa mwĩrĩ, marĩ mega kana marĩ mooru.
11 Kuona atĩ nĩtũmenyete ũrĩa Mwathani aagĩrĩirwo nĩ
gwĩtigĩrwo-rĩ, nĩkĩo tũgeragia kũringĩrĩria andũ. Ũrĩa
tũtariĩ nĩ ũndũ ũĩkaine wega nĩ Ngai, na nĩngwĩhoka
atĩ o na nĩũĩkaine wega ngoro-inĩ cianyu. **12** Tikũgeria
tũrageria kwĩgaathĩrĩria harĩ inyuĩ rĩngĩ, no nĩ mweke
tũramũhe wa kwĩraha nĩ ũndũ witũ, nĩguo mũhotage
gũcookeria arĩa merahaga na maũndũ marĩa monagwo
na maitho gũkĩra marĩa marĩ ngoro-inĩ. **13** Tũngĩkorwo
nĩkũgũrũka tũgũrũkĩte-rĩ, tũgũrũkĩte nĩ ũndũ wa Ngai;
na tũngĩkorwo meciiria maitũ nĩ mega-rĩ, tũhaana
ũguo nĩ ũndũ wanyu. **14** Nĩgũkorwo wendo wa Kristũ
nĩguo ũtũringagĩrĩria, tondũ nĩtũmenyete wega atĩ
mũndũ ũmwe nĩwe wakuire nĩ ũndũ wa andũ othe,
na nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ othe nĩmakuire. **15** Nake
aakuire nĩ ũndũ wa andũ othe, nĩgeetha arĩa matũũraga
muoyo matigacooke gũtũũra muoyo nĩ ũndũ wao ene,
no matũũre nĩ ũndũ wa ũcio wakuire nĩ ũndũ wao
na agĩcooka akĩriũka. **16** Nĩ ũndũ ũcio, kuuma rĩu
tũtigũcooka gũtua ũhoro wa mũndũ na njĩra ya kĩ-
mwĩrĩ. O na gwatuĩka kũrĩ hĩndĩ tuonaga Kristũ na njĩra
ĩyo-rĩ, rĩu tũtiĩkaga ũguo. **17** Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ
o wothe angĩkorwo arĩ thĩiinĩ wa Kristũ-rĩ, nĩatuĩkĩte
kĩũmbe kĩerũ; maũndũ ma tene nĩmathirĩte, nĩmookĩte
mangĩ merũ! **18** Maũndũ maya mothe moimaga kũrĩ
Ngai, ũrĩa watũiguithanirie nake we mwene thĩiinĩ wa
Kristũ, na agĩtũhe ũtungata ũcio wa ũiguithanio: **19**
atĩrĩ, Ngai arĩ thĩiinĩ wa Kristũ nĩwe wĩĩiguithanagĩria
thĩ kũrĩ we mwene, ategũtarĩra andũ mehia mao. Nake
nĩatwĩhokeire ndũmĩrĩri ĩyo ya ũiguithanio. **20** Nĩ ũndũ
ũcio ithuĩ tũrĩ abarũthi matũmĩtwo a kwarĩrĩria Kristũ, o
taarĩ Ngai ũrathaithana na tũnua twitũ. Twamũthaitha
handũ-inĩ ha Kristũ atĩrĩ: Ĩtĩkĩrai kũiguithanio na Ngai.
21 Ngai nĩatũmire ũcio ũtaarĩ na wĩhia atuĩke mwĩhia nĩ
ũndũ witũ, nĩgeetha thĩiinĩ wake tũtuĩke ũthingu wa
Ngai.

6 Tondũ tũrĩ aruti a wĩra hamwe na Ngai-rĩ,
nĩtũkũmũringĩrĩria mũtikae kwamũkĩra wega wa
Ngai o ũguo tũhũ. **2** Nĩgũkorwo ekuuga atĩrĩ, "Hĩndĩ
ya gwĩtĩkĩrĩka-rĩ, nĩndagũthikĩrĩirie, naguo mũthenya
wa kũhonokanio-rĩ, nĩndagũteithirie." Atĩrĩrĩ-i, rĩĩrĩ
nĩrĩo ihinda rĩa gwĩtĩkĩrĩka nĩ Ngai, naguo ũyũ nĩguo
mũthenya wa kũhonokanio. **3** Ithuĩ-rĩ, tũtitũmaga
hagĩe na ũndũ ũngĩhĩnga mũndũ nĩguo ũtungata witũ
ndũkonerwo mahĩtia. **4** Aca, ithuĩ tũrĩ ta ndungata cia
Ngai nĩtwĩgathagĩrĩria maũndũ-inĩ mothe: nĩ ũndũ wa
kũũmĩrĩria maũndũ maingĩ; na gũkirĩrĩria mathĩĩna na
moritũ, na mĩtangĩko; **5** na ũndũ wa kũhũũrwo, na
kuohwo njeera, na kũreherwo ngũĩ; na kũruta wĩra
mũritũ, na kũũrwo nĩ toro ũtukũ, na ng'aragu; **6** ningĩ nĩ
ũndũ wa gũtũũra na ũthingu, na ũtaũku, na gũkirĩrĩria,
na gũtugana thĩiinĩ wa Roho Mũtheru, na kũgĩa na
wendani ũtarĩ na ũhinga; **7** o na kwaria ũhoro wa ma,
na gũkorwo tũrĩ na hinya wa Ngai; nĩgũkorwo tũnyiitĩte
indo cia mbaara cia ũthingu guoko-inĩ kwa ũrĩo na
kwa ũmotho; **8** rĩmwe tũheagwo gĩtĩĩo, na rĩrĩa rĩngĩ
tũgaconorwo, rĩmwe tũgacuukĩrwo maũndũ mooru
na rĩngĩ mega; ningĩ o na tũrĩ andũ a ma, tũgatuuo a
maheeni; **9** rĩmwe tũgatuuo nĩtũũĩkaine, no rĩrĩa rĩngĩ
tũgatuuo ta tũtoĩkaine; ningĩ tũkahaana ta tũraakua,
no tũrĩ o muoyo; tũhũũragwo, no tũtiũragagwo; **10**
o na tũngĩonwo ta tũrĩ na kĩeha, ithuĩ tũkoragwo
tũkenete hĩndĩ ciothe; tuonekaga tũrĩ athĩĩni, no
nĩtũtuaga andũ aingĩ itonga; tũtuagwo ta tũtarĩ kĩndũ,
no indo ciothe nĩ ciitũ. **11** Akorinitho aya, tũramwarĩria
hatarĩ ũndũ tũkũmũhitha, na tũkamũhingũrĩra ngoro
ciitũ biũ. **12** Ithuĩ nĩtũmuonetie wendo witũ kũna
no inyuĩ mũtiratuonia wendo wanyu. **13** O ta ũguo
tũmwĩkĩte-rĩ, ndĩramwarĩria ta ciana ciakwa, o na
inyuĩ hingũrai ngoro cianyu biũ. **14** Mũtikae kuohanio
na arĩa matetĩkĩtie ta mwĩkĩrĩtwo icooki rĩmwe nao.
Tondũ-rĩ, ũthingu na waganu ingĩgwatanĩra atĩa? Kana
ũtheri na nduma-rĩ, ingĩgĩa na ngwatanĩro ĩrĩkũ? **15**
Kristũ na Beliali-rĩ, marĩ na ũiguano ũrĩkũ? Nake
mũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie na ũrĩa ũtetĩkĩtie-rĩ, marĩ na
ngwatanĩro ĩrĩkũ? **16** Hekarũ ya Ngai yakĩhota atĩa
kũiguana na mĩhianano? Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ
hekarũ ya Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. O ta ũrĩa Ngai oigĩte
atĩrĩ: "Nĩndĩrĩtũũranagia nao, na njeerage gatagatĩ-inĩ
kao, nduĩke Ngai wao, nao matuĩke andũ akwa." **17**
"Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, umai kũrĩ o na mwĩyamũranie nao,
ũguo nĩguo Mwathani ekuuga. Mũtikahutie kĩndũ kĩrĩ
thaahu, na niĩ nĩngũmwamũkĩra." **18** "Nĩngũtuĩka Ithe
wanyu, na inyuĩ mũtuĩke ariũ akwa na aarĩ akwa, ũguo
nĩguo Mwathani-Mwene-Hinya-Wothe ekuuga."

7 Arata akwa endwa, kuona atĩ nĩtwĩrĩirwo maũndũ
macio-rĩ, nĩtwĩtheriei, tũtigane na ũndũ o wothe
ũrĩa ũthũkagia mũndũ mwĩrĩ na roho, na tũhingagie
ũhoro wa ũtheru nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ngai. **2** Atĩrĩrĩ,
tũhei handũ ngoro-inĩ cianyu. Tũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ
tũhĩtĩirie, na tũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ tũthũkĩtie, na
gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ tũhinyĩrĩirie. **3** Ndiroiga
ũguo nĩguo ndĩmũtuĩre; nĩnjugĩte rĩngĩ atĩ mũrĩ na
handũ thĩiinĩ wa ngoro ciitũ, kuona atĩ tũgũtũũra muoyo
kana tũkuanĩre na inyuĩ. **4** Ndĩ na ũũmĩrĩru mũnene
ngĩmwarĩria; nĩndĩĩrahaga mũno nĩ ũndũ wanyu.
Mathĩĩna-inĩ maitũ mothe, nĩngoragwo nyũmĩrĩirie
mũno, na gĩkeno gĩakwa gĩgakĩrĩrĩria. **5** Nĩgũkorwo
rĩrĩa twakinyire Makedonia, mwĩrĩ ũyũ witũ ndwagĩire
na kĩhurũko, no gũthĩĩnio twathĩĩnagio o harĩa hothe
twathiiaga; kũu nja kwarĩ na ngũĩ, na ngoro-inĩ ciitũ
twarĩ na guoya. **6** No Ngai ũrĩa ũhoragĩria arĩa makuĩte
ngoro, nĩatũhooreririe nĩ ũndũ wa gũũka gwa Tito, **7**
na to ũndũ wa gũũka gwake gwiki, no ningĩ nĩ ũndũ
wa ũhoorerania ũrĩa mwamũheete. Nĩatũheire ũhoro
wa ũrĩa mwendaga kũnyona, na kĩeha kĩnene kĩrĩa
mũrĩ nakĩo, o na ũrĩa mwĩtangaga mũno nĩ ũndũ

wakwa; nĩ ũndũ ũcio gĩkeno gĩakwa gĩkĩongerereka
gũkĩra mbere. **8** O na ingĩkorwo nĩndatũmire mũgĩe
na kĩeha nĩ ũndũ wa marũa makwa-rĩ, ndikwĩrira.
O na gũkorwo kũrĩ hĩndĩ nderirire nĩ ũndũ ũcio-rĩ,
nguona atĩ marũa makwa nĩmamũiguithirie kĩeha, no
nĩ gwa kahinda o kanini, **9** no rĩu ndĩ na gĩkeno, ti
tondũ nĩmwaiguithirio kĩeha, no nĩ tondũ kĩeha kĩanyu
nĩgĩatũmire mũhere. Nĩgũkorwo mwagĩire na kĩeha o
ta ũrĩa Ngai endaga, na nĩ ũndũ ũcio ithuĩ tũtirĩ ũndũ
mũũru o na ũmwe twamwĩkire. **10** Kĩeha kĩrĩa kiumanĩte
kũrĩ Ngai kĩrehaga ũhoro wa kũhera kũrĩa gũtũmaga
andũ mahonoke, na gũtirĩ wĩriraga gwĩka ũguo, no
kĩeha kĩa maũndũ ma thĩ kĩrehaga gĩkuũ. **11** Atĩrĩrĩ,
ta kĩonei kĩeha kĩu kiumanĩte na Ngai kĩrĩa gĩciarĩte
thĩinĩ wanyu: nĩgĩtũmĩte mũgĩe na kĩyo kĩnene, o na
wendo mũnene wa gwĩkũũra, na gwakanwo nĩ ngoro,
na kĩmako, na kwĩririrĩria kũnene, na kwĩrũmbũiya, o na
wetereri wa kuona atĩ kĩhooto nĩkĩahingio. Maũndũ-
inĩ mothe-rĩ, nĩmwĩonanĩtie inyuĩ ene atĩ mũtirĩ na
ũcuuke ũndũ-inĩ ũyũ. **12** Nĩ ũndũ ũcio, o na gwatuĩka
nĩndamwandĩkĩire marũa-rĩ, ndiamaandĩkire nĩ ũndũ
wa mũndũ ũrĩa wehĩtie, kana nĩ ũndũ wa ũrĩa wahĩtĩirio,
no nĩgeetha mũhote kũmenya inyuĩ ene mũrĩ mbere
ya Ngai ũrĩa mwĩheanĩte nĩ ũndũ witũ. **13** Maũndũ
maya mothe-rĩ, nĩmo matũmĩte tũũmĩrĩrio. O ũndũ
ũmwe na kũũmĩrĩrio gwitũ-rĩ, makĩria nĩtwakenire nĩ
ũndũ wa kuona ũrĩa Tito aakenete, tondũ roho wake
nĩwekĩrĩtwo hinya nĩ inyuĩ inyuothe. **14** Nĩnderahĩire
Tito nĩ ũndũ wanyu, na inyuĩ mũtianjonorire. No o ta
ũrĩa maũndũ mothe marĩa twamwĩrire maarĩ ma ma-
rĩ, noguo kwĩraha gwitũ nĩ ũndũ wanyu harĩ Tito o
nakuo gũtuĩkĩte ũhoro wa ma. **15** Naguo wendo ũrĩa
amwendete naguo nĩũkĩrĩrĩirie kũneneha aaririkana
ũrĩa inyuothe mwaathĩkire, na ũrĩa mwamwamũkĩrire
mũrĩ na gwĩtigĩra na kũinaina. **16** Ndĩ na gĩkeno tondũ
rĩu ndĩ na mwĩhoko mũkinyanĩru thĩinĩ wanyu.

8 Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩtũkwenda mũmenye
ũhoro wa Wega wa Ngai ũrĩa aheanĩte makanitha-
inĩ ma Makedonia. **2** Hĩndĩ ĩrĩa andũ acio maageririo na
magerio manene-rĩ, gĩkeno kĩao kĩnene na ũthĩĩni wao
mũkĩru nĩciatũmire maingĩhĩrwo nĩ ũtaana mũnene. **3**
Nĩgũkorwo niĩ ndĩ mũira atĩ maaheanire indo o ta ũrĩa
maahotire, o na makĩruta makĩria ma ũrĩa mangĩahotire,
nĩ ũndũ wa kwĩyendera kwao. **4** Nao magĩtũthaitha
na hinya mũno metĩkĩrio kũgwatanĩra ũhoro-inĩ wa
gũteithia andũ arĩa aamũre. **5** Magĩĩka ũndũ ũcio
matiawĩkire ta ũrĩa twerĩgĩrĩire, no maambire kwĩheana
o ene kũrĩ Mwathani o na kũrĩ ithuĩ, kũringana na ũrĩa
Ngai endete. **6** Nĩ ũndũ ũcio nĩtwaringĩrĩirie Tito, kuona
atĩ nĩwe wambĩrĩirie ũndũ ũcio, atuĩke wa kũrĩĩkia ũndũ
ũcio wa ũtugi wanyu. **7** O ta ũrĩa mũgaacagĩra harĩ
maũndũ mothe, nĩmo gwĩtĩkia, na ũhoro wa kwaria,
na wa ũmenyo, na thĩinĩ wa kĩyo gĩkinyanĩru, o na wa
wendo wanyu harĩ ithuĩ-rĩ, kĩingĩhiei wega ũyũ wa
gũtugana o naguo. **8** Ti kũmwatha ndĩramwatha, no
ndĩrenda kũgeria wendani wanyu, nyone ũrĩa ũrĩ wa ma
ngĩũgerekania na kĩyo kĩa andũ arĩa angĩ. **9** Nĩgũkorwo
nĩmũũĩ ũhoro wa wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ
atĩ, o na gũtuĩka aarĩ gĩtonga, nĩatuĩkire mũthĩĩni nĩ
ũndũ wanyu, nĩgeetha inyuĩ mũtuĩke itonga na ũndũ
wa ũrĩa aathĩĩnĩkĩte. **10** Ha ũhoro ũyũ-rĩ, mataaro
makwa ma ũndũ ũrĩa ũmwagĩrĩire makĩria nĩ atĩrĩ:
Mwaka ũcio ũrathirire nĩ inyuĩ mwarĩ a mbere, na to
ũndũ wa kũheana gwiki, no o na nĩ ũndũ wa kwĩririrĩria
gwĩka ũguo. **11** Rĩu-rĩ, kĩrĩĩkiei wĩra ũcio, nĩgeetha
kĩyo kĩanyu kĩa wendo wa gwĩka ũguo kĩiganane na
kũrĩĩkia kwanyu kwa ũndũ ũcio, kũringana na kĩrĩa
mũrĩ nakĩo. **12** Mũndũ angĩkorwo arĩ na wendo, kĩheo
kĩu nĩgĩtĩkĩrĩku kũringana na ũrĩa mũndũ arĩ na indo, ti
kũringana na ũrĩa aciagĩte. **13** Kwĩririrĩria gwitũ ti amwe
mahũthĩrio mũrigo na inyuĩ mũhinyĩrĩrio, no nĩgeetha
andũ othe maigananio. **14** Ihinda rĩĩrĩ mũingĩhĩtie indo-
rĩ, nĩigũteithia wagi wao, nĩgeetha rĩrĩa magaakorwo na
indo o nao magaateithia wagi wanyu. Hĩndĩ ĩyo andũ
othe nĩmakaigananio, **15** o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:
"Mũndũ ũrĩa wonganĩtie nyingĩ, ndarĩ kĩndũ aatigĩirio;
nake ũrĩa wonganirie nini, ndarĩ kĩndũ aagire." **16**
Nĩngũcookeria Ngai ngaatho, ũrĩa wekĩrire ngoro-inĩ
ya Tito ũhoro wa kũmũrũmbũiya o ta ũrĩa niĩ ndĩ na
ũhoro ũcio. **17** Nĩgũkorwo Tito to mathaithana maitũ
aamũkĩrire, no nĩegũũka kũrĩ inyuĩ arĩ na kĩyo kĩnene
nĩ ũndũ wa kwĩyendera gwake. **18** O na nĩtũgũtũma
Tito marĩ hamwe na mũrũ wa Ithe witũ ũrĩa ũrĩ na
ngumo njega makanitha-inĩ mothe nĩ ũndũ wa ũrĩa
atungatagĩra Ũhoro-ũrĩa-Mwega. **19** Makĩria ma ũguo,
nĩwe wathuurirwo nĩ makanitha nĩguo atwarane na
ithuĩ ũhoro-inĩ wa mũhothi ũcio wa ũtaana, o ũcio
tũrutagĩra wĩra nĩguo tũgoocithie Mwathani we mwene,
na tuonanie kĩyo kĩrĩa tũrĩ nakĩo gĩa kwenda gũteithia.
20 Nĩtũrageria mũno kweherera ũndũ o wothe ũngĩtũma
tũrutwo mahĩtia rĩrĩa tũkũramata kĩheo gĩkĩ kĩheanĩtwo
na ũtaana. **21** Nĩgũkorwo nĩtũrerutanĩria gwĩka maũndũ
marĩa mangĩonwo magĩrĩire mbere ya Mwathani, na to
harĩ we wiki, no o na ningĩ monwo marĩ magĩrĩru nĩ
andũ o nao. **22** Ningĩ hamwe nao, nĩtũgũtũma mũrũ
wa Ithe witũ ũngĩ, ũrĩa tuonete maita maingĩ na njĩra
nyingĩ atĩ arĩ na kĩyo, o na arĩ nakĩo makĩria nĩ ũndũ wa
mwĩhoko wake mũnene harĩ inyuĩ. **23** Naguo ũhoro
wa Tito-rĩ, nĩ mũthiritũ wakwa ũrĩa tũrutithanagia
wĩra nake nĩ ũndũ wanyu; na ha ũhoro ũkoniĩ ariũ a
Ithe witũ-rĩ, o nĩ atũmwo a makanitha na monanagia
ũgooci wa Kristũ. **24** Tondũ ũcio oniai andũ acio ũira
wa wendani wanyu, na gĩtũmi kĩrĩa gĩtũmaga twĩrahe
nĩ ũndũ wanyu nĩguo makanitha mone ũndũ ũcio.

9 Na rĩrĩ, ndikuona harĩ bata ndĩmwandĩkĩre ũhoro wa
ũteithio ũrĩa wagĩrĩire kũheo andũ arĩa aamũre. **2**
Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ kĩyo kĩanyu gĩa kwenda gũteithia, na
nĩngoretwo ngĩĩrahĩra ũndũ ũcio kũrĩ andũ a Makedonia,
ngameera atĩ kuuma mwaka ũcio ũrathirire, inyuĩ andũ
a Akaia mũtũire mwĩhaarĩirie kũheana; na kĩyo kĩu
kĩanyu nĩkĩo kĩarahũrĩte aingĩ ao. **3** No nĩngũtũma ariũ a
Ithe witũ nĩguo kwĩraha gwitũ nĩ ũndũ wanyu ũhoro-inĩ
ũyũ wa mũhothi gũtigatuĩke gwa tũhũ, no mũgaakorwo
mwĩhaarĩirie, o ta ũrĩa ndoigire atĩ nĩmwĩharĩirie. **4**
Nĩgũkorwo andũ amwe a Makedonia mangĩrehane na
niĩ makore mũtehaarĩirie-rĩ, ithuĩ, o na tũtekũmũgweta-
rĩ, nĩtũgaaconoka nĩ ũndũ wa ũguo tũmwĩhokeete. **5**
Nĩ ũndũ ũcio, nĩndĩronire arĩ wega gũthaitha ariũ a

Ithe witũ maambe mamũceerere ihinda rĩu rĩtanakinya,
nĩguo marĩkĩrĩrie mĩbango ya kĩheo kĩa ũtaana kĩrĩa
mweranĩire. Hĩndĩ ĩyo kĩheo kĩu nĩgĩgakorwo kĩrĩ ho,
na kĩheanĩtwo na kwĩyendera, no ti na kũringĩrĩrio. **6**
Ririkanai ũũ: Mũndũ ũrĩa ũhaandaga tũnini akaagetha
o tũnini, nake ũrĩa ũhaandaga nyingĩ akaagetha nyingĩ.
7 O mũndũ aagĩrĩirwo nĩkũheana kĩrĩa atuĩte na ngoro
yake nĩekũheana, na ndakaheane atekwenda kana
taarĩ kũringĩrĩrio, nĩgũkorwo Ngai endaga mũndũ ũrĩa
ũheanaga akenete. **8** Nake Ngai arĩ na ũhoti wa gũtũma
mũingĩhĩrwo nĩ maũndũ mothe ma wega wake, nĩguo
maũndũ-inĩ mothe na mahinda-inĩ mothe, mũkoragwo
na kĩrĩa gĩothe mũbatarĩtio nĩkĩo, nĩguo mũkoragwo
mũingĩhĩtie indo cia kũruta wĩra o wothe mwega. **9** O ta
ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Nĩahurunjĩte iheo ciake akahe
andũ arĩa athĩĩni; ũthingu wake ũtũũraga nginya tene
na tene." **(aiōn g165)** **10** Na rĩrĩ, ũrĩa ũheaga mũhandi
mbeũ na akamũhe irio cia kũrĩa, nĩarĩmũheaga mbeũ
cia kũhaanda, na atũme cingĩhe, na ongerere magetha
ma ũthingu wanyu. **11** Na inyuĩ nĩmũrĩtongagio na
njĩra ciothe nĩguo mũheanage na ũtaana hĩndĩ ciothe,
naguo ũtaana wanyu, nĩ ũndũ wa wĩra witũ, ũtũmage
Ngai acookagĩrio ngaatho. **12** Ũteithio ũyũ mũraruta ti
kuuga atĩ no andũ a Ngai mũrahingĩria mabata mao, no
nĩũtũmaga Ngai acookagĩrio ngaatho na njĩra nyingĩ.
13 Na tondũ wa ũtungata ũcio mwĩonanĩtie naguo ũrĩa
mũhaana-rĩ, andũ nĩmarĩgoocaga Ngai nĩ ũndũ wa
ũrĩa mwathĩkĩire Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Kristũ ũrĩa
muumbũraga atĩ nĩmũwĩtĩkĩtie-rĩ, na nĩ ũndũ wa ũtaana
wanyu wakũgwatanĩra nao o na wakũgwatanĩra na andũ
arĩa angĩ othe. **14** Na rĩrĩa mekũmũhoera, ngoro ciao
nĩĩmwĩciiragia, tondũ wa ũrĩa wega wa Ngai ũrĩa inyuĩ
mũheetwo ũkĩrĩrĩirie kũingĩha. **15** Ngai arocookerio
ngaatho nĩ ũndũ wa kĩheo gĩake kĩrĩa gĩtangiugĩka na
ciugo ũrĩa gĩtariĩ!

10 Niĩ Paũlũ nĩndamũthaitha nĩ ũndũ wa ũrĩa Kristũ
arĩ mũhooreri na mũcaayanĩri, o niĩ ngoragwo
na guoya rĩrĩa ndĩ na inyuĩ, no ngakorwo na ũcamba
rĩrĩa itarĩ na inyuĩ! **2** Nĩndamũthaitha mũtikanatũme
rĩrĩa ngooka ngaakorwo na ũcamba ta ũrĩa njĩrĩgĩrĩire
gũkorwo naguo nĩ ũndũ wa andũ amwe arĩa meciiragia
atĩ mũtũũrĩre ũrĩa tũtũũraga naguo nĩ wa gũkũ thĩ. **3**
Nĩgũkorwo o na gũtuĩka tũtũũraga thĩ ĩno, tũtirũaga
mbaara ta ũrĩa andũ a thĩ marũaga. **4** Matharaita
marĩa tũrũaga namo ti ma thĩ ĩno, no nĩ marĩa
marĩ na hinya wa Ngai wa kũmomora ciĩgitĩro cia
hinya. **5** Nĩtũmomoraga ngarari, na ũndũ o wothe
wa mwĩtũũgĩrio wa ngoro ũrĩa ũngĩgirĩrĩria ũhoro
wa kũmenya Ngai, na tũgataha meciiria o mothe
nĩguo matuĩke mĩgwate ya gwathĩkagĩra Kristũ. **6** Na
nĩtwĩhaarĩirie kũherithia gĩĩko o gĩothe kĩa ũremi,
rĩrĩa mũgaakorwo mũtuĩkĩte a gwathĩka biũ. **7** Inyuĩ
mũrarora maũndũ o igũrũ. Mũndũ o wothe angĩkorwo
arĩ na ma atĩ nĩ wa Kristũ-rĩ, aagĩrĩire eciirie o rĩngĩ
atĩ o na ithuĩ tũrĩ a Kristũ o ta ũrĩa o nake arĩ wake.
8 No kuoneke ta ndĩreraha mũno nĩ ũndũ wa ũhoti
ũrĩa Mwathani aatũheire. No rĩrĩ, ũhoti witũ nĩ wa
kũmuongerera hinya na ti wa kũmũhinyĩrĩria. Nĩ ũndũ
ũcio ndingĩconoka nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo. **9** Ndikwenda
kuonwo ta ndĩrenda kũmũmakia na marũa makwa. **10**
Nĩgũkorwo andũ amwe moigaga atĩrĩ, "Marũa make
marĩ na ũritũ mũingĩ, na marĩ na hinya, no rĩrĩa arĩ
hamwe na ithuĩ-rĩ, ti mũndũ ũngĩtĩĩka, nayo mĩario yake
nĩ ya tũhũ." **11** Andũ ta acio magĩrĩirwo nĩkũmenya atĩ
o ũrĩa ũhoro witũ ũkoragwo ũrĩ marũa-inĩ maitũ rĩrĩa
tũtarĩ ho-rĩ, ũguo noguo tũkoragwo tũhaana tũgĩĩka
maũndũ rĩrĩa tũrĩ ho. **12** Tũtigeragia kwĩiganania
kana kwĩgerekania na amwe arĩa megathagĩrĩria. Rĩrĩa
megwĩthima na arĩa mahaana tao, na makegerekania
na arĩa matariĩ tao-rĩ, matirĩ ũndũ mooĩ. **13** No ithuĩ-rĩ,
tũtingĩĩraha makĩria ma ũrĩa kwagĩrĩire, no tũkwĩraha
kũringana na gĩcunjĩ kĩa wĩra ũrĩa Ngai atũheete, o na
inyuĩ mũrĩ gĩcunjĩ kĩa wĩra ũcio witũ. **14** Tũtireraha
gũkĩra ũrĩa kwagĩrĩire, ta ũrĩa kũngĩrĩ korwo tũtiokire
kũrĩ inyuĩ, nĩgũkorwo nĩ ithuĩ twamũkinyĩire na Ũhoro-
ũrĩa-Mwega wa Kristũ. **15** O na tũtiĩrahaga gũkĩra
ũrĩa kwagĩrĩire nĩ ũndũ wa wĩra mũrute nĩ andũ angĩ.
Ũndũ ũrĩa twĩrĩgĩrĩire nĩ atĩ, o ũrĩa wĩtĩkio wanyu
ũrathiĩ na mbere gũkũra, nakĩo gĩcunjĩ kĩrĩa tũrĩ nakĩo
thĩĩinĩ wanyu nĩgĩkwarama mũno, **16** nĩgeetha tũhote
kũhunjia Ũhoro-ũrĩa-Mwega ng'ongo iria irĩ mbere ya
kwanyu. Nĩgũkorwo tũtikwenda kwĩraha nĩ ũndũ wa
wĩra ũrutĩtwo rũgongo rũngĩ nĩ mũndũ ũngĩ. **17** No rĩrĩ,
"Mũndũ ũrĩa ũkwĩraha, nĩerahage thĩĩinĩ wa Mwathani."
18 Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wĩgaathagĩrĩria tiwe wonagwo
arĩ mwega, no nĩ ũrĩa Mwathani agathagĩrĩria.

11 Nĩngwĩhoka nĩmũgũkirĩrĩria ũrimũ ũrĩa mũnini
ndĩ naguo; ndamũthaitha mũngirĩrĩrie. **2**
Nĩndĩraigua ũiru nĩ ũndũ wanyu, ũiru uumanĩte
na ũngai. Ndamwĩrĩire o mũthuuri ũmwe, na nĩwe
Kristũ, nĩgeetha ngaamũneana kũrĩ we mũrĩ ta mũirĩtu
gathirange. **3** No ndĩ na guoya gũtigatuĩke atĩ meciiria
manyu no maturuurio mũtiganĩrie ũgima na ũtheru
wa kwĩrutĩra Kristũ, o ta ũrĩa Hawa aaheenekire nĩ
nyoka na wara wayo. **4** Inyuĩ nĩmwamũkagĩra ũhoro
ũngĩ mũkenete, mũndũ o wothe angĩmũhunjĩria ũhoro
wa Jesũ ũngĩ tiga Jesũ ũrĩa twamũhunjĩirie, kana
mũngĩamũkĩra roho ũngĩ tiga Roho ũrĩa mwamũkĩrire,
o na kana mũgetĩkia ũhoro-mwega ũngĩ tiga ũrĩa
mwetĩkirie. **5** No ndigwĩciiria atĩ ndĩ mũnini o na
hanini kũrĩ "atũmwo acio anene." **6** No ngorwo itarĩ
mũrute ũhoro-inĩ wa kwaria, no ndĩ na ũmenyo.
Nĩtũmũmenyithĩtie maũndũ maya wega na njĩra
ciothe. **7** Hihi nĩ kwĩhia ndeehirie nĩ kwĩnyiihia
nĩguo ndĩmũtũũgĩrie inyuĩ na ũndũ wa kũmũhunjĩria
Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Ngai hatarĩ irĩhi? **8** Nĩgũtunya
ndaatunyaga makanitha mangĩ ngĩamũkĩra ũteithio
kuuma kũrĩ o nĩguo hote kũmũtungata. **9** Na hĩndĩ ĩrĩa
ndaarĩ na inyuĩ, ndabatario nĩ kĩndũ-rĩ, ndiatuĩkaga
mũrigo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo ariũ na aarĩ
a Ithe witũ moka kuuma Makedonia nĩmaheire indo cia
kũigana mabataro makwa. Nĩndĩgirĩrĩirie ndigatuĩke
mũrigo kũrĩ inyuĩ na njĩra o yothe, na nĩngũthiĩ na
mbere gwĩka ũguo. **10** Ti-itherũ o ta ũrĩa ũhoro wa ma
wa Kristũ ũrĩ thĩĩinĩ wakwa, gũtirĩ mũndũ o na ũ thĩĩinĩ
wa ng'ongo cia Akaia ũngĩngiria ndĩrahe ũguo. **11** Nĩ
kĩĩ gĩatũma njuge ũguo? Nĩ tondũ ndimwendete? Ngai
nĩoĩ atĩ nĩndĩmwendete! **12** Na nĩngũthiĩ na mbere na

gwĩka ũrĩa ndĩreka, nĩguo njagithie kĩene andũ arĩa macaragia mweke wa kuoneka atĩ nĩmaiganaine na ithuĩ, thĩinĩ wa maũndũ marĩa merahaga namo. **13** Nĩgũkorwo andũ ta acio nĩ atũmwo a maheeni, aruti wĩra a kũhĩtithia andũ, na metuaga atũmwo a Kristũ. **14** Naguo ũndũ ũcio ti wa kũmakania, nĩgũkorwo o na Shaitani o nake nĩetuaga mũraika wa ũtheri. **15** Ndũkĩrĩ ũndũ wa kũgegania ndungata ciake cingĩĩtua ndungata cia ũthingu. Marigĩrĩrio-inĩ makaagĩa na kĩrĩa kĩringaine na ciĩko ciao. **16** Nĩnguuga o rĩngĩ atĩrĩ: Mũndũ ndakae kuona ta ndĩ kĩrimũ. No angĩkorwo nĩguo mũkuona-rĩ, kĩnyamũkĩrei o ta ũrĩa mũngĩamũkĩra kĩrimũ, nĩguo ndĩĩrahe o hanini. **17** Ũhoro-inĩ wa mwĩraho ũyũ ndĩ naguo-rĩ, ndiraaria ta ũrĩa Mwathani angĩaria, no ndĩraaria o ta ũrĩa kĩrimũ kĩngĩaria. **18** Kuona atĩ andũ aingĩ nĩmareraha ta ũrĩa thĩ ĩĩrahaga-rĩ, o na niĩ ngwĩraha o tao. **19** Tondũ inyuĩ mũkĩrĩ oogĩ-rĩ, nĩmũkiragĩrĩria arĩa irimũ mũkenete! **20** Ti-itherũ, nĩmũkiragĩrĩria mũndũ o wothe o na angĩmũtua ngombo ciake, kana ũrĩa ũkũmũhatĩrĩria, kana ũrĩa ũkũrĩa indo cianyu, kana ũrĩa ũgwĩtũũgĩria mbere yanyu, o na kana ũrĩa ũkũmũhũũra hĩ. **21** Nĩngũconoka ngiuga atĩ ithuĩ nĩtwaremirwo nĩ gwĩka maũndũ ta macio! Ũndũ ũrĩa mũndũ ũngĩ angĩhota kwĩraha nĩ ũndũ waguo-rĩ, ndĩkĩarie ta ndĩ kĩrimũ-rĩ, o na niĩ no ngĩgerie kwĩraha nĩ ũndũ waguo. **22** Andũ acio nĩ Ahibirania? O na niĩ ndĩ Mũhibirania. Andũ acio nĩ Aisiraeli? O na niĩ ndĩ Mũisiraeli. Andũ acio nĩ njiaro cia Iburahĩmu? O na niĩ ndĩ wa rũciaro rwa Iburahĩmu. **23** Andũ acio nĩ ndungata cia Kristũ? (Ngwaria ũguo ta ndĩ mũgũrũku.) Niĩ nĩndĩmakĩrĩte. Nĩndutĩte wĩra na kĩyo kũmakĩra, na ngaikio njeera mahinda maingĩ makĩria yao, na ngahũũrwo na kĩboko makĩria, o na mahinda maingĩ ndanakuhĩrĩria gũkua. **24** Ayahudi nĩmahũũrire na kĩboko maita matano, o ihinda iboko mĩrongo ĩtatũ na kenda. **25** Nĩndahũũrirwo na thanju maita matatũ, na riita rĩmwe ngĩhũũrwo na mahiga nyuguto, na maita matatũ ndanathũkĩrwo nĩ marikabu ndĩ thĩinĩ, na ngĩraara o na ngĩtinda iria-inĩ ũtukũ ũmwe na mũthenya mũgima. **26** Ngoretwo ngĩthiĩ ng'endo nyingĩ. Ngagĩkorwo ndĩ ũgwati-inĩ wa gũtwarwo nĩ njũũĩ, na ũgwati-inĩ wa atunyani, na ũgwati-inĩ wa gũũkĩrĩrwo nĩ andũ a rũrĩrĩ rwitũ, na ũgwati-inĩ wa gũũkĩrĩrwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ; na ngoona ũgwati ndĩ matũũra-inĩ manene, na ndĩ thĩinĩ wa bũrũri, na ndĩ iria-inĩ; o na ũgwati wa andũ arĩa maheenanagia atĩ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ. **27** Ndaanaruta wĩra mũritũ na wa mĩnoga, na maita maingĩ ngaagaga toro; ndaanakorwo na ng'aragu na nyoota, na maita maingĩ ngaaga kĩndũ gĩa kũrĩa; ndaanakorwo heho-inĩ na ndĩ njaga. **28** Hamwe na macio mothe-rĩ, o mũthenya ngoragwo na mũrigo, ngĩĩtanga nĩ ũndũ wa makanitha mothe. **29** Nũũ ũngĩkorwo aagĩte hinya, na niĩ njage gũkorwo njũrĩtwo nĩ hinya? Nũũ ũngĩhĩngithio, na niĩ njage gũkorwo ngĩcinwo nĩ marakara? **30** Angĩkorwo no nginya ndĩĩrahe, ngwĩrahĩra maũndũ marĩa monanagia ũrĩa itarĩ na hinya. **31** Ngai, na nowe Ithe wa Mwathani Jesũ, ũrĩa ũgoocagwo nginya tene-rĩ, nĩoĩ atĩ ndiraheenania. **(aiōn g165)** **32** Kũu Dameski, barũthi ũrĩa waathanaga arĩ rungu rwa Mũthamaki Areta-rĩ, nĩathanire itũũra inene rĩa andũ a Dameski rĩrangĩrwo nĩgeetha aanyiitithie. **33** No nĩndoimĩirio ndirica, ngĩikũrũkĩrio rũthingo-inĩ ndĩ thĩinĩ wa gĩkabũ, ngĩhonoka kũnyiitwo nĩwe.

12 No nginya thiĩ na mbere na kwĩraha. O na gũtuĩka gwĩka ũguo gũtirĩ uumithio-rĩ, rĩu nĩngwaria ũhoro wa maũndũ marĩa ndanonio nĩ Mwathani, na marĩa ndanaguũrĩrio nĩwe. **2** Nĩnjũũĩ mũndũ thĩinĩ wa Kristũ, ũrĩa woirwo mĩaka ikũmi na ĩna mĩthiru, agĩtwarwo igũrũ rĩa gatatũ. Kana oirwo arĩ na mwĩrĩ kana atarĩ naguo, niĩ ndiũĩ, Ngai nĩwe ũũĩ. **3** Na nĩnjũũĩ atĩ mũndũ ũcio, kana aarĩ mwĩrĩ-inĩ kana ndaarĩ mwĩrĩ-inĩ-rĩ, niĩ ndiũĩ, no Ngai nĩwe ũũĩ, **4** nĩoirwo agĩtwarwo kũrĩa andũ arĩa metĩkĩtie mathiiaga, akĩigua maũndũ matangĩĩranĩka nĩ mũndũ, na maũndũ marĩa mũndũ atangĩtĩkĩrio kwaria. **5** Nĩngwĩraha nĩ ũndũ wa mũndũ ta ũcio, no ndikwĩraha nĩ ũndũ wakwa niĩ mwene, tiga no ndĩĩrahire nĩ ũndũ wa ũrĩa njagĩte hinya. **6** O na ingĩenda kwĩraha-rĩ, ndingĩtuĩka kĩrimũ, nĩ ũndũ ingĩkorwo ngĩaria ũhoro wa ma. No ndigwĩka ũguo, nĩguo gũtikagĩe mũndũ ũgwĩciiria ũhoro wakwa makĩria ma ũrĩa kwagĩrĩire nĩ ũndũ wa ũrĩa njĩkaga kana ũrĩa njugaga. **7** Nĩguo ndikanae gwĩtũũgĩria nĩ ũndũ wa ũguũrio mũnene ũguo-rĩ, nĩndekĩrirwo mũigua thĩinĩ wa mwĩrĩ wakwa, ũrĩ mũtũmwo wa Shaitani, nĩguo ũũnyariirage. **8** Nĩndathaithire Mwathani mahinda matatũ anjehererie mũigua ũcio. **9** Nowe akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Wega wakwa nĩũkũiganĩte, nĩgũkorwo hinya wakwa nĩũtuĩkaga mũkinyanĩru harĩa hatarĩ na hinya." Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩraha o na makĩria ngenete mũno nĩ ũndũ wa kwaga hinya gwakwa, nĩgeetha hinya wa Kristũ ũikarage igũrũ rĩakwa. **10** Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga ngenagĩre kwaga hinya, na irumi, na ũritũ wa mũtũũrĩre, na kũnyariirwo, o na mathĩĩna nĩ ũndũ wa Kristũ. Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩrĩa njagĩte hinya, nĩguo ngoragwo na hinya. **11** Nĩndĩĩtuĩte kĩrimũ, no nĩ inyuĩ mwatũmire njĩke ũguo. Nĩ inyuĩ mwagĩrĩirwo nĩkũngaathĩrĩria, nĩgũkorwo niĩ ti niĩ mũnini mũno kũrĩ "atũmwo acio anene," o na gũtuĩka niĩ ndĩkĩrĩ kĩndũ gĩtarĩ kĩene. **12** Maũndũ marĩa matũmaga mũndũ amenywo atĩ nĩ mũtũmwo-rĩ, nĩmekirwo gatagatĩ-inĩ kanyu na gũkirĩrĩria kũnene: gũkĩringwo ciama, na gũgĩĩkwo morirũ, na maũndũ ma kuonania hinya. **13** Inyuĩ mwakĩrĩ anini gũkĩra makanitha marĩa mangĩ nakĩ, tiga o gũtuĩka atĩ niĩ ndiigana gũtuĩka mũrigo harĩ inyuĩ? Ndekerai ihĩtia rĩu! **14** Rĩu nĩndĩhaarĩirie kũmũceerera ihinda rĩa gatatũ, na ndigũkorwo ndĩ mũrigo harĩ inyuĩ, tondũ ti indo cianyu ndĩrenda, no nĩ inyuĩ ndĩrenda. Tondũ-rĩ, ciana itiagĩrĩirwo nĩ kũigĩra aciari a cio mũthithũ, no aciari nĩo magĩrĩirwo nĩ kũigĩra ciana ciao mũthithũ. **15** Nĩ ũndũ ũcio no ngene kũhũthĩra kĩrĩa gĩothe ndĩ nakĩo nĩ ũndũ wanyu, o na niĩ mwene ndĩĩhũthĩre. Ingĩmwenda makĩria-rĩ, inyuĩ no mũkĩnyende o hanini? **16** No o na gũtariĩ o ũguo-rĩ, niĩ ndiatuĩkire mũrigo harĩ inyuĩ. No njĩĩrwo atĩ hihi ndaarĩ mwara, na atĩ nĩndamũheenirie! **17** Hihi nĩndamũhatĩrĩirie na ũndũ wa mũndũ o na ũmwe wa arĩa ndamũtũmĩire? **18** Nĩndaringĩrĩirie Tito oke kũrĩ inyuĩ, na ngĩtũma mũrũ wa Ithe witũ moke nake. Tito ndaigana kũmũhatĩrĩria, kana nĩamũhatĩrĩirie? Githĩ tũtiarutire wĩra thĩinĩ wa roho o ro ũmwe, na

tũkĩrũmĩrĩra njĩra o ro ĩmwe? **19** Hihi ihinda rĩĩrĩ rĩothe
mũkoretwo mũgĩĩciiria atĩ nĩ gwĩciirĩrĩra tũkoretwo
tũgĩciirĩrĩra harĩ inyuĩ? Tũkoretwo tũkĩaria mbere ya
Ngai ta andũ marĩ thĩinĩ wa Kristũ; na rĩrĩ, arata akwa
nyenda, maũndũ marĩa mothe twĩkaga nĩ ma gũtũma
inyuĩ muongererwo hinya. **20** Nĩgũkorwo nĩndĩretigĩra,
atĩ rĩrĩa ndĩrĩũka, ndahota gũkora mũtahaana ũrĩa
ingĩenda mũkorwo mũhaana, na inyuĩ mwahota gũkora
itahaana ũrĩa mũngĩenda ngorwo haana. Ngetigĩra
kwahota gũgaakorwo kũrĩ na ngũĩ, na ũiru, na marakara,
na njatũkano, na njambanio, na njuukũ, na mwĩtĩĩo,
o na kwaga kĩhaarĩro. **21** Ngwĩtigĩra atĩ rĩrĩa ngooka
kũu rĩngĩ, Ngai wakwa ahota gũkanjonorithia mbere
yanyu, na niĩ njigue kĩeha nĩ ũndũ wa andũ aingĩ arĩa
meehirie o mbere, na matiĩririrĩte waganu wa maũndũ
marĩa mooru, na ma ũmaraya, na maũndũ ma ũũra-
thoni marĩa matũũrĩte meekaga.

13 Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ gũũka kwanyu. Ũhoro o
wothe no nginya ũrũgamĩrĩrwo nĩ ũira wa andũ
eerĩ kana atatũ. **2** Nĩndamũkaanirie hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ
na inyuĩ riita rĩa keerĩ. O na rĩu nĩngũmũkaania o
rĩngĩ, o na itarĩ hamwe na inyuĩ: Rĩrĩa ndĩrĩũka rĩngĩ,
andũ arĩa matũũrĩte mehagia kuuma tene, kana mũndũ
ũngĩ o wothe, ndirĩ ngacaaĩra, **3** tondũ nĩmũrenda
kũmenya kĩhooto kĩa atĩ nĩ Kristũ waragia na kanua
gakwa. We ndamwĩkagĩra maũndũ ta atarĩ na hinya,
no nĩonanagia atĩ arĩ na hinya gatagatĩ-inĩ kanyu. **4**
Nĩgũkorwo nĩ ma nĩambirwo mũtharaba-inĩ atarĩ na
hinya, no nĩatũũraga muoyo nĩ ũndũ wa hinya wa
Ngai. O ta ũguo-rĩ, o na ithuĩ tũtirĩ hinya tũrĩ thĩinĩ
wake, no nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai nĩtũtũũraga muoyo
thĩinĩ wake nĩguo tũmũtungatage. **5** Mwĩgeriei, muone
kana inyuĩ ene nĩ mwĩtĩkĩtie ũhoro wa ma; mwĩtuĩriei
inyuĩ ene. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ Kristũ Jesũ arĩ thĩinĩ
wanyu, tiga no mũgĩkorirwo mũgwĩte kĩgeranio kĩu?
6 Na nĩngwĩhoka atĩ nĩmũrĩona atĩ ithuĩ tũtigwĩte
kĩgeranio. **7** Na rĩu tũkũhooya Ngai atĩ mũtikae gwĩka
ũndũ o na ũmwe mũũru. Ti atĩ nĩguo andũ monage atĩ
nĩtwĩtĩkĩrĩtwo nĩwe, na nĩtũtooranĩtie, no nĩgeetha inyuĩ
mwĩkage maũndũ marĩa magĩrĩire, o na tũngĩoneka ta
tũtatooranĩtie. **8** Nĩgũkorwo tũtingĩhota gwĩka ũndũ
ũreganĩte na ũhoro wa ma, tiga o ũrĩa ũrĩ wa ũhoro wa
ma wiki. **9** Tũkoragwo na gĩkeno rĩrĩa rĩothe tũtarĩ na
hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya; na nĩtũmũhooyagĩra
mũtuĩke andũ aagĩrĩru kũna. **10** Gĩtũmi kĩrĩa kĩratũma
nyandĩke maũndũ maya o na itarĩ hamwe na inyuĩ-
rĩ, nĩgeetha hĩndĩ ĩrĩa ngooka ndikaanahũthĩre ũhoti
wakwa ũũru, ũhoti ũrĩa Mwathani aaheire ũrĩ wa
kũmũkũria, no ti wa kũmũthũkia. **11** Na rĩu ngĩrĩkia-rĩ,
ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigwoi na wega. Thiiagai na
mĩthiĩre ĩrĩa yagĩrĩire, thikagĩrĩriai ithaithana rĩakwa,
gĩagai na meciiria o mamwe, na mũtũũranagie na thayũ.
Nake Ngai wa wendo na thayũ nĩarĩkoragwo hamwe
na inyuĩ. **12** O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi
theru cia kĩmumunyano. **13** Andũ arĩa othe aamũre
nĩmamũgeithia. **14** Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ, na
wendani wa Ngai, na ngwatanĩro ya Roho Mũtheru,
ĩroikaraga na inyuĩ inyuothe.

Agalatia

1 Nĩ niĩ mũtũmwo Paũlũ, na rĩrĩ, ndirĩ mũtũmwo
ũtũmĩtwo nĩ andũ o na kana ngatũmwo na njĩra
ya mũndũ, no ndũmĩtwo nĩ Jesũ Kristũ na Ngai Ithe
witũ, ũrĩa wamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. **2** Niĩ
hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa tũrĩ nao,
nĩ ithuĩ tũramũtũmĩra marũa maya, Kũrĩ inyuĩ andũ a
makanitha ma Galatia: **3** Mũrogĩa na wega na thayũ
iria ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na kũrĩ Mwathani
Jesũ Kristũ, **4** ũrĩa werutire nĩ ũndũ wa mehia maitũ
nĩguo atũhonokie kuuma kũrĩ mahinda maya tũrĩ,
marĩa maiyũrĩtwo nĩ maũndũ mooru, kũringana na
wendi wa Ngai Ithe witũ, **(aiōn g165)** **5** nake arotũũra
akumagio nginya tene na tene. Ameni. **(aiōn g165)** **6**
Niĩ nĩkũgega ndĩragega nĩ ũndũ wa ũrĩa mũrahiũha
gũtigana na ũrĩa wamwĩtire na ũndũ wa wega wa Kristũ,
mũkagarũrũkĩra ũhoro mwega wa mũthemba ũngĩ,
7 naguo ti Ũhoro-ũrĩa-Mwega o na atĩa. No nĩ kũrĩ
andũ maramũhĩngĩĩca makĩenda gũthũkia Ũhoro-ũrĩa-
Mwega wa Kristũ. **8** No rĩrĩ, o na kũngĩkorwo nĩ ithuĩ o
na kana mũraika uumĩte igũrũ, ũngĩmũhunjĩria ũhoro
mwega ũngĩ tiga ũrĩa twamũhunjĩirie-rĩ, mũndũ ũcio
aronyiitwo nĩ kĩrumi nginya tene! **9** O ta ũrĩa tũmwĩrĩte,
o na rĩu nĩ nguuga o rĩngĩ atĩrĩ, mũndũ o wothe
angĩmũhunjĩria ũhoro mwega ũngĩ tiga ũrĩa mwetĩkirie-
rĩ, aronyiitwo nĩ kĩrumi nginya tene! **10** Atĩrĩrĩ, ngiuga
ũguo-rĩ, kaĩ arĩ andũ ndĩrenda kwĩyendithia kũrĩ o,
kana nĩ kũrĩ Ngai? Kana hihi nĩ andũ ndĩrenda gũkenia?
Korwo nĩ andũ ngeragia gũkenia-rĩ, ndingĩkorwo ndĩ
ndungata ya Kristũ. **11** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ngwenda
mũmenye atĩ Ũhoro-ũrĩa-Mwega ndamũhunjĩirie ti
ũhoro woimanĩte na mũndũ. **12** Ũhoro ũcio ndiaheirwo
nĩ mũndũ, o na kana ngĩthomithio nĩ mũndũ; no nĩ
kũguũrĩrio ndaguũrĩirio Ũhoro ũcio nĩ Jesũ Kristũ. **13**
Nĩgũkorwo nĩmũiguĩte ũhoro wa mĩthiĩre yakwa ya
tene, ũrĩa ndaatũire njĩkaga ndĩ thĩinĩ wa ndini ya
Ayahudi, na ũrĩa ndanyariiraga kanitha wa Ngai na
hinya ngĩgeria kũũniina. **14** Niĩ ha ũhoro wa maũndũ
makoniĩ ndini ya Ayahudi, nĩ ndaathiĩte mbere o na
gũkĩra Ayahudi aingĩ a riika rĩakwa na ndaarĩ na kĩyo
kĩnene gĩa kũrũmia mĩtugo ya maithe maitũ. **15** No
rĩrĩ, Ngai ũrĩa wanyamũrire kuuma ndaciarwo, na
akĩnjĩta nĩ ũndũ wa wega wake-rĩ, nĩ oonire arĩ wega, **16**
anguũrĩrie Mũriũ nĩgeetha hunjagĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ
ũhoro wake; gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ndaahoire kĩrĩra,
17 o na ndiambatire Jerusalemu kuonana na arĩa maarĩ
atũmwo mbere yakwa, no ndathiire bũrũri wa Arabia
na ihenya, na thuutha ũcio ngĩcooka Dameski. **18** Na
rĩrĩ, thuutha wa mĩaka ĩtatũ, nĩndambatire Jerusalemu
nĩguo tũkamenyane na Petero, na ngĩikara nake matukũ
ikũmi na matano. **19** Tũtionanire na atũmwo acio
angĩ, tiga o Jakubu, mũrũ wa nyina na Mwathani. **20**
Ũhoro ũyũ ndĩramwandĩkĩra, ndĩramwĩra ndĩ mbere ya
Ngai atĩ nĩ wa ma na ndiraheenania. **21** Thuutha ũcio
nĩndacookire ngĩthiĩ Suriata na Kilikia. **22** Niĩ mwene
ndiamenyekete nĩ makanitha ma Judea marĩa marĩ
thĩinĩ wa Kristũ. **23** No kũigua maiguaga atĩrĩ, "Mũndũ
ũrĩa ũratũire atũnyariiraga rĩu nĩwe ũrahunjia wĩtĩkio
ũrĩa aageragia kũniina mbere ĩyo." **24** Nao makĩgooca
Ngai nĩ ũndũ wakwa.

2 Mĩaka ikũmi na ĩna yathira nĩndambatire rĩngĩ
Jerusalemu, na ihinda rĩĩrĩ tũgĩthiĩ hamwe na
Baranaba o na tũgĩthiĩ na Tito. **2** Ndathiire tondũ
Ngai nĩanguũrĩirie thiĩ kuo, na nĩguo ngataarĩrie
atũmwo Ũhoro-ũrĩa-Mwega ũrĩa hunjagĩria andũ-a-
Ndũrĩrĩ. No ndataarĩirie o arĩa monekaga marĩ atongoria
hatarĩ andũ angĩ, nĩgeetha gũtigatuĩke atĩ ihenya rĩrĩa
ndateng'eraga, o na kana rĩrĩa ndateng'erete, rĩarĩ
rĩa tũhũ. **3** No o na Tito, ũrĩa warĩ hamwe na niĩ,
ndaringĩrĩirio kũrua, o na gũtuĩka aarĩ Mũyunani. **4**
Ũhoro ũyũ wa kũrua wagĩire ho tondũ nĩ kwarĩ na ariũ
na aarĩ a Ithe witũ a maheeni arĩa maatoonyete gatagatĩ
gaitũ na hitho marĩ athigaani nĩguo matuĩrie ũhoro wa
wĩyathi ũrĩa tũkoragwo naguo tũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ,
makĩenda gũtũtua ngombo. **5** Tũtietĩkĩrire ũhoro wao o
na hanini, nĩgeetha ma ya Ũhoro-ũrĩa-Mwega ĩtũũre
na inyuĩ. **6** Nao andũ arĩa moonekaga taarĩ o anene-
rĩ, (harĩ niĩ hatiarĩ na ũtiganu o ũrĩa mangĩakorirwo
marĩ, nĩgũkorwo Ngai ndaroraga mũndũ ũrĩa ahaana)
andũ acio gũtirĩ ũndũ moongereire harĩ ndũmĩrĩri
yakwa. **7** O na rĩrĩ, o nĩmoonire atĩ niĩ nĩndehokeirwo
wĩra wa kũhunjia Ũhoro-ũrĩa-Mwega kũrĩ andũ-a-
Ndũrĩrĩ, o ta ũrĩa Petero eehokeirwo wĩra wa kũhunjĩria
Ayahudi. **8** Nĩgũkorwo Ngai ũrĩa warutaga wĩra thĩinĩ
wa ũtungata wa Petero arĩ mũtũmwo kũrĩ Ayahudi,
nowe warutaga wĩra ũtungata-inĩ wakwa ndĩ mũtũmwo
kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. **9** Ningĩ Jakubu, na Petero, na
Johana, arĩa moonagwo marĩ itugĩ cia gũtiira kanitha-
rĩ, nĩmatwamũkĩrire tũrĩ hamwe na Baranaba na guoko
kwa ũrĩo kwa ngwatanĩro, rĩrĩa maamenyire wega wa
Ngai ũrĩa ndaaheetwo. Nĩmetĩkĩrire atĩ ithuĩ tũthiĩ
tũkahunjĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ, nao mathiĩ kũrĩ Ayahudi.
10 Ũndũ ũrĩa maatwĩrire twĩkage nĩ atĩ tũririkanage
athĩĩni na noguo ũndũ ũrĩa niĩ mwene ndaarĩ na kĩyo
gĩa gwĩka. **11** Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Petero ookire Antiokia,
nĩndamũkararirie mbere ya andũ tondũ nĩahĩtĩtie mũno.
12 Andũ amwe moimĩte kũrĩ Jakubu matanakinya-
rĩ, Petero nĩarĩĩanagĩra na andũ-a-Ndũrĩrĩ, no rĩrĩa
maakinyire, akĩmeherera na andũ-a-Ndũrĩrĩ tondũ nĩetigagĩra andũ arĩa maarĩ a gĩkundi
kĩa andũ arĩa maruaga. **13** O na Ayahudi arĩa angĩ
makĩnyiitanĩra na Petero ũhinga-inĩ wake, o nginya o
na Baranaba akĩhĩtithio nĩ ũhinga ũcio wao. **14** Rĩrĩa
ndonire atĩ matiekaga kũringana na ma ya Ũhoro-
ũrĩa-Mwega, ngĩĩra Petero atĩrĩ, andũ othe makĩiguaga,
"Angĩkorwo wee ũrĩ Mũyahudi, ũtũũraga na mĩtugo
ya andũ-a-Ndũrĩrĩ na ti ta Mũyahudi-rĩ, ũngĩkĩhota
atĩa kũhatĩrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ atĩ nĩguo marũmĩrĩre
mĩtugo ya Ayahudi? **15** "Ithuĩ arĩa tũciarĩtwo tũrĩ
Ayahudi na tũtarĩ ehia ta andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, **16** nĩtũũĩ
atĩ mũndũ ndatuĩkaga mũthingu nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra
watho, no atuĩkaga mũthingu nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia
Jesũ Kristũ. Nĩ ũndũ ũcio o na ithuĩ twĩtĩkĩtie Kristũ
Jesũ nĩguo tũtuuo athingu nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia Kristũ,
no ti ũndũ wa gwathĩkĩra watho, tondũ gũtirĩ mũndũ
ũgaatuuo mũthingu nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho. **17**
"Angĩgĩkorwo rĩrĩa tũgũcaria gũtuuo athingu nĩ Kristũ

kuonanagia atĩ ithuĩ ene tũrĩ ehia-rĩ, ũguo nĩ kuuga atĩ Kristũ atungatagĩra mehia? Hĩ! Kũroaga gũtuĩka ũguo! **18** Angĩkorwo nĩ ngwaka rĩngĩ kĩrĩa ndaanangire-rĩ, nĩkuonania atĩ niĩ nĩnyunĩte watho. **19** Nĩgũkorwo na ũndũ wa watho nĩndakuĩrĩire watho ũcio nĩguo ndũũre muoyo ndĩ wa Ngai. **20** Niĩ nĩndĩkĩtie kwambanĩrio hamwe na Kristũ, na rĩu ti niĩ ndũũraga muoyo, no Kristũ nĩwe ũtũũraga muoyo thĩinĩ wakwa. Muoyo ũrĩa ndũũraga mwĩrĩ-inĩ ũyũ ndũũraga na ũndũ wa gwĩtĩkia Mũrũ wa Ngai, ũrĩa wanyendire na akĩĩruta nĩ ũndũ wakwa. **21** Ndingĩĩtĩkĩra gũtua wega wa Ngai kĩndũ gĩa tũhũ, tondũ kũngĩtuĩka atĩ ũthingu wonekaga nĩ ũndũ wa watho-rĩ, Kristũ aakuire tũhũ!"

3 Atĩrĩrĩ inyuĩ Agalatia aya akĩĩgu! Mũrogetwo nũũ? O inyuĩ muonirio wega Jesũ Kristũ arĩ mwambe mũtĩ igũrũ. **2** No nyende kũmenya ũndũ ũmwe tu kuuma kũrĩ inyuĩ: Mwaheirwo Roho nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho, kana nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia ũhoro ũrĩa mwaiguire? **3** Kaĩ mũrĩ akĩĩgu atĩa? Mwambĩrĩirie na Roho wa Ngai, na rĩu mũrenda kũrĩkĩrĩria na hinya wa mwĩrĩ? **4** Anga mwathĩĩnirio na maũndũ maingĩ ũguo o tũhũ, angĩkorwo ũhoro ũcio wothe warĩ wa tũhũ? **5** Wee Ngai amũheaga Roho wake na akaringaga ciama gatagatĩ kanyu nĩ ũndũ wanyu gwathĩkĩra watho, kana nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia ũhoro ũrĩa mwaiguire? **6** Ta ririkanai ũhoro wa Iburahĩmu, Maandĩko moigĩte atĩrĩ: "Etĩkirie Ngai, nake Ngai akĩmũtua mũthingu." **7** Nĩ ũndũ ũcio kĩmenyei atĩ andũ arĩa metĩkĩtie nĩo ciana cia Iburahĩmu. **8** Na tondũ Maandĩko marĩa matheru nĩmooigĩte o mbere atĩ Ngai nĩagatua andũ-a-Ndũrĩrĩ athingu na ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, na Maandĩko macio nĩmahunjĩirie Iburahĩmu Ũhoro-ũrĩa-Mwega o kabere, makiuga atĩrĩ: "Ndũrĩrĩ ciothe nĩikaarathimwo nĩ ũndũ waku." **9** Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa metĩkĩtie nĩmarathimanagĩrio hamwe na Iburahĩmu, mũndũ ũcio warĩ mwĩtĩkia. **10** Andũ arĩa othe mehokaga ũhoro wa gwathĩkĩra watho-rĩ, marĩ na kĩrumi, nĩgũkorwo Maandĩko moigaga atĩrĩ, "Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wothe ũtahingagia maũndũ marĩa mothe mandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Watho." **11** Nĩtũũĩ wega atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩtuuo mũthingu mbere ya Ngai nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho, tondũ Maandĩko moigĩte atĩrĩ: "Mũndũ ũrĩa mũthingu agaatũũra muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia." **12** No watho-rĩ, nduumanĩte na ũhoro wa gwĩtĩkia; handũ ha ũguo Maandĩko moigaga atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa wathĩkagĩra maũndũ ma watho agaatũũrio muoyo nĩ mo." **13** Nake Kristũ nĩatũkũũrire agĩtũruta kĩrumi-inĩ kĩa watho na ũndũ wake mwene gũtuĩka kĩrumi ithenya riitũ, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, "Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wothe wambĩtwo mũtĩ-igũrũ." **14** Aatũkũũrire nĩguo kĩrathimo kĩrĩa Iburahĩmu aarathimĩtwo nakĩo gĩkinyĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ na ũndũ wa Kristũ Jesũ, nĩguo atĩ na ũndũ wa gwĩtĩkia twamũkĩre Roho ũrĩa weranĩirwo. **15** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rekei ndĩmuonie na ngerekano yumanĩte na maũndũ marĩa mũũĩ. O ta ũrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kweheria ũndũ kana kuongerera ũndũ harĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩthondeketwo nĩ mũndũ-rĩ, no taguo ũhoro ũyũ ũtariĩ. **16** Maũndũ marĩa meranĩirwo, meerĩirwo Iburahĩmu na mbeũ yake. Maandĩko matiugĩte "mbeũ ciake", taarĩ ũhoro wa andũ aingĩ, no moigĩte "na mbeũ yake", ũguo nĩ kuuga mũndũ ũmwe, na nĩwe Kristũ. **17** Ũrĩa ndĩrenda kuuga nĩ atĩrĩ: Watho, ũcio wokire thuutha wa mĩaka 430, ndũngĩeheria kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩekĩrĩtwo ho nĩ Ngai mbere ĩyo, na ndũngĩtũma kĩĩranĩro kĩu gĩtuĩke gĩa tũhũ. **18** Nĩ ũndũ-rĩ, angĩkorwo igai rĩngĩoneka nĩ ũndũ wa watho-rĩ, rĩtikiumanĩte na kĩĩranĩro; no Ngai, nĩ ũndũ wa wega wake, nĩaheire Iburahĩmu igai na ũndũ wa kĩĩranĩro. **19** Watho-rĩ, wakĩrĩ wa bata ũrĩkũ? Wongereirwo kũrĩ kĩĩranĩro nĩguo wonanagie mahĩtia o nginya rĩrĩa mbeũ ĩrĩa kĩrĩkanĩro kĩeranĩire ĩgooka. Watho ũcio wathanirwo nĩ araika ũkĩnengererio andũ na guoko kwa mũiguithania. **20** No rĩrĩ, mũiguithania ndakoragwo arũgamĩrĩire o mwena ũmwe; no Ngai nĩ ũmwe. **21** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kaĩ watho ũreganĩte na ciĩranĩro cia Ngai? Aca ti ũguo! Tondũ korwo kwarĩ na watho waheanirwo nĩguo andũ magĩe na muoyo-rĩ, ti-itherũ o naguo ũthingu nĩ ũngĩakĩrehirwo nĩ watho. **22** No Maandĩko moigaga atĩ andũ a thĩ nĩ mohetwo nĩ mehia, nĩgeetha kĩĩranĩro kĩrĩa kĩheanagwo nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia Jesũ Kristũ kĩheagwo o arĩa metĩkĩtie. **23** Ũhoro wa gwĩtĩkia ũtanooka-rĩ, twarĩ ohe nĩ watho, tũkahingĩrĩrio o nginya wĩtĩkio ũkaaguũranĩrio. **24** Nĩ ũndũ ũcio watho nĩguo waheirwo ũhoti wa gũtũtwara kũrĩ Kristũ, nĩguo tũtuuo athingu na ũndũ wa gwĩtĩkia. **25** Na rĩrĩ, kuona atĩ rĩu ũhoro wa gwĩtĩkia nĩmũkinyu, tũtingĩcooka kũrũgamĩrĩrwo nĩ watho. **26** Inyuothe mũrĩ ciana cia Ngai nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia Kristũ Jesũ, **27** nĩgũkorwo inyuothe arĩa mwabatithirio thĩinĩ wa Kristũ nĩmwĩhumbĩte Kristũ. **28** Nĩ ũndũ ũcio gũtingĩcooka gũthuuranio Mũyahudi kana Mũyunani, na gũtirĩ ngombo kana mũndũ ũtarĩ ngombo, na gũtirĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, nĩgũkorwo inyuothe mũrĩ ũmwe ki thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. **29** Angĩkorwo mũrĩ a Kristũ-rĩ, mũkĩrĩ a mbeũ ya Iburahĩmu, na mũrĩ agai a kũgaya kũringana na kĩĩranĩro kĩu kĩĩranĩirwo.

4 Ũrĩa ndĩroiga nĩ atĩrĩ, ihinda rĩothe rĩrĩa mũgai arĩ o mwana-rĩ, ndarĩ ũtiganu na ngombo, o na atuĩka nĩwe mwene indo icio ciothe. **2** Nĩ gwathwo athagwo nĩ amũrori hamwe na aramati a indo ciake, nginya ihinda rĩrĩa ithe atuĩte rĩgaakinya. **3** Ũguo noguo o na ithuĩ, hĩndĩ ĩrĩa twarĩ ciana, twatũire ũkombo-inĩ wa maũndũ marĩa ma ndũire ma thĩ ĩno. **4** No hĩndĩ ĩrĩa ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩru kũna rĩakinyire, Ngai nĩatũmire Mũriũ, nake agĩciarwo nĩ mũndũ-wa-nja, na agĩciarwo arĩ wa gwathagwo nĩ watho, **5** nĩguo akũũre andũ arĩa matũire mathagwo nĩ watho, nĩgeetha tũgĩe na kĩhooto gĩa gũtuĩka ciana ciake, **6** Tondũ inyuĩ mũrĩ ciana ciake-rĩ, Ngai nĩatũmire Roho wa Mũriũ ngoro-inĩ ciitũ, o we Roho ũrĩa wĩtanaga ũkiugaga atĩrĩ, "Abba, Baba." **7** Nĩ ũndũ ũcio, we ndũrĩ ngombo rĩngĩ, no ũrĩ mwana wake; na tondũ rĩu ũrĩ mwana wake, Ngai nĩagũtuĩte mũgai wa indo ciake. **8** Tene rĩrĩa mũtooĩ Ngai-rĩ, mwarĩ ngombo cia ciũmbe iria itarĩ ngai. **9** No rĩrĩ, tondũ rĩu nĩmũmenyete Ngai, kana njuge nĩmũrĩkĩtie kũmenywo nĩ Ngai-rĩ, mũrakĩenda gũcookerera maũndũ macio maagĩte hinya na matarĩ

kĩene nĩkĩ? Kaĩ mũrenda gũcooka ũkombo-inĩ wamo o rĩngĩ? **10** Nĩmũrũmĩtie ũhoro wa mĩthenya mĩamũre, na
mĩeri mĩamũre, na imera, o na mĩaka! **11** Ndĩ na kĩeha
mũno tondũ gũkuoneka atĩ wĩra ũrĩa wothe ndanenogia
naguo nĩ ũndũ wanyu nĩ wa tũhũ! **12** Ndamũthaitha,
inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tuĩkai ta niĩ, nĩgũkorwo
niĩ nduĩkĩte ta inyuĩ. Mũtirĩ mwanjĩka ũũru. **13** O ta ũrĩa
mũũĩ, ndamũhunjĩirie Ũhoro-ũrĩa-Mwega ihinda rĩa
mbere tondũ ndaarĩ mũrũaru. **14** O na gũtuĩka ndwari
yakwa yarĩ magerio kũrĩ inyuĩ, mũtianyararire kana
mũkĩĩmena, no mwanyiitire ũgeni ta ndaarĩ mũraika
wa Ngai, o na ta ndaarĩ Jesũ Kristũ we mwene. **15** Kaĩ
ũndũ ũcio watũmaga mũkene ũthiĩte kũ? Niĩ ndĩ mũira
atĩ, korwo nĩmũngĩahotire, nĩmũngĩakũũrire maitho
manyu mũũhe. **16** Kaĩ rĩu nduĩkĩte thũ yanyu nĩ ũndũ
wa kũmũhe ũhoro ũrĩa wa ma? **17** Andũ acio me na kĩyo
magĩcaria ũrĩa mũngĩtuĩka a thiritũ yao, no ti ũndũ wa
gĩtũmi kĩega. Ũrĩa mendaga nĩ kũmũtigithania na ithuĩ
mũtuĩke ao, nĩgeetha mũgĩe na kĩyo gĩa kũmarũmĩrĩra.
18 Nĩ wega kũgĩa na kĩyo, angĩkorwo muoroto nĩ mwega,
na mwĩkage ũguo hĩndĩ ciothe to hĩndĩ ĩrĩa ndĩ hamwe
na inyuĩ. **19** Ciana ciakwa nyendete mũno, o inyuĩ
arĩa njiguagĩra ruo ta rwa mũtumia akĩheo mwana,
nginya hĩndĩ ĩrĩa Kristũ agaakorwo eyũmbĩte thĩinĩ
wanyu, **20** naarĩ korwo ndakorwo hamwe na inyuĩ ta
rĩu, nĩguo ngarũrĩre mwarĩrie wakwa tondũ nĩndigĩtwo
nĩ ũhoro wanyu! **21** Ta njĩĩrai, inyuĩ arĩa mũrenda
gũkorwo mũgĩathwo nĩ watho-rĩ, kaĩ mũtooĩ ũrĩa watho
uugaga? **22** Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩ, Iburahĩmu
aarĩ na ariũ eerĩ, ũmwe aaciarĩtwo nĩ mũtumia ũrĩa warĩ
ngombo, nake ũcio ũngĩ agaciarwo nĩ mũtumia ũrĩa
ũtaarĩ ngombo. **23** Mũriũ wake wa mũtumia ũrĩa warĩ
ngombo aaciarĩtwo na njĩra ya ũndũire; no mũriũ ũrĩa
waciarĩtwo nĩ mũtumia ũcio ũtaarĩ ngombo aaciarĩtwo
na ũndũ wa kũhingia kĩĩranĩro. **24** Namo maũndũ macio
nĩ ma ngerekano, nĩ ũndũ atumia acio marũgamĩrĩire
irĩkanĩro igĩrĩ. Kĩrĩkanĩro kĩmwe nĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Sinai
nakĩo gĩciaraga ciana cia ũkombo: Nakĩo kĩgerekanĩtio
na Hagari. **25** Na rĩrĩ, Hagari arũgamĩrĩire Kĩrĩma
gĩa Sinai kĩrĩa kĩrĩ kũu bũrũri wa Arabia, nake nĩwe
ũgerekanĩtio na itũũra rĩa Jerusalemu ũrĩa rĩhaana
ũmũthĩ, tondũ nĩatũire ũkombo-inĩ hamwe na ciana
ciake. **26** No Jerusalemu, itũũra rĩrĩa rĩa kũũrĩa igũrũ,
rĩtirĩ ũkombo-inĩ, na nĩrĩo nyina witũ, **27** nĩgũkorwo
nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Kena wee mũndũ-wa-nja thata,
wee ũtaciaraga ciana, tumũra kanua na wanĩrĩre, wee
ũtarĩ waigua ruo rwa kũgĩa mwana; tondũ ciana cia
mũndũ-wa-nja ũrĩa ũtiganĩirio nĩ nyingĩ gũkĩra cia ũrĩa
ũrĩ na mũthuuri." **28** Na rĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe
witũ, mũrĩ ciana cia kĩĩranĩro, o ta ũrĩa Isaaka aarĩ. **29**
Hĩndĩ ĩyo, mũriũ ũrĩa waciarĩtwo na njĩra ya ndũire-rĩ,
nĩanyariiraga mũriũ ũcio waciarĩtwo na ũndũ wa hinya
wa Roho. Ũguo noguo kũhaana o na rĩu. **30** No rĩrĩ,
Maandĩko moigĩte atĩa? Moigĩte atĩrĩ, "Ingata ngombo
ĩyo ya mũndũ-wa-nja na mũriũ wake, tondũ mũriũ
ũcio wa mũtumia ngombo ndarĩ hĩndĩ akagayana igai
hamwe na mũriũ wa mũtumia ũcio ũtarĩ ngombo." **31**
Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ithuĩ tũtirĩ ciana
cia mũtumia ũcio ngombo, no tũrĩ ciana cia mũtumia
ũcio ũtarĩ ngombo.

5 Kristũ nĩgũtuohora aatuohorire nĩguo tũgĩe na
wĩyathi. Nĩ ũndũ ũcio, mwĩhaandei wega na
mũtigetĩkĩre kuohwo icooki rĩa ũkombo rĩngĩ. **2** Ta
thikĩrĩriai ciugo ciakwa! Niĩ Paũlũ ngũmwĩra atĩrĩ,
mũngĩtĩkĩra kũrua-rĩ, Kristũ ndangĩgĩa bata na inyuĩ o
na hanini. **3** Ningĩ nĩngũmwĩra o rĩngĩ atĩ mũndũ o
wothe ũngĩtĩkĩra kũrua, ũcio amenye atĩ nĩagĩrĩirwo nĩ
gwathĩkĩra watho ũrĩ wothe. **4** Inyuĩ arĩa mũrageria
gũtuĩka athingu nĩ ũndũ wa watho-rĩ, nĩmũtigithanĩtio
na Kristũ; inyuĩ nĩmũgwĩte mũgatigana na wega wa
Ngai. **5** No ithuĩ-rĩ, tũkoragwo twĩhokete atĩ nĩtũgatuuo
athingu. Ũndũ ũcio nĩguo tũkoragwo twĩrĩgĩrĩire tũrĩ
na wĩtĩkio, tũhotithĩtio nĩ Roho. **6** Nĩgũkorwo thĩinĩ
wa Kristũ Jesũ, kũrua kana kwaga kũrua gũtirĩ bata.
Ũndũ ũrĩa ũrĩ bata nĩ wĩtĩkio ũrĩa ũrutaga wĩra na
njĩra ya wendani. **7** Nĩmũrateng'agĩra ihenya rĩega.
Nũũ wamũgiririe mũgĩtiga gũcooka gwathĩkĩra ũhoro-
ũrĩa-wa-ma? **8** Kũringĩrĩrio kwa mũthemba ũcio
gũtiumĩte kũrĩ ũrĩa wamwĩtire. **9** "Ndawa nini tu ya
kũimbia mĩgate nĩĩtũmaga mũtu ũrĩa mũkande nayo
wothe ũimbe." **10** Nĩndĩhokete thĩinĩ wa Mwathani atĩ
inyuĩ mũtikũgarũrũka mũgĩe na meciiria mangĩ. Ũrĩa
ũramũtururia nĩwe ũkaaherithio o na angĩkorwo arĩ ũ. **11**
Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, angĩkorwo no ndĩrahunjia ũhoro
wa kũrua-rĩ, ndĩrakĩnyariirwo nĩkĩ? Angĩkorwo ũguo
nĩguo-rĩ, ũndũ ũrĩa ũtũmaga andũ mahĩngwo, na nĩguo
ũhoro wa mũtharaba-rĩ, nĩmweherie. **12** No nyende
andũ acio mamũthĩĩnagia mathiĩ na mbere o nginya
mehakũre. **13** Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwetirwo
nĩguo mũgĩe na wĩyathi. No rĩrĩ, mũtikahũthĩre wĩyathi
wanyu kũrũmagĩrĩra meririria ma mwĩrĩ, no handũ ha
ũguo-rĩ, tungatanagĩrai inyuĩ-ene mũrĩ na wendani. **14**
Tondũ-rĩ, ũhoro wothe wa watho ũhingagio nĩ rĩathani
rĩĩrĩ rĩmwe: "Enda mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩendete
wee mwene." **15** No rĩrĩ, mũngĩrũmana mũkĩrĩĩanaga-rĩ,
mwĩmenyererei mũtikaniinane inyuĩ ene. **16** Nĩ ũndũ
ũcio nguuga atĩrĩ, thiiagai mũtongoretio nĩ Roho, na
mũtirĩhingagia meririria ma mwĩrĩ. **17** Nĩgũkorwo mwĩrĩ
nĩwĩriragĩria maũndũ marĩa matangĩendwo nĩ Roho,
nake Roho nĩareganaga na maũndũ marĩa meriragĩrio
nĩ mwĩrĩ. Nĩ ũndũ ũcio Roho na mwĩrĩ itũũraga
irũaga, na nĩkĩo mũtahotaga gwĩka ũrĩa mwendaga
gwĩka. **18** No rĩrĩ, mũngĩtongorio nĩ Roho, inyuĩ
mũtingĩkorwo mũgĩathwo nĩ watho. **19** Na rĩrĩ, maũndũ
marĩa mekagwo nĩ mwĩrĩ nĩmoĩo, namo nĩ: ũmaraya,
na meciiria mooru, na ũmaramari, **20** na kũhooya
mĩhianano, na kũrogana, na ũthũ, na kũũgitana, na ũiru,
na mang'ũrĩ, na kwĩyenda, na nyamũkano, na ngarari,
21 gũcumĩkĩra na kũrĩĩo nĩ njoohi, na maruga marĩa
mainagwo nyĩmbo iria itaagĩrĩire, o na maũndũ mangĩ
ta macio. Nĩndamũkaanirie, o ta ũrĩa ndamũkaanirie
hĩndĩ ya mbere, atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio
matikagaya ũthamaki wa Ngai. **22** No rĩrĩ, maciaro ma
Roho nĩ wendani, na gĩkeno, na thayũ, na gũkirĩrĩria,
na kũiguanĩra tha, na gũtugana, na kwĩhokeka, **23** na
ũhooreri, na kwĩgirĩrĩria meririria ma mwĩrĩ. Macio-
rĩ, gũtirĩ watho wa kũgiria mekagwo. **24** Nao andũ
arĩa marĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩmambithĩtie mĩĩrĩ
yao mũtĩ-igũrũ hamwe na thuti ciayo na meririria
mayo. **25** Angĩkorwo tũtũire muoyo nĩ ũndũ wa Roho-

rĩ, kĩrekei tũtongoragio nĩ Roho. **26** Rekei tũtige gwĩtĩĩa,
na kũũgitana, o na kũiguanagĩra ũiru.

6 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũndũ angĩkorwo ahĩtĩtie-rĩ,
inyuĩ arĩa mũrĩ na roho mũcookagĩrĩriei mũhooreire.
No mwĩmenyererei, o na inyuĩ mũtikae kũgerio. **2**
Teithanagiai mũndũ na ũrĩa ũngĩ maũndũ marĩa
mamũritũhagĩra, na mweka ũguo-rĩ, nĩmũrĩhingagia
watho wa Kristũ. **3** Mũndũ angĩĩciiria atĩ we nĩ wa bata
hĩndĩ ĩrĩa atarĩ kĩene-rĩ, nĩ kwĩheenia areheenia. **4** O
mũndũ nĩarorage wĩra wake mwene. Hĩndĩ ĩyo no ahote
kwĩraha, atekwĩiganania na mũndũ ũngĩ, **5** nĩgũkorwo
o mũndũ no nginya akuue mũrigo wake. **6** Mũndũ
o wothe ũrĩa ũrutagwo ũhoro wa Ngai nĩagayanage
indo ciothe iria njega na mũmũruti. **7** Mũtikanaheenio:
Ngai ndangĩnyũrũrio. Kĩrĩa mũndũ ahaandaga no kĩo
agethaga. **8** Mũndũ ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia
merirĩria ma mwĩrĩ-rĩ, ũcio akaagetha kwanangĩka
kũrĩa kuumanaga na maũndũ macio. No ũrĩa ũhaandaga
maũndũ ma gũkenia Roho-rĩ, ũcio akaagetha muoyo
wa tene na tene ũrĩa uumanaga na Roho. **(aiōnios g166)**
9 Ningĩ tũtikanogio nĩ gwĩka wega, nĩgũkorwo ihinda
rĩrĩa rĩagĩrĩru rĩakinya nĩtũkaagetha magetha twaga
gũkua ngoro. **10** Na nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa rĩothe twagĩa na
ihinda rĩagĩrĩru, nĩtwĩkage andũ othe maũndũ mega, na
makĩria twĩkage wega andũ arĩa marĩ a nyũmba ya arĩa
metĩkĩtie. **11** Onei ũrĩa ndĩramwandĩkĩra marũa maya
na ndemwa nene na guoko gwakwa mwene! **12** Andũ
acio mendaga kwĩonania atĩ nĩagĩrĩru makĩonwo-rĩ, nĩo
maramũringĩrĩria atĩ mũrue. Mekaga ũguo no geetha
matikanyariirwo nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Kristũ. **13** O
na acio maruaga matiathĩkagĩra watho, no nĩmendaga
inyuĩ mũrue nĩguo metĩĩage nĩ ũndũ wa mĩĩrĩ yanyu.
14 No niĩ-rĩ, ndĩroaga gwĩtĩĩa, tiga o ndĩtĩĩire nĩ ũndũ
wa mũtharaba wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, na nĩ
ũndũ waguo-rĩ, maũndũ ma thĩ nĩmambĩtwo mũtĩ-
igũrũ nĩguo mehere harĩ niĩ, na niĩ ngaambwo harĩ
maũndũ ma thĩ nĩguo njehere harĩ mo. **15** Kũrua
kana kwaga kũrua gũtirĩ bata; kĩrĩa kĩrĩ bata nĩ mũndũ
agarũrũke atuĩke kĩũmbe kĩerũ. **16** Thayũ na kũiguĩrwo
tha kũrogĩa na andũ arĩa marũmagĩrĩra wathani ũyũ, o
hamwe na andũ a Isiraeli arĩa a Ngai. **17** Ngĩrĩkĩrĩria
nguuga atĩrĩ, gũtikagĩe mũndũ o na ũrĩkũ ũkũndehere
thĩĩna, nĩgũkorwo nĩnjoretwo njoro cia Jesũ mwĩrĩ-
inĩ wakwa. **18** Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ
ũrogĩa na maroho manyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ.
Ameni.

Aefeso

1 Nĩ niĩ Paŭlũ, mũtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa
kwenda kwa Ngai, Ndĩrandĩkĩra andũ arĩa aamũre
kũu Efeso, arĩa ehokeku thĩinĩ wa Kristũ Jesũ: **2** Wega
na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Mwathani
Jesũ Kristũ, irogĩa na inyuĩ. **3** Atĩrĩrĩ, Ngai, o we
Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, arogoocwo, o we
ũtũrathimĩte na irathimo ciothe cia kĩĩroho thĩinĩ wa
Kristũ, iria ciumaga kũu igũrũ. **4** Nĩgũkorwo o na
thĩ ĩtanombwo, Ngai nĩatũthuurire nĩguo tũtuĩke ake
thĩinĩ wa Kristũ, nĩguo tũtuĩke atheru na twage ũcuuke
maitho-inĩ make. Nĩ ũndũ wa wendo wake-rĩ, **5** Ngai
nĩatuĩte o mbere atĩ nĩtũgaatuĩka ciana ciake nĩ ũndũ
wa Jesũ Kristũ, kũringana na ũrĩa eendete na ũrĩa
oonire arĩ wega, **6** nĩguo wega wake ũrĩa ũrĩ riiri
ũkumagio, wega ũcio atũheete o ũguo tũhũ thĩinĩ wa
Mũriũ wake ũrĩa endete mũno. **7** Na twakũũrirwo na
ũndũ wa thakame ya Kristũ, na tũkĩrekerwo mehia
maitũ, kũringana na ũrĩa wega wa Ngai ũingĩhĩte, **8**
wega ũcio aatũingĩhĩirie arĩ na ũũgĩ na ũmenyo wothe.
9 Nake agĩtũmenyithia hitho ya wendi wake, kũringana
na ũrĩa oonire arĩ wega, o ũrĩa aatanyĩte gwĩka thĩinĩ
wa Kristũ, **10** nĩguo ũkaahingio rĩrĩa mahinda marĩa
magĩrĩire magaakinya, nĩguo acookanĩrĩrie indo ciothe
iria irĩ igũrũ na iria irĩ gũkũ thĩ harĩ mũtongoria ũmwe,
na nĩwe Kristũ. **11** Ningĩ nĩ thĩinĩ wa Kristũ o na ithuĩ
twamũkĩrire igai kuuma kũrĩ Ngai, kũringana na ũrĩa
aatuĩte o mbere, o we wĩkaga maũndũ mothe kũringana
na muoroto wa wendi wake, **12** nĩguo o na ithuĩ arĩa
twarĩ a mbere kwĩhoka Kristũ, tũtuĩke a kũgoocithia
riiri wa Ngai. **13** Inyuĩ o na inyuĩ nĩmwataranĩirio na
Kristũ mwarĩkia kũigua ũhoro-ũrĩa-wa-ma, naguo nĩguo
Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũhonokio wanyu. Mwarĩkia
gwĩtĩkia, nĩmwekĩrirwo rũũri thĩinĩ wake, na ũndũ wa
kũheo Roho Mũtheru ũrĩa mwerĩirwo, **14** Nake Roho
nĩwe mũrũgamĩrĩri wa kuonania atĩ nĩtũkagaĩrwo igai
riitũ nginya rĩrĩa andũ arĩa marĩ a Ngai magaatuĩka a
gũkũũrwo, nĩgeetha riiri wake ũgoocagwo. **15** Na nĩ
ũndũ ũcio, kuuma rĩrĩa ndaiguire ũhoro wa wĩtĩkio
wanyu thĩinĩ wa Mwathani Jesũ, o na wendani wanyu
ũrĩa mwendaga arĩa othe aamũre naguo-rĩ, **16** ndirĩ
ndatigithĩria gũcookeria Ngai ngaatho nĩ ũndũ wanyu,
ngĩmũririkanaga mahooya-inĩ makwa. **17** Hooyaga
atĩ Ngai wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we ithe
witũ mwene riiri, amũhe Roho, ũrĩa ũkamũhe ũũgĩ na
ũguũrio nĩguo mũmenye Ngai wega. **18** Ningĩ nĩhooyaga
atĩ maitho manyu ma ngoro mathererwo nĩ ũtheri,
nĩguo mũmenye ũhoro wa kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa amwĩtĩire,
na mũmenye ũtonga wa igai rĩake rĩrĩ na riiri, rĩrĩa
akaagaĩra andũ ake aamũre, **19** o na ũhoti wake mũnene
ũtangĩgereka nĩ ũndũ witũ, ithuĩ arĩa twĩtĩkĩtie. Ũhoti
ũcio no ta hinya wake mũnene ũkĩruta wĩra, **20** ũrĩa
eekĩrire thĩinĩ wa Kristũ rĩrĩa aamũriũkirie kuuma kũrĩ
arĩa akuũ, na akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo kũu
igũrũ, **21** na agatũũgĩrio mũno igũrũ rĩa wathani o
wothe na ũhoti wothe, na hinya na ũthamaki wothe,
na marĩĩtwa mothe ma ũnene marĩa mangĩheanwo, na
to mahinda maya moiki, no nĩ o na mahinda marĩa
magooka. **(aiōn g165)** **22** Nake Ngai akĩiga maũndũ mothe
rungu rwa magũrũ make, na akĩmũtua mwathi wa
gwathaga maũndũ mothe nĩ ũndũ wa kanitha. **23**
Kanitha nĩguo mwĩrĩ wake, na noguo ũiyũru wake, o we
ũiyũrĩte maũndũ mothe o na kũndũ guothe.

2 O na inyuĩ-rĩ, mwarĩ akuũ nĩ ũndũ wa ũremi wanyu
na mehia manyu, **2** marĩa mwatũũraga thĩinĩ wamo
rĩrĩa mwarũmagĩrĩra mĩthiĩre ya thĩ ĩno na mĩthiĩre ya
mwathi wa ũthamaki wa rĩera-inĩ, o roho ũrĩa ũraruta
wĩra rĩu thĩinĩ wa arĩa mataathĩkagĩra Ngai. **(aiōn g165)** **3**
O na ithuĩ ithuothe-rĩ, kũrĩ hĩndĩ twatũũranagia nao,
twaathagwo nĩ thuti cia mĩĩrĩ iitũ, na tũkarũmagĩrĩra
meririria na maũndũ marĩa meciiragio nĩ ngoro. O ta
acio angĩ-rĩ, ha ũhoro wa kĩĩmerera-rĩ, twatũũire tũrĩ a
kũrakarĩrwo. **4** No tondũ wa wendo wake mũnene harĩ
ithuĩ, Ngai, o we ũiyũrĩtwo nĩ tha nyingĩ, **5** nĩatũmire
tũgĩe na muoyo hamwe na Kristũ o rĩrĩa twarĩ akuũ nĩ
ũndũ wa mehia maitũ tondũ nĩ wega wa Ngai watũmire
mũhonokio. **6** Nake Ngai agĩtũriũkanĩria hamwe na
Kristũ na agĩtũikaria thĩ hamwe nake kũu igũrũ tũrĩ
thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. **7** Eekire ũguo nĩgeetha matukũ
marĩa magooka onanie kũrĩ ithuĩ wega wake mũingĩ
ũrĩa ũtangĩgereka kũrĩ ithuĩ, nĩ ũrĩa atũire atũtugaga
thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. **(aiōn g165)** **8** Nĩ ũndũ nĩ wega
wa Ngai watũmire mũhonokio nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia,
naguo ũndũ ũcio nduoimanire na inyuĩ ene, no nĩ kĩheo
kĩa Ngai, **9** na ti ũndũ wa mawĩra marĩa mwanaruta,
nĩgeetha gũtikagĩe na mũndũ o na ũmwe ũkwĩgooca. **10**
Nĩgũkorwo ithuĩ tũrĩ wĩra wa moko ma Ngai, tũmbĩĩtwo
thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩguo twĩkage ciĩko njega iria
irutaga wĩra mwega, ũrĩa Ngai aahaarĩirie o mbere nĩ
ũndũ witũ nĩguo tũtũũre tũciĩkaga. **11** Hakĩrĩ ũguo-
rĩ, ririkanai atĩ tene inyuĩ arĩa mũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ
na ũndũ wa gũciarwo, o inyuĩ mwĩtagwo "andũ arĩa
mataruaga" nĩ arĩa meĩĩtaga "andũ arĩa maruaga"
(kũrua kũu no ũndũ wĩkĩtwo mwĩrĩ na moko ma andũ),
12 ririkanai atĩ hĩndĩ ĩyo mwatũũrĩte mwamũranĩtio na
Kristũ, mwarĩ ageni na mũtiarĩ a gĩkundi kĩa andũ a
Isiraeli na ha ũhoro wa irĩkanĩro iria Ngai eeranĩire,
inyuĩ mũtiarĩ a ho. Mwatũũrĩte gũkũ thĩ mũtarĩ na
kĩĩrĩgĩrĩro na mũtarĩ na Ngai. **13** No rĩu, thĩinĩ wa
Kristũ Jesũ, inyuĩ arĩa hĩndĩ ĩmwe mwarĩ kũraya, rĩu
nĩmũreharehetwo hakuhĩ nĩ ũndũ wa thakame ya
Kristũ. **14** Nĩgũkorwo we mwene nĩwe thayũ witũ, o we
watũmire ithuĩ twarĩ eerĩ tũtuĩke ũmwe, na agĩtharia
rũirigo rwa rũmena rũrĩa rwatũgayanĩtie, **15** nĩ ũndũ
nĩaniinire watho hamwe na maathani maguo, o na
irĩra ciaguo, na ũndũ wa kũruta mwĩrĩ wake. Agĩgĩĩka
ũguo nĩgeetha ombe thĩinĩ wake mwene mũndũ ũmwe
mwerũ kuuma harĩ acio eerĩ, naguo ũndũ ũcio ũtũme
kũgĩe thayũ, **16** na nĩgeetha thĩinĩ wa mwĩrĩ ũcio ũmwe,
amaiguithanie na Ngai na ũndũ wa mũtharaba, ũrĩa
aahũthĩrire kũniina rũmena rwao. **17** Kristũ ookire
akĩmũhunjĩria thayũ inyuĩ arĩa mwarĩ kũraya, o na
thayũ kũrĩ arĩa maarĩ hakuhĩ. **18** Na thĩinĩ wake ithuĩ
a iruka icio cierĩ nĩtũkinyaga kũrĩ Ithe witũ na ũndũ
wa Roho o ro ũmwe. **19** Nĩ ũndũ wa ũguo, rĩu inyuĩ
mũtirĩ ageni na agendi rĩngĩ, no nĩmũtuĩkĩte ene bũrũri
hamwe na andũ a Ngai, na mũgatuĩka andũ a nyũmba

ya Ngai, **20** mũgagĩakwo igũrũ rĩa mũthingi wa atũmwo
na anabii, nake Kristũ Jesũ we mwene agakorwo nĩwe
ihiga rĩrĩa inene rĩa koine. **21** Thĩinĩ wake mwako
wothe nĩũnyiitanĩte, na ũgakĩneneha o nginya ũgatuĩka
hekarũ theru thĩinĩ wa Mwathani. **22** Na nĩ thĩinĩ wake
o na inyuĩ mũraakwo hamwe nĩguo mũtuike gĩikaro gĩa
gũikarwo nĩ Ngai na ũndũ wa Roho wake.

3 Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ, niĩ Paũlũ, njohetwo nĩ
ũndũ wa kũhunjia ũhoro wa Kristũ Jesũ kũrĩ inyuĩ
andũ-a-Ndũrĩrĩ: **2** Ti-itherũ nĩmũiguĩte ũhoro wa ũrĩa
ndaheirwo ũtungata wa wega wa Ngai nĩ ũndũ wanyu,
3 na nĩguo ũhoro wa hitho ũrĩa ndaamenyithirio na
ũndũ wa kũguũrĩrio nĩ Ngai, o ta ũrĩa nyandĩkĩte na
njĩra nguhĩ. **4** Mwathoma ũhoro ũyũ, nĩmũkũhota
kũmenya ũrĩa ndaakuũkĩirwo nĩ ũhoro ũcio wa hitho
wa Kristũ, **5** ũrĩa ũtaamenyithirio andũ a njiarwa ingĩ,
ta ũrĩa rĩu ũguũrĩirio atũmwo a Ngai atheru o na anabii
nĩ Roho. **6** Naguo mũbango wa Ngai nĩ atĩ, andũ-a-
Ndũrĩrĩ nĩmatuĩkĩte agai hamwe na andũ a Isiraeli, na
nĩmatuĩkĩte ciĩga cia mwĩrĩ ũmwe, na makagwatanĩra
thĩinĩ wa kĩĩranĩro gĩa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kũhunjĩrio
Ũhoro-ũrĩa-Mwega. **7** Ndaatuĩkire ndungata ya Ũhoro-
ũcio-Mwega nĩ ũndũ wa kĩheo kĩrĩa ndaaheirwo kĩa
wega wa Ngai hotithĩtio nĩ hinya wake. **8** O na gũtuĩka
nĩ niĩ mũnini mũno harĩ andũ a Ngai othe, nĩndaheirwo
wega ũcio: nĩguo hunjagĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ũtonga wa
Kristũ ũrĩa ũtangĩmenyeka ũrĩa ũigana, **9** na ndaũragĩre
andũ othe ũhoro wa hitho ĩno, ĩrĩa ĩtũire ĩhithĩtwo
kuuma o tene, thĩinĩ wa Ngai o we wombire indo ciothe.
(aiōn g165) **10** Itua rĩake rĩarĩ atĩ, na ũndũ wa kanitha,
ũũgĩ wa Ngai ũrĩa wa mĩthemba mĩingĩ ũmenyithanio
kũrĩ aathani, na kũrĩ arĩa marĩ na ũhoti kũu igũrũ, **11**
kũringana na ũrĩa aatũire atanyĩte gwĩka kuuma o tene,
na ũrĩa aahingirie arĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, Mwathani
witũ. **(aiōn g165)** **12** Na ithuĩ nĩ ũndũ wa gũkorwo tũrĩ
thĩinĩ wake, na nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia, no tũthengerere
Ngai tũrĩ na ũmĩrĩru, na tũtarĩ na guoya. **13** Nĩ ũndũ
ũcio nĩngũmũthaitha mũtikoorwo nĩ hinya tondũ wa
mĩnyamaro ĩrĩa ndĩranyariirwo nayo nĩ ũndũ wanyu,
tondũ nĩyo riiri wanyu. **14** Ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga
ndurie ndu ndĩ mbere ya Ithe witũ, **15** o we ũrĩa andũ
othe a nyũmba yake, arĩa marĩ igũrũ na arĩa marĩ gũkũ
thĩ metanagio nake. **16** Nĩhooyaga Ngai, atĩ kuuma
ũtonga-inĩ wa riiri wake, amũheage hinya, nĩgeetha
mũhotithĩtio nĩ Roho wake-rĩ, mũgĩe na ũhoti thĩinĩ
wanyu, **17** nĩgeetha Kristũ atũũrage ngoro-inĩ cianyu
na ũndũ wa gwĩtĩkia. Na ningĩ nĩhooyaga atĩ inyuĩ
mũhaandwo nĩguo mũgĩe na mĩri na mwĩkindĩre thĩinĩ
wa wendani, **18** nĩguo mũgĩe na hinya, mũrĩ hamwe na
andũ arĩa angĩ othe aamũre, na mũhotage kũmenya ũrĩa
wendani wa Kristũ waramĩte, na ũrĩa ũraihĩte na igũrũ,
na ũrĩa ũrikĩte na thĩ, **19** o na mũmenye wendani ũcio
ũkĩrĩte ũmenyo wothe, nĩguo mũiyũrĩrĩrio na ũiyũru
wothe wa Ngai. **20** Na rĩrĩ, kũrĩ Ngai ũrĩa ũhotaga gwĩka
maũndũ marĩa mothe tũmũũragia kana tũgeciiria, na
agakĩrĩrĩria mũno kũringana na ũhoti wake ũrĩa ũrutaga
wĩra thĩinĩ witũ-rĩ, **21** arogoocwo thĩinĩ wa kanitha na
thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, o nginya njiarwa-inĩ ciothe, tene
na tene! Ameni. **(aiōn g165)**

4 Nĩ ũndũ ũcio, niĩ Paũlũ njohetwo nĩ ũndũ wa
Mwathani, nĩndamũthaitha mũtũũre na mũtũũrĩre
ũringaine na gwĩtwo kũrĩa mwetirwo. **2** Mwĩnyiihĩtie biũ
na mũhooreire na mũkirĩrĩirie, na ningĩ mũkiranagĩrĩrie
mũndũ na ũrĩa ũngĩ mũrĩ na wendani. **3** Geriai na
kĩyo nĩguo mũtũũrie ũrũmwe wa Roho, muohanĩtio
na thayũ. **4** Nĩgũkorwo kũrĩ mwĩrĩ o ũmwe na Roho o
ũmwe, o ta ũrĩa mwetĩirwo kĩĩrĩgĩrĩro o kĩmwe rĩrĩa
mwetirwo, **5** nake Mwathani no ũmwe, na wĩtĩkio
ũmwe, na ũbatithio o ũmwe; **6** nake Ngai no ũmwe na
nowe Ithe wa andũ othe, ũrĩa ũrĩ igũrũ rĩa andũ othe,
na arĩ kũndũ guothe, na thĩinĩ wa andũ othe. **7** No
rĩrĩ, mũndũ o mũndũ witũ nĩaheetwo wega wa Ngai,
kũringana na ũrĩa Kristũ aheanaga. **8** Nĩkĩo Maandĩko
moigaga atĩrĩ: "Rĩrĩa aambatire igũrũ, nĩatongoririe
arĩa maatahĩtwo mũtongoro-inĩ wake, na akĩhe andũ
iheo." **9** (Rĩu-rĩ, ciugo icio atĩ "nĩambatire igũrũ" nĩ
kuuga atĩa, angĩkorwo ti kuuga atĩ o na nĩaikũrũkire
thĩ kũrĩa kũriku mũno? **10** Ũcio waikũrũkire nowe
ũrĩa wambatire igũrũ o igũrũ mũno, nĩgeetha aiyũre
kũndũ guothe.) **11** Ũcio nĩwe ũrĩa wathuurire andũ
amwe matuĩke atũmwo, na angĩ matuĩke anabii, na
angĩ matuĩke ahunjia, na arĩa angĩ matuĩke arĩithi a
ngoro cia andũ o na arutani, **12** nĩguo ahaarĩrie andũ a
Ngai nĩ ũndũ wa wĩra wa gũtungata, nĩgeetha mwĩrĩ wa
Kristũ wongererwo hinya, **13** o nginya rĩrĩa ithuothe
tũkaagĩa na ũrũmwe ũhoro-inĩ wa gwĩtĩkia o na wa
kũmenya Mũrũ wa Ngai, na tũtuĩke agima o nginya
tũgĩe na ũgima mũkinyanĩru kũna o ta ũrĩa Kristũ
ahaana. **14** Hĩndĩ ĩyo tũgĩtige gũtuĩka tũkenge, tũrĩa
tũikanagio mwena na mwena, o na tũkĩhurutagwo
haha na harĩa nĩ rũhuho o ruothe rwa ũrutani, na
tũgĩtwaragĩrĩrio nĩ wara na ũhinga wa andũ ũrĩa
maheenagĩrĩria andũ naguo makamahĩtithia. **15** Handũ
ha ũguo-rĩ, tũngĩaria ũhoro-wa-ma tũrĩ na wendani,
nĩtũrĩkũraga maũndũ-inĩ mothe thĩinĩ wake ũrĩa arĩ
we mũtwe, na nĩwe Kristũ. **16** Kuuma kũrĩ we mwĩrĩ
wothe ũnyiitithanagio na ũkohanio hamwe nĩ nga iria
iũnyiitithanagia, naguo ũgakũraga na ũkeyakaga guo
mwene thĩinĩ wa wendani, o kĩĩga gĩkĩrutaga wĩra wakĩo.
17 Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, na ngamũringĩrĩria
thĩinĩ wa Mwathani, atĩ no nginya mũtige gũtũũraga
ta ũrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ matũũraga, marĩ na meciiria
ma tũhũ. **18** Ũmenyo wao ũiyũrĩtwo nĩ nduma, na
makaamũranio na mũtũũrĩre wa wendi wa Ngai nĩ ũndũ
wa ũrimũ ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wao uumanĩte na ũmũ wa ngoro
ciao. **19** Nĩ ũndũ wa kwaga thoni ciothe-rĩ, nĩmeheanĩte
kũrĩ thuti cia ũũra-thoni magekaga mawaganu ma
mĩthemba yothe, na magathiĩ na mbere kwĩrirĩria mangĩ
maingĩ. **20** No inyuĩ mũtiamenyire Kristũ na njĩra ĩyo. **21**
Ti-itherũ nĩmwaiguire ũhoro wake, na mũkĩrutwo mũrĩ
thĩinĩ wake kũringana na ũhoro wa ma ũrĩa ũrĩ thĩinĩ
wa Jesũ. **22** Nĩmwarutirwo, ũhoro ũkoniĩ mũtũũrĩre
wanyu wa mbere, nĩgeetha mwĩaũre mũndũ wanyu
ũrĩa wa tene, ũrĩa rĩu ũthũkĩtio nĩ merirĩria maguo ma
maheeni; **23** nĩgeetha mwerũhĩrio mwĩciirĩrie wanyu;
24 na mwĩhumbe mũndũ ũrĩa mwerũ, ũrĩa wombirwo
ahaanaine na Ngai, arĩ na ũthingu na ũtheru ũrĩa wa
ma. **25** Nĩ ũndũ ũcio, o ũmwe wanyu no nginya atigane
na ũhoro wa maheeni, na mwaranagĩrie ũhoro wa ma

mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo ithuothe tũrĩ ciĩga cia
mwĩrĩ ũmwe. **26** "Mwarakara mũtikehie": Mũtikareke
riũa rĩthũe mũrĩ o na marakara, **27** o na mũtikanahe
mũcukani kamweke. **28** Mũndũ ũrĩa ũiyaga, nĩatige
gũcooka kũiya, nĩ kaba arute wĩra, akenogagia, na
ekage maũndũ mega na moko make, nĩgeetha agĩe na
kĩndũ angĩgayana na arĩa mabataire. **29** Mũtikanareke
ndeto njũru ciume tũnua-inĩ twanyu, tiga o iria cia
gwaka andũ arĩa angĩ kũringana na mabata mao, nĩguo
igunage arĩa marĩciiguaga. **30** Ningĩ mũtikanaiguithie
Roho Mũtheru wa Ngai ũũru, ũrĩa wamwĩkĩrire rũũri o
nginya rĩrĩa mũthenya ũrĩa wa gũkũũrwo ũgaakinya. **31**
Eheriai gatagatĩ-inĩ kanyu ũũru wa ngoro, na mang'ũrĩ
na marakara, na njũgitano na njambanio, o hamwe na
rũmena rwa mũthemba o na ũrĩkũ. **32** Tuganagai na
mũiguanagĩre tha, na mũkarekanagĩra mũndũ na ũrĩa
ũngĩ, o ta ũrĩa Ngai aamũrekeire mehia manyu thĩinĩ
wa Kristũ.

5 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkai a kwĩgerekania na Ngai, ta
ciana ciendetwo mũno, **2** na mũtũũre mwendaine o
ta ũrĩa Kristũ aatwendire na akĩĩruta nĩ ũndũ witũ arĩ
iruta rĩrĩ na mũtararĩko mwega na igongona rĩrutĩirwo
Ngai. **3** No rĩrĩ, thĩinĩ wa thiritũ yanyu gũtikanaiguĩke
gũkĩgwetwo ũmaraya, kana ũndũ o na ũrĩkũ wa waganu,
kana ũkoroku, tondũ maũndũ macio matiagĩrĩire harĩ
andũ a Ngai arĩa aamũre. **4** O na gũtikanagĩe mĩario
ya ũũra-thoni, o na kana mĩario ya ũrimũ, o na kana
mĩario ya itherũ rĩtarĩ rĩega. Mĩario ta ĩyo ndĩagĩrĩire
kũgwetagwo; nĩ kaba gũcookagĩria Ngai ngaatho. **5**
Tondũ nĩmũũĩ wega na ma atĩ: gũtirĩ mũhũũri-maraya,
kana mũndũ mwaganu, o na kana mũndũ mũkoroku;
mũndũ ũrĩa wĩkaga ũguo nĩ mũhooi mĩhianano, andũ
ta acio gũtirĩ ũrĩ na igai thĩinĩ wa ũthamaki wa Kristũ
na wa Ngai. **6** Mũtikareke mũndũ o na ũ amũheenie
na ciugo cia tũhũ, nĩgũkorwo maũndũ ta macio nĩmo
matũmaga mang'ũrĩ ma Ngai makinyĩre andũ arĩa
matamwathĩkagĩra. **7** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũtikagĩe
ngwatanĩro nao. **8** Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩmwe mwarĩ nduma,
no rĩu mũrĩ ũtheri thĩinĩ wa Mwathani. Tũũrai ta ciana
cia ũtheri **9** (nĩ ũndũ maciaro ma ũtheri monekaga
thĩinĩ wa ũhoro wothe wa gwĩkana wega, na wa ũthingu,
o na ũhoro wa ma), **10** na mũtuĩrie muone maũndũ
marĩa makenagia Mwathani. **11** Mũtikananyiitanĩre na
andũ arĩa mekagĩra maũndũ nduma-inĩ marĩa matarĩ
maciaro, nĩ kaba mũmoimbũrage. **12** Nĩgũkorwo o na
nĩ thoni kũgweta maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-
inĩ nĩ andũ acio aremi. **13** No ũndũ o wothe ũrĩa
ũrehetwo ũtheri-inĩ nĩwonekaga, **14** nĩgũkorwo ũtheri
ũcio nĩguo ũtũmaga kĩndũ o gĩothe kĩoneke. Kĩu nĩkĩo
gĩtũmaga kwĩrwo atĩrĩ: "Arahũka, wee ũkomete, ũriũke
uume kũrĩ arĩa akuũ, nake Kristũ nĩegũkwarĩra." **15** Nĩ
ũndũ ũcio-rĩ, mwĩmenyererei wega ũrĩa mũrĩtũũraga,
mũtigatũũrage ta andũ matarĩ ogĩ, no tũũrai ta andũ ogĩ,
16 mũkĩhũthagĩra mweke o wothe mũrĩ naguo tondũ
matukũ maya nĩ mooru. **17** Nĩ ũndũ ũcio mũtigaikare
ta andũ akĩĩgu, no ikaragai mũmenyete wega ũrĩa
Mwathani endaga. **18** Ningĩ-rĩ, mũtikarĩĩo nĩ ndibei,
nĩ ũndũ ũrĩĩu nĩguo ũtwaragĩrĩria mũndũ ũmaramari-
inĩ. Handũ ha ũguo-rĩ, iyũrwoi nĩ Roho. **19** Aranagĩriai
mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ciugo cia thaburi, na nyĩmbo
cia kũinĩra Ngai, o na nyĩmbo cia kũguna maroho.
Inagai na mũtungage na nyĩmbo ngoro-inĩ cianyu nĩ
ũndũ wa Mwathani, **20** na mũcookagĩrie Ngai o we
Ithe witũ ngaatho maũndũ-inĩ mothe, thĩinĩ wa rĩĩtwa
rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. **21** Mwĩnyiihanagĩriei
mũndũ na ũrĩa ũngĩ nĩ ũndũ wa ũrĩa mũtĩĩte Kristũ. **22**
Inyuĩ atumia-rĩ, mwĩnyiihagĩriei athuuri anyu o taarĩ
Mwathani mũrenyiihĩria. **23** Nĩgũkorwo mũthuuri nĩwe
mũtwe wa mũtumia o ta ũrĩa Kristũ nake arĩ we mũtwe
wa kanitha, o guo mwĩrĩ wake, na nowe Mũhonokia
waguo. **24** Na rĩrĩ, o ta ũrĩa kanitha wĩnyiihagĩria Kristũ,
ũguo no taguo nao atumia magĩrĩirwo nĩ kwĩnyiihĩria
athuuri ao maũndũ-inĩ mothe. **25** Inyuĩ athuuri-rĩ,
endagai atumia anyu, o ta ũrĩa Kristũ eendire kanitha
na akĩĩruta nĩ ũndũ waguo **26** nĩguo awamũre aũtue
mũtheru-rĩ, nĩ kũũthambia aũthambirie na maaĩ na
ũndũ wa kiugo, **27** nĩguo ahote kwĩrehere we mwene
kanitha ũrĩ na riiri, ũtarĩ irooro kana handũ hagũtharu,
o na kana kaũũgũ kangĩ o gothe, no ũtuĩke kanitha
mũtheru na ũtarĩ na ũcuuke. **28** O ũguo, noguo athuuri
magĩrĩirwo nĩ kwenda atumia ao o taarĩ mĩĩrĩ yao
ene. Mũndũ ũrĩa wendete mũtumia wake nĩwe mwene
wĩyendete. **29** Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũthũire mwĩrĩ
wake mwene, no nĩkũhe aũheaga irio na akaũmenyerera,
o ta ũrĩa Kristũ ekaga kanitha, **30** Tondũ tũrĩ ciĩga cia
mwĩrĩ wake. **31** "Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme
atige ithe na nyina, na anyiitane na mũtumia wake,
nao eerĩ magatuĩka mwĩrĩ ũmwe." **32** Ũyũ nĩ ũhoro
wa hitho nene, na nĩ wa bata mũno, na ngiuga ũguo
nĩ ũhoro wa Kristũ na kanitha ndĩraria. **33** No rĩrĩ, o
mũndũ nĩendage mũtumia wake o ta ũrĩa eendete we
mwene, nake mũtumia nĩaheage mũthuuri wake gĩtĩĩo.

6 Inyuĩ ciana-rĩ, athĩkagĩrai aciari anyu thĩinĩ wa
Mwathani, nĩgũkorwo gwĩka ũguo nĩguo kwagĩrĩire.
2 "Tĩĩa thoguo na nyũkwa," rĩu nĩrĩo rĩathani rĩa mbere
rĩrĩa rĩrĩ na kĩĩranĩro, **3** "nĩguo maũndũ maku mothe
magaacĩre, na ũkenere gũtũũra muoyo hĩndĩ ndaaya
gũkũ thĩ." **4** Na inyuĩ maithe-rĩ, mũtikarakaragie ciana
cianyu; handũ ha ũguo-rĩ, cireragei mũgĩcirutaga na
mũgĩcitaaraga thĩinĩ wa Mwathani. **5** Inyuĩ ngombo-rĩ,
athĩkagĩrai aathani anyu a gũkũ thĩ, mũkĩmatĩĩaga na
mũkĩmetigĩraga, mũtarĩ na ũhinga ngoro-inĩ, o taarĩ
Kristũ mũrathĩkĩra. **6** Mũtikamaathĩkagĩre o hĩndĩ ĩrĩa
maramuona atĩ nĩguo mamwendage; no ĩkagai ũguo
ta mũrĩ ngombo cia Kristũ, mũgĩĩkaga maũndũ marĩa
Ngai endaga mekwo mwĩendeire na ngoro cianyu. **7**
Tungatagai na ngoro yothe mũtarĩ na kĩnyiria, taarĩ
Mwathani mũratungatĩra, no ti andũ, **8** nĩ ũndũ nĩ
mũũĩ atĩ Mwathani nĩakarĩha o mũndũ ũndũ o wothe
mwega ekaga arĩ ngombo kana atarĩ ngombo. **9** Na
inyuĩ aathani-rĩ, ĩkagai ngombo cianyu o ro ũguo.
Mũtigaciĩhĩtagĩre, tondũ nĩ mũũĩ atĩ Mwathani wacio,
na nowe Mwathani wanyu, arĩ o kũu igũrũ, nake ndarĩ
mũthutũkanio. **10** Ũhoro wa kũrigĩrĩria ngũmwĩra atĩrĩ,
gĩagai na hinya thĩinĩ wa Mwathani mũkĩhotithagio
nĩ ũhoti wake mũnene. **11** Mwĩohei indo ciothe cia
Ngai cia mbaara nĩguo mũhote gwĩtiiria mawara ma
mũcukani. **12** Nĩgũkorwo kũgiana gwitũ ti gwa kũgiana

na arĩa marĩ na mwĩrĩ na thakame, no tũgianaga na
aathani, na mothamaki, na maahinya ma gũkũ thĩ
ĩno ĩrĩ nduma, o na mbũtũ cia maroho mooru marĩ
kũrĩa igũrũ. **(aiōn g165)** **13** Nĩ ũndũ ũcio, mwĩohei indo
ciothe cia Ngai cia mbaara, nĩguo mũkaahota gwĩtiiria
mũthenya ũrĩa mũũru wakinya, na mwarĩkia gwĩka
maũndũ macio mothe, no mwĩhaande. **14** Nĩ ũndũ
ũcio mwĩhaandei wega, mwĩhotorete mũcibi wa ũhoro
ũrĩa wa ma njohero, na mwĩohete gako ga kũgitĩra
gĩthũri karĩa ka ũthingu, **15** namo magũrũ manyu
mũmahaarĩrie gũthiĩ kũhunjia Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa
thayũ. **16** Hamwe na indo icio ciothe, oyai ngo ya
wĩtĩkio, ĩrĩa mũrĩhotaga kũhoria nayo mĩguĩ yothe
ĩrĩa yakanaga mwaki ya ũrĩa mũũru. **17** Ningĩ ĩkĩrai
ngũbia ya kĩgera ya ũhonokio, na mwĩohe rũhiũ rwa
njora rwa Roho, naruo nĩruo kiugo kĩa Ngai. **18** Na
mũhooyage hĩndĩ ciothe na mahooya ma mĩthemba
yothe, mũgĩthaithanaga mũrĩ na Roho. Mwarĩkia gwĩka
ũguo-rĩ, ikaragai mwĩhũgĩte, na mũhooyagĩre andũ arĩa
aamũre hĩndĩ ciothe. **19** O na niĩ mwene-rĩ, hooyagĩrai,
nĩguo rĩrĩa rĩothe ngũtumũra kanua, heagwo ciugo na
ngaaria itegwĩtigĩra ngĩmenyithania hitho ya Ũhoro-
ũrĩa-Mwega, **20** o ũrĩa niĩ ndĩ mwarĩrĩria waguo, na
noguo ũtũmĩte njohwo! Hooyagĩrai nĩguo ndĩũheanage
itegwĩtigĩra, o ta ũrĩa njagĩrĩirwo nĩ gwĩka. **21** Tukiko,
mũrũ wa Ithe witũ ũrĩa mwende na ndungata ĩĩhokekete
wĩra-inĩ wa Mwathani, nĩwe ũkũmwĩra maũndũ mothe,
nĩgeetha o na inyuĩ mũmenye ũrĩa ndariĩ na ũrĩa
njĩkaga. **22** Ndĩramũtũma kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa gĩtũmi
gĩkĩ kĩũmbe, nĩguo mũmenye ũhoro witũ ũrĩa tũtariĩ,
na nĩguo amũũmĩrĩrie ngoro. **23** Ariũ na aarĩ a Ithe
witũ, mũrogĩa na thayũ, na wendani hamwe na wĩtĩkio
ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ o na kuuma kũrĩ Mwathani
witũ Jesũ Kristũ. **24** Wega wa Ngai ũrogĩa na arĩa othe
mendete Mwathani witũ Jesũ Kristũ na wendo ũrĩa
ũtathiraga.

Afilipi

1 Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Timotheo, ngombo cia Kristũ Jesũ,
Marũa maya tũrandĩkĩra andũ othe arĩa aamũre
thĩinĩ wa Kristũ Jesũ arĩa mũrĩ kũu Filipi, hamwe na
arori a kanitha, o na atungati aguo. **2** Mũrogĩa na wega
na thayũ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Mwathani
Jesũ Kristũ. **3** Nĩnjookagĩria Ngai wakwa ngaatho rĩrĩa
rĩothe ndaamũririkana. **4** Rĩrĩa rĩothe ngũmũhoera
inyuothe-rĩ, ndĩmũhooyagĩra hĩndĩ ciothe ngenete. **5**
Tondũ wa ngwatanĩro iitũ na inyuĩ harĩ Ũhoro-ũrĩa-
Mwega, kuuma o mũthenya wa mbere nginya rĩu. **6**
Niĩ nĩnjũũĩ ũndũ ũyũ na ma, atĩ Ngai ũrĩa waambĩrĩirie
wĩra mwega thĩinĩ wanyu nĩegũthiĩ na mbere kũũruta,
na ndekũũtigithĩria ataũrĩkĩtie nginya mũthenya ũrĩa
Kristũ Jesũ agaacooka. **7** Kuona atĩ mũkoragwo mũrĩ
ngoro-inĩ yakwa, nĩ njagĩrĩirwo nĩkũigua ũguo nĩ ũndũ
wanyu inyuothe; tondũ-rĩ, kana nĩ kuohwo njohetwo na
mĩnyororo, kana nĩ kũrũĩrĩra na gwĩkĩra hinya Ũhoro-
ũrĩa-Mwega, inyuĩ inyuothe nĩmũgwatanagĩra na niĩ
thĩinĩ wa wega wa Ngai. **8** Ngai nĩ mũira wakwa atĩ
nĩndĩmwĩririagĩria inyuothe ndĩ na wendo wa Kristũ Jesũ.
9 Na ũrĩa hooyaga nĩ atĩrĩ: atĩ wendani wanyu ũingĩhe
mũno makĩria, mũkĩongagĩrĩrwo ũmenyo na ũkuũku
wothe, **10** nĩgeetha mũhotage gũkũũrana maũndũ marĩa
magĩrĩire makĩria ya marĩa mangĩ, na mũkoragwo mũrĩ
atheru na mũtarĩ na ũcuuke o nginya mũthenya ũrĩa
wa Kristũ, **11** na mũtũũre mũiyũrĩtwo nĩ maciaro ma
ũthingu marĩa monekaga na ũndũ wa Jesũ Kristũ, nĩguo
Ngai akumagio na agoocagwo. **12** Na rĩu ariũ na aarĩ
a Ithe witũ, nĩngwenda mũmenye atĩ maũndũ marĩa
mangorete ti-itherũ nĩmatũmĩte Ũhoro-ũrĩa-Mwega
ũthiĩ na mbere. **13** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩkũmenyekete
wega nĩ arangĩri a nyũmba ya mũthamaki, o na kũrĩ
andũ arĩa angĩ othe atĩ niĩ njohetwo na mĩnyororo nĩ
ũndũ wa Kristũ. **14** Nĩ ũndũ wa ũrĩa njohetwo, ariũ na
aarĩ a Ithe witũ aingĩ nĩmomĩrĩirio kwaria kiugo kĩa Ngai
marĩ na ũũmĩrĩru mũnene na matarĩ na guoya. **15** Nĩ
ũhoro wa ma atĩ amwe mahunjagia Kristũ marĩ na ũiru
na ngarari, no angĩ mahunjagia marĩ na ngoro njega.
16 Acio mahunjagia marĩ na ngoro njega-rĩ, mekaga
ũguo marĩ na wendani, makĩmenyaga atĩ njigĩĩtwo
gũkũ nĩ ũndũ wa kũrũĩrĩra Ũhoro-ũrĩa-Mwega. **17** Acio
angĩ mahunjagia ũhoro wa Kristũ makĩenda kwĩguna,
matarĩ na ngoro theru, mageciiragia atĩ meka ũguo
nĩmekũnyongererithia thĩĩna rĩu ndĩ muohe. **18** No rĩrĩ,
ũcio ti ũndũ wa bata kũrĩ niĩ. Ũndũ ũrĩa wa bata nĩ
atĩ Kristũ nĩahunjagio na njĩra o yothe, o na ĩngĩtuĩka
nĩ njĩra ya ũhinga, kana nĩ njĩra ya ũhoro wa ma. Na
nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩngenaga. Ĩĩ, o na no ngũthiĩ na
mbere na gũkena, **19** nĩgũkorwo nĩnjũũĩ atĩ nĩ ũndũ wa
mahooya manyu na ũteithio ũrĩa ũheanĩtwo nĩ Roho wa
Jesũ Kristũ, maũndũ marĩa mangorete nĩmakagarũrũka
matuĩke ma kũhonokia. **20** Nĩnjĩrĩgĩrĩire ngĩhĩahĩaga na
ngehoka atĩ ndigaconoka o na atĩa, no atĩ ngorwo na
ũũmĩrĩru mũiganu nĩgeetha rĩu, na o ta ũrĩa ndũire,
Kristũ atũũgagĩrio thĩinĩ wa mwĩrĩ wakwa, ingĩkorwo
ndĩ muoyo o na kana nguĩte. **21** Nĩgũkorwo harĩ niĩ-rĩ,
gũtũũra muoyo nĩ Kristũ, nakuo gũkua-rĩ, nĩ uumithio.
22 No rĩrĩ, kũngĩkorwo gũtũũra muoyo ndĩ na mwĩrĩ
nĩkuo kũngĩtũma wĩra wakwa ũgĩe na maciaro-rĩ, nĩ
kĩĩ ingĩgĩthuura? Niĩ ndiũũĩ! **23** Niĩ nĩnguucanĩirio nĩ
maũndũ maya meerĩ: Ndĩriragĩria gũthiĩ ngatũũranie
na Kristũ, na ũguo nĩguo wega makĩria; **24** no gũtũũra
muoyo ndĩ na mwĩrĩ ũyũ nĩ ũndũ wanyu nĩ kwagĩrĩire
mũno makĩria. **25** Na tondũ nĩmenyete ũguo kũna-rĩ,
nĩnjũũĩ atĩ nĩngũtũũra muoyo, na nĩngũtũũrania na
inyuĩ inyuothe nĩguo ndũme mũthiiage na mbere, na
mũgĩe na gĩkeno nĩ ũndũ wa ũrĩa mwĩtĩkĩtie, **26** nĩgeetha
ndakorwo na inyuĩ rĩngĩ, gĩkeno kĩanyu kĩiyũrĩrĩre
thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wakwa. **27** Na rĩrĩ, ũndũ
ũrĩa ũrĩ bata nĩ atĩ mũthiiage na mĩthiĩre ĩrĩa yaganĩrĩire
na Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Kristũ, nĩgeetha ingĩũka
kũmũrora kana njage gũũka, njiguage ũhoro wanyu
o na itarĩ hamwe na inyuĩ menyage atĩ nĩmũikarĩte
mwĩhaandĩte wega mũrĩ na roho o ro ũmwe, mũkĩrũĩrĩra
wĩtĩkio wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega mũrĩ na ngoro ĩmwe,
28 mũtekũmakio o na atĩa nĩ arĩa mamũthũire. Naguo
ũndũ ũcio ũtuĩke kĩmenyithia kũrĩ o atĩ nĩmakanangwo,
no atĩ inyuĩ nĩmũkahonokio, na Ngai we mwene nĩwe
ũkaamũhonokia. **29** Nĩgũkorwo ha ũhoro wa Kristũ-rĩ,
nĩmwĩtĩkĩrĩtio kũmwĩtĩkia, na to kũmwĩtĩkia kuo gwiki,
o na kũnyariirwo nĩ ũndũ wake, **30** kuona atĩ nĩmũrarũa
mbaara ĩrĩa muonete ngĩrũa, na noyo mũraigua atĩ nĩ
ndĩrarũa o na rĩu.

2 Mũngĩkorwo mũrĩ na ũndũ o wothe wa kũũmanĩrĩria
uumanĩte na ũrĩa mũnyiitithanĩtio na Kristũ, kana
ũndũ o wothe wa kũhoorerania uumanĩte na wendani
wake, o na kana wa kũgĩa na ngwatanĩro o yothe
yumanĩte na Roho, o na kana ũhoro o wothe wa
gũcaayanĩra na wa kũiguanĩra tha uumanĩte na Kristũ-
rĩ, **2** gĩtũmagei gĩkeno gĩakwa kĩiganĩre kũna nĩ ũndũ wa
gũtũũra mũrĩ a mwĩciirĩrie o ro ũmwe, na mwendaine
na wendani o ũmwe, na mũrĩ kĩndũ kĩmwe thĩinĩ wa
roho o na meciiria. **3** Mũtikaneke ũndũ mũkĩenda
kwĩguna inyuĩ ene, o na kana nĩ ũndũ wa kwĩgaatha,
no ikaragai mwĩnyiihĩtie, o mũndũ agatuaga mũndũ
ũrĩa ũngĩ nĩ mwega makĩria yake mwene. **4** O mũndũ
wanyu ndakarũmbũyagie maũndũ o marĩa mamũkonii,
no nĩarũmbũyagie maũndũ ma andũ arĩa angĩ o namo.
5 Mwĩciirĩrie wanyu wagĩrĩirwo ũtuĩke o ta ũrĩa warĩ na
Kristũ Jesũ: **6** We-rĩ, o na gũtuĩka aarĩ Ngai, ndonire
kũiganana na Ngai taarĩ ũndũ wa gũkumbatĩrio, **7** nowe
nĩgũtiganĩria aatiganĩirie ũnene wake wothe, agĩtuĩka ta
ngombo, agĩciarwo ta andũ a gũkũ thĩ. **8** Nake ahaana ta
mũndũ-rĩ, akĩĩnyiihia, na agĩathĩka o nginya akĩũragwo,
o kũũragwo kũrĩa kwa mũtharaba! **9** Nĩ ũndũ ũcio,
Ngai nĩamũtũũgĩririe o nginya igũrũ mũno, na akĩmũhe
rĩĩtwa rĩrĩa rĩkĩrĩte marĩa mangĩ mothe, **10** nĩguo atĩ
thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jesũ maru mothe magaturio, kũu
igũrũ, na gũkũ thĩ, o na rungu rwa thĩ, **11** na ningĩ atĩ
nĩmĩ ciothe ciumbũrage atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mwathani,
nĩguo Ngai Ithe witũ agoocagwo. **12** Nĩ ũndũ ũcio, arata
akwa endwa-rĩ, o ta ũrĩa mũtũire mwathĩkaga, na to
rĩrĩa ndaarĩ hamwe na inyuĩ, no makĩria rĩu itarĩ hamwe
na inyuĩ-rĩ, thĩĩi na mbere kũrutĩra ũhonokio wanyu
wĩra, mũgĩĩtigagĩra na mũkĩinainaga, **13** nĩgũkorwo
nĩ Ngai ũrutaga wĩra thĩinĩ wanyu agatũma mwende

gwĩkaga maũndũ make kũringana na wendi wake
mwega. **14** Ĩkagai maũndũ mothe mũtekũnuguna
na mũtegũkararania, **15** nĩgeetha mwage ũcuuke na
mũtuĩke atheru, mũtuĩke ciana cia Ngai itarĩ na kaũũgũ
mũrĩ thĩinĩ wa rũciaro rũrũ ruogomu na rwaganu, na
rĩrĩa mũrĩ hamwe nao inyuĩ mũkengage ta njata thĩ
yothe, **16** o mũrũmĩtie kiugo kĩa muoyo, nĩguo ngaagĩa
na ũndũ wa kwĩrahĩra mũthenya ũrĩa wa Kristũ atĩ
ndiahanyũkire tũhũ kana ngĩruta wĩra ngĩnoga tũhũ.
17 No rĩrĩ, o na ingĩtuĩka ndĩraitwo thakame igũrũ rĩa
igongona ta ndĩ iruta rĩa kũnyuuo, nĩ ũndũ wa ũtungata
ũrĩa mũtungatagĩra Ngai uumanĩte na wĩtĩkio wanyu-rĩ,
nĩ ngenaga na ngacanjamũka hamwe na inyuĩ inyuothe.
18 Nĩ ũndũ ũcio, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩirwo nĩgũkena
na mũcanjamũke hamwe na niĩ. **19** Nĩngwĩhoka ndĩ
thĩinĩ wa Mwathani Jesũ atĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo
o narua, nĩgeetha o na niĩ ngaakena hĩndĩ ĩrĩa ngaaheo
ũhoro wanyu. **20** Nĩgũkorwo ndirĩ mũndũ ũngĩ ũhaana
take, ũrĩa ũngĩrũmbũiya maũndũ manyu na ma. **21**
Nĩgũkorwo andũ arĩa angĩ othe marũmbũyagia maũndũ
mao ene, no ti maũndũ ma Jesũ Kristũ. **22** No inyuĩ
nĩmũũĩ atĩ Timotheo nĩeyonanĩtie atĩ nĩ mũndũ mwega,
tondũ o ta ũrĩa mwana atungataga hamwe na ithe-
rĩ, noguo akoretwo agĩtungata hamwe na niĩ wĩra-
inĩ wa kũhunjia Ũhoro-ũrĩa-Mwega. **23** Nĩ ũndũ ũcio,
nĩndĩrehoka kũmũtũma kũrĩ inyuĩ o ndaarĩkia kũmenya
ũrĩa maũndũ makwa megũikara. **24** Ningĩ ndĩ na
mwĩhoko thĩinĩ wa Mwathani atĩ niĩ mwene nĩngũũka o
narua. **25** No rĩrĩ, nĩnguona kwagĩrĩire ndĩmũtũmĩre
mũrũ wa Ithe witũ Epafarodito, ũrĩa tũrutaga wĩra na
tũkarũĩrĩra ũhoro wa Ngai nake, na nĩwe mũtũmwo
wanyu ũrĩa mwandũmĩire nĩguo arũmbũyagie mabata
makwa. **26** Nĩgũkorwo nĩamwĩriragĩria inyuothe, na
nĩaratangĩka tondũ nĩmwaiguĩte atĩ aarĩ mũrũaru. **27**
Ti-itherũ aarĩ mũrũaru, o na aarĩ hakuhĩ gũkua. No
Ngai nĩamũiguĩrĩire tha, na to we wiki waiguĩrĩirwo
tha, no o na niĩ nĩanjiguĩrĩire tha nĩguo ndikae
kũingĩhĩrwo nĩ kĩeha mũno. **28** Nĩ ũndũ ũcio, kĩu nĩkĩo
kĩratũma ndĩmũtũme na kwĩyendera kũnene, nĩgeetha
mwamuona rĩngĩ mũkene, na niĩ nyihanyiihĩrwo nĩ
gũtangĩka. **29** Mwamũkĩrei wega thĩinĩ wa Mwathani
mũrĩ na gĩkeno kĩnene, na mũtĩĩage andũ arĩa mahaana
take, **30** tondũ aarĩ hakuhĩ gũkua nĩ ũndũ wa wĩra wa
Kristũ, ategũcaaĩra muoyo wake, nĩgeetha andeithĩrĩrie
na ũteithio ũrĩa inyuĩ mũtangĩahotire kũũhe.

3 Ũhoro wa kũrĩkĩrĩria ariũ na aarĩ a Ithe witũ nĩ
atĩrĩ, kenagai thĩinĩ wa Mwathani! Ha ũhoro wa
gũcookera rĩngĩ maũndũ o marĩa ndanamwandĩkĩra-
rĩ, ũcio ti ũhoro wa kũũnogia, tondũ harĩ inyuĩ nĩ
ũhoro wa kũmũtiirĩrĩra. **2** Mwĩmenyagĩrĩrei andũ acio
mahaana ta magui, o acio mekaga maũndũ mooru, na
arĩa metemengaga mĩĩrĩ. **3** Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ
tũruĩte kũna, ithuĩ arĩa tũhooyaga na Roho wa Ngai,
o ithuĩ arĩa twĩrahaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, naguo
mwĩhoko witũ tũtiiũigaga thĩinĩ wa mwĩrĩ, **4** o na
gũtuĩka o na niĩ mwene ingĩenda-rĩ, ndĩ na itũmi cia
gũtũma ndĩĩhokage ũhoro wa mwĩrĩ. Kũngĩkorwo kũrĩ
mũndũ ũngĩ o wothe wĩciiragia atĩ arĩ na itũmi cia
kũgĩa na mwĩhoko thĩinĩ wa mwĩrĩ, niĩ nĩndĩmũkĩrĩtie.
5 Nĩgũkorwo niĩ ndaruithirio ndĩ na ũkũrũ wa thikũ
inyanya, na ndĩ wa rũciaro rwa andũ a Isiraeli, na wa
mũhĩrĩga wa Benjamini, na ndĩ Mũhibirania waciarĩtwo
nĩ Ahibirania. Ha ũhoro ũkoniĩ watho-rĩ, ndĩ Mũfarisai;
6 na ha ũhoro ũkoniĩ kĩyo-rĩ, ndaatũire nyariiraga
kanitha; na ha ũhoro wa ũthingu ũrĩa uumanaga na
watho-rĩ, ndiarĩ na ũcuuke. **7** No rĩrĩ, maũndũ mothe
marĩa ndaatuaga atĩ maarĩ na uumithio kũrĩ niĩ-rĩ, rĩu
ndĩmonaga marĩ ma tũhũ nĩ ũndũ wa kũgĩa na Kristũ. **8**
Makĩria ma ũguo-rĩ, maũndũ mothe ndĩmatuaga nĩ ma
tũhũ ndamagerekania na ũmenyo ũrĩa ũkĩrĩte maũndũ
mothe ũrĩa uumanĩte na kũmenya Kristũ Jesũ Mwathani
wakwa. Nĩ ũndũ wake-rĩ, niĩ ndoorirwo nĩ indo ciothe, na
niĩ ngĩcitua o ta mahuti ma gũteo, nĩgeetha ndĩgĩĩre na
Kristũ, **9** na ngoragwo ndĩ thĩinĩ wake, itarĩ na ũthingu
wakwa mwene ũrĩa uumanaga na watho, no ũkorwo
arĩ ũthingu ũrĩa uumanaga na gwĩtĩkia Kristũ; ũguo nĩ
kuuga, ũthingu ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai, na wonekaga
na ũndũ wa gwĩtĩkia. **10** Ũndũ ũrĩa niĩ ngwenda-rĩ, nĩ
kũmenya Kristũ, na menye hinya wa kũriũka gwake,
na ngwatanĩre nake mĩnyamaro-inĩ yake, na haanane
nake ũhoro-inĩ wake wa gũkua, **11** nĩguo kũngĩhoteka,
ngaariũkio nyume kũrĩ arĩa akuũ. **12** Ndiroiga atĩ
nĩndĩkĩtie kwamũkĩra maũndũ macio mothe, o na kana
ngarĩkia gũtuĩka mwagĩrĩru kũna, no nĩndĩĩrutanagĩria
na kĩyo nĩgeetha ndĩnyiitĩre o ũndũ ũrĩa ndanyiitĩirwo
nĩ Kristũ Jesũ. **13** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndigũtua atĩ niĩ
mwene nĩndĩkĩtie kwĩnyiitĩra ũndũ ũcio. No rĩrĩ, ũndũ
ũrĩa njĩkaga no ũmwe: Nĩkũriganĩrwo ndiganagĩrwo
nĩ maũndũ marĩa mahĩtũku, na ngerutanĩria mũno
gũkinyĩra maũndũ marĩa marĩ mbere, **14** ngerutanagĩria
gũthiĩ ndorete na mbere nĩguo hootane heo kĩheo kĩrĩa
Ngai aheanaga, na nĩkĩo aanjĩtĩire thĩinĩ wa Kristũ Jesũ
atĩ nĩguo thiĩ igũrũ. **15** Ithuothe arĩa tũrĩ andũ agima-rĩ,
twagĩrĩirwo nĩtũtũũre twĩciiragia o ũguo. Na hangĩkorwo
nĩ harĩ andũ marĩ na meciiria mangĩ-rĩ, o na hau Ngai
nĩarĩmũguũrĩria. **16** No rĩrĩ, rekei tũtũũre kũringana
na maũndũ marĩa tũrĩkĩtie kũgĩa namo. **17** Ariũ na
aarĩ a Ithe witũ, nyiitanĩrai na arĩa angĩ ũhoro-inĩ wa
kwĩgerekania na niĩ, na ningĩ mũbaarage wega andũ
arĩa matũũraga na mũtũũrĩre o ũrĩa twamuonereirie. **18**
Nĩgũkorwo, o ta ũrĩa ndanamwĩra kaingĩ mbere ĩyo, na o
na rĩu no ngũcookera rĩngĩ ũhoro ũcio ndĩ na maithori,
andũ aingĩ matũũraga marĩ thũ cia mũtharaba wa
Kristũ. **19** Andũ acio-rĩ, kũrigĩrĩria kwao nĩ mwanangĩko,
ngai yao nĩ nda ciao, namo maũndũ ma kũmaconora
nĩmo riiri wao. Ningĩ meciiragia o maũndũ ma gũkũ thĩ.
20 No rĩrĩ, bũrũri ũrĩa tũrĩ aguo kĩũmbe nĩ kũũrĩa igũrũ.
Na ithuĩ nĩtwetagĩrĩra Mũhonokia ũrĩa ũkoima kũu, na
nĩwe Mwathani Jesũ Kristũ, **21** ũrĩa ũkaagarũra mĩĩrĩ
ĩno iitũ mĩhinyaru nĩgeetha ĩhaananio na mwĩrĩ wake
ũcio ũrĩ riiri, nĩ ũndũ wa hinya ũrĩa ũmũhotithagia
gwatha maũndũ mothe.

4 Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o inyuĩ
nyendete na ngeriragĩria kũmuona, nĩ inyuĩ gĩkeno
gĩakwa na thũmbĩ yakwa. Endwa akwa, ũguo nĩguo
mũbatiĩ kwĩhaanda mũrũmĩte thĩinĩ wa Mwathani. **2**
Nĩngũthaitha Euodia o na thaithe Sunutuke nĩgeetha
maiguane thĩinĩ wa Mwathani. **3** Ĩĩ-ni, o na nĩngũkũũria,

wee mũrata wakwa wa ma, wee tũrutithanagia wĩra
ta tuohetwo icooki rĩmwe, teithagia atumia acio, arĩa
maarũĩrĩire Ũhoro-ũrĩa-Mwega marĩ hamwe na niĩ, o
na Klementi na andũ arĩa angĩ marutithanagia wĩra
hamwe na niĩ, arĩa marĩĩtwa mao mandĩkĩtwo ibuku-
inĩ rĩa muoyo. **4** Ikaragai mũkenete hĩndĩ ciothe mũrĩ
thĩinĩ wa Mwathani. O na nĩ nguuga o rĩngĩ: Ikaragai
mũkenete! **5** Rekei gũkirĩrĩria kwanyu kũmenyeke nĩ
andũ othe. Mwathani arĩ hakuhĩ gũũka. **6** Mũtigatangĩke
ngoro nĩ ũndũ o na ũrĩkũ, no rĩrĩ, menyithagiai Ngai
maũndũ marĩa mothe mwendaga, mũkĩmũhooyaga, na
mũkĩmũthaithaga, o na mũkĩmũcookagĩria ngaatho.
7 Naguo thayũ wa Ngai, ũrĩa ũtangĩmenyeka ũrĩa
ũtarĩĩ, nĩũrĩmenyagĩrĩra ngoro cianyu o na meciiria
manyu thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. **8** Ũhoro wa kũrĩkĩrĩria,
ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, nĩ atĩ maũndũ marĩa ma
ma, na marĩa ma gũtĩĩka, na marĩa ma kĩhooto, na
marĩa matheru, na marĩa ma kwendeka, na marĩa
ma kwĩrirĩrio, angĩkorwo kũrĩ maũndũ mega kũna na
ma kũgaathĩrĩrio-rĩ, mwĩciiragiei ũhoro wa maũndũ
ta macio. **9** Namo maũndũ marĩa mwerutire, kana
mũkĩamũkĩra kana mũkĩigua kuuma kũrĩ niĩ, o na
kana mũkĩona thĩinĩ wakwa, mekagei arĩ mo. Nake
Ngai wa thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ. **10**
Nĩngũkena mũno thĩinĩ wa Mwathani nĩkuona atĩ
marigĩrĩrio-inĩ nĩmũrurumũkĩtie ũhoro wanyu wa
kwĩĩnjiiria. Ti-itherũ nĩmũreĩnjiiragia, no mũtirarĩ na
mweke wa kuonania ũguo. **11** Ndiroiga ũguo nĩ ũndũ
nĩmbataire, nĩgũkorwo nĩndĩrutĩte kũiganĩra o ũrĩa
kũngĩkorwo kũhaana. **12** Nĩmenyete ũhoro wa gũikara
ndĩ mũkĩaru, na ngamenya ũhoro wa gũikara ndĩ
mũtongu. Nĩndĩrutĩte hitho ya gũikara njiganĩire ũndũ-
inĩ o wothe na maũndũ-inĩ mothe, kana nĩ kũhũũna,
kana nĩ kũhũũta, kana nĩ kũingĩhĩrwo, o na kana nĩ
kwaga. **13** Nĩhotaga gwĩka maũndũ mothe na ũndũ
wa Kristũ ũrĩa ũheaga hinya. **14** No, nĩmwekire wega
nĩkũnyiitanĩra na niĩ mathĩĩna-inĩ makwa. **15** Makĩria
ma ũguo, o ta ũrĩa inyuĩ andũ Afilipi mũkũmenya-
rĩ, matukũ-inĩ ma mbere rĩrĩa mwahunjĩirio Ũhoro-
ũrĩa-Mwega, hĩndĩ ĩrĩa ndoimire Makedonia, gũtirĩ
kanitha o na ũmwe wanyiitanĩire na niĩ harĩ ũhoro wa
kũheana kana kwamũkĩra, tiga o inyuĩ; **16** nĩgũkorwo o
na rĩrĩa ndaarĩ Thesalonike, nĩmwandũmagĩra ũteithio
kaingĩ hĩndĩ ĩrĩa ndaakoragwo mbataire. **17** Ti atĩ nĩ
kĩheo ndĩracaria kuuma kũrĩ inyuĩ, no ndĩracaria kĩrĩa
kĩngĩigwo mũthiithũ-inĩ wanyu. **18** Nĩnyamũkĩrĩte indo
nyingĩ mũno makĩria; nĩndeheirwo indo cia kũnjigana,
nĩgũkorwo rĩu nĩnyamũkĩrĩte iheo iria mwanengerire
Epafarodito andehere. Indo icio nĩ ta maruta marĩ na
mũtararĩko mwega, marĩ igongona rĩĩtĩkĩrĩku rĩa gũkenia
Ngai. **19** Nake Ngai wakwa nĩarĩkĩragĩrĩria kũmũhe kĩrĩa
gĩothe mũngĩkorwo mũbataire, akĩmũtanahagĩra na
ũtonga wake ũrĩa wĩ riiri thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. **20** Nake
Ngai, o we Ithe witũ, arogoocwo nginya tene na tene.
Ameni. **(aiōn g165)** **21** Geithiai andũ othe arĩa aamũre
thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa
tũrĩ nao nĩmamũgeithia. **22** Andũ othe arĩa aamũre
nĩmamũgeithia, na makĩria arĩa a mũciĩ wa Kaisari.
23 Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho
manyu. Ameni.

Akolosai

1 Nĩ niĩ Paũlũ, mũtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa
wendo wa Ngai, tũrĩ hamwe na Timotheo mũrũ wa
Ithe witũ, **2** Tũramũtũmĩra marũa maya inyuĩ andũ arĩa
aamũre, o inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ mũtũire mũrĩ
ehokeku thĩinĩ wa Kristũ kũu Kolosai: Mũrogĩa na wega
na thayũ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ. **3** Hĩndĩ ciothe rĩrĩa
tũkũmũhoera, nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho, o we Ithe
wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, **4** tondũ nĩtũiguĩte ũhoro
wa ũrĩa mwĩtĩkĩtie Kristũ Jesũ, o na ũrĩa mwendete andũ
arĩa othe aamũre, **5** naguo nĩ wĩtĩkio na wendani iria
ciumanaga na kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa mũigĩirwo kũu igũrũ na
kĩrĩa mũrĩkĩtie kũigua ũhoro wakĩo thĩinĩ wa ũhoro ũrĩa
wa ma, na nĩguo Ũhoro-ũrĩa-Mwega **6** ũrĩa ũmũkinyĩire.
Kũndũ guothe gũkũ thĩ Ũhoro-ũyũ-Mwega nĩũraciara
maciaro na nĩũratheerema, o ta ũrĩa ũkoretwo ũgĩĩka
gatagatĩ-inĩ kanyu kuuma mũthenya ũrĩa mwaũiguire
na mũkĩmenya wega wa Ngai na ma. **7** Mwamenyire
ũhoro ũcio kuuma kũrĩ Epafara, ũrĩa twendete, na
mũruti wĩra hamwe na ithuĩ o we mũtungatĩri wa Kristũ
wa kwĩhokeka ithenya riitũ, **8** na nowe ũtũheete ũhoro
wa ũrĩa mwendaine mũrĩ thĩinĩ wa Roho. **9** Nĩ ũndũ wa
ũguo-rĩ, kuuma mũthenya ũrĩa twaiguire ũhoro ũcio
wanyu, tũtirĩ twatigithĩria kũmũhoera, tũgĩthaithaga
Ngai amũiyũrie ũmenyo wa wendi wake, na amũheage
ũũgĩ na ũtaũku wothe maũndũ-inĩ mothe ma kĩĩroho.
10 Na tũhooyaga ũguo nĩguo mũhote gũtũũra mũtũũrĩre
ũringaine na ũrĩa Mwathani endaga na mũmũkenagie
maũndũ-inĩ mothe: mũciarage maciaro mawĩra-inĩ
mothe mega marĩa mũrutaga, na mũkũrage thĩinĩ wa
ũmenyi wa kũmenyana na Ngai, **11** mũgĩĩkagĩrwo hinya
na ũhoti wothe kũringana na hinya wake ũrĩ na riiri
nĩgeetha mũhote gũkiragĩrĩria mũno mũtegũthethũka
na mũrĩ na gĩkeno, **12** na mũgĩcookagĩria Ithe witũ
ngaatho, ũrĩa ũmũtuĩte aagĩrĩru a kũgaya igai rĩa arĩa
aamũre ũthamaki-inĩ wa ũtheri. **13** Nĩgũkorwo Ngai
nĩatũhonoketie, agatũruta ũthamaki-inĩ wa nduma, na
agatũthaamĩria ũthamaki-inĩ wa Mũriũ ũrĩa endete
mũno, **14** thĩinĩ wake-rĩ, nĩtũkũũrĩtwo na tũkarekerwo
mehia maitũ. **15** Ũcio nĩwe mũhianĩre wa Ngai ũrĩa
ũtonekaga, na nĩwe irigithathi harĩ indo ciothe iria
ciombirwo. **16** Nĩgũkorwo nĩwe wombire indo ciothe:
indo iria irĩ igũrũ na iria irĩ thĩ, iria cionekaga na
iria itonekaga, o na angĩkorwo nĩ itĩ cia ũnene kana
maahinya, kana aathani o na kana arĩa marĩ ũhoti; indo
ciothe ciombirwo nĩwe na nĩguo ituĩke ciake. **17** Kristũ
nĩwe warĩ kuo mbere ya indo ciothe, nacio indo ciothe
itũũraga inyiitithanĩtio nĩwe. **18** Ningĩ nĩwe mũtwe
wa mwĩrĩ, arĩ guo kanitha; na nĩwe kĩambĩrĩria na
irigithathi harĩ andũ arĩa manariũka, nĩgeetha thĩinĩ wa
maũndũ mothe atuĩke nĩwe mũtũũgĩrie kũrĩ indo ciothe.
19 Nĩgũkorwo Ngai nĩoonire arĩ wega atĩ ũiyũru wa Ngai
wothe ũikare thĩinĩ wake, **20** na nĩ ũndũ wa Kristũ indo
ciothe ituĩke cia kũiguithanio na Ngai, iria irĩ thĩ o na
kana iria irĩ igũrũ, nĩ ũndũ wa ũrĩa aarehire thayũ na
ũndũ wa thakame yake, ĩrĩa yaitirwo mũtharaba-inĩ. **21**
Hĩndĩ ĩmwe inyuĩ mwatũire mwamũranĩtio na Ngai na
mwarĩ thũ ciake meciiria-inĩ manyu nĩ ũndũ wa mĩtugo
yanyu mĩũru. **22** No rĩu nĩamũiguithanĩtie na Kristũ na
ũndũ wa ũrĩa aakuire arĩ na mwĩrĩ nĩgeetha amũrũgamie
mbere yake mũrĩ atheru, na mũtarĩ na ũũgũ, o na
mũtarĩ na ũcuuke, **23** mũngĩthiĩ na mbere na gwĩtĩkia
mwĩhaandĩte na mũrĩ arũmu, na mũtekwenyenyeka
kuuma kũrĩ kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa kĩnyiitĩrĩĩrwo nĩ Ũhoro-
ũrĩa-Mwega. Ũhoro ũcio nĩguo Ũhoro-ũrĩa-Mwega ũrĩa
mwaiguire, na ũrĩa ũhunjĩtio kũrĩ ciũmbe ciothe cia
gũkũ thĩ, na nĩguo niĩ Paũlũ nduĩkĩte ndungata yaguo.
24 Na rĩu nĩngenete nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa thĩĩnĩtio
namo nĩ ũndũ wanyu, na ngaiyũrĩrĩria thĩinĩ wa mwĩrĩ
wakwa kĩrĩa gĩtigaire ũhoro-inĩ wa kũnyamario gwa
Kristũ, ngamaiyũrĩrĩria nĩ ũndũ wa mwĩrĩ wake, na
nĩguo kanitha. **25** Na niĩ ndaatuirwo ndungata yaguo na
ũndũ wa gũtũmwo nĩ Ngai ndĩmũrehere ũhoro wa Ngai
mũũmenye kũna, **26** na nĩ guo hitho ĩrĩa ĩtũire ĩrĩ hithe
kuuma o tene, njiarwa na njiarwa, no rĩu nĩũguũrĩirio
arĩa aamũre. **(aiōn g165)** **27** O acio nĩo Ngai oonire arĩ
wega kũmenyithia hitho ya ũtonga ũrĩa ũrĩ riiri kũrĩ
andũ-a-Ndũrĩrĩ, nayo hitho ĩyo nĩ atĩ Kristũ arĩ thĩinĩ
wanyu, o we kĩĩrĩgĩrĩro gĩa gũkaagĩa na riiri. **28** Ũcio
nĩwe tũhunjagia, tũgĩtaaranaga na tũkĩrutaga o mũndũ
wothe tũrĩ na ũũgĩ wothe, nĩgeetha tũkarũgamia o
mũndũ wothe aagĩrĩire kũna thĩinĩ wa Kristũ. **29** Nĩ
ũndũ wa gĩtũmi kĩu nĩndĩĩnogagia, ngĩĩgiaga kũringana
na hinya wake wothe, ũrĩa ũrutaga wĩra na hinya thĩinĩ
wakwa.

2 Nĩngwenda mũmenye ũrĩa ndĩĩgiaga nĩ ũndũ wanyu,
na nĩ ũndũ wa andũ arĩa marĩ Laodikia, o na
nĩ ũndũ wa arĩa matarĩ maanyona niĩ mwene. **2**
Ndĩĩgiaga ũguo nĩgeetha magĩe na ũmĩrĩru wa ngoro
na magĩe na ũrũmwe mohanĩtio nĩ wendani, na
nĩgeetha maingĩhĩrwo nĩ ũtonga wa kũmenya wega
ũhoro wa hitho ya Ngai, na nĩyo Kristũ, **3** ũrĩa
thĩinĩ wake kũhithĩtwo mĩthiithũ yothe ya ũũgĩ na
ũmenyo. **4** Ndĩramwĩra ũguo nĩgeetha mũndũ o na
ũrĩkũ ndakanamũheenie na ngarari cia mawara. **5**
Nĩgũkorwo o na ndatuĩka ndirĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ
wa mwĩrĩ, ndĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa roho, na
ngakena nĩkuona ũrĩa mũrĩ mĩbango mĩega, na ũrĩa
wĩtĩkio wanyu thĩinĩ wa Kristũ ũrĩ mũrũmu. **6** Nĩ ũndũ
ũcio-rĩ, o ta ũrĩa mwamũkĩrire Kristũ Jesũ arĩ Mwathani,
thiĩi na mbere gũtũũra thĩinĩ wake, **7** mũhaandĩtwo
na mũgaakwo thĩinĩ wake, na mũkĩongagĩrĩrwo hinya
thĩinĩ wa wĩtĩkio o ta ũrĩa mwarutirwo, na mũkĩrĩrĩrie
gũcookia ngaatho. **8** Mwĩmenyererei mũndũ o na ũrĩkũ
ndakanamũtahe meciiria na maũũgĩ ma maheeni ma
tũhũ, marĩa moimanaga na mĩtugo ya andũ na irĩra
iria cia ndũire cia thĩ ĩno, no ti kuuma kũrĩ Kristũ. **9**
Nĩgũkorwo ũiyũru wothe wa Ũngai ũtũũraga thĩinĩ wa
Kristũ arĩ na mwĩrĩ, **10** na inyuĩ nĩmũiyũrĩtwo nĩ muoyo
thĩinĩ wa Kristũ, ũrĩa arĩ we Mũnene igũrũ rĩa hinya
o wothe na ũhoti o wothe. **11** O na inyuĩ nĩmwaruire
thĩinĩ wake, na ti na ũndũ wa moko ma andũ, no nĩ ũndũ
wa kwehererio mũtũũrĩre wa mehia, kũringana na irua
rĩrĩa rĩruithanagio nĩ Kristũ. **12** Nĩgũkorwo nĩgũthikwo
mwathikirwo hamwe nake rĩrĩa mwabatithirio, na
mũkĩriũkio hamwe nake nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia hinya
wa Ngai, ũrĩa wamũriũkirie akiuma kũrĩ arĩa akuũ.

13 Hĩndĩ ĩrĩa mwakuĩte nĩ ũndũ wa mehia manyu na
mũgaikara ta mũtaruĩte nĩ ũndũ wa mũtũũrĩre wanyu
wa mehia-rĩ, Ngai nĩatũmire mũgĩe na muoyo hamwe
na Kristũ. Ngai nĩatũrekeire mehia maitũ mothe, **14** na
aarĩkia gũtharia watho ũrĩa warĩ mwandĩke hamwe na
mũtabarĩre waguo, o ũcio watũthitangaga na watũire
ũreganĩte na ithuĩ-rĩ; akĩweheria na ũndũ wa kũũhũrĩra
mĩcumarĩ mũtharaba-inĩ. **15** Thuutha wa gũtooria
maahinya na monene macio-rĩ, nĩamonanirie mbere
ya mũingĩ, akĩrũũhagia nĩ ũndũ wa ũrĩa aamatooretie
mũtharaba-inĩ. **16** Nĩ ũndũ ũcio mũtikanareke mũndũ o
na ũrĩkũ amũtuĩre ciira nĩ ũndũ wa irio iria mũrĩĩaga,
kana kĩrĩa mũnyuuaga, kana ũhoro-inĩ wa mĩthenya
ĩrĩa mĩamũre, kana gũkũngũĩra Karũgamo ka Mweri, o
na kana mũthenya wa Thabatũ. **17** Maũndũ macio no
kĩĩruru kĩa maũndũ marĩa magooka; no rĩrĩ, ma yamo-
rĩ, nĩ Kristũ we mwene. **18** Mũtikanareke mũndũ o na
ũrĩkũ, ũrĩa wendete gwĩtua mũhooreri, na akahooyaga
araika, atũme mũtunywo kĩheo kĩrĩa mũtanyĩte kuona.
Mũndũ ta ũcio nĩataaragĩria na njĩra nene maũndũ
marĩa onete, na mwĩciirĩrie wake ũtarĩ wa kĩĩroho
ũgatũma etĩĩe nĩ ũndũ wa meciiria make ma tũhũ. **19**
Mũndũ ta ũcio ndegwatanĩtie na Mũtwe, ũrĩa arĩ we
ũnyiitagĩrĩra mwĩrĩ wothe, akaũnyiitithania hamwe
na nyunĩro ciohanĩtio na mĩkiha, naguo ũgakũra o ta
ũrĩa Ngai atũmaga ũkũre. **20** Atĩrĩrĩ, angĩkorwo inyuĩ
nĩmwakuire hamwe na Kristũ, na mũgĩtigana na irĩra
iria cia ndũire cia thĩ ĩno-rĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmaga mwathĩkĩre
mawatho mayo, ta mũtũire mũrĩ a thĩ? **21** Namo nĩ
ta maya: "Ndũkanyiite! Ndũgacame! Ndũkahutie!" **22**
Maũndũ macio mothe maraaria ũhoro wa indo iria
ithiraga bata ciarĩkia kũhũthĩrwo, tondũ icio no irĩra na
wathani na ũrutani wa andũ. **23** Ti-itherũ, mĩtabarĩre ta
ĩyo yonekaga ta ĩrĩ na ũũgĩ, nĩ ũndũ wa mĩhoere yao ĩrĩa
methuurĩire, na ũhooreri wa gwĩtua, na kwĩnyerekia,
no makaaga kuona bata wa kwĩgirĩrĩrĩria meririria ma
mwĩrĩ.

3 Na rĩrĩ, kuona atĩ rĩu nĩmũriũkĩtio hamwe na Kristũ-
rĩ, ngoro cianyu nĩikĩrũmbũyagie maũndũ marĩa
ma igũrũ, o kũrĩa Kristũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo
kwa Ngai. **2** Meciiria manyu nĩmeciiragie maũndũ
marĩa ma igũrũ, no ti maũndũ marĩa ma thĩ ĩno.
3 Nĩgũkorwo nĩmwakuire, naguo muoyo wanyu rĩu
nĩmũhithe hamwe na Kristũ thĩinĩ wa Ngai. **4** Na rĩrĩa
Kristũ, ũrĩa arĩ we muoyo witũ, akoonekana-rĩ, hĩndĩ
ĩyo o na inyuĩ nĩmũkonekana hamwe nake mũrĩ na
riiri. **5** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuagai maũndũ mothe ma mwĩrĩ
ũyũ wa ndũire ta makuĩte namo nĩ ta: ũhũũri-maraya,
na meciiria mathũku, na thuti cia mwĩrĩ, na meririria
mooru, na ũkoroku, naguo no ũndũ ũmwe na kũhooya
mĩhianano. **6** Tondũ wa maũndũ macio, mang'ũrĩ ma
Ngai nĩmarooka. **7** O na inyuĩ mwatũire mũthiiaga na
mĩthiĩre ĩyo mũtũũrĩre-inĩ ũrĩa mwatũũraga mbere ĩyo.
8 No rĩu no nginya mwĩaũre maũndũ maya mothe, namo
nĩ, marakara, na mang'ũrĩ, na rũmena, na njambanio,
na kwaria maũndũ ma thoni na kanua. **9** Tigagai
kũheenania mũndũ na ũrĩa ũngĩ, kuona atĩ nĩmwĩyaũrĩte
mũndũ ũrĩa wa tene na ciĩko ciake, **10** na mũkehumba
mũndũ ũngĩ mwerũ, ũrĩa werũhagio nginya agĩe na
ũmenyo na agĩe na mũhianĩre wa ũrĩa wamũũmbire.
11 Na ũhoro-inĩ ũcio hatirĩ Mũyunani kana Mũyahudi,
mũndũ mũruu kana mũndũ ũtarĩ mũruu, kana mũndũ
mũcenji, kana Mũsikuthi, kana mũndũ ngombo kana
ũtarĩ ngombo, no Kristũ nĩwe maũndũ mothe, na arĩ
thĩinĩ wa maũndũ mothe. **12** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tondũ mũrĩ
andũ athuure nĩ Ngai, andũ atheru na mendetwo mũno
nĩwe, mwĩhumbei ũiguanĩri wa tha, na gũtugana, na
kwĩnyiihia, na kũhoorera na gũkirĩrĩria. **13** Kiranagĩrĩriai
mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mũrekanagĩre rĩrĩa mũndũ
angĩkorwo ekĩtwo ũũru nĩ ũrĩa ũngĩ. Rekanagĩrai o
ta ũrĩa Mwathani aamũrekeire inyuĩ. **14** Ningĩ gũkĩra
maũndũ macio mothe mega-rĩ, gĩai na wendani, tondũ
nĩguo wohanagia maũndũ mothe hamwe nĩguo magĩrĩre
kũna. **15** Rekei thayũ wa Kristũ wathanage ngoro-inĩ
cianyu, tondũ inyuĩ mũrĩ ta ciĩga cia mwĩrĩ ũmwe-rĩ,
mwetĩirwo thayũ. Na ningĩ mũcookagie ngaatho. **16**
Rekei ũhoro wa Kristũ ũtũũrage ũingĩhĩte mũno thĩinĩ
wanyu, mũkĩrutanaga na mũgĩtaaranaga mũndũ na
ũrĩa ũngĩ mũrĩ na ũũgĩ mũingĩ, o mũkĩinaga thaburi,
na nyĩmbo cia Ngai, o na nyĩmbo cia kĩĩroho, mũrĩ na
ngaatho harĩ Ngai ngoro-inĩ cianyu. **17** Na ũndũ ũrĩa
wothe mũrĩĩkaga, mũkĩaria kana mũgĩĩka ũndũ, wĩkagei
wothe rĩĩtwa-inĩ rĩa Mwathani Jesũ, mũgĩcookagĩria
Ngai Ithe witũ ngaatho thĩinĩ wake. **18** Inyuĩ atumia-rĩ,
mwĩnyiihagĩriei athuuri anyu, o ta ũrĩa kwagĩrĩire thĩinĩ
wa Mwathani. **19** Na inyuĩ athuuri-rĩ, endagai atumia
anyu na mũtikamakũũmage. **20** O na inyuĩ ciana-rĩ,
athĩkagĩrai aciari anyu maũndũ-inĩ mothe, nĩgũkorwo
gwĩka ũguo nĩgũkenagia Mwathani. **21** Na inyuĩ maithe-
rĩ, mũtikarakaragie ciana cianyu, itikae gũkua ngoro.
22 Na inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai aathani anyu a gũkũ
thĩ maũndũ-inĩ mothe, na to hĩndĩ ĩrĩa maramuona atĩ
nĩgeetha mamwende, no maathĩkagĩrei mũrĩ na ngoro
itarĩ na ũhinga na nĩ ũndũ wa gũtĩĩa Mwathani. **23** Na
rĩrĩ, ũndũ o wothe ũrĩa mũrĩĩkaga, wĩkagei na ngoro
yanyu yothe, taarĩ Mwathani mũrarutĩra wĩra, no ti
andũ, **24** mũkĩmenyaga atĩ nĩmũkaamũkĩra igai kuuma
kũrĩ Mwathani rĩrĩ kĩheo kĩanyu. Nĩ Mwathani Kristũ
mũtungatagĩra. **25** Mũndũ o wothe ũrĩa wĩkaga ũũru
nĩakarĩhwo kũringana na ũũru wake, na gũtirĩ gũtĩĩra
mũndũ maũthĩ.

4 Inyuĩ aathani-rĩ, ĩkagai ngombo cianyu maũndũ
marĩa magĩrĩire na marĩa marĩ kĩhooto, tondũ
nĩmũũĩ o na inyuĩ mũrĩ na Mwathi wanyu kũrĩa igũrũ. **2**
Mwĩheanagei na kĩyo ũhoro-inĩ wa kũhooya, mwĩiguĩte
na mũgĩcookagĩria Ngai ngaatho. **3** Na mũtũhooyagĩre
o na ithuĩ, nĩgeetha Ngai ahingũrĩre ndũmĩrĩri iitũ
mũrango, nĩgeetha tũhunjagie ũhoro wa hitho ya Kristũ,
ũhoro ũrĩa niĩ njohetwo nĩ ũndũ waguo. **4** Hooyagai
nĩgeetha ndĩũhunjagie na andũ magataũkĩrwo wega,
o ta ũrĩa njagĩrĩirwo nĩ gwĩka. **5** Tuĩkagai oogĩ harĩ
maũndũ marĩa mũrĩĩkaga andũ arĩa matarĩ a thiritũ
yanyu; mũtegũte mweke ũrĩa mũrĩ naguo wa gwĩka
wega. **6** Na mũkĩaria, aragiai hĩndĩ ciothe mũiyũrĩtwo
nĩ wega wa Ngai, nayo mĩario yanyu ĩtuĩke ta ĩkĩrĩtwo
cumbĩ, nĩgeetha mũmenyage ũrĩa mũrĩcookagĩria o
mũndũ. **7** Tukiko nĩakamũhe ũhoro wakwa wothe. Ũcio
nĩ mũrũ wa Ithe witũ twendete mũno, nĩ ndungata ya

kwĩhokeka na tũtungataga nake thĩinĩ wa Mwathani. **8**
Ndamũtũma kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa ũhoro ũyũ kĩũmbe,
atĩ mũmenyithio wega ũrĩa ithuĩ tũhaana, na ningĩ atĩ
amũũmĩrĩrie ngoro. **9** Megũũka na Onesimo, mũrũ wa
Ithe witũ mwĩhokeku na ũrĩa twendete mũno, nake nĩ
ũmwe wanyu. Acio nĩmekũmũhe ũhoro wa ũrĩa maũndũ
mothe marekĩka gũkũ. **10** Nĩmwageithio nĩ Arisitariko
ũrĩa tuohetwo nake, o na Mariko nĩamũgeithia, ũrĩa
mũihwa wa Baranaba. (Nĩmwĩrĩtwo ũhoro wake; angĩũka
kũrĩ inyuĩ-rĩ, mwamũkĩrei.) **11** Jesũ ũrĩa wĩtagwo Jusito
o nake nĩamũgeithia. Acio no-o Ayahudi thĩinĩ wa arĩa
tũrutithanagia wĩra wa ũthamaki wa Ngai nao, na
nĩmatuĩkĩte a kũnyũmĩrĩria. **12** Epafara, ũrĩa arĩ ũmwe
wanyu na ndungata ya Kristũ Jesũ, nĩamũgeithia. We
nĩamũhooyagĩra mũno hĩndĩ ciothe, nĩguo mũhote
kwĩhaanda wega ũhoro-inĩ wothe wa kũhingia wendi
wa Ngai, mũrĩ agima na mũrĩ na kĩĩrĩgĩrĩro gĩkinyanĩru.
13 Niĩ ndĩ na ũira wake atĩ nĩarutaga wĩra na hinya,
akenogia nĩ ũndũ wanyu, na nĩ ũndũ wa arĩa marĩ
Laodikia na Hierapoli. **14** Nĩmwageithio nĩ Luka ũrĩa
ndagĩtarĩ, mũrata witũ twendete mũno, o na Dema.
15 Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe witũ kũu Laodikia, na
mũgeithie Numifa na andũ a kanitha ũrĩa ũrĩ gwake
mũciĩ. **16** Na rĩrĩ, mwarĩkia gũthomerwo marũa maya,
matũmei magathomerwo andũ a kanitha wa Laodikia,
na inyuĩ no nginya muone atĩ nĩmwathoma marũa ma
kuuma kanitha wa Laodikia. **17** Na mwĩre Arikipo atĩrĩ:
"No nginya wone atĩ nĩwarĩĩkia wĩra ũrĩa wamũkĩrire
thĩinĩ wa Mwathani." **18** Niĩ Paũlũ nĩ niĩ ndaandĩka
ngeithi ici na guoko gwakwa. Ririkanai atĩ ndĩ muohe
na mĩnyororo. Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ.

1 Athesalonike

1 Nĩ ithuĩ Paũlũ na Sila, na Timotheo, Twandĩkĩra
kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ
thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ
Kristũ. Wega na thayũ wa Ngai irogĩa na inyuĩ. **2**
Nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ
wanyu inyuothe, tũkĩmũgwetaga mahooya-inĩ maitũ.
3 Rĩrĩa tũkũmũhoera tũrĩ mbere ya Ngai o we Ithe
witũ-rĩ, nĩtũririkanaga tũtegũtigithĩria wĩra wanyu
ũrĩa uumanĩte na gwĩtĩkia, na kwĩnogia kwanyu kũrĩa
kũrehagwo nĩ wendani, o na gũkirĩrĩria kwanyu,
kũrĩa kuumanĩte na kĩĩrĩgĩrĩro thĩinĩ wa Mwathani
witũ Jesũ Kristũ. **4** Nĩgũkorwo, ariũ na aarĩ a Ithe
witũ inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, ithuĩ nĩtũũĩ atĩ
nĩmwathuurirwo nĩwe, **5** tondũ Ũhoro-ũrĩa-Mwega
tũhunjagia, tũtiamũreheire ũrĩ o ciugo theri, no
twamũreheire ũrĩ na hinya, na ũrĩ na Roho Mũtheru, o
na ũrĩ na ihooto itangĩthanganio. Ningĩ inyuĩ nĩmũũĩ
ũrĩa twaikaraga na inyuĩ nĩ ũndũ wa kũmũguna. **6** Inyuĩ
mwatuĩkire a kwĩgerekania na ithuĩ, o na mũgĩtuĩka
a kwĩgerekania na Mwathani, o na gũtuĩka mwarĩ na
mĩnyamaro mĩingĩ, nĩmwamũkĩrire ũhoro wake mũrĩ
na gĩkeno kĩrĩa kĩheanagwo nĩ Roho Mũtheru. **7** Na nĩ
ũndũ ũcio mũgĩtuĩka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa othe
metĩkĩtie kũu Makedonia, o na Akaia. **8** Naguo ũhoro
wa Mwathani nĩwahunjire uumĩte kũrĩ inyuĩ, na to
Makedonia na Akaia gwiki, no rĩrĩ, o na wĩtĩkio wanyu
thĩinĩ wa Ngai nĩũmenyekete kũndũ guothe. Nĩ ũndũ
ũcio tũtibataire kuuga ũndũ ũhoro-inĩ ũcio, **9** nĩgũkorwo
andũ o ene nĩo maheanaga ũhoro wa ũrĩa mwatũnyiitire
ũgeni. Nĩmaheanaga ũhoro wa ũrĩa mwagarũrũkĩire
Ngai, mũgĩtigana na mĩhianano nĩguo mũtungatagĩre
Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo na ũrĩa wa ma, **10** na mwetagĩrĩre
Mũriũ oime igũrũ, ũrĩa aariũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ,
nake nĩwe Jesũ, ũrĩa ũtũhonokagia kuuma kũrĩ mang'ũrĩ
marĩa magooka.

2 Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũĩ atĩ gũũka
gwitũ kũrĩ inyuĩ gũtiarĩ gwa tũhũ. **2** Mbere ĩyo
nĩtwathĩĩnirio na tũkĩrumwo rĩrĩa twarĩ kũu Filipi, o ta
ũrĩa inyuĩ mũũĩ, no nĩ ũndũ wa gũteithio nĩ Ngai witũ,
nĩtuomĩrĩirie na tũkĩmũhe Ũhoro-ũrĩa-Mwega, o na
akorwo nĩtwakararirio mũno. **3** Nĩgũkorwo gũthaithana
gwitũ gũtiumanĩte na ihĩtia, kana matanya ma maũndũ
ma waganu, o na kana ma wara. **4** No rĩrĩ, ithuĩ
nĩ kwaria twaragia ta andũ maamũrĩtwo nĩ Ngai a
kwĩhokerwo Ũhoro-ũrĩa-Mwega. Ithuĩ ti andũ tũrageria
gũkenia, no nĩ Ngai, o we ũgeragia ngoro ciitũ. **5** Inyuĩ
nĩmũũĩ atĩ ithuĩ ti ndeto cia kwĩyendereria twaragia,
o na kana tũkahithĩrĩra ũhoro wa gũkorokera indo;
Ngai nĩwe mũira witũ. **6** Ithuĩ tũtiacaragia kũganwo
nĩ andũ, arĩ inyuĩ kana mũndũ ũngĩ o wothe. Tondũ
tũrĩ atũmwo a Kristũ-rĩ, nĩtũngĩatuĩkire mũrigo kũrĩ
inyuĩ, **7** no nĩtwaikarire na inyuĩ tũhooreire, o ta ũrĩa
nyina wa ciana nini amenyagĩrĩra ciana ciake mwene. **8**
Nĩ tondũ wa ũrĩa twamwendete mũno, nĩtwakenagio
nĩkũgwatanĩra na inyuĩ, na to Ũhoro-inĩ-ũrĩa-Mwega wa
Ngai wiki, no nĩtwagwatanĩire mĩtũũrĩre-inĩ iitũ o nayo,
tondũ nĩmwatuĩkĩte andũ twendete mũno. **9** Ti-itherũ
nĩmũkũririkana, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, wĩra
witũ wa hinya na kwĩnogia gwitũ; twarutaga wĩra ũtukũ
na mũthenya nĩguo tũtigatuĩke mũrigo harĩ mũndũ
o na ũrĩkũ hĩndĩ ĩrĩa twamũhunjagĩria Ũhoro-ũrĩa-
Mwega wa Ngai. **10** Inyuĩ mũrĩ aira, o na Ngai no mũira,
ũrĩa twatũire na inyuĩ arĩa mwĩtĩkĩtie tũrĩ atheru, na
tũrĩ athingu, na tũtarĩ na ũcuuke. **11** Ningĩ nĩmũũĩ
atĩ twekaga mũndũ o mũndũ wanyu o ta ũrĩa ithe wa
ciana ekaga ciana ciake mwene, **12** tũkamũmagĩrĩria, na
tũkamũhooreragia, o na tũkamũringagĩrĩria mũtũũre
mĩtũũrĩre yaganĩrĩire na ũrĩa Ngai endaga, o we
ũmwĩtaga mũtoonye thĩinĩ wa ũthamaki wake, na mũgĩe
na riiri wake. **13** O na ningĩ nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho
tũtegũtigithĩria tondũ rĩrĩa mwamũkĩrire kiugo kĩa Ngai,
kĩrĩa mwaiguire kuuma kũrĩ ithuĩ, mũtiakĩamũkĩrire
taarĩ kiugo kĩa andũ, no mwakĩamũkĩrire ta kiugo kĩa
Ngai, na nĩ ma, ũguo nĩguo kĩrĩ, na nĩkĩo kĩrutaga wĩra
thĩinĩ wanyu inyuĩ mwĩtĩkĩtie. **14** Nĩgũkorwo inyuĩ,
ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmwatuĩkire a kwĩgerekania
na makanitha ma Ngai marĩa marĩ thĩinĩ wa Kristũ
Jesũ kũrĩa Judea: Nĩmwanyamaririo nĩ andũ a bũrũri
wanyu na mĩnyamaro o ĩrĩa andũ a makanitha macio
maanyamaragio nayo nĩ Ayahudi, **15** o arĩa mooragire
Mwathani Jesũ, na makĩũraga anabii, o na ithuĩ
magĩtũingata. Nĩmarakaragia Ngai, na nĩ marĩ ũthũ na
andũ othe **16** nĩ ũndũ wa kũgeria gũtũgiria tũtikahunjĩrie
andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoro nĩgeetha mahonoke. Ũguo nĩguo
meyongagĩrĩra mehia makamaiyũrĩrĩra. Namo mang'ũrĩ
ma Ngai nĩmamakinyiire. **17** No rĩrĩ, ariũ na aarĩ
a Ithe witũ, hĩndĩ ĩrĩa twatigithanirio na inyuĩ gwa
kahinda kanini-rĩ, (ha ũhoro wa mwĩrĩ, no ti wa ngoro),
nĩtwerutanĩirie na kĩyo kĩnene nĩgeetha tuonane na
inyuĩ tondũ nĩtwamwĩriragĩria mũno. **18** Nĩgũkorwo
nĩtwendete mũno gũũka kũrĩ inyuĩ, na makĩria niĩ Paũlũ,
nĩndageririe maita maingĩ no Shaitani nĩatũgiririe. **19**
Nĩ ũndũ-rĩ, kĩĩrĩgĩrĩro giitũ gĩkĩrĩ kĩrĩkũ, kana gĩkeno
giitũ, kana thũmbĩ ĩrĩa tũngĩĩraha nayo mbere ya
Mwathani witũ Jesũ rĩrĩa agooka? Githĩ ti inyuĩ? **20** Ti-
itherũ, inyuĩ nĩ inyuĩ riiri witũ na gĩkeno giitũ.

3 Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa twaremirwo nĩgũkirĩrĩria-rĩ,
nĩtuonire arĩ wega tũtigwo tũrĩ ithuiki kũu Athene.
2 Tũgĩgĩtũma Timotheo ũrĩa mũrũ wa Ithe witũ, na
ndungata ya Ngai hamwe na ithuĩ ya kũhunjia Ũhoro-
ũrĩa-Mwega wa Kristũ, nĩguo amwĩkĩre hinya, na
amũũmĩrĩrie wĩtĩkio-inĩ wanyu, **3** nĩguo gũtikagĩe
mũndũ ũngĩagagio nĩ magerio macio. Inyuĩ nĩmũũĩ
wega atĩ nĩmo twathĩrĩirio. **4** Ti-itherũ o na hĩndĩ
ĩrĩa twarĩ na inyuĩ nĩtwamwĩraga kaingĩ atĩ no nginya
tũnyariirwo. O ta ũrĩa mũũĩ atĩ ũguo noguo gwacookire
gũgĩtuĩka. **5** Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa ndaremirwo nĩgũkirĩrĩria
rĩngĩ-rĩ, ngĩtũmana nĩguo menye ũhoro wa wĩtĩkio
wanyu. Nĩgũkorwo nĩndetigagĩra gũtigakorwo atĩ hihi
mũgerania nĩamũgeretie, naguo wĩra witũ ũtuĩke wa
tũhũ. **6** No rĩrĩ, rĩu Timotheo nĩ okĩte kũrĩ ithuĩ oimĩte
kũrĩ inyuĩ, na agatũrehere ũhoro mwega ũkoniĩ wĩtĩkio
na wendani wanyu. Nĩatwĩrĩte atĩ nĩmũtũririkanaga
hĩndĩ ciothe mũkenete, na atĩ nĩmwĩriragĩria gũtuona, o
ta ũrĩa o na ithuĩ twĩriragĩria kũmuona. **7** Nĩ ũndũ ũcio,

ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, o na tũrĩ na mĩnyamaro na
mathĩĩna nĩtuomĩrĩirio twaigua ũhoro wanyu nĩ tondũ
wa gwĩtĩkia kũu kwanyu. **8** Nĩgũkorwo rĩu tũgũtũũra
muoyo kũna, kuona atĩ nĩmwĩhaandĩte wega thĩinĩ wa
Mwathani. **9** Tũngĩhota atĩa gũcookeria Ngai ngaatho
cia kũigana nĩ ũndũ wanyu, tondũ wa gĩkeno kĩrĩa
gĩothe tũrĩ nakĩo mbere ya Ngai witũ nĩ ũndũ wanyu?
10 Nĩtũhooyaga ũtukũ na mũthenya na kĩyo kĩingĩ
nĩgeetha tũkoonana na inyuĩ rĩngĩ na tũmũrehere kĩrĩa
mũtarĩ nakĩo ũhoro-inĩ wa gwĩtĩkia kwanyu. **11** Rĩu-
rĩ, Ngai mwene, o Ithe witũ, na Mwathani witũ Jesũ,
marotũhingũrĩra njĩra tũhote gũũka kũrĩ inyuĩ. **12**
Mwathani arotũma wendani wanyu wongerereke na
ũiyũrĩrĩre harĩ o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na harĩ andũ arĩa
angĩ othe, o ta ũrĩa o na ithuĩ tũmwendete. **13** Ningĩ
aroĩkĩra ngoro cianyu hinya nĩgeetha mũgaakorwo
mũtarĩ na ũcuuke, na mũrĩ atheru mbere ya Ngai, o we
Ithe witũ, hĩndĩ ĩrĩa Mwathani witũ Jesũ agooka hamwe
na andũ ake arĩa atheru othe.

4 Naguo ũhoro wa kũrigĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-
rĩ, nĩ atĩ nĩtwamũrutire ũhoro wa mũtũũrĩre, ũrĩa
ũkenagia Ngai, na noguo mũtũũraga mwĩkaga. Rĩu
tũkũmũũria na tũkamũringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani
Jesũ atĩ mũkĩragĩrĩrie gwĩkaga o ũguo. **2** Nĩgũkorwo
nĩmũũĩ maũndũ marĩa twamũtaarire namo, tũrĩ na ũhoti
wa Mwathani Jesũ. **3** Tondũ rĩĩrĩ, ũndũ ũrĩa Ngai endete
nĩ atĩ mũtuĩke andũ aamũre: atĩ mwĩtheemage ũmaraya;
4 na atĩ o ũmwe wanyu amenye gwatha mwĩrĩ wake
mwene ũikarage ũrĩ mũtheru na akĩũtĩĩaga, **5** atarĩ na
merirĩria ma mwĩrĩ ta andũ a ndũrĩrĩ arĩa matooĩ Ngai; **6**
na atĩ ha ũhoro wa maũndũ macio, gũtigakorwo mũndũ
o na ũrĩkũ ũngĩhĩtĩria mũrũ na mwarĩ wa ithe, kana
amwĩke ũũru. Mwathani nĩakaherithia andũ nĩ ũndũ
wa mehia mothe ta macio, o ta ũrĩa tũrĩkĩtie kũmwĩra
na tũkamũkaania. **7** Tondũ Ngai ndatwĩtĩire maũndũ
ma waganu, no aatwĩtire nĩguo tũtũũre mũtũũrĩre
wa ũtheru. **8** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa ũkũregana
na ũrutani ũyũ ti mũndũ araregana nake no nĩ Ngai,
ũrĩa ũmũheaga inyuĩ Roho wake Mũtheru. **9** Na rĩu-
rĩ, harĩ ũhoro wa kwendana na ariũ na aarĩ a Ithe
witũ-rĩ, tũtibataire kũmwandĩkĩra nĩ ũndũ inyuĩ ene
nĩmũrutĩtwo kwendanaga nĩ Ngai. **10** Na ti-itherũ,
nĩmwendete ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ
Makedonia guothe. No nĩtũkũmũringĩrĩria inyuĩ ariũ na
aarĩ a Ithe witũ, atĩ mũkĩragĩrĩrie gwĩka ũguo makĩria.
11 Atĩrĩrĩ, mwĩrirĩriei gũtũũra mũtũũrĩre wa ũhooreri,
na mũhang'agĩre o maũndũ marĩa mamũkoniĩ, na
mũrutage wĩra na moko manyu, o ta ũrĩa twamwĩrire,
12 nĩgeetha mũtũũrĩre wanyu wa o mũthenya, ũtũme
mũheagwo gĩtĩĩo nĩ andũ arĩa matarĩ a thiritũ yanyu,
na nĩgeetha mũtigatuĩke mũrigo kũrĩ mũndũ o na
ũrĩkũ. **13** No rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda
mũikarage mũtooĩ ũhoro wa andũ arĩa makomete, kana
mũigue kĩeha ta andũ arĩa angĩ matarĩ na kĩĩrĩgĩrĩro. **14**
Nĩtwĩtĩkĩtie atĩ Jesũ nĩakuire na akĩriũka, na nĩ ũndũ
ũcio nĩtwĩtĩkĩtie atĩ Ngai nĩakarehanĩria Jesũ hamwe na
andũ arĩa makomete marĩ thĩinĩ wake. **15** Kũringana na
kiugo kĩa Mwathani we mwene, tũkũmwĩra atĩ ithuĩ
arĩa tũrĩ muoyo, arĩa tũtigĩtwo nginya rĩrĩa agacooka
tũtigatongoria arĩa marĩkĩtie gũkoma. **16** Thuutha wa
ũguo, ithuĩ arĩa tũgaakorwo tũrĩ muoyo na tũtigaire-rĩ,
nĩtũkoyanĩrio hamwe nao tũtwarwo matu-inĩ nĩguo
tũgacemanie na Mwathani rĩera-inĩ. Na nĩ ũndũ ũcio
tũgaatũũrania na Mwathani nginya tene. **18** Nĩ ũndũ
ũcio, ũmanagĩrĩriai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ciugo icio.

5 Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũhoro wa mahinda
na mĩthenya-rĩ, tũtirĩ na bata wa kũmwandĩkĩra, **2**
nĩgũkorwo nĩmũũĩ wega atĩ mũthenya wa Mwathani
ũgooka o ta ũrĩa mũici okaga ũtukũ. **3** O rĩrĩa andũ
maroiga atĩrĩ, "Kũrĩ thayũ na ũgitĩri," hĩndĩ ĩyo nĩguo
magaakorererwo nĩ mwanangĩko o rĩmwe, o ta ũrĩa
mũtumia ũrĩ nda akoragĩrĩrwo nĩ ruo rwa kũheo
mwana, nao matikahonoka. **4** No inyuĩ ariũ na aarĩ
a Ithe witũ, mũtirĩ nduma-inĩ atĩ nĩguo mũthenya
ũcio ũmũkorerere ta mũici. **5** Inyuĩ inyuothe mũrĩ
ciana cia ũtheri na ciana cia mũthenya. Ithuĩ tũtirĩ
a ũtukũ kana a nduma. **6** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũtigei
gũkoma ta acio angĩ, no nĩtũikarage twĩiguĩte na
tũkerigagĩrĩria maũndũ. **7** Nĩgũkorwo arĩa makomaga-
rĩ, makomaga ũtukũ, na arĩa marĩĩagwo nĩ njoohi-rĩ,
marĩĩagwo ũtukũ. **8** No kuona atĩ ithuĩ tũrĩ a mũthenya-
rĩ, nĩtũtuĩke a kwĩgirĩrĩria maũndũ, twĩhumbĩte gako
ga kũgitĩra gĩthũri karĩa ka wĩtĩkio na ka wendani,
na tũgekĩra ũhoro wa kwĩrĩgĩrĩra ũhonokio taarĩ
ngũbia ya kĩgera ya kũgitĩra mũtwe. **9** Nĩgũkorwo
Ngai ndaatwamũrire nĩguo tũtuĩke a kũrakarĩrwo, no
nĩtũtuĩke a kwamũkĩra ũhonokio thĩinĩ wa Mwathani
witũ Jesũ Kristũ. **10** We nĩatũkuĩrĩire nĩgeetha, twakorwo
twĩiguĩte kana tũkomete-rĩ, tũgaatũũrania hamwe nake.
11 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũmanagĩrĩriai mũndũ na ũrĩa ũngĩ
na mwĩkĩranage hinya o ta ũrĩa mũreka rĩu. **12** Na rĩrĩ,
ariũ na aarĩ a Ithe witũ, twamũthaitha mũtĩĩage andũ
arĩa marutaga wĩra na kĩyo thĩinĩ wanyu, arĩa matuĩtwo
arori anyu na makamũtaaraga thĩinĩ wa Mwathani.
13 Mekagĩrĩrei mũno makĩria na mũmendage nĩ ũndũ
wa wĩra ũcio marutaga. Tũũranagiai na thayũ mũndũ
na ũrĩa ũngĩ. **14** Na ningĩ nĩtũkũmũringĩrĩria, inyuĩ
ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkaanagie andũ arĩa igũũta,
na mũũmagĩrĩrie arĩa marĩ guoya, na mũteithagie
arĩa matarĩ hinya, na mũkiragĩrĩrie andũ othe. **15**
Menyagĩrĩrai gũtikagĩe mũndũ ũkũrĩhĩria ũũru na
ũũru, no hĩndĩ ciothe geragiai gũtugana inyuĩ-ene,
na mũtugage andũ arĩa angĩ othe. **16** Kenagai hĩndĩ
ciothe; **17** hooyagai mũtegũtigithĩria; **18** cookagĩriai
Ngai ngaatho maũndũ-inĩ mothe, nĩgũkorwo ũguo
nĩguo Ngai endaga harĩ inyuĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.
19 Mũtikanahorie mwaki wa Roho; **20** mũtikanaire
ũhoro ũrĩa ũrathagwo. **21** Roranagiai maũndũ mothe.
Rũmagiai maũndũ marĩa mega. **22** Theemagai ũndũ o
wothe mũũru. **23** Ngai we mwene, o we Ngai wa thayũ,
aromũtheria o kũna. Namo maroho manyu, na ngoro
cianyu, o na mĩĩrĩ yanyu, iroikaragio itarĩ na ũcuuke
hĩndĩ ĩrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ agaacooka. **24**
Ũrĩa ũmwĩtaga inyuĩ nĩ mwĩhokeku, na nĩakahingia
ũhoro ũcio. **25** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũhooyagĩrei.
26 Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe na ngeithi
theru cia kĩmumunyano. **27** Nĩndamwatha ndĩ mbere
ya Mwathani atĩ marũa maya mathomerwo ariũ na

aarĩ a Ithe witũ othe. **28** Wega wa Mwathani witũ Jesũ
Kristũ ũrogĩa na inyuĩ.

2 Athesalonike

1 Nĩ ithuĩ Paũlũ, na Sila, na Timotheo, Twandĩkĩra
kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ
thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ, o na thĩinĩ wa Mwathani
Jesũ Kristũ: **2** Wega na thayũ irogĩa na inyuĩ ciumĩte
kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na Mwathani Jesũ Kristũ. **3**
Nĩtwagĩrĩirwo nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe
nĩ ũndũ wanyu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tondũ ũguo
nĩguo kwagĩrĩire, tondũ wĩtĩkio wanyu nĩũrakũra mũno
makĩria, o naguo wendani ũrĩa o mũndũ arĩ naguo harĩ
mũndũ ũrĩa ũngĩ ũkaingĩha. **4** Nĩ ũndũ ũcio, nĩtwĩrahaga
tũrĩ thĩinĩ wa makanitha ma Ngai nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩria
kwanyu, na gwĩtĩkia kwanyu mĩnyamaro-inĩ yothe na
magerio marĩa mũkiragĩrĩria. **5** Maũndũ macio mothe
nĩmonanagia atĩ itua rĩa Ngai rĩa ciira nĩ rĩa kĩhooto, na
nĩ ũndũ ũcio mũtuuo aagĩrĩru a gũtoonya ũthamaki-
inĩ wa Ngai, o ũcio mũnyariiragwo nĩ ũndũ waguo. **6**
Ngai nĩ wa kĩhooto: We nĩakarĩha arĩa mamũthĩĩnagia
na thĩĩna, **7** no inyuĩ arĩa mũtũire mũthĩĩnagio amũhe
kĩhurũko, o hamwe na ithuĩ. Ũndũ ũcio nĩũkahinga
hĩndĩ ĩrĩa Mwathani Jesũ akaaguũranĩrio oimĩte igũrũ
arĩ thĩinĩ wa mwaki ũgwakana, hamwe na araika
ake arĩa marĩ hinya. **8** Nake nĩakaherithia andũ
arĩa matooĩ Ngai na matathĩkagĩra Ũhoro-ũrĩa-Mwega
wa Mwathani witũ Jesũ. **9** Nao nĩmakaherithio na
kwanangwo kũrĩa gũtagathira, na mahingĩrĩrio nja
matikoone ũthiũ wa Mwathani, o na ũnene wa hinya
wake, **(aiōnios g166)** **10** mũthenya ũrĩa agooka nĩguo
atũũgĩrio thĩinĩ wa andũ ake arĩa atheru, o na andũ othe
arĩa mamwĩtĩkĩtie magege nĩ ũndũ wake. O na inyuĩ
mũgaakorwo mũrĩ amwe ao tondũ nĩmwetĩkirie ũira
witũ ũrĩa twamũheire. **11** Ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga
tũmũhooyagĩre tũtegũtigithĩria, atĩ Ngai witũ amũtue
andũ maaganĩrĩire na gwĩtwo kwanyu, ningĩ nĩ ũndũ
wa hinya wake amũhingagĩrie matanya manyu mothe
marĩa mega, o na wĩra o wothe ũrĩa uumanĩte na
wĩtĩkio wanyu. **12** Tũhooyaga ũguo nĩgeetha rĩĩtwa rĩa
Mwathani witũ Jesũ rĩtũũgagĩrio thĩinĩ wanyu, o na
inyuĩ mũtũũgagĩrio thĩinĩ wake, kũringana na wega wa
Ngai witũ na wa Mwathani Jesũ Kristũ.

2 Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoro wa gũcooka
kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na gũcookanĩrĩrio
gwitũ harĩ we, nĩtũkũmũthaitha, **2** atĩ mũtikahiũhe
kwenyenyio kana mũhahũrwo nĩ ũrathi mũna, kana
ndũmĩrĩri, o na kana marũa merĩtwo atĩ moimĩte kũrĩ
ithuĩ, makoiga atĩ mũthenya wa Mwathani nĩũrĩkĩtie
gũkinya. **3** Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amũheenie o
na atĩa, nĩgũkorwo mũthenya ũcio ndũgaakinya, ũhoro
wa kũregana na watho ũtakinyĩte, o nake mũndũ ũrĩa
mũregi watho ataguũranĩirio, o ũcio ũtuĩrĩirwo ciira wa
kwanangwo. **4** Nĩagokĩrĩra na etũũgĩrie igũrũ rĩa kĩrĩa
gĩothe gĩĩtanĩtio na Ngai na kĩrĩa gĩothe kĩhooyagwo,
nĩgeetha aikare thĩ kũu thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai,
agĩĩtuuaga atĩ we mwene nĩ Ngai. **5** Kaĩ mũtararirikana
atĩ rĩrĩa ndarĩ hamwe na inyuĩ nĩndamwĩraga maũndũ
macio? **6** Na rĩu nĩmũũĩ kĩrĩa kĩgirĩtie mũndũ ũcio
ooke na nĩgeetha akaaguũranĩrio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire.
7 Nĩgũkorwo ũhoro wa hitho wa kũregana na watho
nĩũraruta wĩra; no nĩ kũrĩ ũrĩa ũgirĩrĩirie ũhoro ũcio
woneke rĩu, na egũthiĩ na mbere gwĩka ũguo nginya
rĩrĩa akeeherio. **8** Na hĩndĩ ĩyo nĩguo mũndũ ũcio mũregi
watho akaaguũranĩrio. Mũndũ ũcio nĩwe Mwathani Jesũ
akooraga na mĩhũmũ ya kanua gake, na amwanange na
riiri wake ũrĩa ũkoonanio nĩ gũcooka gwake. **9** Mũndũ
ũcio mũregi watho nĩagooka kũringana na wĩra wa
Shaitani ũrĩa wonekaga thĩinĩ wa mĩthemba yothe ya
ciama cia maheeni, na marũũri, na morirũ, **10** o na ooke
na mĩthemba yothe ya ũmaramari nĩguo aheenie andũ
arĩa marĩ njĩra ya kũũra. Moraga tondũ nĩmaregire
kwenda ũhoro-ũrĩa-wa-ma nĩguo mahonokio. **11** Na
tondũ ũcio Ngai nĩamarehagĩra ũndũ wa hinya wa
kũmahĩtithia, nĩgeetha metĩkie maheeni macio, **12** na
nĩgeetha andũ othe matuĩrwo ciira arĩa matetĩkĩtie
ũhoro-ũrĩa-wa-ma na makenagĩra maũndũ ma waganu.
13 No rĩrĩ, twagĩrĩirwo nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho
hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a
Ithe witũ mwendetwo nĩ Mwathani, tondũ kuuma o
kĩambĩrĩria Ngai nĩamũthuurire mũhonokio nĩ ũndũ
wa gũtherio nĩ Roho o na gwĩtĩkia ũhoro-ũrĩa-wa-
ma. **14** Aamwĩtĩire ũhoro ũyũ nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũrĩa-
Mwega ũrĩa twamũhunjĩirie nĩguo mũgĩe na riiri wa
Mwathani witũ Jesũ Kristũ. **15** Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na
aarĩ a Ithe witũ, mwĩhaandei wega na mũrũmie ũrutani
ũrĩa twamũrutire, o na akorwo twaririe na kanua kana
tũkĩmwandĩkĩra marũa. **16** Mwathani witũ Jesũ Kristũ
we mwene, o na Ngai Ithe witũ ũrĩa watwendire na
agĩtũhe ũũmĩrĩru wa nginya tene na kĩĩrĩgĩrĩro kĩega na
ũndũ wa Wega wake-rĩ, **(aiōnios g166)** **17** maroomĩrĩria
ngoro cianyu, na mamwĩkĩre hinya thĩinĩ wa ciĩko o na
ciugo ciothe njega.

3 Naguo Ũhoro wa kũrigĩrĩria-rĩ, ariũ na aarĩ a
Ithe witũ, nĩ atĩrĩ, tũhooyagĩrei nĩgeetha ũhoro
wa Mwathani ũtheereme na ihenya, na ũkumagio, o
ta ũrĩa ũkumagio nĩ inyuĩ. **2** Na ningĩ mũhooyage
nĩgeetha tũhonokio kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu o
na ooru, tondũ ti andũ othe metĩkĩtie. **3** No Mwathani
nĩmwĩhokeku, na nĩekũmwĩkĩra hinya na amũgitĩre
kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru. **4** Tũrĩ na mwĩhoko thĩinĩ wa
Mwathani atĩ nĩmũreeka na nĩmũgũthiĩ na mbere gwĩka
maũndũ marĩa twathanĩte. **5** Mwathani arotongoria
ngoro cianyu nĩguo mũgĩe na wendani wa Ngai na
ũkirĩrĩria wa Kristũ. **6** Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe
witũ, nĩtũkũmwatha thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Mwathani
Jesũ Kristũ, atĩ mũtigane na mũrũ kana mwarĩ wa Ithe
witũ o wothe kĩgũũta, ũrĩa ũtaikaraga kũringana na
ũrutani ũrĩa twamũrutire. **7** Nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũũĩ
ũrĩa mwagĩrĩirwo nĩ kwĩgerekania na ithuĩ. Ithuĩ tũtiarĩ
igũũta rĩrĩa twatũire na inyuĩ, **8** o na tũtiigana kũrĩa irio
cia mũndũ o na ũrĩkũ tũhũ. Handũ ha ũguo, twarutaga
wĩra ũtukũ na mũthenya, tũkĩrutaga wĩra mũritũ na
tũkenogagia nĩgeetha tũtigatuĩke mũrigo kũrĩ mũndũ o
na ũrĩkũ wanyu. **9** Twekaga ũguo, ti tondũ tũtiarĩ na
kĩhooto gĩa kũheo ũteithio ta ũcio, no nĩgeetha tũtuĩke
kĩonereria kĩanyu gĩa kwĩgerekania nakĩo. **10** Nĩgũkorwo
o na rĩrĩa twatũire hamwe na inyuĩ nĩtwamũheire
watho ũyũ: "Mũndũ angĩaga kũruta wĩra, o na kũrĩa
ndakarĩe." **11** Nĩtũiguaga amwe thĩinĩ wanyu nĩ igũũta,

na matirĩ wĩra marutaga, no nĩmetoonyagĩrĩria maũndũ-
inĩ ma andũ arĩa angĩ. **12** Andũ acio nĩo tũgwatha na
tũkamaringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ atĩ
makindĩrie, na marĩĩage irio iria marutĩire wĩra. **13**
Naho ha ũhoro wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ,
mũtikanoge nĩ gwĩkaga wega. **14** Mũndũ o na ũrĩkũ
angĩaga gwathĩkĩra ũrutani witũ ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa
marũa maya-rĩ, mwĩhũgagei. Mũtikanagĩe ngwatanĩro
nake, nĩgeetha aigue aconokete. **15** No mũtikamũtue
taarĩ thũ, no mũkaaniei ta mũrũ kana mwarĩ wa Ithe
wanyu. **16** Na rĩu-rĩ, Mwathani mwene thayũ aromũhe
thayũ mahinda mothe na ikĩro-inĩ ciothe. Mwathani
aroikara na inyuĩ inyuothe. **17** Niĩ Paũlũ nĩ niĩ ndandĩka
ngeithi ici na guoko gwakwa mwene, na kĩu nĩkĩo
kĩmenyithia gĩa gũkũũrana marũa makwa mothe. Ũguo
nĩguo nyandĩkaga. **18** Wega wa Mwathani witũ Jesũ
Kristũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

1 Timotheo

1 Nĩ niĩ Paũlũ mũtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa
gwathwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ o na nĩ Kristũ
Jesũ ũrĩa arĩ we mwĩhoko witũ, **2** Ndĩrakwandĩkĩra
marũa maya wee Timotheo, mũrũ wakwa kũna thĩinĩ
wa wĩtĩkio: Wega, na tha, na thayũ kuuma kũrĩ Ngai
Ithe witũ o na kũrĩ Kristũ Jesũ Mwathani witũ irogĩa
nawe. **3** O ta ũrĩa ndakũringĩrĩirie ngĩthiĩ Makedonia, atĩ
ũikare kũu Efeso o na rĩu ndĩrenda ũikare kuo nĩgeetha
ũgiragie andũ amwe kũu matigacooke kũrutana ũrutani
wa maheeni, **4** na ningĩ matigathikagĩrĩrie ng'ano
cia tũhũ, kana ũhoro wa njiarwa ũrĩa ũtathiraga.
Maũndũ ta macio makagĩrĩria ngarari handũ ha gũkũria
wĩra wa Ngai, ũrĩa ũrutagwo na njĩra ya wĩtĩkio. **5**
Muoroto wa watho ũyũ nĩ wendo, ũrĩa uumaga thĩinĩ
wa ngoro theru, na thamiri njega, o na wĩtĩkio ũtarĩ
na ũhinga. **6** Andũ amwe nĩmatiganĩte na ũhoro ũcio
na makerekera mĩario-inĩ ya tũhũ. **7** Mendaga gũtuĩka
arutani a watho, o na gũtuĩka matiũĩ gĩtũmi kĩa ũhoro
ũrĩa maheanaga o na kana gĩtũmi kĩa maũndũ marĩa
maaragia magwatĩirie. **8** Nĩtũũĩ atĩ watho nĩ mwega
mũndũ angĩũhũthĩra kũringana na ũrĩa kwagĩrĩire. **9** O
na ningĩ nĩtũũĩ atĩ watho ndũthondekeirwo andũ arĩa
athingu no ũthondekeirwo arĩa moinaga watho na arĩa
aremi, na arĩa matetigĩrĩte Ngai na arĩa ehia, na arĩa
matarĩ atheru na arĩa matarĩ etĩkia; o na arĩa moragaga
maithe na manyina mao, na arĩa oragani, **10** o na nĩ
ũndũ wa itharia na arĩa mogomagia mĩtugo, na onjoria
a ngombo, na arĩa maheenanagia, na arĩa mehĩtaga
na maheeni, o na ũndũ ũngĩ o wothe ũtaringaine na
ũrutani ũrĩa mwagĩrĩru, **11** ũrĩa ũringaine na Ũhoro-
ũrĩa-Mwega ũrĩ riiri wa Ngai ũrĩa mũrathime, o ũhoro
ũcio ndehokeirwo ndĩũrutage. **12** Nĩngũcookeria Kristũ
Jesũ Mwathani witũ ngaatho, ũrĩa ũheete hinya, tondũ
nĩanduire wa kwĩhokeka, na akĩnyamũra nduĩke wa
kũmũtungatagĩra. **13** O na gũtuĩka rĩmwe ndaarĩ
mũrumi Ngai, na mũnyariirani, na mũndũ wa ngũĩ,
nĩndaiguĩrĩirwo tha tondũ ndekaga ũguo itekũmenya
na itarĩ mwĩtĩkia. **14** Naguo wega mũingĩ wa Mwathani
witũ ũkĩnjiyũrĩrĩra, hamwe na wĩtĩkio o na wendani
ũrĩa uumaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. **15** Atĩrĩrĩ, ũhoro
ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩguo wagĩrĩire gwĩtĩkĩrwo
kũna: Atĩ Kristũ Jesũ ookire thĩ kũhonokia ehia, na
harĩ acio-rĩ, nĩ niĩ wa mbere. **16** No nĩ ũndũ wa gĩtũmi
kĩu, niĩ nĩndaiguĩrĩirwo tha nĩ Ngai nĩgeetha thĩinĩ
wakwa, Kristũ Jesũ onanie ũkirĩrĩria wake ũtarĩ mũthia,
nĩguo niĩ ndaarĩ mwĩhia makĩria, nduĩke kĩonereria
harĩ arĩa marĩmwĩtĩkagia na makegĩĩra na muoyo wa
tene na tene. **(aiōnios g166)** **17** Na rĩu, kũrĩ Mũthamaki
ũrĩa ũtũũraga tene na tene, ũrĩa ũtathiraga, na ũrĩa
ũtonekaga-rĩ, o we Ngai wiki, arotĩĩagwo na agoocagwo
tene na tene. Ameni. **(aiōn g165)** **18** Wee Timotheo,
mũrũ wakwa, ndĩrakũhe ũtaaro ũyũ kũringana na
mohoro marĩa maarathĩtwo hĩndĩ ĩmwe ũhoro-inĩ waku,
nĩgeetha wamarũmĩrĩra ũhotage kũrũa mbaara wega,
19 na ũtũũre ũrũmĩtie wĩtĩkio, na ũrĩ na thamiri ĩtarĩ na
ũcuuke. Andũ angĩ nĩmareganĩte na kũrũmĩrĩra thamiri
ciao, na nĩ ũndũ ũcio magathũkia wĩtĩkio wao. **20** Amwe
ao nĩ Humenayo, na Alekisandero, arĩa neanĩte kũrĩ
Shaitani nĩgeetha marutwo, matige kũruma Ngai.

2 Ningĩ, nĩngũkũringĩrĩria atĩ mbere ya maũndũ
mothe kũhooyagwo mahooya ma kũhoera mabata
ma andũ na makũhooyanĩra, na ma gũthaithanĩrĩra,
na ma gũcookia ngaatho, nĩ ũndũ wa andũ othe: **2**
Ningĩ mũhooyagĩre athamaki na arĩa othe mathanaga.
Hooyagai nĩgeetha tũtũũrage na mũtũũrĩre wa thayũ
na tũhooreire tũgĩtĩĩaga Ngai maũndũ-inĩ mothe na tũrĩ
na ũtheru. **3** Ũndũ ũcio nĩ mwega, na nĩũkenagia Ngai
Mũhonokia witũ, **4** o we wendete andũ othe mahonokio
na mamenye ũhoro-ũrĩa-wa-ma. **5** Nĩgũkorwo kũrĩ Ngai
o ũmwe, na mũiguithania o ũmwe wa kũiguithania
Ngai na andũ, nake nĩwe mũndũ, o we Kristũ Jesũ, **6**
ũrĩa werutire atuĩke wa gũkũũra andũ othe. Naguo
ũira wa ũhoro ũcio nĩwaheanirwo ihinda rĩaguo rĩrĩa
rĩagĩrĩire rĩakinya. **7** Na ũhoro ũcio nĩguo watũmire
nduĩke mũhunjia o na mũtũmwo waguo na niĩ ndĩraaria
ũhoro wa ma, ndiraheenania. Ndatuĩkire mũrutani
wakũrutaga andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoro wa gwĩtĩkia o na
ũhoro wa ma. **8** Ngwenda atĩ arũme mahoithagie
kũndũ guothe moete moko matheru na igũrũ, matarĩ na
marakara kana ngarari. **9** O na ningĩ ngwenda atĩ andũ-
a-nja mehumbage wega na nguo itarĩ cia kwĩonania
marĩ na mĩthiĩre yagĩrĩire, na marĩ na ũũgĩ wa ngoro,
na matikegemagie na kũrama njuĩrĩ, kana na thahabu,
kana ruru, o na kana nguo iria cia goro mũno, **10** no
makoragwo marĩ na ciĩko njega, iria ciagĩrĩire andũ-a-
nja arĩa moimbũraga atĩ nĩ ahooi Ngai. **11** Mũndũ-wa-
nja aagĩrĩirwo erutage maũndũ akindĩirie na enyiihĩtie
biũ. **12** Ndingĩĩtĩkĩria mũndũ-wa-nja arutanage kana
aathage mũndũ mũrũme; no nĩaikarage akindĩirie.
13 Nĩgũkorwo Adamu nĩwe wombirwo mbere, Hawa
agĩcookerera. **14** Ningĩ Adamu tiwe waheenirio; nĩ
mũndũ-wa-nja waheenirio agĩtuĩka mwĩhia. **15** No rĩrĩ,
andũ-a-nja nĩ makaahonoka nĩ ũndũ wa gũciara ciana,
mangĩtũũra metĩkĩtie marĩ na wendani na andũ atheru,
o na marĩ na ũũgĩ wa ngoro.

3 Ũhoro ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka: Atĩ mũndũ o wothe
angĩĩririrĩria gũtuĩka mũrori wa maũndũ ma kanitha,
mũndũ ũcio nĩerirĩirie wĩra wa bata. **2** Rĩu-rĩ, mũrori wa
maũndũ ma kanitha no nginya akorwo atarĩ na ũcuuke,
na akorwo nĩ mũthuuri wa mũtumia ũmwe. No nginya
akorwo arĩ mũhooreri, na ũũĩ kwĩgirĩrĩria meririria ma
mwĩrĩ, na mũndũ mũtĩĩku, na mũndũ ũnyiitaga andũ
ũgeni, na ũngĩhota kũrutana maũndũ. **3** No ndagakorwo
arĩ mũrĩĩu, kana arĩ wa ngũĩ, no akorwo arĩ mũhooreri,
na mũndũ ũtarĩ wa mbaara, na ũtarĩ thuti ya mbeeca. **4**
No nginya akorwo ahotete gwatha mũciĩ wake wega,
na one atĩ ciana ciake nĩimwathĩkagĩra na gĩtĩĩo kĩrĩa
kĩagĩrĩire. **5** (Mũndũ angĩkorwo ndangĩhota gwatha
mũciĩ wake mwene-rĩ, angĩhota atĩa kũmenyerera
kanitha wa Ngai?) **6** Ningĩ ndagakorwo arĩ mũndũ
mwerũ wĩtĩkio-inĩ ndakae kũgĩa na mwĩtĩĩo, nake
atuĩrwo ciira ta ũrĩa mũcukani aatuĩrĩirwo. **7** Ningĩ no
nginya akorwo arĩ na ngumo njega kũrĩ andũ arĩa matarĩ
a thiritũ iitũ, nĩgeetha ndagatuĩke wa gũconorithio
kana agwe mũtego-inĩ wa mũcukani. **8** Nao ateithĩrĩria

a kanitha, nĩmagĩrĩirwo makoragwo marĩ andũ a gũtĩĩka
na ehokeku, matigatuĩke anyui a ndibei mũno, na
makorwo matarĩ a gũkorokera indo na njĩra ĩtagĩrĩire. **9**
No nginya marũmie ũhoro-ũrĩa-wa-ma wa wĩtĩkio ũrĩa
mũrikĩru marĩ na thamiri itarĩ na mwĩcuuko. **10** Nao
mambe magerio; na thuutha ũcio marekwo matuĩke
ateithĩrĩria a maũndũ ma kanitha maakorwo matarĩ na
ũcuuke. **11** O ũndũ ũmwe, nao atumia ao nĩmakorwo
marĩ atumia a gũtĩĩka, matigakorwo marĩ andũ a
gũcambania, no makorwo matarĩ arĩĩu na matuĩke a
kwĩhokeka maũndũ-inĩ mothe. **12** Mũteithĩrĩria wa
kanitha no nginya akorwo arĩ mũthuuri wa mũtumia
ũmwe, na no nginya akorwo ahotete gwatha ciana
ciake na mũciĩ wake wega. **13** Arĩa matungatĩte wega
nĩmegĩagĩra na ngumo njega, na makomĩrĩria mũno
ũhoro-inĩ wa wĩtĩkio wao ũrĩa wa gwĩtĩkia Kristũ Jesũ.
14 O na gũkorwo ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩrĩũka kũrĩ we
narua-rĩ, ndĩrakwandĩkĩra maũndũ maya nĩgeetha, **15**
ngĩaga gũũka narua, ũmenye ũrĩa andũ magĩrĩirwo
nĩgũikaraga marĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai, na nĩyo
kanitha wa Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, naguo nĩguo gĩtugĩ
na mũthingi mũrũmu wa kũnyiitĩrĩra ũhoro-ũrĩa-wa-
ma. **16** Na hatarĩ nganja, ũhoro wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ
hitho nene ma, atĩ: We oonanirio arĩ na mwĩrĩ, agĩtuuo
mũthingu nĩ Roho, akĩonwo nĩ araika, na ũhoro wake
ũkĩhunjio kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe, agĩĩtĩkio nĩ andũ a gũkũ
thĩ, na akĩamũkĩrwo riiri-inĩ kũrĩa igũrũ.

4 Na rĩrĩ, Roho nĩoigaga atekũhithĩrĩra atĩ matukũ
ma thuutha andũ amwe nĩmagatiganĩria wĩtĩkio na
marũmĩrĩre maaroho marĩa maheenanagia o na maũndũ
marĩa marutanagwo nĩ ndaimono. **2** Morutani ta macio
mahunjagio nĩ andũ arĩa marĩ ũhinga, arĩa maaragia
maheeni, na arĩa thamiri ciao ihaana ta icinĩtwo na
ruoro. **3** Acio nĩo makaanagia andũ kũhikania na
makameera megirĩrĩrie kũrĩĩaga irio cia mĩthemba
ĩmwe, iria Ngai oombire nĩguo ciamũkagĩrwo na ngaatho
nĩ arĩa metĩkĩtie na arĩa moĩ ũhoro-ũrĩa-wa-ma. **4**
Tondũ-rĩ, kĩrĩa gĩothe Ngai oombire nĩ kĩega, na gũtirĩ
kĩndũ kĩagĩrĩirwo nĩkũregwo angĩkorwo kĩamũkĩrĩtwo
na ngaatho, **5** tondũ nĩkĩrĩkĩtie gũtherio nĩ kiugo
kĩa Ngai na mahooya. **6** Ũngĩruta ariũ na aarĩ a Ithe
witũ maũndũ maya-rĩ, nĩũgũtuĩka ndungata njega ya
Kristũ Jesũ, ĩrĩa ĩreretwo na ciugo cia ũhoro-ũrĩa-wa-
ma wa wĩtĩkio o na cia ũrutani mwega ũrĩa wee ũtũire
ũrũmĩrĩire. **7** Reganaga na ng'ano cia tũhũ iria itarĩ
cia gũtĩĩithia Ngai, o na ng'ano ta iria iganagwo nĩ
iheti; nĩ kaba wĩmenyerie gũikara wĩyamũrĩire Ngai. **8**
Nĩgũkorwo gwĩka maũndũ ma gwĩkĩra mwĩrĩ hinya nĩ
ũrĩ bata waguo, no kwĩyamũrĩra Ngai kũrĩ bata harĩ
maũndũ mothe, nĩ ũndũ kũrehaga kĩĩrĩgĩrĩro muoyo-
inĩ ũyũ tũrĩ o na muoyo-inĩ ũrĩa ũgooka. **9** Ũhoro ũyũ
nĩguo wa kwĩhokeka na nĩwagĩrĩire gwĩtĩkĩrĩka o biũ
10 (na ũhoro ũcio nĩguo ũtũmaga twĩrutanagĩrie na
twĩnogagie), na tũkaiga mwĩhoko witũ harĩ Ngai ũrĩa ũrĩ
muoyo, ũrĩa arĩ we Mũhonokia wa andũ othe, na makĩria
arĩa metĩkĩtie. **11** Athanaga atĩ maũndũ macio mekagwo.
12 Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ akũire tondũ atĩ
wĩ mũndũ mwĩthĩ, no tuĩka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa
metĩkĩtie rĩrĩa ũkwaria, na ha ũhoro wa mũtũũrĩre, na
wa wendani, o na ha wĩtĩkio, na ha ũhoro wa mĩtugo
mĩtheru. **13** Wĩheane gũthomagĩra andũ Maandĩko
marĩa matheru, na kũhunjia, na kũrutana, o nginya rĩrĩa
ngooka. **14** Ndũkanaage kũhũthĩra kĩheo gĩaku kĩrĩa
waheirwo na ũndũ wa mohoro marĩa maarathirwo,
rĩrĩa athuuri maakũigĩrĩire moko. **15** Ĩkagĩra kĩyo harĩ
maũndũ macio; wĩheane kũna kũrĩ mo, nĩgeetha andũ
othe monage ũrĩa ũrathiĩ na mbere. **16** Menyagĩrĩra
wega mũtũũrĩre waku na ũrutani waku. Kiragĩrĩria thĩinĩ
wa maũndũ macio, tondũ weka ũguo, nĩũkwĩhonokia
wee mwene na ũhonokie o na arĩa magũthikagĩrĩria.

5 Atĩrĩrĩ, ndũkanakũũme mũndũ mũkũrũ, kaba
ũmũthaithage taarĩ thoguo, nao andũ arĩa ethĩ ta
marĩ ariũ a thoguo, **2** Atumia arĩa akũrũ, ũmatuage ta
marĩ aa maitũguo, nao arĩa anini matuage ta airĩtu a
thoguo, na wĩkage ũguo na mĩthiĩre yothe ya ũthingu.
3 Rũmbũyagia atumia arĩa a ndigwa kũna, na ũmatĩĩage.
4 No mũtumia wa ndigwa angĩkorwo arĩ na ciana, kana
ciana cia ciana ciake-rĩ, ciana icio nĩ ciambe ciĩrute
kũrutithia wĩtĩkio wacio wĩra na ũndũ wa kũmenyagĩrĩra
andũ arĩa marĩ a nyũmba ciao kĩũmbe; tondũ gwĩka ũguo
nĩ gũcookeria aciari a cio na aciari a aciari a cio ngaatho
nĩgũkorwo ũndũ ũcio nĩũkenagia Ngai. **5** Mũtumia wa
ndigwa ũrĩa ũbataire kũna, na ũtigĩtwo arĩ wiki-rĩ, ũcio
aigaga mwĩhoko wake harĩ Ngai, na akahooyaga ũtukũ
na mũthenya, akĩũria Ngai ũteithio ategũtigithĩria. **6**
No mũtumia wa ndigwa ũrĩa ũikaraga agĩĩkenagia, ũcio
nĩ mũkuũ o na arĩ muoyo. **7** Rutaga andũ maũndũ
macio o namo, nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũgũikara arĩ
na ũcuuke. **8** Mũndũ wothe angĩaga gũteithia andũ ao,
na makĩria arĩa marĩ a gwake mũciĩ-rĩ, mũndũ ũcio
nĩakaanĩte wĩtĩkio na nĩ mũũru gũkĩra ũrĩa ũtetĩkĩtie.
9 Gũtirĩ mũtumia wa ndigwa wagĩrĩire kwandĩkwo
mũtaratara-inĩ wa atumia a ndigwa atakinyĩtie mĩaka
mĩrongo ĩtandatũ, na akorwo aarĩ mwĩhokeku kũrĩ
mũthuuri-we, **10** na akorwo nĩoĩkaine wega nĩ ũndũ
wa gwĩkaga ciĩko njega, ta kũrera ciana, na gũtugaga
ageni, na gũthambia nyarĩrĩ cia andũ arĩa aamũre, na
gũteithagia andũ arĩa marĩ thĩĩna-inĩ, na kwĩrutagĩra
we mwene gwĩkaga maũndũ marĩa mothe mega. **11** Ha
ũhoro wa atumia a ndigwa arĩa ethĩ-rĩ, ndũkamekĩre
mũtaratara-inĩ ta ũcio, tondũ rĩrĩa makaguucĩrĩrio nĩ
meririria mao ma mwĩrĩ, nĩmagatigana na Kristũ na
macooke kwenda kũhika. **12** Nĩ ũndũ wa ũguo magatuĩka
a gũtuĩrwo ciira, tondũ nĩmathũkĩtie kĩĩranĩro kĩao kĩa
mbere. **13** Ningĩ, nĩmemenyagĩria ũgũũta, magatuĩka a
kũũrũũra kuuma nyũmba ĩmwe nginya ĩrĩa ĩngĩ. Na
to ũgũũta wiki, o na nĩmatuĩkaga a kwaria ndeto cia
mũhuhu na magetoonyereria maũndũ-inĩ ma andũ angĩ,
makaaragia maũndũ marĩa mataagĩrĩirwo nĩ kwaria.
14 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, niĩ ngũtaara atumia a ndigwa
arĩa ethĩ mahike, na magĩe ciana, na marũgamagĩrĩre
mĩciĩ yao, nĩguo matikae kũhe thũ iitũ mweke wa
gũcambania. **15** Ti-itherũ o na rĩu amwe ao nĩmarĩkĩtie
kũgarũrũka na makarũmĩrĩra Shaitani. **16** Mũndũ-
wa-nja o wothe mwĩtĩkia angĩkorwo arĩ na atumia a
ndigwa a nyũmba yake-rĩ, nĩamateithagie arĩ we na
ndagakuuithie kanitha mũrigo wao, nĩgeetha kanitha
ũhote gũteithia atumia arĩa a ndigwa kũna, arĩa

mabataire. **17** Athuuri a kanitha arĩa matongoragia
maũndũ ma kanitha wega nĩmagĩrĩirwo nĩ kũheo
gĩtĩĩo mũno, na makĩria arĩa marutaga wĩra wa
kũhunjia na kũrutana. **18** Nĩgũkorwo Maandĩko marĩa
matheru moigĩte atĩrĩ, "Ndũkanohe ndegwa kanua rĩrĩa
ĩkũranga ngano ĩkĩmĩhũũra," na ningĩ nĩmoigĩte atĩrĩ,
"Mũruti wĩra nĩagĩrĩirwo nĩkũheo mũcaara wake." **19**
Ndũkanetĩkĩrie mũthuuri wa kanitha athitangwo, tiga
hakorirwo na ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. **20** Andũ
arĩa maikaraga makĩĩhagia-rĩ, makaanagie mbere ya
andũ othe, nĩguo arĩa angĩ maikarage metigĩrĩte. **21**
Ndakwĩra atĩrĩ na ma ndĩ mbere ya Ngai, na Kristũ Jesũ
o na araika arĩa athuure, ũmenyagĩrĩre morutani maya
ũtegũthutũkania, na ndũkaneeke ũndũ o na ũmwe
na kĩmenyano. **22** Ndũkahiũhage kũigĩrĩra mũndũ
moko, na ndũkanagwatanĩre na mehia ma andũ arĩa
angĩ. Ikaraga ũrĩ mũthingu. **23** Tiga kũnyuuaga o maaĩ
matheri, nyuuaga ndibei nini tondũ wa nda yaku, na nĩ
ũndũ wa ũrĩa ũrũaraga kaingĩ. **24** Mehia ma andũ amwe
nĩmeyonanĩtie, makamatongoragia ciira-inĩ no mehia
ma andũ angĩ mamoimaga thuutha. **25** O ũndũ ũmwe,
noguo ciĩko njega ciĩyonanagia, nacio iria itarĩ njega
itingĩhithĩka.

6 Nĩ kwagĩrĩire andũ arĩa ngombo, o acio maikaraga
ta mekĩrĩtwo icooki rĩa ũkombo ngingo matuage
atĩ aathani ao nĩ a kũheagwo gĩtĩĩo gĩothe, nĩgeetha
rĩĩtwa rĩa Ngai na ũrutani witũ itikanacambio. **2** Arĩa
marĩ na aathani metĩkĩtie matikamaime gĩtĩĩo nĩ ũndũ
wa gũkorwo atĩ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe wao. Handũ ha
ũguo, nĩmamatungatagĩre wega makĩria, tondũ arĩa
maragunĩka nĩ ũndũ wa ũtungata wao nĩ andũ metĩkĩtie,
na nĩ andũ mendetwo. Rutanaga maũndũ macio na
ũmaringagĩrĩrie andũ. **3** Mũndũ o na ũrĩkũ angĩrutana
ũrutani wa maheeni na akorwo ndetĩkanĩtie na ũrutani
ũrĩa mwega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na ũrutani
ũrĩa wa kwĩyamũrĩra Ngai-rĩ, **4** mũndũ ũcio nĩ mwĩtĩĩi
na ndarĩ ũndũ oĩ. Ũcio endete o ngarari itarĩ kĩguni
na njũgitano ikoniĩ ciugo iria irehaga ũiru, na ngũĩ,
na mĩario mĩũru, na gwĩkũũa maũndũ mooru, **5** na
kũgiana gũtathiraga gatagatĩ ka andũ arĩa marĩ meciiria
mooru, arĩa mathirĩirwo nĩ ũhoro-ũrĩa-wa-ma, na arĩa
meciiragia atĩ ũhoro wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ njĩra
ya gũtũma mũndũ atonge. **6** No rĩrĩ, kwĩyamũrĩra
Ngai na kũiganwo nĩ kĩrĩa ũrĩ na kĩo, ũcio nĩ ũtonga
mũnene. **7** Nĩgũkorwo gũtirĩ kĩndũ twarehire gũkũ thĩ,
na gũtirĩ kĩndũ tũngĩhota kũruta kuo. **8** No tũngĩgĩa
na irio, na tũgĩe na nguo-rĩ, no tũiganwo nĩcio. **9**
Andũ arĩa mendaga gũtonga-rĩ, nĩmagũũaga magerio-
inĩ o na mũtego-inĩ wa meririria maingĩ ma ũrimũ ma
kũmathũkia, marĩa mamagũithagia mwanangĩko-inĩ,
makamaniina. **10** Tondũ kwenda mbeeca nĩkĩo kĩhumo
kĩa mĩthemba yothe ya ũũru. Andũ amwe nĩ ũndũ
wa kwenda mbeeca mũno-rĩ, nĩmatigĩte wĩtĩkio, na
magetheeca ngoro na kĩeha kĩingĩ. **11** No wee mũndũ
wa Ngai-rĩ, ũrĩra maũndũ macio mothe, na ũthingatage
ũthingu, na kwĩyamũrĩra Ngai, na wĩtĩkio, na wendani,
na gũkirĩrĩria, na ũhooreri. **12** Rũaga mbaara ĩrĩa njega
ya wĩtĩkio. Rũmia ũhoro wa muoyo wa tene na tene
o ũrĩa wetĩirwo rĩrĩa woimbũrire wega wĩtĩkio waku
mbere ya aira aingĩ. **(aiōnios g166)** **13** Ningĩ ndĩ mbere
ya Ngai, ũrĩa ũheaga indo ciothe muoyo, na mbere ya
Kristũ Jesũ, ũrĩa warutire ũira mwega rĩrĩa aarutaga ũira
mbere ya Pontio Pilato, nĩ ngũgwatha atĩ **14** ũrũmagie
rĩathani rĩu wathĩtwo narĩo ũtarĩ na kĩmeni kana ũcuuke
nginya hĩndĩ ĩrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ akoonanio,
15 ũrĩa Ngai akoonania ihinda rĩake rĩakinya. Ngai ũcio-
rĩ, nĩwe mwene hinya ũrĩa wa kũgoocagwo, na nowe
Mũthamaki wa athamaki, na Mwathani wa aathani.
16 Ningĩ nowe wiki ũtũũraga muoyo ũrĩa ũtathiraga,
na agatũũra ũtheri-inĩ ũrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota
kũũkuhĩrĩria. Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wamuona kana ũngĩhota
kũmuona. Nake arotĩĩagwo, na arogĩa na wathani ũrĩa
ũtathiraga nginya tene. Ameni. **(aiōnios g166)** **17** Athaga
andũ arĩa itonga gũkũ thĩ ĩno tũrĩ matigage kwĩgaatha
kana kũiga mwĩhoko wao harĩ thĩinĩ wa ũtonga ũcio
ũtamenyagĩrwo, no maigage mwĩhoko wao harĩ Ngai
ũrĩa ũtũheaga indo ciothe na ũtaana, nĩguo itũkenagie.
(aiōn g165) **18** Maathe mekage wega, na maingĩhĩrwo
nĩ gwĩkaga ciĩko njega, na matuĩke andũ a gũtugana
na kũgayagĩra andũ indo ciao na ũtaana. **19** Meka
ũguo nĩmarĩĩigagĩra kĩgĩĩna kĩao ene kĩrĩ mũthingi
mũrũmu nĩ ũndũ wa mahinda marĩa magooka, na
nĩgeetha mahote kwĩgwatĩra muoyo, na nĩguo muoyo
ũrĩa wa ma kũna. **20** Atĩrĩrĩ, Timotheo, gitagĩra kĩrĩa
wĩhokeirwo. Wĩthemage inegene rĩa arĩa matetigĩrĩte
Ngai, na ngarari cia mathugunda ma maheeni marĩa
matuagwo atĩ nĩmo ũmenyo na ti ũmenyo kũrĩ. **21** Andũ
amwe metĩkĩtie atĩ marĩ na ũmenyo ũcio nĩmatũgũũgĩte
na makoima wĩtĩkio-inĩ. Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ.

2 Timotheo

1 Nĩ niĩ Paũlũ, mũtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa
kwenda kwa Ngai. Ndatũmirwo nĩ Ngai kũringana
na kĩĩranĩro kĩa muoyo ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ,
2 Ndakwandĩkĩra wee Timotheo, o we mũrũ wakwa
nyendete mũno: Wega, na tha, na thayũ kuuma kũrĩ Ngai
Ithe witũ, na Kristũ Jesũ Mwathani witũ, irogĩa nawe. **3**
Nĩnjookagĩria Ngai ngaatho, ũrĩa niĩ ndungatagĩra ndĩ
na thamiri ĩtarĩ na ũcuuke, o ta ũrĩa maithe makwa ma
tene meekaga, o ngĩkũririkanaga hĩndĩ ciothe ũtukũ
na mũthenya, mahooya-inĩ makwa itegũtigithĩria. **4**
Nĩndĩĩriragĩria mũno gũkuona, ndaririkana maithori
maku, nĩgeetha njiyũrwo nĩ gĩkeno. **5** Nĩndirikanĩtio
ũhoro wa wĩtĩkio waku ũrĩa ũtarĩ ũhinga, o ta ũrĩa
watũire na cũguo Loisi, na nyũkwa Eunike, na rĩu
nĩnjĩtĩkĩtie atĩ wĩtĩkio ũcio ũrĩ o thĩinĩ waku. **6** Nĩ
ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũkũririkania atĩ ũhuhagĩrĩrie
kĩheo kĩrĩa ũheetwo nĩ Ngai, kĩrĩa wagĩire nakĩo rĩrĩa
ndakũigĩrĩire moko. **7** Nĩgũkorwo Ngai ndaatũheire roho
wa gũtwĩkagĩra guoya, no aatũheire roho wa gũtwĩkĩra
hinya, na wa wendani, na wa ũũgĩ wa kwĩnyiita maũndũ-
inĩ mothe. **8** Nĩ ũndũ ũcio ndũkanaconoke ũkiumbũra
ũira wa Mwathani witũ, kana ũconoke nĩ ũndũ wakwa
niĩ njohetwo nĩ ũndũ wake. No nyiitanĩra na niĩ
kũnyariirwo nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega, nĩ ũndũ
niĩũrĩheagwo hinya nĩ Ngai. **9** Ngai nĩwe watũhonokirie
na agĩtwĩtĩira mũtũũrĩre mũtheru, ti tondũ wa ũndũ
twĩkĩte, no nĩ ũndũ wa ũrĩa aatanyĩte gwĩka na nĩ ũndũ
wa wega wake. Twaheirwo wega ũyũ thĩinĩ wa Kristũ
Jesũ mbere ya kĩambĩrĩria gĩa thĩ, **(aiōnios g166)** **10** no
wega ũcio rĩu nĩũguũranĩirio nĩ ũndũ wa kuonekana
kwa Mũhonokia witũ, Kristũ Jesũ, ũrĩa waniinire gĩkuũ,
na akĩrehe muoyo o na ũhoro wa kwaga kũbutha akĩũiga
ũtheri-inĩ nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega. **11** Na nĩ
ũndũ wa Ũhoro-ũcio-Mwega-rĩ, nĩndamũririrwo nduĩke
mũhunjia, na mũtũmwo, na mũrutani waguo. **12** Ũhoro
ũcio nĩguo ũtũmĩte nyamarĩke ũguo. No ndiconokaga,
tondũ ũrĩa niĩ njĩtĩkĩtie nĩndĩmũũĩ, na ndĩ na ma atĩ arĩ
na ũhoti wa kũgitĩra kĩrĩa ndĩmwĩhokeire o nginya rĩrĩa
mũthenya ũcio ũgaakinya. **13** Rũmia ũhoro ũrĩa waiguire
kuuma kũrĩ niĩ, ũrĩ kĩonereria kĩa ũrutani mwega, ũrĩ na
wĩtĩkio na wendani thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. **14** Menyerera
ũndũ ũrĩa mwega ũrĩa wehokeirwo, na ũũmenyerere
ũteithĩtio nĩ Roho Mũtheru ũrĩa ũikaraga thĩinĩ witũ.
15 Wee nĩũĩ atĩ andũ othe thĩinĩ wa bũrũri wa Asia
nĩmandiganĩirie, o hamwe na Fugelo, na Herimogene.
16 Mwathani aroiguĩra andũ a nyũmba ya Onesiforo
tha tondũ aananyamarũra kaingĩ na ndaconokire nĩ
ũndũ wakwa kuohwo na mĩnyororo. **17** Nowe, hĩndĩ ĩrĩa
ookire Roma, nĩanjaririe na kĩyo o nginya akĩnyona. **18**
Mwathani aroĩtĩkĩra atĩ akaaiguĩrwo tha nĩ Mwathani
mũthenya ũcio wakinya! Wee nĩũĩ wega mũno ũrĩa
aandeithirie na njĩra nyingĩ rĩrĩa ndaarĩ Efeso.

2 Nĩ ũndũ wa ũguo, wee mũrũ wakwa-rĩ, gĩa na hinya
thĩinĩ wa wega wa Ngai ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ
Jesũ. **2** Namo maũndũ marĩa waiguire ngĩaria mbere
ya aira aingĩ-rĩ, mehokere andũ ehokeku arĩa ũũĩ atĩ
no mahote kũruta andũ angĩ. **3** Ũmĩrĩria gũthĩĩnĩka
hamwe na ithuĩ ta ũrĩ mũthigari mwega wa Kristũ Jesũ.
4 Gũtirĩ mũndũ ũrutaga wĩra wa mũthigari ũngĩĩohania
na maũndũ matarĩ ma ũũthigari: we endaga o gũkenia
mũnene wake ũrĩa ũmwathaga. **5** Ũguo no taguo,
mũndũ ũrĩa ũhanyũkaga mathako-inĩ ma mahenya
ndangĩheo thũmbĩ ya ũhootani atathaakĩte kũringana
na ũrĩa gwathanĩtwo. **6** Ningĩ-rĩ, mũrĩmi ũrĩa wĩnogagia
akĩrĩma mũgũnda nĩ we wagĩrĩirwo gũtuĩka wa mbere
kwamũkĩra maciaro maguo. **7** Cũranagia maũndũ
marĩa ndĩroiga, nĩgũkorwo Mwathani nĩarĩkũũhĩgagia
maũndũ-inĩ macio mothe. **8** Atĩrĩrĩ, ririkanaga Jesũ
Kristũ, ũrĩa wariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ, na aarĩ
wa rũciaro rwa Daudi, kũringana na Ũhoro-ũrĩa-Mwega,
ũrĩa niĩ hunjagia. **9** Ũhoro ũcio nĩguo niĩ nyariiragĩrwo
o nginya ngohwo na mĩnyororo ta ndĩ mũgeri ngero.
No kiugo kĩa Ngai ti kĩohe. **10** Nĩ ũndũ ũcio, niĩ
nĩnyũmagĩrĩria maũndũ mothe nĩ ũndũ wa arĩa aamũre,
nĩgeetha o nao megĩĩre na ũhonokio ũrĩa ũrĩ thĩinĩ
wa Kristũ Jesũ, na magĩe na riiri wa tene na tene.
(aiōnios g166) **11** Ũhoro ũyũ nĩ wa kwĩhokeka, atĩrĩ:
Angĩkorwo nĩtwakuire hamwe nake-rĩ, o na gũtũũra
nĩtũgaatũũra muoyo hamwe nake; **12** na tũngĩkirĩrĩria-
rĩ, o na gũthamaka nĩtũgaathamaka hamwe nake. No
tũngĩmũkaana-rĩ, o nake nĩagatũkaana; **13** na tũngĩaga
kwĩhokeka, we egũtũũra arĩ o mwĩhokeku, nĩgũkorwo
we ndangĩhota gwĩkaana. **14** Ririkanagia andũ maũndũ
macio. Makaanagie ũrĩ mbere ya Ngai nĩguo matige
gũkararanĩria ndeto itarĩ kĩene; ndeto icio itirĩ kĩguni,
no gũthũkia ithũkagia arĩa maciiguaga. **15** Geria mũno
wĩonanagie harĩ Ngai wĩ mwĩtĩkĩrĩku, na wĩ mũruti-
wĩra ũtarĩ ũndũ ũngĩmũconora, na ũrutanage ũhoro
ũrĩa wa ma ũrũngĩrĩirie. **16** Ehagĩrĩra mĩario ĩtarĩ ya
gwĩtigĩra Ngai, tondũ arĩa mekenagia na ndeto icio
makĩragĩrĩria kwaga gwĩtigĩra Ngai. **17** Ũrutani wao
ũtheaga ta kĩronda kĩa ndĩĩra. Amwe ao nĩ Humenayo,
na Fileto, **18** arĩa maturuurĩte na magatiga ũhoro wa
ma. Moigaga atĩ ũhoro wa kũriũka niĩũrĩkĩtie kũhĩtũka,
na nĩ mathũkĩtie wĩtĩkio wa andũ amwe. **19** No rĩrĩ,
mũthingi ũrĩa mũrũmu wa Ngai nĩwĩhaandĩte wega
naguo wĩkĩrĩtwo rũũri na ciugo ici: "Mwathani nĩoĩ andũ
arĩa marĩ ake," na ningĩ atĩrĩ, "Ũrĩa wothe uumbũraga
rĩĩtwa rĩa Mwathani no nginya agarũrũke atigane na
waganu." **20** Thĩinĩ wa nyũmba yothe nene-rĩ, to indo
cia thahabu na betha ikoragwo kuo ciiki, no nĩ kũrĩ
indo cia mĩtĩ na cia rĩũmba; imwe nĩ cia wĩra ũrĩa
mũtĩĩe, na imwe nĩ cia wĩra ũrĩa ũtangĩtĩĩka. **21** Mũndũ
angĩĩtheria kuuma kũrĩ maũndũ macio matangĩtĩĩka,
no atuĩke ta kĩndũ gĩa kũruta wĩra wa gĩtĩĩo, kĩndũ
gĩtherie, kĩrĩa kĩagĩrĩire Mwathi wa nyũmba ĩyo na
kĩhaarĩirio gĩa kũrutaga wĩra o wothe mwega. **22** Na
rĩrĩ, ũragĩra merirĩria mooru ma wĩthĩ, na ũthingatage
ũthingu, na wĩtĩkio, na wendani, na thayũ, mũrĩ hamwe
na arĩa makayagĩra Mwathani marĩ na ngoro theru. **23**
Reganaga na ngarari cia ũrimũ na cia ũkĩĩgu, tondũ niĩũĩ
irehage ngũĩ. **24** Nayo ndungata ya Ngai ndĩagĩrĩirwo nĩ
gũtuĩka ya ngũĩ; handũ ha ũguo, yagĩrĩirwo nĩgũtuĩka
ya gũtuga mũndũ o wothe, na ĩrĩ mũndũ wĩ na ũhoti wa
kũrutana, na ĩrĩ mũndũ mũkirĩrĩria. **25** Ningĩ arutage
arĩa mamũkararagia ahooreire, arĩ na mwĩhoko atĩ Ngai
no atũme merire, nĩguo mamenye ũhoro wa ma, **26** na

atĩ matuĩke a gwĩcookera, na meteithũkie mũtego-inĩ
wa mũcukani ũrĩa ũmanyiitĩte mĩgwate nĩguo mekage
ũrĩa ekwenda.

3 No rĩrĩ, menya atĩ matukũ ma kũrigĩrĩria nĩgũkagĩa
na mahinda ma ũgwati. **2** Andũ magaatuĩka eyendi,
na endi mbeeca, na egani, na egaathi, na arumani,
na andũ mataiguaga aciari ao, na matarĩ ngaatho, na
matarĩ atheru. **3** Ningĩ makorwo matarĩ na wendani,
na matarekanagĩra, na a gũcambania, na matangĩhota
kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na matarĩ tha, na
matendaga maũndũ mega, **4** na andũ mendaga
gũkunyanĩra andũ arĩa angĩ, na arũgĩrĩri, na eĩkĩrĩri,
na endi gwĩkenia gũkĩra ũrĩa mendete Ngai. **5** Andũ
acio metuaga ta meyamũrĩire Ngai no nĩmakaanaga
hinya wake. Wĩthemage andũ ta acio. **6** Acio nĩo arĩa
matoonyagĩrĩra nyũmba ciene na makaguucagĩrĩria
andũ-a-nja arĩa ahũthũ ngoro, arĩa maiyũrĩtwo nĩ
mehia, na arĩa matwaragĩrĩrio nĩ merirĩria mooru ma
mĩthemba yothe. **7** Andũ-a-nja acio nĩmerutaga ũndũ
mwerũ hĩndĩ ciothe, no matirĩ hĩndĩ mamenyaga ũhoro
ũrĩa wa ma. **8** O ta ũrĩa Janne na Jambare maakararirie
Musa-rĩ, no taguo andũ acio mehotoraga makararie
ũhoro ũrĩa wa ma. Meciiria mao nĩ mooru, nao ha ũhoro
ũkoniĩ wĩtĩkio nĩakũregwo biũ. **9** No rĩrĩ, matingĩthiĩ
haraaya, tondũ ũrimũ wao nĩũkamenyeka nĩ andũ othe,
o ta ũrĩa ũhoro wa andũ acio wamenyekire. **10** No wee-
rĩ, nĩũĩ ũhoro wothe wa ũrutani wakwa, na mũtũũrĩre
wakwa, na matanya makwa, na wĩtĩkio wakwa, na
ũkirĩrĩria wakwa, na wendani wakwa, na kũũmĩrĩria
gwakwa, **11** na kũnyariirwo gwakwa, na mathĩĩna
makwa, o na mĩthemba ya maũndũ marĩa maangorire
kũu Antiokia, na Ikonia, o na Lusitera, mĩnyamaro ĩrĩa
niĩ ndomĩrĩirie. No Mwathani nĩahonokirie kuuma kũrĩ
mathĩĩna macio mothe. **12** Ti-itherũ, mũndũ o wothe
ũrĩa ũkwenda gũtũũra mũtũũrĩre wa gũkenia Ngai arĩ
thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩarĩnyariiragwo, **13** No andũ arĩa
aaganu na arĩa aheenania nĩmarĩkĩragĩrĩria kwagana,
makaheenanagia na makaheenagio. **14** No wee-rĩ,
tũũra wĩkaga maũndũ marĩa wĩrutĩte na ũkametĩkia
wega atĩ nĩ ma ma, tondũ nĩũĩ arĩa maakũrutire, **15**
na ũrĩa wamenyire Maandĩko marĩa matheru kuuma
rĩrĩa warĩ kaana, marĩa mangĩhota gũkũũhĩgia nĩguo
ũkaahonokio nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia thĩinĩ wa Kristũ
Jesũ. **16** Ũhoro wothe ũrĩa wandĩkĩtwo Maandĩko-inĩ
wekĩrirwo thĩinĩ wa mũwandĩki nĩ Ngai, na nĩwagĩrĩire
harĩ ũhoro wa kũrutana, na wa gũkaanania, na wa
kũrũnga mahĩtia, o na wa kũrutana mĩikarĩre ya ũthingu,
17 nĩgeetha mũndũ wa Ngai akoragwo arĩ mũkinyanĩru,
na athagathagĩtwo biũ kũruta wĩra o wothe mwega.

4 Atĩrĩrĩ, niĩ ndĩ mbere ya Ngai na ya Kristũ Jesũ,
ũrĩa ũgaatuĩra ciira andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa
makuĩte, na nĩ ũndũ wa gũũka gwake na ũthamaki
wake-rĩ, ngũgũtaara atĩrĩ: **2** Hunjagia Ũhoro wa Ngai;
ikaraga wĩhaarĩirie hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire na ĩrĩa ĩtagĩrĩire;
ningĩ rũithagĩria andũ mahĩtia mao, na ũmakaanagie,
na ũmomagĩrĩrie, wĩ na ũkirĩrĩria mũnene na ũrutani
mũbarĩrĩre. **3** Nĩgũkorwo ihinda nĩrĩgooka rĩrĩa andũ
makaaregana na ũrutani ũrĩa wagĩrĩire. No nĩguo
mahingie merirĩria mao-rĩ, nĩmakeyũnganĩria arutani
aingĩ nĩguo mameerage maũndũ marĩa matũ mao
mekwenda kũigua. **4** Nĩmakahũgũra matũ mao matige
kũigua ũhoro wa ma, na magarũrũkĩre ng'ano cia tũhũ.
5 No wee-rĩ, ikaraga wĩiguĩte maũndũ-inĩ mothe, na
ũmĩrĩrie kũnyariirwo, ningĩ rutaga wĩra wa kũhunjia
ũhoro wa Ngai, na ũhingagie mawĩra mothe ma ũtungata
waku. **6** Nĩgũkorwo nĩnyambĩrĩirie gũitwo thĩ ta iruta
rĩa kũnyuuo, narĩo ihinda rĩakwa rĩa kuuma gũkũ
nĩrĩkinyu. **7** Nĩndũĩte mbaara ĩrĩa njega, narĩo ihenya
rĩakwa rĩgakinya mũthia, o na nĩndũũrĩte menyereire
wĩtĩkio wakwa. **8** Rĩu nĩnjigĩirwo thũmbĩ ĩrĩa ya ũthingu,
ĩrĩa Mwathani, ũrĩa ũtuaga ciira na kĩhooto, akaahe
mũthenya ũcio, na to niĩ nyiki akaahe, no ningĩ nĩ andũ
othe arĩa makoretwo merirĩirie kũguũranĩrio gwake.
9 Geria mũno o ũrĩa wahota ũũke kũrĩ niĩ na ihenya,
10 nĩgũkorwo Dema, tondũ wa kwenda maũndũ ma
thĩ ĩno, nĩandiganĩirie na agathiĩ Thesalonike. Nake
Keresike nĩathiĩte Galatia, na Tito agathiĩ Dalamatia.
(aiōn g165) **11** Luka nowe tũrĩ nake gũkũ. Oya Mariko
mũũke nake, tondũ nĩ ũteithio harĩ niĩ ũtungata-inĩ
wakwa. **12** Nĩndatũmire Tukiko kũu Efeso. **13** Ũgĩũka-rĩ,
ndehera kabuti karĩa ndatigire gwa Karipo kũrĩa Teroa,
na ũndehere mabuku makwa ma gĩkũnjo, na makĩria
njũa iria cia kwandĩkwo. **14** Alekisandero ũrĩa mũturi
wa indo cia rũthuku nĩanjĩkire ũũru mũno. Mwathani
nĩwe ũkaamũrĩha kũringana na ciĩko ciake. **15** O nawe
mwĩmenyerere, tondũ nĩakararirie ndũmĩrĩri iitũ na
hinya. **16** Hĩndĩ ĩrĩa ndaciirithirio rĩa mbere-rĩ, gũtirĩ
mũndũ wokire kũndeithia, andũ othe nĩmandiganĩirie.
Maroaga gũtuĩrwo ũũru. **17** No Mwathani nĩarũgamire
na niĩ na akĩnjĩkĩra hinya, nĩgeetha ndũmĩrĩri ĩhunjio biũ
nĩ ũndũ wakwa na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe mamĩigue. Na
niĩ ngĩhonokio kuuma kanua ka mũrũũthi. **18** Mwathani
nĩakahonokia ũũru-inĩ o wothe, na andware ũthamaki-
inĩ wake wa igũrũ, nake arogoocagwo tene na tene.
Ameni. **(aiōn g165)** **19** Geithia Pirisila na Akula, na andũ a
nyũmba ya Onesiforo. **20** Erasito aatigirwo Korinitho, na
niĩ ngĩtiga Terefimo kũu Mileto arĩ mũrũaru. **21** Geria
ũkinye gũkũ mbere ya ihinda rĩa heho. Nĩwageithio
nĩ Eubulu, o na Pudene, na Lino, na Kilaudia, na ariũ
na aarĩ a Ithe witũ othe. **22** Mwathani aroikaria roho
waku. Wega wa Ngai ũroikara hamwe nawe.

Tito

1 Nĩ niĩ Paũlũ, ndungata ya Ngai na mũtũmwo wa Jesũ
Kristũ. Ndũmĩtwo nĩguo andũ arĩa athuure nĩ Ngai
mongererwo wĩtĩkio na ũmenyo wa kũmenya ũhoro-
ũrĩa-wa-ma ũrĩa ũtwaranĩte na ũhoro wa kwĩyamũrĩra
Ngai, **2** na nĩguo wĩtĩkio na ũmenyo iria irĩ na kĩĩrĩgĩrĩro
kĩa muoyo wa tene na tene, iria Ngai ũrĩa ũtaheenanagia
eeranĩire o kuuma kĩambĩrĩria. **(aiōnios g166)** **3** Narĩo
ihinda rĩake rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩakinya, nĩaguũranĩirie kiugo
gĩake kĩrĩa ndehokeirwo ndĩkĩhunjagie kũringana na ũrĩa
njathĩtwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ, **4** Ndĩrakwandĩkĩra
marũa maya wee Tito, o wee mũriũ wakwa kũna thĩinĩ
wa wĩtĩkio ũrĩa tũgwatanĩire nawe: Wega na thayũ
kuuma kũrĩ Ngai Ithe na kũrĩ Kristũ Jesũ Mũhonokia
witũ, irogĩa nawe. **5** Atĩrĩrĩ Tito, gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmire
ngũtige kũu Kirete nĩ atĩ ũthondeke maũndũ marĩa
mataarĩkĩte na ũthuure athuuri thĩinĩ wa o itũũra, o
ta ũrĩa ndakwĩrire. **6** Mũthuuri wa kanitha aagĩrĩirwo
akorwo atarĩ na ũcuuke, na akorwo arĩ mũthuuri wa
mũtumia o ũmwe tu, na arĩ mũndũ ũrĩ na ciana ciĩtĩkĩtie
na itarĩ kaũndũ ingĩcuukĩrwo nĩ ũndũ wa ũmaramari
kana kwaga gwathĩka. **7** Kuona atĩ mũrori wa maũndũ
ma kanitha nĩmwĩhokere wĩra wa Ngai, no nginya
akorwo atarĩ na ũcuuke, na ndagakorwo arĩ mũndũ
wa kwĩĩgũmĩra, kana wa kũhiũha kũrakara, kana arĩ
mũnyui wa njoohi, kana wa kũhũthĩra hinya o na
mbaara, kana mũndũ wa gũkorokera indo na njĩra ĩrĩa
ĩtagĩrĩire. **8** Nĩ kaba akorwo arĩ mũndũ ũũĩ gũtugana, na
wendete maũndũ marĩa mega, na ũhotete kwĩgirĩrĩrĩria
merirĩria ma mwĩrĩ, na arĩ mũrũngĩrĩru ngoro, na arĩ
mũthingu, o na mũndũ ũmenyagĩrĩra mĩtugo yake. **9**
Ningĩ no nginya arũmagie ũhoro ũrĩa wa kwĩhokeka,
o ta ũrĩa ũrutanĩtwo, nĩguo ahotage kũũmĩrĩria arĩa
angĩ na ũrutani ũrĩa mwagĩrĩru, na ahotage kũregana
na arĩa maũkararagia. **10** Nĩgũkorwo nĩ kũrĩ andũ
aingĩ aremi, andũ a mĩario ya tũhũ na aheenania, na
makĩria arĩa a thiritũ ya arĩa maruaga. **11** Andũ acio
no nginya makirio, tondũ nĩmarathũkia mĩciĩ mĩingĩ
nĩkũrutanaga maũndũ marĩa mataagĩrĩire kũrutana, na
mekaga ũguo nĩgeetha monage mbeeca iria itamagĩrĩire.
12 O na mũnabii ũmwe wao nĩoigĩte atĩrĩ, "Andũ a Kirete
matũũraga maheenanagia hĩndĩ ciothe, na mahaana
ta nyamũ njũru, na nĩ igũũta ngoroku." **13** Ũira ũcio
nĩ wa ma. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, makaanagie ũgwatĩirie,
nĩgeetha mehaande wega ũhoro-inĩ wa gwĩtĩkia, **14**
na nĩguo matikarũmbũyagie ng'ano cia Ayahudi kana
mawatho ma andũ arĩa mareganaga na ũhoro-ũrĩa-wa-
ma. **15** Kũrĩ andũ arĩa marĩ meciiria matheru, maũndũ
mothe nĩ matheru, no kũrĩ andũ arĩa marĩ na meciiria
mathũku na matetĩkĩtie-rĩ, gũtirĩ ũndũ mũtheru. Ti-
itherũ, meciiria mao na thamiri ciao nĩ thũku. **16** Kuuga
nĩmoigaga atĩ nĩmooĩ Ngai, no nĩmamũkaanaga na ciĩko
ciao. Nĩ andũ imaramari, na matiathĩkaga, na gũtirĩ
ũndũ o na ũmwe mwega mangĩĩka.

2 No wee-rĩ, no nginya ũrutanage maũndũ marĩa
maringaine na ũrutani ũrĩa mwagĩrĩru. **2** Rutaga
athuuri arĩa akũrũ maikarage matarĩ arĩĩu, na marĩ
a gũtĩĩka, na a kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na
marĩ arũmu ũhoro-inĩ wa gwĩtĩkia, na makoragwo
marĩ na wendani o na ũkirĩrĩria. **3** O nao atumia arĩa
akũrũ marutage gũikaraga na mĩikarĩre ya ũtheru,
na matigatuĩke a gũcambania o na kana mamenyere
kũnyuuaga ndibei nyingĩ matuĩke ta ngombo ciayo, no nĩ
matuĩke a kũrutanaga maũndũ marĩa mega, **4** nĩgeetha
mahote kũruta atumia arĩa ethĩ kwenda athuuri ao
na ciana ciao, **5** na matuĩke a kwĩgirĩrĩria merirĩria
ma mwĩrĩ, na atheru, na mehang'agie na wĩra o wa
kwao mũciĩ, na matuĩke atugi, na maathĩkagĩre athuuri
ao, nĩgeetha gũtikanagĩe mũndũ ũngĩcambia kiugo kĩa
Ngai. **6** O ta ũguo-rĩ, ũmagĩrĩria aanake, na ũmataarage
matuĩke a kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ. **7** Maũndũ-inĩ
mothe, tuĩka kĩonereria gĩa gwĩkaga wega maũndũ-inĩ
mothe. Rĩrĩa ũkũrutana onanagia ũrũngĩrĩru, na ũtarĩ na
itherũ, **8** o na waragie ciugo iria ciagĩrĩire, itangĩrutĩka
mahĩtia, nĩgeetha arĩa matũkararagia maconorithio
tondũ wa kwaga ũndũ mũũru mangĩaria igũrũ riitũ. **9**
Taaraga ngombo atĩ ciathĩkagĩre aathani a cio maũndũ-
inĩ mothe, na igeragie kũmakenia, no itigacookanagĩrie
nao, **10** na itikamaiyage indo ciao, no cionanagie atĩ no
ciĩhokwo kũna, nĩguo itũmage ũrutani wa ũhoro wa
Ngai Mũhonokia witũ wendekage maũndũ-inĩ mothe.
11 Nĩ ũndũ wega wa Ngai ũrĩa ũrehaga ũhonokio
nĩũguũranĩirio kũrĩ andũ othe. **12** Wega ũcio wa Ngai
nĩguo ũtũrutaga kũregana na maũndũ marĩa matarĩ
ma kwĩyamũrĩra Ngai, na merirĩria mooru ma gũkũ
thĩ, na gũtũũra twĩgirĩrĩirie merirĩria ma mwĩrĩ, na
gũtũũra na mĩtũũrĩre ya ũngai na mĩrũngĩrĩru na ya
kwĩyamũrĩra Ngai mahinda-inĩ maya tũrĩ, **(aiōn g165)** **13**
o tũgĩetagĩrĩra kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa kĩrĩ na kĩrathimo, hĩndĩ
ĩrĩa gũkaaguũranĩrio riiri wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ Ngai
witũ mũnene na Mũhonokia. **14** Nake nĩwe werutire
nĩ ũndũ witũ, nĩguo atũkũũre waganu-inĩ wothe, na
atherie andũ matuĩke ake kĩũmbe, arĩa marĩ na kĩyo gĩa
gwĩkaga maũndũ mega. **15** Rĩu-rĩ, maũndũ macio nĩmo
wagĩrĩirwo nĩkũrutanaga. Ũmanagĩrĩria na ũkaananagie
wĩ na wathani wothe. Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ
akũire.

3 Ririkanagia andũ acio atĩ maathĩkagĩre anene na
arĩa maathanaga, na matuĩke aathĩki, na makoragwo
mehaarĩirie kũruta wĩra wothe mwega, **2** ningĩ matikae
gũcambia mũndũ o na ũrĩkũ, no makorwo marĩ a thayũ
na acaayanĩri, na monanagie mĩtugo ya ũhooreri harĩ
andũ othe. **3** Nĩ ũndũ hĩndĩ ĩmwe-rĩ, o na ithuĩ twarĩ
akĩĩgu, na tũtiathĩkaga, na tũkaheenekaga; twarĩ ngombo
cia merirĩria ma mĩthemba yothe o na ikeno ciothe.
Twatũũraga tũrĩ na rũmena na ũiru, tũgathũũragwo o
na tũgathũũranaga mũndũ na ũrĩa ũngĩ. **4** No hĩndĩ ĩrĩa
ũtugi wa Ngai Mũhonokia witũ na wendo ũrĩa atwendete
naguo ciaguũranĩirio-rĩ, **5** nĩatũhonokirie, na ti ũndũ
wa maũndũ ma ũthingu marĩa twekĩte, no nĩ ũndũ
wa tha ciake. Agĩtũhonokia na ũndũ wa gũtũtheria,
agĩtũciara rĩngĩ na agĩtwerũhia na ũndũ wa Roho
Mũtheru, **6** ũrĩa aatũitĩrĩirie na ũtaana nĩ ũndũ wa Jesũ
Kristũ Mũhonokia witũ, **7** nĩgeetha twatuuo athingu
nĩ ũndũ wa wega wake, tũtuĩke agai a muoyo wa tene
na tene kũringana na ũrĩa tũtũire twĩrĩgĩrĩire. **(aiōnios**

g166) **8** Ũhoro ũcio nĩ wa kwĩhokeka. Na ngũkĩenda
waragie maũndũ maya ũgwatĩirie, nĩgeetha andũ arĩa
mehokete Ngai memenyerie kwĩrutĩra na kĩyo gwĩkaga
maũndũ mega. Maũndũ maya nĩ magĩrĩru kũna, na
nĩ marĩ uumithio harĩ mũndũ o wothe. **9** No rĩrĩ,
eheragĩra ngarari cia ũrimũ, na ũhoro wa gũkinyĩra
njiarwa, na gũkararania, na mbaara cia ũhoro wa
watho, tondũ maũndũ macio matirĩ uumithio, na nĩ ma
tũhũ. **10** Mũndũ ũrĩa ũtũmaga kũgĩe na nyamũkano-rĩ,
mũkaanagie riita rĩa mbere, na rĩa keerĩ. Thuutha wa
ũguo, regana nake. **11** Wagĩrĩirwo nĩkũmenya atĩ mũndũ
ta ũcio nĩ mwaganu na nĩ mwĩhia; nake we mwene
nĩetuĩrĩire ciira. **12** Ndaarĩkia gũtũma Aritema kana
Tukiko kũrĩwe, geria ũrĩa ũngĩhota ũũke kũrĩ niĩ gũkũ
Nikopoli, tondũ nĩkuo nduĩte gũikara ihinda rĩa heho.
13 Ĩka ũrĩa wothe ũngĩhota ũteithie Zena ũrĩa wakiri,
na Apolo rĩrĩa marĩkorwo marĩ rũgendo-inĩ, na wone
atĩ marĩ na indo ciothe iria mabatarĩtio nĩcio. **14** Nao
andũ aitũ nĩmemenyerie kũrutaga mawĩra marĩa mega,
nĩguo mateithagĩrĩrie mabataro-inĩ ma o mũthenya
nĩguo matigatũũre mũtũũrĩre ũtarĩ na uumithio. **15**
Andũ arĩa othe tũrĩ nao nĩmamũgeithia. Geithia andũ
arĩa othe matwendete thĩinĩ wa wĩtĩkio. Wega wa Ngai
ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

Filemona

1 Nĩ niĩ Paũlũ, njohetwo nĩ ũndũ wa Kristũ Jesũ, na
Timotheo mũrũ wa Ithe witũ, Tũratũma marũa
maya kũrĩ Filemona mũrata witũ ũrĩa twendete na
mũruti wĩra hamwe na ithuĩ, **2** na kũrĩ mwarĩ wa
Ithe witũ Apufia, o na kũrĩ Arikipo, ũrĩa ũrũagĩrĩra
Ũhoro wa Ngai hamwe na ithuĩ, o na kũrĩ kanitha ũrĩa
ũcemanagia gwaku mũciĩ. **3** Mũrogĩa na wega na thayũ
kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na kuuma kũrĩ Mwathani
Jesũ Kristũ. **4** Atĩrĩrĩ, rĩrĩa ngũkũririkana mahooya-
inĩ makwa-rĩ, nĩnjookagĩria Ngai wakwa ngaatho hĩndĩ
ciothe, **5** tondũ nĩnjiguaga ũhoro wa wĩtĩkio waku
thĩinĩ wa Mwathani Jesũ, na ũrĩa wendete andũ arĩa
othe aamũre. **6** Nĩhooyaga atĩ ũgĩe na kĩyo rĩrĩa
ũkũgwatanĩra nao ũhoro wa wĩtĩkio waku, nĩgeetha
magĩe na ũmenyo wa maũndũ mothe mega marĩa
tũrĩ namo thĩinĩ wa Kristũ. **7** Wendani waku nĩũheete
gĩkeno kĩnene mũno na ũkanyũmĩrĩria, nĩ tondũ wee,
mũrũ wa Ithe witũ, nĩũcanjamũrĩte ngoro cia andũ arĩa
aamũre. **8** Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, o na gũtuĩka no ngwathe
ndĩ thĩinĩ wa Jesũ Kristũ, atĩ wĩke ũrĩa wagĩrĩire-rĩ,
9 nĩ kaba ngũthaithe ũwĩke nĩ ũndũ wa wendo. Nĩ
ũndũ ũcio-rĩ, niĩ Paũlũ o na ndĩ mũthuuri mũkũrũ,
na ningĩ ndĩ muohe nĩ ũndũ wa Kristũ Jesũ-rĩ, **10**
ngũgĩgũthaitha nĩ ũndũ wa mũrũ wakwa Onesimo, ũrĩa
watuĩkire mũrũ wakwa ndĩ gũkũ kĩoho-inĩ. **11** Mbere
ĩyo ndaarĩ kĩene kũrĩwe, no rĩu nĩatuĩkĩte mũndũ wa
bata harĩwe o na harĩ niĩ. **12** Nake nĩngũmũcookia
kũrĩwe, na ngĩmũtũma no taarĩ ngoro yakwa mwene
ndĩragũtũmĩra. **13** Nĩingĩrendire gũikara nake, nĩgeetha
andeithagie handũ-inĩ haku, rĩu njohetwo nĩ ũndũ
wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega. **14** No ndiendire gwĩka ũndũ
o na ũrĩkũ wee ũtetĩkĩrĩte, nĩgeetha ũndũ o wothe
mwega wee ũngĩka ũkorwo ũrĩ wa kwĩyendera no ti
wa kũringĩrĩrio. **15** No gũkorwo gĩtũmi gĩa akweherere
kahinda kanini-rĩ, nĩgeetha agũcookerera mũtũũranie
nake nginya tene, **(aiōnios g166)** **16** no ndagacooke arĩ o
ngombo, no akorwo akĩrĩte ngombo, acooke arĩ mũrũ
wa Ithe witũ mwende mũno. Nĩ wa bata mũno harĩ niĩ,
no harĩwe nĩ wa bata makĩria, arĩ ta mũndũ o na ta
mũrũ wa Ithe witũ thĩinĩ wa Mwathani. **17** Nĩ ũndũ ũcio
angĩkorwo nĩũtuaga tũrĩ rũmwe nawe-rĩ, mwamũkĩre o
ta ũrĩa ũngĩnyamũkĩra niĩ mwene. **18** Nake angĩkorwo
nĩagwĩkĩte ũũru o na ũrĩkũ, kana hihi arĩ na thiirĩ
waku-rĩ, andĩka atĩ thiirĩ ũcio nĩ wakwa. **19** Nĩ niĩ Paũlũ
ndĩrakwandĩkĩra na guoko gwakwa mwene. Nĩngakũrĩha
thiirĩ ũcio, o na gũtuĩka ndikwenda kũgweta atĩ o na
wee mwene ũrĩ thiirĩ wakwa. **20** Atĩrĩrĩ, mũrũ wa Ithe
witũ, niĩ ingĩenda ngĩe na uumithio uumĩte kũrĩwe
thĩinĩ wa Mwathani; canjamũra ngoro yakwa thĩinĩ wa
Kristũ. **21** Ndakwandĩkĩra marũa maya ndĩhokete atĩ
ndũngĩaga kũnjathĩkĩra, na ngĩmenyaga atĩ nĩũgwĩka o
na makĩria ya ũrĩa ngũrĩĩtie wĩke. **22** Hamwe na ũguo-rĩ,
thondekera handũ ha gũikara, tondũ ndĩ na mwĩhoko
atĩ nĩndĩtĩkĩrio njũke kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa mahooya
marĩa mũhooyagĩra. **23** Epafara, ũrĩa tuohetwo nake nĩ
ũndũ wa Kristũ Jesũ, nĩakũgeithia. **24** O na Mariko, na
Arisitariko, na Dema, na Luka, arĩa tũrutithanagia wĩra
nao, nĩmakũgeithia. **25** Wega wa Mwathani witũ Jesũ
Kristũ ũrogĩa na roho waku.

Ahibirania

1 Matukũ-inĩ ma tene Ngai nĩarĩirie maithe maitũ na
tũnua twa anabii maita maingĩ, na njĩra mwanya
mwanya, **2** no matukũ-inĩ maya ma kũrigĩrĩria-rĩ, ithuĩ
nĩatwarĩirie na njĩra ya Mũriũ, ũrĩa aatuire mũgai wa
indo ciothe, o we ũrĩa thĩ yothe yombirwo na ũndũ
wake. **(aiōn g165)** **3** Mũrũwe-rĩ, nĩwe wonanagia ũkengi
wa riiri wake, na nĩwe mũhianĩre mũkinyanĩru kũna
wa ũrĩa Ngai atarĩĩ, ningĩ nĩwe ũnyiitĩrĩire indo ciothe
na kiugo gĩake kĩrĩ hinya. Nake aarĩkia gũtheria andũ
mehia-rĩ, nĩaikarire thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ũnene
kũu igũrũ. **4** Nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka mũnene gũkĩra
araika, o ta ũrĩa rĩĩtwa rĩrĩa aagaĩirwo rĩrĩ inene gũkĩra
rĩao. **5** Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mũraika ũrĩkũ Ngai arĩ eera atĩrĩ,
"Wee nĩwe Mũrũ wakwa; ũmũthĩ nĩndatuĩka Thoguo"?
O na kana akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ niĩ ngũtuĩka Ithe, nake
atuĩke Mũrũ wakwa"? **6** Na ningĩ-rĩ, Ngai aarehe
irigithathi rĩake gũkũ thĩ, oigire atĩrĩ, "Araika othe a
Ngai nĩmamũinamĩrĩre, mamũhooe." **7** Akĩaria ũhoro wa
araika oigire atĩrĩ, "Atũmaga araika ake matuĩke huho,
nacio ndungata ciake agacitua nĩnĩmbĩ cia mwaki." **8**
No ha ũhoro ũkoniĩ Mũriũ ekuuga atĩrĩ, "Wee Ngai, gĩtĩ
gĩaku kĩa ũnene nĩgĩgatũũra tene na tene, nakĩo kĩhooto
nĩkĩo gĩgaatuĩka mũthĩgi wa ũthamaki waku. **(aiōn g165)**
9 Wee wendete ũthingu no ũgathũũra waganu; nĩ ũndũ
ũcio, Ngai, o we Ngai waku, nĩakwambararĩtie gũkĩra
athiritũ aku othe na ũndũ wa gũgũitĩrĩria maguta
ma gĩkeno." **10** Ningĩ akoiga atĩrĩ, "Wee Mwathani, o
kĩambĩrĩria-inĩ, nĩwaarire mĩthingi ya thĩ, o narĩo igũrũ
nĩ wĩra wa moko maku. **11** Icio nĩgũthira igaathira,
no wee nĩgũtũũra ũgaatũũra; igaathira o ta nguo.
12 Ũgaacikũnja o ta ũrĩa nguo ndaaya ikũnjagwo;
ikaagarũrũka o ta ũrĩa nguo igarũrũkaga. No wee
ndũgarũrũkaga, na mĩaka yaku ndĩrĩ hĩndĩ ĩgaathira."
13 Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mũraika ũrĩkũ Ngai arĩ eera atĩrĩ, "Ikara
thĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo, nginya rĩrĩa ngaatũma
thũ ciaku ituĩke gaturwa ka makinya maku"? **14** Githĩ
araika othe ti maroho ma gũtungata, matũmĩtwo
matungatagĩre arĩa makaagaya ũhonokio?

2 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtwagĩrĩirwo kũrũmbũiya mũno
ũhoro ũrĩa twanaigua, nĩguo tũtikae gũtũgũgio
tweherio kuuma harĩ guo. **2** Tondũ-rĩ, angĩkorwo ũhoro
ũrĩa waririo nĩ araika warĩ mũrũmu-rĩ, na mũndũ
o wothe wareganaga na ũhoro ũcio na akaũremera
nĩaherithagio o ũrĩa kwagĩrĩire-rĩ, **3** tũngĩkĩaga
atĩa kũherithio tũngĩnyarara ũhonokio mũnene ũũ?
Ũhonokio ũyũ, ũrĩa waambire kũhunjio nĩ Mwathani,
nĩwacookire gwĩkĩrwo hinya kũrĩ ithuĩ nĩ andũ arĩa
maamũiguire. **4** Ningĩ Ngai agĩĩkĩra ũhoro ũyũ ũira atĩ
nĩ wa ma na ũndũ wa kuonania marũũri na morirũ, o na
kũringa ciama cia mĩthemba mĩingĩ, na akĩheana iheo
cia Roho Mũtheru kũrĩ andũ kũringana na wendi wake.
5 Thĩ ĩrĩa tũkwaria ũhoro wayo, araika tio maaheetwo
wathani wayo. **6** No nĩ harĩ mũndũ mũna ũheanĩte
ũira handũ hamwe akoiga atĩrĩ: "Mũndũ akĩrĩ kĩ tondũ
ũikaraga ũkĩmwĩciiragia, nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ
kĩ atĩ nĩkĩo ũmũmenyagĩrĩra? **7** Watũmire atigie o
hanini aiganane na araika, na ũkĩmũhumba thũmbĩ
ya riiri o na gĩtĩĩo, **8** na ũkĩiga indo ciothe rungu
rwa magũrũ make aciathage." Nake akĩiga indo ciothe
rungu rwa mũndũ-rĩ, hatirĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ Ngai
aatigire gĩtarĩ watho-inĩ wa mũndũ. No rĩu tũtionaga
indo ciothe irĩ watho-inĩ wa mũndũ. **9** No tuonaga Jesũ,
ũrĩa gwa kahinda kanini watuĩtwo mũnini gũkĩra araika,
no rĩu ekĩrĩtwo thũmbĩ ya riiri na ya gĩtĩĩo nĩ tondũ
nĩanyariirĩkire na agĩkua, nĩgeetha, nĩ ũndũ wa Wega
wa Ngai atuĩke wa gũcama gĩkuũ handũ ha andũ othe.
10 Nĩgũkorwo nĩ kwagĩrĩire atĩ Ngai, ũrĩa wombire indo
ciothe na itũũraga nĩ ũndũ wake-rĩ, atũme mwambĩrĩria
wa ũhonokio wao aagĩrĩre kũna kũna na ũndũ wa
kũnyamario nĩguo arehe ciana nyingĩ riiri-inĩ wake. **11**
Jesũ ũrĩa ũtũmaga andũ matuĩke atheru, o hamwe na
acio matuĩtwo atheru, othe matuĩkaga andũ a nyũmba
ĩmwe. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndaconokaga akĩmeeta ariũ
na aarĩ a Ithe. **12** Akoiga atĩrĩ, "Nĩngoimbũra rĩĩtwa
rĩaku kũrĩ ariũ na aarĩ a Baba; nĩngainaga nyĩmbo cia
gũkũgooca ndĩ kĩũngano-inĩ." **13** Ningĩ akoiga atĩrĩ, "Niĩ
ngũiga mwĩhoko wakwa harĩ Ngai." O na ningĩ akoiga
atĩrĩ, "Niĩ ũyũ haha, na ciana iria Ngai aaheete." **14**
Kuona atĩ ciana icio irĩ na mwĩrĩ na thakame-rĩ, we o
nake aatuĩkire o tao mwĩrĩ-inĩ, nĩgeetha na ũndũ wa
gĩkuũ gĩake ahote kwananga ũrĩa ũrĩ na hinya wa gĩkuũ,
nake nĩwe mũcukani, **15** na ohore arĩa matũire mohetwo
ũkombo-inĩ matukũ mao mothe nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra
gĩkuũ. **16** Nĩgũkorwo ti-itherũ ti araika ateithagia,
no ateithagia rũciaro rwa Iburahĩmu. **17** Na nĩ ũndũ
ũcio no nginya angĩahaananirio na ariũ na aarĩ a Ithe
maũndũ-inĩ mothe, nĩguo atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũnene ũiyũrĩtwo nĩ tha na mwĩhokeku agĩtungatĩra
Ngai, na nĩguo arute horohio nĩ ũndũ wa mehia ma
kĩrĩndĩ. **18** Nĩgũkorwo we mwene nĩathĩĩnĩkire rĩrĩa
aageragio-rĩ, nĩahotaga gũteithia andũ arĩa mageragio.

3 Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ atheru, o
inyuĩ mũgwatanĩire ũhoro wa gwĩtwo kũrĩa kuumĩte
na igũrũ, mwĩcũranagiei ũhoro wa Jesũ, o we mũtũmwo
na mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene ũrĩa tuumbũraga ũhoro
wake. **2** We aarĩ mwĩhokeku kũrĩ ũrĩa wamwamũrire,
o ta ũrĩa Musa aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe
ma nyũmba ya Ngai. **3** Jesũ nĩonekanĩte aagĩrĩire
kũheo gĩtĩĩo kĩnene gũkĩra Musa, o ta ũrĩa mwaki wa
nyũmba aagĩrĩirwo nĩ gũtĩĩo gũkĩra nyũmba yo nyene. **4**
Nĩgũkorwo nyũmba o yothe niĩrĩ mũndũ ũrĩa wamĩakire,
no Ngai nĩwe mwaki wa indo ciothe. **5** Nake Musa, aarĩ
mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai
arĩ o ndungata, agakĩrutaga ũira wa maũndũ marĩa
makaaheanwo thuutha-inĩ. **6** No Kristũ arĩ Mũriũ aarĩ
mwĩhokeku na akarũgamĩrĩra nyũmba ya Ngai. Na ithuĩ
tũrĩ nyũmba ĩyo yake, tũngĩikara tũrũmĩtie ũmĩrĩru
witũ na kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa twĩrahagĩra. **7** Nĩ ũndũ-rĩ, o ta
ũrĩa Roho Mũtheru oigaga, atĩrĩ: "Ũmũthĩ, mũngĩigua
mũgambo wake, **8** mũtikoomie ngoro cianyu ta hĩndĩ
ĩrĩa mwanemeire, andũ makĩĩngeria marĩ kũu werũ-inĩ,
9 kũrĩa maithe manyu maangeririe na makĩndoria, na
makĩona ciĩko ciakwa, ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna. **10**
Nĩkĩo ndaarakarĩire rũciaro rũu, ngĩkiuga atĩrĩ, 'Ngoro
cia andũ aya itururaga hĩndĩ ciothe, na matirĩ maamenya
njĩra ciakwa.' **11** Nĩ ũndũ ũcio ngĩĩhĩta na mwĩhĩtwa

ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ, ‘Matirĩ hĩndĩ magaatoonya
kĩhurũko-inĩ gĩakwa.’” 12 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
mwĩmenyererei hatikagĩe o na ũmwe wanyu ũrĩ na
ngoro ĩĩhagia na ĩtetĩkagia, ĩrĩa ĩgarũrũkaga, ĩgatigana
na Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. 13 No ũmanagĩrĩriai mũndũ
na ũrĩa ũngĩ o mũthenya, o rĩrĩa rĩothe mũthenya
ũrĩĩtagwo Ũmũthĩ, nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe wanyu
ũkũũmio ngoro nĩ ũndũ wa kũheenererio nĩ mehia. 14
Tondũ ũcio, tũngĩrũmia wega mwĩhoko ũrĩa twarĩ naguo
kuuma o kĩambĩrĩria nginya ithirĩro-rĩ, nĩtũgaatuĩka a
kũgwatanĩra hamwe na Kristũ. 15 O ta ũrĩa kwĩrĩtwo,
atĩrĩ: “Ũmũthĩ, mũngĩigua mũgambo wake, mũtikoomie
ngoro cianyu ta hĩndĩ ĩrĩa mwanemeire.” 16 Nĩ andũ
arĩkũ acio maaiguire na makĩmũkararia? Githĩ ti arĩa
othe moimĩte Misiri matongoretio nĩ Musa? 17 Ningĩ-rĩ,
nĩ andũ arĩkũ aarakarĩire mĩaka ĩyo mĩrongo ĩna? Githĩ
ti arĩa meehirie, na magĩkua, o arĩa ciimba ciao ciagũire
kũu werũ-inĩ? 18 Ningĩ-rĩ, nĩ andũ arĩkũ Ngai ehĩtire na
mwĩhĩtwa atĩ gũtirĩ hĩndĩ magaatoonya ũhurũko-inĩ
wake, tiga o andũ acio maaregire kũmwathĩkĩra? 19
Tũgakĩona atĩrĩ, matiahotire gũtoonya kuo nĩ ũndũ wa
kwaga gwĩtĩkia kwao.

4 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kuona atĩ kĩĩranĩro gĩa gũtoonya
ũhurũko-inĩ wake kĩrĩ o ho-rĩ, nĩtwĩmenyererei
gũtikagĩe o na ũmwe wanyu ũtagagĩkinyĩra. 2
Nĩgũkorwo o na ithuĩ nĩtũhunjĩirio Ũhoro-ũyũ-Mwega
o tao; no ũhoro ũrĩa maaiguire ndũigana kũmaguna,
tondũ arĩa maũiguire matiawamũkĩrire na wĩtĩkio.
3 Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa twĩtĩkĩtie nĩ ithuĩ tũtoonyaga
kĩhurũko-inĩ kĩu, o ta ũrĩa Ngai oigire atĩrĩ, “Nĩ ũndũ
ũcio ngĩĩhĩta na mwĩhĩtwa ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,
‘Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.’” O
na gũtuĩka wĩra wake nĩwathirĩte kuuma o rĩrĩa thĩ
yombirwo. 4 Nĩgũkorwo nĩ harĩ handũ hana aarĩtie
ũhoro wa mũthenya wa mũgwanja, akoiga atĩrĩ: “Nake
Ngai akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja, agĩtigana
na wĩra wake wothe.” 5 O na ningĩ hau mbere
nĩoigĩte atĩrĩ, “Matirĩ hĩndĩ magaatoonya ũhurũko-
inĩ wakwa.” 6 Nĩtũkuona atĩ nĩ kũrĩ amwe matigaire
gũtoonya kĩhurũko-inĩ kĩu kĩeranĩirwo, nĩgũkorwo arĩa
maahunjĩirio Ũhoro-ũrĩa-Mwega mbere matiatoonyire
tondũ nĩmagire gwathĩka. 7 Nĩ ũndũ ũcio, o rĩngĩ
Ngai akĩamũra mũthenya mũna, akĩwĩĩta Ũmũthĩ,
thuutha wa matukũ maingĩ gũthira rĩrĩa aaririe na
kanua ka Daudi, ta ũrĩa oigĩte hau mbere atĩrĩ: “Ũmũthĩ,
mũngĩigua mũgambo wake, mũtikoomie ngoro cianyu.”
8 Tondũ korwo Joshua nĩamaheete ũhurũko-rĩ, Ngai
ndangĩacookire kwaria ũhoro wa mũthenya ũngĩ
thuutha ũcio. 9 Tondũ ũcio nĩgũtigaire Thabatũ ya
kũhurũka ya andũ a Ngai; 10 nĩgũkorwo mũndũ o
wothe ũrĩa ũtoonyaga kĩhurũko-inĩ kĩa Ngai o nake
nĩahurũkaga agatigana na wĩra wake, o ta ũrĩa Ngai
aahurũkire agĩtigana na wĩra wake. 11 Nĩ ũndũ ũcio,
nĩtwĩrutanĩrie na kĩyo gũtoonya ũhurũko-inĩ ũcio,
nĩgeetha gũtikanagĩe mũndũ o na ũrĩkũ ũkaagũa nĩ ũndũ
wa kũrũmĩrĩra kĩonereria kĩa ũremi wao. 12 Nĩgũkorwo
ũhoro wa Ngai ũrĩ muoyo na ũrĩ hinya. Nĩ mũũgĩ gũkĩra
rũhiũ rwa njora rũnooretwo mĩena yeerĩ, ũgatheeca
ũkagayũkania muoyo na roho, o na ũkagayania marũngo
na maguta marĩa makoragwo mahĩndĩ-inĩ, na ningĩ
ũgatuĩra meciiria na matua ma ngoro. 13 Gũtirĩ kĩndũ o
na kĩmwe kĩa iria ciombirwo kĩhithĩtwo kuuma maitho-
inĩ ma Ngai. Indo ciothe nĩhumbũrie na ikaguũrio
mbere ya maitho ma ũrĩa tũkaahe ũhoro witũ. 14 Nĩ
ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene
mũno ũrĩa ũhungurĩte agakinya o igũrũ, na nĩwe Jesũ
mũrũ wa Ngai-rĩ, nĩtũrũmiei na hinya wĩtĩkio ũrĩa
tuumbũraga. 15 Nĩgũkorwo tũtirĩ na mũthĩnjĩri-Ngai
mũnene ũtangĩhota gũtũiguĩra tha ũhũthũ-inĩ witũ, no
nĩ tũrĩ na ũmwe wanagerio ikĩro-inĩ ciothe o ta ithuĩ,
no ndaigana kwĩhia. 16 Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩtũkuhĩrĩriei
gĩtĩ kĩa Ũnene kĩrĩa kĩa Wega wake tũrĩ na ũũmĩrĩru,
nĩgeetha tũkaiguĩrwo tha, na tuone Wega wake wa
gũtũteithagia hĩndĩ ĩrĩa tũbatarĩte.

5 Rĩu-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene o wothe
athuuragwo kuuma gatagatĩ ka andũ na agatuuo
wa kũmarũgamĩrĩra maũndũ-inĩ marĩa makoniĩ Ngai,
nĩguo arutage maruta na magongona nĩ ũndũ wa
kũhoroheria mehia. 2 Nake nĩahotaga gũkirĩrĩria
arĩa matarĩ na ũmenyo o na arĩa maturuurĩte, kuona
atĩ o nake nĩarĩ ũhũthũ wake. 3 Ũndũ ũyũ nĩguo
ũtũmaga arute magongona ma kũhoroheria mehia
make mwene, o ta ũrĩa amarutaga nĩ ũndũ wa mehia
ma kĩrĩndĩ. 4 Gũtirĩ mũndũ wĩheaga gĩtĩĩo kĩu we
mwene; no nginya akorwo etĩtwo nĩ Ngai, o ta ũrĩa
Harũni eetirwo. 5 Nĩ ũndũ ũcio, o nake Kristũ ndaigana
kwĩyoera ũgooci wa gũtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũnene. No nĩ Ngai wamwĩrire atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ
wakwa; ũmũthĩ nĩndatuĩka Thoguo.” 6 Na handũ hangĩ
oigĩte atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene, o
ta ũrĩa Melikisedeki aatariĩ.” (aiōn g165) 7 Matukũ-
inĩ marĩa Jesũ aatũũraga gũkũ thĩ-rĩ, nĩahooyaga na
agathaitha Ngai, agĩkayaga mũno agĩitaga maithori
kũrĩ ũcio ũngĩahotire kũmũhonokia kuuma gĩkuũ-
inĩ, na nĩaiguagwo nĩ ũndũ wa kwĩnyiihia gwake.
8 O na gũtuĩka aarĩ mũriũ, nĩerutire gwathĩka nĩ
ũndũ wa ũrĩa aanyariirĩkire, 9 na aarĩkia gũtuuo
mwagĩrĩru kũna, agĩtuĩka kĩhumo kĩa ũhonokio ũrĩa
ũtagaathira harĩ arĩa othe mamwathĩkagĩra, (aiōnios
g166) 10 nake Ngai akĩmũtua mũthĩnjĩri-Ngai mũnene
o ta ũrĩa Melikisedeki aatariĩ. 11 Nĩtũrĩ na maũndũ
maingĩ tũngĩmwĩra makoniĩ ũhoro ũyũ, no nĩ hinya
kũmũtaarĩria tondũ mũtinyiitaga maũndũ narua. 12 Nĩ
ũndũ-rĩ, o na gũtuĩka rĩu mwagĩrĩirwo nĩgũkorwo mũrĩ
arutani-rĩ, nĩmũbatarĩte mũndũ wa kũmũruta maũndũ
marĩa mwarutĩtwo kĩambĩrĩria ma kiugo kĩa Ngai o
rĩngĩ. Inyuĩ mũbataire kũheo iria, no ti irio nyũmũ!
13 Mũndũ o wothe ũnyuuaga iria, tondũ no gakenge-
rĩ, ndangĩmenya wega ũhoro wa ũrutani wa ũthingu.
14 No irio iria nyũmũ nĩ cia andũ arĩa agima, arĩa nĩ
ũndũ wa kũmenyera gũcihũthĩra kaingĩ, nĩmerutĩte
gũkũũrana wega na ũũru.

6 Nĩ ũndũ ũcio nĩtũtiganei na morutani marĩa ma
kĩambĩrĩria ma ũhoro wa Kristũ, na tũthiĩ na mbere
na gũkũra, na tũtige kwambĩrĩria gwaka mũthingi rĩngĩ
wa kũrutana ũhoro wa kwĩrira nĩ ũndũ wa ciĩko iria
cierekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, na ũrutani wa gwĩtĩkia
thĩinĩ wa Ngai, 2 na morutani ma ũbatithio, na ma

kũigĩrĩrwo moko, o na ma kũriũka kwa arĩa akuũ, o na
ma gũtuĩrwo ciira wa tene na tene. **(aiōnios g166)** **3** Na
noguo tũrĩĩkaga, Ngai angĩĩtĩkĩria. **4** Na rĩrĩ, nĩ ũndũ ũrĩ
hinya mũno kũrĩ andũ arĩa maanathererwo nĩ ũtheri,
na magacama kĩheo kĩrĩa kiumĩte igũrũ, na magakorwo
matuĩtwo a ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, **5** o acio
macamĩte wega wa kiugo kĩa Ngai na maahinya ma
ihinda rĩrĩa rĩgooka, **(aiōn g165)** **6** andũ acio mangĩgũa
na matigane na maũndũ macio-rĩ, gũtingĩhoteka
kũmacookia rĩngĩ merire, nĩ tondũ nĩ kwambithia
marambithia Mũrũ wa Ngai mũtĩ igũrũ o rĩngĩ, na
makamũnyararithia kũrĩ kĩrĩndĩ. **7** Mũgũnda ũrĩa
uragĩrwo nĩ mbura kaingĩ na ũgacooka ũgaciara maciaro
mega ma kũguna arĩa marĩmĩirwo-rĩ, nĩũrathimagwo nĩ
Ngai. **8** No mũgũnda ũrĩa ũkũraga mĩigua na mahiũ ma
nyeki-inĩ nĩ wa tũhũ, na ũrĩ ũgwati-inĩ wa kwĩrehithĩria
kĩrumi. Marigĩrĩrio-inĩ nĩgũcinwo ũgaacinwo. **9** Arata
akwa nyendete mũno, o na tũkĩaragia ũguo, ha ũhoro
wanyu-rĩ, nĩtwĩrĩgĩrĩire maũndũ mega kũrĩ macio,
o marĩa marehanaga na ũhonokio. **10** Tondũ Ngai
ndaagĩte kĩhooto; ndakaariganĩrwo nĩ wĩra wanyu o
na wendo ũrĩa muonanĩtie nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩake
rĩrĩa mwateithagia andũ arĩa aamũre, o na rĩu no
mũrathiĩ na mbere na kũmateithia. **11** Tũngĩenda
mũndũ o mũndũ wanyu onanie kĩyo o ta kĩu o
nginya mũthia, nĩguo mũkaahingĩrio maũndũ marĩa
mũtũire mwĩrĩgĩrĩire. **12** Tũtikwenda mũtuĩke igũũta,
no tũkwenda mwĩgerekanagie na andũ, arĩa nĩ ũndũ wa
gwĩtĩkia na gũkirĩrĩria kwao nĩkuo gũtũmaga magaĩrwo
maũndũ marĩa meranĩirwo. **13** Rĩrĩa Ngai eerĩire
Iburahĩmu kĩĩranĩro gĩake, eehĩtire akĩĩgwetaga we
mwene, nĩgũkorwo gũtiarĩ na ũngĩ mũnene kũrĩ we wa
kwĩhĩta nake, **14** akiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ nĩngũkũrathima
na ngũhe njiaro nyingĩ." **15** Na nĩ ũndũ ũcio, thuutha
wa Iburahĩmu gweterera akirĩrĩirie-rĩ, nĩaheirwo kĩrĩa
eerĩirwo. **16** Tondũ rĩĩrĩ, andũ mehĩtaga na mũndũ
ũrĩa mũnene kũmakĩra, naguo mwĩhĩtwa ũgakindĩra
ũrĩa kwĩrĩtwo, na ũgakĩniina ngarari ciothe. **17** Na
tondũ Ngai nĩendaga kuonania hatarĩ nganja kũrĩ
agai a maũndũ marĩa meranĩirwo atĩ itua rĩake rĩrĩa
aatuĩte rĩtingĩgarũrũka-rĩ, nĩakindĩrire ũhoro ũcio na
mwĩhĩtwa. **18** Ngai eekire ũguo na ũndũ wa maũndũ
meerĩ matangĩgarũrĩka, o marĩa gũtangĩhoteka Ngai
aheenanie namo, nĩgeetha ithuĩ arĩa tuonete handũ ha
kũũrĩra twĩgwatĩre kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tũheetwo, tũhote
kũũmĩrĩria mũno. **19** Kĩĩrĩgĩrĩro gĩkĩ tũrĩ nakĩo kĩhaana
ta nanga ya ngoro, nakĩo nĩ kĩrũmu, na nĩ kĩa ma. Nakĩo
gĩtoonyaga handũ-harĩa-haamũre thuutha wa gĩtama
kĩrĩa kĩnene, **20** o harĩa Jesũ, ũrĩa wathiire mbere iitũ,
aatoonyire ithenya riitũ. Nake nĩatuĩkĩte mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa mũnene o nginya tene, o ta ũrĩa Melikisedeki
aatariĩ. **(aiōn g165)**

7 Atĩrĩrĩ, Melikisedeki ũcio aarĩ mũthamaki wa Salemu
na mũthĩnjĩri-Ngai, o Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.
Nĩwe watũngire Iburahĩmu akĩinũka aarĩkia kũhoota
athamaki, na akĩmũrathima, **2** nake Iburahĩmu akĩmũhe
gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe. Rĩĩtwa rĩake rĩgĩtaũrwo
mbere nĩ kuuga "mũthamaki wa ũthingu"; ningĩ
"mũthamaki wa Salemu" nĩ kuuga "mũthamaki wa
thayũ". **3** Ndaarĩ na ithe kana nyina, kana kĩruka
gĩake, na ndaarĩ na kĩambĩrĩria kĩa matukũ kana mũthia
wa muoyo wake, nĩ ũndũ ũcio, we ahaana ta Mũrũ
wa Ngai, egũtũũra arĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene.
4 Ta mwĩciirie ũrĩa aarĩ mũnene: Atĩ o na ithe witũ
Iburahĩmu nĩamũgaĩire gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo iria
aatahĩte! **5** Na rĩrĩ, watho uugĩte atĩ andũ a rũciaro rwa
Lawi arĩa matuĩkaga athĩnjĩri-Ngai metagie gĩcunjĩ gĩa
ikũmi kuuma kũrĩ andũ, ũguo nĩ kuuga ariũ a ithe wao, o
na gwatuĩka ariũ a ithe wao nĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu.
6 No mũndũ ũcio ndaarĩ wa rũciaro rwa Lawi, no
nĩamũkĩrire gĩcunjĩ gĩa ikũmi kuuma kũrĩ Iburahĩmu,
na akĩrathima ũcio werĩirwo ciĩranĩro. **7** Na hatirĩ
nganja atĩ mũndũ ũrĩa mũnini nĩwe ũrathimagwo nĩ
ũrĩa mũnene. **8** Tũgakĩona atĩ, mwena ũmwe gĩcunjĩ kĩu
gĩa ikũmi kĩũnganagio nĩ andũ arĩa macookaga gũkua,
na nĩo Alawii; naguo mwena ũcio ũngĩ, kĩrutagĩrwo
mũndũ ũrĩa uumbũrĩtwo ũhoro wake atĩ atũũraga o
muoyo. **9** O na mũndũ no oige atĩ Lawi, ũcio ũrutagĩrwo
gĩcunjĩ kĩu gĩa ikũmi, we mwene nĩarutire gĩcunjĩ kĩu
na njĩra ya Iburahĩmu, **10** tondũ hĩndĩ ĩrĩa Melikisedeki
aacemanirie na Iburahĩmu, Lawi aarĩ mũthiimo-inĩ
wa ithe ũcio wa tene. **11** Korwo ũkinyanĩru kũna
nĩũngĩonekanire na njĩra ya ũthĩnjĩri Ngai wa Alawii-rĩ,
(nĩ ũndũ kĩrĩndĩ kĩaheirwo watho na njĩra ĩyo), gwakĩrĩ
bata ũngĩ ũrĩkũ gũũke mũthĩnjĩri-Ngai ũngĩ, ũtariĩ ta
Melikisedeki, na ndatuĩke ta wa nyũmba ya Harũni?
12 Nĩgũkorwo ũhoro wa ũthĩnjĩri-Ngai ũngĩgarũrĩrwo-
rĩ, o naguo watho no nginya ũgarũrĩrwo. **13** Nake
mũndũ ũrĩa maũndũ maya maarĩtio nĩ ũndũ wake
oimĩte mũhĩrĩga-inĩ ũngĩ, ũrĩa gũtarĩ mũndũ waguo
ũrĩ watungatĩra Ngai kĩgongona-inĩ. **14** Nĩgũkorwo
nĩkũĩkaine wega atĩ Mwathani witũ oimire mũhĩrĩga-
inĩ wa Juda, na ha ũhoro wa mũhĩrĩga ũcio-rĩ, Musa
ndaigana kuuga ũndũ o na ũrĩkũ ũkoniĩ athĩnjĩri-
Ngai. **15** Na rĩrĩ, ũhoro ũrĩa twarĩtie no ũmenyeke
wega makĩria angĩkorwo mũthĩnjĩri-Ngai ũngĩ ũtariĩ ta
Melikisedeki nĩonekanĩte, **16** ũrĩa ũtuĩkĩte mũthĩnjĩri-
Ngai, na ti kũringana na mũtugo wa rũciaro rwake, no nĩ
tondũ wa ũhoti wa muoyo ũrĩa ũtathiraga. **17** Nĩgũkorwo
nĩkuumbũrĩtwo atĩrĩ: "Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya
tene, o ta ũrĩa Melikisedeki aatariĩ." **(aiōn g165)** **18**
Watho wa mbere nĩũtiganĩtwo naguo tondũ ndwarĩ na
hinya na ũkaaga bata **19** (nĩgũkorwo watho ndũrĩ ũndũ
watũmire wagĩrĩre kũna), no nĩtũheetwo kĩĩrĩgĩrĩro
kĩega makĩria kĩrĩa gĩtũhotithagia gũkuhĩrĩria Ngai. **20**
Na ũndũ ũyũ ndwekirwo hatarĩ mwĩhĩtwa! Andũ acio
angĩ nĩmatuĩkaga athĩnjĩri-Ngai hatarĩ mwĩhĩtwa, **21**
nowe aatuĩkire mũthĩnjĩri-Ngai na mwĩhĩtwa, rĩrĩa Ngai
aamwĩrire atĩrĩ: "Jehova nĩehĩtĩte, na ndangĩĩricũkwo,
akoiga atĩrĩ: 'Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene.'"
(aiōn g165) **22** Nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa ũyũ, Jesũ nĩatuĩkĩte
mũrũgamĩrĩri wa kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩega makĩria. **23**
Ningĩ-rĩ, nĩgũkoretwo na athĩnjĩri-Ngai aingĩ ta acio
hau mbere, nĩgũkorwo nĩmakuaga magakĩgirio gũthiĩ
na mbere na ũtungata ũcio. **24** No tondũ Jesũ atũũraga
muoyo nginya tene-rĩ, ũthĩnjĩri-Ngai wake nĩ wa gũtũũra
nginya tene. **(aiōn g165)** **25** Nĩ ũndũ ũcio nĩahotaga
kũhonokia kũna arĩa othe mokaga kũrĩ Ngai magereire
harĩ we, nĩgũkorwo egũtũũra amathaithanagĩrĩra. **26**

Tondũ nĩ kwagĩrĩire tũgĩe na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene ta
ũcio, atũhingagĩrie bata witũ, na akorwo arĩ mũtheru,
na atarĩ ũcuuke, kana rĩhia, na aamũranĩtio na ehia, o na
agatũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ. **27** We ndekũbatara kũruta
magongona mũthenya o mũthenya ta ũrĩa athĩnjĩri-
Ngai anene acio angĩ meekaga, mbere nĩ ũndũ wa
mehia make mwene, na thuutha ũcio nĩ ũndũ wa mehia
ma kĩrĩndĩ. We nĩarutire igongona nĩ ũndũ wa mehia
mao ihinda o rĩmwe rĩa kũigana hĩndĩ ĩrĩa eerutire we
mwene. **28** Nĩgũkorwo watho ũtuaga andũ matarĩ hinya
athĩnjĩri Ngai anene; no mwĩhĩtwa, ũrĩa wokire thuutha
wa watho, nĩwaamũrire Mũriũ, ũrĩa ũtuĩkĩte mwagĩrĩru
kũna nginya tene. **(aiōn g165)**

8 Atĩrĩrĩ, ũhoro ũrĩa tũraaria nĩ atĩ: Nĩ tũrĩ na
mũthĩnjĩri-Ngai-mũnene, ũrĩa ũikarĩte thĩ guoko-inĩ
kwa ũrĩo gwa gĩtĩ kĩa Ũnene kĩa ũthamaki wa igũrũ, **2**
nake nĩ mũtungatĩri wa handũ-harĩa-haamũre, o kũu
hema-inĩ ya gũtũnganwo ĩrĩa ya ma ĩrĩa yaakirwo nĩ
Mwathani, no ti mũndũ. **3** Na rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai
mũnene o wothe aathuuragwo nĩguo arutage iheo
na magongona, na nĩ ũndũ ũcio o nake no nginya
akorwo arĩ na kĩndũ gĩa kũruta. **4** Korwo arĩ o gũkũ
thĩ-rĩ, ndangĩrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nĩgũkorwo nĩ kũrĩ
andũ arĩa marutaga iheo iria ciathanĩtwo nĩ watho. **5**
Nao matungataga mũhianĩre wa handũ-harĩa-haamũre
na kĩĩruru kĩa maũndũ marĩa marĩ igũrũ. Ũndũ ũcio
nĩguo watũmire Musa ataarwo hĩndĩ ĩrĩa eeharagĩria
gwaka Hema-ya-Gũtũnganwo, akĩĩrwo atĩrĩ: "Menyerera
wone nĩwathondeka indo icio ciothe kũringana na
mũhianĩre ũrĩa wonirio ũrĩ kĩrĩma-inĩ." **6** No rĩrĩ,
ũtungata ũrĩa Jesũ aheetwo nĩũkĩrĩte wao, o ta ũrĩa
kĩrĩkanĩro kĩrĩa arĩ we mũiguithania wakĩo gĩkĩrĩte
kĩrĩa gĩkũrũ, na ningĩ kĩhaandĩtwo na ciĩranĩro njega
makĩria. **7** Nĩgũkorwo kĩrĩkanĩro kĩa mbere gĩtangĩarĩ
na mahĩtia, gũtingĩagĩire bata wa gwetha kĩngĩ gĩa
keerĩ. **8** No Ngai nĩoonire andũ marĩ na mahĩtia, akiuga
atĩrĩ: "Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaarĩkanĩra kĩrĩkanĩro
kĩerũ na nyũmba ya Isiraeli, o hamwe na nyũmba
ya Juda, nĩguo Mwathani ekuuga. **9** Nakĩo kĩrĩkanĩro
kĩu gĩtikahaana ta kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na
maithe mao ma tene rĩrĩa ndaamanyiitire na guoko,
ngĩmatongoria, ngĩmaruta bũrũri wa Misiri, na tondũ
matiigana gũikara marĩ ehokeku harĩ kĩrĩkanĩro gĩakwa,
na niĩ ngĩmahutatĩra, ũguo nĩguo Mwathani ekuuga. **10**
Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra na nyũmba ya
Isiraeli ihinda rĩu rĩathira, nĩguo Mwathani ekuuga.
Nĩngekĩra watho wakwa meciiria-inĩ mao, na ningĩ
ndĩwaandĩke ngoro-inĩ ciao. Na niĩ ngaatuĩka Ngai wao,
nao matuĩke andũ akwa. **11** Gũtigacooka gũkorwo na
mũndũ ũkũruta ũrĩa ũngĩ, kana mũndũ arute mũrũ
wa ithe amwĩre atĩrĩ, 'Menyana na Mwathani,' tondũ
andũ othe nĩmagakorwo maamenyete, kuuma ũrĩa
mũnini mũno wao nginya ũrĩa mũnene. **12** Nĩgũkorwo
nĩngamarekera waganu wao, na ndigacooka kũririkana
mehia mao." **13** Na rĩrĩ, rĩrĩa ekwaria ũhoro wa
kĩrĩkanĩro kĩerũ-rĩ, nĩgũtua aatuire kĩrĩa kĩa mbere
gĩkũrũ; na kĩndũ o gĩothe kĩrakũra-rĩ, gĩtuĩkaga gĩa
gũthira, gĩkabuĩria o biũ.

9 Rĩu-rĩ, kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩa mbere nĩ kĩarĩ na mawatho
maakoniĩ ũhoro wa kũhooya Ngai, o na ningĩ nĩ
kwarĩ na handũ-harĩa-haamũre gũkũ thĩ. **2** Nĩ kwarĩ na
hema yathondeketwo, na kanyũmba kayo ka mbere
nĩ haarĩ na mũtĩ ũrĩa wa gũcuuria matawa, na metha,
na mĩgate ĩrĩa mĩamũre; hau nĩho heetagwo "Handũ-
harĩa-Hatheru." **3** Thuutha wa gĩtama gĩa keerĩ haarĩ na
kanyũmba geetagwo, "Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno," **4**
na hau nĩho haarĩ kĩgongona gĩa thahabu gĩa gũcinĩrwo
ũbumba, na nĩho haarĩ ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa
rĩahumbĩrĩtwo na thahabu kũndũ guothe. Thĩinĩ wa
ithandũkũ rĩu nĩ haarĩ na nyũngũ ya thahabu yarĩ na
mana, na rũthanju rwa Harũni rũrĩa rwathundũkĩte,
na ihengere cia mahiga iria ciandĩkĩtwo. **5** Igũrũ wa
ithandũkũ rĩu nĩ haarĩ na akerubi a Riiri, mahumbĩrĩte
gĩtĩ-gĩa-tha. No rĩu tũtingĩhota gũtaarĩria wega rĩu
ũhoro wa kĩndũ o kĩndũ. **6** Nacio indo ciothe ciarĩkia
kũbangwo ũguo-rĩ, athĩnjĩri-Ngai nao maatoonyaga
kanyũmba kau ka mbere hĩndĩ ciothe nĩguo marute
wĩra wao wa ũtungata. **7** No rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa
mũnene nowe wiki watoonyaga kanyũmba karĩa ga
thĩiinĩ, na aatoonyaga o ihinda o rĩmwe mwaka, na
ndangĩatoonyire atakuuĩte thakame ya kũruta igongona
nĩ ũndũ wake mwene na nĩ ũndũ wa mehia ma andũ
marĩa meekĩte matekũmenya. **8** Ũndũ ũyũ nĩguo Roho
Mũtheru oonanagia naguo atĩ njĩra ya gũtoonya Handũ-
harĩa-Hatheru-Mũno ndĩakoretwo ĩguũranĩirio ihinda
rĩrĩa rĩothe hema ya mbere yarĩ ho. **9** Gĩkĩ gĩkĩrĩ
o kĩonereria kĩa matukũ maya tũrĩ, atĩ maruta na
magongona marĩa maarutagwo matingĩahotire gũtheria
thamiri ya mũndũ ũrĩa mũhooi Ngai. **10** Maũndũ macio
makoniĩ o ũhoro wa kũrĩa na kũnyua, na magongona
ma mĩthemba mĩingĩ ya gwĩtheria na mawatho ma na
igũrũ tu, marĩa maathanĩtwo mekagwo nginya ihinda
rĩrĩa maũndũ makeerũhio rĩgaakinya. **11** Rĩrĩa Kristũ
ookire arĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene wa maũndũ
mega marĩa marĩ kuo-rĩ, nĩagereire hema-inĩ ĩrĩa nene
na nginyanĩru ĩrĩa ĩtathondeketwo na moko ma andũ,
naguo ũguo nĩ kuuga ti ya mũmbĩre wa thĩ ĩno. **12**
Ndaatoonyire na ũndũ wa thakame ya mbũri na njaũ;
nowe aatoonyire Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno riita o
rĩmwe rĩa kũigana na ũndũ wa thakame yake we mwene,
arĩkĩtie gũkũũra andũ na ũkũũri ũrĩa ũtagaathira.
(aiōnios g166) **13** Thakame ya mbũri na ndegwa, na
mũhu wa moori ĩcinĩtwo, ciaminjaminjĩrio arĩa marĩ
na thaahu, nĩciamatheragia na ikaniina thaahu mĩĩrĩ
yao. **14** Githĩ thakame ya Kristũ, ũrĩa werutire arĩ
igongona rĩtarĩ kaũũgũ harĩ Ngai nĩ ũndũ wa Roho
wa tene na tene, ndĩngĩgĩtheria thamiri ciitũ makĩria
nĩguo itigane na ciiko iria cierekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ,
nĩguo tũtungatagĩre Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo! **(aiōnios
g166)** **15** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Kristũ nĩwe mũiguithania wa
kĩrĩkanĩro kĩerũ, nĩguo arĩa metĩtwo mahote kũgaĩrwo
igai rĩrĩa rĩĩranĩirwo rĩtagaathira, kuona atĩ rĩu nĩakuĩte
arĩ mũkũũri wa kũmakũũra kuuma mehia-inĩ marĩa
meekĩtwo kĩrĩkanĩro-inĩ kĩrĩa kĩa mbere. **(aiōnios g166)**
16 Tondũ ha ũhoro ũkoniĩ kwĩgaya-rĩ, nĩ kwagĩrĩire
kũmenyeke wega atĩ ũcio wĩgaĩte nĩakuĩte, **17** nĩ ũndũ
kwĩgaya kũgĩaga na hinya rĩrĩa mũndũ ũrĩa wĩgaĩte
aarĩkia gũkua; kwĩgaya gũtirĩ hinya rĩrĩa rĩothe ũrĩa

wĩgaĩte arĩ muoyo. **18** Ũguo noguo o nakĩo kĩrĩkanĩro
kĩa mbere gĩtingĩagĩire na hinya hatarĩ thakame. **19**
Hĩndĩ ĩrĩa Musa aarĩkirie kũhe andũ othe maathani
mothe marĩa maandĩkĩtwo watho-inĩ-rĩ, nĩoire thakame
ya njaũ, o hamwe na maaĩ, na guoya mũtune, na
mathĩgĩ ma mũthobi akĩminjaminjĩria ibuku rĩa gĩkũnjo
o na andũ othe. **20** Akĩmeera atĩrĩ, "Ĩno nĩyo thakame
ya kĩrĩkanĩro, kĩrĩa Ngai amwathĩte mwathĩkagĩre."
21 Ningĩ o ũndũ ũmwe, akĩminjaminjĩria Hema-ya-
Gũtũnganwo thakame o hamwe na indo iria ciothe
ciahũthagĩrwo gũtungatĩra Ngai nacio. **22** Na ti-itherũ,
kũringana na watho hakuhĩ indo ciothe itheragio na
thakame, na hatarĩ gũitwo gwa thakame-rĩ, gũtirĩ
kũrekerwo kwa mehia. **23** Nĩ ũndũ ũcio, nĩ kwagĩrĩire
mĩhaano ya indo iria irĩ igũrũ ĩtheragio na magongona
macio, no indo cia igũrũ cio nyene itheragio na
magongona mega kũrĩ macio. **24** Nĩgũkorwo Kristũ
ndaatoonyire handũ-harĩa-haamũre haakĩtwo na moko
ma andũ hahaanaine na handũ harĩa ha ma; nowe
aatoonyire igũrũ kuo kwene, kũrĩa rĩu arũgamĩte mbere
ya Ngai nĩ ũndũ witũ. **25** O na ndaatoonyire igũrũ
nĩguo erutage igongona kaingĩ kaingĩ ta ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai mũnene aatoonyaga Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno
o mwaka arĩ na thakame ĩtarĩ yake mwene. **26** Kũngĩrĩ
ũguo-rĩ, Kristũ angĩtũũraga anyariiragwo kuuma rĩrĩa
thĩ yombirwo. No rĩu, matukũ-inĩ maya ma kũrigĩrĩria,
nĩaguũranĩirio riita rĩmwe rĩa kũigana nĩguo eherie
wĩhia na ũndũ wa kwĩruta atuĩke igongona we mwene.
(aiōn g165) **27** Na o ta ũrĩa gũtuĩtwo atĩ andũ makuage
o riita rĩmwe, na thuutha wa ũguo magatuĩrwo ciira-
rĩ, **28** ũguo no taguo Kristũ aarutirwo igongona riita
o rĩmwe nĩguo eherie mehia ma andũ aingĩ; nake
nĩakaguũranĩrio riita rĩa keerĩ, no tigeetha akuue mehia,
no nĩgeetha arehere arĩa mamwetagĩrĩra ũhonokio.

10 Rĩu-rĩ, watho no kĩĩruru kĩa maũndũ mega marĩa
magooka, no ti mũhianĩre wa maũndũ marĩa
mo mene. Nĩ ũndũ ũcio watho ndũngĩhota gũtũma
magongona marĩa marutagwo o mwaka o mwaka
mategũtigithĩrio matũme andũ arĩa mookaga kũhooya
Ngai magĩrĩre kũna. **2** Tondũ korwo nĩ kwahotekire-rĩ,
githĩ magongona macio matingĩagĩtigire kũrutagwo?
Nĩgũkorwo arĩa maahooyaga nĩmangĩatheretio rĩmwe
rĩa kũigana, na matingĩacookire gwĩcuukĩra mehia mao.
3 No rĩrĩ, magongona macio maarĩ ma kũririkanania
mehia mwaka o mwaka, **4** tondũ gũtingĩhoteka thakame
ya ndegwa na ya mbũri yeherie mehia. **5** Nĩ ũndũ
ũcio, hĩndĩ ĩrĩa Kristũ ookire gũkũ thĩ, oigire atĩrĩ:
"Wee ti magongona na maruta weriragĩria, no nĩ mwĩrĩ
wahaarĩrĩirie; **6** ndwakenirio nĩ maruta ma njino, o na
kana maruta ma kũhoroheria mehia. **7** Hĩndĩ ĩyo ngiuga
atĩrĩ, 'Niĩ ũyũ haha, o ta ũrĩa ũhoro wakwa wandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, atĩrĩ: njũkĩte gwĩka wendi waku,
Wee Ngai.'" **8** Mbere oigire atĩrĩ, "Magongona na maruta,
na maruta ma njino, o na maruta ma kũhoroherio
mehia, ti mo weriragĩria, o na kana ũgakenio nĩmo" (o
na gũtuĩka watho nĩwaathanĩte marutagwo). **9** Ningĩ
akiuga atĩrĩ, "Niĩ ũyũ haha, njũkĩte gwĩka wendi waku."
Eeheragia ũhoro wa mbere nĩguo ahaande ũcio wa
keerĩ. **10** Na nĩ ũndũ wa kwenda kũu-rĩ, nĩtũtuĩtwo
atheru nĩ ũndũ wa igongona rĩa mwĩrĩ wa Jesũ Kristũ
rĩrĩa aarutire ihinda rĩmwe rĩa kũigana. **11** Mũthenya
o mũthenya mũthĩnjĩri-Ngai o wothe arũgamaga na
akaruta mawĩra make makoniĩ kĩrĩra kĩa Ngai, agakĩruta
magongona o ro macio kaingĩ kaingĩ, no nĩ magongona
matangĩhota kweheria mehia. **12** No rĩrĩ, mũthĩnjĩri
Ngai ũyũ aarĩkia kũruta igongona rĩmwe rĩa kũigana rĩa
kweheria mehia, nĩaikarire thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa
Ngai. **13** Kuuma hĩndĩ ĩyo nĩatũũraga etereire o nginya
rĩrĩa thũ ciake igaatuuo gaturwa ka makinya make, **14** nĩ
tondũ na ũndũ wa igongona rĩu rĩmwe, nĩatũmĩte arĩa
maratuuo atheru magĩrĩre kũna nginya tene. **15** O nake
Roho Mũtheru nĩatumbũragĩra ũhoro ũyũ. O mbere
akoiga atĩrĩ: **16** "Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra
nao thuutha wa matukũ macio, ũguo nĩguo Mwathani
ekuuga. Nĩngekĩra mawatho makwa ngoro-inĩ ciao, na
ndĩmaandĩke meciiria-inĩ mao." **17** Ningĩ agacooka
akoiga atĩrĩ: "Ndigacooka kũririkana mehia mao na
ciĩko ciao cia ũremi o rĩ o rĩ." **18** Na rĩrĩ, mehia marĩkia
kũrekanĩrwo-rĩ, gũtingĩcooka kũrutwo igongona rĩngĩ
rĩa kweheria mehia. **19** Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe
witũ, kuona atĩ tũrĩ na mwĩhoko wa gũtoonya Handũ-
harĩa-Hatheru-Mũno, na ũndũ wa thakame ya Jesũ,
20 tondũ nĩatũhingũrĩire njĩra njerũ na ĩrĩ muoyo ya
kũhĩtũkĩra gĩtambaya-inĩ, nakĩo nĩkĩo mwĩrĩ wake, **21**
na kuona atĩ nĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mũno
ũrĩa ũrũgamĩrĩire nyũmba ya Ngai-rĩ, **22** nĩtũkuhĩrĩrie
Ngai tũrĩ na ngoro itarĩ na ũhinga, na tũiyũrĩtwo nĩ
wĩtĩkio kũna, nacio ngoro ciitũ iminjaminjĩirio nĩguo
tũtherio thamiri ciitũ ciage ũcuuke nayo mĩĩrĩ iitũ
ĩthambĩtio na maaĩ matheru. **23** Ningĩ nĩtũrũmiei
ũhoro wa kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tuumbũraga tũtegũthangania,
nĩgũkorwo ũrĩa wĩranĩire kĩĩranĩro kĩu nĩ mwĩhokeku.
24 Hamwe na ũguo, nĩtwĩcũũranie ũrĩa tũngĩarahũrana
o mũndũ na ũrĩa ũngĩ ũhoro-inĩ wa kwendana na
gwĩka ciĩko njega. **25** Na ningĩ tũtigatige kũnganaga
hamwe, ta ũrĩa andũ amwe mamenyerete gwĩkaga,
no nĩtũmanagĩrĩriei mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na makĩria
mũno tondũ wa ũrĩa mũkuona atĩ Mũthenya ũcio
nĩũrakuhĩrĩria. **26** Tondũ tũngĩthiĩ na mbere na kwĩhia
na ũtũrĩka thuutha wa kũmenya ũhoro-ũrĩa-wa-ma-rĩ,
gũtirĩ na igongona rĩngĩ rĩa kweheria mehia rĩtigaire,
27 tiga o gweterera tũrĩ na guoya ciira o na mwaki
ũrĩrĩmbũkaga ũrĩa ũkaaniina thũ cia Ngai. **28** Mũndũ
ũrĩa wothe wareganaga na watho wa Musa ooragagwo
atekũiguĩrwo tha na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ kana
atatũ. **29** Mũgwĩciiria mũndũ aagĩrĩirwo nĩkũherithio
mũno makĩria atĩa, ũrĩa ũrangĩrĩirie Mũrũ wa Ngai thĩ,
na agatua atĩ thakame ya kĩrĩkanĩro ĩrĩa aatheretio nayo
ti theru, na agacooka akaruma Roho ũrĩa ũheanaga
wega wa Ngai? **30** Nĩgũkorwo nĩtũũĩ ũrĩa woigire atĩrĩ,
"Kũrĩhanĩria nĩ gwakwa, na nĩ niĩ ngaarĩhanĩria," na
ningĩ akiuga atĩrĩ, "Mwathani nĩwe ũgaatuĩra andũ
ake ciira." **31** Nĩ ũndũ wa kũguoyohia mũno mũndũ
gũkumbatwo nĩ Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. **32** Ririkanai
matukũ ma tene thuutha wanyu kwarĩrwo nĩ ũtheri,
ũrĩa mweyũmĩrĩirie mbaara nene rĩrĩa mwanyariiragwo.
33 Mahinda mamwe mwathĩĩnagio mbere ya kĩrĩndĩ
mũkĩrumagwo; na mahinda mangĩ nĩmwanyiitanagĩra
na arĩa meekagwo ũguo. **34** Ningĩ nĩmwaiguagĩra arĩa

mohetwo njeera tha, na mũgetĩkagĩra gũtunywo indo
cianyu mũkenete, tondũ nĩmwamenyete atĩ inyuĩ mwarĩ
na ũtonga ũngĩ mwega makĩria na wa gũtũũra. **35** Nĩ
ũndũ ũcio, mũtigate ũũmĩrĩru ũcio wanyu; nĩgũkorwo
nĩũkamũrehere uumithio mũnene. **36** Mwagĩrĩirwo
nĩgũkirĩrĩria, nĩguo mwarĩkia gwĩka ũrĩa Ngai endaga,
mũkaamũkĩra kĩrĩa eeranĩire. **37** Nĩgũkorwo kahinda
kanini gaathira-rĩ, "Ũrĩa ũroka nĩegũka, na ndegũtĩĩra.
38 No mũndũ wakwa ũrĩa mũthingu agaatũũra muoyo
nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia. Na angĩgacooka na thuutha, ngoro
yakwa ndĩgakenio nĩwe." **39** No ithuĩ tũtirĩ a thiritũ ya
arĩa macookaga na thuutha makora, no tũrĩ a thiritũ ya
arĩa metĩkagia, makahonokio.

11 Rĩu-rĩ, gwĩtĩkia nĩkũgĩa na ma ya maũndũ marĩa
twĩrĩgĩrĩire, na kũmenya na ma atĩ maũndũ marĩa
tũtonaga marĩ ho. **2** Ũndũ ũcio nĩguo watũmire andũ
arĩa maarĩ kuo tene magaathĩrĩrio. **3** Nĩ ũndũ wa
gwĩtĩkia-rĩ, nĩtũmenyaga atĩ thĩ yothe yombirwo na
kiugo kĩa Ngai, na nĩ ũndũ ũcio indo iria cionagwo
itiathondekirwo kuuma kũrĩ indo iria cionekanaga. **(aiōn
g165)** **4** Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Habili nĩarutĩire Ngai
igongona rĩega gũkĩra rĩa Kaini. Na nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia
nĩagathĩrĩirio ta mũndũ mũthingu rĩrĩa Ngai aaheanire
ũira mwega nĩ gwĩtĩkĩra maruta make. Na nĩ ũndũ wa
gwĩtĩkia o na rĩu no aaragia o na gũtuĩka nĩakuire. **5** Na
ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Enoku nĩeheririo mũtũũrĩre-inĩ
ũyũ, nĩguo ndagacame gĩkuũ; na ndacookire kuonwo
tondũ Ngai nĩamweheririe. Nĩgũkorwo ataneherio,
nĩagathĩrĩirio atĩ aarĩ mũndũ wakenagia Ngai. **6** Na rĩrĩ,
gũtarĩ na wĩtĩkio gũtingĩhoteka gũkenia Ngai, tondũ
mũndũ ũrĩa wothe ũũkaga harĩ we no nginya etĩkie atĩ
nĩ kũrĩ Ngai, na atĩ nĩwe ũheaga arĩa othe mamũcaragia
na kĩyo iheo ciao. **7** Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, hĩndĩ
ĩrĩa Nuhu aamenyithirio ũhoro wa maũndũ marĩa
matoonekete-rĩ, nĩaakire thabina arĩ na wĩtigiri wa
ngoro nĩguo ahonokie andũ a nyũmba yake. Nĩ ũndũ wa
gwĩtĩkia gwake nĩatuĩrĩire thĩ ciira, na agĩtuĩka mũgai
wa ũthingu ũrĩa uumanaga na gwĩtĩkia. **8** Nĩ ũndũ wa
gwĩtĩkia-rĩ, Iburahĩmu rĩrĩa eetirwo athiĩ bũrũri ũrĩa
aaheagwo ũtuĩke igai rĩake, nĩathĩkire na agĩthiĩ, o na
akorwo ndaamenyaga kũrĩa aathiiaga. **9** Nĩ ũndũ wa
gwĩtĩkia-rĩ, agĩtuĩka mũtũũri bũrũri-inĩ wa kĩĩranĩro
ahaana ta mũgeni bũrũri-inĩ wene; aatũũraga hema-inĩ,
o ũndũ ũmwe na Isaaka na Jakubu, arĩa maarĩ agai a
kĩĩranĩro kĩu hamwe nake. **10** Nĩgũkorwo nĩataanyaga
kuona itũũra rĩrĩ na mĩthingi mĩrũmu, rĩrĩa mũthondeki
na mwaki warĩo nĩ Ngai. **11** Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ,
Iburahĩmu, o na gũtuĩka nĩatindĩkĩte matukũ, nake
Sara aarĩ thaata, nĩahotithirio gũtuĩka ithe wa mwana
tondũ nĩatuĩte atĩ Ũrĩa weranĩire kĩĩranĩro kĩu aarĩ
mwĩhokeku. **12** Na nĩ ũndũ ũcio kuuma harĩ mũndũ
ũyũ ũmwe, o na aarĩ ta mũndũ mũkuũ-rĩ, gũgĩciarwo
njiaro nyingĩ o ta njata cia igũrũ, o na ta mũthanga ũrĩa
ũtangĩtarĩka ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. **13** Andũ aya othe
maatũũrire marũmĩtie wĩtĩkio nginya rĩrĩa maakuire.
Matiigana kũhingĩrio maũndũ marĩa meerĩirwo; no
nĩmamonaga marĩ o kũraya na makamakenera. Nao
nĩmoimbũraga atĩ o nĩ ageni na agendi gũkũ thĩ. **14**
Andũ arĩa moigaga maũndũ ta macio monanagia atĩ
nĩ gwetha methaga bũrũri ũrĩa ũrĩ wao kĩũmbe. **15**
Korwo nĩmeeciiragia ũhoro wa bũrũri ũrĩa moimĩte-rĩ,
nĩ mangĩagĩte na mweke wa gũcooka kuo. **16** Handũ ha
ũguo, o meeriragĩria bũrũri mwega kũrĩ ũcio, naguo
nĩ bũrũri wa igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio Ngai ndaconokaga
gwĩtwo Ngai wao, nĩgũkorwo nĩahaarĩirie itũũra inene
nĩ ũndũ wao. **17** Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Iburahĩmu,
rĩrĩa aageririo nĩ Ngai, nĩarutire Isaaka atuĩke igongona.
Ũcio werĩirwo ciĩranĩro nĩehaarĩirie kũruta mũrũ wake
wa mũmwe igongona, **18** o na gũtuĩka Ngai nĩamwĩrĩte
atĩrĩ, "Rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ
Isaaka." **19** Iburahĩmu nĩatuĩte na ngoro atĩ Ngai no
ariũkie mũndũ mũkuũ, na nĩ ũndũ ũcio no kwĩrwo na
ngerekano atĩ nĩacookeirio Isaaka ta oimĩte kũrĩ arĩa
akuũ. **20** Na ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Isaaka nĩarathimire
Jakubu na Esaũ akĩratha ũhoro wa matukũ mao ma
thuutha. **21** Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Jakubu, rĩrĩa aarĩ
hakuhĩ gũkua, nĩarathimire ariũ a Jusufu, o mũndũ riita
rĩake, na akĩhooya Ngai enyiitĩrĩire mũthĩgi wake. **22**
Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Jusufu, nake, ihinda rĩake rĩa
mũthia rĩakuhĩrĩria, nĩaririe ũhoro wa gũthaama kwa
andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, na agĩathana
ũhoro ũkoniĩ mahĩndĩ make. **23** Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-
rĩ, aciari a Musa nĩmamũhithire ihinda rĩa mĩeri ĩtatũ
kuuma aaciarwo tondũ nĩmoonire aarĩ mwana mwega,
na matietigĩrire watho wa mũthamaki. **24** Nĩ ũndũ
wa gwĩtĩkia-rĩ, Musa rĩrĩa aatuĩkire mũndũ mũgima
nĩaregire gwĩtwo mũrũ wa mwarĩ wa Firaũni. **25**
Nĩathuurire kũnyariiranĩrio hamwe na andũ a Ngai,
handũ ha gwĩkenia na mĩago ya wĩhia ya ihinda inini.
26 We nĩatuire atĩ kũmenwo nĩ ũndũ wa Kristũ nĩ
uumithio mũnene gũkĩra ũtonga wa Misiri, nĩ tondũ
nĩacũthagĩrĩria gũkaaheo kĩheo. **27** Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-
rĩ, nĩoimire Misiri ategwĩtigĩra marakara ma mũthamaki;
nĩakirĩrĩirie tondũ nĩoonire Ũrĩa ũtonekaga. **28** Nĩ ũndũ
wa gwĩtĩkia-rĩ, nĩarũmirie gĩathĩ kĩa Bathaka na ũhoro
wa kũminjaminjanĩrio gwa thakame, nĩguo mwanangi
wa marigithathi ndakae kũhutia marigithathi ma andũ a
Isiraeli. **29** Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, andũ nĩmatuĩkanĩirie
Iria Itune taarĩ thĩ nyũmũ maagereire; no rĩrĩa andũ a
Misiri maageririe gwĩka ũguo, makĩrindanio nĩ maaĩ.
30 Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, thingo cia Jeriko nĩciagũire
andũ maarĩkia gũcithiũrũrũka matukũ mũgwanja. **31** Nĩ
ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, mũmaraya ũrĩa wetagwo Rahabu,
tondũ wa kũnyiita athigaani ũgeni, ndoraganĩirio na
andũ arĩa maarĩ aremi. **32** Ingiuga atĩa ũngĩ? Ndirĩ na
ihinda rĩa kũheana ũhoro wa Gideoni, na wa Baraka,
na wa Samusoni, na wa Jefitha, na wa Daudi, na
wa Samũeli, o na wa anabii, **33** acio othe nĩ ũndũ
wa gwĩtĩkia-rĩ, nĩmatooririe mothamaki, na magĩĩka
maũndũ ma kĩhooto, na makĩĩgwatĩra kĩrĩa kĩeranĩirwo;
nao makĩhinga mĩrũũthi tũnua, **34** na makĩhoria mwaki
warĩrĩmbũkaga, na makĩhonokio matikaniinwo na rũhiũ
rwa njora; ũhinyaru wao wagarũrirwo ũgĩtuĩka hinya;
ningĩ maarũire na ũcamba mbaara-inĩ na magĩtooria
mbũtũ cia ita cia ndũrĩrĩ ingĩ. **35** Nao andũ-a-nja
makĩriũkĩrio andũ ao arĩa maakuĩte, magĩcooka muoyo.
Andũ angĩ nao nĩmaregire kũrekererio, makĩnyariirwo
nĩgeetha makaariũkio magĩe na muoyo mwega makĩria.
36 Andũ angĩ nĩmanyũrũririo na makĩhũũrwo na iboko,

o na angĩ makĩohwo na mĩnyororo na magĩikio njeera.
37 Nĩmahũũrirwo na mahiga; o na magĩatũranio na
thoo maita meerĩ; ningĩ makĩũragwo na hiũ cia njora.
Maathiiaga mehumbĩte njũa cia ng'ondu na cia mbũri,
na marĩ ngĩa, na makanyariirwo, o na magekagwo ũũru;
38 thĩ ndĩamaagĩrĩire. Moorũũraga werũ-inĩ na irĩma-
inĩ, o na ngurunga-inĩ na miungu-inĩ ya thĩ. **39** Andũ aya
othe nĩmagathĩrĩirio nĩ ũndũ wa wĩtĩkio wao, no gũtirĩ
o na ũmwe wao wahingĩirio kĩĩranĩro kĩrĩa kĩeranĩirwo.
40 Ngai nĩatũhaarĩirie ũndũ mwega makĩria nĩgeetha
andũ acio matigatuuo aagĩrĩru ithuĩ tũtarĩ hamwe nao.

12 Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ nĩtũrigiicĩirio nĩ aira
aingĩ ũguo mahaana ta itu inene-rĩ, nĩtwĩyaũrei
kĩrĩa gĩothe gĩtũritũhĩire, o na wĩhia ũrĩa ũtũrigiicaga
mũno, na tũgĩteng'ere ihenya rĩrĩa tũigĩirwo mbere iitũ
tũkirĩrĩirie. **2** Nĩtũcũthĩrĩrie Jesũ, ũrĩa mwambĩrĩria na
mũkinyanĩria wa gwĩtĩkia gwitũ, ũrĩa nĩ ũndũ wa gĩkeno
kĩrĩa aigĩirwo mbere yake-rĩ, nĩoomĩrĩirie kwambwo
mũtharaba-inĩ, atekũũria gũconorwo, na rĩu aikarĩte thĩ
guoko-inĩ kwa ũrĩo gwa gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai. **3** Rĩu-
rĩ, cũraniai ũhoro wa ũcio wakirĩrĩirie ngarari nyingĩ
ũguo kuuma kũrĩ andũ ehia, nĩgeetha mũtikananoge
kana mũũrwo nĩ hinya. **4** Inyuĩ mũkĩgiana na mehia-
rĩ, mũtirĩ mũrarũa o nginya mũgaita thakame. **5**
Na nĩmũriganĩirwo nĩ kiugo gĩa kũmũũmĩrĩria kĩrĩa
kĩmwaragĩria ta ciana ciake, atĩrĩ: "Mũrũ wakwa,
ndũkahũthie irũithia rĩa Mwathani, o na ndũkoorwo nĩ
hinya hĩndĩ ĩrĩa egũgũũũma, **6** nĩgũkorwo Mwathani
nĩarũithagia arĩa endete, na akaherithia ũrĩa wothe
etĩkĩrĩte atuĩke mwana wake." **7** Inyuĩ kiragĩrĩriai
mathĩĩna marĩ taarĩ irũithia; nĩgũkorwo Ngai aramwĩka
ũguo ta mũrĩ ciana ciake. Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mwana ũrĩkũ
ũtarũithagio nĩ ithe? **8** Mũngĩkĩaga kũrũithio (na
gũtirĩ mũndũ ũtarũithagio), inyuĩ mũkĩrĩ ciana cia
mũtumia wa njĩra, no ti ciana ciake. **9** Ningĩ-rĩ, ithuothe
twanakorwo na maithe maitũ marĩa maatũciarire na
mũciarĩre wa mwĩrĩ, arĩa maatũrũithagia na ithuĩ
tũkamatĩĩa nĩ ũndũ wa ũguo. Tũkĩagĩrĩire kwĩnyiihĩria
atĩa Ithe wa maroho maitũ nĩguo tũtũũre muoyo!
10 Maithe maitũ nĩmatũrũithirie gwa kahinda kanini
o ta ũrĩa moonaga kwagĩrĩire; no Ngai atũrũithagia
tũteithĩke, nĩguo tũgwatanĩre nake ũtheru wake. **11**
Gũtirĩ irũithia rĩonekaga rĩ rĩega ihinda-inĩ ta rĩu, tiga
rĩrĩ rĩa o ruo. No thuutha-inĩ-rĩ, nĩrĩciaraga magetha
ma ũthingu na thayũ harĩ andũ arĩa merutaga narĩo.
12 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tambũrũkiai moko manyu marĩa
macunjurĩte, na maru manyu marĩa maregeru nĩguo
magĩe hinya. **13** "Rũngariai njĩra cia magũrũ manyu,"
nĩgeetha ũrĩa ũthuaga ndakae kuonja, no nĩ kaba
ahonio. **14** Mwĩrutanĩriei mũno gũikarania na andũ
othe na thayũ, na gũtuĩka atheru; tondũ hatarĩ ũtheru-
rĩ, gũtirĩ mũndũ ũkoona Mwathani. **15** Menyererai
gũtikagĩe mũndũ o na ũmwe wanyu ũkwaga gũkinyĩrwo
nĩ Wega wa Ngai, na mũtigetĩkĩrie ũndũ mũũru ũhaana
ta mũri wa mũtĩ mũrũrũ ũkũre thĩinĩ wanyu, ũcooke
kũrehe thĩĩna na ũthaahie andũ aingĩ. **16** Tigĩrĩrai
nĩmuona atĩ gũtirĩ o na ũmwe wanyu mũhũũri maraya,
kana mũndũ ũtetigĩrĩte Ngai ta Esaũ, ũrĩa wendirie
igai rĩa ũrigithathi wake nĩ ũndũ wa irio cia irĩa
rĩmwe. **17** Thuutha-inĩ, ta ũrĩa mũũĩ, hĩndĩ ĩrĩa eendire
kũgaya kĩrathimo gĩake, nĩaregirwo. Ndaahotire kuona
kamweke ga kwĩrira, o na gwatuĩka nĩacaririe kĩrathimo
kĩu na maithori. **18** Mũtiũkĩte kĩrĩma-inĩ kĩrĩa kĩngĩhutio,
na kĩrĩa kĩraakana mwaki; o kĩu kĩrĩ na nduma, na
gĩgathimba, o na kĩrĩ na kĩhuhũkanio; **19** ningĩ kũrĩa
kũrĩ mũgambo wa coro, o na kana mũgambo waragia na
ciugo iria arĩa maaciguire maathaithanire matikaheo
ũhoro ũngĩ o na ũmwe, **20** tondũ matingĩomĩrĩirie
ũrĩa gwathanĩtwo, atĩrĩ; "O na nyamũ ĩngĩhutia
kĩrĩma kĩu, no nginya ĩhũũrwo na mahiga ĩkue." **21**
Handũ hau haarĩ na ũndũ wa kũguoyohia mũno,
ũũ atĩ Musa nĩoigire atĩrĩ, "Nĩndĩrainaina mũno nĩ
guoya." **22** No inyuĩ mũũkĩte Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni,
itũũra inene rĩa Ngai ũrĩa mũtũũra muoyo, na nĩrĩo
Jerusalemu ya Igũrũ. Nĩmũũkĩte kĩũngano-inĩ gĩa
gĩkeno kĩrĩ araika ngiri na ngiri, **23** kũrĩ kanitha wa
marigithathi, arĩa marĩĩtwa mao maandĩkĩtwo kũũrĩa
Igũrũ. Mũũkĩte kũrĩ Ngai, ũrĩa mũtuĩri andũ othe
ciira, na kũrĩ maroho ma andũ arĩa athingu matuĩkĩte
akinyanĩru kũna, **24** na kũrĩ Jesũ ũrĩa mũiguithania
wa kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ, o na kũrĩ thakame ĩrĩa
yakũminjaminjanĩrio ĩrĩa yaragia kiugo kĩega gũkĩra
thakame ya Habili. **25** Menyererai mũtikarege ũrĩa
ũkwaria. Angĩkorwo matiigana gwĩthara hĩndĩ ĩrĩa
maaregire ũrĩa wamakaanagia arĩ gũkũ thĩ-rĩ, githĩ ithuĩ
tũtingĩkĩaga o makĩria gwĩthara, tũngĩkĩhutatĩra ũrĩa
ũtũkaanagia arĩ igũrũ? **26** Hĩndĩ ĩyo-rĩ, mũgambo wake
nĩwainainirie thĩ, no rĩu nĩeranĩire akoiga atĩrĩ, "Ihinda
rĩngĩ to thĩ iiki ngainainia, no nĩngainainia igũrũ o
narĩo." **27** Ciugo ici, "ihinda rĩngĩ," ironania kweherio
gwa kĩrĩa kĩngĩenyenyeka, nacio nĩ indo iria ciũmbĩtwo,
nĩgeetha kĩrĩa gĩtangĩenyenyeka gĩtũũre. **28** Nĩ ũndũ
ũcio tondũ tũramũkĩra ũthamaki ũtangĩenyenyeka-
rĩ, nĩtũcookiei ngaatho na tũhooyage Ngai na njĩra
ĩrĩa yagĩrĩire, tũkĩmũtĩĩaga na tũkĩmwĩtigagĩra, **29**
nĩgũkorwo "Ngai witũ nĩ mwaki ũniinanaga."

13 Ikaragai mwendaine ta ariũ na aarĩ a Ithe witũ.
2 Mũtikanariganĩrwo nĩgũtuga ageni, nĩ ũndũ
andũ amwe tondũ wa gwĩka ũguo maananyiita araika
ũgeni matekũmenya. **3** Ririkanagai andũ arĩa mohetwo
o ta muohetwo hamwe nao, o na mũririkanage arĩa
marathĩĩnio taarĩ inyuĩ ene mũranyamario. **4** Ũhoro wa
kũhikania nĩwagĩrĩirwo nĩgũtĩĩo nĩ andũ othe, naguo
ũrĩrĩ wa arĩa mahikanĩtie ndũgathaahio; nĩgũkorwo
Ngai nĩagaciirithia arĩa othe matharagia, na ahũũri-
maraya othe. **5** Ikaragai mũtegũkorokera mbeeca, na
mũiganagwo nĩ kĩrĩa mũrĩ nakĩo, tondũ Ngai oigĩte
atĩrĩ, "Ndirĩ hĩndĩ ngaagũtiganĩria; na ndigagũtirika
o narĩ." **6** Nĩ ũndũ ũcio no tuuge tũũmĩrĩirie atĩrĩ,
"Mwathani nĩwe mũndeithia; ndingĩĩtigĩra. Mũndũ-rĩ,
nĩ atĩa angĩhota kũnjĩka?" **7** Ririkanagai atongoria anyu
arĩa maamũheire ũhoro wa Ngai. Cũranagiai ũhoro
wa maciaro ma mĩikarĩre yao, na mwĩgerekanagie nao
ũhoro-inĩ wa gwĩtĩkia kwao. **8** Jesũ Kristũ atũũraga
atekũgarũrũka, ira, na ũmũthĩ, o na nginya tene. **(aiōn g165)** **9** Mũtikaheenagĩrĩrio nĩ mĩthemba yothe ya
morutani mageni. Nĩ wega ngoro ciitũ ciĩkĩragwo hinya
nĩ Wega wa Ngai, na ti na ũndũ wa kũrĩa irio cia

magongona iria itagunaga arĩa macirĩĩaga. **10** Ithuĩ nĩ
tũrĩ na kĩgongona kĩrĩa andũ arĩa matungataga kũu
hema-inĩ ĩyo matarĩ na rũtha rwa kũrĩĩaga magongona
marĩa marutagĩrwo ho. **11** Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene
akuuaga thakame ya nyamũ akamĩtwara Handũ-harĩa-
Hatheru-Mũno ĩtuĩke ya kũhoroheria mehia, no mĩĩrĩ
ya nyamũ icio ĩcinagĩrwo nja ya itũũra. **12** Ũguo no
taguo Jesũ aanyariirĩirwo nja ya kĩhingo gĩa itũũra
inene, nĩgeetha andũ matheragio nĩ thakame yake.
13 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtumagarei tũthiĩ kũrĩ we kũu
nja ya itũũra, tũkuuanĩire nake gĩconoko kĩrĩa we
aakuuire. **14** Nĩgũkorwo gũkũ tũtirĩ na itũũra inene
rĩtagaathira, no tũcaragia itũũra inene rĩrĩa rĩgooka
thuutha-inĩ. **15** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũthiĩ na mbere
kũrutĩra Ngai igongona rĩa kũmũgooca nĩ ũndũ wa
Jesũ tũtegũtigithĩria, na nĩrĩo itunda rĩa tũnua tũrĩa
tuumbũraga rĩĩtwa rĩake. **16** Na mũtikanariganĩrwo nĩ
gwĩkaga wega, o na kũgayanaga kĩrĩa mũndũ arĩ nakĩo
na andũ arĩa angĩ, nĩgũkorwo magongona ta macio
nĩmo makenagia Ngai. **17** Athĩkagĩrai atongoria anyu,
na mwĩnyiihagĩrie wathani wao. Maikaraga meiguĩte nĩ
ũndũ wa mĩoyo yanyu taarĩ o makoorio ũhoro wanyu.
Maathĩkagĩrei nĩgeetha wĩra wao ũgatuĩka gĩkeno,
no ti mũrigo, nĩgũkorwo ũndũ ũcio ndũngĩtuĩka wa
kũmũguna. **18** Tũhooyagĩrei. Tũrĩ na ma atĩ thamiri ciitũ
itirĩ na ũcuuke, na nĩtũkwenda gũtũũra na mĩikarĩre
mĩega maũndũ-inĩ mothe. **19** Nĩngũmũthaitha mũno
mũhooyage nĩgeetha hotithio gũcooka kũrĩ inyuĩ o
narua. **20** Nake Ngai mwene thayũ, ũrĩa wariũkirie
Mwathani witũ Jesũ, ũrĩa Mũrĩithi ũrĩa mũnene wa
ng'ondu, akĩmũruta kũrĩ arĩa akuũ na ũndũ wa thakame
ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩa tene na tene-rĩ, **(aiōnios g166)**
21 aromũhe kĩndũ o gĩothe kĩega gĩa kũmũhotithia
gwĩka ũrĩa endaga, na aroeka thĩinĩ witũ maũndũ marĩa
mamũkenagia thĩinĩ wa Jesũ Kristũ, nake arogoocagwo
tene na tene. Ameni. **(aiōn g165)** **22** Ndamũthaitha
ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkirĩrĩrie ciugo ciakwa
cia kũmũtaara nĩgũkorwo ndamwandĩkĩra o marũa
makuhĩ. **23** Nĩngwenda mũmenye atĩ mũrũ wa Ithe witũ
Timotheo nĩarekereirio. Nake angĩũka narua, nĩtũrĩũka
nake kũmuona. **24** Geithiai atongoria anyu othe na
andũ othe, a Ngai. Andũ a kuuma Italia nĩmamũgeithia.
25 Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

Jakubu

1 Nĩ niĩ Jakubu, ndungata ya Ngai na ya Mwathani
Jesũ Kristũ, Ndĩramwandĩkĩra inyuĩ a mĩhĩrĩga ĩrĩa
ikũmi na ĩĩrĩ mũhurunjĩtwo thĩ yothe: Nĩndamũgeithia.
2 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rĩrĩa rĩothe mwakorwo nĩ
magerio ma mĩthemba mĩingĩ-rĩ, tuagai atĩ ũguo nĩ
gĩkeno gĩtheri. **3** tondũ nĩmũũĩ atĩ kũgerio kwa wĩtĩkio
wanyu kũrehaga gũkirĩrĩria. **4** Rekei gũkirĩrĩria kwanyu
kũrute wĩra wakuo, nĩgeetha mũtuĩke andũ aagĩrĩru
kũna na agima, mũtarĩ na ũndũ mwagĩte. **5** Na rĩrĩ,
mũndũ wanyu angĩkorwo aagĩte ũũgĩ-rĩ, nĩahooe Ngai,
ũrĩa ũheaga andũ othe na ũtaana, na atarĩ na ũũru
ngoro, nake nĩekũheo ũũgĩ ũcio. **6** No rĩrĩa ekũhooya-
rĩ, nĩahooe etĩkĩtie, na ndagathanganie, tondũ mũndũ
ũrĩa ũthanganagia ahaana ta ikũmbĩ rĩa iria inene, rĩrĩa
rĩhurutagwo nĩ rũhuho na rĩkarũgarũũgio. **7** Mũndũ
ũcio ndageciirie atĩ nĩakaheo kĩndũ o nakĩ nĩ Mwathani;
8 ũcio nĩ mũndũ wa ngoro igĩrĩ, ũtarĩ hĩndĩ akindagĩria
maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga. **9** Mũrũ kana mwarĩ wa
Ithe witũ ũrĩa wĩnyiihagia aagĩrĩirwo nĩ kwĩraha nĩ ũndũ
nĩatũũgĩrĩtio. **10** No ũrĩa mũtongu nĩerahage nĩ ũndũ wa
kũnyiihio gwake, tondũ agaathira ta ihũa rĩa gĩthaka.
11 Nĩgũkorwo riũa rĩrathaga rĩrĩ na ũrugarĩ mũhiũ wa
gũcina narĩo rĩkahoohia mũmera; nakĩo kĩro kĩaguo
gĩgaitĩka na ũthaka waguo ũkanangwo. Ũguo no taguo
mũndũ ũrĩa mũtongu akaahwererekera o akĩrutaga wĩra
wake. **12** Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũũmagĩrĩria
rĩrĩa ekũgerio, tondũ aatooria magerio, nĩakaheo
thũmbĩ ya muoyo ĩrĩa Ngai erĩire arĩa mamwendete.
13 Hĩndĩ ĩrĩa mwagerio, mũndũ o naũ ndakanoige
atĩrĩ, "Ngai nĩarangeria." Nĩgũkorwo Ngai ndangĩhota
kũgerio nĩ ũũru, o nake mwene ndageragia mũndũ
o na ũrĩkũ; **14** no rĩrĩ, mũndũ nĩkũgerio ageragio
hĩndĩ ĩrĩa ekũguucĩrĩrio na akaheenererio nĩ meririria
make mooru. **15** Namo meririria marĩkia kũgĩa nda,
maciaraga mehia; namo mehia hĩndĩ ĩrĩa maakũra biũ,
magaciara gĩkuũ. **16** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ
nyenda mũno-rĩ, mũtikanaheenio. **17** Kĩheo gĩothe
kĩega na gĩkinyanĩru kiumaga igũrũ, gĩikũrũkĩte kuuma
kũrĩ Ithe wa motheri ma igũrũ, ũrĩa ũtagarũrũkaga
ta ciĩruru iria igarũrũkaga. **18** Nĩwe watũciarire nĩ
kwenda na ũndũ wa ũhoro-ũrĩa-wa-ma, nĩguo tũtuĩke
ta maciaro ma mbere ma indo ciothe iria ombire. **19**
Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno, menyai ũũ:
O mũndũ nĩahiũhage gũthikĩrĩria, no ndakahiũhage
kwaria o na kana kũrakara, **20** nĩgũkorwo marakara ma
mũndũ matirehaga mũtũũrĩre wa ũthingu ũrĩa Ngai
endaga. **21** Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, eheriai maũndũ mothe
marĩ magigi, na ũũru ũrĩa ũkĩrĩrĩrĩirie kũingĩha, na
mwĩnyiihĩtie, mwĩtĩkĩre kiugo kĩrĩa kĩhaandĩtwo thĩinĩ
wanyu, o kĩrĩa kĩngĩmũhonokia. **22** Mũtigatuĩke o a
gũthikagĩrĩria kiugo tu, no tuĩkai a gwĩka ũrĩa kiugĩte,
nĩguo mũtikeheenie inyuĩ ene. **23** Mũndũ o wothe
ũthikagĩrĩria kiugo no ndekaga ũrĩa kiugĩte-rĩ, ahaana
ta mũndũ ũrĩa wĩroraga ũthiũ na gĩcicio, **24** na thuutha
wa kwĩrora, agethiĩra na akariganĩrwo o narua nĩ ũrĩa
ahaana. **25** No mũndũ ũrĩa ũroraga wega watho ũrĩa
mũkinyanĩru kũna ũrĩa ũheanaga wĩyathi, na agathiĩ na
mbere gwĩka ũguo, atekũriganĩrwo nĩ ũrĩa aiguĩte no
akawĩkaga-rĩ, ũcio nĩarĩrathimagĩrwo maũndũ marĩa
ekaga. **26** Mũndũ o wothe angĩĩtua mũndũ wa ndini
no aremwo nĩ gwatha rũrĩmĩ rwake-rĩ, mũndũ ũcio nĩ
kwĩheenia eheenagia, na ũndini wake nĩ wa tũhũ. **27**
Ũndini ũrĩa Ngai Ithe witũ etĩkagĩra atĩ nĩ mũtheru na
ndũrĩ na mahĩtia nĩ ũyũ: nĩ kũroraga ciana cia ngoriai
na atumia a ndigwa hĩndĩ ĩrĩa marĩ mathĩĩna-inĩ mao,
na ningĩ mũndũ etheemage ndagathũkio nĩ maũndũ
ma gũkũ thĩ.

2 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta etĩkia thĩinĩ wa Mwathani
witũ Jesũ Kristũ, o we ũrĩa ũrĩ riiri-rĩ, tigagai
gũthutũkanagia andũ nĩ ũndũ wa maũthĩ mao. **2** Tondũ-
rĩ, ĩ hihi kũngĩũka mũndũ kĩũngano-inĩ kĩanyu ekĩrĩte
gĩcũhĩ gĩa thahabu na nguo njega, na gũũke mũndũ
mũthĩĩni ũtehumbĩte nguo njega-rĩ, **3** na inyuĩ mũhe
ũcio wĩhumbĩte nguo njega gĩtĩĩo, mũmwĩre atĩrĩ, "Haha
harĩ na gĩtĩ kĩega gĩa gũikarĩra," no mwĩre mũndũ
ũcio mũthĩĩni atĩrĩ, "Wee rũgama harĩa," kana, "Ikara
haha magũrũ-inĩ makwa," **4** githĩ mũtiagĩthutũkania
inyuĩ ene, na mwatuĩka atuanĩri ciira marĩ na meciiria
mooru? **5** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno,
ta thikĩrĩriai: Githĩ Ngai ndathuurĩte arĩa monagwo
marĩ athĩĩni gũkũ thĩ nĩguo matuĩke itonga ũhoro-
inĩ wa wĩtĩkio na magaĩrwo ũthamaki ũrĩa erĩire arĩa
mamwendete? **6** No inyuĩ nĩ mũnyararaga arĩa athĩĩni.
Githĩ ti itonga imũhinyagĩrĩria? Githĩ ti o mamũtwaraga
igooti-inĩ na hinya? **7** Ningĩ githĩ ti o macambagia rĩĩtwa
rĩrĩa rĩrĩ gĩtĩĩo, o rĩu rĩa ũrĩa mũrĩ ake? **8** Angĩkorwo
nĩmũhingagia watho ũrĩa mũtue nĩ mũthamaki ũrĩa
wandĩkĩtwo Maandĩko-inĩ atĩrĩ, "Enda mũndũ ũrĩa
ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene," nĩmwĩkaga
wega. **9** No angĩkorwo mũtĩĩagĩra andũ maũthĩ-rĩ, nĩ
kwĩhia mwĩhagia na mũrĩ atuĩre nĩ watho atĩ mũrĩ
aagarari watho. **10** Nĩgũkorwo ũrĩa wothe ũhingagia
watho wothe, no akahĩngwo nĩ kaũndũ o kamwe ka
guo, mũndũ ũcio nĩagararĩte watho wothe. **11** Tondũ
ũrĩa woigire atĩ, "Ndũkanatharanie," nowe woigire
atĩ, "Ndũkanoragane." Rĩu-rĩ, ũngĩaga gũtharania no
ũragane-rĩ, wee nĩũtuĩkĩte mwagarari wa watho. **12**
Aragiai na mwĩkage maũndũ manyu o ta mũrĩ arĩa
magaatuĩrwo ciira nĩ watho ũrĩa ũheanaga wĩyathi, **13**
tondũ mũndũ ũrĩa ũtuanĩire ciira atekũiguanĩra tha-
rĩ, ũcio nake agaatuĩrwo ciira atekũiguĩrwo tha. Nacio
tha nĩitooragia ũtuanĩri wa ciira! **14** Ariũ na aarĩ a
Ithe witũ, gũkĩrĩ na uumithio ũrĩkũ mũndũ angiuga
atĩ arĩ na wĩtĩkio, no ndarĩ na ciĩko? Wĩtĩkio ũcio
wakĩmũhonokia? **15** Mũrũ wa Ithe witũ kana mwarĩ wa
Ithe witũ angĩkorwo ndarĩ na nguo cia kwĩhumba, kana
irio cia kũrĩa o mũthenya, **16** nake ũmwe wanyu amwĩre
atĩrĩ, "Thiĩ na wega; gĩa na ũrugarĩ na ũrĩe wega," no
ndarĩ ũndũ aamũteithia naguo mabataro-inĩ make ma
mwĩrĩ-rĩ, ũndũ ũcio ũkĩrĩ na uumithio ũrĩkũ? **17** Ũguo
no taguo wĩtĩkio mũtheri ũtarĩ na ciĩko ũhaana, nĩ
mũkuũ guo mwene. **18** No mũndũ no oige atĩrĩ, "Wee-
rĩ, ũrĩ na wĩtĩkio; na niĩ ndĩ na ciĩko." Nyonia wĩtĩkio
waku ũrĩa ũtarĩ na ciĩko, na niĩ nĩngũkuonia wĩtĩkio
wakwa na ũndũ wa ũrĩa njĩkaga. **19** Wee nĩwĩtĩkĩtie
atĩ Ngai no ũmwe. Ũguo nĩ wega! O nacio ndaimono

nĩciitĩkĩtie ũguo, na ikainaina. **20** Wee kĩrimũ gĩkĩ, nĩ
ũira ũrakĩenda wa kuonania atĩ wĩtĩkio ũtarĩ na ciiko
nĩ wa tũhũ? **21** Githĩ Iburahĩmu, ithe witũ wa tene,
ndaatuirwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũrĩa eekire rĩrĩa
aarutire mũriũ Isaaka kĩgongona-inĩ? **22** Mũtigũkĩona
atĩ wĩtĩkio wake nĩ warutire wĩra hamwe na ciiko ciake,
naguo wĩtĩkio wake ũgĩtuuo mũiganĩru kũna nĩ ũndũ
wa ciiko icio ciake. **23** Namo Maandĩko makĩhingio
marĩa moigĩte atĩrĩ, "Iburahĩmu agĩĩtĩkia Ngai, nakuo
gwĩtĩkia kũu gũgĩtũma atuuo mũthingu," nake agĩĩtwo
mũrata wa Ngai. **24** Nĩmũkuona atĩ mũndũ atuagwo
mũthingu nĩ ũndũ wa ũrĩa ekaga, no ti ũndũ wa wĩtĩkio
wiki. **25** O nake Rahabu ũrĩa warĩ mũmaraya-rĩ, githĩ
ndaatuirwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũrĩa eekire hĩndĩ ĩrĩa
aanyiitire athigaani arĩa ũgeni na akĩmoonereria njĩra
ĩngĩ ya kũũrĩra? **26** O ta ũrĩa mwĩrĩ ũtarĩ na roho ũrĩ
mũkuũ-rĩ, ũguo noguo wĩtĩkio ũtarĩ ciiko ũrĩ mũkuũ.

3 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ti aingĩ anyu magĩrĩirwo
nĩ gũtuĩka arutani, tondũ nĩ mũũĩ atĩ ithuĩ arĩa
tũrutanaga nĩtũgaatuĩrwo ituĩro rĩa hinya gũkĩra andũ
arĩa angĩ. **2** Ithuothe nĩtũhĩngĩcagwo nĩ maũndũ maingĩ.
Mũndũ angĩkorwo ndarĩ na mahĩtia thĩĩnĩ wa maũndũ
marĩa aragia-rĩ, ũcio nĩ mũkinyanĩru kũna, na nĩahotete
kũriĩra mwĩrĩ wake wothe. **3** Hĩndĩ ĩrĩa twekĩra mbarathi
mĩkwa tũnua nĩguo itwathĩkĩre-rĩ, nĩtũhotaga kũgarũra
nyamũ ĩyo ĩrĩ yothe. **4** Ningĩ ta rorai ũhoro wa marikabu
ũrĩ ta kĩonereria. O na gũtuĩka nĩ nene na itwaragwo nĩ
rũhuho rũrĩ na hinya-rĩ, nĩigarũragwo na gathukani
kanini, ikarorio o kũrĩa mũtwarithia wacio ekwenda
gũciroria. **5** Ũguo no taguo rũrĩmĩ rũhaana. Nĩ kĩĩga
kĩnini kĩa mwĩrĩ, no nĩ rwĩĩkagĩrĩra mũno. Ta mwĩciiriei
ũrĩa mũtitũ mũnene ũgwatagio mwaki nĩ gathandĩ
o kanini. **6** Ningĩ rũrĩmĩ nĩ mwaki, tondũ rũiyũrĩte
mĩthemba yothe ya maũndũ ma waganu thĩĩnĩ wa
ciĩga cia mwĩrĩ. Rũthũkagia mwĩrĩ wothe, rũkagwatia
mwaki mũtũũrĩre wothe wa mũndũ, naruo rwene
rũkoragwo rũmundĩtio mwaki nĩ Jehanamu. **(Geenna g1067)** **7** Nyamũ cia mĩthemba yothe, na nyoni, na
nyamũ iria itambaga thĩ, na nyamũ cia iria-inĩ rĩrĩa
inene ciothe nĩihooreragio na cianahoorerio nĩ mũndũ,
8 no gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩhota kũhooreria
rũrĩmĩ. Nĩruo kĩndũ kĩũru gĩtangĩkindĩria na rũiyũrĩtwo
nĩ thumu wa kũũragana. **9** Tũgoocaga Mwathani, o we
Ithe witũ, na rũrĩmĩ, na tũkaruma andũ naruo, o acio
mombĩtwo marĩ na mũhianĩre wa Ngai. **10** Kanua o
kau-rĩ, no ko koimaga ũgooci na gakoima irumi. Ariũ
na aarĩ a Ithe witũ, ũguo tiguo kwagĩrĩire gũtuĩka.
11 Kaĩ maaĩ mega na maaĩ ma cumbĩ mangĩtherũka
kuuma gĩthima kĩmwe? **12** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
mũkũyũ no ũhote gũciara ndamaiyũ, kana mũthabibũ
ũciare ngũyũ? O nakĩo gĩthima kĩa maaĩ ma cumbĩ
gĩtingĩtherũka maaĩ mega. **13** Thĩinĩ wanyu-rĩ, nũũ
ũrĩ na ũũgĩ na agataũkĩrwo nĩ maũndũ? Mũndũ ũcio
nĩakĩonanie maũndũ macio na ũndũ wa mũtũũrĩre
wake mwega, na ciiko ciĩkĩĩtwo na njĩra ya kwĩnyiihia
kũrĩa kuumanaga na ũũgĩ. **14** No mũngĩkorwo ngoro-
inĩ cianyu nĩ mũtũũragia ũiru na ũhoro wa kwenda
kwĩyambatĩria-rĩ, mũtikae kwĩrahĩra ũndũ ũcio kana
mũtuĩke a gũkaana ũhoro wa ma. **15** "Ũũgĩ" ta ũcio
tiguo ũikũrũkaga uumĩte igũrũ, no nĩ wa thĩ ĩno, na ti
wa kĩĩroho, ũcio nĩ ũũgĩ wa mũcukani. **16** Nĩgũkorwo
harĩa harĩ na ũiru na ũhoro wa kwenda kwĩyambatĩria-
rĩ, hau nĩho hakoragwo na ngũĩ na ciiko ciothe cia
waganu. **17** No ũũgĩ ũrĩa uumaga igũrũ o mbere nĩ
mũtheru; ningĩ nĩwendete thayũ, na nĩũcaayanagĩra,
na nĩwĩnyiihagia, na nĩ ũiyũrĩtwo nĩ tha na maciaro
mega, ningĩ ndũthutũkanagia, na ndũrĩ ũhinga. **18**
Nao ateithũrani arĩa mahaandaga thayũ-rĩ, magethaga
maciaro ma ũthingu.

4 Atĩrĩrĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmaga kũgĩe na mbaara na
ngũĩ thĩinĩ wanyu? Githĩ itiumaga merirĩria-inĩ
manyu marĩa marũaga thĩinĩ wanyu? **2** Mwĩriragĩria
kĩndũ no mũkaaga kũgĩa nakĩo. Ningĩ mũũraganaga
na mũgacumĩkĩra, no mũtingĩhota kũgĩa na kĩrĩa
mũkwenda. Mũtetanagia na mũkarũa. Mũgakĩaga kuona
kĩndũ tondũ wa kwaga kũhooya Ngai. **3** Hĩndĩ ĩrĩa
mwahooya-rĩ, nĩmwagaga kũheo, tondũ mũhooyaga
mũrĩ na muoroto mũũru, tondũ mwendaga mũitangage
kĩrĩa mwaheo na maũndũ ma gwĩkenia. **4** Inyuĩ atharania
aya, kaĩ mũtooĩ atĩ kũgĩa ũrata na thĩ nĩ kũgĩa ũthũ na
Ngai? Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o wothe ũthuuraga kũgĩa
ũrata na thĩ nĩkũgĩa ũthũ ya Ngai. **5** Kana mũgwĩciiria
Maandĩko maaragia ũhoro ũtarĩ na gĩtũmi, atĩ roho ũrĩa
Ngai aatũmire ũtũũrage thĩinĩ witũ nĩ ũiguaga ũiru
mũno? **6** No nĩatũheaga wega wake makĩria. Kĩu nĩkĩo
gĩtũmaga Maandĩko moige atĩrĩ: "Ngai nĩareganaga na
arĩa etĩĩi no arĩa menyiihagia nĩo aheaga wega wake."
7 Nĩ ũndũ ũcio mwĩnyiihagĩriei Ngai. Reganagai na
mũcukani, nake nĩekũmũũrĩra. **8** Kuhĩrĩriai Ngai, nake
nĩekũmũkuhĩrĩria. Mwĩthambei moko manyu inyuĩ
ehia, na mũtherie ngoro cianyu inyuĩ andũ a ngoro
igĩrĩ. **9** Iguai kĩeha, mũcakae, na mũgirĩke. Garũrai
mĩtheko yanyu ĩtuĩke macakaya, nakĩo gĩkeno kĩanyu
kĩgarũrũke gĩtuĩke kĩeha. **10** Mwĩnyiihĩriei Mwathani,
nake nĩekũmũtũũgĩria. **11** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigai
gũcambania mũndũ na ũrĩa ũngĩ. Ũrĩa wothe waragia
ũhoro wa gũcambia mũrũ kana mwarĩ wa ithe kana
akamũtuĩra ciira-rĩ, nĩ watho acambagia na akaũtuĩra
ciira. Hĩndĩ ĩrĩa ũgũtuĩra watho ciira-rĩ, ndũkoragwo
ũkĩhingia watho, no ũkoragwo ũrĩ mũtuanĩri ciira. **12**
Kũrĩ Mũheani wa watho, na Mũtuanĩri ciira o ũmwe, o
we ũrĩa ũrĩ na ũhoti wa kũhonokia na kũniinana. No
wee-rĩ, ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtuĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira? **13**
Rĩu ta thikĩrĩriai, inyuĩ mugaga atĩrĩ: "Ũmũthĩ kana
rũciũ nĩtũgũthiĩ itũũra rĩna tũikare kuo mwaka ũmwe,
tũrute wĩra wa wonjoria kuo, tũgĩe na mbeeca." **14** No
rĩrĩ, inyuĩ mũtiũĩ ũrĩa gũgaatuĩka rũciũ. Muoyo wanyu
ũkĩrĩ kĩ? Inyuĩ mũrĩ o kĩbii kĩrĩa kĩonekaga o kahinda
kanini, gĩgacooka gĩgathira biũ. **15** Handũ ha ũguo-rĩ,
mwagĩrĩirwo nĩ kugaga atĩrĩ, "Mwathani angĩenda-rĩ, nĩ
tũgũtũũra muoyo na twĩkage ũndũ ũyũ na ũyũ." **16**
No rĩu inyuĩ nĩ kwĩraha mwĩrahaga mũrĩ na nguthi.
Mwĩraho ta ũcio wothe nĩ mũũru. **17** Nĩ ũndũ wa ũguo,
mũndũ wothe ũũĩ gwĩka wega na ndekaga-rĩ, ũcio nĩ
kwĩhia ehagia.

5 Rĩu ta thikĩrĩriai, inyuĩ itonga ici, rĩrai na mũgirĩke
tondũ wa mathĩĩna marĩa maramũkora. **2** Ũtonga

wanyu nĩ ũbuthĩte, nacio nguo cianyu nĩ ndĩe nĩ
memenyi. **3** Thahabu na betha cianyu nĩ irootete.
Kũroota gwacio nĩ ũira wa atĩ nĩireganĩte na inyuĩ,
na nĩikũrĩa mĩĩrĩ yanyu imũniine o ta mwaki. Inyuĩ
mwĩigĩire mũthithũ mũingĩ wa matukũ ma kũrigĩrĩria.
4 Atĩrĩrĩ! Mĩcaara ĩrĩa mwaregire kũrĩha aruti a wĩra arĩa
maamũrĩmĩire mĩgũnda nĩĩramũkaĩra. Gũkaya kwa arĩa
maamũgetheire irio nĩgũkinyĩire matũ ma Mwathani
Mwene hinya wothe. **5** Mũtũũrĩte gũkũ thĩ na mĩago na
mũgĩĩkenagia. Inyuĩ mwĩnoretie nĩ ũndũ wa mũthenya
wa gũthĩnjwo. **6** Inyuĩ nĩ mũtuĩrĩire andũ ciira na
mũkamooraga matarĩ na mahĩtia, o acio matarĩ ũũru
na inyuĩ. **7** Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
kiragĩrĩriai, o nginya rĩrĩa Mwathani agooka. Ta rorai
ũrĩa mũrĩmi etagĩrĩra mũgũnda wake ũrute irio iria
irĩ bata, na agakirĩrĩria nginya ciurĩrwo nĩ mbura ya
mbere o na ya keerĩ ategũthethũka. **8** O na inyuĩ-
rĩ, kirĩrĩriai na mwĩhaande wega, tondũ Mwathani
arĩ hakuhĩ gũũka. **9** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigagai
gũtetania, nĩgeetha mũtikanatuĩrwo ciira. Mũtuanĩri
ciira arũngiĩ o mũrango-inĩ! **10** Ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
mwĩrutei na maũndũ marĩa mooru anabii meekirwo,
o acio maaragia thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Mwathani, naguo
ũhoro ũcio ũtuĩke kĩonereria kĩanyu gĩa gũkirĩrĩria rĩrĩa
mũkũnyamario. **11** O ta ũrĩa mũũĩ, acio maakirĩrĩirie-rĩ,
tũmatuaga arathime. Nĩmũiguĩte ũhoro wa gũkirĩrĩria
kwa Ayubu, na nĩmuonete ũrĩa Mwathani eekire
marigĩrĩrio-inĩ. Mwathani aiyũrĩtwo nĩ ũtugi na tha.
12 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, igũrũ rĩa maũndũ mothe-
rĩ, tigagai kwĩhĩta. Mũtikanehĩte na igũrũ kana na thĩ,
o na kana na kĩndũ kĩngĩ o na kĩ. Inyuĩ-rĩ, mwoiga
"Ĩĩ" nĩĩtuĩke ĩĩ, na mwoiga "Aca" nĩĩtuĩke aca, nĩguo
mũtikae gũtuĩrwo ciira. **13** Nĩ harĩ mũndũ thĩinĩ wanyu
wonete ũũru? Ũcio nĩahooe. Nĩ harĩ mũndũ ũkenete?
Ũcio nĩaine nyĩmbo cia kũgooca. **14** Nĩ harĩ mũndũ
thĩinĩ wanyu mũrũaru? Ũcio nĩete athuuri a kanitha
mamũhooere na mamũhake maguta thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa
Mwathani. **15** Namo mahooya mangĩhooywo na wĩtĩkio
nĩ megũtũma mũndũ ũcio mũrũaru ahone; Mwathani
nĩekũmwarahũra. Angĩkorwo ehĩtie-rĩ, nĩekũrekerwo
mehia make. **16** Nĩ ũndũ ũcio umbũranagĩrai mehia
manyu o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mũhooyanagĩre
nĩgeetha mũhonagio. Ihooya rĩa mũndũ mũthingu nĩ
rĩrĩ hinya na nĩ rĩtũmaga maũndũ manene mekĩke. **17**
Elija aarĩ mũndũ o ta ithuĩ. Nake nĩahooire Ngai na kĩyo
atĩ mbura ndĩkoire, nayo mbura ndĩoirire bũrũri-inĩ
ũcio ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ na nuthu. **18** Ningĩ agĩcooka
akĩhooya, nakuo matu-inĩ gũkiuma mbura, nayo thĩ
ĩgĩciara maciaro mayo. **19** Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe
witũ, mũndũ ũmwe wanyu angĩagaga oime ũhoro-inĩ
wa ma nake mũndũ ũngĩ amũgarũre-rĩ, **20** ririkanai ũũ:
Mũndũ ũrĩa wothe ũgarũraga mwĩhia kuuma njĩra-inĩ
yake njũru-rĩ, nĩkũmũhonokia akaamũhonokia kuuma
harĩ gĩkuũ na ahumbĩre mehia maingĩ.

1 Petero

1 Nĩ niĩ Petero, mũtũmwo wa Jesũ Kristũ,
Ngũmwandĩkĩra marũa maya, inyuĩ arĩa Ngai
eyamũrĩire, na mũtũũrĩte mũrĩ ageni gũkũ thĩ, na
mũkahurunjũkĩra mabũrũri ma Ponto, na Galatia, na
Kapadokia, na Asia, na Bithinia, **2** o inyuĩ mwathuurirwo
kũringana na ũrĩa Ngai Ithe aamũmenyete o mbere, na
akamũtheria nĩ ũndũ wa Roho, nĩguo mwathĩkagĩre
Jesũ Kristũ, na mũminjaminjĩrio thakame yake: Wega
na thayũ iromũingĩhĩra. **3** Ngai, o we Ithe wa Mwathani
witũ Jesũ Kristũ, arogoocwo! Ngai nĩatũciarĩte rĩngĩ
nĩ ũndũ wa tha ciake nyingĩ nĩguo tũgĩe na kĩĩrĩgĩrĩro
kĩrĩ muoyo, nĩ ũndũ wa ũrĩa Jesũ Kristũ aariũkire
akiuma kũrĩ arĩa akuũ. **4** Aatũciarire nĩguo tũgĩe na
igai rĩrĩa rĩtangĩbutha, kana rĩthũke, kana rĩhwerereke,
rĩrĩa mũigĩirwo kũu igũrũ, **5** o inyuĩ mũgitĩirwo nĩ
hinya wa Ngai nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia, o nginya hĩndĩ
ĩrĩa ũhonokio ũgooka ũrĩa ũhaarĩirio gũkaaguũranĩrio
ihinda rĩa mũthia. **6** Ũhoro ũcio nĩguo mũkenagĩra
mũno, o na gwatuĩka rĩu nĩmũiguithĩtio kĩeha kahinda
kanini nĩkũgerio na magerio ma mĩthemba yothe. **7**
Maũndũ maya mokĩte nĩgeetha wĩtĩkio wanyu woneke
nĩ wa goro mũno gũkĩra thahabu, ĩrĩa ĩthiraga o na
yakorwo ĩtheragio na mwaki, ningĩ ũmenyeke atĩ nĩ wa
ma, na atĩ nĩũkarehe ũgooci, na riiri, na gĩtĩĩo hĩndĩ
ĩrĩa Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. **8** Nĩmũmwendete o
na gũtuĩka mũtirĩ mwamuona; ningĩ mũkamwĩtĩkia
o na gũtuĩka rĩu mũtiramuona, na mũkaiyũrwo nĩ
gĩkeno gĩtangĩheanĩka ũhoro wakĩo, o kĩrĩa kĩrĩ riiri, **9**
nĩgũkorwo nĩmũramũkĩra ũndũ ũrĩa mũtanyaga kuona
nĩ ũndũ wa wĩtĩkio wanyu, na nĩguo ũhonokio wa ngoro
cianyu. **10** Ũhoro ũcio wa ũhonokio-rĩ, nĩguo anabii,
arĩa maarathaga ũhoro wa wega wa Ngai ũrĩa warĩ
ũũke kũrĩ inyuĩ, maacaragia na kĩyo, na makaũtuĩria na
ũmenyereri mũnene, **11** makĩgeria kũmenya nĩ hĩndĩ
ĩrĩkũ Roho wa Kristũ ũrĩa warĩ thĩinĩ wao orotaga rĩrĩa
aarathaga ũhoro wa kũnyariirĩka gwa Kristũ na riiri
ũrĩa ũkaarũmĩrĩra. **12** Nao nĩmaguũrĩirio atĩ to o ene
meetungatagĩra, no nĩ inyuĩ maatungatagĩra, hĩndĩ ĩrĩa
maaragia ũhoro wa maũndũ marĩa mwĩrĩtwo rĩu nĩ arĩa
maamũhunjĩirie Ũhoro-ũrĩa-Mwega na ũndũ wa Roho
Mũtheru ũrĩa watũmirwo kuuma igũrũ. Maũndũ macio
nĩmo araika meriragĩria mũno kuona. **13** Nĩ ũndũ ũcio,
ikaragai mwĩhaarĩirie meciiria-inĩ manyu; tuĩkai andũ a
kwĩrigagĩrĩria meririria ma mwĩrĩ; na mũige kĩĩrĩgĩrĩro
kĩanyu biũ harĩ wega ũrĩa mũkaaheo hĩndĩ ĩrĩa Jesũ
Kristũ akaaguũranĩrio. **14** Tuĩkai ciana cia gwathĩka, na
mũtigatongoragio nĩ meririria mooru marĩa mwatũire
namo mbere hĩndĩ ĩrĩa mũtaamenyete Ngai. **15** No tondũ
ũrĩa wamwĩtire nĩ mũtheru-rĩ, o na inyuĩ tuĩkai atheru
maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩĩkaga; **16** nĩgũkorwo nĩ
kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Tuĩkai atheru, tondũ o na niĩ ndĩ
mũtheru." **17** Na rĩrĩ, tondũ inyuĩ mũkayagĩra Ngai
mũkĩmwĩtaga Ithe wanyu, o we ũrĩa ũtuagĩra o mũndũ
o mũndũ kũringana na wĩra wake ategũthutũkania-rĩ,
gĩikaragei mũmwĩtigĩrĩte na mũikarage ta mũrĩ agendi
gũkũ thĩ. **18** Nĩgũkorwo nĩmũũĩ atĩ rĩrĩa mwakũũrirwo
mũtigane na mũtũũrĩre wa tũhũ ũrĩa mwatigĩirwo nĩ
maithe manyu-rĩ, ti indo iria ibuthaga ta betha kana
thahabu mwakũũrirwo nacio, **19** no mwakũũrirwo na
thakame ya goro mũno ya Kristũ, ũrĩa wahaanaga ta
gatũrũme gatarĩ na kĩmeni kana kaũũgũ. **20** Nake nĩwe
wathuurĩtwo thĩ ĩtanombwo, no nĩaguũranĩrio mahinda
maya ma kũrigĩrĩria nĩ ũndũ wanyu. **21** Na inyuĩ
nĩmwĩtĩkĩtie Ngai nĩ ũndũ wake, Ngai ũrĩa wamũriũkirie
kuuma kũrĩ arĩa akuũ na akĩmũhe riiri, nĩgeetha wĩtĩkio
wanyu na mwĩhoko ikorwo irĩ o harĩ Ngai. **22** Na tondũ
rĩu nĩmwĩtheretie nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra ũhoro ũrĩa wa
ma, na mũgatuĩka a kwendana kũna na ariũ na aarĩ a
Ithe wanyu hatarĩ ũhinga-rĩ, inyuĩ ene endanagai biũ
na ngoro cianyu. **23** Nĩgũkorwo nĩmũciarĩtwo rĩngĩ, no
mũticiarĩtwo kuuma kũrĩ mbeũ ĩrĩa ĩbuthaga, no nĩ ĩrĩa
ĩtarĩ ya kũbutha, na ũndũ wa kiugo kĩa Ngai kĩrĩa kĩrĩ
muoyo na gĩtũũraga tene na tene. **(aiõn g165)** **24** Tondũ
rĩrĩ, "Andũ othe mahaana ta nyeki, na ũthaka wao wothe
ũhaana ta mahũa ma mũgũnda; nyeki nĩĩhoohaga, namo
mahũa magaitĩka, **25** no kiugo kĩa Mwathani gĩtũũraga
nginya tene." Na kiugo kĩu nĩkĩo mwahunjĩirio. **(aiõn
g165)**

2 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, eheriai rũmena ruothe na maheeni
mothe, na ũhinga, na ũiru, na gũcambania o guothe.
2 Na mũtuĩke ta tũkenge mwĩriragĩrie iria rĩrĩa rĩega
rĩa kĩĩroho, nĩgeetha rĩmũkũragie ũhonokio-inĩ wanyu,
3 tondũ rĩu nĩmũcamĩte, mũkaigua atĩ Mwathani nĩ
mwega. **4** Ũkai kũrĩ we, o ũcio Ihiga rĩrĩ muoyo, o
rĩu rĩaregirwo nĩ andũ, no Ngai akĩrĩthuura, na nĩ rĩa
goro harĩ we, **5** o na inyuĩ, ta mahiga marĩ muoyo-
rĩ, nĩ gwakwo mũraakwo mũtuĩke nyũmba ya kĩĩroho,
na mũtuĩke gĩkundi gĩtheru kĩa athĩnjĩri-Ngai gĩa
kũrutaga magongona ma kĩĩroho marĩa mangĩtĩkĩrĩka
nĩ Ngai nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ. **6** Nĩgũkorwo Maandĩko
moigĩte atĩrĩ: "Nĩnjigĩte ihiga Zayuni, ihiga ithuure
rĩa koine na rĩa goro, na mũndũ ũrĩa ũmwĩhokete
ndagaaconorithio." **7** Na rĩu kũrĩ inyuĩ arĩa mwĩtĩkĩtie,
ihiga rĩĩrĩ nĩ rĩa goro. No kũrĩ arĩa matetĩkĩtie, "Ihiga
rĩrĩa aaki maaregire nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa
koine," **8** na ningĩ atĩrĩ, "Nĩrĩo ihiga rĩrĩa rĩtũmaga
andũ mahĩngwo, na rwaro rwa ihiga rũrĩa rũtũmaga
magũe." Mahĩngagwo tondũ wa kũrega gwathĩkĩra
ũhoro, na noguo maathĩrĩirio. **9** No inyuĩ-rĩ, mũrĩ
rũruka rũthuurĩtwo, na thiritũ ya athĩnjĩri-Ngai ya
nyũmba ya ũthamaki, ningĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwamũre, o
na andũ a Ngai kĩũmbe, nĩguo mwanagĩrĩre ũgooci wa
ũcio wamwĩtire muume nduma-inĩ mũtoonye ũtheri-inĩ
wake wa magegania. **10** Kũrĩ hĩndĩ mwarĩ andũ mataarĩ
kĩene, no rĩu mũrĩ andũ a Ngai; kũrĩ hĩndĩ mwaagĩte
kũiguĩrwo tha, no rĩu nĩmũiguĩrĩirwo tha. **11** Arata akwa
nyenda mũno, ndamũthaitha mũrĩ ta ageni na agendi
gũkũ thĩ, mwĩrigagĩrĩrie meririria marĩa mooru ma
mwĩrĩ, o marĩa marũaga na roho wanyu. **12** Tũũragai
na mĩtũũrĩre mĩega mũrĩ gatagatĩ ka andũ arĩa matooĩ
Ngai, nĩgeetha o na mangĩmũigĩrĩra atĩ nĩmwĩkĩte ũũru,
meonagĩre ciiko cianyu njega na magakumia Ngai
mũthenya ũrĩa agooka. **13** Nĩ ũndũ wa Mwathani-rĩ,
athĩkagĩrai wathani o wothe ũrĩa ũheanĩtwo thĩinĩ wa
andũ: o na wakorwo nĩ wa mũthamaki, arĩ we mũnene
igũrũ rĩa anene arĩa angĩ othe, **14** o na kana nĩ wa

abarũthi arĩa matũmagwo nĩwe nĩguo maherithagie
arĩa mekaga ũũru na makagaathĩrĩria arĩa mekaga wega.
15 Nĩgũkorwo ũrĩa Ngai endaga nĩ atĩ mwĩkage wega
nĩguo mũkiragie mĩario ya ũrimũ ya andũ arĩa matarĩ
ũndũ mooĩ. 16 Tũũrai ta andũ matarĩ ngombo, no
mũtikanareke wĩyathi wanyu ũtuĩke wa kũhithĩrĩra
waganu; tũũragai mũrĩ ndungata cia Ngai. 17 Heagai
mũndũ o wothe gĩtĩĩo kĩrĩa kĩmwagĩrĩire: Endagai
ngwatanĩro ya andũ arĩa etĩkia, na mwĩtigagĩre Ngai, o
na mũtĩĩage mũthamaki. 18 Inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai
anene anyu na mũmatĩĩage mũno, na to arĩa ega na
maiguanagĩra tha, no nĩ o na arĩa mataiguanagĩra tha.
19 Nĩgũkorwo nĩ ũndũ mwega mũndũ angĩkirĩrĩria ruo
o na akĩnyariiragwo hatarĩ kĩhooto tondũ wa kũmenya
ũrĩa Ngai endaga. 20 No ũngĩhũũrwo nĩ ũndũ wa
gwĩka ũũru o na ũkirĩrĩrie-rĩ, ũngĩkĩgaathĩrwo kĩ? No
ũngĩnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka wega na ũkirĩrĩrie-
rĩ, ũcio nĩ ũndũ mwega maitho-inĩ ma Ngai. 21 Ũndũ
ũyũ nĩguo mwetĩirwo, tondũ Kristũ aanyariirirwo nĩ
ũndũ wanyu, akĩmũtigĩra kĩonereria nĩguo mũgeragĩre
o makinya-inĩ make. 22 “We ndaigana kwĩhia, o na
kanua gake gatiigana kwaria maheeni.” 23 Hĩndĩ ĩrĩa
andũ maamũrumaga, we ndaigana kwĩrumĩra; rĩrĩa
aanyariiragwo, we ndaigana kũmehĩtĩra. Handũ ha
ũguo-rĩ, we nĩ kweneana eneanaga kũrĩ ũrĩa ũtuaga
ciira na kĩhooto. 24 We mwene nĩakuuire mehia maitũ
na mwĩrĩ wake mũtĩ-igũrũ, nĩgeetha na ithuĩ tũkue
ũhoro-inĩ wa mehia, na tũtũũre muoyo nĩ ũndũ wa
ũthingu; mĩtũnda ĩrĩa aahũũrirwo nĩyo ĩtũmĩte mũhone.
25 Nĩgũkorwo mwatariĩ ta ng’ondu iturũrĩte, no rĩu
nĩmũcookereire Mũrĩithi na Mũrori wa mĩoyo yanyu.

3 O ũguo noguo o na inyuĩ atumia, mwagĩrĩirwo
nĩ gwathĩkagĩra athuuri anyu, nĩguo hangĩkorwo
harĩ amwe ao matetĩkĩtie kiugo kĩa Ngai, mahote
kũgarũrwo ngoro o na hatarĩ ciugo nĩ ũndũ wa mĩtugo
ya atumia ao, 2 nĩ ũndũ wa kuonaga mĩtũũrĩre yanyu
ya ũthingu na ya gĩtĩĩo. 3 Kwĩgemia kwanyu gũtigatuĩke
o kwa mwĩrĩ, ta kũrama njuĩrĩ, na kwĩhumba mathaga
ma thahabu na nguo thaka, 4 no handũ ha ũguo-
rĩ, gemagiai mũndũ ũrĩa wa hitho wa ngoro thĩinĩ,
na ũgemu ũrĩa ũtatheũkaga wa roho wa ũhooreri na
wa gũkindĩria. Kwĩgemia kũu nĩkuo kũrĩ bata mũno
maitho-inĩ ma Ngai. 5 Nĩgũkorwo ũguo nĩguo atumia
arĩa atheru a tene arĩa mehokete Ngai meegemagia,
na ũndũ wa gwathĩkagĩra athuuri ao ene, 6 o ta Sara,
ũrĩa waathĩkagĩra Iburahĩmu na akamwĩtaga mwathi
wake. Inyuĩ mũrĩ ciana ciake mũngĩĩka ũrĩa kwagĩrĩire
mũtegwĩtigĩra. 7 O ũguo noguo o na inyuĩ athuuri
mwagĩrĩirwo nĩgũtũũrania na atumia anyu na njĩra ya
ũũgĩ, mũkĩmatĩĩaga tondũ nĩ aruti a wĩra hamwe na
inyuĩ, na tondũ matirĩ hinya mũingĩ wa mwĩrĩ ta inyuĩ,
ningĩ tondũ mũrĩ agai hamwe na atumia anyu a kĩheo
kĩa ũtugi wa muoyo. Ĩkagai ũguo nĩguo gũtikagĩe ũndũ
ũngĩgirĩrĩria mahooya manyu. 8 Ngĩrĩkĩrĩria, ngũmwĩra
inyuothe atĩrĩ, mũtũũranagie mũiguanĩte mũndũ na
ũrĩa ũngĩ; mũiguanagĩre tha, ningĩ mwendanage ta
ciana cia nyina ũmwe, na mũtuĩke ataana, na mũikarage
mwĩnyiihĩtie. 9 Tigagai kwĩrĩhĩria ũũru na ũũru, kana
kwĩrumĩra mwarumwo, no nĩ kaba mũrathimanage,
tondũ ũguo nĩguo mwetĩirwo, nĩgeetha mũkaagaĩrwo
kĩrathimo. 10 Nĩgũkorwo, “Mũndũ ũrĩa wothe ũngĩenda
gũtũũra muoyo na one matukũ mega, no nginya
arigĩrĩrie rũrĩmĩ rwake kwaria ũũru, na mĩromo yake
kwaragia maheeni. 11 No nginya agarũrũke atige
gwĩka ũũru, na ekage o wega; no nginya acaragie
thayũ na aũthingatage. 12 Nĩgũkorwo maitho ma
Mwathani maikaraga macũthĩrĩirie andũ arĩa athingu,
na matũ make magathikagĩrĩria mahooya mao, no andũ
arĩa mekaga ũũru, ũthiũ wa Mwathani nĩkũmookĩrĩra
ũmookagĩrĩra.” 13 Atĩrĩrĩ, nũũ ũngĩmwĩka ũũru
mũngĩkorwo mũrĩ na kĩyo gĩa gwĩka wega? 14 No rĩrĩ, o
na mũngĩnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire-rĩ,
inyuĩ mũrĩ arathime. “Tigagai gwĩtigĩra maũndũ marĩa
metigagĩra; mũtikanamake.” 15 No ngoro-inĩ cianyu-
rĩ, mwĩyamũrĩrei Kristũ atuĩke Mwathani. Ikaragai
mwĩhaarĩirie hĩndĩ ciothe gũcookeria mũndũ wothe
ũrĩa ũngĩmũũria gĩtũmi gĩa kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa mũrĩ nakĩo.
No ĩkagai ũguo mũrĩ na ũhooreri na gĩtĩĩo, 16 mũrĩ na
thamiri ĩtegwĩcuuka, nĩgeetha arĩa macambagia mĩtugo
yanyu mĩega tondũ mũrĩ thĩinĩ wa Kristũ, maconokage
nĩ ũndũ wa gĩcambanio kĩu kĩao. 17 Nĩ kaba kũnyariirwo
nĩ ũndũ wa gwĩka wega, angĩkorwo nĩ kwenda kwa
Ngai, handũ ha kũnyariirwo nĩ gwĩka ũũru. 18 Tondũ
Kristũ aakuire nĩ ũndũ wa mehia ihinda o rĩmwe rĩa
kũigana, ũrĩa mũthingu agĩkua nĩ ũndũ wa arĩa matarĩ
athingu, nĩguo atũtware kũrĩ Ngai. Ooragirwo arĩ thĩinĩ
wa mwĩrĩ, no ha ũhoro wa Roho, agĩcookio muoyo, 19
agĩthiĩ arĩ na muoyo ũcio wa Roho akĩhunjĩria maroho
marĩa maarĩ njeera, 20 marĩa maaremete kuuma o tene
rĩrĩa Ngai aatũire etereire akirĩrĩirie matukũ-inĩ ma
Nuhu, rĩrĩa thabina yaakagwo. Thĩinĩ wayo haarĩ o andũ
anini, nao othe maarĩ andũ anana tu, arĩa maahonokirio
maaĩ-inĩ, 21 namo maaĩ macio nĩmo ngerekano ya
ũbatithio ũrĩa o na inyuĩ ũmũhonokagia, na ti ũhoro
wa kweheria o gĩko kĩa mwĩrĩ, no nĩ mwĩhĩtwa wa
thamiri ĩtarĩ na ũcuuke kũrĩ Ngai. Kũbatithio kũu nĩkuo
kũmũhonokagia nĩ ũndũ wa kũriũkio kwa Jesũ Kristũ,
22 ũrĩa wathiire igũrũ na rĩu aikaraga guoko-inĩ kwa
ũrĩo kwa Ngai, nao araika, na aathani, o na maahinya
magatuĩka ma gwathagwo nĩwe.

4 Nĩ ũndũ ũcio, tondũ Kristũ nĩanyariirirwo mwĩrĩ-inĩ-
rĩ, o na inyuĩ kĩĩhotorei mũrĩ na meciiria o ta macio
aarĩ namo, tondũ mũndũ ũrĩa ũrĩkĩtie kũnyariirwo
mwĩrĩ nĩatiganĩte na mehia. 2 Nĩ ũndũ wa ũguo,
mũtũũrĩre wake ũrĩa ũtigarĩte wa gũtũũra gũkũ thĩ
ndarĩtũũraga nĩguo ahingagie meririria mooru ma
mwĩrĩ, no arĩtũũraga nĩguo ekage ũrĩa Ngai endaga.
3 Tondũ nĩmũtũũrĩte ihinda rĩa kũigana mũgĩkaga
maũndũ marĩa andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai mendaga
gwĩka, namo nĩ ta mĩtũũrĩre ya ũũra-thoni, na meririria
mooru ma mwĩrĩ, na ũrĩĩu, na gũthiiaga maruga-inĩ
ma waganu, o na ciathĩ-inĩ cia kũnyua njoohi, o na
mũhooere ũrĩ thaahu wa kũhooya mĩhianano. 4 Nao
andũ acio nĩmagegaga mona atĩ mũtiranyiitanĩra nao
hĩndĩ ĩrĩa marakĩrĩrĩria ũmaramari-inĩ ũcio wao, nao
magakĩmũcambagia. 5 Nao no nginya makaaheana
ũhoro wa maũndũ mao kũrĩ ũrĩa wĩhaarĩirie gũtuĩra
ciira arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. 6 Nĩgũkorwo

gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmire Ũhoro-ũrĩa-Mwega
ũhunjĩrio o na andũ arĩa makuĩte, nĩgeetha ha ũhoro
wa mwĩrĩ magaatuĩrwo ciira o ta ũrĩa andũ arĩa angĩ
magaatuĩrwo, no ha ũhoro wa roho matũũre muoyo o
ta ũrĩa Ngai atũũraga. **7** Ithirĩro rĩa maũndũ mothe
nĩrĩkuhĩrĩirie. Nĩ ũndũ ũcio ikaragai mũrĩ na ũũgĩ wa
ngoro, na mũikarage mũterigĩtwo nĩguo mũhotage
kũhooya. **8** Ningĩ gũkĩra maũndũ mothe, ikaragai
mwendaine mũno mũndũ na ũrĩa ũngĩ, tondũ wendani
nĩũhumbagĩra mehia maingĩ. **9** Ningĩ mũtuganage
mũtekũnuguna. **10** O mũndũ nĩ ahũthĩre kĩheo o gĩothe
kĩrĩa amũkĩrĩte nĩguo atungatagĩre andũ arĩa angĩ,
arĩ ta mũramati mwĩhokeku wa wega wa Ngai wa
mĩthemba mĩingĩ. **11** Mũndũ o wothe angĩkorwo akĩaria-
rĩ, nĩarie taarĩ mũndũ ũkũheana ciugo cia Ngai. Nake
mũndũ o wothe angĩkorwo agĩtungata-rĩ, nĩatungate
na hinya ũrĩa ũheanagwo nĩ Ngai, nĩgeetha Ngai
agoocagwo maũndũ-inĩ mothe thĩinĩ wa Jesũ Kristũ.
Nake nĩwe ũgũtũũra arĩ na riiri na hinya nginya tene
na tene. Ameni. **(aiōn g165)** **12** Arata akwa nyenda mũno,
mũtikagegio nĩ magerio marĩa mũranyariirwo namo,
taarĩ ũndũ mũgeni ũrekĩka thĩinĩ wanyu. **13** No kenagai
nĩgũkorwo nĩ mũgwatanĩire thĩinĩ wa kũnyariirĩka gwa
Kristũ, nĩgeetha mũkaiyũrĩrĩrwo nĩ gĩkeno hĩndĩ ĩrĩa
riiri wake ũkaaguũranĩrio. **14** Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ
mũngĩrumwo nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩa Kristũ, nĩ ũndũ Roho
ũrĩa ũrĩ na riiri, o we Roho wa Ngai, arĩ igũrũ rĩanyu.
15 Mũndũ wanyu ndakananyariirwo ta mũũragani, kana
mũici, kana mũgeri ngero ĩngĩ o yothe, o na kana ta
mũndũ ũrĩa wĩtoonyagĩrĩria maũndũ-inĩ ma andũ angĩ.
16 No rĩrĩ, mũndũ angĩnyariirwo tondũ wa gũtuĩka
Mũkristiano-rĩ, ndakanaconoke, no nĩagooce Ngai tondũ
nĩaheetwo rĩĩtwa rĩu. **17** Nĩgũkorwo ihinda nĩ ikinyu
ciira wambĩrĩrie gũtuĩrwo andũ a nyũmba ya Ngai; na
angĩkorwo ũkwambĩrĩria na ithuĩ-rĩ, gũgaagĩtuĩka atĩa
harĩ arĩa mataathĩkagĩra Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Ngai?
18 Na rĩrĩ, "Angĩkorwo nĩ ũndũ ũrĩ hinya mũndũ ũrĩa
mũthingu kũhonoka-rĩ, naguo ũhoro wa mũndũ ũrĩa
ũtetĩkĩtie Ngai na ũrĩa mwĩhia ũgaakĩhaana atĩa?" **19** Nĩ
ũndũ ũcio-rĩ, andũ arĩa manyariirĩkaga kũringana na
ũrĩa Ngai endete, nĩmaheane mĩoyo yao kũrĩ Mũũmbi
wao ũrĩa wa kwĩhokeka, na mathiĩ na mbere gwĩkaga
maũndũ mega.

5 Ndĩ na ũhoro ngwenda gũthaitha athuuri a Kanitha
arĩa marĩ hamwe na inyuĩ, ndĩ mũthuuri wa
Kanitha o tao, na ndĩ mũira wa kũnyariirwo gwa
Kristũ, o na ndĩ ũmwe wa gũkaagaĩrwo riiri ũrĩa
ũkaaguũranĩrio: **2** Atĩrĩrĩ, tuĩkai arĩithi a rũũru rwa
Ngai rũrĩa mwĩhokeirwo, mũgĩtungataga mũrĩ arori, na
ti tondũ wa kũringĩrĩrio, no nĩ ũndũ wa kwĩyendera, o
ta ũrĩa Ngai endaga mũtuĩke; mũtegũkorokera mbeeca,
no mũtungatage mũrĩ na kĩyo mũno; **3** mũtigetue
anene a andũ arĩa mwĩhokeirwo, no mũtuĩke cionereria
njega kũrĩ rũũru rũu. **4** Na hĩndĩ ĩrĩa Mũrĩithi Ũrĩa
Mũnene akaaguũranĩrio-rĩ, nĩmũkaheo thũmbĩ ya
riiri ĩrĩa ĩtagatheũka o na rĩ. **5** O ũguo no taguo
o na inyuĩ aanake mwagĩrĩirwo nĩ gwathĩkĩra andũ
arĩa akũrũ. Inyuĩ othe-rĩ, ikaragai mwĩnyiihanĩirie
mũndũ na ũrĩa ũngĩ, tondũ-rĩ, "Ngai nĩareganaga
na arĩa etĩĩi no arĩa menyiihagia nĩamaheaga wega
wake." **6** Nĩ ũndũ ũcio mwĩnyiihagiei, mũrĩ guoko-
inĩ kwa Ngai kũrĩa kũrĩ hinya, nĩguo akaamũtũũgĩria
hĩndĩ ĩrĩa njagĩrĩru yakinya. **7** Na mũmũrekagĩrĩrie
maũndũ manyu mothe marĩa mamũtangaga, tondũ nĩwe
ũmũrũmbũyagia. **8** Ikaragai mwĩiguĩte na mwĩhũgage.
Tondũ-rĩ, thũ yanyu mũcukani ĩcangacangaga ta
mũrũũthi ũkũrarama ũgĩcaria mũndũ wa gũtambuura.
9 No rĩrĩ, mũmwĩtiirie, mwĩhaandĩte wega thĩinĩ wa
wĩtĩkio, tondũ nĩmũmenyete atĩ ariũ na aarĩ a Ithe
wanyu gũkũ thĩ guothe maranyariirĩka o ta inyuĩ. **10**
Nake Ngai mwene wega wothe, o we ũrĩa wamwĩtire
riiri-inĩ wake wa tene na tene thĩinĩ wa Kristũ, we
mwene nĩakamũcookereria, na amwĩkĩre hinya, na
amũtue arũmu na mũtangĩenyenyeka, thuutha wa
kũnyariirĩka kahinda kanini. **(aiōnios g166)** **11** Naguo
hinya ũrotuĩka wake tene na tene. Ameni. **(aiōn g165)**
12 Ndamwandĩkĩra marũa maya makuhĩ ndeithĩtio nĩ
Silivano, ũrĩa nduaga mũrũ wa Ithe witũ mwĩhokeku,
nĩguo ndĩmũmĩrĩrie, na heane ũira na ma atĩ ũhoro
ũyũ nĩguo wega wa Ngai ũrĩa wa ma. Mwĩhaandei
wega thĩinĩ waguo. **13** Kanitha ũrĩa ũrĩ gũkũ Babuloni,
ũrĩa ũthuurĩtwo hamwe na inyuĩ, nĩwamũgeithia, o
nake mũrũ wakwa Mariko nĩamũgeithia. **14** Geithaniai
mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ngeithi cia kĩmumunyano iria
cia wendo. Thayũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe arĩa mũrĩ
thĩinĩ wa Kristũ.

2 Petero

1 Nĩ niĩ Simoni Petero, ndungata na mũtũmwo wa
Jesũ Kristũ, Ngũmwandĩkĩra marũa maya inyuĩ arĩa
mũrĩkĩtie kwamũkĩra wĩtĩkio wa goro o ta ũrĩa tũrĩ
naguo nĩ ũndũ wa ũthingu wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ
we Ngai witũ na Mũtũhonokia: **2** Wega na thayũ
iromũingĩhĩra nĩ ũndũ wa kũmenyana na Ngai, o
na Jesũ Mwathani witũ. **3** Rĩu-rĩ, hinya wake wa
ũngai niũtũheete kĩrĩa gĩothe gĩtũbataragia nĩguo
tũhote gũtũũra muoyo na twĩamũrĩire Ngai, nĩ ũndũ
wa kũmenyana nake ũcio watwĩtire tũgĩe na riiri
wake mwene o na wagĩrĩru wake. **4** Nĩ ũndũ wa
maũndũ macio-rĩ, nĩatũheete maũndũ manene mũno
ma ciĩranĩro ciake cia goro, nĩgeetha nĩ ũndũ wacio
mũgwatanagĩre nake mũtũũrĩre-inĩ wa ũngai wake na
mwĩtheemage kuuma kũrĩ ũbuthu wa gũkũ thĩ ũrĩa
ũrehagwo nĩ merirĩria mooru. **5** Na nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩu
kĩũmbe, kĩĩrutanĩriei mũno nĩguo muonganĩrĩrie wĩtĩkio
wanyu na wagĩrĩru; naguo wagĩrĩru mũwonganĩrĩrie
na ũmenyo; **6** naguo ũmenyo mũwonganĩrĩrie na
kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ; nakuo kwĩgirĩrĩria
merirĩria macio-rĩ, mũkuonganĩrĩrie na gũkirĩrĩria;
nakuo gũkirĩrĩria mũkuonganĩrĩrie na kwĩyamũrĩra
Ngai; **7** nakuo kwĩyamũrĩra Ngai mũkuonganĩrĩrie na
gũtuga ariũ na aarĩ a Ithe witũ; nakuo gũtuga ariũ na aarĩ
a Ithe witũ mũkuonganĩrĩrie na wendani. **8** Nĩgũkorwo
mũngĩgĩa na mawega macio na mamũingĩhĩre mũno-
rĩ, nĩmarĩgiragia mũgũtare kana mwage maciaro harĩ
ũhoro wa kũmenya Mwathani witũ Jesũ Kristũ. **9** No
mũndũ angĩaga maũndũ macio-rĩ, mũndũ ũcio ndarona
wega na nĩ mũtumumu, na nĩariganĩirwo atĩ aatheririo
nĩguo atigane na mehia make ma tene. **10** Nĩ ũndũ
ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, ĩkagĩrai kĩyo makĩria
nĩguo mũtũme gwĩtwo kwanyu na gũthuurwo kwanyu
kũrũme biũ. Nĩgũkorwo mũngĩĩka maũndũ macio-rĩ,
gũtirĩ hĩndĩ mũkaagũa, **11** na nĩmũgetĩkĩrio na ũtugi
mũtoonye thĩinĩ wa ũthamaki wa tene na tene wa
Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ. **(aiōnios g166)** **12** Nĩ ũndũ ũcio ngũtũũra ndĩmũririkanagia
maũndũ macio, o na mwakorwo nĩmũmamenyete, na
nĩmũhaandĩtwo wega thĩinĩ wa ũhoro wa ma ũrĩa mũrĩ
naguo. **13** Na ngwĩciiria nĩ kwagĩrĩire ndĩmũririkanagie
maũndũ maya hĩndĩ ĩrĩa yothe ngũtũũra thĩinĩ wa
hema ĩno ya mwĩrĩ ũyũ, **14** tondũ nĩnjũũĩ atĩ ica ikuhĩ
nĩngũmĩĩaũra, o ta ũrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ
aanyonirie. **15** Na nĩngwĩrutanĩria mũno nyone atĩ
ndaarĩkia gũkua nĩmũrĩhotaga kũririkana maũndũ maya
hĩndĩ ciothe. **16** Hĩndĩ ĩrĩa twamũmenyithirie ũhoro wa
hinya na wa gũũka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ-rĩ,
tũtiahũthĩrire ng'ano cia gwĩtungĩra na wara, no ithuĩ
nĩ kwĩonera tweyoneire ũkaru wake na maitho maitũ.
17 Nĩgũkorwo nĩaheirwo gĩtĩĩo na riiri kuuma kũrĩ Ngai
Ithe, hĩndĩ ĩrĩa mũgambo wamũkorire uumĩte kũrĩ
Ũrĩa Mwene Riiri ũrĩa Mũnene ũkiuga atĩrĩ, "Ũyũ nĩwe
Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete mũno; nĩ ngenaga mũno
nĩ ũndũ wake." **18** Ithuĩ ene nĩtweiguĩrĩire mũgambo
ũcio ũkiuma igũrũ hĩndĩ ĩrĩa twarĩ nake kĩrĩma-inĩ
kĩrĩa gĩtheru. **19** Na ningĩ ũhoro ũrĩa warathirwo nĩ
anabii ũrĩa twĩ naguo nĩwĩkĩrĩtwo hinya makĩria, na
no mwĩke wega mũngĩũthikĩrĩria, ũhaana ta ũtheri
ũkwara handũ harĩ nduma, o nginya gũkĩe nayo njata
ya rũciinĩ ĩkenge ngoro-inĩ cianyu. **20** No mbere ya
maũndũ mothe-rĩ, no nginya mũmenye atĩ gũtirĩ ũhoro
wanarathwo Maandĩko-inĩ Matheru ũngĩtaũrwo nĩ
mũnabii na ũtaũri wake mwene. **21** Nĩgũkorwo kĩhumo
kĩa ũnabii gĩtioimanire na kwenda kwa mũndũ, no
andũ nĩmaririe ũhoro uumĩte kũrĩ Ngai, o ta ũrĩa Roho
Mũtheru aamatongoririe.

2 No rĩrĩ, nĩ kwarĩ anabii a maheeni thĩinĩ wa andũ,
o ta ũrĩa gũgaakorwo na arutani a maheeni thĩinĩ
wanyu. Nao nĩmagatoonyia ũrutani wa maheeni wa
gũthũkia andũ na waara, o na makaane Mwathani ũrĩa
wamagũrire, na nĩ ũndũ ũcio, merehere kwanangwo
kwa narua. **2** Andũ aingĩ nĩmakarũmĩrĩra mĩthiĩre yao ya
ũũra-thoni na matũme njĩra ĩrĩa ya ma ĩcambio. **3** Ningĩ
nĩ ũndũ wa ũkoroku wao, arutani acio nĩmagetongagia
na inyuĩ na kũmwĩraga ng'ano cia maheeni. Ituĩro
rĩao rĩa ciira rĩtũire rĩmetereire, o na kwanangwo
kwao gũtiikaraga ta gũkomete. **4** Nĩ ũndũ-rĩ, kuona
atĩ Ngai ndaigana kũiguĩra araika arĩa mehirie tha, no
nĩkũmaikia aamaikirie Jehanamu, akĩmohithia marima-
inĩ ma nduma maikarage kuo metereire ituĩro-rĩ,
(Tartaroō g5020) **5** ningĩ kuona atĩ ndaiguĩrĩire thĩ ya tene
tha hĩndĩ ĩrĩa aarehire kĩguũ kĩa maaĩ kũrĩ andũ arĩa
maatũũraga kuo matetĩkĩtie Ngai, no akĩgitĩra Nuhu,
ũrĩa warĩ mũhunjia wa ũthingu na andũ angĩ mũgwanja;
6 na angĩkorwo nĩatuĩrĩire matũũra ma Sodomu na
Gomora ciira na ũndũ wa kũmacina magĩtuĩka mũhu,
na akĩmatua kĩonereria kĩa ũrĩa gũgaatuĩka kũrĩ andũ
arĩa matetĩkĩtie Ngai; **7** na angĩkorwo nĩahonokirie
Loti, mũndũ warĩ mũthingu, na waiguithagio kĩeha
nĩ mĩtũũrĩre ya ũũra-thoni ya andũ acio aaganu, **8**
(nĩgũkorwo mũndũ ũcio mũthingu, ũrĩa waikaranagia
nao o mũthenya, nĩaiguithagio ruo ngoro-inĩ yake
thingu nĩ ciĩko cia waganu iria oonaga na akaigua); **9**
angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Mwathani nĩoĩ kũhonokia
andũ arĩa meamũrĩire Ngai kuuma magerio-inĩ, na kũiga
andũ arĩa matarĩ athingu nginya mũthenya wa ciira
ũkinye, o akĩmaherithagia. **10** Na makĩria harĩ andũ arĩa
marũmagĩrĩra merirĩria mooru ma mwĩrĩ marĩa marĩ
magigi na makanyarara wathani o wothe. Andũ acio
nĩ ndũrĩka na nĩ etĩĩi na matiĩtigagĩra kũruma ciũmbe
cia igũrũ iria irĩ riiri; **11** no rĩrĩ, o na gũtuĩka araika
nĩ marĩ hinya na ũhoti makĩria, matirumaga ciũmbe
icio magĩcithitangaga kũrĩ Mwathani. **12** No andũ acio
nĩmarumanaga maũndũ-inĩ marĩa matooĩ. Mahaana
ta nyamũ itarĩ na meciiria, iria ciũmbĩtwo itarĩ na
ũmenyo, na iciarĩtwo irĩ cia kũgwatio na kũniinwo,
na o ta nyamũ-rĩ, o nao nĩ kũniinwo makaaniinwo.
13 Nao nĩmakarĩhwo ũũru na ũũru kũringana na
ũrĩa matũire mekaga. O monaga atĩ kũrĩĩo mũthenya
barigici nĩkuo gwĩkenia. Andũ acio nĩ imeni na ũũgũ,
rĩrĩa megwĩkenia maruga-inĩ mao ma ikeno hĩndĩ ĩrĩa
mekũrĩanĩra na inyuĩ. **14** Marĩ na maitho maiyũrĩte
ũtharia, na matitigaga kwĩhia; o maguucagĩrĩria andũ
arĩa marĩ ngoro hũthũ; o nĩ njorua cia ũkoroku, na
nĩ rũciaro rũrume! **15** Nĩmatigĩte njĩra ĩrĩa nũngarũ

makoora makarũmĩrĩra njĩra ya Balamu wa Beori,
ũrĩa wendaga mũno mũcaara wa gwĩka ũũru. **16** No
nĩakũũmirwo nĩ ndigiri, nyamũ ĩtaaragia, nĩ ũndũ wa
gwĩka ũũru, ĩkĩaria na mũgambo wa mũndũ, na ĩkĩriĩra
ũgũrũki wa mũnabii ũcio. **17** Andũ acio nĩ ithima itarĩ
maaĩ, na nĩ ibii iria itwaragwo nĩ kĩhuhũkanio. Nao
no nduma nene makĩria metereirio. **(questioned)** **18**
Nĩgũkorwo maaragia ndeto cia tũhũ na cia mwĩtĩĩo,
makaguucagĩrĩria na meririria mao mooru ma mwĩrĩ o
na ũũra-thoni andũ arĩa marethara moime thĩinĩ wa
arĩa matũũraga mahĩtagia. **19** Mameeragĩra gũkũũrwo
ũkombo-inĩ, o rĩrĩa o ene marĩ ngombo cia ũhoro wa
kũbutha, nĩgũkorwo mũndũ nĩ ngombo ya ũndũ ũrĩa
wothe ũmwathaga. **20** Mangĩkorwo nĩmetharĩte kuuma
thĩinĩ wa maũndũ marĩa marĩ magigi ma gũkũ thĩ nĩ
ũndũ wa kũmenyana na Mwathani na Mũhonokia witũ,
Jesũ Kristũ na ningĩ macooke kuohanio na maũndũ na
magatoorio nĩmo-rĩ, mũtũũrĩre wao wa marigĩrĩrio-
inĩ ũgaakorwo ũrĩ mũũru gũkĩra wa kĩambĩrĩria. **21**
Nĩ kaba matangĩamenyete njĩra ya ũthingu, gũkĩra
kũmĩmenya na magacooka kũhutatĩra watho ũrĩa
mũtheru maatigĩirwo. **22** Ũhoro ũcio wao, nĩwonanĩtio
nĩ wa ma nĩ thimo iria ciugaga atĩrĩ: "Ngui ĩcookagĩrĩra
matahĩko mayo," na, "Ngũrwe ya mũgoma yathambio
ĩcookaga ĩgathiĩ kwĩgaragaria mũtondo-inĩ."

3 Arata akwa nyendete mũno, maya nĩ marũa
makwa ma keerĩ kũrĩ inyuĩ. Na thĩinĩ wamo meerĩ
ndĩmaandĩkĩte marĩ ma kũmũririkania mwarahũke
mũgĩe na meciiria marĩa magĩrĩru. **2** Nĩngwenda
mũririkane ciugo iria ciaririo tene nĩ anabii arĩa atheru
na watho ũrĩa waheanirwo nĩ Mwathani na Mũhonokia
witũ na mũgĩkinyĩrio nĩ atũmwo anyu. **3** Mbere ya
maũndũ mothe, no nginya mũmenye atĩ matukũ ma
kũrigĩrĩria nĩgũgooka anyũrũrania, manyũrũranagie na
marũmagĩrĩre meririria mao mooru. **4** Nĩmakooranagia
atĩrĩ, "Gũũka gwake kũrĩa eeranĩire gũgaakinya-rĩ?
Kuuma rĩrĩa maithe maitũ maakuire, maũndũ mothe
mathiiaga na mbere o ta ũrĩa maatariĩ kuuma rĩrĩa thĩ
yombirwo." **5** No nĩmeriganĩirie o na makĩmenyaga
atĩ o tene, nĩ ũndũ wa kiugo kĩa Ngai, kũũrĩa igũrũ
nĩ kwagĩire, nayo thĩ ĩkĩũmbwo na maaĩ kuuma kũrĩ
maaĩ. **6** Ningĩ maaĩ o macio no mo maarindanirie thĩ ya
ihinda rĩu, na makĩmĩananga. **7** Ningĩ nĩ ũndũ wa kiugo
o ro kĩu, igũrũ na thĩ iria irĩ ho rĩu nĩciigĩirwo mwaki,
igetererio mũthenya wa ciira, o na wa kwanangwo
kwa andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai. **8** No rĩrĩ, arata
akwa nyendete mũno, mũtikariganĩrwo nĩ ũndũ ũyũ
ũmwe, atĩ kũrĩ Mwathani mũthenya ũmwe no ta
mĩaka ngiri, na mĩaka ngiri no ta mũthenya ũmwe.
9 Mwathani ndagondagĩrĩra kũhingia ciĩranĩro ciake,
ta ũrĩa andũ amwe meciiragia atĩ nĩagondagĩrĩra. We
nĩamũkiragĩrĩria, tondũ ndendaga mũndũ o na ũmwe
oore, no endaga andũ othe merire. **10** No rĩrĩ, mũthenya
wa Mwathani ũgooka o ta mũici. Mũthenya ũcio-rĩ,
igũrũ nĩrĩkabuĩria na mũrurumo mũnene; nacio ciũmbe
iria itũire kũu igũrũ nĩikaahĩa nĩ mwaki ithire, nayo thĩ
na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo nĩigacinwo ithire biũ. **11** Kuona
atĩ indo ciothe nĩikaanangwo na njĩra ĩyo-rĩ, inyuĩ
mũkĩagĩrĩirwo gũkorwo mũrĩ andũ a mũthemba ũrĩkũ?
Inyuĩ mwagĩrĩirwo nĩgũtũũraga mũtũũrĩre mũtheru na
wa kwĩyamũrĩra Ngai, **12** mũgĩtanyaga na mũkĩĩriragĩria
mũthenya ũcio ũkinye narua. Mũthenya ũcio wakinya-
rĩ, igũrũ nĩrĩkaanangwo na mwaki, na indo ciothe
iria irĩ kuo ihĩe nĩ mwaki, itweke. **13** No kũringana
na ũrĩa eeranĩire-rĩ, nĩtwĩrĩgĩrĩire igũrũ rĩerũ na thĩ
njerũ, o kuo kũrĩa gũtũũraga ũthingu. **14** Nĩ ũndũ
ũcio, inyuĩ arata akwa nyendete mũno, kuona atĩ
nĩmwĩrĩgĩrĩire ũndũ ũyũ-rĩ, kĩĩrutanĩriei mũkoragwo
mũtarĩ na kĩmeni, na mũtarĩ na ũcuuke, na mũrĩ na
thayũ nake. **15** Menyai atĩ gũkirĩrĩria kwa Mwathani
witũ nĩkuo gũtũmaga mũhonokio, o ta ũrĩa mũrũ wa
Ithe witũ Paũlũ, ũrĩa twendete aamwandĩkĩire arĩ na
ũũgĩ ũrĩa Ngai aamũhete. **16** Marũa-inĩ make mothe
aandĩkĩte o ũhoro wa maũndũ macio. Marũa-inĩ make
nĩ kũrĩ maũndũ mamwe maritũ mũno kũmenya, marĩa
andũ arĩa matooĩ na arĩa matakindagĩria mogomagia,
o ta ũrĩa mogomagia Maandĩko marĩa mangĩ, nao
makereherere mwanangĩko. **17** Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa
nyendete mũno, kuona nĩmũrĩkĩtie kũmenya maũndũ
macio-rĩ, mwĩmenyererei nĩguo mũtikaheenererio
mũgũe muume ũhoro-inĩ wanyu wa gwĩkindĩra wega nĩ
kũhĩtithio nĩ mahĩtia ma andũ arĩa matamenyagĩrĩra
watho. **18** No rĩrĩ, thĩĩi na mbere gũkũra thĩinĩ wa
wega na ũmenyo wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ
Kristũ. Nake arotũũra arĩ na riiri rĩu na nginya tene!
Ameni. **(aiōn g165)**

1 Johana

1 Ũhoro ũrĩa warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria, ũrĩa
tũiguĩte, na ũrĩa tuonete na maitho maitũ, na
tũkawĩrorera, namo moko maitũ makaũhutia, o ũhoro
ũcio wa Kiugo kĩa muoyo, nĩguo tũhunjagia. **2** Muoyo
ũcio nĩwonithanirio; na ithuĩ nĩtũwonete na tũkaheana
ũira waguo, na ithuĩ tũkamũhunjagĩria ũhoro wa
muoyo wa tene na tene, ũrĩa watũire na Ithe witũ,
na ũkĩonithanio kũrĩ ithuĩ. **(aiōnios g166)** **3** Ithuĩ
tũmũhunjagĩria kĩrĩa tuonete na tũkaigua, nĩgeetha o
na inyuĩ mũgĩe ngwatanĩro na ithuĩ. Nayo ngwatanĩro
iitũ nĩ ngwatanĩro na Ithe witũ, o na Mũriũ Jesũ Kristũ.
4 Tũramwandĩkĩra maũndũ maya nĩguo gĩkeno giitũ
kĩiganĩre. **5** Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa tũiguĩte kuuma
kũrĩ we, na nĩyo tũramũmenyithia, atĩ: Ngai nĩ ũtheri;
thĩinĩ wake gũtirĩ nduma o na hanini. **6** Tũngiuga
atĩ tũrĩ ngwatanĩro nake, tũgĩthiiaga na mĩthiĩre ya
nduma-rĩ, ũguo nĩkũheenania, naguo ũhoro wa ma
ndũtũũraga thĩinĩ witũ. **7** No tũngĩthiĩ na ũtheri, o ta
ũrĩa we arĩ ũtheri-inĩ, tũrĩ na ngwatanĩro mũndũ na ũrĩa
ũngĩ, nayo thakame ya Jesũ, Mũrũ wake, nĩĩtũtheragia,
tũgathirwo nĩ mehia mothe. **8** Tũngiuga tũtirĩ na
mehia, nĩ kwĩheenia tũkwĩheenia, naguo ũhoro wa
ma ndũrĩ thĩinĩ witũ. **9** Tũngiumbũra mehia maitũ-rĩ,
we nĩ mwĩhokeku na nĩ wa kĩhooto, na nĩegũtũrekera
mehia maitũ na atũtherie tũthirwo nĩ maũndũ mothe
marĩa matarĩ ma ũthingu. **10** Tũngiuga tũtiĩhĩtie-rĩ,
tũkũmũtua wa maheeni, naguo ũhoro wake ndũrĩ na
handũ thĩinĩ witũ.

2 Twana twakwa nyendete, ngũmwandĩkĩra maũndũ
maya nĩgeetha mũtikehagie. No mũndũ o na ũ
angĩĩhia-rĩ, nĩ tũrĩ na mũtũciirĩrĩri harĩ Ithe witũ, na
nĩwe Jesũ Kristũ, Ũrĩa Mũthingu. **2** We nĩwe igongona
rĩa kũhoroheria mehia maitũ, na to mehia maitũ moiki,
no nĩ mehia ma andũ othe a thĩ. **3** Na ithuĩ nĩtũmenyaga
atĩ nĩtũmũũĩ, angĩkorwo nĩtwathĩkagĩra maathani make.
4 Mũndũ ũrĩa uugaga atĩrĩ, "Nĩndĩmũũĩ," no ndekaga
ũrĩa aathanaga-rĩ, ũcio nĩ wa maheeni, na ũhoro wa ma
ndũrĩ thĩinĩ wake. **5** No mũndũ o wothe angĩathĩkĩra
kiugo gĩake-rĩ, ti-itherũ wendo wa Ngai nĩmũkinyanĩru
kũna thĩinĩ wake. Ũndũ ũyũ nĩguo ũtũmaga tũmenye atĩ
tũrĩ thĩinĩ wake: **6** Ũrĩa wothe uugaga atĩ nĩatũire thĩinĩ
wake-rĩ, no nginya athiĩ na mĩthiĩre ta ĩrĩa Jesũ aarĩ nayo.
7 Arata akwa endwa, ti rĩathani rĩerũ ndĩramwandĩkĩra,
no nĩ rĩathani rĩrĩa rĩa tene, o rĩrĩa mũtũire narĩo kuuma
o kĩambĩrĩria. Rĩathani rĩĩrĩ rĩa tene nĩrĩo ndũmĩrĩri ĩrĩa
mũiguĩte. **8** No rĩu nĩ rĩathani rĩerũ ndĩramwandĩkĩra;
naguo ũhoro wa ma warĩo wonekaga thĩinĩ wake na
thĩinĩ wanyu, tondũ nduma no ĩrathira, naguo ũtheri
ũrĩa wa ma nĩũrĩkĩtie kwara. **9** Mũndũ ũrĩa uugaga atĩ
arĩ ũtheri-inĩ no nĩathũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ,
ũcio arĩ o nduma-inĩ. **10** Ũrĩa wothe wendete mũrũ na
mwarĩ wa ithe atũũraga ũtheri-inĩ, na thĩinĩ wake gũtirĩ
ũndũ ũngĩtũma ahĩngwo. **11** No ũrĩa wothe ũthũire
mũrũ kana mwarĩ wa ithe, arĩ nduma-inĩ na athiiaga
na nduma; ndamenyaga kũrĩa arathiĩ, tondũ nduma
nĩĩmũtuĩte mũtumumu. **12** Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ
twana twakwa nyendete, tondũ nĩmũrekeirwo mehia
manyu nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩake. **13** Ndĩramwandĩkĩra,
inyuĩ maithe, tondũ nĩmũmenyete ũrĩa warĩ kuo kuuma
o kĩambĩrĩria. Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ andũ ethĩ, tondũ
nĩmũtooretie ũrĩa mũũru. Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ
twana twakwa nyendete, tondũ nĩmũmenyete Ithe witũ.
14 Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ maithe, tondũ nĩmũmenyete
ũrĩa warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria. Ndĩramwandĩkĩra,
inyuĩ andũ ethĩ, tondũ mũrĩ na hinya, nakĩo kiugo kĩa
Ngai nĩgĩtũũraga thĩinĩ wanyu, na nĩmũtooretie ũrĩa
mũũru. **15** Mũtikende thĩ kana kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thĩinĩ
wa thĩ. Mũndũ o na ũ angĩkorwo nĩendete thĩ-rĩ, wendo
wa Ithe witũ ndũrĩ thĩinĩ wake. **16** Nĩgũkorwo ũndũ o
wothe ũrĩ gũkũ thĩ, na nĩmo merirĩria ma mwĩrĩ, na
merirĩria ma maitho make, na mwĩraho wa kĩrĩa arĩ
nakĩo na ũrĩa ekaga: maũndũ macio matiumanĩte na
Ithe witũ, no moimanĩte na thĩ. **17** Thĩ na merirĩria
mayo nĩithiraga, no mũndũ ũrĩa wĩkaga ũrĩa Ngai
endaga atũũraga nginya tene. **(aiōn g165)** **18** Twana
twakwa nyendete, rĩĩrĩ nĩ ithaa rĩa kũrigĩrĩria; na o
ta ũrĩa mũiguĩte atĩ mũmena-Kristũ nĩarooka, o na
rĩu amena-Kristũ aingĩ nĩmokĩte. Na nĩ ũndũ ũcio
nĩtũmenyete atĩ rĩĩrĩ nĩrĩo ithaa rĩa kũrigĩrĩria. **19**
Kuuma nĩmoimire kũrĩ ithuĩ, no matiarĩ aitũ. Nĩgũkorwo
mangĩarĩ aitũ-rĩ, nĩmangĩaikarire hamwe na ithuĩ; no
gũthiĩ kwao kuonanirie atĩ gũtiarĩ o na ũmwe wao
warĩ witũ. **20** No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ ahake maguta nĩ
Ũrĩa Mũtheru, na inyuĩ inyuothe nĩmũũĩ ũhoro wa
ma. **21** Ndĩramwandĩkĩra tondũ mũtiũĩ ũhoro wa ma,
no ngũmwandĩkĩra tondũ nĩmũũĩ ũhoro wa ma, na
tondũ gũtirĩ ũhoro wa maheeni uumanaga na ũhoro
wa ma. **22** Nũũ ũkĩrĩ mũheenania? Nĩ mũndũ ũrĩa
ũkaanaga atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. Mũndũ ta ũcio nĩwe
mũmena-Kristũ: mũndũ ũcio nĩakaanaga Ithe o na
Mũriũ. **23** Gũtirĩ mũndũ ũkaanaga Mũriũ ũkĩrĩ na Ithe
witũ; ũrĩa wothe uumbũraga Mũriũ arĩ na Ithe o nake.
24 Mwĩmenyererei nĩguo ũndũ ũrĩa mũrĩkĩtie kũigua
kuuma o kĩambĩrĩria ũikarage thĩinĩ wanyu. Ũndũ ũcio
ũngĩikara thĩinĩ wanyu-rĩ, o na inyuĩ mũrĩikaraga thĩinĩ
wa Mũriũ, o na mũrĩ thĩinĩ wa Ithe. **25** Na ũndũ ũyũ
nĩguo atwĩrĩire: o muoyo wa tene na tene. **(aiōnios g166)**
26 Ndĩramwandĩkĩra maũndũ maya makoniĩ ũhoro
wa andũ arĩa marageria kũmũhĩtithia. **27** Na inyuĩ-
rĩ, maguta marĩa mwahakirwo nĩwe-rĩ, megũtũũra
thĩinĩ wanyu, na mũtibatairio nĩ mũndũ o na ũ wa
kũmũruta ũhoro. No rĩrĩ, o ta ũrĩa ihaka rĩake rĩa maguta
rĩmũrutaga ũhoro wa maũndũ mothe, na o ta ũrĩa rĩrĩ
rĩa ma, na ti rĩa maheeni: o ta ũrĩa rĩmũrutĩĩte-rĩ, tũũrai
thĩinĩ wake. **28** Na rĩu, inyuĩ twana twakwa nyendete,
kĩrĩrĩriai gũikara thĩinĩ wake nĩgeetha rĩrĩa akoonithanio
tũgaakorwo tũrĩ na ũũmĩrĩru na tũtegũconoka mbere
yake hĩndĩ ĩrĩa agooka. **29** Angĩkorwo nĩmũũĩ atĩ we nĩ
mũthingu, kĩmenyei atĩ mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ
marĩa magĩrĩire nĩaciarĩtwo nĩwe.

3 Onei ũrĩa wendo ũnenehete, ũrĩa Ithe witũ atwendete
naguo, atĩ twĩtagwo ciana cia Ngai! Na ũguo nĩguo
tũrĩ! Gĩtũmi kĩa andũ a thĩ mage gũtũmenya nĩ ũndũ
o nake matiamũmenyire. **2** Arata akwa endwa, rĩu
ithuĩ tũrĩ ciana cia Ngai, no gũtirĩ kũramenyithanio

ũrĩa tũgaatuĩka thuutha-inĩ. No nĩtũũĩ atĩ hĩndĩ
ĩrĩa akoonithanio nĩtũkahaanana nake, nĩgũkorwo
tũkaamuona o ũrĩa atariĩ. **3** Mũndũ o wothe ũrĩ na
kĩĩrĩgĩrĩro gĩkĩ thĩinĩ wake nĩetheragia, o ta ũrĩa Kristũ
nake arĩ mũtheru. **4** Mũndũ o wothe wĩhagia nĩ watho
oinaga; kwĩhia-rĩ, nĩkuo kuuna watho. **5** No inyuĩ
nĩmũũĩ atĩ nĩonithanirio nĩgeetha eherie mehia maitũ.
Na thĩinĩ wake gũtirĩ mehia. **6** Mũndũ o wothe ũtũũraga
thĩinĩ wa Kristũ ndehagia. Mũndũ o wothe wĩhagia
ndarĩ amuona o na kana akamũmenya. **7** Twana twakwa
nyendete, mũtikanareke mũndũ o na ũ amũhĩtithie.
Ũrĩa wĩkaga ũrĩa kwagĩrĩire nĩ mũthingu, o ta ũrĩa
Kristũ arĩ mũthingu. **8** Mũndũ ũrĩa wĩhagia nĩ wa
mũcukani, tondũ mũcukani atũire ehagia kuuma o
kĩambĩrĩria. Gĩtũmi kĩa Mũrũ wa Ngai onithanio-rĩ,
nĩgeetha athũkie wĩra wa mũcukani. **9** Gũtirĩ mũndũ
ũciarĩtwo nĩ Ngai ũthiiaga na mbere na kwĩhia, tondũ
mbeũ ya Ngai ĩikaraga thĩinĩ wake; we ndangĩthiĩ na
mbere na kwĩhia, tondũ nĩmũciare nĩ Ngai. **10** Ũndũ
ũyũ ũmenyithanagia ũtiganu wa ciana cia Ngai na cia
mũcukani: Mũndũ o wothe ũtekaga ũrĩa kwagĩrĩire ti
mwana wa Ngai; o hamwe na ũrĩa ũtendete mũrũ kana
mwarĩ wa ithe. **11** Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa mwaiguire
kuuma o kĩambĩrĩria: No nginya twendanage mũndũ na
ũrĩa ũngĩ. **12** Mũtikahaane ta Kaini, ũrĩa warĩ wa ũrĩa
mũũru, na akĩũraga mũrũ wa nyina. Nĩ kĩĩ gĩatũmire
amũũrage? Aamũũragire tondũ ciĩko ciake mwene ciarĩ
njũru, nacio cia mũrũ wa nyina ciarĩ cia ũthingu. **13**
Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, andũ a thĩ mangĩmũmena-rĩ,
mũtikagege. **14** Nĩtũũĩ atĩ nĩtuumĩte gĩkuũ-inĩ tũgathiĩ
muoyo-inĩ, tondũ nĩtwendete ariũ na aarĩ a Ithe witũ.
Mũndũ o wothe ũrĩa ũtendanaga atũũraga gĩkuũ-inĩ.
15 Mũndũ o wothe ũrĩa ũthũire mũrũ kana mwarĩ wa
ithe-rĩ, ũcio nĩ mũũragani, na inyuĩ nĩmũũĩ atĩ gũtirĩ
mũũragani ũrĩ na muoyo wa tene na tene. **(aiōnios g166)**
16 Ũndũ ũrĩa ũtũmaga tũmenye ũrĩa wendo ũhaana nĩ
ũyũ: Jesũ Kristũ nĩarutire muoyo wake nĩ ũndũ witũ.
Na ithuĩ nĩtwagĩrĩirwo tũrute mĩoyo iitũ nĩ ũndũ wa
ariũ na aarĩ a Ithe witũ. **17** Mũndũ angĩkorwo arĩ na
indo cia gũkũ thĩ, na one mũrũ kana mwarĩ wa ithe wao
ũbataire nĩ ũteithio no aage kũmũiguĩra tha-rĩ, wendo
wa Ngai ũngĩgĩkorwo ũrĩ thĩinĩ wake atĩa? **18** Twana
twakwa nyendete, nĩtũtige kwendanaga na ciugo kana
na kanua tu, no nĩtwendanage na ciĩko na twendane
na ma. **19** Ũũ nĩguo tũmenyaga atĩ tũrĩ a ũhoro ũrĩa
wa ma, na ũrĩa tũrĩigaga ngoro ciitũ itarĩ na nganja
tũrĩ mbere yake, **20** rĩrĩa rĩothe ngoro ciitũ itaratũtuĩra
ciira. Nĩgũkorwo Ngai nĩ mũnene gũkĩra ngoro ciitũ,
na nĩoĩ maũndũ mothe. **21** Arata akwa endwa, ngoro
ciitũ ingĩaga gũtũtuĩra ciira-rĩ, nĩtũrĩkoragwo tũrĩ na
ũũmĩrĩru mbere ya Ngai, **22** na nĩarĩtũheaga kĩrĩa gĩothe
tũrĩmũhooyaga, tondũ nĩtwathĩkagĩra maathani make
na tũgeeka maũndũ marĩa mamũkenagia. **23** Narĩo
rĩĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩake: Nĩ gwĩtĩkia rĩĩtwa rĩa Mũriũ,
Jesũ Kristũ, na twendanage o ta ũrĩa aatwathire. **24**
Arĩa maathĩkagĩra maathani make nĩmatũũraga thĩinĩ
wake, nake nĩatũũraga thĩinĩ wao. Naguo ũndũ ũrĩa
tũmenyaga naguo atĩ nĩatũũraga thĩinĩ witũ nĩ ũyũ: Nĩ
ũndũ wa Roho ũrĩa aatũheire.

4 Arata akwa endwa, mũtigetĩkagie roho o wothe, no
mũroragie maroho muone kana moimĩte kũrĩ Ngai,
tondũ anabii aingĩ a maheeni nĩmoimagarĩte magathiĩ
thĩ yothe. **2** Ũũ nĩguo mũngĩhota gũkũũrana Roho wa
Ngai: Roho o wothe ũrĩa uumbũraga atĩ Jesũ Kristũ
nĩokĩte arĩ na mwĩrĩ, ũcio uumĩte kũrĩ Ngai, **3** no roho
o wothe ũrĩa ũtoimbũraga Jesũ, ũcio nduumĩte kũrĩ
Ngai. Ũcio nĩ roho wa mũmena-Kristũ, ũrĩa mũiguĩte
atĩ nĩũgooka na o na rĩu nĩũrĩkĩtie gũũka gũkũ thĩ.
4 Inyuĩ twana twakwa nyendete, inyuĩ mũrĩ a Ngai
na nĩmũmatooretie, tondũ ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wanyu nĩ
mũnene gũkĩra ũrĩa ũrĩ gũkũ thĩ. **5** Acio moimĩte gũkũ
thĩ, na nĩ ũndũ ũcio maaragia ũhoro wa maũndũ ma
gũkũ thĩ, na thĩ na andũ a gũkũ thĩ makamathikĩrĩria. **6**
Ithuĩ tuumĩte kũrĩ Ngai, nake mũndũ o wothe ũrĩa ũũĩ
Ngai nĩatũthikagĩrĩria; no ũrĩa wothe ũtoimĩte kũrĩ Ngai
ndatũthikagĩrĩria. Ũguo nĩguo tũkũũranaga Roho ũrĩa
wa ma, na roho ũrĩa wa maheeni. **7** Arata akwa endwa,
nĩtwendanagei mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo wendo
uumaga kũrĩ Ngai. Mũndũ o wothe ũrĩa wendanaga,
aciarĩtwo nĩ Ngai o na nĩoĩ Ngai. **8** Mũndũ o wothe ũrĩa
ũtendanaga ũcio ndooĩ Ngai, tondũ Ngai nĩ wendo. **9** Ũũ
nĩguo Ngai oonanirie wendo wake harĩ ithuĩ: Nĩatũmire
Mũriũ wake, o we wa mũmwe, gũkũ thĩ nĩgeetha tũtũũre
muoyo nĩ ũndũ wake. **10** Ũyũ nĩguo wendo: ti atĩ nĩ
ithuĩ twendire Ngai, nowe nĩwe watwendire, na agĩtũma
Mũriũ wake atuĩke igongona rĩa kũhoroheria mehia
maitũ. **11** Arata akwa endwa, kuona atĩ Ngai nĩguo
atwendete-rĩ, o na ithuĩ nĩtũkĩagĩrĩirwo twendanage.
12 Gũtirĩ mũndũ ũrĩ ona Ngai; no tũngĩendana mũndũ
na ũrĩa ũngĩ-rĩ, Ngai nĩatũũraga thĩinĩ witũ, naguo
wendo wake ũgakinyanĩra thĩinĩ witũ. **13** Ũndũ ũrĩa
ũtũmaga tũmenye atĩ tũtũũraga thĩinĩ wake nake
agatũũra thĩinĩ witũ, nĩ atĩ nĩatũheete Roho wake. **14**
Na nĩtuonete na tũkoimbũra atĩ Ithe witũ nĩatũmĩte
Mũriũ atuĩke Mũhonokia wa thĩ yothe. **15** Mũndũ o
wothe angiumbũra atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai-rĩ, Ngai
atũũraga thĩinĩ wake, nake agatũũra thĩinĩ wa Ngai.
16 Na nĩ ũndũ ũcio nĩtũmenyete na tũkehoka wendo
ũrĩa Ngai atwendete naguo. Ngai nĩ wendo. Mũndũ o
wothe ũtũũraga endanĩte atũũraga thĩinĩ wa Ngai, nake
Ngai atũũraga thĩinĩ wake. **17** Ũguo nĩguo wendani
ũkinyanagĩra thĩinĩ witũ nĩgeetha tũkaagĩa na ũũmĩrĩru
mũthenya ũrĩa gũgaatuanĩrwo ciira, tondũ tũrĩ gũkũ
thĩ nĩ tũhaanaine nake. **18** Wendo ndũrĩ guoya. No
wendo ũrĩa mũkinyanĩru nĩũingataga guoya, tondũ
guoya ũkonainie na iherithia. Mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra,
ndatuagwo mũkinyanĩru thĩinĩ wa wendo. **19** Ithuĩ
twendanaga tondũ we nĩwe waambire gũtwenda. **20**
Mũndũ angiuga atĩrĩ, "Nĩnyendete Ngai," na nĩathũire
mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ũcio nĩ wa maheeni.
Nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũtendete mũrũ wa ithe,
ũrĩa atũire onaga, ndangĩhota kwenda Ngai, ũrĩa atarĩ
oona. **21** Nake nĩatũheete rĩathani rĩĩrĩ: Mũndũ o wothe
wendete Ngai, no nginya ende mũrũ kana mwarĩ wa
ithe o nake.

5 Mũndũ o wothe wĩtĩkĩtie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ
aciarĩtwo nĩ Ngai, nake mũndũ o wothe wendete
mũciari nĩendete o na mwana wake. **2** Ũũ nĩguo

tũmenyaga atĩ nĩtwendete ciana cia Ngai: nĩ kwenda
Ngai na kũhingia maathani make. **3** Ũũ nĩguo kwenda
Ngai: nĩ gwathĩkĩra maathani make. Namo maathani
make ti maritũ, **4** Nĩgũkorwo mũndũ o wothe mũciare
nĩ Ngai nĩatooragia maũndũ ma thĩ. Naguo ũhootani
ũrĩa ũtooretie maũndũ ma thĩ, nĩ gwĩtĩkia gwitũ. **5**
Nũũ ũcio ũtooragia maũndũ ma thĩ? Nĩ mũndũ ũrĩa
wĩtĩkĩtie atĩ Jesũ nĩwe Mũrũ wa Ngai. **6** We nĩwe wokire
na ũndũ wa maaĩ na thakame, o Jesũ Kristũ. We ndokire
na ũndũ wa maaĩ moiki, no nĩwe wokire na ũndũ
wa maaĩ na thakame. Nake Roho nĩwe mũira, tondũ
Roho nĩwe ũhoro ũrĩa wa ma. **7** Nĩgũkorwo aira nĩ
atatũ (kũu igũrũ: nao nĩ Ithe witũ, na Ũhoro, na Roho
Mũtheru; nao aya atatũ nĩ ũmwe. Gũkũ thĩ nakuo aira
nĩ atatũ): **8** nao nĩ Roho, na maaĩ, na thakame; nao acio
atatũ nĩmaiguanĩte. **9** Angĩkorwo nĩtwĩtĩkagĩra ũira
wa mũndũ, ũira wa Ngai nĩ mũnene makĩria, tondũ nĩ
ũira wa Ngai ũrĩa aheanĩte ũkoniĩ Mũriũ. **10** Mũndũ
wothe wĩtĩkĩtie Mũrũ wa Ngai arĩ na ũira ũcio ngoro-
inĩ yake. Mũndũ wothe ũtetĩkĩtie Ngai nĩamũtuĩte
wa maheeni, tondũ ndetĩkĩtie ũira ũrĩa mũheane nĩ
Ngai ũkoniĩ Mũriũ. **11** Naguo ũyũ nĩguo ũira atĩ Ngai
nĩatũheete muoyo wa tene na tene, naguo muoyo
ũcio wĩ thĩinĩ wa Mũriũ. **(aiōnios g166)** **12** Ũrĩa ũrĩ na
Mũriũ arĩ na muoyo; nake ũrĩa ũtarĩ na Mũrũ wa Ngai
ndarĩ na muoyo. **13** Ndĩramwandĩkĩra maũndũ maya
inyuĩ arĩa mwĩtĩkĩtie rĩĩtwa rĩa Mũrũ wa Ngai, nĩgeetha
mũmenye atĩ mũrĩ na muoyo wa tene na tene. **(aiōnios
g166)** **14** Ũũmĩrĩru ũrĩa tũkoragwo naguo tũgĩkuhĩrĩria
Ngai nĩ atĩ tũngĩhooya ũndũ o wothe kũringana na
wendo wake-rĩ, we nĩatũiguaga. **15** Na tũngĩmenya
atĩ nĩatũiguaga, ũndũ-inĩ o wothe ũrĩa tũhooyaga-rĩ,
nĩtũũĩ atĩ nĩatũheete ũndũ ũrĩa tũmũhooete. **16** Mũndũ
o wothe angĩona mũrũ kana mwarĩ wa ithe agĩĩka
rĩĩhia rĩrĩa rĩtangĩmũtwara gĩkuũ-inĩ, nĩahoe, nake Ngai
nĩakamũhe muoyo. Ndĩraaria ũhoro wa andũ arĩa rĩĩhia
rĩao rĩtarĩ rĩa kũmatwara gĩkuũ-inĩ. No nĩ kũrĩ rĩĩhia
rĩngĩtwara mũndũ gĩkuũ-inĩ. Niĩ ndiroiga atĩ mũndũ
ahooe nĩ ũndũ wa rĩhia ta rĩu. **17** Ciiko ciothe njũru
nĩ mehia, no nĩ kũrĩ rĩĩhia rĩtangĩtwara mũndũ gĩkuũ-
inĩ. **18** Nĩtũũĩ atĩ mũndũ o wothe ũciarĩtwo nĩ Ngai
ndatũũraga ehagia; mũndũ ũrĩa ũciarĩtwo nĩ Ngai, ũcio
nĩamenyagĩrĩrwo nĩ Ngai, nake ũrĩa mũũru ndangĩhota
kũmwĩka ũũru. **19** Ithuĩ nĩtũũĩ atĩ tũrĩ ciana cia Ngai,
na tũkamenya atĩ thĩ yothe yathagwo na wathani wa
ũrĩa mũũru. **20** Ningĩ nĩtũũĩ atĩ Mũrũ wa Ngai nĩokĩte
na nĩatũheete ũtaũku, nĩgeetha tũmũmenye ũrĩa arĩ we
ũhoro wa ma. Na ithuĩ tũrĩ thĩinĩ wake ũcio ũrĩa arĩ
we ũhoro wa ma, tũrĩ thĩinĩ wa Mũrũwe Jesũ Kristũ.
We nĩwe Ngai ũrĩa wa ma, na nowe muoyo wa tene
na tene. **(aiōnios g166)** **21** Twana twakwa nyendete,
mwĩmenyagĩrĩrei ngai cia mĩhianano.

2 Johana

1 Kuuma kũrĩ niĩ Mũthuuri wa Kanitha, Ndaandĩka
marũa maya kũrĩ mũtumia ũrĩa mũthuure, o hamwe
na ciana ciake, arĩa nyendete kũna kũna, na to niĩ nyiki,
no nĩ hamwe na arĩa othe mamenyete ũhoro ũrĩa wa
ma: **2** makamwenda tondũ wa ũhoro ũrĩa wa ma, ũrĩa
ũtũũraga thĩinĩ witũ, o na ũgũtũũra na ithuĩ nginya
tene: **(aiōn g165)** **3** Wega, na tha, na thayũ kuuma kũrĩ
Ngai Ithe, na kuuma kũrĩ Jesũ Kristũ, o we Mũriũ wa
Ithe witũ, irĩikaraga na ithuĩ thĩinĩ wa ũhoro wa ma,
na wa wendo. **4** Nĩngenete mũno nĩkuona ciana imwe
ciaku igĩthiĩ na njĩra ya ũhoro ũrĩa wa ma, o ta ũrĩa
Ithe witũ aatwathire. **5** Na rĩu, mũtumia ũyũ mwende,
ti rĩathani rĩerũ ndĩrakwandĩkĩra, no nĩ rĩrĩa tũtũire
narĩo kuuma o kĩambĩrĩria. Ngũũria atĩ twendanage
mũndũ na ũrĩa ũngĩ. **6** Naguo wendani nĩ atĩrĩ: Atĩ
tũthiiage na njĩra ya gwathĩkĩra maathani make. O ta
ũrĩa mũiguĩte kuuma o kĩambĩrĩria, rĩathani rĩake nĩ atĩ
mũthiiage mũrĩ o na wendani ũcio. **7** Aheenania, aingĩ
arĩa matetĩkĩtie atĩ Jesũ Kristũ ookire arĩ na mwĩrĩ,
nĩmarorũũra gũkũ thĩ. Mũndũ ta ũcio nĩ mũheenania na
nĩ mũmena-Kristũ. **8** Mwĩhũgagei nĩguo mũtigate kĩrĩa
mũrutĩire wĩra, no mũtuĩke a gũkaaheo mũcaara wanyu
ũrĩ wothe. **9** Mũndũ o wothe ũkĩraga njano akarega
kũrũmĩrĩra ũrutani wa Kristũ, ũcio ndakoragwo na Ngai;
no ũrĩa ũikaraga ũrutani-inĩ ũcio, we arĩ na Ithe witũ o
na Mũriũ. **10** Mũndũ o wothe angĩũka kũrĩ inyuĩ arĩ
na ũrutani ũngĩ tiga ũcio-rĩ, mũtikanamũnyiite ũgeni
o na kana mũmwamũkĩre kwanyu mũciĩ. **11** Mũndũ
wothe ũngĩmwamũkĩra, nĩkũgwatanĩra magwatanĩire
nake ciĩko ciake cia waganu. **12** Ndĩ na maũndũ maingĩ
ma kũmwandĩkĩra, no ndikwenda kũhũthĩra karatathi
na rangi. Handũ ha ũguo-rĩ, ndĩrehoka kũmũceerera
njaranĩrie na inyuĩ tũkĩonanaga, nĩgeetha gĩkeno giitũ
kĩiganĩre. **13** Nĩmwageithio nĩ ciana cia mwarĩ wa
maitũguo ũrĩa mũthuure.

3 Johana

1 Kuuma kũrĩ niĩ Mũthuuri wa Kanitha,
Ndakwandĩkĩra, wee mũrata wakwa mwendwa Gayo,
ũrĩa nyendete kũna kũna. **2** Mũrata wakwa mwendwa,
mahooya makwa nĩ atĩ ũkenagĩre ũgima wa mwĩrĩ, na
atĩ maũndũ mothe magaacĩre, o ta ũrĩa ngoro yaku
ĩikarĩte ĩgaacĩire. **3** Nĩndĩrakenire mũno nĩ ũndũ wa
ariũ na aarĩ a Ithe witũ amwe gũũka kũnjĩĩra ũhoro
wa wĩhokeku waku ũhoro-inĩ ũrĩa wa ma, na ũrĩa
ũkĩrĩrĩirie gũthiĩ na njĩra ya ũhoro ũrĩa wa ma. **4**
Gũtirĩ ũndũ ũngĩ ũngenagia gũkĩra kũigua atĩ ciana
ciakwa no ithiiaga irũmĩrĩire njĩra ĩrĩa ya ũhoro ũrĩa wa
ma. **5** Mũrata wakwa mwendwa, wee nĩũkoragwo ũrĩ
mwĩhokeku thĩinĩ wa maũndũ marĩa wĩkagĩra ariũ na
aarĩ a Ithe witũ, o na gũtuĩka ndũmooĩ. **6** Nĩmerĩĩte
kanitha ũhoro wa wendani waku. Nĩ wega ũmoimagarie
o ta ũrĩa kwagĩrĩire harĩ Ngai. **7** Moimagarire nĩ ũndũ
wa Rĩĩtwa rĩake na makĩrega ũteithio kuuma kũrĩ
andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai. **8** Nĩ ũndũ ũcio ithuĩ-
rĩ, twagĩrĩirwo gũtaanahagĩra andũ ta acio nĩgeetha
tũrutithanagie wĩra wa ũhoro ũrĩa wa ma tũrĩ hamwe.
9 Nĩndandĩkĩire kanitha, no Diotirefe, ũrĩa wendaga
gũtuĩka ta mũnene, nĩareganire na ithuĩ. **10** Nĩ ũndũ
ũcio ndooka, nĩngoiga maũndũ marĩa ekaga, kwaria
ndeto cia mũhuhu na cia gũtũcambia. Ningĩ akaaga
kũiganwo nĩ ũguo, akarega kũnyiita ariũ na aarĩ a
Ithe witũ ũgeni. Agacooka akagirĩrĩria arĩa mekwenda
gwĩka ũguo o na akamaingata kanitha-inĩ. **11** Mũrata
wakwa mwendwa, ndũkanae kwĩgerekania na ũhoro
ũrĩa mũũru, no wĩgerekanagie na ũhoro ũrĩa mwega.
Mũndũ o wothe ũrĩa wĩkaga wega nĩ wa Ngai. Nake ũrĩa
wothe wĩkaga ũũru ũcio ndarĩ ona Ngai. **12** Demeterio
nĩagathagĩrĩrio nĩ andũ othe, o na ũhoro ũrĩa wa ma
guo mwene. O na ithuĩ nĩtũmũgaathagĩrĩria, na inyuĩ
nĩmũũĩ atĩ ũira witũ nĩ wa ma. **13** Ndĩ na maũndũ
maingĩ ma gũkwandĩkĩra, no ndikwenda gũkwandĩkĩra
na karamu na rangi. **14** Ndĩ na mwĩhoko wa gũkuona ica
ikuhĩ, twaranĩrie tũkĩonanaga. Thayũ ũroogĩa kũrĩwe.
Arata arĩa me gũkũ nĩmakũgeithia. Geithia arata arĩa
marĩ kũu na marĩĩtwa mao.

Judasi

1 Nĩ niĩ Judasi, ndungata ya Jesũ Kristũ, na mũrũ
wa nyina na Jakubu, Ndĩraandĩkĩra arĩa metĩtwo,
o arĩa mendetwo nĩ Ngai Ithe, na makamenyagĩrĩrwo
nĩ Jesũ Kristũ: **2** Mũroingĩhĩrwo nĩ tha, na thayũ,
o na wendani. **3** Arata akwa endwa, o na gũtuĩka
nĩndĩrendete mũno kũmwandĩkĩra ũhoro wa ũhonokio
ũrĩa tũgwatanĩire na inyuĩ-rĩ, nĩndĩronire kwagĩrĩire
ndĩmwandĩkĩre nĩguo ndĩmũringĩrĩrie mũrũagĩrĩre
wĩtĩkio ũrĩa wehokeirwo andũ arĩa aamũre ihinda rĩmwe
rĩa kũigana. **4** Nĩgũkorwo andũ amwe arĩa ũhoro wao
wagũtuĩrwo ciira waandĩkĩtwo o tene nĩmetoonyereirie
na hitho thĩinĩ wanyu. Acio nĩ andũ matetigagĩra
Ngai, na nĩmagarũraga Wega wa Ngai witũ ũtuĩke
wa kũmetĩkĩria kũhũũra ũmaraya, na magakaanaga
Jesũ Kristũ, o we wiki Mũnene na Mwathani witũ. **5**
O na mwakorwo nĩmũmenyete ũhoro ũyũ wothe-rĩ,
nĩngwenda kũmũririkania atĩ Mwathani nĩakũũrire
andũ ake akĩmaruta bũrũri wa Misiri, no thuutha-inĩ
akĩniina arĩa matetĩkĩtie. **6** Nao araika arĩa maaregire
gũkindĩria wathani-inĩ wao na magĩtiganĩria kũndũ
kwao gwa gũtũũra-rĩ, acio nĩamahingĩire nduma-
inĩ, nao moheetwo na mĩnyororo ya tene na tene
metereirio ituĩro rĩa ciira wa Mũthenya ũrĩa mũnene.
(aïdios g126) **7** Ningĩ o ũndũ ũmwe nao, Sodomu, na
Gomora, na matũũra marĩa maariganĩtie nĩmeneanire
harĩ ũmaraya na waganu wa mwĩrĩ ũtarĩ wa ndũire.
Acio nĩo maatuĩkire kĩonereria kĩa arĩa maherithagio
na mwaki wa tene na tene. **(aiōnios g166)** **8** O na
ningĩ noguo, arooti acio mathũkagia mĩĩrĩ yao ene, na
makaregana na wathani, na magacambagia ciũmbe
cia kũu igũrũ. **9** No rĩrĩ, o na Mikaeli, mũraika
ũrĩa mũnene, hĩndĩ ĩrĩa maakararanagĩria mwĩrĩ wa
Musa na ngoma-rĩ, ndaigana kũgeria kũmũcambia,
no oigire atĩrĩ, "Mwathani arogũkaania!" **10** No andũ
acio-rĩ, marumaga maũndũ mothe marĩa matahotaga
kũmenya; namo maũndũ marĩa mamenyete na ũndũ
wa mũciarĩre, ta nyamũ iria iteciiragia-rĩ, maũndũ
macio nĩmo meniinaga namo. **11** Kaĩ makĩrĩ na haaro-
ĩ! Marũmĩrĩire njĩra ya Kaini; ningĩ magetoonyia na
ihenya ihĩtia-inĩ rĩa Balamu nĩguo mone uumithio; o na
makĩniinwo ũremi-inĩ wa gũũkĩrĩra wathani ta Kora. **12**
Andũ acio nĩ imeni rĩrĩa megũũka maruga-inĩ manyu
ma wendani, makarĩanĩra na inyuĩ mategwĩtigĩra o
na atĩa. Nĩ arĩithi arĩa merĩithagia o ene. Mahaana ta
matu matarĩ na mbura, makĩhurutwo nĩ rũhuho; o
na ningĩ mahaana ta mĩtĩ ĩtarĩ na matunda hĩndĩ ya
kĩmera, ĩmunyĩĩtwo na mĩri ĩkooma biũ. **13** Mahaana ta
makũmbĩ ma iria marĩa matangĩgirĩrĩka, makĩhũyũkaga
ciĩko ciao cia thoni ta mũhũũyũ; ningĩ matariĩ ta
njata ciũrũũraga, iria ciigĩirwo nduma ĩrĩa ndumanu
mũno nginya tene. **(aiōn g165)** **14** Enoku, ũrĩa wa
rũciaro rwa mũgwanja kuuma harĩ Adamu, nĩarathire
ũhoro ũkoniĩ andũ acio akiuga ũũ: "Atĩrĩrĩ, Mwathani
nĩarooka arĩ na andũ ake arĩa atheru ngiri na ngiri
15 nĩguo atuĩre o mũndũ ciira, na aiguithie kĩhooto
andũ othe arĩa matetigĩrĩĩte Ngai, nĩ ũndũ wa ciĩko
ciothe cia kũremera Ngai, iria maaneka mategwĩtigĩra
Ngai, o na nĩ ũndũ wa ciugo ciothe njũru iria ehia arĩa
matamwĩtigĩrĩte manaaria cia gũũkĩrĩra Ngai." **16** Andũ
aya nĩang'ong'ori, na a gũcarĩria andũ arĩa angĩ mahĩtia;
marũmagĩrĩra merirĩria mao mooru; nĩmegaathaga o
ene, na makaheenagĩrĩria andũ arĩa angĩ, nĩguo megune
o ene. **17** No rĩrĩ, inyuĩ arata akwa endwa, ririkanai ũrĩa
atũmwo a Mwathani witũ Jesũ Kristũ maamwĩrire o
mbere. **18** Maamwĩrire atĩrĩ, "Mahinda ma kũrigĩrĩria-
rĩ, nĩgũkagĩa na anyũrũrania arĩa makarũmagĩrĩra
merirĩria mao ene matarĩ ma gwĩtigĩra Ngai." **19** Acio
nĩo andũ arĩa mamwamũranagia, arĩa marũmagĩrĩra
merirĩria ma mwĩrĩ, no matirĩ na Roho. **20** No inyuĩ arata
akwa endwa, ikaragai mũkĩongererekaga hinya thĩinĩ
wa wĩtĩkio wanyu ũrĩa mũtheru mũno na mũhooyage
mũrĩ thĩinĩ wa Roho Mũtheru. **21** Ikaragai thĩinĩ wa
wendo wa Ngai mũgĩetagĩrĩra tha cia Mwathani witũ
Jesũ Kristũ nĩguo ikaamũkinyia muoyo-inĩ wa tene
na tene. **(aiōnios g166)** **22** Iguagĩrai tha andũ arĩa marĩ
na mathangania, **23** tharai arĩa angĩ kuuma mwaki-
inĩ mũmahonokie; arĩa angĩ-rĩ, maiguĩrei tha, mũrĩ na
guoya, na mũgĩthũũraga o na nguo ciao iria ciĩkĩrĩtwo
maroro nĩ mwĩrĩ mũthaahie. **24** Na rĩu, kũrĩ ũrĩa
ũngĩhota kũmũgitĩra mũtikagwe, na kũmũrũgamia
mbere ya ũthiũ wake ũrĩa wĩ riiri mũtarĩ na ũũgũ, na
mũrĩ na gĩkeno kĩnene: **25** Ngai we wiki Mũhonokia witũ
arogĩa na riiri, na ũkaru, na hinya, o na wathani, thĩinĩ
wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ, o kuuma kĩambĩrĩria, o
na rĩu, na nginya tene na tene! Ameni. **(aiōn g165)**

Kũguũrĩrio

1 Ũyũ nĩguo ũguũrio wa Jesũ Kristũ, ũrĩa Ngai
aamũguũrĩirie nĩguo onie ndungata ciake maũndũ
marĩa makiriĩ gwĩkĩka o ica ikuhĩ. Aamenyithanirie
ũhoro ũcio na ũndũ wa gũtũma mũraika wake kũrĩ
ndungata yake Johana, **2** ũrĩa nake wacookire kumbũra
ũhoro ũrĩa wothe oonire, naguo nĩ ũhoro wa kiugo kĩa
Ngai na ũira wa Jesũ Kristũ. **3** Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ
ũrĩa ũthomaga ciugo cia ũrathi ũyũ, na kũrathimwo
nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoro ũyũ na makaiga ngoro-
inĩ ciao ũhoro ũrĩa wandĩkĩtwo ũrathi-inĩ ũyũ, tondũ
ihinda nĩrĩkuhĩrĩirie. **4** Nĩ niĩ Johana, Ndĩratũmĩra
makanitha marĩa mũgwanja marĩ kũu bũrũri wa Asia
ũhoro ũyũ: Atĩrĩrĩ, wega na thayũ irogĩa na inyuĩ kuuma
kũrĩ ũrĩa ũrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe ũgooka,
na kuuma kũrĩ maroho mũgwanja marĩa maikaraga
mbere ya gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, **5** o na kuuma kũrĩ
Jesũ Kristũ, mũira ũrĩa mwĩhokeku, o we irigithathi
rĩa arĩa akuũ, na mwathi wa athamaki a thĩ. Kũrĩ ũcio
ũtwendete, na agatuohorithia kuuma mehia-inĩ maitũ
na ũndũ wa thakame yake, **6** na agatũtua andũ a
ũthamaki na athĩnjĩri-Ngai, nĩguo tũtungatage Ngai
na Ithe wake: ũgooci na wathani irogĩa kũrĩ we tene
na tene! Ameni. **(aiōn g165)** **7** Atĩrĩrĩ, nĩ gũũka arooka
na matu, na gũtirĩ riitho rĩtakamuona, o na andũ arĩa
maamũtheecire nĩmakamuona; nao andũ othe a thĩ
nĩmagacakaya nĩ ũndũ wake. Ũguo nĩguo gũgaatuĩka!
Ameni. **8** Mwathani Ngai ekuuga atĩrĩ, "Nĩ niĩ Alifa
o na Omega, ũrĩa ũrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe
ũgooka, o we Mwene-Hinya-Wothe." **9** Niĩ, Johana,
mũrũ wa ithe wanyu, na mũgwatanĩri na inyuĩ thĩinĩ
wa mĩnyamaro, na ũthamaki, na gũkirĩrĩria tũũmĩrĩirie,
o iria irĩ ciitũ thĩinĩ wa Jesũ, ndaarĩ gĩcigĩrĩra-inĩ kĩa iria
kĩrĩa gĩĩtagwo Patimo tondũ wa Ũhoro wa Ngai na ũira
wa Jesũ. **10** Na rĩrĩ, ndaarĩ thĩinĩ wa Roho Mũthenya wa
Mwathani, na niĩ ngĩigua mũgambo mũnene thuutha
wakwa warĩ ta wa karumbeta, **11** ũkiuga atĩrĩ, "Andĩka
ũrĩa ũkuona ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, na ũcooke ũũtũmĩre
makanitha marĩa mũgwanja: nĩmo kanitha wa Efeso, na
wa Simurina, na wa Perigamo, na wa Thuatira, na wa
Saride, na wa Filadelifia, na wa Laodikia." **12** Na niĩ
ngĩĩhũgũra nĩguo nyone mũgambo ũcio wanjaragĩria.
Na hĩndĩ ĩrĩa ndehũgũrire, ngĩona mĩtĩ mũgwanja ya
thahabu ya kũigĩrĩra matawa, **13** na gatagatĩ ka mĩtĩ ĩyo
nĩ haarĩ na mũndũ "wahaanaga ta mũrũ wa mũndũ,"
wehumbĩte nguo yamũkinyĩte o nyarĩrĩ, na akeoha
mũcibi wa thahabu gĩthũri. **14** Naguo mũtwe wake
na njuĩrĩ yake ciarĩ njerũ cua ta guoya wa ng'ondu,
cierũhĩte o ta ira, namo maitho make maahaanaga ta
nĩnĩmbĩ cia mwaki. **15** Namo magũrũ make maahaanaga
ta gĩcango gĩgũkenga kĩrĩ mwaki-inĩ wa aturi, naguo
mũgambo wake watariĩ ta mũrurumo wa maaĩ maingĩ.
16 Guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo aanyiitĩte njata mũgwanja,
na kuuma kanua-inĩ gake hakoima rũhiũ rwa njora rũũgĩ
mĩena yeerĩ. Naguo ũthiũ wake watariĩ ta riũa rĩrĩa
rĩarĩte mũno. **17** Rĩrĩa ndaamuonire ngĩgwa magũrũ-
inĩ make ta mũndũ mũkuũ. Nake akĩnjigĩrĩra guoko
gwake kwa ũrĩo, akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Tiga gwĩtigĩra. Nĩ niĩ
wa Mbere, na ni niĩ wa Kũrigĩrĩria. **18** Nĩ niĩ Ũrĩa-ũrĩ-
Muoyo; nĩndakuĩte, na rĩu ngũtũũra muoyo nginya
tene na tene! Na nĩ niĩ ndĩ na cabi cia gĩkuũ na Kwa
Ngoma. **(aiōn g165, Hadēs g86)** **19** "Nĩ ũndũ ũcio, andĩka
maũndũ marĩa wona, marĩa marĩ kuo rĩu na marĩa
magooka thuutha-inĩ. **20** Nayo hitho ya njata icio
mũgwanja wonire guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo, na ya
mĩtĩ ĩyo mũgwanja ya thahabu ya kũigĩrĩra matawa nĩ
ĩno: Njata icio mũgwanja nĩ araika a makanitha marĩa
mũgwanja, nayo mĩtĩ ĩyo mũgwanja ya kũigĩrĩra matawa
nĩ makanitha macio mũgwanja.

2 "Kũrĩ mũraika wa Kanitha wa Efeso, mwandĩkĩre
atĩrĩ: Ici nĩcio ciugo cia ũrĩa ũnyiitĩte njata icio
mũgwanja na guoko gwake kwa ũrĩo, ũrĩa ũthiiagĩra
mĩtĩ-inĩ ĩyo mũgwanja ya thahabu ya kũigĩrĩra matawa.
2 Nĩnjũũĩ ciĩko ciaku, o na wĩra waku mũritũ, o na
ũkirĩrĩria waku. Nĩnjũũĩ atĩ ndũngĩkirĩrĩria andũ arĩa
aaganu, na atĩ andũ arĩa moigaga nĩ atũmwo no ti
atũmwo nĩwamageririe, na ũkĩmenya atĩ nĩ a maheeni.
3 Nĩũkirĩrĩirie na ũkomĩrĩria mathĩĩna nĩ ũndũ wa
rĩĩtwa rĩakwa, na ndũrĩ wanoga. **4** No rĩrĩ, ũndũ ũrĩa
ngũgũcuukĩra nĩ atĩrĩ: Nĩwatigire gũikara na wendani
ũrĩa warĩ naguo mbere. **5** Ririkana kũrĩa uumĩte ũkagũa!
Wĩrire ũcooke wĩke maũndũ marĩa wekaga mbere.
Waga kwĩrira, nĩngũũka kũrĩ we na njeherie mũtĩ waku
wa kũigĩrĩra tawa kuuma handũ haguo. **6** No rĩrĩ, ũrĩ
na ũndũ ũmwe mwega: Wee nĩũthũire ciĩko cia andũ
arĩa metagwo Anikolai, iria o na niĩ thũire. **7** Ũrĩa ũrĩ
gũtũ-rĩ, nĩakĩigue ũrĩa Roho areera makanitha. Ũrĩa
wa gũtoorania-rĩ, nĩngamwĩtĩkĩria kũrĩa maciaro ma
mũtĩ wa muoyo, ũrĩa ũrĩ mũgũnda-inĩ wa Ngai wa
gĩkeno. **8** "Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Simurina,
mwandĩkĩre atĩrĩ: Ici nĩcio ciugo cia ũrĩa wa Mbere na
nowe wa Kũrĩkĩrĩria, ũrĩa wakuire na agĩcooka akĩriũka.
9 Nĩnjũũĩ mĩnyamaro yaku na ũthĩĩni waku, no ũrĩ
gĩtonga! Nĩnjũũĩ ũrĩa ũrumagwo nĩ arĩa moigaga atĩ nĩ
Ayahudi no ti Ayahudi, no nĩ thunagogi ya Shaitani. **10**
Ndũkae gwĩtigĩra maũndũ marĩa ũkiriĩ gũthĩĩnio namo.
Ngũmwĩra atĩrĩ, mũcukani nĩarĩikia amwe anyu njeera
nĩguo amũgerie, na mũnyamario handũ ha mĩthenya
ikũmi. Wee ikaraga ũrĩ mwĩhokeku, o nginya gũkua,
na nĩngũkũhe thũmbĩ ya muoyo. **11** Ũrĩa ũrĩ gũtũ-
rĩ, nĩakĩigue ũrĩa Roho areera makanitha. Ũrĩa wa
gũtoorania-rĩ, ndakahutio o na hanini nĩ gĩkuũ kĩrĩa
gĩa keerĩ. **12** "Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Perigamo
mwandĩkĩre atĩrĩ: Ici nĩcio ciugo cia ũrĩa ũrĩ na rũhiũ
rũũgĩ mĩena yeerĩ. **13** Atĩrĩrĩ, nĩnjũũĩ kũrĩa ũtũũraga, o
kũu Shaitani arĩ na gĩtĩ kĩa ũnene. No ũtũũrĩte ũrĩ o
mwĩhokeku harĩ niĩ. Wee ndũigana gũkaana wĩtĩkio ũrĩa
warĩ naguo thĩinĩ wakwa, o na matukũ-inĩ ma Antipa,
mũira wakwa mwĩhokeku, ũrĩa woragĩirwo itũũra-inĩ
rĩanyu inene, o kũu Shaitani atũũraga. **14** No rĩrĩ, ndĩ
na maũndũ matarĩ maingĩ ngũgũcuukĩra: atĩrĩ, ũrĩ na
andũ kũu marũmĩtie ũrutani wa Balamu, ũrĩa warutire
Balaki kũheenereria andũ a Isiraeli mehie na ũndũ
wa kũrĩa irio irutĩirwo mĩhianano, o na mahũũrage
ũmaraya. **15** O na ningĩ no ũrĩ na andũ amwe marũmĩtie
ũrutani wa andũ arĩa metagwo Anikolai. **16** Nĩ ũndũ
ũcio, kĩĩrire! Waga gwĩka ũguo, nĩngũũka kũrĩ we ica

ikuhĩ, hũũrane nao na rũhiũ rũrũ rũrĩ kanua gakwa. **17** Ũrĩa ũrĩ gũtũ-rĩ, nĩakĩigue ũrĩa Roho areera makanitha. Ũrĩa ũgaatoorania-rĩ, nĩngamũhe mana mamwe marĩa mahithe. O na ningĩ nĩngamũhe ihiga rĩerũ rĩandĩkĩtwo rĩĩtwa rĩerũ, na gũtarĩ ũngĩ ũrĩũĩ o tiga ũcio ũkaamũkĩra ihiga rĩu. **18** "Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Thuatira, mwandĩkĩre atĩrĩ: Ici nĩcio ciugo cia Mũrũ wa Ngai, ũrĩa ũrĩ na maitho matariĩ ta rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki, na magũrũ make matariĩ ta gĩcango kĩrĩa gĩkumuthe gĩgathera. **19** Nĩnjũũĩ ciĩko ciaku, na ngamenya wendani waku, na wĩtĩkio waku, na ũtungata waku, na ũkirĩrĩria waku, o na ngamenya atĩ ciĩko ciaku cia kũrigĩrĩria nĩikĩrĩte iria cia mbere. **20** No rĩrĩ, ũndũ ngũgũcuukĩra no atĩrĩ, atĩ nĩũkirĩrĩirie mũndũ-wa-nja ũcio wĩtagwo Jezebeli, ũcio wĩtuaga mũnabii. Nĩ ũndũ wa ũrutani wake, nĩahĩtithagia ndungata ciakwa ihũũrage ũmaraya, na irĩĩage irio iria irutĩirwo mĩhianano. **21** Nĩndĩmũheete ihinda rĩa kwĩrira ũmaraya ũcio wake, no nĩaregete. **22** Nĩ ũndũ ũcio ngũmũikia gĩtanda-inĩ kĩa mĩnyamaro, na ndũme arĩa matharagia nake manyamare mũno, tiga no meririre matigane na mĩthiĩre yake. **23** Nĩngooraga ciana ciake. Namo makanitha mothe nĩmakamenya atĩ nĩ niĩ thuthuuragia ngoro na meciiria, na nĩngarĩha o mũndũ wanyu kũringana na ciĩko ciake. **24** Na rĩu inyuĩ arĩa mũrĩ kũu Thuatira, o inyuĩ mũtarũmĩtie ũrutani wake, na mũtarĩ mwamenya maũndũ marĩa marikĩru ma hitho cia Shaitani, ta ũguo andũ acio moigaga, inyuĩ ngũmwĩra atĩrĩ (no ndirĩ na mũrigo ũngĩ ngũmũigĩrĩra): **25** Ikaragai mũrũmĩtie O maũndũ marĩa mũrĩ namo o nginya rĩrĩa ngooka. **26** Nake ũrĩa ũgaatoorania na ahingagie wendi wakwa nginya mũthia-rĩ, nĩngamũhe wathani aathage ndũrĩrĩ: **27** 'Nake nĩagaciathaga na rũthanju rwa kĩgera; agaacimemenda o ta ũrĩa nyũngũ ya rĩũmba ĩmemendagwo,' o ta ũrĩa niĩ heetwo wathani uumĩte kũrĩ Baba. **28** Na ningĩ nĩngamũhe njata ĩrĩa ya rũciinĩ. **29** Ũrĩa ũrĩ gũtũ-rĩ, nĩakĩigue ũrĩa Roho areera makanitha.

3 "Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Saride, mwandĩkĩre atĩrĩ: Ici nĩcio ciugo cia ũrĩa ũrĩ na maroho mũgwanja ma Ngai, o na njata mũgwanja. Atĩrĩrĩ, nĩnjũũĩ ciĩko ciaku; nĩmenyete atĩ nĩũrĩ ngumo ya gũkorwo ũrĩ muoyo, no ũrĩ mũkuũ. **2** Arahũka! Ĩkĩra hinya maũndũ marĩa matigaire na marenda gũkua, nĩgũkorwo ndionete ciĩko ciaku irĩ nginyanĩru maitho-inĩ ma Ngai wakwa. **3** Nĩ ũndũ ũcio, ririkana maũndũ marĩa wamũkĩrĩte na ũkamaigua; maathĩkĩre na wĩrire. No ũngĩrega kwarahũka-rĩ, nĩngooka ta mũici, na ndũkamenya ihinda rĩrĩa ngaagũkorerera. **4** No rĩrĩ, nĩ ũrĩ andũ matarĩ aingĩ kũu Saride arĩa matekĩrĩte nguo ciao gĩko. Nĩmagatwaranaga na niĩ mehumbĩte nguo njerũ, nĩgũkorwo nĩmagĩrĩire. **5** Mũndũ ũrĩa ũgatoorania-rĩ, nĩakahumbwo nguo njerũ tao. Ndirĩ hĩndĩ ngaatharia rĩĩtwa rĩake kuuma ibuku-inĩ rĩa muoyo, no nĩngoimbũra rĩĩtwa rĩake mbere ya Baba, na araika aake. **6** Ũrĩa ũrĩ gũtũ-rĩ, nĩakĩigue ũrĩa Roho areera makanitha. **7** "Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Filadelifia, mwandĩkĩre atĩrĩ: Ici nĩcio ciugo cia ũrĩa mũtheru na wa ma, ũrĩa ũnyiitĩte cabi ya Daudi. Kũrĩa ahingũra gũtirĩ mũndũ ũngĩhinga, na kũrĩa ahinga gũtirĩ mũndũ ũngĩhingũra. **8** Nĩnjũũĩ ciĩko ciaku. Atĩrĩrĩ, nĩnjĩkĩrĩte mũrango mũhingũre mbere yaku, ũrĩa ũtarĩ mũndũ ũngĩhota kũũhinga. Nĩnjũũĩ atĩ hinya ũrĩa ũrĩ naguo nĩ mũnini, no nĩũrũmĩtie kiugo gĩakwa, na ndũigana gũkaana rĩĩtwa rĩakwa. **9** Nĩngatũma andũ arĩa a thunagogi ya Shaitani, arĩa moigaga atĩ nĩ Ayahudi o na gũtuĩka tio, no nĩkũheenania maheenanagia, ndũme moke mainamĩrĩre mbere ya magũrũ maku, na moimbũre atĩ nĩngwendete. **10** Na tondũ nawe nĩũtũũrĩte ũrũmĩtie rĩathani rĩakwa rĩa gũikara ũmĩrĩirie-rĩ, o na niĩ nĩngagũikaria ihinda rĩa kũgerio rĩrĩa rĩgooka mabũrũri mothe kũgeria arĩa matũũraga gũkũ thĩ. **11** Ngũũka o narua. Rũmia kĩrĩa ũrĩ nakĩo, nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũkuoya thũmbĩ yaku. **12** Ũrĩa ũgaatoorania-rĩ, nĩngamũtua gĩtugĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai wakwa. Ndarĩ hĩndĩ ĩngĩ agacooka kuuma kuo. Nĩngamwandĩka rĩĩtwa rĩa Ngai wakwa o na rĩĩtwa rĩa itũũra inene rĩa Ngai wakwa, nĩrĩo Jerusalemu ĩrĩa njerũ, rĩrĩa rĩraikũrũka kuuma igũrũ kũrĩ Ngai wakwa; o na ningĩ ndĩmwandĩke rĩĩtwa rĩakwa rĩerũ. **13** Ũrĩa ũrĩ gũtũ-rĩ, nĩakĩigue ũrĩa Roho areera makanitha. **14** "Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Laodikia, mwandĩkĩre atĩrĩ: Ici nĩcio ciugo cia ũcio Ameni, mũira ũrĩa mwĩhokeku na wa ma, o we mwathi wa ciũmbe cia Ngai. **15** Nĩnjũũĩ ciĩko ciaku, ngamenya atĩ wee ndũrĩ mũhoro na ndũrĩ mũhiũ. Kũngĩrĩ wega korwo waheha kana ũhiũhe! **16** No tondũ ũrĩ mũraru, ũkaaga kũhiũha na ũkaaga kũhora-rĩ, ngirie gũgũtua thĩ uume kanua gakwa. **17** Wee ugaga atĩrĩ, 'Niĩ ndĩ gĩtonga, ngagĩa na indo nyingĩ, na ndirĩ kĩndũ njagĩte.' No wee ndũũĩ atĩ ũrĩ mũnyamarĩki, na ũrĩ wa kũiguĩrwo tha, na ũrĩ mũthĩĩni, na ũrĩ mũtumumu, o na ũrĩ njaga. **18** Ngũgũtaara atĩ ũgũre thahabu ĩrĩa therie na mwaki kuuma kũrĩ niĩ, nĩgeetha ũtonge, na ningĩ ũgũre nguo cia rangi mwerũ cia kwĩhumba, nĩguo ũhumbĩre thoni cia njaga yaku, na ũgũre ndawa wĩhake maitho maku, nĩguo ũhote kuona. **19** Arĩa nyendete nĩndĩmarũithagia na ngamaherithia. Nĩ ũndũ ũcio gĩa na kĩyo, na wĩrire. **20** Atĩrĩrĩ, ndũgamĩte mũrango-inĩ ngĩũringaringa. Mũndũ o wothe angĩigua mũgambo wakwa, na ahingũre mũrango, nĩngũtoonya thĩinĩ ndĩĩanĩre irio nake, nake arĩĩanĩre na niĩ. **21** Ũrĩa ũgaatoorania-rĩ, nĩngamwĩtĩkĩria aikare hamwe na niĩ gĩtĩ-inĩ gĩakwa kĩa ũnene, o ta ũrĩa niĩ ndatooranirie na ngĩikaranĩra hamwe na Baba gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene. **22** Ũrĩa ũrĩ gũtũ-rĩ, nĩakĩigue ũrĩa Roho areera makanitha."

4 Thuutha wa maũndũ macio ngĩrora, na rĩrĩ, hau mbere yakwa haarĩ na mũrango warĩ mũhingũre kũu igũrũ. Naguo mũgambo ũrĩa ndaiguĩte mbere ĩyo ũkĩnjarĩria, ũrĩa wagambaga ta coro, ũkiuga atĩrĩ, "Ambata, ũũke haha, na nĩngũkuonia maũndũ marĩa arĩ o nginya mageekĩka thuutha wa maũndũ maya." **2** O rĩmwe ngĩkorwo ndĩ thĩinĩ wa Roho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa harĩ na gĩtĩ kĩa ũnene kũu igũrũ, na nĩ harĩ na mũndũ wagĩikarĩire. **3** Nake ũcio wagĩikarĩire onekaga atariĩ ta ihiga rĩa mũthemba wa njathibi na wakiki. Naguo mũkũnga-mbura ũrĩa wonekaga ũhaana ta kahiga karĩa getagwo thumarati, nĩguo warigiicĩirie gĩtĩ kĩu kĩa ũnene. **4** Nakĩo gĩtĩ kĩu kĩa ũnene nĩkĩarigiicĩirio nĩ itĩ ingĩ cia ũnene mĩrongo ĩĩrĩ na inya, nacio ciaikarĩirwo nĩ athuuri mĩrongo ĩĩrĩ na ana. Athuuri acio meehumbĩte

nguo njerũ na magekĩra thũmbĩ cia thahabu mĩtwe. **5** Hau gĩtĩ-inĩ kĩu kĩa ũnene nĩhoimaga heni, na ngwa, na marurumĩ. Mbere ya gĩtĩ kĩu kĩa ũnene haarĩ matawa mũgwanja maakanaga. Matawa macio nĩmo maroho marĩa mũgwanja ma Ngai. **6** Ningĩ hau mbere ya gĩtĩ kĩu kĩa ũnene nĩ haarĩ kĩndũ kĩahaanaga ta iria rĩa gĩcicio, narĩo rĩarĩ ikembu mũno, rĩkahaana o ta gĩcicio. Ningĩ hau gatagatĩ, gũthiũrũrũkĩria gĩtĩ kĩu kĩa ũnene, haarĩ na ciũmbe inya irĩ muoyo, nacio ciaiyũrĩtwo nĩ maitho mwena wa mbere, na wa na thuutha. **7** Nakĩo kĩũmbe kĩa mbere kĩahaanaga ta mũrũũthi, na gĩa keerĩ kĩahaanaga ta ndegwa, na gĩa gatatũ kĩarĩ na ũthiũ watariĩ ta wa mũndũ, nakĩo gĩa kana gĩatariĩ ta nderi ĩkĩrera. **8** O kĩũmbe kĩmwe gĩa ciũmbe icio inya irĩ muoyo kĩarĩ na mathagu matandatũ, nakĩo kĩaiyũrĩtwo nĩ maitho mwĩrĩ wothe o nginya rungu rwa mathagu ma kĩo. Mũthenya na ũtukũ itiatigithagĩria kuuga atĩrĩ: **9** Rĩrĩa rĩothe ciũmbe icio irĩ muoyo ikũgooca, na igekĩrĩra, na igacookeria ngaatho ũcio ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, o ũcio ũtũũraga tene na tene-rĩ, **(aiōn g165)** **10** nao athuuri acio mĩrongo ĩĩrĩ na ana megũithagia thĩ mbere ya ũcio ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, na makahooya ũcio ũtũũraga muoyo tene na tene. Maigaga thũmbĩ ciao mbere ya gĩtĩ kĩu kĩa ũnene, makoiga atĩrĩ: **(aiōn g165)** **11** "Wee Mwathani na Ngai witũ-rĩ, nĩwagĩrĩire kũgoocagwo, na gũtĩĩo, na kũgĩa na ũhoti, nĩgũkorwo nĩwe wombire indo ciothe, nacio ciombirwo na ũndũ wa kwenda gwaku, na ikĩgĩa na muoyo."

5 Ningĩ ngĩona ibuku rĩa gĩkũnjo rĩrĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa ũrĩa waikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene rĩandĩkĩtwo mĩena yeerĩ, na rĩahingĩtwo na gũcinĩrĩrwo na tũtembe mũgwanja twa mũhũra. **2** Ngĩcooka ngĩona mũraika warĩ na hinya mũno akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene akooria atĩrĩ, "Nũũ mwagĩrĩru kũmethũra tũtembe tũtũ twa mũhũra, na ahingũre ibuku rĩĩrĩ rĩa gĩkũnjo?" **3** No gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe kũu igũrũ, kana gũkũ thĩ, o na kana rungu rwa thĩ ũngĩahotire kũhingũra ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo o na kana arĩrore thĩinĩ. **4** Na niĩ ngĩrĩra mũno tondũ gũtionekire mũndũ o na ũmwe mwagĩrĩru wa kũhingũra ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo kana arĩrore thĩinĩ. **5** Hĩndĩ ĩyo ũmwe wa athuuri acio akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Tiga kũrĩra! Atĩrĩrĩ, Mũrũũthi ũrĩa wa mũhĩrĩga wa Juda, Thuuna ĩrĩa ya Daudi-rĩ, nĩatooranĩtie. We arĩ na ũhoti wa kũhingũra ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, na amethũre tũtembe tũu mũgwanja twarĩo." **6** Ningĩ ngĩona Gatũrũme arũgamĩte gatagatĩ ga gĩtĩ kĩa ũnene, nako kahaanaga ta gathĩnjĩtwo, gathiũrũrũkĩirio nĩ ciũmbe iria inya irĩ muoyo, na athuuri acio. Kaarĩ na hĩa mũgwanja na maitho mũgwanja, na nĩmo maroho mũgwanja ma Ngai marĩa matũmĩtwo mathiiage thĩ yothe. **7** Nake ũcio Gatũrũme agĩthiĩ akĩoya ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo kuuma guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa ũcio waikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene. **8** Na aarĩkia kũrĩoya-rĩ, ciũmbe iria inya irĩ muoyo, na athuuri arĩa mĩrongo ĩĩrĩ na ana makĩĩgũithia thĩ mbere ya Gatũrũme. O ũmwe aarĩ na kĩnanda kĩa mũgeeto na maanyiitĩte mbakũri cia thahabu ciyũrĩte ũbumba, na nĩguo mahooya ma andũ arĩa aamũre. **9** Nao nĩmainire rwĩmbo rwerũ, makiuga atĩrĩ: "Wee nĩwe mwagĩrĩru wa kuoya ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, na kũmethũra tũtembe tũu twarĩo, tondũ wee nĩworagirwo, ũkĩgũrĩra Ngai andũ na thakame yaku kuuma mĩhĩrĩga yothe, na thiomi ciothe, na andũ othe, o na ndũrĩrĩ ciothe. **10** Wee nĩũmatuĩte andũ a ũthamaki na athĩnjĩri-Ngai a gũtungatagĩra Ngai witũ, nao magaathamaka gũkũ thĩ." **11** Ningĩ ngĩrora, na niĩ ngĩigua mũgambo wa araika aingĩ, mũigana wao warĩ ngiri na ngiri, na ngiri ikũmi maita ngiri ikũmi. Nao maathiũrũrũkĩirie gĩtĩ kĩa ũnene, na ciũmbe iria irĩ muoyo, na athuuri acio. **12** Nao mainaga na mũgambo mũnene, makoiga atĩrĩ: "Kwagĩrĩra nĩ Gatũrũme, karĩa kooragirwo, nĩguo kagĩe na ũhoti, na ũtonga, na ũũgĩ, na hinya, na gĩtĩĩo, na riiri, o na ũgooci!" **13** Ngĩcooka ngĩigua ciũmbe ciothe irĩ kũu igũrũ, na iria irĩ thĩ, na iria irĩ rungu rwa thĩ, na iria irĩ iria-inĩ, o na indo ciothe iria irĩ thĩinĩ wacio, ikĩina atĩrĩ: "Ũgooci, na gĩtĩĩo, na riiri, na ũhoti, irogĩa kũrĩ ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, na kũrĩ Gatũrũme, nginya tene na tene!" **(aiōn g165)** **14** Nacio ciũmbe iria inya irĩ muoyo ikiuga atĩrĩ, "Ameni", nao athuuri acio makĩĩgũithia thĩ, makĩhooya.

6 Ningĩ nĩndonire ũcio Gatũrũme akĩmethũra gatembe ka mbere ga tũtembe tũrĩa mũgwanja twa mũhũra. Ngĩcooka ngĩigua kĩũmbe kĩmwe gĩa ciũmbe iria inya irĩ muoyo gĩkiuga na mũgambo wagambaga ta marurumĩ atĩrĩ, "Ũka!" **2** Na niĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi njerũ hau mbere yakwa! Ũrĩa wamĩhaicĩte aanyiitĩte ũta, nake akĩheo thũmbĩ, akiumĩra atariĩ ta mũtoorania werekeire o gũtoorania. **3** Rĩrĩa Gatũrũme aamethũrire gatembe ga keerĩ, ngĩigua kĩũmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa keerĩ kĩoiga atĩrĩ, "Ũka!" **4** Ningĩ gũkiumĩra mbarathi ĩngĩ, nayo yarĩ ndune mũno. Ũrĩa wamĩhaicĩte nĩaheetwo ũhoti wa kũniina thayũ kuuma thĩ, na atũme andũ mooragane. Nake akĩheo rũhiũ rwa njora rũnene. **5** Ningĩ rĩrĩa Gatũrũme aamethũrire gatembe ga gatatũ, ngĩigua kĩũmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa gatatũ kĩoiga atĩrĩ, "Ũka!" Na niĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi njirũ hau mbere yakwa! Ũrĩa wamĩhaicĩte aanyiitĩte ratiri na guoko gwake. **6** Ningĩ ngĩigua kĩndũ kĩarurumire ta mũgambo ũkuuma gatagatĩ-inĩ ga ciũmbe icio inya irĩ muoyo, ũkiuga atĩrĩ, "Kĩbaba kĩa ngano kiumage mũcaara wa mũthenya ũmwe, na ibaba ithatũ cia ngano ya cairi ciumage mũcara wa mũthenya ũmwe, no ndũgathũkie maguta kana ũthũkie ndibei!" **7** Ningĩ rĩrĩa Gatũrũme aamethũrire gatembe ga kana-rĩ, ngĩigua mũgambo wa kĩũmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa kana woiga atĩrĩ, "Ũka!" **8** Na niĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi theũku hau mbere yakwa! Ũrĩa wamĩhaicĩte-rĩ, eetagwo Gĩkuũ, nake Jehanamu aamumĩte thuutha, amũkuhĩrĩirie. Nao makĩheo ũhoti wa gwatha gĩcunjĩ kĩa inya gĩa thĩ, nĩguo mooragane na rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, na mũthiro, o na ningĩ nyamũ iria ndĩani cia gĩthaka. **(Hadēs g86)** **9** Ningĩ aamethũra gatembe ga gatano-rĩ, ngĩona hau rungu rwa kĩgongona maroho ma andũ arĩa mooragĩtwo nĩ ũndũ wa kiugo kĩa Ngai, na nĩ ũndũ wa ũira ũrĩa maagwatĩirie. **10** Nao magĩkaya na mũgambo mũnene, makĩũria atĩrĩ, "Mwathani Jehova, Wee mũtheru na wa ma, ũgũikara nginya rĩ ũtatuĩrĩire atũũri a thĩ ciira nĩguo ũrĩhĩrie thakame iitũ?" **11** Nao makĩheo o mũndũ nguo ndaaya ya rangi mwerũ,

na makĩĩrwo meterere hanini, nginya mũigana wa
ndungata iria maarutithanagia wĩra nacio ũhinge, na
nĩo ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ mooragwo o
ta ũrĩa o mooragirwo. **12** Ningĩ ngĩrora na ngĩona
aamethũra gatembe ga gatandatũ. Nakuo gũkĩgĩa na
gĩthingithia kĩnene. Narĩo riũa rĩkĩgarũrũka, rĩkĩira ta
nguo ya ikũnia ĩtumĩtwo na guoya wa mbũri, naguo
mweri wothe ũkĩgarũrũka, ũgĩtunĩha ta thakame, **13**
nacio njata cia igũrũ ikĩgũa thĩ, o ta ũrĩa ngũyũ iria
thaatu ciitĩkaga kuuma mũkũyũ-inĩ rĩrĩa wainainio nĩ
rũhuho rũnene. **14** Narĩo igũrũ rĩkĩeherio o ta ũrĩa ibuku
rĩa gĩkũnjo rĩkũnjagwo, nacio irĩma ciothe na icigĩrĩra
ikĩeherio ikiuma kũndũ gwacio. **15** Nao athamaki a thĩ,
na anene, na anene a thigari, na itonga, na andũ arĩa
marĩ hinya, na ngombo ciothe, na andũ arĩa othe eyathi,
makĩĩhitha ngurunga-inĩ, na gatagatĩ ka ndwaro cia
mahiga ma irĩma. **16** Nao nĩmeeraga irĩma na ndwaro
cia mahiga atĩrĩ, "Tũgwĩrei, mũtũhithe twehere ũthiũ-
inĩ wa ũcio ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, na kuuma
kũrĩ mang'ũrĩ ma Gatũrũme! **17** Nĩgũkorwo mũthenya
ũrĩa mũnene wa mang'ũrĩ mao nĩmũkinyu, nake nũũ
ũngĩhota kũwĩtiiria?"

7 Thuutha wa ũguo ngĩona araika ana marũgamĩte
ituri-inĩ iria inya cia thĩ, marigĩrĩirie huho iria inya
cia thĩ nĩgeetha rũhuho o ruothe rũtikahurutane gũkũ
thĩ, kana iria-inĩ rĩrĩa inene, o na kana mũtĩ-inĩ o
wothe. **2** Ngĩcooka ngĩona mũraika ũngĩ akĩambata
oimĩte mwena wa irathĩro, arĩ na mũhũri wa Ngai ũrĩa
ũrĩ muoyo. Nake agĩĩta araika acio ana na mũgambo
mũnene, acio maaheetwo ũhoti mathũkie thĩ na iria
rĩrĩa inene, akĩmeera atĩrĩ: **3** "Mũtigathũkie thĩ, kana
iria, o na kana mĩtĩ, nginya tũkorwo tũrĩkĩtie gwĩkĩra
ndungata cia Ngai witũ rũũri ithiithi-inĩ ciao." **4** Ningĩ
ngĩigua mũigana wa arĩa meekĩrirwo rũũri, nao maarĩ:
144,000 kuuma mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli. **5** A mũhĩrĩga
wa Juda arĩa meekĩrirwo rũũri maarĩ 12,000, na a
mũhĩrĩga wa Rubeni maarĩ 12,000, na a mũhĩrĩga wa
Gadi maarĩ 12,000, **6** na a mũhĩrĩga wa Asheri maarĩ
12,000, na a mũhĩrĩga wa Nafitali maarĩ 12,000, na a
mũhĩrĩga wa Manase maarĩ 12,000, **7** na a mũhĩrĩga wa
Simeoni maarĩ 12,000, na a mũhĩrĩga wa Lawi maarĩ
12,000, na a mũhĩrĩga wa Isakaru maarĩ 12,000, **8** na
a mũhĩrĩga wa Zebuluni maarĩ 12,000, na a mũhĩrĩga
wa Jusufu maarĩ 12,000, na a mũhĩrĩga wa Benjamini
maarĩ 12,000. **9** Thuutha wa maũndũ macio ngĩcooka
ngĩrora, na hau mbere yakwa-rĩ, ngĩona kĩrĩndĩ kĩnene
gĩtangĩtarĩka nĩ mũndũ, kĩa andũ moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ
ciothe, na maarĩ a mĩhĩrĩga yothe, na iruka ciothe, na
thiomi ciothe, marũgamĩte mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene, na
mbere ya Gatũrũme. Nao meehumbĩte nguo ndaaya
cia rangi mwerũ, na makanyiita makĩndũ na moko.
10 Nao maanagĩrĩra na mũgambo mũnene makoiga
atĩrĩ: "Kũhonokania nĩ kwa Ngai witũ, ũrĩa ũikarĩire
gĩtĩ kĩa ũnene, na gwa Gatũrũme." **11** Nao araika
acio othe maarũgamĩte mathiũrũrũkĩirie gĩtĩ kĩu kĩa
ũnene, na magathiũrũrũkĩria athuuri acio na ciũmbe
icio inya irĩ muoyo. Nao magĩturumithia mothiũ mao
thĩ hau mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene, makĩhooya Ngai, **12**
Makiugaga atĩrĩ: "Ameni! Ũgooci, na riiri, na ũũgĩ,
na ngaatho, na gĩtĩĩo na ũhoti, na hinya, irotũũra na
Ngai witũ tene na tene. Ameni!" **(aiõn g165)** **13** Na
rĩrĩ, ũmwe wa athuuri acio akĩnjũũria atĩrĩ, "Andũ aya
mehumbĩte nguo ndaaya cia rangi mwerũ nĩ a, na
moimĩte kũ?" **14** Na niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũthuuri
ũyũ, nĩwe ũũĩ." Nake akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Aya nĩ arĩa moimĩte
mĩnyamaro-inĩ ĩrĩa mĩnene; nao nĩmathambĩtie nguo
ciao na magacierũhia na thakame ya Gatũrũme. **15**
Nĩ ũndũ ũcio, "rĩu maikaraga mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene
kĩa Ngai, na mamũtungatagĩra mũthenya na ũtukũ
thĩinĩ wa hekarũ yake; nake ũrĩa ũikaragĩra gĩtĩ kĩa
ũnene egũtũũra atambũrũkĩtie hema yake igũrũ rĩao.
16 Gũtirĩ hĩndĩ magaacooka kũhũũta; na matigacooka
kũnyoota. Matigacinwo rĩngĩ nĩ riũa, o na kana nĩ
ũrugarĩ mũhiũ o na ũrĩkũ. **17** Nĩgũkorwo Gatũrũme ũrĩa
ũrĩ gatagatĩ ga gĩtĩ kĩa ũnene nĩwe ũgaatuĩka mũrĩithi
wao; nĩakamatongoria, amakinyie ithima-inĩ cia maaĩ
ma muoyo. Nake Ngai nĩakamagiria maithori mothe
mathire maitho-inĩ mao."

8 Ningĩ rĩrĩa Gatũrũme aamethũrire gatembe ka
mũgwanja-rĩ, kũu igũrũ gũgĩkirwo ki ihinda ta rĩa
nuthu ithaa. **2** Na niĩ ngĩona araika mũgwanja arĩa
marũgamaga mbere ya Ngai, nao makĩheo tũrumbeta
mũgwanja. **3** Nake mũraika ũngĩ, ũrĩa warĩ na rũgĩo rwa
thahabu, agĩũka akĩrũgama kĩgongona-inĩ. Nake akĩheo
ũbumba mũingĩ nĩgeetha aũrute igongona hamwe na
mahooya ma arĩa othe aamũre hau igũrũ rĩa kĩgongona
gĩa thahabu kĩrĩa kĩrĩ mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene. **4** Nayo
ndogo ya ũbumba ũcio, hamwe na mahooya ma andũ
arĩa aamũre, ĩkĩambata mbere ya Ngai yumĩte guoko-inĩ
kwa mũraika ũcio. **5** Nake mũraika ũcio akĩoya rũgĩo
rũu rwa thahabu, akĩrũiyũria mwaki kuuma kĩgongona-
inĩ, akĩũikia thĩ; nakuo gũkĩgĩa ngwa, na marurumĩ, na
heni, na gĩthingithia. **6** Hĩndĩ ĩyo araika arĩa mũgwanja
maarĩ na tũrumbeta mũgwanja makĩĩhaarĩria gũtũhuha.
7 Mũraika wa mbere akĩhuha karumbeta gake, nakuo
gũkĩgĩa mbura ya mbembe na mwaki itukanĩte na
thakame, nacio igĩikio thĩ. Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩa
thĩ gĩkĩhĩa, na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa mĩtĩ ĩkĩhĩa, o na
nyeki yothe nduru ĩkĩhĩa. **8** Mũraika wa keerĩ nake
akĩhuha karumbeta gake, nakĩo kĩndũ kĩahaanaga ta
kĩrĩma kĩnene gĩakanaga mwaki-rĩ, gĩgĩikio thĩinĩ wa
iria rĩrĩa inene. Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa iria rĩu
gĩgĩtuĩka thakame, **9** na gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩa ciũmbe
iria irĩ muoyo thĩinĩ wa iria rĩu igĩkua, na gĩcunjĩ gĩa
ithatũ kĩa marikabu ikĩanangwo. **10** Nake mũraika wa
gatatũ akĩhuha karumbeta gake, nayo njata nene mũno
ĩkiuma igũrũ yakanĩte ta gĩcinga, ĩkĩgwĩra gĩcunjĩ gĩa
ithatũ kĩa njũũĩ na ithima cia maaĩ, **11** narĩo rĩĩtwa rĩa
njata ĩyo nĩ Kũrũra. Gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa maaĩ macio
gĩkĩrũra, na andũ aingĩ magĩkua nĩ kũnyua maaĩ macio
marũrũ. **12** Nake mũraika wa kana akĩhuha karumbeta
gake, narĩo riũa rĩkĩringwo gĩcunjĩ gĩa ithatũ, o naguo
mweri gĩcunjĩ gĩa ithatũ, o na njata nacio gĩcunjĩ gĩa
ithatũ, tondũ ũcio gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩacio gĩgĩtuĩka
nduma. Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa mũthenya gĩkĩaga
ũtheri, o na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa ũtukũ o taguo. **13** O
ndorete-rĩ, ngĩigua nderi yombũkaga rĩera-inĩ ĩkĩanĩrĩra
na mũgambo mũnene, ĩkoiga atĩrĩ: "Kaĩ kũrĩ na haaro-ĩ!

Kaĩ kũrĩ na haaro-ĩ! Kaĩ inyuĩ arĩa mũtũũraga thĩ mũrĩ
na haaro-ĩ, tondũ wa tũrumbeta tũrĩa tũkirie kũhuhwo
nĩ araika acio angĩ atatũ-ĩ!"

9 Nake mũraika wa gatano akĩhuha karumbeta gake, na
niĩ ngĩona njata yumĩte igũrũ ĩkagũa thĩ. Nayo njata
ĩyo ĩkĩnengerwo cabi ya Irima-rĩtarĩ-Gĩturi. **(Abyssos g12)**
2 Hĩndĩ ĩrĩa aahingũrire Irima-rĩtarĩ-Gĩturi-rĩ, rĩkiuma
ndogo yahaanaga ta ndogo ya icua inene. Narĩo riũa
na matu igĩĩkĩrwo nduma nĩ ndogo ĩyo yoimaga Irima-
rĩu-rĩtarĩ-Gĩturi. **(Abyssos g12)** **3** Na thĩinĩ wa ndogo ĩyo
gũkiuma ngigĩ, igĩũka thĩ, nacio ikĩheo ũhoti ũtariĩ ta wa
tũng'aurũ twa thĩ. **4** Nacio ikĩĩrwo itikeehie nyeki ya thĩ,
kana mũmera o wothe o na kana mũtĩ, o tiga andũ arĩa
matarĩ na rũũri rwa Ngai ithiithi ciao. **5** Nacio ikĩaga
kũheo ũhoti wa kũmooraga, o tiga wa kũmaherithia
mĩeri ĩtano. Naruo ruo rũrĩa maiguire rwarĩ o ta ruo rwa
kang'aurũ karathĩte mũndũ. **6** Matukũ-inĩ macio andũ
nĩmagacaragia gĩkuũ, no matigakĩona; nĩmakeriragĩria
gũkua, nakĩo gĩkuũ gĩkamoorĩra. **7** Ngigĩ icio ciahaanaga
ta mbarathi ihaarĩirio nĩ ũndũ wa mbaara. Mĩtwe-inĩ
yacio ciarĩ na kĩndũ kĩahaanaga ta thũmbĩ cia thahabu,
namo mothiũ maacio maahaanaga ta mothiũ ma andũ.
8 Njuĩrĩ yacio yahaanaga ta njuĩrĩ cia andũ-a-nja, namo
magego maacio maatariĩ ta magego ma mũrũũthi. **9**
Nacio ciarĩ na ngo cia kũgitĩra gĩthũri ciahaanaga ta
ngo cia kĩgera, naguo mũgambo wa mathagu maacio
warĩ ta mũrurumo wa mbarathi nyingĩ na ngaari cia ita
iteng'erete irorete mbaara-inĩ **10** Ciarĩ na mĩting'oe, o
na mboora ta cia tũng'aurũ, na mĩting'oe-inĩ yacio ciarĩ
na ũhoti wa kũnyariira andũ ihinda rĩa mĩeri ĩtano. **11**
Na nĩ ciarĩ na mũthamaki waciathaga, na nĩwe mũraika
wa Irima-rĩtarĩ-Gĩturi, narĩo rĩĩtwa rĩake na rũthiomi
rwa Kĩhibirania nĩ Abadoni, ningĩ na Kĩyunani agetwo
Apolioni. **(Abyssos g12)** **12** Haaro ya mbere nĩyathira;
haatigara ingĩ igĩrĩ iria igũũka thuutha. **13** Mũraika wa
gatandatũ nake akĩhuha karumbeta gake, na niĩ ngĩigua
mũgambo ũkiuma hĩa-inĩ cia kĩgongona gĩa thahabu
kĩrĩa kĩrĩ mbere ya Ngai. **14** Ũkĩĩra mũraika ũcio wa
gatandatũ warĩ na karumbeta atĩrĩ, "Ohora araika arĩa
ana arĩa moheirwo rũũĩ-inĩ rũrĩa rũnene rwa Farati."
15 Nao araika acio ana, arĩa maathagathagĩtwo nĩ ũndũ
wa ihinda rĩu, na nĩ ũndũ wa mũthenya ũcio o na nĩ
ũndũ wa mweri ũcio, o na mwaka ũcio makĩohorwo
nĩguo moorage andũ gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa andũ gũkũ
thĩ. **16** Nacio mbũtũ cia mbaara iria ciahaicĩte mbarathi
mũigana wacio warĩ milioni magana meerĩ. Nĩndaiguire
mũigana wacio. **17** Mbarathi icio ndonire na kĩoneki
hamwe na arĩa macihaicĩte-rĩ, ciahaanaga atĩrĩ: Ngo
ciacio cia kũgitĩra gĩthũri ciarĩ cia rangi mũtune ta
mwaki, na rangi wa bururu, na rangi wa ngoikoni
ũhaana ta ũbiriti. Ciongo cia mbarathi icio ciahaanaga
ta ciongo cia mĩrũũthi, natuo tũnua twacio twoimaga
mwaki, na ndogo, o na ũbiriti. **18** Gĩcunjĩ gĩa ithatũ
kĩa andũ a gũkũ thĩ nĩkĩoragirwo nĩ mĩthiro ĩyo ĩtatũ
ya mwaki, na ndogo, na ũbiriti iria cioimaga tũnua-
inĩ twacio. **19** Hinya wa mbarathi icio warĩ tũnua-inĩ
twacio na mĩting'oe-inĩ yacio, nĩgũkorwo mĩting'oe
yacio yahaanaga ta nyoka ĩrĩ na ciongo iria itihagia
andũ nacio. **20** Andũ a thĩ acio angĩ, arĩa matooragirwo
nĩ mĩthiro ĩyo, matiigana kwĩrira mehia ma wĩra wa
moko mao; matiigana gũtiga kũhooya ndaimono, na
mĩhianano ya thahabu, na ya betha, na ya gĩcango,
na ya mahiga, na ya mĩtĩ, o mĩhianano ĩrĩa ĩtangĩhota
kuona, kana ĩigue, kana ĩĩtware. **21** O na ningĩ matiigana
kwĩrira nĩ ũndũ wa mehia ma ũragani wao, kana ũrogi
wao, kana ũmaraya wao, o na kana ũici wao.

10 Ningĩ ngĩcooka ngĩona mũraika ũngĩ warĩ na hinya
mũno agĩikũrũka oimĩte igũrũ. Nake ehumbĩte itu
ta nguo, na igũrũ rĩa mũtwe wake haarĩ na mũkũnga-
mbura; naguo ũthiũ wake wahaanaga ta riũa, namo
magũrũ make maahaanaga ta itugĩ cia mwaki. **2**
Nake aanyiitĩte na guoko gwake kabuku kanini ga
gĩkũnjo karĩ kahingũre. Aakinyithĩtie kũgũrũ gwake
kwa ũrĩo iria-inĩ, nakuo kwa ũmotho agagũkinyithia
thĩ nyũmũ, **3** akĩgũthũka na mũgambo mũnene ta
wa mũrũũthi ũkĩrarama. Hĩndĩ ĩrĩa aagũthũkire-rĩ,
mĩgambo ya ngwa iria mũgwanja ĩkĩgamba. **4** Na
rĩrĩa ngwa icio mũgwanja ciagambire, ndaarĩ hakuhĩ
kwandĩka; no ngĩigua mũgambo kuuma igũrũ ũkiuga
atĩrĩ, "Mohoro macio maario nĩ ngwa icio mũgwanja-rĩ,
maige marĩ hitho, ndũkamaandĩke." **5** Nake mũraika
ũcio ndonete arũgamĩte iria-inĩ na akarũgama thĩ
nyũmũ agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũrĩo na igũrũ.
6 Nake akĩĩhĩta na ũrĩa ũtũũraga muoyo nginya tene
na tene, o we ũrĩa wombire igũrũ na indo ciothe iria
irĩ kuo, na akĩũmba thĩ na indo ciothe iria irĩ kuo, o
na akĩũmba iria na indo ciothe iria irĩ thĩiinĩ warĩo,
akiuga atĩrĩ, "Hatirĩ na ihinda rĩngĩ rĩa gweterera!" **(aiōn**
g165) **7** No matukũ-inĩ marĩa mũraika wa mũgwanja
agaakorwo akiriĩ kũhuha karumbeta gake-rĩ, hitho ya
Ngai nĩĩkahingio, o ta ũrĩa eerire anabii arĩa ndungata
ciake. **8** Ningĩ mũgambo ũrĩa ndaiguĩte uumĩte igũrũ
ũkĩnjarĩria rĩngĩ, ũkĩnjĩĩra atĩrĩ: "Thiĩ, woe kabuku
kau ga gĩkũnjo karĩa kahingũre kuuma guoko-inĩ kwa
mũraika ũcio ũrũgamĩte akinyĩte iria, na agakinya thĩ
nyũmũ." **9** Nĩ ũndũ ũcio, ngĩthiĩ kũrĩ mũraika, na
ngĩmũũria aahe kabuku kau ga gĩkũnjo. Nake akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Koe, ũkarĩe. Gaakinya nda nĩgegũkũrũrĩra, no karĩ
kanua gegũkorwo karĩ na mũrĩo ta ũũkĩ!" **10** Ngĩkĩoya
kabuku kau ga gĩkũnjo kuuma guoko-inĩ kwa mũraika
ũcio, na niĩ ngĩkarĩa. Karĩ kanua kaarĩ na mũrĩo ta ũũkĩ,
no ndarĩĩkia gũkarĩa, gakĩndũrĩra. **11** Ngĩcooka ngĩĩrwo
atĩrĩ, "No nginya ũrathe ũhoro rĩngĩ ũkoniĩ andũ aingĩ,
na ndũrĩrĩ nyingĩ, na thiomi nyingĩ, o na athamaki
aingĩ."

11 Ningĩ ngĩnengerwo mũrangi wa gũthima
wahaanaga ta rũthanju, ngĩĩrwo atĩrĩ, "Thiĩ ũthime
hekarũ ya Ngai na kĩgongona, na ũtare andũ arĩa
marahooya Ngai kuo. **2** No nja ya hekarũ ũtigane nayo,
ndũkamĩthime tondũ nĩĩhetwo andũ-a-Ndũrĩrĩ. Nao
nĩmakarangĩrĩria itũũra rĩu itheru ihinda rĩa mĩeri
mĩrongo ĩna na ĩĩrĩ. **3** Na niĩ nĩngaahe aira akwa eerĩ
hinya, nao nĩmakaratha ũhoro handũ ha matukũ 1,260
mehumbĩte nguo cia makũnia." **4** Acio nĩo mĩtamaiyũ
ĩrĩa ĩĩrĩ, na nĩo mĩtĩ ĩrĩa ĩĩrĩ ya kũigĩrĩrwo matawa ĩrĩa
ĩrũgamĩte mbere ya Mwathani wa thĩ. **5** Mũndũ o wothe
angĩkaageria kũmeka ũũru, mwaki ũkoimaga tũnua twao
ũkaniina thũ icio ciao. Na mũndũ o wothe ũngĩkenda

kũmeka ũũru no nginya akue o ũguo. **6** Andũ aya marĩ na
hinya wa kũhinga igũrũ nĩgeetha gũtikae kuura mbura
ihinda rĩrĩa makaaratha ũhoro; ningĩ marĩ na hinya wa
kũgarũra maaĩ matuĩke thakame. O na ningĩ marĩ na
hinya wa kũhũũra thĩ na mĩthemba yothe ya mĩthiro
maita maingĩ o ta ũrĩa mangĩenda. **7** Rĩrĩa makaarĩkia
kũheana ũira wao-rĩ, nyamũ ĩrĩa yambataga yumĩte
Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi nĩĩkamatharĩkĩra ĩmatoorie,
na ĩmoorage. **(Abyssos g12)** **8** Nacio ciimba ciao
igaatigwo ciaraganĩte njĩra-inĩ cia itũũra rĩrĩa inene,
rĩrĩa rĩgerekanagio rĩgetwo Sodomu kana Misiri, na
nĩkuo Mwathani wao aambĩirwo mũtĩ igũrũ. **9** Na
ihinda rĩa mĩthenya ĩtatũ na nuthu, andũ a kuuma iruka
ciothe, na mĩhĩrĩga yothe, na thiomi ciothe na ndũrĩrĩ
ciothe, nĩmakerorera ciimba ciao, na magirie ithikwo.
10 Nao andũ arĩa matũũraga thĩ nĩmagakenerera aira
acio, na makũngũĩre magĩtũmanagĩra iheo, tondũ anabii
acio eerĩ nĩmanyariiraga andũ a gũkũ thĩ. **11** No
thuutha wa mĩthenya ĩtatũ na nuthu, mĩhũmũ ya muoyo
ĩkĩmatoonya yumĩte kũrĩ Ngai, nao makĩrũgama na
magũrũ mao, na arĩa maamonire makĩnyiitwo nĩ kĩmako
kĩnene mũno. **12** Ningĩ makĩigua mũgambo mũnene
uumĩte igũrũ ũkĩmeera atĩrĩ, "Ambatai na gũkũ." Nao
makĩambata igũrũ marĩ itu-inĩ, thũ ciao imeroreire.
13 Ithaa o rĩu-rĩ, gũkĩgĩa na gĩthingithia kĩnene, nakĩo
gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa itũũra rĩu gĩkĩmomoka. Andũ
ngiri mũgwanja makĩũragwo nĩ gĩthingithia kĩu, nao
arĩa maatigarire makĩmaka na makĩgooca Ngai wa
igũrũ. **14** Haaro ya keerĩ nĩyathira, haaro ya gatatũ-
rĩ, ĩgũũka o narua. **15** Nake mũraika wa mũgwanja
akĩhuha karumbeta gake, nakuo gũkĩgĩa na mĩgambo
mĩnene kũu igũrũ, nayo ĩkiuga atĩrĩ: "Ũthamaki wa thĩ
nĩũtuĩkĩte ũthamaki wa Mwathani witũ, o na Kristũ
wake, nake egũtũũra athamakaga nginya tene na tene."
(aiōn g165) **16** Nao athuuri arĩa mĩrongo ĩĩrĩ na ana,
arĩa maaikarĩire itĩ ciao cia ũnene mbere ya Ngai,
magĩturumithia mothiũ mao thĩ makĩhooya Ngai, **17**
makiuga atĩrĩ: "Nĩtwagũcookeria ngaatho, Mwathani
Ngai, Wee Mwene-Hinya-Wothe, o Wee ũrĩ ho, na
nowe warĩ ho, tondũ nĩwoete hinya waku mũnene,
ũkambĩrĩria gũthamaka. **18** Ndũrĩrĩ nacio nĩciarakarire;
namo mang'ũrĩ maku nĩmakinyĩte. Hĩndĩ nĩnginyu ya
andũ arĩa akuũ gũtuĩrwo ciira, o na ya kũhe anabii,
ndungata ciaku, iheo, hamwe na arĩa aamũre, na arĩa
metigĩrĩte rĩĩtwa rĩaku, arĩa anini na anene, o na ya
kwananga arĩa manangaga thĩ." **19** Ningĩ hekarũ ya
Ngai kũu igũrũ ĩkĩhingũrwo, na thĩinĩ wa hekarũ yake
gũkĩoneka ithandũkũ rĩrĩa rĩa kĩrĩkanĩro gĩake. Nakuo
gũkĩgĩa na heni, na marurumĩ, na ngwa, na gĩthingithia,
na mbura nene ya mbembe.

12 Ningĩ kũu igũrũ gũkĩoneka ũririũ mũnene wa
kũgegania: gũkĩoneka mũndũ-wa-nja wehumbĩte
riũa, agacooka agakinya mweri na magũrũ, na agekĩra
thũmbĩ ya njata ikũmi na igĩrĩ mũtwe. **2** Aarĩ na
nda, na nĩakayaga nĩ ruo tondũ aarĩ hakuhĩ kũheo
mwana. **3** Ningĩ gũkĩoneka ũririũ ũngĩ kũu igũrũ na
atĩrĩ: nĩ ndamathia nene yarĩ ndune, na yarĩ na ciongo
mũgwanja, na hĩa ikũmi, na thũmbĩ mũgwanja ciongo-
inĩ ciayo. **4** Naguo mũting'oe wayo ũkĩhaata gĩcunjĩ gĩa
ithatũ kĩa njata cia igũrũ na ĩgĩcirekania thĩ. Ndamathia
ĩyo ĩkĩrũgama mbere ya mũndũ-wa-nja ũcio warĩ hakuhĩ
kũheo mwana, nĩguo ĩtambuure mwana ũcio aaciarwo
o ũguo. **5** Nake mũndũ-wa-nja ũcio akĩgĩa mwana wa
kahĩĩ, ũrĩa ũgaathaga ndũrĩrĩ ciothe na rũthanju rwa
kĩgera. Nake mwana ũcio akĩhurio, agĩtwarwo igũrũ gĩtĩ-
inĩ kĩa ũnene kĩa Ngai. **6** Mũndũ-wa-nja ũcio akĩũrĩra
werũ-inĩ, handũ harĩa aathondekeirwo nĩ Ngai, harĩa
aarĩ amenyererwo handũ ha ihinda rĩa matukũ 1,260. **7**
Na rĩrĩ, kũu igũrũ gũkĩgĩa mbaara. Mikaeli na araika ake
makĩrũa na ndamathia ĩyo, nayo ndamathia na araika
ayo makĩrũa nao. **8** No ndamathia ndĩarĩ na hinya wa
kũigana, nayo hamwe na araika ayo makĩaga ũikaro
kũu igũrũ. **9** Nayo ndamathia ĩyo nene ĩkĩnyugutwo thĩ,
na nĩyo nyoka ĩrĩa ya tene, o ĩrĩa ĩĩtagwo mũcukani,
na ĩgeetwo Shaitani, ĩrĩa ĩhĩtithagia andũ a thĩ yothe.
Nayo ĩkĩnyugutwo thĩ hamwe na araika ayo. **10** Ningĩ
ngĩcooka ngĩigua mũgambo mũnene kũu igũrũ, ũkiuga
atĩrĩ: "Rĩu ũhonokio nĩ mũkinyu, na ũhoti, na ũthamaki
wa Ngai witũ, o na wathani wa Kristũ wake. Nĩgũkorwo
ũrĩa ũcuukaga ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũrĩa ũmacuukaga
mbere ya Ngai mũthenya na ũtukũ, nĩaharũrũkĩtio
thĩ. **11** Nao nĩmamũtooririe na ũndũ wa thakame ya
Gatũrũme, o na nĩ ũndũ wa kiugo kĩa ũira wao; na
matiigana kwenda kũhonokia mĩoyo yao, o na maatuĩka
a gũkua. **12** Nĩ ũndũ ũcio, kenai inyuĩ igũrũ, o na inyuĩ
arĩa mũtũũraga kuo! No kaĩ thĩ na iria rĩrĩa inene irĩ na
haaro-ĩ, tondũ mũcukani nĩaikũrũkĩte kũrĩ inyuĩ! Nake
aiyũrĩtwo nĩ marũrũ manene, tondũ nĩoĩ atĩ ihinda
rĩake rĩrĩa rĩtigaire nĩ inyinyi." **13** Rĩrĩa ndamathia ĩyo
yoonire atĩ nĩyanyugutwo thĩ, ikĩambĩrĩria kũnyariira
mũndũ-wa-nja ũcio waagĩĩte mwana wa kahĩĩ. **14**
Nake mũndũ-wa-nja ũcio akĩheo mathagu meerĩ ma
nderi ĩrĩa nene nĩgeetha ombũke athiĩ werũ-inĩ handũ
harĩa aathondekeirwo, harĩa aarĩ amenyererwo kwa
ihinda, na kwa mahinda na nuthu ya ihinda, harĩa
atangĩakinyĩrirwo nĩ nyoka ĩyo. **15** Nayo nyoka ĩyo
ĩkĩhorora maaĩ kuuma kanua kayo o ta rũũĩ, nĩgeetha
ĩkinyĩrie mũndũ-wa-nja ũcio, ĩtũme atwarwo nĩ kĩguũ
kĩu. **16** No thĩ nayo ĩgĩteithĩrĩria mũndũ-wa-nja ũcio na
ũndũ wa gwathamia kanua kayo, nayo ĩkĩmeria rũũĩ rũu
rwahororetwo nĩ ndamathia ĩyo kuuma kanua kayo.
17 Hĩndĩ ĩyo ndamathia ĩyo ĩkĩrakarĩra mũndũ-wa-nja
ũcio mũno, nayo ĩgĩthiĩ kũrũa na ciana iria ingĩ ciake,
na nĩo andũ arĩa maathĩkagĩra maathani ma Ngai, na
makagwatĩria ũira wa Jesũ.

13 Nayo ndamathia ĩyo ĩkĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia
iria. Ningĩ ngĩcooka ngĩona nyamũ ĩkiuma iria
thĩinĩ. Nyamũ ĩyo yarĩ na hĩa ikũmi, na mĩtwe mũgwanja,
na hĩa-inĩ ciayo yarĩ na thũmbĩ ikũmi, na o mũtwe wayo
warĩ na rĩĩtwa rĩa kũruma Ngai. **2** Nyamũ ĩyo ndonire
yahaanaga ta ngarĩ, no magũrũ mayo maatariĩ ta ma
nduba, nako kanua kayo kahaanaga ta ka mũrũũthi.
Nayo ndamathia ĩyo ĩkĩhe nyamũ ĩyo hinya wayo na
gĩtĩ kĩayo kĩa ũnene o na wathani mũnene. **3** Mũtwe
ũmwe wa nyamũ ĩyo wonekaga ta waringĩtwo iringa rĩa
kĩũrago, no iringa rĩu rĩa kĩũrago nĩrĩahonete. Nayo
thĩ yothe nĩyagegete na ĩkĩrũmĩrĩra nyamũ ĩyo. **4** Nao
andũ magĩkĩhooya ndamathia ĩyo tondũ nĩyaheete

nyamũ ĩyo ũhoti wayo, o na makĩhooya nyamũ ĩyo,
na makooragia atĩrĩ, "Nũũ ũtariĩ ta nyamũ ĩno? Nũũ
ũngĩmĩũkĩrĩra, arũe nayo?" **5** Nayo nyamũ ĩyo ĩkĩheo
kanua ga kwaria ciugo cia mwĩtĩĩo na cia kũruma Ngai,
na ĩkĩheo ihinda rĩa gwathana rĩa mĩeri mĩrongo ĩna
na ĩĩrĩ. **6** Nyamũ ĩyo ĩgĩtumũra kanua ĩrume Ngai,
na ĩcambie rĩĩtwa rĩake, na gĩikaro gĩake, o na arĩa
matũũraga kũu igũrũ. **7** Nĩyaheirwo hinya nĩguo ĩrũe
na arĩa aamũre na ĩmatoorie. Na ĩkĩheo wathani igũrũ
rĩa mĩhĩrĩga yothe, na andũ a iruka ciothe, na thiomi
ciothe, o na ndũrĩrĩ ciothe. **8** Nao andũ othe arĩa
matũũraga gũkũ thĩ kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo, arĩa othe
marĩĩtwa mao matarĩ maandĩke ibuku-inĩ rĩa muoyo rĩa
Gatũrũme karĩa gaathĩnjirwo, makĩinamĩrĩra nyamũ ĩyo
mamĩhooe. **9** Mũndũ ũrĩa ũrĩ na gũtũ nĩakĩigue. **10**
Mũndũ o wothe angĩkorwo nĩ wa gũtahwo, nĩegũtahwo
athiĩ. Mũndũ o wothe angĩkorwo nĩ wa kũũragwo na
rũhiũ rwa njora-rĩ, ndarĩ hĩndĩ atakooragwo na rũhiũ.
Ũguo nĩkuonania atĩ andũ arĩa aamũre nĩmabataire
gũkirĩrĩria, na marĩ na wĩtĩkio. **11** Ngĩcooka ngĩona
nyamũ ĩngĩ, ĩkiuma na thĩ. Nyamũ ĩyo yarĩ na hĩa igĩrĩ
ta cia gatũrũme, no yaaragia ta ndamathia. **12** Nyamũ
ĩyo ĩgĩathana na ũhoti wothe wa nyamũ ĩrĩa ya mbere
ithenya rĩayo, ĩgĩtũma thĩ na arĩa othe matũũraga
kuo mahooyage nyamũ ĩyo ya mbere, o ĩyo yahonete
iringa rĩayo rĩa kĩũrago. **13** Nayo ĩkĩringa ciama nene
na morirũ, o na ĩgĩtũma mwaki ũikũrũke uume igũrũ
ũũke thĩ andũ makĩonaga. **14** Tondũ wa morirũ macio
nĩyaheirwo hinya wa kũringa ciama ithenya rĩa nyamũ
ĩyo ya mbere, ĩkĩheenia andũ arĩa matũire thĩ. Ningĩ
ĩgĩatha andũ mathondeke mũhianano nĩ ũndũ wa gũtĩĩa
nyamũ ĩyo, yagurarĩtio na rũhiũ rwa njora no yarĩ o
muoyo. **15** Nĩyaheirwo hinya wa kũhe mũhianano ũcio
wa nyamũ ĩyo ya mbere mĩhũmũ, nĩguo ũhote kwaria,
na ũtũme arĩa othe maaregete kũhooya mũhianano
ũcio wa nyamũ ĩyo mooragwo. **16** Ningĩ nĩyaathire andũ
othe na hinya, arĩa anini na arĩa anene, arĩa itonga na
arĩa athĩĩni, arĩa meyathĩte na arĩa ngombo, o mũndũ
ekĩrwo rũũri guoko gwake kwa ũrĩo kana thiithi-inĩ
wake, **17** nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũngĩendia kana
agũre, atarĩ na rũũri rũu, na nĩruo rĩĩtwa rĩa nyamũ ĩyo,
kana namba ya rĩĩtwa rĩayo. **18** Ũndũ ũyũ nĩũbataire
ũũgĩ. Mũndũ o wothe angĩkorwo arĩ na ũmenyo-rĩ,
nĩeke ithabu rĩa namba ya nyamũ ĩyo, nĩgũkorwo nĩ
namba ya mũndũ. Nayo namba yake nĩ 666.

14 Ngĩcooka ngĩrora, na niĩ ngĩona Gatũrũme
arũgamĩte Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni, arĩ na andũ
144,000 arĩa maandĩkĩtwo rĩĩtwa rĩake na rĩĩtwa rĩa Ithe
mothiũ-inĩ mao. **2** Ningĩ ngĩigua mũgambo uumĩte igũrũ
ũtariĩ ta mũhũyũko wa maaĩ maratherera na ningĩ ta
mũrurumo wa ngwa. Mũgambo ũcio ndaiguire watariĩ
ta wa aini a inanda cia mũgeeto makĩina na inanda ciao.
3 Nao makĩina rwĩmbo rwerũ marĩ mbere ya gĩtĩ kĩa
ũnene, na marĩ mbere ya ciũmbe iria inya irĩ muoyo, na
athuuri. Gũtiarĩ mũndũ ũngĩahotire kwĩruta rwĩmbo
rũu tiga o acio 144,000 arĩa maakũũrĩtwo kuuma thĩ. **4**
Acio nĩ arĩa mateethũkĩtie na andũ-a-nja, nĩgũkorwo
nĩmeigĩte marĩ atheru. Nao maarũmagĩrĩra Gatũrũme o
kũrĩa guothe aathiiaga. Nĩo maagũrirwo kuuma kũrĩ
andũ, na makĩrutwo marĩ maciaro ma mbere kũrĩ Ngai
o na kũrĩ Gatũrũme. **5** Matirĩ hĩndĩ marĩ maheenania;
o na matirĩ ũcuuke. **6** Ningĩ ngĩona mũraika ũngĩ
oombũkĩte rĩera-inĩ, nake aarĩ na Ũhoro-ũrĩa-Mwega
wa tene na tene wa kũhunjĩria andũ arĩa matũũraga
thĩ, ũguo nĩ kuuga ndũrĩrĩ ciothe, na mĩhĩrĩga yothe,
na thiomi ciothe, na andũ othe. **(aiōnios g166)** **7** Nake
akiuga na mũgambo mũnene atĩrĩ, "Mwĩtigĩrei Ngai
na mũmũgooce we, tondũ ihinda rĩake rĩa gũtua ciira
nĩikinyu. Mũhooei ũrĩa wombire igũrũ, na thĩ, na iria
rĩrĩa inene, na ithima cia maaĩ." **8** Nake mũraika
wa keerĩ akiuga atĩrĩ, "Nĩrĩgũu! Itũũra rĩrĩa inene rĩa
Babuloni nĩrĩgũu, rĩrĩa rĩanyuithirie ndũrĩrĩ ciothe
ndibei ĩrĩa ya maũndũ mooru ma ũtharia warĩo." **9**
Ningĩ mũraika wa gatatũ akĩmarũmĩrĩra, nake akĩanĩrĩra
na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, "Mũndũ o wothe
angĩhooya nyamũ ĩyo na mũhiano wayo, na ekĩrwo
rũũri rwayo thiithi kana guoko-rĩ, **10** o nake nĩakanyua
ndibei ĩyo ya marakara ma Ngai, ĩrĩa ĩitĩrĩirwo gĩkombe-
inĩ kĩa mang'ũrĩ make ĩtatukanĩtio na kĩndũ. Nake
nĩakanyariirwo na mwaki wa ũbiriti mbere ya araika
arĩa atheru na mbere ya Gatũrũme. **11** Nayo ndogo ya
kĩnyariirĩko kĩao ĩgũtũũra yambataga nginya tene na
tene. Gũtirĩ kĩhurũko mũthenya kana ũtukũ kũrĩ arĩa
mahooyaga nyamũ ĩyo na mũhiano wayo, kana kũrĩ
mũndũ o wothe ũrĩa wĩkĩrĩtwo rũũri rwa rĩĩtwa rĩayo."
(aiōn g165) **12** Haha nĩhabataire ũkirĩrĩria harĩ andũ arĩa
aamũre, o arĩa maathĩkagĩra Maathani ma Ngai, na
magatũũra marĩ ehokeku harĩ Jesũ. **13** Ngĩcooka ngĩigua
mũgambo woima igũrũ ũkiuga atĩrĩ, "Andĩka atĩrĩ:
Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa akuũ, arĩa makuĩte marĩ
thĩinĩ wa Mwathani kuuma rĩu." Nake Roho ekuuga atĩrĩ,
"Ĩĩ, nĩguo makĩhurũke mawĩra mao maritũ, nĩgũkorwo
ciĩko ciao iria maneeka nĩikamoima thuutha." **14** Ningĩ
ngĩrora, ngĩona hau mbere yakwa haarĩ na itu rĩerũ, na
itu rĩu nĩrĩaikarĩirwo nĩ mũndũ "wahaanaga ta mũrũ
wa mũndũ" arĩ na thũmbĩ ya thahabu mũtwe, na arĩ
na rũhiũ rũũgĩ rwa kũgetha guoko-inĩ gwake. **15** Nake
mũraika ũngĩ akiuma thĩinĩ wa hekarũ, agĩĩta mũndũ
ũcio waikarĩire itu na mũgambo mũnene, akĩmwĩra
atĩrĩ, "Oya rũhiũ rũu rwa kũgetha, ũgethe, tondũ ihinda
rĩa kũgetha nĩikinyu, nĩgũkorwo magetha ma thĩ nĩ
makũrũ." **16** Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio waikarĩire itu
akĩhiũrĩria rũhiũ rwake thĩ, nayo thĩ ĩkĩgethwo. **17** Nake
mũraika ũngĩ akiuma thĩinĩ wa hekarũ kũu igũrũ, o
nake aarĩ na rũhiũ rũũgĩ rwa kũgetha. **18** Na mũraika
ũngĩ, ũrĩa wathaga mwaki, akiuma kĩgongona-inĩ, agĩĩta
ũcio warĩ na rũhiũ rũũgĩ rwa kũgetha na mũgambo
mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, "Oya rũhiũ rũu rwaku rũũgĩ
rwa kũgetha, na ũcookanĩrĩrie imanjĩka cia thabibũ
kuuma harĩ mũthabibũ ũrĩa wa thĩ tondũ thabibũ ciayo
nĩ njĩru." **19** Nake mũraika ũcio akĩhiũrĩria rũhiũ rwake
thĩ, agĩcookereria thabibũ ciayo, na agĩcooka agĩciikia
kĩhihĩro-inĩ kĩrĩa kĩnene kĩa mang'ũrĩ ma Ngai. **20** Nacio
ikĩrangĩrĩrio kĩhihĩro-inĩ kĩrĩa kĩarĩ nja ya itũũra inene,
nayo thakame ĩgĩtherera yumĩte kĩhihĩro-inĩ, ĩgĩkinya
handũ ha itĩĩna rĩa mairũ ta igana rĩa mĩrongo ĩnana,
na ĩkĩambata o nginya ĩgĩkinya mĩkwa-inĩ ĩrĩa yohaga
mbarathi tũnua.

15 Ngĩcooka ngĩona ũrirũ ũngĩ mũnene na wa
kũgegania kũu igũrũ: ndonire araika mũgwanja
makuuĩte mĩthiro mũgwanja ya mũthia. Mĩthiro ĩyo nĩyo
yarĩ ya kũrĩkĩrĩria mang'ũrĩ ma Ngai. **2** Ngĩcooka ngĩona
kĩndũ kĩahaanaga ta iria rĩa gĩcicio gĩtukanĩtio na mwaki,
na ngĩcooka ngĩona arĩa maatooretie nyamũ ĩrĩa na
mũhiano wayo, na namba ya rĩĩtwa rĩayo, marũgamĩte
rũtere-inĩ rwa iria rĩu. Nao maanyiitĩte inanda cia
mũgeeto iria maaheetwo nĩ Ngai, **3** nao maainaga
rwĩmbo rwa Musa ũrĩa ndungata ya Ngai, na rwĩmbo
rwa Gatũrũme, makoiga atĩrĩ: "Maũndũ maku marĩa
wĩkĩte nĩ manene na ma kũgegania, Wee Mwathani
Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Njĩra ciaku nĩ cia kĩhooto
na nĩ cia ma, Wee Mũthamaki wa mĩndĩ na mĩndĩ. **4**
Nũũ ũtangĩgwĩtigĩra, na agoocithie rĩĩtwa rĩaku, wee
Mwathani? Nĩgũkorwo Wee wiki nĩwe Mũtheru. Ndũrĩrĩ
ciothe nĩigooka ihooe irĩ mbere yaku, nĩgũkorwo ciĩko
ciaku cia ũthingu nĩiguũrĩtio." **5** Thuutha wa maũndũ
macio nĩndarorire, na ngĩona hekarũ kũu igũrũ, ĩrĩa
arĩ hema nyamũre ya Ũira, nayo ikĩhingũrwo. **6** Nao
araika mũgwanja arĩa maarĩ na mĩthiro ĩrĩa mũgwanja
makiuma kũu thĩinĩ wa hekarũ ĩyo. Nao meehumbĩte
nguo cia gatani ĩrĩa theru yahenagia, na makeyoha
mĩcibi ya thahabu ithũri-inĩ ciao. **7** Hĩndĩ ĩyo kĩũmbe
kĩmwe gĩa ciũmbe iria inya irĩ muoyo-rĩ, gĩkĩnengera
araika acio mũgwanja mbakũri mũgwanja cia thahabu,
ciyũrĩtio mang'ũrĩ ma Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo tene
na tene. **(aiōn g165)** **8** Nayo hekarũ ĩkĩiyũra ndogo yumĩte
riiri-inĩ wa Ngai na thĩinĩ wa hinya wake, na gũtirĩ
mũndũ ũngĩahotire gũtoonya hekarũ ĩyo nginya mĩthiro
ĩyo mũgwanja ya araika acio mũgwanja ĩrĩkĩrĩre.

16 Ningĩ ngĩigua mũgambo mũnene ũkiuma thĩinĩ
wa hekarũ, naguo ũkĩĩra araika acio mũgwanja
atĩrĩ, "Thiĩi, mũkonorerie thĩ mbakũri icio mũgwanja cia
mang'ũrĩ ma Ngai." **2** Nake mũraika wa mbere agĩthiĩ
akĩonoreria mbakũri yake thĩ, nacio ironda njũru mũno
irĩ ruo ikĩgĩa andũ arĩa maarĩ na rũũri rwa nyamũ ĩyo,
na arĩa maahooyaga mũhiano wayo. **3** Nake mũraika wa
keerĩ akĩonoreria mbakũri yake iria-inĩ rĩrĩa inene, narĩo
iria rĩu rĩkĩgarũrũka rĩgĩtuĩka ta thakame ya mũndũ
mũkuũ, nakĩo kĩndũ o gĩothe kĩarĩ muoyo iria-inĩ rĩu
gĩgĩkua. **4** Ningĩ mũraika wa gatatũ akĩonoreria mbakũri
yake njũũĩ-inĩ na ithima-inĩ cia maaĩ, nacio igĩtuĩka
thakame. **5** Ngĩcooka ngĩigua mũraika ũrĩa wathaga
maaĩ akiuga atĩrĩ: "Wee ũrĩ na kĩhooto ũgĩtua matuĩro
maya, Wee ũrĩa ũrĩ ho, na nowe warĩ ho, o Wee Mũtheru,
tondũ wa gũtua ciira ũguo; **6** nĩgũkorwo nĩmaitĩte
thakame ya andũ aku aamũre, na ya anabii, nawe
nĩũmaheete thakame manyue ta ũrĩa magĩrĩirwo." **7** Na
ngĩigua kĩgongona gĩacookia atĩrĩ: "Ĩĩ nĩguo, Mwathani
Ngai Mwene-Hinya-Wothe, matuĩro maku nĩ ma ma, na
nĩ ma kĩhooto." **8** Nake mũraika wa kana akĩonoreria
mbakũri yake riũa-inĩ, narĩo riũa rĩkĩheo hinya wa
gũcina andũ na mwaki. **9** Andũ magĩcinwo nĩ ũrugarĩ
ũcio mũnene, nao magakĩrumaga rĩĩtwa rĩa Ngai ũcio
warĩ na hinya wa gwatha mĩthiro ĩyo, no matiigana
kwĩrira mamũgooce. **10** Mũraika wa gatano akĩonoreria
mbakũri yake gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene kĩa nyamũ ĩrĩa, naguo
ũthamaki wayo ũkĩiyũra nduma. Nao andũ makĩĩrũma
nĩmĩ nĩ ũndũ wa ruo, **11** na makĩruma Ngai wa igũrũ
nĩ ũndũ wa ruo rũrĩa maiguaga na nĩ ũndũ wa ironda
iria maarĩ nacio, no matiigana kwĩrira nĩ ũndũ wa
maũndũ marĩa meekĩte. **12** Nake mũraika wa gatandatũ
akĩonoreria mbakũri yake rũũĩ-inĩ rũrĩa rũnene rwa
Farati, namo maaĩ maruo makĩhwa nĩguo athamaki a
kuuma mwena wa Irathĩro mathondekerwo njĩra. **13**
Ngĩcooka ngĩona maroho matatũ mooru maahaanaga ta
ciũra; namo moimire kanua ka ndamathia, na makiuma
kanua ka nyamũ ĩrĩa, na kanua-inĩ ka mũnabii ũrĩa wa
maheeni. **14** Namo nĩmo maarĩ maroho ma ndaimono
marĩa maringaga ciama, namo mathiiaga kũrĩ athamaki
a thĩ yothe, nĩguo mamacookanĩrĩrie nĩ ũndũ wa
mbaara ĩrĩa ĩkaarũo mũthenya ũcio mũnene wa Ngai
Mwene-Hinya-Wothe. **15** "Na rĩrĩ, ngũũka o ta mũici!
Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũikaraga eiguĩte na
agaikara ahaarĩirie nguo ciake, nĩgeetha ndakanae
gũthiĩ njaga, nake aconorithio." **16** Namo maroho
macio magĩcookanĩrĩria athamaki handũ harĩa hetagwo
na Kĩhibirania, Arimagedoni. **17** Nake mũraika wa
mũgwanja akĩonoreria mbakũri yake rĩera-inĩ, na rĩrĩ,
hekarũ thĩinĩ gũkiuma mũgambo mũnene uumĩte gĩtĩ-
inĩ kĩa ũnene, ũkiuga atĩrĩ, "Ũhoro ũcio nĩwarĩĩka!" **18**
Gũgĩcooka gũkĩgĩa heni, na marurumĩ, na ngwa o na
gĩthingithia kĩnene. Gũtirĩ kwagĩa gĩthingithia kĩngĩ
kĩnene ta kĩu kuuma rĩrĩa thĩ kwagĩire andũ, nĩ ũrĩa
gĩthingithia kĩu kĩarĩ kĩnene mũno. **19** Narĩo itũũra
rĩrĩa inene rĩgĩatũkana njatũ ithatũ, namo matũũra ma
ndũrĩrĩ makĩmomoka. Nake Ngai akĩririkana Babuloni
itũũra rĩrĩa inene, na akĩrĩhe gĩkombe kĩaiyũrĩtio ndibei
ya ũrũrũ wa mang'ũrĩ make. **20** Nacio icigĩrĩra ikĩũra
ciothe, nacio irĩma ikĩaga gũcooka kuoneka. **21** Namo
mahiga manene ma mbura ya mbembe, ma ũritũ wa
ta kilo mĩrongo ĩtano o ihiga, makĩgwĩra andũ. Nao
makĩruma Ngai nĩ ũndũ wa mũthiro ũcio wa mahiga
ma mbura ya mbembe, tondũ mũthiro ũcio warĩ wa
kũmakania mũno.

17 Nake mũraika ũmwe wa araika acio mũgwanja,
maarĩ na mbakũri mũgwanja agĩũka, akĩnjĩĩra atĩrĩ,
"Ũka, nguonie iherithia rĩa mũmaraya ũrĩa mũnene,
ũrĩa ũikarĩte igũrũ rĩa maaĩ maingĩ. **2** Na nĩwe athamaki
a thĩ maathariire nake, na andũ arĩa matũũraga thĩ
makarĩĩo nĩ ndibei ya ũtharia wake." **3** Ningĩ mũraika
ũcio akĩnjoya ndĩ thĩinĩ wa Roho, akĩndwara werũ-inĩ.
Ndĩ kũu werũ-inĩ ngĩona mũndũ-wa-nja aikarĩire nyamũ
yarĩ ndune ta gakarakũ, na yaiyũrĩtwo nĩ marĩĩtwa ma
kũruma Ngai mwĩrĩ wayo, na yarĩ na ciongo mũgwanja
na hĩa ikũmi. **4** Mũndũ-wa-nja ũcio ehumbĩte nguo cia
rangi wa ndathi na mũtune, na akegemia na thahabu, na
tũhiga twa goro, o na ruru. Guoko-inĩ gwake nĩanyiitĩte
gĩkombe gĩa thahabu kĩiyũrĩtio maũndũ marĩ magigi,
na ciĩko cia ũtharia wake. **5** Thiithi-inĩ wake aandĩkwo
rĩĩtwa atĩrĩ: KĨRIGA BABULONI ŨRĨA MŨNENE, NYINA
WA MARAYA, NA WA MAŨNDŨ MOTHE MARĨA MARĨ
MAGIGI MA THĨ. **6** Nĩndonire atĩ mũndũ-wa-nja ũcio
aarĩ mũrĩĩu, akarĩĩo nĩ thakame ya andũ arĩa aamũre,
o na thakame ya andũ arĩa maarĩ aira a Jesũ. Na rĩrĩa
ndaamuonire, ngĩgega mũno. **7** Nake mũraika ũcio
akĩnjũũria atĩrĩ: "Wagegio nĩ kĩĩ? Nĩngũgũtaarĩria hitho

ya mũndũ-wa-nja ũcio na ya nyamũ ĩyo ahaicĩte, ĩyo ĩrĩ
na ciongo mũgwanja na hĩa ikũmi. **8** Nyamũ ĩyo wonire
yarĩ ho, na rĩu ndĩrĩ ho, na ĩrĩ hakuhĩ kuuma Irima-rĩrĩa-
Rĩtarĩ-Gĩturi ĩthiĩ ĩkaanangwo. Nao andũ arĩa matũũraga
thĩ, arĩa marĩĩtwa mao mataandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa
muoyo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo nĩmakagega mona
nyamũ ĩyo, tondũ hĩndĩ ĩmwe yarĩ ho, na rĩu ndĩrĩ ho, no
nĩĩrĩũka. **(Abyssos g12)** **9** "Ũndũ ũyũ ũkwenda gwĩciirio
na ũũgĩ. Ciongo icio mũgwanja nĩ irĩma mũgwanja
iria ciikarĩirwo nĩ mũndũ-wa-nja ũcio. **10** Ningĩ nĩ
athamaki mũgwanja. Atano nĩmeherete, ũmwe arĩ
ho, na ũrĩa ũngĩ ndarĩ arooka; no ooka-rĩ, no nginya
aikare o kahinda kanini. **11** Nyamũ ĩrĩa yarĩ kuo,
na rĩu ndĩrĩ ho, nĩyo mũthamaki wa kanana. We nĩ
ũmwe wa acio mũgwanja, na rĩu erekeire kwanangwo.
12 "Hĩa icio ikũmi wonire nĩ athamaki ikũmi arĩa
mataahetwo ũthamaki, no nĩmakaheo wathani ta
athamaki maathane ithaa rĩmwe hamwe na nyamũ ĩyo.
13 Marĩ na muoroto ũmwe, na nĩmakaheana ũhoti na
wathani wao kũrĩ nyamũ ĩyo. **14** Nao nĩmakarũa na
Gatũrũme, no Gatũrũme nĩakamatooria tondũ nĩwe
Mwathani wa aathani, na Mũthamaki wa athamaki, na
andũ arĩa agaakorwo hamwe nao nĩ arũmĩrĩri ake arĩa
metĩtwo, na magathuurwo, na nĩ ehokeku." **15** Ningĩ
mũraika ũcio akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Maaĩ macio wonire hau
mũmaraya ũcio aikarĩte nĩ iruka cia andũ, na irĩndĩ,
na ndũrĩrĩ, na thiomi. **16** Nayo nyamũ ĩyo wonire, na
hĩa icio ikũmi nĩgũthũũra ĩgaathũũra mũmaraya ũcio.
Nacio nĩikamwananga na ĩmũtige arĩ njaga; nĩikaarĩa
nyama ciake, na imũcine na mwaki. **17** Nĩgũkorwo Ngai
nĩekĩrĩte ngoro-inĩ ciao rĩciiria rĩa kũhingia muoroto
wake na ũndũ wa kũiguanĩra mahe nyamũ ĩyo hinya
wao wa gwathana, nginya ciugo cia Ngai ihinge. **18**
Mũndũ-wa-nja ũcio wonire nĩwe itũũra rĩrĩa inene rĩrĩa
rĩathaga athamaki a thĩ."

18 Thuutha wa maũndũ macio nĩndonire mũraika
ũngĩ agĩikũrũka oimĩte igũrũ arĩ na ũhoti
mũnene mũno, nayo thĩ ĩkĩarĩrwo nĩ ũkengi wake. **2**
Nake akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ:
"Nĩrĩgũu! Babuloni itũũra rĩrĩa inene-rĩ, nĩrĩgwĩte!
Nĩrĩtuĩkĩte gĩikaro kĩa ndaimono, na rĩgatuĩka gĩtũũro
gĩa gũthaakĩrwo nĩ ngoma o yothe thũku, rĩgatuĩka
gĩtũũro kĩa nyoni ciothe iria irĩ thaahu na thũũre.
3 Nĩgũkorwo ndũrĩrĩ ciothe nĩinyuĩte ndibei ĩrĩa ya
maũndũ mooru ya ũtharia wake. Nao athamaki a thĩ
nĩmathariri nake, nao onjorithia a thĩ magĩtongio nĩ
mũtũũrĩre wake wa mĩago mĩkĩru." **4** Ningĩ ngĩigua
mũgambo ũngĩ uumĩte igũrũ ũkiuga atĩrĩ: "Inyuĩ andũ
akwa, umai kũrĩ we, nĩgeetha mũtikagwatanĩre na
mehia make, na nĩguo mũtikae kwamũkĩra mĩthiro yake;
5 nĩgũkorwo mehia make nĩmeiganĩrĩire magakinya
o igũrũ, nake Ngai nĩaririkanĩte mawaganu make. **6**
Mũheei o ta ũrĩa araheanaga; mũrĩhei maita meerĩ ma
ũrĩa ekĩte. Gĩkombe kĩrĩa aramũringagĩria-rĩ, mũringĩriei
kĩo maita meerĩ. **7** Mũnyamariei, na mũmũhe kĩeha
kĩiganaine na mwĩgaatho na mwĩĩkĩrĩro wake. Ngoro-inĩ
yake erahaga, akoiga atĩrĩ, 'Niĩ njikaraga ta mũthamaki-
mũndũ-wa-nja; ndirĩ mũtumia wa ndigwa, na ndirĩ
hĩndĩ ngaacakaya.' **8** Nĩ ũndũ ũcio, mĩthiro yake
nĩĩkamũkinyĩrĩra mũthenya o ro ũmwe: nayo nĩ gĩkuũ,
na macakaya, o na ng'aragu. Agaacinwo na mwaki,
nĩgũkorwo Mwathani Ngai ũrĩa ũmũtuĩrĩire ciira arĩ
hinya. **9** "Rĩrĩa athamaki a thĩ arĩa maatharagia nake na
makagwatanĩra nake mĩago-inĩ yake makoona ndogo
yake akĩhĩa-rĩ, nĩmakamũrĩrĩra na mamũcakaĩre. **10** Nao
makaarũgama haraaya nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra kĩnyariirĩko
gĩake, nao marĩre, makiugaga atĩrĩ: "'Ĩiya-ĩ! Ĩiya-ĩ, wee
itũũra inene, wee Babuloni, itũũra rĩa hinya! Ituĩro
rĩaku rĩrĩ gũkinya ithaa-inĩ o rĩmwe!' **11** "Onjoria a thĩ
nĩmakamũrĩrĩra na mamũcakaĩre, tondũ gũtirĩ mũndũ
ũgaacooka kũgũra indo ciao rĩngĩ: **12** indo cia thahabu,
na betha, na mahiga ma goro, na ruru; ningĩ mataama
ma gatani ĩrĩa njega, na marĩa ma rangi wa ndathi,
na marĩa ma hariri, na mataama marĩa matune ta
gakarakũ; ningĩ mĩthemba yothe ya mĩtĩ ĩrĩa mĩnungi
wega, na indo cia mĩthemba yothe iria ithondeketwo na
mĩguongo, na mbaũ cia goro, na gĩcango, na kĩgera,
na mahiga mathaka ma nyaigĩ; **13** ningĩ mĩrigo ya
ndarathini na iriki, na ya ũbumba, na maguta marĩa
manungi wega, na ũbani, na ya ndibei na maguta
ma ndamaiyũ, na ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, o
na ngano; ningĩ ng'ombe na ng'ondu; o na mbarathi
na makaari; nginya ngombo o na mĩoyo ya andũ o
nayo. **14** "Nao nĩmakoiga atĩrĩ, 'Itunda rĩrĩa weriragĩria
nĩrĩkwehereire. Ũtonga waku wothe o na ũkengi waku
nĩithirĩte, na gũtirĩ hĩndĩ igaacooka kuoneka o na rĩ.'
15 Onjoria arĩa meendagia indo icio na magĩtonga
kuuma kũrĩ we-rĩ, makaarũgama o haraaya nĩ ũndũ wa
gwĩtigĩra kĩnyariirĩko gĩake. Nĩmakarĩra, na macakae,
16 na maanĩrĩre, moige atĩrĩ: "'Ĩiya-ĩ! Ĩiya-ĩ! Wee itũũra
inene, wee wĩhumbĩte nguo cia taama wa gatani ĩrĩa
njega, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta
gakarakũ, na ũkegemia na thahabu, na tũhiga twa goro,
o na ruru! **17** Ũtonga ũcio mũnene ũguo nĩwanangwo
ithaa-inĩ o rĩmwe!' "Anene othe a marikabu cia iria-
inĩ, na arĩa othe mathiiaga na marikabu, atwarithia
a marikabu, na arĩa othe marutaga wĩra kũu iria-inĩ
rĩrĩa inene, makaarũgama o haraaya. **18** Rĩrĩa makoona
ndogo ya itũũra rĩu rĩkĩhĩa-rĩ, nĩmakanĩrĩra moige atĩrĩ,
'Kũrĩ kwagĩa itũũra rĩngĩ inene ta itũũra rĩĩrĩ?' **19**
Nao nĩmakehurĩria rũkũngũ mĩtwe o makĩrĩraga na
magĩcakayaga, na makae, makiugaga atĩrĩ: "'Ĩiya-ĩ! Ĩiya-
ĩ, Wee itũũra inene, kũrĩa arĩa othe ene marikabu cia
iria-inĩ inene maatongeire nĩ ũndũ wa ũtonga warĩo!
Nĩrĩanangwo ithaa-inĩ o rĩmwe! **20** Rĩkenerere, wee
igũrũ! Kenai inyuĩ andũ arĩa aamũre, na inyuĩ atũmwo,
o na inyuĩ anabii! Ngai nĩarĩtuĩrĩire ciira nĩ ũndũ wa
ũrĩa rĩamwĩkire.'" **21** Ningĩ mũraika ũrĩ hinya akĩoya
ihiga rĩaiganaga ta ihiga inene rĩa gĩthĩi, akĩrĩikia thĩinĩ
wa iria rĩrĩa inene, akiuga atĩrĩ: "Ũguo nĩguo itũũra rĩu
inene rĩa Babuloni rĩgaatengemanio thĩ na hinya, narĩo
rĩage gũcooka kuoneka o na rĩ. **22** Nacio nyĩmbo cia
ahũũri inanda cia mũgeeto na aini, na ahuhi a mĩtũrirũ,
na ahuhi a coro, matigacooka kũiguuo thĩinĩ waku o
na rĩ. Gũtirĩ mũruti wa wĩra wa mũthemba o wothe
ũgacooka kuoneka thĩinĩ waku o rĩ. Mũgambo wa ihiga
rĩa gĩthĩi ndũrĩ hĩndĩ ũgaacooka kũiguuo thĩinĩ waku.
23 Gũtirĩ hĩndĩ ũtheri wa tawa ũgacooka kwara thĩinĩ
waku o na rĩ. O naguo mũgambo wa mũhikania na wa

mũhiki ndũrĩ hĩndĩ ũgaacooka kũiguuo thĩinĩ waku o na rĩ. Onjoria aku nĩo maarĩ andũ marĩ igweta gũkũ thĩ.
Nacio ndũrĩrĩ ciothe ciahĩtithirio nĩ ũragũri waku. **24** Thĩinĩ wake nĩkuo gwakorirwo thakame ya anabii, na
ya andũ arĩa aamũre, o na ya arĩa othe manooragĩrwo
gũkũ thĩ."

19 Thuutha wa maũndũ macio ngĩigua kĩndũ
kĩagambaga ta mũrurumo wa kĩrĩndĩ kĩnene kĩa
andũ makĩanĩrĩra kũu igũrũ, makoiga atĩrĩ: "Haleluya!
Ũhonokio, na riiri, na hinya nĩ cia Ngai witũ, **2**
nĩgũkorwo matuĩro make ma ciira nĩ ma ma, na nĩ ma
kĩhooto. Tondũ nĩatuĩrĩire mũmaraya ũcio mũnene ciira,
ũcio wathũkirie thĩ na ũtharia wake. Na nĩamũrĩhĩtie
thakame ya ndungata ciake." **3** Na makĩanĩrĩra o
rĩngĩ, makiuga atĩrĩ: "Haleluya! Ndogo yake ĩgũtũũra
yambataga nginya tene na tene." **(aiōn g165)** **4** Nao
athuuri arĩa mĩrongo ĩĩrĩ na ana, na ciũmbe iria inya irĩ
muoyo, makĩĩgũithia thĩ makĩhooya Ngai, ũrĩa waikarĩire
gĩtĩ kĩa ũnene. Nao makĩanĩrĩra atĩrĩ: "Ameni, Haleluya!"
5 Ningĩ mũgambo ũkiuma gĩtĩ-inĩ kĩu kĩa ũnene, ũkiuga
atĩrĩ: "Goocai Ngai witũ, inyuĩ ndungata ciake inyuothe,
o inyuĩ mũmwĩtigĩrĩte, arĩa anini na arĩa anene!" **6**
Ngĩcooka ngĩigua mũgambo warĩ ta wa kĩrĩndĩ kĩnene
mũno, wahaanaga ta mũrurumo wa maaĩ megũtherera
na ta mũrurumo mũnene wa ngwa, naguo ũkĩanĩrĩra,
ũkiuga atĩrĩ: "Haleluya! Nĩgũkorwo Mwathani Ngai witũ,
o we Mwene-Hinya-Wothe, nĩarathamaka. **7** Nĩtũkenei,
na tũcanjamũke, na tũmũgooce! Nĩgũkorwo ũhiki wa
Gatũrũme nĩmũkinyu, nake mũhiki wake nĩehaarĩirie. **8**
Nake mũhiki ũcio akĩheo nguo cia taama ya gatani ĩrĩa
njega, ĩ gũkenga na theru, nĩguo ehumbe." (Taama wa
gatani ĩrĩa njega nĩguo ciĩko cia ũthingu cia andũ arĩa
aamũre.) **9** Ningĩ mũraika ũcio akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Andĩka
atĩrĩ: 'Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa metĩtwo iruga-inĩ rĩa ũhiki
wa Gatũrũme!'" Agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Icio nĩ ciugo cia
ma cia Ngai." **10** Rĩrĩa ndaiguire ũguo, ngĩgwa magũrũ-
inĩ make ndĩmũhooe. No akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Tiga gwĩka
ũguo! O na niĩ ndĩ ndungata hamwe nawe, na hamwe
na ariũ na aarĩ a thoguo, arĩa magwatĩirie ũira wa
Jesũ. Hooya Ngai arĩ we! Nĩgũkorwo ũira wa Jesũ nĩguo
roho wa ũrathi." **11** Ningĩ nĩndonire igũrũ rĩhingũkĩte
na hau mbere yakwa haarĩ na mbarathi njerũ, nake
ũrĩa wamĩhaicĩte etagwo Mwĩhokeku na Wa-ma. Nake
atuuaga ciira, na akarũa mbaara arũmĩtie kĩhooto. **12**
Namo maitho make mahaana ta mwaki ũgwakana, na
arĩ na thũmbĩ nyingĩ mũtwe. Nĩandĩkĩtwo rĩĩtwa, rĩtarĩ
mũndũ ũngĩ ũrĩũĩ tiga we wiki. **13** Ehumbĩte nguo
ĩrindĩtwo thakame-inĩ, narĩo rĩĩtwa rĩake etagwo Kiugo-
kĩa-Ngai. **14** Nacio mbũtũ cia ita cia igũrũ ciamuumĩte
thuutha, ihaicĩte mbarathi njerũ na ikehumba nguo
cia taama wa gatani ĩrĩa njega, njerũ cua na theru. **15**
Ningĩ kanua-inĩ gake koimĩte rũhiũ rwa njora rũũgĩ
rwa kũũraga ndũrĩrĩ naruo. Nake agaaciathaga na
rũthanju rwa kĩgera na arangĩrĩrie ihihĩro rĩa ndibei
rĩa mang'ũrĩ marũrũ ma Ngai Mwene-Hinya-Wothe.
16 Nguo-inĩ yake na kĩero-inĩ gĩake nĩandĩkĩtwo rĩĩtwa
rĩĩrĩ: "MŨTHAMAKI WA ATHAMAKI, NA MWATHANI
WA AATHANI." **17** Ngĩcooka ngĩona mũraika ũmwe
arũgamĩte thĩinĩ wa riũa, nake akĩanĩrĩra na mũgambo
mũnene, agĩĩta nyoni iria ciarerete rĩera-inĩ, agĩciĩra
atĩrĩ, "Ũkai, mũngane hamwe iruga-inĩ rĩrĩa inene rĩa
Ngai, **18** nĩgeetha mũrĩe nyama cia mĩĩrĩ ya athamaki,
na ya anene a mbaara, na ya andũ arĩa marĩ hinya, o na
nyama cia mbarathi na cia ahaici a cio, na nyama cia
mĩĩrĩ ya andũ othe arĩa eyathi na arĩa ngombo, o na arĩa
anini na arĩa anene." **19** Ningĩ ngĩona nyamũ ĩrĩa, na
athamaki a thĩ, na mbũtũ ciao cia ita mecookanĩrĩirie
hamwe nĩgeetha marũe na ũcio wahaicĩte mbarathi na
mbũtũ yake ya ita. **20** No rĩrĩ, nyamũ ĩyo ĩkĩnyiitwo, o
hamwe na mũnabii ũrĩa wa maheeni ũrĩa waringaga
ciama ithenya rĩayo. Na ũndũ wa ciama icio nĩahĩtithĩtie
andũ arĩa mekĩrĩtwo rũũri rwa nyamũ ĩyo na makahooya
mũhianano wayo. Nao eerĩ magĩikio icua-inĩ rĩa mwaki
wa ũbiriti ũgwakana. **(Limnē Pyr g3041 g4442)** **21** Arĩa
maatigaire makĩũragwo na rũhiũ rwa njora ruoimĩte
kanua ka ũcio wahaicĩte mbarathi, nacio nyoni ciothe
ikĩĩhũũnĩrĩria nyama cia mĩĩrĩ yao.

20 Ningĩ ngĩona mũraika agĩikũrũka oimĩte igũrũ,
arĩ na kĩhingũro kĩa Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi, na
anyiitĩte mũnyororo mũnene guoko-inĩ gwake. **(Abyssos
g12)** **2** Nake akĩnyiita ndamathia ĩrĩa, na nĩyo nyoka ĩrĩa
ya tene, na noyo mũcukani kana Shaitani, akĩmĩoha
mĩaka ngiri ĩmwe. **3** Akĩmĩikia Irima rĩu-Rĩtarĩ-Gĩturi,
akĩmĩhingĩrĩria kuo, na akĩrĩcinĩrĩra mũhũri, nĩguo
amĩgirĩrĩrie ndĩkanacooke kũheenia andũ a ndũrĩrĩ
rĩngĩ nginya mĩaka ĩyo ngiri ĩmwe ĩthire. Thuutha
wa ũguo nĩĩkarekererio ihinda inini. **(Abyssos g12)** **4**
Ngĩcooka ngĩona itĩ cia ũnene iria ciaikarĩirwo nĩ arĩa
maaheetwo hinya wa gũtuĩra andũ ciira. Na ngĩona
mĩoyo ya andũ arĩa manatinio mĩtwe nĩ ũndũ wa ũira wa
Jesũ o na nĩ ũndũ wa kiugo kĩa Ngai. Acio matiahooete
nyamũ ĩrĩa o na kana mũhiano wayo, na matiekĩrĩtwo
rũũri rwayo ithiithi-inĩ ciao kana moko-inĩ mao. Nao
magĩcooka muoyo na magĩathana hamwe na Kristũ
mĩaka ngiri ĩmwe. **5** (Andũ arĩa angĩ othe maakuĩte
matiigana gũcooka muoyo, nginya rĩrĩa mĩaka ĩyo ngiri
ĩmwe yathirire.) Kũu nĩkuo kũriũka kũrĩa kwa mbere.
6 Kũrathimwo na gũthera nĩ arĩa magwatanĩire na
kũriũka kũu kwa mbere. Gĩkuũ gĩa keerĩ gĩtirĩ na hinya
igũrũ rĩao, no magaatuĩka athĩnjĩri-Ngai o na Kristũ,
na magaathamaka hamwe nake mĩaka ngiri ĩmwe. **7**
Rĩrĩa mĩaka ĩyo ngiri ĩgaathira, Shaitani nĩkuohorwo
akoohorwo oime njeera ĩyo yake, **8** nake nĩagathiĩ
kũheenia ndũrĩrĩ ituri-inĩ iria inya cia thĩ, nĩcio Gogu
na Magogu, nĩguo acicookanĩrĩrie hamwe nĩ ũndũ wa
mbaara. Mũigana wao nĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ
cia iria rĩrĩa inene. **9** Nao magĩtuĩkanĩria wariĩ wa thĩ,
makĩrigiicĩria kambĩ ya andũ a Ngai, o na itũũra rĩu
inene endete. No mwaki nĩwoimire igũrũ, ũkĩmaniina.
10 Nake mũcukani, ũrĩa wamaheenirie, agĩikio iria rĩa
mwaki wa ũbiriti, o kũrĩa nyamũ ĩrĩa na mũnabii ũrĩa
wa maheeni maikĩtio. Nao magaatũũra manyariiragwo
mũthenya na ũtukũ tene na tene. **(aiōn g165, Limnē Pyr
g3041 g4442)** **11** Ningĩ ngĩona gĩtĩ kĩnene mũno kĩa
ũnene kĩa rangi mwerũ, na ngĩona ũrĩa wagĩikarĩire.
Nayo thĩ na igũrũ ikĩũra, ikĩehera ũthiũ-inĩ wake,
ikĩaga handũ ingĩikara. **12** Na ningĩ ngĩona arĩa akuũ,
anene na arĩa anini, marũgamĩte mbere ya gĩtĩ kĩu kĩa

ũnene, namo mabuku makĩhingũrwo. Narĩo ibuku rĩngĩ
rĩkĩhingũrwo, na nĩrĩo ibuku rĩa muoyo. Nao andũ arĩa
akuũ magĩtuĩrwo ciira kũringana na ciĩko iria meekĩte,
o ta ũrĩa kwaandĩkĩtwo mabuku-inĩ macio. **13** Narĩo iria
rĩrĩa inene rĩkĩruta arĩa akuũ maarĩ thĩinĩ warĩo, nakĩo
gĩkuũ na Kwa-ngoma ikĩruta arĩa maarĩ thĩinĩ wacio,
na o mũndũ agĩtuĩrwo kũringana na ciĩko iria eekĩte.
(Hadēs g86) **14** Thuutha ũcio gĩkuũ na Kwa-ngoma igĩikio
iria-inĩ rĩa mwaki. Icua rĩu rĩa mwaki nĩrĩo gĩkuũ gĩa
keerĩ. **(Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442)** **15** Na rĩrĩ, mũndũ
o wothe akorwo rĩĩtwa rĩake rĩtionekire rĩandĩkĩtwo
ibuku-inĩ rĩa muoyo-rĩ, agĩikio iria-inĩ rĩu rĩa mwaki.
(Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Ngĩcooka ngĩona igũrũ rĩerũ na thĩ njerũ, tondũ
igũrũ rĩrĩa rĩa mbere na thĩ ĩrĩa ya mbere
nĩcieherete igathira, narĩo iria rĩrĩa inene rĩtiarĩ ho.
2 Ngĩona Itũũra rĩrĩa Itheru, Jerusalemu ĩrĩa njerũ,
rĩgĩikũrũka riumĩte igũrũ kwa Ngai, rĩhaarĩirio ta mũhiki
agemeirio mũthuuriwe. **3** Ningĩ ngĩigua mũgambo
mũnene uumĩte gĩtĩ-inĩ-kĩa-ũnene, ũkiuga atĩrĩ, "Rĩu
gĩikaro kĩa Ngai kĩrĩ hamwe na andũ, nake nĩegũtũũrania
nao. Megũtuĩka andũ ake, nake Ngai we Mwene
arĩkoragwo hamwe nao, na atuĩke Ngai wao. **4** Nake
nĩakamagiria maithori mothe mathire maitho-inĩ mao.
Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ gũgaakorwo na gĩkuũ, o na kana
gũcakaya, kana kĩrĩro, kana ruo, nĩgũkorwo maũndũ
marĩa ma mbere nĩmeherete magathira." **5** Nake ũrĩa
waikarĩire gĩtĩ-kĩa-ũnene akiuga atĩrĩ, "Nĩ kwerũhia
ndĩrerũhia maũndũ mothe!" Agĩcooka akiuga atĩrĩ,
"Andĩka ũndũ ũyũ, nĩgũkorwo ciugo ici nĩ cia kwĩhokwo,
na nĩ cia ma." **6** Agĩcooka akĩnjĩĩra atĩrĩ: "Maũndũ
nĩmahingu. Niĩ nĩ niĩ Alifa o na Omega, Kĩambĩrĩria o
na Kĩrĩkĩro. Ũrĩa mũnyootu nĩngamũhe maaĩ anyue
kuuma gĩthima kĩa maaĩ ma muoyo, anyue o ũguo tũhũ
atekũgũra. **7** Mũndũ ũrĩa ũgũtoorania nĩwe ũkaagaya
maũndũ macio mothe, na niĩ nĩngatuĩka Ngai wake,
nake atuĩke mũrũ wakwa. **8** No andũ arĩa iguoya, na
arĩa matetĩkĩtie, na arĩa imaramari, na arĩa oragani,
na ahũũri maraya, na arogi, na ahooi mĩhianano, na
aheenania-rĩ, othe ũtũũro wao no iria-inĩ rĩa mwaki wa
ũbiriti. Gĩkĩ nĩkĩo gĩkuũ gĩa keerĩ." **(Limnē Pyr g3041 g4442)**
9 Ũmwe wa araika acio mũgwanja arĩa maarĩ na mbakũri
mũgwanja iria ciaiyũrĩte mĩthiro ĩrĩa mũgwanja ya
kũrigĩrĩria agĩũka, akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Ũka, nĩngũkuonia
mũhiki, na nĩwe mũtumia wa Gatũrũme." **10** Nake
akĩnguua ndĩ thĩinĩ wa Roho, akĩndwara kĩrĩma-inĩ
kĩarĩ kĩnene kĩraaya na igũrũ, akĩnyonia Jerusalemu,
Itũũra rĩu inene Itheru rĩgĩikũrũka riumĩte igũrũ kwa
Ngai. **11** Itũũra rĩu rĩarĩ na riiri wa Ngai, naguo ũkengi
warĩo wahaanaga ta wa kahiga ka goro mũno, o ta
kahiga karĩa getagwo njathibi, gakengu o ta gĩcicio.
12 Narĩo rĩarĩ na rũthingo rũnene, rũraihu na igũrũ,
rwarĩ na ihingo ikũmi na igĩrĩ, na araika ikũmi na eerĩ
ihingo-inĩ icio. Nacio ihingo icio nĩciandĩkĩtwo marĩĩtwa
ma mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩĩrĩ ya ciana cia Isiraeli. **13**
Mwena wa irathĩro warĩ na ihingo ithatũ, na mwena wa
gathigathini ihingo ithatũ, na mwena wa gũthini ihingo
ithatũ, na mwena wa ithũĩro ihingo ithatũ. **14** Naruo
rũthingo rwa itũũra rĩu inene rwarĩ na mĩthingi ikũmi
na ĩĩrĩ, na igũrũ rĩayo ĩkaandĩkwo marĩĩtwa ma atũmwo
arĩa ikũmi na eerĩ a Gatũrũme. **15** Nake mũraika ũcio
wanjarĩirie aarĩ na rũthanju rwa thahabu rwa gũthima
itũũra rĩu inene, o na ihingo ciarĩo, na thingo ciarĩo. **16**
Narĩo itũũra rĩu inene rĩakĩtwo rĩiganaine mĩena yothe,
ũraihu warĩo ũkaiganana na warĩĩ warĩo. Nĩathimire
itũũra rĩu inene na rũthanju rũu, na akĩona atĩ rĩarĩ
na ũraihu wa kilomita ta 2,200, ũkaiganana na warĩĩ
warĩo, na kwambata na igũrũ kwarĩo. **17** Ningĩ agĩthima
rũthingo rwarĩo, na ũtungu waruo ũgĩkorwo warĩ
mĩkono igana rĩmwe na mĩrongo ĩna na ĩna, rũthimĩtwo
na gĩthimi kĩa mũndũ, na no kĩo mũraika aahũthagĩra.
18 Rũthingo rũu rwakĩtwo na njathibi, narĩo itũũra rĩu
inene rĩakĩĩtwo na thahabu ĩrĩa therie, ĩgathera o ta
gĩcicio. **19** Nayo mĩthingi ĩyo ya thingo cia itũũra rĩu
inene yagemetio na mĩthemba yothe ya mahiga ma
goro. Mũthingi wa mbere warĩ wa njathibi, na wa keerĩ
warĩ wa yakuti ĩrĩa ya bururu, na wa gatatũ warĩ wa
yacimu, na wa kana warĩ wa thumarati, **20** na wa gatano
warĩ wa onigithi, na wa gatandatũ warĩ wa wakiki ũrĩa
mũtune, na wa mũgwanja warĩ wa yakuti ĩrĩa ĩhaana
thahabu, na wa kanana warĩ wa thabaricandi, na wa
kenda warĩ wa yakuti ĩrĩa ĩhaana ngoikoni, na wa ikũmi
warĩ wa wakiki ũrĩa ũhaana nyeki nduru, na wa ikũmi
na ĩmwe warĩ wa wakiki ũrĩa wa bururu, na wa ikũmi na
igĩrĩ warĩ wa amethuthito. **21** Nacio ihingo iria ikũmi na
igĩrĩ nĩ ruru ikũmi na igĩrĩ, o kĩhingo gĩathondeketwo
na ruru ĩmwe. Nayo njĩra ĩrĩa nene ya itũũra rĩu inene
yarĩ ya thahabu therie, yonithanagia mwena ũrĩa ũngĩ
ta gĩcicio. **22** Na gũtirĩ hekarũ ndonire kũu itũũra-inĩ
rĩu inene, tondũ Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe
na Gatũrũme nĩo hekarũ yakuo. **23** Itũũra rĩu inene
rĩtibataire nĩ kwarĩrwo nĩ riũa kana mweri, nĩgũkorwo
riiri wa Ngai nĩũrĩheaga ũtheri, nake Gatũrũme nĩwe
tawa warĩo. **24** Nacio ndũrĩrĩ igaathiiaga na ũtheri
warĩo, nao athamaki a thĩ marehe riiri wao thĩinĩ
warĩo. **25** Gũtirĩ mũthenya o na ũmwe ihingo ciarĩo
ikaahingwo, nĩgũkorwo kũu gũtigakorwo na ũtukũ.
26 Na nĩkuo makaarehe riiri na gĩtĩĩo cia ndũrĩrĩ. **27**
Gũtirĩ kĩndũ gĩtarĩ gĩtheru gĩgaatoonya itũũra rĩu o
narĩ, o na kana mũndũ o wothe ũrĩa wĩkaga maũndũ
ma njono kana ma maheeni. O tiga arĩa marĩĩtwa mao
mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩa rĩa Gatũrũme rĩa muoyo.

22 Ningĩ mũraika ũcio akĩnyonia rũũĩ rwa maaĩ ma
muoyo, makembu na makahenia o ta gĩcicio,
rũgĩtherera ruumĩte gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene kĩa Ngai na gĩa
Gatũrũme **2** rũikũrũkĩire gatagatĩ ka njĩra ĩrĩa nene
ya itũũra inene. Mĩena yeerĩ ya rũũĩ rũu, o mwena
warĩ na mũtĩ wa muoyo, naguo waciaraga matunda
mĩthemba ikũmi na ĩĩrĩ, ũgaciaraga maciaro maguo
o mweri. Namo mathangũ ma mũtĩ ũcio maarĩ ma
kũhonia andũ a ndũrĩrĩ. **3** Gũtigacooka kũgĩa na kĩrumi
o na kĩrĩkũ. Gĩtĩ-kĩa-ũnene kĩa Ngai na gĩa Gatũrũme
gĩgaakorwo kũu thĩinĩ wa itũũra inene, nacio ndungata
ciake nĩikamũtungatagĩra. **4** Nacio nĩikoonaga ũthiũ
wake, narĩo rĩĩtwa rĩake rĩkandĩkwo ithiithi-inĩ ciao. **5**
Gũtigacooka kũgĩa ũtukũ. Nao matikabatario nĩ ũtheri
wa tawa o na kana ũtheri wa riũa, nĩgũkorwo Mwathani
Ngai nĩwe ũgaatuĩka ũtheri wao. Nao magaathamaka

tene na tene. **(aiōn g165)** **6** Nake mũraika ũcio akĩnjĩĩra
atĩrĩ, "Ciugo icio nĩ cia kwĩhokwo, na nĩ cia ma. Nake
Mwathani, o we Ngai wa maroho ma anabii, nĩatũmire
mũraika wake nĩguo onie ndungata ciake maũndũ marĩa
arĩ o nginya mekĩke ica ikuhĩ." **7** "Na rĩrĩ, nĩngũũka
o narua! Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũrũmĩtie ciugo
cia ũrathi ũrĩa ũrĩ ibuku-inĩ rĩĩrĩ." **8** Niĩ, Johana-rĩ,
nĩ niĩ ndaiguire na ngĩona maũndũ macio. Na rĩrĩa
ndaarĩkirie kũmaigua o na kũmona-rĩ, ngĩgwa thĩ
magũrũ-inĩ ma mũraika ũcio wanyonagia maũndũ
macio ndĩmũhooe. **9** No akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Tiga gwĩka
ũguo! O na niĩ ndĩ ndungata hamwe nawe, na hamwe na
ariũ na aarĩ a thoguo arĩa anabii, na arĩa othe marũmĩtie
ciugo cia ibuku rĩĩrĩ. Hooya Ngai arĩ we!" **10** Agĩcooka
akĩnjĩĩra atĩrĩ, "Ndũkahingĩrĩrie ciugo cia ũrathi wa
ibuku rĩĩrĩ, nĩgũkorwo ihinda nĩrĩkuhĩrĩirie. **11** Mũndũ
ũrĩa wĩkaga ũũru nĩathiĩ na mbere gwĩka ũũru, nake
ũrĩa kĩmaramari athiĩ na mbere na kũmaramara; na
ũrĩa wĩkaga ũrĩa kwagĩrĩire athiĩ na mbere gwĩka ũrĩa
kwagĩrĩire; ningĩ ũrĩa mũtheru agĩthiĩ na mbere gũtuĩka
mũtheru." **12** "Na rĩrĩ, ngũũka o narua! Nakĩo kĩheo
gĩakwa ndĩ nakĩo, na ngaahe o mũndũ kũringana na
ũrĩa aneeka. **13** Niĩ nĩ niĩ Alifa na Omega, wa Mbere
na wa Kũrigĩrĩria, ningĩ Kĩambĩrĩria o na Kĩrĩkĩro. **14**
"Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa mathambĩtie nguo ciao, nĩguo
magĩe na rũtha rwa gũkinya mũtĩ-inĩ wa muoyo na
matoonyere ihingo-inĩ makinye thĩinĩ wa itũũra rĩu.
15 Nakuo kũu nja gũgaikarwo nĩ magui, na arogi, na
ahũũri ũmaraya, na oragani, na ahooi mĩhianano, na
mũndũ ũrĩa wothe wendete maũndũ ma maheeni na
akamekaga. **16** "Niĩ, Jesũ, nĩndũmĩte mũraika wakwa
agũkinyĩrie ũira ũyũ nĩ ũndũ wa makanitha. Niĩ nĩ
niĩ Thuuna na Rũciaro rwa Daudi, na nĩ niĩ Njata ĩrĩa
ngengu ya Rũciinĩ tene." **17** Nake Roho o na mũhiki
mekuuga atĩrĩ, "Ũka!" Nake ũrĩa ũkũigua nĩoige atĩrĩ,
"Ũka!" Mũndũ o wothe mũnyootu, nĩoke; na ũrĩa wothe
ũkwenda, nĩamũkĩre kĩheo kĩrĩa kĩa maaĩ ma muoyo,
atekũgũra. **18** Ngũkaania mũndũ o wothe ũrĩa ũkũigua
ciugo cia ũrathi wa ibuku rĩĩrĩ atĩrĩ: Mũndũ o wothe
angĩciongerera ũndũ, Ngai nĩakamuongerera mĩthiro
ĩrĩa ĩtaarĩirio thĩinĩ wa ibuku rĩĩrĩ. **19** Na mũndũ o na
ũrĩkũ angĩkeeheria ciugo thĩinĩ wa ibuku rĩĩrĩ rĩa ũrathi,
Ngai nĩakamwehereria igai rĩake kuuma mũtĩ-inĩ wa
muoyo, o na kuuma itũũra-inĩ rĩu itheru, iria itaarĩirio
thĩinĩ wa ibuku rĩĩrĩ. **20** Ũrĩa ũroimbũra maũndũ macio
ekuuga atĩrĩ, "Ĩĩ nĩguo, ngũũka o narua." Ameni. Ũka,
Mwathani Jesũ! **21** Wega wa Mwathani Jesũ ũrogĩa na
andũ a Ngai. Ameni.

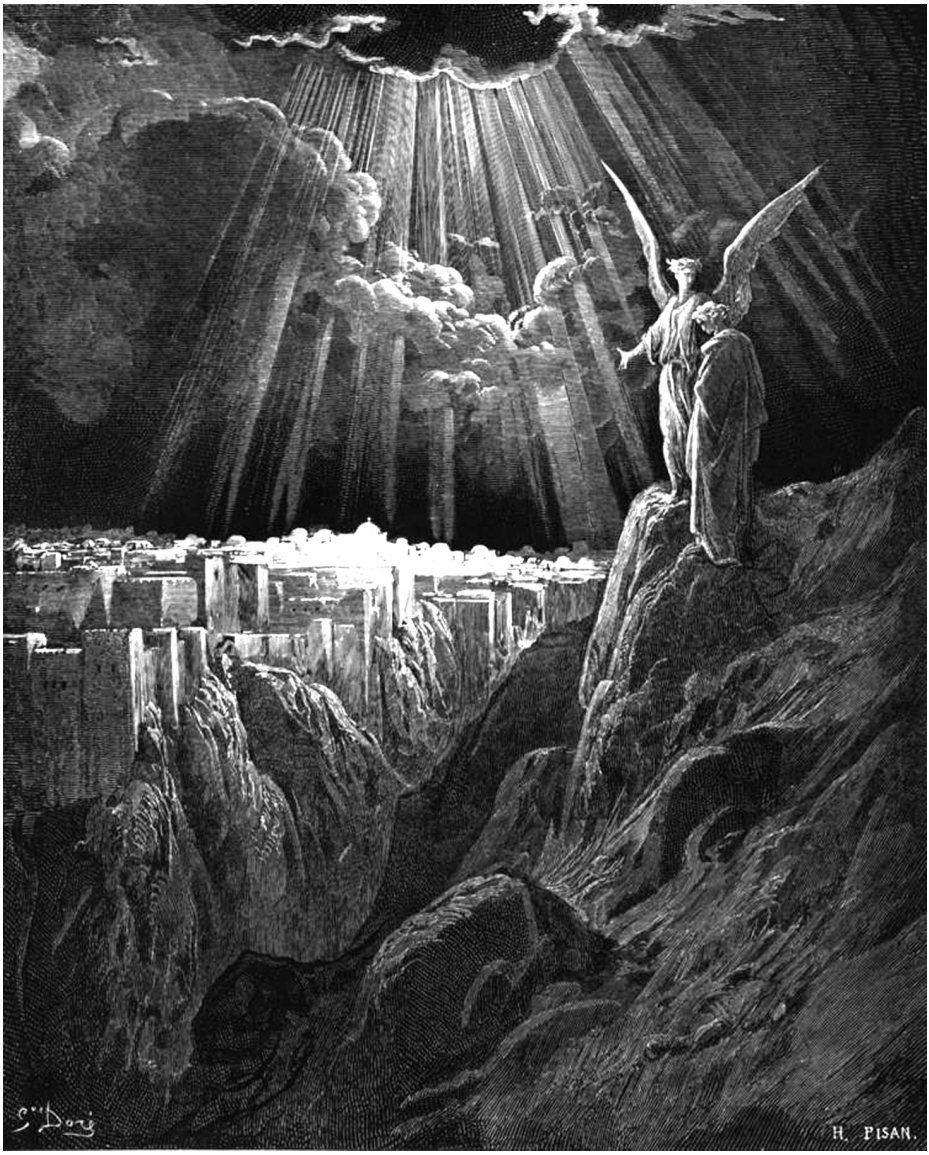

Ngĩona Itũũra rĩrĩa Itheru, Jerusalemu ĩrĩa njerũ, rĩgĩikũrũka riumĩte igũrũ kwa Ngai, rĩhaarĩirio ta mũhiki agemeirio mũthuuriwe. Ningĩ ngĩigua mũgambo mũnene uumĩte gĩtĩ-inĩ-kĩa-ũnene, ũkiuga atĩrĩ, "Rĩu gĩikaro kĩa Ngai kĩrĩ hamwe na andũ, nake nĩegũtũũrania nao. Megũtuĩka andũ ake, nake Ngai we Mwene arĩkoragwo hamwe nao, na atuĩke Ngai wao.

Kũguũrĩrio 21:2-3

Reader's Guide

Kikuyu at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Kikuyu at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place
Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses
Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective
Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6
Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun
Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses
Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective
Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses
Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular
Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32
Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possiblity, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067
Greek: proper noun, place
Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses
Meaning:
Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86
Greek: proper noun, place
Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses
Meaning:
Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442
Greek: proper noun, place
Usage: Phrase 5 times in the New Testament
Meaning:
Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585
Hebrew: proper noun, place
Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses
Meaning:
The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020
Greek: proper noun, place
Usage: 1 time in 2 Peter 2:4
Meaning:
Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Gikuyu---Kikuyu/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31
Aroma 10:7
Kũguũrĩrio 9:1
Kũguũrĩrio 9:2
Kũguũrĩrio 9:11
Kũguũrĩrio 11:7
Kũguũrĩrio 17:8
Kũguũrĩrio 20:1
Kũguũrĩrio 20:3

aïdios

Aroma 1:20
Judasi 1:6

aiōn

Mathayo 12:32
Mathayo 13:22
Mathayo 13:39
Mathayo 13:40
Mathayo 13:49
Mathayo 21:19
Mathayo 24:3
Mathayo 28:20
Mariko 3:29
Mariko 4:19
Mariko 10:30
Mariko 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
Johana 4:14
Johana 6:51
Johana 6:58
Johana 8:35
Johana 8:51
Johana 8:52
Johana 9:32
Johana 10:28
Johana 11:26
Johana 12:34
Johana 13:8
Johana 14:16
Atũmwo 3:21
Atũmwo 15:18
Aroma 1:25
Aroma 9:5
Aroma 11:36
Aroma 12:2
Aroma 16:27
1 Akorinitho 1:20
1 Akorinitho 2:6
1 Akorinitho 2:7
1 Akorinitho 2:8
1 Akorinitho 3:18
1 Akorinitho 8:13
1 Akorinitho 10:11
2 Akorinitho 4:4
2 Akorinitho 9:9
2 Akorinitho 11:31
Agalatia 1:4
Agalatia 1:5
Aefeso 1:21
Aefeso 2:2
Aefeso 2:7
Aefeso 3:9
Aefeso 3:11
Aefeso 3:21
Aefeso 6:12
Afilipi 4:20
Akolosai 1:26
1 Timotheo 1:17
1 Timotheo 6:17
2 Timotheo 4:10
2 Timotheo 4:18
Tito 2:12
Ahibirania 1:2
Ahibirania 1:8
Ahibirania 5:6
Ahibirania 6:5
Ahibirania 6:20
Ahibirania 7:17
Ahibirania 7:21
Ahibirania 7:24
Ahibirania 7:28
Ahibirania 9:26
Ahibirania 11:3
Ahibirania 13:8
Ahibirania 13:21
1 Petero 1:23
1 Petero 1:25
1 Petero 4:11
1 Petero 5:11
2 Petero 3:18
1 Johana 2:17
2 Johana 1:2
Judasi 1:13
Judasi 1:25
Kũguũrĩrio 1:6
Kũguũrĩrio 1:18
Kũguũrĩrio 4:9
Kũguũrĩrio 4:10
Kũguũrĩrio 5:13
Kũguũrĩrio 7:12
Kũguũrĩrio 10:6
Kũguũrĩrio 11:15
Kũguũrĩrio 14:11
Kũguũrĩrio 15:7
Kũguũrĩrio 19:3
Kũguũrĩrio 20:10
Kũguũrĩrio 22:5

aiōnios

Mathayo 18:8
Mathayo 19:16
Mathayo 19:29
Mathayo 25:41
Mathayo 25:46
Mariko 3:29
Mariko 10:17
Mariko 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
Johana 3:15
Johana 3:16
Johana 3:36
Johana 4:14
Johana 4:36
Johana 5:24
Johana 5:39
Johana 6:27
Johana 6:40
Johana 6:47
Johana 6:54
Johana 6:68

Johana 10:28
Johana 12:25
Johana 12:50
Johana 17:2
Johana 17:3
Atũmwo 13:46
Atũmwo 13:48
Aroma 2:7
Aroma 5:21
Aroma 6:22
Aroma 6:23
Aroma 16:25
Aroma 16:26
2 Akorinitho 4:17
2 Akorinitho 4:18
2 Akorinitho 5:1
Agalatia 6:8
2 Athesalonike 1:9
2 Athesalonike 2:16
1 Timotheo 1:16
1 Timotheo 6:12
1 Timotheo 6:16
2 Timotheo 1:9
2 Timotheo 2:10
Tito 1:2
Tito 3:7
Filemona 1:15
Ahibirania 5:9
Ahibirania 6:2
Ahibirania 9:12
Ahibirania 9:14
Ahibirania 9:15
Ahibirania 13:20
1 Petero 5:10
2 Petero 1:11
1 Johana 1:2
1 Johana 2:25
1 Johana 3:15
1 Johana 5:11
1 Johana 5:13
1 Johana 5:20
Judasi 1:7
Judasi 1:21
Kũguũrĩrio 14:6

eleēsē

Aroma 11:32

Geenna

Mathayo 5:22
Mathayo 5:29
Mathayo 5:30
Mathayo 10:28
Mathayo 18:9
Mathayo 23:15
Mathayo 23:33
Mariko 9:43*
Mariko 9:45
Mariko 9:47
Luka 12:5
Jakubu 3:6

Hadēs

Mathayo 11:23
Mathayo 16:18
Luka 10:15
Luka 16:23
Atũmwo 2:27
Atũmwo 2:31
1 Akorinitho 15:55
Kũguũrĩrio 1:18
Kũguũrĩrio 6:8
Kũguũrĩrio 20:13
Kũguũrĩrio 20:14

Limnē Pyr

Kũguũrĩrio 19:20
Kũguũrĩrio 20:10
Kũguũrĩrio 20:14
Kũguũrĩrio 20:15
Kũguũrĩrio 21:8

Sheol

Kĩambĩrĩria 37:35
Kĩambĩrĩria 42:38
Kĩambĩrĩria 44:29
Kĩambĩrĩria 44:31
Ndari 16:30
Ndari 16:33
Gũcookerithia 32:22
1 Samũeli 2:6
2 Samũeli 22:6
1 Athamaki 2:6
1 Athamaki 2:9
Ayubu 7:9
Ayubu 11:8
Ayubu 14:13
Ayubu 17:13
Ayubu 17:16
Ayubu 21:13
Ayubu 24:19
Ayubu 26:6
Thaburi 6:5
Thaburi 9:17
Thaburi 16:10
Thaburi 18:5
Thaburi 30:3
Thaburi 31:17
Thaburi 49:14
Thaburi 49:15
Thaburi 55:15
Thaburi 86:13
Thaburi 88:3
Thaburi 89:48
Thaburi 116:3
Thaburi 139:8
Thaburi 141:7
Thimo 1:12
Thimo 5:5
Thimo 7:27
Thimo 9:18
Thimo 15:11
Thimo 15:24
Thimo 23:14
Thimo 27:20
Thimo 30:16
Kohelethu 9:10
Rwĩmbo 8:6
Isaia 5:14
Isaia 7:11
Isaia 14:9
Isaia 14:11
Isaia 14:15
Isaia 28:15
Isaia 28:18
Isaia 38:10
Isaia 38:18
Isaia 57:9
Ezekieli 31:15
Ezekieli 31:16
Ezekieli 31:17
Ezekieli 32:21
Ezekieli 32:27
Hosea 13:14
Amosi 9:2
Jona 2:2
Habakuku 2:5

Tartaroō

2 Petero 2:4

Questioned

2 Petero 2:17

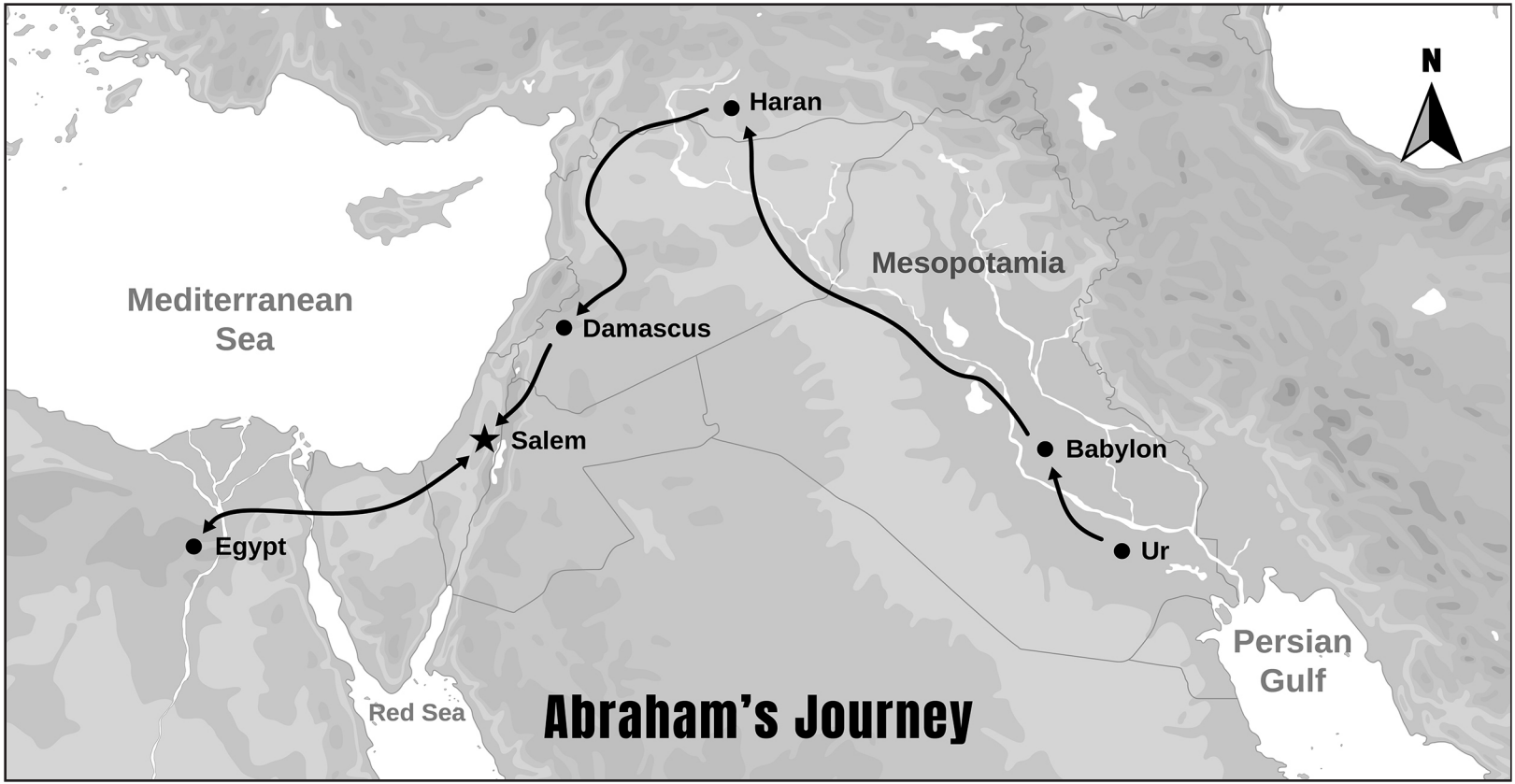

Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Iburahĩmu rĩrĩa eetirwo athĩ bũrũri ũrĩa aaheagwo ũtuĩke igai rĩake, nĩathĩkire na agĩthĩ, o na akorwo ndaamenyaga kũrĩa aathiiaga. - Ahibirania 11:8

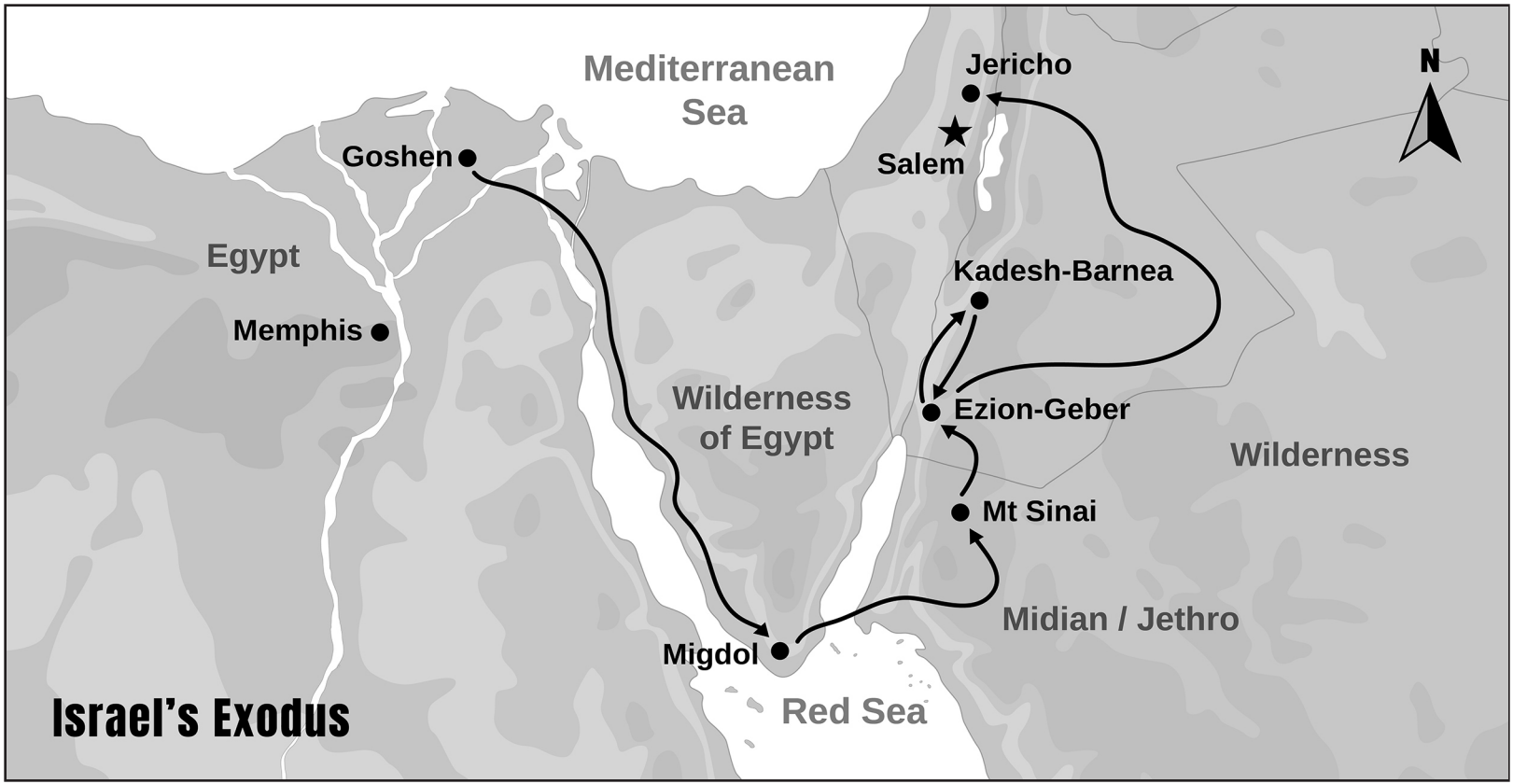

Rĩrĩa Firaũni aarekereirie andũ a Isiraeli mathiĩ-rĩ, Ngai ndaamatongoreirie njĩra-inĩ ya kũhĩtũkĩra bũrũri wa Afilisti, o na gũtuĩka ĩyo nĩyo yarĩ njĩra ĩrĩa nguhĩ. Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩrĩ, "Mangĩcemania na mbaara-rĩ, maahota kwĩricũkwo, macooke bũrũri wa Misiri." - Thaama 13:17

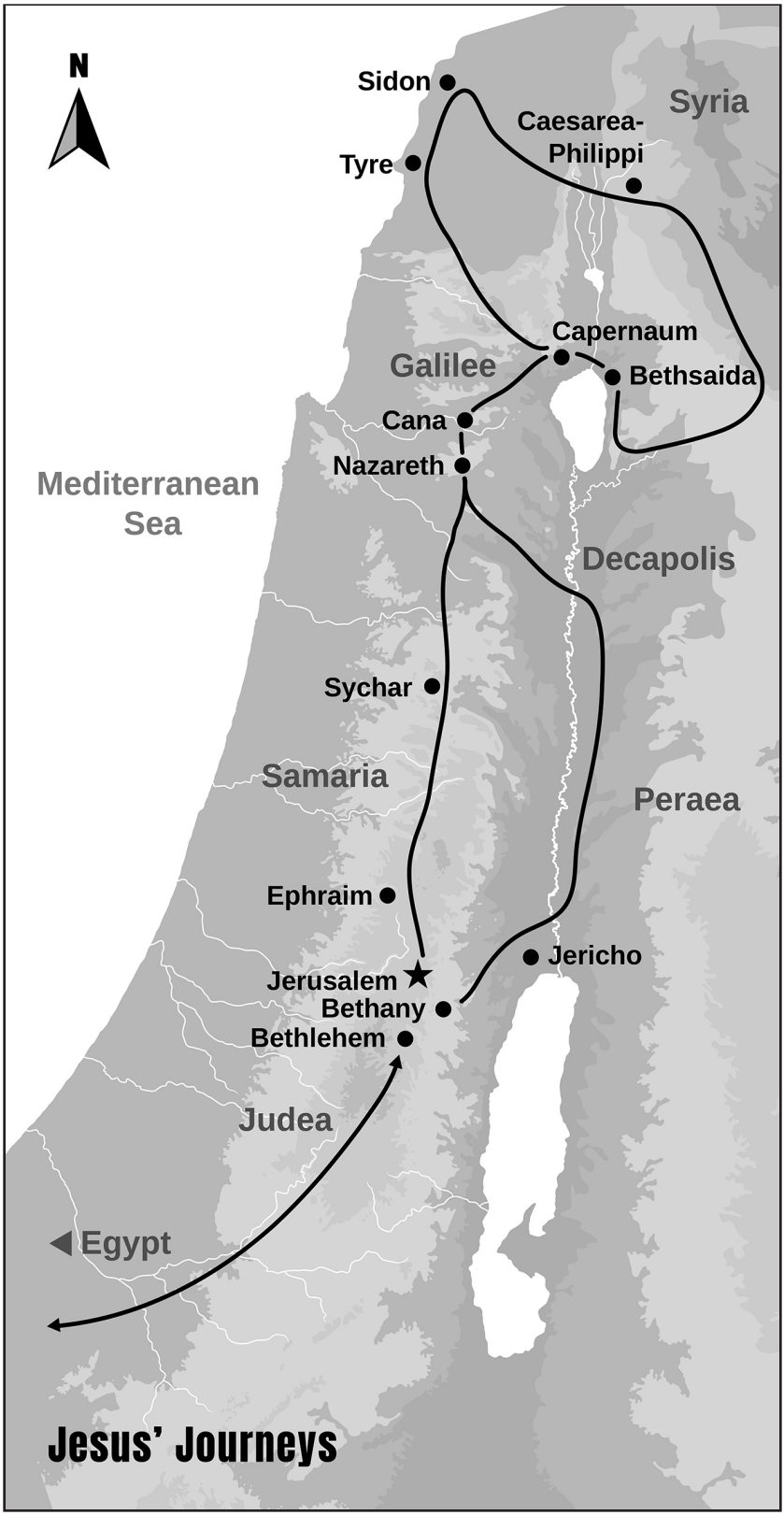

Nĩgũkorwo o na Mũrũ wa Mũndũ ndookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata na arute muoyo wake nĩguo arĩhe thogora wa gũkũũra andũ aingĩ. - Mariko 10:45

Nĩ nĩĩ Paũlũ, ndungata ya Kristũ Jesũ, o nĩĩ njĩtĩĩtwo nduĩke mũtũmwo, na ngaamũrwo hunjagie Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Ngai, - Aroma 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

	Christ returns for his people
1956	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830	John Williams reaches Polynesia
1731	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert marytyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful?			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we?			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

<table>
<tr><td colspan="4">Fallen</td><td>Glory</td></tr>
<tr><td>Fall to sin
No Law</td><td>Moses' Law
1500 B.C.</td><td>Christ
33 A.D.</td><td>Church Age
Kingdom Age</td><td>New Heavens
and Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">1 Timothy 6:16
Living in unapproachable light</td><td rowspan="7">Acts 3:21
Philippians 2:11
Revelation 20:3

God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City</td></tr>
<tr><td colspan="2">John 8:58
Pre-incarnate</td><td>John 1:14
Incarnate</td><td>Luke 23:43
Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="2">Psalm 139:7
Everywhere</td><td colspan="2">John 14:17
Living in believers</td></tr>
<tr><td colspan="4">Ephesians 2:1-5
Serving the Savior or Satan on Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:22
Blessed in Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:23, Revelation 20:5,13
Punished in Hades until the final judgment</td></tr>
<tr><td colspan="4">Hebrews 1:14
Serving mankind at God's command</td></tr>
<tr><td colspan="4">2 Peter 2:4, Jude 6
Imprisoned in Tartarus</td><td rowspan="4">Matthew 25:41
Revelation 20:10

Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels</td></tr>
<tr><td rowspan="3" colspan="3">1 Peter 5:8, Revelation 12:10

Rebelling against Christ
Accusing mankind</td><td>Revelation 20:13
Thalaasa</td></tr>
<tr><td>Revelation 19:20
Lake of Fire</td></tr>
<tr><td>Revelation 20:2
Abyss</td></tr>
</table>

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Kikuyu at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarrantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

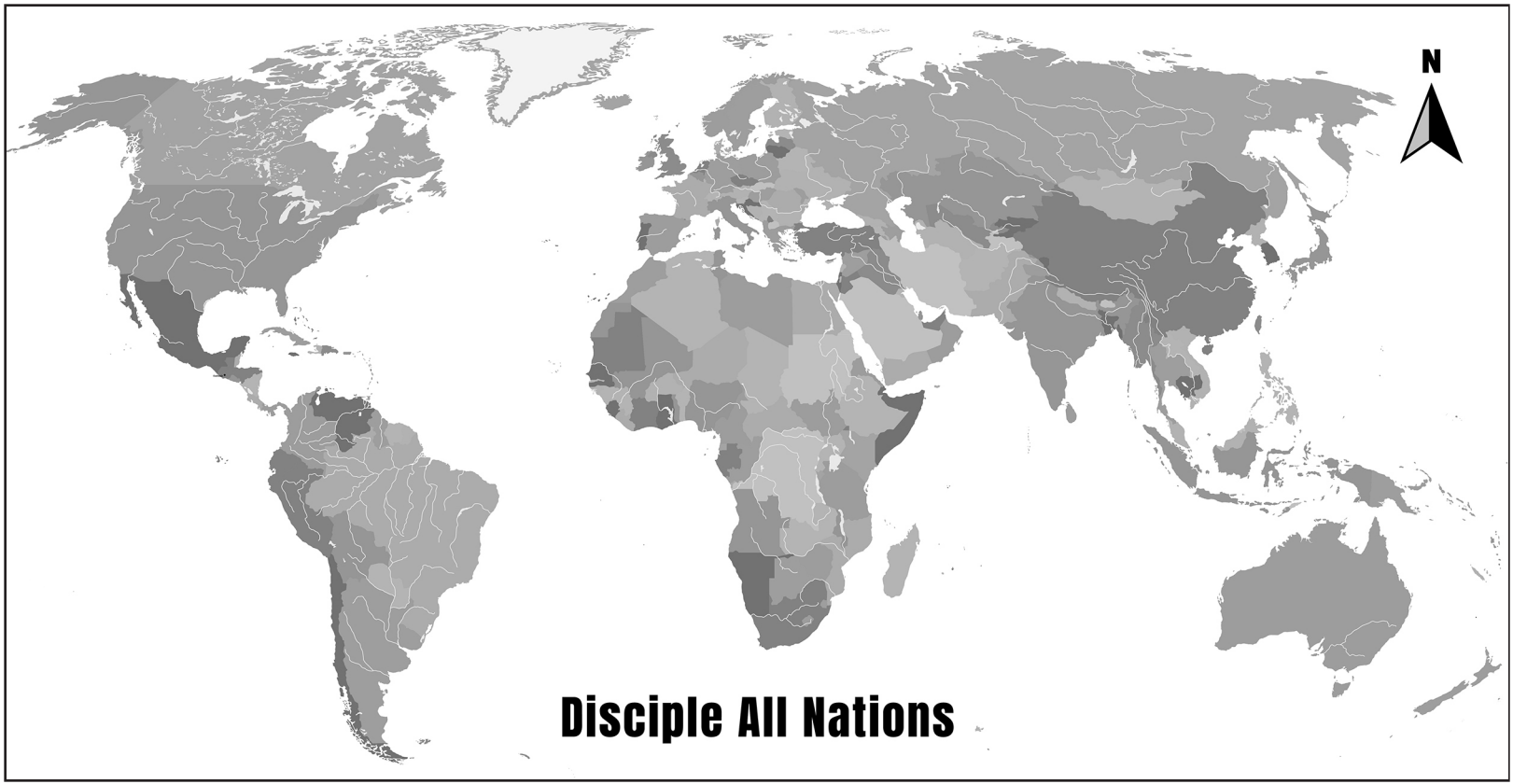

Nĩ ũndũ ũcio thĩĩi mũgatũme andũ a ndũrĩrĩ ciothe matuĩke arutwo akwa, mũkĩmabatithagia thĩĩnĩ wa rĩĩtwa rĩa Ithe na rĩa Mũriũ na rĩa Roho Mũtheru, - Mathayo 28:19